BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
20 P
8

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

[illegible]

14. 20. P. 8

Cat. inscript.

Coll. Rom. Societ. Jesu

Sancti Thome de Aquino ſuper epiſtolas Sancti pauli Cõmentaria pꝛeclariſ ſima. Cũ tabula, et numeris, ac quãplurimis concoꝛ dantiis nuper additis.

Thomas loquitur.

Ipſe ego ſum roſeo virtutem lampade luſtrans:
 Cuius de medio pectoꝛe flãma nitet.
Qui cupit ad ſuperos pertingere coꝛde penates:
 Me modo nunc ſtudeat conciliare ſibi.
Quem ſtudioſa manus matthei terſit ad vnguem:
 Is mihi iam pꝛopꝛium reddidit arte decus.
At quia nunc victoꝛ veteri de fece reſurgo:
 Vos mihi ferte aures: iam canere incipiam.

NE tibi ſtudioſe lectoꝛ difficile ſit: ſiq̃s cupis electas allegabileſq; ſniās inuenire: i cōmentarijs diui Thome aq̃natis ſup ep̃las Pauli copioſiſſimis ⁊ oꝛnatiſſimis: tabſa h̄ a te q̃ſita preſtans: ad tua cōmoda ē cōfecta: ⁊ appoſita cōmēto: cui ē talis attributus oꝛdo. Mā̃s ſiqdē alphabeti cōſequit oꝛdinē: vt de ſe p3: q̄ in ep̃la quotq; ep̃le capl̃o: nec nō ⁊ lectiōe auctoꝛitas q̃ſita ſit apent. Ad faciliozem vo q̃ſitoꝝ inuētionē ⁊ cōmodioꝛē: cui q3 dicto folioꝝ numeruo: in quo ipſiꝫ ꝯtinet: colūna colūneq; locus adiūgitur. De cartarū nūero taceo: cū ſuapte nā̃ palā ſit. Colūnaꝝ: q̄ cuiuſq; folij q̄tuoꝛ ſunt placuit bibliopoli p̄mā p. A. notare. ſcðas p. B. p. C. tertiā: q̄rtā vo p D. Jſcq; voluit colūnā q̄libet in q̄q; diſtribui ptibus: ſingulis lineas tredeciꝫ h̄ntibus. Nā cū. 65. lineaꝝ ſit ois hui⁹ libri colūna: in tot diuidi partes lineas tot cōpꝛehendētes potuit. Nā p̄me colūne p̄n^m ſiue p̄^a ps ſignificat p lrām a i margiꝯ poſitā. Scðā ps p numeꝝ. 2. Tertia ps p numerū. 3. Quarta ps p numeꝝ. 4. Et q̄nta ps p numerū. 5. Scðe vo colūne p̄n^m ſignificat p lrām b. Tertie colūne p̄n^m p lrāz. c. p̄notat. Quarte vo colūne p̄n^m p lrām. d. mōſtrat. Relique aūt ptes ipſaꝝ colūnarū ſignificat eiſdē numeris q̄b⁹ p̄^ᵉ col. vꝫ. 2. ⁊. 3. 4. ⁊. 5. Que q̄dē lrē ⁊ nūeri impreſſi ſūt i margie ſingulaꝝ colūnarū totius huius opis. Si igit q̄ſieris vtrū Aarō ſeipm ꝓmouerit: hac i tabula videris ad. 234. A. ⁊ numeruꝫ. 3. remitti: ſcito cartā tali numero inſcriptā te debere inuenire: ⁊ in p̄^a colūna cōſpicere: vbi in margine eꝫ videris numerū. 3. vbi quod queris offendes: ſicq; de ceteris tene.

Aaron ſeipſum non pꝛomouit: ſed a deo vocatus in pōtificē datus fuit. ad Heb. 5. Lectione p̄ma. car. 234. A. 3.

Ab.

Abba hebꝛaice ⁊ grece idē eſt qð p̄r latine. ad Gal. 4. lec. 3. car. 143. C. 3.

Abbatiſſe nimis iuuencule eligi nō debent: ne de icōtinētia ſuſpicio oꝛiat. p̄ᵉ ad Thi. 5. lec. 2. car. 205. B. 2.

Abel plurimā hoſtiā obtulit fide nō q̄ntitate ſed p̄cioſitate q̄ȝ Cayn. ad Heb. ii. le. 2. car. 250. C. 3.

Aboꝛtiuus dr̄ aliq̄s fetus q naſcitur ex̄ t̄pe debitū. i. Coꝛ. 15. lec. i. car. 97. C. 3.

Abꝛae dicte repꝛomiſſiōes in plurali: ſꝫ in ſemine in ſingulari. ad Gal. 3. lec. 6. car. 140. D. 4.

Abꝛae facta ꝓmiſſio in ſemine: nō iuſtificabat añ legē grē ſed in xp̄o: iō dixit. Jn ſemine: nō in ſeminibus ⁊ per fidē ad Ro. 4. lec. 2. car. 16. C. c.

Abꝛae filios eſſe gloꝛiabātur pſeudo ⁊ nobiles. Et coꝛinthijs ignobilitatem i pꝛoperabant. 2. Coꝛ. ii. Lec. 4. car. 125. A. 3.

Xp̄s nō fuit in lumbis abꝛae ſm̄ ſemialem rōnē: ſꝫ ſolū ſm̄ coꝛpulentiā ſubaꝫ. ad Heb. 7. lec. 2. car. 239. A. 2.

Abꝛaā pꝛomiſſiōes habuit ſꝫ nūq̄ȝ paſſum pedis terre poſſedit. ad Heb. 6. lec. 4. car. 237. B 2.

Abꝛaam fuit p̄^m exēplū fidei. Quia p̄ꝛius receſſit a conſoꝛtio īfideliū. ad Heb. 6. lec. 4. car. 237. A. 4.

Abꝛaam duos h̄uiſſe filios ap̄ls dicit. ⁊ rebecca ſilr. ad Ro. 9. le. 2. car. 33. B. 5.

Abꝛaaꝫ fuit iuſtificatus per fidē ⁊ nō p circūciſionē. ad Ro. 4. le. i. car. 151. B. b. ⁊. 2.

Abꝛaā dr̄ p̄r oīum hoīum credentiū ex quocūq; ſemine ſiue gētili ſiue iudeo. ad Ro. 4. lec. 3. car. 17. A. a.

Abꝛaam fuit ſeptuagītaq̄nq; annoꝝ q̄n exiuit de terra ſua. ad Gal. 3. Lec. 6. car. 141. A. 4.

Abꝛaam nullā habitationem fecit i terra chanaan: ſed vſq; ad moꝛtem aduena⁹ fuit. ad Heb. ii. le. 3. car. 251. B. 5.

Abꝛaam ⁊ ſi cum patre ſuo thare terrā ſuam exiuerit: tū̃ poſtea reuerſus fuit. ad Heb. ii. lec. 3. car. 251. B. 4.

Abꝛaam ⁊ ſi riſerit de ꝓmiſſione. nō tū̃ dubitauit ſed admiratus fuit. ad heb. ii. lec. 3. car. 251. D. d.

Abꝛaam q2 deus licite ſibi vt filiū occideret precepit: obtemperare voluit: queꝫ reſuſcitandū credidit. ad Heb. ii. Le. 4. car. 252. C. 3.

Abꝛaaꝫ vacauit operi carnali nō ꝓpter cōcupiſcentiā: ſed ꝓpter ꝓlem habendam. ad Gal. 4. le. 7. car. 146. A. a.

Abꝛaam q̄tuoꝛ reges occidit: q quatuoꝛ vitia contra cardinales virtutes deſignāt. ad heb. 7. le. i. car. 238. A. a.

Abꝛaam dr̄ patriarcha. i. p̄nceps patrū. Q2 ēt ſibi pꝛomiſſio facta fuit gentiū. ad heb. 7. lec. 2. car. 238. C. c.

Abſtinere apoſtolus docet a carnalib⁹ deſiderijs. Et quātum ad coꝛpus ⁊ q̄ȝtum ad bona foꝛtune. i. ad The. 4. lec. i. car. 190. D. 5.

Ac

Accidere dicit xp̄s ad deum non ð ſtatu culpe ad gratiā: ſed per contemplationem intellcs ⁊ affectus. ad hebꝛe. 7. le. 4. car. 240. B. 2.

Acceptio perſonarum nō dꝫ eſſe ſm̄ cōditionem ſtatus: ſed ſm̄ congruitatem officij. ad Gal. 2. lec. 2. car. 135. D. 4.

Accepte fuerunt ſingulariter ante diluuiū tres pſone. ſ. Abel: Enoch: ⁊ Noe. ad heb. ii. lec. 2. car. 250. B. 2.

Acrimoniā loqui eſt q̄n quis cū cōfidētia impugnat veritatem. 2. ad Thimo: 2. lec. 2. car. 211. C. c.

Actus virtutum ad tria reducunt. ſ. ad deum. ad ſe. ⁊ ad pꝛimum. ad Ephe: 5. lec. 4. car. 168. D. 5.

Ad

Adam dicit factus de terra: ideo terrenus. Xp̄s vero de celo. ideo celeſtis. i. Coꝛ. 15. lec. 7. car. 101. D. 4.

Adam fuit moꝛtalis: q2 de terra factus. i. Coꝛ. 15. le. 7. car. 102. A. a.

Adā fuit cā peccati oꝛiginalis quo cōcipimur ⁊ non Eua. i. Coꝛ. 15. lec. 3. car. 99. A. 3.

Adā fuit p̄ncipium vite naturalis: Xp̄s autem vite ſp̄ualis. i. Coꝛ. 15. Lectio. 7. car. 101. C. c.

Xp̄s non fuit in adaꝫ ſicut nos. Quia xp̄s ſolum ſm̄ coꝛpulentam ſbam: nos vero ſm̄ ſeminalem ꝓpagationem. ad Ro: 5. lec. 3. car. 19. B. 4.

Adā non fuiſſet coꝛruptus per inobedientiam: renouatōe nō indiguiſſet: nec ēt nos. ad Eph. 4. lec. 7. car. 165.

Adā poſt q̄ȝ peccauit extunc ſemp ſunt inſidie impellentes ad peccandum. ad Eph. 5. lec. 6. car. 168. B. 5.

Adā cuꝫ dixit: ⁊ caro de carne mea q̄uo intelligat. ad Eph. 5. le. 10. c. 169. D. d.

Adā non fuiſſe ſeductū pꝛimo ſed mulierē quō intelligat. i. ad Thimo. 3. le. 3. car. 220. D. 4.

Adā nō dicitur filius hominis: ſed xp̄s. ad heb. 2. le. 2. car. 227. 5.

Ad ambulandū in vis dei opꝫ regulari tria. ſ. rōnē: intellectū: ⁊ voluntateꝫ ad deū. Eph. 4. lec. 5. car. 164. D. 3.

Adoꝛamus carnē ⁊ humani xp̄i vt vnitam perſone diuine in verbo qð eſt ſuppoſitum diuinum. ad Gal. 4. lec. 4. ca. 143. D. 3.

Aduenas ⁊ peregrinos ſe tres vocauerunt. Abraā Yſaac ⁊ Jacob. ad Heb. ii. lec. 4. car. 252. A. 4.

Aduentus domini eſt duplex. Un⁹ generalis: alius ſpecialis. ad Heb. 10. lec. 4. car. 249. A. 5.

Aduerſa ſūt patiēter tolerāda. ad Col. 3. lec. 3. car. 186. B. 4.

Adulterātes dr̄r q verbū dei nō ſane exponūt: vt pſeudo ꝓphe. 2. ad Coꝛi. 4. lec. i. car. 110. C. 2.

Af

Affectus hoīs dr̄ rectus q̄n ſeruit rōni ⁊ vtit licitis delectationibus ſm̄ rationem. ad Titū. 3. lec. i. car. 220. B. 3.

Ag

Agnus paſchalis poſt imolationē epulabat cum azimis panibus: ſic ſacr̄m ſine fermento peccati ſumi dꝫ. i. Coꝛ. 5. lec. 2. car. 67. D. 4.

Agnus paſcalis inter cetera ſacr̄alia et legalia erat celeberrimū. i. Coꝛ. 5. lec. 2. car. 67. D. 2.

Al

Allegoꝛia ē trepus ſeu modus loquendi. Et dr̄ ab allos qð ē alienū: ⁊ goge ductio. ad Gal. 4. lec. 6. car. 145. B. b.

Alexāder erat erarius ⁊ erat ð illis quī docebāt legalia eē obſeruāda ð neceſſitate ſalutis. 2. ad Thi. 4. l. 3. c. 116. D. 2.

Altitudinem ſapie ⁊ ſcie dei cōmendat paulus multipliciter. ad Ro. ii. Lec. 5. car. 42. B. b.

Altitudo dei ꝓfunditas ⁊ latitudo que ſit. ad Eph.3.le.5.car.162.A.3.

Am

Ambroſius ſcribēdo ſup illū ps. Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis: mortu⁹ ē.2.ad Thi.4.le.3.car.216.D.d.

Amouere q vult aliquē id faciat ex charitate ⁊ nō ira: ſꝫ ⁊ ſcia veritatis.ad ro. 15.lec.2.car.52.D.3.

Amor ē vis vnitiua amantis cū amato. ad heb.10.le.2.car.247.C.4.

Amor eſt duplex.ſ.q̄ diligit ds: ⁊ q̄ diligit mūdus.2.Cor.7.le.3.cā.118.A.5.

Amor quo nos deus diligit cauſat i nobis bonitatem.ad Ephe.2.Lect.2.car. 134.D.5.

Amor pōt dici maior vel minor dupliciter: vnomodo ex obo.aliomodo ex intentiōe actus.ad Gal.6.Lec.2.car.151: A.6.

An

Anathema nomē grecū: ⁊ dr ab ana q̄ eſt furſum ⁊ teſis poſitio.ad Ro.9.lec. i.car.32.D.2.

Anchora ſicut in mari nauē imobiliter ſꝫ ⁊ naui alligatur: ſic ſpes aiaꝫ firmat. ad Heb.6.lec.4.car.237.C.4.

Angeli boni ⁊ mali puniunt iuſſu dei: ⁊ q pcuſſerint primogenita egypti.ad Heb.ii.lec.6.car.153.C.c.

Angelis ſubſumus i hac vita: vt ſub tutoribus.i.Cor.15.lec.3.car.99.B.b.

Angelus nec demon pn̄t cognoſcere cogitationes hoīuꝫ: ſed ſolus deus.i.cor. 2.Lec.2.car.60.D.4.

Angelos loqui ſeu hr̄e linguas: ⁊ quō angelus angelo loquitur.i. Cor. 13.le. i.car.91.B.b.

Angeli manebunt diſtincti poſt extremuꝫ iudiciū q̄ꝫtū ad eminentiā glorie: non aūt q̄ꝫtū ad executionem .i. Cor. 15.lec.3.car.99.B.2.

Angeli mali non redimentur a xp̄o ꝑut origines finxit.ad Eph.i.Lec.3:cā: 153.D.4.

Angeloꝝ nouem ſunt ordines: ⁊ diſtinguunt in tres hierarchias.ad Ephes. i.Lec.7.car.155.C.2:

Angeli vel beati a viatoribus nō docēt ſꝫ demones iſormari de non ſcitis poſſint.ad Eph.3.le.3.car.161.A.3.

Angeli nō cognoſcūt omnia i cauſis: ſed in effectibus.ad Ephe.3.lec.3.car. 161.A.4.

Angeli maiores a pīcipio mūdi cognouerūt myſteriū incarnationis: non aūt minores.ad ephe.3.le.3.car.161.B.b.

Angeli oēs miſtrāt ſub vno archāgelo eccſie.i.ad The.4.le.2.car.189.C.5.

Angeli dicunt dij participatiue propter abūdantiſſimā refulgētiā diuine claritatis.ad Heb.in ꝓlogo.car.222. D.2.

Angelis xp̄s minor fuit quātum ad carnis infirmitatem: ſed maior quantum ad gratie plenitudinem.ad Heb.i. Le. 3.car.225.C.2.

Angeli inq̄ꝫtū illuminant dicunt nuncij: q: annūciant que ſunt in corde dñi ſui.ad heb.i.Le.3.car.225.A.3.

Angeli qdā exequunt: qdā quaſi precceptores pcipiunt que agantur.ad Heb. i.lec.6.car.226.C.3.

Angeli ſuperiores ſcilicet ſeraphin: cherubin troni: ⁊ dominationes nunq̄ꝫ ſꝫ aliquos mittuntur.ad heb.i.lec.6. car. 226.C.4.

Angeli ſortiunt noīa aliqn̄ angelorū a qbus mittunt.ad Heb.i.Lectio.6. car. 226.C.5.

Ab angelis dr xp̄s minoratus nō q̄ꝫtū ad diuinitatē nec q̄ꝫtum ad animaꝫ: ſꝫ q̄ꝫtum ad corpulentā ſubam . ad Heb. 2.lec.2.car.227.D.d.

In angelis eſt duplex cognitio: ad heb. 8.lec.3.car.242.A.3.

Anima poteſt adherere deo dupliciter: hic.ſ.⁊ in patria.ad Phi.3. lec.2. car. 177.B.4:

Aia xp̄i non fuit verbū: ſed aīa rōnalis ꝯ arrium ⁊ appollinarē.ad Ro. primo lec.2.car.2.C.5.

Anima inquātū intendit cure corporis .ſ. vegetare nutrire dr anima. Inquantum aūt intendit cognitioni dicitur ſpiritus.i.Cor.15.lec.7.car.100.B.b.

Anima q̄ꝫdiu ē ſeparata a corpore dicit imperfecta ſm Aug.i.Cor.15. lectio.9. car.102.D.2.

Anima rōnalis figuram corporeaꝫ non hꝫ nec membra corporea ꝑut tertullianus hereticus dicebat.2.Cor.4.lec.5. car.112.A.3.

Anime ꝓueniunt quatuor ex corpore.ſ. eſſe conſeruari: decorem hr̄e ⁊ moueri .i.Cor.15.lec.6.car.100.A.2.

Anime in hoīe non differunt ſm eſſentiam: ſed ſm potentiam ⁊ in homie idē eſt ſpūs ⁊ anima.i.ad Theſ.5.lectio.2. car.232.D.4.

Aie btōꝝ non retardant neq̄ꝫ in atrijs tenent vſq̄ꝫ ad diem iudicij : ſed diuino conſpectui preſentant.2.Cor.5.lec. 2.car.113.B.3.

Anime nāle deſiderium eſt eſſe vnitam cum corpore: aliogn mors penalis nō eſſet.2.Cor.5.lec.i.car.122.D.3.

Aie in p̄n. nō fuit ſimul create ſicut origenes dixit in periarchon : ad Hebr.ii. lec.4.car.225.C.c.

Aiales hoīes dnr quātum ad vim ap̄phenſiuam aut quātum ad vim appetitiuam ⁊ iſti non percipiunt q̄ ſpūs ſūt. i.Cor.2.lec.3.car.61.B.b.

Ante annos quatuordecim dicit ſe paulus raptum quō aliqui diuerſimode exponāt.2.Cor.12.lec.1:car.126.D.4.

Antixp̄s quō dicatur filius perditionis: ⁊ quō poſſet eē peior q̄ꝫ erit.2.ad The. 2.lec.i.car.194.A.2.

Antixp̄s erit de tribu dan: ⁊ ſm q̄ſdam ſub eo iudei reedificabunt templuꝫ.2. ad The.2.lec.i.car.195.A.2.

Antixp̄s occidetur a michaele archangelo in monte Oliueti.2.ad The.2.le. 2.car.195.B.3.

Antixp̄s erit homo ⁊ habebit liberū arbitriū: ſed dyabolus intrabit in illuꝫ ſicut in iudam.2.ad Theſ.2.Lec.2.car. 195.B.5.

Antixp̄s decipiet hoīes ꝑ poſitā ſecularem per virtutē miraculoꝝ: ⁊ ꝑ munerū collationem.2.ad Theſ.2. le.2. car. 195.B.5.

Ap

Apparebit xp̄s aliqbus q nō nominat i euāgelio.i.Cor.15.le.i.car.97. D.d.

Apl's dicit duo.ſ. altitudineꝫ ꝑtātis: ⁊ claritatē ſapie.i.Thimo.i.lect.i. car. 197.B.4.

Aplatus cōmendat ex tribus: vtilitate: amplitudine: ⁊ plenitudine : ad Ro.i. le.4.car.3.D.3.⁊.4.

Apoſtolatus eſt prima dignitas q̄ fuit i primitiua eccleſia.i.ad Cor.i.lec.i. car. 56.A.4.

Apl'i ſunt ꝑferendi ceteris ſanctis oīb⁹ quacunq̄ꝫ ꝓrogatiua ꝑfulgeāt: pp ſpm̄ ſanctū q datus fuit eis abunde, ad ro. 8.lec.5.car.29.D.4.

Apl'i ſuā doctrinam habuerūt a ſpūſcō hinc eoꝝ mandantis ſubdunt fideles. i.Cor.14.le.7.car.96.D.5.⁊.97.a.

Apl'i dnr maiores miniſtri i eccleſia. Eorū aūt auctoritas erat gubernare : docere.miracula facere.i.Corin. 12.lec.3. car.90.D.d.

Apoſtoli dicunt miniſtri xp̄i quātū ad ſacroꝝuꝫ miniſtrationē.2.Corin.i. car. 104.C.3.

Apl'i ꝯſolant: tribulant: ⁊ exhortant accipiendo paſſiue.2.Cor.i.le.3.car. 105. C.c.⁊.2.

Apl'i ſunt medij inter deum ⁊ ppl'm.2. Cor.5.lec.3.car.113.D.4.

Apl'i maledicebant ⁊ blaſphemabant. i.Cor.4.lec.2.car.66.B.3.

Apl'i poſt miſſionē ſpūſſci peccare poterāt venialiter nō āt mortaliter. ad gal. 2.lec.3.car.136.B.3.

Apoſtoli ſtulti reputati ſūt a pſeudo ꝓphetis ⁊ malis corinthijs.i. Cor.4.lec. 2.car.66.A.3.

Apoſtoli ſi p̄dicaſſent crucē cū legalib⁹ nullā pſecutionē habuiſſent. ad gal.6. lec.3.car.151.A.5.

Apl'i ſunt vſi ſortibus in electiōe ſpūali. ad Eph.i.lec.4.car.154.A.4.

Apoſtoli dnr fundamēta inquantū eorū doctrina annūciat xp̄m: qui ē firma petra huius edificij.ad Ephe.2. Le. 6. car.159.B.2.

Apoſtoli ſuā doctrinā imediate habuerunt a xp̄o: ⁊ non in figuris: ⁊ ipſi huius fuerunt exteriores.ad Ephe.3.lec. 3.car.160.A.2.

Apl'i ꝑuilegiati erāt in oībus donis xp̄i. ad Ephe.4.lec.4.car.163.D.5.

Apl'i ſathan ſunt pſeudo: q ſepe ad decipiēdū trāſformāt ſe i angelum lucis.2. Cor.ii.Lec.3.car.124.C.5.

Apl̄s nullus ſcūs cōparari pōt: excepto ſcō ſcōꝝ ⁊ virgine glorioſa: qui excellunt. Et temerarium eſt q̄ ſcuncq̄ ſcm̄ eis comparari. ad Epheſ. i. Lec. 6. car. 153. C. 2. ⁊ 3. ⁊. 155. B. b.

Apl̄is myſterium fidei clarius fuit demōſtratum q̄ pphetis ⁊ patriarchis. ad Ephe. 3. lec. i. car. 159. D. 5.

Apl̄s iponebaſ q̄ p̄ſens humilis foret: abſens aūt auſterus. 2. Corin. 10. lec. i. car. 122. D. d.

Apl̄s iponebaſ a pſeudo: q̄ iō non acciperet ſumptus a corinthijs: q: nō diligeret eos. 2. Cor. ii. le. 3. car. 124. C. c.

Apl̄m ſe dicit paulus: q: a xp̄o miſſus ⁊ fructum miſſionis. i. Cor. 9. Lec. i. car. 76. C. 3. 4. ⁊. 5.

Apl̄oꝝ predicationem nō deueniſſe ad oēs dupliciter intelligi pōt. ad Ro. 10. lec. 3. car. 38. C. c. ⁊. 2.

Apl̄oꝝ tria ſunt officia. ſ. gubernare: docere: miracula facere. i. Corin. 12. lec. 3. car. 90. D. d.

Apl̄oꝝ doctrina cōmendaſ in quatuor. ſ. antiquitate: cōicate: virtute: ⁊ vtilitate. i. Cor. 15. lec. i. car. 97. B. b.

Apl̄oꝝ ſapīa non fuit: vt ſcirent nāas rerū ⁊ ſyderum curſus: ſed notum facere ſacr̄a. ad Eph. i. lec. 3. car. 153. C. 5.

Apl̄s ſcribens romanis dixit ſe ſeruuȝ. Scribens corinthijs ſe dicit apoſtolū. 2. Cor. i. lec. i. car. 104. D. d.

Apl̄s prima ſua ep̄la quam miſit corinthijs: quā nos nō habemus pmiſit venire ad eos: qḋ tamen non fecit. 2. Cor. i. lec. 5. car. 106. B. 3.

Apl̄s non potuit mentiri: quia chriſtus erat in eo ⁊ cum eo. 2. Cor. 2. lec. 3. car. 108. B. 4.

Apl̄s ſciuit artem ſcenofactoriā ⁊ laborabat nocte in domo aquile ⁊ priſcille: 2. Cor. ii. lec. 3. car. 124. B. 2.

Apl̄s dicebat ſe miſſum ad predicandū a tota trinitate. ad Gal. i. lec. i. car. 132. B. 5. ⁊. C. c.

Apoſtolus paulus par erat petro in auctoritate predicationis: non autem auctoritate regiminis. ad Gal. 2. lectio. 3. car. 133. B. 4.

Apoſtolus quādo ſcripſit Ephe. erat in vinculis rome tentus. ad Ephe. 3. lec. i. car. 159. C. 5.

Apl̄s gratis p̄dicauit corinthijs: q: erāt auari: vt expelleret pſeudo: qui q̄ſtū q̄ſierunt. 2. Cor. ii. lec. 2. car. 124. A. 3.

Apoſtolus ⁊ ſi īfirmos multos ſanauerat: ⁊ mortuos ſuſcitauerat: timotheuȝ tn̄ conſilio ſanate curauit. i. ad Thi. 5. le. 3. car. 206. B. 5.

Apoſtolus ſe noiauit predicatoreȝ: apoſtolum ⁊ magiſtrum. 2. ad Thi. i. Lec. 4. car. 210. A. 2. ⁊. 3.

Apollo quidam fuit iudeus ⁊ doctor: p̄dicauitq̄ in achaia. i. Cor. 16. lec. 2. cā. 104. A. a.

Ar.

Archa teſti in ſe habuit tria. ſ. vrnaȝ auream: virgā aaron: tabulas teſtamenti. ad Heb. 9. lec. i. car. 242. C. 5.

Archana q̄ non licent hoi loqui. de quibus teſtaſ apl̄s quō cōſtruaſ ly hoi. 2. Cor. 12. lec. 2. car. 127. D. 4.

Argumenta. 13. ſoluuntur a beato thoma in epiſtola. i. ad Corin. 8. Le. 2. car. 76. B. 3.

Argumētū eſt rō rei dubie faciens fideȝ vel quaſi arguens mentē. ad Heb. ii. le. i. car. 250. A. a.

Aries herens cornibus ſter vepres: xp̄i humanitas cruci affixa fuit: tn̄ diuinitas mortē euaſit: que tn̄ euȝ neq̄ mortuū neq̄ ſepultuȝ dereliq̄t. ad Heb. ii. Lec. 4. car. 252. C. 4.

Armoꝝ ſpūalium eſt triplex effect᷒: deſtruunt rebelles. conuertunt infideles corrigunt peccantes. 2. Cor. 10. Lect. i. car. 122. A. 3.

Armoꝝ ſpūalium eſt triplex genus q̄bus nūc iubet apl̄s pugnare. ad Eph. Lec. 4. car. 171. B. b.

Artifices ſunt i duplici genere. ſ. manu exequentes ⁊ ſtenifactiue precipiētes. ad Heb. i. lec. 6. car. 226. C. 3.

Artifex cōmendaſ ab arte: ⁊ nō pōt cōqueri opus de opifice. ad Ro. 9. lec. 4. car. 35. B. 4. ⁊. 5.

Af.

Aſcēſio xp̄i ⁊ deſcenſio quō intelligaſ: ad Ro. 10. le. i. car. 37. B. b. ⁊. 2.

Aſcēdēdo xp̄s captiuā duxiſſe dr̄ captiuitatē. ad Eph. 4. le. 3. car. 163. C. 3.

Aſpiciens a lōge. hoc rn̄ſorium qḋ cantaſ in prima dn̄ica aduentus ſumptuȝ vr̄ ex Eſa. 30. ⁊ quare. ad Heb. ii. le. 4. car. 252. A. 4.

Au.

Auaricia notaſ in duobus. ſ. in tenacitate ⁊ cupiditate. ad Heb. 13. le. i. car. 259. B. 4. ⁊. 5.

Auariciā cōparat apl̄s ydolatrie: q: q̄n̄ honor ſoli deo debitus ipendiſ creature dr̄ ydolatria: ⁊ tn̄ vera ydolatria tn̄ nō eſt. ad Eph. 5. lec. 3. car. 167. B. 5.

Auditus eſt duplex. ſ. interior: ⁊ ille eſt a deo. Exterior: ⁊ ille ē a docente. ad ro. 10. lec. 2. car. 37. D. 4. ⁊. 5.

Auxiliū diuinū nō eſt iplorādū vbi ſupplet humanū. 2. cor. ii. le. 6. cā. 126. B. 5.

Ba.

Barbari dicunſ q̄ deficiunt in rōne ⁊ ſunt rigoroſi in corpore. i. Cor. 14. le. 2. car. 94. C. 4.

Barnabas cōmendaſ ab apl̄o q̄ pro eccleſia multū laborauerit. 2. Cor. 8. le. 2. car. 120. B. 3.

Baptiȝabāt apl̄i in primitiua eccl̄ia i nomine xp̄i: q: nomē illud odioſum erat: vt ſic in ꝯſuetudinē ⁊ reuerentiā veniret. i. Cor. i. lec. 2. car. 57. C. c.

Baptiȝabant greci iſto modo. baptiȝeſ ſeruus xp̄i. N. in nomine ⁊c̄. i. Cor. i. lec. 2. car. 57. A. 4.

Baptiȝati gloriabantur vnus de petro alius de apollo: alius de paulo. i. Cor. i. lec. 2. car. 57. A. 3.

Babtiȝatos oēs in nube fuiſſe ⁊ in moyſe apl̄s dicit. i. Cor. 10. le. i. car. 79. C. c.

Baptiȝauit apoſtolus domū. i. familiaȝ ſtephane cuiuſdam matrone. i. Co. i. lec. 2. car. 57. C. 4.

Paulus non multos baptiȝauit: ⁊ agit grās deo q̄ corinthios nō baptiȝauit. i. Cor. i. lec. 2. car. 57. C. 3.

Baptiȝatus ordinatus ⁊ ꝯfirmat᷒ ſi fuerit reſuſcitatus poſtea nō ē rebaptiȝandus ordinādus ⁊ ꝯfirmādus. ad Heb. ii. lec. 7. car. 254. B. 5. ⁊. C. c.

Baptiȝat᷒ imergiſ ter: q: xp̄s tribus diebus ⁊ trib᷒ noctibus fuit ſub terra i ſepulchro. ad Col. 2. lec. 3. car. 188. B. b.

Baptiſmatū noue ſūt gn̄a: accipiēdo large bapm̄. i. Cor. 10. le. 2. car. 80. A. 2.

Baptiſmata calicū ⁊ vrceoꝝ ſeruabant iudei. ad Heb. 9. le. 2. car. 243. A. 3.

Baptiſmi forma ē. Ego te baptiȝo i no. pat. ⁊ fil. ⁊ ſpi. ſci. i. Cor. i. Le. 2. car. 57. A. 4.

Baptiſmū xp̄s inſtituit ⁊ in noīe ſuo patris ⁊ ſpūſcī baptizari fecit. ad Ro. 6. lec. i. car. 21. D. d. ⁊. 2.

Baptiſmus ē triplex. ſ. fluminis: flaminis: ⁊ ſanguinis: ⁊ non ſunt tria ſacr̄a: ſed vnū. ad heb. 6. lec. i. car. 235. D. d.

Baptiſmus nō reiteraſ: q: eſt q̄dam cōfiguratio mortis chriſti. ad Heb. 6. le. i. car. 236. A. 5.

Baptiſmus xp̄i hȝ virtutē duplicē: vnā diuinā aliā humanā: ⁊ cōſiſtit i quatuor. i. Cor. i. lec. 2. car. 57. B. 2.

Baptiſmus nō valet receptus p alios: ſȝ ſolū p ſeipſo ⁊ ſi ſit opus bonū. i. Cor. 15. lec. 4. car. 99. D. 5.

Baptiſmus hȝ efficaciā ex paſſione xp̄i ⁊ ex virtute nominis eius. i. Cor. i. lec. 2. car. 57. B. 4. ⁊. 5.

Baptiſmus a quocūq̄ conferaſ vniformē hȝ virtutē. ad Epheſ. 4. Lec. 2. car. 163. B. 2.

Baptiſte ſuus in baptizatione nihil operaſ ſȝ xp̄i. i. Cor. i. car. 57. B. b.

Be.

Bti quoꝝ dn̄r iſti: quoꝝ de᷒ tegit peccatū originale: actuale: mortale: ⁊ veniale. ad Ro. 4. lec. i. car. 15. C. 57. D. d.

Beati dicunſ qui perſecutionem patiūtur ppter iuſticiam. i. Cor. 13. lec. 2. cā. 91. C. 5.

Beati vellent nō ſpoliari corporibus: vt ⁊ ipſam gloriā perciperent. 2. Cor. 5. le. i. car. 112. D. 3.

Beati a viatorib᷒ nō docenſ: q: imediate verbū cōſpiciūt qḋ eſt ſpeculū ſine macula. ad Eph. 3. lec. 3. car. 161. A. 3.

Beatitudo ē opatio pfecta q̄ ē ſupme virtutis opatiue: optime diſpoſitiue: ⁊ h̄ ē nr̄a. i. ad Thi. 6. lec. 3. car. 208. A. 3.

Benedicēdo ſacerdos euchariſtiaȝ: non bn̄dicit corpus xp̄i: ſed mām ſacri: ad Heb. 7. lec. 2. car. 238. D. 4.

Benedicere eſt bonum dicere: enunciādo: imperando: ⁊ optando. ad Ro. 12. Lec. 3. car. 44. C. 5. ⁊. D. d.

Benedicere

Benedicere deum: ⁊ deũ benedicere nobis quõ intelligatur. 2. Cor. i. Lec. 2. cã. 105. A. 3.
Bñdictio eſt factio bonitatis in nobis ⁊ eſt in pñti vita imperfecta: in futura autem pficit. ad Heb. 6. Lec. 3. car. 236. B. 2.
Benedictio dñi diuites facit ⁊ multitudinẽ filiorum ⁊ bonorum ⁊ malorum pcurat. ad Heb. 6. lec. 4. car. 237. B. b.
Benedictionem pauperes de lugduno mali ſacerdotis iuſto laico nihil pdeſſe autumabant: ſed potius econuerſo. ſimiliter ⁊ picardi. ad Heb. 7. lec. 2. cã. 138. D. 3.
Benedictionem abraam: qñ a melchiſedech recepit non mox habuit: ſed per fidem firmiter expectauit. ad Hebr. 7. lec. 2. car. 138. D. 2.
Benedictionẽ preſtans Jacob duobus filijs Joſeph: Effraym. ſ. ⁊ Manaſſe cãcellatis manibus bñdixit. Quia reges pferendi ſunt alijs hoībus. ad Heb. ii. lec. 5. car. 252. D. 2.
Benedictiones in miſſa quare nõ fiant in vulgari. i. Cor. 14. Lectio. 3. car. 95. A. 4.
Beneficium xpi eſt triplex. ſ. iuſtificationis: reſurrectõis: ⁊ aſcenſiõis. ad eph. 2. lec. 2. car. 157. A. 3.
Benignitas eſt amor interior pfundens bona ad exteriora. ad Titum. 3. Lec. i. car. 220. B. 5.
Benignitas idem eſt qđ bona igneitas. ad Titum. 3. lec. i. car. 220. B. 5.
Beſtie male dicebanť cretẽſes ppter eorum crudelitatem ⁊ guloſitatẽ. ad Titum. i. lec. 3. car. 217. C. 5.

Bi

Bigamiam contra naturam lamech ſeptimus ab adam qui peſſimus fuit primus introduxit. ad Heb. ii. Lec. 2. car. 50. D. 3.
Bicardi ⁊ pauperes de lugduno dicunt ꝙ oĩs iuſtus eſt ſacerdos. ad Hebre. 7. car. 238. D. 3.

Bla

Blaſphemia quãtũcunq; fiat ſubito ſi percipitur eſt peccatũ mortale. ad Col. 3. le. 2. car. 186. D. 5.

Bo

Bona duo accepim⁹ a xpo. ſ. ſpẽ vite eterne ⁊ facultatem accedendi ad patrem. ad Ephe. 3. lec. 3. car. 160. D. 4.
Multa reperiuntur bona opera q̃ ſoluz ſunt bona hominibus: non autẽ deo. ad Phil. i.
Bona facta in charitate mortificata per pctm̃: per penitentiaꝫ reuiuiſcunt. i. ad The. 3. lec. i. car. 190. B. 5.
Boni in repromiſſione ſignificãtur per ſtellas: mali õo per arenam maris. ad Heb. ii. lec. 3. car. 251. D. 5.
Boni operis pncipium nõ eſt ex nobis: ſed ex deo. ad Phili. i. Lect. i. car. 172. B. 5.
Boni ſibi cõicare debent bona ſpũalia. ad Phil. 2. lec. 1. car. 174. A. 5.
Bonitas miniſtri non requiriť ad collationem ſacramenti: q2 nullus eẽt cert⁹ de ſalute: nec ſciret ſe eſſe baptizatũ vel abſolutum. ad Heb. 7. Lec. 2. car. 238. D. 3.
Bonitas offerentis facit vt accepteť oblatio non ſacramentalis. ad Heb. ii. le. 2. car. 250. C. 4.
Bonũ nõ poteſt totaliter deſtrui vel corrumpi a malo. 2. ad Theſ. 2. lec. i. car. 194. D. 4.
Bonũ tam perfectũ nullus ſe extimare debet: quaſi nullum defectum habeat nec ita malũ vt nihil ſit in eo boni. ad Phil. 2. lec. i. car. 174. B. 4.
Bonũ noſtrum conſiſtit principaliter ĩ fidẽ ⁊ ſpe ⁊ charitate. ad Col. i. Lect. 2. car. 180. B. b.

Ca

Cadere nos multa faciunt atq; in pcipitiũ ponũt. i. Cor. 10. lec. 3. car. 80. B. 4. ⁊ 5.
Calix quot modis ſumatur: ⁊ qđ ſignificet. i. Cor. 10. lec. 4. car. 80. C. 5.
Calix in cõſecratiõe (Hic eſt) cum dť figura authonomica cõmittiť. i. ad Cor. ii. lec. 6. car. 86. C. 4.
Cantare debemus vt deum mente ⁊ voce ad miſericordiã puocem⁹. ad Eph. 5. lec. 7. car. 168. D. 4.
Capiti ineſt pfectio ſublimitas influentia ⁊ cõformitas. i. Cor. in. ii. Lec. i. car. 82. C. 3.
Capitulum diciť breuis complexio continens multa. Alio modo dicitur capitulum a capite. ad Heb. 8. Lectio. i. car. 240. C. 4.
Caput noſtrũ ẽ xpõs: ⁊ nos ſumus eius mẽbra: ſiĺr ⁊ alter alterius. ad Ro. 12. lec. 2. car. 43. D. d. ⁊ 2.
Caput oĩum dť xpõs tã angelorum q̃ʒ hominũ: ⁊ eccleſie tm̃. ad Epheſ. i. lec. 8. car. 156. A. 3.
Caput gentium dicitur chriſtus: ⁊ quomodo certe pphetie de vocatione gentium intelligantur. ad Ro. 15. le. i. car. 52. C. c.
Caritas efficit vt bona que homo habet non ſibi ſoli retineat: ⁊ quomodo facit abſtinere a malo ⁊ facere bonum. pme Cor. 13. lec. 3. car. 91. D. 3.
Caritas in patria non ceſſabit: ſed perficietur cum apparuerit gloria. p⁹ Cor. 13. lec. 3. car. 92. D. 5.
Caritas patiens ẽ: benigna eſt: nõ emulatur: non inflatur: non cogitat maluz. i. Cor. 13. le. 3. car. 91. D. 3. 4. 5.
Caritatem habens poteſt peccare cum non vtitur ea. Si autem vtatur peccare non poteſt. i. Cori. 13. Lec. 3. car. 92. B. 4. ⁊ 5.
Caritatem non habens, etiam ſi loquatur lingua angelorum ⁊ diſtribuerit oẽm ſubſtantiam ſuam nihil pdeſt. i. Cori. 14. lec. i. car. 91. A. 4.
Caritatem maiorem chriſtus oſtendit ĩ eo ꝙ pro inimicis mortuus eſt. ad ro. 5. lec. 3. car. 18. B. 4.
Caritatẽ chriſti ſcire eſt ſcire oĩa myſteria incarnationis ⁊ redemptionis. Ad Eph. 3. lec. 5. car. 162. A. 5.
Caritatis virtus conſiſtit in duobus. ſ. interius in affectu: ⁊ exterius ĩ effectu. ad Phil. 4. lec. i. car. 163. A. a.
Caritatem fraternitatis habere debem⁹ ſi ad celeſte regnum peruenire volumus. ad Hebre. 13. Lectio. i. carti. 259. A. 3.
Carnalia peccata quidam dicebant nõ eſſe peccata: vt facilius decipere poſſent. ad Ephe. 5. lec. 3. car. 167. C. 4.
Carnem concupiſcere aduerſus ſpiritũ ⁊ econuerſo: quomodo intelligatur. ad Gal. 5. lec. 4. car. 148. A. 4.
Carnem ſequi eſt ſequi mortem: ſequere ſpiritum eſt ſequi vitam ⁊ pacem. ad Ro. 8. lec. i. car. 27. B. 5.
Carnem non manducare ⁊ vinum non bibere dicit apoſtolus ad vitam ſcãdalum: ⁊ ad ambigendam luxuriam. ad Ro. 14. lec. 3. car. 51. B. b.
Caro poteſt dupliciter conſiderari: ſcilicet in ſe ⁊ ſic non eſt odienda: vel put eſt impeditiua ſalutis. ad Epheſ. 5. le. 9. car. 169. C. 3.

Caſ.

Caſtitatem volens habere neceſſe habet laborare: vigilijs inſiſtere: ⁊ macerare corpus per ieiunium. 2. Cor. 6. cã. 115. D. 4.
Caſtigationis verbum cõiter accipiť in pueris ⁊ in cõcupiſcentia. ad Hebr. 12. car. 256. A. 4.

Cau.

Cauteriũ eſt corruptio in carne p ignez ex qua egrediť putredo. i. ad Thi. 4. lec. i. car. 203. A. 4. ⁊ 5.

Ce.

Cecilia conuertit virum ſuum ad fidez. i. Cor. 7. lec. 2. car. 72. B. 4.
Celum tertiuz tripĺr poteſt accipi. ſ. ſm ea que ſunt infra aĩam: aut ſm ea que ſunt in anima: aut ſm ea q̃ ſunt ſupra aĩam. Et poteſt accipi celum aereum: ſydereum: ⁊ empyreum. 2. Cor. 12. lec. i. car. 127. A. 4.
Cerimonialia in veteri lege erant quattuor. ſ. ſacrificia: ſacra: ſacramenta: ⁊ obſeruãtie. ad Col. 2. le. 3. car. 184. C. 5.

Ci.

Cibi aliqui in veteri lege erant prohibiti: q2 figurabant xpm̃. i. ad Thi. 4. lec. i. car. 203. B. 4.
Cibus anime diciť ſacra doctrina: q2 cibat intellectuꝫ ⁊ porat affectũ. ad Heb. 5. lec. 2. car. 234. D. 5.
Circuncifio poſt legem gratie nihil prodeſt. Ante legem autem gratie erat ordinata contra originale. ad Ro. 2. Lec. 4. car. 17. C. 2. ⁊ 3.
Circũciſio fuit ſignaculum iuſticie per

ſidem in ſignum federis vſqꝫ ad xp̄m. ad Ro.4.lec.2.car.16.A.a.⁊.2.
Circūciſio quare fuerit inſtituta: quamuiꝫ habuerit: ⁊ quare fuerit mutata. ad Ro.4.lec.2.car.16.B.4.⁊.5.
Circūciſio ſpūalis quomodo fiat a xp̄o in corpore ⁊ in aīa: ⁊ quare per cultellum fiebat. ad Roma.4.Lec.2. car.16. B.2.
Circūciſio erat ſignū iuſticie ⁊ non cōferebat grām: ſed auxilium grē ad recte agendum. Nota ſatis pulchra. ad Ro.4.lec.2.car.16.B.3.⁊.4.
Circūciſio eſt duplex. Una carnalis: et illa fit manu: alia ſpiritualis. ad Eph. .2.lec.4.car.157.D.3.
Circūciſionis xp̄s fuit miniſter ad confirmandum ꝓmiſſiones patrū. ad gal. 3.lec.6.car.141.A.2.
Circūciſus fuit thimotheus ab aplo. Et vtrū paulus fecerit ad obſeruandū legalia: vel ſolū ne ſcandaliçaret conuerſos: eſt dīa inter Auguſti. ⁊ Hiero. ad Gal.5.lec.i.car.146.C.2.
Cirographus eſt ſcriptura manualis: ⁊ ꝓprie fit in cautione ꝯctum. ad col.2. lec.3.car.184.B.4.
Ciuitas eſt ciuiū vnitas. Et eſt duplex: vna terrena: alia celeſtis. ad Gal.4. le. 7.car.145.C.2.

Cl.

Clamat Eſaias ꝓpheta pro conuerſiōe iudeoꝝ. Oſee autē gentilium. ad Ro. 9.lec.5.car.36.A.5.
Cloes eſt nomen vnius vile corinthiorū iuriſdictioni ſubiecta: vel eſt nomē vnius matrone.i.Cor.i.Lec.2. car.57. A.2.

Co.

Cognitio dei eſt nobis neceſſaria hic ⁊ ī patria. ad Ephe.3.Le.5.car.161. D.4.
Cognitio qua homo intelligit fit duob' modis. Per vim mentalem que eſt intellectus: ⁊ corporalem que eſt ſenſus. 2.cor.12.lec.4.car.127.A.3.
Cognitio noſtra in patria non equiparatur cognitioni dei: ſed (ly ſicut) importat ſimilitudinem ⁊ non equalitateꝫ.i. cor.13.car.93.B.3.
Cognitio noſtra oīs ortuꝫ hꝫ: aut a ſupnaturali lūīe aut naturali lumine.i.corin.14.lec.2.car.94.B.2.
Collectio pecuniarum quā paulus corinthiis ⁊ galathis impoſuit ꝓ neceſſitatibus fratrum.i.cor.16.lec.i.car.103. C.2.⁊.3.
Collegium fidelium in ſcripturis qn̄qꝫ vocat domus: qn̄qꝫ ciuitas. ad Ephe. 2.lec.6.car.159.A.2.
Colere debemus deum ⁊ non ydola vt hermes: varro: poete ⁊ ſequaces. ad romа.i.lec.7.car.7.B.3.⁊.4.

Com.

Comedere que ydolis oblata ſunt propter ſcandalum ꝓhibet apls.i.cor. 10. lec.5.car.81.B.4.
Comeſſationes dicuntur ſuperflue ⁊ nimis accurate comeſtiones ⁊ potationes. ad Ro.13.lec.3.car.48.A.5.
Cōmunicantes debēt eſſe ieiuni. Et qd ſi biberint aquam ſolā: aut aliqd quod ſero dentibus inheſerat: ⁊ hora.i. cori. ii.lec.4.car.94.D.d.
Complementum ſanctorū eſt cōmunis ſocietas multorum milium angelorū aſſiduitas. ad Heb.12.Lec.4. car.258. A.2.
Comprehendere idem eſt qꝺ concludere vel attingere. ad Phil.3.Lect.2.car. 177.B.5.
Comprehendere homo non poteſt rationem diuinorum iudicioꝝ. ad Ro.ii. lec.5.car.42.A.5.
Comprehendere deum nemo poteſt: qꝛ tranſcendit quicquid in creaturis ē cōprehenſibile.i.ad Thi.6.le.3.car.208. A.5.
Compunctio eſt duplex.ſ. pro peccatis. ⁊ quia aliquis dolet de bono alteri'. ad Ro.ii.Lec.i.car.39.C.2.

Con

Cōceptus miraculoſi in veteri teſtamēto conceptum xp̄i ineffabilem: non tamen ex equo figurabant. ad Heb.ii. le. 3.car.251.D.2.
Concordia conſiſtit in hoc vt homo doleat de malo alterius: ⁊ gaudeat de ꝓſperitate eius. ad Roma.12. lec.3. car. 45.A.2.⁊.3.
Concordiā deſtruit ſuperbia ⁊ preſumptio. ad Roma.12.Lec.3.car.45.A.5. ⁊.B.b.
Concupiſcentia praua ſe habet cōmuniter ad omnia peccata. ad Ro.7.Lec.2. car.24.C.c.⁊.3.
Concupiſcentia manet in baptizatis. vnde dicit paulus. Accipiat vnuſquiſqꝫ vxorem ſuam.1.Cor.7.Lec.1. car.71. A.4.
Confeſſio eſt triplex.ſ.iniquitatis. miſericordie dei beneficia preſtantis. ⁊ diuine veritatis. ad Roma.10.Lect.2. car. 37.C.5.
Confidere in aliuꝫ aliquis poteſt dupliciter: vel qꝛ ad eum pertinet ſua defenſio: aut qꝛ paratus eſt quomodocunqꝫ eum defendere. ad Ephe.6.Lec.3. car. 170.C.5.
Conſcientia bona cōſiſtit in duob'.ſ. vt que facit ſint bona: ⁊ vt recta intentiōe fiat.2.cor.i.lec.4.car.106.A.2.
Conſcientia erronea obligat ad obſeruātiam eorum de quibus eſt conſcientia erronea in his in quibus homo nō eſt perplexus. ad Gala.5.Lect.i. car.146. C.5.
Conſcientia erronea quomodo oritur ab actu voluntatis: quia voluntas fertur in id quod ei vis apprehenſiua repreſentat ſiue bonum ſiue malum. Et quō ꝯſcientia erronea liget. Nota pulcherrima. ad Ro.14.Lectio.2.car.50. B.3.⁊.4.
Contendere eſt cum vnuſquiſqꝫ partis le bonum querit. prime Cor.i.le.2.car. 57.A.a.⁊.2.
Contentio eſt impugnatio veritatis cūꝫ confidentia clamorum. ad Ro. 13.lec. 3.car.48.B.4.
Contemnūt pctōres deum eo ꝙ nō immediate punit eos: ſed ſuffert patiēter. ad ro.2.lec.i.car.9.A.2.⁊.3.
Cōuenire aliqd alicui poteſt itelligi triplicater.ſ. eēntialiter: ꝑticipatiue: ⁊ cauſaliter. ad Col.i.lec.4.car.181.C.3.

Cor.

Corinthiū erat ciuitas metropolis maritima: vbi multi erant mercatores qui auari eſſe ſolent. propterea aplꝰ ab eis ſumptus nō accipiebat.2.Cor.ii. lec.3. car.124.B.5.
Corona eſt duplex: quedaꝫ eſt principalis: qdam ſecūdaria.2.Thi.4.le. 2. cā. 215.B.3.
Corpa nra ſunt membra xp̄i: ⁊ tēplum ſpi.ſci.i.Cor.6.lec.3.car.70.B.5.
Corpora duo ſimul eſſe in eodē loco nō contingit ex dote: ſed ex virtute diuina ⁊ miraculoſe.i.corin.15.Le.6.car. 101. B.2.
Corporalem exercitationem ad modicū eſſe vtilem quō intelligatur.i. ad Thi 4.lec.2.car.203.D.2.
Corporalis mā non magis obedit ſube intellectuali ꝙ̄ qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis: in natura ꝯ Auicēnā. ad gal. 3.lec.i.car.138.C.5.
Corpus noſtrum magnificat per xp̄m: miniſteria eius corporaliter exequendo: vel corpus nrm exponendo ꝓ ipō. ad Phil.i.lec.2.car.173.B.5.
Corpus nāle tria habet adinuicem connexa.ſ.cōpactionem membroꝝ ⁊c̄. ad Ephe.4.lec.5.car.164.D.d.
Corpus xp̄i ſumit indigne dupliciter.ſ. in alio pane ꝙ̄ triticeo: aut ī alio liquore ꝙ̄ vino: vt non confeſſus non cōtritus.i.Cor.ii.le.7.car.87.B.3.
Corpus xp̄i myſticuꝫ eſt tota eccleſia: ⁊ hoc ꝓbat p corpus naturale.i. Corin. 12.lec.3.car.89.D.4.
Corpus eſt ſcm̄ pp aiam ⁊ nō ecōuerſo ad Ephe.i.
Corpus macerare docet apoſtolus: nō occidere: ſuū ⁊ non alienum.i.Cori.9. lec.5.car.79.A.4.
Corpus nrm exhibere dbemus iuſtitie ſicut exhibuimus iniqtati. ad Rom.6. lec.4.car.23.B.b.
Corpus naturale hominis non eſt vnū membrum: ſed multa. Sic de corpore miſtico. prime Corinth.12.Lect.3.car. 90.A.a.
Correctio diuina ⁊ humana ſic differūt quia humana eſt tranſitoria: ⁊ pro trāſitorijs ⁊ falli poteſt: diuina autē nō. ad Heb.12.Lec.2.car.256.B.5.

Cre.

Creatio eſt motus ex nihilo ad eſſe. Et eſt duplex.ſ.nature & gratie.2. corin.5. Lec.4.car.114.C.3.
Creatura dicuntur aliquando homines in ſti:aliquando humana natura: aliquã do elementa huius mũdi.ad Ro.8.le. 4.car.29.B.b.&.2.
Credere homo dz que pertinent ad icar nationem:trinitatem:mortem:ſepulturam:reſurrectionẽ:& apparitionẽ xpi. i.cor.15.lec.i.car.97.B.5.&.C.c.
Credere nolentes peiores dicuntur demonibus ex ſpecie operis: non autem quo ad effectũ.ad Gal.5.le.2.car.147. B.2.
Credenti in deum ſi non habuit tẽpus bonum operandi: qz fides eſt primus actus iuſtitie quam deus in eo operatꝰ ſufficit ſibi ad ſalutem.ad Ro.4.Lec. 2.car.15.D.2.
In fide duo ſunt.ſ.id quod creditur:& ille cui creditur.2.ad Thy.i. Lec.3.car. 10.A.3.

Chri.

Chriſtus eſt vna perſona & hypoſtaſis in vtraqz natura conſiſtens: & non eſt niſi vna hypoſtaſis vtriuſqz.i.cor.2.le. 2.car.60.B.4.
Chriſtus predicauit iudeis pncipaliter: gentibus autem perfunctorie.ad Gal. 4.Lec.3.car.141.B.5.

Cru.

Crucis ſcandalũ euacuare per circunciſionem quomodo intelligatur. ad Gala.5.Lec.2.car.147.B.5.
Crux chriſti quomodo dicitur ſtulticia apud iudeos qui ſemper ſigna videre volebant:& gentiles qui in eloquentia gloriabantur.i.cor.i.Le.3.car.58.C.5.
Crux chriſti habuit latitudinem longitudinem ſublimitatem & profunditatem. ad Ephe.3.lec.5.car.162. B.3.

Cu.

Cupiditas ſumitur tripli.ſ.pro auaritia pro inordinato appetitu:& prout eſt quedam inordinatio animi.i.ad Thi.6.le. 2.car.207.C.2.
Currere quomodo debemus vt premium accipiamus.i.cor.9.Lec.5.car.78. D.3.&.4.

Da.

Dãnatorũ pena non finietur contra origenem in periarchon.i.cor.15.Lect.3. car.99. C.3.
Damnati magis dolent de puatione diuine eſſentie qz de quacũqz alia pena. ad Heb.4.lec.i.car.232.C.4.

De.

Decime ſacerdotibus debentꝰ proprie: le uitis autem ex miniſterio:qz eis miniſtrare debent.ad Heb.7.Lectio.2.car. 238.A.2.&.3.
Decimas recipere nullus cogitur ſi dãs ſcandalizetur. ad Heb.7. Lecti.2.car. 238.C.5.
Decimas recepit melchiſedech non ſubiectio legi: ſed propria auctoritate. ad Heb.7.Lec.2.car.238.D.d.
Decimas dedit abraam melchiſedech pro ſe & leuitis qui erant adhuc in lumbis eius:tamen melchiſedech:erat minoris.ad Heb.7.lec.2.car.239.A.a.&.2.
Non docere proximum ſuũ: ſed cognoſcere deum minimum & maximũ quomodo intelligatur.ad Hebre. 8.Lec.3. car.242.A.2.3. 4.5.
Demones quare non comparentꝰ cherubin & ſeraphin : ſicut pncipatibꝰ & poteſtatibus.ad Ephe.6.Lec.3.car.171. A.a.
Demones ne decipiant in ſpẽ angeli ſic cognoſcuntur.2.corin.ii.Lectio.3.car. 124.C.5.
Demones propterea non ſaluabuntur qꝛ in nomine ieſu genua curuare dicũtur contra originẽ. ad Philip.2.car. 175.B.3.
Demones a nobis non ſunt diligendi: qz non ſunt amici: ſed hoſtes nõ diligibiles.ad Ro.13.Le.2.car.47.B.5.
De demonibus q ſunt in aere eſt duplex opinio.ad Ephe.2.lec.i.car. 156. C.c.
Deſcendiſſe xpm pmum ad inferiores partes terre quomodo intelligatur.ad Ephe.4.Lec.3.car.163.D.d.
Deus dicitur deus abraam:deus yſaac: deus iacob:& quare.ad Heb.ii.Lec.4. car.252.B.3.
Deus quomodo cognitus ſit a ſapientibus gentilium: quomodo ſcriptũ erat athenis in quadã ara.Ignoto deo. ad Ro.i.Lec.6.car.6.A.2.&.3.
Deus duobus modis manifeſtat ſe homini.ſ.infundendo lumen: & per ſenſibiles creaturas.ad Rom.i.lec.6.car.6. A.5.
Deus cognoſcitur tribus modis ſcz per cauſalitatem:per excellẽtiam:& per negationem.ad Ro.i.lec.6.car.6.A.3.
Deus non ſolum eſt deus iudeorum. ſz etiam gentilium:qz diues eſt i omnes. ad Ro.10.lec.2.car.37.D.2.
Deus dicitur principaliter eorum q habent fidem & deuotionem.i.cor.i.lec.i. car.56.D.5.
Deus dicitur deus totius conſolatiõis: & quomodo cõſolatur ſuos.2. cor.i.le. 2.car.105.A.4.
Deus dicitur inuiſibilis:qz nullus intellectus creatus poteſt attingere ad eius eſſentiam.ad Col.i.le.4.car.181.A.4.
Deum non eſſe acceptorẽ pſonarũ õclaratꝰ.ad Ro.2.lec.2.car.10.A.3.
Deus dicitur eſſe in omnibus rebus dupliciter.ſcilicet per participationem vel per amorem.ad Colo.2.Lectio.2. car. 183.D.3.
Deus eſt tribus modis in rebus.ſ.communi:per grãm & per ſingularitatem. ad Col.2.Lec.2.car.183. D.4.&.5.
Deus dicitur tripliciter.ſ. naturalr oppinatiue.& participatiue.2.ad Theſ.2.lectio.i.car.195.A.a.
Deus aliquãdo apparuit in viſione corporali:aliquando in imaginaria: aliqñ in intellectuali.ad Heb.i.Lectio.i. car. 225.B.b.
Deus eſt cã omnis ſubſiſtentie: qz omnia efficit gubernat: & conſeruat . Ad Hebre.i.Lectio.2. car.223.D.5.
Deus dicitur eſſe in mundo per eſſentiam preſentiam & potentiam. ad Heb. 10.lec.i.car.246.B.3.
De deo poteſt haberi noticia multiplex ſ.per xpm iudeos & antiquos philoſophos.ad Heb.ii.lec.2.car.251.A.2.
Dextera pars dꝛ potiſſima in animali:& ſignificat bona ſpiritualia. ad Hebr.8. lec.i.car.240.C.5.
Dextera dei non dicitur aliqua pars corporalis: ſed ſimilitudinaria. ad Col.3. lec.i.car.175.B.5.

Di.

Dyacones nõ dñt eſſe litigioſi:nec vinolenti: nec bilingues.i.ad Thy.3.Lect. 2.car.202.A.3.
Dyaconiſſa dicitur:nõ quia ordine ſacro fungatur: ſed qz certo miniſterio õputatur.i.Thymo.3.Lect.2. car.202. B.2.
Dicere aliquid in ſpirituſancto eſt dicere ex inſtinctu eius.i.cor.12.lect.i.car. 88.C.5.
Dies comparatur future glorie: & quomodo nox eam preceſſerit.ad Ro. 13. lec.3.car.47.D.4.&.5.
Dies domini dicitur venire in nocte: & quare dicatur dies domini. ad Theſ. 5.lec.i.car.192.A.5.
Dñ multi dicuntur participatiue in celo & in terra in prologo.ad Heb.in prologo.car.222.D.2.
Dignitas apoſtolatus eſt precipua i eccleſia catholica.ad Roma.i.Lec.i.car. 2.A.a.
Dilectio debet eſſe ad ſe. ad proximum & ad deum.ad Roma. 12.Lecti.2. car. 44.A.5.&.B.b.
Dilectio qua homo ſe diligit debet eẽ vera pura & honeſta.ad Roma. 12. lec.2. car.44.A.5.
Dilectio eſt via ad pacẽ dei. ad Eph.2.
Dilectionem parentum quare aliquando non ſequatur longeuitas vite.i. ad Thy.4.Lec.2.car.201. D.4.
Dilectio dei eſt duplex.ſ.concupiſcentie & amicitie.ad Philip.i.Lec.2.car.173. C.5.
Dilectio inimicorum quomodo requiratꝰ a nobis & quomodo debeat eẽ.ad Ro. 12.lec.3.car.44.D.4.&.5.
Diligentes ſe ſolent quatuor cõſolari de quibus gloriabatur apls.2.Cor.7.lec. 2.car.117.C.4.
Diligere ſe dicebat apoſtolus plus corinthios qz corinthij ipſum:& qz pſeudo propbete ipſos.2.cor.12.Lec.5.car. 129.D.2.

Tabula

Diligentes ſeinuicē tria ꝯſueuerunt habere.ſ.mutuū ſocietatis auxilium: mutuum amorem: ⁊ beneficiū oſtendere. ad Gal.4.lec.4.car.144.B.4.

Diligit aliqñ aliquis ꝓpter aliū: aliquando ꝓpter ſeipſm.ad Ephe.i.Lec.2.car.153.A.5.

Dimittere non dʒ fidelis infidelem ſi ſine periculo aie cohabitare poſſit conſilium eſt non preceptum.i.ad Corin.7 Lec.2.car.72.A.5.⁊.B.b.

Diſpenſari contingit in diuerſis: temporibus diuerſis.ad Hebre.7.Lect.3.car 245.C.c.

Diſtinctio ꝑſonarū in diuinis: ⁊ quare paulus non fecit ibi mentionem de ſpirituſancto.ad Gal.i.Lectio.i.car.132.B.5.

Diuiſiones gratiaꝝ diuerſe ſunt: ⁊ quomodo differant ⁊ coordinatio earūdē.i.Cor.12.lec.i.car.88.D.3.

Diues dicitur deus: q: miſeretur omniū ⁊⁊ dat largiter omnia.ad Ephe.2.car.157.A.2.

Diuitie ſunt non habentibus tentatio: habentibus autem laqueus.i.ad Tymo.6.lec.2.car.207.B.4.

Docens alium non dʒ eſſe fur: nec adulter nec blaſphemus.ad Ro.Le.4.car.11.B.4.

Doctores dicunt a docendo: q: propriū eorum officium eſt docere.ad Eph.4.Lec.i.car.164.A.2.

Doctori duo ſunt neceſſaria.ſ.lectio in qua acquiritur ſcientia ⁊ exercitiuʒ in quo efficit promptus.i.Thy.4.Lect.3.car.204.B.4.

Doctor ſacre ſcripture poteſt vti auctoritatibus quorumcunqȝ pro elucidanda veritate.i.ad Titum.i.Lecti.3.car.217.D.d.

Docuit ſcriptis aliquando oraculo vocis: ſed non oia que docuit ſcripta fuerunt.2.ad Theſ.2.lec.3.car.195.D.5.

Doctor non dʒ reſpondere ad oēs q̄ſtiones: ſed ad vtiles.ad Titum.3.Lec.2.car.211.A.a.

Doctrina in veteri teſtamento eſt duplx Una aperta: alia ſub velamine.ad Heb.i.Lec.i.car.250.B.b.

Doctrina eſt triplex.ſ.angelorum ꝓphoꝝ ⁊ euangeliſtarum.ad Gal.i.Lec.2.car.135.B.3.

Doctrina eadem eſt ꝓponenda paruulis ⁊ prouectis: ſʒ aliꝰ ⁊ aliter. ad Heb.5.lec.2.car.235.A.2.

Doctria eſt duplex.ſ.terrena qua homo inheret terrenis: alia celeſtis que docet celeſtia.ad Heb.6.Lec.2.car.236.B.5.

Dominicam in memoria reſurrectionis ſeruamus: ſicut hebrei requietiōis.ad Heb.ii.lec.2.car.250.B.4.

Dñs duplr dr̄ grauare ſuos ſuos. ad colo.3.lec.4.car.187.A.5.

Domus noſtre habitationis dicitur corruptibilis quantum ad corpus non q̄ꝫ tum ad animam.2.Cor.5.Lecti.i.car.112.C.2.

Dona gratuita reducit paulus ad tria.ſ.linguaꝝ ꝓphetiam ⁊ largitionem rerum temporalium.i.Cor.13.Le.i.car.91.A.3.

Dona grārum non danē pro meritis: ſʒ ſm voluntatem dei.ad Colo.i.Lect.3.car.180.D.4.

Dona in hoīes nō veniūt mediantibus ſubſtantijs ſeparatis īmediate.ad Col.2.Lec.2.car.184.A.a.

A donis gentiles denoīabant deos: vñ aplſ dicit deus pacis.2.Cor.13.Le.3.car.131.D.2.

Donis magis vtilibus ⁊ fructuoſis debemus vti ⁊ non curare multa dona inutilia.i.Cor.14.lec.6.car.96.A.4.

Donec intrauerit plenitudo quō intelligaē.ad Ro.ii.lec.4.car.41.B.2.

Donec hec dictio pōt intelligi duobus modis.ſ.ꝓ tpe finito: ⁊ ꝓ tpe infinito.i.Cor.13.lec.3.car.99.B.5.

Dotes corpoꝝ reſurgētiū ſunt impaſſibilitas: claritas agilitas: ⁊ ſubtilitas.i.Corin.15.Lecti.6.car.101.A.4.⁊.5.

Du.

Dubitauit ſanctus paulus: vtrum fuiſſet raptus cum corpore ſolum vel anima ⁊ corpore.2.Cori.12.lec.i.car.127.C.2.

Eb.

Ebrietas eſt cā multoꝝ malorū quā aplſus vitare iubet tanq̄ȝ ſingulare nocumentū. ad Ephe.5.lec.7.car.168.C.5.

Ebrietas eſt pctm̄ mortale: quando qs frequenter inebriaē.i.Cor.5.Le.3.car.68.B.5.

Ec.

Eccleſia hʒ ꝑlatos: hʒ ⁊ ſubditos: qui ſe debent habere coadunati ſicuti membra in corpore.i.Cor.12.Lec.3.car.90.A.a.⁊.2.

Eccleſia cōparaē caſtro: que triplr ꝑpugnaē in ꝓlogo.ad Col.10.in prologo.car.179.D.d.⁊.2.

In eccleſia ē triplex diuerſitas.ſ.bonorum.⁊ maloꝝ: bonoꝝ ⁊ melioꝝ: malorum ⁊ peioꝝ.2.ad Thy.2.Lect.3.car.212.A.4.

In eccleſia ꝑmitiua poſt verbum dei ex diuina diſpenſatione vt fides cōfirmaretur fiebant ſigna māifeſta ab apoſtolis per ſpiritumſanctum.ad Gal.3.lec.2.car.139.A.a.⁊.2.

Eccleſiaſtice vnitati duo ſūt neceſſaria.ſ.vt idem oēs ſapiant per fidem. Et ꝯ habeant pacem per dilectionem.2.Corin.13.lec.3.car 131.D.d.

Eccleſiam ꝑſecutus eſt dyabolus: ⁊ aliquando manifeſte per tyrānos ⁊ poteſtates. Aliqñ occulte per hereticos.2.Cor.ii.Lec.i.car.123.C.3.

Ed.

In quolibet edificio quatuor requiruntur.ſ.fundatio: conſtructio: augmentatio: ⁊ conſummatio.ad Ephe.2.Lect.6.car.159.B.5.

Ef.

Efficacia euangelij cōſiſtit in duobus. Quia perficit ⁊ abbreuiat. Et quomodo dicatur abbreuiare veteris legis cerimonialia.ad Rom.9.Lect.5.car.36.B.4.

Omnia quecunqȝ ſunt in effectu: latent in virtute ſuis cauſis.ad Ephe.3.Lec.3.car.160.C.4.

El.

Elatio eſt ſpecies ſuperbie: ⁊ ſunt quatuor.2.Thy.3.lec.i.car.213.A.a.

Elatio reſpicit tria.ſ.ordinem electorū finem electionis: ⁊ modum conſequendi finem.2.ad.Theſ.2.Lec.3.car.195.D.3.

Electio ⁊ probatio conſiſtit in duobus. Et quare deus quoſdā indurat.: ⁊ quorumdam miſeretur.ad Ro.9.le.9.car.35.C.2.⁊.3.

Elegit chriſtus non ſapientes: neqȝ potentes: ſed ſtulta ⁊ ignobilia. Et de vocatione ad fidem.i.Corin.i.Le.4.car.59.A.4.

Elementa dicuntur principia grammaticalia. Sic principia fidei elementa decalogi: ad Heb.5.Lec.2.car.234.D.4.

Elementa quomodo dicuntur egena ⁊ infirma.Gal.4.car.149.A.3.

Elemoſyna facta ab infidelibus dicitur immunda: ⁊ ſimiliter alia bona opera: q: carent debito fine.ad Tytum.i.lec.4.car.218.A.4.⁊.5.

Elemoſyna dʒ dari cum hylaritate: vt retributio fiat in dilectione.2.Corin.9.Lec.i.car.101.A.3.

Elemoſyna valet ex duobus.ſ.ex intentione bona ⁊ ex quantitate dati.2.Cor.8.lec.i.car.119.B.2.

Ad elemoſynam quatuor requiruntur ſm poſſibilitatem: vt.ſ.det pluribus vt ſubueniat neceſſitati ⁊c̄.i.Cor.13.Lec.2.car.91.C.3.⁊.4.

Elemoſynaʒ ſabbatinis diebus paulus corinthijs ⁊ galatijs iniunxit his qui ī neceſſitate erant conſtituti.i.Corin.16.car.103.D.4.⁊.5.

Elemoſynaʒ libenter dare debemus exemplo chriſti: omnia ſua dedit propter nos.2.Corinth.8.Lectio.2.car.119.C.4.

Elemoſynam dans indigenti non egebit: ſed lucrum inde habebit.2.Cor.9.Lec.2.car.121.B.b.

Em.

Emphatica locutio eſt quando totum quod eſt in effectu dependet a cauſa.Ephe.2.Lec.5.car.158.A.5.

Emulatio prout dicit zelum eſt: quidaʒ motus cauſa boni vel mali.2.Corin.ii.Lectio.i.car.123.B.3.

Ep.

Epiſcopalis dignitas excedit omnes alias dignitates.ad Hebr.5.Lectio.i.car.233.D.5.

Epiſcopi nō cōſecrant papā: nec ſuffra

ganei archiep̄m. Sed (huiuſ hominiſ) vt ſit papa vel archiep̄s. ad Heb. 7. lec. 2. car. 238. D. 5.

Ep̄o nō ſufficit ꝙ in ſacra ſcriptura ſtudeat: ſed opȝ ꝙ etiam inſtruat. ad Tytum. i. lec. 3. car. 217. B. 4.

Ep̄os canonici eligūt: ſed ſuperiores cō ſtituunt. Et multa de epiſcopis. ad tytum. i. Lec. 2. car. 216. D. 4.

Ep̄oꝝ noīa ⁊ p̄sbyteroꝝ ſunt ꝓmiſcua. i. ad Thy. 4. lec. i. car. 201. A. 4.

In conſecratione ep̄oꝝ: ⁊ ſi plures conueniant vnus tamē eſt principalis. Et alij dicuntur coaſſiſtentes. i. ad Thy. 4. lec. 4. car. 204. C. 2.

In p̄mitiua eccleſia nullus aſſumebat in ep̄m: niſi eſſet electus a deo. i. ad thymo. 4. lec. 3. car. 204. C. c.

Ep̄s dȝ eſſe irrep̄henſibilis: ⁊ de perfectione. Et quo debent eſſe ſolliciti circa gregem. i. Thy. 3. lect. i. car. 201. B. 3. 4. ⁊. 5.

Ep̄s dȝ hr̄e honeſtā familiam: ⁊ filios quos habuit ante p̄laturam corrigere. i. ad Thy. 3. lec. i. car. 201. D. 2.

Ep̄s dȝ eſſe benignus, ⁊ pius: ſeip̄m cōſiderans. ad Heb. 5. lect. i. car. 234. A. 1. ⁊. 2.

Ep̄s pōt dimittere eccleſiam ſibi cōmiſſam qñ oēs ſui ſubditi ſunt mali ⁊ incorrigibiles. i. Cor. 16. lec. 2. car. 104. A. 5.

Epiſtola ad Phi. eſt ſcripta p̄mo anno incarnationis apoſtoli. ad Phi. i. lec. 2. car. 222. C. 5.

Epiſtolā ad Heb. ſcripſit paulus ⁊ non alius ſ̄m Dioniſ. ⁊ Hieronymum in ꝓlogo. ad Heb. in ꝓlogo. car. 222. D. 5.

Ep̄larum oīum cōmemoratio ⁊ earūdē ſubordinatio atqȝ inſtitutio. ad Ro. in ꝓlogo. lec. i. car. 1. C. 2.

Epiſtolam quā ſcripſit Paulus romanis: partim ſcripſit athenis: ⁊ ptīȝ i corintho. in prologo. ad Ro. lec. i. car. i. C. 3.

Eq.

Equalitas eſt duplex. ſ. abſolute q̄titatis ⁊ proportionis. 2. ad Theſ. i. Lec. 2. car. 194. A. 2.

Er.

Errare aliquos ꝑmittit d̄us: ⁊ quare. 2. ad Thy. 2. lec. 3. car. 212. A. 2.

Error manicheoꝝ q dicebant viſibilia a malo deo creata inuiſibilia ṽo a bono. ad Col. i. lec. 4. car. 181. B. 5.

Error māicheoꝝ ꝑ paulū cōfutat: q negabant deum veteris teſti fuiſſe patrē xp̄i. ad Ro. i. lec. 2. car. 2. D. 2.

Error manicheoꝝ aſſerentiū xp̄m habuiſſe corpus fantaſticū. Ualētini q dicebat de celo xp̄m detuliſſe corpus ſuum. Neſtorij q aliū poſuit eſſe filiū dei ⁊ filiū hoīs. Arrij q poſuit xp̄m eē minorē p̄re. ad Ro. 9. lec. 1. car. 33. A. 3.

Error manicheoꝝ q diuerſitatē eoꝝ q̄ hoībus accidunt aſcribūt hore natiuitatis. ad Ro. 9. Le. 2. car. 33. C. 4.

Error arrij q dicebat p̄rem ꝓprie eſſe inuiſibilē: filiū aūt viſibilem. ad Colo. i. Lec. 4. car. 181. B. b.

Error arrij qui dicebat xp̄m eſſe puram creaturaȝ. ad Col. i. lec. 4. car. 181. B. 2.

Error arrij qui dixit xp̄m non fuiſſe dei filium per naturam. ad Gal. 4. Lec. 4. car. 143. D. 3.

Error origenis q dicebat aīas omnes eſſe cum angelis creatas. ad Ro. 9. lec. 2. car. 33. C. 5.

Error origenis q dicebat a p̄ncipio deū feciſſe oēs creaturas ſp̄ūales: ⁊ oēs eq̈les. Poſtea ṽo meruiſſe vl̄ demeruiſſe. ad Ro. 9. lec. 3. car. 34. A. 4.

Error neſtorij q dicebat verbum ſolum habitaſſe in xp̄o: ⁊ non vnitū. ad Col. 2. lec. 2. car. 183. D. 5.

Error neſtorij q dicebat beataȝ virginē non fuiſſe matrem dei: ſed filij hominis. ad Gal. 4. lec. 2. car. 143. A. 5.

Error hebeonis q dicebat xp̄m ex ſemine Joſeph natum. ad Gal. lecti. 2. car. 143. A. 4.

Error valentini q dixit, xp̄um non ſumpſiſſe corpus de virgine: ſed attuliſſe illud de celo. ibidē. Le. 2. car. 143. A. 4.

Error Platonicorum qui dicebant i rebus diuerſas eſſe perfectiones: ⁊ quomodolibet attribuebant vni primo p̄ncipio. ad Col. i. Lec. 4. car. 181. C. c.

Error quorūdam dicentium deum non habere curam reruȝ humanarum: aut ſufficere fidem ſolam ⁊c̄. i. Cor. 6. Lec. 2. car. 69. C. 4.

Error oritur ex duobus. ſ. ex ſuperbia ⁊ intellectu ꝓprio. i. Thy. 6. Lect. i. car. 206. D. 4.

Eſ.

In eſca nō eſt regnū dei: ſed in iuſtitia: ⁊ pace ⁊ ſp̄ūali gaudio. ad Rom. 14. le. 2. car. 50. D. d.

Et.

Eternitas eſt menſura rei immobilis: Tempus autem rei mobilis. ad Heb. i. lec. 1. car. 224. D. d.

Eu.

Eua ſeducta fuit per ſerpentem nō violenter: ſed aſtute. 2. Cor. ii. le. i. car. 123. C. 2.

Euangelice veritatis cognitio neceſſaria eſt oī hoī: q2 ſine ea ſalus non ē. ad Ro. i. lec. 6. car. 5. D. 3.

Euangeliſta dr̄ qui ſcripſit euangeliuȝ: vel q docet ſeu ēnunciat illud. 2. ad tymo. 4. lec. i. car. 215. A. a.

Euangeliſte dicti ſunt ab euangelio: q2 ſcripſerunt ⁊ docuerūt euangeliuȝ. ad Ephe. 4. lec. 4. car. 164. A. 2.

Euagelium illuminat: clarificat: ⁊ ſeruum xp̄i declarat. 2. Cor. 4. Le. 2. car. 110. B. 4.

Euangelium dr̄ qcquid de xp̄o dr̄: ſiue ſit in nouo: ſeu in veteri teſtamēto. ad Gal. i. lec. 2. car. 133. C. c.

Euangeliū cōmendat q̄druplr. Antiquitate: firmitate: dignitate: ⁊ modo tradēdi certitudinē. ad Rom. i. col. 2. §. i. Et iteꝝ. i. Cor. 15. lec. 2. car. 2. A. 4. ⁊. 5.

Euangelium adhuc viuētibus ap̄lis dr̄ diuulgatum per totū mundū ſaltem fama: in prologo: ad Col. i. lec. 2. car. 180. B. 4.

Non excuſant i ſiluis commorantes a peccato euangeliū non audientes. ad Ro. 10. lec. 3. car. 38. C. 3.

Euangelizandi auctoritatē dicit ſe ap̄ls non habere ab hoie. ad Gal. i. le. 3. car. 133. D. 4.

Eucharistia dȝ ſumi ſine ꝯſcīa p̄cti mortalis. i. Cor. 5. lec. 2. car. 67. D. 5.

Euchariſtia vnit nos cum chriſto. Similiter ⁊ ſanguis chriſti. i. Cor. 10. Le. 4. car. 80. C. 4.

Euchariſtia iſtituta eſt ſub duplici ſpē: q2 panis confortat: ⁊ vinum letificat. i. Cor. ii. lec. 5. car. 85. C. 4.

Utrum euchariſtia nutrire poſſit: ⁊ ſanguis inebriare pulcherrima declaratio. i. Cor. ii. Lec. 4. car. 85. A. 3. 4. ⁊. 5.

Euchariſtie ſacramentum chriſtus inſtituit in aliena ſpē: ne homines abhorrerent: ne infideles deriderent: ⁊ vt fides inanis non eſſet. i. Cor. ii. Lecti. 5. car. 85. C. 2.

Euchariſtie ſac̄m vocatur cena. ⁊ quādo fuerit inſtitutum. i. Cor. ii. lec. 5. car. 85. B. 3. 4. ⁊. 5.

Nota differentiā inter ſacramenta alia: ⁊ ſacramentum euchariſtie: ⁊ quomodo iſta verba. Accipite ⁊ manducate: non ſunt de forma conſecrationis. i. corin. ii. lec. 5. car. 85. D. 2.

Hoc eſt corpus meum: quomodo diuerſi diuerſimode expoſuerunt. Nota pulcherrime. i. Cor. ii. Lect. 5. car. 85. D. 3. 4. ⁊. 5.

Tranſubſtantiatio panis ⁊ vini in corpus chriſti ⁊ ſanguinem differt ab omnibus conuerſionibus que ſunt in natura. i. Cor. ii. lec. 5. car. 85. D. 5.

Fractio huius ſacramenti quomodo fiat: ⁊ quid frangat: ⁊ quid ſignificet. i. Cor. ii. lec. 5. car. 86. A. 2.

Corpus xp̄i: ⁊ ſi cōſecretur ante ſanguinem: tamen ſine ſanguine non eſt. i. corin. ii. lec. 6. car. 86. C. c.

Corpus chriſti ſumitur duobus modis. ſ. ſpiritualiter ⁊ ſacramentaliter. i. Corin. ii. lec. 6. car. 87. D. d.

Probare ſe homo dȝ anteq̄ȝ ad ſacram communionem accedat. i. Cor. ii. lec. 6. car. 87. C. 5.

Forma conſecrationis calicis: ⁊ expoſitio notabilis omniuȝ verboꝝ. i. Cor. ii. lec. 5. car. 86. A. 4. ⁊. 5.

Ponitur aqua ante conſecrationem calicis: ſi autem poſt conſecrationem ſacerdos aduertat non ponat. i. Cor. i. ii. Lec. 6. car. 87. A. 3. ⁊. 4.

Euchodia ⁊ ſinthicen. fuerunt due mulieres q2 miniſtrabant ſanctis in ciuitate philippenſi: ad Phil. 4: Lect. i. car. 178. B. 4.

Excitare deū peccōres ad peccandum ⁊ bonos ad bonū operandum: quō intelligat, ad Ro. 9. le. 3. car. 35. A. a. 2. ⁊. 3.

Excommunicati ab apſo mox vexabantur a dyabolo.i. ad Thymo.i. Lec.4. car.199.B.3.ꝛ.4.

Excõicatio quã tulit apſs contra angelos ꝛ apoſtolos quomodo intelligať. ad Gal.i.Lec.2.car.133.B.5.

Excuſationẽ nullã hñerũt iudei ꝙ non crediderunt euangelio.ad Roma.10. Lec.3. car.38.C.4.

Excuſat ſe apſs ad Heb. ꝛ nunciũ quez miſit ꝛ ſalutationes commendauit.ad Heb.13.Lec.3.car.261.B.2.

Exemplar ꝓmordiale omnium rerum ꝛ ꝓceſſionis eſt filius dei.i. Cor.ii.Lect.i. car.81.B.2.

Ex ipſo:per ipſm:ꝛ in ipſo:ꝛ qđ per:ꝛ ꝑ ꝑ:ꝛ per in itelligať.ad Ro.ii.Le.5.car. 42.B.3.ꝛ.4.ꝛ.5.

Exire:ſeparari:ꝛ mũdum non taugere tripliciter exponitur.2.Cor.iii.6.Lec.3. car.117.A.3.ꝛ.4.

Expectare oportet hominem iuſtũ humanam nãm ꝛ ſenſibilem creaturam innouationem elementoꝝ. ad Ro.8. Lec.4.car.29.B.per totum.

Extaſis eſt quando diuinus amor non ſinit amatorez eſſe ſuũpſius:ſed rerus amatarum.2.Cor.iii.12.Lec.i.car.127. A.2.

Extra ſeipſum efficiť hõ per appetitiuã virtutẽ ꝛ cognitiuã.2.Cor.12.Lecti.i. car.127.A.2.ꝛ.3.

Fa.

Fabula eſt quedã cõpoſitio ex miris ad inducendum homines ad diligendus virtutes.i.ad Thy.4.lec.2.car.203.C.3.

Factus hoc participiũ quõ intelligať cõtra fotinũ ſabelliũ ꝛ arriũ.ad Ro.i.lec. 2.car.2.B.5.ꝛ.C.c.ꝛ.2.

Factus dř xp̃s ab apſo ex muliere ꝛ non natus:q: ex voluntate patris. ad Ro. i.Lec.2.car.2.C.c.

Factus dř xp̃s ex ſemine dauid ſm carnem.ad Gal.4.Lec.2.car.143.A.3.

Falſi teſtes ſunt non ſolũ q aliqua vana vel falſa contra aliquẽ hoiem fingunt: ſed etiam qui falſa cum deo teſtantur. i.Cor.15.Lec.2.car.98.B.c.

Faſcinatio dicitur ludificatio ſenſus per artem magicam.ad Gal.3.Lect.i.car. 138.C.2.

Fatuus ex vi noĩs non eſt maluz:ſed ex parte ſignificationis eſt prohibitum.i. ad Thy.4.lec.i.car.203.B.4.

Fe.

Femine non mutantur in ſexum viriles in reſurrectione vltima:ſed vnicq̄ permanebũt.ad Eph.4.Lect.4.car.164. B.2.

Fermentum habet in ſe duo.ſ.ſaporem ꝛ corruptionem.i.Cor.5.Lec.67.C.3.

Fi.

Fides romanorum commendať ex certis ſignis:q: prompti erant ad ſubaudiendum.ad Ro.i.Lec.5.car.4.C.c.

Fides importat q̃dam certitudinem ad id quod non videtur.ad Ro.i. Lect.6: car.5.D.d.

Propter incredulitatem vnius vel plurium prerogatiua iudeoꝝ non auferebatur ſic:nec fides noſtra.ad Ro.3.le. i.car.12.A.4.

Ex fide remanet firma ꝓmiſſio ꝓpter virtutem diuine gratie iuſtificãtis. ad Ro.4.Lec.3.car.16.D.4.

Fides ſicut reputabatur abrae ad iuſtitiam.ita ꝛ nobis ſi firmã habuerimus. ad Ro.4.lec.3.car.17.C.2.

Fides ſi recipiatur ꝓ eo quod creditur non eſt virtus.ſi aũt pro habitu ſic qñ q̃ eſt virtus quandoq̃ non.ad Ro.i. Lec.6.car.5.D.d.

Fides importat aſſenſum q̃dam cũ certitudine ad id quod non videť. ad Roma.i.Lec.6.car.5.D.d.

Fides recipiť aliquando ꝓut eſt virtus: aliquando ꝓut dř ꝯſcia ꝛ differunt vt particulare ꝛ vniuerſale.ad Rom.14. Lec.3.car.51.C.3.

Fides grano ſinapis cõpať:ꝛ quõ ſci cũ maximi in fide fuerint:nullũ tamen legimus montes tranſtuliſſe.i.Cor.i.12. lec.i.car.91.D.5.

Fides nõ eſt ex nobis quãq̃ credere ſit in noſtro arbitrio.ad Ephe.2.Lecti.3. car.157.C.c.

Fides non dať nobis ex merito operum precedentium.ad Ephe.2.lect.3:car. 157.C.2.

Fides ꝓmo annũciata eſt in iudea:ſilr fidelium ꝑſecutio ibi ꝓmũ eſt orta.i.ad Theſ.2.lec.3.car.189.C.5.

Fides eſt ſperandaꝝ ſubſtantia rerum argumẽtum non apparentium:notabilis expoſitio ad Hebre.ii. Lec.i.car. 249.B.5.ꝛ.C.per totum.

Fides accipitur duplr. Uno modo proprie.alio modo cõmuniter. Prima eſt non viſorum:alia excludit omnem certam concluſionem.ad Hebre.ii.Lec.i. car.250.A.3.

Fides diſtinguiť ab opinione dubitatione ꝛ ſuſpitione.ad Heb.ii.Lectio.i.car. 250.A.2.

Per fidem ſaluatur homo ſine meritis precedentibus.ad Ephe.2. lecti.3.car. 157.C.2.

Fidẽ hñs inuſi põt errare in particulari. ad Tit.i.lec.4.car.218.B.2.

Poſt petm̃ ꝓmi parẽtis nemo potuit ſaluari a reatu culpe originalis:niſi ꝑ fidẽ. ad Heb.ii.Lec.2.car.251.A.2.

Fidẽ annũciatã cõtemnens in eodẽ genere peti plus peccat q̃ ignorans.ad Heb.10.lec.3.car.248.B.2.

Fide enoch:ꝛ ſi trãſlatus ſit a ꝯuerſatione hui͛ vite.tñ aliqñ morieť cũ helya. ad Heb.ii.lec.2.car.250.D.d.

Fide moyſes magnus factus eſt:q: filiũ filie pharaonis ſe negauit.ad Heb.ii.lectio.5.car.252.A.2.

Fidei actus eſt credere:ꝛ eſt actus fidei determinatio ad vnũ ex impio voluntatis.ad Heb.ii.lec.i.car.249.C.2.

Fideliũ ꝛ infidelium peccata diſtinguũtur q: fidelis grauius peccat q̃ infidelis.i.ad Thymo.5.Lec.i.car.205.A. 3.ꝛ.4.

Fidei certitudo dz eſſe in corde ꝛ in effectu.ad Ro.10.le.i.car.37.A.5.

Fidẽ hñtiũ intellectus non determinať ad aſſentiendũ veritati ex neceſſitate: ad Ro.10.lec.2.car.37.C.4.

Ad fidẽ duo regrunť.ſ.cordis ĩclinatio ꝛ credibilis determinatio.ad Ro.10.lectio.2.car.38.B.2.

Ad fidem ꝑtinentia in ꝓmitiua eccleſia nõ erant oĩa determinata. ad Ro:14. lec.3.car.51.A.4.

Difficile eſt ad fidem ꝯuertere ignaros .ſ.propter doctrinam hereticam vel nõ plenam cognitionem.ad Ro.15.lecti. 2.car.53.B.3.

Fidei fundamentũ qđ ſit ꝛ ꝑ aurum argentum lignum ꝛ ſtipulam quid intelligatur.i.Cor.3.Lect.2.car.63.A.2.3. 4.ꝛ.5.

Fideles non debent eligere iudices infideles.i.Cor.6.lec.i.car.68.D.d.

Per fidem firmã ẽt ſine charitate miracula fiunt.i.Cor.13.le.2.car.91.C.3.

Fides non heſitantis innitiť oĩpotentie dei per quem miracula fiunt.i.Cor.13. lec.2.car.91.C.c.

Figura ꝛ res figurate q̃ꝰ diuerſimode intelliguntť de xp̃o.ad Heb.i.lec.3.car. 224.D.2.ꝛ.3.

Figura qñ recipitur bono:multo melior eſt figurato.in malis econuerſo.i.Cor. 10.car.79.D.3.

Filiationez xp̃i quomodo heretici expugnauerunt:videlicet fotinus ſabellius ꝛ arrius.ad Roma.i.Lect.2. car.2.B. 3.ꝛ.4.

Filios non debere theſaurizare parentibus:ſed econuerſo quõ intelligatur.2. Cor.12.lec.5.car.129.C.4.

Filiȷ̃ dei adoptiui fuerunt non ſolũ iudei:ſed ꝛ gentiles conuerſi.ad Gal.4. lec.3.car.143.B.4.ꝛ.5.

Filiolos vocauit apoſtolus Galathaos q: puer in parturitione vocatur filiolus.ad Gal.4.lect.5.car.144.D.3.

Filium eſſe filium patris ſi genitiuus deſignet habitudinem cauſe efficientis ẽ falſa:ſi autem formam:ideſt habens eſſentiam eſt vera.ad Colo.i.Lect.3.car. 181.A.2.

Filius dei dicitur aſſumpſiſſe naturam humanam:non aũt hominẽ.ad Phil. 2.lec.2.car.174.D.d.ꝛ.2.

Filius dicitur ymago patris: ꝛ non ecõuerſo:ſimiliter ꝛ verbum.ad Col.i.lec. 4.car.181.A.4.

Filius meus cuz dicitur ego tu hodie genui te:exponitur.ad Heb.i. lect.3.car. 224.C.5.

Flagella qbus deus flagellauit filios iſrael ꝓpter adorationẽ vituli.i.Cor.io.lec.2.car.79.3.ꝛ.4.

Flectere genua ante tribunal xp̄i eſt rõnez queq̃z reddere ẽt de verbo ocioſo.ad Roma.14.Le.i.car.50.A.a.

Fo

Fornicatio dr̃ a fornice arcu triumphali iuxta quẽ erant lupanaria.ad Eph.5.lec.2.car.167.A.5.

Fornicationẽ fugere docet apl̃s Corinthios multis rõnibus.i.Cor.6.lect.3.car.70.B.per totum.

Fr.

Fructus eſt duplex.ſ.acqſitus per laborem ꝛ ꝓductus naturaliter.ad Gal.5.Lec.6.car.48.D.5.

Fruitur ſe dixit apl̃s romanis in aduẽtu eius.ad Ro.15.lec.3.car.53.D.2.

Frui dicitur cognitio:q:voluntas ibi delectatur:ꝛ quid ſit frui.ad Phi.i.lec.2.car.222.C.c.

Frui lo in duobus conſiſtit.ſ.in viſione intellectus:ꝛ delectatione affectus.ad Heb.10.Lec.4.car.258.A.a.

Fu

Fundamentũ eccleſie ſunt apl̃i inq̃ztuz xp̄m annunciauerũt:ꝑncipale vo fundamentũ eſt tm̃ xp̄s Jeſus.ad Eph.2.Lec.6.car.159.B.2.ꝛ.3.

Furari ꝛ rapere inter ſe differunt:q:primum latenter:ſcd̃m hoſtiliter.2.Cor.12.lec.i.car.127.A.a.

Ga.

Galathe ſeducti a pſeudo apl̃is dicebant apl̃m nõ habere tantã auctatẽ:ſicut Petrũ ꝛ ceteros apl̃os.ad Gal.i.le.i.car.132.B.4.

Galathe vñ preſumpſerint originẽ ꝛ q̃ſtulti fuerint ꝛ inſtabiles.ad Gal.i.le.i.car.132.C.3.

Galathe dimiſerunt ſpiritumſanctum:ꝛ adheſerunt legalibus.ad Gal.3.lect.2.car.139.A.3.

Galathia tranſlatio dr̃:vnde apl̃s dicebat alludẽdo ad vocabulũ:miror ꝙ tã cito transferimini.Ad Gal.i.Le.2.car.133.A.2.

Gaudiũ quandoq̃z prouenit ex bona cauſa:quandoq̃z ex mala.ad Phi.i.lectio.2.car.173.A.4.

Ge.

Genealogia xp̄i virginis glorioſe ꝛ aliquorum apoſtolorum.Ad Gal.i.Lec.5.car.134.D.d.

Genealogia xp̄i non ponit̃ duplici rõne q: gñatio eius eſt ineffabilis:ꝛ q: non ꝑtinet ad genus leuiticũ.ad Heb.7.le.i.car.238.B.2.

Gentiles ꝛ ſi non fuerunt xp̄o cõiuncti ſm carnem:fuerũt tamẽ ſibi cõiuncti ſm ſpm̃.ad Gal.4.lec.3.car.143.B.5.

Gl.

Gloria eſt clara cũ laude noticia.ad Hebre.i.lec.7.car.4.D.3.

Gloria dei mutatur cũ cultus latrie nõ deo ſed creature exhibet̃.ad Ro.i.Le.7.car.7.D.5.

Gloria mundanorum amittit̃ ſeptẽpliciter ſm ſingula pctã mortalia.i.Cori.9.Lec.3.car.77.D.5.

Gloria dei eſt duplex.ſ.inq̃ztũ in ſe glorioſus eſt:ꝛ inq̃ztum gloria ab eo deriuat̃ ad alios.i.Cor.ii.le.2.car.83.B.4.

Gloriari ſe dicebat apl̃s non in diuitijs nõ honoribus:ſed in cruce dñi.ad Gala.lec.4.car.151.B.4.

Gloriari apl̃s gentiles ꝓhibuit de eo ꝙ fuiſſent vocati:ſed humiliari.ad Ro.ii.lec.3.car.40.D.3.

Gloriari põt homo de gloria dei:non ãt tanq̃ꝫ pro merito habito.2.Cor.12.lec.2.car.128.A.2.

Gloriari nemo dꝫ ꝙ ſimul miniſter xp̄i ſed potius humiliari.i.Cor.2.lec.i.car.79.C.5.

Gloriari in dño cõtingit tripl̃r.ſ.amãdo cognoſcendo ꝛ bona non a ſe:ſed a dõ hñdo.2.Cor.10.lec.3.car.123.A.2.

Gloriabat̃ apl̃us de fructu quem dicit non ſe feciſſe:ſed xp̄m.ad Ro.15.le.2.car.53.A.4.

Gloriabãtur ſe aliqui eſſe cõuerſos per Petrum:alij per appollo:alij per Paulum.i.Corin.i.lec.2.car.57.A.3.

Gr.

Gratie origo eſt dei dilectio:vocatio:ꝛ iterior inſpiratio.ad Ro.i.lec.4.car.4.A.2.

Gratia eſt primum inter dei dona:q: ꝑ eam iuſtificatur impius.ad Ro.i.lect.4.car.4.A.3.

Gr̃a dei ꝑ Jeſum xp̄m nos liberat a corpore mortis.ad Ro.8.lec.i.car.26.C.5.

Sine gr̃a dei hõ non põt diu ſtare ſine pctõ neq̃z a pctõ ſine eo liberari.i.Cor.12.lec.i.car.88.C.c.ꝛ.2.

Gr̃a facit hominem abſtinere a pctõ:ꝛ facit operare bonuꝫ.i.Cor.12.lec.i.car.88.C.2.

Gr̃a ꝑueniẽs liberat nos a peccato:gr̃a ſubſequens adminiſtrat virtutes.2.Corin.6.lec.i.car.115.B.4.

Gratia ꝓpter duo dat̃.ſ.ad vitandũ malum ꝛ operandum bonũ.2.Cor.6.lec.i.car.115.C.c.

Gr̃a ꝛ pax ſunt principia oĩum bonoꝝ ad Gal.i.lec.i.car.132.C.4.

Gr̃a eſt duplex:gratia data:ꝛ ẽ illa que datur ſine meritis:ꝛ que gratos facit deo.ad Ephe.i.lec.2.car.153.A.5.

Gr̃a que eſt in homie nõ eſt ex hoie neq̃z ab hoie:ſed a dono dei.ad Ephe.2.lec.3.car.157.B.b.

Gr̃a nõ eſt data oĩbus vniformiter:ſꝫ ſm formam donationis xp̄i.ad Eph.4.Lec.3.car.163.B.2.

Dr̃ia eſt inter gr̃am gratis datam:ꝛ gratiam gratũ facientẽ:q: ꝑma facit inhabitare ſpm̃ſanctum.ſcd̃a manifeſtat.i.Cor.12.Lec.2.car.89.A.4.

Gr̃am dei non in vanuꝫ accipere docet apoſtolus.2.Cor.6.lec.i.car.115.B.2.

Gr̃am nobis facere deũ ſit duobus modis:vel exaudiendo:vel adiuuando.2.Cor.i.Lect.i.car.115.B.3.

Gr̃am ſuam dixit dñs ſufficere paulo:neq̃z eum cũ rogaret exaudiuit.2.Corin.12.Lec 3.car.128.C.3.

Ad gr̃aꝫ duo requiruntur.ſ.facultas exequendi ꝛ actualitas operãdi.ad Eph.3.lect.2.car.160.B.3.

Gr̃aꝝ actio neceſſaria eſt oĩbus qui ad vlteriora beneficia tendunt.ad Ro.i.lect.5.car.4.B.3.

Gr̃arum actio reddenda eſt deo mediatori ꝛ hoi victori.ad Ro.i.lec.5.car.4.B.4.

Gratiarum diuerſitas cõſurgit ex diuerſitate donorum.ad Ro.12.Lec.2.car.43.D.3.

Gratiaꝝ diuiſiões ſunt ꝓphetia operatio miraculorũ ꝛc̃.i.Cor.12.lec.2.car.8.B.per totum

Ha.

Habere ſpm̃ſanctum põt intelligi dupliciter.ſ.receptiue vel diſpoſitiue.ad Eph.5.lec.7.car.168.D.d.

Habitus rectus facit recte iudicare de his q̃ ꝑtinent ad illum habitũ.ad Phil.i.lec.i.car.172.D.d.

Habitus eſt q̃drupler.Primus mutat hñtem ꝛ ipſe non mutat̃.ad Phi.2.le.2.car.174.D.3.

Habitus cognoſcit̃ ꝑ actuꝫ:ꝛ actus per obm̃.ad Heb.ii.le.i.car.149.C.c.

Habitu inuẽtus eſt xp̄s vt hõ.ad Phi.2.lec.2.car.174.D.2.ꝛ.3.4.ꝛ.5.

He.

Hereditas debet̃ non ſolũ filio naturali ſed etiã adoptiuo.Et qd ſit hereditas:ꝛ quare differt̃ gloria.ad Roma.8.lec.3.car.28.D.3.

Hereditas nr̃a conſiſtit in fruitione dei.ad Ephe.5.lec.3.car.167.C.2.

Heres xp̄s non fuit inq̃ztũ fuit fili⁹ dei ab eterno:ſed ſolũ inq̃ztum hõ ex tp̄e.ad Heb.i.lec.i.car.223.B.5.

Hebrei dñr ſm q̃ſdã ad abraã:q: añ euꝫ hoc nomẽ nõ inuenit̃:ſed tñ meli⁹ ſꝫ alios ad Heb.2.cor.ii.lec.5.car.125.C.c.

Hereſes eſſe nec̃ias in eccleſia quo intelligat̃.i.Cor.ii.lec.4.car.84.C.2.

Hereſis icepit tp̄e apl̃i apud iudeos ꝙ ſerui dei in eccleſia miſtrare nõ dẽrẽt.ad Titũ.2.lec.2.car.219.B.2.

Hereticus eſt q errat circa fidẽ cum ꝑtinacia:nõ aũt oĩs errans eſt hereticus.ad Titũ.3.lect.2.car.221.A.4.

Hereticus dr̃ q ꝑuatã doctrinã ſeq̃t ex elatione.i.Cor.ii.Lec.4.car.84.B.5.

Hereticus ſeu ſeductor q errat ex ignorantia non eſt excõicatus.ad Gal.i.lec.2.car.133.C.2.ꝛ.3.

Heretici in ꝑn⁹ dicunt q̃dam vera ꝛ vtilia:in fine aũt effundunt mortifera.2.ad Thy.2.lec.3.car.211.D3.

Heretici ꝑ vanas doctrinas nõ pñt totaliter fidem ſubuertere.2.ad Thy.2.lec.3.car.211.D.5.

Ho.

Homo ẽ aſſumptus a verbo.i.hũana nã

eſt aſſumpta a verbo.ad Ro.i.Lectio-ne.3.car.3.C.c.
Homo iſte ſemp fuit. eſt vera: q: homo ſuppoſuit eternū ſuppoſitū.ad Ro.primo.Lec.3.car.3.C.c.⁊.2.
Homo tꝫ medium locum inter deum ⁊ bruta aīalia ⁊ cū vtroqꝫ cōicat.ad Ro.i.Lec.7.car.7.A.2.
Homo dr̄ carnalis:q: eius ratio carnalis eſt: aut q: ratio a carne impugnat: ad Ro.7.lec.3.car.25.B.3.
Homo non pōt comprehendere rōnem diuinorum iudiciorū.ad Ro.ii.Lec.5 i car.42.A.5.
Homo primus fuit productus ſine viro ⁊ femina.Eua vero de coſta ade: abel ex adam ⁊ eua: xp̄s ſolum ex maria.i.Cor.ii.Lectio.3.car.84.A.a.
Homo dꝫ aliqd deo:aliqd ſibi:⁊ aliquid primo.ad Gal.3.lec.3.car.140.C.c.
Unus hō miſeret alterius triplici rōe ad Ephe.2.lec.2.car.157.A.a.
Homo malus ꝓpter maliciam dr̄ demō non natura ſed imitatione.i. ad Thy.4.lect.i.car.203.A.3:
Homo ſi non peccaſſet xp̄s ſm mentez beati thome incarnatus non fuiſſet.i.ad Thymo.i.lec:4.car.198.D.4.⁊.5:
Homo ex ſui creatione dr̄ ſeruus dei ⁊ nā humana eſt forma ſerui.ad Phi.2:Lec.2.ca.174.D.d:
Homines ſe inuicem diligentes tria conſueuerunt obſeruare.ad.Gal.4:Lect.4.car.144.B.4.
Homo eſt optimum animalium quādo operatur ſm rōnem: ſed quando declinat ad maliciam:eſt decies millies peior q̃ mala beſtia. ad Titum:i. Lect.3.car.217.C.5.
Homo poſt lapſum indigebat duobus .ſ.participatione cum diuina natura ⁊ depoſitione vetuſtatis.ad Titū.3.lecti.i.car.220.C.3.
Homo qui nunq̃ peccauit poteſt eſſe ſine gratia ⁊ culpa.ad Titum.3.Lect.i.car.220.D.d.
Hominum tria ſunt genera.quidā ſunt virtuoſi ⁊ duo vitioſi.ad Titum.3.Lectio.i.car.220.A.5.
Honorare debent filij parentes per reuerentiā obedientiā:⁊ neceſſarioꝝ miniſtrationē.ad Eph.6.le.i.car.170.A.3.
Honorare parētes pertinet ad patiētē.i.Thy.4.car.203.D.3:
Hoſtia que in veteri lege offerebatur debebat habere quatuor:integritatē: ſanctitatem:a deo odoris ſuauitatem: ⁊ ſalis condimentum.ad Ro.12.Le.i.car.43.A.2.
Hoſtis ſtultus aut debilis non multum eſt timendus:ſed potens nequā ⁊ callidus.ad Eph.6.Lec.3.car.170.D.3.
Hu.
De humanitate xp̄i fuerūt quatuor errores falſi: fotini:arrij:neſtorij: ⁊ euticetis. ad Phil.2.Lecti.2.car.174.D.4.⁊.5.
Humilitati 3ria ſunt que oriuntur ex ſuperbia.ſ.contentio ⁊ inanis gloria. ad Phi.2.Lec.i.car.174.B.3.
Humilis eſt q ſe ſubijcit alicui ſm ſuam menſuram.ad Phi.2.Lec.i.car.174.B.4.
Ja.
Jacob dilexi:Eſau autē odio habui:⁊ pulcherrima differentia d̄ predeſtinatione ⁊ preſcientia. ad Ro.9.Lec.2.car.33.D.3.⁊.4.
Jacobus fuit epiſcopus hieroſolymitanus:⁊ dicebat mior: ⁊ frater domini. Nota multa de eo.ad Gal.i.Lec.5.car.134.C.4.
Jd.
Jdoluꝫ nihil eſſe demonſtrat: ⁊ quō ea que ydolis immolant non inquinant.i.Cor.8.Lec.i.car.75.C.4.
Jdolonia apoſtolus docet fugere ꝓpter demōis ſocietatē:⁊ de imolatitijs ydolorum.i.Cor.10.Lectio.5.car.81.A.3.
Je
Jeiunium:⁊ ſi ſit exercitatio corporalis meretur: tamen vitam eternam ſi pro obiecto habeat charitatem.i.ad Thymo.4.Lectio.2.car.203.D.5.
Jg.
Jgnis in extremo iudicio dicitur conſumere omnia intelligi poteſt ex pte operantis vel ex parte operis.i.Cor.3.Le.2.car.64.A.a.⁊.2.
Jgnis inter omnia elemēta eſt maxime actiuus ⁊ efficax ad agendum ⁊ ſemp mouet.ad Heb.i.Lect.3.car.225.A.5.
Quomodo peccatum ignorantie excuſetur.i.ad Thy.i.Lec.3.car.198.C.5.
Jgnorantia quid ſit ⁊ quando excuſat a peccato ⁊ quādo ſit peccatū.ad Ro.i.car.6.C.3.
Jgnorare deum ꝯtingit dupliciter.Voluntarie vt quis liberius peccet: ⁊ malicioſe.ad Ro.i.le.5.car.7.D.4.⁊.5.
Jgnorantia legis aliquando contingit ex defectu naturalis ingenij:aliquādo ex defectu diſcipline: aliquando vero ex defectu alicuius neceſſarij.ad Ro.2.Lec.4.car.ii.B.b.⁊.2.
Jl:
Jlluſtratio mentis ad cognoſcenduꝫ eſt de quatuor.ſ.diuis terrenis euētibus: vel de agendis.i.Corin.14.Lec.2.car.94.B.4.
Jm.
Jmpedimentum pauli q̃ nō potuit venire ad romanos quomodo ſe excuſat ad Ro.i.Lec.5.car.5.A.3.⁊.4.
Jmpietas dicitur quando aliquis directe peccat contra deum.ad Titum.2.Lect:3.car.219.C.3.
Jn.
Jnanis gloria iudeorum qua gloriabātur ſe eſſe ꝑferendos gentibus.ad Ro:3.Lec.4.car.14.C:5.⁊.D.d.
Jncarnationem ſacra ſcriptura non ſemel:ſed iterum atqꝫ iterum repetit.ad Heb.i.Lect.3.car.225.A.2.
Jndurare dicitur deus non immittēdo maliciam:ſed non apponendo gratiā ad Roma.9.Lectio.4. car.35.C.4.⁊.5.
Jnfidelium mentes dicitur deus excecare non inducendo maliciam:ſed merito precedenti ſubtrahendo gratiam.2.Cor.4.Lec.2.car.110.D.2.
Jnfideles damnabuntur ſine iudicio diſcuſſionis ⁊ examinationis.i. Cor.5.lectio.2.car.68.C.3.
Jnfidelibus primi motus non ſunt peccata mortalia.ad Ro.8.Lec.i.car.26.
Jnfirmi in fide cum iudeis ⁊ hereticis conuerſari non debent:ne ſeducantur i.Cor.5.Lec.2.car.68.C.4.
Jnimicis non debemus reddere maluꝫ pro malo:vindex eni deus eſt. ad Ro.12.Lec.3.car.45.B.2.
Jniurie ſunt remittende exemplo chriſti ⁊ apoſtoli.2.Corint.2.Lectio.2.car.107.C.2.
Jnſenſatus ſit aliquis multis modis:vl q: veritatem acceptam derelinquit: vl nunq̃ eam acceptat.ad Gala.3.Lec.i.car.138.B.5.
Jntellectus noſter dicitur in potētia ad aliquid cognoſcenduꝫ: intellectus autem angeli impletus eſt ſcientia intelligibiliuꝫ.ad Col.2.Lec.i.car.183.A.4.
Jntellectus poteſt dupliciter accedere ad cognitionem alicuius nature.i.per cognitionem ⁊ comprehenſionēꝫ.i.ad Thy.6.Lec.3.car.208.B.c.
Jntellectus perfectus iudicatur quādo recte iudicat de his que ⁊ ſibi ꝓponuntur.ad Heb.5.lec.2.car.235.A.4.
Jntellectus mouetur ad aſſentiendum ex euidentia obiecti:quod eſt per ſe cognoſcibile ad Hebre.ii.Lec.i.car.249.D:5.
Jntellectum noſtrum duo impediunt.ſ.debilitas ⁊ obſcuritas.ad Col.2.lecti.i.car.183.B.2.
Jnter duos iudices.ſ.inter fidelem ⁊ infidelem:fidelis eligendus eſt ſ etiā ſi nō ſit tante prudētie vt infidelis.i.Cor.6.Lec.i.car.68.D.per totum.
Jnter indulgentiam que eſt pro peccatis:⁊ eam quam dicebat Paulus contrahere matrimonium differentia eſt.i.Cor.7.Lec.i.car.71.C.3.4.5.
Jnuiſibilia dei quomodo a viatoribus ⁊ quomodo ab electis cognoſcuntur: ⁊ quare dicuntur in plurali.ad Ro.i.Lectio.6.car.6.B.b.
Jnuocare debemus deum fide precedente.ad Roma.10.Lecti.2.car.17.D.4.
Jr
Jram ante ſolis occaſum apl's iubet deponere.ad Eph.4.Le.8.car.166.A.3.
Jra eſt triplex.Jn corde:i prolatione vaga.in contumelia.ad Ephe.4.lec.10:car.166.A.a:
Jra eſt duplex.ſ.que tendit ad vindictā contra iuſtitiam: ⁊ que exequitur quādo opꝫ:⁊ in quibus oꝫ.ad Eph:4.lec.8.car.166.A:a.
Jrregularitatē incurrit aliqñ aliqs ſine pctō.i.Thy.3.Lec.i.car.201.B.5.

Judei

Ju.

Judei nō dr̄ a iuda machabeo: ſed a iuda ⁊ benyamin: ⁊ aliis q̄ ſe adiūxerunt ad ro.2.le.4.car.11.A.3.

Judei nullā ꝓrogatiuā hn̄t nunc in lege gratie: ſed parificanſ gētilibus. ad ro.3. le.2.car.13.A.2.

Judei nō pn̄t iuſtificari ſine lege xp̄i: ſicꝫ gētiles. ad ro.3.le.3.car.14.A.5.

Judei dicuntur mortui cum ſunt in peccatis: ⁊ non credūt: deus autem viuificat per gratiam. ad Ro.4.lec.3.car.17. A.2.

Judei gloriabātur de duobus. ſ. de abrahā ⁊ d̄ iacob. ad ro.9.le.2.car.33.D.3.

Judei non oēs fuerūt reprobati: ſed aliq̄ erant liter eos electi. ad Ro.11.le.1.car. 39.A.4.

Judei non oēs ſaluabunſ neq̄ maior ps ſꝫ aliq. ad Ro.9 le.5.car.36.A.5.

Judeis xp̄s in carne exn̄s ꝑdicauit ꝑncipaliter: gentibus aūt ꝑfunctorie. ad Gal. 4.le.3.car.143.B.5.

Judeoꝝ ſi al'ſi ꝯſidereſ añ legē. tunc pp bn̄ficiū legis erāt digniores: non autē ī lege gr̄e. ad gal.3.le.1.cā.142.B.3.

Judeorū ꝯ caſus fuit vtilis: ⁊ fuit reparabilis p xp̄m. ad ro.11.le.2.car.39. D.3.

Judeos cōmendauit paulus ex trib'. ex gente: ex beneficiis: ⁊ ex cultu. Et quō xp̄s ꝓmiſſus eſt eis. ad ro.9.le.5.car.32. D.5.⁊.36.A.a.⁊.2.

Judex eccleſiaſticus gerit ꝑſonā dei xp̄i ⁊ āgeloꝝ: idō dꝫ iuſte iudicare. ꝑ ad Tymo.5.le.3.car.206.B.b.

Judex nullū iudicare dꝫ niſi ſit pn̄s: q̄ꝫ q̄ paulus iudicauerit ī abſentia cum q̄ vxorē patris duxerat. ꝑ' Cor.5.le.1.car. 67.A.5.⁊.B.b.

Judices īfideles a fidelibus elegi non dēbēt. 1.Cor.6.le.1.car.68.D.d.

Ante iudicem citatus ꝑmo dꝫ ſe examinare de factis ſuis: vt ī iudicio nō confūdaſ. 2. Cor.13.le.2.car.131.A.a.

Judicare aliū eſt cōdēnare ſeipſum: ⁊ fit tripl'r iuſte: iniuſte: ⁊ temerarie: ad Ro. 2.Lec.1.car.8.C.5.

Judicans aliū ī quo reus ipſe reperiſ a dō ſeuere puniſ. ad ro.2.le.1.cā.8.D.4.

Judicii diuini veritas ꝯſiſtit in hoc q̄ nō punit in pn̄ti ſm meritū ⁊ equalitatē: ſm ꝓportionē: q̄ꝫ q̄ꝫ eternā penā ꝓ tēporali dicaſ illatura. ad Ro.2.lec.1.car. 9.C.c.

Judicare extra caſum nō conceſſum alterū nullus ꝑſumat: q2 deus iudex ē: ad Ro.1.le.1.cā.49.A.3.

Judicare dies ⁊ annos ⁊ mēſes aplūs ꝓhibet. ad rom.14.Le.ꝑ'. cā. 49.B.3.4. ⁊.5.

Judicare de occultis nemini lꝫ: hoc xp̄o cōmiſſum eſt ī diſtricto iudicio: q̄ iudicabit abſcondita. ad ro.14.col.6.in ꝑnc.⁊ ꝑ' Cor.4.le.ꝑ'.car.49.D.d.

Judicare de actibus exterioribus quō pōt fieri bene ⁊ male: iudicare aūt de occultis ſoli cōmittiſ deo: ad Ro.14. lec. ꝑ'. car.49.A.4:

Judicare dꝫ q̄lꝫ ſeipm iudicio diſcuſſionis: ⁊ ſic ſit iudicio ꝯdēnationis ⁊ reprehenſionis. 1. Cor .4.le.1. car.65.B.b

Judicari ſcī ab hoībus ꝓ nihilo habere debēt: ſi iudicanſ: vñ puſilli ſcādalizari pn̄t: q̄ꝫtū aūt ad ſeipſos curare nō debēt 1.Cor.4.le.1.car.65.A.5.

Judicandus vel excommunicandus trina vice eſt ammonendus. 2. Cor.13.Le. 1.car.130.C.5.

Jugū dr̄ oē illud qḋ ligat plures ad aliqd faciēdū: ⁊ eſt iugū dei: ⁊ iugū dyaboli. 2. Cor.6.Lec.3.car.116.C.5.

Jurare deū p ſemetipſum quō intelligaſ ad ro.14.le.1.car.49.D.3.⁊.5.

Jurando ſcūs paulus oſtēdit ꝟbum dn̄i: ⁊ apl̄i iacobi nō eē intelligēdū ꝓ ſemp: ſed ꝓ tp̄e ⁊ loco. ad ro.ꝑ.col.13.Lec.5. car.4.C.5.

Jurandi duplex eſt modus. ſ. ꝑ ſimplicē atteſtationē vel execrationē. ad Heb.6. Le.4.car.237.B.4.

Jurauit deus per ſemetipſum: ⁊ ideo iurare iuſte nō eſt peccatum. ad heb.6.le. 4.car.237.A.5.

Juris rigorē ſeruare eſt qñ aliq̄s ſeruat ea que iuſta ſunt ſm ſe: ⁊ tūc dr̄ eq̄tas ad Heb.1.le.4.car.225.B.4.

Jurat aliqñ deus iurat ⁊ angelus: ⁊ communiter imobil'r iurata permanent. ad Heb.3.le.2.car .230.D.5.

Juſtitia cōſiſtit in redditione debiti: hō aūt aliq̄d dꝫ deo: aliq̄d ſibi: ⁊ aliq̄d proximo. ad gal.3.le.3.car.139.C.c.

Ad iuſtificationē concurrunt ſex que deus operaſ iuſtificans ad Ephe.ꝑ.

Juſtificatio nō eſt ex lege: ſed per gr̄am q̄ daſ a ieſu xp̄o. ad Ro.3.le.3.car.14.B. b.⁊.2.

Juſtificari pōt dupl'r accepi. ſ. pro iuſtitiam exeq̄ ⁊ iuſtū fieri. ad Gal.2.col.11. 2.⁊ ad Gal.3.Lectio.4.car.140.A.3.

Juſti iudicabunt angelos bonos in eo q̄ eos excellūt: ⁊ malos ī eo q̄ eos condēnant. 1.Cor.6.le.1.car.69.A.a.

Juſtitia dei tp̄e gr̄e manifeſtata ē per doctrinā xp̄i ꝑ euidētia ſigna. ad ro.3.Le. 3.car.14.A.3.⁊.4.

Juſtitia dei reuelaſ in hoīe credente euāgelio per fidē ieſu xp̄i. ad Ro.ꝑ. Lec.6. car.5.C.3.

Juſtificatio non eſt ex lege: ſed per gr̄am que daſ a ieſu xp̄o. ad Rom.3.lec.3.car. 14.B.b.⁊.2.

Jn iuſtificatione impij ſunt duo termini .ſ. a quo. ⁊ ad quē. ad Tytum.3.le.1.cā. 220.B.b.

Juſtitia aliqñ eſt ꝟtus ſp̄alis: aliqñ gn̄alis. ad Phi.3.le.2.cā.177.A.2.

Juſtitie modus ē duplex .ſ. legalis ⁊ moralis. ibidē.le.2.cā.177.A.3.

Juſtis non eſſe poſitā legē: ſꝫ iniuſtis declaratio. ꝑ. ad tymo ꝑ.lec.3.car.198.B. per totum.

Juſtitia eſt duplex. ſ. humana ⁊ diuina: ad Heb.10.le.4.car.249.B.2.

Juuare deū dupl'r intelligi pōt. ſ. vires ei dādo vel eius mādata exequēdo. 2.cor. .le.1.car.115.B.2:

Juuenes ſequuntur voluptates: q2 non ſunt alia experti: ⁊ reputāt pro medicina eſſe laborum. 2. ad Tymo.2.lec. 4.car. 212.B.5.

Jmago tria ī ſe includit: ⁊ ſic hō dr̄ eſſe imago dei pp memoriā itellectū ⁊ voluntatē. 1.Cor.11.le.2.car.83.B.3.

Jmago pfecta dr̄ xp̄s ex pte ſilitudinis: originis ⁊ equalitatis. 2.Cor.4.Lec.2.cā. 110.D.5.

La.

Laborātium in vinea dn̄i ſabaoth. que ſit merces. 1.Cor.3.le.2.car.62.C.3.⁊.4.

Laudare ſe pōt aliq̄s dupl'r. ſ. vt oſtendat ſe non deficere in tribulatiōibus. 2. Cor.3.lec.1.car.108.C.3.

Laudare debemus deū non ſolū mētaliter. ſed ēt vocal'r. Ad Eph.5.le.7.car. 168.D.4.

Le.

Ledere pōt aliq̄s aliquem tripl'r. ſ. in perſona: ī fama: ⁊ ī rebus. 2.Cor.7.le.ꝑ'.cā. 117.B.5.

Legem non habentes ipſi ſibi ſunt lex: ī quātū. ſ. funguntur officio legis. ad ro. 2.Le.3.car.10.C.4:

Legem obſeruare quō nos debemus ⁊ obligemur ad certa legis. ad Ro.6.Le. 3.car.22.D.2.

Sub lege factum ſi ly ſub denotet ſolū obſeruātiam legis: ſicut xp̄s fuit factus ſub lege: ſi autem ſuppreſſionē: tunc nō eſt ſub illa lege. ad Gal.4.Lectio.2.car. 143.B.2.

Legē ſtatuens dꝫ eā regulare ſm deum: vt ſiat vtilis ī inſtitutis.1. ad Tymo.ꝑ. ī ꝓlogo.car.197.B.b.

Legē non eſſe poſitā iuſtis: ſꝫ trāſgreſſoribus: quō ītelligaſ. ꝑ. ad Tymo.1.le.3. car.198.B.per totum.

Legalia ceſſare debebant ceſſante euangelio: ⁊ quō apl̄s ꝑmittebat ad ipſos. Ad Ro.14.le.3.car.48.D.4.

Legalia vlterius non eſſe ſeruanda poſt euāgelicā iſtitutionem. apl̄i ꝯcluſerunt ad Gal.2.le.ꝑ'.car.135.B.5.

Legalia non ſeruabat petrus: ſed cum gētilibus edebat q̄cūq̄ apponebantur. ad Gal.2.le.2.car.136.B.5.

Legalia vtrū debant ſuari lege gr̄e data magna cōcertatio auguſtini ⁊ hieronymi. ad Gal.2.col.8.§.1.4. Et ca.5.lec. 3.car.136.D.3.

Legis opa q̄dā erant legalia: q̄dā moralia. ad Gal.2.le.4.car.137.A.5.

Aliud ē eſſe ſub lege: ⁊ aliud ſuare legē. ad Gal.5.lec.5.car.148.B.5.

A lege diuīa nemo liber eſt: neq̄ homo: neq̄ angelus. 2.Cor.3.

Legē iuſtitie quō q̄dam non habuerunt iuſtitia. n. eſt ꝑ fidē xp̄i. ad Ro.9.lec.5.

car.36.C.c.⁊.2.
Legiſlatoris intentio dȝ eſſe: vt faciat homines iuſtos.ad Rom.10.le.i.car.37.A 2.⁊.3.
Lex non iuſtificat ex auditu: ſed ex opere operãte: ad Ro.2.lectio.3.car.10.B.4.⁊.5.
Lex moyſi fuit media inter legem nature ⁊ grẽ: ad ro.5.le.6.car.20.D.5.
Lex humana reſpicit actus exteriores: Diuina aũt ꝓhibet actus iteriores ⁊ exteriores nociuos: ad Roma.5.Lect.6.car.21.A.3.
Lex aliqñ recipiẽ pro tota ſcriptura veteris teſtamẽti: qñqꝫ p quinqꝫ libris moyſi: aliqñ pro decalogo.ad Ro.5.lec.6.cã.21.B.2.
Lex fuit data peccatoribus in flagellum ꝓficientibus in pedagogum: ꝑfectis in ſolatiũ.ad Ro.5.le.6.car.21.B.3.⁊.4.
Lex nũllis moriẽ in homie qñ rõ naturalis paſſionibus ſuccũbit: ad Ro.7.lect.1.car.23.D.2.
Lex durat q̃ȝdiu homo viuit: poſtea abſoluiẽ homo a lege.ad Ro.7.lec.1.car.23.D.3.
Lex nec docet peccare: neqꝫ legiſlator: in hoc ꝙ iuſtã legẽ condit.ad Ro.7.le.2.car.24.B.3.
Legẽ ꝓhibentẽ pctm̃ opari oẽm concupiſcẽtiã ẽ locutio emphatica.ad Ro.7.lec.2.car.14.C.4.
Lex eſt bona: ⁊ facit cognoſcere peccatũ ⁊ ꝓhibet.ad Ro.7.lec.2.car.25.A.a.
Lex ſpũs liberat hoiem a pctõ ⁊ morte ⁊ eſt cauſa ſpũalis vite.ad Ro.8.lec.i.car.26.D.5.
Lex quõ dicaẽ ſubintraſſe ante legeȝ grẽ ⁊ ſub lege nature.ad ro.5.lec.6.car.20.D.5.
Lex licet demonſtret pctm̃: tñ ꝯcupiam nõ auſert.le.6.car.21.A.4.
Lex antiqua fecit cognoſcere pctm̃: ſed ñ ꝑbebat auxiliũ cõtra pctm̃.ad Gal.3.lect.4.car.139.D.3.
Lex vetus cõparaẽ ad nouaȝ: ſicut opa nature ad opera ĩtellect⁹.ad Gal.3.lec.4.car.140.B.2.
Lex antiqua fuit data propter quatuor .ſ.maliciam: ĩfirmitatem: concupiam: ⁊ ignorantiam.ad Gal.3.lec.7.car.141.C.c.
Lex vetus propoſita erat iudeis: ꝑ quam manducerenẽ ad fidẽ ⁊ iuſtitiã.ad Gal.4.lec.i.car.142.D.2.
Lex vetus dr̃ lex peccati: ⁊ mortis: ⁊ mutata fuit ꝑ xp̃m: ⁊ erat iperfecta.ad He.7.lec.3.car.239.B.5.
Lex vetus diciẽ carnalis: q: promittebat carnalia ꝑmia ⁊ tẽporalia ſupplicia.ad heb.7.lec.3.car.239.D.d.
Lex noua dr̃ lex amoris: ⁊ ideo dr̃ imago: vetus ꝟo vmbra.ad Heb.10.lec.i.car.246.A.4.
Lex daẽ vt inducat hoies ad virtutẽ ⁊ faciat abſtiere a vitiis.ad Heb.10.le.i.cã.84.A.2.
Li.
Liber vite ⁊ ꝑdeſtinatio ſunt ideȝ ẽm rẽ: differũt aũt rõne.ad Phil.4.lec.i.car.178.B.4.
Liber vite eſt firma noticia de ꝑdeſtinatis.ad Phil.4.col:2.§.3.⁊ ad heb.10.Lec.1.car.178.B.5.
In libro vite aliq ſunt ſcripti ſimplr: ⁊ illi nunq̃ delenẽ: aliq̃ ẽm qd.ad Phi.4.lect.i.car.178.B.5.
Liber vite dr̃ xp̃s: in quo ſcripta ſunt oia neceſſaria ad ſalutẽ.ad Heb.10.lec.i.cã.246.C.3.
Liberꝝ arbitriuȝ hȝ multiplicẽ ſtatũ: qa ante lapſum eſt in ptãte nr̃a peccaẽ mortalr: vel ñ peccaẽ.ad heb.10.Lec.3.car.247.D.5.
Liberũ arbitrium hȝ homo quo ad coactionẽ: nõ aũt quo ad iclinationẽ.ad roma.6.lec.4.car.23.B.3.
Per liberũ arbitriũ homo non põt ſaluari abſqꝫ diuino auxilio.ad phil.2.le.3.car.175.C.3.
Liberalitas xp̃i oſtẽdiẽ ex muneribus: q̃ fidelibus cõtulit.ad Ro.ꝑ.lec.4.cart.3.D.d.
Liberalitas ortuȝ hȝ a duobus.ſ.abundãtia tẽporaliũ ⁊ contemptu earum.2.Cor.8.lec.i.car.119.A.5.
Licitũ aliqñ eſt aliqd ẽm ſe: qð efficiẽ illicitũ ꝑꝑ erroneam ꝯſciam.ad Ro.14.lec.2.car.50.B.3.
Licere ſibi oia: cum dicit apoſtolus eſt diſtributio accõmoda.i.que diuina lege non prohibentur.i.Cor.6.lec.2.cã.69.D.4.
Lingua angeloꝝ ſunt homies officia angelica habẽtes vt ſunt ꝑdicatores.i.cori.13.lec.i.car.91.B.b.
Lingue ceſſabunt poſt reſurrectionẽ vltimã quo ad diuerſitatem q̃ aliq in ꝑmitiua eccleſia loquebãtur variis linguis.i.Cor.13.lec.2.car.92.C.c.⁊.2.
Lr̃as cõmendatiuas accipe a ꝑſonis famoſis quouſqꝫ aliqs ꝑ facta ſua i noticiã pueniat nõ ẽ malũ.2.Cor.3.lec.i.cã.108.C.4.
Lr̃a legis dat ſolũ cognitionem peccati: ⁊ occaſionalr auget.2.Cor.3.lec.2.car.109.B.b.
Lu.
Lumen glĩe dupl̃r mẽti ĩfundiẽ.ſ.ꝑ modũ forme ꝯnãlis facte ⁊ ꝑmanẽtis: aut ꝑ modũ forme trãſeũtis.2.Cor.12.lec.i.car.127.B.5.⁊.C.c.
Luxuria eſt filia deſperationis: q: multi ex deſperatione ſpũaliũ dant ſe totalr carnalibus.ad Col.3.le.i.car.185.D.2.
Ma.
Mala q̃ hic ſuſtinemus pñt ꝯſiderari: vt ſunt i paciẽte: aut vt ſunt in agente.ad Ro.8.Lec.7.car.31.D.4.⁊.5.
Mala ꝑꝑ duo cõſueuerũt commemorari.ſ.ad cõmẽdationẽ ⁊ correctionem.2.Cor.7.le.i.cã.118.B.5.⁊.C.c.
Maledicere cõtingit tripl̃r.ſ.ennũciãdo imperãdo: ⁊ optãdo.ad Ro.12.le.3.car.44.D.4.⁊.5.
Maledicere non eſt aliud niſi de re aliqua ex malitia malũ dicere.ad Gal.3.le.4.car.140.A.a.
Maledicendo apls pſeudo bñdixit: q: ð carnali abſciſione ⁊ caſtratione: ac ſterilitate intellexit.ad Gal.5.lec.i.car.147.C.c.
Maledictuȝ eſt duplex.ſ.maledictũ culpe ⁊ maledictũ pene.ad Gal.3.Lect.5.car.140.B.4.
Maledictus tam in noſtris q̃ȝ in hebreorum codicibus ſeu libris habeatur.ſ.q pependerit in cruce: tamen prauitate iudeoruȝ falſificatum eſt.ad Gal.3.car.140.C.2.
Mali non ꝑuanẽ donis dei ꝑꝑ maliciã: ſed in eis reprobaẽ: qð ex eoꝝ malicia ꝑcedit.i.Cor.i.lec.3.car.58.B.2.⁊.3.
Mandata diuina ꝯtinẽt i duabus tabulis.Pĩa ordinaẽ ad deũ: alia ad ꝑximũ ad Ephe.6.le.i.car.170.A.3.
Manducare ſe nõ velle carnes: apls dicit in eternũ: ſi ſcandaliſetur aliquis.i.Cor.8.lec.2.car.76.A.4.
Manducare corpus xp̃i indigne dupl̃r cõtingit.ſ.recipiẽdo aliũ panẽ q̃ȝ triticeum aut aliũ liquorẽ q̃ȝ vinũ: vel q i pctõ mortali accedit ĩcõtritus: ⁊ nõ ꝯfeſſus i.Cor.2.lec.7.car.87.B.3.
Manducãs nõ mãducãtẽ nõ iudicet.⁊ eꝯ.ad ro.14.le.i.car.49.A.a.
Manicheos apls demones vocat.qa inter oẽs hr̃ſes plus dãt diabolo de honore.i.ad Tym.4.le.i.car.203.B.b.
Manna dr̃ eſca ſpũalis: q: miraculoſe fuit filiis iſrael ꝑpata.i.Cor.10.lec.i.cã.79.C.2.
Manſuetudo eſt ꝟtus cõpeſcẽs ab ira q̃ ꝑturbat iudicium rõnis.2.ad Tym.2.Lec.4.car.212.C.4.
Manus xp̃s extẽdit i cruce: ⁊ in miraculoꝝ opõne.ad ro.10.le.3.car.38.D.4.⁊.5.
Maria dicebaẽ añ cõſiliũm epheſinum chriſtotothos: poſt ꝯſiliũ ꝟo ꝑꝑ errorẽ neſtoriĩ theototos.i.ad thymo.6.l.4.car.208.D.3.
Maria ⁊ ſi fuerit cognata helyſabet: ipſa tñ fuit de ſtirpe dauid.ad Heb.7.Le.3.car.239.C.4.
Martyrẽ nõ facit pẽa: ſȝ cã vt vȝ ſuſcipiat ꝑꝑ xp̃ȝ.ad ro.8.Le.7.cã.32.A.a.
Ma ꝑma eſt nuda ⁊ priuata oi forma inuiſibilis: oi ſpẽ ⁊ diſpõne carẽs.ad He.2.lec.2.car.250.B.3.
Mr̃imoniũ ẽ inſtitutũ ꝑꝑ tria.ſ.in offm̃ nãe: in remediũ ꝯcupic: in effectũ ſacri: i.Cor.7.le.i.cã.77.A.4.⁊.B.b.
Mařimonium ſeparari non dȝ ꝑꝑ infidelitatẽ niſi eſſet piculũ in cohabitatione: i.Cor.7.le.2.car.72.B.2.
Mr̃imoniuȝ nõ eſt diſſoluendũ ꝓpter ꝯſenſuȝ ꝑteritũ: ⁊ ꝑꝑ carnalẽ copulam ꝯſumatã.i.Cor.7.le.5.car.73.C.3.

Mr̃imoniũ

Matrimonium coactū raro ſortiſ bonū exitū.i.Cor.7.le.8.car.74.D.5.
Matrimonium ſpūale inter corinthios: ⁊ xp̄m apoſtolus gloriatur ſe feciſſe.2.Cor.ii.Lec.3.car.66.C.3. lect.3. ⁊ car.122.D.4.
Apoſtolus dicit beatius eē non nubere ꝙ̄ nubere: tanq̄ doctus a ſpiritu ſcō.i.Cor.7.le.9.car.74.D.5.⁊.cā.75.A.a.
Non recipere in vxorem pater recipientis cognouit: aut in vxorē habuit.i.Corin.5.lec.i.car.67.a.⁊.3.
Me.
Mediator debet eſſe duorum: ⁊ ſic xp̄s fuit mediator inter deum ⁊ hominez.ad Gal.3.le.7.car.141.C.3.⁊.4.
Meditare debemus ⁊ recta operatiōe. de diuina laudatione: de celeſti iocūdatione.ad ephe.5.lec.7.car.168. D.3.
Melchiſedech dicunt hebrei qñ abraā occurrit fuiſſe annorū. cccxc. Et erat dei ſummi ſacerdos.ad Heb.7.Lect.i.car.237.D.4.
Melchiſedech idem eſt qḋ rex iuſticie: ⁊ ſine patre ⁊ matre ⁊ genealogia ⁊c̄.ad Heb.7.Lect.1.car.238.A.4.⁊.5.⁊ B.b.
Membra xp̄i in xp̄o manentia poſſunt facere fructum bonum.ad Ro.7.Lec.7.car.24.A.4.
Membra xp̄i dicuntur qui participant corpore ⁊ ſanguine domini.i.Cori.10.Lec.4.car.80.D.d.
Mēbra corporis myſtici ſunt fideles.ſ. prelati ⁊ ſubditi: ⁊ quorū officia in eccliā ſunt diuerſa.i.Cor.12.lec.1.car.91.A.2.
De mendacio ſe excuſat apſs: qꝛ promiſerat corinthijs venire ⁊ non venit.2.Cor.i.lec.5.car.106.C.c.
Menſa pctōꝝ dr̄ laqueus: ⁊ dicif ſcandalū.ad Ro.ii.lec.i.car.29.C.4.
Meritū eſt duplex: vnū qḋ initiſ iuſticie: aliud qḋ ſolū miſericordie.ad heb.6.Lec.3.car.236.D.3.
Meritū cōſiſtit in hoc ꝙ deus hʒ patiētiā ⁊ homo vtatur patientia dei.ad ro.2.Lec.2.car.9.C.5.
Meritum xp̄i dicif infinitum: alioꝝ aūt ſcōꝝ dr̄ finitū.ad col.i.le.i.cā.182.C.2.
Mi.
Miles xp̄i dr̄ aliquis tripl̄r: inquātū.ſ. pugnat ꝯ pctā: ꝯ errores: ⁊ ꝯ tyrānos.2.ad tym.2.le.i.car.210.C.5.⁊.D.d.
Ad militiā duo requiruſ.ſ. vt expugnētur ꝯrij reipublice: ⁊ vt ſubijciant qui debent eſſe ſubiecti.i.ad tymo.i.lec.4.car.199.B.b.
Miniſtrare ſacrā debent epī: ⁊ ſacerdotes docere ignorantes: ⁊ paſcere famelicos.ad Ro.12.le.2.car.44.A.2.
Miniſtri infideles xp̄i dn̄r hi qui in diſpenſationib⁹ diuinis non intendūt vtilitatem populi: ſed ſuam: ſed miniſtri xp̄i fideles econuerſo.i.Cor.4.Lect.i car.65.A.2.⁊.3.
Ad dignitatē miniſterij tria requiruſ.ſ. ſapiā ne erret: pſapiā ne ꝯtēnaſ: ⁊ virtutis po⁹.ad heb.i.le.2.car.223.C.4.
Mirabatur apoſtolus ꝙ galathe tam cito fuerit pſeudo ſeducti.ad Gal.i.Lec.2.car.133.A.2.
Miracula dn̄r de preſenti que fiunt virtute diuina: ſignū aūt ⁊ prodigiū de futuro: ⁊ virtutes quō inter ſe differāt.2.Cor.12.Lec.4.car.129.B.b.
Miraculū falſum dr̄ qñ deficit a vera rōne facti vel a debito fine.2.ad the.2.Lec.2.car.195.C.c.
Miſſam vt audiret ⁊ cōicaret de modo q̄dā induxit: ⁊ cū poſtea vicit ꝙ dānatus fuit.2.cor.ii.le.3.car.124.D.d.⁊.2.
Miſerebor cui voluero: ⁊ clemens ero i quem mihi placuero.ad Ro.9.Lect.3.car.35.C.3.
Miſeref hō tripliciter: ⁊ ponit terminū ⁊ limitationez in miſeratione.ad eph.2.Le.2.car.157.A.a.
Miſericordia: clementia: ⁊ venia differunt.ad heb.10.le.3.car.248.A.5.
Deus ē miſericors vſq̄ ad extremum iudiciū: ſed poſt iudicium horrendū eſt incidere in manus eius.ad Heb.10.le.3.car.248.C.4.
Miſſio eſt duplex. Una que motum localem importat. Alia applicationē nouam demonſtrat.ad Heb.i.Lec.6.car.226.C.5.
Miſit deus filium ſuū in prediffinito tēpore factum ſub lege.ad Gal.4.Lec.2.car.142.D.4.
Myſteria nō oīa reuelata ſunt angelis neq̄ ſctis: ſed q̄dam ſunt in deo occultata.ad Ephe.3.le.3.car.161.A.4.
Mo.
Modeſtia ē virt⁹ p quā aliqs in oīb⁹ exterioribus modū tʒ: vt nullius offēdat aſpectū.ad tytū.3.le.i.car.220.A.5.
Modeſtia ⁊ māſuetudo docent moduz ſeruādum in agendis.2.Cor.10.Lec.i.car.121.D.2.
Momentū dupl̄r pōt accipi.ſ. p inſtanti vel p aliquo tpe impceptibili.i.Cor.15.Lec.8.car.102.B.4.
Moniales qñ velanſ tōdunſ: qꝛ pmouenſ in dignitatem virilē liberate a viris.i.Cor.ii.le.2.car.83.A.5.⁊.B.b.
Mons ſyna quo ſignificat duo teſtamēta. Nota pulchra.ad Gal.4.lec.7.car.145.C.3.
Mors xp̄i fuit ſufficiēs cā nr̄e ſalutis.ſimiliter ⁊ ſacrā que efficaciaz habēt ex paſſione.ad Gal.i.le.i.car.132.D.d.
Mors vbi ē victoria tua: in canone ſcripturaꝝ nō inueniſ.i.Cor.15.Lectio.9.car.103.A.4.
Mortem timere nō debemus: qꝛ q̄diu ſumus in corpore pegrinamur a deo.2.Cor.5.le.2.car.113.A.4.⁊.5.
Mortui dicuſ tripl̄r.ſ. morte peccati in adā: veteri vite: ⁊ ſibiipſis.2.Cor.5.lec.3.car.114.A.3.⁊.4.
Mortui eē debemus pctō: tunc.n. dicimur viuere xp̄o.ad ro.14.l.i.c.49.C.4.
Mortuuz eē xp̄m pctō ſemel.ad Ro.6.lec.2.car.22.B.3.
Mortuus eſt xp̄s p inimicis: ⁊ quomō mors xp̄i pōt ꝯſiderari tribus modis.ad ro.5.le.2.car.18.C.c.⁊.3.
Mu.
Mulier nō eſt formata de pedib⁹ viri tāꝙ̄ ancilla: nec de capite: ſed de latere.i.Cor.7.le.i.car.71.B.3.
Mulier i ſacra ſcriptura: aliqñ deſignat ſexū naturalē: ⁊ ſic dixit adam: Mulier quā dediſti mihi: que tñ virgo erat.ad Gal.4.le.2.car.143.A.4.
Mulier pp pctm̄: ſalutē neq̄ corporalem: neq̄ eternam totaliter amiſit.i.ad tymo.3.le.3.car.200.D.5.⁊.201.A.a.
Mulier data eſt viro ad adiutoriū generationis: ⁊ ſm hoc differt vis generatiua a nutritiua.i.Cor.7.le.i.car.71.A.2.
Mulier nō dʒ ꝯhere niſi mortuo marito: ſi aūt mortuus fuerit libera ē a vinculo viri.i.Cor.7.le.8.car.74.D.4.
Mulier non dʒ orare: neq̄ pphetare niſi velato capite: ⁊ qd velū ſignificet.i.Cor.ii.le.3.car.83.C.5.
Mulier dr̄ ēt ad imaginē dei fcā: qꝛ magis attēdiſ imago ſm ſpm̄ ꝙ̄ ſm carnē.i.Cor.ii.lec.3.car.83.D.2.
Mulierē ſanctā viꝝ malū bonū facere ꝯtingit.i.Cor.7.le.2.car.72.B.3.
Mulieres vetule ⁊ obſtinate in malicia aliqñ faciūt aliqd circa corpora: ⁊ ipū munt.ad Gal.3.le.i.car.138.C.5.
Mulieres apſs noluit loq̄ in eccleſia: ſ in priuato.i.Cor.14.Lec.7.car.96.C.5.⁊.D.d.⁊.2.
Mulieres ſeq̄banſ apſos ⁊ miſtrabant neceſſaria.i.Cor.9.le.i.car.76.D.2.
Mūdū dicebat origenes in infinitū renouari ⁊ recuperari: ſed apſs dicit ſemel.ad heb.12.le.5.car.258.C.c.
Muſicalia inſtrā comparat apoſtolus lingue humane ⁊ voci.i.ad Corin.14.Lec.2.car.94.C.c.
Na.
Natura diuina dr̄ plena: humana aūt eſt in potētia ad plenitudinē.ad phi.2.le.2.c.174.D.d.
Natura diuina cōſideraſ duob⁹ modis pur.ſ. eſt rō cognoſcendi: vel eſt pn̄m eſſendi.ad ro.i.le.3.car.7.B.3.
Naturale dr̄ illud qḋ fit ab agēte cui nāliter ſubdiſ patiens.ad Ro.ii.le.3.car.41.A.2.⁊.3.
Nāle deſiderium dedit nobis deus ꝯueniens nature: ſpūale autē ſic.2.Cor.5.le.2.car.113.A.2.
Nāle deſiderium eſt anime eſſe cū corpore alias mors nō eēt penalis.2.Cor.5.Lec.i.car.112.D.3.
Nālium rerū oīa eſt corruptibile ⁊ incorruptibile.i.ad Tymo.i.Lectio.4.car.199.A.3.
Natus ē xp̄s tpaliter ſine prē: eternaliter ſine mr̄e.ad heb.7.le.i.car.238.B.b.
Ex nihilo nihil fieri eſtimabant antiqui

phi: vel quolibet eē in quolibet: ſicͫ em pedocles ⁊ anaxagoras. ad Heb. ii. le. 2. car. 250. B. 5.
Nocere poſſumus ꝓximo tripliciter. ſ. ſcō verbo ⁊ deſiderio. ad Ro. 13. lec. 2. car. 47. 2.
Nocere non pñt plus: neqꝫ hoies: neqꝫ demones ꝙ̄ deus eis ꝑmittit. 2. ad Tymo. 3. le. 2. car. 213. C. 4:
Nocti cōparaſ vita pñs ꝓpter ignorantiā: diei aūt futura ꝓpter claritatē. ad Ro. 13. Lec. 3. car. 47. D. 4.
Noe de qnqꝫ cōmendaſ. ſ. ꝙ dictis dei credidit: ꝙ ex fide timuit: ꝙ mandatū dei impleuit: ꝙ a deo ſalutem ſperauit ꝙ deſtructionem predicauit. ad Heb. ii. le. 2. car. 251. A. 3.
Nomen ieſu xpi in ꝑmitiua eccliā erat odioſum: ideo apli: vt vetarent baptizabant in noie xpi ex ordinatione ſpūs ſancti. i. Cor. 1. lec. 2. car. 57. C. c.
Nomē īponiſ ad cognoſcēdū rē: q: ſignificatū3 nois eſt diffinitiuū ⁊ rō rei. Ephe. i. le. 7. car. 155. D. 2:
Nomē alicuius rei duplr pōt accipi. vꝫ: ſm ꝙ ē expſſiuū: vel ſm ꝙ ē ſignificatiuū. ad Eph. 3. le. 4. car. 161. C. 4.
Nomen eſt xpo datū ſup oē nomen. ad Phi. 2. le. 3. car. 175. B. 3.
Nomē ſuū apls cū ſcripſit hebreis non ꝓpoſuit ꝓpter tres cāe: in prologo. ad Heb. i ꝓlogo. car. 223. A. a.
Noticia q̄ habeſ per ſcias humanas illumiat īellectū ſolū: ſꝫ q̄ hꝫ p fidē itellꝫ ⁊ affectū. 2. Cor. 2. lect. 3. cā. 108. A. 4.
Noticia de deo multiplr hri pōt. i. p xpꝫ p iudeos: ⁊ antiquos phos. ad Heb. ii. le. 2. car. 251. A. 2. ⁊. 3.
Nouū teſtm̄ non ordinaſ ad vetus: ſed econuerſo: ſicut figura ad veritatē. ad Gal. i. le. 2. car. 133. A. 5.
Nouus hō dr̄ xps ꝓpter nouum modū ſue cōceptionis. ad Ephe. 2. Lectio. 5. car. 158. C. 4:
Nouus hō eſt aius interius renouatus: ad Col. 3. le. 2. car. 186. A. 2.
Nouiſſimū tps dr̄ vltima etas mundi. i. ad Tymo. 4. le. i. car. 203. A. 2.
Nouiſſimi dies dn̄r q ſunt ꝓpinqui nouiſſimis diebus. 2. ad Tymo. 3. Lec. i. car. 212. D. 3.
Ob.
Obedientia includit oēs vtutes: ⁊ reddit eas meliores. ad Philip. 2. Lec. 3. car. 175. B. 5. ⁊. C. c.
Obedientia dat meritū paſſionibus ſcōrū. ad Phil. 2. lec. 2. car. 175. A. 2.
Obedientia dr̄ magna qñ ſequiſ impiū alterius ꝯtra motū ꝓpꝛium. ad Phil. 2. lec. 2. car. 175. A. 2.
Inobedientia qñ fit ꝓpter aliud ꝙ̄ ꝯteptum: tūc nō eſt ſpāle pctm̄. ad Heb. 2. Lec. i. car. 226. D. 5.
Inobedientia fuit inter pctā alia magis punita: ⁊ ſilr tēptatio dei. ad Heb. 3. le. 2. car. 236. C. 3.
Obediens fuit xps nō volūtate diuina q: ipſa eſt regula: ſed humana. ad phi. 2. lec. 2. car. 175. A. 2.
Obiectū vnius virtutis finis ē alterius. i. ad ty. i. lec. 2. car. 197. D. 2.
Obliqtas eſt triplex. ſ. in affectu: in opatione: ⁊ itellectu. ad Heb. 12. Le. 3. car. 256. D. 3.
Obſeruare idem eſt qḋ diligenter ꝯſiderare vel cauere: ⁊ pōt ſumi in bono ⁊ i malo. ad Ro. 16. le. 2. car. 55. A. 5.
Obſeruare dicebat apls galathas dies mēſes ⁊ ānos quos corrigebat. ad gal. 4. le. 4. car. 144. A. a.
Obſecrat apls romanos ad oſtendendā humilitatem amorē ⁊ reuerentiam. ad Ro. 12. le. i. car. 42. 4.
Obſtaculum non ponere ꝓcedit ex grā dei libere dantis. ad Heb. 12. Lec. 3. cā. 257. A. 3. ⁊. 4.
Oc.
Occulta ſcire ꝯtingit triplr. i. p grām: p ꝓdicationē p ſcripturaꝝ. lec. 1. ad Cor. 14. le. 5. car. 85. D. 5. ⁊. 96. A. a.
Ocioſe mulieres eē nō debent ne incurrant incōtinentiam. i. ad Tymo. 5. lec. 3. car. 205. C. 4.
Ocioſi ingetudinem patiunſ: q: rō non poteſt quieſcere. 2. ad Ty. 3. lec. 2. car. 196. D. 4.
Od.
Odore vineaꝝ florentiū ſerpentes moriunſ. 2. ad Cor. 2. le. 3. cā. 108. B. b.
Of.
Offert ſe hō deo per ſufferentiā mortis: p macerationem carnis: p opa iuſticie. ad Ro. 12. le. 1. car. 43. A. a.
Officia in eccleſia ſunt diuerſa pp multas rōnes. i. Cor. i. le. 3. car. 77. B. 4.
Ex offerentis bonitate oblatio acceptatur que nō eſt ſacr̄alis. ad Heb. ii. lec. 2. car. 250. C. 4.
Ol.
Olus comedere dꝫ q luxuriā fugare cupit. ad ro. 14. lec. i. car. 48. D. 5.
Oia ſibi licere dicebat apls: ⁊ eſt diſtributio accōmoda. i. que diuina lege nō ꝓhibenſ. i. ad Cor. 6. Lec. 2. car. 69. D 4.
On.
Onera qūo alter alterius portare debemus: ⁊ a ſupbia q̄ hoc impedit caueamus. ad Gal. 6. le. i. car. 150. A. 4.
Op.
Opa bona ſcā p mortuis ꝓſunt eis pp ītētionē ⁊ charitatē facientis. i. Cor. 15. Lec. 4. car. 100. A. a.
Opa tenebrarū dn̄r opa pctōꝝ: q: cōparanſ pctis. ad Ro. 13. le. 3. ca. 48. A. 3.
Opa lex dicitꝫ quō diuerſimode exponunſ. ad Heb. 4. le. i. car. 231. D. 4. ⁊. 5.
Opa nr̄a ſunt ad beatitudinē ordinata q̄ ē finis vltius: ⁊ dn̄r viua vel mortua ſm fidē. ad Heb. 6. Lec. i. car. 235. C. 4.
Opari dr̄ deus aliqñ illuminando intellectū: aliqñ mouendo ad opus. heb. i. lec. 4. car. 225. A. 3.
Opibus humanis nō debeſ vita eterna ex ꝯdigno niſi ex ipulſu dei fiant: ſꝫ de ꝯgruo. ad ro. 4. le. 1. car. 15. C. 2.
Opus māuale pp tria īpoſitū ē. ſ. ꝓpter neceſſitatē victus ad vitandū ociū: ⁊ ad carnis macerationē. ad Eph. 4. le. 9. car. 166. B. 4.
Opari nō ꝓhibꝫ apls ſuos dei. 2. ad ty. 3. lec. 2. car. 196. D. 2.
Or.
Orō dꝫ fieri in ſecreto ⁊ ſine itermiſſiōe corā deo: ⁊ i ſpū. ad ro. i. le. 5. cā. 4. C. 2.
Orō duplex eſt. priuata. ſ. ⁊ publica. i. Cor. 14. lec. 3. car. 94. D. 3.
Orō dꝫ habere qnqꝫ. ſ. ſubiectū: predicatum: copulā vlem determinationē ⁊c̄. i. Cor. 14. le. 4. car. 95. B. 3.
Orō redditur exaudibilis ex humilitate orātis. ad Ephe. 5. le. 7. car. 168. D. 4.
Orō vt exaudiaſ dꝫ hr̄e ꝯditiōes ſeptē. ad Ephe. 6. le. 5. car. 171. C. 4.
Orō dꝫ hr̄e q̈tuor ꝯditiōes vt orans exaudiaſ. ad phi. 4. le. i. car. 178. C. 5.
Orō ē aſcēſus mētis in deū. Poſtulatio ē reꝝ petitio. ad col. i. le. 3. cā. 180. C. 4.
Orō in q̈tuor diſtinguiſ. ſ. i orōnē: obſecrationē: poſtulationē: ⁊ i grāꝝ actiōes. i. ad Tymo. 2. le. i. car. 199. C. c.
Orare ſēmp ⁊ nō deficere qūo itelligaſ. i. ad Thes. 5. le. 2. car. 193. A. 3.
Orando p aliquo nō ceſſare itelligiſ debito tpe vel in affectu hitualr. ad eph. i. lec. 6. car. 154. D. 4. ⁊. 5.
Orōnes multoꝝ nō exaudiri: dicit apls impoſſibile. ad heb. 13.
Orōnis fruct⁹ duplex ē. vn⁹ hoi ꝓuenit. ali⁹ cū reficit. i. cor. 14. le. 3. cā. 95. A. a.
Orōnis attentio: alia eſt ad v̄ba: alia ad ſenſum: alia ad finē. i. Cor. 14. Lect. 3. car. 95. A. 2.
Orare qd debemus ī gñali ſcimus: i ſpeciali aūt nō niſi reueleſ nobis. ad Ro. 8. lec. 5. car. 30. B 2.
Orās aut ꝓphetās h̄ facere iubetur diſcoopto capite. i. Cor. ii. Lectio. 2. car. 82. D. 3.
Ordo pōt triplr ꝯſiderari: in ꝯ̄ſtu eſt in ꝓ⁹ cā oium: vel in cāis vlibus: vel ꝙ̄tū ad ſpāles effcūs. ad eph. i. le. 7. c. 155. C. 4.
Ordines ī ecclīa ſūt tres. ſ. epōꝝ: pboꝝ: ⁊ dyaconoꝝ. i. ad ty. 3. l. 3. c. 101. A. 4.
Originale pctm̄ ⁊ actuale: qūo itelligātur ſubitraſſe ante legē ⁊ poſt. ad ro. 5. le. i. car. 21. A. a. ⁊. B. b.
Originale pctm̄ nō iputaſ puulus apō hoīes: ſed hñ a deo: ſic etiā poſt legalia reputanſ q̄ antea non reputabanſ. ad Ro. 5. lec. 3. car. 19. C. 4. ⁊. 5.
Originale pctm̄ nō intrauit p euā: ſed p adā. i. Cor. 15. le. 3. car. 99. A. 3.
Origenes poſuit penas damnatoꝝ eſſe trāſitorias. i. Cor. 15. le. 3. car. 99. C. 3.
Ornatus mulieꝝ viciaſ ex trib⁹: ex praua intētiōe ꝓter ꝯſuetudinē ⁊c̄. i. ty. 2. le. 2. car. 200. C. 2.
Os.
Os latū dicebat ſe hr̄e aplūs: q: latitudo oris latitudinē cordis demonſtrat. 2. Cor. 6. le. 3. car. 116. C. c. ⁊. 2.
Oſculū pacis daſ i ſignū pacis ⁊ vnitatis ſpūuꝫ. 2. cor. 13. le. 3. car. 131. D. 4.

Paci

Paci pctā ɔ̄ria apl'o pulchre docet(q2 multū nocēt) vitare. ad heb.12.le.3.car.257.A.5.
Patientiā hr̄e debemus cum proximo: ſicut d's hȝ cū oibus.ad Ro.15.le.i.cā.57.A.per totum.
Patientie cōditiones ſunt cōſtantia in aduerſis: ⁊ gaudiū in tribulationibus. 2.Cor.8.le.i.car.119.A.3.
Papa vt defendat vnam ptem xp̄ianitatis pōt collectas imponere alīqs.2.Corin.ii.le.2.car.124.A 4.
Parere ⁊ parturire inter ſe differunt:q2 pturire dicit conatū ad partum:parere aūt dicit eductū.ad Gal.4. Lectio.7. car.145.D.4.
Paries dr̄ lex mandatoꝝ.ad Epheſi.2. Le.5.car.158.B.3.
Participatio xp̄i eſt duplex. Una eſt iperfecta que ē p fidē. Alia pfecta q̄ fit p p̄ntiā.ad heb.3.c.3.car.231.B.2.
Participare ideȝ eſ qd̄ partē capere: ad Heb.6.lec.i.car.236.A.a.
Paruulū nihil differre a ſeruo q̄diu paruulus eſt quō intelligat.ad Gal.4.le.i.car.142.C.4.
Paſcha dr̄ a paſchin grece qd̄ eſt paſſio latine:vel a phase hebraice qd̄ eſt tranſitus latine.ad heb.ii.le.6.cā.253.B.5.
Paſſio xp̄i nobis ꝓfuit ex duobus:quia nos liberauit e ptāte dyaboli: ⁊ debitum noſtrum ſoluit.ad Heb.2. Lec.4. car.256.B.b.
Paſſio xp̄i debz frequenter cogitari.ad Heb.12.le.i.car.255.C.2.
Paſſio xp̄i fuit nobis ſalutifera nō ſolū p modū exēpli:ſed ēt p modū meriti.i.Cor.i.Le.2.car.57.B.4.⁊.5.
In paſſione xp̄i tria conſideranda ſūt.ſ. qd̄ ɔtēpſerit qd̄ ſuſtinuerit: ⁊ qd̄ ꝓmeruerit.ad heb.12.le.i.car.255.C.4.
Per paſſionē xp̄i ablata fuit ptās dyaboli.ad hebr.lec.4.car.229.A.2.
Paſſiones diuerſe diuerſoꝝ ſcōꝝ veteris teſti.ad heb.2.le.8.car.254.C.4.⁊.5.
Paſtoꝝ eccleſie ꝓpriū offm̄ eſt docere ad Ephe.4.le.4.car.164.A.3.
Pater in diuinis nō dr̄ ſapiens p ieſum xp̄m:ſed xp̄s ē gloria ⁊ reuelatio ſapientie prie.ad Ro.16.le.2.car.55.D.2.
Pr̄ eſt qui primo generat. Pedagogus aūt qui iam natū nutrit ⁊ erudit.i.Corin.4.le.3.car.66.C.2.⁊.3.
Pater noſter dicitur trinitas.ſ. creatiōe ⁊ gubernatione.2.Cor.i.lec.i.car.104. D.4.
Patrē inuocare debent iudei ⁊ gentiles: ⁊ quō idem eſt abba ⁊ pater.ad Ro.8. Lec.3.car.28.D.d.
Pr̄es debent inſtruere filios in morib'. ad Ephe.6.Le.i.car.170.A.a.
In patria manere:fidē:ſpem: ⁊ charitatem: ⁊ non alia dona: quō intelligat.i.Cor.13.le.4.car.93.B.3.
Pcā pr̄ts ⁊ carnalis hec eſt drīa. Hō.n. gnāt hoīem q̄tū ad corpus:ſed de' q̄tū ad vtrūq3.ad Heb.12.Lectio.2.car.256.B.4.
Paternitas eſt ſolū in viuētib' ⁊ cognoſcentibus.ad eph.3.le.i.car.161.C.3.
Paulo qn̄ fuerit impoſitū hoc nomen paulus. Silr̄ hoc nomē ſaulus. ad ro.i.Lec.i.car.i.D.2.
Paulus quare primo precipiat ſeruare precepta negatiua per prius q̄ affirmatiua:cum tamen affirmatiua reſpiciant deum:alia vero proximū.ad ro.13.le.3.car.47.B.b.
Paulus quō ſcribat hebraice grece ⁊ latine: ⁊ huius noīs interpretatio. ad ro.i.Lec.i.car.i.D.d.
Paulus ſe plantaſſe:apollo rigaſſe:deū aūt incrementū dediſſe dicebat.i. Corin.3.le.i.car.62.B.2.⁊.3.
Pax nō pōt eſſe inter bonos ⁊ malos: pax dicit cōcordiā.2.ad Tymo. 2. lec. 4.car.212.C.c.
Pax nr̄a dr̄ xp̄s: ⁊ quō fecit vtraq3 vnū. ad eph.2.le.5.car.158.B.b.⁊.2.
Pax eſt tranquillitas ordis ſibi a deo iſtituta.ad Col.3.Le.3.car.186.C.2.
Pax conſiſtit in duobus:vt.ſ.homo cōcordet ad ſeipſū: ⁊ ad alios.2. ad the.3.lec.2.car.197.A.3.
Pe
Peccamus mō grauius i nouo teſtō q̄ in veteri teſtō peccabant: quibus non tot beneficia collata erant. ad heb. 10. Le.3.car.248.B.2.
Peccans ſi in malo perſeueret: tūc de' ocō iuſticias eius obliuiſcit. ad Heb.6. lec.3.car.236.D.2.
Peccans nō imediate punit a deo: ſȝ ex pectat ad pnīam.i.ad Tymo.4.lec.2. car.24.A.2.
Peccans publice dȝ eīci ne ſuis prauis moribus alios corrūpat.i.Cor.5.Le.2. car.67 C.4.⁊.5.
Peccantiū qdā ſunt q peccant ex malitia:qdā ex ɔſuetudine:qdam ex omiſſione.ad gal.6.le.i.car.150.A.a.
Peccādū nō eſt vt ſupabundet gr̄a. ad Ro.6.le.i.car.21.C.4.⁊.5.
Ad peccandū duo iducūt efficaciſſime ſcilicet pſentiū bonoꝝ amor male iflāmās: ⁊ timor male humilians.ad heb.2.lec.4.car.229.A.4.
Peccare ex malicia eſt peccare ex habitu: ⁊ quō nocet ſibi ⁊ proximo. ad ro.i. Et iteꝝ ad ro.i. Le.8.car.8. A.2.⁊.3:
Peccare cum dicit paulus in corp' ſuū qui fornicatur:quō intelligat.i.Cor.6. Lec.5.car.70.C.4.
Peccare volentes.⁊ voluntarie peccare hec vr̄ drīa:q2 volens quaſi paſſiōe inductus: voluntarie aūt ex malicia.ad Heb.10.le.3.car.24.D.4:
Peccaſſe xp̄m ꝓ nobis quō intelligat. 2.Cor.5.lec.5.car.115.A.a.
Peccata ɔ̄ naām quō ſcūs paulus i maſculis: ⁊ quō i feminis repbēdit. ad ro.i.le.8.car.7.C.5.⁊.D.d.
Peccata carnalia dicuntur que conſumuntur in delectatione carnis: vel q̄tum ad radicē concupiſcentie. ad Gal.5.Lec.5.car.148.C.3:
Ad vitandū peccata duo ſunt neceſſaria: ſcilicet liberꝝ arbitriū: ⁊ gr̄a.2.cor.13.Lec.2.car.131.B.3.
Peccati fructus mors eſt:iuſticie autē vita eterna.ad Roma.6.Le.4.car.23. C.3.
Peccati ɔ̄ nām pena noīatur merces: ⁊ quō eqparat pctō ydolatrie. ad Ro.i. Le.8.car.7.D.2:
Peccator maximus dr̄ paulus fuiſſe inter ſaluatos.i. ad Tymot.i. Lectio.4. car.199.A.a.
Peccator natura eſt diligendus: vicius vero odiendum.ad Gala.6.Lec.2. car.150.D.5.
Peccator ois dicit pu̇aricator legis lege data.ad Ro.4.le.2.car.16.C.5.
Peccatores reputant deū non ēē vltorē maloꝝ:cū tamē digni ſint morte que ē ſtipēdium peccati.ad Ro.i.Lec.8.car.8.B.5.
Peccatores ⁊ excōicati ſunt ɔſolādi:ne in deſperationē cadāt.2.Cor.2.Lec.2. car.107.C.2.
Peccatoꝝ carnaliū ſufficientia: ⁊ quo modo differunt.ad Ephe.5.Le.2. car.167.B.b.
Peccatoꝝ grauitas attēdit penes duo ſcilicet ex ſubiecto.i.Cor.ii. Lec.7. car. 87.B.2.⁊.3:
Peccatum dicitur iniquitas duob' modis:intenſiue ⁊ extenſiue.ad Ro.i.lec. 8.car.8.A.a.
Pctm̄ eſt voluntariū:pena autem ptra voluntatē ⁊ ɔſ̄ctō pctō:quō itelligat. ad Ro.i.le.7.car.7.B.b.
Pctm̄ eſt auerſio ab incommutabili bono ad cōmutabile: ⁊ exire non pōt: niſi auxilio dei.ad Roma.2.Lect. 2. car.9. C.3.⁊.4.
Pctm̄ tripl'r cōmittit.ſ.ore corde: ⁊ ope ad ro.3.le.2.car.13.C.3.⁊.4.
Pctm̄ p adā intrauit nō ſolū p imitationem: ſed ēt p ꝓpagationē ɔ̄ pelagiū. ad Ro.5.le.3.car.18.D.2.⁊.3.
Pctm̄ ſicut intrauit p adam in oēs: ſic ⁊ p gratiā xp̄i liberamur ⁊ iuſtificamur: ad Ro.5.le.5.car.20.C.4.⁊.5.
Pctm̄ ſiue corpus pcti: quō deſtruit: ad Ro.6.le.i.car.22.D.4.⁊.5.
Peccatum regnat in hoīe per interiorē conſenſum mentis: ⁊ per actū exteriorem corporis.ad Roma.6. Lect.3. car. 23.C.4.
Pctm̄ potuit cognoſci ſine lege q̄tū ad inhoneſtū:non autē q̄tū ad offenſam diuinam.ad Ro.7.Lec.2. car.24. B.5.⁊.C.per totum.
Peccatum aliqs operat qn̄ non vult vicius ſuggeſtione: vel paſſione: vel iclinatione aut habitu malo.ad Ro.7.le. 3.car.25.B.5.⁊.C.per totum.

Peccatum malum operatur in homie: quando non liberatur a xp̄o cōtra manicheuꝫ.ad Ro.7.Lectio.3.car.25.D.3.⁊.4.

Peccatū in ſpiritūſanctū:q̄ dr̄ irremiſſibile hic ⁊ in futuro.ad Ro.2.Lec.i.cā.9.C.5.⁊.B.b.

Pctm̄ notoriū publice eſt puniendū vt alij̄ reſipiſcant.i.Corin.Lectio.i.cā.67.A.5.

Pctm̄ ydolatrie eſt grauiſſimum: quia oīa alia pctā oriunť ex ea.i.Corin.12.lec.i.car.88.B.5.

Peccatum omne qđ conſumitur in delectatione carnis dicitur carnale:qđ āt in delectatione ſp̄us dicit̄ ſp̄ūale.2.cor.7.le.i.car.117.B.2.

Peccatum eſt triplex.ſ.carnis: operis:⁊ originis.ad Ephe.2.Lec.i.car.156.C.5.⁊.D.d.

Peccatum omiſſionis cōmittitur in parentes:in ſe ⁊ in equalem.ad Ro.i.lec.8.car.8.B.3.

Peccatū ⁊ iniquitas differunt in hoc:q2 iniquitas opponiť iuſticie.⁊c̄.ad Heb.8.le.3.car.242.A.5.

Ad pctm̄ q̄tuor cōcurrunt.ſ.electio:affectio:ſenſualitas ⁊ executio.i.ad the.5.le.2.car.193.A.5.

Pctm̄ qđ per penitentiā nō diluiť mox ſuo pōdere ad aliud trahit:⁊ quō peccatum dicať pondus.ad Heb.12.Lec.i.car.255.B.5.

Peccatū omiſſionis eſt duplex.ſ.q̄n qs omittit bōa facere:⁊ mala aduerſa: nō vult tolerare.ad Heb.12.Le.3.cā.256.D.d.

Pena reproborum erit acerba: diuturna:⁊ iuſta:⁊ ad The.i.Lec.2.car.194.A.4.

Pene dānatoꝝ nunq̄ finienť ꝯ origenē.i.Cor.15.le.3.car.99.C.3.⁊.4.

Penitentia hꝫ tres partes.ſ.triſticiaꝫ: cōfeſſionem:⁊ ſatiſfactionē.2.Cor.6.Le.3.car.116.C.2.

Penitentia eſt duplex.ſ.interior ⁊ exterior:⁊ que ſit dr̄ia inter baptiſmum:penitentium:⁊ alia ſacramenta.ad Ro.ii.le.4.car.41.D.d.

Pn̄ia facit deum mutare ꝓpoſitū puniť tionis.ad heb.6.le.4.car.237.C.2.

Pn̄ie fructus eſt duplex.ſ.cognitio veritatis ⁊ liberatio a ptāte dyaboli.2.ad tymo.2.le.4.car.213.C.5.

Penitentiam duo cauſant.ſ.meritum paſſionis xp̄i:⁊ actus xp̄i.ad Heb.6.Lec.2.car.236.B.3.

Pēnula dr̄ codex legis ſcriptus per modum rotule vel veſtis.2.ad Tymo.4.le.3.car.215.C.4.

Penitere in alia vita eſt impoſſibile: ad Heb.6.le.2.car.236.B.2.

Penitere eſt poſſibile cuicunq̄ de quibuſcunq̄ ⁊ maximis criminibus.ad Heb.6.lec.i.car.236.A.4.

Penitere pōt quis q̄diu in hac vita ē.ad Heb.12.le.3.car.257.B.4.

Perfectio eſt duplex:vna.ſ.exterior: que conſiſtit in actibus exterioribus:alia interior: q̄ ꝯſiſtit in dilectione dei ad heb.6.le.i.car.235.C.2.

Perfectio itellectus ꝯſiſtit in hoc:ꝙ recte iudicare poſſit de his que ſibi ꝓponunť.ad heb.5.le.i.car.235.A.4.

Iſta ꝓpoſitio per.denotat cauſam act⁹:ad heb.i.le.i.car.223.C.c.

Perfectio eſt duplex:vna eſt ſufficiens alia eſt totalis abūdantie.ad Ephe.6.le.4.car.171.A.5.

Perfectū ⁊ imperfectum diuerſimode ſe habent adinuicem.i.ad Ty.2.le.4.car.199.A.3.

Perfectus in doctrina dr̄ aliquis dupliciter.ſ.ſm intellectum:⁊ ſm voluntatem.i.Cor.2.le.1.car.59.D.4.⁊.5.

Pericula que ſuſtinuit paulus mlta nominantur.2.Cor.ii.Lec.5.car.125.D.per totum.

Perſecutio eſt duplex:vna bōa alia mala.p̄ma facit bonuꝫ.2⁹ malū.ad Gala.4.le.8.car.146.B.b.

Perſequebať Iſmael yſaac:⁊ quomodo iudei ꝑſecuti ſunt aplos i primitiua eccleſia.ad Gal.4.le.8.car.146.A.5.

Perſonis diuinis appropriatur aliquid dupl'r.ſ.eſſentialiter ⁊ cauſaliter.2.cor.13.lec.3.car.132.A.a.

Perſuadere aliq̄d alicui requiritur peritia ꝯcluſionum ⁊ certitudo principiorum circa ea que ſunt perſuadenda.i.Cori.12.lec.2.car.89.B.b.

Petra dr̄ xp̄s non per naturam:ſed per iterp̄tationē.i.Cor.10.le.i.car.79.C.3.

Petrus predicauit iudeis ſolum: ⁊ paulus gētibus poſtea paulus iudeis ⁊ petrus gentibus.ad Gal.2.Lectio.2.car.7.136.A.2.

Ph

Phi dupliciter deuꝫ cognouerunt.ſ.vt ſicut oībus ſupereminentiam: ⁊ ſicut oīum bonorum cauſam.ad Ro.i.Lec.car.6.C.4.

Pi

Pie ſumitur dupl'r:vno modo ꝓ virtute pietatis:q̄n̄q̄ pro miſericordia.2.ad Ty.3.le.3.car.213.D.4.

Pietas eſt per quā parentibus patrieq̄ beniuolentie officium impendimus.i.ad Tymo.4.le.2.car.203.C.5.

Pignus differt in hoc a re ꝓpria:q2 illa poſſideť:altera aūt vt aliena cuſtodiť.2.Cor.5.le.2.car.113.A.3.

Pl

Placere nobis non debemus: ſed xp̄o in edificationem.ad Ro.15.Lec.i.car.51.D.4.⁊.5.

Placere que faciūt hoibus:multa ſunt.i.Cor.10.le.7.car.82.A.2.

Plenitudo tpis dr̄ veniſſe in xp̄i icarnatione:nota pulchra.ad Gal.4.Lect.2.car.142.D.3.

Po

Pōtifex eſt princeps ſacerdotū ⁊ diſpēſator alicuius teſti:⁊ mediator inter deuꝫ ⁊ pp'ſ.ad heb.9.le.3.car.243.D.2.

Pōtificalis dignitas excedit oēs alias dignitates.ad heb.5.le.i.car.233.D.5.

Portare nomē xp̄i i corpore ſuo paulus gloriabať.ad ro.in ꝓlogo.car.1.B.2.

Portentum dr̄ quaſi lōge ꝓtenſum: ⁊ ē ꝯ nām:ſignū ſo eſt ꝓter nām.ad heb.2.lec.i.car.227.A.5.⁊.B.b.

Poſſeſſiones vēdebāt cōuerſi ex iudeis nō aūt ex gētibus.ad Gal.2.Le.2.car.136.A.5.⁊.B.b.

Poſtulare dr̄ ſpiritusſanctus gemitibus pro nobis inenarrabilibus ꝯ arrium ⁊ macedōium.ad Ro.8.Lec.5.car.30.B.4.⁊.5.

Potentiaꝝ aīe triplex reperitur diuerſitas.ſ.gn̄atiua nutritiua:⁊ augmentatiua.i.Cor.15.le.6.car.101.B.4.⁊.5.

Poteſtas regia ⁊ cuiuſcūq̄ alterius eſt a deo:⁊ ꝯſiderať q̄ntū ad ptātē q̄tum ad modū adipiſcēdi ⁊ q̄tū ad vſuꝫ.ad ro.13.le.i.car.46.A.a.⁊.2.

In ptāte alicuius aliq̄d eē pōt dupl'r.ſ.q̄tū ad auctē:⁊ q̄tū ad executionem.ad Heb.i.le.6.car.22.B.4.

Poteſtati nō eſt reſiſtendū: q2 eſſet reſiſtere dei ordinationi.ad Rom.13.car.46.A.4.⁊.5.

Precepta moralis ſunt ria q̄ obligāt diligere deum ſe ⁊ proximum.ad Gal.5.lec.2.car.147.D.2.

Precepta moralia xp̄s non ſoluit: cerimonialia aūt ſoluit q̄tum ad ſr̄am.ad Ephe.2.le.5.car.158.B.5.

Precepta moralia ſunt dāgēdis: ⁊ nō poſſunt ꝯcludi vna regula.2.Corin.ii.le.i.car.123.A.5.

Precepta oīa ſunt de actibus virtutum ⁊ obiectū vnius virtutis et finis alterius.i.ad Ty.i.le.2.car.198.D.2.

Precipere aliq̄d intelligi pōt dupl'r.ſ.abſolute vel ꝯditionaliter.2.ad The.3.car.196.D.2.⁊.3.

Predeſtinatio ⁊ ꝓſcia differunt in hoc: q2 ꝓdeſtinatio ē d̄ bōis ſalutarib⁹:ꝓſcia āt de pctis.ad ro.8.le.6.car.30.D.5.

Predeſtinatio idem eſt qđ ꝓſtinatio:⁊ quō xp̄s dicatur ꝓdeſtinatus vide pulcherrima.ad ro.i.le.3.car.2.D.3.

Predeſtinatio filij̄ dei:quō a plurib⁹ doctoribus exponatur.ad Ro.i.Le.3.cā.3.A.5.⁊.B.b.

Predeſtinatiōis cā ex parte creature aſſignari nullo mō pōt:ſed ſolū ex parte dei.ad Ephe.i.le.i.car.152.D.5.

Predeſtinatiōis cā nō ē neceſſitas ex parte dei:nec ōbinť ex parte ꝓdeſtinatoꝝ:ſed magis eſt ſm ꝓpoſitū ſue voluntatis.ad Ephe.i.lec.i.car.152.D.3.

Predeſtinatoꝝ ſimilitudo eſt duplex.ſ.perfecta ⁊ imperfecta.ad Ephe.i.Lec.i.car.152.D.2.

Predicatio principaliter fuit a chriſto:figuraliter a ꝓphetis:executiue ab apoſtolis.i.ad Theſ.2.Lectio.2.car.196.D.d.

Predicationem

P͛dicationē ſuā apſs dicebat curſum: q͛ modico in t͛pe: multis in regiōib᷒ p͛dicauit. ad Gal. 2. lec. i. car. 135. B. 3.
Predicare maius eſt ꝙ̄ baptiſare. Un̄ apſs multis p͛dicauit ꝛ paucos baptiſauit. i. Cor. 5. le. 2. car. 58. C. 5.
P͛dicare nō debent plures: ſed meliores. i. Cor. 14. lec. 6. car. 96. B. 5.
P͛dicare tenentiū q̄tuor d͞nas. i. Cor. 9. lec. 3. car. 78. B. b.
Predicator q eſt peccator notorius nō d͡ȝ publice p͛dicare alias peccat. 2. Cor. 6. lec. i. car. 115. C. 2.
Predicator pōt dupl͛r gloriari de p͛dicatione ſua. 2. Cor. 10. Lec. 3. car. 122. D. d. ꝛ. 2.
P͛dicator nō d͡ȝ curare eloquentiā ne fides videaſ rōnibus hūanis pbari. i. Cor. i. lec. 3. car. 57. D. 3.
P͛dicator deb͡ȝ predicare edificatoria fructuoſa ꝛ non vana. i. Cor. 2. Lect. i. car. 60. A. a.
P͛dicator qui ardentius p͛dicat maiorem mercedem habebit. i. Cor. 3. lec. 2. car. 62. C. 4. ꝛ. 5.
P͛dicator neminem d͡ȝ contēnere: exēplo apoſtoli qui dicebat ſe factuȝ iudeis iudeum: ſamaritanis ſamaritanum: gentibus gentilem. i. Cor. 9. lec. 4. car. 78. B. 5.
P͛dicator d͡ȝ potius pauca p͛dicare ꝛ vtilia ꝙ̄ multa ꝛ inutilia. i. Cor. 14. le. 4. car. 95. B. b. ꝛ. 2.
P͛dicator veritatis ſemper bonis eſt oportunus: malis v͛o īportunus. 2. ad Thy. 4. lec. i. car. 214. C. 4.
P͛dicator in predicādo nō d͡ȝ oſtendere paſſiones neq̧ iram. 2. ad Thy. 4. lec. i. car. 214. D. d.
P͛dicatores duo debēt facere. ſ. exhortari in doctrina ſacra ꝛ ꝯdicentem vincere. 1. Cor. 2. lec. 3. car. 108. B. 3.
P͛dicatores ſimplices elegit deus. i. Corin. i. lec. 4. car. 59. B. 2.
P͛dicatores ſunt dei adiutores. i. Cor. 3. lec. 2. car. 67. D. d.
P͛dicatores poſſe recipere victū a quibus p͛dicant: apſs multis rōnibus oſtēdit. i. Cor. 9. lec. 2. car. 77. B. 4.
Predicatores ſi p͛dicant ꝑpter q̄ſtū p͛ncipalit͛ peccāt. i. Cor. 9. l. 5. car. 79. A. 5.
P͛dicatores aſſimilanſ angelis i eo ꝙ diuina annūciāt: ꝛ q͞uo linguis angelorum loquunſ. i. Cor. 13. le. i. car. 91. B. b.
P͛dicatores in p͛mitiua eccleſia erant pauci: iō donū linguarum erat eis neceſſarium. i. Cor. 14. lec. i. car. 93. D. 4.
P͛dicatori tria ſunt nec͞cia. ſ. vt os apiat ad p͛dicandū ſe ꝑparet ꝛ gr͞a eloq͛ . ad Eph. 6. lec. 5. car. 171. A. 5. ꝛ. B. b.
Officiū p͛dicatorum ꝛ doctorum eſt officiuȝ militū in q̄tum ꝯſurgunt cōtra hoſtes fidei ꝛ vicia mundi. 2. Thymo. 2. lec. i. car. 210. D. 4.
P͛lati non habent p͞tātē niſi in eos q eorum iuriſdictioni ſubſunt ꝛ illos coercere debent ne cū infidelibus cōicent. i. Cor. 5. lec. 3. ca. 68. C. c. ꝛ. 2.
P͛lati ſubditis dare debent ſp͞ualia p͛dicando ꝛ exempla monſtrando temporalia ꝙ̧ exponendo. i. Cori. 12. lec. 3. car. 90. D. 2.
P͛lati duo debemus. ſ. obedientiam: ꝛ reuerentiam. ad Heb. 12. lec. 3. car. 160. C. 4.
In p͛lato debet eſſe integritas ſenſus per prudentiam ꝛc̄. ad Titum. 2. lect. 2. car. 219. A. 3.
P͛latus bonus in corrigēdo ſubditos d͡ȝ aſperis dulcia cōmiſcere. ad Gal. 4. lec. 4. car. 144. B. 3.
P͛latus d͡ȝ ſibi cauere ab oībus ꝯfectibus: ꝛ maxie ab īpatientia. i. ad Theſ. 5. lec. 2. car. 192. D. 5.
P͛miū ſc͞orum eſt admirabile ꝛ deſiderabile: ꝛ q͞uo ſic deſiderent indui corporibus. 2. Cori. 5. lec. i. car. 112. D. d.
P͛mia q̄ deus diligētibus ſe ꝑparauit nō aſcendere ad cor neq̧ ad alios ſenſus. i. Cor. 2. lec. 2. car. 60. C. 3. ꝛ. 4.
Iſta ꝑpoſitio ꝑ denotat cām act᷒: ꝛ q͞uo intelligaſ ꝑ quē fecit ꝛ ſecula. ad Heb. i. lec. i. car. 223. C. c.
P͛sbyteri duplici honore digni ſunt. ſ. miniſtratione neceſſariorum ꝛ exhibitione reuerentie. i. ad Thym̄. 5. lect. 3. car. 206. A. 3.
P͛sbyteri accuſati faciliter condemnari non debent. i. ad Thy. 5. Lec. 3. car. 206. A. 4.
Principes ꝛ p͞tātes ſunt duo ordines ꝛ p͛eminentiā in opando deſignant. ad Ephe. 3. lec. 3. car. 161. D. 5.
Principes huius ſeculi p͞nt intelligi reges ꝛ p͛ncipes ꝛ ab iſtis velut ſapia humanarum legū. Uel demones vel phi. i. ad Cor. 2. lec. i. car. 60. A. 2.
Principes huius ſeculi dei ſapientiam non cognouerunt: q͛ ſi cognouiſſent d͞nm glorie non crucifixiſſent. i. Cor. 2. lec. 2. car. 60. B. 3.
P͛ncipes iudeorum. ſ. pylatus ꝛ herodes interfecerūt xp͞m: ſil͛r ꝛ demones. i. Corin. 2. lec. 2. car. 60. B. 3. ꝛ. 4.
Principes iudeorum ſciuerūt xp͞m eē q. ꝑ miſſus erat in lege: non tn̄ ꝙ filius dei erat: ſimiliter ꝛ demones. i. Corin. 2. lectio. 2. car. 60. C. c.
In diuīs q̄ a deo ꝓcedunt duo ſunt conſideranda. ſ. ipſe ꝓceſſus rerum ꝛ ꝯſiliū dei a quo talis ꝓceſſus cātur. ad Heb. 9. lec. i. car. 243. C. 2.
Producte ſunt res viſibiles ex inuiſibilibus rōibus ydealibus in v͛bo dei. ad Heb. ii. lec. 2. B. 5. ꝛ. C. c.
Proficere ſe dicebat paulus vltra multos coetaneos. ad Gal. i. lec. 3. car. 134. A. a.
Proficere volēti nec͞cium eſt ſp͞uale gaudiū. ad Phi. 4. lec. i. car. 178. C. c.
Proficere hoiem faciūt duo. ſ. facere bonū ꝛ ſuſtinere patiēter malū. i. ad Theſ. 3. lec. i. car. 196. B. 3.
Prohibenſ aliq̄ q̄ ſimpl͛r mala ſūt: ꝛ iſta ſunt vitanda: aliq̄ v͛o q̄ ꝑ aliquo t͛pe: ꝛ iſta in tēpe obſeruanda. 2. ad Thy. ii. lec. 4. car. 216. A. 3.
Prohibitio eſt duplex. ſ. actionis ꝛ p͛cepti. i. Cor. 6. lec. 2. car. 69. D. 3.
Prohibitio facit ardentius concupiſcere qd̄ ꝓhibeſ tripl͛r. ad Ro. 5. lec. 6. car. 21. A. a. ꝛ. 2.
Promiſſio dei facta Dauid complenda erat in xp͞o: ꝛ quomodo deus iuſtificabatur in ſuis ſermonibus. ad Ro. 3. lectio. i. car. 12. B. 5.
Prope eſſe d͞nm d͛r ꝑpter p͛ntiam maieſtatis: ꝑpter inhabitantem gr͞am: propter exauditionis clemētiaȝ. ad Phil. 4. lec. i. car. 178. C. 3.
Prophetia d͛r q̄dam apparitio ex reuelatione diua eorum q̄ ſunt ꝓcul. ad Ro. 12. lec. 2. car. 43. D. 4.
Prophetia in p͛ria ceſſabit: q͛ nihil erit futurum: enigmata ceſſabunt ſil͛r. i. Cor. 13. lec. 3. car. 92. C. c.
Prophetia qd ſit: quot modis di caſ: ꝛ qd ſit loq lingua. i. Cor. 14. l. i. car. 93. C. 5. ꝛ. D. ꝑ totum.
Prophetia d͛r q̄ aliꝗs annunciat que diuinitus ſunt ſibi reuelata: ꝛ in q̄tuȝ ꝓfert ea q̄ ſunt aliꝗs manifeſtata. i. Cor. ii. lec. 2. car. 82. D. 4.
Prophe aliq̄n locuti ſunt ſolū ex inſtinctu ſp͞uſſci ſiue gr͞a: aliq̄n ex gr͞a: ꝛ iſti fuerunt veri ꝓphete. i. Cor. 12. lec. i. car. 88. C. 5. ꝛ. D. d.
Prophete falſi habent triplicē defectuȝ . ſ. ſcientie: ꝛ iuſtitie: ꝛ fidei. ad Colo. 2. lec. 4. car. 184. D. 5.
Prophetis non ſemper adeſt ſp͞us prophetie: q͛ non eſt habitus. i. Cor. 4. le. 6. car. 96. C 2.
Propriū nullus habuit ī p͛mitiua eccleſia: ſed oīa hēbant in cōi. i. Cor. 16. lec. i. car. 103. C. 2.
Proſeliti dicebanſ q venerūt ex gētibus ad iudeos q̄s nos cathecuminos dicimus. ad Eph. 2. le. 4. car. 157. D. 5.
Proſperitas ꝛ aduerſitas in rebus temporalibus conſiſtit in tribus. 2. Cor. 6. lec. 2. car. 16. A. 3.
Proximū diligere ſicut ſeip͞m tripl͛r itelligiſ. ad Ro. 13. lec. 2. car. 47. C. c.
Proximus d͛r nō ſolū hō: ſꝫ ꝛ āgelus ac ſancti dicunſ ꝓximi. ad Roma. 13. lec. 2. car. 47. B. 5.
Prurire d͛r q ſemꝑ nouis delectaſ. 2. ad Thy. 4. lec. i. car. 214. D. 3.

Pſeudo ꝓphete iō crucē non p͛ncipalit͛ p͛dicauerunt ꝑpter queſtum ꝛ ne perſecutionē paterenſ: ꝛ de galathis gloriarenſ. ad Gal. 6. lec. 3. car. 151. A. 5.
Pſeudo ꝓphete cōponebant vnā ſectā ex iudaiſmo ꝛ euangelio. 2. Cor. ii. lec. i. car. 123. C. 4.
Pſeudo nō fuit miſſus neq̧ meliorem xp͞o p͛dicauit: neq̧ ſp͞ūm meliorem apſo

habuit.2.Cor.ii.le.2.car.123.D.2.
Pſeudo vt attraherēt ⁊ deciperent ppl'ʒ pdicabant ſubtilia ornata ⁊ exquiſita: ⁊ q: apl's erat balbus: id deridebant eū. 2.Cor.ii.lec.2.car 123.D.5. Q.

Quatuor reges quos abraā interfecit ſunt quatuor vicia pncipalia oppoſita qutuor virtutibus cardinalibus.ad Heb.7.lec.i. car.238.A.a.
Qōnes multe vtrū ſ.plati ⁊ pdicatores teneant laborare manibus ⁊ alie.i.Corin.9.lec.2.car.77.C.5.
Qōnes q̄s mouet ſctus thomas ſup toto ca°.i.Cor.9.le.5.car.79.A.5 B.b.
Qōnes de legalibus ⁊ ſiltitudibus q̄ cōparant xpo.i.cor.10. Lec.4.car.80.D. 2.⁊ per totum.
Qōnes ex.10.ca.i.Cor.car.82.A.3.
Qōnes ſtulte mouēde nō ſūt.2.ad thy. 2.lec.4.car.112.C.2.
Qōnes ſunt amāde inq̄tū inducūt veritatē.2.ad Thy.2.le.4. car.112. C.3. Ra.

Raab meretrix dr̄: q: aīa p ydolatriam meretrix efficit: vel q: ad ꝓſtitutā publicā oī hora hoīes igrediunt.ad Heb.ii.le.6.car.253.C.5.
Rapi vſq ad pmū ſcōm ⁊ tertiū celū eſt alienari a ſenſibus corpalibus.2.Cor. 12.lec.i.car.127.B.2.
Rapiunt aliqñ hoīes: aliqñ aīe: aliqñ a ſeipſis.2.cor.12.lec.i.car.127.A.2.
Raptus eſt in eo qd eſt ſm nām i id qd eſt ſupra nām in vi ſupiori ne eleuatio.2.Cor.12.lec.i.car.127.A.4.
Raptus vſq ad tertiū celū ⁊ in padiſuʒ eſt vn' rapt': q: p pmū intellr ſūma claritas: p padiſum ſūma iocūditas i vno tū.2.Cor.12.l.2.car.127.A.2.⁊.3.⁊.Re.
Recōciliati ſum' deo pri p ieſum xp̄ʒ vt nos ipſos recōciliemus deo.2.Cor.5. lec.5.car.114.D.4.
Reddere ſtatʒ cui qs obligat: q: pctm̄ eſt in mora docet apoſtolus.ad Rom. 13.lec.3.car47.A.a.
Reddere equalē nō poſſum' deo ⁊ parētibus.ad Ro.13.le.3.car.47. A.2.
Reddere rōnē ōʒ platos p ſubdit: nō i oibus: ſʒ i hiis i qb' ſubditos ex offō ſie glexerūt.ad Col.4.le.3.car.160.D.d.
Reddere ōʒ vir debitū mulieri ⁊ mulier viro.i.Cor.7.le.i.car.71.B.3.
Reddere ōʒ vir debitū vxori iuſti fiat ex ꝯſenſu vtriuſq vel ad certū tpa vel cōoionis.i.Cor.7.lec.i.car.71.B.5.
Redēpti ſummus a xpo a culpa ⁊ pēa p mortē.ad Eph.i.le.2.cā.153.A.a.⁊.2.
Redimi ſolēt aliq aliqñ ab extraneis alī qñ pecunijs aliqñ alijs.ad Eph.5.Lec. 6.car.168.B.5.
Referre oia actualr in deū nō eſt necēe: ſed hitualiter.ad Col.3.
Regnū dei in hoie ꝯſiderat ſm actū interiorē pqʒ iuſtitiā petit ⁊ gaudiū.ad Ro.14.lec.2.car.50.D.2.
Regimē tyrānicū dr̄ a regimie regis: q: tyrānus ꝓ vtilitate ſui rex tā cā ſubditoꝝ laborat.ad Ro.14.le.3.cā.51.C.2.
Renouari demus fugiēdo mūdū recolligēdo aīum bōdo affecti ſanum.ad Ro.12.le.i.car.43.B.3.⁊.4.
Remiſſio pctōꝝ ē a deo: ⁊ expō pulcherrima: bti quoꝝ remiſſe.ad Ro.4.lec.i. car.15.C.5.⁊.D.d.
Reges ē duplex: vna ē i tpalib' alia i ſpiritualib'.ad Heb.4.le.i.car.231. D.2.
Regenuiſſe dr̄ de 7 die ab oi ope qd patrarat.ad Heb.4.le.i.car.232. B.3.
Regem nos igredi iubet apl's pp multa.ad Heb.4.le.2.car.232.B.3.
Reſurrectionē mortuoꝝ pbat apl's a ſimili de reſurrectiōe xp̄i.i.Cor.15.Lectio.2.car.98.B.b.
Reſurrectio eſt duplex: vna ad miſerias alia ad gloriā: ⁊ ſic xp̄s dr̄ reſurrexiſſe pori.i.Cor.15.le.3.car.99.A.a.
In reſurrectiōe nō erit ordo tpis: ſʒ excellētia dignitatis.i.cor.15.l.3.c.99.A.4.
Reſurrectio non erit vt fruamur bonis tpalibus: ſed delectemur eternis.i.Corin.15.lec.3.car.99.A.5.
Reſurrectioēʒ mortuoꝝ cōpat apl's baptiſati.i.Cor.15.le.4.car.99.D.4.⁊.5.
Error eoꝝ dicētū reſurrectionē mortuoꝝ nō eſſe vel ad hora officia hoiem redire.i.Cor.15.le.5.car.100.B.5.
Reſurrectionē mortuoꝝ apl's cōpat ſemini in pollutione.i.Cor.15.lec. 5.car. 100.C.3.
Reſurgētis hoīs caro ē eadē ſm ſpēʒ cū carne morientis: ſed tñ erit alia ſʒ q̄litatē.i.Cor.15.le.6.car.101.A.a.
Reſurgētiū corpa nō vertent in ſpm̄ neq aerē neqz ventū.i.Cor.15.Lec.6.car. 101.B.4.⁊.5.
Reſurrectōe pacta ceſſabūt opōnes aīalis a corpe.i.cor.15.le.6.car.101.C.c.
De h qd dicit apl's: oēs qdē reſurgem': nō āt oēs imutabimur: nota diuerſitatē in ſcripturis grecis ⁊ latis.i.Cor.15. lec.8.car.102.B.b.
Error lactantij q dixit q martyres mille ānis ān reſurrectionē gnālē reſurgerēt.i.Cor.15.lec.8.car.102.B.4.
Reſurrectionē fieri i iſtāti vel i momēto quo itelligat.i.cor.15.l.8.car.102.B.5.
Reſurrectio erit i mēbris eq̄lis q̄ ad bonos ⁊ q̄ ad malos q̄tū ad ea q̄ ptinēt ad nām: nō āt ea q̄ ptinēt ad gloriā.i.corin.15.lec.8.car.102.C.3.⁊.4.
Reſurrectiōe facta corruptio nō erit ex virtute corporis: ſed ex gloria aīe a q̄ drī uabit.i.Cor.15.lec.9.car.102.D.5.
Reſtitit paulus i faciē petro: q: repheſibilis erat.ad Gal.2.le.3.car.136.C.3.
Reſurrectio lazari ⁊ alioꝝ mortuoꝝ nō erat ad imortalitatē: ſed ad mortalitatē ad Col.i.le.3.car.182.A.2.
Reſurrectio nr̄a erit in pfecta etate xp̄i. ad Eph.4.lec.4.car.164.B.3.
Ad reſurrectionē tria cōcurrūt.ſ.virtus diuinitatis virt' xp̄i ⁊ myſteriū angeloꝝ.i.ad Theſ.4.le.2.car.191.C.4.
Reſurrectio erit ſimul oium tā viuoꝝ q̄ mortuoꝝ.i.ad The.4.le.2.car.191. D.3.⁊.4.
Reſurrectionē iā factā dicebāt q̄dā heretici.2.ad Thi.2.le.3.car.211.D.5.
Romanis qs aploꝝ pus pdicauerit.in plo.ad Ro.car.i.C.5.
Paulus orauit ⁊ memoriā hūit ſine iter miſſiōe p romanis vt deus eos puerteret.ad Ro.i.lec.5.car.4.D.2.
Rogauit paulus vt ſtimulus ſibi auferret ⁊ nō exaudit: q: medic' exēplʒ mordax ifirmo appōit roget' neq̄q̄: vt iſtet m'ſanet opōit.2.cor.12.l.3.c.128.C.3.
Romani ipꝫ deſtructio erit añ extremū iudiciū ⁊ quo tpale cōmutatū ſit i ſpirituale.2.ad The.2.le.i.car.194. D.3. Sa.

Sacerdos eſt medius inter deum ⁊ ppl'ʒ: ⁊ dr̄ trāſlatione ſacerdotij.i.ad Heb.7 ; Lect.i. car.237.D.5.
Sacerdos ōʒ hēe q̄tuor.ſ.ſcītatē: inocētiā: pulchritudinē ⁊ bonoꝝ ſocietateʒ. ad Heb.7.lec.4.car.240.B.4.
Sacerdotis veteris teſti q̄lʒ die mane ⁊ veſpe itrabāt in ſctā. Sūmus do ſacerdos ſemel in anno in ſcā ſcōꝝ.ad Heb. 9.lec.2.car.243.A.4.⁊.5.
Sacerdos in veteri lege q̄ p pctis obtulerūt nō cōcederūt: ſʒ ex caſtra ꝯbukrūt ad Heb.12.lec.2.car.260.A.a.
Sacra magna dnr̄: baptiſmus: extrema vnctio: eucariſtia: ⁊ mr̄imonium.ad Ephe.5.lec.10.car.160.D.3.
Sacra hñt i ſe tria.ſ.ipm.facrs: ⁊ rē ſignatā.ſ.grām: ⁊ rē ſignatā nō ꝯtētā.ſ.reſurrectiōis.i.Cor.i.lec.i.car.56.A.5.
Sacra ſūt iſtituta pp necītatē vite ſpūalis.i.Cor.ii.lec.5.car.85.C.c.
Sacra veteris legis ⁊ noui h dr̄nt: q: veteris teſti figurabāt: nr̄a autē ꝯtinēt grām.ad Gal.2.le.4.car.137.B.2.
Sacra noue legis iā ſint elta māliai nō tamen ſunt elta egena.ad Gal.2.lec.4. car.137.B.b.
Sacrm̄ itrātui ad fidē fit p mantuū ipoſnez: ⁊ ē duplex: q̄dā ē miraculoꝝ opōt q̄dam ſacri ordinis collatio. ad heb.3. lec.i.car.236.D.3.
Sacre ſcripture effectus eſt q̄drupler. ſcʒ docere veritatē arguere falſitatē ⁊c. 2.ad Thy.3.lec.3.car.214.B.2.
Sacrificiū ⁊ holocauſta quō i veteri lege ſiebāt: ⁊ i noua quid ſignificent.ad Heb.10.lec.i.car.246.B.4.
Sacrificiū viſibile offert in ſignū iuiſibil' ſacrificij: quo ſe hō ⁊ ſua deo offert, ad Ro.12.lec.i.car.42.D.5.
Salus hoīs ꝯſiſtit in duob'.ſ.vt ꝯſiteatur fidē: ⁊ q̄ recedat a pctō 2.ad Thy. 2.le.3.car.212.A.a.⁊.2.
Salutādo apoſtolus pus ſalutat minores q̄ maiores.ad Philip.i.Lec.i. car.

172.B.b.
Salutis ꝓpinquitas duob⁹ modis ītelligiť: vna tpis: ⁊ alia diſpōnis. ad Ro. 13.le.3.car.48.A.a.⁊.2.
Samuel non fuit ſacerdos: ſacerdotali tñ officio vſus fuit: q2 cū reges vnxit ſacrificiū obtulit. ad Heb.7.lec.3.car. 239.C.2.
Sanctificare hoīem eſt ꝓpriū dei p collationē ſpūſſci. ad. Roma..i.le.3.car.3. C.2.
Scis nō ē necīa ꝯtinua tribulatio exterior: cū ſiteri⁹ affligant ex mala cōuerſatione peruerſorum. ad Hebr. 12.lec. 2.car.256.B.2.
Scis necīa ē triplex vnitas. ſ. amoris cōcordie ⁊ cooperatiōis. ad Phil..2.le.i. car.174.B.2.⁊.3.
Inter ſcōs q connumerent ab apſo. ad Heb.ii.le.7.car.253.D.3.⁊.4.⁊.5.
Sāguis xp̄i effuſio figurata fuit in effuſiōe ſāguis ōiū3 iuſtoꝝ q ab origie mūdi fuerunt. ad He.12.lc.1.car.255.D.2.
Sāguis xp̄i quō differat a ſanguie hircoꝝ ⁊ aialium ceteroꝝ. ad Heb.9.lec. i.car.246.D.4.
Sāpia hui⁹ mūdi dr̄ q̄ p̄ncipalr mūdo īnitit: ⁊ quō de⁹ ꝯprebendit eos.1.Cor. 3.lec.3.car.64.C.2.
Sapia ē dinaꝝ reꝝ cognitio. Prudētia vero rei particularis eſt ꝓuidentia. ad Eph.5.lec.6.car.168.C.2.
Sapia inutilis eſt ſi itellectu caret. Ad Col.i.lec.3.car.180.C.5.
Sapie xp̄i eſt triplex vſus. ſ. inſtructionis: deuotionis: ⁊ directionis. ad Col. 3.lec.3.car.186.C.4.
Sapiens dr̄ qui cognoſcit cām altiſſimā ſapia carnis ⁊ prudentia eſt mors. ad Ro.7.lec.2.car.27.D.2.
Sapientem pfectum demōſtrat hoc: q ſciat ſe ordinare i omni ſtatu. ad Phi. 4.Lec.2.car.179.B.4.
Sarra ⁊ ſi ſterilis fuerit ꝓpter vetuſtatem cōcipere nō potuerit: tñ q2 deo credidit ex repromiſſione yſaac concepit. ad Heb.ii.lec.3.car.151.D.o.
Sathan transformat ſe aliqñ viſibiliter ſicut legitur d̄ ſancto martino: ideo neceſſaria eſt diſcretio ſpūum.2. Cor.ii. Lect.3.car.124.B.C.5.

Sc.

Scandalum actiuū ⁊ paſſiuum qd ſit. ad Ro.14.lec.3.car.51.2.⁊.3.
Scandalū eſt dictum vel factū minus rectū alicui p̄bens cām ruine. ad Ro. 14.lec.2.car.50.A.5.
Scientia humana conſiſtit in duobus .ſ. in locutione ornata ⁊ in diſtinctione reꝝ. ad Col.2.leci.i.car.183.B.4.
Scientia eſt duplex. ſ. ſimplicis noticie ⁊ expientie. ad Heb.5.le.2.c.235.C.4.
Sciſma quantum malum ſit in cōitate apoſtolus oſtendit.1.Cor.ii.lec.4. car. 84.B.3.
Scithia eſt verſus ſeptentrionalē: barbaria autem dr̄ extra metas. ad Col.3. lec.2.car.186.A.4.
Quecunq3 ſcripta ſunt ſiue in veteri ſiue in nouo teſtō ſiue d̄ xp̄o ſiue de mēbris: ad nr̄am doctrinam ſcripta ſunt. ad Ro.15.lec.i.car.52.A.3.
Scrutare dr̄ deus corda nō q2 ignoret ad Ro.8. Lec.5.car.30.C.c.

Se.

Segregatū ſe dicit apſs in euangeliū3 dei per conuerſionem ab infidelibus. ad Ro.i.lec.i.car.2. A.2.
Semen abrae ſe eē gloriabatur apoſtolus: ⁊ de multis aliis: vbi tamen non peccauit iactantia.2.Cor.ii.Lec.5.car. 125.B.5.⁊.C.c.
Seminare in carne eſt operari pro corpore. In ſpiritu autē3 eſt viuificare. ad Gal.6.lec.2.car.150.D.d.
Senes qñ non hn̄t ſpirituales delectationes q̄runt corporales: q2 ſunt inuerecundi. ad Titū.2.lec.i.car.218.C.2.
Senes ſunt incredibiles: q2 ſepe ſunt d̄cepti: iō loquunt ſemp cū additione. ſ. forte vel fere. ad Tit.2.le.i.c.218.C.4.
Senes ſunt ſuſpicioſi: q2 ſuſpicant q̄ ſepe viderūt. ad Tit.2.le.i.car.218.D.2.
Senex ꝓpter excedentē malicia perdit honorē ſenectutis ⁊ tūc dr̄ puer.1. ad Thi.4.lec 3.car.204.C.5.
Senectus h3 in ſe duo. ſ. contēptum delectationē ⁊ pfectionē ſapie. ad Tit.i. Lec.4.car.10.C.c.
Senſibile poteſt videri tripl'r: aut p ſui preſentias ſue ſſitudinis ⁊c̄.1.Cor.13. Lec.4.car.93.A.a.
Senſus hyſtoricus: allegoricus: myſticus. ⁊ anagogicus qūo interp̄tent. ad Gal.4. Le.6.car.145.B.2.⁊ per totū.
Sententia eſt duplex: vna ptinet ad iudiciū intell'ſs circa ſpeculabilia: alia circa agēda. ad Ro.12.le.3.car.45. A.4.
Sentire debēmus qnq3 in nobis de xp̄o. Phi.2.lec.2.car.174.C.c.
Separari petijt paulus a corpore mortis: non autem a corpore nāli. ad Ro. 7.lec.4.car.26.C.c.
Separe a xp̄o electos nemo poteſt nec terribilia nec appetibilia ⁊c̄. ad Ro.8. Lec.7.car.31.D.3.4.5.
Sepultus eſt xp̄s vt oñderet ſe de mortuū d̄e reſurrexiſſe: ⁊ ex hoc fidē inducere.1.Cor.15.lec.1.car.97.C.3.
Sermo viuus dr̄ verbū dei qd̄ eſt xp̄s. ad Heb.4.lec.2.car.233.C.4.
Sermo iudicať bonus qñ iudicat bonā diſpōnē interiorē: malus qd̄ malā. ad Ephe.4.lec.9.car.166. C.c.
Serui debent obedire dñis ſuis: etiam dñi debent diligere ſeruos. ad Eph.6. lec.2.car.70.B.4.⁊.5.
Seruire maiorē minori qūo dixit apſs de Jacob ⁊ eſau. ad Roma.9. Lectio: 2.car.33.D.2.
Seruitus qūo accipiat ⁊ quomodo eſt abiecta conditio ſi abſolute cōſiderct. ad Ro.i.lec.i.car.i.D.4.
Seruitus eſt duplex: vna timoris ⁊ illa nō cōpetit ſanctis. alia amoris q̄ eis cōuenit. ad Ro.i.lec.i.car.i.D.5.
Seruus quō inter iudeos computabatur: qui timore pene ſeruabāt lege3. ad Gal.4.lec.i.car.142.C.4.
Seruus eſt nomē ypoſtaſis vel ſuppoſiti qd̄ nō eſt aſſumptū a xp̄o. ad Phi. 2.lec.2.car.176.D.d.
Seſſio tria īportat. ſ. auērē: ſtabilitatē: ⁊ humilitatē. ad He.1.le.2.cā.224.B.b.
Eſſentia diuina nō videbiť p ſſitudinē cū nulla eā repñtare poſſit.1.Corin.13: le.4.car.93.B.b.

So.

Sobrietas idē ē qd̄ cōmēſuratio: bria.n. grece idē eſt qd̄ menſura latine.2.Cor. 5.lec.3.car.114.A.a.
Sobrietas pōt ſumi p quolibet menſurato vſu reꝝ exterarū ⁊ extriſecaꝝ poſſionū. ad Ty.2.lec.3 car.219.C.4.
Sollicitudinē ꝯhēdi i trib⁹. pſs diſſus dei.1.Cor.7.le.6.car.74.B.b.
Sollicitudo aliqñ īportat diligentiā q̄rendi qd̄ deeſt: qnq3 anxietatē animi. ad Phil.4.lec.i.car.187.C.4.
Sors eſt exquiſitio ꝓuidentie diuie de aliquo contingenti humano. ad Eph. i.lec.4.car.154.A.a.
Sortib⁹ ineſſe pōt pctm̄ triplex. ſ. ſupſtitio: dei tentatio: ⁊ vanitas. ad Ephe.i. le.4.car.154.A.a.⁊.2.

Sp.

Spēs itelligibiles ſunt in itellectu poſt qñ nō intelligit actū: iō ſcīa acqſita hic nō deſtruet totaliter in patria.1. Cori. 13.le.3.car.92.C.4.⁊.5.
Spectaculu3 fuerūt apſi mundo: angel' ⁊ hoīb⁹.1.cor.4.le.2.car.66.A.2.
Uidere h̄ p ſpeculum ⁊ ī enigmate quō intelligať.1.cor.13.le.4.car.93.A.2.
Sperās maria libenter ſuffert difficilia ⁊ omnia mala libenter patiť. ad Ro.5. lec.5.car.17.D.4.
Sperare vel deſpari de aliquo pōt ꝯtingere dupl'r: vel ex pte hois: vl' ex pte diuine gr̄e. ad Eph.2.lec.1.car.156 C.4.
Spes īportat certā expectationē: ⁊ qñq3 orit ex cā humana qnq3 diuina. ad Ro.4 lec.3.car.17.A.5.
Spes cōſiderať ex magnitudine rei ſperate cum futura gl'ia expectať. ad Ro. 5.lec.5.car.17.D.3.
Spes habet duplicē certitudinē: vnam ex ſpūſcō: aliā3 ex morte xp̄i. ad Ro.5. lec.5.car.18.A.2.
Spes ē motus appetit⁹ in bonū arduū. ad Phil.i.lec.2.car.173.B.3.
Spes alam firmat in deo in h̄ mūdo: q̄ eſt quaſi quoddā mare. ad Heb.6. leci, 4.car.237.C.4.
Spūalis dr̄ duob⁹ mōis: q2 ex pte itell'ſs a deo illuſtrať: ⁊ ex pte volūtatis inflāmať: ⁊ p huc modū3 ēt dr̄ ſpūs hois.1. Cor.2.le.3.car.61.C.c.⁊.2.
Spūalis ēt iudicat ⁊ quō ad hoc vt aliqs aliu3 iudicet duo requirunt.1.Cor. 2.lec.3.car.61.C.2.⁊.3.

Tabula

Spiritūſcm̄ habere pōt intelligi dupl'r. ſ. receptiue vel diſpoſitiue. ad Ephe. 5. lec. 7. car. 168. D. d.

Spūſſcūs ſeu ſpūs xpi nos iuuat ꝯ īfir mitatē pñtē ⁊ liberat a morte corporali. ad Ro. 8. lec. 2. car. 28. A. 2.

Spūſſcūs inquātū dr̄ ſpūs prīs reſuſcitauit xp̄m a mortuis. ad Ro. 8. Lec. 2. car. 28. A. 4.

Spūſſcūs docet nos ⁊ cor nr̄m qd' agere in terris debeamus vt filij dei ſimus ad Ro. 8. lec. 2. car. 28. B. 4.

Spūſſcūs facit nobis oīa cooperari ī bonū: ⁊ quō ēt malum cedat in bonū. ad Ro. 8. le. 6. car. 30. C. 3. ⁊. 5.

Spūſſcūs ē nexus prīs ⁊ filij ⁊ ſtelſe ex ambobus. 1. Cor. 1. le. 1. car. 56. B. 4.

Spūſſcūs reuelauit aplīs ſapiam ⁊ dr̄ ſcrutator. 1. Cor. 2. le. 2. car. 61. A. 2.

In ſpūſſci datione tria cōcurrunt. ſ. ſpūſſanct' inhabitans: donū grē ⁊ charitatis ſacramentuꝫ noue legis. ad Gal. 3. lec. 2. car. 139. B. 2.

Spūſſcūs ⁊ ſi mitti reperiaſ ī ſacra ſcriptura a prē: aliqñ a filio: tñ cōis eſt prī ⁊ filio. ad Gal. 4. le. 3. car. 143. C. c.

Spiritusſanctus a tribus liberat. ſ. a ſeruitute carnis: a ſeruitute legis: ⁊ a dānatione mortis. ad Gal. 5. Lect. 4. car. 148. A. a.

Spiritusſancti fructus enumerat duodecim ꝯ opa carnalia. ad Gal. 5. lec. 6. cā. 149. A. 3.

Spiritusſanctus dr̄ ſignum ⁊ ſpirit' ꝓmiſſiōis ⁊ pignus hr̄ditatis. ad Eph. 1. lec. 5. car. 154. C. c.

Spūſſcūs dicit' cōtriſtari qñ contriſtaſ ille in quo eſt ſpūſſcūs. ad Ephe. 4. le. 10. car. 166. C. 4.

Spūſſcus poteſt mouere ad tria. ſ. ad cognoſcendū: loquendum: ⁊ faciendum. ad Heb. 11. lec. 7. car. 254. A. a.

Spūs mūdi dnr tres. ſ. ianis glia: iracūdia: ⁊ inuidia. ad Gal. 5. car. 149. D. d.

St

Stadiū dr̄ a ſtando: q: hercules curtebat. 125. paſſus: ⁊ poſtea reſpirabat. 1. Cor. 9. lec. 5. car. 78. D. 3.

Stare multi videnſ q cadūt. Et q cadere videſ ſtāt. ad ro. 14. l. 1. cā. 149. A. 5.

Stigmata ſunt q̄dā note ipreſſe alicui: cum ferro candenti. ad Gal. 6. Lect. 5. car. 151. D. 3.

Stimulus carnis qui dat' fuit apoſtolo intelligitur de infirmitate que dicit ylliaca vel cōcupiſcentia. 2. Cor. 12. lec. 3. car. 128. C. c.

Su

Subditi ſequunſ prelatum ſuū in duobus in dictis ⁊ in factis. 1. Cor. 11. lec. 1. car. 82. B. 5.

Subdit' ꝑt ꝑlatū ſuū amōere charitatiue. ad col. 4. le. 1. car. 187. D. 2. ⁊. 3.

Subīo ē duplex: vna ē volūtaria: alia īuolūtaria. ad phil. 2. lec. 3. cā. 175. B. 3.

Supbia notaſ in q̄tuor: qñ aliqs qd hꝫ a ſe ⁊ nō a deo glīaſ ſe hr̄e ⁊c. 1. Cor. 4. Lec. 2. car. 65. D. 5.

Supbia eſt appetitus inordinat' ⁊ ē radix oīum maloꝝ. 2. Cor. 12. Lec. 3. car. 128. B. 3.

Supbi p ethymologiā dnr quaſi ſuper ſe euntes: nolunt eni ſubeſſe aliene regule. ad Ro. 1. lec. 8. car. 8. B. 2.

Supboꝝ eſt ꝓpriū ſeq ꝓpriā voluntatem: q: ſemp q̄runt altitudinē. ad phi. 2. lec. 1. car. 175. A. a.

Surgere a dormitione ⁊ a morte aplſs ammonet. ad Epheſi. 5. lec. 5. car. 168. B. b. ⁊. 2.

Surgere debemus a pctīs ſicut xp̄s a mortuis vt vlterius nō peccemus. ad Ro. 6. lec. 2. car. 22. B. 5.

Surgere āmonet nos aplſs a ſōno: qūo ītelligaſ de ſomno culpe. ad Ro. 13. le. 3. car. 47. D. d.

Suſcepit xp̄s iudeos ⁊ gētiles q̄ꝫq̄ꝫ nō fuiſſet gētibus promiſſus: tñ a ꝓphis fuit vaticinatū in quatuor locis. ad ro. 15. le. 1. car. 52. B. 3.

Ta

Tabernaculū ponere ī medio quatuor modis exponiſ. 2. Cor. 6. car. 116. D. 5. ⁊ car. 117. A. a.

Tabernaculi diſpō qd precepit de' edificari in deſerto. ad Heb. 9. Lect. 1. car. 242. C. 2.

Talmuth nō q̄ moyſes tradidit: ſꝫ ſtultas fabulas finxit. ſ. q adā ex alia muliere q̄ꝫ eua demones ꝓcreauerit. 1. ad Thi. 1. le. 2. car. 197. C. 5.

Te

Tp̄s triplex diſtinguiſ. ſ. añ paſſionem añ euāgelij ꝓmulgationem ⁊ poſt. ad Ro. 14. car. 48. D. 4. ⁊. 5.

Tp̄s redimere ꝑp multa pīcula docet aplſs. ad Eph. 5. le. 6. car. 168. B. 5.

Tp̄s differt ab eternitate: q: tempus variaſ ſicut mot'. Eternitas aūt ē menſura rei immobilis. ad Heb. p. Lec. 3. car. 224. D. d.

Templum dei violatur per malam doctrinā vel p peccatū mortale. 1. Cor. 3. lec. 3. car. 64. B. 2. ⁊. 3.

Tēplū dei ſūt fideles ⁊ illos inhabitat ſpāli mō. 1. cor. 3. le. 3. car. 63. A. 5.

Tentatio eſt triplex. ſ. carnis demonis ⁊ vite pñtis. ad Heb. 4. lect. 3. car. 233. B. 5. ⁊. C. c.

Tentare eſt experimendum de aliqua re ō qua dubitatur ſumere. 1. ad The. 3. lec. 1. car. 109. B. 3.

Tentatio humana dr̄ dupliciter. ſ. interior: ⁊ iſta eſt mala: exterior q̄ eſt bona. 1. Cor. 10. lec. 3 car. 80. B. 2.

Tentari ſupra vires dupliciter ꝯtingit: ſ. nāliter vel ſupra virtutem grē. 1. Corin. 1. lec. 3. car. 203. C. 5.

Theſſalonicenſes erāt multū liberales: ⁊ in h eos q̄ꝫtum' ad aliqua cōmendat aplſs. ad The. 4. lec. 1. car. 191. A. 4.

Terrā fundaſſe in ꝑn° dcum quōs ītelligaſ ⁊ ad Heb. 1. le. 5. car. 225. D. 2. ⁊. 3.

Terra poteſt dupliciter diſtinguī. ſ. in eſtum ⁊ in materiam corporalem. ad Heb. 1. lec. 5. car. 225. D. 3.

Terrā ſtare in eternum ⁊ celos moueri qūo intelligaſ. ad Heb. 1. lec. 5. car. 225. D. 5. ⁊ car. 226. A. a.

Terror eſt q̄dam trepidatio cum formidine ꝯrg ⁊ differt a moueri. 2. ad The. 2. lec. 1. car. 194. C. 4.

Teſtm̄ ſumitur aliqñ pro quolibet pacto: aliquādo ꝑ diſpoſitione hereditatis. 1. Cor. 11. lec. 6. car. 86. C. 5.

Teſtm̄ ideꝫ eſt qd pactū ſeu ſedus eoꝝ que teſtibus cōfirmanſ. ad Gal. 4. lec. 7. car. 145. C. c.

Teſtm̄ vetus legimus ad teſtimoniuꝫ: nō adverſuꝫ. ad Col. 2. le. 4. cā. 185. A. 5.

Teſtm̄ noui eſt meli' q̄ꝫ vetus ⁊ ꝑfect. 2. Cor. 3. lec. 2. car. 109. B. 3. ⁊. 5.

Ti

Timor hꝫ duo obā. ſ. malum qd q̄s timēs fugit ⁊ illud a q̄ q̄s ſibi malū imminere videt. ad Ro. 8. lec. 3. car. 28. C. 2.

Timor poteſt in ſe habere duo. vnū vituperabile aliud laudabile. ad Heb. 11. lec. 6. car. 253. B. 2.

Timotheū cōmendat apoſtolus ī multis: vbi etiā eum inſtruit de certis. 1. ad Thi. 1. le. 2. car. 197. C. 3.

Tr

Tradere dr̄ deus aliquos ad reprobuꝫ ſenſum inquātum ſubtrahit gratiā. ad Ro. 1. lec. 7. car. 7. A. 4. ⁊. 5.

Tradidit aplſs publicum fornicariuꝫ ſathane vt eū vexaret in corpore. 1. Cor. 5. lec. 1. car. 67. B. 3.

Tribulatio pōt conſiderari dupliciter: vel ſm̄ ſe ⁊ ſic eſt tedioſa vel cōparatione ad finē. 2. Cor. 1. lec. 3. car. 105. D. d.

Tribulat ideo apli ⁊ ſi ꝑp deū ſuſtinuerunt. nō minus tñ ad excitandū fideles ad patiētiā ꝑ eis ſe paſſos dicebāt. 2. Cor. 1. lec. 3. car. 105. C. 2. ⁊. 3.

Tribulari ꝯſueuerūt hoies in quatuor. 2. Cor. 4. lec. 3. car. 111. B. 5.

Tribunal xp̄i dr̄ eius iudiciaria ptās ⁊ qño ante eū ſiſtentur oēs gentes. ad Ro. 14. lec. 1. car. 49. D. 2.

Tributa damus in ſignū ſubiōnis ⁊ q̄re ſacerdotes non debeant dare. ad ro. 13. lec. 2. car. 46. C. 5. ⁊. D. d.

Triſticiā habuit aplſs ꝑp ruinā iudeoꝝ qūo triſticia eſt in ſapientibus. ad Ro. 9. lec. 1. car. 32. D. 3.

Triſticia eſt duplex. ſ. qua aliquis totaliter abſorbeſ ⁊ in certo modo triſtatur 2. Cor. 2. lec. 2. car. 107. B. 4. ⁊. 5.

Triſtari pro mortuis quis pōt moderate tñ. ad the. 4. le. 2. car. 191. B. 4. ⁊. 5.

Tronus eſt ſedes regalis: ſed cathedra magiſtralis: tribunal iudicis. ad Heb. 1. lec. 4. car. 225. B. 2.

Tronus eſt duplex. ſ. iuſticie in futuro ⁊ gratie in preſenti. ad Heb. 4. lectio. 3. car. 233. C. 3.

Tu

Tuba dr̄ xp̄s q: oib' erit māifeſtus ad

iudiciū: ⁊ clangiť ad ſolénitaté ad pu/gnā ⁊ ad mouēdū caſtra.i.Co2.15.lec.8.car.102.C.c.
Turpitudo conſiſtit i tactib⁹ turpib⁹ ⁊ ſplexib⁹ ⁊ oſculis libidinoſis. ad Eph.5.le.2.car.167.B.3.

Va.

Vanum dr̄ qḋ non hʒ firmitaté aquo aliq euanuerunt in cogitationibus ſuis.ad Ro.p̄.lc.7.car.6.C.5.
Vaſis boīe ꝯpanť pp q̄tuo2 cās.in p̄logo ad Ro.car.i.A.a.

Ve

Vectigal dr̄ a vehendo: q: hec de qbus daſ vehunť.ad Ro.13.lec.2.car.46.D.3.
Velamen dʒ hr̄e mulier qñ orat pp an/gelos.i.Co2.ii.le.3.car.83.D.d.
Velamen ſcripturaꝶ p̄or̄, obſcuritas fi/guraꝶ q̄ p xp̄m euacuata eſt.2.Co2.3.le.3.car.109.D.2.
Velamen dicit dupl'r apponi.f. rei viſe: vt nō poſſit videri: aut apponiť videti ne videat.2.Co2.3.le.3.c.109.D.5.
Velamen eſt duplex.vnū nāle:aliud ar/tificiale.i.ad Thimo.2.lec.2.car.200.C.c.⁊.2.
Velle deū oīa pp bonitaté ſuā non itel/ligiť bonitaté ſibi cōicādā. ad Eph.p̄.le.i.car.153.A.a.⁊.2.
Velle aliqḋ deū dupl'r pōt intelligi. vʒ de volūtate bn̄placiti: aut de volūtate ſigni.i.ad Thy.2.le.i.car.199.D.2.
Velle hʒ aliqḋ ō tuo: qı ō ptāte tua eſt velle vel nolle: iō dr̄ meritoꝛius vel de/meritoꝛiū.ad col.3. le.4.c.187.A.4.
Verbo poꝛtare ꝟtute ſue oīa: quo dica/tur de⁹.ad Heb.p̄.le.2.cā.224.A.a.
Verbū exteri⁹loq̄tis nō ē cā ſufficiēs fidei niſi boīs co2 attrahať virtute dei loq̄ntis.ad Ro.10.le.2.car.38.A.5.
Verbum crucis peuntibus ſtulticia ē: credentibus dei ſapia ⁊ ꝟtus.i. Co2i.i.lec.3.car.58.A.4.⁊.5.
Verbum dr̄ qḋ p̄cedit vt ꝯcept⁹ab itel/lectu.⁊ ſic ſp̄uſſcūs nō dr̄ verbū: q: nō p̄cedit vt ꝯceptus ab itellectu.ad He.p̄.lec.2.car.224.A.2.
Verbū carnē ſcm̄ cognoſceř p ſimpli/cē fidē ē ſatis facile: ſed verbū apud de um excedit oēm ſenſuʒ.ad Heb.5.Lec.2.car.235.A.3.
Verbuʒ dei eſt ipſe conceptus dei quo ſeipſum ⁊ alia intelligit.ad Heb.p̄.lec.2.car.223.D.d.
Veritatez dicentes ab hoībus odio ha/benť: q: veritas odiuʒ parit.ad Gal.4.lec.4.car.144.C.3.
Veritas ipoꝛtat adeq̄tionē rei ad intel/lectū: ⁊ diuerſimode ad̄intellm̄ nr̄m ⁊ itellm̄ diuinū.ad Ro.3.Lect.i.car.12.B.b.⁊.2.
Verū in reb⁹ oīnis dupl'r aliq pcipiunt .ſ.aut p fidē aut p lumē ſapie.ad Ty.3.lec.i.car.210.B.2.
Vetuſtas ē quadrupl'r.ſ.erroꝛis: ſigu/re: culpe: ⁊ pene.ad Gal.p̄mo.in p̄lo/go.car.132.A.4.
Vetuſtas dr̄ macula ſeu reatus pctōꝝ actualium ſeu ꝯſuetudo peccandi. ad Ro.6.lec.2.car.22.A.4.
Vetus teſtm̄ diuidiť i legem: i pſalmos ⁊ pp̄hetas.ad Ro.3.Lec.2.car.13.C.3.⁊.4.
Vetus homo dr̄ interioꝛ ⁊ exterioꝛ: q ſubijciť vetuſtati q̄ntuʒ ad aīam ⁊ q̄n/tum ad co2pus.ad Eph.4.lec.7.car.165.C.3.

Vi

Videbunt in extremo iudicio ſci diuini taté: mali ſolū glīaʒ carnis .i. ad Thi.6.lec.3.car.208.A.2.
Videre hic: vt aplſ dicit in ſpeculo ⁊ in enigmate q̄uo intelligatur: vide pul chra.i. Co2.13.le.4.ca.93.A.2.
Vidua dr̄ quaſi a viro idua.i.diuiſa: ⁊ q̄ ſint vere vidue.i.ad Thimo.5. Lec.i.D.3.
Violentū eſt duplex.ſ.ſimplex ⁊ mixtū 2.Co2.9.lec.i.car.121.A.a.
Vir dʒ diligere vxoꝛē: q: ſi diligit eaʒ ipſa plus amat eū.ad Ephe.5.lecti.8. car.169.B.b.
Vir tripliciter coniungiť vxori .ſ. p di/lectionē: cōuerſationē: ⁊ carnalē ꝯiun/ctionem.ad Ephe.5.Lec. 10. car.169.D.d.⁊.2.
Vir ē pfectioꝛ muliere: non ſolū q̄ntum ad co2pus: ſed et q̄ntum ad aīe vigoꝛē.i.Co2.ii.car.82.C.5.
Vir non dʒ dimīnuere vxoꝛē niſi cā foꝛ nicationis: q̄uo excipiunť ſepté cauſe.i.Co2.7.lec.2.car.72.A.3.
Vir non dʒ velare caput ſuū: ſed muli/er.i.Co2.ii.lec.2.car.83.B.2.
Vir non dʒ nutrire comā: ſʒ mulier.i.Co2.ii.lec.3.car.84.A.3.
Viri debent docere mulieres ⁊ nō ecō/uerſo.i.ad Thi.2.le.3.car.201.D.d.
Virga vtitur paſto2: non gladio: vtitur etiam ea i infirmos.ad Heb.p̄.Lect.4.car.220.B.3.
Virginitas non cadit ſub p̄cepto: ſʒ cō médať ⁊ dignificať ex auctoꝛe ⁊ digni tate.i.co2.7.le.5.c.73.B.5.⁊.C.c.
Virginitas cōmendať ⁊ magnis rebus cōparať ⁊ angelis parificatur.i. Co2i.7.lec.5.car.73.C.2.
Virtutes theologicales q̄ ſint: ⁊ q̄uo ſuboꝛdinenť: ⁊ de alijs virtutibus. pri mo ad thi.p̄.lec.2.car.197.D.2.
Virtutes q̄tuo2 ſunt q̄ nc̄ie ſunt ad bn̄ viuendū.⁊ ad eternā vitā ꝓmerendā.2.Co2.6.lec.2.car.115.D.4.⁊.5.
Virtutis diuine ꝓꝓꝛium eſt p collatio/nem ſp̄uſſci ſanctificare boīes.ad Ro.p̄imo.lec.3.car.3.C.2.
Viſio eſt multiplex.ſ.co2palis: ſp̄ualis: eternalis: momentanea.i. Co2.9. lec.i.car.77.A.a.
Viſio ē cop̄ q̄n effect⁹aliq̄s ſit occulti ſʒ q̄n cū viſiōe hr̄ ſignatio: tūc ē reuela tio.2.Co2.12.le.i.car.126.C.5.
Viſio eſt triplex.ſ.co2poꝛalis: ſp̄ualis: ⁊ intellectualis.2.Co2.12.lec.i. cā. 127.A.5.⁊.B.b.
Viſio dī p eſſentiā fit p lumen aliqḋ.ſ.p lumē glīe.2.Co2.12.l.i.car.127.B.5.
Viſitare ſe ſep̄i paul⁹ romanos aſtrue/bat: ſʒ ſe tp̄e nunq̄ offerebat.ad ro.15.le.2.car.53.D.d.⁊.2.
Viſus ē dignioꝛ alijs ſenſibus ⁊ nobili oꝛ: ſp̄ualioꝛ ⁊ plura demonſtrat.i.Co2.12.Lec.3.car.90.A.3.
Vita ē duplex: q̄dā.n.ē fm̄ actū ſeu exi ſtentiā: alia fm̄ potentiam.ad Eph.3.Lec.4.car.161.C.3.
Vita in hoīe ē duplex.ſ.vita nāe ⁊ vita iuſticie.p̄⁹ eſt ab aīa: ſcda ꝟo p deū. ad Gal.3.lec.4.car.140.A.4.
Vitare aliq̄ aliquos iubet eccľia ne in firmi ſeduceť vel vt peccātes coꝛrigā/tur.2.ad The.3.le.i.car.196.B.5.
Viueť neminē noſce fm̄ carnē ait aplſ ⁊ q̄uo xp̄ſ ſʒ carnē nouerit: pulcherru mavalde.2.Co2.5.Le.4.car. 114. B.2.3.4.⁊.5.
Viuere ꝓpe dn̄rilla .q̄ mouenť a ꝓn.in triſeco.ad Gal.2.le.6.car.138. A.4.
Viueť quo dicebanť illi ſp̄ualr̄ viuebāt i lege.ad Gal.3.le.4.car.1 40. B.b.
Viui non ꝓus foꝛtienť ꝯſolatioīe ex ad uētu xp̄i q̄ moꝛtui.i.ad The.4.lec.2.car.191.C.2.

Un

Unctus eſt xp̄s vnctiōe ſp̄uali qua vn ctione repletus ē ſp̄uſctō.ad Heb.i. le.4.car.225.C.c.
Ungebanť antiq̄tus reges: p̄pphete: ſacerdotes: ⁊ vaſa.ad Heb.i. lc.4. car.225.C.3.
Unitas ē duplex .ſ. ad faciendus malū ⁊ illa eſt carnis: alia eſt ſp̄us.ad Eph.4.Lec.i.car.163.A.a.
Unū ē dñs: vnā fidē: vnū baptiſma: ⁊ vnū deū: q̄uo itelligať.ad Ephe.4.le.2.car.163.A.5.⁊.B.per totum.
Unū p ſe dr̄ tripl'r.ſ.indiuiſibilitate: cō tinuitate: ⁊ integritate.i.Co2.12.Le.3.car.79.D.d.⁊.2.
Unus deus dr̄ pp nāz diuinitatis. on⁹ creatoꝛ pp infirmitatem ptāts: ⁊ mul ta pulchra de vnitate notātur .i. Co2.8.Lec.2.car.76.B.4.
Unxit te deus deus tuus quare repetať de⁹.ad Heb.i.lec.4.car.226.C.5.

Uo

Uocat ds̄ hoīem exteri⁹ p p̄dicatoꝛē: in terius per mētis reuocationē. ad Ro.8.lec.6.car.31.A.5.
Uocat ds̄ gratis hoīes ⁊ ſine pnia ſal/uat.ad Ro.ii.car.41.C.4.⁊.5.
Uoluit paul⁹oēs hoīes eſſe ſic ipſe erat volūtate antecedēti ⁊ nō ꝯſequenti.i.Co2.7.le.i.car.71.D.2.
Uoluntarie duo apponunť.ſ.triſticia: ⁊ necītas.2.Co2.9.le.i.car.121. A.a.

Spūſſcm̄ habere pōt intelligi dupľr. ſ. receptiue vel diſpoſitiue. ad Ephe. 5. lec. 7. car. 168. D. d.

Spūſſcūs ſeu ſpūs xp̄i nos iuuat ꝯ iſtr mū atē p̄ntē ꝛ liberat a morte corporali. ad Ro. 8. lec. 2. car. 28. A. 2.

Spūſſcūs inquātū dr̄ ſpūs p̄ris reſuſcitauit xp̄m a mortuis. ad Ro. 8. Lec. 2. car. 28. A. 4.

Spūſſcūs docet nos ꝛ cor nr̄m qd̄ agere in terris debeamus vt filij dei ſimus ad Ro. 8. lec. 2. car. 28. B. 4.

Spūſſcūs facit nobis oīa coopari l bonū: ꝛ quō ēt malum cedat in bonū. ad Ro. 8. le. 6. car. 30. C. 3. ꝛ. 5.

Spūſſcūs ē nexus p̄ris ꝛ filij ꝛ ltelſs ex ambobus. i. Cor. i. le. i. car. 56. B. 4.

Spūſſcūs reuelauit aplīs ſapiam ꝛ dr̄ ſcrutator. i. Cor. 2. le. 2. car. 61. A. 2.

In ſpūſſci datione tria cōcurrunt. ſ. ſpūſ ſanct⁹ inhabitans: donū gr̄e ꝛ charitatis ſacramentū ꝫ noue legis. ad Gal. 3. lec. 2. car. 139. B. 2.

Spūſſcūs ꝛ ſi mitti reperiaṫ i ſacra ſcriptura a p̄re: aliqñ a filio: tñ cōis eſt p̄ri filio. ad Gal. 4. le. 3. car. 143. C. c.

Spiritusſanctus a tribus liberat. ſ. a ſeruitute carnis: a ſeruitute legis: ꝛ a dānatione mortis. ad Gal. 5. Lect. 4. car. 148. A. a.

Spiritusſancti fructus enumerat duodecim ꝯ opa carnalia. ad Gal. 5. lec. 6. cā. 149. A. 3.

Spiritusſanctus dr̄ ſignum ꝛ ſpirit⁹ p̄miſſiōis ꝛ pignus hr̄ditatis. ad Eph. i. lec. 5. car. 154. C. c.

Spūſſcūs dicit cōtriſtari qñ contriſtaṫ ille in quo eſt ſpūſſcūs. ad Ephe. 4. le. 10. car. 166. C. 4.

Spūſſcūs poteſt mouere ad tria. ſ. ad cognoſcendū: loquendum: ꝛ faciendum. ad Heb. ii. lec. 7. car. 254. A. a.

Spūs mūdi dr̄r tres. ſ. inanis glīa: iracūdia: ꝛ inuidia. ad Gal. 5. car. 149. D. d.

St

Stadiū dr̄ a ſtando: qꝛ hercules currebat. 125. paſſus: ꝛ poſtea reſpirabat. i. Cor. 9. lec. 5. car. 78. D. 3.

Stare multi videnṫ q cadūt. Et q cadere videṫ ſtāt. ad ro. 14. l. i. cā. 149. A. 5.

Stigmata ſunt q̄dā note ip̄reſſe alicui: cum ferro candenti. ad Gal. 6. Lect. 5. car. 151. D. 3.

Stimulus carnis qui dat⁹ fuit apoſtolo intelligitur de infirmitate que diciṫ yliaca vel cōcupiſcentia. 2. Cor. 12. lec. 3. car. 128. C. c.

Su

Subditi ſequunṫ p̄latum ſuū in duobus in dictis ꝛ in factis. i. Cor. ii. lec. i. car. 82. B. 5.

Subditi⁹ p̄t p̄latū ſuū amōere charitatiue. ad col. 4. le. i. car. 187. D. 2. ꝛ. 3.

Subiō ē duplex: vna ē volūtaria: alia inuolūtaria. ad phil. 2. lec. 3. cā. 175. B. 3.

Sup̄bia notaṫ in q̄tuor: qñ aliqs qd̄ hꝫ a ſe ꝛ nō a deo gliaṫ ſe hr̄e ꝛc. i. Cor. 4. Lec. 2. car. 65. D. 5.

Sup̄bia eſt appetitus inordinat⁹ ꝛ ē radix oium maloꝝ. 2. Cor. 12. Lec. 3. car. 128. B. 3.

Sup̄bi p̄ ethymologiā dr̄r quaſi ſuper ſe euntes: nolunt eni ſubeſſe aliene regule. ad Ro. i. lec. 8. car. 8. B. 2.

Sup̄boꝝ eſt p̄priū ſeq̄ p̄priā voluntatem: q: ſemp̄ q̄rūt altitudinē. ad phi. 2. lec. 1. car. 175. A. a.

Surgere a dormitione ꝛ a morte aplūs ammonet. ad Ephes. 5. lec. 5. car. 168. B. b. ꝛ. 2.

Surgere debemus a pctīs ſicut xp̄s a mortuis vt vlterius nō peccemus. ad Ro. 6. lec. 2. car. 22. B. 5.

Surgere āmonet nos aplūs a ſōno: quō ītelligaṫ de ſomno culpe. ad Ro. 13. le. 3. car. 47. D. d.

Suſcepit xp̄s iudeos ꝛ gētiles q̄ꝛ q̄ꝫ nō fuiſſet gētibus p̄miſſus: tñ a p̄phis fuit vaticinatū in quatuor locis. ad ro. 15. le. 1. car. 52. B. 3.

Ta

Tabernaculū ponere i medio quatuor modis exponiṫ. 2. Cor. 6. car. 116. D. 5. ꝛ car. 117. A. a.

Tabernaculi diſpō qd̄ p̄cepit de⁹ edificari in deſerto. ad Heb. 9. Lect. 1. car. 242. C. 2.

Talmuth nō q̄ moyſes tradidit: ſꝫ ſtultas fabulas finxit. i. q̄ adā ex alia muliere q̄ꝫ eua demones p̄creauerit. i. ad Thi. i. le. 2. car. 197. C. 5.

Te

Tp̄s triplex diſtinguiṫ. ſ. añ paſſionem añ euāgelij p̄mulgationem ꝛ poſt. ad Ro. 14. car. 48. D. 4. ꝛ. 5.

Tp̄s redimere p̄p multa p̄icula docet aplūs. ad Eph. 5. le. 6. car. 168. B. 5.

Tp̄s differt ab eternitate: q: tempus variaṫ ſicut mot⁹. Eternitas aūt ē menſura rei immobilis. ad Heb. p̄. Lec. 3. car. 224. D. d.

Templum dei violatur per malam doctrinā vel p̄ peccatū mortale. i. Cor. i. 3. lec. 3. car. 64. B. 2. ꝛ. 3.

Tēplū dei ſūt fideles ꝛ illos inhabitat ſpāli mō. i. cor. 3. le. 3. car. 63. A. 5.

Temtatio eſt triplex. ſ. carnis demonis ꝛ vite p̄ntis. ad Heb. 4. lect. 3. car. 233. B. 5. ꝛ. C. c.

Temtare eſt experimendum de aliqua re d̄ qua dubitatur ſumere. i. ad The. 3. lec. i. car. 109. B. 3.

Temtatio humana dr̄ dupliciter. ſ. interior ꝛ iſta eſt mala: exterior q̄ eſt bona. i. Cor. 10. lec. 3 car. 80. B. 2.

Temtari ſup̄a vires dupliciter ꝯtingit. ſ. nāliter vel ſup̄a virtutem gr̄e. 2. Corin. i. lec. 3. car. 203. C. 5.

Theſſalonicenſes erāt multū liberales: ꝛ in h̄ eos q̄ſtum⁹ adaliqua cōmendat aplūs. ad The. 4. lec. i. car. 191. A. 4.

Terrā fundaſſe in p̄n⁰ deum quō ītelligaṫ ꝛ ad Heb. i. le. 5. car. 225. D. 2. ꝛ. 3.

Terra poteſt dupliciter diſtinguiṫ. ſ. in ſitum ꝛ in materiam corporalem. ad Heb. i. lec. 5. car. 225. D. 3.

Terrā ſtare in eternum ꝛ celos moueri quō intelligaṫ. ad Heb. i. lec. 5. car. 225. D. 5. ꝛ car. 226. A. a.

Terror eſt q̄dam trepidatio cum ſeruitudine ꝯrij ꝛ differt a moueri. 2. ad The. 2. lec. i. car. 194. C. 4.

Teſtm̄ ſumitur aliqñ pro quolibet pacto: aliquādo p̄ diſpoſitione hereditatis. i. Cor. ii. lec. 6. car. 86. C. 5.

Teſtm̄ idē eſt qd̄ pactū ſeu fedus eoꝝ que teſtibus cōfirmanṫ. ad Gal. 4. lec. 7. car. 145. C. c.

Teſtm̄ vetus legimus ad teſtimoniū ꝫ nō adv̄ſuꝫ. ad Col. 2. le. 4. cā. 185. A. 5.

Teſtm̄ noui eſt meli⁹ q̄ꝫ vetus ꝛ p̄ferṫ ei. 2. Cor. 3. lec. 2. car. 109. B. 3. ꝛ. 5.

Ti

Timor hꝫ duo oba. ſ. malum qd̄ qs timēs fugit ꝛ illud a q̄ qs ſibi malū imminere videt. ad Ro. 8. lec. 3. car. 28. C. 2.

Timor poteſt in ſe habere duo. vnū vituperabile aliud laudabile. ad Heb. ii. lec. 6. car. 253. B. 2.

Timotheū cōmendat apoſtolus ī multis: vbi etiā eum inſtruit de certis. i. ad Thi. i. le. 2. car. 197. C. 3.

Tr

Tradere dr̄ deus aliquos ad reprobū ſenſum inquātum ſubtrahit gratiā. ad Ro. i. lec. 7. car. 7. A. 4. ꝛ. 5.

Tradidit aplūs publicum fornicariū ꝫ ſathane vt eū vexaret in corpore. i. Cor. 5. lec. i. car. 67. B. 3.

Tribulatio pōt conſiderari dupliciter: vel ſm̄ ſe ꝛ ſic eſt tedioſa vel cōparatione ad finē. 2. Cor. i. lec. 3. car. 105. D. d.

Tribulatiōes apli ꝛ ſi p̄p deū ſuſtinuerunt. nō minus tñ ad excitandū fideles ad patiētiā p̄ eis ſe paſſos dicebāt. 2. Cor. i. lec. 3. car. 105. C. 2. ꝛ. 3.

Tribulari ꝯſueuerūt hoīes in quatuor. 2. Cor. 4. lec. 3. car. 111. B. 5.

Tribunal xp̄i dr̄ eius iudiciaria p̄tās: ꝛ quō ante eū ſiſtentur oēs gentes. ad Ro. 14. lec. i. car. 49. D. 2.

Tributa damus in ſignū ſubōnis ꝛ q̄re ſacerdotes non debeant dare. ad ro. 13. lec. 2. car. 46. C. 5. ꝛ. D. d.

Triſticiā habuit aplūs p̄p ruinā iudeoꝝ quō triſticia eſt in ſapientibus. ad Ro. 9. lec. i. car. 32. D. 3.

Triſticia eſt duplex. ſ. qua aliquis totaliter abſorbeṫ ꝛ in certo modo triſtatur 2. Cor. 2. lec. 2. car. 107. B. 4. ꝛ. 5.

Triſtari pro mortuis quis pōt moderate tñ. ad the. 4. le. 2. car. 191. B. 4. ꝛ. 5.

Tronus eſt ſedes regalis: ſed cathedra magiſtralis: tribunal iudicis. ad Heb. i. lec. 4. car. 125. B. 2.

Tronus eſt duplex. ſ. iuſticie in futuro ꝛ gratie in preſenti. ad Heb. 4. lectio. 3. car. 233. C. 3.

Tu

Tuba dr̄ xp̄s q: oib⁹ erit māifeſtus ad

iudiciū: ⁊ clangit ad ſolēnitatē ad pugnā ⁊ ad mouēdū caſtra.i.Cor.15.lec.8.car.102.C.c.

Turpitudo conſiſtit ĩ tactib' turpib' ⁊ ãplexib' ⁊ oſculis libidinoſis. ad Eph.5.le.2.car.167.B.3.

Va.

Vanum dr̃ qḋ non hʒ firmitatē ⁊ q̃uo aliq euanuerunt in cogitationibus ſuis.ad Ro. p̃.le.7.car.6.C.5.

Vaſis hoĩes ↄparant pp q̃tuor cãs.in ꝓlogo ad Ro.car.i.A.a.

Ve

Vectigal dr̃ a vehendo: q: hec de qbus daꝛ vehuntur.ad Ro.13.lec.2.car.46.D.3.

Velamen dʒ hr̃e mulier qñ orat pp angelos.i.Cor.ii.le.3.car.83.D.d.

Velamen ſcripturaꝝ ſoꝝ, obſcuritas figuraꝝ q̃ p xp̃m euacuata eſt.2.Cor.3.le.3.car.109.D.2.

Velamen dicit dupl'r apponi.ſ. rei viſe: vt nõ poſſit videri: aut apponit videnti ne videat.2.Cor.3.le.3.c.109.D.5.

Velamen eſt duplex.vnū nãle: aliud artificiale.i.ad Thimo.2.lec.2. car.200.C.c.⁊.2.

Velle deū oĩa pp bonitatē ſuā non itelligit bonitatē ſibi cõicādā. ad Eph.p̃: le.i.car.153.A.a.⁊.2.

Velle aligd deū dupl'r põt intelligi. vʒ de voluntate bñplaciti: aut de voluntate ſigni.i.ad Thy.2.le.i.car.199.D.2;

Velle hʒ aligd õ tuo: q: õ p̃tãte tua eſt velle vel nolle: iõ dr̃ meritoriuʒ vel demeritoriū.ad col.3.le.4.c.187.A.4.

Verbo portare õnia ſue oĩe: quo dicatur de'.ad Heb.p̃.le.2.cā.224.A.a.

Verbū exteri' loq̃ntis non ē cã ſufficiēs fidei niſi hoĩs cor attrahat virtute dei loq̃ntis.ad Ro.10.le.2.car.38.A.5.

Verbum crucis peuntibus ſtulticia ē: credentibus dei ſapiã ⁊ õtus.i. Cor.i.lec.3.car.58.A.4.⁊.5.

Verbum dr̃ qḋ ꝓcedit vt ↄcept' ab itellectu.⁊ ſic ſpūſſcũs nõ dr̃ verbū: q: nõ ꝓcedit vt ↄceptus ab itellectu.ad He.p̃.lec.2.car.224.A.2.

Verbū carnē fcm̃ cognoſcer̃ p ſimplicē fidē ē ſatis facile: ſed verbū apud deum excedit oẽm ſenſuʒ.ad Heb.5.Lec.2.car.235.A.3.

Verbuʒ dei eſt ipſe conceptus dei quo ſeipſum ⁊ alia intelligit.ad Heb.p̃.lec.2.car.223.D.d.

Veritateʒ dicentes ab hoĩbus odio habent: q: veritas odiuʒ parit.ad Gal.4.lec.4.car.144.C.3.

Veritas iportat adeq̃tionē rei ad intellectū: ⁊ diuerſimode ad intellm̃ nr̃m ⁊ itellm̃ diuinū.ad Ro.3.Lect.i.car.12.B.b.⁊.2.

Verū in reb' diuinis dupl'r aliq ꝑcipiunt .ſ.aut p fidē aut p lumē ſapie.ad Ty.3.lec.i.car.210.B.2.

Vetuſtas dr̃ quadrupl'r.ſ.erroris: figure: culpe: ⁊ pene.ad Gal.p̃mo.in ꝓlogo.car.132.A.4.

Vetuſtas dr̃ macula ſeu reatus pctõꝝ actualium ſeu ↄſuetudo peccandi. ad Ro.6.lec.2.car.22.A:4.

Vetus teſtm̃ diuidit ĩ legem: ĩ pſalmos ⁊ ꝓphetas.ad Ro.3.Lec.2.car.13.C.3.⁊.4.

Vetus homo dr̃ interior ⁊ exterior: q ſubijcit vetuſtati quãtuʒ ad aĩam ⁊ q̃tum ad corpus.ad Eph.4.lec.7. car.165.C.3.

Vi

Videbunt in extremo iudicio ſci diuinitatē: mali ſolū glĩaʒ carnis.i. ad Thi.6.lec.3:car.208.A.2.

Videre hic: vt aplſ dicit in ſpeculo ⁊ in enigmate q̃uo intelligatur: vide pulchra.i.Cor.13.le.4.ca.93.A.2.

Vidua dĩ quaſi a viro idua.i.diuiſa: ⁊ q̃ ſint vere vidue.i.ad Thimo.5. Lec.i.D.3.

Violentū eſt duplex.ſ.ſimplex ⁊ mixtū 2.Cor.9.lec.i:car.121.A.a.

Vir dʒ diligere vxorem: q: ſi diligit eaʒ ipſa plus amat eū.ad Ephe.5. lecti.8: car.169.B.b.

Vir tripliciter coniungit vxori.ſ. p dilectionē: cõuerſationē: ⁊ carnalē ↄiunctionem.ad Ephe.5.Lec. 10.car:169.D.d.⁊.2.

Vir ē ꝑfectior muliere: non ſolū q̃tum ad corpus: ſed ẽt q̃tum ad aĩe vigorē.i.Cor.ii.car.82.C.5.

Vir non dʒ diminuere vxorē niſi cã fornicationis. q̃uo excipiunt ſeptē cauſe.i.Cor.7.lec.2.car.72.A.3.

Vir non dʒ velare caput ſuū: ſed mulier.i.Cor.ii.lec.2.car.83.B.2.

Vir non dʒ nutrire comã: ſʒ mulier.i.Cor.ii.lec.3.car.84.A.3.

Viri debent docere mulieres ⁊ nõ ecõuerſo.i.ad Thi.2.le.3.car.201.D.d.

Virga vtitur paſtor non gladio: vtitur etiam ea in firmus.ad Heb.p̃.Lect. 4.car.220.B.3.

Virginitas non cadit ſub p̃cepto: ſʒ cõmēdat ⁊ dignificat ex auctore ⁊ dignitate.i.cor.7.le.5.c.73.B.5.⁊.C.c.

Virginitas cõmendat ⁊ magnis rebus cõparat ⁊ angelis parificatur.i. Cor.7.lec.5.car.73.C.2.

Virtutes theologicales q̃ ſint: ⁊ q̃uo ſubordinent: ⁊ de aliĳs virtutibus. primo ad thi.p̃.lec.2.car.197.D.2:

Virtutes q̃tuor ſunt q̃ necc̃ie ſunt ad bñ viuēdū.⁊ ad eternā vitã ꝓmerendã.2.Cor.6.lec.2.car.115.D.4.⁊.5.

Virtutis diuine ꝓpriū eſt p collationem ſpūſſci ſanctificare hoĩes.ad Ro.primo.lec.3.car.3.C.2.

Viſio eſt multiplex.ſ.corꝑalis: ſpūalis: eternalis: momentanea.i. Cor.9. lec.i.car.77.A.a.

Viſio ē cop̃ q̃rū effect' aliqñ ſit occulti ſʒ qñ cū viſiõe hr̃ ſigñatio: tūc ē reuelatio.2.Cor.12.le.i.car.126.C.5.

Viſio eſt triplex.ſ.corporalis: ſpūalis: ⁊ intellectualis.2.Cor.12.lec.i. cā. 127.A.5.⁊.B.b.

Viſio dĩ p eſſentiã ſit p lumen aliqḋ.ſ.p lumē glĩe.2.Cor.12.l.i.car.127.B.5.

Viſitare ſe ſepi' paul' romanos aſtruebat: ſʒ ſe tp̃s nunq̃ offerebat.ad ro.15.le.2.car.53.D.d.⁊.2.

Viſus ē dignior aliĳs ſenſibus ⁊ nobilior: ſpūalior ⁊ plura demonſtrat.i.Cor.12.Lec.3.car.90.A.3.

Vita ē duplex: q̃dã.n.ē ſm actū ſeu exiſtentiã: alia ſm potentiam.ad Eph.3.Lec.4.car.161.C.3.

Vita in hoĩe ē duplex.ſ.vita nãe ⁊ vita iuſticie.p̃' eſt ab aĩa: ſcḋa õo p deū. ad Gal.3.lec.4.car.140.A.4.

Vitare aliqñ aliquos iubet eccl̃ia ne infirmi ſeducãt vel vt peccãtes corrigãtur.2.ad The.3.le.i.car.196.B.5.

Viuer̃ neminē noſce ſm carnē ait aplſ ⁊ q̃uo xp̃ʒ ſʒ carnē nouerit: pulcherrima valde.2.Cor.5.Le.4.car. 114.B.2.3.4.⁊.5.

Viuere ꝓp̃e dñr illa q̃ mouent a p̃n.intriſeco.ad Gal.2.le.6.car.138. A.4:

Viuer̃ q̃uo dicebant illi ſpūal'r viuebãt ĩ lege.ad Gal.3.le.4.car.140. B.b.

Viui non p̃us ſortient ↄſolationē ex aduētu xp̄i q̃ mortui.i.ad The.4.lec.2.car.191.C.2.

Un

Unctus eſt xp̃s vnctiõe ſpūali qua vnctione repletus ē ſpūſctõ.ad Heb.i. le.4.car.225.C.c.

Ungebant antiq̃tus reges: prophete: ſacerdotes: ⁊ vaſa.ad Heb.i. le.4.car.225.C.3.

Unitas ē duplex.ſ. ad faciendū malū ⁊ illa eſt carnis: alia eſt ſpūs.ad Eph.4.Lec.i.car.163.A.a.

Unū eē dñʒ: vnã fidē: vnū baptiſma: ⁊ vnū deū: q̃uo itelligat.ad Ephe. 4.le.2.car.163.A.5.⁊.B.per totum.

Unū p ſe dr̃ tripl'r.ſ.indiuiſibilitate: cõtinuitate: ⁊ integritate.i.Cor.12.Le.3.car.79.D.d.⁊.2.

Unus deus dr̃ pp nãʒ diuinitatis. vn' creator pp infirmitatem p̃tãus: ⁊ multa pulchra de vnitate notãtur .i. Cor.8.Lec.2.car.76.B.4.

Unxit te deus deus tuus quare repetat de'.ad Heb.i.lec.4.car.226.C.5.

Vo

Uocat d̃s hoĩem exteri' p p̃dicator: ē interius per mētis reuocationē. ad Ro.8.lec.6.car.31.A.5.

Uocat d̃s gratis hoĩes ⁊ ſine pnĩa ſaluat.ad Ro.ii.car.41.C.4.⁊.5.

Uoluit paul' oẽs hoĩes eſſe ſicͫ ipſe erat volũtate antecedēti ⁊ nõ ↄſequenti.i.Cor.7.le.i.car.71.D.2.

Uoluntarie duo apponunt.ſ.triſticia: ⁊ neceſſitas.2.cor.9.le.i.car.121.A.a.

Voluntas repugnat in q̄tuoꝛ vbi hoīes dr̄r facere qđ nolunt. ad Gal. 3. Le. 4. car. 148. B. 2.

Voluntas dei nō h̄z cām: ſz ē p̄ᵐcā oīum. ad Eph. p̄. lec. i. car. 152. D. 4.

Voluntas ⁊ itell'ꝰ diſtiguunt penes diſtinctionē veri ⁊ boni. ad heb. 2. lec. i. car. 249. C. 4.

Voluntaria hūane motꝰ ad duo tendit .ſ. ad vitā ⁊ bono: ē. ad Phil. 2. le. 2. c. 175. A. 2.

Effectꝰ ſunt cāe volūtaſ diuine ex pte voliti. ad Eph. p̄. lec. i. car. 152. D. 5.

Ut

Utraq̄ʒ vnū xp̄ʒ feciſſe .ſ. pplm iudaicū ⁊ gētileʒ. nota pulcherrima. ad eph. 2. lec. 5. car. 158. B. per totum.

Ux

Uxoꝛ diligenda ē ſicͭ pp̄a caro: ⁊ q eam odit facit ꝯ nām. ad Ephe. 5. lec. 9. car. 169. B. 5.

Uxoꝛi ſūe adherere ⁊ prēm ⁊ mrēm relinquere quō itelligaſ. ad Eph. 5. Lec. 10. car. 169. D. per totum.

X

Quomō itelligaſ xp̄s ꝑm q̄ ē hō ē filius dei. ad Ro. p̄. le. 3. car. 3. B. 4.

Utrū xp̄s ꝑm q̄ ē: ſit pſona ⁊ quō itelligaſ q̄ ſuſcepit ⁊ q̄ ſuſcepit eſſe vnā pſonā. ad Ro. p̄. le. 3. car. 3. B. 5.

Xp̄s factꝰ dr̄ ſub lege cerimoniali ⁊ morali: nos aūt ſolū moꝛali. ad Ro. 6. lec. 3. car. 22. D. 2. ⁊. 3.

Xp̄s ſignificat perſonaʒ p̄dicatiue rōne humane nature. 1. Coꝛ. 2. le. i. c. 82. D. d.

Xp̄i inimici dr̄r eſſe ſub ptāte eius inquantū p ip̄m cōuertunſ. 1. Coꝛ. 15. le. 3. car. 99. B. 4.

Xp̄s nō ſtati ſubiecit ſibi inimicos ſuos ſʒ faciet cū ſcđo apparuerit. i. Coꝛ. 2. le. 3. car. 99. C. 2. ⁊. 3.

Xp̄s dr̄ nouiſſimus: q: adā iduxit p̄mū ſtatū q̄ dr̄ culpe: xp̄s aūt glie. i. Coꝛ. 15. lec. 7. car. 101. D. d.

Xp̄s dr̄ celeſtis: q: diuina nā fuit vnita hūane nāe. i. coꝛ. 15. le. 7. cā. 101. D. 5.

Xp̄o debemꝰ nos confoꝛmare q̄tuʒ ad graʒ: ⁊ q̄tū ad gliā certo mō. i. coꝛ. 13. lec. 7. car. 102. A. a.

Xp̄m veniſſe ꝑm carnem quō aplī p̄ intellexerit poſtea aūt ſe coꝛrexerit. 2. Coꝛ. 5. lec. 4. car. 114. B. 5. ⁊. C. c.

Xp̄s non habuit cōpꝰ fantaſticū: vt manicheus dicebat. ad Ro. 9. le. i. car. 33. A. 3.

Xp̄s nō attulit coꝛpꝰ ſuū de celo: vt valētinꝰ docebat. ibidē. le. i. c. 33. A. 3.

Xp̄s fuit idē filius dei q ⁊ filius hoīs ꝯ neſtoꝛiū. ibidē. le. i. car. 33. A. 3.

Xp̄s fuit mioꝛ prē q̄tum ad diuinitatē ibidem. le. i. car. 33. A. 4.

Xp̄s maximā charitateʒ oñdit in eo q̄ p inimicis moꝛtuus fuit. ad Ro. 5. lec. 2. car. 18. B. 3. ⁊. 4.

Xp̄s ē caput nr̄m ⁊ nos ſumꝰ eiꝰ mēbꝛa. ad Ro. 12. lec. 2. car. 43. D. d.

Xp̄s dr̄ caput gentiū ⁊ quō cēte pp̄hie de vocatiōe gentiuʒ itelligant. ad Ro. 15. lec. i. car. 52. C.

Xp̄s ē vna pſona ⁊ ypoſtaſis in vtraq̄ʒ nā ꝯſiſtēs. i. coꝛ. 2. l. 2. car. 60. B. 4.

Xp̄s dr̄ vir vnus: q: ſingularis q̄tum ad moduʒ ꝯceptiōis: natiuitatis ⁊ grē plenitudinis fuit. 2. Coꝛ. 2. lec. i. c. 123. B. 5. ⁊. C. c.

In xp̄o ē ꝯtingit duplr aut p fidei ſacr̄ʒ aut p charitatē. 2. Coꝛ. 12. le. i. car. 126. D. 3.

Xp̄s q̄to q̄s pſe tribulaſ tanto p̄rimioꝛ ſibi vt vincat exiſtimaſ. 2. Coꝛi. 12. lec. 3. car. 128. D. 2.

Xp̄m habitare in nobis poteſt accipi dupliciter: vel quātū ad itellectum vel quātum ad effectum. 2. Coꝛ. 13. Lec. 2. car. 131. A. 4.

Xp̄s fuit miſter circūciſiōis ad confirmādas patrū p̄miſſiones. ad Gal. 3. lec. 6. car. 141. A. 2.

Xp̄s dr̄ mediatoꝛ inter deū ⁊ homineʒ ad Gal. 3. lec. 7. car. 141. C. 4.

Xp̄s ē dō ⁊ hō ⁊ ē ꝯpoſitus ex aīa ⁊ coꝛpe. ſʒ aūt q̄ deus eſt prēʒ h̄ʒ. ad Eph. p̄. lec. 6. car. 155. A. a.

Xp̄s triplr fuit exaltatus ſuper oīa. ad eph. p̄. lec. 7. car. 155. B. 4. ⁊. 5.

Xp̄s deus oīa ſubiecit pedibꝰ eiꝰ ⁊ dedit eū caput eccleſie. ad eph. p̄. Lec. 8. car. 155. D. 5.

Xp̄s dr̄ v̄bum. dr̄ filius ⁊ dr̄ ymago. ad philip. 2. le. 2. car. 174. C. 3.

Xp̄s hūanatꝰ non euacuauit ſe diuinitate: ſʒ nouo mō icepit eē i hūanitate. ad Phil. 2. le. 2. car. 174. C. 5.

In xp̄o eſt duplex nā ⁊ vnū ſuppoſituʒ ⁊ ē verus deꝰ ⁊ nō eſt ſibi data eminentia creature ⁊ ſilitudo diuinitatis ꝯ fotinū. ad Phil. 2. lec. 3. car. 175. B. b.

Xp̄s ſubīcimur duobꝰ modis in executiōe opis ⁊ in ꝯfeſſione oꝛis. ad Phili. 2. lec. 3. car. 175. B. 2.

Xp̄s ſemp habuit noticiaʒ de oībꝰ non aūt alīq ſancti. ad Phili. 2. lec. 4. c. 176. A. 4.

Xp̄s dr̄ p̄mogenitꝰ: q: eſt p̄nͫ creature. ad Col. p̄. le. 4. car. 181. B.

Xp̄s ⁊ eccl'ia eſt vna pſona myſtica cuius caput eſt xp̄s. ad Col. p̄. Lec. 6. cā. 182. C. 2.

Xp̄s non venit in mūdū vt tolleret ſeruitutem tempoꝛalē. ad Titū. 2. Lec. 2. car. 219. B. 2.

Añ xp̄m q̄tūcunq̄ eēnt iuſti oēs erāt ſb dānatōe. ad ty. 2. le. 3. c. 219. C. c.

Xp̄s docuit nos abīcere ipietatem ⁊ ſecularia deſideria. ad Titū. 2. lec. 3. car. 219. C. 3.

Xp̄s dr̄ deus magnus ſup oēs deos: q: ſplēdoꝛ: q: verbū ⁊ dñs. ad Heb. in p̄logo. car. 222. D. 2.

Xp̄s pfert angel' moyſi ⁊ ſacerdotibus veteris teſtī. ad Heb. p̄. Lec. 3. car. 223. A. 3. ⁊. 224. D. per totum.

Xp̄s cōmēdaſ a conſubſtātialitate coeternitate ⁊ eq̄litate. ad Heb. i. lec. 2. cā. 224. A. 4.

Xp̄s qđ habuit ex natura qua deus eſt meruit p paſſionē in natura aſſūptaʒ. ad Heb. p̄. le. 2. car. 224. A. 5.

Xp̄s fuit minoꝛ angelis q̄tū ad carnis infirmitatē: maioꝛ autē q̄tum ad gratie plenitudinem. ad Heb. p̄. lec. 3. car. 224. C. 2. ⁊. 3.

Xp̄m eſſe deum excedit omne meritū: ſed p paſſionē meruit: ⁊ q̄ manifeſtaretur vbiq̄ʒ eē deum. ad Heb. p̄. lec. 4. car. 225. C. 2.

Xp̄s eſt cauſa ſalutis ⁊ pater eſt conſūmatoꝛ ipſius. ⁊ p paſſionem nos adducit ad eternam hereditatem. ad Hebꝛe. 2. Lectio. 3. car. 228. B. 5. ⁊. C. 5. ⁊ C. c.

Xp̄s fuit dignioꝛ moyſe ⁊ aaron: quia fuit pontifex ⁊ ſacerdos: ad Heb. 3. lec. i. car. 229. D. 3. ⁊. 5. A. a.

Xp̄s ab iſtanti ꝯceptionis ſue fuit pfectus ⁊ conſūmatus quātū ad aīam. ad Heb. 5. lec. 2. car. 235. C. 5.

Xp̄s dr̄ ſacerdos in eternuʒ: q: nunq̄ʒ finieſ neq̄ʒ ſucceſſoꝛē patieſ. ad Hebꝛ. 7. lec. i. car. 238. B. 3.

Xp̄s non fuit in lumbis abꝛae decimatus ꝑm ſeminalē rōnem: ſed ſolum ꝑm coꝛpulentā ſubām. ad Heb. 7. Lec. 2. c. 239. A. 2.

Xp̄s dr̄ miſter: q: miſtrat ſacrā grē in p̄ſenti ⁊ gloꝛie in futuro. ad Heb. 8. lec. i. car. 240. D. 2.

Xp̄s ſeip̄m p nobis obtulit q ē agnus ſine macula: nō aliena. ad Heb. 8. Le. i. car. 240. D. 4.

Xp̄s dr̄ pontifex ⁊ quō ſemel intrauit per ſanguinem in ſctā ſcōꝝ. ad Heb. 9. lec. 3. car. 243. D. 2.

Xp̄i pedibus ſubiecit deus oīa ⁊ ip̄ſum caput eccleſie cōſtituit. ad Ephe. p̄. le. 8. car. 156. D. 5. ⁊. C. c.

Ad xp̄m accedere ab aplō iubemur extra caſtra ⁊ ei offerre oblationem quo ad deum: miſerationē quo ad pꝛoximuʒ. ad Heb. 13. lec. 2. car. 260. B. b.

Y

Ymago ⁊ ſi dicat ſilitudinē non tñ q̄libet ymago ē ſimilitudo. ad Heb. p̄. le. 2. cā. 223. D. 2. ⁊. 3.

Ymago icludit i ſe tria. ſ. ſilitudinem expreſſioneʒ eius cuiꝰ ē ſimilitudo ⁊c. ad Col. p̄. lec. 3. car. 181. A. 4. ⁊. 5.

Z

Zelari ⁊ emulari ſignificant amoreʒ alicꝰ rei: ⁊ quō charitas nō emulaſ. i. Coꝛ. 14. le. i. c. 39. C. 3.

Zelus eſt amoꝛ itenſus non patiēs cōſoꝛtium in amato. 2. Coꝛ. 10. Lec. i. car. 123. B. 4.

Finis.

a ¶ Angelici Doctoris Sācti Thome de aquino ī Epi
ſtolas Sancti Pauli. Cōmentaria Feliciter incipiūt.

Uas electiōis
ꝛc. Ac.9. Hoīes in ſacra
ſcriptura inueniunt va-
ſis cōparati ꝓpter quat
tuor. ſ. ꝓpter conſtitutio
nē: repletionē: vſuꝫ: ⁊ fru
ctum. ¶ Primo. n. q̄tū
ad ꝯſtitutionem. Uas. n.
artificis arbitrio ſubiacet
Jere. 18. Fecit illud vas al
terum: ſicut placuerat ei
ꝛc. Sic ⁊ conſtitutio ho
minū ſubiacet dei arbitrio: de quo in ꝑs. Ipſe fecit nos
⁊ non ipſi nos. Uñ Yſa. 45. dicit. Nunqd dicit lutuꝫ
figulo ſuo qd facis? Et infra. 9. capi. ad romañ. Nūqd
dicit figmētum ei q ſi finxit: quid me feciſti ſic. Et ide
eſt ꝙ ſꝫ voluntatē dei artificis diuerſa inueniūt vaſoꝝ
ꝯſtō. 2. Thi. 2. In magna aūt domo non ſolū ſunt va-
ſa aurea ⁊ argentea: ſed ēt lignea ⁊ fictilia. Btūs auteꝫ
Paulus: q: vas electionis noiatur in verbis ꝓpoſitis:
quale vas fuerit pꝫ. qđ dicitur. Eccle. 5. Quaſi vas au
ri ſolidū ornatū oī lapide precioſo. Aureuꝫ qdem vas
fuit ꝓpter fulgoreꝫ ſapiē: de qua poteſt intelligi qđ dr̄
ꝓuer. 3. Precioſior eſt cunctis opibus. Uñ ⁊ btūs Pe
trus teſtimoniū ꝑhibet ei dicens. i. Pe. 3. Sicut ⁊ cariſ
ſimus frater noſter Paulus ſꝫ datā ſibi ſapientiā ſcri
pſit vobis. Solidū qdem fuit ṽtute charitatis: de qua
dr̄. can. viii. Fortis eſt vt mors dilectio. Uñ ⁊ ipſe dic̄.
Ro. 8. Certus ſum. n. q: neqꝫ mors neqꝫ vita ꝛc. pote-
runt nos ſepare a charitate dei. Ornatū aūt fuit omni
lapide ꝑcioſo. ſ. oībus virtutibus de qbus dr̄. i. Cor. 3.
Si qs ſuperedificat ſupra fundamentū hoc auruꝫ ar
gētū lapides ꝑcioſos ꝛc. Uñ ⁊ ipſe dicit. 2. Cor. 1. Glo
ria nr̄a hec eſt teſtimoniū conſcie nr̄e: ꝙ in ſimplicita
te cordis ⁊ ſinceritate dei: ⁊ nō in ſapientia carnali: ſed
in gr̄a dei ꝯuerſati ſumus in hoc mūdo. Quale auteꝫ
fuit iſtud vas talia ꝓpinauit: docuit. n. excellentiſſime
diuinitatis myſteria: q̄ ad ſapientiā ꝑtinent: vt pꝫ. i. Co
rin. 2. Sapientiā loqmur inter ꝑfectos. Cōmendauit
ēt excellentiſſime charitatē. i. Cor. 13. Inſtruxit hoīes
de diuerſis virtutibus: vt pꝫ col. 3. Induite vos ſic ele-
cti dei ſci: ⁊ dilecti viſcera miſericordie ꝛc. Scđo ēt ad
vaſa ꝑtinere vr̄: vt liquore aliquo impleant̄ ſm illđ. 4.
Regū. 4. Illi offerebant vaſa ⁊ illa infundebat. Inue-
nit̄ ēt inter vaſa diuerſitas q̄tū ad hmōi plenitudinē.
Nā q̄dam inueniunt̄ vaſa vini: q̄dam olei: ⁊ diuerſa di
uerſi gn̄is: ſic ēt ⁊ hoīes diuerſis gratijs q̄ſi diuerſis li
quoribus replentur diuinitus. i. Cor. 12. Alij dat̄ ꝑ ſpi-
ritum ſermo ſapientie. alij ꝛc. Hoc aūt vas de quo nūc
agit̄ plenū fuit ꝑcioſo liquore. ſ. noīe xp̄i: de quo dicit̄.
can. 1. Oleū effuſum nomen tuū. Uñ dr̄. Ut portet no-
men meū. Totus. n. videt̄ fuiſſe, hoc noīe plenus ſm
illud Apo. 3. Scribā ſup eū nomen meū. Habuit. n. h
nomen in cognitiōe intellectus ſm illud. i. Cor. 2. Nō
eniꝫ iudicaui me ſcire aliqd inter vos niſi xp̄m. Habu
it ēt hoc nomen in dilectione affectus ſm illud. Ro. 8.
Quis nos ſepabit a charitate xp̄i. i. Cor. vlti. Si quis
non amat dn̄m nr̄m ieſum xp̄m ſit anathema: habuit
ēt ipſum in tota vite ſue ꝯuerſatione. Uñ dicebat Gal.
2. Uiuo aūt iaꝫ non ego: viuit vero in me xp̄s. ¶ Ter
tio q̄tum ad vſum cōſiderandū eſt ꝙ oīa vaſa alicui
vſui deputant̄: ſed q̄dam ad honorabiliorē: q̄dā ad vi-
liorē ſm illud Ro. 9. An nō hꝫ ꝑtātem figulus luti ex

eadem maſſa facere aliud qdem vas in honorē: aliud b
vero in cōtumeliā? Sic ēt hoīes ſm diuinā ordinatio
nem diuerſis vſibus deputant̄ ſm illud. ecc̄. 33. Oēs
hoīes de ſolo ⁊ ex terra: vñ ⁊ creatus eſt adā. In multi
tudine diſcipline dn̄i ſepauit eos: ⁊ imutauit vias eoꝝ
ex ipſis bn̄dixit ⁊ exaltauit: maledixit ⁊ hūiliauit. Hoc
aūt vas ad nobilē vſum eſt deputatū: eſt. n. vas porta-
toriū diuini noīs. Dr̄. n. vt portet nomen meū: qđ qdē
nomen neceſſariū erat portari: q: lōge erat ab hoībus
ſm illud Yſa. 30. Ecce nomē domini venit de longin-
quo. Eſt aūt nobis longinquū ꝑꝑ penitētiā ſm illud. 2
ꝑs. 118. Longe a pctōribus ſalus. Eſt ēt longinquū no
bis ꝓpter intellectus obſcuritatē. Uñ ⁊ de qbuſdā dr̄.
Heb. 11. ꝙ erant a longe aſpicientes. Et numeri. 24. di
citur. Uidebo eū: ſed non mō: intuebor illū: ſed non ꝓ
pe. Et iō ſicut angeli diuinas illuminationes ad nos
deferunt tanq̄ a deo diſtantes: ita apl̄i euangelicā do
ctrinā ad nos detulerunt: ⁊ ſicut in veteri teſtō poſt le
geꝫ moyſi legunt̄ ꝓphetie: q legis doctrinā ꝑplo trade
bant ſm illud mal̄. vlti. Memētote legis Moyſi ſerui
mei: ita etiam in nouo teſtō poſt euangeliū legit̄ apſo-
rum doctrina q ea que a dn̄o audierunt tradiderunt fi
delibus ſm illud. i. cor. 11. Accepi a dn̄o qđ ⁊ tradidi vo Paulus
bis. ¶ Portauit aūt beatus Paulus nomen chriſti. portauit
Primo qdem in corpe conuerſationem: ⁊ paſſionem nomē
eius imitando ſm illud Gal. Ultimo. Ego. n. ſtigma xp̄i
ta xp̄i ieſu in corpore meo porto. Scđo in ore qđ pꝫ: in tripliciter
hoc ꝙ in epl̄is ſuis frequentiſſime xp̄m noiat. Ex abū 3
dantia. n. cordis os loqtur: vt dicitur Math. 12. Unde
poteſt ſignificari per colūbam de qua dr̄ Gen̄. 8. Quā
venit ad archā portans ramū oliue in ore ſuo. Qz eni
oliua miſericordiā ſignificat congrue ꝑ ramum oliue
accipitur nomen ieſu xp̄i: qđ ēt miſericordiā ſignificat
ſm illud Mat. 1. Uocabis nomen eius ieſum. Ipſe. n.
ſaluum faciet ppl̄m ſuuꝫ a pctīs eoꝝ. Hunc aūt ramū
virentibus folijs detulit ad archā. ſ. eccleſiam: qn̄ eius
virtutem ⁊ ſignificationē multiplr̄ expꝛeſſit: xp̄i gr̄aꝫ ⁊
miſericordiā oſtendendo. Uñ ipſe dicit. i. Thi. 1. Ideo
miſericordiā conſecutus ſum: vt in me primū oſtende
ret ieſus xp̄s oēm patientiaꝫ. Et inde eſt: ꝙ ſicut inter
ſcripturas veteris teſtamenti maxime frequentant̄ in 4
eccleſia pſalmi dauid q poſt pctm̄ veniaꝫ obtinuit: ita
in nouo teſtō frequentant̄ epl̄e pauli: q miſericordiam
cōſecutus eſt: vt ex hoc pctōres ad ſpeꝫ erigant̄: q̄uis
poſſit ⁊ alia rō eſſe: q: in vtraqꝫ ſciptura fere tota theo
logie cōtinet̄ doctrina. Tertio portauit non ſolū ad pn̄
tes: ſed ēt ad abſentes: ⁊ futuros ſcripture ipſuꝫ tradē
do ſm illud Yſa. 8. Sume tibi librum grandē: ⁊ ſcribe
in eo ſtilo hoīs. In hoc aūt officio portandi nomē dei Oſtēdit
oſtendit̄ eius excellentia q̄tum ad tria. ¶ Primo q- eius ex
dem q̄tum ad electionis gr̄am: vnde dr̄ vas electiōis. cellē-
Eph. 1. Elegit nos in xp̄o ante mūdi ꝯſtōnē. ¶ Scđo tia ꝓ
q̄tum ad fidelitatē: q: nihil ſui q̄ſiuit: ſed xp̄i: ſm illđ pter
2. cor. 4. Nō. n. noſmetipſos ꝑdicamus: ſed xp̄m ieſuꝫ. tria.
Uñ dicit vas electionis eſt mihi. ¶ Tertio q̄tum ad
ſingularē excellentiam. Uñ ipſe dicit. i. cor. 15. Abūdā- 5
tius illis oībus laboraui. Uñ ſignanter dicit. Uas ele-
ctionis eſt mihi: quaſi pre alijs ſingulr̄. Quantum ad
fructū ꝯſiderādum eſt ꝙ qdam ſunt quaſi vaſa inutilia
vel ꝓpter pctm̄ vel propter errorem ſm illud. Jere. 51.
Reddidit me quaſi vas inane. Sed beatus paulus fu
it purus a pctō ⁊ errore: vnde fuit vas electionis vtile
ſm illud. 2. Thi. 2. Si qs emēdauerit ſe ab iſtis. ſ. erro
ribus: ⁊ pctīs erit vas i honorē ſcificatū vtile dn̄o. Uñ
vtilitas ſiue fructus huius vaſis exprimit̄ cum dr̄. Co
ram gentibus quarum doctor fuit ſm illud. i. Thi. 2.

[Left margin notes:] hoīes comparāt vaſis ꝓpter quatuor. — 2 — 3 — 4 — 5

6 Doctoꝛ gentiū in fide ⁊ veritate. Et regibus qbus fi-
dem xp̄i annunciauit: ſicut agrippe: vt habet Act.16.
Et ēt neroni ⁊ eius pncipibus. Uñ dicit. Phil.i. Que
circa me ſunt magis ad pfectū venerūt euāgeliū: ita vt
vincula mea manifeſta fierēt in xp̄o in oī ꝑtoꝛio. Yſa.
49. Reges videbūt ⁊ ꝯſurgent pncipes. Et filijs iſra-
el: ꝯ̄ quos de xp̄o diſputabat. Ac.9. Saulus āt magis
ꝯualeſcebat ⁊ ꝯfundebat iudeos q habitabāt damaſci
affirmās qm̄ hic ē xp̄s. ¶ Sicut igit ex vbis pmiſſis
poſſumus accipere q̄tuoꝛ cauſas huius opis. ſ. eplaꝝ
pauli quas pre manibus hēmus. Primo qdē auctoꝛ: ē
in vaſe. Scdo mām in noīe xp̄i: q̄ eſt plenitudo vaſis:
qꝛ tota doctrina h̄ eſt d̄ doctrina xp̄i. Tertio mō i vſu
2 poꝛtationis. Tradit. n. hec doctrina p modū eplarū q̄
per nūcios poꝛtari ꝯſueuerūt ſm illud. 2. pa. 30. Perre
xerunt curſoꝛes cū eplis ex regis impio ⁊c̄. Quarto
Epla diſtōnē opis in vtilitatē pdicta. Scripſit. n. 14. eplas:
rū oī quaꝝ nouē inſtruūt eccleſiā gētiū: q̄tuoꝛ platos ⁊ pn
uz cō cipes eccle. i. reges. vna pplm iſrael. ſ. q̄ eſt ad Heb. fili
me- os Iſrael. Eſt. n. hec doctrina tota de gr̄a xp̄i q̄ qdem
mo- pōt tripl̄r cōſiderari. Uno mō ſm ꝙ eſt in ipſo capite
ratio . ſ. xp̄o: ⁊ ſic comendat in epla ad Heb. Alio mō ſm ꝙ
eſt in mēbris pncipalibus coꝛpis miſtici: ⁊ ſic cōmen-
dat in eplis q̄ ſunt ad platos. Tertio mō ſm ꝙ eſt in
ipſo coꝛpoꝛe miſtico qd̄ eſt eccl̄ia: ⁊ ſic cōmendat i epi
ſtolis q̄ mittunt ad gētiles: quaꝝ hec eſt diſtō. Nā ip
ſa gr̄a xp̄i tripl̄r pōt ꝯſiderari. Uno⁹ ſm ſe: ⁊ ſic cōmen
dat in epla ad Romanos. Alio mō ſm ꝙ eſt in ſacris
grē: ⁊ ſic cōmendat in duabus eplis ad coꝛ. In quaꝝ
pꝛima agit de ipſis ſacris. In ſcda de dignitate mini-
ſtroꝝ. Et in epla ad Ga. in qua excludunt ſupflua ſa
3 cramenta ꝯ̄ illos q volebāt vetera ſacra nouis adiun
gere. Tertio ꝯſiderat gr̄a xp̄i ſm effectū vnitatis quē
in eccl̄ia fecit. Agit ergo apl̄s pmo qdē de inſtitutiōe
eccleſiaſtice vnitatis in epla ad ephe. Scdo de eius cō
firmatione ⁊ pfectu in epla ad phi. Tertio de eius de
fenſiōe ꝯ̄ erroꝛes qdem in epla ad col. Cōtra pſecutio
nes vo pn̄tes in pꝛima ad the. ꝯ̄ futuras vo ⁊ pcipue
tpe antixp̄i in ſcda. Pꝛelatos vo eccleſiaꝝ inſtruit ⁊
ſpūales ⁊ tpales. Spūales qdem inſtruit de inſtitutio
ne ⁊ gubernatiōe eccleſiaſtice vnitatis i pma ad thi.
de firmitate ꝯ̄ pſecutoꝛes in ſcda. Tertio de defenſiōe
4 ꝯ̄ hereticos in epla ad Titū: dn̄os vero tpales inſtru-
Epi- it in epla ad philemonē. Et ſic pꝫ rō diſtinctionis ⁊ oꝛ
ſtolaꝫ dinis oīum eplaꝝ. ¶ Sed vr̄ ꝙ epla ad Ro. nō ſit p
quaꝫ ma: pus. n. videt ſcripſiſſe ad coꝛ. ſꝫ illud Ro. vltimo.
ſcri- Cōmēdo vobis pheben q̄ eſt chencris: vbi eſt poꝛtus
pſit coꝛin. Sed dicendū ꝙ epiſtola ad coꝛ. poꝛ eſt tpe ſcri-
apl̄s pture: ſed epiſtola ad Roma. pmittit: tū pp dignitatē
cuius romanoꝝ q alijs gentibus dn̄abant: qꝛ hic ꝯfutabat
ptim ſupbia q̄ eſt initiū ois pctī: vt dr̄ eccle. 10. Tū qꝛ ēt hoc
ſcri- exigit oꝛdo doctrine: vt pus gratia ꝯſideret in ſe q̄̄ vt
pſit eſt in ſacris. ¶ Itē q̄rit vnde apl̄s hanc eplam ſcripſit
athe- Aug. dicit ꝙ de athenis. Hieronymus ꝙ de coꝛ. nec ē
nis p ꝯ̄dictio: qꝛ foꝛte athenis incepit eā ſcribere: ſed coꝛin.
tīꝫ co cōſumauit. ¶ Itē obijcit ꝯ̄ id qd̄ in glo. dr̄ aliqui fide
rint. les anteq̄̄ Pet. romanis pdicauerunt. In eccl̄iaſtica
5 vo hyſtoꝛia dr̄ ꝙ Petrus pꝛimus pdicauit eis. Sed in
Op⁹ telligendū eſt pꝛimus inter apl̄os: ⁊ cum ſeq̄la magni
73. c. fructus: eñ vo pdicauerat Rome barnabas: vt hētur
i. re. in itinerario clementis. CAP. I.
plo. PAulus ſeruus ieſu xp̄i: vocatus
co. 6. apl̄s ſegregatus i euāgeliū dei.
¶ Hec epiſtola in duas ptes diuidit. ſ.
in ſalutationē: ⁊ eplarē tractatū: q inci

pit ibi. (Pꝛimū qdem gr̄as ⁊c̄.) ¶ Circa pmū tria fa d
cit. Pꝛimo deſcribitur pſona ſalutans. Scdo ſalutate
ibi. (Oib⁹ q ſunt rome). Tertio ſalus optata ibi. (Gra
tia vobis ⁊c̄.) ¶ Circa pmum duo facit. Pꝛimo. n. de
ſcribitur pſona auctoꝛis. Scdo cōmendat eius officiū
ibi. (Qd̄ ante pmiſerat ⁊c̄.) Perſona aūt ſcribentis d̄
ſcribit a q̄tuoꝛ. Pꝛimo qdem ex noīe cū dicit Paulus.
¶ Circa ꝙ tria ꝯſideranda ſunt. Pꝛimo qdem pꝛie
tas eius. Hoc. n. nomen ſerui qd̄ his l̄ris deſcribit non
pōt hebꝛaicū eſſe: qꝛ apud hebꝛaicos nō inuenit h̄ ele
mentū. p. Sed pōt eſſe grecū ⁊ latinū: ſi tn̄ aliqd̄ elemē
tū ei ppinquū ſumat: qd̄ eſt. p. pōt eſſe hebꝛeū. ¶ Se
cundo cōſideranda eſt eius ſignificatio: ſm. n. ꝙ pōt
hebꝛeum eſſe idē eſt qd̄ mirabilis vel electus: ſm autē
ꝙ eſt grecū idē eſt qd̄ q̄etus: ſm vo ꝙ eſt latinū idem a
eſt qd̄ modicus. Et hec qdem ei ꝯuenitit. Electus q-
dem fuit q̄̄tum ad gr̄am. Uñ Act. 9. Uas electiōis eſt
mihi iſte. Mirabilis fuit in ope Ecc̄. 43. Uas admira
bile opus excelſi. Quietus in ꝯtemplatione. Sapien
tie. 4. Intrans in domū meā ꝯqeſcā cū illa. Modicus
p humilitatē. i. coꝛ. 15. Ego ſuꝫ minim⁹ apl̄oꝝ. ¶ Ter
tio ꝯſiderandū eſt qn̄ ſit hoc nomen apl̄o impoſitum:
cū tn̄ ante ſaulus vocaret: vt habet Act. 9. ¶ Circa h̄
triplex eſt opīo. Hieronym⁹ dic̄ ꝙ cū pus vocaret ſau- 3
lus poſtmodū voluit vocari Paulus pp̄ter qdaꝫ in-
ſigne ſuū qd̄ fecit. ſ. qꝛ ꝯuertit ſergiū Paulū pcōſulē:
vt hētur Act. 13. Sicut ⁊ ſcipio dictus eſt affricanus:
qꝛ deuicit affricā. Alij vero dicunt ꝙ hoc nomen ipo-
ſitū eſt ſibi pp pfectū virtutū: q ex hoc noīe ſignat: vt
dictū eſt. Imponunt. n. diuinitus qbuſdā noīa a pnci
pio natiuitatis ad deſignādā gr̄am quā a pn⁹ cōſequū
tur: ſicut pꝫ de Joāne baptiſta. Luc. i. Quibuſdā vero
mutant noīa ad deſignandū pfectū virtutis eoꝛuꝫ: vt
chꝛiſoſtomus dicit: ſicut pꝫ de Abꝛahā Gen̄. 28. Et de
Pet. Mat. 16. ¶ Alij vero dicūt ⁊ melius ꝙ Paulus
fuit a pn⁹ binomius. Conſuetū. n. erat apud iudeos: vt
ſimul cū noībus hebꝛaicis aſſumerent ſibi noīa illaꝝ 4
gentiū qbus ſeruiebāt: ſicut ſub grecis exn̄tes noīabā
tur noīb⁹ grecoꝝ: vt pꝫ de Jaſone ⁊ menelao. 2. mach.
4. Hoc aūt nomen Pau. ab antiquo celebꝛe fuit apud
romāos: ⁊ ideo cū diceret ſaulus ſm heb. vocatus eſt
ēt Pau. ſm roma. quo noīe nō vr̄ vſus niſi poſtq̄̄ ce-
pit gētibus pdicare. Uñ Act. 13. dr̄. Saulus q ⁊ Pau.
Et hoc magis appꝛobat Aug. ¶ Scdo deſcribit pſo
na ſcribentis ex ꝯdōne cū dicit. Seruus xp̄i: vr̄ aūt cē
abiecta conditio ſeruitutis ſi abſolute ꝯſideret. Uñ ⁊
ſub maledicto p pctō infligit Gen̄. 9. Maledictus ca
naan puer ſeruus ſeruoꝝ erit fratrū ſuoꝝ. Sed reddi
tur cōmēdabilis ex eo ꝙ addit ieſu xp̄i: ieſus. n. inter- 5
pꝛetat ſaluatoꝛ. Mat. i. Ipſe. n. ſaluū faciet ⁊c̄. Xp̄s in
terp̄tat vnctus ſm illud ps. 44. Unxit te deus: deus
tuus ⁊c̄. Per qd̄ deſignat dignitas xp̄i: ⁊ q̄̄tuꝫ ad ſci
tatē: qꝛ ſacerdotes vngebant: vt pꝫ Exo. 28. Et q̄̄tum
ad ptātē: qꝛ ēt reges vngebant: vt pꝫ d̄ Dauid pmi re.
16. ⁊ d̄ Salomōe. 3. re. i. Et q̄̄tū ad cognitionē: qꝛ ēt p
phete vngebant: vt pꝫ de heliſeo. 3. re. 19. Quā aūt ali
qd ſubijciat ſue ſaluti ⁊ ſpūali vnctioni gr̄e laudabile
eſt: qꝛ tanto aliqd eſt pfectius q̄̄to magis ſue pfectiōi
ſubijcit: ſicut coꝛpus aīe: ēt aer luci. ps. 115. O dn̄e quia
ego ſeruus tuus ſum. ¶ Sed ꝯ̄ eſt qd̄ dr̄ Jo. 15. Jā nō
dicā vos ſeruos: ſed amicos. ¶ Sed dōm ꝙ duplex ē
ſeruitus. Una timoꝛis q̄ nō cōpetit ſctis. Ro. 8. Nō ac
cepiſtis ſpūm ſeruitutis. Alia humilitatis ⁊ amoꝛis q̄
ſctis cōuenit ſm illud Luc. 17. Dicite ſerui inutiles ſu
mus. Cū. n. liber ſit q eſt cā ſui: ſeruus aūt q eſt cā alte
rius: ſicut ab alio mouente motus ſi qdem ſic agat cā

alterius

a alteriꝰ ſicut ab alio motus: ſic eſt ſeruitus timoris: q
cogit hoiem opari cōtra ſuā voluntatē. Si vero aliqs
agat cā alterius: ſicut pp finē: ſic eſt ſeruitus amoris:
Di- q2 amicoꝝ eſt benefacere: ⁊ obſeq amico pp ipſum: vt
gni- phs dicit in. 9. ethico. ¶ Tertio cōmendat a dignita-
tas te cū dr̄ vocatus apoſtolus. Dignitas apoſtolatus eſt
apo- pcipua i eccleſia ſm illud. pᵉ. cor. 12. Quoſdā qdē po-
ſtola ſuit deus in eccleſia, pmū apoſtolus. Apoſtolus. n. idē
tus ē eſt qd̄ miſſus. ſʒ illud. Jo. 20. Sicut miſit me pr̄: ⁊ ego
pci- mitto vos. i. ex eadē dilectione: ⁊ cū eadē auctoritate.
pua Dicit aūt. vocatus apoſtolus: ad deſignādū grāꝫ .I. vo
in ec- catus ad hoc q ſit apoſtolus. Heb. 5. Nemo aſſumit ſi
cle- bi honorē. Uel ad deſignādū excellentiā: vt ſicut vrbs
ſia antonomaſice vocat ipſa roma. ita apoſtolus vocatur
2 Paulus ſm illud pᵉ. cor. 15. Abundātius illis oībus
laboraui. Uel ad deſignandū humilitatē: vt ſit ſenſus
nō audeo me dicere apoſtolū: ſed hoies me vocant. ſic
pᵉ. cor. 15. Nō ſū dignus vocari apoſtolus. ¶ Quar-
to deſcribit pſona ſcribentis ex officio cū dicit. Segre
gatus in euāgeliū dei. Segregatus inquā vel p cōuer
ſionē ab infidelibus ſm illud gal. i. Cū aūt placuit ei q
me ſegregauit, ex vtero matris mee. ſ. ſinagoge: vel ſe-
gregatus p electionē ab alijs diſcipulis ſm illud act.
12. Segregate mihi Saulū ⁊c̄. Euāgeliū aūt idē ē qd̄
bona annunciatio. Annūciat. n. i ipſo cōiunctio hois ad
deū que eſt bonū hois ſm illud ps. 71. Mihi aūt deo
adherere bonū eſt. Triplex aūt ꝯiūctio hois ad deū an
nūciat in euāgelio. Prima qdē p gratiā vnionis ſm il
3 lud Jo. i. Uerbū caro factū eſt. Scd̄a p grām adoptio
nis, p vt inducit in ps. Ego dixi dij eſtis ⁊ filij excelſi
oēs. Tertia p gloriā fruitiōis. Jo. 17. Hec eſt vita eter
na. Yſa. 52. Q̄ pulchri ſup mōtes pedes annūciātis
hec. aūt annūciatio nō humanitus: ſʒ a deo facta ē. Yſa.
21. Que audiui a dn̄o exercitū deo iſrael annūciaui vo
bis. Un̄ dicit. In euāgeliū dei. ¶ Lectio. II.

3ª. q. 16. 7. 17. q. 31. 6. 2ᵐ. 3. d. 3. q. 54 ar. pᵒ 2ᵐ 4 Quod ante pmiſerat p pphetas
ſuos i ſcripturis ſanctis de filio
ſuo q factus eſt ei ex ſemine da
uid ſecundum carnem.

¶ Deſcripta pſona ſcribentis. hic cōmēdat negociū
ſibi cōmiſſum. ſ. euāgeliū cuius in pmiſſis duplex cō-
mēdatio poſita eſt: quaꝝ vna pmanet ad vtilitatē quā
hʒ ex mā que ſignificat ex ipſo euāgelij noie: ex quo da
tur intelligi q in eo bona annunciant. Alia vero ē ex
Euā- auctoritate quā hʒ ex parte auctoris: que eſt expreſſa i
geliū eo qd̄ dictū eſt: dei. Utrāqʒ ergo cōmēdationē pſequi
ꝯmē- tur apoſtolus. Primo qdē illā q̄ eſt ex parte auctoris.
dat Scd̄o illā que eſt ex parte mā̄e ibi. (De filio ſuo.) Cir-
qua- ca pᵐ cōmendat euangeliū quadruplicter. Primo q-
dru- dem ex antiqtate qd̄ fuit neceſſariū cōtra paganos: q
plici- euangelio detrahebant: quaſi poſt lōga tpora ſubito
ter eius predicatio eſſet exorta: ⁊ ad hoc excludēdū dicit.
5 Q. ō ante: q2 licet ex tēpore certo pdicari inceperit: an-
te tn̄ pronunciatū fuit diuinitus. Yſa. 20. Anteq̄ veni
rent idicaui tibi. Scd̄o ex eius firmitate que deſigna-
tur in hoc q dicit. Promiſerat. q2 ipſe ante promiſit q
nō mētit. act. 13. Nos vobis annūciamus eam que ad
patres noſtros repromiſſio facta eſt. Tertio ex digni-
tate miniſtroꝝ ſiue, teſtiū cū dicit. Per prophetas: qui
bus ante fuerāt reuelata que ſunt cōpleta: circa verbū
incarnatū. Amos. 3. Nō faciet dn̄s deus verbū .ſ. icar
nari niſi reuelauerit ſecretū ad ſeruos ſuos pphetas.
Act. 10. Huic oēs prophete ⁊c̄. Signāter aūt dicit ſu-
os. ſunt. n. aliq prophete ſpū humano loquētes ſm il-
lud. Je. 23. Uiſionē cordis ſui loquunt nō de ore dn̄i.

Un̄ dicit. Thi. i. dixit qdā ex illis, pprius illoꝝ ppheta. b
Sūt et qdam pphete demonū q i mūdo ſpiritu inſpi-
rant ſicut pphete quos interfecit Helias: vt dicit. 4.
re. 18. Sed pphete dei dicunt q diuino ſpiritu iſpirāt.
Joel. 20. Effundā de ſpiritu meo ⁊c̄. Quarto, ex modo
tradēdi: q2 nō ſolū ſunt hmōi pmiſſa verbo edicta: ſed
litteris ſcripta. Un̄ dicit. In ſcripturis. Abac. 2. Scri-
be viſum ⁊ explana illud. Nō aūt cōſueuerūt ſcribi ni
ſi magna que ſunt digna memoria: ⁊ que opʒ ad poſte
ros deuenire. Et iō: vt Aug. dic̄. 18. de ciuitate dei: tūc
inceperūt ſcribi pphetie de xp̄o p yſa. ⁊ oſee: qn̄ Roma
eſt edita ſub cuius imperio xp̄s erat naſciturꝰ: ⁊ fides 2
eius gētibus pdicanda. Jo. 3. Scrutamini ſcripturas
⁊c̄. Addit aūt ſanctis ad drīam ſcripturarū gentiliū.
Dicunt aūt ſancte. pmo qdem: q2 vt dicit. 2. pe. i. Spi-
ritu ſancto inſpirati. 2. thi. 3. Oīs ſcriptura diuinitus i-
ſpirata. Scd̄o: q2 ſancta cōtinent. ps. Cōfitemini memo
rie ſanctificationis eius. Tertio q2 ſanctificant. Unde
Jo. 17. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veri-
tas eſt. Un̄ dr̄. i. mach. 12. Habentes ſolatio ſanctos li-
bros q in manibus ⁊c̄. ¶ Scd̄o, pſequit cōmendatio
nem que ſumit ex bonis in euangelio denunciatis: q̄
pertinent ad mām euangelij que eſt i ps: quē qdeʒ cō
mendat tripliciter. Primo qdem ex origine. Scd̄o ex
dignitate ſiue virtute ibi. (Qui pdeſtinatus). Tertio
ex liberalitate ibi. (Per quē accepimus). Originē aūt 3
xp̄i deſcribit duplicē. Primo qdem eternā cum dicit.
(De filio ſuo). In quo excellētiā euāgelij deſignauit.
Nā miſterium generationis eterne ante erat valde ab
ſcōditū: vn̄ Salomō dicit. Q2 nomē eius ⁊ nomē filij
eius ſi noſti. Sed in euāgelio patris teſtimonio eſt de-
claratū. Mat. 3. ⁊. 17. Hic eſt filius meus dilectus. Cō
uenienter aūt filius dei inā ſanctaꝝ ſcripturaꝝ eſſe di
cit: que diuinā ſapientiā exponūt ſm illud deutro. 4.
Hec eſt ſapientia veſtra ⁊ intellectus corā populis. Fi-
lius aūt dicitur eſſe verbum ⁊ ſapientia genita pme
cori. i. Chriſtum dei virtutem ⁊ dei ſapientiam. 4
¶ Sed circa hanc filiationē tripliciter aliqui errane- Filia-
runt qdam. n. dixerūt eū filiationē habere adoptiuā: ſi tionē
cut Fotinus qui poſuit xp̄m initium ſumpſiſſe ex ma- xp̄i
ria virgine quaſi hoiem puꝝ: q per vite meritū ad hāc quō
celſitudinē peruenit: vt pceteris ſanctis filiū dei dicere- here
tur. Sed ſm hoc xp̄o nō cōpeteret deſcēſus ad huma tici
nitatē: ſed magis aſcēſus ad diuinitatē cōtra id qd̄ dr̄. expu
Jo. 6. Deſcēdi de celo. Quidā vero poſuerunt hmōi ſi gna-
liationē ſolūmodo nūcupatiuā ſicut ſabellius q dixit ue
ipſum patrē incarnatū: ⁊ ex hoc filiū noiari: ita q ea- runt.
dem ſit perſona: ⁊ ſolū noia ſint diuiſa: ſed ſm hoc nō
cōpeteret filio mitti a patre cū ipſe dicat. Jo. 6. ſe deſcē-
diſſe vt faciat voluntatē eius q miſit eū. Alij vero po
ſuerūt ſicut Arrius hmōi filiationē eſſe creatā: ita q
filius dei ſit excellētiſſima creatura: ex nihilo tn̄ pdu- 5
cta poſtq̄ prius nō fuerat: ſʒ ſm hoc oīa nō eſſent p ip-
ſum facta: vt dr̄ Jo. i. opʒ. n. eſſe nō factū p quem facta
ſunt oīa ⁊ hec tria excludunt p hoc q ſignāter addit
ſuo. i. proprio ⁊ generali. Dicit. n. Hilarius. hic verus:
⁊ proprius eſt filius origine ⁊ non adoptione. verita-
te nō nūcupatione. natiuitate nō creatiōe: procedit. n.
a patre ſicut verbum a corde: qd̄ ptinet ad eādē nāʒ
pſertim in deo in quo nō pōt aliqd accidētaliter adue
nire. Un̄ ipſe dicit Jo. 10. Ego ⁊ pater vnū ſumus. Q2 Factꝰ
dicit vnū liberat te ab arrio: q dicit ſumus liberat a ſa ſʒ pri
bellio: vt Aug. dicit. Scd̄o tangit tēporalē originē cū cipiū
dicit. Qui factus eſt: vbi ſtatim vident patrociniū ſui quō i
erroris aſſumere tres pdicti errores p hoc q dic̄. Qui telli
factꝰ eſt ei: nō. n. ꝯfitet eternū: ſʒ factū: ſʒ p ea q̄ adduɫ gat.

c Xp̄s dr̄ factus ex muliere & nō natus: qz ex voluntate patris
tollit eoꝝ intētio:qz.n.dicit. Qui factus ē ei excludit
dictum Sabellij: non enim .pōt eſſe filius factus pa.
tri ſi ſit eadē perſona cū ipſo:ſed p incarnationē erit fi
lius virginis. Qz vero ſubdit. Ex ſemine Dauid.tollit
intētionē Fotini. Si.n.p adoptionē eſſet factus dei fili
us:nō diceret fact⁹ ex ſemine Dauid:ſed magis ex ſpiri
tu.ſ.q eſt ſpūs adoptiōis filioꝝ:vt dr̄ Ro.8. Et ex ſemi
ne dei:vt dr̄.1.Jo.3. Qz vero ſeqtur ſm carnē.tollit in
tentionē arrij:q ponit eū factū nō ſolū ſʒ carnē: ſed ēt
ſm diuinā nām. ¶ Eſt ēt cōſiderādū vlterius φ circa
ipſum incarnationis myſteriū multipliciter aliq erra
uerūt. Neſtorius.n.poſuit vnionē verbi ad hoīem eſſe
factam ſolū ſm inhabitationē.ſ.prout filius dei hoiem
illū inhabitauit excellentius ceteris. Manifeſtum eſt
2 .n.φ alia eſt ſubſtātia inhabitantis:& inhabitati ſicut
hominis & domus. ſm hoc ponebat aliā eſſe perſonaʒ
vel ypoſtaſim verbi:& hoīs:ita φ alius eſſet ſm pſonā
filius dei:& ali⁹ fili⁹ hoīs. Sʒ hoc manifeſte apparet fal
ſum eſſe per hoc φ apoſtolus Phil.2. vnionē hmōi vo
cat exinationē:pater aūt & ſpūſſanctus inhabitant ho
mines.ſm illud.Jo.14. Ad eū veniemus:& apud eum
manſionē faciemus. Sequeret igit. φ pater & ſpiritus
ſanctus eſſēt exinaniti:qd eſt abſurdū. Hoc ergo exclu
ditur per hoc φ apoſtolus dicit. Qui.ſ.filius dei eſt fa
ctus ſm carnē.i.habens carnē ex ſemine dauid:q mo
dus loquendi locū non haberet ſi hec vnio facta eſſet
ſolū ſm inhabitationē. De alijs.n.quos verbum inha
bitat nō dicit φ verbū factum ſit hic vel ille:ſed φ fa
ctum eſt ad Jeremiā vel Yſa. Jn hoc ergo φ apoſto
lus cū dixit. De filio ſuo addidit:qui factus eſt ei ex ſe
mine Dauid:manifeſte excludit errorem predictum.
3 ¶ Rurſus aliq alij licet duas pſonas nō cōcedant in
xp̄o:cōcedūt tn̄ duas ypoſtaſes:vel duo ſuppoſita: qd
in idē redit:qz nihil aliud eſt pſona q̄ʒ ypoſtaſis & ſup
poſitū rōnalis nāe:cū ergo ſit vna ſolum ypoſtaſis:&
vnum ſuppoſitū in xp̄o:qd eſt ſuppoſiti vel ypoſtaſis
verbi eterni:nō pōt dici: φ illa ypoſtaſis ſit facta filius
dei:qz nō incepit eſſe filius dei. Sed tn̄ ſi inueniat ab
aliquo doctore dictū:exponendū eſt ſi factū eſt.vt ho
mo eſſet deus. Secundum hoc proprie dicitur:dei fi
lius factus eſt homo:qz ſemper nō fuit homo. Et iō le
gendū eſt qd hic dicit:vt ly.qui accipiat ex parte ſub
iecti:vt ſit ſenſus:q filius dei factus eſt ex ſemine Da
4 uid:nō aūt ex parte pdicati:qz ſenſus eſſet φ aliqs exi
ſtens ex ſemine Dauid:factus eſt filius dei qd non dr̄
vere & proprie ſicut dictū eſt. ¶ Fuerūt āt alij q poſue
rūt vnionē eſſe factā ſm cōuerſionē verbi in carnē:ſi
cut dicit aer fieri ignis. Vn̄ eutices dixit φ ēt ante icar
nationē fuerūt due nāe:poſt icarnationē vna. Sʒ hoc
eſt expreſſe falſum:qz cū deus ſit imutabilis. ſm illud
Mal.3. Ego deus & non mutor:nō pōt in aliqd ali
ud cōuerti. Vn̄ cū dicit factus eſt nō intelligit ſʒ ꝯuer
ſionē:ſed ſm vnionē abſqz diuina mutatione. Pōt.n.
aliqd de nouo dici relatiue de aliquo abſqz eius muta
5 tōe:puta aliqs nō imutabiliter ſedens fit dexter p mu
tationē eius q tranſfert. Et ſic deus dicit ex tēpore dn̄s
vel creator p mutationē creature. Et eadē ratione dici
Aia xp̄i nō fuit vbū: ſʒ aīa rōnalis
tur de nouo factus homo.i.vnitus in pſona humane
nature. ¶ Fuerūt.n.& alij q dixerunt animā xp̄m non
habuiſſe:ſed ibi fuiſſe verbum loco anime.ſ. Arrius &
Apolinarius. Cōtra quos eſt illud Joh.10. Nemo tol
lit animā meam. Qz ergo dicitur. ſm carnem: non ex
cluditur a xp̄o anima:ſed caro ponitur pro toto homi
ne ſm illud Jſa.40. Uidebit omnis caro &c.
¶ Querit aūt cū nos cōfitemur xp̄m natū ex virgie
quare apoſtolus dicat eū eſſe factū ex muliere. Et di

cēdū φ illud naſcit:qd nāli ordine producit: ſicut fru d
ctus ab arbore:vel proles a parēte:qd aūt ex volūtate
agentis producit nō ſm nāe ordineʒ: ſicut domus ab
artifice nō pōt dici naſci:ſed factū. Quia igit xp̄s ex v
gine proceſſit nāli ordine q̄ʒtū ad aliqd.ſ. φ cōceptus
eſt ex femina ſpacio nouē mēſiū:dicit natus. Qz vero
q̄ʒtū ad aliqd nō nāli ordine:ſed ſola virtute diuina p
ceſſit abſqz virili ſemine:dicit factus. Eua aūt dicit ex
Adā facta nō nata. Yſaac aūt ex Abrahā natus nō fa
ctus. Jtē quare ſpecialiter dicit ex ſemine Dauid & nō
ex ſemine Abrahe. Cui promiſſio facta fuit de xp̄o. ſʒ
illud. Gal.3. Abrahe dicte ſunt promiſſiones. Et dōm
eſt φ factū eſt ad dandā ſpem venie pctōribus:qz Da
uid peccator fuit:ex cuius ſemine naſcit xp̄s. Abrahā 2
vero iuſtus. Ad cōmendandā ēt dignitatē regiā xp̄i.
Romanis regnū gentiū tenentibus. ¶ Excludit ēt p Triplex error manicheorū excluditur
verba iſta triplex error manicheoꝝ. Pmo qdem φ di
cunt nō eundē eſſe deū veteris teſtamēti:& q eſt pater
dn̄i noſtri ieſu xp̄i.qd excludit p hoc qd dicit apoſto
lus. Qd deus ante pmiſerat p prophetas ſuos de filio
ſuo in ſcripturis ſanctis.ſ.veteris teſtamēti. Scdo ve
ro φ dānant ſcripturas veteris teſtamēti quas apoſto
lus hic dicit ſanctas. Nō.n.alie ſcripture fuerūt ſancte
qz euāgeliū. Tertio φ dicūt xp̄m habuiſſe carnē fan
taſticā:qd excludit per hoc φ dicit xp̄m factū ex ſemi
ne Dauid ſm carnē ei.i.ad gloriā patris ſm illud. Jo. 3
8. Ego gloriā meā nō quero:ſʒ gloriā eius q miſit me.

Lectio. III.

Ui pdeſtiat⁹ eſt fili⁹ dei i vtute
ſʒ ſpūʒ ſanctificatōis ex reſurre 3.q.
ctiōe mortuoꝝ ieſu xp̄i dn̄i nr̄i. 24.
¶ Cōmēdata origine xp̄i. Hic ꝯmēdat virtutē ipſius o
& ponit tria. Primo preordinationē cū dicit. Qui pde 1.c.
ſtinatus eſt. Scdo dignitatē ſeu virtutē cū dicit.(Fili⁹ 40.
dei in virtute). Tertio ſignū ſiue effectū cū dicit.(Se q.2.
cūdū ſpūm ſanctificationis). Circa pᵐ cōſiderandū.eſt c
φ nomē predeſtinationis a deſtinatione ſumit. Dicit 5ᵐ
.n.predeſtinatus quaſi ante deſtinatus. Deſtinatio āt 4
dupliciter ſumitur.qn̄qz promiſſione. Dicunt.n.deſti
nati qui ad aliqd mittunt. ſm illud.1.Mach.1. Deſtia
uerūt aliq ex populo & abierūt ad regē. Qn̄qz vero de
ſtinare idē eſt qd proponere. ſm illud.2.Mach.6. De
ſtinauit eleazarus nō admittere illicita. Hec aūt ſcda
ſignificatio a pma deriuari vr̄. Sicut.n.nuncius qui qd ē pdeſtinare
mittit ad aliqd dirigit:ita qd proponimus ad fineʒ ali
quē ordinamus. Scdm hoc igit predeſtinare nihil ali
ud eſt q̄ʒ ante in corde diſponere quid ſit de re aliqua
faciendū. Poteſt autem aliqs de futura re ſeu opatio 5
ne diſponere. Uno modo q̄ʒtū ad ipſam rei cōſtitutio
nē ſicut artifex diſponit qualiter debeat facere domū.
Scdo mō q̄ʒtū ad ipſum vſum: vel gubernationē rei:
ſicut aliqs diſponit qualiter debeat vti ſuo equo: & ad
hanc ſcdam pdiſpoſitionē ptinet pdeſtinatio nō ad pri
mā. Jd.n.quo aliqs vtit refert in finē: qz vt Aug.dicit
in libro de doctrina xp̄iana vti eſt referre aliqd in finē
quo fruēdū eſt. Sʒ cū res i ſeipſa cōſtituit nō dirigitur
ex hoc ipſo in alio. Unde pdiſpoſitio cōſtitutionis rei
proprie pdeſtinatio dici nō pōt. Ergo idē eſt negare p
deſtinationē qd negare pordinationeʒ diuinā ab eter
no de his que ſunt fienda in tēpore:ſʒ qz oia nālia pti
net ad cōſtitutionē rei ipſius.q. vel ſunt pncipia ex q
bus res cōſtituit:vel ex hmōi pncipijs cōſequunt:cō
ſequens eſt φ naturalia proprie ſub predeſtinatione
non cadunt:ſicut non dicimus proprie φ homo eſt
predeſtinatus habere manus:relinquitur ergo: quod
predeſtinatio

a pꝛedeſtinatio dicaẜ ꝓpꝛie eoꝝ ſoluꝫ q̄ ſunt ſupꝛa nām
in que rōnalis creatura oꝛdinaẜ. Supꝛa aūt nām rōa
lis creature eſt deus ſolus: cui vniẜ rōnalis creatura p
grām. Uno mō q̄ꝫtum ad actū ipſius dei: puta p grāꝫ
ꝓphetie cōicaẜ hoi ꝑcognitio futuroꝝ q̄ ē ꝓpꝛia deo.
Et hmōi dẜ gratia gratis data. Alio mō q̄ꝫtum ad ip
ſum deū cui vniẜ rōnalis creatura: cōiter q̄dem ſm ef
fectum dilectionis ſm illud .i. Jo. 4. Qui manet i cha
ritate in deo manet: ⁊ deus in eo. Quod q̄dem fit per
gratiā gratū facientem: q̄ ⁊ grā adoptionis. Alio mō
q̄ eſt ſingularis xp̄o p vnionē in eſſe pſonali. Et hic di
ciẜ grā vnionis. Sicut ergo hoieꝫ eē vnitū deo p gra/
tiam adoptionis cadit ſub ꝑdeſtinatione: ita ēt eē vni/
tum deo p grām vnionis in pſona ſub ꝑdeſtinatione
2 cadit ⁊ q̄ꝫtum ad h̄ dicit. Qui ꝑdeſtinatus eſt. i. eſſe fi
lius dei. Et ne hoc referaẜ ad filiationē adoptionis ad
diẜ. Jn virtute: q̄ſi diceret ꝑdeſtinatus eſt vt ſit talis fi
lius: vt hēat eq̄lem: imo eādeꝫ virtutē cū deo patre: q2
vt dẜ Apo. 5. Dignus eſt agnus q̄ occiſus eſt accipere
virtutē ⁊ diuinitatē: q̄nimo ipſe xp̄s eſt dei virtus: ſm
illud .i. coꝛ. i. Xp̄m dei virtutē ⁊ dei ſapiam. Un̄ Joī. 5.
Quecūq3 pater fecerit hec ⁊ filius ſilr̄ facit. Reſpectu
vero grē gratis date: nō dẜ aliq̄s ꝑdeſtinari ſimplr̄: q2
gratia gratis data: nō oꝛdinaẜ directe ad hoc q̄ ille q̄
eā recipit ad finē vltimū dirigaẜ: ſed vt p eā alij diriga
/ tur ſm illud ꝑme coꝛin. 12. Unicuiq3 daẜ manifeſtatio
ſpūs ad vtilitatē. Manifeſtū eſt aūt q̄ id qd̄ eſt p ſe: eſt
3 menſura ⁊ regula eoꝝ q̄ dicunẜ p aliud: ⁊ p participa
tionem. Un̄ ꝑdeſtinatio xp̄i q̄ eſt ꝑdeſtinatus: vt ſit fi
lius dei p nām eſt menſura vite: ⁊ ita ꝑdeſtinatiōis no
ſtre q̄ ꝑdeſtinamur in filiationē adoptiuam q̄ eſt q̄daꝫ
participatio ⁊ imago nālis filiationis: ſm illud. Ro. 8.
Quos ꝑſciuit ⁊ ꝑdeſtinauit confoꝛ. fieri imaginis fil.
ſui: ſicut igiẜ hō xp̄s ꝑdeſtinatus nō eſt ꝓpter merita
pꝛecedentia: ſed ex ſola gratia: vt ſit filius dei nālis: ita
⁊ nos ex ſola grā nō ex meritis ꝑdeſtinamur: vt ſim⁹ fi
lij dei adoptiui: ſm illud Deu. 9. ne dicas in coꝛde tuo
cū deleuerit eos dn̄s deus tuus in ꝯſpectu tuo: ꝓpter
iuſtitiā meā introduxit me deus: vt terrā hanc poſſide
rē. Eſt igiẜ manifeſtū ad q̄d ſit iſta ꝑdeſtinatio. ſ. ad h̄
4 q̄ aliq̄s ſit dei filius in virtute. Sed reſtat inq̄rendū
q̄s eſt iſte q̄ eſt ad hoc ꝑdeſtinatus. Cū aūt ꝑdeſtiatio
antecesſionē impoꝛtet: vẜ q̄ ille q̄ eſt ꝑdeſtiatus: vt ſit
filius dei in virtute nō ſemp fuerit fili⁹ dei i v̄tute. Nō
.n. vẜ eſſe ꝑdeſtinatio de eo qd̄ ſemp fuit: q2 hoc nō po
teſt anteceſſionē hēre. Si igiẜ poneremus ſm neſtori
um q̄ pſona filij hois eſſet alia a perſona filij dei: nul/
la eſſet dubitatio: q2 poſſemus dicere q̄ perſona crea/
ta filij hominis: que nō fuit ab eterno ex tp̄e incepit eſ
ſe filius dei in virtute. Et ſimile eſt ſi quis dicat q̄ eſt
alia ypoſtaſis vel ſuppoſitū filij dei ⁊ filij homis. Sed
hec aliena ſunt a fide: vt ſupꝛa dictum eſt. Cū igiẜ non
ſolū ſit eadē pſona filij dei ⁊ filij hominis: ſed ēt ypoſta
ſis: ⁊ idem ſuppoſitū rōne cuius non pōt dici vere ⁊ p
5 pꝛie q̄ filius hois eſt factus filius dei: ne aliqd̄ ſuppo/
ſitum creatū intelligaẜ eſſe de quo de nouo ꝑdicaẜ fili
us dei: pari rōne vẜ q̄ non poſſit dici filius hois eſſe ꝑ
deſtinatus filius dei: q2 filius hois ſupponit ſuppoſi/
tum eternū: qd̄ fuit ſemp filius dei. Un̄ anteceſſio quā
impoꝛtat ꝑdeſtinatio locū non h3. ¶ Pꝛopter hoc igi
tur oꝛigenes dicit q̄ lr̄a non d3 eē q̄ pꝛedeſtinatus eſt:
ſed q̄ deſtinatus eſt filius dei in v̄tute vt nulla antece/
ſio deſignetur: ⁊ ſm hoc planus eſt ſenſus: q2 xp̄s de/
ſtinatus. i. miſſus eſt a deo patre in mundū tāq̄ verus
filius in virtute diuīa. Sed q2 cōiter oēs libꝛi latini ha
bent: q̄ pꝛedeſtinatus. Aliter alij hoc exponere volue

Tho. ſup epi. Pau.

runt ſm ꝯſuetudinē ſcripture in qua dẜ aliq̄d fieri q̄n b
innoteſcit: ſicut dn̄s poſt reſurrectionē dicit. Mat. vlti
mo. Data eſt mihi oīs ptās: q2 poſt reſurrectionē inno
tuit talē ptātem ſibi eſſe datā ab eterno. Sed ſm hoc
q̄ dicit pꝛedeſtinatus nō ꝓpꝛie accipiẜ: q2 ꝑdeſtinatio
eſt de eo qd̄ ptinet ad gratiā: nō aūt in hoc gratia xp̄o
facta eſt: q̄ eius virtus diuina innotuit: ſed potius no
bis. Et ideo ēt in glo. dẜ q̄ ſm hunc ſenſum ꝑdeſtina
tus large ponitur p pꝛeſcito: vt ſit ſenſus: xp̄s ꝑdeſti/ •
natus eſt. i. ab eterno pꝛeſcitus: vt innoteſceret ex tem
poꝛe eſſe filius dei in virtute. Un̄ q̄dam alij ꝑdeſtiatio/
nem ad ipſam vnionē referentes non attribuerūt eam
pſone: ſed nāe vt ſit ſenſus. Qui pꝛedeſtinatus eſt fili
us dei in virtute. i. cuius nā ꝑdeſtinata eſt vt ſit ei vni 2
ta. q̄ eſt filius dei in virtute. Sed hec ēt expō impꝛopꝛia
eſt ⁊ extoꝛta. Cū. n. ꝑdeſtinatio impoꝛtet oꝛdinē i finē:
eius eſt ꝑdeſtinari: cuius eſt p ſuam operationem oꝛ/
dinari in finē. Agere aūt ꝓpter finem nō eſt nāe: ſed p
ſone. Jdeo ſi ꝓpꝛie accipiaẜ opꝫ q̄ pꝛedeſtinatio attri/
buaẜ ipſi pſone xp̄i. Sed q2 pſona xp̄i ſubſiſtit in dua
bus nāis: hūana. ſ. ⁊ diuina: ſm vtrauq3 pōt aliq̄d dici
de eo: ſicut enim de hoie poteſt aliq̄d dici ſm coꝛpus:
vt tangi ⁊ vulnerari: aliq̄d aūt ſm aīam vt intelligere
⁊ velle: ita ⁊ de xp̄o pōt aliq̄d dici ⁊ ſm diuinā nām: ſi
cut ipſe de ſe dicit Jo. 10. Ego ⁊ pater vnū ſumus. Ali
q̄d ſm hūanā: ſicut cū dicimus eū crucifixuꝫ ⁊ moꝛtu
um: ⁊ hoc mō dẜ eſſe pꝛedeſtinatus: ſm humanā nāꝫ.
Quāuis. n. ipſa pſona xp̄i ſemp fuerit filius dei: tn̄ nō 3
ſemp fuit: vt exn̄s in hūana nā eſſet filius dei: ſed hoc
fuit ineffabilis gratie. Eſt aūt alia rō de hoc participio
factus: qd̄ deſignat actū realē: ⁊ de hoc participio ꝑde
ſtinatus: qd̄ deſignat actum aīe. Aīa. n. ſm ſuum itel/
lectum ⁊ rōnem pōt diſtinguere ea q̄ ſunt ſm rē cōiū
cta: poteſt. n. aliq̄d de pariete albo cogitare: ⁊ loq̄ ſeoꝛ/
ſum q̄dem q̄ꝫtū ad hoc q̄ eſt paries: ſeoꝛſum aūt ex h̄
q3 eſt albus. Jta ēt ꝑdeſtinatio pōt attribui pſone xp̄i
ſm q̄ ſubſiſtit in humana nā: l3 nō attribuaẜ ei: ſ3 q̄
ſubſiſtit in diuina. Un̄ ⁊ apl̄s pꝛius filium dei incarna
tum eſſe ꝑmiſerat: ⁊ poſtea ei ꝑdeſtinationē attribuit:
vt intelligaẜ pꝛedeſtinatus eſſe ſm q̄ factus eſt ex ſe
mine Dauid: ſm carnē: ⁊ ſic a filio dei explicando icar
nationis miſterij deſcēdit ad carnē: ⁊ a carne ſm pꝛe/
deſtinationē aſcēdit ad filiū dei: vt oñdaẜ q̄ neq3 glīa 4
diuinitatis impediuit infirmitatem carnis: neq3 ifirmi
tas carnis diminuit maieſtatē dei. ¶ Queriẜ aūt i gl.
Pꝛimo q̄dem vtrū xp̄s: ſm q̄ hō ſit filius dei: ⁊ vẜ q̄ q̄ſtio
ſic: q2 hic eſt xp̄s qui pꝛedeſtinatus eſt vt ſit: ſed ſm q̄
homo ē pꝛedeſtinatus vt ſit: ſ3 q̄ homo eſt filius dei.
Et dōm q̄ ſi ly. ſm q̄: denotat vnitatē ſuppoſiti: ſic ve
eſt q̄ ſm q̄ homo eſt filius dei: q2 vnū eſt ſuppoſitum
dei ⁊ hominis. Si aūt deſignat conditionem nāe vel ſolo.
cām: falſum eſt: non. n. ex nā humana h3: vt ſit filius
dei. Jn argumento aūt eſt falſitas compoſitionis ⁊ di c
uiſionis ex eo q̄ ly. ſm q̄: pōt determinare participiū
pꝛedeſtinatus: ⁊ ſic veruꝫ eſt: q̄ ſm q̄ hō eſt ꝑdeſtina
tus: vel pōt determinare ipm̄ eſſe filiū dei ad qd̄ oꝛdi 5
natur pꝛedeſtinatio: ⁊ ſic falſum eſt. Non enim pꝛede
ſtinatus eſt: vt ſm q̄ homo ſit filius dei: ⁊ in hoc ſen
ſu ꝓcedit ratio. Scd̄o queritur vtrum xp̄s: ſm q̄ ho
mo ſit perſona. Et dicendū q̄ ſi ly. ſm q̄: referaẜ ad ip q̄ſtio
ſum ſuppoſituꝫ hois eſt perſona diuina. Si vero deſi/ ſolo.
gnet nature conditionē vel cām: ſic xp̄s ſm q̄ homo
non eſt pſona: q2 humana natura nō cauſat nouam p
ſonalitatem in xp̄o. Adiungitur enim digniori in cu/
ius perſonalitatē trāſit. ¶ Jtē obijcitur de hoc quod q̄ſtio
glo. dicit q̄ q̄ ſuſcepit: ⁊ quod ſuſcepit eſt vna perſona.

e Jd aūt qđ ſuſcepit filius dei eſt humana nã: ergo hūa
na natura eſt perſona. Et dicendū eſt q̄ hmōi locutio
nes ſunt exponēde: vt ſit ſenſus: q̄ ille q ſuſcepit: ⁊ nã
quam ſuſcepit vniuntur in vna perſona. Quarto que
q̄ſtio ritur vtrum hoc ſit verū: homo eſt aſſumptus a verbo:
⁊ videt̃ q̄ ſic ſm̄ illud ps. 64. Beatus quē elegiſti ⁊ aſ
ſumpſiſti. Et dicendū eſt q̄ cum hō ſupponat ſuppoſi
ſolo. tum eternū non pōt ꝓprie dici q̄ hō ſit aſſumptus a
verbo: non enim aſſumit̃ idem a ſeipſo: ſed exponēdū
eſt ſicubi inueniatur hō aſſumptus .i. humana natura.
Quinto q̄rit̃ vtrū hec ſi vera. Jſte homo ſemꝑ fuit.
Et dicendū eſt hanc eſſe verã: ꝓpter hoc q̄ homo ſup
ponit eternū ſuppoſitum. Unde Heb. vltimo dr̃. Jeſus
xp̄s heri ⁊ hodie ipſe ⁊ in ſecula: non tñ cum redupli
a catione eſt vera huiuſmodi ꝓpoſitio. Non. n. ille ho
mo ſm̄ q̄ homo eſt: ſemꝑ fuit: ſed ſm̄ q̄ eſt filius dei.
Sic igit̃ p3 ⁊ de predeſtinatione: ⁊ de virtute filij dei.
¶ Reſtat tertium. ſ. de ſigno qđ tangit̃ in eo qđ ſubdi
tur. Scđm ſpm̄ ⁊c̃. Eſt. n. ꝓprium virtus diuine ꝑ col
lationē ſpūſſancti ſanctificare hoīes. Leu. 20. Ego do
min⁹ q ſanctifico vos. Jpſe ēt ſpm̄ ſctm̄ ſolus dare pōt
ſm̄ illud Yſa. 42. Hec dicit dn̄s deus creans celos. Et
infra. Dans flatū ꝑplo q eſt ſuper terram: ⁊ ſpm̄ calcã
tibus eã. Ex hoc igit̃ apparet xp̄m habere virtutē di
uinã: q2 ipſe dat ſpm̄ ſctm̄: ſm̄ illđ. Jo. 15. Cū venerit pa
raclitus quē ego mittã. Eius ēt virtute ſanctificamur:
ſm̄ illud ꝑme cor. 6. Sed ſanctificati eſtis: ſed iuſtifica
ti eſtis in nōie dn̄i noſtri yhu xp̄i ⁊ ſpū dei noſtri. Dic̄
b ergo: q̄ xp̄s ſit filius dei in virtute apparet ſm̄ ſpiritū
ſctificationis .i. ſm̄ q̄ dat ſpm̄ ſanctificantē: q̄ qdem ſcti
ficatio incepit ex reſurrectione mortuorū ieſu xp̄i dn̄i
nr̄i .i. ex mortuis: ſm̄ illud. 7. Nondū erat ſpūs datus:
q2 nondū ieſus fuerat glorificatus: qđ nō eſt ſic intel
ligendū q̄ nullus ante xp̄i reſurrectionē ſpm̄ ſanctifi
cantē accepit. Sed q2 ex illo tp̄e quo xp̄s reſurrexit in
cepit copioſius ⁊ cōius ſpūs ſanctificatiōis dari. Pōt
etiam intelligi q̄ hic deſignent̃ duo ſigna virtutis di
uine in xp̄o. Primū qdem ex hoc q̄ dicit: ſm̄ ſpm̄ ſcti
ficationis ſiue intelligat̃ ſm̄ ſanctificantē ſpm̄: ſicut di
ctum eſt: ſiue intelligat̃ ſm̄ hoc q̄ ipſe per ſpm̄ ſcm̄ eſt
in vtero virginali conceptus: qđ eſt ſignū virtutis diui
4 ne in ipſo: ſm̄ illud Lu. i. Spūſſanctus ſuperueniet in
te. Et poſtea ſeqtur: ideoq3 ⁊ qđ ex te naſcet̃ ſcm̄: voca
bit̃ filius dei. Scđm aūt ſignū virtutis diuine eſt reſu
ſcitatio mortuoꝝ: ſ3 illud Jo. 5. Sicut pr̃ ſuſcitat mor
tuos: ſic ⁊ filius. Eſt ergo ſenſus q̄ apparet xp̄m eſſe
filiū dei in virtute ex reſurrectione mortuoꝝ. i. ex h̄ q̄
mortuos fecit ſecū reſurgere: ſ3 illud Mat. 27. Mul
ta corpa ſctōꝝ: q dormierant ſurrexerūt: ⁊ tādē faciet
oēs reſurgere: ſm̄ illud Jo. 5. Oēs q in monumentis
ſunt audiēt vocē filij dei: ⁊ q audierint viuent. Uel po
teſt intelligi de ſpūali reſurrectione mortuorum q̄ eſt a
5 pctis: ſm̄ illud Eph. 5. Surge qui dormis ⁊ exurge a
mortuis. Dicunt̃ aūt mortui ieſu xp̄i: q ab ipſo reſuſci
tant̃: ſicut ⁊ infirmi alicuius medici a quo ſanãt̃. Pñt
aūt hec duo ſigna ad duas p̄cedentes clãs referri hoc
mō: q factus eſt ei ex ſemine Dauid: ⁊ hoc ſm̄ ſpm̄ ſcti
2ª 2ᵉ. ficatiōis: ex qua. ſ. caro eius concepta eſt: q p̄deſtinat̃ eſt
q. 4. filius dei in virtute: ⁊ hec appet i reſurrectiōe mortuo
7. 3 rū ⁊c̃. Sed ꝑma expō eſt melior. Lectio. IIII.
que.
140. PEr quē accepimus grãz ⁊ apl̃a
3. 2ᵐ. tum ad obediēdū fidei in oībus
3ª. q. gētibus ꝓ nōie eius in qb⁹ eſtis
7. 3. ⁊ vos vocati ieſu xp̄i: oībus qui
2. ſūt rome dilectis dei vocatis ſcīs. Grã vo

bis ⁊ pax a deo pr̃e ⁊ dn̄o nr̄o ieſu chriſto. d
¶ Poſtq̄ cōmendauit xp̄m ab origine ⁊ virtute. Hic
cōmendat ipm̄ ex liberalitate q̄ oſtendit̃ ex munerib⁹
q̄ fidelibus contulit. Ponit̃ aūt duplex munus. Unuz q
dem cōe oībus fidelibus. ſ. grã ꝑ quã reparamur: quã
qdem a deo ꝑ xp̄m accepimus. Unñ dicit. Per quē ac
cepimus omnes fideles grãm. Jo. i. Grã ⁊ veritas per
ieſum xp̄m facta eſt. Et hic infra Ro. 5. Per quē acceſ
ſum habemus in grãiſta in qua ſtamus. Conueniens
eſt enim: vt ſicut ꝑ verbuz dei oīa iſta facta ſunt: vt ha
betur Joh. i. Jta ꝑ ipſum ſicut per artem oīpotētis dei
oīa inſtaurarent̃: ſicut ⁊ artifex eadē arte repat domuz
quã condidit. Col. i. Per eū placuit deo reconciliare oīa:
ſiue q̄ in celo: ſiue que in terra ſunt. Aliud aūt eſt mu a
nus ſpirituale collatum apoſtolis qđ tangit ſubdens.
Et apoſtolatū qđ eſt p̄cipuum inter eccleſiaſticos gra
dus ꝑme cor. 12. Et quoſdam qdem poſuit deus in ec
cleſia ꝑmum qdem apoſtolos. Apl̃s aūt idē eſt quod
miſſus. Sunt. n. a xp̄o miſſi quaſi eius auctoritatem:
⁊ vicem gerentes. Jo. 20. Sicut miſit me pr̃: ⁊ ego mit
to vos. i. cū plenitudine auctoritatis. Unñ ipſe xp̄s apo
ſtolus nōiatur. Heb. 3. Cōſiderate apoſtolū: ⁊ pontifi
cem ieſum xp̄m. Unde ⁊ per ipſum tanq̄ principalez
apl̃m ſiue miſſum alij ſunt ſcđario apoſtolatū cōſecu
ti. Luc. 6. Elegit duodecim quos ⁊ apoſtolos nōiauit. 3
Premittit aūt grãz apoſtolatui: tū q2 non ex meritis:
ſed ex grã apoſtolatū ſunt conſecuti. ꝑme cor. 15. Ego ſuz
minimus aploꝝ: q non ſum dignus vocari apoſtolus:
gratia aūt dei ſum: id qđ ſum: tū3 ēt q2 apoſtolatus di
gne haberi non pōt: niſi prehabita gratia ſanctifican
te. Ephe. 4. Unicuiq3 noſtrum data eſt grã ⁊c̃. Deſcri
bit aūt hunc apoſtolatum. Primo qdem ex vtilitate
cū ſubdit. Ad obediendū fidei. Quaſi diceret ad hoc
ſumus miſſi: vt faciamus hoīes fidei obedire. Jn his
obedientia h3 locū que voluntarie facere poſſum⁹: his
aūt que ſunt fidei ex voluntate conſentimus nō ex rōnis
neceſſitate cū ſint ſupra rōnem. Nullus enim credit
niſi volens: vt dicit Aug. Et ideo circa fidem locū ha
bet infra. 6. Obediſtis ex corde in eam formã doctri
ne in qua traditi eſtis. De hoc fructu dr̃ Jo. 15. Poſui 4
vos vt eatis ⁊c̃. Secūdo deſcribit̃ ex amplitudine cū
ſubditur. Jn oībus gentibus: q2 non tantū in vna gen
te iudeoꝝ: ſed ad inſtructionem oium gentiū ſunt di
recti. Mat. vltimo. Euntes docete oēs gentes. Spãl
liter paulus in omnes gentes apoſtolatum acceperat:
vt ei competere poſſit: qđ dicitur Yſa. 49. Parum ē vt
ſis mihi ſeruus ad ſuſcitãdū tribus Jac. ⁊ feces Jſra
el dedi conuertendas te in lucem gentiū. Tamen ab
eius apoſtolatu excluſi non erant iudei p̄ſertim q īter
gentes habitabant. Jnfra. ii. Quãdiu qdem ego ſum
gētium apoſtolus miniſteriū meum honorabo: ſi quo
modo ad emulandū ꝓuocem carnem meam: ⁊ ſaluos 5
faciam aliquos ex ipſis. Tertio ex plenitudine ptãtis
cum ſubdit. Pro nomine eius ideſt vice ⁊ auctoritate
ipſius. Sicut enim xp̄s in nomine patris veniſſe dici
tur Jo. 20. quaſi plenam patris auctoritatem habens:
ita ⁊ apoſtoli in nōie chriſti veniſſe dicuntur quaſi in
perſona chriſti. 2. cor. 2. Nam ⁊ ego qđ donaui: ſi quid
donaui: ꝓpter vos in perſona chriſti. Uel per hoc de
ſcribitur ex fine vt ſit ſenſus ꝓ nomine eius dilatando
non pro aliquo terreno fructu ſibi q̄rēdo. Act. 9. Uas
electionis eſt mihi iſte vt portet nomen meum. Unde
ad hoc fideles hortabat̃ Col. 3. dicens. Omnia in no
mine ieſu xp̄i agite. Quarto ex poteſtate ſuꝑ illos qui
bus ſcribebat q̄ predicto apoſtolatu erãt ſubiecti. Un
de ſubdit. Jn qbus ideſt inter quas gentes nr̄o apo
ſtolatui

a ſtolatu ſubiectas. Eſtis ⁊ vos.ſ.romani q̄ꝫuis ſublies
pſa.26. Ciuitatem ſublimen humiliabit: conculcabit:
eam pes pauperis ſcilicet chriſti. greſſus egenorum.i.
apoſtolorū ſpecialiter Petri ⁊ Pauli.2ª.cor.10. Uſqꝫ
ad vos peruenimus i euangelio xp̄i. Subdit. vocati
yhu xp̄i.i.a ieſu xp̄o. ſm illud Oſee.1. vocabo nō popu
lū meū. vel Uocati vt ſitis ieſu xp̄i. Infra.8. Quos p̄
deſtinauit hos ⁊ vocauit. Uel vocati ieſu chriſti. ideſt
dicti a ieſu chriſto chriſtiani. Act.11. Ita vt cognomi
narentur p̄mum antbiochie diſcipuli xp̄iani.
¶ Cōſequēter deſcribunꝰ perſone ſalutate: ⁊ p̄mo ex
loco cū dicit. (Oibus q ſunt rome.) Signanter oibus
ſcribit: q2 oium ſalutē cupiebat. p̄me cor.7. Uolo om
2 nes homines eſſe ſicut me ipſum. Act.23. dictū eſt ei.
Oportet te ⁊ Rome teſtificari. Secūdo deſcribunꝰ p
ſone ſalutate ex gratia. Circa quod p̄mo ponit gr̄e ori
go qđ eſt dei dilectio. Deut.33. Dilexit populos oēs. ſc̄i
cti in manu illius ſunt. 1. Jo.4. Nō quaſi nos dilexeri
mus deū.ſ.p̄us: ſed qm̄ ipſe p̄or dilexit nos: Dei.n. di
lectio nō prouocaꝰ ex bono creature ſicut dilectio hu
mana: ſed magis ipſum bonū creature cauſat: q2 dili
gere eſt bonū velle dilecto: volūtas aūt dei eſt cauſa re
rum ſm illud p̄s. Oia quecūqꝫ voluit fecit. Scđo po
nit vocatio cum ſubdit. (Dilectio dei). Que qdem eſt
duplex. Una exterior ſꝫ quā vocauit Petrū ⁊ Andre
am Math.4. Alia eſt vocatio īterior: q̄ eſt ſꝫ īteriorē ī
3 ſpirationē, puer.1. Uocaui ⁊ renuiſtis. Tertio ponit
gr̄aꝫ iuſtificatōis cū dicit. (Sācti). Ideſt p gr̄am ⁊ ſa
cramēta gr̄e ſanctificatis pª cor.6. Sꝫ abluti eſtis: ſꝫ ſā
ctificati eſtis: vt ſitis dilecti a deo. vocatis ad h̄ q ſitis (ſancti.
¶ Deide ponunꝰ bona q̄ eis optat. Que
ſunt gratia ⁊ pax. Quorū vnum.ſ.gratia eſt p̄mum in
ter dei dona: q2 per eā iuſtificaꝰ ipius. Infra.3. Iuſti
cati gratis p gr̄am ipſius. Aliud aūt.ſ. pax eſt vltimū
qđ in beatitudine pficitur. p̄s. Qui poſuit fines tuos
pacē. tūc.n. erit perfecta pax qn̄ volūtas regeſcet in ple
nitudine oīs boni conſequens imunitatē ab omni ma
lo. Pſa.32. Sedebit populus meus in pulchritudine
pacis. Et ſic per hec duo bona alia media intelligunꝰ.
Oſtendit ēt conſequenter. vnde ſint hmōi bona expe
4 ctanda cum ſubdit. A deo patre noſtro. Jac.1. Oē da
tum optimū: ⁊ oē donū perfectū de ſurſum eſt deſcen
dens a patre luminū. p̄s.83. Gr̄am ⁊ gloriā dabit dn̄s.
Addit aūt dn̄o ieſu xp̄o: q2 dicitur. Joh.1. Gr̄a ⁊ veri
tas per ieſum xp̄m facta eſt. Ipſe ēt dicit: Joh.14. Pa
cē meam do vobis. Q2 aūt dicit. Deo patre noſtro po
teſt teneri eſſentialiter pro tota trinitate que dicitur pa
ter: q2 noīa importantia relationeꝫ ad creaturam cōia
ſunt toti trinitati ſicut creator ⁊ dn̄s. Addit aūt. Dn̄o
ieſu xp̄o. Non q ſit alia perſona a tribus: ſed pp hu
manā nām per cuius myſterium ad nos dona gratia
rum peruenit. 2.pe.1. Per quē maxima ⁊ precioſa no
bis promiſſa donauit. Uel pōt dici q hoc qđ dicit deo
5 patre noſtro: teneꝰ pro perſona patris que ſm proprie
tatē dicitur pater xp̄i: ſed ſm appropriationē pater no
ſter. Jo.20. Aſcēdo ad patrem meū ⁊ patrem veſtrū.
Tangitur autē perſona filij cum dicitur. Et dn̄o ieſu
xp̄o. perſona aūt ſpiritus ſancti non ponitur: q2 intelli
giꝰ i donis eiꝰ q̄ ſūt gr̄a ⁊ pax. Ul ēt q2 ītelligiꝰ i duabꝰ
pſonis p̄ris ⁊ filij q̄ꝝ ē vnio ⁊ nexꝰ. ¶ Lectio. V.

PRimum qdeꝫ gratias ago deo
meo per ieſum xp̄m pro oībus
vobis: q2 fides veſtra annūciaꝰ
in vniuerſo mundo. Teſtis.n.
Tho. ſup epi. Pau.

mihi eſt deus cui ſeruio i ſp̄ū in euāgelio fi b
lij eius q ſine intermiſſione memoriā vr̄i
facio ſemp in orōnibus meis obſecrans ſi Luc.
quomodo tandē aliqn̄ proſperū iter habe 18.pª
am in voluntate dei veniēdi ad vos. Deſi
dero.n. videre vos: vt aliqd impartiar vo
bis gr̄e ſpiritalis ad confirmādos vos.i.ſi
mul cōſolari i vobis per eam que iuicem ē
fidem veſtrā atqꝫ meā. Nolo aūt vos igno
rare fratres: q2 ſepe pꝑpoſui venire ad vos 2
⁊ prohibitus ſum vſqꝫ adhuc: vt aliquem
fructū habeā in vobis: ſicut ⁊ in ceteris gē pª.q.
tibus. Grecis ac Barbaris: ſapientibus ⁊ 21.
inſipientibus debitor ſum: itaqꝫ quod i me 1. 2m
promptū eſt ⁊ vobis q rome eſtis euange
lizare. Non enim erubeſco euangelium.
¶ Premiſſa ſalutatione: hic apoſtolus epiſtolarē tra
ctatū incipit. In quo p̄mo oſtēdit affectū ſuuꝫ ad eos
qbus ſcribebat: vt reddat auditores beniuolos. Se
cūdo inſtruit eos de veritate que ptinet ad virtutē gra
tie xp̄i ibi. (Uirtus.n. dei eſt). Oſtēdit aūt affectuꝫ ad 3
eos tripliciter. Primo qdem ex gratiaꝝ actione qua
de eoꝝ bonis gratias agit. Secundo ex oratione quā
pro eis ad deuꝫ fundit ibi. (Teſtis.n. eſt mihi deus).
Tertio ex deſiderio viſitationis eoꝝ ibi. (Obſecrans
ſi quomodo). Circa p̄m tria opꝫ conſiderare. Primo q
dem gratiarū actionis ordinem: q2 dicit. Primo qdeꝫ
gratias ago deo meo. Neceſſe eſt.n. vt in oībus gratia
rum actionem premittamus ſm illud. 2. theſ. vltimo.
In omnibus gratias agite. Non.n. eſt dignus benefi
cium cōſequi q de acceptis beneficijs gratias nō agit
Sap.16 Ingrati ſpes tāq̄ꝫ ybernalis glacies tabeſcet.
Et ecc.1. Ad locū vnde exeunt flumina reuertuntur:
q2 ad p̄ncipium: vnde proueniunt beneficia reuertun 4
tur.ſ. per gratiarum actiones: vt iterum fluant.ſ. p ite
ratam beneficiorum exhibitionem. In oībus aūt que
petimus vel agimus diuino beneficio indigemus: ⁊ iō
ante omnia dꝫ gratiarū actio premitti. Scđo deſignat
perſonas tres: quarū vna eſt perſona cui ſit gratiaruꝫ
actio: quā deſignat dicens. Deo meo.ſ. cui debetur gra
tiarū actio de oībus bonis q2 ab eo fluūt. Jac.1. Omne
datuꝫ optimū ⁊ omne donū perfectū deſurſum eſt ⁊c̄.
Et q̄ꝫuis ſit deus oium per creationem ⁊ gubernatio
nem. ſm illud infra.4. Dn̄s oīuꝫ ſpecialiter tn̄ dicitur
eſſe deus iuſtorum tripliciter. Primo qdem ſm ſpecia
lem curam q̄ꝫ de eis gerit. p̄s. Oculi dn̄i ſuper iuſtos. 5
Et alibi dicit. Dn̄s illuminatio mea. Secūdo per ſpe
cialeꝫ cultū. Exo.15. Iſte deus meus ⁊ glorificabo eū.
Tertio q2 eoꝝ premiū. gen̄.15. Ego dn̄s. merces tua
magna nimis. Secūda perſona eſt mediatoris quam
tangit dicēs. Per ieſum xp̄m. Eodem.n. ordine dꝫ gra
tiarum actio in deum recurrere quo gratie a deo i nos
deueniunt: quod quidem eſt per ieſum xp̄m. Infra.5.
Per quem acceſſum habemus per fidem in gratia q̄
ſtamus. Tertia eſt perſona illorū pro quibus gratias
agit: quam deſignat ſubdens: pro oībus vobis: q2.ſ. eo
rum gratias quaſi ſuas reputat pp vinculum charita
tis. 2. Jo.1. Maiorem horum non habeo gratiaꝫ q̄ꝫ: vt
audiam ⁊c̄. Signanter aūt dicit pro oībus vobis: q2.ſ.
oībus placere deſiderat: p̄me cor.10. Sicut ⁊ ego per
oia omnibus placeo. Et oium ſalutem cupit ſm illud

c
ꝑme coꝛ.7.Uolo oēs hoīes eſſe ſicut meipſuȝ. Tertio
ponit mām gratiaꝝ actionis cū ſubdit. Q: fides vr̃a
annūciaꝛ in vniuerſo mōdo: qḋ agit qdē grās de fi-
de eo ꝙ eſt bonoꝝ oīum ſpūaliū fundamentū. Heb.ii.
Eſt aūt fides ſperādaꝝ ſubſtātia reꝝ. Cōmendaꝛ āt
romani de fide: q: fidē de facili ſuſceperāt ⁊ i eadē fir-
miter pmanebāt. Uñ ⁊ vſq; hodie apud eos plurima
fidei ſigna oſtēdunꝛ in viſitatione ſanctoꝝ locoꝝ., vt
Hiero. dicit ſuper epiſtolā ad Gal. Nondū tñ̄ perfectā
fidē habebāt: q: aliq eoꝛū p̄euenti erāt a pſeudo apo
2 ſtolis: vt crederēt legis cerimonias euāgelio iūgēdas.
Gaudet aūt ⁊ gratias agit de eoꝝ fide nō ſolum pp
eos: ſed pp vtilitatē inde cōſequētē: q:.ſ.eoꝝ exēplo q
erāt dñi gentiū alie gētes ꝓuocabanꝛ ad fidē: q: vt dic
glo. ꝓ:ōpte facit inferioꝛ qḋ videt fieri a ſupioꝛi: pp qḋ
ammoneꝛ p̄lati: vt fiāt foꝛma gregis ex aīo.i.pe. vltio.
¶ Cōſequenter cū dicit. (Teſtis.n.⁊c̄.) Oſtēdit affe-
ctū ſuū ad eos ex ōrone quā pꝛo eis fundit. Et q: ōro
nis negociū in ſecreto agiꝛ coꝛā deo ſm illud. Mat.6.
Tu aūt cum oꝛaueris intra in cubiculū tuū: ⁊ clauſo
hoſtio oꝛa patrē tuū: dei teſtimonio pꝛobat ſe pꝛo eis
oꝛare. Pꝛimo ergo inducit teſtē. Scḋo manifeſtat ſu-
3 pꝛa: qḋ teſtimoniū inducat: ꝙ ſine intermiſſione. Te-
ſtē aūt inducit cuȝ dicit. Teſtis eſt mihi deus ſub cuꝰ
teſtimonio oīa agunꝛ. Je.19. Ego ſum iudex ⁊ teſtis.
Et vt iuſtū teſtē nō fruſtra innocare oſtēdat: ponit cō
ſequēter quō ſit ei cōiunctus. Pꝛimo qdem quantuȝ
ad ſeruitiū cū dicit. Cui ſeruio.ſ.ꝑ latrie cultū. Deu.6.
Dñm deū tuū adoꝛabis ⁊ illi ſoli ſeruies. Scḋo q̄ātuȝ
ad modū ſeruiēdi cū dicit. In ſpiritu meo. Quaſi.d.ñ
ſolū in exterioꝛi ſeruitio coꝛpoꝛali: ſed p̄cipue interius
ſm ſpiritū. Jo.4. Spūs eſt deus ⁊ eos q adoꝛāt eum i
ſpū ⁊ veritate adoꝛare opȝ. Uel in ſpū.i.in ſpirituali-
bus obſeruātiis nō in carnalibus ſicut iudei. Phil.3.
4 Nos ſumus circūciſio q ſpū dei ſeruimus deo. Tertio
q̄ātū ad officiū i quo ſeruit.ſ.in euāgelio filii eius. ſȝ il
lud ſupꝛa codē. Segregatus in euāgeliū. Quod qdē
eſt filii dei tripliciter. Uno mō q: ē de ipſo. Luc.2. Euā
gelizo vobis gaudiū magnum. Alio mō q: eſt ab ipſo
p̄dicatū ex pꝛopꝛio officio. Luc.4. Quia ⁊ aliis ciuita
tibus opȝ me euāgelizare regnū dei: q: ideo miſſus ſuȝ.
Tertio q: ē ab eo iniunctū. Mar. vlti. Pꝛedicate euā
geliū omni creature. Sed ſm Aug. cum idē ſit teſtis
eſt mihi deus: qḋ iuro ꝑ deū vr̃ apoſtolus facere con-
tra id qḋ dñs dicit. Mat.5. Ego dico vobis nō iurare
oīno. Ja. vltio. Ante oīa aūt fratres mei nolite iurare.
Sed ſicut dicit Aug. libꝛo cōtra manicheos. Intelle-
ctus ſacre ſcripture ex actibus ſanctoꝝ intelligiꝛ. Idē
.n. ſpiritus quo ſacre ſcripture ſunt edite ſȝ illud.2.pe.
5 i. Spiritu ſancto inſpirati locuti ſunt ſancti dei hoīes
ſanctos viros ad operandū inducit. infra.8. Qui ſpiri
tu dei agunꝛ hi ſunt filii dei. Ex hoc ergo ꝙ Paulus
iuraſſe inueniꝛ oſtendiꝛ verbū dñi ⁊ apoſtoli Jacobi ñ
ſic eſſe intelligēdū quaſi iuramentū ſit oīo illicitū: ſed
q: ad hoc homo niti dȝ: vt q̄ātū ex ipſo eſt iuramēto ñ
vtaꝛ tanq̄; quodā bono ⁊ ꝑ ſe appetibili: tum pp ꝑicu
lum qḋ iminet ex frequēti iuratione: ne hō labat in ꝑ
iuriū pp labilitateȝ humane lingue. ſm illud Ecc.23.
Jurationi nō aſſueſcat os tuū: nā multi ⁊c̄. Tuȝ ēt q:
cōtra reuerētiā dei facere videꝛ q ipſum abſq; neceſſa
ria cauſa teſtē inducit. Uñ Ecc.23. Nominatio dei nō
ſit aſſidua in oꝛe tuo. Unde nec apoſtolus iuraſſe in-
ueniꝛ: niſi ſcribēdo: qñ homo cū maioꝛi deliberatione
⁊ cautela loqtur. Eſt aūt qñq; neceſſariū iuramētum:
vt fides verbo dicētis adhibeaꝛ. qḋ qñq; vtile eſt ēt ei
q audit. Et ſic apoſtolus iurat pp vtilitatem auditoꝝ

d
quibus erat vtile: vt ei crederēt quaſi nō querens: qḋ
ſibi vtile eſt. ſed multis vt ſalui fierēt. Unde qḋ dñs di
cit. Math.5. Qḋ amplius eſt.ſ. q̄; ſimplex verbum a
malo eſt: nō eſt intelligēdū a malo eius q iurat: ſed eiꝰ
q exigit iuramentum. non qdem a malo culpe: niſi in
caſu qñ exiſtimat qs eum a quo exigit iuramentū eſſe
falſū iuraturū: tūc.n. eſt graue pctm̄: vt dicit Aug. Sȝ
intelligit eſſe a malo pene.ſ. ignoꝛantia qua neſcimus
an ſit verū qḋ dr̃ nobis. Eſt aūt duplex modus iuran
di. Unus qdē per ſimplicē atteſtationē: ſicut cum dr̃
per deū: vel teſtis eſt mihi deus: ⁊ hoc modo apoſto-
lus iurat hic. Alius aūt per creationē: qñ.ſ. aliqs im-
ploꝛat diuinū teſtimoniū. ſm aliquā penā ſibi infligē
dam ſi mentiꝛ ſm illud ꝓs.7. Si reddidi retribuenti-
bus mihi mala ⁊c̄. Et hoc ēt modo apoſtolus iurat.2ᵉ
2 coꝛ.i. Teſtem deū inuoco in animam meam.
¶ Conſequenter ponit id ſupꝛa qḋ eum teſtem inuo
cat dicens ꝙ memoꝛiā veſtri facio ſemꝑ in oꝛationibꝰ
meis que ſunt ſine intermiſſione.ſ. q: ſemper in oꝛatōi
bus ſuis pꝛo eis oꝛabat pp vtilitatē cōem que ex earū
conuerſione pꝛoueniebat. i. regum.12. Abſit hoc pec-
catū a me i dño. vt ceſſeȝ oꝛare pꝛo vobis. Q: aūt dic̄.
Me. ve. facio. dupliciter poteſt itelligi. Uno modo ſit.
Memoꝛiā veſtri habeo ſm illud ꝓs.21. Adhereat lin
gua mea faucibus meis ſi nō meminero tui. Alio mō
memoꝛiā veſtri facio.ſ. coꝛā deo q reſpicit ōrones hu-
miliū. Et ſic dum ſancti pꝛo aliqbus oꝛant quodam-
modo diuino aſpectui pꝛoponūꝛ ſicut ⁊ cetera ſancto
rum facta. Uñ tertii reg.17. Dixit mulier ad Heliam.
Ingreſſus es ad me. vt rememoꝛenꝛ iniqtates mee. 3
Quaſi illud ſit in memoꝛia ⁊ in oculis dei qḋ cōtra iu
ſtos agiꝛ. Q: aūt dicit ōrones ſine itermiſſione ſe ha-
bere: cōgruit ei qḋ dicit.2.theſ. vlt. Sine itermiſſione oꝛa
te. Et Luc.18. Opȝ ſemper oꝛare ⁊ nūq̄; deficere. Que
qdem poſſunt itelligi tribus modis. Uno mō q̄ātum
ad ipſuȝ actū oꝛādi: ⁊ ſic ſemꝑ vel ſine itermiſſiōe oꝛat
q ſtatutis tꝑibus ⁊ oꝛis oꝛat. Act.3. Petrus ⁊ Joānes
aſcēdebāt i tēplū ad hoꝛā ōronis nonā. Alio mō quā-
tum ad finē ōronis q eſt vt itellectus noſter aſcendat i
deū. E ſic tādiu hō oꝛat q̄ādiu agit coꝛde oꝛe vel opere
vt i deū tendat. Et ſic ſemꝑ oꝛat q totam vitaȝ ſuam i
deū oꝛdinat. ꝑme Coꝛ.10. Siue mādicatis ſiue bibi-
tis ⁊c̄. Tertio quātū ad cauſam dum.n. aliqs agit. vñ
alii pꝛo eo oꝛent ipſe oꝛare vr̃: vt patet i his q dant ele 4
moſinas pauꝑibus q pꝛo eis oꝛāt. Ecc.29. Conclude
elemoſinā i ſinu pauperis ⁊c̄. Sic ergo cōtinuanda ē
lr̃a grās ago pꝛo vobis: q: bona veſtra reputo quaſi
mea qḋ pȝ ex hoc ꝙ pꝛo vobis oꝛo ſicut pꝛo meipſo.
¶ Deīde cum dicit. (Obſecrans ⁊c̄.) Pꝛobat affectū
ſuū ex deſiderio viſitatōis. Et ꝑmo ponit deſiderium.
Scḋo pꝛopoſitū exequēdi ibi. (Nolo aūt vos ignoꝛa-
re ⁊c̄.) Circa ꝑᵐ duo facit. Pꝛimo ponit deſiderii ſignū
Scḋo deſiderii cauſam ibi. (Deſidero.n.) Signū aūt
deſiderii eſt ōro quā faciebat. ex hoc aūt ſignū oſtēdiꝛ 5
deſideriū hmōi. ꝑmo qdem itenſum per hoc ꝙ dicit.
Obſecrans quaſi ob ſacra ꝯteſtās ſicut pꝛo aliquo ma
gno: qḋ mea merito excedit ꝓuer.18. Cū obſecratiōibꝰ
loqtur pauꝑ ⁊ diues effabiꝛ rigide. Qḋ aūt itenſe de-
ſideraꝛ magnū deſiderāti vr̃. Scḋo oſtēdiꝛ eſſe anxi
uȝ dicit: ſi quo mō: que.n. anxie aliqs deſiderat querit
adipiſci quocūq; mō ſiue facili ſiue laboꝛioſo. Phil.i.
Quid.n. dum oīmodo pꝛedicetur ſiue per occaſioneȝ
ſiue per veritatē xp̄s annunciet: ⁊ in hoc gaudeo: ſed
⁊ gaudebo. Tertio oſtendiꝛ eſſe diuturniī i hoc ꝙ di-
cit. tandē aliqñ.ſ. poſt longa deſideria. Juſti.n. non ad
hoꝛā: ſed perſeueranter afficiuntur pꝛouer.17. Omni

a tēpoꝛe diligit q amicus eſt. Quarto oſtenditur eſſe re
cium ex hoc ꝙ eſt diuine voluntati cōfoꝛme. Vñ ſub
dit.pſperū iter habeā:⁊ hoc ī voluntate dei.i.ſm volū
tate ei⁹ ſʒ quā ſolū aliqd reputo pꝛoſperū. ſicut ⁊ dñs
dicit. Math.26. Nō mea voluntas:ſed tua fiat.
¶ Deinde cū dicit. (Deſidero.n.⁊c̄.) Oſtēdit deſide
rij cāam que qdē eſt duplex. Vna vtilitas coꝝ q erāt vi
ſitādi. Vñ dicit. Deſidero.n.videre vos. Phil.i. cupio
oēs vos eſſe ī viſceribus xpi. Et hoc nō in vanū:ſicut
eſt ī amicitia ſeculari:ſed vt impartiar.i.tradā vobis ali
qd grē ſpiritualis:nō tanq̄ȝ actoꝛ gratie:ſed ſicut mi-
niſter.pᵉ coꝛ.4. Sic nos exiſtiet hō: vt miniſtros xpī
⁊ hoc ad cōfirmādos vos.ſ.i fide quā ſuſcepiſtis. Luc.
b 22. Et tu aliqñ cōuerſus cōfirma fratres tuos. Impti
tur aūt grāʒ miniſter multipliciter. Tū p miniſtratio
nē ſanctoꝝ grē.i.pe.4. Vnuſqſq; ſicut accepit grāʒ ī
alterutrū illā adminiſtrātes ⁊c̄. Tū p exhoꝛtationē ſ
monū. Eph.4. Ois ſermo malus ex oꝛe veſtro nō pce
dat:ſʒ ſi qs bonus eſt ad edificationē fidei:vt de grāʒ
audiētibus. Scḋa cā eſt mutua cōſolatio que cōſide-
raſ in cōuictu amicoꝝ. Vñ ſubdit. Ideſt cōſolari i vo-
bis hoc eſt me videre vos ⁊ ipartiri grām ⁊ me ſimul
cōſolari cū vobis.p eam que iuicē eſt fidem veſtrāʒ at
q; meā. Ad mutuā.n.cōſolationē reddit ſi vnanimes
in fide reddamur.2ᵉ.coꝛ.7. Qui ↄſolaſ humiles con-
ſolatus eſt nos deus in aduentū Titi non ſolum ⁊c̄.
3 ¶ Deinde cū dicit.(Nolo aūt vos ignoꝛare). ne vi-
deaſ eſſe vanū deſideriū ſubdit ppoſitū pſequēdi. Et
pmo ppoṅit ppoſitū. Scḋo cāam ppoſiti ibi. (Vt ali-
quē fructū). Tertio concludit ppoſiti pmptitudinē
ibi.(Ita qḋ i me). Circa pᵐ duo facit. Pꝛimo ponit p
poſitū. Scḋo ipedimentū ibi. (Et pꝛohibitus ſum ⁊c̄).
Dicit ergo pᵒ Nō ſolū deſidero vos videre:ſʒ ēt ppo-
ſui ad hoc opam dare:⁊ hoc nolo vos frēs ignoꝛare:
q: ſepe ppoſui venire ad vos:vt dilectionē meā oñde-
rē nō ſolū ꝟbo ⁊ lingua:ſʒ ēt opere ⁊ veritate: vt dr̄.1ᵉ
Io.3. Scḋo tāgit obſtaculū ipediēs eū ab iſto ppoſito
exequēdo dicēs. Pꝛohibitus ſum vſq; adhuc: ⁊ ħ vel
4 a diabolo q nitiſ ipedire pḋicationē ex qua pueniṫ ſal
lus hoīum puer.25. Vētus aqlo diſſipat pluuiā.i.do-
ctrinas pḋicatoꝝ. Vel ēt ab ipſo ſm cuius nutū diſpē
ſanſ itiera ⁊ verba. Iob.37. Nubes.i.pḋicatoꝛes ſpar
gūt lumē ſuū q̄ luſtrāt cūcta p circuitū quocunq; eas
volūtas gubernātis duxerit. Vñ ⁊ Act.16.dr̄. Trāſeū
tes āt frigiā ⁊ galathie regionē vetati ſunt a ſpū ſcō lo
q. Et iteꝝ. Tētabāt ire in bithiniā: ⁊ non pmiſit eos
ſpūs ieſu. Vtriuſq; aūt hoꝝ vult apoſtolus eos ñ igno
rare pp eoꝝ vtilitatē:vt.ſ.cognoſcētes affectū apl̄i de-
uoti⁹ ei⁹ verba ſuſcipiāt:⁊ ipedimētū viſitatiōis ei⁹ ipu
tēt ſue culpe:⁊ ſic coꝛrigant. Nā i penā culpe dr̄ ẏſa.
5. Mādabo nubib⁹ meis ne pluāt ſuper eam imbꝛem.
¶ Deinde ponit cāam duplicē ppoſiti.(Quaꝝ pma ē
vtilitas). Vñ dicit. Vt aliquē fructū habeā i vobis:ſi-
cut i ceteris gentibus qbus.ſ.pḋicaui qḋ pōt duplici-
5 ter itelligi Vno mō.q.d.vt faciā aliquē fructum ī vo-
bis p meam pḋicationem. Io.15. Vt eatis ⁊ fructū af-
feratis. Alio modo quaſi ex eoꝝ cōuerſione ei fructus
accreſcat.ſm illud. Io.4. Qui metit mercedeʒ accipit
⁊ fructum cōgregat i vitā eternā. Alia aūt cā eſt debi-
tū qḋ ſibi iminebat ex ſuſcepto officio.pᵉ coꝛ.9. Si nō
euāgelizauero ve mihi eſt ⁊c̄. Et q: vniuerſalē gentiū
apoſtolatū ſuſceperat oībus ſe aſſerit debitoꝛē.ſm illḋ
pme coꝛ.9. Cū eſſeʒ liber ex oībus:oīum me ſeruū feci
Et ideo duplicē diuerſitatē ponit. Vnā qdem ſm gen
tem cū dicit. Grecis ac barbaris. Dicit aūt aliqs bar-
barus dupliciter. Vno modo ſm qd:q.ſ.eſt extraneus

quo ad aliquem.ſm illud pme coꝛ.4. Si ergo neſcie- b
ro virtutē vocis ero ei cui loquar barbarus. Alio mo-
do ſimpliciter q.ſ.eſt extraneus a cōmunitate hoīum
inquantū ratione nō regiſ. Vnde pꝛopꝛie barbari di-
cuntur q ratione nō reguntur.ſm qḋ dictū eſt ſecun-
di macha.15. Ne ita ferociter ac barbare feceris.i.ību
mane:⁊ q: greci fuerūt pmi legū inuentoꝛes.oēs gen-
tiles q humanis legibus reguntur noīat grecos. De
iudeis aūt q diuinis legibus regebanſ mentionē non
facit.q: non erat iſtitutus apoſtolus iudeoꝛū:ſed gen
tilū. Gal.2. Ita vt illi in circunciſione: nos aūt i genti c
bus. ¶ Ex vtraq; aūt cauſa cōcludit pmptitudinem
volūtatis cū ſubdit. Ita qḋ i me.i.q̄tū ad me pertinet
dūmodo aliunde non ipediar pꝛōptium eſt: ⁊ vobis q
rome eſtis euāgelizare. Exo.35. Egreſſaq; oīs multi-
tudo filioꝛū iſrael de cōſpectu moyſi obtulit mēte pꝛō
ptiſſima atq; deuota. Et excludit ipedimentū pꝛōpti-
tudinis.ſ.erubeſcentiā pp quā multi ea ꝑmittunt q̄
alias facerent pꝛōpte:⁊ hoc eſt qḋ ſubdit. Non.n.eru-
beſco euangeliū qḋ qdem infidelibus apud quoſdaʒ
erubeſcibile videbaſ:pp id qḋ dicit pme coꝛ.i. Nos āt
pꝛedicamus xp̄m crucifixum iudeis qdem ſcādalum
gentibus aūt ſtultitiam. Nō eſt.aūt ſm rei veritatem d
erubeſcēdum pp id qḋ ſeqtur. Ipſis aūt vocatis iude
is atq; gentibus xp̄m dei virtutē ⁊ dei ſapientiaʒ. Vn
de dicitur Luc.9. Qui erubuerit me ⁊ meos ſermones
huc filius hoīs erubeſcet. Et inde eſt ꝙ baptizati lini-
unſ criſmate in fronte ſigno crucis vbi eſt ſedes vere- 3ᵃ.q.
cūdie:ne.ſ.euangeliū erubeſcant. Lectio. VI. 31.2.

Irtus enim dei eſt in ſalutē oī 2ᵐ
credenti:iudeo pꝛimū ⁊ greco. 3ᵒ.d.
Iuſtitia.n.dei in eo reuelaſ ex 25.q.
fide in fideʒ.ſicut ſcriptum eſt. 2.ā.i.
q.4.o
Iuſtus aūt ex fide viuit.† Reuelatur.n.ira vi.q.
dei de celo ſuper oēm impietatem ⁊ iniuſti- 14.5.
tiam hoīum eoꝛum† qui veritatem dei in in 12ᵐ.
iuſtitia detinent:† q: qḋ notum eſt dei:ma- q.28.
nifeſtū eſt in illis.† Deus.n. illis manifeſta- 5ᵐ.
uit.† Inuiſibilia.n.ipſius a creatura mūdi k.le.
p ea que facta ſunt intellecta conſpiciunſ: 4
† ſempiterna quoq; ei⁹ virtus ⁊ diuinitas. 6.ca.
¶ Poſtq̄ȝ apoſtolus romanos fideles qbus ſcribebat 3ᵃ ex.
ſibi beniuolos reddidit oſtēdendo affectū ſuū ad eos: 32ᵃ 2ᵉ
hic icipit inſtruere eos de his que ptinent ad euange 4.22ᵉ
licā doctrinā i ſe quā ſegregatū pḋixerat. Et pmo oſtē 4.4i.
dit virtutē euāgelice gratie. Scḋo exhoꝛtatur ad exe- art.3.
cutionē operū huius gratie.12.cap.ibi.(Obſecro ita- o.
q;). Circa pᵐ duo facit. Pꝛimo pꝛoponit quod itendit pᵃ.q.
Scḋo manifeſtat pꝛopoſituʒ ibi.(Reuelaſ.n.) Circa pᵃ ar.
pᵐ tria facit. Pꝛimo pꝛoponit virtuteʒ euangelice grē 12ᵒ.
Secūdo exponit ibi.(Iuſtitia.n.) Tertio expoſitio- lo.c
nem confirmat ibi.(Sicut ſcriptum eſt). Dicit ergo p
mo. Ideo euangeliū nō erubeſco:q: q̄tū vt dicit. pᵉ 5
coꝛ.i. Verbū crucis pereūtibus qdeʒ ſtultia ſit:nobis
tñ virtus dei eſt. Virtus.n.dei eſt.qḋ pōt itelligi. Vno 2ᵒ.d.
modo q: virtus dei in euangelio manifeſtatur.ſm illḋ 25.ar
pe.90. Virtutem operum ſuoꝝ annunciabit populo ti.5.
ſuo. Alio modo q: ipſum euangelium in ſe dei virtutē 2ᵐ
continet.ſm illud pe.67. Dabit voci ſue vocē virtutis. pᵒ.d.
Circa quam virtutem tria ſunt conſideranda. Pꝛimo 3ᵃ ex.
qdeʒ ad quid ſe iſta virtus extēdat:⁊ hoc deſignaſ cū 15.
ſubditur. In ſalutē. Ia.i. In māſuetudine ſuſcipite iſi.

c tum verbū qð ſaluare pōt animas veſtras. Qð qdem
ſit tripliciter. Uno mō inquantū ꝑ verbū euāgelij re-
mittunť pctā. Jo.15. Jā mūdi eſtis ꝓꝑ ſermonē quem
locutus ſum vobis. Scðo inquantū ꝑ euangeliū hō
ꝯſequiť gratiā ſanctificātē. Jo.17. Sanctifica eos i ve
ritate: ſermo tuus veritas eſt. Tertio in quantū ꝑdu-
cit ad vitā eternā. Jo.6. Uerba vite eterne hēs. Scðo
per quē modū euangeliū ſalutē cōferrat: q: tripliciter.
Primo ꝑ fidē. Mar. vltimo. Predicate euāgeliū om-
ni creature: q crediderit ⁊ baptizať fuerit ſaluus erit.
2 Scðo ꝑ cōfeſſionē. Jnfra ca.10. Oris cōfeſſio fit ad ſa
lutē. Tertio ꝑ ſcripturā. Uñ ēt verba euāgelij ſcripta
virtutē ſalutiferā habēt: ſicut beatus Barnabas infir-
mos curabat euāgeliū ſupponēdo. Cauēde ſunt tñ ſu
ꝑſtitiones caracteꝝ: q: hoc eſt ſupſtitioſuȝ. Uñ Eze.
9. Jlli ſaluati ſunt in quoꝝ frōtibus eſt ſcriptū tau. qð
eſt ſignū crucis. Tertio qbus euāgeliū ſit in ſalutē q:
tā iudeis q̃ȝ gētibus. Nō.n. iudeoꝝ tm̄ deus eſt: ſȝ gē-
tiū. Jnfra.3. ⁊ iō ſubdit. Judeo ꝑmū ⁊ greco. Per gre-
cū oēm gētilē intelligēs: eo ꝙ a grecis gētiliū ſapiētia
eſt exorta. Sȝ cū infra.10. dicať. Nō eſt diſtinctio iudei
⁊ greci, quō hic iudeo ꝑmū. Dōm eſt ergo ꝙ q̄ȝtū ad ſa
lutis finē cōſequēde nō eſt diſtinctio iter eos. Equalē
.n. cōſequunť mercedē vtriq̄ȝ ſicut ꝑ labore ēt i vinea
3 ꝑores ⁊ poſteriores eūdē dēariū acceperūt: vt dř mat.
20. Sȝ q̄ȝtū ad ordinē ſalutis iudei ſunt ꝑmi: q: eis ꝓ
miſſiones ſunt facte: vt ifra.15. Et i eoꝝ grām ſunt gē
tiles aſſumpti ac ſi ramus oleaſtri iſerať i bonā oliuā
vt ifra.11. ex eis ēt ſaluator noſter natus eſt. Jo.4. Sa
lus ex iudeis eſt. ¶ Exponit cōiter quō euāgeliū ſit i
ſalutē cū dicit. Juſtitia.n. dei reuelať in eo ꝑ fidē in fi-
dē qð qdē dupliciter pōt intelligi. Uno mō de iuſtitia
qua deus iuſtus eſt. ſm illud ps.10. Juſtus dñs ⁊ iuſti
tiā dilexit. Et ſm hoc ſenſus eſt ꝙ iuſtitia dei qua. ſ. iu
ſtus eſt ſeruādo ꝓmiſſa i eo reuelať. ſ. in hoie credēte
euāgelio q: credit deū ipleſſe qð ꝓmiſit de xp̄o mitten
4 do: ⁊ hoc ex fide. ſ. dei ꝓmittētis. ps.144. Fidelis dñs
in oībus verbis ſuis. Jn fidē. ſ. hoīs credētis. Uel alio
mō: vt itelligať de iuſtitia dei qua deꝰ hoies iuſtificat:
Nā iuſtitia hoīum dř q̄ ſe hoies ꝓꝓrijs viribus iuſtifi
care ꝓſumūt ifra.10. Jgnorātes dei iuſtitiā ⁊ ſuā q̄rē-
tes ſtatuere: iuſtitie dei nō ſunt ſubiti. Que qdē iuſtitia
reuelať i euāgelio i q̄ȝtū ꝑ fidē euāgelij hoies iuſtificā
tur. ſm qðcūq̄ȝ tp̄s. Uñ ſubdit. Ex fide i fidē. i. ex fide
veteris teſtamenti: ꝓcedendo in fidem noui teſta-
mēti q: ab vtroq̄ȝ homines iuſtificantur: ⁊ ſaluantur
per fideȝ xp̄i: q eadē fide crediderūt vētuꝝ: q̄ nos cre
dimꝰ veniſſe. Et iō dř. ꝑme cor.3. Habētes eādē ſpēȝ fi-
5 dei credimꝰ ꝓꝑ qð loqmur. Uel pōt itelligi ex fide ꝑdi-
catoꝝ i fidē auditoꝝ. infra.11. Quō credēt ei quē non
audierūt. Uel ex fide vnius articuli i fidē alteriꝰ: q: ad
iuſtificationē reqriť oīum articuloꝝ fides. Apo.1. Bea
tus q legit ⁊ audit verba ꝓphetie huius. ſ. oīa nō vnū
tm̄. Alio mō pōt itelligi ex fide ꝑſenti i fidē futurā. i. i
plenā viſionē dei q̄ qdeȝ dř fides rōne certe ⁊ firme co
gnitionis. ꝑme cor.13. Uidemꝰ nū c ꝑ ſpeculū i enigma
te. tūc aūt facie ad faciē. Probat aūt hāc expoſitioneȝ
cū ſubdit. Sicut ſcriptū eſt. Juſtus āt meus ex fide vi-
uit. Qð qdē accipiť. ſm lrām.70. Nā i littera noſtra q̄
eſt ſm hebraicā veritatē dř. Juſtus ex fide ſua viuit. dř
aūt meus. ſ. a me iuſtificatꝰ: ⁊ apud me iuſtus reputatꝰ
Jnfra.4. Si aūt Abrahā ex opibus legis iuſtificatus
eſt hȝ gloriā: ſȝ nō apud deū. Quid.n. ſcriptura dicit?
Credidit Abrahā deo ⁊ reputatū eſt ei ad iuſtitiā. Uñ
ex hoc ſubdiť. Ex fide viuit. ſ. vita grē. Gal.2. Q: autē
nūc viuo in carne: in fide viuo filij dei. Quattuor aūt

hic cōſiderare opȝ circa fidē. Primū qdē qd ſit fides: d
Jmportat.n. aſſenſum quēdā cū certitudine ad id qð
nō vř ex volūtate: q: nullus credit niſi volēs: vt Au-
gu. dicit. Et ſȝ hoc differt a dubitante: qui in neutram
parteȝ aſſentit. Differt etiam ab opinante qui aſſentit
in vnam partē nō cū certitudine: ſȝ cū formidine al-
terius. Differt ēt a ſciēte q ꝑ certitudinē aſſentit ex ne
ceſſitate rōnis. Et ſm hoc fides eſt media infra ſcien-
tiā ⁊ opinionē. ¶ Scðo cōſiderādū eſt an fides ſit vir-
tus ⁊ manifeſtū eſt ꝙ nō eſt virtus ſi accipiať ꝓ eo ꝙ
crediť. ſm illud fides chatolica hec eſt: vt vnū deū in
trinitate. Si aūt accipiať pro habitu quo credimus: ſic
q̄ñq̄ȝ eſt virtus q̄ñq̄ȝ non. Eſt.n. virtus principiū actꝰ
perfecti. Actus aūt ex duobus principijs depēdens nō
pōt eſſe perfectus ſi alteri principioꝝ deſit ſua perfe-
ctio: ſicut equitatio nō poteſt eſſe perfecta ſi: vel equꝰ
nō bene vadat: vel ſeſſor equū ducere neſciat. Actus
aūt fidei q eſt credere depēdet ex intellectu: ⁊ volunta 2
te mouēte intellectū ad aſſenſuȝ. Unde actus fidei erit
perfectus ſi voluntas perficiatur per habitū charita-
tis: ⁊ intellectus ꝑ habitū fidei. non aūt ſi habitus cha
ritatis deſit: ⁊ ideo fides formata charitate eſt virtus:
non aūt fides informis. Tertio cōſiderandū eſt ꝙ idē
numero habitus fidei qui ſine charitate erat informis
adueniēte charitate fit virtus: q: cū charitas ſit extra
eſſentiā fidei ꝑ eius aduētū vel receſſum nō mutatur
ſubſtātia eius. ¶ Quarto cōſiderandū eſt ꝙ ſicut cor
pus viuit ꝑ aīaȝ nālī vita. ita aīa viuit ꝑ deū vita grē.
Primo aūt deus aīam inhabitat per fidem. Ephe.3.
habitare xp̄m ꝑ fidē in cordibus veſtris: nec tñ eſt ꝑ- 3
fecta habitatio niſi fides per charitatē ſit formata q̄ ꝑ
vinculum ꝑfectionis nos vnit deo: vt diciť col.3. Et iō
qð h̄ dicit. Ex fide viuit. itelligēdū eſt fide formata.
¶ Deinde cū dicit. (Reuelať.n. ira dei) probat qð di-
xerat. ſ. virtutem euāgelice gratie eſſe oībus hoībus i
ſalutem. Et primo oſtēdit ꝙ eſt neceſſaria ad ſalutem.
Scðo ꝙ eſt efficax ſiue ſufficiens. 5. cap. ibi. (Juſtifica
ti igiť ex fide.) Circa ꝑm̄ duo facit. Primo oſtendit vir
tutē euāgelice gratie fuiſſe neceſſariā ad ſalutē genti-
bus: q:. ſ. ſapientia de qua confidebāt ſaluare eos non
potuit. Scðo oſtendit ꝙ fuit neceſſaria iudeis: q:. ſ. cir
cunciſio ⁊ lex ⁊ alia in qbus cōfidebant eis ſalutē non
attulerunt. 2. cap. ibi. (Propter qð inexcuſabilis eſt.)
Circa ꝑm̄ duo facit. Primo proponit qð intēdit. Scðo
manifeſtat ꝓpoſitū ibi. (Quia qð notū eſt dei.) Pro-
ponit aūt tria. Primo qdem petitam dicens. recte dico
ꝙ in eo iuſtitia dei reuelať. Reuelatur.n. in eo ira dei
.i. vindicta ipſius: que dicitur ira dei: ſm ſimilitudinē
hoīum iraſcentiū: qui vindictā querūt. tñ deus vindi-
ctam infert ex animi tranqllitate. Sap.12. Tu aūt do- 4
minator noſter cū trāqllitate iudicas. Et de hac ira ibi
diciť. Jo.3. Qui incredulus eſt filio nō videbit vitā: ſȝ
ira dei manet ſuper eū. Hoc aūt dicitur: q: qdaȝ phi di
cebāt a deo non eſſe penas pctōrum. cōtra id qð dici-
tur in ps.93. Qui corripit gētes nō arguet. Unde ad-
diť. De celo q: credebant circa celeſtia eius ꝓuidentiā
occupari: ita ꝙ ad res terrēas nō ſe extēderet. Job.22.
Circa cardines celi ꝑambulat nec noſtra conſiderat.
Sed ſicut ētiā ps.101. diciť de celo in terrā proſpexit.
Uel diciť de celo eoꝝ inigtatē demonſtrare: q: maxie 5
ex magnitudine celi creatoris virtutē intelligere de-
buerūt. Job.20. Reuelabūt celi inigtatē eius. Uel de
celo vēturi ad iudiciū. Act. ꝑo. Quēadmodū vidiſtis
eū aſcēdētē in celū ita veniet. Scðo ponit culpā ꝓ qua
pena iſligiť. Et ꝑo qdem que contra deū cōmittiť cum
ſubdit. Super oēȝ ipietatē. Sicut. n. pietas dř cultus.

Fides importat q̄ȝdā certitudinem.

Fides ſi accipiať ꝓ eo ꝙ crediť nō eſt virtus

Euāgelice veritatis cognitio neceſſaria ē oī homini

a q deo exhibet tāq̄ summo parēti: ita ipietas dr̄ pctm̄
qḋ ē ꝯ cultū diuinū Eze.18. Impietas ipī̄ sup euꝫ erit.
Scḋo pōit culpā q̄ cōmittit in hoīe cū dic̄. (Et iniusti
tiā). Nā iustitia ē p quā hoīes iuicē rōe ꝯueniūt ꝛ cō-
municant. Job.35. Filiuꝫ hoīs adiuuabit iustitia tua.
Tertio pōit cognitionē quā ḋ eo habuerūt cū subdit.
(Hoīum eoꝝ q vitatē dei) idest verā ḋ deo cognitionē
ḋtinēt i iniustitia q̄si captiuatā. Nā va dei cognitio q̄-
tum est de se inducit hoīes ad bonū, sed ligat q̄si ca-
ptiuitate detēta p iniustitie affectū: p quā vt i ps.11. di-
2 citur. Diminute sūt veritates a filiis hominum.
¶ Deinde cuꝫ dicit. (Quia qḋ notū est). Manifestat
ppositū: ordine tamē retrogrado. Primo enim cōsen
tit q sapientes gentilium de deo cognouerunt verita
tem. Scḋo oñdit q i eis ipietas ꝛ iniustitia fuerit, ibi.
(Ita vt sint iexcusabiles). Tertio q iram dei incurre-
runt ibi. (Qui cum iustitiam dei). Circa primuꝫ tria
facit. Primo ostendit quid de deo cognouerunt. Secū
do oñdit a quo huiusmodi cognitioneꝫ acceperūt ibi.
(Deus enim illis). Tertio oñdit per quē modum ibi.
(Inuisibilia eniꝫ). Dicit ḡ pmo. recte dico q veritatē
dei detinuerūt. Fuit enim in eis q̄tū ad aliquid vera
dei cognitio: qꝛ qḋ notum est dei: idest qḋ cognoscibi-
le est de deo ab homine p rōnem: manifestum est in il
3 De' quomodo cognit' sit a sapientibus gentilium lis.i. manifestū ē eis ex eo qḋ i illis est.i. ex lumine in-
trinseco. ¶ Sciēdū est ḡ q aliqd circa deum est oīno
ignotum homini in hac vita.s. qd est deus. Uñ ꝛ pau
lus inuenit athenis araꝫ inscriptam ignoto deo. Et h
ideo: qꝛ cognitio hominis icipit ab his q̄ sunt ei cōna
turalia.s. a sensibilibus creaturis q̄ nō sunt ꝓportio-
nate ad repñtandā diuinā essentiā. Potest tamē ho-
mo ex huiusmodi creaturis deū tripliciter cognosce-
re: vt Dionysius dicit in libro de diuinis nominibus.
Uno qdē mō p causalitatē: qꝛ eniꝫ huiusmodi crea
ture sunt defectibiles ꝛ mutabiles necesse ē eas redu-
cere ad aliquod principiū imobile ꝛ pfectū: ꝛ ſm h co
De' cognoscatur trib' mōis gnoscitur de deo an ē. Scḋo p viā excellentie. Nō.n.
reducunt oīa in pm̄ principiū: sicut in propriaꝫ cām ꝛ
vniuocā, p vt hō hoīem generat: sed sicut i cāꝫ cōem:
ꝛ excedētem: ꝛ ex h q ē sup omnia. Tertio p viā nega
tiōis: qꝛ si ē causa excedens nihil eoꝝ q̄ sūt in creatu-
4 ris potest ei cōpetere. sicut ēt neq̄ corpus celeste pro-
prie dicitur graue vel leue aut calidū aut frigidū. Et
ſm h dicim' deū imobilē: ꝛ infinitum ꝛ si quid aliud
hmōi dr̄. huiusmodi aūt cognitioneꝫ habuerūt p lu-
mē rōnis. ps.4. Multi dicūt qs oñdit nobis bona si-
gnatū est super nos lumen vultus tui domine.
¶ Deinde cū dicit. (De'.n. illis manifestauit). Oñdit
a quo actore hmōi cognitio eis fuerit manifestata: ꝛ
dicit q deus illis manifestauit. ſm illud Job.35. Do-
cet nos sup iumēta terre. Ubi ꝯsiderādum ē q vnus
hō alteri māifestat explicādo cōceptum suū p aliq̄ si-
gna exteriora: puta p vocē vel scripturā. Deus aūt du
5 plr aliqd homini manifestat. Uno mō infundendo
lumē interius p qḋ hō cognoscit. ps.42. Emitte lucē
De' duobus mōis manifestat se hominibus. tuā ꝛ vitatē tuā. Alio mō ꝓponēdo sue sapiētie signa
exteriora.s. sensibiles creaturas. Ecc.1. Effudit illā.s.
sapiētiā sup oīa opa sua. Sic ḡ deus illis manifesta-
uit: vl iteri' fūdēdo lumē vl exteri' ꝓponēdo visibiles
creaturas: in quibus sicut in quodā libro dei cogni
tio legeretur.
¶ Deide cū dic̄. (Inuisibilia.n. dei ꝛc̄). Oñdit p quē
modū huiusmodi cognitionē acceperint. Ubi p consi
derādū ē q̄ sunt ista que de deo cognouerūt. Et ponit
tria. Primo qdē inuisibilia ipsius p q̄ intelligitur dei
essentia: q̄ sic dictū ē a nobis videri nō pōt. Jo.1. Deuꝫ
nemo vidit vnq̄.s. p essentiā vita mortali viuēs.1.thi. b
1. Regi seculoꝝ imortali ꝛ inuisibili. Dic̄ aūt pluraliter
inuisibilia: qꝛ dei essentia nō ē nobis cognita. ſm illud
qḋ ē.s. ꝓut i se est vna. Sic erit nobis i patria cognita:
ꝛ tūc erit dominus vnus ꝛ nomē ei' vnū: vt dr̄ zach.
vltimo. Est aūt manifesta nobis p quasdā similitudi-
nes in creaturis repertas: q̄ id qḋ in deo vnū ē multi
pliciter participāt: ꝛ ſm h intellectus noster ꝯsiderat
vnitatē diuine essentie sub rōne bonitatis: sapiētie vir
tutis ꝛ hmōi q̄ i deo nō sunt. Hec ergo inuisibilia dei
dicit: qꝛ illud vnum qḋ his noībus seu rationibus in
deo rñdet nō videt a nobis. Heb.11. Ut ex inuisibilib' i
uisibilia fierēt. Aliḋ aūt qḋ de deo cognoscitur ē virtus
ipsius. ſꝫ quā res ab eo ꝓcedūt sic a principio ps.146. 2
Magnus dñs ꝛ magna virtus ei'. Hāc ḡ virtutē phi
perpetuam esse cognouerūt. Uñ dr̄. Sempiterna q̄q̄
ꝟtus ei'. Tertiū cognitū est qḋ dicit. Et diuinitas. ad
qḋ pertinet q cognouerūt deū: sic̄ vltimum finem in
queꝫ oīa tēdūt. diuinū.n. bonū dicitur bonū cōe qḋ ab
oībus participatur: ꝓpter hoc potius dixit diuinitatē
que participationē significat q̄ deitatē q̄ significat es
sentiā dei. col. primo caplo. Et i ipso habitat omnis ple
nitudo diuinitatis. Hec aūt referūt ad tres modos co
gnoscēdi supradictos. Nā iuisibilia dei cognoscūtur
p viā negatiōis sempiterna virtus p viā causalitatis:
diuinitas p viā excellentie. ¶ Secūdo ꝯsiderādū ē
p qḋ mediū illa cognouerūt qḋ designat cuꝫ dic̄. Per 3
ea que facta sunt: sicut enim ars manifestat per artifi
cis opa: ita ꝛ dei sapiētia māifestat p creaturas. Sap.
13. A magnitudine.n. speciei ꝛ creature cognoscibilr po
terit creator hoꝝ videri. ¶ Tertio oñdit quō p ista co
gnoscat deus cū dicit. Intellecta cōspiciūt. Intelle-
ctu.n. cognosci pōt deus non sensu vel imaginatiōe: q̄
corporalia nō trāscēdūt: de' aūt spūs ē: vt Jo.4. dr̄ ysa.
52. Ecce intelliget fu' meus. ¶ Quarto pōt designa
ri a quo p huc modū deus cognoscat cū dr̄. A creatu
ra mūdi: p quod vno mō pōt itelligi hō. Mar. vltio.
Predicate euangeliū omni creature: vel ꝓpter excel-
lentiā hominis q̄ ordine nature minor ē angelis: ſꝫ ex
cellit inter iferiores creaturas. ſꝫ illḋ ps.8. Minuisti 4
eū paulo minus ab angelis: oīa subiecisti sub pedib'
ei' oues ꝛ boues. ꝛc̄. Ul' qꝛ cōicat cū oī creatura: hꝫ.n.
eē cū lapidibus: viuere cū arborib': sentire cū aīalib':
itelligere cū angelis: vt Gregorius dicit. Alio mō pōt
itelligi de vli creatura. Nulla.n. creatura ex propriis
nālibus pōt dei essentiā in seipsa videre. Uñ ꝛ ḋ sera-
phin dr̄ ysa.6. q duab' alis velabāt caput: ſꝫ sic hō itel
ligit deū p creaturas visibiles: ita angelus p h q itel
ligit ꝓpā essētiā. ¶ Pōt aūt aliter itelligi p creaturā
mūdi nō ipa res creata: ſꝫ reꝝ creatio: ac si diceret a cre
atiōe mūdi: ꝛ tūc pōt duplr ordinari. Uno° q itelligat
q iuisibilia dei itelligūt p ea q̄ fcā sūt a creatiōe mūdi:
n solū p ea q̄ facta sūt tpe grē. Alio mō q itelligat q 5
a° creatiōe mūdi hoīes icepunt deū cognoscere p ea q̄
facta sūt Job.26. Omnes hoīes vidēt eū. Glo. aūt dic
q p iuisibilia dei itelligit psona pris. ſm illud 1.thi.
vltimo. Quē nullus hoīuꝫ videt ꝛc̄. Per sempiternaꝫ
virtūtē psona filiȷ̄. ſꝫ illḋ p'. cor.1. Xp̄ꝫ dei virtutē. Per
diuinitatē psona. spūs sci cui appropiat bonitas: nō q
phi ductu rōis potuerint puenire p ea que facta sunt
in cognitionē psonaꝝ q̄tū ad propria que nō signi-
ficāt habitudinē cāe ad creaturas: ſꝫ ſꝫ appropiata. Di
cūt tñ ḋfecisse in tertio signo.i. in spū scō: qꝛ nō poste
rūt aliqd rñdere spūi sancto: sic̄ posuerūt aliquid res-
pōdere patri.s. ipsuꝫ pmū pncipiū: ꝛ aliquid respōdet
filio.s. pmā mētē creatam quā vocabāt paternum itel

c lectū:vt Macrobius dīc̄ i libꝛo ſup̄ ſomniū ſcipiōis.
Infra Lectio. VII.
2.p°. Ita vt ſint iexcuſabiles : †q2 cū
p° 2°. cognouiſſēt deū:nō ſicut deum
q.6°. gloꝛificauerūt aut gr̄as egerūt:
art.8. †ſ3 euāuerūt i cogitatiōib⁹ ſuis:
o ⁊ obſcuratū eſt inſipiēs coꝛ eoꝝ.†Dicētes
Exo. .n.ſe ſapientes eſſe ſtulti facti ſūt: ⁊ mutaue
q̄rto runt gloꝛiā3 incoꝛruptibilis dei in ſimilitu/
pſal. dinē imaginis coꝛruptibilis hominis ⁊ vo
4°. lucꝝ ⁊ q̄drupedum ⁊ ſerpentium : †ꝓpter
2 quod tradit illos deus in deſideria coꝛdis
2°2°. eoꝝ in im mūdiciā: vt contumeliis afficiā
q.46. coꝛpoꝛa ſua in ſemetipſis.†Quia commu/
2°2°. tauerūt veritatē dei in mēdaciū : ⁊ coluerūt
q.94. ⁊ ſeruierūt creature poti⁹ q̄ȝ creatoꝛi:qui ē
art.1. benedictus in ſecula ſeculoꝝ Amen.
c ¶ Poſtq̄ȝ apoſtolus oñdit veritatē dei fuiſſe gētib⁹
p° 2°. cognitā.hic oſtendit eos fuiſſe obnoxios culpe impie
q.87. tatis ⁊ iniuſtitie. Et p̄ oſtendit hoc quātū ad culpam
art. 2. impietatis. Secūdo q̄tū ad culpā iniuſtitie ibi.(Et ſi
c cut nō ꝓbauerūt ⁊c̄.)Poſſet aūt aliqs credere eos cul
ō. 20° pa impietatis excuſari ꝑꝑ ignoꝛātiā : ſicut apoſtolus
3 de ſe dicit infra.i.thi.i.Miſericoꝛdiā ꝯſecutus ſum:q2
ignorās feci. Primo ergo oſtēdit gētiles nō eē excuſa
biles. Secūdo pōit eoꝝ culpā ibi.(Et mutauerūt glo
riā.)Circa p̄m̄ cōſiderādū eſt ꝙ tūc ignoꝛantia culpā3
excuſat:qñ ſic pꝛocedit ⁊ cauſat culpā3 ꝙ nō cauſaī a
culpa:ſicͭ cū aliqs adhibita diligentia debita:dū credit
ꝑcutere hoſtem percutit patrē. Si vero ignoꝛātia cau
4 ſetur ex culpa nō pōt ſubſequētē3 culpā ignoꝛātia ex/
cuſare. Uñ ſi qs ꝑ ebꝛietatē homicidiū cōmittit nō ex
cuſaī ex culpa:q2 peccauit ſe inebꝛiādo. Uñ ſm philo
ſophū3 Meret duplices multationes. Primo igiī ꝓ
ponit qō antēdit dicēs. Ita qō ē dei notū ē eis: vt ſint i
excuſabiles.i.vt ꝑ ignoꝛātiā excuſari ñ poſſint. Iac.4.
Sciēti bonū:⁊ ñ opāti pctm̄ eſt illi. Infra. ſcōo. Pꝛo/
pter qō iexcuſabilis es. Scōo ibi.(Quia cū cognouiſ
ſent ⁊c̄.)ꝓbat qō dixerat:⁊ p̄mo oñdit ꝙ p̄ma eoꝝ
culpa ex ignoꝛātia nō ꝓceſſit. ſcōo ꝙ ex hac culpa eſt
ignoꝛantia ſubſecuta ibi.(Sed euanuerūt). Q2 aūt p̄
ma eoꝝ culpa nō fuerit ex ignoꝛātia oſtēdiī ꝑ hoc ꝙ
dei cognitionē habētes ea nō ſunt vſi ad bonū3. Du/
plr̄ aūt deū cognouerūt:vno mō:ſicut oībus ſupere/
minētē:⁊ ſic ei debebāt gloꝛiā ⁊ honoꝛē q̄ ſuperexcel/
5 lētibus debeī. iſti ideo dicūī inexcuſabiles: q2 cum co
gnouiſſent deū:nō ſicut deum gloꝛificauerunt : vl̄ q2
ei debitum cultum nō impenderunt :vel quia eius v/
tuti ⁊ ſciētie terminū ipoſuerunt:aliquꝫ potentie ⁊ ſciē
tie ſubtrahentes cōtra id quod diciī. Eccle.43. Gloꝛi/
ficātes dñm q̄ȝtūcūq3 poteritis. Secundo cognoue/
runt:cū ſicut oīū3 bonoꝝ cauſā3:vnde ei in oībus gra
tiaꝝ actio debebaī. quā iñ ipi nō impēdebant. ſ3 potꝰ
ſuo ingenio. ⁊ v̓tuti ſue bōa ſua aſcribebāt. Uñ ſubdit.
Gr̄as ñ egerūt.ſ.dño.i.theſ.vltio. In oib⁹ gr̄as agite.
¶ Deīd cū dic̄.(S3 euanuerūt.)Oñdit ꝙ i eis ex cul
pa ē ignoꝛātia ſubſecuta. Et p̄ ponit intentū. ſecundo
manifeſtat ꝓpoſitū ibi.(Dicētes). Primo ergo ꝓpōit
culpā q̄ ē ignoꝛātie cauſa cū dicit. Euanuerūt. vanū3
.n.dr̄ qō nō h3 ſtabilitatē ſeu firmitatē:ſolus aūt deus
de ſe ē immutabilis. Mal.3. Ego deus nō mutoꝛ. Et
ſic ſolū mēs hūana ē a vanitate libera:qñ dō innitiī:cū

āt ꝑtermiſſio deo innitiī:cuicūq3 creature icurrit vani
tatē. Sap.13. Uani ſūt oēs hoīes)in qbus ñ ſubeſt ſciē
tia dei ⁊c̄. p̄s.93. Dñs ſcit cogitatiōes hoīū3 qm̄ vane
ſūt. In cogitatiōibus ſuis euanuerūt inq̄ȝtū in ſeipſis:
⁊ nō in deo fiduciā habebāt ſibi : ⁊ non deo bona ſua
aſcribētes. ſ3 illō p̄s.11. Labia nr̄a ⁊c̄. Scōo pōit igno
rātiā ſubſecutā dicēs. Et obſcuratū ē.i.ꝑ h̄ ꝙ obſcura
tū ē:factū eſt coꝛ eorum inſipiens .i.lumine ſapientie
pꝛiuatū:ꝑ quā hō vere deum cognoſcit. Sic̄.n.q oculos
coꝛꝑales ſole mālī auertit obſcuritatē coꝛꝑalē icur
rit:ita ille q a deo auertiī de ſeipſo p̄ſumēs: ⁊ nō ō deo
ſpiritualiter obſcuraī. pꝛouer.11. Ubi humilitas ꝑ quā
.ſ.hō ſe deo ſubījcit:ibi ſapiētia: vbi ſupbia:ibi cōtume
lia. Mat.11. Abſcondiſti hec a ſapientibus ſm ꝙ.ſ.eis
videbatur:⁊ reuelaſti ea paruulis.i. humilibus : ⁊ de
his habetur ephe.4. Gētes ambulāt in vanitate ſen/
ſus ſui tenebꝛis obſcuratū habentes intellectum.
¶ Deīde cū dicit.(Dicētes)Exponit qō dixerat : ⁊ p̄
mo q̄liter in cogitatiōibus ſuis euanuerunt cū3 dicit.
(Dicētes ſe eſſe ſapientes ſtulti facti ſūt).Dicētes.i.ſa
pientiā ſibi a ſeipſis aſcribētes. Yſa.5. Ue q ſapientes
eſtis in oculis veſtris. yſa.19. Quo dicetis pharaoni fi
lius ſapiētiū:ego filius regum antiquoꝝ ⁊c̄. Scōo ex
pōit qō dixerat ⁊ obſcuratū ē iſipiens coꝛ: cū dic̄: ſtul
ti facti ſūt:q̄ſi ꝯ diuinā ſapiētiā agētes. Ie.10. Stultus
factus ē oīs hō a ſcientia ſua de q̄.ſ.pꝛeſumebat.
¶ Deinde cū dic̄.(Et mutauerūt gloꝛiā). Ponit pec
catū impietatis gentilium. Et p̄ quātū ad hoc ꝙ pec
cauerunt ꝯ gloꝛiam dei. Scōo q̄ȝtū ad hoc peccaue/
rūt cōtra veritatem nature ipſius ibi.(Que commu/ 3
tauerūt veritatē). Circa p̄m̄ duo facit. Primo ponit im
pietatis culpā. 2° penā ibi.(Pꝛopter ꝙ tradit). Culpa
qdē eoꝝ fuit ꝙ q̄ȝtū in ipſis erat honoꝛē diuinum in
aliū trāſtulerūt. ſm illud. Ie.2. Pp̄lus meus mutauit
gloꝛiā ſuā in ydolū. Primo ḡ ponit id qō mutauerūt.
ſcōo id i qō mutauerūt ibi.(In ſimilitudinē). Circa p̄
mū tria ſūt attēdēda ex p̄te dei. Primo qdē ipſius glo
ria quā tāgit dicēs. Et mutauerūt gloꝛiā. qō pōt ītel/
ligi duplr̄. Uno mō de gloꝛia q̄ hō deum gloꝛificat:ei Glia
cultū latrie exhibendo.i.thi.i.ſoli deo honoꝛ hāc igiī dei
mutauerūt cū cultū3 deo debitū exhibuerūt alijs. Alio muta
mō pōt itelligi de gloꝛia q̄ deus in ſe gloꝛioſus ē:q̄ eſt tur
incōꝑhenſibilis ⁊ infinita: ꝓuer.25. Perſcrutatoꝛ ma/ duplr̄
ieſtatis oppꝛimeī ad gloꝛia. Que qdē gloꝛia nihil aliō 4
ē q̄ȝ ipſa claritas diuine nature. Lucē.n.habitat inac/
ceſſibilē.i.thi.vltimo. Hāc aūt mutauerūt dū eā alijs at
tribuerūt. Incōicabile.n.nomē lignis ⁊ lapidibus im
poſuerūt:vt dr̄ ſap.14. Scōo notaī incoꝛruptibilitas
cū dicit. Incoꝛruptibilis:ipſe.n.ſolus ꝑfecte icoꝛrupti
bilis ē:q ē oīno īmutabilis. Oīs.n.mutatio q̄dā3 coꝛ/
ruptio ē. Uñ dr̄.i.thi.vltio. Solus h3 īmoꝛtalitatem.
Tertio notaī nature ſublimitas cū dr̄ dei:vt.n.in p̄s.
.47.diciī. De⁹ magn⁹. dñs. Ex p̄te v̓o eius in qō muta
uerūt:tria coꝛreſpōdētia ponūī. Nā ꝯ gloꝛiā dic̄. in ſi
militudinē imagis.i. i ſimilitudinē alicui⁹ rei ꝑ modū
imaginis ab aliq̄ expſſe. Māifeſtū.n.ē ꝙ ſimilitudo 5
imaginis ē poſterioꝛ illa re cui⁹ ē imago :glīa aūt ſiue
claritas dei ē p̄ncipiū oīs ſpēī ⁊ foꝛme. Et ſic q dei glo
riā i ſilitudinē imagis mutāt ꝯuertūt p̄m̄ in vltimum.
Sap.14. Acerbo luctu dolēs p̄nt cito ſibi rapti filij fe
cit imaginē. ꝯ id qō dixerat icoꝛruptibilis: dic̄ coꝛru/
ptibilis. p̄s.29. Que vtilitas i ſanguine meo deum de
ſcēdo in coꝛruptionem.ſ. quod eſt āplius iā coꝛruptū
ſiue moꝛtuū. ſap.15. Cum ſit moꝛtalis moꝛtuum fingit
mā ibus iniqs. Cōtra id qō dixit. dei. ponit hoīs. Iob.
32. Nō accipiā ꝑſonā viri ⁊ deū hoī nō eq̄bo. Et qō ē

a abbominabilibus hō gloriā dei trāſtulit nō ſolū i hoīe
qui eſt ad imaginē dei. ſed et ad ea que ſunt īfra hoīez.
Unñ ſubdit. Et volucrū q̄ꝫtū ad volatilia. Et quadru-
pedū q̄ꝫtū ad greſſibilia. Et ſerpētuꝫ q̄ꝫtū ad reptilia.
Pretermittit aūt piſces tanq̄ꝫ magis ab humana con
uerſatione ſe iuuctos. Hec aūt oīa ſunt a deo hoī ſup-
poſita. ps. 8. Oīa ſubiecisti ſub pedib' ei'. 8. Eze. Ingre
dere ꝛ vide abbominationes peſſimas q̄s iſti faciūt h
ꝛ ingreſſus vidi ꝛ ecce oīs ſimilitudo reptiliū ꝛ aīaliū
ꝛc̄. ¶ Eſt āt notādū q̄ ſicut dic̄ glo. ab aduētu Enee
cōſueuerūt in Italia imagines hoīuꝫ coli. puta Iouis
Herculis ꝛ ſimiliū. Sed tpe Ceſaris auguſti de victa
2 egypto eoꝝ cultum romani aſſumpſerūt: q̄ imagines
aīaliū colebāt pp figuras aīaliū: q̄ notant̄ i celo: q̄bus
tanq̄ꝫ aſtrologie dediti cultū diuinitatis īpēdebāt. vñ
ꝛ dñs filios iſrael in egypto nutritos ab hmōi cultu re
mouet dicēs. Deut. 4. Ne forte oculis eleuatis in celū
videas ſolē ꝛ lunam ꝛ omnia aſtra celi ꝛc̄.
¶ Deide cū dicit. (Propter q̄ tradidit). Ponit penā
hmōi culpe corrñdentē. Circa qd̄ cōſiderādū ē q̄ hō
mediū locū obtinet inter deū ꝛ aīalia bruta ꝛ cū vtro-
q̄ꝫ extremoꝝ cōicat: cū deo q̄dem ſm intellectualitatē
cū aīalibus vero brutis ſꝫ ſenſualitatē. Sic igr̄ hō id
qd̄ eſt dei mutauit vſq̄ꝫ ad beſtias: ita de' id qd̄ eſt diui
nū in hoīe ſm rōnē ſubdit ei qd̄ eſt brutale in ipſo. ſ. cō-
3 ſiderio ſenſualitatis: ſm illud ps. 48. Hō cū in hono-
re eſſet. ſ. diuine imagines pp rōnē cōparat' eſt iumē
tis inſipiētibus. Hoc eſt qd̄ dicit. pp q̄ tradidit illos d̄
us i deſideria cordis: vt eoꝝ rō ſubderet̄ deſiderijs. ſ. ſē
ſualis affectus de q̄bus dr̄ īfra. 13. Carnis curā ne fe
ceritis i deſiderijs ꝛc̄. Qd̄ q̄dē eſt ɔ̄ nālē ordinē hoīs.
ſm q̄ rō appetitui ſenſibili dñat̄. Gen. 4. Sub te erit
appetitus eius: ꝛ tu dñaberis illius. Inducit ḡ hoīes
in deſideria cordis eoꝝ ſicut in manū dñoꝝ crudeliū
Ysa. 19. Tradā egyptū i manu dñoꝝ crudeliū. Preci-
pue tñ circa appetitū ſenſitiuū beſtialis q̄dā īordina
tio ptinet ad pctā carnalia. Nā delectatiōes tact' circa
quas ſunt gula ꝛ luxuria manifeſte ſunt cōes nobis ꝛ
4 brutis. Et iō ſunt magis exprobabiles q̄ſi magis bru-
tales: vt dicit phs in. 3. ethi. Et hoc deſignat̄ cū ſubdit
In īmūdiciā que ad pctā carnalia ptinet ſꝫ illud eph.
5. Oīs fornicator aut imūdus: q̄r. ſ. homo p hmōi pctā
maxime cōuertit̄ ꝛ trahit̄ ad id qd̄ eſt infra ipſuꝫ: vnū
q̄dq̄ꝫ. n. dr̄ eſſe impuꝝ que imundū ex cōiunctione vi
lioris: ſicut argētū ex coniunctione plūbi. Unñ exponēs
ſubdit. Ut cōtumelijs. i. turpibus ꝛ immundis actibus:
afficiant. i. inficiāt. Corpora ſua in ſemetipſis. i. nō qua
ſi ab alijs coacti: puta a barbaris: ſed a ſemetipſis hoc
agūt ꝓprio ſpōte. infra nono. Aut nō hꝫ poteſtatē fi-
gulus luti ex eodē luto facere aliud vas in honorē: ali
ud in cōtumeliā. i. in turpē vſum. Sed cū hmōi imun
5 ditia ſit pctm̄: vr̄ q̄ deus in eā hoīes non tradat: q̄r vt
dicit̄. Iac. 1. Deus intētator maloꝝ eſt. Dōm eſt q̄ de-
us nō dr̄ tradere hoīes in imundiciā directe īclinādo
affectū hoīs ad malū: q̄r deus ordinat in ſeipſum. pro-
uer. 16. Uniuerſa pp ſe operatus eſt dñs. pctm̄ aūt ē ali
q̄d per auerſionē ab eo. Sed indirecte tradit hoīes in
pctm̄ inquantū ſubtrahit gratiā: per quā hoīes cōtine
bant̄ ne peccarēt: ſicut ſi aliq̄s alicuius ſuſtētaculum
tolleret diceret̄ facere caſum eius. Et per hunc modū
pmū pctm̄ eſt cauſa ſequentis pctī: ſequēs vero ē pe-
na prioris. ¶ Ad cuius euidentiā ſciēdū eſt q̄ vnuꝫ
pctm̄ poteſt eſſe cauſa alterius indirecte ꝛ directe. Di-
recte q̄dem inquantū ex vno pctō inclinatur ad aliud
qd̄ fit tripliciter. Uno modo ſm rōnem cauſe finalis:
ſicut cum quis ex auaricia incitatur ad homicidiū cō

mittendū. ſcd̄o ſm rōnem cauſe mālis: ſicut gula indu b
cit ad luxuriā miniſtrando māꝫ. Tertio ſꝫ rōnē cāe
mouētis ſicut cū ex multis actibus alicuius pctī ge-
nerat̄ habitus ad ſimile pctm̄ inducēs. Indirecte aūt
ſicut pmū pctm̄ meret̄ excluſionē gratie qua ſubtra-
cta hō ruit in aliud pctm̄. Et ſic p'' pctm̄ eſt cauſa ſecū
di indirecte ſiue per accidēs: ſicut remouēs prohibēs.
¶ Sed notādum eſt q̄ pctm̄ inquantū hmōi nō pōt
eſſe pena: q̄r penā cōtra volūtatē patimur: pctm̄ aūt ē
voluntariū: vt Aug. dicit: ſꝫ q̄r pctm̄ hꝫ quedā adiun
cta que ſunt contra volūtatē peccātis: rōne eoꝝ pctm̄ 1
dicit̄ pena precedētis pctī. Hoc aūt eſt vno modo ali- 2
q̄d precedens ad pctm̄ ſicut ſubtractio gratie ex qua
ſeq̄tur vt homo peccet. Alio modo eſt aliq̄d adiunctū
ipſi pctō vel interius: ſicut eſt inordinatio animi. vñ
Aug. dicit in. 1. confeſ. Iuſſiſti dñe: ꝛ ſic eſt vt pena ſibi
ſit oīs inordīatus aīus: ſiue q̄ꝫtū ad exteriores actus
q̄b' diffi. cultates ꝛ labores adiūgūt̄. ſꝫ illō qd̄ dñt ipſꝫ
Sap. 5. Ambulauim' vias difficiles ꝛc̄. tertio q̄ꝫtū ad
id qd̄ ſeq̄t̄ pctm̄: ſic̄ ē remorſus ɔ̄ſciētie īfamia ꝛ ſilia.
¶ Deinde cū dicit. (Cōmutauerūt ꝛc̄.) Ponit culpā
impietatis quā cōmiſerunt cōtra veritatē diuine nāe.
Et pmo ponit culpā. ſcd̄o penā ibi. (Propterea tradi- 3
dit.) Diuina aūt natura pōt cōſiderari dupliciter. vno
modo q̄ eſt ratio cognoſcēdi: vt veritas pma ꝛ quātū
ad hoc dicit. Qui cōmutauerūt veritatē dei in mēda-
ciū: qd̄ q̄deꝫ pōt intelligi dupliciter. Uno modo q̄r ve
rā cognitionē quā a deo acceperunt peruerſa rōne ad
falſa dogmata cōuerterūt: ſicut cū dixerunt ydola eſſe
deos: vel deū nō eſſe omnipotētē vel oīſcientē. Ie. 9. Do
cuerūt linguas ſuas loqui mendaciū. Alio modo veri
tatē dei in mēdaciū mutauerūt: q̄r diuinitatis nōm q̄
eſt ipſa veritas attribuerunt ydolo qd̄ eſt mēdaciū in-
q̄ꝫtum nō eſt deus: vt dicit̄ Ie. 16. Uere mendaciū poſ-
ſiderunt patres noſtri: vanitatē que eis non profuit.
Nūquid faciet homo ſibi deos: ꝛ ipſi nō ſunt dij. Alio 4
modo pōt conſiderari diuina natura. ſm q̄ eſt pncipi
um eſſendi oībus per creationē: ꝛ ſic debet̄ ei ab hoīe
interius q̄dem cultus. ſm plū affectum. Io. 9. Si q̄s
cultor eſt dei ꝛc̄. exterius vero debet̄ ei ſeruitus latrie
ſm illud Deut. 9. Dominum deum tuum adorabis: ꝛ
illi ſoli ſeruies. Unde ꝛ ſubdit cōtra eos. ſ. Coluerunt
ꝛ ſeruierūt creature potius ꝛc̄. Colebāt. n. celeſtia cor-
pora: ꝛ aerē: ꝛ aquā: ꝛ alia hmōi ſꝫ illud Sap. 13. Aut
ignē aut ſpūm: aut citatū aerē ꝛc̄. Et in hoc improbat
ſapientes gentiliū: q̄ quāuis nunq̄ꝫ in imaginibus ali
q̄d numinis eſſe crederēt: ſicut ſectatores hermetis cre
debant: neq̄ꝫ ea que a poetis fabuloſe dicebant̄ de dijs
crederent eſſe vera: creaturis tñ alicuius cultū diuini
tatis impendebant ex q̄bus rationē fabularū aſſigna
bant: ſicut Uarro poſuit totū mundum eſſe deum pp
animam eius dicens q̄ toti mundo: ꝛ omnibus parti 6
bus eius diuinitatis cultus impendi pōt. ſ. aeri quem
vocabant Iunonē: aque quā vocabant licū. ꝛ ſic de ali
is. Platonici ēt poſuerūt q̄ oībus ſubſtātijs rōnibus
que ſunt ſupra nos cultus diuinitatis debet̄ puta de-
monibus: aīalibus celeſtiū corpoꝝ: intelligētijs. i. ſub
ſtantijs ſeparatis. Quāuis aūt his que ſupra nos ſunt
aliquā reuerentiā exhibere debeamus. nō tñ cultū la-
trie que precipue in ſacrificij oblatione cōſiſtit: per qd̄
homo profitet̄ omniū bonoꝝ deū eſſe auctorē: ſicut ꝛ
in quolibet regno aliq̄s honor ſupremo dño exhibet̄
quem nō licet transferre in aliū. Et ideo ſubdit. Qui
eſt benedict'. i. cuius bonitas eſt manifeſta. Sicut. n.
dicimur benedicere deum inquātuꝫ eius bonitatē cor-
de recognoſcimus ꝛ ore cōfitemur. Ecc. 43. Benedicē

Colere deum deū ꝛ nō ydola

6 tes deū exaltare illū q̄ʒtū poteſtis. Addit aūt. In ſecla.
q: eius bonitas eſt ſempiterna ab alio nō depēdēs: ſʒ
eſt oīs boni ꝓncipiū. Et ex hoc ſibi debeṫ ciolatrie cul
tus. Addit aūt. Amē. Ad oimodā certitudinē aſſerē-
dā. Pſa. 65. Qui benedictus eſt ſup terrā benedicet in
deo amē. qđ idē eſt qđ verꝫ vel fiat. Videṫ aūt apoſto-
lus triplicē theologiā tāgere gētiliū. ꝓmo q̄dē ciuilē
q̄ obſeruabaṫ a pōtificibus i adoratione ydoloꝝ in tē
plo: ⁊ quantum ad hoc dicit. Et mutauerunt gloriā i
corruptibilis deo. ſcđo theologiā fabularē quā poete
tradebāt in theatris: ⁊ q̄ʒtū ad hoc dicit. Qui cōmuta
2 uerūt veritatē dei in mēdaciū. 3° theologiā nālē quam
obſeruauerūt phi in mūdo. ptes mūdi colētes: ⁊ quātū
ad hoc dicit. Et coluerunt ⁊ ſeruierūt creature potius
q̄ creatori. ℭ Lectio. VIII.

p.q. 26. ar ti. 6. 16m. PRopterea tradidit illos deus i
paſſiones ignominie. Nā femi
ne coꝝ īmutauerūt naturalē vſū
in eū vſum q̄ ē cōtra naturā. Si
militer aūt ⁊ maſculi relicto naturali vſu fe-
mine: exarſerūt i deſiderijs ſuis i īuicē maſ-
culi i maſculos turpitudinē opātes: ⁊ mer-
cedē quā oportuit erroris ſui in ſemetipſis
3 recipiētes. † Et ſicut nō ꝓbauerūt deū habe
p 2 re i noticia: tradit illos deus i reprobū ſen-
q. 79. ſum: vt faciāt ea q̄ nō cōueniūt: repletos oī
ar. 1. iniq̄tate: malicia: fornicatiōe: auaricia: neq-
pm. 3. cia: plenos īuidia: homicidijs: ꝯtētiōe: do-
cōtra lo: malignitate: ſuſurrōes: detractores: deo
geñ. odibiles. ꝯtumelioſos: ſupbos: elatos: iuē
ca. 5. 4 tores maloꝝ: parētib⁹ nō obediētes: īſipiē
.8. tes: icōpoſitos: ſine affectione: abſq̄ fede-
17 re: ſine miſericordia. † Qui cū iuſticiā dei co
p 2 gnouiſſent: nō itellexerūt: † qm̄ q̄ talia agūt
q. 85. digni ſunt morte: † nō ſolū qui ea faciunt: ſʒ
ar. 3. qui etiam conſentiunt facientibus.

o pa. 18. ℭ Poſita culpa impietatis ſm̄ quā cōtra nāꝫ diuinā
peccauerūt: hic ponit penā qua. ſ. ad hoc reducti ſunt
vt ꝯ ſuā nāꝫ peccarēt. Et ꝓmo ponit penā. 2° exponit
ibi. (Nā femine). tertio eius conuenictiā oñdit ibi. (Et
mercedē). Dicit ergo ꝓmo. (ppea) . ſ. q: dei veritatē in
mēdaciū mutauerūt. (tradit illos deus). nō q̄dē ipellē
do in malū: ſʒ deſerēdo. (In paſſiōes ignominie). i. in
pctā ꝯ nāꝫ: q̄ dicunṫ paſſiōes ſm̄ ꝙ ꝓprie paſſio dr̄ ex
5 eo qđ aliq̄d trahiṫ extra ordinē ſue nāe: puta cū aqua
calefit: aut cū hō infirmaṫ. Vñ q: ꝑ hmōi pctā homo
recedit ab ordine nāli: conuenicter dicunṫ paſſiones i
fra. 7. Paſſiones peccatoꝝ. Dicunṫ aūt paſſiōes igno
minie: q: non ſunt noīe digna ſm̄ illud ephe. 5. Que
aguntur in occulto ab eis. turpe eſt ⁊ dicere. Si. n. pec
cata carnis cōiter exprobabilia ſunt: q: ꝑ ea hō deduci
tur ad id quod eſt beſtiale in homie: multo magis pec
cati cōtra nām ꝑ qđ ēt hō a nā beſtiali decidit. Oſee.
4. Gloriā eoꝝ in ignominiam commutabo.

ℭ Deinde cū dicit. Nā femine eoꝝ ⁊c̄. Exponit qđ di
xerat. Et ꝓmo q̄ʒtū ad feminas. ſcđo q̄ʒtū ad maſculos
ibi. (Similiter aūt ⁊ maſcu.) Dicit ergo ꝓmo. Ideo il-
los dico in paſſiones ignominie traditos. (Nā femine
eoꝝ mutauerūt nālē vſum in eum vſum q̄ eſt ꝯ nām)
ꝓma cor. ii. Nec ipſa natura docet vos. pſa. 24. Muta
uerūt ius diſſipauerūt fed⁹ ſempiternū. i. ius nāle. Eſt
aūt ꝯſiderādū ꝙ dupliciter eſt aliq̄d ꝯ nāꝫ hoīs. Uno
mō ꝯ nām dr̄ie conſtitutiue hoīs que eſt rōnale: ⁊ ſic
oē pctm̄ dicitṫ eſſe cōtra nām hoīs inq̄ʒtū eſt ꝯ rōnem
rectā. ℭ Vñ ⁊ dam̄. dicit i. 2. libro. ꝙ angelus peccās
verſus eſt ex eo qđ eſt ſm̄ nām i id qđ eſt ꝑter nāꝫ. alio
mō dicitṫ eſſe aliq̄d cōtra nām hoīs rōne generis qđ ē
aīal. Manifeſtū eſt aūt ꝙ ſʒ nāe intentionē cōmixtio
ſexuū in aīalibus ordinaṫ ad actū generatōis. Vñ oīs
cōmixtionis modus ex quo generatio ſeq̄ nō pōt eſt ꝯ
nām hoīs inq̄ʒtū eſt aīal. Et ſm̄ hoc dr̄ in glo. nālis
vſus eſt: vt vir ⁊ mulier i vno cōcubitu coeant: ꝯ nām
vero vt maſculus maſculū polluat: ⁊ mulier mulierē: ⁊
eadē rō ē de oī actu coitus ex quo gñatio ſeq̄ nō pōt.
ℭ Deinde cū dicit. (Simiľr aūt). Exponit q̄ʒtum ad
mares q. ſ. (relicto nāli vſu femie exarſerunt) . i. extra 2
terminos nāe arſerūt: ſʒ illud p̄s. 105. Exarſerūt ſicut
ignis in ſpinis. Et hoc (in deſiderijs ſuis) . ſ. carnalib⁹
(Inuicē maſculi in maſculos turpitudinē operātes).
Ezech. 15. Nudabo ignominiā tuam corā eis ⁊c̄.
ℭ Deinde cū dicit. (Et mercedē). Oſtēdit hanc penā
cōuenientē eſſe culpe dicēs. (Recipientes in ſemetip-
ſis). i. in deformatione ſue nāe. (Mercedē erroris ſui)
. ſ. dei veritatē in mēdaciū cōmutauerūt. mercedē. i. re-
tributionē quā oportuit. ſ. eos recipere ſʒ iuſtitie ordi
nē ex q̄ debitū erat: vt q̄ i dei nāꝫ iniurioſi fuerāt: id qđ
eſt ꝓpriū ſibi creaturis attribuēdo: in ſui nā cōtume-
lioſi exiſterēt. Et q̄ʒuis merces ꝓprie videaṫ in bonū
ſonare: tñ hic ſumiṫ cōiter ꝑ quacūq̄ retributione ēt i 3
malis ſm̄ modū quo dicitṫ infra ſexto. Stipendia pcti
mors. Mich. i. Mercedes eoꝝ igni cōburenṫ. ℭ Et
eſt notandū ꝙ ſatis rōnabiliter apoſtolus vicia cōtra
nām que ſunt grauiſſima inter pctā carnalia pōit ydo
latrie penā: q: ſimul cū ydolatria incepiſſe videnṫ: ſcʒ
tēpore abrahe qñ crediṫ ydolatria incepiſſe. Vñ ⁊ tūc
ꝓmo legunṫ in ſodomitis punita eſſe: vt gen̄. 19. Si-
mul ēt ydolatria creſcente hmōi vicia creuerunt. Vn
de dr̄ ſcđi macha. 4. ꝙ Iaſon auſus eſt ſub ipſa arce
optimos quoſq̄ ephebor ū in lupanaribus ponere.
Erat aūt hoc nō initium: ſed incrementū quoddam: ⁊
profectus gentilis: ⁊ alienigene conuerſationis.
ℭ Deinde cū dicit. (Et ſicut nō ꝓbauerūt). Oſtēdit 4
eos iniuſtitie fuiſſe ſubiectos. Et ꝓmo oſtēdit ex qua
ꝑori culpa in hec pctā deuenerunt. Scđo enumerat
hoꝝ pctōꝝ differētias ibi. (Repleti omni iniq̄tate).
Culpā aūt ꝑcedentē ponit cū dicit. Et ſicut nō ꝓba-
uerunt deū habere in noticia. Qđ pōt dupliciter itelli
gi. Uno modo q: q̄ʒuis lumine rōnis ⁊ per creaturas
viſibiles verā dei cognitionē habere potuerūt: tñ vt li
berius poſſent peccare nō probauerūt. i. non approba
uerunt: vt ipſi haberēt deū in ſui noticia. Iob. 22. Di-
xerūt deo recede a nobis ſcientiā viaꝝ tuaꝝ nolum⁹.
Alio modo pōt intelligi ꝙ ipſi nō probauerunt ꝙ de 5
us in ſua noticia haberet facta humana ſm̄ illud p̄s.
93. Dixerūt non videbit dñs nec intelliget deus ⁊ ſm̄
hunc ſenſum conuenienter huic culpe reſpōdet pena
cū ſubdiṫ. Tradidit illos deus in reprobū ſenſū. dicitṫ
aūt hic ſenſus hominis nō exterior quo ſenſibilia co-
gnoſcunṫ. ſed interior ſm̄ quē iudicat de agendis. ſm̄
illud ſap. 6. Cogitare de illa ſenſus eſt cōſumatus. Di
citur aūt ſenſus reprobus quo aliquis reprobandum
iudicium hʒ de agendis ſm̄ illud. 2. thim. 3. Homines
mente corrupti reprobi circa fidem. Ie. 6. Argentū re
probū vocate eos. Et ideo ſubdit. Ut faciāt ea q̄ nō cō
ueniunt. i. ea que a recta ratione diſcordāt. Sap. Inu
tilia opera eoꝝ ſunt. Eſt aūt conueniens vt que cōtra

a dei noticia3 peccauerunt vel eũ cognoſcerẽ nolẽtes .vł
eũ cognoſcere nõ arbitrãtes in peruerſitatẽ ſenſus tra
derẽt. Unñ ⁊ ſap.14.dicitur. Peccantiũ pena perambu
lat ſemper in iuſtoꝝ preuaricationem.
Deinde cũ dic.(Repleti ⁊c.)enumerat huiuſmõi icõ
uenientia opa.⁊ pmo ponit id qđ eſt generale dicens.
Repletos oĩ iniqtate:q: vt dr.1.Joh.3.Omne pctm̃ ẽ
iniqtas. Sicut.n.ois virtus inquãtũ exeqtur pceptũ
legis h3 rõnẽ iuſtitie.ita ẽt omne pctm̃:iquãtũ a rła le
gis diuine diſcordat:h3 rõnẽ iniqtatis. Et ſic in ſacra
ſcriptura pcipue peccata arguunt. Dupliciter aũt eoꝝ
culpã exaggerat. Primo qdẽ intenſiue. p hoc q dicit.
2 Repletos. Jlle.n.videt repleri iniqtate:cuius affectus
ẽ totaliter ad peccãdũ diſpoſitus ƒ3 illud ps.13. Quo
rũ os maledictione ⁊ amaritudine plenũ ẽ. Scđo extẽ
ſiue:q: ſc3 nõ tm̃ in vno peccauerũt: ſed oibus. Sap.
14.Jnfandoꝝ ydolorũ cultura omnis mali cã eſt.
¶ Cõſequẽter cũ dic(Malicia)enumerat pctã in ſpẽ
li. Et pmo qñtũ ad trangreſſionẽ q̃ opponitur precep
tis negatiuis. Scđo qñtũ ad omiſſionem que opponi
tur preceptis affirmatiuis ibi. (Superbos). Circa pm̃
duo facit. Primo ponit peccata qbus aliqs dteriorat i
3 ſeipſo. Secũdo peccata qbus aliqs fit nociuus proxi
mo ibi.(Nequicia). Circa pm̃ ponit quide3 id p qđ eſt
generale cũ dic.(Malicia)q̃ eſt habitus viciosus ṽtu
ti oppoſitus. Unñ ⁊ malicia peccare dicit q ex habitu
peccant. ps.51. Quid gloriaris in malicia. Jn ſpeciali
põit pctm̃ q̃ qs deordinat circa appetitũ corporalium
dlectationũ cũ dic.(Fornicatiõe). Quãuis.n. fornica
tio ppe fit:cũ meretricib⁹: que iuxta fornices.i. arcus
triuphales ſe publice pſtituebãt:tñ b ſumit p oĩ illici
to cõcubitu. Thob.4. Attẽde tibi fili mi ab oĩ forni
catiõe. Scđo põit viciũ: p qđ qs dordinat circa appe
titu3 reꝝ exterioꝝ cum dic.(Auaritia)que eſt imode
ratus appetitus habendi. Heb.vltimo. Sint mores ſi
ne auaritia contenti pſñtibus.
¶ Deĩde ponũtur peccata q̃ tẽdũt ad nocumẽtum p
4 ximi. Et p ponit id qđ ẽ generale cũ dicit.(Nequicia)
dum.ſ.attẽtat aliqs:qđ nequit iplere:qđ maxime con
tingit circa nocumẽta primoꝝ:qbus ñ põt aliqs ali
quãdo p voto nocere. ps. Cõſumet nequa peccatorũ.
¶ Cõſeqnter põit radicẽ hoꝝ pctõꝝ dicẽs.(Plenos
inuidia)q̃ ẽ dolor alieno bono:ex q̃ aliqs icitat ad nocẽ
dũ alteri. Sap.2. Jnuidia diaboli mors itroiuit i orbẽ
terraꝝ. ¶ Poſtea ponũt nocumẽta ⁊ p mãifeſta:⁊ qñ
tũ ad fcã cũ dic.(Homicidijs)q̃ ſũt pcipua nocumẽta
Oſee.4. Maledictũ mẽdaciũ ⁊ homicidiũ furtũ ⁊ ad
ulteriũ inundauerunt. Dic aũt pluralr homicidijs:q:
homicidiũ nõ ſolũ cõſiſtit i ope: ſed ẽt ivoluntate.1.Jo.
3. Qui odit fratrẽ homicida ẽ:q ſc3 odit ad occidẽdũ.
Et qñtũ ad ṽba cũ dic.(Cõtẽtione). Eſt autẽ cõtẽtio
5 impugnatio ṽitatis cũ cõfidẽtia clamoris .prouer.20.
Honor eſt homini qui ſe ſeparat a contentionibus.
¶ Deĩde põit nocumẽta occulta:⁊ pmo illud qđ ẽ ge
nerale cũ dic.(Dolo)qñ.ſ.aliud ſimulat ⁊ aliud agit.
Je.9. Sagitta vulnerãs ligua eoꝝ:doliũ locuta ẽ i ore
ſuo:pacẽ cũ amico ſuo loqt:⁊ occulte ei põit inſidias.
¶ Poſt hec põit radicẽ iterior ẽ hoꝝ nocumẽtorũ cũ
dic.(Malignitate)q̃ iportat malũ igñe.i.malu3 affe
ctũ i corde ƒ3 illđ. ps.27. Loquũt pacẽ cũ primo ſuo.
mala aũt in cordibus. ps.5. Nõ habitabit iuxta te ma
lignus. ¶ Cõſequẽter põit nocumẽtã occulta q̃ pci
pue fiũt ṽbis cũ dic.(Suſurrones). Qui ſc3 occulte
ſuſurrãt in auribus hominũ ad ſeminãdũ iter eos diſ
cordias. Ecc.18. Suſurro ⁊ bilinguis maledictus i po
pulo.mltos.n.turbauit pacem hñtes.(Detractores:)
q ſc3 dtrahũt fame alicuius occulte.i.eo ignorãte.ma b
la dicẽtes d eo. Ecc.10. Si mordeat ſerpẽs in ſilẽtio ni
hil eo minus h3 q occulte detrahit. Et ne putẽtur iſta
pctã eẽ leuia:q: ſolo ore ɔmittũt ſubdit.(Deo odibi
les.)Jmpugnãt.n.id maxime qđ deus i hoibus amat
.ſ.mutuũ amorẽ. Jo.15. Hoc ẽ pceptũ meũ vt diligatis
inuicem. Unde dr puer.6. Sex ſunt q̃ odit deus:⁊ ſe
ptimũ deteſtat aĩa eius .ſ. q ſeminat inter fratres diſ
cordias. Addit aũt.(Cõtumelioſos)q.ſ.mala in faciẽ
inferũt.1.thi.1. Qui pus fuit blaſphemus ⁊ pſecutor
⁊ cõtumelioſus. Sic ḡ hec tria vicia i mã cõueniunt
quia oẽs mala dicũt de primo. Dic aũt in fine:nã ſu
ſurro itẽdit diſcordiã:dtractor ifamiã:cõtumelioſus in 2
iuriam. ¶ Cõſequẽter põit pctã q̃ pertinẽt ad omiſ
ſionẽ:⁊ p ponit radicẽ hoꝝ pctõꝝ cum dic (Super
bos). Dicũt.n.ſupbi qſi ſup ſe euntes p inordinatũ ap
petitũ excellẽtie: volũt.n.pẽſſe nõ ſubeſſe aliene regu
le:⁊ iõ pcepta omittũt. Ecc.10. Initiu3 ois pcti ſupbia
Qđ verũ ẽ qñtũ ad auerſionẽ a deo:nõ qñtu3 ad ɔuer
ſionẽ ad bonũ commutabile. Dicit.n.1.thi. vltimo:q
radix oiu3 maloꝝ ẽ cupiditas. Scđo põit pceſſũ ſup
bie ex q̃ p i corde naſcit elatio:vt.ſ.hõ ſe ſup alios eſſe
rat. Luc.18. Nõ ſum ſicẽ ceteri hoium. Unñ dr ɔ elatos
illud. ps. Neqꝫ elati ſũt oculi mei. Scđo ex ſupbia in
ope naſcit nouitatũ pſũptio. Et qñtũ ad h ſubdit. Jn 3
uẽtores maloꝝ:q:.n.bona ia3 ſunt a deo ⁊ ab hoibus
inſtituta.cõſequẽs ẽ:vt ipſi d nouo adinueniãt mala.
Yſa.3. Adinuentiones eorum contra dominum.
¶ Cõſequẽter ponũt ipſe omiſſiones. Et p reſpectu
ſupiorũ.(Unñ qñtũ ad parẽtes dicit). Parẽtibus non
obediẽtes. Cõtra id qđ dicit ephe.9. Filij obedite parẽ
tibus veſtris in dño. Quãtũ aũt ad deũ dic. Jnſipien
tes.i.ɔ diuinã reuerẽtiã agentes. Job.28. Ecce timor
domini ipa eſt ſapiẽtia:⁊ recedere a malo intelligẽtia.
Secũdo põit omiſſionẽ quãtũ ad ſeipſu3 cũ dic.(Jn
cõpoſitos)i habitu ⁊ in inceſſu. Ecc.16. Amictus cor
poris ⁊ riſus dẽtium ⁊ igreſſus hois enunciãt de illo. 4
Quidã tamẽ inculpant Yſa.3.de h q cõpoſito gra
du in cedebãt:q: illa ɔpoſitio excedebat modũ comu
nẽ hominu3:inter quos ɔuerſabãt. Tertio põit omiſ
ſionẽ qñtũ ad pares:ad quos debemus hrẽ p affectu3
in corde:ɔ qđ dic.(Sine affectiõe). puer.12. Uiſcera
impiorũ crudelia.2.thi.3. Erũt hoies ſeipſos amãtes.
ſ.⁊ nõ alios. Secũdo debet hõ eis exhibere ſocialem
cõuerſatione3 ɔ qđ ſubdit.(Abſqꝫ federe):q̃ ſc3 aliqs
ſocialiter nõ cõueniũt. Judicũ.18. Percuſſerũt eos in
ore gladij.eo q cũ nullo hoiu3 haberent qcqꝫ ſocieta
tis ac negocij. Ecce.4. Ue ſoli quoniã cũ ceciderit ⁊c.
Quarto qñtũ ad iferiores ſbdit.(Sine miſericordia)
quãdo dbemus miſeris exhibere. Jac.2. Judiciũ ſine
miſericordia fiet illi qui nõ facit miſericordiam ⁊c.
¶ Deĩde cũ dic.(Quia cũ iuſtitiã). Oñdit eos eẽ ob 5
noxios ire ſiue vindicte diuine. Circa qđ tria ſũt ɔſide
rãda. Primo nãlis eoꝝ affect⁹:q: cũ cognoſcerẽt deu3
iuſtũ ⁊ oẽs alias pſectiões habentem nõ crediderunt
q p peccatis penas inferret. Sopho.primo. Dicunt
in cordibus ſuis nõ faciet dominus bñ ⁊ nõ faciet do
minus male. Et h ẽ qđ dicit.(Qui cũ iuſtitiã dei co
gnouiſſẽt nõ intellexerũt). Scđo pena peccatis eorũ
debita cũ dicit. Digni ſũt morte. Jnfra ſexto Stipẽdia
pcti mors ẽ. Dignũ ẽ.n.q aia q̃ deſerit deũ a corpore
ſuo deſeratur p mortẽ corporalẽ:⁊ finaliter dſeratur a
deo p mortẽ eternã.de q̃ dicit in ps.33. Mors pctõꝝ
peſſima. Et apoca.2. Jn his mors ſcđa nõ habebit
ptãtẽ. Tertio ɔſiderãdũ ẽ qb⁹ talis pena debet. Et p
mo his qui talia agunt.ſ.predicta pctã ƒ3 illud. ps.5.

c Odiſti omnes q operāſ iniqtatē perdes omnes q lo/
quūtur mēdaciū: ⁊ nō ſolū illis q faciunt :ſed ēt his q
cōſentiunt faciētibus. Et h̄ dupl̄r. Uno modo directe
vel laudādo pctm̄ ſm illud ps.9. Laudaſ peccator in
deſiderijs anime ſue. Uel ēt p̄bendo cōſiliū ⁊ fauo
rē ſʒ illud.2.pa.19. Impio p̄bes auxiliū. Alio° idirecte:
qn̄ nō rep̄hēdit aut īpedit quocūqʒ modo ſi pōt: ⁊ p̄ci
pue ſi ex offō incūbat. ſicut peccata filioꝶ iputāſ hely.
ſicut pʒ.i.regū.4. Hec ēt ſpecialr̄ aplſ dic̄ pp̄ quoſdaʒ
ſapientes gentilium :qui ⁊ ſi ydola non colerent: ta/
Ma men colentibus non reſiſtebant. CAP. II.
6.p°. Ropter qd̄ iexcuſabilſ es o hō
2.2.q. oīs q iudicas. † In quo.n. alteꝶ
33.ar iudicas teipſū ꝯdēnas: eadē.n.
ti.5. agis q̄ iudicas. † Scim° eni qm̄
o
2 iudicium dei eſt ſm veritateʒ in eos q ui ta/
Ma. lia agunt. Exiſtimas autem hō qui iudicas
7.2°. cos q talia agunt: ⁊ facis ea: q: tu effugies
pſal: iudiciū dei. † An diuitias bōitatis eius ⁊ pa
9.2°: tiētie ⁊ lōgaminitatis ei° ꝯtēnis. † Ignoꝛas
2°2°. quoniā benignitas dei ad penitentiā te ad/
q.186. ducit. † Secūduʒ autem duriciam tuā ⁊ īpe
art.9. nitens coꝛ theſaurizas tibi iram in die ire ⁊
3m. reuelationis iuſti iudicii dei.
¶ Poſtq̄ʒ apoſtolus oſtendit q̄ gētiles iuſtificati nō
ſunt ex veritatis cognitione quā habuerūt. hic oñdit q̄
3 neqʒ ēt iudei iuſtificati ſūt ex his in q̄bus glo:iabanſ.
Et ſic vtriſqʒ eſt neceſſaria ad ſalutē virtus euāgelice
pſal. gratie. Primo ḡ dicit q̄ iudei nō ſunt iuſtificati ex le/
102. ge. Secūdo q̄ nō ſunt iuſtificati ex genere de q̄ glo/
p̄ma riabāſ.3°.cap°.(Quid ḡ eſt amplius.) Tertio q̄ non
ſunt iuſtificati ex circūſione.4°.caplo.(Quid ḡ dice/
Exo. mus). Circa p̄m cōſiderādū eſt q̄ iudei ⁊ gentiles ad
32. fidē cōuerſi ſe inuicē iudicabāt de prioꝛi vita. Judei.n.
gentibus obijciebant q̄ ſine dei lege viuentes ydolis
īmolabāt. Gentiles aūt obijciebant iudeis q̄ lege dei
accepta eā nō ſeruabant. Primo ḡ vtroſqʒ arguit ō in
oꝛdinato iudicio. Scd̄o ſpecialiter oñdit q̄ iudei non
4 erant digni p̄mio: q: ea in quibus glo:iabanſ nō ſuf
ficiebāt ad ſalutē ibi.(Nō eniʒ auditoꝛes legē). Circa p̄i
mū duo facit. Primo cōfutat humanū iudiciū. Scd̄o
aſtruit ⁊ cōmendat diuinū ibi.(Scimus.n.) Circa p̄/
mū duo facit. Primo ꝓponit mutuo ſe iudicantes in/
excuſabiles eſſe. Scd̄o aſſignat rationem ibi.(In quo
.n.) Prīo ḡ cōcludit ex p̄miſſis dicens. Propter qd̄ gē
tiles v̄itatem de deo cognitā in iniuſtitia detinuerūt.
O hō q iudicas aliū hominē inexcuſabilis es: ſicut ſu
p:a p̄mo dixit: ita vt ſint inexcuſabiles. Addit aūt oīs.
q.d. q̄cūqʒ ſis ſiue gentilis ſiue iudeus: q: ēt gentilis
5 de q̄ magis videbatur: nō pōt excuſari p̄ ignorātiā: ſicē
ſup:a oſtēſum ē.i.coꝛinth.4. Nolite ante tp̄s iudicaꝛ.
¶ Deinde cū dic̄.(In q̄ eni) aſſignat rōneʒ exeluden
do cām excuſationis. p̄ qdē ignoꝛantiā. ſcd̄o innocen
tiā ibi.(Eadē.n.) Ignoꝛantia qdē excludiſ p̄ iudiciū:
q̄cūqʒ.n. iudicat aliquē q̄ſi male agenteʒ demonſtrat
ſe agnoſcere illud eſſe malū: ⁊ ex h̄ oſtendit eſſe cōdē
nabilē: ⁊ hoc ē qd̄ dicit. Ideo inquā es inexcuſabilis.
In q̄.n. iudicas alteꝶ: q̄ſi male agentē teipſum ꝯdem
nas.i. oſtendis te eē cōdēnabilē. Mat.7. Nolite iudi
care ⁊ nō iudicabimini. Nō tamē credēdū ē q̄ omne
iudiciū ſit cōdēnatiōis cā. Eſt.n. triplex iudiciū. Unū
qdē iuſtū. qd̄ ſcʒ ſit ſm regulam iuſtitie. Sap.i. Diligite
iuſtitiā q iudicatis terrā. Aliud ē iudiciū nō iuſtū: qd̄

.ſ. ſit contra regulā iuſtitie. Sap.6. Cū eſſetis miniſtri d
regni eius non recte iudicaſtis. Eſt aūt tertiū iudiciū
temerariuʒ ꝯ qd̄ dicitur Ecc.5. Ne temere qd loq̄ris.
Qd̄ qdē dupl̄r cōmittiſ. Uno mō qn̄ aliqs ꝓcedit cir
ca id qd̄ ē ſibi cōmiſſuʒ iudiciū abſqʒ debita v̄itatis co
gnitiōe: ꝯ id quod dr̄. Job.29. Cām quā ignoꝛabā dili
gentiſſime inueſtigabā. Alio mō qn̄ aliqs vſurpat ſibi
iudiciū de occultis: de q̄bus ſolus deus iudicare ha/
bet. Cōtra id qd̄ dicif.i.coꝛint.4. Nolite ante tp̄s iu/
dicare quoadusqʒ veniat dn̄s : q illuminabit ⁊c̄. Eſt au
tem aliqd occultū nō ſolū quo ad nos: ſed ſm ſui na/
turā ad ſolā dei cognitionē pertinēs qdem p̄ cogitatio
coꝛdis. ſm illud. Je.17. Prauū eſt coꝛ hominis ⁊ iſcru
tabile qs cognoſcet illud: Ego dn̄s ſcrutās coꝛda p̄/
bans renes. ſcd̄o contingens futuꝶ ſm illud. Yſa.41. 2
Annunciate q̄ ventura ſunt in futuruʒ: ⁊ dicemus: q:
dij eſtis vos. Et id̄ ſicut dic̄ Aug. de ſermōe dn̄i i mon
te. duo ſunt in q̄bus temerariū iudiciū cauere d̄bem°.
vel cū incertum ē qualis quiſqʒ futurus eſt: qui nunc
vel bonus vel malus apparet. p̄imum ergo iudicium
non eſt condemnationis cauſa: ſed ſm ⁊ tertium.
¶ Deinde cū dicit.(Eadē.n.) excludit aliā excuſatio/
nis cauſaʒ.ſ. innocentiā: q̄ſi dicat. Ideo tu, qui iudicas
alios teipſuʒ condēnas: q: tu magis : ⁊ ita videſ q̄ ꝯ
conſcientiā agis. Mat.7. Quid aūt vides feſtucā i ocu
lo ⁊c̄. ¶ Eſt tamē ſciēdū q̄ n̄ ſemp̄ cū aliquis aliquē 3
iudicat: vel de pctō quod ipſe cōmittit: p̄ h̄ ipſuʒ ſemp̄
ſibi cōdēnationē acq̄rit: q: non ſemp̄ tamē moꝛtaliter
peccat ſic iudicādo. ſemp̄ tamē ſuā dānationē manife
ſtat. Si.n. publice ſit in peccato de quo aliū iudicat vi
deſ ſcādalizare iudicādo: niſi foꝛte humiliter ſe ſimul
cū illo rep̄hendat p̄ ſuo pctō ingemiſcēs. Si vero ſit
in eodē pctō occulte nō peccat iudicādo aliū ō pecca
to eodē maxīe cū humilitate: ⁊ conatu ad reſurgēduʒ:
vt augu. dicit in libꝛo de ſermōe dn̄i in mōte. Primuʒ
cogitemus cū aliquē rep̄hēdere neceſſitas nos cogit:
vtrū tale ſit vitiū qd̄ nūq̄ȝ habuimus: ⁊ tūc cogitem°
nos ēt hr̄e potuiſſe: vel tale qd̄ habuimus. ⁊ iā nō ha/
bemus: ⁊ tūc tāgat memoꝛiā fragilitas cōis: vt illā coꝛ 4
rectionē n̄ odiū: ſʒ miſericoꝛdia p̄cedat. Si aūt inueni
mus nos in eodē vicio eſſe non obiurgemus: ſed cō/
gemiſcamus: ⁊ ad pariter conandū inuitemus.
¶ Deinde cū dic̄.(Scimus.n.) aſtruit ⁊ ꝯmēdat diui
nū iudiciū: ⁊ circa h̄ tria facit. Primo pōit diuini iudi
cij v̄itatē. ſcd̄o excludit ꝯriā opiniōeʒ ibi.(Exiſtimas)
tertio māifeſtat v̄itatē ibi.(Qui reddet vnicuiqʒ). Di
cit ḡ p̄mo. Ideo dico q̄ teipſum condēnas cū eadem
agis q̄ iudicas. Scimus eni.i. p̄ certo tenemus qm̄ iu
diciū dei ē in eos q talia agūt.i. imminet eis diuinū iu
diciū. Job.19. Ultoꝛ iniqtatis eſt gladius: ⁊ ſcitote eſſe
iudiciū. Ecc. vltimo. Cūcta que fiunt adducet deus in
iudicio. Item ſcimus q̄ h̄ iudicium eſt ſm veritatem.
ps.95. Judicabit oꝛbē terre in eqtate. Hominis auteʒ
iudiciū ēt ſi iuſte iudicet nō ſemp̄ ē ſm veritatem ne/
gocij: ſed ſm dicta teſtiū: que q̄nqʒ diſſonant a v̄itate. 5
Sed h̄ nō eſt in diuino iudicio. quia vt ipſe dic̄. Je.19.
Ego ſū iudex ⁊ teſtis. Nō ēt fallitur falſis allegatio/
nibus. ſʒ illō Job.41. Nō parcam ei quaſi verbis potē
tibus: ⁊ ad dep̄ecandum compoſitis:
¶ Deīde cū dic̄.(Exiſtimas aūt) excludit opinioneʒ
ꝯriā. Et p̄ pōit eā. ſcd̄o aſſignat cāʒ ibi.(An diuitias.)
tertio i. p̄bat ibi.(Ignoꝛas) Dic̄ ḡ p̄. Ita dixit q̄ iudi/
ciū dei ē ſʒ v̄itatē i eos: q ita agūt. Sed nūqd o hō q̄/
cūqʒ es q iudicas eos q talia agūt: ⁊ tn̄ facis ea: ſupe/
rioꝛis iudiciū n̄ timēs: exiſtimas: q: tu effugies iudici
uʒ dei: q̄ſi dicat. Si h̄ exiſtimas falſa eſt eſtimatio tua
pſalmus

1 pſ.138. Quo ibo a ſpiritu tuo ⁊ quo a facie tua fugiā.
Job.ij. Effugium peribit ab eis.
¶ Deinde cū dicit.(An diuitias) oñdit cāʒ huius fal
ſe eſtiationis. Quia.n.hō nō ſtatī punit a deo ꝑ pec
cato: eſtimat ſe nō eē puniēdū. Cōtra id qđ dicit. Ecc.
5. Ne dixeris i corde tuo peccaui: ⁊ qd mihi accidit tri
ſte? Altiſſimus.n.ē patiens auditor. Et ecc. 5. Et.n.q2
nō ꝓfert cito contra malos ſnia abſqʒ vllo timore filij
hominū ꝑpetrāt mala. Attamē peccator ex eo ꝙ cen
ties facit malum ⁊ ꝑ patientiā ſuſtētat ego cognoui
ꝙ erit bonū timētibus eū. Et iō hic dicit. An contem
nis. ſm illud ꝓuer.18. Impius cū i ꝓfundū peccatoꝝ
venerit. contemnit diuitias: ideſt abundātiā. Ephe.2.
2 Deus q diues ē miſericordia bonitatis eius: ꝑ quā.ſ.l
vos ꝓfundit bona ſm illud pſ. Aperis tu manū tuā:
⁊ oia ipleo bonitate. Nā bonū diffuſiōis rōnem ipor
tat ſm dyo. Treñ.3. Bonus ē dñs ſperātibus i eū. Et
Cōtē patiētie ꝑ quā.ſ. ſuſtinet grauiter ⁊ ex malitia peccātes
nunt pſ. Dominus iudex iuſtus ⁊ patiens nūqđ iraſcet
pctō ꝑ ſingulos dies? Et lōganimitatis. ꝑ quā.ſ. diu ſuſti
res ō net hoīes ex īfirmitate peccātes: diu tñ i pctō ꝑmanē
uʒ eo tes.2.Pe. vltio. Longanimitatē dñi noſtri ieſu xpī ſa
ꝙ nō lutem arbitramini.
punit ¶ Deinde cū dic(Ignoras) iportat ꝑdictā cām.ſ. cō
eos i tēptū diuine patientie: ⁊ ꝑ fructū diuine patiētie dmō
medi ſtrat. ſcđo periculū cōtēptus. ibi.(Scđm duritiā aūt)
ate. Dicit ꝗ̃ ꝑmiꝝ ē ꝙ cōtemnis. Nūqđ igit ignoras qm
benignitas dei differētis penā.2.pe.3. Nō tardat do
3 minus ꝓmiſſis ſʒ patiēter agit ꝓpter vos nolēs aliqs
ꝑire ſʒ ad penitētiā reuerti. yſa.30. Expectat vos deus
vt miſereat vrī. Uī aūt aplš vt i glo. dī tres gradus
pctōꝝ tetigiſſe. ꝑ qdē īpunitatē ſibi ꝓmitētiū. ſcđo cō
tēnētiū dei bonitatē. tertio vō ignorātiū. Uñ dic gloſa.
Peccas o hō dū tibi īpunitatē ꝓmittis grauiꝰ peccas
q2 cōtemnis ⁊ grauiſſime peccas q2 ignoras. Sed vī ħ
eē falſū. nā ignorantia alleuiat pctm̄ magis ꝗ̃ aggra
uet. Eſt igit ſm qſdā intelligendū grauiſſime ideſt ꝑi
culoſe: q2 q ignorat pctm̄ nō q̄rit remediū. ¶ Uel gra
uiſſime ꝓpter ignorātie ſpēs: q̄ ad infidelitatē ꝑtinet:
4 que eſt grauiſſimū pctm̄. Unde dicit.pᵉ corinħ.14. Si
qs ignorat ignorabitur. Uel grauiſſime in genere in
gratitudinis. Magis enim eſt ingratus qui bñficium
nō cognoſcit ꝗ̃ qui diminuit: qđ eſt cōtemnere.
¶ Deinde cū dicit.(Scđʒ duritiā.) Oſtēdit periculū
cōtemptus dicēs ſm autē duritiaʒ: q2.ſ. ad beneficia di
uine bonitatis nō emollit. Eccle.3. Cor. durum male
habebit in nouiſſimo. ⁊ cor impenitens: qđ.ſ. ad peni
tētiaʒ nō inflectit ex dei patientia ⁊ lōganimitate. Je.
8. Nullus ē qui agat penitētiā ſuꝑ pctō ſuo: Theſau
riſas tibi irā ideſt multiplicas tibi reatū pene. Jacobi
vltimo. Theſauriſaſtis vobis iram in nouiſſimis die
bus. Uñ ⁊ hic ſequitur. In die ire .i. i die iudicij ō qua
dicit ſopho.ꝑ. Dies illa dies ire. q2.ſ. nunc deus vindi
5 ctā nō infert: quā tunc īferet ſʒ illud pſ. Cū accepero
tempus ego iuſticias iudicabo. Et reuelatiōis iuſti iu
dicij dei: q2 tūc reuelabit iuſtitia diuini iudicij: qđ nūc
nō credit eē aut non vī eſſe iuſtū. yſa.56. Juxta ē ſalus
mea vt veniat: ⁊ iuſtitia mea vt reuelet. Et q2 gloſa ħ
dicit ꝙ ꝑ duritiaʒ ⁊ cor impenitēs ſignificat pctm̄ in
ſpm̄ ſctm̄: qđ ē irremiſſibile: ideo oʒ videre quid ē pec
catū in ſpiritum ſanctuʒ: ⁊ quomodo ſit irremiſſibile.
Eſt igit ſciendū ꝙ ſm antiquos doctores eccleſie q
fuerūt ante auguſtinū.ſ. Athanaſiū. hylariū. Ambro
ſiuʒ hieronymū. ⁊ Criſoſtomū pctm̄ in ſpm̄.ſ. dī blaſ
phemia q̄ opera ſpūs ſancti ſpiritui immūdo attribu
untur: vt patet Math.12. qđ quidē dicit irremiſſibile
⁊ in hoc ſeculo ⁊ ī futuro: quia ꝓ hoc peccato puniti 1
ſunt iudei etiam i hoc ſeculo ꝑ romanos: ⁊ in futuro ꝑ
demones. Uel q2 nō habet aliquam rationē excuſatio
nis: ſicut habebat blaſphemia: quā dicebāt i chriſtum
inquantum erat filius hominis: ſm illud Mat.11. Ec
ce homo vorax ⁊ potator vini. Ad qđ poterant induci
per infirmitatem carnis. ſicut ⁊ in ve. teri teſtamento:
quia filij iſrael murmurauerūt ꝓ defectu panis ⁊ aq̄.
vt legitur exo.16. Quaſi humanuʒ fuit ⁊ facile remiſ
ſibile: ſed qđ poſtea d rexit coram ydolo: vt Exo.32.
Iſti ſunt dij tui iſrael qui te eduxerūt de terra egypti:
peccauerunt in ſpiritum ſanctum.ſ. opus dei demoni
bus attribuētes. Unde ⁊ eoꝝ peccatū dicitur irremiſ 2
ſibile: cum dominus ſubdit. Ego autem i die vltionis
viſitabo peccatū eorum. Auguſtinus autē dicit. Pec
catum in ſpiritum ſctm̄ eē verbū vel blaſphemiaʒ quā
quis dicit cōtra ſpiritum ſanctū: per quem ſit remiſſio
peccatoruʒ: ſm illud Jo.20. Accipite ſpiritum ſanctū
quorū remiſeritis peccata ⁊c. Et hoc quideʒ corde.ſ.
⁊ ore ⁊ opere: dū aliquis ꝑſeuerat vſqʒ ad finē vltimū.
Et ſic finalis impenitentia eſt peccatū in ſpiritum ſan
ctum: ō qua manifeſtū ē eē irremiſſibile. Magiſtri vō
ſequētes dicūt peccatū i ſpiritū.ſ. qđ cōmittitur ex cer
ta malitia q̄ cōtriatur appropriato ſpūi ſcō.ſ. bonitati: ſi
cut ⁊ pctm̄ in filium dei ꝙ eſt ex ignorantia q̄ opponi
tur ſapientie: que appropriatur filio. Et ſilr peccatum
in patrem pōt dici qđ ſit ex infirmitate: que contraria 3
tur potentie: que eſt appropriatū patris. Sic ergo pec
catum qđ eſt in pr̄em vel in filium dī remiſſibile: q2 ex
hoc ipſo pctm̄ vī aliquā excuſationē hēre: qđ ex igno
rātia vel ex infirmitate cōmittitur: qđ aūt ex certa ma
litia cōmittit nullam in ſe hʒ excuſationis cām: ⁊ ideo
dicitur irremiſſibile: q2 non hʒ in ſe: vnde remittatur:
lʒ qñqʒ deus illud ex ſua bonitate remittat: ſicut quan
doqʒ ex ſua virtute curat morbū q eſt de ſe incurabi
lis. Et ſm hoc aſſignant ſex ſpēs peccati in ſpm̄ ſctm̄
excludentes ea ꝑ que peccatū remittit: quorum ꝑma
duo accipiuntur per reſpectum ad eam que ſe tʒ ex ꝑ
te dei.ſ. ſpes diuine miſericordie: cui opponit deſpera
tio: ⁊ timor diuine iuſtitie: cui oppōit ꝑſumptio. Alia
vero duo accipiunt ex parte hoīs.ſ. cōtēptus boni cō 4
mutabilis: cui opponit obſtinatio: q̄ hic duricia dicit:
per quā.ſ. aliqs obfirmat aīum ſuum ad pctm̄: ⁊ deſti
natio auerſionis a deo: cui opponit cor impenitēs: qđ
.ſ. nunqʒ ꝓponit per penitētiā reuerti ad deū. Alia vō
accipiunt ex parte donoꝝ dei: quorū vnum eſt fides
ſm illud ꝓuer.5. Per fidem purgant peccata: ⁊ huic
opponit īpugnatio vitatis agnite. Aliō āt eſt charitas
ſm illud prouer.10. Uniuerſa delicta opit charitas: ⁊
huic oppōit inuidentia fraterne grē. ¶ Lectio. II.

Qui reddit vnicuiqʒ ſecūdū opa pſal. 61.6
eius: his quidē q ſecūdū patiē
tiam boni operis gloriam ⁊ ho
norē ⁊ icorruptionēʒ q̄rētibus 5
vitā eternā. His autēʒ qui ſunt ex cōtētione
⁊ q nō acquieſcūt veritati: credūt aūt iniqta Deu.
ti ira ⁊ idignatio: tribulatio ⁊ āguſtia i oēʒ 10. 4.
aīam hominis operantis malū: iudei ꝑmū pᵃ 2ᵉ.
⁊ greci. Gloria āt ⁊ honor ⁊ pax omni ope q. 9ᵃ
ranti bonū. iudeo primū ⁊ greco. Nō eniʒ arti.
eſt acceptio perſonaꝝ apud deū. Quicūqʒ 3ᵒ pᵐ
eniʒ ſine lege peccauerūt: ſine lege ꝑibūt: ⁊

c gcūqʒ i lege peccauerūt: p legē iudicabūt.
p̄ma ℭ Poſtq̄ apl'us ꝓpoſuit v̄itatē diuini iudicij: exclu-
2ª. q. ſa cōtraria opiniōe. hic manifeſtat diuini iudicij veri-
103. tatē: ⁊ p̱mo ꝓpōit qd̄ itēdit. ſcd̄o manifeſtat ꝓpoſitū
ar. 3 ibi. (Hiis qdē q ſm pa. (Pꝛopōit āt p̄ v̄itatē diuini iu-
4. dicij quātū ad duo. ſ. quātū ad opera. ⁊ quātū ad per-
o ſonas. quātū ad opera qdē: q: i p̄ñti nō reddit ſʒ opa.
ſed q̄nq̄ʒ male agētibus grām largitur. ſicut ipſi pau-
lo aplo: q p̱ius blaſphemus perſecutoꝛ miſericoꝛdiā
conſecutus eſt: vt dicit̄ p̄ª. thi. i. Sed h̄ nō erit i die iu-
dicij: qñ erit tempus ſm iuſtitiā iudicādi. ps̄. Cum ac-
2 cepero tēpus ego iuſtitiā iudicabo. Et ideo alibi dicit̄
i ps̄. Scd̄m opera manuū eoꝝ retribue illis. quātum
ad pſonas attēdit̄ veritas diuini iudicij: q: retributio-
nis eq̄litas ſeruabit̄ quātū ad oēs. 2. coꝛi. 5. Oēs nos
manifeſtari oʒ. ℭ Uidet̄ aūt q nō ſit ſm opera retri-
butio futura q: pctō tempoꝛali pena eterna retribuet̄.
Sed dicēdū eſt q ſicut aug. dicit. 21. de ciui. dei. In re-
tributiōe iuſtitie nō ꝯſiderat̄ equalitas tēpoꝛis inter
culpam ⁊ penam: q: ēt ſm humanū iudicium ꝓ cul-
pa adulterij q̄ bꝛeui hoꝛa cōmittit̄: iſligit̄ pēa moꝛtis i
qua nō attēdit legiſlatoꝛ moꝛaʒ occiſionis: ſed potius
3 q p' moꝛtē ꝑpetuo excludit̄ ſocietate viuētiuʒ. Et ſic
ēt ſuo mō hō ꝓ culpa tēpoꝛali punit̄ pena eterna. Et
io nō eſt miꝝ ſi peccata ꝯmiſſa ꝯtra caritatē: p. quā. ſ.
eſt ſocietas iter deū ⁊ homines: eternaliter diuīo iudi-
cio puniūtur Et h̄ qdē eſſe iuſtū ex tribus apparet. ex
iſinita dignitate dei i quem peccat̄. tāto. n. qs grauius
peccat quāto maioꝛ ē dignitas pſone i quā peccat̄: ſi-
cut plus peccat q pcutit p̄ncipem q̄ʒ q pcutit p̄uatā p-
ſonā. Et ſic cū culpa pctī moꝛtalis ſit qōdā mō iſinita:
opʒ q ei iſinita pena reſpondeat. Et ſic cū nō poſſit eſ-
ſe iſinita ſʒ itēſionē: relīqt̄ q ſit iſinita ſm duratio-
nē. ℭ Scd̄o apparet ex volūtate p quā peccat̄. Qui-
cūqʒ. n. moꝛtaliter peccat auerſus ab icōmutabili bo-
no ſinē ꝯſtituit i bono ꝯmutabili: ſicͭ foꝛnicatoꝛ i dele-
4 ctatiōe carnis. auarus i pecūia. Et q: finis p ſe appeti-
tur: qcūqʒ appetit finē fert̄ i illō volens illud ſemper
obtinere: ſi aliqd aliō ñ obſiſtat. Uñ ille q peccat moꝛ-
taliter volūtatē hʒ ꝑpetuo i pctō manendi niſi foꝛte p
accidēs: ſicͭ qñ timet penā vel aliqd aliud ipedimētuʒ.
Uñ ꝯueniēs ē vt ex quo hō ſm ſuam volūtateʒ pctīn
ꝑpetuo obtinēdum appetit: q eternaliter pꝛo illo pu-
niat̄. Deus. n. q eſt iſpectoꝛ coꝛdis pꝛecipue ad volun-
tatē peccātis attēdit. ℭ Tertio ex p̄te affectus pctī q
eſt ſubtractio grē. ex qua ſequit̄ q hō quātū ē de ſe ꝑ-
petuo maneat i pctō a quo exire nō pōt niſi p auxiliū
grē. Nō ē aūt ꝯueniēs vt durante culpa ceſſet pena: ⁊
5 iō i ꝑpetuū durat pena. Q: aūt dicit̄ reddet̄ vnicuiq̄ʒ
ſʒ ſua opa nō ē itelligēdū ſm eq̄litatē operū: q: p̄miū
excedit meritū: ſed ſʒ ꝓpoꝛtioneʒ: q: bōis retribuet bo-
na ⁊ melioꝛibus melioꝛa. Et eadē ratio eſt de malis.
ℭ Deinde cū dicit. (Hiis qdē qui ſm patiētiā.) Mani-
feſtat ꝓpoſitū: ⁊ p̄ quātū ad opera. ſcd̄o quātū ad pſo-
nas ibi. (In oēm aiam.) Quātū autē ad opa oſtēdit
veritatē diuini iudicij. p̄ qdē i bonis. ſcd̄o i malis. ibi.
(Hiis aūt q ex ꝯtemtiōe.) Circa p̄miū duo ꝯſideranda
ſūt. ſ. meritū ⁊ p̄miū. ad meritū tria ꝯcurrūt. Pꝛimo q-
dē patiētia: qd̄ pōt itelligi. Uno mō de patiētia dei: de
qua ſupꝛa dictū eſt. An diuitias bonitatis ⁊ patiētie.
vt itelligat̄ illi eē ſm patiētiam boni operis. ſ. diſpoſiti
q bene patiētia dei vtunt̄ bñ operādo. Alio mō poteſt
intelligi de patiētia hōis: qd̄ ēt itelligi pōt dupl'r. Uno
mō ſm q patiētia ipoꝛtat tolerātiā aduerſoꝝ cū eq̄ni-
mitate coꝛdis. h̄ aūt neceſſariū ē q aliqs a bono operē
ñ ſiſtat ꝓpter mala: q̄ patit̄. ⁊ h̄ ē q dicit ſʒ patiētiam
boni operis. Jac. i. Patiētia opus pfectū habʒ. Luc. 21. d
In patiētia v̄ra poſſidebitis aīas v̄ras. Scd̄o pōt itel-
ligi patiētia ꝓ lōganimitate ſiue p pſeuerātia vt. ſ. ali-
qs a bono ope pp tediū ñ recedat. Jac. vltimo. Patiē-
tes eſtote f̄res vſq̄ ad aduētū dñi. Ad heb. 10. Patiē-
tia vobis neceīa eſt. Scd̄ʒ ē bonitas opis: qd̄ qdem dr̄
bonū ſm oꝛdinē ad debitū finē: ⁊ ſm q ꝯuenit regu-
le debite qd̄ ē lex dei ⁊ rō humana. Gal. vltimo. Bonū
faciētes nō deficiamus. Scd̄o tangit̄ rectitudo inten-
tionis q̄rētibus vitā eternā. vt. ſ. i malis q̄ hō patit̄ vl̄
in bonis q̄ agit non querat aliqd temporale. ſed eter-
nū. Mat. 6. Pꝛimū q̄rite regnū dei. ℭ Ex p̄te ēt pre-
mij tāgit tria. quoꝝ p̄ᵐ eſt gloꝛia que ſignificat clarita-
tē factoꝝ ēt itrinſecā q̄ replebūt̄ i mente ſm illud yſa.
58. Implebit ſplēdoꝛibus aīam tuā. ⁊ exterioꝛē q̄ ſplē-
debūt in coꝛpe. Mat. 13. Fulgebūt iuſti ſicͭ ſol i regno
p̄ris eoꝝ. ps̄. Exultabūt ſctī i gloꝛia. ℭ Secūdo tāgit̄
honoꝛ p quē ſignificat̄ ſanctoꝝ dignitas: ⁊ reuerētia
q̄ eis exhibet̄ ab oī creatura. Erūt. n. reges ⁊ ſacerdo-
tes. apo. 5. Feciſti nos deo nr̄o regnū ⁊ ſacerdotes. Et
vlterius ꝯputabūt̄ iter filios dei ſm illō. Sap. 5. Ecce
quō ꝯputati ſūt iter filios dei. ps̄. Nimis honoꝛati ſūt
amici tui deus. ℭ Tertio tangit̄ icoꝛruptio: q: . ſ. illa
glīa ⁊ honoꝛ non erūt trāſitoꝛia: ſicut ea que ſunt in h̄
mūdo. i. coꝛi. 9. Illi quidem vt coꝛruptibilē coꝛonam
accipiant nos autem incoꝛruptam.
ℭ Deinde cū dicͭ. (Hiis aūt) oſtēdit v̄itatē diuini iudicij
in malis in qbus ēt tāgit̄ culpa ⁊ pena. ⁊ quātū ad cul-
pā tāgūt̄ tria. quoꝝ p̄ᵐ ē ꝯtētiōis ꝑtinacia: q̄ quideʒ p̄
pōt itelligi hōis ad deū beneficijs ad ſe vocātē. ꝯ quē
hō ꝯtēdere vr̄ diuīs bñficijs reſiſtēdo. Deutr. 31. Ad-
huc viuēte me ⁊ igrediēte vobiſcū ſp ꝯtētioſe egiſtis ꝯ
dñm. ℭ Scd̄o pōt itelligi de cōtētiōe hōis ꝯ fideʒ. 2.
thi. 2. Noli v̄bis ꝯtēdere. ℭ Tertio pōt itelligi d̄ ꝯtē-
tiōe hominū adiuicē q̄ ꝯriat̄ caritati q̄ ē mater v̄tutū.
Jac. 3. Ubi zelus ⁊ cōtētio ibi icōſtātia ⁊ oē opus pꝛa-
uū. ℭ Tertio pōit duritia coꝝ. ſ. q ñ acqeſcūt v̄itati.
Q̄d pōt vno mō itelligi d̄ v̄itate fidei. Joā. 8. Si v̄itatē
dico q̄r nō creditis mihi? Alio mō d̄ v̄itate diuīe iuſti-
tie cui ñ acqeſcūt: v̄itatē diuīi iudicij ñ credentes. ezec.
18. Dixiſtis nō ē eq̄ via dñi. Tertio pōt itelligi d̄ v̄itate
vite cui ñ acqeſcūt q pu̾ſe viuūt. Jo. 3. qui fac̄ v̄itatē 4
venit ad lucē. Tertio aūt tāgit̄ malicia i h̄ q dicͭ. Cre-
dūt aūt iniq̄tati. vl̄ q: ꝯſentiūt pſudētibus iniq̄tatē.
ꝓuer. 17. Malus obedit ligue iniq̄. Ul̄ q: credūt ipu-
nitatē pctōꝝ q̄ i diuinā iniq̄tatē redūdaret. Ecc. 5. Ne
dixeris peccaui ⁊ qd mihi accidit triſte? Ul̄ credūt ini-
q̄tati. i. iſidelitati. ſ. doctrine q̄ ē ꝯ fidē. 2. the. 2. Judicēt̄
oēs q ñ crediderūt v̄itati. ſʒ ꝯſēſerūt iq̄tati. Ex p̄te āt
pene q̄tuoꝛ ponūt̄ q̄ qdē dupl'r diſtigui pn̄t. Uno mō
vt ira. i. pena ⁊ vīdicta coꝛpalis itellīat̄ eē poſt iudiciū:
ſophō. i. Dies illa dies ire. īdignatio āt i iudicio qñ ipī
ſibiipſis idignabūt̄ ſit ex pctis q̄ cōmiſerūt ſap. 5. Er- 5
rauim' a via v̄itatis. Tribulatio aūt ⁊ anguſtia ꝑti-
nēt ad aīaʒ ſepatā a coꝛpe ad reſurrectōeʒ. ꝓuer. i. Q̄ñ
venerit ſup vos tribulatio ⁊ anguſtia. Ul̄ alio mō pn̄t
diſtigui vt p̄ᵃ duo accipiat̄ ex p̄te dei cui' ira dr̄ diſpō
ad puniēdū q̄ ē malis hoꝛribilis apo. 6. Dicēt mōti-
bus ⁊ petris cadite ſup nos ⁊c̄. Indignatio eius refer-
tur ad h̄ q pctōꝛes idignos reputabit vita eterna. ps̄.
Quibus iuraui i ira mea ſi itroibūt. Alia v̄o accipiūt̄
ex p̄te hōis. Et tribulatio qdē dr̄ a tribulo q̄ pungit.
Uñ ad tribulatiōem pōt ꝑtinere oē qd̄ doloꝛē iſert. ſo-
phō. i. Uox dei dñi amara tribulabit̄ ibi foꝛtis. Angu-
ſtia aūt dr̄ ex h̄ q animꝰ hōis anguſtiat̄ ñ valēs inue-
nire remediū ꝯ mala q̄ timet vl̄ iā patit̄. dañ. 13. Angu-
ſtie mihi

ſtie mihi ſꝫ vndiqꝫ ⁊ qd eligā ignoro. Job.27. Nūqd
clamo: ē illi⁹ audiet de⁹ cū venerit ſup illuꝫ anguſtia.
¶ Deinde cū dicit.(In oēm aīaꝫ.) Oſtēdiť ēitateꝫ di
uini iudicij quantū ad perſonas. Et p̄ ꝓponit huius
eqtatem. ſcđo rōnem aſſignat. ibi.(Nō eſt.n. perſona
rū.) tertio ratione manifeſtat ibi.(Quicūqꝫ .n.) Veri
tatē qdē diuini iudicij quātū ad pſonas oſtēdit p̄ ma
lis cū dicit.(In oēꝫ aīaꝫ hoīs opantis).i. ꝓter oēꝫ aīaꝫ:
q: ſicē gloria ſctōꝝ ab aīa ad corpus deuenit. ita repro/
borū pena. p̄ ⁊ p̄ncipaliter ē in aīa: ⁊ ſcđo in corpe. qđ
ꝓpter defectū vel culpā aīe reſurget paſſibile. eze.18.
Anima q̄ peccauerit ipſa morieť. Dicit aūt.(Judei p̄ᵐ
⁊ greci) q: iudeis maior pena debebať tāqꝫ cognoſcēti
2 bus dei volūtatē p legē. Luc.12. Seruus ſciēs volūtatē
dñi ſui digne plagis vapulabit multis. Et ſiſr xp̄iani
quātū ad idē pctm̄ puta adulteriū vel furtuꝫ grauiori
pena puniuť q̄ꝫ īfideles. heb.10. Quāto magis puta/
tis maiora mereri ſupplicia q̄ filiū dei ⁊c̄. Sed quātuꝫ
ad totā penā grauior ē pena īfideliū ꝓpter pctm̄ īfide
litatis: qđ ē grauiſſimū. Vñ diciť. i. petri. 3. q̄ ſup īcre/
dulos ira dei manet. Scđo manifeſtat in bonis: ⁊ po/
nit p̄ duo: q̄ ſupra dixit gloriam ⁊ honorē. ¶ Tertiū
do. ſ. pacem ponit loco īcorruptiōis quā īcludit pax ⁊
multa alia ꝯprehendit. Nō.n. pōt eē pax hoīs pfecta
q̄ꝫdiu aliquis timet ſe amiſſurū bona q̄ hꝫ: ſed tūc ali
quis habet verā pacem cordis quādo habet oīa q̄ con
cupiſcit ⁊ ea pdere nō timet. yſa.32. Sedebit populus
meus in pulchritu. pacis. Et in his ēt p̄matū iudeis at
3 tribuit: q: eis ſūt p̄ ꝓmiſſa: ⁊ ī eoꝝ ꝓmiſſōes gētes in
troierūt. Jo.4. Alij laborauerūt ⁊ vos ī labores eoꝝ.
deus ¶ Deīn cū dic̄.(Nō.n.ē.) Aſſignat rōnē diſtīctiōis
nō eſt ctorū. q: ſ. nō eſt pſonaꝝ acceptio apud deum. act.10.
pſo/ Nō ē pſonarū acceptor deus. Opponiť aūt pſonaruꝫ
naꝝ acceptio iuſtitie diſtributiue. per quā aliqs diſtribuit
acce vnicuiqꝫ ſꝫ dignitatē pſonaꝝ: ḡ acceptio ē qn̄ p̄ter di/
pta/ gnitatē dať alicui plus vl' minus. Tūc aūt h̄ fit p̄ter di
tor. gnitatē: qn̄ h̄ fit nō pp̄ cōditionē pſone q̄ facit ad cāꝫ.
h̄ ē.n. cām accipere. ſ. q̄ſi regulā opandi: ſed ꝓpter p/
ſonā q̄ſi ipſa pſona accipiať vt cā aliqd faciēdi. puta ſi
4 aliqs det alicui ꝓpter ꝯſanguinitatē plus ꝙ̄ bōis pri/
monialibus ñ ē acceptio pſonaꝝ: q: ꝯſanguinitas eſt
ꝯueniēs cā ꝓpter quā in talibus bonis deat hr̄e. ſi aūt
ꝓpter cōſanguinitatē aliqs p̄latus det alicui plus de
bōis eccliaſticis pōt h̄ ad acceptionē pſonaꝝ ptinere: ſi
alias idoneitas nō cōcurrat. nō.n. cōſanguinitas ē rō
cōueniēs diſtributiōis bonoꝝ ſpūaliū. q: igiť de⁹ oīa
ꝯueniētiſſima rōe faē ñ cadit in ipꝫ pſonaꝝ acceptio.
Dr̄.n. ſap.8. Q: diſpōit oīa ſuauiter. ſꝫ vr̄ acceptio pſo
naꝝ: q: pctōꝝ q̄ſdā in ſuis pctis relīqt: q̄ſdaꝫ ad ſe vo
cat. Sꝫ dōꝫ q̄ pſonarū acceptio oppōiť iuſtitie. Vñ lo
cū hꝫ in his q̄ dať ex debito: qđ attēdit iuſtitia deus aūt
nō ex debito: ſed gratis pctōres ad penitētiam vocat: ſi
n. ex opibus iā nō ex gr̄a vt dr̄ īfra.11. Et tit.3. Non ex
5 opibus iuſtitie q̄ fecim⁹ nos: ſꝫ ſc̄m ſuā miſericordiam
ſaluos nos fecit. In talibus aūtē beneficijs gratis da/
tis nō ſolū deo: ſꝫ etiaꝫ homini liberum ē dare cui vo/
luerit. Math.20. An non licet mihi facere qđ volo.
¶ Deinde cū dicit.(Quicūqꝫ.n.) expōit p̄dictā rōnē.
q̄.n. nō ſit pſonaꝝ acceptio apđ deū pꝫ p̄ h̄ q̄ omnes
q peccāt puniuť. Vñ p̄mo loqť q̄ꝫtū ad illos q legē nō
ſuſceperūt dicēs: q̄ qcūqꝫ peccauerit ſine lege. ſ. moy
ſi accepta a deo ſiue lege pibit. i. ꝯdēnabiť nō pp̄ legis
trāſgreſſionē. Job.4. Q: nullus ītelligit ī eternū pi/
būt. Scđo loqť quātū ad illos q legē ſcriptā accepe/
rūt: ⁊ dic̄ q̄ qcūqꝫ peccauerit in lege. i. poſt legē ſcrip/
tā iudicabuť p legē. i. ꝓpter h̄ q̄ trāſgreſſi ſūt p̄ceptū

legis. Jo.12. Sermo quē locutus ſuꝫ vobis ille iudica b
bit euꝫ in nouiſſimo die. Quidam aūt ex h̄ mō loquē
di occaſionē erroris ſumpſerūt. Quia.n. apoſtolus ñ
dicit qcūqꝫ in lege peccauerit p legē pibit: dixerat ꝙ̄
his q ſūt ſine lege crediderūt q̄ illi q poſt legē ſuſcep/
tam peccāt iudiceť aliq̄lr̄. ſ. in p̄ſenti: nō tn̄ peūt. Sed
ſicē dic̄ glo. qs chriſtianus dicat nō pire iudeū ſi nō cre
dat in xp̄m: cū dominus dicat q̄ tolerabilius erit ſo/
dome in die iudicij q̄ꝫ eis. vt habeť Math.12. Vñ eze.
18. Nolo mortē pctōris. Vtiť aūt tali diuerſitate in lo
quēdo. q: vt Gre. dic̄ ī moralib⁹ ſup illud Job.36. In 2
diciū paupib⁹ tribuit. Quidā ī futuro iudicio pibūt:
ſꝫ ñ iudicabuť. i. ipſi: qui ſūt ſiñ fide ⁊ lege dei. ps. Nō 2
reſurgent ipſi in iudicio. q: ſ. nō ē locus diſceptādi cō
tra euꝫ q totaliter ē alienus a deo. Jo.3. Qui nō credit
iam iudicatus ē. Alij v̄o q lege dei ⁊ fide ſuſcepta pec/
cāt ita pibūt: q̄ ēt iudicabuť: q̄ſi q̄dā diſceptatiōe cuꝫ
eis facta. Vñ eze.34. diciť. Ecce ego iudico īter pecus
⁊ pecus arietū ⁊ hircoꝝ. Sic̄ ⁊ rex vt gre. dic̄ hoſtes
cōdēnat abſqꝫ audiētia: ciues aūt cū diligēti audiētia.

¶ Lectio. III.

Non.n. auditores legis iuſti ſūt p̄ma 2ᵉ. q. 100ᵉ. ar.12. p̄ᵐ.
apud deū: ſed factores legis iu
ſtificabuť. Cū eniꝫ gētes q̄ legē
nō habēt naturaliter ea q̄ legis
ſunt faciunt. eiuſmodi legē nō habētes: ipſi
ſibi ſunt lex: qui oſtendunt opus legis ſcri/ 3
ptū in cordibus ſuis: teſtimoniū reddente p̄ma
illis cōſcientia ipſorum. ⁊ inter ſeinuicem 2ᵉ. q.
cogitationum accuſantiū aut etiam defēdē 109ᵉ.
tium in die cum iudicabit deus occulta ho/ ar.4. p̄ᵐ.
minū. ſꝫ euangelium meū per ieſum xp̄m. p̄ma
¶ Poſtq̄ꝫ ap̄ls ꝯfutauit humanū iudiciū q̄ ſe gētiles 2ᵉ. q.
⁊ iudei mutuo iudicabūt: ⁊ diuinū iudiciū ꝯmēdauit. 9ᵉ ar.
h̄ ꝓcedit ad oſtendēdum ea qbus iudei gloriabāť: eis 3ᵒ p̄ᵐ.
nō ſufficere ad ſalutē: ⁊ p̄ oſtēdit ꝓpoſitū. ſcđo ſolui ea p̄ᵉ. q.
q̄ in ꝯtrariū dici poſſēt. tertio. cap. ibi.(Quid ḡ amplius 79ᵉ.
⁊c̄.) De duobus iudei gloriabāť. ſ. de lege: ⁊ circūciſio ar.13.
ne: q̄ nō erat ex lege moyſi ſꝫ p̄ribus: vt dr̄ Jo.7. Pri c
mo ḡ oſtēdit q̄ lex audita ſiue recepta nō ſufficiebat
ad ſalutē. ſcđo oſtēdit idē de circūciſione. ibi.(Circūci 4
ſio qdē ⁊c̄.) Circa p̄ᵐ duo facit. p̄ ꝓpōit qđ ītēdit. ſcđo p̄ᵉ. q.
manifeſtat ꝓpoſitū. ibi.(Cū.n. gētes.) Circa p̄ᵐ ꝓpo/ 79ᵉ.
nit duo. Vnū excludēdo: alterū aſſerēdo. Excludit.n. ar.13.
qđ iudei opinabāť. ſ. ſe p ſolū legis auditū iuſtificari. c
Vñ dicit. ita dictū ē. peccātes in lege iudiceť p legem.
Nō.n. auditores legis ex hoc ipſo q̄ legē audiūt iuſti
ſūt apđ deū. ⁊ ſi apđ hoīes iuſti reputať. Mat.7. Qui
audit v̄ba mea ⁊ nō faē ea ſil's ē viro ſtulto. Jac.1. Si
qs auditor ē v̄bi ⁊ nō factor ⁊c̄. Scđo aſtruit q̄ facto
res legis ſūt iuſti cū dic̄: ſꝫ factores legis iuſtificabuť.
Mat.7. Ois audit qui v̄ba mea ⁊ faē ea aſſilabiť viro
⁊c̄. Ja.1. Eſtote factores v̄bi ⁊ nō auditores tm̄. ⁊. ps. In
tellectus bonus oībus faciētibus eū. ¶ Sꝫ circa ſc̄m
vr̄ eē qđ īfra tertio dr̄. Ex opib⁹ legis non iuſtificabiť
ois caro corā eo: nō ḡ aliq ex hoc q̄ opa legis faciūt
iuſtificanť. Sed dōm ē q̄ iuſtificari tripl'r accipi pōt. 5
Vno° pōt accipi q̄ꝫtū ad reputationē: vt tūc aliqs iu/
ſtificari dicať: qn̄ iuſtus reputať. Eze.16. Juſtificaſti ſo
rores tuas. ſ. p reputationē. Et ſꝫ h̄ pōt ītelligi hoc fa
ctores legis iuſtificabuntur. i. iuſti apud deuꝫ ⁊ homi
nes reputabunť. ſcđo p executionem iuſtitie inquan/
tum. ſ. opera iuſtitie exequuntur. Luc.18. Deſcendit h̄

c iuſtificatus in domum ſuam:q:.ſ.publicanus opus iu
ſtitie fecerat cõfitẽdo pctm̃. Et hoc mõ verificat̃ qḋ h
dr̃. Fctõres legis iuſtificabũt̃.ſ.legis iuſtitiã exeq̃ndo.
¶ Tertio põt accipi iuſtificatio quãtũ ad cãm iuſti
tie:vt.ſ.ille dicat̃ iuſtificari:q iuſtitiam de nouo acce
pit:ſicut ĩfra.q̃nto. Juſtificati igit̃ ex fide ⁊c̃.ſic aũt nõ
ĩtelligit̃ hic ꝙ factores legis iuſtificent̃ q̃ſi q ꝑ opera
legis iuſtitiam acq̃rãt. h.q̃dẽ eſſe nõ põt: neq; quãtũ
ad opa cerimonialia.q̃ grãm iuſtificãtẽ nõ cõferebãt.
neq; ẽt q̃tũ ad moralia ex q̃bus habit⁹ iuſtitie nõ ac
2 q̃rit̃.ſed potius ꝑ hitũ iuſtitie ĩfuſũ hmõi opa facim⁹.
¶ Deinde cũ.dicit.(Cũ.n.gẽtes). Manifeſtat ꝓpo
ſitũ. Et p̃ oſtendit ꝙ factores legis ẽt ſi non ſint audi
tores iuſtificant̃.ſcḋo ꝙ auditores legis ſine legis ob
ſeruantia nõ iuſtificãt̃.ibi.(Si aũt iudeus). Circa p̃m̃
tria facit.p̃ ꝓponit dignitatẽ eoꝝ q legẽ abſq; auditu
obſeruant. ſcḋo mãifeſtat qḋ dixerat.ibi.(Qui oñdũt
opus legis.) Tertio ꝓbat.ibi(Teſtimoniũ reddente
illis.) Circa p̃mũ tria tãgit quãtũ ad gẽtiles.p̃ carẽtiã
legis dicẽs. Cũ.n.gẽtes q̃ legẽ nõ habẽt.ſ.diuinã:quã
nõ acceperũt:nõ.n.gẽtibus data ẽ lex: ſed iudeis:ſm
3 illud Ecc.24. Et ĩ ps. Nõ fecit taliter oĩ natiõi. Deu.
33. Legẽ.p̃cepit nobis moyſes hereditatẽ multitudis
iacob. Ex quo pꝫ ꝙ gẽtiles nõ peccabãt nõ obſ̃uãdo
cerimonialia legis. Scḋo cõmẽdat in eis legis obſer
uantiã cũ.dicit. Naturaliter faciunt q̃ ſũt legis.ideſt
q̃ lex mãdat.ſ. q̃tũ ad precepta moralia q̃ ſunt de di
ctamine rõnis naturalis:ſicut ⁊ de iob dr̃ ꝙ erat iu
ſtus ⁊ rectus ac timẽs deũ ⁊ recedẽs a malo. Unde ip
ſe dicit.23. Ueſtigia eius ſecutus eſt pes meus. vias
eius cuſtodiui. ¶ Sꝫ ꝙ dic̃ nalr̃ dubitationẽ hꝫ.vide
tur enĩ patrocinari pelagianis:q dicebãt ꝙ hõ ꝑ ſua
nalia poterat oĩa p̃cepta legis ſ̃uare: Uñ exponẽdũ
ẽ naliter.i.p nãm grã reformatã.loq̃t̃.n. de gentibus
ad fidẽ ꝯuerſis:q auxilio grẽ xp̃i ceperant moralia le
4 gis obſeruare. Uel põt dici nalr̃.i.p legẽ nalẽ oſtẽdẽ
tẽ eis q̃d ſit agẽdũ ſm illud ps. Multi dicũt q̃s oñ
dit nobis bona:ſignatũ ⁊c̃. Qḋ ẽ lumẽ rõis nalis.i q̃
ẽ ymago dei:⁊ tñ nõ excludit̃ q̃n neceſſaria ſit grã ad
mouẽdũ affectũ:ſic̃ etiam ꝑ legẽ ẽ ꝯgnitio pcti vt dr̃
ĩfra.3.⁊ tñ vlterius req̃rit̃ grã ad mouẽdũ affectum.
¶ Tertio oſtẽdit eoꝝ dignitatẽ in hoc.ſ.ꝙ hmõi le
gẽ nõ habẽtes ipſi ſibi ſũt lex. Inquãtũ.ſ.fungunt̃ offõ
legis ad ſeipſos.iſtruẽdo ſe ⁊ iducẽdo ad bonũ.q: vt
phs dicit.10.ethi. Lex ẽ ſermo coactionẽ habẽs ab ali
q̃ prudẽtia ⁊ itellectu ꝓcedẽs. Et iõ dr̃.i.thi.i. Q: iu
ſto lex nõ ẽ poſita.ſ.q: exteriori lege nõ cogit̃: ſed poſi
5 ta ẽ ĩ iuſtis:q idigẽt exterius cogi. Et iſte ẽ ſupm⁹ gra
dus dignitatis ĩ hoib⁹.vt.ſ.nõ ab aliꝗs: ſed a ſeipſis in
ducãt̃ ad bonũ. Secũdus vero gradus eſt eoꝝ qui
iducuntur ab alio: ſed ſine coactione. Tertius autem
eſt eoꝝ qui actione idigent ad hoc ꝙ fiãt bõi. Quar
tus eſt eoꝝ q nec coactione ad bonum dirigi pñt. Je.
2. Fruſtra ꝑcuſſi filios veſtros:diſciplinã ñ receperũt.
¶ Deĩde cũ dicit.(Qui oſtẽdũt). Oſtẽdit q̃ ipſi ſũt
ſibi lex.qḋ q̃dẽ accipe̾ poſſumus ad ſilitudinẽ legis:
q̃ ab exteriori hoĩe ꝓpoĩt̃:q̃.ſ.cõſueuit ad ĩfirmitatẽ ⁊
memoriã ſcripto tradi:⁊ ſilr̃ illi q legẽ obſ̃uãt abſq; ex
terioris auditu legis:oſtẽdũt opus legis ſcriptũ:ñ q̃dẽ
atramẽto:ſꝫ p̃ q̃dẽ ⁊ p̃ncipalr̃ ſpũ dei viui vt dic̃.i.cor.
3. Scḋo ẽt hũano ſtudio.ꝓuer.3. Deſcribe ea ĩ tabu
lis cordis tui.ſ.p̃cepta ſapie. Uñ ⁊ hic ſeq̃t̃. Jn cordi
bus ſuis.ñ ꝑgameno aut tabulis lapideis ſiue ereis.
Je.31. Dabo legem meam in viſceribus eoꝝ ⁊ in cor
de eorum ſuperſcribã eam.
¶ Deĩde cũ dic̃.(Teſtimoniũ reddẽte) ꝓbat qḋ dixe

rat.ſ. ꝙ opus legis ſit ĩ cordib⁹ eoꝝ ĩſcriptũ ꝑ q̃dam d
opa q̃ hmõi ſcriptũ anũciãt.⁊ p̃ põit illa opa:q̃ꝝ vnũ
ẽ teſtimoniũ ꝯſciẽtie:qḋ tãgit dicẽs.teſtimoniũ reddẽ
te illis ꝯſciẽtia:q̃ q̃d ẽ nihil aliḋ ẽ q̃ꝫ applicatio cogni
tiõis hite ad iudicãdũ de aliquo vtꝝ ſit bene vł male
fcm̃. Uñ hmõi cõſciẽtia q̃nq; teſtimoniũ ꝑhibet ḋ bo
no ſꝫ illḋ.2.cori.i. Glia nr̃a hec ẽ teſtimoniũ cõſcien
tie nr̃e. Q̃nq; aũt ḋ malo. Ecc.7.c. Scit ꝯſcĩa tua:q:
⁊ tu crebro maledixiſti aliꝗs. Nõ aũt põt aliq̃s ꝑhibẽ
teſtimoniũ ḋ aliq̃ ope ꝙ ſit bonũ vel malũ niſi ꝑ hoc
ꝙ hꝫ legis noticiã. Uñ h ipſum ꝙ ꝯſciẽtia teſtimoniũ
reddit de bono vel malo ẽ euidẽs ſignũ ꝙ ĩ corde ho
minis ſit opus legis ḋſcriptũ. Aliud aũt opus ẽ accu
ſatio ⁊ dẽfenſio q̃ ſine noticia legis eẽ nõ pñt. Et q̃tũ 2
ad h dicit. Et cogitationũ.i.cogitatõibus accuſãtiũ:
aut ẽt ḋfendẽtiũ.i.accuſantibus vel ḋfẽdẽtibus more
grecoꝝ:q genitiuis loco ablatiuoꝝ vtũt̃:⁊ h iter ſe in
uicẽ.iſurgit.n.hoĩ circa aliqḋ factũ aliq̃ cognitio ac
cuſans eũ ꝓpter rõnẽ aliquã cogitat ſe male feciſſe.
ps. Arguã te ⁊ ſtatuã ꝯ faciẽ tuã.yſa.3. Agnitio vul
tus eorũ reſpõdebit eis. Q̃nq; ẽt iſurgit aliq̃ cognitio
defẽdẽs eũ ꝑ aliquã rõnẽ cogitat ſe feciſſe bñ.ſꝫ illud
Job.27. Nõ reꝑhendet me cor ĩ oĩ vita mea. Et inter
hãc accuſationẽ ⁊ defenſionẽ locũ hꝫ teſtimoniũ cõ
ſcientie cui ſtat̃. Põt ⁊ aliter legi vt dicat̃ teſtimoniũ
reddente illis cõſciẽtia ipſoꝝ:q̃.ſ.cõſcientia nõ ſolũ ẽ
opeꝝ:ſed ẽt cogitationũ de q̃bus.ſ.hõ cõſciẽtiã hꝫ:ſꝫ 3
p̃mũ melius ẽ. Sed q: teſtimoniũ accuſatio ⁊ defen
ſio in iudicio locũ habet.agit ſcḋo ḋ hmõi iudicio oſtẽ
dens tempus cũ dicit.dic qḋ dicit nõ ad deſignãdum
tẽporis qualitatẽ.ſed abſconditoꝝ manifeſtationẽ.p̃
me.cori.4. Jlluminabit abſcondita tenebrarũ. Quã
doq; tñ dicit̃ nox ꝓpter icertitudinẽ hore illius. Ma
the.25. Media nocte clamor factus ẽ. Dicit̃ aũt cogi
tationes accuſantes vel defẽdẽtes in die iudicij nõ ille
q̃ tũc erũt:q: tũc vnicuiq; mãifeſta erit ſalus vł dãna
tio: ſed defẽſio vel accuſatio cogitationũ q̃ nũc ſunt:⁊
teſtimoniũ cõſcientie qḋ nũc ẽ reꝑſentabit̃ homini in
illa die v̾tute diuina faciẽte:vt dic̃. Aug.2. de ciui.dei.
Noticia aũt illaꝝ cogitationũ q̃ remanẽt in alia nihil
eẽ aliud videt̃:vt dic̃ glo. q̃ꝫ reatus pene vel meritum 4
ex eis cõſequẽs. Oſtẽdit ẽt auctorẽ iudicij dicẽs. Cũ
iudicabit deus.ps. Judicabit orbẽ terrarũ in equitate.
Determinat ẽt de q̃bus erit iudicium cũ dicit. Occul
ta hominũ de q̃bus nũc hoĩes iudicare nõ pñt.prime
corin.4. Jlluminabit abſcõdita tenebrarũ. Oſtendit
etiam doctrinam:ex qua habet̃ fides de h iudicio cũ
dicit.ſm euangelium meum.i.a me predicatũ. Mat.
12. Omne v̾bũ ocioſũ ⁊c̃. Dicit aũt euangeliũ meum:
quãuis nõ poſſit dice̾ baptiſmũ ſuũ:⁊ ſit vtriuſq; mi
niſter:q: ĩ baptiſmo nihil opat̃ induſtria hominis: ſed
ĩ euangelio p̃dicãdo multũ iduſtria p̃dicatoris opa
tur.ephe.3. Prout poteſtis legẽtes intelligere pruden 5
tiã meã in miniſterio. Poſtea põit cui datũ ẽ iudiciũ
cũ ſubdit. Per ipm xp̃m qui.ſ.ẽ conſtitutus a deo iu
dex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ:vt dic̃. Act.10.⁊ Jo.5. Pr̃ oẽ
iudiciũ dedit filio:qui.ſ.in iudicio apparebit bonis ⁊
malis.ſed bonis ſm gloriam diuinitatis.yſa.33. Regẽ
in doctore ſuo videbunt. Malis autem ſm naturam
hũanitatis. Apoc.primo. Uidebit eum omnis caro.

¶ Lectio IIII.

SJ aũt tu iudeus cognominaris
⁊ requieſcis ĩ lege.⁊ gloriaris ĩ
deo ⁊ noſti volũtatẽ ei⁹:⁊ ꝓbas
vtiliora inſtructus per legẽ:cõ
fidis

a fidis teipſum eē ducē cecoꝝ.lumē eoꝝ q i
tenebꝛis ſūt.eruditoꝛē īſipientiū magiſtrū
īfantiū habētē formam ſciētie ꝛ veritatis i
lege. Qui ergo aliū doces teipſum nō do/
ces. Qui dicis nō mechanduꝫ mecharis.
pma Qui abhominaris idola ſacrilegiuꝫ facis.
2ᵉ.q. Qui in lege gloriaris per preuaricationeꝫ
103ᵉ. legis deū inhonoꝛas. Nomē .n.dei p vos
art.3. blaſphemaſ iter gētes ſicut ſcriptū ē.†Cir
4ᵐ cūciſio qdē pdeſt ſi legē obſerues. ſi auteꝫ
p̄uaricatoꝛ legis ſis circūciſio tua p̄pucium
2 facta ē.Si igiſ p̄pucium iuſtitias legis cuſto
diat.nōne p̄puciū illius i circūciſionē repu
mat. tabiſ.†Et iudicabit id qđ ex natura ē p̄pu/
12. ciuꝫ legē cōſumās te q p litterā ꝛ circūciſio
14ᵉ nem p̄uaricatoꝛ legis es.† Nō eniꝫ q i ma/
nifeſto iudeus ē: neqꝫ q̄ in manifeſto i car/
ne ē circūciſio: ſꝫ q in abſcōdito iudeus eſt
ꝛ circūciſio coꝛdis in ſpiritu non in littera.
cuius laus nō ex hoībus ſed ex deo eſt.

¶ Oſtenſo ꝙ factoꝛes legis iuſtificāſ ēt ſine h ꝙ ſint auditoꝛes:qđ ptinebat ad gētiles.hic oſtēdit ꝙ audi/toꝛes nō iuſtificāſ niſi ſint fcōꝛes:qđ ptiet ad iudeos.
3 Pꝛio ḡ oñdit pꝛerogatiuā iudeoꝝ q̄ntū ad legis ſuſce ptionē.ſcđo pōit eoꝝ dfectū q̄ntū ad legis trāſgreſſio/nē.ibi.(Qui ḡ alium.) Ponit aūt eoꝝ p̄rogatiuā tri/pliciter. Pꝛimo q̄ntū ad gētē cui data ē lex.ſcđo q̄ntuꝫ ad legē ibi.(Et requieſcis i lege.) tertio q̄ntū ad legis ef fectum ſiue factū.ibi.(Et noſti volūtatē eius). Quātū
a q̄ ô aūt ad gētē dicit. Si aūt tu iudeus cognominaris:qđ
nomi ē nomen honoꝛabile.ſꝫ illud p̄s. Facta ē iudea ſancti
nč ſiu ficatio eius. Joh.4. Salus ex iudeis ē. Dnr aūt iudei
dei nō a iuda machabeo:vt qdā dicūt foꝛte ꝑpter h ꝙ iu
4 das machabeus gētē illā in diſperſione exiſtēteꝫ ꝯgre gauit ꝛ ꝓtexit.ſꝫ illud p̄ machab.3. Pꝛeliabaſ ꝑlia iſ rael cum letia ꝛ dilatauit gloriā populo ſuo. Jnueniſ. n.nomē iudeoꝝ ante iudā machabeū ſꝫ illud heſter. 8.Judeis noua lux oꝛiri viſa ē. Et iō dicendū eſt ꝙ iu dei dnominaſ a iuda patriarcha.Geñ.49.Juda te lau dabunt fr̄es tui.Cū.n. tpe roboam.10.trib' ab eius re gno ſe ſegregātes vitulū aureū adoꝛarēt i trāſmigratō nē ſūt ducte ab aſſirijs vt habeſ q̄rti reguꝫ.17. Nec dē eoꝝ reuerſione facit mētionē ſcriptura:ſed potius ter ra remāſit occupata ab aliēigenis:q poſtmodū ſama/ritani ſūt dicti. Due aūt tribus.ſ.iude ꝛ beniamin ad/herētes regno roboā pſeuerauerūt in cultu dei. Et q̄ uis i captiuitatē babylonis fuerit ducte: poſtmodū in ꝑ cyrū regē pſarū ſūt reducti i terrā ſuā: vt dr̄ p̄ eſdre
5 p. Et q: tribus Jude maioꝛ erat.ab ea tota illa gens dē nomiābaſ. Et nō ſolū illi q erāt dē tribu beniamin:ſed ēt de alijs tribubus reuertētibus q ſe illis adiūxerūt.

¶ Cōſeq̄nter cū dic.(Et requieſcis i lege).ponit eoꝝ p̄ rogatiuā q̄ntū ad legē:ꝛ p̄ qdē q̄ntū ad ipſaꝫ legē cū di cit.ꝛ requieſcis in lege.q̄ſi p eā certificatus i credēdis ꝛ in agēdis. Dubitās.n.i tellectu n̄ q̄eſcit:ſꝫ vtrinqꝫ ſol/licitaſ:q aūt ſapie certitudinē accipit mente quieſcit. Sap.8. Jntrās i domū meā ꝯqeſcā cū illa. Scđo q̄ntū ad legiſlatoꝛē cū ſubdit:ꝛ glīaris i deo.ſ. i cultu ꝛ noti cia vni' dei Je.9. Jn h gloriet q gloriaſ ſcire ꝛ noſce me ꝛc̄.p̄me coꝛ.1.ꝛ.2.coꝛ.10. Qui gloriaſ i dño glorietur.

¶ Deīde cū dicit.(Et noſti)pōit p̄rogatiuā eoꝝ quā tum ad fructū legis.ꝛ p̄ q̄ntū ad hoīem reſpectu ſui ip b ſius.2° reſpectu alioꝝ.ibi.(Cōfidis). Pōit āt duplicē fructū. ¶ Pꝛimū qdem rñdentē gtie quā de deo habe bāt cū dicit noſti volūtatē eius:qđ.ſ.deus velit vos fa cere.īfra.12. Ut ꝓbetis q̄ ſit volūtas dei. ¶ 2ᵐ fructuꝫ pōit q rñdet ꝯſcētie in lege dei cū dicit.ꝛ ꝓbas vtilio/ra.i.ſcis appꝛobare eligēdo nō ſolū mala a bonis: ſed ēt melioꝛa a minus bōis. Uñ querebat qdā Mat.22. Qđ ē mādatū magnū. Et h īſtruct' ꝑ legē. p̄s. Btūs hō quē tu erudieris dñe ꝛ de lege tua docueris eū.

¶ Cōſeq̄nter pōit fruct' ꝑ reſpectuꝫ ad alios q qdē trī pl'r ſe hñt ad noticiā legis. Quidā.n.ſūt oīo i legis igno rātia ꝯſtituti.vno qdē mō ꝑ defectū nālis igenij.ſicut
a ꝛ hō coꝛpaliter dr̄ cecus ꝑ defectuꝫ iterioꝛis potentie viſiue.yſa.59. Palpauimus ceci parietē. Hmōi aūt hoi bus nō pōt hō lumē ſciētie p̄bere vt ipſi ꝑ ſe videre poſſint qđ ſit agēdū.ſed pꝛebet eis hō ducatū vt cecis mādando eis qđ facere debeāt.q̄uis mādatoꝝ rōnē nō cognoſcāt. Job.29. Ocul' fuit ceco. de qbus tñ dr̄ Mat.15. Ceci ſūt ꝛ duces cecoꝝ. Alio mō ſūt in igno rātia p̄ dfectū diſciplīne q ſūt q̄ſi tenebꝛis exterioꝛib' nō illuminati ꝑ doctrinā qbus ſapiēs p̄beſ pōt Lumē diſciplie vt itelligant q̄ mādaſ.ꝛ h ē qđ dic̄. Lumē eoꝝ q i tenebꝛis ſūt. Lu.p̄. Jlluminare his q i tenebꝛis. Scđo aūt tāgit illos q ſūt i via ꝑueniēdi ad ſciāꝫ: quā nōdū attigerūt.ꝛ h vno mō ꝑ defectuꝫ plene iſtructiōis. Et h ē qđ dicit. Eruditoꝛē īſipiētiū.i.eoꝝ q nōdū ſapien/tiā acceperunt q dicūſ erudiri q̄ſi erui a ruditate q̄ a
3 p̄ncipio ineſt oībus cū p̄ iſtruūſ. Ecc.7. Filij tibi ſunt erudi eos. Alio mō ꝑ dfectū etatis ſic̄ ſūt pueri. Et q̄n tū ad h magiſtrū īfantiū. yſa.33. Ubi eſt doctoꝛ ꝑuulo rū. Tertij v̄o ſūt q iaꝫ ſunt in ſciētia ꝓuecti. Et iſti indigēt a ſapiētibus iſoꝛmari vt habeāt ſapientū dicta in auctoꝛitate q̄ſi quādaꝫ regulā ſeu foꝛmā. Et q̄ntum ad h dicit habentem foꝛmā ſcientie.ſcđe.thi.1. Foꝛmā habe bonoꝛū verboꝛū que a me audiſti. Et phi.3. Ob ſeruate eos q ita ambulāt ſic̄ habetis foꝛmā noſtram. Opꝫ aūt eos q ſic iſoꝛmāſ auctoꝛitate maioꝝ iſtrui vt ſciāt qđ ſit in lege traditum. Et iō dic̄ ſciētie. Sap.10. Dedit illi ſciām ſctōꝝ. Et ēt vt ſciāt qđ ſit verus itelle ctus eoꝝ q̄ traduſ i lege. Et quātū ad h dicit v̄itatis. p̄s. Emitte lucem tuam ꝛ veritatem tuam.

¶ Deinde cū dic̄.(Qui ḡ aliū doces). Oſtendit defe ctū eoꝝ ſꝫ tranſgreſſionē legis. Et p̄ hoīs ad ſeipſum cuꝫ dicit. Qui ḡ aliū doces.dirigēdo ipſuꝫ ad bonū te ipſum nō doces dirigēdo Et pt legi vl' iterrogatiue: q̄
4 ſi cū q̄dā indignatione.vel remiſſiue q̄ſi aſſerendo eo rū maliciaꝫ ꝛ ſic ē in ſequētibus. Job.4. Ecce docui/ ſti plurimos. Et infra. Nunc tetigit plaga ꝛ defeciſti. Scđo tāgit dfectū ad q̄ntū ad ꝓximū. Pꝛio qdē q̄ntū ad res q̄ furto ſubtrahūſ cū dic̄. Qui p̄dicas n̄ furan dū furaris. yſa.p̄. Pꝛicipes tui īfideles ſocij furum. ſcđo q̄ntū ad ꝑſonā ꝯiunctā: que ꝑ adulteriū polluiſ. Et q̄ntū ad h dic̄. Qui doces nō mechādū mecharis. Oſee.7. Oēs adulterātes q̄ſi clibanus. Jer.5. Unuſqſ qꝫ ad vxorē ꝓximi ſui. Tertio aūt oſtēdit eoꝝ dfectū ꝑ cōparationē eoꝝ ad deū:ꝛ p̄ qdeꝫ quantuꝫ ad hoc ꝙ peccabant cōtra ipſius cultū. Et quātū ad hoc dic̄. Qui abhominaris ydola cognoſcēs.ſ.ex p̄cepto legis ea nō eſſe colenda.ſacrilegiū facis.abutēdo.ſ.his que
5 pertinēt ad diuinū cultum. Qđ qdē p̄ fecerūt in ſtatu legis. Mala.p̄. Dictis mēſa domini ꝯtaminata ē. Et poſtmodū blaſphemādo xp̄ꝫ. Mat.12. Jn beelzebuch principe ꝛc̄.ſcđo quātū ad ipſā gloriam cū dicit. Qui in lege gloriaris ꝑ preuaricationē legis deū ihonoꝛas ſicut enim legis obſeruantia in bonis operibus eſt oc

docēs alium nō dꝫ eē fur

c ceſſio videntibus vt honorent deũ. ita etiã tranſgreſſio
legis p mala opa occaſio ẽ vidẽtib⁹ blaſphemãdi pri/
ma.pe.2. Ex bonis operibus vos ꝯſiderãtes glificẽt
deũ. Ecõtra aũt dicit̃ pma.thi.6. Quicũqꝫ ſũt ſub iu/
go ſeruitutis domios ſuos oĩ honore dignos arbitrẽt̃
ne nomẽ dñi ⁊ doctrina fidei blaſphemet̃. Et.iõ in ps.
dr̃. Uidi preuaricãtes ⁊ tabeſcebã. Et ad h̃ iducit au/
ctoritatẽ ſubdẽs. Nomẽ.n.dei p vos blaſphemat̃ iter
gẽtes: q2.ſ.gẽtes vidẽtes iudeorũ malã couerſationẽ
reputabãt h̃ ꝓuenire ex mala iſtructione legis a deo
2 tradite. Dicit aũt. ſicut ſcriptũ eſt.ſ.yſa.52. Dominato
res ei⁹ inique agũt: ⁊ iugiter tota die nomen meũ blaſ
phemãt̃. ⁊ ezec.36. ſm aliã litterã vbi nr̃a ſic h3. Non
pp vos ego faciã domus iſrael: ſed pp nomen ſanctu3
meum quod polluiſtis in gentibus.
¶ Deinde cũ dicit. (Circũciſio) oſtẽdit ꝙ nec circũci
ſio ſufficit ad ſalutẽ eadẽ rõne qua nec lex: q2.ſ. obſer
uãtia legis ſine circũciſiõe valet: ſine qua tñ circũciſio
ñ ꝓdeſt: ſic ſupr dictũ ẽ. Et circa h̃ tria facit: p̃ cõparat
circũciſionẽ ad iudeos circũciſos. ſcd̃o ad gẽtes incir
cũciſas ibi. (Si igr̃ ppuciũ). Tertio manifeſtat qd̃ di
3 xerat.ibi. (Nõ.n.q in maiſeſto. (Circa p̃ᵐ duo facit p̃⁹
oſtẽdit qñ circũciſio ꝓſit. ſcd̃o qualiter non ꝓſit.ibi.
(Si aũt preuaricator ⁊c̃.) Dicit g̃ pmo. Circũciſio q
dẽ ꝓdeſt q̃ƺtũ ad remiſſionẽ pcti originał. Uñ dr̃ gen.
17. Maſculus cui⁹ ppucij caro circũciſa ⁊c̃. Sed ibi
adulto tũc finaliter prodeſt ſi legẽ obſeruet ſicut re/
ligioſis ꝓdeſt ꝓfeſſio ſi regulã obſeruẽt. Circũciſio.n.
erat qſi qdã ꝓfeſſio obligãs hoies ad obſeruãtiã legis
Gal.5. Teſtificor omni circuncidẽti ſe. qm̃ debitor ⁊c̃.
Qz ãt apoſtolus dixit ſi circũcidimini xp̃us nihil vo
bis ꝓderit. loqt̃ q̃ƺtũ ad tp̃s poſt grãm euãgelij. diu/
ulgatã. hic aũt loqt̃ q̃ƺtũ ad tp̃s ante paſſionẽ xp̃i in
q̃ circũciſio ſtatũ habebat. ſcd̃o ibi. (Si aũt puarica/
tor.) Oſtẽdit quõ circũciſio nõ ꝓſit dicẽs. ſi tu iudee
4 adulte puaricator es legis: circũciſio tua ppuciũ fcã ẽ.
i. nõ plus valet tibi q̃ƺ ppuciũ: q2 nõ ſeruas qd̃ p cir/
cũciſionẽ ꝓfiteris. Jere.9. Oẽs gentes ppuciũ habẽt:
domus aũt iſrael icircũciſi ſũt corde. quimo ex h̃ ſũt
magis rei: q2 non ſeruãt qd̃ promiſerunt. Diſplic3.n.
ſtulta ⁊ infidelis promiſſo. vt dicitur. ecc.5.
¶ Deinde cũ dic. (Si g̃ ppuciũ.) Cõparat circũciſio
nẽ ad gẽtiles. ⁊ h̃ dupłr. Primo qdẽ q̃ƺtũ ad h̃ ꝙ eius
fructũ habeut gentiles obſeruãdo legẽ. vñ dic. Si cir
cũciſio ꝓdeſt cũ obſeruatiõe legis: nõ aũt ſine ea. igit̃
ſi ppuciũ. i. gẽtilis i circũciſus cuſtodierit iuſtitias legis
.i. iuſta pcepta legis. ps. Oĩa mãdata tua veritas. Nõ
5 ne ppucium illius i circũciſionẽ reputabit̃: qſi dicat.
Fructu3 de circũciſiõis habebit. Ad h̃.n. hõ exterius
circũciditur in carne: vt.ſ. ſe circũcidat i corde. Jere.
4. Circũcidimini dño ⁊ auferte ppucia cordiũ vr̃oꝝ.
Scd̃o ibi. (Et iudicabit ⁊c̃.) Cõparat circũciſionẽ gẽ
tilis oſtẽdẽs ꝓpter obſeruãtiã legis iudeo ꝓferri. vñ
dic̃. Et ppuciũ. i. gẽtil' icircũciſus. ꝯſumãs. i. iplens mã
data legis ex nã. i. p nãlẽ. rõnẽ vt ſupra dictũ ẽ: ꝙ nãlr
q̃ ſũt legis faciũt. Judicabit p cõparationẽ te. ſ. iudeu3
circũciſũ q. es puaricator legis tranſgrediẽdo pcepta
eius p lr̃ã. i. habẽt legẽ lr̃is dſcriptã circũciſionẽ. ſ. car
nis. Uñ d h̃ ꝯpatiõis iudicio dr̃. Matt.12. Uiri niniui
te ⁊c̃. ¶ Deinde cũ dic̃. (Nõ.n.q i maiſeſto ⁊c̃.) Aſſi
gnat rõnem dictoꝝ. Et p põit rõnẽ. ſcd̃o ꝓbat eam.ibi
(Cui⁹ laus.) Circa p̃ᵐ duo fac̃. Primo aſſignat rõnẽ
qr̃ circũciſio vel iudaiſmus ſine legis obſeruatiõe nõ
ꝓſit. ſcd̃o aſſignat rõnẽ: qr̃ obſeruãtia legis ꝓſit ſine
iudaiſmo ⁊ circũciſiõe.ibi. (S3 q in abſcõ). Dic̃ g̃ ꝙ
ſicut circũciſio puaricãtis legẽ ſit ppuciũ ⁊ iudicat̃ a p/

pucio cuſtodiẽte legẽ. nõ.n.ẽ verus iudeus ille q i ma d
niſeſto ẽ iudeus: ⁊ ſm carnalẽ gñationẽ. infra.9. Nõ
n. oẽs q ex circũciſione ſũt iſrael. hi ſũt iſraelite. ſ3 q fi/
lij ſũt ꝓmiſſiõis. ⁊ ſilr ẽt nõ ẽ vera circũciſio illa q̃ ẽ mai/
feſta i carne. Jlla.n.ẽ ſignũ vt dr̃ Gen̄.17. Circũcidetis
carnẽ ppucij veſtri: vt ſit i ſignũ federis. Nõ aũt eſt ſi
gnũ verũ niſi ei rẽſpõdeat ſignatu3. Uñ ſi qs iudeus
eẽt trãſgreſſor federis: non eſſet eius vera circũciſio.
Et ideo reputatur in prepuciũ.
¶ Deinde cũ dicit. (Sed q in abſcõdito). aſſignat rõ
nẽ qre ppuciũ cuſtodiẽs legẽ reputet̃ in circũciſionẽ
⁊ iudicet circũciſionẽ carnalẽ: q2.ſ. ille vere eſt iude⁹ q ẽ
in abſcõdito. i. q h3 in affectu cordis mãdata legis quã
iudei ꝓfitent̃. Mat.6. Pater tuus q viderit abſcõdi 2
to ⁊c̃. ⁊ ſilr circũciſio vera eſt q̃ eſt cordis in ſpũ. i. per
ſpm̃ facta p quẽ ſupflue cogitationes a corde pcidut̃.
Uel in ſpiritu. i. p ſpũalem intellectum legis non litte/
ralẽ. phi.3. Nos ſumus circũciſio q ſpũ deo ſeruim⁹.
¶ Deinde cũ dicit. (Cuius laus ⁊c̃.) ꝓbat pmiſſa3 rõ
nẽ. Manifeſtũ eſt.n. ꝙ in oĩbus iudiciũ diuinũ pferẽ
dũ ẽ hũano. ea do q̃ exterius appẽt ſiue ſit iudaiſm⁹
ſiue circũciſio laudant̃ ab hoibus: ſed ea q̃ ſũt in ab
ſcondito laudant̃ ſm iudiciũ diuinu3: q2 vt dr̃. i. re.16.
Hoies vident q̃ parent: deus aũt intuet̃ cor ⁊c̃. Uñ re
linqt̃ ꝙ iterior iudaiſm⁹ ⁊ circũciſio pualet exteriori: ⁊
h̃ ẽ qd̃ dic̃: cui⁹. ſ. iterioris circũciſiõis: lau' ñ ẽ ex hoib⁹: ſ3 3
ex deo. 2.cor.10. Nõ.n.q ſeip̃3 cõmẽdat. ⁊c̃. CAP. III.

Uid ergo ampli⁹ iudeo ẽ. aut q̃
vtilitas circũciſiõis. Multu3 p
omnẽ modũ. Primum quidẽ
q2 credita ſũt illis eloquia dei. Gal. 3 f.
Quid enim ſiquidam illorum nõ credide
runt. Nũquid incredulitas illoru3 fidẽ dei
euacuauit. Abſit. Eſt autẽ deus verax: oĩs
autem homo mendax. ſicut ſcriptũ ẽ. vt iu
ſtificeris in ſermõibus tuis ⁊ vincas cũ iu
dicaris. Si autẽ iniquitas noſtra iuſtitiam
dei cõmẽdat q dicemus. Nũquid iniquus
eſt deus qui ifert iram. Secundum homi 4
nẽ dico. Abſit. Alioquin quomodo iudica
bit deus hunc mundum. Si.n. veritas dei
in meo mẽdacio abundauit in gloriam ip/
ſius qd adhuc: ⁊ ego tãqƺ peccator iudicor.
⁊ nõ ſicut blaſphemamur ⁊ ſicut aiunt qui/
dam nos dicere. faciamus mala vt veniant
bona. Quorum damnatio iuſta eſt.
¶ Poſtq̃ƺ apoſtolus oſtendit ꝙ iudaiſmus ad quem
ptinet legis ſuſceptio ⁊ circunciſio non ſufficiunt ad 5
ſalutẽ ſine legis cuſtodia per quã gentilis ſine exterio
ri iudaiſmo ⁊ circunciſiõe fructum vtriuſqꝫ cõſequit̃.
Hic obijcit ꝯ pmiſſa: ⁊ pmo qdem ꝓponit obiectiõe3.
2° ſoluit.ibi. (Multu3 qdẽ). Obijcit ergo pmo ſic. Si
ita eſſet ſicut dictum eſt ꝙ nõ eſt verus iude⁹ nec ve/
ra circunciſio in manifeſto: ſed in occulto cordis: quid
ergo amplius eſt iudeo. i. qd amplius datu3 eſt q̃ƺ cete
ris: vr̃ ꝙ nihil. Et hoc eſt incõueniens. cum dñs dixe
rit Deu.7. Te elegit dñs deus tuus vt ſis ei populus
peculiaris. Aut q̃ vtilitas circũciſiõis. ſ. exterioris. Ui
detur ex pmiſſis ꝙ nulla. qd̃ eſt incõueniens: cum ſit
a deo tradita q dicit. yſa.48. Ego dñs docẽs te vtilia.
¶ Deinde cum dicit. (Multum qde3). Soluit pmiſ
ſam obiectionem

a ſam obiectionē3.⁊ p̄ q̄tū ad ꝑrogatiuā iudaiſmi.ſecū
do q̄tum ad vtilitatē circūciſionis. quarto capitulo:
ibi.(Quid ḡ dicemus.)Circa p̄mū duo facit.p̄ oſten
dit iudeoꝝ ꝑrogatiuam. ſecūdo excludit eoꝝ gloriā
qua ſe gentibus ſuperbe preferebāt ibi.(Quid ḡ pre/
cellimus).Circa p̄mū tria facit.p̄ proponit qḋ ītendit.
ſcḋo māifeſtat ibi.(Primū qdē.) Tertio excludit obie
ctionem ibi.(Quid enim ſi quedam).Dicit ergo p̄ q̄
ſitum eſt quid amplius ſit iudeo. Eſt aūt ei amplius
⁊ q̄ntū ad q̄ntitatem que ſignificatur cū3 dicit mul/
tum.⁊ quātum ad numerum qui ſignificaꝛ cum dicit.
Per omnē modū habent.n.amplius aliquid ⁊ in cō/
templatione diuinorū.ſm illud p̄s.Notus in iudea.
Et ſm diſpoſitionem tp̄alium.p̄s.Nō fecit taliter oī
2 nationi.Habent et̄ amplius q̄tū ad partes quātum
ad ꝓmiſſiones:⁊ q̄tū ad ꝓlem.ifra.9.Quoꝝ eſt ado
ptio filioꝝ dei ⁊ gloria ⁊ teſtamētū.⁊ in quolibet eoꝝ
nō ē parua excellētia: ſed magna: ⁊ p̄cipua.qḋ ꝑtinet
ad id qḋ dicit multū.Maximum enim bonum homi
nis ē i dei cognitōe i h̄ q̄ deo adhereat.⁊ a deo iſtrua
tur.p̄s.Beatus homo quem tu erudieris domine.
¶ Deinde cum dicit.(Primū qdem ⁊c̄.)Māifeſtat
qḋ dixerat dicens.primū qde3. ideſt p̄cipue amplius
eſt iudeis quia eloquia dei ſunt credita illis q̄ſi ami/
cis.Joh.5.Uos dixi amicos.Et hoc eſt multū:q: elo/
quia dei ſūt honeſta.p̄s.Eloquia dn̄i vera iuſtificata ī
ſemetipſa.Sūt delectabilia .p̄s.Quam dulcia fauci/
3 bus meis eloquia tua.Sūt et̄ vtilia ad nō peccādū.p̄s.
In corde meo abſcōdi eloquia tua vt nō peccē tibi.
¶ Deinde cū3 dicit.(Quid enim ſi qdam)excludit
obiectionē.Et p̄ ponit eā.ſcḋo excludit ipſam ducēdo
ad icōueniēs ibi.(Nūquid icredulitas.)Tertio oſten
dit eē icōueniēs ad qḋ iducit ibi.(Eſt aūt dn̄s verax.)
Poſſet aliquis ꝑrogatiue iudeoꝝ derogare opponen
do igratitudinem eoꝝ:ꝑ quā viderent dignitatē elo
quioꝝ dei amiſiſſe.Uñ dicit.qd aūt ſi qdā illoꝝ non
crediderūt nūquid ꝑ h̄ cōcludit q̄ nihil amplius
ſit iudeo ſm illud.2.pe.2.Melius erat illis nō cogno
ſcere viā3 iuſtitie q̄ꝫ poſt cognitā retrorſum conuerti.
Nō crediderūt aūt.p̄ qdē legiſlatori.p̄s.Nō credide/
4 rūt v̄bis eius.ſecūdo nō crediderūt ꝓphis.Ez̄.2.In
creduli ⁊ ſubuerſores ſūt tecū.tertio nō crediderūt ip
ſi filio.Jo.8.Si veritatē dico vobis q̄r n̄ creditis mihi.
¶ Deinde cū3 dicit.(Nūquid icredulitas).Excludit
dictā obiectionem ducendo ad icōueniens q: ſi ꝓpter
icredulitatē aliquorum prerogatiua iudeoꝝ tolleret
ſequereꝛ q̄ icredulitas hominis fide3 dei euacuet:qḋ
eſt inconueniens.Et hoc eſt quod dicit.Nunquid in
credulitas eorum qui.ſ.non crediderunt euacuauit ſi
dem dei:quod pōt dupliciter intelligi. Uno modo de
fide qua creditur in deum. non enim per hoc q̄ qui/
dam nō crediderunt euacuatur fides illorū q credide
runt.Malum enim quorūdam in ſocietate exiſtentiū
non euacuat bonum alioꝝ.Ecc.33.Ex ipſis benedi/
xit ⁊ exaltauit ſanctificauit ⁊ ad ſe applicauit ⁊c̄.qḋ ē
5 cōtra illos cōtra quos Aug.dicit ī epiſtola ad plebem
ypponenſem.Ad quid aliud ſedent iſti ⁊ qd aliud tra/
ctant niſi vt cū ep̄us vel clericus: vel monachus vel
ſanctimonialis ceciderit oēs tales eē credāt.ſed n̄ om
ne poſſe māifeſtari.Alio mō pōt intelligi de fide qua
deus fidelꝭ ē implens ꝓmiſſa:Hebre.10.Fidelis .n.ē q
repromiſit.Hec autē fidelitas euacuareꝛ ſi ꝓpter quo
rūdā incredulitatē accideret q̄ nihil amplius eēt iu/
deo.promiſit.n.deus populū illum multiplicare ⁊ ma
gnificare:vt p3 Gen̄.22.multiplicabo ſemē tuum.
¶ Deinde cū dicit.(Eſt autem) oſtēdit hoc eē icō

Pro/pter i/cre/duli/tate3 vni° vl pli/um fi/deo nō tol/litur.

b ueniēs q̄ fides dī euacuareꝛ ꝓp holu3 icredulitatē.⁊
prīo qdē ad hoc iducit rōnē.ſcḋo auctoritatē ibi.(Si
cut ſcriptū ē.)3° excludit falſū ſenſū auctoris ibi.(Si
aūt iniqtas.)rō āt ſumiꝛ ex hoc q̄ deus ſm ſe verax
eſt.Je.10.Dn̄s aūt deus verax eſt p̄ma Jo.5.Hic ē ve
rus deus ⁊ vita eterna:⁊ tñ ois hō ē mēdax.p̄s.Ego
dixi ī exceſſu meo ois hō mēdax.Uñ p3 q̄ mēdaciū3
hois ſiue īfidelitas veritati nō adherens dei veritate3
ſiue fidē nō euacuat.Ad hoꝝ euidentiam ſciendum
eſt q̄ veritas importat adequationē rei ad intellectū.
Aliter aūt adequaꝛ res ad intellectū noſtrū.aliter ad 2
intellectū diuinū.Noſter.n.intellectus cognitionem
accipit a rebus.⁊ iō cā ⁊ menſura veritatis ipſius eſt
eē rei.ex eo.n.q̄ res ē vel nō eſt oratio dr̄ vel vera vel
falſa ſm pħm.Unde intellectus nr̄ pōt eſſe verus vel
falſus inquātū pōt adequari vel nō adequari.Qḋ āt
pōt eſſe ⁊ nō eſſe indiget alio agēte ad hoc q̄ ſit ſine
quo remanet nō ens:ſicut.n.aer ſine illuminante re/
manet tenebroſus:ita ⁊ intellectus nr̄ niſi a prima ve
ritate illumineꝛ de ſe in mēdacio remanet.Uñ quātū
eſt de ſe ois homo eſt mendax ſm intellectū: ſed ſolū
eſt verus inquātū veritatē diuinā ꝑticipat.p̄s.Emit/
te lucē tuā ⁊ veritatē tuā.Intellectus aūt diuinus eſt
cauſa ⁊ menſura rerū:⁊ ꝓpter hoc ſm ſeipſum eſt in
deficienter verax:⁊ vnaqueq3 res eſt vera inquantū
ei conformatur.Similiter ſm q̄ accipitur veritas ex 3
parte rei homo de ſe non habet veritatem: quia natu
ra ſua vertibilis ē in nihilum.Sed ſolū nā diuina q̄
nec ē ex nihilo nec vertibilis ī nihilū de ſe v̄itatē h̄et.
¶ Deide cū dicit.(Sicut ſcriptū eſt.)ꝓbat idē ꝑ au
ctoritatē pſalmi q̄nq̄geſimi in quo ſic legiꝛ. Ut iuſti
ficeris in ſermōibus tuis ⁊ vincas cū iudicaris.Qḋ
qualiter ad ꝓpoſitū faciat videri poteſt ſi p̄cedentia
pſalmi conſiderentur.premittitur enim.tibi ſoli pec/
caui.⁊ tunc ſequitur vt iuſtificeris in ſermōibus tuis
⁊ vincas cum iudicaris. Promiſerat enim deus per
nathan.ꝓphetam dauid q̄ eius regnum in eternum
ſtabiliret in ſemine ſuo.vt habetur ſecundi regum.7.
Poſtea vero cum in graue peccatum incideret adul 4
teriū.ſ.⁊ hōicidiū. vt legiꝛ ſecūdi.reg.11.Propter huiuſ
mōi pctūm dicebaꝛ a qbuſdam q̄ deus nō eſſet ei ꝓ
miſſionē obſeruaturus.Intētio ergo pſalmiſte ē duo
dicere:primo qdē q̄ ꝓpter peccatum eius nō mutaꝛ
iuſtitia dei ad quam ꝑtinet vt ſuos ſermones ipleret.
Et quātū ad hoc dicit vt iuſtificeris in ſermōib⁹ tuis
.i.vt ex hoc appareas in ſermōibus tuis iuſtus q: ꝓp
mea pctā eos nō p̄teris. ꝓuer.8.Recti ſūt oēs ſermo
nes mei.p̄s.Fidelis dn̄s in oībus verbis ſuis. ſcḋo q̄
diuina ꝓmiſſio imitetur humanū iudiciū ⁊ hoc ē:qḋ
dicit:vincas.ſ.ꝓmiſſionē tuā ſeruādo.cū iudicaris.ſ.
ab hominibus:q̄ eā ꝓp mea pctā nō ſis impleturus.
Infra.duodecimo.Noli vinci a malo. ſed vince ī bono 5
malū.Hoc dr̄ homini: qḋ multo magis cōpetit deo.
¶ Eſt aūt ꝯſiderandū q̄ ꝓmiſſio facta dauid a deo
erat implenda de xp̄i incarnatiōe.Uñ ꝑtinebat ad ꝓ
phetiā p̄deſtinatōis ſm quā aliqd ꝓmittiꝛ quaſi oī/
bus modis implendū:qḋ vero ꝓmittiꝛ vel pronūcia
tur ſm ꝓphetiā ꝯminationis nō p̄diciꝛ q̄ſi oībus mo
dis iplēdū: ſ3 ſm q̄ exigūt humana merita q̄ pñt mu
tari.Et ideo ſi nō factum fuiſſet qḋ ꝓmiſſu3 ē dauid
p̄iudicaret diuine iuſtitie.Si vero nō fiat qḋ ꝓmittiꝛ
ꝑ ꝓphetiā cōminatōis nō preiudicat diuine iuſtitie:
ſ3 deſignat mutationē meritoꝝ humanoꝝ.Uñ dicit
Jer.18.Repente loquar aduerſus gētē ⁊ aduerſus re
gnu3:vt eradicem ⁊ deſtruam ⁊ diſperdam:⁊ diſſipē
ſi egerit penitentiam gens illa ⁊c̄. penitentia3 agam

c ⁊ ego ſup malo ⁊c̃. Sic ergo pʒ ſm hunc ſenſum ꝙ
peccatum hoīs diuinam fidelitatem nõ excludit. Po
nūr aūt ⁊ alij ſenſus auctoritatis huius in gloſa: q nõ
ita pertinent ad intentionem apſi. quoꝝ primus eſt vt
hec verba que hic ponūr ꝯtinuētur cum his que ante
pſalmiſta premiſerat. Amplius laua me ab iniquitate
mea: ad hoc. ſ. vt iuſtificeris idest iuſtus appeas in ſer
monibus tuis: in quibus veniam peccatoribus pro/
miſiſti nõ ſolum Eze. 18. Quia hec verba pſalmi pri⁹
fuerunt dicta: ſed etiam leuit. 26. Orabunt ꝓ impieta/
2 tibus ſuis recordabor federis mei. Et deut. 30. Si du
ctus penitudine cordis reuerſus fueris ad deum redu
cet te dominus deus tuus ⁊ miſerebit tibi. Et ſic vin/
cas cū iudicaris ab hominibus ꝙ mihi veniā darī nõ
debeas. Secūdo cõtinuauī hec verba cū eo qð dictū
ē tibi ſoli peccaui: idest per cõparationem ad te q ſo/
lus es iuſt⁹: ⁊ hoc ē qð dicit. vt iuſtificeris idest ex cõ/
paratione mei ⁊ aliorū pctõrū iuſtus appareas. ps. Ju
ſtus dominus ⁊ iuſtitias dilexit. ⁊ hoc nõ ſolū i factis:
ſed ēt in ſermonibus: qð eſt maximū ſm illud Jac. 3.
Si quis in ꝟbo nõ offendit. Et vincas cū iudicaris. id/
3 eſt duʒ cuicūqʒ alij in iudicio cõpararis. Pſa. 5. Judi/
cate inter me ⁊ vineaʒ meā ⁊c̃. q̄rto referuntur hec ꝟba
ad xp̄ʒ qui ſolus eſt ſine peccato ſm illud ꝑme. pe. 2.
Qui pctm̄ nõ fecit nec inuentus eſt i ore eius dolus.
⁊ ſic iuſtificatur in ſermonibus incõparatione ad oēs
homines. Et vincas. ſ. peccatū mortem ⁊ dyabolum.
apoc. 5. Ecce vicit leo. Et hoc dum iudicaris. ſ. iniuſte
a pilato. Job. 36. Cā tua q̄ſi impij iudicata eſt.
❡ Deinde cū dicit. (Si autē iniquitas mea) excludit
falſuʒ intellectum auctoritatis inducte. poſſet eniʒ ali
quis intelligere premiſſa verba ſm hunc ſenſum vt
hec dictio vt poneretur cauſaliter ⁊ nõ ſolum ꝯſecu/
tiue. Et ſic ſequeretur ꝙ peccatum hominis directe or
dinaretur ad cõmendādū dei iuſtitiam. Sed apoſto
4 lus oſtendit hoc eſſe falſum. vt ſic det intelligere ꝙ ly.
vt ponitur cõſecutiue: q2. ſ. dauid peccante cõſecutum
eſt ꝙ diuina iuſtitia manifeſtetur. non aūt cauſaliter.
quaſi peccatum hominis ꝯmendet dei iuſtitiam. Qð
qdem ꝓbat ducendo ad icõuenieńs. Et h̄ dupliciter.
ꝑmo qdē ex parte iudicij diuini ſecūdo ex parte iudi/
cij humani. Circa ꝑmū tria facit. ꝑ ponit ſenſuʒ falſuʒ.
ſecūdo oſtēdit icõuenīēs: qð ex h̄ ſeqr̄ ibi. (Quid dice
m⁹: nūqd iniqu⁹) tertio oñdit h̄ eē icõuenīēs ibi. (Ab
ſit.) ❡ Eſt cõſiderādū ꝙ ſupra apoſtolus duas com
parationes fecerat. vnā qdē veritatis diuine ad huma
nū mēdacium cū dixerat. Eſt aūt deus verax oīs hõ
5 mēdax. Alia iuſtitie dei ad pctm̄ hūanum. ſm verba
pſalmiſte qbus dicit. tibi ſoli peccaui vt iuſtificeris. Et
q̄tū ad cõparationē ꝑmā dicit. Si hec ꝟba ſūt itelligē
da ꝙ iniquitas mea directe ꝯmēdat dei iuſtitiā qd di/
cemus. idest nõ poterimus ſuſtinere iconuenientia q̄
ſequūr. Nõ. n. pctm̄ ē deo neceſſarium ad eius iuſtitiā
ꝯmēdandaʒ Eccle. 15. Nõ ꝯcupiſcit multitudinē infide
liū filioꝝ ⁊ inutiliū. Exprimit aūt icõuenīēs qð ſeqr̄ di
cēs. Nūquid deus q infert iraʒ idest vindictā ꝓ pctõ ē
iniquus h̄. n. ſeqr̄ ex eo qð dictū ē. Si eniʒ pctm̄ dire/
cte ordinaret̄ ad cõmendandā iuſtitiā: nõ eſſet dignū
pena: ſed premio. Et ſic deus puniens homines pro
peccato: eēt iniquus. ſm illud deut. 32. Deus aūt fide
lis ē abſqʒ vlla iniqtate. Excludit aūt ꝯſequēter hoc
incõueniēs cū ſubdit. Abſit. ſ. ꝙ deus ſit iniquus. Se/
cūdū hominē dico. idest ꝙ hec ꝟba ꝓtuli nõ ex meo
ſenſu: ſed ex hoīs errātis ſenſu ꝓtuli: ſic dicit̄ ꝑme. cor.
3. Cū ſint inter vos zelus ⁊ ꝯtētio nõne carnales eſtis.
Hoc aūt nõ eē dicēduʒ oſtendit ſubdens. Alioqn̄. ſ. ſi

deus eſt iniquus quomodo iudicabit hunc munduʒ. d
idest quomodo cõueniet ꝙ ipſe ſit vniuerſalis ⁊ ſupre
mus mundi iudex. Oportet. n. qð ē primū ⁊ ſupremuʒ
in quolibet genere eſſe ifallibile: ſicut primum mouēs
ē imutabile. Unde in ps. dicitur. Judicabit orbem ter
re in equitate. Et ſimile argumentum ponitur Job
34. vbi dicitur. Uere deus nõ condemnat fruſtra. nec
omnipotens ſubuertit iudiciū. quem cõſtituit aliū ſup
terrā ⁊c̃. ſ. quia ſi ipſe non iuſte iudicaret oporteret di/
cere alium eſſe iudicem mundi.
❡ Deinde cū dicit. (Si enim veritas) oſtendit ideʒ
per humanum iudicium. Et circa hoc ēt tria facit. pri
mo proponit falſum intellectum predictorum verbo/
rum. ſecūdo ponit icõueniens qð ſequitur ibi. (Quid 2
adhuc.) Tertio oſtendit illud eſſe inconueniens ibi.
(Quorum damnatio.) Exꝑmit autem falſum ſenſuʒ
ſm illam cõparationem que eſt diuine veritatis ad hu
manum mendacium cū dicit. Si enim in meo menda
cio: idest propter meum mendacium: veritas dei ma/
nifeſta ſcilicet abūdauit in gloria ipſius: ita ꝙ menda
cium hominis directe pertineat ad augumentum glo
rie. contra id qð dicitur Job. 13. Numquid deus indi/
get veſtro mendacio. Subdit autem conſequēter duo
inconuenientia que ſequuntur. quorum vnum eſt: ꝙ
homo non deberet reputari peccator propter mēdaci
um: ex quo in dei gloriam directe ordinat̄. Et h̄ eſt qð 3
dicit. Quid adhuc idest cur etiam nūc ⁊ ego iudicor
ſcilicet ab hoībus tāqʒ peccator ꝓ mēdacio. Sap. 17.
Cum ſit timida nequicia data eſt in omniū cõdemna
tioneʒ. q2 ſcilicet peccatores ab omnibus iudicio cõdē
nātur. Aliud autē icõueniēs eſt ꝙ locum habeat ver
bū falſum ꝙ aplis imponebatur: q2 enim ꝑdicabant
ꝙ ꝑ abundantiā grē chriſti ſoluebatur abūdātia pec/
catorū ſm illud ifra. 5. Ubi abundauit delictū ſupabū
dauit ⁊ grā blaſphemabāt aplos q̄ſi dicerent ꝙ hoīes
deberēt facere mala vt conſequeretur bona: qð ſeqret̄
ſi mēdaciū hoīs directe cõmendaret dei grāʒ ⁊ ꝟitatē:
hoc ē ꝙ dicit nos facimus mala peccādo. ſ. ⁊ mēdaciū
docēdo vt veniāt bona. ſ. vt dei ꝟitas ⁊ iuſtitia cõmen/
det̄: ſicut blaſphemamur. i. ſic qdā blaſphemādo nob̄
iponūt: ifra cor. 4. Blaſphemamur ⁊ obſecramus. ⁊ ſi
cut qdā aiūt nos dr̄e verba nr̄a depra uādo. 2. pe. vlti. 4
Que idocti ⁊ inſtabiles deprauāt. hec aūt excludit ſub
dēs: quorū ꝯdēnatio iuſta eſt. i. eoꝝ q faciunt mala vt
veniāt bõa: ſic. n. nõ ē verū ſillogiçādū ex falſis: ita nõ
ē ꝑueniēdū ad bonū finē ꝑ mala. Jer. 12. Bn̄ ē oībus q
ꝑuaricāt̄ ⁊ iniq̄ agūt qð dr̄ ex ꝑſona impioꝝ. vel quo
rū. ſ. hec nobis falſe iponētiū damnatio iuſta eſt: iuſte
. n. ꝯdemnātur ꝑuerſores ſacre doctrine. Apo. vlti. Si
quis appoſuerit ad h̄ appõet de⁹ plagas ſcriptas i li. iſto.
❡ Lectio. II.
QUid igitur. ꝑcellimus eos. Ne
quaqʒ. Cauſati enim ſumus iu 5
deos ⁊ grecos oēs ſub pctõ eſ
ſe. ſicut ſcriptū ē. Quia nõ eſt iu
ſtus qſqʒ. nõ ē intelligēs. nõ ē reqrēs deū.
Omnes declinauerunt ſimul inutiles facti
ſūt. nõ ē q faciat bonū nõ eſt vſqʒ ad vnum.
Sepulcrū patēs ē guttur eoꝝ. linguis ſuis
doloſe agebāt venenū aſpidū ſub labiis eo
rū Quoꝝ os maledictiõe ⁊ amaritudie ple
nū ē veloces pedes eoꝝ ad effūdēdū ſāgui
nē. Cõtritio ⁊ ifelicitas i viis eoꝝ. ⁊ viā pa

cis non

1 cis non cognouerūt: nō eſt timor dei ante
oculos eoꝝ. Scimus aūt quoniā q̄cūq; lex
loquitur his q in lege ſūt loquitur. Ut oē os
obſtruat: ⁊ ſubditus fiat oīs mundus deo:
qr ex operibus legis non iuſtificabitur oīs
caro corā illo: p legem enim cognitio pcti.
¶ Poſtq̄ apls oſtendit p̄rogatiuā iudeoꝝ ſup̄ gen
tiles q̄tum ad diuina bñficia: hic excludit eoꝝ inanē
gloriam: qua ſe gentibus ad fidē conuerſis p̄ferebāt:
⁊ primo p̄oponit qḋ intendit. ſcḋo probat ppoſitum.
ibi. (Cauſati enim ſumus). ¶ Dicit ergo p̄mo: ita di-
2 ctum eſt qḋ amplius eſt iudeo. Primū qdem: qr tradi
ta ſunt illis eloqa dei. Quid igit. Dicemus nos iudei
ad fidē q̄uerſi nunqd precellimus eos. ſ. gentiles ad fi
dem q̄uerſos: de quo erat inter eos q̄tentio. Luc. 22. Fa
cta eſt contentio inter diſcipulos Jeſu qs eſſet maior.
Et rñdens ſubdit nequaq̄. ¶ Sed hoc vr̄ q̄ p̄miſſa:
in qbus dictū eſt: multū p oēm modū amplius eſt iu
deo. ¶ Sed ad hoc rñdetur in Glo. q illud fuit dictū
q̄tum ad eſſe qḋ habebant iudei tpe legis: hoc autem
nūc dicit apls ſm ſtatum grē: qr vt dr̄ Col. 3. In Xp̄o
non eſt gentilis ⁊ iudeus circūciſio ⁊ p̄puciū: qr. ſ. non
faciunt drīam q̄tum ad ſtatū grē. ¶ Sed hec rñſio
3 nō vr̄ eſſe diuſ ſm intentionem apli: qr infra: oſtēdet
q ēt oēs ſub lege erant pctis ſubiacebant: ſicut ⁊ genti
les: vel amplius. Eze. 5. Iſta eſt hieruſalē in medio gē
tium poſui eā: ⁊ in circuitu eius terras: ⁊ contēpſit iu
dicia mea vt magis eſſet ipia q̄ gētes. ſic igit dōm eſt
q ſupra oñdit p̄rogatiuā diuinoꝝ bñficioꝝ: vñ nō di-
xit: q iudeis eſſet excellentior: ſed q aliqd eſſet iudeis
amplius donatū: hic aūt excludit excellentiā pſonaꝝ:
qr illi q diuina bñficia acceperunt nō ſunt illis debite vſi.
¶ Deinde cū dicit. (Cauſati enim ſumus). Oſtendit
ppoſitū. Et p̄mo q iudei nō excedunt gētiles q̄tum
ad ſtatum pcti. Scḋo q nō excedūt q̄tum ad ſtatum
iuſtitie. ibi: (Nūc aūt ſine lege). Primū oñdit dupl̄r.
Primo qdē ex his q̄ ſupra dicta ſunt. Scḋo p aucto-
ritatē. ibi. (Sicut ſcriptū ē). ¶ Dicit ergo cauſati eni
4 ſumus. i. cāudo rōnibus oſtendimus iudeos atq; gre-
cos. i. gentiles omnes ſub pctō eſſe. Pſa. 1. A plāta pe-
dis vſq; ad verticē nō eſt ⁊c̄. Oñdit. n. p̄ q gētiles vitatē
dei cognitā in ipietate ⁊ i iniuſtitia detīebāt. 2° q iudei
lege ſuſcepta p p̄uaricationē legis deū inhonorabant.
¶ Deinde cū dicit. (Sicut ſcriptum eſt). Oſtendit p
poſitum per auctoritatem pſalmiſte. Et p̄mo inducit
auctoritatem. Scḋo manifeſtat eā ibi. (Scimus aūt).
¶ Circa p̄mū duo facit. Primo ponit pctā omiſſiōis.
Scḋo pctā cōmiſſionis. ibi. (Sepulchꝛū patēs): Pec-
cata aūt omiſſionis tangit dupl̄r. Primo qdē remouen
do principia bonoꝝ opeꝝ. Scḋo remouendo ipſa bo
na opera. ibi. (Oēs declinauerunt). Sunt aūt tria bo-
5 noꝝ opeꝝ principia quoꝝ vnū pertinet ad ipſam ope
ris rectitudinem: ⁊ hoc eſt iuſtitia quā excludit dicēs:
ſicut ſcriptū eſt. ſ. in Pſ. Qr non eſt iuſtus qſq̄. Mic.
7. Et periit ſctus de terra: ⁊ rectus in hoībus non eſt:
qḋ qdem dupl̄r poteſt intelligi. Uno modo q intelli-
gatur nullus eſt iuſtus in ſe ex ſeipſo: ſed ex ſe qlibet ē
peccator: ex ſolo autem deo hȝ iuſtitiam. Exo. 34. Do-
minator dñe deus miſericors ⁊ clemens qui aufers ini
quitatem atq; pctā ⁊c̄. Nullus apud te p ſe innocens
eſt. Alio modo q nullus eſt q̄tum ad oīa iuſtus: qn
aliqḋ peccati habeat ſm illud prouer. 20. Quis poteſt
dicere mundū eſt cor meū. Eccle. 7. Non eſt homo iu
ſtus in terra q faciat bonū ⁊ nō peccet. Tertio ēt pōt

Judei nullā prerogatiuā habent: nūc i lege grē.

intelligi: vt referatur ad pplm maloꝝ: inter quos nullus b
eſt iuſtus. Eſt. n. q̄ſuetudo ſcripture: vt qñq; loquaī ð
toto pplo rōne maloꝝ: qñq; rōne bonoꝝ: vt pȝ Je. 26.
Ubi dr̄ q cū cōpleſſet Jeremias loqui oīa q̄ p̄ceperat
ei dñs vt loqreī ad vniuerſum populū: appꝛehenderūt
eū ſacerdotes ⁊ pphete: ⁊ oīs pplus dicētes morte mo-
riatur. Et poſtea ſubditur: dixerunt p̄ncipes: ⁊ oīs po
pulus nō eſt viro huic iudiciū mortis. Sed p̄mi duo
ſenſus magis ſunt ſm itentionē apli. ¶ Et h idē dōȝ
eſt in ſeqñtibus. Scḋȝ aūt p̄n^m boni opis eſt diſcretio 2
rōnis. Et h excludit ſubdēs: nō eſt intelligens. pſal. Ne
ſcierūt neq; intellexerūt. Et alibi. Noluit intelligere.
Tertiū p̄n^m eſt rectitudo itentionis quā excludit ſub-
dēs. Nō eſt requirēs deū itētionē ſuā. Corrigēdo ad ipȝ.
Oſee. 10. Tps igrēdi dñm q venerit cū docebit vos iu
¶ Cōſeqñter excludit ipſa bona opa. Et p̄ qdē (ſtitiā.
q̄tum ad offenſionē diuine legis cū dicit. Oēs decliaue
runt. ſ. a regula diuine legis. Pſa. 56. Oēs in viā ſuam
decliauerūt. Scḋo q̄tū ad offenſionē finis: vñ ſubdit.
Simul inutiles facti ſunt: hoc. n. inutile dicimus: qḋ non
q̄ſeqtur finē ſuū. Et iō cū hoīes a deo declināt pp quē
facti ſunt redduī inutiles. Sap. 4. Impioꝝ multitudo
non eſt vtilis. Tertio excludit ipſa bona opera cū ſub
dit. Non eſt q faciat bonū Jere. 4. Sap. ſunt vt faciāt
mala: bñ aūt facere neſcierūt. Subdit aūt Uſq; ad vnū
qḋ pōt. vno mō intelligi excluſiue: quaſi diceret: p̄ter
vnū: q. ſ. ſolus fecit bonum redimendo hūanū genus.
Eccle. 7. Uirū de mille vnū repperi mulierē: nō inueni. 3
Uel pōt intelligi incluſiue. q. d. nec ēt vnus eſt purus
hō q faciat bonū. ſ. pfectū. Jer. 5. Querite i plateis ei⁹
an inueniatis viꝝ facientē iudiciū ⁊ q̄rentem fidem.
¶ Deinde cū dicit. (Sepulchꝛū patens). Ponit pctā
cōmiſſionis. Et p̄mo pctā oris. Scḋo pctā operis. ibi.
(Ueloces pedes eoꝝ). Peccata vō cordis ex his pec
catis depꝛehendūī. ¶ Circa pctm oris quatuor pōit.
Primo p̄pꝛitudinē ſeu turpitudinē cū dicit. (Sepul
chꝛum patens eſt guttur eoꝝ). Sepulchꝛū. n. patens 4
duo hȝ. Eſt enim paratū ad recipiendū mortuū: ⁊ ſm
hoc guttur hoīs dr̄ eſſe ſepulchꝛū patens: qñ eſt para
tū ad dōm mortiferā: per quē modū dr̄. Jer. 5. Phare-
tra ei⁹ q̄ſi ſepulchꝛū patēs. Scḋo ex alat fetorē Mat.
23. Similes ſūt ſepulchꝛis dealbatis que a foris pent
hoībus ſpecioſa: intus ſunt plena oſſibus mortuoꝝ ⁊
oī ſpurícicia. Eoꝝ ergo guttur eſt ſepulchꝛū patēs: ex
quoꝝ ore pcedit turpi loquīj fetor. Apo. 9. ⁊ de ore ip
ſoꝝ pcedit ignis ⁊ fum⁹ ⁊ ſulphur. Scḋo tāgit circa
pctm oris fraudē cū dic̄. (Linguis ſuis doloſe agebāt.)
Aliud. ſ. hñdo in corde aliud in ore. Je. 9. Sagitta vul
nerans lingua eoꝝ dolū locuta eſt. Tertio ponit ver- 5
borum noxietatem cū dicit. Uenenū aſpidū ſub labijs
eoꝝ: qr. ſ. talia verba eueniunt q̄ inſanabilr̄ p̄ximos oc
cidunt vel ſpūalr̄ vel corpalr̄. Deu. 32. Fel draconū vi-
num eoꝝ ⁊ venenū ⁊c̄. Quarto deſignat abūdātiam
hoꝝ pctōꝝ cū dicit. Quoꝝ os maledictiōe plenū ē:
⁊ amaritudine: qr. ſ. in talib⁹ ſp abūdat maledictio: qr
ſ. maledicūt de alijs detrahēdo q̄ id qḋ dr̄ ifra. 12. Bñdi 6
cite ⁊ nolite maledicere. Et amaritudie. in q̄tū. ſ. nō ve
reī i faciē p̄ximi dīe iniurioſa vba qb⁹ ad amaritudiē
p̄uocaī q̄ id qḋ dr̄ Eph. 4. Oīs amaritudo tollatur a
¶ Deide cū dicit. (Ueloces pedes eorū) tā (vobis.
git pctā opis circa q̄ tria tangit. Primo qdē p̄mptitu
dinem ad male agendū. Uñ dicit: veloces pedes eorū
. i. pmpti ſunt pedes. i. affectus eoꝝ ad effundēdū ſan
guinē. i. ad faciendū q̄cunq; grauia pctā: qr inter cete
ra q̄ cōmittim⁹ i p̄ximū hōicidiū eſt grau⁹. puer. 1. Pe
des eoꝝ in malū currūt ⁊ feſtināt vt effundāt ſangui

c nem. Scđo tangit multitudinē nocumentoꝝ q̄ alijs
inferūt cū ſubdit: in vijs eoꝝ. i. in opibus eoꝝ eſt cōtri
tio. q: ſ. alios cōterunt opprimēdo eos. Iſa. io. Ad cō
terendū erit cor eius ⁊ iſelicitas: inq̄tū ſ. priuāt hoīes
bonis ſuis ad miſeriā eos deducēdo Job. 24. Nudos
dimiſerūt hoīes indumenta tollentes ⁊c. Pñt tñ h̄ duo
intelligi eē poſita ad deſignādū penā potius q̄ culpā
vt ſit ſenſus in vijs eoꝝ eſt cōtritio ⁊ infelicitas. i. opa
eoꝝ q̄ p vias deſignanť ducūt eos ad cōtritionē ⁊ in
felicitatē: ita q̄ cōtritio referať ad oppſſionē pene q̄ p
pctis puniēť. Iſa. 30. Cōminuenť ſicut cōterif lagēa
figuli. Infelicitas aūt referēda ē ad penā dāni: qua fe
licitate eterna priuabunť. Sap. 12. Infelices aūt ſunt
2 ⁊ inter mortuos ſpes eoꝝ. Tertio oñdit eoꝝ culpe ob
ſtinationē ad malū: a qua qdē aliqui reuocanť dupľr.
Uno° p hoc q̄ volunt ab hoībus pacē hēre: ſed ꝯ hoc
dr̄. (Et viā pacis nō cognouerūt). i. nō acceptauerūt.
ps. Cū his q oderūt pacē. Alio° intuitu diuini timoris:
ſed iſti nec deū timent nec hoiem reuerenť: vt dr̄ Lu.
18. Uñ ſubdiť: nō eſt timor dei añ oculos eoꝝ. i. añ ipſo
rū ꝯſiderationē. Eccl. i. Timor dñi expellit pctm̄. Nā
q ſine timore eſt nō poterit iuſtificari. Pōt āt ⁊ h̄ ſpāľr
dici ꝯ iudeos xp̄o nō credētes q̄ nō cognouerūt viā
pacis. i. xp̄m. de quo dr̄ Eph. 2. Ipſe eſt pax noſtra.
¶ Deinde cū dicit. (Scimus aūt q: q̄cūq̄) māifeſtat
auctoritatē inductā tripľr. pmo qdē exponēdo ſenſum
eius. ſcđo exponēdo intētionē ipſius ibi. (Ut oē os.)
3 Tertio aſſignādo rōnē dictoꝝ l ipſa. ibi. (Q2m̄ ex opi
bus). ¶ Circa primū ꝯſiderandū eſt q̄ iudei ꝯ quos
apľs hic loq̄bať poterant ad ſui excuſationē puertere
ſenſum auctoritatis inducte dicendo q̄ pmiſſa verba
ſunt intelligenda de gentibus nō de iudeis. Sed hoc
excludit apľs dicēs. Scimus q̄ q̄cūq̄ lex loqť his q
in lege ſunt loqtur. i. ad quos lex dať ⁊ q lege pfiten
tur. Legē pcepit nobis moyſes. Gētiles āt nō erāt ſub
lege: ⁊ ſm hoc pdicta v̄ba ptinent ad iudeos. Eſt h̄ āt
duplex obiectio. Prima qdē: q: v̄ba ſupra inducta nō
ſunt aſſūpta: de lege: ſed ꝺ ps. ¶ Sed ad hoc dōʒ ē:
q̄ q̄nq̄ nomē legis ſumiť p toto veteri teſtō nō p q̄n
q̄ libris Moyſi tm̄ ſm illud Jo. 15. Ut impleať ſermo
4 q in lege eoꝝ ſcriptus eſt: q: odio hūerunt me gratis
qđ ſcriptum eſt in veteri teſtō: nō in q̄nq̄ libris Moy
ſi: q ppie lex dr̄. Et ſic ēt lex accipiť hic. Q̄nq̄ autē
totū vetus teſtm̄: diuidiť in tria. ſ. in legē. ps. ⁊ pphas.
ſm illud. Luc. vlti. Neceſſe eſt ipleri oīa q ſcripta ſunt
in lege moyſi. ps. ⁊ pphetis de me. Aliqñ v̄o totū ve
tus teſtm̄ diuidiť in duo. ſ. in legeʒ ⁊ pphas ſm illud
Math. 22. In his duobus mādatis pēdet oīs lex ⁊ p
phete. Et ſm hunc modū pſalteriū ſub pphis cōtine
tur. Scđa obiectio eſt: q: in lege. i. in veteri teſtō mul
ta dr̄ ptinentia ad alias gentes: ſicut pʒ in pluribꝰ lo
cis Yſa. ⁊ Jere. Ubi dicunť multa ꝯ babylones: ⁊ ſiľr
ꝯ alias nationes. Non ergo quecūq̄ loqtur lex: loqť
his ⁊ de his q in lege ſunt. ¶ Sed dōm: q̄ q̄nq̄ inde
terminate loqtur ad eos ptinet e vi: qbus lex dať: quā
5 do vero ſcriptura de alijs loqtur ſpāli titulo deſignat
alios ſicut cū dr̄ onus babylonis ⁊ onus tyri ⁊c. Que
cōtra alias gentes in veteri teſtō dicunť: aliquo modo
ad iudeos ptinebāt: inq̄tum eoꝝ infortunia ad eoꝝ
cōſolationē vel terrorē pnunciabanť: ſicut ēt pdicator
ea dʒ dicere q̄ ptinent ad eos qbus pdicat: nō aūt que
ptinent ad alios. Yſa. 58. Anuncia populo meo pecca
ta eorum: quaſi diceret: non que ſunt aliorum.
¶ Deinde cū dicit. (Ut oē os ⁊c.) Aſſignat intētionē
pdcē auctoritatis: pp duo. n. ſcriptura oēs ꝺ iuſtitia argu
it. Prio qdē ad repmēdū eoꝝ iactātiā q̄ ſe iuſtos arbi
trabanť ſm illud Luc. 18. Ieiuno bis i ſabbato. Et q̄n
tū ad hoc dicit. vt oē os obſtruať: qđ. ſ. ſibi iuſtitiā pſū d
ptuoſe aſcribebat. ps. Obſtructū eſt os loquētiū iniq̄
p°. Reg. 2°. Nolite multiplicare loqui ſublimia glian
tes. Scđo vt ſuam culpam recognoſcentes ſe deo ſu
bijciant: ſicut infirmus medico. Uñ ſubdit. (Et ſub
ditus fiat oīs mūdus deo). i. nō ſolū gētilis: ſʒ ēt iudeꝰ
culpā ſuā rcognoſcētes. ps. Nōne deo ſubiecta erit aīa mea:
¶ Deinde cū dicit. (Q2m̄ ex opibus legis.) Aſſignat
rōnē pmiſſoꝝ verboꝝ. Et p° pōit rōnem. ſcđo māife
ſtat eā. ibi. (Per legē ⁊c.) ¶ Dic̄ ḡ pmo: iō nō ē iuſtꝰ
q̄ſq̄ qm̄ oīs caro. i. oīs hō nō iuſtificať corā illo. i. ſm
eius iudiciū ex opibus legis. q: vt dr̄ Gal. 2° Si ex le
ge ē iuſtitia xp̄s gratis mortuus ē. et ad Titū. 3° Nō
ex opibus iuſtitie q̄ fecimus nos: ſʒ ſm ſuā miſericor
diā ſaluos nos fecit. Eſt āt duplex opus legis: qđdā 2
qdē ē pprium legis moſaice: ſicut obſeruatio cerimōia
liū pceptoꝝ. qđdā ē opus legis nature: q: ptiet ad le
gē nālē. ſicut nō occides. non furtū facies. Quidā ḡ
hoc itelligunt dcm̄ eē de pmis legis opibus. ſ. q̄ ceri
monialia grām nō cōferebant. p quā hoīes iuſtificen
tur. nō tñ iſta vr̄ eſſe intentio apſi: qđ patet ex hoc q̄
ſtatim ſubdit. (Per legem. n. cognitio pctī.) Māifeſ
tū eſt āt q̄ pctā cognoſcunť p phibitionē moralium
preceptoꝝ. ⁊ ita apoſtolus itendit q̄ ex oībus operi
bus legis etiam que p pcepta moralia mandanť non
iuſtificať hō: ita q̄ ex operibus l eo cauſeť iuſtitia: q:
vt dr̄ infra. ii. Si enim gratia iam non ex operibus. 3
¶ Deinde cū dicit. (Per legeʒ). Probat qđ dixerat. ſ.
q̄ opa legis nō iuſtificēt. Lex. n. dať: vt hō cognoſcat
quid debeat agere quid vitare. ps. Nō fecit taliter oī
natiōi: ⁊ iudicia ſua nō māifeſtauit eis. prouer. 6. Man
datū lucerna eſt ⁊ lex lux ⁊ via vite. Ex hoc āt q̄ hō
cognoſcit pctm̄ qđ vitare dʒ tanq̄ phibitū nō ſtatī ſe
quiť q̄ illud vitet qđ ptinet ad rōnē iuſtitie: q: cōcu
piſcentia ſubuertit iudiciū rōis in pticulari opabili.
Et ideo lex nō ſufficit ad iuſtificādū: ſed eſt neceſſa
rium aliud remedium p qđ concupiſcentia repmať. 4

¶ Lectio. III.

Nunc autē ſine lege iuſtitia dei
māifeſtata ē teſtificata a lege ⁊
pphetis. Iuſtitia aūt dei p fidē
ieſu xp̄i i oēs ⁊ ſup oēs qui cre
dunt in eum. Nō enim eſt diſtinctio. Oēs
enim: peccauerūt ⁊ egent gloria dei. Iuſti
ficati gratis p grāʒ ipſius p redemptioneʒ
q̄ eſt in xp̄o ieſu. quē pppoſuit deus ppicia
torē per fidē in ſanguine ipſius ad oſtēſio
nē iuſtitie ſue ppter remiſſionē pcedentiuʒ
delictoꝝ in ſuſtētatione dei ad oſtenſioneʒ 5
iuſtitie eius in hoc tēpore: vt ſit ipſe iuſtus
⁊ iuſtificās euʒ q ex fide eſt ieſu chriſti.
¶ Poſtq̄ apľs oñdit iudeos ⁊ gentiles eq̄les eē q̄tū
ad ſtatū culpe pcedētis. Hic oñdit eos eq̄les q̄tuʒ ad
ſtatū grē ſubſequētis. Et circa hoc tria fac. pmo oñdit
ppoſitū. ſcđo oñdit qđdā qđ ſuppoſuerat. ibi. (An iu
deoꝝ deus tm̄.) tertio rñdet obiectioni. ibi. (Legem
ergo deſtruimus). ¶ Circa pm̄ tria facit. p ppōit qđ
intendit. ſcđo manifeſtat ppoſitū. ibi. (Nō eſt diſtō).
Tertio infert ꝯclōnē intentā ibi. (Ubi eſt ergo glorTa
tio tua.) ¶ Circa pm̄ tria facit. Primo ppōit ħitudieʒ
iuſtitie ad legē. Scđo aſſignat cauſam iuſtitie ibi. (In

ſtitia aũt dei.) Tertio aſſignat hmői iuſtitie cõitatem.
ibi.(In oẽs ⁊c̃.) Ponit aũt ꝓmo duplicẽ cõparatiõem
ſeu habitudinẽ iuſtitie ad legẽ. ꝓmo qdem q: nõ eſt ex
lege cãta. Et hoc eſt: qḋ dicit: dictũ eſt ꝙ olim ꝑ opa le
gis nõ poterat eſſe iuſtitia dei: vel q: ipſe iuſtus eſt ad
implens ꝓmiſſa de iuſtificatione hõium: infra. 15. Di
co.n. xp̃m miniſtrũ fuiſſe circũciſionis ꝓꝑ veritatem
dei. Uel potius iuſtitia dei qua aliqs iuſtificaꝛ a deo:
de qua dr̃ infra. 10. Ignorantes dei iuſtitiã. Hec inquaʒ
dei iuſtitia nũc.i. tpe grẽ mãifeſtata eſt: tũ ꝑ xp̃i doctri
nam: tũ ꝑ eius miracula: tũ etiã ꝑ facti euidentiã inqͣ
tum euidens eſt multos eſſe diuinitus iuſtificatos. Et
hoc ſine lege.ſ. cãnte iuſtitiam Gal. 5. Euacuati eſtis a
xp̃o: q l lege iuſtificamini a grã excidiſtis. Yſa. 56. Pro
pe eſt ſalus mea vt veniat ⁊ iuſtitia mea vt reueleꝛ. Et
ne aliqs credat hanc iuſtitiã legi eſſe ꝯriam. Scḋo po
nit aliã habitudinẽ iuſtitie ad legẽ cũ dicit. (Teſtifica
ta a lege ⁊ ꝓphetis). Lex qdem xp̃i iuſtitiam teſtifica
ta ꝓnunciãdo ⁊ ꝓfigurãdo. Jo. 5. Si crederetꝭ Moy
ſi. forſitã ⁊ mihi crederetis: de me.n. ille ſcripſit: ⁊ ẽt ꝑ
effectũ: q: cũ ipſe iuſtificare nõ poterat teſtimoͫ ꝑhibe
bat aliũde ꝗredã eẽ iuſtitiã. Prophe ãt teſtificati ſunt
eã ꝓnũciãdo. Act. 10. Huic oẽs ꝓphe teſtimoͫ ꝑhibent.
¶ Cõſequenter aũt aſſignat cãm huius iuſtitie ⁊ dic̃.
3 (Iuſtitia aũt dei eſt ꝑ fidẽ ieſu xp̃i). i. quã ipſe tradidit.
Jere. 12. Aſpicientes in auctorẽ fidei ⁊c̃. Uel ẽt ꝙ̃ de ipſo
habetur. infra. 10. Q: ſi cõfitearis in ore tuo dñm ieſuʒ
⁊ in corde tuo credideris ꝙ deus illũ ſuſcitauit a mor
tuis ſaluus eris. Diciꝛ aũt iuſtitia dei eſſe ꝑ fidem ieſu
xp̃i nõ vt ꝗſi ꝑ fidẽ mereamur iuſtificari quaſi ipſa fi
des ex nobis exiſtat: ⁊ ꝑ eã mereamur dei iuſtitiaʒ: ſic
pelagiani dixerunt: ſed q: in ipſa iuſtificatione qua iu
ſtificamur a deo primus motus mentis in deum eſt ꝑ
fidẽ. Accedentẽ.n. ad deũ opʒ credere: vt dr̃ He. 11. Uñ
⁊ ipſa fides quaſi ꝓ̃ͣpars iuſtitie eſt nobis a deo Eph.
2. Grã eſtis ſaluati ꝑ fideʒ ⁊c̃. Hec aũt fides ex qua eſt
iuſtitia nõ eſt fides informis: de qua dr̃.i. Jac. 2. Fides
ſine opibus mortua eſt: ſed eſt fides ꝑ charitatẽ forma
ta: de qua dr̃ Gal. 5. Nã in xp̃o ieſu neqȝ circũciſio ali
4 quid vʒ ſine fide: ꝑ quã i nobis hitat xp̃s. Eph. 3. Ha
bitare xp̃m ꝑ fidẽ in cordibus veſtris: qḋ ſine charita
te nõ fit ꝓͤ Jo. 4. Qui manet in charitate in deo mãet
⁊ deus in eo. Hec eſt ẽt fides de q̃ dr̃. Act. 15. Fide puri
ficans corda eoꝝ: q̃ qdẽ purificatio nõ fit ſine charita
te. ꝓuer. 10. Uniuerſa delicta opit charitas ⁊ ne aliqs
diceret ꝑ hãc fidẽ ſolos iudeos iuſtificari. Tertio oſtẽ
dit cõitatẽ huius iuſtitie cũ ſubdit in oẽs. ſ. iſta iuſtitia
eſt in corde nõ carnalibus obſeruantijs de quibus di
citur Heb. 9. Q: carnales obſeruantie erant ad iuſti
ficationẽ carnis vſqȝ ad tp̃s correctionis ipoſite. Et ſu
ꝑ oẽs: q: vʒ facultatẽ hũanã ac merita excedit. 2. Cor.
3. Non ꝙ ſufficiẽtes ſum᷒ cogitare. Addit ãt q credũt
5 in eũ: qḋ ꝑtiet ad fidẽ formatã: ꝑ quã hõ iuſtificaꝛ: vt di
¶ Deinde cũ dicit. (Nõ eſt.n. diſtinctio). (ctuʒ eſt.
Manifeſtat qḋ dixerat ⁊ ꝓmo ꝗ̃tũ ad cõitatẽ iuſtitie.
Scḋo ꝗ̃tũ ad cãm eius. ibi. (Iuſtificati gratis). Ter
tio ꝗ̃tuʒ ad manifeſtationẽ ipſius. ibi. (Ad oñſionẽ).
Dicit ergo ꝓ dictũ eſt iuſtificatio dei eſt in oẽs ⁊ ſuper
oẽs q credunt in xp̃m. Nõ enim eſt ꝗ̃tum ad hoc di
ſtinctio inter iudeũ ⁊ gentileʒ. Colo. 3. In xp̃o ieſu nõ
eſt gentilis ⁊ iudeus. ſ. diſtinctionẽ aliquã hñs: quaſi
iudeus nõ indigeat iuſtificari a deo ſicut gentilis: oẽs
enim peccauerunt ſicut ſupra oñſum eſt. Yſa. 53. Oẽs
nos quaſi oues errauimus: ⁊ ꝑ h̃ egent glĩa dei. i. iuſti
ficatione: q̃ in gloriã dei cedit: non aũt ſibi dʒ hõ hanc
gloriam aſcribere. Ps. Non nobis dñe nõ nobis: ſʒ no

mini tuo da gliam. Ps. Date gliaʒ deo. Sic igiꝛ q: oẽs b
peccauerunt: ⁊ ex ſe iuſtificari non pñt: reſtat: vt ꝑ ali
am cãm iuſtificentur: quaʒ ꝯñr oſtendit ſubdens. (Iu
ſtificati). Ubi ꝓmo oſtendit ꝙ hmői iuſtificatio eſt ſi
ne lege. i. ꝙ nõ eſt ex opibus legis: cũ dicit. (Iuſtifica
ti gratis). i. abſqȝ merito ꝓcedentiũ opeꝝ. Yſa. 52. Gra
tis venundati eſtis ⁊ ſine argẽto redimemini. Et hoc
per grãm ipſius. ſ. dei: cui ex hoc debetur gloria. i. Co
rin. 15. Gratia dei ſum id qḋ ſuʒ. Scḋo oſtendit que ſit
cã iuſtificationis. Et primo ponit ipſam cãm cũ dicit.
(Per redẽptionem): vt enim dr̃ Jo. 8. Qui facit pctm̃
ſeruus eſt pctĩ. Ex qua qdem ſeruitute hõ redimitur
ſi ꝓ pctõ ſatiſfaciat. Sicut ſi aliqs ob culpã cõmiſſam
obnoxius eſſet regi ad ſoluendã: pecuniam: ille eũ re
dimere diceretur a noxa: q ꝓ eo pecuniã ſolueret. Hec
aũt noxa ad totum humanũ genus ꝑtinebat: qḋ erat
infectũ ꝑ pctm̃ ꝓmi parentis. Uñ nullus alius ꝓ pctõ
totius humani gñis ſatiſfacere poterat niſi ſolus xp̃s:
qui ab oi pctõ erat immunis. Uñ ſubdit. (Que eſt in
xp̃o ieſu). Quaſi dicat in alio nõ poterat nobis eſſe re
demptio. i. Pe. i. Non corruptibilibus auro vel argen
to. Scḋo oſtendit: vñ iſta redemptio efficaciam habu
it cũ dicit. (Quẽ ꝓpoſuit deus ꝓpiciatorẽ). Ex h̃ enĩ
xp̃i ſatiſfactio efficaciã ad iuſtificandũ habuit ⁊ ad re
dimendũ: q: eũ deus ad hoc ordinauerat ſm̃ ſuũ ꝓpo 3
ſitũ: qḋ deſignat cũ dicit. Quẽ ꝓpoſuit deus ꝓpiciato
rẽ. Eph. i. Qui opaꝛ oĩa ſm̃ conſilium voluntatis ſue.
Uel ꝓpoſuit. i. ꝓ oĩbus poſuit: vt q: humanũ gen᷒ nõ
hẽbat vñ ſatiſfacere poſſet: niſi ipſe deus eis redẽptorẽ
⁊ ſatiſfactorẽ daret. Ps. Redẽptionẽ miſit dñs populo
ſuo. Et ſic dũ ſatiſfaciendo nos redimit a noxa pctĩ: ẽ
um pctis nr̃is ꝓpiciũ facit qḋ petebat pſalmiſta dicẽs.
Propicius eſto pctis nr̃is: ⁊ ideo dicit eũ ꝓpiciatorẽ.
i. Jo. 2. Propiciatio. In cuius figura Exo. 25. mandaꝛ
ꝙ fiat ꝓpiciatorium. i. xp̃s: qḋ ponebaꝛ ſup archaʒ. i.
eccleſiam. Tertio oñdit ꝑ qḋ redẽptiõis effect᷒ ad nos
ꝑueniat cũ dicit. (Per fidẽ in ſanguie eius). i. q̃ eſt de
ſanguine eius ꝓ nobis effuſo. Ut.n. ꝓ nobis ſatiſface 4
ret congruebat vt penaʒ mortis ꝓ nobis ſubiret: quã
hõ ꝑ pctm̃ incurrerat ſm̃ illud Geñ. 2. Quacunqȝ die
⁊c̃. Uñ dr̃ ꝓma Pe. 3. Chriſtus ſemel ꝓ pctis noſtris
mortuus eſt. Hec autem mors xp̃i nobis applicaꝛ per
fidem: qua eum credimus per ſuã mortem mundũ re
demiſſe. Gal. 2. In fide viuo filij dei qui dilexit me ⁊c̃.
Nam ⁊ apud hoies ſatiſfactio vnius alteri nõ valeret
niſi eam ratã haberet. Et ſic pʒ quomodo ſit iuſtitia
per fidem ieſu xp̃i: vt ſupra dictuʒ eſt. Sed q: ẽt ſupra
dixit iuſtitiam dei eſſe nunc manifeſtatam agit conſe
quenter de hac manifeſtatione ⁊ primo tangit modũ
manifeſtationis dicens. (Ad oſtenſionem). q.d. hoc i 5
quam factum eſt vt iuſtificaremur per redemptioneʒ
xp̃i ⁊ per fideʒ ſanguinis eius ad oſtenſionem iuſtitie
ſue. i. ad hoc ꝙ ſuam iuſtitiam deus oſtenderet: ⁊ hoc
propter remiſſionem precedentium delictoꝝ. In hoc
enim ꝙ ꝓcedẽtia delicta deus remiſit: que lex remitte
re non poterat: nec hoies ꝓpria virtute ab eis ſe preca
uere poterant: oſtẽdit ꝙ neceſſaria eſt hoibus iuſtitia
qua iuſtificentur a deo: ſolũ aũt ꝑ ſanguinẽ xp̃i potue
runt remitti peccata non ſolum preſentia ſed ꝓterita:
q: virtus ſanguinis xp̃i operaꝛ per fidẽ hoĩs: quã qui
dem fidem habuerunt illi q preceſſerunt xp̃i paſſionẽ
ſicut ⁊ nos habemus. 2. Corin. quarto. Habentes eun
dem ſpiritum fidei credimus. Unde ⁊ legitur aliter: vt
dicatur propter remiſſionem delictorum que ſunt ho
minum precedentium chriſti paſſionem. Unde diciꝛ
Mich. vltimo. Deponet iniqtates nr̃as ⁊ ꝓijciet ⁊c̃.

Iudi n pñt eſſe iuſt ſine lege xp̃i.

c ſcđo oſtendit tempus manifeſtationis cum ſubdit. In
ſuſtentatione dei ad oſtenſionem iuſtitie eius in hoc
tpe: quaſi diceret: precedentia delicta erant añ xpi paſ
ſionem in ſuſtentatione dei quaſi in quadã diuina dei
ſuſtinentia: q2 nec ꝓ eis credentes ⁊ penitentes dam
nat: nec ab eis totalr̃ reddit abſolutos: vt. ſ. eis non ob
ſtantibus poſſint introire in gloriam. Uel ſm aliã lit
teram põt intelligi ꝙ ipſi ſcti p̃res erant in ſuſtẽtatio
ne dei: q2 detinebant in limbo: non qdẽ patiẽtes penã
ſenſibilẽ: ſed expectantes introire in gliaꝫ ꝑ xp̃i paſſio
nem. Eccle. 2. Suſtine ſuſtentationes dei. Ad hoc in
quã ꝓcedentia delicta: vel ꝓcedentes p̃res erant in ſu
ſtentatione dei ad oſtenſionem. ſ. iuſtitie eius in h tpe
2 . ſ. vt in hoc tpe grẽ ſuam iuſtitiã ꝑfecte oſtenderet: ple
nam remiſſionẽ pctõꝝ tribuendo. ps. Uenit tp̃us ⁊c̃.
Et. 2. Cor. 6. Ecce nunc tp̃s acceptabile ⁊c̃. Et hoc eſt
qđ ſupra dixerat nũc eſſe iuſtitiã dei mãifeſtatã. Opor
tuit aũt vt ꝓcedentia pctã vſq3 ad hoc tp̃s eſſent i dei
ſuſtentatione: vt p̃mo cõuinceret hõ de defectu ſcie: q2
tpe legis nature in errores ⁊ turpia pctã incidit: ⁊ etiã
defectu potentie: q2 poſt legem ſcriptã que fecit cogni
tionem pcti adhuc homo ꝑ infirmitatẽ peccauit. Ter
tio oſtendit ꝙ per remiſſionẽ pctõꝝ dei iuſtitia oſten
3 dat: ſiue accipiatur dei iuſtitia qua ipſe eſt iuſtus: ſiue
qua alios iuſtificat. Unde ſubdit. Ut ſit ipſe iuſtus. i.
vt per remiſſionẽ peccatoꝝ deus appareat eſſe iuſtus
in ſeipſo: tum q2 remittit peccata ſicut ꝓmiſerat: tũ q2
ad iuſtitiã dei pertinet ꝙ pctã deſtruat: hoies ad iuſti
tiam dei reducendo. ps. Juſtus dñs ⁊ iuſtitias dilexit.
Et etiam vt ſit iuſtificans eum qui eſt ex fide ieſu chri
ſti: ideſt qui per fidem ieſu chriſti accidit ad deũ. Acce
dentem enim ad deum oportet credere. Heb. ii.

Lectio. IIII.

Ubi eſt gloriatio tua. Excluſa ẽ
Per quã legẽ. Factorũ. Nõ.
Sed ꝑ legẽ fidei. Arbitramur
enim iuſtificari hoiem ꝑ fidẽ ſi
ne opibus legis. An iudeoꝝ deus tantum.
Nõne ⁊ gẽtiũ. Jmmo ⁊ gentiũ. Qm̃ qdeꝫ
4 vnus eſt deus q iuſtificat circuncĩſionẽ ex fi
de: ⁊ ꝑpucium per fidẽ. Legẽ ergo deſtrui
mus ꝑ fidẽ. Abſit. Sed legem ſtatuimus.

p̃ma 2ª. q. 100. ar. 12.

Poſtq̃ aplſ oſtendit ꝙ iudei nõ ꝓcedũt gentiles:
neq3 q̃tum ad ſtatum culpe: neq3 q̃tum ad ſtatuꝫ iu
ſtitie: hic cõcludit cõcluſionẽ intentã excludẽdo. ſ. eoꝝ glia
tionem qua gentibus ſe preferebant: ⁊ circa hoc tria
facit. Primo ꝓponit huius glorie excluſioneꝫ. Scđo
excluſionis cãm. ibi. (Per quã legẽ). Tertio oſtendit
modũ quo excludit. ibi. (Arbitramur eniꝫ ⁊c̃.) Circa
p̃m duo facit. Primo ꝓponit qõnem dicẽs: ex quo cõi
ter es ſub pctõ tu iudeus ſicut ⁊ gentilis: ⁊ ex quo gen
5 tilis iuſtificat ꝑ fidem: ſicut ⁊ tu vbi eſt gloriatio tua:
qua. ſ. in lege gloriaris: vt ſupra ſcđo: dictũ eſt. Et ꝑ h
te gentili vis ꝑferre. i. Cor. 5. Nõ eſt bona gloriatio ve
ſtra. Gal. 6. Non efficiamur inanis glie cupidi ⁊c̃. Se
cũdo huic qõni rñdet dicens: excluſa eſt. i. ſublata eſt
i. Reg. 4. Et ablata eſt gloria de iſrael. Oſee. 4. Glori
am eoꝝ in ignominiã cõmutabo. Uel excluſa: ideſt ex
ꝓſſe manifeſtata eſt gloriabant. n. iudei in gloria ⁊ cul
tu vnius dei: ⁊ hanc eoꝝ gloriã dicit excluſam. i. exp̃ſ
ſam per xp̃m ſicut artifices q aliquã imaginẽ in argẽ
to exprimunt excluſores vocant: ſm illud ps. Ut ex
cludant eos q ꝓbati ſunt argẽto. Sed primus ſenſus
eſt magis lr̃alis. Cũ autẽ dicit: per quã legẽ: oſtendit
cãm huius excluſionis. Q2 aũt iudeoꝝ gloriatio erat d
in lege: vt ſupra dictum eſt: ideo oportere videbat ꝙ
per aliqd eiuſdẽ generis. i. ꝑ aliquã legẽ eoꝝ gloriatio
excluderet. Et ideo q̃rens ſubdit. Per quã. ſ. eſt eoruꝫ
gloriatio excluſa. Poſſet aũt aliqs credere ꝙ eoꝝ glia
tionem excluſam aplſ diceret ꝑ aliqua ꝓcepta legalia:
qbus q̃dam maiora opa mandarent. Et iõ interrogã
do ſubdit. (Factoꝝ): quaſi dicit. Nuqd ꝑ aliquã legẽ
factoꝝ eoꝝ gloriationem excluſam dico? Et rñdet ꝙ
non: ſed per legem fidei: ⁊ ſic p3 ꝙ duplicem legeꝫ hic
inducit aplſ. ſ. factoꝝ ⁊ fidei. Et in promptu eſſe vide
tur ꝙ per legẽ factoꝝ intelligit lex vetus: ⁊ per legem
fidei lex noua: per quam gentilis equiparatur iudeo.
Sed dubitatur de hac diſ. Nã ⁊ i veteri lege neceſ
ſaria erat fides ſicut ⁊ in noua. Eccle. 2. Qui timetis
dñm credite illi. Et ps. Credidi ꝓpter qđ locutus ſuꝫ: 2
immo ẽt in noua lege facta quedam requirunt ⁊ quo
rũdaꝫ ſacramentoꝝ: ſm illud Luc. 22. Hoc facite i me
am cõmemorationẽ. Et ẽt moraliũ obſeruatiõuꝫ. Ja. i.
Eſtote factores verbi ⁊ non auditores tm̃. Dicẽdũ ẽ
igit ꝙ legẽ factoꝝ dicit legẽ exterius ꝓpoſitam ⁊ de
ſcriptam: per quã exteriora facta hoium ordinant: dum
precipitur qd fieri debeat ⁊ per ꝓhibitionem oſtendit
a quo debeat abſtineri: legem autem fidei vocat legeꝫ
interius deſcriptã: per quam non ſolum exteriora fcã:
ſed ẽt ipſi motus cordiũ diſponunt: inter quos p̃mus
eſt mot' fidei. Corde. n. credit ad iuſtitiã: vt dr̃ h. ca. io. 3
Et de hac lege logt infra. 8. Lex ſpũs vite q̃ ẽ i xp̃o ieſu.
Deinde cũ dicit. (Arbitramur enim). Oſtendit mo
dum quo ꝑ legẽ fidei gloria iudeoꝝ excluditur dicẽs.
Arbitramur. n. nos apoſtoli veritateꝫ a xp̃o edocti ho
minem quẽcũqꝫ ſiue iudeũ ſiue gentilẽ iuſtificari ꝑ fi
dem. Act. 15. Fide purificãs corda eoꝝ: ⁊ hoc ſine ope
ribus legis: nõ aũt ſolũ ſine opibus cerimonialibus: q̃
grãm non conferebant: ſed ſolũ ſignificabant: ſed ẽt ſi
ne opibus moraliũ ꝓceptoꝝ: ſm illud ad Titũ. 3. Nõ
ex opibus iuſtitie q̃ fecimus nos ⁊c̃. Ita tñ ꝙ itelligas 4
ſine opibus ꝓcedentibus iuſtitiam. Non aũt ſine opi
bus cõſeqntibus. q2 vt dr̃ Jac. 2. Fides ſine opibus. ſ. ſubſe
quentibus mortua eſt. Et ideo iuſtificare non poteſt.
Deinde cũ dicit. (An iudeoꝝ). Oſtendit qđdã qđ
preſuppoſuerat. ſ. ꝙ iuſtitia fidei cõiter ſe hẽret ad om
nes. Et primo quidem hoc manifeſtauerat ratione ac
cepta ex parte cãe mãlis cuꝫ ſupra dixerat: omnes pec
cauerunt ⁊ egent grã dei. i. peccatores ſunt quoqꝫ
per grãm fidei iuſtificati: ſed ꝓbo que eſt ex ſola cau
ſa mãli non ſufficit: q2 materia non mouetur per ſe ad
formam ſine cã agente. Et ideo hic ſubiungit rationẽ
acceptam ex ꝑte cauſe agentis. i. iuſtificãtis q eſt deus
infra. 8. Deus q iuſtificat. Manifeſtum eſt autẽ ꝙ de
us noſter illos iuſtificando ſaluat quoꝝ eſt deus: ſꝫ il
lud ps. Deus noſter deus ſaluos faciendi. Non eſt aũt 5
iudeoꝝ tm̃ deus: ſed ⁊ gentiuꝫ: ergo vtroſqꝫ iuſtificat.
Circa hoc ergo tria facit. Primo ꝓponit qõnẽ õ iu
deis cũ dicit. An iudeoꝝ tantũ eſt deus? Qđ qdeꝫ vi
deri poſſet alicui ꝑ hoc qđ dr̃ Exo. 5. Deus hebreoꝝ
vocauit nos. Dicẽdũ eſt: ergo ꝙ iudeoꝝ deus tantũ
erat ꝑ ſpãlem cultũ ab eis deo exhibitũ. Unñ i ps. dici
tur. Notus in iudea deus erat: tñ deus oium ꝑ cõe re
gimen vniuerſoꝝ ſm illud ps. Rex omnis terre de'.
Scđo ꝓponit qõnẽ ex ꝑte gentiliũ dicens. (Nõne
⁊ gentiũ). ſ. eſt deus. ⁊ reſpondet. (Jmmo ⁊ gentiuꝫ).
quas. ſ. gubernat ⁊ regit: ſm illud Jer. 10. Quis nõ ti
mebit te o rex gentiũ. Tertio ibi. (Qm̃ qdẽ). Ma
nifeſtat ꝑ ſignũ qđ dixerat: quaſi dicat: ex hoc manife
ſtum eſt ꝙ deus eſt nõ ſolũ iudeoꝝ: ſed ⁊ gentiliũ: qm̃

a quidē vnus eſt deus qui iuſtificat circūciſionē: id eſt
iudeos ex fide: vt. n. dr̄ Gal. 5. In xp̄o ieſu neq̃ circun
ciſio neq̧ preputium. Q: aūt dicit ex fide ⁊ per fidē:
ſm Gloſam eſt oı̄no idē: poteſt tamē aliqua dr̄ia atten
di. Nam hec prepoſitio ex deſignat aliquā cāz remotā:
hec prepoſitio per propinquam. Judei ergo iuſtificari
dicunt ex fide: quia fides fuit prima cā ex qua proceſ
ſit circūciſio ⁊c̄. ſacramenta legalia: ⁊ ita iudeos iuſti
ficat fides ſicut quedam cā primaria per quaſdā medi
as cās: ſed gentiles p ipſam fidem imediate iuſtificāt.
¶ Deinde cum dicit. (Legem ergo). Excludit quan
dam obiectionem: poſſet enim aliquis dicere q̧ predi
2 ctam legem deſtrueret: ⁊ ideo querit dicens. (Legem
ergo deſtruimus p fidē): ex hoc. ſ. q̧ dicimus hoīes iu
ſtificari ſine opibus legis. Et r̄ndet. (Abſit). ſm illud
Mat. 5. Nō pteribit iota vnū aut vnus apex ⁊c̄. Sub
dit aūt: (ſed legē ſtatuimus). i. per fidē legē pficimus
⁊ adimplemus ſm illud Mat. 5. Non veni ſoluere le
gem: ſed adimplere: ⁊ hoc q̃tuz ad p̄cepta cerimonia
lia q̄ cū eſſent figuralia p hoc ſtatuunt ⁊ adimplēt q̧
veritas ſignificata p ea in fide xp̄i exhibetur ⁊ etiā q̃
tum ad moralia: q: fides chriſti auxilium gratie cōfert
adimplenda moralia precepta legis. Addit etiam que
dam conſilia per que precepta moralia tutius ⁊ firmi
3 us conſeruantur. CAP. IIII.

Quid ergo dicem⁹ iueniſſe abra
ham patrem noſtrum ſm car
ꝑma nem? Si enim abrahā ex opi
2ª. q. bus legis iuſtificatus eſt: hȝ gl̄i
100.
ar. 12. am: ſed non apud deū. Quid. n. dicit ſcri
c ptura. Credidit abraham deo: ⁊ reputatū
eſt illi ad iuſtitiā. Ei aūt qui opatur merces
Gen. non imputat ſm gratiam: ſed ſm debituz.
15. ar
ti. 1. Ei vero q non opatur: credēti aūt in euz q
iuſtificat impium: reputat fides eius ad iu
ſtitiam ſm ppoſitum gratie dei: ſicut ⁊ Da
4 uid dicit beatitudinē hoīs cui deus accepto
fert iuſtitiā ſine opibus. Beati quoꝝ remiſ
ſe ſunt iniqtates ⁊ quoꝝ tecta ſunt peccata.
Beatus vir cui non imputabit dn̄s pctm̄.
Beatitudo ergo hec in circunciſione tātuz
manet an etiam in preputio: Dicimus. n.
q: reputata eſt fides Abrahe ad iuſtitiam.
Quomodo ergo reputata eſt. In circunci
ſione an in preputio. Non in circunciſio
5 ne: ſed in preputio.

¶ Poſtq̃ apl's excluſit iudeoꝝ gl̄iam quā hēbant in
lege per eam ſe gentibus preferentes: hic excludit eo
rum gl̄iam q̃tum ad circūciſionem. Et circa hoc duo
facit. ꝑmo reſumit qōnē quā ſupra poſuerat. d. Que ē
vtilitas circūciſionis? Et q: abrahā ꝑmus mandatuz
de circūciſione accepit: vt dr̄ Gen. 17. Ideo queſtionē
iterat in perſona ipſius abrahe dicens. Si ita eſt q̧ de
us iuſtificat ꝑputium ſicut ⁊ circunciſiōem: qd ergo
dicemus inueniſſe vtilitatis Abraham patrem nr̄um
ſm carnem. i. ſm circūciſionē carnalem ⁊ ſm alias ob
ſeruātias carnales: vr̄ ee icōueniēs: ſi dicat q̧ nihil vti
litatis inuenerit cū dicat. Yſa. 48. Ego dn̄s docēs vtilia.
¶ Scđo ibi. (Si. n. abraham ⁊c̄.) R̄ndet ppoſite qō
ni. Et duo facit. ꝑmo oſtendit q̧ abraham non hoc in

b uenerit per circūciſionem ⁊c̄. Legis opera q̧ per eam
iuſtificaretur: ſed magis per fidem. Secūdo cōmēdat
fidem ipſius. ibi. (Qui contra ſpem ⁊c̄.) ¶ Circa pri
mum duo facit. primo oſtendit propoſitum rōne acce
pta ex parte diuine acceptationis. Scđo rōne diuine
pmiſſionis. ibi. (Non enim p legē ⁊c̄.) ¶ Circa ꝑm̄
duo facit. ꝑmo ꝓponit q̃dam ꝯdōnalem. Scđo ꝓbat
deſtructionem cōſequentis. ibi. (Quid enim dicit ſcri
ptura ⁊c̄.) Tertio ꝓbat ipſaȝ ꝯdōnalem. ibi. (Sicut ⁊
Dauid ⁊c̄.) ¶ Circa ꝑm̄ intendit apl's ſic argumenta
ri. Si Abraham iuſtificatus eſſet ex opibus legis nō
hēret gloriam apud deum: ergo non ex operibus iuſti
2 ficatus. Propoſuit ergo ꝯdōnalem dicens. Queſitū eſt
qd Abraham inuenit ſm carnalē circūciſionē. Et ma
nifeſtū eſt q̧ hoc nō inuenit vt iuſtificatus ſit ex ope
ribus legis: ita. ſ. q̧ eius iuſtitia in opibus legis conſi
ſtat: hȝ qdem gl̄iam. ſ. apud hoīes q exteriora facta vi
dent: ſed non apud deū q videt in occulto: ſm illud. i.
Re. 16. Deus aūt intuetur cor. i. Cor. 3. Nemo veſtruȝ
glorietur in hoībus ⁊c̄. Unde ꝯ quoſdam dr̄ Joh. 12.
Dilexerunt magis gloriam hoīum q̃ dei. ¶ Sed cō
tra hoc pōt obıci: q: ex conſuetudine operuȝ exterioꝝ
generatur interior habitus ſm quem etiam cor hoīs
bene diſponitur: vt ſit promptum ad bene operanduȝ: ⁊
in bōis operibus delectetur: ſicut phs docet in. 2. ethi.
¶ Sed dōm eſt. q̧ hoc hȝ locum in iuſtitia humana
3 per quā. ſ. homo ordiatur ad bonum humanū. Huius
enim iuſtitie habitus per opera humana pōt acquiri:
ſed iuſtitia que hȝ gloriā apud deuȝ ordinat ad bonuȝ
diuinitatis. ſ. future glorie que facultatē humanam ex
cedit: ſm illud ꝑ Cor. 2. In cor hoīs non aſcendit que
preparauit deus diligentibus ſe. Et ideo opera homi
nis nō ſunt ꝓportionata ad huius iuſtitie habitū cau
ſandum: ſed opȝ prius iuſtificari interius cor hominis
a deo: vt opera faciat proportionata diuine glorie.
¶ Deinde cū dicit. (Quid. n. ⁊c̄.) Deſtruit ꝯn̄s: qō fu
it negatiuum: ꝓbando affirmationem oppoſitam. ſ. q̧
Abrahā habebat gloriam apud deuȝ. Et hoc ꝓbat p
4 auctoritatem ſcripture quā ꝑmo apl's pōit. 2° exponit
ibi. (Ei aūt ⁊c̄.) Dicit ergo ꝑmo. Dico Abrahaȝ ſic iu
ſtificatum eſſe q̧ hȝ gloriam apud deū. Quid. n. ſcri
ptura dicit. Gen. 15. Credidit Abrahā deo ꝓmittenti
ſibi ſemīs multiplicationē. Eccl. 2. Crede dō ⁊ recupa
bit te. Et reputatū ē illi. ſ. a deo ad iuſtitiā. i. Mach. 2.
Abraham in tentatione inuentus eſt fidelis. Et ſic pȝ
q̧ apud deū a quo eſt ei reputatū ad iuſtitiam q̧ credi
dit gloriam hȝ. Eſt autem conſiderandū q̧ iuſtitiam
quā deus reputat ſcriptā expreſſit non in aliquo exte
teriori ope: ſed in interiori fide cordis quā ſolus deus
intuet. Cū aūt dicatur triplex eſſe actus fidei. ſ. crede
re deū deo ⁊ in deū: poſuit hunc actū q eſt credere deo
5 q eſt pprius actus fidei eius ſpēm demōſtrans. Nam
credere in deū demōſtrat ordinē fidei ad finē q eſt per
charitatē credēdo in deū: ſic qō charitas facit. Et ſic ſe
quit ſpēm fidei. Credere aūt deū demonſtrat fidei mīȝ
ſm q̧ eſt virtus theologica hn̄s deū p obiecto. Et iō
hic actus nondū attingit ad ſpēm fidei: q: ſi aliqs cre
dat deum eſſe per aliquas rōnes humanas ⁊ natura
lia ſigna nondū dr̄ fideȝ habere de qua loquimur: ſed
ſolum quando ex hac rōne credit: q̧ eſt a deo dictum:
qō deſignatur per hoc q̧ dr̄ credere deo: ⁊ ex hꝫ fides
ſpecificatur ſicut ⁊ quilibet cognoſcitiuus habit⁹ ſpēȝ
hȝ ex rōne per quam aſſentit in aliquid. Alia enim ra
tione inclinatur ad aſſentiendum habens habituȝ ſci
entie. ſ. per demonſtrationem ⁊ alia ratione habēs ha
bitum opinionis. ſ. per ſyllogiſmum dyalecticum.

c ¶ Deinde cum dicit.(Ei aũt q operaꝛ ꝛc̃.) Exponit
predictam auctoritatem q̃ntum ad hoc qđ dicit: repu-
tatum eſt illi ad iuſtitiam: ⁊ tangiꝛ in Glo. duplex bo-
rum verboꝝ expoſitio. Prima eſt ſm ꝙ referuntꝛ ad
finalē mercedē de qua primo oſtēdiꝛ qualr ſe hēat ad
opa. 2° qualr ad fidē. ibi.(Ei vo q non ꝛc̃). Dicit ergo
primo ꝙ ei q opatur. ſ. opa iuſtitie merces eterne retri
butionis: de qua dr̃ Yſa. 4. Ecce merces eius cũ eo: nō
reputaꝛ ſm grãz tñ: ſed ſ3 debitũ: ſm illud Mat. 20.
Nōne ex denario cōueniſti mecũ? ¶ Sed ꝯ eſt qđ di
citur: infra. 6. Gra dei vita eterna. Et infra. 8. Nō ſunt
ꝯdigne paſſiones huius tpis ad futurã gliaz. Sic igiꝛ
illa retributio nō fit ſm debitũ: ſed ſm grãm. ¶ Sed
2 dōm eſt ꝙ opa hũana pñt conſiderari dupl̃r. Uno° ſ3
ſubam operꝫ: ⁊ ſic non habent aliqd condignũ vt eis
merces eterne glie reddaꝛ. Alio mō poſſunt ꝯſiderari
ſm ſuum pn̄m: pur. ſ. ex impulſu dei aguntur ſm ꝑpo
ſitum dei ꝑdeſtinantis: ⁊ ſ3 hoc eis debetur merces ꝑ
dicta ſm debituz: q2 vt infra. 8. dicitur. Qui ſpiritu dei
aguntur, hi ſunt filij dei: ſi autem filij ⁊ heredes.
¶ Deinde cum dicit.(Ei vo ꝛc̃.) Oſtēdit qualr ſe ha
bear merces eterna ad fidem dicens. Ei vero q nō ope
ratur. ſ. exteriora opera: puta q2 non hʒ tps operãdi:
3 ſicut pʒ in baptizato ſtatim mortuo credenti in eum q
iuſtificat impium. ſ. in deũ: de quo dicitur infra. 8. De-
us q iuſtificat: reputabiꝛ fides eius. ſ. ſola ſine exterio-
ribus opibus ad iuſtitiam. i. vtꝑ eã iuſtus dicaꝛ ⁊ iuſti
tie ꝑmium accipiat: ſicut ſi opera iuſtitie feciſſet: ſm il
lud infra. 10. Corde creditur ad iuſtitiam: ⁊ hoc ſm ꝑ-
poſitum gratie dei: ideſt ſm ꝙ deus ꝑponit ex gratia
ſua hoies ſaluare: infra. 8. Hiis q ſm ꝑpoſitũ vocati ſũt
ſcti. Eph. ꝑ. Qui operatur omnia ſm conſilium volũ
tatis ſue. Alia expoſitio eſt vt hoc referaꝛ ad hominis
iuſtificationem. Dicit ergo. Ei aũt q operatur: ideſt ſi
aliqs per opera iuſtificetur: ipſa iuſtitia imputareꝛ q̃ſi
merces non ſm grãm: ſed ſm debitum: infra. 11. Si au
tem gratia iam non ex operibus: alioqn gr̃a iam non
eſt gratia. Ei vero q non operatur: vt. ſ. per ſua opera
4 iuſtificetur: credenti autem in eum q iuſtificat impiũ
computabiꝛ hec eius fides ad iuſtitiam ſm propoſitũ
gr̃e dei: non qdem ita ꝙ per fidem iuſtitiã mereatur: ſ3
q2 ipſum credere eſt ꝑmus actus iuſtitie quã deus i eo
operaꝛ: ex hoc. n. ꝙ credit in deum iuſtificantem: iuſti
ficationi eius ſubijcit ſe: ⁊ ſic recipit effectum. Et hec ex
poſitio eſt lr̃alis: ⁊ ſm intentionē apoſtoli q facit vim
in hoc ꝙ in Geñ. 15. dictum eſt. Reputatum eſt illi ad
iuſtitiam: qđ conſueuit dici: qñ id qđ mutuus eſt ex par
te alicuius reputatur ei gratis ac ſi totuz feciſſet. Et iō
apoſtolus dicit ꝙ hec reputatio locuz non haberet ſi
iuſtitia eſſet ex opibus: ſed ſolũ hʒ locũ ſ3 ꝙ ē ex fide.
5 ¶ Deinde cũ dicit.(Sicut ⁊ Dauid ꝛc̃.) Probat con
ditionalē ꝑmiſſam ex auctoritate pſalmi. Cuius ꝑmo
ꝑmittit ſenſum. Scđo ponit verba eius. ibi.(Bti quo
rũ ꝛc̃.) Tertio excludit falſum intellectum. ibi.(Bea-
Bti titudo ꝛc̃.) Dicit ergo. Sicut ⁊ Dauid dic̃. i. aſſerit btĩ
quo tudinem hois eſſe illius. ſ. cui deus fert. i. dat iuſtitiaz.
dicuꝛ Accepto. i. gratis ſine opibus ꝑcedētibus. Ad tirũ. 3.
illi q Non. n. ex opibus iuſtitie q̃ fecimus nos. Beatitudo
rum autem hois eſt a deo: ſm illud ps. Beatus vir cui° eſt
pec- dñs deus eius. Sic igitur manifeſtũ eſt illũ hr̃e gliaz
catuz apud deũ q nō ex opibus legis iuſtificaꝛ: vt dictũ eſt.
dete ¶ Deinde cũ dicit.(Beati quoꝝ ꝛc̃.) Ponit vba Da
git uid ꝑdictam ſnĩam continentia: ⁊ dicit eos eſſe beatos
origi quoꝝ remittunꝛ pctã: ⁊ ſic pʒ ꝙ nō hũerunt ꝑus bōa
nale opa ex qbus iuſtitiã ſeu btĩtudinē ꝯſeqrenꝛ. Eſt autē
.ſ. ꝛc̃ triplex pctm̃. ſ. originale: actuale ⁊ mortale: actuale ⁊
veniale. Primo ergo q̃ntum ad originale dicit. Bti quo d
rũ remiſſe ſunt iniqtates. Ubi ꝯſiderandũ eſt ꝙ pctm̃
originale iniqtas dr̃: q2 eſt carentia originalis iuſtitie
per quã ſm eqtatem rō hominis ſubijciebaꝛ deo infe
riores vires rōni: ⁊ corpus aie: ſed per pctm̃ originale
hec eqtas tolliꝛ: q2 poſtq̃ʒ ratio deſijt eſſe ſubiecta deo
inferiores vires rationi rebellant ⁊ corpus ab obedien
tia aie ſubduciꝛ ꝑ corruptionem ⁊ mortē. Unde i ps.
Ecce. n. in iniqtatibus conceptus ſum. Utrobiqꝫ aũt
peccatum originale pluraliter ſignificatur. Uel ꝑpter
plures hoies: in qbus multiplicatur originale pctm̃.
Uel potius q2 virtute continet in ſe quodãmodo oia
pctã. Hmōi aũt peccatum originale remitti dr̃: q2 tran
ſit reatus ſuperueniente gr̃a: ſed remanet actu rema-
nēte fomite ſiue cōcupiſcentia: q̃ nō tolliꝛ totalr i hac
vita: ſed remittiꝛ ſiue mitigatur. Scđo q̃ntum ad actu 2
ale mortale dicit. Et quoꝝ tecta ſunt peccata. Dicunꝛ
aũt pctã tegi diuino conſpectui inq̃ntuz nō inſpicit ea
ad puniendũ. ps. Operuiſti oia peccata eorũ. Tertio
q̃ntum ad veniale dicit. Btũs vir cui nō iputauit dñs
pctm̃: vt. ſ. p peccatũ intelligant peccata venialia: q̃ lʒ
leuia ſint: tñ ꝑ multa hō ſeꝑatur a deo: ſcđm Paralipo.
3. Dñs bonus ꝑpiciabitur cunctis q in toto corde re
quirunt illũ ⁊ nō iputabitur illis ꝙ minus ſancti ſũt.
¶ Poſſunt aũt ⁊ hec tria aliter diſtingui. Sunt. n. in c
pctō tria. Quoꝝ vnũ eſt offenſa dei. Et q̃ntum ad hoc
dicit. Beati quoꝝ remiſſe ſunt iniqtates: ſm ꝙ hō dr̃ 3
remittere offenſam ſibi Yſa. 4. Dimiſſa eſt iniquitas
illius. Aliud eſt ipſe actus inordinat° culpe: q̃ nō fuiſ
ſe factus ex quo ſemel perpetratus eſt: ſed tegitur ma
nu miſericordie diuine: vt quaſi pro non facto habea-
tur. Tertiũ eſt reatus pene: ⁊ q̃ntũ ad hoc dicit. Btũs
vir cui nō imputabit dñs peccatum. ſ. ad penam.
¶ Deide cũ dicit.(Btĩtudo ergo hois ꝛc̃.) Excludit
falſum itellectũ auctoritatis predicte. Poſſet enim iu
deus ſic intelligere ꝙ ꝑdicta gratia remiſſionis pctō-
rũ nō fieret niſi circũciſis. ¶ Ad hoc ergo excludēdũ
ꝑmo apls qōnē mouet dicēs. Btĩtudo hec qua. ſ. deus 4
dat iuſtitiã ſine opibus manet tm̃ in circũciſione. i. hʒ
locũ ſolũ i circunciſis. An et̃ ⁊ in ꝑpucio. i. in gentib°?
Manifeſtum eſt ꝙ in vtriſqꝫ ſm illud qđ dicit: infra
decimo. Idem dominus diues in omnes ꝛc̃.
¶ Scđo ibi.)Dominus. n.) Ad hoc oſtendendũ aſ
ſumit auctoritatē ſcripture. q. d. hoc ideo quero.(Dici
m°. n. ꝛc̃.) Q2 reputaꝛ abrahe fides ad iuſtitiã. Ge. 15.
¶ Tertio ex hac auctoritate cōcludit ſolonem ꝑmiſ
ſe qōnis ſub interrogatione: tñ dicēs. Quō ergo repu
tata eſt. ſ. fides abrahe ad iuſtitiã in circunciſione. i. tē
pore quo erat circunciſus: an in prepucio: ideſt quãdo
erat incircunciſus? Et reſpondet. Non in circunciſio
ne: ſed in ꝑpucio. Et hʒ manifeſtum eſt ex ſerie narra-
tionis ſcripture. Nã Geñ. 15. Legiꝛ ꝙ fides reputata ē 5
abrahe ad iuſtitiã: circunciſionē aũt accepiſſe legiꝛ Ge
ne. 17. Si igitur Abraham adhuc in circunciſus exi-
ſtens iuſtificatus eſt per fidem manifeſtum eſt ꝙ iuſti
tia fidei ꝑ quã gratis remittunꝛ peccata non eſt ſoluz
in circunciſione: ſed et̃ in prepucio: ideſt in gētilitate.

¶ Lectio. II.

Et ſignũ accepit circũciſionis ſi
gnaculũ iuſtitie fidei q̃ ē in ꝑpu
cio vt ſit pr̃ oiuz credētiũ ꝑpu ꝑma
ciuz vt reputetur ⁊ illis ad iuſti 2. q.
tiã. Et ſit pr̃ circũciſiōis: non his tm̃ q ſũt 102.
ex circũciſione: ſed ⁊ his q ſectanꝛ veſtigia ar. 5°
ꝑm

a fidei que eſt in ꝓpucio pris nr̄i abrahe. Nō
eniȝ p legē pmiſſio abrahe aut ſemini eius:
vt heres eſſet mundi: ſed per iuſtitiaȝ fidei.
ꝑma Si.n.q ex lege heredes ſunt exinanita ē fi-
2ᵉ.q. des: abolita eſt pmiſſio. Lex.n.irā operaꝛ.
47 : Ubi enim non eſt lex nec preuaricatio.
art.p
o ¶ Oſtenſo ꝙ beatitudo remiſſionis peccatoꝝ nō ſo-
lum eſt in circūciſione: ſed ēt in preputio exēplo abra-
he qui tpe preputij eſt iuſtificatus: hic rn̄det cuidā ob
iectioni. Poſſet.n.aliquis dicere: ſi Abraham iuſtifica
tus eſt an̄ circūciſiōem: ergo ſine cauſa ꝛ fruſtra circū
2 ciſus eſt. Ad hanc ergo obiectionem excludendā. pri-
mo ꝓponit ꝙ circunciſio non erat cā iuſtitie: ſȝ ſignū.
ſcōo oſtendit qd ex hoc ſigno conſequatur. ibi. (Ut ſit
pater ꝛc̄.) Tertio oſtēdit modū quo hoc cōſequatur.
ibi. (Nō his tm̄ ꝛc̄.) Circa ꝑmum duo facit. ꝑmo ꝓpo
nit circūciſionem eſſe ſignū. Gen̄.17. Circūcidetis car
nem ꝓpucij vr̄i vt ſit in ſignū federis inter me ꝛ vos.
ſcōo oñdit cuius rei ſit ſignū dicens: ꝙ ſit ſignaculum
iuſtitie fidei: ideſt q̄ ē p fidē: q̄ qdem fides ē in ꝓpucio
.i. quā Abrahā habuit adhuc incircunciſus exiſtens.
¶ Dicit aūt ſignaculū dupl'r. Uno mō quaſi expꝛeſſuȝ
ſignum hn̄s ſimilitudinem rei ſignate: ſm illud Eze.
28. Tu ſignaculū ſimilitudinis ꝛc̄. Hȝ autem circūci-
3 circū ſio expꝛeſſam ſimilitudinē cū fide abrahe. ꝑmo qdem
ciſio q̄tum ad rē creditam. Credidit.n. multiplicationē ſui
fuit ſi ſeminis ꝛ ꝯgruenter accepit ſignū in mēbro gn̄atiōis.
gna- ſcōo q̄tū ad effectū huius fidei: q eſt remotio culpe: q̄
culū ſignaꝛ p remotionē ſupflue pellicule. Alio mō ſigna-
iuſti- culum dr̄ ſignum aliquid occultans qō reuelandū eſt
tie. a micis: ſicut pȝ de ſigillo: ꝛ ſm hoc dicit Apo. 5°. Di-
gnus eſt agnus qui occiſus eſt accipere librū ꝛ aperi-
re ſignacula eius: claudebatur: ergo ſub ſignaculo cir
cūciſiōis ſecretū incarnationis xp̄i ex ſemine abrahe.
Conſequēter oñdit qd ꝯſequaꝛ ex dictis. Cōſeqtur.n.
ex hoc ꝙ Abrahā in ꝓpucio iuſtificatus p fidē poſtea
circūciſionē accepit vt ſit pater nō ſolū circūciſoꝝ: ſed
ēt credētiū in ꝓpucio: ꝛ hoc eſt qō dicit. Ut ſit pr̄.i.ex
4 ꝓdicto ꝯſeqtur ꝙ Abraham ſit pater omnium credē
tium per ꝓpuciuȝ.i.q ſunt in ſtatu prepucij. Uel abra
ham ſit pater p prepucium: ideſt per id qō habuit i ꝓ-
pucio vt reputetur ꝛ illis ad iuſtitiam hoc.ſ. ꝙ credūt
ſicut reputatū eſt abrahe. Et de hac paternitate dicit
Mat.3. Potens eſt deus de lapidibus iſtis ꝛc̄. Et ſit
pater circūciſionis: ideſt circūciſoꝝ qui ex eo originē
ducunt. Unde Jo.8. Pater noſter Abraham eſt.
¶ Deinde oſtendit p quē modū ſit pater ēt circūciſo
rum: q: p imitationē. Et hoc eſt qō dicit. (Ut ſit iquā
pater nō his tm̄ q ſunt in circūciſione) .i. q ſunt circū
ciſi: ſed ēt his q ſectanꝛ veſtigia fidei patris nr̄i abrahe
que eſt in prepucio) .i. quā Abraham habuit adhuc i
5 circūciſus. Jo.8. Si filij Abrahe eſtis opera eius faci-
te. ¶ Et q: hic de circūciſione ſit mentio opȝ circa ip
ſam tria cōſiderare.ſ. quare ſit inſtituta: quā vim habu
it: ꝛ quare ſit mutata. ¶ Circa ꝑmū conſiderandū ꝙ
circūciſio: ſicut ꝛ alie legis cerimonie eſt ꝓpter duo in
ſtituta. Primo qdem ꝓpter cultū diuinum ad quē ho
mines ſm hm̄oi cerimonialia diſponebanꝛ. Et ſm h̄
circūciſio hȝ triplicem inſtitutionis cām: quaꝝ prima
eſt ad ſignificandū fidem ꝛ obedientiā qua abraham
ſe deo ſubiecit: vt.ſ. illi q circūciſionē acciperēt Abra-
he: traditā fidē ꝛ obedientiā ipſius obſeruarent. Dicit
enim Heb.11. Fide Abrahā circūciſus eſt: ꝛ iō facta eſt
circūciſio in mēbro gn̄ationis ad ſignificandū fidē ip

ſius circa ꝓlem futurā: vt dictū eſt. Scōa eſt ad expri- b
mendum in ſigno corꝑali id qō ſpūaliter erat faciēdū:
vt.ſ. ſicut a membro gn̄ationis: qō ꝓncipaliter cōcupiſcē
tie deſeruit: abſcindebaꝛ ſupflua pellicula: ita ēt a cor-
de hoīs oīs ſuperflua ꝯcupiſcentia tolleretꝛ: ſȝ illō Je-
re.4. Circūcidimini dn̄o ꝛ auferte prepucia cordiū ve
ſtroꝝ ꝛc̄. Tertia eſt: vt per hoc ſignū populus ille de-
um colens ab oīb' alijs populis diſtingueretꝛ. Et in
de eſt ꝙ Joſue.5. mandauit dn̄s circūcidi filios iſrael:
q inter alias nationes erāt hitaturi: q pri'n deſerto ſo
litarij manētes circūciſi non erāt. Alia aūt rō circunci
ſionis: ꝛ oīum cerimonialiū accipiꝛ p cōparationē ad 2
xp̄m ad quē cōparaꝛ ſicut figura ad veritatē ꝛ mēbra circū
ad corpus: ſm illud Colo.2. Que ſunt vmbra futuro ciſio
rū corpus aūt xp̄i. Sic igiꝛ per circūciſionē corꝑalem ſpiri
ſignificaꝛ circūciſio ſpūalis fienda p xp̄m. Primo qui tualꝛ
dem in aīam q̄tū p ipſum petōrē reatus ꝛ ꝯcupiſcen- quō
tie ꝑcidunꝛ. Col.2. Jn quo.ſ. xp̄o circūciſi eſtis circun ſiat a
ciſione non manufacta in expoliatione corꝑis carnis: xp̄o
ſed in circūciſione dn̄i nr̄i ieſu xp̄i. Scōo ꝟo q̄tū ad
corpus: qn̄.ſ. ēt in reſurrectione ab electoꝝ corꝑib' oīs
paſſibilitas ꝛ mortalitas auferetꝛ: ꝛ iō circūciſio fiebat
octauo die q ſignificat octauā etatē reſurgentiū: nam
ſeptima eſt qeſcentē in xp̄o. Sex aūt etates ſunt qbus 3
ſeculum currit. Un̄ ꝛ circūciſio facta legiꝛ cultelis pe circū
trinis. Joſue.5. Ad ſignificandū ꝙ ſpūalis circūciſio ciſio
fienda erat p petrā q eſt xp̄s: vt dr̄.1.Cor.10. Non tm̄ h̄ quaꝛ
gn̄aliter obſeruabaꝛ ꝙ neceſſe eſſet circuncīſionē fieri fue-
cū petra. ¶ Circa ſcōm ꝟo eſt ſciendū ꝙ ſicut hic glo. rit in
dicit ꝛ eſt Bede. Jdē ſalutare curationis auxilium cir ſtitu-
cūciſio in lege ꝯ originalis peccati vulnus ꝓbebat qō ta.
baptiſmus agere tpe reuelate grē ꝯſueuit. Ex quo pȝ
ꝙ vt' circūciſiōis ſe extēdebat ad deletionē originalis
peccati. Quidā tn̄ dicunt ꝙ gratia in circūciſione nō
ꝯferebaꝛ: non.n. pōt eſſe dei grā ſine iuſtitia. Argumē
tatur aūt Au. Gal 2. Si iuſtitia eſt p legē: ergo xp̄us
gratis mortuus eſt: ideſt ſine cā. Et eodē mō argumē
tari poſſumus. Si ex circūciſione eſt gratia iuſtificās
xp̄s gratis mortuus eſt: ſed hoc nō pōt eſſe. Nā remiſ 4
ſio pcti nunꝗ̄ fit ſine gratia: infra.5. Juſtificati igitur
gratia ipſius ꝛc̄. Et ideo alij dicūt ꝙ in circūciſiōe da
batur grā q̄tum ad effectus priuatiuos.ſ. remotionis
culpe: non aūt q̄tum ad effectus poſitiuos: puta ope circū
rationem iuſtitie. Sed hoc ēt conueniens non vr̄: eſſe ciſio
ctus.n. poſitiui alicuius forme ordine nature ꝓcedūt erat
effectus ꝓuatiuos. Nō.n. lumen pellit tenebras: niſi iuſti
per hoc ꝙ illuminat. Et ita grā p hoc culpā pellit ꝙ iu tie ſi-
ſtificat. Remoto aūt ꝑori remoueꝛ poſterius. Et ideo gnuȝ
melius dōȝ eſt ꝙ circūciſio ex ipſo ope opato nō hēat
ꝟtutē effectiuā neqȝ q̄tū ad remotionē culpe neqȝ q̄
tū ad opōnē iuſtitie: ſed erat ſolū iuſtitie ſignū: vt hic
apl's dic: ſȝ p fidē xp̄i cuius circūciſio ſignū erat: auſe- 5
rebaꝛ pctm̄ originale ꝛ ꝯferebaꝛ auxiliū grē ad recte
agēdū. ¶ Circa 3ᵐ ꝟo māifeſtū ē iā ex dcis: qr̄ oportu-
it circūciſionē mutari. Nā circūciſio erat ſignū futuri:
Nō āt idē ſignū ꝯuenit pn̄ti ſiue ꝓterito ꝛ futuro: ꝛ iō
baptiſm' ē ſignū pn̄tis grē q copioſior ē ꝛ vtilior ē effcm̄
hȝ grē: q: q̄to agēs ē ꝓpinquus ꝛ pn̄tius tāto efficaci-
¶ Deinde cū dicit. (Non.n.p legem ꝛc̄:) (us opaꝛ.
Oñdit ꝓpoſitū.ſ. ꝙ circūciſio ſiue qōcūqȝ opus legis
nō iuſtificet ex diuīa ꝓmiſſione. Et circa hoc duo fac̄.
Primo ꝓponit qō intēdit. Scōo ꝓbat ꝓpoſituȝ. ibi.
(Si.n.q ex lege ꝛc̄.) Supponit ergo apl's. Prīo ex au
ctoritate Gen̄. ꝓmiſſionē factā abrahe ꝛ ſemini eius vt
hr̄s eſſet mundi.i. vt oēs gentes mundi in ipo benedi
cerenꝛ ſm illud Gen̄.12. Jn te benedicentur ꝛc̄. Dicit

c aūt ac ſemini eius: q2 hmōi pmiſſio ⁊ ſi in ipſo nō eſt
abrae cōpleta: cōplēda tñ erat in ſemine eius. Dr̄.n. Geñ.22.
ſca p Benedicent in ſemine tuo oēs gentes terre: hoc autē
miſ- ſemen pncipalr intelligit xp̄s ſꝫ illud Gal.3. Abrahe
ſio ſe dicte ſunt pmiſſiones ⁊ ſemini eius. Nō dicit in ſemi
mine nibus q̄ſi in multis: ſed in vno ⁊c̄. Q2.ſ. in vno l q̄ cō
nō in plet: oñdit vt ſit heres mūdi ſꝫ illud ps. Poſtula a me
ſtifi- ⁊ dabo tibi gentes hr̄ditatē tuā. Scd̄ario aūt cōplet i
cabat illis q p grām xp̄i ſunt ſpūalr ſemen Abrahe infra.9.
añ le- Qui filij ſunt pmiſſionis eſtimant in ſemine. Qui ēt
gem p xp̄m ſunt hr̄des mūdi in q̄ꝫtū oia in gl'iam electoꝝ
gr̄e. cedunt.1.Co2.3. Oia veſtra ſunt ⁊c̄. Circa hāc pmiſſio
2 nē vnū negat ⁊ aliud aſſerit. Negat hmōi pmiſſionem factā p legē. Quō qdē non dr̄ pp ipſam pmiſſionē: q2 tpe pmiſſionis lex data erat: ſed pp pmiſſiōis ipletionē: vt ſit ſenſus: q̄ talis pmiſſio fcā erat abrahe nō q̄ſi iplēda p legē: q2 vt dr̄ Heb.7. Nihil ad pfectū adduxit lex. Aliud aūt aſtruit: q̄.ſ. hōi pmiſſio ſit iplēda p iuſtitiā fidei: q2 ſancti per fidē vicerunt regna. Heb.11.
℄ Deinde cū dicit. (Si enim ⁊c̄.) oñdit ppoſitū. Et pmo q̄ꝫtū ad hoc q̄ pmiſſio nō ſit iplēda p legē. 2° q̄ꝫtum ad hoc q̄ ſit iplenda p iuſtitiā fidei. ibi. (Jō ex fide ⁊c̄.) Circa pm̄ ponit talem rōnem. Si pmiſſio facta Abrahe eſſet iplenda p legē: fides abrahe credētis pmiſſioni eſſet inanis: q2 pmiſſio ei facta aboleret: ſed
3 hoc eſt incōueniens: ergo ⁊ pm̄. Circa hoc duo facit. pmo ppoūit ꝯdōnalē. 2° pbat eam. ibi. (Lex.n. ⁊c̄.) Deſtructio aūt ꝯñtis eſt manifeſta. Dicit ergo p̄ q̄ pmiſſio nō eſt facta p legē: ſi.n. q ex lege ſūt hi ſunt hr̄des: id eſt ſi ad hoc q̄ aliq hr̄ditatē pmiſſam pcipiant requirit q̄ ex legis obſeruantia hoc ꝯſequant: exinanita eſt fides. i. vacuafacta eſt fides qua Abrahā credidit deo pmittenti: vt dr̄ Geñ.15. Et hoc eſt inconueniens ſm q̄ dr̄.1.Co2.15. Si xp̄s non reſurrexit inanis eſt pdicatio nr̄a ⁊c̄. Et q2 ſit inanis oñdit ſubdēs. Abolita .i. caſſata eſt pmiſſio: q2 nō ꝯſeqt ſuū effectū: ꝯ id qō dr̄ Heb.11. Fidelē credidit eū eē q repromiſerat. Et h̄ infra in pñti ca° dr̄. Quecūqꝫ pmiſit deus potēs eſt ⁊c̄.
℄ Deinde cū dicit. (Lex.n.) Probat ꝯdōnalem pmiſſam p effectū ſiue euētū legis. Et pmo ppōit legis ef-
4 fectū ſiue euentū. 2° pbat. ibi. (Ubi.n. non eſt lex ⁊c̄.) Probat aūt ꝯdōnalē ſic. Si aliqua pmiſſio ſit implēda p id qō ipletionē pmiſſionis ipedit: talis pmiſſio abolet: ⁊ fides credētis exinanit: ſed lex ipedit ꝯſecutionē hr̄ditatis: lex.n. irā opat: ergo ſi p legē ſit adiplēda pmiſſio: exinanita eſt fides: abolita eſt pmiſſio. Dr̄ aūt lex irā opari. i. vindictā: q2 p legeꝫ facti ſunt hoies digni dei vindicta. 4. Regū.22. Magna ira dñi ſuccēſa eſt ꝯ nos: q2 nō audierunt pr̄es noſtri vba libri huius. ſ. legis ⁊c̄. Poſſet aūt aliqs intelligere q̄ lex iram operat q̄ꝫtum ad cerimonialia: tpe grē obſeruata ſꝫ illud Gal.5. Si circūcidimini xp̄s nihil vobis prodide-
5 rit. Sed qō hic dr̄ intelligendū eſt: ēt q̄ꝫtum ad moralia: nō qdem q̄ legis pcepta moralia precipiant aliqd qō q obſeruat dignos ira dei efficiat: ſed occaſionalr: q2 pcipit grām adimplendi non prebet: ſm illud.2.Corin.3. Littera occidit: ſpūs aūt viuificat. Quia. ſ. interius adiuuat infirmitatem noſtram: vt dicitur infra.8.
℄ Deinde cū dicit. (Ubi.n. non eſt lex ⁊c̄.) oñdit qualiter lex irā operat dicens: vbi non eſt lex: non eſt puaricatio: q2 ⁊ ſi aliqs lege nō data peccare poſſit ꝯ id qō naliter iuſtū eſt faciendo: non tñ puaricator dr̄ niſi legeꝫ tranſgrediens. ps. Uidi puaricantes ⁊ tabeſcebā ⁊c̄. Et tñ ois peccator pōt dici puaricator: inq̄ꝫtū legē naturalē tranſgredit. ps. Preuaricātes reputaui oēs pctōres terre. Grauius eſt tñ tranſgredi ſīl legē naē ⁊ legē ſcriptam q̄ꝫ ſolā legē nature. Et iō lege data ſine grā adiu- 4
uante preuaricatio creuit ⁊ maiorē iram promeruit.

℄ Lectio. III.

Ideo ex fide vt ſm grām firma ſit pmiſſio oī ſemini. Nō ei q ex lege eſt ſolū: ſed ⁊ ei q ex fide ē abrahe q pr̄ eſt oium noſtrum: ſicut ſcriptū eſt. Quia pr̄em multarū gentiū poſui te ante deuꝫ cui credidiſti: q viuificat mortuos: ⁊ vocat ea q̄ non ſunt: tanq̄ꝫ ea q̄ ſunt. Qui ꝯ ſpem in ſpem credidit vt fieret pater multaꝝ gentiū: ſm q̄ dictū eſt ei. Sic erit ſemē tuū ſicut ſtelle celi ⁊ arena maris. 2
Et nō infirmatus eſt in fide nec cōſiderauit Gen.
corpus ſuum emortuū cum iam fere centū 15. 2°
eſſet annoꝝ: ⁊ emortuam vuluam ſarre. In repromiſſione etiā dei nō heſitauit diffidentia: ſed ꝯfortatus eſt fide: dans gloriā deo: pleniſſime ſciens: q2 q̄cūqꝫ pmiſit deus potens eſt ⁊ facere. Ideo ⁊ reputatū eſt illi ad iuſtitiam. Nō eſt aūt ſcriptū tātum ppter ipſum: q2 reputatum eſt illi ad iuſtitiā: ſed ⁊ ppter nos: qbus reputabit credentibus i eū
qui ſuſcitauit Jeſum xp̄m dñm nr̄m a mor- 3
tuis qui traditus eſt ppter delicta noſtra ⁊ 3°. q.
reſurrexit ppter iuſtificationem noſtram. 49°. o
℄ Dñſo q̄ pmiſſio facta abrahe ⁊ ſemini eius non ſit 3°. di.
implenda p legē: hic oñdit q̄ ſit iplenda p fidem. Et 19. ar
circa hoc tria facit. Primo oñdit per qd ſit hmōi pmiſ- ti. 1°.
ſio adiplenda. Scd̄o oñdit in qbus ſit adiplenda. ibi. q. 1°.
(Oi ſemini ⁊c̄.) Tertio a quo ſit iplenda. ibi. (Qui viuificat mortuos ⁊c̄.) Primo ḡ ꝯcludit ppoſitū q̄ſi ex diuiſione. Uidet.n. neceſſarium eſſe q̄ pmiſſio adimpleat vl 3m
per fidē vel p legē: nō aūt p legē: q2 pmiſſio aboleret. 4
Uñ ꝯcludit. Jō ex fide. ſ. ꝯſeqmur pmiſſionē: vt hr̄des ſimus mūdi.1. Jo.5. Hec ē victoria q̄ vincit mūdū ⁊c̄. Et h̄ ꝯfirmat p ꝯtrariū mediuꝫ ei qō ſupra aſſumpſerat. Dictū eſt.n. q̄ ſi iuſtitia ex lege eēt pmiſſio aboleret: ſed ſi ſit ex fide remanet firma pmiſſio ppter v̄tutem
diuīe grē iuſtificātis hoiem per fidē. Et h̄ eſt qō dicit. Ex fi
Ut pmiſſio dei ſit firma: nō qdem per ꝯdōnem hoium de re
q̄ pñt deficere: ſed ſm grāꝫ dei q̄ infallibilis eſt. 2. Co2. manet
12. Sufficit tibi grā mea: ⁊ ſcd̄a Co2.1. Quotquot ſūt firma
promiſſiones in illo. ſ. xp̄o eſt. i. veritatem habent. pro-
℄ Deinde cū dicit. (Oi ſemini ⁊c̄.) Oñdit in qb9 im- miſ-
pleat pdicta pmiſſio. Et pmo ppōit qō intēdit: ⁊ di- ſio.
cit q̄ pdicta pmiſſio ſic iplēda p fidē eſt firma p grāꝫ: 5
oī ſemini. i. oī hoī q fuerit qualitercūqꝫ ſemē abrahe. Ec. 44. cū ſeie coꝝ pmanēt bōa: hr̄ditas ſcā nepotes coꝝ.
℄ Scd̄o ibi. (Nō ei ⁊c̄.) Exponit qō dixerat oī ſemini: eſt.n. quodā ſemen carnale: ſm illud Jo.8. Semen abrahe ſumus. Eſt aliud ſemen ſpūale: ſm illō Mat. 3. Potens eſt deus de lapidibus his. i. de gentibus ſuſcitare filios abrahe. Semē aūt abrahe carnale legem ſeruauit: ſed fidē eius ēt imitat ſemen ſpūale. Et ſic ſi per ſolā legem eſſet pmiſſio non impleret in oī ſemine: ſed ſolum in carnali. Quia vō impletur per fideꝫ que eſt oibus cōmunis: planū eſt q̄ implet in oī ſemine.
℄ 3° ibi. (Qui eſt pr̄ ⁊c̄.) pbat qō ſuppoſuerat. ſ. q̄ ſemē abrahe ſit nō ſolū qō ē ex lege: ſꝫ ēt q̄ ex fide p au-

ctoritatem

a ctoritatē ſcripture cuius pͥmo pōit ſenſum dicēs. Qui
abra .ſ.abrahā eſt pater omnium noſtrū .i.omnium credē
hā eſt tium ſiue iudeoꝝ ſiue gentiliū. Supra eodē. Ut ſit pr̄
pr̄ oī oīuꝫ credētiū. Yſa.51. Attēdite ad Abrahā prēꝫ vr̄uꝫ.
uꝫ no Scḋo inducit auctoritatē dicēs. Sicut ſcriptū ē gen̄.
ſtrūꝫ 17. Q: prēm multaꝝ gentiū poſui te. Littera alia hꝫ.
Cōſtitui te.qḋ ſenſuꝫ nō variat. Ecc.44. Abrahā ma
gnus pr̄ multitudīs gentiū. tertio ibi. (Ante deū ⁊c̄.)
exponit qḋ dixerat. Sic.n.dictū eſt: poſui te quaſi iam
eſſet ipletū qḋ lōge poſtea erat iplēdū. ſꝫ que ſunt futu
ra i ſcipſis i dei ꝓuidētia ſunt p̄ſentia: ſꝫ illud Ecc.23.
a Dn̄o deo noſtro anteq̄ꝫ crearent̄ oīa ſunt agnita: ſicut
⁊ poſt ꝑfectū reſpicit oīa. Et iō apl's dicit ꝙ hoc qḋ di
ctū eſt poſui te itelligēdū eſt ante deū.i.in eius p̄ſen
tia cui credidiſti. Crediderat.n.abrahā deo futura pre
nūcianti ac ſi videret p̄ſentia: q2 vt dicit̄ heb .ii. Fides
eſt ſpādaꝝ ſubſtātia reꝝ argumētū nō apparentium.
iudei ¶ Deinde cū dicit. (Qui viuificat mortuos ⁊c̄.) Oñ
dn̄r dit a quo ſit iplenda hmōi ꝓmiſſio dicēs. q.ſ. deus vi
mor uificat mortuos.i.iudeos q erāt mortui in pctīs cōtra
tui legē agētes viuificat ꝑ fidē ⁊ grāꝫ: vt ꝓmiſſionē abra
he cōſequāt̄. Jo.5. Sic̄ pr̄ ſuſcitat mortuos ⁊ viuificat
⁊c̄. Et ea que nō ſunt.i.gētiles vocat.ſ.ad grām tanq̄ꝫ
ea que ſunt.i.tanq̄ꝫ iudeos. infra .9. Uocabo nō plebē
3 meā ⁊c̄. Significat aūt gētiles ꝑ ea q̄ nō ſunt: q2 erant
oīo alienati a deo ſicut pͥma.cor.13.dicit̄. Si charitatē
nō habuero nihil ſum. Et ſic ꝑ hmōi vocationē iplebi
tur ꝓmiſſio abrahe ēt in gētilibus. Uel ꝙ dicit. vocat
ea que nō ſunt nō itelligit̄ de vocatiōe tpali: ſꝫ de voca
tione p̄deſtinatiōis eterne qua vocant̄ ⁊ eligunt̄ ēt q
nō ſunt ac ſi eſſent. Ephe.i. Elegit nos i ipſo ante mū
di cōſtitutionē. Et de hac vocatiōe dr̄ infra.9. Non ex
operibus: ſꝫ ex volūtate dictū: q2 maior ſeruiet minori
Uel vocationē hic dicit ſimplicē dei noticiā vel cogni
tionē qua cognoſcit futura que nō ſunt in actu ſicut p̄
ſentia. Et hoc mō vocatio in pſ.accipit̄ cū dicit̄. Qui
numerat multitudinē ſtellaꝝ ⁊c̄. Et ſm̄ hūc ſenſuꝫ ꝙ
hic dicit̄ inducit̄ pp id qḋ ſupra dictū eſt ante deū cui
credidiſti. duo.n.videbāt̄ obſtare ei qḋ dictū eſt. patrē
4 multaꝝ gentiū poſui te. quoꝝ vnuꝫ erat: q2 ipſe idem
abrahā erat quaſi emortuus pre ſenectute vt infra di
cet̄. Et cōtra hoc dicit. q viuificat mortuos. Aliud au
tem eſt: q2 ille multe gentes nondū erāt. Et cōtra hoc
ſubdit. Et vocat ea que nō ſunt tanq̄ꝫ ea que ſunt.
¶ Deinde cū dicit. (Qui cōtra ſpeꝫ.) Cōmēdat fidē
abrahe. Et pͥ° oſtēdit magnitudinē fidei eius. ſcḋo effi
catiā vel fructū eius ibi. (Ideo ⁊ reputatū eſt ⁊c̄.) Cir
ca pͥm̄ duo facit. pͥmo oſtēdit magnitudinē fidei abrahe
q̄ꝫtū ad ꝓmiſſionē ſeminis multiplicādi. Scḋo q̄ꝫtuꝫ
ad repromiſſionē ſeminis exaltandi ibi. (In repromiſ
ſione ⁊c̄.) Circa pͥm̄ duo facit. Primo oſtēdit fidē eius
fuiſſe magnā. ſcḋo oñdit eā fuiſſe firmā ibi. (Et nō in
firmatus in fide ⁊c̄.) Circa pͥm̄ duo facit. Primo ꝓpōit
5 magnitudinē fidei abrahe dicēs q.ſ.abrahā hāc ſpē
credidit. vt fieret pr̄ multaꝝ gētiū. ſꝫ ꝯtra alia ſpeꝫ. Cir
ca qḋ cōſiderandū eſt ꝙ ſpes importat certā expecta
tionē boni futuri. que qdē certitudo eſt q̄nq̄ꝫ ex cā hu
mana ſiue nāli: ſm̄ illud pͥ̄ cor.9. Debet i ſpe q arat ara
re. q̄nq̄ꝫ vero certitudo expectātis eſt ex cā diuina ſm̄
illud pſ. In te dn̄e ſperaui ⁊c̄. Hoc ergo bonū ꝙ abra
hā fieret pater multaꝝ gētiū certitudinē habebat ex ꝑ
te dei ꝓmittētis. Sed cōtrariū apparebat ex cauſe na
turali ſiue humana. Ideo dicit. Qui cōtra ſpeꝫ cāe nā
lis: vel hūane credidit in ſpem diuine ꝓmiſſiōis. Quā
qdē. ſcḋo ponit dicēs ſꝫ qḋ dictū ē ei.ſ.gen̄.22. Sic erit
ſemē tuū ſicut ſtelle celi: ⁊ ſicut arena maris. Utrunq̄ꝫ

aūt hoꝝ inducit̄ pp ſimilitudinē innumerabilis multi b
tudinis. Nā q̄ꝫtū ad ſtellas dr̄ Deut.i. Dn̄s deus ve
ſter multiplicauit vos ⁊ eſtis hodie. ſicut ſtelle celi.
Quātum ad arenā dr̄ 3.reg.4. Juda ⁊ iſrael innumera
biles ſicut arena maris ſunt. Pōt tn̄ aliqua differētia
inter vtrūq̄ꝫ attēdi: vt ſtellis cōparent̄ iuſti q fuerūt ex
ſemie abrahe. dan̄.12. Qui ad iuſtitiā erudiūt plurios
quaſi ſtelle i ꝑpetuas eternitates. Arene aūt cōparan
tur pctōres: q2 fluctibus mūdi quaſi cuiuſdā maris op
primunt̄. Je.5. Poſui arenā terminū maris.
¶ Deide cū dicit. (Et nō infirmatus eſt.) Oñdit fir
mitatē abrahe. quā pͥmo ꝓponit dicēs: ⁊ nō infirmat⁹ 2
eſt ſicut.n.tēperātia oñdit̄ nō eſſe infirma q̄ magis cō
cupiſcibilibus nō vincit̄: ita fides oñdit̄ nō eſſe infirma
ſed fortis que a magis difficultatibus nō ſupat̄. pͥma.
pe.5. Cui reſiſtite fortes i fide. 2° ibi. (Nec conſiderauit
⁊c̄.) ponit difficultates ex qbus oñdit̄ fides eius non
fuiſſe infirma. Et pͥmo qdē ex parte ipſius abrahe cū
dicit. Nō cōſiderauit .ſ.ad diſcredēdū ꝓmiſſionē cor
pus ſuū emortuū. ſ.q2 iā mortificata erat i eo vis gene
ratiua pp ſenectutē. Un̄ dicit. Cū iā fere centū annoꝝ
eſſet. Abrahe.n.cētenario exiſtenti natus eſt Iſaac. vt
habet̄ gen̄.21. Per annū aūt ante fuerat ſibi filius ꝓ
miſſus ſm̄ illud gen̄.18. Reuertēs veniā ad te tpe illo:
⁊ erit ſare filius. ¶ Sꝫ videt̄ ꝙ non fuit corpus eius
emortuū q̄ꝫtū ad ad vim generatiuā: q2 ēt poſt morteꝫ 3
ſare duxit cethurā vxorē: que gēuit ei filios: vt dr̄ gen̄.
25. ¶ Dicūt ḡ qdā ꝙ mortua erat i eo vis gn̄atiua q̄ꝫ
tū ad hoc ꝙ ex muliere antiqua gn̄aret: nō q̄ꝫtū ad h̄
ꝙ gn̄aret filiū ex iuuēcula. Solēt.n. ſenes ex iuuencu
lis mulierib⁹ ꝓlē gignere. nō aūt ex antiqs q̄ ſunt mi
nus apte ad cōcipiēdū. Sꝫ meli⁹ dōꝫ vr̄ ꝙ abrahe mi
raculoſe reſtituta erat vis gn̄andi: ⁊ q̄ꝫtū ad ſarā ⁊ q̄ꝫ
tū ad oēs mulieres. Scḋo pōit difficultatē ex pte vxo
ris cū dicit ⁊ emortuā vuluā ſare. ſ.nō conſiderauit vt
diſcrederet. Dic̄ aūt emortuā q̄ꝫtū ad actū gn̄andi. tuꝫ
pp ſterilitatē tū pp ſenectutē. Iā.n. deſierāt ei fieri mu
liebria. vt dr̄ .18. Et iō Iſa.51. vbi dr̄ Attēdite ad abra
hā prēꝫ vr̄m ⁊ ad ſarā q̄ vos peperit. ⁊ oñderet vtriuſq̄ꝫ 4
mortificationē: ⁊ frigiditatē pͥmiſit dicēs. Attēdite ad
petrā vn̄ exciſi eſtis: ⁊ ad cauernā laci d̄ quā pciſi eſtis.
¶ Deide cū dic. (In repromiſſiōe ēt dei ⁊c̄.) Cōmen
dat fidē abrahe q̄ꝫtū ad iteratā ꝓmiſſionē de ſemis ex
altatiōe. Et pͥ° ponit fidei firmitatē. ſcḋo firmitatis cāꝫ
ibi. (Dās gloriā deo.) Dicit ḡ pͥmo i repromiſſione: ēt
dei.i.in iterata eius ꝓmiſſiōe vel de ſemis multitudīe
quā ꝓmiſit. pͥ° qdē gen̄.15. dicēs. Suſpice celū ⁊ nūera
ſtellas ſi potes. ⁊ ifra.17. Eris pr̄ multaꝝ gētiū: ⁊ iteꝝ
infra.22. Multiplicabo ſemē tuū ſicut ſtellas celi. Uel
intelligēdū ē i repromiſſiōe dei.i. iterata ꝓmiſſiōe dei
exaltatiōe ſemis ei⁹: q2 cū dixiſſet multiplicabo ſemē tu
uꝫ ſtati ſubdit. Poſſidebit ſemē tuū portas inimicoꝝ 5
tuoꝝ ⁊ bn̄dicent̄ i ſemie tuo oēs gētes terr̄. In hac qdē
di repromiſſiōe n̄ heſitauit.i.n̄ dubitauit diffidētia. ſ.ꝙ
diffideret cōtra ꝟitate diue ꝓmiſſiōis. Jac. pͥ°. Qui heſitat
ſilis ē fluctui maris ⁊c̄. ſꝫ ꝯfortat⁹ ē fide.i. fortiter fidei
adheſit. prima.pe.vlt. Cui reſiſtite fortes in fide.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Dās gloriā deo.) Aſſignat rō
nē firmitatis fidei eius dicēs. Cōfortatus eſt inq̄ꝫ fide
dans gloriā deo iquātū. ſ.ꝯſiderauit oipotētiā eius. pſ.
Magna virtus eius ⁊c̄. Un̄ ⁊ hic ſubdit̄. Pleniſſime
ſciēs: q2 quecūq̄ꝫ ꝓmiſit deus potēs eſt facere. ſap.12.
Subeſt.n. tibi cū volueris poſſe. Ex quo pꝫ ꝙ qcūq̄ꝫ
nō eſt firmus i fide dei q̄ꝫtū eſt i ſe diuine glorie dero
gat: vel q̄ꝫtū ad eius veritatē vel q̄ꝫtū ad eius potētiaꝫ.
¶ Deide cū dicit. (Et reputatū eſt ei.) cōmēdat fidē

6 abꝛahe q̃tuꝫ ad eius effectum. Et p°ponit effectũ quē
in ipſo habuit dicēs. Jō.ſ.ad abꝛahā tā pfecte hoc ipm̄
credidit reputatū ē illi ad iuſtitiā.pmi Mac.2.Et repu
tatū eſt ei ad iuſtitiā.2° oñdit effectū quē fides ei° hꝫ ēt i
aliis.Et circa hoc tria facit.p°ponit ſiſitudinē effect°
dicēs.Nō aūt ſcriptū eſt tm̄ pp ipſum:q: reputatū ē il
li ad iuſtitiā:vt.ſ.reputem° ꝙ ſoli abꝛahe fides ad iuſti
tiā reputata ſit:ſꝫ ſcriptū eſt pp nos qbus reputabiť.ſ.
fides ad iuſtitiā īfra.15.Quecūq ſcripta ſunt ad no
ſtrā doctrinā ſcripta ſunt.Sic ḡ ſcriptū ē pp eū:vt ſit
nobis in exēplū:⁊ pp nos vt ſit nobis i iuſtificationis
ſpeꝫ.Scdo ibi.(Credētibus i eū.)Oñdit ſiſitudinē fi
2 dei.Reputata ē.n.ad iuſtitiā fides Abrahe credētis ꝙ
Fides coꝛp° ſuū emoꝛtuū:⁊ emoꝛtua vulua Sare poſſet vi
ſicut uificari ad filioꝝ pcreationē.Reputabiť ⁊ nobis cre
repu dētib° i eū q ſuſcitauit dñm nr̄m yhm xp̄m a moꝛtuis
tata ē ⁊ i deū patrē cui ipſe dicit in ps.Tu aūt dñe miſerere
abꝛa mei ⁊ reſuſcita me.Et q: eadē ē vtus pris ⁊ filii:ipſe ēt
he ad in ppꝛia vtute ſurrexit.Q: āt hec fides iuſtificet habeť
iuſtiti 10.Si cōfitearis i oꝛe tuo dñm yhm ⁊ i coꝛde tuo cre
aꝫ:ita dideris ꝙ deus illum ſuſcitauit a moꝛtuis.ſalu° eris.
⁊ no 3° ibi.(Qui traditus eſt ⁊c̃.)Aſſignat cāꝫ q̃re fides re
bis ſi ſurrectiōis xp̄i iuſtificet dicēs q.ſ.xp̄s traditus eſt.ſ.in
firmā moꝛtē a deo patre.īfra.8.Pꝛopꝛio filio ſuo ñ pepcit de
habu us:ſꝫ p nobis oībus tradidit illū.Et a ſeipſo.Ephe.5.
erim° Tradidit ſemetipm̄ p nobis.Et a iuda.Jo.19.Qui
3 me tradidit tibi maius pctm̄ hꝫ.Et a iudeis.Mat.20.
Tradēt eū gētib° ad illudēdū.Et reſurrexit pp iuſtici
am noſtrā.i.vt nos reſurgēdo iuſtificaret.īfra.6.Quō
xp̄s reſurrexit a moꝛtuis p gl̃aꝫ pris.ita ⁊ nos i nouita
te vite ambulem°.Et ꝙ pp delicta nr̄a ſit traditus in
moꝛtē manifeſtū vr̄ ex hoc ꝙ ſua moꝛte meruit nobis
deletionē pctōꝝ:ſꝫ reſurgēdo ñ meruit:q: i ſtatu reſur
rectiōis nō fuit viatoꝛ.ſꝫ cōphēſoꝛ.Et ideo dōm eſt ꝙ
moꝛs xp̄i fuit nobis ſalutaris nō ſolū p modū meriti:
ſꝫ ēt p modū cuiuſdā efficētie.Cū.n.hūanitas xp̄i eſſet
4 quodāmō inſtrumētū diuinitatis eius:vt Dama.dicit
Oēs paſſiōes ⁊ actiōes humanitatis xp̄i fuerūt nobis
ſalutifere vtpote ex virtute diuinitatis pueniētes.Sꝫ
q: effectus hꝫ aliqualiter ſimilitudinē cauſe moꝛtē xp̄i
qua extincta eſt i eo moꝛtalis vita:dicit eſſe cām extin
ctionis pctōꝝ noſtroꝝ:reſurrectionē aūt eius q̄ redijt
ad nouā vitā glīe dicit eſſe cām iuſtificatiōis nr̄e p quā
redimus ad nouitatē iuſtitie. CAP. V.

Iuſtificati igiť ex fide pacē ha
opus beamus ad deū p dñm nr̄m ie
23. ſum xp̄m.p quē habemus ac
pn° ceſſum p fidē i gratiā iſtā i qua
5 ſtamus ⁊ gloꝛiamur i ſpe gloꝛie filioꝝ dei.
Nō ſolum aūt:ſed ⁊ gloꝛiamur in tribula
4.d. tionibus.ſcientes ꝙ tribulatio patientiam
20.q. operatur.patientia āt pꝛobationē:pꝛoba
p°.ar. tio vero ſpem.Spes aūt non cōfundit.q:
p°. charitas dei diffuſa eſt in coꝛdibus noſtris
Ja p ſpiritū ſanctum qui datus eſt nobis.
cob ¶ Poſtq̃ aplš oñdit neceſſitatem grē xp̄i:q: ſine ea
2. nec cognitio vitatis gētibus nec circūciſio ⁊ lex iudeis
2ª 2e pfuerūt ad ſalutē.Hic icipit ꝯmēdare virtutē grē.Et
q. circa hoc duo facit.Pꝛio oñdit q̄ bona p grāꝫ ꝯſequa
24: mur.ſcdo a qbus malis p eā liberemur ibi.(Pꝛopte
ar.20. rea ſicut p vnū hoīem ⁊c.)¶ Circa p°m duo facit.pmo
ꝓponit modū pueniēdi.ſeu viā q̄ venim° ad grām.2°
oñdit bona q̄ p grāꝫ ꝯſequimur ibi.(Et gl̃amur in ſpe

glīe ⁊c.)Circa p°m duo facit.Pꝛio exhoꝛtať ad debitū d
grē vſuꝫ.2° oñdit nobis grē additū ibi.(Per quē acceſ
ſuꝫ ⁊c̃.)Dic̃ ḡ p°.Dictū ē ꝙ fides reputabiť oīb° ad iu
ſtitiaꝫ credētib° reſurrectionē xp̄i:q̄ ē cā noſtre iuſtifica
tiōis.Juſtificati igiť ex fide iquātū.ſ.p fidē reſurrectio
nis effectū eius pticipamus.habeamus pacē ad deū.ſ.
ſubijciēdo nos ⁊ obediēdo ei.Job.22.Aquieſce igiť ei ⁊
habeto pacē.Job.9.Quis reſiſtit ei ⁊ pacē habuit.Et
hoc p ieſum xp̄m dñm noſtrū.q nos ad iſtā pacē pduxit
Ephe.2.Ipſe eſt pax nr̄a.Un̄ ſubdit:p quē xp̄m acceſ
ſuꝫ habem°.ſ.taq̃ p mediatoꝛē.p° thimo.2.Mediatoꝛ
dei ⁊ hoīum ⁊c̃.Ephe.2.Per ipſum acceſſum habem°
ambo i vno ſpū ad patrē.Acceſſum inq̃ i grām iſtā.i.
in ſtatū grē.Jn p°mo.Grā ⁊ veritas p yhm xp̄m facta
eſt.Jn qua.i.p quā grāꝫ.nō ſolū reſurreximus a pctīs
ſꝫ ēt ſtamus fixi ⁊ erecti p affectū i celeſtia.ps.Stātes 2
erāt pedes noſtri.Idē nos aūt ſurreximus ⁊ erecti ſu
mus:⁊ hoc p fidē p quā.ſ.grām ꝯſequamur:nō q: fides
pcedat grām:cū potius p grām ſit fides.Eph.2.Grā
eſtis ſaluati p fidē.ſ.q: p°m° effect° grē i nobis ē fides.
¶ Deīde cū dicit.(Gl̃amur i ſpe glīe ⁊c̃.)Oñdit q̄ bōa
nobis p grām puenerūt.Pꝛio dicit ꝙ p grām habēus
gloꝛiā ſpei.Scdo ꝙ p grām habemus gl̃iam dei ibi.
(Nō ſolū āt.)¶ Circa p°m tria facit.pmo oñdit magni
tudinē ſpei i qua gloꝛiamur.ſcdo eius vehemētiā ibi.
(Nō ſolū aūt ⁊c̃.)tertio eius firmitatē ibi.(Spes aūt
nō ꝯfundit ⁊c̃.)Magnitudo aūt ſpei ꝯſiderať ex ma
gnitudine rei ſperate quā ponit dicēs ⁊ gl̃amur in ſpe
glīe filioꝝ dei.i.ex hoc ꝙ ſpam° nos adepturos gl̃iam
filioꝝ dei.Per grām.n.xp̄i adepti ſumus ſpūm adop 3
tionis filioꝝ dei:vt dr̄.īfra.8.ſap.5.Ecce quō compu
tati ſunt iter filios dei.Filijs aūt debeť hr̄ditas pris.in
fra.8.Si aūt filij:⁊ hr̄edes.hec aūt hr̄ditas eſt gl̃ia quā
deus hꝫ i ſeipſo.Job.4.Si habes bꝛachiū vt de° ⁊c̃.⁊
hmōi ſpes reddita eſt nobis p xp̄m.p° pe.p°.Regenera
uit nos i ſpē viuā p reſurrectōeꝫ yhu xp̄i ex moꝛtuis in
hr̄ditatē icoꝛruptibilē ⁊c̃.Et hec gl̃ia q̄ i futuro.i nob
cōplebiť iteriꝫ nūc i nobis ichoať p ſpē īfra.8.Spe ſal
ui facti ſum°.ps.Gl̃abūť i te oēs q diligūt nomē tuū.
¶ Deīde cū dicit.(Nō ſolū aūt ⁊c̃.)Oñdit vehemētiā
huius ſpei.Qui.n.vehemēter aliqd ſperat libēter ſu
ſtiet pp illud ēt difficilia ⁊ amara:ſic īfirm° ſi vehemē
ter ſperat ſanitatē libēter bibit potionē amarā:vt ſane
tur p ipſaꝫ.Signū ḡ vehemētis ſpei quā hēm° pp xp̄ꝫ 4
eſt ꝙ nō ſolū gl̃iamur de ſpe future glīe:ſꝫ ēt de malis
q̄ p ipſa patiur:vñ dicit.Nō ſolū aūt gl̃iamur.ſ.in ſpe
gloꝛie:ſꝫ ēt gl̃amur i tribulationibus p quas ad gloꝛi
am puenimus.Act.14.Per multas tribulatiōes opꝫ
nos itroire i regnū celoꝝ.Jac.p°.Oē gaudiū exiſtiate
frēs mei cū in tētationes varias icideritis.Et cām oñ
dit ꝯñter dicēs.ſciētes ⁊c̃.Ubi q̄tuoꝛ p oꝛdinē ponit:
quoꝝ p°m eſt tribulatio:de qua dicit ꝙ tribulatio patiē
tiā opať.Nō qdē ſic ꝙ tribulatio ſit eius cā effectiua
ſꝫ q: tribulatio ē mā ⁊ occaſio exercēdi patiētie actuꝫ
īfra.12.Jn tribulatiōe patiētes.2° pōit patiētie effectū 5
cū dic̃.Patiētia pbatiōeꝫ.Ecc.2.Jn igne pbať auꝝ ⁊
argētū.hoīes vo receptibiles i camino hūiliatōis.Ma
nifeſtū ē.n.ꝙ detrimētū alicui° rei de facili ſuſtiemus
pp rē quā magis amam°.Un̄ ſi aliqs i reb° coꝛpalib°
⁊ tpalibus patiēter ſuſtiet pp cōſequēda bona eterna
ſufficiēter ex hoc pbať ꝙ talis plus amet bōa eterna q̃
tpalia.¶ Sꝫ ꝯ̃ io qō hic dr̄.Jac.p°.Pꝛobatio fidei ve
ſtre patiētiā opať.Dōm eſt aūt ꝙ pbatio dupliciter
pōt accipi.Uno mō ſm ꝙ eſt in pbato.⁊ ſic pbatio ē
ipſa tribulatio p quā hō pbať.vnde idē eſt dictum:ꝙ
tribulatio patientiaꝫ operatur:⁊ ꝙ tribulatio pꝛobat

patientiam

a patientiā. Alio mō accipit ꝓbatio pro ꝓbatū eſſe ⁊ ita
accipit hic ꝙ patientia ꝓbationē operatur: q2 ex hoc ꝙ
hō patiēter tribulationē ſuſtinet redditur iā ꝓbatus. ter
tio ſubdit tertiū dicēs. (Probatio vero ſpē). ſ. operatur: q2
.ſ. p hoc ꝙ aliquis iā ꝓbatus ē pōt de eo ſpes hēri ⁊ ab ipſo
⁊ ab aliis: ꝙ ad hereditatē dei admittatur: ſap. 3. De' ꝓ
bauit illos ⁊ īuenit illos dignos ſe. Sic igit ð pmo ad
vltimū pȝ ꝙ tribulatō viā parat ad ſpē. Unñ ſi aliquis ve
hemēter glatur ð ſpe. ꝯñs ē vt ð ipſis tribulatōib' glet.
¶ Deide cū dicit. (Spes aūt nō cōfundit.) Oñdit hu
iuſmōi ſpei firmitatē. Et p̄ ponit eam dicēs. Spes aūt
hec q̄ ſperamus gloriā filiorū dei nō ꝯfundit. i. nō deſi
2 cit niſi hō ei deficiat. Ille dr̄ a ſpe ſui confundi q deſi
cit ab eo qō ſpat. ps. In te dñe ſpaui nō ꝯfundar ī eter
nū. Ecc. 2. Nullus ſpauit i dño ⁊ ꝯfuſus ē. 2° ibi. (Q2
charitas dei ⁊c̄.) pōit certitudīs ſpei duplex argumētū
quorū p̄m eſt ex dono ſpūs ſcti. 2m ex morte xpi ibi. (Ut
qd. n. xps ⁊c̄). Dic̄ ḡ p̄° ex h̄ poſſumus ſcire ꝙ ſpes ñ
cōfundit: q2 charitas dei diffuſa ē ī cordib' nr̄is p ſpūȝ
ſctūm q datus eſt nobis. Charitas dei āt dupliciter ac
cipi pōt. Uno mō p charitate q̄ diligit nos deus. Jere.
31. charitate ppetua dilexi te. Alio mō pōt dici chari
tas dei q̄ nos deū diligimus iſta. 8. Certus ſum ꝙ ne
ꝗȝ mors neqȝ vita ſepabit nos a charitate dei. Utraqȝ
3 aūt charitas dei cordib' nr̄is diffundit p ſpūm ſctūm
q datus eſt nobis. Spūȝ. n. ſctīȝ q eſt amor pr̄is ⁊ filij
dari nobis: ē nos adduci ad pticipationē amoris q eſt
ſpūs ſctūs. A q̄ qdē pticipatione efficimur dei ama
tores. Et h̄ ꝙ ipȝ amam' ſignū ē ꝙ ipſe nos amet. ꝓ
uer. 8. Ego diligētes me diligo. Nō q̄ſi nos p̄ dilexeri
mus deū: ſȝ qm̄ ipe p̄or dilexit nos: vt dr̄. pma. Joh. 4.
Dr̄ aūt charitas q̄ nos de' diligit ī cordibus nr̄is diffu
ſa eſſe: q2 eſt ī cordibus nr̄is patēter oſtēſa p donū ſcti
ſpūs nobis impreſſuȝ. pma. Jo. 3. In hoc ſcimus qm̄ ma
net i nobis deus ⁊c̄. Charitas aūt q̄ nos deū diligim'
dr̄ in cordibus nr̄is diffuſa. i. q2 ad oēs mores ⁊ actus
aīe pficiēdos ſe extēdit: nā vt dic̄ pma cor. 13. Charitas
4 patiēs ē benigna eſt ⁊c̄. Ex vtroqȝ aūt itellectu horū ð
horū ꝯcludit ꝙ ſpes nō ꝯfundit. ſi. n. accipiat charitas
dei q̄ nos diligit de': māifeſtū eſt ꝙ his quos diligit ſe
ipȝ nō negabit. deut. 33. Dilexit populos oēs ſcti i ma
nu illius ſunt. Silr̄ ēt ſi charitas dei accipiat q̄ nos ð
um diligim': māifeſtū ē ꝙ ſe diligētibus bona eterna
pparauit. Jo. 14. ſi qs diligit me diliget a pr̄e meo ⁊c̄.
¶ Lectio. III.

Utqd. n. xps cū adhuc infirmi
eſſemus ſm tēpus ꝓ impiis mor
tuus eſt. vix. n. ꝓ iuſto qs mori
tur. Nā ꝓ bono forſitā qs aude
at mori. Cōmēdat aūt charitatē ſuā deus i
5 nobis qm̄ ſi cū adhuc peccatores eſſemus:
ſcdm̄ tēpus xps ꝓ nobis mortuus eſt. mul
to igit magis nūc iuſtificati in ſanguine ipſi
3. q. us ſalui erimus ab ira p ipſum. Si. n. cum
48' inimici eſſemus recōciliati ſumus deo per
ar. 4. mortē filij eius: multo magis recōciliati ſal
c ui erimus in vita ipſius. Non ſolū aūt ſed
⁊ gloriamur in deo per dñm noſtrū ieſum
xpm p quē nūc recōciliationē recipimus.
Poſtq̄ apoſtolus oſtēdit firmitatē ſpei p donū ſpūs
ſancti. hic oſtēdit idē p mortē xpi. Et pmo ꝓponit que
ſtionē. ſcdo oñdit difficultatē ibi. (Uix. n. ꝓ iuſto ⁊c).

tertio determinat q̄ſtionis veritatē ibi. (Cōmēdat aūt b
ſuā charitatē ⁊c̄.) Dicit ḡ p̄° dictū ē ꝙ ſpes ñ ꝯfundit
qō qdē apparet hoc ꝯſiderāti. Ut qd. n. xps cū adhuc
infirmi eſſemus. ſ. infirmitate peccati. ps. Miserere mei
dñe qm̄ īfirmus ſum. Nā ſicut p corporalē īfirmitatē
diſſoluitur humorū debita armonia: ita ēt p pctm̄ de
bitus ordo affectionū excludit. Cū ḡ adhuc īfirmi eē
mus xps mortuus ē ꝓ impiis. pma pe. 3. Xps ſemel pro
pctis nr̄is mortuus eſt iuſtus ꝓ iniuſtis. Et hoc ſm tē
pus. i. vt certo tpe in mortem moreretur: die. ſ. tertia ſurre
cturus. Mat. 12. ſic̄ fuit Jonas ī vētre ceti tribus die
bus: ⁊ trib' noctibus. ſic erit filius hoīs in corde terre.
Hoc ḡ magnū ē ſi cōſideremus qs mortuus ſit. Ma
gnū ēt ē ſi cōſideremus ꝓ qbus ē mortuus. Nō pt aūt 2
eē vt tā magnū qd fiat niſi pp aliquē certū fructū ſm
illud ps. Que vtilitas ī ſanguie meo dū deſcēdo ī cor
ruptiōe? q̄ſi dicat. Nulla ſi nō ſeq̄t huiuſ gn̄is ſalus.
¶ Deide cū dixit. (Uix ꝓ iuſto ⁊c.) Oñdit p̄dicte q̄
ſtiōis difficultatē ex pte eorū ꝓ qbus xps mortu' ē. ſ. ꝓ
impiis dicēs. Uix. n. qs. i. aliqs morit ꝓ hoīe iuſto li
berādo qñ nimo vt dr̄ Iſa. 57. Juſtus perit ⁊ nō ē q re
cogitet ī corde ſuo ⁊c̄. Jō dico vix morit. Nā forſitā qs
.i. aliqs rar' ex zelo vtutis audeat mori ꝓ bono hoīe.
Raro. n. eſt pp hoc qō ē maximū: vt. n. dr̄. Jo. 15. Ma
iorē hāc dilectionē nemo hȝ ⁊c̄. Illud aūt qō xps fecit
vt qs moriat ꝓ impiis ⁊ iniuſtis nūq̄ īuenit. Et iō me 3
rito admirādū eſt quare xps hoc fecerit. Pōt aūt ⁊ ali
ter legi: vt ꝓ iuſto intelligamus aliquē in virtute exer
citatū: p bonū aūt hoīeȝ inocētē. Et q̄uis ſm hoc iu
ſtus ſit p̄ſtātior bono: tn̄ ꝓ iuſto vix aliqs morit. Cui'
rō eſt q2 inocēs q p bonū intelligit magis miſerādus:
vt̄ pp defectū etatis: vel alicuius hmōi. Juſtus aūt: q2
pfectus eſt ⁊ abſqȝ defectu nō hȝ ī ſe miſericordie mali
ciā. Quia ḡ aliqs moriat ꝓ inocēte pōt ex cōpaſſione
miſericordie ꝓuenire. Sed ꝙ aliqs moriat ꝓ iuſto ꝓ
uenit ex zelo vtutis q ī paucioribus īuenit q̄ mīe paſſio.
¶ Deide cū dicit. (Cōmēdat aūt. ⁊c̄.) rñdet p̄miſſe q̄
ſtioni. Et pmo ponit rñſionē. ſcdo ex hoc arguit ad ꝓ
poſitū ibi. (Multo ergo magis.) tertio oñdit neceſſita
tē cōſequētie ibi. (Si. n. cū inimici ⁊c̄.) Dicit ḡ primo. 4
Queſitū eſt quare xps ꝓ impiis mortuus ē. Et ad h̄
eſt rñſio: q2 p h̄ deus ſuā charitatē cōmēdat i nobis. i.
p hoc oñdit ſe nos maxime diligere. qm̄ ſi cum adhuc
pctōres eſſemus xps mortuus eſt ꝓ nobis: ⁊ hoc ſm
tēpus ſicut ſupra expoſitū eſt: ipſa aūt mors xpi ꝓ no
bis charitatē oſtēdit dei. q2 dedit filiū ſuū: vt ꝓ nobis
ſatiſfaciēs moreret. Jo. 3. Sic deus dilexit mundū ⁊c̄.
Et ita ſicut charitas dei pr̄is ad nos oſtēdit p hoc ꝙ
ſpūm ſuū dedit nobis: vt ſupra dictū eſt: ita ⁊ p hoc ꝙ
dedit filiū ſuū: vt hic dicit. Sed in hoc ꝙ dicit cōmen
dat: īmēſitatē quādā diuine charitatis aſſignat: q̄ qdē
oſtēdit tū ex ipſo facto: q2. ſ. dedit filiū ſuū: vt moreret: 5
ꝓ nobis: tū ex pte noſtre cōditionis: q2 hoc nō fecit ꝓ
uocat' nr̄is meritis cū adhuc pctōres eſſemus. Ephe. Car
2. Deus q diues ē in mīa pp nimiā charitatē qua dile nem'
xit nos cū eēm' mortui pctis ꝯuiuificauit nos xpo ⁊c̄. maio
¶ Cōſequēter cū dicit. (Multo ḡ magis ⁊c̄.) ꝯcludit rem
ꝓpoſitū ex p̄miſſis dicēs. Si xps ꝓ nobis mortuus ē xps
cū adhuc peccatores eſſemus: multo magis viuificati oñdit
nūc in ſanguine ipſius ſicut ſupra. tertio habitum eſt in eo
quē propoſuit de' propiciatorē per fidē per ſanguineȝ ꝙ p
ipſius ſalui erimus ab ira: ideſt a vindicta dānationis inimi
eterne quam pp peccata homines incurrunt. Math. cis
3. Genimina viperarum quis demonſtrauit ⁊c̄. mor
¶ Deide cū dicit. (Si. n. cum inimici.) Oſtēdit neceſ tu' eſt
ſitatem p̄dicte ꝯſequentie que procedit a minori ad ma

c ſuo affirmãdo. Et eſt ibi obſeruanda duplex compa/
ratio minoris ad maius. Una quidē ex parte noſtra.
Alia ex parte xp̄i. Ex parte quidē noſtra cōparat inimicos
micos reconciliatis. Minus. n. videtur ꝙ aliquis be/
ne faciat inimicis q̄ȝ iam recōciliatis. Ex parte xp̄i cō
parat mortē vite. Potētior. n. videt vita eius q̄ȝ mors
q: vt dicitur. 2. cor. vltimo. Mortuus eſt ex infirmita
te. ſ. carnis noſtre: ſed viuit ex virtute dei. Et ideo dicit
ratione concluſum eſt ꝙ multo magis viuificati ſalui
erimus per ipſum. Si. n. cū inimici eſſemus reconcilia
ti ſumus deo: ⁊ hoc p mortē filiȷ̄ eius. multo magis iā
nos reconciliati ſalui erimus. ⁊ hoc in vita ipſius. Eſt
2 aūt cōſiderandū ꝙ homo dicitur inimicus deo dupli/
citer. Uno modo q: cōtra deū inimicitiā exercet dum
eius mandatis renititur. Job. 15. Cucurrit aduerſus
deum erecto collo. Alio modo per hoc ꝙ deus homi/
nes odio hȝ: non quidem ſm ipſum qd̄ fecit: q: quan/
tū ad hoc dicit. Sap. 11. Dilexiſti oīa ⁊ nihil odiſti ⁊c̄. ſȝ
quātū ad hoc qd̄ i noīe inimicus homo. i. diabolus fe/
cit. i. quantū ad peccatū. Sap. 14. Similiter odio ſunt
deo impius ⁊c̄. Et ecc. 13. Altiſſimus odio hȝ peccato
res. Subtracta inimicitie cā. ſ. peccato per xp̄m ſequi/
tur recōciliatio per ip̄m. 2. cor. 5. Deus erat in ipſo mū
dū recōcilians ſibi. Peccatū aūt noſtrū ſublatū eſt per
3 mortē filiȷ̄ eius. Circa qd̄ cōſiderandū eſt ꝙ mors xp̄i
tripliciter cōſiderari pōt. Uno modo ſm ipſam rōnē
mortis. Et ſicut dicit. Sap. primo. Deus mortē nō fe
cit in humana natura. ſed eſt p peccatū inducta. Et iō
mors xp̄i ex cōi mortis rōne nō fuit ſic deo accepta: vt
p ipſam recōciliaret: q: deus nō letat i pditione viuo/
rū: vt dicit Sap. p̄o. Alio modo pōt mors xp̄i ꝯſidera
ri ſȝ ꝙ eſt in actione occidētiū que maxime deo diſpli
cuit. Un̄ contra eos. Petr. dicit Act. 3. Uos ſanctū ⁊
iuſtū negaſtis: ⁊ petiſtis homicidā ⁊c̄. Unde mors xp̄i
ſic cōſiderata nō potuit eſſe recōciliationis cā. ſed ma
gis indignationis. Tertio mō pōt cōſiderari ſm ꝙ p
ceſſit ex volūtate xp̄i patiētis que qdē volūtas infor/
4 mata fuit ad mortē ſuſtinēdā tū ex obediētia ad patrē
phil. 2. Factus eſt obediēs patri vſq; ad mortē. tū ēt ex
charitate ad hoīes. Eph. 5. Dilexit nos ⁊ tradidit ſe p
nobis. Et ex h̄ mors xp̄i fuit meritoria ⁊ ſatiſfactoria
pro peccatis noſtris: ⁊ in tm̄ deo accepta ꝙ ſufficit ad
reconciliationē oīum hoīum etiaȝ occidentiū xp̄m ex
quibus aliqui ſunt ſaluati ipſo orantē qn̄ dixit Luc.
23. Ignoſce illis q: neſciunt quid faciunt.
¶ Deinde cū dicit. (Nō ſolū aūt ⁊c̄.) oſ̄dit q̄ bona iā
in re ꝯſeqmur p grām dicēs. Nō ſolū aūt gloriamur i
ſpe glorie: q̄ȝ in futuro expectamus. ſȝ in deo. i. in hoc
ꝙ ſumus ēt nūc deo ꝯiuncti p fidē ⁊ charitatē. p̄o cor.
5 i. ⁊. 2. Co. 10. Qui gloriat i dn̄o ⁊c̄. Et hoc qdē p dn̄m
nr̄m ieſuȝ xp̄m p quē ēt nūc in p̄ſenti tp̄e recōciliatio
nem accepimus: vt de inimicis facti ſimus amici. Col.
primo. Per eū placuit recōciliari oīa. ⁊c̄. Poſſet aūt ⁊
cōtinuari cū eo qd̄ dictū eſt. ſalui erimus in vita ipſius
a peccato ⁊ a pena: ⁊ nō ſolū ſalui erimus a malis: ſȝ ēt
gloriamur in deo. i. p hoc ꝙ erimus idē in futuro cuȝ
ipſo. Jo. 17. Ut ſint vnū i nobis ſicut ⁊ nos vnū ſum⁹

4° 5 ¶ Lectio. III.
g. ca.
50 PRopterea ſicut per vnū hoīeȝ
peccatū in hunc mūdum intra
uit ⁊ per peccatū mors: ⁊ ita in
omnes hoīes mors pertranſi
it. in quo omnes peccauerunt.

¶ Poſtq̄ȝ apoſtolus oſtēdit que bona p gratiaȝ xp̄i
cōſecuti ſumus. hic cōſequēter oſtēdit a qbus malis p
eā liberemur. Et circa hoc tria facit. Primo. n. oſtēdit d
ꝙ p gratiā xp̄i liberati ſumus a ſeruitute peccati. ſcd̄o
oſ̄dit ꝙ p gratiā eius ſumus liberati a ſeruitute legis
7. ca. ibi. (An ignoratis fratres ⁊c̄.) tertio oſ̄dit ꝙ per
grām xp̄i liberamur a dāpnatione. 8. ca. ibi. (Nihil nūc
dānationis ⁊c̄.) Circa p̄m duo facit. Primo oſtēdit ꝙ
p gratiā xp̄i liberamur a peccato originali preterito. ſe
cūdo oſtēdit ꝙ ea tuti regimur contra peccata futura
ibi. (Quid ergo dicemus ⁊c̄.) Circa p̄m duo facit. Pri
mo agit de proceſſu peccati. Secūdo de proceſſu gra/
tie deſtructiuis peccatū ibi. (Sed non ſicut delictū ⁊c̄.)
Circa p̄m duo facit. Primo ꝓponit proceſſum peccati.
Secūdo manifeſtat ibi. (Uſq; ad legeȝ ⁊c̄.) Circa p̄m
duo facit. Primo proponit ꝓceſſum peccati. Secūdo
oſtēdit eius nullitatē ibi. (Et ita in oēs ⁊c̄.) Circa p̄m
duo facit. Primo oſtēdit peccati originē. Secūdo ori/ 2
ginē mortis. ibi. (Et per peccatū mors ⁊c̄.) Dicit ergo
primo ꝙ per xp̄m reconciliationē accepimus. Ita. n. a
xp̄o reconciliatio ꝓcedit in mundū ſicut per vnū ho/
minē. ſ. per Adā peccatū intrauit in hūc mundū. p̄me
cor. 15. Sicut in Adā oēs moriunt: ita ⁊ in xp̄o oēs vi
uificabunt. Eſt aūt hic cōſiderādū ꝙ heretici pelagia
ci peccatū originale in paruulis eſſe negātes hec ver/
ba apoſtoli dicebant eſſe intelligēda de peccato actua
li. Qd̄ qdem ſm eos in hunc mundū intrauit p Adā
inquantū oēs peccantes peccatū Ade imitant ſm il/
lud oſee. 6. Ipſi aūt ſicut Adā trāſgreſſi ſunt pactū ⁊c̄.
Sed ſicut Augu. dicit cōtra eos ſi de introitu peccati
actualis q eſt per imitationē. hic apoſtolus loqueret.
nō diceret peccatū per hoīem in hunc mundū intraſ/ 3
ſe: ſed magis per dyabolū quē peccātes imitant ſm il/
lud ſap. ſecūdo. Inuidia dyaboli mors ⁊c̄. Eſt ergo in
telligēdū ꝙ per Adam peccatū in hūc mundū intra/
uit: nō ſolū imitatione: ſed ēt propagatione. i. p carnis
originē viciatā ſm illud Ephe. ſecūdo. Eramus nā fi/
liȷ̄ ire. ⁊ in. p̄s. Ecce. n. in iniquitatibus cōceptus ſum
⁊c. Sed videt hoc eſſe impoſſibile ꝙ per originē car/
nis peccatum ab vno in aliū traducat. peccatuȝ. n. eſt
in anima rationali que nō traducit p origineȝ carnis.
tum q: intellectus nō eſt alicuius corporis actus: ⁊ ita
nō pōt p virtutē corporali ſeminis cari: vt ph̄s dicit i
libro de generatione aīalium. tum ēt q: cū aīa rationa
lis ſit quedā res ſubſiſtens: vtpura per ſe operationem 4
habens ⁊ corpore corrupto nō corrūpat: cōſequens ē
ꝙ non generetur corpore generato ſicut alie forme
que nō poſſunt p ſe ſubſiſtere: ſȝ potius cauſat a deo.
Cōſequēs igit videt ꝙ nec peccatū qd̄ eſt accn̄s aīe ꝙ
poſſit p carnis originē traduci. ad hoc aūt rōnabiliter
rn̄det ꝙ licet in ſemine nō ſit aīa. eſt tn̄ in ſemine virtus
tus diſpoſitiua corporis ad aīe receptionē. q̄ cū corpo
ri infundit ēt ei ſuo mō ꝯformat. eo ꝙ oē receptū eſt i
recipiente p modū recipiētis. Exinde videmus ꝙ filiȷ̄ 5
ſilant parētibus nō ſolū in defectibus corꝑalibus: ſic
ꝙ leproſus generat leproſum: ⁊ podagricus podagri/
cū: ſȝ ēt i defectibus aīe: ſicut iracūdus iracūdū: ⁊ amē
tes ex amētibus naſcūt. Quāuis. n. pes q eſt ſubiectū
podagre nō ſit in ſemine: nec aīa que ē ſubiectū ire vel
amētie: eſt tn̄ in ſemine virtus formatiua corporaliū
mēbrorū ⁊ diſpoſitiua ad aīam. ¶ Sȝ adhuc remanet
dubitatio: q: defectus q ex viciata origine trahunt nō
hn̄t rōnē culpe. Nō. n. merent penā: ſed magis miſeri/
cordiā: ſicut ph̄s dicit de eo q naſcit cecus vel quocū/
q; alio mō aliter orbat⁹. Et h̄ iō q: de rōne culpe ē ꝙ
ſit volūtaria ⁊ in ptāte hoīs cui culpa iputat. Sic igit
ſi aliqs defectus i nos ꝑuenit p originē p̄mi parētis n̄
videt in nobis habere rōnem culpe: ſed pene. Et iō di/
cendum

1 cendū eſt ꝙ ſicut peccatū actuale eſt pctm̄ perſone:
q: per voluntatē perſone peccātis ꝯmittitur. ita pctm̄
originale eſt peccatū nāe qḋ per voluntatem pꝛincipij
humane nāe cōmiſſum eſt. Eſt. n. conſiderandū ꝙ ſi-
cut diuerſa corporis mēbꝛa partes ſunt perſone vnius
hoīs: ita oēs hoīes ſunt partes ⁊ quaſi quedā mēbꝛa
humane nāe. Vñ ⁊ Porphirius dicit ꝙ participatio-
ne ſpēi plures hoīes ſunt vnus homo. Videmus aūt
ꝙ actus peccati exercitus ꝑ aliqḋ mēbꝛū puta ꝑ ma-
nū vel pedē nō hꝫ rōnem culpe ex volūtate manus vł
pedis: ſꝫ ex volūtate totius hoīs a qua ſicut a quodaꝫ
ꝓcipio deriuaꝛ motus peccati ad ſingula mēbꝛa. Et
2 ſimiliter a volūtate ade q fuit ꝓncipiū humane nāe to
ta inoꝛdinatio nāe hꝫ culpe rōnē in oībus ad quos ꝑ-
uenit q̄tū ad hoc ꝙ ſuſceptiui ſūt culpe. Et ſicut pec
catū actuale qḋ eſt pctm̄ ꝑſone trahiꝛ ad ſingula mē-
bꝛa ꝑ aliquē actū ꝑſonalē: ita pctm̄ origīale trahiꝛ ad
ſingulos hoīes per actū nāe q eſt generatio. Et ita ſic̄
ꝑ generationē humana nā trahiꝛ. ita ēt per generatio
nem traduciꝛ defectus humane nāe q eſt conſecutus
ex peccato ꝓmi parētis. Eſt aūt hic defectus carentia
originalis iuſtitie que erat ꝓmo homini diuinitus col-
lata nō ſolum: vt erat ꝑſona quedā ſingularis: ſꝫ ēt vt
erat ꝓncipiū humane nāe: vt. ſ. eā ſimul cū nā in poſte
3 ros traduceret. Et iō ſimul mō amiſſionē huius origi
nalis iuſtitie ꝑ pctm̄ ad poſteros trāſmiſit habētē i eis
rōnē culpe: rōne iā dicta. Et iō diciꝛ ꝙ in ꝓceſſu origi-
nalis pcti ꝑſona infecit nāꝫ. ſ. adā peccās viciauit hūa-
nā nāꝫ: ſꝫ poſtmodū in alijs nā viciata īficit ꝑſonā. duꝫ
. ſ. genitis īputaꝛ ad culpā nāe vitiū ꝓp voluntatē ꝓmi
parētis: vt dictū eſt. Ex ħ aūt pꝫ ꝙ lꝫ pᵐ pctm̄ ꝓmi pa
rētis ꝑ originē traducaꝛ in poſteros. alia tñ eius pctā
vel ēt alioꝝ hoīuꝫ in filios nō traducunꝛ: q: ꝑ ſolū pᵐ
pctm̄ ſublatū eſt bonū nāe qḋ erat ꝑ originē nāe tradu
cendū. ꝑ alia vero peccata ſubtrahiꝛ bonū grē ꝑſona-
lis qḋ nō trāſit ad alios poſteros ⁊ inde ēt eſt ꝙ q̄uis
pctm̄ ade deletū fuerit ꝑ ſuā penitētiā iuxta illḋ. Sap.
4 10. Eduxit illū a delicto ſuo. nō tñ eius pñia delere po-
tuit pctm̄ poſteroꝝ: q: eius pñia fuit ꝑ actū ꝑſonalē q:
vltra eius ꝑſonā nō ſe extēdebat. Et ꝓp hoc eſt vnum
tm̄ originale pctm̄: q: ſolus defectus ꝯſequēs pᵐ pctm̄
originalr̄ deriuaꝛ ad poſteros. Et iō apl̄s ſingulariter
dicit ꝑ vnū hoīeꝫ pctm̄ in hūc mūdū intrauit. nō āt di
xit pluraliter pctā: ꝙ fuiſſet dōm ſꝫ de actualibꝰ loque-
reꝛ. Diciꝛ aūt qñqꝫ pluralr̄ pctā originalia ſicut in ꝑs.
In pctis cōcepit me mater mea. q: cōtinet virtualiter
multa pctā inq̄tū ex corruptōe fomitis īclinamur ad
multa pctā. Sꝫ vi ꝙ pctm̄ originale nō ītrauerit i hūc
mūdū ꝑ vnū hoīeꝫ. ſ. adā: ſꝫ magis ꝑ vnā mulierē. ſ. euā
que pᵒ peccauit ſm illud. Ecc. 25. A muliere factū eſt
initiū pcti: ⁊ ꝑ illā oēs morimur. Ad hoc rñdeꝛ i glo.
dupl̄r. Vno mō q: cōſuetudo eſt ſcripture: vt genealo
5 gie nō ꝑ mulieres: ſꝫ ꝑ viros texanꝛ ſicut pꝫ. Mat. 1. ⁊
Luc. 3. Et iō apl̄s hic volens q̄ſi genealogiā q̄dā pec
cati oñdere nō fecit mētionē ḋ muliere: ſꝫ ſolū de viro.
Alioᵒ: q: ēt mulier de viro ſumpta ē. ⁊ iō qḋ eſt mulie-
ris attribuiꝛ viro. Pōt ēt alio mō dici ⁊ meliꝰ ꝙ cū pec
catū origīale traducaꝛ ſimul cū nā ſicut dcm̄ ē: ſic̄ ꝑ v
tutē actiuaꝫ viri muliere māꝫ miniſtrāte nā traduciꝛ.
ita ⁊ pctm̄ originale. Vñ ſi adā nō peccaſſet eua peccā
te nō ꝓp hoc fuiſſet pctūm traductū ad poſteros. Illa
. n. ē cā quare xp̄s pctm̄ originale nō traxit: q: ex ſola fe
mina ſine virili ſemie carnē accepit. Per hoc vbū apo-
ſtoli Aug. reſpōdet Iuliano heretico i hūc mūdū gren
ti nō peccat iſte q naſciꝛ nō peccat iſte q genuit nō pec
cat ille q cōdidit. ꝑ quas igiꝛ rimas īter tot ꝓſidia ino
Tho. ſup epi. Pau.

cētie pctm̄ fingis ingreſſum. Sꝫ Aug. reſpōdet: quid
queris latētē rimā cū habeat aptiſſimā ianuā. Nā ſm
apoſtolū per vnū hoīem pctūꝫ in hūc mūdū itrauit.
¶ Cōſequēter tāgit igreſſum mortis i mūdū cū dicit.
(Et ꝑ peccatū mors). ſ. in hūc mūdū intrauit ſm illḋ.
ſap. pᵒ. In iuſtitia mortis eſt acq̄ſitio. Vr̄ aūt ꝙ mors
nō ſit ex pctō. ſed magis ex nā vtpote ꝓueniēs ex ne-
ceſſitate māe. Eſt. n. corpus humanū ex cōtrarijs com
poſitū. Vñ eſt nāliter corruptibile. Dicendū eſt aūt ꝙ
nā humana dupliciter pōt cōſiderari. Vno mō ſm ꝓn
cipia intrinſeca ⁊ ſic mors eſt ei nālis. Vnde Sene. di
cit in lib. de remedijs fortuitoꝝ ꝙ mors nā eſt homi- 2
nis nō pena. Alio mō pōt ꝯſiderari nā hoīs ſm ꝙ per
diuinā ꝓuidentiā fuit ei ꝑ iuſtitiā originalē ꝓuiſum.
Que qdē iuſtitia erat quedā rectitudo: vt mens hoīs
eſſet ſub deo ⁊ inferiores vires eſſent ſub mēte ⁊ corpꝰ
ſub aīa ⁊ oīa exteriora ſub hoīe. ita. ſ. ꝙ q̄diu mēs ho-
minis deo ſubdereꝛ vires iferiores ſubderenꝛ rōni: ⁊
corpus aīe idefiiciēter ab ea vitaꝫ recipiēs ⁊ exteriora
hoī. vt. ſ. oīa ſeruirēt ⁊ nullū ex eis nocumētū ſentiret.
Hoc aūt ꝓuidētia dina diſpoſuit ꝓp dignitatē aīe rōna
lis q cū nāliter ſit incorruptibilis debebaꝛ ſibi icorrup
tibile corpꝰ: ſꝫ q: corpꝰ qḋ eſt ex ꝯrarijs cōpoſitū oporte-
bat eſſe organū ſenſus ⁊ tale corpus ſꝫ nāꝫ ſuā icorru
ptibile eē nō pōt ſuppleuit potētie dina ꝙ deerat nāe 3
humane dās aīe vtutē cōtinēdi corpꝰ icorruptibilr̄: ſic̄
faber ſi poſſet daret ferro ex quo cultellū fabricat vir-
tutē: ut rubiginē nullā ꝯheret. Sic ḡ poſtq̄ mēs hoīs
ꝑ pctm̄ ē a dei ſubiectiōe auerſa amiſit vtutē ꝯtinēdi i-
feriores vires: ⁊ ēt corpꝰ ⁊ exteriora. ⁊ ſic icurrit mortē
nālē a cāis itrīſecis ⁊ violētiā ab exterioribꝰ nocumētꝭ.
¶ Deīde cū dic̄. (Ita ⁊ i oēs ⁊c̄.) Oñdit vlitatē huius
ꝓceſſus ⁊ q̄tū ad mortē ⁊ q̄tū ad peccatū ordine. tñ
retrogrado. Nam ſupra ꝓus egit de ingreſſu peccati q
eſt cā ingreſſus mortis nūc aūt ꝓus agit de vniuerſali
tate mortis tāq̄ de manifeſtiori. ⁊ hoc eſt qḋ dicit. Et
ita mors. ſ. vel peccat ꝓmiū parētis ꝑtrāſijt i oēs: q:. ſ. ꝑ
originē viciatā cōtrahūt hoīes neceſſitatē moriendi. 2.
reg. 14. Oēs moriur. ꝑs. Quis eſt hō qui viuit ⁊c̄. 4
¶ Deīde tāgit vlalitatē ꝓceſſus pcti. cū dicit. (In quo
oēs peccauerūt. (Qḋ ſic Aug. dicit i glo. pōt dupl̄r in
telligi. Vno mō in quo. ſ. ꝓmo hoīe vel in quo. ſ. pctō:
q:. ſ. eo peccāte quodāmō oēs peccauerūt iq̄tum i eo
erāt: ſicut i pᵒ ſua origine. Sꝫ cū xp̄s ēt originē ex adā
traxerit: vt pꝫ. Luc. 3. Vr̄ ꝙ ēt ipſe eo peccāte peccaue
rit. Ad ħ rñdet Aug. ſup geñ. ad lr̄aꝫ ꝙ xp̄s nō oī mō
fuit in adā quo nos fuimꝰ: nos. n. fuimꝰ: ⁊ ſꝫ corpulētā
ſubāꝫ ⁊ ſꝫ ſeminalē rōnē. xp̄s aūt fuit i eo ſolum ſꝫ cor
pulētā ſubāꝫ. Qḋ qdā male itelligētes putauerunt ꝙ
tota ſuba corpoꝝ hūanoꝝ q ꝑtinet ad vitatem hūane
nāe fuerit actu i adā: vt ꝑ quādā multiplicatiōeꝫ dina 5
vtute factā. ſi qḋ ſumptū ē ab adā ſit i tāta q̄titate cor-
poꝝ āpliatū. Sꝫ ħ ē icōueniēs opa nāe miraculo attri xp̄s
buere: ꝑſertim q: videmꝰ ꝙ corpꝰ humanū q̄tūcūqꝫ ſit non
de veritate hūane nāe corrūpitꝛ ⁊ accipit aliā formā. vñ fuit
q: oē gñabile ē corruptibile ⁊ ecōuerſo. oꝫ diceꝛ ꝙ mā i adā
q añ generationē hoīs ſub alia forma q̄ hūana fuit: ſicut
formā hūane carnis aſſūpſerit ⁊ ſic nō totū qḋ ē i cor- nos
poribus nr̄is ad veritatē nā ꝑtinēs fuit actu i eodē. ſꝫ
ſolū ſm originē put. ſ. effectus eſt i ꝓncipio actiō. 2ᵐ ħ
ḡ intelligēdū eſt ꝙ cū i nr̄a generatione ſit ⁊ mā cor-
poralis quā femina miniſtrat ⁊ vis actiua q ē in ſemiꝰ
ne maris vtrūqꝫ per originē duciꝛ ab adā ſicut in pri-
mū principiū. Et ideo dicimur in eo fuiſſe ⁊ ſm rōnē
ſeminalē ⁊ ſm corpulentā ſubſtātiā. q:. ſ. vtrūqꝫ ab eo
proceſſit i generatione ante xp̄i fuit corpulēta ſubſtā

e mā traxit de virgine. loco aūt rōnis ſeminalis fuit vir⁹
actiua ſpiritus ſancti: q̄ nō deriuaꝛ ab adā: ⁊ ideo non
fuit in adā ſm ſeminalē rōnē: ſꝫ tm̄ ſm ſubam corpu-
lentā. Sic igiꝛ nos accipimus pctūꝫ ab adā ⁊ trahi-
mus: atq̄ nām humanā ab eo accipimus ſicut a pnci
pio actiuo. qḋ eſt eſſe in eo ſm ſeminalē rōnē: qḋ qdeꝫ
nō cōpetit xpo: vt dictū ē. Ūr vlteri⁹ ꝙ pctūm origina
le nō trāſeat in oēs: q2 baptiȥati a pctō origīali purgā-
tur p baptiſmū: ⁊ ita vr ꝙ nō poſſint in poſteros pctūꝫ
trāſmittere: qḋ nō habet. Dōm eſt aūt ꝙ p baptiſmuꝫ
hō liberaꝛ ab originali pctō q̄ꝫtū ad mētē: ſed remanet
pcti infectio q̄ꝫtū ad carnē. vñ infra. 7. dicit apoſtolus.
2 Ego ipſe mēte ſeruio legi dei carne auteꝫ legi peccati.
Homo aūt nō generat mente carnales filios: ſed car-
ne: ⁊ iō nō trāſmittit nouitatē xpi: ſed vetuſtatem ade.

¶ Lectio. III.

Vſq̄ ad legē enim peccatū erat
in mundo. Peccatum aūt non
he.2° imputabaꝛ cū lex nō eſſet. Sꝫ re
co.p° gnauit mors ab adam vſq̄ ad
moyſen ēt in eos q non peccauerūt in ſimi
litudinē puaricatiōis ade. q ē forma futuri.

3 Poſtq̄ꝫ apoſtolus oñdit originē pcti ⁊ mortis ſiue in-
greſſum vtriuſq̄ in mūdū: hic manifeſtat qḋ dixerat. ⁊
pmo manifeſtat ipſum dictū. ſcḋo manifeſtat ſimilitu
dinē quā innuebat dicēs ibi. (Propterea ſicut ⁊c̄.) 3°
exponit ſimilitudineꝫ ibi. (Qui eſt forma futuri ⁊c̄.)
Dixerat aūt ꝙ pctūꝫ ⁊ mors in oēs trāſierūt ⁊ hoc q-
dē ſm expoſitionē. Aug. Manifeſtare intēdit p h̄ ꝙ
ēt ſub lege pctūꝫ remāſit q̄ſi lege illud excludere non
valēte. Circa qḋ duo fac't. p° manifeſtat ꝓpoſitū q̄ꝫtuꝫ
ad pctūꝫ. ſcḋo q̄ꝫtū ad mortem ibi. (Sꝫ regnauit ⁊c̄.)
Circa pm̄ duo facit. Prio oñdit pctūꝫ fuiſſe ēt ſub lege
ſcḋo qd circa pctūꝫ lex fecit ibi. (Pctūꝫ aūt ⁊c̄.) Dicit
ḡ pmo. dictū eſt ꝙ oēs peccauerūt in adā: q2 nec ēt lex
4 pctūꝫ abſtulit. Vſq̄ ad legē. i. ēt ſub lege. vt ly vſq̄. te-
neaꝛ incluſiue. Pctūꝫ erat in mūdo qḋ qdē pōt intelli
gi: ⁊ de lege nāe ⁊ de lege moyſi. ſilr ⁊ de pctō actuali:
⁊ de pctō originali. Pctūꝫ. n. originale erat i puulo vſ
q̄ ad legē nāe. i. vſq̄ ad vſum rōnis p quē hō hmōi le
ges aduertit. ps. In pctis cōcepit me mr̄ mea. Nec tm̄
ceſſat h̄ pctūꝫ lege nāli aduēiēte i hoie: ſꝫ magis excre
ſcit p additionē pcti actualis: q2 vt dr̄ Ecc. 7. Nō ē hō
iuſtus in terra: q faciat bonū ⁊c̄. Sꝫ ſi intelligamus ḋ
lege moyſi. tūc ꝙ dr̄ pctūꝫ fuiſſe in mūdo vſq̄ ad legē
pōt intelligi nō ſolū de originali: ſꝫ ēt ḋ actuali: q2 ⁊ añ
legem ⁊ ſub lege pctūꝫ vtrūq̄ pmāſit. puer. 20. Quis
5 pōt dicere mūdū eſt cor meū. Quāuis aūt lex pctūm
nō auferret pcti tm̄ cognitionē fecit: ꝙ antea nō cogno
ſcebaꝛ. Vñ ſubdit. Pctūꝫ aūt nō iputabaꝛ. Qḋ qdem
planū ē ſi itelligaꝛ de lege nāli. Quāuis. n. pctūꝫ origi
nale ſit i puulo ante legeꝫ nālem: ⁊ reputeꝛ ei a deo nō
tm̄ imputaꝛ ei apud hoies. Si aūt intelligaꝛ de lege
moyſi planū eſt quātū ad aliqua pctā actualia ꝙ nō i-
putabanꝛ añ legē ſicut illa que ſpecialiter ſunt p legeꝫ
ꝓhibita. q̄ hoies pctā nō reputabāt: ſicut qḋ dr̄. Exo.
20. Nō cōcupiſces ⁊c̄. Imputabanꝛ tm̄ quedā pctā pro
ut erant cōtra legē nāe. Vnde ⁊ geñ. 39. Joſeph legiꝛ i
carcerem miſſus pp adulteriū ſibi impoſitum.
¶ Cōſequēter agit de morte dicēs. Quāuis pctā an-
te legē nō imputarenꝛ: tm̄ mors. ſ. ſpiritualis. i. pctūm
vel eterna dānatio. de qua dicꝛ in ps. Mors pctōꝝ
peſſima. regnauit. i. poteſtatē ſuā exercuit in hoies. du
cendo eos in dānationē ab Adam per quē peccatum

intrauit in mūdū. vſq̄ ad moyſen. ſub quo data eſt lex d
Jo. i. Lex p moyſen data ē. nō ſolū i eos q peccauerūt
actualiter: ſed ēt in eos q ñ peccauerūt in ſimilitudinē
puaricationis ade q actualiter peccauit. oſee. 6. Ipſi aūt
ſicut adā trāſgreſſi ſūt pactū ⁊c̄. vſq̄ ibi. (Preuaricati
ſunt in me.) q2 ēt pueri dānationē icurrebāt. Pōt ēt ⁊
ſub hoc ſenſu itelligi de morte corporali p quā mani-
feſtaꝛ pctūꝫ fuiſſe ēt cū nō iputabaꝛ. q. d. pctūꝫ aūt nō
imputabaꝛ ante legē: ſꝫ ex h̄ deprehendiꝛ fuiſſe: q2 re-
gnauit mors. ſ. corpalis. pmo qdeꝫ aliq̄s paſſiones in
ducēdo: puta famē ⁊ ſitim ⁊ egritudinē: ⁊ tandē tota-
liter diſſoluēdo ēt in eos q nō peccauerūt in ſilitudi-
nē puaricatōis ade. i. i pueros q ñ peccauerūt actualr
qm̄ ēt xpi mortē corporalē antea ⁊ poſtea patiunꝛ ſm
illud ps. Quis eſt hō q ⁊c̄. Ambro. aūt aliter iſta ver- 2
ba expoſuit. ſ. de pctō actuali tantum ⁊ de lege moyſi.
Et ſm eum inducunꝛ hec verba ad manifeſtandū ꝙ
p pmum parentē pctūꝫ in hūc mūdū intrauit ⁊ in oēs
trāſiuit. vſq̄ ad legeꝫ. i. ante legē moyſi pctūm erat in
mūdo. ſ. peccatū actuale. Hoies. n. multipliciter pecca
bant contra legē nāe. Unde dicꝛ geñ. 13. Hoies ſodo-
mite peſſimi erant. peccatū aūt non imputabaꝛ cū lex
nō eſſet. qḋ eſt intelligēdū nō qn imputareꝛ quaſi pu
niēdū apud hoies: cū qdā leganꝛ ante legē puniti ab
hoibus pro pctis. vt patet geñ. 39. ⁊. 4. Sed nō impu-
tabaꝛ quaſi a deo puniendū. Tunc. n. nō credebāt ho
mines ꝙ deus humana facta vel puniret vel pmiaret
ſꝫ illud Job. 21. Circa cardines celi pambulat nec no
ſtra cōſiderat. Sꝫ poſtea lege diuinitus data inotuit:
q2 pctā imputanꝛ a deo ad penā: ⁊ nō ſolū ab hoibus. 3
Et ideo: q2 hoies nō credebāt ſe puniendos a deo pro
pctis libere ⁊ abſq̄ freno peccabāt vbi humanū iudi-
ciū nō timebāt. Et iō ſubdit. Sꝫ mors. i. peccatū regna
uit. i. oīmodā ſuā ptātē exercuit ab adā vſq̄ ad moyſen
excluſiue. Nā p moyſen data eſt lex: que icepit regnuꝫ
pcti diminuere incutiēs timorē diuini iudicij. ſm illud
deu. 5. Quis det eos talē habere mētē: vt timeāt me ⁊
cuſtodiāt vniuerſa mādata mea? Regnauit inq̄ꝫ pctūꝫ
vſq̄ ad moyſen. nō tm̄ in oēs: ſed eos q peccauerūt in
ſilitudinē puaricatōis ade. dic̄. n. Amb. i antiqs libris
nō inueniri hāc negationē nō. Vñ credit a corruptori
bus appoſitū. Adā qppe magis credidit pmiſſiōi dya
boli q̄ꝫ cōmōitioni diue. vt patet geñ. 3. Et ita quodā- 4
mō dyabolū ptulit deo. Sic igiꝛ i ſilitudinē puaricatō
nis ade puaricanꝛ ydolatre q relicto dei cultu dyabo-
lū colūt. In tales ḡ mors. i. pctūm totalr regnauit. q2
eos oio poſſedit. Fuerūt aūt añ legē moyſi viri dei cul
tores q ⁊ ſi peccarēt nō tm̄ pctūꝫ i eis regnabat: q2 non
totalr eos a deo ſepabat. ſꝫ peccabāt ſub deo. i. ſub fide
vnius dei ēt ſi peccarēt moralr: vel ſub charitate dei
cū peccabāt venialiter. Ex vtraq̄ haꝝ expoſitionum
pōt ꝯflari tertia. q̄ magis vr̄ ad intētionē apoſtoli pti-
nere. Dixerat. n. ꝙ p vnū hoieꝫ peccatū i hūc mūdū i- 5
trauit: ⁊ q2 pctūꝫ eſt trāſgreſſio legis diuine. poſſet ali-
cui videri ꝙ h̄ nō eſſet veꝝ quātū ad tpa añ legē: pſer
tim cū ſupra quatto dixerit. Vbi nō eſt lex. nec puari-
catio. Et iō poſſet aliqs credere ꝙ nō p vnū hoieꝫ pec
catū i mūdū intrauit: ſꝫ magis p legē. Et iō ad hoc ex
cludēdū dicit ꝙ vſq̄ ad legē. i. tpe ante legē peccatuꝫ
erat i mūdo ⁊ originale ⁊ actuale. nō tm̄ erat peccatuꝫ
cognitū: pſertiꝫ q̄ſi a deo puniēdū. Et h̄ eſt ꝙ ſubdit.
Peccatū aūt nō iputabaꝛ. i. quaſi cōtra deū exiſtens.
cum lex. ſ. diuinitus data non eſſet. Fuerunt. n. aliq: vt
phs dicit in. 5. ethi. qui crediderūt ꝙ nihil eſt iuſtum
naturaliter ⁊ per cōſequens nō iniuſtū. ſed p ſolaꝫ po
ſitionem legis humane. Et ſm hoc nō iputabaꝛ aliqḋ
peccatum

a peccatū quaſi cōtra deū exiſtēs ꝛ p̄cipue pctūꝫ origia
le.i.nō cognoſcebaꝛ. Sed ꝙ iſta reputatio hoīum eſſet
falſa oñdiꝛ ꝑ effectū: q2 mors corporalis regnauit ab
adā ꝑ quē intrauit originale pctm̄ in mūdum vſqꝫ ad
moyſen ſub quo data fuit lex. ꝛ ita cū mors ſit effect⁹
pctī p̄cipue origialis: manifeſtū ē ꝙ añ legē fuit pctm̄
originale in mūdo. Et ne aliqs dicat ꝙ moriebaꝛ pp
pctā actualia. ad hoc excludēdū dicit ꝙ regnauit ēt i
eos q nō peccauerūt ꝓprio actu. ſ. pueros. ꝛ ēt iniuſtos
q nō peccauerūt mortaliter q tn̄ peccauerunt in p̄mo
hoīe ꝛ ſupra dictū eſt. Et iō ſubdit. In ſimilitudinē p̄
2 uaricationis ade inq̄ꝫ tn̄ ſilitudinē illius pctī traxerūt:
ꝑ originē ſimul cū ſimilitudine nāe. q.d. ꝙ moriebanꝛ
abſqꝫ ꝓprio pctō demōſtrat ꝙ in eis erat diffuſa ſimi
litudo pctī ade ꝑ originē. Et hoc eſt qd̄ aplſs māifeſta
re itēdit. ſ. ꝙ ꝑ adā pctm̄ originale ī mūdū itrauit.
¶ Deide cū dicit. (Qui eſt forma futuri ꝛc̄.) Exponit
ſimilitudinē que intelligebaꝛ in aduerbio ſicut. Vn̄ di
cit q. ſ. adā eſt forma. i. figura q̄dā futuri. i. xp̄i tn̄ ꝑ cō
trariū. Nam ſicut ꝑ adā pctm̄ ꝛ mors in mūdū intra
uit: ita ꝑ xp̄m intrauit iuſtitia ꝛ vita p̄mo cor. 15. Pri
mus hō de terra terrenus. ſcd̄s de celo celeſtis. Sunt
ēt ꝛ alie ſimilitudines inter xp̄ꝫ ꝛ adā ꝙ. ſ. ſicut corp⁹
3 ade formatū ſine coitu: ita ꝛ corpus xp̄i de virgine. ꝛ ſi
cut de latere dormiētis ſūpta eſt mulier ita ex latere xp̄i
dormiētis ī cruce fluxit ſanguinis ꝛ aqua. vt dr̄ Joh.
19. que ſignificāt ſacramēta qbus eſt formata eccleſia.

¶ Lectio. V.

2.D. 29.ar ti.3. Sed non ſicut delictū ita ꝛ do
nuꝫ. Si.n. vnius delicto multi
mortui ſunt: multo magis gra
tia dei ꝛ donuꝫ in gratia vnius
hois ieſu xp̄i in plures abundauit. Et ſicut
p̄a 2e ꝑ vnū peccatū ita ꝛ donū. Nam iudiciū qui
q.4. dem ex vno in cōdemnationē. gratia aūt ex
ar.ti.1. multis delictis in iuſtificationeꝫ. Si.n. vni
o us delicto mors regnauit per vnum multo
magis abundantia gratie ꝛ donationis: ꝛ
4 l.ad iuſtitie accipientes in vita regnabūt ꝑ vnuꝫ
tibi.2 ieſum xp̄m. Igitur ſicut ꝑ vni⁹ delictū ī oēs
ca. homines in condēnationē: ſic ꝛ per vnius
iuſtitiam in oēs homines in iuſtificationeꝫ
vite. Sicut.n. per inobedientiā vnius hois
pctōres cōſtituti ſunt multi: ita ꝛ ꝑ vni⁹ obe
ditionē iuſti ꝯſtituentur multi.

¶ Poſtq̄ꝫ apoſtolus poſuit ingreſſum peccati in hūc
mundū: hic agit de proceſſu gratie abolētis peccatū.
5 Et circa hoc duo facit. Primo oſtēdit qūo ꝑ xp̄i grām
remotū eſt pctm̄ qd̄ ꝑ vnū hoīem in mundū intrauit.
Scd̄o oſtēdit qūo ꝑ gratiā xp̄i peccatū eſt remotū qd̄
lege adueniēte ſupabūdauerat ibi. (Lex aūt ſubintra
uit ꝛc̄.) Oſtēdit aūt ꝙ ꝑ grām xp̄i remoueꝛ peccatū ꝑ
adā introductū in mundū cōparando gratiā xp̄i pctō
ade: q2. ſ. plus pōt gratia xp̄i in bono q̄ꝫ peccatū ade in
malo. Et circa hoc duo facit. Primo cōparat ipſas cau
ſas. ſ. gratiā xp̄i peccato ade. ſcd̄o ponit cōꝑationē earū
quantū ad effectus. ibi. (Et nō ſicut ꝑ vnū ꝛc̄.) Circa
p̄mū duo facit. Primo ꝓponit cōparationē. Scd̄o mani
feſtat eā ibi. (Si.n. vnius ꝛc̄.) Dicit ergo p̄mo. Dictū
eſt ꝙ adā ē forma futuri. Sꝫ nō ſicut delictū ꝛc̄. Qua
ſi.d. nō eſt eſtimandū ꝙ tante efficacie ſit delictuꝫ ade

quante eſt gratie donū xp̄i. Cuius ratio iſta q2: pecca
tum procedit ex infirmitate voluntatis humane: gra
tia aūt procedit ex immēſitate bonitatis diuine quam
manifeſtū eſt volūtati humane preſertim infirme p̄fer
ri. Et ideo virtus gratie dei excedit omne peccatum.
Et ideo dicebat dauid. Miſerere mei deus ſm ma
gnam miſericordiā tuam. Et pp hoc iuſte reprobatur
verbū cayn geñ. 4. dicētis. Maior eſt iniqtas mea ꝛc̄.
¶ Deinde cū dicit. (Si.n. vnius ꝛc̄.) Manifeſtat qd̄
dixerat: ſ. ꝙ donū gratie excedit delictū ade dicēs. Si
.n. delicto vnius. ſ. ade multi mortui ſunt. i. ſi ex delicto
ade peccatū: ꝛ mors tranſiuit in multos alios. q2 ī oēs 2
qui in eo peccauerunt. multo magis gratia dei ꝛ do
nū. i. gratuitū dei donum: vt ly ꝛ expoſitiue teneatur.
Uel gratia dei refertur ad remiſſionē pctī. ſupra eodeꝫ
Juſtificati gratis per gratiā ipſius ꝛc̄. Donū aūt refer
tur ad bona ſuperaddita vltra remiſſionē peccatoruꝫ
vt dicit in p̄s. ſm aliam litteraꝫ. Dedit dominus dona
hoībus multo inq̄ꝫ magis hmōi gratia: ꝛ donū abun
dauit in plures. i. in multos. Quanto.n. aliqd eſt potē
tius tāto magis ſe pōt ad multa extēdere. Peccatū āt
ade ad multos ſe extēdit qd̄ probaꝛ per morteꝫ. Vn̄ ſi
gnāter dicit ꝙ vnius delicto multi mortui ſunt. Mors
.n. argumētū eſt pctī originalis: vt ſupra dictū eſt ade.
Quacunqꝫ die comederis ꝛc̄. Gratia dei que eſt forti 3
or multo amplius ad multos extēdiꝛ. heb. 2. Qui mul
tos filios in gloriā adduxit. ¶ Notādū eſt aūt ꝙ dicit
abūdauit: q2 nō ſolū gratia dei ꝓceſſit in multos ad ō
lectionē peccati ꝑ adā inducti. ſed ēt ad peccata actua
lia delēda ꝛ multa alia bona conſequēda. 2. cor. 9. Po
tens eſt aūt dn̄s oēm gratiā abūdare facere in vobis.
Sicut.n. peccatū ex vno hoīe abūdauit in multos ex
prima ſuggeſtione dyaboli ita ꝛ gratia dei per vnū ho
minē ꝓceſſit ad multos. Unde ſignāter addit. In gra
tia. i. ꝑ gratiā vnius hoīs ieſu xp̄i. Sic.n. a deo gratia
in multos effundiꝛ: vt eam ꝑ xp̄m accipiāt in quo oīs
plenitudo gratiaꝝ inueniꝛ ſm illud. Jo. 1. De plenitu
dine eius oēs accepimus gratiā ꝓ gratia. Sic āt legē
da eſt littera ſm expoſitionē Aug. vt hoc ꝙ dicit plu 4
res. nō accipiaꝛ cōparatiue ſed abſolute: ꝛ ita vult ꝙ
attēdaꝛ cōparatio q̄ꝫ tū ad hoc ꝙ ſi delictū vnius ade
ꝓceſſit in multos: multo magis grā vnius xp̄i in mul
tos. Sed ſm Ambro. ly plures accipiꝛ cōparatiue: vt
ſit ſenſus ꝙ delicto. i. pctō actuali vnius. ſ. ade multi ñ
oēs mortui ſunt. ſ. morte pctī imitādo. ſ. peccatū ipſius
ade ꝑ ydolatriam: vt ſupra expoſitū eſt. Sap. 13. dicit
de ydolatris. Infelices aūt ſunt ꝛ inter mortuos ſpes
eoꝝ. Et multo magis gratia dei abūdauit in plures. ſ.
q̄ꝫ in ydolatris q peccauerūt ſimilitudinē ade. q2 nō ſo
lū eoꝝ pctā tolluntur per gratiam xp̄i: ſed ēt pctā eoꝝ q
in fide vnius dei permāſerunt. Mich. vlt. Deponet ini 5
qtates noſtras ꝛ ꝓijciet omnia peccata noſtra.
¶ Deinde cū dicit. (Et nō ſicut ꝛc̄.) Cōparat xp̄i gra
tiā pctō ade quātū ad effectū: q2 nō ſolū vtrūqꝫ ī mul
tos redūdat. ſed ēt maiorē effectū hꝫ gratia xp̄i q̄ꝫ pec
catū ade. Et circa hoc tria. p̄mo ꝓponit qd̄ intēdit. ſe
cūdo māifeſtat ꝓpoſitū ibi. (Na iudiciū ꝛc̄.) tertio ꝓ
bat ibi. (Si.n. vnius ꝛc̄.) Dicit ergo p̄mo. Nō ſolum
hoc dictū eſt. ſ. ꝙ xp̄i gratia magis abūdat in multos
q̄ꝫ pctm̄ ade: ſed ēt in eis maiorē effectū facit. Et hoc
eſt qd̄ dic. Et nō ſicut ꝑ vnū pctm̄: ita ꝛ donū. Quaſi
dicat. Nō tātus effect⁹ ſequiꝛ ꝑ vnū peccatum ade in
multis quātus cōſequitur in multis per donum gra
tie xp̄i. Potentioris.n. cauſe potentior eſt effectus. Vn̄
cum dictum ſit gratiam eſſe potentiorem q̄ꝫ peccatuꝫ
ade conſequens eſt ꝙ maiorem effectum efficiat.

1 ¶ Deinde cū dicit.(Nā iudiciū ꝛc̄.) Manifeſtat qḋ di
xerat dicēs. Nā iudiciū.i.diuina punitio ꝓcedit qdem
ex vno.ſ.pctō ṗmi parētis i cōdēnationē.ſ.oīuʒ hoīuʒ
q: in illo peccāte peccauerūt.ſm illud qḋ ſupra dictuʒ
eſt ꝙ mors i oēs ptrāſijt i quo oēs peccauerūt.gr̄a āt
dei que datur p xp̄m procedit ex multis delictis: ideſt
nō ſolū ex illo vno originali: ſed ēt ex multis actualib⁹
In iuſtificationem: ideſt perfectam emundationem.i.
cor.6. Et hoc qdem fuiſtis aliquando: ſed abluti eſtis
ſed ſanctificati eſtis: ſed iuſtificati eſtis.
¶ Deīde cū dicit.(Si.n.ex vnius ꝛc̄.) Probat qḋ di
xerat.ſ.qḋ gratia xp̄i ꝓcedit ex multis delictis in iuſti
ficationē.ꝛ ṗmo qdem hoc ꝓbat ex poſteriori.ſcḋo ex
2 ṗori ibi.(Sicut.n.ꝛc̄.) ¶ Circa ṗm̄ cōſiderandū eſt ꝙ
apoſtolus i ṗmiſſa cōparatōe non ponit ſibi reſpōden
tia.ſ.res eiuſdē generis. Nā ex pte pcti ponit cōdēna
tionē que ptiet ad penā: ex parte aūt gr̄e ponit iuſti
ficatōem que nō ptiet ad ṗmiū: ſed magis ad ſtatuʒ
meriti. Sic igiẗ apl's intendit p hoc qḋ dicit ꝙ pctm̄ i
ducit cōdēnationē: oſtēdere ꝙ gr̄a iducat iuſtificatōeʒ
Et vtiẗ tali rōne. Sicut condēnatio mortis ꝓcedit ex
pctō ṗmi parētis.ita regnū vite ꝓcedit ex gr̄a xp̄i. Hec
.n.duo vniformiter ſibi correſpōdent: ſʒ ad regnū vite
nullus pōt ꝑuenire niſi p iuſtitiā.ḡ p grām xp̄i hoīes
iuſtificanẗ. ṗmo ḡ ponit ṗmiſſas.ſcḋo iſert ꝯcluſionē i
3 tentā ibi.(Igiẗ ſicut p vnius ꝛc̄.) ṗmā aūt ꝓpoſitōem
ꝓponit dicēs. Si.n.ex delicto vnius hoīs mors regna
uit p vnū hoīeʒ: q: ſicut ſupra: eodē dictū eſt p vnū ho
minē pctm̄ itrauit ꝛ p pctm̄ mors multo magis hoīes
regnabūt i vita.ſ.eterna p vnū ieſuʒ xp̄m q dic̄ Jo.10.
Ego veni vt vitā habeāt ꝛ abūdātius habeāt pcipā
do.ſ.eternitatē vite: q̄ qdē abūdātia hic p regnum deſi
gnaẗ. Vn̄ dr̄ apo.20. Q: regnabūt cū xp̄o annis mille
.i.eterno tēpore. Maiorē aūt deſignat iterponēdo abū
dantiā gr̄e xp̄i ꝛ donatōis ꝛ iuſtitie accipiētes. Quaſi
diceret ad regnū vite hoīes ꝑuenire nō pñt niſi hoc ac
cipiēdo ita ꝙ gr̄a xp̄i referaẗ ad dimiſſionē pcti: quam
nulla merita ṗcedere pñt ꝛ iō ois gr̄e deputaẗ.ſi.n.ex
4 operibus iā nō ex gr̄a: vt dr̄ īfra.11. Q: aūt dr̄ donatio
nis referēdū eſt ad dona grāꝝ qbus hoīes ꝓmouenẗ
in bona. Heſter.2. Largitus eſt dona iuxta magnificē
tiā ṗncipalē ꝛc̄. Q: aūt dicit iuſtitie referēdū eſt ad re
ctitudinē opeꝝ.1.cor.1. Qui fact⁹ ē nob̄ a deo iuſtitia.
¶ Deinde cū dicit.(Igiẗ ſicut ꝛc̄.) Infert cōcluſionē
intētā que idē continet cū eo qḋ ſupra premiſſum eſt.vi
delicet ꝙ ſicut per vnius delictū ade diuinū iudiciū ꝓ
ceſſit i oēs hoīes q carnaliter naſcunẗ i cōdēnationeʒ
mortis: ſic ꝛ p vnius.ſ.iuſtitiā xp̄i diuina gr̄a proceſſit i
oēs hoīes i iuſtificatōem vite.i.que ducit ad vitam.
¶ Sʒ vr̄ hoc eſſe falſum. Nō.n.oēs hoīes iuſtificanẗ.
5 p xp̄m ſicut oēs hoīes moriunẗ per adā. Sed dōm ꝙ
intelligendū eſt ꝙ ſicut oēs hoīes q naſcunẗ carnalr̄
ex adam icurrūt condēnatōem p eius pctm̄: ita oēs q
renaſcunẗ ſpūaliter p xp̄m adipiſcunẗ iuſtificatōeʒ vi
te.q: vt dr̄ Jo.3. niſi qs renatus fuerit denuo ex aq̄ ꝛ
ſpū ſcō nō pōt ꝛc̄. Quāuis poſſit dici ꝙ iuſtificatō xp̄i
trāſit i iuſtificatōem oīum hoīum quātū ad ſufficiētiā:
lʒ quantū ad efficiētiā ꝓcedat i ſolos fideles. Vn̄ dr̄.1.
Thi.4. Qui eſt ſaluator oīum hoīum: maxie aūt fide
liū. Ex hoc aūt quod hic dr̄ accipere debemus ꝙ ſicut
nullus moriẗ niſi p pctm̄ ade: ita nullus iuſtificaẗ niſi
p iuſtitiā xp̄i que qdē eſt p fidē ipſius ſm illud qḋ.ſu
pra.3° dictū eſt iuſtitia dei p fidē ieſu xp̄i i oēs q credūt
in eū. In eū aūt crediderūt hoīes nō ſolū q fuit poſt ei⁹
icarnatōem: ſed ēt q eius icarnatōem ṗceſſerunt. ſicut
.n.nos credimus eum natū ꝛ paſſum: ita ipſi crediderūt
naſcituꝝ ꝛ paſſuꝝ. Vn̄ eadē eſt fides noſtra ꝛ eoꝝ.2. d
cor.4. Habētes eūdē fidei ſpūm ꝛc̄. Sic igiẗ ꝓbatū eſt
ꝙ gr̄a xp̄i ꝓcedit ad multoꝝ iuſtificatōeʒ ex poſterio
ri.ſ.ex regno vite.
¶ Cōſequēter cū dicit.(Sicut.n.ꝛc̄.) ꝓbat idē ex ṗo
ri. Cāe.n.ſunt ſimiles ſuis effectibus. Inobediētia aūt
ṗmi parētis que hʒ rōnē iniuſtitie ꝯſtituit pctōres ꝛ i
iuſtos. Igiẗ obediētia xp̄i que hʒ rōnē iuſtitie ꝯſtituit
iuſtos. Et hoc eſt ꝙ ſupra dictū eſt ꝙ gr̄a ꝓcedit i oēs
hoīes i iuſtificationē. ¶ Sʒ vr̄ eſſe dubiū qḋ dicit ꝙ p
inobediētiā vnius hoīs pctōres ꝯſtituti ſunt multi.i.
oēs q ab eo naſcunẗ ſm rōnē ſeminalē. Primum.n.eius
pctm̄ vr̄ fuiſſe ſupbia magis q̄: inobedientia ſm illud
Ecc.10. Initiū oīs pcti ſupbia. ¶ Sed dōm eſt ꝙ ſic
ibidē dr̄ initiū ſuperbie facit hoīes apoſtatare a deo.q:
2 .ſ.ṗma pars ſupbie ꝯſiſtit i hoc ꝙ homo nō vult ſubij
ci ṗceptis diuīs qḋ ad inobediētiā ptinet. Unde ṗm̄
hoīs peccatū fuiſſe vr̄ iobedientia: nō ſm actū exterio
rē: ſed ſm iteriorē motū ſuperbie: quo voluit diuino pre
cepto cōtrarie. Unde eius iobediētiā dn̄s arguit gen̄.
3. Quia audiſti vocē vxoris tue ꝛ comediſti de ligno:
de quo ṗceperā tibi ne comederes ꝛc̄. Obediētia autē
xp̄i hic dr̄ ſm quam precepto pr̄is obediēs mortē ſu
ſtinuit pro ſalute noſtra ſm illud phil.2. Factus ē obe
diēs vſq̄ ad mortē ꝛc̄. Nec eſt cōtrariū qḋ alibi dr̄ xp̄s
ex charitate mortuus: vt patet ephe.5. Quia hoc ipſū
ꝙ obediuit ꝓceſſit ex dilectione: quā habuit ad patrē
ꝛ ad nos. Et eſt attendēdū ꝙ per obedientiā ꝛ inobe
dientiā probat nos per vnum peccatores effici: ꝛ per
vnū iuſtificari: q: iuſtitia legalis que eſt oīs virtus at 3
tendiẗ i obſeruatōe ṗceptoꝝ legis: qḋ ptiet ad rōnē
obediētie. Iniuſtitia ēt illegalis q̄ ē oīs malitia vt dr̄ i
5.ethico.attēdiẗ i trāſgreſſione mandatoꝝ legis: que
pertinet ad rōnē iobedientie. Sic ergo conuenienter di
citur ꝙ per obedientiā ꝯſtituuntur hoīes iuſti ꝛ per i
obedientiā peccatores. ¶ Lectio. VI.

Lex āt ſubintrauit. † vt abūdaret p^a 2^e
delictum. Ubi aūt abundauit de .q.
lictū. ſuperabūdauit ꝛ gr̄a: vt ſi 98.
cut regnauit peccatum in mor ar.1.
tē: ita ꝛ gr̄a regnet per iuſtitiā in vitam eter 2^m
nā. p ieſum xp̄m dominum noſtrum.

Poſtq̄ apoſtolus oſtēdit ꝙ per donū grate ſubtrahi
tur pctm̄ ꝙ p adā i hūc mūdū itrauerat: hic oſtēdit ꝙ 4
p grām xp̄i tolliẗ pctm̄ qḋ lege ſuperueniēte abūda
uerat. Et circa hoc duo facit. ṗmo ponit abūdātiā pcti
que fuit p legē: ſcḋo abſolutōem pcti que eſt per grām
xp̄i ibi.(Ubi abundauit ꝛc̄.) Dicit ergo ṗmo. dictū eſt
ꝙ per obedientiā vnius hoīs iuſti cōſtituunẗ multi.n̄
aūt lex hoc facere potuit: ſed potius lex ſubitrauit: vt
ſupabūdaret delictū. ¶ Circa qḋ apli dictū duplex oc
currit dubitatio. Primo qdem de hoc ꝙ dicit legē ſub
intraſſe.i.latenter itraſſe poſt culpā originalem ꝛ actua 5
lē.vel poſt nālem legem: vt glo.dicit. Nō.n.lex occul
te itrauit.ſed manifeſte data fuit ſm illud. Jo.18. Nō
in abſcōdito locutus ſum. ¶ Dicēdū eſt ergo ꝙ lʒ ip
ſa legiſlatio fuerit data in manifeſto: tn̄ myſteria legis
erāt i occulto: ꝛ ṗcipue quo ad itentionē dei circa legē
ferendā que peccatū oſtenderet non ſanaret. ſm illud
infra.11. Quis cognouit ſenſum domini ꝛc̄. Poteſt ēt
dici ꝙ lex ſubitrauit.i. quaſi media itrauit iter pctm̄
hoīs ꝛ donuʒ grate chriſti: quoꝝ vtrūq̄ ſupra dixe
rat p vnū ad plures trāſire. ¶ Scḋa āt dubitatio ē d
hoc ꝙ dic̄ legē ſubitraſſe: vt abūdaret delictū. Sic.n.
videtur

a vr̃ ꝙ abundātia delicti ſit finis legis. ⁊ ita ſeqꝛ qḋ lex
ſit mala: q2 cuiꝰ finis malus eſt ipſuȝ quoqȝ malū eſt. ⁊
h̄ eſt ꝯ illud. p̄ˢ Thi. i. Scimꝰ qdē ꝙ lex bona eſt ⁊c̄.
¶ Ad h̄ aūt r̄ndeꝛ in Glo. tripl'r. Pꝛio qdē vt dicamꝰ
ꝙ ly. vt nō poniꝛ cāliter: ſed cōſecutiue. Nō. n. ad h̄ fu
it data lex vt pctm̄ abūdaret qn̄ potꝰ lex q̄ʒtū i ſe fuit
pctm̄ ꝓhibuit. ſʒ illud ps̄. In corde meo abſcōdi eloq̄a
tua: vt nō peccē tibi. Sʒ lege data cōſecuta eſt abūdā
tia delictoꝝ dupl'r. Uno qdē mō q̄ʒtū ad pctōꝝ multi
tudinē. lex. n. lʒ pctm̄ demōſtret pcti tn̄ ꝯcupiſcētiā nō
auferebat. cū aūt alicui ꝓhibeꝛ id qḋ cōcupiſcit: vehe
mētius in cōcupiſcētiā illiꝰ exardeſcit: ſicꝰ ⁊ fluuiꝰ appo
ſita obice fortiꝰ fluuit ⁊ obicē frāgit. Cuiꝰ rō pōt eſſe tri
2 plex. Una qdē illud qḋ ſubiacet hoīs ptāti nō reputat
aliqs ꝓ magno: ſʒ illud qḋ eſt ex̄ hoīs ptātē app̄hēdiꝛ
ab hoīe q̄ſi magnū. Pꝛohibitio aūt eiꝰ qḋ cōcupiſcitur
ponit illud qḋ ꝓhibeꝛ quaſi ex̄ hoīs ptātē ⁊ iō concupi
ſcentia magis exardeſcit in rem cōcupitam dum pꝛo
hibetur. Secunda ratio eſt: q2 iteriores affectōes qn̄ i
teriꝰ retinēꝛ ita ꝙ exteriꝰ nō deriuenꝛ ex h̄ ipſo magis i
terꝰ incēdunꝛ. ſicꝰ pʒ l dolore ⁊ ira q̄ dū iteriꝰ clauſa te
nenꝛ magis augenꝛ. ſi aūt exteriꝰ quoquō ꝓdeāt: eoꝝ
v̄tus diminuiꝛ ꝓhibitio aūt pp timorē pene cogit ho
minē: vt ꝯcupiſcētiā ſuā ad exteriora non ꝓducat. ⁊ iō
ipa ꝯcupiſcētia iteriꝰ retēta magis iflāmaꝛ. 3ꝰ rō ē: q2 il
lud qḋ nō ē nobis ꝓhibitū app̄hēdimꝰ q̄ſi poſſibile fie
3 ri qn̄cūqȝ nobis placuerit: ⁊ iō multotiēs opoꝛtunita
te exn̄te illud vitamꝰ: ſʒ qn̄ aliqd ē ꝓhibitū app̄hēdiꝛ a
nobis: vt nō ſemꝑ a nobis hr̄i poſſit ⁊ iō qn̄ oppoꝛtūi
tas daꝛ ſine timore pene illud ꝯſequēdi pꝛōptiores ad
h̄ ſumꝰ. Et idē ē qḋ data lege q̄ cōcupiſcētie vſum ꝓhi
bebat: ⁊ tn̄ ipſaȝ ꝯcupiſcētiā nō mitigabat: ꝯcupiſcētia
ipa magis ferueter hoīes ad pctā ducebat. vn̄ dꝛ Eze.
5. Iſta ē hieruſalē i medio gētiū poſui eā ⁊ i circuitu eiꝰ
terras ⁊ ꝯtēpſit iuditia mea: vt plus eēt ipia q̄ʒ gētes.
¶ Sʒ ſʒ h̄ vr̃ ꝙ oīs lex humana q̄ grāȝ n̄ ꝯfert dimi
nuētē ꝯcupiſcētiā: faciat abūdare pctā. qḋ ē ꝯ itētiōes
legiſlatoꝝ: q2 ad h̄ itēdūt vt ciues faciāt bonos: vt pʒ
4 ꝑ ph̄m. 2. ethi. ¶ Sʒ dōʒ ꝙ alia ē itētio legis hūane: ⁊
alia legis diuīe. Lex. n. hūana referꝛ ad hūanū iudiciū
qḋ ē de exteriorib' actibꝰ: ſʒ lex diuīa referꝛ ad diuīū iu
diciū qḋ ē de iteriorib' motibꝰ cordis: ſʒ illud p̄ Reg. 16.
Hō videt eā q̄ parēt: ſʒ dn̄s ituetꝛ cor. Sic igiꝛ lex hūana
ſuā itētionē ꝯſeqꝛ dū ꝑ ꝓhibitionē ⁊ pene ꝯminatōēʒ
ipedit ne m̄ltiplicēꝛ exteriores actꝰ pcti: lʒ ꝯcupiſcētia
interior magis augeaꝛ: ſʒ q̄ʒtū ad legē diuīā ēt iteriores
cōcupiſcētie male iputanꝛ ad pctm̄ q̄ abūdāt lege ꝓhi
bēte ⁊ nō auferēte cōcupiſcētiā. ¶ Sciēdū tn̄ ꝙ ſicut
ph̄s dicī. 4. ethi. Pꝛohibitio legis lʒ illos q ſunt male
diſpoſiti cohibeat ab exteriꝰ pctis ſolo pene timore. q̄
dā tn̄ bn̄ diſpoſitos iducit ꝑ amorē v̄tutis. ſʒ iſta bona
diſpō q̄ʒtū ad aliqd pōt eē a nā: ſʒ eiꝰ ꝑfectio nō ē niſi ꝑ
grāȝ. ex q̄ cōtingit ꝙ ēt lege veteri data nō i oībꝰ pctm̄
abūdat: ſʒ i pluribꝰ. Quidā v̄o lege ꝓhibēte ⁊ grā vite
5 riꝰ adiuuāte ad ꝑfectionē v̄tutū tp̄e ꝑuenerūt ſm illud
Ecc. 44. Laudemꝰ viros gl'oſos ⁊c̄. Et ifra. Hoīes ma
gnos v̄tute. 2ᵒ ſupabūdauit delictū lege ſupueniēte q̄ʒ
tū ad grauitatē reatꝰ. Grauiꝰ. n. fuit pctm̄ vbi acceſſit p̄
uaricatio: nō tn̄ legis nāe. ſʒ ēt legis ſcripte. Un̄ ſ. 4.
dictū ē: ꝙ vbi nō eſt lex nec p̄uaricatio. ¶ Scḋo aūt
pōt r̄nderi vt dicaꝛ ꝙ ly. vt teneaꝛ cāliter ita tn̄ ꝙ loq̄
tur apl's de abūdātia delicti ſʒ ꝙ eſt i nr̄a cognitione
vt ſit ſenſus. lex ſubitrauit vt abūdaret dlictū. i. vt abū
dātius delictū cognoſcereꝛ ſʒ modū loquēdi quo diciꝛ
aiqd fieri cū inoteſcit. Un̄ ſupra dictū ē ꝙ ꝑ legē ē co
gnitio pcti. ¶ Tertio mō pōt exponi ita ꝙ ly vt te
neaꝛ cāliter: ita tn̄ ꝙ abūdātia delicti nō itelligaꝛ finis b
legis ſubitrātis. ſʒ id qḋ ex abundātia delicti ſeqꝛ. ſ. hu
miliatio hoīs. Lege. n. ſubintrāte abūdauit delictū: vt
dictū eſt in p̄ma expoſitiōe. Ex qua qdē delicti abūdā
tia cōſecutū eſt ꝙ hō infirmitatē ſuā recognoſcēs hu
miliēꝛ. Dicebat. n. hō ſuperbus d̄ viribus ſuis p̄ſumēs
Nō deeſt q ipleat: ſʒ deeſt q iubeat: ſʒ illud Exoḋ. 24.
Oīa que locutus eſt dn̄s faciemus ⁊ ei obediemus. Sʒ
qn̄ lege data cōſecuta ē m̄ltitudo delictoꝝ: hō ſuā ifir
mitatē cognouit ad obſeruantiā legis ſm illud Sap̄.
9. Infirmus homo ⁊ exigui tēporis ⁊c̄. Intentio ergo
dei legē dātis nō terminaꝛ ad abūdantiā pctōꝝ: ſʒ ad
hūilitatē hoīs pp quā ꝑmiſit abūdare dlicta. Sic ḡ q2
hoc erat occultū ſignāter q̄ʒtū ad hoc dicit ꝙ lex ſubi
trauit. ¶ Q2 v̄o hic agiꝛ de lege ⁊ fine legis duo cōſi
deranda occurrūt. p̄mo qdē quot modis lex dicaꝛ. ſe
cūdo qs ſit finis legis. ¶ Circa p̄ᵐ ſciēdū ē ꝙ lex vno
mō diciꝛ tota ſcriptura veteris teſtamēti ſm illud Io.
15. Ut impleaꝛ ſermo eoꝝ q i lege eoꝝ ſcriptus eſt: q2
odio habuerūt me grat̄. cū tn̄ hoc ſcriptū ſit i ps̄. Qn̄
qȝ vero diciꝛ lex ſcriptura q̄nqȝ libꝛoꝝ moyſi. ſm illud
Deut. 33. Legē p̄cepit nobis moyſes. Tertio diciꝛ lex
decalogus p̄ceptoꝝ ſm illud Exo. 24. Dabo tibi du
as tabulas lapideas ⁊ legē ac mandata que ſcripſi vt
doceas. Quarto dꝛ lex tota cōtinētia cerimonialium
ſm illud Heb. 10. Umbrā habēs lex futuroꝝ bonoꝝ.
Quinto dꝛ lex aliqḋ ſpeciale p̄ceptū cerimoniale. ſm 3
illud Leui. 7. Hec eſt lex hoſtie pacificoꝝ. Sumiꝛ aūt
hic lex ab apl'o cōiter q̄ʒtū ad totā doctrinā legis moy
ſi. i. q̄ʒtū ad moralia ⁊ cerimonialia p̄cepta. q2. ſ. per ce
rimonias legis nō dabaꝛ gratia ꝑ quā hō adiuuareꝛ:
ad implēda p̄cepta moralia concupiſcētia diminuta.
¶ Circa finē aūt legis ſciendū eſt ꝙ in populo iudeo
tria fuerūt hoīuȝ genera ſicut ⁊ in quolibet alio popu
lo. ſ. duri. i. peccatores ⁊ rebelles. ꝓficiētes ⁊ ꝑfecti. Q̄ʒ
tum igiꝛ ad duros lex fuit data in flagellū ⁊ q̄ʒtuȝ ad
peccata moꝛtalia ad quoꝝ obſeruātiam cogebanꝛ per
pene cōminationē. vt patet Leui. 2. ⁊ q̄ʒtum ad cerimo
nialia que ideo ſunt multiplicata ne liceret eis dijs alie
nis aliū cultuȝ ſupaddere. Eze. 20. In manu valida ⁊
brachio extento ⁊ in furore effuſo regnabo ſuper vos. 4
Sʒ ꝓficiētibus q dicunꝛ mediocres lex fuit in peda
gogū: ſʒ illud Gal. 3. Lex pedagogus noſter fuit i xp̄o
⁊ hoc q̄ʒtū ad cerimonialia q̄bus cōtinebanꝛ in diuio
cultu. ⁊ q̄ʒtū ad moralia q̄bus ad iuſtitiā ꝓmouebāꝛ.
Perfectus aūt fuit q̄ʒtū ad cerimonialia qdē in ſignū
ſm illud Eze. 20. Sabbata mea dedi eis vt eſſēt ſignū
inter me ⁊c̄. Quātū ad moralia vero in ſolatiū: ſm il
lud infra. 7. Cōdelector legi dei ſm interiorē hoīem.
¶ Deide cū dicit. (Ubi abūdauit ⁊c̄.) Oſtendit quo
modo ꝑ gratiā tollitur abundātia delictoꝝ. ⁊ p̄mo po
nit grē abūdantiā. ſcḋo oſtēdit abundantius gratie eſſe
cruʒ ibi. (Ut ſicut regnauit ⁊c̄.) Dicit ergo p̄mo. Dictū
eſt ꝙ lege ſubintrante abundauit delictū: nec tn̄ pp h̄ 5
impeditur diuinū pꝛopoſitū: de ſalute iudeoꝝ: ⁊ totius
humani generis: vbi abūdauit delictuȝ. ſ. in humano
genere: ⁊ ſpāliter in iudeis ſuperabundauit: ⁊ gratia. ſ.
xp̄i cōdonantis peccata. ſcḋa Cori. 9. Potens eſt deus
oēm grām abūdare facere in vobis. Eius autē qḋ hic
dꝛ duplex rō aſſignari pōt. Una qdem ex effectu grē.
Sicut. n. magnitudinē moꝛbi nō ſanat niſi fortis ⁊ ef
ficax medicina. ita reqrebaꝛ abūdās grā ad hoc. vt ſa
naret abūdantiā delictoꝝ. Luc. 7. Dimiſſa ſunt ei pec
cata multa ⁊c̄. Alia rō ſumi poteſt ex diſpoſitione pec
cantis qui dum magnitudinē peccatoꝝ ſuoꝝ reco
gnoſcit q̄nqȝ qdeʒ deſperat ⁊ cōtēnit: ſʒ illud Prouer.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

c 28. Jmpius cū in pꝛofundū ⁊c̄. Quiq̄ vero per auxiliū
diuinū ex cōſideratione ſuoꝝ peccatoꝝ magis humi
liaꝛ ⁊ maioꝛē cōſequiꝛ gratiā: ſ̄m illud p̄s. Multipli
cate ſunt infirmitates eoꝛū poſtea accelerauerūt.
¶ Deinde cū dicit. (Ut ſic̄ regnauit pctm̄ in moꝛtē
⁊c̄.) Oñdit effectū gr̄e abūdātis: q̄ q̄dē eſt per oppo
ſitū reſpōdēs effectui pcti. vt. ſ. ſicut pctm̄ introductū
p p̄mū hoiem ⁊ abūdās per legē regnauit. i. pleniū do
2 miniū in hoies obtinuit ⁊ hoc quouſq̄ duceret eos in
moꝛtē tēpoꝛalē ⁊ eternā. infra. 6. Stipēdia pcti moꝛs.
Jta ⁊ gr̄a dei regnet. i. plene dñeꝛ in nobis p iuſtitiam
quā. ſ. in nobis facit. ſupꝛa eodē. Juſtificati gratis per
gr̄az ipſius ⁊ hoc quouſq̄ nos ducat in vitā eternā. ſꝫ
illud infra. 6. Gr̄a dei vita eterna. Et hoc totū ē p ieſuꝫ
xp̄m dñm nr̄m q̄ eſt datoꝛ gr̄e: ſꝫ illud. Jo. i. Gr̄a ⁊ ve
ritas p ih̄m xp̄m facta eſt. Et ēt iuſtitia. p̄ᵃ Coꝛ. i. Qui
factus eſt nobis iuſtitia a deo. ⁊ datoꝛ vite eterne. Jo.
10. Ego vitā eternā do eis. CAP. VI.

Quid ergo dicemus? Manebi
mus in pctō vt gr̄a abūdet? Ab
ſit. Qui. n. moꝛtui ſumus pctō:
quō adhuc viuemus in illo? An
3 ignoꝛātis fratres: q̄r quicūq̄ baptizati ſu
mus in xp̄o ieſu: in moꝛte ipſius baptizati
ſumus. Cōſepulti. n. ſumus cum illo p bap
tiſmum in moꝛtē: vt quomodo xp̄s ſurre
xit a moꝛtuis per gloꝛiam patris. ita ⁊ nos
in nouitate vite ambulemus. Si. n. cōplan
tati facti ſumus ſimilitudini moꝛtis eius: ſi
mul ⁊ reſurrectionis erimus.

Poſtq̄ ap̄ls oñdit q̄ p gr̄az xp̄i liberamur a pctō p̄te
4 rito tā introducto p p̄mū hoiem q̄ ēt abūdāti p legē:
hic oſtēdit p gr̄am xp̄i datur nobis facultas ad reſi
ſtēdū pctis futuris. Et circa hoc duo facit. p̄ᵒ ponit qōne
nē ex p̄miſſis oꝛtā. 2ᵒ ſoluit eā. ibi. (Abſit ſi. n. ⁊c̄.) Di
xerat aūt ſupꝛa q̄ ibi abūdauit delictū ſupabūdauit ⁊
gr̄a qō q̄dem aliq̄s poſſet male intelligere quaſi abun
dātia delicti eſſet cā ſupabundāne gratiaꝝ: ⁊ iō indu
cit queſtionē dicēs. Quid ergo dicemus? Nunq̄d per
manebimus in pctō: vt gratia abūdet? Quod q̄dē opꝫ
dicere ſi abūdantia delicti eſſet cauſa gr̄e abūdantis. ⁊
nō ſola occaſio: vt ſupꝛa dictū eſt. Un̄ ⁊. ſ̄. 3ᵒ ap̄ls dicit.
Sic̄ blaſphemamur. ⁊ ſic̄ aiūt q̄dā nos dicere: faciāus
mala vt eueniāt nob̄ bōa. Jere. 12. Bn̄e oībus q̄ p̄uari
5 ¶ Deīde cū dic̄. (Abſit ⁊c̄.) Sol (cāt ⁊ iniq̄ agūt.
uit inductā qōnem. Et p̄ᵒ aſſignat rōnē: quare nō ē no
bis pmanēdū ſub pctō. ſcdō excludit exhoꝛtationē in
tētā ibi. (Nō ergo regnet ⁊c̄.) ¶ Circa p̄ᵐ duo facit. p̄
mo aſſignat rōnē: quare nō ſit in pctō pmanēdū. ſcdō
oſtēdit nobis ineſſe facultatē ad hoc q̄ non ſub pctō
maneamus ibi. (Hoc ſciētes ⁊c̄.) ¶ Circa p̄ᵐ ponit ta
lē rōnē. Si ſumus moꝛtui a pctō nō debemus viuere
in illo: ſꝫ moꝛtui ſumus a pctō. ergo nō debemus viue
re in pctō. Circa hoc ergo quattuoꝛ facit. p̄ᵒ ponit con
ditionalē. ſcdō pbat antecedēs. ibi. (An ignoꝛatis ⁊c̄.)
Tertio cōcludit ꝯſequēs. ibi. (Ut quō xp̄s ⁊c̄.) Quar
to pbat neceſſitatē ꝯſequētie ibi. (Si. n. ꝯplātati ⁊c̄.)
Dicit ergo p̄mo. Abſit. ſ. q̄ hac intētione pmanēdū ſit
in pctō: vt gratia abūdet: q2 vt dr̄ Ecc. 15. Nemini man
dauit deus impie agere. ⁊ huius rō eſt. Si. n. moꝛtui
ſumus pctō p hoc. ſ. q̄ pctm̄ eſt moꝛtificatuꝫ in nobis:
quō adhuc in illo viuemus. Modo. n. naturalis oꝛdo
rerū hꝫ vt a moꝛte redeaꝛ ad vitā. Eſa. 26. Moꝛientes

non viuāt ⁊c̄. Can̄. 5. Laui pedes meos ⁊c̄. d
¶ Deinde cū dicit. (An ignoꝛatis ⁊c̄.) Pꝛobat añs. ſ.
q̄ fideles ſunt moꝛtui pctō. Et p̄mo pponit mediū ad
ppoſitū oſtēdendū. ſcdō manifeſtat mediū inductuꝫ.
ibi. (Cōſepulti. n. ſumus ⁊c̄.) Dicit ḡ p̄mo. An ignoꝛa
tis. Quaſi. d. q̄ vobis pponēdū ē: eſt adeo manifeſtū
q̄ illud vobis ignoꝛare n̄ licet. p̄ᵃ Coꝛ. 14. Si q̄s igno
rat ignoꝛabiꝛ. Quia q̄cūq̄ baptiſati ſumus in xp̄o ie
ſu. Qō intelligiꝛ tripliciter. Uno ſ̄m inſtitutionē ieſu
xp̄i. Mat. vlti. Docete oēs gētes baptiſantes eos ⁊c̄. Bap
Scdō p inuocationē ieſu xp̄i. Act. 8. Jn noīe Jeſu xp̄i tiſ
baptiſabanꝛ viri ac mulieres. 3ᵒ in xp̄o ieſu. i. ī quadaꝫ muꝫ
cōfoꝛmitate ad xp̄m ieſum. Gal. 3. Quicūq̄ in xp̄o ie xp̄s i
ſu baptiſati eſtis xp̄m induiſtis. Jn moꝛte ipſius bap ſtitu
tiſati ſumus. i. in ſimilitudinē moꝛtis eius quaſi ipſaꝫ it
moꝛtē xp̄i in nobis repñſentantes. 2ᵃ Coꝛ. 4. Sēp moꝛti 2
ficationē ieſu xp̄i in coꝛpe nr̄o circunferētes. Gal. vlti.
Stigmata ieſu in coꝛpe meo poꝛto. Uel in moꝛte ipſiꝰ
.i. p virtutē moꝛtis eius. Apoc. i. Lauit nos a pctis no
ſtris. Un̄ de latere xp̄i pēdētis in cruce poſt moꝛtē flu
xit ſanguis ⁊ aq̄: vt dr̄ Jo. 19. Sic̄ igiꝛ moꝛti eius cōfi
guramur inq̄ꝫtū pctō moꝛimur: ſic ipſe moꝛtuus ē vi
te moꝛtali ī q̄ erat ſimilitudo pcti. lꝫ nō eſſet ibi pctm̄.
Ergo oēs q̄ ſumus baptizati ſumus moꝛtui pctō.
¶ Deinde cū dicit. (Cōſepulti. n. ⁊c̄.) Pꝛobat ppoſi 3
tū mediū. ſ. q̄ oēs baptizemur in cōfoꝛmitate ad moꝛ
tē xp̄i dicēs. Cōſepulti. n. ſumus cū illo p baptiſmuꝫ ī
moꝛte. Quaſi. d. Sepultura nō niſi moꝛtuis debetur.
Mat. 8. Sinite moꝛtuos ſepelire moꝛtuos ſuos. Per
baptiſmū aūt hoies ſepeliunꝛ xp̄o. i. cōfoꝛmanꝛ ſepul
ture ipſius. Sicut. n. ille q̄ ſepeliꝛ poniꝛ ſub terra. ita il
le q̄ baptizaꝛ imergiꝛ ſub aqua. Un̄ ⁊ i baptiſmo fit tri
na imerſio nō ſolū pp̄ fidē trinitatis. ſꝫ ēt ad repn̄tādū
triduū ſepulture xp̄i. ⁊ ſicut triduū ſepulture nō facit
niſi vnā ſepulturā: ita trina imerſio nō fac̄ niſi vnū ba
p̄ma. Et inde ēt ē q̄ ī ſabbō ſcō ſolēnis bap̄mꝰ ī eccl̄ia
celebratur qn̄ cōmemoꝛaꝛ ſepultura xp̄i ſic̄ ⁊ ī vigilia
pēthecoſte qn̄ ſolēnizaꝛ de ſpūſcō. ex cuiꝰ v̄tute aq̄ bap̄
4 mi accipit vim purgādi. vt dr̄ Jo. 3. Niſi q̄s renatꝰ fue
rit ex aqua ⁊ ſpūſcō ⁊c̄. Eſt tn̄ cōſiderādū q̄ coꝛpalr
aliq̄s p̄us moꝛiꝛ ⁊ poſtea ſepeliꝛ: ſꝫ ſpālr ſepultura ba
p̄mi cauſat moꝛtē pcti: q2 ſacr̄m noue legis efficit q̄ ſi
gnat. Un̄ cū ſepultura q̄ fit p bap̄mū ſit ſignuꝫ moꝛtis
pcti: moꝛtē efficit i baptizato. Et hoc eſt qō dicit q̄ ſu
mus ſepulti i moꝛtē. vt p hoc ipſum q̄ ſignū ſepultu
re xp̄i i nobis accipimus cōſequimur moꝛtē peccati.
¶ Deinde cū dic̄. (Ut quō xp̄s.) Jnfert ꝯn̄s. ſ. q̄ non
debeamus viuere ī pctō. ad h̄ q̄dē īduc̄ ſilitudinē ex
reſurrectione xp̄i dicēs. Ut quō xp̄s reſurrexit a moꝛ
tuis p gl̄iaꝫ p̄ris. i. p v̄tutē p̄ris ex q̄ ipſe p̄ē gl̄ificaꝛ: ſꝫ
illud p̄s. Exurge gl̄ia mea. Jta ⁊ nos in nouitate vite
5 ambulemꝰ. i. p bona opa vite pcedamꝰ. vita. n. pcti ve
tuſtatē hꝫ: q2 ī coꝛruptiōēꝫ nos ducit Heb. 8. Qō anti
quaꝛ ⁊ ſeneſcit ppe interitū ē. vñ ⁊ dr̄ Bar. 3. Quid eſt
qō in terra inimicoꝝ eoꝛ: inueteraſti in terra aliena ⁊c̄.
Un̄ ⁊ nouitas vite dr̄ p quā aliq̄s redit ad itegritatē.
vt. ſ. ſit ſine pctō. p̄s. Renouabiꝛ vt aq̄le iuuētus tua.
Eph. 4. Renouamini ſpū mentis veſtre.
¶ Deinde cū dic̄. (Si. n.) pbat neceſſitatē ꝯn̄tie. xp̄s
.n. poſtq̄ fuit moꝛtuus reſurrexit. vñ ꝯueniēs eſt vt il
li q̄ ꝯfoꝛmanꝛ xp̄o q̄ꝫ ad moꝛtē in bapᵒ. cōfoꝛmenꝛ ēt
reſurrectiōi eius p inocētiā vite. Et hoc eſt qō dic̄. Si
.n. ꝯplātati fcī ſumꝰ ſilitudini moꝛtis eiꝰ. i. ſi ī nobis aſ
ſumamꝰ ſilitudinē moꝛtis eiꝰ vt īcoꝛpoꝛemur ſic̄ ramꝰ q̄
iuſeriꝛ plāte vt q̄ſi nos ī ipſa paſſione xp̄i īn ſeramur
ſimul ⁊ reſurrectionis erimus. i. ſilitudini eius cōplā

a tati: vt. ſ. in pñti ĩnocẽter viuamus ⁊ ĩ futuro ad ſiſem gloꝛiá ꝑueniam⁹. Phil. 3. Reformabit coꝛpus humili tatis nr̃e cõfiguratũ coꝛpoꝛi claritatis ſue. 2°. Thi. 2. Si cõmoꝛtui ſumus ⁊ cõuiuemus. Sic igiť ſicut apľs ꝑ ſilitudinẽ moꝛtis xp̃i ꝓbauit: ꝙ ſumus moꝛtui pctõ qđ ꝑmiſerat quaſi antecedẽs: ſic ꝑ ſimilitudinẽ reſur rectionis eius ꝓbauit ꝙ nõ debem⁹ viuere in pctõ: qđ q̃ſi cõſequẽs ſupius introduxit. ℭ Lectio. II.

Hoc ſciẽtes ꝙ vetus hõ noſter ſimul crucifixus eſt: vt deſtruať
p 2° q. iij. coꝛpus pcti: vt vltra nõ ſeruia
3 mus peccato. † Qui eniꝫ moꝛtu
ar. p° us eſt: iuſtificatus eſt a pctõ. Si aũt moꝛtui
7. 6. 0 ſumus cum xp̃o: credunus: qꝛ ſimul ẽt vi
Jo. 2. uemus cũ illo: † ſciẽtes ꝙ xp̃s reſurgens ex
le. 3° moꝛtuis: iam nõ moꝛiť: moꝛs illi vltra dñã
co. p° bitur. Quia. enim moꝛtuus eſt ſemel. ꝙ au tẽ viuit: viuit deo. Ita ⁊ vos exiſtimate vos moꝛtuos quidem eſſe peccato. viuentes au tem deo in chꝛiſto ieſu.

Poſtq̃ apľs oſtẽdit ꝙ nõ eſt nobis in pctõ ꝑmanẽdũ ex eo ꝙ ꝑ baptiſmũ moꝛtui ſumus pctõ. hic vlteri⁹ oñ dit adeſſe nobis facultatẽ ad hoc obſeruãdũ. Et circa
3 hoc duo facit. p° ꝓponit qđ intẽdit. 2° manifeſtat ꝓpo ſitũ ibi. (Qui. n. moꝛtuus ẽ ⁊c̃.) ℭ Circa p͂m duo fac. p° ꝓponit beneficiũ qđ cõſecuti ſumus. 2° huius bene ficiꝫ. effcm̃ ibi. (Ut deſtruať ⁊c̃.) Dicit ğ p°. dictũ eſt ꝙ debemus in nouitate ambulare. ſ. deſiſtẽdo a pctõ. Et ne hoc aliqs foꝛte ĩpoſſibile diceret: dicit ꝙ ſumus hoc ſciẽtes: qꝛ vetus hõ nr̃. i. vetuſtas hoĩs ꝑ pctm̃ ĩducta ſimul. ſ. cũ xp̃o crucifixus ẽ. i. ꝑ crucẽ xp̃i eſt moꝛtifica tus. ſicut. n. ſ. dictũ ẽ: vetuſtas hoĩs ꝑ pctm̃ inducta eſt inq̃tũ ꝑ pctm̃ bonũ nãe coꝛrũpiť. Que qdẽ vetuſtas ĩ hoĩe ꝑncipať q̃diu hõ pctõ ſubiacet. ⁊ qꝛ id ꝙ ẽ ꝑn
4 cipale ĩ hoĩe dř ẽẽ ipſe hõ. Inde eſt ꝙ ĩ eo q pctõ ſubij ciť ipſa vetuſtas pcti dř eſſe vetus hõ. vetuſtas aũ pcti pñt ĩtelligi vel ipſe reatus ſeu macula actualiũ pctoꝝ vel ẽt cõſuetudo peccãdi. q̃ qꝛdã neceſſitatẽ ingerit ad peccãdũ. vel ẽt ipſe fomes pcti ꝓueniẽs ex pctõ ꝑmi pa rẽtis. Sic igiť vetus hõ noſter dř ẽẽ ſimul crucifixus cũ xp̃o inq̃tũ ꝑdicta vetuſtas ṽtute xp̃i ſublata ẽ. Ul qꝛ totaľr ẽ amota ſicut totaľr amoueť ĩ baptiſmo reat⁹ ⁊ macula pcti. Uel qꝛ diminuiť ṽtus eius ſicut virtus fomitis vel ẽt cõſuetudis peccãdi. Col. 2. Delẽs qđ ad uerſum nos erat cirographũ decreti qđ erat ꝯtrariũ no bis: ⁊ ipm̃ tulit de medio affigẽs illud cruci.
5 ℭ Deĩde cũ dic̃. (Ut deſtruať ⁊c̃.) Ponit effcm̃ ꝑdi cti bñficij duplicẽ quoꝝ ꝑmus ẽ remotio ꝑcedẽtiũ de lictoꝝ. ⁊ ħ ẽ qđ dic̃. Ut deſtruať coꝛp⁹ pcti. Dř. n. coꝛ pus pcti ipſa congeries maloꝝ opeꝝ ſicͣ ipſa ꝯgeries mẽbꝛoꝝ fac̃ vnũ coꝛp⁹ nãle. Job. 41. Coꝛp⁹ ei⁹ q̃ſi ſcuta fuſilia ⁊c̃. Scđs aũt effect⁹ ẽ vt caueam⁹ a pctis ĩ futuꝝ ⁊ hoc ẽ qđ ſubdit dicẽs. Ut vltra ñ ſeruiam⁹ pctõ. Tũc . n. hõ pctõ ſuit qñ ꝯcupiſcẽtie pcti obedit ꝑ cõſenſuꝫ ⁊ coꝛpis executionẽ. Jo. 8. Qui facit pctm̃ ſeru⁹ ẽ pcti. ℭ Deĩde cũ dic̃. (Qui. n. moꝛtu⁹ eſt ⁊c̃.) Manifeſtat qđ dixerat. ⁊ ꝑmo q̃tũ ad ꝑmũ effectũ. ſcđo q̃tũ ad ſe cũdũ ibi. (Si aũt moꝛtui ⁊c̃.) ℭ Circa p͂m cõſiderãdũ eſt ꝙ cõgeries pctoꝝ deſtruiť qñ pctã hoĩ remittunť. Sic igiť deſtructionẽ coꝛpis pcti mãifeſtat dicẽs. Qui . n. moꝛtu⁹ ẽ pctõ. ſ. ꝑ baptiſmũ quo xp̃o cõmoꝛimur: iu ſtificat⁹ eſt a pctõ. i. remiſſis pctis trãſlatus ẽ ĩ ſtatũ iu ſtitie. p°. Coꝛ. 6. Et hec qdẽ fuiſtis aliqñ. ſꝫ abluti eſtis

b ⁊c̃. Qꝛ igiť ꝑ crucẽ xp̃i hõ pctõ moꝛitur cõſequẽs eſt quod a pctõ iuſtificet: ⁊ ita qđ coꝛpus pcti deſtruatur. ℭ Deĩde cũ dic̃. (Si aũt moꝛtui ⁊c̃.) Manifeſtat. 2m effectũ ꝑ cõfoꝛmitatẽ ad vitã xp̃i tali rõne. Ille q xp̃o moꝛiẽti cõmoꝛiť ſimul cõuiuit ⁊ reſurgẽti. xp̃s aũt ſic reſurrexit a moꝛtuis tãq̃ nunq̃ decetero moꝛiturus. ğ ille q moꝛtificatus eſt pctõ ſic xp̃o reſurgẽti cõuiuit ꝙ hꝫ facultatẽ nunq̃ decetero ad pctm̃ redeũdi. Circa hoc ğ tria facit. Pꝛimo oſtẽdit cõfoꝛmitatẽ hoĩs fide
2 lis ad vitam xp̃i reſurgentis. Scđo ponit cõditionem vite reſurgẽtis. ibi. (Sciẽtes ꝙ xp̃s ⁊c̃.) Tertio infert cõcluſionẽ intẽtã. ibi. (Ita ⁊ vos ⁊c̃.) Dicit ergo ꝑmo Si. n. moꝛtui ſumus cũ xp̃o. i. ſi virtute moꝛtis xp̃i ſu mus moꝛtui pctõ credimus: qꝛ ẽt ſimul viuemus cuꝫ illo. ideſt ad ſimilitudinẽ vite eius. viuemus inquam hic vita gratie ⁊ in futuro vita gloꝛie. Ephe. 2. Cum eſ ſemus moꝛtui peccatis conuiuificauit nos ⁊c̃. ℭ Deinde cũ dicit. (Sciẽtes). Ponit conditionẽ vite xp̃i reſurgẽtis. Et ꝑmo ponit eã. Scđo ꝓbat. ibi. (Qꝛ . n. moꝛtuus eſt ⁊c̃.) Dicit ğ ꝑmo. Hoc inq̃ qđ dctm̃ ẽ credimus ſciẽtes ꝙ xp̃s reſurgẽs ex moꝛtuis. iaꝫ non moꝛiť: ſed viuit vita ꝑpetua. Apoc̃. ꝑmo. Fui moꝛtuus ⁊ ſum viuẽs in ſecula ſeculoꝝ. Et qđ plus eſt moꝛs il li. vltra nõ dñabiť: quę. ſ. in hoĩe dñatur nõ ſolũ dũm moꝛitur per ſeparationẽ aĩe a coꝛpoꝛe: ſed ẽt ante moꝛ tẽ dũ patiť egritudinẽ famẽ ⁊ ſitim ⁊ alia hmõi ꝑ que
3 ꝑueniť ad moꝛtẽ: ſed ab his libera eſt vita xp̃i reſurgẽ tis. Et iõ nõ ſubijciť dñio moꝛtis: ſꝫ potius ipſe hꝫ dñiũ ſuꝑ moꝛtẽ. Apoc. ꝑmo. Habet clauẽ moꝛtis ⁊ ĩferni. ℭ Deĩde cũ dicit. (Qꝛ. n. moꝛtuus ⁊c̃.) Pꝛobat ꝓpo ſitũ. ſ. ꝙ xp̃s reſurgẽs vlterius nõ moꝛiať ⁊ hoc dupli citer. Pꝛimo qdẽ rõne accepta ex parte moꝛtis quã ſu ſtinuit dicẽs. Qꝛ. n. moꝛtuus eſt pctõ moꝛtuus eſt ſe mel. Nõ aũt intelligiť ꝙ ipſe moꝛtuus eſt pctõ qđ ipſe cõmiſit: vel cõtraxit: qꝛ in eo nullo mõ pctm̃ locũ ha buit. p° Pe. 2. Qui pctũꝫ nõ fecit ⁊c̃. Sed dř moꝛtuus eſſe pctõ dupľr. Uno mõ: qꝛ moꝛtuus eſt ꝓ pctõ tollẽ do. 2° Coꝛ. 5. Eũ q nõ nouit pctũꝫ ꝓ nobis deus fecit pctũꝫ. i. hoſtiã ꝓ pctõ. Alio mõ: qꝛ moꝛtuus eſt ſimilitu dini carnis pcti. i. vite paſſibili ⁊ moꝛtali. infra. 8. De⁹
4 miſit filiũ ſuũ in ſimilitudinẽ carnis pcti. Utroq̃ aũt mõ ꝯcludi pñt ꝙ xp̃s moꝛtuus ſit ſemel ex hoc ꝙ moꝛ tuus eſt pctõ. Quantũ. n. ad ꝑmũ manifeſtũ eſt ꝙ per vnã moꝛtẽ oĩa pctã deleuit: ſꝫ illud Heb. 10. Una obla tione cõſumauit in ſempiternũ ſcificatos. Iõ nõ reſtat vt adhuc ꝓ pctõ moꝛereť. p° Pe. 3. Xp̃s ſemel ꝓ pctis nr̃is moꝛtuus eſt ⁊c̃. Quãtũ ad 2m aũt idẽ pñt ꝯcludi. Si. n. xp̃s moꝛtẽ ſuſtinuit: vt deficeret ĩ eo ſilitudo car nis pcti debuit eius moꝛs cõfoꝛmari aliqs gerentibus carnẽ pcti: q ſemel moꝛiuť. Uñ dř Heb. 9. Queadmoꝫ ſtatutũ in hoĩbus ſemel moꝛi ſic ⁊ xp̃s ſemel oblat⁹ ẽ ⁊c̃. Scđo oſtẽdit idẽ ex cõditione vite quã reſurgẽdo adeptus eſt dicẽs. Qꝛ aũt viuit. viuit deo. i. ad cõfoꝛmi
5 tatẽ dei. Diciť. n. 2° Coꝛ. vlt. Qꝛ ſi crucifixus eſt ex infir mitate viuit ex virtute dei. Effectus aũt cõfoꝛmať cãe Uñ ⁊ vita quã xp̃s reſurgẽs acquiſiuit ẽ deifoꝛmis. Si cut ğ vita dei ẽ ſempiterna ⁊ abſq̃ coꝛruptõe ſꝫ illud. p° Thi. vlti. Qui ſolus hꝫ immoꝛtalitatem. ita ⁊ vita chꝛiſti eſt immoꝛtalis. ℭ Deĩde cũ dic̃. (Ita ⁊ vos ⁊c̃.) Infert cõcluſionẽ ĩtẽ tã: vt ꝯfoꝛmemur vite xp̃i reſurgẽtis ⁊ q̃tũ ad hoc ꝙ moꝛtuus eſt pctõ. i. moꝛtali vite q̃ hꝫ ſilitudinẽ pctinũ q̃ ad eã reditur⁹. ⁊ q̃tũ ad ħ ꝙ viuit ad ꝯfoꝛmitatẽ dĩ Et q̃tũ ad ꝑmũ dicit. Ita ⁊ vos exiſtimate vos qdem moꝛtuos eſſe pctõ. ſ. tanq̃ ad pctũꝫ nunq̃ ſtris redituri. Pſa. 26. Moꝛiẽtes nõ viuãt. Et q̃tũ ad 2m dicit. Uiuẽ

tes deo.i.ad honorẽ vel ſilitudinẽ dei:vt.ſ.nũq̃ p pec
catũ moriamur.Gal.2.Q2 aũt nũc viuo i carne i fide
viuo filij dei.Et iõ ſubdit.In xp̃o ieſu dñõ nr̃o.i.p ieſũ
xp̃m per quẽ ⁊ pctõ morimur ⁊ deo viuimus. Uel in
xp̃o ieſu.i.tanq̃ incorporati xp̃o ieſu:vt p eius mortẽ
moriamur pctõ ⁊ p eius reſurrectionez viuamus deo.
Eph.2.Cõuiuificauit nos i xp̃o cuius grã eſtis ſaluati p
xp̃m. Lectio. III.

2 NOn ergo regnet pctm̃ i veſtro
mortali corpe:vt obediatis cõ/
cupiſcẽtijs ei⁹.ſz neq̃ exhibea
tis mẽbra vr̃a arma iniquitas
pctõ:ſed exhibete vos dõ taq̃ ex mortuis
viuẽtes.⁊ mẽbra vr̃a arma iuſtitie deo. pec
p° 2e catũ.n.vobis nõ dñabit̃. Non.n.ſub lege
.q. eſtis:ſz ſub grã.Quid ergo . Peccauim⁹
108. qm̃ nõ ſum⁹ ſub lege:ſed ſub gratia . Abſit
ar.i.c An neſcitis: qm̃ cui exhibetis vos ſeruos:
ad obediẽdũ:ſui eſtis ei⁹ cui obediſtis:ſiue
pcti ad mortẽ:ſiue obeditõis ad iuſtitiã.grã
tias ãt deo q fuiſtis ſerui pcti : obediſtis ãt
ex corde i eã formã doctrie i q̃ traditi eſtis.
3 ¶ Poſtq̃ apl̃s oñdit q nõ eſt nobis pmanẽdũ i pctõ
⁊ q huius rei facultatẽ hẽmus.hic cõcludit morales
exhortationẽ.Et circa h̃ tria facit. Primo ppõit am
monitionẽ.2° rõnem aſſignat ibi.(Pctm̃.n. ⁊c̃.)3° mo
uet qõnẽ ⁊ ſoluit ibi.(Quid g̃ peccabim⁹ ⁊c̃.)¶ Cir/
ca p̃m duo fac̃.Prio ppõit amonitionẽ.2° exponit eaz
ibi.(Ut obediatis ⁊c̃.)Dic̃ g̃ p°.Dictũ eſt q vetus hõ
nr̃ ſimul crucifixus eſt:vt deſtruat̃ corp⁹ pcti p qd dat̃
intelligi q ṽtus pcti i tm̃ diminuta:vtẽ nobis dñari ñ
poſſit.Ergo pctm̃ decetero nõ regnet i vr̃o mortali cor
4 pe.Nõ aũt dic̃ nõ ſit pctm̃ in vr̃o mortali corpe. q2 q̃
diu corpus nr̃m ẽ mortale.i.neceſſitati mortis addictũ
nõ põt eſſe qn in corpe nr̃o ſit pctm̃.i.fomes pcti . Sz
ex quo a deo liberati ſumus a regno pcti:debem⁹ co
nari:q pctm̃ i corpe nr̃o dñiũ iã amiſſuz i nobis nõ re
cupet.Et h̃ ẽ qd dic̃.Nõ regnet pctm̃ i veſtro mortali
corpe.Et h̃ gdẽ neccũ ẽ cauere dũ corpus mortale ge
rim⁹:q2 dr̃ Sap.9.corp⁹ qd corrũpit̃ aggrauat aiaz ⁊c.
¶ Deide cũ dic̃.(Ut obediatis ⁊c̃.) Exponit ãmoni/
tionẽ pmiſſã. ¶ Circa qd ↄſiderãdũ eſt q duplr pctm̃
regnat i hoĩe.Uno mõ p interiorẽ cõſenſum mẽtis.Et
hoc remouẽdo dic̃.Ut obediatis concupiſcẽtijs eius.
Obedire.n.p cõſenſum mẽtis cõcupiſcẽtijs pcti.ẽ pec
5 catũ regnare i nobis.Ecc.18.Poſt cõcupiſcẽtias tuas
nõ eas.ſcdõ mõ regnat in nobis pctm̃ p operis execu
tionẽ.Et ad h̃ excludẽdũ ſubdit.Sed neq̃ exhibeatis
mẽbra vr̃a pctõ.i.fomiti pcti arma iniqtatis.i.iſtrumẽ/
ta ad iniqtatẽ exequẽdã.Dõ.n.cũ p mẽbra pctm̃ exeq
tur ad iniqtatẽ exeqt̃ ⁊ hoc ipſo pugnare videt̃ ad re/
ſtituẽdũ dñiũ pcti:qd p cõſuetudinẽ pcti in nobis cõ/
ualeſcit.Eze.32.Cũ armis ſuis ãd iferos deſcẽderunt.
¶ Deide cũ dic̃.(Sz exhibete vos deo ⁊c.)Exhorta
tur ad ↄ̃triũ vt.ſ.exhibeamus nos deo.⁊ p° q̃tũ ad in/
teriorẽ affectũ cũ dic̃.ſz exhibeatꝭ vos dõ vt.ſ. mẽs ve
ſtra ei ſubdat̃.Deut.10.Et nũc iſrael qd dñs deus tu⁹
regrit a te niſi vt timeas dñz deũ tuũ ⁊ ambules i vijs
eius.Et hoc facere debetis taq̃ ex mortuis viuẽtes.i.
tanq̃ reducti ad vitã grẽ de morte culpe.Nam ⁊ iõ iu
ſti ẽ:vt q viuit iã ñ ſibi viuat ſz ei q p oĩbus mortu⁹ ẽ.
ſcdã Cor.5.Scdõ q̃tũ ad exteriorẽ actũ.Uñ dic̃. Ex/
hibete mẽbra vr̃a deo.i.ad eius obſequz arma iuſtitie d
.i.inſtrumẽta q̃ dã ad iuſtitiã exhequendã qbus.ſ.pu/
gnetis contra inimicos dei.Ephe.vlt.Induite vos ar
maturã dei:vt poſſitis ſtare aduerſus iſidias dyaboli.
¶ Deide cũ dicit.(Pctũz.n.⁊c̃.)Aſſignat rõnẽ ãmo/
nitionis p̃dicte. Poſſet.n.aliqs ſeipſuz excuſare allãs
pcti dñiuz p qd eſſerreret ſe ab obſeruatione ãmonitõ
nis p̃dicte ipediri.Hoc g̃ apl̃s p° excludit dicẽs.Pctũz
.n.vobis nõ dñabit̃.ſ.ſi cepetitis pctõ.reſiſtere ⁊ vos dõ
exhibere ſz illud Ja.4.Approping̃te deo ⁊ appropin
q̃bit vobis.reſiſtite. dyabolo ⁊ fugiet a vobis. Quaſi
.d.Iõ poteſtis p̃dicta obſeruare:q2 nõ inuenitis pctũm
in vos dñare p qd retrahi poſſitis.ſumus.n. liberati a 2
xp̃o ſm illud.Jo.8.Si fili⁹ vos liberauerit veri liberi
eritis.2° manifeſtat qd dixerat dicẽs.Nõ.n.eſtis ſub le
ge:ſz ſub grã.vbi cõſiderãdũ eſt q nõ logt̃ hic de lege
ſolũ quantuz ad cerimonialia:ſed etiam quantum ad
moralia ſub qua quidem aliqs dicitur eẽ duplr. vno
mõ q̃ſi legis obſuãtie voluntarie ſubiect⁹.Et hoc mõ
ẽt xp̃s fuit ſub lege ſz illud.Gal.4.Factũ ſub lege : q2
.ſ.legẽ obſeruauit ñ ſolũ q̃tũ ad moralia : ſz ẽt q̃tũ ad
cerimonialia.Fideles aũt xp̃i ſunt gdẽ h̃ mõ ſub lege
q̃tũ ad moralia nõ aũt q̃tũ ad cerimonialia.Alio° dr̃
aliqs eẽ ſub lege q̃ſi a lege coact⁹ ⁊ ſic dr̃ eẽ ſub lege q
nõ volũtarie ex amore:ſed timore cogit̃ legẽ obſuare.
Talis aũt caret grã q̃ ſi adeſſet inclinaret volũtatẽ ad 3
obſeruãtiã legis:vt ex amore moralia eius p̃cepta iple
ret.Sic igit̃ q̃diu aliqs ſic ẽ ſub lege vt nõ ipleat vo/
lũtarie legẽ pctũz i eo dñat̃ ex quo volũtas hoĩs iclĩat̃
vt velit id qd eſt ↄ̃triũ legi:ſz p grãz tale dñiũ m tollit̃:
vt.ſ.hõ ſeruet legẽ:nõ quaſi ſub lege exiſtẽs:ſz ſicut li
ber.Gal.4.Nõ ſumus ancille filij:ſz libere q̃ libertate
xp̃s nos liberauit.Hãc aũt gratiã faciẽs hoĩes libere
legẽ implere nõ cõferebant legalia ſacramẽta:ſed con
ferunt eã ſacramẽta xp̃i.Et ideo illi q ſe cerimonijs le
gis ſubijciebãt q̃tum ptinet ad virtutẽ ipſoꝝ ſacramẽ
toꝝ legaliũ non erãt ſub gratia:ſz ſub lege niſi forte p
fidẽ xp̃i grãz adipiſcerẽt.Illi ṽo q ſe ſacramẽtis xp̃i ſu
bijciũt ex eoꝝ ṽtute grãz cõſequũt : vt ñ ſint ſub lege 4
ſz ſub grã niſi forte p ſuã culpã ſe ſubijciãt ſuituti pcti
¶ Deide cũ dic̃.(Quid g̃ ⁊c.)Mouet queſtiõez ↄ id
qd dictũ eſt.Et circa hoc tria facit . Primo ppõit q̃
ſtionẽ.Scdõ ſoluit eã ducendo ad inconueniens.ibi.
(Abſit.An neſcitis ⁊c̃.)Tertio oñdit eſſe incõueni/
ens id ad qd dixerat.ibi.(Grãs ago deo ⁊c̃.)¶ Circa
p̃m cõſiderandũ eſt q verbũ p̃miſſum poterat male in
telligi ab aliqbus:vt.ſ.fideles xp̃i nõ ſint ſub lege q̃tũ
ad debitũ obſeruãdi p̃cepta moralia ex q̃ ſeqret̃ q fi/
delib⁹ xp̃i licitũ eẽt peccare.ſ.ↄ p̃cepta moralia faciẽdo.
Et iõ ſub h̃ ſenſu qõnẽ mouet dicẽs.qd g̃ dicem⁹. Nũ
qd peccauim⁹.ſ.ↄ p̃cepta moralia legis faciẽdo qm̃ di
ctũ ẽ q nõ ſum⁹ ſub lege ſz ſub grã.Et hũc ſenſuz apl̃s 5
ip̃robat ad Gal.5.dicẽs.Uos i libtatẽ vocati eſtis frẽs
mei.tm̃ ne detꝭ i occaſionẽ carnis libtatẽ.Et iõ h̃ ẽt m̃
dẽs ſbdit.Abſit.ſ.vt peccem⁹ : q2 ſum⁹ a lege libati:q2
ſi peccarem⁹ ſeqret̃ h̃ icõueniẽs q iteꝝ redigerẽtur i ſ
uitutẽ pcti.Et h̃ ẽ q dic̃.An neſcitꝭ:qm̃ cui vos exhi/
betꝭ ppa volũtate ſuos ad obediẽdũ ſpõtãee ſui eſtis:
cui obediſtꝭ.Obedir̃.n.debitũ ẽ q ſui dñis dẽnt.Eph.
6.Serui obedite dñis carnalib⁹. Uñ cũz aliqs obedit
alicui ſe ſuũ pſitet̃ ei⁹ obediendo.Diuerſo tñ ſtipẽdio:
diuerſis dñis obedit̃.Qui.n.obedit pctõ p ſeruitutem
pcti ducit̃ i mortẽ.Et h̃ ẽ qd dic̃.Siue pcti.ſ.ſerui eſtis
ei obediendo.⁊ hoc in mortẽ.i.eternã dãnationẽ p̃cipi
tandi:de qua dr̃.Apo.2.In his mors ſcdã nõ h3 locũ.
Qui ṽo obedit deo efficit̃ huius obediẽtie ſeruus: q2

a ꝑ aſſuetudinē obediēdi mēs eius magis ac magis ad
obediēdū īclinat̄: ⁊ ex hoc iuſtitiā pficit. Et h̄ ē ꝙ dic̄.
Siue obeditiōis. ſ. diuinoꝝ p̄ceptoꝝ ſui eſtis ad iuſtitiā
implēdā ſʒ illud. R. 2°. Fc̄ōres legis iuſtificabit̄. Et ſa-
tis ꝯuenienter obeditōeʒ pctō oppōit: eo ꝙ ſic Amb. di
cit. Peccatū eſt tranſgreſſio legis diuine ⁊ celeſtium
inobedientia mandatoꝛum
¶ Deinde cū dic̄. (Grās ago deo.) Oñdit h̄ eē incōue-
niēs. ſ. ꝙ obediēdo pctōꝝ: iteꝝ reducamur i ſeruitutē
pcti. p̄mo q̄dē rōne accepta ex bñficio ꝙ ꝯſecuti ſum⁹.
Si. n. aliq̄s ꝑ grāʒ alicui⁹ a ſeruitute liberat̄ icōueniēs
eſt ꝙ ſe ſpōtaneū ſubȷ̄ciat ſuituti. vñ cū nos ꝑ grām
2 dei ſim⁹ liberati a pctō icōueniēs ē ꝙ iteꝝ nos ſpōte re
trudām⁹ i ſeruitutē pcti. Scd̄o ex ꝯditiōe in quā ducti
ſum⁹ poſt libertatē pcti: vt. ſ. ſimus ſerui iuſtitie. Nō lʒ
aūt ſeruo alicui⁹ ſe ꝯ̄ᵃ dñi ſuituti ſubȷ̄cere. vñ nobis:
nō lʒ ex quo ſum⁹ facti ſui iuſtitie. iteꝝ redire ad ſuitu
tē pcti. Utrāq̄ʒ rōnē ap̄ls ſimul tāgit dicēs. Grās ago
deo. ſic ⁊ vos grās agere debetis ꝙ cū eētis ſerui pcti:
q̄ꝛ q̄ fac̄ pctm̄ ſu⁹ ē pcti. Jo. 8. Obediſtis. ſ. credēdo. R̄.
p̄. Ad obediēdū fidei i oībus gētibus. Et hoc nō co-
ctū: ſed ex corde. īfra. 10. Corde credit̄ ad iuſtitiā. Jn eā
formā doctrine. i. i doctrinā catholice fidei. 2°. Thi. p̄.
Formā bñs ſanoꝝ v̄boꝝ q̄ a me audiſti. Jn quā tradi
ti eſtiſ. i. cui vos totalr̄ ſubdidiſtiſ. 2°. Cor. 8. Semetipſos
dederūt p̄ᵐ deo: deide nobis ꝑ volūtatē dei. Et ꝑ h̄ libe
3 rati eſtis a pctō: ⁊ ita nō ꝯuenit ꝙ i ſeruitutē pcti redea
tis ⁊ ſerui facti eſtis iuſtitie. ⁊ ita nō cōuenit ꝙ iuſtitiā
deſeratis. p̄ᵃ Cor. 7°. Precio empti eſtis ⁊ nō eſtis vr̄i.
¶ Lectio. IIII.

3. q. Umanū dico ꝑꝑ infirmitatem
48. carnis veſtre. Sicut. n. exibui-
ar. 4. ſtis mēbra vr̄a ſeruire inmūdicie
c ⁊ iniq̄tati ad iniq̄tatē. ita nūc ex
22. q. hibite mēbra veſtra ſeruire iuſtitie i ſc̄ificatio
183. nē. Cū. n. ſerui eſſetis pcti: liberi fuiſtis iuſti
ar. 4. tie. Quē ergo fructū habuiſtis tūc in illis i
c q̄bus nunc erubeſcetis. Naʒ finis illoꝛum
4. p̄ᵃ 2ᵉ moꝛs eſt. Nūc vero liberati a pctō: ſerui āt
. q. facti deo habetis fructū vr̄ʒ i ſc̄ificationē. fi
83. nē v̄o vitā eternā. Stipēdia. n. pcti moꝛs.
ar. 5. grā aūt dei. vita eterna: i xp̄o Jeſu dño nr̄o.
o ¶ Poſtq̄ʒ ap̄ls oñdit rōne accepta ex bñficio diuino ꝙ
p̄ᵃ. q. nō ē nobis i pctō ꝑmanēdū. ſʒ deo ſuiēdū. h̄ oñdit idē
24. rōne accepta ex ꝑoꝛis vite ꝯſuetudie. Et circa h̄ tria
ar. facit. p̄° ꝓpōit ſuppoſiti documēti cōditionē ꝙ ſubdit.
3. c 2° ponit ipſius documēti exp̄ſſiōe ibi. (Sic̄. n. exhibui
ſtis ⁊c.) 3° documēti rōē aſſignat ibi. (Cū. n. ſerui. ⁊c.)
¶ Dicit ḡ p̄. Monui ꝙ exhibeatiſ vos deo. Adhuc di
co vobis q̄dā hūanū. i. ꝯgruēs ībecillitati hūane. Sic
. n. q̄ñq̄ʒ hō accipit̄ i ſcriptura ꝑ vt. ſ. ſignāt ꝯditionē in
5 firmitatis hūane. Sap. 9. Hō īfirm⁹ ⁊ exigui tpis ⁊ mi
noꝛ ad itellʒ iudicȷ̄ ⁊ legū. p̄ᵃ Cor. 3. Cū ſit iter vos ꝫe
lus ⁊ ꝯtētio nōne carnales eſtis: ⁊ ſʒ hoīeʒ ābulatis:
Cāʒ āt aſſignat ſubdēs ꝑꝑ īfirmitatē. ꝑfectiſ. n. ſunt ꝑfe
ctioꝛa p̄cepta tradēda. p̄ᵃ Cor. 2°. Sapiāʒ loq̄mur īter
ꝑfcōs. Heb. 5. Perfcōꝝ ē ſolid⁹ cib⁹. Jnfirmioꝛib⁹ ſunt
dāda leuioꝛa p̄cepta. p̄ᵃ Cor. 3. Tanq̄ʒ ꝑuulis i xp̄o lac
potū dedi vobis nō eſcā. Heb. 5. Facti eſtis q̄b⁹ lac op⁹
ē. Hec āt īfirmitas nō ex ſpū: ſʒ ex carne venit: q̄ꝛ coꝛp⁹ qd̄
coꝛrūpit̄ aggrauat aīāʒ: vt dr̄ Sap. 9. Et iō ſbdit. (Car
nis vr̄e.) Mat. 26. Spūs q̄dē ꝓmpt⁹ ē: caro āt īfirma.
¶ Deinde cū dic̄. (Sic̄. n. exhibuiſtis ⁊c.) Ponit docu

mētū ꝙ dic̄ eē hūanū. i quo docet coꝛp⁹ eē eq̄lr̄ exhibē b
dū ad ſuiēdū iuſtitie ſʒ ꝙ nos exhibuim⁹ ipſʒ ad ſuiē
dū pctō. Et h̄ ē qd̄ dic̄. Sic̄. n. exhibuiſtis mēbra vr̄a
ſuire. ſ. ꝑ executionē mali opis imūditie ⁊ iniq̄tati coꝛ
de ꝯcepte: vt ī imūditia referat̄ ad pctā carnalia. Eph. 5.
Ois foꝛnicatio aut imūditia nec noīet̄ i vobis ⁊c̄. Jniq̄
tas āt refert̄ ad pctā ſpūalia ⁊ p̄cipue q̄b⁹ ledit̄ p̄xim⁹.
p̄s. Jniq̄tatē meditat⁹ ē i cubili ſuo. Quib⁹ i coꝛde ꝯce
ptis mēbra ſuiuit ad iniq̄tatē. ſ. ope exeq̄ndā. Et ponit 2
iniq̄tatē hic ꝑ imūdicia ⁊ iniq̄tate ſʒ ꝙ oē pctm̄ ē ini- Cor-
q̄tas. īfra. 13. Et h̄ iq̄ʒtū diſcoꝛdat ab eq̄tate legis dīne. pus
Jta nūc. ſ. liberati a pctō exhibete mēbra vr̄a. ſ. ꝑ execu nim
tionē bonoꝝ opꝝ ſuire iuſtitie i lege dīne nobis ꝓpo exibe
ſite: ⁊ h̄ i ſc̄ificatiōeʒ. i. i executionē ⁊ augmētū ſc̄itatiſ. re de
Apocal. vl. Sctūs ſc̄ificet̄ adhuc. Dic̄ aūt h̄ eē hūanū: bem⁹
q̄ꝛ ſʒ rectū iudiciū exigeret̄: vt hō m̄lto plus ſuiret iu iuſti
ſtitie q̄ʒ aū ſuierit pctō. Bar. 4. Sic̄ fuit ſenſus vr̄ vt er tie: ſi
rareti a deo decies tm̄ iteꝝ ꝯuertētes regretis eū. Hui⁹ cut
documenti rōnē ꝯñr aſſignat dicēs. (Cū. n. ſui eſſetis exbi-
⁊c̄.) Et circa h̄ duo facit. p̄mo ꝓponit rōnē p̄dictoꝝ. 2° bui-
ꝓbat qd̄ ſuppoſuerat ibi. (Stipēdia pcti moꝛs ⁊c̄.) oñ mus
dit āt rōnē p̄miſſoꝝ ꝓferēdo ſtatū grē ſtatui culpe. Si iniq-
. n. plura nobis bōa ex iuſtitia ꝓueniūt q̄ʒ ex culpa: ma-
gis debem⁹ īſiſtere ad ſuiēdū iuſtitie q̄ʒ ſtuduerim⁹ ad
ſuiēdū pctō. P̄rio ḡ pōit cōditionē ſtatus pcti. Scd̄o
cōditionē ſtat⁹ iuſtitie ibi. (Nūc v̄o liberati ⁊c̄.) ¶ Cir
ca p̄ᵐ tria fac̄. p̄ pōit conditionē pcti. 2° effcm̄ pcti ibi. 3
(Quē ḡ fructū ⁊c̄). 3° finem ibi. (Naʒ finis illoꝝ ⁊c̄.)
¶ Circa p̄ᵐ ꝯſiderādū eſt ꝙ hō natr̄ ē liber i arbitrio ꝓ
pter rōnē ⁊ volūtatē q̄ cogi nō pōt. iclinari tn̄ ab aliq̄-
bus pōt. Sēp ḡ hō q̄ʒtū ad arbitriū rōnis rētinet liber
a coactiōe: nō tn̄ ſp̄ ē liber ab iclinatiōe. Q̄ñq̄ʒ. n. liberū
ar. iclinat̄ ad bonū ꝑ habitū grē vel iuſtitie: ⁊ tūc hʒ ſ
uitutē iuſtitie ⁊ ē liber a pctō: Q̄ñq̄ʒ āt arbitriū iclinat̄
ad malū ꝑ hītū pcti: ⁊ tūc hʒ ſuitutē pcti ⁊ libertatē iu
ſtitie. Seruitutē q̄dē pcti dico: q̄ꝛ trahit̄ ad ꝯſentiēdū
pctō ꝯ̄ᵃ iudiciū rōnis. Jo. 8. Qui fac̄ pctm̄ ſeru⁹ ē pcti.
Et q̄ʒtū ad h̄ dic̄. Cū. n. ſerui eſſetis pcti. Libertatē v̄o
a iuſtitia q̄ʒtū ad h̄ ꝙ hō abſq̄ʒ freno iuſtitie p̄cipitat
ſe i pctm̄. Et q̄ʒtū ad hoc dic̄. (Liberi fuiſtis iuſtitie.)
Qd̄ p̄cipue cōtigit his q̄ ex certo ꝓpoſito peccāt. Nā 4
illi q̄ ex īfirmitate vl̄ ex paſſiōe peccāt aliq̄ frēo iuſtitie
retinēt̄: vt nō videāt̄ a iuſtitia oīo liberi. Jere. ii. A ſeclo
fregiſti iugū rupiſti vīcula dixiſti nō ſuiā. Job. ii. Uir
vanus i ſupbiā erigit̄ ⁊ tāq̄ʒ pullū onagri liberꝝ ſe pu-
tat. ¶ Sciēdū ē tn̄ ꝙ iſte ſtat⁹ hʒ verā ſuitutē. liberta
tē āt nō verā: ſʒ appētē. Cū. n. hō ſit id qd̄ ē ſʒ rōnē tūc
hō v̄e ē ſu⁹ q̄ñ ab aliq̄ extrēo adducit̄ ab eo ꝙ ē rōnis.
Sʒ ꝙ aliq̄s frēo rōnis nō cohibeat̄ a ſeq̄la cōcupiſcētie
ē libtas q̄ʒtū ad opinionē illi⁹ q̄ ſūmū bonū putat cōcu
¶ Deinde cū dic̄. (Quē ḡ fructū ⁊c̄.) Oñ (pita ſeq.
dit effectū pcti. Et vnū q̄dē effcm̄ excludit. ſ. effctm̄
fructuoſū cū dic̄. Quē ḡ fructū. ſ. cū peccabatiſ i illis. ſ.
pctis. Sūt. n. īfructuoſa pcti opa: q̄ꝛ nō adiuuāt hoīeʒ 5
ad btitudinē cōſeq̄ndā. Yſa. 59. Opa eoꝝ opa inutilia.
Mic. 2. Ue q̄ cogitatiſ inutile ⁊ opamini malū i cubilib⁹
vr̄is. Aſtruit āt effcm̄ confuſibilē dicēs. i q̄b⁹. ſ. pctis. i.
d q̄b⁹ nūc. ſ. i ſtatu p̄ntie erubeſcitiſ ꝑꝑ eoꝝ turpitudinē.
Je. 31. poſtq̄ʒ oñdiſti mihi ꝑcuſſi femur meū ꝯfuſiōe ⁊ eru
bui. yſa. i. Erubeſcetiſ ſup oꝛtiſ. ſ. voluptatiſ q̄s elegeratis.
¶ Deinde cū dicit. (Nā finis ⁊c̄.) Pōit finē pcti dicēs.
Nā finis illoꝝ. ſ. pctōꝝ moꝛs ē. q̄ q̄dē ⁊ ſi nō ſit finis
opāt pctm̄: q̄ꝛ peccādo nō itēdit moꝛtē icurrere ē tn̄ fi
nis ipſoꝝ pctōꝝ: q̄ꝛ nata ſunt moꝛtē iducere. ⁊ tpaleʒ:
q̄ꝛ cū aīa a ſe deū ſeparat dignū eſt: vt ab ea coꝛpus ſuū
ſepet̄. Et eternā: q̄ꝛ cū aliq̄s vult ſeparari a deo ꝑꝑ cōcu

c pıſcētiā pctī dignū eſt vt ab eo eternaliter ſeparet̄: qđ
eſt mors eterna.ſ.ꝑ. Qui talia agūt digni ſunt morte.
¶ Deīde cū dic̄.(Nūc v̄o ⁊c̄.) Oñdit q̄litatē ſtatus iu
ſtitie. Et ꝑmo pōit ꝯditionē ſtat⁹ iuſtitie. 2° effectū ibi.
(Habetis fructū vr̄m ⁊c̄.) 3° pōit finē ibi.(Finē v̄o ⁊c̄.)
¶ Circa ꝑͫ ꝯſiderādū ē ꝙ ſic q̄ñ aliqs a pctō īclinat̄
ad malū ē liber a iuſtitia.ita cū aliqs ex hītu iuſtitie ⁊
grē īcliat̄ ad bonū ē liber a pctō: vt.ſ.ab eo ñ ſupet̄ vſ
q3 ad cōſeſū. Uñ dic̄. Nūc vero.ſ.ī ſtatu iuſtitie libera
ti a pctō. Jo.8. Si filius vos liberauerit vere liberi eri
tis. Siſr e3̄ ſicut in ſtatu pctī eſt aliqs ſeruus pctī cui
2 obedit: ita ī ſtatu iuſtitie eſt aliqs ſeruus dei volūtarie
obediēs: ſm illud ꝑs. Seruite dñō ī leticia. Et hoc eſt
qđ ſubdit.(Serui aūt ſcī deo.) ꝑs. O dñe q2 ego ſeru⁹
tuus ⁊c̄. Hec aūt vera ē libertas ⁊ optima ſeruitus: q2
ꝑ iuſtitiā hō īclinat̄ ad id qđ ꝯuenit ipſi qđ ē ꝓpͥū hoīs
⁊ auertit̄ ab eo qđ ꝯuenit ꝯcupīc: qđ ē maxie beſtiale.
¶ Deīde cū dic̄:(Habetis fructū ⁊c̄.) Ponit effectū iu
ſtitie dicēs.(Hētis fructū vr̄m ī ſanctificatione).i. ipſa
ſanctificatio: h̄ eſt executio ſcitatis ꝑ bona opera ē fru
ctus veſter mq̄ztū.ſ.h̄ ſpāl̄r ⁊ ſcē vos delectat. Ecce.9.
Flores mei fruct⁹ ⁊c̄. Gal. Fruct⁹ ſpūs ē gaudiū pax ⁊c̄.
¶ Cōſequēter pōit finē dicēs.(Finē v̄o hētis vitā eter
nā.) Que qdē ē finis ⁊ ipſoꝝ iuſtoꝝ: q ꝓꝑ vitā eternā
hēndā oīa opant̄. Mat.6. Primū q̄rite regnū dei ⁊c̄.
Et ēt ipſoꝝ opeꝝ q̄ cū ex obediētia dei fiāt ⁊ ad dei imi
tatiōnē vitā eternā merent̄. Jo.10. Oues mee vocē me
3 am audiūt ⁊ ſequunt̄ me: ⁊ vitā eternā do eis.
¶ Deīde cū dicit.(Stipēdia.n.pctī ⁊c̄.) Manifeſtat
qđ dixerat de finib⁹ maloꝝ ⁊ bonoꝝ. Et ꝑ q̄ztū ad ma
la dic̄. Dictū ē ꝙ finis pctoꝝ ē mors. Stipēdia.n.pctī
ſunt mors. Dr̄ āt ſtipēdia mercedes militū a ſtipe pē
dēda.i. pōderāda: q2 pecunia diſtribuēda militibus pō
derabat̄. Q2 g̃ pctōres pctō militāt mēbra ſua exiben
tes arma pctō: vt.ſ. dictū ē: mors dr̄ eē ſtipēdiū pctī.i.
retributio quā retribuit ſibi ſeruiētib⁹. Et ex hoc mani
feſtū ē ꝙ mors ſit finis pctōꝝ nō quē peccātes q̄rūt: ſ3
q eis retribuit̄. ꝑs. Ignis ſulphur ſpūs ꝓcellaꝝ ꝑs cali
4 cis eoꝝ. Quātū v̄o ad bona dic̄.(Grā dī vita eterna.)
Q2.n. dixerat iuſtos hoīes hr̄e vitā eternā quā certū ē
nō poſſe hr̄i niſi ꝑ grāꝫ.iō hoc ip3 ꝙ bona opamur ⁊
ꝙ opus nr̄m ē dignū vita eterna: ē a grā dei. Uñ ⁊ in
ꝑs. dr̄ Grāꝫ ⁊ glīāꝫ dabit dñs. Sic igit̄ opa nr̄a ſi cōſi
derarent̄ ī ſui nā ⁊ ſm ꝙ ꝓcedūt ex libero arb. hoīs ñ
merent̄ ex cōdigno vitā eternā: ſ3 ſolū ſm ꝙ ꝓcedūt ex
grā ſpūſſcī. Uñ dī Jo.4. Q2 fiet in eo fons aque ſaliē
tis in vitā eternā. Et hoc fit in xp̄o Jeſu dño nr̄o.i. per
xp̄m vel inq̄ztū in ipſo ſumus ꝑ fidē ⁊ charitatē. Jo.6.
Oīs q videt filiū ⁊ credit in eū h3 vitam eternam.

CAP. VII.

5 An ignoratis frēs: ſciētib⁹.n. le
4.d. gē loquor: q2 lex ī hoīe dñat̄ q̄3
31.q. to tp̄e viuit. Nā q̄ ſub uiro ē mu
p[a].ar lier viuēte viro alligata eſt legi.
ti.3. Si āt mortu⁹ fuerit vir ei⁹: ſoluta ē a lege vi
5[m]. ri: igit̄ uiuēte viro vocabit̄ adultera ſi fuerit
cū alio viro: ſi aūt mortuus fuerit vir ei⁹: li
berata eſt a lege viri: vt nō ſit adultera ſi fue
rit cū alio viro. Itaq3 frēs mei ⁊ vos mor
3[a].q. tificati eſtis legi ꝑ corpus xp̄i vt ſitis alteri
13 us q ex mortuis reſurrexit: vt fructificetis
ar.4. deo. Cū.n. eſſemus ī carne: paſſiōes pctōꝝ
3[m] q̄ ꝑ legē erāt opabant̄ ī mēbris nr̄is. vt fru
ctificarēt morti. Nūc aūt ſoluti ſumus a le a
ge mortis ī q̄ detinebamur. ita vt ſeruiāus
in nouitate ſpūs ⁊ nō in vetuſtate littere.

¶ Poſtq̄3 aplſ oñdit ꝙ ꝑ grāꝫ xp̄i liberāur a pctō: h̄
oñdit ꝙ ꝑ eādē grāꝫ xp̄i liberamur a ſuitute legis. Et
circa h̄ duo facit. Primo ꝓponit ꝓpoſitū. Scđo exclu
dit obōnē. ibi.(Quid g̃ dicemus ⁊c̄.) ¶ Circa ꝑmū3
duo facit. Prīo oñdit ꝙ ꝑ grāꝫ xp̄i liberamur a ſuitu
te legis. Scđo oñdit vtilitatē huius liberationis ibi.
(Ut fructificem⁹ deo ⁊c̄.) ¶ Circa ꝑͫ tria facit. Primo
ponit documētū ex quo arguit̄ ad ꝓpoſitū oñdēdū. 2°
manifeſtat ip3 ibi.(Nā q̄ ſub viro ē ⁊c̄.) 3° ꝯcludit ibi. 2
(Itaq3 frēs mei ⁊c̄). Documētū aūt ꝓponit eis q̄ſi no
tū. Uñ dic̄. An ignoratis frēs.q.d. hoc ignorare nō d͛
betis. ꝑ[a] Cor.14[a]. Si qs ignorat ignorabit̄. Et cēm q̄
re nō debēt ignorare. oñdit ſubdēs.(Sciētibus.n. legē
loquor.) S3 cū romani gētiles eēnt ⁊ legē moyſi igno
rarēt. vr̄ eis nō ꝯpetere qđ h̄ dr̄. Et iō qdā expoſuerūt
hoc de lege nāli q̄ gētibus nō erat īcognita: ſ3 illud.ſ.
2°. Cū gētes q̄ legē ñ hn̄t nāliter ea q̄ legis ſunt faciūt
⁊c̄. Uñ ⁊ ſubdit̄. Q2 lex ī hoīe domiat̄.ſ. nālis q̄3to tp̄e
.ſ. viuit lex in hoīe. Que qdē viuit q̄3diu rō nālis effi
caciter in hoīe viget. Morit̄ aūt lex nālis ī hoīe. q̄ñ rō
nālis paſſiōibus ſuccūbit. Pſa.24. Diſſipauerūt ſe dus 3
ſempiternū.ſ. legis nālis. Sed hoc nō videt̄ eſſe ſm in
tētionē aplī q abſolute ⁊ indeterminate de lege loquēs
ſemꝑ loqtur de lege moyſi. Et ideo dđm eſt ꝙ romani
fideles nō erant ſolū gentes: ſed inter eos erāt multi iu
dei. Uñ habet̄. Act.18. Paulus corinthi inuenit que
dā iudeū noīe aquilā: q nuꝑ venerat ab Italia ⁊ ꝑ ſcil
lā vxorē eius: eo ꝙ ꝑcepiſſet claudius diſcedere oēs iu
deos a Roma: lex ergo hoc mō dñatur in hoīe q̄3to tē
pore viuit.ſ. homo. Data.n. eſt lex ad dirigēdū hoīes ī
via huius vite ſm illud ꝑs. Legem ſtatuit ei ī via quā
elegit. Ideo legis obligatio morte ſoluitur.
¶ Deīde cū dicit.(Nā q̄ ſub viro ⁊c̄.) Manifeſtat:
qđ dixerat ꝑ exēplū ī lege mr̄imonij. Et ꝑ ponit exem 4
plū. 2° manifeſtat ꝑ ſignū ibi.(Ergo viuēte ⁊c̄.) ¶ Cir
ca ꝑͫ duo facit. ꝑ in exēplo ponit quō obligatio legis
durat vita durāte dicēs. Nā mulier q̄ ſub viro.i. ſub vi
ri ptāte eſt ex lege diuina q̄ dictū eſt Gen̄.3°. Sub viri
ptāte eris. Alligata eſt legi.ſ. qua tenet̄ cōuenire viro:
ſm illud Mat.9. Quos deus cōiunxit hō non ſepet.
Et hec qdē inſeparabilitas matrimonij ꝑcipue cātur ī
q̄ztū eſt ſacramētū cōiunctionis īdiſſolubilis xp̄i ⁊ ec
clie vel verbi ⁊ humane nature in ꝑſona xp̄i. Ephe.2.
Sacramētū hoc magnū ⁊c̄. ¶ Scđo ibi.(Si āt mor
tuus ⁊c̄.) Manifeſtat ī exēplo quō obligatio legis ſol
uit̄ poſt mortē dicēs. Si aūt vir.ſ. mulieris fuerit mor
tuus: mulier ꝑ mortē viri ſoluta eſt a lege mariti.i. a le 5
ge mr̄imonij q̄ obligat̄ viro. Cū.n. vt Aug. aīt libro de
nuptijs ⁊ ꝯcupiſcētia nuptie ſint bona mortaliū nō ſe
extēdit obligatio nuptiaꝝ poſt vitā mortalē. Et ꝓꝑ h̄
in reſurrectōe q̄ñ erit vita imortalis: neq3 nubēt neq3
nubēt̄: vt dr̄ Mat.22. Ex quo p3 ſi aliqs morīat̄ ⁊ re
ſurgat ſicut ī Lazaro accidit nō erit vxor: q̄ fuerat niſi
de nouo cū ipſo cōtrahet. ¶ Sed ꝯ hoc īducit̄ qđ hr̄
Heb.11. Acceperūt mlīeres de reſurrectione mortuos
ſuos. ¶ S3 ſciēdū eſt ꝙ mulieres nō receperūt mari
tos ſuos: ſ3 ſuos filios: ſic mulier q̄dā ꝑ Heliā: vt hr̄ ter
tij reg.17. Et alia ꝑ heliſeū: vt hr̄ q̄rti reg.4°. Alr̄ aūt
ſe h3 in ſacramētis q̄ imprimūt caracterē q eſt q̄dā con
ſecratio anime imortalis. Oīs aūt cōſecratio manet q̄3
diu manet res cōſecrata: ſicut p3 in cōſecratione eccle
ſie vel altaris. Et ideo ſi baptizatus vel ꝯfirmat⁹ vel or

dinat⁹ moriat̄ ꝛ reſurget nō dꝫ iterū eadē ſacra accipe.
¶ Deinde cū dicit. (Ergo viuēte ꝛc̄.) Manifeſtat ꝙ dixerat p ſignū. Et p̄mo q̄ꝫtū ad obligationē matrimonij q̄ durat i muliere viuēte viro. cuius ſignū eſt ꝙ vocat̄ adultera ſi fuerit cū alio viro. ſ. ei carnalr̄ cōmixta viuēte viro ſuo. Jere. 3. Si dimiſerit vir vxorē ſuā ꝛ recedēs ab eo duxerit viꝝ alteꝝ. nunq̄ nō polluta ꝛ cōtaminata eſt mulier illa. ¶ Scđo ibi. (Si āt mortuus ꝛc̄.) Inducit ſignū q̄ꝫtū ad hoc ꝙ obligatio legis m̄rimonij ſoluit̄ p mortē dicēs: ꝙ ſi vir ei⁹. ſ. mulieris mortuus fuerit: liberata ē mulier a lege viri. i. q̄ obligat̄ viro: vt nō ſit adultera ſi fuerit cū alio viro carnalr̄ eī cōmixta p̄ſertim ſi ei m̄rimonialr̄ cōiūgat̄. p̄ᵃ Cor. 7. Si dormierit vir eius. ſ. mulieris liberata eſt. cui vult nubat. Ex quo pꝫ ꝙ ſcđe nuptie vel tertie vl̄ q̄rte ſunt ſꝫ ſe licite: ꝛ nō ſolū p diſpēſatiōeꝫ: vt vr̄ dicere Chryſo. ſup Mat. dic̄ ꝙ ſicut Moyſes p̄miſit libellū repudij ita apl̄s p̄miſit ſcđas nuptias. Nulla ē. n. rō ſi lex m̄rimonialis ſoluitur p mortē: q̄re nō liceat cōiūgi rēanēti ad 2ᵉ vota trāſire. Qꝫ aūt apl̄s dic̄. p̄ᵃ Thi. 3. Qꝛ opꝫ ep̄ꝫ eē vni⁹ vxoris viꝝ nō hoc dicit̄. qꝛ ſcđe nuptie ſint illicite. ſꝫ pp̄ defectū ſacramenti: qꝛ non eſſet vnius viri vxor: ſicut chriſtus eſt ſponſus vnius eccleſie.

¶ Deinde cū dicit. (Itaqꜫ frēs mei ꝛc̄.) Cōcludit p̄ncipale ꝓpoſitū dicens. (Itaqꜫ ꝛc̄). i. p hoc ꝙ eſtis facti mēbra corporis xp̄i ſimul cū eo mortui ꝛ ſepulti: vt ſupra ē habitū mortificati eſtis legi. i. q̄ꝫtū ad hoc ꝙ ceſſat in vobis obligatio legis. ita. ſ. vt iā ſitis alteri⁹. ſ. xp̄i 3
eius legi ſubiecti: q̄ eſt mortuis reſurrexit. i quo ꝛ vos reſurgētes nouā vitā aſſumpſiſtis. Et ita n̄ lege p̄oris vite: ſꝫ lege noue vite tenemini obligati. vr̄ aūt eſſe diſſimilitudo q̄ꝫtū ad h̄ ꝙ i p̄cedēti exēplo vir moriebat̄. ꝛ remanebat mulier abſqꜫ obligatōe legis. Hic aūt ille q̄ ſoluit̄ ab obligatōe dr̄ mori: ſꝫ ſi recte ꝯſideremus vtrūqꜫ ē eiuſdē rōnis: qꝛ cū m̄rimoniū ſit iter duos ſicut q̄dā relatio nō refert q̄cūqꜫ eoꝝ moriat̄ ad hoc ꝙ tollat̄ lex m̄rimonij. vtrūlibet. n. cōtingat manifeſtū ē ꝙ per mortē q̄ cōmorimur xp̄o ceſſat obligatio veteris legis.

4 ¶ Deīde cū dicit. (Ut fructificemus.) Oñdit vtilitatē p̄dicte liberatiōis. Et circa hoc tria facit. P̄rio pōit vtilitatē dicēs. (Ut fructificemus deo.) Per hoc. n. ꝙ ſumus facti mēbra xp̄i in xp̄o manētes poſſum⁹ fructū boni op̄is facere ad honorē dei. Jo. 15. Sic̄ palmes nō pōt ferre fructū ꝛc̄. ¶ Scđo ibi. (Cū. n. eſſemus ꝛc̄.) Oñdit ꝙ iſte fruct⁹ ipediebat̄ q̄n eram⁹ ſub ſuitute legis dicēs. (Cū eēm⁹ i carne). i. ſubi ꝯcupiſcētijs carnis ĩfra. 8. Uos āt nō eſtis i carne: ſꝫ i ſpū. paſſiōes āt ꝛ affectiōes pctōꝝ q̄ q̄dē erāt p legē vel notificate vl̄ augmētate occaſioalr̄: vt. ſ̄. patuit op̄abant̄ i mēbris n̄ris. i. mouebāt mēbra n̄ra. Ja. 4. Un̄ bella ꝛ lites. nonne ex cōcupiſcētijs. Et h̄ vt fructificarēt morti. i. vt facerēt fructū mortl. Jac. p̄. Pctm̄ cū ꝯſumatū fuerit gn̄at mortē.
¶ Tertio ibi. (Nūc aūt ſoluti.) Oñdit ꝙ p̄dicta vtilitas acq̄rit̄ ab hoīs q̄ ſunt liberati a ſuitute legis dicēs
5 Nūc āt ſoluti ſum⁹ p grāꝫ xp̄i a lege mortis. i. a ſuitute legis moyſi: q̄ dr̄ lex mortis. Uel qꝛ corp̄alr̄ occidebat abſqꜫ miſericordia. He. 10. Irritā q̄s faciēs legē moyſi ꝛc̄. Uel poti⁹ dr̄ lex mortis: qꝛ ſpūalr̄ occidebat p occaſionē ſꝫ illud 2ᵉ Cor. 3. Lr̄a occidit ꝛc̄. In q̄ lege nos tenebāur q̄ſi ſerui ſub lege. Gal. 3. P̄ri⁹ aūt q̄ꝫ veniret fides ſub lege cuſtodiebāur. Ita. ſ. ſum⁹ ſoluti vt ſeruiamus i nouitate ſpūs i ſpū renouati p grāꝫ xp̄i. Eze. 36. Dabo vobis cor nouū ꝛ ſpūꝫ nouū ponā i medio vr̄i n̄ in vetuſtate littere. i. nō ſ̄m veterem legem. Uel non i vetuſtate pcti: quā lr̄a legis auferre nō potuit. p̄s. Inueteraui iter oēs inimicos meos. Lectio. II.

b Uid ergo dicemus lex pctm̄ ē abſit. † Sꝫ pctm̄ nō cognoui niſi p legē. Nā ꝯcupiſcētiā neſciebā. niſi lex diceret. Nā concupiſces. Occaſiōe aūt accepta pctūꝫ p mādatū operatū eſt in me oēꝫ cōcupiſcētiā. Sine lege. n. pctūꝫ mortuū erat. Ego aūt viuebā ſine lege aliq̄n. Sꝫ cū veniſſet mādatū pctūm reuixit. Ego aūt mortu⁹ ſum ꝛ inuētū ē mihi mādatū qđ erat ad vitā: hoc eē ad mortē nā pctūm occaſiōe accepta p mādatū ſeduxit me: ꝛ p illud occidit. Itaqꜫ lex q̄dem ſcā: ꝛ mādatū ſcūꝫ ꝛ iuſtū ꝛ bonū. Qđ ergo bonū eſt: mihi factū eſt mors. Abſit. Sꝫ pctm̄ vt appeat pctm̄ p bonū opatū ē mihi mortē vt fiat ſupra modū peccās pctm̄ p mādatum. c

p̄ᵃ 2ᵉ q. 90. arti. i.

¶ Poſtq̄ꝫ apl̄s oñdit ꝙ p grāꝫ xp̄i liberāur a ſuitute legis: ꝛ ꝙ iſta liberatio ē vtilis. hic r̄ndet cuidā obōni q̄ ex p̄miſſis occaſiōeꝫ hꝫ p q̄ꝫ vr̄ ꝙ lex vet⁹ n̄ ſit bona. Et circa h̄ duo fac̄. P̄rio ſoluit obōnē p quā vr̄ legē nō eē bonā. Scđo oñdit legē eē bonā ibi. (Scimus. n. ꝛc̄.) Circa p̄ᵐ duo fac̄. P̄rio ꝓponit obōnē q̄ꝫtū ad ipſam legē. Scđo ſoluit ibi. (Itaqꜫ lex q̄dē ſcā ꝛc̄.) Dicit ḡ p̄. Dictū ē ꝙ paſſiōes pctōꝝ erāt p legē ꝛ ꝙ ē lex mortis. ꝙ ḡ dicem⁹ ex his ſeq. Nūq̄d dicem⁹ ꝙ lex eſt pctm̄. Qđ q̄dem pōt itelligi duplr̄. Uno⁹. ꝙ lex pctm̄ doceat ſic̄ dr̄: Jere. 10. Leges pp̄loꝝ vane ſunt: qꝛ. ſ. vanitatē docēt. Alio⁹. vt lex dicat̄ pctm̄: qꝛ ille q̄ legē dedit peccauerit talē legē ferēdo: ꝛ hec duo inicē ſe cōſequunt̄: qꝛ ſi lex pctm̄ docet legiſlator legē ferēdo peccat. Yſa. 10. Ue q̄ cōdūt leges iniq̄s. vr̄ aūt ꝙ lex pctm̄ doceat ſi paſſiones pctōꝝ ſunt p legē: ꝛ ſi lex ducit ad mortē.
¶ Deīde cū dicit. (Abſit.) ſoluit p̄dictā obōnē. ¶ Circa qđ ſciēdū eſt ꝙ ſi lex p ſe ꝛ directe cāret paſſiones pctōꝝ vel mortē: ſequeret̄ ꝙ lex eēt peccatū altero modoꝝ dictoꝝ. nō aūt ſi lex eſt occaſio paſſionū pcti ꝛ mortis. Circa hoc ḡ tria facit. p̄ oñdit q̄d lex p ſe facit. ſcđo oñdit q̄d ex ea occaſiōalr̄ ſequat̄ ibi. (Occaſione āt accepta ꝛc̄.) ¶ Circa p̄ᵐ tria facit. P̄rimo r̄ndet ad q̄ōnē dicēs. (Abſit). ſ. ꝙ lex ſit pctm̄. Neqꜫ. n. ipſa docet pctm̄: ſ̄m illud p̄s. Lex dn̄i imaculata neqꜫ legiſlator peccauit q̄ſi iniuſtā legē ferēs ſ̄m illud puer. 8. Per me reges regnāt ꝛc̄. ¶ Scđo ibi. (Sed pctm̄ ꝛc̄.) Pōit id qđ p ſe ptiet ad legē. ſ. notificat̄ peccatū n̄ auferre. Et h̄ ē ꝙ dicit. (Sꝫ pctm̄ n̄ cognoui niſi p legē.) ſupra tertio. Per legē. n. cognitio pcti: Et ſi q̄dē h̄ itellr̄ de lege n̄ali manifeſtū ē qđ dr̄. qꝛ p legē n̄ale hō ꝯiudicat bonū ꝛ malū. Eccl. 17. Sēſu ipleuit corda illoꝝ ꝛ bona ꝛ mala oñdit. Sꝫ apl̄s h̄ vr̄ loq̄ de lege veteri quā ſignificauit ſupra dicēs. (Nō i vetuſtate lr̄e.) ¶ Dōꝫ ē ḡ ꝙ ſine lege poterat q̄dē pctm̄ cognoſci ſ̄m ꝙ hꝫ rōnē ihoneſti. i. ꝯ rōnē exiſtēs: nō aūt ſ̄m ꝙ importat offenſam diuinā: qꝛ per legeꝫ diuinitus datam manifeſtat̄ homini ꝙ deo diſplicent peccata hūana in hoc ꝙ ea ꝓhibet ꝛ mandat puniri. 5
¶ Tertio ibi. (Nā cōcupiſcētiā ꝛc̄.) ꝓbat qđ dixerat dicēs. (Nā cōcupiſcētiā neſciebaꝫ niſi lex diceret. (Non concupiſces.)
¶ Circa ꝙ ꝯſiderādū ē ꝙ h̄ ꝙ dixerat. pctm̄ n̄ cognoſcebā niſi p legē. Poſſet aliq̄s referre ad ipꝫ actum pcti quē lex i noticiā hoīs ducit dum ꝓhibet. ꝛ hoc q̄dem

e verũ eſt q̃tũ ad aliqua pctã. Dr̃.n. Leui. 18. Mulier ñ
ſuccũbet iumẽto. ℂ Sʒ ꝙ hic nõ ſit itellectus apli pʒ
ex his q̃ hic dñr. Nullus.n.eſt q ipſum actũ cõcupiſcẽ
tie ignoꝛet: cũ oẽs ipſuʒ experiant̃. Eſt ḡ itelligẽdũ ſic̃
ſupꝛa dixius ꝙ pctm̃ nõ cognoſcit̃ niſi p legẽ q̃tũ ad
reatũ pene ⁊ offenſam dei. Jõ aũt hoc pbat p cõcupi/
ſcẽtiã: q: cõcupiſcẽtia pꝛaua cõiter ſe hʒ ad oĩa pctã. vñ
⁊ Glo. dič. Aug. Hic elegit apls qḋ eſt gñale pctm̃. ſ. cõ
a cupiſcẽtiã. Bona eſt ḡ lex q̃ dũ cõcupiſcẽtias phibet:
oĩa mala phibet. Põt aũt itelligi ꝙ cõcupiſcẽtia ſit ge
nerale pctm̃ ſʒ ꝙ ſumit̃ p cõcupiſcẽtia cuiuſlibet pcti.
Nõ aũt ſic appellauit. Aug. cõcupiſcẽtiã gñale pctm̃
ſʒ q: eſt radix ⁊ cã oĩs pcti aliqua cõcupiſcẽtia ſpãlis.
cõcu Un̄ ⁊ Glo. dicit ꝙ cõcupiſcẽtia eſt generale pctm̃. vñ
piſcẽ oĩa mala veniũt. Induč.n. apls pceptũ legis qḋ habet̃
tia ẽ Exo. 20. Ubi ſpãliter phibet̃. Nõ cõcupiſces rẽ pri/
gña/ mi tui q̃ eſt cõcupiſcẽtia auaritie. de qua dr̃. pᵃ. Thi. 6.
le Radix oĩum maloꝝ eſt cupiditas. Et hoc iõ: q: pecu
pec/ nie obediũt oĩa: vt dr̃ Ecc. 10. Et iõ cõcupiſcẽtia de q̃
catũ hic loqtur eſt gñle malũ: nõ cõitate gñis: vel ſpẽi: ſed
cõitate cauſalitatis. Nec eſt ↄ̃ꝛium qḋ habet̃ Ecc. 10.
Initiũ oĩs pcti ſupbia. Nã ſupbia eſt initiũ pcti ex pte
auerſionis. cupiditas aũt eſt pncipiuʒ pctõꝝ ex pte
cõuerſionis ad bonũ ↄmutabile. Põt aũt dici ꝙ apls
ſpãliter aſſumit cõcupiſcẽtiã ad ppoſiti manifeſtatio/
3 nẽ q: vult oſtẽdere ꝙ ſine lege pctm̃ nõ cognoſcebat̃
inq̃tũ. ſ. ptinet ad offenſam dei ⁊ hoc maxie pʒ i hoc
ꝙ lex dĩ phibet cõcupiſcẽtiã q̃ ab hoĩe nõ phibet̃. Nã
ſolus deus hoĩem reũ reputat pp cõcupiſcẽtiã cordis
ſm illud pmo Reg. 16. Hoĩes vidẽt q̃ parẽt: deus aũt i
tuet̃ coꝛ. Jõ aũt lex dei potius phibuit cõcupiſcẽtiam
rei aliene q̃ furto aufert̃: ⁊ vxoꝛis aliene que p adulte
riũ violat̃ q̃ʒ cõcupiſcẽtiã alioꝝ pctõꝛum: q: iſta pec/
cata ẽt concupiſcentia habent quãdam delectationem
quod non contingit de aliis pctis.
ℂ Deide cũ dicit. (Occaſione aũt ⁊c̃.) Oſtẽdit qd ex
4 lege occaſionalr̃ ↄſequat̃. Et pmo ppõit qḋ itẽdit. 2°
manifeſtat ppoſitũ ibi. (Sic lege ⁊c̃.) ℂ Dič ḡ p°. ꝙ
peccatũ occaſiõe accepta p mãdatũ. ſ. legis phibentis
pctm̃ operatũ ẽ i me oẽm cõcupiſcẽtiã. Pctm̃ aũt põt
h̃ itelligi ſm emphaticã locutionẽ: q: ipſe ẽ pcti pnci/
piũ. Et ſm hoc i hoĩe operat̃ oẽm cõcupiſcẽtiã pcti. p
ma. Jo. 3. Qui facit pctm̃ ex dyabolo ẽ: q: ab initio dya/
bolus peccauit. Sʒ q: apls h̃ de dyabolo mẽtiõem nõ
fecerat põt dici ꝙ pctm̃ actuale qḋcunq; ẽ cogitatiõe
apphẽſum opat̃ in hoĩe ſui cõcupiſcẽtiã. ſm illud Ja.
p°. Unuſqſq; tẽtat̃ a ↄcupiſcẽtia ſua. deide ↄcupiſcẽtia
parit pctm̃. Sed melius ẽ ꝙ hoc referamus ad pctm̃
qḋ. ſ. dixerat p vnũ hoĩem i mũdũ igreſſuʒ. ſ. ad pctm̃
5 oꝛigiale qḋ. ſ. aũt gr̃aʒ xp̃i ẽ i hoĩe ſm culpã ⁊ penã. ſʒ
veniẽte gr̃a trãſit reatu ⁊ pmanet actu q̃tũ ad ſomitẽ
pcti: vel cõcupiſcẽtiã habitualẽ q̃ opat̃ i hoĩe oẽm cõ/
cupiſcẽtiã actualẽ ſiue hoc referat̃ ad cõcupiſcẽtias di
uerſoꝝ pctõꝝ. Alia.n. cõcupiſcẽtia furti alia adulterĳ
⁊ ſic de aliis. Siue referat̃ ad diuerſos ↄcupiſcẽtie gra
dus put cõſiſtit i cogitatiõe delectatiõe cõſenſu ⁊ ope.
Sʒ ad hũc effectũ i hoĩe opãdũ pctm̃ accipit occaſio
nẽ ex lege. Et hoc eſt qḋ dič. (Occaſione accepta.) Ul
q: adueniẽte mãdato addit̃ rõ pᵣuaricatiõis: q: vbi nõ
eſt lex nec pᵣuaricatio: vt ſupꝛa. 4. dctm̃ eſt vel q: cre/
ſcit deſideriũ pcti phibiti rõnibus ſupꝛa poſitis. Et eſt
notãdũ ꝙ nõ dič ꝙ lex dederit occaſionẽ peccãdi: ſed
q: ipm̃ pctm̃ occaſionẽ acceperit ex lege. Ille.n. q dat
occaſionẽ ſcãdaliçat. ⁊ p ↄñs peccat. qḋ qdẽ fit qñ ali/
qs facit aliqḋ opus minus rectũ vñ prius offenditur
aut ſcãdaliçat̃. puta ſi qs loca ĩhoneſta frequẽtaret lʒ ñ
d mala itẽtiõe. Un̄ dr̃ infra. 14. Hoc iudicate magis ne po
natis offendiculũ fratribus vel ſcãdalũ. Sʒ ſi qs rectũ
opus faciat. puta ſi det elemoſynã. ⁊ alius īde ſcãdali/
çat̃ ipſe nõ dat occaſionẽ ſcãdaliçãdi. vñ ñ ſcãdaliçat
nec peccat: ſed alius accipit occaſionẽ q ſcãdaliçat̃: ⁊
ille peccat. Sic igit̃ lex rectũ aliqd fecit: q: pctm̃ phi/
buit. vñ occaſionẽ nõ dedit peccãdi: ſʒ hõ occaſionẽ ex
lege accipit: ⁊ pp hoc ſeqtur ꝙ lex nõ ſit pctm̃: ſʒ ma/
gis ꝙ pctm̃ ſit ex pte hoĩs. Sic igit̃ itelligẽdũ ẽ ꝙ paſ
ſiões pctõꝝ q̃ ptient ad ↄcupiſcẽtiã pcti nõ ſunt p le/
gẽ: quaſi lex illa opet̃: ſʒ pctm̃ illas opatur accepta oc
2 caſiõe ex lege. Et eadẽ occaſione dr̃ lex moꝛtis. nõ q̃ſ
lex moꝛtẽ opet̃: ſʒ q: pctm̃ moꝛtẽ opatur occaſione ac
cepta ex lege. Põt aũt eodẽ ſenſu lr̃a aliť oꝛdiari: vt di/
cat̃ ꝙ pctũʒ opatũ eſt p mãdatũ legis oẽm cõcupiſcẽ
tiã: ⁊ hoc occaſione accepta ab ipſo mãdato: ſed pma
expoſitio ſimpliciou ⁊ melioꝛ eſt.
ℂ Deide cũ dič. (Sie lege.n.) Mãifeſtat qḋ dixerat
⁊ hoc p experiẽtiã effectus. Et pmo ppõit effectũ. ſcḋo
reſumit cãm. ibi. (Nã pctm̃ ⁊c̃.) ℂ Circa pᵐ tria facit.
p° deſcribit ſtatũ añ legẽ. ſcḋo ſtatũ ſub lege. ibi. (Sed
cũ veniſſet ⁊c̃.) Tertio ex cõpatiõe vtriuſq; ſtatus cõ
cludit euẽtũ legis. (Et iuẽtũ eſt mihi ⁊c̃.) ℂ Dič ḡ p
mo ꝙ pctm̃ occaſiõe accepta p mãdatũ opatũ eſt i me
3 oẽm ↄcupiſcẽtiã: qḋ ex hoc apparet. Sie lege.n. pctm̃
erat moꝛtuũ. nõ qdẽ ſic ꝙ pctm̃ nõ eſſet: q: p vnũ ho
mieʒ pctm̃ i hũc mũdũ itrauit añ legẽ: vt. ſ. 2° dictũ eſt
ſʒ itelligit̃ ꝙ erat moꝛtuũ, vel q̃tũ ad cognitõeʒ hoĩs:
q q̃dã i lege phibita neſciebat ẽẽ pctã. puta cõcupiſcẽ
tiã. vel q: erat moꝛtuũ q̃tũ ad efficatiã moꝛiẽdi p cõ/
patõeʒ ad id qḋ poſtea fuit. nõ.n. hẽbat tãtã ṽtutẽ idu
cẽdi hoĩem ad moꝛtẽ q̃tã poſtea habuit occaſionẽ ac
cepta ſub lege. Habet̃.n. q̃ſi moꝛtuũ qḋ eſt debilitatũ
ṽtute. Colo. 3. Moꝛtificate mẽbꝛa vr̃a q̃ ſũt ſup terrã.
Talis ḡ erat ſtatus añ legẽ q̃tũ ad pctũʒ. Sʒ q̃lis eſ
ſet q̃tũ ad hoĩem oñdit ſubdẽs. Ego aũt viuebã ſine
lege aliqñ. Qḋ ẽt dupl̃r põt itelligi. Uno mõ q̃tũ ad
4 id qḋ hoĩ videbat̃ ex ſeipſo ꝙ viueret dũ ignoꝛabat:
pctũʒ ẽẽ p id qḋ moꝛtuꝰ erat. Apoč. 3. Nomẽ habes ꝙ
viuas: ſʒ moꝛtuꝰ es. Uel hoc dĩ p cõparatõeʒ ad moꝛtẽ
que cõſecuta eſt occaſione legis. dñr.n. minus peccan
tes viuere i cõparatiõe ad eos q magis peccant.
ℂ Deide cũ dicit. (Sʒ cũ veniſſet ⁊c̃.) Deſcribit ſta/
tũ ſub lege. Et p° q̃tũ ad pctũʒ cũ dič. (Sʒ cum veniſ
ſet mãdatũ.) Data. ſ. lege reuixit pctũʒ. Qḋ põt dupl̃r
intelligi. Uno mõ q̃tũ ad cognitionẽ hoĩs q icepit co
gnoſcere pctũʒ i ſe ẽẽ qḋ pᵣus nõ cognouerat. Jere. 31.
Poſtq̃ʒ oñdiſti mihi pcuſſi femur meũ ↄfuſus ſum: ⁊
erubui. Et ſignãter dič. Reuixit q: in paradiſo plenã
noticiã hõ habuerat de pctõ. lʒ ñ habuerit p experiẽtiã.
Uel reuixit q̃tũ ad ṽtutẽ: q: data lege occaſiõalr̃ aug
5 mẽtata ẽ ṽtus pcti. pᵃ Coꝛ. 15. Uirtus pcti lex. 2° q̃tũʒ
ad ipm̃ hoĩeʒ cũ dič. (Ego aũt moꝛtuus ſum.) Qḋ ẽt
dupl̃r põt itelligi. Uno mõ ſʒ cognitionẽ., vt ſit ſenſus
ʒ moꝛtuus ſum. i. cognouime moꝛtuũ. Alio mõ p cõpa
tionẽ ad ſtatũ poꝛẽ. vt ſit ſenſus. Moꝛtuꝰ ſuʒ. i. magis
moꝛti obligatꝰ ſuʒ q̃ʒ añ. Un̄ aliqualr̃ veruʒ ẽ qḋ dictũ
ẽ moyſi ⁊ Aarõ. Nũeri. 16. Uos iterfeciſtis ppim dñi.
ℂ Deide cũ dicit. (Et iuẽtũ ⁊c̃.) Cõcludit ex ↄpatiõe
vtriuſq; ſtatus euẽtũ legis dicẽs. Et iuẽtũ eſt ſm p̃di
cta mãdatum qḋ erat ad vitã. Pmo qdẽ ſʒ itẽtionẽ
dãtis legẽ. Scḋo q̃tũ ad ipſam mãdati honeſtatẽ ⁊ dẽ
uotionẽ obediẽtis. Eze. 20. Dedi eis pcepta bona ⁊ iu
dicia que faciẽs hõ viuet i eis. hoc mihi ad moꝛtẽ oc/
caſionalr̃. ſ. per pctũm qḋ in hoĩe erat. Job. 20. Panis
eius in vtero eius vertet̃ in fel aſpidũ intrinſecus.
ℂ Deinde

1 ¶ Deinde cum dicit.(Nā peccatū ꝛc̄.)reſumit cau/
ſā q̄ſi manifeſtā per euentū pmiſſum dicens.(Hoc
iō ꝯtingit).ſ. ꝙ mandatū qđ erat ad vitā:inueniret ad
mortem eē. Nā peccati occaſiōe accepta per mādatū
ſeduxit me.ſ.per ꝯcupiſcētiā quā in me operatū eſt:vt
dictū eſt dan̄.13. Spēs decepit te ꝛ ꝯcupiſcētia ſubuer
tit cor tuū.ꝛ per illud.ſ.mandatum occaſionaliter pec
catum me occidit.2.cor.3.Littera occidit.
¶ Deinde cū dicit.(Itaqꝫ lex ꝛc̄.)Cōcludit ꝯcluſio
nem intentā.ſ.ꝙ lex nō ſolūmodo ſit pctm̄.ſed vlteri/
us ꝙ ſit bona tanqꝫ faciens cognoſcere pctm̄ ꝛ phi/
bens ipſum. Et primo cōcludit q̄tū ad totam legem
dicens. Sicut ex pmiſſis patet.lex qdē eſt ſancta.ps.
2 Lex dñi imaculata.pmo thi.pmo. Scimus qꝫ bona ē
lex.2° q̄tū ad particulare legis mandatum dicēs. Et
mandatum legis eſt ſanctū q̄tū ad precepta cerimo
nialia qbus hoies ordinant ad dei cultum. leui.20.
Sancti eſtote:qꝫ ego ſanctus ſū. Et iuſtū q̄tū ad p/
cepta iudicialia quibus homo debito modo ordiat ad
pximū.ps. Judicia dñi vera iuſtificata ꝛc̄. Et bonū.
i.honeſtū q̄tū ad pcepta moralia.ps. Bonū mihi lex
oris tui ſup milia ꝛc̄. Qꝫ tñ oia iſta precepta ordinant
nos in deum:ideo totā legem ſanctā nominauit.
¶ Deinde cū dicit.(Qđ ergo bonū eſt ꝛc̄.)mouet q̄/
nem q̄tum ad legis effectum:ꝛ p̄ queſtionē dicens.
Qđ ḡ bonū eſt.ſ.in ſe factū eſt mihi mors.i.per ſe cau
ſa mortis. Qđ qdē aliqs poterat falſo itelligere ex eo
3 qđ ſupra dcm̄ ē. Inuētū ē mihi mādatū qđ erat ad vi/
tā hoc eē ad mortē.2° ſoluit p interemptionē dicēs.(Ab/
ſit.)Nō pōt id qđ ē ſm ſe bonū ꝛ viuificū eē cā mali ꝛ
mortis ſꝫ illđ. Mat.7. Non pōt arbor bona fructus
malos facere.tertio ibi.(Sꝫ pctm̄ ꝛc̄.)cōcordat id qđ
nūc dic̄ cū eo qđ ſupra dictū ē. Nō.n. mādatū ſic inue/
nit eē ad mortē ꝙ ipm mortē operet.ſed qꝫ occaſiōe
accepta ab ipſo pctō mortem opaf. Et hoc ē qđ dic̄. Sed
pctm̄ vt appear pctm̄.i.ex hoc appet eē pctm̄ p legis bo/
nū.i.p mādatū legis:qꝫ ex hoc ipſū bonū ē ꝙ facit co/
gnitionē pcti. Et hoc occaſionalr inq̄tū manifeſtat pec
catū. Nō aūt ſic intelligif pctm̄ per legē opatum eſſe
mortē q̄ſi ſine lege mors nō fuiſſet.dictū ē.n.ſupra ꝙ
4 regnauit mors ab Adam vſqꝫ ad Moyſē.i.cū lex nō
eēt:ſed intelligif ꝙ peccatū per legē opatur mortē:qꝫ
dānatio mortis eſt augmētata lege adueniēte. Et hoc ē
qđ ſubdif. Ita dico ꝙ pctm̄ opatū eſt mortē p bonū
vt pctm̄ fiat peccās.i.peccare faciēs p mādatū legis
occaſionaliter. Et hoc ſupra modū quo antea peccabat.
vel qꝫ acceſſit reatus p̄uaricatiōis.vel qꝫ creuit ꝯcupi
ſcētia peccati:vt ſupra dictū ē.veniēte phibitione le/
gis. Peccatū autē hic intelligif ſic̄ ſupra diximus vel
dyabolus vel potius fomes peccati. Lectio. III.

5 Scimus.n.ꝙ lex ſpiritalis eſt.
4.d. Ego aūt carnalis ſū. venūda/
15.q. tus ſub pctō. Qđ.n. operor non
6a ar. itelligo Nō.n.qđ volo bonū:
4° 2m hoc ago:ſꝫ qđ odio malū illđ facio. Si aūt
qđ nolo illđ facio.cōſentio legi qm̄ bōa ē.
Nūc aūt iā nō ego operor illud:ſꝫ ꝙ hītat i me
pctm̄.† Scio.n.qꝫ nō hītat i me.hoc ē i car
4.d. ne mea bonū. Nā velle adiacet mihi:pficer
20 ar aūt bonū nō inuenio. Nō enī qđ volo bo
ti. 1° nū hoc facio: ſꝫ quod nolo malū hoc ago.
3m Si autē qđ nolo illud facio.iā nō ego ope
ror illud: ſed quod habitat in me peccatū. b

¶ Poſtq̄ apoſtolus excluſit illa ex qbus lex vide/
baf eē mala ꝛ mali effectiua.hic pbat legē eſſe bonā.
Et circa hoc duo facit.p̄ pbat bonitatē legis ex ipſa
repugnātia q̄ in hoie inuenif ad bonū: quā lex tollere
nō pōt.2° oñdit p qd hmōi legis repugnātia tolli pōt.
ibi.(Infelix ꝛc̄.)Circa pmū tria facit.pmo pponit qđ
intendit.2° pbat propoſitū ibi.(Quod enim operor
ꝛc̄.)3° infert cōcluſionē intentā.ibi.(Inuenio igitur
ꝛc̄.)Circa pmū duo facit.p̄ pponit legis bonitatē.2°
hois ꝯditionē.ibi.(Ego ꝛc̄.)Dicit ergo p̄.dictum eſt
ꝙ lex eſt ſancta. Et hoc.dixi. Scimus.n.nos q ſumus 2
in diuinis ſapiētes ꝙ lex.ſ.vetus ſpūalis ē.ſ.ſpūi hoi/
es ꝯcordās.ps. Lex dñi imaculata. Uel ſpūalis eſt.i.a
ſpū ſancto data q digitus dei dicif in ſcripturis. Luc.
11. Si in digito dei eiicio demonia. vñ dicif exo.31. De/
dit dñs moyſi duas tabulas lapideas ſcriptas digito
dei. Lex tñ noua nō ſolū dicif lex ſpūalis:ſed lex ſpūs:
vt ps infra.8. Qui non ſolū a ſpū ſancto eſt:ſed ſpūs
ſanctus eam imprimit cordi qđ inhabitat.
¶ Deinde cū dicit.(Ego aūt carnalis ſū ꝛc̄.)Oſtē/
dit ꝯditionē hois:ꝛ pōt hoc vbū dupliciter exponi.vno
qdē mō vt aplſ loquaf in pſona hois in pctō exñtis.
Et ita hoc Aug.exponit in lib.83.q̄onū.poſtea vō i libro
ꝯ Julianū exponit hoc vt aplo intelligaf loq in perſona
ſua.i.hois ſub grā cōſtituti. Proſequamur ḡ declarā/ 3
do q̄liter hec vba ꝛ ſequentia diuerſimode pñt vtroqꝫ
mō exponi q̄uis ſcđa expoſitio melior ſit. Qđ ḡ dicif
pmo.(Ego aūt ꝛc̄.)Sic itelligēdū ē vt ly ego p rōe
hois itelligaf:q̄ ē pncipale in hoie:vñ vr vnuſqſqꝫ hō
eē ſua rō vel ſu9 itellectus:ſic̄ ciuitas vr eē rector:ciui
tatis:ita vt qđ ille fac̄ ciuitas facere videaf. Dr aūt hō
carnalis:qꝫ eius rō carnalis ē:q̄ dicif carnalis duplr.
vno mō ex eo ꝙ ſubdif carni cōſentiēs his ad q̄ caro
inſtigat.ſꝫ illđ p̄ cor.3. Cū ſit iter vos zelus ꝛ cōtētio.
ꝛc̄. Et hoc mō intelligif de hoie nōdū p gratiā repato.
Alio mō dicif rō eē carnalis.ex eo ꝙ a carne ipugnaf
ſꝫ illđ gal.5. Caro cōcupiſcit aduerſus ſpm̄. Et hoc mō
itelligif eē carnal' rō etiā hominis ſub grā ꝯſtituti. vtra
qꝫ.n.carnalis prouenit ex pctō.vnde ſubdit. Uenūda
tus ſub pctō. ¶ Sed tñ notādū ꝙ carnalitas que im 4
portat rebellionē carnis ad ſpiritū puenit ex pctō p/
mi parētis:qꝫ hoc ptinet fomite cuius corruptio ex illo
pctō deriuaf. Carnalitas aūt q̄ iportat ſubiectionē ad
carnē puenit:nō ſolū ex pctō originali:ſꝫ etiā actuali:p
qđ hō obediendo cōcupiſcētijs carnis ſeruū ſe carnis
cōſtituit.vñ ſubdit. Uenūdatus ſub pctō.ſ.vel pmi pa
rētis vel pprio. Et dicit venūdatus:qꝫ pctōr ſeipſum
vēdit in ſeruū pcti precio pprie volūtatis implende.
Yſa.50. Ecce in iniquitatibus veſtris venditi eſtis.
¶ Deinde cū dicit.(Qđ.n.operor ꝛc̄.)Oſtēdit qđ p
poſuerat.ꝛ p̄ ꝙ lex ſit ſpūalis.2° ꝙ hō ſit carnal' venū
datus ſub pctō.ibi.(Nūc aūt iā n ego ꝛc̄.)Circa pmū
duo facit.p̄ pponit pbationē.2° inducit ꝯclonem.ibi. 5
(Si aūt qđ nolo ꝛc̄.)Sumif aūt pbatio ex hois infir
mitate quā p̄ pponit.2° adducit pbationē.ibi.(Non
aūt ꝛc̄.)Infirmitas aūt hois ē manifeſta ex hoc ꝙ opa/
tur id qđ itelligit nō eē operādū.vñ dicit. Qđ.n.ope/
ror nō intelligo.ſ.eē opādū. Qđ quidē pōt itelligi du
pliciter.vno mō de eo q eſt ſubiectus pctō. qui qdē
in vlī itelligit nō eſſe operādū pctm̄:tñ victus ſugge/
ſtione demonis:vel paſſione:vel iclinatiōe puerſi ha/
bitus opatur illud. Et iō dicif operari qđ itelligit n̄ eē
operādū ꝯ ꝯſcientiā faciēs ſicut Luc.12. Seruus ſci
ens volūtatē dñi ſui:ꝛ nō faciēs digne plagis vapula

c bit multis. Alio modo poteſt itelligi ð eo qui ē in gra
tia cōſtitutus qui quidē opaꝛ malū: nō qdē exequēdo
in opere vel cōſentiēte mēte: ſed ſolū cōcupiſcēdo ſm
paſſionē ſenſibilis appetitus: ⁊ illa ꝯcupiſcētia eſt pꝛe
ter rōnē ⁊ itellectū: q: ꝑuenit eius iudicium quo ad-
ueniēte talis opatio ipediꝛ. Et ideo ſignāter nō dicit.
Intellio nō eē faciēdū ſed nō itelligo. q:. ſ. itellu nōdū
deliberato aut pcipiēte talis opō ꝯcupiſcētie iſurgit.
Gal. 5. Caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpm: ⁊ ſpūs aduerſus.
¶ Deinde cū dicit. (Nō. n. qō volo ⁊c̄.) pbat (carnē.
qō dixerat: ⁊ p diuiſionē: ⁊ p effectū. Per diuiſionē qdē ei⁹
2 qō dixit. (Qō. n. opoꝛ.) ſub q̄ duo ꝯtineꝛ. ſ. nō agere
bonū ⁊ agere malū: q: ē ille q nō agit bonū dꝛ opari
pctm̄ pctō omiſſionis. Ex pte aūt eius qō dixit nō in-
telligo pbat p effectū. q: n. itellectus mouet volūta-
tē: velle ē effect⁹ eius: qō ē itelligere. Dicit ḡ p q̄tū ad
omiſſionē boni. Nō. n. ago h̄ bonū qō volo agere. Qō
qdē vno mō pōt itelligi de hoīe ſub pctō ꝯſtituto. ⁊ ſic
h̄ qꝫ dicit ago. ē accipiēdū ſꝫ actionē cōpletā q̄ exteri⁹
ope exerceꝛ p rōnis ꝯſenſuꝫ. Qꝛ aūt dicit volo. ē intel-
ligēdū. nō qdē de volūtate ꝯpleta q̄ ē opis ꝑceptiua.
ſed de volūtate q̄dā icōpleta q̄ hoīes i vlī bonū volūt:
3 ſicut ⁊ in vlī habēt rectū iudiciū de vno: ⁊ depꝛauaꝛ
talis volūtas in particulari vt nō agat qō in vlī intel-
ligit agēdū. ⁊ agere vellet. Sꝫ aūt qō itelligiꝛ ð hoīe p
grāꝫ repato. ecōuerſo oꝫ itelligeꝛ p h̄ qō dicit volo vo-
lūtatē ꝯpletā pdurātē in electiōe pticularis opatiōis:
vt p h̄ qō dic̄ Ago. itelligaꝛ actio icōpleta q̄ ꝯſiſtit tm̄
i appetitu ſenſitiuo nō ꝑueniēs vſqꝫ ad rōnis cōſenſū.
Hō. n. ſub grā cōſtitutus vult qdē mētē ſuaꝫ a pꝛauis
ꝯcupiſcētijs ꝯſeruare: ſed h̄ bonū nō agit ꝑpter motus
iordinatos ꝯcupiſcētie iſurgētes i appetitu ſenſitiuo.
Et ſile ē qō dicit. gal. 5. Ut nō q̄cūqꝫ vultis illa facia-
tis. Scdo q̄tū ad ꝑpetrationeꝫ mali ſubdit. Sed qō
odio malū illō facio: qō qdē ſi intelligaꝛ ð hoīe pctōꝛe
p h̄ qō dicit. Odio itelligaꝛ qōdā odiū imꝑfectū ſm qꝫ
4 oīs hō nāl'r odit malū. p h̄ aūt qꝫ dic̄. Facio. itelligiꝛ ac
tio ꝑfecta p opis executionē ſm rōnis ꝯſenſuꝫ. Nā il-
lud odiū mali i vlī tolliꝛ i pticulari eligibili p iclinatio
nē habitus vl' paſſionis. Si vō itelligiꝛ ð hoīe ſub grā
ꝯſtituto p h̄ qꝫ dic̄. Facio itelligiꝛ eꝫ actō iꝑfecta q̄ ꝯſi
ſtit in ſola ꝯcupiſcētia appetitus ſenſitiui. p h̄ qꝫ dicit.
Odio itelligiꝛ odiū ꝑfectū q̄ qs ꝑſeuerat i deteſtatio
ne mali vſqꝫ ad finalē reꝓbationē ipſius de q̄ dicitꝛ in
ps. Perfecto odio oderā illos. ſ. malos in q̄tū ſūt pctō
res. 2. Mach. 3. Cū leges adhuc optīe cuſtodireꝛ pꝛo
pter onie pōtificis pietatē: ⁊ alios odio habētes malū.
¶ Deinde cuꝫ dicit. (Si aūt qō nolo ⁊c̄.) cōcludit ex
5 ꝑmiſſa diſpōne hoīs qꝫ lex ſit bōa dicēs. Si aūt qō no
lo illud facio q̄cūqꝫ dictoꝝ modoꝝ intelligaꝛ ex h̄ ip-
ſo qō nolo malū cōſentio legi: qm̄ bona ē in h̄ qō pꝛo-
hibet malū qō ego nāl'r nolo. Manifeſtū eſt. n. qꝫ in-
clinatio hominis ſm rōnē ad volēdū bonū ⁊ fugiēdū
malū ē ſꝫ nāꝫ vl' grāꝫ: ⁊ vtraqꝫ ē bōa. Un̄ ⁊ lex q̄ huic
inclinationi cōſentit pꝛecipiēdo bonū ⁊ ꝓhibēdo ma
lum: eadē ratione eſt bona. puerbioꝝ. 4. Donum bo-
num tribuam vobis legem meam nō derelinquatis.
¶ Deinde cū dic̄. (Nūc aūt ego ⁊c̄.) pbat qō dixerat ð
cōditōe hoīs. ſ. qꝫ ſit carnalis venūdatus ſub pctō. Et
circa h̄ tria facit. p ꝓponit qō itēdit. 2° pbat ꝓpoſitū.
ibi. (Scio. n. ⁊c̄.) 3° cōcludit itēꝫ. ibi. (Si aūt qō volo
⁊c̄.) Qꝛ aūt hō ſit carnalis venūdat⁹ ſub pctō q̄ſi aliq̄lr
ſeruus pcti. ex h̄ appꝫ qꝫ ipſe non agit: ſꝫ agiꝛ a pctō.
Ille. n. q eſt liber ipſe per ſeipſuꝫ agit: nō ab alio agiꝛ.
Et iō dicit. Dictū ē qꝫ p intellectū ⁊ volūtatē conſen-
tio legi. nūc aūt dū ꝯ legē facio ego iā nō opoꝛ illō qō

facio ꝯ legem: ſed pctm̄ qō in me habitat: ⁊ ſic pꝫ me d
ſeruū eſſe peccati in q̄tū peccatū in me q̄ſi dominiuꝫ
habēs opatur. Et h̄ qdē recte: ⁊ faciliter pōt intelligi
de hoīe ſub grā ꝯſtituto. qꝫ. n. ꝯcupiſcit malū ſm ap-
petitū ſenſitiuuꝫ ad carnē ptinentē nō ꝓcedit ex ope
rōnis ſed ex iclinatione fomitis. Illud aūt hō dicitur
opari qō rō opaꝛ: q: hō eſt id qō ē ſm rōnē. vn̄ motus
cōcupiſcētie q nō ſunt a ratione: ſed a fomite nō opaꝛ
hō: ſed fomes pcti qui hic peccatū noīaꝛ. Jac. 4. Un-
de bella ⁊ lites i vobis? Nonne ex concupiſcentijs ve
ſtris: que militant in membꝛis veſtris? Sed de hoīe
ſub pctō conſtituto hoc pꝛopꝛie intelligi non poteſt:
q: eius rō peccato cōſentit. Et iō ipſemet opaꝛ. vn̄ dic̄
Aug. ⁊ habeꝛ i gloſa. Multuꝫ fallit hō qui ꝯſentiēs ē 1
ꝯcupiſcētie carnis ſue. ⁊ qō illa deſiderat decernēs fa
cere: ⁊ ſtatuens putat ſibi adhuc eē dicēdū non ego
opoꝛ illud. Pōt tm̄ lꝫ extoꝛte exponi ēt de hoīe peccato
re. Actio. n. maxime attribuiꝛ ꝑncipali agēti qō ſm ꝓ
ꝑetatē ſuā mouet. nō autē agēti qō mouet: vel agit ſꝫ
ꝓꝑetatē alterius a quo mouetur. Manifeſtū eſt aūt
qꝫ rō hoīs ſm illud qō eſt ꝓpꝛium ſibi nō inclinaꝛ ad
malū: ſed ſm qꝫ moueꝛ a ꝯcupiſcētia. Et ideo opatio
mali quā ratio facit ꝓut eſt a ꝯcupiſcētia victa nō at-
tribuiꝛ ꝑncipalr rōni que hic p hoīeꝫ intelligiꝛ: ſed po
tius ipſi ꝯcupiſcētie vel habitui ex q rō iclinaꝛ ad ma
lum. Dicit aūt peccatū habitare in hoīe nō quaſi pec-
catum ſit res aliqua cū ſit ꝑuatio boni: ſed deſignatur 3
permanentia huiuſmodi defectus in homine.
¶ Deinde cū dicit. (Scio. n.) Pꝛobat qꝫ peccatū hi-
tans in hoīe opeꝛ malū qō hō fac̄. Et p ponit mediuꝫ
ad pbādū ꝓpoſitū. 2° illud mediū maīfeſtat. ibi. (Nā
velle ⁊c̄.) Pꝛobat ḡ pmo qꝫ pctm̄ habitās in hoīe ope
reꝛ malū qō hō facit. q̄ quidē ꝓbatio manifeſta ē ſm
qꝫ verba referūtꝛ ad hoīeꝫ ſub grā cōſtitutū q libera
tus ē a pctō p grāꝫ xp̄i: vt. ſ. 6. habitū ē. Quātū ergo
ad eū in q̄ grā xp̄i nō habitat nōdū ē liberatus a pec-
cato. In carne aūt grā xp̄i nō ihabitat: ſed hitat i mē-
te. vn̄ infra. 8. dicit qꝫ ſi xp̄s in nobis ē: coꝛpus qdem
moꝛtuū ē ꝑpter pctm̄. ſpūs aūt viuit ꝑpter iuſtifica-
tionē. Igiꝛ adhuc i carne dominaꝛ pctm̄ qō opaꝛ ꝯcu
piſcētias carnis. Carnē. n. hic accipit ſil' cū mēbꝛis ſen
ſitiuis. Sic. n. caro diſtinguiꝛ ꝯ ſpūi: ⁊ ei repugnat in- 4
q̄tū appetitus ſenſitiuus tēdit i ꝯꝛium eius qō rō ap
petit. ſꝫ illō Gal. 5. Caro cōcupiſcit aduerſus ſpm̄. Dic̄
ḡ. Dictū ē qꝫ in me ēt p grāꝫ repatio pctm̄ opaꝛ. ſed in
telligēdū ē i me ſꝫ carnē ſimul cū appetitu ſenſitiuo.
Scio. n. p rōnē ⁊ experimētū: qꝫ bonū. ſ. grē q̄ refoꝛma
tus ſuꝫ nō hitat in me. Sꝫ ne itelligaꝛ ſm rōnē ſꝫ mo
dū ſupius poſitū exponit. (Hoc ē in carne mea.) Nā i
me. i. i coꝛde meo h̄ bonū hitat. ſꝫ illud Eph. 3. Habi-
tare xp̄ꝫ p fidē in coꝛdibus veſtris. Et p h̄ pꝫ qꝫ h̄ ver
buꝫ nō patrocinaꝛ manicheis q volūt carnē nō eē bo
nā ſm nāꝫ. ⁊ ita nō eē creaturā dei bonā: cū ſcriptum 5
ſit. 1. Ti. 4. Ois creatura dei bona eſt. Nō. n. hic aplſ
agit ð bono nature: ſꝫ ð bono grē q̄ a pctō liberamur.
Si vō h̄ referaꝛ ad hoīeꝫ ſub pctō exntem ſuꝑflue ad
dit qō dic̄. h̄ ē in carne mea: q: i hoīe pctōꝛe bonū grē
nō hitat: nec q̄tū ad carnē: nec q̄tū ad mētē: niſi foꝛ
te qs extoꝛte velit exponeꝛ h̄ eē dcm̄: q: pctm̄ qō eſt ꝑ
uatio grē quodāmodo a carne deriuaꝛ ad menteꝫ.
¶ Deīde cū dic̄. (Nā velle ⁊c̄.) maīfeſtat qō dixerat
⁊ p ex hoīs facultate. 2° ex hoīs actione q̄ facultatem
demōſtrat. ibi. (Nō. n. qō volo ⁊c̄.) Facultas aūt hoīs
pmo deſcribiꝛ q̄tū ad volūtatē q̄ videꝛ i hoīe eſſe ptā
te: vn̄ dic̄. Nā velle adiacet mihi. i. ꝓpinquuꝫ ē mihi q̄
ſi ſub mea ptāte exn̄s. Nihil. n. eſt tam in hoīe volūta

te ꝯſtitu ā

te cōſtitutū q̄ȝ hoīs volūtas: vt Aug. dicit. 2° ponit fa
cultatē hoīs vel potius difficultatē q̄ȝtū ad cōſumatio
nē effectus cū ſubdit. (Perficere aūt bonū non inue
nio). ſ. in mea poteſtate exiſtēs. ſm illud ꝓuer. 16. Hoīs
ē ꝑparare animū. Et. iteruȝ. Cor hoīs diſponit vitā ſuā
ſed dn̄i ē dirigere greſſus eius. Hoc autē ṽbuȝ patroci
nari vr̄ pelagianis qui dicebāt ꝙ initiū boni operis ē
ex nobis inq̄ȝtū bonū volumus. Et h̄ ē qd̄ videt̄ apl̄s
dicere. Perficere aūt nō bonū iuenio. Sed hūc ſēſum
excludit apl̄s Phil. 2. dicēs. De⁹ eſt q opat̄ i nobis vel
le & ꝑficere. Qr̄ ḡ dicit. (Uelle adiacet mihi). ſ. ꝑ gr̄am
iā reparato: ē ex opatiōe diuine gr̄e: ꝑ quā quidē gr̄am
nō ſoluȝ volo bonū: ſed ēt aliqd̄ bōi facio: q2 repugno
1 cōcupiſcētie: & ꝯtra eā ago duct⁹ ſpū: ſȝ n̄ iuenio i mea
ꝑtāte quō iſtud bonū ꝑficiā: vt. ſ. totalr̄ ꝯcupiſcētiā ex
cludā. Et ꝑ h̄ māifeſtat̄ ꝙ bonuȝ gr̄e nō hitat i carne:
q2 ſi i carne habitaret ſic hēs facultatē volēdi bonuȝ
ꝑ gr̄aȝ hitātē i mēte: ita hērem⁹ facultatē ꝑficiēdi ꝑ gra
tiā hitātē i carne. Si ṽo referat̄ ad hoīem ſub pctō ꝯſti
tutuȝ. ſic exponi poterit vt velle accipiat̄ ꝓ volūtate i
cōpleta: q̄ ex iſtictu nāe i qbuſcūq3 peccātib⁹ ē ad bo
nū: ſȝ illō velle adiacet hoī. i. iuxta hoīeȝ iacet⁹ q̄ſi infir
muȝ: niſi gr̄a voluntati tribuat efficaciā ad ꝑficiēduȝ.
¶ Deinde cū dic̄. (Nō. n. qd̄ volo &c̄.) Manifeſtat qd̄
dixerat ex actione hoīs que eſt ſignū & effectus facul
tatis humane. Ex hoc. n. app̄et ꝙ hō non iuenit per
ficere bonū: q2 nō agit bonum: qd̄ vult: q2 facit maluȝ
quod nō vult. & hoc quidem ſupra expoſitū eſt.
¶ Deinde cuȝ dicit. (Si aūt qd̄ nolo &c̄.) Cōcludit il
lud qd̄ ſupra ꝓpoſuerat. d. Si aūt qd̄ nolo illō facio: n̄
ego opor illō. Sed qd̄ ihītat in me pctm̄: & h̄ ēt ſupra
expoſitū eſt. ¶ Sed notādū ē ꝙ ex vno & eodem me
dio. ſ. ꝙ nolo illō facio apl̄us duo cōcludit q̄ ſupra po
ſuerat. ſ. legis bōitatē cū dixit. Si aūt qd̄ nolo illō facio
cōſētio legi dei qm̄ bōa eſt. Et iterū dn̄iuȝ pcī in hoīe
cuȝ dicit h̄. Si aūt qd̄ nolo illō facio: nō ego opor illō:
ſȝ qd̄ habitat i me pctm̄. quaꝝ duaꝝ ꝯclonū p⁹ ꝑtinet
ad h̄ qd̄ dixerat. Lex ſpūalis eſt. 2ᵃ ad hoc qd̄ dixerat.
Ego āt carnalis ſū venūdatus ſub pctō. Sȝ ꝓmā ꝯnē
q̄ ē de bonitate legis: elicit ex illo medio rōne eius qd̄
4 dic̄. nolo. q2 eius rō n̄ vult illō qd̄ lex ꝓhibet. & ex h̄ pȝ
legē eē bonaȝ. ſȝ ex ꝑte eius quod dicit. illud facio. con
cludit in homine dominari peccatum quod cōtra vo
luntatem rationis operatur. Lectio. IIII.

Inuenio igit̄ aliā legē volēti mi
hi facer̄ bonū: qm̄ mihi maluȝ
adiacet: ꝯdelector. n. legi dī ſȝ
iteriorē hoīeȝ. Uideo āt aliā le
gē i mēbris meis repugnātem legi mentis
5 mee: & captiuātē me in lege peccati q̄ eſt in
ad. 2. membris meis. Infelix ego homo. qs me
q. 25. liberabit de corpe mortis huius. Gratia dī
ar. 5 ꝑ ieſū chriſtū dn̄ȝ noſtrū. Igit̄ ego ipſe mē
te ſeruio legi dei: carne autē legi peccati.
¶ Poſtq̄ȝ apl̄s oſtēdit legeȝ eſſe bonā ex eo ꝙ rōni cō
cordat. hic īfert duas cōcluſiōes ſȝ duo que poſuerat.
2ᵃ pōit̄ ibi. (Uideo aūt aliā legē &c̄.) Circa p̄ᵐ duo fac̄.
ꝓmo īfert cōcluſionē ex dictis. 2° ponit ſignū ad maio
reȝ manifeſtationē. ibi. (Cōdelector &c̄.) Duo āt ſupra
poſuerat. p̄ᵐ qdē ꝙ lex ſpūalis eſt: q̄ iam ꝓbato ꝯclu
dit ſic. Inuenio igit̄. ſ. ꝑ expimētū legē moyſi cōſonaȝ
eſſe mihi volēti facer̄ bonū. i. rōni mee ꝑ quā bonū ap
probo & malū deteſtor. dum & ipſa lex bonū mādat &
malū ꝓhibet. Deut. 30. Iuxta te ē ṽbū vald̄e i ore tuo: b.
& in corde tuo vt facias illud. Et h̄ mō necēū fuit ꝙ. i.
q2 malū. i. pctm̄ vel fomes pctī mihi adiacet. i. iuxta rō
neȝ meā iacet q̄ſi carnē meā ihītās. Mich. 7. Ab ea q̄
dormit i ſinu tuo cuſtodi clauſtra oris tui. i. a carne.
¶ Deinde cū dic̄. (Cōdelector. n. &c̄.) Ponit ſignū ꝑ
qd̄ oſtēdit̄ ꝙ lex rōni cōſentiat. Nullus. n. delectat̄ ni
ſi i eo qd̄ eſt ſibi cōueniēs. Homo aūt ſȝ rōnē delectat̄
in lege dei. ergo lex dei eſt cōueniēs rōni. Et h̄ eſt qd̄
dicit. Cōdelector legi dei ſm iteriorē hoīeȝ. i. ſm rōnē
& mētem que iterior hō dicit̄. nō ꝙ aīa ſit effigiata ſm
formā hoīs: vt Tertullianus poſuit. vl̄ ꝙ ipſa ſola ſit
2 hō: vt Plato poſuit ꝙ hō eſt aīa vtens corpe. ſȝ q2 id
qd̄ ē ꝓncipalius in hoīe dr̄ hō: vt ſupra dictuȝ eſt. Eſt
āt i hoīe ꝓncipalius ſȝ apparētiā qdē id qd̄ ē exterius.
ſ. corpus ſic effigiatū qd̄ dr̄ hō exterior. ſȝ ṽitatē aūt id
qd̄ eſt itrinſecū. ſ. mēs vel rō q̄ hic dicit̄ hō iterior. ꝑs.
Quā dulcia faucibus meis eloga tua. i. Mach. 12. Ha
bētes ſolatio libros ſanctos qui in manibus n̄ris ſunt.
¶ Deide cū dicit. (Uideo aūt &c̄). Ponit aliā ꝯclonē
que reſpōdet ei qd̄ ſupra 2° poſuerat dicēs. (Ego autē
carnalis ſū &c̄.) dicens. Uideo aliā legē i mēbris meis:
q̄ eſt fomes pctī: que qdē pōt dici lex duplici rōne. vno
mō ꝓpter ſiles effectus: q2 ſic lex iducit ad bonū faciē
dū: ita fomes iducit ad peccādū. Alio mō ꝑ compara
tiōem ad cām. Cū aūt fomes ſit q̄dā pena pctī duplicē
3 cauſaȝ hȝ. vnaȝ quidē ipm̄ pctm̄ qd̄ in peccāte dn̄ium
accep̄it & ei. legē impoſuit: q̄ eſt fomes ſicut dn̄s ſeruo
victo legē iponit. Alia cā fomitis ē deus q hāc penam
hoī peccāti indidit: vt rōni eius iſeriores vires nō obe
dirēt. Et ſȝ h̄ ipſa iobediētia inferioꝝ viriū q̄ dicit̄ fo
mes lex dr̄ inq̄ȝtū eſt ꝑ legē diuine iuſtitie itroducta: ſi
cut iuſti iudicis ſnīa q̄ legē hȝ: ſm illud. i. Reg. 30. Et
factū eſt h̄ ex die illa: & deinceps ꝯſtitutū: & ꝓfinituȝ: &
q̄ſi lex in iſrael vſq3 ad dic̄. hāc. Hec aūt lex originalr̄
qdē ꝯſiſtit i appetitu ſēſitiuo: ſȝ diffuſiue iuenit̄ i oīb⁹
mēbris q̄ deſeruiūt ꝯcupie ad peccādū. ſ. 6. Sicut ex
hibuiſtis mēbra vr̄a ſeruire imūdicie &c̄. Eīō dicit in
mēbris vr̄is. Hec aūt lex duos effectus i hoīe hȝ. Pri
mo nāq3 reſiſtit rōni. & q̄ȝtū ad h̄ dicit. Repugnātē le
gi mētis mee. i. legi moyſi q̄ dr̄ lex mētis iq̄ȝtū ꝯſonat
menti: vel legi nāli q̄ dicit̄ lex mētis: q2 nālr̄ mēti īdita
eſt. ſ. 2. Qui oſtēdūt opus legis ſcriptum in cordibus
ſuis. Et de hac repugnātia dicit̄ Gal. 5. Caro ꝯcupiſcit
aduerſus ſpm̄. Secūdus effectus ē ꝙ hoīeȝ in ſeruitu
tē redigit. Et q̄ȝtū ad h̄ ſubdit. Et captiuātē me vel ca
ptiuū me ducētē ſȝ aliā litterā i lege pctī q̄ eſt i mēbris
meis. i. i me ipō more hebraice locutiōis ſȝ quā ponit̄
nōis loco ꝓnominū. Lex āt pctī captiuat hoīeȝ dupl̄r.
vno mō hoīeȝ pctōrē ꝑ ꝯſenſum & opationē. Alio mō
hoīeȝ ſub gr̄a ꝯſtitutū q̄ȝtū ad ꝯcupiſcētie motuȝ. De
hac captiuitate dr̄ i ꝑs. In conuertendo dn̄s captiuita
¶ Deinde cū dic̄. (Infelix ego hō &c̄.) Agit ꝯtē ſpon.
ō liberatiōe a lege pctī. & tria circa hoc facit. Primo q
5 dē ponit q̄ſtionē. Scd̄o pōit reſpōſionem. ibi. (Gratia
dei &c̄.) Tertio infert ꝯclonē. ibi. (Ergo egoipſe &c̄.)
Circa p̄ᵐ duo facit. Unū qdeȝ ꝯfitet̄. ſ. ſuam miſeriam
cuȝ dicit. (Infelix ego hō.) qd̄ quidē eſt per pctm̄ qd̄
in hoīe habitat ſiue q̄ȝtū ad carneȝ tm̄ ſic in iuſto: ſiue
ēt q̄ȝtū ad mentē ſicut in peccatore. ꝓuerb. 14. Miſe
ros facit populos pctm̄. ꝑs. Miſer factus ſuȝ & curua
tus ſū vſq3 in finē. Aliud aūt q̄rit. d. Quis me libera
bit de corpe mortis huius. Que qdē videt̄ queſtio eē
deſiderātis ſm illud ꝑs. Educ ō carcere animā meaȝ.
¶ Sciendum eſt tm̄ ꝙ in corpe hoīs ꝯſiderari pōt na
tura ipſa corporis que ē cōueniēs aīe: vn̄ ab ea nō vult

c ſeparari.2.cor.5.Nolumus expoliari ſed ſuperueſtiri.
Et iterum corruptio corporis que aggrauat aīam .ſm il
lud ſap.9.Corpus qḋ corrumpitꝛ aggrauat aīaʒ ⁊c.Et
ideo ſignanter,dicit.(De corpore mortis huius.)
¶ Deinde cum dicit.(Gratia dei ⁊c.)reſpōdet q̄ſtiōi.
Nō.n.homo proprijs viribus pōt liberari a corporis
corruptione:nec ēt aīe:q̄uis colēnat rōni ꝯtra pctm̄:
ſed ſolū per grām xp̄i.ſm illud Jo.8.Si filius vos li-
berauerit:vere liberi eritis.Et iō ſequitꝛ.Gratia dei.ſ.
me liberauit qḋ datꝛ per ieſuʒ xp̄m.Jo.1.Gratia ⁊ ṽitas
ꝑ ieſum xp̄m facta eſt.Hec aūt liberat a corpe mortis
2 huius dupliciter.vno mō vt corruptio corpis mēti nō
dominetꝛ trahens eā ad peccādū.Alio mō corruptio
corpis vt totalr̄ tollatꝛ.¶ Q̄tū ġ ad ꝑmū ꝯuenit dicerē
peccatori.gratia liberauit me de corpe mortis huius.
i.liberauit me a peccato in quo eſt aīa inducta ex cor-
pis corruptione:ſed ab hoc iam iuſtus liberatus ē.vñ
ei cōpetit dicere q̄tū ad ſcḋm.grā dei liberauit me de
corpe mortis huius:vt.ſ.in corpe meo nō ſit corruptio
pcti aut mortis.quod erit in reſurrectione.
¶ Deinde cum dic̄.(Igitꝛ ego ipſe ⁊c.)Infert ꝯcloneʒ
que ſm duas premiſſas expoſitiones diuerſimode ex
3 ꝑmiſſis infertꝛ.ſm.n.ꝙ premiſſa ṽba exponūtꝛ i ꝑſona
peccatoris ſic inferēda eſt cōcluſio.Dictū ē ꝙ grā dei
liberauit me a corpe mortis huius.vt.ſ.ab eo non de-
ducar i pctm̄.ġ qn̄ ero iam liberatus mēte ſeruio legi
dei.ſm carnē aūt legi pcti:que q̄dēʒ in carne remanet
q̄tū ad fomitē:ꝑ quē caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpm̄.Si
aūt ꝑmiſſa ṽba intelligantꝛ ex ꝑſona iuſti ſic ē īferēdū:
gratia dei ꝑ ieſuʒ xp̄ʒ liberauit me de corpe mortis hu
ius.ita.ſ.vt i me n̄ ſit corruptio pcti ⁊ mortis.Igitꝛ ego
ipſe vnus ⁊ idē an̄q̄ʒ liberer:mēte ſeruio legi dei:ei cō-
ſentiēs:carne aūt ſeruio legi pcti:in q̄tū caro mea ſm
legē carnis mouetur ad cōcupiſcendū. CAP.VIII.

N Ihil ergo nūc dānatōis ē his q
ſūt i xp̄o ieſu:q nō ſʒ carnē ābu
4 laūt.Lex.n.ſpūs vite i xp̄o ieſu
liberauit me a lege pcti ⁊ mor-
tis.Nā qḋ īpoſſibile erat legi quo īfirmaba
tur per carnē:deus filiuʒ ſuū mittens in ſi
4° ꝯ militudinē carnis peccati:⁊ de peccato dā-
Gen. nauit peccatū in carne:vt iuſtificatio legis
c.29° impleretꝛ in nobis:qui nō ſʒ carnē ambula
co.2° m⁹:ſʒ ſʒ ſpiritū.Qui eni ſʒ carnē ſunt.que
opus carnis ſūt ſapiūt.q vero ſm ſpiritū ſūt:que
3.ca. ſūt ſpūs ſentiūt.Nā prudētia carnis morſ
22. eſt:prudentia autē ſpiritus vita ⁊ pax.
¶ Poſtq̄ʒ apl̄s oſtēdit ꝙ ꝑ grāʒ xp̄i liberamur a pec-
5 cato ⁊ lege:hic oſtēdit ꝙ per eādē grām liberamur a
dānatiōe.Et ꝑ oſtēdit ꝙ per grāʒ xp̄i liberamur a dā-
natiōe culpe.2° ꝙ per eādē grāʒ liberamur a dāna-
tione pene.ibi.(Si aūt xp̄s ⁊c.)Circa ꝑmū duo facit.
ꝑmo proponit qḋ intēdit.2° ꝓbat ꝓpoſitū.ibi.(Lex.n
vite ⁊c.)Circa primū duo facit.ꝑmo ꝓponit bn̄ficiuʒ
qḋ grā ꝯfert:cōcludēs ex ꝑmiſſis ita.Gratia dei ꝑ ie-
ſum xp̄m liberauit me de corpe mortis huius i qua ex-
ſtit noſtra redēptio.ergo nunc ex quo ſumus per gra-
tiā liberati.nihil dānatiōis eſt reſiduū:q: ⁊ tollitur dā
natio q̄tū ad culpā ⁊ q̄tum ad penam.Job.34.Ipſo
cōcedēte pacem:quis eſt qui condēnet.2° oſtendit q-
bus hoc beneficium concedatur:⁊ ponit duas condi-
tiones que ad hoc requiruntur .quaꝝ ꝑmā ponit di-
cens.his qui ſunt in xp̄o ieſu.i.qui ſunt ei incorporati

d per fidem ⁊ dilectionē:⁊ fidei ſacrm̄.Gal.3.Oēs quot-
quot in xp̄o baptiẓati eſtis xp̄m īduiſtis.Jo.15.Sicut
palmes non poteſt ferre fructum niſi manſerit in vite:
ſic nec vos niſi in me manſeritis.Illis vero qui non
ſunt in xp̄o ieſu dānatio debetur.vnde ibidem ſubdit.
Si quis in me non manſerit mittetur foras ſicut pal-
mes ⁊ areſcet:⁊ colligēt eum:⁊ in ignem mittent ⁊ ar-
det.Scḋam conditionē ponit dicens.(Qui n̄ ſm car
neʒ ambulāt).i.ꝯcupiſcentiaʒ carnis nō ſequitꝛ.2.cor.
10.In carne ambulātes non ſʒ carnē militamus.Ex
his aūt ṽbis aliqui volūt accipe ꝙ ī infidelibus,q non
ſunt in xp̄o ieſu etiam primi motus ſint peccata mor-
talia:q̄uis eis non ꝯſentiant:qḋ eſt ſm carnē ambula
re.Si.n.illi qui non ſm carnem ambulāt ex hoc non 2
eis dānabile eſt ꝙ carne ſeruiūt legi peccati ſm ꝑmos
cōcupiſcētie motus:q: ſūt in xp̄o ieſu.ſeqꝛ a ꝯrio ſen-
ſu ꝙ illis q nō ſūt in chriſto ieſu hoc ſit dānabile.Ad
hoc etiā rōnem inducunt.Dicunt.n.ꝙ neceſſe eſt ac-
tum dānabilē eſſe qui ꝓcedit ex habitu dānabilis pec
cati.Peccatum aūt originale eſt dānabile:q: priuat
hoīem eterna vita:cuius habitus manet in infideli-
bus:nō eſt originalis culpa dimiſſa.Quilibet ergo mo-
tus cōcupiſcētie ex originali peccato ꝓueniens eſt in
eis peccatum dānabile.Primo aūt oſtēdēdū eſt hanc
poſitionē eē falſam.Primus eni motus hʒ ꝙ non ſit
pctm̄ mortale.ex eo ꝙ rōnem nō attingit in qua com 3
pletur ratio pcti.Iſta aūt cauſa etiā in īfidelibus ma-
net.vñ in īfidelibus ꝑmi motus nō pn̄t eſſe peccata
mortalia.Preterea in eadem ſpē pcti grauius peccat
fidelis q̄ʒ infidelis.ſm illud.He.10.Quāto magis pu-
tatis deteriora mereri ⁊c.Si ergo ꝑmi motus in īfide
libus eēnt peccata mortalia:multo magis i fidelibus.
Scḋo rn̄dendū eſt ad eoꝝ rōnes.Nā ꝑmo q̄dē ex lit-
tera apl̄i h̄ hr̄e nō pn̄t.Nō eni dicit apl̄s ꝙ h̄ ſolū non
ſit dānabile his qui ſūt in xp̄o ieſu ꝙ carne ſeruiūt le-
gi pcti ſm ꝯcupiſcētie motus:ſed ꝙ oīno nihil eſt eis
dānationis.Illis aūt qui nō ſunt in xp̄o ieſu eſt h̄ ipſū
dānabile.Preterea ſi h̄ ad primos motus referatꝛ his
qui nō ſunt in xp̄o ieſu ſunt dānabiles hmōi motus
ſm dānationē originalis peccati:que adhuc in eis ma
net:a qua ſunt liberati hi q ſunt in xp̄o ieſu.nō aūt ſic 4
ꝙ per hmōi motus noua addatꝛ eis dānatio.Q: etiaʒ
ſecūdo obījciūt nō ex neceſſitate cōcludit qḋ intēdūt.
Nō eni veꝝ eſt ꝙ actus q̄libet ꝓcedēs ex habitu pec
cati dānabilis ſit ēt ⁊ ipſe dānabilis:ſed ſolū quādo ē
actus ꝑfectus ꝑ ꝯſenſuʒ rōnis.Si.n.in aliq̄ ſit hītus
adulterij:motus cōcupiſcētie adulterij:q eſt actus im
perfectus nō ē in eo pctm̄ mortale:ſed ſolū motus ꝑfe
ctus qui eſt ꝑ cōſenſuʒ rōnis.Et ꝑterea actus ex tali
hītu ꝓcedēs:nō hʒ aliā rationē dānationis ab ea q̄ ē
ſm rōnē habitus.Et ſʒ hoc ꝑmi motus in īfidelibus
ex eo ꝙ ꝓcedūt a peccato originali non afferūt dāna
tionem peccati mortalis:ſed ſolū originalis. 5
¶ Deinde cū dicit.(Lex ⁊c.)Probat qḋ dixerat.⁊ ꝑ
q̄tū ad ꝑmā cōditionē qua dixerat nihil eē dānatio-
nis his qui ſūt in xp̄o ieſu.Scḋo q̄tū ad ſecūdā cōdi
tionē qua dixerat q nō ſm carnē ambulāt.ibi.(Qui
nō ſʒ carnē ambulamus ⁊c.)Circa ꝑmū duo facit.ꝑ
ponit ꝓbationē.2° manifeſtat qḋ ſuppoſuerat ꝑ cāʒ.
ibi.(Nā quod īpoſſibile erat legi ⁊c.)Circa ꝑm̄ ponit
talē ratiōeʒ.Lex ſpūs liberat hominē a pctō ⁊ morte:
ſed lex ſpūs eſt in ieſu xp̄o.ergo ꝑ hoc ꝙ aliq̄s ē i xp̄o
ieſu liberatꝛ a pctō ⁊ morte.ꝙ āt lex ſpūs liberet a pec
cato ⁊ morte ſic ꝓbat.Lex ſpūs eſt cā vite:ſed ꝑ vi-
taʒ excluditur pctm̄:⁊ mors q̄ ē effectus pcti.Nam
⁊ ipſuʒ peccatū eſt ſpiritualis mors aīe.ergo lex ſpūs
liberat

a liberat hoīem a peccato ⁊ morte. Dānatio aūt nō ē niſi
per peccatū ⁊ mortē: ergo his qui ſūt in xp̄o ieſu nihil
dānatiōis exiſtit. H̄ eſt ergo qd̄ dixit. (Lex. n. ſpūs ⁊c̄.)
Que qdē lex pōt dici vno mō ſpūs ſc̄us: vt ſit ſenſus.
Lex ſpūs. i. lex q̄ eſt ſpūs: lex. n. ad h̄ daſ vt p eā hoīes
īducanſ ad bonū. vñ ⁊ ph̄us i ſc̄do ethicoꝝ dicit q̄ itē
tio legiſlatoris eſt ciues facere bonos qd̄ quidē lex hu
mana facit ſolū notificādo qd fieri d̄beat: ſed ſpūs ſc̄ūs
mētes inhabitās nō ſolū docet quid oportear fieri itel
lectū illumināndo de agēdis. ſed etiā affectū inclinat ad
recte agēdū. Jo. 14. Paraclitus aūt ſpūs ſanctus quē
2 mittet pater in nomine meo ille vos docebit oīa: q̄ītū
ad p̄mū: ⁊ ſuggeret vobis omnia: q̄ītū ad ſc̄dm: q̄cūqꝫ
dixero vobis. alio modo lex ſpūs pōt dici ꝓprius effe
ctus ſpūs ſancti. ſ. fides per dilectionē operās: que qdē
⁊ docet interius de agēdis. ſ̄z illō infra. i. Jo. 2. Unctio
docebit vos de oībus: ⁊ inclinat affectū ad agēdū. ſ̄z il
lud. 2. cor. 5. Charitas xp̄i vrget nos. Et hec qdē lex
ſpiritus dr̄ lex noua: que vel ē ipſe ſpūs ſanctus vel eā
in cordibus noſtris ſpūs ſc̄tus facit. Jere. 31. Dabo le
gem meā in viſceribus eoꝝ: ⁊ in corde eorū ſupſcribā
eam. De lege aūt veteri ſupra dixit ſolū q̄ erat ſpiritua
lis. i. a ſpū ſc̄to data. Et ſic p̄dicta cōſiderātibus īueni
mus q̄tuor leges ab apoſtolo eē inductas. Primo legē
3 moyſi: de qua dixit. Cōdelector legi dei ſ̄z interiorē ho
minē. Secūdo legē fomitis: de qua dixit. Uideo aliā
legē in mēbris meis. Tertio legē naturalē ſ̄m vnū ſē/
ſum: de qua ſubdit. Repugnātē legi mētis mee. Quar
to tradit legē nouā cū dicit. Lex ſpūs. ⁊ addit vite: q̄
ſicut ſpūs naturalis facit vitā nature. ſic ſpūs diuinus
facit vitā grē. Jo. 6. Spūs eſt q̄ viuificat. Ezech. i. Spi
ritus vite erat in rotis. Addit autē. In xp̄o ieſu: q̄. ſ.
iſte ſpūs nō daſ niſi his q̄ ſūt in xp̄o ieſu. Sicut. n. ſpi/
ritus naturalis nō peruenit ad membrū qd̄ nō habet
cōnexionē ad caput. ita ſpūs ſanctus nō ꝑuenit ad ho
minē q̄ nō eſt capiti xp̄o iūctus. i. Jo. 3. in hoc ſcimus
q̄ ipſe manet in nobis: q̄ de ſpū ſuo ipſe dedit nobis.
Ac. 5. Spūs ſc̄tus quē d̄dit deus oībus obediētibus
4 ſibi. Hec igit̄ lex ex eo q̄ ē i xp̄o ieſu liberauit me. Joā.
8. Si filius vos liberauerit vere liberi eritis. Et hoc a
lege peccati. i. a lege fomitis que inclinat ad peccatū:
vel a lege peccati. i. a cōſenſu ⁊ operatione peccati qd̄
hoīem tē ligatū p modū legis. Per ſpūm enim ſc̄tum
remittitur pc̄tm̄. Joā. 20. Accipite ſpm̄ ſcm̄ quoꝝ remi
ſeritis peccata remittūſ eis. Et mortis nō ſolū ſpiritua
lis: ſed etiam corpalis: vt infra ꝓbabiſ. Et hoc iō: q̄ ē
ſpūs vite. Eze. 37. A quattuor vētis veni ſpiritus ⁊ in
ſuffla ſuper interfectos iſtos ⁊ reuiuiſcant.
¶ Deinde cū dicit. (Nā qd̄ impoſſibile ⁊c̄.) manife/
ſtat qd̄ dixerat. ſ. q̄ lex vite q̄ ē in xp̄o ieſu liberat a pec
cato. Nā q̄ liberet a morte: infra ꝓbabit. Et h̄ ꝓbat p
5 cauſā que ſumiſ ex icarnatiōe xp̄i. Circa quā tria po
nit. p̄ neceſſitatē icarnatiōis. 2°. modū icarnatiōis. ibi.
(Deus filiū ſuū ⁊c̄.) 3°. incarnationis fructū. ibi. (Et
d̄ peccato ⁊c̄.) Et vt planior fiat expoſitio accipiem⁹
p̄ ſc̄dū: ſc̄do tertiū: tertio p̄m̄ hoc mō. Recte dico q̄ lex
ſpūs vite in xp̄o ieſu liberat a peccato. Nā deus pater
filiū ſuum. i. propriū cōſubſtātialē ſibi ⁊ coeternū. ps.
Dñs dixit ad me fili⁹ meus es tu ⁊c̄. mittēs nō d̄ nouo
creās vel faciēs: ſed q̄ſi p̄exiſtētē miſit. Matth. 21. No
uiſſime miſit ad eos filium ſuū nō. quidē vt eēt vbi nō
erat: q̄ vt diciſ Jo. i. In mūdo erat: ſed vt eēt mō quo
nō erat in mūdo. i. viſibiliter p carnē aſſūptā. vñ ibidē
ſeqſ. Uerbū caro factū ē: ⁊ vidimus gloriā eius. Bar.
3. Poſt h̄ in terris viſus eſt. Et ideo hic ſubdiſ. in ſimi

b litudinē carnis peccati: qd̄ nō ē ſic intelligendum q̄ſi
verā carnē nō habuerit: ſed ſolū carnis ſilitudinē q̄ſi
fantaſticā: ſicut manichei dicūt: cū ipſe dñs dicat Luc.
vltimo. Spūs carnē ⁊ oſſa nō h̄z ſicut videtis me ha/
bere. Uñ nō ſubdit ſolū in ſimilitudinē carnis: ſed in
ſilitudinē carnis peccati. Nō eni habuit carnē pecca/
ti. i. cū peccato cōceptā: q̄ caro ei⁹ ſuit cōcepta p ſpm̄
ſc̄tū q̄ tollit peccatū. Matth. i. Qd̄ eni i eo natū eſt:
de ſpū ſc̄to eſt. vñ ps. dicit Ego in inocētia mea īgreſ/
ſus ſū. ſ. in mūdū: ſed habuit ſilitudinē carnis pecca
ti idest ſimilē carnē carni peccati in hoc q̄ erat paſſi/
bilis. nā caro hoīs. ante pc̄tm̄ paſſioni ſubiecta n̄ erat.
Heb. 2. Debuit p oīa fratrib⁹ aſſimilari vt miſericors 2
fieret. Subdit aūt duplicē effectū icarnatiōis: q̄ꝝ p̄m⁹
ē remotio peccati: quē pōit dicēs. De pc̄tō dānauit pec
catū in carne. Qd̄ qdē pōt legi. d̄ peccato. i. ꝓ peccato
cōmiſſo in carne xp̄i: diabolo iſtigāte ab occiſorib⁹ ei⁹.
Dānauit. i. d̄ſtruxit peccatū: q̄ cū diabolus innocētē:
in quo nihil iuris habebat attentauit morti tradere: iu
ſtū fuit vt poteſtatē amitteret. Et ideo p ſuā paſſionē
⁊ mortē diciſ peccatū deſtruxiſſe. Col. 2. Expoliās. ſ. i
cruce p̄ncipat⁹ ⁊ ptātes. Sed meli⁹ ē vt dicaſ. Dānauit
peccatū i carne. i. d̄bilitauit fomitē peccati in carne no
ſtra d̄ peccato. i. ex v̄tute paſſiōis ſue ⁊ mortis q̄ diciſ
peccatū ꝓpter ſimilitudinē peccati: vt dictū ē. vel q̄
p hoc factus eſt hoſtia ꝓ peccato q̄ in ſacra ſcriptura 3
diciſ peccatū. Oſee. 4. Peccata populi mei comedēt.
vñ dicit. 2. Cor. 5. Eū qui nouerat pc̄tm̄ ꝓ nobis deus
fecit peccatū. i. hoſtiā ꝓ peccato. Et ita ſatiſfaciēdo ꝓ
noſtro peccato abſtulit peccata mūdi. Jo. i. Ecce agn⁹
dei q̄ tollit peccata mūdi. Sc̄dm effectū ponit cōſe/
quēter dicēs. vt iuſtificatio legis. i. iuſtitia quā lex pro
mittebat: ⁊ quā ex lege aliq̄ ſperabāt ipleref. i. ꝑficeref
i nobis exiſtētibus. ſ. in xp̄o ieſu. īfra. 9. Gētes que non
ſectabātur iuſtitiā: apprehēderūt iuſtitiā que eſt ex fi/
de. Et. 2. corin. 5. cū dixiſſet. Eū qui nō nouerat pecca
tū deus ꝓ nobis fec̄ peccatū. ſubdit. Ut nos efficere/
mur iuſtitia dei in ipſo: h̄ aūt fieri nō poterat q̄ p xp̄m.
⁊ iō p̄miſit q̄. ſ. dānare pōt peccatū i carne: ⁊ implere 4
iuſtificationē: qd̄ erat ipoſſe legi moyſi. Heb. 7. Nihil
n. ad ꝑfectū adduxit lex. Et h̄ quidē erat legi īpoſſibi/
le: nō ꝓpter defectū legis: ſed in quo. i. in q̄tū infirma
baſ p carnē. i. ꝓpter īfirmitatē carnis: q̄ erat i hoīe ex
corruptiōe fomitis: ex q̄ ꝑueniebat q̄ ēt lege data hō
a ꝯcupiſcētia vincebaſ. Matth. 26. Spūs qdē promptꝰ
eſt: caro aūt infirma. Et ſupra. 6. Humanū dico ꝓpter
infirmitatē carnis veſtre. Et ex hoc p̄z q̄ neceſſe eſt
xp̄m incarnari. vnde ⁊ Gal. 2. diciſ. Si per legē eſt iuſti
tia: xp̄s gratis mortuus eſt. i. ſine cauſa. Ideo ergo ne
ceſſariū fuit xp̄m icarnari: q̄ lex iuſtificare nō poterat.
¶ Deinde cū dicit. (Qui nō ſ̄m carnē ⁊c̄.) Probat ꝓ
poſitū q̄ītū ad ſecūdā cōditionē: oſtēdēs q̄ ad h̄ q̄ ali
qui dānationē euadāt reqriſ q̄ nō ſ̄z carnē ambulēt. 5
Et circa h̄ tria facit. p̄mo ꝓponit qd̄ intēdit. 2°. ꝓbat
ꝓpoſitū. ibi. (Qui. n. ſ̄z carnē ⁊c̄.) 3°. maīfeſtat qd̄dā
qd̄ i ꝓbatione ſuppoſuerat ibi. (Nā ſapiētia ⁊c.) Di
cit ḡ p. Dictū ē q̄ iuſtificatio legis ipleſ in nobis: q. ſ.
nō ſolū ſumus i xp̄o ieſu: ſed etiā nō ambulam⁹ ſ̄z car
nem: ſed ſ̄m ſpm̄. i. qui nō ſequimur cōcupiſcētias car
nis: ſed inſtinctū ſpūs ſancti. Gal. 5. Spū ambulate. Car/
¶ Deinde cū dicit. (Qui enī ſ̄m carnē ⁊c.) Probat nē ſe
qd̄ dixerat: ⁊ īducit duos ſyllogiſmos. vnū qdē ex p̄te qui ē
carnis: q̄ eſt talis. Quicūqꝫ ſequunſ prudentiā carnis ſequi
ducunſ ad mortē: ſed quicūqꝫ ſūt ſ̄m carnē ſequunſ mor/
prudētiā carnis. ergo quicūqꝫ ſunt ſ̄m carnē ducunſ tem.

c ad mortē. Aliū ſyllogiſmū pōit ex pte ſpūs qui ē talis.
Quicūqꝫ ſequit̄ prudētiā ſpūs ꝯſequit̄ vitā ⁊ pacē:
ſed quicūqꝫ ſūt ſ͠m ſpm̄ ſequit̄ prudētiā ſpūs. ꝫ qcūqꝫ
ſunt ſ͠m ſpm̄ ſequit̄ vitā ⁊ pacē. Et ſic pꝫ ꝙ illi q nō
ambulāt ſ͠m carnē: ſed ſ͠m ſpūm liberant̄ a lege pctī
⁊ mortis. Primo ꝫ pōit minorē p̄mi ſyllogiſmi dicēs.
Qui eni ſ͠z carnē. i. q carni ſubdunt̄ quaſi ei ſubiecti.
Ro. 16. Hmōi dn̄o n̄ ſeruiūt: ſꝫ ſuo vētri ſapiūt ea q̄ ſūt
carnis. ac ſi dicat habēt ſapientiā carnis. Sapere. n. q̄
ſūt carnis ē approbare ⁊ iudicare bona eē: q̄ ſunt ſ͠m
carnē. Matt. 16. Nō ſapis q̄ dei ſūt: ſꝫ q̄ hoīs. Jere. 4.
Sapiētes ſūt vt faciāt mala. Scd̄o ponit minorē ſcd̄i
2 ſyllogiſmi dicēs. (Qui v̄o ſūt ſ͠m ſpm̄) .i. q ſpm̄ ſctm̄
ſequit̄: ⁊ ſ͠z eū ducit̄. ſ͠z illō Gal. 5. Si ſpū ducimini n̄
eſtis ſub lege. Sētiūt ea q̄ ſūt ſpūs. i. habēt rectū ſēſuꝫ
in reb⁹ ſpiritualib⁹. ſ͠z illud ſap. i. Sētite de dn̄o in bo/
nitate. Et hoꝝ rō eſt. qꝛ ſicē phūs dicit in. 3. ethicoꝝ:
Qualis ē vnuſqſqꝫ: talis finis videt̄ ei. Vn̄ ille cuius
eſt animus iſormat⁹ p habitū bonū vl̄ malū: exiſtimat
ō fineꝫ exigētiā illi⁹ habit⁹. Tertio pōit maiorē p̄mi
ſyllogiſmi dicēs. (Nā prudētia carnis ⁊c̄.) Ad cui⁹ in
tellcꝫ opꝫ ſcire ꝙ prudētia ē recta rō agibiliū: vt dicē phs
i. 6. ethicoꝝ. Recta āt rō agēdoꝝ vnū p̄ſuppōit ⁊ tria
facit. Preſupponit enī finē q eſt ſicut p̄ncipiū i agēdis:
ſicut ⁊ rō ſpeculatiua p̄ſuppōit p̄ncipia: ex qb⁹ d̄mon
ſtrat. Facit aūt recta rō agibiliū tria. Nā p̄ recte cōci/
3 liat̄. Secūdo recte iudicat ō cōciliatis. Tertio recte ⁊
ꝯſtāter p̄cipit qd̄ iudicatū ē. Sic ꝫ ad prudētiā carnis
reqrit̄ ꝙ aliqs p̄ſupponat p fine delectabile carnis: ⁊
ꝙ cōciliet̄ ⁊ iudicet: ⁊ p̄cipiat ea q̄ ꝯueniūt ad hunc fi
nē. Vn̄ talis prudētia ē mors. i. cā mortis eterne. Gal.
vltio. Qui ſemiat i carne ō carne ⁊ metet corruptōeꝫ.
Quarto pōit maiorē ſcd̄i ſylli. d. Prudētia āt ſpūs vi/
ta ⁊ pax. Dicit̄ aūt ſ͠z p̄dicta prudētia ſpūs qn̄ aliqs p̄
ſuppoſito fine ſpūalis bōi cōſiliat̄, ⁊ iudicat: ⁊ p̄cipit q̄
ordinat̄ ꝯuenient̄ ad hūc finē. Vn̄ talis prudētia ē vi
ta. i. cā vite grē ⁊ glīe. Gal. vltimo. Qui ſemiat i ſpū de
ſpū ⁊ metet vitā eternā. Et ē pax. i. cā pacis. Nā pax cā
4 tur a ſpū ſcō. p̄s. Pax mlta diligētib⁹ legē tuā dn̄e. Gal.
5. Fructus ſpūs charitas gaudium ⁊ pax. Lectio. II.

Ti/ Quoniā ſapiētia carnis inimica
tū 2° ē deo. Legi. n. dei n̄ ē ſubta: nec
co. 5. eni pōt. Qui āt i carne ſūt: deo
placere n̄ pn̄t. Vos āt i carne n̄
p̄ ad eſtis: ſed in ſpū: ſi tn̄ ſpūs dei hītat i vobis.
cori. Si qs aūt ſpūꝫ xp̄i nō hꝫ: hic nō ē eius. Si
15. le. aūt xp̄us i vobis ē: corpus qdē mortuū ē p
7° ñ. pter pctīꝫ: ſpūs vero viuit ꝑpter iuſtifica
5 tionē. Qꝫ ſi ſpūs ei⁹ q ſuſcitauit ieſū a mor/
tuis hītat i vob: q ſuſcitauit ieſū xp̄ꝫ a mor/
p° 2° tuis viuificabit ⁊ mortalia corpa veſtra pro
q. 72. pter ihītātē ſpū eius i vobis. Ergo frēs d̄
arti/ bitores ſumus: nō carni vt ſ͠z carnē: ſi viua
culo mus. Si. n. ſ͠z carnē vixeritis morieꝰmini. ſi
2° p̄m āt ſpū fcā carnis mortificaueritis: viuetis.
¶ Suppoſuerat aplš i p̄cedētib⁹ ꝙ prudentia carnis
mors ē: ⁊ h̄ qdē nūc ꝓbat̄ itēdit. Et p̄ ꝓbat ꝓpoſitū:
2°. oſtēdit fideles qb⁹ ſcribit tali prudentia eē alienos.
ibi. (Vos āt ⁊c̄.) Circa p̄m̄ duo facit. p̄ ꝓpoſituꝫ ꝓbat
ō prudētia carnis in abſtracto. 2°. id qd̄ ō prudētia car
nis dixerat adaptat eis qui prudētiā carnis ſequūt̄ ibi.

(Qui autē in carne ⁊c̄.) Circa p̄mū pōit tria media q̄ d
rū poſteri⁹ ꝓbat p̄us. Per p̄mū aūt ꝓbat id qd̄ ſupra
poſitū ē. ſ. ꝙ prudētia carnis ſit mors hoc mō: qui ini
micat̄ deo icurrit morteꝫ. Luc. 19. Verū iīmicos il/
los qui noluerūt me regnare ſupra ſe: adducite huc ⁊
interficite an̄ me. Et h̄ qꝛ deus vita noſtra eſt. Deut. 3.
Jpe eſt enī vita tua. Et id̄ ille q inimicat̄ deo incurrit
mortē. ſed prudētia carnis eſt inimica deo. ꝫ prudētia
carnis ē cā mortis. ¶ Ubi notādū eſt ꝙ id qd̄ ſupra
dixerat prudētiā carnis nunc nomiat carnis ſapiētiā:
nō ꝙ idē ſit ſapiā ſimplr̄ ⁊ prudētia: ſed qꝛ in reb⁹ hu/
manis ē prudētia. ꝓuerb. 10. Sapiā ē viro prudētia.
¶ Ad cui⁹ itellectū ſciēdū ꝙ ſapiēs ſimplr̄ dr̄ qui co
gnoſcit cām altiſſimā ex q̄ oīa depēdēt. Cauſa aūt ſu/
p̄ma oīum deus ē. Vn̄ ſapiētia ſimplr̄ ē cognitio diui/
naꝝ rerū. Vt Augu. dicit in lib. de trinitate. i. corin. 2. 2
Sapiā loqmur iter pfectos. Dicit̄ āt ſapiēs i vnoqꝫqꝫ
genere qui cognoſcit altiſſimā cauſā illius generis: ſi/
cut in arte edificatoria dicit̄ ſapiēs nō ille q ſcit dolare
ligna ⁊ lapides: ſed ille qui ꝯcipit ⁊ diſponit cōueniētē
formā domus. ex h̄. n. totū artificiuꝫ depēdet. vnde ⁊
aplš dicē. i. corin. 3. Vt ſapiēs architectus fūdamētū po
ſui. Sic igit̄ ſapiens in rebus humanis dicit̄ q bonā
eſtimationē habēs de fine humane vite: ſ͠m h̄ ordinat
totā humanā vitā: qd̄ ptinet ad prudētiaꝫ. Et ita ſapiē
tia carnis ē idē qd̄ carnis prudētia. De hac ſapiā dicit̄
Ja. 3. Nō eſt ō ſur ſū deſcēdēs: ſed terrena aialis diabo
lica. Dicit̄ autē hec ſapiētia deo inimica: qꝛ ꝯtra legem
dei hoīeꝫ inclinat. Job. 15. Currit aduerſus deuꝫ collo
erecto. Et id̄ ad hoc ꝓbādū iducit aliud mediuꝫ ſub/ 3
dens. Legi enī dei nō ē ſubiecta. Nō. n. pōt aliqs deuꝫ
odire ſ͠z ꝙ in ſe ē: cū deus ſit ipſa eſſētia bonitatis: ſed
ſ͠m h̄ aliqs peccator deū odit: ꝙ p̄ceptū diuine legis
eſt ꝯtrariū ſue volūtati: ſicut adulter odit deū iq̄ꝫtū odit h̄
p̄ceptū. nō mechaberis. Et ſic oēs peccatores inq̄ꝫtū
nolūt ſubīci legi dei ſūt inimici dei. 2. Paral. 19. His q
oderūt deū amicitia iūgeris. Vn̄ cōuenienter ꝓbat ꝙ
prudētia vel ſapiā carnis ſit inimica deo: qꝛ nō ē ſubta
legi dei. Probat aūt h̄ p tertiū mediuꝫ dicēs. (Nec. n.
p̄t.) Prudētia. n. carnis vitiū ē qd̄dā: vt ex p̄dictis pꝫ:
q̄ꝫq̄ꝫ aūt ille q ſubiectus ē vitio poſſit liberari a vicio ⁊
ſubīci deo. ſ͠z illud ſupra. 6. Liberati a peccato ſerui fa
cti deo. tn̄ ipꝫ vitiū deo ſubīci nō pōt: cū ipſū vitiuꝫ ſit 4
auerſio a deo vl̄ a lege dei: ſicut ille q ē niger pōt fieri
albus: ſꝫ ipa nigredo nuq̄ꝫ pōt fieri alba. Et ſ͠z h̄ dicit̄
Matth. 7. Nō pōt arbor mala fruct⁹ bonos facer̄. Ex
q̄ pꝫ ꝙ nō recte manichei ad confirmationē ſui erroris
hec v̄ba aſſumūt volētes p h̄ v̄ba oñder̄ naꝫ carnis nō
eē a deo: cuꝫ ſit inimica deo: nec poſſit deo ſubīci. Nō
eni agit apoſtolus hic de carne iſta q̄ eſt creatura dei:
ſed de prudentia que eſt vitium hominis: vt dictū eſt.
¶ Deinde cū dicit. (Qui autē in carne ⁊c̄.) Adaptat
qd̄ dixerat de prudētia carnis ad hoīes qb⁹ prudētia 5
carnis dominat̄ dicēs. (Qui autē i carne ſunt). i. qui
cōcupiſcētias carnis ſequit̄ p prudētiaꝫ carnis q̄ꝫdiu
tales ſūt: deo placer̄ nō poſſūt: qꝛ vt in p̄s. dicit̄. Bene
placitum ē deo ſup timētes eum. Vn̄ illi q ei nō ſubīci/
ciunt̄ nō pn̄t ei placere: q̄ꝫdiu tales ſūt. Poſſūt āt deſi
nere eē in carne ſ͠z moduꝫ p̄dictū. ⁊ tūc deo placebūt.
¶ Deinde cuꝫ dicē. (Vos autē ⁊c̄.) Oſtēdit eos qbus
loqt̄ eē imunes a prudētia carnis. Et circa h̄ tria fac̄.
p̄mo pōit fideliū ſtatuꝫ dicēs. Vos autē nō eſtis i car/
ne: ⁊ ſic pꝫ non eē itelligenduꝫ de carnis nā. Romani
eni quib⁹ loquebat̄ mortales erat carne iducti. Sꝫ car
nē accipit p vicīo carnis. ſ͠z illō. i. corin. 6. Caro ⁊ ſan
guis

a guis regnũ dei nõ poſſunt poſſidere. Vñ dicit. Vos nõ
eſtis i carne .i. nõ eſtis in vicijs carnis: quaſi ſm carnẽ
viuẽtes. 2. corin. 10. In carne viuẽtes nõ ſm carnẽ mi-
litamus: ſꝫ in ſpũ .i. ſpm̃ ſequimini. Apoc. 1. Fui in ſpũ
dñica die. Scd̃o apponit ↄditionẽ dicens. (Si tñ ſpũs
dei habitat in vobis). ſ. p charitatẽ. 1. corin. 3. Tẽplum
dei eſtis. ⁊ ſpiritus dei hitat in vobis. Appõit aũt hãc
ↄdõnẽ: q: q̃uis i baptiſmo ſpm̃ ſcm̃ receperit. potuiſ-
ſet tñ cõtigere q̃ p pctm̃ ſupueniẽs ſpm̃ ſcm̃ amiſiſſet
ſ q̃ dr̃ ſap. 1. Q: corripit a ſupueniente iniq̃tate. Ter
tio oſtẽdit ↄditionẽ hãc oportere i eis extare dicens.
(Si q̃s ſpm̃ xp̃i nõ hꝫ.) hic nõ ẽ eius: ſicut nõ ẽ mem-
brũ corpis qd̃ p ſpm̃ corpis nõ viuificat: ita ñ ẽ mẽbꝝ
2 xp̃i q ſpm̃ xp̃i nõ hꝫ. 1. Jo. 4. I ħ ſcim⁹: qñ mãet in no
bis: qm̃ d ſpiritu ſuo dedit nobis. ¶ Eſt aũt notãdũ
q̃ idẽ ẽ ſpũs xp̃i ⁊ dei patris: ſꝫ dicit dei patris i q̃tuꝫ
a patre ꝑcedit. Dicitur ſpũs xp̃i inq̃tum procedit a
filio. Vñ et dñs vbiq̃ꝫ attribuit eũ ſimul ſibi ⁊ patri: ſi
cut Jo. 14. Paraclit⁹ ſpiritus ſanctus quem pater mit
tet in nomine meo. Item. Cũ venerit paraclit⁹ quem
ego mittam vobis a patre ꝛc.
¶ Deinde cũ dic. (Si aũt xp̃s ꝛc.) Oſtendit q̃ p gra
tiã xp̃i ſiue p ſpiritũ ſanctũ liberemur a pena: ⁊ p oſtẽ
dit q̃ liberamur p ſpiritũ ſanctũ i futuro a morte corpo
rali. 2° q̃ interim in hac vita adiuuamur a ſpũ ſcto ↄ̃
infirmitates pñtis vite. ibi. (Silr aũt ꝛc.) Circa pmũ
tria facit. pmo ꝑponit qd̃ intẽdit. 2°. ex hoc iſert qddã
3 correlariũ. ibi. (Ego fratres ꝛc.) 3° ꝓbat ꝑpoſitũ. ibi.
(Quecũq̃ꝫ .n. ꝛc.) Circa pm̃ ↄſiderandũ ẽ q̃ ſupra mẽ
tionẽ fecerat de ſpũ dei: ⁊ de ſpũ xp̃i: q̃uis ſit vn⁹ ⁊ idẽ
ſpũs. Primo ergo oſtendit qd ↄſequamur ex ſpũ: ex ħ
q̃ ẽ xp̃i. Scd̃o oſtẽdit qd ↄſequamur ex eo iq̃tum eſt
ſpũs dei patris. ibi. (Q: ſi ſpũs ei⁹ ꝛc.) Dic ḡ. dictũ ẽ
q̃ ſi q̃s ſpm̃ xp̃i nõ hꝫ hic nõ ẽ ei⁹. vñ cũ vos ſitis xp̃i
ſpũꝫ xp̃i habetis ⁊ ipſũ xp̃ꝫ i vobis hitãtẽ p fidẽ. ſꝫ illd̃
Ephe. 3. Habitare xp̃ꝫ p fidẽ i cordib⁹ veſtris. Si autẽ
xp̃s ſic i vobis ẽ: opꝫ vos xp̃o eẽ cõformes: xp̃s aũt ſic
venit i mũdũ vt q̃tũ ad ſpm̃ eẽt plenus gr̃a ⁊ ỽitate.
⁊ tñ q̃tũ ad corp⁹ hꝫ ſiltudinem carnis peccati: vt ſu
pra dictũ ẽ. Vñ ⁊ ħ opꝫ eẽ i vobis q̃ corp⁹ qdẽ veſtrũ
4 ꝑpter pctm̃ qd adhuc manet i carne veſtra mortuũ ẽ.
i. necẽtati mortis addictũ: ſic Gen. 2. dr̃. Quacũq̃ꝫ die
cõederitis morte moriemini .i. necẽtati mortis addicti
eritis. Spũs ỽo veſter q iã renouatus ẽ a pctõ. ſm illd̃
Eph. 4. Renouamini ſpũ mẽtis vr̃e. viuit vita gr̃e ꝑ
iuſtificationem per quã iuſtificatur a deo. Gal. 2. Q:
autem nunc viuo in carne in fide viuo filij dei. ſupra. 1.
Juſtus ex fide viuit.
¶ Deiñ cũ dic. (Q: ſi ſpũs ꝛc.) Oñdit qd ↄſeq̃mur
ex ſpũ ſcõ iq̃tũ ẽ ſpũs pr̃is dicẽs. (Q: ſi hĩtat in vob
ſpũs ei⁹). ſ. dei pr̃is q ſuſcitauit ieſũ xp̃ꝫ a mortuis. ps.
5 Tu aũt dñe miſerere mei ⁊ reſuſcita me: Act. 3. Hunc
dũs ſuſcitauit ꝛc. Et tñ ipẽ xp̃s ꝓpa ỽtute reſurrexit:
q: eadẽ ẽ ỽtus pr̃is ⁊ filij. ↄſequẽs eſt q̃ id qd dũs pr̃
fec i xp̃o: faciat et i nobis. Et ħ ẽ qd ſubdit. Qui ſuſci
tauit ieſuꝫ xp̃ꝫ a mortuis viuificabit ⁊ mortalia corpa
vr̃a. Nõ dic mortua: ſꝫ mortalia q: i reſurrectiõe nõ ſo
lũ a corpib⁹ veſtris auferet q̃ ſint mortua .i. neceſſita
tẽ mortis habẽtia: ſꝫ et q̃ ſint mortalia .i. potẽtia mo-
ri q̃le fuit corp⁹ añ pctm̃. Nã poſt reſurrectionẽ corpo
ra noſtra erũt penit⁹ imortalia. Eſa. 26. Viuẽt mortui
ꝛc. Oſee. 6. Viuificabit nos poſt duos dies. Et hoc ꝑ
pter inhabitãtem ſpm̃ eius in nobis. ideſt in virtute
ſpiritus ſci in nobis habitãtis. Eze. 37. Hec dicit dñs
deus oſſibus his. Ecce ego intromittam vobis ſpm̃ ⁊ vi

uetis. Et ħ ꝑpter ihabitãtẽ ſpiritũ .i. ꝑpter dignitatẽ b
quã corpa noſtra habẽt eo q̃ fuerũt receptacula ſpiri-
t⁹ ſacti. 1. corin. 6. Neſcitis q̃ mẽbra veſtra tẽplũ ſũt. ſ.
ſci. Illi vero quoꝝ mẽbra non fuerunt templum ſpũs
ſancti reſurgent: ſed habebunt corpora paſſibilia.
¶ Deide cũ dic. (Ego dbitores ꝛc.) Cõcludit correla
riũ ex dictis. Et p põit ↄcluſionẽ. 2° rõnẽ aſſignat. ibi.
(Si .n. ꝛc.) Dic ḡ p. Dictũ ẽ q̃ p ſpm̃ ſcm̃ mlta bõa no
bis ꝓueniũt: ⁊ q̃ ex prudẽtia carnis ſeq̃t mors. ḡ dbi
tores ſumus ſpũi ſancto propter beneficia ab eo rece-
pta vt viuamus ſm ſpm̃: ⁊ non carnẽ. Gal. 5. Si ſpũ vi
uimus ſpũ ⁊ ambulemus.
¶ Deide cũ dic. (Si eni ſꝫ carnẽ.) Aſſignat rõnẽ cõ 2
cluſionis p̃miſſe. ⁊ p q̃tũ ad carnẽ dicẽs. (Si .n. ſm
carnẽ vixeritis). ſ. ſequẽdo ↄcupias carnis moriemini.
ſ. morte culpe i pñti: ⁊ morte dãnatõis i futuro. 1. Thi.
5. Que i delicijs viuẽs mortua ẽ. 2°. aſſignat rõnẽ q̃-
tũ ad ſpũꝫ. d. (Si ãt ſpũ). i. p ſpm̃. ſ. mortificaueritis fa
cta carnis. i. opa q̃ ex ↄcupia carnis ꝓueniũt: viuetis
vita gr̃e i pñti: ⁊ vita glie i futuro. Col. 3. Mortificate
mẽbra vr̃a q̃ ſũt ſup terrã. Gal. 5. Qui xp̃i ſũt carnẽ ſu
aꝫ crucifixerũt cũ vitijs ⁊ concupiſcentijs. Lectio. III.

Quicũq̃ꝫ .n. ſpũ dei agũt hi ſũt
filij dei. Nõ eni accepiſtis ſpũꝫ Luc. 6°
ſeruitutis iterũ i timore: ſꝫ acce
piſtis ſpiritum adoptiõis filio-
rũ dei: i quo clamamus abba pr̃. Ipſe .n.
ſpũs teſtimõiũ reddit ſpũi nr̃o q̃ ſum⁹ filij 3
dei. Si ãt filij ⁊ hr̃des: hr̃des qdẽ dei: cohr̃
des ãt xp̃i. ſi tñ ↄpatimur: vt ⁊ glorificemur. p̃. 2°. q. 85. arti-
¶ Poſtq̃ꝫ apl̃s oñdit q̃ p ſpm̃ ſctũ dabit nobis vita culo.
glioſa q̃ oẽꝫ mortalitatẽ a corpib⁹ nr̃is excludet. Hic ꝓ 5. 2m.
bationẽ iducit. ⁊ p oñdit q̃ p ſpũꝫ ſcm̃ hmõi glioſa vi
ta dat. 2°. oñdit q̃re differt. ibi. (Si tñ cõpatimur ꝛc.)
Circa pm̃ põit talẽ rõnẽ. Quicũq̃ꝫ ſũt filij dei cõſequũt
eternitatẽ glioſe vite. ſꝫ q̃cũq̃ꝫ regũt ſpũ ſcõ ſũt filij dei:
ḡ q̃cũq̃ꝫ regũt ſpũ ſcõ cõſequũt hr̃ditatem glioſe vite.
Primo ḡ põit minorẽ p̃dicte rõnis. 2°. maiorẽ. ibi. (Si
ãt ꝛc.) Circa pm̃ duo fac. p ꝑpõit qd intẽdit. 2°. ꝓbat
ꝑpoſitũ. ibi. (Nõ eni accepiſtis ꝛc.) Circa pm̃ duo cõ 4
ſiderãda ſũt. Primo qdẽ quõ aliq̃ agunt a ſpũ dei:
⁊ põt ſic itelligi. Quicũq̃ꝫ ſpũ dei agũt ſic qd̃ dã ducto
re ⁊ directore: qd qdẽ in nobis fac ſpũs. ſ. iq̃tũ illumi-
nat nos interius qd facere debeamus. ps. Spũs tuus
bon⁹ deducet me ꝛc. Sꝫ q: ille q ducit ex ſeipo ñ opat:
hõ aũt ſpũalis nõ tãtũ inſtruit a ſpũ ſcto qd agere d
beat: ſꝫ et cor eius a ſpũ ſcto mouet. Jõ plus itelligẽ-
dum ẽ in hoc q̃ dicit. Quicũq̃ꝫ ſpũ dei agũt. Illa eni
agi dicũt que quodaꝫ ſupiori inſtinctu mouẽt. Vñ de
brutis dicim⁹ q̃ nõ agũt ſꝫ agũt: q: a nã mouẽt. ⁊ nõ
ex ꝓprio motu ad ſuas actiões agẽdas. Silr autẽ 5
homo ſpũalis ñ q̃ſi ex motu ꝓpe voluntatis pncipalr:
ſed ex inſtinctu ſpũs ſcti iclinat ad aliqd agẽdũ. ſꝫ il
lud Eſa. 59. cũ venerit q̃ſi fluuius violẽtus quem ſpi-
ritus dei cogit. Et Luc. 4. q̃ xp̃us agebat a ſpũ i dſer
to. Nõ tñ p hoc excludit q̃ viri ſpũales per volunta
tem ⁊ liberũ arbitriũ operẽtur: q: ipſũ motũ volun-
tatis ⁊ liberi arbitrij ſpũs ſanctus in eis cauſat. ſꝫ illd̃
Phil. 2. deus ẽ q operatur in vobis velle ⁊ perficere.
Scd̃o cõſiderãdum ẽ quõ illi q ſpũ dei agũt ſunt filij
dei. Et ħ ẽ manifeſtum ex ſimilitudĩe filioꝝ carnali-
um. qui per ſemen carnalẽ a patre ꝑcedẽtes generãt.
Semẽ autẽ ſpũale a patre ꝑcedens ẽ ſpũs ſctus. Et

c ideo p hoc ſemē aliqui hoīes in filios dei generanť.i.
Jo.3.Omnis qui natus eſt ex deo peccatum nō facit:
quoniam ſemen dei manet in eo.
¶ Deinde cū dicit.(Nō eni accepiſtis ⁊c̄.)Probat p
poſitum.ſ.q ſpiritū.ſ.accipiētes ſunt hoīes filij dei.⁊ h
dupliť.pmo qdē ex diſtinctiōe donoꝝ ſpirit⁹ ſancti.2⁹
ex ꝯfeſſione noſtra.ibi.(In q̄ clamamus ⁊c̄.)Circa p
mū ꝯſiderādū eſt q.ſ.ſ.duos effect⁹ facit i nobis.vnū
quidē timoris.Eſa.ii.Replebit eū ſpūs timoris domi
ni.Alium amoris.ſ̄.5.Charitas dei diffuſa ē p ſpiritū
ſcm̄ in cordibus noſtris q datus ē nobis.Timor aūt
2 fac̄ ſeruos:nō aūt amor.¶ Ad cui⁹ euidētiā cōſidera/
ti oportet q timor hʒ duo obta.ſ.malū qd̄ quis timen
do refugit:⁊ illud a quo ſibi h malū imminere videt.Di
citur eni homo timere:⁊ occiſionē:⁊ regē qui pōt occi
dere.Cōtigit autē qnq; q malū qd̄ quis refugit ē con
trariū bono corporali:vel tēporali:qd̄ qs īter dū inordi/
nate amat ⁊ refugit pati ab aliq̄ hoīe tēporali.Et h eſt
timor human⁹ vel mūdanus:⁊ hic nō ē a ſpiritu ſācto.
Et hūc ꝓhibet dn̄s.Mat.i.Nolite timere eos q cor/
p⁹ occidūt.Ali⁹ aūt ē timor q refugit malū:qd̄ ꝯriaſ
nature create.ſ.malū pene:ſed tn̄ refugit h pati a cau
ſa ſpūali.ſ.a deo:⁊ hic timor ē laudabilis q̄tū ad hoc:
3 ſaltē q deum timet.Deu.5.Quis det eos talē habere
mētē vt timeāt me.Et ſm̄ h a ſpiritu ſācto eſt.Sed in
q̄tū talis timor nō refugit malū q oppōiť bono ſpiri
tuali.ſ.peccatū:ſed ſolū penā nō ē laudabilis.Et iſtū
ōfectū nō hʒ a ſpū ſancto:ſed ex culpa hoīs:ſic̄ ⁊ fides
īformis q̄tū ad id qd̄ ē fidei ē a ſpū ſcō.nō autē eius
informitas.Vn̄ ⁊ ſi p hmōi timorē aliquis bonū faci/
at:nō tn̄ bn̄ facit:q: nō facit ſpōte:ſed coact⁹ metu pe/
ne:qd̄ ꝓpe ē ſeruoꝝ.Et iō timor iſte ꝓpe diciť ſerui/
lis:q: ſeruiliter fac̄ hoīe͂ opari.Eſt aūt terti⁹ timor q
refugit malū qd̄ opponiť bono ſpūali.ſ.peccata:vel ſe
pationē a deo:⁊ h qdē timet incurrere ex iuſta dei vin
dicta.Et ſic q̄tū ad vtrūq; obiectū reſpicit rē ſpūalē:
ſed tn̄ cū h hʒ oculū ad penā.Et iſte timor diciť eē ini
4 tialis:q: ſolet eē i hoīb⁹ i initio ſue cōuerſiōis.Timēt
enī penā ꝓpter peccata p̄terita:⁊ timēt ſeparari a deo
p peccatū ꝓpter gratiā charitati īfuſā.Et d̄ hoc diciť
i.ps.Initiū ſapiētie timor dn̄i.Et aūt q̄rtus timor q
ex vtraq; pte oculū hʒ ſolū ad rē ſpūalē:q: nihil timet
niſi a deo ſeparari.Et iſte timor ē ſanctus q pmanet i
ſeculum ſeculi:vt i ps.diciť.Sicut aūt timor initialis
cāuſ ex charitate īpfecta.ita h timor cauſať ex chari/
tate pfecta.i.Jo.4.Perfecta charitas foras mittit ti/
morē.Et iō timor initialis ⁊ timor caſtus nō diſtiguū
tur ꝯ amorē charitatis q eſt cauſa vtriuſq; ſed ſolū ſti
mor penē:q: ſic̄ h timor facit ſeruitutē:ita amor chari
tatis fac̄ libertatē filioꝝ.Facit.n̄.hoīe͂ voluntarie ad
honorē dei opari:qd̄ ē ꝓpe filioꝝ.Lex igiť vet⁹ data ē i
5 timore:qd̄ ſignificabāt tonitrua ⁊ alia hmōi que facta
ſūt i datiōe veteris legis:vt diciť Exo.19.Et iō dicitur
Heb.12.Et ita terribile erat qd̄ videbať.Et iō lex vet⁹
p īflictionē penarū inducēs ad mādata dei ſeruāda da
ta eſt ſpū ſeruitutis.Vn̄ diciť Gal.4.Vnū qdē in mō
te ſynai i ſeruitutē generās.Et ideo hic dicit.Recte di
ctū eſt q q ſpū dei aguť ⁊c̄.Nō.n.iteꝝ i noua lege:ſic̄
in veteri lege fuit accepiſtis ſpm̄ ſuitutis in timore.ſ.
penaꝝ:quē timorē ſpūs ſeruis faciebat:ſed accepiſtis
ſpm̄.ſ.charitatis qui eſt adoptiōis filioꝝ.i.p quē ado/
ptamur i filios dei.Gal.4.Vt adoptionē filioꝝ recipe
mus.Nō aūt h diciť quaſi ſit alius ⁊ alius ſpūs.ſʒ q:
idē eſt ſpūs.ſ.qui in qbuſdā facit timorē ſeruilē q̄ſi in
perfectū.in aliqs facit amorē q̄ſi quoddam perfectum.

¶ Deinde cū dicit.(In quo clamam⁹ ⁊c̄.)Mãifeſtat d
idē p noſtrā ꝯfeſſionē.Profitemur eni nos patrē hr̄e
deū iſtructi a dn̄o cū dicim⁹ orātes.Pater noſter q es
in celis,vt habeť Mat,6.Hoc aūt ꝯuenit dicere nō ſo
lū iudeis:ſed ēt gētib⁹.Et iō duo ponit idē ſignificā/
tia.ſ.abba qd̄ eſt hebreū:⁊ pr̄ qd̄ eſt latinū vel grecū:
vt oſtēdat h ad vtrūq; populū ptineř vn̄ ⁊ dn̄s Mar.
14.Abba pater oīa poſſibilia ſūt tibi.Jere.3.Patrē vo.
cabis me.Hoc aūt dicim⁹ nō tātū ſono vocis quātū in
tentione cordis:q̄ qdē ꝓpter ſui magnitudinē clamor
dr̄:ſic̄ ⁊ ad moyſē tacētē diciť Exo.14.Quid clamas
ad me.ſ.intētiōe cordis.Sed iſta magnitudo intētio/
nis ex affectu filialis amoris ꝓcedit quē in nobis.ſ.ſ.
facit,Et iō dic̄.In quo.ſ.ſpū ſancto clamam⁹.abba pa/ 2
ter.Vn̄ Eſa.6.diciť q ſeraphin q interp̄tanť ardētes
quaſi igne ſpūs ſancti clamabant alter ad alterum.
¶ Deinde cū dicit.(Ipſe eni ſpūs ⁊c̄.)Oſtēdit idē ex
teſtimonio ſpūs ſancti:ne forte aliqs dicat q i noſtra
confeſſiōe decipimur.vn̄ dicit.Ideo dico q in ſpū ſcō
clamamus abba pater.Ipſe eni ſpūs teſtimoniū red/
dit:nō quidem exteriori voce ad aures hoīū:ſicut pa
ter ꝓteſtās ē de filio ſuo Mat.3.ſʒ reddit teſtimoniū
p effectū amoris filialis:quē in nobis facit.Et ideo di
cit q teſtimonium reddit:nō aurib⁹:ſed ſpūi nr̄o ⁊c̄.
Act.3.Nos teſtes ſumus horum verborum.
¶ Deinde cū dicit.(Si aūt filij ⁊c̄.)Ponit maiorē.⁊
pmo oſtēdit q filijs d̄beť hereditas dicēs.Si aūt aliq 3
filij p ſpm̄.ſ.ſeqtur ēt q ſunt heredes:q: nō ſolū filio
nāli:ſed ēt adoptiuo debeť hereditas.i.Pe.i.Regene
rauit nos i ſpē viuā in hr̄ditatē ⁊c̄.ps.Hereditas mea
p̄clara eſt mihi.Scđo oñdit q̄ ſit iſta hereditas.Et p/
mo d̄ſcribit eā q̄tū ad deū patrē dicēs.Heredes qdē
dei.Diciť aūt aliqs heres alicui⁹ exiſtere qui pncipa/
lia eius bōa pcipit ſeu adipiſciť.nō aūt q aliq̄ minuſ/
cula recipit:ſicut legiť:Gen̄.25.Q: abraā dedit cūcta q̄
poſſedit yſaac.filijs aūt cōcubinaꝝ largit⁹ ē munera.
Bonū aūt pncipale q̄ deus diues eſt:eſt ipſemet.Eſt
eni diues p ſeipſū ⁊ nō p aliqd aliud:q: extrīſecorū
bonorū nō idiget:vt diciť in ps.Vn̄ ipſū deū adipiſ
cuntur filij dei p hr̄ditate.vn̄ ps.Dn̄s ps hr̄ditatis mee.
Tren̄.3.Pars mea dn̄s dixit aīa mea.Sʒ cū fili⁹ here
ditatē nō adipiſcať niſi p̄re d̄fūcto.videť q hō nō poſ 4
ſit eē heres dei q nūq; decedit.¶ Dicēdū ē aūt q il/
lud hʒ locū in bonis corpalibus q̄ ſimul a mltis poſ/
ſideri nō poſſūt:⁊ iō nece ē vnū decedere vt alius ſuc/
cedat:ſed bona ſpūalia ſimul a mltis hēri pñt:⁊ iō nō
oʒ patrē decedere vt filij ſint hr̄des.Poteſt tn̄ dici q
deus d̄cedit nobis in q̄tū ē i nobis p fidē.erit aūt nr̄a
hereditas in q̄tū videbim⁹ eū p ſpeciē.Scđo d̄ſcribit
hāc hr̄ditatē ex p̄re xp̄i dicēs.(Coheredes autē xp̄i.)
q: ipſe cū ſit pncipalis filius a quo nos filiationē ptici
pam⁹ ita ē pncipal hr̄s cui i hr̄ditate ꝯiūgimur.Mat.
22.Hic ē heres ⁊c̄.Mich.i.Adhuc hr̄dē adducā tibi. 5
¶ Deinde cū dic̄.(Si tn̄ compatimur ⁊c̄.)Oſtendit
cām dilatiōis huius vite glioſe.Et p̄ ponit cām ex p/
te paſſionū.2⁹ pōit p̄eminētiā glorie ad paſſiōes.ibi.
(Exiſtimo eni ⁊c̄.)Circa pm̄ cōſiderādū ē q xp̄s q ē
pncipalis heres ad hereditatē glorie puenit p paſſio/
nes.Luc.vltimo.Nōne oportuit xp̄m pati:⁊ ita ītrare
in gloriā ſuā.Nō aūt nos faciliori mō d̄bemus hr̄di/
tatē adipiſci.Et iō ēt nos oportet per paſſiōes ad illā
hereditatē peruenire.Act.14.Per mltas tribulatiōes
oportet nos introire in regnū dei.Nō eni ſtati imorta
le ⁊ īpaſſibile corpus accipimus vt ſimul cū xp̄o pati
poſſimus:vn̄ dicit.Si tn̄ cōpatimur.i.ſimul patiēter
ſuſtinemus

a ſuſtinemus tribulationes huius mundi: vt ⁊ cū chri-
ſto glorificemur. 2. Thi. 2. Si commortui ſumus ⁊ cō
regnabimus. Lectio. IIII.

EXiſtimo enim ꝙ nō ſunt ꝯdigne
paſſiones huius tp̄is ad futurā
gloriā q̄ reuelabit̄ i nobis. Naꝫ
pˢ.4. expectatio creature reuelationē
98. et filioꝝ dei expectat. Uanitati enim creatura
ticu- ſubiecta eſt non volens: ſed ꝓpter eum qui
lo.3. ſubiecit eaꝫ in ſpe: q꞉ ⁊ ipſa creatura libera
c bitur a ſeruitute corruptionis in libertateꝫ
2 glorie filiorum dei. Scimus enim ꝙ omnis
creatura ingemiſcit ⁊ parturit vſqꝫ adhuc.

¶ Supra apl̄s aſſignauit cāꝫ dilationis imortalis vi
te que eſt hr̄ditas filioꝝ dei: ex eo ꝙ opꝫ nos xp̄o cō-
pati vt ad eius glorie ſocietatē ꝑueniamus. Et q꞉ poſ-
ſet aliqs dicere onerofam eſſe hr̄ditatē hmōi: ad quaꝫ
nō pōt niſi ꝑ tolerātiā paſſionū ꝑueniri. Jdē hic oſten
dit excellētiā future glīe ad paſſiōes pn̄tis tp̄is. Et pᵒ
ponit ꝙ intendit. 2ᵒ oñdit ꝓpoſitū. ibi. (Naꝫ expecta
mus ⁊c.) Dicit ergo pᵒ. Dictū eſt ꝙ opꝫ nos pati vt ⁊
glificemur: nec dēmus refugere paſſiōes vt glīaꝫ bēa
3 mus. Exiſtimo. n. ego q vtrūqꝫ exptus ſum. Eccl. 34.
Uir in multis exptus cogitabit multa. Jpſe abūdāter
paſſiones ſuſtinuit: ſm illud. 2. Cor. ii. Jn laboribus ⁊
carceribus abūdātius. Jpſe ēt future glīe ꝯtēplator fu
it: ſm illud. 2. Cor. 12. Raptus eſt in paradiſum: ⁊ au-
diuit archana ỽba ⁊c. Hoc inqꝫ exiſtio ꝙ paſſiōes hu-
ius tp̄is nō ſunt ꝯdigne ad futurā glīam q̄ reuelabit̄ i
nobis. Ubi q̄tuor ponit ad oñdendū excellētiā illius
glīe. pᵒ q dē deſignat eius eternitatē cū dicit. (Ad futu
rā). i. poſt hoc tp̄s. nihil āt eſt poſt hoc tp̄s niſi eterni-
tas. Un̄ illa glīa excedit paſſiones huius tp̄is ſic eter
nū tp̄ale. 2. Cor. 4. Jd qḋ in pn̄ti eſt momētaneū ⁊ le-
ue tribulatōis nr̄e ſupra modū in ſublimitate eternū
glīe pōdus opat̄ i nobis. Scd̄o deſignat eius dignita
4 tē cū dicit. (Gliaꝫ.) q̄ claritatē q̄ſdā dignitatis iſinuat
p̄s. Exultabūt ſcti in glīa. Tertio deſignat manifeſta
tionē cū dic̄. (Que reuelabit̄.) Nūc. n. gloria qdē hn̄t
ſcti: ſed occultatā in ꝯſcia. 2. Cor. i. Glīa nr̄a h eſt teſti
moniū ꝯſcie nr̄e. Tūc autē glīa illa in ꝯſpectu oīuꝫ re
uelabit̄: ⁊ bonoꝝ ⁊ maloꝝ de quibus dr̄ ſap̄. 5. Mira
bunt̄ in ſubitatione inſpate ſalutis. Quarto deſignat
eius veritatē cū dicit. (Jn nobis.) Gloria. n. huius mū
di vana eſt: q꞉ eſt in his que ſunt extra hoīem: puta in
apparatu diuitiaꝝ: ⁊ in opinione hoīum. p̄s. Jn multi
tudine diuitiaꝝ ſuaꝝ gloriant̄. Sꝫ illa gloria erit deo:
eo ꝙ eſt intra hoīem. ſm illud Luc. 17. Regnū dei in-
tra vos eſt. Sic igit̄ paſſiones huius tp̄is ſi ſcd̄ꝫ ſe cō
5 ſiderent̄ multū deficiūt a q̄titate huius glorie. Eſa. 54.
Ad pūctum in modico dereliqui te: ⁊ in miſerationibꝰ
magnis ꝯgregabo te. Sed ſi ꝯſiderent̄ hmōi paſſiōes
in q̄tum eas aliqs volūtarie ſuſtinet ꝓꝑ deū ex chari-
tate quā in nobis ſpūs. ſ. ſac̄: ſic ex ꝯdigno ꝑ hmōi paſ
ſiones hō meret̄ vitā eternā. Nam ſpūs ſctūs eſt fons
cuius aque. i. effectus ſaliūt in vitā eternā: vt dr̄ Jo. 4.
¶ Deinde cū dicit. (Nā expectatio creature ⁊c̄.) Oſtē
dit ꝓpoſitū ꝑ excellētiā illius glorie. Et pᵒ ex expecta-
tione creature. 2ᵒ ex expectatione aploꝝ. ibi. (Nō ſolū
aūt ⁊c̄.) Circa pᵐ tria facit: pᵐo ponit expectationem
creature. 2ᵒ māifeſtat eā. ibi. (Uanitati. n. ⁊c̄.) Dicit er
go primo. Dēm̄ eſt ꝙ ēt futura gloria excedit paſſiōes

pn̄tes. Et hoc tn̄ manifeſtū eſt. Nā expectatio creatu- b
re. i. ipſa creatura expectās expectat reuelationē filioꝝ
dei: q꞉ vt dr̄. i. Jo. 3. Nūc filij dei ſumus: ⁊ nōdū appa-
ruit qd erimus. Occultat̄. n. dignitas diuine filiatiōis in
ſctis ꝓꝑ exteriores paſſiōes: ſed poſtmodū reuelabit̄ il
la dignitas: qn̄ imortalē ⁊ glioſam vitā ſuſcipiēt: ita ꝙ
ex ꝑſona ipioꝝ dr̄ ſap̄. 5. Ecce quō cōputati ſunt inter Expe
filios dei. Dicit āt expectatio: expectat vt talia gemina ctare
tio intenſionē expectationis deſignet: ſꝫ illud. p̄s. Ex oporꝫ
pectās expectaui dn̄m. ¶ Sciendū ē āt ꝙ creatura h tetbo
tripl̄r accipi pōt. Uno hoīes iuſti: q ſpālr creatura dei minē
dr̄. Uel q꞉ ꝑmanēt in bono in quo creati ſunt. Uel ꝓ iuſtū
pter excellētiā: q꞉ oīs creatura quodāmō eis deſeruit. ınno
Ja. i. Uolūtarie genuit nos ỽbo veritatis vt ſimus ini uatio
tiū aliqḋ creature eius. Hec aūt creatura. i. hō iuſtꝰ ex- nem
pectat reuelationē glīe filioꝝ dei tāqꝫ ꝑmiū ſibi repro- eln-
miſſum. Tit. 2. Expectātes btām ſpeꝫ ⁊ aduētū glorie toꝝū.
magni dei. Scd̄o pōt dici creatura ipſa hūana nā que
ſubijcit̄ bonis grē: q̄ qdē in hoīb' iniuſtis nōdū iuſtifi Crea
cata eſt: ſed eſt ſic informis. Jn oībus āt iā iuſtificatis tura
eſt qdē ꝑtim formata ꝑ grāꝫ: ſed tn̄ eſt adhuc informis aliqd
reſpectu illius forme: quā eſt acceptura ꝑ gloriaꝫ. Sic dr̄ tri
igit̄ ipſa creatura. i. noſipſi ſm ꝙ ꝯſideramur in bonis plici
nāe expectat reuelationē glīe filioꝝ dei. Qḋ ēt nobis ter.
2 cōpetit ꝑ grāꝫ: ſicut ſi dicamus ꝙ mā expectat formā
vel colores expectāt cōpletionē imaginis: ſic dicit gl.
3 Job. 14. Cūctis diebus qbus nūc milito expecto dōec
veniat imutatio mea. Tertio pōt intelligi de ipſa crea
tura ſenſibili: ſicut ſunt elēta huius mūdi: ſm illḋ ſap̄.
13. A magnitudie ſpēi ⁊ creature cognoſcibil̄r poterit
coruꝫ creator videri. Hmōi āt creatura dupl̄r aliqd ex
pectat: nā expectatio creature ſenſibilis ſꝫ ꝙ eſt a deo
ordinat̄ ad aliquē finē: qḋ qdē ꝯtingit dupl̄r. Uno ſꝫ
ꝙ deus iprimit aliquā formā ⁊ ỽtutē nālē hmōi creatu
re: ex q̄ iclinat̄ ad aliquē finē nālē: puta ſi dicamus ꝙ
arbor expectat fructificationē: ⁊ ignis expectat locum
ſurſuꝫ. Alio creatura ſenſibil̄ ordinat̄ a deo ad aliquē
finē q ſupercedit formā nālē ipſius. Sic̄. n. hūanū cor
pus induet̄ quadā forā glīe ſupnāli: ita tota creatura
ſenſibil̄ i illa glīa filioꝝ dei q̄ſdā nouitatē glīe ꝯſequet̄
ſꝫ illḋ Apo. 21. Uidi celū nouū ⁊ terrā nouā. Et ꝑ hūc
modū creatura ſenſibil̄ expectat reuelationē filioꝝ dī.
¶ Deinde cū dicit. (Uanitati. n. ⁊c̄.) Manifeſtat p̄di
ctā expectationē. Et pᵒ ponit nec̄itatē expectādi. 2ᵒ ex-
pectationis terminū ibi. (Quia ⁊ ipſa creatura ⁊c̄.) 3ᵒ
expectatiōis ſignū. ibi. (Scimꝰ. n. ꝙ oīs creatura ⁊c̄.)
Nec̄itas aūt expectādi ē ex dfectu cui ſubiacet creatu
ra. Cui. n. nihil deficit, nō hꝫ nec̄e aliqd expectare. De
fectū āt creature oñdit dicēs. Uanitati. n. creatura ſbta
eſt. Et ſi qdē ꝑ creaturā intelligat̄ hō iuſtus: ſic intelli
git̄ ſubijci vanitati. i. iſtis rebus corꝑalibus q̄ ſunt mu 5
tabilia ⁊ caduca. Un̄ dn̄r vana: ſm illud Eccl. i. Uani
tas vanitatū ⁊ oīa vanitas. Subijcit̄ āt eis ꝓꝑ nec̄itatē
pn̄tis vite circa ea occupationē hn̄s. Nō tn̄ volens: q꞉
hmōi tp̄alia n̄ amat: ſic illi ꝯ q̄s dr̄ i p̄s. Ut qd diligitis
vanitatē ⁊ q̄ritis mēdaciū. Sꝫ tn̄ hmōi vanitati ſbijcit̄
talis creatura ꝓꝑ eū. i. ꝓꝑ ordiationē dei q ſubiecit eaꝫ
i. hoīem iuſtū hmōi ſenſibilibus creaturis: ⁊ tn̄ in ſpe:
vt. ſ. qn̄qꝫ a tali occupatōe hō liberet̄ i reſurrectōe: i. qn̄
neqꝫ nubēt: neqꝫ nubēt̄: ſed erūt ſic āgeli i celo. Mat.
22. Si ỽo intellat̄ creatura ipſa hūana nā ſic eſt ſbta va
nitati. i. paſſibilitati: ſm illud p̄s. Uerūtn̄ vniuerſa va
nitas oīs hō viuēs. Nō tn̄ volēs: q꞉ talis vāitas ē hūa
ne nāe i penā iflicta. Pēa āt ē i volūtaria ſic ⁊ culpa vo
lūtaria: ſꝫ tn̄ hmōi paſſiōibꝰ hūana nā ſubijcit̄ ꝓꝑ eū. i.

c propter ſniam dei qui ſubiecit eā.ſ.humanā nām defe
cribus:ſed tñ in ſpe qñq͛ euadēdi hm̄ōi paſſiões.Eſa.
28.Nō in ꝑpetuū trituraus triturabit.Si aūt itelliga
tur de creatura ſenſibili:ſic talis creatura ſubiecta eſt
vanitati.i.mutabilitati non volēs.hm̄ōi.n.defectus
q ꝯſequunt̄ mutabilitatē ſicut corruptio ⁊ ſeniū ⁊ alia
hm̄ōi ſunt ꝯ nām ꝑticularē huius vel illi⁹ rei cui⁹ ap-
petitus eſt ad ꝯſeruationē:lȝ ſint ſm nām vlem. Sed
nihilominus hm̄ōi vanitati creatura ſenſibilis ſubijcit̄
ꝑꝑ eū.i.ꝑpter ordinationē dei qui ſubiecit eā in ſpe.i.
in expectatione glorioſe nouitatis:vt ſupra dictuȝ eſt.
2 ¶ Deinde cū dicit.(Quia ⁊ ipſa creatura ⁊c̄.)Oñdit
terminū ꝑdicte expectationis. Nō enim eſt vana eius
expectatio vel ſpes:q̄ȝ ⁊ ipſa creatura liberabit̄ a ſerui
tute corruptiōis in libertatē glīe filioꝝ dei.Et ſi qdeȝ
ꝑ creaturā intelligat̄ hō iuſtus.ꝑ ſeruitutē corruptio-
nis intelligit̄ cura q̄rendi victū ⁊ veſtitū: ⁊ alia qbus
ſeruit̄ nr̄e mortalitati·q̄ ē q̄dā ſeruitus a qua liberabū
tur ſctī tendētes in libertatē glīe filioꝝ dei.Qui q̄uis
nūc hēant libertatē iuſtitie q eſt a ſeruitute pctī:nōdū
tñ hn̄t libertatē glorie q̄ eſt a ſeruitute miſerie.Job.39.
Quis dimiſit onagrū liberū.Si ṽo ꝑ creaturā intelli-
gat̄ hūna nā ipſa liberabit̄ a ſuitute corruptiōis.i.ad
lr̄am a paſſibilitate ⁊ corruptione:⁊ h̄ tendēs in liber
3 tatē glīe filioꝝ dei:q̄ eſt non ſolū a culpa: ſed ēt a mor
te:ſm illō.i.corin.15.Abſorpta ē mors in victoria tua:
Si ṽo intelligat̄ de creatura ſenſibili:ſic ipſa creatura
liberabit̄ a ſeruitute corruptionis.i.mutabilitatis:q̄ȝ i
qualȝ mutatiōe eſt aliqua corruptio:vt Augu.dicit:⁊
ēt phs in.8.phycorū ⁊ h̄ in libertatē glorie filiorū dei:
q̄ȝ h̄ ēt libertati glīe filiorū dei ꝯgruit: vt ſicut ipſi ſūt
inouati ēt eorū hitatio inouet̄.Eſa.62. Ego creabo ce
los nouos ⁊ terraȝ nouā:⁊ non erūt in memoria p̄ora
i.p̄or mutabilitas creature:q̄ȝ ⁊ ipſa ⁊c̄.ſm p̄ᵐ ſenſum.
Ac ſi dicat.Nō ſolū nos aplī:ſed ēt alij iuſti. In ſenſu
aūt.2° nō ſolū iuſti:ſed ēt ipſa hūana nā q̄ in qbuſdam
nōdū ē renouata ꝑ grāȝ.In tertio aūt ſenſu itelligēdū
eſt ac ſi dicat̄.Non ſolum homines ſed alia creatura.
4 ¶ Deinde cū dicit.(Scimus.n.⁊c̄.)Ponit ſignuȝ ex
pectationis.Scimus.n.nos aplī ꝑ ſpm̄ ſcm̄ inſtructi:
⁊ ēt ꝑ expimētū q̄ oīs creatura igemiſcit ⁊ parturit vſ
q̄ȝ adhuc.Qō qdē ſi intelligat̄ de creatura ſenſibili hȝ
difficultatē.Prio qdē q̄tuȝ ad hoc q̄ dīc ingemiſcit ⁊
parturit.Hoc.n.ꝯuenire vr̄ nō niſi creature rōali:ſȝ p̄t
ſic exponi vt hoc q̄ dicit ingemiſcit.Idē ſit ei qō dixit
nō volēs.In illis.n.ingemiſcimus:q̄ nr̄e voluntati re
pugnāt.Sic ergo in q̄tū defectus nāe ſenſibilis ſūt ꝯ
nālē appetitū ꝑticularis nāe dr̄ ipſa creatura ſenſibil̄
ingemiſcere. Q̄ȝ aūt dicit parturit idē ē ei qō ſupra di
xerat.Expectat.Nā parturitio eſt via ad ꝓlēȝ ꝓducē
5 dā.Scōm aūt duᵐ ē in hoc q̄ dicit.(Oīs creatura):q̄ȝ
ſic ēt includerent̄ corpa celeſtia.Unde ⁊ gl.dicit q̄ ſol
⁊ luna n̄ ſine labore ſtatuta ſibi iplēt ſpacia: ſȝ exponē
dū eſt vt labor accipiat̄ ꝓ motu:ſicut ⁊ requies qñq͛ ac
cipit̄ ꝓ ceſſatione ab ope ſicut deus die 7ª requieuiſſe.
Gen̄.i.Et ſm h̄ gemitus intelligit̄ corruptio q̄ aut mi
ſcet̄ motui locali: ꝓut.ſ.deſinit eē in h̄ vbi ⁊ incipit eē
in alio ꝑ ꝑturitionē āt itelligit̄ ordiatio celeſtiū corpo-
rū ad eoꝝ inouationē. Si ṽo exponat̄ de hoīb⁹ ſic dr̄
hūana nā oīs creatura:cū ſpūali.ſ.q̄tū ad intellm̄:cū
aiali q̄tū ad corpis aiationē:cū corpali q̄tū ad corp⁹.
Hic ḡ creatura.i.hō igemiſcit ꝑtim ꝑꝑ mala q̄ patit̄:ꝑ
tim ꝑꝑ bona ſpata q̄ differunt̄.Tren̄.i.Multi gemit⁹
mei.Parturit āt:q̄ȝ cū quadā afflictione aī ſuſtinet di-
lationē glorie expectare.ꝓuer.9.Spes q̄ differt̄ affli-
git aiam.Jo.16.Mulier cū parit triſtitiā hȝ.q̄ȝ. Ibi do d
lores vt parturiētis.Dicit aūt vſq̄ȝ adhuc:q̄ȝ iſte gemi
tus non ē ablatus ꝑ nr̄am iuſtificatiōeȝ:ſed ꝑmanet vſ
q̄ȝ adhuc.i.vſq̄ȝ ad mortē:vl̄ vſq̄ȝ adhuc:q̄ȝ ⁊ ſi aliq iā
ſint liberati q ſunt in gloria:adhuc tñ nos ſumus reſi
dui.Uel vſq̄ȝ adhuc:q̄ȝ nō ſolū antiq p̄res q ſuerūt añ
xp̄m:ſed ēt adhuc tp̄e grē eadē patimur.2.Pe.3.dr̄ ex
ꝑſona ipioꝝ. vbi eſt ꝓmiſſio aut aduētus eius? Ex q̄
p̄res dormierūt oīa ſic perſeuerant ab initio creature.
¶ Eſt aūt ſciēdū q̄ q̄ȝ creatura dei pōt dici oē illō qō
ſub deo eſt:aliqui voluerūt ꝑdicta verba exponere de
qualibet creatura ēt de angelis ſctīs.Sed valde incon
ueniens eſt vt ipſi dicant̄ vanitati ſubi: aut igemiſcere
⁊ parturire:vt ipſi iam hēant gloriā:cuius ſilitudineȝ 2
expectam⁹ ſm illud Math.22. Erūt ſicut angeli dei i
celis:⁊ iō ꝯuenictius ſm ꝑdcā exponit̄. Lectio. V.

NOn ſolū aūt illa ſȝ ⁊ nos ipſi pri
mitias ſpūs hn̄tes: ⁊ ipſi intra
nos gemimus adoptionē filio-
rū dei expectātes redēptionem
corpis nr̄i.Spe.n.ſalui facti ſumus.Spes 2. 2ᵉ.
āt q̄ vr̄ nō ē ſpes.Nā qō videt qs qd ſpat. q.17ᵃ
Si āt qō nō videmus ſpamus: ꝑ patientiā arti-
expectamus.Silr̄ āt ⁊ ſpūs adiuuat iſirmi clo.6.
tatē nr̄am.Nā qd oremꝰ ſicut oȝ neſcimus: o
ſed ipſe ſpūs poſtulat ꝓ nobis gemitibus 3
ienarrabilib⁹.Qui āt ſcrutat̄ corda:ſcit qd
deſiderat ſpūs:q̄ȝ ſm deū poſtulat ꝓ ſctīs.
¶ Supra oſtendit apls excellentiam future glorie ex
expectatione creature:nunc oñdit idē ex expectatione
aploꝝ.Nō āt pōt eſſe ꝑuū qō a magnis viris expectat̄
tam anxie.Et circa hoc duo facit.primo ꝓponit qō in
tendit.ſcdo probat ꝓpoſitum.ibi.(Spe.n.⁊c̄.) Circa
primū tria facit.primo ꝓponit dignitatē expectantiuȝ
cū dicit.(Nō ſolū autē illa).ſ.creatura expectat gloriā
filioꝝ dei:ſed ⁊ noſipſi.ſ.apoſtoli hn̄tes primitias ſpi- 4
ritus ſancti:q̄ȝ.ſ.ſpiritum ſctūm ⁊ tempore prius: ⁊ ce
teris abundantius apoſtoli habuerunt: ſicut ⁊ in fru
ctibus terre illud qō p̄ ad maturitatē ꝑuenit ē pingui⁹
⁊ magis acceptū.Jer.2.Sctūs iſrael dño primitie fru
gum eius.Heb.12.Acceſſiſtis ad eccleſiā primitiuorū Apl̄i
qui ꝯſcripti ſunt in celeſtibus.Ex quo pȝ q̄ aplī ſunt ſūt p̄
oībus alqs ſanctis quacūq͛ ꝑrogatiua ꝑfulgeant:ſiue feren
virginitatis:ſiue doctrine:ſiue martyrij ꝑferendi:tā q̄ di oi-
abundātius ſpm̄ ſctm̄ habentes. ¶ Sed pōt aliqs di b⁹ ſan
cere q̄ qdā alij ſancti maiora tormēta ſuſtinuerunt ⁊ ctis.
maiores auſteritates ꝑꝑ xp̄ȝ q̄ȝ apoſtoli. ¶ Sed dōm
eſt q̄ magnitudo meriti p̄ncipalr̄: ⁊ reſpectu eſſential̄
premij attendit̄ ſm charitatē.Conſiſtit enim premiuȝ 5
eſſentiale in gaudio qō habet̄ de deo. Manifeſtuȝ eſt
autem q̄ de deo plus gaudebunt qui plus amāt.Un-
de ⁊ illā viſionē btām dñs ſuo dilecto ꝓmittit dicens.
Jo.14.Si qs diligit me diligetur a patre meo:⁊ ego di
ligam eum: ⁊ manifeſtabo ei meipſum.Sed ſm q̄titā
tem opeꝝ meret̄ hō premium accidentale qō eſt gau-
dium de talibus opibus.Apoſtoli ergo illa opera q̄ fe
cerunt ex maiori charitate fecerunt: ex qua habebant
cor ad multa maiora facienda ſi fuiſſet oportunū. Si
aūt dicat aliqs pōt tantū quis conari q̄ habebit equa
lem charitatē cum aplīs.Dicendū q̄ charitas hominis
nō eſt a ſeipō:ſed ex gratia dei que datur vnicuiq͛ ſm
menſuram donatiōis chriſti:vt dicitur Ephe.4.Uni

a cuiqꝫ aũt dat gratiã ꝓportionatã ei ad qḋ eligit̄: ſicut
hoĩ xp̄o data eſt excellentiſſima gr̃a: q: ad hoc eſt ele-
ctus vt eius nã in vnitatẽ pſone diuine aſſumeret̄: ⁊
poſt eũ habuit maximã plenitudinẽ gr̃e btã maria q̃
adhoc eſt electa vt eſſet mater xp̄i. Inter ceteros aũt
ad maiorẽ dignitatẽ ſunt electi ap̄li: vt. ſ. imediate ab
ipſo accipientes: alijs traderent ea q̃ ptinẽt ad ſalutẽ:
⁊ ſic in eis eccl'ia quodãmõ fundaret̄: ſm illud Apoc.
21. Murus hẽbat fundamenta. xij. ⁊ noĩa apl'oꝝ erãt
in eis ſcripta: ⁊ iḋ dr̄. i. Cor. 12. Deus poſuit in eccl'ia p̄
mum qdẽ apl'os. Et iḋ deus eis abundãtiorẽ gratiã p̄
ceteris tribuit. Scḋo ponit anxietatẽ expectanõis cũ
2 dicit. (Et ipſi intra nos gemimus.) Qui qdẽ gemitus
deſignat afflictionẽ ex dilatione rei cũ magno deſide-
rio expectata: ſꝫ illud ꝓuer. 13. Spes q̃ differt̄ affligit
aĩam. p̄s. Laboraui in gemitu meo. Iſte aũt gemit' nõ
eſt tãꝫ exterius q̃ꝫ interius: tũ q: ex interiori cordis af
fectu ꝓcedit: tũ q: eſt pp interiora bona: vñ ſignãter
dicit. Intra nos. Tren. i. Multi gemitus mei. Tertio
ponit rẽ expectatã. d. (Adoptionẽ filioꝝ dei expectan
tes) i. cõplectionẽ huius adoptionis. Inchoata. n. eſt
hmõi adoptio p ſpm̃ ſcm̃ iuſtificãtẽ aĩam. ſ̄. eodẽ. Ac
cepiſtis ſpm̃ adoptionis filioꝝ. Cõſumabit̄ aũt p ipſi
us corpis glorificationẽ: vñ. ſ̄. 5. Gloriamur i ſpe glie
filioꝝ dei. Et hoc ẽ qḋ ſubdit. Redẽptionẽ corpis nr̃i
3 vt. ſ. ſicut ſpũs nr̄ redẽptus ẽ a peccato: ita corpus no
ſtrum redimat̄ a corruptiõe ⁊ morte. Oſee. 13. De mor
te redimã eos. Phi. 3. Reformabit corp' hũilitatꝭ nr̃e.
¶ Deinde cũ dicit. (Spe. n. ⁊c.) Probat qḋ dixerat
tali rõne: Spes eſt de his q̃ nõ pñtialr̄ vñr: ſed in futu
ro expectant̄: ſed nos ſumus ſalui facti p ſpem: g̃ expe
ctamus in futurꝝ cõplemẽtũ ſalutis. Primo ergo po-
nit minorẽ dicẽs. (Nos. n. ap̄li ſicut ceteri fideles ſpe
ſalui facti ſumus:) q: ſ. ſpeꝫ nr̄e ſalutis hẽmus. i. Pe.
i. Regenuit nos in ſpem viuã. p̄s. Spate in eũ oĩs cõ
gregatio ppl'i. Scḋo ponit maiorẽ dicẽs. (Spes aũt).
i. res ſpata: q̃ vĩ quaſi pñtialr̄ hita nõ eſt ſpes. i. non eſt
res ſpata: ſꝫ habita. Spes. n. eſt expectatio futuri. So
4 pho. 8. Expecta me in die reſurrectiõis mee in futurũ.
Tertio põit ꝓbationẽ maioris dicẽs. (Nã qḋ videt
qs qd) i. cui ſpat. q. d. Spes iportat motũ aĩe in aliqd
nõ hitũ tẽdentẽ. Cũ ãt aliqd iã habet̄ nõ eſt neceſſari
um: vt in id aliqs moueat̄. ¶ Et eſt nõndũ q q: ſpes
ex fide quodãmõ orit̄ attribuit ſpei opus illud qḋ eſt
fidei. ſ. eſſe de nõ viſis: ſm illud Heb. 11. Fides eſt argm̃
nõ appentiũ. Quarto ponit ꝯcloñẽ dicẽs. (Si aũt qḋ
nõ videmus ſpamus). ſeqt̄ q p patiẽtiã expectamus.
¶ Vñ nõndũ eſt q ꝓpe patiẽtia iportat tolerãtiã tri
bulationũ cũ quadã eq̃nimitate: infra. 12. In tribulatiõe
patiẽtes: q: vo dilatio boni hꝫ q̃dã rõnẽ mali. Inde ẽ
q ẽt diutina expectatio bonoꝝ abñtiũ cũ trãqllitate
ai attribuit̄ patiẽtie: ſed hec maxime ad loganimitatẽ
5 ptinẽt: ſm illud Ja. 2. Patiẽtes eſtote vſqꝫ ad aduẽtũ
dñi. Utroqꝫ aũt mõ patientia hic accipit̄: q: ap̄li expe
ctabãt eq̃nimiter gloriã: ⁊ cuꝫ dilatiõne ⁊ tribulatiõe.
¶ Deinde cũ dicit. (Siľr aũt ⁊c.) Oñdit q̃o p ſpũm
ſcm̃ adiuuamur in defectibus vite pñtis. Et p̄mo q̃tũ
ad cõpletionẽ deſiderioꝝ. Scḋo q̃tũ ad directionẽ ex
terioꝝ euentuũ. ibi. (Scimus ãt ⁊c.) Circa p̄m̄ duo fa
cit. p̄mo ꝓponit qḋ intẽdit. 2° manifeſtat ꝓpoſitũ. ibi:
(Nã qd oremus ⁊c.) Dicit ergo p̄mo. Dcm̃ eſt q per
ſpm̃ ſcm̃ viuificabũt nr̃a mortalia corpa qñ auferet̄ a
nobis noſtra infirmitas. Siľr aũt ⁊ in ſtatu huius vite
in quo adhuc infirmitati ſubijcimur ſpũs adiuuat in-
firmitatẽ nr̃aꝫ: ⁊ ſi ñ totalr̄ eã tollat. Eze. 3. Spũs quo

q̃ eleuauit me: ⁊ aſſũpſit me abij amarus in idignatio b
ne ſpũs mei: q̃ſi iſirmitate nõdũ totalr̄ ceſſãte. Manus
. n. dñi erat mecũ ꝯfortãs me. Et in h̃ ſpũs me aſſũpſit.
Ma. 26. Spũs qdẽ ꝓmptus eſt: caro autem infirma:
¶ Deinde cũ dicit. (Nã qd oremus ⁊c.) Manifeſtat
qḋ dixerat. Et p̄ oñdit neceſſitatẽ auxilij ſpũs qḋ ptinet
ad infirmitatẽ pñtis vite. 2° oñdit modũ auxilij. ibi (Sꝫ
ipſe ſpũs ⁊c.) 3° oñdit efficaciã auxilij. ibi. (Qui autem
ſcrutat̄ ⁊c.) Dicit g̃ p̄. Recte dico q ſpũs adiuuat iſir
mitatẽ nr̃am. Nã in h̃ patimur infirmitatẽ q neſcim'
qd oremus ſicut opꝫ. Job. 3. Viro cuius abſcõdita eſt
via ⁊ circũdedit eũ deus tenebris. ¶ Et ẽ ꝯſiderãdũ 2
q duo dicit nos ap̄los neſcire. ſ. qd orãdo petam': ⁊ mo
dũ quo petere oporteat: ſed vtrũqꝫ vĩ eſſe falſum. Nã
p̄mo ſcimus qd oremus: q: h̃ nos dñs docuit. Math.
6. Scificet̄ nomẽ tuũ ⁊c. ¶ Sed dõm q i gnãli qdeꝫ
poſſumus ſcire qd ꝯueniẽter oremus: ſed in ſpãli h̃ nõ
poſſumus ſcire. p qdẽ: q: ſi deſideramus aliqḋ op' ṽtu
tis facere: qḋ eſt iplere dei volũtatẽ: ſicut in celo ⁊ i ter
ra: põt ꝯtigere q illud opus ṽtutis nõ ẽ huic vel illi cõ
gruũ ſicut alicui q vtilr̄ poſſet in actiõe ꝓficere nõ ex-
pedit ꝯtẽplatiõis qes: ⁊ ẽ ꝯ: vt Gre. dicit in moralibus
ſup illud Job. 5. Ingredieris in abũdãtia ſepulchrum:
vñ dr̄ ꝓuer. 14. Eſt via q̃ vr̄ hoĩ iuſta: nouiſſima ãt illi
us ducũt ad mortẽ. Scḋo aliqs deſiderat aliqḋ tpale 3
bonũ ad ſuſtẽtationẽ vite qḋ ẽ petere panẽ q̃tidianũ:
qḋ tñ ſibi ṽtit̄ in piculũ mortis. Multi. n. pp diuitias
pierũt. Eccl. 5. Diuitie ꝯſeruate i malũ dñi ſui. Tertio
aliqs deſiderat liberari ab aliq̃ moleſtia tẽtatõis: q̃ tñ
eſt ſibi ad cuſtodiã hũilitatis: ſicut Pau. petijt ãmoue
ri a ſe ſtimulũ: q tñ erat ei dat': ne eũ magnitudo reue
lationũ extolleret: vt dr̄. 2. cor. 12. Siľr ẽt vĩ q ſciam' ſi
cut oꝫ nos orare: ſꝫ illḋ. Ja. i. Poſtulet i fide nihil heſi
tãs. ¶ Et ad h̃ dõꝫ q i gnãli h̃ ſcire poſſum': ſꝫ i ſpãli
mot' cordis nr̃i vſqꝫ quaqꝫ diſcernere non poſſumus:
vtputa vtrũ petamus aliqd ex ira: vel ex zelo iuſtitie.
Vñ ⁊ Mat. 10. Reprobata eſt petitio filioꝝ Zebedei:
q: lꝫ viderentur pticipationẽ diuine glie poſtulare: tñ
ex quadã gloria ſeu elatione ꝓcedebat eorum petitio. 4
¶ Deinde cũ dicit. (Sed ipſe ⁊c.) Ponit modũ auxi
lij ſpũs ſci dicẽs q ipſe ſpũs poſtulat ꝓ nobis gemiti
bus ienarrabilib'. Qḋ qdẽ vr̄ ſuffragari errori arrij ⁊
macedonij: q poſuerũt ſpm̃. ſ. eẽ creaturã ⁊ minorẽ pr̃e
⁊ filio: poſtulare. n. eſt minoris: ſꝫ ſi ex eo q dicit eũ po
ſtulare itelligam' eũ eẽ paſſibilẽ creaturã ⁊ pr̃e miorem:
ꝯñs ẽ ẽt q ex eo q dicit eũ gemitib' poſtulare: itelligam'
eũ eẽ paſſibilẽ creaturã btitudie caretẽ: qḋ nullꝰ vnq̃
hrticus dixit. Nã gemit' ex dolore ẽ q ad miſeriã ptiet.
Et iḋ exponẽdũ eſt. Poſtulat. i. poſtulãtes nos fac: ſic
⁊ Gen. 22. Nũc cognoui q timeas dñꝫ. i. cogſcere feci: fa
cit ãt nos. ſ. ſ. poſtulare iq̃tũ i nob̃ recta deſideria cãt.
Nã poſtulatio ẽ q̃dã deſiderioꝝ explicatio. Deſideria 5
ãt recta ex amore charitatꝭ ꝓueniũt qñ i nobis. ſ. ſ. fa-
cit. ſ̄. 5. Charitas dei diffuſa ẽ i cordib' nr̃is p. ſ. ſ. q da
tus ẽ nob̃. Spũ ãt ſcõ dirigẽte ⁊ iſtigãte corꝫ nr̃ꝫ: ⁊ nr̃a
deſideria ñ pñt eẽ niſi nob̃ vtilia. Eſa. 4. ego dñs docẽs
te vtilia: ⁊ iḋ ſbdit: ꝓ nob̃. Eius ãt qḋ multũ deſideram'
⁊ deſiderãter petim' dilatõeꝫ cũ dolore ⁊ gemitib' pati
mur: ⁊ iḋ ſbdit. Gemitib'. q̃s. ſ. ſ. i corde nr̃o cãt: iq̃tũ.
ſ. nos fac celeſtia deſiderare q̃ dint̄. Iſte ẽ gemit' colũbe
quẽ. ſ. ſ. i nobis fac. Naũ. 2. Minabãt gemẽtes vt colũ
be. Dicit ãt ienarrabilib': aut q: ſut pp rẽ ienarrabilẽ.
ſ. celeſtẽ gliaꝫ. 2. cor. 12. Audiuit archana vbba q̃ ñ lꝫ hoĩ
loq. Aut q: ipſi mot' cordis ſufficiẽter enarrari ñ pñt:
ſꝫ q a ſpũ. ſ. ꝓcedũt. Job. 38. qs enarrabit celoꝝ rõeꝫ.

c ¶ Deinde cū dicit.(Qui aūt ſcrutator ⁊c̄.) Oñdit ef
ficaciā auxilij quo ſpūs ſcūs nos adiuuat dicēs. Qui
autē ſcrutaẜ corda.i.deus cui ꝓpriū eſt corda ſcrutari.
ps. Scrutās corda ⁊ renes deus. Dr̄ aūt deus ſcruta
ri corda.nō ꝙ in q̄rēdo,occulta cordis cognoſcat:ſ ꝗ
manifeſte ſcit ea q̄ ī corde latēt. Sopho.i. Scrutabor
hierl'm ī lucernis. De⁹ inq̄ ſcrutās corda ſcit.i.appro
bat ſm illud. 2.Thi. 2.Nouit dñs q̄ ſunt eius. Quid
deſideret ſpūs.i.q̄d deſiderare nos faciat.ps. Dñe an
te te oē deſideriū meū. Jō āt deſideria ſpūs q̄ in ſcīs fa
cit ſpūs ſcūs ſunt deo accepta:q: poſtulat ꝓ ſctīs.i.po
2 ſtulare eos facit ſm deū.i.qd̄ cōuenit diuino, benepla
cito.ꝓuer.io.Deſideriū iuſtoꝝ oē bonū. Jn cuius ex
emplum dñs patri dicebat. Non ſicut ego volo: ſed ſi
cut tu vis. Math.26. Lectio. VI.

3°. q: 89. ar ticu' lo 2°. p^m. Cimus aūt q̄m diligētibus de
um oīa coopant̄ in bonū his q
ſm ꝓpoſitū vocati ſunt ſcī. Nā
quos p̄ſciuit ⁊ p̄deſtinauit ꝯfor
mes fieri imaginis filij ſui: vt ſit ipſe primo
p°. q. 23° ar ticu' lo 2°. genitus in multis frībus. Quos āt p̄deſtia
uit hos ⁊ vocauit: ⁊ quos vocauit: hos ⁊ iu
ſtificauit. Quos autē iuſtificauit: illos ⁊ ma
c gnificauit. Quid ergo dicemus ad hec. Si
deus ꝓ nobis q̄s ꝯ nos. Qui ēt ꝓprio filio
3 ſuo nō pepcit: ſed ꝓ nobis oībus tradidit
illū. Q̄uō nō ēt cū illo oīa nobis donauit.

¶ Oſtendit ſupra apl's ꝙ ſpūs ſcūs adiuuat infirmi
tates p̄ſētis vite q̄tū ad impletionē nr̄oꝝ deſideriorū:
hic oſtendit qualr̄ nos iuuat q̄tum ad exteriores euē
tus dirigēdo in bonū nr̄m. Et primo ꝓponit qd̄ intē
dit. 2° ꝓbat ꝓpoſitū.ibi.(Nā quos p̄ſciuit ⁊c̄.) 3° infert
q̄dam ꝯcloſionem ex dictis.ibi.(Quis ergo ſepabit nos
⁊c̄.) Circa p^m duo ꝯſiderāda occurrunt. Primo q̄dem
magnitudo beneficij q̄ nobis a ſpū ſctō ꝯfert̄: vt.ſ.oīa
4 nobis cooperent̄ in bonū. Ad cuius euidētiā ꝯſiderā
dum eſt ꝙ q̄cq̄d fit in mūdo ēt ſi malū ſit cedit in bo
nū vniuerſum:q: vt Aug. dicit ī ench. Deus eſt adeo
bon⁹ ꝙ nihil mali eſſe ꝑmitteret:niſi eſſet adeo potēs:
ꝙ ex quolibet malo poſſet elicere aliqd̄ bonū. Nō aūt
ſemꝑ cedit malū in bonū eius in quo eſt: qd̄ ſicut cor
ruptio vnius aīalis cedit q̄dē in bonū vniuerſi in q̄tū
per corruptionē vnius ḡnat̄ aliud: nō tn̄ in bonū eius
qd̄ corrūpit̄: q: bonū vniuerſi ē adeo volitū ſm ſe: ⁊ ad
ipſum ordinant̄ oēs ꝑtes vniuerſi. Et eadē rō eſſe vr̄
circa ordinē nobiliſſimaꝝ ꝑtium ad alias ꝑtes: q: ma
lum aliaꝝ ꝑtium ordinat̄ in bonū nobiliſſimaꝝ. Sed
q̄cq̄d fit circa nobiliſſimas ꝑtes nō ordinat̄ niſi in bo
num ipſaꝝ: q: de eis ꝑꝑ ſe cura habet̄: de alijs autē ꝑꝑ
5 ipſas: ſicut medicus infirmitatē pedis ſuſtinet vt curet
caput. Inter oēs aūt ꝑtes vniuerſi excellunt ſcī dei: ad
quoꝝ quēlibet ꝑtinet qd̄ dr̄ Math.25. Suꝑ oīa bona
ſua ꝯſtituet eū. Et iō q̄cq̄d accidit: vel circa ipſos: vel
alias res totū in bonū eoꝝ cedit: ita ꝙ verificat̄ qd̄ dr̄
ꝓuer.ii. Qui ſtultus ē ſeruiet ſapiēti: q:.ſ.ēt mala pec
catoꝝ in bonū iuſtorū cedūt: vn̄ ⁊ deus ſpālē curā ꝺ iu
ſtis hēre dr̄: ſ illō.ps. Oculi dñi ſuꝑ iuſtos: ī q̄tū.ſ.ſic
de eis curat ꝙ nihil mali circa eos ꝑmittit: qd̄ nō ī eo
rum bonū ꝯuertat. Et hoc q̄dē manifeſtū eſt q̄tū ad
mala penalia q̄ patiunt̄: vn̄ in gl. dr̄ ꝙ ipſorū infirmi
tate exercet̄ humilitas: afflictiōe: patientia: ꝯdictiōe ſa
pientia: odio: beniuolētia. Vn̄.i.Pe.3. Si q̄d patimini
ꝓpter iuſtitiā beati. ¶ Sed nunq̄d ēt eis peccata co d
operantur in bonū? Quidā dicunt ꝙ pctā nō ꝯtinent̄
ſub hoc ꝙ dicit oīa: q: ſm Aug. pctm̄ nihil eſt: ⁊ nihil
fiunt hoīes cum peccāt. ¶ Sed ꝯ hoc eſt qd̄ in gloſa
ſeq̄t̄. Vſq3 adeo talibus deus oīa coopat̄ in bonū vt ſi
q̄ hoꝝ deuiāt ⁊ exorbitāt ēt ꝭ ipm̄ eis faciat ꝓficere in
bonū: vn̄ ⁊ ī ps. dr̄. Cū ceciderit iuſtus nō collidet̄: q:
dñs ſupponit manū ſuā. Sed ſ3 hoc vr̄ ꝙ ſemꝑ tales
in maiori charitate reſurgāt: q: bonū hoīs in charita
te ꝯſiſtit: quā ſi nō hēat aplus ſe nihil eſſe recognoſcit
i.Cor.13. ¶ Sed dōm eſt ꝙ bonū hoīs nō ſolū ꝯſiſtit
in q̄titate charitatis: ſed p̄cipue in ipſius ꝑſeuerantia
2 vſq3 ad mortē: ſm illud Math.24. Qui ꝑſeuerauerit
vſq3 ī finē hic ſaluus erit. Ex hoc āt ꝙ iuſtus cadit re
ſurgit cautior ⁊ humilior: vn̄ in gl. ſubdit̄: poſtq̄ dixe
rat ꝙ ꝭ ipm̄ faciat eis in bonum ꝓficere: q: ſibi hūilio
res redeunt atq3 doctiores. Diſcūt.n. cū tremore ſe exul
tare dēre: nō q̄ſi arrogādo ſibi tāq̄ de ſua v̄tute fiduci
am ꝑmanēdi. ¶ Scd̄o opꝫ ꝯſiderare q̄bus ꝭ bñficiū
cōpetat. Circa qd̄ p̄ attēdit̄ aliq̄d ex ꝑte hoīs cū dicit.
Diligētibus deū: dei.n. dilectio eſt ī nobis ꝑ inhitātē
ſpm̄ vt hitum eſt.ſ̄.2. ipſe āt ſpūs ſanctus eſt q̄ nos di
rigit in viā rectā: vt dr̄ in ps. Vn̄ dr̄.i.Pe.3. Quis eſt q̄
vobis noceat ſi bōi emulatores fueritis? Et ī ps. Pax
multa diligētibus legē tuā ⁊ nō eſt illis ſcādalum. Et
3 hoc rōabilr̄: q: vt dr̄ ꝓuer.8. Ego diligētes me diligo:
diligere eſt bonū velle dilecto: dei autē velle eſt opari.
Oīa.n. q̄cūq3 voluit fecit: vt in ps. dr̄. Et iō dūs oīa cō
uertit in bonum his q̄ eum diligunt. Scd̄o attēdit̄ id
qd̄ eſt ex parte dei: q̄ p̄ fideles ab eterno p̄deſtinauit.
Scd̄o ex tꝑe vocat. Tertio ſcīficat: ⁊ hec tria tāgit cū
dicit. His q̄ ſm ꝓpoſitū vocati ſunt ſcī.i. p̄deſtiatio vo
catis ⁊ ſcīficatis: vt ꝓpoſitum referat̄ ad p̄deſtiationē
q̄ ſm Aug. eſt ꝓpoſitum miſerēdi. Eph.1. Predeſtia
ti ſm ꝓpoſitū eius. Qd̄ dīc vocati: ad vocationē. Eſa.
4i. Vocauit eum vt ſeq̄ret̄ ſe. Qd̄ dicit ſcī ad ſcīficatio
nē: ſm illud Le.2i. Ego dñs q̄ ſcīfico vos. Hoc āt apl's
ſe ſcire dicit ex ꝑſona ſcōrū dicēs. Scimus. ſap.io. De
dit illi ſciam ſcōrum. Procedit āt hec ſcia: tū ex experi 4
mēto: tū ēt ex ꝯſideratiōe efficacie charitatis. Can.8.
Fortis ē vt mors dilectio. Et ēt p̄deſtinatiōis eius. Eſa.
46. Oīs volūtas mea īplebit̄: ⁊ oē ꝯſilium meum fiet.
¶ Deinde cū dicit.(Nā quos p̄ſciuit ⁊c̄.) Probat qd̄
dixerat tali rōne. Nullus pōt nocere his q̄s de⁹ ꝓmo
uet: ſed p̄deſtinatos diligētes deū deus ꝓmouet: ergo
nihil pōt eis nocere: ſed oīa cedūt eis ī bonū. Primo ḡ ꝓ
bat minorē.ſ. ꝙ eos de⁹ ꝓmoueat. 2° maiorē.ſ. ꝙ ꝓmo
tis a deo nihil pōt eſſe nociuū.ibi.(Quid ḡ dicemus
⁊c̄.) Circa p^m duo facit: p̄ ꝓponit ea q̄ ſunt ad ꝓmotiō
nē ſcōrū ab eterno. 2° ea q̄ ſunt ex tꝑe ibi.(Quos aūt
p̄deſtinauit ⁊c̄.) Ponit āt duo circa p^m.ſ. p̄ſciā: ⁊ p̄de
ſtinationē cū dicit.(Nā quos p̄ſciuit: ⁊ quos p̄deſtina 5
uit.) Dñt āt q̄dā ꝙ p̄deſtinatio hic accipit̄ ꝓ p̄paratiōe
q̄ eſt in tꝑe: q̄a.ſ. deus p̄parat ſcōs ad gratiā: ⁊ hoc dñt
ad diſtinguēdū p̄ſciam a p̄deſtinatione. Sed ſi recte
ꝯſideret̄ vtrunq3 eſt eternū: ⁊ dñt rōe. Nā ſicut dem̄
eſt.ſ̄. p^mo: ſuꝑ illud q̄ p̄deſtinatus eſt p̄deſtinatio im
portat p̄ordinationē q̄dā ī aīo eoꝝ q̄ q̄s eſt facturus.
Ab eterno āt deus p̄deſtinauit bñficia q̄ ſcīs ſuis erat
daturus. Vn̄ p̄deſtinatio eſt eterna differt āt a p̄ſcia ſ3
rōne: q: p̄ſcīa iportat ſolā notitiā futuroꝝ: ſed p̄deſtia
tio importat cauſalitatē q̄dā reſpectu eoꝝ. Et iō deus
h3 p̄ſciam: ⁊ de peccatis: ſed predeſtinatio eſt de bonis
ſalutaribus: vnde apoſtolus ad Ephe. p^mo dicit. Pre
deſtinati ſm propoſitum eius, vt ſimus in laudem ⁊c̄.

a Circa ordinē aūt p̄ſcie ⁊ p̄deſtinationis dicunt qdam
ꝙ p̄ſcia meritoꝝ bonoꝝ ⁊ maloꝝ eſt rō p̄deſtinatiōis
⁊ reprobationis: vt. ſ. intelligat̄ ꝙ deus p̄deſtinet ali-
quos: q̄ p̄ſcit eos bn̄ opaturos: ⁊ in xp̄m credituros.
Et ſm h̄ lr̄a ſic legit̄. Quos p̄ſciuit ꝯformes fieri ima
ginis filij̄ eius hos p̄deſtinauit. Et h̄ qdē rōnabilr̄ di-
ceret̄: ſi p̄deſtinatio reſpiceret tm̄ vitā eternā q̄ dat̄ me
ritis: ſed ſub p̄deſtinatiōe cadit oē bn̄ficiū ſalutare qd̄
eſt hoī ab eterno diuinitus p̄patū: vn̄ eadē rōne oīa bn̄fi
cia q̄ nobis ꝯfert ex tp̄e p̄pauit nos ab eterno. Un̄ po
nere ꝙ aliqd̄ meritū ex pte nr̄a p̄ſupponat̄: cuius p̄ſci
entia ſit rō p̄deſtinatiōis nihil eſt aliud q̄ gr̄am pōe-
re dari ex meritis nr̄is: ⁊ ꝙ p̄n̄ bonoꝝ opeꝝ ē ex no-
2 bis: ⁊ ꝯſū[illegible]atio eſt ex deo: vn̄ ꝯuenientius ſic ordinat̄
lr̄a quos [illegible] uit hos ⁊ p̄deſtinauit fieri ꝯformes ima-
ginis filij̄ [illegible] ut iſta ꝯformitas nō ſit rō p̄deſtinatōis:
ſed termin[illegible] vel effcūs. Dicit. n. apl's Eph. i. Predeſti
nauit nos i[illegible] optionē filioꝝ dei. Nihil. n. aliud ē ado-
ptio q̄ illa [illegible] utas. Ille. n. q adoptat̄ in filiū dei cō
format̄ v̄o fi[illegible] ns. Primo qdē i iure pticipāde hr̄di-
tatis: ſicut. s. [illegible] dcm̄ eſt. Si filij̄ ⁊ hr̄des: hr̄des qdē
dei. cohr̄des a[illegible] i. Scd̄o in pticipatiōe ſplēdoris ipſi
us. Ipſe. n. gen[illegible] o eſt a p̄re ſiq̄ ſplēdor glīe ei⁹. Heb.
i. Un̄ p h̄ ꝙ ſc[illegible] illuminat de lumine ſapīe ⁊ gr̄e facit
eos fieri ꝯformes ſibi: vn̄ in ps. dr̄. In ſplēdoribus ſcō
3 rū ex vtero an̄ luciferū genui te. i. ꝓfundātē oēm ſplen
dorē ſcōꝝ. Qd̄ āt dicit: imaginis filij̄ eius: pōt intelli-
gi dupl̄r. vno⁰ vt ſit ꝯſtructio appoſitiua: vt ſit ſenſus cō
formes imaginis filij̄ eius q eſt imago. Col. i. Qui eſt
imago inuiſibilis dei. Alio⁰ pōt itelligi vt ſit ꝯſtructio
trāſitiua: vt ſit ſenſus p̄deſtinauit nos fieri ꝯformes fi
lio ſuo. in h̄ ꝙ portemus eius imaginē. i. Cor. 15. Sicꝫ
portauimus imaginē terreni: ſic portemus imaginem
celeſtis. Dicit āt. Quos p̄deſtinauit: q̄ oēs p̄ſcitos p̄-
deſtinet: ſed q̄ eos p̄deſtinare nō poterat niſi p̄ſciret.
Jer. i. Priuſq̄ te formarē in vtero noui te. Quid āt ex
hac p̄deſtinatōe ſequat̄ ſubiūgit. Ut ſit ipſe p̄mogeni
tus in multis fr̄ibus. Sicut. n. deus ſuā nāle bonitatē
voluit alijs cōicare: pticipādo eis ſilitudinē ſue bonita
4 tis: vt nō ſolū ſit bonus: ſed ēt actor bonoꝝ: ita filius
dei voluit ꝯformitatē ſue filiatiōis alijs cōicare: vt nō
ſolū ſit ipſe filius: ſed ēt p̄mogenitus filioꝝ. Et ſic q p
gnōnē eternā eſt vnigenitus: ſm illud Jo. i. Unigeni-
tus q eſt in ſinu p̄ris: ſꝫ collationē gr̄e ſit p̄mogenit⁹
in multis fr̄ibus. Apo. i. Qui ē p̄mogenitus mortuoꝝ
⁊ p̄nceps regū terre. Hꝫ igit̄ xp̄s nos fr̄es: tū q̄ nobis
ſilitudinē ſue filiatiōis cōicauit: ſic h̄ dr̄: tū q̄ ſilitudi
nem noſtre nature aſſumpſit: ſm illud Heb. 2. Debu-
it per omnia fratribus aſſimilari.
¶ Deinde cum dicit. (Quos autem p̄deſtinauit ⁊c̄.)
Ponit ea q̄ ex tempe ſancti diuinitus conſequuntur.
Et p̄ pōit vocationē cū dicit. (Quos p̄deſtinauit hos
5 ⁊ vocauit): p̄deſtinatio aūt nullā eē nō pō: ſꝫ illd̄
Eſa. 14. Jurauit dn̄s exercituū dicēs. Si nō vt puta-
ui ita erit: ⁊ quō mēte tractaui ſic eueniet. Primū āt i
quo incipit p̄deſtinatio īpleri eſt vocatio hoīs: q̄ qdē ē
duplex: vna exterior q̄ fit ore p̄dicatoris. puer. 9. Mi-
ſit ancillas ſuas vt vocarēt ad arcē. Hoc mō deus vo-
cauit Pet. ⁊ And. vt dr̄ Mat. 4. Alia v̄o vocatio eſt in
terior: q̄ nihil aliud eſt q̄ qdā mētis inſtinct⁹: quo cor
hoīs mouet̄ a deo, ad aſſentiēdū hīs q̄ ſunt fidei vel v̄
tutis. Eſa. 41. Quis ſuſcitauit ab oriēte iuſtū ⁊ voca-
uit eū: vt ſeq̄ret̄ ſe? Et hec vocatio neceſſaria ē: q̄ cor
nr̄um nō ſe ad deū ꝯuerteret niſi ipſe deus nos ad ſe
traheret. Jo. 6. Nemo pōt venire ad me niſi p̄r q miſit
me traxerit eū. Tren. 5. Cōuerte nos dn̄e ad te ⁊ ꝯuer
temur. Et ēt hec vocatio eſt efficax in predeſtinatis: b
q̄ hmōi vocationi aſſentiunt. Jo. 6. Oīs qui audiuit a
patre meo ⁊ didicit venit ad me: vnde 2⁰ pōit iuſtifica
tionē cū dic̄. (Quos vocauit hos ⁊ iuſtificauit). ſ. gra
tiam infundendo ſupra. 3. Juſtificati gratis p gr̄am ip
ſius. Hec aūt iuſtificatio: ⁊ ſi in aliqbus fruſtret̄: q̄ nō
pſeuerant vſq̄ in finē: in p̄deſtinatis: tm̄ nunq̄ fruſtra
tur: vn̄ tertio ponit magnificationē cū ſubdit. (Hos ⁊
magnificauit.) Et hoc dupl̄r. ſ. vno quidē modo p pfe
ctum v̄tutis ⁊ gr̄e. Alio aūt mō p exaltationē glorie.
Sap. vltimo. In oībus dn̄e magnificaſti pplm tuuꝫ ⁊
honoraſti. Ponit aūt p̄teritū p futuro ſi intelligat̄ de 2
magnificatione glīe: vel ꝓpter certitudinē futuri: vel
q̄ qd̄ in qbuſdā eſt futuꝝ in alijs eſt completum.
¶ Deinde cū dicit. (Quid ergo dicemus ⁊c̄.) Mani
feſtat maiorē. ſ. ꝙ pmotis a deo nullus pōt nocere. Et
p̄mo oſtendit ꝙ nō poſſit pati detrimētū p malum pe
ne. 2⁰ ꝙ nec p maluꝫ culpe. ibi. (Quis accuſabit ⁊c̄.)
Maluꝫ pene eſt duplex: vnū qdem ꝯſiſtit in illatione
maloꝝ: aliud in ſubtractione bonoꝝ: p̄mo oſtendit ꝙ
illi q pmouent̄ a deo nō patiunt̄ detrimētū p conatū
alicui⁹ pſequentis dicens. Quid ergo dicemus? quaſi
dicat. Cū tot bona deus ſuis electis p̄ſtet: qd pōt dici
cōtra hec: vt. ſ. p̄dicta dei bn̄ficia annulentur: quaſi di- 3
ceret: nihil. puer. 21. Nō ē ſapia: ⁊ n̄ eſt prudētia: ⁊ nō
eſt ꝯſilium ꝯ dn̄m. Uel qd dicemus? Ad hec. ſ. aſpiciē
tes: ⁊ opꝫ nos obſtupeſcere. Abacuc. 3. Scd̄m aliam
lr̄am. Cōſideraui opa tua ⁊ expaui. Uel qd dicemus
ad hec. i. qd poterimus deo retribuere tot bn̄ficijs di-
gnum? ps. Quid retribuā dn̄o p oībus que retribuit
mihi? Et ſubiūgit. Si deus p nobis eſt. ſ. p̄deſtinādo:
vocando: iuſtificādo: ⁊ magnificādo: qs ꝯ nos. ſ. eē po
terit efficaciter. Eſa. 5. Stemus ſimul: qs eſt aduerſa-
rius meus? Job. 17. Pone me iuxta te: ⁊ cuiuſuis ma-
nus pugnet ꝯ me. 2⁰ oſtendit ꝙ ſci dei nō poſſunt pa-
ti detrimētū ex ſubtractione bonoꝝ dicēs. (Qui ēt p
prio filio nō pepercit). Cū āt ſupra de multis filijs mē
tionem feciſſet dicens. Accepiſtis ſpm̄ adoptionis fi- 4
lioꝝ: ab oībus illis hunc filiū ſeparat dicēs. Proprio
filio ſuo. i. non adoptato vt heretici mentiuntur: ſed nā
li ⁊ coeterno. i. Jo. vltimo. Ut ſimus in vero filio eius
ieſu xp̄o: de quo p̄r dicit. Math. 3. Hic eſt filius meus
dilectus. Q̄ aūt dicit: non pepcit: intelligendū eſt ꝙ
eū a pena nō exemit. Nā culpa in eo nō fuit cui parci
potuiſſet. puer. 13. Qui pcit virge odit filiū ſuū. Non
tm̄ de⁹ pater filio ſuo nō pepcit: vt ei aliqd accreſceret:
q eſt p oīa deus pfectus: ſed ꝓpter nr̄am vtilitatē euꝫ
paſſioni ſubiecit. Et hoc eſt qd̄ ſubdit. Sed p nobis oī
bus tradidit illū. i. expoſuit euꝫ paſſioni p expiatione 5
peccatoꝝ noſtrorum. ſupra. 4. Traditus eſt ꝓpter de
licta noſtra. Eſa. 53. Dominus poſuit in eo iniquitateꝫ
omnium noſtrum. Tradidit eum deus pater in mor-
tem: eum incarnari ⁊ pati ſtatuendo: ⁊ humane eius
voluntati inſpirando charitatis affectum qua paſſio-
nem ſpontaneus ſubiret. Un̄ ipſe ſeipſuꝫ tradidiſſe di
citur. Eph. 5. Tradidit ſemetipſum p nobis: tradidit
etiam eum iudas: ⁊ iudei exterius aliquid operando:
vt ſupra. 5. hitū eſt. ¶ Eſt aūt notandū ꝙ dicit. (Qui
ēt ꝓprio ⁊c̄.) q. d. Nō ſolū alios ſanctos pro ſalute ho
minū tribulationi expoſuit ſm illud Oſee. 6. Propter
hoc dolaui in prophetis. 2. Cor. i. cum tribulamur p
veſtra exhortatione ⁊ ſalute. Sed ēt ꝓprium filiuꝫ ſu
um. In ipſo aūt filio dei omnia exiſtunt ſicut in p̄mor
diali p̄operatiua cauſa. Col. i. Ipſe eſt oīa ⁊c̄. Unde eo
tradito nobis: oīa ſunt data nobis: vnde ſubdit. Quo
modo non etiam cuꝫ illo ſcilicet dato nobis omnia do

c nanit nobis:vt.ſ.omnia cedãt in bonũ noſtrũ. ſuperiora quidẽ.ſ.diuine perſone ad fruẽdũ. rationales ſpũs ad cõueniẽdũ:oĩa inferiora ad vtendũ non ſolũ pſpera:ſed ẽt aduerſa.i.Cor.3.Omnia veſtra ſunt: vos aũt
3ª. q. xp̃i:xp̃s aũt dei:vnde p3 q̃ ſicut in p̃s.dr̃. Nihil deeſt
62.ar timentibus eum. Lectio. VII.
ti. 6° Quis accuſabit aduerſus electos
3m. dei.Deꝰ q iuſtificat. Quis eſt q
ꝯdẽnet? Chriſtus ieſus q mortuus ẽ: imo q ꝛ reſurrexit q eſt
2 ad dexterã dei q ẽt iterpellat p nobis.Quis
ergo nos ſepabit a charitate xp̃i: tribulatio
an ãguſtia:an fames:an nuditaſ:an piculũ
an pſecutio:an gladius? Sicut ſcriptũ ẽ:qꝛ
pp te mortificamur tota die:eſtimati ſumus
ſicut oues occiſiõis. S3 i his oĩbuſ ſupamꝰ
pp eũ q dilexit nos. Certus ſum.n.qꝛ neq̃
mors:neq̃ vita:neq̃ ãgeli:neq̃ p̃ncipatꝰ
neq̃ virtuteſ:neq̃ iſtãtia: neq̃ futura: ne
3 q̃ fortitudo:neq̃ altitudo:neq̃ pfũdũ:ne
q̃ creatura alia poterit nos ſepare a charitate dei q̃ eſt in xp̃o ieſu domino noſtro.

¶ Poſtq̃ apl̃s oñdit q̃ ſci quos deus pmouet nullũ detrimẽtũ pati pñt:quaſi a malo pene: h̃ oñdit q̃ nullum detrimentũ pati pñt quaſi a malo culpe. Et p̃mo oñdit ppoſitũ.2° excludit q̃dã obuiationẽ.ibi.(Chriſtus ieſus ꝛc̃.)Circa p̃m ꝯſiderãdũ eſt q̃ aliqs pp culpã ledit a duobus.p̃ qdẽ ab accuſatione.2° a iudice cõdẽnante. Primo ḡ oñdit q̃ nulla accuſatio poſſit eſſe ſcis dei nociua:ꝛ hoc rõne diue electionis. Qui.n.aliquẽ eligit ex hoc ipſo eũ approbare vr̃. Sancti aũt ſũt electi a deo.Eph.i.Elegit nos in ipſo anᷓ mũdi ꝯſtõnẽ: vt eſſemus ſci.Qui accuſat improbat eũ quẽ accuſat.
4 Nõ eſt aũt alicuius accuſatio ꝯ dei approbationẽ.Et iõ dicit.Quis accuſabit.ſ.efficaciter aduerſus electos .i.aduerſus eos quos deus elegit:vt ſunt ſci: vñ dicit. Apoc.12.Proiectus eſt accuſator fratrũ nr̃oꝝ. Scd̃o oñdit q̃ nullius accuſatio põt eẽ ſcis nociua. Et hoc ẽt oñdit ex alio dei bñficio: quo.ſ. deus nos iuſtificat: qđ qdẽ bñficiũ p̃mittit dicẽs.Deus.ſ.eſt q iuſtificat ſ3 illud qđ.ſ̃.dictũ eſt. Quos vocauit hos ꝛ iuſtificauit. i.Cor.6.Sed iuſtificati eſtis.Cõdẽnatio ãt ꝯ iniuſtos locũ h3.Quis eſt ergo q condẽnet iuſtificatos a deo? Job.34.Ipſo cõcedente pacem qs eſt q condemnet? ¶ Deinde cũ dic̃.(Chriſtus ieſus)excludit obuiationẽ.Poſſet aliqs timere ne a xp̃o ieſu aliqs accuſaret:
5 ꝛ ꝯdẽnaret tãq̃ trãſgreſſor mãdati ipſius xp̃i: ſicut ꝛ de Moyſe dñs dicit.Jo.5.Eſt q accuſat vos Moyſes in quo ſpatis.Et q̃ ẽt ab ipſo ꝯdẽnaret eo q̃ ipſe eſt ꝯſtitutus a deo iudex viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ:vt dr̃ Ac.10. Ipſe ẽt eſt imunis a pctõ.i.Cor.2.Qui pctm̃ nõ fecit: ꝛ iõ ydoneus vr̃ ad accuſandũ ꝛ ꝯdẽnandũ ſm illud Jo.8.Qui ſine pctõ eſt vr̃m p̃mus in illã lapidẽ mittat.Et iõ dicit xp̃s ieſus.q.d.Nũqd xp̃s ieſus accuſabit aduerſus electos dei:vel ẽt eos ꝯdẽnabit? Et oñdit q̃ nõ:qꝛ ẽt ipſe ſm hũanitatẽ ſuã magna bñficia ſãtis ꝯfert:ſicut ꝛ ſm ſuã diuinitatẽ. Et ponit quatuor humanitatis ipſius bñficia. Primo qdẽ mortẽ cũ dicit. (Qui mortuus eſt).ſ.p nr̃a ſalute.i.Pe.3.Chriſtus ſemel p pcis nr̃is mortuus eſt.Scd̃o reſurrectionẽ p quã.ſ.nos viuificat:ꝛ nũc vita ſpũali:ꝛ tandẽ vita corporali:vñ ſubdit.Qui ꝛ reſurrexit:vt.ſ̃.4.Reſurrexit pp iuſtificationẽ nr̃am.Addit ãt imo:qꝛ potius ẽ nũc cõmemorãdus ex v̓tute reſurrectiõis q̃ ex infirmitate paſſionis.2.Cor.vltio.Nã ſi crucifixus eſt ex infirmitate nr̃a:viuit ex v̓tute dei. Tertio ipſaz p̃ris ꝯſeſſionẽ cũ dicit.(Qui eſt a dextris dei).i.inequalitate dei p̃ris ſm nãm diuinã:ꝛ in potioribus bonis eius ſm nãz humanã.Et h̃ ẽt eſt ad gl̃iam nr̃am: qꝛ vt dr̃ Eph.2.Cõſedere nos fecit in celeſtibus i xp̃o ieſu.Inq̃tũ.n.nos mẽbra eius ſumus:nos in ipſo deo p̃ri ꝯſedemꝰ.Apo. 3.Qui vicerit dabo ei ſedere mecũ in throno meo: ſicẽ ego vici ꝛ ſedi cũ p̃re meo in throno eius. Quarto interpellationẽ eius cũ dicit.(Qui ẽt interpellat p nob̃) quaſi aduocatus nr̃ ex̃ns.i.Jo.2. Aduocatũ hẽmus apud p̃rẽ ieſum xp̃m. Ad offm̃ aduocati ptinet: non q̃ accuſet vel ꝯdẽnet: ſed magis accuſatorẽ reppellat
2
ꝛ ꝯdẽnationẽ ipediat. Dr̃ aũt p nobis interpellare dupl̃r.vno mõ p nobis orando:ſm illud Jo.17.Nõ pro his ḡ tm̃.ſ.apl̃is:ſed his q credituri ſunt p v̓bũ eoꝝ in me.Nũc aũt eius iterpellatio p nobis eſt volũtas ipſius d̃ nr̃a ſalute.Jo.17.volo vt vbi ſu3 ego ꝛ illi ſint mecũ.Alioꝰ interpellat p nobis hũanitatẽ p nobis aſſũptã:ꝛ myſteria in ea celebrata ꝯſpectui p̃rno repñtãdo Heb.9.Introiuit i ip̃3 celũ vt appeat nũc vultui dei p ¶ Deinde cũ dicit.(Quis ergo nos ſepara (nobis. bit ꝛc̃.)Infert ꝯclõnẽ ex dictis.Et qꝛ hec ꝯclõ quaſi i credibilis vr̃ inexptis: pponit eam p modũ qõnis: vñ tria facit. p̃mo pponit qõnem.2° oſtendit neceſſitatez
3 qõnis ppoſite.ibi.(Sicut ſcriptũ eſt ꝛc̃.)Tertio ponit ſolõnem.ibi.(In his oĩbus ꝛc̃.)Põt aũt hec qđ ex p̃miſſis duplici rõne ꝯcludi.p̃mo qdem ſic. Tot bñficia ſunt nobis diuinitus collata: ꝛ ta3 efficacia vt nullus ꝯ ea poſſit.Oĩa aũt p̃dicta bñficia ad hoc tendũt vt nos ſimus in charitate radicati ꝛ fundati : vt dicit Eph.3.Quis ergo nos ſeparabit a charitate xp̃i? qua .ſ.xp̃m diligimus ꝛ proximum:ſm q̃ ipſe p̃cepit.Jo.13. mandatũ nouũ do vobis ꝛc̃.Alio mõ ſic. Dictũ eſt q̃ magna bñficia deus ſctis ſuis ꝯfert: ex quoꝝ ꝯſideratione adeo charitas xp̃i in cordibus nr̃is feruet q̃ nihil eam extinguere põt.Cañ.vltimo. Aque multe nõ
4 potuerũt extinguere charitatẽ. Proponit autem mala p quoꝝ paſſionẽ aliqs credi poſſet vt charitatẽ xp̃i deſereret.Et p̃mo ponit ea q̃ ptinent ad vitã. 2° id qđ ptinet ad mortẽ.Circa v̓o ea q̃ in vita iminent ſuſtinẽda.p̃mo ponit mala p̃ñtia.2° futura.Circa p̃ñtia v̓o p̃mo ponit ea q̃ ptinent ad tolerantiã maloꝝ.2° ea q̃ ptinent ad defectũ bonoꝝ.Mala aũt ppeſſa cõſiderari pñt dupl̃r.Uno mõ ſm q̃ ſunt in patiente q dupliciter ab eis affligit.ſ.exterius,ſm corpus. Et ad h̃ ptiet tribulatio.Dr̃ enim a tribulis q̃ ſunt herbe pungitiue Geñ.3.Spinas ꝛ tribulos germinabit tibi : vñ aliqs tribulari dr̃ cum exterius pungit. Nec tñ ppter hoc
5 iuſti vincunt.p̃s.Multe tribulationes iuſtoru3: ꝛ de his oĩbus liberabit eos dñs. Affligit ẽt hõ ab eis p interiorem anxietatem cordis dũ.ſ.aliqs non videt quo diuertat:vel quõ euadat. Et q̃tum ad hoc ſubdit. An anguſtia? Dañ.13. Anguſtie mihi ſunt vndiq̃ ꝛ qd eligam ignoro. Alio mõ hmõi mala ꝯſiderari pñt ſm q̃ ſunt in agente. Et q̃tu3 ad hoc ſubdit. An pſecutio? Quãuis.n.pſecutio ad hoc pprie pertinere videat q̃ aliqs aliũ pſeqtur effugando:ſm illud Math.10.Si vos pſecuti fuerĩtis in vna ciuitate:fugite i aliã:tñ cõiter pſecutio accipi põt p iflictione cuiuſlibet nocumẽti.p̃s.Multi pſequunt me q tribulãt me. Deinde ponit mala q̃ ptinent ad ſubtractione3 bonoꝝ q̃ ſunt neceſſaria vite.ſ.cibus ꝛ veſtimenta ſm illud.i.Thi.6. H̃ñtes alimenta ꝛ qbus tegamur his cõtenti ſimus.

Ad ſubtractionē aūt cibi ptinet fames: vñ ſubdit. An
fames. Ad ſubtractionē aūt veſtimis ptinet nuditas:
vñ ſubdit. An nuditas.i.Cor.4. Uſq̃ in hác horá eſu
rimus ⁊ ſitimus: ⁊ nudi ſumus. Quátū ad mala futu
ra ſubdit. An piculū.ſ.imminēs in futurꝑ.2.cor.11. Peri
culis fluminū piculis latronū. Quátū át ad mortē ſub
dit. An gladius Heb.11. In occiſiōe gladiȷ mortui ſūt.
℄ Deinde cū dic.(Sicut ſcriptū eſt ⁊c̄.) Oñdit hui⁹
q̄ōnis neceſſitatē p hoc q̄ dicit q̄ ſctis oīa iſta imine
bant patienda: ꝓpter xp̄i charitatē. Et inducit verba
pſalmiſte q̄ſi in pſona martyꝝ ꝓpoſita. In q̄bus pmo
ponit cām paſſionis. Martyrē.n.nō facit pena: ſed cā:
vt dicit Aug. Vñ dicit pp te. Math.10. Qui pdiderit
aīam ſuā.i.vitā pp me inueniet eā.i.Pe. 4. Nemo vr̄z
patiaꝛ vt fur aut homicida. Si aūt xp̄ianus nō erube
ſcat. Patiꝛ aūt pp xp̄m: nō ſolū q patiꝛ pp fidē xp̄i: ſed
ēt q patiꝛ p quocūq̄ iuſtitie ope p amore xp̄i. Mat.
5. Bti q pſecutionē patiunꝛ ꝓpter iuſtitiā. Scd̄o pōit
grauitatē paſſiōis cū dicit. Mortificamur.i.morti tra
dimur. Heſter.7. Traditi ſumus ego ⁊ pp̄ls meus vt
cōteramur ⁊ iugulemur: ⁊ peamus. Tertio ↄtinuitatē
pſecutōis cū dicit.(Tota die).i.p totū tp̄s vite.2. cor.
4. Semp nos q viuim⁹ in mortē tradimur pp ieſum.
Quarto prōptitudinē pſequētiū ad occidēdū cū dic.
(Eſtimati ſumus vt oues occiſiōis).i.deputare vt oc
cidanꝛ in macello: q̄ cū ſtudio occiduntur. Ita ⁊ ſcti
3 ex ꝓpoſito ⁊ cū ſtudio occidebanꝛ. Jo.16. Uenit hora
vt ōis q iterficit vos arbitreꝛ obſeq̄uȝ ſe p̄ſtare dō. Za.
11. Paſce pecora occiſionis q̄ q poſſederāt occidebant.
℄ Deinde cū dicit.(Sed in his oībus). Soluit q̄ōēȝ.
Et pmo ꝓponit ſolōnem dicens.(Sed in his oīb⁹).ſ.
malis q̄ ſupra poſui ſupamus dū.ſ. circa oīa illibatam
charitatē ſeruamus. Sap.10. Certamen forte dedit illi
vt vinceret. Et hoc nō noſtra ꝟtute: ſed p auxiliū xp̄i:
vnde ſubdit. Propter eum q dilexit nos.i. ꝓpter eius
auxiliū: vel ꝓpter affectū quē ad eū hēmus: nō quaſi
nos pmo dilexerimus eū: ſed qm̄ ipſe prior dilexit nos:
4 vt dr̄.i.Jo.4.⁊.i.cor.15. Grās deo q dedit nobis victo
riam p ieſum xp̄m.2° ibi.(Certus ſum). Manifeſtat
ſolōnem oſtendens inſepabilē eſſe ſcōꝝ charitatē. Et
pmo oſtendit q̄ nō pōt ſepari a creaturis q̄ ſunt.2° q̄
nec ēt a creaturis q̄ non ſunt: ſed eſſe poſſent.ibi.(Ne
q̄ creatura alia). Circa pm̄ duo facit. primo ponit ea q̄
ſunt in hoīe dicens. Certus ſum eniȝ: q2 neq̄ mors q̄
eſt pcipuū inter terribilia: neq̄ vita q̄ eſt pcipuū inter
appetibilia.ſ.poterit nos ſepare a charitate dī: ſfra.14.
Siue viuimus dn̄o viuimus: ſiue morimur dn̄o mori
mur. In his aūt duobus includunꝛ oīa q̄ ſupra poſu
it. Nā ſex pcedētia ptinent ad vitā: vnū aūt.ſ.gladius
ptinet ad mortē: vt ſupra dictū eſt. Deinde ponit ea q̄
ſunt exterius: inter q̄ pmo ponit ſpūales creaturas di
cens.(Neq̄ angeli q).ſ.ſunt minores deputati ad cu
5 ſtodiā hoīum ſingulorꝝ. ps. Angelis ſuis mādauit de
te. Neq̄ pncipatus.ſ.q ſunt deputati ad cuſtodiā gen
tium. Dan.10. Nūc reuertar vt plier aduerſus pncipē
pſarꝝ. Cū.n.egrederer appuit pnceps grecorꝝ veniēs
⁊ nemo eſt adiutor meus niſi Michael nr̄ princeps.
Addit aūt neq̄ ꝟtutes. Qui eſt ſupmus ordo miſtrā
tiū. Luc.21. Uirtutes celorꝝ mouebunꝛ. Pōt aūt h̄ in
telligi dupl̄r. vno mō de malis angelis q ↄ̄ ſcōs decer
tant. Eph.6. Nō ē nobis colluctatio aduerſus carneȝ
⁊ ſanguinē: ſed aduerſus principes ⁊ ptātes. Alio mō
pōt intelligi de bonis. Et ſm hoc vt Chriſoſtom⁹ dic
in lib.de cōpunctione cordis. Hoc dicebat nō q̄ angeli
affectare poſſent aliqñ eū a xp̄o ſepare: ſed ēt ea q̄ ſūt
impoſſibilia: verbi grā: fieri poſſe dixit magis q̄ ſe ab

amore xp̄i ſe iungi: vt p hoc q̄ta in eo vis eſſet diuine b
charitatis oñderet: atq̄ oībus ante oculos poneret: h
enim amātiū mos eſt vt amorē ſuū ſilentio tegere ne
queāt: ſed neceſſarijs ſuis ⁊ caris afferūt ⁊ ꝓdūt ⁊ flā
mas ſuas itra pectus cohibere nō pñt. Enarrāt ea fre
quētius vt ipſa aſſiduitate narrādi amoris ſui ſolaciū
capiāt: ⁊ refrigeria imēſi ardoris aſſumāt. Sic g̃ facit
btūs hic eximius amator xp̄i oīa q̄ ſunt ⁊ q̄ erūt que
q̄ accidere pñt: ⁊ q̄ oīo nō pñt ſil' vno ſermōe ↄplectiꝛ.
Et ſile ē qd̄ dr̄ Gal.1. Lȝ nos aut āgelus de celo euāge
liȝet vobis pterq̄ q̄ euāgeliȝaui vobis anathema ſit.
℄ Deinde pōit ēt creaturas ſenſibiles: quaꝝ duplicē 2
diuerſitatē ponit. pmo qdē ſm ipſa quo diuerſificanꝛ
ſm pſens ⁊ futurꝝ: vñ dicit. Neq̄ inſtātia.i. pñtia ſiue
dolorē ſiue delectationē inferāt.2.Cor.4. Nō cōtēplā
tibus nobis ea q̄ videnꝛ. Addit āt. Neq̄ futura: quo
rū nec timor: nec deſideriū poteſt nos ſeparare a xp̄o:
vñ ipſe dicebat. Act.21. Ego nō ſolū alligari: ſed ⁊ mo
ri in hieruſalē paratus ſum ꝓpter nomē domini ieſu.
℄ Deinde ponit diuerſitatē ſenſibilium creaturarum
ex parte magnitudinis: ⁊ pmo tangit magnitudinē
virtutis cū dicit.(Neq̄ fortitudo).i.neq̄ creatura for
tis pōt me ſeparare a xp̄o: puta fortis ignis: aut fortis
aqua: q2 vt cañ.8.dr̄. Fortis eſt vt mors dilectio.
℄ Deinde ponit magnitudinē dilectiōis deſcribēs eā 3
ſm ea q̄ ꝓprie ↄueniunt corpibus.ſ. altū ⁊ ꝓfundū:
vñ dicit.(Neq̄ altitudo) ex qua.ſ.aliq̄s mihi minareꝛ
pcipitiū: ſicut dr̄ Luc.4. Q2 duxerūt ieſuȝ vſq̄ ad ſu
perciliū mōtis vt pcipitarēt eū. Neq̄ ꝓfundū in quo
aliq̄s ſubmerſionē minareꝛ. ps. Infixus ſum in limo
ꝓfundi. Pñt ēt hec tria ad res humanas referri. Tri
pliciter.n.aliq̄s hō poſſet a deo aliquē auertere. vno q
dē mō cogēdo p fortitudinē. Sȝ ſicut dr̄.i.regū.2. Nō
eſt fortis ſicut deus nr̄. Scd̄o ſtupefaciēdo p altitudi
nem auctoritatis: ſed de deo dr̄ in ps. Tu ſolus altiſſi
mus ſup oēm terrā. Tertio ſeducēdo p ꝓfundū ſapie:
ſed de deo dr̄ Job.11. Profundior inferno: ⁊ vñ cognoſ
ces? Pñt ēt hec duo altitudo ⁊ ꝓfundū ⁊ ꝓſpera ⁊ ad 4
uerſa referri ſȝ illud.2.Cor.6. Per arma iuſtitie a dex
tris ⁊ a ſiniſtris: vel ſm Chryſoſtomū in lib.de cōpun
ctione cordis: q̄ ait. Altitudo ⁊ ꝓfundū non mihi ali
ud indicare vr̄ q̄ regnū celorꝝ ⁊ gehēnā.q.d.nec ſi a
regno ōcidere me nece ſit: aut ēt i gehēnā trahi p xp̄o
nec hoc qdē mihi metuēdū eſt. Quātū āt ad ea q̄ nō
ſunt: ſed pñt eē ſubdit. Neq̄ creatura alia qd̄ vtiq̄ ſȝ
Chryſoſtomū de his dicit q̄ non ſunt: quaſi illi nō ſuf
ficiant oīa q̄ ſunt: ſed illa q̄ nō ſunt ꝓuocat quodā mō
ad certamē. Nihil inq̄t iſtorꝝ poterit nos ſepare a cha
ritate dei.i.Cor.13. Charitas nūq̄ incidit. Que qdeȝ
charitas dei eſt in xp̄o ieſu dn̄o nr̄o: q2.ſ.p eū data ē no
bis in q̄tum ſpm̄ ſcm̄ nobis dedit. Luc. 12. Ignē veni
mittere in terrā: ⁊ qd volo niſi vt accendatur. Sed cū 5
ſcriptū ſit Eccle.9. Neſcit hō vtruȝ amore vel odio di
gnus ſit: ſed oīa in futurꝝ ſeruanꝛ incerta: qd eſt h qd̄
dicit ſe eſſe certū q̄ nihil poſſit euȝ a charitate ſepare.
Ad qd̄ dici pōt q̄ apl̄s nō loq̄tur ſingul̄r de ſeipſo: ſȝ
loq̄tur in pſona oīum pdeſtinatorū de q̄bus pp certi
tudinē pdeſtinatiōis annūciat q̄ nihil eos a charitate
poſſit ſepare: pōt ēt iſta certitudo cāri ex virtute chari
tatis q̄ q̄tū in ſe eſt ab aliq̄bus nō pōt ſupari: cū deuȝ
ſup oīa diligāt. Q2 aūt aliq̄s interdū a charitate recte
dat nō eſt ꝓpter defectū charitatis: ſed ꝓpter defectū
liberi arbitrij. Si aūt apl̄s hoc dicit de ſeipſo de hoc cer
tus eſſe nō poterat: niſi forte p reuelationē: q2 dictū ē
ei. Sufficit tibi grā mea.2.cor.12. Nā q̄tū ad poſſibili
tatem liberi arbitrij: ipſe alibi dicit.i.Corin.6. Ne for

c te cū alijs p̄dicauerī ipſe reprobus eff. clar. CAP. IX.
Eritatē dico in xp̄o nō mētior:
teſtimoniū phibēte conſcientia
mea in ſpū ſancto: quoniā triſti
2ª 2ᵉ. tia mihi magna eſt ⁊ continuus
q.27. dolor cordi meo. † Optabā egoipſe anathe
art.8. ma eſſe a xp̄o ꝓ fratribus meis q ſūt cogna
p̄m. ti mei ſm carnē q ſunt iſraelite: quorū ado
ptio eſt filiorū: ⁊ glia: ⁊ teſtamentū: ⁊ legiſla
tio: ⁊ obſequiū: ⁊ ꝓmiſſa: quorū p̄res ex qui
2 bus eſt chriſtus ſm carnē qui eſt ſuper om
nia deus benedictus in ſecula amen.
¶ Apoſtolus ſupra neceſſitatē ⁊ ꝟtutē grē demōſtra
uit: hic incipit agere de origine grē: vtrū ex ſola dei ele
ctione deꝫ: aut deꝫ ex meritis p̄cedētiū operū occaſiōe
accepta: ex eo q iudei q videbanꝫ diuinis obſequijs
mācipati exciderāt a grā: gētiles aūt ad eā erāt admiſſi:
q p̄us fuerāt a deo alieni. p̄mo igiꝫ agit de electiōe gē
tium. 2° de caſu iudeorū. c. 10. (Fratres voluntas qdē cor
dis mei ⁊c.) Circa p̄m duo facit. p̄mo ꝯmemorat digni
tatē iudeorū. 2° oñdit quō gentiles ad illā dignitatē ſūt
3 aſſumpti. ibi. (Nō aūt q exciderit ⁊c.) Circa p̄m duo
facit. p̄mo apl's oñdit affectū ſuū ad gentē iudeorū: ne
ea q̄ ꝯ eos dixit vel dicturus ē ex odio dicere videreꝫ.
2° eorū dignitatē oñdit. ibi (Qui ſunt iſraelite ⁊c.) Cir
ca p̄m duo facit. p̄mo ꝯfirmat dicēda p ſimplicē aſſertō
nem dicēs. Ueritatē dico: qđ maxime ꝯuenit p̄dicato
ri: q eſt teſtis ꝟitatis. ꝓuer. 8. Ueritatē meditabiꝫ gut
tur meū. Zach. 8. Pacē ⁊ veritatē diligite. Et qꝛ qñq
aliqs veritati quā loqtur aliqđ mēdaciū interſerit: ad
hoc excludēdū ſubdit. Nō mētior. Eph. 4. Deponen
tes mēdaciū loqmini ꝟitatē. Scđo ꝯfirmat q̄ dicenda
ſunt p iuꝛm q̄ eſt quedā ꝯfirmatio p teſtimoniū ineffa
bilis ꝟitatis. Tales aūt ſunt teſtes ſcōrū. p̄mo qdē de
us ſm Job. 16. Ecce in celo teſtis meus. Et iō dicit. In
4 xp̄o ieſu. i. per xp̄m ieſum q eſt ꝟitas abſq mēdacio. 2.
Cor. i. Dei. n. filius q p̄dicatus eſt in vobis nō fuit i il
lo eſt ⁊ nō. Scđo teſtis infallibilis ſcōrū eſt eorū ꝯſcia:
vñ ſubdit teſtimoniū phibēte mihi ꝯſcia mea. 2. Cor. i.
Gloria nr̄a hec eſt teſtimoniū ꝯſcie nr̄e. Et qꝛ interdū
ꝯſcia errat niſi per ſpm̄ ſctm̄ rectificeꝫ ſubdit. In ſpū
ſancto. ſ. 8. Ipſe ſpūs teſtimoniū reddit ſpūi noſtro.
¶ Deinde cū dicit. (Qm̄ triſtitia ⁊c.) oſtendit ſuū af
fectū ad iudeos p dolorē quē de eorū caſu patiebatur:
quē qdē. p exponit. 2° eius ſignū ponit cū dicit. (Op
tabā ⁊c.) Exaggerat aūt ſuum dolorē tripl'r. Primo
qdem ex eius magnitudine. Qm̄ mihi triſtitia eſt ma
gna: qꝛ. ſ. eſt de magno malo. i. de excidio tāte gentis.
5 Tren. 2. Magna eſt velut mare ꝯtritio tua. ¶ Sed ꝯ
hoc vr̄ eſſe qđ dr̄. Eccle. 3. Triſtitiā nō des aīe tue: qđ
videꝫ ſnīe ſtoicorū cōſonare: q triſtitiā oīno ab aīo ſapi
entis ꝓpellebant. Cū. n. triſtitia ſit de malo p̄ſenti: nō
pōt ſapienti cōpetere: cui nullū malum eſt p̄ns. Nō. n.
eſtimabant aliqđ eſſe bonū niſi honeſtū: ⁊ malū niſi
pctm̄. Sed hec opinio refelliꝫ dupl'r. Primo qdem qꝛ
corꝑales defectus: lꝫ non ſint ſimpl'r mala: qbus. ſ. ho
mines fiant mali: ſunt tn̄ quedā mala q̄ nā abhorret:
vñ ⁊ dñs ꝓ his triſtatus legiꝫ. Matth. 26. Triſtis eſt
aīa mea vſq ad mortē. Scđo cum ex charitate hō dꝫ
ſuū diligere ꝓximū ſicut ſeipſum iminet ſapiēti triſti
tia laudabilis de pcō ꝓximi ſicut de peccato ſuꝓpſius:
vñ apl's dicit. 2. cor. 12. Et lugeā multos ex eis q pecca
uerunt. Sic igiꝫ reprobaꝫ ſeculi triſtitia q̄ mortē opa
tur: ꝓcedens ex amore ſcl'i: ſed triſtitia q̄ eſt ſm deū vt d
pote ex diuina charitate ꝓcedens ſalutē opatur: vt dr̄
2. Cor. 7. Et talis fuit iſta triſtitia. Scđo exaggerat eā
ex continuitate: vnde ſubdit. Et cōtinuus dolor. Non
q cōtinuo actu doleret: ſed ſm habitū. Iere. 9. Ut plo
rem die ac nocte interfectos populi mei. Tertio exag
gerat eam ex ſui veritate: cum dicit. Cordi meo: nō. n.
erat ſuperficialis: ſed in corde radicata. Tren. i. Mul
ti gemitus mei ⁊ cor meum tremens. Ana
¶ Deinde cū dicit. (Optabā. n. ⁊c.) Ponit ſignū do the
loris dicens. Optabā enim egoipſe q tam ſeruens ſuꝫ ma ē
in charitate xp̄i: vt ſupra oñſum ē: anathema eē a xp̄o nom̄
ꝓ fratribus meis. Ubi p̄ ſciendū ē q anathema ē gre gre
cū: ⁊ cōponiꝫ ab ana qđ eſt ſurſum: ⁊ theſis qđ eſt po cum
ſitio: vt dicaꝫ anathema q̄ſi ſurſum poſitū: qꝛ. ſ. cū ca 2
piebaꝫ aliqđ in p̄da qđ nolebant eſſe in vſu hoīum ſu
ſpendebāt illud in templo. Et inoleuit vſq adhuc vt
ea q̄ ſunt ſepata ab hoīuꝫ cōi vſu: anathema vocareꝫ:
vnde Ioſue. 6. dr̄. Sit ciuitas hec anathema: ⁊ oīa q̄ i
ea ſunt dño. Dicit ergo. Optabā egoipſe anathema eē
a xp̄o. i. ſepatus ab eo. Qđ qdem fit dupl'r. Uno mō p
culpā: p quā aliqs a charitate xp̄i ſepatur: eius p̄ceptū
nō ſeruans. Io. 14. Si diligitis me mādata mea ſerua
te. Sic aūt apl's non poterat optare eſſe anathema a
xp̄o ꝓ quacūq cā vt ex ſupradictis in. 8. ca. pꝫ. Eſt. n.
hoc ꝯ ordinem charitatis quo qs teneꝫ deū ſup oīa di
ligere ⁊ ſalutē ſuā pluſq aliorū. Et iō non dicit opto:
ſed optabā. ſ. tpe infidelitatis: ſed ſꝫ hoc nihil magnū
dicit apl's: qꝛ tunc ēt ꝓpter ſe volebat eſſe ſeparatus a 3
xp̄o. Unde ⁊ q̄dam glo. exponit qđ dicit: triſtitia ma
gna eſt mihi: de triſtitia qua dolebat de preterito ſtatu
pctī: in quo a xp̄o voluerat eſſe ſepatus. Alio mō pōt
aliqs eſſe ſepatus a xp̄o. i. a fruitione xp̄i q̄ habetur i
gloria. Sic aūt ſeparari a xp̄o volebat apl's ꝓ ſalute
gentiliū nedū ꝓ ꝯuerſione iudeorū: ſm illud. Phil. i.
Deſideriū hn̄s diſſolui ⁊ cū xp̄o eſſe: multo melius p
manere in carne neceſſariū ꝓpter vos. Et hoc mō di
cebat. Optabā. ſ. ſi fieri poſſet anathema eſſe. i. ſepara
tus a gloria: vel ſimpl'r: vel ad tp̄s ꝓpter honorē xp̄i: 4
q eſt ex ꝯuerſione iudeorū: ſm illud ꝓuer. 14. In mul
titudine populi dignitas regis. Uñ Chryſoſtomus in
lib. de cōpūctione cordis. Ita totā eius mentē deuicit
amor: vt ēt eo qđ p̄ ceteris oībus amabilius erat eē cū
xp̄o rurſum idipſum: qꝛ ita placeret xp̄o ꝯtēneret: ſed
⁊ celorū regna qđ videbaꝫ laborū eſſe remuneratio ꝓ
xp̄o nihilominus cedere pateteꝫ. Et cām tanti affect⁹
oñdit ſubdēs. Pro fratribus meis: vñ Eccle. 25. dr̄ q
tria ſunt ꝓbata corā deo ⁊ hoībus: concordia fratrū.
Et ne hꝫ intelligereꝫ de his q erāt ſpūalr in xp̄o frēs ſꝫ il
lud Mat. 23. Oēs vos frēs eſtis ſubiungit. Qui ſunt
cognati mei ſꝫ carnē: 2. cor. ii. Semē abrahe ſūt ⁊ ego.
¶ Deinde cū dicit. (Qui ſunt iſraelite). Oſtendit di
gnitatē iudeorū vt eius triſtitia videreꝫ eſſe rōnabilis 5
ꝓpter priſtinā dignitatē populi pereuntis: ꝓpenſius
enim eſt malū: dignitatē pdidiſſe q̄ nunq̄ habuiſſe:
vt dicit glo. Et non ſolū ex affectu carnali ꝓcedens.
Oſtendit aūt eorū dignitatem tripl'r. Primo qdem q̄
tum ad ſuā gentē cū dicit. (Qui ſunt iſraelite). i. a ge
nere Iacob deſcendētes: q eſt dictus iſrael. Gen̄. 32. ⁊
2. Cor. ii. Iſraelite ſunt ⁊ ego. Et hoc ad dignitatē pti
net. Dr̄ enim Deu. 4. Nō eſt alia natio tā grandis ⁊c.
Scđo oñdit dignitatē illius gētis ex dei bñficijs: inter
que p̄mo ponit ſpūalia beneficia: quorū vnū reſpicit p̄
ſens. Et q̄tum ad hoc dicit: quorū eſt adoptio filiorū
dei: vñ dr̄ Exo. 4. Primogenitus meus iſrael. Et hoc
qdem dicitur q̄tum ad ſpirituales viros qui fuerunt
in illo

a in illo populo. Quātū ad carnales vero ſupra. 8. innu
it ꝙ acceperunt ſpiritum ſeruitutis in timore. Aliud
vero bñficium ponit qḋ reſpicit futuꝝ cū dicit. Et glo
ria. ſ. filioꝝ dei eis repromiſſa. In cuius ſignum legit̃.
Exo. vltimo. Q: gloria dñi impleuit tabernaculū. De
inde ponit alia beneficia figuralia quorum tria ſunt fi
gura preſentis ſpūalis beneficij. ❡ Et hoꝝ ṗmum eſt
teſtamētū. i. pactuꝫ circunciſionis abrahe datū vt dicit̃
Gen̄. 17. Quāuis hoc poſſit referri ad teſtm̄ nouū qḋ
ṗmo iudeis eſt ṗdicatum. Vn̄ ⁊ dñs dicebat Mat. 15.
Non ſum miſſus niſi ad oues q̄ perierunt domus iſra
el. Et Je. 31. dr̄. Feriam domui iſrael fedus nouū. Scḋꝫ
eſt lex data Moyſi. Vn̄ ⁊ ſubdit. Legiſlatio. Ecc. 24.
1 Legem mandauit nobis Moyſes. Tertiuꝫ eſt cultus
diuinus cum dicit. Et obſequiū. quo. ſ. deo ſeruiebāt: oī
bus alijs gentibus ſeruiētibus ydolis Pſa. 44. Et nūc
ſeruemus Jacob rectiſſime quem elegi.
❡ Deinde pōit id qḋ ptinet ad futurā gloriā cū dicit.
(Et ꝓmiſſa). Promiſſiones. n. īplete in veteri teſtō per
xp̄m: iudeis precipue facte videnẗ. Unde dr̄ infra. 15.
Dico ieſum xp̄m miniſtrū fuiſſe circūciſionis ad ꝯfirmā
das ⁊c̄. Fuerūt aūt eis multe ꝓmiſſiones facte de bo-
nis terrenis vt pꝫ Leui. 26. ⁊ Deu. 18. Sed per illa tpa
lia bona ſpūalia figurant̃. Tertio aūt deſcribit dignita
tem iudeoꝝ ex origine cum dicit. (Quorum patres):
q2. ſ. ſm carnē ſunt ꝓgeniti ab illis patribus q fuerunt
maxime deo accepti. Deut. 4. Dilexi pr̄es tuos ⁊ elegi
3 ſemen eoꝝ. Oſee. 9. Quaſi ṗma poma ficulnee eius vi
di patres eoꝝ. Quarto oſtendit dignitatē eoꝝ ex ꝓle
cū dicit. Ex quibus ⁊ xp̄s eſt genitus ſm carnē: ſicut
ipſe dicit Jo. 4. Salus ex iudeis eſt. Et ne hoc parum
videat̃ oſtendit xp̄i dignitatē dicens. Qui eſt ſuꝑ oīa
deus bñdictus in ſecula. Amen. i. Jo. vlti. Hic eſt verꝰ
Dicit̃ his q̄tuor hereſes deſtruūtur.
deus ⁊ vita eterna. In qbus verbis quatuor hereſes d̄
ſtruunt̃. Primo qdeꝫ manichei q dicebāt xp̄m habuiſ
ſe corpus fantaſticū ⁊ nō veꝝ per hoc qḋ dicit ſꝫ car
nem. Hꝫ enim veram carnē: ſm illud Luc. vlti. Spūs
carnem ⁊ oſſa non habet: ſicut me videtis habere. Se
cundo hereſis Ualentini q dixit xp̄m nō de maſſa hu
mani generis: ſed de celo corpus attuliſſe. Qḋ qdem
4 excludit in hoc ꝙ dicit xp̄m ex iudeis ſm carnē eē ſm
illud Mat. i. Liber gn̄atiōis ieſu xp̄i filij Dauid. Ter-
tio hereſis Neſtorij qui poſuit aliū eſſe filiuꝫ hominis
alium dei: contra quē apl̄s hic dicit: ꝙ ille eſt ex patri-
bus ſm carnem qui eſt deus ſuper oīa. Quarto exclu
ditur hereſis Arrij qui dicebat xp̄m eſſe minorē pr̄e ⁊
ꝙ eſt creatus ex nihilo. Contra quoꝝ primum dic̄ ꝙ
eſt ſuper oīa. Cōtra ſecundum ꝙ eſt benedictus ꝑ om
nia ſecula. Hoc enim de ſolo deo dicendum eſt ꝙ eius
bonitas durat in ſecula. ❡ Lectio. II.

NOn aūt ꝙ exciderit verbū dei.
Non. n. oēs que ex circunciſio
ne ſunt iſrael: hi ſunt iſraelite:
neqꝫ q ſemen ſunt abrahe oēs
5 filij. Sed in yſaac vocabit̃ tibi ſemē idest nō
q filij carnis: hi filij dei: ſed q filij ſunt ꝓmiſ
ſionis eſtimantur in ſemen. Promiſſionis
enim verbū hoc eſt. Scḋm hoc tp̄s veniā:
⁊ erit ſare filius. Non ſolum autem illa ſed
⁊ rebecca ex vno concubitu habens yſaac
patris noſtri. Cum enim nondum nati fuiſ
ſent: aut aliquid boni egiſſent aut mali vt ſꝫ
electionem propoſitum dei maneret: nō ex
operibus: ſed ex vocante dictum eſt ei quia b
maior ſeruiet minori: ſicut ſcriptum eſt Ja-
cob dilexi. Eſau autem odio habui.

❡ Poſtq̄ȝ apl̄s poſuit dignitatē iudeoꝝ: nunc oſtēdit
ꝙ iſta dignitas nō ptīet ad eos q carnaliter ꝓceſſerūt
ab antiquis patribus: ſed ad ſpiritualē ſemen qḋ eſt a
deo electum. Et ṗmo oñdit ꝙ hmōi dignitas ꝓueniat
ex electione diuina. Scḋo oſtēdit ꝙ hec electio cōiter
pertinet ad iudeos: ⁊ ad gētiles. ibi. (Quos ēt vocauit
non ſolum ⁊c̄). ❡ Circa ṗm̄ duo facit. Primo oſtendit 2
qūo ex electione diuina hoīes ſpūalem dignitatē con-
ſequunt̃. Scḋo mouet qōnē de iuſtitia diuine electio-
nis. ibi. (Quid ergo dicemus)? ❡ Circa ṗm̄ duo facit.
Primo ꝓponit qḋ intendit. Scḋo oñdit ꝓpoſitū. ibi.
(Sed in yſaac ⁊c̄.) Circa ṗm̄ duo facit. Primo pōit fir
mitatem diuine electionis. Scḋo oñdit in qbus iplea
tur. ibi. (Non. n. oēs ⁊c̄.) Dicit ergo ṗmo: ita dictū eſt
ꝙ eoꝝ ſunt ꝓmiſſa ⁊ adoptio filioꝝ ⁊ gloria ꝓ quoꝝ
caſu eſt mihi magna triſtitia ⁊ cōtinuus dolor. Nō āt
eſt hoc ſic intelligendum ꝙ verbuꝫ dei exciderit: ideſt
fruſtratum ſit: q2 ⁊ ſi non hꝫ locum in qbuſdaꝫ qui ex
ciderunt: hꝫ locum in alijs. yſa. 55. Verbum qḋ egredi
tur ex ore meo non reuertetur ad me vacuum ⁊c̄. Pſ.
In eternū domine permanet verbum tuum. 3
❡ Deinde cū dicit. (Nō. n. ⁊c̄.) Oñdit qūo ⁊ in qbus
verbum dei exciderit. ❡ Circa qḋ ꝯſiderandū eſt ꝙ iu
dei de duobus ṗcipue gloriabāt̃: vꝫ de Abrahā qui ṗ-
mo accepit pactum circūciſionis a dño: vt dr̄ Gen̄. 17.
⁊ de Jacob ſiue iſrael cuius tota poſteritas in populo
dei ꝯnumerabat̃. Nō āt ita fuit de Yſa. Nā poſteritas
filij eius Eſau. ad ppl̄m dei nō ptinebat. Vn̄ apl̄s oſtē
dit ꝓpoſitū. Primo qdem per cōparationē ad Jac. di
cens. Non. n. oēs q ſunt ex iſrael ideſt ex Jacob ſꝫ car
nem ꝓgeniti hi ſunt vere iſraelite: ad quos pertinent
dei ꝓmiſſa: ſed illi q ſunt recti ⁊ videntes deū ꝑ fideꝫ.
yſa. 44. Rectiſſime quē elegi. Vn̄ ⁊ dñs dicit Natha-
naeli. Jo. i. Ecce verus iſraelita in quo dolus non eſt.
Hoc aūt nomen iſrael impoſitū fuit Jacob ab angelo: 4
vt pꝫ Gen̄. 32. Scḋo oſtendit idē ꝓpter cōparationem
ad Abrahā dicēs. Neqꝫ omnes qui ſunt carnale ſemē
abrahe ſunt ſpūales abrahe filij. Quibus deus bñdi-
ctionem repromiſit: ſed ſoluꝫ illi q eius fidem ⁊ opera
imitātur. Jo. 8. Si filij abrahe eſtis opa abrahe facite.
❡ Deinde cū dicit. (Sed in yſa. ⁊c̄.) Manifeſtat ꝓpo
ſitū. Et pꝰ q̄ꝫtū ad abrahā. Scḋo q̄ꝫtū ad Jac. ibi. (Nō
ſolū aūt illa ⁊c̄.) ❡ Circa ṗm̄ tria facit. Primo ꝓponit
auctoritatē ſcripture. o. (Sed i yſa. vocabit̃ tibi ſemē).
Hoc dñs dixit abrahe vt hēt̃ur Gen̄. 21. Ubi agebatur
de expulſione hyſmaelis. Quaſi dicat. Non oēs q na-
ti ſunt carnalr̄ ab abrahā ptinent ad illud ſemen cui
facta eſt repromiſſio ſm illud Gal. 3. Abrahe dicte ſūt 5
repromiſſiōes ⁊ ſemini eius. Sed illi q ſunt filij yſa.
❡ Deinde cū dicit. (Ideſt nō qui filij ⁊c̄.) Expōit au-
ctoritatē īductā ſm ꝙ facit ad ꝓpoſitū. ❡ Ad cuiꝰ eui
dentiā accipiēdū eſt ꝙ apl̄s dic̄ Gal. 4. Abrahā duos
Abraham duos filios hūit.
filios habuit: vnū de ancilla ⁊ aliū de libera: ſed q d̄ an
cilla. ſ. hyſmael ſm carnem natus eſt: q2. ſ. ſm legem ⁊
conſuetudinem carnis ex iuuencula natus eſt: q autē
ex libera. ſ. yſaac per repromiſſionem ⁊ nō ſm carnem
. i. nō ſm carnis legeꝫ ⁊ ꝯſuetudinē: q2 natus eſt ex ſte
rili ⁊ vetula vt habet̃ Gen̄. 18. Quamuis ſit natus ſm
carnē. i. ſm ſubſtantiam carnis quā accepit a parenti-
bus. Ex quo apoſtolus hic accipit ꝙ illi non adoptan
tur i filios dei q ſunt filij carnis. i. ex hoc pſo ꝙ ſꝫ car
nē ꝓgeniti ſunt ab abrabam: ſed illi eſtimant̃ i ſemine
c

c quibus facta eſt repromiſſio q̄ ſunt filij ꝓmiſſionis.i.il
li q̄ ex grā ꝓmiſſionis diuine facti ſunt filij abrahe: ſ3
imitationem fidei: ſm illud Mat.3. Potens eſt deus d̄
lapidibus his ſuſcitare filios abrahe. Sicut et hiſma/
el ſm carnem natus non eſt cōputatus in ſemine: ſed
yſaac p̄ repromiſſiōem natus. ¶ Tertio.ibi.(Repro
miſſionis.n.ꝛc̄.) Probat conuenientē fuiſſe ſuā expo/
ſitionē qua p̄ yſa. ſignificari dixit eos q̄ ſunt filij pro/
miſſionis: q2.ſ.yſa.per ꝓmiſſionē natus eſt. Vn̄ dicit.
(Promiſſionis.n.) Hoc verbū eſt qđ angelus: imo dn̄s
in angelo dixit ad abrahā Gen̄.18. Scđm hoc tempus
veniam quo ſignificatur tp̄s grē. Gal.4. cu3 venit ple
nitudo temporis miſit filium ſuum.(Et erit ſare fili9).
2 ſ.per gratiam repromiſſionis. Unde ꝛ Gal. 4. dicitur.
Ut adoptionem filiorum reciperemus.
¶ Deinde cum dicit.(Non ſolum aūt illa ꝛc̄.) Ma/
nifeſtat ꝓpoſitum q̄tum ad Jacob. Et primo pōit qđ
intendit. Scđo manifeſtat ꝓpoſitū.i.(Cū.n.nōdū na
ti ꝛc̄.) Dicit ergo ꝑmo. Non ſolū illa.ſ.ſara habuit fili/
um de quo facta eſt ꝓmiſſio: ſed ꝛ rebecca habēs i vte
ro duos filios: quoꝝ vnus ptinebat ad ꝓmiſſionē ali9
ad carnem ſolum: ꝛ hoc ex vno concubitu yſa. patris
noſtri. Dr̄.n. Gen̄.25. Q2 yſa. rogauit pro vxore ſua eo
ꝙ ſterilis eſſet: ꝛ dedit dominus ꝯceptū rebecce ꝛ colli
debant in ventre eius paruuli. ¶ Et eſt notādu3 ꝙ h̄
apl̄s inducit ꝯ iudeos q̄ reputabant ſe dei grām ade/
pturos propter merita prēm: cōtra quos dicit de viris
3 iuſtis Ezec.14. Q2 filium ꝛ filiam nō liberabunt: ſed
ipſi in iuſtitia ſua liberabunt. Vn̄ ꝛ Jo. iudeis dicebat
Mat.3. Ne ceperitis dicere prēm hēmus abraham ꝛc̄.
¶ Contra hoꝝ opinionē: ergo ꝑmo induxerat ꝙ de
filijs abrahe vnus erat elect9 ꝛ alius reprobatus. Poſ
ſent aūt hoc aſcribere vel diuerſitati matru3: q2 hyſma
el nat9 eſt de ancilla: ꝛ yſa. de libera: vel diuerſitati me
ritoꝝ patris: q2 hyſmaelē genuit incircūciſus. yſa. autē
circūciſus. Ut igiť oē ſubterfugium excludať inducit
exempla vbi vnus eligiť ꝛ alius reprobať eorum q̄ nō
ſolum ab vno patre: ſed etiam ab vna matre ſunt geni
ti ꝛ eodem tempore: immo ex vno concubitu.
¶ Deinde cum dicit.(Cū nondū ꝛc̄.) Oſtendit ꝓpoſi
4 tum ꝛ ꝑmo p̄ auctoritatem Gen̄.2. Per auctoritate3 p
phete.ibi.(Sicut ſcriptū eſt ꝛc̄.) ¶ Circa ꝑm̄ tria fac.
Primo deſignat tp̄us ꝓmiſſionis: ꝛ dicit ꝙ per repro
miſſionem eſt vnus filioꝝ rebecce alij p̄latus: cum nō
dum nati fuiſſent. Et ſicut per ſuperiora excluſit opi
nionē iudeoꝝ de meritis patris confidentium: ita etiā
error per hoc excludit errorem manicheoꝝ q̄ diuerſitatem
mani eoꝝ que hominibus accidunt natiuitati aſcribūt: vt.ſ.
cheo vniuſcuiuſq3 vita ꝛ mors diſponať ſm cōſtellationem
rum. ſub qua natus eſt: cōtra qđ dr̄ Jer.10. A ſignis celi no
lite metuere que gentes timent. Subdit aūt.(Aut ali
error quid egiſſent bōi aut mali): vbi excludiť error pelagia
pela noꝝ qui dicūt ſm merita precedentia grām dari: cū tñ
giāo/ ſcriptum ſit Tit.3. Non ex operibus iuſtitie q̄ fecim9
rum. nos: ſed ſm ſuam miſericordiā nos ſaluos fecit. Utrū/
5 q3 aūt hoꝝ oſtenditur falſum: per hoc ꝙ ante natiui/
tatem ꝛ ante opa vnus filiorū rebecce alteri eſt p̄lat9.
error Excluditur per hoc ēt error origenis q̄ poſuit aiās ho
orige minum ſimul cū angelis eſſe creatas: ꝛ ꝙ ꝓ meritis
nis. eoꝝ que ibi egerunt bn̄ vel male diuerſitatē vite ſortiū
tur: ſm quē nō poſſet eſſe veꝝ qđ hic dr̄: cū nōdu3 ali
quid mali vel boni egiſſent. Contra hoc aūt eſt qđ dr̄
Job.38. Ubi eras cum me laudarent aſtra matutina: ꝛ
iubilarent oēs filij dei? poſſent.n. ſm. Origenis errorē
rñdere. Eram inter ipſos dei filios iubilātes. Scđo oñ
dit quid accipi poſſet ex ipſa promiſſiōe: q2 vnus gemi

noꝝ in vtero exiſtentiū alteri eſt prelatus dicens. Ut d
ꝓpoſitū dei.ſ. volētis vnū p̄ alio magnificare: māneret:
ideſt firmū eſſet ꝛ hoc nō ſm merita: ſed ſm electionē
.i. inq̄tum ipſe deus ſpontanea volūtate vnū alteri p̄
elegit: non q2 ſanctus erat: ſed vt ſanctus eſſet: ſ3 illō.
Eph.1. Elegit nos in ipſo ante mūdi ꝯſtitutionē vt eſ
ſemus ſancti. Hoc aūt eſt ꝓpoſitum p̄deſtinationis de
quo ibidē dr̄. Predeſtinati ſm ꝓpoſitū voluntatis ei9.
Tertio ponit ꝓmiſſionem dicens. Non ex operibus
que nulla p̄ceſſerunt vt dictum ē: ſed ex vocante ideſt
ꝙ ipſa grā vocantis de quo.ſ. dictū eſt. Quos p̄deſtina
uit hos ꝛ vocauit: dictum eſt ei.ſ. rebecce: q2 maior.ſ.
Eſau ſeruiet minori.ſ. Jacob. Qđ q̄dem tripl'r pōt itel
ligi. Uno mō ſm eoꝝ perſonas: ꝛ ſic intelligitur eſau 2
ſeruiſſe Ja. non directe ſed occaſional'r inq̄tum pſecu
tio quā ei intulit in eius bonū ceſſit ſm illud ꝓuer.11.
Qui ſtultus eſt ſeruiet ſapiēti. Scđo pōt referri ad po
pulos ex vtroq3 ꝓgenitos: q2 idumei aliqñ fuerūt ſub
iecti iſraelitis: ſm illud p̄s. In idumeam extendā cal/
ciamentū meū. Et hoc vr̄ cōpetere his q̄ p̄mittunť in
gen̄. Premittunť.n. duo populi ex vētre tuo diuidenť
ppl's populū ſuperabit ꝛ maior minori ſeruiet. Tertio
pōt intelligi figural'r dictū vt per maiorē intelligať po
pulus iudeoꝝ: q̄ ꝑmo adoptionem filiationis accepit:
ſm illud Exo.4. Primogenitus meus iſrael. Per mi/
norem aūt figurať ppl's gentiliu3 q̄ poſterius eſt ad fi 3
dem vocatus q̄ ēt figurať p̄ filium ꝓdigū Luc.15. Ma
ior ergo ppl's ſeruiet minori inq̄tu3 iudei ſunt nr̄i cap
ſarij cuſtodientes libros ex q̄bus noſtre fidei teſtimoī
um perhibetur Jo.5. Scrutamini ſcripturas.
¶ Deinde cum dicit.(Sicut ſcriptū eſt ꝛc̄.) Probat
ꝓpoſitū ex auctoritate ꝓphete dicens. Sicut ſcriptu3
eſt.ſ.i. Malach. ꝓphete ex p̄ſona dei dicentis. Jac. dile
xi. Eſau aūt odio habui. Dicit aūt hic q̄dam gl. Q2 id
qđ ſupra dictū eſt maior ſeruiet minori: dictū eſt ſm p̄
ſciam: qđ aūt hic dicit eſt intelligendū ſm iudiciū: q̄a
.ſ. deus ꝓpter bona opa dilexit Jacob: ſicut ꝛ oēs ſan
ctos diligit. ꝓuer.8. Ego diligētes me diligo. Eſau ve
ro odio habui ꝓpter peccata ſicut ſcriptū eſt. Eccl.12.
Altiſſimus odio peccatores h3. Sed q2 dilectio homi
nis p̄uenitur a dilectione dei ſm illud infra.10. Nō q̄ 4
ſi nos dilexerimus deū: ſed qm̄ ipſe prior dilexit nos:
op3 dicere ꝙ ante Jacob dilectus ſit a deo q̄ ipſe deū
dilexerit. Nec pōt dici ꝙ deus ex tempore eū diligere
inceperit. Alioqn eius affectus eſſet mutabilis. Et iō
op3 dicere ꝙ deus ab eterno Jacob dilexit: vt dr̄ Jere.
31. In charitate ꝑpetua dilexi te. Eſt aūt in his verbis
apl̄i cōſiderandū ꝙ tria ponit in deo ptinentia ad ſan
ctos: v3 electionē p̄ quā intelligiť p̄deſtinatio ꝛ electio
dei: q̄ q̄dem realiter ſunt idē in deo: ſed differunt rōe.
Nam ipſa dei dilectio dr̄ ſm ꝙ vult bonū alicui abſo/
lute. Electio autem dr̄ ſm ꝙ per bonū qđ alicui vult
eū alteri p̄fert: p̄deſtinatio aūt eſt ſm ꝙ hoīem dirigit 5
in id bonū qđ ei vult: diligendo ꝛ eligendo: ꝛ ideo ſm
rōnem p̄deſtinatio ſeq̄tur dilectionē: ſicut ꝛ voluntas
de fine nāliter precedit directionē aliquoru3 in finem.
Electio aūt ꝛ dilectio aliter ordinanť in deo ꝛ in hoīe.
In homine enim electio p̄cedit dilectionem: volūtas
enim hoīs mouetur ad amādu3 ex bono qđ in re amo
ta conſiderat rōne cuius ipſam preelegit alteri ꝛ p̄ele
cte ſuum amorē impendit. Sed volūtas dei eſt cā oīs
boni: qđ eſt in creatura: ꝛ ideo bonū per qđ vna crea/
tura p̄fertur alteri per modū electionis conſeq̄tur vo/
luntatem dei q̄ eſt de bono illius: q̄ pertinent ad rōne3
dilectionis. Vn̄ non propter aliqđ bonum qđ in homi
ne eligat deus eum diligit: ſed potius eo ꝙ ipſum di/
ligit

a ligit preferť eum aliis eligendo. Sicut aűt dilectio de qua hic loquiť ptinet ad eternam dei pdeſtinationez: ita ět odium de quo hic loqtur ptinet ad reprobatiőez qua deus reprobat pctőres. Nec eſt dőm q̃ iſta reprobatio ſit tpalis: q: nihil tpale eſt in voluntate diuina: ſed eſt ab eterno: q̃ qdem q̃tum ad aliqd ɔuenit cũ dilectione vel pdeſtinatiőe: q̃tũ aűt ad aliqd differt. Cőuenit qdem q̃tum ad hoc q̃ ſicut pdeſtinatio eſt ppa ratio glorie: ita reprobatio eſt ppatio pene. Eſa. 3. Preparata eſt ab heri thophet a rege pparata. Differt autẽ q̃tum ad hoc q̃ pdeſtinatio īportat pparationẽ meritorũ qbus pueniť ad gloriã: ſed reprobatio importat preparationẽ pctőr qbus pueniť ad penã. Et iő pſcia

3 meritor non pőt eſſe aliqua rő predeſtinatiőis: q: merita preſcita cadunt ſub predeſtinatione: ſed preſcĩetia peccatorum poteſt eſſe aliqua ratio reprobationis ex parte pene q̃ ppatur reprobatis in q̃tũ. Deus ppoнit ſe punitur malos pp pctã que a ſeipſis hñt non a deo. Juſtos aűt ppoнit ſe premiatur ppter merita q̃ a ſeipſis non hñt. Oſee. 13. Perditio tua iſrael: tantum ex me auxilium tuum. Lectio. III.

Ero. 33. Quid ergo dicemus. Nunqd iniquitas apud deũ? Abſit. Moyſi. n. dicit. † Miſerebor cui miſertus ſum ꝛ miſericordiã pſtabo cui miſerebor. † Igiť ñ volẽtis neq̃ currẽtis: ſed miſerẽtis eſt dei. Dicit. n. ſcriptura pharaoni. Qr in hoc ipſuz excitaui te vt oſtẽdam in te virtutem meã: ꝛ vt annuncieť nomen meũ in vniuerſa terra. Ergo cuius vult miſeretur: ꝛ quem vult indurat.

pma q. 83. art. p 2m

¶ Poſtq̃ pmiſit apls q̃ ſm dei electionẽ vnus alteri pfert non ex opibus: ſed ex grã vocantis: hic ingrit de iuſtitia huius electionis. Et pmo ppoнit dubitatione; Scđo ſoluit. ibi. (Abſit. Moyſi ꝛc̃.). Tertio obijcit ɔ ſolőnẽ. ibi. (Dicis itaq̃ mihi qd ad hec ꝛc̃.) Dicit

4 ergo pmo. Dictũ eſt q̃ deus ſine merito pcedente vnũ eligit. ꝛ alter reprobat. Quid ergo dicemus? Nunqd per hoc pbari pőt q̃ ſit iniqtas apud deum: vř q̃ ſic. Pertinet. n. ad iuſtitiã in diſtributiőibus vt eq̃lr equalibus diſtribuať: hoies aűt remota dřia meritor ſunt equales. Si ergo abſq̃ cőſideratione meritor deus inequaliter diſtribuit vnũ eligens ꝛ aliũ reprobans: vř q̃ ſit in eo iniqtas qđ eſt ɔ illud quod dř Deu. 32. Deus fidelis ꝛ abſq̃ vlla iniqtate. pſ. Juſtus es dñe ꝛ rectũ iudicium tuuz. Eſt aűt ſciendũ q̃ origenes hanc obie-

error origenis. ctionem ſoluere volens incidit in errorẽ. Ponit enim ĩ ſuo pearchon deum ab initio ſolũ creaturas ſpũales feciſſe: ꝛ oẽs equales ne ex eorum inequalitate poſſet ſz rőnem pdictam iniqtas deo aſcribi: ſed poſtea creaturarum diuerſitas ſubſecuta eſt ex diuerſitate meritor. Nã illar creatura ſpũalium q̃dam p amorem cőuerſe ſunt ad deũ plus vel minus: ꝛ ſm hoc diſtincti ſunt

5 ordines angelor: q̃dam vero auerſe ſunt a deo plus vel minus: ꝛ ſm hoc alligate ſunt corporibus vel nobilibus vel ignobilibus: q̃dam qdem celeſtibus corporibus: q̃dam aűt corporibus demonũ: q̃dam aűt corporibus hoium: ꝛ ſm hoc rő condendi ꝛ diſtinguẽdi creaturas corporeas eſt pctm̃ ſpũalis creature qđ eſt cőtra id qđ Geñ. 1. dř. Uidit deus cuncta que fecerat ꝛ erant valde bona: per quod dať intelligi q̃ cã pducẽdi creaturas corporales eſt bonitas: vt dicit Aug. 11. de ciuitate dei. Et ideo hac opinione reiecta: videnduz eſt qualiter apoſtolus dubitationem ſoluat cum dicit. (Abſit.

b Moyſi enim dicit ꝛc̃). ¶ Et circa hoc duo facit. Primo ſoluit obiectionem pdictã q̃tum ad dilectionẽ ſanctorum. Scđo q̃tum ad odium ſeu reprobationẽ malor ibi. (Dicit. n. ſcriptura ꝛc̃.) ¶ Circa primũ duo facit. Primo ppoнit auctoritatẽ ſcripture: ex qua procedit ſolutio. Scđo ex ea ɔcl'onem inducit. ibi. (Igiť nõ volẽtis ꝛc̃.) Inducit aűt auctoritatẽ q̃ habeť Exo. 33. Ubi dixit dñs Moyſi ſm lřam noſtram. Miſerebor cui voluero ꝛ clemens ero in quem mihi placuero: ſed

2 apls inducit eam ſm lřam. 70. dicens Moyſi enim dixit dñs. Miſerebor cui miſereor ꝛ miſericordiã pſtabo cui miſerebor: vbi ſm ſuperficiem lře oia bona noſtra dei miſericordie aſcribunť ſz illud Eſa. 63. Miſerationuz dñi recordabor: laudẽ dñi ſup oibus que reddidit nobis. Et Treñ. 3. Miſericordie dñi q̃ non ſum' conſumpti: multe. n. ſunt miſerationes eius exponiť autez hec auctoritas in glo. duplr. ꝛ ſm h ex auctoritate hac dupliciter ſoluiť qđ ꝛ obiectio. Uno modo ſic. Miſerebor cui miſereor ideſt illi qui eſt dignus miſericordia: ꝛ ad maiorem expſſionẽ iterat dicens. Miſericordiaz pſtabo cui miſereor: ideſt cui dignũ iudico miſereri: ſicut ꝛ in pſ. dř. Miſertus eſt dñs timentibus ſe. Et ſz hoc lz miſericorditer ſua impendat: tamẽ ab iniuſtitia excuſať: q: dat qbus dandũ eſt: ꝛ q: non dat cui dãdũ

3 non eſt ſm rectitudinem ſui iudicij. Sed miſereri cui dignum eſt pőt intelligi duplr. Uno mő vt intelligať aliquis dignus miſericordia: ppter opera preexiſtẽtia in hac vita lz non in alia vt poſuit origenes qđ pertinet ad hereſim pelagianor q poſuerunt gratiam dei hoibus ſm merita dari. Sed hoc ſtare non pőt q: ſicut ſupra dictũ eſt ipa ět bona merita ſunt hoi a deo ꝛ ſunt pdeſtinationis effectus. Alio modo pőt intelligi vt aliquis dicať dignus miſericordia: non ppter aliqua merita pcedẽtia gratiã: ſed pp merita ſubſequẽtia: puta vt dicam' q̃ de' dat alicui graz ꝛ ppoſuit eã ab eterno illi ſe daturum quem preſciuit ea bene fore vſurum. Et ſm hoc intelligit glo. q̃ miſereť cui miſerendũ eſt. Uñ

4 dicit. Miſerebor cui miſertus ero .i. illi miſerebor vocãdo: ꝛ grãm apponendo cui preſcius ero q̃ miſericordiam daturus eſſe ſciens illum conuertenduz ꝛ apđ me permanſurũ. Sed vř q̃ nec hoc cőuenienter dici poſſit. Manifeſtum eſt enim q̃ nihil poteſt poni vt ratio predeſtinationis qđ eſt predeſtinationis effectus etiaz ſi accipiatur pro vt eſt in dei preſcia: q: rő pdeſtinationis preintelligitur pdeſtinationi: effectus aűt in ipſa ĩcludiť. Manifeſtum eſt aűt q̃ omne dei beneficiũ qđ hoi confert ad ſalutem eſt diuine pdeſtinationis effectus: diuinũ aűt bñficium non ſolum extendit ſe ad infuſionem grẽ: qua hő iuſtificať: ſed etiam ad grẽ vſuz ſicut ět in rebus nãlibus non ſolũ cãt ipſas formas in

5 rebus: ſed ět ipſos motus ꝛ opationes formar eo q̃ ő us eſt pm̃ oĩs motus cuius operatione ceſſante a mouẽdo ex formis nullus motus vel optio ſeqtur. Sicut aűt ſe hz habitus grẽ vel virtutis in aĩa ad vſum ipſius: ſic ſe hz forma nãlis ad ſuã operationẽ. Et iő diciť Eſa. 26. Oĩa opera noſtra operatus es in nobis domine. Probat aűt hoc ſpẽali rőne Ariſto. de operibus voluntatis humane. Cum enim homo hẽat potentiã ad oppoſita: puta ad ſedendũ vel non ſedendũ: opz q̃ reducať in actum p aliqd aliud. Reduciť aűt in actum alterius hor per cőſilium ex quo vnũ oppoſitor preeligit alteri. Sed cũ iter hő hz potentiã cőſiliandi vř nő ɔſiliandi oportebit eſſe aliqd p qđ reducať in actũ cőſilij. Et cũ in hoc nő ſit pcedere in infinitũ: opz eẽ aliqđ pncipiũ extrinſecũ ſuperius hoie qđ ipſuz moueat

c ad conſiliandum:⁊ hoc nō eſt aliud ꝙ̄ deus. Sic igit̃
ipſe:vſus grē eſt a deo nec ꝓpter hoc ſupfluit habitus
grē:ſicut nec ſupfluunt forme nāles ꝙ̄uis deus in oi-
bus opet̃:q: ſicut dr̃ Sap.8. Ipſe diſpōit oia ſuauiter:
q: .ſ.p ſuas formas oīa icliuant quaſi ſpōte in id ad qḋ
ordinat̃ a deo. Sic igit̃ non pōt eē ꝙ merita ꝯña gra
tiam ſint rō miſerendi aut ꝑdeſtinandi: ſed ſola dei vo
luntas ſm quā miſericorditer aliquos liberat. Mani-
feſtū eſt.n. ꝙ iuſtitia diſtributiua locū hz in his q̄ dan
tur ex debito:puta ſi aliqui meruerit mercedē vt plus
laborantibus maior merces donet̃:non aūt hz locum
in his q ſponte ⁊ miſericorditer aliqs dat:puta ſi aliqs
duos paupes in via inueniens ⁊ det vni quod pōt vel
2 diſpōit in elemoſynā dare:non eſt iniquus ſed miſeri-
cors. Silr ſi aliqs duobus eque ipm offendentib' vni
dimittat offenſam ⁊ nō alteri:eſt miſericors vni ⁊ iuſt'
ad alteꝝ:neutri vo iniquus. Cum.n.oēs hoīes ꝓpter
pctm̄ pmi parentis dānationi naſcant̃ obnoxij:quos
deus p ſuā grām liberat ſola miſericordia liberat:⁊ ſic
qbuſdā eſt miſericors quos liberat:qbuſdā aūt iuſtus
quos nō liberat:neutris aūt iniquus. Et iō aplš qōnē
ſoluit p auctoritatē q̄ oia diuine miē aſcribit. Sciēdu3
eſt tū̄ ꝙ dei mīa ſm tria attēdit̃. Primo qdē ſm ꝑdeſti
nationē q̄ ab eterno ꝓpoſuit aliquos liberare. ps. Mi
ſericordia eius ab eterno ⁊ i eternū. Scḋo ſm vocatio
nē ⁊ iuſtificationē qbus hoīes ſaluat̃ ex tpe. Ti.3. Se
cundū ſuā mīam ſaluos nos fecit. Tertio magnifican
3 do p glīa3 q̄n liberat' ab oī miſeria. ps. Qui coronat te
in miſericordia ⁊ miſerationibus. Et ideo miſerebor.ſ.
vocando ⁊ iuſtificādo cui miſereor ꝑdeſtinando ⁊ mi-
ſericordiā pſtabo:finalr glorificādo eū cui miſereor vo
cando ⁊ iuſtificādo. Et hic ſenſus magis cōcordat cu3
noſtra lrā que dicit miſereor cui voluero:⁊ clemēs ero
cui mihi placet. Ubi manifeſte nō meritis: ſed ſoli diui
ne voluntati a ſcribitur diuina miſericordia.
¶ Deinde cū dicit.(Igit̃ non volētis ⁊c̄.) Cōcludit ꝓ
poſitū ex ꝑmiſſa auctoritate. Et pōt hec ꝯclo multiplr
intelligi. Uno mō ſic. Igit̃ ipſa ſalus hoīs nō eſt volen
tis neqꝫ currētis.i.nō debet̃ alicui p aliquā eius volun
tatem vel exteriorē opationē:lꝫ dr̃ curſus ſz illud.i.co
4 rin.9. Sic currite vt cōphendatis. Sed eſt miſerētis
dei.i.ꝓcedit ex ſola dei mīa: vt maxime ſeqtur ex au-
ctoritate inducta. Deu.9. Ne dicas in corde tuo:ꝓp iu
ſtitiā meā introduxit me dñs vt terrā hanc poſſidere3.
Pōt aūt ⁊ alr intelligi vt ſit ſenſus. Oia ꝓcedūt ex dei
miſericordia. Igit̃ nō eſt volētis.ſ.velle neqꝫ currentis
.ſ.currere:ſed vtrūqꝫ eſt miſerentis dei: ſm illud. i.cor.
15. Nō aūt ego:ſed grā dei mecū. Et Jo.15. Sine me ni
hil poteſtis facere. Sed ſi hoc ſolū in hoc verbo intel-
lexiſſet aplš:cū ēt grā ſine libero arbitrio hoīs nō velit
neqꝫ currat:potuiſſe ecōuerſo dicere: nō eſt miſerentis
dei ſed volētis ⁊ currētis:qḋ aures pie nō fuerūt. Un̄
plš aliqd eſt ex his vbis intelligēdū: vt.ſ.ꝑncipalitas
5 grē dei attribuat̃. Semp.n.actio magis attribuit̃ ꝑnci
pali agēti ꝙ̄ ſcḋario:puta ſi dicamus ꝙ ſecuris nō fac̄
arcā: ſed artifex p ſecurim: voluntas aūt hoīs mouet̃ a
deo ad bonū. Un̄.ē.8. dictū eſt. Qui ſpū dei agunt̃ hi
ſunt filij dei. Et ideo hoīs opatio interior nō eſt hoī ꝑn
cipalr: ſed dō attribuēda. Phil.2. Deus eſt q operat̃ in
vobis velle ⁊ pficere ꝓ bona volūtate. Sed ſi nō ē vo
lentis velle neqꝫ currentis currere: ſed dei mouētis ad
hoc hoīem: vr̃ ꝙ hō nō ſit dñs ſui actus qḋ pertiet ad
libertatē arbitrij. Et iō dōm eſt ꝙ deus oīa mouet: ſed
diuerſimode in ꝙ̄tum.ſ. vnūquodqꝫ mouet̃ ab eo ſm
modum nature ſue. Et ſic homo mouetur a deo ad vo
lendum ⁊ currendū p modum libere voluntatis. Sic

ergo velle ⁊ curre eſt hominis vt libere: non aute3 eſt d
hominis vt principaliter mouentis: ſed dei.
¶ Deinde cū dicit.(Dicit enim ſcriptura ⁊c̄.) Soluit
qōnem premiſſam ꝙ̄tum ad reprobationē maloꝝ. Et
ꝑmo inducit auctoritatē. Scḋo infert ꝯclōne3.ibi.(Er
go cui vult miſeret̃ ⁊c̄.) Dicit ergo. Ita oſtenſum eſt ꝙ
non eſt iniquitas apud deū ꝙ̄tu3 ad hoc ꝙ ab eterno
reprobat malos. Dicit.n. ſcriptura ex ore dei. Exod.9.
Quia in hoc ipſum excitaui te vel ſeruaui te ſm alia3
lrām: vt oſtendā in te virtutē meā vt annūciet̃ nomen
meū in vniuerſa terra. Noſtra aūt lrā ſic hz. Et idcir-
co poſui te vt oſtendā in te fortitudinē meā vt enarret̃
nomen meū in oi terra. Ubi ꝑmo cōſiderandu3 eſt qd
deus circa reprobos faciat: qḋ oſtendit dicens. In hoc 2
ipſum ſeruaui te: ideſt dignus eras mori ꝓpter mala
que feceras: ſupra primo. Qui talia agunt digni ſunt
morte. Sed tū̄ non ſtatim tibi mortē īnduxi. ſed ſerua-
ui te in vita eo fine quo ſeqtur: vt.ſ. oſtendā ⁊c̄. Et i h̄
ēt ſenſu pōt legi qḋ dr̃. Excitaui te: ideſt cū apud me ꝓ
tuis meritis mortuus eſſes cōceſſi tibi vitā quaſi te ex
citarē. In quo apparet ꝙ deus iniqtatem reprobis nō
facit cum ipſi ex ſuis meritis eſſent digni ſtatim conſu
mi: ſed hoc ipm ꝙ eos ſeruat in vita ꝓcedit ex nimia
ſua bonitate. Jere.10. Corripe me dñe: verūtamen in iu
dicio: ⁊ nō i furore tuo: ne forte ad nihilū redigas me.
Alio mō pōt intelligi: excitaui te in pctm̄ vt deterior fi 3
as. Qḋ qdem nō eſt intelligendū hoc mō ꝙ deus i ho
mine cāet malitiā: ſed eſt intelligendū pmiſſiue: q:.ſ.ex
iuſto ſuo iudicio pmittit aliquos ruere in pctm̄ ꝓp p̄e
cedentes iniqtates: ſicut ſupra primo dictū eſt. Tradi
dit eos deus in reprobum ſenſum. Sed aliqd ampli'
vr̃ mihi in hoc eſſe intelligendū: q: videlicet inſtinctu
quodā interiori mouent̃ hoīes a deo ad bonū ⁊ ad ma
lum. Unde Aug. dicit in lib. de grā ⁊ libero arbitrio ꝙ
deus operat̃ in cordibus hoīum ad inclinandas coꝝ
voluntates quocūqꝫ voluerit: ſiue ad bona ꝓ ſua miſe
ricordia: ſiue ad mala ꝓ meritis eoꝝ. Unde ⁊ deus dr̃
ſepius ſuſcitare aliquos ad bonū ſz illud Dan.13. Su
ſcitauit deus ſpm̄ pueri iunioris. Dr̃ ēt ſuſcitare aliqs
ad malū faciendū: ſm illud Eſa.13. Suſcitabo medos
q ſagittis paruulos interficiant: aliter tū̄ ad bona: ali-
ter ad mala. Nā ad bona inclinat hoīum volūtates dr̃ 4
recte ⁊ p ſe: tanꝙ̄ actor bonoꝝ: ad malū aūt dr̃ inclina
re vel ſuſcitare hoīes occaſionalr: inꝙ̄tum.ſ.deus hoī
aliqd proponit vel interius vel exterius: qḋ ꝙ̄tū ē de
ſe eſt inductiuum ad bonū: ſed hō ꝓpter ſuam malitiā
pverſe vtitur ad malum: ſupra ſcḋo. Ignoras qm̄ beni
gnitas dei ad penitentiā te adducit: ſm aūt duriciā tu
am ⁊ cor impenitens theſaurizas tibi irā in die ire. Et
Job.24. Dedit ei deus locum penitentie ⁊ ille abutit̃
eo in ſuperbia. Et ſimiliter deus ꝙ̄tum eſt de ſe interi
us inſtigat hoīem ad bonū: puta regē ad defendendū
iura regni ſui vel ad puniendū rebelles. Sed hoc iſtin 5
ctu bono: malus hō abutit̃ ſz malitiā cordis ſui. Et h̄
p3. Eſa.10. Ubi dr̃ de aſſur. Ad gentē fallacē mittā eu3
contra ppl'm furoris mei mandabo illi vt auferat ſpo-
lia ⁊c̄. Et poſt. Ipſe aūt non ſic arbitrabit̃: ⁊ cor eius 6
nō ita eſtimabit: ſed ad ꝯterēdū erit cor eius. Et h̄ mō
circa pharaone3 accidit q cū a deo excitaret̃ ad regni
ſui tutelā abuſus eſt hac excitatione in crudelitatem.
Scḋo op3 cōſiderare quo fine deus iſta partim faciat
⁊ ptim pmittat: Eſt.n.cōſiderandū ꝙ deus operat̃ in
creaturis ad ſuā manifeſtationē ſm illud ſupra ꝑmo.
Inuiſibilia dei p ea q̄ facta ſunt intellecta cōſpiciunt̃.
Un̄ ⁊ hmōi excitatio i hoc ipm ordinat̃ ⁊ ꝙ̄tu3 ad pn̄
tes vt oſtendā in te virtutē meam. Exo.14. Uiderunt

a filiȷ iſrael manū magnā quā exercuerat dñs ꝯ egypti/
quo/ os. Et q̃ntum ad abſentes vt annuncieſ nomen meuȝ
mó ó in vniuerſa terra. ps. Annūciate inter gētes gloriā ei⁹.
uo ex Sic igiſ pȝ ꝙ q̃ntum ad hoc non eſt iniqtas apud deū
cuet q: vtiſ creatura ſua ſm eius merita ad gloriaȝ ſuā. Et
ma in h eodē ſenſu poteſt exponi ſi dicatur. Poſui te .i. or
loſad dinaui malitiam tuam ad gloriam meam: deus enim
peccá malitiam ordinat: ſed non cauſat.
dum. ℭ Deinde cū dicit. (Ergo cui vult miſereſ ⁊c̄.) Infert
ꝯcloné q̃dam ex vtraqȝ auctoritate ſupra iducta. Nā
ex eo ꝙ dictū eſt miſerebor cui miſereor: ꝯcludit. Ergo
cui vult miſereſ. ps. Miſertus eſt dñs timentibus ſe.
Ex eo vo qd dictū eſt. In hoc ipm excitaui te: ꝯcludit.
Et quē vult indurat. Eſa. 63. Induraſti cor nrm ne ti
meremus te. Ecc. 33. Ex ipſis bñdixit ⁊ exaltauit: ⁊ ex
ipſis maledixit ⁊ hūiliauit. Et qdē qd dr̄ de dei miā du
bitationē non hȝ ſuppoſitis his q̄ pmiſſa ſunt. ℭ Sȝ
circa indurationē vr̄ eſſe duplex dubitatio. Prio qdeȝ
q: duritia cordis ad culpā ptinere vr̄: ſm illud. Ecc. 3.
2 Cor durū male hēbit in nouiſſimo. Si ergo deus indu
rat: ſeqtur ꝙ ſit actor culpe. Cōtra qd dr̄. Ja. i. Deus in
tētator malorū eſt. ℭ Ad ꝙ dōȝ ꝙ deus nō dr̄ indura
re aliquos directe quaſi in eis cāet malitiā: ſed indire/
cte: ī ōn̄ti. ſ. ex his q̄ facit in hoīe intus vel ex hō ſumit
occaſionē pcti: ⁊ hoc ipſe deus pmittit. Uñ nō dr̄ idu
rare quaſi imittendo malitiā: ſed nō apponēdo grām.
ℭ Scda dubitatio eſt q: ipſa obduratio nō vr̄ diuine
voluntati poſſe aſcribi cū ſcriptū ſit. i. Theſ. 4. Hec eſt
volūtas dei ſcrificatio vr̄a. Et. i. Thi. 2. Qui vult oēs
hoīes ſaluos fieri. ℭ Ad qd dōm eſt: ꝙ tā miā q̃ iuſti
tia diſpōnem volūtatis importent. Uñ ſicut miſeratio
3 attribuiſ diuine volūtati: ita ⁊ id qd eſt iuſtitie. Sic er
go intelligendū eſt cui vult miſereſ. ſ. p ſuā miſericordi
am ⁊ quē vult indurat per ſuā iuſtitiā: q: illi quos idu
rat hoc merenſ vt indurenſ ab ipſo: vt ſupra primo ca
pitulo dictum eſt. Lectio. IIII.

Dicis itaqȝ mihi. Quid adhuc
q̃ritur. Uoluntati enīȝ eius qs
reſiſtit. O hō tu qs es: qui reſpō
deas deo. Nunqd dicit figmen
tum ei q̄ ſe finxit: qd me feciſti ſic. An nō hȝ
poteſtatem figulus luti ex eadem maſſa fa
4 cere aliud qdem vas in honorē: aliud vero
in cōtumeliam. Qȝ ſi deus volens oſtende
re irā: ⁊ notā facere potentiam ſuā: ſuſtinu/
it in multa patiētia vaſa ire apta in interituȝ
vt oſtenderet diuitias glorie ſue in vaſa mi
ſericordie que preparauit in gloriam.
ℭ Poſita ſolutione premiſſe q̄ōnis. Hic apſs ꝯ ipſam
ſolutionē obiicit ⁊ precipue ꝯ vltimam ꝯcloné qua
dictū eſt. Cuius vult miſereſ: ⁊ quē vult indurat. Pri
mo ergo ponit obiectionē. Scdo ſolutiōem. ibi. (O hō
tu qs es ⁊c̄.) Dicit ergo pmo. Dictū eſt ꝙ deus cuius
vult miſeretur ⁊ quē vult indurat. (Dicis itaqȝ mihi.)
5 Quid adhuc queriſ. i. quid opȝ vlterius q̄rere de cau/
ſa bonorū ⁊ malorū q̄ hic aguntſ: cum oīa voluntati di/
uine attribuanſ que eſt cā ſufficiens: eo ꝙ nullus pōt
ei reſiſtere. Unde ſequtur. Uolūtati eius quis reſiſtet?
Ecc. i. Propoſui in aīo meo q̄rere ⁊ inueſtigare ſapien
ter de oībus q̄ fiunt ſub ſole. Uel aliter. Quid adhuc
queriſ: id eſt conq̄ritur deus de hoībus qñ peccant: ſic
Eſa. i. Filios enutriui ⁊ exaltaui ⁊c̄. Ideo aūt vr̄ iuſtaȝ
querimoniā non habere: q: ex volūtate eius totū pro/

cedit: cui nullus pōt reſiſtere. Unde ſubdit. Uoluntati b
eius quis reſiſtet? Uel aliter. Quid adhuc q̄ritur. ſ. ab
hoīe vt faciat bonū vel malum. Mich. 6. Judicabo ti/
bi o homo qd ſit bonū ⁊ quid deus reqrat a te ⁊c̄. Fru
ſtra aūt reqritur ab aliquo qd nō eſt in eius ptate. Ni
hil aūt in hoīs poteſtate eſſe vr̄ ſm predicta qbus om
nia diuine voluntati videnſ aſcribi: cui reſiſti non po/
teſt. Seqtur. Uoluntati enim eius quis reſiſtet? Qua
ſi diceret. nullus. Heſter. i3. Nō eſt q̄ tue poſſit reſiſte/
re voluntati. Et hec videtur eſſe intentio apoſtoli.
ℭ Deinde cū dicit. (O homo tu qs es ⁊c̄.) Rñdet ta/ 2
cite q̄ōni. ℭ Ad cuius reſponſionis intellectuȝ conſi
derādū ē: ꝙ circa electionē bonorū ⁊ retributionē ma
lorum duplex qd pōt moueri. Una qdem in generali
quare deus velit quoſdam indurare ⁊ quorūdam mi/
ſereri. Alia vo in ſpāli quare velit huius miſereri ⁊ hūc
vel illū indurare. Et pōt qdē rō huius q̄ōnis aſſigna
ri. Scde aūt q̄ōnis non poteſt aſſignari rō niſi ſimplr
dei voluntas: cuius exemplū pȝ in rebus hūanis. Si
enim aliquis edificare volēs haberet multos lapides
ſimiles ⁊ equales cōgregatos poſſet rō aſſignari qua/
re quoſdā pōat in ſūmo ⁊ quoſdā in imo ex parte finis
q: ad pfectionē domus quā facere intēdit reqriſ ⁊ fun
damentū qd hȝ lapides in imo: ⁊ cacumen parietis ꝙ
hȝ lapides in ſummo. Sed quare ponat hos lapides 3
in ſūmo ⁊ hos in imo nō hȝ aliquā rōnem niſi q: arti/
fex voluit. Primo igiſ apſs rñdet dubitationi q̃ntū ad
q̄ōnem ſcdam quare. ſ. huius hoīs miſereatur ⁊ illū in
duret. Scdo q̃tū ad q̄ōnem primā. quare. ſ. qbuſdam
miſereaſ ⁊ quoſdam induret. ibi. (Qȝ ſi volens deus
⁊c̄.) ℭ Circa pmū tria facit. Primo arguit pſumptionē
q̄rentis. Scdo inducit auctoritatē que q̄ōnē ſoluit ibi.
(Nunqd dicit figmentū ⁊c̄.) Tertio exponit auctori/
tatem. ibi. (An non hȝ ptātem ⁊c̄.) Dicit ergo primo.
O hō q̄ es fragilis ⁊ ignorās tu qs es q̄ rñdēs deo: vn̄
ſufficis ad rñdendū ei ſi voluerit tecū iudicio cōtēde/
re. Job. 9. Si voluerit contendere iudicio cū illo nō po
terit ei rñdere vnuȝ pro mille. Et ſicut dr̄ Job. 39. Qui
arguit deum dȝ ei rñdere. In quo datur intelligi ꝙ ho 4
mo non dȝ ſcrutari rōnem diuinorū iudiciorū cum iten
tione apprehendendi eo ꝙ excedant rationem huma/
nam. Ecc. 3. Altiora te ne queſieris. Prouer. 25. Per/
ſcrutator maieſtatis opprimetur a gloria.
ℭ Deinde cū dicit. (Nunqd dicit figmētū ⁊c̄.) Indu Arti
cit auctoritatē: que habeſ Eſa. 45. Nunqd dicit lutuȝ fex
figulo ſuo. Quid facis ⁊ opus tuū ſine manibus. Ubi ꝯmē
conſiderandum eſt ꝙ ſi aliqs artifex ex mā vili faciat d. ſ
vas pulchrū ⁊ nobilibus actibus accōmodatū totum ab añ
aſcribiſ bonitati artificis: puta ſi ex luto faciat ſcutel/ ⁊ nō
las ⁊ vrceos ad nobilē menſam decentes. Si vo ex vi/ pōt
li mā: puta ex luto faciat vas accōmodatū vilibus vſi opus
bus: puta coqne vel hmōi officiȷs non poſſet vas con ꝯque
queri ſi rōnē hēret: poſſet. n. ꝯqueri ſi ex mā pcioſa q̄ p ri de
iacet artificis opationi: puta ex auro ⁊ lapidibus pcio artifi
ſis faceret vas ad vilia officia deputatū. Hūana aūt nā ce.
vilitatē hȝ ex ſua mā: q: vt dr̄ Gen. 2. Fecit deus hoīem 5
de limo terre: ſed maiorem vilitatē hȝ ex corruptione
pcti q̄ per vnū hoīem in hunc mūdum intrauit. Et iō
hō luto merito cōparaſ. Job. 30. Cōparatus ſum luto
⁊ aſſimulatus ſum fauille ⁊ cineri. Uñ qcqd boni hȝ
hō dȝ bonitati diuine quaſi ptie figuli aſcribere. Yſa.
64. Nunc dñe pr̄ es tu: nos vo lutū: ⁊ fictor noſter tu:
⁊ opus manuū tuarū oēs nos. Si vero deus hoīeȝ ad
meliora ꝓmoueat: ſed in ſua infirmitate eū dimittens
deputat eum ad infimum vſum nullam ei facit iniuri/
am vt poſſit iuſte de deo conqueri.

c ¶ Deinde cū dicit.(An nō hʒ poteſtatem ꝛc̄.) Expo
nit apl's verba pphe. Quaſi dicat. Hoc eſt dictū. Fig
mentū ideſt vas fictile nō poſſet dicere fictori qd me
feciſti ſic: qꝛ figulus liberā ptātem hʒ ex mā luti opus
facere qōcūqʒ ſibi placuerit. Uñ dicit. An nō hʒ ptātē
ſ. liberā figulus luti q. ſ. opaſ in vſu mā: ex eadē maſſa
ſ. vilis māe facere abſqʒ alicuius iniuria aliud qdē vas
in honorē. i. in honorabiles vſus: aliud vero in contu
meliā. i. in vſus viliores. 2. Thi. 2. In magna enim do
mo non ſolū ſunt vaſa aurea ꝛ argentea: ſed ēt lignea
3 ꝛ fictilia: ꝛ q̄dā qdem in honorē: q̄dam aūt in contu
meliā. Et ſiſr deus liberā ptātem hʒ facere ex eadē cor
rupta mā humani generis ſicut ex quodaʒ luto nulli
2 faciendo iniuriā quoſdā hoīes preparatos in gloriaʒ:
quoſdam aūt in miſeria derelictos. Jere. 18. Sicut lu
tum in manu figuli: ita in manu mea vos domꝰ iſrael.
¶ Deinde cū dicit.(Q: ſi volens deus ꝛc̄.) Soluit p̄
mam q̄ōnem. ſ. quare deus velit qbuſdā miſereri ꝛ q̄ſ
dā in miſeria derelinq̄re: ſiue quoſdā eligere ꝛ quoſdā
reprobare. ¶ Circa qd̄ ɔſiderandū eſt q̄ finis diuʒ di
Ele- uinoꝝ opuʒ ē māifeſtatio diuīe bōitatis. puer. 16. Uni
ctio uerſa pp̄ ſemetipm̄ opatus eſt dñs. Uñ ſupra p̄mo di
ꝛ pro ctū eſt q̄ inuiſibilia dei p̄ ea q̄ facta ſunt intellecta cō
batio ſpiciunt. Tanta eſt aūt diuine bonitatis excellētia q̄
conſi nō pōt vno mō nec in vna creatura ſufficienter mani
ſtit in feſtari. Et iō diuerſas creaturas ɔdidit in qbus diuer
duo- ſimode manifeſtaſ. Precipue aūt in creaturis rōnali
bus. bus in qbus eius iuſtitia manifeſtaſ q̄tū ad illos q̄s
p̄ eoꝝ meritis punit: miā vō in illis quos ex ſua grā li
3 berat. Et iō vt vtrūqʒ in hoībus manifeſtareſ: quoſdā
miſericorditer liberauit: ſed non oēs. Primo ḡ ponit rō
nē reprobationis maloꝝ. Scdo pōit rōnē electiōis bo
noꝝ. ibi.(Ut oñderet diuitias ꝛc̄.) Eſt autē in vtriſqʒ
triplex dr̄ia attendenda. Prima qdē ſm̄ finē. Scda ſʒ
vſum. Tertia ſm̄ diuinū actū. Finis aūt reprobatiōis
vel obdurationis maloꝝ eſt manifeſtatio diuine iuſti
tie ꝛ virtutis. Et q̄tū ad hoc dicit: q̄ idē eſt vt ſi deus
volens oſtendere irā ſuā. i. iuſtitiā vindicatiuā. Nō. n.
dr̄ ira in deo ſm̄ affectus cōmotionē: ſed ſm̄ effectꝰ vin
dicte. ſupra. 1. Reuelaſ ira dei ꝛc̄. Addit aūt. Et notaʒ
facere potentiā ſuā: qꝛ deus ɔ̄ malos nō ſolū vtiſ ira. i.
vindicta puniēdo eos ſibi ſubos: ſed ēt ſua poꝰ ſubijci
4 endo ſibi. Phil. 3. Scdʒ opationē qua pōt ēt ſibi ſubij
cere oīa. Exo. 14. Uiderunt egyptios mortuos ſup li
tus maris ꝛ manū magnā quaʒ exercuerat dñs ɔ̄ eos.
Uſus aūt maloꝝ ad quē vtiſ eis deus eſt ira. i. pēa. Et
ideo vocat eos vaſa ire. i. iuſtitie inſtrā: qbus deus vtiſ
ad oñdendā irā. i. iuſtitiā vindicatiuā. Ephe. 2. Eramꝰ
nā filij ire. Actus vero quē deus erga eos exercet non
eſt q̄ diſponat eos ad malū: qꝛ ipſi de ſe habent diſpo
ſitionem ad malū ex corruptione p̄mi pctī. Unde dr̄.
Uaſa apta in interituʒ. i. in ſe hñtia aptitudinē ad eter
nā damnationē. Gen̄. 6. Uidens deus q̄ multa malitia
hoīum eſſet in terra: ꝛ cūcta cogitatio humani cordis
intenta eſſet ad malū omni tp̄e. Hoc aūt ſolū deus cir
5 ca eos agit q̄ eos p̄mittit agere q̄ concupiſcunt. Un
de ſignanter dicit. Suſtinuit. Et hoc eius patientiam
demrat q̄ nō ſtatim vindictā infert. Uñ addit. In mul
ta patientia. Ecc. 5. Altiſſimus eſt patiens redditor.
¶ Deinde ex p̄te bonoꝝ ſimiliter tria ponit. Primo q̄
dem finē cū dicit.(Ut oñderet diuitias glīe ſue). Finis
enim electionis ꝛ miſerationis bonoꝝ eſt vt manifeſta
ret in eis abūdantiā bonitatis ſue reuocādo eos a ma
lo: ꝛ ad iuſtitiaʒ eos trahendo ꝛ finalr̄ eos p̄ducere in
gliaʒ. Et hoc eſt qd̄ dicit. Ut oñderet diuitias glīe ſue:
de qbus diuitijs ſupra. 2°. An diuitias bonitatis eius

contentis? Ephe. 2. Deus aūt q diues eſt in miā. Si d
gnanter aūt dicit. Ut oñderet diuitias glīe ſue: qꝛ ipſa
cōdemnatio ꝛ reprobatio maloꝝ q̄ eſt ſm̄ dei iuſtitiaʒ
manifeſtat ꝛ cōmendat ſctōꝝ gliam q ab ipſa tali mi
ſeria liberanſ. Scdo deſcribit vſuʒ eoꝝ cū dicit. In va
ſa miē. Noiat aūt bonos vaſa miē: qꝛ vtiſ eis deus q̄
ſi inſtrīs ad ſuaʒ miām manifeſtandam. Ecc. 44. Iſti
ſunt viri miē. Tertio ponit actū quē circa eos deꝰ ex
ercet. Nō. n. deus eos ſolū ſuſtinet q̄ſi de ſe aptos exñ
tes ad bonū: ſed eos p̄parat ꝛ diſponit vocādo ad glo
riam. Uñ dicit. Que p̄parauit in gliam. ps. Prepāis
montes in v̄tute tua. Eſt aūt ɔſtructio defectiua ꝛ ſu
ſpenſiua vſqʒ hic: ꝛ vt ſit ſenſus. Si deus volēs h̄ face
re qbuſdā miſereſ ꝛ quoſdā indurat qd ɔ̄ hoc iuſte po 2
terit dici? Quaſi dicat. Nihil. Nō. n. ſic quos vult idu
rat vt eos peccare cōpellat: ſed ſuſtinet eos vt ſm̄ ſuaʒ
inclinationem tendant in malū. Lectio. V.

Vos ꝛ vocauit nō ſolū ex iude
is. ſed ēt ex gentibꝰ ſicut in oſee
dicit. Uocabo nō plebē meaʒ:
plebē meā: ꝛ nō dilectā: dilectā
ꝛ nō miſericordiā ɔſecutā: miſericordiā cō Oſee
ſecutā. Et erit in loco vbi dictū eſt eis: non 7°.
plebs mea vos: ibi vocabunſ filij dei viui.
Eſaias aūt clamat p̄ iſrael. Si fuerit nume 3
rus filioꝝ iſrael tanq̄ʒ arena maris reliquie Sc. 5.
ſalue fient. Uerbū. n. cōſumās ꝛ abbreuiās
in eq̄tate: qꝛ verbū breuiatū faciet dñs ſup
terram. Et ſicut p̄dixerat Eſaias niſi domi Eſa.
nus ſabaoth reliq̄ſſet nobis ſemen: ſicut ſo p̄mo
doma facti eſſemus: ꝛ ſicut gomorra ſimi
les fuiſſemus. Quid ergo dicemus. Q: gē
tes q̄ non ſectabanſ iuſtitiam app̄henderūt
iuſtitiam: iuſtitiā aūt q̄ ex fide eſt: iſrael vero
ſectando legē iuſtitie in legem iuſtitie nō p̄
uenit. Quare. Quia non ex fide: ſed quaſi
ex opibus Offenderunt enim in lapidē of 4
fenſionis: ſicut ſcriptum eſt. Ecce pono in
ſyon lapidem offenſionis ꝛ petram ſcāda
li: ꝛ omnis q credit in eum non ɔfundeſ. mat.
¶ Poſtq̄ʒ apl's oſtendit q̄ dei grā daſ hoībus ex diui 16. c.
na electione p̄ quā hoīes ad grāʒ vocanſ: hic oñdit q̄
p̄dicta electio ſiue vocatio nō ſolū p̄tinet ad iudeos vt
ipſi poterāt gliari: pp̄ hoc qd̄ dr̄ Deu. 4. Dilexit p̄res
tuos. Sed ēt ad gētes. Et p̄mo p̄ponit qd̄ intēdit. 2°
p̄bat p̄poſitū. ibi.(Sicut in oſee dicit ꝛc̄.) Tertio ex
dictis infert ɔ̄nē. ibi.(Quid ḡ dicemus ꝛc̄.) Dicit er
go p̄mo. Dictū eſt q̄ ſctōs p̄parauit in gliam: q̄s ꝛ vo 5
cauit. ſ. p̄ grām ſuā nō ſolū ex iudeis: ſed ēt ex gētibus
. ſ̄. 3. An iudeoꝝ deus tm̄? Nōne ꝛ gentiū. Sopho. 2.
Adorabunt eū viri de loco ſuo oēs inſule gentium.
¶ Deinde cū dicit(. Sicut in oſee dicit ꝛc̄.) Probat p̄
poſitū. Et p̄mo q̄tū ad gētiles. 2° q̄tū ad iudeos. ibi.
(Eſa. aūt clamat ꝛc̄.) ¶ Circa p̄m̄ pōit duas auctates
oſee loquētis p̄ gētibꝰ. Quaꝝ p̄a p̄mittit eis dōa dei.
2a ipſaʒ diuinā filiationē. ibi. (Et erit i loco ꝛc.) Dicit
ergo p̄mo. Sicut dñs dicit in oſee. qꝛ ipſe erat q loq̄ba
tur in pphetis. 2. Re. 23. Spūs dñi locutus eſt p̄ me ꝛ
ſermo eius p̄ linguā meā. Uñ ꝛ oſee p̄mo dr̄. Princip
um loquēdi dño i oſee. Eſt aūt ɔſiderandū q̄ a tribus
bonis

bonis q̄ in iudeis eminebāt gentiles erāt alieni: quo-
rū p̄ᵐ erat diuinus cultus rōne cuius dicebanť ppl'us
dei: q̄ſi ei ſeruiētes ⁊ eius p̄ceptis obediētes. Unͦ i ps.
dr̄. Nos aūt ppls eius ⁊ oues paſcue eius. Sed ab hu
ius ppli ſocietate gētiles erāt alieni ſm illud Ephe. 2.
Alienati a cōuerſatiōe iſrael ⁊ hoſpites teſtō℞. Sed p
xp̄m facti ſunt ppls dei. Tit. 2. Dedit ſemetip̄m p no
bis vt emēdaret ſibi pplm acceptabilē. Et hoc eſt qđ
dic̄. Uocabo nō plebē meā. i. gētilitatē q̄ nō erat plebs
mea: plebē meā. i. ad hoc vt ſit plebs mea. Scđm eſt p̄
uilegium diuine dilectionis. Oſee. 3. Diligit dn̄s filios
2 iſrael in eo. ſ. q̄ eis multa beneficia inducentia ad ſpā
lem grām p̄ſtabat a qua qdem dilectione: gētiles oliz
erant excluſi. Ephe. 4. Alienati a v̄itate dei pp ignorā
tiam q̄ eſt in illis. Et iō dicit: ⁊ nō dilectam meā. ſ. gen
tilitatē vocabo dilectam meā. Ephe. 2. Uos q aliquā-
do eratis longe facti eſtis ꝓpe in ſanguie xp̄i. ſ. 5. Cū
inimici eſſemus recōciliati ſumus deo i morte filij ei'.
Tertiū eſt libertas a pctō originali q̄ iudeis in circun
ciſione ꝯferebaṫ. Eſa. 14. Miſerebiṫ dn̄s Jac. Sed hu
ius miſerationis gētiles nō erāt pticipes. Eze. 16. Qñ
natus es i die ortus tui nō eſt p̄ciſus vmbilicus tu'.
Et infra. Non pepcit ſup te oculus meus vt facerem
3 vnum de his miſertus ſum tui. Sed poſtea p xp̄z ſunt
mīam cōſecuti. Jō ſeqtur. Et nō miſericordiā ꝯſecutaz
mīam ꝯſecutam. Ti. 3. Scđm ſuā miſericordiā ſaluos
nos fec̄. Hec āt auctoritas hr̄ oſee. 2. ſcđm. 70. loco cu-
ius lr̄a nr̄a hz. Miſerebor eius q̄ fuit abſq3 miſericor
dia: ⁊ dicam non pplo meo populus meus es tu.
¶ Deinde cū dicit. (Et erit in loco ⁊c̄.) Inducit aliaz
auctoritatez q̄ hr̄ oſee. i. In qua eis repromittiť digni-
tas filio℞ dei de qua iudei gloriabāť pp id qđ dr̄ Iſa.
i. Filios enutriui ⁊ exaltaui: ipſi aūt ſpreuerūt me. Et
Deu. 32. Nōne ipſe eſt pr̄ tuus? Gentiles āt nō ſolū di
cebanť filij qđ ptinet ad eos q ex amore deo ſeruiūt ⁊
4 ſpū dei aguntꝰ: vt. ſ. 8. dictuz eſt: ſed nec āt digni erāt vt
ppli dei dicerenť qđ ptiere poterat ēt ad eos q ſpm ſer.
uitutis accepant in timore. Unde dicit. Et erit in loco
.i. in iudea: vbi dictū eſt eis. ſ. gentilibus a iudeis qua ſi
ex pſona dei loquētibus. Non plebs mea vos: q: non
reputabant eos pplm dei ibi. i. et apud iudeos creden
tes vocabunť filij dei. Uel in loco. i. toto mūdo in quo
ꝯuertenť ſicut pſeliti quos iudei faciebāt q ſuis locis
derelictis in iudeā pgebant: hoc aūt nō ita futu℞ eſſe
in his q ad xp̄m ꝯuertendi erāt oñdiť Sopho. 2. Ado
rabūt eū viri de loco ſuo. Unicuiq3 ergo i loco ſuo ha
bitāti: vbi dictū eſt: eis olim ex dīna ſnia nō plebs mea
5 vos: ibi vocabūť filij dei p diuinā adoptionē. Jo. i. De
dit eis ptātem filios dei fieri his q credūt in hoie eius.
¶ Deide cū dicit. (Eſa. aūt clamat ⁊c̄.) Probat p po
ſitū q̄ tū ad iudeos p auctoritatē Eſa. Et ponit duas
auctoritates: qua℞ p̄ma vr̄ ptinere ad oēs credētes ex
iudeis. 2ª ſpālīter ad apl'os ibi. (Et ſicut p̄dixit ⁊c̄.) Di
cit ergo p̄mo: dictū eſt p Oſee p gētilibus Eſa. Autē
clamat. i. apte loqtur p ꝯuerſione iſrael. 58. Clama ne
ceſſes quaſi tuba exalta vocē tuā. In hac āt p̄ª auctor-
ritate p̄pōit paucitatē ꝯuerſo℞ dicēs. Si fuerit nume
rus filio℞ iſrael quaſi arena maris. i. innumerabiles pre
multitudine gentiū. Gen̄. 22. Multiplicabo ſemē tuū
velut arena maris ⁊c̄. 3. Reg. 4. Juda ⁊ iſrael innume-
rabiles quaſi arena maris. Relige ſalue fient. i. nō oēs
nec maior pᵒ: ſed aliq pauci: q̄ relinquunť ex excidio
alio℞. Michee. 7. Factus ſum ſicut q colligit in autū
no racemos vindemie. Infra. ii. Relige ſm electionez
grē ſalue facte ſunt. 2° ibi. (Uerbū. n. ꝯſumās ⁊c̄.) Aſſi
gnat cām ſalutis. Et p̄mo pōit efficaciā euāgelici ver

Cla-
mat
Eſa.
p cō
uerſa
tione
iud.
Judei
non
oēs
ſalua
bebē
tur
nec
ma-
lo:
pars

bi dicens. (Uerbū. n. ꝯſumans ⁊ abbreuians in eqta-
te.) Ubi notaṫ duplex efficacia euāgelici v̄bi: p̄ma eſt:
q: eſt ꝯſumans. i. pficiens: vt. n. dr̄ Heb. 7. Nihil ad p-
fectū adduxit lex. Dn̄s aūt dicit. Ma. 5. Non veni ſol
uere legē: ſed adimplere: tū q: figuris legis v̄itatē adhi
buit: tū q: p̄cepta legis moralia debito mō expoſuit ⁊
occaſiones traſgrediēdi abſtulit: ⁊ ēt eis ꝯſilia pfectio
nis adiunxit. Unͦ ⁊ iuueni diuiti Ma. 19. q oīa manda
ta legis ſeruauerat dixit. Unū tibi deeſt: ſi vis pfectus
eſſe: vade ⁊ vēde oīa q̄ hēs ⁊c̄. Et pp hoc diſcipulis ſu
is dicebat ma. 5. Eſtote pfecti ſicut ⁊ pr̄ vr̄ celeſtis pfe
ctus eſt. 2ª efficacia eſt abbreuiādi ⁊ hec ꝯuenīēter pri-
me adiūgiť: q: q̄to aliqđ v̄bū eſt magis pfectū: tāto ē
altius: ⁊ p ꝯn̄s magis ſimplex ⁊ breue. Eſt aūt v̄bum
euangelij abbreuiās v̄ba legis: q: oīa ſacrificia figura
lia legis in vno v̄o ſacrificio cōp̄hendit: quo xp̄s obtu
lit ſeip̄m p nobis hoſtiā: vt dr̄. Eph. 5. Oīa v̄o p̄cepta
legis moralia in duobus p̄ceptis charitatis cōcludit.
Mat. 22. In his duobus mandatis vniuerſa lex pen-
det ⁊ ꝓphe. Unͦ dicit. (Abbreuiās in eqtate). Uel q
nihil eſt p̄termiſſuz de multitudie figura℞ ⁊ p̄cepto℞
legis q̄ ſub breuitate euāgelij cōp̄hēdereť. Uel q: ni
hil ipſo℞ remanet obſeruandū qđ eſt equū ſz dictā rō
nis nālis. ps. Oīa mādata tua eqtas: ſubaudiēdū ē āt
erit: vt ſit ſenſus v̄bū euāgelij erit abbreuians ⁊ conſu
mans in eqtate. 2° cū dicit. (Q: v̄bū ⁊c̄.) Aſſignat rō-
nem p̄dicte efficacie dicens. Q: dn̄s ſup terraz exn̄s. i.
in terris tanq̄ hō inhabitans: ſm illud Bar. 3. Poſt hi
terris viſus eſt ⁊c̄. Faciet verbū breuiatū. Perfectius
.n. dz eſſe verbū ⁊ maioris virtutis qđ ipſe dn̄s de' car
nē indutus locutus eſt p ſemetip̄m q̄ verba q̄ locut'
eſt p pphas: ſz illud heb. i. Multipharie multiſq3 mo
dis olim deus loquēs pr̄ibus in ꝓphis ⁊c̄. Uel alr̄: q:
dn̄s. ſ. deus pr̄ faciet ſup terrā v̄bū breuiatū. i. incarna
tū: q: filius dei exinaniuit ſemetip̄m formā ſerui accipi
ens. Dr̄ āt exinanitū vel breuiatū: nō q: aliqd ſubtra-
ctū ſit plenitudini vel magnitudini diuinitatis ipſi': ſed
q: nr̄am exilitatē ⁊ puitatē ſuſcepit. Hr̄ āt hec auctori
tas. Eſa. 10. vbi ſm lr̄am nr̄az ſic dr̄. Si fuerit ppls tu
us iſrael q̄ſi arena maris relige ꝯuertenť ex eo. Conſu
matio abbreuiata inūdabit iuſtitiā. Cōſumationē. n. ⁊
abbreuiationēz dn̄s v̄s exercituū faciet i medio oīs terr̄.
¶ Deinde cū dicit. (Et ſicut p̄dixit Eſa. ⁊c̄.) Inducit
auctoritatē pertinentē ſpālīter ad apl'os dicens. Et ſic
p̄dixit Eſa. i. Niſi dn̄s ſabaoth. i. exercituū vel v̄tutuz
religſſet nobis. ſ. ex ſua mīa ſemen. i. verbū euangelij.
Uel ſemen. i. xp̄m. Gal. 3. Et ſemini tuo q eſt xp̄s. Uel
ſemen. i. apoſtolos. Eſa. 6. Semen ſctm̄ erit id qđ ſtete
rit in ea. Sicuti ſodoma facti eſſemus: ⁊ ſicut gomorra
ſimiles fuiſſemus. Grauius. n. fuit pctm̄ iudeo℞ q̄ ſo
domo℞. Tren̄. 4. Maior effecta eſt iniqtas ppli mei
pctō ſodomo℞. Et eze. 16. Non fecit ſodoma ipſa ⁊ fi-
lie eius ſicut feciſti tu ⁊ filie tue. Et ideo q̄ iudei non
ſunt totalr̄ exterminati: ſicut ſodomite eſt diuine mīe
imputādū. Tren̄. 3. Mīe dn̄i q: nō ſumus conſumpti.
¶ Deinde cū dicit. (Quid ergo dicemus). Infert cō
cluſionem ex dictis. Et p̄mo quantum ad gentes. Se
cundo q̄tum ad iudeos ibi. (Iſrael vero ⁊c.) ¶ Cir-
ca p̄ᵐ duo facit. Prio ꝯcludit qđ intēdit dicens. Quid
ergo dicemus ex ꝯſideratione p̄dicto℞. Hoc inquā q̄
oēs apprehenderūt. i. cōſecute ſunt iuſtitiā. ſ. qua voca
tur filij. i. Cor. 6. Et hoc qdem fuiſtis ſz iuſtificati eſtis.
Et hoc qdem ex vocatione dīne electionis non ex me
ritis qđ pz per hoc qđ dicit. Que nō ſectabanť iuſtitiā
ſm illud Eph. 2. Eratis in illo tpe ſine xp̄o alienati a
ꝯuerſatione iſrael. 2° exponit qđ dixerat: iuſtitiā aūt q̄

Effi-
cacia
euan
gelij
conſi
ſtit in
duo-
bus:
q: p-
ficit
⁊ ab-
breui
at.

6 ex fide est nõ cã q̃ in opibus ↄ̃ſiſtit. Nõ.n. ad h̃ gẽtes
puerſe ſunt: vt iuſtitiã legalẽ obſeruẽt: ſ3 vt iuſtificent
p̃ xp̃i fidẽ. s. 2°. Juſtitia aũt dei per fidem ieſu xp̃i.
¶ Deinde cũ dicit. (Jſrael vero ↄc.) Jnducit cõcluſio
nem q̃ſtu3 ad iudeos. Et p̃mo ↄcludit qõ intendit di
cens. (Jſrael võ). i. pp̃ls iudeoꝝ: ſectando legẽ iuſtitie
in legẽ iuſtitie non puenit. Dr̃ lex iuſtitie lex ſp̃us vi/
te: per quã hoĩes iuſtificant ad quã iudeoꝝ populus
non puenit quã: tñ ſectabat obſeruando vmbrã huius
ſp̃ũalis legis que cõſiſtit in obſeruationibus legalib⁹.
Heb. io. Umbram hñs lex futuroꝝ bonoꝝ. Uel ſectã/
do legẽ iuſtitie. i. legẽ Moyſi q̃ eſt lex iuſtitie ſi ſit bñ
intellecta: q2 docet iuſtitiã. Uel dr̃ lex iuſtitie: q2 facit
a hoĩes iuſtos nõ vere: ſed exterius diĩ pctã vitant non
ex amore: ſed timore pene quã3 lex infligebat. Eſa. 51.
Audite me q̃ ſeqmini q̃ iuſtum eſt ↄ q̃ritis dñm. Et
in eodẽ. Audite me q̃ ſcitis iuſtũ pp̃ls meus lex mea i
cordibus eoꝝ. ¶ Scd̃o aſſignat cãm dicens quare. ſ.
dum ſectarent legẽ ad legẽ iuſtit. e nõ peruenerũt: q2
. ſ. nõ per debitã viam ſectabant. Et hoc eſt qõ ſubdit.
Q2 nõ ex fide. ſ. xp̃i q̃rebãt iuſtificari: ſed quaſi ex opi
bus legis. Seq̃bat. n. figurã ↄ repudiauerunt veritatẽ
ſupra. 3. Ex operibus legis nõ iuſtificabit oĩs caro co/
ram illo. ¶ Tertio manifeſtat cãm ꝓpoſitã. Et p̃mo
ꝓponit manifeſtationẽ dicens. Offenderũt. n. in lapi/
dem offenſionis. i. ad xp̃m q̃ aſſimilat lapidi offenſio
nis: in hoc q̃ ſicut lapis in quẽ offendit non cauet pp̃
ſuã paruitatẽ: ita iudei videntes xp̃m in infirmitate nr̃a
cõtentũ nõ cauerũt in eũ offendere. Eſa. 53. Quaſi ab
b ſcõditus vultus eius: ↄ deſpectus: vñ nõ reputauim⁹
eum. Jere. i3. Anteq̃ offendant pedes veſtri ad mon/
tes caliginoſos. i. ad xp̃m. ↄ eius apl̃os q̃ dicunt mon/
tes caliginoſi pp̃ hoc q̃ eoꝝ dignitas ↄ magnitudo la
tebat. Scd̃o ad hoc inducit auctoritatẽ dicens. Sicut
ſcriptũ eſt in Eſa. ſ. Cõponit aũt apl̃s verba Eſa. in di
uerſis locis ſcripta. Nam Eſa. 28. dr̃. Ecce ego mitta3
in fundamẽtis ſyon lapidem. Lapidem angularẽ pba
tum p̃cioſum in fundamento fundatũ. Qui credide/
rit non feſtinet. Et hinc ſumitur p̃ncipium auctorita/
tis. Ecce ponam in ſyon lapidem. ſ. quaſi fundamen/
tum in quo deſignat q̃ xp̃s diuina ordinatione cõſti
tutus erat eccleſie fundamentũ. i. Cor. 3. Fundamen/
4 tum aliud nemo põt ponere p̃ter id qõ poſitũ eſt qõ ẽ
xp̃s ieſus. Legit ẽt Eſa. 8. Jn lapidẽ aũt offenſionis ↄ
petrã ſcandali duabus domibus iſrael. Et hinc ſumit
mediũ auctoritatis quo dicit. Lapidẽ offenſiõis ↄ pe/
tram ſcandali vt offenſio referat ad ignorantiã: q2 vt
dr̃. i. Cor. 2. Si cognouiſſent nunq̃ dñm glorie cruci/
fixiſſent. Scandalum aũt referendu3 eſt ad impactio
nem ↄ caſum quo per infidelitatẽ ceciderunt xp̃um ↄ
eius apl̃os pſequẽtes. i. Cor. i. Nos predicamus xp̃m
crucifixum iudeis q̃dem ſcandalu3. Luc. 2. Ecce h̃ po
ſitus eſt in ruinã ↄc. Finis ãt auctoritatis ſumit Exo.
28. capi. Qui crediderit nõ feſtinet: loco cuius hic dr̃.
Oĩs q̃ credit in eum non confundetur: q2. ſ. cõſequet
5 mercedem ab eo. Ecc. 2. Qui timetis deum credite il
li ↄ non euacuabitur merces veſtra. Ponit aũt apl̃s
hec verba ſ̃m lr̃a3. 70. Et ad hunc ſenſu3 pertinet qõ
in littera noſtra dr̃. Qui crediderit non feſtinet. Jlle
enim feſtinare dr̃ qui deluſum ſe reputat: q2 cito non
adipiſcitur quod ſperabat.

CAP. X.

FRatres voluntas q̃de3 cordis
mei ↄ obſecratio ad deũ fit p̃ il
lis in ſalutẽ. Teſtimoniũ. n. p̃hi
beo illis: q̃ emulationẽ q̃dẽ dei
hñt: ſed nõ ſ̃m ſciam. Jgnorãtes. n. iuſtitiã d
dei: ↄ ſuã q̃rentes ſtatuere: iuſtitie dei nõ ſũt
ſubiecti. Finis. n. legis xp̃s ad iuſtitiam oĩ
credenti. Moyſes. n. ſcripſit: quoniã iuſti/
tiam q̃ ex lege eſt qui fecerit hõ viuet in ea.
Que aũt ex fide eſt iuſtitia ſic dicit. Ne dixe/ mat. 16. i2.
ris in corde tuo: q̃s aſcendit in celũ. i. xp̃m
deducere: aut q̃s deſcendet in abyſſu3: hoc
eſt xp̃um a mortuis reuocare. Sed q̃d dicit
ſcriptura. Prope eſt verbũ i orẽ tuo. Hoc
eſt verbũ fidei qõ p̃dicamus: q2 ſi ↄfitearis pſal.
i ore tuo dñ3 ieſu3: ↄ i corde tuo credideris 3°.
q̃ de⁹ illũ ſuſcitauit a mortuis ſaluus eris. a
¶ Poſtq̃ apl̃s oſtendit quomodo per electione3 gra
tie dei gentiles ſunt ad fidem vocati ↄ etiam aliqui ex
iudeis de maiori parte populi iudaici offendentibus
ↄ ſcandalizatis: hic agit ſpecialiter de caſu iudeorum.
¶ Et circa hoc tria facit. Primo manifeſtat cauſam
caſus eorum: quam vt ſupra tetigerat: ex qua oſtendi
tur caſus eorum eſſe miſerandus. Secundo oſtendit
caſum eoꝝ non eſſe vniuerſalem. ii. capi. ibi. (Dico er/
go nunq̃d ↄc.) Tertio oſtendit caſum eoꝝ non eẽ inu
tilem neq̃ irreparabilem: ibi. (Dico ergo nunquid ↄc.) 3
¶ Circa primũ duo facit. Primo oſtendit caſum eoꝝ
eſſe miſerandum ex ſua cauſa. Scd̃o oſtendit q̃ nõ eſt
totaliter excuſabilis ibi. (Sed dico nũquid nõ audie/
runt ↄc.) ¶ Circa primum duo facit. Primo oſtendit
ſe ad iudeos habere miſerationis affectum. Scd̃o oſt̃/
dit cauſam miſerationis ibi. (Teſtimonium enim illis
perhibeo ↄc.) ¶ Dicit ergo primo: dictu3 eſt q̃ iudei
in legem iuſtitie non peruenerunt ꝓpter hoc q̃ offende
runt in lapidem offenſionis: nec tamen contra eos in
dignor: ſed eorum miſereor. Et ideo dico vobis o fra/
tres qui ↄuerſi eſtis tã ex gentibus q̃ ex iudeis Mat.
23. Omnes vos fratres eſtis. Uoluntas q̃dem cordis 4
mei ideſt ex intimo cordis affectu ꝓcedẽs ẽ ad salute3
eorum: vt. ſ. ipſi ſaluentur: ſicut ↄ ego ſaluatus ſum. i.
Cor. 7. Uolo omnes homines eſſe ſicut meipſu3. Act.
26. Opto apud deum oẽs qui audiunt tales fieri qua/
lis ↄ ego ſum. Et in hoc deo conformabatur qui vt di
citur primo Thi. 2. Uult omnes homines ſaluos fie/
ri. Nec ſola voluntas eſt in ſalutem eoꝝ: ſed ẽt volun
tas effectus: vñ ſubdit. Et obſecratio. ſ. mea fit ad deũ
pro illis in ſalutẽ. i. reg. i2. Abſit [illegible] me hoc pctm̃ i do/
mino vt ceſſem orare pro vobis. Jac. vltimo. Orate p̃
inuicẽ vt ſaluemini. Ex hoc p3 q̃ orandũ p̃ infidelib⁹
vt ſaluent: q2 ↄ ipſa fides eſt donũ dei. Eph̃. 2. Grã ſal 5
uati eſtis p̃ fidem ↄ non ex vobis: dei enim donu3 eſt.
¶ Deinde cum dicit. (Teſtimonium enim ↄc.) Aſſi
gnat cauſam ſue miſerationis: q2. ſ. non ex certa mali/
tia: ſed ex ignorantia peccabant. ¶ Et circa hoc tria
facit. Primo enim preponit eorum ignorantiam. Se/
cundo oſtendit quid ignorabant ibi. (Jgnorantes. n.
dei ↄc.) Tertio oſtendit veritatem eoꝝ q̃ ignorabãt
ibi. (Moyſes. n. dicit). Dicit ergo primo. Jdeo ſalute3
eoꝝ volo ↄ ꝓpter h̃ eoꝝ miſertus: eoꝝ q2 teſtimoniũ p̃hi
beo de illis q̃ emulationem q̃dem dei habent. ſ. q2 ze
lo dei xp̃m ↄ eius membra perſequũtur. Jo. i6. Uenit
hora in qua omnis qui interficit vos arbitretur obſequi/
um ſe preſtare deo. Et huius rei teſtis eſſe poterat: q2
ↄ ipſe aliq̃ñ fuerat ↄ ſimili cã. Phil. 3. Secũdũ emula/
tionem perſecutus ſum eccleſiam dei: ſed non ſ̃m ſciẽ
tiam: q2. ſ. eorum zelus per rectam ſcientiam non ordi
natur

1 natur duz ignorant veritatē Eſa.5°. Propterea capti
uus ductus eſt pplus meus: q2 nō habuit ſcientiam. 1.
cor.14. Si quis autez ignorat ignorabitur.
¶ Deīde cuz dic̄. (Ignorātes.n. ₇c̄.) oñdit cuius rei
ſciētiā nō haberēt. Et p̄ ꝓponit qđ itēdit. ſcđo māife
ſtat ꝓpoſitū. ibi. (Finis.n. legis xp̄s ₇c̄.) Dicit ḡ p̄mo.
Recte dico ꝙ nō ſm ſciētiā. ignorātes.n. dei iuſtitiā. ſ.
q̄ deus p̄ fidē iuſtificat. ſ. tertio. Iuſtitia aūt dei p̄ fidez
ieſu xp̄i. Et q̄rētes ſtatuere. i. firmare ſuā. ſ. iuſtitiā q̄
ꝯſiſtit in opibus legis q̄ ſꝫ eoꝝ opinionez nō expecta
bat aliqđ a deo: ſꝫ ſolū ex arbitrio opāntū erat. Et iō di
cit eorū eē iuſtitiā q̄ſi hūanā ₇ n̄ diuiā: ſꝫ illđ. ſ. 4°. Si
2 abrahā ex opibus legis iuſtificatus ē hꝫ gl'iā. ſ. apud
hoīes: ſꝫ n̄ apđ deū. ¶ Iuſtitie.n. dei nō ſūt ſubi. i. no
luīt ſubiici xp̄o p̄ cuius fidē iuſtificaīt hoīes a deo. Ps.
Nōne deo ſubā erit aīa mea. ſ. 3°. Ut ſubditus fiat oīs
mundus deo. Exo.10. vſq3quo nō vis ſubiici mihi?
¶ Deinde cū dicit. (Finis legis xp̄s ₇c.) manifeſtat
qđ dixerat. ſ. eos dei iuſtitiā ignorare: ₇ ꝙ ei ſubiici no
luīt: cū tñ iuſtitiā legalē ſtatuere velint. Circa qđ ꝯſide
rādū ē ꝙ ſicut ēt p̄hi dicūt intētio cuiuſlibet legiſlato
ris eſt facere hoīes iuſtos. vñ multo magis lex vetus
hoībus diuinitus data ordinabaī ad faciēdū hoīes iu
ſtos. Hāc tñ iuſtitiaz lex p̄ ſemetipſaz facerē nō poterat
q2 neminē ad pfectū adduxit lex. vt dr̄. Heb.7°. Sꝫ or
3 dinat hoīes in xp̄z quē ꝓmittebat ₇ p̄figurabat. Gal.
3. Lex pedagog' nr̄ fuit ī xp̄o vt ex fide iuſtificemur: ₇
h̄ ē qđ dic̄. xp̄s.n. ē finis legis ad quē. ſ. tota lex ordiaī.
Ps. Oīs ꝯſumatiōis vidi finē. Finis itaq3 ad iuſtitiā vt
ſ. hoīes p̄ xp̄m iuſtitiā cōſequāīt: quā lex itēdebat ſu
pra octauo. Qđ īpoſſe erat legi mittēs deus filiū dāna
uit pctm̄ ī carne vt iuſtificatio legis īpleretī ī nobis. Et
h̄ dico oī credēti: q2 p̄ fidē ſuos iuſtificat. Jo.1°. Dedit
eis poteſtatē filios dei fieri his q credūt in noīe eius.
¶ Deinde cū dicit.) Moyſes.n. ₇c̄.) ꝓbat v̄itatē eoꝝ
q̄ iudei ignorabāt. ſ. ꝙ iuſtitia dei ſit pfectior q3 iuſti
tia legis. Et h̄ auctoritate ipſius moyſi veteris legiſla
toris. P̄ ergo p̄ eius verba oñdit ꝯditionē iuſtitie lega
4 lis. ſcđo ꝯditionē iuſtitie fidei. ibi. (Que aūt ex fide ē
₇c̄.) Dicit ḡ p̄. Recte diſtinxi iuſtitiā hūanā a iuſtitia
dei. Moyſes.n. ſcripſit. Leuit.18. Qui hō q fecerit iu
ſtitiam q̄ ex lege eſt viuet in ea. vbi ſic lr̄a nr̄a hꝫ. Cu
ſtodite leges meas atq3 iudicia q̄ faciens hō viuet in
eis. Et eze.20. Judicia mea ꝓicerūt q̄ faciens hō viuet
ī eis q2. ſ. h̄ cōmoditatis ꝯſeq̄baī hō p̄ legis obſeruātiā
ne occideretī tanq3 legis trāſgreſſor. heb.10. Irritam
qs faciens legem moyſi abſq3 vlla mīa morietur. leui.
20. Qui maledixerit patri vel matri morte moriaī ₇
ſic de aliis. Poſſumus vlterius dicere ꝙ p̄ legis obſer
uationē hō ordinaī in vita p̄ſenti. ꝓmittebat.n. lex tē
poralia bona ₇ quedā mādabat q̄ ad ordinationē car
5 nalis vite ptinebāt. heb.9. Iuſticiis carnis vſq3 ad tē
pus correctionis īpoſitis. Sꝫ ꝯ̄ videtur eē qđ dñs dic̄.
math.19. querēti qđ boni faciā vt habeā vitā eternaz.
Rñdit Si vis ad vitā igredi ſerua mandata. Uñ ₇ ſu
pra.5°. ſup illđ. Lex aūt ē ſubintrauit. dicit q̄dam glo.
Fidei certitudo dꝫ eē in corde ſi effectum
Iuſtitia legis ſuo tēpore cuſtodita nō ſolū bōa tempo
ralia: ſed ₇ vitaz cōferebat eternā. ſed hec intelligenda
ſunt ſm ſpūalē ſenſum legis q ptinet ad fidē xp̄i. Sꝫ
qđ hic dicitur referī ad interiorē legis ſenſum: ſꝫ quē
lex de vita eterna mentionem non faciebat.
¶ Deīde cū dic̄. (Que aūt ex fide ē iuſtitia ₇c̄.) Indu
cit auctoritatē moyſi de iuſtitia fidei. Et p̄ moyſes oñ
dit certitudinē fidei q̄ debet eſſe in corde hoīs. ſcđo fi
dei effectū. ibi. (Sꝫ qđ dicit ſcriptura ₇c̄.) Dicit ergo p̄
mo nō ſolū loqīt moyſes de iuſtitia legis: ſꝫ etiā ipſe ſic

dicit de iuſtitia q̄ ē ex fide. ¶ Que aūt ex fide ē iuſtitia b
ſic dic̄. i. ſic loqīt in corde hoīs. Ne dixeris ī corde tuo
. ſ. dubitādo. Quis aſcēdit in celū. q̄ſi hoc īpoſſibile re Aſcē
putans. ſicut ₇ ꝓuer.30. q̄ritur. Quis aſcendit in celū ſio
atq3 deſcēdit: q2. ſ. hoc tenere q̄ſi īpoſſibile ē deducere xp̄i ₇
xp̄m a celo. i. aſſerere ꝙ xp̄us non ſit in celo cōtra id deſcē
qđ dicit. Jo.3°. Nemo aſcēdit in celum niſi q deſcēdit ſio q̄
de celo filius hoīs q ē in celo. Eph.4. Qui deſcendit mōrtu
ipſe ē ₇ q aſcēdit ſup oēs celos. Aut ēt ne dixeris qs de telli
ſcendit in abiſſuz. i. in īfernū q̄ſi reputans h̄ eſſe īpoſſi gaī
bile. h̄.n. negare ē reuocare xp̄m ex mortuis. ſ. negare
eū non eē mortuū. Ipſe.n. moriēs in abiſſuz deſcēdit.
Eccī.24. Penetrabo īferiores ptes terre. Et ſm hoc 1
ꝓhibet dubitari de duobus articulis fidei xp̄i. ſ. đ eius 2
aſcēſiōe ₇ de eius morte ₇ deſcēſu ad inferiores. quoꝝ
p̄m ptinet ad maximā xp̄i exaltationē. ſm ad maximā
eius humiliationē. Pōt aūt ₇ aliī exponi vt dicaī no
bis certitudo duorū articuloꝝ. p̄ qdē incarnatiōis q̄ đ
celis ad terrā deſcēdit vt ſit ſenſus. Ne dixeris in cor
de tuo qs aſcēdit in celū ₇ exponiī ſupplēdo. i. xp̄m đ
ducere. q̄ſi dicat Quis aſcēdit in celū ad deducendū
xp̄m ad nos: qđ qdē nō fuit neceſſariuz: q2 ipſe ꝓpria
v̄tute deſcēdit. ſcđo aūt reſurrectiōis cū ſubdit. Aut
ēt ne dixeris qs deſcēdit in abiſſuz. ₇ ſupplēdo addiī.
Hoc ē xp̄z ex mortuis reuocare. q̄ſi dicat. Illuc deſcen
dit vt inde poſſet xp̄z reuocare ſic ex pſona inſipiētiū 3
dicit. Sap.2. Nō ē q agnit' ſit reuerſus ab inferis. Et
h̄ ſenſus cōgruit v̄bis moyſi. dr̄.n. deu.30. ſm lr̄az nr̄az
Mādatū qđ ego p̄cipio tibi hodie nō ſupra te ē neq3
ꝓcul poſitū neq3 in celo ſituz vt poſſis dicere. Quis
nr̄m valet ad celū cōſcēderē vt đferat illđ ad nos. Nec
ē iꝯueniēs ſi qđ moyſes dixit đ mādato legis h̄ apoſto
lus attribuit xp̄o: q2 xp̄us ē v̄bū dei in q̄ ſūt oīa dei mā
data. Sic ḡ intelligēdū ē qđ dixit. Quis aſcēdit in ce
lum. i. chriſtum deducere. Ac ſi dicat. Quis pōt in ce
lum conſcendere vt verbum dei inde deferat ad nos.
Et idem ē dicendum in alio qđ ſequitur.
¶ Deinde cū dicit. (Sꝫ qđ dicit ſcriptura ₇c̄.) oñdit 4
fructū fidei p̄ eiuſdē auctoritatē. Et p̄mo ꝓponit au
ctoritatē. ſcđo expōit eā. ibi. (Hoc ē verbū fidei ₇c̄.) ter
tio ꝓbat expoſitionē eē ꝯueniētē. ibi. (Corde.n. crediī
₇c̄.) Dicit ergo p̄mo. Sꝫ qđ dicit ſcriptura? Hoc inq3.
Prope ē verbū in ore tuo ₇ ī corde tuo. Sic enim poſt
p̄miſſa verba deutro. ſequiī. Juxta te ē ſermo valde in
ore tuo. Quaſi dicat. non ſolliciteris ꝙ tibi deſit v̄buz
fidei iuſtificantis ꝓpter hoc ꝙ xp̄us ē in celo ſm na
turam diuinaz: aut ꝙ deſcendit in infernū ꝓpter mor
tē humanitatis: q2 ipſe deſcendens de celo. ₇ reſurgēs
ab īferis impreſſit verbū fidei ī ore tuo ₇ in corde tuo.
Uñ qđ dicit Prope ē pōt referri ad hoc ꝙ verbū dei
ſumus adepti per xp̄m incarnatum ₇ reſurgentē heb.
2°. Que cū initium accepiſſet enarrari per dñz. Jere.1.
Ecce dedi verba mea in ore tuo. Uel ſm glo. ꝙ dicit. 5
prope referēdum ē ad vtilitatem ſm qđ dicimus ꝓpe
apud nos eē qđ nobis ē cōmodū ₇ vtile. Uerbo.n. dei
cor nr̄m mundaī. Jo.15. Jam vos mūdi eſtis pp̄ ſer
monē quē locutus ſum vobis. Uel pōt referri ad hoc
ꝙ v̄ba fidei ₇ ſi ſint ſupra rationē. Eccī.3°. Plurima
ſupra ſenſū hoīs mōſtrata ſūt tibi. nō tñ ſūt ꝯ̄ rationē.
q2 veritas nō pōt eſſe veritati ꝯtraria. Ps. Teſtimonia
tua dñe credibilia facta ſunt nimis.
¶ Deinde cū dicit. (Hoc ē v̄bū ₇c̄.) exponit auctori
tatē p̄dicatā. Et p̄ oſtēdit qđ ſit illud verbū de q̄ moy
ſes loquiī dicens. Hoc ē verbuz fidei qđ p̄dicamus. 2.
thi.4. Predica verbū. Jere.23. Qui habet ſermonem
meū loquaī ſermonē vere. Scđo expōit quō h̄ v̄buz

eſt in oꝛe ꝑ cõfeſſionẽ ⁊ in corde ꝑ fidem. Et hoc ẽ qđ
ſubdit. ꝙ ſi confitearis in oꝛe tuo dominũ ieſuꝫ xp̄m
.ſ. recognoſcens eũ dñm ſubijciẽdo ſibi tuuꝫ affectum
ſm qđ dr̄.i.coꝛin.12. Nemo põt dicere dñs ieſus niſi i
ſpũ ſcõ. Et iterũ. Si credideris i corde tuo.ſ. fide foꝛ/
mata q̃ ꝑ dilectiõeꝫ opaꝛ. vt dicit Act.2. Qꝛ deus excl
tauit illũ a moꝛtuis. Tu aũt dñe miſerere mei ⁊ reſuſci
ta me: qꝛ vt dr̄.2.coꝛ.vltimo. Reſurrexit ex virtute dei
q̃ eſt cõis ſibi ⁊ patri. Saluus eris.ſ. ſalute eterna. d̄ q̃
dr̄ Eſa.45. Saluatus ẽ iſrael i dño ſalute eterna. Qꝛ
aũt dic̄ dñm ieſuꝫ ad myſteriuꝫ icarnatiõis refer. Qꝛ
aũt ſequitur xp̄m maĩfeſte ad reſurrectiõeꝫ refertur. d̄
qbus duob' articulis ſupꝛa fecerat mẽtionẽ. Lec. II.
2 Oꝛde enim creditur ad iuſtitiã
2^a 2^e oꝛe aũt ꝯfeſſio fit ad ſaluteꝫ. Di
q.3^e. cit.n. ſcriptura. Ois q credit in
art.2. illũ nõ cõfũdeꝛ. Nõ.n.ẽ diſtin/
o ctio iudei ⁊ greci. Nã ideꝫ dñs oiuꝫ diues i
Joel. oẽs q inuocãt illũ. † Ois.n.qcũqꝫ iuocaue
2°. rit nomẽ dñi ſaluus erit. Quomõ ergo iuo
13^e. cabunt in quẽ nõ crediderunt. Quomodo
Eſa. ãt audient ſine predicãte. Quomodo vero
52. ꝑdicabũt niſi mittãtur. ſicut ſcriptũ ẽ. Quã
Eſa. ſpecioſi pedes euãgelizantiũ bona. Sꝫ nõ
53. oẽs obediunt euangelio. Eſaias .n. dicit.
Dñe qs credidit auditui nr̄o. Ergo fides
3 ex auditu: auditus aũt per verbum chꝛiſti.
¶ Pꝛemiſerat aplus exponẽdo verbum moyſi ꝙ cõ
feſſio oꝛis ⁊ fides cordis opãtur ſaluteꝫ ꝓponẽs hoc
cauſa exempli i duobus articulis. hic ꝓbat qđ dixerat
i vlt. Et circa hoc tria facit. pꝛimo oſtẽdit ꝙ ꝑ fidem ⁊
cõfeſſionẽ homo cõſequitur ſalutẽ. ſcđo ponit ſalutis
oꝛdinem. ibi. (Quõ ergo iuocabunt ⁊c̄.) tertio infert
4 quãdã cõcluſionem ex dictis. ibi. (Ergo fides ex au/
ditu ⁊c̄.) Circa p^m tria facit. pꝛimo ꝓponit qđ inten/
Fidẽ dit dicẽs. Recte dico ꝙ ſi cõfitearis oꝛe ⁊ credas coꝛ/
hñti/ de ſaluus eris. Coꝛde.n. creditur ab hoĩe ad iuſtitiã.i.
uꝫ in ad h̄ vt iuſtitiã ꝑ fidem cõſequaꝛ. ſupꝛa.5°. Juſtificati
tellꝰ igiꝛ ex fide. Signãter aũt dicit. Coꝛde credit .i. volũta
nõ de te. Nã cetera que ad exterioꝛẽ dei cultũ pertinent põt
termi hõ nolẽs: ſed credere non põt niſi volẽs. Jntellectus
naꝛ enim credẽtis nõ determinaꝛ ad aſſentiẽdum veritati
ad aſ ex neceſſitate rationis ſicut itellectus ſciẽtis: ſed ex vo/
ſenti lũtate. ⁊ ideo ſcire nõ pertinet ad iuſtitiã hoĩs que ẽ i
endũ volũtate: ſed credere. geñ.15. Credidit abꝛaham deo ⁊
ẽitati reputatũ ẽ illi ad iuſtitiã. Poſtq̃ꝫ aũt homo ẽ iuſtifica
ex ne tus ꝑ fidem opoꝛtet ꝙ eius fides ꝑ dilectiõeꝫ operet
ceſſi/ ad cõſequẽdam ſalutẽ. Uñ ſubdit. Oꝛe aũt cõfeſſio fit
tate. ad ſalutẽ.ſ. eternã cõſequendam. Eſa.51. Salus autẽ
5 mea in ſempiternũ erit. Eſt aũt triplex cõfeſſio neceſ
Con ſaria ad ſalutẽ: p̄ qdem cõfeſſio pꝛopꝛie iniquitatis. ſꝫ
feſſio illud p̄s. Dixi cõfitebo: aduerſum me iniuſtitiam me
eſt tri aꝫ dño: que ẽ cõfeſſio penitẽtis. ſcđa cõfeſſio ẽ per quã
plex. hõ cõfiteꝛ dei bonitatẽ miſericoꝛditer bñficia preſtan/
tis. p̄s. Cõfitemini dño qm̄ bonus. Et hec ẽ confeſſio
grãs agẽtis. Tertia ẽ cõfeſſio diuine veritatis. Mat.
10. Ois qui cõfitebitur me coꝛam hoĩbus cõfitebo ⁊
ego eum coꝛam patre. Et hec cõfeſſio ẽ credẽtis de q̃
nũc aplus loqꝛ. Hec aũt ẽ neceſſaria ad ſalutẽ pꝛo lo
co ⁊ tpe qñ.ſ. ex po ſcit fides alicuius.ſ. a perſecutoꝛe ſi
dei vel quãdo periclitatur fides aliena. ſic ꝑcipue pla
ti debẽt ꝑdicare fidem ſubditis ſuis. Et ideo baptizati

inũitur criſmate i frõte ſigno crucis vt ipſũ crucifixũ 1
cõfiteri nõ erubeſcãt ſupꝛa.1°. Nõ enim erubeſco euã/
gelium. Jſta ẽ aũt ⁊ de oĩbus virtutũ actibus qui pꝛo
loco ⁊ tẽpoꝛe ſũt neceſſarij ad ſalutẽ. Nã precepta af/
firmatiua que d̄ eis dãtur obligãt ſemp. ſed nõ ad ſem
per. Scđo ibi. (Dicit.n. ſcriptura ⁊c̄.) ꝓbat ꝑ auctoꝛi/
tatẽ dicens. dicit eniꝫ ſcriptura.ſ. Eſa.28. Ois q credit
i n illũ fide nõ cõfundetur.ſ. deficiens a ſalute eccl.2°.
Qui timetis dñm credite illi ⁊ nõ euacuabitur mer/
ces veſtra. Lr̄a vero nr̄a hꝫ qui crediderit non feſtinet deus
vt ſupꝛa dictũ ẽ. ¶ Tertio ibi. (Nõ.n. ẽ diſtictio ⁊c̄.) nõ ſo
ꝓbat h̄ eſſe vlterius itelligẽdũ cũ eſaias idefinite hoc ꝓ lũ eſt
ferat. Et p̄mo ꝓponit qđ itendit dicens. Jdeo dc̄m ẽ. deus
Ois q credit ⁊c̄. Nõ enim ẽ diſtinctio quãtuꝫ ad hoc iudeo
iudei ⁊ greci. Col.3. Ubi nõ ẽ gẽtilis ⁊ iudeus circũci rum:
ſio ⁊ prepucium ⁊c̄. ſcđo pꝛobat ꝑ rationem q̃ duplici ſed et
medio innititur. quoꝛũ p^m tãgit dicẽs. Nam ideꝫ dñs gen.
oium ſupꝛa.3°. An iudeoꝛũ deus tãtum: Nõne ⁊ gen 2
tiũ. p̄s. Rex ois terre deus. Et iõ ad ipſuꝫ ꝑtinet ꝓui/
dere oiuꝫ ſaluti. Scđꝫ mediũ tãgit dicẽs. Diues i oẽs:
q inuocãt illũ. Si.n. nõ eſſet tãte bonitatis ꝙ ſuffice/
ret ad ſatiſfactionẽ vtriuſqꝫ poſſet putari ꝙ nõ oĩbus
credẽtibus ꝓuideret: ſed diuitie bonitatis eius ⁊ miſe
ricoꝛdie idefficiẽtes ſũt ſupꝛa.2°. An diuitias bonitatis
eius cõtẽnitis. Eph.2°. Deus aũt q diues ẽ in miſeri/
coꝛdia ⁊c̄. Tertio ꝓbat idẽ ꝑ auctoꝛitatẽ q̃ habeꝛ Joel
.2. Ois qcũqꝫ inuocauerit nomen dñi ſaluus erit. Eſt
autem inuocare in ſe vocare ꝑ affectum ⁊ deuotum
cultum. p̄s. Jnuocauit me ⁊ ego exaudiam eum. 3
¶ Deinde cum dicit. (Quomodo ergo iuocabũt ⁊c̄.)
ponit oꝛdinẽ quo quis vocatur in ſalutẽ que ẽ ex fide.
Et circa hoc duo facit. pꝛimo oſtẽdit ꝙ ea que ſũt po
ſterioꝛa in hoc oꝛdine ſine pꝛioꝛibus eẽ nõ pñt. Scđo
oñdit ꝙ poſitis pꝛioꝛibus nõ ẽ neceſſariũ poſterioꝛa
poni. ibi. (Sꝫ nõ oẽs euãgelio obediũt.) Circa p̄muꝫ
duo facit. Pꝛimo ponit oꝛdinẽ eoꝛũ q̃ reqrũtur ad ſa/
lutẽ. Scđo cõfirmat qđ ſuppoſuerat ꝑ auctoꝛitatẽ. ibi.
(Sicut ſcriptũ ẽ.) Ponit aũt pꝛimo quinqꝫ ꝑ oꝛdinẽ
incipiẽs ab inuocatiõe ad quã ſꝫ auctoꝛitatẽ pꝛophe 4
ſeqꝛ ſalus. Dicit ergo. Quomodo ḡ inuocabũt in quẽ
nõ crediderũt: q̃ſi dicat. Sine dubio inuocatio ſalutẽ
facere nõ põt: niſi fide ꝑcedẽte. Pertinet aũt inuoca/
tio ad cõfeſſionẽ oꝛis q̃ ex fide coꝛdis ꝓcedit. p̄s. Cre
didi propter quod locutus ſum. 2^e .coꝛ.4. Nos credi
mus ꝓpter quod ⁊ loquimur. Scđo a fide aſcẽdit vel
ꝓcedit ad auditum dicẽs. Aut quõ credẽt ei quẽ non
audierũt. Jlle.n. homo credere diciꝛ q̃ ſibi ab alijs di/
citur q̃ ipſe nõ videt. Jo.4. Jam nõ propter tuaꝫ loq̃
lam credimus. Jpſi eni audiuimus ⁊ ſcimus ⁊c̄. Eſt
aũt duplex auditus. Unus quidẽ interioꝛ q̃ quis au audi
dit a deo reuelãte. p̄s. Audiã qd loquaꝛ in me dñs de tus ẽ
us. Alius aũt auditus ẽ q̃ aliquis audit ab hoĩe exte/ du
rius loquẽte. Act.10. Adhuc loquente petro v̄ba hec plex
cecidit ſpiritus ſcũs ſup oẽs q audiebãt v̄bũ. Pꝛim' at
audit' nõ cõiter ꝑtinet ad oẽs: ſꝫ ꝓpꝛie ꝑtinet ad grãꝫ 5
ꝓphe q̃ ẽ grã gratis data diſtincte aliqb': ſꝫ nõ oĩbus
ſm illẽ.1^e.coꝛ.12. Diuiſiões gratiarũ ſũt. Sed qꝛ tunc
loqꝛ de deo quod indiſtincte ad oẽs ꝑtinere põt ſm il
lud qđ ſupꝛa dixit. nõ.n.ẽ diſtinctio. iõ reliquit ꝙ h̄
ſit intelligẽdũ de ſcđo auditu. Et iõ ſubdit. Quomo
do ergo audiẽt ſine ꝑdicante. Auditus.n. exterioꝛ eſt
paſſio q̃dam audiẽtis q̃ abſqꝫ actione loquẽtis eẽ non
põt. Uñ ⁊ dñs mãdauit diſcipulis. Mat. vltio. Eũtes
in mũdũ vniuerſuꝫ ꝑdicate euãgeliũ omni creature.
Ea v̄o q̃ fidei ſũt ꝑdicatoꝛes a ſemetipſis nõ hñt: ſꝫ a
deo. Eſa.21. Que audiui a dño d̄o exercituũ ãnũciaui

a vobis.ꝓ.cor.ii.Ego.n.accepi a dño qđ ⁊ tradidi vo/
bis.Et ideo.4°.subdit.Quō vero ꝑdicabūt nisi mit/
tāt.q.d.Nō digne.Jer.23.Nō mittebāt eos ⁊ ipsi cur
rebāt.Mittit autē aliq a dño dupl'r.Uno mō imedia
te ab ipso deo ꝑ inspirationē īternā Esa.48.Et nunc
dñs deus misit me ⁊ spūs eius.Hui⁹ aūt missionis si/
gnū qñqꝫ qdē ē sacre scripture auctoritas.Uñ Johā/
nes baptista cū q̄ref ab eo qs eēt:auctoritatē ꝓphe ī/
duxit dicēs.Ego vox clamātis ī deserto:dirigite viam
dñi.sic dixit esa.ꝓpheta.Ut legit.Jo.i.Qñqꝫ aūt si/
gnū huius missiōis ē dītas q̄ annūciat.Uñ ꝑ ꝯtrū dr
deu.18.Qꝛ ħ hēbit signū ꝙ in noīe dñi ꝓpheta ꝑdi/
2 xerit: ⁊ nō euenerit ħ dñs nō ē locutus. Qñqꝫ ꝟo si/
gnū huius missiōis ē opatio miraculi.Uñ dr.exo.4.
Qꝛ cū dixissent moyses dño non credēt mihi.s.illi ad
quos mittor:dñs dedit ei potestatē signa faciēdi.Nec
tñ ista duo vltima sufficiēter demonstrāt dei missionē.
ꝑsertim cū aliqs annūciat aliquid contra fidez.Dr.n.
deu.13.Si surrexerit in medio tui ꝓpha ⁊ predixerit
signū atqꝫ portentū ⁊ euenerit qđ locutus est ⁊ dixe/
rit tibi eamus ⁊ seq̄mur deos alienos:nō audies ꝟba
illius.Alio mō mittūt aliq a deo mediāte auctoritate
ꝑlatoꝝ q gerūt vicē dei.2ᵉ.cor.8.Misim⁹ cū illo fratrē
nostrū cuius laus est in euāgelio ꝑ oēs ecclesias.
¶ Deide cū dic.(Sic scriptū ē.)Jnducit auctoritatē
3 ad ħ vltimū qđ dixerat de missione ē ꝑdicatorū dicēs.
Sicut scriptū ē ⁊c.esa.52.Quā speciosi pedes euāge
lizātiū pacē euāgelizātiū bōa vbi littera nr̄a sic hꝫ.quā
pulchri supra mōtes pedes annūciātis bonuz. Et sic
habet.Naū ꝑ.Ecce sup mōtes pedes euāgelizātis ⁊
annūciātis pacē.Jn his aūt ꝟbis ꝯmendatur ꝑdica
toꝝ ꝓcessus cū dicit.Quā speciosi pedes .qđ duplici
ter pōt intelligi.Uno mō vt ꝑ pedes intelligātur eoꝝ
ꝓcessus:qꝛ.s.ordinate ꝓcedūt:nō vsurpātes sibi ꝑdi/
cationis officiū.Cāt.7.Quā pulchri sunt gressus tui
in calciamētis filia ꝓncipis.Alio mō pnt ītelligi ꝑ pe
des affectus:q rectitudinē habēt dū non intētione au
dis aut lucri ꝟbū dei annūciant.sꝫ ꝓpter eiuz salutē ⁊
4 dei gloriā.Eze.i.Pedes eoꝝ pedes recti.Secūdo tā/
git ꝑdicatiōis mās:q̄ qdē est duplex.Predicāt.n.ea q̄
sunt vtilia ad vitā ꝑsentē qđ ꝯsignat cū dic.Euangeli
zantiū pacē.s.triplicē Primo qdē annūciāt pacē quā
xp̄s fecit īter hoīes ⁊ deū.2.cor.5.Deus erat ī xp̄o mū
dū recōcilians sibi.Et posuit ī nobis ꝟbū recōciliatio
nis supra.5.Pacē habeamus ꝑ iesū xp̄m ad dñm.Se
cūdo anūciāt pacē habēdā cū oībus hoībus.infra.12
Si fieri pōt qđ ex vobis est cū oībus hoībus pacē ha/
bentes. Tertio annūciāt ea ꝑ que hō pōt habere pacē
in semetipso.ps.Pax mlta diligētibus legē tuā dñe.
Et sub his tribus cōtinent oia que in hac vita sūt vti
5 lia ad salutē vel q̄tū ad deū vel quātū ad ꝓximū.vel
quātū ad semetipsuz.Predicāt ēt ea q̄ speramus habe
6 re in alia vita.Et quātū ad hoc dicit. Euāgelizātium
bona.Luc.12.Sup oīa bona sua cōstituet eum.
¶ Deide cū dicit.(Sꝫ nō oēs obediūt euāgelio ⁊c.)
Oñdit ex ꝑoribus nō semp sequi posteriora: lꝫ.n.non
possit eē ꝙ qs credat nisi audiat a ꝑdicāte: nō tamen
qcunqꝫ audit a ꝑdicāte credit.⁊ ħ est qđ subdit . Sed
nō omnes obediūt euāgelio.2.thes.3.Nō.n.oium ē fi
des.Hoc aūt dicit.iō vt oñdatur ꝙ verbuz exterius lo
quentis non est cā sufficiēs fidei:nisi cor hoīs attraha
tur virtute dei loquētis . Jo.6. Ois q audiuit a patre
meo ⁊ didicit venit ad me.Et sic ꝙ hoīes credūt nō ē
attribuendū predicatoris industrie.Per hoc ēt ostē/
datur ꝙ oēs īcreduli nō excusant a pctō.sꝫ illi q non
audiūt ⁊ nō credūt.Jo.15.Si nō venissem ⁊ locutus
eis nō fuissent peccatū nō haberent.Nūc aūt excusa
tionē nō habent de peccato suo.Et hoc ēt magis cō/ b
sonat his que aplus posterius dicet.Secūdo ad hoc
inducit auctoritatē cū subdit. Esa.ii.dicit.Dñe quis
credidit auditui nostro.Quasi diceret Rarus. Eze.
2.Jncreduli ⁊ subuersores sunt tecuz.Mich .7.Fa/
ctus suz sic q colligit ī autūno racemos vindemie.Qđ
quidē Esaias dixit ꝓuidens iudeoꝝ infidelitatē futu
ram.Eccl.48.Spū magno vidit vltima ⁊c.Dicit au
tem auditui nr̄o vel ꝓp id qđ a deo audierunt. sicut 2
dr in abdia.Auditū audiuimus a domino ⁊ legatos
ad gentes misit.Uel ꝓp id qđ homies ab aplis audie
bāt.Eze.33.Audiunt verba tua ⁊ nō faciūt ea.
¶ Deide cū dicit.(Ergo fides ex auditu ⁊c.)Jnfert
cōclusionē ex dictis dicēs. Ergo ex q̄ aliq nō credunt
nisi audierint fides ē ex auditu.ps.Jn auditu auris
obediuit mihi.¶ Sꝫ ꝯ videt eē ꝙ fides ē virtus in
fusa diuinitus.phil.ꝑ.Uobis datū ē vt in ipsum cre
datis.Dicendū ē ḡ ꝙ ad fidē duo requirūt.Quorum
vnum ē cordis inclinatio ad credenduz.⁊ ħ nō est ex
auditu:sed ex dono grē.Aliud aūt ē determinatio. de
credibili:⁊ istud ē ex auditu.Et iō cornelius q habe
bat cor inclinatuz ad credenduz necesse habuit vt ad
eū mitteret Petrus q sibi determinaret quid esset cre
dendū.¶ Ex eo vero qđ dixerat.Quō audiēt sine ꝑ 3
dicāte ⁊ quō ꝑdicabūt nisi mittāt.ꝯcludit. Auditus Ad fi
āt.s.credentiū ē ꝑ ꝟbū ꝑdicatoruz:quod est verbum dem
xp̄i.Uel qꝛ ē đ xp̄o.i.cor.ꝑ.Nos predicamus xp̄m duo
iesum.Uel qꝛ a xp̄o hn̄t ꝙ mittunt.i.Cor.ii. Ego.n. requi
accepi a domino quod ⁊ tradidi vobis. Lectio.III. ritur

Sed dico. Nūqd nō audierūt.
Et qdē in omnē terrā exiuit so/ Psal.
nus eorū.⁊ in fines orbis terre 18.:3.
ꝟba eorū sꝫ dico. Nūqd israel
nō cognouit.Primus moyses dicit.Ego
ad emulationē vos adducā in omnē gētē.ī 4
gētē insipiētē in iraz vos mittā.Esaias aūt
audet ⁊ dicit.Jnuentus suz a nō querētib⁹ Esa.
me.palā apparui his q me non interroga 65.b.
bāt.Ad israel autem dicit.Tota die expādi
manus meas ad populuz non credentem:
sed contradicentem mihi.

¶ Postq̄ oñdit iudeorū casuz eē miserāduz.qꝛ ex
ignorātia peccauerūt:ħ oñdit ꝙ eoꝝ talis casus nō ē
excusabilis ex toto:qꝛ eorū ignorātia nō fuit inuinci
bilis vl ex nēcitate exñs:sed quodāmō volūtaria.Et 5
ħ qdē oñdit dupl'r.Primo quidē ꝑ ħ ꝙ audierunt ex
doctrina apostoloꝝ.2° ꝑ ħ ꝙ cognouerūt ex doctrina
legis ⁊ ꝓphetarū.ibi.(Sed dico.nūqd israel non co/
gnouit ⁊c.)Circa ꝑmū duo facit.Primo ꝓponit que
stionem dicens.Dictū ē ꝙ fides ē ex auditu ⁊ nō pnt
hoīes credere ei quē nō audierūt.Dico ḡ. Nūqd
nō audierūt:vt.s.ꝑ hoc possint excusari totalr ab īcre
dulitate.Sm illō.Jo.15.Si non venissē.⁊ locutus eis 6
nō fuissem pctm̄ nō haberent. Scđo ad questionem
respōdet interimēdo ꝑ auctoritatē.ps.dicēs.Jn oēm
terrā exiuit sonus eoꝝ.s.aplōꝝ.i.fama eoꝝ exiuit ī oēꝫ
terrā nō solū iudeoꝝ:sꝫ ēt oiuz gētiū.Job.28.Perdi/
tio ⁊ mors dixerūt:aurib⁹ nr̄is audiuimus famā eius
.s.sapiētie ꝑ aplos ꝑdicate.Et dominus eis preceperat
Mat.vltio.Eūtes ī mūdū vniuersuz ꝑdicate euāge
liuz oī creature.Et ꝟba eorū.s.distīcta eoꝝ doctrina
exiuerunt in fines orbis terre.Ad litterā vsqꝫ ad fines

c Apl'orũ ꝑdicationes nõ deuenit ſe ad oẽs gẽtes dupl'r intelligi põt.
2
Non excuſant in ſiluis commoꝛãtes a pctõ euangeliũ non audientes
3
Nullã excuſatiões hũerunt iudei ꝙ nõ crediderũt euangelio

mũdi. Eſa.24. A finib⁹ terre laudes audiuimus gloꝛiã iuſti. Et.49. Dedi te i lucẽ gẽtiũ vt ſis ſalus mea vſq ad extremũ terre. Et ẽ notãdũ ꝙ ſ3 Aug. hec ṽba nõ dũ erãt ꝯpleta qñ apl'us talia loq̄bat᷑. ſ3 ꝓuidebat ea eẽ ꝯplẽda. Et iõ vtit᷑ ꝑterito ꝓ futuro pp certitudinem diuine ꝑoꝛdinationis: ſicẽt dauid cuius ṽba aſſumi apl'us manifeſte vtebat᷑ ꝑterito ꝓ futuro. Et h̄ iõ dicit Aug. q2 adhuc tpe ſuo diẽ fuiſſe q̄ſdã gẽtes in affrice ꝑtibus: qbus ñ erat fides xp̄i ꝑdicata. Chꝛiſoſtom⁹ ãt ſup Mat. ꝯ̄rio dicit h̄ qd̄ h̄ dr̄ ꝯpletum fuiſſe tempore aplōꝝ. exponẽs ſic qd̄ habet᷑ Mat.24. Et ꝑdicabit᷑ h̄ euãgeliũ regni in vniuerſo oꝛbe. ⁊ tũc veniet ꝯſũmatio. i. deſtructio hieruſalẽ. Utrũq3 aũt ẽ aliq̄liter verũ. Tẽpoꝛe. n. aplōꝝ ad oẽs gẽtes ẽt vſq3 ad fines mũdi
2
ꝑuenit aliq̃ fama de ꝑdicatiõe aplōꝝ ꝑ ipſos apoſtolos vel diſcipulos eoꝝ. Matheus. n. ꝑdicauit i ethiopia. Thomas i idia. Petrus ⁊ Paulus in occidẽte. Et h̄ ẽ qd̄ chꝛiſoſtomus dicere itẽdit. Nõ tñ ſic fuit ipletũ tpe aplōꝝ ꝙ i oĩbus gẽtibus eccleſia edificaret᷑ qd̄ tñ ẽ implendũ ante finẽ mũdi vt Augu. dicit ad heſiciũ. Magis tñ pñti intẽtioni apoſtoli congrui expoſitio chꝛiſoſtomi q̄3 Auguſtini. Nulla. n. rõ eẽt auferẽdi excuſationẽ infidelib⁹ ꝑ h̄ ꝙ in futurũ erãt audituri. Per h̄ tñ ñ habet᷑ ꝙ ad ſingulos hoĩes fama ꝑdicationis apoſtolice ꝑuenerit l3 ꝑuenerit ad oẽs gentes. Nũqd g̃ illi ad quos nõ ꝑuenit vtpote ſi fuerũt nutriti in ſiluis excuſationẽ habent de pctõ infidelitatis. Ad hoc dicẽdũ ẽ ꝙ ſm ſniam dñi q̄ habet᷑. Jo.15. Jlli q loquẽtem dñm ꝑ ſe vel ꝑ ei⁹ diſcipulos nõ audierũt excuſatiões
3
habẽt ꝺ pctõ ifidelitatis. nõ tñ bñficiũ dei ꝯ̃ſequẽt᷑. vt ſ. iuſtificẽt᷑ ab aliis pctis: vel q̄ naſcendo ꝯ̃traxerunt vel male viuẽdo addiderũt. ⁊ ꝓ his merito dãnãt᷑. Si qui tñ eoꝝ feciſſent qd̄ i ſe ẽ. dñs eis ſm ſuã miſericoꝛdiam ꝓuidiſſet mittẽdo eis ꝑdicatoꝛẽ fidei ſicẽ Petrũ coꝛnelio, act.10. Et paulũ macedonibus. vt habet᷑ act. 16. S3 tamen hoc ipſu3 qd̄ aliq faciũt qd̄ in ſe ẽ ꝯuertendo ſe. ſ. ad deũ ex deo ẽ mouẽte coꝛda ipſoꝝ ad bonũ. Tren.5. Conuerte nos dñe ad te ⁊ ꝯuertemur.

¶ Deinde cũ dicit. (S3 dico). Nũqd iſrael ⁊c̄. Oñdit eos eẽ inexcuſabiles pp noticiã quã habuerũt ex lege ⁊ ꝓphetis. Et ꝑmo mouet q̄ſtionẽ dicẽs. S3 dico adhuc ingrẽdo. Nũqd iſrael. i. ꝓpl'us iudeoꝝ nõ cognouit ea q̄ pertinent ad miſterium xp̄i ⁊ ad vocationem
4
gẽtium ⁊ caſu3 iudeoꝝ. Plane cognouit. infra.2° Jnſtructus ꝑ legẽ. ꝑs. Nõ fecit taliter oĩ nationi. Bar.4. Beati ſum⁹ o iſrael qm̄ q̄ placita ſũt deo manifeſta ſunt nobis. Scdo determinat motam q̄ſtionẽ cũ dicit. Pꝛimus moyſes dixit q ẽ legiſlatoꝛ: qd̄ nõ ẽ ſic itelligẽdũ ꝑ hoc qd̄ inducit. ꝑmus q̄ſi fuerint duo moyſes. Quorũ ꝑmus h̄ dixit: ſ3 q2 moyſes fuit ꝑmus. i. ꝑcipuus inter doctoꝛes iudeoꝝ. deut. vltimo. Nõ ſurrexit vltra ꝓpha in iſrael ſicẽ moyſes. Uel ꝑmus fuit in oꝛdine talia dicẽdi: q2 ipſe ꝑmus iter alios h̄ dixit deut.32. Ego ad emulationẽ vos adducã in nõ gẽte3 i gẽtẽ inſipiẽtẽ i irã vos mittã. Ubi lr̃a nr̃a h3. Ego ꝓuocabo eos in eo q nõ eſt ꝓpl's ⁊ in gẽte ſtulta irritabo eos. Ubi du
5
plex eſt diſtinctio attẽdẽda. Pꝛimo qdẽ ex parte gentilitatis quã vocat ñ gẽtẽ q̄ſi nõ dignã vocari gẽtẽ eo q nõ erat adunata in cultu vni⁹ dei. Eccl.50. Tertia ñ eſt gens quã oderim. Eãdẽ aũt gẽtilitatẽ vocat gentẽ inſipiẽtẽ ⁊ ſi aliq̄liter gens dici poſſet ſm ꝙ adunat᷑ ⁊ gubernatur lege humana. dr̄ tamẽ inſipiens quaſi ꝑuata vera ſapientia que in cognitione ⁊ cultu dei ꝯ̃ſiſtit. Ephe.4. Sicẽ ⁊ gẽtes ambulãt in vanitate ſenſus ſui tenebꝛis obſcuratũ habẽtes intellectũ alienati a vita dei. Et ſi refertur ad gẽtilitatẽ ſm ſtatu3 ante ꝯuer-

ſionem. Pñt hec etiã duo attribui gẽtilitati poſt conuerſione3 que dicit᷑ nõ gẽs. i. nõ gentiliter viuens ſicẽ d
aplus dicẽ ibide3. Jam nõ amplius ambuletis ſicut ⁊ gẽtes. Dicit᷑ ẽt gẽtilitas ꝯuerſa gens inſipiens ſ3 opinionẽ ifideliũ. i°. coꝛ.3. Si qs iter vos ſapiẽs videt᷑ eẽ ſtult⁹ fiat vt ſit ſapiẽs. ¶ Scdo differẽtia attẽdit᷑ q̄tũ ad h̄ ꝙ ꝑ ponit emulationẽ. i. inuidie qua iudei inuidebãt gẽtibus ꝯuerſis. Gal.4. Emulãt᷑ vos non bene. ¶ Scdo ponit iram q̄ ꝯ̄ eos iraſcit᷑. ꝑs. Obſeruabit peccatoꝛ iuſtũ ⁊ ſtridebit ⁊c̄. Et hec duo cõgrue cõiũguntur. q2 ex inuidia cãt᷑ ira. vñ Job.5. dr̄. Uiru ſtultũ interficit iracũdia ⁊ paruulũ occidit inuidia. Dicit᷑ aũt deus in emulationẽ iducere ⁊ in iram mittere non qdem in. eis cauſando malitiam: ſ3 ſuberahẽdo grã3 vel potius faciẽdo ꝯuerſionẽ gẽtiu3: vnde iudei occaſionem ire ⁊ inuidie ſumunt. Scdo oſtẽdit eos cognouiſſe ꝑ doctrinã ꝓphetarũ ⁊ iducit Eſaiã. Pꝛimo qde3
ꝓnũciãte3 ꝯuerſionem gẽtiliu3 dicẽs. Eſa. autẽ audet 2
⁊ dicit. i. audacter iudeis ṽitatẽ annũciat q̄uis ei periculũ moꝛtis immineret. Job.39. Audacter i occurſum ꝑgit armatis ⁊ dicẽ. Eſa.64. Jnuẽtus ſu3 a gẽtibus nõ querẽtibus me palã apparui his q me ñ iterrogabãt. vbi lr̃a nr̃a ſic h3. Queſierũt me q añ nõ iterrogabãt inuenerũt q nõ q̄ſierũt me. Jn his aũt verbis ꝑ deſignat ꝯuerſionẽ gẽtiu3 dicẽs. Jnuẽtus ſu3 a gẽtibus ñ q̄rẽtibus me. Et iõ ꝑter merita ⁊ itẽtionẽ gẽtiliũ oñditur fuiſſe eoꝝ ꝯuerſio. infra.15. Gentes aũt ſup miſericoꝛdia honoꝛare deũ. De hac aũt inuẽtiõe dr̄ Mat.13.
Simile ẽ regnũ celoꝝ theſauro abſcõdito i agro quẽ 3
q inuenit abſcõdit ⁊c̄. Scdo oñdit cã3 modũ ꝯuerſionis eoꝝ. Cãm qdẽ: q2 nõ a caſu factũ eſt vt inuenirent qd̄ nõ q̄rebãt: ſ3 ex gratia eius q eis voluit apparere qd̄ deſignat᷑ i h̄ ꝙ dicẽ. Apparui. Tit.2. Apparuit grã ſaluatoꝛis nr̃i dei oĩbus hoĩbus. Modũ aũt: q2 nõ apparuit xp̄us gẽtilibus i enigmatibus ⁊ figuris legis: ſ3 i manifeſta ṽitate. Unñ dicẽ palã. Jo.16. Ecce palã loqris ꝓuerbiũ nullũ dicis. Palã iquit apparui eis. ſ. gentibus q me nõ iterrogabãt. i. q meã doctrinã ñ q̄rebãt.
Eſa.45. Rogãt deũ nõ ſaluãte3. Scdo oñdit ꝙ eſaias 4
ꝑnunciauit icredulitatẽ iudeoꝝ dicẽs. Ad iſrael aũt. i. ꝯ̄ iſrael dicẽ. yſa.65. Tota die expãdi manus meas ad ꝓplũ nõ credẽtẽ: ſed ꝯ̄dicẽte3 mihi. Ubi nr̃a littera ſic h3. Expãdi manus meas ad ꝓplu3 icredulũ q gradit᷑ in via non bõa poſt cogitatiões ſuas ꝓpl's qui ad iracũdiã ꝓuocat me. Q2 aũt dicẽ. Expãdi manus meas. põt vno mõ itelligi de expãſioe manuu3 i cruce: q̄ quide3 dicit᷑ fuiſſe icruce tota die. i. ꝑncipali pte totius diei. ſ. ab hoꝛa ſexta vſq3 ad veſperas. Mat.27. Et quãuis eo expandẽte manus i cruce ſol ſit obſcuratus petre ſciſſe monumẽta apperta. iudei tñ i ſua icredulitate ꝑmãſerũt eũ blaſphemãtes vt dr̄. Mat.27. Unñ ſubdit. Ad ꝓplũ nõ credẽtẽ: ſ3 ꝯ̄dicẽte3 mihi. He.12. Re-
cogitate eũ q talem ſuſtinuit a pctõꝛibus aduerſus 5
ſemetip3 ꝯ̄dictionẽ. Alio mõ põt referri ad extẽſione3 manus dei i miraculis faciẽdis. Act.4. Jn eo ꝙ manũ tuã extẽdis ad ſanitates ⁊ ſigna ⁊ ꝓdigia fieri ꝑ nom ſcti filii tui ieſu. vt ſit ſenſus. Tota die. i. toto tpe ꝑdicatiõis mee expãdi manus meas miracula faciẽdo ad ꝓplu3 nõ credẽte3 ẽt miraculis viſis. Jo.15. Si opa nõ feciſſẽ q̄ nemo alius fecẽ pctũ ñ haberẽt. S3 ꝯ̄dicentẽ mihi. i. meis miraculis detrahẽtem. ſm illõ. Mat.12° Jn beelzebub. ꝑncipe demonioꝝ eiicit dmonia. Oſee. 4. Populus tuus ſicẽ hii q cõtradicũt ſacerdoti. Tertio põt itelligi ꝺ extẽſione manus dei ad bñficia illi populo exhibita. ſ3 illud pꝛouer.1°. Extẽdi manu3 meaz ⁊ nõ fuit q aſpiceret. vt ſit ſenſus. Tota die. i. toto tpe

a legis ⁊ pphetaꝝ expādi manus meas ad dandū bñ
ficia ad populū nō credentē: ſed ꝯdicētē mihi. deut. 31.
Semp cōtentioſe egiſtis cōtra dñm. CAP. XI.

Dico ergo nūqd repulit dñs de
us populū ſuū. Abſit. Nam ⁊
Pſal. 93. ego iſraelita ſuȝ ex ſemine abra
ham de tribu beniamin. † Non
repulit deus plebē ſuaȝ quā pſciuit. An ne
ſcitis i helia qd dicit ſcriptura. quēadmodū
interpellat deū aduerſuȝ iſrael. Dñe pphe
2 tas tuos occiderūt. altaria tua ſuffoderūt.
⁊ ego relictus ſuȝ ſolus. ⁊ querūt aiaȝ meā.
ſȝ qd dicit illi diuinū reſponſum. Reliqui
mihi ſeptē milia virorū q ñ curuauerūt ge
nua ante baal. Si ergo in hoc tēpore relīge
ſecūdum electionem gratie dei ſalue facte
ſunt. Si aūt gratia: iā non ex opibus. Alio
quin gratia iam non eſt gratia. Quid ergo.
Quid qrebat iſrael hoc nō ē cōſecutus: ele
ctio aūt cōſecuta ē. ceteri vero excecati ſūt: ſi
3 cut ſcriptū ē. † Dedit illis deꝰ ſpm̄ ꝯpūctōis
oculos vt nō videāt: ⁊ aures vt nō audiāt:
vſqȝ i hodiernū diē. Et dauid dic̄. Fiat mē
Exo. ſa eorū corā ipſis i laqueū ⁊ i captionē: ⁊ i
ca. 4. ſcādalū ⁊ i retributionē illis. Obſcurēt ocu
Sc. 3. li eorū ne videāt. ⁊ dorſū eorū ſp incurua.
¶ Poſtq̄ apoſtolus oñdit iudeoꝝ caſuȝ eē miſerādū
nō tñ totalr̄ excuſabilē. h̄ oñdit caſuȝ iudeorū non eē
vſem. Et p̄ mouet queſtionē. 2° ſoluit ibi. (Abſit ⁊c.)
3°. infert ꝯcluſionē ibi. (Quid ḡ ⁊c.) Dicit ergo p̄mo.
Dico ad hec ingrendo. Nūqd deus repulit totalr̄ po
pulū ſuū. ſ. iudeoꝝ. q: vocat eū nō credentē. ſed ꝯdicē
4 tē. Et h̄ pſ. 1miſta ēt ingrit dicens. Ut qd deus repu
liſti in finē. Tren. 2. Repulit dñs altare ſuum.
¶ Deinde cū dicit. (Abſit ⁊c.) Soluit q̄ſtionem oſtē
Judei dens q̄ deus nō totaliter repulit populū iudeoꝝ. Et
non hoc ē qd dicit. Abſit. vt. ſ. populus iudeoꝝ ſit totaliter
oēs repulſus. ⁊ hoc quidem primo pbat quātū ad pſonaȝ
fue ſuaȝ dicens. Nam ⁊ ego. ſ. in fide xp̄i exiſtens iſraelita
runt ſum. ſ. gente. ſcḋe. cor. 11. Iſraelite ſunt ⁊ ego. Et qz̄ po
repro pulo iſrael erant aliqui pſeliti: qui non deſcenderunt
bati. ſm carnē ex patriarchis. 2° hoc ð ſe excludit, ſubdēs.
Ex ſemine abrahe. 2. cor. 11. Semen abrahe ſūt ⁊ ego.
Erant autem in populo iudeorum tribus diſtincte ſȝ
filios Iacob. quorū quidaȝ fuerūt filij ancillarū: qui
dam vxorum. Ioſeph aūt ⁊ beniamin filij Rachel pre
5 dilecte vxoris. Unde ſuā excellētiam in populo iudeo
rū oñdens dicit. Ex tribu beniamin. phil. 3. Ex gene
re iſrael de tribu beniamin. Uñ ⁊ de eo exponit a qui
buſdaȝ qḋ legit̄ geñ. penl̄. Beniamin lupus rapax ma
ne comedet pdā ⁊ veſpere diuidet ſpolia. 2° ibi. (Nō re
pulit ⁊c.) oſtēdit ppl̄ſȝ illū nō eſſe repulſum a deo ēt
q̄ntū ad multos electos ſuos. Et p̄ pponit quod intē
dit. Scḋo inducit ſimilitudinē. ibi. (Sic ḡ ⁊ i hoc tem
pore ⁊c.) Dicit ergo p̄. Nō ſolum ego non ſum repul
ſus: ſed deus nō repulit plebē ſuā totaȝ quā pſciuit. i.
pdeſtinauit ſupra. 8. Quos preſciuit hos ⁊ pdeſtinauit.
pſ. Nō repellet dominus plebē ſuā. Quod apoſtolus
hic exponit quātum ad predeſtinatos
¶ Deinde cū dic̄. (An neſcitis ⁊c.) Inducit ſimilitu

dinē de his q̄ cōtingerunt tpe helie qñ ēt totus ppl̄s b
videbat̄ a cultu vnius dei aberaſſe. Ubi p̄ ponit inter
pellationē helie. Scḋo rñſionē dñi ibi. (Sed qd dicit
ſcriptura diuina ⁊c.) Dicit ḡ p̄mo. An neſcitis qd ſcri
ptura ſacra dicat in helia. i. de helia. 3. regū. 19. Ul' i he
lia. i. in libro de helia ſcripto. Totus. n. liber reguȝ eſt
p̄ncipaliter ſcriptus ad notificandū dicta ⁊ facta pro
phetaꝝ. Uñ ⁊ iter libros ppheticos cōputat̄ vt Iero.
dic̄. in ꝓlo. libri regū. quēadmodū. ſ. ipſe helias iterpel
lat deū aduerſus iſrael. Cōtra qḋ vr̄ eē vbū ſamuelis 1
dicētis. p̄ reg. 12. Abſit hoc pctm̄ a me in dño vt ceſſem
orare p vobis. Multo ḡ minus ē cōtra ppl̄m interpel
lādū. Sed intelligēdū ē q̄ pphete cōtra ppl̄m aliquā
iterpellant tripliciter. Uno mō cōformādo voluntatē
ſuam voluntati diuine eis reuelate: ſicut ⁊ i pſ. dicit̄.
Letabitur iuſtus cū viderit vindictā. Alio mō iterpel
lādo ꝯ regnū peccati. vt ſcilicet nō hoīes: ſed peccata
hoīuȝ deſtruant̄. Tertio mō interpellatio vel' orō ē in
terpretanda p modū denūciationis ſm illud. Iere. 17.
Cōfundant̄ qui me pſequunt̄. i. cōfundet̄. Duo autē
in hac ſua iterpellatione cōtra eos allegat. Primo qdē
impietatē quā cōmiſerūt contra cultū dei. Uno qdem
mō pſequēdo miniſtros eius. qḋ tāgit dicēs. Dñe pro
phetas tuos occiderūt. 3. regū. 18. Nūqd nō indicatuȝ 3
ē tibi dño meo qd fecerim cū interficeret Iezabel pro
phetas dñi. Act. 7. Quē pphetarū ñ ſūt pſecuti pres
veſtri. Alio mō q̄ntū ad loca deo ſanctificata ſȝ illud.
pſ. Incēderūt igni ſanctuariū tuū. Et quātū ad h̄ di
cit. Altaria tua ſuffoderūt. ¶ Uñ notādum ē q̄ deu.
12. dñs mandauit dicēs. Ad locū quē elegerit dñs de
us veſter de cunctis tribubus vr̄is vt ponat nomē ſuū
ibi ⁊ habitet in eo venietis ⁊ offerētis in illo loco holo
cauſta ⁊ victimas vr̄as. Tñ añ edificationē tēpli per
mittebat̄ ppl̄s vt in diuerſis locis altaria cōſtrueret
ad cultū diuinū: qḋ q: erat ꝯ legē: edificato iaȝ tēplo
ezechias rex piiſſimus oia hmōi altaria deſtrui fecit. 4
Et h̄ ē qḋ dr̄. 4ti Reg. 18. Nōne iſte ē ezechias: q ab
ſtulit excelſa ⁊ altaria ⁊ p̄cepit iude ⁊ hieruſalē ante
altare h̄ adorabitis in hieruſalē: qḋ ḡ ezechias fecit ex
pietate h̄ fecit achab ⁊ Iezabel ⁊ impietate volentes
cultū dei totaliter extirpare. Tertio allegat cōtra eos
ipietatē quā facere itēdebāt dicēs. At relictus ſuȝ ego
ſolus. ſ. in cultu vnius dei. Qḋ qdē dixit helias eo q̄
alij nō ita apte manifeſtabāt ſe eſſe dei cultores Dr̄. n.
de eo. Eccl. 48. Surrexit helias ppheta q̄ſi ignis: ⁊ v
bū illius quaſi facula ardebat. Et q̄rūt aiam meā. ſ. vt
auferant eā. Miſerat. n. Iezabel ad heliā. tertij Reg.
19. dicens. Hec mihi faciāt dij ⁊ h̄ addāt niſi hac hora
cras poſuero aiam tuā: ſicut aiam vnius ex illis. ſ. pro 5
phetis baal quos occiderat helias.
¶ Deīo cū dic̄. (Sȝ qd dic̄ ⁊c.) Pōit diuinū rñſum di
cēs. Sȝ qd dic̄ ſcriptura ibidē. ſ. dixiſſe illi. ſ. helie. re
ſpōſum diuinū. hoc inq̄ qḋ ſeqt̄. Reliq mih. i. in cul
tu meo nō pmittēdo eos cadere i pctm̄. 7. milia virorū
Pōit certū p icerto pp pfcōeȝ ſeptēnarij ⁊ miliarij. q
ñ curuarūt gēua añ baal. i. q cultū dei ñ ōſeruerūt. yſa.
43. Oēm q inuocat nomē meum i gloriā meā creaui ⁊c.
¶ Deīo cū dic̄. (Sic ḡ ⁊c.) adaptat qḋ dixerat ad p
poſitum. Et p̄ ponit adaptationē dicēs. Sic ergo ⁊ h̄
tempore in quo videtur multitudo populi deuiaſſe:
reliquie. ideſt multi qui ſunt relicti ab illo excidio ſal
ue fient vel ſalue facte ſūt ſm electionem gratie dei. i.
ſm gratuitam electionē dei. Io. 14. nō me elegiſtis: ſȝ
ego elegi vos. Scḋo ex hoc iſert cōcluſionem dicēs.
Si autē gratia ſalui facti ſūt. iā nō. ex operibus eorū
Tit. 3. Nō ex operibus iuſtitie que fecimus nos: ſȝ ſȝ.

6 ſuā m̄iāz ſaluos nos ſecit. Tertio oſdit ſeq̄ ꝯclones
ex p̄miſſis dicens. Aliogn. ſ. ſi gr̄a ē ex opib⁹ iā nō eſt
gr̄a que dr̄ ex eo ꝙ gratis daſ. ſ. 5. Juſtificati gratis
¶ Deīō cū dic̄. (Quid ḡ rc̄.) Jnfert ꝑ gr̄am ipſi⁹.
ꝯnē intentā. ꝛ p̄ ponit eā dicēs. Quid ḡ ſm̄ premiſſa
dicemus. Hoc. ſ. ꝙ iſrael q̄ꝫtū ad maioꝛē multitudinez
ppl̄i nō ē cōſequutus qđ q̄rebat. ſ. iuſtitiaz. Et hoc mō
itelligēdū ē qđ. ſ. 9. dictū ē iſrael ſectādo legē iuſtitie in
legē iuſtitie nō ꝑuenit. Jo. 7. Queritis me ꝛ nō īuenie
tis: ita tñ ꝙ electio. i. electi ex iudeis ꝯſecuta ē iuſtitiā.
Eph. i. Elegit nos ī ipō vt eſſem⁹ ſcti. ceteri ꝟo. i. alia
ps ppl̄i excecati ſūt pp̄ ſuā malitiā. Sap. 2° Excecauit
2 eos malitia eoꝝ. Scđo ibi. (Sic̄ ſcriptū ē rc̄.) Māife
ſtat ꝯnē q̄ꝫtū ad vltimā ꝑtem. Et ꝑ auc̄tatez Jſa. 2. ꝑ
auc̄tatē dauid ibi. (Et dauid dic̄.) Circa p̄m̄ nōtādū ē ꝙ
ap̄ls cōpōit auc̄tatē ex duab⁹. Legiſ. n. yſa. 29. Miſcuit
vobis ſpm̄ ſopoꝛis. Et quātū ad h̄ dicit. Dedit deus il
lis ſpm̄ ꝯpūctiōis qđ ꝑtinet ad ꝑuerſitatem affectus.
Cōpūctio. n. impoꝛtat quādā coꝛdis punctionem ſiue
Com doloꝛem. Eſt ergo q̄dā bona cōpunctio q̄ q̄s dolet de
pun- ppꝛijs peccatis. ſm̄ illud p̄s. Poteſti nos vino cōpū
ctio ctionis. Eſt aūt ꝛ mala cōpūctio. ſ. īuidie q̄ q̄s dolet ō
eſt du bonis alioꝝ. Hūc ḡ ꝯpūctiōis. i. īuidie ſpm̄ eis dedit de
plex us nō q̄dē imittendo maliciā: ſꝫ ſubtrahēdo gr̄am. ſic̄.
ſ. io. dictū ē. Ego ad emulationē adducā vos in nō gē
3 tē. Jtē legiſ yſa. 6. Exceca coꝛ ppl̄i huius ꝛ aures eius
aggraua ꝛ oculos ei claude ne foꝛte videat oculis ſu
is ꝛ auribus ſuis audiat. Et quātū ad h̄ deſignās de
fectū cognitiue v̄tutis ſubdit. Oculos vt nō videāt. ſ.
ꝑ ſeipſos quātū ad miracula q̄ xp̄s eis videntibus fe
cit. Et aures vt nō audiāt. ſ. fructuoſe doctrinaz xp̄i ꝛ
apoſtoloꝝ. yſa. 42. Qui vides multa nonne cuſtodi
es. Qui apatas aures habes nōne audies? Addit āt
ap̄lus ō ſuo. Uſqꝫ ī hodiernū diē: q: ī fine mūdi vide
būt ꝛ audiēt q̄ñ ꝯuerteſ coꝛda filioꝝ ad p̄res coꝝ vt
¶ Dīō cū dic̄. (Et dauid dic̄ rc̄.) ꝑōit (dic̄ Mal. vlti.
ad idē auc̄tatē dauid. Jn q̄ p̄ tāgit occaſionē defectus
iudeoꝝ dicēs. Fiat mēſa eoꝝ. i. malitia q̄ peccatoꝛes re
ficiūſ. Jo. 20. Cū dulce fuerit in oꝛe eius malū abſcon
4 det illud ſub ligua ſua. Que q̄dē mēſa ē corā ipſis q̄ñ
ex cetera malitia peccāt. H̄ q̄dē ſit in laqueū quādo ex
ea paraſ tētatio ad peccādū. yſa. 24. Qui explicauerat
ſe de fouea tenebiſ laqueo. Et in captionē q̄ñ delecta
tioni ſuccumbit ꝑ ſenſum. yſa. 8. Capienſ ꝛ irretietur.
Et in ſcandaluz. i. īpactionē caſus quādo ruunt ō pec
cato in peccatū. p̄s. Pax multa diligētibus legē tuā ꝛ
nō ē illis ſcādalū. Et in retributionē illis q̄ñ. ſ. puniēſ
ꝑ ſuis peccatis. Uel q: h̄ ipſuꝫ eſt retributio dlictoꝝ:
q: deus eos ꝑmittit ſic cadere. p̄s. Redde retributionē
ſuꝑbis. Uel mēſa eſt ſacra ſcriptura iudeis appoſita.
ꝓuer. 9. Propōit mēſaz ſuā. Que q̄dē ſit ī aliquē q̄ñ oc
currit aliqđ ambiguū. Jn captionē q̄ñ male intelligi
tur. Jn ſcādalū q̄ñ ruit in ꝑnīciā erroꝛis. Et in retri
butionē vt ſupꝛa. Scđo ponit ipſū defectuꝫ quātū ad
5 cognitiuā v̄tutē cū dic̄. Obſcureſ oculi eoꝝ ne videat
qđ magis ꝑnīciādo q̄ꝫ optādo dr̄. Ephe 4. Tenebris
obſcuratū hñtes itellectū. Et quātū ad effectū cū dic̄.
Et doꝛſum coꝛum. i. liberum arbitrium qđ poꝛtat ad
bona ꝛ ad mala ſemꝑ icurua. i. icuruari ꝑmitte ab eter
nis ad tēpoꝛalia a rectitudine iuſtitie ad iniquitatem.
yſa. 51. Jncuruare vt tranſeamus. Lectio. II.

Dico ḡ nūq̄d ſic offēderūt vt ca
derēt. Abſit. Sꝫ illoꝝ delicto:
ſal⁹ ē gētibus vt illos emuleſ.
Qꝫ ſi delictū illoꝝ diuitie ſūt mū
di: ꝛ diminutio eoꝝ diuitie gētiū: quāto ma 6
gis plenitudo eoꝝ. Uobis. n. dico gētib⁹.
Quādiu q̄dē ego ſū gētiū ap̄lus miſteriuꝫ
meū honoꝛificabo: ſi quo mō ad emulādū
ꝓuocē carnē meā ꝛ ſaluos faciā aliquos ex
illis. Si. n. amiſſio eoꝝ recōciliatio ē mūdi
q̄ aſſūptio niſi vita ex moꝛtuis. Qꝫ ſi dlība
tio ſancta ē: ꝛ maſſa. Et ſi radix ſcā: ꝛ rami.
¶ Poſtq̄ꝫ apoſtolus oſtēdit ꝙ caſus iudeoꝛū non eſt
vtlis. hic incipit oſtendere ꝙ caſus eoꝛū non eſt inuti
lis neqꝫ irreparabilis. Et circa hoc duo facit. Primo
oſtendit caſum iudeoꝛū eſſe vtilem ꝛ reparabilem. 2°
excludit gloꝛiā gentiliū iudeis inſultantium. ibi. (Qꝫ
ſi aliqui ex ramis rc̄.) Circa p̄m̄ duo facit. primo pꝛo
ponit queſtionē. ſecūdo ſoluit. ibi. (Abſit rc̄.) Dicit er 2
go pꝛimo. Dictum eſt ꝛ ꝓbatū ꝙ ceteri iudei p̄ter ele
ctos ſunt excecati. Dico ḡ queſtionem mouēs. Nun
quid ſic offenderūt vt caderēt? Qđ poteſt dupliciter
intelligi. Uno mō ſic. Nūq̄d deus ꝑmiſit eos offēdere
ſolū vt caderēt. i. ꝓpter nullā aliaz vtilitatē inde conſe
quentē: ſed ſolū volens eos cadere. Qđ quidem eſſet
contra bonitatē diuinā que tanta eſt vt auguſtinus di
cit in ench. ꝙ nūq̄ꝫ ꝑmitteret aliq̄d mali fieri niſi pro
pter bonū qđ ex malo elicit. Uñ ꝛ Job. 34. dr̄. Conte
ret multos ꝛ innumerabiles ꝛ ſtare faciet alios ꝓ eis.
Et apo. 3. dr̄. Tene qđ habes ne alter accipiat coronā 3
tuā q: ſ. deus aliquos ſic ꝑmittit cadere vt quoꝛūdā ca
ſus ſit alioꝝ ſalutis occaſio. Alio mō pōt intelligi ſic.
Nūq̄d ſic offēderūt vt caderent. i. ꝑpetuo ī caſu rema
nerēt: p̄s. Nūq̄d q̄ doꝛmit nō adijciet vt reſurgat.
Deinde cuꝫ dicit. (Abſit rc̄.) ſoluit queſtionē. Et pꝛi
mo ſm̄ pꝛimū intellectum oſtendens caſum iudeoꝛū
fuiſſe vtilem. Secūdo ſoluit queſtionē quātum ad 2ᵐ
intellectum oſtendens caſuꝫ iudeoꝛū eſſe reparabilē.
ibi. (Qꝫ ſi delictū illoꝛum rc̄.) Dicit ergo p̄mo Abſit
vt. ſ. inutiliter caderent: ſed magis illoꝛū. ſcilicet iudeo
rum delicto ſalus gentibus facta ē occaſionaliter Un 4
de ꝛ dominus dicit. Jo. 4. Salus ex iudeis ē. Qđ q̄dē
poteſt intelligi tripliciter. Primo mō. q: delictum qđ
in occaſione chꝛiſti commiſerūt eſt ſubſecuta ſalus gē
tium ꝑ redemptionē ſanguinis chꝛiſti. i. Pe. i. Nō. n.
coꝛruptibilib⁹ auro vel argēto redempti eſtis de vana
veſtra conuerſatione paterne traditiōis: ſed p̄cioſo ſā
guine agni imaculati. Secūdo mō pōt intelligi de de
licto quo doctrinam apoſtoloꝛum repulerūt. ſm̄ illud
act. i3. Uobis opoꝛtebat p̄m̄ loqui verbum dei. ſꝫ quo
niam repuliſtis illud rc̄. Tertio modo poteſt itelligi ō
hoc ꝙ ꝓpter ſuam impenitentiam ſūt in omnes gētes
diſperſi. Et ſic xp̄s ꝛ eccleſia vbiqꝫ a libꝛis iudeoꝛū te
ſtimonium habuit fidei xp̄iane. ad conuertēdos gen
tiles q̄ ſuſpicari potuiſſent ꝓphetias ō chꝛiſto quas p̄ 5
dicatores fidei inducebāt eſſe confictas niſi ꝓbareſ te
ſtimonio iudeoꝛū. vñ in p̄s. dicit. Oſtendit mihi ſuper
inimicos meos. ſ. iudeos ne occidas eos ne q̄ñ obliui
ſcanſ populi mei. diſperge illos in virtute tua. Seqſ
Ut illos emulentur. Et quia nō dicit q̄ vel quos. cum
ēt ſit duplex emulatio. ſ. idignatiōis ꝛ imitatiōis. Pōt
h̄ q̄tuoꝛ modis exponi. Uno⁰ vt itelligaſ ſic. Ut gēti
les illos. ſ. iudeos emuleſ. i. imiteſ ī cultu vni⁹ dī. Eph.
2. Eratis ī illo tp̄e ſine xp̄o alienati a ꝯuerſatiōe iſrael. ꝛ
poſtea ſubdit. Nūc āt vos q̄ aliq̄ñ eratis lōge ſcti eſtis
ꝓpe in ſanguie xp̄i. i. Ti. 2. Uos imitatoꝛes facti eſtis
eccleſiaꝝ dei q̄ ſūt ī iudea. Ul' vt gētiles emulenſ iu
deos. i. indignentur ꝯ eos pp̄ incredulitatez eoꝝ p̄s.

Uidi ꝑuaricantes ⁊ tabeſcebā: q: eloq̄a tua nō cuſto/
dierūt. Tertio mō pōt itelligi ſic. Ut iudei emulent̄.i.
imitētur gētiles quādo vtiq3 ⁊ nūc aliq̄ eoꝝ particu/
lariter cōuertūt̄ ad fidē imitantes fidē gentiū. ⁊ finali/
ter oīs iſrael ſaluus fiet cū plenitudo gētiū itrauerit: ⁊
⁊ ſic īpleat̄ qḋ dr̄ Deut.28. Ille erit in caput ⁊ tu eris ī
caudam. Quarto mō pōt exponi ſic. Ut iudei emulēt̄
gentiles.i. ꝯ eos ex īuidia turbēt̄ dū3 vidēt ad eos eoꝝ
gloriam trāſlatā3. Deut.32. Ego ꝓuocabo eos ī eo q̄ ñ
¶ Deīde cū dic̄. (Q: ſi delictū eoꝝ ⁊c̄.) ſolue (ē ppla.
qōnē q̄ uāti ad ſ̄m itellm: oſtendēs caſum iudeoꝝ eſſe
reparabilē. qḋ qdē oſtendit triplr̄. Primo ex vtilitate.
ſecūdo ex apoſtoli intentiōe. ibi. (Uobis.n. dico ⁊ c̄.)
tertio ex ꝯditione illius ppl̄i. ibi. (Q: ſi delibatio ſctā
⁊c̄.) Circa p̄m ponit talē rationē. Bonū ē potentius ad
vtilitatē3 inferendā q̄3 malū. ſed malū iudeoꝝ magnā
vtilitate3 gentibus contulit. Ergo multo maiorē con
fert mūdo eoꝝ bonū. H̄ ē ergo quod dicit. Dictu3 ē ꝙ
eorum delicto ſalus gētib' facta ē. ꝙ ꝑ ſed ſi illoꝝ.ſ.iu
deoꝝ delictū. diuitie ſūt mūdi.i. gētiliū: q2 .ſ. delictum
iudeoꝝ redundauit ī ſpūales diuitias gentiliū. de qb'
dicit̄ Iſa.33. Diuitie ſalutis ſapiētia ⁊ ſcientia. qḋ qdē
refert ad eoꝝ culpam. Et diminutio eoꝝ q̄.ſ. decre/
uerūt ab illa celſitudine glorie quā habebāt: qḋ ꝑtinet
ad penā. Dañ.3. Imminuti ſumus pluſq̄ oēs gentes:
ſumuſq3 humiles ī vniuerſa terra hodie ꝓꝑ pctā nr̄a.
3 Sūt aūt diuitie gentiū ꝑ occaſionem vt dcm̄ ē: vel di/
minutio eoꝝ.i. aliqui minimi ⁊ abiecti ex iudeis gen
tes ſpūalr̄ ditauerūt.ſ. apl̄i de qbus dr̄.i.cor.i. Infirma
mūdi elegit deus vt confundat fortia. Quāto magis
plenitudo eoꝝ.i. abūdātia eoꝝ3 ſpūalis: vel multitu/
do eoꝝ ad deū cōuerſa in diuitias gētiū redundabit.
Eccl.24. In plenitudīe ſctōꝝ detētio mea. Et ſic ſi de
ꝓꝑ vtilitatē toti' mūdi ꝑmiſit iudeos delīq̄re ⁊ diminui
mlto magis iplebit ruinas eoꝝ ꝓꝑ toti' mūdi vtilitatē.
¶ Deīde cū dicit. (Uobis.n. dico gētib' ⁊c̄.) oñdit idē
ex ſua itentione quā p̄ ꝓponit. ſecūdo eius rōne3 aſ/
ſignat. ibi. (Si.n. amiſſio ⁊c̄.) Circa p̄mū cōſiderādū
ē ꝙ cū in ſuperioribus huius epiſtole partibus locu/
tus fuit oībus fidelibus exiſtētibus rome ſiue fuerit
4 ex gentibus ſiue ex iudeis. nūc ſpecialiter ſermonem
ſuum dirigit ad gentiles cōuerſos. Dicit ḡ. Dixi ꝙ ple
nitudo eoꝝ erit diuitie. mūdi. In huius.n. ſignū dico
vobis gentibus.i. gētilibus ad fidē conuerſis. Eſa.56.
Dixi ecce ego ad gentes ⁊c̄. Hoc inquā vobis dico q̄3/
diu ego ſum gentiu3 apl̄us: quarū cura ſpecialiter mi
hi incumbit ex iniuncto offō. Gal.2. Dextras dederūt
mihi ⁊ Barnabe ſocietatis vt nos in gentes: ipſi autē
in circūciſionē.i. Ti.2. In quo poſitus ſum ego predi
cator ⁊ apoſtolus. veritatē.n. dico in xp̄o ieſu nō men
tior doctor gentiū in fide ⁊ veritate. ¶ Miniſterium
meum honorificabo: nō quidem his que ad ſecularē
honorē ꝑtinent: ſed p̄mo qdem ornādo ipſum bonis
5 moribus. 2.cor.6. In oībus exhibeamus nos ſicut dei
miniſtros ī multa patiētia. Secūdo ꝑ ſupererogatio/
nem operū ad q̄ nō tenebat̄.i.cor.9. Que ē ḡ merces
mea vt euāgeliū xp̄i p̄dicās ſine ſūptu ⁊c̄. Tertio am
pliando ſollicitudinē ad oīu3 ſalutē.2.corin.11. Preter
illa q̄ extrīſecus ſūt iſtātia mea quotidiana ſollicitudo
oīu3 eccleſiarū. Uñ ⁊ hic ſubdit. Si q̄ mō ad emulan
dū ꝓuocē carnē meā.i. iudeos: q ſūt mihi cognati ſ̄m
carnē vt ſupra.9. dictū ē. Eſa.58. Carnē tuā ne deſpex
eris. ⁊ h̄ ad emulādū bōa emulatiōe ſ̄3 illḋ.i.corin.12.
Emulamini cariſmata meliora. Et ꝑ hūc modū vt ſal
uos faciā aliquos ex illis.ſ. ex iudeis.i.corin.x'. Nō q̄/
rens qḋ mihi vtile ē: ſed qḋ multis vt ſalui fiāt. S3 cō
tra ē qḋ ipſe dic̄.2.corin.10. Nos aūt non in imenſum
gloriamur: ſ3 ſ̄3 mēſurā regule q̄ mēſus ē nobis deus
mēſurā ꝑtingēdi vſq3 ad vos. Nō aūt acceperat men/
ſurā ſui miniſterij niſi ſuꝑ gētes. Nō ḡ debebat ſe itro
mittere de iudeis. Dicūt āt qdā3 ꝙ iudei ī iudea habi/
tātes nō ꝑtinebāt ad ei' apl̄atū: ſ3 Petri Jacobi ⁊ Jo/
hānis vt dr̄ Gal.2. S3 iudei iter gētes habitantes ad
eius apl̄atū ꝑtinebāt ⁊ eoꝝ ſaluti inſiſtebat. S3 h̄ vi
det̄ cōtra itentiōē littere. Si.n. illi iudei ad eius apl̄a
tu3 ꝑtinebāt ī h̄ ꝙ eoꝝ ꝯuerſionē itēdebat nō honori
ficaſſet ſuu3 miniſteriū. Et iō dōm ē ꝙ ſic erat ſibi cō/
miſſa predicatio gētiliū vt ad eam ex neceſſitate tene
retur ſicut ipſe dicit.i.cor.9. Si ñ euāgelizauero ve mi
hi. Neceſſitas.n. icumbit. Nec tñ erat ei ꝓhibitum iu
deis p̄dicare: q̄3uis ad h̄ nō teneret̄. Et ſ̄3 h̄ eoꝝ ſalu
ti inſiſtēdo miniſteriū ſuū honorificabat. Qḋ qdē nō
faceret ſi caſu3 eoꝝ irreꝑabilē reputaret. vñ ipſu3 apl̄i
ſtudiū qḋ adhibebat ad ꝯuerſionē iudeoꝝ inducit ꝓ
ſigno ꝙ caſus iudeoꝝ ſit reparabilis.
¶ Deīde cū dic̄. (Si.n. ⁊c̄.) aſſignat rōnē ſue itētio/
nis. q2.ſ. videbat ꝙ cōuerſio iudeoꝝ ꝓueniebat ī ſalu
tē gētiu3. vñ dicit. Si.n. amiſſio eoꝝ.i. icredulitas ⁊ ī
obediētia eoꝝ ſicut dr̄ ſeruus amiſſus qñ ſub cura ⁊
obediētia dñi refugit eſſe. Je.50. Grex ꝑditus factus ē
ppl̄s meus. Si inq̄: iudeoꝝ3 amiſſio ē occaſionalr̄ re 3
cōciliatio mūdi inquātū ꝑ mortē xp̄i ſumus recōcilia
ti deo: q̄ aſſūptio niſi vita ex mortuis.i. ꝙ iudei reaſſu
mant̄ a deo ſ̄3 illḋ Zach.11. Sūpſi mihi duas virgas.
qd inq̄3 faciet talis aſſūptio niſi ꝙ gētiles reſurgere
faciat ad vitā. Gētiles.n. ſūt fideles q tepeſcēt. Mat.
24. Qm̄ abūdauit iniqtas refrigeſcet charitas. Uł ēt
q totalr̄ cadēt decepti antixp̄o iudeis ꝯuerſis ī p̄ſtinū
feruorē reſtituent̄. Et ēt ſicut iudeis cadētibus genti
les poſt inimicitias ſūt recōciliati: ita poſt cōuerſionē
iudeoꝝ iminēte iā fine mūdi erit reſurrectio gñalis ꝑ
quā homines ex mortuis ad vitam imortalē redibūt.
¶ Deīde cū dic̄. (Q: ſi delibatio ⁊c̄.) oñdit idē ex cō 4
ditiōe ipſius gētis iudeoꝝ. Et h̄ qdē duplr̄. Prio ex ꝑ
te aploꝝ cū dic̄. (Q: ſi d̄libatio ſcā ē ⁊ maſſa.) Dr̄ āt d̄
libatio id qḋ ex maſſa paſte ſumit̄ q̄ſi ad ꝓbandum.
Sūt āt apl̄i ex gēte iudeoꝝ aſſūpti a deo: ſic delibatio
ex maſſa. Et iō ſi apl̄i ſūt ſcī: ꝯſequēs ē ꝙ gēs iudeoꝝ
ſit ſcā.i.Pe.2. (Gēs ſcā ppl̄s acq̄ſitiōis ⁊c̄.) Scḋo ꝓ/
bat idē ex ꝑte pr̄iarcharu q cōparat̄ ad iudeos ſic ra/
dix ad ramos. vñ ⁊ Yſa.xi. dr̄ Egrediet̄ v̄ga de radice
yeſſe: ſi ḡ pr̄iarche q ſūt radix ſūt ſcti ⁊ iudei q ex eis
ꝓceſſerūt ſic rami ſūt ſcti. Oſee.14. Erūpet radix ei' vt
libani ibūt rami ⁊c. ¶ S3 ꝯ ē qḋ dr̄ Ezech.18. Uir ſi
fuerit iuſt' vita viuet. Sic ḡ ñ ſeq̄t ꝙ ſi radix ē ſcā ⁊ ra 5
mi. Ibidē ēt ſubdit̄ ꝙ ſi fili' vidēs pctā p̄ris ſui timue/
rit ⁊ nō fecerit ſil'e: nō morietur: ſ3 vita viuet. vñ ēt videt̄
ñ ſeq̄ ꝙ ſi d̄libatio ſctā ē ꝙ ⁊ maſſa. ¶ S3 dōz ꝙ apl̄s
h̄ nō loq̄t̄ d̄ actuali ſanctitate. Nō.n. itēdit oñdere iu/
deos icredulos eē ſctōs: ſ3 d̄ ſanctitate potētiali. Nihil
.n. ꝓhibet eos reparari in ſanctitate quoꝝ p̄res ⁊ quo
rū filij ſūt ſcti. Uel pōt dici ꝙ illi ſunt ſpēaliter rami
pr̄iarcharū q eos imitantur ſ̄m illud Job.8. Si filij
eſtis abrahe opera abrahe facite. Lectio.III.

Quod ſi aliq̄ ex ramis fracti ſūt: tu āt cū oleaſter eēs iſert' es ī il
lis ⁊ ſoci' radicis ⁊ pinguedis olive fact' es: noli gl'iari aduerſ'
ramos. Qr ſi gl'iaris ñ tu radicē portas ſ3 ra
dix te: dicis ḡ. Fracti ſūt rāi vt ego iſerar: bñ

c pp incredulitatē fracti ſūt. Tu aūt fide ſtas. noli altū ſapere ſed time. Si.n. deus natura libus ramis non pepercit: ne forte nec tibi parcat. Uide ergo bonitatē ⁊ ſeueritatem dei. Jn eos qdē q ceciderūt ſeueritatē: in te aūt bōitatē dei ſi pmāſeris i bonitatē. Alio qn ⁊ tu excideris. Sed ⁊ illi ſi n̄ pmāſerint incredulitate inſerenť. Potens ē eni deus iterū iſerere illos. Nā ⁊ ſi tu ex naturali ex
ciſus es oleaſtro. ⁊ cōtra naturā iſertus es
a in bonaz oliuam: quāto magis his qui ſm naturam inſerentur ſue oliue.

¶ Poſtq̄ aplus oſſdit caſuz iudeoꝝ fuiſſe vtilē ⁊ reparabilē. hic excludit gloriationez gentiliū ꝯ iudeos. Et circa hoc duo facit. Primo oſtendit gētibus cōuerſis non eſſe gloriādū cōtra iudeos. Secūdo reſpōdet obiectiōi gētiliuz. ibi.(Dicis ergo fracti ſūt ⁊c̄.) Circa pmū duo facit. p̄ pħibet gentiles ꝯ iudeos gloriari. ſecūdo rationē prohibitionis aſſignat. ibi.(Q: ſi glorias ⁊c̄.) Uidebať āt ex duabus partibus, imminere gētilibus gloriādi occaſio ꝯ iudeos. Primo qdē ex defectu iudeoꝝ dicēs. Dictū ē q̄ ſi radix eſt ſancta ⁊ rami. Sed ſi aliq ex ramis.i. ex iudeis nō oēs: tn̄ ſūt fracti.i.
b diuiſi a fide patruz q comparanť radici. noli. ſ. gloriari Job.15. Ramos eius arefecit flāma. ſap̄ .4. Cōfringenť rami incōſumpti. Secūdo videbať eis imminere mā gloriandi ex parte pmotionis eoꝝ. Promotio autem alicui tāto magis cōſueuit eū ex extollere in vanā gloriā: quāto ex viliori ſtatu eleuať ꝫ illud puer. 30. Propter tria moueť terra ⁊ quartū non poterit ſuſtinere: p ſeruū cū regnauerit ⁊c̄. Et iō pmittit obiectū ſtatū ī q aſſūpti erāt dicēs. Tu aūt gētilis, cū i ſtatu gētilitatis oleaſter eſſes.i. arbor infructuoſa. Jere.17. Erit q̄ſi mirice in deſerto Mat.7. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur ⁊c̄.

¶ Deīde ponit eorū promotionem. Et primo quidez
4 quantū ad hoc q̄ ſūt aſſumpti in dignitatē illius gentis. vñ dicit.(Jnſertus es in illis).i. loco illoꝝ. Job.4. Cōteret multos ⁊ innumerabiles ⁊ ſtare faciet alios p eis. Secūdo p hꝫ q̄ ſunt conſociati patriarchis quos ſupra radici cōparauerat. vñ dicit.(Et ſocius radicis fact⁹ es).i. ꝯſociatus es patriarchis ⁊ pphetis. Mat.8 Multi venient ab oriēte ⁊ occidēte ⁊ recumbent cū Abraā Jſaac ⁊ Jacob in regno celoꝝ. Tertio p cōparationē ad gliā apoſtoloꝝ cū dic̄.(Et ſocius piguedinis oliue factus es.) Oliua qdē dr̄ ipa gēs iudeoꝝ ppter vles fructus ſpūales quos attulit. Jere.11. Oliuā vberē pulchram fructiferā ſpecioſaz vocauit deus nom̄ tuuz ps. Ego aūt ſicut oliua fructifera i domo dei. Sic aūt huius oliue radix ſūt patriarche ⁊ pphete. ita piguedo huius oliue ē abūdātia grē ſpiritusſancti. quā p oībus apoſtoli habuerūt vt gloſa dic̄. Uñ iudicū. 9. Oli
5 ua dixiſſe induciť. Nūqd poſſūz derelinquere pinguedinē meā. ps. Sic adipe a pinguedine repleať aīa mea. Sic ergo promoti ſūt gētiles ad ſocietatem illius populi ⁊ patriarcharū ⁊ apoſtoloꝝ. Eph.2. Eſtis ciues ſanctoꝝ ⁊ domeſtici dei ſupedificati ſup fūdamētū apoſtolorū ⁊ pphetaꝝ: ⁊ lꝫ has occaſiones gloriādi hr̄e videaris gentilis noli tamen gloriari aduerſus ramos.i. aduerſus iudeos 1.cor.5. Non ē bona gloriatio veſtra. Deīde cū dic̄.(Q: ſi gloriaris ⁊c̄.) Aſſigat rōnez ſue admonitionis dicēs q̄ ſi nō obſtāte hac admonitione gloriaris iſultādo iudeis ſtātibus vel exciſis hꝫ cōſide

d res ad repreſſionē glorie tue q̄ tu radicē nō portas: ſꝫ radix te.i. iudea nō accipit a gentilitate ſalutez. ſꝫ potius econuerſo. Jo.4. Salus ex iudeis eſt. Uñ ⁊ abrae pmiſſū ē Gen̄.22. Q: i ipo bn̄dicerenť oēs cognatiōes terre.

¶ Deinde cum dicit.(Dicis ergo ⁊c̄.) Excludit obiectiōez gentiliū. Et pmo pponit obiectionem. ſecundo excludit eā ex conſideratiōe diuini iudicij. ibi.(Bene ⁊c̄.) Tertio iducit eos i diligētē ꝯſiderationē diuinoꝝ iudicioꝝ. ibi.(Uide ḡ bonitatē ⁊c̄.) Dic̄ ḡ p̄. Ergo tu gentilis q gliaris ꝯ iudeos forte dicis. Fracti ſūt rami vt ego inſerar.i. ad hꝫ deus pmiſit iudeos a fide excidere: vt ego ad fidē intrarē. Nullus aūt ſuſtinet detrimētū rei niſi pp rem p̄cioſiorē ⁊ magis dilectaz: ſic medicus pmittit iſirmitatē eē in pede vt ſanet oculuz. Sic igiť ex hꝫ ipſo videť gentilitas eē p̄cioſior ⁊ magis deo accepta q̄ iudea. Uñ Mal.1. dr̄. Nō eſt mihi volūtas
a in vobis ⁊ munus nō accipiaz de manu vr̄a. Ab ortu aūt ſolis vſq ad occaſuz magnū ē nomē meū in gentibus. Et Eſa.49. Paꝝ eſt vt ſis mihi ſeruus ad ſuſcitādas tribus Jacob. Dedi te in lucem gentium.

¶ Deinde cum dicit.(Bene ⁊c̄.) Excludit obiectionem. Et p̄ aſſignat cauſam defectus iudeorū ⁊ pmotionis gentilium dicens. Bene i hoc dicis q̄ deus permiſit frangi ramos vt tu inſereris: ſed ꝯſidera cauſam fractionis ramoꝝ ppter incredulitatem in quā fracti ſūt: q: ſ. in xp̄m credere noluerūt. Ezech.2. Increduli ⁊ ſubuerſores ſūt tecū. Jo.8. Si veritatē dico vobis q̄re nō creditis mihi: Tu aūt.ſ. gentilis ſtas in fide .i. cre
3 dendo in xp̄m in quo grām conſecutus es. 2.corin.1. Nā fide ſtatis. 1.corin.15. Notum facio vobis euangelium ī quo ſtatis per qđ ⁊ ſaluamini. Secūdo inducit admonitionē dicēs.(Noli altū ſapere).i. noli de te vltra teipſuz p̄ſumere. īfra.12. Nō alta ſapientes: ſed humilibus cōſentientes. ps. Dn̄e nō ē exaltatū cor meuz neq elati ſunt oculi mei. Sed time ne.ſ. etiā tu frangaris p icredulitatē qđ pertinent ad timorē caſtum prouer.28. Beatus homo q ſemp eſt pauidus. q vero mētis ē dure corruet i malū. Eccl.1. timor dn̄i expellit pec
4 catū. Secūdo aſſignat rationē ſue admonitiōis dicēs. Si.n. nālibus ramis.i. iudeis q ex nāli origine ex patriarchis deſcēderūt non pepercit deus quin eos frāgi pmitteret time ne forte nec tibi parcat qn.ſ. te pmittat p icredulitatē excidere puer.6. Zelus ⁊ furor viri n̄ parcet i die vindicte. Jere.13. Nō parcā neq miſerebor: vt n̄ diſpergā eos. Jn hꝫ ergo ꝯſiſtit ſolutio apl̄i q̄ cū aliqs videt ſe gratiā adeptū alio cadēte nō dꝫ extolli contra cadentē: ſed magis timere ſibijpſi: q: ipſa ſupbia ē cauſa precipitij: ⁊ timor eſt cauſa cuſtodie ⁊ cautele.

¶ Deinde cū dic̄.(Uide ḡ bonitatē ⁊ ſeueritatē ⁊c̄.) Jnducit eos i diligētē cōſiderationē diuinoꝝ iudiciorū: ⁊ p̄ iducit eos ad cōſiderandum. ſecūdo iſtruit eos q̄ſi p ſe cōſiderare n̄ valētes. ibi.(Nolo.n. vos ignora
5 re ſres ⁊c̄.) Tertio q̄ſi nec ipe pfecte ſufficeret ad iſtorū iueſtigationē exclamat admirādo diuinā ſapiētiam ibi.(O altitudo diuitiaꝝ ⁊c̄.) Circa p̄m tria facit. Primo oſñdit qđ ꝯſiderari oporteat dicēs.(Uide ḡ).i. diligēter ꝯſidera bonitatē dei miſerētis. ps. Quā bonus iſrael deus his q recto ſūt corde. ſ̄.2. An diuitias bōitatis eius cōtēnis. ⁊ ſeueritatē ipſius puniētis. ps. Deus vltionū dn̄s.i. deus emulator ⁊ vlciſcens dn̄s. Prīa.n. ꝯſideratio tribuit ſpē. ſecūda timorē vt viteť deſpatio ⁊ p̄ſūptio. Secūdo oſtēdit i qb⁹ vtrūq dictoꝝ ſit cōſiderādū quātū ad p̄terita dicens.(Jn eos qdē).ſ. iudeos q ceciderūt. Tren̄.2. Precipitauit dn̄s nec pepcit oīa ſpecioſa. Jacob dſtruxit. Jn te āt.ſ. gētilē q īſertus es bōitatē. ps. Bōitatē feciſti cū ſeruo tuo dn̄e. Tertio
oſtendit

oſtendit quo tenoꝛe poſſint in ꝓdictis hec cõſiderari: b
q: non imobiliter ſicut qȝ põt mutari in futuꝝ. Et ꝑ
mo oñdit q̄ſtum ad gentiles dicẽs. In te dico vide bo
nitatem dei operantẽ: eo tñ tenoꝛe ſi ꝑmãſeris in boni
tate. Jo.15. Manete in dilectione mea: alioqn ſi tu nõ
dederis opam ad ꝑmanendũ ꝑ timoꝛẽ ⁊ humilitatẽ ⁊
tu excideris Mat.3. Oĩs arboꝛ que non facit fructum
bonũ excidet. Scdõ oſtendit idem q̄ſtum ad iudeos:
⁊ ꝑmo ꝓponit qȝ intendit dicens. Sed ⁊ illi. ſ. iudei ſi
non ꝑmanſerint i incredulitate inſerent. i. in ſuũ ſtatũ
reſtituent. Je.3. Foꝛnicata es cũ amatoꝛib' multis: tñ re
uertere ad me dicit dñs. Scdõ ꝓbat qȝ dixerat: ⁊ ꝑi
mo ex diuina potentia dicens. Potens eſt. n. dñs deus
iterũ inſerere illos: ⁊ ideo non eſt de eoꝝ ſalute deſpe
2 randũ. Eſa.59. Ecce non eſt abbreuiata manus dñi: vt
ſaluare non poſſit. Scdõ ꝓbat idem ꝑ locuȝ a minoꝛi
dicens. Nã ſi tu gentilis exciſus es ex nãli oleaſtro. i.
ex gentilitate que nãliter erat infructuoſa: non qdem
ꝓut dñs fecit naturam: ſed ſm qȝ coꝛrupta eſt ꝑ pctm̃
ſap.12. Iniqua eſt ratio eoꝛuȝ: ⁊ naturalis malicia ipſo
rum. Eph.2. Eramus natura filiȷ̃ ire. Et inſertus i bo
nam oliuã ideſt in fide iudeoꝛum contra nãm. i. cõtra
cõmunem curſum nature. Nõ. n. conſueuit ramus ar
boꝛis male inſeri in bonam arboꝛẽ: ſed potius ecõuer
ſo. Id aũt qȝ deus facit non eſt contra nãm: ſed eſt ſim
pliciter naturale. Dicimus. n. eſſe naturale: quod fit ab
agente cui naturaliter ſubditur paciens: q̄uis ẽt non
3 ſit ſm ꝓpꝛiam nãm patientis: ſicut. n. fluxus ⁊ reflu
xus maris eſt naturalis ꝓpter hoc qȝ cauſat ex mo
tu lune cui naturaliter ſubditur aqua: q̄uis nõ ſit na
turalis ſȝ foꝛmã aque: ita ẽt cũ oĩs creatura ſit nãliter
deo ſubiecta quicqd deus facit in creatura eſt ſimplici
ter naturale: lȝ foꝛte non ſit naturale: ſm ꝓpꝛiaȝ ⁊ par
ticularem nãm rei in qua fit: puta cũ cecus illuminat
⁊ moꝛtuus reſuſcitatur: ſi nunquã hoc factum eſt ꝯ nãȝ:
q̄to magis hi qui ſunt ſm naturam: ideſt qui naturali
oꝛigine pertinent ad gentem iudeoꝛum inſeruntur ſue
oliue: ideſt reducentur ad dignitatem gẽtis ſue. Mal.
vltimo. Conuertet coꝛda patruȝ ad filios ⁊ coꝛda filio
rum ad patres eoꝛum. Lectio. IIII.

4 Olo eniȝ vos ignoꝛare fratres
myſteriũ hoc vt non ſitis vobiſ
ipſis ſapiẽtes: q: cecitas ex ꝑte
contingit in iſrael donec pleni
pſal. 48. tudo gẽtiũ itraret: ⁊ ſic oĩs iſrael ſaluus fie
ret: ſicut ſcriptũ ẽ. † Veniet ex ſyon q eripiat
⁊ auertat ipietatẽ a Jacob. Et hoc illiȝ a me
teſtm̃ cũ abſtulero pctã eoꝝ. Scdm̃ euange
liũ qdem inimici ꝓpter vos ſm electioneȝ
aũt chariſſimi ꝓpter pr̃es. Sine penitẽtia. n.
ſunt dona ⁊ vocatio dei. Sicut enim aliqñ
5 ⁊ vos non credidiſtis deo: nunc aũt miſeri
coꝛdiam cõſecuti eſtis ꝓpter incredulitateȝ
illoꝝ: ita ⁊ iſti nunc non crediderũt in v̄ram
miſericoꝛdiã: vt ⁊ ipſi miſericoꝛdiã ꝯſequã
tur. † Concluſit enim deus omnia in incre
q. d. 46. q. 2. ar. 1. dulitate: vt omnium miſereatur.

¶ Poſtq̄ apl's induxit gentiles in cognitionẽ diuino
rum iudicioꝝ: in qbus diuina bonitas ⁊ ſeueritas ma
nifeſtat: hic quaſi eis adhuc non ſufficientibus ꝯſide
rare ꝓdicta exponit qd ſibi circa hec videat: ⁊ ꝑmo ꝓ
ponit factũ. Scdõ ꝓbat ibi. (Sicut ſcriptũ ẽ ⁊c̃.) Ter
tio rõnem aſſignat ibi. (Si. n. ⁊c̃.) ¶ Circa ꝑmũ tria
facit. Primo ꝓponit ſuã intentionẽ dicens. Idõ induxi
vos ad ꝯſiderãdũ bonitatem ⁊ ſeueritatẽ dei. Nolo. n.
o fratres ignoꝛare vos myſterium hoc: non. n. oĩa my
ſteria capere poteſtis: hoc eſt. n. ꝑfectoꝝ qbus dñs dic
Luc.8. Vobis datũ eſt noſce myſteriũ regni dei. Sap.
6. Nõ abſcondã a vobis ſacra dei: ſed ignoꝛantia hui'
myſteriȷ̃ eẽt nobis dãnoſa. ꝑme coꝛ.14. Si qs ignoꝛat
ignoꝛabit. Scdõ aſſignat ſue intentiõis rõnem: vt nõ
ſitis vobiſmetipſis ſapientes. i. non de ſenſu v̄ro preſu
matis: ⁊ ex veſtro ſenſu alios cõdemnãtes: vos eis pꝛe
feratis. infra.12. Nolite eſſe pꝛudentes apud voſmetip
ſos Yſa.5. Ve q ſapientes eſtis in oculis veſtris: ⁊ co
ram vobiſmetipſis pꝛudentes. Tertio ꝓponit qȝ intẽ
dit. Primo qdem q̄ſtum ad caſum ꝑticularẽ iudeoꝝ
cũ dicit. Q: cecitas ꝯtingit in iſrael nõ vliter: ſed ex ali
qua ꝑte: vt ſupꝛa oſtenſum eſt. Yſa.6. Exceca coꝛ ppli
huius. Scdõ ponit terminũ huius cecitatis dicens.
Donec ĩtraret ad fidẽ plenitudo gentiũ. i. nõ ſolũ ali Dõec intra uerit pleni tudo
qui ꝑticulr̃ ex gentibus: ſicut tũc ꝯuertabant: ſed vel
ꝓ toto vel ꝑ maioꝛi ꝑte in oĩbus gẽtibus eccleſia fun
data. ꝓs. Dñi eſt terra ⁊ plenitudo eius dicunt aũt gẽ
tiles ad fidẽ ꝯuerſi intrare q̄ſi ex exterioꝛibus: ⁊ viſibi
libus rebus q̄ venerabant in ſpũali: ⁊ volũtate diuina.
ꝓs. Introite in ꝯſpectu eius in exultatiõe. Et eſt notã quõ i telli gat.
dũ qȝ hoc aduerbiũ donec põt deſignare cãm exceca
tionis iudeoꝝ. Propter hoc. n. ꝑmiſit deus excecari:
vt plenitudo gentiũ intraret: ſic pȝ ex ſupꝛadictis. Põt
ẽt deſignare terminũ: q: vſqȝ tũc cecitas iudeoꝝ du
rabit quouſqȝ plenitudo gẽtiũ ad fidẽ itrabit. Et huic
ꝯcoꝛdat qȝ infra ſubdit de futuro remedio iudeoꝝ cũ
dicit. Et ſic. ſ. cũ plenitudo gẽtiũ itrauerit oĩs iſrael ſal
uus fiet nõ ꝑticulr̃: ſicut mõ: ſȝ vlr̃ oẽs. Oſee.1. Saluabo
eos i dño deo ſuo. Mic. vlti. Reuertet ⁊ miſerebit nr̃i.
¶ Deinde cũ dicit. (Sicut ſcriptũ eſt ⁊c̃.) Probat qȝ
dixerat de futuro ſalute iudeoꝝ. Et ꝑmo ꝓbat hoc ꝑ
auctoꝛitatẽ. Scdõ ꝑ rõnem ibi. (Scdm̃ euangeliũ me
um ⁊c̃.) Dicit ergo ꝑmo. Dico qȝ oĩs iſrael ſaluus fiet:
ſicut ſcriptũ eſt. Yſa.56. vbi lr̃a nr̃a ſic hȝ. Veniet ex ſy
on redẽptoꝛ ⁊ eis q redeũt ad Jacob: hoc fed' meũ cũ
eis dicit dñs. Sed apl's hoc inducit ſm lr̃am. 70. ⁊ tã
git tria v̄ba hic poſita. Primo ſaluatoꝛis aduẽtũ cũ di 4
cit. Veniet deus. ſ. hũanatus ad ſaluandũ nos ex ſyon
. i. ex pplo iudeoꝝ q ſignificat ꝑ ſyon q̄ erat arx hieru
ſalem q̄ eſt metropolis iudee. Vnde dr̃ Zach.9. exulta
ſatis filia ſyon iubila filia hieruſalẽ ecce rex tuus venit
tibi ⁊c̃. Jo.4. Salus ex iudeis eſt. Vel dicit ex ſyon eũ
venire: nõ q: ſit ibi natus: ſed q: inde doctrina eius exi
uit in vniuerſum mũduȝ ꝑ hoc qȝ apl'i i cenaculo ſyon
ſpũm ſcm̃ receperunt. Yſa.2. De ſyon exibit lex. Scdõ po
nit ſalutẽ ꝑ xꝑm iudeis oblatam dicẽs. Qui eripiat ⁊
auertat ipietatẽ a Jac. Et põt ereptio referri ad libera
tionẽ a pena. ꝓs. Eripiet aiam meã de moꝛte. Q: vo di
cit auertet ipietatẽ a Jac. põt referri ad liberationem a 5
culpa. ꝓs. Auertet dñs captiuitatẽ plebi ſue. Vel verũ
qȝ refert ad liberationeȝ a culpa: ſed dicit q eripiat ꝓꝑ
paucos q nũc difficulter q̄ſi cũ q̄dã violẽtia ꝯuertunt.
Amos.3. Quõ ſi eruat paſtoꝛ de oꝛe leonis duo crura
aut extremũ auricule ſic eruent filiȷ̃ iſrael. Dicit aũt auer
tet ipietatẽ a Jac. ad oñdendũ facilitatẽ ꝯuerſionis iu
deoꝝ in fine mũdi. Mic. vlt. Quis deus ſiĉ tui q au
fers iniq̄tatẽ: ⁊ trãſfers pctm̃ reliq̄aꝝ hr̃ditatis tue: ⁊
hoc teſtimoniũ. ſ. nouũ erit illis a me cũ abſtulero pctã
eoꝝ. Vetus. n. teſtm̃ pctã nõ auferebat: q: vt dr̃ Heb.
10. Impoſſe eſt ſanguine thauroꝝ ⁊ hircoꝝ auferri pctã.
⁊ idõ ꝓꝑ ipſectiõeȝ veteris teſti ꝓmittit eis nouũ teſtm̃

c Jere.31. Feriã domui iſrael ⁊ domui iuda fedus nouū.
Qḋ qḋē hēbit efficaciā ad remiſſionē pc̄ti ꝑ ſanguinē
xp̄i. Mat.26. Hic ſanguis meus noui teſti q ꝓ multis
effundet̃ in remiſſionē pctõꝝ. Mic. vltimo. Deponet
iniqtates nr̄as ⁊ ꝓijciet ī ꝓfundū maris oīa pcā nr̄a.
¶ Deinde cū dicit. (Scd̄m euangeliū meū ⁊c̄.) Pro
bat ꝓpoſitū ꝑ rōnē. Et p̄mo inducit ꝓbationē. Scd̄o
remouet obiectionē ibi. (Sine penitētia.n.⁊c̄.) Dic̄ er
go p̄mo ꝙ eoꝝ pctā auferant̃ ⁊ ꝙ poſtq̃ꝫ pctā hn̄t: ma
nifeſtū eſt ꝙ ſunt inimici xp̄i. Scd̄m euāgeliū qḋē ini
mici.i. q̃ꝫtum ad doctrinā euāgelij ꝑtinet quā īpugnāt
ꝓp vos.i. ad vtilitatē veſtri cedit: vt ſupra dictū ē. Uñ
dr̄ Luc.19. Uerūtñ inimicos meos illos q noluerūt me
regnare ſup ſe adducite huc ⁊ interficite añ me. Jo.15.
2 Nūc aūt ⁊ viderūt ⁊ oderūt ⁊ me ⁊ patrē meū. Uel ſꝫ
euangeliū dicit: qꝛ eoꝝ inimicitia ad vtilitatē euāgelij
ꝑtinet cuius p̄dicatio occaſione talis inimicitie vbiqꝫ
diffundit̃. Col.1. Jn v̄bo veritatis euangelij qḋ ꝑuenit
ad vos: ſicut ⁊ in vniuerſo mūdo eſt fructificat ⁊ cre
ſcit. Sed ſunt chariſſimi deo ꝓp p̄res: ⁊ hoc ſm̄ electō
nem: qꝛ.ſ. ob grām patrū: eoꝝ ſemen elegit Deu.4. Di
lexit p̄res tuos ⁊ elegit ſemen eoꝝ poſt eos. Qḋ nō ſic
eſt intelligendū quaſi merita p̄ſtita p̄ribus fuerint
cā eterne electionis filioꝝ.ſ. qꝛ deus ab eterno elegit
gratis ⁊ p̄res ⁊ filios: hoc tñ ordine: vt filij ꝓp p̄res cō
ſequerent̃ ſalutē: nō quaſi merita p̄rum ſufficerent ad
filioꝝ ſalutē: ſed ꝑ q̃ꝫdam abūdantiā diuine grē ⁊ mi
ſericordie: hoc dicit: q̄ in tantū patribus eſt exhibita vt
3 ꝓp ꝓmiſſiones eis factas ēt filij ſaluarent̃. Uel intelli
gendū eſt ſm̄ electionē.i. q̃ꝫtū ad electos ex illo ꝑp̄lo
ſicut ſupra dictū eſt electio ꝯſecuta eſt. Si aūt ſūt dño
chariſſimi rōnabile eſt ꝙ a deo ſaluent̃ ſm̄ illud Yſa.
64. Oculus non vidit deus abſqꝫ te q̄ p̄paraſti ⁊c̄.
¶ Deinde cū dicit. (Sine penitentia.n. ſunt ⁊c̄.) Ex
cludit obuiationē. Poſſet.n. aliq̄s obuiando dicere ꝙ
iudei ⁊ ſi olim fuerint chariſſimi ꝓp patres: tñ inimici
tia quā ꝯ euāgeliū exercēt ꝓhibet ne in futuꝝ ſaluen
tur: ſed hoc ap̄ls falſum eſſe aſſerit dicens. Sine peni
tentia.n. ſunt.ſ. dona ⁊ vocatio dei.q.d. ꝙ deus alius
aliq̄bus donet vel aliquos vocet hoc eſt ſine peniten
tia: qꝛ de hoc deū nō penitet ſm̄ illud.1.re.15. Triūpha
4 tor in iſrael nō parcet nec penitudine flectet̃. p̄s. Jura
uit dñs ⁊ nō penitebit eū. ¶ Sed vr̄ falſum. Dicit.n.
dñs Gen̄.6. Penitet me feciſſe hoīem. Et Jer.18. Loq̄r
de gente ⁊ de regno vt edificē ⁊ plantē illud. Si fecerit
malū in oculis meis penitentiā agā ſup bonū qḋ locu
tus ſum vt facerē ei. ¶ Sed dōm eſt ꝙ ſicut dñs ira
ſci dr̄ nō ꝓp hoc ꝙ in eo ſit cōmotio ire: ſed qꝛ ad mo
dū irati ſe hꝫ q̃ꝫtum ad punitionis effectū: ita q̄nqꝫ pe
nitere dr̄ non q̄ſi in eo ſit penitentie cōmutatio: ſed qꝛ
ad modū penitētis ſe hꝫ dū mutat qḋ fecerat. ¶ Sed
adhuc vr̄ ſm̄ hoc ꝙ dona ⁊ vocatio nō ſint ſine peni
5 tentia: qꝛ dona diuinitus ꝯceſſa frequēter amittunt̃ ſꝫ
illud Mat.25. Tollite itaqꝫ ab eo talētū ⁊ date ei q hꝫ
decē talenta. Uocatio.n. dei ēt q̄nqꝫ mutari vr̄ cū ſcri
ptū ſit Mat.22. Multi ſunt vocati pauci vero electi.
¶ Sed dōm eſt ꝙ donū hic accipit̃ ꝓ ꝓmiſſiõe q̄ fit
ſm̄ dei p̄ſciam vel p̄deſtinationē: vocatio aūt hic acci
pit̃ ꝓ electione: qꝛ ꝓp certitudinē vtriuſqꝫ qḋ deus ꝓ
mittit iā quodāmō dat̃ ⁊ quos eligit iam quodāmō vo
cat. Et tñ ipm̄ tp̄ale dei donū ⁊ tp̄alis vocatio nō irri
tat̃ ꝑ mutatione quaſi penitētis: ſed ꝑ mutationē hoīs
q grām dei abijcit ſm̄ illud Heb.12. Cōtēplātes ne q̄s
deſit grē dei. Poteſt ēt qḋ h̄ dr̄ alr̄ intelligi vt dicamus
ꝙ dona dei q̄ dant̃ in baptiſmo: ⁊ vocatio qua baptiza
tus vocat̃ ad grām ſunt ſine penitentia hoīs baptiza

ti: qḋ qḋem hic inducit̃ ne aliq̄s deſperet de futura iu d
deoꝝ ſalute ꝓp hoc ꝙ nō videnť de pctō ſuo penitere.
¶ Sed ꝯ h̄ qḋ dr̄ eſt qḋ Pet. dicit Act.2. Penitenti
am agite ⁊ baptizet̃ vnuſqſqꝫ vr̄m. Sed dōm eſt ꝙ
duplex eſt penitētia: interior ⁊ exterior. Jnterior qḋēꝫ
ꝯſiſtit in ꝯtritione cordis: qua q̄s dolet de pctīs p̄teri
tis ⁊ talis penitētia req̄rit̃ a baptizato: qꝛ vt Aug. dic̄
in lib. de penitētia. Nemo ſue voluntatis arbiter ꝯſtitu
tus pōt nouā vitā inchoare niſi peniteat eū veteris vi
te: alioq̄n fictus ad baptiſmū accedit. Exterior v̄o peni
tentia ꝯſiſtit in exteriori ſatiſfactione q̄ a baptizato nō
req̄rit̃: qꝛ ꝑ grām baptiſmalē liberat̃ hō nō ſolū a cul
pa: ſed ēt a tota pena ꝑ virtutē paſſiōis xp̄i: q ꝓ pctīs
oīuꝫ ſatiſfecit ſicut. ſ̄. 6. dictū eſt. Quicūqꝫ baptizati ſu 2
mus in xp̄o ieſu in morte ipſi᷑ baptizati ſumus. Uñ dr̄
Tit.3. Per lauacrū regñationis ⁊ renouationis ſp̄us
ſcti quē effudit in nos abūde. ¶ Sed cū claues eccl̄ie
⁊ oīa alia ſacr̄a in v̄tute paſſiōis xp̄i operent̃: vr̄ ꝙ pa
ri rōne oīa alia ſacr̄a liberēt hoīem a culpa ⁊ a tota pe
na. Sed dōm eſt ꝙ paſſio xp̄i opat̃ in baptiſmo ꝑ mo
dū cuiuſdā gñationis q̄ req̄rit vt hō totalr̄ p̄oris vite mo
riat̃: ad hoc vt nouā vitā accipiat. Et iō tollit̃ in baptiſ
mo totus reatus pene: q ꝑtinet ad vetuſtatē p̄oris vite.
Sed in aliꝫs ſacr̄is opat̃ v̄tus paſſionis xp̄i ꝑ modū ſa
nationis vt in penitētia. Sanatio aūt nō req̄rit vt ſta 3
tim oīs infirmitatis reliq̄e auferant̃. Et eadē rō eſt in
aliꝫs ſacr̄is. ¶ Sed cū ꝯfeſſio pctõꝝ ꝑtineat ad exterio
rē penitētiā: q̄ri pōt vtrū a baptizato ꝯfeſſio pctõꝝ req
rat̃: vr̄ ꝙ ſic. Dr̄.n. Mat.3. ꝙ baptizabant̃ hoīes a Jo.
ꝯfitentes pctā ſua. Sed dōm eſt ꝙ baptiſmus Jo. erat
baptiſmus penitentie: qꝛ.ſ. accipiēdo illū baptiſmum
quodāmō ſe ꝓfitebant̃ penitentiā accepturos de pctō
ſuo: ⁊ iō ꝯueniēs erat vt ꝯfiterent̃: vt ſꝫ modū pc̄ti eis
penitētia ſtatueret̃: ſed baptiſmus xp̄i ē baptiſm᷑ oīum
pctõꝝ: ita ꝙ nō reſtat baptizato aliq̄ ſatiſfactio ꝓ pctīs
p̄teritis: ꝓp qḋ nulla eſt ꝯfeſſionis vocalis nec̄citas: ad
hoc.n. nec̄ia eſt ꝯfeſſio ī ſacr̄o penitētie: vt ſacerdos ꝑ
p̄tātem clauiū ꝯueniēter penitentem ſoluat vel liget.
¶ Deinde cū dicit. (Sicut.n. aliq̄n ⁊c̄.) Aſſignat rō
nem future ſalutis iudeoꝝ poſt eoꝝ incredulitatē. Et 4
p̄mo ponit ſilitudinē inter vtriuſqꝫ ꝑp̄li ſalutē. Scd̄o
huius ſilitudinis cām oñdit ibi. (Cōcluſit.n. de᷑ ⁊c̄.)
Dicit ergo p̄mo. Jta dico ꝙ oīs iſrael ſaluus fiet q̃ꝫuis
nunc ſint inimici. Sicut.n. ⁊ vos gētiles aliq̄n nō cre
didiſtis deo. Eph.2. Eratis illo tp̄e ſine deo in hoc mū
do: nunc aūt miām ꝯſecuti eſtis. infra.15. Gentes autē
ſup miā honorare deū. Oſee.2. Miſerebor eius q fuit
abſqꝫ miſericordia. Et hoc ꝓp eoꝝ icredulitatē q̄.ſ. fu
it occaſio vr̄e ſalutis: vt. ſ̄. dictū ē. Jta ⁊ iſti.ſ. iudei nūc
.ſ. tp̄e grē nō crediderūt.ſ. xp̄o Jo.8. Quare nō creditꝭ
mihi? Et hoc eſt qḋ ſubdit. Jn vr̄am miſericordiā.i. in
grām xp̄i ꝑ quā miſericordiā ꝯſecuti eſtis. Tit.3. ſꝫ ſu
am miſericordiā ſaluos nos fecit. Uel nō crediderūt: 5
vt ꝑ hoc ꝑuenirent in vr̄am miſericordiā. Uel nō cre
diderūt: qḋ in vr̄am miſericordiā occaſionalr̄ ceſſit: vt
⁊ ipſi q̄nqꝫ miāꝫ ꝯſeq̄rent̃. Yſa.14. Miſerebit̃ dñs Ja.
¶ Deinde cū dicit. (Cōcluſit.n. ⁊c̄.) Aſſignat rōnem
huius ſilitudinis: qꝛ.ſ. deus voluit vt ſua miā ī oībus
locū hēret. Et hoc eſt qḋ ſubdit. Cōcluſit.n. deus.i. cō
cludi ꝑmiſit: oīa.i. oē hoīum gen᷑ tā iudeos q̃ꝫ gētiles
in icredulitate ſic in quadā cathena erroris. Sap.17.
Una cathena tenebrarꝫ oēs erāt colligati. Ut oīuꝫ mi
ſereat̃.i. vt in oī gñe hoīuꝫ ſua miā locū hēat. Sap.11.
Miſereris oīuꝫ dñe. Qḋ qḋē nō eſt extēdēdū ad oēs
hoīes ſigillatim: ſed ad oīa gña hoīuꝫ. Fit.n. hic diſtri
butio ꝑ generibus ſingulorꝫ: ⁊ nō ꝓ ſingulis generꝫ.

Jō aūt deus vult oēs ꝑ ſuā miſericordiā ſaluarī: vt ex
hoc humiliēt ⁊ ſuā ſalutē nō ſibi: ſꝫ deo aſcribāt. Oſee
13. Perditio tua iſrael tm̄ modo ex me auxiliū tuū: ſu-
pra.3. Ut oē os obſtruaē ⁊ ſubditus fiat oīs mūdꝰ dō.

Lectio. V.

4 ʒ gen. ca.12 O Altitudo diuitiarū ſapiētie ⁊ ſci
entie dei: q̄ꝫ icōprehēſibilia ſūt
iudicia eius. ⁊ inueſtigabiles vie
eius. Quis.n. cognouit ſenſum
dn̄i: aut qs cōſiliarius eius fuit: aut qs ꝑoꝛ
dedit illi ⁊ retribuetur ei. Quoniam ex ipſo
⁊ per ipſum ⁊ in ipſo ſunt oīa ipſi honoꝛ ⁊
2 gloꝛia in ſecula ſeculoꝛum amen.
Supꝛa apoſtolus conatus fuit aſſignare rōnē di-
uinoꝝ iudicioꝝ qbus tā gētes q̄ꝫ iudei poſt incredu-
litatē miſericoꝛdiā cōſequunē: nūc quaſi ad hec inue-
ſtigāda ſe inſufficiētē recognoſcēs exclamādo diuinā
excellentiā admiratur. Et pꝛimo admiratur diuinam
excellētiā. Scōo ꝓbat qd̄ dixerat ibi. (Quis.n. cogno
uit ⁊c̄.) Circa ꝑ^m duo facit. Pꝛimo admiraē excellētiaꝫ
diuine ſapiētie ſm̄ ſe cōſiderate. Scōo ꝑ cōparationeꝫ
ad nos ibi. (Quā incōpꝛehēſibilia ⁊c̄.) Excellētiā di-
uine cognitiōis admiraē. Pꝛio q̄ꝫtū ad altitudinē di
cēs. O altitudo. Ecc̄.7. Alta ꝓfunditas qs inueniet eā
Jere.17. Soliū gloꝛie altitudinis a ꝑncipio. Hec āt al
3 Alti- titudo attēdiē q̄ꝫtū ad tria. Uno qdē mō. q̄ꝫtū ad rē co
tudo gnitā: in q̄ꝫtū ſeipſuꝫ pfecte cognoſcit. Ecc.24.
dei ꝑ Ego in altiſſimis habito. Alio mō q̄ꝫtū ad modū co-
fun- gnoſcēdi: in q̄ꝫtū.ſ. ꝑ ſeipꝫ oīa cognoſcit. ps. Pꝛoſpexit
ditas de excelſo ſcō ſuo: dn̄s de celo in terrā aſpexit. Tertio
⁊ lati- q̄ꝫtū ad certitudinē cognitōis. Ecc.23. Oculi dn̄i mul
tudo to plus lucidioꝛes ſup ſolē. Scōo admiraē excellē-
attēdi- tiā diuine cognitiōis q̄ꝫtū ad eius plenitudinē cū dic̄
tur Diuitiaꝝ. Eſa.33. Diuitie ſalutis ſapiētia ⁊ ſciētia: q̄ q
q̄ꝫtuꝫ dē plenitudo attēdiē i tribus. Unoꝰ in multitudie co-
ad gnitoꝝ. q:.ſ. oīa nouit. Jo. vlt. Dn̄e tu oīa ſcis. Col.2.
tria Jn ipſo ſunt oēs theſauri ſapiētie dei abſcōditi. Alioꝰ
q̄ꝫtū ad facilitatē cognoſcēdi: q: ſtatim oīa intueē ſine
inqſitione ⁊ difficultate. Heb.4. Oīa nuda ⁊ apta ſūt
4 oculis eius. Tertio q̄ꝫtū ad copiā cognitionis: q: eam
oībus cōicat affluēter. Jac.1. Si qs veſtꝝ idiget ſapiē-
tia poſtulet a deo q dat oībus affluēter. Tertio ad
miraē diuinā excellētiā q̄ꝫtū ad pfectionē cū dicit. Sa
piētie ⁊ ſciētie dei hꝫ.n. ſapiētiam de diuinis Job.12.
Apud ipſum eſt foꝛtitudo ⁊ ſapiētia. Et ſciētiā de rebꝰ
creatis. Baruch.4. Qui ſcit vniuerſa nouit eam.
Deinde cū dicit. (Quā incōpꝛehēſibilia ⁊c̄.) Oñ-
dit excellētiā diuine ſapiētie ꝑ cōparationē ad nr̄m in
tellectū. Et ꝑmo q̄ꝫtū ad ſapiētiā: ad quā ꝑtinet iudica
re ⁊ oꝛdinare. Un̄ dicit q̄ꝫ incōpꝛehēſibilia ſunt iudi-
cia eius: q:.ſ. hō nō pōt cōpꝛehēdere rōnē diuinoꝝ iu
dicioꝝ: q: l ſapiētia dei latēt. ps. Judicia tua abiſſus
5 multa Job.11. Foꝛſitā veſtigia dei cōpꝛehēdes ⁊ oīpotē
Cōp- tē vſq ad pfectū reperies. Scōo q̄ꝫtū ad ſciētiā ꝑ quā
hēde- in rebus operaē. Un̄ ſubdit. Et ineſtigabiles.i. nō pfe-
re hō cte ab hoīe veſtigabiles vie eius.i. ꝓceſſus eius qbus
ſi pōt in creaturis opaē. Etſi.n. ipſe creature ſint hoī note: tn̄
rōnē modi qbus deus i creaturis opaē ab hoīe cōpꝛehēdi n̄
diuino- poſſunt. ps. Jn mari vie tue in aqs multis: ⁊ veſtigia
rū iu- tua nō cognoſcenē. Job.38. Per quā viā ſpgiē lux ⁊c̄.
dicio- Deinde cuꝫ dicit. (Quis.n. ⁊c̄.) Pꝛobat q dixerat
rum. ad qd̄ iducit duas auctoꝛitates: quoꝝ vna habeē. Eſa.
40. vbi ſm̄ lr̄am nr̄aꝫ ſic legiē. Quis adiuuit ſpūꝫ dn̄i
aut qs cōſiliarius eius fuit? Loco cuius hic dr̄. Quis
Tho. ſup epi. Pau.

.n. cognouit ſenſum dn̄i: aut qs cōſiliariꝰ eius fuit alia
auctoꝛitas habeē. Job.41. Quis an̄ dedit mihi: vt red
dā ei: ex loco cuiꝰ hic dr̄: aut qs ꝑoꝛ dedit ei ⁊ retribueē
ei. Jn his aūt verbis ⁊ ſequētibus apſs tria facit. Pꝛi-
mo oñdit excellētiā diuine ſapiētie ꝑ cōpatione ad itel
lectū noſtrū dicēs. Dictū eſt q icōpꝛehēſibilia ſunt iu
dicia eius ⁊ ineſtigabiles vie eius. Quis.n. cognouit
ſenſum dn̄i ꝑ quē.ſ. iudicat ⁊ opando ꝓced: t.q.d. Nul
lus: niſi eo reuelāte. ſap.9. Sēſum tuū qs ſcire poterit
niſi tu dederis ſapiētiā: ⁊ miſeris ſpūm ſcūm tuū de al-
tiſſimis. Et ꝑme coꝛ.2. Que ſunt dei nemo nouit niſi 2
ſpūs dei: nobis aūt reuelauit deus ſpūꝫ ſuū. Scōo oñ
dit excellētiā diuie ſapiētie. ſꝫ q l ſe hꝫ altitudinē: q̄ q
dē eſt altitudo q̄ eſt ſuꝑmi ꝑncipiū ad qd̄ duo ꝑtinēt.
Pꝛio q nō ſit ab alio. ſcōo alia ſunt ab eo. Et hec oñdit
ibi. (Qm̄ ex ipſo.) Q: aūt ſapiētia dei nō depēdeat ab
altioꝛi ꝑncipio oñdit dupliciter. Pꝛio qdē ꝑ hoc q nō
eſt iſtructa alicō cōſilio. Un̄ dicit. Aut qs cōſiliariꝰ eiꝰ
fuit. Quaſi diceret. Nullus. Jlle.n. cōſilio idiget q nō
plene cognoſcit qualiter ſit agēdū: qd̄ de eo nō cōpetit
Job.26. Cui dediſti ꝯſiliū. Foꝛſitā illi q nō hꝫ ſapiētiā?
Je.23. Quis affuit i ꝯſilio dn̄i. Scōo ꝑ hoc q nō ē ad
iuta alieno dono. Un̄ ſubdit. Aut qs ꝑoꝛ dedit illi ⁊ ꝑ
hoc retribueē ei: q̄ſi ꝑus dati. Quaſi.d. Nullus. Non
.n. poteſt hō dare deo niſi que a deo accepit.1. Paral. vl 3
tio. Tua ſunt oīa ⁊ que de manu tua accepimus dedi
mus tibi. Job.35. Poꝛro ſi iuſte egeris qd donabis ei:
aut quid de manu tua accipiet?
Deinde cū dicit. (Qm̄ ex ipſo ⁊c̄.) Oñdit altitudi-
nē dei q̄ꝫtū ad hoc q ab ipſo ſunt oīa. Et ꝑmo oñdit
eius cauſalitatē. Scōo eius dignitatē. ibi (Jpſi honoꝛ
⁊ gloꝛia). Tertio eius ꝑpetuitatē ibi. (Jn ſecula ſecu-
loꝝ amē). Dicit ergo ꝑmo. Recte nullus ꝑoꝛ dedit illi
q: ex ipſo ⁊ ꝑ ipſuꝫ ⁊ i ipſo ſunt oīa. Et ita nihil pōt eē
niſi ab eo acceptū. Ad deſignādū aūt dei cauſalitatem
vtiē tribus ꝑpoſitionibus q̄ ſunt. ex. ꝑ. ⁊ i. Hec aūt pꝛe 4
poſitio ex. denotat ꝑncipiū motus. Et hoc tripliciter. Ex
Pꝛimo qdē ipſum ꝑncipiū agēs vel mouēs. Alio mō xp̄o
ipſam mām. Tertio mō ipſum cōtrariū oppoſitū quo per
incipit motus. Dicimus.n. cultellū fieri ex fabꝛo ⁊ fer- xp̄ꝫ ⁊
ro ⁊ ex īfigurato. Uniuerſitas aūt creaturaꝝ nō eſt fa i xp̄o
cta ex ꝑexiſtēti mā: ſed eſt effectus dei. Et ſm̄ hoc oīa qd ⁊
creata nō dr̄ ex aliquo eſſe: ſed ſicut ex oppoſito dr̄ quō i
eſſe ex nullo: q: nihil erāt anteq̄ꝫ crearenē: vt dr̄ ſap. telli
2. Ex nihilo nati ſumus. Ex deo aūt ſunt oīa ſicut ex gaē
ꝑmo agēte.1. coꝛ.11. Oīa aūt ex deo. Notādū tn̄ q hec
ꝑpoſitio. de. eādē habitudinē deſignare vr̄. hoc tn̄ ſup
addit: q: ſemꝑ deſignat ꝯſubſtātialē. Dicimus.n. cultel
lū eſſe de ferro. nō aūt eſſe de artifice: q: igiē filius ꝓce
dit a patre: vt ei cōſubſtātialis dicimus filiū eſſe de pa
tre. Creature vero nō ꝓcedūt a deo tanq̄ꝫ ei cōſubſtan
tiales. Un̄ nō dr̄ eſſe de ipſo: ſed ſolū ex ipſo. Hec aūt
ꝑpoſitio. ꝑ. deſignat cām opationis: ſꝫ q: operatio eſt 5
mediū iter faciēs ⁊ factū dupliciter hec ꝑpoſitio. ꝑ. pōt
opationis cām deſignare. Uno mō ſm̄ q opatio exit
ab operāte: ſic aliqd dr̄ ꝑ ſe operari quod eſt ſibi cā: vt
opereē. Hoc aūt eſt vno qdē mō foꝛma: ſicut dicimus
q ignis calefacit ꝑ caloꝛē. Alio mō aliqd ſuꝑius agēs
puta ſi dicamus q hō generat ꝑ virtutē ſolis: vel poti
us dei: ſic igiē oīa dr̄ dupliciter eſſe ꝑ ipſuꝫ. Uno mō
ſicut ꝑ ꝑmū agēs cuius virtute oīa alia agūt. ꝓuer.8.
Per me reges regnāt. Alio mō in q̄ꝫtū eius ſapiētia q̄
eſt eius eſſentia eſt ꝑ quā deus oīa fecit ſm̄ illud ꝓuer.
3. Dn̄s ſapientia fundauit terrā. Alio vō mō hec ꝑpo-
ſitio ꝑ. deſignat cām opationis nō qdē ſm̄ q exit ab
opante: ſꝫ ſm̄ q termināē ad opa ſicut dicimꝰ q faber

a Beneficētie ⁊ cōionis nolite obliuiſci:talib⁹. n.hoſtīꝭs
ꝓmeret deus. Tertio hȝ hō bonū.pp:ꝗ corpis:⁊ quā
tum ad hoc dicit ib .(Ut exhibeatis).ſ.deo.corpa vr̄a
ſicut q̄dam ſpālem hoſtiā. Dicebaſ aūt aīal deo imo/
latū hoſtia:vel q: ꝓ victoria hoſtiū offerebaſ ſeu ꝓ ſe
curitate ab hoſtibus. Uel q: ad hoſtiū tabernaculi im
molabaſ. Exhibet aūt hō deo corpus ſuū vt hoſtiam
tripl̄r. Uno qdē mō qn̄ aliqs corpus ſuū exponit paſ
ſioni ⁊ morti pp deū:ſicut dr̄ d xp̄o. Eph.5. Tradidit
ſemetipm̄ oblationē ⁊ hoſtiam deo. Et apl̄s dicit de ſe
Phil.2. Si imolat ſupra ſacrificiū ⁊ obſequȝ fidei vr̄e
gaudeo. Scḋo p h̄ q hō corpus ſuū ieiunīꝭs ⁊ vigili/
is macerat ad ſeruiēdū deo:ſm̄ illud.i.Cor.9. Caſtigo
corpus meū ⁊ in ſeruitutē redigo. Tertio p hoc q hō
corpus ſuū exhibet ad opa iuſtitie ⁊ diuini cultus exe
quenda.R̄.6. Exhibete veſtra mēbra ſeruire iuſtitie in
ſctificatione. ¶ Eſt aūt ꝯſiderādū q hoſtia q̄ deo imo
labaſ quatuor hēbat. Primo nāqȝ ipſa oblatio dēbat
eſſe integra ⁊ icorrupta. Un̄ dr̄. Mal.i. Maledict⁹ do
loſus q hȝ in grege ſuo maſculū:⁊ votū faciens imo/
lat debile dn̄o. Et ppter hoc dicit viuentē:vt.ſ.hoſtia
nr̄i corpis quā deo offerrimus ſit viuēs p fidē forma/
tā charitate. Gal.2. Q: nūc viuo in carne: in fide viuo
filij dei. Et ē attēdēdū q multis hoſtia q̄ prius viua erat
occidebaſ vt imolareſ:ad oſtendendū q adhuc mors
regnabat in hoīe regnāte pctō:vt.R̄.5. Dictū eſt: ſed h̄
hoſtia ſpūalis ſemp viuit ⁊ in vita ꝓficit ſm̄ illud Jo.
3 io. Ego veni vt vitā hēant ⁊ abūdantius hēant:q: iaȝ
pctm̄ ablatū eſt p xp̄m:niſi dicamus q hoſtia corpis
nr̄i viuit qdē deo p iuſtitiā fidei:ſed mortificaſ cōcupi
ſcentīꝭs carnis. Col.3. Mortificate mēbra veſtra:q̄ ſūt
ſup terrā. Scḋo vō hoſtia deo oblata in ipſa imolatiōe
ſctificabaſ. Un̄ dr̄. Leui.22. Ois hō q acceſſerit de ſtir
pe veſtra ad ea q̄ ꝯſecrata ſunt:⁊ q̄ obtulerūt filij iſra/
el dn̄o in quo eſt imunditia:pibit corā dn̄o. Et iō ſub/
dit.(Sctām).ſ.p deuotionē:qua corpus nr̄um dei ſer
uitio mācipaſ. Leui.20. Sanctificamini ⁊ eſtote ſcī:q:
ego dn̄s deus veſter. Proprie aūt ſcītas dī p reſpectuȝ
ad deū:inq̄ntum.ſ.hō ſeruat ea q̄ ſunt iuſta quo ad de
um. Tertio q̄ntū ad ipſam ſacrificij ꝯſumptionē dice/
4 baſ ſacrificiū ſuaue ⁊ acceptū dn̄o:ſȝ illud Leui.i. Ob
lata oīa adolebit ſacerdos ſup altare in holocauſtū ⁊ i
odorē ſuauiſſimū dn̄o. Un̄ hic dicit.(Deo placentē).ſ.
p rectitudinē intētiōis.ps. Ut placeā corā deo in lumi
ne viuentiū. Quarto in ipſa ſacrificij p̄paratione appo
nebaſ ſal. Un̄ Leui.2. Quicqd obtuleris ſacrificij ſale
cōdies. Et Mar.9.dī. Ois victima ſale ſalieſ. Sal aūt
diſcretionē ſapie ſignificat. Un̄ dī col.vlti. In ſapiētia
ambulate ad eos q foris ſunt:ſermo veſter ſemp i grā
ſit ſale ꝯditus. Un̄ ⁊ hic ſeqtur.(Rōnabile obſequm
vrm).ſ.cū diſcretione corpa veſtra deo exhibeatis ho
ſtiam vel p martiriū vel p abſtinentiam: vel p qḋcūqȝ
opus iuſtitie .i.cor.14. Oia honeſte:⁊ ſm̄ ordinē fiant
in vobis. Et in ps. Honor.regis iudiciū diligit. Aliter
5 ſe hȝ hō iuſtus ad interiores actus qbus deo obſeqͥt
⁊ ad exteriores. Nā bonū hoīs ⁊ iuſtitia eius p̄ncipa
liter in interioribus actibus ꝯſiſtit: qbus.ſ.hō credit
ſpat ⁊ diligit. Un̄ dī Luc.17. Regnū dei intra vos eſt:
nō aūt p̄ncipal̄r ꝯſiſtit i exterioribus actibus:infra.14.
Nō eſt regnū dei eſca ⁊ potus. Un̄ interiores actus ſe
hn̄t p modū finis q ſm̄ ſe q̄riſ:exteriores vero act⁹ ad
quos deo corpa exhibeſ ſe hn̄t:ſicut ea q̄ ſunt ad finē:
in eo aūt qḋ q̄riſ tāq̄ finis nulla menſura adhibeſ: ſȝ
q̄nto maius fuerit tāto melius ſe hȝ. In eo aūt qḋ q̄riſ
pp finē adhibeſ menſura ſm̄ ꝓportionē ad finē:ſicut
medicus ſanitatē facit tm̄ q̄ntum pōt: medicinā aūt nō

tantum dat q̄ntum pōt:ſed q̄ntum videt expedire ad ſa b
nitatē ꝯſequendā. Et ſil̄r hō in fide in ſpe ⁊ in chari/
tate nullā menſuram dȝ adhibere:ſed q̄to plus credit
ſperat ⁊ diligit tanto melius eſt:pp qḋ dī Deu.6. Dili
ges dn̄ȝ deū tuū ⁊c̄. Sed i exterioribus actibus eſt ad
hībēda diſcretionis mēſura p cōparationē ad charita
tē. Un̄ dicit Jero. Nō ne rōnalis hō dignitatē amittit:
qui ieiunium vel vigilias prefert ſenſus integritati:vt
propter pſalmorum atqȝ officioruȝ decantationē amē
tie vel triſtitie quis notam incurrat.
¶ Deinde cū dicit.(Et nolite ꝯformari ⁊c̄.) Oſtendit
qualiter ſe dēat hō exhibere deo q̄ntum ad aīam. Et p̄
mo ꝓhibet ſeculi ꝯformitatē cū dic̄. Et nolite ꝯforma
ri huic ſeculo.i.rebus q̄ tp̄aliter tranſeunt. Nā ſeculū
pn̄s eſt q̄daȝ menſura coꝝ que tp̄aliter labuntur. Re 2
bus aūt tp̄alibus hō ꝯformaſ p affectū eis amore ihe
rendo. Oſee.19. Facti ſunt abhoīabiles: ſicut ea que di
lexerunt. Ja.i. Religio mūda ⁊ immaculata hec ē:im/
maculatum ſe cuſtodire ab hoc ſeculo. Cōformaſ etiā
huic ſeculo q vitā ſclariter viuētium imitaſ. Ephe.4.
Teſtificor in dn̄o:vt iā nō amplius ambuletis:ſicut ⁊
gentes ambulant. Scḋo mādat interiorē mētis refor/
mationem cū dicit. Sed reformamini in nouitate ſen
ſus veſtri. Senſus aūt hoīs hic dr̄ rō:ſm̄ q per eā hō
iudicat de agendis:hunc aūt ſenſuȝ homo in ſua crea
tione habuit integrū ⁊ vigentē. Un̄ dr̄ Ecc.17. Sen/
ſu impleuit corda illoꝝ ⁊ bona ⁊ mala oſtendit illis.
Sed p pctm̄ hic ſenſus eſt corruptus ⁊ quaſi inuete/ 3
ratus. Baruch.3. Inueteraſti in terra aliena. Et p cōſe
quens pulchritudinē ⁊ decorē ſuū am ſit. Tren̄.pro.
Egreſſus eſt a filia ſyon oīs decor eius. Monet ergo
apl̄s vt reformemur.i.iterato formā ⁊ decorē mētis aſ
ſumamus quē nr̄a mēs habuit:qḋ qdē fit p grāȝ ſpūſ
ſancti ad quā ꝑticipandā hō ſtudiuȝ hēre dȝ:ita.ſ.vt q
eā nōdū ꝑceperūt eā ꝑcipiāt ⁊ q illā ꝑceperūt in ea ꝓ/
ficiāt. Eph.4. Renouamini ſpū mētis vr̄e.ps. Reno/
uabiſ vt aqle iuuentus tua. Uel al̄r. Renouamini.ſ.in
exterioribus actibus in nouitate ſenſus vr̄i.i.ſȝ noui
tatē grē quā mēte ꝑcepiſtis. Tertio aſſignat rōnē am
monitionis p̄dicte cū dicit.(Ut ꝓbetis q̄ ſit voluntas
dei). ¶ Circa qḋ ꝯſiderādū eſt q ſicut hō q hȝ guſtū
infectū nō hȝ rectū iudiciū de ſaporibus:ſed ea q̄ ſunt 4
ſuauia interdū abhoīaſ.ea vō q̄ ſūt abhoīabilia appe/
tit:q aūt hȝ guſtū ſanū rectū iudiciū de ſaporibus hȝ:
ita hō q hȝ corruptū affectū q̄ſi cōformatū rebus ſclā
ribus nō hȝ rectū iudiciū de bono:ſed ille q hȝ ſanū af
fectū ſenſu eius innouato p grām rectū iudiciū hȝ de
bono. Iō ergo dixit.(Nolite ꝯformari huic ſclo:ſed re
nouamini in nouitate ſenſus veſtri:vt ꝓbetis).i.expi
mēto cognoſcatis.ps. Guſtate ⁊ videte:qm̄ ſuauis eſt
dn̄s.(Que ſit volūtas dei)qua.ſ.vult vos eſſe ſaluos.
p̄me theſ.4. Hec eſt voluntas dei ſctificatio vr̄a.(bōa)
.ſ.vult bonū honeſtū nos velle:⁊ ad hoc ſuis p̄ceptis
nos inducit. Mic.6. Indicabo tibi o hō qd ſit bonū:⁊ 5
qd deus reqrat a te.(Et bn̄placēs)inq̄ntū.ſ.bn̄ diſpoſi
to eſt delectabile id qḋ deus vult nos velle.ps. Iuſtitie
dn̄i recte letificātes corda. Et nō tm̄ vtilis ad finem ꝯ
dū:ſed ēt pfecta q̄ſi ꝯiugens nos fini. Mat.5. Eſtote
pfecti ſicut ⁊ pr̄ vr̄ celeſtis pfectus eſt. Gen̄.17. Ambu
la corā me ⁊ eſto pfectus. Talē ḡ expiunſ dei volūta/
tē illi q nō ꝯformanſ huic ſclo:ſed reformanſ in noui/
tate ſenſus ſui. Illi aūt q in vetuſtate ꝑmanēt ſclo con
formati iudicāt dei voluntatē nō eſſe bonā: ſed grauē ⁊
inutilē. Ecc.6. Quā aſpera eſt ſapia in doctis hoībus.
¶ Deinde cū dicit.(Dico.n.p grāȝ ⁊c̄.) Docet qual̄r
donis dei hō hēat vti. Et p̄mo docet hoc q̄ntū ad dōa

6 que nõ ſunt oĩbus cõia: ſicut ſunt grẽ gratis date. Se
cundo q̃ntum ad donũ charitatis qđ eſt oĩbus cõe ibi.
(Dilectio ſine ſimulatione ⁊c̃.) ¶ Circa p^m duo facit.
Primo docet i gñali quõ dẽat hõ vti gratijs gratis da
tis. Scđo exequit̃ hoc per ptes ibi. (Sicut. n. in vno
corpore ⁊c̃.) ¶ Circa p^mum tria facit. Primo excludit
ſuperfluum dicens. Moniti q̃ reformemini in nouitate
ſenſus vr̃i: qđ qdem moderate facere debetis. Dico. n.
i. mando p gr̃am ap̃is: ⁊ auctoritate ap̃lica q̃ data eſt
mihi. Gal. 2. Cũ cognouiſſent: gr̃am que data eſt mihi
inter gentes. Eph. 3. Mihi oĩum ſctõꝝ minimo data
eſt gratia hec ⁊c̃. Oĩbus q ſunt inter vos: oĩbus eſt h̃
vtile p^me cor. 7. Uolo oẽs hoĩes eſſe ſicut meipſum.
Hoc inquã mãdo. Nõ plus ſapere q̃ꝫ opꝫ ſapere. i. nul
2 lus preſumat de ſenſu aut ſapientia ſua confidens ſu/
pra ſuã mẽſurã. Ecc. 7. Nõ plus ſapias q̃ꝫ neceſſe eſt.
Pſ. Neqꝫ ambulaui in magnis neqꝫ in mirabilib^9 ſup
me. Scđo hortat̃ ad id qđ eſt mediũ dicẽs: ſed ſape ad
ſobrietatẽ. i. mando vobis: vt mẽſurate ſapiatis: ſꝫ gra
tiam vobis datã. Sobrietas. n. menſurã importat. Et
q̃uis ꝓpe dicat̃ circa potũ vini: põt tñ accipi circa q̃n/
libet mãm in qua hõ debitã menſurã obſeruat. Tit. 2.
Sobrie ⁊ iuſte ⁊ pie viuamus i hoc ſeculo. Tertio do
cet ſm qđ accipiẽda ſit menſura medij dicens. Et hoc
in quã ſicut deus vnicuiqꝫ diuiſit. i. diſtribuit mẽſurã
fidei. i. menſurã donoꝝ ſuoꝝ q̃ ordinant̃ ad fidei edifi
cationẽ. i. cor. 12. Unicuiqꝫ dat̃ mãifeſtatio ſpũs ad vti
litatẽ. Dat. n. de^9 hmõi dõa nõ eadẽ oĩbus: ſed diuerſa
diuerſis diſtribuit: ſꝫ illõ. i. cor. 12. Diuiſiões grãꝝ ſunt.
3 Nec oĩbus equalr̃ dat: ſed vnicuiqꝫ ſm certã menſurã
Ephe. 4. Unicuiqꝫ nr̃m data eſt gratia: ſm menſuraꝫ
donationis xp̃i. Et iõ ap̃ls ſobrie ſapiens ſm hãc mẽ/
ſuraꝫ dicebat. 2. cor. 12. Nõ aũt in imenſũꝫ gloriamur:
ſed ſm menſurã regule qua menſus eſt nobis de^9. So
li ãt xp̃o datus eſt ſpũs non ad menſuram: vt dr̃ Jo. 3.
Non ſolum autem alias grãs gratis dat as dat de^9 mẽ
ſurate: ſed etiam ipſam fidem que per dilectionẽ opera
tur. Unde Luc. 17. Diſcipuli xp̃o dixerũt. Domine ad
auge nobis fidem. Lectio. 11.

SIcut enim in vno corpe multa
mẽbra hẽmus non oĩa aũt mẽ/
4 bra eundẽ actum hñt: ita multi
vnũ corpus ſumus i xp̃i: ſingu
p^a. q. li aũt alter alterius mẽbra: h̃ñtes donatio
21. ar nes ſm grãm q̃ data eſt vobis differentes.
tic. 3° Siue ꝓphetiã ſm rõnem fidei. Siue mini/
6 ſteriũ in miniſtrãdo. Siue q docet in doctri
na. Qui exhortat̃ in exhortãdo. Qui tribu
it in ſimplicitate. Qui p̃eſt in ſollicitudine.
Qui miſeret̃ in hilaritate. Dilectio ſine ſi/
mulatiõe. Odiẽtes malũ: adherẽtes bono.
5 Charitate fraternitatis inuicẽ diligẽtes: ho
norẽ inuicẽ p̃uenientes. Sollicitudine non
pigri: ſpũ feruẽtes: domino ſeruiẽtes. Spe
gaudientes: in tribulatione patentes: ora/
tioni inſtantes: neceſſitatibus ſanctoꝝ com
municantes: hoſpitalitatem ſectantes.

¶ Premiſſa admonitione h̃ ap̃ls rõnẽ aſſignat: ſum/
ptã ex ſilitudine corpis myſtici ad corpus nãle. Et p̃/
mo in corpe nãli tangit tria. Primo qdem corpis vni
tatem cũ dicit. (Sicut. n. in vno corpe). Scđo mẽbro
rum pluralitatẽ cũ dicit. (Multa mẽbra hẽmus). Eſt 4
enim corpus hũanũ organicũ ex diuerſitate mẽbroꝝ
ↄſtitutũ. Tertio officioꝝ diuerſitatẽ cũ dicit. (Oĩa ãt
mẽbra nõ eũdẽ actum hñt). Fruſtra. n. eſſet membro/
rum diuerſitas niſi ad diuerſos actus ordinarentur.
¶ Deinde aptat hec tria ad corpus xp̃i myſticũ qđ eſt
eccl̃ia. Eph. i. Ipſum dedit caput ſup oẽm eccl̃iam q̃ ẽ
corpus eius. ¶ Circa qđ ẽt tria tãgit. Primo qdẽ fide
liũ quaſi mẽbroꝝ multitudineꝫ cũ dicit. (Ita multi).
Luc. 14. Hõ qdaꝫ fecit cenã magnã: ⁊ vocauit multos.
Eſa. 54. Multi filij deſerte. Quãuis. n. ſint pauci per
cõpationẽ ad ĩfructuoſã multitudinẽ: ſꝫ illõ Mat. 7.
Arta eſt via q̃ ducit ad vitã ⁊ pauci inueniũt eã: tñ ab
ſolute loquẽdo ſunt multi. Apo. 7. Poſt hec vidi tur/ 2
bã magnã quã dinumerare nemo poterat. Scđo tãgit
corpis myſtici vnitatẽ cũ dicit. (Unũ corpus ſumus). Ca/
Eph. 2. Ut recõciliet ambos in vno corpe ⁊c̃. Hui^9 aũt put
corpis myſtici ⁊ vnitas ſpũalis p quã fide ⁊ affectũ cha nr̃ ẽ
ritatis inuicẽ vnimur: ⁊ deo ſm illud Eph. 4. Unum xp̃s
corpus ⁊ vnus ſpũs. Et q: ſpũs vnitatis a xp̃o in nos
deriuat̃. ſ. 8. Si qs ſpm̃ xp̃i nõ hꝫ hic non eſt eius. Iõ
ſubdit in xp̃o q ſpm̃ ſuũ quẽ dat nobis nõ inuicẽ vnit
⁊ deo. Jo. 17. Ut ſint vnũ in nobis ſicut ⁊ nos vnũ ſu/
mus. Tertio tãgit offoꝝ diuerſitatẽ ad vtilitatẽ cõem
reductã dicẽs. (Singuli aũt ſumus mẽbra alter alteri
us). Mẽbrũ. n. qđlibet ꝓpriũ actũ hꝫ ⁊ ỽtutẽ inq̃ntuꝫ 3
ergo vnũ membrũ ſua virtute ⁊ actu alteri ꝓdeſt dici
tur membrũ alterius: ſicut pes dr̃ membrũ oculi inq̃n
tum oculũ defert: ⁊ oculus dr̃ membrũ pedis inq̃ntuꝫ
regit pedẽ. p^me Cor. 12. Nõ põt dicere oculus manui
opa tua non indigeo. Ita ẽt in corpe myſtico ille q ac/
cepit gratiã ꝓphetie indiget illo q accepit grãꝫ ſanita
tũ: ⁊ ita eſt in oĩbus alijs. Uñ. dũ vnuſqſqꝫ fidelis: ſm
grãm ſibi datã alteri ſeruit efficit̃ alterius mẽbrũ. Gal.
vltimo. Alter alterius onera portate. i. Pe. 4. Unuſqſ
qꝫ ſicut accepit grãm in alterutrũ illã adminiſtrãtes.
¶ Deinde cũ dicit. (Hñtes aũt donationes) exequit̃
per ptes monitionẽ quã ſupra poſuerat d̃ ſobrio ⁊ mo
derato grẽ vſu. Et p^mo ponit gratiaꝝ diuerſitatẽ di/
cens: ſumus inquã alter alterius mẽbra: nõ ſm eãdeꝫ 4
grãm: ſed hñtes differentes nõ ex diuerſitate meritoꝝ
ſed ſm grãm q̃ data eſt nobis. i. cor. 7. Unuſqſqꝫ ꝓpri
um donũ hꝫ ex deo: vnus qdẽ ſic: ali^9 vo ſic. Mat. 25.
Uocauit ſeruos ſuos ⁊ tradidit illis bona ſua: ⁊ vni d̃
dit qnqꝫ talenta: alij aũt duo: alij vo vnũ. Scđo docet
diuerſaꝝ grãꝝ vſum: ⁊ p^mo in rebus diuinis q̃ntum
ad cognitioneꝫ qdẽ dicẽs. Siue ꝓphia quã hñtes vta
mur ea ſm rõne fidei. Dr̃ aũt ꝓphia q̃dã appitio ex re
uelatiõe diuina coꝝ q̃ ſunt ꝓcul. Uñ. i. re. 9. dr̃. Qui ꝓ
pheta hodie dr̃ vocabat̃ olim videns. Sunt aũt ꝓcul
a cognitione nr̃a: ſm ſe qdẽ futura ↄtingentia q̃ pp d̃
fectũ ſui eſſe cognoſcibilia nõ ſunt: ſed res diuine ſunt
ꝓcul a nr̃a cognitione: nõ ſm ſe cũ ſint maxie cogno 5
ſcibiles: q: vt dr̃. i. Jo. i. Deus lux eſt ⁊ tenebre in eo nõ
ſunt vlle: ſed pp defectũ intellectus nr̃i q ſe hꝫ ad ea q̃
ſunt in ſeipſis manifeſtiſſima: ſicut oculus noctue ad
lucẽ. Et q: vnũqđqꝫ magis dr̃ tale: qđ eſt ſm ſe tale q̃ꝫ
ſm aliud. Inde eſt q magis ꝓprie dñr eſſe ꝓcul a co
gnitiõe nr̃a futura ↄtingentia. Et pp hoc hoꝝ ꝓprie
eſt ꝓphia. Amos. 4. Nõ faciet dñs deus verbũ niſi re
uelauerit ſecretũ ſuũ. Dr̃ tñ ꝓphia ↄ ẽt reuelatio quo/
rũcũqꝫ occultoꝝ. Hoc aũt donũ ꝓphie: nõ ſolũ fuit in
veteri teſtamento: ſed ẽt in nouo Joelis. 2. Effundam
de ſpũ meo ſuper oẽm carneꝫ: ⁊ ꝓphetabũt filij veſtri.
Dicunt̃ ẽt ꝓphete in nouo teſtõ q ꝓphetica dicta ex/
ponũt: q: ſacra ſcriptura eodem ſpiritu iterpretat̃ quo
eſt cõdita.

a eſt ꝓdita. Ecc. 24. Adhuc doctrinā quaſi ꝓphetiā ef-
fundam. Ordinat̃ aūt ꝓphetie donū: ſicut ⁊ alie gra-
tie gratis date ad fidei edificationē. i. cor. 12. Unicuiqȝ
dat̃ manifeſtatio ſpūs ad vtilitatē. Heb. 2. Confirmata
eſt. ſ. doctrina fidei conteſtante deo ſignis ⁊ ꝓdigijs ⁊
varijs virtutibus ⁊ ſpiritusſancti diſtributionis. Et idō
prophetia eſt vtendū: ſm rōnem fidei. i. nō in vanum:
ſed vt per hoc fides ꝯfirmetur: non aūt ꝯ̄ fidē. Unde
dr̃. Deu. 13. Si ſurrexit in medio tui ꝓpheta ⁊ dixerit
tibi eamus ⁊ ſequamur deos alienos nō audies v̄ba
ꝓphetie illius: q2. ſ. prophetizat contra ratiōem fidei.
¶ Quantū ad ſacramēta miniſtrāda ſubdit. ſ. (Siue
miniſteriū in miniſtrādo) i. ſi qs accepit grām vel of-
ficium miniſterij: puta vt ſit epūs vel ſacerdos: q dicūt
2 miniſtri dei. Eſa. 61. Uos ſacerdotes dñi vocabimini mi
niſtri dei nr̄i dicet̃ vobis: exequat̃ illud diligenter exe
quendo in miniſtrando. 2. Thi. 4. Miniſteriū tuū im
ple. Scḋo tangit ea q̄ ptinent ad res hūanas in qbus
pōt aliqs alteri ſubuenire. Primo qdem q̄ntum ad co
gnitionē vel ſpeculatiuā vel practicā. Quātū ergo ad
ſpeculatiuā primo dicit. Siue q docet. i. q h3 offm̄ vel
gratiam docendi vtat̃ in doctrina. i. vt ſtudioſe ⁊ fide-
liter doceat. Job 4. Ecce docuiſti plurimos. Math. vl
timo. Euntes docete oēs gentes. Quantū aūt ad co-
gnitionē practicā ſubdit. (Qui exhortat̃). i. q h3 offm̄
vel grām exhortādi hoīes ad bonū vtat̃ illo in exhor-
tādo. i. Theſ. 2. Exhortatio nr̄a nō fuit de errore neqȝ
3 de immūditia neqȝ ī dolo. Tit. 2. Hec loq̄re ⁊ exhortar.
¶ Deinde ponit ea q̄ pertinent ad exteriora opa in q
bus q̄nqȝ aliquis ſubuenit alicui aliqḋ donum dando
⁊ q̄ntum ad hoc dicit. (Qui tribuit). i. q h3 facultatē
tribuendi ⁊ grām exequat̃ hoc in ſimplicitate: vt. ſ. ni
hil mali ex illo intendat quaſi donis hoīes ad malum
alliciens. Uel ēt cū aliqs ex modico dato intēdit mul-
to maiora acqrere. Ecc. 20. Datus inſipientis non erit
tibi vtilis: oculi. n. illius ſeptemplices ſunt. Exigua da
bit ⁊ multa improperabit. Et ꝓuer. 11. Simplicitas iu
ſtoꝝ diriget eos. Q̄nqȝ aūt aliqs ſubuenit alteri eius
curā habendo ⁊ q̄ntum ad hoc dicit. (Qui p̄eſt). i. q ē
in prelationis officio conſtitutus vtat̃ illo officio ī ſol
4 licitudine. Heb. vltimo. Obedite p̄poſitis veſtris ⁊ ſub
iacete eis. Ipſi. n. peruigilant quaſi rōnem reddituri ꝓ
aīabus veſtris. 2. cor. 11. Sollicitudo oīum eccleſiarū.
Q̄nqȝ aūt ſubuenit aliqs alicui reuelādo eius miſeri-
am ⁊ q̄ntum ad h̄ dicit. (Qui miſeret̃). i. q h3 facultatē
⁊ affectū miſerēdi exequat̃ h̄ ī hylaritate q̄ſi libēter h̄
faciēs. 2. cor. 9. Nō ex triſtitia neqȝ ex neceſſitate. Hylarē
n. datorē diligit deus. Ecc. 7. In oī dato hylarē fac vul
¶ Deinde cū dicit. (Dilectio ſine ſimula- (tum tuū.
tione ⁊c̄.) Docet vſum doni gratuiti qḋ eſt oībus cōe
ſ. charitatis. Et primo ponit ea q̄ pertinent ad charita
tem in generali. Scḋo ponit quedam ſpecialr̃ pertinē
tia ad dilectionē quorūdam ibi. (Neceſſitatibus ſctō-
rum ⁊c̄.) ¶ Circa p̄mum tria facit. Primo oſtendit q̄
5 lis debeat eſſe dilectio ex parte diligentis. Scḋo quali
ter ſe debeat habere ad ꝓximum ibi. (Charitatē frater
nitatis ⁊c̄.) Tertio qualiter ſe debeat habere ad deuȝ.
ibi. (Sollicitudine non pigri). ¶ Circa qualitatē au
tem charitatis tria docet. Primo qdem q̄ dilectio d3
eſſe vera. Uñ dicit. (Dilectio ſine ſimulatiōe): vt. ſ. nō
tantū in verbo aut in exteriori apparentia: ſed ſit in ve
ro cordis affectu: ⁊ efficacia opis. i. Jo. 3. Nō diligam⁹
Dilectio dʒ eē pura verbo neqȝ lingua: ſed opere ⁊ veritate. Ecc. 6. Amico
fideli nulla eſt comparatio. Scḋo docet q̄ dilectio d3
eſſe pura ⁊ cū dicit. (Odientes malū). Tunc. n. eſt pu-
ra dilectio qñ hō non cōſentit amico ſuo in malis: ſed

ita diligit hoīem: vt eius viciū odiat. Unde dr̃. i. cor. 13. b
Non gaudet ſuper iniqtate congaudet aūt v̄itati. p̄s.
Iniquos odio habui. Tertio docet q̄ dilectio deb3 eē
honeſta cū dicit. (Adherentes bono) vt. ſ. aliquis ad
hereat alteri propter bonum virtutis. Gal. 4. Bonum
aūt emulamini in bono ſemꝑ. Hec eſt pulchra dilectio
de qua dr̃. Ecc. 24. Ego mater pulchre dilectionis.
¶ Deinde cū dicit. (Charitatem fraternitatis). Oſtē
dit qualiter charitas ſe d3 hēre ad ꝓximū. Et p̄mo q̄n
tum ad interiorē affectū cū dic̄. (Charitatē fraternita
tis inuicē diligentes ⁊c̄). Ut. ſ. non ſolū fratres diliga
mus ꝑ charitatē: ſed ēt diligamus ipſam charitatem
qua eos diligamus: ⁊ ab eis diligimur. Sic. n. ſi corā
hēmus charitatē nō de facili eā diſſolui faciem⁹. Heb. 3
vltimo. Charitas fraternitatis maneat in vobis. Can.
Ultimo. Si dederit hō oēm ſubām domus ſue ꝓ dile
ctione tanq̄ nihil deſpiciet illā. Scḋo q̄ntum ad exte-
riorem effectū cū dicit. (Honore inuicē p̄uenientes). In
quo tria deſignant̃. Primo qdē q̄ hō ꝓximū in reue
rentia d3 hēre qḋ ꝑtinet ad rōnē honoris. Nullus. n.
pōt vere diligere cū quē deſpicit. Phil. 2. Superiores in-
uicem arbitrantes. Qḋ qdem ſit dū aliqs ſuum defe-
ctū ꝯſiderat ⁊ bonū ꝓximi. In honore aūt nō ſolū re
uerentia intelligitur: ſed ēt neceſſarioꝝ ſubuentio: ſi-
cut cū dr̃. Exo. 20. Honora patrē tuū ⁊ matrē tuā pre-
cipit̃ neceſſarioꝝ ſubuētio: ſic̄ p3 ꝑ hoc q̄ dñs Mat.
5. Arguit phariſeos ꝯ̄ hoc preceptum impedientes fi 3
lios a ſubuentione parentū. Scḋo deſignat̃ q̄ effect⁹
dilectionis d3 mutuo exhiberi: vt. ſ. homo non ſolū ve
lit beneficia recipe: ſed ēt exhibere. Ecc. 4. Nō ſit por-
recta manus tua ad accipiendū ⁊ ad dandū collecta.
Et. 14. In diuiſione ſortis da ⁊ accipe. Et hoc d̄ſignat
cū dicit. (Inuicē). Tertio d̄ſignat̃ q̄ effectus dilectio
nis d3 eſſe ꝓmptus ⁊ velox: qḋ deſignat̃ cū dic̄. (Pre
uenientes): vt. ſ. aliquis p̄ueniat amicum in bñficijs.
Ecc. 37. Ois amicus dicet: ⁊ ego amicitiā copulaui.
¶ Deinde cu3 dicit. (Sollicitudine ⁊c̄.) Oſtendit q̄
liter ſe debeat hēre dilectio charitatis ad deū. Et p̄mo
incipit ab ipſa rōnis attentione cū dicit. Sollicitudīe
ſitis, nō pigri. ſ. ad ſeruiendū deo. Mic. 6. Indicabo ti-
bi o hō qd ſit bonū ⁊ qd deus querat a te. Poſtea ſub
dit. Sollicite ambulare cū deo tuo. 2. Thi. 2. Sollicite 4
cura teipſum ꝓbabilem exhibere deo. Scḋo q̄ntū ad
effectū cū dicit. (Spiritu ſitis feruentes) ſc3 in dei dile
ctione. Procedit aūt feruor ex abūdantia caloris. Uñ
feruor ſpūs dr̃: q2 propter abundantiā diuine dilectio
nis totus homo feruet ī deū. Act. 18. dr̃ q̄ appollo fer
uens ſpiritu loquebat̃. p̄me theſ. vltimo. Spiritū no-
lite extinguere. Tertio q̄ntū ad exterius obſequm cū
dicit. (Domino ſeruientes). ſ. ſeruitute latrie q̄ ſoli deo
debetur. Deu. 6. Dñm deum tuum adorabis ⁊ illi ſoli
ſerujes. P̄s. Seruite dño in timore. Uel ſm aliā lrām.
Tempori ſeruientes vt. ſ. dei ſeruitiū congruo tpe fa-
ciamus. Ecc. 8. Omni negocio tp̄s eſt ⁊ opportunitas. 5
Quarto q̄ntum ad mercedē ſeruitij cū dicit. (Spe gau
dentes). ſ. mercedis: q̄ eſt dei fruitio. Gen. 15. Ego dñs
merces tua magna nimis. R̄. 5. Gloriamur in ſpe glie fi
liorum dei. Facit aūt ſpes hoīem gaudentē rōne certi-
tudinis: ſed tñ affligit rōne dilationis. prouer. 13. Spes
que differtur affligit aīam. Quinto q̄ntum ad difficul
tatē quā hō patit̃ in dei ſeruitio. Uñ ſubdit. (In tribu
latione). ſ. quā ꝑꝑ deum ſuſtinetis ſitis patientes. R̄. 5.
Tribulatio patiētiā opat̃. Sexto q̄ntū ad oīa p̄dicta
dicit. (Orationi inſtantes). In quo orōnis aſſiduitas
deſignat̃. Luc. 18. Oportet ſemꝑ orare ⁊ nūq̄ deficere
2. Thi. 5. Sine intermiſſione orate. Per orōnē enim

c In nobis ſollicitudo excitatur: feruor accendiẜ: ad dei
ſeruitium incitamur: gaudiū ſpei in nobis augetur ⁊
auxilium in tribulatione ꝓmeremur. ps. Ad dominū
cum tribularer clamaui ⁊ exaudiuit me.
¶ Deinde cū dicit. (Neceſſitatibus ſctōꝝ ⁊c̄.) Deter
minat de charitate q̄ꝫtum ad ſpāles quaſdaꝫ ꝑſonas.
Et ꝓmo qdem q̄ꝫtum ad indigentes. Scdo q̄ꝫtum ad
inimicos ibi. (Bn̄dicite ꝑſequētibus vos). ¶ Circa ꝓ
mum duo facit. Primo inducit ad exhibenda bn̄ficia
charitatis indigentibus in vſi cū dicit. (Neceſſitatib⁹
ſctōꝝ cōicantes). Ubi tria ſunt notanda. Primo qdeꝫ
ꝙ elemoſine ex charitate ſunt impendende indigenti
bus ſiue necātē patiētibus. Eph. 4. Laboret opando
manibus ſuis: qd̄ bonū eſt: vt hēat vn̄ tribuat neceſſi
2 tatem patienti. Scdo ꝙ potius eſt ſubueniēdū iuſtis
q̄ꝫ alqꝫs. Un̄ dicit. Neceſſitatibus ſanctoꝝ. Ecc. 12. Da
iuſto ⁊ nō recipias pctōrem. Qd̄ qdem nō ſic eſt intel
ligendū qn ēt in neceſſitatibus ſit pctōribus ſubueni
dum: ſed q2 nō eſt eis ſubueniendū ad fomentū pcti:
vtilius tn̄ eſt ſubuenire iuſtis: q2 talis elemoſina fru
ctuoſa eſt nō ſolū ex pte dantis: ſed ēt ex ſuffragio reci
pientis. Luc. 16. Facite vobis amicos de māmona ini
quitatis: vt cū defeceritis recipiant vos i eterna taber
nacula. ſ. ſuis ſuffragijs. Scdo in ſpeciali admonet ad
hoſpitalitatē dicēs (hoſpitalitatē ſectātes): q2. ſ. in hoc
miſericordie ope alia miſericordie opa includuntur.
Nam hoſpes non ſolū domū exhibet ad manendum:
ſed ēt alia neceſſaria ſubminiſtrat. Heb. vlti. Hoſpitali
3 tatē nolite obliuiſci. ꝓme Pe. 4. Hoſpitales inuicem ſi
ne murmuratione. Lectio. III.

BEnedicite ꝑſequentibus vos.
2ᵉ/2ᵉ. † Bn̄dicite ⁊ nolite maledicere.
q. 76. Gaudere cū gaudētibus: flere
ar. ꝓ°, cū flētibus. Idipm inuicē ſenti
2ᵐ entes. Nō alta ſapiētes: ſed humilibus cō
ſentiētes. Nolite eē prudētes apud voſmet
2ᵉ 2ᵉ. ipſos. Nulli malū p malo reddētes: ꝓuidē
q. 29. tes bona: nō tm̄ corā deo: ſed ēt corā oībus
ar. ꝓ° hoībus. † Si fieri pōt qd̄ ex vobis eſt: cū oī
c bus hoībus pacem hn̄tes. Non voſmetip
4 ſos defendentes chariſſimi: ſed date locuꝫ
ire. Scriptū eſt eniꝫ. Mihi vindictā: ⁊ ego
retribuā dicit dn̄s. Sꝫ ſi eſurierit inimicus
tuus: ciba illū: ſi ſitit: potū da illi. Hoc. n. fa
ciēs carbōes ignis cōgeres ſup caput ei⁹.
Noli vinci a malo: ſed vince i bono malū.
¶ Supra oſtendit qualiter charitas ſit exhibenda in
5 digentibus: nūc oñdit qualr̄ ſit exhibēda ēt inimicis.
Et ꝓmo ponit admonitionē. Scdo ꝓbat qd̄ dixit ibi.
(Scriptū eſt. n. ⁊c̄.) ¶ Circa ꝓᵐ ꝯſiderandū eſt ꝙ ad
charitatē tria ꝑtinent. Primo qdem beniuolentia: que
cōſiſtit in h ꝙ aliqs velit bonū alteri ⁊ malū eius no
lit. Scdo ꝯcordia q̄ ꝯſiſtit i hoc ꝙ amicoꝝ ſit idē nol
le ⁊ velle. Tertio bn̄ficentia q̄ conſiſtit in hoc ꝙ aliqs
benefaciat ei quē amat ⁊ eū nō ledat. Primo ergo po
nit ea q̄ ꝑtinent ad beniuolentiā. Scdo ea q̄ ꝑtinēt ad
concordiā ibi. (Gaudere cū gaudētibus). Tertio ea q̄
Bn̄di ꝑtinent ad beneficentiā ibi. (Nulli malū ⁊c̄.) ¶ Cir
cere ca ꝓᵐ duo facit. Prio monet vt beniuolētia ſit ampla q̄
eſt bo ſe extendat etiam ad inimicos cum dicit. (Benedicite
nū di ꝑſeq̄ntibus vos). ¶ Circa quod notādum eſt ꝙ bn̄di
cere, cere eſt bonū dicere. Cōtingit āt bonū dr̄e tripl'r. Uno

modo enūciando: puta cū qs bonum alterius laudat. d
Ecc. 31 Splendidū in panibus benedicent labia mul
torum ⁊ teſtimoniū veritatis illius fidele. Alio modo
imꝑando: ⁊ ſic benedicere p auctoritatē eſt ꝓpriū dei
cuius imꝑio bonū ad creaturas deriuaẜ: miniſterium
aūt ꝑtinet ad miniſtros dei: q nomen dn̄i ſup ppl'm in
uocant. Numeri. 6. Sic benedicetis filijs iſrael ⁊ dice
tis eis. Et poſt. Inuocabunt nomē meū ſup filios iſra
el: ⁊ ego benedicā eis. Tertio benedicit aliqs optādo.
ps. Et nō dixerunt q ꝑteribant: benedictio dn̄i ſuper
vos: ⁊ ſm hoc benedicere eſt bonū alicui velle: ⁊ qua
ſi bonū ꝓ aliquo precari. Et hoc mō accipiẜ hic. Un̄
in hoc ꝙ dr̄ benedicite ꝑſequentibus vos: daẜ intelli
gi ꝙ ēt ad inimicos ⁊ ꝑſecutores debemus eſſe beniuo 2
li eis bona optando ⁊ ꝓ eis orando. Mat. 5. Diligite
inimicos vr̄os ⁊ orate p ꝑſequentibus ⁊ calūniantib⁹
vos. Qd̄ aūt hic dr̄: quodā qdeꝫ modo eſt in precepto
quodā aūt modo eſt in ꝯſilio: ꝙ enim aliqs in gn̄ali di Dile
lectionis affectū impendat inimicis non excludendo ctio
eos a cōi dilectione ꝓximoꝝ: ⁊ a cōi oratione quā qs inimi
pro fidelibus facit ꝑtinet ad neceſſitatē precepti. Silr̄ coꝝ
etiam ꝙ aliqs in articulo neceſſitatis inimico dilectio quo
nis effectū particulr̄ impendat ꝑtinet ad neceſſitatē p requi
cepti. Unde dr̄ Exo. 23. Si occurreris boui inimici tui raẜ a
aut aſino erranti: reducas eū. Sed ꝙ aliqs in ſpecia nobis
li dilectionis effectū ⁊ oſonis ſuffragiū aut qualecun 3
qꝫ ſubuentionis beneficiū exhibeat inimico interdum
etiam extra articulū manifeſte neceſſitatis ꝑtinet ad ꝑ
fectionem ꝯſilioꝝ: q2 ꝑ hoc oñdiẜ ꝑfecta charitas ad
deū: ꝙ oē humanū hodiū ſuperet. Ille aūt q penitet ⁊
miſericordiā petit iā nō eſt inter inimicos aut perſecu
tores cōputandus. Unde ei abſqꝫ oī difficultate ſunt
charitatis indicia oſtendēda. Ecc. 28. Relinque proximo
tuo nocenti te: ⁊ tunc deprecanti tibi pctā ſoluentur.
Scdo docet ꝙ beniuolentia ſiue benedictio ſit pura:
ideſt abſqꝫ permixtione contrarij. Unde dicit. (Bene
dicite ⁊ nolite maledicere). i. ita bn̄dicatis ꝙ nllo mō
maledicatis. Qd̄ eſt contra quoſdā q ore benedicunt
⁊ corde maledicunt: ſm illud ps. Qui loquunẜ paceꝫ
cū ꝓximo ſuo: mala aūt in cordibus eoꝝ. Et ēt ꝯ illos
q qn̄qꝫ benedicunt qn̄qꝫ maledicūt: vel qbuſdā bene 4
dicunt qbuſdā maledicūt. Ia. 3. Ex ipſo ore ꝓcedit bn̄
dictio ⁊ maledictio. Non opꝫ fratres mei hec ita fieri.
i. Pe. 3. Nō reddentes maledictū p maledicto. ¶ Sꝫ
ꝯ vr̄ eſſe ꝙ in ſacra ſcriptura plures maledictiones in
ueniuntur. Dr̄. n. Deu. 27. Maledictus q non ꝑma
ſerit in ſermonibus legis huius: nec eos ope perficit.
¶ Ad qd̄ dōm eſt ꝙ maledicere eſt malū dicere: qd̄ q
dem tripl'r ꝯtingit: ſicut ⁊ benedicere. ſ. annūciādo im
perando ⁊ optando: ⁊ ſm qd̄libet hoꝝ modoꝝ poteſt
bene ⁊ male fieri. Si. n. id qd̄ eſt mālr̄ malum dicat
malum quolibet predictoꝝ modorum ſub rōne boni
non eſt illicitum: q2 hoc eſt magis benedicere q̄ꝫ male
dicere: vnumqd̄qꝫ enim magis iudicaẜ: ſm ſuā for 5
mam q̄ꝫ ſm ſuā māꝫ. Si vero aliqs dicat malū ſub rō
ne mali formaliter maledicit. Unde eſt oīno illicitum:
vtrūqꝫ aūt hoꝝ cōtingit in hoc ꝙ aliquis enūciando
malū ꝓfert. Quandoqꝫ enim aliqs enunciat malum
alicuius ad notificandū neceſſariam veritatē: ⁊ ſic di
cit malū ſub rōne veri neceſſarij qd̄ eſt bonū: vn̄ eſt li
citū. Et hoc modo Job. 3. dr̄ ꝙ Job maledixit diei ſuo
enuncians malitiā preſentis vite: ſicut aplš dic̄. Eph.
5. Redimentes tp̄s: qm̄ dies mali ſunt. Quandoqꝫ āt
aliqs enunciat malum alterius. ſ. intentione detrahē
di. Et hoc eſt illicitum. Dicitur. n. ꝓme Corin. 6. Neqꝫ
maledici neqꝫ rapaces regnuꝫ dei poſſidebunt. Simi
liter etiam

a liter etiã in eo q quis dicit malum imperãdo. ↄtingit
autẽ quãdoqȝ q aliquis dicit id quod est mãliter ma-
lum sub ratione boni: puta cũ ex imperio alicuius pro
uenit alicui malũ pene pp iustitiam: qḋ qdẽ ẽ licitũ.
Et ħ mõ trãsgressiones legis maledicuɫ. i. pene ẜm in
stitiã deputãtur. Qñqȝ ṽo aliqs imperãdo dicit malũ
alterius imiulte: puta ppter odiũ ⁊ vindictã. Et talis
maledictio est illicita. Exo. xi. Qui maledixerit pr̃i vel
matri morte moriaɫ. Et id est ẽt circa id quod aliqs di
cit malũ optãdo. Si. n. hoc optet sub ratiõe boni pu
ta vt p aduersitatẽ alicuius perueniaɫ ad spiritualem
profectũ: hoc licitũ ẽ. Job. 5. Uidi stultũ firma radice
2 ⁊ maledixi pulchritudini eius statĩ. Si vero hoc ho-
mo faciat ppter odiũ vel vindictã ẽ omnino illicitũ. i.
reg. 17. Maledixit philysteus Dauid in dijs suis.
¶ Deinde cũ dicit. (Gaudere cum gaudentibus ⁊c̃).
Põit ea que pertinẽt ad cõcordiã. Et pmo ponit ↄcor
Con- die documẽta. Secũdo remouet impedimẽta ibi. (Nõ
cor- alta sapiẽtes ⁊c̃.) Cõcordia autẽ põt dupliciter atten-
die dupli- di. Uno mõ qñtũ ad affectũ in bonis ⁊ in malis. In bo
citer nis qdẽ: vt aliquis bõis alioꝝ congaudeat. Unde dic.
attẽdi Gaudere: scilicet debetis cũ gaudẽtibus. Phil. 2°. Gau
deo ⁊ congratulor oĩbus vobis. Sed ħ est intelligen
dum: qñ quis gaudet de bono. Sunt aũt quidam qui
gaudent de malo ẜm illud puer. 2. Letanɫ cum male
3 fecerint. Et istis nõ est congaudẽdũ: pme cor. 13. dicit
de charitate: q nõ gaudet super iniqtate: ↄgaudet au
tem veritati. In malis aũt vt aliquis tristeɫ d̃ malis al
terius. Uñ subdit. (Flere) scilicet debetis cũ flentibus.
Job. 30. Flebã quondã sup eo q afflictus erat. Ecc. 7.
Nõ desis plorãtibus in cõsolatione: ⁊ cũ lugentibus
ambula. Ipsa enim compassio amici ↄdolẽtis ↄsolatio
nem i tristitijs affert. Primo quidẽ q: ex hoc colligiɫ
efficax amicitie argumẽtum. Ecc. 12. In malicia illius
idest infortunio amicus cognitus est. Et hoc ipsũ ẽ
delectabile cogñscere aliquẽ sibi esse verũ amicũ. Alio
mõ hoc ipso q amicus condolet videtur se offerre ad
simul portãdum onus aduersitatis: qḋ tristiciam cau
sat. Et quidem leuius portatur qḋ portatur a plurib⁹
q̃; ab vno solo. Secundo concordia consistit in vnita-
4 te sñie: ⁊ qñtũ ad hoc dicit. (Idipsum). i. idẽ sitis iuicẽ
sentiẽtes: vt scilicet in eadẽ sententia cõueniatis. pme
cor. i. Sitis perfecti in eodẽ sensu ⁊ in eadem scientia.
Phil. 2. eadẽ charitatem habentes vnanimes: idipsũ
sentientes. Sciendum est tñ q duplex est sententia.
Una quidem que pertinet ad iudiciũ intellectus cir
ca speculabilia: puta circa ↄsiderationes geometricas
vel naturales: dissentire aũt in talibus non repugnat
amicitie vel charitati: q: charitas in voluntate est. Hu
iusmodi autẽ iudicia nõ proueniunt ex voluntate: sed
ex necessitate rationis. Alia ṽo sentẽtia pertinet ad iu-
5 dicium rationis circa agẽda ⁊ in talibus dissensio ami
citie ↄtrariaɫ: q: talis dissensio hȝ ↄrietatem volunta
tis: ⁊ q: fides nõ solũ est speculatiua: sed etiam practi
ca: inqñtũ p dilectionem operaɫ. vt dr̃ Gal. 5. Ideo etiã
dissentire a recta fide est cõtrarium charitati.
Con- ¶ Deide cũ dicit. (Nõ alta sapiẽtes ⁊c̃.) Excludit im
cor- pedimẽta cõcordie: q̃ qdẽ sunt duo. Primũ est supbia
die i- ex qua cõtingit q dum aliqs inordinate suã excellẽtiã
pedi- querit ⁊ subiectionẽ refugit: vult alium subijci ⁊ eius
mẽta excellẽtiã ipedire. Et ex ħ sequiɫ discordia puer. 13. In
ter supbos semp iurgia sũt. Et iõ ad hoc remouendũ
dicit. Nõ sitis alta sapiẽtes: vt scilicet inordinate vr̃aȝ
excellẽtiã appetatis. supra. xi. Nolite altũ sape: sȝ time.
Ecc. 3. Altiora te ne q̃sieris. Sed sitis cõsentiẽtes hu-
milibus. i. his q̃ sunt humilia: idest ea que abiecta vidẽ
tur nõ recusetis cũ oportuerit. ps. Elegi abiectus eẽ b
in domo dei mei. pme. Pe. vltimo. Dominus supbis re
sistit: humilib⁹ aũt dat gr̃aȝ. Secũdũ impedimẽtũ cõ
cordie est presumptio sapientie: ex q̃ cõtingit q aliqs
alioꝝ sentẽtie nõ credit. Ad qḋ remouẽdũ dic. (No-
lite esse prudẽtes apud vosmetipsos): vt scilicet in di-
ctis solũ id eẽ prudẽtie quod vobis videɫ. Esa. 5. Ue
q sapiẽtes estis in oculis vr̃is ⁊ corã vobismetipsis pru
dentes. supra. xi. Ut nõ sitis vobismetipsis sapientes.
¶ Deinde cũ dicit. (Nulli malũ pro malo ⁊c̃.) docet
illa q̃ pertinent ad beneficientiã excludẽdo contrariũ.
Et p docet q nõ sit alicui malefaciẽdũ ratione vindi-
cte. Secũdo docet q nõ sit alicui malefaciendũ rõne
defensionis ibi. (Nõ vosmetipsos defẽdentes). ¶ Cir 2
ca pmũ tria facit. Primo phibet vĩdictã dicẽs. (Nul
li malũ p malo reddẽtes). s. sũt. ps. Si reddidi retribu
entibus mihi mala. i. Pe. 3. Nõ reddẽtes malũ p ma-
lo. Sȝ ħ est intelligẽdũ formaliter: sicut supra dictũ
est de maledicto: prohibemur. n. affectu odij vl vindi-
cte redere malũ pro malo: ita q in malo alterius dele
ctemur. Sed si p malo culpe: qḋ quis facit reddat iu-
dex malũ pene ẜm iustitiã ad cõpensãdã malitiã: mãli
ter quidẽ infert malũ: sed formaliter ⁊ p se infert bonũ.
Uñ cũ iudex suspendit latronẽ p homicidio non red
dit malũ pro malo: sed magis bonũ pro malo. Et ħ
mõ apostolus quẽdã propter incestus tradidit satha
ne in interitum carnis: vt spiritus saluus fiat: vt ha-
beɫ. p̃ᵉ cor. 5. Scdõ docet q ẽt bona sint proximis ex 3
hibẽda dicẽs. Prouidẽtes scilicet sitis bona nõ tãtum
corã deo: vt scilicet curetis satisfacere conscientie vr̃e
corã deo: sȝ etiã corã oĩbus hoĩbus: vt scilicet ea facia
tis q̃ hoĩbus placeãt. pme cor. 10. Sine offensiõe esto-
te iudeis ⁊ gẽtibus ⁊ ecclesie dei: sicut ⁊ ego p omnia
omnibus placeo. pme cor. 13. Prouidentes bona non
solum coram deo: sed etiã corã omnibus hominibus.
Hoc tamẽ ↄtingit ⁊ bene ⁊ male fieri: si enim hoc fiat
propter fauorẽ humanũ nõ bñ agitur. Mat. 6. Attẽ
dite ne iustitiã vestrã faciatis coram hominibus: vt vi
deamini ab eis. Si autem hoc fiat ad gloriam dei bñ
agitur. ẜm illud. Mat. 5. Sic luceat lux vestra coram 4
hominibus: vt videant opa vestra bona: ⁊ glorificent
patrẽ vestrum qui in celis ẽ. Tertio assignat rationẽ
vtriusqȝ dictorum. Ad hoc enim debemus abstinere a
retributione maloꝝ: ⁊ coraȝ hominibus bona proui-
dere: vt cum hominibus paceȝ habeamus: ⁊ ideo sub
dit. Cum oĩbus hominibus paceȝ habẽtes. Heb. vlti
mo. Pacem sequimini cum omnibus. Sed hic addit
duo: quoꝝ primũ est qḋ dicit. (Si fieri põt). Quãdo
qȝ enim malitia aliorum impedit ne cum eis pacẽ ha
bere possimus: quia scilicet cum eis pax haberi non
põt: nisi eorũ malitie consentiatur: quã qdẽ pacẽ con-
stat esse illicitã. Uñ dñs dicit. Mat. 10. Nõ veni pacẽ
mittere: sed gladiũ. Aliud autẽ addit dicẽs. Quod ex
vobis est: vt scilicet ⁊ si ipsi contra pacem agant: tamẽ 5
qḋ in nobis est facere nos debemus: vt coram pacem
queramus. ps. Cum his qui oderunt pacem eram pa
cificus. Et alibi Inquirere pacẽ ⁊ persequere eam.
¶ Deinde cũ dic. (Nõ vosmetipsos defẽdentes ⁊c̃.)
Ostẽdit q nõ sunt mala primis inferenda p modum
defẽsionis. Et p ponit documentum dicẽs. Non sitis
vosmetipsos defẽdentes o charissimi: sicut ⁊ de xp̃o di
citur. Esa. 50. Dedi corpus meũ pcutiẽtibus ⁊ genas
meas vellentibus. ⁊. 53. Quasi agnus corã tondẽte se
obmutuit ⁊ cetera. Uñ ⁊ ipse dominus mãdauit. Ma
the. 5. Si quis te percusserit in vna maxilla prebe ei
etiam alteraȝ. Sed sicut Augustinus dicit in libro ↄ

mẽdaciũ. Ea q̃ in nouo teſtamẽto a ſanctis facta ſunt valent ad exẽpla intelligendarũ ſcripturarũ q̃ in pceptis data ſit. Ipſe aũt dñs cũ alapa pcuſſus eẽt: nõ ait: ecce altera maxilla: ſed ſi male locutus ſum teſtimoniũ phibe de malo. Sin aũt bñ quid me cedis? Ubi oñdit pparationẽ alterius maxille in corde eẽ faciẽdã. Paratus .n. fuit dñs nõ ſolũ in altera cedi p ſalute hoĩs: ſʒ ĩ toto corpore crucifigi. Et ſic Aug. dicit ad marcellinũ: tũc qdẽ ſʒ mãdatũ recte fit cũ ei credit pfectũ eſſe pp quẽ fit ad aptandã in eo correctionẽ atq; ꝯcordiã: et ſi alius exitus cõſequat. Sũt igit iſta pcepta patiẽtie ſemp ĩ cordis preparatiõe retinenda: τ ipſa beniuolẽtia. ne reddat malũ p malo ſemp in volũtate cõplẽdã eſt. Agẽda ſunt aũt τ multa ẽt cũ inuitis benigna q̃dã aſpitate plectẽdis. ℭ Scdo aſſignat rõnẽ cũ dicit. (Sed date locũ ire) .i. diuino iudicio. Quaſi diceret cõmittatis vos deo q ſuo iudicio põt vos dẽfẽdere τ vindicare. ſm illud pme Pe. vltimo. Oẽm ſollicitudinẽ veſtrã proiiciẽtes in eũ: qm ipſi cura eſt d vobis. Sʒ hec intelligẽda ſunt in caſu ĩ quo nobis nõ adeſt facultas aliter faciẽdi ſm iuſtitiam: ſʒ qꝛ vt dr Deut. pmo. Domini eſt iudiciũ: cum aliqs auctoritate iudicis: vel vindictã q̃rit ad cõprimendã maliciã: τ nõ pp odium: vel ẽt cum auctoritate alicuius ſuperioris ſuam dfenſionem procurat: intelligit locũ dare ire: ideſt diuino iudicio: cuius miniſtri ſunt principes: vt dr infra. 13. Unde etiam Paulus procurauit ſe per armatos defendi contra inſidias iudeorũ: vt patet Act. 23.

ℭ Deinde cũ dic. (Sic ſcriptũ eſt τc.) Probat qd dixerat: τ pmo per auctoritatẽ. Secũdo per rationẽ ibi. (Noli vinci a malo τc.) Circa pmũ duo facit. Primo pbat qd dctũ eſt: de prohibitione vindicte dicẽs. dictũ ẽ. Date locum ire .i. diuino iudicio. Scriptũ eſt .n. Deut. 32. Mihi vindictã .ſ. ſeruate: τ ego retribuã dicit dominus. Noſtra littera ſic hʒ. Mea ẽ vltio τ ego retribuã eis ĩ tpe. po. Deus vltionũ dñs .i. Naũ. Deus emulator τ vlciſcẽs dominus. Secũdo probat p auctoritatẽ qd dictũ eſt de beniuolentia exhibenda inimicis. In q̃ qdẽ auctoritate primo põit documẽtũ. vt ſubueniamus inimicis in articulo neceſſitatis: qꝛ hʒ eſt de neceſſitate pcepti: vt ſupra dictũ eſt. Et hoc ẽ qd dicit. Sed ſi eſurierit inimicus tuus ciba illũ: ſi ſitit potũ da illi. Math. 5. Benefacite his q oderũt vos. Scdo rõnẽ aſſignat dicens. Hoc .n. faciẽs carbones ignis cõgeres ſup caput eius. Qd qdẽ vno mõ põt intelligi ĩ malũ: vt ſit ſenſus: ſi tu ei bñfacias bonũ tuũ vertet ei in malũ: qꝛ ex hʒ incurret combuſtionẽ ignis eterni p ſuã ingratitudinẽ: ſʒ iſte ſenſus repugnat charitati: ꝯ quã ageret q alicui ſubueniret: vt ei pueniret in malũ. Et iõ ẽ exponẽdũ in bonũ: vt ſit ſenſus. Hoc .n. faciẽs .i. in neceſſitate ei ſubueniẽs carbones ignis .i. amoris ẽ charitatis de q̃ dr. Can. 8. Lãpades eius vt lãpades ignis atq; flãmarũ cõgeres idẽſt cõgregabis ſup caput .i. ſup mẽtẽ eius: qꝛ vt Aug. dic ĩ libro d catheziʒãdis rudibus: nulla ẽ maior puocatio ad amãdũ q̃ pueniri amando. Nimis .n. durus aĩus q dilectionẽ τ ſi nolebat ipẽdere nolit repẽdere.

ℭ Deĩde cũ dic. (Noli vinci a malo τc.) Pro (dcerebat qd dixit p rõnẽ. Nãle eſt enim hoĩ: vt velit aduerſariũ vincere τ nõ vinci ab eo. Illud aũt ab aliq̃ vincit qd ad illud trahitur ſicut aq̃ vincit ab igne quãdo trahitur ad calorẽ ignis. Si g bonus aliqs homo pp malũ qd ſibi ab aliquo infert trahat ad hoc q ei maleſaciat. bonũ a malo vinceret. Si autẽ econtrario pp beneficiũ qd bonus pſecutori exhibet eũ ad ſuũ amorẽ trahat bonus malũ vincit. Sic g. Noli vinci a malo. ſ. eius q te pſequit: vt tu eũ pſequaris: ſed in bono tuo vince malũ illius. vt. ſ. ei benefaciẽdo eum trahas. i. Jo. vltio. Hec ẽ victoria q̃ vicit malũ fides nr̃a. Jere. 15. Ipſi ꝯuertent ad te: τ tu nõ ꝯuerteris ad eos. d

CAP. XIII.

Omnis anima ptãtibus ſublimioribus ſubdita ſit. Nõ eſt .n. poteſtas niſi a deo: Que ãt ſunt a deo ordinata ſunt. Itaq; qui re Geñ. 46.
ſiſtit ptãti: dei ordinationi reſiſtit. Qui autẽ reſiſtunt: ipſi ſibi damnationẽ aquirũt. Nã principes nõ ſũt timori boni operis: ſʒ mali. Uis aũt nõ timere poteſtatẽ. Bonũ fac
τ habebis laudẽ ex illa. Dei .n. miniſter ẽ 2
tibi in bonũ. Si aũt malũ feceris. time. Nõ .n. ſine cauſa gladiũ portat. Dei enim miniſter ẽ vindex in irã ei q malũ agit. Jdeoq; neceſſitati ſubditi eſtote: nõ ſolũ pp irã: ſed etiã propter coſcientiam. Ideo enim τ tributa pſtatis. Miniſtri .n. dei ſunt in hoc ipʒ ſeruiẽtes. Reddite ergo oĩbus debita. Cui tributũ: tributũ: cui vectigal: vectigal: cui timorẽ: timorem: cui honorẽ: honorẽ.

ℭ Poſtq̃ apoſtolus oſtẽdit qualiter ſe debeat hõ ex
bibere deo vtẽdo donis grẽ eius: hic oſtẽdit quomo 3
do debeat ſe exbibere proximo. τ pmo quãtũ ad ſuperiores. ſcdo q̃tũ ad omnes ibi. (Nemini quicq̃ dbeatis τc.) Circa pmũ duo fac. Primo iducit homies ad ſubiectionẽ quã debẽt ſuperioribus. Scdo ad exhibẽdũ ſubiectiõis ſignũ ibi. (Jõ τ tributa pſtatis τc.) Circa pm duo facit. Primo pponit documẽtũ. Scdo rõnẽ aſſignat ibi. (Nõ eni eſt ptãs τc.) Tertio infert cõcluſionẽ intẽtã ibi. (Ideoq; τc.) Circa pmũ ꝯſiderãdũ eſt q qdã fideles in pmitiua eccleſia dicebant: terrenis ptãtibus ſe ſubiici nõ debere pp libertatẽ quã cõſecuti erãt a xpo. ſʒ illõ Jo. 8. Si filius vos liberauerit
vere liberi eritis. Sed libertas p xpm cõceſſa eſt liber 4
tas ſpũs: q̃ liberamur a peccato τ morte: ſicut ſupra. 8. dictum eſt. Lex ſpũs in xpo ieſu liberauit me a lege pcti τ mortis. Caro aũt adhuc remanet ſeruituti obnoxia: ſic ſupra. 7. dictũ ẽ. Et iõ tũc nulli ſubiectioni hõ p xpʒ liberatus erit obnoxius nec ſpũali. ſ. nec carnali. Unñ dr pᵉ. cor. 15. Cũ tradiderit chriſtus regnuʒ deo τ pri τ euacuauerit oẽm pncipatũ τ ptãtẽ: Interim aũt dũ corruptibilẽ carnẽ gerimus oportet nos dñis carnalibus ſubiacere. Unñ dr Eph. 6. ſerui obedite dñis carnalibus. Et hʒ ẽ ẽt qd hic apoſtolus dicit. Omnis aĩa poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit. Ptãtes aũt ſublimiores hic dñr homines in ptãtibus conſtituti qbus ſm iuſtitie ordinẽ ſubiici debemus. i. Pe. 2. Subditi
eſtote omni hũane creature pp deum ſiue regi quaſi 5
precellenti. Dicit aũt indefinite ptãtibus ſublimioribus: vt rõne ſublimitatis officii eis ſubiiciamur etiã ſi ſint mali. Unñ .i. Pe. 2. ſubdit. Subiecti eſtote nõ tantũ bonis τ modeſtis: ſed ẽt diſcolis. Qꝛ aũt dicit oĩs aĩa p ſinodochen intelligit oĩs hõ. ſicut τ Geñ. 17. Delebitur aĩa illa de pplo ſuo. Utit aũt hʒ modo loquẽdi: qꝛ ſubiectionẽ ſuperioribus debemus ex animo .i. ex pura volũtate. ſʒ illõ Eph. 6. Nõ ad oculũ ſuiẽtes q̃ſi hoĩbus placentes: ſed ex animo cum bona voluntate.

ℭ Deĩde cũ dic. (Nõ ẽ .n. ptãs τc.) Põit rõnẽ admõitiõis pmiſſe. Primo qdẽ ex pte honeſti. Scdo ex pte

a te neceſſariũ ibi.(Qui aũt reſiſtunt ⁊c̃.)Circa pm duo
facit. Pꝛio ꝑmittit duo ꝑncipia. Scḋo ex eis ꝯcludit
ibi.(Itaqꝫ q reſiſtit ⁊c̃.)Pꝛio.n.ꝑmittit oꝛiginem ptã
tis dicẽs. Nõ ẽ enim poteſtas niſi a deo. Quicqd.n.
cõiter de deo ⁊ creaturis dr̃: a deo in creaturas deriua
tur: ſicut pꝫ de ſapiẽtia. Ecc.i. Oĩs ſapientia a dño deo
ẽ. Poteſtas aũt de deo ⁊ hominibus dr̃ Job.36. Deus
poteſtates nõ abijcit cũ ⁊ ipſe ſit potẽs. Vñ ꝯñs eſt ꝙ
hũana ptãs ſit a deo. Dañ.4. Dñabit̃ excelſus i regno
hoim: ⁊ cuicũqꝫ voluerit dabit illõ Jo.19. Nõ habe-
res ptãtẽ aduerſum me vllã niſi datũ eẽt tibi deſuper.
¶ Sꝫ ꝯ h̃ eẽ vr̃ qḋ dr̃ Oſee.8. Ipſi regnauerunt: ⁊ ñ
2 ex me: ꝑncipes extiterũt ⁊ nõ cognoui. Ad qḋ dicẽdũ
ẽ ꝙ regia ptãs vel cuiuſcũqꝫ alterius dignitatis põt
ꝯſiderari q̃ꝫtũ ad tria. Uno qdẽ mõ q̃ꝫtũ ad ipſã ptãtẽ.
Et ſic ẽ a deo ꝑ quẽ reges regnant. Alio mõ põt ꝯſide
rari q̃ꝫtũ ad modũ adipiſcẽdi ptãtem: ⁊ ſic quandoqꝫ
ptãs eſt a deo: quando.ſ.aliqs oꝛdinate poteſtatẽ adi
piſcit̃ ſꝫ illud Heb.5. Nemo ſibi honoꝛem aſſumit: ſed
q vocat̃ a deo tanq̃ Aron. Qñqꝫ vero nõ eſt a deo: ſed
ex ꝑuerſo hominis appetitu q ꝑ ambitionẽ: vł quocũ
qꝫ alio illicito mõ ptãtẽ adipiſcit̃. Amos.6. Nũqd nõ
in foꝛtitudine nr̃a aſſumpſimus nobis coꝛnua. Ter-
tio mõ põt ꝯſiderari q̃ꝫtũ ad vſũ ipſius: ⁊ ſic qñqꝫ eſt
a deo: puta cũ aliqs ſm̃ ꝑcepta diuine iuſtitie vtit̃ ꝯceſ
3 ſa ſibi poteſtate. ſꝫ illud ꝓuer.8. Per me reges regnãt
⁊c̃. Qñqꝫ ãt nõ ẽ a deo: puta cũ aliqui ptãte ſibi data
vtit̃ ꝯ diuinã iuſtitiã: ſꝫ illḋ ps. Aſtiterunt reges ter-
re ⁊ ꝑncipes cõuenerunt in vnum aduerſus dñm ⁊c̃.
¶ Dubitat̃ ẽt de ptãte peccãdi vtꝝ ſit a deo. Ad qḋ di
cẽdũ ẽ ꝙ ipſa potentia q̃ peccat̃ a deo ẽ. Eadẽ.n.po-
tẽtia ẽ qua peccat̃ ⁊ recte agit̃: ſed ꝙ in bonũ oꝛdinet̃
a deo eſt: ꝙ aũt oꝛdinet̃ ad peccãdum ẽ ex defectu cre
ature inq̃ꝫtũ eſt ex nihilo. ¶ Scḋo ponit ꝙ ea q̃ ſũt
a deo oꝛdinata ſunt cuius rõ ẽ q: deus oĩa ꝑ ſuã ſapiẽ-
tiam fecit. ſm̃ illud ps. Omnia in ſapientia feciſti. Eſt
aũt ꝓpꝛiũ ſapiẽtie oꝛdinate oĩa diſponere: Sap.8.
Attingit a fine vſqꝫ ad finẽ foꝛtiter ⁊ diſponit oĩa ſua-
uiter: ⁊ iõ oꝫ effectus diuinos oꝛdinatos eẽ. Jo.38. Nũ
qd noſti oꝛdinẽ celi ⁊ pones rõnẽ eius i terra? Dupli-
4 cẽ aũt oꝛdinẽ de⁹ in ſuis effectibus inſtituit. Unũ qdẽ
q̃ oĩa oꝛdinant̃ in ipſũ ꝓuer.16. vniuerſa ꝓpter ſemet-
ipſũ operatus ẽ deus. Aliũ ṽo quo effectus diuini
oꝛdinatur adinuicem ſicut dicit̃ Deut.4. De ſole ⁊ luna
⁊ ſtellis ꝙ fecit ea in miniſterium cunctis gẽtibus.
¶ Deinde cũ dicit.(Itaqꝫ q reſiſtit ⁊c̃.) Ex duabus
ꝑmiſſis cõcludit ꝓpoſitũ. Si.n.poteſtas ꝑncipum a
deo eſt ⁊ nihil ẽ a deo ſine oꝛdine. ꝯñs ẽ ꝙ ẽt oꝛdo quo
inferioꝛes ptãtibus ſupioꝛibus ſubijciũt̃ ſit a deo. Ita
qꝫ qui cõtra hunc oꝛdinẽ reſiſtit ptãti: dei oꝛdinationi
reſiſtit. ꝑ Reg.8. Nõ te abiecerunt ſꝫ me ne regnẽ ſu-
5 ꝑ eos Lu.10. Qui vos ſpnit. me ſpnit. Reſiſtere ãt diuine
oꝛdiatiõi ꝯriat̃ honeſtati virtutis. Vñ ꝯ virtutẽ agit:
qcũqꝫ ptãti reſiſtit i eo qḋ ꝑtinet ad oꝛdinẽ ſue ptãtis.
¶ Deĩde cũ dic̃.(Qui aũt reſiſtit ⁊c̃.) Oſtẽdit hmõi
ſubiectionẽ nõ ſolũ eẽ honeſtã: ſꝫ neceſſariã. Et ꝑ pꝛo
ponit qḋ intẽdit. Scḋo ꝓbat ꝓpoſitũ ibi.(Nã ꝑnci-
pes ⁊c̃.) Dicit ḡ ꝑ. Dictũ eſt ꝙ q reſiſtit ptãti: dei oꝛdi
nationi reſiſtit: qḋ qdẽ ſm̃ ſe ẽ vitãdũ tanq̃ ꝯtrarium ṽtu
ti. Multi tñ ſũt q amoꝛe ṽtutis nõ habẽtes ea q̃ ſunt
ꝯtraria ṽtuti nõ deteſtant̃. Vñ tales cogẽdi ſũt ad vitatio
nem maloꝝ ꝑ penas ⁊ q̃ꝫtũ ad h̃ ſubdit. Qui aũt reſi
ſtũt. ſ. diuine oꝛdiatiõi ſibi dãnationẽ acqrũt ꝯ ptãtis
oꝛdinẽ agẽdo. Quod qdẽ põt intelligi vno mõ ḋ dã-
natiõe eterna quã merent̃ q ptãtibus ſubijci nolũt in
eo qḋ debent. Jn cuius exemplũ Dathã ⁊ Abyron q

Moyſi ⁊ Aaron reſtiterũt ſũt a terra abſoꝛti: vt habet̃ b
Numeri.16. Alio mõ põt intelligi de dãnatiõe pene:
q̃ ꝑ ipſos ꝑncipes infert̃ ꝓuer.20. Sicut rugitus le-
onis ita ⁊ terroꝛ regis q ꝓuocant eũ peccãt i aĩa ſuã.
Sed ꝯ h̃ vr̃ eẽ ꝙ apꝉi ⁊ martyres ꝑncipibus ⁊ ptãti
bus reſtiterũt: ⁊ ex h̃ nõ dãnationẽ a deo: ſed ꝑmiũ ac
qſierũt. Sꝫ dicẽdũ ẽ ꝙ apꝉus hic loqt̃ de eo q reſiſtit
ptãti. ſm̃ ꝙ ẽ a deo oꝛdinata. Hꝫ aũt h̃ diuina oꝛdina-
tio: vt ptãti inferioꝛi nõ obediat̃ ꝯ ſupioꝛẽ: ſicut ẽt i re
bus hũanis: vt ꝓcõſuli nõ obediat̃ ꝯ imperatoꝛẽ: nec
baliuo ꝯ regẽ. Et oĩs ptãs hũana ſub ptãte dei oꝛdina
tur ⁊ nulli ptãti hũane ẽ ꝯ deũ obediendum. ſm̃ illud
act.4. Opoꝛtet obedire magis deo q̃ hominibus.
¶ Deinde cũ dicit.(Nã ꝑncipes ⁊c̃.) Aſſignat rõnẽ 2
eius qḋ dixerat. Et pꝛimo ponit rõnẽ: ſcḋo ex ratione
poſita qḋdã vtile documẽtũ trahit ibi.(Vis aũt nõ ti-
mere ptãtẽ ⁊c̃.) Tertio huius documẽti neceſſitatem
aſſignat ibi.(Si aũtẽ malefeceris ⁊c̃.) Dicit ḡ ꝑ dcm̃
eſt ꝙ q reſiſtũt ptãti ſibi dãnationẽ acqrũt. Nã pꝛin-
cipes q hic ptãtes dicũt̃ nõ ſũt timoꝛi.i.timoꝛem boni
operis.i.ꝓpter bonũ opus: ſed mali.i.ꝓp malũ. Qḋ q
dem vr̃ eẽ intelligendũ ſm̃ cãm inſtituendi pꝛinci-
pes. Ad h̃.n.ſunt inſtituti ꝑncipes vt illi q amoꝛe ṽ-
tutis nõ ꝓuocant̃ ad vitandũ malũ ⁊ faciẽdũ bonũ
cogantur ad h̃ timoꝛe pene. ꝓuer. 2. Rex q ſedet in
ſolio iudicij diſſipat omne malũ intuitu ſuo. Et ſm̃ h̃
dr̃ ꝙ ꝑncipes nõ ſunt timoꝛi boni operis: ſꝫ mali q̃ꝫtũ
ad id quod pꝛincipi ex offio competit: ſicut ⁊ Eſa.32. 3
Dicitur. Pꝛĩcipes ea q̃ ſunt digna pꝛincipe cogitabit.
Põt aũtẽ hoc referri ẽt ad malos pꝛincipes qui nõ ſũt
timoꝛi boni operis: ſed mali: quia ⁊ ſi interdum iniu-
ſte perſequũt̃ bene operãtes: nõ tamẽ illi qui bene ope-
rantur cauſam habent timendi: q: hoc ipſꝫ ſi patiẽter
ſubſtinẽt in eoꝝ bonũ cedit. ſm̃ illud.i.Pe.3. Si qd
patimini ꝓpter iuſtitiam beati: timoꝛem autẽ eoꝝ
ne timueritis: vt non ꝯturbemini. Ex h̃ aũt quod hic
dicitur aſſignati patet ratio q̃re qui ptãti reſiſtunt. ſi-
bi dãnationẽ acquirãt ſiue intelligatur de damnatiõe
punitionis qua pꝛĩcipes rebelles puniũt: ſiue ḋ dãna
tione qua homines puniuntur a deo. Si eñ pꝛinci- 4
pes ſunt timoꝛi mali operis: conſequens eſt ꝙ ſi aliqs
poteſtati reſiſtat male operetur: ⁊ ita ipſe homo male
agendo ẽ ſibi cauſa punitionis tempoꝛalis ⁊ eterne.
¶ Deinde cum dicit.(Vis aũt nõ timere ⁊c̃.) Ex eo
qḋ dixerat quoddã vtile documentũ tradit. ſ. vitandi
timoꝛem pꝛincipum. Et ꝑmo inſinuat ſua interroga
tione hoc eẽ ꝯſiderabile dicens. Vis nõ timere ptã-
tẽ. Quaſi dicat: hoc dꝫ homini eẽ placitũ. ꝓuer.
20. Sicut fremitus leonis: ita ⁊ terroꝛ regis. Secũdo
docet medium ad hoc ꝑueniendi dicẽs. Bonũ fac: q:
vt dicitur ꝓuer.16. Voluntas regum labia iuſta. Et i
ps. Ambulãs in via imaculata hic mihi miniſtrabat.
Tertio oſtẽdit huius effectũ dicẽs: ⁊ ſi benefeceris ñ
ſolũ timoꝛẽ vitabis: ſed etiã habebis laudẽ ex illa.ſ. 5
ptãte: qḋ planũ eſt ſi accipiatur. ſꝫ finẽ ad quẽ inſtitu
te ſunt ptãtes. Ad hoc enim inſtitute ſunt. vt nõ ſolũ
a malis timoꝛe penarũ retrahant: ſed etiã ad bonum
⁊ pꝛemia alliciant ſm̃ illud.i.Pe.2. Siue ducibus tã-
q̃ ab eo miſſis ad vindictã malefactoꝝ laudẽ ṽo bo
noꝝ. Verificat̃ hoc etiã de malis ꝑncipibus q̃ꝝ
iniuſtam perſecutionẽ dum boni patiẽter ſuſtinẽt lau
dant̃. Jac.5. Ecce beatificamus eos q ſuſtinuerunt.
Quarto rõnẽ aſſignat dicẽs. Dei.n.miniſter ẽ tibi in
bonũ. Qḋ qdẽ manifeſte patet q̃ꝫtũ ad debitũ oꝛdinẽ
pꝛincipum. Sunt eñi ſub regimine dei quaſi ſuppꝛe-
mi pꝛĩcipis tanq̃ miniſtri oꝛdiati. Sap.6. Cũ eẽtis miniſtri

c regis illiꝰ ⁊c. Ad idē aūt tēdit miniſter ⁊ dñs. Ecc.io.
Secūdū iudicē ppl̄i ſic ⁊ miniſtri eius. Et iō ſicut deꝰ
opaṫ in bonū his q̄ bonuʒ agūt: ita ⁊ ꝑncipes ſi recte
miſteriū ſuū impleat. Sʒ ⁊ mali ꝑncipes dei miſtri ſūt.
ſʒ ordinationē dei ad īferēdas penas: lʒ h̄ ſit p̄ter īten
tū eoꝝ. ſʒ illō Eſa.io. Aſſur vga furoris mei: ⁊ baccu
lus ipſe eſt. Ipſe āt n̄ ſic arbitrabiṫ. Et Ie.25. Aſſumaʒ
vniuerſā cognationē aqlōis: ⁊ Nabuchodonoſor regē
babylōis ſeruū meū: ⁊ adducā eos ſup terrā iſtā. Et q:
tales mali pricipes īterdū deo ꝑmittēte bonos affligūt
qō in bonū eoꝝ cedit ſʒ illō. R.8. Diligētibus deū ⁊c.
¶ Deīde cū dicit. (Si aūt male ⁊c.) Oſtēdit necātem
ꝑmiſſi documēti. Dictū ē. n. q̄ benefaciēdo n̄ timebis
poteſtatē: ſi aūt male feceris time: q: cāʒ timoris habes
a ꝓuer.io. Pauor his q̄ opanṫ maluʒ. Sap.17. Cū ſit tī
mida neqcia data ē in oīum ꝯdēnationem. Scdo aſſi
gnat rationē dicēs. (Nō. n. ſine cā gladiū portat). loqṫ
aūt ſʒ ꝯſuetudinē ꝑncipū q̄ q̄ſi i figura ſue poteſtatis
deferebāt inſtrumēta puniēdi: puta faſces virgaꝝ ad
v̄berādū: ⁊ ſecures vel gladios ad occidendū. Job.19.
Fugite a facie gladij q̄m vltor iniqtatū ē gladius. Ter
tio rōnē expōit dicēs. (Portat inq̄ȝ gladiū: q: ē miſter
dei vindex). i. vindictā exercens (in irā): ideſt ad exe
quendā irā dei. i. iuſtū iudiciū eius (ei q̄ malū agit)
ideſt contra malefactorē. Ezech.16. Ecce ego cōgrega
bo oēs amatores tuos ⁊ iudicabo te in iudicijs adul
teroꝝ: ⁊ dabo te i manus eoꝝ ⁊c. ꝓuer.16. Abbomi
b nabiles regi qui impie agunt: q̄m iuſtitia firmatur ſo
lium. Ex quo pʒ q̄ non ſolum eſt licitum: ſed ēt meri
torium principibus: qui zelo iuſtitie vindictā exercēt
i malos. Unde dicitṫ Ezech.29. Erit merces exercitui
illius ⁊ operi quo ſeruiuit mihi aduerſus eam.
¶ Deinde cū diē. (Ideoq̄ȝ necāte ⁊c.) Infert conclu
ſionē ꝑncipaliter intētā dicēs. Ideoq̄ȝ propter p̄dictas
rationes ſubditi eſtote voluntarie neceſſitati q̄ vobis
iminet p̄cepto principuȝ: vt faciatis de neceſſitate vir
tutē nō ſolū propter irā. i. vindictā vitādā quod ꝑtinet
ad ſcdam rōnem: ſed etiā propter conſcientiā bonam
conſiderādā quod ꝑtinet ad primā rōnem: q: qui po
4 teſtati reſiſtit dei ordinationi reſiſtit. Tit.3. Amone il
los principibus ⁊ poteſtatibus ſubditos eſſe.
¶ Deinde cū dicit. (Ideo. n. ⁊ tributa p̄ſtatis ⁊c.) In
ducit hoīes ad exhibēdū ſuis ſupioribus ſignū ſubie
ctionis. Et p̄ ponit ſignū ſubiectionis. Secūdo indu
cit ad eius exhibitionē ibi. (Reddite ḡ ⁊c.) Circa pri
mū duo faē. Primo pōit ſubiectionis ſignū dicēs. (Iō
enim). ſ. q: debetis eſſe ſubiecti (⁊ tributa p̄ſtatis) ideſt
p̄ſtare debetis in ſignū. ſ. ſubiectionis. Et iō cōquerē
do dicitṫ Tren.i. Princeps prouinciarū facta ē ſub tri
buto. Dicūṫ autē tributa ex eo q̄ ſubditi dominis ea
tribuūt. Secūdo aſſignat rationē dicēs. (Miniſtri. n.
ſunt dei. ⁊ hoc ipſum) ideſt pro hoc ipſo. ſ. tributo reci
piēdo (ſeruiētes) ſcʒ deo ⁊ populo. Quaſi dicat. Unuſ
5 q̄ſq̄ȝ de ſuo miniſterio viuere debet. ſʒ illō ꝑme cor.9.
Quis paſcit gregē ⁊ de lacte eius nō edit? Et iō cū ꝑn
cipes nr̄i ſuo regimine deo miniſterent ⁊ pplo: debēt
tributa ſuſcipere q̄ſi ſtipendia ſui miſterij: nō autē ita
q̄ h̄ debeāt ſibi cōputare ꝓ p̄mio. Propriū. n. p̄miū ꝑn
cipis eſt laus ⁊ honor: vt ph̄s diē in.5. ethi. Et cū h̄ nō
ſufficit tyrānus ſit. Sed h̄ nō ē intelligendū ō laude
humana ſolū vl̄ honore: q: tale premiū ē tēvanū: ſed ō
laude ⁊ honore diuino: qui principibus bn̄ gubernā
tibus exhibeṫ. Sap.6. O reges populi diligite ſapien
tiā. hmōi aūt tributa recipiūt ad ſubſtentationē: labo
rāt aūt principes ad oīum pacem. Unde dr̄.2. Thi.2.
Obſecro ꝑmū oīum fieri obſecrationes pro regibus ⁊
omnibus qui in ſublimitate ſunt conſtituti: vt qetaʒ ⁊ d
trāquillā vitā agamus. Bar.i. Orate ꝓ vita. Nabucho
donoſor regis babylōis: vt viuamus ſub vmbra eius.
Ad h̄ tamē debito liberi ſūt clerici ex ꝑuilegio princi
pū: qō quidē eqtatē nālē hʒ. Unde ēt apud gentiles li
beri erant a tributis illi qui vacabāt rebus diuinis. Le
gitur eniʒ Gen.47. Q: Ioſeph ſubiecit Pharaoni to
taʒ terrā egypti preter terrā ſacerdotū que a rege tradi
ta fuerat eis: qbus ⁊ ſtatuta cibaria ex horreis publi
cis prebebanṫ: Et infra dicitṫ q̄ in vniuerſa terra egy
pti qnta ps ſoluitur abſq̄ȝ terra ſacerdotali que libera
ab hac conditione fuit. Hoc aūt omnino equū eſt: q: ſi
cut reges ſollicitudinē habent de bono publico in bo 1
nis tēporalibus: ita miniſtri dei in ſpiritualibus: ⁊ ſic
ꝓ hoc q̄ deo in ſpūalibus miniſtrāt recompēſant regi 2
q̄ pro pace eoꝝ laborat. ¶ Sʒ attēdēdū eſt cū tribu
ta dicat regibus eſſe debita q̄ſi laboris ſtipendiū: du
pliciter peccare pn̄t principes accipiēdo tributa. Prio
quidē ſi vtilitatē ppl̄i nō procurent: ſed ſolū ad diripiē
dū eoꝝ bona intendant. Un̄ dr̄ Ezech.34. Lac come
debatis ⁊ lanis opiebamini: ⁊ qō craſſū erat occideba
tis: gregē aūt meū nō paſcebatis. Alio mō ex h̄ q̄ vio
lēter diripiūt ſupra ſtatutā legē q̄ eſt q̄ſi quoddaʒ pa
ctū inter regē ⁊ pplū: ⁊ ſupra ppl̄i facultatem. Un̄ dicitṫ
Mich.3. Audite principes Iacob ⁊ duces domus iſ
rael. Et poſtea ſubdit. Qui violēter tollitis pelles eoꝝ
deſuper eis: ⁊ carnes eorum deſuper oſſibus eorum.
¶ Deinde cum dicit. (Reddite ergo ⁊c.) Monet ad
reddēdū predictū ſubiectionis ſignū: ⁊ p̄ qdā in gene
rali dicens. Ex quo tributū debeṫ ꝑncipibus tāq̄ȝ dei 3
miniſtris. reddite ḡ oībus debita. Ex quo pʒ q̄ ex ne
ceſſitate iuſtitie tenenṫ ſubditi ſua iura principibꝰ ex
hibere. Math.8. Oblatus eſt regi vnus qui debebat
decē milia talēta. Et.22. Reddite q̄ ſunt ceſaris ceſari
⁊ c. Scdo. ſpecificat ⁊ p̄ ea q̄ ſunt exteriora dicēs. Cui
tributū. ſ. debetis reddite tributū: q: ſ. ꝑncipi tribuiṫ ꝓ
gn̄ali regimie quo p̄riaʒ i pace ⁊ qete gubernat. Gen.
49. Uidit requiē q̄ eēt bōa factuſq̄ȝ ē tributis ſeruiēs.
Cui vectigal. ſ. debetis reddite vectigal: qō. ſ. redditur
ꝑncipi in aliqbus certis locis de mercimonijs que de
ferunṫ ꝓ reparatione ⁊ cuſtodia. Uel vectigal dicitur 4
qō daṫ ꝑncipi qn̄ ꝓ patriā deuehiṫ ſicut ſūt ꝓcurationes
⁊ alia hmōi. Secūdo ponit ea q̄ ſunt interius exhibē
da. Eſt aūt conſiderāduʒ q̄ ꝑncipi debetur ⁊ timor ⁊
honor: timor qdē inq̄ȝtū eſt dñs ſua poteſtate malos
coercens. Mal.i. Si ego dñs vbi eſt timor meus? Et
ideo dicit. Cui timorē. ſ. debetis reddite timorē. ꝓuer.
24. Deū time fili mi. Inq̄ȝtū aūt quaſi pr̄ ꝓuidet bo
nis, que ſūt in laudeʒ eoꝝ debeṫ ei honor. Mal.i. Si
ego pr̄ vbi honor meus? Et ideo ſubdit. Cui honorē
debetis reddite honorē. i. Pe.2. Regeʒ honorificate.
¶ Sed ꝯ̄ ē qō dicitṫ Leuit.19. Nō honores vultū po
tentis. Sed hoc eſt intelligendū q̄ȝtū ad h̄ vt pro eo a
iuſtitia nō d̄clines. Un̄ ſubdiṫ. Iuſte iudica ꝓximo tuo.

Lectio. III. 5

NEmini q̄cq̄ȝ debeatis niſi vt in
uicē diligatis. Qui enim diligit ꝑma
ꝓximū legē impleuit. Nam nō 2ᵉ. q.
adulterabis nō occides: nō fu 99 ar.
raberis: nō falſuʒ teſtimoniuʒ dices: nō cō ac. ꝑ.
cupiſces: ⁊ ſi qō eſt aliud mandatuʒ in hoc 2ᵐ.
verbo iſtauratur diliges proximū tuum ſi
cut teipſum. Dilectio proximi malum non
opatur. Plenitudo ergo legis eſt dilectio.

a ¶ Supra apoſtolus oſtēdit qualiter debeant fideles
ad ſuperiores iuſtitiā obſeruare: hic oñdit qd debeāt oi-
bus exhibere. Et ꝑmo ꝓponit qd itēdit. Scđo reddit
rōnē ibi. (Qui. n. diligit ⁊c̄.) Dicit ḡ ꝑmo. dictū ē. Red
dite oībus debita nō qdē ꝑticulariter. ſꝫ itegraliter. Et
hoc ē ꝙ oñdit. (Nemini qcq̄ꝫ debeatis). Quaſi dicat.
Ita plene oibus oīa debita ꝑſoluatis: vt nihil remane
at: qd ſoluere debeatis. Et hoc qdē ꝑꝑ duo. Primo qꝛ
i ipſa mora reddēdi pctm̄ mittit: dū hō ꝯiniuſte ōtinet
rē alienā. Uñ dicit Leui. 19. Nō morabit opus merce-
narij tui apud te vſqꝫ mane. Et eadē eſt rō de aliīs de-
bitis. Scđo qꝛ q̄ꝫdiu aliqs dꝫ eſt quodāmodo ſeruus ⁊
2 cui dꝫ obligat. ꝓuer. 22. Qui accipit mutuū ſeruus eſt
fenerātis. Sūt tñ q̄dam debita a qbus hō nunq̄ꝫ pōt
ſe abſoluere. Et hoc dupliciter. Uno qdē mō ꝑꝑ excel
lentiā beneficij cui equalēs recōpenſari non pōt: ſicut
phs dicit de honore q exhibet deo vel parentibus ſm
illud ps. Quid retribuā dño ꝓ oibus q̄ retribuit mihi.
Alio mō ꝑꝑ cām debendi q̄ ſemꝑ manet. Uel ēt ꝑꝑ h̄
ꝙ illud qd reddit nunq̄ꝫ exhaurit: ſꝫ ſemꝑ in reddēdo
creſcit. Et ꝑꝑ has cauſas debitū dilectionis fraterne:
ita ſoluit ꝙ ſemꝑ debet. Primo qdem qꝛ dilectionē ꝓ-
ximo debemus ꝑꝑ deū cui ſufficiēter recōpenſare non
poſſumus. Dicit. n. i. Jo. 3. Hoc mandatū habemus a
deo: vt q diligit deū diligat ⁊ fratrē ſuū. Scđo qꝛ cau-
3 ſa dilectionis ſemꝑ manet q̄ eſt ſimilitudo nāe ⁊ grē.
Ecc. 13. Oē aīal diligit ſibi ſimile: ⁊ ſic ⁊ oīs hō ꝓximū
ſibi. Tertio qꝛ charitas in diligēdo nō deficit: ſed ꝓfi-
cit. Phil. i. Hoc oro vt charitas veſtra magis ac magis
abūdet. Jō dicit. Niſi vt iuicē diligatis: qꝛ. ſ. dilectiōis
debitū ita ſemel reddit: vt tñ ſemꝑ maneat ſub debito
ꝑcepti Jo. 15. Hoc eſt ꝑceptū meū vt diligatis inuicē.
¶ Deinde cū dicit. (Qui. n. diligit ⁊c̄.) Aſſignat cām
eius qd dixerat a debito dilectionis nos nunq̄ꝫ abſol-
ui. qꝛ. ſ. in dilectione tota legis ipletio cōſiſtit. Uñ circa
hoc tria facit. Primo ꝓponit qd intēdit. Scđo manife
ſtat ꝓpoſitū ibi. (Nā nō adulterabis ⁊c̄.) Tertio iſert
cōcluſionē intētā ibi. (Plenitudo ergo legis ⁊c̄.) Dicit
4 ergo ꝑmo. Jō dictū eſt ꝙ nō intēdamus nos expedire
a debito dilectiōis ſicut ab aliīs debitis. Qui. n. diligit
ꝓximū legē ipleuit. ſ. tota legis impletio ex ꝓximi dile
ctione depēdet. ¶ Sꝫ hoc nō videt. dr̄. n. i. Thi. i. Qꝛ
finis ꝑcepti charitas eſt. Unūqdqꝫ. n. ꝑficit ꝙ ad finē
ꝑuenit ⁊ ideo tota legis ꝑfectio i charitate cōſiſtit. Sꝫ
charitas duos hꝫ actus. ſ. dilectionē dei ⁊ dilectionē ꝓ
ximi. Uñ ⁊ dñs dicit. Mat. 22. Qꝛ tota lex ⁊ ꝓphe pē
dēt i duobus mādatis charitatis: quoꝝ vnū eſt de di-
lectione dei: aliud de dilectione ꝓximi. Nō ergo videt
ꝙ q proximū diligit impleat totā legē. Sed dicendū ē
ꝙ illa dilectio ꝓximi ad charitatē ꝑtinet ⁊ legē implet
qua ꝓximus diligit ꝑꝑ deū: ⁊ ita in dilectione ꝓximi
5 includit dilectio dei ſicut cā in effectu. Dicit. n. i. Jo. 3.
Et hoc mandatū habemus a deo: vt q diligit deū dili-
gat ⁊ fratrē ſuū. Et ecōuerſo dilectio ꝓximi includit in
dilectione dei ſicut effectus in cā. Uñ ibidēꝫ dicit. Si
qs dixerit qm̄ diligo deū ⁊ fratrē ſuū odit mendax ē.
Et inde eſt ꝙ in ſacra ſcriptura qñqꝫ fit mentio ſolum
de dilectōe dei: quaſi ſufficiat ad ſalutē ſm illud Deut.
10. Et nūc Iſrael qd dñs deus tuus petit a te: niſi vt ti-
meas dominum ⁊ ambules in vijs eius ⁊ diligas eūꝫ.
Quandoqꝫ aūt fit mentio ſolum de dilectione ꝓximi.
Jo. 15. Hoc vobis mando: vt diligatis inuicem.
¶ Deinde cū dicit. (Nā nō adulterabis ⁊c̄.) Probat
ꝓpoſitū. Primo qdē ꝑ inductionē. Scđo vero ꝑ me-
dium ſilogiſmi ibi. (Dilectio ꝓximi ⁊c̄.) ¶ Circa ꝑm̄
more inducentiū enumerat qdā ꝑcepta q̄ dilectionem
ꝓximi iplent: ⁊ qꝛ ꝑcepta tria ꝑme tabule imediatius
ordinant ad dilectionē dei nō facit mētōem hic de eis b
q̄ꝫuis ⁊ ipſa ipleant i dilectione ꝓximi ꝓut icludit dile
ctionē dei. Enumerat aūt mandata ſecūde tabule: pre
termittit tm̄ ꝑceptū affirmatiuū tm̄ qd ē de honore pa
rentū i quo ēt itelligit: vt oibus reddamus que debe-
mus. Enumerat aūt ꝑcepta negatiua ꝑ que aliqs ꝓhi
bet malū ꝓximis inferre. Et hoc duplici rōne. Primo q
dē qꝛ ꝑcepta negatiua ſunt t magis vlia: ⁊ q̄ꝫtū ad tpa
⁊ q̄ꝫtū ad ꝑſonas. q̄ꝫtū ad tpa qdē qꝛ ꝑcepta negatiua
obligāt ſemꝑ ⁊ ad ſemꝑ. Nullo. n. tēpore eſt ſurandūꝫ a
⁊ adulterandū. Precepta aūt affirmatiua obligāt qdē
ſemꝑ: ſed nō ad ſemꝑ: ſed ꝓ loco ⁊ tēpore nō. n. tenet
homo: vt oi tpe honoret parētes: ſꝫ ꝓ loco ⁊ tpe. Quā
tū ad ꝑſonas aūt: qꝛ nulli hominū eſt nocēdū: non aūt
ſufficiētes ſumus: vt vnus homo poſſit oibus hoibus
ſeruire. Scđo qꝛ magis manifeſtū eſt ꝙ ꝑ dilectionēꝫ
ꝓximi iplent ꝑcepta negatiua q̄ꝫ affirmatiua. Qui. n.
diligit aliquē magis abſtinet a nocumento illius q̄ꝫ ei
beneficia ipendat a quo qñqꝫ hō ipedit ꝑ ipotētiā. Tri
pliciter aūt aliqs nocumentū ꝓximo iſerre pōt. Uno
mō facto. Alio mō vbo. tertio deſiderio. Facto qdē tri
pliciter. Uno mō q̄ꝫtū ad ꝑſonam ipſius ꝓximi. Et h̄ 3
prohibet cum dr̄. Non occides. In quo ēt itelligit pro
hiberi oīs iniuria i ꝑſonā proximi illata. i. Joh. 3. Oīs
homicida nō hꝫ vitā eternā i ſeipſo. Scđo q̄ꝫtum ad ꝑ
ſonam coniunctā. ſ. vxorem: et hoc prohibet cūꝫ dr̄. Nō
adulterabis. In q̄ ēt intelligit prohiberi fornicatio: et
oīs illicitus vſus genitalium mēbrorum. Heb. vlt. For
nicatores ⁊ adulteros iudicabit deus. Tertio quantū
ad res exteriores: quod prohibet cum dr̄. Non furabe-
ris. In quo ēt itelligitur prohiberi oīs iniuſta ſubtra-
ctio rei aliene: ſiue per vim: ſiue per dolum. Zach. 5.
Oīs fur ſicut ibi ſcriptum eſt iudicabit. Nocumentūꝫ
aūt qd qs proximo iſert verbo prohibet cum dr̄. Non
falſum teſtimonium dices. Qd nō ſolū prohibet i iu- 4
dicio: ſed ēt extra iudiciū: ſiue per modum detractōis
ſiue per modū contumelie. ꝓuer. 19. Teſtis falſus n̄
erit ipunitus ⁊ q mendacia loqtur non effugiet. No-
cumentū aūt qd qs iſert proximo ſolo deſiderio pro-
hibet cum dr̄. Non concupiſces rem proximi tui. Ubi
ēt itelligit prohiberi concupiſcentia vxoris. ſupra. 7.
Nā concupiſcentiā neſciebāꝫ. ſ. eſſe peccatum: niſi lex
diceret. Non cōcupiſces. Ponuntur aūt hec mādata.
Exo. 20. Enumeratis aūt pluribus preceptis colligit
oīa alia i cōmuni dicens. Et ſi qd eſt aliud mandatūꝫ
affirmatiuū vel negatiuū ad proximū pertinens ꝑ mo
dum ſupra dictū iſtaurat. i. perficit ⁊ ipletur i hoc ver 5
bo. Diliges proximū tuū. ſicut teipſūꝫ. Quod qdē po
nit. Leuit. 19. Ubi nos habemus. Diliges amicū tuūꝫ:
ſicut teipſum. Qꝛ aūt dicit ꝓximum tuū: referēdū eſt ad
oēm hoiem ⁊ ēt ad ſanctos āgelos: vt Aug. ꝓbat i ꝑᵒ
de doctrīa xpiana. Noīe. n. ꝓximi itelligit qcūqꝫ facit
alicui miſericordiā. ſm illud Luc. 10. Quis tibi vr̄ illi
ꝓximus fuiſſe q icidit i latrones? Et ille dixit q fecit mi-
ſericordiā ⁊c̄. Et qꝛ proximus eſt proximo proximus: conſe
quēs ē ꝙ ēt ille q ab aliquo miſericordiā recipit proxi-
mus ei dicat. Scti autem angeli nobis miſericordiā i-
pēdūt ⁊ nos oibus hoibus miſericordiā debemus ipē De-
dere: ⁊ ab eis cū neceſſe fuerit recipere. Uñ pꝫ ꝙ ſcti an mōes
geli ⁊ oēs hoies ꝓximi nobis dnr̄: qꝛ beatitudinē ad non
quā nos tēdimus: vel iā hñt: vel ad eā nobiſcū tēdunt. ſunt
Ex q̄ pꝫ ꝙ demōes nō ſunt ſꝫ hāc rōnē ꝓximi nobis: no
nec ſub hoc ꝑcepto eoꝝ dilectio nobis iniūgit: qꝛ ſunt his di
totalr̄ a ſocietate dei excluſi: ⁊ nō ſunt cōputādi i nūe- ligen
ro proximorū: ſed i numero hoſtiū. Qꝛ aūt dicit. Sic di

5 teipſum nõ eſt referẽdũ ad equalitatẽ dilectionis:vt.ſ.
aliqs teneaſ diligere ꝓximũ equaliter ſibi:hoc.n.eſſet
contra ordinẽ charitatis:quo qlibet plus teneſ ſuã q̃z
alioꝝ ſalutẽ curare.Can.2.Ordinauit ĩ me charitatẽ.
Sꝫ eſt referẽdũ ad ſimilitudinẽ dilectionis:vt.ſ.ſimili
ter diligamus ꝓximũ ſicut noſipſos.Et hoc tripliciter.
Pꝛio qdẽ q̃ʒtũ ad finẽ dilectionis:vt.ſ.nos ⁊ ꝓximuꝫ
diligamus ꝑꝑ deũ.Scđo q̃ʒtũ ad formã dilectionis:vt
.ſ.ſicut aliqs ſeipſꝫ diligit q̃ſi ſibi volẽs bonũ:ita aliqs
ꝓximũ diligat.Qui aũt diligit ꝓximũ ad hoc ſolũ:vt
2 eius vtilitate vel delectatõe potiaſ.nõ vult bonũ ꝓximo
ſꝫ ex ꝓximo vult ſibi bonũ.Quo qdẽ mõ hõ amare dici
tur res irrõnales:puta viuũ vel aquã:vt.ſ.eis vtatur.
Tertio q̃ʒtũ ad effectũ dilectiõis:vt.ſ.aliqs neceſſita/
ti ꝓximi ſubueniat ſicut ſibi:⁊ q̃ nihil illicitũ ꝑꝑ amo
rẽ ꝓximi cõmittat:ſicut nec ꝑꝑ ſuum amorem
¶ Deinde cũ dicit.(Dilectio ꝓximi ⁊c̃.)Manifeſtat
ꝓpoſitũ medio ſillogiſmi ꝑ hũc modũ.Qui diligit ꝓ/
ximũ nullũ malũ opaſ ad ipſum.Sꝫ ad hoc tẽdit oẽ le
gis p̃ceptũ vt abſtineaſ a malo.Qui ergo diligit ꝓximũ
3 legẽ ĩpleuit:q̃ aũt dilectio ꝓximi malũ nõ opeſ habeſ
ꝑme cor.13.Charitas nõ agit ꝑperã ⁊c̃.Et ſi qdẽ acci/
piaſ hic malũ nõ ſolũ trãgreſſionis:ſꝫ ẽt omiſſiõis:po
terit hoc referri nõ ſolũ ad p̃cepta negatiua:ſꝫ ẽt ad af
firmatiua.Jn q̃ʒtũ v̾o dilectio ꝓximi includit dilectio/
nẽ dei ĩtelligiſ q̃ dilectio ꝓximi excludit malũ:nõ ſo/
lũ qđ eſt ꝯ ꝓximũ:ſꝫ ẽt qđ eſt ꝯ deũ ⁊ ſic ĩcludenſ ẽt p̃
cepta tabule ꝑme.Ultĩo aũt ĩfert cõcluſionẽ ꝑncipalr
ĩtẽtã dicẽs.Plenitudo ḡ legis eſt dilectio.i.ꝑ.dilectio
nẽ lex ĩpleſ ⁊ ꝑficitur.Ecc.24.Jn plenitudine ſancto
rũ detẽtio mea.Col.3.Charitatẽ habete qđ eſt vinculũ
perfectionis. ¶ Lectio. III.

4 Eſa. 15. ca.
ET hoc ſciẽtes tp̃s:†q2 hora eſt
iã nos de ſomno ſurgere.Nũc
.n.ꝓpior eſt nr̃a ſalus q̃ʒ cum
credidimus.Nox p̃ceſſit:dies
aũt appropiquauit.Abijciam⁹ ergo opera
tenebraꝝ ⁊ ĩduamur arma lucis:ſic vt ĩ die
honeſte ãbulemus.Nõ in comeſſationib⁹
⁊ ebrietatib⁹.Nõ ĩ cubilibus ⁊ ĩpudicitijs.
Nõ ĩ cõtẽtõe ⁊ emulatõe:ſꝫ ĩduimini dñz ie
ſũ xp̃ꝫ:⁊ carnis curã ne feceritis ĩ d̃ſiderijs.
¶ Poſtq̃ʒ aplus oſtẽdit quõ homo dꝫ ſe deo exhibe/
re ꝑũ.(Conueniẽter eius donis vtendo).Et primo iu
ſte ei debita reddẽdo.hic oñdit quõ in ſeipo debeat ho
neſtatẽ cõſeruare.Et circa hoc duo facit.Primo ꝓpo/
5 nit tẽporis cõgruitatẽ.Scđo exhortaſ ad honeſtatem
operꝫ ibi.(Abijciamus ḡ ⁊c̃.)Circa p̃ᵐ tria facit.Pꝛio
põit tp̃is cõgruitatẽ.Scđo aſſignat rõnẽ ibi.(Nuc.n.
ꝓprior ⁊c̃).Tertio adhibet ſimilitudinẽ ibi.(Nox p̃
ceſſit ⁊c̃.)Dicit ḡ ꝑmo.Dictũ eſt q̃ debetis obſeruare:
⁊ hoc nõ ſolũ ꝑꝑ ea q̃ dicta ſunt:ſꝫ ẽt ſciẽtes hoc tp̃s.i.
ꝑ hoc q̃ debetis ꝯſiderare huius tp̃is cõditionẽ.q2 vt
dr̃ Ecc.8.Oĩ negocio tẽpus ẽ oportũitas Jere.8.Mil/
uus in celo cognouit tẽpus ſuũ:turtur,⁊ yrũdo cicõia
cuſtodierũt tp̃s aduẽtus ſui:populus aũt meus ⁊c̃.Ad
qđ aũt cõgruũ ſit hoc tp̃s oñdit ſubdens.Q2 hora eſt
iã nos de ſomno ſurgere.Qđ qdẽ intelligẽdũ eſt non
de ſomno nãe:qđ q̃nq3 dr̃ mors.ſm illud.i.theſ.4.No
lumus vos ignorare de dormiẽtibus.Q̃nq3 aũt eſt q̃/
es naturalis virtutũ.ſm illud.Jo.11.Si dormit ſalu⁹ erit.
Nec ẽt intelligẽdũ eſt de ſono gr̃e:qđ q̃nq3 dr̃ qes eter
ne glorie.ſm illud p̃s.Jn pace in idipſum ⁊c̃.Q̃nq3 ãt
eſt qes cõtẽplationis.ẽt ĩ hac vita.Can.5.Ego dormio

1 ⁊ cor meũ vigilat:ſꝫ intelligiſ de ſomno culpe ſꝫ illud
Ephe.5.Exurge q dormis ⁊ exurge a mortuis ⁊c̃.Uł
ẽt negligẽtie ſꝫ illud ꝓuer.6.Uſq3 quo piger dormis.
Tp̃s ergo eſt ſurgẽdi a culpa ꝑ penitẽtiã.p̃s.Surgite
poſtq̃ʒ ſederitis ⁊c̃.A ſomno vero negligẽtie ꝑ ſollici
tudine bene opandi.Eſa.21.Surgite ꝑncipes accipi/
te clipeũ.Ecc.32.Hora ſurgẽdi nõ te tricces.
¶ Deinde cũ dicit.(Nũc.n.⁊c̃.)Aſſignat rõnẽ ei⁹ qđ
dixerat dicẽs.Nũc.n.ꝓprior eſt nr̃a ſalus q̃ʒ cũ credi/
dimus.Qđ qdẽ ſm intẽtionẽ apli ĩtelligiſ de ſalute vi
te eterne:de qua dr̃ Eſa.51.Salus ãt mea in ſempiter/
nũ erit.Ad hãc aũt ſalutẽ homo ordinaſ ꝑmo qdẽ ꝑ fi
dẽ Marci.vlti.Qui crediderit ⁊ baptiçatus fuerit ſal
uus erit.Sꝫ ſemꝑ magis ac magis hõ accedit ad eã ꝑ
bona opa ⁊ charitatis augmẽtũ.Uñ dr̃ Jac.4.Appro
2 pinquate deo ⁊ appropinquabit vobis.Hoc ẽ ergo qđ
apoſtolus dicit.Jõ hora eſt iã nos de ſomno ſurgere.
Nũc.n.q̃ſi.ſ.ꝑ opa bõa:⁊ ꝑ charitatis augm̃tũ ꝓfecim⁹
ꝓpior.i.ꝓpinquior eſt.ſ.nobis nr̃a ſalus.ſ.vite eterne:de
qua dr̃.Eſa.51.Salus aũt mea ĩ ſempiternũ erit.Quã
cũ credidimus.i.q̃ʒ cũ a ꝑncipio fidem accepimus.Et
põt hic ĩtelligi duplex ꝓpinqtas.Una qdẽ ſm tẽpus:
q2 ſancti viri in operibus iuſtitie ꝓficientes magis ap/
propinquãt ad terminũ vite huius ĩ quo mercedẽ acci
piũt.Alia vero eſt ꝓpinqtas diſpoſitionis:vel p̃para/
tionis:q2 ꝑ augmẽtũ charitatis ⁊ operationem iuſtitie
homo p̃paraſ ad illã ſalutẽ.Mat.25.Que parate erãt
3 intrauerũt cũ eo ad nuptias.Sed ſm q̃ eccleſia hec
verba aduẽtus tẽpore legit:videnſ hec verba eſſe refe
rẽda ad ſalutẽ:quã xp̃s fecit in ſuo ꝑmo aduẽtu:vt in/
telligamus apoſtolũ loquentẽ quaſi ex ꝑſona oium fi
deliũ:q fuerunt a ꝑncipio mũdi.Appropinquãte.n.
iã tẽpore incarnatiõis xp̃i quo vaticinia ꝓphetaꝝ cre/
breſcebãt:qđ tempus repreſentat eccleſia poterit dici.
Nũc ꝓprior eſt noſtra ſalus.ſ.xp̃s q̃ʒ cũ credidimus.i.
cum homines a ꝑncipio credere ceperũt xp̃i aducitũ
futurꝫ.Eſa.56.Juxta eſt ſalus mea:vt veniat:⁊ iuſtitia
mea vt reueleſ.Poſſet ẽt aſſumi ad tẽpus miſericordie
quo qs incipit velle a preteritis pctis diſcedere.Tunc
n.magis appropinquat ſue ſaluti q̃ʒ a ꝑncipio duꝫ ha
beret fidem informẽ.Jac.4.Reſiſtite diabolo ⁊ fugiet
a vobis:appropinquate deo ⁊c̃.
¶ Deinde cũ dicit.(Nox p̃ceſſit:dies aũt appropin/ 4 Dies
quauit ⁊c̃.)Ponit ad ꝓpoſitũ ſimilitudinẽ.Quod q/ cõp/
dẽ ſm intẽtionẽ apoſtoli:a ſic videſ eſſe intelligẽduꝫ: raſ fu
vt totũ tẽpus vite p̃ſentis nocti cõpareſ ꝑꝑ ignorãtie ture.
tenebras.Et de hac nocte diciſ Eſa.26.Aĩa mea deſi/ glie
derauit te in nocte.Dici aũt cõparaſ ſtatus future bea
titudinis ꝑꝑ claritatẽ qua ſancti illuſtranſ.Eſa.60.Nõ
erit ibi amplius ſol ad lucẽdũ ꝑ diẽ nec ſplẽdor lune il
luminabit te:ſed erit tibi dñs in lucẽ ſempiternã.Ad
quẽ diẽ referſ qđ dr̃ in p̃s.Hec dies quã fecit dñs exul
temus ⁊ letemur in ea.Alio modo põt intelligi q̃ ſta/
tus culpe nocti cõꝑetur ꝑꝑ tenebras culpe de qbus di
ciſ in p̃s.Neſcierũt neq3 intellexerũt in tenebris am/ 5
bulant.Et de hac nocte diciſ ſap.17.Solis aũt illis
ſuppoſita erat grauis nox imago tenebraꝝ que ſuꝑuẽ
tura erat illis.Dies aũt dr̃ ſtatus gr̃e ꝑꝑ lumẽ ſpiritua
lis intelligẽtie:qđ iuſti habẽt:ſed ĩpijs deeſt.p̃s.Lux
orta eſt iuſto.Sap.5.Sol intelligẽtie nõ eſt ortus no/
bis.Tertio mõ põt ĩtelligi q̃ cõꝑetur nocti tp̃s prece
dẽs xp̃i ĩcarnationẽ:q2 nõdũ erat manifeſtata:ſꝫ ſub q̃
dã caligine.2.pe.i.Habetis ꝓpheticũ ſermonẽ cui be/
nefacitis attẽdẽtes quaſi lucerne lucenti ĩ caliginoſo
loco.Et de hac nocte diciſ Eſa.21.Cuſtos quid de no
cte.Unde ſicut in nocte apparẽt vmbre:ita etiam illo

a tempoꝛe eminebāt legalia q̄ ſūt vmbꝛa futuroꝝ: vt di
citur. Col. 2. Tēpus aūt ab incarnatione xp̄i cōparaꝛ
dici pp̄ p̄ntiaȝ ſpūalis ſolis i mūdo de quo dicitur. Mal.
vltimo. Uobis timētibus nomē meū orieꝛ ſol iuſtitie.
Un̄ ⁊ ipſe dn̄s dic̄. Jo. 9. Me opoꝛtet opari opa eius q
miſit me donec dies ē. Et poſtea ſubdit. Quādiu i mū
do ſuȝ lux ſūt mūdi. Q. ȯ ḡ dr̄. Nox p̄ceſſit indifferen-
ter accipi pōt p̄ q̄libȝ p̄dictaꝝ noctiū. Jā. n. p̄ceſſerat
eos: qbus ſcribebat ⁊ magna ps tp̄is huius vite: ⁊ qȯ
verius ē p̄ceſſerat nox culpe: p̄ceſſerat ēt tp̄s legis qȯ
fuit an̄ xp̄m. Q2 ēt ſubdit. Dies aūt appꝛopinq̄bit. vr̄
ſm intentionē apl̄i referēdū eē ad diē future gloꝛie: q
2 lȝ nōdū aduenisset fidelibus xp̄i qb' ſcribebat: tn̄ in
p̄pinquo erat eis ſm p̄dicta. Poſſet ēt intelligi tēpus
grē xp̄i: qȯ ⁊ ſi iā aduenerit. ſȝ tpoꝝ curſuȝ: appꝛopin
qre tn̄ nobis dr̄ p̄ fidē ⁊ deuotionē ſic̄ ⁊ Phil. 4. dr̄.
Dn̄s p̄pe ē. Et in ps. Pꝛope ē dn̄s oibus inuocātibus
eum. Poteſt etiam hoc congruere his q ȯ peccatis pe
nitere icipiūt: quibus dies gratie appꝛopinquat.
¶ Deinde cū dic̄. (Abijciamus ⁊c.) ꝯcludit exhoꝛ-
tationē de honeſtate vite. Et p̄ ponit exhoꝛtationem.
Scd̄o expōit eā ibi. (Nō in comeſſationibus ⁊c.) Cir
ca honeſtatē vite tria tāgit. Pꝛimo qdē remotionem
vitioꝝ ꝯcludens ex p̄miſſis: ſi nox p̄ceſſit: vt dictū ē:
abijciamus ergo opa tenebꝛaꝝ: q2 vt dr̄ ecc. 8. Oi ne
3 gocio tp̄s ē ⁊ oppoꝛtūitas. Un̄ recedēte nocte ceſſare
debent opa noctis. Dicūꝛ aūt opa tenebꝛaꝝ opa pec-
catoꝝ. Pꝛimo quidē q2 in ſeipſis p̄uata ſūt lumine ra
tionis q̄ illuſtrari debēt hūana opa. Ecc. 2. Sapiētis
oculi in capite eius: ſtultus in tenebꝛis ambulat. Scd̄o
q2 i tenebꝛis agūꝛ. Job. 24. Oculus adulteri obſeruat
caliginē. Tertio q2 p̄ ea hō ad tenebꝛas ducīꝛ ſȝ illȯ.
Mat. 22. Mittite eū in tenebꝛas exterioꝛes. Secūdo
inducit ad aſſumēdas virtutes. Quaſi dicat. Ex quo
dies appꝛopinquāt aſſumētes ea q̄ ꝯgruūt diei indua
mur arma lucis: ideſt v̄tutes q̄ ⁊ arma dicūꝛ: inquātū
nos muniūt. Eph. vltio. Induite vos armaturā dei: vt
poſſitis ſtare aduerſus iſidias diaboli. Et dicūꝛ lucis
armatiq2 ex lumine rōis decoꝛāꝛ ⁊ p̄ficiūꝛ. Unde dr̄
4 pꝛouer. 4. Juſtoꝝ ſemita q̄ſi lux ſplendēs p̄cedit: tuȝ
quia lucis examen regrunt. Jo. 3. Qui fac̄ veritatem
venit ad lucē: tum quia p̄ opa virtutū alij illumināꝛ.
Math. 5. Sic luceat lux veſtra coꝛaȝ hominibus ⁊c̄.
Tertio exhoꝛtaꝛ ad vſuȝ virtutū ⁊ p̄fectū eū dic̄. Sic
vt in die honeſte ambulemus. Hec. n. duo videnꝛ dici
congruere. Pꝛimo qdē honeſtas. Nā in die vnuſqſq;
ſed ſtudet cōponere: vt corā alijs honeſtus appareat.
In nocte aūt nō ſic. Un̄ dic̄. 2. theſſal. 5. Qui doꝛmi
unt nocte doꝛmiūt: ⁊ q ebꝛij ſūt nocte ebꝛij ſunt: nos
aūt q diei ſumus ebꝛij ſumus. Un̄ pꝛime Coꝛ. 14. dr̄.
Omnia honeſte: ⁊ ſm oꝛdinē ſiāt in vobis. Secundo
5 homo in die ambulat non in nocte. Un̄ dicitur Jo. 11.
Qui ambulat in nocte offendit. Et ideo quia dies eſt
opoꝛtet q̄ ambulemus. i. de bono in melius p̄ceda-
mus. Un̄ dicitur Jo. 12. Ambulate dum lucē habetis.
¶ Deinde cū dicit. (Nō in comeſſationibus ⁊c.) Ex-
pōit qȯ dixerat. Et p̄ expōit quō ſūt abijcienda opa te
nebꝛaꝝ que ſūt opa pctoꝝ: de quibus quedam annu
merat. Pꝛimo ponēs ea q̄ pertinent ad coꝛruptionem
Com ꝯcupiſcibilis: cuius coꝛruptio ē intempantia: q̄ ē circa
meſ- delectationes tact': ⁊ circa cibos cū dicit. (Nō i comeſ-
ſatio ſatiōibus). Dicūꝛ comeſſatiōes ſupflue ⁊ nimis accu-
nes rate comeſtiōes. pꝛuer. 23. Noli eſſe in ꝯuiuijs pctōꝝ:
dicūꝛ nec in comeſſationibus eoꝝ q carnes ad veſcēdū con
ſup- ferūt. Quod qdē poteſt eſſe peccatuȝ moꝛtale ex h̄ q̄
flue. ſm legē p̄ hac culpa aliqs dānaꝛ ad moꝛtē, dicit. n. de

filio pꝛoteruo Deut. 21. Comeſſatiōibus vacat ⁊ luxu b
rie atq; ꝯuiuijs lapidibus eū obꝛuet ⁊c̄. Dicīꝛ aūt ali-
qs vacare comeſſatiōibus atq; ꝯuiuijs: nō qdē ſi co-
medat magnifice ſm ſtatū ſue dignitatis: ſic dicīꝛ He
ſter. 2. Q2 aſſuerus iuſſit p̄parari ꝯuiuiū magnificum
pp̄ ꝯiūctionē Heſter. iuxta magnificētiā p̄ncipalē: ſed
qn̄ aliqs h̄ fac̄ p̄ter decētiā ſui ſtatus: ⁊ p̄cipue ſi ad h̄
p̄ncipalis eius cura exiſtat: ſicut illi d̄ qbus dr̄ iſra vl
timo. Huiuſmodi xp̄o dn̄o non ſeruiūt: ſed ſuo ventri.
Et phil. 3. Quoꝝ deus venter ē. ¶ Scd̄o excludit i-
tēperātiā circa potū cū ſubdit. Et ebꝛietatibus. Que
pertinēt ad ſupfluitatē potus extra mēſuraȝ rōnis ho
minē ponētis. Ecc. 31. Uinū i iocūditate creatū eſt nō
in ebꝛietate. Et eſt ꝯſiderandū q̄ ebꝛietas ex ſuo ge- 2
nere ē pctm̄ moꝛtale: cū ſcȝ hō ex p̄poſito inebꝛiaꝛ: q2
vr̄ p̄ferre delectationē vini integritati rōnis. Un̄ dicīꝛ
Iſa. 5. Ue q potētes eſtis ad bibēdū vinū ⁊ viri foꝛtes
ad miſcēdū ebꝛietatē. Si vȯ aliqs inebꝛieꝛ p̄ter inten-
tionē nō ex p̄poſito: puta q2 ignoꝛat v̄tutē vini: vel q2
nō eſtimat ſe tāto potu inebꝛiādū nō ē pctm̄ moꝛtale:
q2 nō p̄ ſe inebꝛiaꝛ ſed p̄ accidēs: ideſt p̄ter intentionē
qȯ qdē nō pōt ꝯtigere in his q frequēter inebꝛiāꝛ. Et
iō dicit Aug. i ſmone d̄ purgatoꝛio q̄ ebꝛietas ē pctm̄
moꝛtale ſi aſſidua fuerit. Un̄ ſignāter hic apoſtolus i
plurali numero dic̄. Nō in comeſſatiōibus ⁊ ebꝛietati
bus. ¶ Tertio pōit intēpātiā circa coꝛpoꝛalē qetē cū
dicit. Nō i cubilibus. i. nō in ſupflua doꝛmitatiōe quā 3
ꝯueniēter poſt comeſſationē ⁊ ebꝛietatē p̄hibet: q2 ſe-
quiꝛ ex illis: ⁊ pōt eē in h̄ pctm̄ moꝛtale: qn̄ pp̄ quietē
coꝛpoꝛalē ⁊ ſomnū omittit q̄ facere d̄bet: ⁊ icluiaꝛ ad
aliq̄ mala facienda. Mich. 2. Ue q cogitatis inutile ⁊
opamini malū i cubilibus veſtris. Pōt ēt qȯ dicit nō
in cubilibus referri ad apparatū luxurie. Un̄ dr̄ ex p̄
ſona meretricis pꝛuer. 7. Aſpſi cubile meū mirra ⁊c̄.
Gen̄. 49. Aſcēdiſti cubile p̄ris tui. ¶ Et iō ꝯueniēter
q̄rto excludit intēpātiā circa venerea cū ſubdit. Et im
pudicitijs. i. qbuſcūq; venereis actibus q dn̄r ipudici:
q2 nō cauēt id qȯ eſt maxie pudoꝛe vl̄ ꝯfuſione dignū:
tū q2 oēs delectatiōes tactus gule ⁊ luxurie ſunt cōes
nobis ⁊ bꝛutis. Un̄ q eis inoꝛdinate iſiſtit bꝛutalis ef-
ficiꝛ. ps. Nolite fieri ſic̄ equ' ⁊ mulus in qbus non eſt 4
intellectus ⁊c̄. Tū ēt q2 ſpēaliter in actibus venereis
rō hois totalr abſoꝛbeꝛ a delectatiōe: vt non poſſit hō Con
tunc aliquid intelligere: ſic̄ Ariſtoteles dicit in libꝛo tētio
ethicoꝝ. Un̄ ⁊ Oſee. 4. dicīꝛ. Foꝛnicatio ⁊ ebꝛietas ⁊ ē ipu
vinū auferūt coꝛ. Apoc. 9. Nō egerūt penitētiā ſup i- gna-
mūdicia ⁊ foꝛnicatiōe ⁊ ipudicitia quam geſſerūt. tiō v̄i
¶ Deinde excludit ea q̄ p̄tinēt ad coꝛruptionē iraſci tatis
bilis cū dic̄. (Nō in ꝯtētione). Que qdē vt ambꝛoſi' cum
dicit ē ipugnatio v̄itatis cū ꝯfidētia clamoꝛis. Poteſt confi
aūt itelligi q̄ p̄ h̄ p̄hibeꝛ omnis rixa nō ſolū v̄boꝝum dētia
ſed ⁊ factoꝝ: q̄ vt plurimū a v̄bis icipit. pꝛuer. 20. Ho- cla-
noꝛ ē hoi q ſeparat ſe a ꝯtētiōibus. Solet aūt ꝯtentio mo-
ex iuidia gn̄ari. Et iō ſubdit. ⁊ emulatiōe. Un̄ Jac. 3. ris.
dicīꝛ. Ubi zelus ⁊ ꝯtētio ibi incōſtātia ⁊ omne op' pra
uū. ¶ Scd̄o expōit quō debeam' induēꝛ arma lucis 5
dicēs. Sȝ iduimini dn̄ȝ ieſuȝ xp̄m. In q̄. ſ. habūdātiſſi-
me fuerūt oēs virtutes. ſȝ illȯ Iſa. 4. appꝛehendent
ſeptē mulieres viꝝ vnū. Induimus autem ieſuȝ xp̄ȝ.
Pꝛimo qdē p̄ ſacramēti ſuſceptionē Gal. 3. Quicunq;
i xp̄o batizati eſtis xp̄m iduiſtis. Secūdo p̄ imitatio-
nē. Eph. 4. Expoliātes vos veterē hoiem cuȝ actibus
ſuis iduētes nouū ⁊c̄. Et Eph. 4. iduite nouū hoieȝ q
ſȝ deū creat' ē in iuſtitia ⁊c̄. Dr̄ aūt iduere xp̄ȝ q xp̄ȝ
imitaꝛ: q2 ſicut hō ꝯtineꝛ veſtimēto ⁊ ſub eius coloꝛe
videtur: ita in eo q xp̄m imitaꝛ opa xp̄i apparēt. Per-

h ẽ induimur arma lucis: q̃ñ induimus xp̃m. Tertio exponit q̃ dixerat. Sic vt in die honeſte ambulemus: p h qđ ſubdit. Et carnis curam ne feceritis i deſiderijs. In h enim pulchritudo honeſtatis cõſiſtit: vt hõ ſpiritus preferat carni. ſupra.8. Debitores ſumus nõ carni vt ſm carnẽ viuamus. Sed notãdũ q̃ nõ dicit ſimpliciter carnis curam ne feceritis: q: quilibet tenetur: vt carnis curã gerat ad ſuſtentandam naturam. ſm illud eph.5. Nemo vnquã carnẽ ſuam odio habuit: ſed nutrit ⁊ fouet ⁊c. Sed addit in deſiderijs: vt ſcilicet inordinata carnis deſideria. ideſt concupiſcentias nõ ſequamur. Vñ dicitur Gal.5. Spiritu ambulate ⁊ deſideria carnis non perficietis. CAP. XIIII.

2 Infirmũ aũt in fide aſſumite nõ in diſceptatõibus cogitationũ.
Alius.n.credit ſe mãducare omnia. †Qui aũt infirmus eſt olus
ꝓma mãducet. Is.q mãducat nõ mãducãtez nõ
2ᵉ.q. ſpernat: ⁊ q nõ mãducat: manducãtẽ nõ iu
77. dicet. Deus enim illũ aſſũpſit. Tu qs es q
ar.3. iudicas alienũ ſeruũ. Dño ſuo ſtat aut cadit. Stabit aũt. potẽs ẽ.n. deus ſtatuere illũ.
Nã alius iudicat diez inter diem: alius aũt iudicat omnẽ diẽ. Vnuſqſq; i ſuo ſẽſu abũ
3 det. Qui ſapit diẽ: dño ſapit: ⁊ q mãducat dño mãducat. Grãs.n.agit deo. Et q non mãducat: dño ñ mãducat: ⁊ grãs agit deo. Nemo enim noſtrũ ſibi viuit: ⁊ nemo ſibi moritur. Siue eni viuimus: dño viuimus: ſiue morimur: dño morimur. Siue ergo viuimus ſiue morimur dñi ſumus. In hoc .n. xp̃s mortuus eſt ⁊ reſurrexit: vt viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ dominetur. Tu aũt qd iudicas fratrẽ tuuz. aut tu q̃r ſp̃nis fratrẽ tuũ. Oẽs.n.
4 ſtabimus añ tribunal chriſti. †Scriptũ ẽ.n.
Eſa. viuo ego dicit dñs: quoniã mihi flectetur om
45. ne genu. ⁊ omnis lingua confitebitur deo.
Itaq; vnuſqſq; noſtrũ pro ſe rationez reddet deo. Nõ ẽ ãplius inuicem iudicemus.

¶ Poſtq̃ apoſtolus oñdit quõ aliquis debeat perfectus fieri. h oſtẽdit quõ pfecti debeãt ſe habere ad imperfectos. Et primo oñdit q̃ nõ debent eos ſcandaliza re vel iudicare. Secũdo oſtẽdit quõ debẽt eos ſuſtentare.15.cap.ibi.(Debemus aũt nos firmiores ⁊c.) Circa primo duo facit. Primo prohibet inordinata iudicia. Secũdo ꝓhibet. infirmoꝝ ſcandala ibi.(Sed hoc iudicate magis ⁊c.) Circa primum tria facit. Primo proponit ammonitionẽ. Secũdo exponit eã ibi.(Alius enim ⁊c.) Tertio rationẽ aſſignat ibi.(Deus.n.il
5 lũ ⁊c.) Circa pᵐ ↄſiderãdũ eſt q̃ i ꝓmitiua eccleſia aliq ex iudeis ↄuerſi ad xp̃z credebãt legalia cũ euãgelio eẽ ſeruanda. vt p; act.15. Et hos ap̃lus vocat infirmos in fide xp̃i quaſi nõdũ perfecte credentes q̃ fides xp̃i ſufficiat ad ſalutez: pfectos aũt vel firmos in fide vocat eos q fidẽ xp̃i ſine legalibus credebant eſſe ſeruandã. De vtriſq; tñ erãt aliq rome inter fideles xp̃i. Alloquitur ergo apoſtolus perfectos in fide dicens. Dixi q̃ debetis induere ieſuz xp̃z. Aſſumite aũt.i. affectu charitatis vobis ↄiungite ad ſupportãduz infirmũ in fide ſicut expoſitũ ẽ. de quo põt intelligi illud ſup.9. infirmus hõ ⁊ exigui tẽporis ⁊ minor ad intellectũ iudicij ⁊ legũ. infra.15. Suſcipite inuicẽ ſicut ⁊ xp̃s ſuſcipit vos. Ec.29. Propter mãdatũ aſſume pauperẽ. Et h nõ i diſceptationibus cogitationũ. idest nõ diſceptãdo pp h q̃ vnᵘ ↄ aliũ cogitat: duz ſcz illi q legalia ſeruabãt iudicabãt tãq̃ trãſgreſſores eos q nõ ſeruabãt. Et illi q ñ ſeruabãt cõtendebãt tãq̃ errantes ⁊ ignorãtes q ſeruabãt. .ẽ.2. Cogitationũ iuicẽ accuſantiuz aut defẽdẽtiũ ⁊c. ¶ Deide cũ dicit.(Aliᵘ.n. ⁊c.) Expõit q̃ dixerat. Et p̃ oñdit q ſunt infirmi in fide. Secũdo oſtendit q̃liter ſint diſceptatiões cogitationũ vitãde. ibi.(Is q mãducat ⁊c.) Circa primũ ↄſiderãdũ eſt q̃ inter ceteras legales obſeruantias vna erat diſcretio ciboꝝ pp aliquos cibos in lege prohibitos: vt p; leuit.11. ⁊ hac qdẽ obſer uãtia quotidie erat vtendũ vel nõ vtendũ. Et ideo de hoc mentionẽ fecit ſpecialiter apoſtolus dicẽs. Alius. n. qui.ẽ. eſt pfectus i fide credit ſe poſſe licite mãducare eo q̃ nõ reputat ſe aſtrictũ ad legales obſeruantias. Mat.15. Qđ intrat i os nõ coinquinat hominẽ. i.thi. 4. Ois creatura dei bona ⁊ nihil reijciẽdũ ⁊c. In veteri aũt lege ꝓhibebãtur aliq cibi: nõ q: nãliter eẽt immũdi. Sicut .n. in ꝓbis h nomẽ ſtultus ſignificat aliquod malũ q̃uis h nomẽ ſit bonũ. Ita in rebus qđdã aĩal bonũ eſt ſm nãz: ſed ſignificatione ẽ malũ ſicut porcus q ſignificat imũditiã. Et iõ ꝓhibitus eſt antiquis eſus illoꝝ carniuz: vt ſignificaretur in eoꝝ vitatione vitatio imũditie. Tota.n. veteris populi vita figuralis erat. vt Aug. dicit in li. ↄ fauſtum. Veniente aũt xp̃o q eſt vitas ceſſauerũt figure. ¶ Subdit aũt q̃tũ ad infirmũ.(Qui aũt infirmus ẽ olus mãducet). Quaſi dicat. Illis cibis vtatur qbus nõ ocurrit aliqđ imũdũ in lege prohibitũ. In ſingulis. n. generibus aĩaliũ puta terreſtribus volatilibus ⁊ aquaticis q̃dã genera erant ↄceſſa: ⁊ q̃dã ꝓhibita: ſed in herbis ⁊ arboribus nihil erat ꝓhibitũ: vt patet leuiti.11. ⁊ huius põt eſſe rõ duplex. Vna eſt q: terre naſcẽtia fuerũt a principio ↄceſſa homini ad edẽdum ſm illud gñ.1. Ecce dedi vobis omnẽ herbã afferentẽ ſemen ſup terraz ⁊ vniuerſa ligna que hñt i ſemetipſis ſemẽtẽ gñis ſui: vt ſint vobis i eſcã. Sed poſt diluuiũ p̃ legitur cõceſſus carniũ eſus. Vñ dr̃ Geñ.9. Quaſi olera virentia tradidi vobis oĩa: ſcilicet aĩalium genera. Alia rõ eſt: q: primã prohibitionẽ de abſtinẽdo a qbuſdam terre naſcentibus hõ i paradiſo trãſgreſſus fuerat: vt patet geñ.3. ⁊ pp h nõ erat ei ſimilis ꝓhibitio iteranda. Sed cũ legalia ceſſauerũt in xp̃i paſſione videtur q̃ inconuenienter apoſtolus infirmis in fide, ꝑmittat q̃ a cibis ꝓhibitis in lege abſtineant: qđ nũc in xp̃ianis nõ ſuſtinetur ab eccleſia. Sed diſtinguendũ eſt triplex tp̃s. ſm Aug. q̃tuz ad legalia. Primũ eſt tẽpus ante paſſionẽ xp̃i in quo legalia ſuũ robur obtinebãt q̃ſi adhuc viuẽtia. Scõm aũt tẽpus eſt poſt paſſionẽ xp̃i ante diuulgationẽ euãgelij. In quo qdẽ tp̃e legalia mortua erant: q: nullus ad ea tenebatur. nec obſeruata aliquid ↄferebant alicui nõdũ tñ erat mortifera: q: ſine pctõ poterant iudei ad xp̃z ↄuerſi legalia obſeruare: p h tp̃e loquitur hic apoſtolus. Tertiũ aũt tẽpus eſt poſt diuulgationẽ euangelij in q̃ legalia nõ ſolum ſunt mortua: ſed mortifera: vt q̃ſquis ea ſeruet peccet mortaliter. Exponitur aũt ⁊ aliter in gloſa: vt dicatur infirmus q eſt ad lapſum vitioꝝ carnaliũ ꝓnus: ⁊ huic ↄſulẽdũ ẽ q̃ comedat olus. i. tenues ⁊ aridos cibos q nõ ſũt fomẽtũ vitioꝝ: ⁊ abſtineat ab illis qbᵘ excitatur libido. S; alius q ẽ fortior credit ſe abſq; piculo oĩa manducare. Et hec dr̃ia apparet. Mat.9. inter diſcipulos xp̃i q ñ ieiunabãt tanq̃ ↄfortari preſentia

Right-margin notes, top to bottom: d; 2; 3; Duplex e fructus.; 4; 5

a ri pſentia xpi. ⁊ diſcipulos Johānis Baptiſte q ieiuna
bāt. Un̄ ⁊ penitētiā agētes a qbuſdā cibis abſtinēt nō
pp coꝝ īmūdiciā. ſed ad libidinē refrenādā.
¶ Deinde cū dicit. (Js q māducat ⁊c.) Exponit quō
ſuut vitāde diſceptatiōes cogitationū: ⁊ pmo q̄ꝰtū ad
pfectos dicēs. (Js q māducat). ſ. cū ſecura ꝯſciētia oīa
vel ēt ſine piculo libidinis nō ſpernat nō māducātē. ſ.
indifferēter oīa tanq̄ꝫ īfirmū i fide vel quaſi ꝓuū ad vi
na. Eſa. 33. Ue q ſpnis nōne ⁊ ipſe ſperneris? Luc̄. 10.
Qui vos ſpernit me ſpernit. Scđo loqtur q̄ꝰtū ad in
firmos dicēs. Et. q nō māducat. ſ. idifferēter oīa vel q:
eſt infirmus i fide de quo loqtur apoſtolus vel ēt: q: ꝓ
nus eſt ad libidinē nō iudicet māducātē. ſ. indifferēter
oīa quaſi trāſgreſſorē legis vel quaſi in libidinē p̄ecī
2 pitē. Mat. 7. Nolite iudicare ⁊ non iudicabimini ſu
p̄a. 2. Inexcuſabilis es o homo oīs q iudicas.
¶ Deinde cū dicit. (Deus. n. illū aſſumpſit ⁊c.) Aſſi
gnat tres rōnes pp quas debemus a falſo iudicio ab
ſtiere. Scđa pōit ibi. (Suo dn̄o ⁊c.) Tertia ibi. (Tu
aūt q iudicas ⁊c.) Prima rō ſumit̄ ex auctoritate iu
dicātis. Un̄ pmo oñdit hāc auctoritatē deo cōpetere.
Scđo excludit q̄ iudiciū ad hoīes nō ptinet ibi. (Tu
qs es ⁊c.) Dicit ḡ pmo: Recte dictū eſt q̄ q nō mādu
cat māducātē nō iudicet. Deus. n. aſſumpſit illū. ſ. i ſer
uū a ſe iudicādū. Zach. 11. aſſumpſit mihi duas virgas
3 i. duos pplos. ps. Aſſumpſit me de aqs multis. Jlle
aūt q aſſumit̄ ad ſupioris iudiciū nō dꝫ ab iferiori iu
dicari. Et iō cōcludit. Tu qs es. i. cuiꝰ auctoritatis vel
v̓tutis es q iudicas alienū ſeruū. i. ꝓximū tuū q ē ſuꝰ
dei. Regrit̄. n. i iudicāte auctoritas ſm illud. Exo. 2.
Quis cōſtituit te pncipē ⁊ iudicē ſup nos. Et Luc̄. 12.
Quis me ꝯſtituit iudicē aut diuiſorē ſup vos. Sꝫ ex
hac rōne ſeq vr̄ hoīs iudiciū de alio hoīe eſſe illicitū.
Sꝫ dōm eſt q̄ i tm̄ hoīs iudiciū licitū eſt inq̄ꝰtū agit̄
auctoritate ꝯceſſa diuinitus. Un̄ dr̄ deut. 1. Audite il
los ⁊ qđ iuſtū eſt iudicate. Et poſtea ſeqt̄. Q: dei ē iu
diciū. i. auctoritate diuina agit̄. Si qs vero velit ſibi
vſurpare iudiciū ſup ea q̄ nō ſunt ei diuinitus cōceſſa
ad iudicādū eſt iudiciū temerariū ſicut ſi qs iudex de
legatus a papa vellet i iudicādo trāſgredere mādati fi
4 nes. Deꝰ aūt ſoli ſibi reſeruauit iudicare occulta q̄ pci
pue ſunt cogitationes cordiū ⁊ futura. Et iō ſi qs iudi
care pſumpſerit eſt temerariū iudiciū. Un̄ Aug. dicit i
lib. de ſermone dn̄i i mōte. Jn his duobus temerariū ē
iudiciū cū icertū ſit q̄ aīo qd factū ſit. vel icertū q̄lis fu
turus ſit q nūc ſit bonꝰ vel malus manifeſte appatet.
¶ Deinde cū dicit. (Suo dn̄o ſtat aut cadit ⁊c.) Po
nit ſcđaꝫ rōnē q̄ qdē ſumit̄ ex fine meriti vel demeriti.
Poſſet aliqs dicere q̄ licet hō ñ habeat iudiciariā au
ctoritatē: tn̄ itromittere ſe dꝫ iudicio alterius pp dānū
vel fructum qui inde ꝓuenit. ſed apoſtolus oñdit hoc
ad deū magis q̄ꝫ ad hoīes ptinere. Et ſic ēt pp h̄ debe
mus deo ꝓximoꝝ iudicia relinq̄re: niſi in q̄ꝰtū vice ip
5 ſius fungimur i iudicādo p auctoritatē nobis ꝯmiſſā.
Circa hoc tria facit. Pmo ꝓponit q̄ itēdit. Scđo exē
plificat ibi. (Nā alius iudicat ⁊c.) Tertio ꝓbat ꝓpoſi
tū ibi. (Qui ſapit diē ⁊c.) ¶ Circa pᵐ duo ꝓpōit. Pri
mo q̄ qcqd circa hoīeꝫ accidit ad deū ptinet qđ dicit.
Suo dn̄o ſtat. ſ. recte agēdo. ps. Stātes erāt pedes nr̄i
in atrijs tuis hyeruſalē. Aut cadit. ſ. peccādo. Amos.
5. domos iſrael cecidit ⁊ ñ adijciet vt reſurgat. Pōit āt
ſub diſtinctiōe. ſtat aut cadit pp icertitudinē: q: multi vi
dent̄ cadere q ſtāt: ⁊ ecōuerſo ſm illud Ecc. 8. vidi ipſi
os ſepultos q cū adhuc viuerēt i loco ſancto erāt ⁊ lau
dabant̄ in ciuitate q̄ſi iuſtoꝝ operū. Loqtur āt h̄ apo
ſtolus ſm ſilitudinē hoīs ſerui ad cuius dn̄ꝫ ptinet oē
b qđ circa ſeruū agit̄. Nec itelligēdū eſt q̄ deo aliqd ꝓfi
ciat vel noceat ſi hō ſtet aut cadat. Dr̄. n. Job. 35. Si
peccaueris qd ei nocebis. porro ſi iuſte egeris qd ei do
nabis. Sꝫ q̄ꝰtū ad hoīes qđ iuſte agimus ad gloriā dī
ſpectat Mat. 5. Ut videāt opera bona ⁊ glorificēt pa
trē veſtrū q i celis eſt. Q: aūt cadimus peccādo ē hoī
bus occaſio blaſphemādi deū ſupra. 2. Nomen dei pp
vos blaſphemat̄ iter gētes. Uel qđ dicit. Suo dn̄o ſtat
aut cadit exponēdū eſt i iudicio dn̄i ſui. 1. cori. 4. Qui
iudicat me dn̄s eſt. Scđo oñdit q̄ ſi cadit ad deū pti
net dicēs. (Stabit aūt). Quaſi. d. Et ſi aliqs nunc ca
2 dat p pctm̄ tn̄ pōt eſſe q̄ iteꝝ ſtabit. Et hoc oīo īplebi
tur ſi eſt pdeſtinatus. ps. Nūqd q dormit nō adijciet:
vt reſurgat. Mich. 7. Ne leteris inimica mea: q: ceci
di reſurgā. Et pp hoc ſi videmus aliquē manifeſte ca
dētē nō debemus eū deſpicere temerarie iudicādo đ eo
q̄ nūq̄ꝫ reſurget: ſꝫ magis debemus pſumere q̄ iterū
ſtabit nō ex cōſideratiōe ꝯditionis huāne: ſꝫ cōſideran
do virtutē diuinā. Un̄ cū dicit. Potēs eſt deus ſtatuere
illū pp eius bonitatē: pſumere debemus q̄ iterū ſtatu
etur. Eze. 3. Ingreſſus eſt i me ſpūs ⁊ ſtatuit me ſupra
pedes meos ſicut ⁊. ſ. dictū eſt. Si nō pmāſerit i incre
dulitate iſerent̄. potēs eſt. n. deus iteꝝ iſerere illos.
¶ Deinde cū dicit. (Nā alius iudicat ⁊c.) Exēplificat
3 qđ dictū eſt. ⁊ pmo ꝓponit diuerſitatē humane ſenten
tie dicēs. Jō dico q̄ ſuo dn̄o ſtat aut cadit. Nā alius iu
dicat iter diē ⁊ iter diem. i. iudicat iter vnū dieꝫ ⁊ aliū:
vt. ſ. vno die abſtineat: ⁊ nō alio. Qđ qdem vr̄ ptinere
ad īfirmū i fide q reputat adhuc legalia eſſe obſeruan
da. Dr̄. n. leuit. 24. Decio die mēſis ſeptimi dies expia
tionū erit affligetiſq̄ꝫ aīas veſtras i eo. Et iudith. 8. Di
cit̄ q̄ iudith ieiunabat oībus diebus vite ſue pter ſaba
ta ⁊ neomenias: ⁊ feſta domꝰ iſrael. Alius aūt iudicat
oēm diē idifferēter eē obſeruādā q̄ꝰtū ad ieiunia legis:
q̄ iā ceſſauerūt. Un̄ hoc vr̄ ptinere ad eū q eſt pfectus
i fide. ps. Per ſingulos dies benedicā tibi. Pōt h̄ ēt re
4 ferri ad abſtinētias q̄ ſiūt cā cohibēde libidis qbus ꝗ
die aliq vacāt puta q ꝑpetuo a carnibus vel vino abſti
nēt vel ieiunāt. qdā aūt iterpoſitis diebus abſtinent: ⁊
abſtinētia ceſſant ſm illud Ecc. 3. Oīa tps habent.
¶ Scđo oñdit oīa hec poſſe ad dei gloriā ptinere di
cēs. Unuſqſq̄ꝫ i ſenſu ſuo abundet. i. ſuo ſenſui dimit
tat̄. Abūdare. n. i ſenſu ſuo eſt ſenſum ſuū ſeq. Ecc. 15.
Deus ab initio cōſtituit hoīem ⁊ reliqt illū i manu cō
ſilij ſui. Uel i ſenſu ſuo. i. ſm ſenſum ſuū ſtudeat abun
dare ad gloriā dei ſm illud. 1. cor. 14. Ad edificationeꝫ
eccleſie q̄rite vt abūdetis. Sꝫ hoc vr̄ locū habere i his
q̄ nō ſunt ſm ſe mala. Jn his aūt q̄ ſunt ſꝫ ſe mala nō
eſt homo ſuo ſenſui relinquēdus. Q: āt aliqs iudicet
diē inter diē. videt̄ eſſe ſm ſe malū ſm pmaꝫ expoſitio
nē. Dicit̄. n. gal. 4. Dies obſeruatis ⁊ menſes ⁊ tēpora
⁊ annos. timeo ne ſine cauſa laborauerim i vobis. Et
5 loqtur ad litterā de his q dixerunt dies obſeruādos ſꝫ
cerimonias legis. Sed dōm q̄ apoſtolus hic loqtur:
ſm tēpus illud i quo iudeis ad fidē cōuerſis licitum
erat legalia obſeruare vt dictū eſt ſed q̄ꝰtū ad ſecūdaꝫ
expoſitionē videt̄ eſſe illicitū qđ dicit. Alius iudicat
oēm diē. Sunt. n. qdā dies i qbus nō eſt licitū ieiuna
re. Dicit. n. Aug. i epiſtola ad caſulanū. Quiſqs diem
dominicū ieiunio decernēdū eſſe putauerit nō paruo
ſcandalo erit eccleſie. Nec imerito. Jllis. n. diebus q
bus nihil certi ſtatuit dīna ſcriptura mos populi dei:
⁊ iſtituta maioꝝ ꝓ lege tenenda ſunt. Et i decretis dr̄
di. 30. Si qs preſbiter pp publicā penitētiā a ſacerdo
te acceptā abſq̄ꝫ alia neceſſitate die dominica ꝓ quadā
religione ieiunauerit ſicut manichei anathema ſit. Sꝫ

c intelligēdū eſt ꝙ hic apl's loqtur q̄ꝫtum ad illas abſti
nētias q̄ quolibet. die licite fieri poſſunt abſqꝫ diſſonā
tia cōis cōſuetudis vel eoꝝ q̄ ſunt a maioꝛib' iſtituta.
¶ Deinde cū dicit. (Qui ſapit diē ⁊c̄.) Probat ꝓpoſi
tū q. ſ. vnuſqſqꝫ ſuo dn̄o ſtet aut cadat: ⁊ hoc triplici
ter. Pꝛio ꝑ actū fideliū. Scd̄o per itentionē eoꝝ ibi.
(Nemo. n. veſtrū ⁊c̄.) Tertio ꝑ eoꝝ ꝯditionē ibi. (Si
ue ergo viuimus ſiue moꝛimur ⁊c̄.) Probat ergo ꝑmo
ꝙ vnuſqſqꝫ fideliū ſuo dn̄o ſtat aut cadit ꝑ hoc ꝙ de
oibus que fecit ſcḋm ſuā cōſciētiā grās agit deo. Vn̄ dic̄.
Qui ſapit diē vt. ſ. vno die abſtineat ⁊ alio die ab abſti
nētia ceſſet dn̄o ſapit. i. ad reuerentiā dei cibos diſcer
2 nit: ſicut ēt nos diſcernimus vigilias feſtoꝛum i qbus
ieiunamus a dieb' feſtis qbus ieiuniū ſoluimus ꝑꝑ re
uerentiam dei. Ecc. 33. Quare dies diem ſuperat. ⁊ ite
rum. Lux lucem. Deinde loqtur quantū ad illos q iu
dicant omnem diē quorum qdam oi die a ieiunio ceſſa
bant. ſicut dr̄ Mat. 9. ꝙ diſcipuli xp̄i non ieiunabant
Unde dicit. Et q manducat. ſ. oi die dn̄o manducat. i.
ad gloꝛiā dn̄i. quod per hoc patet. Gratias. n. agit deo
. ſ. de cibo aſſumpto. i. thi. 4. Abſtinere a cibis quos d̄
us creauit ad percipiendū cum gratiaꝝ actione fideli
bus. ps. Edent pauperes ⁊ ſaturabuntur ⁊c̄. Ulterius
quantū ad eum q ſic iudicat oēm diem: vt. ſ. oi die abſti
neat: ſubdit. Et q nō manducat. i. abſtinet oi die dn̄o
. i. ad honoꝛē dn̄i nō mādicat. Et hoc patet per hoc ꝙ
grās agit deo q ſibi dedit voluntatē ⁊ virtutē abſtinē
di. i. theſ. vlt. In oibus grās agite. Sed qd̄ h' dicit apo
ſtolus de his q oi die vel abſtinebāt vel ab abſtinētia
ceſſabāt oꝫ itelligi q̄ꝫtū ad illud ipſs i quo hoc nō erat
3 cōtrariū ſtatutis maioꝝ nec cōi cōſuetudini ppl'i dei.
¶ Deinde cū dicit. (Nemo. n. veſtrū ſibi viuit ⁊c̄.)
Probat idē ex itentione fideliū. Et ꝑmo excludit ioꝛ
dinatā itētionē dicēs. Recte dico ꝙ vnuſqſqꝫ dn̄o ſuo
ſtat aut cadit. Nemo. n. noſtrum viuit vel nāli vita vel
ſpirituali de qua dr̄ abac̄. 2. Juſtus aūt meus ex fide vi
uit ſibi. i. ꝑꝑ ſeipſum: qꝛ hoc eſſet frui ſeipſo. i. coꝛ. 10.
Nō querens qd̄ mihi vtile. ps. Nō nobis dn̄e non no
bis ⁊c̄. vel ſibi. i. ſcḋm ſuam regulā ſicut q dicunt ſap̄. 2.
Sit foꝛtitudo noſtra lex iuſtitie. vel ſibi. i. ſuo iudicio:
. i. coꝛ. 4. Sed neqꝫ me ipſum iudico ⁊ nemo moꝛit. ſ.
4 moꝛte coꝛpoꝛali vl' moꝛte ſpirituali peccādo. vel ēt moꝛ
te ſpirituali qua qs moꝛit vitijs puta i baptiſmo ſcḋm il
lud ſupꝛa. 6. Qui moꝛtuus eſt iuſtificatus eſt a pecca
to. Vel ſibi. i. ſuo iudicio vel ꝑꝑ ſeipſum aut ſuo exem
plo. ſed exēplo xp̄i moꝛit aliqs a vitijs. Ro. 6. Qꝛ enim
moꝛtuus eſt peccato moꝛtuus eſt ſel. ⁊ infra. Ita ⁊ vos
exiſtimate vos moꝛtuos eſſe peccato.
¶ Scd̄o oſtēdit qualis ſit recte itentio fideliū dicēs.
Siue. n. viuimus vita coꝛpoꝛali dn̄o viuimus. i. ad glī
am dn̄i. Siue moꝛimur moꝛte coꝛꝑali dn̄o moꝛimur. i.
ad honoꝛē dn̄i phil. 1. Magnificabitur xp̄s in coꝛpoꝛe
5 meo ſiue per moꝛtē ſiue ꝑ vitam. Vel ſic exponatur ꝙ
dicit dn̄o ideſt iudicio dn̄i q̄ conſtitutus eſt a deo iudex
viuoꝝ ⁊ moꝛtuoꝛum: vt dicitur act. 10.
¶ Deinde cū dicit. (Siue ergo viuimus ⁊c̄.) Oſtēdit
ꝓpoſitū ex cōditione fideliū. Et ꝑmo cōcludit ex pre
miſſis fideliū. ſ. ꝙ nō ſunt ſui: ſed alterius. Illi. n. q ſui
ſunt ſicut liberi hoīes ſibi viuūt ⁊ ſibi moꝛiunt. Qꝛ er
go dictū eſt qd̄ fideles nō ſibi viuūt aut moꝛiunt: ſed
dn̄o cōcludit ſic. Siue ergo viuimus ſiue moꝛimur do
mini ſumus quaſi ſerui eius q h3 poteſtatē vite ⁊ moꝛ
tis. 1. coꝛ. 7. Precio empti eſtis ⁊ nolite fieri ſerui. Em
pti. n. eſtis ꝑcio magno. i. paꝛ. 12. Tui ſumus o Dauid
tecū fili' yſa. Scd̄o aſſignat cām huius cōditionis di
cens. (In hoc. n. xp̄s moꝛtuus eſt ⁊ reſurrexit). i. hoc
adeptus ē ſua moꝛte vt viuoꝝ dn̄aret qꝛ reſurrexit vi d
tā nouā ⁊ ꝑpetuā ichoando. Et moꝛtuoꝝ: qꝛ moꝛtem
noſtrā moꝛiendo deſtruxit. 2. coꝛ. 5. Pꝛo qbus moꝛtu
us eſt xp̄s vt q viuunt iam non ſibi viuant: ſ3 ei q pꝛo
eis moꝛtuus eſt ⁊ reſurrexit. Sic igitur per oia predi
cta apoſtolus ꝓbauit ꝙ vnuſqſqꝫ ſuo dn̄o ſtat aut ca
dit ꝑ hoc. ſ. ꝙ fideles gratias agit deo ⁊ ꝙ dn̄o viuūt
⁊ moꝛiunt: ⁊ ꝙ dn̄i ſunt ⁊ in moꝛte ⁊ in vita.
¶ Deinde cū dicit. (Tu aūt qd iudicas ⁊c̄.) Ponit ter
tiā rōnem que ſumitur ex futuro iudicio. Et circa hoc
tria facit. Pꝛimo pꝛoponit ſuperfluitatem preſentis iu
dicij dicēs. Tu aūt qd iudicas. i. qua vtilitate vel neceſ
ſitate iudicas fratrē tuum temerarie de occultis q̄ tuo 2
iudicio non ſunt cōmiſſa? Aut tu alius q iudicaris q̄
te ſpernis fratrē tuū pꝛo nullo reputans ab eo iudica
ri? Mal. 2. Quare deſpicit vnuſqſqꝫ fratrē ſuū. Scd̄o
pꝛemittit futuꝝ xp̄i iudiciū. Quaſi dicat. Recte dico
q. iudicas qꝛ nō debes timere ꝙ abſqꝫ iudicio remane
at. Omnes. n. ſtabimus ante tribunal xp̄i. Dicit aūt tri
bunal xp̄i eius iudiciaria poteſtas. ſicut ⁊ Mat. 25. dr̄
Cū venerit filius hoīs in maieſtate ſua tūc ſedebit ſuꝑ
ſedē maieſtatis ſue. Dicit aūt oēs ſtabimus quaſi iudi
candi tam boni q̄ꝫ mali q̄ꝫtū ad remunerationē vel pu
nitionē. 2. coꝛ. 5. Omnes nos manifeſtari opꝫ ante tri
bunal xp̄i vt referat vnuſqſqꝫ ꝓpꝛia coꝛpoꝛis ꝓut geſ 3
ſit ſiue bonū ſiue malū. Sed quantū ad diſcuſſionem
nō oēs ſtabunt vt iudicādi: ſed qdam cōſedebūt vt iu
dices. Mat. 19. Sedebitis ſuper ſedes iudicantes duo
decim tribus iſrael. Tertio ibi. (Scriptū eſt. n. ⁊c̄.) ꝓ
bat qd̄ dixerat ⁊ ꝑmo iducit auctoꝛitatē. Scd̄o infert
cōcluſionē ibi. (Itaqꝫ vnuſqſqꝫ ⁊c̄.) Dicit ergo pꝛimo
dictū eſt ꝙ oēs ſtabimus ante tribunal xp̄i. ⁊ hoc pa
tet ꝑ auctoꝛitatem ſacre ſcripture. Scriptū eſt. n. Eſa.
45. Viuo ego dicit dn̄s qm̄ mihi flectet omne genu: ⁊
ois lingua cōfitebitur deo. Littera noſtra ſic h3. In me
metipſo ego iuraui: qꝛ mihi curuabit omne genu: ⁊ iu
rabit ois lingua. Tria aūt i his verbis ponūtur. Pꝛio
qdem iuramentū qd̄ iterdū in verbis dei ponit ad oſ̄
dendū id quod dicit firmū eſſe imutabilitatem diuini 4
cōſilij: nō aūt eſſe mutabile ſicut ea que pꝛenunciant:
ſcḋm cauſas iferioꝛes vt ꝓphetia cōminationis. Unde
dr̄ in ps. Jurauit dn̄s ⁊ nō penitebit eu3. Hoīes aūt vt
apoſtolus dicit Heb. 6. per maioꝛem ſui iurant. Qꝛ vo
deus nō h3 maioꝛē in quo maioꝛ firmitas cōſiſtat veri
tatis per ſeipſum iurat. Ipſe aūt eſt ipſa vita ⁊ fons vi
te ⁊ ideo foꝛma iuramēti dn̄i eſt. Viuo ego. Quaſi. d.
Juro ꝑ vitā qua ego ſingulariter viuo. Scd̄o pꝛenunti
at ſubiectio cōis creature ad xp̄m cū dr̄. Qm̄ mihi. i.
xp̄o flectetur omne genu. In quo deſignatur perfecta
ſubiectio rōnalis creature ad xp̄m. Solent. n. hoīes i
ſignum ſubiectionis maioꝛibus flectere genua. Unde 5
phil. 2. dicitur. In nomine ieſu omne genu flectat cele
ſtium tereſtium ⁊ ⁊ iferno ꝛum. Tertio pꝛenūciat fidei
cōfeſſionē qua omnes gloꝛiā xp̄i confitebuntur. Vn̄
ſeqtur. Et ois lingua cōfitebitur deo. i. cōfitebitur xp̄3
eſſe dn̄m ſcḋm illud phil. 2. Ois lingua cōfiteatur: qꝛ do
minus noſter ieſus xp̄s i gloꝛia eſt dei patris. Ois aūt
lingua intelligi pōt expꝛeſſio cognitionis ſiue hoīum
ſiue angeloꝝ. Hoc aūt ipletur nunc i hac vita nō quā
tum ad ſingulos homines: ſed quātū ad genera ſingu
loꝝ. De quolibet. n. genere hoīu3 nunc aliq xp̄o ſubij
ciuntur ⁊ ei confitentur per fidem: ſed in futuro iudi
cio omnes ⁊ ſinguli ei ſubijcientur. boni qdem volun
tarie: mali aūt inuiti. Unde dicit Heb. 2. In eo ꝙ ei oia
ſubiecit nihil dimiſit non ſubiectū ei nunc aūt nec du3
videmus omnia ſubiecta ei.

1 ¶ Deinde cū dicit.(Itaqꝫ vnuſqſqꝫ ⁊c̄.)Infert cōclu
ſionē ex dictis.Et ꝑmo cōcluſionē itentā ex eo qꝫ ime
diate dixerat dicēs.Itaqꝫ ex quo xp̄o flecteť oē genu
vnuſqſqꝫ noſtrū ꝓ ſe reddet rōnē deo.ſ.ante tribunal
xp̄i Mat.12.De oī verbo ocioſo qđ locuti fuerint ho-
mines reddēt deo rōnē in die iudicij.Et.18.Aſſimi la
tū eſt regnū celoꝝ homini regi q voluit rōnē ponere:
cū ſeruis ſuis.¶ Sꝫ vř qꝫ nō qlibet ꝓ ſe rōnē reddet
per ſe vnus pro alio.Heb.vlt.Obedite ꝓpoſitis veſtris
⁊ ſubiacete eis.Ipſi.n.puigilant quaſi rōnē reddituri
pro aīalibus veſtris.Sed dōm qꝫ in hoc ipſo qꝫ ꝑlati
pro alijs rōnē reddēt.reddēt rōnem pro ſuis actibus
quos circa ſubditos agere debuerūt.Si.n.fecerūt.qđ
2 cōpetebat eoꝝ officio ñ eis iputabiť ſi ſubditi pereāt.
Imputareť aūt eis ſi neglígerēt facere qđ eoꝝ officiū
reqrebat.Uñ dř Eze.3.Si dicēte me ad impiū morte
morieris:nō annūciaueris ei.Ipſe i inigtate ſua mo-
rieť.ſanguinē aūt eius de manu tua reqrā.ſi aūt tu an
nūciaueris ipſi:⁊ ille nō fuerit conuerſus:ipſe qdem
in inigtate ſua morietur.tu autē aīaꝫ tuam liberaſti.
Scđo īfert cōcluſionē ꝑncipalr itentā ī tota ꝑcedēti
pte dicēs.Nō ergo amplius īuicē iudicemus.ſ.temera
rio iudicio:qđ includiť rōnibus ſupradictis.i.cori.4.
Nolite ante tp̄s iudicare ⁊c̄. ¶ Lectio. II.

3 Sed hoc iudicate magis ne po-
natis offendiculum fratri: vel
ſcandalū.Scio ⁊ cōfido in dño
ieſu:qꝛ nihil cōmune per ipſuꝫ
2.q. 40. nisi ei qui exiſtimat quid cōe eſſe: illi cōmu-
ar.2. ne eſt.Si enim pp cibuꝫ frater tuus contri
ꝑ ſtatur iam non ſcꝫm charitatē ambulas. No
li cibo tuo perdere ꝓ quo xp̄s mortuus ē.
Nō ergo blaſphemetur bonum noſtrum.
Nō ē.n.regnū dei eſca ⁊ potus. ſed iuſti-
tia ⁊ px gaudium in ſpiritu ſancto. Qui.n.
4 in hoc ſeruit xp̄o: placet deo ⁊ ꝓbatus eſt
hominibus.Itaqꝫ que pacis ſunt ſectēur:
⁊ que edificatiōis ſunt inuicē cuſtodiamus.
Noli pp eſcam deſtruere opus dei.

¶ Poſtqꝫ apoſtolus prohibuit humana iudicia . hic
ꝓhibet ſcādalū ꝓximoꝝ. ⁊ circa hoc tria facit. Primo
ꝓponit qđ itēdit.Scđo manifeſtat ꝓpoſitū ibi.(Si.n.
pp cibū ⁊c̄.¶ Circa ꝑm̄ ꝓponit tria. Primo.n.docet
ſcādala eſſe vitāda dicēs.Dixi qꝫ nō iudicetis īuicē:ſed
vnuſqſqꝫ de ſuis actibus iudicare dꝫ ne ſint in ſcanda
lū alioꝝ.⁊ hoc ē qđ dicit.Sed hoc iudicate magis ne
ponatis fratribus offendiculū vel ſcādalū. Scādaluꝫ
aūt ſcđm Hyero.dič ſup Mat.nocat offendiculū vel ruinā
5 quā ipactionē pedis poſſumus dicere.Uñ ſcādalū eſt
factū vř dictū minus rectū ꝑbens alicui occaſionem
ruine ad ſimilitudinē lapidis ad quē in via poſitū ho-
mo ipingit ⁊ cadit.Maius aūt aliqd videť eſſe ſcāda-
lū qꝫ offendiculū.Nā offendiculū pōt eſſe qcqd reti-
net ſeu retardat motū ꝓcedentis.ſcandalū aūt .i. ipa-
ctio videť eſſe cū aliqs diſponiť ad caſum.Nō ergo de
bemus facti ponere offendiculū vt aliqd faciamus:
Unde impediatur ꝓximus a via iuſtitie.Eſa.57.Au
ferte offendiculū de via populi mei.Neqꝫ ēt debemus
facti ponere ſcandalū aliqd faciēdo.vnde ipſe īclineť
ad pctm̄ Mat.18.Ue homini illi per quē ſcādalū ve-
nit.Scđo docet id ex quo ſcandalū ꝓbatur eſſe ſcꝫm ſu
am nām ſiue ſcꝫm ſe licitū.¶ Circa qđ ſciēdum eſt qꝫ ſi

6 cut ſupra dictū eſt.apud romanos erāt qdam ex iudeis
ad fidē cōuerſi q cibos ſcꝫm legē diſcernebant.alij vero
habētes fidē perfectā indifferenter oībus cibis vtebā-
tur qđ qdem ſcꝫm ſe licitū erat.Unde dicit.Scio ⁊ cōfi
do in domino ieſu:qꝛ nihil eſt cōe per ipſum.¶ Circa
qđ notandū eſt qꝫ ſicut dicit Hyero.ſuper Mat.qꝫ po
pulus iudeoꝝ partē dei ſe eſſe iactās.cōes cibos vo-
cat qbus oēs vtunť hoīes.verbi gratia ſuillā carnē le-
pores ⁊ hmōi.Cōe igiť qđ ceteris hoībus.qꝛ ⁊ quaſi
non eis de parte dei ꝓ imundo appellať. Qꝛ ergo di
cit.Nihil cōe eſt idem et ac ſi diceret nihil immundū
2 eſt.Et hoc quidem apoſtolus primum dicit ſe ſcire qꝛ
ita eſt ſcꝫm rerum nām ſcꝫm illud.i.thi.4.Oīs creatura
dei bona ⁊ nihil rejciendū qđ cū gratiarū actione per
cipiť.Scđo dicit ſe cōfidere in xp̄o ieſu qꝛ per ipſuꝫ ni
hil eſt cōe.qꝛ.ſ.cibi ſcꝫm ſuā nām nunqꝫ fuerunt imun
di vitabantur tñ aliquo tempore vt imundi ſcꝫm legis
preceptum pp figurā:ſed hoc xp̄s remouit implendo
omnes figuras.Et ideo apoſtolus per fiduciam quaꝫ
hꝫ in domino ieſu aſſerit nihil eſſe cōe vel immunduꝫ
per ipſum.i.ipſo hoc faciente.act.10.Qđ deus purifi-
cauit tu ne immundum dixeris.

3 ¶ Tertio oſtēdit quomodo hoc poſſet eſſe ꝑ accidēs
illicitum:inquantum.ſ.eſt cōtra ſcientiā māducātis.
Unde dicit.(Dictū eſt qꝫ nihil eſt cōe.)Sed hoc ītel-
ligēdū eſt niſi ei q erronea conſciētia eſtimat qđ.i.ali-
qd ciboꝝ cōe eſſe.i.immundū illi cōe eſt .i. ita eſt illi-
citū ſibi ac ſi eſſet ſcꝫm ſe immundū.Ti.i.Omnia mū-
da mundis coinquinatis aūt ⁊ infidelibus nihil mūdū
eſt:ſed inquinata eſt eoꝝ mens ⁊ cōſciētia . Et ſic appa
ret qꝫ aliqd qꝫ eſt ſcꝫm ſe licitū efficiť illicitū ei q id ꝯtra
ſuā cōſcientiā agit:licet cōſciētia ſua ſit erronea qđ rō-
nabiliter accidit.Nā actus iudicanť ſcꝫm volūtatē agē
tium volūtas aūt moueť a re apprehenſa. Unde in id
voluntas tendit qđ ei vis apprehēſa repreſentat.⁊ ſcꝫm
hoc qualificať vel ſpecificať actio.Si igiť ratio alicui
iudicet aliqd eſſe pctm̄ ⁊ voluntas ferať in id facien-
dum:manifeſtum eſt qꝫ homo hꝫ voluntatē faciendi
peccatū:⁊ ita actio eius exterior que informať ex vo-
4 luntate eſt peccatū.Et eadē rōne ſi aliquis eſtimet id
qđ eſt veniale peccatū eſſe mortale peccatū:ſi hac cō-
ſcientia durāte illud faciat manifeſtū qꝫ eligit peccare
mortaliter ⁊ ita actio eius pp ſuā electionē eſt peccatū
mortale.Si tñ aliquis ex poſt facto habeat cōſcientiā
erroneā per quam credat id qđ eſt licitū a ſe factū fuiſ
ſe peccatū:vel qđ eſt veniale fuiſſe mortale non pp h̄
efficitur id qđ eſt ꝑus vel peccatū vel mortale:qꝛ volū
tas ⁊ actio nō īformať ex apprehēſione ſequēti : ſed ex
precedēti.Hec aūt que dicta ſunt dubitationē nō ha-
bēt.Sed dubiū pōt eſſe vtrū ſi aliqs habeat erroneaꝫ
cōſciētiā:vt credat eſſe neceſſariū ad ſalutē qđ eſt pec
catū mortale puta ſi aliqs eſtimet ſe peccare mortali-
ter niſi fureť vel fornicceť.vtrū talis ꝯſciētia eū liget ita
.ſ.qꝫ ſi cōtra conſcientiam agat mortaliter peccet.Et
5 vř qꝫ nō ꝑmo qdē qꝛ lex dei q̇ ꝓhibet fornicationē ⁊
furtū fortius ligat qꝫ ꝯſciētia.Scđo qꝛ hoc poſito ēēt
ꝑplexus peccaret.n.⁊ fornicādo:⁊ nō fornicādo.Sed
dōm eſt qꝫ ēt ī ꝑ ſe malis cōſciētia erroneā ligat.In tñ
.n.cōſciētia ligat vt dictū eſt in qꝫtū ex hoc qꝫ aliqs cō
tra cōſciētiā agit.ſeqtur qꝫ habeat volūtatē peccādi.⁊
ita ſi aliqs credat nō fornicari eſſe peccatū mortale dū
eligit nō fornicari eligit peccare mortaliter ⁊ ita mor
taliter peccat.Et ad hoc ēt facit qđ hic dicit apoſtolus
Manifeſtum eſt.n.qꝫ diſcernere cibos nō neceſſariuꝫ
ad ſalutē erat illis:qꝛ nec iudeis conuerſis ēt ante di-
uulgationē euāgelij licebat ſeruare legalia ſpem ponē

Marginal notes: qđ ſit flectere gēua ī tribūal xp̄i — Cōſcia erronea quō oriť ab actu volūtatis

c do in eis quaſi eſſent neceſſaria ad ſalutẽ. vt Aug. di-
cit. Et tñ apoſtolus hic dicit q̃ ſiq̃s habẽs cõſciẽtiã co
gẽtẽ diſcernere cibos q̃ ẽ eſtimare aliqd eſſe cõe: ⁊ nõ
diſcernit eos. ſ. abſtinẽdo ab eis peccat ac ſi mãduca-
ret ĩ mũdũ. Et ita ẽt ĩ ꝑſe illicitis ↄſciẽtia errõea ligat.
Nec obſtat qḋ ꝑmo obijcit̃ de lege dei: q2 idẽ ẽ ligamẽ
cõſciẽtie ẽt errõee: ⁊ legis dei. Nõ. n. cõſciẽtia dictat ali
qd eſſe faciẽdũ vel vitãdũ niſi q2 credit hoc eſſe legem
dei. Nõ. n. lex noſtris actibus applicat̃: niſi mediãte ↄ
ſciẽtia noſtra. Similiter ẽt nec obſtat qḋ ſcḋo obijcit̃.
Nihil. n. prohibet aliquẽ eſſe ꝑplexũ aliquo. ſuppoſi-
to: licet nullus ſit ꝑplexus ſimpliciter: ſicut ſacerdos
fornicarius ſiue celebret miſſam ſiue nõ celebret q̃ñ oꝫ
2 ex officio peccat mortaliter: nõ tñ ẽ ꝑplexus ſimplici-
ter: q2 põt pctm̃ dimittere ⁊ celebrare. Et ſimiliter põt
aliq̃s cõſciẽtiã erroneã dimittere ⁊ a pctõ ſuſtinere.
¶ Eſt aũt adhuc alia dubitatio. Nõ. n. dicitur ſcanda-
liçare q̃ facit opus rectũ licet ẽt ex eo aliq̃s ſumat mãꝫ
ſcãdali. Legit̃. n. Mat. 15. q̃ phariſei audito verbo xp̃i
ſcãdaliçati ſunt. ſed nõ diſcernere cibos eſt opus rectũ
ergo nõ eſt dimittẽdũ ꝑꝑ ſcãdalũ eius q̃ ꝑuerſam cõ-
ſciẽtiã hꝫ errãs in fide. Nã ſꝫ hoc catholici deberẽt ab-
ſtinere a carnibus ⁊ matrimonio ne ide ſcãdaliçarent̃
ſm̃ erroneã cõſciẽtiã. ¶ Sed dicẽdũ eſt q̃ aliq̃s ſcãdali
çare alũi põt nõ ſolũ faciẽdo aliqḋ malũ. ſꝫ ẽt aliqd fa-
ciẽdo qḋ hꝫ ſpeciẽ mali ſm̃ illud. i. theſ. vlt. Ab oĩ ſpẽ
mali abſtinete vos. Dr̃ ãt aliqd habere ſpeciẽ mali du
pliciter. Primo videlicet ſm̃ opinionem eorum q̃ ſũt ab
eccleſia p̃ciſi. ſcḋo ſꝫ opinionẽ eoꝝ q̃ adhuc ab eccleſia
tolerant̃. Infirmi aũt in fide eſtimãtes legalia eſſe ob-
3 ſeruanda adhuc tolerabant̃ ab eccleſia ante euãgelij
diuulgationẽ. Et ideo nõ erat comedẽdũ cũ eoꝝ ſcan-
dalo de cibis in lege ꝓhibitis. Heretici aũt nõ tolerant̃
ab eccleſia: ⁊ ideo de eis non eſt ſimilis ratio.
¶ Deinde cũ dicit. (Si. n. ꝑꝑ cibum ⁊c̃.) Manifeſtat
qḋ dixerat. Et ꝑmo ꝑmũ. ſ. q̃ nõ ſit ponendũ ſcãdalũ
fratribus. Scḋo ſcḋm ⁊ tertiũ: quõ. ſ. ſit aliqd cõe. ibi.
(Oĩa q̃dẽ mũda ſũt ⁊c̃.) Circa ꝑm̃ ponit q̃tuor rõnes
q̃rum. Prima ſumit̃ ex parte charitatis dicẽs. Si. n. fra
ter tuus cõtriſtat̃ de hoc q̃ reputat te peccare ꝑꝑ cibũ
quẽ tu comedis: quẽ ipſe reputat imundũ: iam nõ ſm̃
4 charitatẽ ambulas ſm̃ quã aliq̃s ꝓximũ ſuũ diligit ſi
cut ſeipſum. Et ita vitat eius cõtriſtationẽ ⁊ nõ ꝑfert
cibũ q̃ti fratris: q2 vt dr̃. i. cor. 13. Charitas nõ querit
que ſua ſunt. Scḋam rõnem ponit ibi. (Noli cibo tu
⁊c̃.) Que ſumitur ex parte mortis xp̃i: videt̃. n. paruꝫ
appreciare mortẽ xp̃i q̃ pro cibo fructũ eius euacuare
non recuſat. Unde dicit. Noli cibo tuo quẽ tu. ſ. indiffe
renter comedis nõ diſcernẽdo cibos illũ perdere. i. ſcã-
daliçare: ꝓ quo. i. pro cuius ſalute xp̃s mortuus. i. pe.
3. Xp̃s ſemel mortuus eſt iuſtus pro iniuſtis. Dicit ãt
illũ perdi q̃ ſcãdalizatur: q2 ſcandalũ paſſiuũ ſine pec
5 cato ſcandalizati eſſe nõ põt. Ille. n. ſcandalizat̃ q̃ occa
ſionẽ ſumit ruine. i. cor. 8. Peribit infirmus ĩ tua cõſciẽ
tia frater pro quo xp̃s mortuus eſt. Tertiã rõnem po
nit ibi. (Non ergo blaſphemet̃ ⁊c̃.) Que ſumitur ex
donis ſpiritualis gratie. Et ꝑmo oſtendit incõueniẽs
qḋ ſeq̃tur contra hmõi dona ex eo q̃ alios ſcãdaliza-
mus. Scḋo manifeſtat quod dixerat ibi. (Nõ. n. ⁊c̃.)
Tertio infert cõcluſionẽ intentã ibi. (Itaq3 que pacis
ſunt ſectemur ⁊c̃.) ¶ Circa ꝑm̃ cõſiderandũ eſt quod
ex hoc q̃ aliqui indifferenter cibis vtebantur in pri
mitiua eccleſia cũ ſcandalo infirmorũ hoc incõueniẽs
ſequebat̃ q̃ infirmi fidẽ xp̃i blaſphemabãt dicentes eã
voracitatẽ ciborũ inducere contra legis mãdatum. Et
ideo apoſtolus dicit. ex quo per dñm̃ ieſum factum eſt

q̃ nihil eſt cõe. nõ ergo bonũ noſtrũ. i. fides vel gratia d
xp̃i ꝑ quã libertatẽ a cerimonijs cõſecuti eſtis blaſphe
met̃ ab infirmis dicẽtibus eã gule hoĩum indulgere.
Iac. 2. Ipſi blaſphemãt nomẽ bonũ qḋ inuocatũ ẽ ſuꝑ
vos de hoc bono dr̃ ĩ pſ. Mihi adherere deo bonũ ẽ.
¶ Deinde cũ dicit. (Non. n. ⁊c̃.) Manifeſtat q̃ dixe
rat. ſ. ĩ q̃ bonũ noſtꝝ cõſiſtat. ⁊ ꝑ⁹ oñdit ĩ q̃ nõ conſiſtat
dicẽs. Nõ. n. eſt regnũ dei eſca ⁊ pot⁹. Regnũ ãt dei dr̃
ħ id ꝑ qḋ de⁹ regnat ĩ nob̃ ⁊ ꝑ qḋ ad regnũ ipſi⁹ ꝑuenĩ
m⁹ d q̃ dr̃ Mat. 6. Adueniat regnũ tuũ. Et Mic. 4. Re
gnabit dñs ſuꝑ eos ĩ mõte ſyon. Deo ãt cõiũgimur ⁊ ſub
dimur ꝑ iteriorẽ intellect⁹ ⁊ affectũ vt dr̃ Io. 4. Spi-
ritus eſt de⁹ ⁊ eos q̃ adorãt eũ in ſpiritu ⁊ veritate ado- 2
rare oportet. Et ĩde eſt q̃ regnũ dei ꝑncipaliter cõſide-
rat̃ ſm̃ iteriora hoĩs nõ ſm̃ exteriora. Uñ dr̃ Luc. 17.
Regnũ dei intra vos eſt. Ea vero q̃ ſunt exteriora ad
corpus ꝑtinẽtia in tm̃ ad regnũ dei ꝑtinẽt inquantũ ꝑ
ea ordinat̃ vel deordinat̃ interior affectus ſm̃ ea in q̃
bus ꝑncipaliter cõſiſtit regnũ dei. Et ideo cũ eſca ⁊ po
tus ad corpus ꝑtineãt ipſa ſm̃ ſe nõ ꝑtinẽt ad regnũ
dei niſi ſm̃ q̃ eis vtimur vel ab eis abſtinemus. Uñ dr̃
i. cor. 8. Eſca aũt nos nõ comẽdat deo. Neq3. n. ſi non
mãducauerimus deficiemus: neq3 ſi mãducauerimus
abũdabimus. Pertinet tñ vſus vel abſtinẽtia eſce ⁊ po-
tus ad regnũ dei inq̃ntũ affectus hoĩs circa hoc ordia
tur vel deordinat̃. Uñ Aug. dicit in libro de queſtioni 3
b⁹ euãgelij. ⁊ habet̃ ħ ĩ glo. Iuſtificat̃ ſapientia a filijs
ſuis q̃ itelligũt nõ ĩ abſtinẽdo nec in mãducãdo eſſe iu
ſtitiã: ſed in equanimitate tolerãdi inopiã ⁊ in tẽperan
tia nõ ſe corrũpendi ꝑ abũdantiã atq3 importunitatẽ ſu
mẽdi. Nõ. n. intereſt queſtio vt ĩ glo. dr̃ qd alimẽtoꝝ
vel q̃ntũ q̃s accipiat: dũmodo id faciat ꝓ cõgruẽtia ho
minũ cũ q̃bus viuit ⁊ ꝑſone ſue ⁊ ꝓ valitudis ſue ne-
ceſſitate: ſꝫ q̃nta facultate ⁊ ſeueritate animi careat his
vel cũ opꝫ vel cũ neceſſe eſt his carere. Scḋo oñdit in
quo cõſiſtat bonũ noſtꝝ qḋ regnũ dei vocat dicẽs. Sꝫ
regnũ dei eſt iuſtitia ⁊ pax ⁊ gaudiũ ĩ ſpũ ſcõ. Ut iuſti-
tia referat̃ ad exteriora opa q̃bus hõ vnicuiq3 reddit
qḋ ſuũ eſt ad volũtatẽ hmõi opa faciẽdi vt dr̃ Math. 4
6. ꝑm̃ querite regnũ dei ⁊ iuſtitiã eius. Pax aũt referat̃
ad effectus iuſtitie. Per hoc. n. pax maxie ꝑturbat̃ q̃
vnus hõ ñ exhibet alteri qḋ ei dꝫ. Uñ dr̃. Eſa. 32. Op⁹
iuſtitie pax. Gaudiũ aũt referẽdũ eſt ad modũ quo ſũt
iuſtitie opa ꝑficiẽda. vt. n. dicit phs ĩ ꝑ⁹ ethi. Nõ eſt iu
ſtus q̃ nõ gaudet iuſta opatiõe. Uñ ⁊ ĩ pſ. dr̃. Seruite
dñ ĩ leticia. Cãm aũt huius gaudij exꝑmit dicẽs. In
ſpũ ſcõ. Eſt. n. ſpũs ſctĩs quo charitas dei diffundit̃ in
nobis vt dr̃ ſupra. 5. Illud. n. ẽ gaudiũ ĩ ſpũ ſcõ qḋ cha
ritas parit. puta cũ aliq̃s gaudet de bonis dei ⁊ ꝓximo
rũ. Uñ. i. cor. 13. dr̃ q̃ charitas nõ gaudet ſuꝑ iniq̃tate
cõgaudet aũt veritati. Et gal. 5. dr̃. Fructus aũt ſpũs ẽ 5
charitas gaudiũ pax. Hec aũt tria q̃ hic tãgunt̃ ĩꝑfe-
cte q̃dẽ ĩ hac vita habent̃: ꝑfecte aũt q̃ñ ſancti poſſide-
bũt regnũ dei ſibi paratũ vt dr̃ Mat. 2. Ibi erit ꝑfecta
iuſtitia abſq3 oĩ pctõ. Eſa. 6. Populus tuus oẽs iuſti.
Ibi erit pax abſq3 oĩ ꝑturbatione timoris Eſa. 32. Se
debit populus meus ĩ pulchritudine pacis ĩ taberna
culis fiducie. Ibi erit gaudiũ. Eſa. 35. Gaudiũ ⁊ letici
am obtinebunt ⁊ fugiet dolor ⁊ gemitus. Tertio ꝓbat
qḋ dixerat. ſ. q̃ ĩ his regnũ dei cõſiſtit. Ille. n. hõ vr̃ ad
regnũ dei ꝑtinere q̃ placet deo ⁊ a ſanctis hoĩb⁹ appro
batur. ſed hoc illi cõtingit ĩ quo inuenitur iuſtitia pax
⁊ gaudiũ. ergo ĩ his eſt regnũ dei. Dicit ergo dem̃ ẽ q̃
regnũ dei ẽ iuſtitia pax ⁊ gaudiũ ĩ ſpũ ſcõ. Qui ĝ in ħ
ſeruit xp̃o q̃ eſt rex huius regni ſm̃ illud Coli. Trã-
ſtulit nos in regnũ filij dilectionis ſue vt. ſ. viuat ĩ iuſti
tia pace

Eſca nõ ꝑtinet ad regnũ dei

a cia pace ⁊ ſpirituali gaudio.placet deo q eſt huius re-
gni actor. Sap.4. Placēs deo factus dilectus. et pba
tus eſt hoībus.i.ab eis approbaꝛ q ſunt huius regni
pncipes. Ecc.31. Qui pbatus eſt i illo ⁊ pfect' iuēt' ē.
¶ Deinde cū dicit.(Itaqꝫ ⁊c.) Infert admonitionē in
tētā dicēs. Ex quo regnū dei ꝯſiſtit i iuſtitia pace ⁊ ſpi-
rituali gaudio itaqꝫ vt ad regnū dei ptinere poſſimus
ſectemur ea q̄ pacis ſunt.i.ea ſtudeamus adimplere p
que xpianoꝝ pacē ꝯſeruemus. Heb.12. Pacē ſeqmi-
ni ⁊ ſanctimoniā ⁊c. Cuſtodiamus iuicē ea q̄ ſunt edi
ficationis.i.ea p que iuicē nos edificemus.i.bonū con
ſeruemus ⁊ i melius puocemur.i.co.4. Ad edificatio
nē eccleſie q̄rite vt abūdetis. Qđ qdē fiet ſi i iuſticia ⁊
b ſpūali gaudio vixerimus. ¶ Quartā rōnē ponit ibi.
(Noli pp eſcā ⁊c.) Que ſumiꝛ ex reuerētia diuinoꝝ
opeꝝ qbus hoc reuerētie debemus vt ea q̄ deus ope-
raꝛ nō debeamus deſtruere pp aliqđ cōmodū corpora
le. Et hoc eſt qđ dicit. Noli pp eſcā q̄ ad corporis vtili
tatē ptinet deſtruere opus dei. Qđ qdē nō itelligiꝛ de
quocūqꝫ dei ope. Nā oīa q̄ in cibū hoīs veniūt dei opa
ſunt ſicut terre naſcētia ⁊ aialiū carnes que ſunt hoīb'
in cibū a deo cōceſſa vt patet.geñ.pmo ⁊.9. Sꝫ intelli
giꝛ de opere grē qđ in nobis ipſe ſpāliter operaꝛ. Phil.
2.deus.n.eſt q operaꝛ i nobis velle ⁊ pficere p bōa vo
c lūtate. Hoc igiꝛ opus dei nō debem' i primo deſtruere
pp eſcā noſtrā: ſicut facere videbanꝛ illi q turbatiōe ⁊
ſcandalo proximoꝝ indifferentibus vtebanꝛ.

2a 2e ¶ Lectio. III.
q.
43. Omnia quidē munda ſunt: ſed
ar.5 malū eſt homini q per offendi
culū manducat. † Bonū eſt nō
māducare carnē ⁊ nō bibere vi
nu neqꝫ in quo frater tuus offendiꝛ aut ſcā
pº ad dalizaꝛ aut infirmaꝛ. Tu fidē quā habes pe
cor. nes temetipſum habe corā deo. † Beatus q
11. nō iudicat ſemetipſum i eo qđ pbat. q āt di
4 ſcernit: ſi māducauerit dānatus eſt. qꝛ non
ex fide. oē aūt qđ nō eſt ex fide pctm̄ eſt.

Ad ¶ Poſtq̄ apoſtolus poſuit rōnem ad oſtēdēdū q de
fidē bemus cū ſcādalo primoꝝ idifferēter ſumere oīa: hic
ptinē oſtēdit qualiter aliq cibi poſſunt eē mūdi: ⁊ imūdi. Et
tia i circa hoc duo facit. Primo pponit q̄ ſunt mūda ex ſua
ꝑmi nā dicēs. Oīa qdē q̄.ſ.ad eſcā hoīs ptinere poſſunt mū
tius da ſunt. Ex ſui nā: qꝛ ex ſui nā nō habēt q aiam hoīs
eccle inquiēt ſm illud Mat.15. Nō.n.oē qđ intrat i os coin
ſia ñ quinat hoiem.i.thi.4. Oīs creatura dei bona. Dicebanꝛ
oia aūt in lege quedā imūda nō nā ſed ſignificatione vt pa
erāt ter leuit.11. Sed ⁊ hāc imunditiē xps remouit iplendo
deter veteris legis figuras. Uñ dictū eſt petro act.10. Qđ d̄
mia ns purificauit tu ne cōe dixeris.i.immūdū. Scđo ibi.
ta (Sed malū eſt homini ⁊c.) Oñdit qualiter aliqs cib'
5 homini poſſit fieri imundus: vt.ſ.ex eius eſu ſm aiam
inquiēꝛ. q qdem oſtēdit fieri dupliciter. Pmo ex eo q
aliqs cibū quēcunqꝫ cū ſcādalo proximoꝝ māducat.
Car Scđo ex eo q cōtra cōſciētiā māducat ibi. (Beatus q
nē ñ nō iudicat ⁊c.) ¶ Circa pᵐ tria facit. Primo oñdit qđ
man circa eſum ciboꝝ ſit malū dicēs. Licet oīa ex ſui nā ſint
duca mūda: ſed tñ malū eſt homini q māducat quecūqꝫ ci-
care bū per offendiculū.i.cū cōfuſione ⁊ ſcandalo primo
bonū rū Mat.19. Ue homini illi p quē ſcādalū venit. Se-
eſt cūdo oñdit qđ circa hmōi vſum ciboꝝ ſit bonū dicēs.
Bonū eſt nō māducare carnē ⁊ nō bibere vinū. quoꝝ
pmū precipuū eſſe videꝛ iter cibos. 2ᵐ iter potus. Et

ab his qdē abſtinere ponit bonū eſſe. vel pp carnis cō
cupiſcētiā edomandā ſm illud eph.5. Nolite inebriari
vino in quo eſt luxuria. Uel ēt vt hō reddatur abilior
ad ſpiritualia cōtēplāda ſm illud Ecc.2. Cogitaui a vi
no abſtrahere carnē meā vt aium meū trāſferrē ad ſa-
pientiā. Sed hoc non itendit hic apoſtolus dicere: ſed
q bonū eſt his nō vti cū ſcādalo primorū qđ qdē ap-
paret ex hoc qđ ſubdiꝛ. Neqꝫ in quo frater tuus offen
diꝛ ⁊c. Quaſi ſi.d. Nō ſolū dico d̄ vio ⁊ carnibus q bo
nū eſt eis non vti: ſꝫ quocūqꝫ alio cibo frater tuus offē
diꝛ.i.turbaꝛ ꝯtra te quaſi illicite agētē p qđ pax eius p
turbaꝛ aut ſcādaliꝫaꝛ.i.ad caſuꝫ peccati puocaꝛ pp qđ 2
lediꝛ eius iuſtitia aut ifirmaꝛ.i.ſalutē in dubitationem 2
venit vtrū hoc qđ agiꝛ ſit licitum p qđ eius ſpirituale
gaudiū diminuiꝛ. Uñ ⁊ ipſe apoſtolus dicit.i.cor.8. Si
eſca ſcādaliꝫat fratrē meū nō māducabo carnē in eter
nū ne fratrē meū ſcādalizē. ¶ Sꝫ cū licitū ſit his cibis
vti ſi eſt ab his abſtinēdū pp hoc q viteꝛ ſcādalū pri
moꝝ vr̄ pari rōne q ab oībus licitis q̄ nō ſunt neceſ-
ſaria ad ſalutē ſicut ſunt neceſſaria iuſtitia pax ⁊ ſpiri-
tuale gaudiū ſit pp primoꝝ ſcādalū abſtinēdū: Et ita
vr̄ q homini nō liceat ſua repetere cū ſcādalo primi.
Sed dđm eſt q ſi ſcādalū ex infirmitate vel ex ignorā
tia pueniat eoꝝ q pp hoc ſcādalizaꝛ ad vitādum hoc 3
ſcādalū dꝫ hō a licitis abſtiere ſi nō ſunt neceſſaria ad
ſalutē. Hoc.n.ē ſcādalū puſilloꝝ qđ dñs vitari iubet.
Mat.11. videte ne cōdēnetis vnū ex his puſillis. Si
vero hmōi ſcādalū ex malicia pueniat eoꝝ q ſcādali-
zanꝛ tale ſcandalū eſt quaſi phariſeoꝝ: qđ dñs Mat.
15. docuit eſſe cōtēnendū. Uñ ad vitandū hmōi ſcāda
lū nō opꝫ a licitis abſtinere. Se tñ circa ſcādalū puſil-
loꝝ attēdendū eſt q pp illud vitādū teneꝛ hō vſum li-
citorū differre quoſqꝫ reddita rōne hoc ſcādalū amo-
ueri poſſit. Si vero rōne reddita adhuc ſcādalū mane
at: iā nō vr̄ ex ignorātia vel ex infirmitate pcedere: ſꝫ
ex malitia: ⁊ ſic iā ptinebit ad ſcādalū phariſeoꝝ. Ter 4
tio excludit q̄dā excuſationē. Poſſet.n.aliqs dicere.
Licet primus ſcādalizeꝛ de hoc q indifferenter ego ci
bis vtor tñ ad oſtēſionē mee fidei p quā certū eſt hoc
mihi licere volo idifferēter cibis vti. Sed hāc rñſionē
excludēs apls dicit. Tu q.ſ.idifferēter cibis vteris fi-
dē habes rectā apud temetipſum p quā cōſtat licitū eſ
ſe his cibis vti. Bona qdē ⁊ laudabilis eſt fides iſta. ſꝫ
habe eā i occulto corā deo cui talis fides placet. Ecc.i.
Beneplacitū ē deo fides ⁊ māſuetudo. Quaſi.d. Non
opꝫ q fidē iſtā manifeſtes p opis executionē vbi hō ſit
cū ſcādalo primoꝝ. ¶ Sꝫ ꝯ vr̄ eē qđ dr̄ ſupra.10. Cor
de crediꝛ ad iuſtitiā ore aūt cōfeſſio fit ad ſalutē. Non
ḡ vr̄ q ſufficiat corde ſolū corā deo fidē habere ſꝫ opꝫ
hmōi fidē primo manifeſtare cōfitēdo. Dōm eſt āt q 5
eoꝝ q̄ ſunt fidei q̄dā ſunt q̄ nō ſunt pfecte p eccleſiaꝫ
manifeſtata ſicut i pmitiua eccleſia nōdū erat pfecte
declaratū apud hoīes q illi q erāt ex iudeis cōuerſi ñ
tenerenꝛ legalia obſeruare. ⁊ ſicut tpe aug. nōdū erat
p eccleſiā declaratū q aīa nō eſſet ex traduce. Uñ in
hmōi ſufficit hoī q fidē habeat corā deo nec opꝫ q fi
dē ſuā ppalet cū ſcādalo primoꝝ niſi forte apud eos
q habēt de fide determinare. Quedā vero ſunt ad fidē
ptinētia p eccleſiā determinata. ⁊ i talibus nō ſufficit
fidē habere corā deo: ſꝫ opꝫ q corā primo fidē qs cō-
fiteaꝛ q̄tūcūqꝫ ex hoc aliqs ſcādalizeꝛ: qꝛ veritas do-
ctrine nō eſt dimittēda pp ſcādalū. ſicut nec xps veri-
tatē ſue doctrine pp ſcādalū phariſeoꝝ dimiſit. vt ha-
beꝛ Mat.15. Sciēdū ēt q licet circa talia oporteat q
homo fidē ſuā manifeſtat cōfeſſione verboꝝ non tñ
opꝫ q eā manifeſtet executione opis: ſicut ſi aliqs

tenet fide vtī matrimonio eſſe licitū nō reqritur ab eo
ꝙ matrimōio ſvtaſ ad fidei ſue māifeſtationē. Et ſic ēt
ñ reqrebatur ab eis q rectam fidē habebant ꝙ fidē ſu
am vſu ciboꝝ manifeſtarent. Poterant.n. manifeſta
re verbotenus confitendo.
¶ Deinde cum dicit. (Beatus q non iudicat ꝛc̄.) Oñ
dit quomodo ciboꝝ vſus efficiſ aliqbus imundus ex
eo ꝙ eſt cōtra conſcientiā. Et circa hoc tria facit. Pri
mo oſtēdit qd circa hoc ſit bonū: vt. ſ. de eo qḋ hō fa
cit nō habeat cōſcientiā remordentē. Uñ dicit. Beatus
q nō iudicat ſemeipſum. i. cuius cōſcientia eum nō re
prehendit vel cōdemnat in eo ꝙ ꝓbat. i. approbat eſſe
2 faciendū. Sed hoc eſt intelligendum ſi recta fide ap
probet eſſe aliqd faciendū. Si aūt falſa opinione ap
probat aliqd eſſe faciēdū: puta ſi arbitraſ obſequm ſe
preſtare deo de eo ꝙ diſcipulos xp̄i interficit: vt diciſ
Jo. 16. Non excuſatur ex eo ꝙ circa hoc nō iudicat ſe
metipſum. imo beatior eſſet ſi circa hoc eum conſcien
tie reprehenderet: inquantū per hoc a pctō magis ꝓhi
beretur. Sed in his que ſunt licita eſt intelligendū ꝙ
hic apoſtolus dicit. Hoc.n. ad gloriam hoīs ꝑtinet ꝙ
eum ſua cōſciētia nō reprehēdat. 2. cor. 1. Gloria noſtra
hec eſt teſtimoniū cōſcientie noſtre. Job. 27. Neqꝫ.n.
reꝑhēdit me cor meū i. oī vita mea. ¶ Scḋo oñdit qd
circa hoc ſit malum: vt. ſ. contra cōſcientia agat. Unde
dicit. (Qui aūt diſcernit). i. q hꝫ opinionem falſam ꝙ
oportuit cibos diſcernere: ſi māducauerit. ſ. cibos: quos
reputat eſſe illicitos: dānatus eſt ex hoc ꝙ quantum i
ipſo eſt hꝫ voluntatem faciendi quod eſt illicitū: ꝛ ſic
3 delinquit proprio iudicio condēnatus: vt dicitur Ti
tum. 3. ¶ Tertio aſſignat cauſam eius ꝙ dixerat di
Fides acci pitur du plr cens. (Qꝛ nō ex fide.) Ideo. ſ. condēnatus eſt. Poteſt
aūt hic fides dupliciter accipi. Uno modo de fide q̄ eſt
virtus. Alio mō ſꝫm ꝙ fides dr̄ conſciētia. Et he due
acceptiones non differūt niſi ſꝫm differentiā ꝑticularis
ꝛ vniuerſalis. Id.n. qḋ vniuerſaliter fide tenemus. pu
ta vſum ciboꝝ eſſe licitum vel illicitum: cōſcientia ap
plicat ad opus qḋ eſt factū vel faciendum. Diciſ ergo
Ideo eum q manducat ꝛ diſcernit eſſe cōdemnatū: qꝛ
hec nō eſt ex fide imo eſt contra fidē. i. contra veritatē
fidei. ꝛ cōtra conſcientiā faciens. Heb. 11. Sine fide i
4 poſſibile eſt placere deo. Et ꝙ hec ſit ſufficiens cauſa
cōdēnationis. oſidit ſubdēs. Oē aūt qḋ nō eſt ex fide
pctm̄ eſt. Ex quo videſ ꝙ ſicut dr̄ in glo. oīs vita ifide
liū pctm̄ ſit: ſicut oīs vita fideliū eſt meritoria inq̄ꝫtuꝫ
ad dei glīa ordinaſ ſꝫm illud. 1. cor. 10. Siue māduca
tis ſiue bibitis ſiue aliqd aliud facitis: oīa i glīa dei fa
cite. Sꝫ dām eſt ꝙ alter ſe hꝫ fidelis ad bonū ꝛ infide
lis ad malū. Nā in hoīe q hꝫ fidē formatā nihil eſt dā
nationis vt ſupra. 8. dictū eſt. Sꝫ in hoīe ifideli cū ifi
delitate eſt bonū nāe. Et ideo cū aliqs ifidelis ex dicta
mine rōnis aliqḋ bonū facit nō referēdo ad malū finē
nō peccat. Nō tñ opus eius eſt meritoriū: qꝛ nō ē grā
5 informatū. ꝛ hoc eſt ꝙ in glo. dr̄. Nihil bonuꝫ eſt ſine
ſummo bono. i. nullū bonū meritoriū eſt ſine grā dei:
ꝛ vbi deeſt agnitio vite eterne ꝛ icōmutabilis verita
tis: q̄. ſ. eſt ꝑ fidē: falſa virtus eſt i optimis moribus in
q̄ꝫtū. ſ. nō referſ ad fidē beatitudinis eterne. Cū vero
hō ifidelis aliqd agit ex eo ꝙ ifidelis eſt manifeſtū eſt
ꝙ peccat. Uñ i glo. dr̄ opus oē qḋ nō eſt ex fide pctm̄
eſt. ſic eſt itelligēdū. Oē qḋ eſt cōtra fidem vel contra
cōſcientiā pctm̄ eſt: ꝛ ſi ex genere ſuo bonū eſſe videaſ
puta ſi paganus ad honorē ſuoꝝ deoꝝ virginitatem
ſeruet vel elemoſynā det. hoc ipſo peccat. Tit. 1. Coinq
natis ꝛ infidelibus nihil mūdū eſt. ſed inqnate ſunt
eorum ꝛ mēs ꝛ cōſciētia. CAP. XV.

Debemus aūt nos firmiores im 1
becillitates infirmoꝝ ſuſtinere.
ꝛ nō nobis placere. Unuſqſqꝫ
vrm̄ ꝓx io ſuo placeat in bo
nū ad edificationē. Etenī xp̄s nō ſibi placu Ps.
it. ſed ſicut ſcriptū ē. Improperia iproperā 68.
tium tibi ceciderūt ſuper me. Queciiqꝫ enī
ſcripta ſunt ad noſtrā doctrinā ſcripta ſunt
vt per patientiā ꝛ conſolationē ſcripturarū
ſpem habeamus. Deus aūt patiētie ꝛ ſola 2
tij det vobis idipſum ſapere in alterutrū ſꝫ
ieſū xp̄m: vt vnanimes vno ore honorifice
tis deū ꝛ patrem dñi noſtri ieſu xp̄i. Pro
pter qḋ ſuſcipite inuicē ſicut ꝛ xp̄s ſuſcepit
vos in honorē dei. Dico.n. xp̄m ieſuꝫ mi 3.q.
niſtrum fuiſſe circūciſionis ꝑꝑ veritatē dei 42.
ad cōfirmādas promiſſiones patrū gentes ar.p.
aūt ſuper miſericordia honorare deuꝫ ſicut c
ſcriptū eſt. Propterea cōfitebor tibi in gē
tibus dñe: ꝛ nomini tuo cantabo. Et iteruꝫ
dicit. Letamini gentes cū plebe eius. Et 3
iterū. Laudate omnes gentes dñm: ꝛ ma Eſa.
gnificate eū omnes populi. Et rurſus eſai 66.
as ait. Et erit radix ieſſe ꝛ qui exurget rege Ps.
re gētes: in eū gentes ſperabunt. Deus aūt 116.
ſpei repleat vos oī gaudio ꝛ pace in credē Eſa.
do vt abūdetis i ſpe ꝛ ꝟtute ſpiritus ſci. 10.
¶ Supra apl's docuit ꝙ maiores dñt ſcādala iſirmo
rū vitare. hic docet ꝙ maiores dñt ēt iſirmitates minoꝝ
ſuſtinere. Et circa hoc duo facit. Primo ꝓponit admoni
tōez. Scḋo manifeſtat eā ibi. (Unuſqſqꝫ nrm̄ ꝛc̄.) Iſta
admonitio duo cōtinet: quoꝝ p̄m ꝑtinet ad exteriorem 4
actū. Uñ dic̄. Nō ſolū debem̄ ſcādala iſirmoꝝ vitare:
ſꝫ ēt nos q ſum̄ firmiores i fide debem̄ ſuſtinere ibecil
litatē iſirmoꝝ. Sicut.n. i mālī edificio eliguntſ aliq̄ fir
miora ad ſuſtinēdū totū edificij pōd̄: qḋ ex fragiliori
mā ſupponiſ ſic̄ ſūt fūdamēta ꝛ colūne. ita ēt i ſpūali
eccl'ie edificio nō ſolū eligūſ: ſꝫ efficiūſ aliq firmiores
vt ſuſtineāt pōdus alioꝝ. vñ i Ps. dr̄. Ego ꝯfirmaui co
lūnas ei'. Et gal. 6. Alter alteri' onera portate. Suſti
nēt aūt firmiores ibecillitatēs iſirmoꝝ dū eoꝝ defect' pa
tiēter ferūt ꝛ ꝓ poſſe ſubleuarꝭ nitūſ. Scḋꝫ aūt ꝑtīet ad i
teriorē īētionē. Uñ dr̄ ꝛ nō debem̄ nobis placere: ita
. ſ. vt ſemꝑ illud velim̄ ipleri qḋ nobis placꝫ ꝛ q̄ ſūt no
bis vtilia. 1. cor. 10. Sicut ꝛ ego ꝑ oīa oībus placeo.
¶ Deīde cū dicit. (Unuſqſqꝫ vrm̄ ꝛc̄.) Manifeſtat ꝓ 5
poſitā admonitionē ꝛ p̄mo q̄ꝫtū ad ſcḋam ptē. Scḋo
q̄ꝫtū ad p̄mā ibi. (Propter qḋ ſuſcipite iuicē ꝛc̄.) Cir
ca p̄m duo facit. Pro exponit qḋ dixerat. Scḋo rōnē i
ducit ibi. (Etenī xp̄s nō ſibi ꝛc̄.) Dicit ergo p̄mo. Ita
dictū eſt ꝙ nos nō debemus nobis placere. Et hoc qdeꝫ
eſt qꝛ vnuſqſqꝫ noſtrū q ſum̄ firmiores dꝫ placere ꝓ
ximo ſuo iſirmo. i. cōdeſcēdere ei i his q̄ ei placēt. ñ tñ
in his q̄ mala ſunt. ſicut Eſa. 3. qdā reqrūt. Loqmini
nobis placētia ꝛc̄. Et iḋo ſubdit. In bonū. ſilr ēt nō dbe
m̄ itēdere vt hoīb' placeam' ꝑꝑ hūanū fauorē vl' glīā
cū i Ps. dicaſ. De' diſſipauit oſſa eoꝝ q hoīb' placēt. ſꝫ
ad honorē dei ꝛ vtilitatē ꝓxioꝝ. Uñ ſubdit. Ad edifi
cationem. i. ꝑꝑ hoc ꝙ alioꝝ volūtati cōdeſcētes ipſi edi
ficentur

a ſicentur in fide ⁊ dilectione xp̄i ſupra.14. Que edifica
tionis ſunt inuicem cuſtodiamus.
¶ Deinde cū dicit.(Etenim xp̄s ⁊c̄.) Aſſignat rōnē eius
qđ dixerat exēplo xp̄i. Et p̄mo ꝓponit exēplū xp̄i. Se
cūdo oñdit eius exēplū eſſe nobis imitādū ibi.(Que
cūqꝫ ſcripta ſunt ⁊c̄.) Tertio ſubiūgit orōnē vt id iple
re poſſimus ibi.(Deus aūt pacis ⁊c̄.) Circa p̄m duo fa
cit. P̄rio ꝓponit exēplū dicēs. Dictū eſt ꝙ nō debem᷑
nobis placere.i. ſm̄ noſtrā p̄uatā volūtatē. Etenim xp̄s
q̄ ē caput noſtrū n̄ ſibi placuit dū eligit pati ꝑ n̄ra ſa
lute ⁊ ea q̄ ſue ꝓprie volūtati erāt cōtraria.ſ. nāli volū
tati humane vt ipleret diuā q̄ ſibi: ⁊ patri erat cōis. ſm̄
illud Mat.26. Nō mea volūtas ſꝫ tua fiat. Scđo ad h̄
2 auctoritatē īducit dicēs.(Sꝫ ſicut ſcriptū ē ī p̄s.) ex ꝑ
ſona xp̄i dicētis ad patrē. O p̄r ip̄roperia iudeoꝝ ip̄ro
perātiū tibi.i. te blaſphemātiū ꝑ ſua mala opa: ⁊ ꝑ h̄ ꝙ
veritati tue doctrie cōtradicūt ceciderūt ſuꝑ me: q̄ʒ vi
delicet opp̄mere me voluerūt q̄ʒ volūtatē tuā eis ꝓpo
nebā ⁊ eoꝝ mala opa redarguebā. Jo.15. Sꝫ oderunt
me ⁊ patrē meū. P̄ōt ⁊ hoc referri ad pctā toti᷒ huma
ni generis: q̄ʒ oīa pctā quodāmō ſunt ip̄roperia dei in
q̄ʒtū ꝑ ea lex dei ꝯtēnit. Eſa.1. Dereliquerūt dn̄m blaſ
phemauerūt ſcm̄ iſrael. Sic ḡ ip̄roperia ip̄roperātiū
deo ceciderūt ſuꝑ xp̄m inq̄ʒtū ipſe ꝑ pctis oīum mor
tuus ē Eſa.53. Deus poſuit i eo iniq̄tatē oīum noſtrū.
i. Pe.2. Pctā noſtra ꝑtulit in corpe ſuo ſuꝑ lignū.
3 ¶ Deinde cū dicit.(Quecūqꝫ.n. ſcripta ſunt ⁊c̄.) Oſtē
dit ꝙ h̄ exēplū xp̄i ſit nobis imitādū dicēs. Quecūqꝫ
.n. ſcripta ſūt ī ſacra ſcriptura: vel de xp̄o vel d̄ mēbris
eius ſcripta ſunt ad noſtram doctrinam. Nulla.n. ne
ceſſitas fuit hec ſcribere niſi ꝓpter nos vt ex his iſtru
amur.2.thi.3. Oīs doctria diuin᷑ iſpirata vtil̄ ē ad do
cēdū ⁊ erudiēdū ⁊c̄. Quid aūt iſcripturis ad n̄raꝫ do
ctrinā ꝑtineat oñdit ſubdēs. Ut ꝑ patiētiā ⁊ ꝯſolatōēꝫ
ſcripturaꝝ.i. q̄s ſcripture ꝯtinēt. Continetur.n. ī ſacra
ſcriptura patiētia ſcōꝝ ī malis ſuſtinēdis. Jac.vlt. Pa
tiētiā Job audiſtis. Cōtinet᷑ ēt ī eis ꝯſolatio quā de᷒ eis
exhibuit ſm̄ illud p̄s. Scđm multitudinē doloꝝ meo
rū ī corde meo ꝯſolatōēs tue letificauerūt aīaꝫ meā. ⁊
.1.pe.1.dr̄. P̄renūciās eas q̄ ī xp̄o ſunt paſſiōes. qđ ꝑti
4 net ad patiētiā: ⁊ poſteriores glīas qđ ꝑtinet ad ꝯſola
tionē. Quē āt fructū ex hac doctria ſuſcipiam᷒ oñdit ſb
dēs. Spē habeam᷒. Per h̄.n. ꝙ ex ſacra ſcriptu. īſtrui
mur eos q̄ patiēter ꝓp deū tribulatōēs ſuſtiuerēt diui
t᷒ ꝯſulatos fuiſſe ſpē accepim᷒ vt ⁊ ip̄i ꝯſolemur ſi ī ip̄is
fuerim᷒ patiētes. Job.13. Et ſi occiderit me ī ip̄o ſpabo
¶ Deinde cū dicit.(De᷒ āt patiētie ⁊c̄.) Q̄ʒ videbat᷑ ni
mis arduū: vt pur᷒ hō poſſit exēplū xp̄i imitari ſꝫ illđ
Ecc.2. Quid eſt hō vt ſeq̄ poſſit regē factorē ſuū. iō ad
hibet orōnis ſuffragiū dicēs.(De᷒ āt patiētie).ſ. dator.
p̄s. Tu es patiētia mea.(Et ſolatij).i. q̄ ſpūalē ꝯſolatō
nē largit᷑.2.cor.1. P̄r miſericordiaꝝ ⁊ de᷒ toti᷒ cōſolatio
nis det vobis a quo eſt oē datū optimū. vt dr̄ Jac.1. id
5 ipſuꝫ ſapere ī alterutrū.i. vt inuicē idē ſapiatis ⁊c̄.2.cor.
vlt. Idē ſapite. pacē habete. Nō q̄dē ſꝫ ꝯſenſuꝫ ī pctō
ſꝫ ſm̄ ieſum xp̄m de quo dr̄ ephe.2. Ipſe eſt pax n̄ra q̄
fecit vtraqꝫ vnū. Ut ꝑ h̄ ꝙ idē ſapitis vnanimes exiſtes
ꝑ fidei ⁊ charitatis ꝯſenſum ſm̄ illud p̄s. ſꝫ aliā lrām.
Qui habitare facit vnanimes ī domo. Uno ore.i. vna
oris ꝯfeſſiōe q̄ ex vnitate fidei ꝓcedit.1.cor.1. Idipſuꝫ
dicat᷑ oēs. vt ꝑ ꝯformitate cordis ⁊ oris honorificetꝭ dūꝫ
oīuꝫ creatorē idip̄ꝫ ēt exiſtētē p̄rēꝫ dn̄i n̄ri ieſu xp̄i per
quē nos ſibi ī filios adoptauit.1.reg.2. Qui honorifica
uerit me honorificabo eū. Mal.1. Si ego p̄r vbi ē ho
¶ Deīde cū dic̄.(P̄ropter qđ ſuſcipite (rior me᷒.
inuicē.) manifeſtat p̄mā ꝑtē admonitōis. In q̄ dixerat

ꝙ firmiores debēt ībecillitatē īfirmoꝝ ſuſtiere. Et cir b
ca h̄ duo fac̄. p̄o reſumit admōitionē. Scđo iduc̄ rōnē
exēplo xp̄i ibi.(Sic̄ ⁊ xp̄s ⁊c̄.) Tertio ſubiūgit orōnē
ibi.(De᷒ aūt ſpei ⁊c̄.) Dicit ḡ p̄mo ꝓp qđ.i. q̄ʒ ea q̄ ſcri
pta ſunt ad noſtrā doctrinā ordināt᷑.ſ. exēpla xp̄i ⁊ alio
rū ſcōꝝ ꝯſequēter ſuſcipite inuicē ſm̄ charitatis affectū
vt.ſ. vnus ſuſtieat ea q̄ ſunt alteri᷒: ſic̄ ⁊ vult ſe ſuſtieri
q̄ʒtū charitas ꝑmittit ⁊ vn᷒ aliū ēt ſuſcipiat ad iuuādū
⁊ ꝓmouēdū ſupra.14. Infirmū ī fide ſuſcipite.
¶ Deīde cū dic.(Sicut ⁊ xp̄s ſuſcepit vos ⁊c̄.) Aſſi
gnat rōnē exēplo xp̄i. ⁊ p̄mo ponit ei᷒ exēplum dicēs.
Sicut ⁊ xp̄s ſuſcepit vos.ſ. ī ſua ꝓtectione ⁊ cura. Eſa. 2
42. Ecce ſeruus me᷒ ſuſcipiā eū. Luc̄.1. Suſcepit iſrael
pueꝝ ſuū recordat᷒ ē miſericordie ſue. Et h̄ ī honorē
dei ī quē oīa referebat. Jo.8. Honorifico patrem meū ⁊
vos īhonoraſtis me. Ex quo dat᷑ ītelligi ꝙ ⁊ nos inuicē
debem᷒ ſuſcipere ī his q̄ ꝑtinent ad honorē dei. Scđo
ibi.(Dico.n. xp̄m ⁊c̄.) Manifeſtat qđ dixerat: ⁊ p̄mo
q̄dē q̄ʒtū ad iudeos. Scđo q̄ʒtū ad gētiles ibi.(Gētes
aūt ⁊c̄.) Dicit ḡ p̄mo. dictū ē ꝙ xp̄s vos ſuſcepit q̄ eſtiſ
cōgregati ī vnitate fidei ex iudeis ⁊ gētilibus. Et hoc
pꝫ q̄ʒtū ad vtroſqꝫ. Dico ergo xp̄m miniſtrū fuiſſe cir
cūciſiōis. Eſt.n. ipſe actor fidei q̄ʒtū ad oēs ſm̄ illud.
Heb.12. Aſpiciētes ī actorē fidei ⁊c̄. Sꝫ ī ꝓpria ꝑſona 3
nō exhibuit ſeip̄m niſi iudeis ſm̄ illud Mat.15. Nō
ſum miſſus niſi ad oues q̄ perierūt dom᷒ iſrael. Eſa.65.
Nō audiet᷑ vox eius foris. Et hoc q̄dē ꝓp veritatē dī
vt.ſ. veritas dei ꝓmittētis cōprobaret᷑ ſupra.3. Eſt aūt
de᷒ verax vñ ſubdit. Ad cōfirmādas ꝓmiſſiones patꝝ
.ſ. vt ꝑ h̄ ipleret᷑ ꝓmiſſiōes p̄ribus facte. Luc̄.1. Erexit
cornu ſalutis nobis ī domo dauid pueri ſui. Sic̄ locu
tus ē ꝑ os ſcōꝝ.2.cor.1. Quotquot ſunt ꝓmiſſiōes dī
¶ Deīde cū dicit.(Gētes aūt ⁊c̄.) Oñdit ēt (ī illo ē.
gētes ſuſceptas a xp̄o. Et p̄mo ꝓponit ꝙ ītēdit. Scđo
cōfirmat ꝑ auctoritatē ibi.(Sicut ſcriptū eſt ⁊c̄.) Dic̄
ḡ. Ita dictū eſt ꝙ xp̄s ſuſcepit iudeos ꝓp veritatē dei: 4
vt ꝓmiſſiōes patrū iplerent᷑. gētibus āt nō erāt ꝓmiſ
ſiones facte. Uñ hoc nō hꝫ locū quātū ad gētiles: ſed
ſunt ꝓp miſericordiā ſuſcepti. Et hoc ē qđ dicit. Gētes
aūt debēt honorare deū ſuꝑ miā eis exhibita ꝑ xp̄m: q̄ʒ
lꝫ eis ꝑſonalr̄ nō p̄dicauerit ad eos tn̄ diſcipulos ſuos
miſit q̄ ī gētib᷒ miniſteriū exercuerūt: ſic̄ ipſe exercue
rat ī iudeis: ſm̄ illud Mat.vlt. Eūtes docete oēs gen
tes. Et de hac miſericordia dr̄ ī p̄s. Mīa dn̄i plena eſt
terra. Luc.1. Miſericordia ei᷒ a ꝓgenie ī ꝓgenies timē
tib᷒ eū ⁊c̄. Sic ḡ ap̄ls cōuerſionē iudeoꝝ attribuit ve
ritati diuine. ꝯuerſionē gētiliū diuine miſericordie. ¶ Cō
tra qđ vr̄ eſſe qđ dr̄ ī p̄s. Uniuerſe vie dn̄i miſericordia
⁊ veritas. Sꝫ dōꝫ ē ꝙ ꝑ h̄ ꝙ aſcribit vocatiōnē iudeo
rū diuine veritati nō excludit miſericordiā: q̄ʒ ⁊ ap̄ls ex 5
iudeis nat᷒ dic̄.1.thi.1. Miſericordiā ꝯſecut᷒ ſū. Et h̄ ip
ſuꝫ miſericordie fuit ꝙ de᷒ p̄ribus ꝓmiſſiōes fec̄ d̄ po
ſterioꝝ ſalute. Silr̄ ēt ꝑ h̄ ꝙ vocatiōnē gētiū aſcribit
diuine mīe nō excludit totalr̄ diuā veritatē: q̄ʒ hoc ipſuꝫ
ad diuā veritatē ꝑtinebat ꝙ ꝓpoſitū ſuū de ſaluatiōe
gētiū ipleuit qđ ad eph.3. dic ap̄ls eē ſacramētū abſcō
ditū a ſeculis ī deo. Sꝫ aliqs mod᷒ veritatis.ſ. ꝑ ipletō
nē ꝓmiſſoꝝ ꝯſiderat᷑ ī vocatiōe iudeoꝝ q̄ nō ꝯſiderat᷑
in vocatiōe gētiū q̄bus ꝓmiſſiones nō ſunt facte.
¶ Deinde cū dicit.(Sicut ſcriptū eſt ⁊c̄.) Confirmat
qđ dixerat de cōuerſione gētiū ꝑ auctoritatē. Licꝫ .n.
gētibus nō fuerit repromiſſa vocatio ad fidē xp̄i: nō tn̄
ex īprouiſo accidit: ſꝫ fuit p̄nūciata vaticinijs ꝓpheta
rū. Inducit aūt q̄tuor auctoritates: q̄ʒꝝ p̄ᵃ ꝯtinet grāꝝ
actiōes xp̄i ad patrē ꝑ cōuerſione gētiū ꝑ ipſum factā.
Uñ dicit. Sicut ſcriptū eſt in p̄s. ex ꝑſona xp̄i.17. Cō

e ſtituens me ī caput gētiū ⁊ ab īſurgentibus ī me iude-
Ca is exaltabis me. O deus pater ego xp̄s ꝯfitebor tibi cō
put feſſione grāꝝ actōis ī gentibus.i. ꝑ gētiū cōuerſione:
gēti ꝑ me facta ⁊ cātabo nouā quadā mētis exultatione no
um mini tuo qḋ eis manifeſtū eſt ſm̄ illud Jo.17. Mani-
dr̄ feſtaui nomē tuū hoībus quos dediſti mihi. Uel alter.
xp̄s Cōfitebor tibi ī gētibus.i.faciā ꝙ tibi gētes cōfiteanť
cōfeſſiōe fidei. ps. Cōfiteanť tibi populi deus cōfitean-
tur tibi populi oēs. Et nōi tuo cātabo.i.faciā ꝙ gētes
cātēt tibi cāticū qḋ ꝯſiſtit ī exultatōe ſpūs renouati. ps.
Cātate dn̄o cāticū nouū: cātate dn̄o oīs terra. Scd̄o au
ctoritas cōtinet adunationē gētiū: ⁊ iudeoꝝ. Un̄ ſub-
dit. Et iterꝝ dicit ſcriptura. Eſa.35. Letamini gētes cuꝫ
2 plebe eius.i.ſimul cōem exultationē aſſumatis cū iu-
deis q olim erāt plebs eius. Eſa.9. Letabunť corā te ſi
cut q letanť ī meſſe. Jo.10. Fiet vnū ouile ⁊ vnus pa-
ſtor. Noſtra aūt lr̄a hꝫ. Letamini cū hieruſalē ⁊ exul-
tate eo oēs q diligitis eā. Tertia auctoritas cōtinet ð
uotionē gētiū ad deū. Un̄ ſubdit: ⁊ iterꝝ ſcriptuꝫ eſt in
ps. Laudate oēs gētes dn̄ꝫ.ſ.eius bonitatē ꝯſitētes. ps.
A ſolis ortu vſqꝫ ad occaſum laudabile nomē dn̄i. Et
oēs populi nō ſolū populus iudeoꝝ magnificate eū.i.
credite magnū.i.ꝙ ſua magnitudine oēm laudē exce
dat. Ecc.43. Benedicētes dn̄m exaltate illū q̄ꝫtū pote
ſtis. maior ē.n.oī laude. Mal.1. Ab ortu ſolis vſqꝫ ad
occaſuꝫ magnū ē nomē meū ī gētib⁹. Quarta auctori
tas cōtinet reuerētiā gētiū ad xp̄ꝫ. Un̄ ſubdiť. Et rur
ſus. Eſa. ait.11. Erit radix yeſſe ī quo ꝓnunciat xp̄i ori
ginē ex Dauid ſemine naſcituꝝ. Yeſſe naqꝫ fuit pater
Dauid Dicit ergo. Erit radix yeſſe ex cuius pullulatō
ne xp̄s naſceť. Eſa.11. Egredieť virga de radice yeſſe:
3 ⁊ flos ⁊c̄. Uel xp̄s erit radix yeſſe: q: licet ex yeſſe ꝓceſ
ſerit ſm̄ carnis originē: tn̄ ſua virtute yeſſe ſuſtētauit ⁊
grāꝫ ei īfluxit. ð.11. Nō tu radicē portas: ſꝫ radix te.
¶ Deīde tāgit xp̄i officiū ſubdēs. (Et q exurget) ī tan
tā grē excellētiā. vt poſſit regere gētes eos diuino cultui
ſubiugādo: qḋ nullus ante eū facere potuit. ps. Dabo
tibi gētes hereditatē tuā. Reges eos ī virga ferrea. Ul
timo ponit deuotōem gentium ad xp̄m dicens. (In eū
gentes ſperabunt.) vt.ſ. per eū hereditatē celeſtis glo-
rie cōſequanť. 1. Pe.1. Regenerauit nos ī ſpem viuam
per reſurrectionem ieſu xp̄i ex mortuis.
4 ¶ Deīde cū dic̄. (Deus aūt ſpei ⁊c̄.) ſubiūgit orōnē dī
cēs: dictū eſt ꝙ ī xp̄m gētes ſperabūt. Deus aūt ſpei.i.
q nobis hāc ſpem īfundit ſm̄ illud ps. Spes mea dn̄o
Uel deus ſpei.i.ī quo ſperandū eſt repleat vos oī gau-
dio.ſ. ſpirituali qḋ eſt de deo. Nee.8. Gaudium.n. dn̄i ē
fortitudo veſtra per quā homo ī ſeipſo ⁊ ad deū ⁊ ad ꝓ
ximū eſt pacatus. ps. Pax multa diligētibus legē tuā
dn̄e. (In credēdo.) Quaſi .d. Ut cū hoc ꝙ creditis ēt
pacē ⁊ gaudiū habeatis: que q̄dē ſunt charitatis effe-
ctus ſm̄ illud gal.5. Fructus aūt ſpūs ſunt charitas
gaudiū pax. vn̄ pꝫ ꝙ a deo q eſt dator ſpei optat eis vt
cū fide habeāt charitatē ꝑ quā fides opať. vt gal.5. Ne
fides eoꝝ ſit īformis ⁊ mortua: q: fides ſine opib⁹ mor
5 tua eſt. vt dr̄ Jac.2. Et vt ſic ꝑ plenitudinē hāꝝ virtu-
tū abūdetis ꝓficiēdo de bono ī melius. nō ſolū ī ſpe ſꝫ
ēt ī virtute ſpūſſancti.i. ī charitate que ī cordibus no-
ſtris diffundiť ꝑ ſpūm ſanctū: vt ſupra.5. dictū ē. 2. cor.
9. Potēs eſt aūt dn̄s oēm grāꝫ abūdare facere ī vobis.

¶ Lectio. II.

Certus ſuꝫ āt fratres mei: ⁊ ego
ipſe de vobis: qm̄ ⁊ ipſi pleni
eſtis dilectione repleti oī ſciētia
ita: vt poſſitis alterutrū monerē

audacius aūt ſcripſi vobis fratres ex parte d
tanq̄ꝫ in memoriā vos reducēs ꝑꝑ gratiaꝫ
que data eſt mihi a deo: vt ſim miniſter xp̄i
ieſu in gētibus ſanctificās euāgeliū dei: vt fi
at oblatio gētiū accepta: ⁊ ſanctificata ī ſpū
ſancto Habeo. igiť gloriā in xp̄o ieſu ad de
uꝫ. Nō.n. audeo aliq̄d loq eoꝝ q̄ ꝑ me nō ef
ficit xp̄s in obedientiā gētiū in v̄bo ⁊ factis
in v̄tute ſignoꝝ ⁊ ꝓdigioꝝ in v̄tute ſpūſſcī.
ita vt ab hieruſalē ꝑ circuitū vſqꝫ ad illiricū 2
repleueri euangeliū xp̄i. Sic āt ꝓdicaui euā
gelium hoc nō vbi noīatus eſt xp̄s ne ſuper
alienū fundamētū edificarē. ſed ſicut ſcriptū
eſt. Qm̄ q̄bus nō eſt annunciatum de eo vi
debūt: ⁊ qui nō audierunt de eo intelligent.

¶ Poſtq̄ꝫ apl̄s generalibus ammonitōibus romāos
inſtruxerat: hic īcipit eis quedā familiaria ſcribere. Et
ꝓmo quedā ꝑtinētia ad ſeipſum. Scd̄o quedā ꝑtinen-
tia ad alios. 16. ca. ibi. (Cōmēdo aūt vobis phebē ⁊c̄.)
¶ Circa ꝓm̄ tria facit. Primo excuſat ꝓſumptionē de h
ꝙ eos īſtruxerat ⁊ reꝓhenderat. Scd̄o excuſat ſuā tar
ditatē circa viſitationē eoꝝ ibi. (Propter qḋ plurimū 3
īpediebar.) tertio petit ſuffragia orōnū ipoꝝ ibi. (Ob
ſecro āt vos fratres ⁊). ¶ Circa ꝓm̄ duo facit. Prīo ex
cludit oppoſitā cām īſtruēdi ⁊ arguēdi eos. Scd̄o aſſi
gnat verā cām ibi. (Audacius.n. ſcripſi ⁊c̄.) ¶ Circa
ꝓm̄ cōſiderādū eſt ꝙ aliqs poſſet credere apl̄m iō ſcrip-
ſiſſe romanis: q: eſtimaret nullū eſſe apud roma. q poſ
ſet īſtruere ⁊ corrigere. Sꝫ hoc ipſe excludit dicēs. Cer
tus ſum.n. fratres mei ꝑ ea q̄ de vobis audiui qm̄ ido
nei eſtis ad admouēdū q inter vos admonitōe īdigēt.
Ad hoc aūt vt aliqs recte admoneat duo req̄ruť: quo
rū ꝓm̄ eſt vt nō ex odio vel ira. ſꝫ ex dilectione moneat:
ſꝫ illud ps. Corripiet me iuſtus ī miſericordia. Et gal.
6. Uos q ſpūales eſtis īſtruite hmōi ī ſpū lenitatis. Et 4
q̄ꝫtum ad hoc dicit. qm̄ ⁊ ipſi pleni eſtis dilectōe. Eze.
10. Imple manū tuā prunis ignis que ſunt īter cheru
bin q eſt ignis charitatis. Scd̄o req̄ritur ſciētia verita
tis eo ꝙ q̄dam habēt zelū dei ī corrigendo: ſed nō ſm̄
ſcientiā. vt ſupra. 10. dictū eſt. Et ideo ſubdit. Repleti
omni ſciētia.ſ. ⁊ humana ⁊ diuina: ⁊ veteris ⁊ noue le
gis. 1. cor. ꝓmo. In oībus diuites facti eſtis ī illo in om
ni verbo ⁊ ī oī ſciētia. Et ex hoc cōcludit ſic. Ita vt poſ
ſitis cōuenienter ꝑꝑ dilectionē ⁊ ſcientiā alterutrum
monere. Quia.n. in multis offendimus omnes: vt dr̄
Jac.3. Oportet vt inuicē moneamus q: vt dr̄ ecc. 17.
Unicuiqꝫ mandauit deus ꝓximo ſuo.
¶ Deīde cū dicit. (Audacius ⁊c̄.) Aſſignat verā cāꝫ
quare eos ammonuerat ⁊ correxerat. Et circa hoc duo 5
facit. Primo oſtēdit ꝙ hoc ꝑtinebat ad auctoritatem
apl̄atus ſibi cōmiſſam. Scd̄o oſtēdit qualiter hac pote
ſtate vſus fuerit ibi. (Habeo igiť gloriam ⁊c̄.) Dicit er
go. Audacius aūt.i. ſecurius ſcripſi vobis errores ⁊ ð
fectus veſtros arguēdo. qḋ q̄dem ad audacie ꝓſump-
tionē poſſet aſcribi ꝑꝑ hoc ꝙ offenſionē veſtrā non ti
mui. Job.39. Audacter in occurſum ꝑgit armatis. Sꝫ
hec preſumptio excuſatur ex tribus. Primo q̄dem ex cō
ditione eoꝝ q̄bus ſcribebat: q: ⁊ ſi inter romanos eſ-
ſent aliq reſpectu quoꝝ talis reꝓhēſio audax ⁊ ꝓſum-
ptuoſa videreť. erāt tā ēſt aliq q īdigebāt dura reprehē
ſione ꝑꝑ contentionū inſolentiam. Tutum ꝓmo. In-

a crepa illos dure. Et hoc eſt qđ dicit. Ex pte. Quaſi. d.
Nō vr̄ mea ſcriptura eſſe audax q̄ꝫtū ad oēs vos: ſꝫ q̄ꝫ
tum ad partē aliquā veſtrū. Uel pōt itelligi ex pte epi
ſtole i qua eos reprehēdit. Pōt itelligi ēt ex pte eccleſie
que. ſ. mecū eſt. Scđo excuſať pdicta audacia ex itētō/
ne apoſtoli. Nō. n. ſcripſit eis tanq̄ꝫ iſtruēs ignorātes
ſed i memoriā eos reducēs cognitoꝝ. Et hoc eſt quod
ſubdit. Tanq̄ꝫ i memoriā vos reducēs quaſi oblitos
eoꝝ q̄ ſciebatis. ſicut ꝛ Phil. 4. dr̄ Occupati aūt eratis
Heb. 10. Rememoramini p̄ſtinos dies i qbus illumia/
ti magnū certamē ſuſtinuiſtis paſſionū. Tertio excuſa
tur ex auctoritate apoſtoli q̄ hoc reqrebat. Un̄ ſubdit.
2 Per grām. ſ. apoſtolatus mihi cōmiſſi. p̄ᵒ Cor. 15. Grā
dei ſum id qđ ſum. Huius aūt grē p̄mo deſcribit aucto
ritatē. cū dicit. (Que data ē mihi a deo.) Quaſi dice
ret. Nō ab hoībus. Gal. p̄. Paulus apoſtolus non ab
hoībus: neq̄ꝫ per hoīem. Scđo ſpecificat iſtā grām. cū
dicit. (Ut ſim miniſter xp̄i ieſu i gentibus). i. vt ſeruiā
xp̄o i gentiū ꝯuerſiōe. p̄ᵒ Cor. 4. Sic nos exiſtimet hō
vt miniſtros xp̄i. ſupra. 1. Quādiu ſum gentiū ap̄ls mi
niſteriū meū honorificabo. Tertio oñdit huius actū:
cū dicit. (Sāctificās euāgeliū dei). i. ſanctū eſſe oñdēs
ꝛ verbo ꝛ opere bone cōuerſionis ꝛ miraculoꝝ. Col.
p̄mo. In verbo veritatis euāgelij qđ peruēit ad vos ſi
cut. ꝛ in vniuerſo mūdo ē ꝛ fructificat ꝛ creſcit. Puer.
3 8. Recti ſunt ſermones mei. Quarto ponit finē huius
gratie. cum dicit. (Ut fiat oblatio gentium). i. gētes p
meū miniſteriū cōuerſe. In quo quaſi quoddā ſacrifi/
ciū ꝛ oblationē deo optulit: ſm̄ illud Phil. 2. Et ſi im
molor ſup ſacrificiū ꝛ obſequū fidei veſtre gaudeo ꝛ cō/
gratulor oībus vobis. Fiat accepta. ſ. deo p rectitudinē
ps. Tūc acceptabis ſacrificiū iuſtitie oblationes ꝛ ho
locauſta. Et ſanctificata in ſpūſcō. i. p charitatē ꝛ alia
ſpūs ſcti dona. 1. Cor. 6. Sāctificati eſtis i noīe dn̄i no
ſtri ieſu xp̄i ꝛ in ſpiritu dei noſtri.

¶ Deide cū dicit. (Habeo igiť gl̄iam ꝛc̄.) Oñdit quō
auctoritate apoſtolica fuerat vſus. Et p̄mo ponit fru/
ctū quē fecit. Scđo oſtēdit huius fructus magnitudi/
4 nem ibi. (Ita ꝛc̄.) Tertio oſtēdit difficultatē ibi. (Sic
aūt p̄dicaui ꝛc̄.) ¶ Circa p̄ᵐ tria facit. Pmo dat gl̄iam
deo de fructu quē fecit dicēs. Igiť q2 talē grām accepi
ꝛ diligēter executus ſum id ad qđ mihi hec grā data ē
habeo gl̄iam ſicut fidelis miniſter. 1. Cor. 9. Melius ē
mihi mori q̄ꝫ vt gl̄iā meā qs euacuet. Sed hāc gl̄iā nō
mihi p̄ncipaliter attribuo: ſꝫ eā habeo in xp̄o ieſu. i. per
ieſum xp̄m cuius virtute fructificare potui. Jo. 15. Si
ne me nihil poteſtis facere. Et q2 xp̄o oīa tradita ſunt
a patre. vt dr̄ Mat. 11. Et pater in eo manēs ipſe facit
opera. Jo. 14. Ideo vlterius hāc gl̄iam refert ad patrē
5 dicēs. Ad deū. ſ. patrē. ps. Nō nobis dn̄e nō nobis ſed
nomini tuo da gl̄iam. Aſſignat aūt rōnē eius qđ dixe/
rat ſubdēs. Nō. n. audeo loq̄ aliqđ eoꝝ que per me nō
efficit xp̄s. Quaſi. d. Nihil referā de fructu p me facto
qđ p me factū nō ſit. Alioqn gl̄iam nō haberē apđ de/
um ꝛ ſi apud hoīes. Que qdem refero nō tanq̄ꝫ p me
p̄ncipaliter facta: ſed ſicut q̄ p me xp̄s fecit. Et iō hāc
gloriā dixi me habere in xp̄o ieſu. Eſa. 26. Oīa opera
noſtra operatus eſt in nobis. Scđo ponit ipſum fru/
ctum dicēs. In obedientiā gētiū. Quaſi dicat. Gloria
mea hec eſt pro eo q̄ feci gētes fidei obedire. ſupra p̄/
mo. Ad obediēdū fidei in oībus gētibus. ps. In audi/
tu auris obediuit mihi. Tertio oſtēdit quomodo gen/
tes ad hanc obedientiam adduxerit. Quia autem ſu/
pra. 10. dictū eſt fides ex auditu: auditus aūt per ver/
bum xp̄i. Pmo dicit in verbo. i. per verbū predicatio

nis fidei. Argumēta aūt fidei predicate ſunt bona cō/ b
uerſatio predicantis. ꝛ quātū ad hoc ſubdit. Et factis.
quaſi. ſ. per recta opera vos ad fidem Allexi. Math. 5.
Uideant opera veſtra ꝛc̄. Et opera miraculoꝝ qbus
deus dat teſtimoniū doctrine predicate ſm̄ illud Mar
ci vltimo. Dn̄o cooperante ꝛ ſermonem confirmante
ſequentibus ſignis. Unde ſubdit. In virtute ſignorū
. i. miraculorum minorum puta ſanationes egritudi/
num. Et prodigiorū. id eſt maiorum miraculorum que
ex ſua magnitudine aliquid magni portēdunt. i. oſten
dunt. Sed hoc totū non ſufficeret niſi ſpirituſſanctus 2
intus corda audientiū ad fidem cōmoueret. Unde di/
citur. Act. 10. Adhuc loquēte Petro verba fidei cecidit ſpi
rituſſanctus ſup oēs q audiebāt illum. Et ideo ſubdit
In virtute ſpūſſancti. Heb. 2. Conteſtante deo ſignis
ꝛ prodigijs ꝛ varijs ſpūſſancti diſtributionibus.

¶ Deide cum dicit. (Ita vt ab hieruſalē ꝛc̄.) Oſtēdit
magnitudinē fructus ex multitudine locorū in qbus
predicauit dicēs. Ita vt incipiēs ab hieruſalē vbi i p̄n/
cipio ſue conuerſionis predicauit in ſynagogis iudeo/
rum. vt dicitur Act. 9. Ut ſic impleret qđ dicitur Eſa. 2.
De ſyon exibit lex ꝛ verbum dn̄i de hieruſalem. Uſq̄ꝫ
ad illiricum: quod eſtimare adriaticum ex parte oppo 3
ſita Italie. Repleuerim euangelium xp̄i. i. oīa illa loca
repleui predicatione euāgelij. Et ne aliquis intelligat:
q̄ ſolum vadens per rectā viam a hieruſalem in illi/
ricum predicauerit euāgeliū: addit. Per circuitum: q2 Diffi
. ſ. gentibus circunquaq̄ꝫ predicauit ꝛ eas ad fidem cō cile ē
uertit. Unde ſibi pōt competere quod dicitur Job. 38. con
Quis dedit vehementiſſimo ymbri curſum. uerte

¶ Deide cum dicit. (Sic aūt predicaui ꝛc̄.) Oſtendit re ad
difficultatē huc fructū faciēdi. Difficile. n. ē oino igna fides
ros ad fidem cōuertere. Pmo igiť difficultatem ſe paſ igna
ſum oñdit dicēs. Sic aūt p̄dicaui euangelium non vbi ros
noīatus eſt xp̄s. i. nō apud illos q nomen xp̄i audiue/ 4
rant. ps. Populus quē ñ cognoui ſeruiuit mihi. Eſa.
55. Ecce gentes quas neſciebas vocabis ꝛ gentes que
te non cognouerūt ad te current. Subdit aūt rōnē di
cēs. Ne ſuper alienū fundamentū edificarē. Pōt aūt
alienū fundamentū dupliciter itelligi. Uno modo do/
ctrinā hereticā: que eſt aliena a vere fidei fundamēto.
Et ſic hoc quod dicit. Ne ponitur cauſaliter. Ea. n. itē
tione apoſtolus voluit p̄dicare illis q nomē xp̄i nō au
dierant ne ſi p̄uenti eſſent a doctrina pſeudo apoſtolo
rū. difficilius eſſet eos ad veritatē reducere. Un̄ Mat.
7. dicitur. Stultus eſt q edificat domū ſuā ſuper harenā
cui comparať falſa doctrina. Alio modo per alienum
fundamentū pōt intelligi doctrina vere fidei ab alijs
predicata: ꝛ ſic pōt ſumi ly. ne cōſecutiue. Non. n. vita 5
uit apoſtolus predicare illis qbus an̄ fuerat ab alijs p̄/
dicatū: ſicut ipſis romanis ſpāliter p̄dicauit: quos p̄us
Petrus iſtruxerat: ſꝫ eo p̄dicāte illis q nihil de xp̄o au
dierāt cōſecutū eſt vt nō edificaret ſup alienū funda/
mētū: ſed ipſe iaceret p̄ma fidei fundamēta: ſm̄ illud p̄
ma Cor. 3. Ut ſapiēs architectus fundamētū poſui.

¶ Scđo ad hoc q̄ dixerat auctoritatē inducit dicēs.
(Sicut ſcriptū eſt.) Eſa. 2. Quī quibus nō eſt anun
ciatū de eo videbūt ꝛ q non audierūt contēplati ſunt.
In qbus verbis propheta videť predicere. qm̄ gētiles
excellētiori modo ad cognitionem dei eſſent peruētri:
q̄ꝫ iudei q ante cognouerāt. Oſtēdit ergo p̄mo excellē
tiā quantū ad cām cognitiōis que. ſ. duplex eſt. ſ. verba
audita ꝛ res viſe. Hi. n. duo ſenſus ſunt diſciplinabiles
Judei ergo in noticiā myſterioꝝ xp̄i peruenerūt p ver
ba annūciata eis a pphetis. p̄ᵒ Pe. p̄. Prophe q̄ de fu/

c tura in vobis grã ꝓphetauerũt ſcrutantes ſ. qð vel q̃le tp̃s ſignificaret i eis ſpũs xp̄i p̄nũciãs eas q̃ i xp̄o ſunt paſſiões ⁊ poſteriores glias. Sꝫ gẽtiles hmõi xp̄ꝫ myſteria iã realr ĩpleta vidẽt. iõ dr̃. Q̃m gẽtes qbus nõ ẽ annũciatum per prophetas de eo. i. de xp̄o ſicut fuit annũciatũ iudeis videbũt res iã ĩpletas. Luc. 10. Multi reges ⁊ ꝓphete voluerũt videre q̃ videtis ⁊ nõ viderũt. Scðo oſtẽdit excellẽtiã q̃tũ ad modũ cognoſcẽdi qꝛ iudei ex annũciatone ꝓphetaꝝ ſolũ auditum habebant. Abdie p̄. Auditũ audiuimus a dño legatos ad

a gentes miſit. Sꝫ gentiles ex viſione intellectũ ꝑceperũt. Vñ dr̃. Et gẽtiles. ſ. q ante nõ audierũt p̄nunciari xp̄m p ꝓphetas ĩtelligẽt. ſ. fidei veritatẽ. ꝑs. Et nũ reges. intelligite ⁊c. ❡ Lectio. III.

Ropter quod ĩpediebar plurimũ venire ad vos ⁊ prohibit⁹: ſum vſqꝫ adhuc. Nũc vero vlterius locũ nõ habẽs in his regionibus. cupiditatẽ aũt habẽs veniẽdi ad

b vos ex multis iã p̄cedentibus annis cũ in hiſpaniã ꝓficiſci cepero: ſpero ꝙ p̄teriẽs videã vos ⁊ a vobis deducar illuc: ſi vobis p̄mũ ex pte fruitus fuero. Nũc igit̃ proficiſcar ĩ hieruſalẽ miſtrare ſcis. Probauerũt .n. macedonia ⁊ achaia collectionẽ aliquã facere ĩ pauperes ſanctoꝝ q ſunt hieruſalẽ.

Op 19. ca. 9. Placuit. n. eis ⁊ debitores ſunt eoꝝ. † Nã ſi ſpũalium eoꝝ pticipes facti ſunt gẽtiles: debẽt ⁊ in carnalibus miniſtrare eis. Hoc

c igit̃ cũ ꝯſumauero ⁊ aſſignauero eis fructũ hũc p vos ꝓficiſcar in hiſpaniã. Scio aũt: q̃m veniẽs ad vos: in abũdantia bñdictõis xp̄i veniã. Obſecro ergo vos fratres p dñꝫ nr̃m ieſum xp̄m ⁊ per charitatẽ ſancti ſpiritus vt adiuuetis me in orõnibus veſtris p me ad deũ. vt liber ab infidelibus q ſunt in iudea: ⁊ obſeqi mei oblatio accepta fiat in hieruſalẽ ſanctis: vt ueniã ad uos i gaudio per uolũtatẽ dei ut refrigerer uobiſcũ. Deus aũt pacis ſit cũ oĩbus uobis. Amen.

d ❡ Poſtq̃ aplſ excuſauit ſe de pſumptiõe q̃ ei potuiſſet aſcribi ex h̃ ꝙ romãos ĩſtruxerat ⁊ correxerat: h̃ ſe excuſat ꝙ eos viſitare diſtulerat: Et circa hoc tria facit. Primo ponit ĩpedimẽtũ viſitationis p̄teritũ. Scðo põit viſitãdi ꝓpoſitũ ibi. (Nũc vero vlterius ⁊c.) Tertio promittit viſitatõis fructũ ibi. (Scio aũt ⁊c.) Dicit ḡ p̄°. Dictũ eſt p̄dicaui euãgeliũ p multa loca ĩ qbus xp̄s ñ fuerat nominatus pp qð hacten⁹ ĩpediebar plurimum ex hmõi occupatõe venire ad vos. Et iſtud ĩpedimẽtũ vſqꝫ nũc durauit. Vñ ſubdit. Et ꝓhibit⁹ ſuꝫ vſqꝫ adhuc. Qð qdẽ põt referri ad multitudinẽ occupatõuꝫ q̃s in aliĩs locis habuerat. Vel ẽt ad diuinã ꝓuidentiã p quam apli ĩpediebant̃ ne ꝑuenirẽt ad quoſdã ⁊ dirigebant̃ in ſalutẽ alioꝝ. ſm illud Act. 16. Trãſeũtes frigiã ⁊ galathie regionẽ vetati ſumus a ſpũſcõ loqui verbũ in aſia. Vñ ⁊ ſupra p̄mo dictũ eſt. Sepe ꝓpoſui venire ad vos ⁊ ꝓhibitus ſum vſqꝫ adhuc. Et hoc ẽ qð dr̃ Job. 37. De nubibus p quas p̄dicatores ĩtelligunt̃. Luſtrãt cũcta ꝑ circuitũ q̃cũqꝫ eos volũtas gubernãtis duxerit.

❡ Deinde cũ dicit. (Nũc vero vlterius ⁊c.) Manifeſtat ꝓpoſitũ ſuũ de eoꝝ viſitatõe. ⁊ p̄mo ꝓmittit eis ſuam viſitationẽ. Scðo aſſignat cãm quare oportebat eã differr̃ ibi. (Nũc igit̃ ꝓficiſcar ⁊c.) Tertio aſſignat eis viſitatõis terminũ ibi. (Hoc igit̃ cũ cõſumauero ⁊c.) d

Dicit ergo p̄. Ita vſqꝫ mõ ſum ꝓhibitus: nũc vero iã ꝑagratis oĩbus his locis vlterius nõ habẽs locũ. i. neceſſitatẽ ꝑmanẽdi in his regionibus ĩ qbus iã p me ſũ data eſt fides. cupiditatẽ habẽs veniẽdi ad vos ex multis iã p̄cedẽtibus ãnis: ſm illud ſupra p̄. Deſidero. n. videre vos vt aliqd impartiar vobis grẽ ſpiritalis cũ in hiſpaniã ꝓficiſci cepero quo. ſ. ire ĩtẽdebat vt ẽt extrẽis terre fundamẽta fidei collocaret: ſm illud Eſa. 49. Dedi te ĩ lucẽ gẽtiũ vt ſis ſalus mea vſqꝫ ad extremũ terre. e

Spero ꝙ p̄teriẽs vidẽdo vos. p qð dat ĩtelligere ꝙ ñ ĩtẽdebat ad eos p̄ncipalr̃ ire, qꝛ reputabat eis ſufficere doctrinã Petri q p̄mus inter aplos romanis fidẽ p̄dicauit. Et qꝛ tũc romani dñabãt̃ ĩ toto occidẽte eorũ auxilio ducatu ſe ſperabat ĩ hiſpaniã ꝓficiſci. Vñ ſubdit. Et a vobis deducar illuc. Intẽdebat tñ aliq̃ morã apud eos ꝯhere. Vñ ſubdit. Si vobis fruitus fuero. i. cõſolatus. ſm illud qð ſupra p̄mo dictũ eſt. Simul cõſolari ĩ vobis: ⁊ hoc ex pte. ſ. tpis: qꝛ per aliqð tp̄s ĩtendebat cũ eis cõſolari. ❡ Sꝫ cõtra eſt qð Aug. dicit in lib. de doc. xp̄iana. Qꝛ illis ſolis reb⁹ fruẽdũ eſt q̃ nos btõs faciũt. ſ. patre filio ⁊ ſpũſſancto. Incõueniẽter ergo dicit ſe fruiturũ eſſe romanis. ❡ Sꝫ dõm eſt ꝙ ſicut Aug. dicit ibidẽ. Hoĩe ĩ ſe nõ eſſe fruẽdũ: ſꝫ ĩ deo ſꝫ illud ad Philemo. Ita frater ego te fruar in dño qð eſt delectari in hoĩe pp deũ. Et ſic ĩtelligẽdũ eſt qð dicit. quõ intelligit dicm̃ apli

Si fuero fruitus vobis. ſ. in deo. Vel qð dicit. ex parte põt referri ad bonos qbus poterat frui ĩ deo. Nã alia pte. ſ. malis non poterat frui: ſꝫ magis de eis dolere: ſicut dr̃ 2° cor. 8. Ne cũ venero humiliet me deus apud vos ⁊ lugeã multos ex his q ante peccauerũt.

❡ Deinde cũ dicit. (Nũc igit̃ ꝓficiſcar.) Aſſignat cãꝫ quare differebat viſitationẽ. Et circa hoc tria facit. primo ponit cãm dicẽs. Nũc igit̃ ꝓficiſcar. i. ideo nõ ſtatim venio ad vos: qꝛ ꝓficiſcor hieruſalẽ miniſtrare ſanctis. ❡ Circa qð ſciendũ eſt ꝙ ſicut legit̃ Act. 4. Illi q ex iudeis a p̄ncipio cõuertebant̃ ad fidẽ vẽditis poſſeſſionibus ſuis de p̄cio cõiter viuebant. qð cũ defeciſſet maxime quadã magna fame ĩminẽte. vt legit̃ Act. 11. diſcipuli. ſ. xp̄iani ex diuerſis ptibus mũdi put qſqꝫ habebat ꝓpoſuerũt ſinguli in miniſteriũ mittere habitãtibus in iudea fratribus qð ⁊ fecerũt: mitẽtes ad ſeniores p manus Barnabe ⁊ Sauli. Miniſteriũ igitur ſanctoꝝ hic dicit eccleſiaꝫ quã fidelibus xp̄i attulit in hieruſalẽ: ſm illud p̄° Cor. vlt. Quos ꝓbaueritis hos mittã ꝑferre grãm veſtrã ĩ hieruſalẽ ꝙ ſi dignũ fuerit vt ⁊ ego eã. mecũ ibũt. Scðo exponit qð dixerat de miniſterio ſanctoꝝ dicẽs. Probauerunt. n. i. approbauerũt macedonia ⁊ achaia. i. fideles vtriuſqꝫ regionis p eũ cõuerſi collectionẽ aliquã facere. i. aliquã collectã ĩ pauperes xp̄i. i. ad vſuꝫ pauperũ q ſunt de numero ſanctoꝝ: ſm illud Ecc. 12. Da iuſto ⁊ nõ recipias peccatorẽ. 4

Qui ſunt ĩ hieruſalẽ in paupertate viuẽtes. 2° cor. 9. De miniſterio qð fit ĩ ſcõs ex abũdãti eſt mihi ſcribere vobis. Scio. n. p̃mptũ aĩum veſtrũ ꝓ quo de vobis glorior apud macedones. Tertio aſſignat rõnes dictoꝝ q̃rũ p̄ma eſt bñplacitũ. Vñ dicit. Placuit. n. illis. 2° Cor. 9. Vnuſqſqꝫ put deſtinauit ĩ corde ſuo nõ ex triſticia aut ex neceſſitate. Scðã cauſa eſt debitũ. vñ ſubdit. Et debitores ſunt eoꝝ. ĩ. 13. Reddite oĩbus debita. Rõnẽ aũt debiti aſſignat dicẽs. Nã ſi gẽtiles facti ſunt pticipes bonoꝝ ſpũaliũ que erant ſpũaliter eoꝝ. i. iudeo 5

a ni.i.noticie diuine ꝛ ꝓmiſſionũ ꝛ grẽ:ſm illud ſup:a.9.
Quoꝝ eſt adoptio filioꝝ dei ꝛ glia ꝛc.Et ſupra.ii.So
cius radicis ꝛ pinguedinis oliue factus es. Sunt ẽt
facti ꝑticipes ſpiritualiũ eoꝝ ꝑ hoc ꝙ illi ꝑdicatores
eis miſerũt debẽt ꝛ in carnalibus miniſtrare eis.ſm il
lud.Ecc.14.Jn diuiſiõe ſortis da ꝛ accipe.Et ꝑs.Su
mite pſalmũ.i.ſpiritualia.ꝛ date tympanũ.i.tpalia.Et
ex hoc ſumit argumẽtũ ꝙ debent ſumptus nõ ſolũ il
lis q predicãt:ſʒ ẽt q predicatores mittunt.
¶ Deinde cũ dicit.(Hoc igit cũ ꝛc.)Prefigit terminuʒ
quo ad eos ſit vẽturus dicẽs.Hoc igit cũ ꝯſumauero
.ſ.miſteriũ ſcõꝝ ꝛ aſſignauero eis fructũ hũc.i.elemo
ſynã gẽtiliũ q̃ eſt qdã fructus cõuerſionis eoꝝ.Oſee.
2 10.Uitis frõdoſa iſrael.fructus eſt ei adequatus.Pro
ficiſcar ꝑ vos i hiſpaniã:ſed vr̃ hic apls ſalſum dicere.
Nunq̃.n.i hiſpaniã iuiſſe legit.Jn hieruſalẽ.n.captꝰ
fuit ꝛ ex ĩde Romã ꝑlatus eſt in vinculis:vt habetur.
Act.vlt.Ubi eſt occiſus ſimul cũ Petro.Dicũt ergo q
dã ꝙ ſicut dr̃.Act.vlt.Cũ veniſſet romã paulus per
miſſum eſt ei manere ſibimet cũ cuſtodiẽte ſe milite.ꝛ
poſtea dr̃ ꝙ mãſit biẽnio toto i ſuo cõductu ꝛ i illo ſpa
cio dicũt eũ in hiſpaniã iuiſſe.Sʒ q: hoc certũ non eſt
põt melius dici ꝙ apls falſum nõ dixit: q: ꝓponebat
ſe facturũ qḋ dicebat ꝛ ſic verba eius erãt intelligẽda q̃
ſi inſinuãtia eius ꝓpoſitũ:nõ ẽt futuꝝ euẽtũ q ei erat
incertus:vñ nõ poterat hoc ꝑdicare niſi forte ſub cõdi
3 dicione quã Jac.dicit appouẽda.Jac.4.Pro eo vt di
catis ſi dñs voluerit ꝛ ſi vixerimus faciemus hoc aut
illud.Et ſic ẽt apls ſe excuſat.2.Cor.i.ꝑ.De hoc ꝙ ad
eos ñ iuuerat ſicut ꝓmiſerat dicẽs.Cũ ergo hoc volui
nunqd leuitate vſus ſum aut q̃ cogito ſm carnẽ cogi
to:vt ſit apud me eſt ꝛ nõ.Et ſic ex hoc ꝙ ex iuſta cã ꝑ
termiſit facere qḋ ꝓmiſerat ſe imunẽ dic a leuitate.car
nalitate.ꝛ falſitate.Et ſic ẽt ſoluit hoc Gelaſius papa:
ꝛ habet i Decretis.22.q.2.Btũs igt paulus apls.non
iḋ qḋ abſit feſelliſſe credẽdũ eſt aut ſibi extitiſſe cõtra
rius:qm̃ cũ ad hiſpaniã ſe ꝓmiſiſſet iuxꝝ diſpoſitione
diuina maioribus occupatus cauſis iplere nõ potuit ꝙ
4 ꝓmiſit.Quãtũ.n.ipſius volũtatis iterfuit hoc ꝓnun
ciauit:qḋ re vã voluiſſet efficere. Quãtũ vo ad diui ſe
creta cõſiliũ q̃ vt hõ nõ potuit lʒ ſpũ dei plenus agno
ſceret ſuperna ꝑtermiſit diſpõne ꝑuẽtus.Licʒ.n.ꝓphe
ticũ ſpũm habuerit:tñ ꝓphetis nõ oĩa reuelaṫ.vt pʒ.
4.Reg.4.vbi Heliſeus dixit.Aĩa eius i amaritudine
eſt:ꝛ dñs celauit a me ꝛ nõ idicauit mihi.
¶ Deide cũ dicit.(Scio aũt ꝛc.)Preñũciat eis fructũ
ſue viſitatiõis dicẽs. Scio ẽt.ſ.ex fiducia diuine grẽ:qm̃
veniẽs ad vos i abũdantia bñdictiõis xp̃i veniã.i.xp̃s
abũdãtius ſuã benedictõeʒ dabit vobis i meo aduẽtu
de qua dr̃ i ꝑs.Etenĩ bñdictionẽ dabit legiſlator: ibũt
5 de virtute i virtutẽ.Et ſic labã dixit ad Jacob. Gen.3.
Experimẽto didici ꝙ benedixerit mihi deus ꝑp te.
¶ Deinde cũ dicit.(Obſecro g̃ ꝛc.)Petit ab eis orõ
nis ſuffragia.ꝛ ꝑꝰ petit eoꝝ orones. 2ᵒ ipſe ꝓ eis rogat
ibi.(Deus pacis ꝛc.)¶ Circa ꝑᵐ tria facit. Prĩo iduc̃
eos ad orãdũ ꝓ ſe ex tribus. Prĩo qdẽ ex ſupna chari
tate cũ dicit.(Obſecro vos g̃ frẽs)ad phileo. Propter
charitatẽ aũt magis obſecro. Scḋo ex reuerẽtia xp̃i cu
ius ipſe erat miniſter dicẽs.(Per dñm nr̃ʒ ieſuʒ xp̃ʒ.)
Jn quo oẽs vnũ ſumus:vt ſup:a.12.dictũ eſt. Tertio
ex dono ſpũſſci qḋ eius miniſterio tradebaṫ.vñ ſubdit
Per charitatẽ ſpũſſci quã ſpũſſcũs i cordibus noſtris
diffundit vt ſupra.5.dictũ eſt.Scḋo petit auxiliũ orõ
nis eoꝝ dicẽs.Ut adiuuetis me i orõibus veſtris ad
deũ.ſ.ꝓ me fuſus.ꝓuer.18.Frater q iuuaṫ a fratre q̃ſi
ciuitas firma.Hoc aũt vt glo.dicit nõ iḋ dicit apls: q:

ipſe minꝰ mereaṫ q̃ʒ aliĩ minores ſʒ ordinẽ ſeqṫ. ꝑꝰ qdẽ
vt ab eccleſia pro rectore ſuo fiat orõ:ſm illud ꝑᵉ Thi. b
2.Obſecro igit ꝑmo oĩuʒ fieri obſecratões. orões.po
ſtulationes.gratiaꝝ actiones ꝓ oĩbus hoĩbus.ꝓ regi
bus ꝛ oĩbus q ſunt i ſublimitate cõſtituti ꝛc.Scḋo.q:
multi minimi dũ cõgregant vnanimes magis mereñt.
Et iḋ ĩpoſſibile eſt multoꝝ ꝑces nõ ĩpetrẽt. Mat.18.
Si duo ex vobis cõſenſerint ſup terrã de oĩ re q̃cũq;
petierint fiet illis a pr̃e q eſt i celis.Tertio.vt dũ mul
ti orãt multi ẽt grãs agãt exauditi:ſm illud 2ᵉ Cor.ꝑᵒ.
Adiuuantibꝰ vobis i orõne ꝓ nobis vt ꝑ multos grẽ 2
agãt deo.tertio ponit ea q̃ vult ſibi ĩpetrari.quoꝝ ꝑᵐ ꝑ
tinet ad hoſtes quos hẽbat i iudea.Uñ dic̃. Ut liberer
ab ĩfidelibꝰ q ſunt i iudea: q ꝑcipue paulũ ĩpugnabãt
ꝛ odiebãt:q: fiducialr̃ ꝑdicabãt ceſſationẽ legaliũ.act.
21.Audierũt de te ꝙ diſſeſſiõeʒ doces a moyſe ꝛc.2ᵐ ꝑ
tinebat ad eos i quoꝝ miſteriũ ibat. Et hoc ẽ qḋ ſubdit.
Et oblatio obſeqi mei.i.eccĩia i q̃ eis miſtro fiat accep
ta ſcis q ſunt i hierlʒ.ſ.vt ex hac ꝓuocenṫ ad grãs agẽ
dũ deo.ꝛ ad orãdũ ꝓ ipſis gẽtibꝰ a qbus recipiũt.Ecc.
31.Splẽdidũ i panibus bñdicẽt labia multoꝝ. Terti
ũm ꝑtinet ad ipſos qbus ſcribebat.Uñ ſubdit.Ut ve
niã ad vos i gaudio.ꝛ hoc ꝑ volũtatẽ dei cõtra quã ni 3
hil ageṙ volebat.ẽ.ꝑ.Obſecrãs ſi quõ ꝓſpeꝝ iter habe
aʒ i volũtate dei veniẽdi ad vos.Et refrigerer vobiſcũ
.i.vt ex vr̃a pñtia refrigeriũ tribulationũ meaꝝ accipi
¶ Deinde cũ dicit.(Deꝰ aũt pacis ꝛc.)Oñdit (eaʒ.
ꝙ ꝓ eis orat dicẽs.Deꝰ aũt dator pacis ſit cũ oĩbus vo
bis ꝑ hoc.i.ꝙ vos adinuicẽ pacẽ habeatis.2ᵉ Cori.vlt.
Jdẽ ſapite ꝛ deus pacis ꝛ dilectionis erit vobiſcũ. ſub
dit.Amẽ.i.fiat.ꝑs.Et dicet oĩs populus fiat fiat.

CAP. XVI.

COmmẽdo aũt vobis phebẽ ſo
rorẽ noſtrã que eſt i miniſterio
eccleſie que eſt chencris: vt eaʒ
ſuſcipiatis in dño digne ſanctis 4
ꝛ aſſiſtatis ei in quocũq; negocio veſtri idi
guerit. Etenĩ ipſa quoq; aſſiſtit multis ꝛ mi
hiipſi. Salutate ꝑſcã:ꝛ aqlã adiutores me
os i xp̃o ieſu q ꝓ aĩa mea ſuas ceruices ſup
poſuerunt:quibus non ſolum gratias ago
ſed ꝛ cuncte eccleſie gentium ꝛ domeſticaʒ
eccleſiam eorum.Salutate ephenetum dile
ctum mihi:qui eſt primitiuus eccleſie aſie i
xp̃o ieſu. Salutate mariã que multum labo 5
rauit in vobis.Salutate andronicũ ꝛ iuliã:
cognatos ꝛ cõcaptiuos meos q ſunt nobi
les in apoſtolis:q ꝛ ante me fuerũt in xp̃o
ieſu.Salutate ampliatũ dilectiſſimũ mihi in
dño.Salutate vrbanũ adiutorem noſtrũ in
xp̃o ieſu ꝛ ſtachin dilectum meũ. Salutate
appellen probũ i xp̃o.Salutate eos q ſunt
ex ariſtoboli domo.Salutate herodionem
cognatum meum.Salutate eos qui ſunt ex
narciſci domo:qui ſunt i dño.Salutate tri
phenã ꝛ triphoſaʒ:qui laborãt in dño.Sa
lutate perſidaʒ cariſſimã que multũ labora
uit in dño.Salutate ruſum electũ in dño:ꝛ
matrẽ eius ꝛ meã.Salutate ꝛ aſincritum ꝛ

phlegontã hermẽ patrobã hermã ⁊ q cuꝫ eis ſunt fratres. Salutate philologũ ⁊ iuliã nereũ ⁊ ſororẽ eius ⁊ olimpiadẽ ⁊ oẽs qui cũ eis ſunt ſanctos. Salutate inuicẽ ĩ oſculo ſancto. Salutant vos oẽs eccleſie xp̄i.

¶ Poſtq̃ apoſtolus ꝓpoſuit fidelibus romanis q̄bꝰ ſcribebat quedã familiaria ꝑtinẽtia ad ſuã ꝑſonã h̄ ponit q̄dã familiaria ꝑtinẽtia ad alios. Et circa hoc tria facit. Primo monet q̄d alios debeãt facere. Scdo oſtẽ
a dit q̄d alij ad eos agant ibi. (Salutat vos ⁊c̄.) Tertio ep̄ſam finit ĩ grãꝝ actione ibi. (Ei aũt q potens ⁊c̄.) ¶ Circa p̄ᵐ duo facit. Primo oñdit quos debeãt ſalutare. Scdo oſtẽdit quos debeãt vitare ibi. (Rogo aũt vos frẽs.) ¶ Circa p̄ᵐ mãdat quaſdã ꝑſonas ſalutari ĩ ſp̄ali. Scdo ponit ĩ gñali modũ ſalutationis ibi. (Salutate ĩuicẽ ⁊c̄.) Tertio ſalutat eos ĩ cõi ex p̄te fideliũ ibi. (Salutãt vos ⁊.) ¶ Circa p̄ᵐ p̄mo loq̄t de quadã muliere corinthia q̃ romã ibat quã eis recomẽdat deſcribẽs eã p̄mo ex noĩe dicẽs. Cõmẽdo aũt vobis phe
b bẽ q̃ lȝ eſſet deo deuota. nõ tñ erat tãte auctoritatis vt cõmẽdaticijs litteris nõ egeret: ſicut ipſe de ſe dicit. 2ª Cor. 3. Aut nunq̄d egemus ſicut q̄dã cõmẽdaticijs litteris. Scdo deſcribit eã ex fidei religione dicẽs. Sororẽ noſtrã. Oẽs. n. mulieres fideles ſorores vocãt: ſicut ⁊ oẽs viri fratres. Mat. 23: Oẽs vos frẽs eſtis. Tertio ex officio pietatis. cũ dicit. Que eſt ĩ miſterio eccleſie que eſt chẽcris in portu corinthioꝝ vbi aliq̄ xp̄iani erãt cõgregati: q̄bus dicta mulier ſeruiebat. ſic ⁊ de ipſo xp̄o. Luc. 8. dr̄ q̄ quedã mulieres miniſtrabãt ei de facultatibus ſuis. Et de vidua eligẽda dr̄. p̄ma Thio. 5. Si hoſpitio recepit ſi pedes ſanctoꝝ lauit.

¶ Deinde dicit duo ĩ q̄bus vult eã cõmẽdatã haberi.
c Quoꝝ p̄mũ eſt vt honoſte recipiat. Et hoc ẽ qđ dic̄. (Ut ſuſcipiatis eã ĩ dño). i. ꝑ amorẽ dei. Digne ſcis. i. ſm q̄ dignũ eſt recipi ſcõs: ſm illud Mat. 10. Qui recipit iuſtũ ĩ noĩe iuſti mercedẽ iuſti accipiet. Quidã libri h̄nt digne ſatis. i. cõuenicter. tñ lr̄a nõ cõcõrdat cũ greco. Scdm eſt vt eã ſollicite adiuuẽt. vñ ſubdit. Ut aſſiſtatis ei. i. ꝯſiliũ ⁊ auxiliũ ferẽdo ĩ quocũq̄ negocio vñ ĩdiguerit. Hẽbat. n. forte aliq̄d expedire ĩ curia ceſaris. ¶ Sȝ cõtra hoc vr̄ eẽ: q̄d dr̄ p̄ᵃ Theſ. 4. veſtruꝫ negociũ agatis. Quaſi. d. Nõ ĩtromittatis vos de negocijs alienis. ¶ Sȝ dñm eſt: q̄ aſſiſtere negocijs alienis ꝯtingit dupliciter. Uno ſeculariter. i. ꝑ fauorem hoĩuȝ vel lucra: ⁊ h̄ ñ cõuenit ſeruis dei. 2ª thi. 2. Nẽo militãs deo ĩplicat ſe negocijs ſecularibus. Alioᵒ aſſi-
d ſtit aliq̄s negocijs alienis ex pietate. puta ĩ auxiliũ indigẽtiũ ⁊ miſeroꝝ. ⁊ h̄ eſt religioſum: ſm illud Jac. 1. Religio mũda ⁊ imaculata apud deũ ⁊ patrẽ hec ẽ. viſitare pupillos ⁊ viduas ĩ tribulatione eoꝝ. Et h̄ mõ apls h̄ loq̄t. Ultimo aũt oñdit apls meritũ eius quare hoc ſibi debeat dicẽs. Etenĩ ipſa q̃ multis aſtitit ⁊ mihi ꝑſi. Eſa. 3. Dicite iuſto q̄m bene. retributio. n. manuũ eiꝰ fiet ei. Mat. 5. Bt̄i miſericordes: q̄m ipſi miãꝫ ꝯſequent̄.

¶ Deĩde mãdat ſalutari quaſdã alias ꝑſonas ſibi cõiũctas dicẽs. (Salutate p̄ſcã ⁊ aq̄lã) q̄ erat vir p̄ſce: ſȝ mulierẽ p̄ponit forte ꝑ maiorẽ fidei deuotõeȝ. Adiutores meos ĩ xp̄o ieſu. i. ĩ fide xp̄i p̄dicãda. Apd̄. n. eos corinthi hoſpitabant̄: vt habet̄ Act. 18. Qui ꝓ aĩa mea ſuas ceruices ſuppoſuerũt. i. ſeipſos mortis ꝑiculo expoſuerũt ꝓ vita mea cõſeruãda: qđ eſt ĩdiciũ maxime charitatis. Jo. 15. Maiorẽ hac dilectiõem nemo h̄ȝ vt aĩam ſuã ponat q̄s ꝓ amicis ſuis. Hoc autem vr̄ factũ fuiſſe corinthi vbi Paulus ꝑſecutionẽ ẽ paſſus. ſicut habet̄ Act. 18. ¶ Uel forte melius dñm eſt q̄ alij ſe ꝑiculo ꝓ apoſtolo expoſuerũt. Nã illud qđ legit̄ Act. 18. e
Factũ fuit q̄ñ priſca ⁊ aq̄la de roma recedẽtes corinthũ venerũt: vt ibidẽ dr̄. Sȝ hoc ſcribebat apls q̄ñ adhuc eſtimabat eos eẽ rome vita aũt ap̄li ñ tã ſibi q̃ alijs neceſſaria erat ſm illõ Phil. p̄. Permãere aũt ĩ carne neceſſ-
uȝ ꝑ vos. Et iõ ſubdit. Quibꝰ nõ ſolũ ego grãs ago ſȝ ⁊ cũcte eccl̄ie gẽtiũ: quaꝝ ſum apls ⁊ doctor. p̄ᵒ Thimo. ⁊ Doctor gẽtiũ ĩ fide ⁊ veritate. Et ẽt ſalutate domeſticã eoꝝ eccleſiã. Habebãt. n. ĩ domo ſua m̄ltos fideles cõgregatos. ¶ Deĩde vult aliũ ſalutari ſibi dilectõne ꝯiũctũ dicẽs. (Salutate ephenetũ dilectũ meũ q ẽ p̄mitiuꝰ aſie ĩ xp̄o.) p̄mꝰ. n. ĩ tota aſia fuit ad fidẽ xp̄i cõuerſus qđ erat ei ad magnã dignitatem. Heb. 12. Acceſſiſtis ad eccleſiam primitiuorum q conſcripti ſunt in celis. Tunc autem erat Rome.
a ¶ Deinde dicit. (Salutate mariã q̃ multũ laborauit in vobis) ad hoc vt eos ad concordiam reuocaret: que cum hoc facere non poſſet ſignificauit apoſtolo. Sap. 3. Bonorũ laborũ glorioſus eſt fructus.

¶ Deĩde dic̄. (Salutate andronicũ ⁊ iuliã) quos p̄ᵒ õſcribit ex gñe. cũ dicit. (Cognatos meos.) In quo oſtẽdit eos fuiſſe iudeos de q̄bꝰ. ŝ. 9. Qui ſunt cognati mei ſȝ carnẽ. 2ᵒ ex paſſiõe ꝓ xp̄o ſuſcepta dicẽs. (Et cõcaptiuos meos.) Fuerãt. n. aliq̄ñ cũ ap̄lo xp̄i icarcerati. 2ª Cor. 11. In carcerib9 abũdatius. 3ᵒ ex auctãte. cũ dicit. (Qui ſũt nobiles ĩ ap̄lis). i. nobiles ĩter p̄dicatores ſȝ illõ ꝓue. vir. Nobilis ĩ portis vir eiꝰ. Quarto ex tp̄e: cũ dic̄. (Et añ me fuerũt ĩ xp̄o ieſu.) ꝓue. n. fuerũt ꝯuerſi
b q̃ ipſe apls. ⁊ ex hoc eis maior reuerẽtia debebat̄ p̄ria Thi. 5. Seniorẽ ne icrepaueris ſȝ obſecra vt patrem.

¶ Deĩde dicit. (Salutate ampliatũ dilectũ meũ ĩ dño). i. dilectõe charitatis q̃ eſt ĩ xp̄o. Phil. p̄. Teſtis mihi eſt deus quõ cupiã oẽs vos eẽ ĩ viſceribus xp̄i.

¶ Deĩde dic̄. (Salutate vrbanũ adiutorẽ nr̄ȝ ĩ xp̄o). i. ĩ p̄dicatõeȝ fidei ꝓuer. 18. Frater q adiuuat̄ a fratre ⁊c̄. (Et ſtachin dilectũ meũ) quos cõiũgit: q2 forte ſil' habitabãt vel aliqua alia neceſſitudine erãt cõiuncti.

¶ Deinde dicit. (Salutate appellen ꝓbũ ĩ xp̄o). i. approbatũ in xp̄o forte ꝑ aliquas tribulationes. Job. 23. Probauit me quaſi aurũ qđ ꝑ ignẽ tranſit.
c ¶ Deĩde cũ dic̄. (Salutate oẽs q ſunt ex domo). i. ex familia Ariſtoboli ĩ cuius domo multi fideles erãt cõgregati quẽ nõ ſalutat: q2 forte ex aliqua cã erat abſẽs.

¶ Deĩde dicit. (Salutate hereodionẽ cognatũ meũ) qui ex hoc ipſo dicitur fuiſſe iudeus.

¶ Deĩde dic̄. (Salutate oẽs q ſunt ex domo narciſci) q dr̄ fuiſſe p̄bẏter ⁊ ꝑegrĩabat̄ ꝑ deſerta loca vt fideles xp̄i ꝯfortaret. Uñ q2 tũc eũ abſentẽ nouerat eẽ apls ñ mãdat eũ ſalutari: ſȝ familiã eiꝰ. Erãt tñ ĩ eiꝰ familia aliq̄ ĩfideles: ⁊ iõ ad diſcretõeȝ ſubdit. q ſũt ĩ dño q2 ſolos fideles ſalutari mãdat. 2. Jo. 1. Si q̄s vẽit ad vos ⁊ hãc doctrinã ñ affert nolite recipe̅ eũ ĩ domũ nec aue dixe
d ¶ Deĩde dic̄. (Salutate triphenã ⁊ tripho ſ[illegible] ſam q̃ laborauerũt in dño). i. in miniſterio ſcõrum qđ dñs ſibi reputat fieri: ſm illud Mat. 25. Quod vni ex minimis meis feciſtis mihi feciſtis.

¶ Deĩde dic̄. (Salutate ꝑſidã cariſſimã meã) quã. ſ. apls ꝑ eiꝰ deuotõeȝ ſp̄aliter diligebat. vñ ſubdit. (que multũ laborauit ĩ dño). i. exhortãdo alios: ⁊ miniſtrãdo ſanctis: ⁊ ẽt in paupertate ⁊ alijs ſp̄alibus laborib9 2ª Cor. 11. In laboribus ĩ ieiunijs ĩ vigilijs ⁊c̄.

¶ Deĩñ dic̄. (Salutate rufũ electũ ĩ dño). i. ĩ grã xp̄i. Eph. p̄. Elegit nos ĩ ip̄o añ mũdi ꝯſtõnẽ. Et m̄rẽȝ eiꝰ. ſ. carne. ⁊ meã q2 fuit eiꝰ m̄r b̄ñficio. Aliq̄ ñ. n. fuerat ap̄lo lȝ tũc rõe ñ eẽt. thi. p̄ᵃ. 5. Anꝰ vt m̄res iuuẽculas: vt ſorores ĩ oĩ caſtitate. ¶ Deĩñ dic̄. (Salutate aſincre

b tum her mē patrobā hermā ꝛ q cum eis ſunt fratres. quos ſimlr ſalutat: qꝛ ſimul cōcorditer habitabant. ps. Qui habitare facit vnius moris in domo.

¶ Deide dicit. Salutate philologū ꝛ iuliā nereū ꝛ ſororē eius olipiadē ꝛ oēs q cum eis ſunt ſanctos. i. i fide xpī ſcificatos. pͣ Cor. p. Abluti eſtis ꝛ ſcificati eſtis.

¶ Deide oſtēdit modum quo ſe generaliter ſalutēt dicēs. Salutate iuicē i oſculo ſancto qḋ dr ad driaꝫ oſculi libidioſi. de quo dr puer. 7. Apprehēſum deoſculatr iuuenē. Et ēt doloſi: de quo dr puer. 27. Meliora ſūt vulnera diligētis ꝗ fraudulēti oſcula inimici. Oſculū aūt ſcm eſt. qḋ i ſignū ſancte trinitatis datr. Can. i. Oſ- 3
culetr me oſculo oris ſui. Ex ide aūt mos i eccḣa ſoleuit vt fideles īter miſſarū ſolēnia iuicē dent oſcula pacis.

¶ Deide ſalutat eos ex pte aliaꝝ eccleſiaꝝ dicēs. Salutāt vos oēs eccleſie xpī. i. i noīe ꝛ fide xpī ꝯgregate. qꝛ oēs veſtrā ſalutē optāt ꝛ p vobis orant. Jaco. vlt. Orate pro inicē: vt ſaluemini. ¶ Lectio. II.

ROgo aūt vos fratres vt obſeruetis eos q diſſenſiones ꝛ offēdicula preter doctrinā quā vos didiciſtis faciunt: ꝛ declinate ab illis. Huiuſcemodi. n. xpo dn̄o noſtro non ſeruiunt. ſꝫ ſuo vētri: ꝛ p dulces ſermones
3 ꝛ benedictōes ſeducūt corda inocētiū. Ueſtra. n. obediētia i oī loco diuulgata ē. Gau
Mathe. 10. deo igit i vobis: ꝛ ſed volo vos ſapiētes eē in bono: ꝛ ſimplices i malo. Deus aūt pacis cōterat ſathanā ſub pedibus veſtris velociter. Grā dn̄i nr̄i ieſu xpī vobiſ cū ſalutat vos thimotheꝰ adiutor meꝰ. ꝛ luciꝰ: ꝛ iaſon ꝛ ſoſipr̄ cognati mei. Saluto vos ego tertius qui ſcripſi epiſtolam i dn̄o. Salutat vos
4 caius hoſpes meus ꝛ vniuerſa eccleſia. Salutat vos eraſtus archarius ciuitatis: ꝛ qr̄tus frater: Gratia dn̄i noſtri ieſu xpī cuꝫ oībus vobis. Amen. Ei auteꝫ qui potens eſt vos confirmare iuxta euāgelium meum: ꝛ predicationē ieſu xpī ſm reuelationē miſterij tēporibus eternis taciti: quod nūc patefactuꝫ eſt per ſcripturas prophetarū ſm preceptū eterni dei ad obeditionē fidei in cunctis gētibus cogniti ſoli ſapiēti deo p ieſuꝫ
5 xpꝫ cui honor ꝛ glīa i ſecula ſeculoꝝ. Amē

¶ Poſtꝙ apoſtolus mādauit quos ſalutarēt: h oſtendit eis quos debeāt vitare. Et circa hoc tria facit. Prīo docet quos debeāt vitare. Secundo rōne aſſignat ibi. (Huiuſcemodi. n. ꝛc. Tertio pmittit eis diuiū auxiliū ad hoc iplēdū ibi. (Deus aūt pacis ꝛc.) Et qꝛ illi quos vitare volebat fraudulēter īcedebāt decipiētes ſub ſpē pietatis: ſm illud Mat. 7. Ueniūt ad vos i veſtimentis ouiū: itrīſecus aūt ſunt lupi rapaces. Jō pmo iducit eos ad cautelā hndā dicēs. Rogo āt vos frēs vt obſeruetis eos q diſſenſiones ꝛ offendicula pter doctrinā quā vos dediciſtis faciūt. Ubi pmo cōſiderādū eſt ꝙ obſeruare nihil aliud eſt ꝗ diligēter cōſiderate. qḋ qdē qn̄qꝫ i bono ſumitr. qn̄qꝫ i malo. Jn malo qdem ſumitr qn̄ aliqs diligēter cōſiderat cōditionē ꝛ proceſſuꝫ alicuius ad nocendū: ſm illud ps. Obſeruabit peccator iuſtū ꝛ ſtridebit ſuper eum dentibus ſuis. Et Luc.
14. dicitr. Et ipſi obſeruabāt eum. Jn bono aūt accipitr. b
Uno modo qn̄ qs cōſiderat precepta dei ad faciendū Exo. 23. Obſerua igitur ꝛ audi vocem eius. Alio modo qn̄ diligenter cōſiderat bonos ad imitandū: ſm illud Phil. 3. Jmitatores mei eſtote fratres ꝛ obſeruate eos q ita ambulāt ſicut habetis formā noſtrā. Tertio obſeruantr mali ad cauendū ꝛ ita accipitr hic. Erāt. n. qdam ad fidem conuerſi q predicabant legalia eſſe obſeruanda: ꝛ ex hoc pmo qdem in eccleſia ſequebātur diſſenſiones ꝛ ſecte. dum qdam eoꝝ errori adhererēt. 2
Aliq̄ vero in vera fide pſiſterent. Gal. 5. Diſſenſiones ſecte ꝛc. Scdo ſequebantr offendicula ꝛ ſcādala. de quibus ſupra. 14. actū eſt. dum qdam alios iudicarent. ꝛ aliq̄ alios ſpernerēt: q diſſenſiones ꝛ offendicula faciunt. Eſa. 57. Auferte offendicula ō medio populi mei. Dicit aūt pter doctrinā quā vos dediciſtis. a veris xpī apoſtolis. vt oſtēdat ꝙ hmōi diſſenſiones ꝛ ſcādala ex falſitate doctrine pueniebāt. Gal. p. Si qs vobis euāgeliſauerit preter id qḋ accepiſtis anathema ſit. Scḋo monet vt cogniti vitentur dicēs. Et declinate ab illis c
. i. eorum doctrinam ꝛ cōſortia fugiatis. ps. Declinate a me maligni ꝛ ſcrutabor mandata dei mei.

¶ Deinde cū dicit. (Huiuſcemodi. n. ꝛc) Aſſignat eiꝰ 3
quod dixerat duas rationes. quarū pma ſumitur ex pte eorū quos vult vitari. Et pmo deſcribit eorum itentionem dicens. Hmōi. n. hoīes non ſeruiunt xpo dn̄o: ſed ſuo ventri. Nō. n. pdicabāt pp gloriam xpī: ſed pp queſtum: vt ſuum ventrē implerēt. Phil. 3. Multi ambulant quos ſepe dicebam vobis: nunc aūt ꝛ flens dico inimicos crucis xpī. quorū deus venter eſt. Scḋo deſcribit eorū deceptionē dicēs. Et per dulces ſermones ſeducūt corda innocentium. i. ſimpliciū ꝛ imperitorū. Prouerb. 14. Jnnocens credit omni verbo. Per dulces ſermones: in qbus ſanctitatem pretendunt: ſm illud ps. Qui loquuntur pacem cum proximo ſuo: ma- 4
la aūt in cordibus eorum. Et benedictiones: quibus. ſ. benedicunt ꝛ adulantur illis q eos ſequuntur. Eſa. 3. Popule meus q beatum te dicunt ipſi te decipiunt. Malach. 2. Maledicā benedictionibus veſtris. Secūdam rationē aſſignat ex conditione romanorum q faciles ſe exhibebāt ad ſequendū bonum ꝛ malum. Unde pmo comēdat eos de facilitate ad bonum dicens. Ueſtra. n. obedientia: qua de facili obediſtis i omni loco diuulgata eſt pp dominiū: qḋ tunc romani obtinebāt ſuper alias nationes. Unde qḋ a romanis fiebat ō facili diuulgabatr ad alios. ſupra pmo. Fides veſtra in vniuerſo mundo annunciatr. Gaudeo igitur in vobis: 5
qꝛ. ſ. fidei obediſtis: ꝛ hoc in charitate. de qua dicitur. pma Cor. 13. Que non gaudet ſuper iniqtatē congaudet āt veritati. Scḋo reddit eos cautos contra malum dicens. Sed volo vos eſſe ſapientes i bono. vt. ſ. ei qḋ bonum eſt inhereatis. pͣ Theſ. vltimo. Quod bonū eſt tenete. Et ſimplices in malo: ne. ſ. per aliquā ſimplicitatem declinetis ad malum. Ut talis ſit vobis ſimplicitas ꝙ nullum decipiatis in malū. Math. 10. Eſtote prudentes ſicut ſerpentes ꝛ ſimplices ſicut columbe. E cōuerſo. de quibuſdā dicitur Jere. 4. Sapiētes ſunt vt faciāt mala: bene āt facere neſciunt.

¶ Deinde cū dicit. (Deus āt pacis ꝛc.) Promittit eis diuinum auxiliū cōtra hmōi deceptores. Et pmo ponitur promiſſio. cum dicit. (Deus āt pacis). ſ. actor qui diſſenſiones odit quas iſti faciunt. Conteret ſathanā: idest dyabolum qui per iſtos pſeudo apoſtolos vos decipere conatur ſub pedibus veſtris: quia ſcilicet per veſtram ſapientiam eum vincetis. Et hoc fiet ve-

6 lociter.ſ.in aduẽtu meo.Luc.10.Ecce dedi vobis ptã
tẽ calcãdi ſupra ſerpẽtes ⁊ ſcorpiones ⁊ oẽm virtutem
inimici.Mal.vlt.Calcabitis ipios cũ fuerit ſicut cinis
ſub plãta pedũ veſtrorum.Scdo ponit oro ad hoc obti
nẽdũ cũ dic.Gra dñi nr̃i ieſu xp̃i ſit vobiſcũ q.ſ.ſufficit
ad vos tuẽdos.2.cor.12.Sufficit tibi gratia mea.
¶ Deinde cũ dicit.(Salutat vos ⁊c̃.)Salutat eos ex
pte aliorum dicẽs.Salutat vos thimotheus adiutor me
us.ſ.i pdicatõe euãgelij.1.cor.4.Miſi ad vos thimo
theũ q eſt filius meus chariſſimus ⁊ fidelis ⁊c̃.Addit
2 autẽ. Et lucius iaſon ⁊ ſoſipater cognati mei q iudei
erant.ſ.vos ſalutãt.Erãt aũt qdã notarius pauli noie
tertius cui paulus cõceſſit vt ex ſua perſona Romãos
ſalutaret.Unde ſubditur.Ego tertius qui ſcripſi hãc
epiſtolam ſaluto vos in domino.
¶ Deinde dicit.(Salutat vos caius hoſpes.)Cui ſcri
bit.Jo.3.canonica i qua cõmẽdatur de charitate quã
exhibebat ſcis.Et vniuerſa eccleſia.ſ.que erat i domo
eius cõgregata vel que erat in illa prouincia.
¶ Deinde dicit.Salutat vos eraſtus archarius ciui
3 tatis q.ſ.cuſtodiebat archã cõem.i.cões redditus ciui
tatis ⁊ qdem frater.i.fidelis noie quartus.
¶ Deide ſalutat eos ex parte ſua dicẽs.Gratia dñi no
ſtri ieſu xp̃i ſit cũ oĩbus vobis.Amẽ.Et finit epiſtolã
cũ gratiarum actione dicẽs.Ei aũt.ſ.deo q eſt trinitas q
potẽs eſt vos cõfirmare.pme Pe.vlt.Modicũ paſſos
ipſe pficiet cõfirmabit ſolidabitq;.Et hoc i fide que eſt
iuxta euãgeliũ.i.ſ3 euãgeliũ qd ego pdico.pma Cor.
15.Siue ego ſiue illi ſic pdicamus ⁊ ſic crediditis.Et
ẽt ſm pdicationẽ ieſu xp̃i q pmo euãgeliũ predicauit.
ſm illud Heb.2.Que cũ initiũ accepiſſet enarrari per
dñm.Unde Mat.4.dr̃ q circuibat ieſus pdicãs euan
geliũ regni.Subdit aũt i reuelatõe myſterij.i.ſecreti:
quod qdem põt referri ad id qd dixerat iuxta euãgeli
4 um meũ.Uel q2 i ipſo euãgelio reuelat ſecretũ icarna
tionis diuine ſm illud ſupra pmo.Juſtia dei reuelat i
eo.Uel q2 ipſi apoſtolo eſt euangeliũ reuelatũ.pᵒ Cor.
2.Nobis aũt reuelauit deus per ſpũm ſuũ.De hoc ãt
ſecreto dr̃ Eſa.24.Secretũ meũ mihi.Uel põt meliꝰ:
hoc referri ad hoc qd dixerat.Cõfirmare.Quaſi dicat.
Deus põt vos cõfirmare i euãgelio meo ⁊ pdicatione:
⁊ hoc ſm reuelationẽ myſterij.i.ſecreti.ſ.de cõuerſiõe
gentiũ.ſicut habetur Eph.3.Mihi aũt oĩum ſanctorum
minimo data eſt gratia hec i gentibus illuminare que
ſit diſpẽſatio ſacramẽti ⁊c̃.Unde ⁊ hic ſubdit.Tẽpo
ribus eternis.q2 videlicet occultũ erat apud hoĩes q
gentes eſſent cõuertẽde ad fidẽ.Uocat aũt hec tẽpora
eterna quaſi diu durantia:q2 a pncipio mũdi hoc fuit
6 occultũ.ſicut ⁊ i pſ.dr̃.Illuĩnãs tu mirabiliter a mõtibꝰ
eternis.Et põt dici q tpa eterna dicunt ipſa eternitas
de qua dicitur Eſa.57.Excelſus ⁊ ſublimis habitans
eternitatẽ.vt ſicut ſimplex dei eſſentia per quãdam ſi
militudinẽ dimenſionibus corporalibus deſcribitur:
ſm illud Job.11.Longior terra menſura eius ⁊ latior
mari.ita ſimplex eius eternitas per tẽpora deſignatur
inq̃ʒtum omnia tempora continet.
¶ Subdit aũt q.ſ.myſteriũ nunc patefactũ eſt de cõ
uerſione gentiũ per ſcripturas pphetarũ.i.ſm q pro
phete pdixerũt:vt patuit ſupra.15.Uñ ad Eph.3.dr̃.
Alijs generationibus nõ ẽ agnitũ filijs hoĩum.ſicuti
nunc manifeſtũ eſt ſanctis apoſtolis eius ⁊ prophetis
in ſpiritu eſſe gẽtes coheredes ⁊c̃.Eſt aũt patefactũ p
operis ipletionem ex precepto dei.Unde ſm preceptũ
eterni dei:q.ſ.eterno propoſito ea que vult temporali
ter facit quod.qdẽ preceptũ dei ad obeditionem fidei
eſt in cunctis gentibus.i.vt omnes gentes obediant ſi

4 dei.ſupra pmo.Ad obedĩẽdũ fidei i oĩbus gentibus ſi
aũt loquamur de myſterio icarnationis ſic cõſtruẽda
eſt littera.Myſterij inq̃ʒ tpibus eternis taciti:q2 antea
nõ erat ita manifeſtũ.Quod inq̃ʒ myſteriũ nũc pate
factũ eſt p ſcripturas pphetarũ q h pdixerũt.ſ3 ꝓcep
tũ eterni dĩ q voluit myſteriũ icarnatõis pateſieri ⁊ h
ad obeditionẽ fidei i cũctis gẽtibus.Myſterij iquã li
cet taciti apud hoĩes tñ cogniti ſoli deo ſapiẽti:q2 ipſe
ſolus hoc cognouit:⁊ qbus hoc voluit reuelare:q2 vt
dr̃ pma Cor.2.Que ſunt dei nemo nouit niſi ſpiritus
dei.Uel poteſt itelligi de eo q ſolus eſt ſapiẽs.ſ.p eſſen
tiã.ſicut dr̃ Mat.19.⁊ Mar.10.Nemo bonus niſi ſo
lus deus.Nec excludit per hoc filius.q2 eadem eſt pfe
ctio totius trinitatis:ſicut ecõuerſo dr̃ nemo nouit pa
trẽ niſi filiꝰ.Mat.11.Nõ excludit pr̃ a notitia filij ipſiꝰ.
2 ¶ Subdit aũt.(Per ieſum xp̃m.)Qd nõ ſic eſt itelli
gẽdũ q deus pater ſit ſapiẽs p ieſum xp̃3:q2 cũ deo ſit
idẽ ſapere qd eſſe.ſequeret q pater eſſet p filiũ:qd eſt
incõueniẽs:ſed hoc referẽdũ eſt ad hoc qd ſupra dixe
rat.Nũc patefactũ eſt.ſ.p ieſum xp̃3.cui ieſu xp̃o ẽ ho
nor ⁊ gloria per reuerẽtiã totiꝰ creature:ſm illud Phi.
2.Jn noie ieſu oẽ genu flectat.Et gloria.ſ.q̃ʒtum ad
plenã diuinitatẽ ſicut ibi ſubdit.Et oĩs lingua cõfitea
tur:q2 dñs ieſus xp̃s in gloria eſt dei patris.Et hoc nõ
ad tempus:ſed in ſecula ſeculorum.Heb.vltim.Jeſus
chriſtus heri ⁊ hodie ipſe in ſecula.
¶ Addit aũt ad cõfirmationẽ veritatis.Amen.Uel
põt ſic cõſtrui.Cogniti ſoli ſapiẽti deo cui p ieſum xp̃3
eſt gloria q deũ glorificauit:ſm illud Jo.17.Ego clari
ficaui te ſup terrã.Eſt aũt aduertendũ q hec cõſtru
ctio eſt defectiua ⁊ eſt ſic ſupplẽda.Et qui potens ẽ ⁊c̃.
Sit honor ⁊ gloria p ieſũ xp̃m cui ẽ honor gloria.Si
aũt nõ ſit ibi ly cui.erit conſtructio plana.
¶ Explicit epiſtola ad Romanos ſm expõnez ange
lici doctoris ſci Thome de aquino ordinis pdicatorum.
¶ Jncipit expoſitio eiuſdẽ ſup pmã epiſtolã ſci Pau
li apoſtoli ad corinthios.

Non abſcõdã a vobis ſacra
mẽta dei ⁊c̃.
Sap.6.Sacramẽti nomẽ dupliciter ac
cipi cõſueuit.Nã qñq3 ſacramentũ dr̃:
qdcũq3 ſecretũ ⁊ precipue de rebus ſa 4
cris qnq3 ſacramentũ dicitur ſacre rei ſignũ ita q ⁊ eiꝰ
imaginẽ gerat ⁊ cauſa exiſtat ſm q nos dicimus ſep
tẽ ſacramẽta eccleſie.ſ.baptiſmus.cõfirmatio.euchare
ſtia.pñitẽtia extrẽa vnctio.ordo.⁊ mr̃imoniũ.Jn q̃ q
dẽ ſignificatõe ſacramẽti ẽt pma ſignificatio cõtinet.
Nã in his eccleſie ſacramẽtis diuina virtus ſecretius
operat ſalutẽ:vt Aug.dicit.Hec igit ſacramẽta dei pre
latus ſeu doctor eccleſie fidelibus xp̃i nõ d3 abſconde
re ſed manifeſtarẽ pp tria.¶ Primo qdem.q2 hoc p
tinet ad honorẽ dei:ſm illud Tob.12.Sacramẽtũ re
gis abſcõdere bonũ eſt.opera aũt dei reuelare.⁊ cõfite
ri honorificũ eſt.¶ Secũdo.q2 hoc ptinet ad ſalutẽ 5
hoĩum q per horum ignorantia in deſperationẽ labi poſ
ſent.ſicut de qbuſdã dr̃.Sap.2.q neſcierũt ſacramẽta
dei nec ſperauerũt mercedẽ iuſtitie:q2 per ſacramenta
hoĩes purificant vt ſint pparati ad recipiendũ merce
dẽ iuſtie.¶ Tertio.q2 hoc ptinet ad debitũ officiũ p
lati vel doctoris:ſm illud Ephe.3.Mihi oĩu3 ſancto
rũ minimo data eſt gratia hec illuminare que ſit diſpẽ
ſatio ſacramẽti abſcõditi a ſeculis in deo.Sic ergo p
dicta verba demonſtrãt nobis mãm huius epiſtole in
qua aplſ agit dẽ ſacramentis eccleſie.Cũ.n.i epiſtola
ad roma.grãm dei cõmẽdaſſet q̃ i ſacris eccleſie opat
hic.ſ.in pma epiſtola ad corinthi.de ipſis eccleſie ſacra

a mentio agit. Jn ſecũda vero de miniſtrio ſacramẽtoꝝ.
Uideamus ergo pᵒ textũ. Cap. I.

Paulus vocatus apoſtolus ieſu
xpi per voluntatẽ dei ⁊ ſoſthe
nes frater eccleſie dei que ẽ co
rinthi. Sãctificatis i xpo ieſu vo
catis ſanctis cum omnibus qui inuocãt no
men domini noſtri ieſu xpi in omni loco ip
ſoꝝ ⁊ noſtro. Gratia vobis ⁊ pax deo pa
tre noſtro ⁊ dño ieſu xpo. Gratias ago deo
2 meo ſemper pro vobis in gratia dei que da
2ᵉ 2ᵉ. ta eſt uobis in chriſto ieſu: ꝗꝛ in oĩbus di
q.50. uites facti eſtis in illo in omni uerbo ⁊ in oĩ
ar.3. pᵐ ſcientia ſicut teſtimoniũ chriſti confirmatũ
eſt i uobis: ita ut nihil uobis deſit i ulla gra
tia expectãtibus reuelationẽ dñi noſtri ieſu
xpi qui ⁊ cõfirmabit uos uſq; i finẽ ſine cri
mine in die aduentus dñi noſtri ieſu xpi. Fi
delis deus per quem uocati eſtis in ſocieta
tem filij eius dñi noſtri ieſu chriſti.

3 ¶ Diuidit̃ ergo hec epla i ptes duas. Jn pma pte ponit
epiſtolarẽ ſalutatõez. Jn ſcda ꝓſeqt̃ ſuã itentõem. ibi.
(Gras ago deo meo.) ¶ Circa pᵐ tria facit. Primo po
nit pſonas ſalutãtes. Scdo pſonas ſalutatas. (Eccleſie
dei ⁊c.) Tertio bona ſalutifera optat ibi. (Gra vobis
⁊ pax.) ¶ Circa pᵐ duo facit. Pmo ponit pſonã pnci
palẽ quã deſcribit ex noĩe dicẽs. Paulus de quo qdez
noĩe ſatis dictũ ẽ i epiſtola ad roma. hic at ſufficiat dice
re ꝙ hoc nomẽ premitit i ſignum humilitatis. Nam
paulus idem eſt qḋ modicus qḋ ad humilitatẽ perti
net. pᵒ. Regũ. 13. Cũ eſſes paruulus in oculis tuis ca
put i tribub᷒ iſrael factus es. Mat. 11. Abſcõdiſti hec
a ſapientibus ⁊ prudẽtibus ⁊ reuelaſti ea puulis.
4 ¶ Cõſequẽter deſcribit eũ a dignitate. Et pmo ponit
modũ adipiſcẽde dignitatis. cũ dicit. (Uocatus.) ꝭz il
Apo lud Heb. 5. Nemo ſibi ſumit honorẽ: ſed q vocat̃ a dõ
ſtola tanq̃ Aarõ. Scdo ponit ipſam dignitatẽ dicẽs. Apls
tus ẽ ieſu xpi. q qdẽ eſt pma dignitas i eccleſia ⁊ iterpretat̃
pᵃ di miſſus: q: fuerũt miſſi a deo: vt vice eius fungerent̃ i
gni terris. Unḋ dr̃ Mat. 12. Q: elegit duodecim quos et
tas i apoſtolos noĩauit: ⁊ ĩfra. 12. De᷒ poſuit i eccleſia quoſ
eccle dã pmũ qdẽ aplos ⁊c. Tertio ponit origĩnẽ ſiue cãm
ſia huius dignitatis: cũ dicit. (Per volũtatẽ dei.) Qḋ ẽ i
telligẽdũ de volũtate beneplaciti ex qua pficiunt̃ illi q
multipliciter pſunt eccleſijs. Ecc. 10. Jn manib᷒ dei po
teſtas terre ⁊ vtilẽ rectorẽ i tpe ſuſcitabit ſup illã. Et ḋ
5 pdicta voluntate ſub figura nobis dr̃ Job. 37. Q: luſ
trãt cũta p circuitũ quocũq; volũtas gubernantis p
duxerit. Dimittit aũt deus aliquos pfici pp ſubditoꝝ
pctã: ꝭm illud Job. 34. Regnare facit hoĩem ypocritã
pp pctã ppli. Talis aũt rector nõ dr̃ eſſe ꝭm volunta
tẽ dei: ſꝫ ꝭm ei᷒ idignatiõez: ꝭz illud Oſee. 13. Dabo tibi
regẽ i furore meo ⁊ auferã i idignatõe mea. Scdo po
nit pſonã adiũctã. cũ dicit. (Et ſoſthenes frater.) Quẽ
ſibi ſalutãdo adiũgit: q: ad aplũ detulerat cõtẽtões ⁊
alios corinthioꝝ defectus: ne hoc videret̃ ex odio fe
ciſſe. ⁊ ideo noĩat eũ fratrẽ vt oſtẽdat ꝙ ex zelo chari
tatis hoc fecerat. Puer. 9. Argue ſapiẽtẽ ⁊ diliget te.
¶ Deinde ponit pſonas ſalutatas. cũ dicit. (Eccleſie
dei q eſt corĩthi.) Et pmo ponit pncipales pſonas q̃s
deſcribit tripl̃r. Primo qdẽ ex loco. cũ dicit. Eccleſie dei
que eſt corinthi. i. fidelibus xpi corinthi congregatis.
ps. Cõfitebor tibi i eccleſia magna. Scdo ex munere b
gre cum dicit. (Sãctificatis i xpo ieſu) in fide paſſiõe
⁊ ſacramẽto xpi ieſu: ſꝫ abluti eſtis ſed ſanctificati eſtis
Heb. vi. Jeſus vt ſcificaret p ſuũ ſãguiẽz pplꝫ extra por
tã paſſus eſt. Tertio ponit origĩnẽ gre. cũ dicit. (Uo
catis ſcis.) Q: ſ. ad ſanctitatẽ per gratiã vocationis p
uenerũt. Ro. 8. Quos pdeſtinauit hos ⁊ vocauit pma
Pet. 2. De tenebris vos vocauit i admirabile lumẽ ſuũ
Scdo ponit perſonas ſcdarias: fideles. ſ. q non ſolum
erãt in ipſa ciuitate: ſꝫ habitabant in dyoceſi ciuitatis a
vel diſtrictu. Unñ ſubdit. Uobis inq; q eſtis corinthi ſcri
bo cũ oĩbus q inuocãt nomẽ dñi noſtri ieſu xpi. ſ. p ve
rã fidei cõfeſſionẽ. Joel. 2. Ois q inuocauerit nomẽ dñi
ſaluus erit. Et hoc in omni loco ipſorũ. i. eorũ iuriſdi
tõi ſubiecto. et noſtro: q: p hoc ꝙ ſubijciebãt epiſcopo
ciuitatis non eximebant̃ a poteſtate apoſtoli: qñimo
magis erant ipſi apoſtolo ſubiecti q̃ his qbus ipſe eos
ſubiecerat. ps. Jn oĩ loco dñationis eius benedic ani
ma mea domino. Ultimo aũt in ſalutatione ponit bo
na ſalutifera que eis optat: quorũ pmuz eſt gratia per
quã iuſtificamur a pctis Roma. 3ᵒ. Juſtificati gratis p
gratiã ipſius. Ulnimum aũt eſt pax que perficit̃ i felici 3
tate eterna. ps. Qui poſuit fines tuos pacem. Eſa. 32.
Sedebit populus meus in pulchritudine pacis. Per
hec aũt duo oĩa alia includit. Unde dicit gratia ⁊ pax
Cauſam eoꝝ oſtẽdit ſubdẽs. A deo patre noſtro: ꝭz il
lud Jac. pmo. Omne datũ optimũ ⁊ omne donũ perfe
ctũ de ſurſum eſt deſcendens a patre luminuz. Addit
aũt. Et dño ieſu xpo: per quem vt dicit̃ pᵃ Pet. pᵒ Ma
xima ⁊ precioſa promiſſa donauit nobis deus. Joã. pᵒ.
Gratia ⁊ veritas per ieſum xpm facta eſt. Q: aũt dicit.
A deo patre noſtro. poteſt intelligi de tota trinitate a
qua creati ſumus ⁊ in filios adoptati. Additur aũt ⁊
dño ieſu xpo: non q: ſit perſona alia vel ypoſtaſis pre 4
ter tres perſonas: ſed pp aliam naturam vel quod dici
tur. Deo patre noſtro per quandã appropriationẽ acci
pitur pro perſona patris: ſicut Jo. 2. Aſcendo ad patrẽ
meũ deũ meum ⁊ deum veſtrũ. Jn hoc aũt ꝙ ſubdit.
Et dño ieſu xpo. manifeſtatur perſona filij. tacetur au
tem de ſpiritu ſancto: q: eſt nexus patris ⁊ filij ⁊ intel
lectus ex ambobus. vel q: eſt donũ vtriuſq; intelligit̃
in donis de qbus dicit. Gratia ⁊ pax que p ſpiritũ ſcm̃
dant̃. infra. 12. Hec oĩa opatur vnus atq; idẽ ſpũs.
¶ Deinde cum dicit. (Gratias ago deo meo.) Jncipit
epiſtolarem tractatum, ⁊ primo gratias agit de bonis
eorũ: vt correctionẽ ſuorum defectuũ tolerabilius fe
rant. Scdo ponit eorũ inſtructionẽ, ibi. (Obſecro aũt 5
vos fratres.) ¶ Circa pᵐ duo facit. Pmo gratias agit c
de bonis que iam acceperãt. Scdo de bonis que i fu
turum expectabant. ibi. (Expectãtibus reuelationẽ.)
¶ Circa pᵐ duo facit. Primo ponit gratiarũ actionẽ.
cũ dicit. Gratias ago deo meo: q. d. ⁊ ſi ſit deus oĩum p
creationẽ ⁊ gubernationẽ: tñ eſt eius ⁊ cuiuſlibet iuſti
per fidem ⁊ deuotionẽ. ps. Deus meus es tu ⁊ confi
tebor tibi. Oſtendit ẽt qñ gratias agit cũ dicit. Semp
q: hec gratiarum actio ex charitatis affectu pcedit q
in eius corde aſſiduus erat prouer. 17. Omni tẽpore
diligit qui amicus eſt. ⁊ q̃uis omni tempore eos dili
geret ⁊ pro eoꝝ bonis gratias ageret actualiter tñ ẽt
pro his gratias agebat oĩbus horis quas habebat orõ
ni deputatas. Oſtendit ẽt pro quibus gratias agit. cuz
dicit. Pro vobis de quorum. ſ. bonis pp charitas vnio
nem gaudebat. ſicut de ſuis. 3ᵃ Jo. pᵒ. Maiorem horuz
nõ habeo gratiã q̃ vt audiam filios meos in veritate
ambulare. Scdo oñdit mõm gratiarũ actiõis ⁊ primo

1 In gnāli.cū dicit.Jn grā dei.i.ꝑ grā dei q̄ data ē vobis
in xp̄o ieſu.i.ꝑ xp̄m ieſum.Jo.p.De plenitudine eius:
oēs nos accepimus grām ꝓ grā.Scđo i ſpāli vbi p̄mo
oñdit grē abūdātiā.cū dicit.Q2.i oībus.ſ.q̄ ꝑtinent ad
ſalutē.Diuites abūdātes facti eſtis i illo.i.per xp̄z ſꝫ il
lud p̄ Cor.8.Propter vos egenus factus ē vt illi' ino
pia diuites eſſetis.Et exponit i qbus ſint diuites facti
cū dicit.Jn oī verbo.vel q2 oībus generib' liguaꝝ lo
quebanť.Uel q2 i verbo doctrine abūdabāt:verbū aūt
nō ꝓferreť ordiate niſi ex ſciētia ꝓcederet:ꝛ iō ſubdit:
2 Jn oī ſciētia.i.itelligētia oīum ſcripturaꝝ ꝛ vniuerſalr
oīum q̄ ꝑtient ad ſalutē.Sap.10.Dedit illi ſciētiā ſan
ctoꝝ.Hoc aūt qđ dicit apls referēdū eſt ad eos q ͤrant
in eccleſia ꝑfectiores i qbus ēt aliq̄ miores has diuiti
as poſſidebāt:ſicut Aug.dicit ſup Jo.Si Amas vni
tatē habes qſqs i illa alter hꝫ.tolle iuidiā ꝛ tuū eſt qđ
alius hꝫ quos cupiditas ꝛ iuidia nō ſeparat charitas
iūgit.Scđo oñdit rectitudinē dicēs.Sicut teſtimoniū
xp̄i cōfirmatū eſt i vobis nō eſſet rectū verbū doctrine
neqꝫ recta ſciētia ſi a teſtimonio xp̄i diſcordaret.vel ſi
3 ēt xp̄i teſtimoniū nō firmiter ꝑ fidē cordibus ihereret:
q2 vt dr̄.Jac.p.Qui heſitat ſilis eſt fluctui maris q a
vēto moueť ꝛ circūferť.Teſtimoniū aūt xp̄i dicit.vel
q2 de ipſo ꝓphete ꝓnūciauerūt ſm illud Act.10.Huic
oēs ꝓphete teſtimoniū ꝑhibēt.vl' q2 ipſe xp̄s teſtimo
niū ꝑhibuit ſm Jo.8.Si ego teſtimoniū ꝑhibeo đ me
ipſo veꝝ ē teſtimoniū meū.Ul' ēt q2 apls i ſua p̄dicatio
ne xp̄o teſtioniū dedit.Act.22.Nō recipiēte teſtimoni
uꝫ tuū de me.Tertio tāgit grē ꝑfectionē cū dicit.Jta
vt nihil vobis deſit i vlla grā.q2.ſ.i diuerſis ꝑſonis oēs
grās gratis datas hēbāt.Ad diuā.n.ꝓuidētiā ꝑtiet vt
abſqꝫ defectu nēcia largiať.ps.Nihil deeſt timētibus
eū.Et iteꝝ.Jngrētes aūt dn̄m nō minueňť oī bono.
❡ Deinde ponit i futuꝝ expectāda.Et circa hoc tria
4 facit.Pri̇o ponit futuri boni expectatōeꝫ dicēs.Uobis
inqꝫ nō ſolū habētibus grām i p̄ñti:ſed ēt expectātib' i
futurū reuelatōem dn̄i nr̄i yh̄u xp̄i qua .ſ.ſcis ſuis re
uelabiť nō ſolū per gloriā humanitatis.ſm illud Eſa.
33.Regē i decore ſuo videbūt.ſꝫ ēt ꝑ gloriā diuiatis:ſm
illud Eſa.4.Reuelabiť glīa dn̄i.q̄ qdē reuelatio hoīes
beatos faē p̄ma Jo.3.Cū aūt apparuerit ſiles ei erim'
ꝛ videbimus eū ſicuti eſt.Et i hoc vita eterna cōſiſtit
ſm illud.Jo.17.Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te ſolū
verū deū ꝛ quē miſiſti yh̄m xp̄m.Sicut aūt illi qbus
xp̄s reuelať ſunt beati i re:ita illi q hoc expectāt ſunt
bti i ſpe.Eſa.3.Bti oēs q expectāt eū.Et iō de ip̄a expe
ctatōe grās agit.❡ Scđo oñdit q̄ hec expectatio nō
eſt vana ex auxilio diuine grē.Uñ ſubdit.Qui.ſ.xp̄s q
5 ſpem dedit vobis huius reuelatōis ēt ꝯfirmabit vos i
grā accepta.p̄ Pe.vlt.Modicū paſſos ipſe ꝑficiet ꝯfir
mabit ſolidabitqꝫ:ꝛ hoc vſqꝫ i finē.ſ.vite veſtre.Mat.
10.Qui ꝑſeuerauerit vſqꝫ i finē h̄ ſaluus erit.Nō aūt:
vt ſitis ſine pctō:q2 ſi dixerius:qm̄ pctm̄ nō habemus
ipſi noſmetipſos ſeducimus ꝛ vitas i nobis nō ē:vt dr̄
Jo.1.Sꝫ vt ſitis ſine crimie.i.ſine pctō mortali.1.Thi
mo.3.Miniſtrēt nullū crimē habētes ꝛ hoc iuqꝫ erit i
die aduētus dn̄i nr̄i ieſu xp̄i:q2.ſ.q ſine crimie iueniť i
die mortis ſine crimie ꝑueniet ad diē iudicij ſm illud.
Ecc.11.Si ceciderit lignū ad auſtrū ſiue ad aqlonē i
quocūqꝫ loco ceciderit ibi erit.Niſi āt ſine crimie nūc
iueniať.fruſtra illā reuelatōeꝫ expectaret.Tertio rō
nē ſue ꝓmiſſiōis aſſignat dicēs q̄ deus vos ꝯfirmabit
qđ debetis ſperare:q2 dn̄s ē fidelis.Deut.32.De' fidel
ꝛ abſqꝫ vlla iniqtate.Per quē vocati eſtis i ſocietatē
filij ei' ieſu xp̄i dn̄i nr̄i.vt.ſ.habeatis ſocietatē ad xp̄m:
ꝛ i p̄ñti ꝑ ſilitudineꝫ grē ſm illud p̄ Jo.p.Si i luce am
bulemus:ſicut ꝛ ip̄e i luce ē ſocietatē habem' cū eo adi 6
uicē.Et i futuro ꝑ ꝑticipatōeꝫ glīe.Ro.8.Si cōpatiur
vt ꝛ ſimul glificemur.Nō āt videť eē fidelis de' ſi nos
vocaret ad ſocietatē filij ꝛ nobis denegaret q̄tū i ip̄o ē
ea ꝑ q̄ ꝑuenire ad eū poſſem'.Uñ Joſue p̄ dic.Nō te đ
ſerā neqꝫ derelinqꝫ. ❡ Lectio. II.

OBſecro āt vos frēs ꝑ nomen
dn̄i nr̄i ieſu xp̄i.vt idipꝫ dicatis
oēs ꝛ nō ſint i vobis ſciſmata.
Sitis aūt ꝑfecti i eodē ſenſu ꝛ i 3.q. 64.
eadē ſciā.Significatū eſt.n.mihi de vobis ar.3.
frēs mei ab his q ſunt cloes:q2 ꝯtētōes ſūt
inter vos.Hoc āt dico q̄ vnuſqſqꝫ vr̄z dic. 2
Ego qdē ſū pauli.ego āt apollo.ego vo cephe
phe.ego āt xp̄i.Diuiſus ē xp̄s.Nūqd pau
l' crucifixus ē ꝑ vobis.aut i noīe pauli bap
tizati eſtis.Grās ago đo meo q̄ nēinē vr̄z 3.q.
baptizaui niſi criſpū ꝛ caiū:ne qs dicat q̄ i 67.
noīe meo baptizati eſtl baptizāi āt ꝛ ſtefane ar.p.
domū ceteꝝ neſcio ſi q̄ꝫ aliū vr̄ꝫ baptizaue
ri:ñ.n.miſit me xp̄s baptizaŕ ſꝫ euāgelizaŕ.
❡ Premiſſa ſalutatōe ꝛ graꝝ actōe:h̄ icipit eos iſtrue
re.Et p̄mo poniť iſtructio de his q̄ ad oēs cōiter ꝑti
nēt.ſ.de his que ꝑtinēt ad eccleſiaſtica ſacramēta.Se
cūdo iſtruit eos de his q̄ ad quoſdā ꝑtinebant.16.cap. 3
(De collectis aūt q̄ fiūt i ſcđos ꝛc̄.)Jn ſacramentis aūt
tria ſunt cōſiderāda.Pri̇o qdē ip̄m ſacramentū ſicut
baptiſm'.Scđo id qđ res ſignificata ꝛ contēta.ſ.grā.
Tertio id qđ eſt res ſignificata ꝛ nō cōtēta.ſ.glīa reſu
rectōis.Pri̇o ergo agit de ipſis ſacramētis.Scđo đ ip
ſis gratijs.12.ca.(De ſpūalibus āt nolo vos ꝛc̄.)Ter
tio de glīa reſurrectōis.iſra.15.ca.ibi.(Notū āt vobis
facio.)❡ Circa p̄m tria facit.Pri̇o determiat ea q̄ per
tinēt ad ſacramētū baptiſmi.Scđo ea que ꝑtinent ad
ſacramētū matrimonij.5.ca.ibi.(Oīo audiuır īter vos
ꝛc̄.)Tertio ea q̄ ꝑtinent ad ſacramētū eucharıſtie.8.
ca.ibi.(De his aūt que ydolis ſacrificanť.)Dn̄s aūt:
Mat.vlt.Diſcipulis p̄ceptū dedit de doctrina ſimul ꝛ 4
baptiſmo dicēs.Eūtes docete oēs gētes baptizantes
ꝛc̄.Et iō apls i p̄ma ꝑte ſimul cū baptiſmo agit de do
ctrina.Eſt aūt ſciēdū q̄ īter corīthios fideles erat q̄
dā diſſenſio ꝑꝑ baptiſtas ꝛ doctores.Jlli.n.q erāt iſtru
cti cōtēnebāt alios.q̄ſi q meliorē doctrinā accepiſſent
ꝛ meliorē baptiſmū.Uñ circa p̄mū duo facit.Pri̇o re
mouet cōtētionē.Scđo cōtētionis cām q̄ erat i hoc q̄
glīabanť de qbuſdā ꝛ alios xp̄i miſtros ꝯtēnebāt.iſra
3.ca.(Et ego fratres nō potui vobis loqui.)❡ Circa
p̄m tria facit.Primo ꝓponit admonitionem.Scđo ad
monitionis neceſſitatē oñdit.ibi.(Significatū.eſt.n.
mihi ꝛc̄.)Tertio rōnē āmonitionis aſſignat ibi.(Di 5
uiſus eſt xp̄s.)❡ Circa p̄m duo cōſiderāda ſunt.Pri
mū qdē q̄ eos iducit ad āmonitionē.ſeruandā.Uno
ꝑ ꝓpriā humilitatē.cuꝫ dicit.Obſecro aūt vos ꝛc̄.Pro
uer.18.Cū obſecrationibus logtur pauper.Alio mō ꝑ
frnā.charitateꝫ cū dicit.Fres.q2.ſ.ex affectu frne cha
ritatis hoc dicebat Ecc.12.Frater q iuuatur a fratre q̄
ſi ciuitas firma.Tertio per reuerentiā xp̄i.cum dicit.
Per nomen domini noſtri ieſu xp̄i quod eſt ab oībus
honorandum ꝛ cui oportet omnes eſſe ſubiectos.phl.
2.Jn nomine ieſu omne genu flectať.Scđo conſide
randū eſt q̄ inducit eos ad tria.Primo qdē ad ꝯcordi
am cū dicit.(Ut idip̄m dicatis oēs).i.oēs eādem fidē.

Confiteamini

confiteamini ⁊ eandem ſententiam pferatis de his q̄ ſunt cōiter agēda. Ro.15. Ut vnanimes vno ore hono rificetis deū. ℭ Scd̄o phibet viciū ↄ̄riū virtuti cū dicit. (Et nō ſint in vobis ſciſmata): q2 vnitas eccleſiaſtica diuidi nō d3: in cuius ſignū milites de tunica incōſutili Jo.19. dixerunt. Nō ſcindamus eā: ſed ſortiamur de ea cuius ſit. Sunt aūt ꝓprie ſciſmata qn̄ vel ꝓpter diuerſam fidei ꝓfeſſionem: vel ꝑꝑ diuerſas ſnias de agēdis hoies vnius collegij i diuerſas ſepant̄ ptes Eſa.22. Sciſſuras ciuitatis dauid videbitis: q2 multiplicate ſunt. ℭ Tertio inducit eos ad id ꝑ qd̄ pn̄t ſciſmata vitare. ſ. ad ꝑfectionē. Eſt.n. diuiſionis cā dum vnuſq̄ſq3 ꝑtiale bonū q̄rit ꝑtermiſſo ꝑfecto bono qd̄ ē bonū totius. Et id̄ dicit. (Sitis aūt ꝑfecti in eodē ſen-

2 ſu). ſ. quo iudicat̄ de agēdis: ⁊ in eadē ſcīa qua iudicatur de cognoſcendis: quaſi dicat per hec ꝑfecti eſſe poteritis ſi in vnitate perſiſtatis. Col.3. Super oīa charitatem habete qd̄ eſt vinculū perfectiōis Mat.5. Eſtote perfecti ſicut pater veſter celeſtis perfectus eſt.

ℭ Deinde cū dicit. (Significatū eſt mihi.) Oſtendit neceſſitatem ꝑdicte āmonitionis: q2. ſ. ↄtentiōis vitio

Cloeo eſt nom̄ vni⁹ ville vel.

laborabant. q.d. ideo neceſſe eſt vos ad hoc inducere: q2 ſignificatū eſt mihi fratres mei ab his q ſunt cloes .i. quadā villa corinthioꝝ iuriſdictioni ſubiecta vl' cloes pōt eſſe nomen matrone in cuius domo erant multi fideles cōgregati: q2 ↄtentiones ſunt inter vos ↄ̄ id qd̄ dicit̄ ꝓuer.20. Honor eſt hoi q ſeparat ſe a conten-

3 tionibus. Et modū cōtentionis exponit ſubdēs. Hoc aūt dico .i. contentionē nolo ꝙ vnuſq̄ſq3 veſtrū noiat

baptizati gl'iabant̄ vn⁹ ō paulo: alius de apollo.

ſe ab eo a quo eſt baptiʒatus ⁊ inſtructus ⁊ dicit. Ego qdem ſum pauli: q2 erat a paulo baptiʒatus ⁊ inſtructus. Alius ego aūt appollo: q. ſ. corinthijs predicauerat: vt habet̄ Act.19. Alius ego vero cephe .i. petri cui dictū eſt Joā.1. Tu vocaberis cephas qd̄ interꝑtatur petrus. Qd̄ qdem ideo dicebant ꝙ putabant a meliori baptiſta meliorē baptiſmū dari: quaſi virtus baptiſte in baptiʒatis oparet̄. Et de hoc pſeudo apl'i gloriabant̄ ſm̄ illud ꝑs. Uocauerūt noīa ſua in terris ſuis. Alius aūt dicit. Ego aūt ſum xp̄i q ſolus bene dic̄: q2

4 ſolius xp̄i virtus opatur in baptiſmo xp̄i. Joā.1. Sup quē videris ſpm̄ deſcendere ⁊ manere ipſe eſt q baptiʒat. Et id̄ baptiʒari a ſolo xp̄o denoiatur xp̄iani: nō āt a paulo paulini. Eſa.4. Tantūmō inuocetur nomen tuū ſuꝑ nos. Ad huius aūt errori vitationē dn̄r greci

bapti zabāt greci iſto⁹: baptizet̄ ſeru⁹ xp̄i.

hac forma in baptiʒando vti: baptizet̄ ſeruus xp̄i Nicolaus in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti: vt det̄ itelligi ꝙ hō non baptizat interi⁹: ſed baptizat̄ a xp̄o. Q2 tn̄ ēt hō baptizat miniſterio vt membꝝ ⁊ miniſter xp̄i: ideo eccleſia vtit̄ hac forma in baptiʒando. Ego te baptiʒo in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti: qd̄ qdem eſt

Baptiſmi forma:

exꝑſſius ſ3 formā a xp̄o traditā: q dixit diſcipulis. Docete oēs gentes baptiʒantes eos in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti ⁊c̄. Ubi ipſos apl'os dicit baptiʒantes ſ3 quē modum ſacramenti miniſter dicit ego te baptiʒo.

ℭ Deinde cū dicit. (Diuiſus eſt xp̄s ⁊c̄.) Ponit rōe3

5 ꝑdicte ammonitionis quare inter eos ſciſſure ⁊ cōtentiones eſſe non debāt. Et ꝑmo ex ꝑte baptiſmi. Scd̄o ex ꝑte doctrine ibi. (Nō in ſapientia verbi). ℭ Circa ꝑ^m tria facit. Primo ponit incōueniēs qd̄ ex ꝑdicta cōtentione ſeqtur. Scd̄o manifeſtat quare illud incōueniens ſequat̄ ibi. (Nunqd paulus circūciſus eſt ⁊c̄.) Tertio excludit q̄ſdā falſa3 ſuſpitionē ibi. (Grās ago deo meo ⁊c̄.) Dicit ergo ꝑmo dixi qd̄ vnuſq̄ſq3 veſtrū dicit: ego ſum pauli: ego appollo. Et ex hoc ſeqtur ꝙ xp̄s eſt diuiſus. Nec refert vtrū īterrogatiue vel remiſſiue legat̄. Hoc aūt pōt intelligi vno mō quaſi diceret

per hoc ꝙ inter vos ↄtēditur: xp̄s eſt diuiſus a vobis: q non niſi in pace habitat ſm̄ illud ꝑs. In pace factus eſt locus eius. Eſa.59. Iniqtates veſtre diuiſerunt in-

Baptiſte ṽtus in baptizatis nihil opat̄ ſ3 xp̄i

ter vos ⁊ deū veſtrū. Sed melius aliter hoc pōt intelligi vt ſit ſenſus ꝑ hoc ꝙ creditis baptiſmū eſſe meliorem q a meliori baptiſta dat̄: ſeqtur ꝙ xp̄s q ꝑncipalr ⁊ interius baptizat ſit diuiſus .i. differens in ſua virtute ⁊ effectu ſm̄ dn̄iam miniſtroꝝ qd̄ p3 eſſe falſu3 ꝑ id qd̄ dr̄. Ephe.4. Unus dn̄s vna fides vnum baptiſma. Sed adhuc melius hoc intelligitur ꝙ apoſtolus dicit ex hoc ꝙ ea que ſunt ꝓpria xp̄i ⁊ alijs attribuitis quodāmodo xp̄m diuiditis plures xp̄os faciētes ↄ̄ id qd̄ dr̄ Mat.23. Magiſter veſter vnus eſt xp̄us. Eſa.45. Conuertimini ad me ⁊ ſalui eritis oēs fines terre: q2 ego dominus ⁊ non eſt alius. ℭ Eſt autem ſciendum ꝙ xp̄s in ſacramento baptiſmi duplicem h3 virtutem ſibi ꝓpriam. Unam qdem diuinam qua ſimul cū patre ⁊ ſpiritu ſancto interius mundat a peccato: ⁊ hoc nulli creature potuit cōicari. Alia autem eſt ꝓpria virtus ſm̄ humanam naturam: que eſt poteſtas excellentie in ſacramentis ⁊ conſiſtit in quatuor. Quorū vnū eſt ꝙ ipſe ſacramenta inſtituit. Scd̄m eſt ꝙ potuit effectum ſacramentoꝝ ſine ſacramento ↄferre. Tertiū eſt ꝙ meritū paſſionis eius opatur in baptiſmo ⁊ alijs ſacramentis. Quartū eſt ꝙ ad inuocationem nominis eius ſacramenta cōferuntur. Hanc autem ꝑtātem

Baptiſmus. xp̄i h3 duplicē ṽtutē

excellentie: ⁊ maxime q̄tum ad hoc vltimū ↄferre potuit miniſtris baptiſmi: vt. ſ. eorum noībus conſecraretur baptiſmus: ſed noluit ne ſciſma ex hoc in eccleſia fieret dū tot reputarentur baptiſmi quot eſſent baptiſte. Et hoc eſt ꝙ ſm̄ expoſitionē Aug. Jo. hab. ō xp̄o neſciſſe fatet̄. Jo.3. Utrū. ſ. hanc ꝑtātē ſibi retineret. 5

ℭ Deinde cū dicit. (Nunqd paulus ⁊c̄.) Oſtendit ꝑdictum incōueniens ſequi ex eoꝝ errore ꝙ diuerſum baptiſma eſſe eſtimabant ſm̄ dn̄iam baptiſtaꝝ: hoc.n. eſſet ſi a baptiſtis baptiſmus efficaciam haberet: qd̄ qde3 ſolius eſt xp̄i. Hoc aūt oſtendit dupl'r. Primo qdē ex parte paſſionis chriſti in cuius virtute baptiſmus operat̄: ſm̄ illud Ro.6. Quicūq3 baptizati ſumus in chriſto ieſu in morte ipſius baptizati ſumus. Et ideo dicit Nūqd paulus crucifixus eſt pro vobis. q.d. Nūquid paſſio pauli cauſa eſt noſtre ſalutis: vt ſm̄ ipſum baptiſmus habeat virtutem ſaluandi: quaſi dicat nō. Hoc enim ꝓprium eſt chriſto vt ſua paſſione ⁊ morte

Baptiſm⁹ h3 efficaciā ex paſſione xp̄i.

4 noſtra3 ſalutē operatus fuerit. Jo.11. Expedit vt vnus hō moriat̄ ꝓ populo ⁊ non tota gens pereat. 2. Cor.5. Unus ꝓ oībus mortuus eſt. Sed contra vr̄ eē quod apoſtolus dicit Col.1. Gaudeo in paſſionibus meis ꝓ vobis ⁊ adimpleo ea q̄ deſunt paſſionum chriſti i carne mea ꝓ corpore eius qd̄ eſt eccleſia. Sed dd̄3 ꝙ paſſio xp̄i fuit nobis ſalutifera non ſolum ꝑ modū exempli ſm̄ illud .1. Pe.2. Chriſt⁹ paſſus eſt ꝓ nobis: vobis relinquens exemplū vt ſequamini veſtigia eius: ſed ēt per modū meriti ⁊ ꝑ modū efficacie inq̄tum eius ſanguine redempti ⁊ iuſtificati ſumus: ſm̄ illud Heb. vltimo. vt ſanctificaret ꝑ ſuū ſanguinem populu3: extra

6 portam paſſus eſt: ſed paſſio alioꝝ nobis eſt ſalutifera ſolū ꝑ modū exempli: ſm̄ illud. 2. Cor.1. Siue tribulamur ꝓ vr̄a exhortatione ⁊ ſalute. Scd̄o oñdit idē ex virtute nois xp̄i qui in baptiſmo iuocatur. Unde ſubdit. Aut in nomine pauli baptizati eſtis: quaſi dicat non. Ut enim dr̄ Act.4. Non eſt aliud nomen datum hominibus ꝑ qd̄ oporteat nos ſaluos fieri. Unde ⁊ Eſa. 26. dr̄. Nomen tuū ⁊ memoriale tuu3 in deſiderio aie. Sed videtur ꝙ in nomine chriſti homines nō baptizentur. Dicit enim Mat. vltimo. Docete oēs gentes:

baptizātes eos in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti.
c Dicendū eſt aūt ꝙ in primitiua eccleſia: q2 nomē xp̄i
Ba// multū erat odioſum: vt venerabile redderetur: apl'i in no
ptiza mine xp̄i baptizabāt ex ſpāli ordinatione ſpiritus ſcti.
bant Unde dr̄ Act.8. ꝙ in noīe xp̄i baptizati ſunt viri ⁊ mu
apl'i i lieres. Et tn̄ vt Ambroſius dicit. In noīe xp̄i tota tri
noīe nitas intelligitur. Xp̄s.n. interpretatur vnctus: in quo in
xp̄i. telligitur non ſolū ille q̄ vngitur q̄ eſt filius dei: ſed ēt ipſa
vnctio q̄ eſt ſpiritus ſctūs: ⁊ ipſe vngens q̄ eſt pr̄: ſ3 il
lud ps̄. Unxit te deus deus tuus oleo leticie pre conſor
tibus tuis. Nunc aūt q2 nomen xp̄i iam eſt magnum
in gentib9 ab ortu ſolis vſq3 ad occaſum: vt dr̄ Mal.
i. eccleſia vtitur forma prius inſtituta a xp̄o: baptizās in
noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti. Et tn̄ quicq3 in hac
2 forma baptizantur: baptizantur in noīe eius q̄ eſt vere fili9
dei: ſm illud .i. Jo. vlti. Ut ſimus in vero filio eius Je
ſu xp̄o. Baptizantur ēt oēs fideles in noīe xp̄i .i. fide ⁊ cō
feſſione noīs xp̄i: ſm illud Joel.2o. Ois quicūq3 inuoca
uerit nomē dn̄i ſaluus erit. Unde baptizati a xp̄o xp̄ia
ni noiantur: q2 vt dr̄ Gal.i. Quotquot in xp̄o baptizati
eſtis xp̄m induiſtis. Sic ergo ſi ſolius xp̄i paſſio: ſi ſo
lius xp̄i nomen virtutem confert baptiſmo ad ſaluan
dū: verū eſt ꝓpriū eē xp̄o vt ex eo baptiſmus dicat ſcificā
di vtutē. Un̄ q̄ hoc aliqs attribuit diuidit xp̄m i pl'es.
¶ Deinde cū dicit. (Gratias ago deo meo). Excludit
3 quandam ſuſpitionē: q2 ibi dixerat: nunquid .n. paulus cru
cifixus eſt ꝓ vobis: poſſet aliqs credere ꝙ ⁊ ſi non au
ctoritate: miniſterio tn̄ plures baptizauerit. Et circa h̄
apl's tria facit. Primo gratias agit de hoc ꝙ paucos bapti
non zauit. Scdo quibuſdam paucis noiatis quoſdam alios
multos addit ibi. (Baptizaui aūt). Tertio aſſignat rōnē qua
bapti re nō multos baptizauerit ibi. (Non .n. miſit me d9).
zauit Dicit ergo p̄mo. (Gratias ago deo meo ꝙ neminē ve
in co ſtrum baptizaui niſi criſpū). De quo Act.18. Criſpus
ritho archiſinagogus credidit dn̄o: cū oi domo ſua. (Et Ga
ꝺ quo iūm) ad quē ſcribitur.3. Can̄. Joan. Et q2 gratiaꝝ actio
gr̄as locum non h3 niſi in beneficijs perceptis: oſtēdit apl's oñ
agit. dit qualiter de hoc gr̄as agat cū ſubdit. Ne quis dicat
4 ꝙ in noīe meo baptizati eſtis. Eſt enim optabile ſctis
viris ne ex bonis q̄ ibi faciunt alij ſumant occaſionem
erroris ſui ſiue pcti. Et q2 corinthij in eum errorem de
bapti uenerant vt ſe a ſuis baptiſtis noiarent dicēs. Ego ſu3
zauit pauli ⁊ appollo: ac ſi in eoꝝ noibus eſſent baptizati:
apl's ideo gratias agit de hoc ꝙ ꝺ ſuo miniſterio talis error
fami conſecutus non fuerit. Et ideo ſignanter dicit ſe bapti
liam zaſſe illos qui ab hoc errore immunes erant.
Ste ¶ Deinde cum dicit. (Baptizaui aūt ⁊c̄.) Ponit quoſ
phāe dam alios a ſe baptizatos: ne in eius verbis aliquid ve
vt hic ritatis minus appareret. Un̄ dicit baptizaui ⁊ domum
inſi .i. familiam Stephane .ſ. cuiuſdam matrone. Et q2 cir
nuat. ca particularia facta memoria hominum labilis ē: ſub
5 dit. Ceterum neſcio .i. in memoria non habeo. Si quē
alium baptizauerim in propria perſona.
¶ Deinde cū dicit. (Nō .n. m. ſit ⁊c̄). Aſſignat rōnē3
quare paucos baptizauerit dicens. Non .n. miſit me ꝺ
us baptizare: ſed euangelizare ¶ Cōtra qꝺ vr̄ eſſe qꝺ
dr̄ Mat. vltimo. Euntes docete oēs gentes baptizan
tes eos in noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. ¶ Sed dōm ē
ꝙ xp̄s apl's miſit ad vtrūq3: ita tn̄ ꝙ ipſi p ſeipſos pre
dicarent: ſm ꝙ ipſi dn̄t Act.6. Nō eſt equū relinquere
nos verbū dei ⁊ miniſtrare menſis: baptizarent aūt p
inferiores miniſtros: ⁊ hoc iō: q2 i baptiſmo nihil ope
ratur induſtria vel vtus baptizantis: vn̄ indifferens eſt
vtrū p maiorē vel minorē miniſtrū detur baptiſmus: ſed
in p̄dicatione euāgelij multū operatur ſapia ⁊ vtus p̄dicā
tis: ⁊ iō p̄dicationis officiū p ſe ipſos apl'i tn̄q3 maiores
miniſtri exercebant: ſicut ⁊ de ipſo xp̄o dr̄ Jo.4. ꝙ ipſe d
nō baptizabat: ſed diſcipuli eius qui: tn̄ de ſeipſo dicit.
Luc.4. Q2 ⁊ alijs ciuitatibus op3 me euangelizare re
gnum dei: q2 ideo miſſus ſum. Eſa.61. Ad annūciādū
manſuetis miſit me. Lectio. III.

NOn in ſapiētia verbi: vt nō eua
cuetur crux xp̄i. † Uerbū .n. cru
cis pereūtibus qdē ſtultitia eſt: p°.d. 148.
his aūt q̄ ſalui fiūt .i. nobis dei
virtus eſt. Scriptū eſt .n. Perdā ſapiā3 ſa
pientiū: ⁊ prudentiā prudentiū reprobabo:
vbi ſapiēs: vbi ſcriba: vbi inquiſitor huius ſe
culi. Nō ne ſtultā fecit deus ſapiam huius 2
mūdi. Nā q2 in dei ſapia nō cognouit mū
dus per ſapiam deum placuit deo per ſtul
titiā p̄dicationis ſaluos facere credentes.
Qm̄ ⁊ iudei ſigna petunt: ⁊ greci ſapientia3
q̄runt. Nos p̄dicamus xp̄m crucifixu3: iu
deis qdem ſcandalum: gentibus aūt ſtulti
tiam: ipſis autem vocatis iudeis atq3 gre
cis xp̄m dei virtutem ⁊ dei ſapientiam: q2 3
qꝺ ſtultum eſt dei ſapientius eſt hoibus: ⁊
qꝺ infirmū eſt dei fortius eſt hominibus.
¶ Poſtq̄ apl's improbauit corinthioꝝ contentionē:
rōne ſumpta ex pte baptiſmi: hic excludit eoꝝ conten
tionem rōne ſumpta ex pte doctrine. Quidā .n. eoru3
gloriabantur de doctrina pſeudo apl'oꝝ q̄ ornatis vbis
⁊ humane ſapientie rōnibus veritatem fidei corrūpe
bant. Et ideo apl's. Primo oſtendit hunc modū coue
nientem non eſſe doctrine fidei. Scdo oſtendit h̄ mo
do docendi ſe vſum apud eos non fuiſſe .2. ca. ibi. (Et
ego cū veniſſem ad ⁊c̄.) ¶ Circa p̄m duo facit. Primo
ꝓponit qꝺ intendit. Scdo manifeſtat ꝓpoſitum ibi.
(Ut non euacuetur). Dicit ergo p̄mo: dixi ꝙ miſit xp̄s
euāgelizare: nō tn̄ ita ꝙ ego in ſapientia verbi euange
lizē .i. in ſapia mūdana q̄ verboſos facit inq̄ntum p eā 4
multis vanis rōnibus hoies vtuntur. Ecc.6. Uerba ſūt
plurima multū in diſputando: hn̄tia vanitate3. ꝓuer.
14. Ubi verba ſunt plurima: ibi frequēter egeſtas. Ut
ſapiam verbi noiat rhetoricā q̄ docet ornate loqui: ex
quo alliciuntur interdū hoies ad aſſentiendū erroribus
⁊ falſitatibus. Un̄ Ro.16. Per dulces ſermones ſedu
cunt corda innocentiū. Et de meretrice dr̄. ꝓuer.2. in
figura heretice doctrine. Ut eruaris a muliere aliena
⁊ extranea q̄ mollit ſermones ſuos. Sed ɔ̄ dr̄ Eſa.
33. Pplm̄ impudentē nō videbis .ſ. in catholica eccle
ſia: ⁊ pplm̄ alti ſermonis: ita vt nō poſſis itelligere diſ
ſertitudinē lingue eius in quo nulla eſt ſapia: ſed q2 in 5
greco ponitur logos: qꝺ rōnē3 ⁊ ſermonē ſignificat: poſ
ſet cōuenientius intelligi ſapia verbi .i. hūane rōis: q2
illa q̄ ſunt fidei humanā rōnem excedunt: ſm illꝺ Ec
cle.3. Plurima ſupra ſenſum hoīs oſtenſa ſunt tibi.
¶ Sed ɔ̄ hoc vr̄ eſſe ꝙ multi doctores ecclie i doctri
na fidei ſapia ⁊ rōnibus humanis ⁊ ornatu verboru3
ſunt vſi. Dicit .n. Jero. in epiſtola ad magnū oratorem
vrbis rome: ꝙ oēs doctores fidei dei i ornatu p̄bie do
ctrinis atq3 ſcientijs ſuos referſerunt libros: vt neſci
as qd in illis p̄m admirari debeas eruditionē ſeculi an
ſciam ſcripturaꝝ. Et Aug. dicit in .4. de doctrina xp̄ia
na. Sunt viri eccl'iaſtici q̄ diuina eloqa nō ſolū ſapiē
ter: ſed ēt ſuauiter tractauerūt. Dōm eſt ergo ꝙ aliud
eſt docere

eſt docere in ſapientia verbi quocūq; mō intelligat: ⁊
aliud vti ſapientia verbi in docendo. Ille in ſapia verbi
docet q ſapiam verbi accipit p̄ p̄ncipali radice ſue do/
ctrine: ita. ſ. q̄ ea ſolum approbet q̄ verbi ſapiam conti
nent: reprobet aūt ea q̄ ſapientiam verbi nō hn̄t: ⁊ hoc
fidei eſt corruptiuū: vtit aūt ſapientia verbi q ſuppoſi
tis vere fidei fundamētis ſi qua vera in doctrinis pho
rum inueniat in obſequm fidei aſſumit. Un̄ Aug. dic̄
1 in. 2° de doctrina xp̄iana q̄ ſi qua phi dixerūt fidei no
ſtre accōmoda non ſolū formidāda nō ſunt: ſed ab eis
tanq̄ ab iniuſtis poſſeſſoribus in vſum nr̄um vēdicā
da. Et in. 4. de doctrina xp̄ana dicit. Cū poſita ſit i me
dio facultas eloquij q̄ ad pſuadēdum ſeu praua ſeu re
cta valēt pluribus: cur nō bonoꝝ ſtudio cōparet vt mili
tet veritati: ſi eā mali in vſuz iniqtatis ⁊ erroris vſurpāt.
¶ Deinde cū dic̄. (Ut nō euacuet crux xp̄i). Probat
qḋ dixerat. Et p̄mo qdem ex pte mäe. Scḋo ex pte ip/
ſoꝝ docentiū ibi. (Uidete enim vocationē vr̄am ⁊c̄.)
¶ Circa p̄mū tria facit: q: p̄mo oſtendit modū docen
di q eſt in ſapientia verbi nō eſſe ꝯgruuz fidei xp̄iane.
Scḋo p̄bat qḋ ſuppoſuerat ibi. (Uerbum. n. crucis).
Tertio p̄bationē manifeſtat ibi. (Qm̄ iudei ſigna pe
tunt). ¶ Circa primū cōſiderandū eſt q̄ ētin p̄bicis
doctrinis nō eſt idē modus ꝯueniens cuilibet doctri/
ne. Unde ſermones ſm̄ materiam ſunt expetendi: vt
dr̄ in. i. ethi. Tunc aūt maxime modus aliquis docen
di eſt mäe incongruus qn̄ p talēz modū deſtruit id qḋ
3 eſt principale in mā illa: puta ſi qs in rebus itellectua
libus velit metaphoricis demonſtrationis vti que nō
tranſcendūt res imaginatas ad quas: nō opꝫ intelligē
tem adduci: vt boetius oſtendit in lib. de trinitate. Pri
cipale aūt in doctrina fidei xp̄iane eſt ſalus per crucez
xp̄i facta. Unde in ſcḋo dicit. Nō iudicaui me ſcire ali
quid inter vos niſi ieſum xp̄m ⁊ hunc crucifixū. Qui
aūt p̄ncipaliter innititur in docēdo ſapientie verbi q̄n/
tum in ſe eſt euacuat crucē xp̄i. Ergo docere in ſapien
tia verbi nō eſt modus ꝯueniens fidei xp̄iane: hoc eſt
ergo qḋ dicit. Ut nō euacuet crux xp̄i. i. ne ſi in ſapien
tia verbi p̄dicare voluero tollat fides de virtute crucis
chriſti. Gal. 5. Ergo euacuatum eſt ſcandalum crucis
p̄s. Qui dicunt exinanite vſq; ad fundamentum i ea.
4 ¶ Deinde cū dicit. (Uerbuz crucis ⁊c̄.) Probat q̄ p
doctrinā q̄ eſt in ſapientia verbi crux xp̄i euacuet. Et
circa hoc duo facit. Primo inducit p̄bationē. Scḋo aſ
ſignat cām dictoꝝ ibi. (Scriptū eſt enim ⁊c̄.) Dicit er
go p̄mo: iō dixi q̄ ſi p ſapiam verbi doctrina fidei p̄po
neret euacueret crux xp̄i. Uerbū. n. crucis. i. annūcia/
tio crucis xp̄i: ſtultitia eſt. i. ſtultum aliqd videt. Per/
euntibus qdem. i. infidelibus q ſe ſm̄ mūdū exiſtimāt
ſapientes: eo q̄ p̄dicatio crucis xp̄i aliqd ꝯtinet qḋ ſꝫ
humanam ſapientiam impoſſibile vr̄: puta q̄ de' mo/
riatur: q̄ oipotens violentoꝝ manibus ſubjciat. Cō/
tinet etiam q̄dam que prudentie huius mūdi ꝯtria vi/
dentur: puta q̄ aliqs nō refugiat confuſiones cū poſ
ſit ⁊ aliqua hmōi. Et iō paulo hmōi annuncianti dixit
5 feſtus vt legit. Act. 26. Inſanis paule: multe lr̄e ad inſa
niam te adducunt. Et ipſe paulus dicit infra. 4. Nos
ſtulti pp xp̄m: ⁊ ne credat re vera verbū crucis ſtultici
am ꝯtinere: ſubdit. His aūt q ſalui fiunt. i. nobis. ſ. xp̄i
fidelibus q ab eo ſaluant ſm̄ illud Mat. i. ipſe. n. ſaluū
faciet pp̄lm ſuum a pctis eoꝝ. Uirtus dei eſt: q: ipſi in
cruce xp̄i mortem dei cognoſcunt qua dyabolū vicit ⁊
mundū Apo. 5. Ecce vicit leo de tribu iuda. Item vir
tutem quā in ſeipſis experiunt dū ſimul cū chriſto vi/
tijs ⁊ concupiſcētijs moriunt: ſm̄ illud Gal. 5. Qui xp̄i
ſunt carnez ſuā crucifixerunt cū vitijs ⁊ cōcupiſcētijs:
Unde in p̄s. dr̄. Uirgam virtutis tue emittet dominus
ex ſion. Luc. 6. Uirtus de illo exhibat ⁊ ſanabat oēs. b
¶ Deinde cū dicit. (Scriptum eſt enim): oſtendit p̄/
dictoꝝ cām ⁊ ponit primo quare verbū crucis ſit ho/
minibus ſtultitia. Scḋo oſtēdit quare iſta ſtultitia ſit
virtus dei his q ſaluant ibi. (Nam q: in dei ſapientia
⁊c̄.) ¶ Circa p̄mum duo facit. Primo inducit aucto
ritatem prenunciantem: qḋ querit. Scḋo oſtendit hoc
eſſe impletum ibi. (Ubi ſapiens). ¶ Circa primū con
ſiderandū q̄ id qḋ eſt in ſe bonū non pōt alicui ſtultū
videri niſi p̄pter defectum' ſapientie. Hec eſt ergo cau
ſa quare verbū crucis qḋ eſt ſalutiferꝫ credentibus: q/
buſdam vr̄ ſtultitia: q: ſunt ipſi ſapientia priuati: ⁊ h̄ ē
qḋ dicit. Scriptum eſt. n. Perdā ſapientiā ſapientuz ⁊
prudentiam prudentum reprobabo. Pōt aūt hoc ſu/
mi ex duobus locis. Nam in abdia dr̄. Perdam ſapiaz
de idumea: ⁊ prudentiā de monte eſau. Expreſſius au
tem habetur Eſa. 29. Peribit ſapientia a ſapientib' ⁊ in
tellectus prudentiū eius abſcondet. Differunt aūt ſa/
pientia ⁊ prudentia. Nā ſapientia eſt cognitio diuina/
rū reꝝ. Unde ptinet ad cōtemplationem. Job. 28. Ti/
mor dei ipſa eſt ſapia. Prudentia vero p̄prie eſt cogni
tio reꝝ humanaꝝ. Unde dr̄ prouer. 10. Sapientia eſt
viro prudentia: q: . ſ. ſcientia humanaꝝ reꝝ dr̄. Unde
⁊ phs. 6. ethi. dicit q̄ prudentia eſt recta rō agibilium:
⁊ ſic prudentia ad rōnem ptinet. Eſt aūt ꝯſiderandū
q̄ hoīes q̄tūcunq; mali non totaliter donis dei p̄uan
tur: nec in eis dona dei reprobant: ſed in eis reprobat
⁊ pditur qḋ ex eoꝝ malicia p̄cedit. Et ideo nō dic̄ ſim
pliciter perdaꝫ ſapiam: q: ois ſapientia a domino deo
eſt: vt dr̄ Eſa. 29. Si pdam ſapientiam ſapientū. i. quā
ſapientes huius mūdi adinuenerunt ſibi ꝯ veraꝫ ſapi
entiam dei: q: vt dr̄ Jac. 3. Nō eſt iſta ſapientia deſurſū
deſcendens: ſed terrena aialis dyabolica. Similiter nō
dicit reprobabo prudentiā: Nam verā prudentiam ſa
pientia dei docet: ſed dicit. Prudentia prudentū. i. quā
illi q ſe prudentes eſtimant in rebus mundanis prudē
tiā reputant: vt. ſ. bonis huius mundi inhereant. Uel
q: vt dr̄. Ro. 8. Prudētia carnis mors eſt. Et ſic p̄pter
defectum ſapientie reputant impoſſibile deū hoīeꝫ fie
ri: mortem pati ſm̄ humanam nām: p̄pter defectū au
tem prudentie reputant incōueniēs fuiſſe q̄ hō ſuſti
neret crucē confuſione contempta: vt dicit. Heb. 12. 4
¶ Deinde cū dicit. (Ubi ſapiens ⁊c̄.) Oſtēdit eſſe im
pletum qḋ de reprobatione humane ſapiētie ⁊ prudē
tie fuerat p̄batū. Et primo ponit medium ſub interro
gatione. Scḋo concluſionem infert ibi. (Nonne ſtul
tum ⁊c̄.) Dicit ergo p̄mo. (Ubi ſapiens). q. d. nō inue
nitur in congregatione fidelium q ſaluat: per ſapiētes
intelligit illū q ſecretas nature cās ſcrutatur. Eſa. 19.
Quō dicetis pharaoni filius ſapientū ego. Et hoc re/
fertur ad gentiles q huius mundi ſapientie ſtudebāt.
Ubi ſcriba. i. peritus i lege: ⁊ hoc refert ad iudeos: q̄ſi
diceret non eſt in cetu fidelium. Jo. 7. Nunqd ex prin/
cipibus aliquis credidit in eum. Ubi conqſitor huius
ſeculi q. ſ. per prudentiam exqrit que ſit conuenientia
vite hūane i rebus huius' ſeculi: q̄ſi dicat: nō inuenit 5
inter fideles: ⁊ h̄ refert ad vtroſq;. ſ. iudeos ⁊ gētiles.
Baruch. 3. Filij agar q exqſierunt prudentiā q̄ de ter/
ra eſt. Uidetur autem apoſtolus hanc interogationeꝫ
ſumere ab eo qḋ dr̄ Eſa. 33. Ubi eſt litteratus p quo
ſapientem. Ubi eſt verba legis ponderās pro quo po
nit ſcribam. Ubi eſt doctor paruuloꝝ: pro quo ponit i
quiſitorem huius ſeculi: q: paruuli maxime ſolent in/
ſtrui de his que pertinent ad diſciplinā moralis vite.
¶ Deinde cū dicit. (Nōne ſtultaꝫ fecit ⁊c̄.) Infert cō
cluſionē ſub interrogatione: quaſi dicat: cum illi, q ſa/
pientes mundi reputant a via ſalutis defecerint: nō/

c ne deus ſapientiam huius mūdi fecit ſtultam.i.demō
ſtrauit eſſe ſtultam:qꝛ illi q in hac ſapientia pollebāt
tam ſtulti inuenti ſunt:vt viā ſalutis non acciperēt.Je
re.10.⁊.51.Stultus factus ē omnis hō a ſcia ſua.Eſa.
47.Sapientia tua ⁊ ſcia tua hec decepit te.Pōt autē
⁊ aliter intelligi qđ dictum eſt ac ſi diceret.Perdā ſapi
entiam ſapientum ⁊ prudentiam prudentū reproba/
bo.i.eligam eā in primis meis predicatoribus ſm illō
Proue.30.Viſio quā locutus eſt vir cū quo eſt deus:
⁊ infra.Stultiſſimus ſum virorū:⁊ ſapientia hoīuʒ nō
eſt mecum.Ubi ſapiens:quaſi dicat inter ꝑdicatores ſi
dei non inuenit.Mat.11.Abſcondiſti hec a ſapiētibus
⁊ prudentibus ⁊ reuelaſti ea paruulis.Nōne deꝰ ſtul
tam fecit.i.demonſtrauit.Sapientiam huius mundi:
a faciendo quod ipſis impoſſibile reputabatur.ſ.dictuʒ
eſſe hominem mortuum reſurgere:⁊ alia huiuſmodi.
¶ Deinde cum dicit.(Nā qꝛ in dei ſapientia ⁊c̄.)Aſ
ſignat rōnem quare per ꝑdicationis ſtultitiam ſaluen
tur fideles:⁊ hoc eſt ꝙ dum dictū eſt ꝙ verbū crucis
pereuntibus qdem ſtultitia eſt:virtus vero ſaluatiōis
credentibus.Nam placuit deo ꝑ ſtultitiam predicatio
nis:ideſt per ꝑdicationem quā humana ſapientia ſtul
tam reputat.Saluos facere credentes:⁊ hoc ideo:qꝛ
mundus.i.mundani non cognouerunt deū per ſapiē
entiam ex rebus mundi acceptā:⁊ hoc in dei ſapiētia.
Diuina.n.ſapientia faciens mūdum ſua iudicia in re/
bus mundi inſtruit:ſm illud Eccl.1.Effudit illā ſuper
b omnia opa ſua:ita ꝙ ipſe creature per ſapiaʒ dei facte
ſe habent ad dei ſapiam:cuius iudicia gerunt:ſicͭ ver/
ba hoīs ad ſapiam eius quā ſignificant.Et ſicut diſci/
pulus ꝑuenit ad cognoſcendū magiſtri ſapiam ꝑ vba
que ab ipſo audit:ita homo poterat ad cognoſcendum
dei ſapientiam ꝑ creaturas ab ipſo factas inſpiciendo
peruenire:ſm illud Ro.1.Inuiſibilia dei ꝑ ea q̄ facta
ſunt intellecta conſpiciunt.Sed hō ꝓpter ſui cordis
vanitatē a rectitudine diuine cognitionis deuiauit:vn̄
dr̄ Jo.1.In mundo erat ⁊ mundus ꝑ ipſum factus eſt
⁊ mundus eū nō cognouit.Et iō deus per q̄dam alia
ad ſui cognitionē ſalutiferam fideles adduxit:que i ip
ſis rōnibus creaturaꝝ non inueniunt:ꝑꝑ qđ a mūda
nis hoībus:q ſolas humanaꝝ reꝝ cōſiderant ratiōes:
reputantur ſtulta.Et hmōi ſunt fidei documenta.Et
eſt ſimile ſicut ſi aliqs magiſter cōſiderans ſenſum ſu
um ab auditoribus non accipi ꝑ verba q̄ protulit:ſtu
det aliqs vbis vti:ꝑ q̄ poſſit manifeſtare q̄ hʒ in corde.
¶ Deinde cū dicit.(Quoniam ⁊ iudei ⁊c̄.)Manife
ſtat ꝓbationem ꝑmiſſorum.Et ꝑmo q̄tum ad id qđ
dixerat verbū crucis pereuntibus ſtultitia eſt.Secun
do q̄tum ad id qđ dixerat.(His q ſalui fiunt virtꝰ dei.
Ipſis aūt vocatis ⁊c̄.)¶ Circa ꝑmum duo facit.Pri/
mo ponit pereuntiū differens ſtudiū ⁊ intentionē.Se
cundo ex hoc rōnē aſſignat eius qđ dixerat ibi.(Nos
aūt predicamus xp̄m).Pereuntiū aūt.i.infidelium q/
5 dam erant iudei qdam gentiles.Dicit ergo dictum eſt
ꝙ verbum crucis pereūtibus eſt ſtultitia:⁊ hoc ideo:
qm̄ iudei ſigna petunt erant enim iudei cōſueti diui/
nitus inſtrui:ſm illud Deu.32.Erudiuit eū ⁊ docuit.
Que qdem doctrina cum eſſet a deo ꝑ multa mirabi/
lia manifeſta:ſm illud ps.Fecit mirabilia in terra egy
pti.Et ideo ab afferentibus q̄cunq; doctrinā ſigna q
rebant:ſm illud Math.12.Magiſter volumus a te ſi
gnum aliqđ videre.Et in ps.dr̄.Signa noſtra non vi
dimus.Sed greci ſapientiam querūt:vtpote in ſtudio
ſapientie exercitati:ſapientiam dico q̄ ꝑ rōnes rerum
mūdanaꝝ accipit:de qua dicitur Hie.9.Non glorietur
ſapiens in ſapientia.Per grecos autē omnes gentiles
det intelligere:qui a grecis mundanā ſapientiam acce

crux xp̄i quō dicit ſtultitia apud iudeos.

perunt.Querebant igit ſapientiam volentes oēm do d
ctrinam eis ꝓpoſitā ſm regulā hūane ſapie iudicare.
¶ Deinde cōcludit quare vbūʒ crucis ſit eis ſtultitia
dicens.(Nos aūt predicamus xp̄m crucifixum):ſm
illud infra.ca.11.Mortem dn̄i annunciabitis donec ve
niat.(Judeis ſcandalū):qꝛ.ſ.deſiderabant virtutē mi
racula facientem:⁊ videbant infirmitatem crucem pa
tientem:nā vt dicit.2.Cor.vlti.Crucifixus ex infirmi/
tate.(Gentibus aūt ſtultiam):qꝛ contra rationem hu
mane ſapientie videt ꝙ deus moriatur:⁊ ꝙ homo iu
ſtus ⁊ ſapiens ſe voluntarie turpiſſime morti exponat.
¶ Deinde cū dic.(Ipſis aūt vocatis).Manifeſtat qđ 2
dixerat.His aūt q ſalui fiunt virtus dei eſt.Et ꝑmo ma
nifeſtat hoc.Scđo rōnem aſſignat ibi.(Qꝛ qđ ſtultuʒ
⁊c̄.)Dicit ergo primo dictum eſt ꝙ predicamus xp̄m
crucifixum iudeis ſcandalum ⁊ gentibus ſtultitiā:ſed
predicamus xp̄m dei virtutē ⁊ dei ſapientiaʒ ipſis vo
catis iudeis ⁊ grecis.i.his q ex iudeis ⁊ gentilibus ad
fidē xp̄i vocati ſunt:q in cruce xp̄i recognoſcunt dei vir
tutem:per quā ⁊ demones ſuperant ⁊ pctā remittunt
⁊ hoīes ſaluant.ps.Exaltare dn̄e in virtute tua.Et ſi
dicit ꝯ ſcandaluʒ iudeoꝝ:qui de in infirmitate xp̄i ſcā
dalizabant:⁊ recognoſcūt in cruce dei ſapientiā:inq̄/ 3
tum ꝑ crucē cōuenientiſſimo mō humanum genus li
berat.Sap.9.Per ſapiam ſanati ſunt quicunq; placue/
runt tibi a ꝑn°.Dr̄ aūt dei vꝰ ⁊ dei ſapia ꝑ q̄dā appro
priationē:virtus qdem inq̄tum ꝑ eum pater oia opa
tur.Jo.1.Oia per ip̄m facta ſunt.Sapia vo inq̄tū ipſ
verbuʒ qđ eſt filius nihil eſt aliud q̄ ſapia genita vel
cōcepta.Ecc.24.Ego ex ore altiſſimi ꝓdii ꝑmogenita
ante oēm creaturā.Nō aūt ſic eſt intelligēdū ꝙ deus
pr̄ ſit fortis ⁊ ſapiens vͭtute:aut ſapia genita:qꝛ vt Au
gu.ꝓbat.6.de trinitate:ſequeret ꝙ pater hēret eſſe a fi
lio:qꝛ hoc eſt deo eſſe qđ fortem ⁊ ſapientem eſſe.
¶ Deinde cū dicit.(Qꝛ qđ ſtultuʒ eſt dei).Aſſignat
rōnem eius qđ dixerat dicens quō id qđ eſt infirmū ⁊
ſtultū poſſit eſſe virtus vel ſapia dei:qꝛ qđ ſtultū ē dei
ſapientius eſt hoībus.q.d.Jam aliqđ diuinum vr̄ eſſe 4
ſtultū:non qꝛ deficiat a ſapia:ſed qꝛ ſuperexcedit ſapiaʒ
humanam.Hoīes.n.quidā ꝯſueuerunt ſtultū reputa/
re quod eoꝝ ſenſum excedit.Ecc.3.Plurima ſup ſen/
ſum hoīs oſtenſa ſunt tibi.Et qđ infirmū eſt dei:forti
us eſt hoībus:qꝛ.ſ.nō dr̄ aliquid infirmū in deo ꝑ defe
ctum virtutis:ſed ꝑ exceſſum humane virtutis:ſicut
etiā dr̄ inuiſibilis inq̄tum excedit ſenſum humanuʒ:
Sap.12.Virtutem oſtendis tu qui nō crederis eſſe in
virtute conſumatus:q̄uis hoc poſſit referri ad incar/
nationis myſteriū:qꝛ id qđ reputat ſtultum ⁊ infirmū
in deo ex pte nāe aſſumpte tranſcendit oēm ſapiam ⁊
virtutem.Exo.15.Quis ſimilis tui in fortibus domi. 1.D.

Lectio: IIII: 4i.er tu.p° 4

Videte enim vocationē veſtraʒ
fratres:qꝛ non multi ſapiētes 5
ſm carnē:nō multi potētes:nō
multi nobiles:ſed q̄ ſtulta ſunt
mūdi elegit deus vt cōfundat fortia ⁊ igno
bilia mundi ⁊ contemptibilia elegit deus:⁊
ea que non ſunt:vt ea que ſunt deſtrueret:
vt glorietur oīs caro in conſpectu eius.Ex
ipſo autem vos eſtis in xp̄o ieſu:q factus ē
nobis ſapientia ⁊ iuſtitia ⁊ ſanctificatio:⁊
redemptio vt quemadmodum ſcriptū eſt: Hier.
Qui gloriatur in domino glorietur. 9.
¶ Supra oñdit aplš ꝙ modus docēdi qui eſt in ſa
pientia

a pientia verbi nō cōuenit doctrine chꝛiſtiane rōne ma
terie q̄ eſt ipſa crux xp̄i: hic oſtendit ꝙ p̄dictus docē
di modus non cōuenit doctrine xp̄iane rōne doctoꝝ
ſm illud. Pꝛouer. 26. In deriſum eſt in oꝛe ſtulti para/
bola. Et Ecc. 21. Ex oꝛe fatui reꝓbabit parabola. Qꝛ
igit p̄mi doctoꝛes fidei nō fuerūt ſapiētes ſapia carna/
li nō erat eis conueniens vt in ſapientia verbi docerēt.
¶ Circa hoc ergo duo facit. Pꝛimo oſtendit quō p̄mi
doctoꝛes fidei in rebus hūanis defectū patiebant. Se
cundo oñdit quō talis defectus eſt in eis ꝑ xp̄ꝫ ſupple
tus ibi. (Ex ipſo aūt vos eſtis). ¶ Circa p̄m tria facit.
Pꝛimo excludit a fidei p̄mis doctoꝛibus excellentiam
ſecularē. Scdo aſtruit eoꝝ abiectionē q̄tū ad ſclꝫ ibi.
2 (Sed q̄ ſtulta ſunt mūdi). Tertio rōnem aſſignat ibi.
(Ut non gloꝛiet). Dicit ergo pꝛimo: dictū eſt ꝙ ſtultū
dei ſapientius eſt hoibus: ⁊ h̄ cōſiderare poteſtis in ipſa
veſtra cōuerſione. Uidete. n. i. cōſiderate vocationem
veſtram: quō. ſ. vocati eſtis: nō. n. ꝑ voſip̄os acceſſiſtis:
ſed ab eo vocati. Ro. 8. Quos p̄deſtinauit hos ⁊ voca
uit. i. Pe. 2. de tenebꝛis vos vocauit in admirabile lum̄
ſuum. Inducit aūt eos vt ꝯſiderent modū ſue vocatio
nis q̄tū ad eos ꝑ quos vocati ſunt: ſicut Eſa. 51. dr̄. At
tendite ad abꝛahā p̄rem v̄rum ⁊ ad ſarā q̄ genuit vos
e qbus vocationis miniſtris p̄mo excludit ſapiam cuꝫ
dicit. Qꝛ nō multi eoꝝ ꝑ quos vocati eſtis ſapiētes ſꝫ
carnē. i. in carnali ſapientia ⁊ terrena. Iac. 3. Nō ē iſta
3 ſapientia deſurſuꝫ deſcendēs: ſed terrena aialis dyabo
elegit lica. Baruch. 3. Filij agar exq̄ſierunt ſapiam q̄ de terre
xp̄us eſt. Dicit nō: qꝛ aliqui pauci erant ēt in ſapia mūdana
nō ſa inſtructi ſicut ipſe ⁊ barnabas: velut moyſes in veteri
pien/ teſtō: de quo dr̄ Act. 7. ꝙ eruditus erat moyſes in om
tes: ni ſapientia egyptioꝝ. Scdo excludit ſecularem potē
neqꝫ tiam cum dicit. (Nō multi potentes). ſ. ſm ſeculū. Uñ
ſcien/ ⁊ Io. 7. dr̄. Nunqd aliqs ex p̄ncipibus credidit in eū.
tes: ſꝫ Et Baruch. 3. dicitur. Ubi ſunt p̄ncipes gentiū exter/
ſtulta minati ſunt ⁊ ad inferos deſcenderūt. Tertio excludit
⁊ igno excellentiam generis cū dicit. (Non multi nobiles): ⁊
bilia. aliq inter eos nobiles fuerūt ſicut ipſe paulus qui in
ciuitate romana ſe natum dicit. Act. 22. ⁊ Ro. vlt. de
4 quibuſdam dicit. Qui ſunt nobiles in apoſtolis.
¶ Deinde cū dic. (Sed q̄ ſtulta ſunt ⁊c.) Ponit ecō/
uerſo eoꝝ abiectionē q̄tum ad mūdum. Et p̄mo defe
ctum ꝯrium ſapie cum dicit. Que ſtulta ſunt mūdi. i.
eos q ſm mundū ſtulti videbant elegit deus ad p̄dica
tionis offm̄. ſ. piſcatoꝛes illiteratos: ſꝫ illud Act. 4. Cō
perto ꝙ hoies eſſent ſine lr̄is ⁊ ideote admirabantur.
Eſa. 33. Ubi eſt lr̄atus: vbi verba legis pōderans. Et
hoc vt cōfundat ſapientes. i. eos q de ſapientia mundi
cōfidunt: dū ipſi no cognouerunt q̄ ſunt ſimplicibus
reuelata. Mat. 11. Abſcondiſti hec a ſapiētibus ⁊ pru/
dētibus ⁊ reuelaſti ea paruulis. Eſa. 19. Ubi ſunt nūc
ſapientes tui annūciēt tibi. Scdo ponit defectū ꝯriuꝫ
potentie dicēs. (Et infirma mūdi). i. hoies impotētes
ſm mundū: puta ruſticos ⁊ plebeios: elegit deus ad p̄
dicationis offm̄. In cuius figura dr̄. 3. Re. 20. Ego tra
5 dens eos in manu tua per pediſſe quos p̄ncipiū ꝓuin
ciaꝝ. Et ꝓuer. 9. dr̄ ꝙ ſapia miſit ancillas vt vocarēt
ad arcē. In vtriſqꝫ aūt p̄moꝝ p̄dicatoꝝ infirmitas de
ſignat. Et hoc ideo vt confundat foꝛtia. i. potētes hu/
ius mūdi. Eſa. 2. Incuruabit oīs ſublimitas hoium ⁊
humiliabit altitudo viroꝝ. Tertio ponit defectū ꝯri/
um nobilitati in quo pñt tria cōſiderari. Pꝛimo qdem
claritas gñis: quā ip̄m nomē nobilitatis deſignat. Et
ꝯ hoc dicit: ⁊ ignobilia mūdi. i. q ſm mūdū ſunt igno
biles infra. 4. Uos nobiles: nos aūt ignobiles. ¶ Se
cundo circa nobilitatē ꝯſiderant, honoꝛ ⁊ reuerentia
que talibus exhibent: ⁊ ꝯ hoc dic. (Et cōtēptibilia). i.
hoies ꝯtemptibiles in hoc mundo elegit deus ad pꝛe b
dicationis officium: ſm illud p̄s. Facti ſumus oppꝛo/
bꝛiū vicinis noſtris: ⁊ his q i circuitu nr̄o ſūt. ¶ Ter
tio in nobilitate ꝯſiderat magna opinio quā homines
de eis hn̄t. Et ꝯ hoc dicit: ⁊ ea q̄ non ſunt. i. q̄ nō vidē
tur eſſe in ſeculo: elegit deus ad p̄dicanōis offm̄ Iob.
30. Quoꝝ virtus manuum erat mihi ꝓ nihilo ⁊ vita
pſa putabant indigni. Et hoc iō vt deſtrueret ea que
ſunt. i. eos q in hoc mūdo aliqd eē vident. Eſa. 23. Do
minus exercituū cogitauit hoc vt detraheret ſupbiam
ois glie ⁊ ad ignominiā ꝺducēt vniuerſos īclitos terr.
¶ Deinde aſſignat cām dictoꝝ dicens. (Iō nō elegit
in ſclo excellētes ſed abiectos). Ut non gloꝛiet ois ca
ro ⁊c. i. vt nullus ꝓ quacūqꝫ carnis excellētia glietur
per cōparationē ad dñm. Iere. 9. Non gloꝛietur ſapiēs
in ſapientia ſua ⁊ nō gloꝛiet foꝛtis in foꝛtitudine ſua: ⁊
non gloꝛiet diues in diuitijs ſuis. Ex hoc. n. ꝙ deus mū
dum ſue fidei ſubiecit nō per ſublimes in mundo ſiue
in ſeculo: ſed ꝑ abiectos: non pōt gloꝛiari hō ꝙ ꝑ ali/
quā carnalē excellentiā ſaluatus ſit mūdus. Uideret
aūt nō eſſe a deo excellentia mūdana: ſi deus nō vtere
tur ad ſuū obſequm. Et iō in p̄ncipio qdē paucos: po
ſtremo vo plures ſeculr̄ excellentes deus elegit ad p̄di
catiōis offm̄. Uñ in glo. dr̄ ꝙ niſi fideli p̄cederet piſca
toꝛ non humilr̄ ſeqretur oꝛatoꝛ ⁊ ēt ad gloꝛiam dei ꝑti
net dum per abiectos ſublimes in ſeculo ad ſe trahit.
¶ Deinde cū dicit. (Ex ipſo aūt vos eſtis) ne p̄dicato 3
res fidei tāqꝫ non excellentes: ſed abiecti in ſeculo con
temnerent: oſtēdit quō deus p̄dictū defectū in eis ſup
plet. ¶ Et circa hoc tria facit. Pꝛimo oſtēdit cui ſit at
tribuenda ſalus mūdi q̄ pꝛedicatoꝝ miniſterio facta ē
dicens. Dictū eſt ꝙ vocati eſtis non per excellentes: ſꝫ
per abiectos in ſeculo: ex quo pꝫ ꝙ veſtra cōuerſio nō
eſt hoi attribuenda ſed deo. De hoc eſt qđ dicit. Ex ip/
ſo aūt. i. ex v̄tute dei. Uocati eſtis in chꝛiſto ieſu id eſt
ei iuncti ⁊ incoꝛpoꝛati per gratiam. Ephe. 2°. Ipſius
. n. factura ſumus creati in chꝛiſto ieſu in opib' bonis.
¶ Deinde oñdit quō deus p̄dictos defectus in p̄dica
toꝛibus ſuis ſupplet ꝑ xp̄m. Et p̄mo q̄tū ad defectuꝫ 4
ſapie cū dicit. Qui. ſ. xp̄s factus eſt nobis p̄dicātibus
fidē ⁊ ꝑ nos oībus fidelib' ſapia: qꝛ ei inherēdo q ē dei
ſapia: ⁊ ꝑticipādo ip̄m ꝑ grāꝫ ſapientes facti ſumus ⁊
hoc a deo q nobis xp̄m dedit ⁊ nos ad ip̄m traxit ſꝫ il
lud Io. 6. Nemo pōt venire ad me niſi pater q me mi/
ſit traxerit eū. Deut. 4. Hec eſt veſtra ſapia ⁊ intellect'
coꝛā populis. ¶ Scdo q̄tū ad defectū potētie dicit: ⁊
iuſtitia q̄ ꝓꝑ ſui foꝛtitudineꝫ thoꝛaci cōparat. Sap. 5.
Induet ꝓ thoꝛace iuſtitiā. Dr̄ aūt xp̄s nobis factus iu
ſtitia inq̄tū ꝑ eius fidē iuſtificamur ſm illud. Ro. 3.
Iuſtitia aūt dei ꝑ fidē xp̄i ieſu. ¶ Tertio q̄tū ad defe
ctum nobilitatis ſubdit ⁊ ſanctificatio ⁊ redēptio. Sā
ctificamur. n. ꝑ xp̄m inq̄tū ꝑ eū deo cōiugimur i quo
conſiſtit vera nobilitas ſm illud. i. Re. 2. Quicūqꝫ ho 5
noꝛificauerit me gl̄ificabo eū: q aūt ꝯtēnunt me erunt
ignobiles. Uñ dr̄ Heb. vlti. Ieſus vt ſctificaret ꝑ ſuum
ſanguinē ppl̄m ex̄ poꝛtā paſſus eſt. Fact' eſt aūt nobis
redēptio inq̄tū ꝑ ip̄m redēpti ſumus de ſeruitute pctī
in quo v̄a ignobilitas ꝯſiſtit. Uñ in p̄s. dr̄. Redemiſti
me deus v̄itatis. ¶ Tertio aſſignat dictoꝝ cām cum
dicit. (Ut quēadmodū ſcriptū eſt). Hie. 9. Qui aūt glo
riat in duo gloꝛiet: vbi noſtra lr̄a hꝫ. In hoc gloꝛiet q
gloꝛiat ſcire ⁊ noſſe me. Dicit. n. ſalus hoīs non ꝓcit
ex aliqua excellentia humana: ſed ex ſola virtute diui
na non debetur homini gloꝛia ſed deo: ſm illud pſal.
Non nobis domine nō nobis: ſed nomini tuo da glo
riam Eccl. vltimo. Danti mihi ſapientiam dabo gl̄iaꝫ.

CAP. II. Lectio. I.

c Et ego cũ veniſſem ad vos fra-
tres veni nõ in ſublimitate ſer-
monis aut ſapie annũcians vo
bis teſtimoniũ xpi. † Nõ.n.iudi
caui me ſcire aliqd inter vos niſi ieſuȝ xpm
⁊ hunc crucifixũ. Et ego in infirmitate ⁊ ti-
more ⁊ tremore multo fui apud vos: ⁊ ſer-
mo meus ⁊ ꝑdicatio mea non in pſuaſibili
2ª 2ᵉ. bus humane ſapientie verbis: ſed in oſten
q.45. ſione ſpũs ⁊ virtutis: vt fides veſtra nõ ſit
ar.5. pᵐ. in ſapientia hoium: ſed in virtute dei. † Sa
2 pietiã aũt loquimur inter pfectos. Sapiaȝ ve
ro nõ huius ſeculi: neqȝ pncipũ huius ſe-
culi: q deſtruunt̃: ſed loquimur dei ſapientiã
in myſterio que abſcondita eſt: quã prede-
ſtinauit deus ante ſecula in gloriam nrãm.
¶ Poſtq̃ apſ̄s oſtendit qs ſit ꝯueniens modus do-
ctrine xpiane: hic oſtendit ſe illum modũ obſeruaſſe.
¶ Et circa hoc tria facit. Pͦmo oñdit ſe nõ fuiſſe vſuȝ
apud eos aliqua excellẽtia ſcīari. Scdo oñdit apd qs
excellẽtia ſpũali vtat̃ ibi. (Sapiam aũt loquimur inter
pfcõs ⁊c̃.) Tertio rõnẽ aſſignat ibi. (Que et loquimur
⁊c̃.) ¶ Circa pᵐ tria facit. Primo dic̃ q̄ nõ oñdit apd
eos excellẽtiã ſcīaris ſapie. Scdo q̄ nõ ptendit excel-
lentiã potẽtie ſcīaris ibi. (Et ego in infirmitate). Ter
tio nõ ptẽdit excellẽtiã eloquẽtie ibi. (Et ſermo meus)
¶ Circa pᵐ duo facit. Primo ꝓponit qd intendit
Scdo rõnẽ aſſignat ibi. (Nõ.n.iudicaui). Dic̃ ergo p
mo: q: dictũ eſt q̄ xps miſit me euangelizare nõ in ſa-
pientia verbi: ⁊ q̄ nõ ſunt multi ſapientes. Et ego fra
tres q̃uis ſapiam ſcīareȝ habeã ſm illud. 2. Cor. xi. Et
ſi impitus ſermõe: ſed nõ ſcia. Cũ veniſſem ad vos cõ
uertendos ad xpm: vt habet̃ Act. 18. Ueni enũcians vo
bis teſtimoniũ xpi: ſm illd Ac. 4. Uirtute magna red
4 debant apſ̄i teſtimoniũ reſurrectiõis dñi nrĩ ieſu xpi: ⁊
h nõ in ſublimitate ſermonis aut ſapie. Attẽdit̃ aũt ſu
blimitas ſapie i ꝯſideratiõe aliquoꝝ ſublimiũ ⁊ eleua
toꝝ ſupra rõnẽ ⁊ ſenſuȝ hoiuȝ. Ecc. 24. Ego in altiſſi-
mis habitaui. Sublimitas aũt ſermõis põt referri vel
ad verba ſignificantia ſapie ꝯceptiones: ſm illud Ec.
vlti. Uerba ſapientũ quaſi ſtimuli: ⁊ quaſi claui in al-
tum defixi. Uel ad modũ rõcinãdi p aliquas ſubtiles
vias. Nã in greco habet̃ logos qd eſt verbũ: ⁊ rõnẽ ſi
gnificat: vt Hie. dicit. Hoc aũt dicit apſ̄s: q: fideȝ xpi p
hmõi ſublimitates ſermonis aut ſapie cõfirmare nole
bat. ꝓmi Re. 2. Nolite multiplicare ſublimia.
¶ Deinde huius rõneȝ aſſignat dicens. (Nõ.n.iudi-
5 caui me ſcire aliqd niſi xpm ieſum). Nõ.n. ad h opus
c erat vt apſ̄am oſtentaret: ſed vt demonſtraret virtuteȝ
ſm illud. 2. Cor. 4. Non.n. ꝑdicamus noſmetipos: ſed
ieſum xpm. Et iõ ſolum vtebat̃ his q̃ ad demonſtran
dam virtutẽ xpi ꝑtinebant: exiſtimans ſe ac ſi nihil ſci
ret q̃ ieſum xpm. Hier. 9. In hoc glorięt̃ q glorıat̃ ſci-
re ⁊ noſſe me. In xpo aũt ieſu: vt dr̃ Col. 2. ſunt oẽs the
ſauri ſapie ⁊ ſcie dei abſconditi. Et q̃tum ad plenitu-
dinẽ deitatis: ⁊ q̃tum ad plenitudinem ſapie ⁊ grẽ: ⁊
ẽt q̃tum ad ꝓfundas incarnationis rõnes: q̃ in apſ̄s
eis nõ annunciauit: ſed ſolũ ea q̃ erant manifeſtiora ⁊
inferiora in xpo ieſu. Et ideo ſubdit. Et hũc crucifixũ
q. d. ſic vobis me exhibui ac ſi nihil aliud ſcirẽ q̃ cru
cem xpi. Unde Gal. vlt. dicit Mihi abſit gloriari niſi
in cruce dñi noſtri ieſu xpi. Quia igitur per ſapientiaȝ
verbi euacuatur crux chriſti vt dictũ eſt: ideo ipſe apo
ſtolus non venerat in ſublimitate ſermonis aut ſapie. d
¶ Deinde cũ dicit. (Et ego in infirmitate ⁊c̃.) Oſten
dit q̄ nõ ptenderit apud eos potentiã: ſed potius ꝯtra-
rium ⁊ foris ⁊ intus. Unde q̃tum ad id qd foris eſt dicit.
(Et ego fui apud vos i infirmitate). i. tribulatiões apd
vos patiẽs Gal. 4. Scitis q: p infirmitatẽ carnis euan-
gelizaui vobis iã ꝑdem. ꝑs. Multiplicate ſunt infirmi
tates mee. Quãtũ vero ad id qd intus eſt dicit. Et timo
re. ſ. de malis imminẽtib⁹. Et tremore: idq̃ tñ. ſ. timor interi
or redũdat ad corp⁹. 2. Cor. 7. Foris pugne: int⁹ timores.
¶ Deinde cũ dicit. (Et ſermo meus). Oſtendit q̄ nõ
ptenderit apud eos excellentiam eloquẽtie. ¶ Et cir 2
ca hoc tria facit. Primo excludit idebitũ modũ ꝑdicã
di dicens. Et ſermo meus: quo. ſ. priuatim ⁊ ſingulari 2
ter aliquos inſtruebaȝ. Ephe. 4. Ois ſermo malus ex
ore vro non ꝓcedat: ſed ſi qs bonus eſt ad edificatio-
nem fidei. (Et ꝑdicatio mea) qua. ſ. publice docebam.
Non fuit in verbis pſuaſibilibus humane ſapie). i. per
rhetoricã q̃ cõponit ad pſuadenduȝ: vt. ſ. ſupra dixi q̄
non fuit intentionis q̄ ſua ꝑdicatio nitteret̃ phicis rõ
nibus: ita nũc dicit non fuiſſe ſue intentionis niti rhe-
toricis pſuaſionibus. Eſa. 33. Pplm impudentẽ non
videbis pplm alti ſermonis: ita vt non poſſis intellige 3
re diſertitudineȝ lingue eius in quo nulla eſt ſapiẽtia.
¶ Scdo oñdit debitũ modũ quo vſus fuit in ꝑdican
do dicens. Sermo meus fuit in oſtenſione ſpũs ⁊ vir
tutis: qd qdem põt intelligi dupl r. Uno mõ q̃tuȝ ad
hoc q̄ credẽtibus ꝑdicationi eius dabat̃ ſpũs ſcũs: ſȝ
illud Act. 10. Adhuc loq̄nte petro vba hec cecidit ſpi-
ritus ſcũs ſup oẽs q audiebant verbũ. Silr ẽt ſuã ꝑdi
cationẽ ꝯfirmabat faciendo virtutes. i. miracula ſm il
lud. Mar. vlti. Sermonẽ ꝯfirmãte ſequẽtibus ſignis.
Unñ gal. 3. Qui tribuit vobis ſpm̃ ⁊ opat̃ in vobis. Alio
mõ põt intelligi q̃tuȝ ad hoc q̄ ipſe p ſpm̃ ſeq̄bat̃ qd
ſublimitas ⁊ affluentia doctrine oñdit. 2. reg. 23. Spũs
dñi locutus eſt p me. Et. 2. Cor. 4. Habentes eundem
ſpm̃ fidei credimus ꝓp qd ⁊ loquimur. Cõfirmat ẽt ſuaȝ
ꝑdicationẽ oñdendo in ſua ꝯuerſatione multa opa vir 4
tuoſa. 1. theſ. 2. Uos.n. teſtes eſtis ⁊ deus q̃ ſancte ⁊ iu
ſte ſine q̄rela vobis q credidiſtis affuimus. ¶ Tertio
aſſignat rõnẽ dictoꝝ dicẽs. (Ut fides vrã non ſit in ſa
pientia hoium). i. non innitat̃ ſapie humane q̃ pleruͣ-
qȝ decipit hoies ſm illd. Eſa. 47. Sapia tua ⁊ ſcia tua
hec decipit te. Sed in virtute dei: vt. ſ. virtuti diuine fi
des innitat̃ ⁊ ſic nõ poſſit deficere. Ro. 1. Nõ erubeſco
euangeliũ: virtus enim dei eſt in ſalutẽ omni credẽti.
¶ Deinde cuȝ dicit. (Sapiam loquimur ⁊c̃.) Oſtendit
apud quos excellentia ſpũalis ſapia vtat̃. Et pmo ꝓ-
ponit qd intendit. Scdo manifeſtat ꝓpoſitũ ibi. (Sa 5
pientiaȝ vero). Dicit ergo apud vos ſolũ xpm crucifixũ
ꝑdicaui. Sapiam aũt. i. ꝓfundã doctrinã loquimur inter
pfectos. Dñr aũt aliq pfecti dupl r. Uno mõ ſm intelle
ctum. Alio mõ ſm voluntatẽ: hec.n. inter potẽtias aie
ſunt ꝓprie hois: ⁊ iõ ſm eas opȝ hois pfectionẽ conſi
derari. Dñr aũt pfecti intellectu illi quoꝝ mẽs eleuata
eſt ſup oĩa carnalia ⁊ ſenſibilia: q ſpũalia ⁊ intelligibi- c
lia capere pñt: de qbus dr̃ Heb. 5. Perfectoꝝ eſt ſolid⁹
cibus eoꝝ q p cõſuetudinẽ exercitatos hñt ſenſus ad
diſcretionẽ mali ⁊ boni. Perfecti aũt ſm volũtatẽ ſũt
quoꝝ volũtas ſup oĩa tpalia eleuata ſoli deo inheret ⁊
eius pceptis. Unñ Mat. 5. ꝓpoſitis dilectõis mãdatis
ſubdit̃. Eſtote pfecti ſicut ⁊ pater veſter celeſtis pfect⁹
eſt: q: igit̃ doctrina fidei ad hoc ordinat̃ vt fides p di-
lectionem operetur: vt habetur: Gal. 5. Neceſſe eſt eũ
qui in doctrina fidei inſtruit̃ non ſolum ſm intellectũ
bñ diſponi ad capiendũ ⁊ credẽdũ: ſed ẽt ſm volũtatẽ
⁊ affectum bñ diſponi ad diligẽdum ⁊ operandum.
¶ Deinde

4 ¶ Deinde cū dicit.(Sapiam ỽo ꝛc̄.)Exponit qualis ſit ſapia de qua mētionē fecit. Et ṗmo ponit expoſitionē. Scḋo rōnē expōnis ꝯfirmat ibi.(Quā nemo ṗncipū ꝛc̄.) ¶ Circa ṗᵐ duo facit. Primo expōit q̄lis ſit iſta ſapia ꝑ cōꝑatione ad īfideles. Scḋo ꝑ cōꝑationē ad fideles ibi.(Sed loqmur dei ſapiam ꝛc̄.)Dicit ergo ṗmo dictū eſt ꝙ ſapiam loqmur inter ꝑfectos. Sapientiā ỽo dico nō huius ſcli.i.de rebus ſclaribus: vel q̄ eſt ꝑ rōnes hūanas: neqꝫ ēt ṗncipū huius ſcli ꝛ ſic ſepat eā a ſapia mūdana ꝛ q̄tum ad modū ꝛ māni inquirendi ꝛ q̄tum ad actores q ſunt ṗncipes huius ſeculi qḋ pōt intelligi de triplici gn̄e ṗncipū ſm̄ triplicē ſapiam hūanā. ¶ Primo pn̄t dici ṗncipes huius ſcli

2 reges ꝛ potētes ſclares ſm̄ illud ps. Principes cōuenerūt ī vnū aduerſus dn̄ꝫ ꝛ aduerſus xp̄ꝫ eius. A qbꝰ ṗncipibꝰ vēit ſapia hūanaꝝ legū ꝑ q̄s res huiꝰ mūdi ī vita humana diſpēſanṫ. Scḋo pn̄t dici ṗncipes demones. Jo.14. Venit ṗnceps huius mūdi ꝛ in me nō hꝫ q̄cq̄ꝫ ꝛc̄. Et ab his ṗncipibus vēit ſapia culture demonū.ſ.nigromātia ꝛ magice artes ꝛ hm̄oi. Tertio pn̄t itelligi ṗncipes huius ſcli phi q quaſi ṗncipes ſe exhibuerunt hoībus in docēdo de qbus dṙ Eſa.19. Stulti ṗncipes thaneos ſapientes ꝯſiliarii pharaonis. Et ab his ṗncipibus ꝓceſſit tota hūana phia. Hoꝝ aūt ṗncipum hoīes deſtruunṫ ꝑ mortē ꝛ ꝑ amiſſionē ptātis ꝛ auctoritatis: demones ỽo nō ꝑ mortē: ſed ꝑ amiſſio-

3 nē ptātis ꝛ auctoritatis ſm̄ illud Jo.12. Nunc ṗnceps huius mūdi eijcieṫ foras: de hoībus aūt dṙ bar.3. Vbi ſunt ṗncipes gētiū. Et poſtea ſubdit. Exterminati ſūt ꝛ ad inferos deſcēderunt: ſic̄ ipſi nō ſunt ſtabiles: ita ꝛ eoꝝ ſapia nō pōt eſſe firma: ꝛ iḋ non ei innitendū eſt. ¶ Deinde cū dicit.(Sed loqmur ꝛc̄.)Exponit qualis ſit ſapia ꝑ cōꝑationē ad fideles. Et ṗ deſcribit eam q̄tū ad māni vel auctoritatē cū dicitꝰ: ſed loqmur dei ſapiam.i.q̄ eſt deus ꝛ a deo: q̄uis.n.oīs ſapia a deo ſit vt dṙ Ec.i.tn̄ ſpāli quodāmō hec ſapia q̄ eſt de deo eſt ēt a deo ꝑ reuelationē ſm̄ illud ſap.9. Senſū aūt tuū qs ſciet niſi tu dederis ſapiaꝫ ꝛ miſeris ſpm̄ tuū de altiſſimis. Scḋo oñdit q̄litatē eius dicēs.(Jn miſterio q̄ abſcōdita ē): hec.n.ſapia abſcōdita ē ab hoībus inq̄tū

4 hoīm intellm̄ excedit ſꝫ illḋ Ecc.3. Plurima.ſ.ſenſū hoīs oñſa ſūt tibi. Vn̄ dṙ Job.28. Abſcōdita eſt ab oculis oīum viuētiū. Et q: modus docēdi ꝛ doctrie dꝫ eē ꝯueniēs: iḋ dṙ ꝙ loqṫ eā in miſterio.i.in aliquo occulto vel ỽbo vel ſigno: iſra.17. Spūs loqṫ myſteria. Tertio oñdit fructū huius ſapie dicēs.(Quā deus ṗdeſtinauit).i.ṗpauit in gl̄iaꝫ nr̄am.i.ṗdicatoꝝ fidei qbꝰ ex ṗdicatiōe tā alte ſapie gl̄ia magna debeṫ ꝛ apud deū ꝛ apud hoīes. puer.3. Gl̄iaꝫ ſapiētes poſſidebūt: de q̄ dicit. Jn gl̄iam vr̄am: exponendū eſt oīum fideliū quoꝝ gl̄ia hec eſt vt ī plena luce cognoſcāt ea q̄ nūc ī myſterio ṗdicanṫ: ſꝫ illḋ Jo.17. Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te ſolū deū veꝝ ꝛ quē miſiſti ihm̄ xp̄ꝫ. Lectio.II.

c Vam nemo ṗncipū huius ſcli cognouit. Si.n. cognouiſſent:

5 nūq̄ꝫ dn̄ꝫ glorie crucifixiſſent. Sicut ſcriptū eſt qḋ oculus nō

3ᵃ.q.46.ar.12. vidit: nec auris audiuit: nec ī coꝛ hoīs aſcēdit q̄ preparauit deus his q diligunt illum. Nobis aūt reuelauit deus per ſpūꝫ ſuum. Spūs.n.oīa ſcrutaṫ: etiam profunda dei. Quis.n.ſcit hoīum q̄ ſunt hominis niſi ſpiritus hominis qui in ipſo eſt. Jta ꝛ que dei

ſunt nemo cognouit niſi ſpūs dei. Nos aūt b nō ſpm̄ huiꝰ mūdi accepimus: ſed ſpm̄ q ex deo ē: vt ſciamus q̄ a deo dōata ſūt nobis. ¶ Poſita expōne de ſapia quā aplſ loqṫ īter ꝑfectos, hic rōnē aſſignat expōnis ṗdicte. Et ṗmo q̄tū ad hᷓ ꝙ eā deſcripſerat ꝑ cōꝑationē ad infideles. Scḋo q̄tum ad hᷓ ꝙ eā deſcripſerat ꝑ cōꝑationē ad fideles: ibi.(Nobis aūt reuelauit deus). ¶ Circa ṗᵐ duo facit. Primo ꝓponit qḋ intendit. Scḋo ꝓbat ꝓpoſitū ibi.(Si.n.cognouiſſent). Dicit ergo ṗ dictū eſt ꝙ ſapien 2 tia quā loqmur nō eſt ṗncipū huius ſcli: hec.n.ſapientia eſt quā nemo principū huius ſcli cognouit: qḋ verū eſt de qbuſcūqꝫ ṗncipibus intelligaṫ: ſclares.n. ṗn 3 cipes hanc ſapiam nō cognouerūt: q: excedit rōnē humani regiminis. Job.12. Qui immutat coꝛ ṗncipū ꝑpli terre ꝛ decipit eos vt fruſtra incedāt ꝑ īuiū. Phi etiā eā nō cognouerūt: q: excedit rōnē hūanā. Vn̄ dṙ bar.3. Exq̄ſitores prudētie ꝛ ſciētiā ſapie neſcierūt. Demones ēt eā nō cognoſcūt: q: excedit oēm creatā ſapiam: Vn̄ dṙ. Job.28. Volucres celi quoqꝫ latent. Perditio ꝛ mors dixerūt. Auribus nr̄is audiuimus famaꝫ eius. ¶ Deinde cū dicit.(Si.n. cognouiſſent ꝛc̄.) Probat qḋ dixerat. Et ṗ qdē ꝓbat ꝑ ſignū ꝙ nō cognouerūt ṗncipes dei ſapiam ſm̄ ꝙ eſt in ſe abſcōdita. Scḋo ꝓ 3 bat ꝑ auctoritatē ꝙ nō cognouerū eā ſm̄ ꝙ ṗparata ē in gl̄iam nr̄aꝫ ibi.(Sicut ſcriptū eſt). Dicit ergo prior: recte dico ꝙ ṗncipes huiꝰ ſcli dei ſapiam nō cognouerūt: ſi.n.cognouiſſent dei ſapiam: cognouiſſent: vtiqꝫ xp̄m eſſe deū q in hac ſapia ꝯtineṫ quo cognito nunq̄ꝫ crucifixiſſent deū gl̄ie.i.ipm̄ xp̄m dn̄m dantē gloriam ſuis ſm̄ illud ps. Dn̄s virtutū ipſe eſt rex gl̄ie. Et Heb.12. Qui multos filios in gl̄iaꝫ adduxerat. Cū.n.creature rōnali ſit nālr appetibilis gl̄ia nō pōt in voluntateꝫ hūanā cadere ꝙ actorē gl̄ie interimat. Q: aūt ṗncipes crucifixerint ieſum xp̄m certū eſt ſi itelligaṫ de ṗncipibus q ptātē hn̄t inter hoīes. Dṙ.n.in ps. Aſtiterūt reges terre ꝛ ṗncipes ꝯuenerunt in vnū aduerſus dn̄m 4 ꝛ aduerſus xp̄m eius: qḋ Ac.4. Exponiṫ de herode ꝛ pilato ꝛ ṗncipibus iudeoꝝ q ꝯſenſerūt in mortē xp̄i. Sed ēt demōes opāti ſunt in mortē xp̄i ꝑſuadēdo ſꝫ illud Jo.13. Cū dyabolus iā miſiſſet vt eū traderet ꝛc̄. Sed ꝛ phariſei ꝛ ſcribe in lege periti q ſtudiūꝫ ſapie dabant opāti ſunt ad mortē xp̄i inſtigādo ꝛ approbādo. Sed circa hᷓ duplex oriṫ dubitatio quaꝝ ṗꝰ eſt de hᷓ ꝙ dicit deū gl̄ie crucifixū. Nō.n.diuinitas xp̄i aliqd po- Christꝰ eſt tuit ſm̄ quā dṙ xp̄s dn̄s gl̄ie. Sed dōm ꝙ xp̄s eſt vna vna ꝑ- ꝑſona ꝛ ypoſtaſis in vtraqꝫ nā cōſiſtēs: diuina.ſ.ꝛ hu- ſona: mana. Vn̄ pōt vtriuſqꝫ nāe noīe deſignari: ꝛ quocūqꝫ ꝛ ypo- noīe ſignificet: pōt predicari de eo id qḋ eſt vtriuſqꝫ ſtaſis nāe.i.nec ſupponiṫ niſi vna ypoſtaſis. Et ꝑ hūc mōuꝫ ī vtra- poſſumus dicere ꝙ hō creauit ſtellas ꝛ ꝙ dn̄s gl̄ie eſt qꝫ nā crucifixus: ꝛ tn̄ nō creauit ſtellas ſm̄ ꝙ hō: ſed ſm̄ ꝙ conſi- deus: nec eſt crucifixus ſm̄ ꝙ eſt deus: ſed inq̄tū hō. ſtens Vn̄ ex hᷓ ỽbo ſtruiṫ error Neſtorij q dixerat vnā nām eſſe in xp̄o dei ꝛ hoīs: q: ſm̄ hᷓ nullo mō poſſet verificari ꝙ dn̄s gl̄ie ſit crucifixus. Scḋa dubitatio eſt de hᷓ ꝙ 5 vr̄ ſupponere ꝙ ṗncipes iudeoꝝ vel demones nō cognouerint xp̄m eſſe deū. Et qdē q̄tū ad ṗncipes iudeoꝝ vr̄ hᷓ aſtrui ꝑ hᷓ ꝙ dicit Pet. Act.3: Scio qr per ignorātiā hᷓ feceritis ſicut ꝛ ṗncipes vr̄i: vr̄ aūt eē ꝯtrariū qḋ dṙ Mat.21. Agricole vidētes filiū dixerūt intra ſe: hic eſt heres venite occidamus eū: qḋ exponēs chriſoſtomus dicit. Manifeſte dn̄s ꝓbat his vbis iudeorū ṗncipes nō ꝑ ignorātiā: ſed ꝑ inuidiā dei filiū crucifixiſſe. Soluiṫ in gloſ ꝙ ſciebāt ṗncipes iudeoꝝ: eū eē

c qui pmiſſus erat in lege:non tñ myſteriū eius q̄ fili
us dei erat:neq̄ ſciebāt ſacrm̄ incarnationis ⁊ redem
ptiōis. ¶ Sed ↄ̄ hoc eſſe vr̄ qd̄ criſo.dicit. Q: cogno
uerūt eū eſſe filiū dei. Dōm eſt ergo q̄ pncipes iudeo
rū p certo ſciebāt eū eſſe xp̄m pmiſſum in lege:qd̄ po
pulus ignorabat:ip̄m aūt eſſe verū filiū dei nō p certo
ſciebāt:ſed aliqualr̄ ↄiecturabāt:ſed hec ↄiecturalis co
gnitio obſcurabaſ in eis ⁊ ex inuidia ⁊ ex cupiditate p
prie glie:quā p excellentiā xp̄i minui videbāt. ¶ Siſr
ēt vr̄ eſſe de demonib⁹ dubitatio Dr̄.n. Mar.i.⁊ Luc.
4. Q: demoniū clamauit dicēs. Scio q̄ ſis ſcūs dei.
Et ne hoc p̄ſumptioni demonū aſcribaſ:q ſe iactabāt
ſcire q̄ neſciebāt:eor̄ noticia:quā hēbant de xp̄o p ip
2 ſos euāgeliſtas aſſerit. Jn mat.qdem ſic ſcribiſ. Nō ſi
nebat ea loq.ſ.demonia:qm̄ ſciebāt eū xp̄m eſſe Et lu
cas dicit. Jncrepās nō ſinebat ea loq:qꝛ ſciebāt eū eē
xp̄z. Et ad hoc rn̄deſ in lib.de qōnibus noui ⁊ veteris
teſti:q̄ demōia ſciebāt ip̄m eſſe q p legē fuit repromiſ
ſus:qꝛ oia ſigna videbāt in eo q̄ dixerūt pp̄he:myſte
riū āt diuinitatis eius ignorabāt. ¶ Sed ↄ̄ hoc vr̄ eē
qd̄ athanaſius dicit:q̄ demonia dicebāt xp̄m eſſe ſcm̄
dei q̄ſi ſingulr̄ ſcm̄:ipſe.n.nālr̄ eſt ſcūs cui⁹ pticipatiōe
oēs alij ſci vocanſ. ¶ Dōm eſt āt q̄ ſicut criſoſ.dic̄ nō
hēbant aduentus dei firmā ⁊ certā noticiā: ſz q̄ſdā ↄie
cturas. Un̄ aug.dic̄ l.9.de ciuitate dei:q̄ inotuit ōmo
3 tibus nō p id q̄ ē vita eterna:ſz p q̄dā tp̄alia ſua ūtute
¶ Deinde cū dicit.(Sz ſicut ſcriptum eſt). (effecta.
Probaſ p auctoritatē q̄ pncipes hui⁹ ſeculi dei ſapiaz
nō cognouerūt q̄ſtū ad h̄ q̄ p̄deſtinata eſt in gliam fi
deliū dicēs.(Sz ſic̄ ſcriptū ē). Eſa.64. Ubi lr̄a nr̄a hz.
Oculus nō vidit deus abſq̄ te q̄ p̄paſti his q diligūt
te. Oñdiſ aūt illa gloria viſionis apte ab hoīb⁹ igno
rari duplr̄. Prīo qdē q̄ nō ſubiacet hūanis ſenſibus a
qbus omnis hūana cognitio initiū ſumit. Et ponit du
os ſenſus. Prīo viſiōis q̄ deſeruit inuētioni cū dic̄ q̄
oculus nō vidit. Job.28. Semitā eius ignorauit auis:
nec intuitus eſt eā oculus vulturis:⁊ h̄ iō qꝛ non eſt
4 aliquid coloratum ⁊ viſibile. ¶ Scd̄o ponit ſenſuz au
ditus q deſeruit diſcipline dicens:nec auris audiuit.ſ.
ipſam gloriam:qꝛ non eſt ſonus aut vox ſenſibilis. Jo.
5. Neq̄ ſpēm eius vidiſtis neq̄ vocem eius audiſtis.
¶ Deinde excludit noticiā eius intellectualē cū dic̄.
(Neq̄ in cor hoīs aſcēdit). Qd̄ qdē pōt intelligi:vno
mōvt aſcendere in cor hoīs dicaſ qcqd quocunq̄ mō
cogitaſ ab hoīe:ſm illud Jer.51. Hieſm aſcēdat ſup cor
vr̄z:⁊ ſic op3 q̄ cor hoīs accipiaſ p corde hoīs carna
lis:ſm illud qd̄ dr̄ infra.3. Cū ſint inter vos zelus ⁊ cō
tentio nō ne carnales eſtis:⁊ ſm hoīem ābulatis? Eſt
ergo ſenſus q̄ illa glia nō ſolū ſenſu nō pcipiſ: ſz nec
corde hoīs carnalis ſm illud. Jo.14. Quē mūdus nō
pōt accipe:qꝛ nō videt eū nec ſcit eū. Alio⁹ pōt exponi
ſm qd̄ pprie dr̄ in cor hoīs aſcēdere id qd̄ ab inferiori
puenit ad hoīs intellu:puta a ſenſibilibus de qbus p̄
us fecerat mentionē. Res.n.ſunt in intellectu ſm mo
dū eius:res igiſ iferiores ſunt in intellectu altiori mō
q̄z in ſeipſis. Et iō qñ ab intellectu capiunſ quodāmō
in cor aſcēdūt. Un̄ dr̄ Eſa.65. Nō erūt i memoria priora
nec aſcēdūt ſup cor. Jlla vō q̄ ſunt in intellu ſupiora:
altiori mō ſunt in ſeipſis q̄z in itellu. Et iō qñ ab intel
lectu capiunſ:quodāmō deſcēdūt. Jac.1. Oē donū pfe
ctū deſurſum eſt deſcēdēs a p̄re luminū: qꝛ igiſ illius
glie noticia nō accipiſ a ſenſibilibus; ſed ex reuelatio
ne diuina:iō ſignāter dicit. Nec in cor hoīs aſcēdit: ſz
deſcēdit:id.ſ. qd̄ p̄parauit deus.i. p̄deſtinauit diligētib⁹
ſe.qꝛ eēntiale p̄miū eterne glie charitati debeſ ſm illō
Jo.14. Si qs diligit me diligeſ a patre meo:⁊ ego dili

gā eū ⁊ manifeſtabo ei meip̄m: in quo pfectio eterne d
glie ↄſiſtit. Et Job.36. Annūciat de ea.i.de luce glorie
Amico ſuo q̄ poſſeſſio eius ſit. Cetere āt ūtutes acci
piūt efficaciā merēdi vitā eternā inq̄tū iformāſ caritate.
¶ Deinde cū dicit.(Nobis aūt ⁊c̄.) Probat p̄dictez
expōnē de ſapia diuina p cōparationez ad fideles. Et
p̄mo ppōit qd̄ itēdit. Scd̄o pbat ppoſitū ibi.)Spūs
.n.)Dicit ḡ p̄:dictū ē q̄ ſapiaz dei nēo pncipū hui⁹ ſclī
cognit:nobis āt ds reuelauit p ſpm̄ ſuū:quē.ſ.nob mi
ſit ſz illud Jo.14. Paraclitus āt ſpūs ſctūs quē mittet
p̄r in noīe meo ille docebit vos oia. Job.32. Jnſpiratio
2 oīpotētis dat itelligētiā. Q:.n. ſpūſſcūs ē ſpūs ūitatis
vtpote a filio pcedēs q eſt ūitas p̄ris:his qb⁹ mittiſ in
ſpiratūitatē ſic ⁊ fili⁹ a p̄re miſſus notificat p̄rez ſz illō
Mat.11. Nēo nouit p̄rez niſi fili⁹:⁊ cui voluerit fili⁹ re
¶ Deinde cū dic̄.(Spūs.n.) pbat qd̄ dixe (uelare.
rat.ſ.q̄ p ſpm̄ ſcm̄ ſit ſapia fidelib⁹ reuelata. Et p̄oſtē
dit q̄ ſpūſſcūs ad h̄ ſit efficax. Scd̄o pbat q̄ h̄i diſci
pulis xp̄i fecerat ibi.(Nos āt). ¶ Circa p̄m̄ duo facit.
Prio ppōit qd̄ intēdit. Scd̄o manifeſtat ppoſitū ibi.
(Quis.n.ſcit boīum ⁊c̄.)Dicit ḡ p̄:dictū eſt q̄ p ſpm̄
ſcm̄ reuelauit nob ds ſuā ſapiaz: ⁊ h̄ fieri potuit:ſpūs
.n. ſcūs oia ſcrutaſ:qd̄ nō ē ſic itelligendū q̄ſi ingren 3
do quid ſit:ſz qꝛ pfecte:⁊ ēt itima q̄uiſz rer̄ nouit:ſicut
hō qd̄ aliqñ diligēter ſcrutaſ. Un̄ dr̄ Sap.7. Q: ſpūs
intelligētie ſcūs eſt oia pſpiciēs ⁊ q capiat oēs ſpūs i
telligibiles mūdos ſubtiles ⁊ nō ſolū res creatas:ſed
ēt pſunda dei pfectē cognoſcit. Dr̄r āt pſunda ea q̄ in
ipſo latēt:⁊ nō ea q̄ de ipſo p creaturas cognoſcunſ:q̄
q̄ſi ſupficietenꝰ vñr eē:ſz illud Sap.13. A magnitudie
ſpēi ⁊ creatur̄ cognoſcibilr̄ poterat creator eor̄ videri.
¶ Deinde cū dicit.(Quis.n.ſcit boīum). Probat qd̄
dixerat de ſpū dei p ſilitudinem humani ſpūs dicens.
(Quis.n.ſcit hoīuz ea q̄ ſunt hoīs).i.ea q̄ latent i cor
de(niſi ſpūs hoīs q in eo eſt).i. intellectus. Et iō q̄ ſte
rius latent videri non pñt. Signanter āt dicit.(Quis
hoīum)ne ab hoīr̄ cognitiōe ēt ds videaſ excludi: dr̄
4 .n.Jer.17. Prauū ē cor hoīs:⁊ qs cognoſcet illud? Ego
deus pbās corda ⁊ ſcrutās renes:qꝛ.ſ.ſecretor̄ cordis
ſolus deus eſt cognitor. Māifeſta aūt ē rō quare hō
ea q̄ in corde alterius latēt ſcire nō pōt:qꝛ cognitio ho
minis a ſenſu accipiſ:⁊ iō ea q̄ ſunt in corde alteri⁹ hō
cognoſcere nō pōt; niſi q̄tenus p ſigna ſenſibilia ma
nifeſtenſ:ſm illud.1. Reg.16. Hō videt q̄ foris parent:
deus aūt intueſ cor. Sed nec angelus bonus nec ma
lus ea q̄ in corde hoīs latent ſcire pōt niſi inq̄tū p ali
quos effectus manifeſtenſ:cuius rō accipi pōt ex ipſo
verbo apli:q dicit ea rōne ſpm̄ hoīs cognoſcere q̄ i cor
de hoīs latent:qꝛ in ipſo hoīe eſt:angelus aūt neq̄ bo
nus neq̄ malus illabiſ menti humane vt in ipſo cor
de hoīs ſit ⁊ intrinſecus operet:ſed hoc ſolius dei p
priū eſt. Un̄ ſolus deus eſt cōſcius ſecretor̄ cordis
hoīs ſm illud Job.16. Ecce in celo teſtis meus ⁊ i ex
celſis ↄſcius meus. Scd̄o ſilitudinē adaptat ad ſpūm 5
dei dicens.(Jta ⁊ q̄ dei ſunt).i.q̄ in ipſo deo latent:ne
mo cognoſcit niſi ſpūs dei ſm illud Job.36. Ecce de
us magnus vincens ſciam nr̄am. Sed ſicut ea q̄ ſunt
in corde vnius hoīs alteri manifeſtanſ p ſenſibilia ſi
gna:ita ea q̄ ſunt dei pñt eſſe nota hoī p ſenſibiles effe
ctus:ſm illud ſap.13. A magnitudine ſpēi ⁊ creature
⁊c̄. Sed ſpūs ſcūs qui eſt in ipſo deo:vtpote p̄ri ⁊ filio
ↄſubſtantialis ſecreta diuinitatis per ſeipſum videt:ſz
illud ſap.7. Eſt.n.in illa.ſ.dei ſapientia ſpūs intelligē
tie ſanctus oēm habens virtutem oia proſpiciens.
¶ Deide cuz dicit.(Nos āt ⁊c̄.) Oñdit quo cognitio
ſpūs ſci pticipaſ dicēs:lz nllus hoīuz p ſe poſſit ſcire q̄
ſunt dei,

angelus nec dēmon poſſunt cognoſcere cogitationes hoīuz

ſūt dei. Nos aūt ſpū ſcō.ſ.repleti non accipimus ſpūm
huius mundi:ſed ſpm̄ qui a deo eſt. Nomine aūt ſpūs
vis quedā vitalis ⁊ cognitiua ⁊ motiua itelligiť. Spi
ritus ğ hui⁹ mūdi pōt dici ſapiētia hui⁹ mūdi ⁊ amor
mūdi q̄ impellitur hō ad agedū ea q̄ mūdi ſunt, hūc
aūt ſpm̄ ſancti apoſtoli nō receperūt mundū abijcien
tes ⁊ cōtēnentes:ſe receperūt ſpm̄ ſanctum quo corda
eoꝝ illuminata ſunt ⁊ inflāmata ad amorem dei.ſm
illud Joā.14°. Paraclitus autē ſpūſſanctus quē mit
tet pr̄ in nomine meo ⁊c̄. Et Nu.14°. Seruū meum
caleph q plenus eſt alio ſpū ⁊ ſecutus eſt me:introdu
2 cā in terrā hāc. Spūs autē huius mūdi errare fač ſꝫ
illō Eſa.19. Dirūpeť ſpūs egypti i viſceribus eius ⁊ cō
ſiliū eius ꝑcipitabo. Ex diuo āt ſpū huius cōſecuti ſu/
mus vt ſciam⁹:q̄ a dō data ſūt nob̄ vt ſciamus de reb⁹
diuinis q̄tū vnicuiqꝫ deus donauit:q̄ ſic̄ dicit Ephe.
4. Unicuiqꝫ data eſt gr̄a ſꝫ menſurā donationis chri
ſti. Uel pōt itelligi ſpm̄ dei donatum ſanctis vt dona
ſpūalia cognoſcāt:q̄ nō habētes eūdē ſpm̄ ignorāt:
ſm illud Apocal.2°. Uincenti dabo māna abſconditū
3 qd nemo ſcit niſi qui accipit. Ex h̄ autē accipi pōt q̄
ſicut nemo nouit patrē niſi filius ⁊ cui voluerit filius
reuelare. vt dicit. Mat.11. Jta nemo nouit q̄ ſūt dei pa
tris ⁊ filij niſi ſpūſſanctus ⁊ q ipm̄ acceperunt. ⁊ hoc
ideo:q̄ ſicut filius cōſubſtātialis eſt patri ita ſpūſſan/
ctus patri ⁊ filio. Lectio. III.

Que ⁊ loquimur non in doctis
humane ſapiētie v̄bis:ſꝫ in do
ctrina ſpūs. ſpūalib⁹ ſpūalia cō
2°.d. parātes. Animalis autē hō nō
19°. percipit ea q̄ ſunt ſpiritus dei. Stulticia.n.
4 eſt illi:⁊ nō pōt intelligere:q̄ ſpiritualiter
examinatur. Spiritualis autē iudicat oia:⁊
ipſe a nemine iudicať: ſicut ſcriptū ē. Quis
enim cognouit ſenſum domini. aut quis in
ſtruxit eum. Nos aūt ſenſum xp̄i habem⁹.

¶ Dixerat ſupra apoſtolus. ſapiā loqmur iter perfe/
ctos. Poſtq̄ ğ māifeſtauit q̄lis ſit hec ſapiā: q̄ mūda
nis hoīb⁹ icognita: cognita aūt ſcis. h̄ māifeſtat q̄ rōe
hāc ſapiam ſancti iter pfectos loquiť. Et ꝑmo ꝓpōit
quod itēdit. Secūdo aſſignat rōnem ibi.(Aīalis aūt
hō ⁊c̄.) Circa ꝑmū ꝑ proponit reuelatoꝝ manifeſta
tionē dicēs. Dictū eſt q̄ ſpūm dei accepimus vt ſcia/
mus q̄ a deo donata ſūt nobis.q.d.nobis p ſpūm reue
lata ſūt loqmur. Sūt.n.eis reuelata ad vtilitatē. Un/
5 de.⁊ Act.2.dicit. Repleti ſūt oēs ſpū ſancto ⁊ ceperūt
loq. ¶ Secūdo tāgit modū enarrādi excludēs modū
icōuenietē dicēs(Nō i doctis hūamane v̄bis ſapie.)
.i.nō nitimur ad pbādū noſtrā doctrinā per verba cō/
poſita ex hūana ſapiētia:ſiue q̄tū ad ornatum v̄bo/
rū ſiue q̄tū ad ſubtilitatē rōnū. Eſa. 33. Populū alti
ſermonis nō videbis. Aſtruit eni modū cōuenietē.cū
dicit.(Sed in doctrina ſpūs).i. put ſpūſſanctus nos
loqnētes iterius docet ⁊ auditoꝝ corda ad capiēdum
illuſtrat. Joā.16. Cū venerit ille ſpūs veritatis docebit
vos oēꝫ v̄itatē. ¶ Tertio dterminat adiutores dicēs.
(Spūalibus ſpūalia cōparātes.).q.d.recta cōparatio
ne ſpūalia documēta tradimus ſpūalibus viris qbus
ſūt cōuenientia. ſcōe Thimo.2. Hec cōmēda fidelibus
viris q ydonei erūt ⁊ alios docere. Eoſdē aūt h̄ noīat
ſpūales q̄s ſupra pfectos:q̄ p ſpūm ſcm̄ hoīes pficiuť
in virtute:ſm illud ꝑo. Spū oris eius ois v̄tus eoꝝ.
¶ Deide cū dič.(Aīalis ⁊c̄.) Aſſignat rōnē dictoꝝ,

⁊ ꝑmo oñdit q̄re ſpūalia nōn ſunt tradenda aīalibus b
hoībus. Secundo q̄re ſunt tradenda ſpūalibus. ibi.
(Spūalis ⁊c̄.) Circa ꝑmū duo fač. Pzimo pōit rōnē.
Secūdo māifeſtat eā ibi.(Stultitia.n. ⁊c̄.) Ratio er
go talis eſt. Nulli ſunt tradenda documēta q̄ capere
nō pōt:ſed hoīes aīales ñ pñt capere ſpūalia documē
ta:ergo nō ſunt eis tradenda. h̄ eſt ergo q̄ dič.(Ani/
malis hō ⁊c̄.) Et iō recta rōne non pñt tradi eis. Ubi
ꝑ cōſiderādū eſt quis hō dicatur aīalis. Eſt ergo con
ſiderādū q̄ aīa eſt forma corporis. Uñ proprie aīe itel
ligunť ille vires q̄ ſunt actus corporaliū organoꝝ.ſ. 2
vires ſenſitiue. Dicunť ğ hoīes aīales qui hmōi vires
ſequunť:iter quas eſt vis apprehēſiua ⁊ appetitiua.⁊
iō pōt dici hō dupl̄r aīalis. Uno mō q̄tū ad vim ap/ Aīal
prehenſiuā ⁊ hic dicitur aīalis ſenſu q ſicut dicitur in hō du
Glo. de deo iuxta corporū fantaſiā vel legis litterā plr dr
vel rōnē philoſophicā iudicat.q̄ ſꝫ vires ſenſitiuas
accipiunť. Alio mō dicitur quis. aīalis q̄tū ad viꝫ ap
petitiuā:q.ſ.afficitur ſolū ad ea q̄ ſunt ſm appetitum
ſenſitiuum. ⁊ talis diciť aīalis vita q ſicut diciť in Glo.
ſequiť diſſolutā laſciuiā anime ſue quā inter natura
lis ordinis metas ſpūs rector nō cōtinet. Unde diciť
in canonica Jude. Hi ſunt q ſegregāt ſemetipſos aīales
ſpūm nō habentes. ¶ Secundo aūt vidēdū q̄re tales
nō poſſint percipere ea q̄ ſunt ſpūs dei:qd quidem ma 3
nifeſtū eſt:⁊ q̄tū ad aīalem ſenſum ⁊ q̄tū ad aīalē vi
tam. Ea enim de q̄bus ſpūſſanctus illuſtrat mētē ſūt
ſupra ſenſū ⁊ rōnē hūanā:ſm illud Eccle.3. Plura
ſupra ſenſum hoīs oſtenſa ſūt tibi. ⁊ iō ab eo capi non
pñt q ſoli cognitioni ſenſitiue inititur. Spūs etiā ſan
ctus accēdit affectū ad diligēdū ſpūalia bōa:ſenſibili
bus bonis contemptis. ⁊ iō ille q eſt aīalis vite nō pōt
capere hmōi ſpūalia bona: q̄ pħs dicit in.4.ethicoꝝ.
q̄ q̄lis vnuſqſqꝫ ē talis finis vr̄ ei. ꝓuer.18. Nō recipit
ſtult⁹ v̄ba prudentie:niſi ei dixeris q̄ verſanť in corde
eius. Ecc.22. Cū dormiēte loqť q narrat ſapiēꝫ ſtulto.
¶ Deide cū dič.(Stultitia eniꝫ ⁊c̄.) Māifeſtat qd di 4
xerat p ſignum. cū.n. aliquis aliqua ſapiēter dicta re/
probat q̄ſi ſtulta:ſignū eſt q̄ ea nō capiat. Quia igiť
aīalis hō ea que ſūt ſpūs dei reputat ſtulta:ex hoc ma
nifeſtatur q̄ ea nō capit. Et h̄ eſt q̄ dicit. Stulticia.n.
eſt illi.ſ.aīali. Judicat.n.eſſe ſtulta q̄ ſm ſpūm dei agū
tur. Ecc.10. Jn via ſtultus ambulās cū ipſe ſit iſipiens
oēs ſtultos eſtimat. Q̄ aūt hoī aīali que ſm ſpūm ſūt
videť ſtulta:nō ꝓcedit ex rectitudine ſenſus:ſic ſapien
tes aliq̄ iudicāt eſſe ſtulta que ſtultis videtur ſapiā. ꝓ
pter defectum itellectus:q̄ hō ſenſui deditus nō pōt
itelligere ea q̄ ſupra ſenſū ſunt ⁊ hō carnalib⁹ affect⁹
nō itelligit eſſe bonū niſi qd eſt delectabile ſm carnē.
Et h̄ eſt qd ſeqť. Et nō pōt itelligere. ꝑo. Neſcierūt ne
q̄ itellexerūt in tenebris ābulāt. Quare aūt nō poſſit
itelligere oſtēdit ſubdēs.(Q̄ ſpūaliter examinať.).i. 5
ſpūalis examiatio ſit ſpūalr̄. nūq̄.n. iferior pt examia
re ⁊ iudicare ea q̄ ſūt ſupioris:ſic ſenſus nō pōt exami
nare ea q̄ ſūt itellectus. ⁊ ſilr̄ neqꝫ ſenſus neqꝫ rō hu/
mana pōt iudicare ea q̄ ſūt ſpūs dei. ⁊ ita relinqtur q̄
hmōi ſolo ſpū ſcō examināť. ſm illō pſalmiſte. Eloqa
dñi igne examinata. ꝓbata.ſ.a ſpū ſcō. Q̄ ğ aīalis hō
caret ſpū ſancto non poteſt ſpiritualia examinare. ⁊ p
cōſequēs nec ea intelligere.
¶ Deide cū dič.(Spūalis aūt iudicat oīa ⁊c̄.) Aſſi/
gnat rōnem q̄re ſpūalibus ſpiritualia tradantur. ⁊ pri
mo ponit rationē. Scđo manifeſtat eā ibi.(Quis.n.
nouit.) Aſſignat autē talē rōnē. Jlli tradēda ſunt ſpi
ritualia qui pōt iudicare:ſm illud. Job.12°. Auris ver
ba dijudicat:ſed ſpūalis eſt hmōi:ergo ei ſpūalia ſunt

c tradēda.ꝛ h̄ eſt qđ dicit. Spūalis enim diiudicat oīa
ꝛ ipſe a nemine iudicat̄. ¶ Ubi p̄mo vidēdum ē quis
homo dicatur ſpūalis. Eſt autē notandum ꝙ ſpiritus
nominare ꝯſueuimus ſubſtātias incorporeas: q2 igit̄
aliqua pars anime eſt: que nō eſt alicuius organi cor-
porei actus. ſ. pars itellectiua cōprehēdēs itellectuꝫ
ꝛ volūtatē: huiuſmodi pars anime ſpūs hominis dicit̄
que tamē a ſpū dei ꝛ illuminat̄ ſm intellectū: ꝛ iflāma
tur ſm affectum ꝛ voluntatē. Dupliciter ergo dicitur
homo ſpūalis. Uno modo ex parte intellectus ſpiritu
dei illuſtrāte. Et ſm hoc in Gloſ. dicitur ꝙ homo ſpiri
tualis eſt qui ſpiritui dei ſubiectus certiſſime ac fideli
ter ſpiritualia cognoſcit. Alio mō ex parte voluntatis
ſpū dei iflāmāte. ꝛ h̄ mō dicitur in Gloſa ꝙ ſpiritualis vi
2 ta eſt q̄ ſpirituꝫ dei habens rectorem animam regit. i.
animales vires. Gal. vltimo. Uos q ſpirituales eſtis in
ſtruite huiuſmodi ꝛc̄. ¶ Secūdo cōſiderādū eſt: q̄re
ſpiritualis diiudicat omnia ꝛ ipſe a nemine iudicatur.
Ubi notādū eſt ꝙ in oībus ille qui recte ſe hꝫ rectum
iudicium hꝫ circa ſingula. Ille autē q in ſe rectitudinis
defectū patitur: deficit ēt in iudicādo. vigilās. n. recte
iudicat ꝛ ſe vigilare ꝛ aliū dormire: ſed dormiens nō
hꝫ rectū iudiciū de ſe nec de vigilante. Unde non ſunt
res tales q̄les videtur dormiēti: ſed quales videtur vi
gilāti. Et eadē ratio ē de ſano ꝛ īfirmo circa iudicium
ſaporū: ꝛ de debili ꝛ forti circa iudiciuꝫ ponderū: ꝛ v̄
tuoſo ꝛ vicioſo circa agibilia. Unū ꝛ philoſophus dicit
3 in q̄nto ethicoꝝ. Q2 virtuoſus eſt regula ꝛ menſura
omniuꝫ hūanorū. quia. ſ. in rebus hūanis talia ſūt ſin
gularia qualia virtuoſus iudicat ea eſſe. ꝛ ſꝫ hūc mo-
dū apoſtolus hic dicit ꝙ ſpūalis iudicat omnia. q2. ſ.
homo habens intellectum illuſtratum ꝛ affectum or
dinatum per ſpiritum ſanctum de ſingulis que perti-
nēt ad ſalutē rectum iudicium habet. Ille aūt qui nō
eſt ſpiritualis habet etiam itellectum obſcuratum ꝛ af
fectum inordinatum circa ſpiritualia bona ꝛ ideo ab
hoīe nō ſpirituali ſpiritualis homo iudicari non pōt
ſicut nec vigilās a dormiēte. Quātū ergo ad primum
hoꝝ dicit̄ Sap. 3. Q: iudicabūt iuſti natiōes. ¶ Quā
4 tum ad 2m dicitur. infra. 4. Mihi pro minimo eſt vt a
vobis iudicer aut ab humano die.
¶ Deīde cū dic̄. (Quis. n. nouit ꝛc̄.) Manifeſtat rō-
nē iductā: ꝛ p̄ īducit auctoritatē. Secūdo adaptat ad
ꝓpoſitū ibi. (Nos aūt ꝛc̄.) Eſt autē ꝯſiderādū ꝙ ad h̄
ꝙ aliquis poſſit de aliq̄ hoīe iudicare duo requiruntur.
Pri̊o vt iudicās cognoſcat ea q̄ ſunt iudicāda: q2 vt dr̄
p̄ ethicoꝝ. Unuſquiſq3 bn̄ iudicat q̄ cognoſcit ꝛ bonum
ē optimus iudex. Ex quo patet ꝙ ſenſum. i. ſapiāꝫ dei
oīa iudicāteꝫ nullus poſſit diiudicare. iō dicit. quis. n.
nouit ſenſum dn̄i. q̄ſi dicat nullus. q2 ſapīa dei excedit
oēꝫ cupiditatem hominis. Ecc. p̄. Sapiam dei prece-
dētē oīa quis iueſtigauit. Sap. 14. Senſum autē tuuꝫ
5 quis ſcire poterit: niſi tu dederis ſapiam. Scd̄o req̄rit̄
ꝙ iudicās ſit ſuperior iudicato. Un̄ dominus hꝫ iudi-
ciū de ſeruo. magiſter de diſcipulo. Ex quo ēt patet ꝙ
nullus poteſt ſenſum dei iudicare propter qđ ſeq̄tur.
Aut q̄s inſtruxit eū? Quaſi dicat nullus. Non enim
hꝫ ſciam ab aliquo acceptā: ſed potius fontem oīs ſcie.
Iob. 26. Cui dediſti cōſiliū? forſitan ei q nō hꝫ ſapiam.
Uident̄ aūt v̄ba hec aſſumpta ex eo quod dicitur Eſa.
4. Quis adiuuit ſpm̄ dn̄i aut q̄s ꝯſiliarius eius fuit: ꝛ
oſ̄dit illi cum quo iniit cōſilium ꝛ inſtruit eum.
¶ Deīde adaptat qđ dixerat ad ꝓpoſitū dicēs. (Nos
aūt) ſcilicet ſpūales viri. (Senſum chriſti habemus:)
ideſt recipimus in nobis ſapiētiā chriſti ad iudicādū:
Eccl. 17. Creauit illis ſciētiā ſpiritus ſenſu adimple-

uit corda illorum. Luc. vltimo. Dicitur ꝙ aperuit illis d
ſenſuꝫ vt intelligerēt ſcripturas: ꝛ ita quia ſenſus chri
ſti diiudicari non poteſt. cōueniēs eſt ꝙ ſpiritualis q
ſenſum chriſti habet a nemine iudicetur. CAP. III.

Et ego fratres nō potui vobis
loq̄ q̄ſi ſpūalis: ſed q̄ſi carnali
bus. Tanq̄ꝫ paruulis in chriſto
lac vobis potum dedi nō eſcaꝫ.
Nondum enim poteratis: ſed nec nūc q̄dē
poteſtis. Adhuc enim carnales eſtis. Cū 1
enim ſit inter vos zelus ꝛ contentio. nōne
carnales eſtis ꝛ ſꝫ hoīem ambulatis. Cuꝫ 2
enim quis dicat. Ego quidem ſum pauli.
Alius autē ego apollo. nonne hoīes eſtis. pma
Quid igitur ē apollo. Quid vero paulus. 2ª. q.
Miniſteri eī⁹ cui credidiſtis. Et vnicuiq3 28. ar
ſicut dominus dedit. Ego plātaui: apllo ri ti. 4.
gauit. Sed deus nunc incrementuꝫ dedit.
Itaq3 neq3 qui plantat ē aliquid neq3 qui
rigat: ſed q incrementum dat deus. Qui āt
plantat ꝛ qui rigat vnum ſunt.
¶ Supra apoſtolus oſtenderat errorem corinthiorū 3
qui propter miniſtros chriſti a quibus baptizati fu-
erant adiuuicem diſceptabant. hic incipit eorūꝫ iu
dicium quod habebant de miniſtris improbare ex q̄
iudicio contentiones in eis procedebant. Et circa h̄
duo facit. Primo improbat eorum iudicium quātum
ad h̄ ꝙ q̄buſdā miniſtroꝝ de quibus gloriabāt̄ plus at-
tribuebant q̄ꝫ deberent. Secūdo quātū ad h̄ ꝙ alios
chriſti miniſtros cōtēnebant. quarto capitulo. ibi. (Sic
nos exiſtimet hō.) Circa p̄m duo facit. Primo oſtēdit
detrimētum quod patiebant̄ propter contentiones ex
peruerſo iudicio prouenientes. Secūdo improbat eoꝝ
peruerſum iudicium. ibi. (Quid igit̄ eſt apllo.) Circa
p̄mum duo facit. Primo pōit detrimentū quod hacte
nus paſſi erant propter eorum defectum. Secundo 4
oſtendit ꝙ adhuc idem patiuntur ibi. (Sed nec nunc
quidē.) Circa p̄mū tria facit. Primo ponit detrimētū
quod hactenus paſſi erāt propter eorum defectum. di
xerat. n. ſupra ꝙ apoſtoli q̄dēꝫ ſpūalia documenta ſpi
ritualibus tradebant q̄ animales homines percipere
nō poterāt quod eis adaptat dicens. (Et ego fratres
q). ſ. inter alios aplos ſpūalibus ſpūalia loquor. Non
potui: ſcilicet cōuenienter vobis loqui q̄ſi ſpūalibus:
vt ſcilicet traderem vobis ſpūalia documēta. Sed q̄ſi
carnalibus. ſcilicet locutus ſuꝫ vobis: eoſdēꝫ eniꝫ car
nales dixi quos ſupra animales: q̄bus oportet tradi
ea q̄ ſunt infirmitati eorū accōmoda. Eſaia. 28°. Quē
docebit ſcientiam ꝛ quem intelligere faciet auditum.
Ablactatos a lacte auulſos ab vberibus: ideſt a car-
nali conuerſatione ꝛ ſenſu. Secundo adhibet ſimili-
tudinem dicens. (Tanq̄ꝫ paruulis in chriſto.) ideſt 5
parum adhuc introductis in perfectam doctrinam ſi
dei que ſpiritualibus debetur. Heb. 5. Oīs qui lactis ē
particeps expers eſt ſermonum iuſtitie. paruulus. n.
eſt: perfectoruꝫ autem eſt ſolidus cibus. (Tertio rōnē
aſſignat ne credatur ex inuidia eis ſpiritualē doctrinā
ſubtraxiſſe cōtra quod dicit̄ Sap. 7. Quā ſine fictiōe
didici ꝛ ſine inuidia cōico. Un̄ ſubdit. (Nōdū enim po
teratis.) q̄ſi dicat nō ſubtraxi vobis eſcā ꝓpter meā: ſꝫ
ꝓpter veſtrā impotētiā: quia verba ſpiritualia nondū

a bene poteratis capere: ſm illud Jo. 16°. Adhuc multa
hẽo vobis dicere: ſed nõ poteſtis portare modo.
Deide cũ dicit. (Sed nec nũc qdẽ poteſtis). Oñdit q̃
adhuc idẽ detrimẽtũ patiunt̃. ⁊ p̃ qdẽ ponit ĩpotẽtiã
cui adhuc ſbiacebãt. d. Sz nec nũc. qdẽ poteſtis. q. d.
q̃ a p̃ncipio pfectã doctrinã capere nõ poteratis. non
mirũ fuit: q: hoc veſtre nouitati cõpetebat: ſm illud
.j. Pet. 2. Sicut mõ geniti ĩfantes lac concupiſcite. Sed
h̃ videt̃ eẽ culpabile q̃ poſt tm̃ tẽpus in quo pficere d̃
buiſtis eandẽ ĩpotẽtiã retinetis: ſm illud Heb. 5. Cum
deberetis magri eẽ ppter tp̃s: ruꝰ ſus ĩdigetis doceri q̃
2 ſũt elemẽta ſermonũ dei. Scd̃o aſſignat p̃dicte ĩpotẽ
tie rõnez dicẽs. (Adhuc. n. carnales eſtis). ſ. vita ⁊ ſen
ſu. Et iõ ea q̃ ſũt ſpũs cape nõ poteſtis: ſz ſapitis ea q̃
ſũt carnis: ſz illd̃ Ro. 8. Qui ſz carnẽ ſũt: q̃ carnis ſũt
ſapiũt. Tertio põit rõnẽ pbatiõis ĩducte dicẽs. Cũ. n.
ĩter vos ſit zelus ⁊ cõtentio nõne carnales eſtis. ⁊ ſm
hoĩez ambulatis. Ubi cõſiderãdũ ẽ q̃ recte cõiungit ze
lũ ⁊ cõtẽtionẽ: q: zelus. i. inuidia ẽ cõtẽtiõis mr̃. Inuidus
.n. triſtat̃ d̃ bono alterius: qd̃ ille nitit̃ pmouere: ⁊ ex
3 h̃ ſeqt̃ cõtẽtio. Un̄ Jac. 3. Ubi zelus ⁊ cõtẽtio ibi incõ
ſtãtia ⁊ omne opus prauum. Et ſilr ecõuerſo. charitas
p quã qs diligit bonũ alterius ẽ mr̃ pacis. Scd̃o cõſide
rãdũ eſt q̃ zelus ⁊ cõtẽtio nõ hz locũ niſi in carnali
bus hoĩbus: q: ipſi ad bõa corporalia afficiũt̃ q̃ ſimul
a pluribus ĩtegre poſſideri nõ pñt: ⁊ iõ ppter h̃ q̃ ali
qs aliqd̃ bonũ corporale poſſidet alius ĩpedit̃ a plena
poſſeſſiõe illius: ⁊ ex h̃ ſeqt̃ inuidia: ⁊ p cñs cõtẽtio: ſz
ſpũalia bona: ad q̃ ſpũales afficiũt̃: ſimul a pluribus
poſſideri pñt: ⁊ iõ bonũ vnius nõ eſt alterius ĩpedimẽ
tũ. ⁊ ppter h̃ in talibus nec inuidia nec cõtẽtio locuz
hz Un̄ Sap. 7. Sine inuidia cõmunico. Tertio cõſide
4 rãdũ eſt q̃re hoĩes carnales dicũ ſm hoĩem ambulare:
cũ tñ hõ ex ſpũ ⁊ carne cõponat̃: q: nãe hũane cõſonũ
eſt vt ſpũs cognitionẽ a ſenſibus carnis accipiat. Un̄
⁊ cñr affectus rõnis hũane ſm ea q̃ ſunt carnis mo
uet̃ niſi ſpũs hoĩs p ſpm̃ dei ſupra hoĩem eleuet̃. Un̄
dicit̃ Ecc. 34. Sicut parturiẽtis cor tuum fantaſias pa
titur niſi ab altiſſimo fuerit emiſſa viſitatio. Eſt g̃ ſen
ſus ſm hoĩem. i. ſm nãm hũanã ſibi a dei ſpũ d̃relictã
ſicut ⁊ in p̃s. dicitur. Filij hominũ vſqquo graui corde
vt qd diligitis vanitatẽ ⁊ q̃ritis mẽdaciũ. Quarto ma
nifeſtat pbationẽ ĩductam dicẽs. (Cuz. n. quis) i. ali
quis veſtrũ dicit. Ego qdẽ ſuz pauli. q. a. paulo bapti
5 zatus ⁊ doctus. Alius aũt ego apollo genitiui caſus:
per quod denotatur ĩ vobis eſſe zelus ⁊ cõtẽtio. Nõ
ne hoĩes eſtis. ſ. carnales ⁊ nõ ſpũales vtpote zeluz ⁊
cõtẽtionẽ habẽtes pro rebus humanis. Qualis enim
hõ eſt talibus rebus ⁊ per affectum inheret. ſm illud
Oſee. 9°. Facti ſunt abhominabiles ſicut ea q̃ dilexerunt.
¶ Deide cũ dic̃. (Quid igr̃ ẽ apollo.) Improbat eorꝝ
iudiciũ q̃tũ ad h̃ q̃ plus miſtris attribuebãt q̃ debe
rent. Et p̃ oñdit veritatẽ. Secũdo excludit errorẽ ibi.
(Nemo vos ſeducat.) Tertio iſert cõcluſionẽ ĩtentaz
ibi. (Itaqz nemo glorict̃ i. hoĩbus.) Circa p̃m duo fac.
Primo oñdit cõditionẽ miniſtrorꝝ. Scd̃o agit d̃ eorꝝ
mercede ibi. (Unuſqſqz ppriã mercedẽ.) Circa p̃mũ
tria fac̃. Primo põit miſtrorꝝ cõditionẽ. Scd̃o põit ſi
militudinẽ ibi. (Ego plãtaui apollo rigauit.) Tertio oñ
dit ĩtentũ ibi. (Itaqz neqz q plãtat.) Circa cõditionẽ at
miſtrorꝝ duo tãgit. p̃ q̃ non ſunt dñi: ſz miſtri dicens.
Uos d̃ paulo ⁊ apollo gloriamini. igit̃ q̃ro a vobis qd
ẽ apollo ⁊ qd paulus. i. cuius dignitatis vl̃ poteſtatis:
vt digne de eis poſſitis gloriari: ⁊ rñdet. Miſtri eius
ideſt dei ſunt. q̃ſi dicat. quod agunt in baptiſmo ⁊ i do
ctrina nõ p̃ncipaliter egit ſicut domini: ſz ſicut miſtri
eius: ſz illud Eſa. 61. Miniſtri dei dicet̃ vobis. Poſſet

autẽ alicui videri magnũ eſſe miniſtrũ dei eẽ ⁊ gloriã b
dũ eſſe in hoĩbus de miſterijs dei. Et vere eſſet ſi ſine
hoĩbus nõ pateret acceſſus ad deũ. ſicut illi q ſolẽt glo
riari de miſtris regis ſine q̃bus nõ patz aditus ad re
gẽ. Sz hoc hic locũ nõ hz: q: fideles xp̃i p fidẽ habẽt
acceſſum ad deũ: ſm illud Ro. 5°. Per quẽ acceſſum
habemus ad deũ p fidẽ ⁊ grãm iſtã in q̃ ſtamus ⁊ glĩa
mur in ſpe glĩe filiorꝝ dei: iõ ſignãter addit. Cui credi
diſtis. q. d. p fidẽ iã eſtis cõiũcti deo nõ hoĩbus. Un̄ ſu
pra. 2. Dictũ eſt vt fides veſtra nõ ſit in ſapiẽtia hoĩum
ſz in v̓tute dei. ⁊ iõ p̃ d̃ deo eſt vobis gaudẽdũ q̃ d̃ hoĩ
bus. Cõtingit aũt q̃ miniſtri hoĩum vel dñorum vel 2
artificũ p̃ habẽt a ſeipſis aliquã dignitatẽ vl v̓tutẽ: ex
q̃ ydonei ad miſteriũ ſiũt: ſed h̃ nõ ẽ de miſtris dei ⁊ iõ
ſcd̃o oñdit q̃ tota dignitas ⁊ virtus miſtrorꝝ eſt a deo
dicens. (Et vnicuiqz ſicut d̃s diuiſit). q. d. in tãtũ aliqs
⁊ vnuſqſqz nr̃uz hz d̃ v̓tute miſtrãdi inq̃tuz ei deus
dedit. vñ nec ſic nobis ẽ gloriãdũ. 2ª Cor. 3. Sufficiẽtia
nr̃a a deo q ydoneos nos fec̃ miſtros noui teſtamẽti.
¶ Deide cũ dicit. (Ego plantaui.) Põit ſimilitudinẽ
miſtrorꝝ ex ſimilitudie agricolarꝝ vbi duplex differen
tia operationũ intelligit̃. Una operationis vnius mi
ſtri ad operationẽ alterius. Et q̃tũ ad h̃ dic̃. (Ego plã
taui). i. in p̃dicatiõe ad modũ plantãtis me habui: q:
ſ. p̃ vobis pdicaui fidẽ. Eſa. 51. Poſui v̓ba mea in ore
tuo: vt plãtes celos. (Apollo rigauit). i. ad modũ rigã 3
tis ſe habuit: q aquã plãtis exhibet ad hoc vt nutriat̃
⁊ creſcãt. Et ſimiliter legit̃. Act. 18. Q: cũ paulus mul
tos corinthiorꝝ cõuertiſſet ſupuenit apollo q multum
cõtulit his q crediderũt: publice oñdẽs p ſcripturam
eſſe ieſuz xp̃m. Eccle. 24. dicit̃. Rigabo ortuz meũ plã
tationũ. Secũda differẽtia ẽ operationis miniſtrorꝝ q
exterius operãt̃ plantãdo ⁊ rigãdo ad operationem dei
q interius opat̃. Un̄ ſubdit. (Sz deus incrementum d̃
dit) interiꝰ. ſ. operãdo. ſcd̃e Cor. 9. Augebit incremẽta fru
gum iuſtitie v̓re. Sic ẽt in rebus corporalibus plan
tantes ⁊ rigãtes exterius operãt̃: ſz deus opatur interiꝰ
per operationẽ nature ad incremẽta plantarum.
¶ Deide cũ dic̃. (Itaqz neqz qui plãtat neqz q rigat 4
⁊c.) Infert ex p̃miſſis duas cõcluſiones. quaruz p̃ma
ĩfertur ſz cõparationẽ miniſtrorꝝ ad deũ dicens. Ex q̃
paulus plantauit ⁊ apollo rigauit nõ ſunt niſi miſtri
dei: ⁊ nõ hñt aliqd niſi a deo: ⁊ non opant̃ niſi exteriꝰ:
deo interius opante. (Itaqz neqz q plãtat eſt aliqd). ſ.
p̃ncipaliter ⁊ magnũ. de q̃ ſit gloriãdũ. (Neqz q rigat:
ſz q incremẽtuz dat d̃s.) Ipſe. n. p ſe ẽ aliqd p̃ncipale ⁊
magnũ de quo eſt gloriandum. Actio. n. nõ attribuit̃
ĩſtrumẽto cui cõparat̃ miniſter: ſz p̃ncipali agẽti. Un̄
Eſa. 40°. dicit̃. Oẽs gẽtes quaſi nõ ſint ſic ſunt coram
eo. Scd̃am cõcluſionẽ iſert pertinẽtẽ ad cõparationez
miniſtrorum adinuicẽ dicẽs. Qui plantat aũt ⁊ qui ri
gat. cũ ſint miſtri dei ⁊ nihil niſi a deo habẽtes ⁊ ſolũ
exterius opãtes vnũ ſũt ex cõditiõe nature ⁊ miſterij 5
rõne q̃rc. ſ. nõ poteſt vnus alteri pferri niſi ſm donuz
dei. ⁊ ita q̃tuz inſeipſis ẽ vnũ ſunt. Et q: conſequẽter
in ĩtẽtiõe miſtrãdi deo vnũ ſunt p cõcordiã volũtatis:
ideo ſtultũ eſt de his q vnuz ſunt diſſentire. p̃s. Ecce
q̃ bonũ ⁊ q̃ iocundũ habitare frẽs in vnũ. Ro. 12. Mul
ti vnũ corpus ſumus in xp̃o.

¶ Lectio. II.

Unuſqſqz ppriã mercedẽ accipi pſal.
et ſz ſuũ laborẽ. Dei. n. ſumꝰ ad 61°.
iutores. Dei agricultura eſtis.
Dei edificatio eſtis. ſcd̃z grãz
dei q̃ data ẽ mihi ſapiẽs architectus funda
mentũ poſui. alius autẽ ſupedificat. Unuſ

c
quiſq3 aūt videat quomō ſupedificet. Fun-
damētū enim aliud nemo pōt ponere pter
pme id quod poſitū ē quod ē xps ieſus. †Si qs
2ª. q. autē ſupedificat ſupra fūdamētū hoc: aurū
89. ar argentum lapides precioſos ligna fenum
ti. 2°. ſtipulam vniuſcuiuſq3 opus manifeſtum
o erit. Dies enim dn̄i declarabit: q2 ī igne re
psal. uelabit̄: 7 vniuſcuiuſq3 opus q̄le ſit ignis
61. pbabit. †Si cuius opus māſerit qd̄ ſuper-
edificauit mercedē accipiet. Si cuius opus
arſerit detrimentum patientur ipſe autē ſal
2 uus erit: ſic tamen quaſi per ignem.
¶ Supra apl's oſtēdit qualis ſit cōditio miniſtroꝝ: h̄
agit de remuneratione eoꝝ. Et p̄ agit de mercede bo-
noꝝ miſtroꝝ. Scd̄o agit d̄ puitōe maloꝝ ibi. (NeſcitꝪ
q2 tēplū dei eſtis 7c̄. (Circa p̄mū tria facit. Primo pro
mittit miſtris mercedē ppriā. Scd̄o aſſignat rōnē ibi.
(Dei. n. ſumus.) Tertio agit de diuerſitate mercedis
ibi. (Secūdū grāz dei.) Dicit g̊ p̄. Dictū ē q̄ neq3 qui
plātat ē aliqd: neq3 q rigat: nō tn̄ inutiliter plātat vel ri
gat: ſ3 vnuſqſq3 ppā mercedē accipiet ſ3 laborē. Quā
uis. n. q icremētū dat ſit deus 7 ipſe ſolus iterius ope-
tur. exterius tamē laborantibus mercedē tribuit: ſm il
lud Iere. 31. Quieſcat vox tua prolatu 7 ocli tui a lac-
3 chrymis: q2 merces ē operi tuo. Que quidem merces
ē ipſe deus. ſm illud Gen. 15. Ego ꝓtector tuus ſum 7
merces tua multa nimis. Pro q̄ mercede laborantes
mercenarij laudāt̄: ſ3 illud Luc. 15°: Quāti mercenarij
ī domo p̄ris mei abūdāt panibus. Alioqn ſi pro alia
mercede in ope dei aliqs laboret laudādus nō eſt: ſm
illud Io. 10. Mercenari° aūt 7 cuius nō ſūt oues ppꝛie
videt lupū veniētē 7 fugit. Hec aūt merces 7 cōmunis
eſt oībus 7 ppꝛia ſinguloꝝ. cōmunis qdē: q2 idē ē qd̄
oēs videbunt 7 q̊ oēs fruent̄. f. deus: ſm illud Iob. 22.
Sup oīpotētē delitijs afflues 7 leuabis ad deuz faciez
tuā. Eſa. 28. In illa die erit dn̄s exercituuz corona glo-
4 rie 7 ſertuz exultatiōis populo ſuo. Et iō Matt. 20. oī
bus laborantibus in vinea dat̄ vnus denarius. ppꝛia
vero merces erit ſinguloꝝ: q2 vnus alio clarius vide-
bit 7 plenius fruet̄ ſm determinatā ſibi mēſurā. Vn̄ 7
Dan. 12. Illi q docti ſūt cōparāt̄ ſplēdori firmamēti qui
ad iuſtitiā erudiūt plurimos q̄ſi ſtelle. Hinc eſt qd̄ Io.
14. dr̄. In domo p̄ris mei māſiones multe. ſunt. ꝓpter
qd̄ ēt hic dr̄. Vnuſqq3 ppꝛiā mercedē accipiet. Oñdit
aūt ſ3 qd attendat̄ mēſura ppꝛie mercedis. cū ſubdit.
Scd̄m ſuuz laborē. Vn̄ 7 in ps. dr̄. Labores manuuz
tuarū: q2 mādūcabis btūs 7 bene tibi erit. Nō tn̄ pro-
pter h̄ deſignat̄ eq̄litas laboris ad mercedē: q2 vt dr̄ 2ª
5 Cor. 4. Qd̄ in p̄nti ē momētaneū 7 leue tribulationis
nr̄e ſupra modū ſublimitate eternū glie pond° opabit̄
in nobis. S3 eq̄litatē d̄ſignat ꝓportiōis: vt. ſ. vbi ē po
tior labor ibi: ſit potior merces. Poteſt aūt itelligi labor
eſſe potior tripl̄r. ¶ Primo qdē ſ3 formā charitatis cui
rn̄det merces eēntialis. Vn̄ dr̄ Io. 14. Qui diligit me
diligetur a p̄re meo 7 ego diligā eum. 7 māifeſtabo ei
meipſ3. Vn̄ q ex maiori charitate laborat licet minorē
laborē patiat plus d̄ p̄mio eēntiali accipiet. Scd̄o ex
ſpē opis: ſic ē. n. in rebus hūanis ille magis p̄miat̄ qui i
digniori ope laborat ſic architector q̄ artifex manua-
lis lic3 minus laboret corporal̄r. ita ēt in rebus diuis
ille q in nobiliori ope occupat̄ maius premiū accipiet
q̄tū ad aliquā prerogatiuā premij accn̄talis lic3 forte
minus corpal̄r laboret. Vn̄ aureola dat̄ doctoribus v̄
ginib° 7 martirib°. ¶ Tertio ex q̄titate laboris: qd̄ q

dē ꝯtigit dupl̄r: nā qn̄q3 maior labor maiorē mercedē d
meret̄. p̄cipue q̄tū ad remiſſionez pene puta q̄ diuti°
ieiunat vl̄ lōgi° pegriat̄ 7 ēt q̄tū ad gaudiū qd̄ pcipiet
d̄ maiori labore. Vn̄ Sap. 10. dr̄. Reddidit ds̄. iuſtis
mercedē laboꝝ ſuoꝝ. qn̄q3 vo ē maior labor ex d̄fectu
volūtatis. In his. n. q̄ ppꝛia voluntate facimus mino-
rē laborē ſentimus. Et talis magnitudo laboris n̄ au-
gebit: ſ3 minuet mercedē. Vnde dr̄ Eſa. 40. Aſſumēt
pennas vt aquile currēt 7 nō laborabūt volabūt 7 nō
deficient. 7 ibi p̄mittit̄. d̄ficiēt pueri 7 laborabūt.
¶ Deīde cū dic̄. (Dei. n. ſumus.) Aſſignat rōnē eius
qd̄ dixerat. Et p̄ pōnit rōnē. Scd̄o adhibet ſilitudinē
ibi. (Dei agricultura eſtis.) Dic̄ g̊ p̄ recte qlibet nr̄m
mercedem accipiet. dei. n. ſmus adiutores. ſ. ſm nr̄os
labores. ¶ Contra qd̄ videt̄ eē qd̄ dr̄ Iob. 26. Cuius 2
adiutores: nunqd imbecillis? 7 Eſa. 40. Quis adiuuit
ſpm̄ dn̄i. ¶ Dōm eſt aūt q̄ dupl̄r aliqs aliū adiuuat.
Vno° augēdo eius v̄tutē 7 ſic nullus pōt eē dei adiu
tor. Vn̄ 7 poſt p̄miſſa v̄ba Iob ſubdit̄. 7 ſuſtētes bra-
chiū eius q nō ē fortis. Alio° obſequēdo opationi al-
terius ſic̄ ſi miſter dicat̄ dn̄i adiutor: iq̄tū exeq̄t̄ opus
ei° aut miſteriū artificis. 7 h̄ mō miſtri dei ſūt ei° adiu
tores: ſ3 illō 2ª Cor. 6. Adiuuātes aūt exhortamur. ſic̄
g̊ miſtri hoīuz exequētes eoꝝ opa mercedē ab eis ac
cipiūt ſm ſuum laborē: ita 7 miſter dei. Scd̄o adhibet
ſilitudinē ſimplicis opis. ſ. agriculture 7 edificatiōis.
Ppl's qdē fidelis ager ē a deo cultus inq̄tū p opatio
nē diuā fructū bōi opis deo ꝓducit: ſm illud Ro. 7°.
Sitis alterius q ex mortuis reſurrexit vt fructificetis 3
deo. Et Io. 15. dr̄. P̄r meus agricola ē. 7 h̄ eſt qd̄ p̄ dr̄.
Dei agricultura eſtis. i. q̄ſi ager a deo cultus 7 fructū
ferēs ei° ope. 7 ppl's fidelis ē q̄ſi domus a deo edifica-
ta iq̄tū. ſ. ds̄ in eis hitat: ſ3 illō Eph. 2. Et vos. coedifi
camini in hitaculū dei. Et iō ſcd̄o dei. edificatio eſtis. i.
edificiū a deo ꝯſtructū: ſm illud. ps. Niſi dn̄s edifica-
uerit domum 7c̄. Sic igit̄ miſtri dei ſunt adiutores in
q̄tū laborāt in agricultura 7 edificatiōe fidelis ppl'i.
¶ Deīde cū dic̄. (Scd̄m grām dei 7c̄.) Agit de diuer
ſitate mercedis: 7 q2 merces diſtinguit̄ ſm diſtinctionē
laboris vt dictū ē. Iō p̄ agit d̄ diuerſitate laboris: ſcd̄o
de diuerſitate mercedis ibi. (Si qs ſupedificat). Circa
p̄m̄ duo fac̄. Primo pōit diſtīōnē laborꝝ. Scd̄o ſubiūgit
admonitionē ibi. (Vnuſqſq3 aūt videat 7c̄.) Circa p̄m̄ 4
duo facit p̄ relicta ſilitudine agriculture quā ſupra ꝓ-
ſecutus fuerat ſub ſilitudine edificatiōis ſuū ppꝛiū la
borē deſcribit dicēs. Scd̄3 grāz dei q̄ data ē mihi vt ſa
piēs architect° fūdamētū poſui. ¶ Vbi ꝯſiderādū eſt
q̄ architect° dr̄ p̄ncipalis artifex 7 maxime edificij ad
quē ptinet ꝯp̄hēdere ſūmā diſpōnē tot° opis q̄ pficit̄
p opōnē manū aliū artificū. Et iō dr̄ ſapiēs ī edificio:
q2 ſimpl̄r ſapiēs ē q ſūmā cām cognoſcit. ſ. deū 7 alios
ſ3 deū ordinat. Ita ſapiēs ī edificio dr̄ q p̄cipalē cām
edificij. ſ. finē ꝯſiderat 7 ordinat īferioribus artificibus
qd ſit ꝓpter finē agēdū. Māifeſtū ē autez q̄ tota ſba
edificij ex fūdamēto d̄pēdet. 7 iō ſapiētē architectū p- 5
tinet ydoneū fūdamētū collocare. Ipſe aūt paulus fūda
mētū ſpūalis edificij collocauit corinthijs. Vn̄ ſupra
dixit. Ego plātaui: ſic̄. n. ſe h3 fūdamētū in edificio: ſic
plātatio in plātis. Per vtrūq3. n. ſignificat̄ ſpūaliter p̄°
p̄dicatio fidei. Vn̄ 7 ipſe dic̄. Ro. 15. Sic aūt predicaui
euāgeliū n̄ vbi noīatus ē xps: ne ſup alienū fūdamētū
edificarē. 7 iō ſe ꝯparat ſapiēti architecto. Hoc aūt n̄ ſue
v̄tuti attribuit: ſ3 grē dei: 7 h̄ ē qd̄ dic̄. Scd̄3 grāz dei q̄
data ē mihi. q. ſ. me aptū 7 ydoneū ad h̄ miſteriū fecit.
infra. 4. Abundātius oībus laboraui nō autē ego: ſed
grā dei mecū. ¶ Scd̄o deſcribit laborē alioꝝ dicens.
Alius. aūt. i. qcūq3 iter vos laborat. ſupedificat fūda

a mēto a me poſito. Qḋ qdē pōt ad duo referri. Uno q
dē mō ĩq̃ꝫtū aliq̃s ſupedificat fidei in ſeipſo fūdate ꝑ-
fectū charitatis ⁊ bonoꝝ opeꝝ. p͛ Pe. 2. Et ipſi tanq̃
lapides viui ſupedificamini. Alio° ad doctrinā quā q̃s
fundatam in aliis perfectius manifeſtat. Unde Jere.
primo. dicitur. Ut edifices ⁊ plātes. Et ſm hoc idem
ſignificat hec ſuperedificatio: quod. ē. rigatio.
¶ Deīde cū dic. (Unuſq̃ſq; aūt ⁊c̃.) Subiūgit mo-
nitionē dicēs. Dictū ē φ ad alios ptinet ſupedificare.
vnuſq̃ſq; aūt videat. i. diligēter attēdat quō ſupedifi-
cet. i. q̃lꝫ doctrinā fidei fūdatā l aliis ſupaddat vel q̃-
2 lia opa fidei ſ le fūdate. ꝓuer. 4. Oculi tui videāt recta
⁊ palpebre tue ꝓcedāt greſſus tuos. Scḋo rñdet tacite
q̄ōi: q̃r. ſ. admoneat alios de ſupedificatiōe ⁊ nō ḋ fū-
datiōe vel potius aſſignat rōnē: q̃re dixerit φ ad alios
ptiet ſupedificare dicēs. Fūdamētū aliḋ nemo pōt po
nere ꝓter id qḋ poſitū ē. ſ. a me: qḋ ē ieſus xp̄s q hītat
in cordib° vr̄is p fidē. vt dr̄ Eph. 3. Et ḋ fūdamēto dr̄
Eſa. 28. Ecce. ego mittā in fūdamētis ſyon lapidē an-
gularē ꝓbatū ꝓcioſuꝫ. i. in fūdamēto fūdatū ¶ Sꝫ ꝯ̃
Fundamentum fidei est duplex vr̄ ē: qḋ dr̄ Apoc. 21. Mur° ciuitatis hñs fundamēta.
12. ⁊ l ipſis. 12. noīa aplo͂ꝝ. Nō ḡ ſolus xp̄s ē fūdamētū.
¶ Dōꝫ ē aūt φ duplex ē fūdamētū. Unū qdē qḋ p ſe
hꝫ ſoliditatē ſic̃. rupes aliqua ſupra quam edificium
ꝯſtruit: ⁊ huic fūdamēto xp̄s ꝯpat. Ipe. n. ē petra: ḋ q̃
3 dr̄ Mat. 7. Fūdata. n. erat ſupra firmā petrā. Aliḋ ē fū
damētū: qḋ hꝫ ſoliditatē ñ ex ſe: ſꝫ ex alio ſolido ſbo: ſic̃
lapides q̄ p̄ ſupponūt petre ſolide: ⁊ h mō dñr apli eē
fūdamētū eccl̄ie: q: ipi ꝓ ſupedificati ſ xp̄o p fidē ⁊ cha
ritatē. Uñ dr̄ Eph. 2. Supedificati. ē. funda^m aplo͂ꝝ.
¶ Deīde cū dic. (Si q̃s ſupedificat ⁊c̃.) Agit de dīa
mercedis q̃ꝫtū ad h φ qdā eā accipiūt ſine detrimēto.
qdā cū detrimēto. Et circa h tria fac̃. Pmo docet φ di
uerſitas opōnū māifeſtat ex retributiōe. Scḋo oñdit
qñ māifeſtat ibi. (dies. n. dñi.) Tertio oñdit quō māife
ſtat ibi. (Si cui° op° ⁊c̃.) Circa p^m ꝯſiderādū ē φ aplſ
itēdēs oñder diuerſitatē ſupedificatiōis. 6. pōit. vꝫ tria
4 ꝯ tria. Ex vna qdē pte aurū argētū ⁊ lapides ꝓcioſos.
Et ex alia pte lignū fenū ⁊ ſtipulā. q̃rū tria. ſ. auꝝ: ar-
gētū. ⁊ lapides ꝓcioſi hñt quādā ſclira claritatē ſil̃ ⁊ ī-
ꝯſūptibilitatē ⁊ ꝓcioſitatē. Alia ḋo tria obſcura ſūt ⁊
facile ab igne ꝯſumūt ⁊ vilia ſūt. Uñ p aurū: argētū: ⁊
lapides ꝓcioſos itellr aliqd ꝓclaꝝ ⁊ ſtabile. p lignū ḋo
fenū ⁊ ſtipulā aliqd māle ⁊ trāſitoriū. Dictū ē aūt ſu-
pra φ ſupedificatio pōt itelligi ⁊ q̃ꝫtū ad opa q̄ vnuſ-
q̃ſq; ſupedificat fidei fundamēto. ⁊ q̃ꝫ^m ad doctrinam
quā aliq̃s doctor vel ꝓdicator ſupedificat in fūdamen
to fidei ab aplo fūdate. Uñ iſta diuerſitas quāꝫ h aplſ
tāgit ad vtrāq; ſupedificationeꝫ referri. pōt. Quidā ḡ
5 referētes hec ad ſupedificationē opeꝝ dixerūt φ per
auꝝ ⁊ argētū ⁊ lapides ꝓcioſos itellūt bōa q̄ q̃s fidei
ſupaddit. Sꝫ p lignū fenū ⁊ ſtipulā ḋbēt itelligi pctā
mortalia q̄ q̃s fac̃ poſt fidē ſuſceptā: ſꝫ iſta expō peni
tus ſtar̃ ñ pōt. Pmo qdē q: pctā mortalia ſūt opa mor
tua ſm illḋ Heb. 9. Mūdabit ꝯſciās nr̄as ab opibus
mortuis. In h aūt edificio nihil edificat niſi viuū: ſm
illḋ p͛ Pet. 2. Et ipſi tāq̃ lapides viui ſupedificamini.
Uñ ille q cū fide hꝫ pctā mortalia nō ſupedificat: ſed
magis ḋſtruit vl̄ violat. ꝯ quē dr̄ īfra eodē. Si q̃s tem
plū dei violauerit diſpdet illū deus. Scḋo q: pctā mor
talia magis ꝯparāt ferro vel plūbo vel lapidibꝫ: ꝓ-
pter grauitatē. tū q: ēt nō renouant p ignē: ſed ſp in eo
manēt in quo ſūt pctā ḋo venialia ꝯparant ligno fe
no ⁊ ſtipule: tū pp leuitatē: tū ēt q: ab eis aliq̃s ḋ facili
expurgat p ignē. Tertio. q: ſm hāc expōnē vr̄ ſeq φ
ille q morit i pctō mortali dūmō fidē retineat finalr ſa
lutē ꝯſeq̃t lꝫ p aliq̃s penas ſuſtineat. Sic. n. ſeq̃t. Si

cuius opus arſerit detrimētum patiet: ipe aūt ſaluus b
erit: ſic tñ q̃ſi p ignē. Qḋ qdē ꝯriat māifeſte ſnīe apli
q̄ dr̄ infra. 6. Neq; fornicarij neq; ydolis ſuientes ⁊c̃.
regnū dei poſſidebūt. Nō° eſt aūt alicui ſalus niſi in re
gno di. Nā q ab eo excludūt mittūt i ignē eternuꝫ: vt
dr̄ Matth. 25. Quarto: q: fides nō pōt dici fūdamētuꝫ
niſi p quā xp̄s hītat in bonis. cū ſupra dictū ſit φ fun
damētū ē ipſe xp̄s ieſus. Nō. n. hītat xp̄s in nob p fidē in
formē. Alioqn hītaret in demōibus qbus ſcriptuꝫ eſt
Jac. 2. Et dēmōes credūt ⁊ ꝯtremiſcūt. Uñ qḋ dr̄. Eph.
3. Hītare xp̄m p fidē in cordibus nr̄is. oꝫ itelligi de fi-
de p charitatē formata: cū ſcriptum ſit p͛ Joā. 4. Qui 2
manet in charitate in deo māet ⁊ ds in eo. Hec ē fides
q̄ p dilectionē opat: vt dr̄ infra. 13. Charitas nō agit per
perā. Uñ māifeſtū ē φ ille q opat pcā mortalia: nō hꝫ
fidē formatā: ⁊ ita nō hꝫ fundamētū: opꝫ ḡ intelligere
φ tam ille q ſupedificat fūdamento aurū argētū lapi
des ꝓcioſos: q̃ꝫ ēt ille q ſupedificat lignū fenū ſtipulā
vitet pctā. Ad hoꝝ ḡ diſtinctionē itelligēdū ē φ actus
hūaniꝫ obtīs ſpēꝫ hñt. Duplex ē aūt obm̄ hūani act°
. ſ. res ſpūalis ⁊ res corpalis. q̄ quideꝫ obā dñr triplr:
Pmo qḋ q̃ꝫtū ad h φ res ſpūales ſūt ꝑpetue: res autē
corporales ſunt tranſitorie. Unde. 2° Corin. 4. que vi
dent tēporalia ſūt: q̄ aūt nō vident eterna. Scḋo q̃ꝫ-
tū ad h φ res ſpūales in ſeipſis charitatē habēt: ſm
illud Sap. 6. Clara eſt ⁊ q̄ nūq̃ marceſcit ſapīa. Res 3
corporales obſcuritatem habēt ex mā. Uñ dr̄ Sap. 2.
Umbre trāſitus eſt tp̄s nr̄m. Tertio q̃ꝫtū ad h φ res
ſpūales ſunt ꝓcioſiores ⁊ nobiliores rebus corporali-
bus. vñ ꝓuer. 3. dr̄ de ſapīa. Precioſior ē cūctis opib°.
Et Sap. 7. Oē aurū ꝯparatiōe illius arena ē exigua
⁊ tāq̃ lutuꝫ eſtimabit argētuꝫ in ꝯſpectu illius. Et iō
opa qbus hō initit rebus ſpūalibus ⁊ diuinis: ꝯpa-
rat auro argēto ⁊ lapidi ꝓcioſo: q̄ ſūt ſolida clara ⁊ ꝓ
cioſa. ita tñ φ p aurū deſignent ea qb° hō tēdit ī ipm
deuꝫ p ꝯtēplationē ⁊ amorē. vñ dr̄ can. 5. Caput ei° au
ri optimū. caput. n. xp̄i ē ds. vt dr̄ Eſa. 11. de q auro dr̄
Apoc. 3. Suadeo tibi emere a me aurū ignitū. i. ſapiāꝫ 4
cū charitate. Per argētū ſignificāt actus qbus hō ad
heret ſpūalib° credēdis ⁊ amandis ⁊ ꝯtēplandis. vñ
ī Glo. refert argētū ad dilectionē ꝓximi: ꝓpter qḋ ⁊ in
ps. Pēne colūbe ḋſcribūt deargētate cuius ſupior ꝓo
. i. poſterior a ḋſcribūt eē in pallore auri. Sꝫ p lapides
ꝓcioſos ḋſignāt opa diuerſaꝝ ḋtutū qbus aiāt hūana
ornat. vñ dr̄ Ecc. 3. Quaſi vas auri ſolidū ornatuꝫ oi
lapide ꝓcioſo. Uel ēt mandata legis dei: ſm illud ps.
Dilexi mādata tua ſup aurū ⁊ topaſion. Opa ḋo hu-
mana qbus hō itēdit rebus corpalibus habēt q̄ſdam
gradus ꝓut q̄dā ſūt aliis ſtabiliora. q̄daꝫ ḋo facilius
ꝯſumptibilia. nā ipſi hoies iter creaturas carnales di
gniores ſūt ⁊ p ſucceſſionē ꝯſeruāt. Uñ ꝯparātur li
gnis: ſꝫ illḋ Judi. 9. Jerūt ligna ſiluarū vt eligerēt ſu- 5
per ſe regē. Caro aūt hois facilius corrūpit p īfirmita
tē ⁊ mortē. Uñ ꝯparat feno: ſm illud Eſaie. 40°. Ois
caro fenū. Ea ḋo q̄ pertinēt ad gloriam huius mūdi
facilli me trāſeūt. vñ ſtipule ꝯparāt. vñ in pſal. ſequit.
Pone illos vt rotā ⁊ vt ſtipulā ante faciē vēti. Sic er-
go ſuperedificare auruꝫ ⁊ argētū ⁊ lapides precioſos
eſt ſupedificare fidei fūdamēto ea que pertinēt ad ꝯ
tēplationē ſapie diuinorū ⁊ amorē dei ⁊ deuotionē ſan
ctorū ⁊ obſequiū ꝓximorū ⁊ ad exercitiū virtutū. Su
peredificare ḋo lignū fenū ⁊ ſtipulam: eſt ſupaddere
fidei fūdamēto ea que pertinēt ad diſpōnē humanarū
reꝝ ⁊ ad onera carnis ⁊ ad exteriorē gloriā. ¶ Sciē-
dum tñ φ ꝯtingit aliquē hoieꝫ id itēdere tripliciter.
Uno mō ita φ in his finē ꝯſtituat: ⁊ cū hoc ſit pecca
tum mortale per hoc hō nō ſuperedificat: ſed ꝯuet

ſo fundamēto aliud fūdamētum collocat. Nā finis eſt fundamētū in rebus appetibilibus que querūt ꝓpter finē. Alio mō aliquis itendit vti predictis rebus totaliter ordinās eas in dei gloriā: ⁊ qꝛ opa ſpecificātur ex fine itēto ꝗ iam nō erit edificare lignū fenū ⁊ ſtipulā: ſed aurū argentū ⁊ lapides precioſos. Tertio mō aliqs licet in his finē non conſtituat nec vellet ꝓpter iſta ꝯ deū facere: afficitur tamē ad iſta magis ꝙ deberet. ita ꝙ per hec retardatur ab his que dei ſunt qḋ eſt peccare venialiter. ⁊ hoc ꝓprie eſt ſuperedificare ligna fenū ſtipulā. nō qꝛ ipſa ſuperedificent̄ ꝓprie loquēdo: ſꝫ qꝛ opera ad temporaliū curā ꝑtinētia habēt venialia adiuncta propter vehementiorē affectū ad ipſa: que qdē affectio ſm ꝙ magis ⁊ minus ħeret: ligno feno ⁊ ſtipule comparātur. Et dupliciter poteſt. diſtingui. vno mō ſꝫ ꝑmanētiā rerum ſpiritualiū: vt ſ̄pus dictū eſt Alio mō ſm vehementiā adheſionis. ¶ Sciēdū tamē ꝙ ⁊ illi q ſpiritualibus rebus itēdūt non omnino pñt abſolui a cura rerum temporaliū: nec etiam qui in charitate rebus temꝑalibus itendūt ſunt omnino a rebus ſpiritualibus vacui: ſed ſtudio diuerſificātur. Nā qdā ſtudiū vite ſue ordināt ad ſpūalia. temporalibus vo nō itendunt niſi inꝙ̄tū requirit neceſſitas corꝑalis vite. Quidā vero ſtudiū vite ſue applicāt ad temporalia ꝓcuranda: vtuntur tamē ſpūalibus rebus ad directionē vite ſue. Primi igit̄ ſuperedificāt aurū argētū lapides precioſos. Secūdi vero ſuꝑedificāt fenū lignū ⁊ ſtipulā. Ex quo patet ꝙ illi qui ſuꝑedificāt aurū argētū ⁊ lapides ꝑcioſos: habent aliquid de pctis venialibus: ſed nō in ꝙ̄titate notabili ꝓpter ꝗ ꝙ modicum attigūt d̄ cura tēporaliū rerū. Illi ēt q ſuperedificant lignū fenū ſtipulā habēt aliqd ſtabile precioſū ⁊ preclarū: ſꝫ in minori quātitate. ſ. inꝙ̄tū dirigūtur ꝑ bōa ſpūalia. Pōt aūt ⁊ hec diuerſitas referri ad ſuꝑedificationē doctrine. Nā illi q fidei ab apoſtolis fūdate per ſuā doctrinā ſuꝑedificāt ſolidā ꝟitatē ⁊ clarā ſiue manifeſtā ⁊ ad ornamētū eccleſie pertinētē: ſuꝑedificāt aurū agētū lapides precioſos. Vñ ꝓuer. 10. Argētū electū labia iuſti. Illi vo q ab apoſtolis fūdate ſuꝑaddūt in ſua doctrina aliq̄ inutilia ⁊ q̄ non ſunt manifeſta nec veritatis rōne firmātur: ſed ſunt vana ⁊ inania. ſuper edificāt lignū fenū ſtipulā. Vñ dicit̄ Iere. 23. Qui hꝫ ſomniū narret ſomnium ⁊ q hꝫ ſmonē meū loquatur ſmonē meū ꝟe. qd palleis ad triticū? Qui vo falſitatē doceret nō ſuꝑedificaret ſꝫ magis ſubuerteret fūdamētū. Dic̄ ꝗ ſi qs ſuꝑedificat vel operādo vel docēdo ſuꝑ fūdamētū ꝗ. i. ſuꝑ fidē formatā in corde vl̄ ſuꝑ fidē fūdatā ab aplīs ⁊ ꝑdicatā aurū ⁊ argētū aut lapides precioſos. i. ſpūalia opa vel preclarā doctrinā. Vel lignū fenū ſtipulā. ſ. corporalia opa vel friuolā doctrinā: vniuſcuiuſqꝫ opus māifeſtū erit. ſ. in diuino iudicio ꝗle ſit. nō. n. latet ꝑ hūanā ignorātiā. Nā qdā videtur ſuꝑedificare aurū argētū lapidē ꝑcioſū. q tñ ſuꝑedificant lignū fenū ſtipulā in reb⁹ ſpūalibus corporalia meditātes. puta lucrū vel fauorē hūanū: qdā vo videt̄ ſuꝑedificare lignū fenū ſtipulā. q tñ edificāt aurū argētū ⁊ lapidē ꝑcioſū: qꝛ i admiſtratiōe tēporaliū nihil niſi ſpūalia cogitāt. Vñ ⁊ ſopho. ꝑ dicit̄. Scrutabor hierl'm in lucernis. ⁊ Luc. 12. Nihil opertū qḋ non reueletur. ¶ Deīde cū dic̄. (Dies. n. dñi.) Oñdit qñ hec māifeſtātur. ⁊ ꝑ pōit tēpus māfeſtatiōis. cū dicit. (Dies enim dñi declarabit.) ¶ Circa qḋ ſciēdū ē ꝙ tūc dicit̄ eē tēpus ⁊ dies alicui⁹ rei qñ ē in optimo ſtatu ⁊ maxio ſui poſſe. Vñ ⁊ Ecc. 4. dicit̄. Oia tp̄s habēt. Quādo ꝗ hō ſuā volūtatē iplet ēt cōtra deū tūc eſt dies hois. Vñ dicit Iere. 17. Diē hois nō deſideraui tu ſcis. Dies vo dñi dicit̄ qñ volūtas dñi cōplet̄ d̄ hoīb⁹ q ꝑ ei⁹ iuſtitiā vel ꝑmiabūt̄ vel dānabūt̄: ſꝫ illḋ ꝑs. Cū accepo tp̄s ego iuſtitias iudicabo. Vñ ſꝫ triplex dei iudiciū triplr̄ pōt itelligi dies dñi. Erit. n. qḋdā iudiciū gñale oiū ſꝫ illḋ Mat. 12. Viri niniuite ſurgēt i iudicio: ⁊ ſꝫ ꝗ dies dñi dr̄ nouiſſim⁹ dies iudicij. d̄ q̄ 2ª Theſſalo. 2. Nō terreamini q̄ſi iſtet dies dñi. Et ſꝫ ꝗ itelligit̄. Dies dñi declarabit: qꝛ in die iudicij māifeſtabit̄ dīa hūanoꝝ meritorū. Ro. 2. In die qñ iudicabit dñs occulta hoium. Aliḋ aūt ē ꝑticulare iudiciū qḋ fit d̄ vnoqꝫ in morte ipſius d̄ q̄ habet̄ Luc. 16. Mortu⁹ ē diues ⁊ ſepultus ē in iferno: mortuus ē aūt mēdicus ⁊ portatus ē ab angelis i ſinū abrahe. Et ſꝫ hoc dies dñi pōt itelligi dies mortis: ſꝫ illud. i. Theſſa. 5°. Dies dñi: ſic̄ fur in nocte ita veniet. Si ꝗ dies dñi d̄clarabit: qꝛ in morte vniuſcuiuſqꝫ ei⁹ merita patēt. Vñ dr̄ ꝓuer. 11. Mortuo hoīe impio nulla erit vltra ſpes. ⁊ eiuſdē. 14. Sperat āt iuſtus i morte ſua. Tertiū aūt ē iudiciū i hac vita i ꝙ̄tū d̄s ꝑ tribulatiōes hui⁹ vite iterdū hoies ꝓbat. Vñ dr̄ iſra i. Cū iudicamur a dño corripimur vt nō cū ꝗ mundo dānemur. Et ſꝫ ꝗ dr̄ dies dñi dies tēporalis tribulationis. de q̄ dr̄ Sopho. ꝑ. Vox diei dñi amara tribulabit̄ ibi fortis. Dies ꝗ dñi d̄clarabit: qꝛ i tp̄e tribulatiōis affectus hois ꝓbat̄. Ecc. 17. Vaſa figuli ꝓbat fornax ⁊ hoies iuſtos tētatio tribulatiōis. Scḋo oñdit ꝑ qḋ fiet iſta d̄claratio: qꝛ ꝑ ignē. vñ ſeqt̄. Qꝛ i igne reuelabit̄. ſ. dies dñi. nā. dies iudicij reuelabit̄ i igne q ꝑcedet faciē iudicis exurēs faciē mūdi ⁊ iuoluēs reprobos ⁊ iuſtos purgās. d̄ q̄ dr̄ i ꝑs. Ignis añ ipꝫ ꝑcedet ⁊ iflāmabit i circuitu inimicos ei⁹. Dies āt dñi q ē dies mortis reuelabit̄ i igne purgatorij ꝑ quē purgabit̄ ſi qd ħēris iuenit̄ purgādū d̄ q̄ pōt itelligi: qḋ dr̄ Iob. 23. Probabit me q̄ſi aurū qḋ ꝑ ignē trāſit. Dies ꝟo q ē dies tribulatiōis diuino iudicio ꝑmiſſe reuelat̄ i igne tribulatiōis. d̄ q̄ dr̄ Ecc. 2. In igne ꝓbat̄ aurū ⁊ argētū: hoies vo acceptabiles i camio tribulatiōis. Tertio pōit effectum manifeſtatiōis. cum ſubdit. Et vniuſcuiuſqꝫ op⁹ q̄le ſit ignis ꝓbabit. qꝛ. ſ. ꝑ quēlꝫ igniū ꝑdcōꝝ ꝓbat̄ merita hois vl̄ d̄merita. vñ i ꝑs. dr̄. Igne me examinaſti ⁊ nō ē iuēta i me iniqtas. In his tribus q̄ ꝗ aplūs pōit ꝑ^m ē ꝯclo duoꝝ ſequentiū. Si. n. dies dñi reuelat̄ i igne ⁊ ignis ꝓbat q̄le ſit vniuſcuiuſqꝫ opus: cōſequēs eſt ꝙ dies dñi declararet dīam operum humanoꝝ.

¶ Deīde cū dic̄. (Si cui⁹ op⁹ ⁊c̄.) oñdit mōꝫ ꝑdcē manifeſtatiōis ⁊ ꝑ ꝙ̄^m ad bōa opa. cū dic̄. Si cui⁹. i. alicui⁹ opus qḋ ipē ſuꝑedificauit māſit. ſ. in igne ille. ſ. q ſuꝑedificauit mercedē accipiet. Ier. 31. eſt merces opi tuo. Et Eſa. 40. Ecce merces eius cū eo. Dr̄ āt aliqḋ op⁹ i igne ꝑmāere illeſū duplr̄. Vno° ex ꝑte ipſi⁹ opātis: qꝛ. ſ. ille q ꝗ fac̄ op⁹. ſ. bōe doctrīe vl̄ qḋcūqꝫ bonoꝝ opeꝝ ꝓꝑ hmōi op⁹ ñ punit̄ lq̄ꝫ^m. ſ. nec torq̄bit̄ igne purgatorij: neqꝫ igne q ꝑcedet faciē iudicis: nꝫ eſtuat igne tribulatiōis. Qui. n. ñ imoderate tꝑalia dilexit. ꝯñs ē ꝙ ñ nimis doleat d̄ eoꝝ amiſſiōe. Dolor. n. cāt̄ ex amore rei q̄ amittit̄. Vñ ſuꝑfl⁹ amor ſuꝑfluū gñat dolorem. Alio⁹ pt̄ itelligi ex ꝑte ipſius opis. qlꝫ. n. ꝑdcōꝝ iudicioꝝ ſuꝑueniēte hoi ꝑmanet ⁊ opus bone doctrīe vel qḋcūqꝫ aliḋ bonū opus. Nā igne tribulatiōis ſuꝑuenīete nō ceſſat hō nꝫ a ꝟa doctria neqꝫ a bono ope ꝟtutis: vtrūqꝫ āt boꝝ ꝑmāet hoi ꝙ̄^m ad meritū ⁊ i igne purgatorij ⁊ i igne q ꝑcedit faciē iudicis. Secūdo oñdit dic̄ ꝙ̄tū ad mala opa dicēs. Si cuius. i. alicuius. opus arſerit. ſ. ꝑ aliquē ignium ꝑdictorū d̄trimētū patiet̄. ſ. q ꝗ opatus ē non tñ vſqꝫ dānatōeꝫ. Vñ ſubdit: Ipſe āt ſaluus erit. ſ. ſalute eterna ſꝫ illḋ Eſa. 45. Saluatus eſt iſrael in dño ſalute eterna. ſic tñ quaſi per ignē quē. ſ. ꝑus ſuſtinuit vel i hac vita vel in fine hui⁹ vite vel in fine mūdi. Vñ dicitur in pſal. Trāſiuimus

a per ignē ⁊ aquā eduxiſti nos in refrigerium. Et Eſa.
43. Cū trāſieris per ignē nō cōbureris: ⁊ flāma nō cō
buret te: qꝛ ego dn̄s deus ſaluator tuus. Dicitur autem
opus alicuius ardere dupl̄r. Uno mō ex pte opātis: in
q̄ꝫtū. ſ. aliqs affligit igne tribulatiōis ꝑpter imodera/
tū affectū q̄ ſupflue terrena diligit: ⁊ punit igne pur
gatorij vl' igne q̄ p̄cedet faciē iudicis ꝑpter pctā venia
lia: q̄ circa curā temporaliū cōmiſit. ſiue ēt p friuola ⁊
vana q̄' docuit. Alio mō ardet opus in igne ex parte
ipſius operis: qꝛ. ſ. tribulatiōe ſupueniente hō nō pōt
vacare nec doctrie vane: nec terrenis opibus: ſm̄ illō
pſal. In illa die peribūt oēs cogitatiōes eoꝝ. Nec etiā
2 igne purgatorij vel p̄cedēte faciē iudicis remanebit et
aliqd p̄dictoꝝ vel ad remediū vl' ad meritū. Et ſic du
pl̄r patitur detrimētū vel iq̄ꝫtū ipſe punitur inq̄ꝫtum
pdit id quod fecit. ⁊ q̄ꝫtū ad hoc dicitur Eccle. 14. Om
ne opus corruptibile in fine deficiet. ⁊ qui opatur illō
ibit cū illo: ⁊ omne opus electū in fine iuſtificabit: ⁊ q
opat illud honorificabit in illo. Quoꝝ p̄m ptinet ad
eū q ſuperedificat lignū ſenū ⁊ ſtipulā. qd eſt opus di/
gne ardens. Secūdū autē pertinet ad euꝫ que ſuper/
edificat aurum argentuꝫ lapides precioſos: qd ē opus
manēs i igne abſqꝫ detrimēto. ¶ Lectio. III.

Eſcitis quia templum dei eſtis
⁊ ſpiritus dei habitat in vobis.
3 †Si quis autem templū dei vio
Job. 5°. lauerit diſpdet illū deus. Tem
plum enim dei ſanctuꝫ eſt: quod eſtis vos.
1°. 2°. Nemo ſe ſeducat. †Si quis videt īter vos
q. 46. ſapiēs eſſe in hoc ſeculo: ſtultus fiat vt ſit
art. p 2m ſapiēs. Sapientia enim huius mūdi ſtulti/
Job. cia eſt apud deum. Scriptum eſt eniꝫ. †Cō/
3°. rc. prehēdā ſapiētes in aſtutia eorū. Et iteruꝫ.
ca. 5. †Dominus nouit cogitationes ſapientiū:
4 quoniam vane ſunt. Nemo itaqꝫ glorietur
in hominibus. Omnia enī veſtra ſunt: ſiue
Paul' ſiue apollo: ſiue cephas: ſiue mūd':
ſiue vita: ſiue mors: ſiue p̄ñtia: ſiue futura.
Oia. n. vr̄a ſūt: vos aūt xp̄i: xp̄s autem dei.
¶ Supra oñdit apl'us que ſit merces bn̄ laborātiū: h
agit de pena male laborātiū ſiue deſtructiū. Et circa h
duo facit. P̄rio demōſtrat penā. Secūdo excludit erro
rē ꝯtrariū ibi. (Nemo vos ſeducat.) Oñdit aūt penā ope
rātiū ad ꝯſtructionē, ꝓſequēs ſilitudinē edificij ſpūa/
lis. Et circa h tria facit. P̄rio oñdit dignitatē ſpūal' edi
5 ficij. Scdo ꝯtermiat penā ꝯſtructiū ibi. (Si qs.) Ter
tio aſſignat rōnē pene ibi. (Tēplū. n. dei ⁊c̄.) Dic̄ g̃ p.
dictū ē q̄ ille q ſupedificat mercedē ſalutis accipiet vl'
ſine detrimēto vel cuꝫ detrimēto: ſed vt poſſitis agno/
ſcere q̄ ſit pena male in vobis laborātiū: oportet vos ve
ſtrā dignitatem agnoſcere: quā p̄ ponit dicēs. An vos
neſcitis: qꝛ vos fideles xp̄i eſtis tēplū dei. Eph. 2. In q̄
ois edificatio cōſtructa creſcit in tēplū ſanctū in dn̄o i
quo ⁊ vos coedificamini in habitaculū dei. Secundo
ꝓbat q̄ fideles ſint tēplū dei. eſt. n. de rōne tēpli q̄ ſit
habitaculū dei: ſm̄ illud pſal. Deus in templo ſcō ſuo.
Un̄ omne illud in q̄ deus habitat pōt dici tēplū. Ha/
bitat aūt deus p̄ncipaliter in ſeipſo: quia ipſe ſolus ſe
cōp̄hēdit. Un̄ ⁊ ipſe deus tēplū dei dicitur. Apoca. 21.
Dn̄s deus omnipotēs tēplū illius ē. Habitat etiā deus
in domo ſacrata p ſpūalem cultū qui in ea ſibi exhibe/
tur. ⁊ idō domus ſacrata dicitur tēplum: ſm̄ illud pſal.

Adorabo ad tēplum ſanctū tuū ⁊c̄. Habitat etiam de' b
in omnibus per fidem que per dilectionē operatur: ſꝫ
illud Eph. 3. Habitare chriſtū per fidē in cordibus ve/
ſtris. Un̄ ⁊ ad probādū q̄ fideles ſint templū dei ſub
iungit q̄ inhabitatur a deo: cū dicit. (Et ſpūs dei ha/
bitat in vobis.) Et Ro. 8. Dictū eſt. Spūs q ſuſcitauit
ieſuꝫ xp̄m habitabit in vobis. Ezech. 36. Spūꝫ meum
ponā in medio vr̄i. Ex quo patet q̄ ſpūſſanctus eſt de
us per cuius inhabitationē fideles dn̄r templum dei.
Sola enim īhabitatio dei templū dei facit: vt dictum
eſt. Eſt autem ꝯſiderādū q̄ deus ē in omnibus crea/
turis in qbus ē per eſſentiā potētiā ⁊ preſentiaꝫ iplens
oia bonitatibus ſuis: ſm̄ illud Iere. 23. Celuꝫ ⁊ terram
ego implebo. Sed ſpūal̄r dicit deus īhabitare tāquaꝫ 2
in familiari domo in ſanctis: quorū mens capax eſt dei
p cognitionē ⁊ amorē ēt ſi ipſi in actu non cognoſcāt
⁊ diligāt: dūmodo habeāt p grāꝫ habitū fidei ⁊ chari/
tatis: ſicut patet de pueris baptizatis. Et cognitio ſine
dilectiōe nō ſufficit ad īhitationē dei ſꝫ illō. 1. Io. 4. qui
manet in charitate in deo manet ⁊ de' in eo. Inde ē q̄
multi cognoſcūt deuꝫ vel p nālē cognitionē vel per fi
dem ifor mē: quos tamē nō inhabitat ſpiritus dei.
¶ Deide cū dicit. (Si quis autem templū ⁊c̄.) Uiola
tur aūt templū de. dupliciter. Uno mō p falſaꝫ doctri/
nā que ꝗ nō ſuperedificat fūdamēto. ſed magis ſubruit
fundamētum, ⁊ deſtruit edificiū. Un̄ dicit Ezech. 13. ꝺ
3 ſalſis prophetis. Uiolabāt me ad populū meum pro/
pter pugillū ordei ⁊ fragmētū panis. Alio mō violat
aliquis tēpluꝫ dei per pctm̄ mortale: per quod aliquis
vel ſeipſuꝫ corrumpit vel aliuꝫ opere vel exemplo. Un̄
dicit Malach. 2. Cōtaminauit iudas ſanctificationem
dn̄i quā dilexit. Sic aūt dignū eſt: vt diſperdatur ille a
deo p dānationē eternam q violat ſpūale tēplū dei vel
quacūqꝫ ratione pollujt. Unde dicit Mal. 2. Diſperdet
dn̄s viruꝫ qui fecerit h magiſtrū ⁊ diſcipuluꝫ. Et i pſal.
Diſpdat dominus vniuerſa labia doloſa ⁊c̄.
¶ Deinde cū dicit. (Tēplū dei ⁊c̄.) Aſſignat rōnem
eius quod dixerat de ſanctitate templi. Qui enim ali/
quam rem ſacram violat: ſacrilegium cōmittit. vñ di/
4 gnū eſt vt diſperdatur. Tēplum enim dei eſt ſanctum
quod eſtis vos. ſicut ſupra dictū eſt. ⁊ in pſal. dicit. Sā
ctum eſt templum tuuꝫ mirabile in eqtate. ⁊ alibi. Do
muꝫ tuam dn̄e decet ſanctitudo. Eſt qdē in mālī tē
plo quedam ſacramentalis ſanctitas prout templum
diuino cultu dedicat: ſed in fidelibus chriſti eſt ſācti/
tas gratie quā conſecuti ſunt per baptiſmū: ſm̄ illud.
infra ſexto. Abluti eſtis. ſanctificati eſtis.
¶ Deinde cum dicit. (Nemo vos ſeducat.) Excludit
errorem contrarium. Et p̄mo monet fideles vt ſibi ca
ueant a ſeductione errorum. Secundo docet mediuꝫ
cauendi. ibi. (Si quis inter vos.) Tertio rationē aſſi/
gnat. ibi. (Sapientia enim huius mundi ⁊c̄.) ¶ Cir
ca primum ſciendum eſt q̄ quidam dixerūt q̄ deus
5 neqꝫ punit neqꝫ remunerat hominū facta. ex quoruꝫ
perſona dicitur Sopho. p̄mo. Qui dicunt in cordib'
ſuis non faciet bene dominus ⁊ non faciet male. Et
treñ. 3. Quis eſt iſte qui dixit vt fieret domino non iu
bente? Ex ore altiſſimi non egredietur bonum: neqꝫ
malum. Ad hunc ergo errorem excludendum dicit.
Nemo vos ſeducat: aſſerens ſcilicet q̄ ille qui templū
dei violat. nō diſperdat a deo: ſicut Ephe. 5. dicit. Ne/
mo vos ſeducat inanibus verbis. propter hoc enim ve
nit ira dei in filios diffidentie.
¶ Deiñ cū dic̄. (Si qs īter vos ⁊c̄.) docet modū cauē
di hm̄ōi ſeductionē. Ubi ſciēdū ē q̄ qdā dixerūt deuꝫ
nō punire pctā hoīuꝫ intētes rōib' humane ſapie. puta q̄

c deus non cognoſcat ſingularia que ſiūt hic: ex ꝗ͂ꝝ ꝑ-
ſona dicit̃ Job.22. Circa cardines celi ꝑambulat: nec
nr̃a cōſiderat. Ad hoc ꝗ̃ vitādū dicit. (Si q̃s īter vos
videtur eē ſapiēs in hoc ſeclo). i. ſapientia ſeculari q̄ i
eo ꝙ cōtrariatur veritati fidei nō ē ſapiētia: licet videa-
tur eē: (ſtultus fiat:) abijciēdo iſtā ſapiaꝫ apparētē vt
ſit ſapiēs. i. ſm̃ ſapiam diuinā que eſt vera ſapia. Et h̃
etiam obſeruandum eſt nō ſolum in his in quibus ſe-
cularis ſapia contrariatur veritati fidei: ſꝫ etiam in oī-
bus in q̄bus cōtrariat̃ honeſtati moꝝ. Unde Prouerb.
3. dr̃. Deo ſecum morante cōfortatus eſt ꝛc̃.
¶ Deinde cū dicit. (Sapia. n. huius mūdi ꝛc̃.) Aſſi-
gnat ratione eius quod dixerat. Et p̄mo pōit ratione.
2 videbat̃ eniꝫ ineptā monitionem feciſſe vt aliq̄s fieret
ſtultus ꝛ vere ſepta eēt ſi ſtulticia illa de qua loqueba-
tur eſſet ꝑ abnegationē vere ſapie: ſed nō ē ita. Sapia
eniꝫ huius mūdi ſtulticia eſt apud deū. Dicitur autē
ſapiētia huius mūdi que p̄ncipaliter mundo innititur.
Nā illa q̄ per res huius mūdi ad deum attingit nō eſt
ſapia mūdi ſed ſapia dei: ſꝫ illud Roma. i. Deus. n. illis
reuelauit. Inuiſibilia enim ipſius a creatura mundi p
ea q̄ facta ſunt itellecta cōſpiciūtur. Sapia ergo mūdi
que ſic rebus mūdi itēdit vt ad diuinā veritatē nō p-
tingat ſtulticia eſt apud deum. i. ſtulticia reputatur ſꝫ
diuinuꝫ iudicium. Eſa. 19. Stulti p̄ncipes thaneos: ſa-
piētes cōſiliarij Pharaonis dederūt cōſilium iſipiēs.
3 Secūdo ꝓbat qd̃ dixerat per duas auctoritates: q̄rū
p̄ma ſcribit̃ Job. 5. Unde dicit. Scriptū eſt, cōprehendaꝫ
ſapiētes in aſtutia eoꝝ. Comp̄hēdit aūt ſapientes dn̄s
in aſtutia eoꝝ quia per h̃ ipſum ꝙ aſtutie cogitant cō-
tra deum. īpedit deus eoꝝ conatū ꝛ īplet ſuum ꝓpoſi-
tum. ſicut ꝑ malicia fratrum Joſeph volētium īpedire
eius principatum ipletum eſt ſuper diuinā ordinatio-
nem ꝙ Joſeph in egypto vēditus principaretur. Un-
de ꝛ ante premiſſa verba dicit Job. Qui diſſipat cogi-
tationes malignorum ne poſſint īplere manus eoꝝ
quod ceperāt: quia vt dicit̃ ꝓuer. 21. Nō eſt ſapia non
eſt ſcia nō ē cōſiliū cōtra dn̄m. Scd̃a auctoritas ſumi-
tur ex ꝓo. vñ dicit. Et iterū ſcriptū eſt. Dominus no-
4 uit cogitatiōes ſapiētū. i. ſꝫ ſapiam mūdi qm̄ varie ſūt.
q2. ſ. nō ꝑtingūt ad finē cognitionis humane que ē co-
gnitio veritatis diuine. Unde dicit̃ Sap. 13°. Uani ſūt oēs
homines in quibus nō ſubeſt ſapia dei.
¶ Deinde cū dicit. (Itaqꝫ nemo glorietur ī hoībus.)
Infert cōcluſionē p̄ncipaliter itentam. ſ. ꝙ nō debeāt
gloriari de miniſtris dei ꝛ p̄ cōcludit ꝓpoſituꝫ ex pre-
dcis dicēs. Itaqꝫ ergo miſtri nihil ſūt ſꝫ laborāt ꝓ mer-
cede. nemo glorietur in hoībus: ſicut ꝛ in pſal. dicitur.
Nolite cōfidere in p̄ncipibus neqꝫ in filijs hoīuꝫ in q̄-
bus nō eſt ſalus. Et Jere. 17. Maledictus vir q̄ ꝯfidit
in homine ꝛc̃. Scd̃o rōnē aſſignat ex dignitate fideliū
xp̄i aſſignans ordinē fideliū in rebus. ꝛ p̄ ponit ordinē
reruꝫ ad fideles xp̄i dicēs. (Oia vr̃a ſūt.) Quaſi dicat.
5 Sic hō nō gloriatur de rebus ſibi ſubiectis: ita ꝛ vos
gl̃iari nō dētis de reb⁹ hui⁹ mūdi q̄ oīa ſunt vobis data
a deo ſꝫ illud ꝑs. Oia ſubiecisti ſub pedibus eius. Ex-
pōit aūt q̄ oīa. īter q̄ p̄ pōit miſtros xp̄i q̄ ſūt diuinit⁹
ordinati ad miniſteriū fideliū: ſm̄ illud 2ᵃ Cor. 4. Nos
āt ſeruos vr̃os ꝑ ieſuꝫ. ꝛ hoc eſt qd̃ dicit. Siue paulus
q̄ plātauit. ſiue apollo q̄ rigauit. ſiue cephas. i. petrus
q̄ eſt vniuerſalis paſtor ouium xp̄i vt dicit̃ Jo. vltimo.
Poſt hec pōit res exteriores. cū dicit. Siue mūdus q̄
ē cōtinētia omniuꝫ creaturarū q̄ quidem eſt fidelium
chriſti. eo ꝙ hō per res huius mūdi iuuatur vel q̄tuꝫ
ad neceſſitatē corporalē vel q̄tū ad cognitionē dei: ſꝫ
illud ꝑs. Sap. 13. A magnitudine ſpēi ꝛ creature ꝛc̃.

¶ Cōſequenter ponit ea q̄ ꝑtinent ad ipſam hoīs di- 1
ſpoſitionē dicens. (Siue vita ſiue mors.) q2. ſ. fidelib⁹
chriſti ꝛ vita eſt vtilis in q̄ merēt̃ ꝛ mors ꝑ quā ad p̄-
mia ꝑueniunt: ſm̄ illud Roma. 14°. Siue viuimus ſi-
ue morimur ꝛc̃. Et Phil. p̄. Mihi viuere xp̄s ē ꝛ mori
lucrū. Ad hec aūt duo reducūt̃ oīa bona vel mala hu-
ius mūdi: q2 ꝑ bona cōſeruat̃ vita. per mala ꝑuenit̃
ad mortē. Ultimo ponit q̄ pertinēt ad ſtatuꝫ hoīs pre-
ſentē vel futurū dicēs. (Siue p̄ſentia.) i. res huius vi-
te q̄bus iuuamur ad merēdū (ſiue futura) q̄ nobis re-
ſeruāt̃ ad premiū. Nō enī hēmus hic manētē ciuitatē
ſꝫ futurā inq̄rimus. vt dr̃ Heb. vltimo. Oia inq̄t veſtra
ſunt. i. veſtre vtilitati deſeruētia: ſm̄ illud Roma. 8. Di-
ligētibus deū oīa cooperātur in bonū. Sic ꝗ̃ p̄mus or-
do ē chriſti ad fideles. ſecundus ē fidelium chriſti ad 2
chriſtū quos ponit ſubdens. Uos aūt chriſti eſtis: q2.
ſ. ſua morte redemit. Roma. 14°. Siue viuimus ſiue
morimur dn̄i ſumus. Tertius ordo ē chriſti ſm̄ ꝙ hō
ad deū. iō addit. Chriſtus aūt ſm̄ ꝙ hō dei ē. Unde eum
deū ꝛ dominū in pſal. nominat dicēs. Dn̄e deus meus
in te ſperaui. vt noīe dei tota trinitas itelligat̃. Quia ꝗ̃
nullus dꝫ gloriari de eo quod infra ipſuꝫ eſt: ſꝫ de eo qd̃
ē ſupra ipſuꝫ: iō nō debēt fideles chriſti gloriari de mi-
niſtris: ſed magis miniſtri de ipſis. 2ᵃ Cor. 7. Multa mi-
hi fiducia ē apud vos. multa mihi gloriatio ꝓ vobis.
Sꝫ fideles chriſti debent gloriari de chriſto: ſm̄ illud
Gal. vlti. Mihi abſit gl̃iari niſi ī cruce dn̄i nr̃i ieſu xp̄i.
ſicut chriſtus de patre: ſm̄ illud Sapien. 2. Gloriatur
ſe patrem habere deum. CAP. IIII.

Ic nos exiſtimet hō: vt miniſtros 3
chriſti. ꝛ diſpēſatores miſterio- 4. di.
rū dei. Hic iā q̄ritur inter diſpē- 5ᵃ. q.
ſatores vt fidelis q̄s inueniat̃. pᵃ ar. 2ᵒ 2ᵐ.
Mihi autē ꝓ minimo ē vt a vobis iudicer
aut ab hūano die. Sed neqꝫ meipſuꝫ iudi-
co. Nihil eniꝫ mihi cōſcius ſum: ſed nō in
hoc iuſtificatus ſum. Qui āt iudicat me do-
minus ē. Itaqꝫ nolite an̄ tp̄s iudicare quo
aduſqꝫ veniat dominus: qui ꝛ illuminabit 4
abſcondita tenebraruꝫ: ꝛ māifeſtabit conſi-
lia cordium: ꝛ tūc laus erit vnicuiqꝫ a deo. Opº
¶ Supius redarguit apoſtolus corinthios ꝙ ſꝫ ꝙ de 3º.
quibuſdaꝫ miniſtris gloriabantur: hic autem arguit 25.
eos ꝙ alios miniſtros contēnebant. Et circa hoc duo
facit. Primo arguit eoꝝ culpā. Secūdo inſtat ad eo-
rum correctionē ibi. (Nō vt cōfundam vos.) ¶ Cir-
ca p̄mū duo facit. Primo arguit eoꝝ temeritateꝫ qua
male de miniſtris iudicabant. Secundo arguit eoꝝ
elationē q̄ chriſti miniſtros cōtēnebant ibi. (Hoc autē
fratres.) ¶ Circa p̄mū duo facit. Primo oſ̄dit quid
ſit de miniſtris chriſti firmiter ſentiendum. Secundo
ꝙ nō ſit de eis temere iudicandū ibi. (Hic iam q̄ritur
inter diſpenſatores.) Dicit ꝗ̃ p̄mo. Dixi ꝙ nullus ve- 5
ſtrū debet gloriari de hoībus tamē quilibꝫ veſtrū d̄bet
cognoſcere auctoritatē officij noſtri ad quod pertinet
ꝙ ſum⁹ mediatores iter chriſtū cui ſeruimus. ad quod
pertinet ꝙ dicit. Sic nos exiſtimet hō vt miſtros xp̄i.
Eſa. 61. Sacerdotes dei vocabimini miſtri dei noſtri
dicetur vobis. ꝛ īter mēbra eius q̄ ſunt fideles eccleſie:
quibus dona chriſti diſpēſāt. ad quod pertinet qd̃ ſub-
ditur. Et diſpēſatores miniſteriorū dei. i. ſecretorū ei⁹:
q̄ q̄dē ſūt ſpiritualia eius documēta: ſꝫ illd̄. infra. 14°.
Spiritus eſt q̄ loquitur myſteria. Uel etiā eccliaſtica
ſacramenta

ſacramenta in qbus diuina virtus ſecretius opaṫ ſalu
tem. Unū ⁊ in forma ꝯſecrationis eucharistie dr̄. My
ſterium fidei: ptinet ergo ad officiū ꝑlatoꝝ eccleſie q̄
in gubernatione ſubditoꝝ ſoli xp̄o ſeruire deſiderent:
cuius amore oues eius paſcūt: ſm̄ illud Jo. vlti. Si di
ligis me paſce oues meas. Pertinet ēt ad eos vt diuīa
populo diſpenſent: ſm̄ illud infra. 6. Diſpenſatio mihi
credita eſt: ⁊ ſm̄ hoc ſunt mediatores inter xp̄m ⁊ po
pulum: ſm̄ illud Deu. 5. Ego ſeqſter fui ⁊ medius illo
tp̄e inter deū ⁊ vos. Hec aūt eſtimatio, de ꝑlatis eccl̄ie
neceſſaria ē ad ſalutē fideliū: niſi. n. eos recognoſcerēt
miniſtros xp̄i nō eis obedirent tāq̄ xp̄o: ſz illud Gal.
4. Sicut angelū dei excepiſtis me ſicut ieſum xp̄um.
2 Rurſum: ſi eos non cognoſcerent diſpenſatores recu
ſarent ab eis dona recipe: ꝯ̄ illud qd̄ idē aplus dicit. 2.
Cor. 2. Qd̄ donaui ſi qd donaui pp vos in pſona xp̄i.
¶ Deinde cū dicit. (Hic iam, qrit̄ inter diſpēſatores).
Oſtendit circa miniſtros xp̄i temere iudicari nō debe
re. ¶ Et circa hoc tria facit. Primo ponit qdā p qd
iudicare ſatagunt de fidelitate miniſtroꝝ. Scdo oſtē
dit de hoc iudicio ſe non curare: ſed deo reſeruare. ibi.
(Mihi aūt p minimo eſt). Tertio ꝯcludit ꝓhibitio
nē temerarij iudicij. ibi. (Itaq̄ nolite). ¶ Circa p̄m̄ cō
ſiderandū eſt q̄ miniſtroꝝ ⁊ diſpēſatoꝝ xp̄i qdā ſunt
fideles: qdā infideles. Infideles diſpēſatores ſunt q̄ in
diſpēſandis diuinis miſterijs nō intendūt vtilitatē po
3 puli ⁊ honorē xp̄i ⁊ vtilitatē mēbrorū eius: ſm̄ illud
Luc. 16. In iniquo māmone fideles nō fuiſtis. Fideles
aūt q in oībus intēdūt honorē dei ⁊ vtilitatē mēbroꝝ
eius: ſm̄ illud Luc. 12. Quis putas eſt fidelis ſeruus ⁊
prudēs quē ꝯſtituit dn̄s ſup familiā ſuā. Qui aūt ſūt fi
deles diuino iudicio manifeſtabunṫ in futuro. Sz co
rinthi temere volebant diſcutere: qui diſpēſatores eſ
ſent fideles vel infideles: ⁊ hoc eſt qd̄ dicit. Hic hoc eſt
inter vos. Jam. i. in pſenti tp̄e querit̄. i. diſcutit̄. Ut qs
. i. aliqs inter diſpēſatores fidelis inueniaṫ. Judicabāt
enim plures eſſe infideles: vix aliquē virum putantes
eſſe fidelem: ſm̄ illud ꝓuerb. 20. Multi viri miſericor
des vocant̄: virum aūt fidelem quis inueniet?
4 ¶ Deinde cū dicit. (Mihi aūt p minimo eſt). Oſtē
dit ſe hoc iudiciū reputare nihil. ¶ Et circa hoc tria
facit. Primo ponit q̄ nō curat circa hoc ab alijs iudi
cari dicens. (Mihi aūt) q ſum minimus inter diſpen
ſatores (p minimo eſt). i. minima bōa reputo. Ut a vo
bis iudicer. ſ. eſſe fidelis vel infidelis. Et ne putarent
ab aplo hec dici in eoꝝ ꝯtēptū: ac ſi eoꝝ iudiciū deſpi
ceret q̄ſi viliū pſonaꝝ ſubiūgit. Aut ab hūano intelle
ctu q eſt dies hoīs: ſm̄ illud Jo. 11. Qui ambulat i die
nō offendit: q2 lucē huius mundi videt. Uel ad lrām.
Aut ab humano die. i. ab intellectu in hoc tp̄e iudicā
tibus. q. d. vr̄m: vel quorūcūq̄ hoīum iudiciū parū cu
ro. Jere. 17. Diē hoīs nō deſideraui tu ſcis. ¶ Eſt aūt
ſciendū q̄ de iudicio hoīum dupl̄r dz curari: vno mō
q̄tū ad alios q ex eoꝝ bono: vel edificant̄: vel ſcādali
zant̄: ⁊ ſic ſancti non p minimo ſed p magno hñt ab
hoībus iudicari cū dn̄o dicat. Mat. 5. Uideant opa ve
5 ſtra bona ⁊ glificent patrē vr̄m q in celis eſt. Alio mō
q̄tū ad ſeipſos: ⁊ ſic nō curāt multū: q2 nec gloriā hu
manā ꝯcupiſcūt: ſm̄ illud. 1. Theſſal. 2. Neq̄ gliaz ab
hoībus q̄rentes: neq̄ aliqd a vobis: neq̄ ab alijs. Ne
q̄ opprobriū hoīs timēt: ſm̄ illud Eſa. 51. Nolite time
re opprobriū hoīum ⁊ blaſphemias eorū ne timeatis.
Unū aplus ſignāter dicit. (Mihi aūt ⁊c̄.). i. q̄tū ad me
ptinet: nō aūt id p nullo eſt: ſed p minimo: q2 bōa tpa
lia: inter q bona fama cōputat̄: nō ſunt nulla bōa ſed
minima: vt Aug. dicit in lib. de libero arbi. Unū ⁊ ſap.

7. Oē auꝝ in cōparatione illius arena ē exigua. Se b
cūdo oñdit q̄ neq̄ ſeipm̄ iudicare ꝑſumit dicēs. (Sed
neq̄ meipm̄ iudico). ¶ Ur̄ aūt hoc eſſe ꝯ̄ id qd̄ infra.
11. dr̄. Si noſmetipſos dijudicaremus nō vtiq̄ iudica
remur. Dz ergo qlibet iudicare ſeipm̄. ¶ Sed ſciendū
eſt q̄ iudicio diſcuſſiōis de quo aplus hic loqt̄ qlibz dz
iudicare ſeipm̄: ſm̄ illud ps. Exercitabar ⁊ ſcopebam
ſpm̄ meū. Et ſil̄r iudicio ꝯdēnationis ⁊ rephēſiōis in
manifeſtis malis: ſz illud Job. 13. Arguā corā eo vias
meas: ſed iudicio abſolutionis nō dz aliqs ꝑſumere ſe
iudicare: vt innocētē. Unū dr̄ Job. 9. Si iuſtificare me 2
voluero: os meū ꝯdēnabit me: ſi innocentē ꝯſidero pra
uum me cōprobabit: cuius rōnē aſſignat. d. Nihil mi
hi ꝯſcius ſum. i. nō hēo alicuius pcti mortalis ꝯſciam:
ſm̄ illud Jo. 27. Neq̄ rephendit me cor meū in oī vi
ta mea. Sed nō in hoc iuſtificatus ſum. i. non ſufficit
ad hoc q̄ me iuſtū ꝓnunciē: q2 poſſunt aliqua pctā in
me latere q ignoro: ſz illud ps. Delicta qs itelligit? Et
Job. 9. dr̄. Et ſi ſimpl̄r fuero hoc ipm̄ ignorabit aīa mea.
Tertio cōcludit cui hoc iudiciū reſeruet̄ dicēs. (Qui
aūt iudicat me dn̄s eſt). i. ad ſolū deū ptinet iudicare
vtrū ſim fidelis miniſter an nō: hoc. n. ptinet ad inten
tionē cordis quā ſolus deus ponderare pōt: ſm̄ illud
ꝓuer. 16. Spūum ponderator eſt dn̄s. Et Jere. 7. Pra
3 uum eſt cor hoīs ⁊ inſcrutabile quis cognoſcet illud?
Ego dn̄s probans renes ⁊ ſcrutans corda.
¶ Deinde cū dicit. (Itaq̄ nolite ⁊c̄.) Cōcludit ꝓhibi
tionē temerarij iudicij. ¶ Et circa hoc tria facit. Primo
ꝓhibet ꝑuenire diuinū iudiciū dicēs. Itaq̄ exemplo
meo q neq̄ meipſum iudico neq̄ ab alijs iudicari cu
ro: ſed iudiciū meū deo reſeruo. Nolite añ tp̄s iudicare:
q2 vt dr̄ Eccl. 8. Oī negocio tp̄s ē ⁊ oportunitas. Quo
adusq̄ veniat dn̄s. ſ. ad iudicādū: ſz illud Eſa. 3. Dn̄s
ad iudiciū veniet cū ſenatoribus ppl̄i ſui. Unū ⁊ dn̄s di
xit Mat. 7. Nolite iudicare. Sed hoc intelligēdū eſt
de occultis: de manifeſtis aūt iudicare cōmiſſum eſt a
deo hoībus: ſz illud deu. 1. Audite illos: ⁊ qd̄ iuſtū eſt
4 iudicate. Sunt. n. aliqua manifeſta: nō ſolū p euiden
tiā facti ſicut notoria: ſed ēt pp ꝯfeſſionē: aut teſtiū ꝓ
bationē. Occulta vō deus ſuo reſeruat iudicio. Sunt
aūt occulta nobis q latent in corde: vel ēt in abſcondi
to fiunt: ⁊ de his dr̄ in ps. Que dicitis in cordibus ve
ſtris: ⁊ in cubilibus vr̄is cōpungimini. Unū hō qdez de
his eſt temerarius iudex: ſicut iudex delegatus q exce
dit forma mādati iudicis de cā nō ſibi cōmiſſa. Eſt er
go temerariū iudiciū qñ aliqs de dubijs iudicat. Per
uerſum aūt qñ falſum iudiciū ꝓfert: ⁊ q̄uis nō ſit iu
dicādū circa pſonas: puta vt aliqs iudicet malū hoīez
q bonus eſt: tñ multo grauius eſt vt iudiciū ꝑuertat̄
de rebus ipſis: puta ſi qs diceret ꝟginitatē eſſe malam
⁊ fornicationē bonā. Cōtra qd̄ dr̄ Eſa. 5. Ue q dicitis
bonū malū: ⁊ malū bonū. Scdo deſcribit ꝑfectionē fu
5 turi diuini iudicij. d. Qui. ſ. dn̄s ad iudicādū veniēs il
luminabit abſcōdita tenebroꝝ. i. facit eſſe lucida ⁊ ma
nifeſta ea q occulte in tenebris fcā ſunt: ⁊ māifeſtabit
ꝯſilia cordiū. i. oīa corda: ſz illud Job. 12. Qui reuelat
occulta de tenebris: ⁊ ꝓducit in lucē vmbrā mortis: ⁊
Sopho. 1. Scrutabo: hieruſalē in lucernis. Qd̄ qdez
eſt intelligendū tā de bonis q̄ de malis q nō ſunt per
penitētiā tecta: ſm̄ illud ps. Bti quoꝝ remiſſe ſunt ini
quitates ⁊ quoꝝ tecta ſunt pctā. Tertio ponit fructū
quē boni reportabūt de diuino iudicio dicēs. (Et tūc la
us erit vnicuiq̄). ſ. bonoꝝ a deo. Que qdē laus vā erit:
q2 deus nec decipi nec decipe pōt. Ro. 2. Cuius laus nō
ex hoīb9: ſed ex deo ē. 2. cor. 10. Nō. n. q ſeipm̄ cōmēdat
ille pbat9 eſt: ſed quē deus cōmēdat. Lectio. II.

6 H Ec aūt fr̄es trāſfiguraui ī me ⁊
appollo pp vos: vt in vobis di
ſcatis: ne ſupra q̄ꝫ ſcriptum eſt
vnus aduerſus alterū infleẗ pro
alio. Quis.n. diſcernit. † Quid autē hēs qđ
nō accepiſti. Si aūt accepiſti qd gl'iaris q̄ſi
nō accepis. Jā ſaturati eſtis. Jā diuites fa
cti eſtis. Sine nob.s regnatis. Et vtinā re
gnetis: vt nos vobiſcū regnemus. Puto
.n. ꝙ deus nos apl'os nouiſſimos oſtendit
2 tanq̄ꝫ morti deſtinatos: q: ſpectaculū facti
ſumus mūdo ⁊ āgelis ⁊ hoībus. Nos ſtul
ti pp xp̄m: vos aūt prudētes in xp̄o. Nos i
firmi: vos aūt fortes. Vos nobiles: nos āt
ignobiles. Vſq; in hāc horā ⁊ eſurimus ⁊
ſitimus: ⁊ nudi ſum⁹: ⁊ collaphis cedimur:
⁊ inſtabiles ſumus: ⁊ laboramus opantes
māibus nr̄is. Maledicimur: ⁊ būdicim⁹.
Perſecutionē patimur ⁊ ſuſtiem⁹: blaſphe
mamur ⁊ obſecram⁹: tāq̄ꝫ purgamēta hu
3 ius mūdi fc̄i ſum⁹ oīuꝫ pipſima vſq; adhuc.
¶ Poſtq̄ꝫ apl's rep̄hendit in corinthijs temeritatē q̄
miniſtros xp̄i iudicabāt. hic arguit eoꝝ elationē qua
miniſtros xp̄i ꝯtēnebāt. ¶ Et circa hoc tria facit: p̄io
ꝓponit qđ intendit. 2° rōnē aſſignat. ibi. (Quis.n. te
diſcernit). 3° eoꝝ ꝯtēptū yronice loq̄ns irridet. ibi. (Jā
ſaturati eſtis). ¶ Circa p̄m̄ ꝯſiderādū eſt ꝙ apl's ſupra
volēs rep̄hendere ꝯtētiones corinthioꝝ quas hēbant rō
ne miſtroꝝ: vſus fuerat noībus bonoꝝ miſtroꝝ xp̄i:
ſicut. ſ. ſ. dixit. Unuſq̄ſq; vr̄m dixit. Ego qdē ſū paū
li: ego aūt appollo: ego vo cephe: ⁊. ſ. tertio vbi dixit: ſi
ue paulus: ſiue appollo: ſiue cephas: ⁊ tn̄ nō glorīabā
4 tur de bonis miſtris xp̄i: nec pp eos diffidebāt: ſed pp
pſeudo apl'os q̄s noīare noluit ne videreẗ ex odio vel
inuidia ꝯ eos loqui: ſed loco eoꝝ poſuerat nomē ſuū
⁊ alioꝝ bonoꝝ p̄dicatoꝝ: ⁊ hoc eſt qđ dicit. (Hec aūt
fratres). i. q̄ dixi de miſtris de q̄bus gl'iamini: ⁊ p qb⁹
ꝯtenditis: trāſfiguraui. i. figuralr̄ loquēs trāſtuli in me
⁊ appollo. Dr̄.n. puer. i. Aiaduerteret parabolā ⁊ īter
p̄tationē v̄ba ſapiētū ⁊ enigmata eoꝝ. (Et h̄ pp vos)
.i. vr̄am vtilitatē. 2. cor. 4. Oīa ꝓpter vos. (Ut i nobis
diſcatis: ne vnus vr̄m infleẗ). i. ſupbiat aduerſus aliū
ꝓximū ſuū. (ꝓ alio). ſ. p quocūq; miniſtro xp̄i. (Su
pra quā ſcriptū eſt). i. vltra formā vobis in p̄miſſis de
ſcriptā. Dr̄.n. ſap. 4. Dirūpens illos inflatos ſine voce.
¶ Deinde cū dicit. (Quis.n. te diſcernit). Aſſignat
rōnem quare vnus nō debeat ꝯ aliū inflari. Et p̄mo
5 ponit rōnē dicens. (Quis.n. in te diſcernit)? Quod
pōt intelligi dupl'r. vno mō ſic. Quis.n. te diſcernit a maſ
ſa p̄ditoꝝ: tu teip̄m diſcernere nō potes: vn̄ non hēs i
te: vnde ꝯ aliū ſupbias. Et de hac diſcretione dr̄ i p̄s.
Judica me deus ⁊ diſcerne cauſā meam de gente non
ſc̄tā. Alio mō pōt intelligi. Quis te diſcernit. ſ. ſupiorē
faciens ꝓximo tuo? qđ hoc tu facere nō potes. Unde
cōtra eū ſupbire non debes. Et de hac diſcretione dici
tur Eccle. 33. In multitudine diſcipline dn̄i ſeparauit
eos ⁊ immutauit vias illoꝝ. Sed inter hoīes in q̄ntū
ſunt fideles xp̄i nō eſt diſcretio: q: vt dr̄ Ro. 12. Mul
ti vnū corpus ſumus in xp̄o. Et Act. 15. dicit Pet. Ni
hil diſcernit īter nos ⁊ illos fide purificās corda eoꝝ.
Sc̄do excludit q̄dā rōnem. Poſſet.n. aliquis diſcer

ni a bonis vel a malis melior eis exiſtens ꝓpter bona d
q̄ hꝫ: puta fidē ſapiam ⁊ hmōi. Sed h̄ excludit aplus
dicens. (Quid aūt habes qđ nō accepiſti). q.d. nihil.
Oīa.n. bona ſunt a deo ſ̄m illud p̄s. Apiente te manū
tuā oīa implebunẗ bonitate. Et. 2. paral. 29. Tua ſunt
oīa: ⁊ q̄ de manu tua accepimus dedimus tibi: ⁊ ex h̄
ꝯcludit ꝓpoſitū dicens. Si aūt accepiſti qd gloriaris
quaſi nō acceperis) ille igiẗ gloriaẗ q̄ſi nō accipiens q̄
de ſeipſo gloriaẗ ⁊ nō de deo: ſicut de q̄buſdā dr̄ in p̄s.
Qui ꝯfidunt in v̄tute ſua: ⁊ in multitudine diuitiarū
ſuaꝝ gloriant̄. Et ad hoc ptinet p̄ma ſpēs ſupbie: q. ſ.
2 aliqs ſupbiēdo qđ hꝫ dicit a ſeipſo hr̄e: iuxta illō p̄s. La
bia nr̄a a nobis ſunt: qs nr̄ dn̄s eſt? Jlle aūt gloriaẗ q̄
ſi accipiens q oīa deo aſcribens gloriaẗ de ipſo: ſi. ſ.
dictū eſt. Qui gloriaẗ in dn̄o glorieẗ. Sic aūt gloriari
nō eſt ſupbire: ſed humiliari ſub deo cui hō dat gloriā
ſ̄m illud Eccl. vltimo. Danti mihi ſapiam dabo gl'iaꝫ.
¶ Deinde cū dicit. (Jam ſaturati eſtis). Irridet corū
ſuperbiā q apl'os xp̄i ꝯtēnebant. Et p̄mo in gn̄ali. 2° in
ſp̄ali. ibi. (Nos ſtulti ſumus ⁊c̄.) ¶ Circa p̄m̄ duo fa
cit. Primo irridet i eis ꝙ de ſe nimis p̄ſumebāt. Sc̄do
deridet in eis ꝙ apl'os cōtemnebant. ibi. (Puto.n. ꝙ
3 deus ⁊c̄.) ¶ Circa p̄m̄ duo facit. Primo irridet eos de
p̄ſumptione qua ſibi attribuebant qđ nō hēbant. Se
cundo irridet eos de hoc ꝙ ſibi ſingulr̄ attribuebant
qđ ſingulr̄ nō hēbant. ibi. (Sine nobis regnatis). At
tribuebant aūt ſibi abūdantiā bonoꝝ: quoꝝ q̄dā ſunt
interiora: ⁊ q̄ntū ad h̄ dicit. (Jā ſaturati eſtis). i. vobis
vi ꝙ ſaturati eſtis. i. abundāter refecti ſp̄ali dulcedi
ne: de qua dr̄ in p̄s. Satiabor cū manifeſtabiẗ gloria
tua. Poterat aūt eis ſ̄m v̄itatē dici ꝙ iā ſaturati eſtis:
non plenitudine: ſed faſtidio: ſ̄m illud puer. 27. Aia
ſatiata calcabit fauū. Quedā vero bōa exteriora: ⁊ q̄n
tum ad hoc dicit. (Jā diuites facti eſtis): ſicut vobis vi
deẗ. ſ. diuitijs ſpūalibus: de q̄bus dr̄ Eſa. 33. Diuitie ſa
lutis ſapia ⁊ ſcia. Sileẗ eſt qđ dr̄ Apo. 3. Dicis q: diues
ſum ⁊ locuples valde: ⁊ nullius egeo. ¶ Sed ꝯ hoc
4 vr̄ illud qđ ſupra dixit in p̄ncipio dicēs. Q: in oībus
diuites facti eſtis in illo oī ſcientia ⁊c̄. Sed dicendum
eſt ꝙ ſupra dixit q̄ntū ad bonos q īter eos erāt: h̄ āt di
cit q̄ntum ad p̄ſumptuoſos q ſupbiebant de eo qđ nō
hēbant. Pōt ⁊ alr̄ diſtingui ſacietas ⁊ diuitie vt ſaturi
tas referaẗ ad vſum gr̄e quo qs ſpūalibus fruiẗ. Diui
tie aūt ad ipſos habitus gratiaꝝ. Sc̄do cū dicit. (Si
ne nobis regnatis). Irridet eos ꝙ ſibi ſingl'r attribue
bant qđ nō hēbant. Un̄ dicit ſine nobis regnatis. i. ita
vobis vr̄ ꝙ regnū ad vos ptineat nō ad nos. Sic enī
erant decepti a pſeudo aplis vt crederēt ſe ſolos hr̄e ſi
dei veritatē q̄ in regno dei cōſiſtit: apl'm aūt ⁊ ſeq̄ces
eius errare. Cōtra quos dr̄. Eſa. 5. Nūqd habitabitis
5 vos ſoli in medio terre? Et ne videaẗ apl's ex inuidia
hoc dicere ſubiungit. (Utinā regnaretis). Optat enī
vt verā fidē hēant: ſ̄m illud Act. 26. Opto oēs q audi
unt tales fieri qualis ⁊ ego ſū exceptis vinculis his.
Et vt eis exēpla humilitatis p̄beat. ſubiungit. (Ut ⁊
nos regnemus vobiſcū). q.d. Si aliquā excellentiam
hētis nō dedignamur vos ſeq: ſicut vos dedignamini
ſeq nos ꝯ illud qđ dr̄ Gal. 4. Qđ bonū eſt emulamini
in bono ſemp. Et eſt aduertēdū ꝙ apl's hic q̄tuor ſpēs
ſupbie tangat. quaꝝ p̄a eſt qn̄ aliqs reputat ſe nō hr̄e a
deo qđ hꝫ: quā tāgit dicēs. (Quid gl'iaris q̄ſi nō acce
peris)? Et ego ēt pōt reduci ad ſc̄dā ſpēm qua aliqs
exiſtimat ꝓprijs meritis accepiſſe. Tertia ſpēs ē: qua
qs iactat ſe hēre qđ nō hꝫ: ⁊ q̄ntū ad hoc dicit. (Jā ſa
turati eſtis iā diuites facti eſtis.) Quarta ſpēs qn̄ ali
quis deſpectis ceteris ſingulariter vult videri ⁊ quan
tum ad

a tu3 ad hoc pertinet qd̓ dicit. (Sine nobis regnatis.)
¶ Deinde cū dicit. (Puto q̄ deus ⁊c̄.) Irridet eos ẽ
hoc q̄ apl̄s xp̄i ɔtēnebant. Et ꝑmo irriſorie ponit cō
temptū: ſcd̓o cāz ɔtemptus ibi. (Quia ſpectaculū facti
ſumus). Dicit ergo ꝑ. Prius dixi q̄ ſine nobis regna
tis: puto. n. i. vos putare videmini q̄ deus nos apl̄os
oñdit nouiſſimos: cū tñ infra. 12. dicat q̄ deus in eccle
ſia poſuit ꝑmum apl̄os. Sic. n. implet̄ qd̓ dr̄ Mat. 20.
Erunt primi nouiſſimi: ⁊ nouiſſimi primi. Et pōit ex
emplū. Tanq̄ morti deſtinatos. Illi. n. q ſunt ɔdem
nati ad mortem nouiſſimi habent̄ inter hoīes: vtpote
quos indignū ſit viuere: ⁊ tales apl̄i reputant̄ a mūda
2 nis hoīb⁹: ſ3 illud p̄s. Eſtimati ſum⁹ ſic oues occiſiōis.
¶ Deinde cū dicit. (Quia ſpectaculū) aſſignat cāz ɔtē
ptus. Circa qd̓ ɔſideradū3 eſt q̄ qñ aliqui ſunt ɔdem
nati ad mortem cōuocant̄ homies ad eoꝝ occiſionez
quaſi ad ſpectaculū: ⁊ hoc maxie fiebat circa eos q dā
nabant̄ ad beſtias: q2 apl̄i erant quaſi morti deſtinati
ſubiungit. Quia ſpectaculū facti ſumus mūdo: quaſi to
tus mundus ɔcurrat ad ſpectandū nr̄am occiſionem:
ſm illud p̄s. Poſuiſti nos opprobriū vicinis nr̄is: ex
ponit aūt: qd nōie mūdi intelligat cū ſubdit. (Et āge
lis ⁊ hoībus). ſ. bonis ⁊ malis. Cōcurrebāt. n. ad eoꝝ
ſpectaculū boni angeli ad ɔfortādū: mali aūt ad impu
gnandū: boni hoīes ad cōpatiendū ⁊ exēplū patiētie
3 ſumendū: mali hoīes ad perſequendū ⁊ irridendum.
Apl̄i ¶ Deinde cū dicit. (Nos ſtulti ⁊c̄.) Irridet eos ī ſpā
ſtulti li q̄ apl̄os ɔtēnebant. Et circa hoc duo facit. Primo
rēpu ponit ɔtēptū. ſcd̓o cām ɔtemptus ibi. (Uſq3 in hāc ho
tati ram ⁊c̄.) Circa ꝑ^m irridet eoꝝ cōtemptū q̄tū3 ad h̓ q̄
ſunt. ſibi excellentiā: apl̄is defectū attribuebāt: ⁊ ꝑmo q̄tū
ad ꝑfectionē intellectus: ⁊ q̄tū ad h̓ dicit. (Nos ſtulti
ſumus pp̄ xp̄m). i. ſtulti reputamur: q2 crucē xp̄i p̄di
camus. ſ. i. Uerbū crucis peruntibus ſtultitia eſt: ⁊ ēt
q2 pp̄ xp̄m opprobria ⁊ ɔtentiones ſuſtinemus: ſ3 il
lud ſap. 5. Nos inſenſati vitā illoꝝ eſtimabamus inſa
niam. Itē vt legit̄ Act. 26. Feſtus dixit Pau. Inſanis
paule: multe te lr̄e ad inſaniā adducūt. Uos ſm vr̄am
reputationē eſtis prudētes in xp̄o: q2. ſ. nec crucē eius
publice ɔfiteri audetis: nec ꝑſecutionē ſuſtinetis. pro
4 uer. 26. Sapientior ſibi vr̄ piger: ſeptē viris loquētib⁹
ſniās. Scd̓o q̄tū ad ɔtātē actionis cū dicit. (Nos infir
mi reputamur). ſ. in exterioribus pp̄ afflictiones quas
ſuſtinemus. 2. cor. 12. Libenter gloriabor in infirmitati
bus meis. Uos aūt. ſ. ſm vr̄az reputationē eſtis fortes
. ſ. i rebus corporalibus: q2 ſecure viuitis ſine tribulatio
ne. Eſa. 5. Ue q potētes eſtis ad bibēdū vinū: ⁊ viri for
tes ad miſcēdā ebrietatē. vos nobiles. ſ. eſtis ſm vr̄am
eſtimationē. i. honore digni: q exterius ɔtumelias nō
patimini. Eſa. 19. Filius ſapientiū: ego filius regū anti
quoꝝ. Nos aūt ignobiles ſum⁹ ſm vr̄az ⁊ alioꝝ reputa
tionē: q2 ɔtēptibiles hēmur. ſ. i. Que ɔtēptibilia ſunt
mūdi: ⁊ ignobilia elegit deus. Et tñ ſm reivitatē ē eōn
5 uerſo. Soli. n. ɔtēptibiles illi ſunt q deū cōtēnunt: ſ3
illud. i. Reg. 2. Qui aūt ɔtemnunt me erūt ignobiles.
¶ Deinde cū dicit. (Uſq3 in hāc horā ⁊c̄.) Aſſignat
cām ɔtēptus. Et ꝑmo ponit ꝑ cā defectū bonoꝝ tpa
lium. Scd̓o mala q̄ in eis intelligebant̄ ibi. (Maledi
cimur ⁊ bn̄dicimus). Tertio ɔcludit intētū ibi. (Tā
q̄ purgamēta). ¶ Circa ꝑ^m duo facit. Primo pōit de
fectū quē patiebāt̄ in rebus neceſſariis. Un̄ ea q̄ perti
nent ad victū dicit. (Uſq3 in hāc horā). i. ɔtinue a cō
uerſiōe nr̄a vſq3 in p̄ns tps eſurimus ⁊ ſitimus. 2. cor.
11. In fame ⁊ ſiti. Quātū vo ad veſtitū ſubdit. (Et nu
di ſumus). i. ꝑpter veſtimentoꝝ inopiā: q2 ēt interdū
expoliant̄ Job. 24. Nudos dimittūt hoīes veſtimēta
tollētes qbus nō eſt operimentū in frigore. ¶ Sed ɔ b
eſt qd̓ dr̄ in p̄s. Nō vidi iuſtū derelictū: nec ſemē eius
q̄rens panē. Sed dōm eſt: q̄ ita patiebant̄ apl̄i q̄ nō
derelinquebant̄: q2 diuina ꝑuidentia moderabant̄ in
eis ⁊ abūdantiā ⁊ inopiā q̄tū eis expediebat ad virtu
tis exercitiū. Un̄ ⁊ apl̄s Phil. 3. Ubiq3 ⁊ in oībus in
ſtitutus ſum ⁊ ſaturari ⁊ eſurire ⁊ abūdare ⁊ penuriā
pati oia poſſum in eo q me ɔfortat. Scd̓o ponit defe
ctum eoꝝ q̄ ꝑtinent ad bn̄ eſſe hūane vite quoꝝ ꝑ^m ē
reuerentia ab hominibus exhibita ɔ qd̓ dicit. (Et colla
phis cedimur). qd̓ qdē3 fit magis ad opprobriū q̄3 ad 2
penā. Un̄ de xp̄o legimus. Mat. 26. Quā expuerunt
in faciē ſuā ⁊ collaphis eū ceciderūt. Scd̓o regrit̄ qes
in loco: ɔ qd̓ dr̄. (Et inſtabiles ſumus). Tū q2 expel
lebant̄ a ꝑſecutoribus de loco in locū: ſm illud Mat.
10. Si vos ꝑſecuti fuerint in vna ciuitate fugite ī aliā3.
Tū ēt q2 ꝑ executione ſui officij diſcurrebāt: vbiq3 ſ3
illud Io. 15. Poſui vos vt eatis. Tertio regrit̄ miniſtrā
tiū auxiliū ɔ qd̓ dr̄. (Et laboramus opantes māibus
noſtris). Tū q2 aliqñ nullus dabat eis vn̄ poſſent ſu
ſtentari. Tū ēt q2 labore manuū ſuaꝝ victū acqrebāt:
vel ad vitādū fideliū grauamē vel ad repellendū pſeu
do apl̄os q pp̄ queſtū predicabant: vt habet̄. 2. cor. 12.
Tū ēt vt darent ocioſis laborandi exēplū: vt habet̄. 2.
theſ. 3. Un̄ dicit Paul. Act. 20. Ad ea que mihi opus 3
erant ⁊ his q mecū ſunt miniſtrauerunt manus iſte. Apl̄i
¶ Deinde cū dicit. (Maledicimur ⁊c̄.) Ponit mala male
q̄ apl̄i patiebant̄. Et ꝑmo in v̄bis cū dicit. (Maledici dice
mur). i. mala de nobis dicūt hoīes vel ad detrahendū bāt ⁊
vel ad ɔtumelias inferēdū vel ēt mala ī p̄dicando. Ie. blaſ
15. Oēs maledicūt mihi. (Et bn̄dicimus). i. reddim⁹ phe
bonū ꝑ malo ſm illō. i. Pe. 3. Nō reddētes maledictū ma
ꝑ maledicto: ſed ēt bn̄dicētes. Scd̓o in factis ⁊ q̄tū3 bant
ad hoc dicit. (Perſecutionē patimur) nō ſolū q̄tū ad
hoc q̄ fugamur de loco ad locū qd̓ ꝑprie ꝑſecutio dr̄:
ſed q̄tū ad h̓ q̄ multiplr̄ tribulamur: ſ3 illō p̄s. Mul
ti q ꝑſequūt̄ ⁊ tribulāt me. (Et ſuſtinem⁹ ī xp̄o). ſ. oia
patiēter. Ecc. i. Uſq3 ad tp̄s ſuſtinebit patiēs. Tertio 4
tāgit cāz vtriuſq3 cū dic̄. (Blaſphemamur). i. blaſphe
mie ipoiūt̄ nobis: dū dicimur magi vel malefici ⁊ re
putamur dei inimici: ſm illud Io. 16. Uēit hora vt oīs
q interficit vos arbitret̄ obſequ3 ſe p̄ſtare deo. Et Ro.
3. Sic̄ blaſphemamur vt aiūt qdā dīe: faciam⁹ mala vt
veniāt bōa: tñ obſecram⁹ deū ꝑ his q nos ꝑſequūt̄ ⁊
blaſphemāt ſ3 illud Mat. 5. Orate ꝑ ꝑſeqūtib⁹ ⁊ calū
¶ Deide cū dic̄. (Tāq̄ purgamēta (niātibus vos.
⁊c̄.) Cōcludit ex oībus p̄miſſis eoꝝ ɔtēptū dicēs. Et
pp̄ oia p̄dicta facti ſumus tāq̄ purgamēta hui⁹ mūdi
. i. reputati ſum⁹ ⁊ a iudeis ⁊ a gētilib⁹ vt ꝑ nos mūd⁹ i
gnet̄: ⁊ pp̄ nr̄az occiſionē mūd⁹ purget̄: ⁊ tāq̄ ſimus
ꝑipſima oīu3. Dr̄ aūt ꝑipſima q̄ocūq3 purgamētū: pu
ta vel poni vel ferri vel cuiuſcūq3 alteri⁹ rei. Et h̓ vſq3 5
adhuc q2. ſ. ɔtinue h̓ patimur. Sed nūq3 deficiet: ſ3 il
lud ſap. 5. Ubi ex ore ipſoꝝ dr̄. Hi ſūt q̄s aliqñ hūim⁹
ī deriſu3 ⁊ ī ſiſitudie ꝑproꝑij. Et poſtea ſubdit̄. Quō ḡ
cōputati ſunt inter filios dei. Lectio. III.

On vt ɔfundā vos h̓ ſcribo: ſ3
vt filios meos chariſſ mos mo
neo. Nā ſi decē milia pedago
goꝝ habeatis ī xp̄o: ſ3 ñ mltos
p̄res. Nā ī xp̄o ieſu ꝑ euāgeliū ego vos ge
nui. Rogo ergo vos imitatores mei eſtote:
ſicut ⁊ ego xp̄i. Ideo miſi ad vos thiotheū
q ē fili⁹ me⁹ chariſſim⁹ ⁊ fidelis ī dn̄o: q vos

c cómōefaciat vias meas q̄ ſūt in xp̄o ieſu: ſi/
cut vbiq̄ꝫ i oī eccleſia doceo. Tanq̄ꝫ nō vē
turus ſim ad vos: ſicut inflati ſunt qdā. Ue
niam āt ad vos cito: ſi dominus voluerit: ⁊
cognoſcā nō ſermonē eorū qui inflati ſūt:
Sed virtutē. Nō eni in ſermone ē regnum
dei: ſꝫ i virtute. Quid vultis. In virga vēiā
ad vos: an i charitate ⁊ i ſpū māſuetudis.

¶ Poſtq̄ꝫ aplȷs reprehēdit corinthios d̄ hoc ꝙ aplos
temere iudicabant ⁊ p̄ſumptuoſe contemnebant: hic
inſtat ad eoꝝ correctionē. Et p̄mo admonitione v̄bo.
a Scd̄o exemplo ibi. (Rogo ergo vos fratres ⁊c̄.) Ter
tio correctionis flagello ibi. (Tanq̄ꝫ nō venturus ſiꝫ
ad vos ⁊c̄.) ¶ Circa p̄ᵐ tria facit. Primo pōit admoni
tionis modū dicēs. Hec. ſ. que in ſerie epl̄e huc uſq̄ꝫ vo
bis dixi. Scribo nō vt ꝯfundā vos. ſ. mala ꝯfuſione: q̄
in deſperationē mittit q̄ꝫuis velim vos ꝯfundi cōfuſio
ne: q̄ pctm̄ vitat: ſꝫ illud Ecc. 4. Eſt cōfuſio adducēs
pctm̄: ⁊ eſt cōfuſio adducens gr̄am ⁊ gloriā. Sed p̄di
cta moneo vos vt filios. Ecc. 7. Filiȷ̄ tibi ſunt erudi il/
los ⁊ curua illos a pueritia eoꝝ. Scd̄o oñdit debitum
admonendi dicens. Nā ſi decem milia pedagogorum
habeatis in xp̄o: ſed nō multos patres. Ubi ꝯſideran
dum eſt ꝙ pr̄ eſt q primo generat: pedagogus aūt eſt
3 qui iā natū nutrit ⁊ erudit. Gal. 3. Lex pedagogus no
ſter fuit in xp̄o. Dicit ergo aplȷs ſe p̄rem eoꝝ in xp̄o: q̄r
eis primo euangeliū predicauit. Uñ aſſignans rōnem
eius qd̄ dixerat ſubdit. Nā in xp̄o ieſu per euangeliuꝫ
vos genui. Eſt aūt generatio proceſſus ad vitā: homo
aūt viuit in xp̄o p fidē. Gal. 2. Q: aūt nunc viuo i car/
ne in fide viuo filȷ̄ dei. Fides aūt vt dr̄ Ro. 1. eſt ex au/
ditu: auditus aūt p verbū. Unde verbū dei eſt ſemen
quo apoſtolus eos genuit in xp̄o. Unde Jac. 1. Uolun
tarie nos genuit v̄bo veritatis. Alios aūt dicit pedago
gos: q̄r poſtq̄ꝫ fidē receperant eos adiuuarunt: vt itel
ligaꝛ eſſe eadē cōparatio q̄ꝫtum ad p̄dicationē euāge
liȷ̄ pedagogi ad p̄reꝫ: q̄ ſupra. 3. poſita eſt rigatoris ad
plantatorem: ⁊ ſuperedificatoris ad fundatorem.
4 ¶ Deinde cū dicit. (Rogo ergo vos fratres) inſtat ad
corrigenduꝫ eos ſuo exemplo. Et p̄mo hortaꝛ eos ad
imitandū ſuū exemplū dicens. Ergo ex quo eſtis filȷ̄
cū bonoꝝ filioꝝ ſit imitari p̄res: rogo vos imitatores
mei eſtote. ſ. vt nō temere iudicetis: ſicut nec ego: q̄r ne
q̄ꝫ meip̄m iudicare preſumo: ⁊ de vobis humilia ſen/
tiatis: ⁊ de aliȷ̄s maiora. Uñ nō ſine cā tali mō loquen
di vſus eſt. Nos infirmi. Uos fortes. 2. Theſ. 3. Ut for/
mam noſmetipſos daremus vobis ad imitanduꝫ. Ad
uertendū eſt aūt ꝙ eoſdē q̄s ſupra filios noīauit: nūc
nolat fratres. Dixerat aūt ſuos filios in xp̄o: q̄r eos nō
ſibi: ſed xp̄o genuerat; ⁊ q̄r ipſe genitus erat a xp̄o: ex
ꝯñti eos h̄ebat fratres ⁊ filios. Intantū ergo debēt eū
imitari vt p̄rem in q̄ꝫtū: ⁊ ipſe xp̄m imitabaꝛ: q ē oīum
5 p̄ncipalis pr̄. Et p hoc ſubtrahiꝛ ſubditis occaſio de
adherēdo malis exēplis p̄latoꝝ. Uñ in hoc ſubditi ſo
lum p̄latos imitari dn̄t in quo ipſi xp̄m imitanꝛ: q ē in
fallibilis regula veritatis. Uñ ſeip̄m aplȷs in exemplū
poſuit. Jo. 13. Exemplū dedi vobis vt quēadmodum:
ego feci ⁊c̄. Qd̄ qdem exemplū paulus ſeq̄baꝛ: ſꝫ illd̄
Job. 23. Ueſtigia eius ſecutus eſt pes meus: viaꝫ eius
cuſtodiui ⁊ nō declinaui ab ea. Scd̄o remouet excuſa
tionē ignorātie dicēs. (Jō miſi ad vos thimotheū q ē
filius meus chariſſimus ⁊ fidelis in dn̄o) ſꝫ illd̄ Phil.
2. de Thimo. loquēs. Neminē h̄eo ita vnanimē q ſin
cera affectiōe ꝓ vobis ſollicitus ſit. Qui vos cōmone
d faciat vias meas. ſ. q vos doceat meos p̄ceſſus. ſ. oīa
opera ⁊ moneat vos ad ea ſequēdū: ſꝫm illud Je. 6. In
terrogate de ſemitis antiqs que ſit via bona ⁊ ambula
te in ea. Que qdem vie ſunt in xp̄o: ⁊ idō nō debetis de
dignari eas ſeq: ſꝫm illud p̄s. Uias tuas dn̄e demōſtra
mihi. Et nō videaꝛ vobis hoc oneroſuꝫ: q̄r hoc cōiter
oibus impono. Uñ ſubdit. Sicut vbiq̄ꝫ in eccleſiis do
ceo. Col. 1. Audiſtis veritatis euāgelium qd̄ peruenit ad
vos: ſicut ⁊ in vniuerſo mūdo. Uel hoc qd̄ dicit. Uias
meas referēdū eſt ad opera. Qd̄ v̄o dicit. Sicut ⁊ vbi
q̄ꝫ: ad documenta. Ad hoc. n. miſſus erat thimotheꝰ vt
īduceret eos ad imitāda op̄a ⁊ tenēda apl̄i documēta.
a ¶ Deinde cū dicit. (Tāq̄ꝫ nō venturus ſim ad vos)
cōminaꝛ eis correctionis flagellū. Et p̄mo oñdit eos
eſſe dignos correctionis flagello dicens. (Tanq̄ꝫ nō
venturus ſim ad vos) inflati ſunt qdam. ſ. vr̄m q̄ſi nō
timentes p me de ſua ſup̄bia ꝯuinci: ⁊ iō digni ſūt fla
gellis: naꝫ humiles ſolis v̄bis corriguntꝛ: ſup̄bi flagel
lis indigēt: ſꝫm illud Job. 40. Reſpice cūctos ſup̄bos
⁊ confunde eos. Scd̄o prenunciat eis ſuū aduentum
quo veniat ad iudicandū: vbi p̄mo p̄nunciat aduentū
dicens. (Ueniaꝫ aūt cito ad vos). Et q̄r dicitꝛ ꝓuer. 16.
Cor hoīs diſpōit viā ſuam: ſed dn̄i eſt dirigere greſſus
eius. Jdeo ſubdit. (Si dn̄s voluerit) Jac. 4. Si dn̄s vo
luerit ⁊ ſi vixerimus faciemus hoc aut illud. Scd̄o p̄
3 nunciat eis ſuā iudiciariā cognitionē cū dicit. (Et co/
gnoſcā). ſ. ordine iudiciario: ſꝫm illud Job. 29. Cauſaꝫ
quā neſciebam diligentiſſime inueſtigabam. Non ſer
monem eoꝝ q inflati ſunt: ſed virtuteꝫ. q. d. Nō ꝓpter
hec ex mea examinatione approbabunꝛ q abundant
in verbis: ſed ſi abundarent in virtute: q̄r vt dr̄ ꝓuer.
14. Ubi verba ſunt plurima ibi freq̄nter egeſtas. Ter
tio rōnem aſſignat dicens. (Non. n. in ſermone eſt re
gnum dei: ſed in virtute). i. non ideo aliquī pertinent
ad regnum dei q abundant in ſermone: ſꝫ illd̄ Mat.
7. Non oīs q dicit mihi dn̄e domine intrabit in regnū
celoꝝ: ſed q facit voluntatē patris mei. Ultimo cōmi/
natur eis correctionem: reſeruans tn̄ correctionem ar
bitrio eoꝝ dicens. (Quid vultis in virga). ſ. diſcipline
4 veniam ad vos. ſ. veſtigandos an in charitate. i. in oñ/
ſione amoris: ⁊ in ſpiritu māſuetudinis: vt. ſ. nihil du
rius vobiſcum agam: hoc. n. pendet in vobis. Nam ſi
vos in via ſtultitie p̄manetis, opꝫ me ad vos cū virga
venire: ſꝫm illud prouerb. 22. Stultitia colligata eſt in
corde pueri ⁊ virga diſcipline fugabit eam. Si v̄o vos
correxeritis oſtendā vobis charitatē ⁊ manſuetudīeꝫ.
Gal. vltimo. Uos q ſpūales eſtis inſtruite h̄mōi i ſpū
lenitatis: hoc aūt nō dicit q̄ ſi in virga veniens non
cuꝫ charitate veniret: cū ſcriptū ſit ꝓuer. 13. Qui p̄cit
virge odit filiū ſuū: q aūt diligit illū inſtāter erudit: ſꝫ
q̄r illis q caſtigaꝛ v̄ga nō ſentit īterdū dulcedinē chari
tatis: ſic illi quos blāde ꝯſolaꝛ. CAP. V. Lectio. I. 5

OMnino oſtendiꝛ inter vos for
nicatio: ⁊ talꝛ fornicatio qualis
nec inter gentes: ita vt vxorem
patris ſui aliqs h̄eat. Et vos in
flati eſtis ⁊ non magis luctum habuiſtis vt
tollaꝛ d̄ medio vr̄m q hoc opus fecit. Ego
quidem abſens corpe: preſens aūt ſpiritu 2ᵃ. d.
iam iudicaui vt preſens eum qui ſic opera 7ᵃ. q.
tus eſt in noīe dn̄i nr̄i ieſu chriſti congrega 3. art.
tis vobis ⁊ meo ſpiritu cuꝫ virtute domini 2°.
ieſu tradere huiuſmodi hominem ſathane p̄ᵐ.

in interitum

a in interitum carnis: vt ſpiritus ſaluus ſit in
die domini noſtri ieſu chriſti.

¶ Poſt q̄ aplſ pſecutus eſt ea q̄ ptinēt ad baptiſmi
ſacrm: h incipit pſeq ea q̄ ptinent ad mrimoniū: ꝛ pᵒ
arguit pctm̄ ꝯtra mrimōio. ſ. fornicationē. Scdo agit
de ipſo mrimonio. ca. 8 ibi. (De qbus āt ſcripſiſtis mi
bi ꝛc̄.) Circa pᵐ duo facit. Pmo ponit culpā. Scdo re
darguit eā ibi. (Nō eſt bōa gliatio vrā ꝛc̄.) Circa pᵐ
duo facit. Pmo ponit culpā cuiuſdā fornicarij. Scdo
culpā alioꝝ q pctm̄ fornicarij tolerabāt ibi. (Et vos in
flati eſtis ꝛc̄.) Circa pᵐ. Primo ponit tria q̄ ptinēt ad
2 culpe grauitatē. Primo naq; oñdit pctm̄ eē notoriū
dicens. (Nō ſiue eā qſiti an velitis q in vga veniā ad
vos). Eſt. n. in vobis aliqd digni vga diſcipline. Q:
fornicatio audit iter vos oino: ſm publicā formā: ꝯ qd
dr̄ Eph. 5. Fornicatio aūt nec nomiet in vobis. Eſa. 3.
Pctm̄ ſuū qſi Sodoma pdicauerūt nec abſcōderunt.
Scdo aggrauat pctm̄ ex cōpatiōe cū dicit. (Et tal for
nicatio qlis nec iter gētes licita reputat vel inuenit).
Apd gētiles. n. ſimplr fornicatō nō reputabat pctm̄.
Uñ apli Act. 15. ad hūc errorē excludēdū gētilibᵒ ad
fidē ꝯuerſis ipoſuerāt q abſtieāt ſe a fornicatōe. Erat
tñ qdā fornicatiōis ſpēs q ꝛ apud gētiles illicita hēba
tur. Et iō dicit. (Ita vt vxorē pris aliqs hēat) ſicut dr̄
3 Gen. 49. Effuſus es ſicut aq̄ non creſcas: q: aſcēdiſti
cubile pris tui: ꝛ maclaſti ſtratū eius. Hoc ēt erat hor
ribile ēt apud gētiles vtpote ꝯtriū nāli rōni exñs. Per
nālē. n. reuerētiā filij ad pentes ſm oēm ſtatū ꝛ legez
pr ꝛ mr a mrimonio excludit: vt ſic ēt poſſit intelligi
q dr̄ Gen. 2. Propter h relinq̄t hō prez ꝛ mrem. ſ. i ꝯ
ctu mrimonij ꝛ adherebit vxori ſue. Sicut aūt ibi ſub
dit. Uir ꝛ mulier erunt duo in carne vna. Et iō vxor
pris repellit a matrimonio: ſicut pſona patris vel ma
tris: ſm illud Leui. 18. Turpitudinem vxoris pris tui
ne diſcoopias: turpitudo enim patris tui eſt.
¶ Deinde cū dic. (Uos īflati eſtis). Ponit culpā eo
rū q h pctm̄ tolerabāt. Et p rephēdit eoꝝ tolerātiam.
Scdo ſupplet qd illi negligebāt ibi. (Ego qdem ꝛc̄.)
Circa pᵐ notat in eis tria vitia. Primo ſupbiā cū dicit.
(Et vos inflati eſtis). ſ. vēto ſupbie reputātes vos in
4 nocētes ex cōpatiōe pctōris: ſicut Luc. 18. phariſeus di
cebat. Nō ſū ſicut ceteri hoīum: velut ēt h publicanᵒ.
Sap. 4. Dirūpā illos inflatos ſine voce. Scdo tangit
eoꝝ iniuſtitiā cū dicit. (Et nō magis luctū hūiſtis). ſ.
patiēdo cūm pctōris: ſicut Iere. 9. dr̄. Quis dabit capi
ti meo aquā ꝛ oculis meis fontē lachrimaꝝ: vt plorez
die ac nocte interfectos filie ppli mei. Uera. n. iuſtitia:
vt dicit Grego. cōpaſſionē hꝫ nō īdignationē. Tertio
tāgit eoꝝ iudicij negligētiā. vt tollat de medio vrm q
h opus fec̄. Talis. n. cōpaſſio viri iuſti ad pctōrez vul
nerat: ꝛ libat ſꝫ illō. puer. 23. Tu vga pcutis eū ꝛ aīaz
eiᵒ d iferno libabis. Per h ēt alij corrigūt: ſꝫ illō puer.
19. Peſtilente flagellato ſtultᵒ ſapior erit. Uñ ꝛ Eec. 8.
5 Q: non pfert cito ꝯ malos ſnia abſq; vllo timore filij
hoīuz ppetrāt mala. Dꝫ āt ad correctionē alioꝝ iterdū
pctōr ſepari vbi d ꝯtagiōe timet: ſꝫ illō puer. 22. Eijce
deriſorē ꝛ exibit cū eo iurgiū ceſſabūtq; cāe ꝛ ꝯtumelie.
¶ Deinde cū dicit. (Ego qdē abñs corpe ꝛc̄.) Sup
plet eoꝝ negligētiā ſniaꝫ pferēs ꝯ pctōrez. Et circa h
tria facit. Primo pōit auc̄tatē iudicātis. Scdo modum
iudicādi ibi. (Cōgregatis vobis ꝛc̄.) Tertio ſniam iu
dicis ibi. (Tradere hmōi ꝛc̄.) Circa pᵐ duo facit. Pri
mo ponit auc̄tatē miſtri. ſ. iudicis: videbat āt ꝯ iudicia
rijū ordinē: vt ꝯdēnaret abſētē: ſꝫ illud act. 25. Nō ē cō
ſuetudo romāis ꝯdēnare aliquē pusq; is q accuſat pñ
b tes habeat accuſatores: ſed h aplſ excuſat dicēs. Ego
qdem abſens corpe: pñs aūt ſpū. i. affectu ꝛ ſollicitudi
ne mētis: ſm illud Col. 2. Et ſi corpe abñs ſum: ſꝫ ſpū
vobiſcū ſum gaudens ꝛ vidēs ordinē vrm. Uel pñs
ſpū: qꝛ p ſpm̄ cognoſcebat ea q̄ apud ipos agebat: ac ſi
pñs eſſet: ſicut ꝛ Heliſeus dixit. 4. reg. 5. Nōne cor me
um in pñti erat: qñ reuerſus eſt hō de curru ſuo. Et q:
ſum ſpū pñs iam iudicaui. i. ſniam ꝯdēnationis ordia
ui in eū: q ſic opatus eſt. Scdo ponit auctoritatē pnci
palis dñi dicens. (In noie dñi nri ieſu xpi). i. vice ꝛ au
ctoritate ſeu cum virtute ꝛ inuocatione nois eius: ſm
illud Col. 3. Omne quodcūq; facitis in verbo aut ope 2
re in nomine domini noſtri ieſu xpi facite.
¶ Deinde cū dicit. (Cōgregatis vobis in vnū) oñdit
modū iudicādi. Ea. n. q̄ grauia ſūt multoꝝ delibera
tione puniēda ſunt. Uñ ꝛ antiqtus iudices ſedebāt in
portis vbi pplſ ꝯgregabat: ſm illud Deu. 16. Iudices
ꝯſtitues in oibus portis tuis. Uñ dr̄ in ps. In conſilio
iuſtoꝝ ꝛ ꝯgregatione magna opa dñi: ꝛ Mat. 18. Ubi
ſunt duo vel tres ꝯgregati in noie meo ibi ſum in me
dio. Scdo adhibet ſuū aſſenſum cū dicit (Et meo ſpi
ritu). i. mea volūtate ꝛ auctoritate: ſꝫ illud qd dixerat:
pñs āt ſpū. Tertio adhibet auctoritatē pncipalis dñi
. ſ. xpi dicens. (Cū virtute dñi nri ieſu xpi). Ex qua iu
diciū eccleſie hꝫ robur firmitatis: ſm illud Math. 18.
Quodcūq; ligaueris ſup terrā erit ligatū ꝛ in celis. 3
¶ Deinde cū dicit. (Tradere hmōi ꝛc̄.) Ponit ꝯdem
nationis ſniam: circa quā tria ponit. Primo penā cuꝫ
dicit. (Tradere hmōi ſathāe) ſupple iudicaui. Qd pt
duplr intelligi. Primo q ſicut dr̄ Mat. 10. Dñs dedit
aplis ptātem ſpūum īmundoꝝ vt eijcierent eos: ꝛ per
eandē ptātem poterāt imperare ſpiritibus immundis
vt vexarent corpaliter: quos hac pena iudicabant di
gnos. Mandauit ergo aplſ corinthijs in eius auctori
tate tradere pdictum fornicariū ſathane corpaliter ve
xandū. Unde ponit ſcdo huius ſnie effectū cum dicit.
(In iteritū carnis). i. ad vexationē carnis ꝛ afflictiōez
in qua peccauit: ſm illud ſap. 11. Per q̄ peccat qs p hec
ꝛ torqtur. Tertio pōit fructū cū dicit. (Ut ſpūs saluᵒ 4
ſit in die dñi nri ieſu xpi). i. vt ſalutē cōſeqt in die mor
tis vel in die iudicij: ſicut ſupra tertio expoſitū eſt: ꝛ ſic
implet qd ibi ſubdit). Ipſe aūt ſaluus erit: ſic tñ qua
ſi p ignē pene. ſ. ipalis. Nō. n. aplſ ſathāe tradidit pec
catorem vt eius poteſtati ppetuo ſubiaceret: ſed vt car
nis vexatione ad penitētiā ꝯuertat: ſm illud Eſa. 28.
Sola vexatio intellectū dat auditui. Eſt aūt hec ſnia
apli quā dñs ſeruauit Iob. 2. Ubi ſathane dixit. Ecce i
manu tua eſt. ſ. caro eius. Uerūtñ aīam illius ſerua. Ul
leſam. Alio mō pōt qd dr̄ tradere hmōi ſathane. ſ. p ex
cōicationis ſniam: p quā aliqs ſeparat a cōione fideli
um: ꝛ participatione ſacroꝝ: ꝛ puat eccliſie ſuffragijs:
qbus hō munit ꝯ impugnationē ſathane: pp qd de ec
cleſia dr̄. Cant. 6. Terribilis vt caſtroꝝ acies ordinata 5
. ſ. demonibus. Q: aūt ſubdit: in interitū carnis: intel
ligit: vt. ſ. ab eccleſia ſeparatus: ꝛ tētationibus ſathane
expoſitus liberius ruat in pctm̄: ſm illud Apoc. vlti.
Qui in ſordibus eſt ſordeſcat adhuc. Uocat aūt pctā
mortalia carnis interitū: q: vt dr̄ Gal. vlti. Qui ſemiat
in carne de carne ꝛ metet corruptionē. Subdit āt. Ut
ſpūs ſaluus ſit: vt. ſ. pctōꝝ turpitudinē cognoſcens cō
fundat ꝛ peniteat: ꝛ ſic ſanet ſm illud Ier. 3. Cōfuſus
ſum ꝛ erubui: qm̄ ſuſtinui opprobriū adoleſcētie mee.
Pōt ēt intelligi vt ſpūs eius. ſ. eccleſie. i. ſpūſſanctus ec
cleſie ſaluus ſit fidelibus in die iudicij: ne. ſ. pdant eūz
p cōtagiū pctōris: q: vt dr̄ ſap. 1. Spūſſanctus diſcipli
ne effugiet fictum ꝛc̄.

c Non ē bōa gl'iatō vr̄a. † Neſcitis
qꝛ modicū fermētū totā maſſā
coꝛrūpit: expurgate vet⁹ fermē
mat. tū vt ſitꝭ noua ꝯſpſio ſic̄ eſtis azi
16. mi. Et. n. paſca nr̄ʒ imolat⁹ ē xp̄s: itaqʒ epu
lemur nō i fermēto veteri: neqʒ i fermēto mali
tie ⁊ neq̄tie: ſʒ i azimis ſinceritatis ⁊ v̄itatis.

¶ Supꝛa aplſ memoꝛauit duplicē culpā. ſ. coꝛinthiōꝝ fornicatoꝛis ⁊ alioꝝ q eius pctm̄ tolerabāt: h̄ vtrāqʒ culpā redarguit. Pꝛimo culpā tolerātiū ʒ eius pctm̄. Scōo culpā fornicatoꝛis ibi. (Coꝛpus aūt nō fornicationē ⁊c̄.) ¶ Circa p̄ᵐ duo facit. Pꝛimo redarguit in
a coꝛithijs negligētiā iudicij. Scōo redarguit i eis q̄daʒ alia vitia circa iudiciū. 6. ca. (Audet aliqs ⁊c̄.) ¶ Circa p̄ᵐ duo facit. Pꝛimo redarguit eos q fornicatoꝛeʒ a ſe non ſepauerūt. Scōo reprobat falſum intellm̄ queʒ ex verbis ſuis cōceperant ibi. (Scripſi vobis i epla ⁊c̄.) ¶ Circa p̄ᵐ duo facit. Pꝛio rep̄hēdit qḋ fecerāt. Scōo oñ dit q̄d faciēdū ſit ibi. (Expurgate vet⁹ fermētū ⁊c̄.) ¶ Circa p̄ᵐ duo facit. Pꝛimo rep̄hēdit culpā p̄teritaʒ q̄rtū ad ſuā radicē: dixerat. n. ſupꝛa ꝙ ex inflatione ſe quit̄ inicis incompaſſio ⁊ ex incōpaſſione correctiōis negligētia. Arguit ḡ. i. coꝛin. elatiōnē dicēs. (Nō ē bona gl'iatio vr̄a. qua. ſ. de defectibus alioꝝ gl'iamini q̄ſi vos ſitis innocētes. Dʒ. n. vnuſq̄ſqʒ in dño gl'iari ō bo
b nis ſibi diuinitus datis nō de aliēs: ſm̄ illō Gal. 6. Op⁹ aūt ſuū vnuſq̄ſqʒ ꝓbet: ⁊ ſic in ſemetipſo gl'iam hēbit ⁊ nō in alio. Pꝛecipue aūt malū ē de malis alioꝝ gloriari. Dr̄. n. in p̄s. Quid gloꝛiaris in malicia? Scōo aſſignat rōnem eius qḋ dixerat dicens. (An neſcitis) ꝙ modicū fermētū totā maſſam coꝛrūpit. q. d. h̄ ignorare nō poteſtis. Eſt āt ſciendū ꝙ in fermēto duo p̄nt cō
Infer ſiderari. Pꝛimo ſapoꝛ quē tribuit pani: ⁊ ſʒ h̄ p fermē
mēto tū ſignificat̄ ſapiā dei p quā oīa q̄ ſūt hoīs ſapida red
duo dunt̄: ⁊ ſʒ h̄ dr̄ Mat. 13. Siſe eſt regnū celoꝝ fermen
p̄nt to qḋ acceptū mulier abſcōdit in farine ſatis trib⁹ do
ꝯſide nec fermētatū eſt totū. Scōo in fermēto pōt ꝯſiderari
rari. coꝛruptio: ⁊ ſʒ h̄ p fermentū pōt intelligi vno⁹ pctm̄:
4 qꝛ. ſ. p vnū hoīs pctm̄ oīa opa eius coꝛrupta reddūt̄: puta p pctūʒ ſimulationis qḋ cōpat̄ fermēto Luc. 12. Attendite a fermēto phariſeoꝝ: qḋ eſt ypocriſis. Alio mō p fermētū pōt intelligi hō pctōꝛ: ⁊ ad hoc inducit̄ hec ſiſitudo. Sicut. n. p modicū fermentū tota maſſa paſte coꝛrūpit̄: ita p vnū pctōꝛeʒ tota ſocietas ingnat̄. Uñ Ecc. 11. Ab vna ſcintilla auget̄ ignis: ⁊ ab vno doloſo auget̄ ſanguis. Et hoc q̄dē ꝯtingit dū p pctūʒ vnius alij ꝓuocant̄ aliq̄n ad peccādū. Uel ēt dū peccāti ꝯſentiūt ſaltē nō coꝛrigēdo dū p̄nt coꝛrigere: ſm̄ illud Ro. 1. Digni ſūt moꝛte nō ſolū q faciūt ea: ſed ēt q ꝯſentiūt faciētib⁹. Et iō coꝛithijs nō erat gl'iādū ō pctō vni⁹: ſʒ magis cauēdū ne pctō vni⁹ oēs iq̄uaret̄ ex ei⁹ ꝯſoꝛtiō
6 ſʒ illō Cāt. 2. Sic̄ liliū iter ſpīas: ſic amica mea iter filias: vbi dic̄ glo. Nō fuit bon⁹ q malos tolerar̄ nō potuit. ¶ Deinde cū dicit. (Expurgate vetus fermētū). Oñ dit q̄d de cetero ſit faciēdū. Et p̄ ponit documētū. 2° rōnē aſſignat ibi. (Paſca nr̄m ⁊c̄.) Dicit ḡ p̄ qꝛ modicū fermentū totā maſſaʒ coꝛrūpit: iō expurgate vetus fermētū. i. expurgate vos abijciēdo a vobis vetus fermētū. i. fornicariū q peccādo rediit in vetuſtatē coꝛruptionis antique: ſʒ illō Baruch. 3. Inueteraſti i terra aliena coīgnat⁹ es cū moꝛtuis. Qḋ q̄dē dic̄ qꝛ p ſepationē vnius pctōꝛis tota ſocietas expurgat̄. Uñ ⁊ egreſſo iuda dñs dixit Jo. 13. Nūc clarificat⁹ ē fili⁹ hoīs. Pōt ēt p vetus fermētū itelligi antiqu⁹ erroꝛ: ſm̄ illud Eſa. 24.

Uetus erroꝛ abijt. Uel ēt coꝛruptio oꝛiginalis pcti: ſʒ d
illud Ro. 6. Uetus hō nr̄ ſiſ crucifixus ē. Uel ēt qḋcūqʒ pctm̄ actuale: ſm̄ illud Col. 3. Expoliātes vos veterē hoīeʒ cū actib⁹ ſuis: hoꝝ. n. amotiōe hō expurgat̄. Ponit āt ꝯñr purgatiōis effectū dicēs. (Ut ſitis noua ꝯſpſio). Dr̄ āt conſpſio cōmixtio aque ⁊ farine noue anq̄ꝫ admiſceat̄ fermentū. Remoto ḡ fermento a fidelibus. i. pctōꝛe vel pctō remanent: ſicut noua ꝯſpſio. i. in puritate ſue nouitatis: ſm̄ illud p̄s. Renouabit̄ vt aq̄le iuuēt⁹ tua. Eph. 4. Renouamini ſpū mētꝭ vr̄e. ¶ Deinde ponit modū debitū expurgatiōis cū dic̄. (Sic̄ eſtis azimi). i. ſine fermento pcti. Dr̄. n. ab a. qḋ eſt ſine ⁊ zima qḋ ē fermentuʒ. Uñ dñs Mat. 16. dixit a
diſcipulis: Cauete a fermēto phariſeoꝝ ⁊ ſaduceoꝝ. agn⁹
¶ Deinde cū dicit. (Eteniʒ paſca nr̄m). Aſſignat rōnē eius: qḋ dixerat. ſ. q̄re fideles debēt eſſe azimi: q̄ q̄dē rō ſumit̄ ex myſterio paſſionis xp̄i. Uñ p̄mo ꝓponit ipm̄ myſteriū. 2° ꝯcludit ꝓpoſitū ibi. (Itaqʒ epulemur ⁊c̄.) ¶ Circa p̄ᵐ conſiderandū eſt ꝙ iter cetera ſacra legalia celeberrimum erat agnus paſcalis: q vt ꝑcipit̄ Exo. 12. Immolabat̄ ab vniuerſa multitudine filioꝝ iſrael i memoꝛiā illius bñficij quo āgelus ꝑcutiēs p̄mogenita egypti ꝑtrāſiuit domos iudeoꝝ quoꝝ foꝛes liminite eſſent ſanguine agni. Uñ nomen paſce ſumit̄: ſm̄ qḋ ibi dr̄. Eſt. n. phaſe. i. trāſitus dñi: ⁊ vltimo virtute huius bñficij trāſiuit pplſ mare rubꝛū: vt dr̄ Exo. 14.
paſcalis inter cetera ſacra legalia erat celeberrimuʒ.
b Ille. n. agnus figura fuit xp̄i innocētis de quo dr̄ Jo. 1. Ecce agnus dei. Sicut ḡ ille agnus figuralis imolabat̄ a filijs iſrael: vt pplſ dei liberaret̄ ab angelo ꝑcutiēte ⁊ vt trāſirēt mare rubꝛū liberati de ſeruitute egypti: ita xp̄s ē occiſus a filijs iſrael p cuius ſanguinē populus dei liberat̄ a dyaboli īpugnatiōe ⁊ ſuitute pctī p baptiſmū quaſi p mare rubꝛū. Ille āt agnus figuralis paſcha iudeoꝝ dicebat̄: qꝛ in ſignū trāſitus imolabat̄. Uñ dr̄. 26. Ubi vis paremus tibi comedere paſca. i. agnū paſcalē. Dicit ḡ aplſ. Iō debetis eſſe azimi: etenim. i. qꝛ ſicut figurale paſcha veteris ppl'i ē agn⁹ immolat⁹: ita paſcha nr̄m. i. noui ppl'i eſt xp̄s imolat⁹: cuius ēt imolatiōi ꝯuenit nomē paſche: tū ſignatione lingue hebꝛee qḋ ſigñat tranſitū. Exo. 12. Eſt enim phaſe. i. tranſitus: tū ſignificatione lingue grece ꝑut nomē paſche ſignificat paſſionē. Xp̄s. n. p paſſionē qua fuit immolatus tranſiuit ex hoc mō ad prēm: vt dr̄ Jo. 13. 4
¶ Deinde cū dicit. (Itaqʒ epulemur). Cōcludit ꝓpoſitū. Ad cui⁹ euidētiā ꝯſiderādū ē: ꝙ ſicut legit̄ Exo. 12. Agnus paſcalis poſt imolationē mādūcabat̄ cum agn⁹
azimis panibus. Sicut ergo agnus figuralis fuit figura nr̄i paſche imolati: ita figuralis obſeruātia paſcalis dʒ ꝯfoꝛmari obſeruantie noui paſche: ḡ qꝛ xp̄s imolatus eſt paſca nr̄m. Itaqʒ epulemur. ſ. mādūcātes xp̄m nō ſolū ſacramentalr̄: ſm̄ illud Jo. 6. Niſi manducaueritis carnē filij hoīs ⁊ biberitis eius ſanguinē non habebitis vitā in vobis. Sed ſpūalr̄ fruendo ſapiā eius: ſm̄ illud Ecc. 24. Qui edunt me adhuc eſurient: ⁊ q bibunt me adhuc ſitient: ⁊ ſic cū gaudio ſpūali: ſʒ illō p̄s. In voce exultationis ⁊ ꝯfeſſionis ſonus epulātis. 5
paſcalis p⁹ imolationem manducabat̄.
¶ Deinde determinat modū epulādi: ſm̄ ꝯfoꝛmitatē veritatis ad figurā dicens. (Nō in fermēto veteri: nec in fermēto malicie ⁊ neq̄tie) mādabat̄. n. Exo. 12. Qꝛ dc̄ fermētū nō iueniret̄ in domib⁹ mādūcātiū agnum paſchalē. Fermētum āt hʒ ⁊ vetuſtatē ⁊ coꝛruptionē. eucariſtia
Uñ p remotionē fermenti. Pꝛimo q̄dē pōt itelligi obſeruātia p̄ceptoꝝ veteris legis: q̄ p paſſionē xp̄i ē moꝛtificata ſm̄ illud Leui. 26. Uetera nouis ſupuenientibus ꝓijcietis. Scōo p remotionē fermenti pōt intelligi remotio coꝛruptionis pcti: ſicut ſupꝛa dictuʒ eſt ꝙ dʒ ſumi ſine

modicum

a modicū fermentū totā corrūpit maſſam ⁊ q̄ntū ad hoc
ɔſcia ſubdit. Neq; in fermēto malicie ⁊ neq̄tie vt malitia re
pcti feraꝶ ad puerſitatē opꝫ: ſm̄ illud Iac. i. Abijcientes
mor/ oēm immūdiciā ⁊ abūdantiā malicie. Per neq̄tiā vo in
talis telligiꝶ fraudulēta machinatio. ꝓuer. 26. Qñ ſumpſe
rit vocē ſuā nō credideris ei: qm̄ ſeptē neq̄tie ſunt i cor
de eius. Vel ſ3 glo. cū dicit. (Nō i fermento veteri) re
mouet vetuſtatē pcti in cōi. Qr̄ aūt ſubdit. (Neq; in
fermēto malicie ⁊ neq̄tie) applicat pctm̄ p ptes: vt ma
licia dicaꝶ pctm̄ qḋ cōmittiꝶ in ſeipm̄: neq̄tia pctm̄ qḋ
cōmittiꝶ in aliū. Excluſo ḡ mō indebito epulādi ōter
minat modū ɔuenientē ſubdēs. Sed in azimis ſinceri
2 tatis ⁊ vitatis. i. ſinceritate ⁊ vitate: q̄ ſignaꝶ p azima.
Poniꝶ aūt ſinceritas ɔ̄ corruptionē pcti: qḋ ſignauit
cū dixit. Nō in fermento malicie ⁊ neq̄tie. Nā ſincerꝫ
dr̄ qḋ eſt ſine corruptiōe. Vn̄ 2. cor. 2. dr̄. Nō ſumus ſi
cut plurimi adulterātes verbū dei: ſed ex ſinceritate in
xp̄o loq̄mur. Veritas vo poniꝶ ɔ̄ figuras veteris legis
ſicut Io. i. dr̄ veritas ⁊ grā p ieſu3 xp̄m facta ē: q. d. ve
rū paſcha cū vitate ⁊ nō cū figuris celebrare debem⁹. Vn̄
ſm̄ glo. p ſinceritatē intelligiꝶ innocētia ⁊ virginitas ſeu no
uitas vite: p veritatē aūt iuſtitia bonoꝝ opum vel re
ctitudo q̄ fraudē excludit. Lectio. III.

3 Scripſi vobis in ep̄la: ne cōmi
ſceamini fornicarijs. Nō vtiq;
fornicarijs huiꝰmōi: aut auaris:
aut rapacib⁹: aut ydolis ſuiētib⁹
alioqn̄ debueratis de h mūdo exiſſe. Nūc aūt
ſcripſi vobis nō cōmiſceri. Si is q fr̄ noiaꝶ i
ter vos ē fornicator: aut auarus: aut ydo
lis ſeruiēs: aut maledic⁹: aut ebrioſus: aut
rapax cū huiꝰmōi nec cibū ſumere. Quid eni
mihi de his q foris ſunt iudicare. Nōne de
his q intus ſunt vos iudicatis. Nā eos q fo
ris ſūt deꝰ iudicabit. Auferte malū ex vobis.

¶ Induxerat ſupra ap̄ls corinthios ad h qḋ a ſeipſis
pctorē ſepararent: qḋ qdē p̄termiſerat: pp falſum intel
4 lectū cuiuſdā vbi qḋ ɔ̄tinebaꝶ i ep̄la quadā quā eis p̄i
us miſerat. Et iō prauū ſenſum quē ex vbis ɔceperant:
nūc excludit. Vn̄ circa h tria facit. Primo reſumit ver
bū p̄oris ep̄le. Scḋo excludit falſu3 itellectū ibi. (Nō
vtiq; fornicarijs.) Tertio exponit veꝝ intellectū ibi.
(Nūc aūt ſcripſi vobis). Dicit ḡ p̄ dixi vobis i ep̄la q̄
dā alia q̄ in canone nō habeꝶ: ne cōmiſceamini fornica
rijs. i. nō hēatis cū eis ſocietatē: vel cōionē: ſm̄ illud ꝓ
uer. i. Fili mi ne ambules cū eis: ꝓhibe pedē tuū a ſemi
tis eoꝝ. Ecc. 9. Nō des fornicarijs aīam tuam in vllo.
¶ Deinde cū dicit. (Nō vtiq; fornicarijs). Excludit
falſum intellectū p̄dicti verbi. Et p̄mo ꝓponit qḋ intē
dit. Scḋo ɔcludit poſitū ibi. (Alioqn̄ debueratis ⁊c̄.)
5 Circa p̄m̄ cōſiderādū eſt ꝙ in p̄dicto vbo ap̄li duplr̄ fal
ſum intellectū ɔceperant corinthij. Primo q̄ntū ad h
qḋ intelligebant illud eſſe dictū de fornicarijs infideli
bus: ſed illud excludit ap̄ls dicēs. (Nō vtiq; intendo
dicere) ꝙ nō cōmiſceamini fornicarijs huius mundi:
vocat aūt infideles noīe mūdi: ſm̄ ꝙ dr̄ Io. i. Mūdus
eū nō cognouit: ſupra. i. Nō cognouit mūdus p ſapi
entiam deum. Scḋo conceperant falſum intellectu3
q̄ntum ad hoc ꝙ putabant ꝓhibuiſſe ap̄lm ſolū de for
nicarijs: nō aūt de alijs pctōribus. Et iō ad hoc exclu
dendū ſubdit. Aut auaris: q. ſ. iniuſte detinēt aliena.
Eph. 5. Auaritia q̄ eſt ydoloꝝ ſeruitus: nō h3 hr̄dita
tē in regno chriſti ⁊ dei. Aut rapacibus: q. ſ. violenter

diripiūt aliena ſ̄ra eodē. Neq; rapaces regnū dei poſ b
ſidebunt. Aut ydolis ſeruientibus: ɔ̄ quos dr̄ ſap. 14.
Nefandoꝝ. n. ydoloꝝ cultura ois malicie cā eſt ⁊ ini
tium ⁊ finis. Et eſt ſenſus nō ſolū vobis ꝓhibui ſocie
tatē fornicatoꝝ: ſed ēt oiu3 alioꝝ pctōꝝ. Et eſt aduer
tendū ꝙ p fornicationē qs peccat ɔ̄ ſeipm̄: p auaritiā
aūt ⁊ rapacitatē ɔ̄ p̄ximū: p ydoloꝝ aūt culturam cō
tra deum: ⁊ in his que ponit oē pcti genus intelligiꝶ.
¶ Deinde cū dicit. (Alioqn ⁊c̄.) Aſſignat rōnē ꝓpo
ſiti dicens. (Alioqn̄) ſi. ſ. ſit intelligendū verbū p̄dictū
de fornicarijs huius mūdi debueratis de hoc mundo 2
exiſſe. q. ſ. totus mūdus talibus plenus eſt. Vn̄ nō poſ
ſetis tales fornicarios vitare: niſi de hoc mundo exeū
do. Dr̄. n. i. Io. 5. Totus mundus in maligno poſitus
eſt. Vel alr̄ debueratis de h mūdo exiſſe. q. d. a tp̄e con
uerſionis veſtre debueratis ab infidelibus mūdi ſepa
ri. Vn̄ non op3 vos ſup hoc moneri: dr̄. n. Io. 15. Ego
elegi vos de mūdo. Vel aūt debueratis de hoc mundo
exiſſe. ſ. p mortē. Melius eſt. n. hoībus mori q̄ pctōri
bus in peccatis conſentire. Vn̄ dr̄ infra. 9. Melius eſt
enim mihi mori q̄ vt gloriam meam quis euacuet.
¶ Deinde cū dicit. (Nūc aūt ſcripſi vobis). Exponit
eis veꝝ intellectū. Et p̄ ꝓponit qḋ intendit. Scḋo rō
nem aſſignat ibi. (Quid. n. mihi eſt). Tertio infert cō
cluſionē intētā ibi. (Auferte malū ⁊c̄.) Dicit ḡ p̄: nūc 3
aūt ſic expono qḋ olim ſcripſi vobis nō cōmiſceamini
. ſ. fornicarijs ⁊ alijs pctōribus. Si is q iter vos frater
noiaꝶ eo mō q̄ dn̄s dicit Mat. 23. Oēs vos fr̄es eſtis.
Nō tn̄ dicit ſi is q fr̄ eſt: ſed ſi is q fr̄ noiaꝶ: q: p pctm̄
mortale aliqs a charitate recedit: q̄ eſt ſpūalis fraterni
tatis cā. Vn̄ Heb. vlti. dr̄. Charitas fraternitatis mā̄e
at in vobis. Noiaꝶ ḡ frater pp fidei veritatē: nō aūt eſt
vere fr̄: pp charitatis defectū q eſt ex pctō. Vn̄ ſubdiꝶ.
Aut fornicator: aut auar⁹: aut ydolis ſeruiēs: aut male
dicus: aut rapax: aut ebrioſus cū huiꝰmōi: nec cibū ſume
re. ſ. dēteis: ſm̄ illud. Io. 2. cāonica. Si qs venit ad vos
⁊ hāc doctrinā nō affert nolite eū recipe in domo vr̄a
nec aue dixeritis ei. q. d. Per h ꝙ dixi nō dēre vos mi
ſceri pctōribus: intellexi de fidelibus q noiaꝶ fr̄es: ⁊ 4
ſunt iter vos: nō āt p h intelligēdū eſt: ſicut dic̄ Aug.
in li. ɔ̄ pmenianū: ⁊ habeꝶ in glo. hic: ꝙ aliqs ex ordia
rio iudicio dēat a cōiōe alioꝝ ſeparari: q: freq̄nter poſſ3
errare: ſed potius h d3 fieri: ſm̄ ordinē eccl'ie: qñ aliqs
a cōione repelliꝶ vt ɔuictus vel ſponte cōfeſſus: ⁊ iō ſi
gnanter dicit. Si is q noiaꝶ vt ea noiationē intelliga
mus q̄ fit p ſniam ordine iudiciario ɔ̄ aliquē ꝓlatā. Il
li aūt q ſic a cōione pelluntur ſunt vitandi q̄ntū ad men
ſam: ſicut h dr̄: ⁊ q̄ntū ad ſalutationē: vt dr̄ p̄dicta au
ctoritate. Io. ⁊ vlterius q̄ntū ad ſacra cōionē. Vn̄ i ver
ſu dr̄. Os orare: vale cōio mēſa negaꝶ. ſ. excōicato. S3
notendū ꝙ ap̄ls ſupra nō numerauit: niſi pctā morta
lia ſignū ꝙ ꝓ ſolo pctō mortali d3 aliqs excōicari: ⁊ de
alijs qdē q ponit manifeſtū eſt. Sed de ebrietate pōt 5
eſſe dubiū q̄ nō ſemp vr̄ eſſe pctm̄ mortale. Dicit. n. Au
gu. in ſermōe de purgatorio: ꝙ ebrietas niſi ſit freq̄ns
nō eſt pctm̄ mortale. Qḋ credo iō eſſe q: ebrietas ex
ſuo gn̄e eſt pctm̄ mortale. Qḋ. n. aliqs pp delectatōe3
vini velit pdere vſum rōnis exponēs ſe piculo: multa
alia pctā ppetrādi vr̄ eſſe ɔ̄trius charitati. Cōtingit tn̄
p accidēs ebrietatē nō eſſe pctm̄ mortale pp ignorātiā
vini fortitudinis vel debilitatis ꝓprij capitis: q̄ tn̄ ex
cuſatio tolliꝶ p frequentē experiētia3: ⁊ iō ap̄ls ſignāter
nō di'it ebrius: ſed ebrioſus. Addit āt duo pctā his q̄
ſupra poſuerat. ſ. ebrioſu3: ⁊ maledicū. Refert āt ebrie
tas ad genus pcti qḋ cōmittiꝶ ɔ̄ ſeipm̄ ſub quo ɔtineꝶ
nō ſolū luxuria: ſed ēt gula: maledic⁹ āt referꝶ ad genus

Margin: ebrietas ē pctm̄ mortale: qñ qs frequenter inebriatur.

pctī qđ cōmittit ꝯ proximum: cui nocet aliqs nō ſoluз
facto: ſed etiam verbo mala imprecando vel male diffa
mando: qđ pertinet ad detractionē. Uel mala in faciēз
dicendo qđ pertinet ad contumeliam: ⁊ hoc totum p̄
tinet ad rationem maledici: vt ſupra dictum eſt.
¶ Deinde cū dicit. (Quid.n. mihi eſt ⁊c̄.) Aſſignat
rōnem eius qđ dixerat. ¶ Et circa hoc tria facit. Pri
mo aſſignat rōnem dicens. Dixi hoc eſſe intelligendū
de fratribus ⁊ nō ð infidelib⁹. Quid.n. mihi eſt ideſt.
Quid ad me pertinet iudicare.i. ſniam ꝯdemnationis
ferre de his q̄ foris ſunt.i. de infidelibus q̄ ſunt oīo ex
tra eccliam. Prelati.n. eccleſiaꝝ accipiunt ſpūalē ptā
2 tem ſup eos tantū q̄ ſe fidei ſubdiderunt: ſm illud.2ᵉ
cor.10. In ꝓmptu hn̄tes vlciſci oēm inobediētiam: cuз
impleta fuerit veſtra obedientia. Indirecte tn̄ p̄lati ec
cleſiaꝝ hn̄t ptātem ſuper eos q̄ foris ſunt inq̄ꝫtum ꝓ
hibent fideles ne illis cōicent. Scđo adhibet ſimilitu
dinem dicens. (Nōne de his q̄ intus ſunt vos iudica
tis). q.d. eadē auctoritate vos iudicatis qua ⁊ ego. Uñ
vos non iudicatis niſi de veſtris: ita ⁊ ego. Dr̄ Ecc.10.
Judex ſapiens iudicabit populū ſuū. Tertio rn̄det ta
cite dubitationi. (Poſſet.n. videri q̄ īfideles eēnt me
liores q̄ pp pctā p̄dicta nō ꝯdēnant: ſed hoc excludit
dicens. (Jō nihil mihi de his q̄ foris ſunt iudicare).
Nam eos q̄ foris ſunt.i. infideles iudicabit deus.ſ. iu
b dicio cōdēnationis nō examinationis: q2 vt Grego. di
cit in moralibus. Infideles dānabunt ſine iudicio diſ
cuſſionis ⁊ examinationis: ⁊ q̄ꝫtum ad hoc dr̄ Joā.3.
Qui non credit iā iudicat⁹ eſt.i. manifeſtā in ſe hз cāз
ꝯdemnationis: ⁊ hoc grauius reſeruat dei iudicio: ſз
illud Heb.10. Horrēdū eſt incidere i manus dei viuētis.
¶ Deinde cū dicit. (Auferte malū ⁊c̄.) Infert ꝯcluſionē
p̄ncipaliter intentā dicens. Ex quo hoc qđ dixi nō cōmi
ſceamini fornicarijs intelligendū eſt de fidelibus non
de his q̄ foris ſunt. (Ergo auferte malū). ſ. holem ex
vobiſipſis.i. de veſtra ſocietate eijcire: ſm illud Deut.
13. Auferes malū de medio tui. Eſt ergo cōſiderandū
ex premiſſis apoſtoli verbis q̄ non ꝓhibemur cōica
4 re infidelibus: q̄ nunq̄ꝫ fidem receperunt pp eoꝝ pe
nam. Eſt tn̄ hoc cauendū aliq̄bus.ſ. infirmis pp eoꝝ
in cautelam ne ſeducant. Illi vero q̄ ſunt firmi in fide
poſſunt eis licite cōicare: ⁊ dare operam conuerſioni
eoꝝ: vt dr̄ infra.10. Si qs infidelium vocet vos ad ce
nam ⁊ vultis ire; oē qđ appoſitum fuerit manducate.
Infidelibus aūt qui aliqn̄ fideles fuerunt vel ſacrm̄ fi
dei receperunt: ſicut hereticis ⁊ apoſtatantibus a fide
ſubtrahitur omnino cōio fidelium: ⁊ hoc in eoꝝ penā
ſicut ⁊ ceteris peccatoribus: qui adhuc ſubduntur po
teſtati eccleſie.

CAP. VI.

5 Audet aliqs veſtrū habēs nego
ciū aduerſus alteꝝ iudicari apđ
4.d. iniquos: ⁊ nō apud ſcōs. †An
47. neſcitis q̄m ſācti de hoc mūdo
q.b. iudicabunt. Et ſi in nobis iudicabitur mun
ar.2. dus: indigni eſtis qui de minimis iudice
tis. Neſcitis q̄m āgelos iudicabimus: quā
tomagis ſecularia. Secl'aria igit̄ iudicia ſi
habueritis: cōtemptibiles q̄ ſunt i eccleſia
illos cōſtituite ad iudicandum. Ad verecū
diā veſtrā dico. Sic nō eſt inter vos ſapiēs
quiſq̄ꝫ q̄ poſſit iudicare iter fratrē ſuū: ſз fr̄ cū
fratre iudicio ꝯtēdit ⁊ hoc apud īfideles.
¶ Supra apl's rep̄hēderat corīthios de negligētia iu

dicij: hic rep̄hēdit in eis q̄dā alia pctā circa iudicia. Et a
p̄mo q̄ꝫtum ad iudices coꝝ corā q̄bus litigabant. Se
cundo q̄ꝫtum ad ipſa iudicia ibi. (Jā q̄dem oino). Cir
ca primū tria facit. Primo arguit eos de inordinatōe.
Scđo rōnē rep̄henſionis aſſignat ibi. (An neſcitis).
Tertio remediū adhibet ibi. (Secularia igr̄ iudicia).
Dicit ergo p̄mo: ita negligitis in iudicando veſtros: ſз
tn̄ preſumptuoſi eſtis ſubire infideliū iudicia: ⁊ hoc ē
qđ dicit. (Audet).i. preſumit aliqs vrm̄ hn̄s negociū
ſcз ſeculare aduerſus alium iudicari apud aliquos.i.
ſubire iudiciū infidelium: ⁊ non apud ſanctos.i. apud
fideles q̄ ſunt ſacris fidei ſanctificati. Hoc.n. eſt inordi
natum multiplr̄. Primo q̄dez: q2 p̄ hoc derogat aucto
ritati fideliū. Scđo q2 derogat digniteti fideliū q̄ꝫtum 2
ad hoc q̄ infidelium iudicis ſubeunt. Tertio q2 per h̄
dat occaſio infidelibus iudicibus ꝯtemnendi fideles
quos diſſentire vident. Quarto q2 p̄ hoc dat occaſio
infidelibus iudicibus calūniandi ⁊ opprimendi fide
les: quos odio habent pp fidem ⁊ ritus diuerſitatem.
Et iō dr̄ Deu.1. Tuli de tribubus vr̄is viros ſapiētes
⁊ nobiles precepiq̄ꝫ eis dicens: audite illos ⁊ qđ iuſtū
eſt iudicate. Et eodē.17. Nō poteris alterius gentis fa
cere regē: q̄ non ſit frater tuus. ¶ Sed vr̄ eſſe ꝯ id qđ
dr̄.1 Pe.2. Subditi eſtote omni humane creature pp
deū: ſiue regi tanq̄ꝫ precellenti: ſiue ducibus tanq̄ꝫ ab
3 eo miſſis: ptinet.n. ad auctoritatē p̄ncipis iudicare de
ſubditis. Eſt ergo ꝯ ius diuinū ꝓhibere q̄ eius iudi
cio nō ſtet ſi ſit infidelis. ¶ Sed dōm q̄ apl's non ꝓ
hibet: quin fideles ſub infidelibus p̄ncipibus ꝯſtitutī
eorum iudicio cōpereant ſi vocētur: hoc.n. eēt ꝯ ſub
iectionē que debetur p̄ncipibus: ſed ꝓhibet q̄ fideles
non eligant voluntarie infidelium iudicium.

Fide|lis nō | dз elu|gere | iudi|ces in|fi.

¶ Deinde cū dicit. (An neſcitis ⁊c̄.) Aſſignat rōneз
ꝯ id qđ illi faciebant ſumptā ex hoc q̄ derogabant au
ctoritati ſctōꝝ: ⁊ p̄mo q̄ꝫtū ad auctoritatē quā hn̄t ſup
res mundanas. Scđo q̄ꝫtum ad auctoritateз quā hn̄t
ad res ſupmundanas.i. ſuper angelos ibi. (An neſci
tis q̄m angelos iudicabimus). Dicit ergo p̄. Inordīa
tū eſt iudiciū apud īfideles q̄ fideles hn̄t auctoritateз
iudicandi. (An neſcitis): q2 ſancti de hoc mūdo iudi
4 cabunt).i. de hoībus mūdanis huius mūdi. Qđ q̄dē
implet tripl'r. Primo q̄dem ſm cōparationē.ſ. ſm q̄
nō ſolū boni iudicabūt malos ⁊ ſancti mūdanos: ſed
ēt ſm q̄ boni iudicabunt a melioribus: ⁊ mali iudica
būt peiores: ſm illud Mat.12. Uiri niniuite ſurgent i
iudicio cū gn̄atione iſta: ⁊ ꝯdēnabunt eā. Scđo iudi
cabunt approbando ſniam iudicis.ſ. xp̄i: ⁊ hoc erit ꝓ
prie iuſtoꝝ: ſm illud p̄s. Letabit iuſtus cū viderit vin
dictā. Uñ ſap.3. dr̄. Judicabūt ſci natiōes. Tertio mō
per ſnie ꝓlationem. Et hoc erit aploꝝ ⁊ ſimiliū q̄ con
temptis rebus mundi ſolis ſpūalibus inheſerūt. Spi
ritualis.n. iudicat oīa: vt dictū eſt.ē.2. Uñ ⁊ Mat.19.
dr̄. Uos q̄ ſecuti eſtis me ſedebitis ſup ſedes iudicātes
12. Tribus iſrael. Et in p̄s. dr̄. Gladij ancipites in mā 5
bus eoꝝ ad faciendā vindictā in nationibus. Intelli
git aūt iſta ꝓlatio ſnīe nō vocalis: ſed ſpūalis. in q̄ꝫtuз
p̄ ſuperiores ſctōs inferiores vel ēt pctōres ſpūali q̄dā il
luminatione illuminabunt q̄les pene ⁊ qualis p̄mia
eis debeant: ſicut ēt nūc hoīes illuminant ab angelis
vel ēt inferiores angeli a ſuperioribus. Scđo ex h̄ q̄ di
ctum eſt argumentat ad ꝓpoſitū dicens. (Et ſi in vo
bis).i. p̄ vos iudicabit mundus.i. mūdani hoīes mun
q̄d indigni eſtis q̄ iudicetis ð minimis.ſ. ð negocijs ſclari
b⁹. Luc.16. Qui i modico iniqu⁹ ē ⁊ i maiori iniqu⁹ erit.
¶ Deinde cū dicit. (Neſcitis ⁊c̄.) Argumētat ad idē
ex auctoritate ſctōꝝ ſup angelos. Et p̄mo ponit eā di

1 cens.(An neſcitis)q̄m nos ſcʒ fideles xp̄i:iudicabim⁹
angelos. Quod qdē poteſt itelligi de malis angelis:q
ꝯdēnabunt a ſanctis:quoꝝ ṽtute ſunt victi. Uñ Luc.
10. dñs dicit. Ecce dedi vobis poteſtatē calcandi ſup
ſpētes:ꝛ ſuper oēm virtutē inimici. Et in ps. Sup aſ
pidem ꝛ baſiliſcū ambulabis. Poteſt ēt h̄ intelligi de
bonis angelis:quoꝝ plurimi in cōparatione quadaʒ
inuenient Paulo ꝛ ſimilibus ſibi inferiores. Uñ ſignā
ter nō dicit iudicabitis:ſed iudicabimus. Quāuis.n.
dici poſſit ꝙ ex ꝯſequēti ſi ſancti iudicabūt hoīes bo
nos ꝛ malos.erit iudiciū ð bonis angelis:q̄ꝝ acciden
tale p̄miū augef ex p̄mio ſcōꝝ p angelos illūinatoꝝ:
ꝛ ēt de malis angelis q̄ꝝ pena augef ex pena hoiuʒ p
2 eos ſeductorū. Scōo argumētaf ad ꝓpoſituʒ dicēs.
(Quāto magis ſecularia).ſ.iudicia ydonei erimus iu
dicare.q.n.eſt ydōeus ad maiora: multo magis ē ydo
neus ad minora. Uñ ꝛ dñs cui cōmiſerat qnq̨ talēta
poſtmodū cōmiſit vnum vt habetur. Math.25.
¶ Deinde cū dic̄.(Secularia igif iudicia). Adhibet
remediū ꝯ culpā eoꝝ. Et p̄ ponit remedium. Scōo ex
ponit ibi.(Ad verecūdiaʒ veſtrā dico). Dicit ergo pri
mo. Ergo ex q̄ ſci de hoc mūdo iudicabunt ſi habueri
tis inter vos ſecularia iudicia:que tamen habere non
debetis illos q ſunt ꝯtēptibiles in eccleſia ꝯſtituite ad
iudicādū potius.ſ.q̄ʒ iudicemini apud infideles. Un
de ꝛ in ps. dr̄. Corripiet me iuſt⁹ i miſericordia ꝛ incre
3 pabit me:oleū aūt peccatoris nō ipinguet caput meū.
Et ecc.9.dr̄. Melius eſt canis viuus leone mortuo.
¶ Deinde cū dicit.(Ad verecūdiā veſtrā dico.) Ex
ponit quo ſenſu p̄dicta dixit. Poſſet enim aliquis cre
dere ꝙ ad litteraʒ eſſent eligendi contēptibiliores ad
iudicādum:ſed hoc excludit dicens.(Ad verecundiā
veſtrā dico). Quaſi dicat:nō hoc dixi vt ita fiat:ſed vt
vos faciam verecūdari:illa ſcilicet ꝯfuſione:q̄ adducit
gratiam ꝛ gloriam:vt dicif Ecc.4. Cōptemptibiles
enim in eccleſia eſſent eligendi ad iudicandum: ſi nō
inuenirentur inter vos ſapientes:quod eſſet vobis ve
recūdū. Uñ ſubdit. Sic nō eſt inter vos ſapiens quiſ
q̄ʒ q poſſit iudicare inter fratrem ꝛ fratrē:ſed frater cū
fratre in iudicio ꝯtendit : ꝛ h̄ apud infideles. Potius
4 aūt q̄ʒ hoc faceretis:deberetis conſtituere contemptibi
les:qui ſunt in eccleſia ad iudicandum ꝛ ſupplendus
defectum ſapientū : qui tamen non eſt apud vos. ſm
illud qđ ſupra primo dixerat. Diuites facti eſtis in il
lo in omni verbo ꝛ in omni ſcientia. Uel aliter ab illo
loco.(Secularia ꝛc̄.) dixerat enim ꝙ facti ydonei ſūt
ad iudicandū ſecularia:ꝛ iō vult oſtēdere per q̄s iudi
cia ſecularia debeāt exerceri.ſ.per cōtemptibiles:q ſūt
in eccleſia:vocat aūt cōtemptibiles illos qui ſunt ſapiē
tes in rebus mūdanis per cōparationem ad illos qui
ſunt ſapientes in rebus diuinis:quibus eſt reuerentia
exhibēda:qui in rebus temporalibus non occupātur
vt ſolis ſpūalibus vacent:ꝛ hoc ē qđ ſubdit.(Ad ve
5 recūdiā veſtram dico). ſm aliā litterā ad reuerentiaʒ
veſtrā. Uñ ꝛ apoſtoli dixerūt. Act.6. Nō ē equū relin
quere nos ṽbū dei ꝛ miniſtrare mēſis. Poſtmodū au
tem redit ad id qđ ſupra reprehēderat.ſ.ꝙ corinthij ſb
infidelib⁹ iudicibus litigabant dicēs. Sic ñ ē inter vos
ſapiēs q̄ſq̄ʒ ſcilicet in rebus temporibus quem ſupra
cōtemptibilem dixit. Unde alia non mutatur a prima
expōne:q̄ tñ vr̄ eſſe magis litteralis. Lectio. II.

2ª 2. q. 43. ar tic. 8°. p̄
Am quidē oīno dictū eſt i vo
bis ꝙ iudicia habetis īter vos.
Quare ñ magis iniuriā accipi
tis. Quare ñ magis fraudē pa
timini. Sʒ vos īiuriā facitis ꝛ fraudatis:ꝛ
hoc frib⁹. † An neſcitis q2 iniq regnū dei ñ b
poſſ.debūt. Nolite errare:neq̨ fornicarij: 3ª. q. 68. ar
neq̨ ydolis ſeruiētes:neq̨ adulteri:neq̨ ti. 4°
molles:neq̨ maſculoꝝ cōcubitores:neq̨
fures:neq̨ auari: neq̨ ebrioſi:neq̨ male
dici:neq̨ rapaces regnū dei poſſidebunt.
Et hec aliqñ qdē fuiſtis:ſʒ abluti eſtis:ſed
ſāctificati eſtis : ſʒ iuſtificati eſtis:in nomīe
dñi nr̄i ieſu xp̄i ꝛ i ſpū dei nr̄i. Oīa mihi li 2
cēt:ſʒ ñ oīa expediūt. Oīa mihi licēt:ſʒ ego
ſub nulli⁹ redigar ptāte. Eſca ventri:ꝛ ven 1
ter eſcis:deus autē ꝛ hunc ꝛ hanc ðſtruet.
¶ Poſtq̄ʒ apoſtolus rep̄hendit corinthios de hoc ꝙ
corā fidelibus iudicibus litigabant:hic rep̄hendit eos
q̄ʒtū ad ipſa iudicia. Et circa hoc duo facit. Primo po
nit in q̄ peccabāt circa iudicia. Scōo manifeſtat quod
dixerat ibi.(An neſcitis ꝛc̄.) Circa p̄ᵐ duo facit. Prio
rep̄hendit i eis circa iudicia id qđ ē licitū: ſʒ nō expe
diēs Scōo id quo ē penitus illicitū ibi.(Sʒ ꝛ vos ꝛc̄.)
Circa p̄mū duo facit. Primo ponit rep̄hēſionē. Scōo 3
remouet excuſationē ibi.(Quare nō magis ꝛc̄.) Dic̄
ḡ p̄mo. Dictū ē ꝙ frater cū fratre in iudicio ꝯtēdit:qđ
nō ſolū malū ē:ꝙ apud īfideles ꝯtenditis: ſʒ iā qdem 6
poſt ꝯuerſionē vr̄am oīno delictū ē i vobis.i.ad dlictū
vob̄ reputaf:ꝙ iudicia habetis īter vos : inter q̄s.ſ.dʒ
eſſe pax:q2 vt dr̄ ſcōe thi.2°. Seruuʒ dñi nō oportet li
tigare:ſed manſuetum eē ad oēs. ¶ Apparet aūt ex
h̄:vt dicit hic glo. Augu.ꝙ peccatū eſt iudicium hr̄e
ꝯ aliquē:ſed hoc videf eſſe falſum:q2 ſi pctm̄ eſt iudi
ciū hr̄e vr̄ ſequi:ꝙ ēt pctm̄ ſit iudices ꝯſtituere: cuʒ h̄
ſit occaſionē dare iudiciū habentibus:cum tñ dicatur
Deutro.p̄. Audite illos ꝛ quod iuſtuʒ eſt iudicate. Et
poſtea ſubdif:q2 dei iudiciū eſt. Soluif aūt in gloſ.ꝙ 4
infirmis pmittif in iudicio ſua repetere : non autem p
fectis:quibus licet ſua repetere:ſed nō in iudicio. Eſt
autem ſciēdū hic ꝙ aliqd eſt perfectis illicitum:aliqd
autem omnibus. Perfecti quidem propriū non hʒ. ſʒ
illud Math.19. Si vis perfectus eſſe vade ꝛ vēde oia
que habes ꝛ da paupibus ꝛ veni ſequere me:ꝛ iō non
licet eis in iudicio repetere q̄ſi propria: cum eis nō li
ceat hr̄e propriū:licet tamen eis in iudicio repetere ea
que ſunt communia. Nō enim hoc faciendo peccant:
ſed magis merenf. Eſt.n.op⁹ charitatis defendere vel
recupare res paupum. ſm illud ps. Eripite paupem
ꝛ egenū de manu peccatoris liberate. Sed iudicium
aduerſus aliquē eſt illicituʒ omnibus quantū ad tria.
Primo quidē q̄ʒtum ad cauſam ex q̄ aliquis iudiciuʒ
hʒ:puta ex cupiditate ꝛ auaricia. Uñ Luc.12. cū quidā
ð turba dño dixiſſet. dic fratri meo:vt diuidat mecum 5
hr̄ditatē:dñs dixit:q̄s me ꝯſtituit iudicē ad diuidenduʒ
īter vos? Poſtea ſubdit. Uidete ꝛ cauete ab omni aua
ritia. Scōo q̄ʒtū ad modū iudicij:q2.ſ.cum ꝯtētione ꝛ
detrimēto pacis iudiciū ꝓſequif:vt.n.dr̄. Jac.3. Ubi
zelus ꝛ ꝯtentio ibi incōſtātia ꝛ oē opus prauū. Et hoc
vr̄ apoſtolus in eis reprehendere:vt pʒ ex h̄:qđ ſupra
dixit. Fr̄ cū fr̄e in iudicio ꝯtēdit. Tertio ex ꝑuerſitate
iudicij:puta cū aliquis iniuſte ꝛ fraudulenter in iudi
cio ꝓcedit. ſm illud Eſa.10. Ut opprimerēt pauperē
ꝛ vīʒ facerent cauſe humiliū populi mei. Et h̄ ēt apo
ſtolus in eis reprehendit:vt patet per id quod ſubdit.
Sed vos iniuriā facitis. Quarto propter ſcandalum
quod ſequif. Unde ꝛ dñs mādat. Math.5. Qui vult

c tecū ī iudicio ꝯtēdere ⁊ tunicā tuā tollere dimitte ei ⁊
palliū. Ex charitate ỽo ſua ī iudicio repetere licitū ē.
Uñ Grego. dič ī moꝛalibus. Cū curā rez nobis neceſ
ſitas īpōit qdā dū ea rapiūt ſolūmō ſūt tolerādi: qdam
ỽo ſuata caritate ſūt ꝓhibēdi. ſ. ne rapiētes ñ ſua ſemet
℃ Deiðe cū dič. (Quaꝛ ñ magis ⁊c.) (Ipſos ꝑdāt.
Tollit excuſatione. Poſſēt. n. dr̄e: nec tas nos īducit
ad iudicia habēda: vt. ſ. reſiſtam⁹ īiuriīs ⁊ fraudibus
alioꝝ: ſ3 h̄ excludit ſubdēs q̄ztū ad p̄m. Quare ñ ma/
gis īiuriā. ſ. maīſ:ſtā accipitis. ſ. patiēter ſuſtinēdo. ſm
illud qō dñs dicit mat. 5. Si qs te ꝑcuſſerit in maxillā
ꝓbe ei ⁊ alterā. Quāiū ỽo ad 2m ſubdit. q̄r nō magis
fraudē patimini. i. doloſā ſeductionē. ſ3 illud. Mat. 5.
Si qs te angariauerit mille paſſus vade cum illo ⁊
2 alia duo. S3 ſic Aug. dič ī li. ō ſmone dñi ī mōte. Hec
ꝑcepta dñi ñ ſūt ſēꝑ obſeruāda ī executiōe opis. ſ3 ſēꝑ
ſūt hñda ī ꝑparatiōe aīi vt. ſ. ſim⁹ parati h̄ facer̄ vl ſuſti/
nere potius q̄z aliquid agere cōtra charitatē fraternā.
℃ Deide cū dič. (S3 vos ⁊c.) Repꝛehēdit ī eis id qō eſt
oīno illicitū ⁊ p̄ arguit ī eis manifeſtā īiuſtitiā cū di/
cit: ſ3 vos īiuriā facitis. ſ. manifeſte loquēdo ꝯ iuſtitiā
alioꝝ: vel ī iudicio vel ex̄ iudiciū. Ecc. 9. Nō placeat ti
bi īiuria iīuſtoꝝ. Scdō doloſā3 dceptionē cū ſubdit.
Et fraudatis. ꝓuer. 12. Cōſilia īpioꝝ frauduléta. Ter
tio aggrauat vtrūqꝫ cū ſubdit. (Et h̄ fratrib⁹) i. fideli
bus ad qs ōbem⁹ boni maxīe opari. ſ3 illō Gal. vltio.
Dū tps habem⁹ opemur boniī ad oēs: maxīe aūt ad do
3 meſticos fidei. Et h̄ ꝯ q̄ſdā dr̄. Je. 9. Oīs frater ſupplā
tās ſupplātabit: ⁊ ois amicus fraudulenter incedet.
℃ Deiō cū dič. (An neſcit] ⁊c.) maīfeſtat qō dixerat.
Et p̄ q̄ztū ad id qō ē oīno illicitū. Scdō q̄ztum ad id
qō ē licitū: ſ3 nō expediēs ibi. (Oia mihi licet). Circa p̄
mū duo facit. Pꝛimo mouet q̄ſtionē. Scdō determi/
nat eā ibi. (Nolite errare ⁊c.) Dicit ḡ p̄. dixi q̄ vos in
iuriā facitis ⁊ defraudatis: qō ē iniq̄tatē ꝯmittere. (S3
an neſcitis q̄ iniq̄ regnū dei ñ poſſidebūt. q. d. videmi
ni hec neſcire dū ab iniq̄tate ñ receditis: cū tñ in ꝑs. ⁊
mat. 7. dicaꝛ. Diſcedite a me oēs q̄ opamini iniq̄tatē.
℃ Deinde cū dič. (Nolite errare ⁊c.) Determinat ỽi
tatē. Et p̄ oñdit piculū qō iminet iniq̄s. Scdō oſtēdit
quō ipſi h̄ piculū euaſerūt: vt timeāt iteꝝ in ipſ3 incide
4 re ibi. (Et h̄ qdē aliqñ fuiſtis ⁊c.) Dicit ḡ p̄: nolite er/
rare: qō ſignāter dič: q: circa ipunitatem pctōꝝ aliqui
erroꝛ multipliciter errabāt. ſm illō. Sap. 2. ⁊ cogitauerunt ⁊
quo/ errauerūt. Quidā. n. ꝑhi. errauerūt credentes deū3 nō
rūdā hr̄e curā reꝝ humanaꝝ. ſm illud ſophō. i. Nō faciet
pho/ dñs bñ ⁊ nō faciet dñs male. Quidā ỽo credētes ſolā
rum. fidē ſufficiētē eē ad ſalutē. ſm illud Jo. ii. Qui credit ī
me nō morieꝛ ī eternū. Quidā3 ỽo credētes ꝑ ſola xp̄i
ſacramēta ſaluari: pp̄ id qō dr̄. Marh. vlti. Qui credi/
derit ⁊ baptizatus fuerit ſaluus erit. Et Jo. 6. Qui mā
ducat meā carnē ⁊ bibit meū ſanguinē h3 vitā eternā.
Quidā ỽo pp̄ ſola opa mīe ſe ipune peccare arbitraꝛ:
pp̄ illō qō dr̄ Luc. ii. Date elemoſinā ⁊ ecce oia mūda
ſunt vob. Nec itelligūt q̄ hec oia ſine charitate nō ꝓ
5 ſunt. ſm illud qō dr̄ infra. 13. Si habuero oēm fide3: ⁊
diſtribuero ī cibos pauperū oēs facltates meas: chari
tatem aūt non habuero nihil ꝓdeſt: ⁊ iō ſbdit q̄ pec/
cata ꝯria charitati a regno dei excludūt: ī qō ſola cha/
ritas introducit dicēs. Neqꝫ foꝛnicaiꝫ neqꝫ ydolis ſer/
uiētes neqꝫ adulteri. de qbus dicitur. Heb. vlti. Foꝛni/
catoꝛes ⁊ adulteros iudicabit deus. Neqꝫ molles. ſ.
mares mulieb:a faciētes: neqꝫ maſculoꝝ ꝯcubitoꝛes
q̄ztum ad agentes in illo vitio: de quibus dr̄ Gen. 13.
Hoies ſodomite peſſiſſimi erāt ⁊ peccatoꝛes corā dño
nimis. Neqꝫ auari: neqꝫ fures. de qbus dr̄ Jac. 5. Ois

fur: ſicut ſcriptū ē iudicabiꝛ. Neqꝫ ebrioſi: neqꝫ male/ d
dici: neqꝫ rapaces regnū dei poſſidebūt. dr̄. n. Eſa. 35.
Uia ſacta vocabiꝛ ñ trāſibit ꝑ eā pollutus. Et apoc. 21.
Nō itrabit ī illā aliqd coinq̄natū: faciēs abhoīatione.
Et ē aduertēdū q̄ h̄ enumerat eadē vitia q̄ in ꝑcedēti
ca°. poſuerat. Addit aūt q̄dā ī gñe luxurie. ſ. adulteriū:
⁊ vitiū ꝯ nām. In genere aūt iniuſtitie furtum.
℃ Deinde cū dicit. (Et hoc qdē ⁊c.) Oñdit quō ꝑdi/
ctū periculū euaſerunt: ⁊ p̄ cōmemoꝛat ſtatū ꝑteritū3
dicēs. (Et qdē aliqñ fuiſtis). ſ. foꝛnicarij ⁊ ydolis ſer/
uientes ⁊c. ⁊ iō ſpēliter hec vitia cōmemoꝛat: q: in eis
abundauerūt. ſm illud Ephe. 5. Eratis. n. aliqñ tene
bꝛe: nunc aūt lux in dño. Scdō oñdit quō ab his īuo 2
fuerūt liberati dicēs. (S3 abluti eſtis). ſ. ỽtute ſāguīs
xp̄i ī baptiſmo. ſm illud Apo. p̄. Lauit nos a peccatis
nr̄is ī ſanguine ſuo. Sed ſanctificati eſtis ỽtute ſāgui
nis xp̄i ꝑ grām ꝯſecrati. ſm illud Heb. vltio. Jeſus vt
ſanctificaret ſuū pplz ex̄ poꝛtā paſſus ē. S3 iuſtificati
eſtis. ad ſtatū iuſtitie ⁊ ỽtutis. ſ3 illō Ro. 8. Quos vo
cauit hos ⁊ iuſtificauit. Subdiꝛ aūt hoꝝ bñficioꝝ cā
⁊ p̄ ex ꝑte hūanitatis xp̄i cum dič. In noie dñi nr̄i ieſu
xp̄i. i. ī fide ⁊ inuocatiōe noīs xp̄i. ſm illō act. 4. Nō ē
aliud nomē datū ſub celo hoibus in q̄ opoꝛteat nos ſal
uos fieri. Scdō ex ꝑte diuinitatis cū ſubdit. (Et ī ſpū
dei nr̄i. ſm illud. Eze. 37. Ecce ego mittam ī vos ſpūz
⁊ viuetis: q: igitur tam potentie virtute liberati eſtis 3
ad eadem redire non debetis.
℃ Deinde cū dicit. (Oia mihi licent ⁊c.) Maīfeſtat
id qō dixerat de pꝛohibitione iudicij oſtēdens: q̄ ſenſu
id repꝛehendere: q:. ſ. nō repꝛehendit illud q̄ſi oīno illici/
tū3: ſed q̄ſi nō expediens ⁊ nociuū. Et circa hoc duo
facit. Pꝛio ꝓponit qō intēdit. Scdō rōnē aſſignat ibi:
(Eſca ventri ⁊c.) Circa p̄m duo facit. Pꝛio ꝓponit qō
repꝛehēderat eē licitū3: ſ3 nō expediēs dicēs. (Oia mihi
licēt). Diciꝛ aūt illa licita q̄ hō facere ꝓhibeꝛ: ē aūt du
plex ꝓhibitio. Una coactiōis alia ꝑcepti: ⁊ ſm h̄ qdā
intellexerunt illa licere: a qbus nō ꝓhibeꝛ aliq̄ necel/
ſitate cogente: ⁊ iō q: arbitrium hoīs nālis libeꝝ eſt a
coactione: intellexerūt apſtm eo ſenſu dicere oia mihi
licēt: q:. ſ. libero arbitrio hoīs ſublacent: ſiue ſint bona 4
ſiue ſint mala. ſm illud Ecc. 15. Ante hoiē3 bonum ⁊
malū vita ⁊ mors quodcūqꝫ voluerit dabiꝛ ei. Sed h̄
modus loquēdi alien⁹ ē a ſcriptura ſacra: in q̄ dr̄ ñ lice
re ea q̄ diuina lege pꝛohibeꝛ: ſm illud Mat. 14. Non
licet tibi hr̄e vxoꝛē fratris tui: ⁊ iō q̄ hic apſtus dicit
oia mihi licent: nō pōt abſolute intelligi: ſ3 vt ſit accō
moda diſtributio ſub h̄ ſenſu oia mihi licent: q̄. ſ. diui/
na lege nō ꝓhibenꝛ. Et pōt h̄ ad tria referri p̄mo qdē
ad id qō dixerat d iudicijs: q:. ſ. vnicuiqꝫ l3 oia ſua iu/
dicio repetere: cū nō ſit lege diuina pꝛohibitum. Alio
modo pōt referri ad id qō infra. 8 dicturus ē de indif/
ferenti vſu ciboꝝ vt ſit ſenſus: licitum eſt mihi oēs ci/
bos comedere. ſm illud Tit. p̄mo. Omnia mūda mū
dis. Tertio pōt referri ad id qō dicturus eſt infra. 14. 5
de ſumptibus accipiēdis: vt ſit ſenſus: omnia mihi li/
cent: ſcilicet accipe ad neceſſitatē vite: ſicut coapoſto/
lis meis. Subdit aūt. Sed nō oia expediunt. Diciꝛ aūt
illō expedire quod eſt ſine impedimēto finē cōſequen
di. Cōtingit autē q̄ aliqd nō totaliter excludit finē:
ſed īpedimētū aliquod affert: ſicut matrimonium nō
excludit hoiē3 a regno dei: impedimētum tñ affert: q:
ſcilicet vt infra. 7. dič: q̄ ſub viro eſt mulier cogitat q̄
mō placeat viro. Uñ. 2. Mat. 19. diſcipuli dicunt. Si
ita ē cā hoīs cū vxoꝛe ſua non expedit nubere. Sic ḡ
foꝛnicari nec lic3 nec expedit: q: totalr̄ excludit finē q̄
ē vita eterna: mr̄imōniū aūt ē licitū: ſ3 ñ expediēs. Scdō

a igitur hũc modũ ſua in iudicio repetere idifferẽter oĩ-
bus cibis vti. ſũptus,accipe ab his qbus p̃dicaſ ẽ qdẽ
licitũ:q2 nõ ẽ ꝯ iuſtitiã:nec aliq̃ ꝓhibeſ lege: nõ tñ eſt
expediẽs:vel q2 ipediſ pax ad ꝓximũ vel ĩfirmis ſcan
dalũ aliqđ generaſ:vel aliq̃ maledicẽdi occaſio ꝓbeſ.
Vñ ecc.37. Nõ oĩa oĩbus expediũt. Alio mõ põt itelli
gi nõ abſolute:ſed ſub ꝯdõne:vt ſit ſẽſus. Dixi q̄ neq3
fornicarĩ ⁊c̃.regnũ dei poſſidebũt:⁊ iõ nõ licẽt.q2 finẽ
excludũt:ſʒ ſi oĩa licerẽt mihi:nõ oĩa expediũt:q2 p ea
pſtaſ ipedimẽtũ vite xp̃iane. Vñ i pſona ipiorꝫ dr̃.ſap.
5. Laſſati ſumus i via iniqtatis ⁊ pditiõis ⁊ ambula-
uimus vias difficiles. Scđo oñdit eẽ nociuũ id qđ ſu-
pra rep̃hẽdit dicẽs:oĩa mihi licẽt:vt ſupra expoſitũ ẽ:
2 ſʒ tñ ego ſub nulli᷑ redigar ptãte.ſ.hoĩs. Ille.n.qui tiſ eo
q̄ ñ expedit ſiue ſit licitũ ſiue illicitũ q̃dãmõ redigiſ ſb
ptãte rei alicui᷑ vel hoĩs. Rei qdẽ q2 q nimis rẽ aliquã
amat q̃dãmõ ſu᷑ illi᷑ rei efficiſ.ſʒ illđ. Ro.vlt. Hmõi
ñ xp̃o dño ſuiũt:ſʒ ſuo vẽtri. Hoĩs aũt:q2 dũ aliqs facit
qđ ñ expedit q̃dãmõ ſubijciſ iudicio aliorꝫ:⁊ ſpalr ille
q ſua i iudicio repetit,ſubijciſ ptãti iudicis. Infra.10.
vt qd.n. libertas mea iudicaſ ab aliena conſcientia.
¶ Deinde cũ dicit.(Eſca vẽtri ⁊c̃.) Aſſignat rõnem ei᷑
qđ dixerat. Et p̃ quare oĩa licẽt dicẽs.(Eſca vẽtri.).ſ.
õbeſ:vt.ſ.in vẽtre decocta i nutrimẽtũ totius cedat. Et
vẽter eſcis.ſ.recipiẽdis:⁊ decoquẽdis deſeruit. Q2 igiſ
ex dei ordinatiõe vẽter ẽ ſoliłe tuo ad eſcas recipiẽdas:
3 ⁊ eſce ad h deputate ſũt q̄ i vẽtre ponaſ.ſʒ illud geñ.
p̃.Ecce dedit vobis oẽm eſcã ⁊ cũctis aĩantibus:vt ha
beãt ad veſcẽdũ:nõ ẽ illicitũ q̄ hõ res ſuas repetat vł
p̃dicato: ſtipendia accipiat pp̄ neceſſitatẽ eſcarꝫ:vł vt ẽt
hõ oĩbus eſcis vtaſ. Scđo ibi.(Deus aũt ⁊c̃.) Aſſignat
rõnẽ quare omnia nõ expediunt. Nõ enim expedit q̄
hõ patiaſ aliqđ detrimẽtuʒ i eo qđ nũq̃ʒ corrũpiſ.ſ.in
regno celeſti:pp̄ id qđ corrũpiſ:⁊ h accidit de eſca ⁊ õ
vẽtre ceſſabit.n.poſt hãc vitã eſcarꝫ vſus ⁊ vẽtris:q2
corpora reſurgentiũ ꝯſeruabũſ abſq3 cibo deo id faciẽ
te:⁊ hoc eſt q̄ dicit. Deus aũt deſtruet.i.ceſſare faciet
hunc.ſ.vẽtrẽ:nõ qdem q̃ʒtũ ad eſſentiam:ſed q̃ʒtuʒ
ad effectum:quẽ nũc habet:⁊ has.ſ.eſcas q̃ʒtum ꝑti-
4 net ad vſum hoĩs.q2 in reſurrectiõe hoĩes erunt: ſicut
angeli in celo:vt dicit Math.22. Lectio. III.

Corpus aũt nõ fornicationi:ſed
dño ⁊ dñs corpi. Deus võ ⁊
dñʒ ſuſcitauit.⁊ ñ ſuſcitabit p vĩ
3°.q. tutẽ ſuã.† Neſcitis qm̃ corpora
8. ar. vr̃a mẽbra ſũt xp̃i. Tolẽs ẽ mẽbra xp̃i faciã
3°. mẽbra meretricis. Abſit. An neſcitis qm̃
Sen. q adheret meretrici vnũ corp᷑ efficiſ. Erũt
2°. .n.inqt duo in carne vna.† Qui aũt adheret
dño:vn᷑ ſpũs ẽ. Fugite fornicationẽ. † Oẽ
5 n.pctm̃ quodcũq3 fecerit hõ:extra corp᷑ ẽ:
pma q aũt fornicaſ in corpus ſuũ peccat. An ne-
2ª.q. ſcitis:qm̃ mẽbra vr̃a tẽpluʒ ſũt ſpũſſancti q
74. in vobis ẽ:queʒ habetis a deo:⁊ ñ eſtis ve
ar.4. ſtri. Empti enim eſtis precio magno:glo-
o
Deb. rificate ⁊ portate deũ in corpore veſtro.
9. ¶ Supra aplus tripliciter rep̃hendit corinthios cir-
ca iudicia:nũc aũt redit ad rep̃hẽdẽdũ pctm̃ fornica-
riꝫ cuius ſupra.5.mẽtionẽ fecerat:⁊ in cuius iudio co-
rinthij negligẽtes erãt:iprobat aũt fornicationẽ q̃tuor
rõnib᷑: quarꝫ pma ſumiſ ex diuina ordiatione. ſcđa ex
vnione ad xp̃m ⁊c̃.(An neſcitis qm̃ corpora veſtra
⁊c̃.) Tertia ex corpis ingnatiõe ibi.(Fugite fornicatio b
nẽ). Quarta ex gre dignitate ibi.(An neſcit ⁊c̃.) Cir
ca p̃m̃ duo facit. Pmo põit diuinaʒ ordinationẽ. Scđo
ordinatiõis finẽ ibi.(Deus.n.⁊c̃.) Circa p̃m̃ ꝯſideran-
dũ ẽ q̄ aliq argumẽtũ ſue laſciuie ſumũt ex ordinatio quo
ne dei. Qui.n.fornicaſ vtiſ ſuo corpe ad vſum a deo debe
inſtitutũ. Sʒ h excludit dicẽs:q̄ eſca ẽ ordinata ad vẽ mus
trẽ ⁊ vẽter ad eſcas. Corpus aũt hoĩs nõ fornicatiõi .i.ñ ſuge
ẽ ordiatũ ad fornicãdũ:ſʒ dño.i.ad h ẽ ordinatũ: vt ſit re for
dñi nr̃i ieſu xp̃i:⁊ dñs corpi.i.dñs ieſus xp̃s ad h dat᷑ nica-
eſt hoĩbus vt hũana corpa ſue glorie ꝯformet.ſm illđ tionẽ
Phil.3. Reformabit corpus humilitatis nr̃e ꝯfigura 2
tũ corpi claritatis ſue. ¶ Sed ꝯ h vr̃ eẽ q̄ ſicut vẽter
ordinat᷑ ẽ a deo ad vſum ciborꝫ:ita q̃daʒ mẽbra hũani
corpis ſũt ordinata deo ad vſum generatiõis qbus for
nicatio exerceſ. Sʒ attẽdẽda ẽ dr̃a q̃ʒtuʒ ad duo. Pri-
mo qdẽ q̄ aplus ſupra locutus ẽ õ vno corpis mẽbro
.ſ.de vẽtre:hic aũt loqſ de toto corpe:qđ ſic nõ eſt or-
dinatũ ad fornicãdum:ita nec eſcas ſumẽdũ:ſʒ potius
vſus eſcarꝫ ẽ pp̄ corpus:corpus aũt pp̄ aĩaʒ a q̃ pcipit
vitã ſm eius ꝯditionẽ:⁊ q2 oĩa ordinaſ in deũ:ſic in fi-
nẽ:iõ corp᷑ dʒ eẽ ſubiectũ dño ⁊ eo dedicatũ. Et q2 ſu-
pra locut᷑ ẽ õ vſu eſcarꝫ i cõi abſq3 inordiatiõe: fornica-
catio aũt ẽ vſus inordiat᷑ ex mẽbro fornicatoris. Vñ nec
ipa mẽbra ſũt pp̄ fornicationẽ:ſʒ pp̄ vſũ gñatiõis ordi
nata rõe:cui oĩa mẽbra corpis deſeruire dẽbẽt:ſic ẽt vẽter
ñ pp̄ crapulã ⁊ ebrietatẽ:ſʒ pp̄ ꝯuenieteʒ vſum ciborꝫ.
¶ Deinde cũ dic̃.(Deus võ ⁊c̃.) Ponit finẽ ordinatio
nis predicte. Et p̃ ponit qd deus circa dñm fecerit di
cens.(Deus võ ⁊ dñm ieſum).ſ. dñm xp̃m ſuſcitauit
a mortuis a quo ipſe xp̃s petiit in p̃s. Tu aũt dñe mi-
ſerere mei ⁊ reſuſcita me. Deus aũt ẽ ⁊ pr̃ ⁊ fili᷑ ⁊ ſpũſſã
ctus. Vñ ⁊ ipe xp̃s q ẽ filius dei ſe reſuſcitauit:⁊ ſua vĩ
tute reſurrexit.ſm illud p̃s. Ego dormiui ⁊ ſoporatus
ſum ⁊ exurrexi.q2 dñs ſuſcepit me:⁊ ſcđe cor. vlti. Sʒ
crucifix᷑ ẽ ex ĩfirmitate:ſʒ viuit ex vĩtute dei. Scđo po
nit qd erca nos facturus ſit:dicẽs q̄ nos ſuſcitabit de 4
nos p vĩtuteʒ ſuã p quã.ſ.xp̃m ſuſcitauit.ſm illđ Ro.8.
Qui ſuſcitauit ieſuʒ xp̃ʒ a mortuis viuificabit ⁊ morta
lia corpora vr̃a. Et ẽ aduertẽduʒ q̄ ſupra de eſcis ⁊ vẽ
tre,loquẽs q̃ ꝑtinẽt ad viuʒ aĩalis vite:dixit eas a deo
deſtruẽdas:nũc aũt loqñs de corpe ⁊ dño fac̃ mẽtionẽ
de reſurrectiõe:q2.ſ.aĩali vita ceſſante nã corpis i me-
lius reformabiſ. Vñ pʒ q̄ nõ ẽ vtẽdũ corpore ad for-
nicationem que ipedit futuram in corruptionẽ.ſʒ illđ
gal.vi.q ſemiat i carne õ carne metet ⁊ corruptioneʒ.
¶ Deinde cũ dic̃.(Neſcitis ⁊c̃.) Põit ſcđam rõneʒ q̃
ſumiſ ex affinitate hũani corporis ad xp̃ʒ:q̃ talis eſt:
mẽbra hoĩs fornicãtis ſũt mẽbra meretricis: ſʒ mẽbra
hoĩs ſũt membra xp̃i ẽ p fornicationẽ ſiũt mẽbra xp̃i
mẽbra meretricis:qđ ẽ incõueniẽs. Circa q̄ q̃tuor fa
cit. Pmo põit maiorẽ dicẽs.(An neſcitis qm̃ corpa
vr̃a ſũt mẽbra xp̃i).q.d.h. nõ dẽbetis neſcire: q2 quiq3
eſtis regnati in xp̃o mẽbra xp̃i eſtis effecti.ſʒ illđ infra. 5
12. Vos eſtis corp᷑ xp̃i ⁊ mẽbra õ mẽbro. Et h nõ ſolũ
q̃ʒtũ ad aĩas q̃ ab eo iuſtificãſ:ſʒ ẽt q̃ʒtũ ad corpora q̃ Cor-
ab eo reſuſcitabũſ:vt dictũ ẽ. Scđo põit ꝯcluſionẽ di- pora
cẽs.(Tolẽs ẽ mẽbra xp̃i).i.iuſte ſubtrahẽs ſuitio nr̃a
xp̃i cui dẽbẽt deputari.ſm illđ Ro.6. Exhibeatis mẽ- ſunt
bra vr̃a arma iuſtitie deo.(Faciã).ſ. eadẽ mẽbra me- mem
retricis eẽ fornicãdo: Abſit. h.n.ẽ horrẽdũ ſacrilegiũ. bra
Vñ dr̃ Mal.2. Cõtaminauit iudas ſanctificationem xp̃i
dñi quã dilexit:⁊ hũit filiã dei alieni. Tertio põit minorẽ
dicẽs.(An neſcitis q2 q adheret meretrici).ſ.fornicã-
do vnũ corp᷑ efficiſ.ſ.p imũdã cõmixtiõeʒ. Et ad h ꝓ
bandum inducit auctoritatẽ geñ.dicẽs (Ingt .n.ſcri

c ptura.ſ.geñ.2°.(Erunt duo).ſ.vir ⁊ mulier(in carne
vna).i.p mixtionẽ carnalẽ vna caro efficiũt: ⁊ ſic mẽ-
bra vni⁹ ſiũt mẽbra alterius. Sunt.n.hec v̾ba ade de
viro ⁊ vxore loquẽtis q̃ aplus hic ẽt ad fornicationez
refert: q2 ſm ſpẽm nãe nõ differũt vtriuſq3 actus. Eſt
aũt itelligẽdũ: q̄ ſicͭ dicit phus i.li. de gnãtione aialiũ
i maſculo ẽ pncipiũ actiuũ gnãtionis: i femina ẽ paſ-
ſiuũ. Et ſicut plãta cuius vita pncipalr ordinatur ad
gnãtionẽ ſemp ẽ vnũ corpus i q̃ vtrũq3 pncipiũ vnit̾:
ita i aialibus q̃ ordinãt̾ ad altiores actus vite nõ ſemp
ẽ vnũ corpus hñs hec duo pncipia: ſed ex duobus fit
vnũ i actu gnãtiõis. Qð qdẽ ñ ẽ tm̃ viri: q2 ſicͭ ifra ca°.
7. dr̃. Uir ñ hz ptãtẽ ſui corporis: ſed mulier. Scðo p-
bat minorẽ dicẽs.(Qui ãt adheret dño ⁊c̃).ſ.p fidem
a ⁊ charitatem eſt vnus ſpũs cũ illo: q2.ſ vnit̾ ei vnitate
ſpũali nõ corporali. Uñ ⁊ Ro.8. dicit̾: Si qs ſpm̃ xp̃i
nõ hz hic nõ ẽ eius: ⁊ Jo.17. Ut ſint vnũ in nobis: ſicͭ
nos vnũ ſumus.ſ.p ↄnexionẽ ſpũs: ⁊ q2 corpus deſer-
uit ſpũi. ↄñs eſt vt ẽt corpora nr̃a mẽbra eius ſint cul
p ſpiritũ vnimur: ñ qdẽ carnali ↄiunctione: ſed ſpũali.
Põt ãt ex p̃miſſis du ab⁹ rõib⁹ vna rõ ↄflari: vt.ſ. q2 cor
p⁹ nr̃m nõ eſt ðputatũ fornicationi: ſed dño B.ſ. mõ q̄
membra nr̃a ſunt membra chriſti: vt poſtmodum ex-
ponit nõ facimus ea membra meretricis fornicando.
¶ Deinde cũ dicit.(Fugite fornicationẽ ⁊c̃.) põit ter
tiã rõnẽ: q̃ ſumit̾ ex corpis ingnatiõe. Primo põit ↄnẽ
ītẽtã dicẽs.(Fugite fornicationẽ). Ubi notãdũ q̄ ce-
b tera vitia vicũt̾ reſiſtẽdo: q2 q̃to magis hõ pticularia
ↄſiderat ⁊ tractat: tãto minus i eis iuenit vñ delectet̾:
ſz magis anxiet̾: ſ3 vitiũ fornicatiõis ñ vicit̾ reſiſtẽdo:
q2 q̃to magis ibi hõ cogitat pticlare magis icẽdit̾: ſ3
vincitur fugiẽdo.i. totalr vitãdo cogitatiões imũdas.
⁊ q̃ſlibz occaſiões: vt dr̃ Zach.2. Fugite de terra aqlõs
dicit dñs. Scðo aſſignat rõnẽ dicẽs.(Oẽ pctm̃ aliud qð
cũq3 fecerit hõ ⁊c̃.) Ad cuius euidẽtiã ſciẽdũ q̄ q̃daz
pctã ñ ↄſumat̾ i carnali ðlectatõe: ſ3 i ſola ſpũali: ideo
ſpũalia vitia dr̃: ſicͭ ſupbia: auaricia: accidia: fornica-
tio ãt ↄplet̾ maxĩe i carnali delectatõe: ⁊ ſm B poſſet i
telligi qð B dr̃. Oẽ pctm̃ qðcũq3 fecerit hõ ex̃ corpus
ẽ: q2.ſ. ↄplet̾ p̃ter ſui corpis ðlectationẽ. Qui ãt forni-
cat̾ i corp⁹ ſuũ peccat: q2.ſ. ei⁹ pctm̃ i carne cõſumatur.
4 ¶ Sz huic expõni ↄ̃riũ vr̃ eẽ q̄ ẽt pctm̃ gule ↄſuma
tur i delectatiõe corpis. Ad qð poſſet dici q̄ pctm̃ gu
le ſ3 luxuria ↄplet̾ iq̃tũ ad ipaz ordiat̾. ſ3 illð Eph. 5.
Nolite inebriari vino i q̃ ẽ luxuria. Sz melius põt di-
ci q̄ apl̃s ñ dicͭ q fornicat̾ corpe ſuo peccat: qð ↄgrue
ret p⁹ expõni: ſ3 peccat i corp⁹ ſuũ.i. ↄ̃ corp⁹ ſuũ corrũpẽ
do: ⁊ ingnãdo illð p̃ter vſu3 rõis. Uñ ⁊ Apoc.3. Hẽs
pauca noĩa i ſardis q̃ñ ignauerũt veſtimẽta ſua.i. corp⁹
⁊ Apoc.14. Hi ſũt q cũ mulierib⁹ ñ ſũt coinqnati. Uel
aľr ſ3 Aug. B i glo. Qui fornicat̾ i corp⁹ ſuũ peccat: q2
aĩa ei⁹ totalr carni i illo actu ſubῄcit̾: ita q̄ ñ poſſit alið
ibĩ cogitare. Uñ i p̃s. dr̃. Nolite fieri ſicͭ equ⁹ ⁊ mulus
qb⁹ ñ ẽ itellc̃s. Uľ aľr. Jn corpus ſuũ peccat.i. ↄ̃ vxorẽ
5 ſuã: q̃ dr̃ corp⁹ viri ↄ̃ quã ñ ita directe ſunt alia pctã: ſicͭ
viri i fornicatio. Uñ ⁊ p⁹ theſ.4. dr̃. Ut ſciat vnuſqſq3
vr̃z poſſidere vas ſuũ i ſctificatiõe.i. vxorẽ ſuã. Uel ſm
Aug. poteſt intelligi de fornicatione ſpirituali p quaz
aĩa adheret p amorẽ mũdo: ⁊ recedit a deo: ſm illud
p̃s. Perdes oẽs q fornicat̾ abs te. Eſt g̃ ſenſus: q fornī
cat̾ recedẽs a deo pp amorem mundi in corpus ſuuz
peccat.i. p corpalẽ ↄcupiſcẽtiã. Omne ãt aliud pctm̃:
puta qð hõ comittit ex obliuiõe: vľ ex ignorantia ſeu
negligẽtia eſt ex̃ corpus.i. corporalem ↄcupiſcentiam.
¶ Deĩde cũ dicͭ.(An neſcitis ⁊c̃.) Ponit q̃rtã rõnẽ q̃
ſumit̾ ex dignitate grẽ: q̃ qdẽ ex duob⁹ ↄſurgit.ſ. ex grã

ſpũſſcti ⁊ ex redẽptiõe ſanguis xp̃i. Circa B igit̾ tria a d
facit. Prio pponit dignitatẽ corpis nr̃i quã hz ex grã
ſpũſſcti dicẽs.(An neſcitis).q.d. ignorare nõ ðbetis
q̃m mẽbra vr̃a.ſ. corplia tẽplũ ſunt ſpũſſancti: ſicͭ ſu-
pra.3°. dictũ ẽ. Neſcitis q2 tẽplũ dei eſtis. Et huius rõ
nẽ aſſignat ſubdẽs. Qui i vob ẽ. dr̃ ãt tẽplũ dem⁹ di: q2
igit̾ ſpũſſanci⁹ deus ẽ: ↄ̃ſeq̃ẽs ẽ: q̄ i q̃cũq3 eſt ſpũſſcti⁹
tẽplũ dei dicat̾. Eſt ãt ſpũſſctus pncipalr qdẽ i cordib⁹
hoĩuz i qb⁹ dei charitas diffudit̾ p ſpm̃ ſcm̃: vt dr̃. Ro.
5. Sz ſecũdario ẽt ẽ i mẽbris corporalibus inq̃tuz ex
equũt̾ opa charitatis. Uñ in p̃s. dr̃. Cor meum ⁊ caro
mea exultauerũt in deũ viuũ: ne hanc dignitatem ſibi
aſcriberẽt ſubdit. Quẽ habetis a deo nõ ex vobis. Uñ
Joel.2°. Effũdã de ſpũ meo ſup oẽz carnem. Et act.5. 2
Spũz ſuũ dedit obediẽtib⁹ ſibi. Scðo põit dignitatez
quã hñt corpa nr̃a ex redẽptõne ſanguis xp̃i dicens.
(Et nõ eſtis vr̃i) ſ3 ieſu xp̃i ſm illð Ro.14. Siue viui
mus ſiue morimur. dñi ſumus. 2ᵉ. cori.5. Qui viuit iã
ñ ſibi viuat. rõnẽ hui⁹ aſſignat dicẽs.(Empti eſtis p̃cio
magno) ⁊ iõ ſui eſtis eius q vos redemit ð ſeruitute
pcti. Uñ ifra.7. dr̃. Qui liber vocatus eſt ſeru⁹ eſt xp̃i.
Precio.n. empti eſtis: ⁊ in p̃s. Redemiſti me dñe deus
v̾itatis. Dr̃ ãt p̃ciũ redẽptiõis magnũ: q2 ñ ẽ corrupti-
bile: ſ3 eternaz hñs v̾tutẽ cũ ſit ſãguis ipſi⁹ dei eterni.
Uñ p⁹ Pe.1. Redẽpti eſtis ð vana vr̃a ↄ̃uerſatiõe: nõ
corruptibilibus auro vel argẽto: ſ3 ſanguine agni ima
culati ⁊ icõtaminati ieſu xp̃i. Tertio iſert ↄcluſionem 3
ītẽtã dicẽs.(Glorificate g̃ ⁊ portate deũ in corpe vr̃o.)
Q2.n. mẽbra vr̃a ſũt tẽplũ dei i corpe vr̃o nihil dz ap-
perere: niſi qð ad gloriã dei ptiet: ⁊ B ẽ glorificare deũ i
corpe vr̃o: q2 i p̃s. dr̃. Jn tẽplo eius oẽs dicent gloriaz.
Exo. vlti. dr̃. Operuit nubes tabernaculum teſtimõῃ: ⁊
gloria dñi ipleuit illð: q2 v̾o ñ eſtis vr̃i: ſ3 eſtis ſui dei:
dz corpus vr̃z portare deũ: ſicͭ equus vľ aliud aĩal por
tat dñz ſuũ. Uñ i p̃s. dr̃. Ut iumẽtũ factus ſũ apud te.
Portat aũt corp⁹ nr̃z dñz inq̃tũ diuino miniſterio de
putat̾: ſic g̃ hõ dz vitare ne i corp⁹ ſuũ peccet fornicãdo
qð ẽ ↄ̃ gloriam dei ⁊ ↄ̃ miniſterium quod corpus no-
ſtrum debet deo. CAP. VII.

De qbus ãt ſcripſiſtis mihi bo 4
nũ ẽ homĩ mulierẽ non tãgere. p̃mũ
Propter fornicationẽ ãt vnuſ 2ᵉ.q.
qſq3 ſuã vxorem habeat: ⁊ vna 14ᵉ.
queq3 virum ſuuz habeat. Uxori vir debi art.p̃
tum reddat: ſimiliter aũt ⁊ vxor viro. Mu 3ᵐ 4ᵉ.d.
lier poteſtatẽ ſui corporis nõ hz: ſz vir. Si 27.q.
militer ãt ⁊ vir ſui corporis poteſtatẽ ñ hz: 2.art.
ſed mulier. Nolite fraudare inuicẽ: niſi for 3.
te ex cõſenſu ad tẽpus vt vacetis orationi:
⁊ iteꝝ reuertimini in idipſum: ne tentet vos
ſathanas pp̄ter incõtinentiam veſtrã. Hoc 5
aũt dico ſm indulgentiaz: ⁊ nõ ſm imper-
rium. Uolo aũt oẽs vos hoĩes eẽ ſicͭ meip
ſuz. Sed vnuſqſq3 propriũ donũ habet ex
deo: alius qdẽ ſic: alius vero ſic. Dico au-
tem non nuptis ⁊ viduis: bonũ ẽ illis ſi ſic
permãſerint ſicut ⁊ ego. Q2 ſi non ſe cõti 4ᵉ.d.
nent nubãt. Melius eſt eni nubere q̃3 vri. 26.q.
¶ Poſtq̃3 aplus rep̄hendit fornicariũ ⁊ ſubſtinẽtes 2.art.
eũ.(Hic accedit ad tractãdũ ð mr̃imonio). Et circa B 3ᵉ 4ᵐ
tria fac̃. Prio deteſtat̾ de ↄiugatis mr̃imõio iũctis. Se

a cundo de virginibus ibi.(De vginibus aũt ₇c̃.)Ter
tio d̃ viduis ibi.(Mulier alligata ẽ ₇c̃.)Circa primuȝ
duo facit. Primo instruit eos q nõ sunt mr̃imonio.iũ
cti:vtꝝ.ſ.debeat mr̃imoniuȝ ꝯhere. Scḋo manifestat
qḋ dixerat ibi.(Hoc aũt dico ₇c̃.)Circa pmũ duo fac̃.
Pr̃o mãifestat qd circa h̃ ſit p ſe bonũ. Scḋo qd ne
cariuȝ ibi.(Propter fornicationẽ aũt ₇c̃.)Circa pmuȝ
ꝯſiderãdũ ẽ ꝙ i detestationẽ fornicatiõis ꝯ quaȝ locu
tus iã fuerat:aliq nõ hñtes zelũ dei ſm ſciẽtiã l tm̃ p
cedebãt ꝙ ẽt mr̃imoniũ ꝯdẽnabãt.ſm illud p̃ tbi.4.
In ypocriſi loquẽtiũ mẽdaciũ ꝓhibẽtiũ nubere.Et q̃
h̃ dub ꝯ corinthijs videbaſ fidelibus ſup h̃ aplo ſcripſe
rũt eius ſnſam regrẽtes:₇ iõ aplus eis r̃ñdet.Ita rep
2 hẽdi ea faciliꝰ:d̃ qbꝰ aũt ſcripſiſtis mihi:r̃ñdeo q̃tũ ad
mr̃imoniũ.bonũ ẽ hoĩ mulierẽ ñ tangere. ¶ Circa qḋ
notandũ ꝙ mulier data ẽ viro ad adiutoriũ generatio
nis:₇ i h̃ dr̃ vis generatiua a nutritiua:q̃ vis nutritiua
d̃ſeruit hoĩ ad ꝯſeruationẽ idiuidui.Unñ bonum ẽ hoĩ
nutrimẽto vti:q̃ p h̃ eiꝰ vita ꝯſeruaſ:generatiua aũt ñ
d̃ſeruit hoĩ ad ꝯſeruationẽ idiuidui:ſȝ ad ꝯſeruationẽ
ſpẽi.Unñ ñ põt dici ꝙ bonũ ẽ hoĩ ad ſuũ idiuiduũ mu
lierẽ tãgere:p qdẽ q̃tũ ad aĩaȝ:q̃ vt Aug.dic̃ i ſcḋo ſo
liloqꝝ.Nihil ſic deijcit aĩaȝ ab arce v̾tutis ſue ſicꝰ ꝯta
ctus ille corporũ:ſine q̃ vxor hñri ñ põt:₇ iõ Exo.19.dr̃
ppl̃o accepturo legẽ dei.Estote pati i diẽ tertium:₇ ne
appropiq̃tis vxoribꝰ vr̃is.Et pmi reg.21.dixit achimelech
3 ad Dauid.Si mũdi ſũt pueri maxĩe a mulierib' mãdu
cẽt panẽ ſcm̃.Scḋo q̃tũ ad corpꝰ qḋ vir ſubijcit p mr̃i
mõniũ ptãti vxoris ſe ex libero ſuũ ꝯſtituẽs. Seruitꝰ aũt
hec p oĩbꝰ alijs ẽ amara.Unñ ₇ Ecc.7.dr̃.Iueni amario
rẽ morte mulierẽ.Tertio q̃tũ ad res exteriores:q̃ꝑ oc
cupatiõe neceẽ ẽ hoĩeȝ iplicari q hȝ vxorẽ ₇ filios nutri
endos:cũ tñ dicaſ.2.thi.2.Nẽo militans deo iplicat ſe
negocijs ſecularibus:vt ei placeat cui ſe probauit.
¶ Deĩd cũ dic̃.(Propter fornicationẽ ₇c̃.)Oñdit qd
circa h̃ ſit neẽariũ.Pr̃o q̃tũ ad ꝯtcũ mr̃imonij.Secũ
do q̃tũ ad actũ mr̃imonij iã ꝯtcũ ibi.(Uxori vir d̃bitũ
₇c̃.)Circa pmũ ꝯſiderãdũ ẽ ꝙ actus gñatiue v̾tutis or
dinaſ ad ꝯſeruatõeȝ ſpẽi:p gñatiõnẽ filioꝝ:₇ q̃ mu
4 lier data ẽ viro i adiutoriũ gñõnis.p̃ necessitas tãgẽdi
mulierẽ ẽ pp ꝓcreationẽ filioꝝ.Unñ ₇ geñ.1.dr̃. Ma
ſculũ ₇ feminã creauit eos:₇ bñdixit eis deꝰ ₇ ait.Cre
ſcite ₇ mlt̃iplicamini ₇ replete terram:ſȝ h̃ neẽitas fuit
circa inſtitutionẽ hũani generis q̃diu oportuit multi
plicari pplũ dei p ſucceſſionẽ carnis.Sȝ aplo ꝯſiderãs
hũanũ genꝰ iã mlt̃iplicatũ:₇ pplȝ dei iã eẽ augmẽtatũ:
nõ ꝓpagatiõe carnis:ſȝ generatiõe q̃ ẽ ex aq̃ ₇ ſpũ ſcõ:
vt dr̃ Jo.3.ꝑtermiſit hãc neceſſitatẽ q̃.ſ.pmitus iſtitu
tũ fuerat mr̃imoniũ i officiũ nature:₇ ꝓpõit ſcḋaȝ ne
ceſſitatẽ ſm quã iſtitutũ ẽ i remediũ culpe.Q̃r.n.car
nalis ꝯcupiſcẽtia adhuc poſt baptiſmũ i fidelibꝰ rema
5 net:lȝ ñ oñeſ:iſtigat hoĩes maxĩe ad actꝰ venereos pp
Con vehemẽtiã d̃lectatiõis.Et q̃ maioris v̾tutis ẽ totaſr
cupi hãc ꝯcupiſcẽtiã fugare q̃ poſſit hoĩbꝰ cõuenire.ſȝ illḋ
ſcẽtia Mat.19.Nõ oẽs capiũt v̾bũ h̃.Neceſſariũ ẽ ꝙ in pte
mãet cõcupiſcẽtie cedaſ:₇ i pte ſupeſ:qḋ qdẽ fit dũ actꝰ ge
in ba neratiõis rõne ordinaſ:₇ ñ totaſr hõ cõcupiſcẽtia du
ptiza ciſ:ſȝ magis cõcupiſcẽtia ſubdiſ rõni.Hȝ aũt h̃ rõ nãlis
tis. ꝙ hõ vtaſ gñatiõis actu.ſȝ ꝙ ꝯuenit gñatiõi ₇ educa
tiõi filioꝝ:h̃ aũt i brutĩ aĩalibꝰ iueniſ ꝙ i qbuſcũq3 ſpẽ
bus aĩa.l ũ.ſola femina ñ ſufficit ad educationem ꝓlis:
maſculus ſiſr nutrit ꝓlẽ cũ fẽia:₇ ad h̃ exigiſ ꝙ maſcu
lus cognoſcat ꝓpã ꝓleȝ:₇ iõ i oĩbus talibus:aĩalibus
vt pȝ i colũbis turturibus ₇ hmõi nãlr idita ẽ ſollicitu
do d̃ educatiõe ꝓlis:₇ pp h̃ in hmõi ñ ſũt vagi ₇ idiſ
ferẽtes cõcubitus:ex qbus ſeq̃reſ icertitudo ꝓlis:ſed

maſculus determiatus d̃termiate femĩe cõiũgiſ nõ in b
differẽter q̃libȝ cuilibet:ſic accidit i caĩbꝰ:₇ alqs hmõi
aĩalibus:i qbus ſola femĩa nutrit ꝓlẽ.Maxĩe aũt i ſpẽ
hũana maſculus reqriſ ad ꝓlis educationẽ:q̃ ñ ſoluȝ
attẽdiſ ſȝ corpis nutrimẽtũ:ſȝ magis ſȝ nutrimẽtum
aĩe.ſȝ illḋ Heb.12.Pr̃es qdẽ carnis nr̃e hũimus eru
ditores ₇ reuerebamurꝰ eos:₇ iõ rõ nãlis dictat ꝙ i ſpẽ
hũana ñ ſunt vagi ₇ icerti cõcubitꝰ:q̃les ſũt cõcubitꝰ
fornicarij:ſȝ ſunt d̃teriati viri ad d̃teriatã feminã:q̃ qdẽ
d̃termiatio fit p legẽ mr̃imonij.Sic igiſ triplex bonuȝ
hȝ mr̃imoniũ:pmũ qdẽ ꝙ ẽ i officiũ nature:put.ſ.ordia 2
tur ad gñatiõnẽ ₇ educationẽ ꝓlis:₇ h̃ bonũ ẽ bonũ
ꝓlis.Scḋȝ bonũ hȝ put ẽ i remediũ ꝯcupiſcẽtie:q̃.ſ.
coartaſ ad d̃termiatã pſonã:₇ h̃ bonũ dr̃ fides:quã.ſ.
vir ſuat vxori ſue ñ acc̃ns ad aliã:₇ ſiſr vxor viro.Ter
tiũ bonũ hȝ put i fide ꝯhiſ xp̃i:qḋ qdẽ bonũ dĩ ſacrm
tũ i q̃tũ ſignificat ꝯiũctionẽ xp̃i ₇ eccl̃ie.ſȝ illḋ Ephe.
5.Sacramẽtũ h̃ magnũ ẽ:ego aũt dico i xp̃o ₇ eccl̃ia.
h̃ ẽ q̃ qḋ dicit.Dictũ ẽ ꝙ bonũ ẽ hoĩ mulierẽ ñ tãgerẽ:
ſȝ q̃ ad h̃ bonũ nõ ſũt oẽs hoĩes ydonei:vnuſq̃ſq3 vir
pp fornicationẽ.ſ.vitãdã ſuã vxorẽ habeat.i.ſibi deter
miatam vt tollãſ vagi ₇ icerti ꝯcubitus.qḋ ptinet ad
fornicationẽ.Unñ ₇ ꝓuer.5.Letare cũ muliere adoleſcẽ
tie tue.Et poſtea ſubdiſ.q̃r ſeduceris fili mi ab aliẽa: 3
¶ Deide cũ dicit.(Uxori vir debitũ reddat ₇c̃.)Agit
d̃ vſu matrimonij ꝯtcũ.Et p agit de debito reddendo.
Secũdo de debiti intermiſſione ibi.(Nolite fraudarẽ
₇c̃.)Circa pmũ duo facit.Primo proponit qḋ intẽdit di
cẽs.Dictũ ẽ ꝙ vir hẽat vxorẽ ₇ vxor viꝝ:habẽdi aũt h̃
eſt rõ:vt vir reddat debitũ vxori.ſ.de ſuo corpe p car
nalẽ cõmixtionẽ:ſimiliter aũt ₇ vxor viro:q̃ q̃tũ ad
h̃ paris iudicaſ.Unñ mulier nõ ẽ formata d̃ pedibus vi
ri tãq3 ancilla:nec de capite tãq3 dñã:ſed delatere tan
q̃ ſocia:vt legiſ geñ.2°.Unñ ₇ mutuo d̃bẽt ſibi debitũ
reddere ſm illud Ro.14.Reddite oĩbus d̃bita.Scḋo
aſſignat debiti rõneȝ dicẽs. (Mulier nõ hȝ ptãtẽ ſui 4
corpis).ſ.ad actuȝ generatiõis:vt ſcilicet poſſit ꝓprio
arbitri vel cõtinerẽ.ſ.vel alteri ſe traderẽ:ſed vir.ſ.hȝ po
teſtatẽ ſui corporis:q̃tũ.ſ.ad vſum carnalis copule:₇
iõ vxor debet viro ꝓprij corporis officiuȝ offerre.Si
miſr aũt ₇ vir ſui corpis ptãtem non habet:ſed mulier
₇c̃.Unñ ₇ ipſe debet ſui corporis officium offerre vxo
ri legitimo ipedimẽto ceſſante.Unñ ₇ geñ.2.diciſ.Ad
herebit vxori ſue ₇ erunt duo in carne vna.
¶ Deide cũ dicit.(Nolite fraudare iuicẽ ₇c̃.)Agit
dei itermiſſione debiti reddẽdi.Et p oñdit qualr iter
mitti d̃beat actus cõiugalis.Circa qḋ docet vnũ eſſe
cauẽdũ ne.ſ.h̃ p fraudẽ fiat dicẽs. (Nolite fraudare i
uicẽ)vt.ſ.velit vir cõtinere inuita vxore aut ẽt ecõuer
ſo.Qḋ aplus fraudẽ noĩat:q̃ vnꝰ ſbtrahit alteri qḋ ei
d̃beſ:qḋ fraudẽ ptinet:ñ minus in actu mr̃imonij q̃
in alijs rebus.Unñ ₇ ꝓuer.12.dĩ.Nõ iueniet fraudulẽ 5
tus lucrũ:q̃.ſ.ille q talis fraude cõtinẽtiã deo ꝯfert ñ
lucraſ meritũ vite eterne.Sic̃.n.dic̃.Aug.ñ vult deus
tale lucrũ tali dãno cõpẽſari:vt dũ vnꝰ cõiugũ ꝯtinet
altero inuito.ille icidat i dãnabiles corruptelas.Tria
aũt docet obſuãda i tali itermiſſiõe:q̃ꝝ pmũ ẽ vt fiat ex
cõi cõſenſu.Unñ dicit.Niſi forte ex cõſenſu.Unñ diciſ.
Ecc.25.In tribus bñplacitũ ẽ ſpũi meo q̃ ſunt ꝓbata
corã deo ₇ hoĩbus.Cõcordiã fratrũ:amor ꝓximoꝝ:₇ vir
₇ mulier bñ ſibi cõſẽtiẽtes.Scḋȝ ẽ vt ſit ad certũ tp̃s.
Unñ ſubdit.Niſi forte ad tp̃s.ſm illud Ecc.3.Tẽpus
amplexãdi:₇ tp̃s lõge fieri ab amplexibus.Tertiũ eſt
vt h̃ fiat.ꝓpter debitum finẽ.ſ.cã ſpũalium actum ad
q̃s cõtinẽtia reddit magis aptos.Unñ ſubdit.Ut vace
tis orõni:ſm illud Joel.2.Sacrificiũ ₇ libamẽ dño deo

c noſtro. Et poſtea ſubdit. Egrediaꝛ ſponſus de cubili ſuo ꝛ ſpōſa de thalamo ſuo. ¶ Scḋo agit ꝺ reiteratiōe coniugalis actus: ꝛ ꝑmo ponit documētū dicēs. Iterū reuertimini in idipſum: vt. ſ. vobis inuicē debitū reddatis, finito tēpore orationis. Vñ ꝛ tertij. reg. 8. dicit. q2 celebratis dedicationis ſolēnijs ꝓfecti ſunt in tabernacula ſua letantes. Scḋo aſſignat rationē documenti. Nō. n. hoc dixit q̄ſi ſit neceſſariū ad ſalutē: ſed ad periculū vitandū. Vñ ſubdit. Ne tentet vos ſathanas. i. ne ſua tētatione vos ꝓſternat: ſicut et dr̄. prime theſ. 3. Ne forte vos tētauerit is q tentat ꝛ inanis ſit labor noſter. Tentatio aūt ſathane nō ē fortibus timēda de quibus dr̄. pᵉ. Jo. 2. Scribo vobis iuuenes qm̄ fortes eſtis: ꝛ ꝟbū dei manet in vobis ꝛ viciſtis malignū. Eſt

2 aūt timēda debilibus. Vñ ſubdit. Propter incōtinētiā veſtram: ideſt ꝓpter pronitatē ad incōtinētiam. ex quo ꝯtigit ꝙ diabolꝰ hoīes tētādo proſternit ꝛ ꝓuocat ad tētādū ſ3 illḋ pᵉ Pe. vlti. Circuit querēs quē deuoret. ¶ Deinde cū dicit. (Hoc aūt dico ꝛc̄.) Manifeſtat q̄ ſenſu p̄dicta ſunt accipienda. Et ꝑmo facit qḋ dictū ē. Scḋo rōnē aſſignat ibi. (Volo āt ꝛc̄.) Tertio expōit qḋ dixerat ibi. (Dico aūt ꝛc̄.) dic̄ ergo ꝑ. Dixi ꝙ vnuſquiſqꝫ ſuā vxorē habeat: ꝛ vnaqueqꝫ mulier virū ſuū: ꝛ iterū ꝙ poſt ꝯtinētiā determinati tpis iterū reuertamini i idipſū h aūt dico. ſ3 indulgētiam. i. parcēs infirmitati vr̄e. nō ſm̄ imperiū: q̄ſi. ſ. vobis neceſſariū ad ſalutem. Subditis. n. ſunt quedā eoꝝ infirmitati indulgenda:

3 ꝛ nō bona īperio cogendi. Vnde ꝯ quoſdā ꝑlatos dicit. Eze. 34. Cū auſteritate imperabis eis ꝛ cū potentia: ꝛ diſperſi ſunt greges mei. ¶ Sed vr̄ apoſtolus inꝯuenienter loqui. Indulgētia enim nō eſt niſi de peccato. Per h ergo ꝙ aplſ ſm̄ indulgentiam ſe dicit matrimoniū ꝯceſſiſſe vr̄ exprimere ꝙ matrimoniū ſit peccatū. S3 ad h pōt rn̄deri dupl'r. Vnoꝰ vt indulgētia ſumaꝛ hic pro ꝑmiſſione. Eſt aūt duplex ꝑmiſſio. Una quidē de minus malo: ſicut dr̄. Mat. 19. Q2 Moyſes ꝑmiſit iudeis dare libellū repudij ꝓp duriciā cordis eoꝝ. ſ. ad vitādū vxoricidiū ad qḋ erant ꝓni. Talis. n. ꝑmiſſio nō fit in nouo teſtamēto ꝓp ſui ꝑfectionē. ſm̄ illud. Heb. 6. Ad perfectū feramur. Alia aūt ē ꝑmiſſio de minus bono. cum. ſ. bō p̄cepto non cogiꝛ ad maius

4 bonū: ꝛ hoc mō apoſtolus hic idulget. i. ꝑmittit matrimoniū qḋ ē minus bonū q̄ꝫ virginitas que nō p̄cipiꝛ q̄ ē maius bonū. Alio mō pōt accipi indulgētia prout reſpicit culpā. ſm̄ illud. Eſa. 26. Indulſiſti dn̄e: indulſiſti gēti. Et ſ3 hoc idulgētia referꝛ ad actū cōiugalē: ſ3 ꝙ habꝫ annexā culpā venialē: tn̄ ꝓp bona matrimonij ſine qbꝰ eſſet mortalis. Vñ ꝯſiderādū ē ꝙ actus ꝯiugalis qn̄qꝫ quidē eſt meritorius ꝛ abſqꝫ oī culpa mortali vel veniali: puta cū ordinaꝛ ad bonū prolis procreāde ꝛ educāde ad cultū dei. Sic. n. ē actus religionis. Vel cū fit cā reddēdi dbitū: ſic. n. ē actus iuſtitie. Ois autē actus ꝟtutis ē meritorius ſi fit cū charitate. Qn̄qꝫ ve-

5 ro ē cū culpa veniali. ſ. cū qs ad actū matrimonialē ex ꝯcupiſcentia excitatur: que tn̄ infra limites matrimonij ſiſtit: vt. ſ. cū ſola vxore ſit ꝯtentus. Quādoqꝫ ꝟo eſt culpa mortalis: puta cū ꝯcupiſcētia ferꝛ extra limites matrimonij. ſ. cū aliqs accidit ad vxorē eque libēter vl' libētius ad aliā acceſſurus. ꝑ ḡ mō actus matrimonij nō requirit indulgentiā. Scḋo mō hꝫ indulgentiam inq̄ꝫtū aliqs ꝯſenius ꝯcupiſcētie in vxorem nō fit reꝰ pcti mortalis. Tertio mō nullo indulgentiā nō habet. ¶ Deinde cū dicit. (Volo aūt) Aſſignat rōnē eius qḋ dixerat: ꝛ ꝑ quare nō loquaꝛ ſm̄ imperiū. Scḋo quare loquaꝛ ſm̄ indulgētiā ibi. (Sed vnuſquiſqꝫ ꝛc̄.) Circa primū ꝯſiderādū eſt ꝙ nullus ſapiēs p̄cipit illud cuiꝰ

cōtrariū magis vult fieri. Jḋ apoſtolus non p̄cipit ꝙ hoīes matrimoniū cōtrahāt vel matrimonio ꝯtracto vtātur: q2 magis vult ꝙ homines ꝯtineāt: ꝛ hoc eſt qḋ dicit. Volo aūt oēs homines eſſe ſicut meipſum: vt. ſ. ꝯtineāt ſicut ego contineo. Et ſil'r dicit act. 26. Opto apud deum oēs qui audiunt fieri tales q̄lis ego ſum. ¶ Sed ꝯ h videꝛ eē: q2 ſi oēs homines ꝯtinerēt: ſicut apoſtolus cōtinebat: ceſſaſſet generatio: ꝛ ſic non fuiſſet impletus numerus electoꝝ: qḋ erat ꝯ diſpoſitionē diuinā. Dicūt quidā ꝙ apoſtolo reuelatū erat: ꝙ ſi oēs homines ſaluarenꝛ in ꝯtinētia viuētes: ſicut ipſe viuebat ſufficiebat adimplendū numeꝝ electoꝝ. Sed hoc nulla auctoritate fulciꝛ: ꝛ iō pōt dici ꝙ apoſtolus vo-

2 lebat oēs hoīes eē ꝯtinētes: q2 ſ3 licet volebat hoc de ſingulis nō tn̄ volebat ꝙ oēs ſimul ꝯtinerent. Vl' pōt dici ꝛ melius ꝙ volebat oēs homines eſſe ꝯtinētes volūtate antecedēte: ſicut ipſe dicit. prime Thi. 2. Q2 deus vult oēs hoīes ſaluos fieri nō aūt volūtate ꝯſequēte qua deus vult quoſdā ſaluaꝛ. ſ. p̄deſtiatos. ꝛ quoſdā dānare. ſ. reprobatos. ſ3 illḋ Mal. 1. Jac. dilexi. Eſa. āt odio habui. Eſt aūt volūtas antecedēs de eo qḋ abſolute ꝯſideratū ē melius: ſic̄ oēs hoīes eē ſaluos. vel cōtinētes: volūtas aūt ꝯn̄s eſt de eo qḋ eſt melius: conſideratis circunſtantijs ꝑſonarū ꝛ negociorū: ꝛ ſm̄ hoc deus vult q̄ſdā dānari: ꝛ aplſ q̄ſdā matrimonio iūgi. Deinde cū dicit. (Sed vnuſquiſqꝫ). Aſſignat rōnē q̄r

3 ſm̄ indulgentiā matrimoniū ꝑmiſerit: q2. ſ. nō quilibet tāte virtutis donum accepit a deo: q2. ſ. poſſit totaliter ꝯtinere: ſic̄ ꝛ dn̄s dixit Mat. 19 Nō oēs capiūt ꝟbū h: ſed q capere pōt capiat: ꝛ h eſt qḋ dicit: vellē quidē oēs eē ꝯtinētes: ſed vnuſquiſqꝫ propriū. i. ſm̄ certā menſurā hꝫ donū ex deo: alius quidē ſic: puta vt i virginitate deo ſeruiat: alius ꝟo ſic: ideſt vt deo ſeruiat ī matrimonio. ſm̄ illḋ Mat. 25. Vni dedit qnqꝫ talenta: alij ꝟo duo: alij ꝟo vnū: vnicuiqꝫ ſ3 ꝓpriā ꝟtutē. Et ſap̄. 8. Sciui qm̄ aliter nō poſſum eſſe ꝯtinēs niſi deus det: ꝛ h ipſum erat ſapientie ſcire: cuius eſſet hoc donum. ¶ Deinde cū dicit. (Dico āt ꝛc̄.) Exponit qḋ obſcure dixerat: ꝛ ꝑmo q̄ꝫtū ad hoc qḋ dixerat. Volo oēs hoīes eſſe ſicut meipſum: q2. ſ. hoc eſt abſolute melius. Vñ

4 dicit. (Dico aūt). ſ. exponēdo. non nuptis. i. virginibꝰ ꝛ viduis bonum eſt illis ſi ſic ꝑmāſerit. ſ. ꝯtinentes: ſicut ego ſm̄ illud ſap̄. 4. Quā pulchra eſt caſta generatio cum claritate. Scḋo q̄ꝫtū ad hoc qḋ dixerat. (Sed vnuſquiſqꝫ ꝛc̄.) Quaſi dicat: q2 nō quilibet h donū accepit a deo. Vt ꝯtineat: vnde dicit ꝙ ſi nō ꝯtinēt. i. ſi donū ꝯtinēdi non acceperūt nubāt. i. matrimonio iūgenꝛ: ſ3 illud pᵉ Thi. 5. Volo iuuenes nubere ꝛ aſſignat rōnē ſubdēs. Melius eſt. n. nubere q̄ꝫ vri. i. q̄ꝫ cōcupiſcētia ſuperari. Cōcupiſcētia. n. ē calor quidā noxius. q ḡ cōcupiſcētia īpugnaꝛ caleſcit quidē: ſ3 nō vriꝛ niſi hꝰ ꝓ ꝯtīgere ꝑdat a ꝯcupiſcētia ſuperatꝰ. Vñ ꝛ Job. 31. dr̄. Ignis eſt vſqꝫ ad ꝯſūmationē deuorās ꝛ vniuerſa eradicās ger-

5 mina. Eſt aūt hic attēdēdū ꝙ aplſ vtiꝛ abuſiua cōparatiōne. Nā nubere bonū eſt: ſ3 minus vri aūt ē malum. melius eſt ergo. i. magis tolerādū ꝙ hō minus bonū habeat q̄ꝫ ꝙ īcurrat incōtinētie malū: ꝛ h ē qḋ ſupra dixit. ꝓp fornicationē. ſ. vitandā. vnuſquiſqꝫ ſuā vxorem habeat ꝛc̄. Et poſtmodū ne tētet vos ſathanas ꝓp incontinentiam veſtram. Lectio. II.

HIs aūt qui i matrimonio iūcti ſunt p̄cipio nō ego ſ3 dn̄s vxorē a viro non diſcedere. Quā mat. 5°.
ſi diſceſſerit manere innuptā: aut viro ſuo reconciliari: ꝛ vir vxorem non dimittat.

1 Nā ceteris dico ego nō dñs. Si quis frater
vxorē hʒ ifidelem: ⁊ hec cōſentit habitare
cū illo dimittat illā. Et ſi q̄ mulier fidelis hʒ
virū ifidelē: ⁊ hic cōſentit habitare cum illa
Op⁹. nō dimittat virū. †Sācificatus eſt. n. vir in
13.c. fidelis per mulierē fidelē ⁊ ſactificata ē mu-
17. lier ifidelis p virū fidelē. Aliogn filii veſtri
immundi eſſent: nūc aūt ſancti ſunt.
¶ Supra aplus poſuit documēta de cōtractu matri
2 monij. h̄ iſtruit eos q iā mr̄imoniū ɔtraxerūt de mr̄imo
nio nō diſſoluēdo. ⁊ pmo docet eos q ſūt in mr̄imonio
iuncti vt in matrimonio maneāt. 2°. ponit vtilē doctri
nā q̄tū ad oēs ſtatus vel ɔditiōes hoīum. ibi. (Unuſ-
quēq̄ ſicut vocauit deus ⁊c̄.) Circa pmū duo facit. p
agit de indiſſolubilitate matrimonij q̄tū ad eos q ſūt
vniuo cultus. 2° q̄tū ad eos q ſūt in diſpari cultu. ibi.
(Nam ceteris ego dico ⁊c̄.) Circa pmū duo facit. pmo
ponit pceptū de idiſſolubilitate matrimonij. 2° docet
3 qd ſit ſeruādū qn̄ matrimoniū quodāmō ſepatur. ibi.
(Q: ſi diſceſſerit ⁊c̄.) Dicit ḡ p. dixi nō nuptis. i. v̄gini
bus ⁊ viduis ꝙ melius ē eis ſi ſic pmāſerint. his aūt q
matrimonio ſunt ɔiūcti nō pʒ eadem ɔdino. his. n. pci
pio nō ego. ſ. iducta mihi auctoritate: ſed dñs h̄ pcipit
dicēs Mat. 19. Quos deus ɔiūxit hō nō ſepet. pcipio i
q̄ vxorē viro nō diſcedere. ⁊ ſubintelligēdū eſt exce-
pta cauſa fornicatiōis quā xp̄us excepit ⁊ hic tacet q:
notiſſima ē hāc ſolā excepit dñs. ceteras oēs moleſtias
iubet p fide ɔiugij fortiter ſuſtineri. Mat. 19. Quicū-
q̄ dimiſerit vxorē ſuā ⁊ aliā duxerit excepta cā forni-
catiōis mechat. Hoc autē qd̄ dicit hic ſm glo. Augu.
itelligit de ɔiūctis mr̄imonialr: quoꝝ vterq̄ fidelis ē
4 ꝙ ſi diſceſſerit. ſ. ppter cāʒ fornicatiōis pcipio inquaʒ
manere inuptā viuēte marito. q: ſi ſoluit matrimoniū
quo ad thoꝝ: nō tn̄ quo ad vinculū: aut viro ſuo recō
ciliari. ſ. ſi vir nō cōtinet: ⁊ ſilr vir vxorē non dimittat:
niſi ob cauſaʒ fornicatiōis. Siīis forma in viro ⁊ i mu
liere ſeruat. Un̄ ſupplēdū ē qd̄ de vxore pmiſit. ſ. ꝙ ſi
oino dimiſerit nō ducat aliā vel recōciliet vxori. Sed
ɔtrariū vr̄ dicere Ambro. vn̄ dic̄. Jō nō ſubdit de viro ſic̄
de muliere: q: licet viro aliā ducere: q: inferior nō oi-
no hac lege vtit q̄ ⁊ ſupior. Sʒ magiſter dic̄ a falſarijs
eē appoſitū. ⁊ iō nullaten⁹ ē tenēdū. ¶ Notādū eſt h̄
ꝙ ſeptē ſūt caſus in qbus vir nō pōt ob cāʒ fornicatiōis
vxorē dimitter. Primus caſus qn̄ ipſemet eā pſtituit.
Secūdus qn̄ ipe cū alia fornicatus fuerit. Tertius qn̄
ipe ei occaſionē fornicādi d̄dit: vt q: nō vult reddere d̄
5 bitū. Quart⁹ qn̄ ipſa credēs pbabilr viꝝ mortuū alteri
nupſit. Quīt⁹ qn̄ violēter ab aliq oppſſa fuit. Sext⁹ qn̄
ſub ſpē vi ſui ab altero cognita fuit. Septim⁹ qn̄ fuit a
viro poſt adlteriū māifeſte ōphēſū nihilomin⁹ retēta.
¶ Deīde cū dicit. (Nā ceteris dico ⁊c̄.) Agit de inſe
pabilitate mr̄imonij diſparis cult⁹. cū alter ē fidelis: al
ter. nō Ubi p dicit ꝙ fidelis non dimittat infidelē vo
lentē ſine ɔtumelia creatoris cohabitare. 2° ꝙ ſi non
vult fidelis nō tenet euʒ ſequi: ſʒ pōt alteri nubere. ibi.
(Q: ſi ifidelis diſcedit ⁊c̄.) 3° ꝙ niſi infidelis pōi re-
cedat fidelis dʒ pariēter cōmanere. ibi. (Un̄. n. mulier
dimit- ⁊c̄.) Jn p° p pōit admonitionē. 2° admonitionis rōnē.
tere nō ibi. (Sactificatus ē. n. ⁊c̄.) Jn p° p logt gnāliter tā vi
dʒ fi- ris q̄ feminis. 2° ſpecialiter viris ibi. (Si quis frater
delis ⁊c̄.) 3° ſpāliter feminis. ibi. (Et ſi q̄ mulier ⁊c̄.) Dic̄ ḡ
in fi- (Nā ceteris). ſ. vbi nō vterq̄ fidelis ē: ſed alter fidelis
delē. alter infideles. dico ego ɔſulēdo nō pcipiēdo. nō dñs di
xit h̄ pprio ore: ac ſi dicat ⁊ h̄ dico ex deo: licet ipſe nō
dicat h̄ ore pprio. dico i quā h̄. (ſi quis frater fidelis cō b
uerſus). ſ. ad fidē i cōiugio. Intelligit. n. h̄ de his q in
ifidelitate ɔtraxerūt: nō de his q in diſpari cultu. Tūc
n. nullū eēt mr̄imoniū: ſʒ eēnt ſepandi ſic̄ fecit eſdras.
prima eſdre. 10. Si quis igit̄ hʒ talē vxorē infidelē ⁊ hec
cōſentit habitare cū illo ſine ɔtumelia. ſ. creatoris non
dimittat illā conſiliū eſt non preceptum: vt quis con-
trariū agit non ſit trangreſſor ſm glo.
¶ Deīde cū dicit. (Et ſi q̄ mulier). Hic logt ſpeciali-
ter feminis: vbi pmo ſupponit fidē in aliquo cuʒ dicit:
(Et ſi q̄ mulier). Scd̄o ifidelitatē in altero cuʒ addit. 2
(Uirū ifidelē.) Tertio ifidelis volūtatē cohabitandi.
ibi. (Et hic cōſentit). Quarto ɔſulit fideli cōmanere
illi. ibi. (Nō dimittat). Dicit ḡ. ⁊ ſilr ſi q̄ mulier fidelis
hʒ virū ifidelē: ⁊ ɔſentit habitare cū illa ſine ɔtumelia
creatoris. nam ſi nollet cohitare ſine cōtumelia nois
xp̄i dʒ fidelis eū dimittere q: ɔtumelia creatoris ſoluit
matrimoniū ſm glo. ⁊ pōt fidelis ɔhere. ſi inq̄ ita eſt
nō dimittat virū ɔſilium eſt nō pceptū: lʒ. n. infide le ſi
deli dimittere. ſed tunc non expediebat.
¶ Deinde cū dicit. (Sācificatus eſt vir.) Poſita ad
monitione hic pōit admonitiōis rōnē. vbi allegat exē
plū. Scd̄o piculū. ibi. (Aliogn ⁊c̄.) Tertio fructum:
ibi. (Nunc aūt ſci ⁊c̄.) Jn p° pmo exēplificat de viro ifi 3
deli. 2° de muliere. ibi. (Et ſctificata ē mulier ⁊c̄.) Dic̄ ḡ
ſctificatus ē. q. d. fidelis infidelem volentem cohabita
re nō dimittat. hoc iō dico. (ſctificatus eſt. n. ⁊c̄.) Hoc
dupl̄r legit. p mō ſic. ſanctificatus ē. n. vir ifidelis alia
qn̄ p mulierē ifidelē. i. aliqn̄ ɔtigit ꝙ vnus p aliū ɔuer
tit ad fidē ⁊ ſic ſanctificat: ⁊ h̄ iā forte ɔtigerat: ſic̄ Si
ſinnī⁹ p theodorā rome tpe clemētis cōuerſus eſt. ⁊ ſi-
militer ſantificata eſt mulier infidelis p virū fidelem.
ſ. p ipſius admonitionē ⁊ doctrinā. Alio mō legit ſic.
Ita fidelis ifidelē nō dimittat. (ſanctificat⁹ ē. n. vir ⁊c̄.)
. i. nullā imūdiciā ɔhit fidelis ex cohabitatiōe: vl ex cō
mixtiōe cū infideli: ſed ſeruat verā pudicitiā ſʒ Aug. 4
¶ Deinde cum dicit. (Aliogn fil. i. ⁊c̄.) Hoc legit du-
plr. vno mō de filijs naſciturus. Alio mō de in natis.
Primo mō ſic. Aliogn. ſ. ſi diſceditis ⁊ vos aliqs copu
latis: filij veſtri qui de hac copula naſcerent imūdi eſ-
ſent. ſ. ſpurij: q: nō de legittimo matrimonio. Nūc aūt
ſi pmanetis ſci ſūt. i. mundi: q: de legittimis coniugijs
nati. Scd̄o mō legit ſic. Aliogn. ſ. ſi diſceditis filij vri
iam nati imundi eſſent. i. in ifidelitate remanerent ſe-
quentes. ſ. maiorem partem que tunc erat ifidelium. Ceci
nunc aūt ſi pmanetis ſancti ſunt. i. xp̄iani ſiunt. lia cō
¶ Deide cū dicit. (Sācificat⁹ ē vir ifidelis p mulierē uertit
fidelē.) Thema in feſto btē Cecilie q̄ ɔuertit virū ſuū virū
ad fidē: inter oia q̄ reqūt hoies i via ſalutis pcipuū ē ſeq ſuum
ſocietatē ſcōꝝ. Hoc oñdit pſalmiſta i v̄bo cū dic̄. Cum ad fi-
ſctō ſctūs eris ⁊c̄. Hoc oñdit cecilia ſctō ſm ꝙ hic dr̄. dem.
(ſanctificatus eſt vir ⁊c̄). Jn qbus v̄bis tria cōmēdat 5
i pſam. ſ. nā: grā: ⁊ doctria. Nā hūana q̄ notat i mulie-
re: grā q̄ notat in viri ſcificatiōe vt ſibi ſit nobil' p nāz:
deo hūilis p fidē: primo vtilis p doctrinā: doctrina. n.
reddit cōmendabilior: ɔſiderāti: actū obm: ⁊ oppoſitū.
Actus ē ſcificare: obm ē vir. oppoſitū ē ifidelitas. Infi
delitas ē culpa tenacior. virilitas ſexus robuſtior: ſcifi
care actus difficilior. Et tn̄ cū eēt mulier p doctrinā ſu
am ɔuertit icredulū emolliuit robuſtū: mūdauit imū-
dū: ⁊ ſic ſcificauit infidē virū. Mſte vo ſunt ppetates
mulieris cōmēdabiles. q̄ huic ɔueniūt: vt ſint tres p-
prietates q̄ ad actū cordis: tres q̄ ad actū oris: ⁊ tres q̄
ad actū opis. Tres p° ſunt ſapia ex pte rōnal. puer. 9.
Sapiēs mulier edificat ſibi domū: mūdicia ex pte ɔcu
piſcibil. Eccl. 40. Edificatio ciuitatis ɔfirmabit: nomē: ⁊

c ſup eã mulier ĩmaculata cõputabiť. Cõſtãtia ex parte
iraſcibilis. Ruth.3. Scit oĩs pp̃ſuꝰ te eẽ mulierẽ virtu
tis ⁊c̃. Tres ſcðe ſunt modeſtia ꝯ̃ multiloquꝫ. Eccl.26.
Mulier ſenſata ⁊ tacita ñ ẽ ĩmutatio aĩe erudite. Veri
tas ꝯ̃ mendaciũ. Judith.8. Oĩa q̃ locuta es vera ſunt.
Diſcretio ꝯ̃ ſtultiloquꝫ.i. Re.25. Erat mulier pruden
tiſſima ⁊ ſpecioſiſſima. Judith.11. Nõ ẽ tal' mulier ſup
terrã in aſpectu: in pulchritudine: ⁊ i ſenſu v̾bor̃. tres
vltime ſũt ſanctimonia in facto. Judith.8. Ora ꝓ pp̃lo
q̃ꝛ mulier ſcã es. Verecundia i ſigno. Eccl'o.26. Gr̃a
ſup gr̃aꝫ mulier ſctã ⁊ pudorata. Gr̃a i cõuerſando. ꝓ
uerb.11. Mulier gratioſa inueniet gl'iã. ꝓpter eminẽtiaꝫ
bor̃ dr̃ de btã v̾gine maria. Bñdicta tu in mulierib'.

Lectio. III.

2 4.q. 39.ar ti.5°. Quod ſi ĩfidelis diſcedit diſcedat
nõ.n. ſeruituti ſubiect' eſt frater
vel ſoror in eiuſmodi. In pace
o ãt vocauit vos de'. Vñ.n. ſcis mulier ſi virũ
ſaluũ facies. Aut vñ ſcis vir ſi mulierẽ ſal
uã facies. Niſi vnicuiq; ſic̃ diuiſit dñs. vnũ
Ad Ro. 8.ca. quẽq; ſic̃ vocauit de' ita ambulet: ⁊ ſic̃ i oĩ
bus eccl'ijs doceo. Circũciſus aliq̃s vocat'
ẽ. nõ adducat ꝑpuciũ. In ꝑpucio aliq̃s vo
catus ẽ. ñ circũcidať. Circũciſio nihil ẽ: ⁊ ꝑ
puciũ nihil ẽ: ſed obſeruatio mãdatoꝝ dei.
vnuſq̃ſq; i q̃ vocatiõe vocat' ẽ: i ea ꝑmãeat.

3 ¶ Supius oſtẽdit ꝙ ĩfidelis nõ dꝫ dimittere ĩfidelem
cohabitare volẽtẽ. hic aũt dicit ꝙ ſi nõ vult cohabita
re: nõ teneť fidelis eũ ſequi: ſꝫ põt alteri nubere. vbi pri
mo poniť ipſa cõceſſio. 2° ꝯceſſiõis rõ duplex. ꝓmo eſt
libertas. ibi. (Nõ eſt.n. ſeruituti ⁊c̃.) Scða ẽ pacis trã
quilitas. ibi. (In pace aũt ⁊c̃.) Dicit ḡ ꝙ ſi infidelis vl'
mulier diſcedit a fideli odio fidei diſcedat: ⁊ põt fidelis
q dimittiť ꝯ̃bere. ꝓmũ.n. matrimoniũ diſſolubile erat:
q̃ꝛ nũq̃ fuit ratũ. Nõ.n. ſeruituti ſed ꝯiugali ſubiect'
eſt frater: aut ſoror fidelis.i. cogiť ſequi ĩfidelẽ odio fi
dei diſcedentẽ: ſicut dicit glo. Jo.8. Si filius vos libera
uerit v̾e liberi eritis. (In pace aũt). q.d. Ideo diſcedat
4 fidelis: q̃ꝛ in pace vocauit nos deus.i. iõ nõ debemus
litigare cũ eo q odio diſcedit. Vl' ſic: Quãuis ita ſit ꝙ
fidelis nõ eſt ſubius ſeruituti: nihilomin' tñ nõ dꝫ oc
caſionem diſcordie ⁊ diſſidij prebere: ſed pacem ſerua
re. (In pace autem vocauit nos deus.) Non eſt enim
deus diſſenſionis ſed pacis. infra. 11.
¶ Deĩde cũ dic̃. (Vñ.n. ſcis mulier ⁊c̃.) h̾ dicit ꝙ ſi ĩ
fidelis nõ diſcedat: fidelis dꝫ patiẽter cõmaneř. Ad qð
allegat ꝑ ſpem aliene ꝯuerſiõis. 2° ꝑmanẽtiã in ſtatu
ꝓꝑe vocatiõis. ibi. (Vniuquẽq; ſic̃ vocauit de' ⁊c̃.) 3°
exẽpliũ i ritu ꝯuerſatiõis. ibi. (Circũciſus aliq̃s ⁊c̃.) 4°
exẽpliũ i ſtatu ꝯditiõis. ibi. (Seruus vocat' es ⁊c̃.) In
5 ꝓma ꝑ inuit ꝙ mulier fidelis cõmanẽdo virũ ad fideꝫ
põt ꝯuertere. 2° ꝙ ſil'r vir fidelis mulierẽ ĩfidelem põt
ſaluare. ibi. (Aut vñ ſcis h̾ vir ⁊c̃.) 3° ꝙ iõ debent pa
tiẽter cõmanere. ibi. (Niſi vnicuiq; ⁊c.) Dic̃ ḡ. vñ.n.
ſcis. q.d. v̾e dꝫ manere fidelis cũ ĩfideli: q̃ꝛ vñ ſcis.i.
ſcire potes o tu mulier fidelis ſi virũ infidelẽ ſaluũ fa
cies: eũ.ſ. cõmouẽdo ⁊ cõuertẽdo ad fidẽ. q.d. h̾ põt cõ
tigere. Ambroſius h̾ iõ dic: q̃ꝛ forſan põt credere q hor
ret nomẽ xp̃i. Aut vñ ſcis.i. ſcire potes o tu vir fidelis
ſi mulierẽ ĩfidelẽ ſaluã facies eã ad fidẽ ꝯuertẽdo: q̃ꝛ h̾
ſpare ðbes. (Niſi vnicuiq;) h̾ dupl'r legiť. vno mõ ſic.
Vñ ſcis h̾ niſi ita habeas te ſupple ad ruũ cõpareꝫ ſic̃
dñs diuiſit vnicuiq;. ſ. viro ꝑeſſe ⁊ mulieri ſubeſſe. ſcðo
mõ ſic. Vñ ſcis h̾ niſi ſupple patiẽter expectes fieri ſic̃ d
diuiſit dominus vnicuiq;.i. ordinauit de vnoq̃q; qñ
credat: ⁊ qñ ſaluet. Ergo tu debes expectare ⁊ ꝑmane
re. Ro.12. Vnicuiq; ſicut diuiſit dominus.
¶ Deĩde cũ dic̃. (Vnũquẽq; ſic̃ vocauit ⁊c̃.) Hic oñ
dit ꝙ fidelis dꝫ manere cũ ĩfideli cõiuge: allegãs ꝑma
nentiã in ſtatu ꝓꝑe vocatiõis: ꝑ ḡ allat diuinã vocatio
nẽ. 2° ſuam auctoritatem. ibi. (Sicut in oĩbus eccleſijs
⁊c̃.) Dic̃ ḡ vnũquẽq;. q.d. ⁊ quõ ſcis h̾ o vir ⁊ mulier:
niſi q̃libet ambulet ꝑſeuerãter: ita ſicut deus vocauit
vnũquẽq;.i. in eo ſtatu in q̃ deus vocauit vnũquẽq;: ñ
aũt quõ ſint. q.d. ⁊ h̾ ita ꝑdico in eccl'ia vr̃a ſicut in oĩ
bus eccleſijs. Turpis.n. ẽ ps q̃ ſuo toto nõ ꝯuenit. Eſt
2 ḡ ſua rõ talis vnuſq̃ſq; dꝫ manere in eo ſtatu in queꝫ
deus vocauit. ḡ ſi vocauit aliquos in cõiugiũ debent
manere in ipſo. Haymo. Si habeas vxorẽ maneas cũ
ea: ⁊ ſi nõ habeas ducere nõ cõcupiſcas.
¶ Deinde cũ dicit. (Circuncíſus aliquis ⁊c̃.) Hic po
nit exẽpliũ. vbi ꝑ põit ipſuꝫ exẽpliũ. 2° exẽpli rõneꝫ. ibi.
(Circũciſio.n. nihil eſt.) 3° regulã gn̄alẽ. ibi. (Vnuſq̃ſ
q; i q̃ vocatiõe.) Ponit aũt exẽpliũ in ritu viuẽdi. ꝑ iu
deoꝝ. 2° gẽtiliũ. ibi. (In ꝑpucio aliq̃s vocat' ẽ ⁊c̃.) Di
cit ḡ circũciſus es ⁊c̃. q.d. vnuſq̃ſq; ambulet in eo ſta
tu in q̃ vocatus ẽ. v̾bi gr̃a circũciſus q̃s vocatus ẽ.i. i
ritu iudaico nõ adducat.i. nõ cogať adducere ꝑpuciũ
.i. ritũ gentiliũ. In ꝑpucio.i. i ritu gẽtili q̃s vocatus ẽ.
3 nõ circũcidať.i. nõ cogať ad rit' iudaicos. Aug. Ser
uat ibi ap'ls qð ꝯgruit eccleſijs ſiue iudeoꝝ: ſiue gẽti
liũ. nũq̃.n. auſer ꝯſuetudinẽ q̃ ſeruata ñ ĩpedit ſalutẽ.
ḡ ſi cõiugiũ ñ ĩpediat dñt vocati i cõiugio cõmanere.
¶ Deĩde cuꝫ dicit. (Circũciſio.n. nihil ẽ.) Hic ſubdit
rõnem exẽpli: q̃ talis eſt Ritus nõ ĩpediẽs ſalutẽ non
dꝫ mutari ꝓpter vocationẽ ad fidẽ: ſꝫ ritus tã iudaic'
q̃ꝫ gentilis ẽ hmõi: ḡ ⁊c̃. A ſimili ergo arguit in ma
trimonio. ꝑ ergo tangit qð eſt ad ſalutẽ indifferẽs. 2°
qð eſt neceſſariũ ⁊ expediẽs. ibi. (Sed obſeruatio mã
datoꝝ ⁊c̃.) Dic̃ igiť. circũciſio nihil ẽ.i. nihil ꝓdeſt. ⁊
ꝑpucio nihil ẽ.i. nihil ꝓdeſt vel obeſt. q.d. talis vel ta
lis ritus viuẽdi nihil ꝓficit ad ſalutẽ. Gal.vlti. In xp̃o
ieſu nec circũciſio aliq̃d valet: nec ꝑpuciũ: ſed noua
4 creatura. Ambro. ſalutẽ. nec ꝓdeſt: nec obeſt iudaicus
aut gẽtilis ritus: ſed obſeruatio mãdatoꝝ dei aliq̃d ꝓ
deſt. ſap.6. Cuſtoditio legũ cõſũmatio ẽ ĩcorruptiõis.
¶ Deĩde cum dic̃. (Vnuſq̃ſq; in q̃ vocatione ⁊c.) Hic
cõcludit regulã dicens. vnuſq̃ſq; ⁊c̃. q.d. ita gentilis
nõ indicať ad circũciſionem: nec econuerſo: ſed poti'
vnuſq̃ſq; in q̃ ꝯditione vocatus eſt i ea. ſ. conditiõe vo
cationi nõ repugnãte in ea ꝑmaneat: ⁊ in qua nõ a q̃
in glo. Aug. h̾.n. ad eas ꝯſuetudines vite retulit que
nihil obſũt. fidei bõiſq; morib'. ſic̃.n. ꝯiux ſic̃ latro ad
fidẽ vocať. Sꝫ ille i ꝯiugio mãet nõ a ꝯiugio reuocať.
Iſte v̾o a latrocinio reuocať: ⁊ in latrocinio nõ mãet.
Non.n. neceſſe eſt vt ꝯiuges deſinant eſſe ꝯiuges ꝑ
chriſti fidem: ſicut neceſſe eſt vt latrones deſinãt eſſe
latrones. ¶ Hic queritur ſuper illud. vxorem a viro ñ
diſcedere quare ſolam cauſam fornicationis dominus
excipit ceteras vero oẽs moleſtias iubꝫ fortiter ſuſtine
5 ri. ¶ Contra leuit.13. Precipit rex leproſum ex̃ caſtra
eijcere. Ergo ꝓ lepra dꝫ vxor a viro diſcedere. Rñſio:
lꝫ poſſit ob leprã diſcedere cohabitatiõe: nõ tñ a thoro
q̃n aliq̃ñ teneať reddere debitũ ꝓꝑe eã manendo. Itẽ
vero ſuo recõciliari. ¶ Contra deut.24. dr̃. Que ſemel
repudiata nõ põt ãplius recõciliari. Rñdeo. Illud ha
bebat locũ in repudio legali iſtud v̾o i diuortio euãge
lico. Lex.n. erat ſeueritatis: ſꝫ euãgeliũ pietatis. Item
ſup illð. vxorẽ nõ dimittať. glo. notabilis. ñ ſubdit de
viro

a viro ſicut de muliere:q2 lʒ viro aliam ducere. ¶ Cõtra
aug.dicit ꝙ ſilis forma dʒ ſeruari i viro ⁊ mulier. Rñio
illud ꝑmū i libris Ambro.a falſarijs credit additū.vel
dõm ꝙ illud ambroſij ītelligat in repudio.hoc aūt i di
uortio. Nā in repudio legali licebat viro cõtrahere nõ
vxorē.q2 licebat antiquus vni viro habere plures vxo
res nõ ecõuerſo:q2 ꝑ repudiū illud ſoluebat matrimo
niū.nõ āt ꝑ diuortiū. ¶ Itē nā ceteris ego dico ñ dñs.
cõtra Mat.9. Qui vos audit me audit. Rñdeo ñ dñs
dicit ore ꝓprio ſʒ iſpirādo. ¶ Itē ſup illud ſi qs frater
hʒ vxorē glo.cõiunx fidelis licite põt dimittere īfidelē.
¶ Cõtra catholica nõ põt dimittere hereticū. glo.loq
tur de īfideli q caret ſacramēto fidei nõ ſolū habitu. Itē
ibidē.glo. Nõ eſt reputādū mrīmoniū qđ extra decre
tū dei factū eſt. ¶ Contra ḡ mrīmoniū ɔctū cā volu
2 ptatis nõ eſt mrīmoniū. Rñdeo extra decretū dei mrī
moniū cõtrahi dr̃ qñ cõtrahit īter ꝑſonas lege ꝓhibi
tas. ¶ Itē ſi qua mulier hʒ virū īfidelē ⁊c̃.ɔtra ergo iu
dea cõuerſa nõ debet dimitterre virū iudeū cohabita
re volētē. Rñdeo ſecus eſt hodie q̃ tpe ꝑmitiue eccle
ſie.q2 tūc erat ſpes cõuerſionis nūc aūt potius eſt ſpes
ſubuerſiõis ꝓꝑ obſtinationē īſideliū. ¶ Itē ſup illud
ꝙ ſi īſidelis diſcedat.glo.recte dimittit mulier ſi dicat
viro,nõ ero mulier tua niſi de latrocinio diuitias mihi
augeas. ¶ Cõtra Mat.19. Excipit ſola cā fornicatio
nis. Rñdeo tūc dʒ dimitti ne ſcādalū ad tps exortū ſit
in ꝑpetuū. ¶ Itē ſup illud. Nõ ē.n.ſeruituti ſubiect⁹
glo.cõtumelia creatoris ſoluit ius mrīmonij i eo q re
3 ligt. ¶ Cõtra.mrīmoniū ſemꝑ eſt īter duos ḡ l vtroqʒ
ſoluit vel i nullo. Rñdeo mrīmoniū ſoluit i vtroqʒ:ſʒ i
pedimētū ex mrīmonio reſultās manet l diſcedēte ſo
lū. ¶ Itē circūciſio nihil eſt ɔ circūciſio ꝓdeſt ſi legē
obſerues. Rñ° aū xp̄m ꝓderat:ſʒ poſt nõ ꝓdeſt. ¶ Itē
ſup illō. Unuſqſqʒ i qua vocatõe.glo. Ad ſalutē nihil
ꝓdeſt vl̃ obeſt iudaicus vl̃ gētilis ritus. ¶ Cõtra gal.
5. Si circūcidimini xp̄s vobis nihil ꝓdeſt. Rñdeo glo.
loqt de ritu cõuerſandi īter hoīes nõ de ritu deū colē
di. ¶ Lectio. IIII.

4 SEruus vocatus es nõ ſit tibi cu
re. Sed ⁊ ſi poteſ fieri liber:ma
gis vtere. Qui .n. in dñõ voca
tus eſt ſeruus:libertus eſt dñi.
Similiter qui liber vocatus ē ſeruus ē xp̄i.
Precio empti eſtis.nolite fieri ſerui hoīuʒ
Unuſqſqʒ ergo in quo vocatus eſt frater i
hoc permaneat apud deum.

¶ Supius oñdit ꝙ ſi īſidelis ɔiūx nõ diſcedat fidelis
dʒ pacifice ɔmanere. Prio ad h̄ allegādo ſpeʒ cõuer
ſiõis īſidelis. Scđo ꝑmanētiā i ſtatu ꝓprie vocatiõis.
Tertio exēplū i ritu ɔuerſatiõis hic. Quarto allegat
exēplū i ſtatu ɔditiõis. Ubi ꝑmo ipſum exēplū ponit.
Scđo rõnē exēpli ſubdit ibi.(Qui.n.in dñõ ⁊c̃.) Ter
5 tio ex hoc regulā generalē cõcludit ibi. (Unuſqſqʒ ḡ
⁊c̃.) In ꝑma ꝑmo ꝓponit i aliquo ſtatuʒ ſeruilē. Scđo
ſuppõit libertatis poſſibilitatē ibi. (Sʒ ⁊ ſi potes ⁊c̃.)
Tertio hoꝝ ꝓeminētiā ad ſalutē ibi. (Magis vtere.)
Dicit ergo.(Seruus ⁊c̃).q.d.vnuſqſqʒ i qua vocatiõe
vocatus eſt l ea ꝑmāeat. Uerbi grā ſeruus vocatus es
ad fidē.ſ.xp̄i.nõ ſit tibi cure.vt.ſ.velis ſeruitutē effuge
re. Unñ honeſimū ſeruū phylemonis q ad eū cõfugerat
cū ꝓcibus remittit ad dominē vt pʒ i ep̄la ad phylem̄.
ſʒ poti⁹ ſi puteas fieri liber maneas i ſeruitute: q2 cā eſt
humilitatis. Et ſicut ait Amb.q̃ꝫto qs deſpectior eſt i
hoc ſeculo ꝓꝑ dñʒ.tāto magis exaltabit i futuro. Sꝫc.
Tho.ſup epi. Pau.

q̃ꝫto qs deo ꝓcioſior tāto ꝓꝑ eū vilior. Boe.cū oīs for b
tuna timenda ſit magis tñ ꝓſpera q̃ʒ aduerſa.
¶ Deīde cū dicit.(Qui.n.i dñõ vocatus eſt ⁊c̃.) Hic
ſubdit rõnē exēpli. Et ꝑmo põit rõnē exēpli ex pte ſer
uoꝝ. Scđo ex pte liberoꝝ ibi.(Silr̃ q liber eſt ⁊c̃.) Et
eſt rõ talis i generali. Seruitus ⁊ libertas ſunt in dñõ
ad ſalutē.ſʒ ſolū debemus eſſe ſolliciti de ꝑtinētib⁹ ad
ſalutē.ḡ ꝓ l differēti dʒ eē nobis ſeruitus ⁊ libertas. Di
cit.ergo.(Qui.n.in dñõ).q.d.⁊ vere nõ debes curare.
⁊.n.ꝓ q2 q in dñõ.i.in fide dñi vocatus eſt ſeruus ſer
uitute corꝑali libertus eſt dñi:q2.ſ.a dñõ manumiſſus
liber eſt libertate ſpūali. Eſt aūt libertus a ſeruitute li 2
berat⁹ ⁊ talis a ſeruitute pcti a dñõ eſt liberat⁹ iõ dñi li
bertus. Jo.8. Si fili⁹ vos liberauerit vere liberi eritis.
¶ Deīde cū dicit.(Silr̃ q liber vocat⁹ eſt ⁊c̃.) Hic po
nit rõnē ex pte liberoꝝ. Ubi ꝑmo tāgit i liberis cū ſer
uis debitā ſeruitutē. Scđo ſeruitutis rõnem ibi.(Pre
cio empti.) Tertio ſeruitutis obligationē ibi.(Nolite
⁊c̃.) Dicit ergo ſilr̃ ⁊ q liber vocatus eſt libertate cor
porali ſeru⁹ ē xp̄i: ſeruitute ſpūali. Ro.ꝑ° Paulus ſeru⁹
xp̄i ih̄u ⁊c̃.,q2 ſiue ſeruus ſiue liber: oēs tñ ſerui. ⁊ h̄
iuſtū eſt:q2 ꝓcio empti eſtis. Hoc dr̃ q2 ꝓcio ineſtimabi
li ſanguine xp̄i: ꝑ° pe.i. Non corruptibilibus auro vel
argēto redēti eſtis de veſtra vana cõuerſatõe ⁊c̃. Et q2 3
tāto ꝓcio empti eſtis nolite fieri ſui hoīuʒ poſtponēdo
ſeruitiū dei ⁊ vos hūanis ſupſtitiõibus occupando. h̄
.n.faciebāt iſti ſupra ꝑ°. Ego ſum pauli.ego āt apollo.
vnuſqſqʒ ḡ ⁊ circūciſus ⁊ ꝓpuciatus ſeru⁹ ⁊ liber in q̊
ſtat⁹ vocat⁹ eſt frater.i.fidelis l h̄ ꝑmaneat apud deū
.ſ.obſuādo dīna mādata. Qui.n.ꝑſeuerauerit vſqʒ l ſi
nē h̄ ſalu⁹ erit. Mat.24. Ergo ſi cõiugat⁹ vocat⁹ ē ad
fidē maneat ɔiugat⁹ ſeruādo fidē. ¶ Lec. V.

DE virginibus aūt ꝓceptum dñi
nõ habeo:cõſiliū aūt do tanq̃ʒ 4
miſericordiā ɔſecutus a deo vt
ſim fidelis. Exiſtimo.n.hoc bo
nū eſſe ꝓꝑ inſtantē neceſſitatē. qm̄ bonū eſt
hoi ſic eſſe. †Alligatus es vxori.noli q̄rere mat.
ſolutionē. Solutus es ab vxore.noli q̄rere 5.
vxorē.aūt acceperis vxorē nõ peccaſti. ⁊ ſi
nupſerit virgo nõ peccauit. Tribulationeʒ
tñ carnis hēbūt hmõi. Ego āt vobis ꝑco.
¶ A ꝑncipio huius capituli egit đ mrīmonio: h̄ icipit
ps ſcđa in qua agit de v̄ginitate. Ubi ꝑmo agit de vir
ginibus. Scđo de v̄ginū cuſtodib⁹ ibi.(Si qs aūt tur
pē ſe videri exiſtimat ⁊c̃.) In ꝑ° ꝑmo ponit v̄ginib⁹ per
manēdi i v̄ginitate ɔſiliū.ſcđo nubētib⁹ dat bene viuē 5
di modū ibi.(Hoc itaqʒ dico frēs.) Tertio oſtendit ꝙ
magis expedit ſeruare cõtinētie ꝓpoſitū ibi. (Uolo āt
vos ſine ſollicitudine eſſe ⁊c̃.) In ꝑma pte v̄ginitatem
cõſulit ⁊ laudat. Scđo mrīmoniū iā ɔtractū cõcedit ⁊
approbat ibi.(Alligat⁹ es vxori ⁊c̃.) Tertio mrīmoniū
cõtrahēdū defendit ⁊ a pctõ excuſat ibi.(Si aūt acce
peris vxorē ⁊c̃.) In ꝑ° dicit duo de v̄ginitate. Prīo ꝙ
nõ eſt ſeruāda ex ꝓcepto. Scđo ꝙ eſt ſeruāda ex ɔſilio
ibi.(Cõſiliū aūt do.) Ubi ponit duplicē rõnem quare
iſtud ɔſiliū eſt ſeruādū. Prīa eſt cõſiliarij auctoritas.
Scđo reiɔſulte dignitas ibi. (Exiſtio ḡ hoc bonū.)
Dicite ḡ de virginibus ⁊c̃.q.d.de cõiugatis nõ ſepādis
ꝓceptū dei eſt:de virginib⁹ aūt acceptū dei nõ habeo:
vt.ſ.ɔtineāt vel vt nubāt. Qđ.n.de h̄ dixit dñs Mat.
19.dixit cõſulēdo. Qui põt intqt capere capiat. Uirgi
nitas aūt ſm Aug.res eſt nõ ꝓcepti.ſuaderi põt īpa

c ri non poteſt. Conſilium autem do. ſcilicet de contiñe
do. cōſiliū m mihi a ſpūſancto iſpiratū Tob. 4. Cōſiliū
ſemꝑ a ſapiēte pergre. Cōſiliū inq̄ do. ⁊ hoc tanq̄ cō
ſecutus a dño miſericordiā. i. apſatū mihi miſericordi
ter cōceſſum. Cōſecutus inq̄ ad hoc vt ſim fidelis in
diſpēſatione mihi credita. Unde credēdū ē mihi ī ꝯſilijs
Luc. 12. Quis putas eſt fidelis ſeruus. Haymo. Q: ei
mādatū ſuit vt eēt fidelis ꝯſiliator: ñ debuit ꝯſiliū idigēti
b⁹ abſcōdere: ⁊ ē argumētū: q̄ ē acqeſcēdū ꝯſilio ꝑlati.
2 ¶ Deinde cū dicit (Exiſtio ergo ⁊c̄.) hic tāgit digni
tas eius qđ ꝯſulit: ⁊ hec duplex. Una q: expediēs ho
mi. ſcđa q: honeſtū ibi. (Qm̄ bonū eſt ⁊c̄.) Dicit ergo
exiſtimo ⁊c̄. q. d. q: fidelis cōſiliarius. ſum exiſtimo ḡ h̄
bonū eſſe. ſ. manere ī virginitate: ⁊ h̄ ꝑꝑ inſtantē necel
ſitatē cōiugū. ſ. vitādā: q: multe neceſſitates iſtāt. Unde
dicunt eſſe in mola. Luc. 17. Unde vulgariter dr̄ q̄ mri
moniū h̄ꝫ magnū os. exiſtimo inq̄ ⁊ vere: q: bonū eſt
hoi ſic eē. ſ. ī virginitate. Bonū. ſ. honeſtū ꝑꝑ puritatē
delectabile ꝑꝑ libertatē. vtile ꝑꝑ mercedē: q: ei debetur
aureola ⁊ fructus cēteſimus. Luc. 8. Aug. ī glo. Sup
gredit̄ v̄ginitas ꝯditionē humane nāe: ꝑ quā hoies an
gelis aſſimilant̄. Maior tñ victoria virginū q̄ angelo
rū. Angeli. n. ſine carne viuūt. v̄gines aūt ī carne triumphāt.
¶ Deinde cū dic̄. (Alligatus es vxori ⁊c̄.) h̄
mrimoniū cōtractū cōcedit ⁊ approbat. Ubi ꝑmo dic̄
q̄ cōiugatus nō dꝫ querere diuortiū. Scđo ꝯſulit q̄
ſolutus nō querat cōiugiū ibi. (Solutus es ab vxore
⁊c̄.) Dicit ergo. (Alligatus ⁊c̄.). q. d. lꝫ cōtinere ſit bo
nū. tñ alligatus es vxori noli querere ſolutionē. maxie
ſi bona eſt. Ecc. 7. Noli diſcedere a muliere ſenſata. Et
dicit alligat⁹ q̄ſi duplici vinculo ligatus. ſ. ꝯſēſu ꝑ mri
3 moniū initiatū: ⁊ copula carnali ꝑ mrimōiū ꝯſumatū.
Si. n. tm̄ vno viculo. ſ. ſolo ꝯſenſu ligat⁹ eſſet: poſſet q̄re
re ſolutionē. ſ. itrando religionē. Solutus es ab vxore
noli q̄rere vxorē ſi potes cōtinere: q: ſicut dicunt apli.
Mat. 19. Si ita ē cā hois cū vxore nō expedit nuberē.
¶ Deinde cū dic̄. (Si aūt acceperis ⁊c̄.) hic excuſat mri
moniū cōtrahēdū a pctō. Ubi ꝑmo oñdit q̄ mrimoni
um pōt ꝯtrahi ſine pctō. Scđo q̄ leuius ē eſſe ſine cō
iugio ibi. (Tribulationē tñ ⁊c̄.) In ꝑma ꝑmo ꝓpōit
veritatē de nō v̄gine. Scđo de virgine ibi. (Et ſi nup
4 ſerit ⁊c̄.) Dicit ḡ. ſi aūt ſolutus es noli q̄rere vxorē. Si
aūt acceperis vxorē. ſ. bono fine nō ad explectionē libi
dinis nō peccaſti. hic eſt argumētū euidēs cōtra here
ticos: q cōtēnūt mrimoniū. de qbus 1ͣ thy. 4. Prohi
bētes nubere: ⁊ ſilr ſi nupſerit v̄go: nō v̄go deo dicata.
q: ſm Iero. vouētib⁹ v̄ginitatē nō ſolū nubere. ſꝫ ēt vel
le nubere pctm̄ ē. Nō peccauit. ſ. nubēdo: alioqn pec
caſſet btā v̄go cū diſpōſata eēt Ioſeph. Tribulationeꝫ
tñ carnis hēbūt hmōi. ſ. ꝯiugati. i. afflictionē ꝓ rebus
nec̄arijs ꝓcurādis ſibi ⁊ filijs ſuis ⁊ alijs. Unde leuius ē
eē ſine cōiugio. Ego aūt vobis parco. q. d. cōſulo euita
re cōiugiū: qđ tñ cōcedo ꝓcēdo īfirmitati veſtre. Ul ſic
5 Ego aūt vobis pc oī hoc q̄ cōſulo cauere tribulatōes
carnis. ¶ Notādū eſt h̄ q̄ ſcā v̄ginitas magnū bonuꝫ
eſt ꝑꝑ multa ꝑmo q: carnis mūdiciā cōſeruat. Apoc.
14. Hi ſunt q cū mulieribus nō ſunt coinqnati. v̄gies
. n. ſunt ⁊c̄. ſicut bonū eſt ſal. q: cōſeruat carnē a corru
ptione. Scđo q: aiam decorat ⁊ ornat. Unde frequēter ī
ſcriptura iungit̄ v̄go pulchra. ſap. 4. O q̄ pulchra es
caſta gñatio cū claritate. Cāt. 4. Tota pulchra ē ami
ca. Tertio: q: angelis celi aſſimilat̄. ſicut dicit h̄ gl. Et
mat. 22. In reſurrectōe neq̄ nubēt neq̄ nubēt̄: ſꝫ erūt
ſicut angeli dei Iero. In carne ꝑter carnē viuere ⁊c̄.
Quarto q: xp̄o deſpōſat. 2ͤ cor. 11. Deſpōdi. n. vos vni
viro v̄ginē caſtā exhibere xp̄o. Quinto q: iūgit ⁊ ap
proximat. ꝑs. Adducēt̄ regi v̄gies poſt eā. Sap. 6. In
corruptio facit ꝓximū deo. Ie. 3. Dux v̄ginitatis mee tu
es. Sexto q: ceteris ſtatibus ꝑpōderat. Ecc. 26. Nō ē
digna pōderatio aie cōtinētis. ſ. ita eodē. Qui mrimo
nio iūgit virginē benefacit: ⁊ q nō iūgit melius facit.
Septimo q: odorē bone fame ſpirat. Luc. ꝑmo dr̄. Et
nomē virginis maria. cāt. 2. Sicut liliū iter ſpinas: ſic
amica mea inter filias hieruſalē. Octauo q: ad nupti
as eternas īuitat mat. 25. que parate erāt itrauerūt cū
eo ad nuptias. ſꝫ heu q: ad cōſeruādū difficiles. Iō. Ec
cle. 42. Filia patris abſcōdita eſt ⁊c. Et hoc q: dyabo
lus ſurgerit ꝯrīi. Corruptio iclinat ad actū pulchritu
do allicit a ꝯſenſum. ¶ Lectio. VI. 1

Hoc itaq̄ dico frēs. Tp̄s breue
eſt. Reliquū eſt: † vt ⁊ q habēt 4. d.
vxores tanq̄ nō habētes ſint: 26. q.
⁊ q flēt tanq̄ ñ flētes: ⁊ q gau p^a ar.
dēt tanq̄ non gaudētes. ⁊ qui emūt: tanq̄ 3. p^m
nō poſſidētes. ⁊ q vtunt̄ hoc mūdo: tanq̄ ꝑo. io.
nō vtant̄. † Preterit. n. figura hui⁹ mūdi.
¶ Hec eſt ſcđa ps: vbi nubentibus ſiue nubtis oñdit
bñ viuēdi modū: docēs ꝑ⁰ qualr̄ vtant̄ vxorib⁹. Scđo
q̄liter ſortuie caſib⁹ ſiue euētib⁹ ibi. (Et q flēt ⁊c.) Ter
3 tio q̄liter mūdi reb⁹ ſiue poſſeſſiōib⁹ ibi. (Et q emunt
⁊c.) Quarto ſubdit rōnē ī his āmonitionib⁹ ibi. (Pre
terit. n. figura.) In ꝑ⁰ īplicat tria. ſ. auctoritatē ꝯſiliarij
(Hoc itaq̄ dico ⁊c.) necitatē cōſulēdi. (Tp̄s breue ē
⁊c.) formā ꝯſilij (. Reliquū ē ⁊c.) Dic̄ ḡ. hoc itaq̄. q. d.
q: nō eſt pctm̄ nubere hoc itaq̄ dico quos frēs ſi cōiu
gā tp̄s breue eſt quo. ſ. nō gnātione carnali ꝓpagādus
eſt populus dei: ſꝫ regeneratione ſpūali colligēdus: ſꝫ
glo. ⁊ q: tp̄s breue eſt reliquū eſt. i. hoc ſolū reſtat agē
dū: vt q hñt vxores ſint tanq̄ nō habētes ſtudēdo ſer
uitio dei: nō aūt opi carnali: debitū. ſ. exigēdo. Unde dr̄:
ſint tanq̄ nō habētes: nō dicit tanq̄ nō habēti: ſicut
erāt antiq patres. ꝑꝑ qđ dicit Aug. q̄ celibat⁹ Iohā. ñ
ꝑfert̄ cōiugio abrahe: ſꝫ hodie faciūt ecōuerſo: q: q nō
4 hñt ſūt tāq̄ ñ habētes. ¶ Eſt ēt notādū q̄ tāq̄ ñ hñs
vxorē ē q vl' vxori debitū reddit nec exigit vl ꝑꝑ īfirmi
tatē vxorē ducit dolēs q̄ ſine ea eſſe neqt. Uel pari af
fectu cōtinētiā cuſtodit. Uel cā generāde ꝓlis ad cul
tū dei vxorē ꝓpriā cognoſcit. Et q flēt ꝓ caſibus cōiu
gū vel ꝓ aliq̄ triſtitia ſeculi ſint nō flētes cōſolati. ſ. ſpe
appropinq̄tis boni futuri. Prouer. 12. Nō cōtriſtabit
iuſtū qcqd ei acciderit. Et q gaudēt ꝓ aliq̄ ꝓſperitate
ſeculi tāq̄ ñ gaudētes: ſꝫ tāq̄ ī tiore 1ñtes īminētis ma
li piculi. Ecc. 11. In die bonoꝝ ne imemor ſis maloꝝ.
¶ Deinde cū dicit. (Et q emūt.) Hic oñdit q̄liter vtan
tur mūdi rebus ſiue poſſeſſionibus. ⁊ ꝑ⁰ q̄liter vti de
beāt acqrēdis. Scđo q̄liter acqſitis ibi. (Et q vtunt̄
⁊c.) Dicit ergo q emūt tanq̄ nō poſſidētes. i. poſt hec
5 terrena nō ſedētes: ſꝫ ſupple nō apponēdo cor rebus
pituris. ꝑs. Diuitie ſi affluāt nolite cor apponere. Ece.
7. Qui emit nō letet̄: ⁊ q vēdit nō lugeat. Et vt vſr col
ligā q vtunt̄ hoc mūdo. i. rebus mūdanis nō dico fru
unt̄ vt mali q de eis malū faciūt finē q dñt ſap. 2. Frua
mur bonis q̄ ſunt. i. pñtibus. Sꝫ q vtunt̄ eis ad ſinē ō
bitū referēdo: ſint tanq̄ nō vtant̄. i. nō adhereāt eis ni
mia delectatōe. i. Thi. 6. Hñtes alimēta ⁊ qbus tegāur
his cōtēti ſimus. ¶ Preter actū ḡ cōiugalē ponit. 4.
dr̄ias actū. circa ſolicitudinē mūdanoꝝ. ſ. flere: gaude
re: emere: vti. Duo ꝑmi ptinēt ad affectū. duo alij ad ef
fectū. Ex humana vō ſollicitudine generat̄ duplex ef
fectus. ſ. emēdi reſpectu habēdoꝝ: ⁊ vtēdi reſpectu ha
bitorum

• bito⁊ ⁊ ſ3 h̄ pōit apl's ꝯſiliū tēꝑātie ſ hiſ q̄ttuoꝛ actib⁹.
¶ Deīde cū dicit. (Pꝛeterit.n.figura ⁊c.) Hic ſubdit
rōnē p̄dictaꝝ āmonitionū q̄ talis eſt. Trāſitoꝛia ſunt
reputāda q̄ſi n̄ ſint: ſ3 talia ſūt mūdana ꝑitura. ḡ q̄ſi n̄
ſint ſunt reputāda. ⁊ h̄ eſt qđ dicit. qđ iō mūdana q̄ſi
nō ſint eſtimanda ſūt: q2 p̄terit figura .i. exterioꝛ pul
chꝛitudo vel qđ ē ibi facile cōueniēs ſtatui fragilitatis.
Trāſibūt.n.q̄litates moꝛtales ⁊ remāebūt imoꝛtales.
Jō trāſibit mūdus ⁊ cōcupiſcētia ei⁹. Diſ notāda q2 ſi
gura nō ſuba mūdi nō ꝑadiſi. p̄terit nō ſiſtit. ¶ Hic q̄
rit ſup illo ſi potes fieri liber. glo. Quāto qs pp deum
deſpectioꝛ eſt in h̄ ſeculo tāto magis exaltabit in futu
ro. ¶ Cōtra ḡ magis exaltabit bonus ſubdi⁹ q̄ȝ bon⁹
p̄latus. R̄n̄deo glo. itelligēda ē ceteris parib⁹. ¶ Jte3
2 ſup illud. vnuſq́ſq3 i quo vocat⁹ eſt. glo. ſtatu. ¶ Con
tra ḡ q vocatus eſt i ſtatu ſeculari nō d3 itrare religio
nē. R̄n̄deo apl's logr̄ de ſtatib⁹ ꝓmouētibus ad ſalutē
nō de ipediētib⁹. ¶ Jtē ſup illud. Exiſtio h̄ bonū eſſe:
glo. Maioꝛ eſt victoꝛia virginū q̄ȝ angeloꝝ. ¶ Cōtra
ḡ maioꝛ coꝛōa ḡ hoīes erūt maioꝛes angelis n̄ ſolū eq̄
les. R̄ⁿ maioꝛ extēſiue .i. multiplicatiue q2 hn̄t aureolā
nō ſolū aureā. ¶ Jtē ſup illud bonū ē hoī ſic eē. glo. in
v̄ginitate. ¶ Cōtra geñ. 1. Creſcite ⁊ multiplicamini v̄
ginitas aūt ꝯ̄ria eſt huic p̄cepto. R̄n̄o. Jllud p̄ceptū ſ
eſt p̄ceptū ſ3 dati vſq3 ad tp̄s ſufficiētis mltiplicatōis
humani gn̄is. Jtē ſup illud. Qui hn̄t vxoꝛes glo. Bea
tioꝛa ꝯiugia iudicāda ſunt q̄ ꝓle cōcepta pari cōſeuſu
3 cōtinētia ſeruare potuerūt. Cōtra vnūqđq3 tāto beati⁹
eſt q̄to magis cōuenit fini ſuo. finis aūt cōiugij ē gn̄a
tio ꝓlis. R̄n̄o expone ꝯiugia .i. cōiuges. Uel dōm ē q̄
ille nō eſt vltiꝰ finis cōiugij: ſ3 adipletio numeri ele
ctoꝝ q citius iplerē ſi oēs cōtinerēt. Jtē ſup illud. p̄te
rit figura hui⁹ mūdi. glo. Jn iudicio mūdanoꝝ ignium
ſlagratōe huius mūdi ꝑibit nō ſuba: ſ3 figura. ¶ Con
tra 2ᵉ. pe. 3. Per quē celi magno ipetu trāſiēt. R̄ⁿ ille trā
ſitus ⁊ illa ſolutio accidētalis eſt nō ſubalis .i. ſm q̄li
tatē nō ſm ſubſtātiā. ¶ Lectio. VII.

Uolo āt vos ſine ſollicitudīe eē.
Qui ſine vxoꝛe eſt: ſollicitus eſt
4 q̄ dn̄i ſūt: quō placeat deo. Qui
mat. aūt cū vxoꝛe eſt: ſollicitus eſt: q̄
6. ſunt mūdi: quomodo placeat vxoꝛi: ⁊ diui
ſus eſt. Et mulier inupta: ⁊ virgo cogitat q̄
dn̄i ſunt: vt ſit ſancta coꝛpoꝛe ⁊ ſpū. Que āt
nupta eſt cogitat que ſunt mūdi quomodo
placeat viro. Poꝛro hoc ad vtilitatē vr̄am
dico: nō vt laqueū vobis inijciā: ſed id qđ
honeſtū eſt: ⁊ qđ facultatē p̄ebeat ſine ipe
dimento dom:num obſecrandi.

¶ Supius dedit p̄mo v̄ginibus ꝯſiliū ꝯtinēdi. Scđo
nubētibus documētū bn̄ viuēdi. Hic tertio oñdit q̄ ma
5 gis expedit tp̄s ꝯtinēdi. Et h̄ oñdit p̄mo rōne maioꝛis
trāq̄llitatis. Scđo rōne maioꝛis ſanctitatꝭ ibi. (Et mu
lier īupta ⁊c.) Tertio rōne maioꝛis vtilitatis ibi. (Poꝛ
ro h̄ ad vtilitatē veſtrā ⁊c.) Pꝛima rō talis ē. Trāq̄lli
tas in amoꝛe ſolius dei p̄ferēda ſollicitudini mūdano
rū. ſ3 cōtinētes hn̄t trāq̄llitatē. cōiugati ſollicitudinē
mūdi ḡ ſtatus ꝯtinētiū p̄ferēdus ē ſtatui cōiugatoꝝ.
Pꝛīo ḡ dehoꝛtat̄ ſollicitudinē mundi. Scđo ſubdit q̄
cōtinētes nō ſunt ſolliciti niſi i hiſ q̄ ſūt dei ibi. (Qui
q ſine vxoꝛe ⁊c.) Tertio oñdit q̄ cōiugatos oꝫ eē ſolli
citos i hiſ q̄ ſunt mūdi ibi. (Qui aūt cū vxoꝛe ⁊c.) Di
cit ḡ volo aūt. q.d. Si nubitis p̄dicta facere ꝯſulo. ſed

magis volo vos eē ſine ſollicitudine rei vxoꝛie. Phil. b
4. Nihil ſolliciti ſitis. ¶ Nota q̄ dehoꝛtatur nos ſcri
ptura a ſollicitudīe triplici. ſ. circa mulierē vt h̄. Uolo
vos ſine ſollicitudīe eē. Circa vētrē. Mat. 6. Ne ſolli ci
ti ſitis aīe vr̄e ⁊c. Circa burſam. Pꝛoue. 11. Expecta
tio ſollicitoꝝ peribit. Et recte h̄ volo q2 q ſine vxoꝛe
eſt ſollicitus ē q dn̄i ſunt vt cōplaceat ei. Nō.n. h3 ex
cuſationē illoꝝ q dr̄. Luc. 14. Uxoꝛē duxi ⁊ n̄ poſſū
venire. Sollicitudo inq̄ȝ. ſ. quō placeat deo: iterioꝛi .ſ.
pulchꝛitudīe ſua. Felix cui⁹ votū eſt vxoꝛē fugere: cui⁹
ſollicitudo eſt dn̄o ſeruire cuius ſcētio eſt deo placere. 2
¶ Deīde cū dicit. (Qui aūt cū vxoꝛe eſt ⁊c.) Hic oñ
dit quō cōiugatos opꝫ eē ſollicitos i hiſ q̄ ſunt mūdi.
vbi iplicant̄ q̄ttuoꝛ grauia. Pꝛimo vīculū ꝯiugale ibi.
(Qui cū vxoꝛe.) ſtudiū mūdiale ibi. (Sollicitus eſt.)
Subiectio vxoꝛis ibi. (Quō placeat.) opis diuiſio ibi.
(Et diuiſus eſt.) Dic̄ ḡ. q aūt cū vxoꝛe ē. ſ. i m̄rimonio
ſollicit⁹ ē q̄ ſunt mūdi .i. de regimīe familie ⁊ hmōi. Uñ
Jacob acceptis vxoꝛib⁹ ait geñ. 30. Juſtū ē vt aliq̄n ꝓui
deā domui mee .i. ſollicit⁹ ſi3 quō placeā vxoꝛi. Et h̄ ſi
ne pōt ſe licite oꝛnare. Nā ſ3. glo. Magna amaritudo
in domo eſt vxoꝛ triſtis ⁊ talis diuiſus eſt non natura:
ſed actu. ſ. diuiſione officij non intētionis p̄ncipalis.
Uñ glo. ꝑtim ſeruit deo ꝑtim mūdo.
¶ Deīde cū dic̄. (mulier ⁊ inupta ⁊c.) Hic ponit̄ 2ᵃ rō
3 ꝓbās q̄ magis expedit ſeruare ꝓpoſitū ꝯtiuētie q̄ȝ nu
bere rōe maioꝛis ſcītatis. ⁊ ē rō ſua talis. Continēs ſtu
det ſcītati ⁊ diuinitati ⁊ amoꝛi dei. nupta v̄o mundo. ḡ il
la p̄ferēda ē iſti. Pꝛio ḡ tāgit ſtudiū īupte q2 cogitat to
talr̄ placere deo. Scđo ſtudiū nupte q2 cogitat ꝑtī pla
cere mūdo ibi. (Que āt nupta ē.) Jn p̄ᵃ implicat tria
.ſ. cōtinētiū ſtatū cogitatū. ⁊ fructū. Statū honeſtū q2
in nupta ⁊ v̄go cogitatū rectū q cogitat q̄ dn̄i ſunt m̄l
tiplicatū fructū: q2 vt ſit ſcā ⁊c. Dicat ḡ. Et ſilr̄ mulier i
nupta .i. vidua: ⁊ v̄go cogitat .i. maioꝛē h3 facultatē co
gitādi q̄ dn̄i ſūt .i. ſpūalia ⁊ eterna. Cogitat inq̄ȝ vtſū ſā
cta magis q̄ȝ nupte. Multe.n. nupte ſūt ſancte. Aug.
4 āpliorē nō nuptaꝝ ⁊ i coꝛpe ⁊ i ſpū ſcīficationē itelligi
voluit nō tñ nuptas oīo ſcīficatione p̄uauit. Scā inq̄ȝ
coꝛpe .i. coꝛpalibus actionibus: ⁊ ſpū .i. ſpūalib⁹ actiōi
bus. Ul' ſcā coꝛpe ꝯ̄ vitiā carnalia: ⁊ ſpū cōtra ſpūalia.
¶ Deīde cū dicit. (Que aūt nupta ē.) Hic tāgit ſolli
citudinē nuptaꝝ: vbi iplicat tria. Pꝛio ꝯiugiū. Scđo
ſollicitudine ibi. (Cogitat q̄ ⁊c.) Tertio cōiugij ſtudi
um ibi. (Quō placeat ⁊c.) Dic̄ ḡ. q̄ āt nupta ē cogitat
q̄ mūdi ſunt. ſ. de cura filioꝝ de regimīe dom⁹ ⁊ hmōi.
Uñ parētes mōuerūt ſarā honoꝛare ſocrū: diligere ma
ritū gubernare domū ⁊c. Thob. 10. Cogitat inq̄ȝ quo
placeat viro: vñ h̄ ſine oꝛnātes ſe nō peccāt verū n̄ ma
gis dēnt ſtudere ei placere oꝛnatu moꝝ q̄ȝ veſtientoꝝ .i.
Thy. 3. Mulieres i hītu oꝛnatu oꝛnātes ſe n̄ i toꝛti crī
5 ¶ Deīde cū dic̄. (Poꝛro h̄ ad vtili (minib⁹ auro ⁊c.
tatē ⁊c.) Hic allegat tertiā rōnē. ſ. maioꝛē vtilitatē. Et
ē rō talis. Jllud qđ ē vtili⁹ magis expedit. ſ3 ꝯtinere eſt
vtili⁹ q̄ȝ nubere. ḡ magis expedit eligere ꝯtientiā q̄ȝ nu
ptias. Pꝛio ḡ oñdit q̄ vtile ē ꝯtiere. Scđo q̄ hōeſtū ē
ibi: (Sꝫ id qđ ē hōeſtū ⁊c.) 3ᵒ q̄ facile ibi. (Et qđ fa
cultatē ⁊c.) Dicit ḡ poꝛro ⁊ c. q.d. ꝯſulo nō nubere. poꝛ
ro h̄ ad vtilitatē vr̄aȝ maioꝛē. ſ3 dico vt expedit⁹ deo ſer
uiat]: q2 ſic mōtificat̄ caro q̄ ē inimica ſpūs. Aug. ſicut
inimic⁹ occiſus nō facit tibi iniuriā. ſic caro moꝛtificata
nō turbat aīam. Dico inq̄ȝ nō vt laqueū foꝛnicatōis. ſ.
incōtinētib⁹ vobis inijciā aliqđ difficile ſup h̄ faciēdo
imo poti⁹ laqueo pōeret̄ ſi cōſuleret nubere: q2 ō mulier
dr̄. Ecc. 7. Q2 laqueus venatoꝝ ē ſ3 poti⁹ itēdēs iducere
oēs ad id qđ honeſtū eſt. ſ. ad ſanctitatē coꝛpis ⁊ aīe n̄

q: ꝯiugalis ſtatus nõ ſit honeſtus: ſ; q: minus hone-
c ſtus Aug. Nõ mrimoniũ turpe eẽ mõſtrauit: ſ; ꝙ ho
neſti⁹ erat gnãlis honeſti noie ꝯmẽdauit ⁊ monẽs ad il
lud qḋ facultatẽ ꝑbeat alicui obſeruãdi ſe i dño.i.ad ſ-
uitiũ dñi: ⁊ h̃ ſine ĩpedimẽto: qḋ ẽ in ꝯiugio.2.Cor.11.
Deſpondi vos vni viro ᵛginẽ caſtã exhibere xp̃o. Ue
re eligẽd⁹ ẽ ſtat⁹ ꝯtinẽtie vbi mai⁹ cõmodiũ: q: h̃ ad vtili
tatẽ: vbi min⁹ ꝑiculũ: q: ñ vt laq̃ũ: maioꝛ hõeſtas: q: id
qḋ hõeſtũ liberioꝛ facultas ſuiẽdi dõ: q: facultatẽ ꝑbꝫ
⁊c̃. Notãdũ eſt h̃ ꝙ multiplex ſollicitudo eſt bona. ꝑ⁰
2 ꝑlationis ſicut nauta ſollicit⁹ ẽ ḋ regimie nauis pi de ſi
lijs. Ro.12. Qui ꝑeſt i ſollicitudie. 2⁰ ꝑdicatõis: ſic pe-
dagogus ſollicitus eſt de puero. doctoꝛ de diſcipulis.
ꝑ⁰. Theſ.2. Fiduciã habuimus loq̃ ad vos ᵛbũ dei in
multa ſollicitudie. 3⁰ diſcretiõis ſic amicus ver⁹ ſollici-
tus eſt ḋ cõſeruatõe amoꝛis. Ephe.4. Solliciti ſerua-
re vnitatẽ ſp̃us i viculo pacis. ⁊c̃. 4⁰ ꝯpaſſionis ſic vir
miſericoꝛs ſollicit⁹ ẽ de egẽis ⁊ afflict]. ꝑ⁰. Thi.1. Cũ ve
niſſet romã ſollicite me q̃ſiuit ⁊ iuenit. 5⁰ deuotiõis ſic
ſeruus ſollicit⁹ ẽ ḋ placẽdo dño: religioſus deo. Mich.
6. Indicabo tibi o hõ qḋ ſit bonum. Et poſt. Sollicite
ambulare cũ deo tuo. 6⁰ circũſpectõis: ſic ſpeculatoꝛ de
3 caſtro cuſtodiẽdo. Deu.4. Cuſtodite aĩas v̄ras ſollici-
te. Corp⁹.n.cũ oꝛganis: aĩa cũ potẽtijs qḋdã caſtrũ eſt.
7⁰ actõis: ſic agricola ſollicitus ẽ de ope ꝑficiẽdo. Luc.
10. Martha martha ſollicita es. 2. Thi.2. Sollicite cu
ra teipſũ ꝓbabilẽ exhibere deo. 8⁰ ꝓuiſiõis ſicut diſpẽ
ſatoꝛ ḋ domo. mercatoꝛ ḋ ꝯputo. paup de pãe q̃rendo.
Ro.12. Sollicitudine nõ pigri. ¶ Lect. VIII.

Si qs aũt turpẽ ſe videri exiſtiat
ſup virgine ſua ꝙ ſit ſupadulta
⁊ ita oꝫ fieri qḋ vult faciat. Nõ
peccat ſi nubat. Nã q ſtatuit in
4 coꝛde ſuo firmus nõ hñs neceſſitatẽ. pote-
ſtatẽ aũt hñs ſue volũtatis. ⁊ hoc iudicauit
in coꝛde ſuo ſeruare virginitatẽ ſuã bene fa
2ª 2ᵉ cit. † Igiꝛ ⁊ qui matrimõio iũgit virginẽ ſu
q.152 aꝫ bene facit, ⁊ q nõ iũgit melius facit. Mu
ar.3. lier alligata eſt legi: quãto tpe vir eius viuit
ꝑ⁰ Q: ſi doꝛmierit vir eius: liberata eſt a lege.
Cui aũt vult nubat: tm̃ in dño. Beatior aũt
erit ſi ſic ꝑmanſerit ſm meũ cõſiliũ. Puto
5 aũt ꝙ ⁊ ego ſpiritũ dei habeam.

¶ Supius egit de ᵛginibus. h̃ agit de ᵛginũ cuſtodi-
bus oñdẽs. ꝑ⁰ ꝙ licꝫ eis ᵛgines ſuas ꝯiugio copulare.
Scḋo ꝙ nõ ſiſt nuptis licꝫ niſi poſt moꝛtẽ viri cõtra-
here ibi. (Mulier alligata eſt ⁊c̃.) In ꝑ⁰ ꝑ oñdit ꝙ cu
ſtos põt dare ᵛginẽ ſuã i ꝯiuglo. Scḋo ꝙ nõ peccat h̃
faciẽdo ibi. (Nec peccat. ſi nubat ⁊c̃.) 3⁰ ꝙ ẽt bñ facit
ſeruãdo ibi. (Nã ſtatuit ⁊c̃.) Quarto ꝙ lꝫ vtrunq; ſit
bonũ: tñ h̃ ẽ meli⁹ illo ibi. (Igiꝛ ⁊ q mrimõio ⁊c̃.) in ꝑ⁰
ꝑ ſupponit i ᵛgine etatẽ nubilẽ. Scḋo volũtatẽ nuben
di ibi. (Et ita opꝫtuit fieri ⁊c̃.) 3⁰ dat nubẽdi licẽtiã ibi.
(Que vult faciat ⁊c̃.) Dicit ğ. Si qs aũt ⁊c̃. q.d. eẽ ſi
ne cõiugio hõeſti⁹ ẽ ⁊ expedi⁹. Sꝫ tñ ſi qs turpẽ ſe vi
deri exiſtimat apud iudiciũ hoiꝫ ſup ᵛgine ſua timẽs
ne coꝛrũpaꝛ. eo ꝙ ſit ſupadulta. i. vltra pubertatem ⁊
iã i ãnis nubilib⁹: ⁊ ita oꝫ fieri vt nubat: q: nõ vult ꝯti-
nere: qḋ vult ᵛgo faciat cuſtos. Ecc.7. Trade filiã tuã
⁊ grãde opus feciſti ⁊ hoi ſenſato dat illã. Nec peccat
cuſtos ſi nubat ᵛgo. Hoc iḋ diĉ ſm glo. Ne ⁊ ſi ᵛgo nõ
peccet cuſtos videaꝛ peccaꝛ. Augu. de bono ꝯiugali. ſ

ſe nõ ꝯtiet nubat. q̃ ſi cepit ḋliberet. q̃ egreſſa ẽ ꝑſeuerꝫ d
nulla aduerſario deꝛ occaſio ſꝫ falſa retrahaꝛ oblatio.
¶ Deide cũ diĉ. (Nam q ſtatuit ⁊c̃.) Hic oñdit ꝙ cu
ſtos ᵛginis bene facit eã i ſtatu ᵛginali ſeruãdo. vbi i-
plicaꝛ q̃druplex ꝯditio ad h̃ expediẽs. Pꝛĩa ꝙ cuſtos
firm⁹ ſit i ꝓpoſito eã ᵛginẽ cuſtodiẽdi. 2⁰ ꝙ nõ timeat
ḋ caſu ᵛginali ibi. (Nõ hñs neceſſitatẽ ⁊c̃.) Tertia ꝙ
cognoſcat i ᵛgine ꝓpoſitũ ꝯtinẽdi ibi. Ptãtẽ aũt hñs
⁊c̃. (Quarta ꝙ hoc faciat ex deliberatione ibi.) Et h̃
iudicauit. (Dicit ğ. nã q ſtatuit ⁊c̃). q.d. iḋ ãt dico ꝙ ñ
peccat q tradit ᵛginẽ. nã de alio q ſeruat eã pꝫ ꝙ bene
faciat. Nã q ſtatuit i coꝛde ſuo ſeruare virginẽ ſuã fir-
2 mus in ꝓpoſito ſuo nõ curãs ſobolẽ vel aliud hmõi ñ
hñs neceſſitatẽ tradidẽdi eã cũ virgo velit cõtinere. po
teſtatẽ aũt hñs ſm aliũ ẽ cõtinentiã volũtatis ſue ꝑfi-
ciẽde ⁊ h̃ iudicauit in coꝛde ſuo. i. ex iudicio rõnis nõ
ex leuitate mẽtis diſcernit eſſe bonũ. ꝑ⁰ Thy.5. Sic ꝑ
iudicio nihil facias. iudicauit inq̃; ſeruare ᵛginẽ ſuaꝫ.
Ambꝛ. Nõ igerẽs ei fomitẽ nuptiaꝝ. Ecc.7. Filie tibi
ſunt ſerua coꝛpus illaꝝ. Qui facit inq̃; ſic bene facit.
¶ Deide cũ dicit. (Igiꝛ ⁊ q mrimonio ⁊c̃.) Hic oñdit
3 ꝙ licet vtrũq; ſit bonũ. tñ ᵛginitas eſt melioꝛ mrimo-
nio. Ubi ꝑ⁰ appꝛobat ſtatũ cõiugalẽ. Scḋo ꝑponit ſta-
tũ virginalẽ ibi. (Qui non iũgit ⁊c̃.) Dicit ğ. Igiꝛ ⁊ q
⁊c̃. q.d. q: opꝫ fieri vt diximus. igiꝛ ⁊ q mrimonio iun-
git ᵛginẽ bene facit. q: licitũ ẽ qḋ facit ⁊ q nõ iũgit cũ
ᵛgo acq̃ſcat cõtiere meli⁹ faĉ glo. meli⁹ faĉ q apḋ deũ
meritũ ſuũ collocat ⁊ a ſollicitudie libat eã. Meli⁹.n.
eſt qḋ licet ⁊ expedit. q̃; qḋ lꝫ ⁊ nõ expedit. Hic.n. bene
vtiꝛ malo: ibi vero bene vtiꝛ bono. Bene vtiꝛ qs bono
cõtinẽtiã dedicãs deo. Male vtiꝛ qs bono cõtinentiaꝫ
dedicãs idolo. Male vtiꝛ qs malo cõcupiſcẽtiam rela
xans adulterio. bene vtiꝛ malo cõcupiſcentiã reſtrin-
gẽs cõnubio. Bonũ eſt pudicitia cõiugalis. ſed meli⁹
4 eſt cõtinẽtia virginalis vel vidualis. ſm glo.
¶ Deide cũ dicit. (Mulier alligata eſt legi ⁊c̃.) h̃ oñ-
dit ꝙ non ſiſt coniugata niſi viro moꝛtuo põt ꝯtrahe
re. Ubi ꝑ oſtẽdit ꝙ cõiugata nõ põt nubere viro viuẽ
te. Scḋo ꝙ viro moꝛtuo põt alĩ nuberꝫ ibi. (Q: ſi doꝛ
mierit ⁊c̃.) Tertio ꝙ meli⁹ ẽ illi ꝯtinere ibi. (Beatioꝛ
ãt erit ⁊c̃.) Quarto ꝙ dꝫ ꝯſilio eius credere ibi. (Pu-
to aũt ꝙ ⁊ ego ⁊c̃.) Dicit ğ. (Mulier alligata ẽ ⁊c̃.) q.
d. Qui nõ iũgit ᵛginẽ ſuã melius facit. Et vere meli⁹.
(Q: mulier alligata eſt ⁊c̃.) Uel ſic. ᵛgo quocũq; tpe
põt nubere: ſꝫ vxoꝛata nõ. q: mulier alligata ẽ legi. ita
ñ poſſit nubere alteri q̃to tpe vir ei⁹ viuit. Ro.7. Que
aũt ſub viro ẽ mulier viuẽte viro alligata eſt lege viri;
¶ Dide cũ diĉ. (Q: ſi doꝛmierit ſõno mõtis.) ḋ q̃ doꝛ
5 mitõe. Jo.11. Laza. amicus nr̃ doꝛmit. (Uir eius ⁊c̃.)
Aug. Nõ diĉ pꝛius. ſcḋus. vĺ terti⁹. vĺ q̃rt⁹. vĺ q̃uſq; lꝫ.
Nec nobis diffiniẽdũ ẽ: qḋ nõ diffinit apl̃s. Uñ nec vl
las nuptias debeo dãnare nec eis verecũdiã nũeroſi-
tatis afferre. Si doꝛmierit inq̃; liberata ẽ a lege ꝺi vñ ꝑ
mittiꝛ ei nubere. Hic pꝫ ꝙ reſurgẽti nõ teneꝛ copulari
ſꝫ cui vult nubat. Inuite.n. nuptie ſolẽt hꝛe malos ꝓuẽ
tus. iḋ dꝛ Geñ.24. Uocem⁹ puellã ⁊ q̃ram⁹ volũtatẽ ei⁹
Nubat inq̃; tm̃ i dño. i. viro ſue religionis nã i diſparꝫ
cultu ꝓhibitũ eſt i lege mrimoniũ. Deut.7. Per hãc li
cẽtiã apl̃i reuocate ſunt oẽs pene ⁊ infamie. q̃ ſꝫ leges i
fligebanꝛ oliꝫ mulieri. ſcḋo nubẽti ĩfra ipſũ luct⁹. i. vl-
tra ãnũ. Ergo i nuptijs exigiꝛ ꝑſonaꝝ legitimatas. vñ
dꝛ liberata eſt conſen ſuo libertas. Uñ addit, Cui vult
nubat. Cultus paritas. Uñ ſubdit. Tm̃ in dño.
¶ Deide cũ diĉ. (Beatioꝛ ãt erit ⁊c̃.) Hic oñdit ꝙ me
li⁹ ẽ illi cõtinere q̃; nuberꝫ dicẽs q̃uis liceat ei nuberꝫ tñ
beatioꝛ erit ſi ſic ꝑmãſerit. ſ. inupta. Et h̃ ẽ ꝯſiliũ meũ
ſupra eodem

pra eodē datū: habebis.n. fructū ſexageſimū q̄ debet̄
viduis. Mat. 13. Augu. ſatis oñdit beatā eē poſt mor/
tē viri: ⁊ ſcđo nubentē: ſ3 beatior eſt nō nubens.
¶ Deide cū dic̄. (Puto aūt q̄ ⁊ ego ⁊c̄.) Hic vltio oñ
dit q̄ debēt ꝯſilio ei⁹ credere q: inſpirāte ſpū ſcō h̄ cōſu/
lit. Et h̄ eſt q̄ dicit. Puto āt ⁊c̄. q. d. faciēdū eſt ſm cō
ſiliū meū q: puto ⁊ ego ſicut ceteri aplī ſpūm dei habe
am. Ro. 8. S3 ⁊ noſipſi pmitias ſpūs hñtes ⁊c̄. Hoc ḡ
ꝯſiliū dz īpleri ⁊ pp fructū ſequētē q: beatior erit ⁊ pp
cōſulētis auctoritatē. q: ſm cōſiliū meū. ⁊ pp ſpūm dī
inſpirantē. q: puto ⁊c̄. Hic querit̄ ſup illo verbo. Uolo
vos ſine ſollicitudie eē. ¶ Cōtra. Ro. 12. Sollicitudie
nō pigri. ¶ Rñſio. Ibi logt̄ de ſollicitudine ſpūali h̄
d̄ tpali. ¶ Itē ſup illo diuiſus eſt. ¶ Cōtra: Oſee. 10.
2 Diuiſuz eſt cor eoꝝ nūc iteribūt. Rñſio. Ibi loqtur d̄
diuiſione itentionis pncipalis h̄ de diuiſiōe actionis.
¶ Itē glo. ibidē: ptim ſeruit mūdo. ¶ Cōtra Math.
6. Nemo pōt duob⁹ dñis ſeruire. Rñſio. Uerꝝ eſt ita q̄
equaliter ſeruiat vtriq3 in eo q̄ duo. i. ꝯrij ſunt. ¶ Itē
ſup illud. Mulier inupta cogitat que dñi ſunt: gloſa n̄
cogitat ne dānet̄ a deo. ¶ Cōtra dānari pōt vt p3 i pa
rabola de fatuis ꝟginibus. Rñſio nō cogitat h̄ ſolū: ſ3
cū hoc ēt ne offendat ſpōſum. ¶ Itē ſup illud. Ut ſit
ſancta corpe ⁊ ſpū glo. nō pōt fieri vt nō ſit ſcm̄ corpus
quo vtit̄ ſanctificator ſpūs. ¶ Cōtra ſpūſſāctus vſus
eſt lingua cayphe nō ſcā. Jo. 11. Rñſio. vtebat̄ ea vt ſpi
rit⁹ nō vt ſcificator. ¶ Itē ſ3 ad id qđ honeſtū ē. ¶ Cō
tra ḡ mrimoniuz turpe. Rñſio. ſm glo. Poſitiuū poſi
3 it p cōparatiuo. ¶ Itē ſup illud. Qui nō iūgit melius
facit glo. hic. ſ. i ꝯiugio hñ vtit̄ hō malo. ¶ Cōtra. cu/
ius vſus eſt bonū eſt ipſum quoq3 bonū eſt. Rñſio. illō
intelligit̄ de vſu rei p ſe. ſ. ad quē ordiata eſt nō p acci/
dēs. ſ. ad quē ex prudētia vtētis ordinat̄. Itē glo. ibidē.
Mei⁹ eſt bene vti bono q̄3 bene vti malo. ¶ Cōtra. h̄
difficili⁹ illo. Rñſio logt̄ h̄ de malo vitꝗ nō ſupplicij.
¶ Itē ſup illo ꝟbo i glo. due pmiſſe. ¶ Contra ḡ due
nuptie n̄ ſunt a deo. Rñſio. Nō ex eo q̄ due niſi ex cō
ſequēti. ¶ Itē ſi dormierit vir⁹ qd dōm eſt ſi reſuſcita/
tur? Rñſio. reqrit̄ cōſenſus nou⁹ ad h̄ q̄ ſit mrimoniū
¶ Itē ſup illō puto q̄ ſpūm dei habeā. ¶ Cōtra. Ro.
8. Certus ſum q̄ neq3 mors neq3 vita ⁊c̄. Rñō. ſ3 gl.
4 nō dic̄ h̄ dubitādo ſ3 q̄ſi icrepādo. CAP. VIII.

D E his aūt que idolis ſacrifican/
2ª 2ª tur ſcimus. q: oēs ſciam habe/
q. mus. †Scia inflat. Charitas ve
167. ro edificat. Si qs aūt ſe exiſtiat
ar. p. ſcire aliqd: nōdum cognouit queadmoduz
oporteat eū ſcire. Si qs aūt diligit deuz hic
cognitus eſt ab eo. De eſcis aūt que idolis
inmolant̄ ſcimus q: nihil eſt idoluz in mū
5 do. ⁊ q̄ nullus deus niſi vnus. †Nā ⁊ ſunt
qui dicant̄ dij: ſiue in celo: ſiue in terra. ſiq
exo. dem ſunt dij multi ⁊ domini multi: †nobis
21. tñ vnus deus pater ex quo oīa: ⁊ nos in il/
deu. lo. ⁊ vnus dñs ieſus chriſtus per quez oīa
6. ⁊ nos per ipſum. Sed in oībus eſt ſcientia.
Quidā aūt cum conſcientia vſq3 nūc idoli:
quaſi idolotitum mādūcāt. ⁊ cōſciētia ipſo/
rum cum ſit infirma polluitur. Eſca aūt nō
nos cōmendat deo. Neq3. n. ſi mādūcaue/
rimus abūdabimus: neq3 ſi manducaueri/
mus deficiemus.
¶ Excluſo errore circa correctionē criminū: ca. 5. ⁊. 6.
¶ Itē circa ꝟginitatē ⁊ mrimoniū. cap. 7. hic excludit
errorē circa eſuz ⁊ abſtinentiam ciboꝝ capl̄o iſto ⁊. 9.
⁊. 10. loquēs de his q̄ ydolis imolabātur a q̄bus ꝗuis
in ſe licitis abſtinere monet. Pmo allegādo eis ſcādalū
infirmoꝝ ca. iſto. Scđo exēplū ſui q̄ pp alios abſtinet
a receptione ſumptuū licitoꝝ cap. 9. Tertio exēplū pe
ne iudeoꝝ poſt tanta bñficia dei i deſerto pſtratoꝝ ca.
10. Ergo pp ſcādalū pximi exēplo aplī pp timorē ſup
pliciꝗ debem⁹ abſtinere a cibis aliqñ licitis. In pmo oñ
dit q̄ i ſe licita eſt comeſtio ydolotitoꝝ. Scđo monet 2
nihilomin⁹ abſtinere pp ſcandalum fratꝝ īfirmoꝝ ibi.
(Uidete ne forte ⁊c̄.) In p⁹ pmo pponit q̄ maiores eo
rū hñt ſciam de ydolotitis. Scđo oñdit q̄lē ſciā hñt de
eis ibi. (De eſcis aūt q̄ ydolis imolant̄ ⁊c̄.) Tertio q̄
qdā īfirmi hac ſcia carēt ibi. (S3 in oīb⁹ nō ē ſcia ⁊c̄.)
Quarto q̄ alij coram eis idolotita edere nō debēt ibi.
(Eſca aūt nos nō cōmēdat deo.) In pma pmo dic̄ q̄
de idolotitis ſcia3 hñt. Scđo q̄ eā ſine charitate inutilī
ter hñt ibi. (Scia aūt inflat ⁊c̄.) Tertio oñdit a q̄bus
habeat̄ hec ſcia inſufficiēter ibi. (Si qs āt exiſtimat.)
Quarto a q̄bus ſufficiēter ibi. (Si qs aūt diligit ⁊c̄.)
Dicitq3 de his aūt ⁊c̄. q. d. de pdictis q̄ſiuiſtis a me. ſ. de 3
ptinētibus ad mrimonium de alijs aūt vt de imolatis
idolo nō fuit neceſſe querere: q: oēs ſcitis ſup hoc ꝟita
tē ⁊ h̄ eſt qđ dicit. de his aūt q̄ idolis ſacrificant̄ an li/
ceat edere vel nō: ſcim⁹ ego ⁊ vos q̄ liceat ea comeder̄
ſm illud. Tit. 1. Oīa mūda mūdis. Scim⁹ q: oēm ſcia3
habem⁹ ego. ſ. ⁊ vos pfecti inter alios. ſ. ſcia3 de creatore:
⁊ creaturis: ⁊ iđ minus excuſabiles ſi male facimus.
¶ Deide cū dic̄. (Scia aūt īflat ⁊c̄.) Hic oñdit quō ſi
ne charitate ſciam inutiliter hñt. q. d. Habetis qdem
ſcia3: ſ3 nō valet vobis: q: ide ſupbitis ꝯ ignaros: ſcia3
aūt ſi ſola eſt īflat. Ecc. 1. In multa ſapia multa eſt indi 4
gnatio. Act. 26. Multe littere te faciūt inſanire. Hec .n.
fuit plaga egyptoꝝ. i. ſapiētiū hui⁹ mūdi veſice turgē/
tes. Exo. 9. Charitas vero edificat īfirmos q̄ qđ eis ob
eſſe pōt dimittit: q: nō q̄rit q̄ ſua ſunt. Uñ addēda ē ſcie
charitas. Aug. Addite ergo ſcie charitatē ⁊ vtilis erit
ſcia. Per ſe qdē ⁊ inutilis ex charitate vtilis. Phs. Sci
re aut nihil aut parū pdeſt ad virtutem.
¶ Deide cū dc̄. (Si qs āt exiſtimat ⁊c̄.) Hic oñdit a q
bus hec ſcia habet̄ īſufficiēter: q: ab alijs q̄ ea vtunt̄ i
nocumētū pximi. ⁊ eſt ſua rō talis. Quicūq3 h3 ſciam
⁊ nō modū vtēdi ea. h3 ſcia3 īſufficiēter: ſ3 q̄ h3 ſcia3 ſi/
ne charitate ē hmōi. ergo q̄ h3 ſcia3 ſine charitate h3 i
ſufficiēter ſciam. Pmo ḡ ſupponit ſcia3 ſine charitate.
Scđo oñdit īſufficiētiā talis ſcie ibi. (Nōdū cognouit
⁊c̄.) Tertio rōnē īſufficiētie ibi. (Queadmodū opor/
teat ⁊c̄.) Dicit ḡ. Si qs aūt ⁊c̄. q. d. habetis ſcia3. ſ3 nō
ſufficiētē: q: ſi qs veſtrū exiſtimat ſe ſcire habens ſcia3
ſine charitate: aliqd ſcit. ſ. q̄ liceat comedere idolotita
nōdū tñ cognouit: q: n̄ ſe cognoſcere facto oñdit quō
oporteat eū ſcire. i. qualiter debeat vti ſcia. q: i edifica/
tionē non i nocumētū alioꝝ. Scire aūt ꝯtingit dupl̄r
. ſ. habere ſciam. ⁊ vti ſcia ſicut videre habere viſum. ⁊
vti viſu3. Glo. bernardi. Hic non approbat aplš multa
ſciētē ſi modū ſciēdi neſcierit. Modus. n. ſciēdi eſt vt
ſcias quo ordie. quo ſtudio. quo fine ſcir̄ queq3 opteat
q̄ ordie vt id pus qđ maturi⁹ ad ſalutē. q̄ ſtudio vt id
ardētius qđ efficatius eſt ad amorē. quo fine vt nō ad
inanē gloriā vel curioſitatē velle aliqd ſ3 ad edificatio
nē tui ⁊ pximi. Sūt nāq3 q̄ ſcire volūt eo fine tm̄. vt ſci
ant ⁊ curioſitas eſt. qdā vt ſciant̄ ⁊ vanitas eſt: qdā vt
ſciam vēdāt ⁊ turpis q̄ſtus eſt. qdā vt edificēt ⁊ pxi

c dentia eſt quedam vt edificent ⁊ charitas eſt.
¶ Deinde cū dicit.(Si quis aūt diligit ⁊c̄.)hic oſtēdit a
quibus hec ſcia habeť ſufficiēter:q: ab illis q vtūť ea ex
charitate. Primo ḡ ſupponit ſciam cū charitate. Scđo
oñdit ſufficiētiā talis ſcie ibi.(Hic cognitus eſt.)Dicit
ḡ:ſi quis ⁊c̄.q.d. Jlle pfecte nō ſit q neſcit queadmoduʒ
opoꝛteat eū ſcire. Si quis aūt diligit deū:⁊ ita cū ſcia hʒ
charitatē hic cognitus.i.approbatus eſt ab eo. Nouit
2 .n.dñs.q ſunt eius.2.Ti.2.Uñ talis vere ſcit deo ap/
probāte:q: bñ vtiť ſcia pp charitatē annexā. ¶ Notā
dū eſt hic q̄ ad hoc q̄ aliqs ſciat queadmodū opʒ ſciř
9.ſunt neceſſaria. Primo humiliter ſine iflatiōe. Phl.4.
Scio humiliari.ps.Si nō humiliter ſentiebā. Scđo
ſobrie ſine pſumptione.ſupra.1. Nō iudicaui me ſcire
Ro.12. Nō plus ſapere q̄ opʒ. Tertio certitudinaliter
ſine heſitatiōe.2.Ti.1.Scio cui credidi:⁊ certus ſum
Quarto veraciter ⁊ ſine erroꝛe.2.Ti.3. Semp diſcen
tes,⁊ nūq̄ ad ſciaʒ vitatis puenientes. Quīto ſimplr ſi
ne deceptiōe.1.Ti.6.Oppoſitiōes falſi nois ſcie. Sex/
to ſalubriter cū charitate ⁊ dilectiōe ifra.13.Si habue/
ro oēm ſciam charitatē aūt nō habuero. Septio vtiľr
cū proximoꝝ edificatiōe.ifra.12.Alij dať ſermo ſcie ī eodē
ſpū. Octauo liberaľr cū gratuita cōicatiōe.ſap.6.Ponā
in lucē ſapiam eius. Nono efficaciter cū bona opera/
tione. Scienti.n.bonū ⁊ non facienti pctm̄ eſt illi. Jac.
4. Primū.ſ.humilitas ſciētie arguit ſapiētes ſuperbos
ſobrietas curioſus.certitudo dubioſos.veritas hereti/
cos.ſimplicitas aduocatos.ſalubritas magnos.vtili/
tas iniquos.liberalitas auaros.efficatio ocioſos.
¶ Deide cū dicit.(De eſcis aūt q̄ idolis ⁊c̄.) Hic oſtē
dit qualē ſciam hñt de idolotitis:oñdēs pmo q̄ ſciunt
3 idolū nihil eſſe. Scđo q̄ ſciūt oia a deo eſſe ibi.(Naʒ
⁊ ſi ſunt q dicanť dij ⁊c̄.)Jn pma pmo dicit idolum ni
hil eſſe. Scđo iuxta hoc ad declarationē oñdit deū nō
niſi vnū eſſe ibi.(Et q̄ nullus deus ⁊c̄.)Dicit ḡ.d his
aūt ⁊c̄.q.d.pdictis modis nō valet ſciētia:ſʒ tñ de eſcis
que imolanť idolis ſcimus ſniā vera.ſ.q̄ in ſe ſunt lici
te nec pp idolū ſunt imūde:⁊ hoc q: idolū nihil eſt in
mūdo. Hoc tripliciter exponiť. Primo mō ſic. Jdolum
nihil eſt in mūdo.i.inter creaturas mūdi q̄ntum ad foꝛ
4 mā idoli.lʒ.n.mā idoli ſit aliqd.ſ.aurū vel argentū vel
hmōi:tñ nil eſt foꝛma.ſ.que creditur ibi eſſe ab idola/
tris:q credūt idolū eſſe deū. Eſa.41.Ecce vos eſtis ex
nihilo ⁊ opus vřm ex eo q̄ nō eſt. Scđo mō ſic idolū
nihil eſt.ſ.pſona ſubſiſtēs ex ſimulacro ⁊ ſpū pſidēte.
Ex illis.n.duob' nihil fit ſicut ab idolatris putať. Jer.
10.Cōfuſus eſt ois artifex i ſculptili:q: falſum eſt q̄ cō
flauit.⁊ nō eſt ſpūs i eo. Tertio mō ſic.idolū nihil eſt i
mūdo.i.nullius rei q̄ ſit i mūdo hʒ ſilitudinem. Eſt.n.
dña iter idolū ⁊ ſimulacrū:q: ſimulacrū dř qđ fit ad ſi
militudinē rei alicuius nālis idolū ad nullius rei fit ſi
militudinē:vt ſi coꝛpi hūano addať caput equi. Eſa.
5 40.Cui ſimilē feciſtis deū ⁊c̄.Et ſcim' ēt q̄ nullus de
us niſi vnus.Deut.6.Audi iſrael dñs de' tu' de' vn' eſt.
¶ Deide cū dicit.(Nā ⁊ ſi ſunt q ⁊c̄.)hic oñdit q̄ ſci/
unt oia a deo eſſe nō a dijs nūcupatiuis vel adoptiuis
vt ſunt idola vel ſci:ſʒ ab vno ſūmo.p° ḡ pōit quō pōt i
telligi deoꝝ pluralitas.ſ.p adoptionē vľ nūcupatiōeʒ.2°
quō eſt diuinitatis vnitas.ſ.p eſſentiam ibi.(Nobis tñ
vnus deus ⁊c̄.)Ubi p° tāgit vnitatē in p̄re. Scđo i fi/
lio ibi.(Et vnus dñs ⁊c̄.)Jn pma tāgit tria.ſ.eſſentiā.
q: vnus deus pſona eſt pr̄.potētiā ex quo oia.clemētia
q: ⁊ nos i illo.filij iſta tāgit i filio. Dicit ḡ. Nā ⁊ ſi ſunt
⁊c̄.q.d.⁊ vere nō eſt niſi vnus deus. Nā ⁊ ſi ſunt q di
canť dij vere pticipatiōe diuinitatis vt ſancti.ps.Ego di
xi dij eſtis.ſiue i celo vt ſancti cōpꝛehēſoꝛes.ſiue in ter
ra vt ſancti viatoꝛes. Si qdē ſunt dij multi vere pticia/
patione diuinitatis vt ſancti ⁊ iuſti dñi apli.⁊ plati.nobis d
tñ ⁊c̄. Alio mō legiť ſic. Nā ⁊ ſi ſunt q dicunť dij a gēti
bus.ſ falſa nūcupatiōe.ſiue in celo vt ſol ⁊ luna:ſiue i
terra vt mercurius ⁊ dyana:ſiqdē ſunt dij multi ſola.ſ.
nūcupatione ſm gētiles.ps.Oēs dij gētiū demonia:⁊
dñi multi:q aliqs pſunt:nobis tñ tñ vnus eſt deus eſ
ſentialiter.ſ.pater ex quo oia ſm nām ⁊ p paternā au/
ctoꝛitatē.Ro.11.Ex quo oia ⁊ nos i illo p grāʒ act.17.
Jn ipſo viuimus mouemur ⁊ ſumus. Et vnus cū pa/
tre de' dñs ieſus xps. Jo.10.Ego ⁊ pr̄ vnū ſum'. Per
quē oia.ſ.facta ſunt ſm nām. Joā.1.Oia p ipſum facta
ſunt ⁊ nos p illū.ſ.ſumus i deo p grāʒ. Ro.1. Per quē
accepim' grām ⁊c̄.ḡ vnus eſt altiſſimus creatoꝛ oium 2
oipotēs.ex his elicit talis rō.nō ē niſi vn' de' q fec̄ oia
ſʒ mlta ſūt idola:ḡ ñ ſunt de' q fecit oia: nec credunť
aliqd.ḡ nihil.(Sʒ nō i oib' ē ſcia.)Habito q̄ maioꝛes
illoꝝ hñt ſciaʒ de idolotitis.h oñdit q̄ minoꝛes hac ſcia
carēt. Ubi pmo oñdit q̄ in qbuſdā defuit pdicta d ido
lotitis ſcia. Scđo q̄ pp hoc eſu idolotitoꝝ polluiť eoꝝ
cōſciētia. Ubi pmo tāgit pollute cōſcie rōnē. Scđo ip
ſam pollutionē ibi.(Et ꝯſcia ipſoꝝ ⁊c̄.)Dicit ḡ.(Sed 3
nō oibus ⁊c̄.).q.d.h ſcimus nos.ſ.q̄ idolū nihil eſt:ſʒ
nō in oibus vt i infirmis eſt ſcia hec: ⁊ vere nō eſt i oib'
Quidā.n.⁊c̄. Uel ſic. Nos ſcimus q̄ idolū nihil eſt in
mūdo. Quidā.n.cū ꝯſcia idoli:q:.ſ.putēt idolū aliqd
diuinū eſſe vſq̄ nūc.i.poſt cōuerſionē:ſicut añ mādūcāt
idolotitū.i.de ſanctificatis idolis:⁊ hoc nō quaſi cibū
ſimplr:ſʒ q̄ſi idolotitū.ſ.in reuerētiā idoli ⁊ ꝯſcia illoꝝ
cū ſit infirma polluiť p illos.ſ.q hñt rectā ſciam:ſʒ nō cū
charitate p quos i hūc erroꝛē infirmi iducunť:deut.27.
Maledict' q errare facit cecū i itinere. Hic innuit q̄ nō ſcī
b'ſʒ ꝯſcia polluiť p pctm̄ comedēdo ad exēplū maloꝝ.
¶ Deinde,cū dicit.(Eſca aūt nō cōmēdat ⁊c̄.)Hic q̄r
to oñdit q̄ coꝛā eis idolotita comedere nō debēt. Ubi 4
pmo oñdit q̄ hmōi comeſtio nihil prodeſt apud deū.
Scđo pbat q̄ nō pſtat aliqđ bonū augmētū ibi.(Ne/
q̄.n.ſi non māducaueritis.)Dicit ergo:eſca aūt ⁊c̄.q.
d. Jllis nocet veſtra comeſtio.vobis autem non pdeſt.
Eſca.n.nos nō comēdat deo ſed recta fides in edēdo.
Nā nec Eſau eſu lēticule iuſtificatus ē:nec Helias eſu
carniū pollutus eſt. Ro.14. Nō ē regnū dei eſca ⁊ po/
tus. Heb.vlt. Bonū eſt grā ſtabilire coꝛ nō eſcis.
¶ Deide cū dicit.(Neq̄.n.ſi nō māducauerim' ⁊c̄.)
hic pbat qđ ppoſuit ⁊ ē ſua rō talis. Nō comedere ido
lotitū nō diminuit bonū:comedere nō auget:ḡ talis eſ
ca ſumpta vel nō ſumpta nihil pdeſt apud deū ⁊ hoc
eſt qđ dicit. Nihil.n.ſi nō māducerimus deficiemus.i.
minus ab eo habemus.neq̄ ſi māducauerimus abū/
dabimus in virtutibus:q: eſca vētri nō menti pficit:⁊ 5
ita cū nō ſit de veritate vite iuſtitie ⁊ doctrine dimittē/
da eſt pp ſcādalū. ¶ Lectio. II.

Videte aūt ne foꝛte hec licētia ve/
ſtra offendiculuʒ fiat infirmis.
Si qs.n.viderit euʒ qui hʒ ſciē
tiā in idolo recūbentē:nōne cō
ſciētia eius cū ſit infirma:edificabiť ad man
ducandū idolotita. Et peribit ifirmus i tua
cōſcientia frater:pp quē xps moꝛtuus eſt.
Sic aūt peccantes in fratres:ſi percutiētes 4.d.
conſcientiam eoꝛum infirmam in xpo pec/ 38.
catis. Quapꝛopter ſi eſca ſcandalizat fratrē q.2.
meū,nō manducabo carnem in eternū ne ar.p.
fratrem

ſratrem meum ſcandalizem.
a ¶ Hec eſt ſcḋa ps huius capituli: ſupius.n.oñdit q̄ i
ſe licita eſt comeſtio idolotitoꝝ: hic mõet abſtinere ab
ea pp̄ ſcādalū īfirmoꝝ. Ubi pmo monet ne offendant
frēs ſua comeſtiōe. Scḋo qō pōt offendere ibi. (Si.n.
qs viderit ⁊c̄.) Tertio oñdit malū qḋ inde pōt accide
re ibi. (Et peribit īfirm⁹ ⁊c̄.) 4° pbet ſe i exēplū abſtinē
tiū ibi. (Quapp̄ ſi eſca ſcādalizat ⁊c̄.) Dic̄ ḡ. videte q̄
q̄uis ad nos nihil ꝓdeſt vel obeſt eſca ipſa: ſʒ tn̄ videte
ne forte hec licētia vr̄a q̄ ſcitis licere vobis comeder̄ d̄
idolotitis offendiculū fiat īfirmis ī fide q nōdū ſciunt
idolū nihil eē. Leui.19. Corā ceco nō pōes offēdiculū.
¶ Deīde cū dicit. (Si qs viderit ⁊c̄.) Hic oſtēdit quō
pōſſit offendere: q̄ comedēdo idolotiti corā īfirmis vbi
implicāt̄ q̄tuor ꝯcurrētia ad ſcādalū. Prio maior ſcīa.
2 Scḋo comeſtio idolotiti publica ibi. (In dolo recūbē
tē.) tertio occaſio ſcādali accepti ibi. (Nōne ꝯſcia ei⁹)
Dic̄. ḡ. ſi.n. qs ⁊c̄. q.d. Et vere pōt eſſe offēdiculū. Si
.n. qs īfirmus viderit eū q hʒ ſciam recūbētē ī idolo. i.
in pſentia idoli. nōne ꝯſcia ei⁹ cū ſit īfirma pte edifica
bit. i. p pactū tuū ad manducādū idolotita. i. ſacrifica
ta in reuerētiam idoli. q.d. ſic videns.n. qs fratrem peri
tum in idolo ſacrificata comedere incipit ipſe edere nō
illa conſcientia qua ille. ſ. peritie cauſa: ſed ibi puta eſ
ſe numē in cuius reuerentia hoc fiat.
¶ Deīde cū dicit. (Et peribit īfirmus.) Hic oñdit ma
lū qḋ īde pōt accidere: ⁊ hʒ duplex. p̄rio ſcādalū primi.
Scḋo offenſaʒ primi ibi. (Si āt peccātes ⁊c̄.) In p̄ria
3 implicant̄ tria: peccātis cōditio: q̄ īfirmus peccādi oc
caſio q̄ ī tua ꝯſcia. pctī exageratio. q̄ pp̄ quē xp̄s mor
tuus eſt. Dicit ḡ. ⁊ ita pibit īfirmus ī fide. i. in tua ſcia
frater. i. occaſiōe accepta a tua ſcia. q̄ te ſapiētē videt
comedere putās q̄ ſub idoli veneratione comedas pp̄
quē ſaluādū xp̄s mortuus ē. ⁊ ita grauiter peccas. ro.
14. Noli cibo pdere illū p quo mortuus ē xp̄s. Sic āt
peccātes ī frēs pctō ſcādali ⁊ pcutiētes ꝯſciaʒ eoꝝ īfir
mā gladio mali exēpli. Amos.9. Percute cardinē. i. cō
ſciaʒ ⁊ cōmonebunt̄ ſuplumiaria. i. itellect⁹ ⁊ affectus
In xp̄o pctis. cuius mēbra ſunt. nō alt ī xp̄ʒ ſʒ glo. q̄
in xp̄ʒ peccare ē xp̄ʒ negare. i. peccare ī fide. In xp̄o pec
care ē ī his q̄ xp̄i ſunt peccare. ſ. ī morib⁹ ſic ille q ī lege
4 eſt dr̄ ī lege peccare. q āt ī lege nō eſt dr̄ peccare ī legē.
¶ Deīde cū dicit. (Quapp̄ ſi eſca ⁊c̄.) Hic vltio pro
ponit ſe in exēplū abſtinētie. Ubi pmo īplicat ſcādalū.
Scḋo ex hoc explicat abſtinētia ꝓpoſitū ibi. (Nō mā
ducabo ⁊c̄.) Tertio ꝓuenit dubiū ibi. (Ne fratrē me
um ⁊c̄.) Dicit ergo. Quapp̄ ne. ſ. peccē in xp̄m ſi eſca
ſcādalizat fratrē meū nō māducabo carnē aliquā non
ſolū idolotita ī eternū. ſi ergo pp̄ ſcādalū fratrē abſti
nēdū ē q̄ſi a neceſſarijs vite: multomagis a ſupfluis ⁊ hʒ
nō tā q̄ eſca in ſe mala ſit: ſed ne ſcādalizē fratrē meū.
Nā q ſcādalizauerit vnū de puſillis iſtis expedit ei vt
ſuſpēdat̄ in collo eius mola aſinaria ⁊c̄. Math.18. ro.
14. Oīa mūda mūdis. ſʒ malū eſt hoī q p offendiculū
5 māducat. ¶ Hic q̄rit̄ ſup illud. Scia iflat. Glo. ſcia p
ſe inutilis ē. ¶ Cōtra ſcia p ſe bona ē. ḡ ⁊ vtilis. ¶ Reſ
ponſio. Inutilis eſt ad ſalutem: vtilis tamen ad mul
ta alia. ¶ Itē charitas edificat. ¶ Cōtra. ſicut ſcia in
flat nō p cām ſʒ p occaſionē ſic ⁊ charitas. Rñō. Nō ē
ſile q̄ ſcia habēti ſe manifeſtat: ſʒ ñ ſic charitas: q̄ ne
mo certus ē de charitate. ¶ Itē ſup illud. Idolū nihil
eſt glo. Nā mdeus formauit: ſʒ ſtultitia hoīum formaʒ
dedit. ¶ Cōtra. Oē eē eſt a deo ḡ oīs forma. Rñō glo.
loqt̄ de forma putatiuā nō de vera. ¶ Itē ibidē glo.
Forma hoīs in idolo nō eſt facta p vbū. ¶ Cōtra. Jo.
1. Oīa p ipſum facta ſunt. Rñō. q̄uis forma hoīs in ido
lo ſit facta p verbū nō tñ in idolo. ſ. ad colendū. ¶ Itē b
ibidē glo. idolū nihil eſt q̄ nullius rei que ſit in mūdo
ſimilitudinē hʒ. ¶ Cōtra non pōt artifex cogitare vel
formare niſi qualia vidit. Rñō. Nō hʒ ſimilitudinē in
toto ſed in ptibus. ¶ Itē ſup illud. Nullus deus niſi
vnus glo. hoc dicit ne putet̄ eſſe de⁹ in idolo. ¶ Con
tra. deus licʒ ſit vnus tñ eſt vbiqʒ. Rñō in idolo ē p po
tētiā ñ p pſidētiā vel vnionē vt putabāt gētiles. ¶ Itē
ibidē glo. ps trinitatis nō pōt eſſe q̄cūqʒ vnus in trib⁹.
¶ Cōtra cuiuſlibʒ numeri ps eſt vnitas. Rñō. Trini
tas nō ē numerus ſimplr̄: ſʒ numerus pſonaꝝ. ¶ Itē
ſup illud. Et ſi ſunt q dicunt̄ dij. Glo. ꝑticipatione di 2
uinitatis. ¶ Cōtra diuinitas ē imparticipalis. Rñſio
ꝑticipatio hec p cām eſt nō p eſſentiā. ¶ Itē ibidē gl.
querit̄ vtrū angeli vocādi ſint dij. Rñſio q̄uis ꝑtici
pēt diuinitatē tñ ſʒ glo. nō ſunt dicēdi dij pp̄ periculū
adoratōis. ¶ Itē ſup illud. Nobis tñ vnus pater. gl.
trinitas eſt nobis vnus pater. nō tñ ille q tertia ī trini
tate pſona alius. ¶ Cōtra. Idē ⁊ aduerſū diuidūt ens 13.ar
Rñdeo q̄uis idē ⁊ aduerſum diuidāt ens creatū ñ tñ gu.
increatū. q̄ ibi eſt idētitas ī eſſentia cū diuerſitate ī p ſoluũ
ſonis. ¶ Itē nō ī oībus ē ſcia. ¶ Cōtra ſupra. eodē. tur
Oēs ſciaʒ hēmus. Rñſio. Illud nō itelligit̄ vlr̄. ſʒ ī ma abſo
ioribus. ¶ Itē ſup illud. Eſca nō cōmēdat nos deo di lute.
cit glo. ſumpta vel nō ſumpta. ¶ Cōtra. ḡ abſtinētia p 158.
hil meret̄. Rñſio. Nō v̄tus eſce. ſʒ v̄t⁹ abſtinētie ꝓdeſt. 3
¶ Itē ſi eſca ſcādalizat ⁊c̄. ¶ Cōtra ḡ p ſcādalo frīs
a pane ⁊ vino abſtinēdū eſt ī ppetuū. Rñſio. Nō ē ſile
de neceſſarijs ⁊ ſupfluis. Uel loqt̄ hʒ de ſcādalo actiuo vl̄
paſſiuo. Uel pfectiōis ē hoc ñ neceſſitatis. ¶ Notādū eſt
hʒ ſup illud. Unus deus: q̄ deus pōt accipi multiplr̄. ſ.
falſa nūcupatione. ſic ydola dñr dij. ps. Oēs dij gētiuʒ
demonia. Jere.10. Dij q celū ⁊ terrā nō fecerūt peāt d̄ ter
ra. Uera adoptōe ſic ſancti dñr dij. ps. Ego dixi dij eſtis
⁊ filij excelſi oēs vos aūt ſicut ⁊c̄. Mūdana p̄latōe ſic
p̄lati dñr dij. Exo.22. Dijs nō detrahes. Jo.10. Si illos 4
dixit deos ad quos ⁊c̄. Eſſentie ꝓprietate. ſic trinitas
dr̄ deus. Deut.6. Audi iſrael dñs deus tuus vnus eſt.
¶ Itē notādū q̄ xp̄s vnus ſine pari multiplr̄ dr̄. Pri
mo vnus deus pp̄ nām diuinitatis. Un̄ ſic nullus ē de
us niſi vnus. Scḋo vnus creator pp̄ īfirmitatē ꝑtātis
Ecc.1. Un⁹ ē altiſſimus creator oīum. Tertio vnus hō
pp̄ ſingularē eminētiā ſanctitatis. ps. Nō ē q faciat bo
nū ⁊c̄. Jo.11. Expedit vt vnus moriat̄ hō. Quarto vn⁹
dñs pp̄ gubernationē p̄lationis. Eph.4. Unus dñs
vna fides ⁊c̄. ⁊ hʒ mō vnus dñs ieſus xp̄s. Quīto vn⁹
magiſter p ꝑfuſionē cognitōis Mat.23. Nō vocemi
ni magiſtri q̄ magiſter veſter vnus ē xp̄s. 6° vn⁹ pr̄ pp̄
ꝓductionē vniuerſitatis. Mat.23. Un⁹ ē.n. pr̄ veſter
q ī celis eſt. 7° vnus paſtor pp̄ gn̄alē refectionē ppl̄i fi
5 delis. Jo.10. Fiet vnū ouile ⁊ vn⁹ paſtor. 8° vna hoſtia
pp̄ ſingularē pciū nr̄e redēptōis. heb.10. Una.n. obla
tōe ꝯſumauit ī eternū ſcīficatos. CAP. IX.

Non ſuz liber nō ſuz ap̄ſus. Nō 3.q.
ne xp̄m dñz noſtrū vidi nonne 57.
opus meū vos eſtis in dño. Et ar.6.
ſi alijs non ſum apoſtolus. ſed 3m
tñ vobis ſum. Nam ſignaculum apoſtola
tus mei vos eſtis ī dño. Mea defēſio apd
eos qui me interrogant hec eſt. Nunquid
non habemus poteſtatez manducandi: ⁊
bibendi. Nunquid non habemus poteſta
tem ſororem mulierculam circūducendi. ſi

cut ⁊ ceteri apl̄i ⁊ fratris dn̄i ⁊ cephas. Aut
c ſolus ego ⁊ barnabas nō habemus pote
ſtatē hoc operādi. Quis militat ſuis ſtipēdi
is vnq̄. Quis plātat vineā. ⁊ de fructu ei⁹
nō edit. Quis paſcit gregem: ⁊ de lacte gre
gis nō mādūcat. Nunqd ſm hoīem hec di
co. An ⁊ lex hec nō dicit. Scriptū eſt. n. ī le
2 deu. ge moyſi. Nō alligabis os boui triturāti.
25. Nunqd de bobus cura eſt deo. An pp nos
cap. vtique hoc dicit. Nam propter nos vtiq̄
ſcripta ſunt qm̄ dʒ in ſpe q arat arare ⁊ q tri
turat in ſpe fructus pcipiendi.
¶ Superius monuit cauere ab edēdo idolotita corā ī
firmis pp ſcādalū fratrū īfirmoꝝ: hic ꝑponit ſe ī exem
pluꝫ q: pp alios abſtinet ſe a ſibi licitis. ſ. ab acceptiōe
ſumptuū: vbi p̄mo ꝑponit multiplr̄: q: licitū eſt ſump
tus accipere. Scd̄o q nihilominus nō vult accipe ibi.
(Ego aūt nullo eoꝝ vſus ſum ⁊c̄.) In p̄ma pte q lici
tū ſit ſumptus accipere ꝓbat triplr̄. Pri° p auctoritā
3 tē. Scd̄o p rōnem. Tertio p exēploꝝ ſilitudinem ibi.
(Neſcitis q hi q ⁊c̄.) In h° p̄mo ꝓbat p auctoritatem
aplice dignitatis. Scd̄o p auctoritatē humane cōſue
tudinis ibi. (Quis militat ſuis ſtipēdijs ⁊c̄.) Tertio p
auctoritatē dīne legis ibi. (Nūqd ſm hoīeꝫ ⁊c̄.) In p̄
ma p̄mo ꝓbat q ſit aplus generalr̄. Scd̄o q ſit aplus
eorum ſpecialr̄ ibi. (Et ſi alijs non ſuꝫ aplus.) Tertio
q pōt accipere ſumptus licite ibi. (Nunqd nō habe
mus ⁊c̄.) In p̄ma p̄mo querit an habeat libertatē ac
cipiēdi ſumptus. Scd̄o an ſit aplus ibi. (Nō ſum apl̄s
⁊c̄.) Tertio ꝓbat duplici rōne q ſit liber. ⁊ aplus ibi.
(Nōne dn̄m ieſum xp̄m ⁊c̄.) Dicit ergo nō ſum liber.
⁊c̄. q. d. Abſtinete ab hoc licito. ſ. ab eſu idolotitoꝝ: q:
ego ēt abſtineo a ſtipendijs: cū tn̄ habeā libertatē acci
piendi. Nunqd. n. nō ſum apl̄s. imo vere ſum apoſto
lus. Gal. 2. Qui operatus eſt Petro in apoſtolatū cir
4 cūciſionis operatus eſt ⁊ mihi inter gētes. Eſt ergo rō
aplʒ ſua talis. Oīs apl̄s rōne ſui aplat⁹ hʒ libertatē accipiē
ſe dic di ſumptus: ſʒ ego ſum apl̄s. vtrūq̄ ꝓbat poſtea. g̃ ⁊c̄.
pau ¶ Deīde cū dicit. (Nōne dn̄m ieſum xp̄m ⁊c̄.) Hic ꝓ
lus bat duplici rōne q ſit apl̄s. p̄mo p cauſam. ſcd̄o p effe
q: a ctū ibi. (Nōne opus meū ⁊c̄.) Pria rō ſumit ex parte
xp̄o xp̄i mittētis. Scd̄a ex pte corinthioꝝ qbus mitit. p̄ᵃ
miſ rō talis eſt. Ego vidi dn̄m q me miſit ad p̄dicādū. ergo
ſus ē ſum apl̄s. Et h̄ ē q dicit. Nōne ⁊c̄. q. d. Vere ſuꝫ apl̄s.
Nōne dn̄m yh̄m xp̄m vidi hoc dicit pp pſeudo aploſ
q dicebāt ipſum nō eſſe aplm̄. q: non fuerat ī ſocietate
dn̄i ſicut ceteri apl̄i. Ipſe aūt vidit eū iaꝫ īmortalē ſm
5 glo. Vel in via. Act. 9. Vel ī tēplo. Act. 22. Vn̄ Act. 9.
Barnabas apprehēſuꝫ illū, duxit ad aploſ: ⁊ narrauit
quō ī via vidiſſet dn̄m. infra. 15. Nouiſſimo oīum tāq̄
abortiuo viſus eſt ⁊ mihi. Nōne opus meū ⁊c̄. Ecce ſe
cūda rō talis. Vos eſtis cōuerſi ad fidē p me miſſum
ad hoc. ergo ſum apl̄s. Nōne opus meū vos eſtis o co
rinthij ſicut tēplū architecti. ſupra. 3. Ut ſapiēs archi
tectus fundamētū poſui. ¶ Itē vt illi⁹ opus genitoris
. ſ. 4. In xp̄o ieſu p euāgeliū vos genui. op⁹ inq̄ meū
⁊ h̄ ī dn̄o. i. dn̄o coopāte. Vel ī dn̄o. i. ad glaꝫ dn̄i. q. d. ſic
¶ Deīde cū dic̄. (Et ſi alijs aplis ⁊c̄.) Hic ꝓ (eſtis.
bat q eſt apl̄s eoꝝ ſpālr̄. Ubi p̄mo ꝑponit q ē aplus
eoꝝ ſpālr̄. Scd̄o ꝓbat h̄ p effectū ibi. (Nā ſigillū apla
tus ⁊c̄.) Tertio oñdit q p effectū illū defendit ſe eſſe
aplm̄ ibi. (Mea defenſio ad eos ⁊c̄.) Dicit g̃. Et ſi ⁊c̄.
. q. d. Vere opus meū eſtis: q: ⁊ ſi alijs. i. iudeis quoꝝ

legē euacuo: nō ſum. ī. nō videor eē apl̄s. ſʒ tn̄ vobis ſū d
q p me ꝯuerſi eſtis ſpecialr̄. Ro. 11. Quādiu gētiū ſuꝫ
apl̄s miniſteriū meū honorificabo. Et vere vobis ſum
apl̄s: nā vos eſtis ſigillū aplatus mei. i. forma ⁊ ſigillū
q: aplatus meus impreſſus eſt ī vobis ſicut forma ſigilli
in cera. Glo. in vobis apparet q ſum apl̄s dū habetis:
p me qḋ ēt p alios aploſ. 1. cor. 9. Signa aplat⁹ mei fa
cta ſunt ſup vos. Vos eſtis inq̄ ī dn̄o. i. dn̄o p̄ncipali
actore ⁊ vere ita ē: q: mea defenſio ad eos q me īterro
gāt vtrū. ſ. ſiꝫ apl̄s. ſ. h̄ eſtis vos: p vos. n. oñdo me eſſe
¶ Deīde cū dicit. (Nūqd nō hēmus ⁊c̄.) h̄ (aplʒ.
oñdit: q pōt accipere ſumptus licēter. Ubi p̄mo q̄rit
an habeat hāc ptātē gn̄aliter. Scd̄o q̄ꝫ tū ad pſonas d
a terīatas ſpālr̄ ibi. (Nūqd nō habem⁹ ptātē ⁊c̄.) Ter
tio an ipſe ⁊ Barnabas ſint hac ptāte p̄uati ſingulr̄.
ibi. (An ego ſolus ⁊c̄.) Dicit g̃. nūqd ⁊c. q. d. nā cū ſiꝫ
apl̄s nūqd nō habemus ego ⁊ mei ptātē mādūcādi: ⁊
bibēdi noſtra. i. viuēdi ſtipēdijs noſtris. Aug. Permi
ſit dn̄s: ſi iuſſit aplis accipere neceſſaria a ſubditis. Nū
qd nō habem⁹ ptātem mulierē ſororē. ī. fide circūducē
di nobiſcū pp ſumptus miniſtrādos. Ambr. i. gl. Mu
3 lieres deſiderio doctrine dn̄ice ⁊ virtutū cupide aploſ
ſequebātur ⁊ miniſtrabāt eis ſumptus. ⁊ ſeruitia. Et ſi
militer xp̄m ſecute ſunt. Luc. 8. ⁊. 23. Sicut ceteri apl̄i
vt habet act. 6. Et ſic fratres. i. cognati dn̄i q maiores
ſunt. Gal. 2. Jaco. ⁊ Joh. q videbantur colūne eſſe ⁊c̄.
⁊ cephas q maxius eſt īter aploſ. vn̄ cephas īterptat
caput Ambr. Nō hos rephēdit apls: ſʒ eoꝝ more ſibi
ꝓbat licere. idcirco aūt vt ait Aug. Dn̄s mulieres mi
niſtraturas ſeq voluit oſtendens qd debet a plebibus
euāgeliſtis. Vel ideo ēt ne videret aliene a ſaluti. Aut
nunqd ego ſolus ⁊ Barnabas. Iſti. n. fuerūt coniuncti
ad p̄dicādum gentibus Act. 13. Segregate mihi Bar
nā ⁊ Paulū in opus ad qḋ aſſumpſi eos. Nō habem⁹
ſm opinionē veſtrā poteſtatē hoc operādi. ſ. mulieres
4 circūducēdi ⁊ ſumptus accipiendi. q. d. imo. habemus
ſicut alij. ſʒ oēs alij licite accipiūt. g̃ ⁊ nobis licet.
¶ Deīde cū dicit. (Quis militat ſuis ſtipēdijs ⁊c̄.)
Hic ſecundo ꝓbat q liceꝫ accipere ſumptus per aucto
ritatē humane ꝯſuetudīs. ⁊ p̄° in ſtatu militis. 2° agrico
le ibi. (Quis plātat vineam ⁊c̄.) Tertio paſtoris ibi.
(Quis paſcit gregē ⁊c̄.) Militi ꝯparat p̄latus pp ſub
ſidiū agricole pp verbū paſtor pp exemplū. Dʒ. n. ſub
ditos defendere ſuffragio: plātare verbo: paſcere exem
plo. Primū reſpicit extra eccleſiā exiſtētes. 2ᵐ eccleſiā ī
trantes. 3ᵐ ī eccl̄ia ꝯmorantes. Dic̄. g̃. Quis militat. q.
d. vtiq̄ habemus ptātē accipiēdi ſumpt⁹. ⁊ merito. qs
militat ſuis ſtipēdijs. q. d. vnq̄ nullus. Dabāt. n. mili
bus ſtipēdia de republica. Vn̄ Jo. dic̄ Luc̄. 3. Cōtenti
eſtote ſtipēdijs veſtris ſi p̄dicatores ⁊ p̄lati accipe pn̄t 5
ſumptus a ſubditis. 1. Ti. 1. Ut milites ī illis militia bo
nā. Quis. n. plātauit vineā ⁊ de fructu eius non edit.
Vinea dn̄i eſt eccleſia. Eſa. 5. Vinea dn̄i ſabaoth dom⁹
iſrael eſt. Apoſi. n. fuerūt plātatores huius vinee. ſ. 3.
Ego plātaui apollo rigauit. Quis ēt paſcit gregē ⁊ de
lacte eius nō mādūcat. Quaſi. d. nullus. Grex dn̄i ſūt
fideles eccleſie. Eze. 34. Vos greges paſcue mee. Hui⁹
gregis paſtores ſunt p̄lati ⁊ p̄dicatores. Vn̄ p̄mo p̄la
to dictū eſt. Paſce oues meas. Jo. 21. Tales pn̄t paſci
de lacte gregis. q: pn̄t accipere ſumpt⁹ a ſubditis. Si g̃
defendimus plātam⁹ ⁊ paſcimus more boni militis: bo
ni aggricole boni paſtoris: lʒ nobis ſumptus accipere.
Sʒ q: hodie multi ſunt q ſtipēdia accipiūt ⁊ militant
edūt fructū vinee ⁊ nō plātāt: lac comedūt ⁊ gregē nō
paſcūt: Eze. 34. Lac comedebatis gregē aūt meū ñ pa
ſcebatis. ¶ Notādū ſup illud. Nōne dn̄ꝫ ieſuꝫ vidiq̄
multiplicem

a multiplicē dñi legimus viſionē. Unā corporalē que p
teriit. de qua Baruch. 3. Poſt hec in terris viſus ē ꝛ cū
hoībus cōuerſatus. Scđam ſpūalē q̄ p̄ſens eſt. ps. Ua
cate ꝛ videte: qm̄ ego ſum deus ꝛc̄. Tertiā eternalē: q̄
futura ē. de qua Jo. 17. Uolo vt vbi ego ſum ꝛ illi ſint
mecū vt videāt claritatē meā Job. 19. In carne mea vi
debo deū. Quartā momētaneā que ēt futura eſt, de q̄
Luc. 21. Tūc videbūt filiū hoīs veniētē in nube cum
ptāte magna. Pria fuit in mūdo. Scđa ī aīo. 3ª in celo
erit. 4ª erit in iudicio. pª viſio dat exēplū viuēdi. 2ª adiu
toriū ꝓficiēdi. 3ª deſideriū ꝑueniēdi. 4ª odiū peccādi.
2 ¶ Prima dat exēplū viuēdi triplr: q2 viſus eſt paup
ꝛ penoſus. vt refreneſ cupiditas diuitiaꝝ. ps. Ego ſu
paup ꝛ dolēs ꝛc̄. ps. Uideant pauperes ꝛ letenſ. Sic
viderūt paſtores. Luc. 2. Uilis ꝛ abiectus: vt refreneſ
ambitio honorū. Eſa. 53. Uidimus eū ꝛ nō erat aſpe
ctus ꝛ deſiderauimus eū viꝝ deſpectū. Jo. dī Math.
11. Diſcite a me: q2 mitis ꝛ humilis ſum. Afflict⁹ ꝛ paſ
ſus. vt refreneſ ꝯcupiſcētia voluptatū. Tren. 1. O vos
oēs q̄ trāſitis p viā videte ꝛc̄. ¶ Scđa viſio dat adiu
toriū ꝓficiēdi triplr: q2 dat robur penitētibus culpas:
ꝛ penas oſtēdēdo ſicut ſol attomos. Dan. 5. Uidit Bal
taſar manū ſcribētis. Job. 42. Nūc oculus me⁹ videt
te ꝛc̄. Spē certātibus mercedē manifeſtādo: ſicut dñs
operātī. Act. 7. Ecce video celos ꝛc̄. Leticiā cōtēplan
tibus p̄guſtatiōes offerēdo. ſicut tabernarius modicū
3 vini. ps. Guſtate ꝛ videte qm̄ ſuauis eſt dñs. Gen. 32.
Uidi dñm facie ad faciē: ſicut paulus b. ¶ Tertia vi
ſio eternalis dat deſideriū ꝑueniēdi pp tria. vʒ pp verā
iocūditatē. Eſa. vlt. Uidebitis ꝛ gaudebit cor vrm: q2
dulce lumē ꝛ delectabile ꝛc̄. Hoc ſignificatū eſt. Jo. 20.
Gauiſi ſunt diſcipuli viſo dño pp iocūditatis multipli
citatē ſiue pluralitatem. Eſa. 60. Tūc videbis ꝛ afflu
es ꝛc̄. Quippe q2 videbimus eū ſicuti ē. ꝛ ipſe erit oīa
in oībus. Erit. n. rōni plenitudo lucis volūtati multi
tudo pacis. memorie ꝯtinuatio eternitatꝫ. Propter pu
ritatis eternitatē. Apo. vlt. Serui eius ſeruiēt illi ꝛ vi
debūt p̄rem eius ꝛ regnabūt ī ſecula ſeculoꝝ. ps. Adi
4 plebis meq leticia ꝛc̄. ¶ Quarta viſio dat odiū ſiue ter
rorē peccādi pp tria. vʒ. pp furtū ꝓpalādū corā iudice
vidēte. Malac. 3. Ecce veniet ꝛ qs ſtabit ad videndū
eū: Ipſe. n. q̄ſi ignis cōflās ꝛc̄. Propter malefactorū ſe
uerā vītionē. Latro. n. vidēs ſociū ſuū ſuſpēdi plus tiet
furari. Jere. 7. Ite ad locū meū in ſylo: ꝛ videte qd fece
rim ibi. Sylo īterp̄taſ auulſa. Apoc. p. Uidi ſimilē filio
hoīs. Et lr̃a. Ex ore eius q̄ſi gladi⁹ ex vtraq̄ pte acu
tus exibat ꝛc̄. Propter viſaʒ. bonoꝝ p̄miatiōnē: vidēs
. n. clericus aliū p̄bendari: q2 bonus cauet a malo. ps.
Uidebūt iuſti ꝛ letabūſ: ꝛ oīs iniqtas opilabit os ſuū.
¶ Deīde cū dicit. (Nūqd ſm hoīem ꝛc̄.) Hic ꝓbat 3º
5 q licet ſumptus accipere p auctātē diuine legis. Ubi
pmo ꝓponit q lex hec dicit. Scđo verbū legis ponit
ibi. (Scriptū ē. n. ꝛc̄.) Tertio q̄lr itelligēdū ſit oñdit
ibi. (Nūqd de bob⁹ cura eſt ꝛc̄.) Dicit ḡ. (Nūqd ꝛc̄.)
q. d. ꝓbaui rōne hūane ꝯſuetudīs q lʒ nobis ſumpt⁹
accipere. Sʒ nūqd ſʒ hoīeʒ. i. ſʒ humanā cōſuetudīeʒ
vel ſīlitudīneʒ tm̄ dico hoc: an nō lex moyſi diuinit⁹ ꝓ
mulgata hoc dicit. q. d. imo dicit. Scriptū eſt. n. ī lege
moyſi. Deu. 25. Et habeſ idē. pª Ti. 5. Nō alligabis os
boui triturāti: vt poſſit viuere de labore ſuo. i. nō ꝓhi
bebis p̄dicatorē viuere de euāgelio. Triturare. n. eſt ſe
pare granū a paleis qđ facit p̄dicator abſtrahēdo aīas
a terrenis: diſcernēdo v̄tutes a vitijs. ſepādo vtilia a va
nis. Jere. 15. Si ſepaueris p̄cioſuʒ a vili quaſi os meū
¶ Deīde cū dicit. (Nūqd de bobus ꝛc̄.) Hic (eris
oñdit q̄lr dicta auctās itelligenda ſit. Et pmo q in
telligēda ſit lr̃aliter de bobus. Scđo q nō tm̄ lr̃aliter b
de bobus. ſʒ ſpūaliter de p̄dicatoribus ibi. (An pp nos
ꝛc̄.) Dicit ḡ. (Nūqd ꝛc̄.). q. d. Hec auctoritas de bob⁹
ſpūalibus. i. p̄dicatoribus intelligiſ. Nūqd. n. de bob⁹
aīalibus cura eſt deo vt de eis in lege p̄cipiat: An pp
nos hoc vtiq̄ dicit. q. d. Hoc vtiq̄ pp nos dicit. Nā pp
nos ſcripta ſūt hec ꝛ ſīlia. Ro. 15. Quecūq̄ ſcripta ſūt
ad noſtrā doctrinā ſcripta ſunt. Propter nos ingr̄ iccir 2
co: qm̄ p̄dicator q corda apit ad fidem dʒ arare in ſpe
ſtipendioꝝ tpaliū. nō tn̄ pp ſpem hanc. Dʒ. n. primuʒ
querere regnū dei. Et q triturat. i. bonos a malis quaſi
grana a malis diſcernit p̄dicando. ſ. ad mores dʒ hoc
facere in ſpe fructus ꝑcipiendi. 2ª Ti. 2. Laborantem
agricolam opoꝛtet pmum de fructibus ꝑcipere. Eccl.
6. Jo q arat ꝛ q ſeminat accidit ad illā ꝛ ſuſtinet bonos
fructus illius. ¶ Lect. II.

S I nos vobis ſpiritualia ſemina
uimus magnū eſt ſi nos carna
lia veſtra metamus. Si alij po 3
teſtatis veſtre participeſ ſunt: q̄
re nō potius nos. Sʒ nō vſi ſumus hac po
teſtate. Sʒ oīa ſuſtinemus: ne qđ offendicu
lū demus euāgelio xp̄i. Neſcitis qm̄ q in ſa
crario operanſ: que de ſacrario ſunt edūt.
Et q altario deſeruiūt: cuʒ altario pticipāt.
Ita ꝛ dñs ordinauit his qui euangeliū an
nunciant: de euangelio viuere.
¶ Superius ꝓbauit per auctoritatē q licet accipere 4
ſumptus hic ꝓbat idem p rōnem. Et pmo probat hoc
ex eoꝝ obligatione. Scđo ex pſeudo apl̄oꝝ accipienti
um ab eis operatōe ibi. (Sʒ alij poteſtatis noſtre ꝛc̄.)
Tertio dicit q nihilominus noluit vti hac ptāte ibi.
(Sʒ nō vſi ſumus ꝛc̄.) Pria rō talis eſt. Maius ē da
re ſpūalia q̄ʒ accipere tpalia. ergo ſi apl̄s dat ſpūalia lʒ
ei accipere tpalia. Primo ergo explicat bñficiū īpenſū.
Scđo explicat ſtipendiū exhibendū ibi. (Magnū eſt
ſi nos ꝛc̄.) Dicit ḡ. (Si nos ꝛc̄.). q. d. vere habem⁹ ptā
tem accipiendi ſumptus a vobis. Si. n. nos ſeminaui
mus vobis ſpūalia: fidē. ſ. ꝛ ſacramenta ſpūm alentia
a ſpūſancto miniſtrata magnū eſt ſi nos metamus ad
ſuſtētatōeʒ noſtrā carnalia. i. ad carnis ſuſtentationeʒ
cōceſſa. Q. d. Nō eſt magnū. Ro. 15. Si ſpūaliū eoꝝ p
ticipes facti ſunt gētiles debēt ī carnalibus miſtrare.
¶ Deīde cū dicit. (Si aūt alij ꝛc̄.) Ecce ſcđa rō ad idē 5
talis. Ueri apl̄i licentius pticipāt bona ſubditorum q̄ʒ
pſeudo: ſʒ pſeudo apl̄i pticipāt. ḡ multo plus veri apl̄i
pticipare dēnt. Prio ḡ ponit aña. Scđo ꝯñs ibi. (Qua
re nō potius nos ꝛc̄.) Dicit ḡ (. Si aūt alij) . ſ. pſeudo
quos nō exp̄mit ex noīe ne cōfundanſ. vocat eos alios
quaſi a cōſortio alienos eccleſie. Oēs. n. catholici vnū
ſunt. Jo. 17. Ut ſint vnū ꝛc̄. Si ingr̄ alij ptātis veſtre
pticipes ſunt. i. tam potenter vtunſ bonis veſtris: qua
re non potius nos apoſtoli q cauſa ſalutis veſtre labo
ramus: Ecc. 12. Da bono ꝛ ne receperis peccatoreʒ.
¶ Deīde cū dicit. (Sed nō vſi ſumus.) Hic oñdit q
noluit vti hac ptāte. Ubi dicit. pmo ſe ſumptus nō ac
cepiſſe. Scđo dicit: ſe nihilominus idiguiſſe ibi. (Sed
oīa ſuſtinemus ꝛc̄.) Tertio rōnem vtriuſq̄ aſſignat.
ibi. (Ne qđ offendiculū ꝛc̄.) Dicit ergo. (Sʒ nō ꝛc̄.)
Quaſi dicat: Ecce patet q lʒ nobis ſumptus accipere
ſed tn̄ vſi nō ſumus hac poteſtate. ſupra ſexto. Oīa mi
hi licent: ſed non omnia expediunt. Nō ſum⁹ ingr̄ vſi:
non quia non indigeamus: ſed oīa ſuſtinemus: quia

c ⁊ ſi penuriã patiamur tñ patiẽter ſuſtinemus.2°.Cori.
xi 11.Cũ eſſem apud vos ⁊ egerẽ nulli oneroſus fui.Et
hoc feci iõ ne qđ offendiculũ dem⁹ euãgelio xp̃i.Hoc
aũt poſſet accidere.Uel q: pſeudo aplĩs daret exẽplũ
accipiẽdi.Uel q: corinthij auari erãt ⁊ ſcãdaliʒarent̃ ſi
ab eis acciperẽt.Uel forte putarẽt ſe emiſſe licentiam
peccandi ⁊ diminueret̃ in apoſtolo auctoritas arguen
di:⁊ his modis daret offendiculũ euãgelio xp̃i ꝓuer.
15.Uia iuſtorum abſq; offendiculo.

¶ Deinde cũ diĉ.(Neſcitis:qm̃ q in ſacrario ⁊c̃.) ꝓba
2 uit ꝙ lʒ ſumpt⁹ accipere.p̃ p auc̃tatẽ.2° p rõnẽ.3° idẽ ꝓ
bat h̃ p exẽplorꝫ ſilitudinẽ.Ubi p̃mo iducit ſilitudi
nẽ eorꝫ q̃ tẽpla reparãt.Scđo eorꝫ q tẽplo miſtrãt ibi.
(Et q altari deſeruiũt ⁊c̃.)Tertio adaptat ſilitudineʒ
his q p̃dicãt ibi.(Et dñs ordiauit ⁊c̃.)q.d.Et vere lʒ
mihi ſumpt⁹ accipere:neſcitis qm̃ q i ſacrario.i.i tẽplo
iudeorꝫ vel gẽtiliũ opant̃ vt artifices q ð ſacrario ſunt
edũt.Suſtẽtabant̃.n.artifices de denarijs q i gaʒophi
lacio tẽpli offerebãt̃:vt pʒ tpe Joas.4.re.12.Et q alta
rio tẽpli hieroſolymitãi vl ẽt ipi tẽplo:vt ſacerdotes ð
3 uiũt.i.deuote ſuiũt.vna.n.de.12.abuſiõib⁹ ẽ reuerẽtia
corã altari.Cũ altari ꝑticipãt:q: ꝑtẽ hñt de his q̃ offe
runt̃ i altari.vt pʒ p totũ.Leuiticũ.⁊ maxie.6.⁊.7.ca.Et
ſicut ſit hic ita ⁊ dñs ordinauit.i.rõnabilr̃ diſpoſuit his
q euãgeliũ annũciãt de euãgelio viuere.Hoc ordiauit
dicẽs.Mat.10.⁊ Luc.10.dign⁹ ẽ.n.opari⁹ mercede ſua.
¶ Notandũ eſt hic ꝙ aplĩs noibus multorꝫ officiorũ
p̃dicatorẽ hic deſignat:q: vocat eũ p̃ militẽ ꝓp officiũ
eccleſiã ꝯ aduerſarios defendẽdi.2.Cor.10.Arma mi
litie nr̃e ⁊c̃.2.Ti.2.Labora ſicut bon⁹ miles xp̃i.ſcđo
vinitorẽ ꝓp officiũ palmites ſupfluos.i.malos reſecan
di.Oſee.2.Dabo ei vinatores eius ex eodẽ loco.Sed
heu can.ð.i.Uineã meã nõ cuſtodiui.Tertio paſtorẽ
4 ꝓp offm̃ ſubditos bono exẽplo paſcẽdi.p̃⁹ Pe.5.Paſci
te q i vobis ẽ gregẽ.Sʒ heu:q: hodie iplet̃ illud.Zac.
11.O paſtor ⁊ ydolũ derelinquis gregẽ ⁊c̃.Quarto bo
uẽ ꝓp offm̃ maturitat̃ i oib⁹ ꝓcedẽdi ꝓuer.14.Ubi nõ
ſunt boues p̃ſepe vacuũ ẽ Job.p̃.Boues arabãt ⁊ aſine
paſcebant̃ iuxta eos ⁊c̃.Quĩto aratorẽ ꝓp officiũ cor
da ad fidẽ ⁊ penitẽtiã aperiẽdi.Oſee.10.Arabit iudas
cõfringet ſibi ſulcos iacob ⁊c̃.Sexto trituratorẽ ꝓp of
ficiũ malos ⁊ bonis diſcernẽdi.Eſa.41.Ego poſui te
q̃ſi plauſtrũ triturãs nouũ hñs roſtra ſerrãtia ⁊ tritu
rabis mõtes ⁊c̃.Septio ſemiatorẽ ꝓp offm̃ freq̃nter ⁊
vtilr̃ p̃dicãdi.Luc.8.Exijt q ſemiat ſemiare ſemẽ ſuũ.
5 p̃a.Entes ibãt ⁊c̃.9° tẽplũ architectũ ꝓp officiũ eccle
ſiã cõſtruẽdi ⁊ reparãdi.ſ.3.Ut ſapiẽs architect⁹ fun
damẽtũ poſui ⁊c̃.Decimo altaris miniſtrũ ꝓp officiuʒ
deo deuotũ ipẽdẽdi.ſ.4.Sic nos exiſtiet hõ ⁊c̃.Que
rit̃ hic ſup illud nõ ſum liber.Glo.Ipſe.n.aplĩca digni
tate ptãte hñs nõ opari manib⁹:ſʒ de euãgelio viuere.
¶ Cõtra ꝰ q p̃dicãt nõ hñtes aplĩcã dignitatẽ ñ pñt
ſine ope manuũ euãgelio viuere.¶ Rñſio.Glo.logt̃
de ptãte qua põt iuitos ad hoc cogere nõ de ſpõtanea:
qua põt a volũtarie dãtibus petere ⁊ accipere.¶ Jteʒ
ex dicta glo.vr̃ ꝙ p̃lati nõ teneant̃ manibus opari.
¶ Cõtra.Gen̄.3.In ſudore vultus tui veſceris pane
tuo.Ipſi nõ ſunt exẽpti ab hac maledictione.ergo ⁊c̃.
¶ Rñſio.Tenent̃ laborẽ ſpũalẽ nõ corporalẽ.tñ bñ
facerẽt ſi occuparẽt ſe i hõeſtis anteq̃; vocarẽt.¶ Jtẽ
ſup illud.Nõne opus meũ Glo.pſecti.¶ Cõtra.Ip
ſi erãt ipſecti.¶ Rñſio.Opus pſectũ dicebant̃:q: eis
aplĩs p̃dicauerat vel q: eos pſecte docuerat q̃tum i ſe
erat.¶ Jtẽ ſup illud.Nuiq̃d nõ habemus ptãtem mã
ducãdi.¶ Cõtra Mat.10.Gratis accepiſtis gratis da
te.¶ Rñſio.Gratis.i.ſine p̃cio:ſʒ nõ ſine ſtipẽdio.

¶ Jtẽ ſup illud.Qui paſcit gregẽ.Glo.Ex euangelio d
viuẽtes panẽ gratuitũ mãducabãt.¶ Contra ſubditi
tenebant̃ dare.¶ Rñſio.Gratuitus erat ex parte reci
piẽtiũ:q: humiliter nõ poteſtatiue recipiebãt lʒ debit⁹
ex pte dantiũ.Jtẽ nũq̃d de bobus cura eſt deo.Quaſi
.d.nõ.¶ Cõtra.Sap.6.Cura eſt illi de oibus.¶ Rñ
deo.Ibi.Logt̃ de cura gnãli.ſ.ꝓuidẽtie hic de ſpãli.ſ.
diſcipline.¶ Jtẽ dʒ i ſpe q arat arare.¶ Cõtra ſpes ñ
eſt de viſibilibus ſʒ eternis.¶ Rñ°.Spes accipit̃ eq
uoce.¶ Jtẽ in ſpe fructus ꝑcipiẽdi.¶ Cõtra.Nõ dʒ
poni lucerna p̃dicationis ſub mõ rei tpalis.¶ Rñdeo
Predicare in ſpe rei tpalis non eſt ponere lucernã ſub
modio.ſed p̃dicare ꝓp ſpem.¶ Jtẽ ſi nos vobis ſemi
nauerimus ſpiritualia ⁊c̃.¶ Cõtra Gal.6.Que ſemi 2
nauerit hõ hec ⁊ metet.ꝰ q ſeminat ſpiritualia dʒ me
tere ſpũalia.¶ Rñdeo.Ibi logtur ð meſſiõe ſtipẽdij.

¶ Lectio. IIII.

EGo aũt nullo horꝫ vſus ſuʒ.Nõ p° 2°
aũt ſcripſi hec vt ita fiant in me. q.2.
Bonũ ẽ.n.mihi magis mori ar 3.
q̃ʒ vt gl̃iã meã q̃s euacuet.Nã c
⁊ ſi euãgeliʒauero nõ eſt mihi gl̃ia.neceſſi
tas.n.mihi incũbit.Ue.n.mihi eſt ſi nõ euã
geliʒauero.Si.n.volẽs hoc ago:mercedẽ
habeo.ſi aũt inuitus diſpẽſatio mihi credi
ta eſt.Que eſt ergo mea vt euangeliũ predi
cans ſine ſumptu ponã euãgeliũ vt nõ abu
tar poteſtate mea in euãgelio.

¶ Supius multiplicitter ꝓbauit ꝙ ſibi licet accipere 3
ſumptus:hic oſtẽdit ꝙ nihilominus non vult accipe:
ſʒ abſtiet̃ trib⁹ rõnibus.Primo ꝓp intẽtionẽ p̃mij.Se
cũdo ꝓp dilectionẽ euãgelij ibi.(Nã cũ liber eſſem ex
oibus ⁊c̃.)Tertio ꝓp expeditionẽ curſus ſui ibi.(Ne
ſcitis ꝙ hi q in ſtadio currũt.)In p̃ma p̃mo dicit:q̃re
nõ vult accipere.ſ.ne gl̃ia ſua euacuet̃.Scđo oñdit ꝙ
accipiẽdo euacuaret̃ ibi.(Nã ſi euãgeliʒauero nõ eſt
mihi gl̃ia ⁊c̃.)Tertio ꝙ nõ accipiẽdo cõſeruabit̃ ibi.
(Que eſt ꝰ merces mea ⁊c̃.)In p̃ma p̃mo oñdit ꝙ po 4
teſtate accipiẽdi vti noluit.Scđo ꝙ vti nõ itẽdit ibi.
(Nõ aũt ſcripſi hoc vt ⁊c̃.)Diĉ ꝰ.(Ego aũt ⁊c̃.).q.d.
tot modis cõſtat ꝙ licet mihi ſumptus accipere:ſʒ tñ
ego nullo horꝫ anctate.rõne.exẽplo.ad accipiẽdũ vſus
ſum.Ipſe.n.vel ab alijs eccl̃ijs accipiebat.vt.2.Cori.
11.Alias eccl̃ias ſpoliaui ⁊c̃.vel manibus opabat̃.Act.
20.Nõ aũt ⁊c̃.Quaſi.d.Nõ ſolũ vſus ſʒ nec vti volo.
Nõ.n.ſcripſi hec.ſ.ꝙ lʒ mihi accipere vt ita fiat i me ſi
cut ſcripſi.i.vt ego accipiã:q: nõ q̃ro datũ:ſʒ fructuʒ.
¶ Deide cũ dicit.(Bonũ eſt.n.mihi ⁊c̃.)Hic oñdit q̃
re hoc fecit.ſ.ne gl̃ia ſua euacuet̃.Ubi p̃mo multipli
cat affectionẽ corporalẽ.Scđo ſupponit ei gl̃ie dimi 5
nutionẽ ibi.(Quã vt gl̃iam ⁊c̃.)Dicit ꝰ(Bonũ ẽ ⁊c̃.)
quaſi diceret ſi accipiã.nã ſi acciperẽ gl̃iã meã euacua
rẽ qđ nullatenus facerẽ.Bonũ eſt.n.mihi mori nõ ſolũ
ſumptuũ egeſtate affligi magis q̃ʒ vt gl̃iam meã quaʒ
habeo de gratuita ſinceritate p̃dicatõis de p̃mio ſupe
rogatõis.abſtinẽdo a vitijs qs euacuet ab aliquo ipor
tune accipiẽdo.vel ꝓp ſumptus euãgelicos.Multi tñ quot
moderni doctores gloriã iſtã euacuãt vel ꝓp intẽtionẽ mo
ſumptũ vel ꝓp fauoreʒ humanũ dõo.Job.12.Ducit ſa dis
cerdotes ingloriõs ⁊ optimates ſupplãtat.¶ Notan amit
dũ eſt hic ꝙ gl̃ia amittit̃ ſeptẽpliciter ꝓp ſeptem vitia. tat̃
Naʒ gl̃ia guloſorꝫ euacuat̃.Unde hic dr̃.Bonũ eſt.n. gl̃ia.
mihi magis ⁊c̃.Gl̃ia luxurioſorꝫ maculat̃.Eccle.27.

a Jnclinaſti femora tua mulieribus: dediſti maculā in
gl'iā tuā. gl'ia ſupbor̄ captiuaſ. p°Mach.2. Uaſa glia
eius captiua ducta ſunt. Glia iracūdor̄ itermittiſ. ps.
Si reddidi retribuētibus mihi mala ꝛc. Et poſt. Per/
ſequaſ inimic' aīaʒ meā ꝛc. Et poſt. Et gliā meā i pul/
uerē deducat. Glia inuidor̄ excludiſ. Ro.3. Ubi ē glia/
tio tua. Glia auaror̄ annihilaſ. ps. Ne timueris cū di
ues fact' fuerit hō ꝛc. Glia accidioſor̄ culpaſ. p°. Ma
cha.9. Moriamur i v̄tute pp̄ fr̄es nr̄os ꝛ nō iſeramus
crimē glie nr̄e. Ecc.13. Precellēs eſto opib' tuis ꝛ ne
dederis maculā i glia tua. Ergo p gulā euacuaſ glia ſo
2 brietatis. p luxuriā maculaſ glia caſtitatis. p ſupbiā ca
ptiuaſ glia hūilitatis. p iracūdiā itermittiſ glia māſue
tudinis. p īuidiā excludiſ glia charitatis. p auariciā an
nihilaſ glia libertatis. p accidiā culpaſ glia ſtrēnuitatꝫ
De iſtis dr̄ Oſee.4. Gliam eor̄ i igñominiā ꝯmutabo.
De p'io exēplū i Eſau. Geñ.25. Jn Holoferne.11. Ju/
dith.13. De.2. in Salo.3. Regū.11. De.3. in Lucifero.
Eſa.14. De.4. in Achitofel.2. Reg.16. De.5. i Chain.
Geñ.4. De.6. in Gieſi.4. Reg.5. De.7. i exploratioi/
bus. Nu.13.ꝛ.14. Nā ꝛ ſi euāgeliſauero ꝛc. Hic oſtē/
dit ꝙ accipiēdo ſumptus euacuareſ glia eius: q: ñ ſu/
pererogaret. Et eſt ſua rō talis. Glia q̄ ē p̄miū ſuperoga
tiōis nō debeſ opib' neċītatis: ad q̄ tenemur ex p̄cepto
ſʒ euāgelizare tenebaſ ex p̄cepto. ḡ ex h nō hēbat gliaʒ
3 ſupererogatōis: ſʒ potius ex h ꝙ nō accipiebat ſumptus
p ḡ tāgit glie eūōnē. Scđo euōnis rōnē ibi. (Neċitas
.n. mihi ꝛc.) Tertio rōnis declaratōeʒ ibi. (Ue.n. mihi
ē ꝛc.) Quarto recte euāgelizātiū mercedē ibi. (Si vo/
lēs h ago ꝛc.) Dicit ḡ. (Nā ſi euāgelizauero ꝛc.) q̄ſi di
ceret de euāreſ glia mea. nā ſi euāgelizauero ita ꝙ ſum
ptus accipiā nō eſt mihi glia. i. ſupererogatōis p̄miū: ne
ceſſitas. n. p̄mg̃ icūbit Act.13. Uade qm̄ ad natōes lō
ge mittā te. Et de neċitas. Ue. n. mihi ē. i. pena trāgreſ
ſionis i me manet ſi nō euāgelizauero. Eſa.6. Ue mihi
q: tacui. Alr̄ legiſ ſm Glo. Et h dupl'r. P'io mō ſic.
(Nā ſi ꝛc.) q. d. vtiq; euāreſ glia mea celeſtꝭ. i. ſi iō p̄di
carē vt ſumptus acciperē. Nā ſi euāgelizauero tm̄ ita
4 ꝙ nō ex delectōe dei ꝛ p̄ximi h faciā nec libera volūta
te nō eſt mihi glia apud deum. Neċitas. n. p̄cepti ꝙ
nō audeo ommittere mihi icūbit. vñ ſi ſolo tīore ſuili
p̄dico ve. n. i. eterna dānatio mihi ē ſʒ ſi euāgelizauero
ſicut mihi iniūctū ē. (Si āt volēs ꝛc.). q. d. ſi neċitate
h facio ñ ē mihi glia. ſi āt volēs h ago. i. ſi volūtate ad
iūge neċitati mercedē eternā habeo. iō pſalmiſta dicit.
Uoluntarie ſacrificabo tibi ꝛ confitebor ꝛc. Si āt ſui/
tus. i. ſolo p̄cepto coact' euāgelizo diſpēſatio mihi cre/
dita eſt ſicꝫ ſeruo: vt. ſ. diſpēſem ad alior̄ vtilitatē non
meā. q. d. aliē p̄ficio nō mihi. Jntelligit. n. h de diſpēſa
tōe ſuili nō filiali: ſm glo. Aug. Nēo inuitus bñfacit ꝛ
5 ſi bonū eſt ꝙ facit' iſra.13. Si charitatē nō habuero fa
ct' ſum velut es ſonās ꝛc. Scđo legiſ ſic. Nā ſi euāge
lizauero p ſūptib' accipiēdis nō ē mihi glia de ſupero/
gatōe i p̄dicādo. Peto. n. ꝯ me. Mat.10. Gratꝭ accepi/
ſtis gratis date: neċitas. n. vite ſuſtētāde mihi icūbit: q:
p neċitate vite p̄dico. Ue. n. mihi eſt. i. famis turbatio
ſi nō euāgelizauero. Si aūt volēs. i. ſi nō p vict' neċita
te: ſʒ p charitate h ago mercedē eternā hēo. ſi aūt ſuit'
. i. neċitate coact' diſpēſatio mihi credita ē ſic ſeruo ꝛc.
¶ Deide cū dicit. (Que eſt ḡ merces mea ꝛc.) Hic oñ
dit ꝙ nō capiēdo ſumptus glia ei' cōſeruaſ. Ubi p° q̄/
rit. 2° ſoluit ibi. (Ut euāgeliū p̄dicās ꝛc.) Dic ḡ. (Que
eſt merces mea.) i. qđ faciēdo mercedē accipiā: q: h ē
meritū mercedis: vt. ſ. ego p̄dicās euāgeliū ſine ſūptu
ponā. i. ſtabiliā euāgeliū. Eſa.28. Ponet triticū p ordi/
nē ꝛc. Hoc aūt faciebat: ſm glo. ne euāgeliū venale pu

tareſ. ſine ſumptu inq̄: ꝛ h vt nō abutar ptāte mea. i. b
mihi cōmiſſa in euāgelio p̄dicādo: qđ eſſet ſi acciperē
indiſtincte. q: perderē auctoritatē libere arguendi: q:
Ecc.20. Exenia ꝛ dona excecāt oculos iudicū: ꝛ qua
ſi mutus in ore auertet correptionē. Eccleſiaſtica ergo
vtilitas implicaſ in hac ſolutione. ſ. cōfirmatio boni: q:
vt euāgeliū predicās ꝛ declinatio mali: q: ne abutar po/
teſtate. ¶ Et notandū ꝙ quattuor tetigit v̄rias eorū a
q̄ tenenſ p̄dicare. Quidā. n. tenenſ: ſed nō euāgelizāt:
hi merenſ penā. Quidā tenenſ ꝛ euāgelizāt: ſed coacti
hi nō merenſ mercedē: ſʒ vitāt penā. Quidā tenenſ ꝛ
euāgelizāt volūtarie: ſed accipiūt ſumptus: ꝛ hi meren
tur mercedē ꝛ vitāt penā: ſed non hñt ſupererogationis
gliam. Quidā tenenſ ꝛ euāgelizant volūtarie nec acci
piūt ſumptus: ꝛ hi mercedē merenſ ꝛ vitāt penā ꝛ ha
bēt ſupererogationis gliam. P'mū ſtatū tāgit ibi. (Ue
mihi eſt ꝛc.) ſcđʒ ibi. (Nā ſi iuitus ꝛc). tertiū ibi. (Si
aūt volēs ꝛc.) quartū ibi. (Que eſt ergo merces ꝛc.)

¶ Lectio. IIII.

Tam cū liber eſſem ex oībus: oī 3
um me ſeruū feci: vt plures lu/ 1.q.
crifacerē. Et factus ſum iude/ 83.
is tāq̄ iudeus: vt iudeos lucra ar.3.
rer. His q̄ ſub lege ſunt: quaſi ſub lege eſſeꝫ c
cū ipſe nō eſſem ſub lege: vt eos q̄ ſub lege
erāt lucrifacerē. His q̄ ſine lege erāt tanq̄ 4
ſine lege eſſem: cū ſine lege dei nō eſſem: ſʒ
in lege eſſem xp̄i: vt lucrifacerē eos q̄ ſine
lege erāt. Factus ſum infirmis īfirmus: vt
infirmos lucrifacerē. † Oībus oīa factus ſū 5.q.
vt oēs facerē ſaluos. Oīa aūt facio pp̄ euā/ 29.
gelium vt particeps eius efficiar. ar.
4.
¶ Superius oñdit ꝙ nō vult ſumptus accipere: ꝛ h 4m.
pp̄ īfectionē p̄mij. hic oſtēdit ꝙ idē fecit pp̄ amorē euā
gelij. Ubi p̄mo dicit ꝙ oīum ſe ſeruū fecit. Scđo ꝙ
oībus ſe cōtēperare ſtuduit ibi. (Et factus ſum iudeis
ꝛc.) Tertio ſubdit cām: quare hoc fecit ibi. (Oīa āt fa
cio pp̄ euāgeliū ꝛc). in p̄ma iplicat triplicē ꝯditōeʒ cō
mēdabilē in ſeruitio que ſunt gnālitas liberalitas. vti/
litas. Seruit ergo gratis ſiue liberaliter ibi. (Cū liber
eſſe ꝛc.) Generalr̄ ibi. (Oīum me ꝛc.) Utilr̄ ibi. (Ut 5
plures lucrifacerē: ꝛc.) Dic ergo. (Nā cū eſſeꝫ ꝛc). q.
d. ſine ſumptu ponā euāgeliū: nā ꝛ mai' feci. ſ. cū liber
eſſem ex oībus. i. nullius meritis obnoxi' oīum me ſer
uū feci oībus me cōtēpando p vtilitatē. ꝛ q̄ſi debitorē
cōſtituēdo. 2.cor.4. Nos aūt ſeruos v̄ros p ieſuʒ ꝛ h:
vt plures lucrifacerē. i. lucrū meū p̄dicatōis ꝛ ſeruitu
tis facerē. Querebat. n. nō res ſʒ aīas. 2.cor.12. Nō q̄/
ro v̄ra ſʒ vos. Si. n. cōmēdabile ē ſuire i tpibus pp̄ lu
crū tpale q̄to plus in ſpiritualibus pp̄ lucrū ſpuale.
¶ Deide cū dic. (Et factus ſuʒ iudeis ꝛc.) Hic oñdit
ꝙ oībus ſe cōtēperare ſtuduit. Et p̄mo dicit ꝙ cōtēpa
uit ſe nōdū ꝯuerſis. 2° ꝙ ēt iā cōuerſis ibi. (Factus ſuʒ
infirmis ꝛc.) 3° ꝙ generaliter vniuerſis ibi. (Oib' oīa
factus ſuʒ ꝛc.) Jn p̄ma p° dicit ꝙ cōtēperauit ſe iude/
is. 2° ꝙ ſamaritāis ibi. (Et his q̄ ſub lege ꝛc.) Tertio
ꝙ gētilib' ibi. (His q̄ ſine lege erāt ꝛc.) Jn p̄ma p̄mo
tāgit contēperationē. Scđo contēperationis rōnē ibi.
(Ut iudeos ꝛc.) Dicit ergo. Et factus ſum iudeis tan
q̄ iudeus. ſ. aliqua legalia ſeruādo ſicut in diſcretione
cibor̄: i circūciſione Thimotei. Act.16. Jn purificatō
ne legali. Act.21. Pōt aūt h intelligi dupl'r. Uno mō
ſʒ Hiero. Factus ſuʒ iudeis tanq̄ iude' p ſimulatoriā

c diſpēſationē. Simulabat.n.ſe ſeruare legalia aliqua ſ; nō ſeruabat. Alio mō ſm Aug. Factus ſum iudeis ꝛc. Uere.n.cōdeſcēdebat eis i obſeruatione aliquoꝝ legalium pp piā cōpaſſionem. ꝛ hoc fecit vt iudeos lucraret xpo.i.eos ad fidē xpi conuerteret.
¶ Deide cū dicit.(Et his q ſub lege ſunt ꝛc.) Hic dicit ꝙ cōtēperabat ſe ſamaritanis. Ubi notant tria de ipſo. Primo eius ſagacitas i hoc ꝙ ſe cōtēperabat. Scdo eius libertas i hoc ꝙ ſub lege nō erat. Tertio ei⁹ vtilitas i hoc ꝙ lucrifaciebat. Dicit ergo ſ; ēt his q ſub le
2 ge moyſi ſunt.i.ſamaritāis q nō ſunt iudei: ſ; aſſirij q fuerūt adducti ad ihabitādū terrā iſrael.4.reg.17. Iſti ēt erāt ſub lege moyſi:q: tm̄ quīq; libros moyſi recipiebāt. his ergo fact⁹ ſum q̄ſi ſub lege eſſē; approbādo.ſ. legē ꝛ ex ea docēdo xp̄m cū tm̄ ipſe ſub lege nō eſſē; ſ; ſ'ralē obſeruātiā. vel ſeruiliter:q: iuſto nō eſt lex poſita. p⁹ Thi.p. Et h ideo feci vt eos q ſub lege erāt.ſ. ipſos ſamaritanos lucrifacerē:eos ad fidē xpi cōuertēdo.
¶ Deide cū dic.(His q ſine lege erāt ꝛc.) Hic dicit ꝙ cōtēperauit ſe gētilibus. Ubi pmo tāgit ſuā cōformita
3 tē. Scdo ſue fidei ꝟitatē ibi.(Cū tm̄ ſine lege ꝛc.) Tertio ſue itētōis rectitudinē ibi.(Ut lucrifacerē ꝛc.) Et hoc eſt. Et factus ſum his q ſine lege erant.i. gētibus Ro.2. Cū.n.gētes que legē n hn̄t. tanq̄; ſine lege eſſet aſſentiēdo rōnibus eoꝝ ꝛ bonis diſpoſitōibus pboꝝ: vt p; Act.17. Cū tm̄ ſine lege nō eſſem. Ro.7. Mente ſeruio lege dei. S; in lege eſſem ſ iudaica: ſ; xpi q de⁹ ē nō āt moyſes. De qua Gal.6. Alter alterius onera portate ꝛ ſic adiplebitis ꝛc. Et hoc iō feci vt lucrifacere; eos q ſine lege erāt gētiles ad fidē cōuertēdo:o felix ſe lator. Gre. Nullū tale ſacrificiū quale zelus alarum.
¶ Deide cū dicit.(Factus ſum īfirmis ꝛc.) Hic oñdit ꝙ ſe cōtēperauit iā cōuerſis: Ubi pmo pōit modū bo
4 nū. Scdo finē debitū ibi.(Ut īfirmos.) Dicit ḡ. Fact⁹ ſum ēt īfirmis i fide īfirmus. a licitis abſtinēdo.2. cori. 11. Quis īfirmatur ꝛ ego non īfirmor. Sic facit bon⁹ medicus q comedit cibū īfirmi: vt eū puocet ad comedēdū ꝛ ſic ſanet. Et hoc feci vt īfirmos lucrifacerē eos in fide roborādo. Et breuiter oībus oia factus ſu;.q̄ſi eſſem oīum ſ'ctaꝝ. Iō dr̄ ifra.10. Sicut ꝛ ego p oia oībus placeo. Et h vt oēs facerē ſaluos. Sap.18. In veſtimēto pōderis: qḋ habebat Aarō tot⁹ orbis terraru; erat deſcriptus. Et.2.reg.4. Heliſeus ꝯtrxit ſe ad modū pueri ꝛ ſic ſuſcitauit illū. Et q: ſm Home. ois alteritas diſcors ſilitudo ꝟo appetēda ē: iō viri ſpūales ſalua vi
5 te ꝛ religionis ſiue obſeruātia oībus ſe debet ꝯformar.
¶ Deide cū dicit.(Oia facio pp euāgeliū.) Supi⁹ oñdit ꝙ oībus ſe cōtēperare ītēdit. hic ſubdit rōnē quare hoc facit ꝛ hāc duplicē. Unā ex pte euāgelij.ſ. vt curſum liberū habeat. Aliā ex pte ſui.ſ. vt pmiſſum pmiū obtineat ibi.(Ut pticeps ꝛc.) Et hoc eſt qḋ dicit. Oia aūt facio pp euāgeliū ſine ipedimēto pdicandū vt pticeps eius.i. pmiſſionū q̄ i eo cōtinent efficiar. Math. 5. Qui fecerit ꝛ docuerit: ſic magnus vocabit i regno celorū.

¶ Lectio. V.

h⁹ 2ᵉ q. 4. ar. 3. h̄

Neſcitis qm̄ hi qui in ſtadio currunt oēs quidem currūt: ſ; vn⁹ accipit brauiū. Sic currite vt cōprehēdatis. ois .n. q in agone cōtēdit ab oībus ſe abſtinet. ꝛ illi qdē vt corruptibilē coronā accipiāt: nos aūt incorruptā. Ego igit ſic curro nō quaſi in incertu; ſic pugno nō quaſi aerē verberās. Sed caſtigo corpus meū: ꝛ i ſeruitutem redigo: ne forte cū alijs pdicauerī: ipē reprob⁹ efficiar

¶ Superius oñdit, qḋ ꝓpoſuit a ſumptibus abſtinere. Primo pp itētionē pmij. ſcdo pp amorē euāgelij. Hic tertio pp expeditionē curſus ꝛ agonis ſui. Primo qdē oñdit ꝙ op; i ſtadio expedite currere. Scdo ꝙ ſilr op; in agone expedite certare ibi.(Ois.n.q in agone ꝛc.) Tertio ꝙ ipſe facit vtrūq; ibi.(Ego igit ſic curro ꝛc.) In p⁹ pmo ponit exēplū expedite currētiū. Scdo monet eos ad ſilr currēdum ibi.(Sic currite ꝛc.) In pmo p⁹ tāgit currēdi exerciciū. Scdo cōueniētiā currētium ibi.(Oēs.n. qdē currūt ꝛc.) Tertio differētiā puenientiū ibi.(S; vn⁹ accipit brauiū ꝛc.) In pmo notat cōditio viatoꝝ. In.2. multitudo vocatoꝝ. In 3° paucitas
2 electoꝝ. Mat.20. Multi ſunt vocati pauci ꝟo electi. Cōditionē ꝟo viatoꝝ deſcribit a tribus. A certitudie cū q̄rit.(Neſcitis.) A breuitate cū addit.(In ſtadio.) A labore cū ſubdit.(Currūt.) Dicit ergo.(Neſcitis.) Qḋ tripliciter cōtinuat. Primo mō ſic. Q.d. Recte abſtineo a ſumptib⁹ ſumēdis vt pticeps efficiar. Nā ſi nō abſtinerē: a ꝯtrijs euāgelio nō eſſem ei⁹ pticeps. Neſcitis.n. ꝙ hi ꝛc. Uel ſic. Neſcitis ꝙ h facio vt particeps euāgelij efficiar ꝛ vtiq; poſſum eē pticeps. Nā nō ſic ē de euāgelij pmio vel de curſus brauio: q: h vn⁹ accipit brauiū: ibi ꝟo oēs accipere pn̄t. Tertio mō ſic.(Neſcitis.) q̄ſi diceret. Iō aūt ſic curro: q: l; multi currentes ſint. pauci tm̄ ſunt pueniētes. Neſcitis.n. ꝙ hi q in ſtadio currūt oēs qdē currūt. In labore pares ſunt. ſ; vn⁹
3 tm̄ accipit brauiū.i. pmiū curſus. Stadiū .n. ē ſpaciū i quo pedites currūt. ꝙ hercules dr̄ ſtatuiſſe. Perficiūt aūt ſtadiū.125. paſſus. Et dr̄ ſtadiū a ſtādo: q: hercul. tot paſſus currebat ꝛ poſtea ſtabat ꝛ reſpirabat in fine huius ſpacij pōebat aliqd qḋ erat pmiū curſus vt equ⁹ ꝛ pānus purpure⁹. ꝛ h dr̄ brauiū. Et l; i h ſtadio oēs currerēt. vn⁹ tm̄ ſolus accipiebat brauiū.ſ. q citi⁹ pueniebat. Sic i curſu ſpūali vn⁹ tm̄.ſ. pſeuerās accipit brauium. Q: q pſeuerauerit vſq; in finē hic ſaluus erit.
¶ Deñ cū dic.(Sic currite ꝛc.) mōet eos ad currēdū Ubi iplicat tria. Actū ſtrēnuū.(Currite.) Modū ōbitū.(Sic.) Finē optimū.(Ut ꝯphēdatis.) Dicit ḡ.(Sic ꝛc.) q̄ſi diceret: q: vn⁹ accipit brauiū ſic currite p vias ꝟitatis pſeuerātes vt cōphēdatis brauiū vite eterne. Heb.
4 12. Per patiētiā curram⁹ ad ꝓpoſitū nobis certamen.
¶ Deide cū dic.(Ois āt q i agōe ꝛc.) oñdit ꝙ i agōe op; expedite certare. Ubi p tāgit agonizātiū pugnā. 2° pugnādi formā firmā ibi.(Ab oīb⁹ ſe abſtiet ꝛc.) 3° ſic pugnātiū mercedē debitā ibi.(Et illi qdē vt corruptibilē ꝛc.) Pri^m eſt neċitatis.ſ. pugnare. 2^m ꝟtutis.ſ. abſtinere. 3^m felicitatis.ſ. coronā accipere. Dicit ḡ.(Ois q i agone ꝛc.) q̄ſi diceret vere ſic agēdū eſt: qḋ p; exēplo: q: ois q i agone ꝯtēdit ab oībus ipedietib⁹ ſe abſtinet. Uñ ꝛ nudi agonizabāt i paleſtra. Attēde: vt Aug. ait
5 ꝙ de rebus nō laudādis multe trahūt ſilitudines.
¶ Deide cū dicit.(Et illi qdē vt corruptibile ꝛc.) tangit pugnātiū mercedē. Et pmo pugnātiū mūdaliter. Secūdo pugnātiū ſpūaliter ibi.(Nos aūt icorruptā ꝛc.) Dicit ḡ. Et illi qdē abſtinēt vt corruptibilē coronā accipiāt qḋ modicū eſt. Nos aūt abſtinere debemus: vt accipiam⁹ icorruptā.ſ. coronā vite de qua Iac.p. Btūs vir q ſuffert tētationē: qm̄ cū pbatus fuerit ꝛc.
¶ Deide cū dicit.(Ego igit ſic curro ꝛc.) pōit exēplū vtriuſq;.ſ. currēdi ꝛ pugnādi. Ubi p° tāgit curſū ſuu; in pfectu boni. Scdo pugnā ſuā in victoria mali ibi.(Sic pugno ꝛc.) Tertio rōnē vtriuſq; fci ibi.(S; caſtigo ꝛc.) Dic ḡ.(Ego igit ꝛc.) q.d. q: talis corōa ſer

Currere quō debem⁹ vt pmiū accipiamus

a de p̄mio. Jn incertū.n.currit q talia facit vt de q̄buſdā
ſperare:ex alijs poſſit diſperare. Oīa iſtruūt ad bonū ꝛ
pſona apl̄ica q̄ notaſ ibi.(Ego.) ꝛ forma iplicita q̄ no
taſ ibi.(Sic.) Et actio ſtrēnua que notaſ ibi.(Curro)
Et merces ſperata q̄ notaſ ibi.(Nō q̄ſi i icertū.) Phi/
lipē.2. Nō in vacuū cucurri: nec i vacuū laboraui. Sic
pugno cōtra hoſtes decertādo ꝯtra malū. Nō q̄ſi aerē
verberās.i.nō verbis tm̄: ſed factis. Nō.n. in ſermone
eſt regnū dei: ſed in virtute: ſupra.4. Uel nō q̄ſi aerem
verberās.i.nō inaniter me fangādo: aduerſariū nō le/
dēdo. Sic erit pſectus homo ſi ſic ſe habeat vt ſit itetē
2 tus in cōfeſſione. Eſa.38. Recogitabo tibi oēs annos
meos in amaritudie aīe mee. Deuotus in orōne. Mat.
6. Sic ergo orabitis. Pater noſter q es in celis ꝛc̄. Effi
cax in p̄dicatione. Jac.2. Sic loqmini ꝛ ſic facite. Hec
tria ptinent ad actū oris recti: ita tm̄ ꝙ cōfeſſio dirigiſ
deo ꝛ primo: orō ſoli deo: p̄dicatio ſoli primo. Fortis i
pugnādo. Uñ hic pugno ꝛc̄. Apoc. Qui vicerit ſic ve
ſtieſ veſte alba. Patiēs in ſuſtinēdo. Judith.8. Sic Jſa
ac. ſic Jacob. ſic Moy. ꝛ oēs q placuerunt deo p mul
tas tribulatiōes trāſierūt fideles. Cautus i ſe ſeruādo.
Joſue.2. Ad mōtana cōſcēdite ne forte occurrāt vobis
reuertētes ꝛc̄. ſic ibitis viā veſtrā. Primū pp malū cul/
pe.ſ.pugna. Scōm cōtra malū pene.ſ.patiētia. Tertiū
cōtra malū tētatiōis.ſ.cautela. Benignus in cōdonā/
do. Mat.18. Sic nō eſt volūtas an̄ prēz veſtrū ꝛc̄. Jn
3 utilē ſe reputādo. Luc.17. Sic ꝛ vos cū feceritſ oīa q̄ p
cepta ꝛc̄. Sollicitus ſe diſcutiēdo. īfra.11. Probet aūt ſe
hō: ꝛ ſic de pane illo edat ꝛc̄. Primū reprobat malitiā
primi. Scōm probat bonitatē dei. Tertiū dubietatez
ſtatus ꝓprij. Humilis in obſequendo. Mat.4. Sic de
cet nos iplere oēm iuſtitiā. Agilis in pficiēdo. Uñ h.
Sic currite.i. pficite in bono vt cōprehēdatis. Cōſtās
in pſeuerādo. Uñ hic. Sic currite. Phil.4. Sic ſtate i
dño chariſſimi. Famoſus i ꝯuerſādo. ſupra.4. Sic nos
exiſtimet hō ꝛc̄. Primū reſpicit icipiētes. Scōz pficiē
tes. Tertiū pſeuerātes. Quartū perfectos.
¶ Deide cū dicit.(Sz caſtigo corpus meū ꝛc̄.) tāgit
4 rōnē p̄dictoꝝ vtriuſqꝫ. Ubi p̄mo tāgit auſteritatē vite
Scōo comēdationē doctrīe ibi.(Neqꝫ forte ꝛc̄.) Ter
tio rōnez ꝯcordie vtriuſqꝫ ibi.(Jpſe reprobus ꝛc̄.) Er
go iplet facto: qđ docet v̄bo: ne ſe dānet ore ꝓprio. Et
h̄ eſt qđ dic̄. Sz caſtigo corpus meū p declinatōez mo
li motus carnis illicitos reprimēdo. Caſtigo ḡ nō occi
do corpus meū nō tm̄ olentū. Ro.12. Exhibeatis cor/
pora veſtra hoſtiā viuētē ſcām deo placētē rōnabile ob
ſeqū veſtrū. Et i ſeruitutē īdigo p opōnem boni corp⁹
.ſ. ſpūi ſeruire cogēdo ꝛ ſenſualitatem rōni ſubijciēdo:
ſic̄ de btō Martī. legiſ. Carnē ſpūi ſeruire cogebat. ꝛ h̄
facio ne forte cū alijs p̄dicauerī ꝛc̄. Aug. ſuo tiore nos
terruit apls. qđ.n. faciet agnus vbi aries timet ꝛ tremit.
(Jpſe reprobus).i. a deo reprobatus efficiar qđ turpe
eſſet. Ro.2. Qui p̄dicas nō furādū furaris. De hmōi
5 poſſet vere dici illud Job.4. Ecce docuiſti plurimos
ꝛc̄. Nūc aūt venit ſup te plaga ꝛ defeciſti. ¶ Hic q̄ritur
ibi.(Meli⁹ eſt mihi mori ꝛc̄.) ¶ Cōtra. Glia nō eua
cuaſ niſi p pctm̄. ḡ accipere eēt ei pctm̄. nō ḡ licitum.
¶ Rñdeo. Glia eſſentialis p h̄ ñ euacuareſ: ſꝫ glia ac
cñtalis de h̄ ope ſuperogatōis. ¶ Jtē ſi euāgelizauero
nō eſt mihi glia. ¶ Cōtra. Euāgelizāti ꝛ ſumptus ac/
cipiētī debeſ ꝛ aurea ꝛ aureola. ¶ Sz Glo. Exponit
q̄ſi euāgelizaſ ex neceſſitate timoris: vel ex cupiditate mer
cedis tpalis. ¶ Jtē ſup illud. Diſpēſatio mihi credita
eſt. Glo. Nō debemus euāgelizare. vt māducemus.
¶ Cōtra. Ergo p̄dicatores q̄ſtuarij peccāt mortalr: qꝛ
faciūt qđ nō debet. ¶ Rñ ſi pp q̄ſtū p̄ncipalr faciūt

Corpus macerare docet apls ñ occidere

peccāt: ſꝫ ſi pp fructū ſpūalē īde ꝓueniētē bñ faciunt. b
¶ Jtē ibidē. Glo. Propter regnū dei debemus opari
oīa nō ſolū: ſꝫ cū regno dei mercedē tpalem meditari.
¶ Cōtra. Ergo q vadūt ad eccleſiā p diſtr[illegible]ōibus
peccāt. ¶ Rñ. Uez ē ſi ſolū vel p̄ncipalr pp hoc va/
dāt. ¶ Jtē ſup h̄. Ut nō abutar ptāte. Glo. qđ ēt ſi ac/
ciperet: qđ ꝓbauit ſupra eodē: ꝙ ei licet accipe. ¶ R°
intelligēdū ē ſi accipeſ idiſcrete ꝛ iordinate ꝛ imodera c
te. ¶ Jtē oium ſeruū me feci. ¶ Cōtra. ſupra.6. Noli/
te ſerui effici hoīum. ¶ R°. Hic loqſ de ſeruitute cha/
ritatis.ſ.in bono ibi. de ſeruitute inigratis.ſ.in malo.
¶ Jtē fact⁹ ſū iudeis iude⁹. Glo. in cibis acciplēdis vel
nō accipiēdis. ¶ Cōtra. glo. Jniuſte ḡ rep̄hēdit petrū
de diſcretiōe ciboꝝ. Gal.2. Jmmo bñ: qꝛ petrus diſcer/
nebat cū ſcādalo gētiū.ſ.in locis gētiliū: paulus aūt ñ.
¶ Jtē ibidē. Glo. Propter ſcādalū iudeoꝝ circūcidit
Thiot. Act.16. ¶ Cōtra. Ueritas doctrie vite ꝛ iuſti
tie nō oꝫ dimitti pp ſcādalū. ¶ R°. Uſqꝫ ad diuulga/
tionem euāgelij nō erat de v̄itate doctrine ſiue vite ne
hoīes circūciderenſ: ſꝫ ne ſpez ponerēt i circūciſione. 3
¶ Jtē vt oēs facerē ſaluos. ¶ Cōtra ſciēbat non ſal/
uādos oēs. ¶ Rñ. Uolebat oēs i pticulari.i. quelibꝫ
p ſe ñ oēs ſimul. ¶ Jtē ſup illō oēs qdē currūt. glo. in
ſpūali agone quotquot qdē currūt ſi ſpūaliter currūt:
accipiūt ꝛ q p̄or venerit expectat vt coroneſ cū poſte/
riori. ¶ Cōtra vnuſqſqꝫ i morte coronaſ. ¶ R°. Hoc
intelligiſ de glīe corpis non aīe. ¶ Jtē ſup illud. Ne
forte cū p̄dicauerim. Glo. Suo timore nos terret apls.
¶ Cōtra p̄ᵃ Jo.4. Perfecta charitas foras mittit timo
rē. ¶ Rñ. Uez eſt timorē pene: ſꝫ nō timorē ſepara/
tionis ſiue offenſe.

CAP. X.

Olo.n. vos ignorare frēs: q̄ quo 4
niā patres noſtri oēs ſub nube
fuerūt ꝛ oēs mare trāſierunt ꝛ 3.q.
oēs in Moyſe baptizati ſunt i 30.ar
nube ꝛ in mari. Et oēs eādē eſcā ſpiritalez n.p̄ 2ᵐ
mādVcauerūt. ꝛ oēs eundē potū ſpiritalem
biberūt. Bibebāt aūt de ſpiritali conſequē
te eos petra. petra aūt erat xp̄s. Sed non i i.ioz.
pluribus eorū beneplacitū eſt deo. Naz p ar.p̄. 4ᵐ
ſtrati ſunt in deſerto.
¶ Supius monuit abſtiere ab ydolotitis. p̄° pp vitā/
dū ſcādalū fratrū īfirmoꝝ. ca.8. 2° pp exēplū ſuū q ab/ 5
ſtiet pp alios ab accepiōe ſumptuū. ca.9. Hic 3° monet
ad idē ex cōſideratiōe iudeoꝝ in deſerto ydola venerā
tiū. vbi exēplo pene iſtoꝝ. Prīo monet abſtiere a ppe
tratōe pctōꝝ ſiliū. 2° ſpālr a comeſtōe ydolis imolato/
rū ibi.(Propter qđ chariſſimi fugite ab ydoloꝝ cultu
ra ꝛc̄.) Jn p̄ᵃ p̄ oñdit qđ antiqtus iudeis ꝯtigit. Scōo
pp qđ: qꝛ nō pp ſe tm̄: ſꝫ pp nos corrigēdos ita euenit.
Hec aūt i figura facta ſunt nr̄i ꝛc̄. Tertio vt exēplo eo
rū caueāt ꝯcludit ibi.(Jtaqꝫ q ſe exiſtimat ſtaſ ꝛc̄.) ḡ pe
na timēda cautela adhibēda. Jn p̄ᵃ p̄ pōit bñficia gre
cio ipēſa ex nubibus i egypto. Scōo pſtita i deſerto ibi.
(Et oēs eādē eſcā ꝛc̄.) 3° flagella pp igratitudinē īfli/
ctā ibi.(Sꝫ ñ i pluribꝰ ꝛc̄.) Jn p̄ᵃ tāgit tria bñficia. p̄ᵐ i p
tectione nubis. 2ᵐ in trāſitu maris rubri ibi.(Et oēs
mare trāſierūt ꝛc̄.) 3ᵐ in purgatione baptiſmatis. ibi.
(Et oēs in moyſe ꝛc̄.) Dicit ḡ.(Nolo vos ꝛc̄.) q.d. ſic
agēdū eſt ſicut monui. Nō.n. ſufficiūt ſacramēta eccle
ſie ſuſcepta vobis poſtea peccātibus: ſicut nec iudeis
dei beneficia quin poſtea punirenſ. Nolo.n. vos igno
rare ꝛc̄. Hoc dupliciter legiſ. Uno modo de bonis: ꝛ

c malis cōiter. Alio mō de malis ſpecialr. Prio modo ſic
Nolo, vos ignorare fratres: qm̄ patres noſtri iſtituto/
res fidei noſtre: oēs tam boni q̄ȝ mali ſub nube ꝓtegē
te fuerūt. Exo. 13. Dn̄s p̄cedebat eos ad oſtēdendū viā
p̄ diē in colūna nubis ⁊c̄. Uel ſub nube .i. ſub figura ⁊
vmbra. Heb. 10. Umbrā habēs lex futuroꝝ ⁊c̄. Et oēs
mare rubrū ſubmerſis hoſtib' trāſierūt. n̄ de vna ripa
ad ripā oppoſitā: ſȝ ad eādē vn̄ trāſierūt quēdā ſinum
2 maris: ⁊ oēs i Moyſe .i. i ducatu Moyſi baptizati ſūt
in nube ⁊ i mari .i. p̄ viſa ſigna illa purgati ab ignoran
tia. Uel a vitijs p̄ fidē .ſ. ſubmerſis egyptijs. Exo. 14°.
Timuit populus dn̄m ⁊ crediderūt dn̄o ⁊ ſeruo ſuo.
Moyſi. Uel baptizati ſunt .i. ſignū baptiſmi receperūt
Nā baptiſmus cōſtat ex aqua ⁊ ſpiritu. Jo. 3. Niſi qs
renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpū. Nubes āt ſymbolū erat
ſpiritus mare vero aque: vt dicit Dam.

(Baptizat oēs in nube ſuiſſe apl's hic oñdit)

℄ Deinde cū dicit. (Et oēs eandē eſcā ſpiritalē ⁊c̄.)
Poſt beneficia exhibita iſrael de egypto exeūti. hic tan
git beneficia exhibita i deſerto. Et p̄mo beneficiū man
3 ne. Scd̄o bn̄ficiū aq̄ ibi. (Et oēs eūdē potū ⁊c̄.) Ter/
tio pot' originē mirabilē ibi. (Bibebāt āt ⁊c̄.) Quarto
origis ſignificationē ibi. (Petra āt ⁊c̄.) Dicit ḡ. Et oēs
eādē eſcā ſpiritalē mādu cauerūt. māna .ſ. de celo. Uo/
cat aūt eā ſpiritalē cū eſſet corpalis: ſed q2 miraculoſe fu
it data. de h̄ habet Sap. 16. Panē de celo p̄ſtitiſti eis.
Et oēs eūdē potū ſpiritalē .i. aquā de petra. Nume. 20.
Loquimini ad petrā ⁊ ipſa dabit vobis aquā. Percuſſit
petrā ⁊ fluxerūt aque. Bibebāt aūt de petra ſpiritali: q̄
dr̄ ſpiritalis pp̄ effectū miraculoſum pp̄ futuri ſignuȝ.
petra cōſequēte eos. Dupl'r itelligit cōſequēte .i. ſatiſfa
ciēte volūtati eoꝝ. ps. Deſideriū eoꝝ attulit eis. Aque
4 .n. vbiq̄ȝ ſequebant eos. Eſa. 48. Aquā de petra ꝓdu/
xit eis ⁊c̄. Uel cōſequēte eos .i. veritatē ſequēte ſignifi
cāte. Petra aūt erat xp̄s. nō p̄ ſubam: ſed p̄ ſignificatio
nē. Hic eſt lapis quē reprobauerūt ⁊c̄. Alio mō legit d̄
bonis breuiter ſic. Nolo vos ignorare frēs qm̄ p̄res no
ſtri iſtitutores fidei noſtre oēs boni ſpūalr. Un̄ dicit pa
tres nr̄i nō illoꝝ ſub nube fuerūt ſicut nos ⁊ oēs eādē
eſcā mādu cauerūt ſpiritalē .i. corpus xp̄i in ſigno ſpūa
liter itellecto. Un̄ eādē eſcā ſpiritalē mādu cauerūt .idē
.ſ. qd̄ nos: ſȝ aliā eſcā corporalē q̄ȝ nos. ⁊ hoc q̄ȝtum ad
maiores i xp̄m credētes. Mādu cabāt xp̄m ſpūalr: ſm̄
illud. Crede ⁊ mādu caſti. Et oēs eūdē potū biberūt .i.
5 xp̄i ſanguinē i ſigno. Sic loqtur de ſigno ⁊ potu ſpūa
li p̄ fidē nō de corporali. Bibebāt aūt de ſpiritali ⁊c̄. ſi/
cut nos. Appetēdus cibus ⁊ potus q2 ſufficiens. Un̄
dicit. (Oēs mādu cauerūt.) Indeficiēs q2 eūdē. Utilis
q2 pot' ⁊ cib' ſpūalis qd̄ notat i ipſo noīe ſpiritalis ⁊c̄.
℄ Deide cū dicit. (Sȝ nō i pluribus ⁊c̄.) Poſt benefi/
cia tāgit flagella. Et p̄° offenſaȝ. Scd̄o penā ibi. (Naȝ
ꝓſtrati ſunt.) Dicit ḡ. (Sȝ nō i pluribus ⁊c̄.) .q.d. his
oibus beneficijs vſi ſunt iudei: ſed nō i pluribus eoruȝ
beneplacitū ē deo i illis .ſ. q deū offenderūt: ſȝ tm̄ i duo
bus .ſ. Caleph ⁊ Joſue: qbus ſolis cōceſſum eſt terraȝ
ꝓmiſſionis obtinere. Nume. 14. Mal. p. Nō eſt mihi
volūtas in vobis. ℄ Lectio. II.

Ec aūt in figura facta ſunt no/
ſtri: vt non ſimus cōcupiſcētes
maloꝝ ſicut ⁊ illi cōcupierunt.
Neq̄ȝ ydolatre efficiamini: ſi/
cut qdā ex ipſis: quēadmodū ſcriptū ē. Se
dit ppl's mādu care ⁊ bibere ⁊ ſurrexerūt lu
dere. Neq̄ȝ fornicemur: ſicut qdā ex ipſis
fornicati ſunt: ⁊ ceciderūt vna die vigititria
milia. Neq̄ȝ tētemus xp̄m ſicut qdam eoꝝ d
tētauerūt: ⁊ a ſerpētibus perierunt. Neq̄ȝ p̄'2'.
murmurauerītis. ſicut qdam eoꝝ murmu/ q.107
rauerūt ⁊ perierunt ab exterminatore. Hec ar.2.
aūt oia in figura cōtingebāt illis: ſcripta ſūt o
aūt ad correptionem noſtrā in quos fines
ſeculorum deuenerunt.

℄ Superius oñdit qd antiqs iudeis cōtingit. hic oñ
dit q nō pp̄ ſe tm̄: ſed pp̄ nos corrigēdos ita euenit.
Ubi p̄mo oñdit q pp̄ nos corrigendos a pctō: p̄dicta
facta ſunt. Scd̄o q pp̄ hoc ēt ſcripta ſunt ibi. (Hec āt
oia in figura ⁊c̄.) In p̄ma oñit q id̄ facta ſunt vt co 2
hibeamur a pctō: ⁊ p̄mo a pctō cordis. Scd̄o a pctō
opis ibi. (Neq̄ȝ ydolatre efficiamini ⁊c̄.) Tertio a pec
cato oris ibi. (Neq̄ȝ murmurauerītis: ſicut qdā ⁊c̄.)
In p̄ma p̄mo deterret p̄ penā. Scd̄o ex hoc dehortat
culpā ibi. (Ut nō ſimus cōcupiſcētes ⁊c̄.) Tertio ma
los reducit ad memoriā ibi. (Sicut illi ꝯcupierūt ⁊c̄.)
Dicit ḡ. hec aūt i figura facta ſunt noſtri. nō ficta ſȝ ve/
re facta. In figura nrā̄ .id̄ .ſ. vt nos cōſiderātes illoꝝ
ſupplicia. nō ſimus cōcupiſcētes maloꝝ: ſicut ⁊ illi cō
cupierūt. de qbus ps. Cōcupierūt cōcupiſcētiā i deſer
to. Nume. 11. Df̄ q vulgus ꝓmiſcuū flagrauit deſide
rio carnium. ℄ Et nōū̄ᵐ q ſicut in bonis longe meli
us eſt qd̄ figurat q̄ȝ ipſa figura vt regnū celoꝝ q̄ȝ terra
ꝓmiſſiōis. ita i malis lōge pei' ē qd̄ figurat q̄ȝ figura ſi
gnificās. ſȝ āt Aug. illa ſupplicia q̄ ſuſtinuerūt figura
gehēne fuerūt. q oi pena maior ē. Hec aūt ꝑtinēt ad ſa
piētes lr̄ eoꝝ. q deſiderio carnes comedebāt i ydolo
⁊ ſcādalizabant īfirmos. vn̄ ſiles erant iudeis carnes d̄
ſiderantibus i deſerto. vn̄ digni erāt ēt ſimili pena.

(Figura qū recipitur bono meliō ē figurato ⁊ cō)

℄ Deide cū dicit. (Neq̄ȝ ydolatre ⁊c̄.) dehortat pec/ 3
catū opis. vbi tāgit tria pctā. Prio ydolatrie. Scd̄o for
nicatiōis ibi. (Neq̄ȝ fornicemur ⁊c̄.) Tertio diuine tēta
tōis ibi. (Neq̄ȝ tētemus ⁊c̄.) In p̄° p̄° diſſuadet ydola
trie viciū. Scd̄o deterret p̄ exēplū ibi. (Sic̄ qdā ex ip/
ſis ⁊c̄.) Tertio explicat exēplū iplicitū .ibi. (Quēad/
modū ſcriptū ē ⁊c̄.) Dicit ḡ. (Neq̄ȝ ydolatre efficiami
ni.) ydolotitis veſcēdo i veneratione ydoli vel ſcādalū
infirmoꝝ. Sic̄ qdā illoꝝ. ſupple ydolatre fuerūt. exo.
32. ⁊ ps. Et fecerūt vitulū i oreb. ⁊ adorauerūt ſculpti
le. (Quēadmodū ſcriptū ē.) Exo. 32. (Sedit pplo).
4 .i. qdā de pplo (mādu care ⁊ bibere) corā ydolo qbus
ſilēs ſūt q cōedūt ydolotita: ydola venerādo (⁊ ſur rexe
rūt ludere) .i. ludos facer̄ ſicut choreas ⁊ hmōi i vene
ratione ydoli. Uel ſurrexerunt ludere .i. ydolū adorare
qd̄ eſt ſile ludo pueroꝝ q faciūt imagines luteas.

(q̄re deus flagellauit filios iſrael)

℄ Deide cū dicit. (Neq̄ȝ fornicemur ⁊c̄.) tāgit pctm̄
fornicatōis. vbi p̄ diſſuadet tale pctm̄. 2° deterret p̄ exᵐ
culpe ibi. (Sic̄ qdā ⁊c̄.) 3° pene ibi. (Et ceciderūt vna
die.) Dicit ḡ. (Neq̄ȝ fornicemur) vt qdā ex vobis. ſ. 5.
Oio audit fornicatio iter vos. (Sicut qdā ex ipſis for
nicati ſunt) cū madianitis .ſ. nu. 25. Et id̄ ceciderūt vna
die. 23. imo. 24. milia: ſȝ maior nūerus nō excludit mio
rē. vn̄ nō dr̄ h̄ cū ꝑciſione. Uel forte viciū ſcriptoꝝ eſt. 5
℄ Deide cū dic̄. (Neq̄ȝ tētemus xp̄m ⁊c̄.) tāgit pctm̄
diuine tētatiōis. qd̄ diſſuadet p̄ v̄bo. 2° exēplo ibi. (Sic̄ q
dā ⁊c̄.) 3° ſupplicio ibi. (Et a ſerpentibus ⁊c̄.) Dic̄ ḡ.
(Nȝ tētem' xp̄m.) diffidendo de eius potētia. ſicut illi
q i vobis deſperāt de reſurrectiōe: ſicut qdā eoꝝ tēta
uerūt deū vl̄ xp̄ȝ i Moyſe dicētes. Nunqd poterit pa
rare menſam i deſerto. Et ideo a ſerpentibus pierunt:
donec .ſ. ſerpens eneus erectus eſt ad cuius aſpectum
ſanabantur. De hoc habetur. Numeri. 21. ⁊ Deut. 6.

a Non tentabis dominum deum tuum.
¶ Deinde cū dicit.(Neqȝ murmurauerıs ꝛc̄.)Poſt
pctm̄ cordis ꝛ operis dehortaſ pctm̄ oris. Ubi pͥo diſ
ſuadet murmurationis viciū. Scd̄o adducit quoſdā i
exēplum. ꝛ p̄mo culpe ibi.(Sicut qdā ꝛc̄.)Scd̄o pe/
ne ibi.(Et perierūt a ſerpentibus.)Dicit ergo.(Neqȝ
murmurauerıtis.)Cōtra me vel minores cōtra maio
res. Sap̄.p̄. Cuſtodite vos a murmuratiōe.(ſic quedā
eoꝝ murmurauerūt.)cōtra Moyſen. Num.16. Mur
murauit oīs cōgregatio filioꝝ iſrael cōtra Moyſen: ꝛ
ideo perierūt ab exterminatore.ab angelo.ſ. q extra ter
minos terre eos percuſſit. Baruch.3. Exterminati ſunt
2 ꝛ ad inferos deſcēderunt. ¶ Notandū ſuper illud. In
Moyſe baptiſati ſunt. ꝙ Damā.lib.4.ca. de baptiſmo
diſtinguit nouē genera baptiſmatū accipiēdo baptiſ/
mata large. Primū eī eſt aqua diluuij. de quo habeſ.
Gen̄.6. Scd̄m mare rubrū. de quo Exo.14. Tertiū aq̄
Baptisma expiationis. de qua Nume.19. Quartū baptiſmus Jo
annis. de quo Math.3. Quintū baptiſm᷒. de quo xp̄s
baptiſatus fuit. Luc.3. Sextū baptiſmus ſpiritusſan/
cti ſuper diſcipulos. Act.1. Uos aūt baptizamini ſpiri
tuſſancto. Septimū baptiſmus penitētie ꝛ cōtritiōis
de quo Ecc.34. Qui baptizaſ a mortuo ꝛc̄. Octauum
baptiſm᷒ ſanguinis. de quo Luc.12. Baptiſma habeo
baptizari. ꝛ quomodo coartor: vſqȝ dum perficiaſ. No
3 num baptiſmus aque ꝛ ſpiritus. de quo Jo.3. Niſi qs
renatus fuerit ex aqua ꝛ ſpirituſſancto. ꝛ Math. vlt.
Baptizantes eos in nomine patris ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti.
¶ Deinde cū dicit.(Hec aūt oīa in figura ꝛc̄.)Habi/
to ꝙ pp̄ nos p̄dicta facta ſunt: hic oſtendit ꝙ pp̄ nos
et ſcripta ſunt. Et p̄mo ꝙ in ſignificatione. Scd̄o ꝙ i
correctione ibi.(Scripta ſunt autem ꝛc̄.)Dicit ergo.
(Hec aūt ꝛc̄.)Quaſi.d. Iſta cōtigerūt illis ꝛ hoc non
tm̄ pp̄ ſua pctā.aūt pro ſed oīa in figura noſtri.ſ. cōtin
gebant illis.erat.n.tunc tempus figurarum.
¶ Deinde cum dicit.(Scripta ſunt aūt ad correctio/
nē.)Tāgit ꝙ ſcripta ſunt ad correctionē noſtrā. Ubi
4 implicanſ tria incitātia ad correctionē noſtrā. Primo
antiquoꝝ exēpla que notanſ in ſcripturis. Scd̄o exē/
ploꝝ cauſa que eſt correctio noſtra. Tertio etas nouiſ
ſima que eſt finis ſeculoꝝ. Dicit ergo. Scripta ſunt āt
ad correctionē noſtrā: q2 q̄cūqȝ ſcripta ſunt ad noſtraȝ
doctrinā ſcripta ſunt. Rō.15. Nos dico in quos fines
ſeculoꝝ deuenerūt.i. ſexta etas que eſt vltima etas la/
borātiū. p̄ Joā.2. Filioli mei nouiſſima hora eſt. Q2 ḡ
in vltima ſeculi etate ſumus tot exemplis p̄oꝝ corrigi
debemus. Uel i quos fines ſeculoꝝ deuenerūt.i. in q/
bus p fidē ꝛ amorē xp̄i finita eſt ſecularitas: q2 Phil.
3.vſ. Conuerſatio noſtra in celis eſt. Unde tp̄alia nō p
5 mittunſ tp̄e gratie ſicut tp̄e legis. Unde nec in pactuȝ
deducunſ: ſed adijciuſ. Mat.6. Primū querite regnū
dei ꝛc̄. Sed antiquis erāt in pactum. Eſa. p̄mo. Si vo
lueritis ꝛ audieritis ꝛc̄. Ecce ergo exēpla certa. q2 ſcri
pta ſunt. vtilia q2 ad correctionē noſtrā. durabilia q2 in
quos fines ꝛc̄. ¶ Lectio. III.

p̄ᵃ.q. 95. ar.3. Itaqȝ q ſe exiſtimat ſtare vide/
at ne cadat. Tētatio vos nō ap
prehēdat niſi humana. fidelis
aūt deus eſt q nō patieſ vos tē
tari: ſupra id qd̄ poteſtis: ſed faciet et cū tē/
tatione pͦuentū vt poſſitis ſuſtinere.

¶ Habita p̄mo iudeoꝝ punitione. Scd̄o punitionis
rōne hic tertio cōcludit ꝙ exēplo eoꝝ debēt a malo ca
uere. vbi p̄mo monet vt caueāt caſum. Scd̄o cauendi
b docet modū ibi.(Uos nō apprehēdat ꝛc̄.) Tertio p/
mittit firmū adiutoriū ibi.(Fidelis aūt deus eſt ꝛc̄.)In
p̄mo iplicat quattuor ſollicitātia ſapiētē.ſ. multitudinē
cadētiū cū dicit.(Itaqȝ)icertitudinē ſtātiū. cū ſubdit.
(Qui ſe exiſtimat ſtare)Neceſitatē cautele cum addit.
(Uideat)facilitatē ruine cū dicit.(Nec cadat.)Dīc ḡ.
(Itaqȝ ꝛc̄.)Quaſi.d. Illi ꝛ ſi beneficijs dei vſi ſunt: ni
hilomin᷒ pp̄ pctā perierūt. Itaqȝ ex eoꝝ cōſideratiōe
q exiſtimat aliqua cōiecturatione ſe ſtare.i. ꝙ ſit in grā
ꝛ charitate. videat diligēti attētione ne cadat peccādo
2 vel alios faciēdo peccare. Eſa.14. Quomodo cecidiſti
lucifer. p̄s. Cadent a latere tuo mille ꝛc̄. Ideo Ephe.
5. Uidete quomodo caute ambuletis.
¶ Deīde cū dicit.(Tētatio vos nō apprehēdat ꝛc̄.)
Docet modū cauēdi caſꝫ.ſ. cauēdo tētationē. Ubi p̄ do
cet aliq̄ꝫ tētationē fugiēdā. Scd̄o aliq̄ꝫ ſuſtinendā ibi.
(Niſi humana.) Prio nō ſignificat: q2 pulſat vt itroeat.
Unū dſ.(Tētatio.)Scd̄o: q2 īpugnat vt p̄ualeat. Unū
ſubdiſ.(Nō vos apprehēdat.) Dicit ḡ.(Tētatio ꝛc̄.)
Quaſi diceret ne cadatis. Tentatio.ſ. pctī nō vos ap/
prehēdat. trahēdo in cōſenſum pctī.(niſi humana.)H
dupl̄r exponiſ. Uno mͦ de tētatione iteriori mala. ꝛ tūc ē
p̄miſſio. Quaſi.d. nulla pctī dilectio vos apphēdat: ni/
3 ſi forte de malis ſine qua vita humana nō ducíſ. Non
.n. eſt hō q ſemp̄ faciat bonū ꝛ nō peccet. 3. reg. 8. ꝛ 2.
Pal.6. Alio mō exponiſ de tētatiōe exteriori boni. Et
tūc eſt exhortatio ſic. Tētatio vos nō apprehēdat niſi
humana.ſ. tribulationū p̄ſentiū pp̄ xp̄m tolerātia. Au
gu. pp̄ xp̄m pati humana tētatio eſt. Thob.12. Q2 ac
ceptus eras deo neceſſe fuit vt tētatio probaret te.
¶ Deīde cū dicit.(Fidelis deus.)Oñdit paratū adiu/
4 toriū i tētatione. Ubi cōmēdat dei adiutorē: q2 dat no
bis reſiſtēdi potētiā: qd̄ notaſ ibi.(Sꝫ faciet cū tētatōe
ꝛc̄.) Perſeuerātiā qd̄ notaſ ibi.(Ut poſſitis ſuſtineſ.)
Uere fidelis de᷒ q dat potētiā ne vīcamur. grāȝ vt me/
reamur. cōſtātiā vt vincam᷒. Dicit ḡ.(Fidelis ꝛc̄.)qua
ſi diceret vos ad h̄ hortor ꝛ moneo qd̄ poteſtis. fidelis
dñs i oībus v̄bis ſuis q n̄ patieſ vos tētari ſupra id ꝙ
poteſtis. qd̄ vtiqȝ poſſꝫ dyabolus ſi p̄mitteref: q2 nō ē
ptās ſup terrā q̄ ei cōpeſ. Eſa.40. Dat laſſo v̄tutē. Jō
Jac.1. Oē gaudiū exiſtiate frēs cū in varias tētatiōes
incideritis. Aug. Qui dat dyabolo tētādi licētiam. ipe
dat tētātis miſericordiā p̄uētū iquō ita vt poſſitis ſuſti cadeꝛ
nere: nec deficiatis i lucta: ſꝫ vīcatis: qd̄ fit p humilita/ nos
tē: vt dicit Aug. Illi.n. nō crepāt i fornace q nō hn̄t vē mlta
tū ſup̄bie. ¶ Notādū eſt ſup illō: q ſe exiſtiat ſtare ꝛc̄. facuit
ꝙ ad caſuȝ ipellūt nos. p̄ᵒ debilitas virtū: ſic cadūt pue
5 ri decrepiti. ifirmi. Eſa.40. In īfirmitate cadēt: qd̄ ꝯtin
git p tepiditatē bn̄ opādi ꝛ iſtabilitatē. Scd̄o on᷒ pctō
rū ſic cadūt aſini ſub onere nimio. p̄s. Ceciderūt q opē
tur iniq̄tatē. qd̄ ꝯtigit p negligētiā pn̄itēdi: q2 pctm̄ qd̄
p penitētiā ꝛc̄. 3ᵒ multitudo trahētiū: ſic arbor vel dom᷒
multis trahētib᷒ deorſuȝ cadit. ē. eodē. Neqȝ fornicemur
ꝛc̄. qd̄ ꝯtigit p ſpulſuȝ hoſtiū. 4ᵒ lubricitas viaꝝ ſic in/
cauti cadūt i lubrico. Ecc.28. Attēde ne forte labores i
ligua ꝛ cadas ꝛ i cōſpectu ꝛc̄. Qd̄ ꝯtigit p icautā cuſto
diā ſenſuū. Quinto varietas offendiculoꝝ: ſic auis ca
pta i medio laqueoꝝ. p̄s Hi in curribus ꝛc̄. puer.24.
Septies i die cadit iuſtus: qd̄ cōtingit p corruptioneȝ
creaturaꝝ. 6ᵒ ignorātia agēdoꝝ: ſicut ceci cadūt d̄ faci
li. Mat.15. Si cecus ceco ducatū p̄ſtet ꝛc̄. qd̄ cōtigit
p negligētiā adiſcēdi nec̄ia. Septimo exēpla cadētiū:
ſic angeli ad exēplū luciferi. p̄s. Cadēt a latere tuo mil
le ꝛc̄. puer.25. Fōs turbat᷒ pede ꝛ vena corrupta iuſt᷒
cadēs corā ipio: q2 cōtigit p imitatōēȝ maioꝝ. Octauus
pōderoſitas corpoꝝ. Corpus.n. qd̄ corrūpiſ aggrauat

c aíaȝ ſicut lapis ī collo notātis. Job. 14. Mōs cadēs d
fluit. qd cōtingit p carnis fomentum ſuperfluum.

¶ Lectio. IIII.

PRopter qd chariſſimi mei: fu
gite ab ydolo₄ cultura. Ut pru
dētibus loquor voſipſi iudica
te qd dico. Calix benedictionis
cui benedicimus: nōne cōicatio ſanguinis
xpī eſt? Et panis quē frāgimus nōne ptici
2 patio corporis dñi eſt. Qm̄ vnus panis: ⁊
vnū corpus multi ſumus: oēs qui de vno
pane ⁊ de vno calice participamus.

¶ Supius ex ꝯſideratione iudeo₄ pene monuit ab
ſtinere a ppetratiōe pctō₄ ſimiliū: hic ſpecialr monet
cauere a comeſtione ydolis ímolato₄. Ubi pmo ponit
cōmonitionē cauēdi ab ydolotitis. Scdo ſubdit cām
cōmonitionis ibi. (Quid ḡ dico ⁊c̄.) Tertio docet mo
dū cauēdi a dictis ibi. (Omne qd in macello venit mā
3 ducate ⁊c̄.) In pma cauere ab ydolotito₄ comeſtione
monet. Primo ex timore pene ꝯſimilis. Scdo ex cōio
ne ſancti altaris. ibi. (Ut prudētibus loquor ⁊c̄.) Ter
tio ex ſimilitudine ſacrificij legalis ibi. (Uidete iſrael
ſm carnē ⁊c̄.) In pma vt eius obediāt dictis. Primo
arguit īferēdo. cū dicit. (Propter qd.) Scdo allicit blā
diēdo cū ſubdit. (Chariſſimi mei.) Tertio īſtruit ex
hortādo. cū addit. (Fugite ⁊c̄.) Dicit ergo. (Propter
qd ⁊c̄.) Quaſi diceret q₂ ſacramēto ſola nō ſaluāt: ⁊ q
cadit puniť ⁊ auxiliū dei ñ deeſt pp qd chariſſimi mei
fugite ab ydolo₄ cultura. i. ab omni ydoli veneratiōe
Glo. Ideo hos apoſtolus hortať fugere ab ydolatrie
ſupſtitione. Uel ne ſapiētes comedāt ydolatita cū offē
4 diculo īfirmo₄ qbus ydolatrare viderenť. Uel ne ip
ſi infirmi ydolatre ſint edēdo in ydoli veneratiōe. Fu
gite ergo ab ydolo₄ cultura. Uel putatiua quo ad eſū
ſapientū. Uel vera quo ad eſum infirmorū.

¶ Deinde cū dicit. (Ut prudētibus loquor ⁊c̄.) Mo
net cauere ab ydolotito₄ comeſtione ex cōione ſacra
mēti altaris. Ubi pmo qd dicturus eſt ſupponit eoruȝ
iuditio. Scdo oñdit qd ē illud. ſ. qd p cōionē euchari
ſtie efficimur vnū cū xpō ibi. (Calix bñdictionis ⁊c̄.)
Tertio pbat q ita eſt q oēs ſumus vnū in corpore ei⁹
myſtico ibi. (Qm̄ vnus panis ⁊c̄.) Dicit ergo. (Ut pru
dentibus ⁊c̄.). q. d. Ut fugiatis loquor vobis vt pru
5 dentibus. Uel ſic. loquor vobis altum quid. ſcilicet
qd ſeqtur vt prudentibus. Uel ſic loquor īfirmis. ſ. q
ſunt inter vos vt ſupra locutus ſuȝ prudētibus. Et iō
voſipſi maiores iudicate: qd dico Job. 21. Si contēpſi
Calix ſubire iudiciū cū ſeruo meo. Iudicate inqͣ hoc qd ſeq
quot tur. Calix benedictioni. i. potus calicis p quē pticipan
mo tes bñdicunť. Luc. 22. Silr ⁊ calicē poſtqͣ cenauit di
dis ſu cens. (Hic calix ⁊c̄.) Cui benedicimus. i. qd nos fide
miť les exaltamus credēdo ⁊ grās agēdo. Uel cui bñdici
mus. i. quē nos ſacerdotes cōſecramus. Nōne cōicatō
Eu ſanguinis xpī eſt faciēs nos vnū cū ipſo. ſm illud Au
chari gu. Nec tu me mutabis ī te. Eſt ergo ſua rō talis. Si
ſtia cut pticipās calicē dñi fit vnū cū eo. ſic pticipās calicē
vnit demonio₄ fit vnū cū eis: ſꝫ demonū vnitas eſt maxie
nos fugiēda. ergo ⁊ pticipatio ydolotito₄ ī eo₄ veneratio
cum ne. Et iō fugite ab ydolo₄ cultura. Et panis quē fran
xpō gim⁹. i. ſūptio panis fracti ī altari nōne pticipio corpis
ſicut ſā dñi ē. faciēs nos vnū cū xpō. q₂ ſub ſpē pāis ſumiť cor
guis ¶ Deīde cū dic̄. (Qm̄ vn⁹ pāis ⁊c̄.) Oñdit (pus xpī
q oēs ſumus vnū ī corpore eius myſtico. Ubi ppoint

pmo vnitatē. Scdo ſubdit vnitatis rōnem ibi. (Oēs q d
de vno ⁊c̄.) In pma tāgit duplicē vnitatē. Primā in
corporationis qua ī xpȝ trāſformamur. cū dicit. (Un⁹
pāis ⁊c̄.) Aliā vite ⁊ ſenſus quā a xpō capite accipim⁹
cū addit. (Et vnū corpus ⁊c̄.) Dicit ergo. (Qm̄ vnus
⁊c̄.) Quaſi. d. p hoc pȝ q vnū ſumus cū xpō. qm̄ vn⁹
panis vnione fidei ſpei ⁊ charitatis. ⁊ vnū corpus mul
ti ſumus. p ſubminiſtrationē ope₄ charitatis. Corpus ſ.
illius capitis q ē xpūs. Multi dico. ſ. oēs q de vno pa
ne. i. corpore xpī ⁊ vno calice. i. ſanguine participam⁹
digna pticipatione. ſ. ſpūali nō tm̄ ſacramētali. Augu.
Accipite: q₂ vnus panis ⁊ vnū corpus eccleſia xpī dr̄
p eo q ſicut vnus panis ex multis granis: ⁊ vnū cor
pus ex multis mēbris cōponiť. ſic eccleſia xpī ex mul
tis fidelibus capite copulatis. cōnectiť. De iſta vnitate 2
infra. 12. dr̄. ¶ Hic queriť ſup illo. Oēs in moyſe bap
tizati. Glo. p viſa illa legalia purgati. ¶ Cōtra legalia
nō iuſtificabāt. ¶ Rñdeo. Juſtificabant diſpoſitiue a
remotis nō copulatiue: q₂ p modum ſigni non cauſe.
¶ Itē ſup illud. Petra aūt erat xpūs. Glo. Non petra
dedit aquas ſꝫ xpūs. ¶ Cōtra. Numeri. 20. Loqmini
ad petrā ⁊ ipſa dabit vobis aquas. ¶ Rñdeo. Petra
dabat originalr non effectiue. ¶ Itē ſuper illud. Oēs
eandē eſcā. Glo. Si qs māducauerit ex hoc pane non
morieť ī eternū. ſ. q māducat corde non q premit ore.
¶ Cōtra: ergo nō oportet ſacramētaliter māducare.
¶ Rñdeo. Nō q premit ore ſolū. ſ. ¶ Itē ſuper illud
Eundē potū ſpiritalē. Glo. Idem eſt effectus ī illis ſa
cramētis: ſed nō tm̄ quātuȝ in noſtris. ¶ Cōtra ſacra 3
menta vetera nō efficiebāt qd figurabant. ¶ Rñdeo.
Idē eſt effectus. ſed aliter. nam illorū per modū ſig. ſed
noſtrorum per modū cauſe. ¶ Itē ſuper illud. Hec au
tē in figura facta ſunt. Glo. Omnes pene minores ſūt
gehenna. ¶ Contra. Carētia viſionis dei maior eſt qͣ
gehenna: ſm Chryſoſto. ¶ Reſpōdeo. Loqtur de pe
nis tēporalibus. ¶ Item ſuper illud. Qui ſtat videat
ne cadat. Glo. Nō q ſit aliqs ſine caſu. ¶ Cōtra mul
ti ſunt ſine mortali. ¶ Rñdeo. Duplex eſt caſus vn⁹
a dño per mortale. alter in dño p veniale. ¶ Item ſup
illud. Fidelis deus. Glo. Qui dat tentāti dyabolo licē
tiā dat tentantis miſericordiā. ¶ Contra. Quod fit ō
licentia licite fit. Ergo licet dyabolo tētare. ¶ Reſpō
deo. Licētia accipitur hic pro permiſſione nō pro con 4
ceſſionē. ¶ Itē voſipſi iudicate. ¶ Cōtra. Nō eſt in
feriori iudicare de factis ſuperiorū. ¶ Reſpōdeo. nō
debēt iudicare iudicio ſuperordinationis: ſed licet iu
dicio diſcretiōis. ¶ Itē ſup illud. Benedicimus. Glo.
Nos ſacerdotes. ¶ Cōtra. Quod minus eſt a maio
ri benedicit. ¶ Rñdeo. In ſacramēto altaris bñdictō
ſacerdotis ferť ſuper terminū a quo. i. ſup panē nō ſu
per terminū ad quē. i. corpus xpī. ¶ Itē. Panis quē
frāgimus ⁊c̄. ¶ Cōtra. Iā tūc nō eſt ibi panis. ¶ Rñ
deo. Poniť ſignificatū pro ſigno. i. panis p ſpecie pa
nis. ¶ Itē ſuper illud. Nōne pticipatio ⁊c̄. Glo. Per 5
partes māducať in ſacramēto: ⁊ manet integer in ce
lo. ¶ Cōtra. Xp̄s ſub ſacramēto eſt īpartibilis. ¶ Rñ
deo. Manducať p ptes ſacri nō ſui. ¶ Itē ibidē Glo.
In illo ſacrō corpus ſuū ⁊ ſanguinē cōmēdauit. qd eſt
fecit nos ipſos. ¶ Cōtra. nō fecit nos corpus xpī ve₄.
¶ Rñdeo. qd. i. cuius ſignificatū. vnde relatio eſt ſim
plex.

¶ Lectio. V.

VIdete iſrael ſm carnē. Nōne q
edūt hoſtias pticipes ſunt alta
ris. quid ḡ? dico q ydolis imo
latū ſit aliqd: aut q ydolū ſit ali

a quid. Sed que imolant gentes demonijs
imolãt ⁊ nõ deo. Nolo aũt vos ſocios fie/
ri demonioꝝ. Nõ poteſtis calicẽ dñi bibe/
re ⁊ calicẽ demonioꝝ. Non poteſtis men/
ſe dñi participes eſſe ⁊ menſe demoniorũ.
An emulamur dñm. Nunquid fortiores il
lo ſumus. Omnia mihi licent: ſed non oĩa
expediunt. Oĩa mihi licẽt: ſed nõ oĩa edifi
cant. Nemo qð ſuũ eſt q̃rat: ſed qð alteri⁹.
¶ Superius monuit abſtinere a comeſtione idolotito
2 rũ. Primo ex timore pene cõſilij. Scðo ex cõtone al/
taris. Hic tertio monet ad idez ex ſiĩtudine ſacrificij le
galis. Ubi primo excitat attentionẽ. Scðo oñdit ꝓpo
ſitũ ibi. (Nõne q edunt hoſtias). Dicit ergo. Uidete.
Hoc dupl̃r legit. Uno mõ de ſacrificijs iudeoꝝ. Alio
mõ de ritu gentiliũ. Primo mõ hoc qð dico iſrael ẽ ac
cuſatiui caſus. Alio mõ vocatiui. Primo mõ ſic. q.d.
Multi vnũ corpus ſumus q de vno pane ⁊ vno cali
ce ꝑticipamus. Et hoc pȝ per hãc ſiĩtudinez. Uidete
iſrael ſm carnẽ ſupple ambulantẽ. i. carnalibus ſacrifi
cijs deſeruientẽ. Hoc dicit ad dr̃iam iſrael ſm ſpm̃. De
vtroqȝ Ro. 2. Nõ. n. q in manifeſto iudeus ⁊c̃. Nõne
q edũt hoſtias legales ꝑticipes ſunt altaris legalis.
3 Sicut q edũt carnẽ xp̄i: ⁊ ſanguinẽ ꝑticipes ſunt cor/
poris. Scðo mõ legit ſic. Uidete o iſrael o vos q eſtis
iſrael ſpũalis videndo. ſ. dẽũ videte inq̃ ea q̃ ſunt ſm
carnem. i. in idolatrie ritu carnali. Nõne q edũt hoſti/
as idolis. i. imolatas ꝑticipes ſunt altaris demonũ ⁊
idoloꝝ. q.d. Sic. Eſt g̃ ſua rõ talis. Qui edũt hoſtias
oblatas altari: ꝑticipes ſunt altaris. A ſili q edũt hoſti
as imolatas idolis: ꝑticipes ſũt idoloꝝ ſiue dmonioꝝ.
¶ Deĩde cũ dicit. (Quid ergo dico ⁊c̃.) Supius po/
ſuit monitionẽ cauendi ab idolotitoꝝ comeſtione: hic
ponit cãm admonitionis. Ponit aũt quatuor cãs qua
re debent ab idolotitis abſtinere. Primo ꝓpter vitan
dam demonis ſocietatẽ. Scðo ꝓpter vitandam ſacre
cõionis excluſionẽ ibi. (Quia nõ poteſtis calicẽ dñi bi
bere ⁊c̃.) Tertio ꝓpter vitandã dei indignationẽ ibi.
4 (An emulamur dñm ⁊c̃.) Quarto ꝓpter fratrũ leſio/
nẽ ibi. (Oĩa mihi licent ⁊c̃.) In pma p oñdit p hoc ꝙ
nõ dicit hoc eo ꝙ alicuius virtutis reputet idoluȝ vel
idolotitũ. Scðo ꝙ potius: iõ qꝛ demonibus eſt imola
tum ibi. (Sed q̃ imolãt ⁊c̃.) Tertio ꝙ nõ vult eos eẽ
ſocios demonũ ibi. (Nolo aũt vos ſocios ⁊c̃.) Dicit er
go. Quid g̃. q.d. Moneo cauere ab idolotitis. Quid
ergo dico. i. qd dicere videor hoc monendo. Nunqd ẽ
ſupple ꝙ illud qð idolis eſt imolatũ ſit aliqd vel alicu
ius virtutis vt noceat aut ꝙ idolũ ſit aliqd veneratio
ne dignũ. Quaſi dicat. Nõ ẽ. Neqȝ enim eſt ſpũs in
ore ipſoꝝ. Sed hoc potius dico ꝙ que imolant gẽtes
idolo: demoni imolant ⁊ nõ deo. ẽ. Oẽs dij gentiũ de
5 monia. Deu. 32. Imolauerunt demonijs ⁊ non deo.
¶ Deinde cũ dicit. (Nolo aũt vos fieri ⁊c̃.) Oñdit ꝙ
nõ vult eos fieri ſocios demonũ qð fierent ſi cõicarent
mẽſe idoloꝝ. Et h̃ ẽ ꝙ dic̃. Nolo aũt vos q fideles eſtis
ſocios fieri dmonũ edẽdo. ſ. de his q̃ idol imolãt. 2. co.
6. Que ſocietas lucis ad tenebras aut q̃ cõuẽtio xp̄i ad
¶ Deĩde cũ dic̃. (Nõ poteſtis calicẽ ⁊c̃.) Ec (belial.
ce ſcða rõ quare abſtinendũ eſt ab idolotitis q̃ eſt tal.
Oẽ qð excludit a cõione corporis ⁊ ſanguinis xp̄i: vi
tandũ eſt. Comeſtio idolotitoꝝ eſt hmõi. Ergo vitan/
da eſt. P⁹ ergo oñdit ꝙ hmõi comeſtio excludit a cõio/
ne ſanguis xp̄i. ſcðo ꝙ ⁊ a cõione corpis xp̄i ibi. (Nõ
poteſtis mẽſe ⁊c̃.) Dicit ergo. Nõ poteſtis ⁊c̃. q.d. No

b lo vos fieri ſocios demonioꝝ: hoc aũt ideo dicit. Qꝛ
non poteſtis calicem dñi bibere potu ſpũali: nõ ſacra/
mentali tantũ ẽ. Calicem ſalutaris accipiã. Et calicẽ
demonioꝝ ſil̃: ⁊ hoc quo ad ſacramentũ ſanguis. Nõ
poteſtis menſe dñi participes eẽ quo ad ſacrm̃ corpis
⁊ menſe demonioꝝ. Mat. 6. Nemo põt duobus dñis
ſeruire. Ecce ergo calix fructuoſus qꝛ ad bibendũ ſpi/
ritual̃r: ꝑicloſus: qꝛ domini ſpãl̃r: purus ⁊ mũdus: q̃
non datur imundis vtiliter. Sil̃r põt dici de menſa.
¶ Deinde cũ dicit. (An emulamur dñȝ ⁊c̃.) Ecce ter
tia rõ talis. Omne illud qð ꝓuocat irã dei vitandũ ẽ. 2
comeſtio idolotitoꝝ eſt hmõi. Ergo vitanda eſt. Primo
ergo oñdit ꝙ deus ꝓuocat ex tali comeſtione. Scðo
ꝙ ſtultũ eſt eũ ꝓuocare ibi. (Nũqd fortiores illo ⁊c̃).
Dicit ergo. An emulamur. i. ad irã ꝓuocare volumus
dñm comedendo idolotita. Uel ſic. An emulamur do
minũ. i. inuidemus ei vt quaſi in ɔtemptũ eius hoc fa
ciamus. Deu. 32. Prouocauerũt eũ in dijs. Nunquid
. q.d. Nõ debemus eũ ꝓuocare. Nunqd illo fortiores
ſumus. Quaſi dicat. Nõ Job. 9. Si fortitudo q̃rit ro
buſtiſſimus ẽ. Fatuũ eſt. n. ꝓuocare fortiorẽ ſe. ¶ No
tandũ ſup illud. Nolo aũt vos ſocios fieri ꝙ eſt ſocie/
tas bona ⁊ mala: ⁊ vtraqȝ quadruplex. Eſt ergo ſocie/
tas bona pma perſonaꝝ diuinaꝝ: de qua. 1. Jo. 1. Ut ſo
cietatẽ habeamus cũ deo: ⁊ ſocietas noſtra ſit cuȝ pr̃e ⁊ 3
cũ filio eius. ieſu xp̄o. Et hoc exigit ſũma iocunditas:
qꝛ nullius rei ſine ſocio iocunda eſt poſſeſſio. Secũda
angeloꝝ ſctõꝝ: de qua Thobie. 5. Credo. n. ꝙ ãgelus
dei bonus comitet ei. Et hoc exigit hoĩs dignitas. Je/
ro. Magna eſt dignitas aĩaꝝ ⁊c̃. Tertia viroꝝ iuſto/
rũ: de qua Gal. 2. Jacobus ⁊ Joã. dextras dederũt mi/
hi ⁊ barnabe ſocietatis. Et hoc exigit nr̃a vtilitas. Ec
cle. 4. Melius ẽ duos ⁊c̃. Quarta beatoꝝ. de q̃ Apo
ca. 1. Ego Joannes ſocius veſter ⁊ frater in tribulatio/
ne ⁊ regno: ⁊ hoc exigit cõis felicitas: qꝛ ſi ſocij ſumus
paſſionis: erimus ⁊ conſolationis: ſupra pmo. Socie/
tas mala ſil̃r quadruplex. Prima a parte maloꝝ: de q̃
Eſa. 1. Principes tui infideles ſocij furꝝ. Hec eſt ſocie/
tas herodis ⁊ pilati in crucifixione xp̄i. Scða ypocrita 4
rum. de qua Job. 30. Frater fui draconũ ⁊ ſocius ſtru/
tionũ. Que alas hẽre vr̃ ⁊ volare non põt. Hec eſt ſo/
cietas vulpis ⁊ lupi. Tertia demonũ de qua Job. 18.
Habitent in tabernaculo eius ſocij eius qui non eſt: h̃
ſocietas catti ⁊ muris: carnificis ⁊ bouis. Quarta dã/
natorum: de qua. 2. Corin. 6. Que ſocietas lucis ad te/
nebras: hec eſt ſocietas incarceratorum in igne.
¶ Deinde cũ dicit. (Oĩa mihi licẽt ⁊c̃.) Ponit quarta
rõ talis. Omne illud qð ledit ꝓximoꝝ ſalutẽ vitandũ
eſt: ſed comeſtio idolotitorum eſt hmõi: ergo vitanda
eſt. Primo oſtendit ꝙ talis comeſtio comedenti nõ ꝓ
ficit. Scðo ꝙ alterũ ledit ibi. (Oĩa mihi licent ⁊c̃.) Di
cit ergo. Oĩa mihi ⁊c̃. q.d. Si illos peccare dicam q co
medũt idolotita: nõ tñ dico cibos in ſe illicitos: qꝛ oĩa
que ad eſcã pertinent mihi licent. Uel ⁊ ſi omnia mihi
licent: ſed non oĩa expediunt. i. adiuuant me in curſu
meo. Simile ſupra. 6. Omnia mihi licent. i. ⁊ ſi oĩa mi/
hi licerent: ſed non oĩa edificant ꝓximos: ſed ea q̃ cha 5
ritatis ſunt ſupra. 8. Sciã inflat charitas edificat: ⁊ qꝛ
non oĩa edificant: nemo ꝙ ſuũ eſt querat tantũ. Cha/
ritas enim non q̃ ſua ſunt q̃rit infra. 13. ſed qð alterius
. i. qð alteri ꝓficit. Sed heu. Phil. 2. dr̃. Oẽs q̃ ſua ſũt
querunt. Audiendus eſt ergo ap̃ls q ⁊ docet veruȝ ⁊
monet bonũ. Docet verũ duplex. ſ. expedientie ſibi: qꝛ
oĩa licent: ſed nõ expediũt: ⁊ edificationis alioꝝ: qꝛ oĩa li
cent: ſed non oĩa edificant. Monet bonũ duplex. ſ. ex/
pedientie ſibi. Nemo qð ſuũ eſt querat ⁊ edificationis

Cõce/dere q̃ydo/li ſoo/lata/ſũt ꝓ/pter ſcan/dalũ ꝓhi/bet.

c alijs. Sed quod alterius. Lectio. VI.
2ª 2ᵉ. q.10. ar.9ᵉ. OMne qđ in macello venit mã-
ducate nihil interrogantes pp
ꝯſciam. Dñi eſt terra ⁊ plenitu
do eius. Si qs vocat vos infi
delium ad cenaȝ ⁊ vultis ire: oẽ qđ vobis ap
ponit̃ manducate: nihil interrogantes pro
pter conſcientiam. Si quis aũt dixerit hoc
imolatum eſt idolis: nolite manducare pro
pter illum qui indicabit ⁊ propter conſcien
2 tiam. Conſcientiam aũt dico nõ tuam: ſȝ al
terius. Ut qd enim libertas mea iudicatur
ab aliena cõſcia. Si ego cum grã participo
quid blaſphemor pro eo ꝙ gratias ago.
¶ Supius monuit cauere ab idolotitis: ⁊ poſuit rõ-
nem quadruplicẽ ſue monitionis: hic tertio docet mo
dum cauẽdi a pdictis oñdẽdo qñ lȝ edere: ⁊ qñ nõ.
Primo ergo oſtendit an liceat edere. Scđo qñ non lȝ
ibi. (Si qs aũt dixerit ⁊c̃.) Tertio qd in vtriſq; debẽt
attendere ibi. (Siue ergo mãducatis ⁊c̃.) In pma pri
mo ponit duos caſus in qbus: lȝ idolotita comedere.
Primus qñ comedit p ſe. Scđs qñ cũ alijs ibi. (Si qs
3 aũt infideliũ ⁊c̃.) Uel pmus qñ neſcit idolis imolatũ.
Scđs qñ nõ in primi ſcãdalũ. In pmo caſu pmo tan-
git comedẽdi liciam. Scđo comedẽdi pſtat cautelam
ibi. (Nihil interrogantes ⁊c̃.) Dicit ergo. Oẽ qđ i ma-
cello venit .i. vendit̃ ⁊c̃. q. d. q: lȝ edere: ſed nõ expedit
aliqñ: ideo ſic edite. Oẽ qđ in macello venit .i. venditur
manducate ſi vultis. Ois. n. creatura dei bona ⁊ nihil
reijciendũ ⁊c̃. i. Thi. 4. Uos dico nihil interrogantes
.ſ. an ſit idolis imolatũ vel non: ⁊ hoc ꝓpter conſciam
aſtãtis infirmi. Dñi ẽ terra ⁊c̃. Quaſi dicat. hoc ſecu-
re poteſtis facere: q: domini eſt terra ⁊ plenitudo eius
.i. omnia qbus terra impletur. Ps. Qm mee ſunt oẽs
4 fere ⁊c̃. Ambro. Nõ põt eſſe immundum qđ dñi ẽ: ſed
oẽs carnes ſunt dñi: ergo de ſe munde ſunt ⁊ licite.
¶ Deinde cũ dicit. (Si qs aũt vocat ⁊c̃.) Oñdit qñ lȝ
comedere idolotita cũ alijs: qñ .ſ. dat̃ i cõuiuio ⁊ igno
rat̃ ab infirmis ꝙ ſint idolis imolata. Ubi implicant̃
quatuor expedientia cuilibet ꝯuiue .ſ. ne ſit ipudens ſe
ingerẽdo qđ notat̃ ibi. (Si qs vocat vos): ꝙ nõ ſit of
fendens in reſpuendo: qđ notat̃ ibi. (Et vultis ire): ꝙ
nõ ſit onerosus impediẽdo: qđ notat̃ ibi. (Oẽ qđ vobis
apponit̃). ꝙ nõ ſit indiſcretus in loquẽdo ibi. (Nihil
interrogantes). Dicit ergo. Si qs infideliũ .i. gẽtiliũ.
Nã cũ iudeis comedere ꝓhibitũ eſt. 28. q. i. ca. oẽs. vbi
ſic dr̃. Oẽs deinceps ſiue clerici ſiue laici iudeoꝝ ꝯui
5 uia vitent: nec eos ad ꝯuiuiũ qſq; recipiat: q: cũ iudei
apud xp̃ianos cibis cõibus nõ vtantur indignum at-
ꝙ ſacrilegũ eſt eoꝝ cibos a xp̃ianis ſumi. Si qs ergo
infideliũ .i. gentiliũ vocat vos ad cenaȝ ⁊ vultis ire .i.
placet vobis inuitatio: oẽ comeſtibile qđ vobis appo-
nitur mãducate. Cõceſſio eſt nõ iuſſio. Luc. io. Mãdu
cate q̃ vobis apponunt̃. Uos dico nihil interrogãtes
an ſit imolatũ idolis vel nõ. Et h̃ pp ꝯſciam īfirmoꝝ.
¶ Deinde cũ dicit. (Si qs aũt dixerit ⁊c̃.) oſtendit qñ
nõ lȝ comedere. Ubi aſſignat triplicẽ cãȝ quare nõ lȝ co
medere. Primo ꝓpter alterius ꝯſciam. Scđo pp dam
nationem ꝓpriã ibi. (Ut qd. n. libertas mea ⁊c̃.) Ter
tio ꝓpter imperioꝝ blaſphemiã ibi. (Si cũ grã parti-
cipo ⁊c̃.) Prima rõ talis eſt. Nihil faciendũ eſt ſciẽter
qđ ledat conſciaȝ eius q facit: ſed comeſtio idolotiti eſt
hmõi: ergo nihil tale eſt faciendũ. Primo ergo ꝓpõit d
idolotiti cognitionẽ. Scđo diſſuadet eius comeſtionẽ
ibi. (Nolite manducare ⁊c.) Tertio ſubdit huius rõ
nem ibi. (Propter illũ q indicauit). Dicit ergo. Si qs
aũt dixerit etiam nõ interrogatus: hoc eſt imolatũ ido
lis: nolite manducare: ⁊ hoc ꝓpter illum q indicauit
hoc eſſe imolatũ idolis: ne .ſ. credat te mãducare ſub ve
neratione idoli: ꝙ cibus de ſe ſit immundus. Ro. 14.
Scio ⁊ confido in domino ꝙ nihil cõe eſt p ipm niſi
illi q exiſtimat aliqd cõe eſſe: ſed ẽt ꝓpter ꝯſcia alioꝝ
infirmoꝝ. Conſciaȝ aũt non tuã q̃ firma eſt: ſed alteri⁹
.ſ. infirmi. 2. Cor. 6. Nemini dantes vllam offenſionẽ. 2
¶ Deinde cũ dicit. (Ut quid. n. libertas mea ⁊c.) Ec
ce iã ſcđa rõ: que eſt talis. Qđ facit ad iudiciũ dãnatio
nis ꝓprie, vitandũ eſt: ſed comeſtio idolotiti cũ ſcanda
lo primi eſt hmõi: ergo talis comeſtio vitanda eſt: ⁊ h̃
eſt qđ dicit. Ut qd ⁊c. q. dicat. Nolite mãducare pp cõ
ſciam infirmi. Ut quid. n. libertas mea .i. qđ liberũ mi-
hi eſt iudicatur ab aliena ꝯſcia .i. mihi ſit damnabile ꝓ
pter ꝯſciam rõne ſcandali. q. dicat: ſi comedo cũ alteri⁹
ſcandalo ſic ago vt reddã me dãnabilẽ. Mat. 18. Qui
ſcandalizauerit vnũ ex puſillis iſtis expedit ei vt ſuſpẽ
dat̃ mola aſinaria ⁊c. Ut qd ĝ ſic ago. q. d. Male ago.
¶ Deinde cũ dicit. (Si cũ grã pticipo ⁊c.) Ecce ter- 3
tia rõ talis. Cauendus eſt caſus in blaſphemiã ⁊ vitu-
perium alioꝝ: ſed comedẽdo idolotiti cũ ſcãdalo cõce-
do ſic: ĝ ⁊c. Ubi pmo tangit modũ edẽdi debitũ: ſcđo
nihilominus blaſphemiã inſipientiũ ibi. (Quid blaſ
phemor). Dicit ĝ. Si ego cũ grã .i. cũ grãꝝ actiõe pti
cipo .i. comedo: ſic. n. ſemp ſumendus eſt cibus. Joã. 6.
Grãs agẽs bñdixit ⁊ fregit. Quid blaſphemor ab inſpe
ritis dicentibus idolatrare. Blaſphemor inq̃ꝫ p eo ꝙ
grãs ago .i. ꝙ grãs agendo pticipo. Ro. 14. Nõ ĝ blaſ
phemet̃ bonũ nomẽ veſtrum. Lectio. VII. pma
2ᵉ. q. 88. ar tic. p 2ᵐ. SIue ergo mãducatis ſiue bibi
tis vel aliud qd facitis: õia in
gliaȝ dei facite. Sine offenſiõe
eſtote iudeis ⁊ gẽtibus ⁊ ecclie
dei: ſicut ⁊ ego p oĩa oĩbus placeo: nõ q̃rẽs 4
qđ mihi vtile eſt: ſed qđ multis vt ſalui fiãt.
¶ Habito qñ lȝ de idolotitis comedere ⁊ qñ nõ: h̃ oſtẽ
dit quid in vtroq; debẽt intẽdere: ⁊ pmo reſpectu dei
q: debent q̃rere eius gliam. Scđo qd reſpectu primi:
q: debent cauere eius offenſam ibi. (Sine offenſione
eſtote ⁊c.) In pma pmo inducit actũ multiplicẽ. Se-
cũdo pſuadet actuũ intentionẽ debitã ibi. (Oia in gli-
am dei ⁊c.) Dicit ĝ. Siue ergo ⁊c. q. d. Q: h̃ mala con
tingũt ĝ ſiue mãducatis ſiue bibitis q̃ ſunt opa neceſ-
ſitatis vel aliud qd facitis oĩa in gloriã dei facite ⁊ cũ
inuocatione creatoris: ea itẽtiõe vt deus laudet̃ ⁊ glifi
cet̃. Matt. 5. Sic luceat lux vr̃a corã hoib⁹ ⁊c. Col. 3.
Oẽ qđcũq; facitis in ṽbo aut in ope oĩa in gliaȝ dei fa- 5
cite. Aug. Hec ſi recte fiũt laudes dei ſunt. Nõ ĝ ſoluȝ
vox tua laudes dei: ſȝ ẽt opa tua ꝯcordẽt cũ voce tua.
Cũ. n. deus laudat̃ de bono ope: deũ laudas: ⁊ cũ blaſ
phematur deus de malo opere tuo deũ blaſphemas.
¶ Deinde cũ dicit. (Sine offenſione eſtote ⁊c.) mo-
net vt caueãt ab offenſa alioꝝ ⁊ pſuadet h̃ pmo verbo.
ſcđo exẽplo ibi. (Sicut ⁊ ego p oĩa ⁊c.) Ubi ponit ſe i
exẽplũ. Primo pacifice ꝯuerſatiõis. Scđo fructuoſe ope
rationis ibi. (Nõ q̃rens qđ mihi vtile ⁊c.) Tertio re-
cte itẽtiõis ibi. (Ut ſalui fiãt). Felix cui⁹ ꝯuerſatio ama
bil: opꝰ vtil: itẽtio ſalubris. Dicit ĝ. Sine offẽſiõe ⁊c.
q. d. Ut oĩa in gliaȝ dei fiãt: ſine offenſiõe eſtote iudeis
qui

qui nō adorāt idola: ⁊ iō in tali comeſtione ſcandalizā
tur: ⁊ gētibus q adorāt idola: ⁊ iō p hmōi comeſtiōes
in errore ꝯfirmant ⁊ eccl'ie dei q̄tū ad īfirmos in fide
q inde offendunt. Judei ſunt ſub lege: ſed nō ſub fide:
gētes nec ſub lege nec in fide: eccl'ia dei ⁊ ſub lege ⁊ in
fide Ro.12. Si fieri pōt qḋ ex vobis eſt cū oīb' hoībus
pacē hn̄tes. Sicut ⁊ ego oībus placeo tāq̄ ꝯuerſans
ſine ſcādalo. Ego inquā nō q̄rens qḋ mihi vtile ē tm̄:
ſed q multis. Ecce optimus mod' placēdi oībus: ſi oī
um vtilitas nō priuat cōmodū ꝓcuret. Charitas inq̄
nō q̄rit q̄ ſua ſunt. Qḋ eſt vtile inq̄ multis ⁊ h nō ad
aliqḋ cōmodū tpale: ſ; ad h vt ſalui fiāt Phil. vlt. Nō
q̄ro datū: ſed fructū. ¶ Notādū q multa ſunt q̄ me/
2 rito placere faciūt hoībus. Primū prudētia in ꝯſilijs:
ſic aduocat' cliēti: diſpēſator principi pl'z. Gen̄. 41. Pla/
cuit Pharaoni ꝯſilium ⁊ oībus ſeruis eius. Eccl.20.
Vir prudēs placebit magnatis. Scḋm mūdicia in fa
ctis: ſicut ꝯiunx ꝯiugi inſtrm̄ vtēti placet. 1. Re.2. Pu
er aūt ſamuel creſcebat ⁊ ꝓficiebat placēs tā deo q̄ hoī
bus. Nō ſic filij heli. Tertiū pietas l ſuffragijs: ſic me
dicus infirmāti baculus ſeni placet. Unde de ſepultu
ra Abner dr̄. 2. Re.3. Placuerūt eis oīa q̄ fecit Dauid
⁊c̄. Quartū ſapiā in v̄bis: ſicut lumē viatori: viro vi
ſui placet. Joſue.22. Placuit ſermo cūctis audiētib'.
Eccl.20. Sapiēs in v̄bis ꝓducet ſeipm̄ ⁊ hō prudens
placebit magnatis. Quintū clemētia in rn̄ſis ſicut ſa
por guſtui melodia auri placet. 2. Para.10. Si placue
3 ris pplo huic ⁊ lenieris eos v̄bis clemētibus ſeruiēt ti/
bi oī tpe. Sextū fortitudo i bellis: ſicut pugil ꝯductori
miles principi placet. 1. Re.18. dixerūt ſerui ſaul ad dauid.
Ecce places regi ⁊ oēs ſerui eius diligūt te. Septimū
largitas i bn̄ficijs ſicut pluuia terre arenti: ſicut fons
ſitienti placet. 1. Macha.14. de ſimone. Que ſīt bona
gētis ſue ⁊ placuit illis ptās eius. ¶ Hic q̄rit ſup' illō.
Nolo vos eſſe ſocios demonioꝝ glo. ad h gen' ptinēt
q̄ fiūt i qbuſdā rebus ſuſpēdēdis vel alligādis. ¶ Cō
tra q̄ ſuſpēſio herbaꝝ ad collū vel cartulaꝝ q̄ fieri ſo/
let: ad idolatriā ptinet. Rn̄°. Aut herbe hn̄t a nā vi nā/
lem ad effectū illū aut nō. In p̄ caſu nō ptinet ad ido/
latriā: ſed in ſcḋo. Silr cedule aut ꝯtinent ſolū v̄ba ſa/
cra ⁊ ex h credunt hr̄e vim aut nō. In p̄mo caſu nō p
4 tinet ad idolatriā ſed in 2°. ¶ Itē ſup illud. Oīa mihi
licēt Gloſ. ptāte liberi arbitrij ⁊ doctrina legis nālis.
¶ Cōtra. Scḋm legē nālē multa ſunt illicita. Rn̄° h
loqt de cibis ſpālr. ¶ Itē ibidē Glo. Precepto dn̄i il/
la phibent. Rn̄°. Illa pcepta ad tp̄s fuerūt ⁊ reuoca/
ta ſunt. ¶ Itē nihil iterrogātes. ¶ Cōtra Tob.2. Vi
dete ne forte furtiu' ſit. Rn̄°. Nō ē ſile q: cibū furtiuū
nō eſt licitū in ſe comedere: ſed idolo imolatū l; edere
niſi pp ſcādalū alterius. ¶ Itē. Oīa in gl'iaꝫ dei facite.
¶ Cōtra. ḡ nullus actus ē īdiffn̄s. Rn̄°. Reſo h i gl'iaꝫ
dei intelligit vel in actu vel in aptitudīe referēdi q̄ nō
eſt ſolū in bonis: ſed ēt in dr̄ntibus. ¶ Itē dn̄i ē terra
⁊ plēitudo. ¶ Cōtra eadē rō fuit ſub lege. Ergo ſi oīa
5 ſunt mō mūda: q: dn̄i ſūt ⁊ tūc fuerūt. Rn̄°. Reputatio
ne legis imūda dcā ſūt: ſed nō ſui nā. ¶ Itē. Sic ego
p oīa oībus placeo. ¶ Cōtra Gal.1. Si hoīb' placerem
xp̄i ſeru' nō eſſem. ¶ Itē quō placebat pſecutorib' ſuis.
Rn̄°. Ad p̄m placere volebat hoīb' pp deū nō pp ſe.
¶ Ad argm̄. 2m intelligit hoc nō de oībus gn̄alr: ſed
de eccleſiaſticis viris ſm glo.

CAP. XI.

IMitatores mei eſtote ſicut ⁊
ego xp̄i. Laudo autē vos fr̄es
q p oīa mei memores eſtis ⁊ ſi
cut tradidi vobis p̄cepta mea:
Tho. ſup epl. Pau.
tenetis. Volo autem vos ſcire q omnis vi b
ri caput chriſtus eſt. caput autem mulieris 3. q. 8.
vir: caput vero chriſti deus. o

¶ Supra apl's remouit a fidelibus id qḋ eſt ꝯtrariū eu/
chariſtie ſacro. ſ. pticipationē mēſe idoloꝝ. Nūc aūt in
ſtruit fideles de ipſo euchariſtie ſacro. Et p̄ p̄mittit q̄
dā āmonitionē gn̄alem. Scḋo accedit ad ꝓpoſitū ibi.
(Volo aūt vos ſcire ⁊c̄.) Circa p̄m duo facit. Primo p
ponit ammonitionē. Scḋo ſignificat quō corinthij ad
p̄dictā āmonitionē ſe hēbant ibi. (Laudo aūt vos fra/
tres ⁊c̄.) Circa p̄m ꝯſiderādū eſt q ita ſe hꝫ nālis ordo 2
reꝝ q ea q̄ ſunt inferiora in entibus imitant ea q̄ ſūt Exē
ſupiora ſm ſuū poſſe. Un̄ ēt nāle agens tāq̄ ſupius aſ plar
ſimilat ſibi patiens. Primordiale aūt p̄ncipiū toti' p/ pri/
ceſſionis reꝝ eſt filius dei: ſm illud Jo.1. Oīa p ipm̄ fa mor/
cta ſunt. Et ideo ipſe ē p̄mordiale exēplar qḋ oēs crea diale
ture imitant tāq̄ verā ⁊ pfectā imaginē prīs. Un̄ dr̄ olum
Col.1. Qui eſt imago dei inuiſibilis p̄mogenitus oīs
creature: qa in ipſo condita ſunt vniuerſa. Speciali tn̄
quodāmmō exēplar eſt ſpūalium grāꝝ qbus ſpūales
creature illuſtrant: ſm illud qḋ in ps. dr̄ ad filium. In
ſplendoribus ſcōꝝ ex vtero ante luciferū genui te: qa
.ſ. genitus eſt an̄ oēm creaturā p grām lucētē hn̄s ex/
emplr in ſe ſplendores oīum ſcōꝝ: hoc aūt exēplar dei
p̄us erat a nobis valde remotū: ſ; illō Eccl. 2. Quid 3
eſt hō vt ſequi poſſit regē factorē ſuū. Et iō hō fieri vo
luit: vt hoībus humanū exemplar p̄beret. Un̄ Aug.
dicit in li. de agone xp̄iano. Quis puerſitate nō caueat
q̄ dicta ⁊ facta illius hoīs itueri diligit ⁊ ſectat i quo ſe
nobis ad exemplū vite p̄buit filius dei. Et ſicut diuini
tatis eius exēplar. Primo qdē imitant angeli. Scḋa
rio v̄o relique creature: vt dionyſius dicit. 10. ca. ange/
lice hierarchie: ita humanitatis exēplar p̄ncipalr qdē
imitanduꝫ ꝓponit p̄latis eccleſie tāq̄ ſupiorib'. Un̄
⁊ dn̄s aplis dicit. Jo.13. Exemplū dedi vobis vt quem
admodū ego feci: ita ⁊ vos faciatis. Scḋario v̄o ipſi p̄
lati infirmati exemplo xp̄i ꝓponunt exēplar vite ſub/
ditis: ſm illud. 1. Pe. vlti. Forma facti gregis ex aio. Et 4
2. ad theſ. 3. Ut noſmetipſos formā daremus vobis ad
imitādū nos. Et iō apl's ſignāter dic̄. Dixi vt ſine offē
ſione oībus ſitis: ⁊ hoc qdem facere poteritis: ſi h qḋ
dico ſeruetis. Imitatores mei eſtote ſicut ⁊ ego xp̄i. ſ.
ſum imitator. Imitabat. n. eū p̄ qdē in mētis deuotio
ne. Gal.2. Viuo ego: iā n̄ ego viuit v̄o in me xp̄s. Scḋo
in ſubditoꝝ ſollicitudine. Un̄ dicebat Phil. 2. Si immo
lo ſup ſacrificiū ⁊ obſequiū fidei veſtre gaudeo ⁊ ꝯgra
tulor oībus vobis. Sicut ⁊ xp̄s obtulit ſemetipm̄ pro
nobis: vt dr̄ Ephe.5. Tertio q̄tū ad paſſionis tolerā/
tiā. 2. Cor.4. Semp mortificationē ieſu in corpe circū
ferentes. Et gal. vlti. Ego ſtigmata dn̄i ieſu in corpore
meo porto. ¶ Eſt aūt notandū q nō ſimpliciter dic̄ 5
Imitatores mei eſtote: ſ; addit: ſicut ⁊ ego xp̄i: q: ſ. ſub
diti p̄latos ſuos imitatari non debent in oībus: ſed i q
bus illi xp̄ꝫ imitant q eſt indeficiens ſctitatis exēplar.
¶ Deinde cū dicit. (Laudo aūt vos fratres). Oſtēdit
qualr corinthij ſe hēbant ad āmonitionē p̄dictā. Cir/
ca qḋ ꝯſideranduꝫ eſt q ſubditi ſuos p̄latos ſequunt
dupl'r. ſ. q̄tū ad facta ⁊ dcā: q̄tū qdē ad fcā dū ſubditi
p̄latoꝝ exēpla imitant. Un̄ dr̄ Jac.5. Exēplū accipite
fr̄es mei ꝓphaꝝ q locuti ſunt in noīe dn̄i. Q̄tū v̄o
ad dicta dū eoꝝ p̄ceptis obediūt. ꝓuer. 3. Cuſtodi p̄ce
pta mea ⁊ viues. In his aūt corinthij deficiebāt ⁊ ma
xime q̄tū ad maiorē multitudinē: ⁊ iō apl's alloquēs
eos dicit. Laudo aūt vos fr̄es. q. d. Sup h laudandos
vos p̄bere dētis ſed nō facitis: q p oīa memores eſtis
1 2

c quaſi ad imitandū mea exēpla. Nō enim poſſumus il
lorū exēpla imitari quoꝝ memoriā nō hēmus. Unde
dr̄ Heb. 13. Mementote ꝑpoſitoꝝ veſtroꝝ quoꝝ intu
entes exitū ꝯuerſationis imitamini fidē. Quantū ꝟo
ad dicta ſubdit. Et ſicut tradidi vobis ꝓcepta mea te-
netis. q. d. eodē tenore obſeruatis quo ꝗ̄ tradidi: h̄ eniꝫ
dicit q2 ab obſeruātia ꝓceptoꝝ eius receſſerant. Jo. 15.
Si ſermonē meū ſeruauerūt ⁊ vr̄m ſeruabūt. Sed vr̄
hic mod⁹ loq̄ndi nō eſſe ꝯueniēs veritati ſacre ſcriptu-
re ꝗ̄ nihil patit̄ falſitatꝭ: ſm̄ illud. Prouer. 8. Juſti ſūt oēs
ſermones mei ⁊ nō eſt in eis prauū qd neq3 ꝑuerſū.
Sed dōz q ironica locutio ē vna de locutiōibus figu
2 ratiuis in qbus vitas nō attendit̄ ſm̄ ſenſum quē vba
faciūt. ſed ſm̄ id qd̄ loq̄ns exꝓmere intendit p ſile: vel
ꝯtrariū vel q̄cūq3 alio⁹. Et iō i ironica locutiōe veritas attē
dit̄ ſm̄ ꝯtrariū eius qd̄ vba ſonāt: ſic i methapho⁹ ſ3 ſile.
¶ Deinde cū dicit. (Uolo āt vos ſcire fratres ⁊c̄.) Ac
cedit ad ꝓpoſitū iſtruēs. ſ. fideles de euchariſtie ſacr̄o.
Et circa h̄ tria facit. Primo redarguit eoꝝ errores cir
ca ritū hui⁹ ſacr̄i. Scḋo oñdit huius ſacr̄i dignitatē ibi.
(Ego. n. accepi a dño ⁊c̄.) Tertio docet ꝯuenientē ritū
ibi. (Itaq3 fr̄es mei). Circa ꝓ̄m⁹ tria facit. Prīo redargu
it eoꝝ errorē quo. ſ. errabant in hitu qr̄. ſ. mulieres ad
ſacra myſteria ꝯueniebāt capite nō velato. Scḋo argu
it errorē in ꝯuentu: q2. ſ. nō ꝯueniēbāt ad ſacra myſteria
3 ꝯtētionibus vocabāt ibi. (Hec aūt ꝓcipio nō laudans
⁊c̄.) Tertio q̄ntū ad certū cibū: q2. ſ. praſi ad ſacra my-
ſteria ſumēda accedebāt ibi. (Cōuenientib⁹ āt vob̄ ⁊c̄.)
Circa ꝓ̄m⁹ duo facit. Prīo ꝓmittit qddā documētū: ex q̄
ſumit̄ rō ſubſeq̄ntis monitiōis. Scḋo ponit monitio-
nē ibi. (Ois āt vir orans ⁊c̄.) Circa ꝓ̄m⁹ ponit triplicem
cōparationem: quaꝝ ꝓma eſt dei ad hoīeꝫ dicēs. Dixi q
ꝓcepta mea tenetis ꝑ ꝯtrium. Sed vt appeat vos irra-
tionabilr̄ agere. Uolo vos ſcire tanq3 rē neceſſariā: ſm̄
illud. Eſa. 5. Captiuus ductus ē ppl's meus: q2 nō ha-
buit ſciam. Qd̄ ois viri caput xp̄s eſt: qd̄ qdem dr̄ ſm̄
ſilitudinē capitis nālis in quo q̄tuor ꝯſiderant̄. Prīo
qdem ꝑfectio: q2 cū cetera mēbra vnū ſolū ſenſum ha

Capiti ineſt ꝑfcm̄ ſublimitas influentia ⁊ ꝯformitas

4 beant. ſ. tactū: in capite vigent oēs ſenſus: ⁊ ſilr̄ in alijs
viris inueniunt̄ ſingule grē: ſm̄ illd̄ qd̄ dr̄ ifra. 12. Alij
dat̄ p ſpm̄ ſermo ſapie. Alij ſermo ſcie ⁊c̄. Sed in hoīe
xp̄o eſt plenitudo oīum graꝝ. Nō. n. ad menſurā dat ei
deus ſpm̄: vt dr̄ Jo. 3. Scḋo in capite inuenit̄ ſublimi-
tas: q2 vt. ſ. in hoīe eſt ſupiꝰ oībus mēbris: ita ⁊ xp̄s
ſupeminet nō ſolū oībus hoībus: ſed ⁊ oībus angelis
ſm̄ illud Ephe. 1. Cōſtituēs illū ad dexterā ſuā in cele-
ſtibus ſup oēm ꝓncipatū ⁊ ptātē. Et infra. Et ipm̄ de
dit caput ſup oēm eccliaꝫ. Tertio in capite iuenit̄ iflu
entia: qua. ſ. quodāmō influit ceteris mēbris ſenſum ⁊
5 motū: ita a capite xp̄o in cetera mēbra eccl'ie motus ⁊
ſenſus ſpūalis deriuat̄ ſm̄ illud Col. 2. Nō tenēs ca-
put ex quo totū corpus p nexū ⁊ ꝯiunctiōes ſubmini
ſtratū ⁊ ꝯſtructū creſcit in augmentū dei. Quarto in
capite inuenit̄ ꝯformitas nāe ad cetera mēbra: ⁊ ſilr̄
xp̄o ad alios hoīes: ſm̄ illud Phil. 2. In ſilitudinē ho
minū factus ⁊ hitu inuētus vt hō. ¶ Scḋaꝫ cōpatio
nē ponit hoīs ad hoīeꝫ cū dicit. Caput āt mulieris vir.
Qd̄ ⁊ ſm̄ ꝓdicta q̄tuor verificat̄. Nā ꝓ qdem vir ē ꝑ-
fectior muliere nō ſolū q̄ntū ad corpus: q2 vt phs dicit
in lib. de gn̄atione aīaliū femina eſt maſculus occaſio
natus: ſed ⁊ q̄ntū ad aīe vigorē: ſm̄ illud Eccl. 7. Uiꝝ
ex mille repperi vnū mulierē ex oībus nō inueni. Scḋo
q2 vir nālr̄ ſupeminet femine ſm̄ illud Ephe. 5. Mu-
lieres viris ſuis ſubditē ſint ſicut dño: qm̄ vir caput ē mu
lieris. Tertio q2 vir influit gubernādo mulierē ſ3 illd̄
Gen̄. 3. Sub viri ptāte eris ⁊ ipſe dñabit̄ tui. Quarto
vir ⁊ femina ꝯformes ſunt in nā ſ3 illud Gen̄. 2. Facia d
mus ei adiutoriū ſile ſibi. ¶ Tertiā cōpationē ponit
dei ad xp̄m cū dicit. (Caput vo xp̄i deus). Eſt aūt ꝯſi-
derādū q nomē xp̄s ſignat ꝑſonā ꝓdicatā rōne hūane
nāe: ⁊ ſic h̄ nomen deus nō ſupponit ſolū ꝑſonā pris:
ſed totā trinitatē: a qua in hūanitate xp̄i ſicut a ꝑfectō 1
ri oīa bona deriuant̄: ⁊ cui hūanitas xp̄i ſubijcit̄. Alio
mō pōt intelligi ſm̄ q h̄ nomen xp̄s ſupponit dictā ꝑ
ſonā rōne diue nāe: ⁊ ſic h̄ nomen deus ſupponit ꝑſo-
nā pris. q̄ dr̄ caput filij: nō qdē ſm̄ maiorē ꝑfectionē:
vel ſm̄ aliquā ſuppoſitionē: ſed ſolū originē ⁊ ſm̄ con
formitatē nāe: ſic in ꝑs. dr̄. Dñs dixit ad me filius me⁹ 2
es tu ego hodie genui te. Pñt āt hec myſtice accipi p
ut in aīa eſt qddā ſpūale ꝯiugiū. Nā ſenſualitas femie
cōpat̄: rō vero viro: p quā ſenſualitas regi dz. Uñ ⁊ ca
put eius dr̄. Uel potius rō iferior q̄ inheret tpalib⁹ diſ
ponēdis mulieri cōpat̄: viro āt rō ſupior: q̄ vacat ꝯtem
plationi eternoꝝ: q̄ caput iferioris dr̄: q2 ſm̄ rōes eter
nas ſunt tpalia diſponēda ſ3 illud Exo. 25. Inſpice ⁊
fac ſm̄ exemplar qd̄ tibi in monte monſtratum eſt. Di
citur autem caput viri xp̄s: q2 ſola rō ſm̄ ſupiorem ſui
partem deo inheret. Lectio. II.

Omnis aūt vir orās aut ꝓphe-
tās velato capite ꝯturpat caput 3
ſuū. Ois āt mulier orās aut ꝓ- 4. d.
phetās nō velato capite detur- 14. q.
pat caput ſuū. Unū ē. n. ac ſi decaluet̄. Naꝫ b⁹ ar.
⁊ ſi nō velat̄ mulier tōdeat̄. Si ꝟo turpe eſt 5.
mulieri tōderi aut decaluari: velet caput ſu
um. Uir qdē nō dꝫ velare caput ſuū: qm̄ ima
go ⁊ glīa dei eſt: mulier aūt gloria viri eſt.

¶ Premiſſo documēto ſubiungit āmonitionē: cui⁹ rō
ſumit̄ ex documēto ꝓdicto: ⁊ circa h̄ duo facit. Primo
ponit ammonitionem ex pte viri. Secundo ex parte
mulieris ibi. (Ois aūt mulier ⁊c̄.) Dicit ḡ primo. Di-
ctū eſt q caput mulieris eſt vir. Ois aūt vir orās aut ꝓ
phetās velato capite deturpat caput ſuū. Circa qd̄ cō
ſiderādū eſt q qlibet hō iudici aſſiſtens ſuā ꝯdōnē vl 4
dignitatē dꝫ ꝓfiteri: ⁊ ꝓcipue aſſiſtens deo q eſt oīum
iudex: ⁊ iō q deo aſſiſtunt ordinatiſſime ⁊ ꝯuenientiſſi
me ſe gerere dñt: ſm̄ illud Eccl. 4. Cuſtodi pedē tuū
ingrediē domū dei. Dupl'r āt hō deo aſſiſtit. Uno hu-
mana in deū referēs qd̄ qdē fit orādo: ſm̄ illud Eccle.
39. In ꝯſpectu altiſſimi depcabit̄: apiet os ſuū in orō-
ne: ⁊ p delictis ſuis depcabit̄. Alio mō diuina ad hoīes
deferēs: qd̄ qdē fit ꝓphando ſm̄ illud Joel. 2. Effūdā
ſpm̄ meū ſup oēm carnē ⁊ ꝓphabūt filij vr̄i. Uñ ſignā
ter aplūs dicit. Uir orās ⁊ ꝓphans. His. n. duobus mo
dis vir deo tanq3 iudici vel dño aſſiſtit. Dr̄ aūt ꝓphans
dupl'r. Uno mō q̄nq3 hō alijs annūciat q̄ ei diuinit⁹
reuelant̄: ſm̄ illud Luc. 1. Zacharias pr̄ eius iipletus ē
ſpūſco ⁊ ꝓphauit dicēs. Bn̄dictus dñs deus iſrael ⁊c̄. 5
Alio mō dr̄ hō ꝓphetans q̄ntū ꝓfert ea q̄ ſunt alijs
reuelata: vñ illi q in eccl'ia dñi ꝓphias vel alias ſacras
ſcripturas legūt dñe ꝓphetātes. Et ſic accipit̄ ifra. 14.
Qui ꝓphetat ⁊ eccliaꝫ edificat. Et ita ⁊ accipit̄. Per
tinet aūt ad dignitatē viri vt infra patebit carere vela-
mine capitis: ⁊ iō dicit q ois vir orās aut ꝓphans ve
lato capite deturpat caput ſuū. i. rē incōuenientē ſibi
agit. Sicut. n. in corpe pulchritudo dr̄ ex debita ꝓpor
tione mēbroꝝ in ꝯuenienti claritate vel colore: ita i acti
bus hūanis dr̄ pulchritudo ex debita ꝓportiōe vboꝝ
vel factoꝝ in qbus lumē rōis reſplēdet. Uñ ⁊ p oppo
ſitum

ſtū turpitudo intelligiᷓ qn̄ ꝯ rōnem aliqͩ agiᷓ ꝛ non
obſeruaᷓ debita ꝓportio in verbis ꝛ factis. Un̄ ſupꝛa.
7. dictū eſt. Si qs turpē ſe videri exiſtimat ſup virgie
ſua ꝙ ſit ſupadulta. ℂ Sed ꝯ hoc obijciᷓ. Nā multi
velato capite in eccleſia orāt abſqꝫ oī turpitudine ſecre
tius orare volētes. Dōm eſt aūt ꝙ duplex ē oṙo. Una
ꝑuata: quā. ſ. qs deo offert in ꝓpria pſona. Alia publi
ca quā qs offert deo in pſona totius eccleſie: vt pꝫ in
oṙonibus q̄ in ecclīa p ſacerdotes dnr ꝛ de talib⁹ oṙoni
nus aplſ hic intelligit. ℂ Itē obijciᷓ de hoc ꝙ dicē gl.
ꝙ ꝓphetans dᷓ ſcripturas reſerans ꝛ ſm hoc ille q ꝑ
dicat ꝙ ꝓphetat. Epi aūt ꝑdicant capite tecto mitra.
2 Sed dōm eſt ꝙ ille q ꝑdicat vel docet in ſcholis ex ꝓ
pria pſona loqᷓ. Un̄ ꝛ aplſ Ro. 2. noiat euangeliū ſuū
. ſ. pp induſtriam qua vtebaᷓ in ꝑdicatione euangelij:
ſed ille q ſacrā ſcripturā in eccleſia recitat: puta legēdo
lectionē vel epſaꝫ vel euangeliū: ex pſona totius eccle
ſie loqᷓ. Et de tali ꝓphante intelligiᷓ qḋ h aplſ dicit.
Sed tūc remanet obiectio de his q cātant pſalmos in
choro capite tecto. Sed dōm ꝙ pſalmi nō cantanᷓ q̄ſi
ab vno ſingulr ſe deo pn̄tāte: ſed q̄ſi a tota mltitudie.
ℂ Deinde cū dicit. (Ois aūt mulier ꝛc̄.) ponit ammo
nitionē q̄tū ad mulieres dicēs. Ois aūt mulier orans
aut ꝓphetans vt ſupꝛa: nō velato capite qḋ repugnat
pp ꝯdōnem eius deturpat caput ſuū. i. rem incōuenie
3 tem facit circa ſui capitis detectionē. ℂ Sed ꝯ h obij
ciᷓ: qꝛ aplſ dicit. i. Thi. 2. Docere ī ecclīa mulieri nō p
mitto. Q̄nō ergo cōpetit mulieri vt oret aut ꝓphetet
publica oṙone aut doctrina. Sed dōm eſt h intelliḡdū
eē de oṙonib⁹ ac lectiōib⁹ q̄s mulieres ī ſuis collegijs p
ℂ Deinde cū dicit. (Uni eſt. n. ꝛc̄.) Probat (ſeruit.
admonitionē ꝑdictā. Et ꝑmo īducit ꝓbationē. Scḋo
ꝓbatiōis iudiciū auditoribus cōmittit ibi. (Uoſipi iu
dicate ꝛc̄.) ℂ Circa ꝑ^m duo facit. Primo inducit ꝓba
tionē. Scḋo excludit obiectionē ibi. (Uerūtn̄ neqꝫ vir
ꝛc̄.) ℂ Circa ꝑ^m pōit triplicē ꝓbationē: quaꝝ ꝑ^a ſumiᷓ
p cōparationē ad hūanā nām. Scḋo p cōparationem
ad deū ibi. (Uir qdē nō dꝫ ꝛc̄.) Tertia p cōparationeꝫ
ad angelos cū dicit. Et pp angelos. ℂ Circa ꝑ^m ꝯſide
randū eſt ꝙ nā q̄ ceteris aīalibus ꝓuidit auxilia ſuffici
4 entia vite: hoib⁹ ꝑbuit ea iperfecta: vt p rōnē arte ſibi
manu ſibi ea pficerent: ſicut thaurus dedit cornua ad
defenſionē: hoies aūt arma defenſionis ſibi ꝑparant
manuali artificio rōnis: ꝛ inde eſt ꝙ ars imitaᷓ nām ꝛ
pficit ea q̄ nā facere non pōt. Sic igiᷓ ad tegumētum
capitis nā hoi dedit capillos: ſed qꝛ hoc tegumentum
inſufficiens eſt p artē ꝑparat hō ſibi aliud velamē. Ea
dem igiᷓ rō eſſe de velamine nāli capilloꝝ ꝛ de vela
mine artificiali. Nāle aūt eſt mulieri ꝙ comā nutriat.
Dꝫ. n. ad hoc diſpōnē nāe ꝛ vlterius inclinatio q̄dam
ineſt mulieribus ad comā nutriendā. In pluribus. n.
hoc accidit ꝙ mulieres magis ſtudent ad nūtriēdam
comā q̄ꝫ viri. Uᷓ ergo ꝯdōni mulieꝝ ꝯueniens eſſe ꝙ
magis vtanᷓ velamie capitis q̄ꝫ viri. ℂ Circa h ergo
5 tria facit. Primo ponit ꝯuenientiā velamis nālis ꝛ ar
tificialis dicens. Dictū eſt: mulier non velans caput ꝺ
turpat caput ſuū: vnū eſt. n. ſ. vnius rōnis ꝑuari. ſ. ve
lamine artificiali: ac ſi decalueᷓ. i. ac ſi priueᷓ nāli vela
mine capilloꝝ qḋ in penam q̄buſdā ꝑdiciᷓ Eſa. 3. De
caluabit dn̄s verticē filiaꝝ ſion ꝛ crinē eaꝝ nudabit.
Scḋo ducit ad incōueniens dicens. Nā ſi non velaᷓ
mulier tondeaᷓ. q. d. ſi abijcit velamen artificiale abijci
at pari rōne ēt nāle: qḋ eſt incōueniēs. ℂ Sed ꝯ h vr̄
eſſe ꝙ ſcīmoniales tondenᷓ. Ad qḋ dupl̄r pōt rn̄deri.
Primo q̄dem qꝛ ex hoc ipſo ꝙ votū viduitatis vel vir
ginitatis aſſumunt xp̄o deſponſante: ꝓmouenᷓ in di/
gnitatē virilem: vtpote liberate a ſubiectione viroꝝ ꝛ b
immediate xp̄o coniuncte. Scḋo qꝛ aſſumunt pnia la
mentū religionē intrantes. Eſt autem conſuetudo vi
ris ꝙ tpe luctus comā nutriat quaſi hoc ſit ſue ꝯdōni
conueniens: mulieres aūt econtrario tempore luctus
comā deponunt. Unde dᷓ Iere. 7. Capillum tuū ton/
de ꝛ ꝓijce: ſume in directum planctū. Tertio cōcludit
ꝓpoſitum dicens. Si vo turpe. i. indecens eſt mulieri
tonderi aut decaluari. i. priuari nāli velamine arte vel
natura: velet caput ſuum vtens. ſ. velamine artificiali.
ℂ Deinde cū dicit. (Uir qdeꝫ ꝛc̄.) Ponit ſcḋam ꝓba
tionem que accipiᷓ per cōparationem ad deū. Et primo
inducit ꝓbationē. Scḋo ꝓbat quod ſuppoſuerat ibi. 2
(Nō. n. eſt vir ꝛc̄.) Dicit ergo ꝑmo. Dictum eſt ꝙ tur/
pe eſt mulieri tonderi ſicut ꝛ nō velari: viro aūt nō eſt
turpe: cuius rō eſt hec. Uir qdeꝫ non dꝫ velare caput
ſuū: qꝛ eſt imago: ꝛ gloria dei. Per hoc aūt ꝙ dicit eſt
ymago dei excludiᷓ quoꝝdā error dicentiuꝫ ꝙ hō ſo/
lum eſt ad imaginē dei: nō aūt eſt ymago: cuius ꝯriuꝫ
hic aplſ dicit. Dicebant aūt ꝙ ſolus filius eſt ymago:
ſm illud Col. i. Qui eſt ymago iuiſibilis dei. Eſt ergo
dicendum ꝙ hō ymago dei dᷓ ꝛ ad imagineꝫ. Eſt. n.
ymago imꝑfecta: filius aūt dᷓ ymago non ad imagieꝫ:
qꝛ eſt imago pfecta. ℂ Ad cuius euidentiā ꝯſideran
dum eſt ꝙ de rōne imaginis in cōi duo ſunt. Primo
qdeꝫ ſilitudo nō in q̄buſcūqꝫ: ſed vel ipſa ſpē rei ſicut 3
hō filius aſſimilaᷓ pr̄i ſuo. Uel in aliquo qḋ ſit ſignū
ſpēi: ſicut figura in rebus corꝑalibus. Un̄ q figuram
equi deſcribunt dnr imaginē eius depingere. Et h eſt
ꝙ dicit Hilarius in lib. de ſinodis ꝙ ymago eſt ſpēs ī
differens. Scḋo reqritur origo. Nō. n. duoꝝ hoiuꝫ q
ſūt ſimiles ſpē vnus ymago alterius dᷓ: niſi ex eo oria
tur ſicut filius a patre. Nam ymago dᷓ ab exemplari.
Tertio ad rōnem perfecte imaginis reqriᷓ equalitas.
Quia igiᷓ hō ſimilatur deo ſm memoriā intelligenti
am ꝛ voluntatē mentis: qḋ ꝑtinet ad ſpēꝫ intellectua/
lis nāe: ꝛ hoc hꝫ a deo: dᷓ eē dei ymago: qꝛ tn̄ deeſt eq̄
litas eſt dei ymago imperfecta. Et ideo dᷓ ad imagieꝫ
ſm illud Gen̄. i. Faciamus hoiem ad imaginē ꝛ ſilitu/ 4
dinē nr̄am. Sed filius q eſt equalis pr̄i eſt ymago pfe
cta: non aūt ad imaginē. ℂ Cōſiderandū eſt ēt ꝙ glo
ria dei dupl̄r dᷓ. Uno modo qua deus in ſe glorioſus
eſt: ꝛ ſic hō non eſt gloria dei: ſed potius deus eſt glo/
ria hois ſm illud ꝑs. Tu dn̄e ſuſceptor meus es: glo/
ria mea. Alio modo dᷓ gloria dei claritas eius ab eo ꝺ
riuata: ſꝫ illud Exo. vlti. Gloria dn̄i impleuit illud. Et
hoc modo hic diciᷓ: ꝙ vir eſt gloria dei inq̄ꝫtum clari
tas dei imediate ſuper virum refulget ſm illud ꝑs. Si
gnatum eſt ſuper nos lumen vultus tui domine.
ℂ Deinde cū dicit. (Mulier aūt ꝛc̄.) Ponit id qḋ eſt
ex parte mulieris dicens. Mulier auteꝫ eſt gloria viri
ꝛc̄. qꝛ claritas mulieris deriuaᷓ a viro: ſm illud Gen̄.
2. Hec vocabitur virago: quoniam de viro ſumpta eſt. 5
ℂ Sed contra hoc obijcitur: qꝛ ymago dei attendiᷓ
in hoie ſm ſpiritum in quo non eſt differentia maris
ꝛ femine: vt diciᷓ Col. 3. Nō ergo magis dꝫ dici ꝙ vir
diciᷓ ymago dei q̄ꝫ mulier. Dicendū eſt aūt ꝙ vir dici
tur hic ſpāliter ymago dei ſm quedam exteriora. ſ. qꝛ
vir eſt principium totius ſui generis: ſicut deus eſt ꝑn
cipiū totius vniuerſi: ꝛ qꝛ de latere xp̄i dormientis in
cruce fluxerūt ſacramenta ſanguinis ꝛ aque a quibus
fabricata eſt eccleſia. Poteſt etiam q̄tum ad interio
ra dici ꝙ vir ſpālius dicitur ymago dei ſm mentem in
quantū in eo rō magis viget. Sed melius dicenduꝫ
ꝙ aplſ ſignanter loquitur. Nam de viro dixit ꝙ vir
imago ꝛ glīa dei eſt de muliere aūt nō dixi ꝙ eēt yma

Glia dei ē du/plex.

6 go ⁊ glia viri: ſed ſolū ꝙ eſt gloria viri: vt detˀ intelligi ꝙ eſſe imaginē dei cōe eſt viro ⁊ mulieri: eſſe aūt gloriā dei imediate ꝓpriū eſt viri. Reſtat aūt ↄſiderādū pp qd v.r nō dēat velare caput ſed mulier. Qđ qdem dupl'r accipi pōt. Pͥo qdē q: velamē qđ capiti ſupponitˀ deſignat ptāintroduces alterius ſup caput exn̄is ordīe nāe: ⁊ ideo vir ſub deo exn̄s nō dꝫ velamen hēre ſup caput vt oñdat ſe imediate deo ſubeſſe: mulier āt dꝫ velamē hr̄e: vt oñdat ſe ꝓter deū alteri nālit̄er ſubeſſe. Uñ ceſſat obiectio de ſeruo ⁊ ſubdito: q: hec ſubiectio nō ē nālis. Scđo ad oñdēdū ꝙ glia dei nō eſt occultāda ſꝫ reuelāda: glia āt hoīs eſt occultāda: vñ in ps. dr̄. Nō no
8 bis dñe nō nobis: ſed noī tuo da gloriā. Lectio. III.

Gen. 2. ca. Non enim vir ex muliere ē: ſed mulier ex viro. Etenim non eſt creatus vir pp mulierē: ſed mulier ꝓpter viꝝ. Jdeo dꝫ mulier velamen hēre ſup caput ſuū: ⁊ pp angeloꝝ. Uerūtn̄ neqꝫ vir ſine muliere: neqꝫ mulier ſine viro i dño. Nā ſicut mulier de viro: ita ⁊ vir p mulierē. Oīa āt ex deo. Uoſipſi iudicate: decet mulierē nō velatā orare deū.
1 Nec ipſa nā docet vos. Q: vir qdē: ſi comā nutriat ignominia ē illi: mulier vo ſi comā nutriat glia eſt illi: qm̄ capilli ꝓ velamīe ei dati ſunt. Si qs aūt vr̄ cōtentioſus eē: nos talē ↄſuetudinē nō hēmus neqꝫ eccl'ia dei.

¶ Premiſerat apl's ꝙ mulier eſt gloria viri: qđ hic ꝓbare intendit. ¶ Et circa hoc tria facit. Pͥmo pōit ꝓbationē. Scđo aſſignat rōnē eius qđ dixerat ibi. (Etenim nō eſt creatus ⁊c̄.) Tertio infert ↄnē intētā ibi. (Jō dꝫ ⁊c̄.) ¶ Circa pͥm̄ ↄſiderādū ē ꝙ ſicut ſupra dictū eſt: mulier dr̄ glia viri ꝑ q̄ſdā deriuationē: ⁊ iō ad hoc ꝓbandum ſubdit. Nō.n. pͥ.ſ.reꝝ ↄdōne vir eſt ex
4 muliere.ſ.formatꝰ: ſed mulier ex viro. Dr̄.n. Gen̄.2. Q: edificauit dñs deus coſtā quā tulerat de adā i mulierē. De viro āt dr̄. Formauit dñs deus hoīem d' limo terre. ¶ Deinde cū dicit. (Etenim ⁊c̄.) Aſſignat rōnē eius qđ dixerat. Ad cuius euidentiā ↄſiderandus eſt talis ordo ꝑfecti ⁊ imꝑfecti: ꝙ imꝑfectū i vno ⁊ codē ſubiecto prius eſt tpe q̄ ꝑfectū. Prius.n. aliquis hō eſt puer q̄ vir: ſimpl'r tn̄ perfectū eſt prius imꝑfecto etiā tpe. Nam puer ꝓducitˀ ex viro. Hec igitˀ eſt rō quare mulier ꝓducta eſt ex viro: q: ꝑfectior eſt muliere qđ ex hoc ꝓbat apl's: q: finis eſt ꝑfectior eo qđ eſt ad finē: vir aūt eſt finis mulieris. Et hoc eſt qđ dicit. Etenim non eſt creatus vir ꝓpter mulierem: ſed mulier ꝓpter viꝝ in
5 adiutoriū.ſ. generationis: ſicut patiens eſt ꝓpter agēs ⁊ mā ꝓpter formā. Uñ dr̄ Gen̄.2. Non eſt bonum hominem eſſe ſolum: faciamus ei adiutorium ſiſe ſibi. ¶ Deinde cū dicit. (Jō dꝫ ⁊c̄.) Infert ↄclōnē intentā dicens. Jdeo.ſ. q: vir eſt imago ⁊ gloria dei: mulier autem eſt gloria viri: mulier dꝫ hēre velamen ſup caput ſuum: qñ.ſ. deo aſſiſtit orando vel ꝓphetando: vt per hoc oſtendatˀ ꝙ non imediate ſubeſt deo: ſed ſubqcitˀ etiam viro ſub deo: hoc enim ſignificat velamen qđ capiti ſupponitur. Unde alia littera hꝫ ꝙ mulier dꝫ habere poteſtatem ſuper caput ſuum: ⁊ idem eſt ſenſus. Nam velamen eſt ſignum poteſtatis ſm̄ ꝙ in ps. dicitur. Impoſuiſti homines ſuper capita noſtra. ¶ Deinde cū dicit. (Et ꝓpter angelos ⁊c̄.) Aſſignat tertiā rōnem q̄ ſumitur ex parte angeloꝝ dicens. Et etiam mulier dꝫ hr̄e velamē ſuper caput ſuū ꝓpter angelos. Qđ qdem dupl'r intelligi pōt. Uno mō de ipſis angelis celeſtibus q conuentus fideliū viſitare credūtur ꝓcipue qñ ſacra myſteria celebrantˀ. Et ideo tūc tā mulieres q̄ viri ad reuerentiā coꝝ honeſte ⁊ ordinate ſe debent habere ſm̄ illud ps. Jn ↄſpectu angelorum pſalmā tibi. Alio mō pōt intelligi ſm̄ ꝙ angeli dicūtˀ ſacerdotes inq̄tum diuina populo annunciant ſm̄ illud Mal.2. Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſciam ⁊ legē requirent ex ore eius q: angelus domini exercituum eſt. ¶ Debet ergo mulier velamen hr̄e ſemꝑ in eccl'ia pp angelos.i. ꝓpter ſacerdotes duplici rōne. Primo qdē
2 pp coꝝ reuerētiā ad quā ꝑtiet ꝙ mulieres corā eis honeſte ſe hēant. Uñ dr̄ Eccl.7. Honora deū ex tota aīa tua ⁊ honorifica ſacerdotes illius. Scđo ꝓpter eoꝝ cautelā: ne.ſ. ex conſpectu mulieꝝ nō velataꝝ ad concupiſcentiā ꝓuocentˀ. Uñ dr̄ Ecc.9. Uirginē ne aſpicias ne forte ſcādalizeris in decore illius. Augu. aūt al'r exponit ꝑdicta. Oñdit.n. ꝙ tā mulier q̄ vir eſt ad imaginē dei ꝑ hoc ꝙ dr̄ Eph.4. Renouamini ſpū mētis vr̄e ⁊ induite nouū hoīeꝫ: q renouatˀ in agnitione dei ſm̄ imaginē eius: q creauit eū: vbi nō eſt maſculus ⁊ femina. Et ſic pꝫ ꝙ ymago dei attenditˀ in hoīe ſꝫ ſpm̄ in quo nō eſt dr̄ia maſculi ⁊ femine: ⁊ iō mulier ē imago dei ſic̄ ⁊ vir. Expſſe.n. dr̄ Gen̄.1. ꝙ creauit deꝰ hoīeꝫ
3 ad imaginē ſuā maſculū ⁊ feminā creauit eos: ⁊ iō augu. dicit hꝰ eſſe intelligendū in ſpūali ↄiugio qđ ē i aīa noſtra in qua ſicut ſupra dictū eſt ſenſualitas: vel ēt inferior rō ſe hꝫ ꝑ modū mulieris: rō aūt ſuperior per modum viri in qua attenditˀ ymago dei: ⁊ ſm̄ hoc mulier eſt ex viro: ⁊ ꝓpter virū: q: adminiſtratio reꝝ tpaliū vel ſenſibiliū: cui intendit inferior rō vel etiam ſenſualitas: dꝫ deduci ex contemplatione eternoꝝ q̄ pertinēt ad ſuperiorem rationem ⁊ ad eam ordinari: ⁊ iō mulier dr̄ hēre velamen vel ptātem ſuper caput ſuum ad ſignificandū ꝙ circa tpalia diſpenſanda dꝫ homo cohibitiōem q̄ſdam ⁊ refrenationē habere: ne vltra modū homo ꝓgrediatur in eis diligēdis: que qdem cohibitio circa amorē dei adhiberi non dꝫ: cum preceptum
sit Deut.6. Diliges dñm deū tuum ex toto corde tuo. 4 Nā circa deſiderium finis nō apponitˀ menſura: quā neceſſe eſt apponi circa ea q̄ ſunt ad finē. Medicꝰ eniꝫ ſanitatē inducit q̄to ꝑfectiorē pōt: nō tn̄ dat medicinā q̄to maiorē pōt: ſed ſm̄ determinatā mēſurā. Sic vir non dꝫ habere velamen ſuper caput. Et hoc dꝫ ꝓpter angelos ſanctos: q: ſicut in glo. dr̄ gratuita eſt ſanctis angelis ſacrata ⁊ pia ſignificatio. Unde ⁊ Augu. dicit 19. de ciuitate dei: ꝙ demones alliciuntur qbuſdā ſenſibilibus rebus: nō ſic̄ aīalia cibis ſꝫ ſicut ſpūs ſignis. ¶ Deinde cū dicit. (Uerūtamen neqꝫ vir ⁊c̄.) Excludit dubitationem q̄ poſſet ex dictis oriri. Q: n. dixerat ꝙ vir eſt gloria dei: mulier aūt eſt gloria viri: poſſet ali
quis credere vel ꝙ mulier non eſſet ex deo: vel ꝙ non 5 hēret poteſtatem in grā. Uñ pͥmo hoc excludit dicēs. Licet mulier ſit gloria viri: q eſt gloria dei: verūtamē neqꝫ vir eſt in domino.i. a dño ꝓductus ſine muliere: neqꝫ mulier ſine viro: vtrūqꝫ.n. deus fecit ſm̄ illđ Gene.1. Maſculū ⁊ feminā creauit eos. Uel al'r neqꝫ vir eſt ſine muliere in dño.i. in gratia dñi nr̄i ieſu xp̄i. neqꝫ mulier ſine viro: q: vterqꝫ ꝑ gratiam dei ſaluatˀ ſm̄ illud Gal.3. Quicūqꝫ in xp̄o baptizati eſtis xp̄m iduiſtis. Et poſtea ſubdit. Non eſt maſculus neqꝫ femina .ſ. differens in gratia xp̄i. Secundo aſſignat rationem dicens. Nam ſicut in prima rerum inſtitutione mulier eſt de viro formata: ita ⁊ in ſubſequentibus generatiōibus vir per mulierē ꝓductus eſt ſm̄ illud Job.14.

a homo natus de muliere. Nam pma pductio hois fu
it sine viro ⁊ muliere: qñ deus formauit hoiē de limo
terre. Euā de costa viri: vt ibidē legit. Tertia aūt ē ex
viro ⁊ muliere: sicut abel natus est ex Adā ⁊ Eua vt
legit Gen. 4. Quarta āt ē ex muliere sine viro xpi ex v
gine ſm illud Gal. 4. Misit ds filiū suū fcm̄ ex mulie
re. Tertio oñdit rōnē eē puenientē .d. (Oia āt ex deo):
q.s. ⁊ hoc ipm q mulier p fuit ex viro: ⁊ h q postmodū
vir ē ex muliere ē ex opōne diua. Uñ ad deū ptinet tā vir
q̄ mlier. Uñ dr Ro. 11. Ex ipso ⁊ p ipm ⁊ i ipo sūt oia.
¶ Deinde cū dic. (Uosipsi iudicate ⁊c.) Cōmittit iu
diciū eius qd dixerat auditoribus. Et circa h duo fac.
2 Pmo cōmittit iudiciū rōnalib⁹ auditorib⁹ ibi. (Si qs
aūt vr ⁊c.) Circa pm̄ q̄tuor facit. Pmo cōmittit audito
ribus iudiciū e. us: qd dixerat more eius q pfidit se suf
ficiēter pbasse dicēs. (Uosipsi iudicate ⁊c.) Pertinet
.n. ad bonū auditorē iudicare de auditis. Uñ dr Job.
6. Loqntes id qd iustū est iudicate. Et. 12. Nōne auris
vba diiudicat. Scdo ppōit sub qōne id de q dz eē iudi
ciū dicēs. (Decet mulierē nō velatā orare deū). Hoc p
hibet. 1. Pe. 3. Ubi dr quarū sit nō exteri⁹ capillatura.
Tertio oñdit vñ dēant sumere suū iudiciū: q ab ipsa
nā: ⁊ h est q dicit. (Nec ipsa nā docet vos). Et vocat
hic nām ipaz inclinationē nālē q inest mulierib⁹ ad nu
triendū comā q est nāle velamē: nō aūt viris. Que q
3 dē inclinatio nālis esse oñdit: q in pluribus inuenit:
opz āt ab ipsa nā doceri: q est dei op⁹ sicut in pictura i
struit aliqs artificio pictoris: ⁊ iō ꝯ qsdā dr Esa. 24.
Trāsgressi sunt leges mutauerūt ius dissipauerūt fe
dus sempiternū. s. ius nāle. Quarto āt nā sumit rōnē:
⁊ pmo pōit id qd est ex pte viri dicens: q vir qdē si co
mā nutriat more mulieris ignominia est illi. i. ad igno
miniā ei reputat apud plēs hoies: q p h vr muliebris
esse. Et iō Eze. 44. dr. Sacerdotes comā nō nutriāt.
Nec ē istātia de qbusdā q i veteri lege comā nutrierūt:
q h erat signū q tūc erāt positi i lectiōe veteris testi:
vt dr. 2. cor. 3. Scdo pōit id qd ē ex pte mulieris dicēs.
(Mulier ⁊ si comā nutriat glia est illi): q vr ad orna
tū eius ptiere. Uñ dr Can. 7. Come capitis eius sicut
4 purpura regis. ¶ Et assignat pñr rōnē cū dic. (Qm
capilli dati sunt ei). s. mulieri p velamine: ⁊ iō eadē rō
est de capillis nutriendis ⁊ de velamine artificiali ap
ponēdo Can. 4. Capilli tui sicut grex caprarum ⁊c.
¶ Deinde cū dicit. (Si qs aūt ⁊c.) Cōpmit pteruos
auditores dicēs. (Si qs aūt): vr ptentiosus esse: vt. s.
rōnibus pdictis nō acqescat: sz pfidētia clamoris verita
tē ipugnet: qd ptinet ad ptētionē: vt Amb. dic ꝯ id qd
dr Job. 6. Rñdete obsecro absq ptentiōe. Et. puer. 20.
Honor ē ei q sepat se a ptētiōibus. Hoc sufficiat ad cō
primendū talē: q nos iudei in xpm credētes talē psue
tudinē nō hēmus. s. q mulieres orent nō velato capi
te: neq ēt tota eccla dei p gētes diffusa. Uñ si nulla es
set rō hoc solū dēret sufficere ne aliqs ageret ꝯ cōēz ec
clesie psuetudinē. Dr. n. in ps. Qui hītare facit vnius
5 moris i domo. Uñ Aug. dicit i epla ad casulanū q oi
bus i qb⁹ nihil certi diffinit sacra scriptura: mos ppli
dei atq istituta maiorū p lege hñda sūt. Lectio. IIII.

Hoc aūt pcipio nō laudās q nō
in melius: sed i deteri⁹ pueītis.
Primū qdē puenietib⁹ vobis
in ecclāz: audio scissuras eē in
2ᵃ 2ᵉ. ter vos ⁊ ex pte credo. † Nā oz ⁊ hrses eē:
q. 11ᵉ vt ⁊ q pbati sunt māifesti fiāt i vobis. Cōue
art. 3. nietibus ergo vobis in vnū iā nō est dñicā
2ᵐ cenā māducare. Unusqsq. n. suā cenā psu
mit ad māducādū. Et alius qdē esurit: ali⁹ b
āt ebrius ē. Nūqd domos nō hētis ad mā
ducādū ⁊ bibendū. An ecclāz dei ptemni
tis: ⁊ pfunditis eos q nō hñt. Quid dicam
vobis. Laudo vos: in hoc non laudo.

¶ Postq̄ aplūs redarguit corithios de eorū errore in
hitu: q. s. mlieres ad sacra mysteria puenieb āt capite ñ
velato: pñr arguit eorū errorē de scissuris i puētu: q. s.
dū pueirēt ad sacra mysteria ptēnōibus vocabāt. Et p
tāgit eorū defcm̄ i gñali. Scdo i spāli ibi. (Primū qdē 2
⁊c.) Dicit g p. Hoc āt qd dcm̄ ē supra q mulieres ve
late sint i ecclijs pcipio vt sic triplr eos iducēt ad hmōi
obseruātiā. p qdē rōne. 2° psuetudine. 3° pcepto qd solū
sine alijs necitatē iducēt. puer. 3. Custodi pcepta mea
⁊ viues. Et Ecc. 4. dr. Funiculus triplex difficile rūpi
tur. Nō laudās: sz magis vitupās q puenitis i ecclāz
nō i melius: sic dēret eē: sz i. deterius ex culpa vrā. Oia
.n. aīalia gregalia: puta colūbe grues: oues: nāli istin
ctu i vnū pueniūt: vt sit eis corpali meli⁹. Uñ ⁊ hō cū
sit aīal gregale vel sociale: vt phs pbat: ſm rōnē ager
dz vt multi in vnū pueniāt pp aliqd melius: sicut i re
bus sclaribus multi in vnitatē ciuitatis pueniūt: vt sit
eis melius sclariter. s. pp securitatē ⁊ sufficiētiā vite. Et 3
iō fideles in vnū puenire debēt pp aliqd melius spūa
le: ſz illud ps. In puenienedo pplōs in vnū ⁊ reges vt
seruiāt dño. Et alibi. In psilio iustorū ⁊ pgregatiōe ma
gna opa dñi. Sz isti i deteri⁹ pueniebāt pp culpas q̄s
cōmittebant dū puenirent. Esa. 1. Iniq sunt cetus vri
Ecc. 21. Stuppa collecta sinagoga peccantium.
¶ Deinde cū dicit. (Primū qdē ⁊c.) Pōit i spāli qūo
in deterius puenirēt. Et p pōit iudiciū culpe dicēs pm̄
qdē iter cetera. s. q i deterius puenitis puenietibus vo
bis i eccla audio scissuras eē iter vos. s. p ptentiōes q̄s
exercebāt. Qd qdē eccle nō pueit q i vnitate pstituit:
ſm illud Eph. 4. Unū corp⁹ ⁊ vn⁹ spūs: sic vocati estis
in vna spe vocatiōis vre. Hoc tñ pdicit Esa. 22. Scissu 4
ras ciuitatis Dauid videbitis: q multiplicate sūt. Dic
aūt glo. q dicendo pm̄ oñdit q pm̄ malū est dissensio:
vñ cetera oriūt: vbi. n. ē dissensio nihil rectū ē. Sz ꝯ vr
esse qd dr. Ecc. 10. Initiū ois pctī supbia ⁊. 1. Thi. vlti.
Radix oīuz malorū cupiditas. Dōm est āt q hec auc
tes loquūt q̄tū ad pctā psonalia singulariū hoium q
rū pm̄ ē supbia ex pte auersiōis ⁊ cupiditas ex pte puer
siōis. Sz glo. h logt de pctis multitudīs iter q pm̄ ē dis
sensio p quā soluit rigor disciplie. Uñ dr Jac. 3. Ubi ē
zelus ⁊ ptētio ibi icōstātia ⁊ oē opus prauū. Scdo po
nit credulitatis auditorū cū dicit. (Et credo ex pte). i.
q̄tū ad aliqs vrm q erāt ad ptētionē pni: ſm illud qd
dixerat. s. i. Cōtētiōes sūt iter vos: h āt dico qd vnus
qsq vrm dicit: ego qdē suz Pauli. ego Apollo. ego vo 5
Cephe. Alij vo nō erāt ptētiosi ex q̄rū psona ibi subdi
tur. Ego āt xpi Uñ ⁊ Can. 2. dr. Sic liliū iter spias sic
amica mea iter filias. i. bōi iter malos. Tertio assignat
rōnē sue credlitatī. d. (Nā oz ñ solū q̄scūq scissuras).
Sz ēt hrses esse. Ubi duo psiderāda sūt. Pmo qd sit hē
sis. Scdo qūo oz hrses esse. Circa pm̄ sciēdū q sic Die.
dic sup eplam ad Gal. hrsis grece ab electiōe dr: q. s.
eā sibi vnusqsq eligat disciplinā quā putat eē meliorē
ex q duo accipi pñt. Pmo qdē q de rōne heresis ē q
aliqs puatā disciplinā sequat q̄si p electionē ppriam:
nō āt disciplinā publicā q diuinit⁹ tradit. Scdo q huic
discipline aliqs ptinaciter ihereat. Nā electio firmā i
portat inhesionē: ⁊ iō heretic⁹ dr q spernens disciplinā

c fidei q̄ diuinitus tradit ptinaciter ꝓpꝛiū erroꝛē ſectat.
Pertinet at aliqd ad diſciplinā fidei dupl̄r. Uno° dire
cte ſicut articuli fidei: q p ſe credēdi ꝓponunt. Un̄ erroꝛ
circa hos ſm ſe facit hr̄ticū ſup ptinacia aſſit. Nō pn̄t at
tali erroꝛe pp ſimplicitatē aliquā excuſari ꝓpue q̄ ſi
ad ea de qbus eccl̄ia ſolēnizat: ⁊ q̄ cōiter pſant i oꝛe fi
deliū: ſicut miſteriū trinitatis natiuitas xp̄i: ⁊ alia hmōi.
Queda vo Idirecte ptinēt ad fidei diſciplinā: inq̄tū.ſ
ipſa nō ꝓponūt: vt pp ſe credēda: ſꝫ ex negatiōe eoꝛū
ſeqt aliqd ɔ̄riū fidei: ſicut ſi negef ysaac fuiſſe fili° abꝛa
ſeqt aliqd ɔ̄riū fidei. ſ. ſacrā ſcripturā ɔtinere aliqd fa
1 ſi. Ex talib° at nō iudicat aliqs hr̄ticus: niſi adeo ptia
citer pſeueret q ab erroꝛe nō recedat: et viſo qd ex h ſe
quat: ſic igit ptinacia q̄ aliqs ɔtēnit I his q̄ ſūt fidei di
recte vel indirecte ſubire iudiciū eccl̄ie fac hoīeꝫ hr̄ti
cū: talis at ptiacia ꝓcedit ex radice ſupbie q̄ aliqs pꝛe
fert ſenſuꝫ ſuū toti eccl̄ie. Un̄ apl̄s dic. i. ad thi. 6. ſi qs
alr docet ⁊ nō acqeſcit ſanis ſmōibus dn̄i nr̄i ieſu xp̄i
⁊ ei q̄ ſm pietatē ē doctrine ſupbus ē nihil ſciēs: ſꝫ lan
guēs circa q̄ōnes ⁊ pugnas verboꝝ. ¶ Scd̄o ɔſiderā
duꝫ ē qūo opoꝛtet hr̄ ſes ee. Sꝫ.n. opoꝛtunū ē hr̄ticos
ee: vr̄ q ſint ɔmēdabiles: ⁊ nō ſint extirpādi. Sꝫ dōm
ē q dupl̄r de aliq̄ dr̄ q oꝫ illō ee. Uno° ex itētiōe illius
3 q h agit: puta ſi dicam° q oꝫ iudicia ee: qꝛ. ſ. iudices iu
dicia exercētes itēdūt iuſtitiā ⁊ pacē I rebus hūanis cō
ſtituere. Alio° ex itētiōe dei q̄ et mala oꝛdinat i bonū ſi
cut pſecutionē tyrānoꝝ oꝛdinauit i glīam martyꝝ. Un̄
Aug. dic I encheridiō q ds eſt adeo bonus q null° p
mitteret fieri aliqō malū: niſi eſſet adeo potēs q ō qlꝫ
malo poſſet elicere bonū: ⁊ ſꝫ h dr̄ Mat. 18. Nece ē: vt
veniāt ſcādala: verūtn̄ ve hoī illi p quē ſcādalū venit: ⁊
ſm h h dicit apl̄s q oꝫ hr̄ ſes eſſe: ex eo q deus malici
am hr̄ticoꝝ oꝛdiauit i bonū fideliū. Et h dicit p qdem
ad maioꝛē ōclarationē v̄itatis. Un̄ dicit Aug. I gl. Ab
aduerſario mota qō diſcēdi exiſtit occaſio. Multa qp
pe ad fidē catholicā ptinentia oū hereticoꝝ calida ige
tudine excogitant: vt aduerſus eos defendi poſſint: ⁊
4 ɔſiderant diligētius: ⁊ intelligunt clarius: ⁊ p̄dicat i
ſtātius. Un̄ ⁊ ꝓuer. 27. Ferrū ferro acuit: ⁊ hō exacuit
faciē amici ſui. Scd̄o ad mãifeſtādā, Ifirmitatē fidei in
his q recte credūt. Et h eſt q h ſubdit apl̄s. Ut q. p
bati. i. approbati ſunt a deo: manifeſti fiāt in vobis. i. in
ter vos. Sap. 3. Tanq̄ auꝝ in foꝛnace ꝓbauit illos.
¶ Deinde cū dicit. (Cōuenientibus ḡ vob ⁊c̄.) Redar
guit eos de 3° delicto: qꝛ. ſ. peccabāt I mō ⁊ oꝛdie ſumē
di coꝛpus xp̄i. Et pōt totū qō ſeqt dupl̄r expōi. Scd̄ꝫ
aūt p̄ ᵐᵃᵐ expōnē redarguunt de h q coꝛpus xp̄i pꝛāſi
accipiebāt. Circa h ḡ q̄tuoꝛ facit. Pꝛimo pōit dtrimē
tū qō icurrebāt. Scd̄o ponit culpā ibi. (Unuſqſqꝫ.n.
⁊c̄.) Tertio Iqrit de cā culpe ibi. (Nūqd domos ⁊c̄.)
5 Quarto ɔcludit eoꝝ vituperationē ibi. (Quid dicā vo
bis ⁊c̄.) Dicit ḡ p ita. Cōuenientibus vob ſciſſure ſūt i
ter: ḡ vos ɔuenietib° vob in vnū coꝛpe nō aīo. Iā ad h
aduenitis: qō nō ē. i. nō lꝫ vel nō cōpetit vobis dn̄icā
cenā mādūcare. i. ſumere euchariſtie ſacr̄m: qō dn̄s in
cena diſcipul' dedit. Hoc.n. ſacr̄ꝫ: vt Aug. dicit ſup Jo.
eſt ſacr̄m vnitatis ⁊ charitat̄. Et iō nō cōpetit diſſenti
entibus Cāt. 5. Cōedite amici ⁊ bibite ⁊ inebꝛiamini
chariſſimi. Uel melius pōt referri ad ea q̄ ſequunt: vt
ſit ſenſus. Nō ſolū ɔuenietib° vob ſciſſure ſūt itervos:
ſꝫ ɔuenit vob ɔuenientibus: ia. i. in pn̄ti h deteriatū hē
tis q nō eſt. i. nō lꝫ vob dn̄icā cenā mādūcare ad quā
pꝛāſi acceditis. Qꝛ.n. dn̄s diſcipul' ſuis poſt cenā hoc
ſacr̄m tradidit: vt legit Mat. 26. volebāt et coꝛinthij p°
cōeꝫ cenā ſumere coꝛpus xp̄i. Sed dn̄s h rōnabilr fec
ꝓpt tria. Pꝛimo qdē qꝛ oꝛdie ɔgruo figura ꝓcedit v̄ita

d te. Agnus at paſchal' erat figura ſiue vmbꝛa hui° ſacr̄i.
Et iō poſt cenā agni paſchal' xp̄s h ſacr̄m dedit. Di.n.
col. 2. de oībus legalib° q ſūt vmbꝛa futuroꝝ: coꝛp° at
xp̄s. Scd̄o vt ex h ſacro ſtati ad paſſionē trāſiret cui° h
ſacr̄m ē mēoꝛiale. Et iō dixit diſcipul'. Surgite eamus
hic. ſ. ad paſſionē. Tertio vt artius Ipꝛimeret h ſacr̄m
coꝛdibus diſcipuloꝝ: qbus ſpm tradidit I vltio ſuo re
ceſſu. Sꝫ I reuerētia tāti ſacri poſtmodū eccl̄ia iſtituit
q nō niſi a ieiunis ſumat: a q̄ excipiūt ifirmi q i neceſſi
tate q̄ legē nō hꝫ pn̄t nō ieiuni ſumere coꝛp° xp̄i. Q̄ꝛ vo
aq̄ nō ſoluit ieiuniū. Eſtimauerūt qdā q poſt potū aq̄
poſſet aliqs ſumere h ſacr̄m pſtatī: qꝛ vt dn̄t aq̄ nō nu
trit: ſic nec aliqō aliud ſimplex elm̄tū. Quāuis at aq̄ ſꝫ 2
ſe nō nutriat: ⁊ ob h nō ſoluat ieiuniū eccl̄ie: ſꝫ q dn̄r
aliq ieiunātes: nutrit tn̄ alijs admixta: ⁊ iō ſoluit ieiu
niū nāe: ⁊ ſꝫ h dn̄r aliq ieiuni: q. ſ. eadē die nihil ſūpſe
rūt: nec cibi nec pot°. Et qꝛ reliqe cibi q̄ i oꝛe rēanēt ſu
mūt p modū ſaliue: h n̄ ipedit aliqs ee ieiunos: ſil̄r ⁊ n̄
ipedit aliquos eſſe ieiunos ſi tota nocte nihil doꝛmie
rint: vel ſi et nō ſint plene digeſti: dūmō eadē die oīno
cibi vel potus nihil ſumpſerint. Un̄ qꝛ p nᵐ diei ē ſumē
dū: ſm vſum eccleſie a media nocte: iō qcūqꝫ poſt me
diā noctē aliqd ſumpſerit q̄tūcūqꝫ modicū cibi vel po
tus non poteſt eadem die ſumere hoc ſacramentum.
¶ Deide cū dicit. (Unuſqſqꝫ.n. ⁊c̄) Pōit culpā. Et p 3
ſꝫ q peccabāt I deū. Scd̄o ꝓut peccabāt I ꝓximū ibi.
(Et alius qdē ⁊c̄.) Dic ḡ p Jō dico q nō lꝫ vob dn̄icā
cenā mādūcare: qꝛ vnuſqſqꝫ viꝫ pſumit. i. añ ſumit ſuā
cenā. ſ. ciboꝝ cōiuꝫ ad mādūcādū. Quilꝫ.n. eoꝝ pōta
bat ad eccleſiā fercula ꝑpata: ⁊ comedebat qlꝫ ſeoꝛſuꝫ
añq̄ ſumeret ſacra myſteria. Oſee. 4. Sepatū eſt cōui
uiū eoꝝ nūc interibūt. Ecc. ii. dr̄ in pſona parci. Inue
ni requiem mihi ⁊ comedebam de bonis meis ſolus.
¶ Deide cū dicit. (Et alius qdē ⁊c̄.) Arguit culpam
eoꝝ inq̄tū erat ɔ̄ ꝓximū. Diuites.n. laute cōedebāt I
eccl̄ia ⁊ bibebāt vſqꝫ ad ebꝛietatē: paupib° at nihil da
bāt. ita q remanebāt eſurientes. Et h eſt qō dr̄. (Et ali°
qdē eſurit). ſ. paup q nō hūit: vn̄ ſibi ꝑpet: alter at ebꝛi
us eſt. ſ. diues q ſupflue comedebat ⁊ bibebat ɔ̄ id qō
dr̄. Neemie. 8. Cōedite pinguia ⁊ bibite mulſum ⁊ mit 4
tite ptes eis q non ꝑparauerūt ſibi Job. 31. Si come
di bucellam meā ſolus: ⁊ non comedit pupillus ex ea.
¶ Deide cū dic̄. (Nūqd domos ⁊c̄.) Iqrit de cā hu
ius culpe. Et p excludit cām p quā poterat excuſari.
Nō.n. ē licitū domū dei q̄ eſt dputata ſacris vſib°: cōis
vſibus applicare. Un̄ ⁊ dn̄s Jo. 2. eijciēs emētes ⁊ ven
dētes d tēplo dixit. Domus mea dom° oꝛōnis vocabit:
vos aūt feciſtis eā, domū negatiōis. Et Aug. dic i r̄la.
In oꝛatoꝛio nemo aliqd faciat: niſi ad qō factū ē: vn̄ ⁊
nomē accepit: tn̄ pp neceſſitatē: qn̄. ſ. aliqs aliā domuꝫ
nō inueniret: licite poſſet eccl̄ia vti ad mādūcāduꝫ vel
ad alios hmōi licitos vſus: hāc ḡ excuſationē excludit
apl̄s. d. (Nūqd nō hētis domos). ſ. ꝓprias ad mādu
cādū ⁊ bibēdū: vt pp h excuſemini ſi i eccl̄ia ɔuiuia ce 5
lebꝛetis q̄ dētis i ꝓprijs domibus facere. Un̄ ⁊ Lu. 5.
dr̄ q leui fecit xp̄o ɔuiuiū magnū in domo ſua. Scd̄o
cū dicit. (Aut eccleſiā dei ⁊c̄.) Aſſerit cām q̄ eos inex
cuſabiles reddit: quaꝝ p° eſt ɔtēptus eccleſie dei. Et
hāc ponit. d. (Aut eccleſiā dei ɔtēnitis): ⁊ iō i eccl̄ia p
ſumitis cenā vrām ad mādūcādū. Et pōt h ſumi eccle
ſia tā p ɔgregatiōe fideliū q̄ et p domo ſacra q̄ nō ē
ɔtēnēda: ſꝫ illud ps. Domū tuā decet ſctitudo. Et Je.
7. Nūqd ſpelūca latronū fcā eſt dom° iſta in q̄ Iuoca
tū ē nomē meū i oclis vr̄is. Iſti at vtrūqꝫ ɔtēnebāt dū
pn̄te ɔuētu fideliū i loco ſacro ɔuiuia celebꝛabāt. Se
cūdo pōit ɔtēptū ꝓximoꝝ i h q ſubdit. (Et cōfūditis
eos qui

1 eos q nõ hñt). In h.n. paupes erubeſcebãt ꝙ ipſi eſu/riebãt i ꝯſpectu toti⁹ multitudis aliõs laute comedẽti/bus ⁊ bibẽtib⁹. Dr̃ ãt ꝓuer. 17. Qui ꝺſpicit paupẽ ex/ꝓbrat factori ei⁹. Et Ecc. 4. Aiaꝫ eſuriẽtẽ ne ꝺſpexerl.
¶ Deĩde cũ dicit. (Quid dicã ⁊c̃.) Cõcludit eoꝝ vi/tupationẽ dicẽs. (Quid dicã vob̃) ex ꝯſideratiõe ꝑdi/ctoꝝ. Nũqd laudo vos? Et ĩ ñdet. Et ſi in aliqs factl laudo vos in h tñ ſcõ nõ laudo. Et ẽ aduertẽdũ ꝙ ſu/pra dũ de habitu mulieꝝ loqueret̃ ſaltẽ yronice lau/dauit eos dicẽs. (Laudo vos ꝙ ꝑ oĩa mei ⁊c̃.) Hic ve/ro nec yronice vult eos laudare: q: i grauioribus deli/ctis nullo mõ ſũt pctõres palpãdi. Uñ ⁊ in ps. dr̃. qm̃ laudat̃ pctõr i deſiderijs aĩe ſue ⁊ iniqu⁹ bñdicit̃. Exa/
2 cerbauit dñm pctõr. Et Eſa. 3. Populꝫ meus q beatũ te dicũt ipſi te ꝺcipiũt. Fm aliã ꝟo expoſitionẽ arguit̃ ꝺ alia culpa. In ꝑmitiua.n. eccl'ia fideles panẽ ⁊ vinũ offerebãt q ꝯſecrabãt̃ i ſanguinẽ ⁊ corpus xpĩ: qbus iã ꝯſecratis diuites q multa obtulerãt eadẽ ſibi repete/bãt: ⁊ ſic ipſi abũdãter ſumebãt paupibus nihil ſumẽ/tibus: q nihil obtulerãt. De hac ğ culpa aplŝ eos h re/ꝑhẽdit dicẽs. (Cõuenietibus i vob̃ vnũ) iã nõ ẽ. i. non ꝯtigit iter vos dñicã cenã mãducar̃. Cena.n. dñi ẽ cõis toti familie: vnuſqſq ãt vr̃m ſumit eã nõ q̈ſi cõem: ſꝫ q̈ſi ꝓpriã dũ ſibi vult vẽdicare qd deo obtulit: ⁊ h eſt qd ſbdit. Unuſqſqꝫ p̃ſumit. i. p̃ſũptuoſe attẽtat ad mã/ducãdũ cenã. ſ. dñi. i. panẽ ⁊ vinũ ꝯſecratũ. q̈ſi ſuã. i. q̈ſi
3 ꝓp̃ã vẽdicãs. ſ. eã q ꝯſecrata ẽ dño i ſuos vſus. Et ito

Pul/cher/rima decla/ratio en eu/cha/riſtia nutri/repoſ/fit ⁊ ſigu/is in/ebrie.

ſeqt̃ ꝙ ali⁹. ſ. paup q nihil obtulit. eſurit. nihil. ſ. ſumẽs ꝺ ꝯſecratis. (Alius ãt). ſ. diues q multa obtulit. ebri⁹ ẽ ad lr̃am pp h ꝙ nimiũ ſumpſit ꝺ vino ꝯſecrato qd. ſ. q̈ſi ꝓpriũ repopoſcit. ¶ Sꝫ vr̃ h ẽẽ ipoſſe. qd ꝺ vio ꝯſe/crato aliqs inebrieť vel ẽt nutriat̃ de pane: qm̃ poſt cõ/ſecrationẽ ſub ſpẽbus panis ⁊ vini nihil remanet: niſi ſubſtãtia corpis xpĩ ⁊ ſanguis: q nõ pñt ꝯuerti i corp⁹ hoĩs: ad h ꝙ ex eis nutriat̃ aut inebrieť. Dicũt ğ qdã ꝙ h ñ fit ꝑ aliquã cõuerſionẽ: ſꝫ ꝑ ſolã imutatiõe ſen/ſuũ hoĩs ab accidẽtibus panis ⁊ vini q remanẽt poſt ꝯſecrationẽ. Cõſueuerũt.n. hoĩes ex ſolo ciboꝝ odore ꝯfortari ⁊ ex multo odore vini ſtupefieri ⁊ q̈ſi inebria/ri. Sꝫ ꝯfortatio vel ſtupefactio q ꝓuenit ex ſola imu/
4 tatiõe ſenſuũ ꝑuo tpe durat: cũ tñ poſt ꝯſecrationẽ pa/nis aut vini ſi vinũ i magno q̈ntitate ſumeret̃ aut pais diu ſuſtẽtaret̃ hõ pp panẽ aut ſtupefieret pp vinũ. Et ꝑterea mãifeſtũ ẽ ꝙ pãis ꝯſecratus i aliã ſubſtãtiã cõ/uerti põt ex h ꝙ ꝑ putrefactionẽ reſoluit̃ i puluerẽ: aut ꝑcõbuſtione i cineres cũ ad nutriẽdũ nihil i aliõ re/grat̃ q̈ꝫ ꝙ cibus ꝯuertat̃ i ſubſtãtiã nutrimẽti. Quidã ğ poſuerũt ꝙ pãis aut vinũ ꝯſecratũ pñt ꝯuerti aliõ: ⁊ ſic nutrire: q: remanet ibi ſba pãis aut vini cũ ſba cor/poris xpĩ ⁊ ſanguis. Sꝫ h repugnat verbis ſcripture. Nõ.n. veꝝ ẽẽt qd dñs dic̃. Math. 26. Hoc ẽ.n. corpus meũ: q: h demõſtratũ ẽ pãis: ſꝫ potius ẽẽt dõm. h. i. i h loco ẽ corpus meũ. Et ꝑterea corpus xpĩ nõ icipit ẽẽ i
5 h ſacramẽto ꝑ loci mutationẽ: q: iã deſineret ẽẽ i celo. Uñ relinqt̃ ꝙ ibi icipit ẽẽ ꝑ ꝯuerſionẽ alterius. i. pãis i ipſꝫ: vñ ñ põt ẽẽ ꝙ remãeat ſba pãis. Et iõ aliq̃ dixerũt ꝙ remanet ibi forma ſbalis pãis ad quã ꝑtinet opatio rei: ⁊ iõ nutrit ſic̃ ⁊ pãis nutriuet. Sꝫ h nõ põt eſſe: q: nutrire ẽ cõuerti i ſbam nutriti: qd nõ ꝯpetit nutrimẽ/to rõne forme cuius ẽ agere: ſꝫ magis rõne mãe cuius ẽ pati. Uñ ſi ẽẽt ibi for⁹ ſbalis pãis nutrire non poſſet. Aliq̃ ꝟo dixerũt ꝙ aer circũſtãs ꝯuertit̃ vel i ſbaꝫ nu/triti vł i qdcũqꝫ aliõ hmõi: ſꝫ h ñ poſſet fieri abſqꝫ mul/ta ꝯdẽſatiõe aeris q ſenſui latere ñ poſſet. Et iõ aliq̃ di/xerũt ꝙ diuĩa ꝟtute ad h ꝙ ſacr̃m ñ ꝺꝑhẽdat̃ i hmõi ꝯuerſiõibus redit ſba pãis: ⁊ vini: ſꝫ h vr̃ ẽẽ ipoſſe. q: cũ

ſba pãis ꝯuerſa ſit i corpus xpĩ ñ vr̃ ꝙ poſſit ſba pãis redir̃: niſi ẽcõuerſo corpus xpĩ ꝯuerteret̃ i panẽ. Et ꝑ/terea ſi ſba pãis redit aut h ẽ manẽtibus accñtibus pa/nis: ⁊ ſic ſiml̃ erit ibi ſba panis ⁊ ſubſtãtia corpis xpĩ: qd ſupra ĩprobatũ ẽ. Nã tãꝫ diu ẽ ibi ſubſtãtia corpis xpĩ q̈ꝫ diu ſpẽs manẽt. Aut redit ſpẽbus ñ manẽtibus qd ẽt ẽ ipoſſe: q: ſic ẽẽt ſubſtãtia pãis abſqꝫ ꝓprijs accñ/tibus niſi forte itelligat̃ ꝙ deus termio ꝯuerſiõis cã/ret ibi quãdã mãꝫ q ſit ſubm huius ꝯuerſiõis. Sꝫ me/lius ẽ: vt dicat̃ ꝙ ſic̃ ꝟtute ꝯſecratiõis miraculoſe cõ/fert̃ ſpẽbus panis ⁊ vini: vt ſubſiſtãt ſine ſubiecto ad
b:
modũ ſubſtantie: ita ẽt eis miraculoſe ꝯfert̃ ex ꝯñti ꝙ 2
agãt ⁊ patiat̃ qcqd ager̃ aut pati poſſet ſuba pãis aut vini ſi adeſſet. Et hac rõe ſpẽ ille pãis ⁊ vini pñt nutrir̃ 5
⁊ inebriare. ſic̃ ſi ẽẽt ibi ſubſtãtia panis ⁊ vini. Cetera nõ mutãt̃ a p⁹ expoſitione. Lectio. V. mat. 26.

Ego.n. accepi a dño qd ⁊ tradi ꝉ vobis: q̃m dñs ieſus i qua nocte tradebat̃ accepit panẽ: ⁊ grãs agẽs fregit ⁊ dixit. Ac/cipite ⁊ mãducate h ẽ corpus meũ qd ꝓ vo/bis tradet̃. Hoc facite i meã ꝯmẽorationẽ.
¶ Poſtq̈ꝫ aplŝ redarguit corinthioꝝ inordinatiões: q̈s ꝯmittebãt cõueniẽdo ad eucbariſtie ſacr̃m ſumen/dũ: h agit ꝺ ipo ſacro: ⁊ ꝑ agit de dignitate hui⁹ ſacri. 3
Scdo induc̃ fideles ad reuerẽter ſumẽdũ ibi. (Itaqꝫ qcũqꝫ mãducauerit ⁊c̃.) Circa p^m duo fac̃. Primo cõ/mẽdat auctoritatẽ doctrine quã daturus ẽ. Scdo põit doctrinã ꝺ dignitate huius ſacri ibi. (Qm̃ dñs noſter ⁊c̃.) Circa p^m duo fac̃. Primo cõmẽdat auctoritatem doctrine ex pte actoris q ẽ xp̃s dicẽs. Dixi ꝙ iã ñ ẽ vo/bis dñicã cenã mãducar̃. Sacr̃m eucbariſtie dñicam cenã vocãs. Ego.n. accepi a dño. ſ. xp̃o q ẽ actor huius doctrĩe: ñ ab aliq puro hoĩe. Gal. i. paulus aplŝ ñ ab hoĩbus neqꝫ ꝑ hoĩeꝫ. ſꝫ ꝑ ieſũ xpꝫ. He. 2. Que cũ initiũ accepiſſet enarrari ꝑ dñꝫ ⁊c̃. Scdo cõmẽdat auctorita/tẽ doctrĩe ex pte miſtri q ẽ ipſe Pau. cũ ſbdit: qd ⁊ tradi di vob̃ Eſa. 21. q audi a dño exercituũ deo iſrael anũcia/ui vob̃. ſap. 7. Quã ſiñ fictiõe didici ⁊ ſiñ inuidia cõico.

Eu/cha/riſtie ſacra/mẽtũ voca/tur cena

¶ Deĩde cũ dic̃. (Qm̃ dñs ieſus) ꝯmẽdat dignitatẽ 4
huius ſacri tradẽs iſtitutiõeꝫ ipſius. Et ꝑ põit iſtitu/tionẽ. Scdo tp̃s iſtõnis cũ dic̃. (In q nocte tradebat̃ ⁊c̃.) Tertio modum iſtituendi ibi. (Accepit panem ⁊c̃.) Iuſtitutor ãt ſacri eſt ipſe xp̃s. Uñ dic̃. (Qm̃ dñs nr̃ ieſus xp̃s ⁊c̃.) Dictũ ẽ.n. ſupra cũ ꝺ baptiſmo age/ret̃: ꝙ xp̃s i ſacr̃tis hꝫ excellẽtie ptãtẽ: ad quã q̈tuor ꝑtinẽt. Primo qdẽ ꝙ ꝟtus ⁊ meritũ eius opat̃ in ſa/cramẽtis. Scdo ꝙ i noĩe eius ſctificet̃ ſacr̃m. Tertio ꝙ effectũ ſacri ſine ſacro ꝓbere põt. Quarto inſtitutio noui ſacri. Spẽliter tñ cõgruebat vt h ſacramentum ipſe in ſua ꝑſona inſtitueret in quo corpus ⁊ ſanguis eius cõmunicat̃. Unde ⁊ ipſe dicit Io. 6. Panis queꝫ ego dabo vobis caro mea eſt pro mundi vita.
¶ Deinde cũ dic̃. (Qua nocte tradebat̃). Deſcribit 5
tp̃s inſtitutiõis huius ſacri: qd quidem ꝯgruum fuit. Primo qdẽ q̈ꝫtũ ad qualitatẽ tẽporis. Fuit.n. i nocte. Per virtutẽ enim huius ſacramẽti aĩa illuminat̃. Uñ 1. reg. 14. dicit̃ ꝙ Ionathas intinxit virgã i fauũ mel/lis ⁊ cõuertit manũ ſuã ad os ſuũ: ⁊ illuminati ſunt oculi eius: pp qd ⁊ i ps. dr̃. Nox illuminatio mea i delitijs meis. Scdo q̈ꝫtũ ad negociũ qd i illo tpe gerebat̃: q: ſ. qñ tradebat̃ ad paſſiõeꝫ: ꝑ q̈ꝫ traſiuit ad pãeꝫ: h ſa/cramẽtũ: qd ẽ mẽoriale paſſiõis iſtituit. Uñ dr̃ Ec. 29. Trãſi hoſpes ⁊ orna mẽſã: ⁊ q i manu hñs ciba ceteros.

c ¶ Deinde cum dicit. (Accepit panem &c.) Ondit mo
dum institutionis: et primo ponit ea que fecit et dixit xps instituen
do hoc sacramentum. Scdo exponit ibi. (Quotienscunque. n.
&c.) Circa primum duo facit. Primo agit de institutione sacri
huius quantum ad corpus xpi. Scdo quantum ad eius sangui
nem ibi. (Similiter et calicem &c.) Circa primum ante expositionem
litere oportet primo considerare necessitatem institutionis huius sacramen
ti. Est autem sciendum quod sacra instituta sunt propter necessitatem
vite spiritualis. Et quia corporalia sunt quedam similitudines spiritua
lium: oportet sacramenta proportionari eis que sunt necessaria ad
vitam corporalem. In qua primo invenitur generatio cui proportionatur ba
ptismus: per quem regeneratur aliquis in vitam spiritualem. Scdo ad
vitam corporalem requiritur augmentum: per quod aliquis perducitur ad quanti
2 tatem et virtutem perfectam: et huic proportionatur sacramentum confirma
tionis: in quo spiritussanctus datur ad robur. Tertio ad vitam
corporalem requiritur alimentum: per quod corpus hominis sustentatur. Et
similiter vita spiritualis per sacramentum eucharistie reficitur. Secundum illud. In
loco pascue ibi me collocavit: super aquam refectionis edu
cavit me. ¶ Est autem notandum quod generans non coniungitur geni
to secundum substantiam: sed solum secundum virtutem: sed cibus coniungitur nutri
to secundum substantiam. Unde in sacro baptismi quo xps regenerat
ad salutem: non est ipse xps secundum suam substantiam: sed solum secundum suam
virtutem. Sed in sacro eucharistie quod est spirituale alimentum xps est
secundum suam substantiam. Continetur autem sub aliena specie propter tria. Pri
mo quidem ne esset horribile fidelibus sumentibus hoc sacrum
si in propria specie carnem hominis ederent: et sanguinem biberent.
Scdo ne hoc ipsum esset irrisibile infidelibus. Tertio ut
3 cresceret meritum fidei: que consistit in hoc quod creduntur ea que non
videntur. Traditur autem hoc sacramentum sub duplici specie propter tria.
Primo quidem propter eius perfectionem: quia cum sit spiritualis refe
ctio debet habere spiritualem cibum et spiritualem potum. Nam et corporalis
refectio non perficitur sine potu et cibo. Unde et supra .10. dictum
est quod omnes eandem escam spiritualem manducaverunt: et omnes eundem
potum spiritualem biberunt. Nam et corporalis refectio non perficitur
sine cibo et potu. Scdo propter eius significationem. Est enim
memoriale dominice passionis: per quam sanguis xpi fuit sepa
ratus a corpore: et ideo in hoc sacro seorsum offertur sanguis a cor
pore. Tertio propter huius sacramenti effectum salutarem. Valet
enim ad salutem corporis: et ideo offertur corpus: et valet ad salu
tem anime: et ideo offertur sanguis. Nam anima in sanguine est. ut dicitur
4 gen. 9. Offertur autem specialiter hoc sacramentum sub specie panis et vi
ni. primo quidem: quia pane et vino communius utuntur homines ad suam
refectionem. Et ideo assumuntur in sacro hec: sicut aqua ad ablutio
nem in baptismo: et oleum ad unctionem. Scdo propter virtutem
huius sacramenti. Nam panis confirmat cor hominis: vi
num vero letificat. Tertio quia panis qui ex multis granis
fit: et vinum ex multis uvis significat ecclesie unitatem que
constituitur ex multis fidelibus. Est autem hec eucharistia
specialiter sacramentum unitatis et charitatis: ut dicit. Aug.
super Joan. His autem visis circa litere expositionem. Primo consi
derandum est quid xps fecerit. Scdo quid dixerit ibi. (Et di
xit &c.) Tria autem fecit. Primum quidem designatur cum dicit.
(Accepit panem.) Per quod duo significari possunt. Primo quidem
5 quod ipse voluntarie passionem accepit: cuius hoc sacramentum est me
moriale. Secundum illud. Esa. 53. Oblatus est: quia ipse voluit. Scdo
potest significari quod ipse accepit a patre potestatem perficiendi hoc
sacramentum. Secundum illud Mat. 11. Omnia tradita sunt mihi a patre meo.
Scdm tangit cum dicit. (Et gratias agens). In quo datur nobis
exemplum gratias agendi de omnibus: que nobis divinitus dantur. Secundum
illud. i. ad thes. ulti. In omnibus gratias agite. Tertium tangit
cum dicit. (Fregit). Esa. 58. Frange esurienti panem tuum.
¶ Sed videtur hoc esse contra usum ecclesie. Secundum quam prius consecratur cor
pus xpi et postea frangitur. Hoc autem dicitur quod prius fregit postea protu
lit verba consecrationis. Et ideo quidam dixerunt quod xps consecravit
prius verbis aliquibus: et postea protulit verba quibus nos conse
cramus. Sed hoc non potest esse: quia sacerdos dum consecrat non profert

Eucharistie sacramentum christus instituit in aliena specie propter tria.

Eucharistia que re instituta est sub duplici specie.

ista verba quasi ex persona sua: sed quasi ex persona xpi consecrantis. d
Unde manifestum est quod eisdem verbis quibus nos consecramus
et xps consecravit. Et ideo dicendum est quod hoc quod hic dicitur. Et di
xit: non est sumendum consequenter quasi xps accepit panem et gra
tias agens fregit: et postea dixerit verba que sequuntur: sed
concomitanter quod dum accepit per se panem gratias agens fregit et
dixit. Et ideo cum Mat. 26. dicatur quod Ihs accepit panem et bene
dixit ac fregit. Apls non curavit hic de benedictione fa
cere mentionem intelligens nihil aliud esse illam benedi
ctionem quam hoc quod dominus dixit hoc est corpus meum.
¶ Deinde cum dicit. (Et dixit). Ondit quid xps dixerit in
stituendo hoc sacramentum. In verbis autem primo quidem iniunxit sacramenti
2 usum. Scdo expressit sacramenti veritatem. Tertio docuit
mysterium. Usum quidem sacramenti iniunxit dicens. (Accipi
te.). Quasi diceret non ex potestate vel merito humano com
petit vobis usus huius sacramenti: sed ex eminenti dei benefi
cio. Sap. 16. Angelorum esca nutrivisti populum tuum domine
supra. 4. Quid habes quod non accepisti. Et determinat
speciem usus cum dicit. (Et manducate). Jo. 6. Nisi mandu
caveritis carnem filii hominis. Job. 31. Si non dixerunt viri ta
bernaculi mei quis det de carnibus eius ut saturemur.
Sciendum est tamen quod hec verba non sunt de forma consecrationis. Est
enim hec differentia inter hec et alia sacramenta: quia alia sacramen
ta perficiuntur non quidem in consecratione materie: sed in usu mate
rie consecrate: sicut in ablutione aque: aut in unctione olei
seu crismatis: et hoc ideo: quia in materiis aliorum sacramento
3 rum non est aliqua natura rationalis: que sit gratie sanctificantis susce
ptiva: et ideo in forma aliorum sacramentorum fit mentio de usu sa
cramenti: sicut cum dicitur. Ego te baptizo vel confirmo te cris
mate salutis &c. Sed hoc sacrum perficitur in ipsa consecratione
materie in qua continetur ipse xps qui est finis totius gratie san
ctificantis. Et ideo verba que pertinent ad usum sacramenti non sunt
de substantia forme: sed solum illa que pertinent veritatem et continen
tiam sacramenti: que consequenter ponit subdens. Hoc est corpus meum.
¶ Circa que verba tria oportet considerare. Primo quidem de re si
gnificata: per hec verba: quod scilicet sit ibi corpus xpi. Scdo de
veritate huius locutionis. Tertio utrum hec sit conveniens
forma huius sacramenti. Circa primum considerandum est quod quidam di
xerunt corpus xpi non esse in hoc sacramento secundum veritatem: sed
solum sicut in signo: sic exponentes quod hic dicitur. Hoc est corpus 4
meum. i. hoc est signum et figura corporis mei: sicut et supra .10. dictum est:
petra autem erat xps. i. figura xpi. Sed hoc est hereticum cum expresse
dominus dicat. Jo. 6. Caro mea vere est cibus: et sanguis meus
vere est potus. Unde alii dixerunt quod est ibi vere corpus xpi: sed simul
cum substantia panis: quod est impossibile: ut supra ostensum est.
Unde alii dixerunt quod est ibi solum corpus xpi substantia pa
nis non remanente que annihilatur vel in preiacentem materiam resol
vitur. Sed hoc non potest esse: quia sicut Aug. dicit in libro. 83. q. De
us non est auctor tendendi in non esse. Scdo quia etiam per hanc posi
tionem tollitur hoc quod substantia panis convertatur in corpus xpi:
et sic cum corpus xpi non incipiat esse in hoc sacramento per conver
sionem alterius in ipsum: relinquitur quod incipiat ibi esse per mo
tum localem: quod est impossibile: ut supra dictum est. Oportet igitur dicere quod 5
corpus xpi vere sit in hoc sacro per conversionem panis in ipsum.
Considerandum tamen quod hec conversio differt ab omnibus conversionibus que sunt
in natura. Actio enim nature presupponit materiam: et ideo eius actio non
se extendit nisi ad immutandum aliquid secundum formam vel sub
stantialem vel accidentalem. Unde omnis conversio naturalis dicitur esse forma
lis. Sed deus qui facit hanc conversionem est auctor materie et forme
et ideo tota substantia panis materia non remanente: potest converti in
totam substantiam corporis xpi. Et quia materia est individuationis
principium: totum hoc individuum signatum quod est substantia parti
cularis convertitur in aliam substantiam particularem: propter quod dicitur
ista conversio substantialis seu transsubstantiatio. Contingit igitur
tur in hac conversione contrarium eius quod accidit in conversionibus
naturalibus: in quibus manente subiecto fit transmutatio iterdum

Verbis domini ter sacramentalia et sacramentum eucha.

Hoc est corpus meum quomodo diversi diversimode exposuerunt.

transmutatio panis et vini differt ab omnibus conversionibus naturalibus.

a circa accidētia. hic aūt trāſmutata ſubſtātia manēt ac
cidētia ſine ſubiecto v̄tute diuina q̄ ſicut cauſa prima
ſuſtētat ea ſine cā materie que eſt ſubſtātia cauſata ad
h̄ ꝙ corpus xp̄i ⁊ ſanguis ſumatur i ſpecie aliena rōi/
bus ſupradictis. ⁊ quia ordīe quodā accidētia referūt
ad ſubſtātiā. iō dimēſiōes ſine ſubiecto remanet ⁊ alia
accidētia remanēt in ipſis dimēſiōibus ſicut in ſubie/
cto. Si aūt ſub illis dimēſiōibus in illa ſubſtātia rema
neat niſi corpus chriſti dubium poteſt eſſe de fractiōi
bus hoſtie cōſecrate. cū corpus xp̄i glorificatū ſit. ⁊ p
ꝯſequēs īfrāgibile. Un̄ nō pōt huic fractiōi ſubſtare:
ſ3 nec ēt aliud pōt fingi qđ ſubſiſtet: q2 ſacr̄m veritatis
nō decet aliq̄ fictio. Un̄ nihil ſenſu percipit in hoc ſa
2 cr̄o: qđ nō ſit ibi ſ̄m veritatē. Sēſibilia. n. p ſe ſunt q̄/
litates: q̄ qdē remanēt ſic̄ p̄us fuerāt in h̄ ſacr̄o vt ē di
ctū. Et iō alq̄ dixerūt ꝙ ē qdē ibi ē fractio ſine ſb̄o. vn̄
nihil ibi frāgit. Sed nec h̄ dici pōt. q2 cū fractio ſit in
Fra/ gn̄e paſſiōis q̄ h3 debilius eſſe ꝙ̄ q̄litas nō pōt eſſe in
ctio h̄ ſacr̄o ſine ſubiecto ſic̄ nec q̄litas. Un̄ reſtat dōm ꝙ
ſacri fractio illa fūdat ſicut in ſubiecto in dimenſiōibus pa
euch. nis ⁊ vini remanētibus. corpus aūt xp̄i nō attingit ab
quō hmōi fractiōe: q2 totū remanet ſub qualʒ pte dimēſio/
ſiat. nū diuiſarū. Qđ qdē h̄ mō cōſiderari pōt. Nā corpus
xp̄i eſt i hoc ſacr̄o ex cōuerſione ſubſtātie panis in ip/
ſum. Nō aūt ſit cōuerſio rōne dimēſionū. Nā dimēſio
nes panis remanēt. ſ3 ſolū rōe ſubſtātie. Un̄ ⁊ corpus
3 xp̄i ē ibi ratiōe ſue ſubſtātie. n̄ aūt rōne ſuarū dimēſio
nū: licet dimēſiōes eius ſint ibi ex cōſequēti l quātum
n̄ ſeparātur a ſubſtātia ipſius. Quātū aūt ad nām ſub
ſtātie ptinet tota ē ſub qualibʒ pte dimēſionū. Un̄ ſic̄
ante cōſecratiōem tota veritas ſubſtantie ⁊ nā panis
erat ſub q̄libʒ pte dimēſionū: ita poſt cōſecratione to
tuʒ corpus xp̄i eſt ſub q̄libet pte panis diuiſi. Signifi
cat āt hoſtie ꝯſecrate diuiſio. p qdē paſſionē xp̄i: p quā
corpus eius fuit vulneribus fractū. ſ̄m illud p̄s. Fode
rūt manus meas ⁊ pedes meos. Secūdo diſtributio/
nē donoꝝ xp̄i ex ip̄o pgrediētiū: ſ̄m illō iſra. ix. Diui
ſiōes grārū ſūt. Tertio diuerſas ptes eccl̄ie. Nā coꝝ
q ſūt mēbra xp̄i qdā adhuc in h̄ mūdo pegrināt qdā
4 viuūt i glīa cū xp̄o ⁊ q̄tū ad aīaʒ ⁊ q̄tū ad corpus. q
dā aūt expectāt finalē reſurrectōeʒ i ſine mūdi: ⁊ h̄ ſi/
Ex/ gnificat diuiſio hoſtie in tres ptes. ❡ Scđo cōſiderā
poſi/ dū ē de v̄itate huius locutiōis. vr̄. n. hec locutio eē fal
tio no ſa. Hoc ē corpus meū. Cōuerſio. n. panis i corpus xp̄i
tabil' ſit in termio plat' ōis hoꝝ v̄boꝝ. Tūc. n. cōplet ſigni
forē ficatio huius locutiōis. Forme. n. ſacroꝝ ſignificando
cōſe/ efficiūt: ⁊ iō ſeqt ꝙ in p̄ncipio locutiōis qn̄ dicit ꝙ nō
cra. ſit ibi corpus xp̄i: ſed ſola ſubſtātia panis q̄ demōſtrat
eu// p h̄ pnomē: h̄. qđ eſt demōſtratiuū ſubſtantie. Idē eſt
cha. g hoc cū dicit. Hoc ē corpus meū. ac ſi diceret ſubſtan
tia panis ē corpus meū: qđ manifeſte falſuʒ ē. Dixe/
rūt g qdā ꝙ ſacerdos hec v̄ba mālīter ⁊ recitatiue p
5 fert ex pſona xp̄i. ⁊ iō dmōſtratio huius pnominis n̄
referi ad p̄ntem māʒ vt ex h̄ locutio falſa reddat ſ3 ꝙ
obiectio pcedebat. S3 h̄ nō pōt ſtare. Primo qdē q2 ſi
hec locutio n̄ applicet ad p̄ntē māʒ nihil faciet circa eā
qđ ē falſū. Dic̄. n. Aug. ſup Io. Accedit v̄bū ad elemē
tū ⁊ ſit ſacramētū. Un̄ neceſſe ē dicere ꝙ v̄ba iſta for/
maliter accipiāt referēdo ea ad p̄ntem mām. Profert
autem ea ſacerdos ex pſona xp̄i: a quo virtutē ſumpſe
rūt: ad oſtēdēdū ꝙ eādē efficaciā nūc habēt ſic̄ quan
do chriſtus ea ptulit. Nō. n. v̄tus hīs v̄bis collata eua
neſcit. neqʒ tēporis diuerſitate: neqʒ miſtroꝝ varieta/
te. Scđo. q2 eadē difficultas remanet de p̄ma platiōe
q̄ chriſtus ea ptulit. Iō alq̄ dicūt ꝙ ſenſus huius eſt.
h̄ ē corpus meū. i. h̄ panis dſignat corpus meū: vt ly h̄

deſignet id qđ eſt in p̄ncipio locutiōis. S3 h̄ ēt eē non b
pōt. q2 cū ſacr̄a efficiāt qđ figurāt hec v̄ba nihil efficiūt
niſi qđ ſignificāt. Scđo. q2 ex h̄ ſequeret ꝙ p hec ver
ba nihil efficeret ꝙ̄ ꝙ corpus xp̄i eēt ibi ſic̄ ſub ſigno.
qđ ſupra ip̄obatū eſt. Et iō alq̄ dicūt ꝙ ly h̄ fac̄ dmō
ſtratione ad ītellectū ⁊ dmōſtrat id qđ erit in fine locu
tiōis. ſ. corpus xp̄i. Sed nec h̄ videt cōuenienter dici:
quia ſ̄m h̄ ſenſus eēt: corpus meū ē corpus meū. qđ n̄
ſit p hec v̄ba: cū h̄ ante v̄ba cōſecratiōis fuerit veruʒ.
Et iō aliter dōm ē ꝙ forme ſacramētorū nō ſolū ſūt ſi
gnificatiue: ſed ēt factiue. faciēdo. n. efficiūt. In omni
āt factiōe oportet ſubīci aliqd cōmune tāq̄ p̄ncipiū.
Cōmune aūt in hac cōuerſiōe nō eſt aliq̄ ſubſtātia: ſ3
2 accidētia q̄ ⁊ p̄us fuerunt: ⁊ poſtea manet: ⁊ iō ex pte
ſubiecti i hac locutiōe nō ponit nom̄ qđ ſignificat cer
tā ſpēm ſubſtātie: ſ3 ponit pnomē qđ ſignificat ſubſtā
tiaʒ ſine determiāta ſpē. Eſt g ſenſus. Hoc: idē ſit cōtē
tū ſub his accidētibus ē corpus meū. ⁊ h̄ eſt qđ ſit per
verba cōſecratiōis. Nā an̄ cōſecrationē id qđ erat cōtē
tū ſub: his accidētibus n̄ erat corpus xp̄i. qđ t̄n ſit cor
pus xp̄i p cōſecratiōeʒ. ❡ Tertio aūt oportet cōſidera
re quō ē hec cōueniēs for' huius ſacramēti. Naʒ h̄ ſa/
cramētū vt dictū ē n̄ cōſiſtit in vſu māe: ſ3 in cōſecratio
ne ipſi'. Cōſecratio āt nō ſit p h̄ ꝙ mā cōſecrata ſolum
ſuſcipiat aliq̄ v̄tutē ſpūalē: ſ3 p h̄ ꝙ trāſubſtātiat ſ̄m
eē in corpus xp̄i. ⁊ iō nullo alio verbo vtēduʒ fuit niſi
verbo ſubſtātiuo: vt dicat h̄ eſt corpus meuʒ. Per h̄. 3
n. ſignificat id qđ eſt finis: qđ ſignificādo efficit.
❡ Deīde cū dicit. (Quod pro vobis tradet.) Tangit
myſteriū huius ſacramēti. Eſt enim hoc ſacramētum
repreſentatiuum diuine paſſiōis: p quā corpus ſuum
tradidit in morteʒ pro nobis: ſ̄m illō Eſa. 50. Corpus
meū dedi pcutiētibus. Et Ephe. 5. Tradidit ſemetip
ſuʒ p nobis. Et vt oſtēdat rōnē frequētādi hoc myſte
rium ſubiūgit. Hoc facite in meā cōmemorationē: hoc
recolēdo. ſ. tam magnuʒ b̄n̄ficiū q̄ pro nobis me tradi
dit in mortem. Unde ⁊ Tren. 3. dicit. Recordare pau
pertatis mee abſinthij ⁊ fellis. Et in p̄s. Memoriam
fecit mirabiliū ſuorū miſericors ⁊ miſerator dominus
eſcam dedit timentibus ſe. Lectio. VI.

Similiter ⁊ caliceʒ poſtq̄ cena/ 4
uit dicēs. Hic calix nouū teſta/
mētū ē in meo ſanguine. Hoc
facite quotienſcūqʒ bibetis in
meā cōmemorationē. Quotiēſcūqʒ. n. mā/
ducabitis panē hunc ⁊ calicē bibetis: mor
tem domini annūciabitis donec veniat.
❡ Poſtq̄ aplſ poſuit iſtitutionem huius ſacri q̄tuʒ
ad cōſecrationē corpis. hic ponit iſtitutionem eius q̄
tum ad ſanguis ꝯſecrationem. Et p̄ ponit ordinem i
ſtitutiōis. Scđo v̄ba cū dicit. (Hic calix ⁊c̄.) Ordo āt
attenditur q̄tum ad duo. Primo ad ꝯcomitātiā vtriuſ
qʒ ſpēi. cū dic̄. (Silr ⁊ calicē). Utrūqʒ. n. ē. de pfectiōe 5
huius ſacri. tū pp pfectionem refectionis. tū pp repn̄
tationē paſſiōis. tū pp efficientiam ſalutis aīe ⁊ corpo
ris: vt ſupra dictum eſt: ſed ſi p̄us ꝯſecratur in h̄ ſacr̄o
corpus xp̄i: ⁊ poſtea ſanguis videt ſ̄q ꝙ ante ꝯſecra
tionem ſanguis corpus xp̄i in h̄ ſacr̄o ſit exangue. Qđ
qdā icōueniens reputantes dixerūt ꝙ due for' ſe ex pe
ctant in efficiendo: ita. ſ. ꝙ prima forma conſecratiōis
corporis non cōſequitur ſuuʒ effectū anteq̄ perficiat
forma ꝯſecrationis ſanguinis. ſicut etiam dcm̄ ē ꝙ v̄
ba q̄ pferūt in ꝯſecratōe corporis non ꝯſequunt ſuū
effcm̄ vſqʒ ad fineʒ plationis v̄boꝝ. S3 h̄ non eſt ſic.

c Nam ſignificatio verboꝝ quibus conſecratur corpus
chriſti nō cōpletur niſi in termino prolatiōis eorum.
Et q2 verba ſacramētalia ſignificādo efficiūt: iō ñ poſ
Cor/ ſunt hr̄e effectū ante terminum prolatiōis. Tūc aūt
pus xp̄i habēt plenā ſignificationē ēt anteq̄ꝫ proferatur v̄ba
q̄ſi cō cōſecrationis ſanguinis. ⁊ iō neceſſe ē q̄ ēt nūc habeāt
ſecra ſuū effectū. Alioq2 ſacerdos peccaret ſtatim poſt v̄ba
tur p⁹ cōſecratiōis, pponens hoſtiam nō cōſecratam populo
ſāgui adorādaꝫ. Niſi iā eſſet corpus xp̄i: q2 induceret populū
nez: ñ ad ydolatriā. ¶ Eſt ḡ dōꝫ q̄ ante ꝯſecrationē ſangui
tñ ē ſi nis ē in hoc ſacramento corpus xp̄i nō ſine ſanguine.
ne ſā ¶ Sciēdū eſt. n. q̄ i h̄ ſacramēto dupl'r aliqd ē. Uno
guie. mō ex vi conſecratiōis illud. ſ. in qd̄ terminat cōuerſio
2 panis ⁊ vini: ſicut p formam cōſecratiōis ſignificat. ⁊
ſic ſub ſpecie panis eſt corpus xp̄i. Alio modo ē aliqd
in hoc ſacramēto ex reali cōcomitātia ſicut diuinitas
v̄bi eſt in hoc ſacramēto ppter indiſſolubilem vnionē
ipſi⁹ ad corpus chriſti: licet nullo mō ſubſtātia panis
in diuinitatē cōuertatur. Et ſimiliter ē ibi aīa q̄ cōiun
cta eſt realiter ipſi corpori. Si v̄o i triduo mortis xp̄i
fuiſſet corpus xp̄i ab aliquo aplōꝝ cōſecratū nō fuiſ
ſet ibi anima que tūc realiter erat a corpore ſeparata.
Et idē dōm eſt de ſanguine. Nā ſub ſpeciebus panis
ex vi ꝯſecratiōis eſt corpus xp̄i i quod ſubſtātia panis
cōuertitur. Sāguis autem eſt ibi ex reali cōcomitā/
tia: q2 nūc realis ſanguis chriſti nō eſt ab eius corpore
3 ſeparatus: ⁊ eadē rōe ſub ſpē vini ē ſanguis xp̄i ex vi cō
ſecratiōis corpus autē ex reali cōcomitātia: ita q̄ ſub
vtraq3 ſpecie eſt totus xp̄s. Si v̄o tēpore paſſionis
qñ ſanguis chriſti erat ex corpe effuſus fuiſſet hoc ſa
cramentū ab aliquo aplōꝝ perfectuꝫ ſub panis ſpecie
fuiſſet ſoluꝫ corpus chriſti exangue: ſub ſpeciebus aūt
vini fuiſſet ſolus ſanguis chriſti. ¶ Scdō attēdit or/
do per comparationē ad cibos mālee: quoniaꝫ preceſ
ſerant. vbi ſubdit. Poſtq̄ꝫ cenauit. qd̄ videt ſignanter
addidiſſe. Nam chriſtus corpus ſuum tradidit inter
cenā. Uñ Mat. 26. dicitur. Q2 cenantibus illis acce/
pit ieſus panem ⁊c̄. Sed ſanguineꝫ dedit exp̄ſſe poſt
cenam. Uñ ⁊ Luc. 22. dicitur. Similiter ⁊ calicē poſt
q̄ꝫ cenauit dicēs ⁊c̄. Cuius rō eſt: q2 corpus chriſti re/
4 p̄ſentat myſteriuꝫ icarnationis q̄ facta ē adhuc legali
bus obſeruātijs ſtatū habētib⁹ inter quas precipua erat
cena agni paſchalis. Sed ſāguis xp̄i in ſacramēto di
recte repreſentat paſſionē p quā eſt effuſus p quā ſunt
terminata oīa legalia. Uñ Heb. 9. dr̄. Q2 p ppriū ſan
calix guinē introiuit ſemel in ſācta eterna redemptiōe inuēta.
in cō ¶ Deide pōit v̄ba dicēs. (Hic calix ⁊c̄.) Et p demon
ſecra ſtrat veritatē huius ſacramēti. Scd̄o iniungit vſū.
tione ibi. (Hoc facite ⁊c̄.) Quātū ḡ ad p̄muꝫ dic̄. (Hic calix
cū dr̄ ⁊c̄.) Qd̄ quidē dupl'r ſumi pōt. Uno modo metho
hic: ſi mice. vt. ſ. ponat continēs p cōtento. q. d. Cōtētum i
gura hoc calice qd̄ cōuenictius ponit in cōſecratiōe vini qd̄
tiuo. rōne ſue humiditatis indiget aliq̄s termis ꝯtineri, q̄ꝫ in cōſe
ꝯmit cratiōe panis q rōne ſue ſiccitatis ꝓpriis terminis cō
titur. tinet. Alio mō poteſt accipi metaphorice vt ſit ſenſus.
5 Sicut calix inebriat ⁊ pturbat ita ⁊ paſſio. Uñ Mat.
22. dicit. Poteſtis bibere calicē quē bibiturus ſuꝫ. Et
Mat. 26. Trāſeat a me calix iſte. Eſt ergo ſenſus. Hic
calix. i. cōtētū in hoc calice. vel hec mea paſſio. Eſt no
uuꝫ teſtamētū in meo ſanguie. Uñ ꝯſiderādū eſt q̄
teſtamētuꝫ dupl'r ſumit in ſcripturis. Uno mō cōiter
pro quolibet pacto: qd̄ qdē teſtibus cōfirmat. ⁊ ſic cō
ſiderādū ē q̄ deus dupl'r pactuꝫ iniit cū humano ge/
nere. Uno mō pmittēdo bona tēporalia ⁊ a malis tē
poralibus liberādo: ⁊ h̄ vocatur vetus teſtamētū vel
pactuꝫ. Alio mō pmittēdo bona ſpūalia ⁊ a malis op

poſitis liberādo: ⁊ hoc vocat teſtamētū nouuꝫ. Unde d
dicit. Jere. 31°. Feriā domui iſrael ⁊ domui iuda fedus
nouū: nō ſm̄ pactū quod pepigi cū patribus v̄ris vt
educerē eos de terra egypti: ſed h̄ erit pactum. Dabo
legē meā in viſceribus coꝝ ⁊ ero eis in deum. Eſt au/
tem cōſiderādum q̄ apud antiquos erat cōſuetudo
vt alicuius victime ſanguinē fūderēt ad cōfirmatiōeꝫ
pacti. Uñ Gen. 31. Legitur q̄ poſtq̄ꝫ inierūt fedus la/
ban ⁊ iacob: imolatis victimis in mōte vocauit fr̄es
ſuos. Uñ ⁊ Exo. 24. Legit q̄ moyſes ſūptum ſangui
nē reſperſit in pplm ⁊ ait. Hic ē ſanguis federis qd̄
pepigit dñs vobiſcū. Sicut ḡ vetus teſtamētū ſeu pa
ctum cōfirmatum ē ſanguine figurali tauroꝝ: ita no/ 2
uū teſtamētū ſeu pactū cōfirmatū eſt in ſanguie chri/
ſti q per paſſionē eſt effuſus. Et in hoc calice ſacrm̄ ta
liter cōtinet. Alio mō teſtamētū accipit magis ſtricte
pro diſpōne hereditatis pcipiēde quā neceſſe ē ſm̄ le/
ges certo nūero teſtiuꝫ cōfirmare. Nō aūt teſtamētuꝫ
ſic acceptum cōfirmat niſi per mortē: q2 vt apl's dicit
Heb. 9. Teſtamētū in mortuis⁹ cōfirmatuꝫ eſt: alioqn
nōduꝫ valet dum viuit q teſtatus eſt. Deus aūt p̄ qdē
diſpoſitionē fecerat eterna hereditate percipienda: ſed
ſub figura tēporaliū bonorū qd̄ ptinet ad vetus teſta/
mētū: ſꝫ poſtmodū fecit nouū teſtamētū expreſſe pmit
tēs hereditatē eternā qd̄ qdē cōfirmatuꝫ eſt p ſangui/
nē mortis xp̄i. Et iō dñs hic dic̄. Hic calix nouū teſta/
mētū ē in meo ſanguie. q. d. Per id qd̄ i hoc calice cōti 3
net commemorat nouū teſtm̄ p xp̄i ſanguinē ꝯfirmatū.
Eſt āt aduertēdū q̄ eadē v̄ba q̄ h̄ apl's ponit hr̄t Luc.
22. Niſi q̄ ibi addit q pro vobis effundet. Lucas. n. di
ſcipulus fuit pauli ⁊ eū i cōſcriptiōe euāgelij ē ſecutus
Sed Mat. 26. dr̄. Hic eſt. n. ſanguis meus noui teſta/
mētī q pro multis effūdet in remiſſionē pctōꝝ. Eadē
verba ponit i Marco. 14. Dicūt ḡ quidā q̄ q̄cūq3 for
me hoꝝ v̄boꝝ pferātur q̄ ſunt ſcripta in canone ſuffi
cere ad cōſecrationē. Probabilius aūt dici videt q̄ il
lis ſolis verbis pficit cōſecratio: qbus eccl'ia vtit ex tra
ditōe aplōꝝ inſtructa. Euāgeliſte. n. verba dñi recitare i
tenderūt q̄ꝫtū ptinet ad rōnē hyſtorie: nō aūt ſꝫ q̄ or/
dināt ad cōſecratiōeꝫ ſacrōꝝ quas i occulto habebāt 4
in p̄mitiua eccl'ia ppter infideles. Uñ Diony. dic̄ i vij°.
ca°. eccl'iaſtice hierarchie. Perfectiuas inuocatiōes nō
ē fas i ſcripturis exponere: neq3 myſticum ipſaꝝ ante
factas i ipſis ex deo virtutes ex occulto i cōmuni ad/
ducere. ¶ Sꝫ circa iſta v̄ba: qb⁹ eccl'ia vtit i cōſecra/
tiōe. ſāguis: qdā opinat q̄ ñ oīa ſunt d neceſſitate for/
me. ſꝫ ſolū qd̄ dr̄. Hic ē calix ſāguis mei: nō āt reſiduū
qd̄ ſeqt noui ⁊ eterni teſtamētī myſteriū fidei q p vo
bis ⁊ p multis effūdet i remiſſiōeꝫ pctoꝝ. Sꝫ h̄ nō vi
det ꝯuenienter dici. Nā totū illō qd̄ ſeqt ē q̄dā d'termia
tio p̄dicati. Uñ ⁊ ad eiuſdem locutiōis ſnīaꝫ ſeu ſignifi
tiōeꝫ ptinet. Et q2 vt ſepe dcm̄ ē for⁹ ſacrōꝝ ſignādo
efficiūt: totū ptinet ad viꝫ effectiuā for⁹. Nec obſtat rō
quā inducūt: q2 i ꝯſecratiōe corpis ſuffic̄. qd̄ dr̄. Hoc eſt 5
corpus meū: q2 ſāguis ſeorſuꝫ ꝯſecratus ſpal'r repn̄tat
paſſiōeꝫ xp̄i p quā eius ſāguis ſepatus ē a corpe: ⁊ iō
i ꝯſecratōe ſāguis oportuit exp̄mere xp̄i paſſiōis v̄tu
tē q̄ attēdit. Prio qd̄ reſpcū n̄re culpe quā xp̄i paſſio
abole: ſꝫ illō Apoc. p̄. Lauit nos a pctis n̄ris in ſāguie
ſuo. Et q̄ꝫtū ad h̄ dic̄. q p vobis ⁊ p mltis effūdet in
remiſſionē pctōꝝ. Effuſus ē ſiqdē ſāguis i remiſſiōeꝫ
pctōꝝ ñ ſolū p mltis ſꝫ ēt p oibus: ſm̄ illō p̄⁹ Joā. 2°.
Ipſe ē ppiciatio p pctis n̄ris: nō p n̄ris autē tātū: ſed
ēt pro totius mūdi. Sed quia qdā ſe reddūt idignos
ad recipiēdū talem effectum: quātū ad efficiam dici/
tur eſſe effuſus pro multis in qbus habet effectū paſ

1 ſio xp̄i. Dicit aũt ſignāter pro vobis ⁊ p multis: q: hoc
ſacramētū valet in remiſſionē pctōꝝ ſumētibus p mo
dū ſacramēti. qđ notatꝰ ſignāter cū dicit. Pro vobis qui
bus dixerat accipite. Ualet ēt per modū ſacrificij mul
tis nō ſumētibus: pro qbus offert qđ ſignificat cū dr.
Et pro multis. Secūdo virtus eius conſideratur p ꝯpa
ratione ad vitā iuſtitie: quā facit p fidē: ſʒ illud. Ro. 3.
Iuſtificati gratis per grām ipſius p redemptionem q̄
eſt in xp̄o ieſu quē ꝓpoſuit ꝓpiciatorē p fidē in ſangui
nē ipſius. Et q̄ntū ad h dr. Myſteriū .i. occultū fidei.
q. ſ. fides paſſiōis xp̄i erat occulta in oībus ſacrificijs
veteris teſtamenti: ſic veritas in ſigno. Hoc aũt eccl'ia
hʒ ex traditiōe aploꝝ cū in canone ſcriptur n̄ īueniatur.
2 Tertio virtus eius attēdit q̄ntū ad vitā glorie in quā p
paſſionē xp̄i introducit. ſʒ illud Heb. 10°. Habētes fidu
ciam in introitū ſcōꝝ in ſanguie chriſti. Et q̄ntū ad hoc
dicit. (Noui ⁊ eterni teſtamēti.) Eterni ſi qdē: q: ē diſ
poſitio de hereditate eterna. Noui aũt ad driaʒ veteris:
q: tēporalia ꝓmittebat. Uñ Heb. 9°. dicit. Ideo noui
teſtamēti mediator eſt vt morte īntercedēte repromiſſio
nem accipiāt qui vocati ſunt eterne hereditatis.
¶ Deinde cū dicit. (Hoc facite ⁊c̄.) Iniungit vſuʒ hu
ius ſacramēti dicēs. Hoc facite quotieſcūqʒ ſumetis i
meā commemorationem .i. in memoriā mee paſſionis.
Uñ ⁊ Treñ. 3. dicit ꝓpheta. Memoria memor ero ⁊
tabeſcet in me aīa mea. Et. Eſa. 43. Miſerationū dñi
3 recordabor. Eſt aũt notādū ꝙ in calice ꝑncipaliter qdē
debet poni vinum rōnibus ſupradictis. Dʒ aũt appōi
⁊ aq̄. Probabile. n. ē ꝙ xp̄s i cena vinū mixtū diſcipu
lis dederit ꝓpter cōſuetudinem terre illius in qua vt
tēperet fortitudo vini ab oībus vinū bibit aq̄ mixtuʒ.
Uñ ⁊ Prouer. 9. Sapiētia dic̄. Bibite vinū qđ miſcui
vobis. Nihilominus ēt aq̄ vino mixta ſignificat popu
luʒ xp̄ianū xp̄o p paſſionē cōiunctuʒ: ſm illud Apoc.
17. A que populi ſunt ⁊ gentes. Et ꝑticipatio ſanguis
xp̄i a fidelibus pertinet ad vſuʒ ſacramēti qui nō eſt d
neceſſitate huius ſacramēti. Sʒ pōt vinū cōſecrari abſ
qʒ aqua: licet peccet q ſic cōſecrat nō ſeruās ritū eccle
ſie. Et iō ſi ſacerdos ante cōſecrationem vini aduertat
4 ꝙ aqua non fuerit appoſita calici dʒ apponere. Si vo
poſt ꝯſecrationē aduertat non dʒ apponere: ſed debet
Pōit aqua ante cōſecratōne calicis. perficere ſacramētum. Nihil. n. poſt conſecratōem eſt
ſanguini xp̄i miſcendū: q: talis permixtio non poſſet
eſſe ſine qualicūqʒ corruptione vini ꝯſecrati: qđ ꝑtinet ad
crimē ſacrilegij. Dicūt aũt quidā ꝙ cū de latere xp̄i pē
dētis in cruce fluxerit ſanguis ⁊ aq̄. vt legit Io. 19. ſic
vinum cōuertit in ſanguinē: ita aq̄ in aquā. Sed h nō
cōpetit q: in illa aq̄ figurat ablutio q̄ eſt p baptiſmū.
Et iō alij dicūt ꝙ facta cōuerſiōe vini in ſanguinē aq̄
remāet in ſua ſubſtātia. ⁊ circūtegit accidētibus vini.
Sʒ nec h cōpetit: q: aqua admiſcet vino ante cōſecra
tionē: qñ nō differt ab alio vino. Uñ nō ſeorſuʒ manet
5 ſed ꝑmiſcet. Et iō dōm eſt ꝙ aq̄ ꝯuertit in vinū: ⁊ ſic
totū cōuertitur in ſanguinē xp̄i. Propter qđ mos eſt
modicū de aq̄ apponere ⁊ ꝑcipue ſi ſit vinuʒ debile qđ
nō poteſt niſi modicū aque in ſeipm conuertere.
¶ Deide cū dic̄. (Quotieſcūqʒ ⁊c̄.) Exponit vba dñi
q̄ dixerat. Hoc facite i meā ꝯmemoratiōēʒ dicēs. (Quotieſ
cūqʒ. n. māducabitis panē hūc ⁊c̄.) Et dic̄ panem pp
ſpēs remanētes. Dic̄ aũt hūc pp idē nūero corpꝰ ſigna
tū ⁊ ꝯtētū: ⁊ calicē. ſ. hūc bibetis mortē dñi annūciabitis
repñtādo. ſ. eā p h ſacrm̄. Et h donec veniat .i. vſqʒ ad vl
timū eius aduētū i q̄ dat itelligi ꝙ h ritus eccl'ie n̄ ceſ
ſabit vſqʒ ad finē mūdi. ſʒ illō Mat. vlt. Ecce ego vo
biſcū ſū vſqʒ ad cōſumationē ſecli. Et Luc. 21. Nō ꝑteri
bit gnātio hec. ſ. eccleſie donec oīa fiant. Lectio. VII.

ITaqʒ quicūqʒ māducauerit pa b
nē ⁊ biberit calicē dñi idigne:
reus erit corpis ⁊ ſanguis do
mini. Probet aũt ſeipm hō. ⁊
ſic de pane illo edat ⁊ dē calice bibat. Qui. n.
māducat ⁊ bibit idigne: iudiciū ſibi mādu
cat ⁊ bibit. nō diiudicans corpus dñi. Idō i Joā. 11. c.
ter vos multi īfirmi ⁊ imbecilles ⁊ dormiūt
multi. Q: ſi noſmetipos diiudicaremus: n̄
vtiqʒ iudicaremur. Dum iudicaremur au 2
tem a dño corripimur: vt nō cū hoc mūdo 4. d.
dānemur. Itaqʒ fr̄es mei cū cōuenitis ad 8. q. i.
manducādū inuicem expectate. Si qs eſurit ar. 4.
domi māducet vt non i iudicium conuenia
tis. Cetera aũt cū venero diſponam.
¶ Poſtq̄ apls oñdit dignitatē huiꝰ ſacri: hic excitat
fideles ad ſumēdū illud reuerēter: ⁊ p̄ ponit ꝑiculum
qđ imminet idigne ſumētibꝰ. ſcdō adhibet ſalutare reme
dium ibi. (Probʒ aũt ⁊c̄.) Dicit ġ p̄. Itaqʒ ex quo hoc
qđ ſacralr māducat ē corpus xp̄i: ⁊ qđ bibit eſt ſāguis
xp̄i. Quicūqʒ māducauerit hūc panē vel biberit cali 3
cē dñi idigne reus erit corporis ⁊ ſanguis dñi. In qui Cor
bus vbis p̄ cōſiderādū eſt q̄lr aliqs idigne māducat pꝰ xp̄i
⁊ bibit: ⁊ qdē ſʒ Glo. ꝯtingit dupl'r. Prio qdē q̄ntū ad ſumi
celebratōēʒ huiꝰ ſcri: q: ſ. aliqs aliť celebrat ſacrʒ eucha tur i
riſtie q̄ a xp̄o traditū ē. puta ſi offerat i h ſacro aliū pa digne
nē q̄ triticeū vel aliū liquorē q̄ de vite. Uñ Le. 10. Di dupl'r
cit ꝙ nadab ⁊ abiud filij Aaron obtulerūt corā dño
igne alienū qđ eis ꝑceptū n̄ erat: egreſſuſqʒ ignis a dño
deuorauit eos. Scdō ex h ꝙ aliqs nō deuota mēte ac
cedit ad euchariſtiā. q̄ qdē indeuotio qñqʒ eſt veniale.
puta cū aliqs diſtracta mēte ad ſecularia negocia ac
cedit ad hoc ſacrm habitualiter retinēs debitam reue
rentiam a ipſuʒ: ⁊ talis ideuotio lʒ impediat fructum 4
huiꝰ ſacri q ē ſpūalis refectio: nō tñ facit reū corpis ⁊
ſanguis dñi: ſic hic apls loqt. Quedā vero ideuotio ē
pctm̄ mortale: q. ſ. eſt cū cōptemptu huius ſacri ꝓut
dr. Malac. p̄. Uos polluiſtis nom̄ meū i eo qđ dicitis.
Mēſa dñi ꝯtaminata eſt: ⁊ qđ ſupponit contēptibile
Et de tali ideuotiōe loquit Glo. Tertio mō dicit aliqs
idignꝰ ex eo ꝙ cū volūtate peccādi mortaliter accedit
ad euchariſtiam. Dicit enim Leuiti. 21. Nō accedat ad
altare qui maculam hʒ. Intelligit aliquis maculā pcti
hr̄e q̄diu eſt in volūtate peccādi: q̄ tñ tollit p pn̄iam.
Per cōtritionē qdē q̄ tollit volūtatē peccādi cū ꝓpoſi
to ꝯfitēdi ⁊ ſatiſfaciēdi q̄ntū ad remiſſionē culpe ⁊ pe
ne eterne. p ꝯfeſſionē aũt ⁊ ſatiſfactiōēʒ quātū ad tota
lē remiſſionē pene ⁊ reconciliationem ad membra ec
cleſie. Et iō in neceſſitatē qdē: puta qñ aliqs copiā ꝯfeſſo
ris hr̄e nō pōt ſufficit cōtritio ad ſumptiōēʒ huiꝰ ſacri:
Regulariter aũt debet confeſſio precedere cū aliq̄ ſatiſ 5
factione. Unde in libro de eccleſiaſticis dogmatibus
dicit. Communicaturus ſatiſfaciat, lachrymis ⁊ orō
nibus: ⁊ cōfidens de dño mundi: accedat ad euchari
ſtiam intrepidus ⁊ ſecurus. Sed h de illo dico quem
capitalia pctā ⁊ mortalia nō grauāt. Nāqʒ que morta
lia crimina poſt baptiſmū cōmiſſa ꝑmunit hortor ꝑus
publica pnīa ſatiſfacerē: ⁊ ita ſacerdotis iudicio recōci
liatū cōioni ſociari: ſi n̄ vult ad ꝯdēnatiōēʒ euchariſtiā
ꝑcipe. Sʒ vr̄ ꝙ pctōres nō indigne accedāt ad h ſa
cramētū. Nā i hoc ſacro ſumitur xp̄s qui ē ſpūalis me
dicus q de ſe dicit. Mat. 9. Nō eſt opus valētibus me

c dicus: sed male habētibus. Sȝ dōȝ q̄ h̄ sacramētum ē spūale nutrimētū: sicut baptismus ē spūalis natiuitas. Nascit̃ aūt aliq̄s ad hoc vt viuat sȝ nō nutrit̃ nisi iaȝ viuū. ⁊ iō hoc sacr̄m nō cōpetit pctōribus q̄ nōdū viuūt p̄ grām: cōpetit eis tñ baptismus. Et p̄terea eucharistia ē sacramētuȝ charitatis ⁊ eccliastice vnitatis: vt dicit Aug. sup̄ Jo. Cū igit̃ pctōr careat charitate ⁊ sit separatus merito ab ecclīe vnitate: si accedat ad h̄ sacramētū falsitatē cōmittit dū significat se hr̄e charitatē quā nō hȝ. Qr̄ tñ pctōr qñq̄ʒ hȝ fidē hui⁹ sacri licitū ē ei hoc sacr̄m inspicere: qđ ōīo īfidelibus denegat̃: vt Dionysius dicit. 3°. ca. eccliastice hierarchie. ¶ Sc̄do cōsiderādū est quō ille q̄ īdigne sumit h̄ sacr̄m sit reus

2 corp̄is ⁊ sanguīs dñi. Qđ q̄dē in. Glo. tripl̄r exponit̃. Uno mō mālit̃. Jncurrit. n. reatū ex pctō cōmisso circa corpus ⁊ sanguinē dñi: p̄rout in h̄ sacr̄o p̄tinet̃: qđ īdigne sumit. ⁊ ex h̄ ei⁹ culpa aggrauat̃. Tāto. n. culpa grauior q̄̄to maior est p̄ quē peccat̃. Heb. 10. Quāto magis putatis deteriora mereri supplicia eū q̄ filium dei p̄culcauerit ⁊ sanguinē testamēti pollutū duxerit. Sc̄do expōit̃ p̄ silitudinē vt sit sensus. Re⁹ erit corporis ⁊ sāguīs dñi ⁊ mortis dñi penas dabit: hoc est ac si xp̄m occiderit punietur: s̄m illud Heb. 6. Rursum crucifigētes sibimetipsis filiū dei ⁊ ostentui habētes. Sed s̄ʒ h̄ videt̃ grauissimū esse pctm̄ eo⁊ q̄ īdigne sumunt corpus xp̄i. ¶ Sȝ dōm q̄ pctm̄ aliqđ hȝ grauitatem

3 dupl̄r. Uno° ex ipsa spē pcti q̄ sumit̃ ex obiecto. ⁊ s̄ʒ h̄ grauius ē pctm̄ qđ p̄ dīnitatē cōmittit̃. puta īfidelitas blasphemia vel aliq̄d hmōi q̄̄ qđ cōmittit̃ p̄ hūanitatē xp̄i. Uñ ⁊ ip̄e dñs Mat. 12. Qr̄ q̄ dixerit v̄bū p̄ filiū hōis remittet̃ ei. q̄ aūt dixerit p̄ sp̄m sc̄m nō remittet̃ ei. Et iterū grauius ē pctm̄ qđ cōmittit̃ p̄ hūanitatē ī p̄pria spē q̄̄ sub spē sacri. Alio mō grauitas pcti attēdit̃ ex p̄te peccātis. Magis aūt peccat q̄ ex odio aūt inuidia vl̄ ex q̄̄cūq̄ʒ malicia peccat sicut peccauerūt illi q̄ xp̄ʒ crucifixerūt q̄̄ q̄ peccat ex īfirmitate: sicut īterdū peccāt illi q̄ īdigne sumūt h̄ sacr̄m. Non ergo p̄ hoc ītelligit̃ q̄ pctm̄ īdigne sumētiū. hoc sacr̄m cōparet̃ pctō occidētiū xp̄m s̄ʒ eq̄litatē: s̄ s̄ʒ silitudinē spēi: qr̄ vtrūq̄ʒ ē circa eūdē xp̄m. Tertio° ex pōit̃. Reus erit corp̄is ⁊

4 sanguīs dñi. i. corpus ⁊ sanguis dñi faciēt eūʒ reū. Jta. n. bonū male sumptū nocet sicut p̄dest malūʒ q̄ q̄s bñ vtit̃: sicut stimulus sathane paulo. Per hec aūt v̄ba excludit̃ error q̄rūdā dicētiū q̄ q̄̄ statiʒ h̄ sacr̄m tāgit̃ a labijs pctōris dīnit sub eo eē corp⁹ xp̄i. ¶ Cōtra qđ ē qđ ap̄ls dicit. Quicūq̄ʒ mādu cauerit panē hunc vel biberit calicē dñi. īdigne. Sc̄dʒ. n. p̄dictā opinionē null⁹ īdignus manducaret vl̄ biberet. P̄riat̃ aūt p̄dicta opīo v̄itati hui⁹ sacri s̄m quā tādiu corp⁹ ⁊ sanguis xp̄i manēt in sacr̄o q̄̄diu remanēt spēs in q̄̄cūq̄ʒ loco existāt. ¶ Deīde cū dic. (Probet aūt ⁊c̄.) Adhibet remediū p̄ p̄dictū piculū. Et p̄ pōit remediū. sc̄do assignat rōnē ibi. (Qui. n. mādu cat ⁊c̄.) Tertio rōnē mālfestat p̄ signū ibi. (Jō īter vos ⁊c̄.) Dic̄ ḡ p̄. Qr̄ tm̄ reatū īcurrit

5 q̄ īdigne sumit h̄ sacr̄ʒ: iō necesse ē. vt p̄ hō seip̄ʒ p̄bet. i. diligēter examīet suā p̄sciam ne sit in eo volūtas peccādi mortaliter vel aliqđ pctm̄ p̄teritum de q̄ nō sufficiēter penituerit: ⁊ sic post diligētē examiatonē d̄ pane illo edat ⁊ de calice bibat: qr̄ digne sumētib⁹ n̄ ē venenū s̄ medicīa. Gal. vlt. Opus aūt suū p̄bet vnusq̄sq̄ʒ. 2° Cor. 13. Si estis in fide xp̄i: vos p̄bate. ¶ Deīde cū dic. (Quicūq̄ʒ. n. mādu cauerit ⁊c̄.) Assignat rōnē p̄dicti remedij dicēs. Jō p̄batio p̄exigit̃. q̄. n. īdigne māducat ⁊ bibit iudiciū. i. p̄dēnatiōēʒ sibi māducat ⁊ bibit: sicut dr̄ Jo. 5. Resurgēt q̄ male egerūt ī resurrectiōēʒ iudicij. Nō diiudicās corp⁹ dñi. i. ex eo q̄ n̄

Probare se hō ōʒ añ q̄̄ ad sacra cōiōnē accedat

d discernit corpus dñi ab alijs īdifferenter ip̄ʒ assumēs: sicut alios cibos. Leui. 22. Oīs hō q̄ accesserit ad ea q̄ cōsecrata sunt in q̄ est imūdicia pibit corā dño. ¶ Sȝ cōtra videt̃ eē qđ dic̄ Joan. 6. Qui māducat me viuit p̄pter me. ¶ Sȝ dōʒ est q̄ duplex ē modus māducādi h̄ sacramētū. s. spūalis ⁊ sacramētalis. Quidā ḡ mādu cāt sacramētal̄r ⁊ spūaliter: q̄. s. ita sumūt h̄ sacr̄m q̄ ēt rē sacramēti participāt. s. charitatē p̄ quā est eccliastica vnitas. Et de talibus ītelligit̃ v̄bū dñi īductū. q̄ manducat me viuit p̄pter me. Quidā v̄o mādu cāt sacramētal̄r tm̄: q̄. s. ita h̄ sacr̄ʒ percipiūt q̄ rē sacri. s. charitatem nō habēt: ⁊ de talibus ītelligit̃: qđ hic dr̄. Qui māducat ⁊ bibit īdigne iudiciū sibi manducat ⁊ bibit.

Corpus xp̄i sumitur duobus mōis

Est aūt p̄ter duos modos q̄bus sumit̃ sacramētū hoc. 2

Tertius modus sumēdi in q̄ māducat̃ p̄ accidēs. dūʒ s. sumit̃ nō vt sacr̄m. qđ q̄dē cōtigit tripl̄r. Uno° sicut quando aliquis fidelis sumit hostiam consecratā quā non credit esse consecratam. Talis. n. habet habitum vtēdi h̄ sacramēto. Alio modo sicut qñ hostiam cōsecratā sumit aliq̄s īfidelis q̄ nullā fidē hȝ huius sacramēti. Talis. n. nō hȝ hītū vtendi h̄ sacr̄o: sed solū potētiā. Tertio mō sicut qñ hostiā cōsecratā comedit mus vel qđlibet aīal brutū qđ ēt non hȝ potentiā vtendi h̄ sacramēto. Ex h̄ igit̃ q̄ spūaliter sumētes h̄ sacr̄ʒ acq̄runt vitā alliciūt̃ quidam ad hoc q̄ frequenter hoc sacr̄m assumāt. Ex h̄ aūt q̄ īdigne sumētes acq̄rūt sibi iudiciū plures deterrent̃ vt rarius sumāt: ⁊ vtrūq̄ʒ 3 cōmēdādū videt̃. Legimus. n. Luc. 19. Qr̄ Zacheus recepit xp̄ʒ gaudēs in domū suā in q̄ eius charitas cōmēdat̃. Legit̃ ēt eodē. 7. q̄ centurio dixit xp̄o. Nō suʒ dign⁹ vt intres sub tectū meū. Jn q̄ p̄mēdat̃ honor ⁊ reuerētia ei⁹ ad xp̄ʒ. Qr̄ tñ amor p̄fert̃ timori p̄ se loq̄ndo: cōmēdabilius esse videt̃ q̄ aliq̄s freq̄ntius sumat q̄̄ q̄ rarius. Quia tñ qđ est in se eligibilius pōt eē minus eligibile q̄̄tū ad hunc vel illū. cōsiderare q̄libet in seip̄o dȝ quē effectū in se habeat frequens susceptio huius sacramenti. Nā si aliq̄s sentiat se p̄ficere ī feruore dilectionis ad xp̄ʒ ⁊ in fortitudīe resistēdi peccatis q̄ plurimū cōsequit̃ hoīes dȝ frequenter sumere.

Si v̄o ex frequēti sumptiōe sētiat aliq̄s in se minus re- 4 uerētiaʒ huius sacramēti monēdus ē vt rarius sumat. Uñ ⁊ in lib. de ecclesiasticis dogmatibus dicit̃. Quotidie eucharistiaʒ sumere nec laudo nec vitupero.

¶ Deinde cū dic. (Jdeo īter vos ⁊c̄.) Manifestat p̄dictā rationē p̄ signū. Et p̄mo ponit signū. Secūdo assignat causam illius signi ibi. (Qr̄ si nosmetipsos ⁊c̄.) Circa p̄mū cōsiderandū ē. q̄ sicut Augu. dicit in p̄ de ciuitate dei. Si omne pctm̄ nūc manifeste deus plecteret pena: nihil vltimo iudicio reſuari putaret̃. Rursus si nullum pctm̄ nūc puniret: nulla esse diuina prouidētia crederet̃. Jn signū ḡ futuri iudicij deus etiam in h̄ mūdo p̄ peccato quosdaʒ tēporaliter punit. quod maxime obseruatū videt̃ in p̄ncipio legis lationis taʒ noue q̄̄ veteris. Legimus. n. Exo. 32. Propter pctm̄ vi- 5 tuli aurei adorati multa milia hoīuʒ perempta. Rursuʒ legit̃ Act. 5. Propter pctm̄ mēdacij ⁊ furti ananiaʒ ⁊ saphirā interijsse. Uñ ⁊ p̄pter pctm̄ huius sacramēti īdigne sūpti aliq̄ in p̄mitiua ecclīa puniebāt̃ a deo īfirmitate corporali vl̄ ēt morte. Uñ dic̄. Jō. s. in signū futuri iudicij. Jnter vos multi īdigne sumētes corp⁹ xp̄i sūt īfirmi corporaliter. p̄s. Multiplicate sūt īfirmitates. Et imbecilles. i. lōga īualitudine laborātes. Et dormiūt multi. s. morte corpali s̄ʒ q̄ sumit̃ dormitio. p̄° ad Tessal. 4°. Nolumus vos ignorare de dormiētibus. ¶ Deide cum dic. (Qr̄ si nosmetipsos ⁊c̄.) Assignat duplicē rōnem p̄dicti signi. q̄rum p̄ma sumitur ex par

1 te nrī. Scōa ex pte dei ibi.(Cū3 iudicamur āt ꝛc̄.)Ex
parte aūt noſtra cā dīne punitiōis eſt negligētia q̄ in
nobiſipſis pctā cōmiſſa punire negligimus. Uñ dic̄.
ꝙ ſi noſmetipſos diiudicaremus redarguēdo ꝛ puniē
do pctā noſtra:nō vtiq3 iudicaremur.i.nō puniremur
a dn̄o:neq3 poſtmodū in futuro:neq3 etiam in p̄ſenti.
¶ S3 ꝫ ē qḋ ſup:a.4.dictū eſt. S3 neq3 meipſm iudi
co. Et Ro.14.dr̄. Beatus qui non iudicat ſemetipſu3.
¶ S3 dōz ē ꝙ aliqs pōt ſeipſu3 iudicare tripl̄r. Uno
mō diſcutiēdo.ꝛ ſic aliqs dz iudicare ſeip̄z:ꝛ q̄tū3 ad
opa p̄terita:ꝛ q̄tū ad futura:ſm illud Gal.vlt. Opus
ſuū pbet vnuſqſq3. Alio mō ſnialiter ſeipſu3 abſoluē
do q̄ſi iudicādo ſe inocētē q̄tū ad p̄terita:ꝛ ſ3 h nul
2 lus dz iudicaſ ſeip̄z vt.ſ.ſe inocētē iudicet:ſ3 illō Job.
9. Si iuſtificaſ me voluero os meum ꝯdēnabit me. Si
inocētē me oſtēdero prauū me ꝯpꝛobabit. Tertio mō
reph̄ēdēdo:vt.ſ.faciat aliqd qḋ ipſe iudicat eē malu3.
Et hoc mō itelligiſ qḋ iductū ē. Btūs ē q nō iudicat
ſemetipſu3 in eo qḋ pbat. S3 q̄tum ad ea q̄ iam fecit
dz qlibet ſeipm iudicare:reph̄ēdēdo ꝛ puniēdo p ma
leficijs. Uñ dr̄ Job.13. Uias meas in cōſpectu eius ar
guā.ꝛ 23. Ponā coꝛā eo iudiciū ꝛ os meū replebo icre
pationibus. Et de h iudicio Aug. dic̄ in li. de pnīa:ꝛ h
duciſ h in Glo. Uerſeſ añ oculos nr̄os imago futuri
iudicij:ꝛ aſcēdat hō adūſu3 ſe ante faciē ſuā: atq3 cō
ſtituto in coꝛde iudicio aſſit accuſās cogitatio ꝛ teſtis
3 ꝯſcia ꝛ carnifex coꝛ. Jnde qdē ſanguis animi cōfitētis
p lachꝛymas pfluat:poſtremo ab ipſa mēte talſnia pſe
raſ:vt ſe idignū hō iudicet pticipē coꝛpis ꝛ ſāguis dn̄i:
¶ Deinde cū dic̄.(Cū3 iudicamur aūt ꝛc̄.) Pōit cām
q̄ ē ex pte dei dicēs. Cū iudicamur aūt a dn̄o.i.h mū
do punimur Coꝛripimur.i.h fit ad coꝛrectionē nr̄am.
du3.ſ.qlibet pꝑter penā quā ſuſtinuit a pctō recedat.
Uñ ꝛ Job.5.dr̄. Beatus vir q coꝛripiſ a dn̄o. Et puer.
3. Que3 diligit dn̄s coꝛripit. Uſ ēt dū p penā vnius ali
us peccādo ōſiſtit. Prouer.19. Peſtilēte flagellato ſtul
tus ſapiētioꝛ erit.ꝛ h iō vt nō dānemur eterna dānatio
ne in futuro cū h mūdo.i.cū hoībus mūdanis.
¶ Deide cū dic̄.(Jtaq3 frēs mei ꝛc̄.)reducit eos ad ō
4 bitā obſeruātiā.ꝛ p pōiſ id qḋ nūc oꝛdinat. Scōo po
niſ pmiſſio de oꝛdinatiōe futura.ibi.(Cetera aūt.)cir
ca pᵐ tria facit. Pꝛio pōit oꝛdinationē ſuā dicēs.(Jta
q3 frēs mei ꝛc̄.) Ne vnuſqſq3 cenā ſuā p̄ſumat ad mā
ducādū cū cōuenitis.ſ.in eccl̄ia ad māducādū.ſ.coꝛp'
xp̄i iuicē expectate.vt.ſ.ſil oēs ſumatis. Uñ ꝛ Exo.12.
dicif. Jmmolabit edū mltitudo filioꝝ iſrael. Scōo ex
cludit excuſationē dicēs.(Si qs āt eſurit ꝛc̄.) Et ñ pōt
tm̄ expectaſ.domi māducet.ſ.cōes cibos: poſtmodu3
eucbariſtiā ñ ſūptur'. Eccl.36. Omnē eſcā māducabit
vēter. Tertio rōnē aſſignat dicēs.(Ut ñ ꝯueniatis).ſ.
ad ſumēdū coꝛpus xp̄i i iudiciū.i.i vr̄a3 cōdēnationē.
¶ Deinde ponitur promiſſio.cum dicit.(Cetera).ſ.
5 q̄ nō ſūt tāti piculi cū venero p̄ſentialr̄ diſponā: q̄lr̄.ſ.
ea conſeruare debeatis. Ex q̄ p3 ꝙ eccl̄ia multa h3 ex
diſpoſitione apoſtoloꝝ: q̄ i ſacra ſcriptura nō cōtineſ.
Eccle.10. Ciuitates inhabitabiſ.i. eccleſie diſponenſ
per ſenſum pꝛudētiū.ſ.apl̄oꝝ. CAP. XII.

2.2e.q. 109. art.1. De ſpūalib' āt nolo vos ignora
re fratres. Scitis aute3 quoniā
cū gentes eſſetis ad ſimulacra
mutaput ducebamini euntes:
iō notū vob facio. ꝙ nemo i ſpū dei loqns
dic̄ anathema ieſu. Et nemo poteſt dicere
dominus ieſus niſi in ſpiritu ſancto. Diui
ſiōes vo grāṙū ſūt.idē aūt ſpūs. Et diuiſi
ones miniſtrationū ſunt:idē aūt dn̄s. Et di b
uiſiones operationū ſunt.idem vero deus 2a2e.q. 171.
q operatur omnia in omnibus. artic.
¶ Poſtq̄ apoſtolus pſecutus ē ō tribus ſacramētis
.ſ.baptiſmo mr̄imonio ꝛ eucbariſtia.hic icipit ōtermia
re de his q̄ pertinent ad rem ſacramētoꝝ. Eſt autem
duplex res ſacramēti. Una ſignificata ꝛ ꝯtēta.ſ.gloꝛia
reſurrectōis q̄ in fine expectaſ. Pꝛimo ḡ agit de donis
gratiarū. Secundo de gloꝛia reſurrectiōis.15.caᵒ.ibi.
(Notum aūt vobis facio ꝛc̄.) Circa pᵐ agit de gratijs 2
gratis datis. Secūdo p̄fert oībus his charitatē que p
tiet ad grā3 gratū faciētē.13.ca.ibi.(Si linguis homi3
ꝛc̄.) Tertio cōparat grās gratis datas adinuicē.14.
ca.ibi.(Sectamini charitatē ꝛc̄.) Circa pᵐ duo fac̄.p
pꝛhemialr̄ exponit qd itēdat dicēs. Dixi ꝙ cetera que
ptinēt ad vſū ſacramētoꝝ cū venero diſponā. S3 qdā
ſtati3 vobis tradere op3.ꝛ h ē qḋ dicit.(De ſpūalibus
aūt).i.de dōis gratiarū que ſūt a ſpūſcō:o fratres nolo
vos ignoꝛare. Eſt.n.maximū gen' igratitudinis igno
raſ bñficia accepta:vt Seneca dic̄ i libꝛ.ō bñficijs:ꝛ iō
vt hō nō ſit deo igratus nō ōbet ſpūales grās ignoꝛa
re. ſupꝛa.2. Spūm accepimus q ex deo eſt vt ſciamus
q̄ a deo donata ſūt nobis. Eſa.5ᵒ. Propterea captiuus 3
ductus ē populus meus:q2 nō habuit ſcia3.ſ.ſpūaliū.
¶ Secūdo ibi.(Scitis qm̄ cū gētes ꝛc̄.) pſequiſ ſuā
ītentionē.ꝛ p oñdit ſpūaliū grāṙū neceſſitatem. Scōo
pōit gratiaꝝ diſtributionē ibi.(Diuiſiōes vo ꝛc̄.) Ne
ceſſitas aūt alicuius rei maxie cognoſciſ ex defectu ip
ſius. Uñ circa pmū duo facit. Pꝛio pōit defectū quē
patiebanſ ante ſuſceptā grām. Scōo concludit gratie
neceſſitatē ibi.(Jō notū vobis ꝛc̄.) Dicit ḡ pmo Sci
tis q̄ſi expti qm̄ cū eſſetis gētes.i.gētiliter viuētes nō
dū ſuſcepta grā p baptiſmū. Gal.2. Nos eni3 nā iudei
nō ex gētibus peccatoꝛes. Ephe.4. Gētes ambulāt in
vanitate ſeu ſus ſui. Eratis euntes q̄ſi pmpta mēte ꝛ 4
aſſidue:ſm illud Jere.8. Omnes cōuerſi ſūt ad curſu3
ſuum q̄ſi equus in impetu vadēs in pꝛeliū. Prouerb.
pmo. Pedes eoꝝ ad malū currūt.(Ad ſimulacra mu
ta).ſ.adorāda ꝛ colenda.ſm illud.ps. Os habēt ꝛ nō
loquēſ. Et pōit ſpāliter in eis defectū locutiōis:q2 lo
cutio ē pꝑꝛius effectus cognitiōis.vñ oñdiſ nō itelli
gere ſimulacra:ꝛ p ꝯñs nihil diuinitatis hr̄e ſi ſunt mu
ta. Et h pꝛout ducebamini.i.ſine aliq̄ reſiſtētia. Duce
bātur aūt vel allecti ex pulchꝛitudine ſimulacroꝝum:
Uñ dicif in epiſtola Jeremie. Uidebitis in Babylonia
deos aureos ꝛ argēteos videte ne metus vos capiat i
ipſis. Aut ēt ex imperio alicuius pncipis: ſicut legiſ.
Dañ.3ᵒ. Q2 Nabuchodonoſoꝛ cogebat hoīes adoꝛa
re ſtatuam aurea3.ꝛ ſecūdi Machab.6.dicif de qbuſ
dam ꝙ ducebāſ cum amara neceſſitate in die natalis
regis ad ſacrificia. Uel ēt iſtinctu demōum qui ad hoc
pꝛecipue anhelant vt diuinus cultus eis exhibeatur: 5
ſm illud Mat.4. Hec oīa tibi dabo ſi cadens adoꝛaue
ris me. Jbāt ergo ad ydola colēda pꝛout ducebāt.i.ſi
ne aliq̄ reſiſtētia:ſicut de iuuene ēt vecoꝛde dicif. Pꝛo
uerb.7. Statim eā ſequiſ q̄ſi bos ductus ad victimā.
Per hoc ḡ apparet ꝙ hō ante ſuſceptam grām pꝛom
pte currit in peccatū ſine reſiſtētia. Specialiter aute3
fac̄ mētionē de peccato ydolatrie pꝑter tria. Pꝛimo
qdē:q2 hoc eſt peccatu3 grauiſſimū itroducere aliū
deū ſicut grauiſſime peccaret cōtra regē:q alium regē
in regnū eius introduceret. Unde dicitur Job.31. Si
vidi ſolē cū fulgeret ꝛ lunā incedentē clare: ꝛ oſculat'
manum meā.ſ.quaſi cultoꝛ ſolis:ꝛ lune que ē iniqtas

c maxima ꝛ negatio cōtra deum altiſſimum. Scđo q2 a
peccato ydolatrie oīa alia pctā oriebāt: ſm illud Sap.
14. Nephādoꝝ ydoloꝝ cultura oīs mali cā ē. Tertio
q2 h pctm̄ apō gētiles cōmune erat ꝛ non reputabat:
Vn̄ in ps. dr̄. Omnes dij gentiū demonia. Eſt aūt cōſi
derādū ꝙ qdam dixerūt hoīez pctō mortali exiſtēte ſi
ne grā qdē nō poſſe pctō cui ſubiacet liberari: q2 remiſ
ſio peccatoꝝ nō fit niſi p grāz: ſm illud Ro. 3. Juſtifi
cati p grāz eius: poſſe aūt ſe pſeruare a pctō mortali ſine
gratia per liberū arbitriū. ¶ Sz hec poſitio nō videt
vera. Pmo quidē. q2 nō pōt aliquis ſe a peccato morta
li pſeruare niſi oīa legis pcepta ſeruādo: cū null9 mor
taliter peccet niſi trāſgrediēdo aliqđ legis preceptū: ꝛ
ita poſſet aliqs obſuare oīa legis pcepta ſine grā qđ
2 ē hereſis pelagiana. Scđo. q2 charitatē p quā dus dili
git ſup oīa nullus pōt hr̄e ſine grā: ſm illđ Ro. 5. Cha
ritas dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per ſpm̄ ſctūm
q datus ē nobis. Nō pōt aūt eſſe ꝙ hō oīa pctā decli
net niſi deuz ſup oīa diligat: ſic illud magis ptēnit qđ
minus diligit. Poterit ḡ eē p aliqđ tps ꝙ ille q caret
gratia a peccato abſtinebit quouſqz occurrat illud p
pter qđ dei pceptū ptēnet a quo ducitur ad peccandū.
Signāter aūt aplš dicit. put ducebamini.
¶ Deīde cū dicit. (Jdeo notuz vobis facio ꝛc̄.) Cō
cludit duos effectus grē quoꝝ pmus ē ꝙ facit abſti
nere a pctō. Secūdus ē ꝙ facit opari bonū ꝛ h ponit
ibi. (Et nēo pt ꝛc̄.) Dic ḡ. pe rq̄ qn̄ ſine grā eratis pm
3 pte ad peccādū currebatis. Jđ notum vobis facio ꝙ: ſi
grām habuiſſetis hoc vobis nō cōtigiſſet. Nemo eni
in ſpū dei ꝛc̄. i. p ſpm̄ dei loqns dicit anathema ieſu ꝛc̄.
i. blaſphemiā ꝯ ieſum: ſm illud Jo. 4. Oīs ſpūs q ſol
uit ieſuz ex deo nō eſt. ¶ Notādū ꝙ ſupra poſuit gra
uiſſimū pctm̄ qđ ē blaſphemia: qđ p grāz declinat. vt de
alijs minoribus pctīs itelligat. Pōt autē per h qđ dr̄
anathema ieſu itelligi qđlz pctm̄ mortale. Anathema.
n. ſepatione ſignificat. Dr̄ ab ana qđ eſt ſurſuz: ꝛ the
ſis qđ ē poſitio q̄ſi ſurſuz poſitū: q2 oliz res q ob vſu ho
minuz ſepabant ſuſpēdebāt in tēplis vel i locis publi
cis. Oē aūt pctm̄ mortale ſeparat a ieſu: ſz illđ Eſa. 59.
Jniqtates vr̄e diuiſerūt iter vos ꝛ deū vr̄m. Quicūqz
ḡ mortalr̄ peccat dic̄ corde vel ore anathema. i. ſepatio
4 nē a ieſu. Nemo ḡ in ſpū dei loquēs dic̄ anathema ie
ſu: q2 nullus p ſpm̄ dei peccat mortalr̄: q2 vt dr̄ Sap.
p. Spūſſctus diſcipline effugiet fictū: ſz ſz h vr̄ ꝙ q
cūqz hz ſpūm ſcūm nō poſſit peccare mortalr̄: q2 et dr̄
p̄ Jo. 3°. Oīs q natus ē ex deo pctm̄ n̄ facit: qm̄ ſemen
ipſius in eo manet. ¶ Sed dōz ē. ꝙ q̄ntū ē ex ſpū dei
hō nō fac̄ pctm̄: ſz magis a pctō retrahit: pōt tn̄ pctm̄ fa
cere ex ōfectu volūtatis hūane q ſpūiſcō reſiſtit: ſz illđ
Act. 7. vos aūt ſemp ſpūiſcō. reſiſtitis. Non. n. p ſpūm
ſcūz ibabitātē tollit facultas peccādi, a libero arbitrio
totalr̄ i vita pſenti: ꝛ iđ ſignāter aplš non dixit. Nemo
ſpm̄ dei habēs ſed nemo in ſpiritu dei loquens.
¶ Deīde cū dic̄. (Et nemo pōt ꝛc̄.) Pōit 2m effectum
5 grē. ſ. ꝙ ſine ea hō n̄ pōt bonū opari. Dic ḡ. Et nemo
pōt dicere ꝙ ieſus ē dn̄s niſi in ſpūſcō. ¶ Cōtra qđ vr̄
Dici| eē: q2 p ſpm̄ ſcm̄ hō itroducit in regnū celoꝝ. ſm illud.
re ali ps. Spūs tu9 bon9 ōducet me i terrā rectā. Dn̄s aūt dic̄.
qd in Mat. 7° Nō oīs q dic̄ dn̄e: dn̄e itrabit i regnū celoꝝ.
ſpū Nō oīs ḡ q dicit dn̄z ieſuz dic̄ h in ſpūſcō. ¶ Dōm eſt
ſctō aūt ꝙ dicere aliqd in ſpūſcō pōt intelligi dupl'r. Uno9
pōt i in ſpūſcō mouēte ſz n̄ habito. Mouet. n. ſpūſſctus cor
telli da aliqꝝ ad loquēdū q̄s nō ihītat. ſic legit Jo. 11. Q2
gi du cayphas h qđ de vtilitate mortl xp̄i pdixerat a ſemetip
plr. ſo n̄ dixit: ſz p ſpm̄ pphetie. Balaaz ēt multa ꝟa pdi
xit motus a ſpūſcō. vt legit Nume. 23. ꝛ. 24. Licet eū

d nō haberet. Scđm h ergo itelligēduz ē ꝙ nullus pōt
dicer̄ qđcūqz verū niſi a ſpūſcō mot9 q ē ſpūs ꝟitatis. ſ
q dr̄ Jo. 16. Cum aūt venerit ille ſpūs ꝟitatis docebit
vos oēm ꝟitatē. Vn̄ ꝛ in Glo. Ambro. dicit. Oē verū
a q̄cūqz dicat a ſpūſcō ē. Et ſpāliter i illis q ſūt fidei q
p ſpālez reuelatione ſpūſſci ſūt hita iter q eſt ꝙ ieſus
ſit diuz dn̄s. Vn̄ Ac. dr̄. 4. Certiſſime ſciat oīs domus
iſrael q2 deus fec̄ hūc dn̄m ieſuz quē vos crucifixiſtis.
Alio9 loqt aliqs i ſpūſcō mouēte ꝛ hito. Et ſm hoc ēt
pōt verificari qđ hic dr̄. ita tn̄ ꝙ dicere accipiat nō ſo
lū ore: ſz ēt corde ꝛ opere. Dicit. n. aliqd corde: ſz illđ.
ps. Dixit iſipiens in corde nō eſt deus. Dicit ēt aliqd
2 opere inq̄tū exteriori ope aliqs ſuū pceptū māifeſtat.
Nemo ḡ niſi habēdo ſpm̄ ſcm̄ pōt dicere ieſum dn̄m.
ita. ſ. ꝙ nō ſolū h ore cōfiteat: ſed ēt corde reuereat ipz
vt dn̄m: ꝛ ope obediat ipſi q̄ſi dn̄o. Sic igit ex ꝟbis p
miſſis tria circa grām cōſiderare poſſumus. Pmo ꝙ
ſine ea pctm̄ hō vitare non pōt: ſm illud ps. Niſi q2
dn̄s adiuuit me paulominus in iferno habitaſſet aīa
mea. Scđo ꝙ p eā vitat pctm̄: ſz illđ p̄ Jo. 3. Qui na
tus eſt ex deo nō peccat. Tertio ꝙ ſine ea nō pōt hō Diui
bonū facer̄: ſz illđ Jo. 15. Sine me nihil poteſtis facer̄. ſiões
¶ Deinde cū dic̄. (Diuiſiones ꝟo ꝛc̄.) Jncipit diſtin graꝝ
guer̄ grās gratis datas. ꝛ pmo diſtinguit eas i genera diuer
li. Scđo māifeſtat in ſpāli ibi. (Unicuiqz aūt dat ꝛc̄.) ſe ſūt
3 Jn his aūt q p grām ſpūſſci cōferunt tria opz ꝯſidera
re. Pmo qdē facultatē boīuz ad operāduz. ſcđo aucto
ritatē. 3° executionē vtriuſqz. Facultas quidē habet p
donū grē. puta p pphetiā vel ptātē faciendi miracu
la aut p aliqd hmōi. auctoritas aūt habet p aliqđ miſte
rium. puta p apoſtolatū vel aliqd hmōi. Executio aūt
pertinet ad operationē. Pmo ḡ diſtiguit grās. Scđo
miniſteria. Tertio operatiōes. Quātū ergo ad pm dic̄.
Oſtendi neceſſitatē gratie que tn̄ nō totalr̄ aduenit oi
bus niſi xp̄o cui datus eſt ſpūs nō ad mēſuraz: vt dici
tur Jo. 3. ſed q̄tū ad alios ſunt diuiſiones grarū: quia
quidā abundāt in vna: qdam in alia. Sicut enim i cor
pore nāli caput habet omnes ſenſus: nō aūt alia mem
bra: ita in eccleſia ſolus chriſtus hz omnes gratias q
4 in alijs mēbris diuiduntur: quod ſignificat Gene. 2°.
Ubi dicit ꝙ flumius. ſ. gratiaruz egrediebatur ad irri
gandū paradiſuz q inde diuiditur in quattuor capita.
Et Matth. 25. dicit. Et ꝙ vni dedit quinqz talēta: alij
duo: alij vnū. Et q̄uis dona gratiarū ſint diuerſa que
a diuerſis habētur nō tn̄ procedūt a diuerſis actorib9:
ſicut ponebāt gētiles q ſapiam attribuebāt mineruę.
locutiōez mercurio: ꝛ ſic ō alijs. Ad qđ excludēdū ſub
dit. Jdē aūt ſpūs. ſ. ſcūs q ē actor oīuz gratiaꝝ. Eph. 4.
Unū corpus ꝛ vnus ſpūs. Et Sapia. 7. Eſt ſpūs vn9
ꝛ multiplex. Unus in ſuba multiplex in gratijs.
¶ Deīde ponit diſtictiōes miſtrationū dicēs. (Et di
uiſiōes miſtrationū ſunt). i. diuerſa miſteria ꝛ officia
regrūt ad gubernationē eccleſie. Prelatienīz eccleſie
5 miniſtri dicūt. ſupra. 4. Sic nos exiſtemet. hō vt mini
ſtros chriſti: pertinet aūt ad decorem ꝛ perfectionē ec
cleſie: vt in ea diuerſa miſteria ſint que ſignificātur p
ordines miſtrātiū: quod. mirabatur regina Saba i do
mo Salomonis: vt legitur. 3. Reg. 10. Omnes tamen
vni domino ſeruiūt. Vn̄ ſubdit. Jdē aūt dn̄s. ſupra. 8.
Nobis vnus dn̄s ieſus. xp̄s per quē omnia.
¶ Deīde pōit diſtictionē opationū dicēs. (Et diuiſio
nes opationū ſūt) qbus aliquis in ſeipſo bonum ope
ratur: ſicut p miniſtratiōes ad primuz. ps. Exibit hō
ad opus ſuū. ſ. ſibi ppriū. Eccle. 33. Jmmutauit. i. diſti
xit vias. i. opationes eoꝝ que tn̄ omnes procedunt ab
vno pncipio. Vn̄ ſubdit. Jdez vero deus qui operatur
omnia

a oĩa:ſicut ꝑma cā creans oēs oꝑationes. Ne tñ alie cāe
videanť eē ſuꝑflue: ſubdit. Jn oībus qꝛ in cauſis ſcōa
rijs ꝑma cā opať. Eſa. 26. Oīa opa noſtra opatus es in
nobis. Et no. audū ꝙ aplſ valde ꝯgrue grās attribu/
it ſpūi q eſt amoꝛ: qꝛ ex amoꝛe ꝓcedit ꝙ aliqd grař de
tur miniſterij a dño cui miniſtrať oꝑationes deo ſicut
ꝑme cāe mouenti. Et qđ dicit ſpūs pōt referri ad pſo
nam ſpūs ſci. Qꝛ dicit dñs ad pſonam filij: ꝙ dicit de/
us ad pſonam prīs. Uel hec tria poſſunt attribui ſpūi
ꝑma ſancto q eſt dominus deus. Lectio. II.

2ᵉ. q. 111ᵉ. ar. ꝑ
a Unicuiqꝫ aūt dať manifeſtatio
ſpūs ad vtilitaté. Alij qdem ꝑ
ſpm̄ dať ſermo ſapientie. Alij
aūt ſermo ſcie ſcđm eundē ſpū.
Alteri fides in eodem ſpū. Alij gratia ſani
tatum in vno ſpiritu. Alij operatio virtutū:
alij ꝓphetia: alij diſcretio ſpirituū: alij ge/
1ᵉ. q. nera linguaꝝ: alij interꝑtatio ſermonum.
38. ar. 2ᵉ. Hec autem omnia operatur vnus atqꝫ idē
o ſpiritus: diuidens ſingulis prout vult.

Poſita in generali diſtinctione graꝝ ⁊ miniſtratio
3 num: ⁊ oꝑationū: hic manifeſtat ea q̄ dixerat in ſpāli.
Et ꝑmo q̄ꝫtum ad diuiſioné graꝝ. Scđo q̄ꝫtū ad di/
eccle uiſioné miniſtrationū ibi. (Et quoſdā qdem poſuit de
ſia hꝫ us ⁊c̄.) Circa ꝑᵐ duo facit. Primo ponit diſtinctio
p̄la nē graꝝ in ſpāli. Scđo adhibet ſilitudinē ibi. (Sicut
tos: .n. corpus ⁊c̄.) Circa ꝑᵐ tria facit. Primo pōit gra
hꝫ ſđ rū ꝯdōnē gratis dataꝝ. Scđo ponit eaꝝ diſtinctionē
ditos ibi. (Alij qdem datur ⁊c̄.) Tertio deſcribit eaꝝ actio
qui ħ nem ibi. (Hec aūt oīa ⁊c̄.) Dicit ergo ꝑmo: dictuꝫ ē ꝙ
bent ſunt diuiſiones graꝝ. Unicuiqꝫ aūt dať in q̄ deſigna
cē vni tur eaꝝ ſubm̄. Sicut .n. nullū membꝛū eſt in coꝛpe qđ
ti ſiē nō ꝑticipet aliquo mō ſenſum vel motum a capite: ita
mem nullus eſt in eccl̄ia q nō aliqd de gratijs ſpūs ſancti ꝑ
bꝛa ticipet: ſcđm illud Mat. 25. Dedit vnicuiqꝫ ſcđm ꝓpꝛiam
coꝛpi virtutē. Et Ephe. 4. Unicuiqꝫ noſtrū data ē grā. Ma
4 nifeſtatio ſpūs in quo deſignať offm̄ gr̄e gratis date.
Pertinet aūt ad grām gratū facientē ꝙ ꝑ eā ſpūs ſcūs
inhabitet: qđ qdē nō ꝑtinet ad grām gratis datā: ſꝫ ſo/
lum vt ꝑ eam ſpūs ſcūs manifeſteť ſicut interioꝛ motꝰ
coꝛdis ꝑ vocē. Uñ Jo. 3. dr̄. Vocē eius audis. Et i. ꝑs.
dr̄. Notū fec̄ dñs ſalutare ſuū. Maifeſtať aūt ꝑ hmōi
grās ſpūs ſcūs dupl'r. Uno mō vt inhabitās eccleſiaꝫ
⁊ docens ⁊ ſcificans eā: puta cū aliquis peccatoꝛ queꝫ
nō inhabitat ſpūs ſcūs faciat miracula ad oſtendēdū
ꝙ fides eccleſie quā ipſe ꝑdicat ſit vera. Uñ dr̄ Heb. 2.
Cōteſtāte deo ſignis ⁊ ꝓdigijs ⁊ varijs ſpūs ſancti di/
ſtributionis. Alio mō maīfeſtať ꝑ hmōi grā ſpūs ſan/
cti: vt inhabitans eū cui tales gr̄e ꝯceduntur. Uñ dicit
Act. 6. ꝙ Stephanus plenus grā faciebat ꝓdigia ⁊ ſi
gna multa quē ſpū ſancto plenū elegerūt: ſic aūt non
5 conceduntur hmōi gr̄e niſi ſctis. Et ne hmōi manifeſta
tio vana videať ſubdit. Ad vtilitatē. ſ. cōem. Jn q̄ deſi
gnať finis haꝝ: ⁊ hoc vel dū ꝓbať ꝑ eā doctrina eccl̄ie:
⁊ ſic fideles ꝯfirmanť ⁊ infideles ꝯuertunť. Uel dum
ſcitas alicuius ꝓponiť alijs in exēplū. Uñ ⁊ infra. 14.
Ad edificationē eccleſie q̄rite vt abundetis. Et ſupꝛa.
10. Nō q̄rēs qđ mihi vtile ē ſed qđ multis vt ſalui fiāt.
Deinde cū dicit. (Alij qdem ⁊c̄.) Ponit diſtinctio
nem graꝝ q̄ qdē vt dictū eſt danť ad vtilitateꝫ cōem.
Et iō opꝫ eaꝝ diſtinctionē accipe ſcđm ꝙ ꝑ vnū p̄t alio
rū ſalus ꝓcurari. Qđ qdem hō nō pōt facere interius
opando: hoc .n. ſolius dei eſt: ſed ſolū exterius pſuadē
do. Ad qđ qdem tria requirunť. Pꝛio qdē facultas per
ſuadēdi. Scđo facultas pſuaſioneꝫ ꝯfirmādi. Tertio b
pſuaſionē intelligibilr ꝓponēdi. Ad facultatē āt pſua
dēdi requiriť ꝙ hō hēat ꝑitiā ꝯnū ⁊ certitudineꝫ ꝑnci/
pioꝝ circa ea in qbus debemus pſuadere. Cōcluſiones
aūt in his q̄ ꝑtinent ad ſalutē qdam ſunt ꝑncipales. ſ.
res diuine: ⁊ ad hꝫ ꝑtinet ſapiā q̄ eſt cognitio diuinaꝝ
reꝝ: vt Aug. dicit. 13. de trinitate: ⁊ q̄ꝫtū ad hꝫ dr̄. Alij q
dē dať ꝑ ſpm̄. ſ. ſcm̄ ſermo ſapie vt poſſit pſuadere ea q̄
ad cognitionē diuinoꝝ ꝑtinent. Luc. 21. Ego dabo vo
bis os ⁊ ſapiaꝫ cui nō potuerūt reſiſtere ⁊ ꝯdicere oēs
aduerſarij vri. ā. 2. Sapiāꝫ loqmur inter ꝑfectos. Se/
cundarie ꝯnes ſūt q̄ ꝑtinēt ad noticiā creaturaꝝ: qua 2
rū cognitio dr̄ ſcia: ſcđm Aug. ibidē. Et q̄ꝫtū ad hꝫ ſbdit.
Alij āt. ſ. dať ſmo ſcie ſcđm eūdē ſpm̄: vt. ſ. ꝑ creaturas ea
q̄ ſunt dei manifeſtare poſſit. Huic .n. ſcie attribuiť illō
quo pia fides defendiť ⁊ roboꝛať: nō aūt qcqd curioſi
tatis in hūanis ſcīētijs inueniť: vt Aug. ibidē dic̄ ſap.
10. Dedit illi ſciam ſcōꝝ. Eſa. 33. Diuitie ſalutis ſapia ⁊
ſcia. Et tñ notādū ꝙ ſapia ⁊ ſcia inter ſeptē dona ſpūs
ſci cōputanť: ſicut habeť Eſa. 11. Uñ aplſ ſignāter iter
grās gratis datas nō ponit ſapiam ⁊ ſciam: ſed ſermo
nē ſapie ⁊ ſcie q ꝑtinēt ad hꝫ vt hō alijs pſuadere vale/
at ꝑ ſermonē ea q̄ ſunt ſapie ⁊ ſcie. Pꝛincipia āt doctri
ne ſalutis ſūt articuli fidei: ⁊ iō q̄ꝫtū ad hꝫ ſubdiť. Alte 3
ri. ſ. dať fides in eodē ſpū: nō āt hꝫ accipiť ꝓ fidei ꝟtute:
qꝛ hꝫ cōe eſt oībus mēbꝛis xp̄i: ſcđm illud Heb. 11. Sine fi
dei impoſſe eſt placere deo. Sed accipiť ꝓ ſermōe fidei:
ꝓut. ſ. hō p̄t recte ꝓpōere ea q̄ fidei ſunt: vel ꝓ certitu
dine fidei quā aliqs hꝫ excellēter: ſcđm illud. Math. 15.
Mulier magna eſt fides tua. Ea vero q̄ ꝑtinēt ad ſa/
lutarē doctrinā nō pn̄t ꝯfirmari ſeu ꝓbari rōne: qꝛ rō
nē hūanā excedūt: ſcđm illud Eccl. 3. Pluria ſupꝛa ſen/
ſum hoīs oñſa ſunt tibi. Cōfirmanť ſeu ꝓbanť ſigno
diuino. Uñ ⁊ Moyſes mittēdus ad ꝑplm̄ iſrael ſignū
accepit a deo ꝑ qđ ꝯfirmaret ea q̄ ex ꝑte dei dicebat: vt
pꝫ Exo. 4. Sic̄ ⁊ ſigno regio ꝯfirmať ꝙ aliqd ſit d̄ mā
dato regis. Signū āt dei ſumiť vno qdē mō ab eo qđ
ſolus deus facere pōt. Sicut ſunt miracula q̄ aplſ hꝫ i 4
duo diſtinguit. Nā ꝑ dicit: alij. ſ. dať grā ſanitatū. ſ. per
quā alicuius poſſit ſanare infirmitatē in vno. ſ. ⁊ eodē
ſpū. Jere. 17. Sana me dñe ⁊ ſanaboꝛ. Ex his .n. pſua/
deť aliqs nō ſolū ꝓꝑ magnitudinē facti: ſed ēt ꝓꝑ bñfi
ciū. Scđo aūt dicit alij dať oꝑatio virtutū ex qbus ali
qs pſuadeť ſolū ꝓꝑ magnitudinē facti puta cuꝫ mare
diuidiť vt legiť Exo. 14. Uel ꝙ ſol ⁊ luna ſtetit i celo ſi
cut legiť Joſue. 10. Gal. 3. Qui tribuit nob ſpm̄ ⁊ opať
ꝟtutes in nobis. Alio aūt mō accipiť ſignū diuinū ab
eo ꝙ ſolus deus cognoſcere pōt. Hoc āt eſt vel futuꝝ
ꝯtingens ſcđm illud. Eſa. 41. Annūciate q̄ ventura ſūt
⁊ ſciemus: qꝛ dij eſtis vos. Et q̄ꝫtū ad hꝫ dicit. Alij. ſ. da
tur ꝓphia q̄ eſt diuina reuelatio futuros euētus immobili 5
ꝟitate denūciās. Joel. 2. Effundā de ſpū meo ſuꝑ oēm
carnē ⁊ ꝓphetabūt filij vrī. Aliō aūt eſt cognitio hūa
ni coꝛdis ſcđm illud Jere. 17. Prauū eſt coꝛ hoīs ⁊ iſcru
tabile: qs cognoſcet illud? Ego dñs ſcrutans coꝛda ⁊
ꝓbās renes. Et q̄ꝫtū ad hꝫ ſubdit. Alij diſcretio ſpūum
vt. ſ. hō diſcernere poſſit quo ſpū aliqs moueať ad lo/
quendū vel opandū: puta vtrū. ſ. charitatis vel ſpū in
uidie. i. Jo. 4. Nolite credere oī ſpūi: ſed ꝓbate ſpūs ſi
ex deo ſunt. Facultas āt pſuaſionū ꝓnūciādi ꝯſiſtit in
hoc ꝙ hō poſſit loq intelligibilr alijs. Qđ quidē ipediť
dupl'r. Unoᵒ ꝑ diuerſitatē idiomatū. Cōtra qđ remedi
um adhibeť ꝑ hꝫ ꝙ dicit. Alij. ſ. dať grā linguaꝝ: vt. ſ.
poſſint loqui diuerſis linguis vt itelligať ab oībus: ſicͤ
de aplis legiť Ac. 2. Qꝛ loqbanť varijs linguis. Alio

c p obſcuritatē ſcripture īducēde. Cōtra qḋ remediū da
tur p id qḋ ſubditur. Aliȷ̄ interpretatio ſermonū. i. diſ
ficiliū ſcripturaꝝ. Dan. 5. Audiui de te ꝙ poſſis obſcu
ra interꝑtari. Gen̄. 40. Nūqd nō dei eſt interpretatio.
¶ Deinde cū dicit. (Hec āt oīa ⁊c̄.) Determinat aucto
rē p̄dictaꝝ grāꝝ. Circa qḋ tres errores excludit. Prio
qdē gentiliū attribuentiū diuerſa dona diuerſis dijs.
Cōtra qḋ dicit. Hec aūt oīa opaꝛ vnus atq; idē ſpūs.
Eph. 4. Unū corp⁹ ⁊ vnus ſpūs. Scḋo errorē coꝝ q
deo attribuebāt solū vleꝫ ꝓuidētiā rerum ponētes ꝙ
diſtōnes ꝑticulariū fiūt ſolū p cās ſcḋas. Cōtra qḋ ſub
diꝛ. Diuidēs ſinglis ꝓut vult. Ecc. 33. In mltitudie di
2 ſciplīne dn̄i ſepauit eos. Tertio excludit errorē coꝝ q
diuerſitatē grāꝝ attribuebāt vel fato vel hūano meri
to: ⁊ nō ſolū volūtati dīne: ſed ēt macedoniȷ̄ q dicebāt
ſpm̄ ſcm̄ eē miſteriū prīs ⁊ filiȷ̄: ⁊ h̄ excludit p h̄ qḋ ſub
dit. Prout vult. Jo. 3. Spūs vbi vult ſpirat. Lec. III.
p°. q. 76. ar tic. 5. 3m SIcut enim vnum corpus eſt ⁊
membra hꝫ multa: omnia autē
mēbra corporis cū ſint multa:
vnuꝫ tn̄ corpus ſunt: ita ⁊ xp̄s.
Etenim in vno ſpiritu oēs nos in vnū cor
pus baptizati ſum⁹ ſiue iudei: ſiue gētiles:
ſiue ſerui: ſiue liberi: ⁊ oēs in vno ſpū pota
3 ti ſumus. Nā ⁊ corpus nō eſt vnū membrū
ſed multa. Si dixerit pes: qm̄ nō ſū māus
nō ſum de corpe: nō iō non eſt de corpe. Et
ſi dixerit auris: qm̄ nō ſum oculus: nō ſum
de corpe: non iō nō eſt de corpe. Si totum
corpus oculus: vbi auditus. Si totū audit⁹
vbi odoratus. Nūc aūt poſuit deus mēbra
vnūqḋq; coꝝ in corpe ſicut voluit. Qꝫ ſi eſ
ſent oīa vnū membrū: vbi corpus. Nūc āt
multa qdem mēbra: vnū aūt corpus. Non
pōt aūt oculus dicere manui opa tua nō in
4 digeo: aut iteꝝ caput pedibus: nō eſtis mi
hi neceſſarij. Sed multo magis q̄ vidētur
membra corpis infirmiora eſſe: neceſſaria
ſunt: ⁊ q̄ putamus ignobiliora membra eē
corporis his honorē abundantiorē circum
damus. Et q̄ inhoneſta ſunt nr̄a abundan
tiorem honeſtatē hn̄t. Honeſta aūt nr̄a nul
lius egent. Sed deus tempauit corpus ei:
cui deerat abundantiorē tribuēdo honorē:
vt nō ſit ſciſma in corpe: ſed in idipſuꝫ pro
5 inuicē ſollicita ſint mēbra. Et ſi qd patitur
3°. di. vnū membrū: ꝯpatiunꝛ oīa membra. Siue
13. q. gloriaꝛ vnum membrū: congaudēt omnia
2. ar. membra. Uos aūt eſtis corpus xp̄i ⁊ mem
2. bra de mēbro. † Et quoſdā qdem poſuit de
mat. us in eccleſia: primo aplo̅s: ſcḋo ꝓphetas:
3. ca. tertio doctores: deide virtutes: exinde gra
tias curationū opitulationes: gubernatio
nes gnā linguaꝝ interꝑtationes ſermōuꝫ.
Nūqd omnes apl̄i. Nunqd omnes ꝓphe
te. Nunqd omnes doctores. Nunqd oēs

virtutes. Nunquid omnes grām habent d
curationuꝫ. Nunqd omnes linguis loquū
tur. Nunquid oēs interpretantur. Emula
mini autem chariſmata meliora. Et adhuc
excellentiorem viam vobis demonſtro.

¶ Poſita diſtinctione grāꝝ: hic māifeſtat eā ꝑ ſilitu
dinē corpis nālis. Et primo ponit ſilitudinē in gn̄ali.
Scḋo explicat eā in ſpāli ibi. (Nā ⁊ corpus ⁊c̄.) Circa
p̄mum duo facit. Primo ponit ſilitudo. Scḋo ſilitudi
nis adoptatio ibi. (Ita ⁊ xp̄s ⁊c̄.) Circa p̄m ꝯſiderādū
eſt ꝙ ſicut dr̄ in. 5. meta. tripl̄r dr̄ aliqd vnū p ſe. Uno
mō indiuiſibilitate vt vnitas ⁊ punctū ſm̄ quē modū 2
vnitas excludit totalr multitudinē nō ſolū actualē: ſꝫ
ēt potentialē. Alio° dr̄ vnū ꝯtinuitate vt linea ⁊ ſupfi
cies q̄ qdem vnitas excludit multitudinē actualē: ſed
nō potētialē. Tertio mō itegritate q̄ nō excludit mul
titudinē neq; potētialeꝫ neq; actualē ſic domus ē vna
q̄ ꝯſtituiꝛ ex diuerſis lapidibus ⁊ lignis. Et eodeꝫ mō
corpus hoīs aut cuiuſlibet aīalis eſt vnū: qꝛ eius ꝑfe
ctio integraꝛ ex diuerſis mēbris. ſicut ex diuerſis aīe
inſtrīs. Un̄ ⁊ aīa dr̄ eē act⁹ corpis orgāici. i. ex diuerſis
orgāis ꝯſtituti. Proponit ḡ p apl̄s ꝙ vnitas corporis
mēbroꝝ mltitudinē nō excludit dicēs: ꝙ ſicͤ corp⁹ vnū
eſt ⁊ mēbra mlta hꝫ. Un̄ ⁊ Ro. 12. dr̄. In vno corpe ml
ta mēbra hēmus. Itē ꝓpōit ꝙ mltitudo mēbroꝝ non 3
tollit corpis vnitatē. Un̄ ſbdit. Oia āt mēbra corpis cū
ſint multa nihilominus vnū corpus ſunt: qḋ ex oībus
perficitur. Unde ⁊ Job. 10. dicitur. Pelle ⁊ carne veſti
ſti me: oſſibus ⁊ neruis compegiſti me.
¶ Deide cū dic̄. (Ita ⁊ xp̄s ⁊c̄.) Poniꝛ adaptatio ſili
tudis. Et p̄mo adaptat ſilitudinē dicēs. Ita ⁊ xp̄s. i. ē
vnus ſm̄ illud. 1. co. 8. Unus dn̄s nr̄ ieſus p quē oīa. Et
tn̄ mlta ⁊ diuerſa hꝫ mēbra. i. oēs fideles ſꝫ illud. Ro.
12. Multi vnū corpus ſumus in xp̄o. Scḋo poniꝛ rō
adaptatiōis. Ubi poniꝛ duplex rō diſtōnis. Una qdē
rō vnitatis eſt ſpūs ſcūs ſm̄ illud Eph. 4. Unū corp⁹
⁊ vnus ſpūs. Sed p v̄tutē ſpūs ſci duplex bn̄ficiū cōſe
gmur. Prio qdeꝫ. qꝛ p ipm̄ regn̄amur ſm̄ illud Jo. 3. 4
Niſi qs renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſctō. Un̄ dicit: ⁊
enim in vno ſpū. i. p v̄tutē vnius ſpūs ſci. Oēs nos: q
ſumus mēbra xp̄i: ſumus baptizati in vnū corpus. i. ī
vnitatē eccleſie: q̄ eſt corpus xp̄i ſm̄ illud Eph. 1. Ipm̄
dedit caput ſup oēm eccleſiā q̄ ē corpus eius. Et gal.
3. Oēs q in xp̄o baptizati eſtis xp̄m induiſtis. Scḋo p
ſpm̄ ſcm̄ reficimur ad ſalutē. Un̄ ſubdit. Et oēs potati
ſumus in vno ſpū. i. p virtutē vnius ſpūs ſci. Pōt autē
hic potus intelligi dupl̄r. Uno° de interno refrigerio
qḋ ſpūs ſcūs cordi hūano p̄bet extinguēdo ſitim car
naliū deſideriorꝝ: ⁊ ꝯcupiſcentiaꝝ. Un̄ Ecc. 15. Aqua
ſalutaris ſapie potauit eū. Et Jo. 7. Flumina de vētre
eius fluent aq̄e viue. Alio° pōt itelligi de potu ſacrāli
q p ſpm̄ ſacraꝛ. 1. co. 10. Oēs eūdē potū ſpūalē biberūt. In 5
terponiꝛ aūt duplex rō diuerſitatis. Una ex pte ritus
cū dicit. Siue iudei ſiue gētiles ⁊c̄. Alia ex pte ꝯditio
nis cum dicit. Siue ſerui ſiue liberi. Nulla. n. hmōi di
uerſitas īpedit vnitatē corpis xp̄i. Un̄ gal. 3. dr̄. nō ē iu
de⁹ neq; grec⁹ nō ē ſuus neq; liber: vnū. n. eſtis ī xp̄o ihu.
¶ Deinde cū dic̄.) Nā ⁊ corpus explicat ſilitudinē in
ſpāli). Et p̄mo deſcribit ꝯdōnem corpis nālis ⁊ mem
broꝝ ipſius. Scḋo adaptat ad corp⁹ myſticū xp̄i ibi.
(Uos aūt eſtis ⁊c̄.) Circa p̄mum duo facit. Primo d
ſcribit integritatē corporis nālis. Scḋo habitudinem
membroꝝ ad inuicē ibi. (Nō pōt āt oculus dicer̄ ⁊c̄.)
Circa p̄mū tria facit. Primo ꝓponit qḋ intendit. Se
cundo manifeſtat explicādo ibi. (Si dixerit pes ⁊c̄.)
Tertio

a Tertio pbat ducẽdo ad incõueniẽs ibi. (Si totũ cor
pus oculus ꝛc̃.) Dic̃ ḡ p̄. Dictũ ẽ ꝙ oẽs nos i vnũ cor
pus mysticũ baptizati sum⁹: qđ repn̄tat ſilitudo corpis
nālis. Nã corp⁹ nāle hoīs nõ ẽ vnũ mẽbrũ: ſʒ mlta: qꝛ
Corpus naturale hominis non est unum membrum ſʒ multa. .ſ. eius pfectio nõ ſaluaꝛ i vno mẽbro: ſʒ itegraꝛ ex mlt̃
q̃ necẽ hñt deſuire diuersis potẽtijs: ꝛ actib⁹ aie. Uñ ꝛ
Ro. 12. dr̃. Sic̃ i vno corpe mlta mẽbra hẽm⁹: oīa āt mẽ
bra corpis nõ eudẽ actũ hñt; ita mlti vnũ corp⁹ ſumus
❡ Deinde cũ dic̃. (Si dixerit pes ꝛc̃.) Ma (in xp̄o.
nifeſtat qđ dixerat exẽplificãdo in mẽbris qbuſdã. Et
p̄mo in mẽbris deſeruiẽtibus motui ꝛ ponit duo mem
bra: pedẽ tãq̃ ignobilius mẽbrum eo ꝙ calcat terrã ꝛ
portat totius corpis põdus: manũ āt tanq̃ mẽbrũ no
bilius eo ꝙ ipſa eſt organũ organoꝝ. Et h̃ ẽ qđ dicit.
2 Si dixerit pes nõ ſum de corpe: qm̃ nõ ſuʒ manus: nõ
iõ nõ eſt de corpe. Quaſi dicat: pfectio corpis nõ tota
ꝯſiſtit in vno mẽbro q̃uis nobiliori: ſed ad eius pfectõ
nẽ regruntur ẽt igbiliora: p mẽbra āt deſeruiẽtia motui
deſignaꝛ i eccl'ia hoīes dedit vite actiue: ita ꝙ pedes
ſũt ſbditi de qbus dr̃ Eze. 1. Pedes eoꝝ pedes recti: p
mãus āt figuranꝛ plati p q̃s alij diſponuꝛ. Uñ ꝛ Cãt.
5. dr̃. Man⁹ illius tornatiles auree ꝛ plene hiacinctis.
Sunt aũt in eccl'ia necie nõ ſolũ manus .i. p̄lati: ſed ẽt
pedes .i. ſubditi. Uñ puer. 14. dr̃. In multitudine ppl'i
dignitas regis. Scđo exẽplificat de mẽbris ſeruiẽtib⁹
ṽtuti apphẽſiue ꝛ ponit oculũ q deſeruit viſui ꝛ aureʒ
q̃ deſeruit auditui. Nã iſti duo ſenſus p̄cipue deſerui
3 unt hũane ſapie: viſus qdẽ q̃ntũ ad iuẽtionẽ: eo ꝙ plu
res reꝝ drias oñdit: auditus aũt q̃ntũ ad diſciplinaʒ q̃
fit p ſermonẽ. Hoꝝ tñ ſenſuũ dignior eſt viſus q̃ʒ audi
tus: qꝛ ꝛ ſpũalior eſt ꝛ plura demr̃at ac p h̃ oculus ẽ di
gnior aure. Dicit ḡ. Et ſi dixerit auris q̃ eſt ignobilius
mẽbrum: nõ ſum de corpe: qꝛ nõ oculus q eſt mẽbruʒ
nobilius: nõ iõ nõ eſt de corpe ꝛc̃. Per mẽbra ḡ deſer
uientia ṽtuti apphẽſiue deſignanꝛ in eccl'ia illi q ſtu
dent vite ꝯtemplatiue. Inter quos ſunt ſicut oculi do
ctores q p ſeipſos veritatẽ inſpiciunt. Uñ dr̃ Cant. 5.
Oculi eius ſic̃ colũbe ſup riuos aquaꝝ q̃ reſident iux
ta fluẽta pleniſſima. Per aures āt ſignanꝛ diſcipuli q
a magr̃is veritatẽ audiẽdo recipiunt. Uñ ꝛ dñs Mat.
4 13. dicit. Qui aures hʒ audiendi audiat. Sunt. n. in ec
cl'eſia neceſſarij nõ ſolũ doctores: ſed ẽt diſcipuli. Un
de ꝛ Job. 29. dr̃. Auris audiens beatificauit me.
❡ Deinde cũ dicit. (Et totum corpus ꝛc̃.) pbat ducẽ
do ad incõueniẽs duplex: quoꝝ p̄m̃ eſt ſbtractio necet
ſarioꝝ a corpe. 2m̃ ẽ remotio itegritatis corpis ibi. (Qꝛ
ſi eſſent oīa ꝛc̃.) Circa p̄m̃ duo facit. Primo ponit incõ
ueniẽs qđ ſeqꝛ dicẽs. Si totũ corpus eẽt oculus qđ ẽ
mẽbrũ nobilius vbi eẽt audit⁹ .i. inſtr̃m audiẽdi. q. d. ſi
in eccl'ia eẽnt oẽs magr̃i. Uñ dr̃. Jac. 3. Nolite plẽs ma
giſtri fieri fr̃es mei. Et iteꝝ ſi totũ corp⁹ eẽt audit⁹ .i. in
ſtr̃m audiẽdi: vbi eẽt odorat⁹ ꝛc̃. Per quẽ pñt i eccl'ia
intelli illi q ꝛ ſi nõ ſint capaces ṽboꝝ ſapie: pcipiunt tñ
q̃dã eius idicia a remotis q̃ſi odorẽ. Uñ ꝛ Cant. 1. dr̃.
5 In odorẽ vnguẽtoꝝ tuoꝝ currim⁹. Scđo aſſerit ꝯriaʒ
ṽitatẽ. Cꝙ nec viſus nec audit⁹ corpis dʒ deeſſe. d. Nũc
āt deus poſuit .i. ordiate diſpoſuit mẽbra diuerſa. Nã ꝛ
ſi mẽbroꝝ diſtõ ſit op⁹ nãe: h̃ tñ agit nã vt inſtr̃m dine p
uidẽtie. Et iõ p̄mã cãm diſpõnis mẽbroꝝ aſſignãs ſub
dit. Unũqđqꝫ eoꝝ i corpe. q. d. Nõ ſic poſuit mẽbra di
uerſa vt vnũqđqꝫ eoꝝ ſm ſe ſepatim exiſteret: ſʒ vt oīa
ꝯuenirẽt in vno corpe. Et ſicut voluit. Nã p̄⁹ cã inſtõ
nis reꝝ eſt volũtas dina: ſm illud p̄s. Oīa q̃cũqꝫ volu
it fec̃. Sic āt ꝛ i eccl'ia diſpoſuit diuerſa officia: diuerſos
ſtatus ſm ſuã volũtatẽ. Uñ ꝛ Eph. 1. dr̃. Predeſtinati
ſm ppoſitũ eius q̃ opaꝛ oīa ſm ꝯſilium volũtatis ſue.
Tho. ſup epi. Pau.

❡ Deinde cũ dicit. (Qꝛ ſi eſſet ꝛc̃.) Ducit ad aliud in b
cõueniens qđ eſt defectus integritatis corp e. Uñ pri
mo ponit h̃ incõueniẽs dicẽs: ꝙ ſi eſſent oīa vnũ mẽ
brũ vbi eſſet corp⁹ .i. vbi eẽt integritas corpalis. q. d. nõ
eſſet. Ita ſi oẽs in eccl'ia vnius ꝯdõnis ꝛ gradus eẽnt
tolleret pfectio ꝛ decor eccl'ie q̃ in p̄s. deſcribꝛ. Circũ
amicta varietate. Scđo aſſerit ṽitatẽ ꝯriã dicẽs. Nũc
āt multa qdẽ ſũt mẽbra: ſʒ vnũ corp⁹ qđ ex oībus inte
graꝛ. Sic eccl'ia ex diuerſis ordib⁹ ꝯſtituꝛ. Uñ ꝛ Cãt.
6. deſcribꝛ. Terribilis vt caſtroꝝ acies ordinata.
❡ Deinde cũ dicit. (Nõ pt āt oculs ꝛc̃.) Ponit cõpa
rationẽ mẽbroꝝ adinuicẽ. Et p̄mo q̃ntũ ad necitateʒ. 2
Scđo q̃ntũ ad cultũ mẽbris adhibitũ ibi. (Et q̃ puta
mus ꝛc̃.) Tertio q̃ntũ ad mutuã ſollicitudinẽ ibi. (Sʒ
in idipm̃ ꝛc̃.) Circa p̄m̃ duo facit. Prio pponit oīa mẽ
bra corpis eſſe neceſſaria: q̃uis q̃dã ſint ignobiliora.
Scđo ponit necitatis cõpationẽ ibi. (Sed multo ma
gis ꝛc̃.) Oñdit āt p̄mo rõnẽ neceſſitatis mẽbroꝝ ſm
duplicẽ driam. p̄mo qdẽ ſm driam mẽbroꝝ deſeruien
tiũ motui. Uñ dicit. Nõ põt aũt oculus q deſeruit co
gnitioni ꝛ ſignificat ꝯtẽplatiuos dicere manui q̃ deſer
uit motui ꝛ ſignificat actiuos opa tua nõ idigeo. Indi
gent. n. ꝯtẽplatiui p opa actiuoꝝ ſuſtẽtari. Uñ ꝛ Luc.
10. dr̃. Qꝛ cũ maria ſec⁹ pedes dñi ſederet audiẽs ṽba
eius: Martha ſatagebat circa frequens miſteriũ. Se
3 cũdo oñdit idẽ ſʒ driaʒ p̄latoꝝ q ſignanꝛ p caput ꝛ ſb
ditoꝝ q ſignanꝛ p pedes. Et h̃ ẽ ꝙ ſbdit. Aut iterũ ca
put .i. p̄lat⁹ ſm illõ .1. Reg. 15. Caput i tribubus iſrael fa
ctus es. Nõ pt dr̃e pedib⁹ .i. ſbditꝭ. Nõ eſtis mihi neca
rij: qꝛ vt dr̃ puer. 14. In mltitudie ppl'i dignitas regis.
❡ Deinde cũ dicit. (Sed multo magis ꝛc̃.) Cõparat
diuerſa mẽbra adiuicẽ quo ad necatẽ eoꝝ dicẽs ꝙ mẽ
bra corpis q̃ videnꝛ eſſe infirmiora ſunt magis necia:
ſicut inteſtina: ita ẽt in eccl'ia ſine offõ aliquaꝝ abiecta
rũ pſonaꝝ puta agricultoꝝ ꝛ alioꝝ hmõi pñs vita trã
ſiri nõ poſſet: q̃ tñ poſſet duci ſine aliqb⁹ excellẽtiorib⁹
pſonis ꝯtẽplatiõi ꝛ ſapie deputatꝭ: q̃ eccl'ie defuiũt ad
h̃ ꝙ ſit ornatior ꝛ meli⁹ ſe hñs. Ex h̃. n. aliqđ dr̃ ꝙ eſt
vtile ad finẽ. Illa ṽo q̃ ſũt nobiliſſima ñ ſe hñt i rõe vti 4
liũ: ſʒ ſũt p ſeipſa appetẽda vt fines. Et iõ dr̃ Job. 21. ſi
fruct⁹ terre ꝯmedi abſqꝫ pecũia ꝛ aiaʒ agricolaꝝ eius
❡ Deinde cũ dic̃. (Et q̃ putam⁹ ꝛc̃.) Cõpat (aſſilixi.
mẽbra q̃ntũ ad exteriorẽ cultũ. Et p̄ ponit diuerſitatẽ
q̃ diuerſis mẽbris adhibeꝛ. Scđo cãm diuerſitatis aſ
ſignat ibi. (Deus tpauit ꝛc̃.) Cultus aũt exterior mẽ
bris adhibitus ad duo ptiꝛ. ſ. ad honorẽ ſic̃ ea q̃ appo
nunꝛ ad ornatũ vt monilia: ꝛ inaures: ꝛ ad hõeſtateʒ
ſic̃ apponuꝛ ad teugmẽtũ: vt brace: ꝛ alia hmõi. Quã
tũ ḡ ad p̄m̃ cultũ dicit p̄. Et q̃ putam⁹ eẽ igbiliora m. m
bra corpis his circũdam⁹ abũdãtiorẽ honorẽ .i. maiorẽ
ornatũ ſicut auribus alicubi ſuſpẽdunꝛ in aures: ocu
lis āt nihil apponiꝛ: ꝛ pedibus apponunꝛ calciamẽta 5
depicta ꝛ gẽmata ſm illud Can. 7. Quã pulchri ſunt
greſſus tui i calciamẽtis filia p̄ncipis. Manus āt inu
de hñr. Et ſilr in eccl'ia ipfectiorib⁹ ſũt magis ꝯſolatio
nes adhibẽde qb⁹ pfectiores nõ egẽt. Uñ dr̃ Eſa. 40.
In brachio ſuo ꝯgregabit agnos ꝛ i ſinu ſuo leuabit:
fetas ipſe portabit. Et 1. Pe. 3. dr̃. Uiri q̃ſi ifirmiori va
ſculo muliebri iptiẽtes honorẽ. Scđo pſeqꝛ q̃ntuʒ ad
cultũ hõeſtatis dicẽs. Et q̃ inhõeſta ſũt abũdãtiorem
hõeſtatẽ hñt. ſ. p ſtudiũ hũanũ. Dñr āt mẽbra aliq̃ iho
neſta in ſcis nõ pp aliq̃ʒ pcti turpitudinẽ: ſʒ pp iobedi
entiã mẽbroꝝ genitaliũ ſubſecutã ex pctõ origiali. Ul
ẽt ſunt igbili vſui deputata ſicut oīa mẽbra q̃ dſeruiũt
emiſſiõi ſupfluitatũ qbus abũdãtior hõeſtas adhibeꝛ
dũ ſtudioſius teguntur quo nõ idigẽt mẽbra nobilibus

c vſibus deputata. Uñ ſubdit. hoñeſta aūt nr̄a nulli⁹ egēt
.ſ. exterioris hoñeſtat̃: vñ nec faciei velamē apponit̃. Et
ſilr in eccl̃ia illi q ſunt in aliquo culpabiles ſūt admo/
nēdi ꝛ cuſtodiēdi: ꝫ illud. Ecc. 42. Sup filiā luxurio
ſam ꝯfirma cuſtodiā. Et gal. 6. dr̄. Si ꝑoccupatus ҩs
fuerit in aliquo delicto: vos q ſpūales eſtis hmōi iſtrui
te i ſpū lenitatis. Illi āt q ſūt abſqꝫ culpa his nō egēt.
Et ē nōndū ꝙ triplicē defcm̄ circa mēbra nōuit. ſ. ĩho
neſtat̃: ignobilitat̃: ꝛ iſirmitat̃. Quoꝝ pᵐⁱ mēbris eccl̃ie
ꝑtiēt ad culpā. 2ᵐ ad ꝯdōnē ſullē. 3ᵐ ad ſtatū ipſcōnis.
℄ Deinde cū dicit. (Et deus tpauit ꝛc̄.) Ponit cām
ꝑdicti cultus: ꝛ pmo aſſignat cāꝫ efficiētē pmā: lꝫ enĩꝫ
2 hoīes talr ſe hēant ad cultū mēbroꝝ: h̄ tñ ꝓcedit ex or
dinatiōe diuĩa. Uñ dicit. Sed deus tpauit corpus abū
dantiorē honorē tribuēdo ei mēbro cui deerat. Nā ho
mines h̄ faciūt ex quodā diuo inſtructu ꝫ illud Job.
33. Apit aures viroꝝ ꝛ erudiens eos iſtruit diſciplina.
Scdo pōit cāꝫ finalē. d. Ut nō ſit ſciſma i corpe. Qđ q
dē ſeqret̃ ſi defectui mēbroꝝ ñ ſubueniret̃: h̄ āt ſciſma
ꝗ̄tū ad mēbra corpis myſtici māifeſte vitat̃ dū pax ec
cleſie cuſtodit̃ p h̄ ꝙ ſingulis ea q̄ ſunt nec̄ia attribu
unt̃. Uñ ꝛ ſupra dcm̄ eſt ca. i. Idipm̄ dicatis oēs: ꝛ nō
ſint in vobis ſciſmata. Sed ꝗ̄tū ad mēbra corpis nāl̃
ſciſma eēt in corpe ſi debita ꝓportio mēbroꝝ tolleret̃.
℄ Deinde cū dicit. (Sed in idipm̄ ꝛc̄.) Ponit cōpa/
3 tionē mēbroꝝ adinuicē ꝗ̄tū ad mutuā ſollicitudinē.
Et pmo ꝓpōit eā dicēs. Nō ſolū ꝑdicta mēbra opant̃
adinuicē: ſed ēt p ſeinuicē ſint ſollicita in idipm̄. i. in
vnitatē corpis ꝯſeruādi. Et h̄ qdēꝫ maniſeſte in corpe
naturali appet: Nā qdlꝫ mēbruꝫ nālē ꝗ̄dā inclinatio
nē hꝫ ad iuuamentū alioꝝ mēbroꝝ. Uñ ꝛ nālr hō op
ponit manū ad ꝓtegendū alia mēbra ab ictibus. Et ſi
milr alīq fideles q ſunt mēbra corpis myſtici ꝓ ſe inui
cē ſollicitudinē gerūt ꝫm illud Ecc. 17. Unicuiqꝫ man
dauit deus de ꝓximo ſuo. Et gal. 6. Alter alterius one/
ra portate. Scdo ſpecificat hāc ſollicitudinē: ꝛ pᵒ i mal
in qbus magis eſt māifeſtū. Uñ dic̄. Et ſi qd. ſ. mali pa
tit̃ vnū mēbꝝ ꝯpatiunt̃ oīa mēbra. Qđ qdē māifeſtū
4 eſt in corpe nāli. Nā vno mēbro lāguente totū corpus
ꝗ̄ſi lāgueſcit: ꝛ ad locū lāguoris ꝯfluit ſpūs ꝛ hūores
ꝗ̄ſi ad ſubueniēdū. Et ſilr dꝫ eē ĩ fidelibus xp̄i vt vnus
malū alterius cōpatiat̃ ꝫ illud Job. 30. Flebā quōdaꝫ
ſup eo q affict⁹ erat: ꝛ aīa mea cōpatiebat̃ paupi. 2ᵒ in
bōis. Uñ ſubdit. Siue glīat̃. i. qcūqꝫ mō vigorat̃ vnū
mēbꝝ: ꝯgaudēt oīa mēbra. Qđ ēt maniſeſtū ē i corpe
nāli i q̄ vigor vnius mēbri i iuuamētū cedit alioꝝ mē
broꝝ. Sic dꝫ ēt eē in mēbris eccl̃ie: vt vnuſqſqꝫ bonis
alteri⁹ ꝯgaudeat. phil. 2. Gaudeo ꝛ ꝯgratulor oīb⁹ vob̃
Ro. 12. Gaudete cū gaudētibus ꝛ flete cū flentibus.
℄ Deinde cū dic̄. (Uos āt eſtis). Adaptat ſilitudinē
ad ꝓpoſitū. Et pᵒ ꝗ̄tū ad corpis vnitatē dicēs. Uos āt
5 .ſ. q eſtis in vnitate fidei ꝯgregati eſtis corpus xp̄i: ꝫm
illud Eph. 1. Ipm̄ dedit caput ſup oēꝫ eccl̃iaꝫ q̄ ē corp⁹
eius. Scdo ꝗ̄tū ad mēbrorū diſtōnē cū ſubdit. Et eſt[is]
mēbra de mēbro. Qđ pōt itelligi tripl̃r. Uno⁰ ſic. Eſtis
mēbra dependētis de xp̄o mēbro: qđ qdē dr̄ mēbꝝ ꝫ
hūanitatē ꝫm quā ꝑcipue dr̄ eccl̃ie caput. Nā ꝫm diui
nitatē nō hꝫ rōnē mēbri aut ꝑtis cū ſit cōe bonū toti⁹
vniuerſi. Alio mō ſic. Uos eſtis mēbra depēdentia de
membro: in ꝗ̄tū p me xp̄o acqſiti eſtis: ꝫm illud. ſ. 4.
In xp̄o ieſu ꝑ euāgeliū ego vos genui. Tertio⁰ poſſet
exponi vt deſignaret̃ diſtinctio ꝛ ſeries membroꝝ: vt
ſit ſenſus. Uos eſtis membra de mēbro. i. ita diſtingui
mini ꝛ ordinamini adiuicē ſicut vnū mēbꝝ ad aliud.
℄ Deinde cū dicit. (Et q̄ſdā qdēꝫ ꝛc̄.) ꝓſeqt̃ diſtōne
miſtrationū. Circa qđ tria facit. Pꝛio aſſignat ordinē
miniſtrationū. Scdo manifeſtat eaꝝ diſtinctionē ibi. d
(Nūqd apl̄i oēs ꝛc̄.) Tertio ordīat eoꝝ affectionē cir
ca diuerſas admiſtratiōes ꝛ grās ibi. (Emulamini āt
ꝛc̄.) Circa pᵐ duo facit. Primo ponit maiores ſeu pnci
pales adminiſtrationes. Scdo miniſtrationes ſcdari
as ibi. (Opitulatiōes ꝛc̄.) Maiores āt miſtri in eccl̃ia
ſunt apl̄i: ad quoꝝ offm̄ tria ptinent. Quorū pmū eſt
auctoritas gubernandi fidelē ppl̃m: q̄ ꝓpꝛie ꝑtinēt ad
offm̄ apl̄atus. Scdo facultas docēdi. Tertio ptās mi/
racula faciēdi ad ꝯfirmationē doctrīe: ꝛ de his tribus
habet̃. Luc. 9. vbi dr̄. Cōuocatis ieſus. 12. apl̄is dedit il
lis ṽtutē ꝛ ptātem ſup oīa demonia: ꝛ languores cura
rent: ꝛ miſit illos ꝑdicare regnū dei. In oībus aūt ꝓtā
tibus ſeu ṽtutibus ordinatis illud qđ eſt pncipale re/
ſeruat̃ ſupme ptāti. Alia ṽo ēt inferioribus cōicantur.
2 Ptās āt faciendi miracula ordinat̃ ad doctrinā ſicͭ ad
fidē: ꝫm illud Mar. vlt. Sermonē ꝯfirmāte ſeq̄ntibus
ſignis. Doctrina āt ordinat̃ ad gubernationē ppl̄i ſicͭ
ad finē: ꝫm illud Iere. 3. Dabo vobis paſtores ꝫm cor
meū: ꝛ paſcent vos in ſcia ꝛ doctrina. Et iō pm⁹ grad⁹
inter eccleſiaſtica miſteria eſt apl̄orū: qbus ſpāliter cō
petit eccleſie regimen. Et pp̄ hoc dicit. Et deus poſuit
.i. ordinate collocauit. In eccleſia quoſdā. ſ. in determi
natis miſterijs ꝫm illud Jo. 15. Poſuivos vt eatis. Pri
mū qdem apl̄os: quoꝝ regimini ꝯmiſit eccleſiā: ꝫm il
lud Lu. 22. Ego diſpono vobis ſicut diſpoſuit mihi pr̄
meus regnū. Uñ ꝛ Apoc. 21. Sup. 12. fundamenta ci
uitatis deſcribunt̃ duodecim apl̄oꝝ noīa. Propter qđ 3
ꝛ ipſi inter ceteros fideles pmatū in ſpūalibus gratijs
obtinuerūt ꝫm illud Ro. 8. Nos ipſi pmitias ſpūs hn̄
tes. Et ꝗ̄uis ad apl̄os ꝑcipue ꝑtineat doctrine offici/
um. qbus dictū eſt Mat. vlti. Eūtes docete oēs gētes:
tñ alīq in cōionē huius officij aſſumunt̃: quoꝝ qdā ꝑ
ſeipſos reuelationes a deo accipiūt: q dn̄r ꝓphe: qdā
ṽo de his q̄ ſunt alijs reuelata ppl̃m iſtruūt: q dn̄r do
ctores. Uñ ſubdit. 2ᵒ ꝓphetas q ēt i nouo teſtō fuerūt.
Qđ. n. dr̄ Mat. 11. Lex ꝛ ꝓphete vſqꝫ ad Joā. intelligi
tur de ꝓphetis q futuꝝ xp̄i aduentū pnunciauerunt:
Tertio doctores: vñ ꝛ Act. 13. dr̄. Erant in eccleſia q̄
erat antiochie ꝓphete ꝛ doctores. Silr ēt ꝛ grā mira
culoꝝ fuit alījs cōicata q̄ pmitus a xp̄o data fuit apo 4
ſtolus. Uñ ſubdit. Deinde ṽtutes: q. ſ. miracula faciūt
circa ipſa elementa mūdi. Gal. 3. Opat̃ ṽtutes in nob̃.
ꝗ̄tū āt ad miracula q̄ fiūt i corpib⁹ hūanis ſubdit̃: exī
de grās curationū ꝫ illō Luc. 9. Ut lāguores curarēt.
℄ Deinde cū dicit. (Opitulationes ꝛc̄.) Ponit mino
res ſiue ſcdarias adminiſtrationes: quaꝝ q̄dā ordinā
tur ad regimen eccleſie qđ ad apl̄at⁹ dignitatē ꝑtinere
diximus q̄dā ṽo ad doctrinā. Ad regimen eccleſie ꝑti
nent in gn̄ali qdem opitulationes. i. illi q opem ferūt
maioribus pl̄atis in vli regimine: ſicut archidiaconi
epis: ꝫm illud Phil. 4. Adiuua illas q̄ mecū laborauе
runt in euāgelio cū clemēte ꝛ ceteris adiutoribus me
is. In ſpāli āt ponit gubernatiōes ſicut ſunt prochia/ 5
les ſacerdotes: qbus cōmittit̃ gubernatio aliquaꝝ ꝑ/
ticulariū plebiū. ꝓuer. 11. Ubi nō eſt gubernator corru
et ppl̃s. Ad doctrinā āt ꝑtinet ſcdario qđ ſubdit. Lin
guaꝝ genera ꝗ̄tū ad illos q varijs linguis loquunt̃
magnalia: vt dicit Act. 2. Ne. ſ. ꝓpter varietatem idio
matū euangelica doctrina impediret̃. Quantū ṽo ad
ammouendū impedimentū doctrine qđ poſſet ꝓueni
re ex obſcuritate ſermonum ſubdit. Interpretationes
ſermonū iſra. 14. Qui loqtur ligua oret vt interptet̃.
℄ Deinde cū dicit. (Nunqd oēs apoſtoli ꝛc̄). Mani
feſtat diſtinctiōem ꝑdictaꝝ miniſtrationū dicens. Nū
quid omnes in eccleſia ſunt apoſtoli? quaſi dicat. Nō
(nunquid

Cor/ p⁹ xp̄i myſti cū eſt tota eccl̃ia ꝛ hoc ꝓbat̃ ꝑ cor p⁹ nā/ le

Apl̃i dicit̃ maio res mini ſtri in eccl̃ia apl̃o/ rum tria ſūt of ficia.

(nunqd oēs ꝓphete ⁊c̄. Ex quo pꝫ diuerſitas harum
admiſtrationū. Ecc.33. Jn multitudine diſcipline dñi
ſeparauit eos. Et.37. Non oia omnibus expediunt.
❡ Deinde cū dic̄. (Emulamini aūt ⁊c̄.) Ordinat eo/
rū affectū circa p̄dcā ſpūalia dōa dicēs. Cū multa ſint
dōa ſpūſſci: vt.ſ̄. dictū ē. Emulamini. i. deſiderate cha
riſmata meliora. i. grās potiores: vt. ſ. magis deſidereť
ea q̄ ſunt meliora: puta ꝓpħiā q̄ꝫ donū linguaꝝ: vt in
fra.13. dicet. 1. ad theſ. vlti. Oia ꝓbate: qȯ bonū ē tene
te. Et ne in p̄miſſis donis eoꝝ affectus qeſceret ſb̄dit.
Et adhuc excellentiorē viā demōſtro. ſ. charitatē q̄ di/
recti⁹ in deū itur. p̄s. Uiā mādatoꝝ tuoꝝ cucurri. Eſa.
30. Hec eſt via ambulate in ea. CAP. XIII.

2 S J linguis hoīuꝫ loquar ⁊ ange
2ª 2ᵉ. loꝝ: charitatē aūt nō hēam fact⁹
q̄ōne ſuꝫ velut es ſonās aut cimbalū
111ª. tinniēs. Et ſi hūero ꝓphetiam
art. 2ᵉ ⁊ nouerim myſteria oīa ⁊ oēm ſcientiaꝫ: ⁊
ſi habuero oēm fidem: ita vt montes tranſ
feram: charitatem autē non habuero nihil
ſum. Et ſi diſtribuero in cibos pauperꝝ om
nes facultates meas: ⁊ ſi tradidero corpus
meum: ita vt ardeam: charitatem autem nō
habuero: nihil mihi prodeſt.

3 ❡ Apls grāꝝ gratis dataꝝ diſtinctionē aſſignauit: ⁊
miniſtrationū in qbus mēbra eccleſie diſtinguunť: h̄
agit de charitate q̄ inſepabilr̄ ꝯcomitať grām gratū fa
Dōa cientē. Et q: ꝓmiſerat eis ſe demōſtratuꝝ viā excellē/
gra/ tiorē: oñdit p̄eminētiā charitatis ad cetera gratuita do
tuita na. Et p̄mo q̄ꝫtū ad neceſſitatē: q:. ſ. ſine charitate alia
redu dona gratuita nō ſufficiūt. Scđo q̄ꝫtum ad vtilitateꝫ:
cit q:. ſ. p charitatē oia mala vitanť ⁊ oia bona aguntť ibi.
apls (Charitas patiēs ē ⁊c̄.) Tertio q̄ꝫtū ad p̄manētiā ibi.
ad tria (Charitas nūq̄ꝫ excidit ⁊c̄.) Oia aūt dona gratuita re
ducere vr̄ apls ad tria. Nā p̄mo oñdit q̄ donū lingua
rū qȯ ptinet ad locutionē ſine charitate non vꝫ. Scđo
q̄ ēt nō valent ea q̄ ptinent ad cognitioneꝫ ibi. (Et ſi
habuero ꝓphetiā ⁊c̄.) Tertio oñdit idē de his q̄ perti
4 nent ad operationē ibi. (Et ſi diſtribuero ī cibos pau
Cha perꝝ ⁊c̄.) Erat aūt apud corinthios multū deſiderabi
ritatē le donū linguaꝝ: vt infra. 14. patebit: ⁊ iō ab eo incipi
non ens dicit. Promiſi me demonſtratuꝝ excellentiorē vi
hñs am: ⁊ h̄ p̄mo pꝫ in dono linguaꝝ: q: ſi linguis hoīum
etiaꝫ . ſ. oīum loquar. i. ſi habuero donū grē p qȯ loq poſſim
ſi loq̄ linguis oīum hoīum ⁊ ad maiorē abundantia ſubdit.
tur li Et angelorum: charitatē aūt nō habeam factus ſum
gua velut es ſonās aut cimbalū tinniens: recta cōpatiōe vti
ange tur. Aia. n. p charitatē viuit q̄ viuit deo: q eſt eis vita:
loruꝫ ſm illud Deu. 30. Jpſe eſt vita tua. Uñ ⁊. 1. Jo. 3. dicit.
nihil Tranſlati ſumus de morte ad vitā: qm̄ diligimus fra/
ei p/ tres: q nō diligit manet in morte. Recte ergo cōparat
deſt. loq̄lā charitate carentē ſono rei mortue. Ceris aut cim
5 bali: q: lꝫ claꝝ ſonū reddat: nō t̄n eſt viuus: ſed mortu
us. Jta ēt locutio hoīs charitate carētis q̄ꝫtūcūq̄ꝫ ſit di
ſerta: t̄n habeť p mortua: q: nō ꝓficit ad meritꝰ vite
eterne. Eſt aūt dr̄ia inter es ſonās ⁊ cimbaluꝫ tinniēs:
q: es cū ſit planū ex pcuſſione ſimplicē ſonū emittit.
Cimbalū aūt cū ſit ꝯcauū ex vna pcuſſione ſonū mul
tiplicat: qȯ ptinet ad tinnitū. Et i ḡ cōpaň q̄ vitatem
ſimplr̄ ꝓnunciāt: cimbalo vō q veritatē multiplicāt ⁊
ꝓnūciāt: multas rōes ⁊ ſilitudies apponēdo: ⁊ q̄ſtiões
plurimas elicīēdo: q̄ t̄n oīa ſine charitate hñr vt mor/
tua. ❡ Cōſiderādū eſt aūt q̄ lingue angelorū dicāť. Nā
Tho. ſup epi. Pau.

cū lingua ſit mēbrū corpeum ⁊ ad eius vſum ptineat b
linguaꝝ: qȯ īterdū lingua dr̄: vt patebit īfra. 14. Neu/ ange
trū vr̄ angelis cōpetere q membra non hñt. Pōt ergo liquo
dici q̄ p angelos īntelliguntť hoīes angeloꝝ offm̄ ha loqu
bentes: q. ſ. aliꝗs hoībus diuina annūciāt: ſm illō Ma unť
lach. 2. Labia ſacerdotis cuſtodiūt ſciam: ⁊ legē requi ſeu
runt ex ore eius: q: angelus dñi exercituū eſt. Sub h̄ habēt
ergo ſenſu dr̄. Si linguis hoīum loquar ⁊ angeloꝝ. i. lin/
nō ſolū minorꝝ: ſed ēt maioꝝ: q alios docent. Pōt ēt ī guas
telli de ipſis ſcorpeis angel. put in p̄s. dr̄. Qui fac̄ āge
los ſuos ſpūs. Et q̄ꝫuis nō hēant linguā corpeam: per
ſiſitudinē: t̄n lingua in eis dici pōt vis qua manifeſtāt 2
alꝗs: qȯ hñt in mente. Eſt aūt ſciendū q̄ in cognitiōe
mentis. angelice aliqd eſt de quo ſupiores angeli non c
loquunť inferioribus neq̄ꝫ ecōuerſo. ſ. ipſa diuina eēn
tia quā oēs immediate vident deo ſe oībus monſtran/
te: ſm illud Jere. 31. Nō docebit vltra vir ꝓximū ſuū ⁊
vir fratrē ſuū dicens cognoſce dñm. Oēs. n. cognoſcēt
me a minimo ad maximū eoꝝ. Aliqd aūt eſt in cogni
tione mētis angelice: de quo ſupiores loquunť inferio
ribus: ſed nō ecōuerſo. Et hmōi ſunt diuine ꝓuidētie
myſteria: quoꝝ plura cognoſcūt in ipō deo ſupiores q
clarius eū vident q̄ꝫ inferiores. Uñ ſupiores de hmōi ī
feriores inſtruunt vel illuminant: qȯ locutio pōt dici.
Aliqd vō eſt in cognitione mentis angelice de quo ſu 3
periores loquunť inferioribus ⁊ ecōuerſo: ⁊ hmōi ſūt occul/
ta cordiū: q̄ ex libero arbitrio dependēt q̄ ſoli deo patēt c
⁊ his quoꝝ ſunt: ſm illud. ſ̄. 2. Que ſūt hoīs nemo no
uit: niſi ſpūs hoīs q in ipſo eſt. Que in noticiā alterius
deueniūt eo cuius ſūt māifeſtāte ſiue ſit īferior ſiue ſu/
perior. Fit āt hmōi māifeſtatio dū inferior angelus ſu/
periori loqť: nō p illuminationē: ſed p quēdā ſignifica
tionis modū. Eſt. n. in q̄lꝫ angelo aliqd: q: nālr̄ ab al/
tero āgelo cognoſciť. Dū ḡ id qȯ ē nālr̄ notū ꝓponiť:
vt ſignū eius qȯ ē ignotū: māifeſtať occultū: ⁊ talˀ māi
feſtatio dr̄ locutio ad ſilitudinē hoīum: q occulta cor/
diū māifeſtāt: alꝗs p voces ſenſibiles: aut p qȯcūq̄ꝫ ali
ud corpale exterius appēns. Uñ ⁊ ea q̄ ſūt in angelis 4
nālr̄ nota: inq̄ꝫtū aſſumunť ad māifeſtationē occulto
ruꝫ: dñr ſigna vel nutus. Ptās aūt manifeſtandi con
ceptū ſuū hoc modo metaphorice lingua nominatur.
❡ Deinde cū dicit. (Et ſi habuero ⁊c̄.) Oñdit ideꝫ de
his q̄ ptinent ad cognitionē. Eſt aūt attendēdū: q: ſu/
pra ꝓpoſuit. 4. dona gratuita ad cognitionē ptinētia
. ſ. ſapiam: ſciam. fidē: ⁊ ꝓphiam. Jncipit ḡ h̄ a ꝓphia
dicēs. (Et ſi hūero ꝓphetiā) p quā diuinit⁹ occulta re
uelanť ſm illud. 2. Pet. 1. Nō. n. volūtate hūana alla/
ta eſt aliqñ ꝓphetia: ſed ſpū ſcō inſpirati locuti ſunt ſci
dei hoīes. Scđo q̄ꝫtum ad ſapiam ſubdit. (Et noueri
oīa myſteria) . ſ. occulta diuinitatis: qȯ ptinet ad ſapiē
tiam: ſm illud. ſ̄. 2. Loqmur dei ſapiam in myſteria ab
ſconditā. Tertio q̄ꝫtū ad ſciam dicit. (Et oēm ſciam). 5
ſiue hūanitus acqſitā ſicut habuerūt phi: ſiue diuini/
tus infuſam: ſicut hūerunt eā apli. Sap. 7. Dedit mi/
hi eoꝝ q̄ ſunt verā ſciam. Quarto q̄ꝫtū ad fidē ſubdit.
(Et ſi habuero oēm fidē: ita vt mōtes transferā.) Pōt
ēt exponi id qȯ dicit oēm fidē. ſ. oīum articuloꝝ: ſꝫ me
lius eſt vt exponať oēꝫ. i. pfectā fidē pp illud qȯ ſubdi
tur. Jta vt mōtes trāſferā. Dr̄. n. Mat. 17. Si hūeritis fides
fidē: ſicut granū ſinapis dicetis mōti huic tranſi hic ⁊ grāo
trāſibit. Et q̄ꝫuis granū ſinapis ſit minimū q̄ꝫtitate: nō t̄n ſina/
t̄n intelligiť p̄ua: ſed pfecta fides grano ſinapis cōpa/ pis cō
ri. Dr̄. n. Mat. 21. Si hūeritis fidē: ⁊ nō heſitaueritis pare
nō ſolū de ficulnea facietis: ſed ēt ſi mōti huic dixeritis tur.
tolle ⁊ iactare in mari. fiet. Fides ḡ q̄ nō heſitat grano
ſinapis cōpať: qȯ q̄ꝫto magis atteriť tāto magis ei⁹ ſor

c titudo ſentiť. Obijcitur aūt aliq ꝙ cū multi ſcī pfectaꝫ ſi
dē habuerūt: nullus legiť mōtē tráſtuliſſe: qḋ qdem
ſoluiť p id qḋ. ſ. 12. dictū eſt. Unicuiqꝫ dať manifeſta-
tio ſpūs ad vtilitatē. Illo. n. mō loco ⁊ tpe miracula p
gřam ſpūſſcī fiūt q̄ eccl̄ie reqriť vtilitas. Fecerūt aūt ſcī
multa maiora q̄ꝫ tráſlationē montiū: put erat fidelib⁹
vtile: puta ſuſcitādo mortuos: diuidendo mare ⁊ alia
hmōi opa faciēdo. Et hō ēt feciſſet ſi nec̄itas affuiſſet.
Pōt ēt hō tráſferri ad expulſionē dmoniū d hūanis cor
poribus q mōtes dn̄r: pp ſupbiá. Jere. 13. Anq̄ꝫ offen-
dant pedes vřī ad mōtes caliginoſos. Ecce ego ad te
mōs peſtifer q corrūpis vniuerſaꝫ terrá. Attribuiť aūt
opō miraculoꝝ fidei nō heſitāti: q: fides innitiť oīpo-
2 tētie p quá miracula fiūt. Si in q̄ꝫ hūero oīa p̄dicta ad
pfectionē intellcs ptinētia: charitatē aūt nō hūero: per
quá pficiť volūtas: nihil ſuꝫ. ſ. ſm eē gřē: de q̄ dř Eph.
2. Ipſius ſumus factura creati: in xp̄o ieſu in opib⁹ bo
nis. Un̄ ⁊ ꝯ q̄ndá dř. Eze. 28. Nihil factus es ⁊ n̄ eris
in ppetuū. Qḋ qdē fit pp defcm̄ charitatis p quaꝫ hō
bn̄ vtiť intellcu pfecto. Sine charitate aūt eius vſus bo
nus nō eſt. Un̄ ⁊. ſ. 8. dř. Qḋ ſcia inflat charitas aūtē
edificat. Eſt aūt attendēdū ꝙ aplſus hō loqť de ſapia ⁊
ſcia: ſm ꝙ ptinent ad dona gřē gratis date: q̄ ſine cha
ritate eē pn̄t. Ná ſm ꝙ ꝯputanť inter ſeptē dona ſpūſ
ſcī nūq̄ꝫ ſine charitate hn̄r. Un̄ ⁊ ſap. 1. dř. In maliuolē
aiam nō intrabit ſapia. Et ſap. 10. dř. Dedit illi ſciaꝫ ſcō
3 rū. De pphia aūt ⁊ fide: manifeſtū eſt ꝙ ſine charitate
hēri pn̄t. Sed notádū eſt hō ꝙ fides firma ēt ſine chari
tate miracula facit. Un̄ Mat. 7. dicētib⁹. Nōne ī noīe
tuo pphetauimus ⁊ multas virtutes fecim⁹ dicetur.
(Nunq̄ꝫ noui vos). Spiritus. n. ſanctus operať vir-
tutes ēt per malos: ſicut ⁊ per eos loquitur veritatem.
℃ Deinde cū dicit. (Et ſi diſtribuero ⁊c̄.) Oñdit ideꝫ
in his q̄ ptinent ad opa q̄ ꝯſiſtunt in hoc ꝙ hō faciat
bona: ſm illud Gal. 6. Bonū facietes nō deficiamus: ⁊
in hō ꝙ patiēter ſuſtieat mala: ſꝫ illud ps. Bn̄ patientes
erūt vt annūcient. Inter cetera vō bona opa magis cō
mendanť opa pietatis: ſm illud. 1. ad Thi. 4. Pietas
ad oīa vtilis eſt. Circa qḋ opus quatuor ꝯdōnes deſi-
gnat. Quaꝝ p⁹ eſt ꝙ opus pietatis nō totū ꝯgregeť ī
vnū: ſed diuidať in plēs: ſꝫ illud ps. Diſpſit dedit pau
peribus. Et hō dſignať cū dř. (Si diſtribuero). Scḋo
vt opus pietatis fiat ad ſubueniēdū neceſſitati: nō ad
4 ſeruiendū ſupfluitati: ſm illud Eſa. 58. Fráge eſurien-
ti panē tuū: ⁊ hō deſignať cū dř. (In cibos pauperū).
Tertio vt opus pietatis exhibeať indigentibus: ſꝫ il-
lud Luc. 14. Cū facis ꝯuiuiū voca paupes: ⁊ hoc deſi
gnať cū dř. (Paupeꝝ). Quarto ad pfectionē ptiet: vt
hō oīa bona ſua in opa pietatis expēdat: ſꝫ illō Mat.
19. Si vis pfectus eē vēde oīa q̄ hēs ⁊ da paupibus: ⁊
hoc deſignať cū dř. (Oēs facultates meas). Inter ma
la vō q̄ qs ſuſtiet patiēter potiſſimū eſt martyriū. Un̄
5 dř. Mat. 5. Bti q pſecutionē patiuuť pp iuſtitiá. Qḋ
ēt quadrupl̄r cōmendat. Primo qdeꝫ: q: laudabilius
eſt ꝙ nec̄itate iminēte: puta pp defenſionē fidei ſeipm
offerat paſſiōi: q̄ꝫ ſi dephenſus patiať. Et iō dicit. (Si
tradidero). Sicut ⁊ de xp̄o dř Eph. 5. Tradidit ſemet
ipm p nobis. Scḋo q: grauior eſt corpis hūani lactu
ra, q̄ꝫ reꝝ: de quo tn̄ qdá cōmendanť. Heb. 4. Rapiná
bonoꝝ vřoꝝ cū gaudio ſuſtinuiſtis. Et iō dicit. (Cor
pus). Eſa. 50. Dedi corpus meū pcutiētibus. Tertio
laudabili⁹ ē ꝙ aliqs corp⁹ ſuū expōat ſupplicio q̄ꝫ cor
pus filij vel cuiuſcūqꝫ ppinq: de q̄ tn̄ cō...ndať qdaꝫ
mulier. 2. Machab. 7. Supra modū vř mirabilis ⁊ bo-
noꝝ memoria digna q̄ peuntes ſeptē filios ſub vnius
diei tpe ꝯſpiciens bono aīo ferebat. Et iō dic̄. (Meū).

Fides nō hē ſitáť iuuiť tur oī potē tie dei — *p fir ma ſi dē ēt ſine chari tate mira cula fiunt* — *adde moſi ná q̄ tuor requi ruut* — *Bti q pſecu tionē patiū tur p pter iuſtiti aꝫ q̄ q̄ dru plr cō men dant.*

d Judith. 5. Qui ppria volūtate obtuliſtis vos diſcrimi
ni p dn̄o. Quarto reddiť martyriū laudabili⁹ ex acer-
bitate pene de q̄ ſubdiť. (Ita vt ardeá) ſicut lautētius
Ec. 48. Quaſi ignis effulgēs ⁊ ibus ardēs ī igne. Si
in q̄ꝫ p̄dcá opa tá excellētia fecero: charitatē aūt nō hūe
ro: vel q: ſiť cū p̄dictis opibus adeſt volūtas peccádi
mortalr: vel q: fiūt pp inanē glíam: nihil mihi pdeſt. ſ.
q̄ꝫtū ad meritū vite eterne: q̄ ſolis diligētib⁹ deū repro
mittiť: ſm illud Job. 37. Anūciat de ea amico ſuo ꝙ
poſſeſſio eius ſit. Et notádū ꝙ locutionē: q̄ ē vox aīal̄
ſi ſit ſine charitate cōpat nō exñti: opa aūt q̄ fiūt pp ſi
nē: ſi ſint ſine caritate dic̄ eē ifructuoſa. ſap. 3. Uacua
eſt ſpes eoꝝ ⁊ labores ſine fructu Lectio. III.

Charitas patiés ē: benigna eſt.
Charitas nō emulať: n̄ agit p-
perá: nō inflať: nō eſt ambitio-
ſa: n̄ querit q̄ ſua ſunt: nō irrita
tur: non cogitat malū: nō gaudet ſuper ini
quitate: congaudet autem veritati. Omnia
ſuffert: omnia ſperat omnia ſuſtinet.

2. 2ᵉ. q. 23. ar. 4ᵒ 2ᵐ.

℃ Poſtq̄ꝫ aplſs oñdit charitatē eſſe adeo neceſſariam
ꝙ ſine ea nullū ſpūale donū ſufficiat ad ſalutē: hō oſtē-
dit eá adeo eē vtilē ⁊ efficacis vtutis: ꝙ p eá cūcta opa
virtutis impleňť. Et p̄ pmittit duo q̄ſi gn̄alia. Scḋo
3 ſubiungit in ſpāli vtutū opa: q̄ p charitatē cōpleť ibi.
(Charitas nō emulať ⁊c̄.) Circa p̄ᵐ duo facit. Ná oīs
vtus ꝯſiſtit in hō ꝙ aliqs in opando bn̄ ſe hēat in ſuſti
nēdo mala vel in opando bona. Quátū ḡ ad toleran-
tiá maloꝝ dic̄. (Charitas patiēs ē). i. facī patiēter tole
rari mala. Cū. n. hō diligit aliqnē pp eius amorē de fa
cili tolerat q̄cūqꝫ difficilia. Et ſilr q diligit deū pp ei⁹
amorē patiēter tolerat q̄cūqꝫ aduerſa. Un̄ ⁊ can. 8. dř.
Aque multe nō poterūt extinguere charitatē: nec flu
mina obruent eá. Ja. 1. Patiētia opus pfectū hꝫ. Quá
tū aūt ad opationē bonoꝝ ſubdit. Benigna eſt. Beni
gnitas aūt dř: q̄ſi bona igneitas: vt. ſ. ſicut ignis liq̄fa
ciendo effluere facit: ita charitas hoc efficit: vt bōa q̄
hō hꝫ nō ſibi ſoli retineat: ſed ad alios deriuet: ſꝫ illud
4 puer. 5. Deriuenť fontes tui foras: ⁊ in plateis aq̄s tu
as diuide. Qḋ qdē charitas facit. Un̄. 1. Jo. 3. dř. Qui
hūerit ſubam huius mūdi: ⁊ viderit fratrē ſuū neceſſe
hēre: ⁊ clauſerit viſcera ſua ab eo qūo charitas dei manet
ī eo? Un̄ ⁊ Eph. 4. dř. Eſtote inuiceꝫ benigni ⁊ miſeri
cordes. Et ſapi. 1. dř: Benignus eſt ſpiritus ſapientie.
℃ Deinde cū dicit. (Charitas nō emulať ⁊c̄.) ppōit
in ſpāli vtutū opa q̄ charitas efficit: ⁊ q: ad vtutē duo
ptinēt. ſ. abſtinere a malo ⁊ facere bonuꝫ: ſm illud ps.
Declina a malo ⁊ fac bonū: ⁊ Eſa. 1. Quieſcite agere p
uerſe: diſcite bn̄facere. Primo oñdit qūo charitas facit
oīa mala vitare. Scḋo qūo facit oīa bona efficere ibi.
(Cōgaudet aūt vitati ⁊c̄.) Malū aūt efficaciter nō pōt
hō deo facere: ſed ſolū ſibi: ⁊ primo ſm illud Job. 35.
5 Si peccaueris qd ei nocebis? Et poſtea ſubdiť: hōi q
ſilis tibi eſt nocebit ipietas tua. Pris ḡ oñdit qūo per
charitatē vitanť mala: q̄ ſunt ꝯ primū. Scḋo qūo vi
tanť mala qbus aliqs deordinať in ſeipſo ibi. (Nō in
flať ⁊c̄.) Malū aūt qḋ ē ꝯ primū pōt eſſe in affectu ⁊ ī
effectu. In affectu aūt pcipue eſt cū p inuidiá qs dolet
de bonis primi: qḋ directe ꝯriať charitati ad quá pti-
net ꝙ hō diligat primū: ſicut ſeipm: vt habeť Leu. 19.
Et iō ad charitatē ptinet: vt ſicut hō gaudet de bonis
ppriis: ita gaudeat de bonis primi. Ex q̄ ſeqť ꝙ cha
ritas excludat inuidiá. Et hō ē qḋ dicit. (Charitas nō
emulať). i. nō inuidet: q: ſ. facit cauere inuidiá. Un̄ ⁊
in ps.

Charitas efficit vt bona q̄ hō hꝫ nō ſibi retineat. — *Charitas patiēns eſt nō emulatur*

a in p̄s. dr̄. Noli emulari in malignātibus. Et puer. 25. Nō emulet̄ cor tuū pctōres. Quātū ad effcm ſubdit. Nō agit pperā .i. puerſe ꝯ aliquē. Nullꝰ .n. iniuſte agit ꝯ illū quē diligit: ſicꝫ ſeipſꝫ. Eſa .i. quieſcite agē puerſe. ¶ Deīde cū dicit. (Nō iflat̄ rc̄.) Oñdit quō charitas facit vitare mala qbus aliqs deordinat̄ in ſeipſo. Et p̄mo q̄ꝫtum ad paſſiones. Scđo q̄ꝫtū ad electionēꝫ ibi. (Nō cogitat malū). Oñdit ḡ p̄mo q̄ charitas repellit inordinatā paſſionē q̄ꝫtū ad tria. Pꝛio qdē q̄ꝫtū ad ſupbiā q̄ eſt inordinatus appetitꝰ ꝓprie excellētie. Tūc aūt inordiate ſuā excellētiā appetit: qñ nō ſufficit ei cōtineri in eo gradu: q ſibi eſt a deo p̄ſtitꝰ. Et iđ dr̄. Ecc. 10. Initiū ſupbie hoīs apoſtatare a deo. Qđ qdē fit dū
2 hō nō vult ꝯtineri ſub regula ordinationis diuīe. Et h̄ repugnat charitati: quia qs ſup oīa deū diligit. Col. 2. Inflatꝰ ſenſu carnis ſue: ⁊ nō tenēs caput rc̄. Recte aūt ſupbia inflationi cōpat̄. Nā id qđ inflat̄ nō hꝫ ſolidā magnitudinē: ſed appentē: ita ſupbi vñr qdē eſſe ſibi magni: cū tñ ṽa magnitudine careant: q̄ nō pōt eſſe abſqꝫ ordine diuino. Sap. 4. Dirūpet illos inflatos ſine voce. Eſt aūt p̄ncipalis ſupbie filia ambitio: p quā aliqs q̄rit p̄eſſe: qñ ēt charitas excludit q̄ potiꝰ ꝓximis eligit miniſtrare: ſꝫm illud Gal. 5. Per charitatē ſpūs ſeruire inuicē. Et iđ ſubdit. Nō eſt ambitioſa .i. fac hoīem ambitionē vitare. Eccl. 7. Noli q̄rere ab hoīe ducatū: neqꝫ a rege cathedrā honoris. Scđo oñdit quō chari-
3 tas excludit inordinationē cupiditatis cū dicit. (Nō q̄rit q̄ ſua ſūt): vt itelligat̄ cū ꝑciſiōe .i. neglectis bonis aliorꝫ: nā q diligit alios: ſicꝫ ſeipſm bōa aliorꝫ q̄rit: ſicut ⁊ ſupſtꝛis. Vñ 1. c̄. 10. apl̄s dixit. Nō q̄rens qđ mihi vtile ē: ſed q̄ multis: vt ſalui fiāt. ¶ Cōtra qđ de qbuſdā dr̄ phil. 2. Oēs q̄ ſua ſunt q̄rūnt: nō q̄ ieſu xp̄i. Pōt ⁊ alr̄ intelli: nō q̄rit q̄ ſua ſunt .i. nō repetit ea q̄ ſunt ſibi ablata. ſ. in iudicio cū ſcādalo: qꝛ magis amat ſalutē ꝓximi q̄ꝫ pecuniā: ſꝫm illud Phil. vlti. Nō q̄ro datū: ſed reqro fructū abūdātē in iuſtitia vr̄a. Qđ tñ q̄lr intelligendū ſit. ſ̄ 6. dictū eſt. Tertio oñdit quō charitas excludat inordinationē ire dicēs. (Nō irritat̄) .i. nō ꝓuocat̄ ad irā. Eſt .n. ira inordinatus appetitus vindicte. Ad charitatē aūt ptinet magis remittere offenſas
4 q̄ꝫ ſupra modū aut inordinate vindicare: ſꝫm illđ Col. 3. Donātes vobiſmetipſis: ſi qs aduerſus aliquē hꝫ q̄relam. Jac. p̄mo. Ira viri iuſtitiam dei non operatur. ¶ Deīde cū dicit. (Nō cogitat rc̄.) Oñdit quō p charitatē excludit̄ inordinatio electionis. Eſt aūt electio: vt dr̄ in. 3. ethi. appetitus p̄cōſiliati. Tūc ḡ hō peccat ex electione: ⁊ nō ex paſſiōe: qñ ex ꝯſilio rōis affectus eius ꝓuocat̄ ad malū. Charitas ḡ p̄ qdē excludit ꝑuerſitatē ꝯſilij: ⁊ iđ dicit. (Nō cogitat malū) .i. nō permittit excogitare quō aliqs ꝑficiat malū. Mic. 2. Ve q̄ cogitatis inutile ⁊ opamini malū in cubilibus vr̄is. Eſa. i. Auferte malū cogitationū vr̄aꝝ ab oculis meis. Vel charitas nō cogitat malū: qꝛ nō ꝑmittit hoīem p varias ſuſpitiōes: ⁊ temeraria iudicia cogitare malū
5 de ꝓximo. Mat. 9. Vt qd cogitatis mala in cordibꝰ vr̄is. Scđo charitas excludit inordinatū affectū maloꝝ cū dicit. (Nō gaudet ſup iniqtate). Ille .n. q ex paſſione peccat cū q̄dā remorſu ⁊ dolore pctm̄ cōmittit: ſed ille q peccat ex electiōe gaudet ex h̄ ipſo q̄ pctm̄ ꝯmittit: ſꝫ illđ ꝓuer. 2. Qui letāt̄ cū malefecerit ⁊ exultāt i rebꝰ peſſimis. Hoc āt charitas ipedit iq̄ꝫtū ē amor ſūmi boī cui repugnat oē pctm̄. Vel dic̄ q̄ charitas nō gaudet ſup iniqtate. ſ. a ꝓximo ꝯmiſſa quimo ō ea luget iq̄ꝫtū ꝯriat̄ ꝓximoꝝ ſaluti quā cupit. 2. Cor. 12. Ne iteꝝ cū venero humiliet me ds apđ vos ⁊ lugeā mltos ex his q ante peccauerūt. ¶ Deinde cū dic̄. (Cōgaudet āt rc̄.)

b Oñdit quō charitas facit opari bonū. Et p̄mo q̄ꝫtum ad ꝓximum. Scđo q̄ꝫtū ad deūꝫ ibi. (Oīa credit rc̄.) Quātū ad ꝓximū āt hō opat̄ bonū dupl̄r. Pꝛio qdē gaudēdo de bōis eius. Et q̄ꝫtū ad h̄ dic̄. (Cōgaudet āt vitati) .ſ. ꝓximi: vel vite vel doctrie: vl̄ iuſtitie ex eo q̄ ꝓximū diligit ſicꝫ ſeipſm. in. 2. Jo. gauiſus ſuꝫ valde venientibus frībus: ⁊ teſtimoniū ꝑhibētibꝰ ṽitati tue: ſicꝫ in charitate āmbulas. Scđo in h̄ q̄ hō mala ꝓximi ſuſtinet ꝓut decet. Et q̄ꝫtū ad h̄ dic̄. (Oīa ſuffert) .i. abſqꝫ turbatiōe ſuſtiet oēs defectus ꝓximoꝝ: vel q̄cūqꝫ aduerſa. Ro. 15. Debemus nos firmiores ībecillitates infirmioꝝ ſuſtinere. Gal. 6. Alter alterius onera portate: ⁊
2 ſic adimplebitis legē xp̄i. ſ. charitatem. ¶ Deinde cū dicit. (Oīa credit). Oñdit quō charitas faciat opari bonū in cōpatiōe ad deū. Qđ qdē fit p̄cipue: p ṽtutes theologicas: q̄ hñt deū p obiō. Sūt āt p̄ter charitatē due ṽtutes theologice: vt iſra dicet̄. ſ. fides ⁊ ſpes. Quātū ḡ ad fidē dic̄. (Oīa credit) .ſ. q̄ diuinus tradit̄. Gen. 15. Credidit Abraā deo ⁊ reputatū ē ei ad iuſtitiā. Credere ṽo oīa: q̄ ab hoīe dn̄r ē leuitat̄. ſꝫ illđ. Ecc. 19. Qui cito credit leuis ē corde. Quātū āt ad ſpē dic̄. (Oīa ſpat) q̄. ſ. ꝓmittūt̄ a deo. Ecc. 2 Qui timetis deū ſpate i eū. Et ne ſpes frangat̄ p dilationē ſubdit. (Oīa ſuſtinet) .i. patiēter expectat q̄ ꝓmittit̄ a deo q̄ꝫuis dilata: ſꝫ illđ Abachuc. 2. Si morā fecerit expecta
3 eū. p̄s. Cōfortet̄ cor tuū ⁊ ſuſtine dn̄m. Lectio. III.

Charitas nunq̄ꝫ excedit ſiue ꝓphie euacuabūt̄: ſiue lingue ceſſabūt: ſiue ſcīa deſtruet̄. Ex pte .n. cogſcimꝰ ⁊ ex pte ꝓphamus. Cū āt venerit qđ pfectuꝫ ē euacuabit̄ qđ ex pte eſt. Cū eſſem paruulus: loq̄bar vt puulus ſapiebā vt puulus cogitabā vt puulus. Qñ āt factꝰ ſum vir: euacuaui q̄ erāt puuli. 4

4°cō tragē ti.ca. 69. ꝯ gē. p.c.3.

¶ Poſtq̄ꝫ aplus oñdit q̄ charitas excellit alia dona ſpūs ſci neceſitate ⁊ fructuoſitate: hic oñdit excellētiam charitatis ad alia dona q̄ꝫtū ad ꝑmanētiaꝫ. Et circa h̄ tria facit. Pꝛio ꝓponit dr̄iam charitatis ad alia dona ſpūſſci: q̄ꝫtū ad ꝑmanētiā. Scđo ꝓbat qđ dixerat ibi. (Ex pte .n. cognoſcimus rc̄.) Tertio infert ꝯcłonē itētā ibi. (Nūc āt manet rc̄.) Circa p̄m̄ duo facit. Pꝛio ꝓponit ꝑmanētiā charitatis. Scđo ceſſationē alioꝝ donoꝝ ibi. (Siue ꝓphie rc̄.) Dicit ḡ p̄. charitas nūq̄ꝫ excidit. Qđ qdā male intelligētes in errorē ceciderūt dicētes q̄ charitas ſel' hita nunq̄ꝫ pōt amitti: cui vr̄ ꝯſonare: qđ dr̄ .i. Jo. 3. Oīs q natus eſt ex deo pctm̄ non facit: qm̄ ſemen ipſius in eo manet: ſed huius dicti p̄mo 5 qdē ſnīa falſa eſt. Pōt .n. aliqs charitatē hñs a charitate excidere p pctm̄: ſꝫm illud Apoc. 2. Charitatē tuā p̄mā reliqſti. Memor eſto: itaqꝫ vñ excideris ⁊ age penitētiā. Et h̄ iđ ē: qꝛ charitas recipit̄ i ala hoīs: ſꝫm modū ipſiꝰ: vt .ſ. poſſit ea vti vel nō vti. Dū ṽo ea vtit̄ hō peccare nō pōt: qꝛ vſus charitatis ē dilectio dei ſup oīa: ⁊ iđ nihil reſtat: pp qđ hō deū offendat: ⁊ p hūc modū intelligit̄ ṽbum. Jo. inductū ſcđo p̄dicta ſnīa nō eſt ſꝫ intentionē apl̄i: qꝛ nō loq̄t̄ hic de ceſſatione donoꝝ ſpūaliū: p pctm̄ mortale: ſꝫ potiꝰ de ceſſatiōe donorum ſpūaliū: q̄ ptinēt ad hāc vitā: p glīaꝫ ſupuenientē. Vñ ſenſus apl̄i ē. Charitas nūq̄ꝫ excidit: qꝛ .ſ. ſicut ē i ſtatu vie: ita ꝑmanebit i ſtatu p̄rie: ⁊ cū augmēto: ſꝫm illud Eſa. 31. Dixit dn̄s cuiꝰ ignis eſt in ſyon .ſ. in eccłia militante: ⁊ caminus eius in hierlm̄ .i. i pace celeſtis p̄rie. ¶ Deinde cū dicit. (Siue ꝓphie rc̄.) ꝓpōit ceſſatio-

Charitatē hñs pōt peccare cū nō vtitur ea. Charitas i p̄ria nō ceſſabit.

c nem alioꝝ donoꝝ ſpūaliū: ⁊ ſpālr eoꝝ: q̄ pcipua vñr.
Primo ꝗ̃tū ad pphiam dicit. (Siue pphie euacua/
bunt̄). i. ceſſabit: q: ſ. in futura gloria pphia locū nõ
hēbit pp̄ diio. Primo qdē q: pphetia reſpicit futuꝝ:
ſtatus aūt ille nõ expectabit aliqd̄ in futuꝝ: ſed erit fi
nale cõplementū oīum eoꝝ: q̄ an fuerāt pphata. Unō i
ps. dr̄. (Sicut audiuimus). ſ. p pphas: ita ⁊ vidimus
pñtialr in ciuitate dñi virtutū. Scdo q: pphetia eſt cū
cognitiōe figurali ⁊ enigmatica: q̄ ceſſabit in pria. Un̄
dr̄ numeri. 12. Si qs fuerit inter vos ppha dñi: p ſom
niū aut in viſione appebo ei: vl̄ p ſomniū loq̄r ad illū.
Et Oſee. 12. In māibus pphaꝝ aſſimilatus ſū. Scdo
2 ꝗ̃tū ad donū linguaꝝ dicit. (Siue lingue ceſſabūt).
Qd̄ qdē nõ eſt intelligēdū ꝗ̃tū ad ipſa mēbra corpo
rea: q̄ lingue dñr: vt dr̄ infra. 15. Mortui reſurgent in/
corrupti. i. abſq3 diminutione mēbroꝝ. Neq3 aūt intel
ligēdū ē ꝗ̃tum ad vſum lingue corpee. Eſt. n. futura i
patria laus vocalis: ſm illud ps. Exultationes dei in
gutture eoꝝ: vt glo. ibidē expoīt. Eſt ergo intelligen
dū ꝗ̃tū ad donū linguaꝝ: quo. ſ. aliq in pmitiua eccle
ſia linguis varijs loq̄bant̄: vt dr̄ Act. 2. In futura. n.
gloria qlibet ꝗ̃libet linguā intelliget. Un̄ nõ erit necci
um varijs linguis loq. Nā ēt a pmordio generis hūa
ni: vt dr̄ Gen. 11. Unus erat ſermo: ⁊ vnū labiū oībus:
qd̄ multo magis erit in vltimo ſtatu in quo erit vnitas
3 ꝯſumata. Tertio ꝗ̃tū ad ſciā3 ſbdit. (Siue ſcia dſtrue
tur). Ex quo qdā accipere voluerūt ꝙ ſcia acqſita to/
talr pdit̄ cū corpe. Ad cuius veritatis inqſitionē cõſi
derare: op3 ꝙ duplex eſt vis cognitiua. ſ. vis ſenſitiua
⁊ vis intellectiua. Inter quas eſt dria: q: vis ſenſitiua ē
actus organi corpalis: ⁊ iō neceſſe eſt ꝙ deſinat corpe
corrupto: vis aūt intellectiua nõ eſt actus alicuius or/
gani corpei: vt pbat̄ in. 3. de aīa: ⁊ iō neceſſe eſt ꝙ ma
neat corpe corrupto. Si ergo aliqd ſcie acqſite conſer
uet̄ in pte aie intellectiue: neceſſe eſt ꝙ id pmāeat poſt
mortē. Quidā ergo poſuerūt ꝙ ſpēs intelligibiles nõ
ꝯſeruant̄ in intellectu poſſ: niſi ꝗ̃diu intelligit. Cõſer
uant̄ aūt ſpēs fantaſmatum in potentijs aie ſenſitiue:
4 puta in memoratiua ⁊ imaginatiua. Ita. ſ. ꝙ ſemp itel
lectus poſſibilis: qñ de nouo vult itelligere et q̄ pus in
tellexit indiget abſtrahere a fantaſmatibus: p lumen i
tellectus agentis. Et ſm h̄ oñs eſt ꝙ ſcia hic acqſita
nõ remanear poſt mortē. Sed hec pō eſt. pmo qdē ꝯ
rõnem. Manifeſtū eſt enim ꝙ ſpēs intelligibiles i itel
lectu poſſ recipiunt̄ ad minus dū actu intelligit. Qd̄
aūt recipit̄ in aliquo eſt in eo p modū recipiētis. Cum
ergo ſuba intellus poſs ſit imutabilis ⁊ fixa: ꝯñs ē ꝙ
ſpēs itelligibiles remaneāt in eo īmobilr. ¶ Scdo ē ꝯ
auctoritatē Ariſto. in. 3. de aīa q dicit: ꝙ cū intells poſ
ſibilis eſt ſciens vnūqdq3: tūc ēt eſt intelligens in po/
tentia. Et ſic p3 ꝙ h3 ſpēs intelligibiles p quas dr̄ ſci/
ens: ⁊ tñ adhuc eſt in potentia ad intelligendū in actu
⁊ ita ſpēs intelligibiles ſunt in intellu poſſibili: ēt quā
5 do nõ intelligit actu. Un̄ ēt ibidē phs dicit ꝙ aīa intel
lectiua eſt locus ſpecieꝝ: q: ſ. in ea ꝯſeruant̄ ſpēs itel/
ligibiles. Indiget tñ in hac vita ꝯuertere ſe ad fātaſma
ta: ad h̄ ꝙ actu intelligat: nõ ſolu3 vt abſtrahat ſpēs a
fantaſmatibus: ſed ēt vt ſpēs habitas fantaſmatib' ap
plicet: cuius ſignū eſt ꝙ leſo organo ꝟtutis imagina/
tiue: vel ēt memoratiue: nõ ſolū ipedit̄ hō ab acqſitiōe
noue ſcie: ſed ēt ab vſu ſcie pus habite. Sic ḡ remanet
ſcīa in aīa poſt corpis mortē ꝗ̃tū ad ſpēs intelligibiles
nõ aūt ꝗ̃tū ad inſpectionē fantaſmatū: qua aīa ſepa/
ta non indigebit: hñs eſſe ⁊ operationē abſq3 corporis
cōione. Et ſm hoc aplſs hic dicit: ꝙ ſcia deſtruet̄. ſ. ſ3
ꝯuerſionē ad fantaſmata. Un̄ ⁊ Eſa. 29. dr̄. Peribit ſa

pientia a ſapiētibus ⁊ intells prudētiū eius abſcōdet̄. d
¶ Deinde cū dicit. (Ex pte. n. cognoſcim'). Probat
qd̄ dixerat. Et pmo inducit pbationē. Scdo manife/
ſtat ea q̄ in pbatione ꝯtinent̄ ibi. (Cum eſſem paruu/
lus ⁊c̄.) Inducit ergo p ad pbandū ppoſitū talē rõ/
nem. Adueniēte pfecto ceſſat impfectū: ſed dona alia
pter charitatē hñt impfectionē: ḡ ceſſabunt ſupueniē
te pfectione glorie. Primo ḡ ppoīt minorē ppoſitio
nē quod ad ipfectionē ſcie cū dicit. Ex pte. n. cognoſci
mus. i. iperfecte. Nā ps h3 rõnē ipfecti. Et h̄ pcipue di
ſicat̄ ꝗ̃tū ad cognitionē dei: ſm illud Job. 36. Ecce de
us magnus vincens ſciam nrām. Et. 26. Ecce hec ex
pte dicta ſunt viaꝝ eius. Propōit ēt ipfectionē pphe
tie cū ſubdit. Et ex pte. i. impfecte pphetamus. Eſt. n. 2
pphetia cognitio cū impfectione: vt dictū eſt. Tacet
aūt de dono linguaꝝ: qd̄ eſt impfectius his duobus
vt infra. 14. patebit. Scdo ponit maiorē dicens. (Cu3
aūt venerit qd̄ pfectū ē). i. pfectio glorie: euacuabit̄ qd̄
ex pte eſt. i. oīs impfectio tollet̄. De qua pfectione dr̄. i.
Pe. vlti. Modicū paſſos ipſe perficiet. Sed ſ3 hoc vr̄
ꝙ ēt charitas euacuet̄ p futurā gloriam: q: ipſa eſt im
perfecta in ſtatu vie p cōparationē ad ſtatū prie. Dō3
ergo ꝙ impfectio dupl̄r ſe h3 ad id qd̄ dr̄ impfectum.
Qñq3. n. eſt de rõne eius: qñq3 ꝟo nõ: ſed accidit ei ſic
ipfectio eſt de rõe pueri: nõ aūt de rõne hoīs. Et iō ad
3 ueniente pfecta etate ceſſat qdē pueritia: ſed hūanitas
ſit pfecta. Impfectio eſt ḡ de rõne ſcie: put hic de deo
habet̄: inꝗ̃tū. ſ. cognoſcit̄ ex ſenſibilibus: ⁊ ſilr de rõe
pphie inꝗ̃tū ē cognitio figuralis: ⁊ in futuꝝ tēdēs: ñ
eſt āt de rõne charitatis ad quā cognitū bonū diligere
ptinet: ⁊ iō ſupueniente pfectione glie ceſſat pphia ⁊
ſcia: charitas aūt nõ ceſſat: ſed magis pficit̄: q: ꝗ̃to p/
fectius cognoſcet̄ deus: tanto ēt perfectius amabitur.
¶ Deinde cū dicit. (Cu3 eſſem paruulus ⁊c̄.) Mani
feſtat ea q̄ pmiſſa ſunt. Et pmo manifeſtat maiorē. ſ.
ꝙ veniente pfecto ceſſat impfectū. Scdo manifeſtat
minorē. ſ. ꝙ ſcia ⁊ pphia ſunt ipfecta ibi. (Videm' nūc
4 ⁊c̄.) Oñdit aūt pᵐ p ſilitudinem pfecti ⁊ impfecti qd̄ i
uenit̄ in etate corpali. Un̄ ⁊ pmo deſcribit impfectum
etatis corpalis dicens. (Cū eſſem puulus). ſ. etate lo/
quebar vt puulus. i. put ꝯgruit puulo. ſ. balbutiēdo.
Un̄ pp nālē defectū locutionis: q ē i paulis cōmēdāt
ſapia. Sap. 10. Q: liguas īfātū fecit diſertas: ⁊ vt puu
lus loq̄t. q vana loq̄t ps. Uana locuti ſt vnuſqſq3 ad
primū ſuū. Quātū ꝟo ad iudiciū ſbdit. Sapiebā vt p
uulus. i. approbabā vel reprobabā aliqua ſtulte vt faci
unt puuli: q qñq3 pcioſa ꝯtēnunt ⁊ vilia appetūt: vt dr̄
puer. i. Uſq3 quo puuli diligitis infātiā. ⁊ ſtulti ea q̄
ſunt ſibi noxia cupient. Sapiūt ḡ vt puuli q ſpūalib'
ꝯtemptis terrenis inherent: de qbus dr̄ Phil. 3. Glo/
ria in ꝯfuſione eoꝝ q terrena ſapiūt. Quātū āt ad rõ
nis diſcurſu3 dicit. (Cogitabā vt puulus). i. aliqua va
na. Un̄ ⁊ in ps. dr̄. Dñs ſcit cogitationes hoīu3 qm̄ va
ne ſunt. Et vr̄ aplſus ordine ꝑpoſtero hec tria ponere.
5 Nā locutio ꝑerigit iudiciū ſapie: iudiciū' ꝟo ꝑſuppōit
cogitationes rõnis. Et hoc ſatis ꝯgruit ipfectioni pue
rili: in qua ē locutio ſine iudicio: ⁊ iudiciū ſine delibe/
ratione. Pōt aūt referri qd̄ dicit. Loq̄bar vt paruulus
ad donū linguaꝝ: cū dicit. Sapiebā vt puulus: ad do
nū pphetie: qd̄ āt ſubdit: cogitabā vt puulus: ad donū
ſcie. Scdo poit id qd̄ ptinet ad pfectionē etatis dicēs.
(Qñ aūt factus ſum vir). i. qñ pueni ad pfectā ⁊ viri/
lē etatē euacuaui. i. abieci ea q̄ erant paruuli: q: vt dr̄
Eſa. 65. Puer centū annoꝝ morietur: ⁊ pctōr centu3 an
noꝝ maledictus erit. Et eſt attendendū ꝙ aplſs h̄ cō/
parat ſtatum preſentem pueritie propter imperfectio/
nem: ſtatum

a nem: ſtatum autem future glorie propter perfectionē virili etati: Lectio. IIII.

p^a.q. 56.ar ti.4°.

Idemus nūc p ſpeculū ī enigmate: tūc autē facie ad faciem. † Nūc cognoſco ex pte: tūc aūt cognoſcā: ſicut ⁊ cognitus ſuz. Nunc aūt manent fides ſpes charitas tria hec. Maior autem horum eſt charitas.

¶ Hic loquit̄ de viſiōe que eſt cognitio dei. Unde oīa pcedentia dona euacuāda ſūt intelligenda. ſm ꝙ ordinant̄ ad cognitionē dei. Circa h̄ duo fac. Primo .ii. pbat id qđ intendit in generali. Scđo in ſpeciali ō ſeipo
2 ibi. (Nūc cognoſco ⁊c̄.) Dic̄ ḡ dixi ꝙ ex parte cognoſcimus: q2 nūc videmus p ſpeculū ⁊ ī enigmate. ſ3 tūc .ſ. in patria videbimus facie ad faciē. Ubi p̄ ꝯſideran dū ē qđ ſit videre p ſpeculū in enigmate. Scđo qđ ſit videre facie ad faciē. Sciēdū eſt ḡ ꝙ ſenſibile aliquid pōt tripliciter videri. ſ. aut p ſui preſentiā in re vidente: ſicut ipſa lux q̄ pſens ē oculo: aut per preſentiā ſue ſilitudinis ī ſenſu īmediate ōriuatē ab ipſa re: ſicut albedo q̄ eſt in pariete videt̄ nō exiſtente ipſa albedine preſentialiter in oculo: ſ3 eius ſimilitudine: licet ipſa ſilitudo nō videat̄ ab eo: aut p preſentiā ſimilitudinis n̄ īmediate deriuate ab ipa re: ſed deriuate a ſimilitudie
3 rei in aliqđ aliud: ſicut cū vr̄ aliqs hō p ſpeculuz. Nō .n. ſimilitudo hoīs īmediate eſt in oculo: ſ3 ſimilitudo hoīs reſultātis in ſpeculo. Per hūc ergo modū loquēdo de viſione dei: dico ꝙ naturali cognitione ſolus deus videt ſeipſuz: q2 in deo idē ē ſua eſſentia ⁊ ſuus itellectus. Et iō ſua eſſentia ē pſens ſuo ītellectui. S3 ſcđo modo forte angeli nāli cognitione deū vidēt inq̄tum ſilitudo dīne eſſentie relucet īmediate ī eos. Tertio vo mō cognoſcimus nos deum in vita iſta inq̄tum inuiſibilia dei p creaturas cognoſcimus: vt dr̄ Ro. i. Et ita tota creatura ē nobis ſicut ſpeculū quoddā: q2 ex ordine ⁊ bonitate ⁊ magnitudine q̄ in rebus a deo cau
4 ſata ſūt: venimus in cognitionem ſapiētie bonitatis ⁊ eminētie diuine. Et hec cognitio dicit̄ viſio ī ſpeculo. ¶ Ulterius aūt ſciēdū ē ꝙ hmōi ſilitudo q̄ ē ſimilitudinis in alio relucētia ē duplex: q2 aliqñ ē clara ⁊ apta: ſicut illa q̄ ē in ſpeculo: aliqñ obſcura ⁊ occulta: ⁊ tūc illa viſio dr̄ enigmatica: ſicut cū dico. me mater genuit: ⁊ eadē gignit̄ ex me. Iſtud ē p ſimile occultū. Et dicit̄ ō glacie q̄ gignit̄ ex aqua ꝯgelata ⁊ aqua gignit̄ ex glacie reſoluta. Sic ḡ patet ꝙ viſio p ſilitudinē ſilitudis ē in ſpeculo p ſimile occultū in enigmate: ſ3 p ſile clarū ⁊ apertū facit aliam ſpeciē allegorice viſiōis. Inq̄tū ḡ inuiſibilia dei p creaturas cognoſcimus dicimur videre p ſpeculū. Inq̄tū vo illa inuiſibilia ſunt nobis occulta: videmus in enigmate. Uel aliť videmus nūc p ſpeculū .i. p rōnē noſtrā: ⁊ tūc ly. p. deſignat ṽtutem tm̄. Quaſi .d. videm⁹ p ſpeculū .i. ṽtute aie nr̄e. ¶ Circa 2^m vo ſciēdū ē ꝙ deus ſm ꝙ deus nō h3 faciem: ⁊
5 iō h̄ qđ dicit. Facie ad faciē metaphorice dr̄. Cum .n. videmus aliqđ in ſpeculo nō videmus ipſam rē: ſ3 ſilitudinē ei⁹: ſ3 qñ videmus aliqđ ſm faciē: tunc videmus ipſam rē ſicut eſt. Iō nihil aliud vult dicere apoſtolus cū dicit. vid:bimus ī patria facie ad faciē: q̄ ꝙ videbimus ipaz dei eſſentiā. i. Io. 3. Uidebimus eū ſicuti eſt ⁊c̄. ¶ S3 ꝯ̄ ē q2 gen̄. 32. dr̄. Uidi dñz facie ad faciē ⁊c̄. Sed ꝯſtat ꝙ tūc nō vidit eſſentiā dei: ḡ videre facie ad faciē nō eſt videre eſſentiā dei. Rñſio. dōm ē ꝙ illa viſio fuit imaginaria: viſio aūt imaginaria eſt quidā gradus altior. ſ. videre illud qđ apparet. ī ipſa imagine in

qua apparet ē ali⁹ gradus īfirmus. ſ. audire tm̄ ṽba. Uñ b
Iacob vt inſinuaret excellētiā viſiōis imaginarie ſibi oſtenſe dicit. Uidi dñm facie ad faciē. i. vidi dñm imaginarie apparentē in ſua imagine: ⁊ nō p eſſentiā ſuā. Sic enim nō fuiſſet viſio imaginaria. Sed tm̄ qdaz dicunt ꝙ ī patria ipſa diuina eſſentia videbit̄ p ſimilitudinē creatā: ſed h̄ ē oīno falſuz ⁊ impoſſibile: q2 nunq̄ pōt aliqđ p eſſentiā cognoſci p ſilitudinē: q̄ nō ꝯuenit cū re illa in ſpē. Lapis enim nō pōt cognoſci. ſm illud qđ ē: niſi p ſpēm lapidis q̄ eſt in aīa. Nulla enim ſilitudo ducit in cognitionē eſſentie alicuius rei ſi differat a re illa ſm ſpēm: ⁊ multo minus ſi differt ſm genus. Nō eni3 p ſpēm equi vel albedinis pōt cogno 2
ſci eſſentia hoīs: ⁊ multo minus eſſētia angeli. Multo ergo minus p aliquā ſpēm creatā quecūq3 ſit illa pōt videri diuina eſſentia: cū ab eſſētia diuina plus diſtet q̄cūq3 ſpēs creata in aīa: q̄ ſpēs eq vel albedinis ab eſſentia angeli. Uñ ponere ꝙ deus videat̄ ſolū p ſimilitudinē ſeu p quādā refulgentiā claritatis ſue ē ponere diuinā eſſentiā nō videri. Et p̄terea cū aīa ſit quedam ſilitudo dei: viſio illa n̄ magis eēt ſpecularis: ⁊ enigmatica: q̄ ē ī via q̄ viſio clara ⁊ apta: q̄ repromittit̄ ſactis in gloria: ⁊ in q̄ erit beatitudo nr̄a. Uñ Aug. dicit h̄ ī gloſa: ꝙ viſio dei q̄ eſt p ſilitudinem ptinet ad viſionē ſpeculi ⁊ enigmatis. Sequeret̄ ēt ꝙ beatitudo hoīs 3
vltima eēt in alio q̄ ī ipſo deo: qđ ē alienū a fide. Nāle ēt hoīs deſideriū: qđ eſt pueniēdi ad primā rerū cām: ⁊ cognoſcendi ipſam per ſeipſam eſſet inane.

¶ Seqtur. (Nūc cognoſco ex pte ⁊c̄.) hic illō qđ pbauit ī gnāli pbat in ſpāli ō cognitiōe ſuāpſius dicēs. (Nūc) .i. in pſenti vita ego Paulus cognoſco ex pte. i. obſcure ⁊ iperfecte: tunc aūt. ſ. ī pr̄ia cognoſcā: ſicut ⁊ cognitus ſū. i. ſicut deus cognouit eſſentiā meā: ita deū cognoſcā per eſſentiā: ita ꝙ ly. ſicut. non. importat hic equalitatem cognitionis: ſed ſimilitudinem tm̄.

Co/gnitō nr̄a ī pma nō cō parat̄ cognitionē dei.

¶ Cōſequēter infert pncipalē ꝯcluſionē cū dic̄. (Nūc aūt manēt ⁊c̄.) Cā āt quare nō facit mētionē de oībus donis: ſed iſtis tribus tm̄ ē: q2 hec tria cōiungūt deo: alia āt nō ꝯiūgūt deo: niſi mediātibus iſtis. Alia ēt dona ſūt q̄dā diſponētia ad gignēdū iſta tria in cordibus
bonuz. Uñ ⁊ ſolū iſta tria. ſ. fides ſpes ⁊ charitas dñr ṽtutes theologice: q2 hñt imediate deū p obō. S3 cū dona ſint ad pficiēdū vel affectum vel itellectū: ⁊ charitas pficiat affectū: fides intellectū: nō vr̄ ꝙ ſpes ſit neceſſaria ſed ſupflua. Ad hoc ſciēdū ꝙ amor ē q̄daz vis vnitiua: ⁊ oīs amor ī vnione q̄dā ꝯſiſtit. Uñ ⁊ ſm diuerſas vniones diuerſe ſpēs amicitie a philoſopho diſtigūt̄. Nos aūt habemus duplicē ꝯiūctionē cuz deo. Una ē q̄tū ad bona nature: q̄ hic pticipamus ab ipo. Alia q̄tū ad beatitudinē inq̄tū nos hic ſumus pticipes p grām ſupne felicitatis. ſm ꝙ h̄ ē poſſibile: ſpamus et ad pfectā ꝯſecutionē illius eterne beatitudinis puenire ⁊ fieri ciues celeſtis hieruſalē. Et ſm pmā cōmunicationē ad deū ē amicitia nālis. ſm quā vnūqđq3. ſm ꝙ ē deū vt cām pmā ⁊ ſummū bonū appetit: ⁊ ꝯſiderat: vt finē ſuū. Scđm vo cōmunicationē ſcđam ē amor charitatis: q̄ ſolū creatura itellectualis deū diligit. Q2 vo nihil pōt amari: niſi ſit cognitū: iō ad amorē charitatis exigit̄ p̄ cognitio dei. Et q2 h̄ ē ſupra naturā p̄ exigit̄ fides q̄ eſt nō apparētiū. Scđo ne hō ōficiat vel aberret exigit̄ ſpes: p quā tendat in illuz finē ſic ad ſe ptinet: ⁊ de his tribus dr̄ Ecc. 2. Qui timetis deū credite in illū: quantū ad fidē: qui timetis deū ſperate in illū. q̄tū ad ſpe3: q timetis deū diligite eū: q̄tū ad charitatem. Iſta ergo tria manent nunc: ſed charitas maior ē omnibus propter ea que dicta ſūt ſupra.

c
2ª 2.q. **S**Ectamini charitatē emulamini
176. ſpiritalia: magis āt vt ꝓphete-
art. 2º tis. Qui.n. loq̄r lingua: nō hoī
2m bus loqtur: ſʒ deo. Nemo eniʒ
2ª 2.q. audit. Spiritus aūt loqtur myſteria. Nā q
176. prophetat: hominibus loquitur ad edifica
ar. p. tionē ⁊ exhortationē ⁊ ꝯſolationē. †Qui lo
o quitur lingua ſemetipſum edificat: qui aūt
prophetat eccleſiam dei edificat.

¶ Poſita excellentia charitatis ad alia dona: hic cō-
ſequēter apl's ꝯparat alia dona adinuicē: oñdens ex-
2 cellētiaʒ ꝓphetie ad donū linguaꝝ. Et circa h̄ duo fac̄.
Primo oñdit excellētiaʒ ꝓphetie ad donum linguaꝝ.
Scđo quō ſit vtēdū dono linguaꝝ ⁊ ꝓphie ibi. (Quid
ḡ ē fres ⁊c̄.) Circa pᵐ duo facit. Primo oñdit ꝙ do-
nū ꝓphie ē excellētius q̄ʒ donū linguaꝝ rōnibus ſum
ptis ex pte infidelīū. Scđo ex pte fidelīū ibi. (Fratres
mei ⁊c̄.) Pria ps diuidiṙ i duas. Primo oñdit ꝙ donū
ꝓphie ē excellētius dono linguaꝝ q̄tū ad vſuʒ eoꝝ in
exhortatiōibus ſeu p̄dicatiōibus. Scđo q̄tū ad vſum
linguaꝝ q ē in orādo. Ad hec.n. duo eſt vſus ligue ibi.
(Et iō loq̄r ⁊c̄.) Circa pᵐ duo facit. Primo.n. p̄mittit
vnū p qđ ꝯtinuat ſe ad ſeq̄ntia: ⁊ h̄ ē qđ dicit. Dictū ē
3 ꝙ charitas oīa dona excellit. Si ḡ ita ē ſectamini.ſ. vi
bus charitatē q̄ ē dulce ⁊ ſalubre vinculū mētiū.i. Pe.
4. Añ oīa charitatē ⁊c̄. Col. 3. Sup oīa āt charitatē ha
bete ⁊c̄. Scđo ſubdit illō p qđ ꝯtinuat ſe ad ſequētia.
Et h̄ ē qđ dicit. (Emulamini ⁊c̄.) Quaſi dicat. Licet
charitas ſit maior oībus donis: tñ alia ñ ſūt ꝯtēnenda.
Sʒ emulamini.i. feruēter ametis ſpūalia dona ſpūſſan
cti.i. Pe 3. Quid ē qđ vobis noceat ⁊c̄. Licet aūt emu-
latio q̄ñq̄ ſumaṙ p ferueṅti dilectione: q̄ñq̄ p inuidia:
tñ nō ē equocatio: imo vnū p̄cedit ab alio. Zelari.n. ⁊
emulari ꝯ̄ſignat feruētē amorē alicuius rei. Cōtingit
aūt ꝙ res amata: ita diligiṙ feruēter ab aliquo ꝙ non
patiṙ ibi ꝯſortē: ſʒ ipſe vult eaʒ ſolus ⁊ ſingulariter. Et
4 iſte ē zelus: q ſm̄ quoſdā ē amor itēſus nō patiēs ꝯſor
tiū i amato. Hoc tñ nō ꝯtingit in ſpūalibus: q̄ pn̄t pſe-
ctiſſime a multis pticipari: ſʒ ſolū i illis q̄ nō pn̄t a mul-
tis pticipari. Uñ i charitate nō ē hmōi zelus nō patiēs
ꝯſortiū i amato: ſʒ tm̄ i corpalibꝰ: i qbꝰ p̄uēit ꝙ ſi aliqs
hʒ illō qđ ipſe zelat doleat: ⁊ ex h̄ ꝯſurgit emulatio q̄ ē
inuidia: ſic ſi ego amo dignitatē ſeu diuitias doleo ꝙ
aliqs hʒ eas: vñ ei inuideo. Et ſic pʒ ꝙ ex zelo ſurgit i
uidia. Cū ḡ dr̄ emulamini ſpūalia: nō intelligiṙ de in-
uidia: q: ſpūalia pn̄t a mltis hēri: ſʒ dic̄ emulamini: vt
inducat ad feruēter amādū deū. Et q: inter ſpūalia eſt
gradus qdā: q: ꝓphia excedit donum linguaꝝ: iō di-
cit. (Magis autē vt ꝓphetetis). q.d. Inter ſpirtualia
magis emulamini donū ꝓphetie.i. theſ. 5. Spiritum
nolite extinguere: prophetias nolite ſpernere.
5 ¶ Ad explanationē aūt totius capituli p̄notāda ſunt
tria.ſ. qd ſit ꝓphia: quot mōis dicaṙ i ſcriptura ſacra ꝓ
phetia: ⁊ qd ſit loq̄ liguis. Circa pᵐ ſciēdū ē ꝙ ꝓphe-
ta dr̄ q̄ſi p̄cul videns: ⁊ ſm̄ q̄ſdā dr̄ a for faris: ſʒ melius
dr̄ a phanos: qđ ē videre. Uñ.i. Reg. 9. dr̄ ꝙ q nūc dici
tur ꝓpha oliʒ vidēs dicebaṙ. Uñ viſio eoꝝ q̄ ſūt p̄cul
ſiue ſint futura ꝯtigētia: ſiue ſupra rōnem nr̄am dr̄ ꝓ
phetia. Eſt igiṙ ꝓphetia viſio ſeu māifeſtatio futurorū
ꝯtingētiū ſeu intellectū hūanū excedētiū. Ad hmōi āt
viſiōeʒ q̄tuor reqrūṙ. Cū.n. cognitio nr̄a ſit p corpa-
lia ⁊ p fātaſmata a ſenſibilibus accepta. Primo exigiṙ
ꝙ in imaginatiōe formēṙ ſilitudies corpales eoꝝ que

oſtēdūṙ: vt dionyſius dicit ꝙ ipoſſibile ē aliṙ luceṙ nob̄ a
diuinū radiū: niſi varietate ſacroꝝ voluminū circun-
uelatū. Scđm qđ exigiṙ ē lumē itellectuale illumināſ
itellectū ad ea q̄ ſupra nālē cognitionē nr̄am oñdūṙ
cognoſcēdā. Niſi.n. ad ſilitudies ſenſibiles i imagina
tiōe formatas itelligēdas aſſit lumē intellūale: ille cui
ſilitudies hmōi: oñdūṙ nō dr̄ ꝓpha: ſʒ potius ſōniator
ſic pharao: q lʒ viderit ſpicas ⁊ vaccas q̄ erāt indicati
ua futuroꝝ q̄rūdā: q: tñ nō intellexit qđ vidit: nō dr̄ ꝓ
pha: ſʒ potius ille.ſ. ioſeph: q iterp̄tatꝰ ē. Et ſilr̄ eō Na
buchodonoſor: q vidit ſtatuā ⁊ nō intellexit. Uñ nec
ꝓpheta dr̄: ſʒ Daniel. Et pp h̄ dr̄. Dan. 10. Intelligen
tia opus ē in viſione. Tertiū qđ exigiṙ eſt audacia ad
2 annūciādū ea q̄ reuelāṙ. Ad h̄.n. deus reuelat: vt aliis
denūcieṙ. Hiere. 1. Ecce dđi ṽba mea i ore tuo. Quar-
tū ē opatio miraculoꝝ: q̄ ſūt ad certitudinē ꝓphetie.
Niſi.n. facerēt aliq̄ q̄ excedūt opationē nature nō cre
dereṙ eis i his q̄ nālē cognitionē trāſcēdūt. Scđm er-
go hos modos ꝓphetie dicūṙ aliq diuerſis modis ꝓ-
phete. Aliq̄ñ.n. dr̄ aliqs ꝓpha q hʒ oīa iſta q̄tuor.ſ. ꝙ
videt imaginarias viſiōes: ⁊ hʒ itelligētiā de eis ⁊ au-
dacter annūciat aliis: ⁊ opaṙ miracula ⁊ de h̄ dr̄ nue-
ri. 12. Si qs fuerit iter vos ꝓpha ⁊c̄. Aliq̄ñ āt dr̄ pro-
pha ille q hʒ ſolas imaginarias viſiōes: ſʒ tñ impṗe:
⁊ valde remote. Aliq̄ñ.n. dr̄ ꝓpha: q hʒ intellectuale
lumē ad explanādū ēt viſiōes imaginarias: ſiue ſibi:
3 ſiue alteri factas. Uł ad exponēdū dicta ꝓphetaꝝ: vł
ſcripturas aploꝝ. Et ſic dr̄ ꝓpheta oīs q diſcernit do-
ctorū ſcripturas: q: eodē ſpū iterp̄tate ſūt q̄ edite ſunt:
Et ſic. Salomō ⁊ Dauid pn̄t dici ꝓphe i q̄tū habue
rūt lumē itellectuale ad clare ⁊ ſubtiliter intuēdū. Nā
viſio Dauid itellectualis tm̄ fuit. Dr̄ ēt ꝓpheta aliqs
ſolū ex h̄ ꝙ ꝓphetaꝝ dcā ānūciat ſeu expōit ſeu cātat
i eccleſia: ⁊ h̄ mō dr̄.i. Reg. 19. ꝙ Saul erat iter ꝓphas
.i. iter cātātes dcā ꝓphetaꝝ. Dr̄ ēt aliqs ꝓpheta ex mi
raculoꝝ opatione. ſʒ illō Ecc. 48. Q: corpus helīſei
mortuū ꝓphetauit.i. miraculū fec̄. Q: ḡ dic̄ h̄ apl's p
totū caplīm d̄ ꝓphetis itelligēdū ē: d̄ ſcđo mō.ſ. qđ ille
dr̄ ꝓphetare: q p lumē itellectuale diuinū viſiōes ſibi:
⁊ aliis factas expōit. Et ſʒ h̄ planū erit qđ h̄ dr̄ d̄ pro-
phis. ¶ Circa 2m ſciēdū ē. ꝙ q: i eccleſia p̄mitiua pauci
4 erāt qbus iminebat fidē xp̄i p̄dicare p mūdū: iō dñs
vt cōmodiꝰ ⁊ pluribus ṽbū dei anūciarēt dđit eis donū li
guaꝝ: qbus oībus p̄dicarēt: nō ꝙ vna ligua loquētes
ab oībus itelligerēṙ: vt qdā dicūt: ſʒ ad l̄raʒ ꝙ linguis
diuerſaꝝ gētiū: imo oiuʒ loq̄rēṙ. Uñ dic̄ aplus. Gra-
tias ago deo ꝙ oiuʒ veſtꝝ lingua loquor. Et act. 2. dr̄.
Loq̄bāṙ variis liguis ⁊c̄. Et h̄ donū multi adepti ſunt
a deo in eccleſia p̄mitiua. Corinthij āt q: curioſi erāt:
iō libentius volebāt illō donū: q̄ʒ donū ꝓphie. Q: ḡ
dr̄ h̄ loq̄ ligua vult apl's itelligi ligua ignota: ⁊ nō ex
planare: ſic ſi ligua theotōica loq̄ṙ qs alicui gallico. ⁊
nō exponat: h̄ loq̄ṙ ligua. Uł ēt ſi loq̄tur viſiones tm̄:
⁊ nō exponat loq̄ṙ lingua. Unde omnis locutio non
5 intellecta nec explanata q̄cūq̄ ſit illa ē ꝓp̄ie loq̄ lin-
gua. ¶ His ḡ viſis ad expoſitiōeʒ l̄re accedamꝰ: q pla
na ē. Circa h̄ ḡ duo fac̄. Primo ꝓbat ꝙ donuʒ ꝓphie
excellētius ē dono liguaꝝ. Scđo excludit q̄ſdā obie-
ctiōeʒ ibi. (Uolo āt vos ⁊c̄.) Q: āt donū ꝓphetie ex-
cedat donū liguaꝝ ꝓbat duabꝰ rōibꝰ q̄ꝝ pª ſumiṙ ex
cōparatiōe dei ad eccliam. Scđa rō ſumiṙ ex cōpatiōe
boium ad ecclīā. Prima aūt rō talis ē. Illō p qđ facit
hō ea nō ſolū q̄ ſūt ad honorē dei: ſed ēt ad vtilitatem
p̄ximoꝝ ē melius: q̄ʒ illō qđ fit tm̄ ad honorē dei: ſed
ꝓphetia ē nō tm̄ ad honorē dei: ſʒ ēt ad p̄ximi vtilita
tem: p donū vero linguaꝝ ſolū illud fit: qđ ē ad hono

1 rē dei.ğ ⁊c̄. Hui͛ aūt rōnis pōit mediū: ⁊ pꝛio qꝫtū ad h
qꝺ dicit ꝙ q̇ loqꝉ ligua honoꝛat tm̄ deū. Et h eſt qꝺ
dicit. (Qui loqꝉ ligua). ſ. ignota ñ loqꝉ hoībus. i. ad i
tellectū hoīu: ſꝫ deo. i. ad honoꝛē dei tm̄. Ul̾ deo quia
ipſe de͛ ſolus itelligit. Sap. 5. Auris zeli dei audit oīa ⁊c̄.
Et ꝙ ñ loqꝉ hoī ſubdit. Nemo. n. audit. i. itelligit. Sic
. n. frequenter accipiꝉ non audire pꝛo non intelligere.
Mat. 13. Qui hꝫ aures audiēdi audiat. Quare aūt ſoli
deo loqꝉ ſubdit ꝙ ipſe deus loqꝉ. Uñ dicit. Spūs aūt
dei loqꝉ myſteria. i. occulta. Mat. 10. Non. n. vos eſtis
q̇ loqm̄ini ⁊c̄. ſupꝛa. 2. Nemo nouit q̄ ſūt ſpūs dei ⁊c̄.
2 Scđo ꝓbat id qꝺ dicit ꝙ ꝓphetia ē ad honoꝛē dei ⁊
vtilitatē primoꝝ. Uñ dic̄. (Nā q̇ ꝓphetat ⁊c̄.) Idest
explanat viſiōes ſeu ſcripturas. loqꝉ hoībus. i. ad itel
lectū hoīu. ⁊ h ad edificatiōē incipiētiū: ⁊ ad exhoꝛ
tationē ꝑficiētiū. 1. theſ. 5. Cōſolamini puſillanimes
Titū. 2. Loq̄re ⁊ exhoꝛtare ad ꝯſolationē deſolatoꝝ.
Ul̾ edificatio ptinet ad ſpūalē affectionē: q: ibi ꝑmo
īcipit edificiū ſpūale. Ephe. 2. (In quo ⁊ vos coedifi
camini ⁊c̄.) Exhoꝛtatio ꝟo ad inductionē ad bonos
actus: q: ſi affectus ē bon͛: tūc actus ē bonus. Titū.
2. Hec loq̄re ⁊ exhoꝛtare. Cōſolatio ꝟo inducit ad to
lerantiam maloꝝ. Ro. 15. Quecūqꝫ ſcripta ſūt ad no
ſtrā doctrinam ſcripta. Ad hec. n. tria inducūt ꝑdican
3 tes diuinā ſcripturā. Scđa rō talis eſt. Illud qꝺ ē vti
le ſoli facienti ē minus qꝫ illud qꝺ ꝓdeſt ēt alijs: loq
aūt līnguis ē vtile ſoli ei q̇ loqꝉ: ꝓphetare ꝟo alijs ꝓ
deſt. Igiꝉ ⁊c̄. Huius autem ronis pouit mediū: ⁊ ꝑ
qꝫtū ad pꝛimā partem mīoꝛis. ⁊ hoc eſt qꝺ dicit. (Qui
loqꝉ lingua ſemetipſum ⁊c̄.) ꝑs. Cōcaluit coꝛ meū in
tra me ⁊c̄. Scđo qꝫtum ad ſecundam partem: ⁊ hoc
eſt qꝺ dicit (Qui aūt ꝓphetat eccleſiā). i. fideles edi
ficat inſtruendo. Eph. 2. Superedificati ſupꝛa funda
2ª2ᵉ q. mentum apoſtoloꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ. Lectio. II.
176.
art. 2°

Olo autē vos oēs loq̇ liguis:
magis aūt ꝓphare. Nā maioꝛ
ē q̇ ꝓphetat qꝫ q̇ loqꝉ linguis:
4 niſi foꝛte iterpꝛteꝉ vt eccl̄ia edi
ficationē accipiat. Nūc aūt fratres ſi vene
ro ad vos liguis loquēs: qd vobis ꝓdero:
niſi vobis loq̄r aut in reuelatiōe: aut in ſcīa:
aut ī pꝛophetia: aut in doctrina. Tñ q̄ ſine
aīa ſūt vocē dātia: ſiue tibia: ſiue cithara: niſi
diſtinctionē ſonituū dederint: quō ſcieꝉ id
qꝺ caniꝉ aut citharizaꝉ. Etenim ſi incertā
vocē det tuba q̇s parabit ſe ad bellum. Ita ⁊
vos ꝑ liguā niſi māifeſtū ſermonē dederitis
quō ſcieꝉ qꝺ diciꝉ. Eritis enī ī aera loquē
tes. Tā multa vtputa genera liguaꝝ ſunt
ī hoc mūdo: ⁊ nihil ſine vocē ē. Si ergo ne
5 ſciero ꝟtutē vocis: ero ei cui loquoꝛ barba
rus: ⁊ qui loqꝉ mihi barbarus. Sic ⁊ vos
quoniā emulatoꝛes eſtis ſpirituum ad edi
ficationem eccleſie querite vt abundetis.
¶ Hic apl̄s excludit obiectionē ſeu falſū intellectū q̇
poſſet eē circa ꝑmiſſa: poſſēt. n. aliq̇ credeꝛ ꝙ ex q̄ apl̄s
ꝑfert ꝓphiam dono liguaꝝ ꝙ donū linguaꝝ eēt ꝯtem
nēdū. Uñ vt h excludat dic̄. (Uolo aūt vos ⁊c̄.) Ubi
ꝑ oñdit qd intēderit inſinuare. Scđo rōnem hoꝝ aſ
ſignat ibi. (Nā maioꝛ ⁊c̄.) Dic̄ ğ. Licet hec q̄ dc̄a ſunt
ſupꝛa dixerim: nō tm̄ volo vos donū liguaꝝ ꝯtēnere: ſed
volo vos oēs loq̇ liguis: tm̄ magis volo vt pꝛophetetis. b
Numeri. 11. Quis tribuat vt oīs ꝑplus ⁊c̄. Cui͛ rōnē
aſſignat cū dic̄. (Nā maioꝛ ⁊c̄.) Quaſi. d. Iō volo vt
magis ꝓphetetis: q: maioꝛ ē ⁊c̄. Et huius rō ē: q: ali
qñ aliq̇ moueꝉ a ſpūſcō loq̇ aliqꝺ myſticū qꝺ ipſi nō
intelligūt. Uñ iſti hñt donū liguaꝝ. Aliqñ aūt nō ſolū
loquūꝉ liguis: ſꝫ ēt ea q̄ dnt iterpꝛtanꝉ. Et iō dic̄. (Niſi
vt iterpꝛteꝉ.) Nā donū liguaꝝ cū iterpꝛtatiōe ē melius
qꝫ ꝓphetia: q: ſicut dictū ē interpꝛtatio cuiuſcūqꝫ at
dui ptinet ad ꝓphetiā. Uñ q̇ loqꝉ: ⁊ q̇ interpꝛtaꝉ ꝓphe
ta ē: ⁊ donū liguaꝝ hꝫ: ⁊ interpꝛtaꝉ vt eccleſiā dei edi
ficet ideo eſt dicit. (Ut eccleſiā ⁊c̄.) i. non ſolum intelli
gat͛ ſe: ſed ēt vt eccleſia edificetur. Ro. 14. Que edifica 2
tiōis ſūt inuicē cuſtodiamus: ⁊ Ro. 15. Unuſqſqꝫ pꝛxīo
ſuo placeat ī bonū ad edificationē. (Nūc aūt fratres
⁊c̄.) Hic ꝓbat ꝙ donū ꝓphetie ē excellētius qꝫ donū
liguaꝝ ꝑ exempla. ⁊ h tripl̄r. Pꝛimo ꝑ exemplū a ſeip
ſo ſūmptū. Scđo ꝑ exēplū ſūptū a reb͛ inanimatis ibi.
(Tñ q̄ ſine aīa ⁊c̄.) Tertio ꝑ exēplū ſūptū ab hoīb͛ di
uerſimode loquētib͛ ibi. (Tā multa ⁊c̄.) Ex ſeipſo aūt
argumētaꝉ ſic. Cōſtat ğ ꝙ ego nō minus habeo donū
liguaꝝ qꝫ vos: ſꝫ ſi loq̄rer vobis ſolū liguis: ⁊ interꝑ
tarer nihil vobis ꝓdeſſē. Ergo nec vos adiuicē. Et h
ē qꝺ dicit. (Nūc aūt fratres ſi venero ad vos linguis
loquēs). Hoc dupl̄r pōt itelligi. ſ. vel liguis ignotis vl̾ 3
ad l̄ram qbuſcūqꝫ liguis: nō itellectis: qd vobis ꝓde
ro: niſi loq̄r vobis aut ī reuelatiōe ⁊c̄. ¶ Ubi nōādū
ꝙ iſta qꝫtuoꝛ. ſ. aut ī reuelatiōe ⁊c̄. pñt dupl̄r diſtin
gui. Uno mō penes ea de qbus ſūt. Et ſic ſciēdū eſt ꝙ
illuſtratio mētis ad cognoſcēdū ē de qꝫtuoꝛ: q: vel ē d
diuinis: ⁊ hec illuſtratio ptinet ad donū ſapiētie. Diui
noꝝ. n. vt ſupꝛa dictū ē. 2. ē reuelatio q: q̄ ſūt dei nemo
nouit ⁊c̄. Et iō dicit ī reuelatiōe: q̄. ſ. illumiāꝉ mēs ad
cognoſcēdū diuīa. vel ē de terrenis: ⁊ nō de qbuſcūqꝫ:
ſꝫ de illis tm̄ q̄ ſunt ad edificatiōē fidei: ⁊ h ptinet ad
donū ſcientie: ⁊ iō dicit. (In ſcīa). Nō geometrie nec
aſtrologie: q: hec nō ptinet ad edificationē fidei: ſꝫ in
ſcīa: q̄ ē ſanctoꝝ. ſap. 10. Dedit illi ſcīam ſctōꝝ ⁊c̄. Uel
ē de euētibus futuroꝝ: ⁊ h ptinet ad donū ꝓphie. Et
iō dic̄. (Aut ī ꝓphia). Sap. 8. Signa ⁊ mōſtra ſcit añ 4
qꝫ fiāt. ⁊ euētus tēpoꝝ ⁊ ſeculoꝝ. Notādū aūt ꝙ ꝓ
phetia nō accipiꝉ h cōiter. ſ. ſm̄ ꝙ ſupꝛa dictū ē: ſꝫ acci
piꝉ h pticulariter ꝓut ē māifeſtatio futuroꝝ tm̄. Et ſꝫ
h diffīniꝉ a Caſſiodoꝛo. Pꝛophia eſt diuina inſpiratio
reꝝ futura īmobili ꝟitate denūciās. Ecc. 24. Adhuc
doctrinā qꝫſi ꝓphiā effundā ⁊c̄. Ul̾ ē de agēdis moꝛa
libus: ⁊ h ptinet ad doctrinā. Et iō dicit. (Aut in do
ctrīa). Ro. 12. Qui docet ī doctrīa. Pꝛouer. 13. Doctrīa
bōa dabit grāꝫ. Alio mō pñt h diſtīgui penes modos
acq̄rēdi cognitionē. Et ſic ſciēdū ē ꝙ oīs cognitio aut
ē a ſupnāli ꝑncipio. ſ. deo: aut nāli. ſ. lumīe nāli itelle
ctus nr̄i. Si aūt a ſupnāli ꝑncipio. ſ. lumīe diuino īfuſo:
h pōt eē dupl̄r: q: aut infūdiꝉ ſubito cognitio: ⁊ ſic eſt
reuelatio: aut īfūdiꝉ ſucceſſiue: ⁊ ſic ē ꝓphetia: quā nō
ſubito habuerunt ꝓphe: ſꝫ ſucceſſiue ⁊ ꝑ ptes: vt eoꝝ
ꝓphie oñdūt. Si ꝟo cognitio acq̄raꝉ a nāli ꝑn͛ hoc ē: 5
aut ꝑ ſtudiū ꝓpꝛiū: ⁊ ſic ptinet ad ſcīaꝫ: aut traditur ab
alio: ⁊ ſic ptiet ad doctrinā. ¶ Tñ q̄ ſiñ aīa ⁊c̄.) h oñ
dit idē ꝑ exēpla ſūpta ex reb͛ inaīatis. ſ. ꝑ iſtrā q̄ vīr vocē
hñt. Et ꝑ ꝑ iſtrā gaudij. Scđo ꝑ iſtrā pugne ibi. (Et.
n. ſi icertā ⁊c̄.) Dic̄ ğ. Hoc ñ ſolū pꝫ ꝑ ea q. ſ. dicta ſūt:
ſꝫ ēt qꝫtū ad ea q̄ ſine aīa vocē dāt ꝙ loq̇ linguis non
ſolū nō ꝓdeſt alijs. Et q̄ ſine anima ſunt vocē dātia.
¶ Cōtra vox ē ſon͛ ab oꝛe aīalis ꝓlatus nālibus iſtru
mentis foꝛmatus. Nō ğ ea que ſunt ſine aīa dant vo
cē. ¶ Dicēdū ꝙ lꝫ vox ñ ſit niſi animaliū: tam pōt di.

c cl p q̄ſdā ſimilitudinē.ſ.ſm q̄ quedā ſicuti inſtrumēta
habent quādā ꝯſonantiā ⁊ melodiā: ⁊ iō de illis h̄ fac
mentionē.ſ.d cithara q̄ dat vocē tactu: ⁊ tibia q̄ flatu.
Si ḡ hec dant vocē ſine diſtictione quō ſcief ⁊c. Cum
enim hō p inſtrumēta aliquid intēdat exprimere: ſci/
licet aliquos cātus: q ordinaſ vel ad fletū vel ad gau
diū. Eſa. 30. Canticū erit vob ſicut vos ſanctificate ſo/
lēnitatis: ⁊ leticia cordis: ſic q pgit cū tibia vt intret i
mōtē dñi. Ul ēt ad laſciuiā ñ poterit dīudicari ad qd
canif tibia aut ad qd cithara ſi ſonus ſit ꝯfuſus ⁊ in/
diſtictus. Ita ſi hō loqf liguis: ⁊ nō interptaf ñ pote/
rit ſciri qd velit dicere. ¶ Eteni ſi icertā vocē dederit
2 ⁊c.) Hic oñdit idē p exēpla inanimatoꝝ.ſ.p inſtrumē
ta ad pugnā ordinata. Et ſumif hec ſilitudo ex li. nūe/
ri. 10. Ibi.n. legif q̄ dñs pcepit Moyſi vt faceret duas
tubas argēteas: q eēnt ad ꝯueniēdū ppl̄z ad mouēdū
caſtra ⁊ ad pugnādū. Et p q̄libet iſtoꝝ hēbāt certuz
modū tubādi: q: alr dabant vocē qñ dēbant cōuenire
ad ꝯcilium: aliter qñ mouebāt caſtra: ⁊ aliter quando
pugnabant: ⁊ iō arguit apoſtolus: q̄ ſicut ſi tuba det
incertā vocē.i. indiſtinctā neſcif vtrū debeāt ſe parare
ad bellū: ⁊ ita vos ſi loqmini tm̄ liguis: niſi diſtinctuz
ſermonē dicatis interptādo vel exponendo nō poterit
quis ſcire qd loq̄mini. Per tubā pōt intelligi pdicator.
3 Eſa. 58. Quaſi tuba exalta vocē tuā ⁊c. Ratio. āt q̄re
nō pōt ſciri qd loq̄mini: ē: q: eritis i aera loq̄ntes.i. in/
utilr. ſupra. 9. Sic pugno non q̄ſi aera verberans ⁊c.
¶ Tam multū ⁊c.) Hic ſumit exemplū a diuerſis lin
guis loquētiū. Et circa h̄ tria facit. Primo oñdit diuer
ſitatē linguaꝝ. Scdō inutilitatē loquētiū ſibi ad inui
cē in linguis extraneis ibi. (Si ḡ neſciero ⁊c.) Tertio
ꝯcludit qd intendit ibi. (Sic ⁊ vos qm̄ emulf. ⁊c.) Di
cit ḡ p. Multe ⁊ diuerſe lingue in mundo ſunt: ⁊ qui
libet pōt loq quacūqꝫ vult: ſi tm̄ non loquaf determi/
nate nō intelligif. Et h̄ ē qd dicit. (Tā multa ⁊c.) hoc
pōt duplr exponi: q: pōt ꝯtinuari cū pcedētibus vt di
caf. Eritꝭ i aera loq̄ntes. (Et tā mlta vt puta ⁊c.) Qua
4 ſi dicat. Iō in aera.i. inutilr loqmini oibus linguis: q:
loqmini ſine intellectu: q̄ tm̄ pprias ſignificatiōes vo/
cū ad h̄ hñt vt intelligant. Nihil.n. ſine voce eſt. Uel
poteſt ſic punctari. Eritis in aera loquētes. Taꝫ mlta
vt puta ſūt genera linguarū.i. ſingulis liguis. ¶ Si ḡ
neſciero ⁊c.) Hic oñdit hoꝝ inutilitatē. Et h̄ ē q̄ dicit
(Si loq̄r oibus linguis). Sed ſi neſciero ṽtutē vocis
.i. ſignificationē vocis. Ero cui loq̄r barbarus. Jere. 5.
Adducā ſup te gētē de lōginq̄. gētē cuius ignorabis lin
guaꝫ. ¶ Nota q̄ barbari ſ̄ꝫ quoſdam dicunf illi. q̄ꝝ
idioma diſcordat ois a latino. Alij ṽo dicūt q̄ quilibꝫ
extraneus ē barbarus omni alij extraneo: qñ.ſ. nō intel/
ligif ab eo. Sed hoc non eſt veꝝ: q: ſm yſidoꝝ barba
ria eſt ſpecialis natio. Col. 3. In xpo ieſu non eſt bar/
barus ⁊ ſcitha. ⁊c. Sed ſm q̄ veri⁹ dicitur barbari ꝓ/
5 prie dicūf illi q in virtute corporis vigēt in virtute ra/
tionis deficiūt: ⁊ ſūt quaſi extra leges ⁊ ſine regimine
iuris. Et huic vr̄ ꝯſonare Ariſtoteles in politicis ſuis.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Sicut ⁊c.) Cōcludit qd intē
dit. ⁊ h̄ pōt duplr ꝯſtrui. Primo vt pūctef h̄ mō. q. d.
ſic ego ero barbarus vobis ſi loq̄r ſine ſignificatiōe ⁊
interptatiōe: ſicut ⁊ vos eritis barbari adinuicē: ⁊ iō q̄
rite vt abundetis ⁊c. ⁊ h̄ qm̄ eſtis emulatores ⁊c. Uel
alio mō vt totū ponaf ſub diſtictiōe. Quaſi diceret. Ne
ḡ ſitis barbari: ſic.i. ſic ego facio: qm̄ eſtis emulatores
ſpūuꝫ.i. donoꝝ ſpūſſcti q̄rite a deo vt abūdetꝭ. puer.
15. In abūdāti iuſtitia ṽtus maxia eſt. Que quidē iu/
ſtitia ē edificare alios. Math. 7. Petite ⁊ dabitur vo/
bis. querite ⁊ inuenietis: pulſate ⁊ aperietur vobis.

Barbari dicūf q ōñ
ciunt incōe ⁊ vi/
gent ṽtute corpo
ris.

Et iō q loq̄tur ligua oret vt iter/
pretef. Nā ſi orem ligua ſpūs
meus orat: mēs autē mea ſine
fructu ē. Quid ergo ē. Orabo
ſpiritu: orabo ⁊ mēte. Pſallā ſpū: pſallā ⁊
mēte. Ceteꝝ ſi bñdixeris ſpū: qs ſupplet lo
cū idioteꝫ. Quomō dicet amē ſup tuā bene
dictiōe. Qm̄ qd dicas neſcit. Nā tu qdē be
ne gratias agis: ſed alter nō edificatur.

¶ Supra oñdit apls excellentiā doni pphetie ad do 1
nuꝫ liguaꝝ rōibus ſumptis ex parte exhortatiōis: hic 2
vero oñdit idem rōnibus ſumptis ex pte rōnis: hec.n.
duo p liguā exercemus: orone.ſ. ⁊ exhortatiōeꝫ. Et cir
ca h̄ duo facit. Primo.eni pbat excellētiā pphetie ad
donū linguaꝝ rōnibus. Scdō exēplis ibi. (Gras ago
deo meo ⁊c.) Circa pᵐ duo facit. Primo ponit neceſ/
ſitatē orōnis. Scdō oñdit quō i orone plus valet do/
nū pphetie q̄ꝫ donū liguaꝝ. (Nā ſi orē ligua ⁊c.) Di
cit ḡ p. Dixi q̄ donū liguaꝝ ſine dono pphetie nō va
let: ⁊ iō q: interptari ē actus pphetie q ē excellentior
illi q loqf ligua ignota vel extranea vel alīq̄ myſteria
occulta oret.ſ. deū vt interptef.i. vt iterpretādi gr̄a def
ſibi Col. 4. Orantes vt deus aperiat hoſtiū. Glo. aliter 3
exponit oret. Orare eniꝫ dr̄ duplr.ſ. vl deprecari deum
vel pſuadere. Quaſi dicat. Qui loqf ligua oret.i. ita
pſuadeat vt interptef: ⁊ ſic accipit orare hic glo. p totuz
capitulum. Sed nō ē hec intētio apoſtoli: ſꝫ p depca/
tiōe ad deū. (Nā ſi oret ⁊c.) Hic oñdit q̄ i orādo plus
valet pphetia q̄ꝫ donū liguaꝝ: ⁊ h̄ duplr. Primo rōe
ſumpta ex pte ipſius orātis. Scdō rōne ſumpta ex pte
audiētis ibi. (Ceteꝝ ſi bñdixeris ⁊c.) Circa pᵐ duo
facit Primo ponit rōnē ad ppoſitū oſtēdendū. Scdō
remouet obiectionē ibi. (Quid ḡ ⁊c.) Circa pᵐ ſcien
dū ē q̄ ē duplex orō. Una ē puata: qñ.ſ. qs orat i ſeipo
⁊ p ſe. Alia publica: qñ qs orat corā pplo ⁊ p aliīs: ⁊
vtraqꝫ ꝯtingit vti ⁊ dono liguaꝝ ⁊ dono pphetie. Et
iō vult oñdere q̄ i vtraqꝫ plus valet donū pphetie q̄ꝫ
donū liguaꝝ. Et pᵒ in orone priuata dicēs: q̄ ſi ſit ali/
qs ideota q faciat orōnē ſuā dicēs pſalmum vel pater
noſter: ⁊ nō intelligat ea q̄ dicit: iſte orat lingua: ⁊ nō 4
refert vtꝝ oret ṽbis ſibi a ſpūſcō conceſſis ſiue verbis
alioꝝ. Et ſi ſit alius q orat ⁊ intelligit q̄ dicit: h̄ qdem
orat ⁊ pphetat. ꝯſtat q̄ plus lucraf q orat ⁊ intelligit
q̄ꝫ q tm̄ ligua orat: q.ſ. nō itelligit q̄ dic. Nā ille q itel/
ligit reficif ⁊ q̄ꝫtū ad itellectū ⁊ q̄ꝫtū ad affectū: ſꝫ mēs
eius q ñ itelligit ē ſine fructu refectiōis. Unñ ⁊ cū meli⁹
ſit refici q̄ꝫtū ad affectū ⁊ itellectū q̄ꝫ q̄ꝫtū ad effectum
ſolū: ꝯſtat q̄ i orone plus valet pphetie donū q̄ꝫ ſolū
donū liguaꝝ. Et h̄ ē qd dicit. Dico q̄ oret vt iterptef.
Nā ſi orē ligua.i. orādo vtor dono liguaꝝ. ita q̄ pferā
aliq̄ q̄ nō itelligo: tūc ſpūs meus.i. ſpūſſctus mihi da
tus orat qui inclinat ⁊ mouet me ad orandū. Et nihil/
ominus mereor in ipſa orone: q: hoc ipſuꝫ q̄ moueor 5
a ſpūſcō eſt mihi meritū: Ro. 8. Nā qd oremus: ſicut
opꝫ neſcimus: ſed ipſe ſpūſſctus poſtulare nos facit.
Ul ſpūs meus.i. rō orat.i. dictat mihi q̄ ego loq̄r ea q̄
ad bonū ſūt ſiue ṽbis pprijs ſiue alioꝝ ſanctoꝝ. Uel
ſpūs me⁹.i. ṽi⁹ imaginatiua orat in q̄ꝫtū voces ſeu ſili/
tudines corpaliū ſūt tm̄ i imaginatiōe abſqꝫ h̄ q̄ itel/
ligāf ab itellectu: ⁊ iō ſubdit. Mēs āt mea.i. itellectus
me⁹ ſiñ fructu ē: q: ñ itelligit. Et iō meli⁹ ē i orōe pphe
tia ſeu interptatio q̄ꝫ donū liguaꝝ: ſꝫ nūqd q̄ncūqꝫ qs
orat ⁊ nō intelligit q̄ dicit ē ſine fructu orōnis. Dom

1 ꝙ duplex ẽ fructus orõnis. Unus fructus ẽ meritũ
q̃d hoĩ ꝓuenit. Alius fructus ẽ ſpũalis ꝯſolatio ⁊ deuo
tio ꝯcepta ex oratiõe. Et q̃tũ ad fructũ deuotõis ſpũa
lis ꝑuat. q ñ attẽdit ad ea q̃ orat ſeu ñ itelligit: ſ3 q̃tum
ad fructũ meriti ñ ẽ dñ3 ꝙ euiet: q2 ſic mlte orõoes eẽnt
ſine merito: cu3 vix vnũ pr nr põt hõ dicere q̃n mens
ad alia ferat. Et iõ dõm eſt: ꝙ q̃n orãs aliq̃n diuertit
ab his q̃ dicit: ſeu q̃n q̃s in vno ope meritorio non ꝯti
nue cogitat in q̃l3 actu q̃d facit h pp deũ ñ ꝑdit rõnẽ3
meriti. Cuius rõ ẽ: q2 in oĩbus actibus meritorijs qui
ordinãt ad finẽ rectũ nõ reqrit ꝙ itẽtio agẽtis ꝯiũgat
2 fini ſm quẽlib3 actũ: ſ3 vis pᵃ q̃ mouet itẽtionẽ manet
i toto ope ẽt ſi aliq̃n i aliq̃ ꝑticulari diuertat. ⁊ h pᵃ vis
facit totũ opus meritoriũ niſi iterrũpat ꝑ ꝯriã affectio
nẽ q̃ diuertat a fine ꝑdicto ad finẽ ꝯriũ. ¶ S3 ſciẽdu3
ꝙ ẽ triplex attẽtio. Una ẽ ad ꝟba q̃ hõ dic: ⁊ hec ali
q̃n nocet: ſ. q̃tũ ipedit deuotiõe3. Alia ẽ ad ſenſũ ꝟboꝝ
⁊ hec nocet ñ tñ ẽ mltũ nociua. Tertia ẽ ad finẽ: ⁊ hec
ẽ melior ⁊ q̃ſi neccãria. Tñ id q̃d dic aplſs mẽs eſt ſine
fructu: itellr õ fructu refectõis. (Quid ḡ ẽ ⁊c̃.) Q2 poſ
ſet aliq̃s dr̃e ex q̃ orare ligua ẽ ſine fructu mẽtis: ſ3 tñ
ſpũs orat. nũq̃d ḡ ñ ẽ orãdũ ſpũ: iõ aplſs h rẽouet dicẽs
ꝙ vtroq3 mõ orãdũ ẽ ⁊ ſpũ ⁊ mẽte: q2 hõ d3 ſuire deo
de oĩbus q̃ h3 a dõ: ſ3 a deo h3 ſpm̃ ⁊ mẽtẽ: ⁊ ideo d3 de
3 vtroq3 orare. Ec. 47. De oĩ corde ſuo laudabit dñ3 ⁊c̃.
Et iõ dic. (Orabo ſpũ orabo ⁊ mẽte. pſallã ſpũ ⁊c̃.) Et
ſic dic orabo ⁊ pſallã: q2 orõ vel ẽ ad ĩpetrãdũ deũ: ⁊ ſic
dic orabo: vl̃ ad laudãdũ: ⁊ ſic dic pſallã. De iſtj duobꝰ
Ja. 5. Triſtat q̃s i vob oret eq̃ aĩo ⁊ pſallat. ps. pſallite
dño ⁊c̃. Orabo ḡ ſpũ. i. imaginatiõe. ⁊ mẽte. i. volũtate.
¶ Ceterũ ſi bñdixeris ⁊c̃.) Hic ſcdo oſtẽdit ꝙ donum
ꝓphetie plus valet q̃3 donũ liguarũ ẽt in orõne publi
ca q̃ ẽ q̃n ſacerdos publice orat: vbi aliq̃n dic q̃dã q̃ nõ
itelligit. aliq̃n aliq̃ q̃ itelligat. Et circa h tria fac. Pri̇o
põit rõnẽ. Scdo expõit eã ibi. (Quõ dicet ⁊c̃.) Ter
tio ꝓbat q̃d ſuppoſuerat ibi. (Qm̃ q̃d ⁊c̃.) Dic ḡ. Dixi
ꝙ donũ ꝓphie i orõne ꝑuata plus valet ceterũ. ꝑ ſ3 ⁊
4 in publica: q2 ſi bñdixeris. i. ſi bñdictiõe3 õderis ſpũ. i.
i ligua q̃ ñ itelligat ſeu imaginatiõe ⁊ motus a ſpũſcõ
q̃s ſupplet locũ ydeote. ydeota ꝓpe dr̃ q̃ ſcit tm̃ liguã
i q̃ natus ẽ. Quaſi diceret. Quis dicet illõ q̃d d3 dice
re ſibi ydeota: q̃d ẽ dicere amẽ. Et rõ dic. Quõ dicet ſup
plẽs tuã bñdictiõe3. vbi. Gloſa exponit. i. quõ ꝯſentiet
bñdictõi a te facte i ꝑſona eccl̃ie. Eſa. 65. Qui bñdictꝰ
Bñdi ẽ ſup terrã bñdicet i eo amẽ. Amẽ idẽ ẽ q̃d fiat vel ve
ctiões rũ ẽ. q. d. ſi itellrit ñ q̃ dicis quõ ꝯformabit ſe dictj tuis?
ſimil. Põt q̃dẽ ſe ꝯformare ẽt ſi nõ itelligat. ſ3 i gñali tm̃: ñ
ſe nõ i ſpẽli: q2 nõ põt itelligere q̃d boni dicas: niſi ꝙ bñ
dant dicas tm̃. ¶ S3 q̃re nõ dãt bñdictões vulgari vt itel
i vul ligãt a ꝑplo ⁊ ꝯformẽt ſe magis eis? ¶ Dõm ẽ ꝙ hoc
gari. forte fuit in eccl̃ia ꝑmitiua: ſ3 poſtq̃3 fideles iſtructi ſũt
⁊ ſciũt q̃ audiũt in cõi offõ fiũt bñdictiões in latino.
¶ Cõſequẽter ꝓbat q̃r ñ põt dicere amẽ. cũ dic. (Nã
5 q̃dẽ tu). i. licz tu grãs agas bñ deo lq̃ tũ itelligis: ſed
alter q̃ audit ⁊ ñ itelligit ñ edificat i q̃tũ nõ itelligit in
ſpẽli: ⁊ ſi i generali itelligat ⁊ edificet. Eph. 4. Ois ſer
mat. mo malus ex ore vr̃o nõ ꝓcedat: ſ3 ſi q̃s bonus ẽ ad
10. edificationem fidei. Et iõ melius eſt vt nõ ſolum lin
gua benedicat: ſed ẽt vt iterpretetur ⁊ exponat licet
tu qui gratias agis bene agas. ¶ Lectio. IIII.

Ratias ago dõ meo ꝙ omniũ
vr̃3 ligua loquor. S3 in eccl̃ia
volo q̃nq3 ꝟba ſenſu meo loq
vt ⁊ alios inſtruã: q̃3 decẽ milia
ꝟborũ i ligua. Fr̃es nolite pueri effici. ſen
ſibꝰ: ſ3 malicia paruli eſtote. In lege. n. ſcri b
ptũ ẽ. Qm̃ i aliis liguis ⁊ i labijs alijs loq̃r
ꝑplo huic: ⁊ nec exaudiẽt me dic dñs. Ita
q3 ligue i ſignũ ſũt ñ fidelibus: ſ3 ifidelibꝰ
ꝓphetie aũt nõ infidelibus ſed fidelibus.
¶ Hic oñdit aplſs excellẽtiã doni ꝓphie ad donũ lin
guaꝝ ꝑ rationes ſũptas ex pte ſuſpſtus. Et circa hoc
duo fac. Primo agit grãs de dono liguarũ3 ſibi a deo
dato. Scdo ſe eis in exemplũ ꝓponit ibi. (S3 in eccl̃ia
volo ⁊c̃.) Dic ḡ. grãs ago ⁊c̃. Quaſi. d. Nõ iõ vilipen
do donũ linguaꝝ: q2 ego dico ꝙ donũ ꝓphetie ſit ex 2
cellẽtius: ſed d3 charũ haberi. Uñ ⁊ ego grãs ago ⁊c̃.
Eſt ḡ de oĩbus gratias agẽdũ. pᵃ Theſſa. 5. In oĩbus
grãs agite ⁊c̃. Uel grãs ago. q. d. Nõ ideo vilipendo
donũ liguarũ q̃ſi eo carẽs. immo etiã ego habeo. ⁊ iõ
dic. Gratias ago ⁊c̃. Et ne itelligatur ꝙ oẽs loqueren
tur vna ligua dicit. Omnium vr̃m ligua loquor. Act.
2. Loquebãtur varijs liguis apoſtoli ⁊c̃.
¶ S3 i eccl̃ia.) h põit ſe in exẽplũ. q. d. Si ego habeo
donũ liguarũ ſic ⁊ vos: debetis facere illud q̃d facio.
S3 ego volo. i. magis volo loq i eccl̃ia q̃nq3. i. pauca ꝟ
ba ſenſu meo. i. itellectu vt. ſ. ego itelligam ⁊ itelligar:
⁊ ex h inſtruã alios. q̃3 decẽ milia. i. q̃tãcũq3 multitudi
nẽ ꝟborũ in ligua q̃d eſt loqui nõ ad itellectum quo 3
cũq3 mõ fiat: vt ſupra expoſitũ eſt. Dicit q̃dam ꝙ iõ
dicit q̃nq3 quia aplſs videt velle ꝙ magis velit di
cere ſolũ vnã orõnẽ ad itellectũ q̃3 multas ſine itelle
ctu. Orõ aũt ſm grãmaticos ad h ꝙ debeat facere per
fectũ ſenſum: d3 hr̃e quinq3. ſ. ſubiectũ. ꝑdicatũ. copu
lã ꝟbalẽ. determiatiõe3 ſubiecti. ⁊ determiationẽ pre
dicati. Alijs videt melius ꝙ q2 ad h loquẽdũ eſt cum
itellectu vt alij doceant. iõ ponit quinq3: q2 doctor d3
q̃nq3 docere. ſ. credẽda. Titũ. 3°. Hec loquere ⁊ exhor
tare ⁊c̃. Agẽda. Matth. vltimo. Eũtes in mundũ ⁊c̃.
Uitãda. ſ. pctã. Ecc. 21. Quaſi a facie colubri fuge ⁊c̃.
Eſa. 58. Annuncia ꝑplo meo ſcelera ⁊c̃. Sperãda. ſ.
mercedẽ eternã. pᵃ Pe. p. De q̃ ſalute exq̃ſierũt ⁊c̃. Ti
mẽda. ſ. penas eternas. Mat. 25. Ite maledicti in ignẽ 4
eternum ⁊c̃.
¶ Fratres mei nolite ⁊c̃.) Hic oñdit excellẽtiã doni ꝓ
phetie ad donũ liguarũ rõibus ſumptis ex pte ifide
liũ. Et circa h duo fac. Primo excitat attẽtiõe3 ⁊ red
dit attẽtos. Scdo arguit ad ꝓpoſitu3 ibi. (In lege q̃d
ſcriptũ ẽ.) Circa pᵐ videt aplſs excludere palliũ excu
ſatiõis aliq̃ꝝ: q iõ docẽt q̃dã rudia ⁊ ſuꝑficialia: q̃ſi oñ
dãt ſe volẽtes viuere in ſimplicitate. ⁊ iõ nõ curantes
de ſubtilitatibus: ad q̃s ſ3 rei ṽitatẽ nõ attigũt: hñtes
ꝟbũ dñi ad h Matth. 18. Niſi ꝯuerſi fueritis ⁊ efficia
mini ſic paruuli ⁊c̃. S3 h aplſs excludit. cũ dicit. (No
lite pueri effici ſenſu). i. nolite puerilia ⁊ iutilia ⁊ ſtul
ta loq ⁊ docer̃. ſupra. 3. Cũ eſſe3 paruulus ⁊c̃. S3 quõ
dõbetis effici pueri: affectu ñ itellu. Et iõ dicit. (S3 ma
licia.) Ubi ſciẽdũ ẽ ꝙ paruuli õficiũt i cogitãdo mala
⁊ ſic dõbemꝰ effici paruuli. ⁊ iõ dicit. S3 malicia paruu 5
li eſtote. ⁊ õficiũt i cogitãdo bõa: ⁊ ſic ñ dõbemꝰ ẽẽ ꝑuu
li: imo viri ꝑfecti ⁊ iõ dicit. (Sẽſibꝰ aũt ꝑfecti ⁊c̃). i. ad
diſcretiõe3 bõi ⁊ mali ꝑfecti ſitis. Uñ Heb. 5. Perfecto
ru3 ẽ ſolidus cibus ⁊c̃. Nõ ḡ laudat in vobis ſimplici
tas q̃ opponit prudẽtie: ſed ſimplicitas q̃ aſtutie. Et iõ
dñs dic. Mat. 10. eſtote prudẽtes ſicut ſerpẽtes. Ro. 16.
Uolo vos ſapiẽtes ẽẽ in bono: ſimplices in malo.
¶ Cõſequẽter cũ dicit. (In lege q̃d ſcriptum eſt). ar
guit ad ꝓpoſitũ. ¶ Ubi ſciendũ eſt ꝙ h argumẽtu3:
ſicut patet per. Glo. diſtinguitur per multa. Sed ſm
itẽtiõe3 apoſtoli videt ꝙ attẽdatur in toto h niſi vna

c ratio. Et ratio ſua ad pbādū ꝙ donū pphetie ē excel
lētius ꝗ̄ donū linguarꝝ ē talis. Omne qḋ plus valet
ad illḋ ad qḋ alterū pncipalr ordinaṫ ē meli' illo alte
ro ordinato: ad ħ. Sꝫ tā donū pphetie ꝗ̄ donuꝫ lin
guarū ordinaṫ ad cōuerſionē īfideliū: ſꝫ pphetie plus
valēt ad ħ ꝗ̄ donū linguarꝝ. ḡ pphia ē melior. Circa
hēc ḡ rōnē duo faē. Primo oñdit ad qd ordiaṫ donū lin
guarꝝ ⁊ ad qd ordiaṫ donū pphie. Scḋo ꝙ plus vꝫ do
nū pphie. ibi. (Si ḡ ꝯueniat vniuerſa ⁊c̄.) Circa pᵐ duo
faē. Primo īducit auc̄itatē. Secūdo ex auctoritate ar
guit ad ppoſitū ibi. (Itaqꝫ lingue.) Circa pmū ſcien
dum ꝙ ħ qḋ dicit. In lege qd ſcriptū ē. pōt legi vel in
2 terrogatiue. Quaſi dicat: nō dētis effici pueri ſenſib':
ſed pfecti: ⁊ ħ eſt videre ⁊ ſcire legē. Uñ ſi eſtis pfecti
ſenſibus ſciatis. ſ. legē: ⁊ in lege qd ſcriptū eſt: de lin
guis ꝗ̄ ſūt inutiles aliqñ ad id ad qḋ ordinate ſunt: qꝛ
licet in diuerſis līguis loquar. ſ. pplo iudeorū. tñ nō ṁ
exaudit ⁊c̄. Pōt ēt legi remiſſiue. In lege qd ſcriptū ē.
Quaſi dicat. nolite moueri ſicē pueri ad aliqd appetē
dum nō diſcernētes vtrū bonū vel minus bonū ſit qḋ
affectatio ⁊ prepoſitatis meliori bono: ſꝫ eſtote pfecti ſē
ſibus. i. diſcernatis īter bona ⁊ magis bona ⁊ ſic affe
ctetis. Et ħ ſit ſi cogitatis qd ſcriptū eſt in lege: qm̄ in
alijs ⁊c̄. Sap. 6. Cogitare ḡ de illa ſenſus eſt cōſuma
3 tus. Et dicit in lege nō accipiēdo legē ſtricte p quīqꝫ
libris moyſi tm̄: ſicē accipiṫ Luc. vlti. Neceſſe eſt īpleri
oīa ꝗ̄ ſcripta ſūt de me in lege ⁊c̄. ſꝫ p toto veteri teſtō:
ſicē accipiṫ Jo. 15°. Ut ipleaṫ ſmo q̄ı lege eoꝝ ſcriptus
eſt. qꝛ odio habuerūt me gratis. Qḋ tñ in pſ. ſcriptuꝫ
ē. Accipiṫ tñ hec auctoritas ex Eſa. 28. vbi lr̄a nr̄a hꝫ.
In loquela labij ⁊ lingua altera loquiṫ ad pplm iſtū.
Hoc igiṫ ſcriptū eſt. Qm̄ in alijs linguis. i. in diuerſis
generibus linguarꝝ ⁊ labijs. i. in diuerſis ydiomatibus
⁊ modis pnūciādi loqr populo huic. ſ. iudaico: qꝛ ħ
ſignū ſpāliter fuit datū ad cōuerſionem ppli iudeorꝝ.
Nec ſic exaudiet: qꝛ. ſ. ex ſignis viſis ñ crediderūt. Eſa
. 6. Excecā cor populi huius ⁊c̄. Sꝫ q̄re de' dedit eis ſi
gna ſi ñ debebāt cōuerti. Ad ħ ſūt due rōnes. Una rō
ē: qꝛ licet nō oēs cōuerſi fuerint. tñ aliq ſūt cōuerſi eo
ꝙ nō repellit dñs plebē ſuā ⁊c̄. Alia rō ē vt iuſtior ap
pareat eoꝝ dānatio dū māifeſtius apparet eoꝝ neq
tia. Jo. 15. Si nō veniſſem ⁊ locutus eis ñ fuiſſem ⁊c̄.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Itaqꝫ ligue ⁊c̄.) Ex īducta au
ctoritate argumētaṫ ad ppoſitū. q. d. Ex ħ manifeſte
apparet ꝙ donū linguarꝝ datū ē nō fidelibus ad credē
dū: qꝛ iā credūt. Jo. 4. Nō pter tuā loquelā ⁊c̄. Sed
īfidelibus vt ꝯuertāṫ. In Glo. aūt ponūṫ due expoñes
Ambroſij ꝗ̄ ñ ſūt lr̄ales ꝗ̄rꝝ vna ē: vt dicaṫ. Sicē i vete
ri teſtamēto locutus ſuꝫ populo iudeoꝝ p linguas. i.
figuras ⁊ p labia. i. pmittēdo bōa tēporalia ſic adhuc
ī nouo teſtamēto loqr huic pplo in alijs linguis. i. aper
te ⁊ clare ⁊ alijs labijs. i. ſpūalib': nec tñ ſic exaudient
me. ſ. ꝗ̄tū ad eorū multitudinē. Itaqꝫ ligue date ſūt ñ
fidelibus: ſꝫ īfidelibus ad māifeſtādū. ſ. eoꝝ īfidelitatē.
5 Alia ē. In alijs lingulis. i. obſcure ⁊ parabolice loquar:
vt qꝛ ſunt īdigni nō exaudient. i. non ītelligent.
¶ Cōſequēter oñdit ad qd ordiaṫ pphetia. ſ. ad īſtru
ctiōeꝫ fideliū q̄ iā credūt. Et iō ꝙ pphie date ſūt non
īfidelib' q̄ ñ credūt. Eſa. 53. Dñe qs credidit auditui
nr̄o: ſꝫ fidelib' vt credāt ⁊ īſtruāṫ. Eꝫe. 3. Fili hoīs ſpe
culatorē ḋdi te ⁊c̄. pūer. 29. Cū ḋfecerit pphetia ⁊c̄. di
ſipabitur populus. ¶ Lectio. V.

Si ergo conueniat vniuerſa ec
cleſia in vnū: ⁊ omnes linguis
loquāṫ: intrent aūt ydeote ⁊ in
fideles: nōne dicent qd inſanitis. Si āt om 1
nes pphetent: intret āt qs īfidelis vl' ydeo
ta. cōuīciṫ ab oībus: diiudicatur ab oībus.
Occulta. n. cordis eius mā feſta fiunt. ⁊ ita
cadēs ī faciē adorabit deū: pnūciās ꝙ de
ꝰs in vobis ſit. Quid ḡ ē fratres. Cū cōue
nitis vnuſqſqꝫ veſtrū pſalmū hꝫ. doctrinā
habet. apocalypſim hꝫ. liguā hꝫ. īterpreta
tionem hꝫ. omnia ad edificationē fiant.
¶ Gloſa vult ꝙ hic īcipiat alia ratio ad ppoſitū oſtē
dēdū. Sꝫ ſm ꝙ dictū eſt nō ē niſi vnū poſita ratione 2
⁊ eſt quaſi manifeſtatio medie ipſius rōnis. ſ. ꝙ pro
phetia plus valet ad illud ad qḋ ſpāliter ordinaṫ do
nū linguarū. Uñ Circa ħ duo facit. Primo oñdit īcon
ueniens qḋ ſeqtur ꝗ̄tū ad īfideles ex dono linguarū
ibi. (Sancti pphete.) Scḋo oñdit bonū qḋ ſeqṫ ex bo
no pphetie ēt ad īfideles ibi. (Si āt oēs.) Incōueniēs
qḋ ſeqṫ ex dono līguarū ſine pphetia ēt ꝗ̄tum ad in
fideles eſt: qꝛ reputātur īſani qui ſic loquunṫ ſolis lin
guis. cū tñ donū liguarū ordineṫ ad cōuerſionē īfide
lium: vt iam pꝫ. ⁊ hoc eſt qḋ dicit. Si aūt oēs ⁊c̄. q. d.
Ex ħ pꝫ ꝙ ligue ñ ſūt pferēde pphetijs: qꝛ ſi cōueniāt
. ſ. oēs fideles in vnū nō ſolū corpore: ſed ēt mēte Act.
4. Multitudinis credētium erat cor ⁊c̄. ⁊ oēs q iam
cōuenerūt loquātur lingulis ad lr̄am extraneis. vel lo 3
quātur ignota ⁊ obſcura. ⁊ dū ſic cōfuſe loquiṫ intret
aliqs ydeota: idēſt qui nō ītelligit niſi linguam ſuam.
vel īfidelis pter quē date ſunt ligue nōne dicet his
q ſic loquiṫ qd īſanitis? Qḋ. n. ñ ītelligiṫ reputaṫ in
ſanitio. ꝙ ſi ītelligaṫ ligua: nihilominus ꝗ̄ loquūtur
ſunt occulta: tñ malū ē ſi nō exponaṫ: qꝛ poterunt cre
dere de vobis ſi occulta loqmini ꝗ̄ credūṫ de gētilib'
q occultabāt ea ꝗ̄ faciebāt in ritu eoꝝ pter eoꝝ tur
pitudinē. Et hec ēt īſanitio ꝗ̄dā ē. ¶ Cōtra. Idem eſt
loq liguis ⁊ loq lr̄alr ꝗ̄tū ad ydeotas. cū ḡ oēs loquā
tur lr̄alr in eccliā: qꝛ oīa dñr in latino videṫ ꝙ ſilr ſit
īſania. Dōm ē ad ħ ꝙ iō erat īſania ī pmitiua eccleſia:
qꝛ erāt rudes in ritu eccliaſtico. Uñ neſciebāt ꝗ̄ fiebāt
ibi: niſi exponereṫ eis. Modo vō oēs ſunt inſtructi. 4
Uñ licet ī latino oīa dicāṫ ſciūt tñ illud qḋ ſit ī ecclia.
¶ Cōſequēter aūt cum dicit. (Si aūt oēs pphetent
⁊c̄.) Oñdit qḋ bonū ſequiṫ ex dono pphetie. Et circa
ħ tria facit. Primo oñdit qd p bonū pphetie ſequaṫ
ꝗ̄tū ad īfideles. Scḋo oñdiṫ quō hoc ſequaṫ ibi. (Oc
culta. n. ⁊c̄.) Tertio ſubīfert qs effectus īde pueniat
ibi. (Et ita cadēs in faciē ⁊c̄.) Dic̄ ḡ cōſtat ꝙ ex dono
liguarꝝ nō cōuīncūṫ īfideles. Autē p ſꝫ q ſi ꝯueniunt
pphetēt. i. oēs ad ītellīm loquātur vel exponāt ſcriptu
ras vel ēt reuelationes eis factas īterptenṫ. Oēs dico
nō ſil' ſꝫ vnus poſt alium ſic pphetēt. Intret anteꝫ. ſ.
eccliaꝫ ydeotes aliqs. ſ. nō hn̄s niſi liguā maternam.
hoc ē bonū qḋ īde ſeqtur: qꝛ cōuīnciṫ de aliq̄ errore q
oñdiṫ ſibi. Jere. 31. Poſtꝗ̄ oñdiſti mihi ꝯfuſus ſū. Ab 5
oībus qui pphāt diiudicaṫ. q. d. dānabilis oñdiṫ
de malis maioribus ⁊ vitijs ſuis. pᵃ Cor. 2. Spūal. i.
doctor oīa diiudicat ⁊c̄. Ad hec. n. duo valet pphia.
ſ. ad ꝯfirmationē fidei ⁊ inſtructionē moꝝ. Quō autē
hoc bonū ſequaṫ ex pphie dono ſubdit. cū dic̄. (Occul
ta. n. cordis.) Qḋ pt intelligi tripliciter. Uno modo
ex hoc ꝙ ad litteram aliqui in primitiua ecclia grām
habuerūt vt ſecreta cordium ⁊ peccata hominum ſci
rent. Uñ legiṫ de petro Act. 5. Qꝛ dānauit ananiam
de fraudato precio agri. Et ſm hoc legitur. Occulta
enim. ⁊c̄. ꝗ̄ſi dicat. iō cōuīnciṫ. qꝛ occulta. i. ſecreta pec

a cata ſua maīfeſta ſiūt ab illis q ea reuelāt. Alio mō ex
hoc ꝙ aliqñ qs in p̄dicatione tāgit mīta que bolcs ge
rūtīn corde ſicut pꝫ in libris beati Grego. vbi q̄libet i
uenire pōt fere oēs motus cordis ſui. Et ſꝫ h̄ legitur.
Occulta cordis. q̄ſi dicat. Ideo cōuincitur: quia oc
culta cordis ſui. i. ea q̄ egerūt in corde. puer. 27. Quo
mō i aquis reſplēdēt vultus aſpiciētiū ſic corda hoīuꝫ
maīfeſta ſūt prudētibus. Maīfeſtāt. i. tangūt ab eis.
Alio mō: q̄ꝛ aliqñ occultū cordis dr̄ illō qō ē alicui du
bium ꝛ nō pōt p̄ ſe certificari. Et ſm h̄ legit. Occulta
cordis ſui. i. ea de q̄bus in corde ſuo dubitabat: ꝛ q̄ nō
credebat maīfeſtāt: dū. ſ. vadēs ad ecclīam frequēter
2 ſiūt ſibi maīfeſta ſic̄ de ipſo dic̄ Aug. ꝙ ipſe ibat ad ec
cliam ſolū p̄ cātu ꝛ tn̄ ibi multa de q̄bus dubitabat ꝛ
ꝑpter q̄ nō iuerat maīfeſtabāt ſibi. Ex h̄. n. ſeq̄bat re
uerētia: q̄ꝛ cōuictus reuerabat deū. h̄ ē qō dic̄. Et ita
cadēs. i. ex q̄ ita cōuincebat ꝛ maīfeſtabāt occulta cor
dis ſui cadēs i faciē adorabit deū. Math. 2. Procidē
tes adorauerūt euꝫ: qō ſignū ē reuerētie. De reprobis
autē legit ꝙ cadūt retrorſum. prouer. 4. Uia impioꝝ
tenebroſa neſciūt vbi corruāt. Electus ṽo in facieꝫ ca
dit: q̄ꝛ videt vbi ꝓſternit: qō ſignū ē reuerētie. Mat
th. 2. Et Leui. 9°. Laudauerūt deū ruētes in facies ſu
as. ſo. Corā illo ꝓcidēt ethiopes. Et nō ſolū exhibe
bit reuerētiam deo: ſꝫ ēt eccl̄ie: q̄ꝛ ꝓnūciās dicet ꝙ ṽe
3 deus eſt in vobis q̄ ꝓphetatis in eccleſia. Zacharie. 8.
Ibimus vobiſcū: audiuimus. n. ꝙ deus ē vobiſcū. Ap
paret igit ꝙ donum ꝓphetie ē vtili° q̄ꝫtuꝫ ad īfideles.
¶ Quid g̊ ē fratres.) Hic ordinat eos ad vſū donoꝝ
dictoꝝ. Et circa h̄ duo facit. Primo oñdit q̄lr ſe ōbeāt
hr̄e ad vſuꝫ hoꝝ donoꝝ. Scdō cōcludit p̄ncipale itē
tū ibi. (Itaq; frēs emulamini ꝓphare ꝛc̄.) Circa p̄mū
duo facit. Primo oñdit quō ordiate ſe ōbeāt hr̄e i vſu
dictoꝝ donoꝝ. Scdō exp̄mit eoꝝ ꝑſuꝑtiōeꝫ ibi. (An
a vobis ſmo ꝛc̄.) Circa p̄m̄ tria facit. Primo oñdit i ge
nerali quō ſe debēt hr̄e in oībus donis. Scdō quō ſe
hēant q̄ꝫtū ad donū liguaꝝ ibi. (Siue ligua qs loq̄t
ꝛc̄.) Tertio oñdit quō ſe hēant q̄ꝫtuꝫ ad donum pro
phie ibi. (Prophetēt duo aut tres ꝛc̄.) Dic̄ g̊. ꝓphare
4 ē melius q̄ꝫ loqui liguis. Quid g̊ frēs agēdū eſt: h̄. ſ.
Dōis agēdū ē. Nā cū cōuenitis cōſtat ꝙ vnus nō hꝫ oīa do
magl na: ꝛ iō non dꝫ vti aliq̄s vr̄m oībus donis: ſꝫ eo dono
vnīu qō ſpāliꝰ accepit a deo: ꝛ qō meliꝰ ſit ad edificatio
buſō nē. Nā vnuſq̄ſq; vr̄m hꝫ aliqō donū ſpāle. Aliꝰ hꝫ
bem° pſalmū. i. hꝫ cāticum ad laudādū nomē dei vl pſalmos
vti. expōit. Abacuc. 3. Sup excelſa mea deducet me ꝛc̄.
Aliꝰ ṽo doctrinā. i. hꝫ p̄dicationē ad iſtructionem
moꝝ vl expoſitionē ꝛ ſpūalē ſenſuꝫ. prouer. 12. Doctri
na ſua cognoſcit vir ꝛc̄. Aliꝰ Apocalypſim hꝫ. i. re
uelationē vl in ſōnijs vl in viſiōe aliq̄. Dan. 2. Eſt de°
i celo reuelās myſteria ꝛc̄. Ali° liguā hꝫ. i. donū liguaꝝ
vl legēdi prophetias. Act. 2°. Et ceperūt loq̄ varijs li
5 guis ꝛc̄. Ali° iterp̄tatiōeꝫ. ſupra. 12. Aliq̄ iterp̄tatio ſmo
nū ꝛc̄. Hec āt ſic ordināt: q̄ꝛ vel ſūt ex īgenio nāli vl ex
ſolo dō. Si ſit ex ſolo īgēio nāli vl ſūt ad laudē dei: ꝛ ſic
dic̄ pſalmū hꝫ: vl ad iſtructionē ꝓximi. ꝛ ſic dic̄. doctri
nā hꝫ. Si ſūt a ſolo deo ſic dupl̄r. Uel ſūt aliq̄ occulta
interius. ꝛ ſic dic̄. apocalypſiꝫ hꝫ. Uel occulta exteri°.
Et ſic dic̄. liguā hꝫ. Et ad hoꝝ maīfeſtationem eſt ter
tiū. ſ. interp̄tatio. Et debet fieri vt aīa ad edificatioueꝫ
ſiāt. Ro. 15. Unuſq̄ſq; veſtrum ꝓximo ſuo placeat in
bonū ad edificationem. ¶ Lectio. VI.

Siue lingua qs loquat ſꝫ duos:
aut vt multuꝫ tres ꝛ p̄ partes ꝛ
vnus iterpretet. Si aūt nō fue
rit iterpres: taceat in eccl̄ia: ſibi
āt loq̄t ꝛ dō. Prophete āt duo aut tres di b
cāt. ꝛ ceteri diiudicēt. Qꝛ ſi alij reuelatū fue
rit ſedēti: p̄or taceat. Poteſtiſ. n. omnes p̄
ſingulos ꝓphetare: vt omnes diſcāt: ꝛ om
nes exhortēt. Et ſpūs ꝓphetarū ꝓphetis Deu.
ſubiectus ē. Nō. n. diſſēſionis ē deus ſꝫ pa 13. c.
cis: ſicut ꝛ i oībus eccleſijs ſāctoꝝ doceo.

¶ Hic apl̄s ordinat eos quō ſe habeāt ad vſū doni lin
guaꝝ. Et circa h̄ duo facit. Primo oñdit qualr̄ debent
vti dono liguaꝝ. Secūdo qñ debēt ceſſare ab vſu ibi.
(Si āt nō fuerit ꝛc̄.) Dicit g̊ p̄ ꝙ modus vtēdi dono 2
liguarū talis ſit īter vos vt ſiue qs. i. ſi aliqs loq̄tur lin
gua. i. dicat viſiōes vel ſomnia hmōi locutio nō ſiat a
multis ꝑpter occupationē tēporis in liguis: ꝛ ñ i eſſet
locus ꝓphetijs: ꝛ cōfuſionē generet. Sꝫ ſm duos: id
eſt duobus. ꝛ ſi neceſſe fuerit ſm multū tres vt ſit ſa
tis a tribus. Deut. 17. In ore duoꝝ vel triū ꝛc̄. ¶ Sed
notādū ꝙ hec cōſuetudo adhuc partiꝫ ſuat in eccl̄ia.
Nā lectiōes ꝛ ep̄las ꝛ euāgelia hēmus loco linguarū
ꝛ iō in miſſa ſꝫ duos ſuat: q̄ꝛ ſolū duo dn̄r q̄ ꝑtinēt ad
donū liguarū. ſ. ep̄la ꝛ euāgeliū. In matutinis ſꝫ mul
ta ſit. ſ. tribus lectionibus dictis in vno nocturno. An
tiq̄tus. n. dicebāt nocturna diuiſiꝫ ſꝫ tres vigilias no 3
ctis. nūc ṽo dicūt ſimul. Non ſolum autē ōbet ſeruari
ordo q̄ꝫtū ad numerū loquētiū: ſed ēt q̄ꝫtuꝫ ad modū.
ꝛ h̄ eſt qō dicit. Et per partes: ideſt vt illi q loquuntur
ſuccedāt ſibi adinuicem. ſ. ꝙ vnus poſt aliū loquatur.
Uel p̄ partes: ideſt itrinſece: vt. ſ. loquat vnaꝫ partem
viſionis ſeu iſtructionis ꝛ eā exponat. ꝛ poſt aliam ꝛ
ipſaꝫ exponat: ꝛ ſic deinceps quem modū cōſueuerūt
ſeruare predicatores quādo predicant p̄ iterp̄tationē
hoībus ignote lingue: ꝛ iō dicit. ꝛ vnus īterpretet.
¶ Cōſequenter cū d c̄. (Si aūt nō fuerit ꝛc̄.) Oñdit
qñ nō eſt vtēdū linguis dicēs ꝙ loquēdū eſt per ꝑtes
ꝛ vnus dꝫ iterpretari. Sed ſi nō fuerit aliquis īterpres
ideſt q iterpretetur ille qui donū hꝫ liguarū taceat i ec
cleſia. i. nō loq̄tur ſeu p̄dicet multitudini ī ligua igno
ta: q̄ꝛ nō itelligit ab eis: ſed ſibi loq̄t: q̄ꝛ ipſe ſe itelligit 4
ꝛ hoc tacite orando vel meditando. Job. 10°. Loquar
in amaritudine anime mee dicam deo ꝛc̄.
¶ Prophete aūt duo ꝛc̄.) Hic apl̄s ordinat eos quō
ſe habeāt ad vſum prophetie. Et cira hoc duo fac̄. Pri
mo oſtēdit qualiter vtēdū eſt dono prophetie. ꝛ quātū
ad numerū ꝛ ad ordinē. Scdō oſtēdit quibus vſus ꝓ
phetie interdicit ibi. (Mulieres i eccleſia ꝛc̄.) ¶ Cir
ca p̄mū tria facit. Primo docet ordinem vtendi dono
prophetie. Secundo huius rationē aſſignat ibi. (Po
teſtis enim omnes ꝛc̄.) Tertio obiectionem excludit
ibi. (Spiritus prophetarum ꝛc̄.) ¶ Circa primum
duo facit. Primo determinat numerum vtentium do
no dicto. Secundo docet modum ſeu ordinem vtēdi
ibi. (Q̄ꝛ ſi alij ꝛc̄.) Circa p̄mum ſciendum eſt ꝙ vſus 5
prophetie ſm ꝙ hic videt accipere apoſtolus eſt pro
ponere verbum exhortationis ad plebem exponendo
ſcripturas ſacras: ꝛ quia erant in p̄mitiua eccleſia plu
res: qui a deo hoc donū habebant: ꝛ fideles non erant
adhuc multiplicati: ideo ne eſſet confuſio ꝛ tedium:
vult apl̄s ꝙ nō oēs q ſciūt exponer̄ ꝓphetias ꝛ ſacrā
ſcripturā ꝓphetent: ſed aliq ꝛ determiati: ꝛ hoc ē qō
dic̄. (Prophete ꝛc̄.) Quaſi dicat. Nolo ꝙ oēs qui cō
ueniunt: ſed duo tantū aut ad plus tres: ꝓut hoc lo
quendi neceſſitas exigit dicant: ideſt exhortent. Et h̄
etiā cōſonat ſcriptur̄. Deutro. 17. Et Math. 18. In ore
duoꝝ vel trium ꝛc̄. Ceteri ṽo. ſ. illi qui nō debēt dicu

c dicẽt ea que ab his ꝓponũt vtriꝫ.ſ.bñ vel male dicta ſunt bene dicta approbãdo ⁊ male dcã retractari faciẽdo ſupra.2. Spũalis hõ oĩa diiudicat. Eſt et ſeruãdus ordo in ṗdicto dono. vt ſi alteri illoꝝ q ſedebant ⁊ tacebãt ⁊ diiudicabant fuit aliqd melius reuelatum q̃ꝫ illi qui exhortat̃ ⁊ ſtat ṗor. tũc iſte q ſtat dꝫ ſedere: ⁊ ille cui melius reuelatũ eſt dꝫ ſurgere ⁊ exhortari. Et h̃ ẽ qḋ dicit. Q: ſi alijͣ ſedenti reuelatũ fuit.ſ.p ſpm̃ ſcm̃ ṗor exhortãs taceat ⁊ cedat ei. Ro.12. Honore inuicem preuenientes. Et ratio huius eſt: q: ſm̃ hũc modũ poteſtis ſucceſſiue ꝓphetare p ſingulos.i.omnes.ſ.vt ſic oẽs i.maiores diſcant ⁊ oẽs.i.minores exhortent̃. Puer.p̃. Audiens ſapiens ⁊c̃. Et ſi aliqs dicat o apſe

2 ego nõ poſſũ tacere dũ alius ꝓphetat vel cedere ſedẽti ex quo icepi: q: nõ poſſũ retinere ſpm̃ q̃ in me loqt̃: ſm̃ illud Job.4. Cõceptũ ſermonẽ tenere qs põt? Jõ apſe h̃ remouet. cũ dicit. (Spũs ꝓphetarũ ⁊c̃.) quaſi dicat: imo bñ p̃t tacere vel ſedere: q: ſpũs ꝓphetarũ.i. ſpũs q dat ꝓphetias ⁊ ponit̃ in plurali nũero propter multas reuelatiões eis iſtinctas ꝓphetis ſubiecti ſunt nõ qdẽ q̃ꝫtũ ad cognitionẽ q: ſic dic̃ Greg. ꝙ nõ ſemꝑ ſpũs ꝓphetie adeſt ꝓphetis. Uñ ñ ẽ habitus ſic̃ ſcia. Sic.n.ſeq̃ret̃ ꝙ etiã q̃ꝫtũ ad cognitionẽ eis ſubiectus eſſꝫ ⁊ poſſent vti eo qñ vellẽt ⁊ nõ vti. Sed ẽ q̃dã vis aut ĩpreſſio a deo illuminãs ⁊ tãgens corda ꝓphetaꝝ tũc ſolũ qñ ſic tangit̃ cognoſcũt. Uñ nõ ẽ ſic eis ſubie

3 ctus: nec ſm̃ h̃ ĩtelligit̃ v̇bũ apl̃i: ſꝫ ſpũs ꝓphetaꝝ ſũt ſubti ꝓphetis q̃ꝫtũ ad ꝓnũciationẽ: q: .ſ.in eoꝝ ptãte eſt ꝓnũciare ea q̃ reuelant̃ eis qñ volũt. ⁊ nõ ꝓnũciar̃.

• Et ſic nihil valet excuſatio: q: non cogit te ſpũs qn tacere poſſis. Et ꝙ h̃ ſit verũ ꝓbat. cũ dicit. (Nõ.n. eſt diſſenſionis ⁊c̃.) Et fac̃ talẽ rõnẽ. Deus nũq̃ꝫ cogit ad id vñ orit̃ rixa vel diſſenſio: q: deus nõ eſt diſſẽſiõis: ſꝫ pacis: ſꝫ ſi cogeret hoĩes ſpũs ꝓphetie ad loquẽdũ tũc eẽt cã diſſenſiõis: q: ſi c velle t ſemꝑ loq vel nõ docere vel tacere alio loquẽte de quo alijͣ turbarent̃. Ergo ſpũſſcũs nõ cogit homines ad loquendũ. 2ª. Cor. vlti. Deus pacis ⁊ dilectionis erit vobiſcũ ⁊c̃. Ueruntamẽ:

4 q: adhuc poſſet obijcere ꝙ h̃ ñ faceret: q: ſolũ eis iſta mãdabat ⁊ nõ alijs eccl̃ijs. Uñ ⁊ in grauamẽ poſſet vĩderi. iõ apl̃s ſubdit hoc nõ ſolũ in eis: ſꝫ ẽt in oĩbus eccleſijs docere. ⁊ hoc eſt qḋ dic̃. Sicut in oĩbus eccleſijs ſanctoꝝ doceo.ſ.de vſu linguarũ ⁊ ꝓphetie. ſupra pri mo. Idipſum dicatis omnes. ¶ Lectio. VII.

2ª 2ᵉ. qõne 177ª art.2. o Mulieres i eccl̃ia taceãt. Nõ.n. ꝑmittit̃ eis loqui: ſed ſubditas eẽ ſic̃: ⁊ lex dic̃. Si qd aũt volũt diſcere: domi viros ſuos ĩterroget. Turpe eſt.n. mulieri loq in eccleſia. An a vobis v̇bum dei proceſſit. aut in vos

5 ſolos ꝑuenit. Si qs videtur propheta eſſe aut ſpũales: cognoſcat q̃ ſcribo vobis: qa

p̃ª 2ᵉ. q.6ª. art.8. dñi ſunt mãdata. † Si qs ãt ignorat ignorabitur. Itaq̃ꝫ fratres emulamini propheta re: ⁊ loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem honeſte ⁊ ſm̃ ordinem fiant.

¶ Hic apoſtolus ponit ꝑſonas quibus ĩterdicit vſuꝫ ꝓphetie. Et circa h̃ duo facit. Primo oñdit qbus prophetie vſus ĩterdicit̃. Sc̃do remouet obiectionem ibi. (Si qd aũt volũt ⁊c̃.) Circa p̃ᵐ duo facit. Primo põit mandatũ de ĩterdicto. Sc̃do huius rõnẽ aſſignat ibi. (Nõ.n.ꝑmittit̃ ⁊c̃.) Dic̃ ẽ. Uolo vt viri h̃ mõ vtant̃ dono ꝓphetie: ſed mulieres i eccl̃ia nolo loq ſꝫ taceãt

in eccleſijs. p̃ª Ti.2. Mulierẽ docere in eccleſia nõ ꝑmitto. Et rõnẽꝫ huius aſſignat Chryſoſtomus dicens ꝙ ſemel eſt locuta mulier: ⁊ totũ mundum ſubuertit. d

¶ Sꝫ ꝯ hoc videt̃: q: de mĩtis mulieribus legit̃ ꝙ ꝓphetauerũt ſic̃ de Samaritana. Jo.4°. Et ḋ Anna vxore Phanuel. Luc.2. Et de delbora Judicũ. 4. Et de Oldam ꝓphetẽ vxore Selluꝫ. 4. Reg.22. Et de filiabus Phil. Act.21.ẽ.10°. ẽt dicit̃. Oĩs mulier orans vel ꝓphetãs ⁊c̃. Rñſio. dõm ꝙ in ꝓphia ſũt duo.ſ. reuelo ⁊ mãifeſtatio reuelatiõis: ſꝫ a reuelatiõe non excludũt̃ mulieres: ſꝫ multa reuelãt̃ eis ſic̃ ⁊ viris. Sed annũciatio eſt duplex. Una publica ⁊ ab hac excludũt̃. Alia ẽ

2 ꝑuata ⁊ h̃ ꝑmittit̃ eis: q: ñ ẽ p̃dicatio: ſꝫ ãnũciatio: huius aũt rõnẽ aſſignat dicẽs. Non.n. ꝑmittit̃ eis loq.ſ. ob eccleſie auctoritate: ſꝫ h̃ eſt officiũ earũ vt ſint ſubdite viris. Uñ cũ docere dicat prelationeꝫ ⁊ preſidentiam nõ decet eas q̃ ſubdite ſunt. Rõ aũt q̃re ſubdite ſunt ⁊ nõ preſint eſt: q: deficiũt rõne q̃ eſt maxie neceſſaria preſidenti. Et iõ dicit p̃hs in politica ſua ꝙ corruptio regiminis ẽ qñ regimẽ ꝑuenit ad mulieres. ¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Si qd volũt ⁊c̃.) Quia poſſent aliqd dicere ꝙ ad minus ḋ dubijs pñt q̃rere in eccleſia. iõ apl̃us h̃ excludit. Et circa hoc duo fac̃. Prĩo .n. remouet obiectiõeꝫ. Sc̃do rõnẽ aſſignat ibi. (Turpe eſt ⁊c̃.) Dicit̃ ẽ. Dico ꝙ mulieres taceãt i eccleſia ſꝫ ſi aliq̃ de qbus dubitãt adiſcere volũt interrogẽt viros ſuos domi. p̃ª Ti.2. Mulier in ſilẽtio diſcat cum

3 omni ⁊c̃. Huius aũt rõ eſt: q: turpe ẽ nõ ſolũ indecẽs: In mulieribus.n. cõmẽdat̃ verecũdia. Ecc.26. Gra ſuꝑ grãꝫ ⁊c̃. Si ẽ in publico quereret ⁊ diſputaret ſignũ eſſet ĩuerecundie: ⁊ h̃ eſt ei turpe: ⁊ inde eſt etiam ꝙ in iure ĩterdicitur mulieribus officium aduocãdi.

¶ Cõſequenter cũ dicit. (An a vobis ſermo dei ⁊c̃.) Cõfutat cõtradicẽtes. ⁊ q: poſſent omnes ſimul cõtradicere vl̃ ad minus ſapiẽtes ĩter eos. Jõ circa hoc duo facit. Primo.n. cõfutat eos q̃ꝫtũ ad totã coꝝ eccl̃iam. Secũdo q̃ꝫtũ ad ſapiẽtes tãtum ibi. (Si qs aũt videt̃ ⁊c̃.) Circa p̃ᵐ ſciẽdũ eſt ꝙ cã quare populus cõſueuit cõtradicere dño vel rectori eſt ſingularitas. Singularitas.n. poteſt cauſari vel ex ṗoritate in aliquo bono vl̃

4 excellẽtia. Et iõ apl̃s volẽs ⁊ cõtradicẽtes corinthios cõfutare excludit ṗmo ab eis ṗoritatẽ. cũ dicit. (An a vobis ſm̃o dei ꝓceſſit?) Quaſi.d. Non: ſed a iudeis. Eſa.2°. De ſyon exibit lex ⁊c̃. Quaſi dicat. ſi in eccl̃ia iudeoꝝ facerem aliquas ordinatiões cõtra ordinationes ſuas poſſent contradicere: q: ipſi ṗus habuerunt v̇bũ dei: ſꝫ vos nõ: q: nõ ꝓceſſit a vobis ſm̃o dei. Secũdo excludit ab eis excedentiam. An in vos ſolos ⁊c̃. Quaſi dicat. nõ ſolũ vos crediďiſtis: ſꝫ etiam alijͣ. Unde vos nõ excellitis eos. Ps. In oẽm terram exiuit ſonus eorum ⁊c̃. Et ideo debetis facere: vt alijͣ faciunt.

¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Si qs aũt videt̃ ⁊c̃.) In ſpeciali cõfutat maiores. Et circa h̃ duo facit. Primo ꝯfutat eos. Sc̃do rñdet cuidaꝫ tacite obiectiõi ibi. (Si qs aũt ignorat ⁊c̃.) Dic̃ ẽ. eſto ꝙ tota eccl̃ia nõ ꝯdicat: ſꝫ 5

aliqs qui videt̃ eſſe propheta ⁊c̃. Et dicit videt̃: q: ſi ꝯdicit nõ vere ẽ propheta vel ſapiẽs ſeu ſpũalis: q: nõ contradiceret. Dicit ẽt ꝓpheta ⁊ ſpũalis. q: multi ſunt ſpũales. qui non ſunt prophete: ſꝫ oẽs ꝓphete ſint ſpirituales. Iſte ĩquã q ſic videt̃ propheta ⁊ ſpũalis non cõtradicat: ſꝫ cognoſcat.i. ſciat: q: ea q̃ ſcribo vobis ſunt mandata dei ⁊ nõ tãtũ mea. Quaſi dicat. ex q̃ nullus auſus mãdatis dñi ẽ ꝯtradicere ⁊ ea que ſcribo ſũt mãdata dei. nõ audeat aliqs cõtradicer̃. 2ª Corin. vltimo. An expimẽtũ q̃ritis ⁊c̃. Et ex h̃ poſſumus colliger̃ ꝙ verba aploꝝ ſunt ex familiari reuelatione ſpũſſancti ⁊ chriſti

Apl̃i ſuam doct. habuerũt. a. ſ. ſ.

⁊ xp̄i: ⁊ iō ſeruāda ſunt ſicut p̄cepta xp̄i. Vn̄ ⁊ ſignan/
ter apl's diſtinguit illa q̄ ex ſe mādat cū dicit. De v̄ginl
bus aūt mādatū dn̄i nō habeo. Sed poſſes dicere. O
apl'e quō ego cognoſcā q̄ hec ſint mādata dei? Nō poſ
ſum hoc ſcire. Hoc apl's excludit dicēs. Nō valet tibi h̄
q̄ nō debes ignorare. Quare? Quia oīs ignorās ⁊c̄.
Mat. 25. Amē dico vobis neſcio vos. Ex quo patet q̄
oēs tenent̄ ſcire ea que ſunt de neceſſitate ſalutis q̄ ip
ſe p̄us mādat ⁊ apoſtoli ⁊ pphete Vel aliter. Si qs vr̄
⁊c̄. vt ſit cōfirmatio p̄cedētiū. Quaſi. d. Ita ſcribo ſed
vos nō poteſtis ea agnoſcere pp̄ eoꝝ difficultatē: ⁊ qꝛ
ſimplices eſtis: ſed vt ſciat̄ q̄ ea, q̄ ſcribo iuſta ſūt ⁊ ho
neſta volo adducere teſtimoniū pphetaꝝ ⁊ ſpūaliū vi
roꝝ q̄ ſūt iter vos. Et iō dic̄. Si qs āt ⁊c̄. ſ. 2. Spūalis
2 iudicat oīa. Et ne aliqs dicat n̄ curam⁹ ſcire iſta ſb̄dit
q̄ tenēt̄ ſcir̄ q: oīs ignorās ⁊c̄. Eſa. 5. pp̄ea captiu⁹ du
ct⁹ ⁊c. p̄s. Neſcierūt neq; intellexerūt ⁊c̄. ¶ Itaq; frēs
mei ⁊c̄. apl's. hic cōcludit generalē āmonitionē. Et cir/
cā hoc tria facit. Primo mouet eos ad apetitū oīuꝫ do/
noꝝ dicēs. Itaq; ⁊ loq linguis ⁊ pphetare eſt bonū.
Emulamini. i. deſideretis pphetare cuius cauſa eſt: qꝛ
ſicut dicit̄. Prouer. 29. Deficiēte pphetia diſſipabit̄ po
pulus. Et accipit̄ pphetare hic ſm̄ q̄ totū capitulum
expoſitū eſt. ⁊ tn̄ licet deſideritis pphetare nolite phi
bere loq linguis ne fiat diſſenſio. Scd̄o inducit ad mo
dū debitū modū cū dicit. Oīa aūt honeſte vt. ſ. vnolo
quēte alij taceāt ⁊ mulieres in eccleſia nō loquant̄ ⁊ ſi
3 militia. Ro. 13. Sic vt honeſte in die ambulem⁹ ⁊c̄. Ter
tio īducit eos ad cōgruū ordinē cū dicit. Et ſm̄ ordinē
vt. ſ. p̄mo vnus ⁊ poſtea alius loquat̄ ⁊ p̄ p̄res ⁊ ſiſia q̄
dicta ſunt. Iudicū. 5. Stelle manētes in curſu ſuo ad/
uerſus ſyſarā pugnauerūt.

CAP. XV.

Otū vobis facio fratres euāge
liū qd̄ p̄dicaui vobis. qd̄ ⁊ acce
piſtis in quo ⁊ ſtatis. p̄ qd̄ ⁊ ſal
uamini. qua rōne p̄dicaueri vo
bis ſi tenetis. niſi fruſtra credidiſtis. Tradi
di. n. vobis in primis qd̄ ⁊ accepi. qm̄ xp̄s
4 mortuus eſt pro peccatis noſtris ſm̄ ſcrip/
mat. turas. ⁊ qꝛ ſepultus eſt ⁊ qꝛ reſurrexit ter/
27. tia die ſm̄ ſcripturas. ⁊ qꝛ viſus eſt cephe ⁊
poſt vndecim. Deinde viſus eſt pluſq̄ qn
gentis fratribus ſimul: ex qbus multi ma/
nent vſq; adhuc. qdam aūt dormierūt. De
inde viſus eſt Iacobo. deinde apl'is oībus.
Nouiſſ me aūt oīum tanq̄ abortiuo viſus
eſt ⁊ mihi. Ego. n. ſum minimus apl'orum
q nō ſum dignus vocari apoſtolus. qm̄ p̄ſe
cutus ſum eccleſiā dei. Gratia aūt dei ſum
5 id qd̄ ſum ⁊ gratia eius in me vacua nō fu/
it. ſed abūdantius illis oībus laboraui. Nō
ego aūt ſed gratia dei mecū. Siue. n. ego ſi
ue illi: ſic p̄dicauimus: ⁊ ſic credidimus.

¶ Poſtq̄ apl's iſtruxit corinthios de ipſis ſacramen
tis ⁊ de re cōtēta ⁊ ſignificata in ſacramētis. ſ. de grā ⁊
eius effectibus: hic cōſequēter iſtruit eos de re nō cō
tēta: ſꝫ ſignificata in ſacramētis. ſ. de glīa reſurrectionis
q̄ nō eſt cōtēta in ſacramēto: cū nō ſtatim habeat eā q
ſuſcipit ſacramēta ſꝫ ſignificat̄ glīa reſurrectionis i ip/
ſis inq̄tū confert̄ in eis grā p̄ quā ad beatitudinē per

Tho. ſup epl. Pau.

uenit̄ Circa hoc aūt duo facit. Primo p̄mittit tracta b
tū de reſurrectione. Scd̄o p̄ hoc pbat reſurrectionem
cōem oīum hoīum ibi. Si āt xp̄s p̄dicat̄ ⁊c. ¶ Circa
p̄ᵐ duo facit. Primo cōmēdat euāgelicā doctrinā. Se/
cūdo annūciat que opꝫ ſcire circa reſurrectionē xp̄i ibi
(Tradidi. n. vobis ⁊c.) Cōmēdat. n. eminētiā euāgeli apl'o
ce doctrine q̄tū ad quatuor. Primo q̄tū ad p̄dicanti rū do
um auctoritatē: q: ipſi apl'i. Et hoc eſt qd̄ dicit. O frēs ctria
cōtinuādo ſe ad p̄cedētia: facio vobis notū euāgeliū: cōmē
qd̄ ꝓdē eſt qd̄ bona annūciatio q̄ incipit a xp̄o. Vn̄ qc/ dat̄
qd p̄tinet ad xp̄ꝫ vel eſt de ipſo xp̄o dr̄ euangeliū. Qd̄ ex q̄/
predico vobis. q. d. Illud qd̄ p̄dicaui vobis de xp̄o no/ tuor
2 tū facio vobis. i. reduco vobis ad memoriā quaſi non
ſunt noua ea q̄ ſcribo Phil. 3. Eadē ſcribere vobis ⁊c̄.
Predicaui ego. ſ. vobis ⁊ alij apl'i alijs. Et in hoc appa
ret auctoritas huius doctrie: qꝛ a xp̄o ⁊ paulo ⁊ ab ali
is apl'is. Heb. 2. Que cū initiū accepiſſet enarrādi. Se
cūdo q̄tū ad cōem fidē oīum populoꝝ. ⁊ iō dicit. Qd̄
⁊ accepiſtis oēs: ſꝫ hoc Aug. dicit p̄tinere ad eminētiā
huius fidei faciēs tale argumētū. Ad credēda ea q̄ ſūt
fidei aut ſunt miracula facta aut nō. Si ſunt facta mi/
racula habeo ppoſitū q̄ digniſſima ⁊ certiſſima ē. Si
nō ſunt facta hoc ē maximū oīum miraculoꝝ q̄ per
quoſdā paucos ꝯuerſi ſunt ad fidē infinita multitudo
hoīuꝫ p̄ paupes p̄dicātes paupertatē diuites. p̄ ideotas
p̄dicātes ea q̄ rōnem excedūt cōuerſi ſunt ſapiētes: ⁊
3 phi. p̄s. In oēꝫ terrā exiuit ſonus eoꝝ ⁊c. Sꝫ ſi obijcia
tur q̄ ēt lex machometi recepta eſt a multis. Dōꝫ ē q̄
nō eſt ſile: qꝛ ille opprimendo ⁊ vi armoꝝ ſubiugauit
eos: ſed iſti apl'i moriēdo ipſi alios ad fidē duxerūt ⁊ fa
ciēdo ſigna ⁊ pdigia. Ille. n. p̄ponebat q̄dā q̄ ad deli/
cias ⁊ laſciuias p̄tinēt: ſed xp̄s ⁊ apl'i terrenoꝝ cōtem
ptū. i. Theſ. 2. Cū accepiſtis a nobis verbū dei ⁊c. Ter
tio q̄tū ad virtutē q: cōfirmat ⁊ eleuat ad celeſtia. Iō
dicit in quo ſtatis. ſ. eleuati ad celeſtia. Ille. n. dr̄ ſtare q
rectus ē ⁊ hoc ſola lex xp̄i facit. Ro. 5. Iuſtificati ergo
p̄ fidē ⁊c. Lex. n. vetus non faciebat ſtare: ſꝫ curuabat
4 ad terrena. Deu. 33. Oculus Iacob in terra frumēti ⁊
vini. Quarto q̄tū ad vtilitatē: qꝛ ſola noua lex p̄ducit
ad finē ſalutis. vetus aūt nō. Heb. 7. Neminē ad p̄fe/
ctuꝫ adduxit lex. Et iō dicit. Per qd̄ ⁊ ſaluamini. Hic
iā ex certitudine ſpei p̄ inchoationē q̄ eſt p̄ fidē ſalua/
mini ⁊ in futuro i veritate rei ⁊ ſpei. Iac. i. In māſuetu
dine ſuſcipite inſitū verbū ⁊c. Ioh. 20. Hec aūt ſcripta
ſunt vt credatis: ⁊ vt credētes ⁊c. Et apponit hic du/
as cōditiones. Prima cū dicit ſi tenetis ⁊c. Glo. ſic ex/
ponit. Si tenetis qua rōne p̄dicaui vobis illud euāge
liū. i. reſurrectionē mortuoꝝ ea rōne q̄ cōfirmaui vo/
bis. i. p̄ reſurrectionē xp̄i. Vel aliter. Saluamini ita tn̄
ſi tenetis. i. ſi ſeruatis ea rōne q̄ p̄dicaui vobis euāgeli
um xp̄i. Scd̄am cōditionē ponit cū dicit. Niſi fruſtra
5 crediditiſ. Q. d. ſaluamini p̄ fidē ſi nō fruſtra credidi/
ſtis. i. ſi fidei addunt̄ bona opa: q: fides ſine operib⁹
mortua eſt. Iac. 2. Illud. n. dr̄ eſſe fruſtra qd̄ eſt ad fi/
nē quē nō cōſeqtur. Finis aūt fidei eſt viſio dei. Vn̄ ſi n̄
ſaluamini fruſtra credidiſti nō ſimplr̄: ſed inq̄tū non
p̄ucit ad finē. Vel aliter ſi tenetis. q. d. teneatis niſi fru Cre/
ſtra ⁊c̄. ¶ Tradidi. n. Hic oſ̄dit ppoſitū ⁊c̄. Circa h̄ dere
tria facit. Primo oſ̄dit originē doctrine de reſurrectōe bō
xp̄i. 2° oſ̄dit ea q̄ i doctrina hmōi ꝯtinēt̄ ibi. (Qm̄ xp̄s dꝫ q̄
mortuus.) Tertio cōſonātiā ſeu ꝯueniētiā p̄dicātiū p̄tiēt
ibi. (Siue enī ego ⁊c̄.) Dicit. n. ergo primo. Iſtud de ad in
betis tenere. i. in memoria habere qd̄ tradidi vobis ip̄ car
mis: ⁊ adhuc trado. Et dicit in p̄mis. i. īter p̄ma credē natio
da. Credēda. n. vel p̄tinēt ad trinitatē vel fidē icarnatiō nem
nis. Et p̄mo dꝫ hō credere ea q̄ ad fidē incarnationis

c ptinet. Uñ qđ tradidi vobis in pmis. s. de icarnatione:
ꝛ nõ a me vel ex mea auctoritate tradidi: ſꝫ qđ accepi a
xpo vl' a ſpūſctō. Gal. 1. Paulus apls ꝛc. ſupra. xi. Ego
accepi a dño ꝛc. Eſa. 21. Que audiui a dño exercituū
ꝛc. Ea aūt q̄ accepit ꝛ tradidit ſunt q̄tuor. s. mors. ſe-
pultura reſurrectio. apparitio xpi. Dicit ergo pmo tradidi
vobis pmo mortē xpi. ꝛ iđ dicit. Qm̄ xps mortuus ē.
In quo remouet duplicē ſuſpitionē q̄ ſuboriri poſſet
circa mortē xpi. Prima eſt q̄ mortuus eſſet p pctis ſu
2 is actualibus vl' origialib9. Et h' excludit cū dicit. Pro
pctis nrīs nō ſuis. Eſa. 53. Propter ſcelus ppli mei per
cuſſi eū. i. Pe. 3. Xps ſemel p pctis noſtris. ꝛc. Alia ſu
ſpitio ē q̄ mors xpi eſſet caſualis vel violētia iudeoꝝ
ꝛ h' excludit cū dicit: ſm ſcripturas. s. veteris ꝛ noui te
ſtamēti. Et iđ ſignāter ſpāliter dicit: ſꝫ ſcripturas. Eſa.
53. Sicut ouis ad occiſionē ductus eſt. Jere. 11. Ego q̄
ſi agnus māſuetus q portaſ ad victimā ꝛc. Math. 20.
Ecce aſcēdimus hieroſolimā ꝛc. Tradidi. n. vobis. 2°
ſepulturā xpi: ꝛ iđ dicit. Et q2 ſepultus eſt. Sꝫ nūqđ ſe
pultura eſt articulus fidei ſpāliter. q2 facit hic mētiōeꝫ
3 ſpālr de ea? Dōm q̄ ſm illos q numerāt articulos ſm
credēda nō eſt ſpālis articulus fidei. ſꝫ icluditſ cū articu
lo paſſionis ꝛ mortis xpi. Cuius rō eſt: q2 fides eſt coꝝ
q̄ ſunt. s. rōnē. Uñ ibi icipit articulus fidei vbi deficit
rō. Hoc aūt p̄m eſt q̄ dñs ſit ꝯceptus. ꝛ iđ ꝯceptio eſt ar
ticulus fidei. Scōm q̄ deus eſt natus de virgine: ꝛ iđ
hic eſt alius. 3m q̄ ipaſſibilis deus patiaſ ꝛ moriaſ: ꝛ h'
eſt alius ꝛ cū h' itelligiſ ēt de ſepultura. Uñ nō eſt ſpā
lis articulus. ¶ Facit aūt apls h' mētionē de ſepultura
pp̄ tria. Pmo vt oñdat veritatē mortis xpi. Euidēs. n.
mortis ſignū alicuius ē q̄ ſepeliaſ. Scđo ad oñdēdū
veritatē reſurrectiōis q2 ſi nō fuiſſꝫ ſepultus: nec cuſto
des fuiſſent iuxta ſepulchꝝ illis dieb9 poſſent dicere q̄
diſcipuli fuiſſent eū furati. Tertio q̄ apls vult eos idu
cere ad fidē reſurrectōis. ꝛ h' vr̄ magis difficile q̄ ſepul
4 tus reſurgat. Et ō h' dr̄ Eſa. xi. Et erit ſepulchꝝ ei9 glio
ſum. Eſa. 53. Dabit ipios ꝛc. Tradidi ēt vobis reſurre
ctiōeꝫ: q2 reſurrexit tertia die. Oſee. 6. Uiuificabit nos
poſt ꝛc. Et ēt diē tertia die: nō q̄ fuerint tres dies ite-
gri: ſꝫ due noctes ꝛ vna dies p ſynecdochē. Et hui9 cā
fuit ſicē dicit Aug. q2 deus p ſuū ſimplū. i. p malū pene
qđ ſignificaſ p vnū diē ꝯſtruxit nr̄ꝫ duplū. i. penā ꝛ cul
pā: qđ ſignāſ p duas noctes. Tradidi ēt vobis quarto
xpi appitiōes q2 viſus eſt cephe. Et ponit p̄ appitiōes
factas alijs. Scđo appitōes factas ſibi ſoli ibi. (Nouiſſ
ſime.) Sciēdū eſt aūt circa p̄m q̄ appitiones xpi ñ ſunt
facte oībus cōiter. ſꝫ aliqbus ſpālibus pſonis. Act. 10.
Dedit eū manifeſtū fieri ꝛc. Et hui9 rō fuit vt ſeruareſ
ordo i eccleſia: vt p quoſdā ſpāles fides reſurrectionis
deueīret ad alios. Notādū ēt q̄ appitōes xpi ñ ponūſ
5 h' oēs: nec ille q̄ facte ſunt mulierib9. Ponunſ ēt h' q̄dā
q̄ nō leguntſ in euāgelijs. Et hoꝝ rō fuit: q2 apls vult
ex rōne ꝯfutare ifideles. ꝛ iđ noluit ponere teſtionia:
niſi autētica: ꝛ iđ tacuit appitiōes mulieribus factas: ꝛ
poſuit q̄ſdā q̄ nō iueniūtſ: vt oñdat q̄ ēt alijs plurib9 ap
paruit: ſꝫ facit mētionē ſpālē de Petro ꝛ Jaco. q2 erāt q̄
ſi colūne vt dr̄ Gal. 2. Dicit ergo tradidi vobis q2 viſus eſt
cephe. i. petro Luc. vlt. Surrexit dñs vere ꝛc. Et credi-
tur q̄ inter viros p̄ apparuit petro q2 erat i maxīa triſti-
tia. Uñ ꝛ angelus dixit Mar. vlt. Ite dicite diſcipulis ei9
ꝛ petro ꝛc. Poſtea. i. i alia vice viſus ē. xi. aplis. Semel
q̄dē viſus ē. 10. tm̄ qñ Thom. erat abſens ꝛ poſt. 8. di-
es. 11. qñ Thom. erat cū eis. Aug. dicit q̄ dꝫ dicere. 12.
ſꝫ corruptū eſt vt vitio ſcriptoꝝ: ꝛ dicē q̄ nō refert q̄ iu
das iā obierat: ꝛ Matthias nōdū erat elect9: q2 ꝯſue-
tū eſt q̄ qñ maior ps collegij facit aliqđ dr̄ q̄ totū col-

d legiū h' facit. Uñ q2 dñs elegerat. 12. iđ pōt dici q̄ viſus
eſt. 12. i. toti collegio apl'oꝝ: ſꝫ nō eſt vis: ſiue dicaſ. 12. Ap-
ſiue. 11. Deide iterꝝ viſus eſt plusq̄ qngētis fribus. Sꝫ pare
de hoc nihil legimus in ſacra ſcriptura niſi h' q̄ hic dr̄ bit
Pōt tñ dici q̄ hec aparitio fuit de qua loqſ Diony. in. xps
3. de diuinis noibus. qñ oēs diſcipuli ꝯuenerūt ad vi- aliq
dēdū corpus qđ ferebat pncipē vite. ¶ Sed ꝯ hoc vr̄ b9 q
eē q2 hoc fuit ante aſcēſionē: qñ. s. xps apparuit Jaco. non
Sꝫ ꝯgregar. 10. diſcipuloꝝ ad vidēdū beatā virginē ō nois
qua vr̄ loq Diony. fuit multū poſt. Et iđ melius videſ tur
dōꝫ q̄ apparuit qngētis fratrib9 ſimul ante aſcēſionē
ſuā ꝛ nō refert q̄ dr̄ diſcipuli erāt centū viginti. q2 licꝫ
illi q erāt in hieruſalē eſſent centū viginti. tñ in galilea
2 erāt multi diſcipuli: ꝛ forte oēs ꝯgregati ſunt ſimul cū
apparuit. Et vt huius teſtimoniū ſit magis certū. dicit
q̄ ex eis adhuc multi manēt. i. viuunt. q̄dam āt ex eis
dormierūt. i. mortui ſunt in ſpe reſurrectionis. Et vo-
cat ſanctoꝝ mortē dormitionē: q2 moriunſ carne cor-
ruptibili: vt reſurgāt icorruptibiles. Ro. 6. Xps reſur
gēs ꝛc. Deinde. i. poſt viſus eſt Jacobo. s. alphei. ꝛ rō
huius pōt aſſignari: q2 vt legiſ. Jaco. vouit ſe nō ſum-
ptuꝝ cibū: niſi prius videret xpm: ſꝫ ſm hoc nō ſeruare
3 tur ordo appitōis: q2 ſi poſt oēs numeratas appitio
nes apparuiſſet. Jacobo. nimis fuiſſet ſine cibo. ꝛ hoc
ē difficile. Et iđ dōm ē q̄ iđ ſingulariter xps apparuit
Jacobo. q2 ſpālē deuotionē Jaco. ad xpm habuit. Et ō
iſta ēt appitione nihil hr̄ in euāgelio. Deinde poſt hoc
. s. viſus eſt oībus aplis in aſcēſione vt legiſ Mat. vlt.
ꝛ Act. i. ¶ Nouiſſime aūt oīum ꝛc. hic apls cōmemo abor
rat apparitionē factā ſibi ſoli. Et circa h' duo facit. pmo tiu9
oñdit ordinē apparitionis. Scđo rōneꝫ eius aſſignat dr̄ ali
ibi. (Ego. n. ſum ꝛc.) Dicit ergo ita. Dixi q̄ oībus manife qs fe
ſtatus eſt xps nouiſſime. i. vltio. ꝛ poſt aſcēſionē viſus tus
eſt ꝛ mihi tanq̄ abortiuo: ꝛ iđ nouiſſime. Dicit aūt tā- pp̄
q̄ abortiuo pp̄ tria. Abortiuus dr̄ aliqs fetus. Uel q2 tria
naſciſ extra tps debitū. Uel cū violētia educiſ. Uel q2
nō pduciſ ad debitā q̄titatē. ꝛ q2 hec tria videbat in ſe
apls iđ dicit tanq̄ abortiuo. Pmo. n. ipſe extra tps alio :4
rū apl'oꝝ renatus eſt xpo. Nā alij apli renati ſunt xpo
añ aduētū ſpūſſancti: paulus vō poſt. Scđo q2 alij apli
ſpōtanee ꝯuerſi ſunt ad xpꝫ: ſed paulus coact9. act. 9.
Proſtrauit eū ad terrā ꝛc. Et h' multū valet cōtra her
t. eos q dñt q̄ nullus dꝫ cogi ad fidē. q2 paulus coact9
fuit. Et ſicut dicit Aug. plus pfecit i fide paulus cū co
acte ꝯuerſus eſt q̄ multi q ſpōtanee venerūt. Tertio
q2 reputat ſe alijs miorē: ꝛ nō puenīſſe ad virtutē alio-
rū apl'oꝝ. Et iđ q̄ſi rōnē aſſignās dicit. ego. n. ſuꝫ mi
nimus ꝛc. Circa h' duo facit. Pmo. n. oñdit ſuā puitatē
ſcđo rōnē huius expōit ibi. (Qm̄ pſecut9 ſū ꝛc.) Par
uitatē aūt ſuā manifeſtat pmo in ꝯparatiōe ad apl'os
5 cū dicit. Ego. n. ſum minimus. Eſa. 60. Minimus erit
in mille: ꝛ paulus in gētem fortiſſimā. Ecc. 3. Quāto
maior es ꝛc. Et lꝫ ſit minim9 i ꝯpatiōe ad apl'os poſſꝫ
tñ dici q̄ eſt magnus in ꝯparatione ad alios: q2 ē apo
ſtolus. ꝛ ideo ſcđo oñdit ſuā puitatē in ꝯpatiōe ad ali c
os cū dicit. Qui. n. ſum dignus: nō ſolū eſſe: ſed voca-
ri apls licet vocer. 2. cor. 3. Nō q̄ ſufficiētes ꝛc. Sꝫ poſ
ſes dicere. O apoſtole pp̄ humilitatē nullus dꝫ dicere
falſum. cū ergo tu ſis magnus quare vocas te minimū: ꝛ
iđ cū dicit: qm̄ pſecutus ꝛc. oñdit quō ſit minimus. ꝛ
quō nō minimus. minimū aūt dicit ſe ꝯſiderādo pte-
rita facta ſua ꝛ dicit. Nō ſum dign9 ꝛc. Quare? Quia
pſecutus ſum eccleſiā dei: qđ alij apli nō fecerūt Gal.
i. Supra modū pſequebar ꝛc. i. Ti. i. Qui fui blaſphe
mus ꝛ pſecutor ꝛc. Et licet ex me ſim minimus. tñ ex
deo nō ſum minimus. ꝛ iđ dicit. Gra dei ſum. id q̄ ſuꝫ
Et circa

a Et circa h̄ duo fac. pº cōmēdat ꝯditionē ſuā q̄ʒtū ad ſta
tū. 2º q̄ʒtū ad executionē ſtatꝰ ibi. (Et grā eiꝰ ꝛc̄.) Dic̄
ḡ pmo ex me nihil ſum. ſed id qd̄ ſum grā dei ſum. i. ex
deo nō ex me. Ephe. 3. Cuius factus ſum miniſter ꝛc̄.
Et dicit id qd̄ ſum q: hō ſine grā nihil eſt ſupra. 13. Si
habuero oēm ꝓphetiam ꝛc̄. Sʒ qualr̄ vſus ſit ꝛ exe-
cutus ſtatū ſuū oñdit dicēs. Et grā eius ꝛc̄. Ubi pmo
oñdit quō vſus ſit grā iſta q: ad bonū. ꝛ iō dicit. In me
vacua nō fuit. i. ocioſo q: ea vſus eſt ad id ad quod da
ta eſt ſibi. Gal. 2. Nō in vacuū cucurri ꝛc̄. Scđo mani
feſtat quō alios excellit. ꝛ iō ſubdit. Sʒ abundātius il
lis oībus. i. aplis ſingilatim. Laboraui p̄dicādo q: nul
lus p tot loca p̄dicauit ꝛ annūciauit xp̄ʒ. Uñ dic̄. Ro.
15. Ita q̄ a hieruſalē vſqʒ ad yllyricū ꝛc̄. ꝛ ēt vſqʒ ad hiſ
2 paniā operādo: q: lʒ ipſe ſicut alij̄ apli poſſet exigere ſū
ptus ſibi neceſſarios tñ ſpālr̄ voluit de labore manuū
q̄rere ſumptus ſuos: vt ipſe dicit. 2. Teſ. 3. Nocte ꝛ die
manibus noſtris ꝛc̄. tribulationes ſuſtinēdo. Nullus
.n. aploꝝ tot pſecutiones ꝛ tribulationes ſuſtinuit:
vt ipſe enūmerat. 2. cor. 11. In laboribus plurimis ꝛ car
ceribus ꝛc̄. Tertio oñdit vſus efficatiā. q: h̄ nō a ſe ſo-
lo: ſʒ ex īſtinctu ꝛ adiutorio ſpūſſancti. ꝛ iō dic̄. Nō aūt
ego ſolus operor: ſʒ grā dei mecū q̄ mouet volūtatē ad
hoc. Eſa. 26. Oīa opera noſtra ꝛc̄. Phil. 2. Qui operaꝶ
in nobis velle ꝛc̄. Deus. n. non ſolū īfundit grām qua
nr̄a opera grata ſiūt ꝛ meritoria: ſed ēt monet ad bene
vtendū grā īfuſa ꝛ hec vocaꝶ grā cooperans. ❡ Siue
ego. n. ꝛc̄.) Hic oñdit ꝯcordiā p̄dicātiū. Et h̄ pōt dupl̄r
3 legi. Primo vt ſit confirmatio dictoꝝ. Q. d. aliqs. Tu
ita p̄dicas ſed tñ nō credimus tibi ſoli: q: tu minimus
es inter aplos. Iō reſpōdēs aplš ait. Immo debetis mi
hi credere. q: ego ſi p̄dico alia ſiue ego ſiue alij̄ apli ſic
p̄dicamus. ſ. xp̄m reſurrexiſſe ꝛ viſuʒ fuiſſe ꝛc̄. Et vos
ēt credidiſtis ſicut ego ꝛ illi p̄dicauerūt. ſ. q̄ xp̄s reſur
rexit ꝛ viſus ē ꝛc̄. 2. cor. 2. Habētes eūdē ſpm̄ ꝛc̄. Scđo
pōt legi vt efficacia p̄dicationis ſit oībus aplis ex vno
. ſ. a grā dei. Quaſi. d. Siue ego predicē ſiue illi. i. apo-
ſtoli ſicut p̄dicamus h̄ fecimus adiuti ꝛ firmati p grāʒ
dei: ꝛ ēt vos ipſi credidiſtis. ſ. īſpirati ſpū ſcō ꝛ grā dei
4 ſine qua nihil facere poſſumus: Jo. 15. Sine me nihil
poteſtis facere. ❡ Lectio. II.

SI āt xp̄s predicaꝶ q̄ reſurrexit
a mortuis: quomodo qdam di
3ª. q. cūt i vobis qm̄ reſurrectio mor
53. ar tuoꝝ nō eſt? Si aūt reſurrectō
n. pº
o mortuoꝝ nō eſt neqʒ xp̄s reſurrexit. Si aūt
xp̄s nō reſurrexit: inanis ē p̄dicatio noſtra
inanis eſt ꝛ fides veſtra. Inueniꝶ aūt ꝛ falſi
teſtes dei: qm̄ teſtimoniū dixim⁹ aduerſus
deum: q̄ ſuſcitauerit xp̄m quem non ſuſcita
uit: ſi mortui nō reſurgunt. Nam ſi mortui
nō reſurgūt: neqʒ xp̄s reſurrexit. Qḋ ſi xp̄s
5 nō reſurrexit: uana eſt fides ueſtra. Adhuc
.n. eſtis in peccatis ueſtris. Ergo ꝛ qui dor
mierūt xp̄o: perierunt. Si in hac uita tñ in
chriſto ſperantes ſumus: miſerabiliores ſu
mus omnibus hominibus.

❡ Supra aplš aſtruxit fidē p reſurrectionē xp̄i: h̄ vo
ꝓbat p reſurrectionē xp̄i reſurrectionē mortuoꝝ futu
rā. Et pº ꝓbāt futurā reſurrectionē. Scđo oñdit quali
tatē reſurgētiū ibi. (Sʒ dicet aliqs ꝛc̄.) Tertio vero d̄
ſcribit ordinē reſurrectionis ibi. (Ecce myſteriū vobis

b dico ꝛc̄.) ❡ Circa pᵐ duo fac. Primo ꝓbat reſurrectiōeʒ
mortuoꝝ futurā rōne ſumpta ex reſurrectione xp̄i. Se
cūdo rōne ſumpta ex vita ſanctoꝝ ibi. (Alioqn qd fa
ciēt ꝛc̄.) Probat aūt mortuoꝝ reſurrectōem ex reſurre
ctione xp̄i tali rōne. Si xp̄s reſurrexit ergo ꝛ mortui re
ſurgēt. Circa ergo hāc rōnē tria facit. Primo ponit cō-
ditionalē. ſ. ſi xp̄s reſurrexit ꝛ mortui reſurgēt. Scđo
vero ꝓbat añs ipſius cōditionalis ibi. (Si aūt reſurre
ctio mortuoꝝ ꝛc̄.) Tertio ꝓbat cōditionalē eſſe veraʒ
ibi. (Nūc āt xp̄s reſurrexit ꝛc̄.) Dic̄ ergo p̄. Dixi q̄ ſi
ego p̄dicaueri ſiue illi. ſ. alij̄ apli ſic credidiſtis: ſʒ ſi p̄di
caꝶ a nobis q̄ xp̄s reſurrexit a mortuis quō qdā in vo-
2 bis. i. inter vos dicūt ꝛc̄. Quaſi. d. Si xp̄s reſurrexit a
mortuis ſm̄ q̄ nos p̄dicamus. 1. Teſ. 4. Si credimus
q̄ xp̄s ꝛc̄. nullus dʒ dubitare reſurrectionē mortuorū
futurā. Uñ Ro. 8. Qui ſuſcitauit ieſuʒ ꝛc̄. Sʒ videꝶ q̄
hec argumētatio nō valeat cū ſit locus a maiori affir-
mādo. q: licet xp̄s reſurrexit ſpālr̄ ex virtute diuini-
tatis ſue nō ſeqꝶ q̄ alij̄ hoīes reſurgāt. Sʒ ad h̄ dicēdū
ē q̄ nō eſt locus a maiori ſʒ a ſili. Mori. n. ꝛ reſurgeꝶ
cōpetit xp̄o ſʒ hūanā nām. ꝛ dr̄ q̄ ē ſilē argumētū ſicut
ſi dicerē. Aīa ſortis eſt īmortalis ḡ oēs. ſ. aīe hoīuʒ ſunt
īmortales. Uꝶ aūt q̄ ſit melius dcēm q̄ ſit locus a cā:
q: reſurrectio xp̄i eſt cā reſurrectionis nr̄e. Et iō ſʒ gl.
dcēm eſt ſi xp̄s q eſt cā efficiēs nr̄e reſurrectiōis reſur-
rexit: quō dr̄ ꝛc. ſed tñ non eſt dcēm: q̄ ſit cauſa effici-
ens tm̄ p modū meriti q: reſurgēdo nō meruit cā cū iā 3
eſſet cōprehēſor: ꝛ viueret vita glorioſa niſi forte meri-
tū reſurrectiōis mortuoꝝ referaꝶ ad paſſionē xp̄i. Nec
eſt cā exēplaris tm̄ vt qdā dicūt. ſʒ eſt cā efficiēs ꝛ exē-
plaris. Uñ Aug. dicit ſup Jo. q̄ verbū caro factū viui
ficat aīas ꝛ reſuſcitat mortuos. Sic ergo pʒ q̄ ſi xp̄us
reſurrexit ꝛ mōtui reſurgēt. ❡ Sʒ ꝯ. Reſurgeꝶ a mor
tuis eſt ſupra nām. hoc aūt nō eſt niſi virtutis īfinite q̄
deus eſt. nō ḡ reſurrectio corpis xp̄i eſt cā efficiēs reſur
rectionis mortuoꝝ: cuʒ humanitas xp̄i ſeu corpus ſit
creatura lʒ de xp̄o vel de hoīe nō poſſit dici q̄ eſt crea-
tura. ❡ Rn̄o dcēʒ q̄ inq̄ʒtū deus ſiue inq̄ʒtū diuinitas 4
eſt in xp̄o: xp̄s eſt ꝛ exēplar ꝛ cā efficiēs reſurrectionis
mortuoꝝ p humanitatē ſuā ſicut p inſtrʒ diuinitatis ſue.
Ad illud q̄ obijciꝶ dcēm q̄ caro xp̄i ſeu humanitas nō
dr̄ facere effectū virtutis īfinite inq̄ʒtū caro vel hūani-
tas ſʒ inq̄ʒtū caro xp̄i vel hūanitas xp̄i. ❡ Sʒ q̄riꝶ ad
huc. Nā poſita cā ſufficiēn ſtatī poniꝶ effectus. ſi ḡ re
ſurrectio xp̄i eſt ſufficiēs cā reſurrectiōis mortuoꝝ ſta
tim deberēt mortui reſurgere ꝛ nō tm̄ differre. ❡ Rᵒ
dcēʒ q̄ effectꝰ ſeqꝶ ex cauſis inſtrālibꝰ ſʒ ꝯditionē cāe p̄n
cipalis. Et iō cū deꝰ ſit p̄ncipalis cā nr̄e reſurrectionis
reſurrectio vero xp̄i ſit inſtrālis: reſurrectio nr̄a ſeqꝶ re-
ſurrectionē xp̄i ſm̄ diſpoſitionē diuinā q̄ ordinauit vt
tali tp̄e fieret. Sʒ nūqd ſi deus nō fuiſſet īcarnatus ho
mies reſurrexiſſent? Dcēm vr̄ q̄ nō: q: xp̄s non fuiſſet 5
paſſus nec reſurrexiſſet. Dcēm eſt aūt ad h̄ q̄ hec obie-
ctio nulla eſt: q: qñ aliqd ordinaꝶ ab aliqua cā dʒ argu
mētari ad illud ſeruato ordie illiꝰ cāe. Et iō dcēm eſt q̄
deꝰ ordiauit reſurrectionē mortuoꝝ fore p iſtū modū.
potuiſſʒ tñ ꝛ aliꝰ modus adhuc īueniꝶ a dō ſi voluiſſʒ
❡ Deīde cū dic̄. (Si aūt reſurrectio mortuoꝝ nō eſt
ꝛc̄.) ꝓbat añs. ſ. q̄ xp̄s reſurrexit ꝛ hoc ducēdo ad īcō
uenientia. Et circa h̄ duo facit. Primo ducit ad īcōuenien
tia. Scđo oñdit illa eſſe īconueniētia ibi. (Inuenimur
aūt ꝛ falſi teſtes ꝛc̄.) ❡ Circa pᵐ facit deductionē ſuā
ſupponēdo q̄ ſi xp̄s nō reſurrexit neqʒ mortui reſur-
gēt. qd̄ ſi ita eſt ſequunꝶ duo īcōueniētia. Unū ē q̄ in
anis ē p̄dicatio apli ꝛ inutilis. Aliud ē q̄ inanis ē fides
corinthioꝝ. Uñ dicit. Si aūt xp̄s nō reſurrexit inanis

6 ē ⁊c̄. Et h̄ ē qḋ dic̄. Ex h̄ ꝙ ſiue ego ſiue illi ſic ꝑdicāt
⁊c̄. Dic̄ ḡ. ſi aūt xp̄s n̄ reſurrexit inanis ē.i. falſa ꝑdicatio
noſtra: q: ſic credidiſtis: ⁊ hoc magnū eſt icōueniens:
ꝙ ꝑdicationē eoꝝ nō ſuffulſerit veritas: cū ap̄ls dicat
Phil. 2. Nō i vacuū cucurri neqꝫ laboraui. Inueniur
aūt ⁊c̄. Hic oñdit illa duo eſſe icōueniētia. Et ꝓmo oñ
dit ꝙ ſit incōueniēs ſi ꝑdicatio aplo͂ꝝ eſſet inanis ſeu
falſa. Scḋo oñdit ꝙ ſit icōueniēs ſi fides illoꝝ eſſet ia
nis ibi. (Q: ſi xp̄s nō reſurrexit ⁊c̄.) Oſtēdit aūt ꝓ͂ᵐ eē
2 incōueniēs: q: eſſent falſi teſtes nō ſolū dicēdo aliqua
vana vel aliqua cōtra aliquē hoīem falſe: qḋ eſt morta
le pctm̄: ſed falſi teſtes aduerſus deū. qḋ eſt ſacrilegiū.
Q: ſi deus nō ſuſcitauit xp̄m a mortuis ſm̄ ꝙ nos ꝑ
dicamus īuenimur falſi teſtes: ⁊ ſi mortui nō reſurgūt
deus nō reſuſcitauit xp̄m a mortuis. Job. 13. Nūqd ḋ
us idiget vr̄o mēdacio ⁊c̄. ⁊ hoc eſt peſſimū. ſ. ꝙ aliqd
attribuaꝫ deo qḋ nō facit. ⁊ laudare i eo ꝙ nō eſt. Vñ
dicit Aug. Nō minori ſed maiori fortaſſe ſcelere i deo
laudaꝫ falſitas q̄ȝ vituperaꝫ veritas. Cuius rō eſt: q: i
tellectus noſter nunq̄ȝ pōt tm̄ laudare deū qn deficī
3 at a ꝑfectione eius. ⁊ iō ſi nō totalr̄ itellectus oēm ve
ritatē poſſit de deo itelligere: hoc eſt ad excellētiā dei: ſꝫ
ſi attribuiꝫ aliqd deo qḋ nō hꝫ vel nō facit: vr̄ ꝙ itelle
ctus nr̄ eſt maior deo: ⁊ itelligat aliqd maius eo: qḋ ſi
bi falſe attribuit. Et h̄ ꝯ illud. 1. Jo. 3. Deꝰ maior ē cor
de noſtro. ¶ Q: ſi xp̄s.) Hic oſtendit ꝙ icōueniēs ſit
ſi fides illoꝝ eſſet inanis. Et h̄ oñdit ꝑ tria icōueniētia
q̄ ſequunꝫ inde. Primū eſt: q: ꝯſtat ꝙ falſitas nō hꝫ v̄
tutē purgādi: ſꝫ cōſtat ꝙ fides purgat pctā. Act. 15. Fi
de purificās ⁊c̄. Si ḡ fides nr̄a ſit inanis: qḋ eēt ſi xp̄s n̄
reſurrexit q: ſic credidiſtis ſꝫ ꝙ reſurrexit: pctā vr̄a n̄
ſunt vobis dimiſſa. Et h̄ ē ꝙ dicit. Adhuc eſtis i pctīs
vr̄is: ſꝫ q: poſſet aliqs dicere. licꝫ fides nō purget pctā
poſſunt tn̄ purgari ab eis ꝑ bona opa. iō addit. 2ᵐ icon
ueniēs. ſ. ꝙ mortui q nō pn̄t purgari i alia vita ꝑierūt
4 abſqꝫ ſpe ſalutis: ⁊ iō quaſi cōcludēs dic̄. Ergo q i xp̄o
.i. in fide xp̄i dormierūt. i. mortui ſunt in ſpe ſalutis ꝑie
rūt. q: i alia vita nulla ſunt opera meritoria. Sꝫ q: poſ
ſet adhuc dicere nō curo de pctīs: nō curo de mortuis
dūmodo habeā i vita iſta q̄etē ⁊ trāqllitatem. ideo ad
dit tertiū icōueniēs cū dicit. Si i hac tm̄ vita ⁊c̄. Et fūi
tꝫ tali argumēto. Si reſurrectio mortuoꝝ nō eſt: ſeqꝫ
ꝙ nihil boni habeaꝫ ab hoībus niſi ſolū i vita iſta. ⁊ ſi
hoc eſt: tūc illi ſunt miſerabiliores: q in vita iſta multa
mala ⁊ tribulatiōes patiunꝫ. Cū ergo plures tribulatō
nes apl̄i ⁊ xp̄iani patiāꝫ: ſeqꝫ ꝙ ſint miſerabiliores ce
teris hoībus q ad minus ꝑfruunꝫ huius mūdi bonis.
¶ Sꝫ circa hāc rōnem videnꝫ duo dubitāda. Vnū q:
nō videꝫ ꝙ ſit veꝝ vlr̄ qḋ apl̄s dicit. ſ. qḋ xp̄iani ſunt cō
fidētes i hac vita tm̄: q: poſſent dicere illi ꝙ licꝫ corpo
5 ra nō habeāt bona niſi i vita iſta q̄ eſt mortalis: tn̄ ſm̄
aīam hn̄t multa bona in alia vita. Ad hoc obuiaꝫ du
pliciter. Vno mō q: ſi negeꝫ reſurrectio corporis nō ē
facili imo difficile ē ſuſtinere imortalitatē aīe. Conſtat
.n. ꝙ aīa nāliter vniꝫ corpi: ſeparaꝫ aūt ab eo cōtra ſuā
nām: ⁊ ꝑ accidens. Vñ aīa exuta a corpe q̄ȝdiu eſt ſine
corpe eſt ipfecta. Impoſſibile aūt eſt ꝙ illud qḋ eſt nā
le ⁊ ꝑ ſe ſit finitū ⁊ quaſi nihil: ⁊ illud qḋ eſt ꝯ nāꝫ ⁊ ꝑ
accidēs ſit infinitū: ſi aīa ſemꝑ duret ſine corpe. Et iō
platonici ponētes imortalitatē poſuerūt reicorporatio
nē licꝫ hoc ſit hereticū. ⁊ iō ſi mortui nō reſurgūt ſolū in
hac vita cōfidētes erimus. Alioꝰ: q: cōſtat ꝙ hō nālr̄
deſiderat ſalutē ſui ipſius. aīa aūt cū ſit pars corporis
hoīs nō eſt totus hō: ⁊ aīa mea nō eſt ego. vñ licꝫ aīa cō
ſequaꝫ ſalutē i alia vita: nō tn̄ ego vel quibet homo. Et
ꝑterea cū hō nāliter deſideret ſalutē et corpis fruſtra

r eſt nāle deſideriū. ¶ Scḋm dubiū ē q: videtur ꝙ da 4
to ꝙ corpa nō reſurgāt non eſſemus nos xp̄iani miſe
rabiliores ceteris hoībus q: illi q ſunt in pctīs ſuſtinēt
maximos labores Jere. 9. Vt iniqꝫ agerēt laborauerūt
. Et ſap̄. 5. Dicūt iṗi. Ambulauimus vias difficiles. At
vero de bonis ⁊ iuſtis dr̄ Gal. 5. Fructus autē ſp̄us eſt
charitas gaudiū pax ⁊c̄. Ad hoc dōm ꝙ mala q̄ ſunt i
h̄ mūdo nō ſunt ſꝫ ſe appetēda: ſꝫ ſꝫ ꝙ ordianꝫ ad ali
qḋ bonū. Apl̄i aūt ⁊ xp̄iani multa mala paſſi ſunt in h̄
mūdo. Niſi ergo ordinarenꝫ ad aliqḋ bonū eſſent mi
ſerabiliores ceteris hoībus. Aut ergo ordinaūꝫ ad bo
nū futuꝝ aut ad bonū ꝑſens: ſed ad bonū futuꝝ non
ordinaūꝫ ſi nō eſt reſurrectio mortuoꝝ. Si aūt ordi 2
nanꝫ ad bonū ꝑſens. hoc vel eſt bonū itellectus: ſicut
ph̄i nāles paupertates ⁊ alia multa mala paſſi ſunt vt 3
ꝑuenirēt ad verā veritatē. Sꝫ ad hoc nō poſſunt ordi
nari ſi nō eſt reſurrectio mortuoꝝ: q: ſic fides eoꝝ eēt
falſa: q: ipſi ꝑdicauerūt reſurrectionē futurā. falſitas
autem non eſt bonum intellectus. Vel eſt bonū moris
ſicut morales ph̄i multa mala paſſi ſunt vt ꝑuenirent
ad v̄tutes ⁊ famā. Sꝫ nec ad h̄ ordiari pn̄t: q: ſi reſurre
ctio mortuoꝝ nō ſit. nō reputaꝫ v̄tus ⁊ glīa velle oīa ḋ
lectabilia dimittere: ⁊ ſuſtiere penas mortis ⁊ ꝯtēptus
ſꝫ potiꝰ reputaꝫ ſtultitia. Et ſic pꝫ ꝙ miſerabiliores eſ
ſent ceteris hoībus. ¶ Lectio. III. Opꝰ

Nunc aūt xp̄s reſurrexit a mor 3.ca.
tuis primitie dormientiū: qm̄ q 243.
dē ꝑ hoīeȝ mors: ⁊ ꝑ hoīeȝ reſur Joā
rectio mortuoꝝ. Et ſicut i adaȝ 6.
oēs moriunꝫ: ita ⁊ in xp̄o oēs viuificabun Joā
tur. Vnuſqſꝙ autē in ſuo ordine: primitie 5.
xp̄s. Deinde hi q ſunt xp̄i q in aduētu eius
crediderūt. Deinde finis cū tradiderit re
gnū deo ⁊ patri. cū euacuauerit oēm princi ꝑ.re
patū ⁊ poteſtatē ⁊ virtutem. Oportet auteȝ 15.
illū regnare donec ponat oēs inimicos ſub
pedibꝰ eius. Nouiſſime aūt inimica deſtrui 4
tur mors. † Oīa. n. ſubiecit ſub pedibus eiꝰ. ps.8.
Cum autem dicat: omnia ſubiecta ſunt ei: ſi
ne dubio preter euȝ qui ſubiecit ei omnia.
† Cum autem ſubiecta fuerint illi omnia: tūc pꝰ.4.
⁊ ipſe filius ſubiectus erit illi qui ſubiecit ſi 42.
bi oīa: vt ſit deus oīa in omnibus. ar.4 ad
¶ Hic ꝓbat poſitā ſuperius ꝯditionaleȝ eſſe verā. ſ. ſi p̄
xp̄s reſurrexit mortui reſurgūt. Et circa hoc tria fac̄.
Primo oñdit quō ſe habeat reſurrectio xp̄i ad reſurre
ctionē alioꝝ. Scḋo oñdit ordinem reſurrectionis ibi. 5
(Vnuſqſqꝫ aūt in ſuo ordie ⁊c̄.) Tertio oñdit finē re
ſurrectiōis ibi. (Deīde finis ⁊c̄.) ¶ Circa ꝓ͂ᵐ duo fac̄.
Primo oſtēdit habitudinē reſurrectionis xp̄i ad reſur
rectionē alioꝝ: ꝑ cōditionalē ꝑdictā ꝓbans hoc. Se
cūdo ꝓbat ipſam habitudinē ibi. (Qm̄ qdem ⁊c̄.) Di
cit ergo. Nūc. i. ex quo dicta incōueniētia ſequuntur ſi
xp̄s nō reſurrexit. iō ad ipſa vitāda dicamus ꝙ xp̄s re
ſurrexit. Hoc aūt verū eſt ſm̄ ꝙ Mat. vltimo. dr̄: ⁊ ali
is locis euāgelioꝝ. Sed reſurrectionis xp̄i hītudo ita
ſe hꝫ ad reſurrectionē alioꝝ ſicut ꝓmitie fructuū ad ſe
quētes fructus: q̄ excedūt alios fructus tp̄e ⁊ meliori
tate ſeu dignitate ⁊ iō dicit ꝙ reſurrexit nō ſic̄ alq̄ ſꝫ ꝓ
mitie. i. ꝓꝰ tp̄e ⁊ dignitate. Apo. 1. Primogenitus mor
tuoꝝ. Primitie dico dormiētiū. i. mortuoꝝ q i ſpe reſu
rectionis

a rectionis gescunt. Et h̃ põt iferri cõditionalis posi/
ta q: sicut dicimus ꝛ verũ ẽ si xp̃s q est p̃mitie dormiẽ
tiũ resurrexit ḡ ꝛ aliq̃ dormiẽtes. ¶ S3 ɔ̃triũ videt̃.i.q
xp̃s nõ resurrexit p̃mitie dormiẽtiũ q: Laza. fuit resu
scitat⁹ a xp̃o nõdũ passo ꝛ aliq ꝓphete suscitauerunt
alios a mortuis vt h̃r i veteri testamẽto. Ad h̃ dõm q
duplex est resurrectio. Una ẽ ad vitã mortalẽ. ꝛ ad istã
Laza. ꝛ aliq̃ q suscitati fuerũt resurrexerũt añ xp̃3. Alia
ad vitã imortalẽ ꝛ de hac loqt̃ hic apl̃s. ¶ S3 contra
Mat. 27. Dr̃ q multa corpora scõꝝ surrexerũt. Cũ ḡ
h̃ legat̃ añ xp̃i resurrectionẽ ꝛ cõstet q nõ surrexerũt
ad vitã mortalẽ. vr̃ q adhuc restet q̃stio p̃⁹. ¶ R̃⁹ dõ3
q h̃ qd̃ Math. dicit de resurrectõe illoꝝ dicit p anතici
patioẽ: q: l3 dicat̃ in tractatu de passione nõ tũc resur
2 rexerũt: s3 postq̃ xp̃s resurrexit. ¶ Oñ gdẽ ꝛc.) Hic
ꝓbat similitudinẽ positã.s. q xp̃s sit p̃mitie dormiẽtium.
Et p̃⁹ ꝓbat generali. Scd̃o i spãli ibi. (Et sicut i adam
ꝛc.) Probat i gñali tali rõne. deus voluit reitegrar̃ hu
manã nãm ꝛ humana nã corrupta ẽ p hoiem: q: mors
intrauit p hoiem. Pertinebat ḡ ad dignitatẽ humane
nãe vt reitegraret̃ p hoiem. H̃ aũt est vt reducat̃ ad vi/
tã. Cõueniẽs ḡ fuit sicut mors itrauit p hoie3.s. p adã
ita resurrectio mortuoꝝ fieret p hoie3.s.p xp̃m. Ro. 5.
Si.n. vnius delicto ꝛc. ¶ Et sicut i adã.) Hic ꝓbat idẽ
in spãli dicẽs: q sicut i adã oẽs morimur morte corpo
rali: ita ꝛ oẽs viuificamur i xp̃o. Ro. 5. Per vnũ hoie3
ꝛc. Et nõ dicit p euã q vr̃ cõtra illud. Ecc. 25. Per illã
oẽs morimur. Dõm q hoc est p illã euã.s. suggerẽtẽ: s3
p adã sicut causantẽ. Nõ si solũ eua peccasset pctm̃ ori
ginale nõ fuisset traductũ i posteros. Uiuificabunt̃ i/
quã i xp̃o.s. boni ꝛ mali vita nãe: s3 vita grẽ nõ nisi bo/
ni: s3 tñ apl̃s loqt̃ h̃ de resurrectiõe ad vitã nãe ad quã3
oẽs viuificabunt̃ Jo. 5. Sicut pr̃ h3 vitã i semetipso ita
ꝛ filio dedit vitã hr̃e.i. viuificãdi virtutẽ. Jo. 5. Oẽs q i
monumẽtis sunt ꝛc. ¶ Unusq̃sq3 aũt i suo ordie ꝛc.)
Hic oñdit ordinẽ resurrectionis. Et p̃ isinuat ipsum or
dinẽ. 2⁰ maĩfestat id qd̃ dixerat ibi. (Primitie xp̃s ꝛc.)
Dic̃ ḡ q verũ est q oẽs i xp̃o viuificabũt: s3 tñ differũt
q: dr̃ia erit iter caput ꝛ mẽbra: ꝛ dr̃ia erit q̃tũ3 ad bo/
nos ꝛ malos. Et iõ dicit q vnusq̃sq3 resurget i suo or/
4 dine.i. dignitatis. Ro. 13. Que a deo sunt ordinata sũt.
S3 hũc ordinẽ ɔ̃sequẽter manifestat q: p̃mitie xp̃s q:
ipse est p̃or tp̃e ꝛ dignitate q: plus de glĩa Jo. 1. Uidi/
mus eũ quasi vnigẽiti ꝛc. Deide resurgẽt oẽs q sũt
xp̃i posteriores tp̃e ꝛ dignitate. isti sunt q carnẽ suã cru
cifixerũt cũ vitijs ꝛc. Gal. 4. At vbi venit plenitudo.i.
Thi. 6. Serues mãdatũ sine macula irreꝓhẽsibile vs
q i aduẽtũ dñi nr̃i. ¶ Qui aũt sũt xp̃i exponit dicẽs
Qui crediderũt p fidẽ p dilectionẽ operãtẽ Heb. ii. Ac
cedẽtẽ ad deũ opz credere ꝛc. Jn aduẽtu eius p̃⁹ ꝛ 2⁰.
S3 sciẽdũ q iter alios scõs nõ erit ordo tp̃is: q: oẽs re
surgẽt in ictu oculi sed bene s̃m dignitates: q: martyr
resurget vt martyr: apl̃s vt apl̃s ꝛ sic de alijs.
5 ¶ Deide finis.) Hic oñdit finẽ resurrectiõis ꝛ hũc du
plicẽ. Unũ q̃tũ ad adeptõe3 boni. Aliũ q̃tũ ad remo
tionẽ mali ibi. (Opz aũt illũ regnare ꝛc.) ¶ Circa p̃ᵐ
duo facit. Primo oñdit q adeptio ipsius boni cõsistit
in inherẽtia ad deũ. Scd̃o oñdit q imediata iherẽtia
ibi. (Cũ euacuauerit ꝛc.) Dicit ḡ q deide.i. post h̃ erit
finis resurrectionis: ꝛ finis h̃mõi nõ erit: vt viuãt vita
corpis ꝛ voluptatibus vt iudei ꝛ saraceni fingũt. s3 q
inhereãt deo p imediatã visionẽ ꝛ beatã fruitionẽ. ꝛ h̃
est tradere regnũ deo ꝛ pr̃i. Et iõ dicit. Cũ tradiderit.i.
pduxerit regnũ.i. fideles suos quos ꝓprio sanguine ac
qsiuit. Apo. 5. Redimisti nos i sanguie deo tuo. Deo ꝛ
pr̃i.i. ante ɔ̃spectũ dei.i. creatoris sui inq̃tũ est hõ ꝛ pa

Adã fuit cã pctĩ origi nalis q̃ ɔci pi mur ꝛ nõ eua 3

tris inq̃tũ est deus. Et hoc est q petebat Philip. Jo. b
14. Dñe oñde nobis patrẽ ꝛc. S3 sic tradet vt sibi nõ
adimat imo ipse vnus de⁹ cũ pr̃e ꝛ scõ ꝛ spũ regnabit.
Uel cũ tradiderit regnũ deo ꝛ pr̃i.i. cũ ostẽdet deũ pa/
trẽ regnare. Jn scriptura.n. tũc dñr aliqua fieri qñ prio
innotescũt. ꝛ h̃mõi inotescẽtia fit p xp̃m. Mat. 11. Ne
mo nouit patrẽ nisi fili⁹ ꝛ cui ꝛc. Cũ euacuauerit. Hic
oñdit imediationẽ dicte iherẽtie. Sicut.n. dr̃. Gal. 4.
Quãto tp̃e heres paruulus est: est sub tutoribus ꝛc.
S3 qñ iã est magnus ꝛ pfectus tũc imediate absq3 pe
dagogo. ꝛ tutore sub patre ẽ i domo. Status aũt hui⁹ 2
vite p̃ntis assimilat̃ pueritie: ꝛ iõ i vita ista sumus sub
angelis sicut tutoribus inq̃tũ p̃sunt nobis ꝛ dirigũt
nos: s3 qñ tradet̃ regnũ deo: ꝛ pr̃i tũc imediate erimus
sub deo: ꝛ cessabũt oĩa alia dñia. ꝛ hoc ẽ qd̃ dicit. Et cũ
euacuauerit oẽm p̃cipatũ ꝛ potestatẽ. ꝛ virtutẽ.i. cũ3
cessauerit oẽ dñiũ tã humanũ q̃3 angelicũ tũc imedia/
te erimus sub deo. Esa. 2. Exaltabit̃ dñs solus i die illa
Jere. 31. Nõ docebit vltra vir ꝓximũ suũ ꝛc. ¶ S3 nũ
qd nõ remanebũt ordines angeloꝝ distincti. Dõm q
sic q̃tũ ad emiñẽtiã glĩe: qua vnus alteri p̃eminet. s3 ñ
q̃tũ ad efficatiã executionis ad nos. ꝛ iõ illos dic̃ eua
cuari: quoꝝ noĩa ptinẽt ad executõe3.s. p̃cipatus po
testates ꝛ virtutes. Jllos aũt q sunt õ supiori hierarchia 3
nõ noiat: q: nõ sunt exequẽtes. nec angelos q: est no/
mẽ cõe. Dñationes aũt nõ dicit euacuari: q: l3 de exe/
quẽtibus nõ tñ ipsi exequunt̃: s3 dirigũt ꝛ iperãt. Dño
rũ.n. est dirigere ꝛ iperare nõ exeq. Archãgeli vero in
telligunt̃ cũ p̃cipatibus. archos.n. idẽ ẽ qd̃ princeps.
Hi tres ordines s̃m Greg. legunt̃ descẽdẽdo q: s̃m ip/
sum pricipatus sunt sup ptãtes. ꝛ ptãtes sup v̄tutes. s3
s̃m Dyo. ascẽdẽdo q: vult q v̄tutes sũt sup ptãtes. ꝛ
ptãtes sup pricipatus. Uel aliter cũ euacuauerit ꝛc.i.
tũc erit notũ q p̃cipatus ꝛ ptãtes ꝛ dñationes nihil
ptãtis habuerũt ex seipsis: s3 a deo ex quo sunt oĩa.
¶ Deide cũ dicit. (Opz aũt illũ ꝛc.) Oñdit apl̃s finem
resurrectionis quo ad remotionẽ mali. Quod qdem
ostẽdit p destructionẽ oĩum inimicoꝝ ad xp̃m. Et p̃⁹
ponit ipsoꝝ destructionẽ. Scd̃o subiectionis pfectõe3
ibi. (Nouissime aũt ꝛc.) Tertio subiectiõis finẽ ibi.) 4
(Cũ aũt subiecta fuerit ꝛc.) Dicit ergo p̃⁹. dixi q finis
erit cũ tradiderit regnũ deo ꝛ patri. S3 nunqd xp̃s h3
regnũ: ita q opz illũ regnare. sic.n. dr̃ Mat. vlt. Data
est mihi ꝛc. Luc. i. Et regnabit i domo Jacob. opz inq̃3
donec ponat inimicos suos sub pedibus eius. Et nun
qd mõ non sunt inimici eius sub pedibus.i. sub ptãte
xp̃i. Dõ3 q mõ inimici xp̃i sunt sub ptãte ei⁹: s3 duplr.
Uel inq̃tũ p ipsũ3 ɔ̃uertunt̃ sicut. Paulus quẽ pstra
uit. Act. 9. Uel inq̃tũ xp̃s facit volũtatẽ suã: ẽt de his
q faciũt hic ɔ̃ volũtatẽ xp̃i. Sic põit inimicos suos sub
pedib⁹ suis puniẽdo eos: s3 i futuro ponet sub pedib⁹.i.
sub humãitate xp̃i. Sic̃.n. p caput deitas xp̃i itelligit̃
q: caput xp̃i de⁹. i. cor. ii. Jta p pedẽ hũanitas. P̃s. Ado
rabimus in loco vbi steterũt pedes eius ꝛc. Sic ḡ ini/ 5
mici erũt nõ solu3 sub deitate: sed ẽt sub hũanitate xp̃i
Phil. 2. Jn noie iesu omne genu ꝛc. Sed qd est q dic.
Donec ponat ꝛc. Nunqd nõ regnabit p̃usq̃3 posuerit
inimicos sub pedibus. Dõm q h̃ põt itelligi duplr nã
ly donec q̃nq3 determinat ip̃s ꝛ ponit̃ p finito. sicut si
dicerẽ nõ videbo deũ donec moriar. q: vsq3 tũc nõ vi/
debo sed postea videbo. Q̃nq3 ponit̃ p ifinito sicut cũ
dr̃. Nõ cognouit eã donec peperit filiũ suũ. Nõ q ve/
lit dicere q nõ cognouit eã solũ vsq3 ad partũ filij: sed
nec ẽt postea q̃3 cognouit sicut dicit Jero. Jste modus
seruat̃ qñ aliq intẽdũt excludere illa solũ de qbus ẽ du
biũ. Un euãgeliũ excludit illud solũ q vr̃ ẽe dubiũ.s.

Angelis sub sum⁹ i hac vita sicut sub tuto/ rib⁹

Angeli mãe/ bũt disti/ cti post extremu3 iudi/ tium

Do/ nec h̃ dictõ quot modis põt itelli gi

c ꝙ ioſeph cognouiſſet beatã virginẽ añ partũ. Hoc ṽo
ꝙ poſt partũ nõ cognouit eã nulli eſt dubiũ. cũ tot my
ſteria pueri viderit ⁊ totiens ab angelis monitus ſit: ⁊
adoratus ẽt a Magis Jeſus fuiſſet. vñ poterat eã iã di
matrẽ cognoſcere: ⁊ iõ nõ curauit hoc excludere. ſic ẽt
loqͥ hic apſs. Q.d. n. aliqs regnet adhuc inimicis non
ſubiugatis vr̃ eẽ dubiũ ſ; ꝙ regnet poſtq̃ʒ inimici ſub/
iugati ſunt nulli eſt dubiũ: ⁊ iõ illud excludit pncipalr
dicẽs donec ponat ⁊c̃. Q.d. veꝝ eſt ꝙ xp̃s hʒ regnũ: ⁊
2 lʒ ſint aliq inimici qui nõ faciũt volũtatẽ ſuã tñ regnat
donec ponat ⁊c̃. Põt ẽt alio mõ itelligi donec põat ⁊c̃.
vt ly donec determinet tp̃s: ⁊ ponaꝛ p futuro: vt dicaꝛ
ſic. Opʒ illũ regnare. Sʒ qñ? donec ponat ⁊c̃. q.d. vſqʒ
tũc regnabit quouſqʒ ponat inimicos ſub pedibus. po
ſtea ṽo nõ regnabit. Sʒ ſm hãc expoſitionẽ regnare ñ
importat regnũ hr̃e ſ; in regnãdo pficere ⁊ regnũ au/
geri. ⁊ h̃ q̃ʒtũ ad manifeſtationẽ pfectã regni xp̃i. q.d.
Regnũ xp̃i paulatim pficit inq̃ʒtũ. ſ. manifeſtaꝛ ⁊ ino
teſcit donec ponat inimicos ſuos pedib⁹. i. quouſqʒ oẽs
inimici regnare eũ fateanꝛ. Boni qdẽ cũ gaudio beati/
tudinis. mali ṽo cũ cõfuſione: ⁊ poſtea nõ regnat. i. re
3 gnũ ſuũ nõ pficit: ⁊ nõ ãpli⁹ manifeſtaꝛ q: iã plene ma
nifeſtũ erit. Sic ḡ pʒ oĩuʒ aduerſariũ ſubiectio que qui
deʒ ſubiectio pfectiſſima erit q: ẽt illud qd̃ maxime ini
micaꝛ ſubijcieꝛ ſibi. h̃ aũt eſt mors q̃ maxie ɔ̃riaꝛ vite.
⁊ iõ dic̃. Nouiſſime ãt ⁊c̃. vbi tria fac̃ p̃⁹ ponit ſubiectõ
nẽ mortis. Scd̃o pbat h̃ p auctoritate ibi. (Oĩa. n. ſub/
iecit ⁊c̃.) 3° ex ipſa auctoritate arguit ibi. (Cũ aũt dicat
⁊c̃.) Dicit ḡ: dixi ꝙ oẽs inimicos ſubiecit ſub pedibus
eius. Sʒ qualr̃? Perfectiſſime inq̃ʒ: q: nouiſſime inimi
ca mors deſtrueꝛ. ſ. i fine q: non poterit eſſe cũ vita vbi
4 oẽs p reſurrectionem viuent. Oſee. 13. Ero mors tua o
mors. Eſa. 20. Precipitabit mortẽ i ſempiternũ. ℭ Sciẽ/
Ori- dũ eſt ãt ꝙ origenes ex h̃ ṽbo ſumpſit occaſionẽ erro/
genis ris ſui quẽ põit i periarchõ. Jp̃e. n. voluit ꝙ pene dãnato
error rũ eẽnt purgatorie ⁊ nõ eterne: ⁊ voluit ꝙ oẽs q ſunt
in iferno: qñqʒ ɔuerterenꝛ ad xp̃ʒ ⁊ ſaluarenꝛ: ⁊ ẽt dia
bolus. Et h̃ ɔfirmat p iſta ṽba. dõec ponã inimicos ini
micos ⁊c̃. Et itelligit ꝙ h̃ qd̃ dr̃ inimicos ſub pedibus
ſolũ itelligiꝛ de ſubiectione q̃ fit p cõuerſionẽ perdõ: uʒ
ad deũ nõ de ſubiectõe qua ſunt ſubi xp̃o ẽt illi q nũq̃ʒ
cõuertunꝛ ad xp̃ʒ inq̃ʒtũ punit eos i iferno. Et iõ dic̃.
Opʒ illũ regnare donec põat inimicos ſub pedib⁹: q: tũc
oẽs dãnati ⁊ q ſunt i iferno ſaluabunꝛ: inq̃ʒtũ. ſ. ɔuertẽ
tur ad ipſum: ⁊ ſeruiẽt ei: ⁊ nõ ſolũ ipſi hoies dãnati. ãt
p ſed nouiſſime ipſa mors. i. diabolus deſtruetur non
ꝙ non ſit oĩo: ſed ꝙ nõ ſit mors q: ẽt ipſe diabolus i fi
Dã- ne ſaluabiꝛ. Sʒ h̃ eſt hereticũ ⁊ dãnatũ i ɔcilio. ℭ Jte
nato rũ ſciẽdũ eſt ꝙ apſs ſignãter poſuit h̃ qd̃ dr̃. nouiſſime
rũ pe aũt ⁊c̃. ad remouẽdũ duas q̃ſtiões q̃ poſſent fieri circa
na ñ pdicta de reſurrectione. ſ. vtrũ xp̃s poſſet viuificare mõ
finie tuos? Et h̃ ſoluiꝛ q: oẽs inimicos poſuit ſub pedib⁹ ei⁹
tur ⁊ ẽt ipſam mortẽ. Et q̃re nõ ſtatim reſuſcitauit. Ad qd̃
rñdeꝛ ꝙ opʒ ꝙ pmo ſubijciat inimicos ſub pedibus ⁊
5 nouiſſime cũ deſtrueꝛ ipſa mors tũc reſurgẽt oẽs ad vi
tã. Nõ ḡ differt: q: nõ põt: ſ; vt ſeruet ordinẽ. q: q̃ a dõ
ſunt ordiata ſunt. Q.d. ãt ipſa mors ſubijciaꝛ xp̃o pbat
p auctoritatẽ p̃s. Oĩa ſubieciſti ſub pedib⁹. i. ſub hũaui
tate ei⁹. ſ. xp̃i phiſ. 2. Oĩs lingua ⁊c̃. Eſa. 45. Mihi cur
uabiꝛ oẽ genu ⁊c̃. Ex hac aũt auctoritate argumentaꝛ
dicẽs. Cũ aũt dicat ⁊c̃. Et ẽ rõ ſua talis. Propheta di
cit oĩa ſubieciſti ⁊c̃. Sʒ dicẽdo oĩa cõſtat ꝙ nihil exclu
ſit niſi illũ q ſubiecit ergo ſubiecta ſunt xp̃o ⁊ oĩa ⁊ ipa
mors. Dicit ḡ. Cũ ãt dicat pſalmiſta. ſ. oĩa ſubiecta ſunt
ei. ſ. xp̃o inq̃ʒtũ hoi pter eum. ſ. prẽʒ q ſubiecit ſibi oĩa.
Heb. 2. Jn eo q oĩa ſibi ſubiecit ⁊c̃. Mat. vlt. Data ẽ mi

hi oĩs ptãs ⁊c̃. ℭ Sʒ ɔ̃. ſi pr̃ ſubiecit oĩa filio. ḡ fili⁹ eſt d
mior pr̃e. ℭ Rñdẽ dõm ẽ ꝙ pr̃ ſubiecit oĩa filio inq̃ʒtũ
eſt hõ vt dictũ ẽ: ⁊ ſic pr̃ ẽ maior filio. Eſt. n. minor pr̃e
ſm humanitatẽ: equalis vero ſm diuinitatẽ. Uel dõm
ꝙ ẽt ipſe filius inq̃ʒtũ deus ſubiecit ſibi oĩa: q: ſic po/
teſt oĩa q̃ pater põt. Phiſ. 3. Saluatorẽ expectam⁹ ⁊c̃.
ſm opationẽ qua potens eſt ſubijcere oĩa.
ℭ Cõſequẽter cũ dicit. (Cũ ãt ſubiecta fuerint illi oĩa
⁊c̃.) Oñdit finẽ hui⁹ reſurrectõis nõ eſſe i humanitate
xp̃i ſ; viteri⁹ pducenꝛ rõnalis creatura ad cõtẽplationẽ
diuinitatis ⁊ i ea ẽ btitudo nr̃a ⁊ finis nr̃ ipſe deus ẽ: ⁊
iõ dicit. cũ aũt ſubiecta ⁊c̃. Q.d. Nondũ deus ſubiecit
oĩa xp̃o: ſ; cũ oĩa fuerint ei ſubiecta. ſ. xp̃o tũc ipſe fili/ 2
us ſm humanitatẽ ſubiectus erit illi. ſ. patri. Joh. 14.
Pater maior me eſt. ⁊ ſubiectus eſt nũc ẽt xp̃s ſm ꝙ
hõ pr̃i: ſ; hoc tũc manifeſtius erit. Et rõ huius ſubie/
ctionis eſt vt ſit deus oĩa in oĩbus. i. vt aĩa hoĩs totalr
regeſcat i deo ⁊ ſolus deus ſit btitudo. Mõ. n. i vno ẽ
vita ⁊ virtus in alio. ⁊ gl̃ia in alio: ſ; tũc deus erit vita ⁊
ſalus ⁊ virtus ⁊ gl̃ia ⁊ oĩa. Uel aliter ita vt ſit deus oĩa
in oĩbus: q: tũc manifeſtabiꝛ ꝙ qcqd boni habemus
eſt a deo.

ℭ Lectio. IIII.

Alioquin qd facient q baptizan 3
tur p mortuis. Si oĩo mortui ñ 4.d.
reſurgũt vt qd ⁊ baptizanꝛ p il/ 45.
lis. Ut qd ⁊ nos piclitamur oi q.2.
hora. Quotidie morior pp veſtrã gloriã fra ar.3.
tres quã habeo in xp̃o ieſu dño noſtro. Si
ſm hoiẽʒ ad beſtias pugnaui epheſi. qd mi
hi pdeſt ſi mortui nõ reſurgũt. Mãducem⁹
⁊ bibamus: cras. n. moriemur. Nolite ſedu
ci. Corrũpũt bonos mores colloq̃a mala.
Euigilate iuſti: ⁊ nolite peccare. Jgnorãtiã
n. dei qdã hñt. Ad reuerẽtiã vobis loquor.

ℭ Oñſa reſurrectione mortuoꝝ ex reſurrectiõe xp̃i: h̃
cõſequẽter oñdit reſurrectionẽ mortuoꝝ ex vita ſcõꝝ. 4
Et circa hoc duo facit. Pmo pbat ppoſitũ. Scd̃o ſub/
iũgit ãmonitionẽ ibi. (Nolite ſeduci ⁊c̃.) Probat ãt p/
poſitũ ducẽdo ad tria incõueniẽtia. Primũ incõueni/
ens ẽ ꝙ fruſtreꝛ deuotio hoĩum ad baptiſmũ. Scd̃m
eſt ꝙ fruſtreꝛ labor ſcõꝝ. ⁊ hoc põit ibi. (Ut qd ⁊ nos
piclitamur ⁊c̃.) Tertiũ eſt ꝙ dareꝛ occaſio fruẽdi vo/
luptatibus. Et hoc põit ibi. (Mãducemus ⁊ bibam⁹
⁊c̃.) ℭ Circa pͥm̃ duo facit. Pmo ponit pͥm̃ incõueniẽs.
Scd̃o explicat illud ibi. (Si oĩo mortui ⁊c̃.) Dicit ḡ p
mo. Dixi ꝙ mortui reſurgũt. Alioqn. ſ. ſi nõ eſt reſurre
ctio mortuorũʒ futura: vt nos pdicamus: qd faciẽt q
⁊c̃. h̃ põt dupl̃r itelligi. Uno° vt p hoc ꝙ dicit mortu/ 5
is intelligãꝛ opera pcti q̃ ſunt mortua: q: carẽt vita gr̃e
⁊ ducũt ad mortẽ. heb. 9. Sãguis xp̃i emũdabit ⁊c̃. Et Ba
ſm h̃ plana eſt lr̃a. Quid. ſ. faciẽt illi q baptizãꝛ p mor ptiſ
tuis. i. p pctis ablueñdis ſi nõ ſint vitã gr̃e habituri? m⁹ ñ
Alio° q: qdã tũc tpis volebant ꝙ hoies poſſent pmo vʒ re
baptizari: vt ſibijpſis remiſſionẽ pctõrum conſequerẽ cepi⁹
tur ⁊ iterum baptizabanꝛ pro aliquo cõſanguineo ſuo pro
defuncto: vt ẽt poſt mortem dimitterentur ei peccata. alio
Et ſm hoc ſit littera. Quid facient q baptizantur pro ſ; ſo/
mortuis. ſ. conſanguineis: pro quoꝝ ſalute baptizan/ lũ p
tur: ſi nõ ſit reſurrectio mortuoꝝ: ſed iſti in aliquo cõ/ xp̃o
mẽdari poſſunt. ſ. i hoc ꝙ fidẽ reſurrectionis videbanꝛ
habere. Sed in aliquo poſſunt reprehendi i hoc. ſ. ꝙ
vnũ credebant poſſe p alio baptizari. ℭ Sʒ tũc eſt q̃
ſtio. Si oĩo viuus pdeſt alteri: quare nõ ẽt baptiſmus

1 Ad hoc eſt duplex reſponſio. Una eſt ꝙ opa que faciunt viui pſunt mortuis pp vnionē charitatis: ⁊ fidei. Et iō nō pſunt niſi illis q deceduͭ cū charitate ⁊ fide. vñ īfidelibus: nec orō: nec baptiſmus viuoꝝ pſunt: tñ oratio pdeſt illis q ſunt ī purgatorio. Alia rñſio: ⁊ melior: qꝛ bona opa valēt mortuis: nō ſolū ex vi charitatis ſꝫ ēt ex itētione facientis. Sicut ſi ego dicerē pſalteriū p aliquo: q ē ī purgatorio: q tenebaꝛ dicere: vt ſatiſfaciam p eo: valet qdē q̄tū ad ſatiſfactionē ſolū illi p quo dico. Dōm eſt ergo ſm hoc ꝙ baptiſmus: nō hꝫ virtutē ex itētione nr̃a: ſꝫ ex itētione xp̄i. Intētio āt xp̄i ē: vt baptiſmus illis pficiat q ī xp̄i fide baptizanꝛ.

ℭ Cōſequēter iſtud icōueniēs explicat dicēs. (Si oīo ⁊c̄.) Et iſta explicatio vr̄ magis ꝯuenire 2ᵉ expoſitioni
2 ſup: apoſite. Q. d. Ut q baptizāt p illis. i. p mortuis ſi nō reſurgūt: ſꝫ ſi ſꝫ p̄mā expoſitionē expōaꝛ: tūc ſic pōt dici. (Si oīo mortui nō reſurgūt.) vt qdē ēt baptizant p illis. i. p̄o pctis cū ipſa non dimittantur.

ℭ Ut qd periclitamur ⁊c̄.) Hic ponit 2ᵐ īcōueniēs: ⁊ circa hoc duo facit. Primo ponit incōueniēs in cōi. 2ᵒ in ſpāli ibi. (Quotidie ⁊c̄.) Dicit ḡ non ſolū fruſtra baptizanꝛ aliq pro remiſſiōe pctōꝝ: ſed nos ēt fruſtra affligimur. ſi reſurrectio mortuoꝝ nō eſt: ⁊ ħ eſt qđ dic̄. (Ut qd.) ⁊ nos ſci apl̄i piclitamur. i. picula patimur oī hora. 2ᵉ cor. ii. Periculis fluminū: piculis ⁊c̄. Cōſtat. n. ꝙ ſancti exponūt ſe tribulationibus ⁊ affligūt ſeipſos pp ſpem vite eterne. ſm illud. Ro. 5. Nō ſolū aūt ſed ⁊ gloriamur ⁊c̄. (Spes aūt nō ꝯfundit ⁊c̄.) Si ḡ reſur-
3 rectio mortuoꝝ nō ſit: totalr̄ ſpes perit. Fruſtra ergo affligerēt ſe ſi mortui nō reſurgūt. Nec obſtat ſi dicaꝛ ꝙ anima ſeparata premiatur: qꝛ vt probatum eſt ſupra ñ poſſet probari ꝙ anima eſſet mortalis.

ℭ Cōſequēter cū dic̄. (Quotidie ⁊c̄.) Enumerat pericula in ſpāli: ⁊ p̄ q̄tū ad pſonā. Scđo q̄tū ad locū ibi. (Si ſm hoīem ad beſtias ⁊c̄.) Manifeſtat ḡ ī ſpāli picula q̄tū ad pſonā ſuā. vñ dicit. (Quotidie morior ⁊c̄.) Quaſi. d. Nō quecūq picula patior: ſꝫ ēt mortis: qꝛ q̄tidie morior. i. ſum ī periculis mortis. ps. Propter te mortificamur tota die. Et hoc oſtēdit apl̄s Ro. 8. In pſona apl̄oꝝ eſſe dictū ſcđe cor. 4. Sēper morti-
4 ficationē ⁊c̄. Propter gl̃iam veſtrā. i. vt ego acgrā gloriā quā expecto ex vr̃a ꝯuerſione ad fidē. i. theſ. 2. Uos eſtis gloria nr̃a ⁊ gaudiū habeo. i. ſpero me habituꝝ ī xp̄o ieſu dño nr̃o. i. p charitatē xp̄i. Alia lr̃a hꝫ p gl̃iaꝫ ⁊c̄. ⁊ tūc ly. p glorīā. eſt verbū iurātis. Quaſi. d. p gloriaꝫ veſtrā: quā. ſ. expectatis que eſt deus. Ac ſi diceret. Iuro p deū quē habeo in ſpe in xp̄o ieſu. i. p paſſioneꝫ ⁊c̄. Ex quo apparet ꝙ ēt apl̄s iurauit: ⁊ ꝙ in viris pfectis iurare nō eſt pctm̄. ℭ Sꝫ ſi hoīem ⁊c̄.) Hic ſpecificat picula q̄tū ad locū. Ubi ſciēdū eſt ꝙ ħ legiꝛ Act. 19. vbi dr̄ ꝙ cū Paulus apud epheſum multos cōuertiſſet ad fidē qdā ꝯcitauerunt ꝯ eū pplm in tm̄ ꝙ non eſſet auſus exire in theatrum: ⁊ ꝙ multa picula ſit ibi
5 paſſus. Ergo forte facit hic đ ħ mētionē: qꝛ e vicio paſſus ħ fuerat. Dicit ḡ. ſi ſm hoieꝫ. i. ſm rōnē ex qua hō eſt hoc diſputādo de reſurrectione ꝯcludēs ꝙ hō ñ moriꝛ: ſicut beſtia. Pugnaui ad beſtias. i. ad hoīes beſtialiter viuētes apud epheſum. Uel ſi pugnaui ad beſtias epheſi: ⁊ ħ dico nō ex reuelatōe diua: ſꝫ ſm hoieꝫ. i. ex inſtinctu humano ſi tot pericula paſſus ſum ⁊c̄.

ℭ Deinde cū dicit. (Māducemus ⁊c̄.) Ponit tertiū īcōueniēs: qđ eſt ſi reſurrectio mortuoꝝ nō eſſet: dareꝛ occaſio fruēdi voluptatibus. Q. d. ſi nō ē alia vita ſtulti ſumus ſi affligimus nos: ſed māducemus ⁊ bibamꝰ. i. vtamur delitꝭ ⁊ fruamur voluptatibꝰ. Sap. 2. Nō ē q ſit agnitus ⁊c̄. Uenite fruamur ⁊c̄. Cras. n. i. l. pxi-

mo moriemur totalr̄ ⁊ deficiemus ī aīa ⁊ corpe ſi mor- b
tui non reſurgunt.

ℭ Deīde cū dicit. (Nolite ſeduci). Ex p̄dictis cōcludit āmonitionē: ⁊ p̄ q̄tū ad īfirmos. Scđo vo q̄tū ad pfectos ⁊ iuſtos ibi. (Uigilate iuſti ⁊c̄.) Circa p̄ᵐ duo facit: p̄ reddit eos attētos dicēs. (Nolite ſeduci). Q. d. dictū eſt ꝙ ſi reſurrectio mortuoꝝ nō ſit: ſtultū eſſet ñ vti laſciuꝭs ⁊ voluptatibus. Ne ḡ ad laſciuias īducamini nolite ſeduci ab his q negāt reſurrectionē. Colſ. 2. Uidete ne q̄s vos ſeducat ⁊c̄. Scđo rōnē attētōis aſ-
ſignat dicēs. (Corrūpūt ⁊c̄.) Quaſi. d. Iō nolite ſeduci: qꝛ colloq̄a mala illoꝝ. ſ. q negāt reſurrectionē corrūpūt bonos mores. 2ᵉ thi. 2. Sermo eoꝝ ſerpit vt cācer. Hiero. dic̄ ꝙ ħ eſt ſūptū ex dictis gētiliū: ⁊ ē v̄ſus cuiuſdā menādri. Et ex ħ vt ipſe dic̄ argumētū habemꝰ ꝙ lꝫ nobis q̄nq ī ſacra ſcriptura. vti auctoribus gētilium.

ℭ Deīde cū dicit. (Uigilate ⁊c̄.) Ponit ammonitionē q̄tū ad pfectos. Poſſet. n. dicere ꝙ a colloq̄s illorū debēt cauere infirmi: q de facili ſeducunꝛ: pfecti aūt ñ ſic ſeduci pñt. Apl̄s aūt vult ꝙ ēt pfecti ſint cauti. Uñ circa hoc duo facit. Primo reddit eos attētos dicens. (Uigilate iuſti). i. vos q reputamini iuſti vigilate. i. ſolliciti ſitis. Mat. 24. Uigilate: qꝛ neſcitis ⁊c̄. Apoc. 16.
Beatus q vigilat ⁊c̄. Scđo rōnē aſſignat dicēs. (Noli- 3
te ⁊c̄.) ⁊ hāc duplicē: quaꝝ vnā pp ſeipſos. Nullus. n. eſt adeo pfectus qn debeat ſibi cauere a pctis. Inertia aūt ⁊ torpor frequēter inducit ad pcm̄: vñ ne peccēt inducit eos ad vigiliā: ⁊ ideo dicit: ⁊ nolite peccare. i. ne peccetis. Tob. 4. In mēte habeto deū: ⁊ caue ne aliq̄ñ pctō ꝯſentias. Aliā rōnē iducit: pp alios: qꝛ nō ſolum pp ſeipſos ſint ſolliciti: ſꝫ ⁊ pp alios ne illi ſeducanꝛ: ⁊ ħ eſt qđ dicit. Quidā. n. hñt ignorātiā dei. i. nō rectā fidē. Ro. 10. Ignorātes dei iuſtitiā ⁊c̄. ℭ Et hoc loquor vob̄ ad reuerētiā vr̃aꝫ: vt ſitis cauti. Uel ad verecūdiā vr̃aꝫ: qꝛ verecūdū eſt vobis q reputamini ſapiētes: ⁊ inſtructi ī fide ꝙ ſint aliq inter vos ignorātiā dei habentes. i. nō rectā fidē. ℭ Lectio. V. 4

Sed dicet aliqs. Quō reſurgunt mortui. Quali āt corpe veniēt. Inſipiēs tu: qđ ſemias nō viuificaꝛ: niſi priꝰ moriaꝛ. Et qd ſe- 4. d.
minas. ī Nō corpꝰ qđ futuꝝ eſt ſeminas: ſꝫ 44.
nudū granū: vt puta tritici: aut alicuius cete- q. 1.
roꝝ. Deus aūt dat illi corpus ſicut vult: ⁊ ar. p̄.
vnicuiq ſeminū proprium corpus.

ℭ Superius apl̄s pbauit reſurrectionē mortuorū. ħ oñdit q̄litatē ⁊ modū reſurgētiū. Et circa ħ duo facit. Prio mouet q̄ōnē circa q̄litatē reſurgentiū. Scđo ſoluit ibi. (Inſipiēs tu ⁊c̄.) Circa reſurrectōeꝫ fuerūt duo errores. Quidā. n. totalr̄ negabāt reſurrectionē mortuorū futurā. Cū. n. nō cōſiderarēt niſi p̄ncipia nāe ⁊ poſſe ⁊ viderēt: ꝙ ſm p̄ncipia nāe ⁊ poſſe nullus de mor-
te pōt redire ad vitā: nec cecus pōt recupare viſum. iō 5
totalr̄ negauerūt reſurrectionē ex quorū pſona dr̄ ſap. 2. Umbre trāſitus eſt tp̄s nr̄m ⁊c̄. Et ibideꝫ. de nihilo nati ſumꝰ ⁊c̄. Iob. 14. Putaſne mortuꝰ hō rurſuꝫ viuat ⁊c̄. Aliq̄ āt dixerūt reſurrectionē mortuoꝝ futurā eē: ſꝫ dicebāt ꝙ reſurgebāt ad eūdē modū viuendi: ⁊ ad eoſdē actus. Et hoc ēt poſuerūt: qdā phi q dixit poſt multa annorū curricula plato adhuc reſurget: ⁊ hēbit eoſdē ſcolares athenis quos aliq̄ñ habuit. Hoc ēt aſſerūt pharīſei Mat. 22. de muliere ſeptē virorū: vñ dicebāt. In reſurrectione cuius erit? Saraceni ēt fingūt ꝙ habebūt poſt reſurrectionē vxores ⁊ voluptates ⁊ de-

c litias corporales. Job. 20. Non videat riuulos flumi-
nis torrētis mellis ⁊ butiri. ¶ Contra quos dicitur.
Mat. 22. Quia erūt ſicut āgeli dī i celo. Has ģ duas q̄
ſtiōes mouet hic apſs. pmā cū dicit. (Quō reſurgunt
mortui) quō ē poſſe ꝙ mortui q ſunt cinis poſſint reſur
gere: Scdām cū dicit. (Quali aūt corpe venient). Q.
d. Nūgd cū tali corpe reſurgēt cū q̄li ſumus mō. Has
duas q̄ōnes ſoluit cū dicit. (Inſipiēs ⁊c̄.) Prio ſoluit
ſcdām. Scdo vero ſoluit pmā ibi. (Ecce myſteriū vob
2 dico ⁊c̄.) Ad intellectū āt eoꝝ q̄ apſs ponit i pᵃ pte oꝫ
inueſtigare qd apſs intēdat. Intēdit āt i iſta pte apſs
oñdere ꝙ mortui reſurgunt ⁊ ꝙ erit eadē tuba. Ubi p
ponit ſilitudīes. Scdo adaptat ibi. (Sic ēt reſurrectio
mortuoꝝ ⁊c̄.) Tertio pbat ibi. (Si ē corpꝰ aiale ⁊c̄.)
¶ Circa pᵐ duo facit. Prio pponit ſilitudines in vna
ſpē. Scdo i diuerſis ſpēbus ibi. (Non oīs caro eadē ca
ro ⁊c̄.) ¶ Circa pᵐ ſciēdū eſt ꝙ videmus i vna ⁊ eadē
ſpē ꝙ vna res i via generatōis hꝫ diuerſas q̄litates: ⁊
formas: ſicut granū aliā formā ⁊ q̄litatē hꝫ qñ ſeminat
aliā qñ pullulat: aliā qñ iā eſt i herba. Et iō ex hac ſili-
tudine apls itēdit oñdere q̄litatē reſurgētiū. Uñ circa
3 h tria fac̄. Prio cōpat ordinē ſemīatōis ad pullulatio
nē. ſcdo drīā q̄litat̄ i ſemīe ⁊ i pullulatōe ibi. (Tu qd
4 ſemīas ⁊c̄.) Tertio cāam q̄litatis i pullulatōe ibi. (Deꝰ
aūt ⁊c̄.) Dic̄ ģ. Inſipiēs ⁊c̄. ¶ Sꝫ ꝯ Mat. 5. Qui di-
xerit frī ſuo Racha. ⁊c̄. Dōm ꝙ dñs phibet dici frī Ra
cha ſeu fatue ex ira nō ex correctōe. Cā aūt q̄re dic̄ iſi
piēs eſt: q: hec obiectio ꝯ reſurrectionē pcedit ex pnci
piis hūane ſapiētie: q̄ tādiu ē ſapīa q̄dīu eſt ſubiecta ſa
piētie dīne: ſꝫ qñ recedit a deo tūc dūc̄ i iſipiētiā: vñ cuꝫ
ꝯdicat ſapiētie dīue vocat eū iſipiētē. Q. d. Inſipiēs ñ
ne quotidie expiris tu: q: qd ſemīas i terra nō viuificat
i. vegetat niſi pus moriat. i. putreſcat. Jo. 12. Niſi gra
nū frumēti ⁊c̄. Ex h vr̄ apſs facere ꝯpationē: ꝙ qñ cor
4 pus hoīs ponit i ſepulchro i terra. tūc eſt q̄dā ſemīna
tio qñ vo reſurget tūc ē q̄dā viuificatio. Uñ ex h opinā
tur aliq reſurrectionē mortuoꝝ eē nālē: pp h ꝙ apſs
hic reſurrectionē cōpat pullulatiōi ſemīnis: q̄ ē nālis.
Opinant. n. i pulueribus reſolutis i quos reſoluit hu
mana corpora eē q̄ſdā v̄tutes ſemiales actiuas ad cor
poꝝ reſurrectionē. Sꝫ iſtud nō vr̄ eſſe veꝝ. Fit. n. reſo
lutio corpis humani i elemēta: ſicut ⁊ alioꝝ mixtoruꝫ
corporū: vñ pulueres i quos humana corpa reſoluunt
nullā aliā hñt v̄tutē actiuā q̄ꝫ alij pulueres: i qbꝰ ꝯſtat:
nō eē aliā v̄tutē actiuā ad corpis hūani ꝯſtitutionē: ſꝫ
ſolū i ſemīe hoīs: differūt āt pulueres i quos humana
corpa reſoluunt ab alijs pulueribꝰ ſolū. ſm ordinatōeꝫ
dīnā put hmōi pulueres ſunt ex dīna ſapīa ordiati: vt
iteꝝ ex eis humana corpa reitegrent. Un reſurrectiōis
actiua cā ſolus deꝰ erit: ⁊ ſi ad h vtat miſterio angeloꝝ
q̄tū ad puluēꝝ collectionē. Propter qd apſs iſra mo
dū reſurrectiōis exponēs attribuit ſono tube: ⁊. ſ. attri-
buit xpo reſurgēti: nō āt alicui v̄tuti actiue i pulueri-
5 bus. Nō ģ itēdit h pbare apls ꝙ reſurrectio ſit nālis p
h ꝙ ſemē nālr pullulat: ſꝫ itēdit h manifeſtar̄ p exēpla
q̄dā ꝙ nō ſit eadē q̄litas corporū reſurgētiū ⁊ corpoꝝ
morientiū ⁊ h p h ꝙ nō eſt eadē q̄litas ſemīs ⁊ pullula-
tōis: vt ex ſequētibꝰ manifeſte oñdet. Nā pmr̄ cū dicit.
(Et qd ſemīas ⁊c̄.) Oñdit q̄litatē ſemīs differentē eſſe
a q̄litate pullulatōis cū dic̄: ⁊ qd ſemīas nō corpꝰ qd fu
turū ē ſemīas. i. nō q̄le futurū ē ſemīas. Qd exponens
ſubdit. Sꝫ nudū granū puta tritici vel alicuiꝰ ceteroꝝ
. ſ. ſeminū: q: ſemīnat nudū ſemē. pullulat aūt ornatuꝫ
herba: ⁊ ariſtis. ⁊ hmōi. Et ſilr corpꝰ humanū aliā q̄li-
tatē habebit i reſurrectiōe. q̄ꝫ nūc hꝫ: vt iſra exponet.
Eſt tñ drīa īter reſurrectionē humani corpis: ⁊ pullu-

latione ſemīs: nā ſurget idē corpus numero: ſed habe- d
bit aliā q̄litatē: ſicut iſra dic̄ apſs. ꝙ opꝫ corruptibile h
induere icorruptionē. Et Job. 19. dr̄. Quē viſurus ſuꝫ
ego ipſe: ⁊ nō alius. Sꝫ i pullulatōe nec eſt eadē q̄litas
nec idē corpus numero: ſꝫ ſolū idē ſpecie. Et iō ſignan
ter apſs de pullulatōe loquēs dixit: nō corpus ꝙ futu
rū eſt ſemīnas. dās itelligere ꝙ nō ſit idē numero. Et i
h opus nāe deficit ab ope dei. Nā v̄tus nāe repat ideꝫ
ſpē. ſꝫ non idē nūero virtus autem dei reparare poteſt
etiam idem numero. Et ſic ēt ex hoc qd hic dr̄ ſit ſumi
pbatio ad h ꝙ reſurrectionē futurā fieri nō ē impoſſibi
le: ſic iſipiēs obijciebat. q: ſi nā ex eo qd mortuū eſt pt
2 repare idē ſpē: multo magis deus pōt repare idē nūe-
ro: q: ⁊ h ipſum qd nā facit opus dei ē. Hꝫ. n. h nā a dō
2 ꝙ h facere poſſit. Et iō pmr̄ deſcribēs q̄litatē pullula-
tionis attribuit eā: pᵐ qdē deo. ſcdo pportioni nāe. Di
cit aūt pmo. Deus aūt dat illi corpus: ſicut vult: q:. ſ.
ex ordinatōe diuine volūtatis pcedit ꝙ ex tali ſemine
talis plāta pducat: q̄ qdē planta eſt q̄ſi corpus ſemīs.
Ultimus. n. fructꝰ plāte eſt ſemē. Et h iō attribuit opa
tioni diuine: q: oīs opatio nāe eſt opatio dei: ſm illud
3 ſupra. 12. Idē aūt deus q opat oīa i oībus. Et h ſic pōt
cōſiderari. Manifeſtū eſt. n. ꝙ res nāles abſq̄ cogni-
tiōe opant ad finē determinatū: alioq̄n nō ſemꝑ vel in
maiori pte eūdē finē ꝯſeq̄rent. Manifeſtū eſt ēt ꝙ nul
la res cognitōe carēs i certū finē tēdit: niſi directa ab
aliq̄ cognoſcēte: ſic ſagitta tēdit ad certū ſignū ex dire
ctōe ſagittātis. Sic ģ ſi aliqs videret ſagittā directe tē
dere. ad certū ſignū q̄uis ſagittātē ñ videret cognoſceret
ſtatiꝫ ꝙ dirigeret a ſagittāte. Ita cū videamꝰ res nāles
abſq̄ cognitione tēdere ad certos fines poſſumꝰ p cer
to cognoſcere ꝙ opāt ex volūtate alicuiꝰ dirigētis quē
dicimꝰ deū. Et ſic dicit apſs ꝙ deus dat ſemini corpus
. i. ex ſemīe pducit plātā ſicut vult. Sꝫ rurſus ne aliqs
crederet hmōi nāles effectus ex ſola dei volūtate pue
nire abſq̄ opatiōe: ⁊ pportione nāe ſubiūgit. Et vni-
cuiq̄ ſeminū pprīū corpus: puta ex ſemine oliue gene
rat oliua: ⁊ ex ſemine tritici generat triticū. vñ ⁊ Gen.
1. Germinet terra herbā virētē ⁊ faciētē ſemē iuxta ge 4
nus ſuū. Sic ergo ⁊ i reſurrectione erit alia q̄litas cor-
poris reſurgētis: q̄ tñ pportionabit meritis morientis.

¶ Lectio. VI.

NOn oīs caro eadē caro: ſꝫ alia
hoīum: alia pecoꝝ: alia volucꝝ
alia aūt piſciū. Et corpa celeſtia
⁊ corpa terreſtria. Sed alia qdē
celeſtiū gloria: alia aūt terreſtriū. alia clari-
tas ſolꝭ. alia claritas lune: ⁊ alia claritas ſtel
laꝝ. Stella. n. a ſtella differt in claritate: ſic ⁊
reſurrectio mortuoꝝ. Seminat i corruptio 5
ne ſurget in icorruptione. Seminat i igno 3. q.
bilitate: ſurget in gloria. Seminat in iſirmi 8. 2.
tate: ſurget in virtute. Seminat corpus aīa ar. p.
le: ſurget corpus ſpirituale.

¶ Hic apſs ponit exēplū de diuerſitate q̄litatis corpis
reſurgētis i diuerſis ſpēbus. Et p cōparādo celeſtia ad
terreſtria. Scdo terreſtria ad celeſtia ibi. (Sūt corpa
celeſtia ⁊c̄.) Tertio corpa celeſtia ad invicem ibi. (Alia
claritas ſolis ⁊c̄.) Q: poſſet aliqs dicere quō ē poſſe ꝙ
mortui reſumāt corpꝰ ⁊ carnē: ſi nō ſint habituri eādeꝫ
corporis q̄litatē: iō ad h excludēdū itroducit diuerſas
q̄litates corpis ⁊ carnis: vt ſic manifeſtū ſit: ꝙ nō opꝫ
ſi nō erit eadē q̄litas: ꝙ nō reſumat idē corpus vel ea-
dem caro

1 dē caro. Dicit ḡ p̄ ꝙ nō oīs caro eſt eadē caro. ſm for/
mā. Sꝫ alia eſt caro hoīum: alia piſciū: alia pecorū: alia
volucrū ⁊c̄. Et ſilr̄ ē alia morictis ⁊ alia reſurgētis: ſic̄
aūt exēplū ſupius īductū de ſemie ⁊ pullulatōe deſi/
ciebat i h̄ ꝙ i ſeminatōe: ⁊ pullulatōe nō eſt idē nume
ro nec eedē q̄litates: ita hec exēpla deficiūt: qꝛ i his exē
plis: nec eſt eadē ſpēs: nec eadē q̄litas: ſed caro hoīs re
ſurgētꝭ ē eadē ſꝫ ſpēm cū carne morictis: ſꝫ tn̄ erit alia
ſm q̄litatē. Erit. n. eiuſdē nāe: ſꝫ alteri⁹ glorie: vt Greg.
de corpe xp̄i dicit: ſi qs āt hec q̄ dicta ſunt ad diuerſuꝫ
ſtatū reſurgētiū referre vellet pōt dici ꝙ p hoīes itelli
2 gūr hōi. ſm tōnē viuētes. ſꝫ illō Eze. 34. Uos aūt gre
ges mei greges paſcue mee hoīes eſtis. Per pecora vō
intelligunt luxurioſi. ſm illud. 2. Pe. 2. Hi vō velut ir
rationabilia pecora ⁊c̄. Per volucres ſupbi: p piſces cu
pidi. ſm illud p̄s. Uolucres celi: ⁊ piſces maris ⁊c̄.
¶ Ad idē aūt itroducit diuerſitātē celeſtiū: ⁊ terreſtri
um corporū cū ſubdit. Sūt corpa celeſtia: vt ſol: ⁊ lūa:
⁊ hmōi. Et ſunt corpa terreſtria: vt ignis aqua ⁊c̄. ſed
alia qdē eſt glīa. i. pulchritudo: ⁊ decor celeſtiū corpuꝫ
alia aūt terreſtriuꝫ. Ecc. 43. Spēs celi glīa ſtellaꝝ. Et
pn̄t p celeſtia corpa itelligi ꝯtēplatiui phil. 3. Nr̄a con
uerſatio i celis ē. Per tereſtria actiui: q circa terrēa oc
cupant. vn̄ marthe dictū eſt. Turbaris erga plurima.
3 Luc. 10. Et ad idē vlteri⁹ itroduc̄ diuerſaꝫ q̄litatē cele/
ſtiū corpū cū dicit. (Alia claritas ſolis ⁊c̄.) Silr̄ inter
ſtellas ē dr̄ia. Stella. n. differt ⁊c̄. Et pōt itelligi p ſolē
xp̄s. Mala. vlt. Orief vobis timētib⁹ nomē meū ſol iu
ſtitie ⁊c̄. Per lunaꝫ beata vgo de q̄ Can. 6. Pulchra vt
luna. Per ſtellas adīuicē ordiatas ceteri ſancti. Judic̄.
5. ſtelle manentes in ordine ſuo ⁊c̄.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Sic erit reſurrectio mōtuoꝝ.)
Adaptat p̄dicta exēpla ad reſurrectionē mortuorum.
Nec itelligēdū ē q̄ntū ad lr̄alē expoſitōeꝫ ꝙ aplſ h̄ di
cat ad deſignādū i reſurgentib⁹ generis diuerſitatē: pp
id qd̄ p̄miſerat. Stella differt ⁊c̄. Sꝫ h̄ refert ad oīa p̄/
4 cedētia: vt oſdat ex oīb⁹ p̄miſſis: ꝙ ſicut i reb⁹ īueniūt
diuerſe q̄litates corpoꝝ: ita erit diuerſa q̄litas reſurgē
tiū a q̄litate moriētiū. vn̄ ſeqt. Semiaf corp⁹ ⁊c̄. Ubi
aplſ maxie oñdit aliā eē q̄litatē corpis morictis ⁊ cor/
pis reſurgētis. Et agit h̄ de corpe reſurgēte glīoſo. cui⁹
ꝓprie q̄litates dotes corpis glīoſi dn̄r. Que qdē ſunt
q̄uor: qs h̄ aplſ tāgit. p̄⁹. n. tāgit dotē impaſſibilitatis
Do/tes cor/pis reſur/gētiū ſunt q̄tuor
cū dic̄. (Seminaf i corruptōe ⁊c̄.) Et q̄uis ſeminatio
accipi poſſet p p̄⁹ corpis origine. ſm ꝙ generaf ex ſemi
ne: tn̄ ꝯueniēti⁹ eſt ſm itellectū aplī: vt ſemiatio referaf
ad mortē, ⁊ ſepulturā: vt r̄ndeat ei qd̄ ſupra dictū ē. Qd̄
ſemias nō viuificaf: niſi p̄us moriaf. Dr̄ āt mors ⁊ re/
ſolutio ſeminatio: nō ꝙ i corpe mortuo: vel cinerib⁹ ex
eo reſolutis ſit aliq̄ v̄tus ad reſurrectionē: ſic̄ ē vt⁹ acti
us i ſemie ad generationē: ſꝫ qꝛ a deo talis ordinatio ē
deputata: vt ex coiterato reformef corp⁹ humanū. Si
5 cut igif corpus hūanū. qn̄ ſemiaf. i. qn̄ morif ē i corru/
ptōe. i. ſꝫ ſuā ꝓprietatē ē corruptiōi ſubꝫ. ſm illud. Ro.
8. Corpus qdē mortuū ē pp pctm̄. Sꝫ reſurget i icorru
ptōe. Dr̄ āt h̄ icorruptio: nō ſolū ad excludēdū ſepatio
nē aīe a corpe: qꝛ hāc icorruptionē ⁊ corpa dāatoꝝ
habebūt: ſꝫ ad excludēdū tā mortē q̄ q̄libet noxiā paſ
ſioneꝫ ſiue ab iteriori ſiue ab exteriori. Et q̄ntū ad h̄ in
telligif ipaſſibilitas corpis glīoſi. ſm illud Apoc. 21.
Nō eſuriēt neqꝫ ſitiēt amplius ⁊c. 2° tāgit dotē clarita
tis cū dic̄. (Semiaf i ignobilitate) i. corp⁹ qd̄ an̄ mor/
tē: ⁊ i morte ē deformitatib⁹ ⁊ miſerijs multis ſubꝫ. ſꝫ il
lud. Job. 14. Hō nat⁹ de muliere ⁊c. Sꝫ reſurget i glīa
q̄ claritatē ſignāt: vt Augu. dic̄ ſup Jo. Erūt. n. corpa
ſcōꝝ clara ⁊ fulgētia. ſm illud Mat. 13. Fulgebūt iu/

1 ſti ſicut ſol ⁊c. 3° tāgit dotē agilitatis cū dic̄. (Semiaf i
infirmitate). i. corpus aīale: qd̄ an̄ mortē ē īfirmū ⁊ tar
dū ⁊ ab aīa nō facile mobile. ſm illud ſap. 9. Corp⁹ qd̄
corrūpif aggrauat aīam. Sꝫ ſurget i v̄tute: q̄. ſ. fiet vt
ex tāta v̄tute ab aīa moueri poſſit: vt i nullo difficulta
tē ad motū exhibeat: qd̄ ad dotē agilitatis ꝑtinet. Tā
ta. n. erit ibi facilitas: q̄ta felicitas: vt Aug. dic̄. Un̄ dr̄
Sap. 3. de iuſtis. Fulgebūt iuſti ⁊ tanq̄ ſcītille i arūdi
neto diſcurrēt. Et Eſa. 40. Qui ſperāt i dn̄o mutabūt
2 fortitudīnē: aſſumēt pēnas ⁊c̄. Quarto tāgit dotē ſub
tilitatis cū dic̄. (Semiaf corp⁹ aīale ⁊c̄.) Quā qdā ad
h̄ referre volūt ꝙ corpi glīoſo. ſm hāc dotē cōpetat: vt
poſſit ſimul eē cū corpe nō glīoſo i eodē loco. Qd̄ qdē
ſuſtieri poſſet: ſi corpi ſm ſtatū p̄ntē cōpeteret: ꝙ non
poſſet ſil̄ cū alio corpe eē i eodē loco ſm aliqd qd̄ a cor
pe remoueri poſſet. Nūc āt ſi diligēter cōſideref: ꝙ ſꝫ
nihil aliud h̄ corpi ꝯpetit: niſi ſm ꝙ hꝫ dimēſiōes cor
pales. Un̄ videm⁹ corpa q̄ntūcūqꝫ ſubtilia nō cōpati ſe
cū alia corpa: vt pꝫ i aere ⁊ i igne: ⁊ vlteri⁹ ſi eēnt corpa
ſepata oīo abſqꝫ mā: ſic̄ qdā poſuerūt. nō poſſent ſil̄ cū
corpib⁹ nālib⁹ eē i eiſdē locis. vt phs dic̄. Remanentib⁹
igif dimēſiōibus i quocūqꝫ corpe ⁊ ꝯ ſuā nāꝫ: ꝙ ſit cū
alio corpe i eodē loco. Un̄ ſi h̄ aliqn̄ ꝯtingit erit ex mi/
3 raculo. Propter qd̄ Greg. ⁊ Aug. miraculo aſcribūt ꝙ
corp⁹ xp̄i ad diſcipulos ianuis clauſis itrauit. Nlla. n.
v̄tus termiata pōt facere miraculū: h̄. n. ſoli⁹ dei eſt. Re
linqf ḡ ꝙ eē ſimul cū alio corpe i eodē loco n̄ poſſit eē
ex dote ſeu ex q̄litate corpis glīoſi. Nō tn̄ negādū ē q̄n
corp⁹ glīoſum poſſit eē ſimul cū alio corpe i eodē loco:
qꝛ corp⁹ xp̄i poſt reſurrectionē itrauit ad diſcipulos ia/
nuis clauſis cui⁹ corp⁹ nr̄m i reſurrectiōe ꝯformādū ſpe
ramus: ſꝫ ſic̄ corpus xp̄i h̄ habuit nō ex ꝓprietate cor/
pis: ſed ex virtute diuinitatis vnite: ita corpus cuiuſlibꝫ
alterius ſcī hoc habebit nō ex dote: ſed ex virtute diui/
tatꝭ exiſtētis i eo. Per quē modū corp⁹ petri habuit: ꝙ
ad vmbrā ei⁹ ſanarēf īfirmi nō p aliq̄ ꝓprietatē ipſius.
Eſt ḡ dōm ꝙ ad dotē ſubtilitatis ꝑtinet: qd̄ h̄ aplſ tā/
git dicēs. (Seminaf corpus aīale ſurget ſpūale). Qd̄
qdā male itelligētes dixerūt: ꝙ corpus i reſurrectiōe
4 vertef i ſpiritū ⁊ erit ſile aeri aut vento: q ſpūs dr̄. Qd̄
maxime excludif: p illud qd̄ ad aplōs dr̄ Luc. vlt. Pal
pate ⁊ videte: qꝛ ſpūs ⁊c̄. Un̄ ⁊ h̄ aplſ nō dicit ꝙ reſur
gat ſpūs: ſꝫ ſpūale corpus. Ergo in reſurrectione ſpūa/
le erit nō ſpūs: ſicut nūc eſt aīale nō aīa. Ad hoꝝ autē
differentiā cognoſcēdā cōſiderādū eſt ꝙ vnū idē i no
bis eſt: qd̄ dr̄ ⁊ anima ⁊ ſpūs: ſed aīa dicif ſm ꝙ perfi/
cit corpus: ſpūs aūt ꝓprie ſm mentē: ſm quā ſpūalib⁹
ſubſtantijs aſſimilamur: ſm illud Ebe. 4. Renouami
ni ſpiritu mentis veſtre. Itē cōſiderādū eſt ꝙ triplex
eſt differētia potētiaꝝ in aīa: quedā. n. potētie ſunt qua
rū operationes ad bonū corporis ordinanf: ſicut gene
ratiua nutritiua ⁊ augmentatiua. Quedā vero ſunt: q̄
qdem corporeis organis vtunf: vt oēs potentie ſenſiti
5 ue partis: ſed earū actus ad corpus nō ordinanf dire/
cte: ſed magis ad perfectionē anime. Quedā vero ſunt
potentie que neqꝫ vtunf corporeis organis neqꝫ dire/
cte ad bonū corporis ordinanf: ſꝫ magis ad bonū aīe
ſicut q̄ ꝑtinēt ad intellectiuā ꝑtem: p̄me ḡ potētie ꝑti/
nent ad aīam ſꝫ q̄ntum animat corpus: tertie vō maxi/
me ꝑtinēt ad aīaꝫ inq̄ntū eſt ſpūs: ſcd̄e vero medio mō
ſe habēt inter vtraſqꝫ: qꝛ tn̄ iudiciū de potētia aliq̄ ma
gis dꝫ ſumi ex obiecto ⁊ fine: q̄ ex īſtrumēto: ideo ſcd̄ā
de potentiis magis ſe tenet cū tertijs q̄ cū primis. Itē
cōſiderādū eſt ꝙ cū vnaqueqꝫ res ſit: pp ſuam ope/
rationem corpus ad hoc perficitur ab aīa vt ſit ſubie/
ctū opationibus aīe. Nūc aūt in ſtatu iſto corpus no/

Cor/pora diu ſimul eē in eadē loco non cōti/git ex dote

a Dicit ergo.(Qualiter terrenus ⁊c.)Quaſi.d.Prim⁹
Adã homo q terrenus fuit ⁊ moꝛtalis:ideo deriuatũ eſt: vt
fuit oẽs eſſent ⁊ terreni ⁊ mõtales.ſupꝛa eodez.Et ſicut in
moꝛ adam oẽs moꝛiunẗ.Zach.13.Adam exemplũ meũ ⁊c.
talis Quia vero fuit ſcðs homo celeſtis.i.ſpiritualis ⁊ imoꝛ
q2 de talis:⁊ ideo oẽs ⁊ imoꝛtales ⁊ ſpirituales erimus.Ro.
terra 6.Sed cõplantati facti ſumus ſimilitudini ⁊c.Igiẗ ſi
cut poꝛtauimus ⁊c.Hic cõcludit qualiter in ſpeciali d
beamus cõfoꝛmari homini.ſ.celeſti.Poſſumus aũt du
pliciter cõfoꝛmari celeſti in vita.ſ.gratie ⁊ gloꝛie:⁊ vna
eſt via ad aliã:q2 ſine vita gratie nõ peruenitẗ ad vitam
2 gloꝛie.⁊ ideo dic.(Sicut poꝛtauimus ⁊c.).i.q̃diu pec
catoꝛes fuimus in nobis fuit ſimilitudo ade.2.Reg.7.
Iſta eſt lex adam dñe deus ⁊c.vt ergo poſſimus eſſe ce
leſtes.i.peruenire ad vitam gloꝛie poꝛtemus imaginez
celeſtis ꝑ vitam gr̃e.Coll.3.Exuentes veterem hoĩem
induſte nouũ hoĩem.ſ.xp̃m.Ro.8.Quos pꝛeſciuit ⁊ ꝑ
deſtinauit cõfoꝛmes ⁊c.Sic ergo debemus ꝯfoꝛmari
celeſti i vita gratie:q2 alias nõ ꝑueniemus ad vitã glo
rie.Et hoc eſt qð dicit.Hoc aũt dico frẽs.Quaſi.d.Ni
ſi viuatis.ſ.vita gr̃e nõ poteritis ꝑuenire ad regnũ dei
.ſ.ad vitã gloꝛie:q2 caro ⁊ ſanguis regnũ dei nõ poſſi
debunt.Quod qdem nõ eſt intelligendũ: ſicut qdam
heretici dicũt q non reſurget caro ⁊ ſanguis ſ3 ſubez
3 ſed q totũ coꝛpus vel verteẗ in ſpiritũ vel i aerẽ:qð eſt
hereticũ:⁊ falſum.nam apl̃s dicit q cõfoꝛmabit coꝛp⁹
noſtrum coꝛpoꝛi claritatis ſue.Unde cum xp̃s poſt re
ſurrectionẽ habuerit carnẽ ⁊ ſanguinez: ſicut dr̃ Luc.
vlt.Palpate ⁊ videte q2 ſpiritus carnẽ ⁊ oſſa nõ h3 ⁊c.
Cõſtat q ⁊ nos i reſurrectione carnẽ ⁊ ſanguinẽ habe
bimus.Nõ eſt itelligendũ caro ⁊ ſanguis.i.ſubſtantia
carnis ⁊ ſanguis regnũ dei nõ poſſidebũt:ſed caro ⁊ ſã
guis.i.carni ⁊ ſanguini operã dãtes.ſ.hoĩes dediti viti
is ⁊ voluptatibus regnũ dei nõ poſſidebũt.Et ſic acci
pitur caro.i.homo carnaliẗ viuẽs.Ro.8.Uos aũt nõ i
carne ⁊c.Uł caro ⁊ ſanguis.i.opa carnis ⁊ ſanguis re
4 gnũ dei nõ poſſidebũt:qð ẽ ꝯ iudeos:⁊ ſaracenos:q
fingũt ſe habituros poſt reſurrectionẽ vxoꝛes.fluuios
mellis ⁊ lactis.Uel caro ⁊ ſanguis.i.coꝛruptio carnis
⁊ ſanguinis regnũ dei nõ poſſidebũt.i.poſt reſurrectio
nẽ coꝛpus nõ ſubÿcieẗ coꝛruptioni carnis ⁊ ſanguinis
ſm quã viuit hõ.Uñ ⁊ ſm hoc ſubdit neq3 coꝛruptio
incoꝛruptionẽ poſſidebit.i.neq3 coꝛruptio moꝛtalitatis
que noĩe carnis hic expꝛimiẗ poſſidebit icoꝛruptionez
.i.icoꝛruptibile regnũ dei:q2 reſurgemus i gloꝛia.Ro.
8.Ipſa creatura liberabiẗ a ſeruitute coꝛruptõis ⁊c.

¶ Lectio. VIII.

4.ꝯ gen. cap. 88. Ecce myſteriũ vobis dico:†oẽs
qdẽ reſurgemus:ſed non om
nes immutabimur.In momen
to in ictu oculi.in nouiſſima tu
5 ba.†Canet enim tuba:⁊ moꝛtui reſurgent i
3.q. 82. coꝛrupti.⁊ nos immutabimur.
ar. ꝑ ¶ Hic apl̃s poſtq̃ reſpõdit queſtioni de qualitate re
ſurgẽtiũ reſpondet cõſequenter queſtioni qua q̃rebaẗ
de modo ⁊ oꝛdine reſurgẽdi.Et circa hoc duo facit.ꝑ⁰
oſtẽdit modũ ⁊ oꝛdiem reſurrectionis.Scðo cõfirmat
per auctoꝛitatem ibi.(Cum aũt moꝛtale hoc ⁊c.)Cir
ca ꝑ^m duo facit.Pꝛimo.n.pꝛoponit itentum.Scðo oñ
dit quo oꝛdine fiat ibi.(In momento in ictu ⁊c.)Pri
mo igiẗ reddit eos attentos.oſtẽdens id qð ꝑponit eſ
ſe arduũ ⁊ occultũ dicens.Ecce myſterium.i.occultuz
quoddã dico vobis.i.aperio vobis fratres qð d3 vobis
aperiri ⁊ oĩbus credentibus.Luc.8.Uobis datum eſt
noſſe ⁊c.ſupꝛa.2.Sapientiã loqmur iter perfectos.Et

poſt.ſed loqmur dei ſapientiam que abſcondita eſt ⁊c. b
Quid aũt ſit iſtud myſteriũ ſubdit.Oẽs qdem ⁊c.Cir
ca ꝑ^m ſciendũ eſt q ſicut Hiero.dicit in quadam epiſto
la ad Mineruiũ ⁊ Alexandrũ monachos.Hoc quod
hic diciẗ.Oẽs qdez reſurgemus ⁊c.In nullo libꝛo gre
coꝛum habetur:ſed in qbuſdam habeẗ.Omnes qdez
doꝛmiemus.i.oẽs moꝛiemur.Et diciẗ moꝛs ſomnus:
ꝑꝑ ſpem reſurrectionis.Unde idez eſt ac ſi diceret.oẽs
qdem reſurgemus:q2 nullus reſurget niſi moꝛiaẗ.S3
non oẽs imutabimur.Hoc non mutaẗ in libꝛis grecis 2
⁊ hoc eſt verũ:q2 iſta mutatio.de qua hic loqtur non
erit niſi ſm coꝛpoꝛa beatoꝛum:q2 immutabunẗ ad illa
quattuoꝛ que ſupꝛa poſita ſunt que dicunẗ dotes coꝛ
poꝛũ gloꝛioſoꝝ ⁊ hanc deſiderabat Job.14.Cunctis
diebus qbus nũc milito expecto donec veniat imuta
tio mea.In qbuſdã vero libꝛis iueniẗ.Non oẽs qdem
moꝛiemur:ſed oẽs imutabimur.Et hoc itelligiẗ dupliẗ
Pꝛimo ad litteram:q2 quoꝛundaz opinio fuit q non
oẽs hoĩes morienẗ:ſed q aliq in aduẽtu xp̃i ad iudici
um veniẽt viui:⁊ iſti nõ moꝛienẗ:ſ3 iſti mutabunẗ i ſta
tum icoꝛruptionis:⁊ ꝑꝑ hoc dicũt:nõ oẽs qdem doꝛ
miemus.i.moꝛiemur:ſed oẽs imutabimur taz boni q̃
mali ⁊ tam viui q̃ moꝛtui.Uñ ſm hos imutatio nõ in 3
telligiẗ de ſtatu aĩalitatis ad ſtatũ ſpiritualitatis:q2 ſ3
hãc ſoli boni imutabunẗ.ſed de ſtatu coꝛruptionis ad
ſtatũ icoꝛruptionis:Alio mõ exponiẗ myſtice ab oꝛigi
ne ⁊ dicaẗ q hoc nõ diciẗ de ſomno moꝛtis:q2 oẽs mo
rienẗ.ꝑs.Quis eſt hõ q viuet ⁊c.Sed de ſomno pctĩ
de quo i ꝑs.Illumina oculos meos ne vnq̃ obdoꝛmi
am.vt ſic dicaẗ.Nõ oẽs moꝛiemur.i.nõ oẽs peccabi
mus moꝛtaliẗ:ſ3 oẽs imutabimur:ſicut ſupꝛa de ſtatu
coꝛruptionis ad icoꝛruptionẽ.Et l3 hec lra.ſ.non oẽs
moꝛiemur ⁊c.nõ ſit cõtra fidẽ.tñ eccleſia magis acce
ptat ꝑmam.ſ.q oẽs moꝛiemur ſiue reſurgemus ⁊c.
Q2 oẽs moꝛienẗ ẽt ſi ſint tunc aliq viui.
¶ Oꝛdinẽ aũt et modũ reſurrectionis manifeſtat con
ſequẽter cũ dic.(In momẽto ⁊c.)Et hoc q̃tũ ad tria.
Pꝛimo.n.manifeſtat oꝛdinẽ q̃tum ad tp̃s.Scðo q̃tũ
ad cauſam reſurrectionis ibi.(In nouiſſima tuba.)
Tertio q̃tum ad pꝛogreſſuz effectus a cauſa ibi.(Ca 4
net.n.tuba ⁊c.)Dicit ergo q oẽs reſurgemur:ſed quo
modo?In momẽto.per qð excludit erroꝛẽ dicentiũ re
ſurrectionẽ nõ eſſe futurã oĩum ſimul.Sed dicunt q
martyres reſurgẽt añ alios per mille annos:⁊ tũc xp̃s
deſcẽdet cũ illis et poſſidebit regnuz coꝛpoꝛale hierũſa
lẽ mille annis cũ eis.Et hec fuit opinio Lactãtÿ.Sed
hoc pz eſſe falſum:q2 oẽs in momẽto reſurgemus et i
ictu oculi.Excludiẗ ẽt ꝑ hoc alius erroꝛ eiuſdẽ q dice
bat q iudiciũ duraturũ erat ꝑ ſpaciũ mille annoꝝ.S3
hoc eſt falſum:q2 nõ erit ibi aliqð ꝑceptibile tp̃s ſed in
momẽto ⁊c.¶ Sciẽdũ eſt aũt q momentũ põt accipi
vel pꝛo ipſo inſtãti tp̃is qð dr̃ nũc:vel pꝛo aliquo tp̃e i
ꝑceptibili.tñ vtroq3 mõ põt accipi hoc referẽdo illð ad
diuerſa:q2 ſi nos referimus hoc ad collectionẽ pulue 5
rũ que fiet miſterio angeloꝝ tũc momentũ accipiẗ pꝛo
tp̃e ipceptibili.Cũ.n.in collectõe illoꝝ pulueꝝ ſit mu
tatio de loco ad ad locũ op3 q ſit ibi tp̃s aliqð.Si aũt
referam⁹ ad reunitiões coꝛpoꝝ ⁊ ꝑ vnione aĩe q̃ oĩa
fiẽt a deo:tũc nomẽ tñ accipiẗ ꝑ iſtãti tp̃is q2 de⁹ i iſtãti
vult aĩaz coꝛpi ⁊ viuificat coꝛpus.Põt ẽt hoc qð dicit i
ictu oculi ad vtrũq3 referri:q2 ſi i ictu oculi itelligiẗ tñ
apertio palpebꝛarum que fit i tempoꝛe perceptibili tũc
refertur ad collectionem puluerum.Si vero i ictu ocu
li itelligiẗ ipſe ſubitus contuitus oculi ⁊ q fit i iſtanti:
tũc refertur ad vnionẽ ad coꝛpus.
¶ Cõſequẽter cũ dic.(In nouiſſima tuba.)Oñdit oꝛ
dinẽ reſurrectõis q̃tũ ad cãm imediatã.Et iſta tuba ẽ

6 vox illa xp̄i.de q̃ Mat.25.dicit̃.Media nocte clamor
factus eſt ⁊c̄.Jo.5.Audiēt vocē filij dei ⁊ q audierint:
⁊c̄.Uel ipſa p̄ſentia xp̄i manifeſta mūdo ſm q dicit
Greg.Tuba nihil aliud eſſe deſignat q̃ preſentia xp̄i
mūdo manifeſtatā que dicit̃ tuba pp manifeſtationē:
q: oībus erit māifeſta.Et hoc mō accipit̃ tuba. Mat.
6.Cum facis elemoſynā noli tuba canere ante te.Ite3
dr̄ tuba pp officiū tube quod erat ad quatuor: vt dicit̃
Nume.10.ſ.ad vocādum conſiliū.⁊ hoc erit in reſur-
rectione:q: tunc conuocabit ad conſilium.i.ad iudici
2 um.Eſa.3.Dn̄s ad iudicium veniet ⁊c̄.Ad ſolemnizā
dum feſtum.ps̄.Buccinate in neomenia tuba.Sic ⁊ i
reſurrectione.Eſa.33.Reſpice ſyō ciuitatē ſolēnitatis
nr̄e.Ad pugnā ⁊ hoc in reſurrectiōe.Sap̄.5.Pugna
bit p illo ⁊c̄.Eſa.30.Jn cytharis ⁊ tympanis ⁊c̄.Ad
mouēdū caſtra ſua qdam eundo ad paradiſum.qda3
eundo ad infernū.Mat.25.Jbunt q bona fecerūt in
vitā eternam.q vero mala in ignem eternū.
¶ Cōſequēter cū dicit.(Canet.n.tuba ⁊c̄.) Ponit p-
greſſum effectus a cauſa p̄dica.Et circa hoc duo fac.
Primo.n.ponit progreſſum effectus.Scdo neceſſita-
tē huius aſſignat ibi.(Op3.n.mortale ⁊c̄.)Progreſſus
effectus eſt:q: ſtatim ad ſonitū tube ſequit̃ effectus.
3 Q: mortui ⁊c̄.ps̄.Dabit voci ſue vocē virtutis ⁊c̄.Po
nit aūt duplicē effectū.Unus eſt cōis.q: mortui reſur
gent incorrupti.i.integri ſine aliqua diminutione mē-
broꝝ.Quod qdem eſt cōe oībus q: in reſurrectione ē
cōe omne qd̄ pertinet ad reparationem nāe.q: oēs ha
bent cōionem cum xp̄o in natura. Et licet Aug.relin
quat ſub dubio vtrū deformitates remaneāt in dāna-
tis.ego tn̄ credo q qcqd pertinet ad reparatione3 nāe
totum confert̃ eis:ſed qd̄ pertinet ad gratiā ſolum ele
ctis cōfert̃.Et ideo omnes reſurgent incorrupti.i.inte
gri ēt dānati.Hiero.aūt exponit incorrupti.i.in ſtatu i
corruptionis.vt.ſ.vlterius poſt reſurrectionē non cor
rūpant̃:q: iſti ad beatitudinē eternā ibūt mali vero ad
penā eterna3.Dan̄.12.Multi de terre puluere euigila-
būt.Alius effectus eſt proprius.i.apl'oꝝ tm̄: q: nos i-
mutabimur.i.apl'i ⁊ nō ſoli erimus incorrupti:ſed ēt i
mutabimur.ſ.de ſtatu miſerie ad ſtatum glorie: q: ſe-
minat̃ animale:ſurget aūt ſpirituale.Et ſ3 hunc mo-
4 dum exponēdi apparet q melior eſt littera illa q̃ dic̄.
Omnes qdem reſurgemus ſed nō oēs imutabimur q̃
illa que h3.Omnes imutabimur:q: licet oēs reſurgāt
tn̄ ſoli ſancti ⁊ electi imutabunt̃. Poſſet tn̄ ēt ſm illos
q habent.Non oēs quidem morimur:ſed oēs imuta-
bimur:legi ſic.Mortui reſurgēt incorrupti.i.ad ſtatū
incorruptionis.⁊ nos q viuimus licet nō reſurgam⁹:
q: nō morimur tn̄ imutabimur de ſtatu corruptionis:
ad incorruptionem.Et videt̃ conſonare his q dicit.p̄⁹
Theſ.4.Nos q viuimus q reliquimur ſimul rapiemur
cum illis ⁊c̄.vt ſicut ⁊ ibi ⁊ hic connumeret ſe viuis.

¶ Lectio. IX.

5 Oportet.n.corruptibile hoc in-
duere icorruptionē. ⁊ mortale
hoc induere imortalitatē.Cum
Oſee aūt mortale hoc induerit imor-
13.ca. talitatē:tūc fiet ſermo q ſcriptus eſt.† Abſor
pta eſt mors i victoria.Ubi eſt mors victo-
ria tua.Ubi ē mors ſtimulus tuus. Stimu
lus āt mortis pctm̄ ē.Vir⁹ vero pcti lex.Deo
aūt grās q dedit nobis victoriā p dn̄m no-
ſtrum ieſum xp̄m.Jtaq3 fratres mei dilecti
ſtabiles eſtote ⁊ imobiles.abundātes in oī
opere dn̄i ſemper ſcientes q labor veſter n̄
eſt inanis in domino.

¶ Hic apl's ponit neceſſitatē effectus reſurrectiōis ab
ipſa cā progredientis.Et circa hoc duo pōit correſpōdē
tia duobus que poſuerat in progreſſu effectuū ab ipſa
cauſa.Primū fuit generale oīum.ſ.q mortui reſurgēt
incorrupti.Et ideo p̄mo quātum ad hoc dicit.Opor3
corruptibile hoc induere icorruptionē.Scd̄3 fuit ſpe
ciale apoſtolis ⁊ bonis.ſ.Et nos imutabimur: ⁊ ideo
ſcd̄o q̃tum ad hoc dicit.Et mortale hoc induere imor
talitatē:q:.n.corruptibile opponit̃ incorruptibili: ⁊ in
ſtatu preſentis vite ſubijcimur corruptioni.Jdeo dicit
q cum reſurgemus oportet hoc corruptibile ⁊c̄.neceſ
ſitate.ſ.congruentie.Et hoc pp tria.Primo pp cōple-
tionem humane nāe.Nam ſicut ēt dicit Aug.Anima 2 Aīa
q̃ diu eſt ſeparata a corpore eſt imperfecta non habēs quā
perfectionem ſue nāe:⁊ ideo nō ē in tanta beatitudine diu ē
ſeparata exiſtens in q̃ta erit corpori vnita ꝑ reſurrectio ſepa
ne.Ut ergo perfruat̃ beatitudine perfecta.oportet cor rata
ruptibile hoc.i.corpus induere vt ornamentum incor cor-
ruptionem vt vlterius aliquatenus nō ledat̃ mortale. pe ē i
Secundo pp exigentiam diuine iuſtitie vt.ſ.illi qui bo pfe-
na fecerunt ſeu mala in corpore premient̃ vel punian cta
tur:ēt in ipſis corporibus. Tertio pp conformitatem
membrorum ad caput:vt ſicut xp̄s reſurrexit a mor-
tuis per gloriam patris:ita ⁊ nos in nouitate vite am-
bulemus.Ro.6.¶ Notandum aūt q ipſam incorru
ptionem ſeu immortalitatem aſſimilat veſtimento.cū 3
dicit induere.veſtimentum.n.adeſt veſtito ⁊ abeſt ma
nente eadem numero ſubſtantia veſtiti.vt per hoc dn̄-
dat q corpora eadem numero reſurgant:⁊ idem homi
nes idem numero erunt in ſtatu incorruptionis ⁊ im
mortalitatis in quo ſunt modo.Unde ex hoc excludit̃
error dicentium q corpora non reſurgent eadem nu-
mero.Unde ⁊ ſignanter dicit. Oportet corruptibile h
.ſ.corpus.Nam anima non eſt corruptibilis.Excludi
tur ēt error dicentium q corpora glorificata non erūt
eadem cum iſtis:ſ3 celeſtia:⁊ de iſto modo ſimile habe
tur.2ᵃ Cor.5.Na3 in hoc ingemiſcimus ⁊c̄.Eſa.52.Jn
duere veſtimētis glorie tue.Job.40. Circunda tibi de 4
core3 ⁊c̄.¶ Sed cōtra hoc eſt.q: videt̃ impoſſibile q
corruptibile hoc induat incorruptionē.i.q corpora re
ſurgant eadem numero:q: impoſſibile eſt ea que diffe
runt genere vel ſpecie eſſe eadē numero:ſed corruptibi
le ⁊ incorruptibile non ſolu3 differunt ſpecie ſed gene
re.Ergo impoſſibile eſt q corpora reſurgentiū ſint in-
corruptibilia ⁊ remaneāt eadē numero. Preterea phs
dicit q impoſſibile eſt q illa quorum ſubſtantia corru
ptibilis mota eſt reintegrent̃ eadem numero: ſed eadē
ſpecie.ſubſtantia aūt corporum humanorū eſt corru-
ptibilis.ergo impoſſibile eſt reintegrari eadem nūero.
¶ Reſpondeo dōm eſt ad primum q vnumquodq3
conſequit̃ genus ⁊ ſpeciem ex ſua nā ⁊ non ex aliquo 5
extrinſeco ſue nāe:⁊ ideo dico q ſi reſurrectio corpoꝝ
futura eſſet ex principijs nāe corporum impoſſibile eſ-
ſet q corpora reſurgerent eade3 numero.Sed dico q
incorruptio corporū reſurgentium dabit̃ ab alio p̄nci-
pio q̃3 a nā ipſorum corporum.ſ.a gloria anime ex cui⁹
beatitudine ⁊ incorruptione tota beatitudo ⁊ incorru
ptio corporū deriuabit̃.Sicut ergo eiuſdē nāe ⁊ idem
numero eſt liberum arbitrium modo dum eſt volubi
le ad vtrāq3 partē ⁊ cu3 erit firmatū in fine vltimo ita
⁊ eiuſdem nature ⁊ idem numero erit corpus qd̄ mo-
do eſt corruptibile.⁊ tūc qn̄ per liberū arbitrium firma
tū erit per gr̄iam anime erit incorruptibile. ¶ Ad 2ᵐ
dicendū q ratio phi procedit contra illos q ponebant

1 ola i iſtis inferioribus cauſari ex motu corpoꝝ celeſti/
um ⁊ ꝙ reuolutis eiſdē reuolutionibus corpoꝝ ſupio
rū ſequebant̄ eidē effectus numero q aliqñ fuerāt. Uñ
dicebāt ꝙ adhuc plato idē numero leget athenis: ⁊ ꝙ
habebit eaſdē ſcholas ⁊ eoſdē auditores quos habuit.
Et iō phs cōtra eoſdē arguit. ꝙ licet idē celū numero
⁊ idē ſol ſit in eiſdē reuolutionibus: tñ effectus q ide p
ueniūt nō cōſequunt̄ idētitatē numero ſed ſpē. ⁊ h̄ ſm
viā nāe. Siīr dico ꝙ ſi corpora iduerēt icorruptionē ⁊
ſurgerēt ſm viam nāe ꝙ nō reſurgerēt eadē numero:
ſed eadē ſpecie. Sed cū reintegratio ⁊ reſurrectio ſicut
2 dictū eſt fiat virtute diuina: dicimus ꝙ corpora erūt ea
dē numero: cū neq; pncipia idiuiduantia huius hoīs
ſint aliud q̄; hec aīa ⁊ hoc corpus. In reſurrectione aūt
reddibit ⁊ aīa eadē numero cū ſit icorruptibilis: ⁊ hoc
corpus idē numero ex eiſdē pulueribus i qbus reſolu
tū fuit ex virtute diña reparatū. ſic erit idē hō numero
reſurgēs. Nec facio vim i formis itermediis: q: nō po/
no eē aliq̄ aliā formā ſubſtātialē i hoīe niſi aīam rōna
lē a qua h3 corpus hūanū ꝙ ſit aīatū aīa ſenſibili ⁊ ve/
getabili: ⁊ ꝙ ſit rōnale. Forme vero accidētales nihil i
pediunt identitatem numeralē quam ponimus.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Cū aūt corruptibile ⁊c̄.) Cō/
firmat qḋ dixerat p auctoritatē. Et circa hoc duo facit.
3 Prio ponit auctoritatē. Scḋo ex ea concludit tria ibi.
(Ubi.n.eſt mors ⁊c̄.) Dicit ḡ pmo. Dixi ꝙ op3 corru/
ptibile hoc induere ⁊c̄. Sed cū mortale hoc induerit
immortalitatē tūc.ſ.i futuro. Qḋ eſt ꝯ illos q dicūt ia3
reſurrectionē factā. Fiet ſermo q ſcriptus eſt.ſ. Abſor/
pta eſt ⁊c̄. Hoc ſm traſlatione3 noſtram non iuenit̄ in
aliquo lib. Biblie. Si tñ iueniat̄ in traſlatione.70. nō
eſt certū. vñ ſumptū ſit. Pōt tñ dici hoc eſſe ſumptum.
Eſa.26. Uiuēt mortui tui ⁊c̄. Et.25. Precipitabit mor
tē i ſempiternū. Oſee.13. vbi nos habemus. Ero mors
tua o mors.70. hñt. Abſorpta eſt mors i victoria.i.pp
victoriā xpi. Et ponit pteritū pro futuro pp certitudi/
4 nē prophetie.pᵒ Pe.3. Deglutiens mortē ⁊c̄.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Ubi ē mors victoria tua ⁊c̄.)
Cōcludit tria ex pmiſſa auctoritate. Inſultationē ſcōꝝ
cōtra mortē. Graꝝ actiones ad deū ibi. (Deo aūt grās.)
Et āmonitionē ſuā corinthiis ibi. (Itaq; frēs mei ⁊c̄.)
¶ Circa pᵐ duo facit. Prio ponit iſultatiōe3. Scḋo ex
ponit ibi. (Stimulus aūt ⁊c̄.) Loquēs ḡ apls de victo
ria xpi cōtra mortē quaſi i quodā ſpāli gaudio poſitus
aſſumit pſonā viroꝝ reſurgētiū dicēs. Ubi ē mors vi/
ctoria tua? Hoc nō iuenit̄ i aliquo loco ſacre ſcripture.
vtrū aūt ex ſe vel aliūde habuerit hoc apls icertū ē. Si
tñ aliūde accepiſſet vr̄ accepiſſe ḋ Eſa.14. Quō qeuit
tributū ceſſauit ⁊c̄. Dic̄ ḡ. Ubi ē mors ⁊c̄.ſ. corruptio
nis victoria tua.i. potētia qua totū humanū genus p/
ſternebas: de oībus triūphas.2. Reg.14. Oēs morīur
5 ⁊c̄. Job.18. Calcet ſup eū quaſi rex iteritus ⁊c̄.
¶ Ubi eſt mors ſtimulus tuus?) Quid aūt ſit ſtimu
lus cōſequēter exponit dicēs. (Stimulus aūt ⁊c̄.) Uñ
duo ponit. Unū p qḋ exponit qḋ dixit. Aliud p qḋ ob
iectionē excludit ibi. (Uirtus pcti ⁊c̄.) Sciēdū eſt aūt
ꝙ ſtimulus mortis pōt dici vel ſtimulās ad mortē. vel
quo vtit̄ ſeu quē facit mors: ſed lr̄alis ſenſus eſt ſtimu
lus mortis.i. ſtimulās ad mortē: q: hō p pctm̄ eſt ipul/
ſus ⁊ deiect' ad mortē. Ro.6. Stipēdia pcti mors ⁊c̄.
¶ Sed q: aliqs poſſet obiicere ꝙ iſte ſtimulus eſt re/
motus p legē. ideo cōſequenter hoc apls excludit ſub/
dens. Uirtus vero.i. augmentū pcti lex. Quaſi dicat.
Nō ē remotū pctm̄ p legē imo virtus pcti lex.i. augmē
tū occaſionaliter.ſ. nō ꝙ induceret ad pctm̄: ſ3 inq̄tu3
dabat occaſionē pcti ⁊ nō cōferebat grām ex qua ma

b gis accēdebat̄ cōcupiſcētia ad peccandū. Rom.5. Lex
ſubintrauit vt abūdaret delictū. Ro.7. Occaſione ac/
cepta pctm̄ p mandatū ⁊c̄. Eſt aūt alius ſenſus: ſed nō
litteralis vt ſtimulus mortis dicat̄ quo vtit̄ mors: ⁊ ſic
p mortē intelligit̄ dyabolus. Apoc.6. Nomē illi mors.
Et ſic ſtimulus mortis eſt tētatio dyaboli. Et ſic totu3
qḋ dr̄ de morte exponit̄ de dyabolo. vt i Glo. habetur.
Uel ſtimulus mortis.i. a morte factus.i. a carnali con
cupiſcētia. Jac.pᵒ. Cōcupiſcentia cū conceperit ⁊c̄. Cō/
2 cupiſcētia.n. pmo volentes allicit ſicut in intēperatis.
Scḋo repugnātes trahit: vt in icōtinētibus. Poſtea cō
tēdit: ſed nō vincit vt in cōtinentibus. Poſtea debilita
tur eius cōtentio ſicut in tēperatis: ⁊ vltimo totaliter
deficit ſicut in beatis qbus dicere cōpetit. Ubi ē mors
cōtētio vel victoria tua? Q: ergo ſtimulus mortis de/
ſtructus ē nō p legē: ſed victoriā xpi: ideo deo ſunt red
dēde grāꝝ actiones. Et hoc eſt qḋ dicit. Deo aūt grās
.ſ. ago ſeu agam' q dedit nobis victoriā mortis ⁊ pcti
p ieſum xpm nō p legē. Jo.16. Hec eſt victoria ⁊c̄. Ro.
15. Quis me liberabit ⁊c̄. Grā dī ⁊c̄. Nā qḋ ipoſſibile ⁊c̄.
¶ Conſequēter cū dicit. (Itaq; frēs mei ⁊c̄.) Subdit
ammonitionē. ſicut.n. dictū eſt pſeudo apli corrūpebāt
3 corinthios negādo reſurrectiōe3. ⁊ ideo poſtq̄; ia aſtru
xit fidē reſurrectionis ⁊ per exēpla oſtendit ammonet
eos ꝙ bene ſe habeāt ne ſeducant̄ a pſeudo apoſtolis.
Et circa hoc tria facit. Primo.n. eos in fide confirmat
dicens. Itaq;.ſ. iam oſtenſa reſurrectione fratres mei p
fidē p quā omnes ſumus filii dei. Jo.pᵒ. Dedit eis po/
teſtatē ⁊c̄. Dilectiſſimi p charitatē qua debemus nos
inuicem diligere.pᵃ Joā.4. Hoc mandatū habemus a
deo ⁊c̄. Stabiles eſtote.ſ. in fide reſurrectionis ne rece
datis a fide. Eph.4. Non ſimus ſicut paruuli fluctuā
tes ⁊c̄. ⁊ immobiles: ne.ſ. ab aliis ſeducamini. Coll.pᵒ
Jn fide fundati ſtabiles ⁊ immobiles ⁊c̄. Secundo in
ducit ad bona opera dicens. Abundantes in omni tē/
pore bono ſemper. Gal.vlti. Dum tempus ⁊c̄. proue.
3ᵒ. Jn abūdanti iuſtitia. Tertio roborat eos per ſpem
dicens. Scientes per qḋ ⁊c̄. Sap.3. Bonorū.n. laboru3
glorioſus eſt fructus.

CAP. XVI. 4

De collectis aūt que fiunt in ſan/
ctos: ſicut ordinaui in eccleſiis
galathie: ita ⁊ vos facite p vna3
ſabbati. Unuſqſq; veſtru3 apd
ſe reponat recondens quod ei bene placue
rit: vt nō cum venero tunc collecte fiāt. Cu3
aūt preſens fuero quos approbaueritis p
epiſtolas hos mittā pferre grām veſtram i
hieruſalē. Q: ſi dignum fuerit vt ego eam:
mecum ibunt. Ueniam aūt ad vos cū mace
doniam pertranſiero. Nam macedoniā p/ 5
tranſibo. Apud vos aūt forſitan manebo.
vel ēt hyemabo vt vos me deducatis quo/
cunq; iero. Nolo.n. vos modo in tranſitu
videre. Spero.n. me aliquantulum tempo
ris manere apud vos: ſi dñs permiſerit.
Permanebo autem epheſi vſq; ad pente/
coſten. Oſtium.n. mihi apertu3 eſt magnū
⁊ euidens ⁊ aduerſarii multi.
¶ Supra per totā ſeriem epiſtole propoſuit apls cori
thiis quandam doctrinam generalem. in hoc vltimo

c capitulo ꝓponit eis quedã specialia ꝛ familiaria. Et circa hoc duo facit. Primo monet eos qd ipſi debeant aliqͣ facere. Scḋo oſtẽdit qd aliqͣ faciãt ipſi eis ibi. (Salutat vos eccleſia ꝛc̃.) ℂ Circa pͥᵐ duo facit. Primo iſtruit eos de his que debẽt facere ad abſentes. Scḋo vero de his que debẽt facere ad pñtes ibi. (Vigilate ꝛ ſtate in fide ꝛc̃.) ℂ Circa pͥᵐ tria facit. Primo iſtruit eos de his que ptinent ad abſentes paupes ſanctos q ſũt in hieruſalem. Scḋo de his que pertinẽt ad apl̃m ibi. (Veniã ad vos cum ꝛc̃.) Tertio de his que ptinent ad diſcipulos ibi. (Si aũt venerit ꝛc̃.) ℂ Circa ea que debẽt fieri ſanctis qui erant in hieruſalẽ tribus inſtru-
2 it eos apl̃s. Primo qualiter elemoſyna ſanctis faciẽda ſit colligẽda. Scḋo qualiter ſit conſeruãda ibi. (Vnuſquiſq; aũt veſtrum ꝛc̃.) Tertio qualiter ſit in hieruſalem trãſmittẽda ibi. (Cum aũt preſens fuero ꝛc̃.) Circa pͥᵐ ſciendũ eſt ꝙ ſicut legitur Act. 4. Mos erat in primitiua eccleſia vt cõuerſi ad fidem venderẽt poſſeſſiones ꝛ omnia que habebãt ꝛ pcium ponerẽt ad pedes apl̃orum ꝛ de eis vnicuiq; prout erat opus ꝓuideret: vt ſic nullus haberet ꝓpꝛium: ſed eſſent illis oĩa cõia. Et ſicut dicit in collationibus patrũ oĩs religio ab illa ſancta ſocietate ſumpſit exordiũ. Cõtingit aũt vt fame perualida exorta pauperes ſancti qui erãt in hieruſalẽ inopia maxima laborarẽt: vnde factũ eſt vt apli or-
3 dinarẽt ad ipſorũ ſubuẽtionẽ ꝙ per alias eccleſias xp̃i collecti fierent. ꝛ hec cõmiſſio facta eſt paulo ꝛ barnabe: Galla. ſcḋo. Dederũt mihi ꝛ barnabe ꝛc̃. Et qꝛ apoſtolus ſuper hoc ſollicitus erat monebat illos quos cõuerterat vt eis ſubuenirent: qꝛ ſicut ipſe ad Ro. dicit. Iuſtũ eſt vt a qͥbus ſpiritualia receperant tpalia miniſtrent. Et hoc eſt qḋ dicit. De collectis aũt que fiunt p eccleſias in ſanctos. i. in vſum ſanctorũ ꝛ nõ quorumlibet. Ecc. 12. Da iuſto ꝛ ne recipias pctõrem. Non ꝙ pctõribus non ſit aliquid dandũ: ſed qꝛ magis dꝫ quis dare elemoſynam iuſto indigẽti q̃; pctõri.

ℂ Sicut ordinaui in eccleſia galatie. ita ꝛ vos facite) .i. colligite per vnam. ſ. diẽ ſabbati. i. ſeptimane. Et hoc ideo ordinatũ eſt vt paulatiꝫ qualibet hebdomada aliquid paruũ ſoluerẽt: ne ſi ſimul totũ ſoluiſſent grauarent. Et licet eis paululũ videret ꝛ quaſi inſenſibile paulatim dare tñ cõpleto anno elemoſyne inſimul collecte magne erãt. Vel per vnam ſabbati intelligit pͥ dies poſt ſabbatũ. ſ. dies dominicus. Et hoc ideo illo die fieri voluit apl̃s qꝛ iam inoleuerat conſuetudo: vt populus in dominicis diebus ad eccleſiã conueniret. Leuit. 23. Dies pͥmus celleberrimus erit atq; ſanctiſſimus ꝛc̃. Et poſt. Eſt. n. cetus atq; collecte ꝛc̃. De hmõi elemoſyna dicit Danie. 4. Pctã tua elemoſynis redime. Et eccleſia. 29. Elemoſyna viri quaſi ſacculus ꝛc̃.

ℂ Quia vero nõ ſolũ dꝫ apponi modus in colligẽdo ſed ẽt in cõſeruãdo. ideo cõſequenter inſtruit qualiter collecte conſeruent. cũ dicit. (Vnuſquiſq; aũt vr̃m ꝛc̃.) In quo oſtẽdit maxima induſtria apoſtoli. Ne aliqui crederent ꝙ apl̃s faceret collectas iſtas magis cã queſtus ꝓpꝛij q̃ ꝓꝑ neceſſitatẽ ſanctorũ. ideo ſuſpitionẽ hãc vitans ꝛ q̃tũ ad ſe ꝛ q̃tum ad ſuos miniſtros noluit dictam pecuniam a ſe ſeu a ſuis miniſtris cuſtodiri: ſed ordinauit ꝙ quilibet illud qḋ ſibi placebat elargiri reportaret domi ꝛ cõſeruaret ſeorſum faciens: ſic p totũ annũ. Et huius rõ erat qꝛ apl̃s nolebat ꝙ qñ veniret corinthũ vacarẽt collectis: ſed doctrine: ꝛ rebus ſpiritualibus. Et ideo dicit. (Vt ñ cũ venero ꝛc̃.) Act. 6. Nõ ẽ equũ nos relinquere ꝛc̃. qualiter aũt debeãt mitti in hieruſalẽ ſubdit dicẽs. (Cũ ãt preſens fuero ꝛc̃.) Quaſi. d. Nec in hoc volo aliquos ſpãliter honerare

Collectõ pecuniarũ quas paulus corinthijs impoſuit ꝓ neceſſitatibus fratrũ

5 Elemoſynã ſabatis dieb⁹ apl̃s corinthijs iniũxit

cũ preſens fuero. ſ. ad portãdum pecuniã: ſed mittam illos quos probaueritis. i. approbaueritis mittendos d
mittã inq̃; per epiſtolas. i. cũ epiſtolis miſſis a vobis ꝛ a nobis laudatorijs ꝛ cõmendatorijs. ſ. in qͥbus contineat q̃titas pecunie cõmẽdatum ſtudiũ noſtrũ ꝛ charitas. Mittã inq̃; pferre grãm veſtrã. i. ꝙ gratis debitis ſanctis. pauperibus in hieruſalẽ. 2ª Cor. 8. Notã facimus vobis grãm dei ꝛc̃. In hieruſalẽ. i. ſanctis q ſũt i hieruſalẽ ꝛ ñ ſolũ mittã alios q̃s ꝓbaueritis: ſꝫ ſi dignũ fuerit ꝛc̃. i. ſi magna q̃titas fuerit mecũ ibũt: in q̃ inducit eos ad bene ꝛ liberaliter ſoluẽdũ. Ro. 15. Nũc igit ꝓficiſcar hieruſalẽ miniſtrare ſanctis ꝛc̃. 1
ℂ Cõſequẽter apl̃s iſtruit eos de his que ptinent ad ſeipſuꝫ. Et circa hoc tria facit. Primo promittit eis ſuam preſentiã dicens. (Veniã ad vos cũ macedoniã pertrãſiero ꝛc̃.) Circa qḋ ſciendũ eſt ꝙ ſicut dicit Act. 16. 2
Vir macedo apparuit apoſtolo cũ eſſet troade deprecãs eum ꝛ dicens ei. Trãſiens in macedoniã libera nos: Vt ergo apl̃s iuſſa impleret diſpoſuit ſe macedoniam iturũ. Et qꝛ macedonia erat media inter aſiã ꝛ achaiã in qua eſt corinthũ: ideo dicit. Cũ pertranſiero in macedoniã veniã ad vos: imo veniã ad vos inde. i. qꝛ tũc ero vobis propꝛior. Scḋo ꝓmittit ſe facturũ apud eos diutinã morã dicẽs. Apud vos forſitã manebo. i. morã ꝯhã vel ẽt hyemabo. i. per totã hyemẽ per manebo vobiſcũ: qꝛ multa corrigẽda ſunt in vobis. Vel cãm quare ad eos vadit ſubdit cũ dicit. (Vt vos me deducatis quocũq; iero.) Et dicit quocũq; qꝛ neſciebat determinat quo iret niſi ſm̃ ꝙ ſpiritus ſanctus inſpirabat ſibi. Deducatis inq̃; nõ defendatis me: ſꝫ vt doceatis 3
vias. Tertio cũ dicit. (Nolo. n. vos ꝛc̃.) Excuſat dilationẽ ſue pñtie dupl̃r. Vno⁰: qꝛ corinthij poſſent dicere nõ eſt neceſſe ꝙ tñ differas venire: ꝛ ꝙ pͥmo vadas i macedoniã: qꝛ tu potes venire i achaiã ꝛ ꝑmanere ita ꝙ nõ trãſeas p macedoniã. Et ad hoc dicit. licꝫ ſic poſſem venire ad vos tñ nõ diu poſſem manere vobiſcuꝫ qꝛ ſtatim opꝫ me eſſe in macedonia vel redire in aſiaꝫ. vñ qꝛ nolo vos mõ in tranſitu videre: iõ mõ nõ venio: pͥmo ad vos: nã ego ſpero aliq̃; morã cõtrahere vobiſcũ ſi dñs ꝑmiſerit. Dicit ſi dñs ꝑmiſerit: qꝛ forte vel an 4
teq̃; eſſet ibi vl̃ poſtq̃; iã eſſet ibi dñs iſpiraret ei ꝙ iret ad aliũ locũ vbi faceret mai⁹ bonũ. Alio⁰ excuſat ꝛ ſe ꝙ videt magis lrale: qꝛ oportebat euꝫ diu manere apud epheſum qḋ eſt i aſia: ꝛ iõ dicit. (Permanebo ãt epheſi vſq; ad pẽthecoſtẽ ꝛc̃.) Forte hec epiſtola miſſa fuit in hyeme ſeu i vere ꝛ tũc poſt pẽtecoſtẽ debebat ire in macedoniã ꝛ morari ibi vſq; ad hyemẽ ꝛ tũc ire corinthũ ꝛ hyemare. Rõnẽ aũt quare volebat morari epheſi vſq; ad pẽthecoſtẽ ſubdit cũ dicit. (Oſtiũ aũt ꝛc̃.) i. magnũ fructũ facio in epheſo. Et dicit hoſtiũ eſſe aptũ magnũ. i. multa corda bonum ad credendũ parata: ꝛ euidẽs qꝛ ſine ꝯdictione. Coll. 4. Orãtes ſimul ꝛ p nobis ꝛ deus aperiat nobis hoſtiũ ꝛc̃. Sꝫ qꝛ ſunt multi aduerſarij q conant ipedire vel ſubitrare. Si g̃ abſ 5
terẽ me tãtus fructus poſſet õ facili ipediri: iõ nolo recedere quouſq; ſitis bene firmati. Apoc. 3. Ecce dedi coram te oſtiũ aptũ.

ℂ Lectio. II.

SI aũt venerit thimo. videte vt ſine tiore ſit apḋ vos: op⁹. n. dñi opat ſicut ꝛ ego. Ne qs g̃ illuꝫ ſpnat deducite aũt illũ i pace: vt veniat ad me. Expecto. n. illũ cũ frib⁹. De apollo ãt fratre vobis notũ facio: qm̃ multuꝫ rogaui eũ vt veniret ad vos cũ fratri

b

1 ⁊ vtiq̄ȝ nō fuit volūtas eius vt nūc veniret.
Ueniet aūt cū ei vacuū fuerit. Uigilate ſtate
in fide: viriliter agite ⁊ cōfoꝛtamini: oīa eni
veſtra in charitate fiāt. Obſecro aūt vos fra
tres noſtros domū ſtephāe ⁊ foꝛtūati ⁊ achai
ci: qm̄ ſunt primitie achaie ⁊ in miniſteriū
ſanctoꝝ oꝛdinauerūt ſeipſos: vt ⁊ vos ſub
diti ſitis eiuſmodi: ⁊ omni cooperāti ⁊ labo
rāti. Gaudeo aūt ī pꝛeſentia ſtephane ⁊ foꝛ
2 tunati: ⁊ achaici: qm̄ id qđ vobis deerat ip
ſi ſuppleuerūt. Refecerūt. n. ⁊ meū ſpm̄. ⁊
vrm̄. Cognoſcit̄ ergo q̄ eiuſmodi ſunt. Sa
lutāt vos oēs eccleſie aſie. Salutat vos ī do
minū multū aq̄la: ⁊ priſca cū domeſtica ſua
eccleſia: apđ quos ⁊ hoſpitoꝛ. Salutāt vos
oēs fratres. Salutate inuicē in oſculo ſan
Ad. Ro. 16. cto. Salutatio mea: manu pauli. Si q̄s non
amat dn̄m noſtrum ieſū xp̄m ſit anathema
maranatha. Gratia dn̄i noſtri ieſu xp̄i vobis
cum charitas mea cum omnibus vobis in
chꝛiſto ieſu. Amen.

3 ❡ Hic iſtruit eos de his q̄ ptinēt ad diſcipulos ſuos. ⁊ p°. de his q̄ ptinēt ad thimo. Scđo de his q̄ ptinent ad apollo ibi. (De apollo ⁊c̄.) De thimotheo tria mandat. Pꝛimo vt ſecure cuſtodiat̄. Un̄ dicit. Si aūt venerit ad vos thimotheus videte ſtudeatis vt ſine tiꝛoꝛe ſit apud vos. Foꝛte aliq̄ cōmotio fuerat ibi pp̄ pſeudo apſos. 2ª Coꝛ. 7. Foꝛis pugne: intus timoꝛes ⁊c̄. Et h̄ debetis facere: q꞉ opus dn̄i opat̄: ſicut ⁊ ego p̄dicādo.
4 2ª Th°. 4. Tu vero vigila: in oībus laboꝛa. Scđa vt ī honoꝛe habeat̄: ⁊ iō dicit. Ne q̄s ergo illū ſpernat. Et rō hui° eſt foꝛte: q꞉ iuuenis erat. 2ª. Thi. 4. Nemo adoleſcētiā tuā ſpnat. Luc. 10. Qui vos ſpnit me ſpnit. 3° vt pacifice deducat̄: ⁊ h̄ eſt qđ dicit. (Deducite aūt illū ⁊c̄.) Et rō hui° eſt. q꞉ expecto illū cū frīb° q̄ ſunt cū eo.
❡ De apollo ⁊c̄. (Iſte ē ille apollo. de q̄ habet̄.) Act. 18. Qꝛ iudeus q̄dā ⁊c̄. ⁊ iſte iuit in achaiā: ⁊ fuit quaſi ſpālis doctoꝛ eoꝝ poſt apſm̄. p° Coꝛ. 3. Ego plantaui apollo rigauit ⁊c̄. ⁊ vt gl. dic̄. ep̄s erat. Et q꞉ coꝛinthij male ſe habuerant: receſſerat ab eis ⁊ iuerat ad apſm̄. Poſtmodū vo coꝛinthij rogauerūt apſm̄ vt remitteret illuc ipſum. ad qđ r̄ndet eis dicēs. De apollo aūt fratre quē rogaſtis remitti ad vos notū vobis facio tria. Pꝛio p̄ces meas ſibi factas: qm̄ multū rogaui eū: vt veniret ad vos cū fratribus. Et dicit rogaui eū lȝ poſſit p̄cipere: q꞉ magnis viris nō de facili dȝ fieri p̄cepti p° Ti. 5. Seniorē obſecra ⁊c̄. ecc. 32. Rectoꝛē te poſuerūt ⁊c̄. ❡ Sȝ nūqd licuit ſibi reliq̄re pplm̄ ſuū. ❡ Ad h̄ dōm q̄ ſic Greg. dicit. qñ oēs ſubditi male ſe hn̄t ⁊ nolūt coꝛrigi: licet ep̄o recedere ab eis. Un̄ q꞉ iſti erāt tales licuit ei. ❡ Uel dōm eſt: qđ foꝛte nō erat ep̄s eoꝝ: lȝ ſpālr̄ p̄dicauerat eis. Scđo r̄ſum appollinis: q꞉ renuit venire ad eos ibi. (Et vtiq̄ȝ nō fuit volūtas eius vt nūc ⁊c̄.) Et rō huius eſt q꞉ foꝛte nōdū erāt bene coꝛrecti. Uel q꞉ ipſe erat in aliq̄s arduis occupatus. Tertio p̄mittit eū aliq̄n ad eos iturū. Un̄ dic̄. (Ueniet aūt cum ei vacuū) .i. oppoꝛtunū fuerit. ſ. qñ vos eritis coꝛrecti.
❡ Cōſequēter poſtq̄ȝ iſtruxit eos q̄d debeāt facere ab ſenibus: hic iſtruit eos q̄liter ſe habeāt ad p̄ntes. Circa h̄ duo facit. Pꝛio oñdit q̄liter ſe habeāt q̄tū ad oēs

apollo q̄dā fuit in deus ⁊ doctoꝛ p̄dicauit q̄ȝ in achaia 5 Ep̄s pōt di mittere eccliaȝ qñ oēs ſui ſubditi ſunt mali

in cōi. Scđo q̄tū ad quoſdā in ſpāli ibi. (Obſecro aūt vos frēs.) Inſtruit aūt eos apſs in cōi de tribus. ſ. de fide de bona opatiōe: ⁊ de mō bene opādi. ❡ Sȝ tn̄ iſtis tribus p̄mittit vnū qđ eſt oībus neceſſariū. i. ſollicitudo. Un̄ dic̄. (Uigilate ⁊ oꝛate.) De fide ergo iſtruit. cū dicit. (State. ſ. i fide.) Ephe. 6. State ſuccincti ⁊c̄. De bona opatiōe. cū dic̄. (Uiriliter) .i. foꝛtiter agite: q꞉ fides ſine opibus moꝛtua eſt. Jac. 2. Sȝ q꞉ bona opatio nō ē attribuēda nobis: ſȝ deo: iō ſubdit. Et confoꝛtamini in dn̄o. ps. Uiriliter agite ⁊ cōfoꝛtet̄ coꝛ veſtrū ⁊c̄. De mō 2
agēdi cū dicit. (Oīa veſtra in charitate fiāt) .i. oīa debēt referri ad finē charitatis. ſ. vt fiant pp̄ deum ⁊ pximū. Col. 3. Super oīa charitatem ⁊c̄.
❡ Cōſequēter cū dicit. (Obſecro āt ⁊c̄.) Inſtruit eos quō ſe habeāt ad quoſdā in ſpāli. ⁊ p̄mo q̄tū ad illos q̄ vident̄ habere aliquā p̄rogatiuā ī ſpūalibus. Scđo q̄tū ad illos q̄ in coꝛpoꝛalibus opibus ibi. (Gaudeo aūt ⁊c̄.) Dicit ḡ. (Obſecro autē vos frēs noſtros) .i. appꝛobaſtis domū ſtephane ⁊ foꝛtunati ⁊ achaici. Appꝛobaſtis inquā pp̄ duo: ⁊ q꞉ ſunt p̄mitie. i. p̄mo conuerſi: q꞉ ab ipſo apſo in p̄mis baptizati. ſupꝛa p̄mo. Baptiȥaui aūt ⁊c̄. Et q꞉ magis deuoti ⁊ p̄mpti ad miniſteria ſanctoꝝ. Un̄ dicit. Et in miniſterio ſanctoꝝ oꝛdinauerūt ſeipſos. Ro. 12. Neceſſitatib° ſanctoꝝ ⁊c̄. ⁊ iō obſecro 3
vt ⁊ vos ſubditi ⁊c̄. Heb. 12. Obedite p̄poſitis ⁊c̄. Et oī cooperānti. Philipē. 4. Adiuua eos q̄ mecū laboꝛauerūt. Sap. 3. Bonoꝝ laboꝝ glorioſus ⁊c̄.
❡ Gaudeo ⁊c̄.) Hic inſtruit eos q̄tū ad illos q̄ p̄eminēt in miniſterijs: ⁊ pōt dupl̄r exponi. Uno mō: vt dicat̄. Gaudeo āt ī pꝛeſentia ſtephane ⁊ foꝛtūati ⁊ achaici q̄ ſunt p̄ntes vobis quoꝝ p̄ſentia eſt vobis p̄ficua. Qm̄ ipſi id qđ vobis deerat ſuppleuerūt docēdo vos. Et ib̄ q̄dēȝ refecerūt ſpūm meū: inq̄tū gaudeo d̄ bono vr̄o: ⁊ ſpūȝ vr̄ȝ ī q̄tū iſtructi eſtis. Philipē. 4. Gauiſus ſum valde: q꞉ iueni ⁊c̄. Et iō q꞉ ſic ſe habuerūt. ḡ cognoſcite. i. honoꝛate eos ⁊c̄. Alio° vt dicat̄ gaudeo in p̄ntia ſtephane foꝛtunati ⁊ achaici. q꞉. ſ. p̄ſonal̄r mecū ſunt ⁊ ſeruiūt mihi: ī quo ſupplēt qđ deerat vobis. i. qđ vos nō poteratis mihi coꝛpal̄r exhibere. In quo q̄dē refecerūt ſpm̄ meū inq̄tū mihi ſeruierūt ⁊ pauerūt 4
me. ⁊ vr̄ȝ. inq̄tū d̄ bono meo gaudetis. ⁊ iō cognoſcite ⁊c̄.
❡ Salutat vos ⁊c̄.) Hic apſs inſinuat q̄d alij faciant coꝛinthijs. Et circa hoc duo facit. Pꝛimo iſinuat quō ſalutent ab alijs. Scđo ſubdit ſuā ſalutationē ibi. (Salutatio mea ⁊c̄.) ❡ Circa p̄m̄ tria facit. Pꝛimo iſinuat quō ſalutat eos tota eccleſia aſie in cōi. Un̄ dicit. (Salutant vos oēs eccleſie aſie.) Ro. vi. Salutāt vos oēs eccleſie xp̄i. Scđo quō ſalutat eos ſpecialiter hoſpites c
pauli. Un̄ dicit. (Salutāt vos in dn̄o multū aq̄la ⁊c̄.) Iſti erant hoſpites apoſtoli: ⁊ de his habetur Ro. 16. ⁊ Act. 18. Tertio quō ſalutāt eos apoſtoli ⁊ familiares ſui Unde dicit. Salutāt vos oēs frēs q̄. ſ. mecū ſunt. Phil. vlt. Salutāt vos qui mecū ſunt frēs. Ex quo ḡ oēs ſalutāt vos ⁊ vos ēt ſalutate inuicē ī oſculo ſancto 5
ñ libidinoſo: quo mulier appꝛehenſū deoſculatur iuuenem. Pꝛouer. 7. Non fraudulento quo iudas oſculatus eſt xp̄m. Mat. 26. ⁊ Mar. 14.
❡ Salutatio ⁊c̄.) Hic ſuā ſalutationē ſubdit: ⁊ circa h̄ duo facit. Pꝛimo ponit titulū ſalutationis dicēs. (Salutatio mea) .ſ. ſcripta ē manu mea pauli. Et hoc faciebat in epiſtolis ſuis pp̄ quoſdā q̄ ſub ſpē apoſtoli ſcribebant falſas litteras. Un̄ vt nō deciperentur. poſtq̄ȝ ſcripta erat ep̄la p̄ aliquē in fine. cōſequēter ſcribebat apſs manu ſua. Scđo ponit ipſam ſalutationē quā p° maledicit malis dicens. Si quis non amat ⁊c̄. anathema ſit. i. ſepatus vel excōicatus. maranatha. i. domin°

c veniet. Q̃uaſi. d. Qui nō amat dn̄m noſtrū ieſum xp̄ʒ
ſit anathema in aduētu dn̄i. Sʒ nūq̄d ſunt excōicādi
oēs q nō ſunt in charitate. ℭ R̄n̄o dōʒ ꝙ hoc itelligi
tur ſi q̄s nō amat dn̄m ieſum xp̄m .i. fide xp̄i ⁊ iſti ſunt
heretici ⁊ ſunt excōicati. Uel ſi q̄s vſqȝ ad finē moꝛtis
nō pſeuerat in amoꝛe dn̄i ieſu xp̄i in aduētu erit ſe pa/
ratus a bonis. Scd̄o benedicit bonis bene optās eis.
.ſ. grām xp̄i. cū dicit. (Gr̄a dn̄i noſtri ieſu xp̄i.) Et hoc
optans optat eis oē bonū: q2 in gr̄a dn̄i noſtri ieſu xp̄i
cōtinet̄ omne bonū. Optat ēt eis charitatē ſuā dicens
Charitas mea ⁊c̄. In vos inuicē ⁊ deū diligatis ea cha
2 ritate qua ego vos diligo ⁊ nō pp̄ aliq̄d aliud niſi i xp̄o
ieſu .i. pp̄ amoꝛē xp̄i. Amen .i. fiat.
ℭ Incipit poſtilla doctoꝛis angelici ſcī Thome oꝛdīs
fratrū p̄dicatoꝝ ſup ſcd̄a epiſtola ad coꝛinthios.

Iniſtri dei nr̄i dicet̄ vobis. Eſa.
16. In his verbis cōgrue
tangit̄ mā huius ſcd̄e epiſtole ad coꝛi.
Nā i p̄ma epiſtola agit aplſ de ipſis ſa/
cramentis. ſed in hac ſcd̄a agit de mini/
ſtris ipſoꝝ ſacramētoꝝ tam bonis q̄ʒ malis. Ratio āt
hanc eplām ſcribēdi fuit ꝙ coꝛinthij poſt p̄dicationeʒ
eius admiſerāt pſeudo aplōs quos apoſtolo p̄ferebāt.
3 Propter hoc ſcribit eis hāc eplāʒ i qua comēdat aplſ
⁊ oñdit veroꝝ aploꝛum dignitatē: oſtēdit ēt ⁊ vitupe/
rat falſoꝝ aploꝛuʒ falſitatē cōmendat aūt viroꝝ aplo
Apli rum dignitatē ex hoc ꝙ ſunt miniſtri dei. Miniſtri in
dnr q̄t dei dicet̄ vobis .ſ. aplis: q q̄dem dicunt̄ miniſtri q̄ʒ/
mini tum ad tria. Primo q̄ʒtum ad diſpēſationē ſacramēto
ſtri rū. p̄ Coꝛ. 4. Sic nos exiſtimet homo vt mi. ⁊c̄. Xp̄s
q̄ʒtū .n. inſtitutoꝛ eſt ſacramētoꝝ: ſed apl̄ ⁊ eoꝝ ſucceſſo/
ad res ea diſpēſāt. ⁊ iō ſubdit̄ i p̄dicta auctoꝛitate: ⁊ diſpē
tria ſatoꝛes miſterioꝝ dei. 2° q̄ʒtū ad gubernatōēʒ .ſ. in q̄ʒtū
gubernāt ppl̄ʒ dei. Sap. 6. Cū eſſetis miſtri non recte
iudicaſtis ⁊c̄. Deus .n. gubernat oīa p prudentiā. Un̄
q̄cūqȝ aliq̄d gubernat dr̄ miſter dei. Tertio q̄ʒtum ad
4 humane ſalutis operationē in q̄ʒtū .ſ. eoꝝ miniſterio ⁊
p̄dicatione hoīes ad ſalutē ꝯuerſi ſunt cuius ſalutis ſo
lus deus eſt auctoꝛ: q2 ipſe eſt q venit ſaluū facere q̄d
perierat apli vero miſtri. p̄ Coꝛ. 3. Quid ḡ eſt apollo q̄d
paulus? miſtri ei° cui crediſtis ⁊c̄. CAP. I.

Aulus apoſtolus ieſu xp̄i p vo/
luntatē dei ⁊ thimotheus frater
eccleſie dei que eſt coꝛinthi cuʒ
oībus ſanctis qui ſunt i vniuer/
ſa achaia gratia vobis ⁊ pax a deo patre no
5 ſtro ⁊ domino ieſu chriſto.
ℭ De iſtis ergo miniſtris tractat hic aplſ oñdens in
hac epiſtola eoꝝ dignitatē ēt ſcribens coꝛinthijs. In q̄
q̄dem p̄mittit. Primo ſalutationē. Scd̄o pſeq̄tur epi
ſtolā ibi. (Bn̄dictus deus ⁊c). In ſalutatōe āt tria po
nit Primo .n. deſcribit pſonas ſalutantes. Scd̄o pſo/
nas ſalutatas ibi. (Eccleſie q̄ eſt ⁊c̄.) Tertio bona op
tata ibi. (Gr̄a vobis ⁊c̄.) ℭ Circa p̄m̄ p̄mo deſcribit p/
ſona ſalutās p̄ncipalis: q2 paulus. Scd̄o pſona adiun
cta. q2 Thimo. Perſona ſalutās deſcribit ab humilita
tē: q2 paulus q latine dr̄ modicus. Iſte ē ille modicus
de quo Eſa. 60. Minimus erit in mille ⁊c̄. Uel a do/
ctrina: q2 paulus dr̄ os tube. Iſta eſt illa tuba. de qua
Zach. 9. Dn̄s in tuba canet ⁊c̄. Et cōpetit: q̄d dr̄ Eſa.
58. Quaſi tuba exalta vocem tuā ⁊c̄. A dignitatis au
ctoꝛitate: q2 aplſ ⁊c̄. Ubi tria ponunt̄. Primo ꝙ ſit lega
tus. vn̄ dr̄ aplſ .i. p̄ncipalr̄ miſſus. Soli .n. 12. apli ele/
cti miſſi ſunt a xp̄o. Luc. 9. Elegit. 12. quos ⁊ aplōs ⁊c. d
Alij aūt diſcipuli nō miſſi ſunt p̄ncipalr̄: ſed ſcd̄ario.
Et inde eſt ꝙ aplis ſucceduīt ep̄i q h̄nt ſpālē curā gre
gis dn̄i. Alij āt ſacerdotes ſucceduīt. 72. diſipulis q ge
rūt vices cōmiſſas ſibi ab ep̄is. Eſt ergo eius dignitas
q2 aplſ. p̄ Coꝛ. 9. Si alijs nō ſum aplſ ſʒ tn̄ vobis ſum
⁊ c̄. Gal. 2. Qui operatus eſt Petro ⁊c. Sʒ quare vo/ aplſ
cat ſe hic aplm̄ dicēs Paulus aplſ. cū in eplā ad Ro. ſcri
ſcribat ſe ſeruū. R̄ō huius eſt: q2 romāos rep̄hēdit d̄ bene
diſſcuſſione ⁊ ſup̄bia q̄ eſt mater diſſenſiōis: q2 īter ſu/ rōa
pbos ſemp iurgia ſunt. Un̄ vt eos reuocet a diſſeſſiōe nis
inducit eos ad humilitatē vocādo ſe ſeruū. Coꝛinthij dic ſe
v̄o, erāt ptinaces ⁊ rebelles. ⁊ iō vt rep̄mat eoꝝ ꝓteruī ſuū
am vſus eſt hic noīe dignitatis dicens. aplʒ. ℭ Scd̄o hic
ponit̄ cuius ſit legatus: q2 ieſu xp̄i .ſ. ſra. 4. Pro xp̄o le/ aplʒ
gatōe fungimur. ℭ Tertio ponit̄ modus quo adept° 2
eſt legationē: q2 nō ingeſſit ſe vt pſeudo. Iere. 23. Nō
mittebā eos ⁊ ipſi currebāt. Nō eſt datus pplō ex diuo
furoꝛe iux̄ illud Job. 34. Qui facit regnare ypocritaʒ
⁊c. Oſee. 12. Dabo tibi regē ſʒ in furoꝛe meo. Eſt adep/
tus apoſtolatū ex volūtate dī ⁊ bn̄placito. Act. 9. Uas
electionis eſt mihi iſte. Et iō dic̄ p voluntatē dei. Per
ſona aūt adiūcta eſt Thimo. Un̄ dic̄. Et thimo. frater
Frater in q̄ʒ pp̄ fidē. Math. 23. Oēs vos frēs eſtis ⁊c.
Et pp̄ dignitatē: q2 ep̄s: ⁊ inde eſt ꝙ papa vocat oēs
ep̄os frēs. Cōuūerat āt ſibi thimotheū: q2 cū ipſe trāſiſſet
p eos ſicut dixit in p̄ epiſtola vl. ca. poſſent credere ꝙ
malicioſe retuliſſet aplo ea de q̄bus ipſe ſcribit ad eos. 3
ℭ Cōſeq̄nter ponunt̄ pſone ſalutate: ⁊ p̄mo p̄ncipa
les. 2° adiūcte p̄ncipalibus in h̄ ꝙ dic̄. (Eccl̄ie dei) q̄ ē
totus pplſ fidelis tā clerus q̄ʒ laici. p̄ Thi. 3. Ut ſcias
quō opteat te ꝯuerſari. (Que eſt coꝛinthi) q2 coꝛinth°
erat metropolis achaie. Sʒ adiūcte pſone ſunt oēs ſcī
q ſunt vnius ſp̄us ſcī gr̄a renati. 1. Coꝛin. 6. Sʒ abluti
eſtis. ſʒ ſanctificati ⁊c. Qui ſunt i achaia: cuius metro
polis eſt coꝛinthus. Iſtis āt pſonis ſalutatis optat aplſ
bona. Un̄ dicit. Gr̄a vobis ⁊c. Et circa h̄ duo facit. p̄°
ponit ipſa bona. 2° ipſoꝝ actoꝛem ibi. (A deo p̄re ⁊c.)
Ponit aūt iſta duo extrema bona vt i eis itelligāt̄ me/
dia. Primū .n. bonū ē gr̄a q̄ ē p̄ncipiū oīuʒ bonoꝝ. Nā
añ grām nihil eſt niſi dīnutū in nobis. Ultimū āt oīuʒ 4
bonoꝝ ē pax: q2 pax ē gn̄alis finis mētis. Nā q̄licūqȝ
pax accipiat̄ hʒ rōnē finis ⁊ i glīa eterna ⁊ i regimīe ⁊ī
cōuerſatōe finis ex pax. p̄s. Qui poſuit fines tuos pa
cē. Quis aūt ſit actoꝛ hoꝝ bonoꝝ oñdit: ſubdēs. A d̄o
p̄re ⁊c. Et hec duo p̄nt duplr̄ diſtingui: q2 cū dicit: a d̄o
p̄re. pōt itelligi p tota trinitate. Nā lʒ pſona p̄ris dicat̄
pr̄ xp̄i p nāʒ tn̄ tota trinitas eſt pr̄ nr̄ p creationē ⁊ gu
bernationem. Eſa. 63. Et nūc dn̄e pr̄ nr̄ es tu Iere. 3.
P̄reʒ vocabis me. A deo ḡ p̄re nr̄o .i. a tota trinitate p
ueniūt bona. Mat. 7. Si vos cū ſitis mali ⁊c. ℭ Sʒ
ſi deus pr̄ nr̄ accipiat̄ p tota trinitate quare addit̄ p/
ſona filij. cū dicit. Et dn̄o ieſu xp̄o: nūq̄d eſt alia pſona
a trinitate. ℭ Dōm addit̄ nō pp̄ aliā pſonā: ſed pp̄ ali 5
am nām .ſ. humanitatis aſſumpte a filio in pſonā diui
nā quā q̄dē trinitati cōnumerat. q2 oīa bona ꝓueniūt
nobis a trinitate p icarnationē xp̄i. Et p̄mo gr̄a. Joh.
p̄. Gratia ⁊ veritas ⁊c. Scd̄o pax: Ephe. 2. Ipſe ē pax
noſtra ⁊c. Itē cū dicit. A deo p̄re noſtro: pōt itelligi p
ſona p̄ris ſolū: ⁊ licet tota trinitas ſit pr̄ nr̄: vt dictū eſt
tn̄ p̄ſona p̄ris eſt pr̄ noſter p appꝛopꝛiationē: ⁊ ſic hoc
ꝙ dicit. Et dn̄e ieſu xp̄o: intelligit̄ de pſona filij. De p
ſona aūt ſp̄uſſancti nō fit hic mētio: q2 ſicut dicit Au
gu. Cū ſit nexus p̄ris ⁊ filij vbicūqȝ ponit̄ pſona p̄ris
⁊ perſona filij intelligit̄ perſona ſp̄uſſancti.

a Lectio. II.

Ero. 22°. Benedictus deus ⁊ pr̃ dñi nr̃i ie
ſu xp̃i: ⁊ pater miſericordiarũ ⁊
deus totius ↄſolationis q cõſo
latur nos in oĩ tribulatiõe nr̃a:
vt poſſimus ⁊ ipſi ↄſolari eos q in oi preſſu
ra ſunt p exhortationez qua exhortamur ⁊
ipſi a deo: qm̃ ſicut abundãt paſſiones xp̃i
in nobis: ita ⁊ p xp̃m abũdat ↄſolatio nr̃a.
¶ Hic incipit ep̃lam in qua ap̃ls duo facit. Primo. n.
excuſat ſe de eo ꝙ nõ iuerat ad eos ſicut promiſerat.
2 Scõo ꝓſeq̄tur intentionẽ ſuã ca. 3. ibi. (Incipim⁹ iterꝫ
⁊c̃.) Circa p̃m duo facit. Pr̃o ponit excuſationẽ d̃ mo
ra. Scõo more aſſignat cãz. 2. ca. ibi. (Statui aũt ⁊c̃.)
Circa p̃m duo facit. Pr̃o. n. reddit eos beniuolos. Se
cũdo excuſationẽ põit ibi. (Et hac ↄfidentia ⁊c̃.) Cir
ca p̃m duo facit. Primo captat eoꝝ beniuolẽtiã recitã
do q̃dã in gn̄ali. Scõo q̃dã in ſpali ibi. (Nõ. n. ⁊c̃.) Be
niuolentiã aũt eoꝝ captat ap̃ls oñdendo ꝙ q̄cq̄d fac̃
totũ facit ad eoꝝ vtilitatez. Et circa h̃ duo facit. Pr̃o
p̄mittit vtilitatẽ q̃ ex ipſo aliĩs ꝓuenit. Scõo rõnẽ eo
rũ aſſignat ibi. (Qm̃ ſicut abũdant ⁊c̃.) Circa p̃m tria
facit. Primo. n. ponit grãꝝ actio. Scõo actionis grã
rũ mod⁹ ibi. (Qui ↄſolat ⁊c̃.) Tertio cã ibi. (Ut poſ
3 ſimus ⁊ ipſi ↄſolari). Agit ḡ grãs toti trinitati a q̃ ꝓ
uenit oẽ bonũ. Et iõ dicit. Bñdictus deus. i. tota triit
Bñdi tas. Item pſone p̃ris cũ dicit. Et pr̃ dñi nr̃i ieſu xp̃i p
cere quẽ. ſ. xp̃m pr̃ nobis oĩa donauit. Sed ſciendũ ꝙ nos
deum bñdicimus deũ ⁊ deus bñdicit nobis: ſed alr̃ ⁊ alr̃. Nã
⁊ de⁹ dicere dei eſt facere. ps. Dixit ⁊ facta ſunt. Uñ bñdicer̃
bñdi dei eſt bonũ facere ⁊ bonũ infundere: ⁊ ſic hʒ rõnẽ cã
cere litatis: ⁊ Geñ. l. ⁊. 22. Bñdicens bñdicaz tibi ⁊c̃. Dicere
nobis aũt nr̃m non eſt cãle: ſed recognoſcitiuũ ſeu expſſiuũ.
quo Uñ bñdicere nr̃m idẽ eſt qd̃ bonũ recognoſcere. Cum
intelli ergo grãs agimus deo: bñdicimus ſibi. i. Recognoſci
gat. mus eũ bonũ ⁊ datorẽ oĩnm bonoꝝ. Tob. 12. Bñdici
te deũ celi ⁊c̃. Dañ. 3. Bñdicite oĩa opa ⁊c̃. Recte ergo
grãs agit p̃ri q: miſericors eſt. Uñ dicit: Pater miſeri
4 cordiaꝝ. Et q: ↄſolator. Uñ dicit. Et deus totius ↄſo
Deus lationis. Et agit grãs de duobus qbus homies maxi
di de⁹ me indigent. Pr̃o. n. indigẽt: vt auferant ab eis mala
tot⁹ ⁊ h̃ facit mĩa q̃ aufert miſeriã: ⁊ miſerere ẽ ꝓpriũ p̃ris
ↄſola ps. Quo miſeret pr̃ filioꝝ ⁊c̃. Scõo indigent vt ſuſtẽ
tiõis. tent in malis q̃ aduenĩũt. Et illud eſt ꝓprie cõſolari:
q: niſi hõ hẽret aliq̃d in quo q̄ſceret cor eius qñ ſup
ueniunt mala nõ ſubſiſteret. Tũc ḡ aliqs conſolat ali
quẽ qñ affert ei aliqd̃ refrigeriũ in quo q̄ſcat in mal.
Et lʒ in aliq̄bus malis hõ poſſit in aliquo ↄſolari ⁊ q̄e
ſcere ⁊ ſuſtẽtari: tñ ſolus deus eſt q nos ↄſolat in oib⁹
malis: ⁊ iõ dicit. Deus totius ↄſolationis: q: ſi peccas
ↄſolat te deus: q: ipſe miſericors eſt. Si affligeris cõſo
lat te vel eruẽdo ab afflictione p potẽtiã ſuã vel iudi
5 cãdo p iuſtitiã. Si laboras ↄſolat te remunerãdo Ge.
15. Ego merces tua ⁊c̃. Et iõ dr̃ Mat. 5. Bñ q lugent
⁊c̃. Mõm aũt grãꝝ actionis ſubdit dicẽs. Qui ↄſolat
⁊c̃. q. d. Iõ bñdictus q: ↄſolat nos in oĩ tribulatiõe in
fra. 7. Qui ↄſolat ⁊c̃. Cãz aũt huius ponit cũ dic̃. Ut
poſſimus ⁊ ipſi ↄſolari. Ubi notandũ eſt ꝙ in dõis di
uinis eſt ordo. Ad h̃. n. deus dat aliq̄bus ſpãlia dona
vt ipſi effundant illa in vtilitatẽ alioꝝ. Nõ. n. dat lu
mẽ ſoli vt ſibi ſoli luceat: ſed vt toti mũdo. Uñ vult ꝙ
de oĩbus bonis nr̃is ſiue ſint diuitie ſiue ſcĩa ſiue potẽ
tia ſiue ſapiẽtia accreſcat aliqua vtilitas aliĩs. i. Pe. 4.
Unuſq̄ſq3 grãm quã accepit ⁊c̃. Hoc eſt ḡ qd̃ ap̃ls di

cit. Cõſolat nos in oĩ tribulatiõe. Sed q̃re nõ vt ſoluʒ b
nobis hoc ſit ad bonũ: ſed vt ẽt aliĩs ꝓſit. Uñ dic̃. Ut
poſſimus ⁊ ipſi ↄſolari eos ⁊c̃. poſſimus p exẽplũ ↄſo
lationis nr̃e. Qui. n. nõ eſt ↄſolatus neſcit ↄſolari. Ec
cle. 33. Qui nõ eſt tẽtatus qualia ſcit q ſunt in oĩ. i. in
qualibet p̄ſſura Eſa. 61. Sp̃us dñi miſit me ⁊c̃. vt ↄſo
larer oẽs lugẽtes ⁊c̃. Eccle. 48. Cõſolatus eſt lugẽtes
⁊c̃. Poſſimus dico ↄſolari p exhortationẽ ad tolerãti
am paſſionũ ꝓmittẽdo p̄mia eterna: q̃. ſ. exhortamur
vos p̃ ſcripturas ⁊ internas inſpirationes vt patiẽter
ſuſtineamus ⁊ alios exhortemus exẽplo nr̃i ⁊ p ipſas
ſcripturas. i. Cor. in. ii. Ego. n. accepi a dño ⁊c̃. Eſa. 48. 2
Que audiui a dño ⁊c̃. Poſita vtilitate q̃ ex ap̃lis aliĩs
ꝓuenit dictoꝝ ↄſir rõnẽ aſſignat dicẽs. (Qm̃ ſic abũ
dant ⁊c̃.) Et q: duo dixerat. ſ. ꝙ deus ↄſolat nos in oĩ
tribulatiõe ⁊ ꝙ poſſimus ⁊ ipſi ⁊c̃. Hic rõnẽ hoꝝ duo
rum exponit ⁊ p̄mo oſtendit quõ deus ↄſolat nos i oĩ
tribulatione. Scõo quõ ↄſolatio nr̃a ↄuertit in ↄſola
tionẽ alioꝝ ibi. (Siue aũt tribulamur ⁊c̃.) Dicit ḡ. Re
cte dico ꝙ ↄſolat nos i oĩ tribulatiõe nr̃a q: ſʒ ꝙ abũ
dãt paſſiões xp̃i in nobis: ⁊ dicit xp̃i. i. icboate a xp̃o.
Eze. 9. A ſanctuario meo incipite. In xp̃o. n. inceperũt
paſſiones ꝓ pctĩs nr̃is: q: ipſe pctã nr̃a ptulit in corpe
ſuo ſup lignũ. i. Pe. 2. Deĩde p ap̃los q dicebãt. Mor
tificamur tota die. ps. ⁊c̃. Deinde per martyres q ſecti
ſunt tentati ſunt ⁊c̃. i Heb. ii. Ultĩo ipſi pctõres ꝓ ſuis 3
pctĩs patienter irã dñi portabũt: q: peccauerũt ei. ſ. Uel
paſſiones xp̃i. i. quas ſuſtinemus ꝓpter xp̃m. Act. 5.
Ibant ap̃li gaudentes ⁊c̃. ⁊ ps. Propter te mortifica
mur ⁊c̃. Sicut inquã hmõi paſſiones abũdãt ſic abũ
dat per xp̃m conſolatio noſtra. ps. Secundum multi
tudinem dolorum ⁊c̃. Lectio. III.

Siue aũt tribulamur p vr̃a exhor p° 2°.
tatione ⁊ ſalute: ſiue ↄſolamur q. 87.
p vr̃a conſolatione: ſiue exhor art. 6°
tamur p veſtra exhortatione ⁊
ſalute q̃ operatur tolerantiã earũdeʒ paſſio 4
nuʒ quas ⁊ nos patimur: vt ſpes nr̃a firma
ſit p vobis ſcientes: qm̃ ſicut ſocij paſſiõuʒ
eſtis: ſic eritis ⁊ conſolationis. Non enim
volumus ignorare vos fratres de tribula
tione noſtra que facta eſt in aſia: qm̃ ſupra
modum grauati ſumus ſupra virtutem: ita
vt tederet nos etiam viuere. Sed ipſi in no
biſipſis reſponſum mortis habuimus: vt
nõ ſimus fidẽtes in nobis: ſed in deo q ſu
ſcitat mortuos q de tantis piculis nos eri
puit ⁊ eruit i quẽ ſpamus: qm̃ adhuc eripi 5
et adiuuantib⁹ vobis in orõne p nobis: vt
ex multaꝝ pſonis facieꝝ eius q̃ in nobis ẽ
donationis: p multos grẽ agant ꝓ nobis.
¶ Poſtq̃ʒ ap̃ls oñdit ꝙ deus ↄſolat ſeruos ſuos i tri
bulationibus. ſ. miniſtros fidei ⁊ p̄dicatores: hic ↄñter
manifeſtat ꝙ eoꝝ ↄſolatio cedit ad bonũ alioꝝ. Et cir
ca h̃ duo facit. Primo manifeſtat qualr̃ eoꝝ ↄſolatio
ſit ad alioꝝ vtilitatẽ ⁊ ſalutem. Scõo ordinem huius
ↄſolationis ⁊ ſalutis inſinuat ibi. (Que opant tolerã
tiã ⁊c̃.) Circa p̃m aduertendũ eſt ꝙ tria dicit ap̃ls ſe re
cepiſſe. Tribulationẽ cũ dicit. In oĩ tribulatione vr̃a
ↄſolationẽ cũ dicit. Qui ↄſolat nos. Exhortationem
cũ ſubdit. Ut poſſimus ⁊ ipſi ⁊c̃. Accipiendo ergo h̃

c tria paſſiue dicimus ꝙ apli cōſolant tribulantur ⁊ ex
hortant. Uñ ⁊ tria oñdit aplſ cedere ad cōſolationem
aliorꝫ; ⁊ hoc in quodā ordine. Et pmo eoꝝ tribulatio
nē cū dicit. (Siue inqt tribulamur ⁊c̄.) q.d. ſꝫ ꝙcqd
recipimus eſt in bonū vr̄m. Qꝛ ſiue tribulamur ꝑ ve
ſtra exhortatione ⁊ ſalute: qꝛ.ſ. nr̄o exēplo monet vos
deus ad paſſionē tolerantiaꝫ: vñ ꝓuenit vobis ſalus
eterna vñ .i. Mach. 6. legit. Qꝛ oñderūt elephātis ſan
guinē vue ⁊ mororꝫ: vt acuerent eos ad bellū. Quod
fit qñ tepidis ⁊ pigris adhibent paſſiones ſcōꝝ in exē
plū. Scđo oñdit ꝙ eoꝝ ꝯſolatio in aliorꝫ vtilitateꝫ ce
dit cū dicit. (Siue ꝯſolamur). q.d. ipſa nr̄a ꝯſolatio q̄
2 nos ſpe p̄mijs ꝯſolamur eſt ad ꝯſolationem vr̄am in
q̄ꝫtū exēplo nr̄o vos ēt eādē ſpē p̄mijs hn̄tes gaude
tis. Tertio oñdit ꝙ eoꝝ exhortatio paſſiua eſt ad bo
nū aliorꝫ dicens. (Siue exhortamur) ꝑ internā inſpi
rationē vel ꝑ flagella: h̄ eſt ꝓ vr̄a exhortatiōe.ſ. vt vos
ad maiora animemini: ⁊ ſalutē ſperetis. Uñ dr̄. 2. Ma
cha. vlt. ꝙ exhortati ſermōibus iude ⁊c̄. Sexto adiu
uantes aūt vos ⁊c̄. Huius aūt ꝯſolatiōis ⁊ ſalutis or
dinē inſinuat cū ſubdit. Que operat tolerātiā ⁊c̄. Et
circa hoc duo facit. Primo oñdit patiētiā habitā i ad
uerſis. Scđo manifeſtat fructuꝫ q ex patiētia ꝓuenit
ibi. (Ut ſpes firma ⁊c̄.) Dicit ḡ. Dico ꝙ hec ad vr̄am
ſalutē cedūt: q̄ ſalus eſt vobis in hoc: inq̄ꝫtum exēplo
nr̄i eſtis fortes ad tolerātiā paſſionū: ⁊ vt patiēter ſu
3 ſtineatis paſſiōes quas ⁊ nos patimur Luc. 21. In pa
tientia vr̄a poſſidebitis aīas vr̄as. Ja. 5. Exemplū acci
pite fratres mei ⁊c̄. Ex q̄ qdē patiētia ꝓuenit vob̄ fru
ctus: qꝛ ex h̄ ſpes nr̄a firma eſt ꝓ vobis ꝙ vos efficia
mini hēdes vite eterne. Ro. 5. Tribulatio patientiam
operat patiētia ꝯo ſpem. Greg. Tanto ſpes in deū ſolidi
or ſurgit: q̄ꝫto qs grauiora ꝓ noīe eius ptulerit. Naꝫ
ex paſſiōibus q̄s ſuſtinēt ſcī dei ꝑ xp̄o ꝯſurgit eis ſpes
vite eterne. Et cā ſpei hui⁹ ē: qꝛ ſumus ſciētes: qꝛ ſicut
eſtis ſocij nr̄i in paſſiōibus eritis ſocij ⁊ ꝯſolatiōis. i. vi
te eterne. 2. Thi. 2. Fidel ſmo: nā ſi ꝯmortui ſum⁹ ⁊ cō
uiuem⁹ ⁊c̄. i. Pe. 4. Cōicātes xp̄i paſſiōib⁹ gaudete ⁊c̄.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Nō. n. volumus vos ⁊c̄.) Co
4 prat eoꝝ beniuolētiā recitādo q̄dā in ſpāli. Et circa h̄
tria facit. Primo. n. deſcribit ꝑſecutionē quā paſſus ē
in aſia. Scđo ſpālē ei ꝯſolationē collatā ibi. (Qui d tā
tis). Tertio ſubdit ꝯſolationis cām ibi. (Nā glia ⁊c̄.)
Dicit ergo pᵐ: nō ſolū ea q̄ dicta ſunt de tribulationib⁹
in gn̄ali bonū eſt vos ſcire: ſed nō volumus vos igno
rare: qꝛ ſcire eſt vtile vobis inq̄ꝫtū exēplo noſtri patien
tiores eſtis. Nolumus inq̄ꝫ vos ignorare d tribulatio
ne nr̄a ⁊c̄. Tren. 3. Recordare paupertatis mee ⁊c̄. Hec
eſt illa ꝑſecutio de q̄ legit. Act. 19. Que facta eſt aplſo
ab aſiano quodā argentario ꝯcitante plebē ꝯ eū: quā
qdem aplſ exaggerat a tribus. Ex loco qꝛ in aſia: ⁊ h̄
eſt qđ dicit. Que.ſ. tribulatio. Facta eſt in aſia. i. apud
epheſum: q̄ eſt in aſia: vbi debuiſſet magis honorari ⁊
ꝯſolari. Ex acerbitate: qꝛ ſupra ꝯſuetudinē hūanaruꝫ
5 paſſionū: ⁊ iđ dicit. Qm̄ ſupra modū ſumus ⁊c̄. Item
ſupra poſſe: ⁊ ideo dicit ſupra virtutē. ¶ Sed ꝯ. i. cor.
10. Fidelis deus qui non patietur vos tētari ſupra ⁊c.
¶ Rñ° dōm ꝙ pati ſupra virtutē pōt intelligi dupl̄r.
Uel ſupra virtutē nālē: ⁊ de hac loqtur hic: ſupra quā
deus aliqñ permittit ſcōs tentari. Uel ſupra virtutem
gratie: ⁊ de hac itelligit illđ. i. Cor. 10. Fidelis deus ⁊c.
ſupra quā nō ꝑmittit aliquē deus tentari. Et ꝙ aplſus
loquat hic de virtute nāli oñdit ꝯñr cū dicit. Ita vt te
deret nos viuere. Cōſtat. n. ꝙ inter alia viuere magis
deſiderat. Qñ ergo eſt tanta ꝑſecutio vt ⁊ ipſa vita red
datur tedioſa manifeſtū eſt ꝙ eſt ſupra v̄tutē nāe. Et

[Margin: Apli cōſo/ lant tribu/ lant ⁊ ex/ hortā/ tur.]

hoc ē qđ dicit. Ita vt ⁊c. q.d. Sic erat grauis ꝑſecutio d
vt vita eſſet nobis tedioſa. Job. 10. Tedet aīam meam
vite mee. ¶ Cōtra Jac. 1. Oē gaudiū exiſtimate fres
mei ⁊c. ¶ Rñdeo dōm ꝙ tribulatio pōt ꝯſiderari du
pliciter. Uel ſm ſe: ⁊ ſic eſt tedioſa: vel in cōparatione
ad finē: ⁊ ſic eſt iocunda inq̄ꝫtū pp deū ⁊ ſpeꝫ vite eter
ne ſuſtinet. Et nō ſolū erat nobis tedioſa vita: ſed era
mus certi de morte. Uñ dicit. Sed ipſi in nobis reſpō
ſum mortis. i. certitudinem mortis habuimus: q̄ſi di
cat. Opīo mea dictabat mihi hoc ꝙ dēre mori. Uel alr̄
rn̄ſum mortis. i. ipſa rō diceret ⁊ eligeret mori ꝓpter te
dium vite. Exaggerat ēt tribulationē ex cā. Un dicit.
Ut nō ſimus in nobis ⁊c̄.ſ. vt reprimat hūana ſuper 2
bia. Jere. 16. Dñe fortitudo mea ⁊ robur ⁊c̄. Sed in oī
bus ꝯfidamus de deo. Jere. 17. Bñdictus q ꝯfidit i do
mino ⁊c̄. Et iđ dicit. Sed in deo q ſuſcitat ⁊c̄. i. Re. 2.
Dñs mortificat ⁊ viuificat. Sed qꝛ dñs nō derelinquit
ſꝑantes in ſe: iō ſubdit aplſ conſolationē ei factā a do
mino dicens Qui de tantis ꝑiculis ⁊c̄. Et circa h̄ tria
facit. Primo deſcribit ꝯſolationē pn̄tem ꝯ mala p̄teri
ta. Scđo ꝯſolationē futurā. Tertio cāꝫ ſpei. Dic ergo
cōſolati ſumus a deo q eripuit nos in p̄terito de tantis
periculis ⁊ eruit in pn̄ti: qꝛ nō ceſſat liberare. Eſa. 43.
Cū tranſieris ꝑ aquas ⁊c̄. In quē ſꝑam⁹ qm̄ eripiet: ⁊
adiecit in futuro Ecc. 2. Qui timetis dn̄m ſꝑate in il 3
lum. Huius aūt ſpei cām nobis p̄bent orōnes vr̄e. Uñ
dicit. Adiuuantibus vobis nos in orōnibus: q̄s ꝓ no
bis facitis. Prouer. 18. Frater q iuuat a fratre ⁊c̄. Ro.
15. Obſecro vos fratres ꝑ dn̄m ieſum xp̄m ⁊ ꝑ charita
tem ſcī ſpūs vt adiuuetis me in orōnib⁹ vr̄is ⁊c. Que
qdem orōnes neceſſarie ſunt: qꝛ deus multa bona cō
fert vni ad p̄ces multorꝫ: cuius rō eſt: qꝛ deus de bōis
que ꝯfert: vult exhiberi ſibi gratias: ⁊ ꝙ multi ex h̄ te
neant ad gr̄aꝝ actiones: hoc aūt fit qñ ex eo qđ datvni
ad p̄ces multorꝫ obligat ſibi oēs ad quorꝫ p̄ces ꝯfert
bonū aliqđ: vt ſic nō ſolū ille cui cōfert: ſed ēt ipſi rogā
tes gr̄as referāt deo. Et hoc eſt qđ dicit. Ut ex multa 4
rū ꝑſonis. Et dicit ex multaꝝ facieꝝ vel q̄ꝫtū ad etatē
vel q̄ꝫtū ad ꝯdōnē: vel q̄ꝫtū ad diuerſitateꝫ gentiū vel
morꝝ. Eius q̄ in nobis eſt donatiōis. i. ꝑ illa donatio
ne.ſ. fidei q̄ in nobis eſt. Per multos agant gr̄e deo ꝓ
nobis Eph. 5. Gratias agētes dei ⁊ prī. Uel alr̄. Ut ex
multaꝝ ꝑſonis facieꝝ. i. cōditionū ꝑſonis. Dico eius
donationis q̄ eſt in nobis. i. q̄ hn̄t idē donū.ſ. fidei vel
charitatis. i. ex multis ꝑſonis illorꝫ q ſunt in fide xp̄i.
Agant ⁊c. Et ſic ſm hanc expōnem ꝑ diuerſas facies
intelligunt diuerſe virtutes: vt facies vnius dicat illa
virtus: in qua p̄eminet: ſicut facies Job. patiētia: facies
dauid humilitas: ⁊ ſic de alijs. Lectio. IIII.

NAm gloria nr̄a hec eſt teſtimōi 2ᵃ 2ᵉ q.
um ꝯſcie noſtre: ꝙ in ſimplici 45.
tate cordis ⁊ in ſinceritate dei: ar. 4
⁊ nō in ſapia carnali: ſed in gr̄a pᵐ.
dei ꝯuerſati ſumus in hoc mūdo: abūdan 5
tius aūt ad vos. Non. n. alia ſcribimus vo
bis q̄ꝫ q̄ legiſtis ⁊ cognouiſtis. Spero au
tem ꝙ vſqꝫ in finē cognſcetis ſicut ⁊ cogno
uiſtis nos ex pte: qꝛ glīa vr̄a ſumus: ſicut Dier.
⁊ vos noſtra in die domini noſtri ieſu xp̄i. 9. ca.
¶ Poſita cōſolatione aplſo a deo facta poſt ꝑſecutio
nem. Hic ꝯñr ꝯſolationis cām aſſignat q̄ eſt de ſpe di
uini auxilij. Et circa h̄ duo facit. Prīo ꝓpōit cāꝫ ſpei.
Scđo adducit ad hoc teſtimōiū eoꝝ qbus ſcribit ibi.

(Non

a (Non.n.alia ⁊c̄.) Dicit ergo. Dico ꝙ ſꝑamus adhuc
eripi a dño ⁊ ↄſolari. Nã gloria ⁊c̄.q.d.cã huius ē bõa
ↄſcia nr̃a. Spes.n.eſt expectatio futuroꝝ ex grã ⁊ me
ritis ꝓueniens. Vñ ⁊ circa hoc tria facit. Primo oſtē
dit gloriã quã hꝫ de teſtimonio pure ↄſcie. Scdo cãm
huius glorie inſinuat ibi.(Qꝛ in ſimplicitate). Tertio
manifeſtat vñ ꝓueniat hec cã ibi.(Et nõ in ſapia car
nali). Dicit ergo. Ideo ſpero ⁊ ↄfido de deo: qꝛ gloria
noſtra.i.glorior ex teſtimonio ⁊ puritate ↄſcie noſtre:
ex qbus ſecure põt ↄfidere de deo.i.Jo.4. Si cor nr̃m
nõ repꝛehēderit ⁊c̄. Ro.8. Ipſe ſpūs teſtimoniũ ⁊c̄. No
tãdum aũt ꝙ ↄſcie teſtimoniũ veꝝ eſt qꝛ non decipit.
Multi enim exterius videnꝰ boni q in ↄſcia ſua non
2 ſunt boni. Et ſemꝑ durat. Sed nõ dicit ↄſcie alioꝝ ſed
noſtre: qꝛ ſemꝑ hõ plus dꝫ ſtare ↄſcie ſue de ſe q̃ teſti
monio alioꝝ qđ nõ faciunt illi q reputãt ſe bonos ex
h ꝙ alij ſunt mali: nõ ex hoc ꝙ ipſi in veritate boni ſint.
Et illi q glorianꝰ de bonitate alicuius boni viri q eis
aliqua affinitate ↄiungiꝰ. Cãm aũt huius glorie inſi
nuat dicens ꝙ in ſimplicitate ⁊c̄. q̄ ↄſiſtit in duobus.
Cõſcientie puritas cõſiſtit i duobus. In duobus.n.cõſiſtit puritas ↄſcie: vt.ſ. ea q̄ facit ſint
bona ⁊ ꝙ intētio facientis ſit recta: ⁊ iſta dicit apłs ő ſe.
Primo ꝙ hꝫ intentionē rectã ad deũ in opibus ſuis:
⁊ iđ dicit. Qꝛ in ſimplicitate.i.in rectitudine intentio
nis. Sap.i. in ſimplicitate cordis ⁊c̄. ꝓuer.ii. Simpli
citas iuſtoꝝ ⁊c̄. Scdo ꝙ ea q̄ facit ſunt bona: ⁊ iđ di
cit. Et ſinceritate ↄpõnis. Phil.i. Vt ſitis ſinceres ⁊ ſi
3 ne offenſa. Vñ aũt ꝓueniat huiusqꝫ glorie cã manifeſtat
ſubdēs. Sed nõ in ſapia car. Hoc põt dupl'r legi. Pri
mo vt referaꝰ ad hoc qđ imediate ꝓcedit.ſ.dei. Et tūc
eſt inſinuat luū: vñ veniat ei ſinceritas ⁊ ſimplicitas.q.
d. Multi antiq fuerũt ſapientes in ſapia terrena ſicut
phi. Et multi iudei pure vixerũt ↄfidētes in iuſtitia le
gis: ſed nos nõ in ſapia carnali q̄ ſm nãs reꝝ vel deſi
deria carnis eſt: ſed in grã dei ↄuerſati ſumus in h mũ
do. Ro.8. Prudētia carnis mors eſt ⁊c̄.i.Cor.2. Non
in pſuaſibilibus hũane ⁊c̄.i.Cor.15. Gratia dei ſuꝫ id
qđ ſum. Vel ẽt ſm hunc modũ. Nõ in ſapia ⁊c̄.i.qua
ſi innixus hũane ſapie: ſed grẽ dei. Prouer.3. Ne ini
taris prudentie tue. Alio mõ põt exponi vt hoc qđ di
cit i ſimplicitate ⁊c̄. referaꝰ ad puritatē vite h vero qđ
4 dicit. Non in ſapia ⁊c̄. referaꝰ ad veritatē doctrine q̄ſi
dicat. Sicut vita noſtra eſt in ſimplicitate ⁊ ſincerita
te dei: ſic doctrina nõ in ſapia carnali: ſed in gratia dei.
Sed tñ due pme magis valent. Et lꝫ ſic bñ ↄuerſati ſi
mus ſic in mũdo iſto: tñ abũdantius q̄tuꝫ ad vos: qꝛ
:ſ. ab alijs eccleſijs recepat ſumptus ab eis non infra
ii. Alias eccleſias expoliaui: Et rõ huius põt eē: qꝛ aua
ri erãt: vñ ne cõtriſtaret eos noluit ab eis recipe ſũpt'.
¶ Cõſequenter huius ſancte ſue ↄuerſatiõis teſtimo
niũ eoꝝ inuocat dicēs.(Nõ.n.alia ⁊c̄.) q.d. hec q̄ ſcribi
mus vobis nõ ſunt vobis incognita: qꝛ iã legiſtis ea in
pma epła ⁊ cognouiſtis ꝑ experientiam operuꝫ.2.Jo.2.
Nõ mãdatũ nouũ. Et lꝫ nõ ꝑfecte cognoueritis qꝛ cõ
paraſtis vobis pſeudo apłos: ſpero tñ ꝙ vſqꝫ in finem
5 .ſ. vite cognoſcetis.ſ. ꝑfecte ſicut vſqꝫ mõ cognouiſtis
nos ex pte. Cuius rõ eſt: qꝛ cũ qs videt aliquē aliquid
bñ incipe dꝫ ſperare ꝙ ſemꝑ bñ ꝓficiat. Et quare: qa
q cepit in vobis opus bonũ ⁊c̄. vt dr̃ Phi.i. Et cogno
ſcetis: qꝛ nos ſumus gloria veſtra.i.ꝑ nos dētis cõſeq
gloriã eternã ad quã hõ ꝑuenit ꝑ fidē xp̄i quaꝫ p̄dica
mus vobis. ꝓuer.io. Glia filioꝝ ſunt prēs eoꝝ. Ita di
co ſumus gloria veſtra ſicut ⁊ vos nr̃a glia eſtis: qꝛ ꝑ
vos nobis inſtructos hr̃e ſꝑamus pmiũ eterne glorie
.i.Theſ.2. Que eſt ſpes nr̃a aut corona glorie nr̃e: nõ
ne vos. Et hec glia erit nobis ex vobis in die dñi nr̃i

b Ieſu xp̄i.i. in die iudicij q dr̃ dies xp̄i: qꝛ tūc faciet volũ
tatē ſuã cũ pctõribus puniēdo eos q in h mũdo fece
rũt volũtatē ſuã peccãdo. Ps. Cũ accepo tp̄s ego iuſti
⁊c̄. Apoc.20. Libri apti ſunt ⁊c̄. Lectio. V.

Et hac ↄfidentia nolui prius ve
nire ad vos vt ſcdam gratiam
haberetis ⁊ per vos tranſirem
in macedoniã: ⁊ iteꝝ a macedo
nia venire ad vos ⁊ a vobis deduci in iude
am. Cũ ergo hoc voluiſſem: nũqd leuitate
vſus ſum. Aut q̄ cogito ſm carnē cogito vt
ſit apud me: eſt ⁊ nõ. † Fidelis aũt deus: qꝛ 2
ſermo nr̃ q fuit apud vos: nõ eſt in illo: eſt
⁊ nõ: ſed ē i illo eſt. Dei.n. filius ieſus xp̄s 2ª 2.q.
qui in vobis per nos p̄dicatus eſt: ꝑ me ⁊ 109. ar.4.
ſiluanũ ⁊ timotheuꝫ: nõ fuit in illo eſt ⁊ nõ:
ſed eſt in illo fuit. Quotquot enim ꝓmiſſio Ro.
nes dei ſunt in illo eſt: ideo ⁊ per ip̄m amē 4.ca.
deo ad gloriam veſtram. † Qui aũt ↄfirmat 3 Ge.
nos vobiſcũ in xp̄o: ⁊ qui vnxit nos deus: c.21.
⁊ q ſignauit nos ⁊ dedit pignus ſpūs i cor
dibus nr̃is. Ego aũt teſtem deũ inuoco in 3
aĩam meã: ꝙ parcens vobis nõ veni vltra
corinthuꝫ: non qꝛ dñamur fidei veſtre: ſed
adiutores ſum' gaudij vr̃i. Nã fide ſtatis.
¶ Apłs captata beniuolētia corinthioꝝ: ↄñr excuſa Apłs ꝓmi
tionē ſuã addit. Et circa hoc tria facit. Primo.n.põit ſit ire
intentũ. Scdo ſub qõne accuſationē ↄ̃ eũ ab eis factã ad co
exponit ibi.(Cuꝫ ergo hoc ⁊c̄.) Tertio excuſat ſe ibi. rin.
(Fidelis aũt deus.) Circa pm̃ ſciendũ eſt ꝙ apłs in pª qđ tñ
epła quã nos nõ hēmus miſſa ab eo corinthijs vel per nõ fe
nunciũ ꝓmiſerat eis ꝙ pmo iret ad eos anteq̃ iret in cit.
macedoniã ⁊ ꝑ eos iret in macedoniã ⁊ inde iteꝝ redi
ret in achaiaꝫ in qua eſt corinthũ ⁊ de achaia in iude
am: poſtmodũ in ſcda epła quã nos hēmus pmã ſcri 4
bit eis ꝙ pmo iret in macedoniã ⁊ poſtmodũ iret i co
rinthũ. Qꝛ ergo vr̃ ſm hoc ↄ̃rium prime ꝓmiſſioni:
apłs excuſat ſe mõ de h. Ponēs pmo ipſam ꝓmiſſio
nē pmo factã: ⁊ iđ dicit. Et hac ↄfidētia.q.d. vos ſcitis
puritatē ⁊ ſinceritatem meã: ⁊ eſtis teſtes mei ⁊ gloria
mea: iđ in hac ↄfidentia.i.in h cõfiſus: qꝛ ꝑ alterutruꝫ
glorificari ſꝑamus volui p̄ venire ad vos vt ſcdam
grãꝫ haberetis: qꝛ 2ª viſitatio ⁊ ↄfirmatio i fide dr̃ ſcda
grã reſpectu ↄuerſionis quã pmo habuerunt miniſte
rio ⁊ p̄dicatione ipſius: ⁊ ꝑ vos tranſire in macedoniã
⁊ iteꝝ a macedonia venire ad vos ⁊ a vobis deduci in
iudeã. Iſte eſt ordo prime ꝓmiſſionis: ſed in precedē
ti epła eſt ordo contrarius ſicut dictum eſt. 5
¶ Cõſequenter huius mutationis accuſationē q̄ ac
cuſabant eũ corinthij ponit ſub qõe dicēs.(Cũ ḡ hoc
voluiſſem ⁊c̄.) duo iponebãt ei ex h: leuitatē qꝛ muta
uerat ꝓpoſitũ Eccl.27. Stult' vt luna mutaꝰ. Et car
nalitatē qꝛ viſum erat eis ꝙ ex aliquo carnali ⁊ hũa
no affectu h feciſſet. Vñ hec duo tãgit: ⁊ pº leuitatem:
vñ dicit. Nũqd leuitate viſus ſuꝫ ſi nõ feci qđ aliqñ vo
lui. Abſit. heſter.16. Nec putare dētis ſi diuerſa iubea
mus ex ai leuitate venire ꝓ. In pplo graui ⁊c̄. Scdo
tãgit carnalitatē cũ dicit. Aut nũqd ea q̄ cogito faciē
da vel dimittēda: ſm carnē cogito.i. ſm aliquē carna
lē affectũ. Vt ſit apud me eſt ⁊ nõ.i. affirmatio ⁊ nega

c tio. Infra.io. Arbitrant̃ nos tanq̃ ſm carnez ambule-
mus. Ja.i. Uir duplex aĩo ⁊c̃. Expoſita eoꝝ accuſatio
ne ꝯñt excuſat ſe dicẽs. Fidelis aũt deus ⁊c̃. Et circa h̃
duo facit. Pͥo inſinuat ſe nõ fuiſſe mẽtitũ. Scđo oñ-
dit modũ quo nõ fuit mẽtitus ibi. (Qui aũt cõfirmat
⁊c̃.) Q: aũt nõ fuerit mẽtitus excuſat ſe dupl̃r.ſ. ex cõ
ſuetudine: ⁊ ex cã. Ex ꝯſuetudine qdẽ: q: nõ dꝫ credi:
ꝙ aliqs de facili mẽtiat̃: q nunq̃ inuẽtus eſt mẽdax:
⁊ ſm hãc expõnẽ fidelis deus ⁊c̃. accipit̃ in vi iuri: q̃-
ſi teſtis ſit mihi deus: ꝙ ſermo meus.ſ. ꝑdicationis q
fuit apud vos nõ eſt in illo eſt ⁊ nõ.i. nõ eſt in illo fal-
ſitas. Deu.32. Deus fidelis ⁊ abſq; villa ⁊c̃. Si aũt ſu-
2 mat̃ fidelis deus ⁊c̃. ꝓ ṽitate diuine ꝓmiſſionis: tunc
eſt ſenſus. Fidelis ẽ deus.i. ſeruat ꝓmiſſa ſua. Promi-
ſerat aũt mittere ad vos ꝑdicatores ṽitatis. Jere.3. Da
bo vobis paſtores iuxta cor ⁊c̃. Et iõ cũ ſim miſſus ab
eo ſermo nr̃ q fuit ⁊c̃. ſicut ſupra. Ex cã excuſat ſe cuꝫ
dicit. Dei.n. filius: ⁊ h̃ dupl̃r.ſ. motiua ⁊ efficiente ibi.
(Qui aũt ꝯfirmat ⁊c̃.) Cã aũt motiua ad nõ mẽtiẽdũ
eſt: q: q aſſumit aliqḋ offm̃ nãl̃r mouet̃ ad ea q̃ cõgru
unt illi offõ: ⁊ nõ ad ꝯ̃ria. Sed ꝯſtat ꝙ offm̃ aplicum
eſt ꝑdicare ṽitatẽ. Nõ g̃ mouet̃ ad ꝯ̃riũ veritatis qḋ ẽ
mentiri. Et circa h̃ tria facit. Pͥo ꝓbat veritatẽ dicti
ſui ꝑ dictũ xp̃i. Scđo ṽitatẽ xp̃i ꝑ dictũ dei ibi. (Quot
quot aũt ⁊c̃.) Tertio ꝯcludit ſuũ ꝓpoſitũ ibi. (Jõ ⁊ ꝑ
ipm̃ ⁊c̃.) Dicit g̃. Pͥo dico ꝙ dicta nr̃a debẽt reputa
3 ri ṽa ⁊ vera ſũt: q: ꝑdicamus xp̄m in quo fuit nunq̃ fal
ſitas: ⁊ hoc eſt qḋ dicit. Dei.n. filius xp̃s q eſt ꝑdicat⁹
ꝑ nos in vob: ꝑ me.ſ. ꝓncipal̃r ⁊ ſiluanũ ſcđario. Jſte ẽ
ſilas de quo habet̃ Act.18. ⁊ Timo. de quo ſupra. Iſti
.n. duo fuerũt cuꝫ aplo qñ ꝑ ꝯuertit eos. Jn illo.ſ. filio
dei nõ fuit eſt ⁊ nõ.i. falſitas vel nõ fecit qḋ nõ ꝯuenit.
Sed fuit in illo eſt.i. veritas: nã veꝝ ⁊ ens ꝯuertunt̃.
Joh.14. Ego ſum via ṽitas ⁊ vita. Sed q: poſſet vide
ri dubiũ hoc qḋ dicit ꝙ in xp̃o nõ fuit falſitas: iõ ſtatiꝫ h̃
ꝓbat ſubdẽs. Quotquot aũt ⁊c̃. ⁊ ꝓbat hoc mõ. Con
ſtat ꝙ in illo qḋ eſt manifeſtatiuũ diuine ṽitatis nõ pt̃
eſſe falſitas: filius dei venit ad manifeſtandũ diuinã ṽi
tatẽ in ꝓmiſſionibus a deo factis cõplendis ꝑ ipm̃: er
4 go in ipſo nõ eſt falſitas. Et h̃ eſt qḋ dicit. Nõ eſt i filio
dei eſt ⁊ nõ: ſed eſt q: quotquot ꝓmiſſiones dei.ſ. ſunt
facte hoibus in illo.i. in xp̃o eſt.i. in xp̃o ṽificant̃ ⁊ cõ
plent̃. Ro.15. Dico ieſum xp̄m miniſtrũ fuiſſe ⁊c̃. Ad
ꝯfirmãdas ⁊c̃. Ex his g̃ ꝯcludit ꝙ poſtq̃ dicta ſua ṽa
ſunt: q: ꝑdicant filiũ dei in quo eſt veritas; iõ ⁊ ꝑ ipm̃
.ſ. xp̄m dicimus. Amen deo eſt veꝝ. Apoc.1. Hec dicit
amen teſtis fidelis ⁊c̃. Eſa.65. Qui bñdictus eſt in ter
ra bñdicet̃ in deo amen ⁊c̃. Et iſtã veritatem dicimus
deo.i. ad honorẽ dei.ſ. manifeſtãtes eius veritatẽ ⁊ gl̃i
am nr̃am: q: gloria nr̃a eſt ꝯuerſio veſtra: vel gloriam
vr̃am: q: gloria nr̃a eſt oñdere ⁊ ꝑdicare verbum dei.
¶ Cõſequenter cũ dicit. (Qui aũt ꝯfirmat nos ⁊c̃.) ꝓ
bat aplus ꝙ nõ eſt mentitus ꝑ cãm efficientẽ ſic: lꝫ enĩ
5 hõ ex libero arbitrio poſſit vti ligua ſua ad veꝝ vel ad
falſum loquendũ: nihilominus tñ deus põt ꝯfirmare
hoiem ſic in bõo: vt nõ niſi ṽa loquat̃. Si g̃ deus aliquẽ
ꝯfirmaret in bõo manifeſtũ eſt ꝙ nõ diceret falſum: ſed
deus ꝯfirmat nos in veritate: g̃ ⁊c̃. Et iõ dicit ꝙ deus
eſt q ꝯfirmat vos nobiſcũ in xp̃o.i. in ṽa ꝑdicatiõe xp̃i
q.d. Si xp̃s eſſet ex nos poſſemus mentiri: ſed ex quo
eſt nobiſcũ ⁊ nos ſumus in xp̃o nõ mẽtimur. Ps. Ego
ꝯfirmaui columnas eius ⁊c̃. Sumus g̃ in xp̃o dupl̃r.ſ. ꝑ
grãꝫ ⁊ ꝑ gloriã. Per grãm qdẽ ſumus inq̃tũ vncti ſu
mus ſpũs ſci grã ⁊ effecti ſumus mẽbra xp̃i ⁊ iuncti ſi
bi: qua ẽt grã xp̃s vnctus eſt ſm ꝙ hõ. Ps. Unxit te d
us ⁊c̃. Et ex plenitudine iſtius vnctiõis redundauit ſ

oẽs ſuos: ſicut vnguentũ in capite.ſ. xp̃o qḋ deſcendit d
⁊c̃. Et iõ dicit ꝙ vnxit nos deus vnxit inq̃ in reges ⁊
ſacerdotes Apoc.5. Feciſti nos deo ⁊c̃.1. Pe.2. Uos aũt
genus electũ ⁊c̃. Unionẽ aũt q̃ eſt ꝑ gloriã nõ hẽmus
in re: ſed in ſpe certa: inq̃tũ hẽmus firmam ſpem vite
eterne. Et hẽmus duplicẽ certitudinẽ ſpei huius vnio
nis ꝯñde. Una eſt ꝑ ſignũ. Alia ꝑ pignus. Per ſignũ
euidẽs: q: fidei. Ũn dic. Signauit nos ſigno fidei xp̃i.
Jtẽ ſignũ crucis Eze.9. Signa thau.i. ſignum crucis
Apoc.7. Quoadusq; ſignemus ſeruos dei nr̃i ⁊c̃. Et
hoc ꝑ ſpm̃ ſcm̃ Ro.8. Si qs ſpm̃ xp̃i non hꝫ ⁊c̃. Et iõ
ſpãle ⁊ certũ ſignũ eſt vite eterne ꝯñde ꝯfigurari xp̃o.
Can.8. Põe me vt ſignaculũ ⁊c. Uel ſignauit ſigno vi
te: ꝑ pignus ṽo maximũ: q: ſpũſſci: ⁊ iõ dicit. Dedit pi 2
gnus ſpũs in cordibus nr̃is. De quo certũ eſt ꝙ nullus
põt eũ accipe a nob. ¶ Sed nota in pignore duo ſunt
ꝯſiderãda.ſ. ꝙ faciat ſpem hñde rei ⁊ ꝙ valeat tm̃ q̃tũ
vꝫ res vel plus: ⁊ hec duo ſũt in ſpũ ſcõ: q̃ſi ꝯſiderem⁹
ſubam ſpũs ſci ſic vꝫ tm̃ ſpũs ſcũs q̃tum vita eterna q̃
eſt ipſe deus: q:.ſ. vꝫ q̃ſum oẽs tres ꝑſone. Si ṽo con
ſideret̃ modus hñdi ſic facit ſpem: ⁊ non poſſeſſionẽ
vite eterne: q: nondũ perfecte hẽmus ipm̃ in vita iſta.
Et ideo non ꝑfecte beati ſumus: niſi qñ perfecte habe
bimus in patria. Ephe.1. Signati eſtis ſpiritu.
¶ Cõſequenter cũ dicit. (Ego aũt teſtẽ ⁊c.) Excuſat
ſe de eo ꝙ nõ venit: ⁊ h̃ ꝑ iurm̃ qḋ maius eſt. Et circa
hoc tria facit. Primo ponit ſuã excuſationẽ. Secũdo 3
rñdet tacite qõni ibi. (Non q: dñamur). Tertio expo
nit qḋ dicit ibi. (Nam fide ſtatis). Excuſat aũt ſe per
iurm̃ duplex. Unũ atteſtationis cũ dicit. Ego autẽ te
ſtẽ deũ inuoco. Aliud eſt execrationis cũ dicit. Jn aiaꝫ
meã.i. ꝯ̃ aiam meã. Ro.1. Teſtis eſt mihi deus ⁊c. Te
ſtẽ inq̃ inuoco deũ: q: nõ veni vltra.i. poſt primã vicẽ
vel poſtq̃ diſceſſi a vobis: ⁊ hoc feci parcens vobis.ſ.
q: ipſe ſciebat eos incorrigibiles: vñ ſi iuiſſet: tunc aut
puniuiſſet: ⁊ ſic forte receſſiſſent total̃r a fide: aut nõ
puniuiſſet ⁊ ſic ḋdiſſet occaſionẽ magis peccãdi: ſꝫ q:
aliqs poſſet dr̃e q̃re dicis: parcens vobis. Nũqd dñs
nr̃ eſtis: ideo ꝯñr hoc remouet dicens. Nõ dico q: do-
minamur fidei veſtre ſed adiutor ⁊c. quaſi dicat nõ di 4
co hoc vt dñs: ſed vt coadiutor.1. Pe.5. Nõ.n. dominã
tes in cleris ⁊c. Adiutor inq̃ gaudij veſtri vel emẽda
tionis veſtre. Quare autem dicat fidei veſtre exponit
conſequenter dicens. Nam fide ſtatis: ideſt ſtatis i gra
tia iſta chriſti per fidem.

CAP. II.

Statui aũt hoc ipſum apḋ me:
ne iteruꝫ in triſtitia venirem ad
vos. Si enim ego cõtriſto vos:
⁊ quis eſt qui me letificet niſi q
contriſtatur ex me. Et hoc ipſum ſcripſi vo
bis: vt nõ cũ venero triſtitiã ſup triſtitiã hẽ 5
am: de qbus oportuerat me gaudere cõfi-
dẽs in oib⁹ vobis: q: gaudiũ meũ oiuꝫ ve-
ſtrum eſt. Nam ex multa tribulatione ⁊ an
guſtia cordis ſcripſi vobis ꝑ multas lachri
mas: non vt ꝯtriſtemini: ſed vt ſciatis quaꝫ
charitatem habeam abundantius i vobis.
¶ Apſus ſupra poſuit excuſationẽ in gñali de mora
eundi ad corinthios: hic vero inſinuat cãm tante mo
re: ⁊ quo eis pepercit. ¶ Circa hoc aũt duo facit. Pͥo
enim inſinuat vnam cãm dilationis fuiſſe ne in aduẽ
tu ſuo triſtitiã inferret eis. Scđo oſtendit aliã cauſam
fuiſſe ne fructus quem apud alios ſperabat ⁊ inceperat
facere

a facere impediret ibi.(Cũ veniſſem ãt ⁊c̃.)Circa p̄mũ
duo facit. Primo oſtendit cāz dilationis eſſe in cõi ne
triſticiā inferret. Scđo loqtur in ſpāli de quodā q̃ euz
ↄtriſtauerat ibi.(Si qs aūt ↄtriſtauit me.)Circa p̄mũ
tria facit. Primo aſſignat rõnez quare venire diſtulit.
Scđo cām dicti aſſignat.(Si enim ego contriſtatus
⁊c̃.)Tertio manifeſtat q̄ dicit ibi.(Nam ex multa tri
bula.)Dicit ḡ dixi q̄ nõ veni ad vos parcens vobis:
ſi͡u hoc.ſ.q: nolui vos ↄtriſtare:⁊ iõ ſtatui.i.firmiter di
ſpoſui hoc ip̄m apud me qđ ꝓpoſui cũ aliam ep̄laz mi
ſi.Ecc.37.Ante oīa verbũ vex ⁊c̃.Ne itex.i.alia vice
in triſticia venirē ad vos.i.vos ↄtriſtem. Et rõ quare
noluit eos cõtriſtare eſt illa qua dñs noluit ieiunare di
2 ſcipulos ſuos.ſ.ad hoc vt amore ⁊ non timore afficerē
tur ad xp̄m ⁊ iungerent ſibi.Uoluit.n.eos dñs firma
re ⁊ nutrire in fide in oī dulcedine ⁊ deſiderio cordis:
⁊ ſic firmati ex amore nõ de facili euellerent pp̄ tribu
lationes:q: aque multe nõ potuerunt extinguere cha
ritatē.Cant.8.Siſr ap̄ſ nõ vult eos ꝓpter h̄ ↄtriſta
re.Rõnem huius dicti.ſ.q̄ nõ vult eos ↄtriſtare aſſi
gnat cũ dicit.(Si.n.ego ↄtriſto ⁊c̃.)Et circa h̄ duo fa
cit.Primo aſſignat cām quare noluit eos contriſtare:
Scđo manifeſtat quare hoc ſignificauit ibi.(Et h̄ ip̄z
ſcripſi.)Dicit ergo.Rõ quare nolui in triſticia venire
eſt:q: triſticia vr̄a redundat in triſticiā meā:⁊ de cõſo
latione vr̄a gaudeo:⁊ ſolũ vos ↄſolamini me cũ ſum
3 apud vos:vñ ſi venirē ⁊ ↄtriſtarez vos ego ex triſticia
vr̄a triſtarer:⁊ ſic nullus eēt q̄ letificaret me in vos q̄
ↄtriſtamini ex me:q: ↄtriſtatus nõ de facili alíũ ↄſola
tur.Prouer.10.Filius ſapiēs ⁊c̃.Prouer.29.Uir q̄ amat
ſapiam ⁊c̃.Uel alr̄ eſt duplex triſticia.Una ſeculi alia
ſm deũ q̄ penitentiā in ſalutē opat̄.Ap̄ſ nõ loqt̄ de
p̄ma:ſed de 2ª.Et dicit ex hoc ipſo ego ↄſolabo:ſi con
triſto vos.i.ſi increpando reduco ad penitentiā:ſed ſi
venirē ⁊ viderē vos nõ penitere de pctīs:tũc nullā cõ
ſolationē haberē:q: nullus ↄtriſtat̄ ⁊ penitet ex me.i.
mea correctione ⁊ increpatione.Cā aūt quare hoc ſcri
bo vobis eſt:vt ita diſponatis vos:q̄ qñ venero nõ ha
beā triſticiā de eo q̄ viderim vos incorrectos ſup triſti
ciā quā habui qñ audiui vos peccaſſe. Et circa h̄ duo
4 facit.Primo ponit āmonitionē.Scđo ſpē de ip̄letione
āmonitionis oñdit ibi.(Cõfidēs ⁊c̃.)Ammonitio eſt
iſta.Jđ ſcripſi vobis hoc.ſ.q̄ triſtor d̄ pctō vr̄o cõmiſ
ſo.2.Pe.i.Inīqs opibus aīam iuſti cruciabant ⁊c̃.Ut
paretis ⁊ diſpõatis vos corrigēdo vt cũ venero ad vos
nõ habeā triſticiā de pctīs d̄ q̄bus.ſ.vobis oportuerat
me gaudere.i.debā letari:⁊ nõ ↄtriſtari.i.ſ.de p̄ñia vr̄a.
Luc.15.Gaudiũ eſt angelis dei ⁊c̃.Qualē aūt ſpez ha
beat de ip̄letione ſue āmonitionis ſubdit dicens.Cõfi
dēs ⁊c̃.q.d.hāc fiduciā hēo de vobis talr̄ diſponi vos:
vt cũ venero oēs detis mihi mãm gaudiũ ⁊ hoc detis
libenter facere:q: gaudiũ meũ ⁊c̃.i.cedit ad gaudium
vr̄m:vel ē ꝓpter gaudiũ veſtrũ qđ hētis d̄ recupatiõe
gr̄e.i.Thi.2.Qđ ē gaudiũ meũ ⁊c̃.Ro.12.Gaudete
5 cũ gaudētibus ⁊c̃.Sed q: poſſet aliqs dubitare de h̄
qđ dicit.Ne cũ venero triſticiā ſup triſticiā habeā ⁊ q̄
rere quā triſticiā habuit de eis:iõ ↄñr h̄ exponit dicēs.
Nā ex multa tribulatione ⁊c̃.Et circa hoc duo facit.
Primo manifeſtat triſticiā iamdudũ habitā.Scđo re
ſpondet cuidā tacite qõni ibi.(Nõ vt ↄtriſtemini ⁊c̃.)
Dicit ḡ p̄mo:q: hērem triſticiā ſi nõ inuenirē vos cor
rectos ſup triſticiā quā habui qñ peccaſtis ⁊ oportuit
me ↄtriſtare vos arguēdo dure.Nā ex multa tribu
latione ⁊ anguſtia cordis ſcripſi p̄mā ep̄lam p multas
lachrimas quas fudi p vobis iā mortui p pctō Jere.
9.Quis dabit capiti meo aquas ⁊c̃.Ecc.22.Confuſio

eſt p̄ri de filio idiſciplinato.Eſa.57.Juſtus perit ⁊ nõ b
eſt q̄ recogitet ⁊c̃.Sciendũ eſt aūt q̄ duo ponit ad ex
aggerationē triſticie:tribulationē.ſ.⁊ anguſtiā q: vnũ
additũ alteri aggrauat triſticiā.Nā aliqñ qs tribulat̄:
ſed ſine anguſtia:tũc.ſ.qñ aliq̄ aduerſitate q̄ſi acutiſſi
mo tribulo pungit̄:⁊ tñ videt ſibi patere vias euaden
di:q: ſi nõ pateat tribulationi anguſtia iungit̄.Dic̄ ḡ
ex mīta tribulatiõe q̄ pũgebar de malo vr̄o ⁊ anguſtia
cordis q: nõ viuebā:vñ de facili poſſet pōi remediuz.
Scripſi ⁊c̃.Ps.Tribulatio ⁊ anguſtia inuenerũt me.
Sed q: poſſent dicere.O ap̄le c̄t hec ſcribis nobis:vt
triſtemur:⁊ iõ hoc remouet dicēs.Nõ vt ↄtriſtemini
.ſ.ſcribo vobis illa:ſed vt ſciatis quā charitatē hēam
in vobis.Duo.n.ſunt ſigna dilectiõis.ſ.q̄ gaudeat qs 2
de bono alterius ⁊ triſtet̄ de malo eius:⁊ hec ego hēo
ad vos infra.5.Charitas xp̄i vrget nos.Abũdātiꝰ q̄
credatis:vel abũdātius q̄ ad alios. Lectio. II. 2ª2.q.

S I quis contriſtauit me:nõ me 116.
ↄtriſtauit:ſed ex p̄te vt non one ar.p̄.
rem omnes vos.Sufficit illi
qui hm̄õi eſt obiurgatio hec q̄
ſita pluribus:ita vt cȭrio magis donetis ⁊
cõſolemini:ne forte abundantiori triſticia
abſorbeat̄ q̄ hm̄õi ē.Propter qđ obſecro
vos:vt confirmetis in illum charitatē.Jđ 3
enim ⁊ ſcripſi vobis vt cognoſcam experi
mentum veſtruz:an in oībus obedientes
ſitis.Cui aūt aliqđ donaſtis:⁊ ego.Naz ⁊
ego qđ donaui:ſi qđ donaui ꝓpter vos in
perſona xp̄i:vt nõ circumueniamur a ſatha
na.Nõ enī ignoramus cogitationes eius.
¶ Poſtq̄ ap̄ſ inſinuauit cām dilationis ne.ſ.triſti
ciam inferret:⁊ de eius ↄtriſtatione tractauit.Hic ↄñr
tractat de ↄtriſtante.Et circa h̄ tria facit.Primo.n.ex
aggerat culpā ↄtriſtantis.Scđo penā eius p culpa in
flicta ibi.(Sufficit illi ⁊c.)Tertio hortat̄ eos hr̄e miſe
ricordiā ad ↄtriſtātē ibi.(Ita ⁊ cȭrio ⁊c.)Dicit ergo 4
p̄mo ſcripſi vobis p multas lachrimas q̄s fudi pp̄ tri
ſticiā ↄceptā ⁊ pp̄ penā infligendā peccanti.Sed ſi qs
ↄtriſtauit me ille.ſ.fornicarius de quo dr̄.i.cor.5.Oīno
audit̄ inter vos fornicatio ⁊c.Iſte inq̄ ⁊ ſi cõtriſtauit
nõ ↄtriſtauit me:ſed ex p̄te.i.non ↄtriſtauit me.ſ.ſoluz
ſed vos ⁊ nos.Nõ oēs.ſed ex p̄te.Et hoc dico non vt
onerē vos oēs.i.vt vobis hoc oībus nõ imponā deriſo
rie loquēdo.q.d.non ita eſtis boni ⁊ diligitis me q̄ p
triſticia mea ⁊ p pctō fratris oēs doleatis.Uelvt one
rē oēs,vos nt̄m illos q̄ ñ doluerũt de pctō.Uel alr̄ dōz
⁊ melius.Nõ me ↄtriſtauit ſed ex p̄te ⁊c.Sciendũ ē.n.
q̄ aliqs aliqñ triſtatur totalr̄ ⁊ aliqñ non totalr̄.Tota
liter qdem triſtat̄ qs qñ pre triſticia abſorbet̄ a dolore 5
⁊ hec triſticia eſt q̄ mortē operat̄ vt dr̄.infra.7.Que
qdem ſm p̄hm nõ cadit in ſapientē.Non totalr̄ autez
triſtat̄ qs qñ l3 ex aliquo malo qđ patitur ſeu videt fie
ri triſtat̄:tñ ex alījs cauſis bonis gaudet:⁊ iſta triſticia
eſt ſm deũ ⁊ cadit in ſapientem.Q: ḡ ap̄ſ dicit ſe cõ
triſtatũ ne credat̄ totalr̄ a triſticia abſorptus qđ nõ eſt
ſapientis:dicit ſe ↄtriſtatũ ex p̄te q̄ſi nõ totalr̄.Et ſ3 h̄
legit̄ ſic.Contriſtauit me.ſ.fornicarius ꝓpter pctũm
ſuũ:ſed nõ me ↄtriſtauit totaliter:q: l3 in ipſo pp̄ pec
catũ habuerim triſticiā:tñ in vobis pp̄ multa bōa q̄ fa
citis ⁊ i ipſo pp̄ penitētiā quā fecit hēo gaudiũ.Et di
co ex p̄te vt nõ onerē oēs vos.i.vt nõ imponaz vobis

c hoc omnes q̄.ſ.ɔtriſtaueritis me. Sed ne iſti pp triſticiam apli adhuc vellēt eū magis punire: oñdit eis penā ſufficientē fuiſſe dicens. Sufficit illi q eiuſmodi eſt: q̄ .ſ.ɔtriſtauit me tā grauiter peccādo: obiurgatio q̄ fit a pluribus.i.tā manifeſta ꝛ dura correctio.ſ. q̄ ſeparatus fuit ab oī cōione.i.excōicatus ab eccleſia ꝛ traditus ſathane: vt hr̄.i.Cor.5. Eſt ergo ſufficiens hec pena pp dictas cās. Uel pōt dici ſufficiens nō q̄tū ad dei iudiciū: ſed q̄tum expediebat tpi ꝛ pſone. Melius.n.eſt ſic ſeruare lenitatis ſpm̄ in corrigendo: vt p penitētiaꝫ correctionis fructus ſequaſ: q̄; ſi durius corrigaſ: ꝛ d̄ſperet peccans: ꝛ maioribus pctīs immergaſ. Et ideo dr̄. Eccl.21. Obiurgatio ꝛ iniurie annullabunt ſubam.

Qꝛ ergo pena ſufficiēs fuit ꝛ penitētiā egit; iō pñr inducit eos ad miſerēdū dicēs. Ita vt ɔ̄ magis ꝛc̄. Ubi tria facit. Primo mādat vt ei .ſ.peccāti pcāt. Scdo huius rōnem aſſignat ibi.(Ne forte ꝛc̄.) Tertio inducit eos ad obſeruātiā huius monitionis ibi.(Propter qd̄ ꝛc̄.) Dicit ḡ p̄. Dico q̄ ſufficiēs pena eſt illi: ꝛ intantū vt velī vt ɔ̄rio magis donetis.i.remittatis. Luc.6. Dimittite ꝛ dimittef vobis. Eph.4. Donātes inuicē ſic ꝛ deus in xp̄o donauit vobis. Et nō ſolū donetis: ſed qd̄ plus eſt ɔſolemini: ꝛ hoc ꝓponendo ſibi exēpla peccātium: q reſtituti ſunt ad ſtatū gratie: ſicut dr̄ de dauid. Petro. Paulo. ꝛ Magdalena: ꝛ p verba dei. Eze.18. Nolo mortē pctōris ꝛc̄.i.Theſ.vlt. Corripite inqetos ɔſolamini puſillanimes ꝛc̄. Rōnem aūt huius ammonitionis ſubdit. Ne forte abūdātiori triſticia abſorbeaſ q eiuſmodi eſt. Aliqs.n.ꝓpter pctm̄ ꝛ penā pcti aliqñ ſic mergiſ triſticia q̄ abſorbeſ: dū nullū hꝫ ɔſolatorē: ꝛ hoc eſt malū: q: nō ſeqtur ex h̄ penitētie fructus q ſperaſ.ſ.correctio: ſed potius deſperās tradit ſe oībus pctīs ſicut cayn cū dixit. Maior eſt iniqtas ꝛc̄. Ge.4. Et Ephe.4. Qui deſpantes tradiderunt ſe ꝛc̄. Et pp hoc dr̄.2.Re.2. q̄ periculoſa res eſt deſpatio. Et iō dicebat dauid in ps. Neqꝫ abſorbeat me ꝛc̄. Et iō ne h̄ ɔtingat dicit. Conſolemini: vt.ſ.ceſſet a pctō. Eſa.27. Hic eſt oīs fructus vt auferaſ pctm̄. ¶ Cōtra aplſ nō ſolū p rōnem: ſed ex alijs cauſis inducit eos ad hoc cū 4 dicit. Propter qd̄ obſecro ꝛc̄. Et inducit eos a tribus. Primo p̄cibus dicens. Propter qd̄.ſ.ne abſorbeaſ obſecro q poſſum p̄cipere. Phylem̄. Multā fiduciā hn̄s in xp̄o ieſu imperādi tibi ꝛc̄. Cōtrariū faciūt mali p̄lati. Eze.34. Cū auſteritate impabatis eis ꝛc̄. Ut ɔfir mētis in illum charitatē. Qd̄ fit ſi oñditis charitatē vr̄am ad eū ꝛ nō abhorīamini eū pp pctā nec ɔtēnitis: ſꝫ pp ɔſolationē vr̄am facitis eū hēre odio pctm̄ ſuū ꝛ diligere iuſtitiā. Luc.22. Et tu ɔuerſus ɔfirma fratres tuos ꝛc̄. Scdo p̄cepto dicens. Iꝫ.n.ſcripſi h̄.ſ.vt cognoſcā experimētū vr̄m an ī oībus obediētes ſitis. Et dic̄ ī oīb⁹.ſ.ſiue in his q̄ placēt vobis: ſiue in his q̄ diſplicēt. Primo.n.mādauerat eis q̄ ex cōicarent eū ꝛ iſti fecerunt mādatū apli: nūc vō ſcdo mandat eis q̄ pcāt. Et 5 iō dicit. An in oībus obedientes ſitis. Tertio ex cōmemoratione bñficij cū dicit. Cui aūt ꝛc̄. Quaſi dic̄. Uos debetis h̄ facere: q: et ego feci. Si.n. vos remiſiſtis alicui ꝛ rogaſtis me q̄ ego remitterē ꝛ ego remiſi. Et h̄ eſt quod dicit. Cui aūt aliqd donaſtis vos ꝛ ego.ſ.donaui. Et hoc pꝫ. ¶ Nā ꝛ ego qd̄ donaui ꝛc̄. Ubi qtuor tāgunſ ad hmōi donationē ſeu remiſſionē neciā. Primū eſt diſcretio vt.ſ.nō paſſim ꝛ temere remittaſ. Et iō dicit. Si qd indebito modo. ꝓuer.4. Palpebre tue p̄cedāt ꝛc̄. Scdm finis: q: nō pp amorē vel odium dꝫ fieri: ſed ꝓpter vtilitatē aliquā eccleſie vl̄ aliquoꝝ. Et iō dicit. Propter vos. Tertiū eſt auctoritas: q: nō pꝫ fieri auctoritate ꝓpria: ſed xp̄i: q remittit pctā auctoritate: alīs vō qbus cōmiſſum eſt miſterio ꝛ ſicut membra xp̄i. Et iō dicit in pſona xp̄i.ſ.nō mea auctoritate. Et tn̄ qōcūqꝫ remittef xp̄s remittit. Ioā.20. Quoꝝ remiſeritis pctā ꝛc̄. Quartū eſt neceſſitas. Uñ dicit. Ut nō circūueniamur a ſathana. Dyabolus.n.multos decepit quoſdā.ſ.trahēdo ad pctōꝝ ꝑpetrationē: quoſdā vō ad nimiā rigiditatē ɔ̄ peccātes: vt ſi nō pōt eos hr̄e p ꝑpetrationē facinoꝝ: ſaltē pdat quos iā hꝫ p p̄latoꝝ auſteritatē: q eos nō miſericorditer corrigentes in deſpationē inducūt: ꝛ ſic ꝛ hos nō pdit ꝛ illos dyaboli laqueis includit. Eccl.7. Noli eſſe nimis iuſtus.i. Pe.5. Aduerſarius veſter dyabol⁹ ꝛc̄. Et h̄ ɔtingeret nobis ſi nō remittam⁹ peccātib⁹. Et iō vt nō circūueniamur a ſathana: ego donaui ſi qd dōaui. Nō.n.ignoram⁹ cogitatiōes eius.ſ.ſathane vꝫ ē ī gñali: ſꝫ in ſpāli nullꝰ pōt ſcire eius cogitatiōes niſi ſolus de⁹. Job.41. Quis reuelauit faciē indumēti eius ꝛc̄. Lectio. III.

Cum veniſſem autem troadem ꝓpter euangelium xp̄i: ꝛ oſtiuꝫ mihi apertū eſſet in dño nō habui requiem ſpūi meo: eo q̄ nō inuenerim titum fratrē meū: ſed valefaciēs eis profectus ſum in macedoniam. Deo autem gratias qui ſemper triumphat nos in xp̄o ieſu ꝛ odorē noticie ſue manifeſtat per nos i omni loco: †qꝛ chriſti bonus odor ſumus deo in his qui ſalui fiunt: ꝛ in his qui pereunt. Alijs qdem odor mortis in mortem: alijs aūt odor vite in vitā. Et ad h̄ qs tam idoneus. † Nō.n. ſumus ſicut plurimi adulterantes verbum dei: ſed ex ſinceritate ſicut ex deo corā deo in chriſto loquimur.

3 Reg. 71. arti. 2. pſal. 49.

¶ Poſita prima cā ſue dilationis: ne.ſ.cū triſticia iret ad eos: hic ponit cām ſcdam q̄ eſt ex fructu quē alicubi faciebat. Et circa hoc duo facit. Primo ponit ſui itineris ꝓceſſum. Scdo ipſius ꝓceſſus effectū ibi.(Deo aūt grās ꝛc̄.) Circa p̄m̄ duo facit. Primo oñdit īpedimentuꝫ fructificādi qd̄ habuit ī troade. Scdo ſubiungit ꝓceſſum ſuū in macedoniā ibi.(Sed valefaciēs ꝛc̄.) Dicit ergo.(Cū veniſſem troadē pp euangeliū).i.ad p̄dicandū xp̄m. Jo.15. Poſui vos vt eatis ꝛc.(Et hoſtiuꝫ mihi apertū eſſet).i.mētes hoīuꝫ parate ꝛ diſpoſite eēnt ad recipiēdū p̄dicationis v̄ba ꝛ xp̄m.i.Cor.16. Oſtium mihi apertū eſt ꝛc. Apo.3. Ecce ſto ad oſtiū ꝛc. ſed nō in quocūqꝫ: imo in dño: q: ipſa p̄paratio mētis hūane eſt ex v̄tute diuia. Nā lꝫ facilitas qua mētes p̄paranſ ſit cā ɔuerſionis: tn̄ ipſius facilitatis ꝛ p̄pationis cā ē deus. Tren̄.vlti. Conuerte nos dñe ad te ꝛ ɔuertemur. Cū iḡ ita eſſet aptū mihi oſtium in dño nō habui requiē ſpūi meo.i.nō potui facē qd̄ ſpūs meus volebat.i.dictabat. Tūc.n.dr̄ hr̄e ſpūs requiē qñ efficit qd̄ vult ſicut tūc dr̄ caro regeſcere qñ hꝫ qd̄ ɔcupiſcit. Luc.12. Aīa mea hēs multa bona ꝛc. Aplſ nō dicit: nō habui requiē carni mee vel corpi: ſed ſpūi meo.i.volūtati mee ſpirituali: que eſt vt xp̄m firmem in cordibus hoīum. Et impediſ: q: videbat corda parata ꝛ diſpoſita ꝛ nō poterat p̄dicare. Sed quare nō habuit requiem ſpūi ſuo ſubdit. Eo q̄ nō inueni titum fratrem meū.i. propter abſentiā titi: ꝛ hoc duplici de cā. Una cā eſt: q̄ lꝫ apoſtolus ſciret oēs linguas: ita vt diceret. Grās ago deo meo q̄ omnium veſtrum lingua loquor: tamen magis expedit⁹: ꝛ edoct⁹ erat in lingua hebrea q̄ ī greca

Titus

a Titus aūt magis in greca. Et ideo volebat eum habe
re pñtem vt p̄dicaret in troade. Et q: erat abſens: nā
corinthij detinuerant eū: dicit. Non habui requiem ſpūi
meo: ſed q: dona dei nō ſunt impfecta ⁊ donū lingua
rū fuit ſpāliter aplīs collatū ad p̄dicandū p totū mun/
dum. ps. In oēm terrā exiuit ſonus eoꝝ ⁊c̄. Et iō alia
cā eſt melioꝛ: q̄ eſt q: aplo iminebāt in troade multa fa
cienda. Nā ex vna pte iminebat ei p̄dicare his q para
ti erāt recipere xp̄m p fidē: ex alia pte iminebat ei reſi/
ſtere aduerſarijs q impediebāt. ⁊ iō q: ipſe nō poterat
ſolus iſta facere anguſtiabat de abſētia titi q inſtetiſſet
p̄dicationi ⁊ ꝯuerſioni bonoꝝ ⁊ aplo reſtituiſſet aduer
ſarijs. Et ſpālr ēt hoc ſcribit eis vt innuat q nō ſolū pꝛi
2 ma cā dilationis ſue fuit ex eis: ſed ēt ſcda. Nā ipſe pp
duriciā ⁊ diſſenſionē eoꝝ detinuerat tanto tpe titū: ⁊
iō dicit. Eo q nō inueni titū fratrē: vel in xp̄o: vel co/
adiutorē. puer. 18. Frater q iuuat a fratre ⁊c̄. Et q: nō
inueni titū in troade nō remāſi ibi: ſed valefaciēs eis q
erāt ꝯuerſi: ⁊ in qbus oſtiū apertū erat ꝓfectus ſū in
macedoniā vbi credebā eū inuenire. Cā aūt eſſendi in
macedoniā legit Act. 16. vbi dicitur q vir macedo ⁊c̄.
¶ Cōſequenter cū dicit. (Gratias aūt deo ⁊c̄.) Ponit
ꝓfectū ſui ꝓceſſus. Et circa hoc duo facit. Primo. n.
deſcribit ordinē ſui ꝓceſſus. Scdo excludit ab iſto ꝓ/
ceſſu pſeudo aplos ibi. (Ad h̄ qs tā idoneus ⁊c̄.) Cir
ca pᵐ duo facit. Primo inſinuat ꝓfectū quē faciebat.
Scdo exponit qddam qd dixerat ibi. (Chriſti bonus
3 odoꝛ ⁊c̄.) Circa pᵐ ſciendū q aplus ꝓfectū ⁊ fructum
quē faciebat nō attribuit ſibi neq ꝓpꝛie ꝟtuti: ſ; deo
1. Coꝛ. 15. Abūdātius oībus laboraui nō ego: ſed gr̄a
⁊c̄. Et iō dicit. Gr̄as āt deo. ſ. ago. 1. Theſ. 5. In oībus
gr̄as agite. Ephe. 5. Gr̄as agentes ⁊c̄. ¶ Qui ſemper
triūphat in xp̄o ieſu. i. triūphare nos facit in p̄dicando
xp̄i ꝯ aduerſarios. Ubi ſciendū eſt q p̄dicatores vita
tis duo debent facere. ſ. exhortari in doctrina ſacra: ⁊
ꝯdicentē deuincere: ⁊ hoc dupľr: diſputatione hereti/
cos: patientia ꝟo pſecutores. Uñ p ordinē iſta tāgit h̄
aplus: ⁊ iō dicit. Qui triūphat nos q̄ntū ad ꝯdicentes.
Ro. 8. In his oībus ſupamus. Et. 1. macha. 2. Nō i for
titudine exercitus victoꝛia belli: ſed de celo ⁊c̄. ¶ Et
4 odorē noticie ſue manifeſtat p nos in oī loco: q̄ntū ad
exhortationē ſacre doctrine. Sed odorē noticie ſue ex
ponit glo. i. filij ſui: ſed meli⁹ eſt vt hoc dicat ad dr̄iā
noticie de deo quā faciūt alie ſcie ⁊ quā facit fides. Nā
noticia de deo q̄ hr̄ p alias ſcias illuminat intellm ſo/
lum oñdens q deus eſt cā pma: q eſt vnus ⁊ ſapiens
⁊c̄. Sed noticia de deo q̄ hr̄ p fidē ⁊ illuminat intelle
ctum: ⁊ delectat affectū: q: nō ſolū dicit q deus eſt p⁹
cā: ſed q eſt ſaluatoꝛ nr̄: q ē redēptoꝛ: ⁊ q diligit nos
q eſt incarnatus p nobis: q̄ oīa affectū inflāmant: ⁊
iō dō; q odorē noticie ſue. i. noticiā ſuā ſuauitatē credē
ti p nos in omni loco manifeſtat: q: iſte odoꝛ longe la
teq diffundit Ecc. 24. Ego q̄ſi vitis fructificaui ⁊c̄.
Gen. 27. Ecce odoꝛ filij mei ⁊c̄. Q: ꝟo aliq poſſent di
5 cere qd eſt odoꝛ dei in oī loco: nā multa loca ſunt in q
bus nō recipit p̄dicatio nr̄a: iō aplus exponit dicens.
Nō curo q: ſiue recipiāt p̄dicationē ſiue nō: tñ noticia
dei manifeſtat vbiq p nos: q: ſumus bonus odoꝛ xp̄i
deo. i. ad honorē dei: ⁊ loqt ad ſilitudinē legis vbi dr̄
q ſacrificiū fiat in odorē ſuauitatis ſuauiſſimū deo. q.
d. Nos ſumus holocauſtū: qd offert deo in odorē ſua/
uitatis. Et tā in his q ſalui fiunt: vt. ſ. nō peant: qd eſt
eis a deo: q̄ in his q peunt qd eſt eis ex ſeipſis. Unde
Oſee. 13. Perditio tua iſrael ex te ⁊c̄. Sed eſt ne odoꝛ
bonis ⁊ malis eodē mō? Nō ſ; alijs qdē eſt odoꝛ moꝛ
tis in moꝛtē. i. inuidie ⁊ malicie occaſionalr ducētis eos

b in moꝛtē eternā illis. ſ. q inuidebāt bone fame apli ⁊ im
pugnabāt p̄dicationē xp̄i ⁊ ꝯuerſionē fideliū. Luc. 2.
Poſitus eſt hic in ruinā ⁊ in reſurrectiōe; ⁊c̄. Alijs āt
odoꝛ vite dilectiōis ⁊ bone opionis ducētis eos in vi/
tam eternā. ſ. illis q gaudent ⁊ ꝯuertunt ad p̄dicatio/
nē apli. 1. coꝛ. 1. Uerbū crucis peuntib⁹ ⁊c̄. ¶ His āt q
ſalnū ⁊c̄. Sic g̃ ex odore apli bōi viuūt mali moꝛiūt:
ſic legit q ad odorē vineaꝝ floꝛētiū moꝛiunt ſpētes.
¶ Cōſequenter cū dicit. (Sed ad hec qs tam idone⁹
⁊c̄.) Excludit ab iſto ꝓfectu pſeudo aplos. d. Quis ē
tā idoneus ad iſta. ſ. q̄ nos apli veri facimus? Quaſi
dicat. Nullus. ps. Nimis honorati ſunt amici tui de⁹.
Sed ꝯ puer. 27. Laudet te alienus ⁊c̄. Ad hoc rñdet
Greg. ſup Eze. q ſancti duplici ex cā ſeipſos laudant: 2
⁊ nō ꝓpter gloꝛiā ſuā ⁊ vanitatē. Pꝛima cā eſt vt non
deſpent in tribulatiōibus: ſicut Job qñ amici nitebāt
eū ad deſpationē iducere: reduxit ad memoꝛiā ſua bo/
na q̄ fecerat: vt ꝯfoꝛtatus nō deſparet. Uñ dicebat. Pe
pigi fedus cū oculis meis ⁊c̄. Legit ēt de quodam ſcō
patre q qñ tentabat de deſperatiōe reducebat ad me
moꝛiā bona q̄ fecerat vt ꝯfoꝛtaret: qñ tentabat de ſup
bia reducebat ad memoꝛiā mala vt humiliaret. Scda
cā eſt pp vtilitatē vt. ſ. haberet in maioꝛi fama: ⁊ citius
crederet doctrine ſue. Et ꝓpter hanc cām hic aplus lau
dat ſe. Nā corinthij pferebant ſibi pſeudo aplos ⁊ cō
demnabant eū: ⁊ ideo non ſic obediebant ſibi. Ut er/
go nō vilipenderent eū: ſed obedirent ſibi: pfert ſe eis 3
⁊ laudat ſe ⁊ dicit. Sed ad hec qs tā idoneus ſic nos:
nō pſeudo: q: l; ipſi p̄dicent: tñ adulterāt verbū dei qd
nos nō facimus. Uñ dicit. Nō ſumus ſicut plurimi. ſ.
pſeudo adulterātes verbū dei admiſcendo ꝯria ſicut
heretici: q l; ꝯfiteant xp̄m: tñ nō dicūt eū eſſe veꝝ deū
ſic faciūt pſeudo: q dicūt cū euāgelio dēre obſeruari le
galia. ¶ Item nō adulterātes ꝟbū dei. i. p̄dicantes ve ꝓ
pter q̄ſtū vel pp fauorē laudis. Sic. n. mulieres adul/
tere dicūt qñ recipiūt ſemen ex alio viro ad ꝓpagatiōe;
ꝓlis. In p̄dicatione aūt ſemen nihil aliud eſt q̄ finis
ſeu intentio tua vel fauoꝛ gloꝛie ꝓpꝛie. Si g̃ finis tu⁹
eſt q̄ſtus ſi intentio tua eſt fauoꝛ gloꝛie ꝓpꝛie adulte
ras verbū dei. Hoc faciebant pſeudo: q pp q̄ſtum p̄di
cabant. infra. 4. Neq adulterātes verbū dei ⁊c. Apli 4
autē p̄dicabant neq pp q̄ſtū neq pp gloꝛiā ꝓpꝛiā: ſ;
ꝓpter laudē dei ⁊ ſalutē ꝓximi. Et iō ſubiungit. Sed Aplus
ex ſinceritate. i. ſincera intentiōe: nō p q̄ſtu ⁊ ſine ad nō po
mixtione coꝛruptionis. ō. i. Ex ſinceritate ⁊c. Ponit tuit
aūt triplicē rōnem huius ſinceritatis. Pꝛima rō ſumi mēti/
tur ex dignitate mittentis. Nunciū. n. veritatis decet ri: qa
ꝟa loq. Et iō dicit ex deo. i. illa ſinceritate q̄ ē digna nū xp̄us
cio dei. 1. Pe. 4. Si qs loqt quaſi ſermones dei. Scda erat i
ſumit ex auctoꝛitate pñdētis cui aſtat. Ideo dicit. Co eo ⁊
ram deo loquimur quo ex ſinceritate loq dēmus. 3. Re. 17. cū eo.
Uiuit dñs in cuius ꝯſpectu ſto ⁊c. Tertia ſumit ex di
gnitate mãe de qua loqtur. Nā p̄dicatio aploꝝ eſt de
xp̄o: ⁊ iō dʒ eſſe ſincera: ſicut ⁊ ipſe deus ⁊ xp̄s. Et iō
dicit. In xp̄o ſolū non de legalibus vt pſeudo faciūt. 1. 5
Coꝛ. 2. Neq exiſtimaui me ſcire aliquid inter vos niſi
chꝛiſtum ⁊ hunc crucifixum. CAP. III.

INcipimus iterū noſmetipſos
cōmendare. Aut nunquid ege Op⁹
mus ſicut qdam cōmēdatitijs 19. ca.
epl'is ad vos aut ex vobis. Epi 15.
ſtola nr̄a vos eſtis ſcripta in coꝛdibus no/
ſtris: que ſcitur ⁊ legit ab oībus hominibus
manifeſtati: qm̄ epiſtola eſtis xp̄i miniſtra

c ta a nobis ⁊ ſcripta nõ attramẽto: ſed ſpiri-
tu dei viui: non in tabulis lapideis: ſed ĩ ta
2.diſ. bulis cordis carnalibus. Fiduciã autem ta
28.ar lem habemus per xp̃m ad deũ: ↑ nõ ꝙ ſuffi
ti.p° ciẽtes ſimus cogitare aliqd a nobis quaſi
ad p^m ex nobis: ſed ſufficientia noſtra ex deo eſt.
¶ Poſtꝗ̃ apl̃s ſuam excuſationẽ poſuit in qua beni
uolentiã captauit auditoꝝ: hic pn̄r ꝓſeqtur ſuã inten
tionẽ. ſ. tractans de miniſtris noui teſti. Et circa h̃ duo
facit. Primo. n. cõmendat dignitatẽ bonoꝝ miniſtro-
rũ. Scd̃o v̾o exaggerat malitiã maloꝝ miniſtroꝝ: ⁊ h̃
2 a. io. ca. ⁊ deinceps. Circa p^m duo facit. Primo. n. com
mendat miniſteriũ noui teſti. Scd̃o cõmẽdat vſũ; hu
ius miniſterij in alijs exhortãdo eos ad h̃ ibi. 6. capi.
(Adiuuantes aũt ⁊c̃.) Prio cõmendat hm̃oi miniſteriũ
noui teſti ex tribus: ex dignitate ex vſu. c. 4. ibi. (Ideo
hñtes ⁊c̃.) Et ex p̃mio. 5. c. ibi. (Scim⁹ aũt qm̃ ſi ⁊c̃.)
Circa p^m duo facit. Primo remouet q̃dã obiectionẽ.
Scd̃o cõmendat miniſtros noui teſti ibi. (Qui ⁊ ido-
neos nos fecit ⁊c̃.) Circa p^m ſciendũ eſt ꝙ apl̃s inten-
dit cõmẽdare miniſtros noui teſti quoꝝ ipſe erat vn⁹:
⁊ iõ ne corinthij obijcerent ſibi ꝙ in h̃ vellet cõmẽda-
re ſeip̃m: ſtatĩ excludit dicens. (Incipimus ⁊c̃.) Ubi
duo facit. Primo mouet qõnẽ. Scd̃o rñdet ibi. (Aut
3 nunqd ⁊c̃.) Qõ ſua talis eſt. Dico ꝙ nõ ſumus adul-
terãtes v̾bum dei ſicut pſeudo: ſed ex ſinceritate ſicut
ex deo. Sed nũqd hoc dĩo. Incipimus iteꝝ nos com
mendare. i. dicimus iſta vt velimus nr̃a; gloriã q̃rere
⁊ nõ dei. Et dicit iteꝝ: q: in epl̃a p̃ma cõmẽdauerat ſe
ſatis cũ dixit. Ut ſapiẽs architectus ⁊c̃. Nõ g̃ hoc dici
mus: vt q̃ramus gl̃am nr̃a;: ſed dei ꝓuer. 27. Laudet
te alienus ⁊c̃. Huic aũt qõni rñdet cũ dicit. Aut nũqd
egemus ⁊c̃. Et oñdit ꝙ nõ libẽter cõmendat ſe. Et cir
ca hoc duo facit. Primo oñdit ꝙ nõ indiget cõmenda
tione hõium. Scd̃o ꝙ neq; ẽt h̃ reqrit ipſe ab eis ibi.
(Fiduciã aũt talẽ ⁊c̃.) ¶ Circa p^m duo facit. Prio oſtẽ
dit ꝙ nõ indiget cõmendatione coꝝ ad gloriã ꝓpriã.
4 Scd̃o hui⁹ cãm aſſignat ibi. (Epl̃a nr̃a vos eſtis ⁊c̃.)
Dicit g̃. Dico ꝙ nõ incipimus cõmendare noſmetip-
ſos: q: nõ indigemus cõmendatiõe. Et h̃ eſt ꝙ dicit.
Aut nunqd egemus nos vĩ miſtri ſicut qdam. ſ. pſeu
do cõmẽdaticijs epl̃is. i. laudibus miſſis ad vos ab ali
is aut ex nobis alijs miſſis. ¶ Sed ↄ col. 4. dr̃ Mar
cus ↄſobrinus barnabe de quo accepiſtis mãdatũ ⁊c̃.
Etiã legati pape ſemꝑ portãt lr̃as cõmẽdaticias. Nõ
eſt ergo malũ. Rñſio dĩm ꝙ accipe lr̃as hm̃oi a pſo
nis famoſis vt ſolũ ꝑ illas cõmẽdent ⁊ honorent quo
uſq; ipſi ex bonis opibus ſuis veniãt in noticiã: h̃ nõ
eſt malũ: hoc faciũt legati pape. Apl̃s v̾o: ita iam erat
notus ⁊ cõmendatus apud iſtos ꝑ opa ſua: ꝙ nõ idi-
gebat lr̃is cõmendaticijs. Et iõ ſtatim cãm̃ huius aſſi
5 gnans ſubdit. Epl̃a nr̃a vos eſtis. Quaſi dicat. Ego ĩ
hẽo bonas lr̃as nõ indigeo alijs: ⁊ iõ circa hoc duo fa
c cit. Primo. n. oñdit q̃ ſit iſta lr̃a quã h̃z. Scd̃o exponit
hoc idẽ ibi. (Manifeſtati ⁊c̃.) Circa p^m duo facit. Pri
mo oñdit q̃ ſit illa lr̃a. Scd̃o oñdit eã eſſe ſufficientẽ
ad cõmendationẽ ꝓpriã ibi. (Scripta ⁊c̃.) Dicit ergo
ſic. Epl̃a nr̃a vos eſtis. i. epl̃a ꝑ quã manifeſtat̾ digni
tas nr̃a: qua nos cõmendamur: ita vt epl̃is alijs nõ in
digeamus ſupra. 2. Gloria nr̃a vos eſtis Gal. 4. Filioli
mei quos iteꝝ parturitio ⁊c̃. ¶ S; hec epl̃a eſt ne ſuf
ficiens? Ita q: ſcripta ⁊c̃. Ubi duo tãgit: ſufficientiam
lr̃aꝝ hm̃oi cãntis. Unũ ẽ ꝙ intelligat̾ ⁊ ſciat̾ ab eo ꝑ
quo mittit̾: alias adhuc q̃reret niſi ſciret ſe eã hẽre. Et

q̃;tum ad hoc dicit. Scripta in cordibus nr̃is: q: ſem d
per vos hẽmus in memoria: hñtes de vobis ſpẽalem cu
ram. Phil. i. Eo ꝙ hẽam vos ⁊c̃. Scd̃m eſt ꝙ ille cui
mittit̾ legat ⁊ ſciat eam: alias nõ curaret de cõmenda-
tione eius. Et q̃;tum ad hoc dicit. Que ſcit̾ ⁊ legit̾ ab
oĩbus hoĩbus. Nr̃a inquã q: ꝑ nos inſtituti eſtis ⁊ cõ
uerſi. Legit̾ aũt q: exẽplo vr̃i ẽt alij imitant̾ vos. Aba.
2. Scribe viſum ⁊ explana eũ ſuꝑ tabulas: vt ꝑcurrat
q legerit eũ. ¶ Quis aũt ſcit̾ hec epl̃a exponit dicens.
Manifeſtati ⁊c̃. Et circa hoc tria facit. Primo expõit
cuius ſit hec lr̃a. Scd̃o quo ſit ſcripta: ⁊ 3° in quo. Cu-
ius aũt ſit ſic oñdit: q: xp̃i: ⁊ iõ dicit. Manifeſtati qm̃
eſtis xp̃i. i. a xp̃o informati ⁊ inducti. ſ. p̃ncipalr̃ ⁊ au-
ctoritatiue Mat. 23. Unus eſt magr̃ veſter. Sed a no 2
bis ſcd̃ario ⁊ inſtr̃alr̃. Et ideo dicit. Miniſtrata a nob.
i. Cor. 4. Sic nos exiſtimet hõ ⁊c̃. i. Cor. 3. Quid igit̾
cephas ⁊c̃. Quis aũt ſit ſcripta oſtẽdit: q: nõ attramẽ
to. i. nõ admixta erroribus ſicut pſeudo: non mutabi-
lis ⁊ impfecta ſicut vetus lex: q: neminem ad pfectũ
adduxit. Heb. 7. Nam attramẽtũ nigrũ eſt: ꝑ qd̾ intel
ligit̾ error: ⁊ delebile: ꝑ qd̾ intelligit̾ mutabilitas. Nõ
inquã in attramento eſt ſcripta: ſed ſpũ dei viui. i. ſpiri
tu ſcõ: quo viuitis: ⁊ quo docẽte inſtructi eſtis. Eph.
i. In quo ſignati eſtis ⁊c̃. ¶ Ubi aũt ſit ſcripta inſinuat
ſubdens. Nõ in tabulis lapideis ſicut lex vetus vt ex
cludat duriciẽ. Q. d. Nõ in lapideis cordibus hñtib⁹
duriciẽ ſicut iudei Act. 7. Dura ceruice ⁊c̃. Sed in ta 3
bulis cordis carnalibus. i. in cordibus latis ex chari
tate: ⁊ carnalibus. i. mollibus ex affectu implendi ⁊ in
telligẽdi Eze. 36. Auferã a vobis cor lapideũ ⁊c̃. ¶ Fi
duciã aũt talẽ ⁊c̃.) Apl̃s ſupra excuſauit ſe ꝙ nõ q̃re-
bat gloriã ſuã: q: nõ indigebat ea: hic v̾o ꝓbat hoc: q:
ipſe non q̃rit gloriã ꝓpriã: imo oĩa bona q̃ facit nõ at-
tribuit ſibi: ſed deo. Et circa hoc duo facit. Primo enĩ
attribuit oĩa bona q̃ h̃z ⁊ facit deo. Scd̃o cãm hui⁹ aſ-
ſignat ibi. Nõ ꝙ ſufficientes ⁊c. Dicit g̃ p̃mo. Dico ꝙ
non egemus epl̃is cõmendaticijs: ⁊ ꝙ vos eſtis epl̃a
vr̃a miniſtrata a nobis. Nec ẽt q̃rimus gloriã noſtrã
ſed xp̃i: ⁊ fiduciam talẽ. i. dicendi talia. Hẽmus ad deũ
4 . i. referimus in deũ. Uel fiduciã tendentẽ in deũ ex cu
ius viribus hoc dico: q: ipſe in me opat̾: quã qdem fi-
duciã hẽmus ꝑ xp̃m: per quẽ acceſſum hẽmus ad pa-
trem vt dr̃ Ro. 5. Qui vniuit nos deo. Iere. 17. Bñdi
ctus vir ⁊c. Et q: vnitus deo ꝑ xp̃m hẽo hanc fiduciã
p̃o. Fiducialr̃ agam ⁊c. Cã aũt huius fiducie eſt: q: qc
qd ego facio ẽt ip̃m p̃n^m operis deo attribuo. Et iõ di-
cit. Nõ ꝙ ſufficientes ſimus cogitare ſaltẽ nõ dicere
vel iplere. Nã in quolibet ꝓceſſu opis p^o eſt aſſenſus
q ſit cogitando: deinde collatio ꝑ verbũ ⁊ poſtmodũ
impletio per opus vñ ſit: vt ſi nec cogitare q a ſe hẽat:
ſed a deo: non eſt dubiũ ꝙ non ſolũ pfectio opis boni eſt
a deo: ſed ẽt inchoatio. Phi. i. Qui cepit ĩ vobis opus
bonũ ⁊c. Et hoc eſt ↄ pelagianos dicentes ꝙ inchoa 5
tio boni opis eſt ex nobis: ſed pfectio ẽ a deo. Eſa. 26.
Oĩa opa nr̃a ⁊c. Sed ex hac ne videat̾ tollere liberta-
tẽ arbitrij dicit. A nobis q̃ſi ex nobis. Q. d. Poſſum q
dem aliqd facere qd̾ eſt liberi arbitrij: ſed hoc qd̾ facio
nõ eſt ex me: ſed a deo q hoc ip̃m poſſe ↄfert: vt ſic ⁊ li
bertatẽ hoĩs defendat cũ dicit. A nobis. i. a nr̃a pte: ⁊
diuinã gratiam cõmendat cũ dicit. Quaſi ex nobis. ſ.
ꝓcedat: ſed a deo. Hoc etiam pħs vult ꝙ nunq̃; hõ ꝑ
liberum arbitrium põt quoddã bonum facere ſine ad
iutorio dei. Et ratio ſua eſt: q: in his que facimus que
rendũ eſt illud propter qd̾ facimus. Non eſt aũt ꝓce
dere in infinitũ: ſed eſt deuenire aliquid: puta ad con
ſiliũ. Sic ergo hoc bonũ facio: q: cõſiliũ mihi ineſt ad

hoc:

a hoc: ꝛ ħ ē a deo. Uñ dicit ꝙ cõſiliũ boni eſt ab aliquo
qđ eſt ſupra hoīeꝫ mouēs eũ ad bene operādũ. Et ħ ē
deus. q ꝛ hoīes mouet: ꝛ oīa q̃ agũt ad actiões ſuas:
ſꝫ aliter ꝛ aliter. Cũ. n. hmõi motus ſit qđdã receptuꝫ
in moto. opꝫ ꝙ ħ fiat ſm modũ ſue nature. i. rei mote.
Et iõ oīa mouet ſm ſuas naturas. Ea ğ q̃ꝝ nã eſt vt
ſint libere volũtatis dñiuꝫ ſuaꝝ actionũ hñtia mouet
libere ad operatiões ſuas ſicͣ creaturas rõnales ꝛ itel-
lectuales. Alia aũt nõ libere: ſꝫ ſm modũ ſue nature.
licet aũt ñ ſimus ſufficiētes cogitare aliqđ a nobis tañ
q̃ꝫ ex nobis. tñ habem⁹ aliquã ſufficiētiã: q̃. ſ. boni poſ-
ſumus velle ꝛ credere icipiam⁹. ꝛ hoc a deo ē. pᵃ Cor.
a 4. Quid habes qđ nõ accepiſti? ꝛc. ¶ Lectio. II.

Qui ꝛ ydõeos nos fecit miniſtros
3. qō. 27. ar. 4 c noui teſtamẽti: ñ littera ſed ſpũ.
Littera enim occidit. ſpiritus
autem viuificat. Qz ſi miniſtratio
mortis litteris ꝯformata in lapidibus fuit
in gloria: ita vt nõ poſſent intendere filij iſ-
rael in faciē moyſi ꝓpter gloriaꝫ vultus ei⁹
q̃ euacuatur. quomõ non magis miniſtratio
ſpũs erit in gloria. Nã nec gͥficatũ eſt qđ
claruit in hac parte ꝓpter excellētē gloriã.
3 Si enim quod euacuatur ꝑ gloriam eſt: mul-
to magis qđ manet in gloria eſt.

¶ Cõmēdato miniſterio noui teſtamẽti: hic cõſequē-
ter cõmendat miniſtros eius. Et ꝑmo ponit duo q̃ re-
ſpõdēt verbis premiſſis. Premiſerat enim donũ a deo
acceptũ cũ dixit. Sufficiētia nr̃a ꝛc. Et fiduciã ex do-
no cõceptã cũ dixit. Fiduciaꝫ talē ꝛc. Primo ğ ꝯtermi-
nat ea que pertinēt ad donũ perceptũ. Secũdo ea que
ad fiduciã cõceptã ibi. (Habētes igiꝰ talē ꝛc.) Circa ꝑ-
mum tria facit. Primo oſtēdit donũ a deo ſuſceptũ: ſci-
licet miniſteriũ noui teſtamẽti. Secũdo deſcribit no-
uum teſtamẽtũ ibi. (Nõ littera ſed ſpũ.) Tertio ex di-
4 gnitate noui teſtamẽti oñdit dignitatē miniſtrorũ eius
ibi. (Si miniſtratio ꝛc.) Dicit ğ. Dico ꝙ ſufficiētia no-
ſtra ex deo ē. qui ꝛ fecit nos ydoneos miniſtros noui
teſtamẽti. Eſa. 61. Miniſtri dei noſtri dicetur vobis. Et i
hoc tenemus locũ angeloꝝ. Ps. Qui facit angelos ꝛc.
Sed nõ ſolũ fecit nos miniſtros: ſed ydoneos. Deus. n.
cuilꝫ rei dat ea ꝑ que poſſit cõſequi ꝑfectionē ſue na-
ture. Uñ qz deus ꝯſtituit miniſtros noui teſtamẽti dedit
ꝛ eis ydoneitatē ad ħ officiũ exercēdũ: niſi ſit impedi-
mētũ ex parte recipiētiũ. ſupra. 2. Et ad hec q̄s tã ydo-
neus. ſ. ſicut apoſtoli a deo iſtituti. Hoc aũt nouum te-
ſtamẽtũ qđ ſit deſcribit ſubdēs. Nõ littera ꝛc. Et de-
ſcribit ipſum q̃ꝫtum ad duo. ſcilicet q̃ꝫtum ad illud in
5 quo cõſiſtit ꝛ q̃ꝫtũ ad cauſam ꝓpter quam datum eſt
ibi. (Littera. n. occidit ꝛc.) Circa ꝑmũ ſciendum eſt ꝙ
apoſtolus loquitur ꝓfunde. Dicitur enim Je. 31. Feriã
domui iſrael ꝛ domui iuda fedus nouũ ñ ſꝫ pactũ qđ
pepigi cũ patribus veſtris. Et poſt. Dabo legē meam
in viſceribus coꝝ. ꝛ in corde coꝝ ſuperſcribaꝫ eam ꝛc.
Uetus ğ teſtamẽtũ ſcribiꝰ in libro poſtmodũ ſanguie
aſpergēdo. vt diciꝰ Heb. 9. Accepit ſanguineꝫ ꝛ aſpſit
libruꝫ ꝛc. Dicēs. hic ē ſanguis ꝛc. Et ſic pꝫ ꝙ vet⁹ lex ē
teſtamētum littere: ſed nouum teſtamentum eſt teſta-
mentum ſpiritusſancti: quo charitas dei diffunditur
in cordibus noſtris. vt dicitur Romano. 5. Et ſic dum
ſpiritusſanctus facit in nobis charitatem: que eſt ple-
nitudo legis eſt teſtamentũ nouuꝫ: nõ littera: ideſt per
litterã ſcribēdũ: ſed ſpiritu: ideſt per ſpiritum qui viui-
ficat. Romano. 8. Lex ſpiritus vite: ideſt viuificantis. b
Cauſa aũt quare datũ ſit nouuꝫ teſtamētũ ꝑ ſpirituꝫ:
ſubditur. Quia littera occidit occaſionalr. Nã littera
legis dat ſolũ cognitionē peccati. Romano. 3. Per le-
gē. n. cognitio peccati. Ex ħ aũt ꝙ cognoſco peccatũ
ſolũ duo ſequunꝰ. Nã lex diꝫ per eã cognoſcitur non
reprimit cõcupiſcētiã: ſed magis occaſionaliter auget:
inquãtũ cõcupiſcētia feruētius fertur i reꝫ prohibitã.
Uñ huiuſmodi cognitio nõdũ deſtructa eã cõcupiſcē-
tie occidit. hic vero addit preuaricationē. Nã grauius
eſt peccare cõtra legē ſcriptã ꝛ naturalem ſimul: q̃ꝫ ꝯ
legem naturalem ſolũ. Romano. 7. Occaſiõe accepta
nõ data peccati ꝛc. licet autem occaſionaliter occidat 2
inq̃ꝫtum: ſcilicet auget cõcupiſcētiam: ꝛ addit preuari-
cationē: nõ tñ eſt mala lex vetus. quia ad minus ꝓhi-
bꝫ mala. Et tamē imperfecta iquãtũ nõ remouet cãm.
Eſt ergo lex ſine ſpiritu iterius imprimēs legem i cor-
de occaſio mortis. Et ideo neceſſarium fuit dare legeꝫ
ſpiritus qui charitatem in corde faciens viuificat. Jo-
an. 6°. Spiritus eſt qui viuificat.

¶ Cõſequēter ex his oñdit dignitatē ſui miniſterij. Et
circa hoc duo facit. Primo oñdit ꝙ miniſterium noui
teſtamẽti preferꝰ miniſterio veteris teſtamẽti. Secun-
do ꝙ nõ ſolũ preferꝰ: ſed ꝙ miniſteriũ veteris teſtamē-
ti q̃ſi nihil hꝫ de gloria in comparatiõe ad nouum ibi.
(Nã nec glorificatũ ꝛc.) Circa ꝑmum duo facit. Primo 3
oſtendit ꝙ miniſteriuꝫ noui teſtamẽti preferꝰ veteri.
Secũdo rõnem huius aſſignat ibi. (Naꝫ ſi miniſtratio
ꝛc.) Circa ꝑmũ ſciendũ eſt ꝙ apoſtolus argumētatur
ex hoc quod habeaꝰ Exod. 24. Ubi littera noſtra hꝫ
ꝙ moyſes habebat faciē cornutã ita ꝙ nõ poſſent ꝛc.
Alia littera hꝫ faciē ſplendidã: quod melius diciꝰ. Nõ
enim itelligenduꝫ eſt eũ habuiſſe cornua ad litteram:
ſicut quidã euꝫ pingunt: ſed dicitur cornuta ꝓpter ra-
dios: qui videbanꝰ eſſe quaſi quedaꝫ cornua. Arguiꝰ
autem ex hoc ſic. Et primo per vnum ſimile ꝛ eſt lo-
cus a minori. Cõſtat enim ꝙ ſi aliquid quod minus ē
hꝫ aliqđ de gloria ꝙ multo magis illud quod eſt ma-
ius. Sed vetus teſtamētum eſt minus q̃ꝫ nouuꝫ: cũ ğ
illud fuerit in gloria: ita vt non poſſent ꝛc. videtur ꝙ
i multo magis nouuꝫ eſt in gloria ꝙ autem vetus teſta-
mētuꝫ minus ſit nouo: probat tripliciter. Primo q̃ꝫtũ 4
ad effectũ: quia illud eſt teſtamētuꝫ mortis iſtud vite:
vt dictum eſt. Et quãtuꝫ ad hoc dicit ꝙ ſi miniſtratio
mortis. ideſt vetus q̃ ē occaſio mortis ꝛ ħ reſpõdet ei
q̃ diciꝰ. littera occidit ꝛc. Scđo q̃ꝫtũ ad modũ tradēdi:
quia vetus fuit tradita litteris in tabulis lapideis. no-
ua vo fuit impreſſa ſpũ in cordib⁹ carnalib⁹. ꝛ ħ innuit cũ
dic. Lr̃is ꝯformata. i. ꝑfecte formata i lapidib⁹. i. i tabu-
lis lapideis. Et ħ rñdet ei q̃ dr̃. Nõ lr̃a ſꝫ ſpũ ꝛc. Ter-
tio q̃ꝫᵐ ad ꝑfectiõeꝫ: qz glīa veteris teſta. ſine fiducia ē.
qz neminē ad ꝑfectũ adduxit lex. In nouo ꝟo eſt glīa
cũ ſpe melioris glīe. ſ. ſēpiterne. Eſa. 51. Salus mea in
ſēpiternũ erit. Et ħ innuit cũ dicit. Que euacuaꝰ. Gal.
5. Qz ſi circũcidimini xp̃s nihil ꝛc. Cõclõ põiꝰ cum
dic. Quõ ñ magis. qđ planũ ē. Hoꝝ aũt rõneꝫ aſſignat 5
cõſequēter cũ dic. (Nã ſi miniſtratio ꝛc.) Et rõ ſua talis.
Glīa magis ꝯbeꝰ iuſtitie q̃ꝫ dãnatiõi: ſꝫ miniſteriũ noui
teſtĩ ē miniſteriũ iuſtitie: qz iuſtificat iterꝰ viuificando.
Miniſteriũ aũt veter teſtĩ ē miniſteriũ dãnatõis occaſiõalr
. ſ. eodē. Lr̃a occidit: ſpũs aũt viuificat. Cũ ğ miniſtra° dã-
natiõis. i. miniſtra° veteris teſtĩ q̃ occaſionalr eſt cã dãna-
tõis: vt dictuꝫ eſt: eſt in glīa que appuit in facie moyſi:
conſtat ꝙ multo magis abundat in gloria. i. dat abun-
dantem gloriam miniſtris eius miniſterium iuſtitie.
. i. noui teſtamẽti: per qđ datur ſpũs per quē ē iuſticia ꝛ

c cõſũmatio virtutũ. Prouer. 3. Sapiẽtes gl'iaȝ poſſide-
bunt. Cõſueuerunt in hoc loco fieri qõnes d̃ cõpatione
moyſi ⁊ pauli: ſed ſi recte ↄſiderent v̈ba apli: nõ ſũt ne
ceſſarie: q: hic nõ fit comparatio pſone ad pſonã: ſ; mi
niſterij ad miniſteriũ. Sed quia poſſent pſeudo dicere
ꝙ licet maius miſteriũ ſit noui teſtamẽti ꝙ̃ miſteriuȝ
veteris teſti: nõ tamẽ ẽ multũ magis: ⁊ iõ bonũ eſt ꝙ il
li miſterio ⁊ iſti intẽdamus qd̃ ⁊ faciebãt: q: ſimul ſerua
bãt legalia cũ euãgelio. Jõ hic cõſequẽter aplus hoc i
probat cũ dicit. (Nã nec glorificatũ ⁊c̃.) Et circa hoc
duo facit. Pmo enim oñdit ꝙ miſteriũ noui teſtamen-
ti abſq; aliq̃ cõpatiõe excedit miſteriũ veteris. Secũ-
d do cãm huius aſſignat ibi. (Si. n. qd̃ euacuat̃). Dicit
ḡ. Dixi ꝙ miſteriũ iuſticie abũdat in gloria. ⁊ in tm̃ ꝙ
gloria veteris miſterij nõ ẽ dicẽda glia: q: nec glorifica
tũ ⁊c̃. qd̃ dupl'r exponit̃. Pmo mõ ſic. Q: nec ⁊c. i. illa
glia nihil ẽ in cõparatiõe ad iſtã noui teſtamẽti: q: illa
gloria nõ ẽ oĩbus miſtris collata: ſ; ſolũ moyſi. ⁊ non
claruit in toto moyſe ſ; in parte. i. in facie ſolum pticu
lariter. Et iõ nec glificatũ ẽ. i. nec glorificari debet pro
pter excellentẽ gloriã. i. cõparatiõe excellẽtis glie noui
teſti q̃ abũdat gr̃a vt p eã purificari hoĩes poſſet vide-
re nõ gloriã hoĩs. ſed dei. Scd̃o mõ vt pũctet̃ ſic. Nec
glorificatũ ẽ qd̃ claruit. Quaſi. d. Nam in hac parte. i.
e in reſpectu huius nr̃e pticularis q ſumus ſerui nõ eſt
glorificatũ. i. nõ glioſuȝ: illud qd̃ claruit in veteri teſta
mẽto: ⁊ h̃ ꝓpter excellẽtem gloriã q̃ eſt in nouo. q: illa
ẽ gloria dei patris. Huius aũt cãȝ aſſignat cõſequẽter.
cũ dicit. (Si enim qd̃ euacuat̃ ⁊c̃.) Et eſt rõ ſua talis.
Jllud qd̃ dat̃ vt tranſeat nihil ẽ in reſpectu ad illud qd̃
dat̃ vt ſemp maneat. Si ḡ teſtamẽtũ vet' qd̃ euacuat̃
tollit̃. p̃ª Cor. 13. Cũ venerit qd̃ pfectuȝ ẽ euacuabitur ⁊c̃.
Per gloriaȝ enĩ moyſi miniſtratũ ſaltem per particu-
larẽ gliaȝ conſtat ꝙ teſtamẽtum nouum manet: quia
hic ſchoatur ⁊ pficit̃ in patria. Luc. 21. Celum ⁊ terra
trãſibunt: verba aũt mea nõ trãſibunt. Erit multo ma
f gis in gloria eterna in qua perficiet̃. Erit in q̃ nobis q
ſumus huius miniſtri. ¶ Lectio. III.

Habẽtes igit̃ talẽ ſpẽ multa fidu
cia vtimur. Et nõ ſicut moyſes
ponebat velamẽ ſup faciẽ ſuaȝ:
vt nõ intenderent filij iſrael in
faciẽ eius qd̃ euacuat̃: ſed obtuſi ſũt ſenſus
eorũ. Uſq; in hodiernũ diẽȝ idipſuȝ vel in
lectione veteris teſtamẽti manet nõ reuela
tũ. qd̃ in chriſto euacuat̃: ſed vſq; in hodier
nũ diẽȝ cũ legit̃ moyſes velamẽ poſitũ eſt
g ſup cor eorũ. Cũ autem cõuerſus fuerit ad
1. ad deũ auferet̃ velamẽ. Dominus autẽȝ ſpũs
thi. c. eſt. Ubi aũt ſpũs domini ibi libertas. Nos
3°. vero oẽs reuelata facie gloriaȝ domini ſpe
4. di. culãtes in eãdẽ imagine transformamur a
15. q. claritate in claritatẽ tanq̃ a domini ſpũ.
3 arti ¶ Poſitis his q̃ pertinẽt ad commendationẽ doni p
cu. 2°. cepti a deo. h̃ cõſequẽter põit ea q̃ ptinẽt ad cõmenda-
tionẽ fiducie de ipo dono cõcepte. Circa h̃ aũt duo fac̃.
Primo põit fiduciã ex dono cõceptaȝ. Secundo vero
ↄparat fiduciaȝ veteris ⁊ noui teſtamẽti ibi. (Et nõ ſi-
cut moyſes.) Dicit ḡ pmo. Habẽres igitur talem ſpem
ex hoc. ſ. quod nobis dictũ ẽ. ſ. vidẽdi gloriaȝ dei. Ro. 8.
Spe ſalui facti ſumus. Multa fiducia vtimur. i. confi-
denter operamur ea que pertinẽt ad vſuȝ huius mini-
ſterij ex quo creſcit nobis ſpes. Prouerb. 18. Juſtus q̃ a
ſi leo confidens abſq; terrore erit. Jere. 17. Benedictus
vir qui confidit in domino.
¶ Cõſequẽter ſicut pretulit donũ dono: ita pfert fidu
ciã noui teſtamẽti fiducie veteris teſtamẽti. cũ dic̃. (Et
nõ ſicut moyſes ⁊c.) Et circa hoc duo facit. Primo p
põit factũ i veteri teſtamẽto. Secũdo expõit ibi. (Qd̃
euacuat̃ ⁊c̃.) Factũ aũt qd̃ ꝓponit legit̃ Exo. 24. vbi
dicit̃. Q: moyſes qñ loquebat̃ ad pplm velabat facieȝ
ſuã: q: ꝓpter claritatẽ vultus eius nõ poterãt reſpicer̃
in euȝ filij iſrael. Et ideo dic̃. Et nõ ſicut moyſes ⁊c̃.
Quaſi. dicat. Dico ꝙ vtimur fiducia ⁊ tãta ꝙ nõ acci
dit nobis ſic̃ moyſes faciebat eis. ſ. nõ velãdo faciẽ ſuã b
populo: q: nõdũ venerat tẽpus reuelãdi claritatẽ veri
tatis. Habemus ḡ nos fiduciam abſq; velamine.
¶ Cõſequẽter exponit hoc qd̃ dixerat de velamine di
cẽs. (Qd̃ euacuat̃ ⁊c̃.) Uelamẽ. n. illd̃ erat obſcuritas
figurarũ que per xp̃ȝ euacuata ẽ. Et circa h̃ tria facit.
Pmo. n. ponit euacuationem huius velaminis. Scd̃o
quõ hec euacuatio h̃ȝ locũ in iudeis ibi. (Sed obtuſi
⁊c̃.) Tertio quõ nõ h̃ȝ locũ in miniſtris noui teſtamẽ
ti ibi. (Nos v̈o reuelata ⁊c̃.) Dicit ḡ ꝙ moyſes põebat
velamẽ. ſ. figure ſup faciẽ ſuaȝ. qd̃. ſ. velamẽ euacuat̃. i.
tollit̃ p xp̃m. ſ. implendo i v̈itate qd̃ moyſes tradidit in fi
gura. q: oĩa i figura cõtingebãt illis. Sic. n. xp̃s p mor
tẽ ſuã rẽouit velamẽ de occiſiõe. agni paſchalis. Et iõ
ſtatĩ cũ emiſit ſpm̃ velũ tẽpli ſciſſũ ẽ. Jrẽ i mittẽdo ſpm̃ c
ſcm̃ i corda credentiũ vt itelligerẽt ſpũaliter qd̃ iudei
carnal'r. itelligunt. Et hoc velamẽ remouit cũ aperuit
eis ſenſum vt itelligerẽt ſcripturas. Luc. vlt. Qualẽ aũt
effectũ hẽat in iudeis hec euacuatio oñdit dicẽs. Sed
obtuſi ⁊c̃. Et circa h̃ duo facit. Primo oñdit ꝙ remo-
tũ ab illis nõ fuit in ſtatu ĩfidelitatis. Scd̃o oſtẽdit ꝙ
remouebit̃ in eoꝝ cõuerſiõe ibi. (Cũ aũt cõuerſus fue
rit ⁊c.) Circa pmũ duo facit. Primo oſtẽdit rõnẽ q̃re
h̃ euacuatio ñ h̃ȝ effectũ i iudeis. Scd̃o ex h̃ oñdit eos
adhuc hr̃e velamẽ ibi. (Sed vſq; in hodiernũ diẽ ⁊c̃.)
Dicit ḡ. ꝙ euacuat̃ in his q credũt: ſed nõ q̃tũ ad iu-
deos ĩfideles: ⁊ rõ huius ẽ: q: obtuſi ſũt ſenſus eoꝝ. i. d
rõ eoꝝ hebes eſt ⁊ ſenſus eoꝝ ĩbecilles ⁊ obtuſi ſunt
nec pñt videre claritatẽ diuini luminis. i. diuine verita- e
tis abſq; velamĩe figurarũ. Et huius rõ ẽ: q: claudũt
oculos vt ñ videãt q: veluȝ tẽpli ſciſſuȝ ẽ. Et iõ eſt ex
eoꝝ culpa ĩfidelitatis nõ ex d̃fectu v̈itatis: q: remoto
velamĩe oĩbus aperiẽtibus oculos mẽtis p fidẽ clariſ-
ſime mãifeſtat̃. Ro. 11. Cecitas ex pte cõtingit in iſrael.
Jo. 9. Jn iudiciũ veni in hũc mũdũ ⁊c. Sic. n. ꝓphetã
uerat Eſa. 6. caº. Exceca cor ppli hui' ⁊c̃. Et ve in tm̃
obtuſi ſũt ſenſus eoꝝ vt v̈itatẽ nobis mãifeſtatã vſq;
i hodiernũ diẽ nõ itelligãt. Sȝ idipm̃ velamẽ qd̃ erat i
veteri teſtamẽto añq̃ȝ velũ tẽpli ſciſſuȝ eẽt i lectiõe vete
ris teſti: q: ñ al'r itelligũt illd̃ q̃ȝ añ q: adhuc ĩnitũt̃ figu
ris vt v̈itatẽ ñ reuelẽt. i. ñ itelligãt ſic velamẽ dei nõ fi-
guram: ſed v̈itatẽ credũt qd̃. ſ. euacuatur q̃tũ ad fide
les ⁊ q̃tũ in te eſt omnibus p xp̃m. i. in fide xp̃i: ſed in f
eis nõ manet: q: nõ credunt veniſſe xp̃m.
¶ Cõſequenter cum dicit. (Sȝ vſq; i hodiernũ diem
⁊c̃.) Oſtendit quomodo adhuc apud iudeos eſt vela
mẽ q̃tũ ad infideles licet remotum ſit p xp̃ȝ. Circa qd̃
ſciendũ ẽ ꝙ velamẽ dr̃ apponi alicui dupl'r. Aut q: op
põit̃ rei viſe ne poſſit videri. Aut q: appõit̃ videnti ne
videat. ſed iudeis in veteri lege vtroq; mõ appoſitum
erat velamẽ. Nã ⁊ corda eoꝝ excecata erãt ne cogſce-
rent veritatem pp eorum duriciem: ⁊ vetus teſtamẽ-
tum nondum completum erat q: nondum veritas ve
nerat. Uñ in ſignum huius velamẽ erat i facie moyſi

1 ⁊ non in faciebus eoꝝ. ſed veniēte xp̄o velamen remo
tum eſt a facie moyſi.i.a veteri teſtamēto:q: iam imple
tū ē:ſed tñ nō eſt remotū a cordibus eoꝝ. Et h̄ ē qḋ
dicit.(Sed vſq; in hodiernū dič.)Quaſi.d.amotū eſt
a fidelibus veteris teſtamēti velamē. Sed adhuc cū
legit moyſes.i.cū expōit eis vetꝰ teſtm̄. Act.15. Moy
ſes a tēporibus antiquis h̄z in ſingulis ciuitatibus q
eum p̄dicēt in ſynagogis ⁊c̄. Velamē.i.cecitas.ē poſi
tū ſup cor eoꝝ. Ro.11. Cecitas ex pte cōtingit ⁊c̄. Qñ
autē ⁊ quomō remouet ab eis illud velamē:oñdit cō
ſequēter cū dič.(Cū aūt 9uerſus ⁊c.)Et p̄ ōſcribit mo
dū remouēdi h̄ velamē. Secūdo rōnem hꝰꝰ reddit
ibi.(Dñs aūt ſpūs ⁊c̄.)Dicit ḡ q illud velamē adhuc
2 ē i eis:ſ; ñ q vetus teſtm̄ ſit velatū:ſ; q: corda eoꝝ ve
lata ſunt. Et iō ad hoc vt remoueat nihil reſtat niſi q
cōuertant:⁊ h̄ eſt qḋ dicit. Cū aūt cōuerſus fuerit.ſ.aīa
qs eorū ad deū p fidē in xp̄m ex ipſa cōuerſiōe auferet
velamē. Eſa.10. Reliquie cōuertet ⁊c. Et hoc idem ha
betur. Ro.11. Et nō q cū ageret de cecitate loqt in plu
rali. Vñ dicit. Super corda eoꝝ.cū vo loqt de cōuer
ſione loquit in ſingulari dicēs. Cū aūt 9uerſus vt oñ
dat eoꝝ facilitatē ad malū ⁊ difficultatē ad bonū: q̄ſi
pauci 9uertant. Ratio aūt q̄re cōuertant ⁊ velamē re
mouet h̄ mō eſt:q: deus vult. Poſſet.n.dicere q vela
mē illud appoſitū ē ex p̄cepto dñi:⁊ iō nō p̄t remoue
ri. Sed apoſtolus oñdit q nō ſolum poteſt remoueri:
imo q: remouet p eum qui eſt dñs.⁊ hoc eſt qḋ dicit.
3 Dñs.n.⁊c̄. Qḋ pōt dupl̄r legi. Vno mō vt ſpūs teneat
ex parte ſubiecti:vt dicat:ſpūs.i.ſpūſſctūs.ſ.q ē auctor
legis:eſt dominꝰ.i.operat ex ꝓprio libertatis arbitrio.
Jo.3. Spūs vbi vult ſpirat. p̄ͣ Cor.12. Diuidēs ſingu
lis ꝓut vult. Vbi autē ſpūs dei ibi libertas.Q.d.Q:
ſpūs eſt dñs:pōt dare libertatē et poſſumus libere vti
ſcriptura veteris teſtamēti abſq; velamine. Et iō q nō
hñt ſpūſ ſcm̄ nō pñt libere vti. Gal.5. Vos in libertatē
vocati eſtis. p̄ͣ Pet.2. Quaſi liberi nō q̄ſi velamē ha
bētes malicie libertatē. Alio mō vt p dñz itelligat xp̄s:
⁊ tūc legit ſic. Dñs.i.xp̄s ē ſpūalis.i. ſpūs ptātis: ⁊ iō
vbi ē ſpūs dñi.i.lex xp̄i ſpūaliter itellecta nō ſcripta ēx
4 terius:ſ; p fidē cordibus impreſſa:ibi eſt libertas ab om
ni impedimēto velaminis. ¶ Sciēdū aūt q occaſiōe
iſtoꝝ vboꝝ.ſ.vbi ſpūs dñi ibi libertas:⁊ illoꝝ.ſ.iuſto
lex nō eſt poſita:aliqui erronee dixerūt q viri ſpūales
nō obligātur preceptis legis dine. Sed hoc eſt falſū.
nam precepta dei ſunt regula volūtatis hūane. Nul
lus aūt hō eſt nec etiam angelus cuius volūtatē non
oporteat regulari ⁊ dirigi lege dina. Vñ impoſſibile ē
aliquem hoīem preceptis dei nō ſubdi. Hoc aūt quod
dicit iuſto lex ē poſita.exponit.i.ꝓpter iuſtos q iterio
ri habitu mouētur ad ea que lex dei precipit:lex nō eſt
poſita:ſ; ꝓpter iniuſtos:nō quin etiam iuſti ad eam te
neatur. Et ſimiliter. vbi ſpūs domini ibi libertas intel
5 ligit:q: liber eſt q ē cauſa ſui. ſeruus aūt eſt cauſa dñi:
quicūq; ḡ agit ex ſeipo libere agit:qui vo ex alio mouet
non agit libere. Jlle ḡ q vitat mala non q: mala:ſed p
pter mādatum domini non eſt liber: ſ; qui vitat mala
q: mala eſt liber. Hoc autem facit ſpūſſanctus qui mē
tem interius perficit per bonū habitum:vt ſic ex amo
re caueat ac ſi preciperet lex diuina: ⁊ ideo dicitur li
ber:non quin ſubdatur legi dine: ſed q: ex bono habi
tu iclinatur ad hoc faciendū quod lex dina ordinat.
¶ Deīde cū dicit.(Nos vo oēs ⁊c̄.)Oñdit quomo
do xp̄i fideles ſūt oīno liberi ab hoc velamie. Dicit.ḡ.
Dico q ab illis auferet velamē h̄:cū aliquis cōuerſus
fuerit ſic nos:non aliqs:ſed oēs q ſumus xp̄i fideles.
Luc.8. Vobis datū ē ⁊c̄. Reuelata facie ñ habētes ve

lamē ſupra cor ſic illi:⁊ itelligit per faciē cor ſeu mēs: b
q: ſicut p faciē videt quis corporalr ita p mētē ſpiri
tualiter. p̄s. Reuela oculos meos ⁊c̄. Gl'iaz dñi ñ moy
ſi:gloria enim ſignificat claritatē:vt dič Augu. Judei
autē videbāt quādā gl'iam in facie moyſi ex h̄ q locu
tus ē cū deo:ſ; hec gloria ē ipfecta:q: nō ē claritas:ex
q̄ ipſe deus ē glorioſus:⁊ h̄ eſt cognoſcere ipſum deū.
Vel gl'iam dñi.i.filii dei. Prouer.10. Gloria patris fi
lius ſapiensꝰ ⁊c̄. Speculātes nō ſumit hic a ſpecula ſ;
a ſpeculo.i.ipſum deū glorioſū cognoſcētes p ſpeculū
rationis:in q̄ eſt quedā imago ipſius:⁊ h̄ ſpeculamur
quādo hō ex conſideratione ſui ipſius aſſurgit in co
gnitionē aliquā de deo transformat. Cum enim oīs 2
cognitio fit p aſſimilationem cognoſcētis ad cognitū:
oportet q q vident aliquo mō trāſformentur in deū.
Et ſiquidē pfecte vident:perfecte trāſformātur: ſicut
beati in patria p fruitionis viſionē. p̄me Joan.3°. Cū
autem apparuerit ⁊c̄. Si vo imperfecte.imperfecte:
ſicut hic per fidem. p̄me Corinth.13. Videmus nūc p
ſpeculū ⁊ in enigmate: Et iō dicit. Jn eandem imagi Euã
nem.ideſt ſicut videmus. Transformamur iquā a cla gelū
ritate in claritatem in q̄ diſtinguit triplicē gradum co illu
gnitiōis i diſcipulis xp̄i. Primus ē a claritate cognitio miat
nis nālis in claritatē cognitionis fidei. Secundus eſt clari
a claritate cognitionis veteris teſtamēti in claritatem ficat
cognitionis gr̄e noui teſtamēti. Tertius eſt a clarita
te cognitionis nālis ⁊ veteris ⁊ noui teſtamēti in cla 3
ritatem viſionis eterne.infra.4. Licet is qui foris eſt
⁊c̄. Sed vñ eſt h̄: Nō ex littera legis ſed tāq; a ſpiritu
domini. Roma.octauo. Quicūq; ſpiritu dei aguntur.
p̄s. Spiritus tuus bonus deducet ⁊c̄. CAP.IIII.

Deo habentes hanc admini
ſtrationē iuxta quod miſericor
diam cōſecuti ſumus: non de
ficimus ſ; abdicamus occulta
dedecoris:nō ambulantes in aſtutia: neq;
adulterantes verbum dei. ſed in manifeſta
tione veritatis:commendantes noſmetip
ſos ad omnē 9ſciaz hominū coram deo.
¶ Oſtenſa dignitate miniſterij noui teſtamēti:h̄ 9ſe 4
quenter apoſtolus determinat de vſu miniſterij. Et cir
ca h̄ duo facit. Primo enim oſtendit vſum huius mi
niſterij qui debet eſſe in agendis bonis. Secundo illū
qui debet eſſe in malis patienter tolerandis ibi.(Ha
bemus autem theſaurum ⁊c̄.)Circa primum duo fa
cit. Primo ponit huius miniſterij vſum. Secundo ob
iectionem excludit ibi (Q: ſi ⁊c̄.)Dicit ergo. quia igi
tur huiuſmodi miniſterium eſt tante dignitatis in ſe ⁊
in miniſtris. Jdeo nos habentes hanc adminiſtratio
nem:ideſt hanc dignitatē adminiſtrandi ſpiritualia.
prime Corinth.4. Sic nos exiſtimet homo vt mini
ſtros ⁊c̄. Roma.11. Quandiu ſum gentium apoſtolus
miniſterium ⁊c̄. Habētes inquā non ex nobis ſeu ex
meritis noſtris:ſed iuxta quod miſericordiam conſe 5
cuti ſumus a deo:ideſt ex miſericordia del quam i hoc
conſecuti ſumus a deo. prime Thimo.primo. Miſeri
cordiam conſecutus ſum ⁊c̄.
¶ Cōſequēter cū dič.(Nō deficimus ⁊c̄.)Deſcribit
vſū huiꝰ miſterij:q ōz eſſe circa bona agēda:⁊ h̄ q̄tū
ad duo. Primo q̄tū ad vitationē maloꝝ. Secundo
q̄tū ad oparationē bonoꝝ ibi.(Jn maīfeſtatiōe ⁊c̄.)Do
cet aūt vitari mala i vſu huius miſterij:⁊ quātū ad vi
tā ⁊ quātū ad doctrinā. Sz quātū ad vitam duplici
ter:ſcilicet quātū ad operationē ⁊ quantū ad iīētio

c nem. Nō ſi quis vitat mala operari ꝛ bona ītētiōe per
ſecte vitat mala. In operatiōe aūt vitat malū in aduer
ſitate patiēter mala ſuſtinēdo: ꝛ iō dicit. Nō ðficimus
per impatiētiā. Gal. 6. Bonū aūt faciētes nō ðficiamus
2ᵃ Cor. p. Cū īfirmor tūc fortior ſū ꝛ potēs. Uitat ēt.
in ꝓſperitate tēperate vtēdo eis q̄ ꝓſpere ſuccedūt. ꝛ
ideo dicit. Sed abdicamus occulta ðdecoris. i. amoue
mus a nobis q̄ hoīem turpem ꝛ dedecoroſum faciunt
. ſ. imūda ꝛ turpia ꝛ ēt occulta nō ſolū manifeſta. Jac.
. i. Abiciētes oēm imūdiciā. Ephe. 5ᵒ. Que in occulto
ab eis fiūt turpe ꝛc̄. In ītētiōe aūt vitat malū vite ſic̄
in ītētiōe recta ꝛ q̄ꝫtū ad hoc dicit. Nō ambulātes in
aſtutia. i. in aſtutia ꝛ ſimulatiōe ꝛ ypocriſi: qđ faciunt
2 pſeudo q aliud ꝓtēdūt exterius ꝛ aliud gerūt īterius
Adul in corde. Job. 36. Simulatores ꝛ callidi ꝓuocāt iram
terant dei. In doctrina āt vitat malū qñ verbū dñi ðbito mō
tes di ꝓpōit: ꝛ q̄ꝫtū ad hoc dicit. Nō adulterātes ꝟbū. Qđ
cunt dupliciter exponit: vt pꝫ ſupra. 2. Et p̄mo nō ꝑmiſcē
qui ꝟ tes doctrine xp̄i falſaꝫ doctrinā qđ faciebāt pſeudo: di
bū dei cētes legalia debere ſeruari cū euāgelio. Scđo nō p̄di
nō ſa cātes ꝓpter lucrū vel gl'iam ꝓpriam. Et iſtorꝫ p̄mus ē
ne ex lupus. Scđs mercenarius. Sꝫ q ꝟa p̄dicat ꝛ propter
po- gl'iam dei ē paſtor. Un̄ Augu. Paſtor eſt amādus: lu
nūt. pus vitādus: ſꝫ mercenarius ad tp̄s tolerādus. Sꝫ q̄r
nō ſufficit ad ꝑfectā iuſticiā ſolū vitare mala: ſꝫ req̄rit
operatio bona. iō cōſequēter ſubiungit ð opatiōe bo
norū in ipſo vſu huius miſterij. Et pōit triplex bonum
3 qđ fac̄ cōtra triplex malū. Primū bonū ē ꝯ malum do
ctrine. Scđꝫ cōtra malū operatiōis. Tertiū cōtra ma
lū ītētionis. Cōtra malū doctrine qđ debet vitari facit
bonū manifeſte veritatis. Et q̄ꝫtū ad h̄ dicit. In mani
feſtatione veritatis. Q. d. non deficimus: ſed vitantes
mala: ambulamus ꝛ ꝓficimus in mālfeſtatiōe ꝟitatis
. i. veritatē purā manifeſtamus. Jo. 19. Ad h̄ natus ſuꝫ
vt teſtimoniū ꝑhibeā ꝟitati. Ecc 24. Qui elucidāt me
vitā eternā habēbūt. Cōtra malū opatiōis faciūt bōa
opa ꝛ q̄ꝫtū ad h̄ dic̄. cōmēdātes nos ꝛc̄. Et h̄ nō faci
mus dicēdo de vobis bona q̄r nō de facili credit ei q ſe
4 ipm̄ cōmēdat: ſꝫ operādo bona: q̄r talia opera facimus
vt ex ipſis operibus reddamus noſmetipſos cōmen
dabiles ad oēm cōſciētiā hoīum. p̄ᵃ Pe. 2. Cōuerſatio
nē vrāꝫ īter gētes ꝛc̄. Cōtra malū ītētiōis facimus bo
nū reddēdo nos cōmēdabiles nō ſolū ad oēm ꝯſcien
tiā hoīum: ſꝫ ēt corā deo q ītuet corda. īfra. 10. Nō eniꝫ
qui ſeipſum cōmēdat ille ꝓbatus ē ꝛc̄. Roma. 12. Pro
uidētes bōa nō ſolū corā ꝛc̄. Et ſm̄ Aug. ī Glo. Apo
ſtolus implet in hoc mādatū dñi. Mat. 5. Sic luceat
ꝛc. Itē 6ᵒ. Attēdite ne iuſticiā ꝛc. Primū in hoc qđ di
cit. Cōmēdātes nos ꝛc. Scđm ꝟo in hoc quod dicit.
Corā deo. Ro. 2ᵒ. Nō. n. qui in manifeſto ꝛc. Uel pōt
totū hoc magis ſm̄ cōtinuationē littere legi ſic: vt di
cat. Ideo habentes hanc miniſtrationeꝫ: iuxta qđ ꝛc.
5 Nō deficimus ſupple a bene operādo ſed abdicamus
ꝛc. Et iterum non deficimus in manifeſtatione verita
tis ſeruato tamē eodē modo exponēdi ſicut in prima
lectura. ¶ Lectio. II.

Exo. QUod ſi etiā opertū eſt euāgeliū
4. ca. noſtrū in his q pereunt ē optū i
q̄bus deus huius ſeculi exceca
pſal. uit mentes infidelium. † vt non
4ᵒ. fulgeat illuminatio euāgelij gloria xp̄i qui ē
imago dei. Nō. n. noſmetipſos p̄dicamus
ſed ieſum chriſtum dñm noſtruꝫ: Nos aūt
ſeruos veſtros per ieſū: † quoniā deus q di

xit de tenebris lucē ſplendeſcere: ipē illuxit d
in cordibus noſtris ad illuminationem ſcīē
tie claritatis dei in facie chriſti ieſu.
¶ Hic cōſequēter ap'ſs r̄ndet cuidā tacite obōni. Poſ
ſet. n. dici ſibi ab aliquo tu dicis q̄ nō ðficitis in māi
feſtatiōe ꝟitatis xp̄i: ſꝫ h̄ nō videt q̄r multi ꝯdicūt tibi.
Huic ḡ qōni r̄ndet. Et circa h̄ duo facit. Prīo. n. r̄ndet
qōni p̄dicte. Scđo excludit qđdā dubium qđ videt ex
r̄nſiōe ſua ſeq ibi. (Non. n. noſmetipſos ꝛc.) Circa p̄ᵐ
tria fac̄. Primo oñdit q̄bus occultet ꝟitas xp̄i. Scđo
occultationis cauſam aſſignat ibi. (In quibus deus
huius ſeculi.) Tertio oñdit q̄ h̄ nō ē ex ðfectu ꝟitatis 2
euāgelij vt occultet ibi. (Ut nō fulgeat ꝛc̄. Dic̄ ḡ. Di
xi q̄ nō deficimus in māifeſtatione: q̄. i. ſed ſi euāge
liū nr̄m: qđ. ſ. nos p̄dicam' ē opatū. i. occultū: nō ē opa
tū oībus ſꝫ illis tm̄ q pereūt. ſ. ꝑbēdo ipedimētū ne eis
manifeſtet. p̄ᵃ Cor. p. Uerbū crucis pereuntibus ſtul
ticia ē ꝛc. Cā ḡ huius occultatiōis ē nō ex pte euāge
lij: ſꝫ ꝓpter eorꝫ culpā ꝛ maliciā. Et h̄ ē qđ ſubdit. In
q̄bus deus hui' ſeculi ꝛc. Et h̄ pōt expōi trib' modis.
Prio mō ſic. Deus hui' ſeculi. i. deus q ē dñs hui' ſe
culi ꝛ oīuꝫ rerꝫ creatiōe ꝛ nā. iuxta illđ. ps. Dñi ē terra
ꝛ plenitudo eius. Excecauit mētē īfideliū nō īducēdo
maliciā ſꝫ merito: imo ð merito p̄cedētiū pctōꝫ ſubtra
hēdo gr̄aꝫ. Eſa. 6. Exceca cor ppl'i hui' ꝛc. Un̄ ꝛ p̄ce
dētia pctā īſinuat. cū dic̄. Infideliuꝫ q̄ſi īfidelitas eorꝫ 3
fuerit cā hui' excecatiōis. Scđo mō ſic. De' hui' ſe
culi. i. dyabolus q d̄r deus huius ſeculi. i. ſeculariū viuē
tiuꝫ nō creatiōe ſꝫ imitatiōe q̄ ſeculares eū imitāt. Sap̄
. 2. Imitāt eū q ſūt ꝛc. Et h̄ excecat ſuggerēdo trahēdo
ꝛ īclinādo ad pctā. Et ſic qñ iā ſūt in pctis opiūt in te
nebris pctōꝫ ne videāt. Eph. 4. Tenebris obſcuratū
hn̄tes ītellc̄m ꝛc. Tertio mō ſic. De' hꝫ rōneꝫ vltimi fi
nis ꝛ ꝯplemētū ðſideriorū totius creature. Un̄ qcq̄d
aliq̄s ſibi pro fine vltio ꝯſtituit in q̄ eius deſideriū q̄e
ſcit pōt dici deus illius. Un̄ cuꝫ habeo pro fine delitias
tūc delitie dr̄ deus tuus. Similiter ēt ſi voluptates
carnis vel honores. Et tūc expōit ſic. Deus huius ſe
culi. i. illđ qđ hies ſeculariter viuētes ſibi pro fine cō
ſtituunt: vt puta voluptates vel diuitie ꝛ hmōi. Et hic
deus excecat mētes inq̄ꝫtuꝫ īpedit ne hoīes lumē gr̄e 4
hic ꝛ glorie in futuro videre poſſint. ps. Superecidit
ignis. ſ. ꝯcupiſcētie vt nō viderēt ſoleꝫ. Sic ḡ excecatio
deliū nō ē ex pte euāgelij: ſꝫ ex culpa īfideliū. Et ideo
ſubdit. Ut nō fulgeat ꝛc. Ubi ſciēdū eſt q̄ deus pr̄ eſt
fons totius luminis. p̄ᵃ Jo. p. Deus lux ē ꝛ tenebre in
eo ꝛc. Ex h̄ aūt fontanoſo lumīe deriuat imago huius
luminis. ſ. filius ꝟbū dei. He. p. Qui cuꝫ ſit ſplēdor ꝛc.
Hic ḡ ſplēdor gl'ie imago fontanoſi lucis carnē nr̄am
accepit ꝛ mlta gl'ioſa ꝛ diuina in h̄ mūdo opera fecit.
Declaratio igit hui' lucis ē euāgeliū vn̄ ꝛ euāgelium
dicit noticia claritatis xp̄i q̄ q̄dē noticia ꝟtutē hꝫ illu
minatiuā. Sap̄. 6. Clara ē ꝛ q̄ nūq̄ꝫ marceſcit ſapīa ꝛc̄.
Et q̄dē q̄ꝫtū ē de ſe in oībus refulget ꝛ omnes illumi 5
nat: ſed illi q ꝑbēt ipedimētū nō illuminātur. Et hoc
eſt qđ dicit. Iō excecauit mētes īfideliū: vt. ſ. nō efful
geat in eis. ſ. in mētibus īfideliū licet in ſe effulgēs ſit
illuminatio euāgeliū illuminātis qđ quidē ē illuminēs
q̄r eſt gloria xp̄i. i. claritas. Jo. p. Uidimus gl'iam ꝛc̄.
Que q̄dē gloria ꝓuenit chriſto ex q̄ ē imago dei. Col.
p. Qui ē imago inuiſibilis dei. Nota ſꝫ' Glo. Q. chri
ſtus perfectiſſima imago dei ē. Naꝫ ad hoc q̄ aliq̄d ꝑ
fecte ſit imago alicuius tria req̄rūt: ꝛ hoc tria ꝑfecte
ſūt in xp̄o. Primū ē ſimilitudo. Scđꝫ ē origo. Tertiū
eſt ꝑfecta eq̄litas. Si. n. inter imaginem ꝛ eum cuius

a eſt imago eſſet diſſimilitudo ⁊ vnū nō oꝛieƒ ex alio: ſi/
milr̄ ēt ſi nō ſit equalitas pfecta que eſt ſm eādē nām
nō eſſꝫ ibi pfecta rō imaginis. Nā ſilitudo regis i dna
rio nō pfecte diciƒ imago regis: q2 deeſt ibi equalitas
ſm eādem nām: ſed ſilitudo regis in filio diciƒ pfecta
imago regis: q2 ſūt ibi illa tria q̄ dicta ſūt. Cum ğ iſta
tria ſint in xp̄o filio dei: q2. ſ. ſimilis patri oꝛiƒ a patre. ⁊
equalis eſt patri maxime ⁊ perfecte diciƒ imago dei.
Cōſequēter cū dicit. (Nō enim noſmetipſos ⁊c̄.) Re/
mouet apoſtolus qōdā dubiū. Poſſet. n. aliquis ꝯ p̄
dicta dicere apoſtolo. Supꝛa dixiſti euāgeliū vr̄m eſſe
opertum mō dicis euāgeliū xp̄i illuminare. ſi ğ detur
ꝙ euāgeliū xp̄i ſit illuminās nō pōt hic ſequi ꝙ optū
2 ſit euāgeliū vr̄m: Et iō ad h̄ remouendū duo fac. Pꝛi
mo oñdit ꝙ idē eſt euāgeliū ſuū ⁊ xp̄i. Scd̄o oñdit vñ
ſit ꝙ euāgeliū ſuū ſit illuminatū ibi. (Q̄m deus q dic̄
⁊c̄.) Dicit ğ p̄. Dico ꝙ manifeſtatio claritatis xp̄i eſt
euāgeliū xp̄i ⁊ nr̄m. Nr̄m qdē tanq̄ꝫ per nos p̄dicatū:
xp̄i ꝟo tanq̄ꝫ in ipſo euāgelio p̄dicati. Et hoc eſt ꝙ nō
p̄dicamus noſmetipſos. i. nō cōmēdamus nos: nec ad
nos. i. ad laudē vel lucrum nr̄m cōuertimus p̄dicatio
nē nr̄am: ſꝫ ad xp̄m totū referimus ⁊ laudem eius. p̄ᵉ.
Coꝛ. p̄. Nos aūt p̄dicamus xp̄m ⁊c̄. ps. Ut anunciem
oēs p̄dicatiōes tuas nō meas in poꝛtis ⁊c̄. Sꝫ ieſum
dñꝫ nr̄m: nos āt ſeruos vr̄os p̄ ieſum. Q. d. Jeſum p̄/
dicamus vt dñm: nos aūt vt ſeruos. Et huius rō ē: q2
3 p̄ncipalr̄ q̄rimus laudē xp̄i ⁊ nō nr̄aꝫ. Nā ſeruus ē q
ē ꝓpter vtilitatē dñi. Et idē ē ꝙ miſter eccle q nō q̄rit
honoꝛē dei: ⁊ vtilitatē ſubditoꝝ nō dr̄ verus rectoꝛ: ſꝫ
tyrānus. Nā q̄cūq̄ꝫ bñ regit dꝫ eē ſic ſuus q̄rēs hono
rē ⁊ vtilitatē ſubditoꝝ. Geñ. 25. Maioꝛ ſeruiet minoꝛi.
p̄ᵉ Coꝛ. 9°. Cum eſſem liber: oīum vr̄m me ſeruum feci.
¶ Cōſeq̄nter cū dicit. (Quoniā deus q dixit ⁊c̄.) Oñ
dit vñ euāgeliū ſuū hꝫ ꝟtutē illuminatiuā. Ubi nota
oꝛdinē ꝓcedēdi ſeruatū ab ap̄lo q talis ē. Nos aliqñ. ſ.
anteq̄ꝫ cōuerſi eſſemus ad xp̄m eramus tenebꝛoſi ſic̄
⁊ vos ⁊ alij in q̄bus nō fulget claritas glīe xp̄i. Nunc
ꝟo poſtq̄ꝫ xp̄s vocauit nos p̄ grām ſuaꝫ ad ſe tenebꝛe
iſte remote ſūt a nobis ⁊ iā fulget in nobis ꝟtus glīe
4 claritatis xp̄i: ⁊ in tm̄ refulget in nobis ꝙ nō ſolū illu/
minamur ad h̄ ꝙ videre poſſumus: ſꝫ ēt ꝙ alios illu/
minemus. Ex ſpūali ğ grā ⁊ abūdāti refulgētiā clari/
tatis glīe xp̄i in nos hꝫ euāgeliū nr̄ū ꝟtutē illumina
tiuā. Et h̄ ē qd̄ dic̄. Dico ꝙ iō illuminat euāgeliū nr̄um
q̄m deus q dixit. i. p̄cepto ſolo fecit lucē ſplēdeſcere qd̄
fuit in ſeparatiōe elemētoꝝ: qñ chaos tenebꝛoſuꝫ illu
minauit p̄ lucē quā fecit. Geñ. p̄. Dixit fiat lux ⁊c̄. Ecc.
24. Ego feci vt in celis oꝛireƒ lux ⁊c̄. Iſte inq̄ꝫ deus il
luxit in coꝛdibus. i. i mētibꝫ nr̄is p̄us tenebꝛoſis p̄ ab/
ſentiā luminis grē ⁊ obſcuritatē pctī. Luc. 1. Illuminare
his q i tenebꝛis ⁊c̄. Illuxit inq̄ꝫ nō ſolū vt nos illumia
remur: ſꝫ ad illumiatiōeꝫ. i. vt ⁊ alios illuminemꝫ. Eph.
5 3. Mihi oīum ſcōꝝ minimo data eſt ⁊c̄. Matt. 5°. Uos
eſtis lux ⁊c̄. Ad illumiationē dico ſciētie. i. vt faciamꝫ
alios ſcire. Dico claritatis dei. i. clare dine viſiōis. In fa
cie ieſu xp̄i. glo. i. p̄ ieſū xp̄m q ē facies pr̄is: q2 ſine ip̄o
nō cognoſciƒ pr̄: ſꝫ melius dr̄ ſic. Ad illumiatiōem ſcē
claritatis dei q̄ qdem claritas fulget in facie xp̄i ieſu. i.
vt p̄ ip̄aꝫ glīaꝫ ⁊ claritatē cognoſcaƒ xp̄s ieſus. Q. d. in
ſūma ad h̄ deus illuxit nobis ad illumiatiōem: vt ex h̄
ieſus xp̄s cognoſcaƒ ⁊ p̄diceƒ gētibus. ¶ Lectio III.

2ᵉ 2ᵉ. q. 28. ar. p̄. HAbemus autem theſaurū iſtuꝫ
in vaſis fictilibus. vt ſublimitas
ſit ꝟtutis dei ⁊ nō ex nobis. In
oībus tribulationem patimur:
ſed ñ anguſtiamur. Apoꝛiamur ſꝫ ñ dſtitui b
mur. Perſecutōeꝫ patimur: ſꝫ ñ dereliqui
mur. Humiliamur: ſꝫ ñ cōfūdimur. Deiici
mur: ſꝫ nō pimus. Semp moꝛtificationem
ieſu chꝛiſti in coꝛpe nr̄o circūferētes: vt ⁊ vi
ta ieſu māifeſtetur in coꝛdibus noſtris.

¶ Supꝛa tractauit de vſu miſterij noui teſtamēti q̄̄/
tuꝫ ad bona agēda: hic cōſequēter tractat de vſu eius
q̄tuꝫ ad tolerātiā maloꝝ. Et circa h̄ duo facit. Pꝛimo
. n. oñdit tolerātiā maloꝝ q̄ patiebanƒ. Scd̄o ꝟo hoc
māifeſtat ibi. (Sēper. n. nos q viuimus ⁊c̄.) Circa p̄ᵐ 2
tria facit. Pꝛimo ponit cām: q̄re tribulatōibus exponā
tur a deo. Scd̄o oñdit ꝙ in iſtis tribulatiōibus patiē/
ter ſe habeāt ibi. (In omnibus tribulatiōem patimur
⁊c̄.) Tertio ꝟo rōneꝫ huius patiētie aſſignat ibi. (Sē
per moꝛtificationē ieſu ⁊c̄.) Dic̄ ğ. Deus illuxit menti
bus nr̄is ad illumiationē alioꝝ: q̄ qdē lux ē maximus
theſaurus. Sap. 7. Infinitus. n. theſaurus ⁊c̄. Eſa. 33.
Diuitie ſalutis ſapia ⁊c̄. Iſtuꝫ aūt maximū theſauruꝫ
non habemus in p̄cioſo loco: ſed in re vili ⁊ fictili: ⁊ rō
huius ē: vt. ſ. deo efficacia eius tribuaƒ. Et h̄ ē qd̄ dic̄.
Habemꝫ theſaurū iſtū. i. lucē illā q̄ꝫ alios illuminamꝫ i
vaſis fictilibus. i. in coꝛpe fragili ⁊ vili. ps. Ipſe cogno 3
uit figmētū nr̄m. Iere. 18. Sicut lutuꝫ in manu figuli
ſic ⁊ in manu ⁊c̄. Eſa. 64. Et nūc dñe pr̄ nr̄ es tu: nos
ꝟo lutū. Iō habemus i vaſis fictilibus vt ſublimitas
iſtius lucis ſit ꝟtutis dei. i. deo attribuaƒ ⁊ nō ex nobis
credaƒ eē. Nā ſi eſſemus diuites: ſi potētes: ſi nobiles
ſꝫ carnē: qcq̄d magnū faceremꝫ nō deo: ſꝫ nobiſipſis at
tribuereƒ. Nūc ꝟo q2 pauperes ⁊ contēptibiles ſumus
hmōi ſublimitas deo ⁊ ñ nob̄ attribuiƒ. Et iō vult nos
deꝫ cōtēptui hēri ⁊ tribulatiōibꝫ expōi. Deut. 32. Ne di
cerēt manꝫ nr̄a excelſa ⁊c̄. Et p̄ᵉ Coꝛ. p̄. Ut ñ glieƒ ois
caro ⁊c̄. ſap. 12°. Miſiſti anteceſſoꝛes tuos ne dicerēt ⁊c̄.
¶ Cōſequēter cū dicit. (In omnibus tribulationibus
⁊c̄.) Oſtēdit eoꝝ patiētiam in his que patiuntur. Et
circa hoc duo facit. Pꝛimo oſtēdit mala que patiunƒ
in generali. Scd̄o enumerat ea in ſpeciali ibi. (Apoꝛia
mur ⁊c̄.) Dicit ğ. Uere habemus hunc theſaurum in 4
vaſis fictilibus: q2 in oībus tribulationem patimur. q̄
ſi dicat. Nullus modus tribulandi deeſt nobis. Act.
14. Per multas tribulationes ⁊c̄. Nec mirū: q2 vt dr̄
Luc. vlt. Opoꝛtuit xp̄m pati: ⁊ ſic itrare ⁊c̄. Et licet ſic
tribulemur: nō tm̄ anguſtiamur. Et loquitur ad ſilitu
dinē viatoris q qñ nō pꝫ ei via q̄ exeat de aliq̄ arto lo
co anguſtiaƒ. Q. d. hoīes q ſolū in mūdo cōfidunt an
guſtianƒ ſi vndiq̄ꝫ a mūdo tribuleƒ: q2 ñ pꝫ eis via re/
medij cū ñ ſperēt niſi ī mūdo. Sꝫ nos licet tribulamur
in mūdo: q2 tñ ꝯfidimꝫ ī deo ⁊ ſpamus in xp̄o pꝫ no/
bis via euaſiōis ⁊ auxilij a deo. ⁊ iō nō anguſtiamur.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Apoꝛiamur ⁊c̄.) Enumerat
tribulationes in ſpāli. Sūt aūt q̄ttuoꝛ in q̄bus hoīes
ꝯſueuerunt tribulari: ⁊ in iſtis tribulati ſunt ap̄li. ſ. in 5
rebus exterioꝛibus. inquietudine ſtatus. in leſiōe fa/
me: ⁊ in afflictōe ꝓpꝛij coꝛpoꝛis. Quātū ğ ad p̄mum
dic̄. Apoꝛiamur. i. depauperamur. Apoꝛos. n. grece la
tie dr̄ pauper. Q. d. Adeo pauperes ſumus vt neceſ/
ſaria dſint. p̄me Coꝛ. 4. Uſq̄ꝫ i hāc hoꝛā eſurimus ⁊c̄.
Sꝫ nō dſtituimur a deo q eſt theſaurus nr̄ Diuitie. n.
nō queruntƒ ꝓpter ſe: ſꝫ ꝓpter ſufficientiaꝫ vite. Unde
homines qui ſine dei auxilio ⁊ ſpe ſunt ſi careāt diui/
tijs deſtituunƒ: ſed qui ſolū de deo cōfidunt ⁊ ſperant
q̄tūcūq̄ꝫ apoꝛianƒ nō deſtituunƒ. iſra. 6. Tāq̄ꝫ nihil
habētes ⁊ oia poſſidētes. Sed nec ſufficit: imo cū hoc

c Inquietamur:perſecutionē patimur.ſ.de loco ad locū.
Mat.24. Perſeq̄ntur vos. Sꝫ nō relinq̄mur a deo q̄n
p̄beat auxiliū. He.vlti. Nō te deſerā ⁊c̄.ps. Sperēt in
te:q̄ nouerūt te ⁊c̄. Sꝫ ⁊ cū h̄ ledimur in fama:q: hūi
liamur.i.ꝯtēnimur ⁊ pro nihilo reputamur. Jo.16. Ue
nit hora ⁊ vt oīs q̄ īterficit vos ⁊c̄. Mat.5. Beati eritis
⁊c̄. Sꝫ q: q̄n q̄s ꝯtēnit ⁊ cā ꝯtēpt' ſubeſt. ille q̄ ꝯtēnit
ꝯſueuit cōfundi q̄n vō cā n̄ ſubeſt nō cōfūdit: ⁊ illis nō
ſuberat cā cōtēptus. iō dicit. nō cōfundit. Q.d. Q: n̄
ſubeſt cā nō curamus. ps. Jn te dn̄e ſpaui nō ꝯfundar
⁊c̄. Sꝫ q̄ſi hec pauca ſint addit ad tribulatiōis exag-
gerationē dicēs. Deijcimur ad mortis picula. ſꝫ nō pi
mus.i.a bono n̄ ceſſamus vl' n̄ pim': q: ſuſcitat d's nos.
a Job.ii. Cū te ꝯſūptū putaueris ⁊c̄.i.cor.4°. Tāq̄ purgamēta hui' mūdi ⁊c̄.ps. Eſtimati ſum' ſic oues ⁊c̄.
Cōſequēter cū dic̄.(Semp mortificationē ⁊c̄.) ſub
dit rōnē huius patiētie. Circa qḋ ſciēdū q̄ in xp̄o talis
fuit pceſſus. Nā a p̄ncipio ſue ꝯceptiōis carnem h̄ns
paſſibilē: ⁊ paſſus mortu' fuit: ſꝫ tn̄ iterius viuebat ſpūa
li vita. Poſt reſurrectionē vō illa ſpūalis ⁊ glīoſa vita
vſq̄ ad corpus deriuata ē: ⁊ factū eſt ip̄m corpus glo
rioſuꝫ ⁊ imortale: q: chriſtus reſurgēs ex mortuis iaꝫ
nō morit ⁊c̄. Uñ ex h̄ accipit duplex ſtatus in corpore
xp̄i.ſ.mortis ⁊ glīe. Et iō dicit. q̄ iō pericula mortis ⁊
paſſiones patienter ſuſtinemus vt perueniamus ad
glīoſam vitam. Et hoc eſt qḋ dicit. Jta ſuſtinemus ſp.i.
b in oībus ⁊ vbiq̄ mortificationē ieſu.i.ppter ieſum vl'
ad ſilitudinē mortis ieſu. Gal. vlt. Stigmata dn̄i ieſu
⁊c̄. Q: ppter v̄itatē paſſi ſumus ſicut ⁊ ieſus. Jn cor-
pore nr̄o ſolū in mēte. ps. Propter te mortificamur to
ta die. Ut vita ieſu.i.vita gr̄e quā ieſus dat: vl' vita glīe
ad quā ieſus p paſſiōes peruenit. Luc.24. Nōn͞e opor
tuit xp̄ꝫ pati ⁊ ita itrare in glo.i.manifeſte; appareat ēt
inimicis. Dicit ḡ in futura.ſ.reſurrectiōe vel ēt nūc vi
ta glīe in cordibus noſtris nō ſolū in aīabus. Judi.7.
Fractis laguncul⸗is apparuerunt lucerne. Et içcirco
dicit Ambro. Nō timebat mort ppter reſurrectioneꝫ
ꝓmiſſaꝫ. Circūferētes.i.vbiq̄ portātes ⁊ ſuſtinentes:
q: quocūq̄ eamus patimur ⁊ non cedimus. Et h̄ iō
4 vt vita ieſu que latet nunc in corde noſtro in corpibus
noſtris manifeſtetur quādo.ſ.reformabit corpus hu-
militatis nr̄e ⁊c̄. Philipen.3°. Collo.3°. Mortui eſtis
⁊ vita veſtra ⁊c̄. ſcḋa Thimo.2°. Si cōmortui ſumus
⁊ conuiuemus. Lectio. IIII.

SEmper.n.nos qui viuimus in
mortē tradimur ppter ieſuꝫ: vt
⁊ vita ieſu manifeſtet in carne
nr̄a mortali. Ergo mors i nob
opat: vita aūt in vobis. Habētes āt eundeꝫ
ſpm̄ fidei ſicut ſcriptū ē. Credidi ppter qḋ
locutus ſum. ⁊ nos credimus ppter qḋ ⁊
5 loquimur: ſciētes q̄m ſuſcitauit ieſuꝫ. ⁊ nos
cū ieſu ſuſcitabit ⁊ cōſtituet vobiſcū. Oīa.n.
propter vos vt gr̄a abundās per multos
in gratiaꝝ actione abundet in gloriam dei.

Poſita patiētia apoſtoloꝝ in malis ⁊ cā patientie
oſtēſa. hic apl's cōſequēter manifeſtat ea. ⁊ p manife
ſtat id qḋ dixit de ſpe glīe. Scḋo vō id quod dixit ō ſua
patiētia ibi.(Propter qḋ non deficimus ⁊c̄.) Circa p̄m̄.
duo facit. Primo manifeſtat ſpeꝫ glorie quā h̄ꝫ. Scḋo
oſtēdit vñ hec ſpes ſibi pueniat ibi.(Habētes aūt eūdē
⁊c.) Circa primum tria facit. Primo oſtēdit quō mor-
tificationem ieſu in corpore ſuo portet. Scḋo vero ma
nifeſtat q̄mō portet vitā ieſu ibi.(Ut ⁊ vita ⁊c.) Ter- d
tio māifeſtat quid ex h̄ ſibi ⁊ alijs pueniat ibi.(Ergo
mors ⁊c.) Dicit ḡ p. Dico q̄ portamus mortificatio-
nem in corpibus nr̄is nō q̄ moriamur: ſꝫ q: nos qui
viuim' corpali vita vel v̄tutibus ſemp tradimur i mor
tē vel in picula mortis. Et hoc q̄dem ppter ieſum. ps.
Eſtimati ſum' ſic oues ⁊c. Quaſi aūt vitā ieſu portem'
in corpore expōit ſubdēs: ita.ſ.vt vita ieſu imortalis ⁊
impaſſibilis manifeſtetur in carne nr̄a nūc mortali: ita
vt caro nr̄a mortalis recipiat imortalitatē i reſurrectio
ne p̄' Cor.i4. Oportet aūt mortale h̄ induere ⁊c̄. Scd
ex hoc q̄d pueniat ſubdit dicens. Ergo mors opatur
.i.exercet dn̄ium ſuū i nos. Uita aūt.ſ.preſens opat in 2
vobis: q: eſtis in pſperitate. iuxta illḋ. p̄' Cor.4°. Nos
ſtulti ⁊c̄. Ut mors operet in nobis magnū bonū.ſ.ꝯſe
cutiōeꝫ vite ſpūalis: ſꝫ vita terrena quā amatis opatur
in vobis magnū malū.ſ.mortē eternā. Prouer.io. Op'
iuſti ad vitā ⁊c. Joā.i2. Qui amat animam ſuā in hoc
mūdo ⁊c̄. Uel aliter. Duo fuerūt in xp̄o: mors corpo-
ralis ⁊ vita ſpūalis. Dicit itaq̄. Ergo mors ⁊c. Quaſi
dicat in nobis nō ſolū vita ſpūalis opatur iq̄ꝫtum imi
tamur ſpūalr. ſꝫ ēt mors opat.i.ppter ſpē reſurrectio
nis ⁊ ppter amorē xp̄i veſtigia mortis xp̄i i nobis ap
parēt iq̄ꝫtū paſſiōibus mortis expōimur. ps. Propter
te mortificamur tota die: ſꝫ in vobis opat ſolū vita xp̄i
p quā fides plātatur in vobis ⁊ vita ſpūalis. Uñ autē
pueniat apoſtolo hec ſpes certitudinis ſubdit dicēs. 3
Habētes aūt ⁊c. Et circa h̄ duo facit. Primo pōit cām
certitudīs. Scḋo cōcludit ipſā certitudinē ibi.(Sciē-
tes quoniā qui ⁊c.) Cā autē huius certitudinis ē ſpūs
ſtūdēs fidē in cordibus coꝝ. Uñ p pōit cām hēc. ſcḋo
vō manifeſtat eā per exemplū ibi.(Sicut ſcriptum eſt
⁊c.) Dicit ḡ ex hoc ſperamus ⁊ non deficimus. q: ſu-
mus habētes eundē ſpm̄ fidei quā antiqui habuerūt:
q: lꝫ tp̄a mutata ſint: ſpūs tn̄ ⁊ fides nō eſt mutata: niſi
q̄ illi credebāt xp̄m venturū ⁊ paſſurū: nos aūt credi-
mus ip̄m veniſſe ⁊ paſſū fuiſſe. Et hic ſpūs ē ſpūſſcūs
q̄ eſt ſpūs fidei. p̄' Cor.i2. Hec aūt aīa operatur vnus
atq̄ idē ſpūs ⁊c. Et ibideꝫ. Alteri fides in eodem ſpū.
Huc ḡ ſpūm habētes quē antiqui habuerūt facim' ea
dē q̄ illi ⁊ credimus. Jlli aūt q̄d fecerunt. dic̄. ps. Credi
di.ſ.deo ⁊ pfecte. Et hoc oēs antiqui fecerunt. He.ii. 4
Hi oēs teſtimōio fidei ⁊c. pp qḋ.ſ.credidi locutus ſuꝫ.
i.cōfeſſus in fide. Ro.io. Corde credit ad iuſtitiaꝫ ⁊c.
Qḋ ēt nos facimus: q: nos pter hoc q̄ credimus lo
q̄mur ⁊ cōfitemur fidē ⁊ p̄dicamus. Act.4. Nō.n.poſ
ſumus q̄ vidimus ⁊ audimus nō loq. Spūs ḡ ſctūs
ē cā huius certitudīs. Ultimo ḡ ꝯcludit ꝯcloñ itētā.
ſ.ip̄am certitudinē. Et p̄ ō ſalute ppa. Scḋo ō ſalute
alioꝝ ibi.(Et ꝯſtituet vobiſcū ⁊c.) Dic̄ ḡ. Sciētes.i.cer
tā ſciam h̄ntes q̄m q̄ ſuſcitauit ieſum.i.deus pr̄ vel to
ta trinitas ⁊ nos cū ieſu ſuſcitabit: vt.ſ.ſumamus ean-
dē glīaꝫ cū ieſu: q: cū ſimus mēbra eius: ꝯcēm' eē cū ca
pite. Jo.i2. Uolo pr̄ vt vbi ego ſuꝫ illic ſit ⁊ miſter me'
⁊c̄. Ro.8. Qui ſuſcitauit dn̄m ieſuꝫ a mortuis ſuſcita- 5
bit ⁊c̄. Et nō ſolū ſū certus de ſalute nr̄a: ſed ēt de vr̄a:
q: ꝯſtituet nos vobiſcū.i.ſil' erimus. q: ſic̄ nos ſum' mē
bra xp̄i: ita ⁊ vos p nos.i. Theſ.4. Et ſic ſp cū dn̄o eri
mus. Mat.24. Ubicūq̄ fuerit corpus ⁊c. ⁊ iō dic̄ vo-
biſcū vt animet eos ad bonū iq̄ꝫtū oñdit eos n̄ eē iferio
res ſꝫ pares. Et bn̄ h̄ poſſuꝫ certe dicere. q: oīa ſūt pro
pter vtilitatē vr̄aꝫ. Nā oīa q̄ ſuſtinem' oēs gr̄as q̄s re
cipim' a deo ſūt ppter vos.ſ.iſtruēdos nr̄o exēplo. Et
h̄ iō vt gr̄a abūdās a nobis in vos abundet p multos
in glīam dei.i.multi agāt gratias deo ſup bn̄ficio tāto.
Ephe. quinto. Gratias agentes deo patri ⁊c̄.

a P Ropter quod non deficimus:
ro. 6. †Sed lȝ is q foris eſt nr̄ homo
corrūpať: tamē is q īt9 eſt re.
nouať de die in diem. Jd.n.qđ
i pſenti eſt momētaneuȝ ⁊ leue tribulatiōis
noſtre ſupra modū in ſublimitate eternum
p^a.q. glorie pondus operať in nobis non contē
65. ar plantibus nobis que videnť: ſed que non
nc. p videnť. †Que eīm videnť temporalia ſunt:
q̄ aūt non videntur eterna ſunt.

a ¶ Poſita patiētia quā apl'i habebāt in tribulatiōib⁹ ⁊ p̄mio qđ expectabāt maiſeſtato: hic ꝯñr agit đ patiētie cā ⁊ patiētie mō ſeu rōne. Et circa h̄ tria facit. Primo .n. iſinuat ſcōꝝ patiētiā. Scđo patiētie cām ibi. (Non cōtēplātibus nobis ⁊c̄.) Tertio patiētie remuneratiōnē ibi. (Jd.n. ⁊c̄.) Circa p^m itendit oñdere q ſcōꝝ patiētia ē inuincibilis. Et h̄ ē qđ dicit. (Propter qđ). ſ. qꝛ ſumus ſciētes q q ſuſcitauit ieſuȝ a mortuis ſuſcitabit nos ⁊ cōſtituet nobiſcū: iō nō deficimus. ſ. in tribulatōib⁹. i. nō đducimur ad h̄ q nō poſſimus ꝓpter xp̄ȝ ampli⁹ ferre ⁊ ſuſtinere. Nā đficere idē ē qđ ferre non poſſe. Jere. 20. Defeci ferre ñ ſuſtinui. Cā aūt q̄re non đficimus ē qꝛ licet q̄tū ad aliqđ đficiamus. ſ. q̄tū ad exteriorē hominē: tm̄ q̄tū ad aliqđ ſemꝑ renouamur.
3 ſ. q̄tū ad iteriorē hoiem. Et h̄ ē qđ dic. (Sed licet is q foris ē ⁊c̄.) ¶ Ubi ſciēdū ē q occaſiōe iſtoꝝ v̄boꝝ
Aia hereticus tertullianus noīe dixit q aīa rōnalis q̄ ē in
hūa/ hoīe corꝑe hȝ corporeā figurā ⁊ mēbra corꝑa: ſicut ⁊
na fi/ corpus hȝ ⁊ h̄ dicitr hō iterior: corpus v̄o cū ſenſibus
gurā ſuis dr̄ hō exterior. Qđ qdē falſuȝ eſt. Uñ ad itellectū
corꝑe huius v̄bi ſciēdū ē q ēt ſm p̄hm in ethy. ⁊ ſm cōſue/
ȝ nō tudinē loquēdi. Unūqđq3 dr̄ eē illđ qđ ē p̄ncipalius
habȝ in ipſo: puta qꝛ in ciuitate p̄ncipalius ē ptās ⁊ cōciliū id qđ facit ptās ⁊ cōciliū dr̄ tota ciuitas facere. Principali⁹ āt in hoīe pōt aliqđ iudicari ⁊ ſm v̄itatē ⁊ ſm apparētiā. Scđm v̄itatē qdē p̄ncipali⁹ in hoīe ē ipſa mēs.
4 Uñ ſm iudiciū ſpūaliū virorum mēs dr̄ hō iterior. Sȝ apparētiā v̄o p̄ncipalius in hoīe ē corpus exterius cū ſenſibus ſuis. Uñ ſm iudiciū illoꝝ q tm̄ corꝑalia ⁊ ſēſibilia cōſiderāt ⁊ terrena ſapiūt: quoꝝ deus vēter eſt: corpus cū ſenſibus dr̄ hō exterior. Et iō ſȝ hūc modū loqtur hic apl's dicēs. (Licet hō nr̄). ſ. corpus cum nā ſenſitiua corrūpať in tribulatiōibus ieiunijs ⁊ abſtinētijs ⁊ vigilijs. Roma. 6. Uet⁹ hō nr̄ ſiml' ⁊c̄. Abacuc. 3. Ingrediať putredo ⁊c̄. Tñ is hō q intus ē. ſ. mens ſeu rō munita ſpe futuri p̄mij ⁊ firmata munimine fidei renouať. Qđ ſic itelligēdū ē. Uetuſtas enim ē via ad corruptionē: Heb. 8. Qđ antiqť ⁊ ſeneſcit ⁊c̄. Nā aūt hūana fuit i itegritatē ꝯdita ⁊ ſi in illa itegritate ꝑmāſiſſet ſemꝑ eēt noua: ſȝ ꝑ pctm̄ icepit corrūpi: quo fit q qcqđ conſecutū ē ſicut ignorātia difficultas ad bonū ⁊ pronitas ad malū: penalitas ⁊ alia hmōi: totū ꝑtinet ad vetuſtatē. Cū ḡ nā hūana hmōi pctm̄ ſequē
5 tia đponit: tūc dicitr renouari. Que qdē depoſitio hic īcipit in ſctis ſȝ ꝑfecte cōſumabiť in patria. Hic. n. đponit vetuſtas culpe. nā ſpūs đpōit vetuſtatē pcti ⁊ ſubijcit nouitati iuſtitie. Hic itellectus đpōit errores ⁊ aſſumit nouitatē v̄itatis ⁊ ſm h̄ is q itus ē hō. ſ. aīa renouať. Eph. 4°. Renouamini in ſpū mētis vr̄e. Sȝ i patria tolleť ēt vetuſtas pene. Uñ ibi erit ꝯſumata renouatio. Ps. Renouabit vt agle ⁊c̄. Sȝ qꝛ ſcī quotidie ꝓficiūt i ipuritate cōſciētie: ⁊ in cognitiōe diuinoꝝ. iō dic. (De die in dieȝ.) Ps. Aſcēſiōes in corde ſuo. Sic ḡ p̄ria ē iuīcibilis, qꝛ renouať đ die i dic. Tertiū p̄ncipale: ſȝ hui⁹ patiētie cā ē recogitatio p̄mij: q̄ eſt efficaciſſima: qꝛ ſm Greg. recogitatio p̄mij diminuit viȝ flagelli. b
Et h̄ ē qđ dic. (Jd.n. qđ. ⁊c̄.) Quaſi. d. Nihil ſūt tribulationes q̄s h̄ patimur. ſi reſpiciať ad gl'iam: quā ex eis ꝯſeqmur. Uñ ꝯparat ſtatū ſcōꝝ q ſūt in vita iſta ad ſtatū eoꝝ q ſūt in p̄ria. ⁊ pōit qnq3 in vtroq3 ſtatu corrñdētia ſibi ĩnuicē. Nā p̄ ſtatus iſtius vite in ſcis ē ſtat⁹ q̄tū in ſe ē puus ⁊ q̄ſi iperceptibiľ. Uñ dic. Jd. i. mīmū Eſa. 54. Ad pūctū in modico đreliq te. Itē trāſitoriū. Uñ dic. In p̄ſenti. i. in vita iſta. q̄ eſt in afflictiōibus ⁊ erūnis. Job. 7. Militia ē vita hoīs ⁊c̄. Itē tp̄is breuitas. Uñ dic. momētaneū. Eſa. 54. In momēto idignatiōis abſcōdi faciē meā paruꝑer a te ⁊c̄. Nā totū tēpus 2
huius vite cōꝑatū ad eternitatē ñ ē niſi ſic̄ momētuȝ. Itē ē leuis. Uñ dicit leue. Nā licet ſupra p̄ dicať Grauati ſum⁹ ſupra modū: qꝛ. ſ. graue ē corꝑi: tm̄ ſpūi charitate feruēti leuiſſimū eſt. Aug. Oīa grauia ⁊ imania facilia ⁊ ꝓpe nulla fac̄ amor. Itē ē penoſus: ⁊ iō dicit. Tribulatiōis. Mich. 7. Irā dñi portabo ⁊c̄. Sȝ q̄tuȝ ad ſtatū btītudinis pōit qnq3. qꝛ ꝯ hoc qđ dicit. Jd ponit ſupra modū. i. ſupra mēſurā. ¶ Sȝ ꝯ Mat. 16. Reddet vnicuiq3 iuxͣ opa ſua. Nō ḡ ſupra mēſurā. ¶ Rñdeo dōm ē: q ly. ſȝ ñ deſignat eq̄litatē q̄titatis: vt. ſ. q̄tū qs meruit tm̄ p̄mieť: ſȝ đſignat eq̄litatē ꝓportiōis: vt. ſ. q plus p̄mij accipiat. Itē ꝯ id qđ dic. In p̄nti. pōit. 3
In ſublimitate. i. i ſtatu ſublimi abſq3 ꝑturbatiōe. Eſa. 58. Suſtollā te ſuꝑ altitudinē nubiū ⁊c̄. Cōtra id qđ dic̄ momētaneū pōit eternū. Eſa. 35°. Leticia ſempiterna ſuꝑ capita eoꝝ ⁊c̄. Cōtra h̄ qđ dicit leue. pōit pondus. Et dic̄ pōdus ꝑꝑ duo. Pōdus. n. iclinat ⁊ trahit ad motū ſuū q̄ ſubſūt ſibi: ſic gl'ia eterna erit tāta q totū hoieȝ fac̄ gl'ioſuȝ ⁊ i aīa ⁊ i corꝑe nihil erit i hoīe qđ nō ſequať ipetū gl'ie. Uel dr̄ pōdus ꝑꝑ p̄cioſitatē. Nā p̄cioſa ſolū pōderari ꝯſuerūt. Cōtra h̄ qđ dic̄ tribulatiōis. pōit. Glie. vel h̄ q dic̄ gl'ie pōt eē cōe ad alia q̄tuor q̄ đ ſtatu p̄rie dr̄ñr. Hoc v̄o q dic̄ tribulatiōis ad q̄tuor q̄ đ ſtatu p̄ntis vite dcā ſūt. Opať ſupra id. ſ. q tribulatiōes patimur. nā hec ſūt cā ⁊ meritū q̄re deiſtaȝ gl'iaȝ nobis cōferat. Eſt ḡ ſcōꝝ patiētia iuīcibilis: eoꝝ remuneratio ieffabilis: ſȝ remuneratiōis eoꝝ recōpēſatio recta ⁊ đlectabilis. Uñ dic̄. Nō cōtēplātibus nobis 4
⁊c̄. Q. d. Lȝ hec q̄ ſpamus ſint futura ⁊ iterim corpus nr̄ȝ corrūpať: nihilomin⁹ tm̄ renouamur: qꝛ ñ attēdim⁹ ad iſta tpalia: ſȝ ad celeſtia. Et h̄ ē q dic̄. Opať in nob pōdus gl'ie: nobis dico ñ ꝯtēplātibus. i. nō attēdētibus ad ea q̄ videť. i. ad terrena: ſȝ ad ea q̄ ñ videť. ſ. celeſtia. Phil. 3. Que retro ſūt obliuiſcēs ⁊c̄. p^e Corint. 2. Oculus ñ vidit ⁊c̄. Et q̄re celeſtia ꝯtemplamur? qꝛ ea que videnť. ſ. terrena ſunt temporalia ⁊ trāſitoria: ea aūt q̄ non vidētur. ſ. celeſtia ſunt eterna. Eſa. 49. Salus autem mea in ſempiternum erit.

CAP. V.

S Cimus aūt quoniaȝ ſi terreſtis
domus nr̄a huius habitatiōis
diſſoluatur: q edificationeȝ ex 5
deo habemus domū nō manu ꝯ ge. ca. 9.
factam. ſȝ eternā i celis. Nā ⁊ in hoc igemiſcimus habitationē noſtrā: que de celo eſt: ſuperindui cupiētes: ſi tamē veſtiti nō nudi inueniamur. Nam ⁊ qui ſumus in hoc tabernaculo: igemiſcimus grauati. eo q nolumus expoliari ſȝ ſuꝑueſtiri: vt abſorbea/ Pro/ uerb.
tur quod mortale eſt a vita. 25. c.

¶ Poſtq̄ apoſtolus cōmēdauit miſteriū noui teſta/

c mēti ⁊ q̃tū ad dignitatē ⁊ q̃tū ad vſū: ꝯſiter hic cōmē
dat illud q̃tū ad p̄miū: licet de premio q̃tuʒ ad aliq̇d
aliq̃lr ⁊ icōplete ſupra tractauit. hic tñ de h̄ ꝯplete tra
ctat. Circa qḋ tria facit. Primo enim agit de premio.
Scḋo ꝑo de ꝑparatiōe ⁊ p̄mij ſuſceptione ibi. (Et iḋ
cōtēdimus ſiue ⁊c̄.) Tertio ꝑo de cā vtriuſq̃. ſ. ꝑpa
ratiōis ⁊ p̄mij qḋ expectat̄ ibi. (Oīa aūt ex deo q recō
ciliauit ⁊c̄.) Circa p̄ᵐ duo fac̄. Primo ponit p̄miū qḋ
expectat̄. Scḋo exprimit deſideriū p̄mij expectati. ibi
(Nā i h̄ igemiſcimus ⁊c̄.) Sʒ q: p̄miū qḋ expectat̄ ē i
eſtimabile. ſ. glīa celeſtis: ⁊ iḋ dic̄. (Scim⁹ qm̄ ⁊c̄.). q. d.
2 ſʒ Glo. Vere opat̄ in nob̄ pōdus glīe: q: in corpibus
erit hec gloria nō tātuʒ in aīabus. Enim. i. q: ſcimus
. i. certi ſumus: q: iaʒ habemus i ſpe qm̄ ſi terreſtris do
mus nr̄a. i. corpus. Hō. n. vt dictū ē dr̄ mens cū ſit ꝑn
cipalius in hoīe. q̄ qdē mens ſe hʒ ad corpus: ſicut hō
ad domū. Sicut. n. diſtructa domo nō ḋſtruit̄ hō eam i
dom⁹ habitās ſed manet: ſic deſtructo corpe nō deſtruit̄ mēs
nr̄e eu aīa rōnalis ſʒ manet. Corpus ḡ terreſtre dicit̄ do
habi mus habitatiōis. ideſt in q̄ habitamus. Job. 4ᵒ. Qui
tatio/ habitāt domos luteas ⁊c̄. (Diſſoluat̄). i. ḋſtruat. (Sci
nis mus inq̃ꝫ ꝙ habemus edificationē). i. edificiū ex deo.
dico: i. paratū a dō. Edificiū dico domū nō manufactā. i. nō
rupti ope hoīs nec ope nāe ſʒ corpus icorruptibile: qḋ aſſu/
bil q̃ꝫ memus. qḋ qdē nō ē manufactū: q: icorruptibilitas i
tū ad corpibus nr̄is ꝑuenit ſolū ex opōne dīna. Philipen.
corp⁹ 3ᵒ. Reformabit corpus humilitatis noſtre ⁊c̄. (Domū
3 eternā.). i. domū ab eterno nobis preparatam. Eſa. 33.
Tabernaculū qḋ nequaq̃ꝫ deſtruet̄ in celis. Mat. 5.
Merces vr̄a copioſa eſt in celis. Hāc āt cōmutationē:
vt. ſ. ꝑ terreſtri domo habeāt celeſteʒ deſiderabat Job
dicēs. 14. Cūctis diebus qbus nūc milito: expoſitio eſt
ſm̄ Glo. ſʒ tñ nō ē ſm̄ itellectū apoſtolicū nec ꝑcedēti
bus nec ſequētibus cōcordat. Nā ipſe cū habeat vnaʒ
mām cōtinuā de q̄ loqtur nō iterpōit aliam. Et iḋ vi/
deamus qd itēdat apls dicer̄. ¶ Sciēdū ē aūt ꝙ apls
vult h̄ oñdere ꝙ ſancti rōnabiliter ſubſtinēt tribulatio
nes: ex qbus vita p̄ſens corrūpit̄: q: ex h̄ ſtatim ꝑue/
niūt ad glīam nō ad glorioſuʒ corpus: vt dicit̄ in Glo.
Et iḋ dicit. Jdeo ſuſtinuimus. n. i. q: ſcim⁹. i. pro certo
4 habemus qm̄ ſit terreſtris domus nr̄a huius habita/
tiōis. i. corpus diſſoluat̄. i. corrumpat̄ ꝑ mortē: habe/
mus ſtatiʒ nō in ſpe: ſed in re meliorē domū. ſ. edifica/
tionē domū nō manufactā. i. glīam celeſtem n̄ corpus
glorioſuʒ. De hac āt domo dicit̄ Joā. 14. Jn domo p̄ris
mei māſiōes multe ſūt ⁊c̄. Que quidē ē ex deo nō manu
facta q: gloria eterna eſt ipſe deus. Ps. Eſto mihi i deū
protectorem ⁊ in domū ⁊c̄. Et eternā ad litterā: q: ipſe
deus ē eternus. Jn celis. i. i excelſis q: ſtatiʒ corrupto
corpe aīa ſācta cōſeq̄t̄ hāc gloriā n̄ in ſpe ſʒ in re. Si ḡ
p̄miū ſctōꝝ ē admirabile ⁊ deſiderabile: q: glīa celeſtis
ē: ⁊ iḋ ꝯſequēter ſubiūgit ḋſideriū ſctōꝝ ad ipm̄ p̄miū
dicēs. (Nā in h̄ igemiſcimus ⁊c̄.) Ubi tria facit. Prīo
5 exprimit ḋſideriū gr̄e ad p̄miū ipʒ. Scḋo oñdit ꝙ deſi
deriū gr̄e retardat̄ ex deſiderio nāe ibi. (Nā ⁊ q ſum⁹
in tabernaculo ⁊c̄.) Tertio oñdit quō deſideriū gr̄e vi
cit deſideriū nāe ibi. (Audētes igit̄ ⁊c̄.) Sed ḋſideriū
gr̄e ē cum furore. Nā in hoc ingemiſcimus ⁊c̄. Quaſi
dicat h̄ ē ꝟa ꝓbatio ꝙ habemus domū n̄ mānufactam:
q: ſi deſideriū nature nō ē fruſtra multominus ḋſide
riū gr̄e fruſtra ē. Cū igit̄ nos habeamus feruētiſſimuʒ
ḋſideriū gratie ḋ gloria celeſti: impoſſibile ē ꝙ ſit fruſtra
⁊ h̄ ē qḋ dic̄. Jngemiſcimus i. in gemendo ḋſideram⁹.
in h̄. ſ. aīe ḋſiderio retardati. Ps. Heu mihi: q: icolatus
meus ⁊c̄. Jn h̄. n. ꝙ cupientes ſumus. i. cupimus ſup
indui habitationē nr̄aʒ. i. fruitionē glīe q̄ ḋ celo ē. i. ce/
leſtis q̄ dr̄ hitatio: q: in ipa glīa ſci habitāt ſicut in ſuo d
cōſolatorio. Mat. 25. Jntra in gaudiū dn̄i tui. Per h̄ āt
qḋ dic̄. ſupindui dat itelligere ꝙ illa domus celeſtis. ḋ
q̄ ſupra dixerat n̄ ē aliqd ab hoīe ſeparatū: ſʒ aliqd ho
mini iherens. Nō. n. dr̄ hō iduere domū ſʒ veſtimētū.
domū aūt dr̄ aliqs ihabitare. Hec ḡ duo ꝯiugit dicēs
ſupindui hitatiōnē ꝑ qḋ oñdit ꝙ illḋ deſideriū ē aliqd
iherēs: q: iduitur. ⁊ aliqd ꝯtinēs ⁊ excedēs: q: ihabi/
tat̄. Sʒ q: nō ſimplr̄ dixit indui: ſʒ ſupindui rōneʒ hui
dicti ſubdit dicēs. Si tñ veſtiti ⁊ nō nudi iueniamur.
Quaſi. d. ſi aīa idueret̄ hitatiōe celeſti ꝙ non exueret̄
hitatiōe terrena. i. nō corrūperet̄ corpus nr̄m ꝑ mortē 2
ſʒ celeſtis adeptio illius hitatiōis eēt ſupinduitio. Sʒ
q: oʒ ꝙ euacuet̄ hitatiōe terrena ad h̄ ꝙ induat̄ cele/
ſti nō pōt dici ſupinduitio: ſʒ iduitio ſimplex. Et iḋ di
cit. Si tñ veſtiti ⁊ nō nudi inueniamur. Quaſi. d. ſupin
dueremur qdē ſi iueniremur induti ⁊ nudi. Nudus.
n. nō dr̄ ſupindui ſʒ idui tm̄. Glo. ꝑo alr̄ expōit de ve/
ſtimēto ſpūali dicēs. Cupimus ſupindui qḋ vtiq̃ꝫ ſiet
tñ hac ꝯditiōe ſi nos iueniamur veſtiti. ſ. ꝟtutib⁹ ⁊ nō
nudi. ſ. ꝟtutib⁹. De iſtis veſtib⁹ dr̄ Coll. 3. Jnduite vos
ſicut electi dei ⁊c̄. Q. d. Nullus ad illā glīā ꝑueniet niſi
hēat ꝟtutes. q̄ qdē expoſitio n̄ vr̄ ꝯcordare itentioni
apli. Sic ḡ ḋſideriū gr̄e feruet ad p̄miū: ſʒ tñ retardat̄
a ḋſiderio nāe qḋ oñdit. cū dic̄. Nā dū ſumus i taber/
naculo iſto ⁊c̄. Ubi p̄ pōit ꝯditionē ḋſiderij nālis. ſcḋo
oñdit ꝙ ēt h̄ ſtatus ḋſiderij nālis ē a deo ibi. (Qui āt 3
effic̄ nos ⁊c̄.) Cōditio āt ḋſiderij ē nālis retardās deſi
deriū gr̄e. q: vellemus iueniri veſtiti ⁊ n̄ nudi. i. ita vel
lemus ꝙ aīa ꝑueniret ad glīaʒ ꝙ corpus n̄ corrūperet̄
ꝑ mortē. Cui⁹ rō ē. q: nāle ḋſideriū ieſt aīe eē vnitā cor
pi alias mors n̄ eēt penalis. ⁊ h̄ ē qḋ dic̄. Nā nos q ſu
mus i tabernaculo. i. q hitam⁹ in iſto mortali corpe. 2.
Pet. p̄. Scio ꝙ velox ſit depoſitio tabernaculi mei.
Jngemiſcimus. i. itus i corde. n̄ ſolū ex̄ i voce gemim⁹.
Eſa. 59. Ut colūbe mediātes gemem⁹: q: durꝫ ē cogita
re mortē. ⁊ tñ grauati q̄ſi aliq exn̄te ꝯ ḋſideriū nr̄m eo
ꝙ n̄ poſſum⁹ ꝑuenire ad glīaʒ niſi ḋponam⁹ corpus qḋ
ē: ita ꝯ nāle deſideriū: vt dic̄ Aug. Q: nec ipa ſenect⁹ a
petro timorem mortis auferre potuit. Et iḋ dic̄. Eo ꝙ
nolumus ſpoliari. ſ. tabernaculo terreno: ſʒ ſupueſtiri
glīa ſupceleſti. Ul̄ ſʒ Glo. corpe glioſo. Sʒ q: poſſet vi 4
deri idecēs ꝙ corp⁹ ex vna pte eēt corruptibile ex ſui
nā ſi n̄ fuiſſet añ diſſolutū ⁊ ex pte glīe eēt glioſuʒ ſub
dit modū quō fieri vellet dicēs. Ut abſorbeat̄: qḋ mor
tale ē ⁊c̄. Q. d. Nō ſic ſupueſtiri volum⁹ ꝙ corpus re
maneat mortale: ſʒ ita ꝙ glīa auferat ex toto corrup/
tōeʒ corpis abſq̃ꝫ corpali diſſolōne. Et iḋ dic̄. Abſor/
beat̄ qḋ mors eſt. i. ipa corruptio corpis a vita. i. glīe. p̄ᵉ
Cor. 15ᵒ. Abſorpta ē mors i victoria tua ⁊c̄. Lectio. II.

Qui autē eff.cit nos in hoc ipſuʒ
ḋs qui dedit nobis pignus ſpi
ritus. Audentes igit̄ ſemper ⁊
ſciētes: quoniā dū ſumus i hoc
corpe ꝑegrinamur a domino. Per fidem 5
enim ambulamus ⁊ nō ꝑ ſpem. Audemus
autem ⁊ bonam voluntatem habemus ma
gis peregrinari a corpore ⁊ preſentes eſſe
ad dominū: ⁊ ideo contendimus ſiue abſen
tes ſiue preſētes placere illi. Omnes enim
nos manifeſtari oportet ante tribunal chri
ſti. vt referat vnuſq̇ſq̃ꝫ propria corporis ꝑ
ut geſſit: ſiue bonum ſiue malum.

Marginal notes (left): Dom⁹ nr̄e habitationis dico: ruptibil q̃ꝫ tū ad corp⁹

Marginal notes (right): Betti vellēt non ſpoliari corpibus

¶ Hic

a ☙ Hic oſtendit auctorem ſupnaturalis deſiderij ĩ ha
bitatione celeſti. Cā.n. nālis deſiderij ꝙ volumus ex
poliari eſt: q̄.ſ. aīa nāliter vnit̃ corpori ⁊ ecōuerſo. Sʒ
hoc ꝙ celeſtē inhabitationē ſupindui cupiamus nō
eſt ex nā: ſed ex deo. Et iō dicit. Qui aūt efficit nos in
hoc ⁊c̄. q.d. Uolumus ſupinduere celeſtē habitatio
nem: ita tñ ꝙ nō ſpoliemur terrena: ⁊ in hoc ipm̄ ꝙ vo
lumus ſic ſupueſtiri efficit in nobis deus. Phil. 2. De
us eſt q̄ operat̃ in nobis ⁊c̄. Cuius rō eſt: q: q̄lʒ nām
ꝯſequit̃ appetitus cōueniens fini ſue nāe: ſicut graue
nālr tendit deorſuʒ: ⁊ appetit ibi q̇ſcere. Si aūt appe
titus alicuius rei ſupra nām ſuā illa res nō mouet̃ ad
2 illū finē nālr: ſed ab alio qḋ eſt ſupra nām ſuā. Cōſtat
aūt ꝙ perfrui celeſti gloria ⁊ videre deū p eēntiā: lʒ ſit
rōalis creature eſt tñ. ſ. nām ipſius: nō ergo mouet̃ rō
nalis creatura ad hoc deſiderādū a nā: ſed ab ipſo deo
q in hoc ipm̄ efficit nos ⁊c̄. Sʒ quō h̄ efficit ſubdit di
cens. Qui dedit pignus ⁊c̄. Circa ꝙ ſciendū eſt ꝙ de
us efficit in nobis nālia deſideria ⁊ ſupnālia. Nālia q
dem qñ dat nobis ſpm̄ nālem ꝯuenientē nāe hūane.
Gen̄. i. Inſpirauit in faciē ⁊ eius ⁊c̄. Supnālia v̓o dat
qñ infundit in nobis ſupnālem ſpm̄. ſ. ſpm̄ ſcm̄. Et iō
dicit. Dedit nobis pignus ſpūs. i. ſpm̄ ſcm̄ cāntem in
nobis certitudinē huius rei quā deſideramus impleri.
Eph. i. Signati eſtis ſpū ꝓmiſſionis ſcō ⁊c̄. Dicit aūt
pignus: q: pignus dʒ tm̄ valere q̄tum vʒ res p q̄ po
nit̃: ſed in hoc differt a re p qua ponit̃: q: plenori iur̃
3 poſſidet̃ res qñ iā habet̃: q̄ pignus: q: res poſſidet̃ vt
q̄d ſuū: pignus v̓o ſeruat̃ ⁊ tenet̃ quaſi p certitudine
rei hñde. Ita eſt de ſpū ſcō: q: ſpūs ſcūs tantū vʒ q̄tū
gloria celeſtis: ſed differt in mō hñdi: q: nunc hēmus
eum quaſi ad certitudinē ꝯñdi illā gloriā. In pria v̓o
habebimus vt rem iā nr̄am: ⁊ a nobis poſſeſſaʒ. Tūc
enim habebimus perfecte: mō impfecte. Sic ergo re
tardat̃ deſideriū gratie a deſiderio nāe. Sed nūqd im
peditur? Non: ſed deſideriū gratie vincit. Et hoc ē qḋ
dicit. Audētes igit̃ ⁊c̄. Quaſi dicat. Duo d̓ſideria ſūt
in ſanctis. Unū quo deſiderant celeſtē habitationem:
aliud quo nolunt expoliari. Et ſi hec duo eſſent com
poſſibilia nō eſſent ꝯria ⁊ vnū nō retardaret̃ ab alio.
4 Sed apls oñdit ea eſſe incōpoſſibilia ⁊ ꝙ opʒ ꝙ vnū
vincat alterꝫ. Uñ circa hoc tria facit. Primo.n. oſtēdit
in cōpoſſibilitatē dictoꝝ deſiderioꝝ. Scḋo interponit
q̄dam ꝓbationē ibi. (Per fidē.n. ⁊c̄.) Tertio oſtēdit
qḋ hoꝝ vincat ibi. (Audemus aūt ⁊c̄.) Incōpoſſibili
tatē oſtendit cū dicit. (Audētes igit̃ ſemp ⁊c̄.) Aude
re ꝓprie eſt imiſcere ſe in picula mortis ⁊ nō cedere p
pter amorē. Lʒ aūt ſci nāliter timeant mortē: tñ audēt
ad pericula mortis ⁊ nō cedunt timore mortis. Pro
uer. 28. Juſtus q̄ſi leo ꝯfidens. Eccl. 48. In diebus ſu
is nō ptimuit ꝑncipē. ☙ Et ſcientes. ſ. ſumus h̄ ꝙ cō
firmat in nobis audaciā vt p xp̄o mori nō timeamus:
qm̄ dū ſumus in hoc corpe mortali pegrinamur. i. elō
gamur a deo. Ps. Heu mihi q: incolatus meus ⁊c̄. Pe
5 grinamur inq̄ʒ q: ſumus ex p̄riam nr̄am q̄ deus ē: ali
as nō diceremur pegrinari ab eo. Et h̄ nō eſt ex nā no
ſtra: ſed ex eius gr̄a. Q: autē pegrinamur a dn̄o ꝓbat
cū dicit. Per fidē.n. ambulamus. i. ꝓcedimus in vita
iſta p fidē ⁊ nō p ſpēm. i. nō p pfectā viſionē. Fidei.n. v̓
bum eſt ſicut lucerna a qua illuminamur ad ambulā
dū in vita iſta Ps. Lucerna pedibus meis v̓bum tuuʒ
⁊c̄. In pria aūt nō erit hmōi lucerna: q: ipſa claritas
dei. i. ipſe deus illuminabit illā. Et iō tūc p ſpēm. i. p eſ
ſentiā videbimus eū. Dicit aūt. Per fidē ambulamus:
q: fides eſt de nō viſis. Eſt.n. fides ſuba ſperandaꝝ re
rū argumētū nō appentiū dr̄. Heb. ii. q̄diu aūt aīa cor

pori mortali vnit̃ nō videt deū p eſſentiā. Exo. 33. Nō b
videbit me hō ⁊c̄. Uñ inq̄ntū aſſentimus credēdo his
q̄ nō videmus dicimur ambulare p fidē ⁊ nō p ſpēm.
Sic ḡ pʒ duoꝝ deſirioꝝ incōpoſſibilitas: q: nō poſ
ſumus cū h̄ corpe ſupindui celeſtē hītationē ⁊ ꝓba
tio huius q: p fidē ambulamus. ☙ Seqt̃ ꝯñr victo
ria vnius deſiderij de duobus. ſ. deſiderij gr̄e cū dic̄.
(Audemus ⁊c̄.) Et dʒ reſumi ſcientes ſupra poſitū:
q: lr̄a ſuſpēſiua eſt: vt dicat̃ ſic. Hoc inq̄ʒ ſcientes: q: dū
ſumus in hoc corpe ⁊c̄. Audemus ⁊ bonā volūtatem
habemus. Duo dicit quoꝝ vnū iportat repugnantiā
quā hʒ in volēdo q̄ ſi p timorē mortis. Ubi.n. nō eſt ti
mor nō eſt audacia. Naʒ ex appetitu nāe ſurgit timor
mortis: ex appetitu gr̄e ſurgit audacia. Iō dicit. Aude 2
mus. Aliud importat imꝑfectionē ei in deſiderando:
q: niſi hn̄ deſideraret̃ nō vinceret̃ timor mortis cū ſit
valde nālis. Et iō nō ſolū opʒ audere: ſed bonā volun
tatē hēre. i. cū gaudio velle. Lʒ.n. ſm̄ phm̄ in actu for
titudinis nō reqrat̃ gaudiū ad pfectionē virtutis ſicut
in alijs virtutibus: ſed ſolū nō triſtari: tñ q: fortitudo
ſcōꝝ pfectior eſt nō ſolū nō triſtant̃ in piculis mortis:
ſed ēt gaudēt. Phi. i. Hn̄s deſideriū diſſolui ⁊c̄. Sʒ q̄d
audemus? Magis pegrinari a corpe. i. remoueri a cor
pore p corpis diſſolutionē qḋ eſt ꝯ deſideriū nāe ⁊ pn̄
tes eſſe ad dn̄m. i. ābulare p ſpēm qḋ eſt deſideriū gr̄e.
Hoc deſiderabat. Ps. q̄ dicebat. Sitiuit aīa mea ad de
um viuū ⁊c̄. Et nō ꝙ hic ꝯcludit eadē duo q̄ ꝓpoſu
3 it in pn° ſupra. ſcḋo. ſ. ꝙ ſi terreſtris domus nr̄a huius
hītatiōis diſſoluat̃ ꝙ idē eſt qḋ h̄ dicit pgrinari a cor
pore ⁊ ꝙ hēmus hītationē in celis nō manufactā ⁊ h̄
qḋ idē eſt ꝓn̄tes eſſe ad deū. Cōfutat̃ p hec verba error
dicentiū aīas ſcōꝝ decedentiū nō ſtatim poſt mortem
deduci ad viſionē dei ⁊ eius pn̄tiā: ſed morari in q̄buſ
dā māſionibus vſq̄ ad diē iudicij. Nā fruſtra ſci aude
rent ⁊ deſiderarēt pegrinari a corpe ſi nō eſſent pn̄tes
ad deū. Et ideo dōm eſt ꝙ ſci ſtatim poſt mortē vidēt
deū p eſſentiā ⁊ ſunt in celeſti māſione. Sic ḡ pʒ ꝙ p̄
miū qḋ ſci expectant eſt ineſtimabile. ☙ Seqtur d̓ p̄
paratione ad p̄miū q̄ fit p pugnā ꝯ tentationes ⁊ p ex
ercitiū bonoꝝ opeꝝ. Et hoc eſt qḋ dicit. Iō ꝯtendim͛
⁊c̄. Preparant̃ aūt ſci ad h̄ p̄miū tripl̄r. ſ. placēdo deo.
Scḋo ꝓficiēdo ꝓximo ibi. (Scientes aūt timorē dei).
Tertio abdicādo a ſe carnales affect͛ ibi. (Itaq̄ nos
4 ⁊c̄.) Deo aūt placēt reſiſtēdo malis. Et iō dicit. Iō q:
.ſ. totū deſideriū nr̄m eſt ꝙ ſimus pn̄tes deo. Cōtendi
mus. i. cū conatu nitimur ſeu ſtudemus cū pugna ⁊
lucta ꝯ tentatiōes dyaboli carnis ⁊ mūdi. Luc. 13. Cō
tendite intrare p anguſtā portā ⁊c̄. Placere illi. ſ. deo
ad quē deſideram͛ eſſe pn̄tes: ⁊ h̄ ſiue abſētes ſiue pn̄
tes illi ſumus: q: niſi ſtudeamus ei placere in vita iſta
dū ſumus abſētes nō poterimus ei placer̃ nec eē ei pn̄
tes in alia vita. Sap. 4. Placēs deo factus dilect͛ ⁊c̄.
☙ Cōſequēter cū dicit. (Oēs.n. nos manifeſtari opʒ
⁊c.) ſubdit cām quare ſci ꝯtendūt placere deo: q̄ q̄deʒ
cā ſumit̃ ex ꝯſideratione futuri iudicij vbi nos oēs ma
nifeſtari opʒ. Pōit aūt apls q̄nq̄ ꝯdōnes futuri iudi
cij. Primo.n. ponit ipſius vlītatē: q: nullus excipiet̃
5 ab illo iudicio. Et iō dic̄. Oēs nos. ſ. oēs hoīes bonos
⁊ malos magnos ⁊ ꝑuos. Ro. 14. Oēs ſtabimus aute
tribunal xp̄i. Apoc. 20. Uidi mortuos puſillos ⁊ ma
gnos ſtātes in ꝯſpectu agni ⁊c. ☙ Sed ꝯ h̄ obijcitur
dupl̄r. Pmō q: vr̄ ꝙ īfideles nō veniēt ad iudiciū: nā
q̄ nō credit iā iudicat͛ ē: vt dr̄ Jo. 3. Scḋo q: q̄dā erūt
ibi vt iudices. Mat. 19. Sedebitis ſup ſedes ⁊c. Nō ḡ
oēs erūt an̄ tribunal vt iudicent̃. Rn̄ſio dōm ꝙ in iu
dicio duo erūt. ſ. diſcuſſio meritoꝝ ⁊ q̄tū ad h̄ nō oēs

Anime beatoꝝ ſtanʒ poſt mortē vident deū p eſſentiam.

c iudicabunt:q2 illi q totalr abrenunciauerunt ſathane
ꝛ põpis eius: ꝛ p oīa adheſerūt xp̄o:nō diſcutient:,qa
iā dānati ſunt. Illi v̄o q in nullo adheſerūt xp̄o: nec p ſidē
nec p opa:ſilr nō indigent diſcuſſione:q2 nihil hn̄t cū
xp̄o:ſed illi q cū xp̄o aliqd hn̄t.ſ.ſidē:ꝛ i aliquo receſ-
ſerunt a xp̄o.ſ.p mala opa ꝛ praua deſideria:diſcutiēt
de his q̄ ꝫ xp̄m cōmiſerūt. Un̄ q̄ꝫtū ad hoc ſoli xp̄iani
pctōres manifeſtabunt añ tribunal xp̄i. Itē erit in iu-
dicio platio ſnīe:ꝛ q̄ꝫtū ad h oēs māifeſtabunt. Sꝫ de
pueris nō vr̄: q2 dr̄ vt referat vnuſqſqꝫ pp̄ia corpis
put geſſit:ſed pueri nihil geſſerūt in corpe:ḡ ꝛc. Sed
hoc ſoluit glo.q2 nō iudicabunt p his q ipſi geſſerūt
2 p ſe:ſed de his q̄ geſſerūt p alios: dū p, eos crediderūt
vel nō crediderūt:baptizati vel n̄ baptizati fuerūt. Uel
dānabunt p pctō pmi parētis. Scd̄o v̄o ponit iudicij
certitudinē. In iudicio hoīuꝫ multi decipi pn̄t:dū qdā
iudicant mali:q tn̄ ſunt boni ꝛ eꝫ. Et huius rō eſt:q2
nō māifeſtant corda:ſed in illo iudicio pfectiſſima cer
titudo erit:q2 erit ibi māifeſtatio cordiū. Un̄ dic̄. Ma
nifeſtari.1.Cor.4. Nolite añ tp̄us iudicare ꝛc̄. Tertio
ponit iudicij neceſſitatē:q2 nec p iterpoſitā pſonā nec
p ꝯtumaciā poterit qs effugere iudiciū illud. Un̄ dic̄.
Opꝫ.i.neciūm eſt. Job.19. Scitote eē iudiciū. Eccl.vl
ti. Cuncta q̄ ſiūt adducet deus ꝛc̄. Quarto pōit iudicio
auctoritatē. Un̄ dicit. Añ tribunal xp̄i:vt.ſ. veniat ad
3 iudicādū hoīes in eadē forma in q̄ iudicatus ē ab hoī
bus vt ex x̄ris in forma hūana videat a bonis ꝛ malis:
Mali.n.nō pn̄t videre gloriā dei Jo.5. Ptātē dedit ei
iudiciū facere ꝛc̄. Tribunal aūt dicit iudiciariā ptātē:
ꝛ ſumptū eſt ab antiq̄ ꝯſuetudine romāoꝝ:q elegerūt
tres tribunos plebis:ad quoꝝ offm̄ ptinebat dijudica
re exceſſus ꝯſulū ꝛ ſenatoꝝ:ꝛ loca iſtoꝝ vocabant tri
bunalia. Quinto ponit iudicis eq̄tatē:q: ſm̄ merita p
p̄ia erūt pmia vel pene. Un̄ dic̄. Ut referat vnuſqſqꝫ
ꝛc̄. Ro.2. Reddet vnicuiqꝫ ſꝫ opa ſua. Et dicit corpis
nō ſolū p his q̄ fac̄ motū corpis:ſꝫ p his q̄ mēte geſſit
alr̄ iſideles nō punirent. Et iō cū dicit corpis:itelligē
dū eſt.i. p his q̄ geſſit dū vixit in corpe. Lectio. III.

4 SCientes ergo timorem dn̄i ho
minibus ſuademus: deo autē
manifeſti ſumus. Spero aūt ꝛ
in cōſciētijs veſtris manifeſtos
nos eſſe. Nō iteꝝ cōmendamus nobis: ſꝫ
2.2.q. occaſionē damus vobis gloriandi pro no
81. ar bis:vt habeatis ad eos q in facie gloriant
tic.6. ꝛ nō in corde. †Siue eniꝫ mēte excedimus
2m. deo:ſiue ſobrij ſumus vob̄. † Charitas. n.
3.ꝯ xp̄i vrget nos eſtimantes hoc:quoniam ſi
gēt.c. vnus p omnibus mortuus ē:ergo omnes
148. mortui ſunt. †Et pro omnibus mortuus ē
5 chriſtus:vt ꝛ qui viuunt:iā non ſibi viuāt:
ſed ei qui p ipſis mortuus eſt ꝛ reſurrexit.
mat. ¶ Oſtenſo qualr̄ ſci ſe pparant ad pmiū eterne glīe pla
27.c. cendo deo:hic oñdit ꝯſilr quō pparant ſe ad h pficien
do p̄ximo. Et circa hoc duo facit. Primo oñdit ſollicitudi
nē ſuā quā hꝫ de ſalute p̄ximoꝝ. Scd̄o v̄o huiꝰ ſollici
tudis cām aſſignat ibi. (Charitas xp̄i vrget nos ꝛc̄.)
Circa p̄m̄ tria facit. Primo pōit curā quā hꝫ de ſalutē p-
ximoꝝ pſuadēdo eis. Scd̄o excludit q̄ꝫdā falſaꝫ ſuſpi
cionē ibi. (Nō iteꝝ nos ꝛc̄.) Tertio oñdit q ēt in mō
docēdi p̄ximoꝝ vtilitatē intēdat ibi. (Siue.n.mente
ꝛc̄.) Circa p̄m̄ duo facit. Primo ponit ſtudiū ſuū de vtili
tate p̄ximoꝝ. Scd̄o manifeſtat h ibi. (Deo aūt ꝛc̄.) d
Dicit ḡ. Dico q opꝫ nos manifeſtari añ tribunal ꝛc.
Et hec ꝯſideratio īducit hoīes ad timēdū iudiciū. Et
iō dic̄. (Scientes ḡ timorē dn̄i).i.q̄ꝫ pur̄ ꝛ caſte timēdꝰ
ſit dn̄s ieſus xp̄s ſuademꝰ hoībus:vt timeāt:ꝛ vt cre-
dant. Job.23. Cōſiderans eū timore ſollicitor. Jer.10.
Quis nō timebit te o rex gētiū. Eſa.8. Dn̄m exercitu
um ip̄m ſcificate ꝛc. Sed q2 aliqs poſſet dicere q nō
ex grā:ſed ex ꝯmodo ſuo ſuadebat hoībus. Et iō māi
feſtat h eſſe falſum duplici teſtimonio.ſ.dei. Un̄ dicit.
Deo aūt manifeſti ſumus:q2.ſ.ex timore dei loqmur.
Deus.n.videt intentionē cordis nr̄i. Jere.17. Prauū
eſt cor hoīs ꝛ iſcrutabile ꝛ qs cogſcet illud? Ego dn̄s
ꝛc. Jo.2. Ipſe ſciebat ꝛc. Itē teſtimonio ꝯſciaꝝ ipſoꝝ. 2
Un̄ dicit. Spero aūt in ꝯſcientijs v̄ris ꝛc. ꝛ b̄e ſpero:
q2 ſic me exhibui vt vos ſcire poſſitis nos eſſe pbatos
ꝛ ſirmiter h tenere:ꝛ ſi nō ꝯſireamini ſ̄. ſ̄.4. Cōmē
dantes noſmetipſos ad oēm ꝯſciam hominum ꝛc.
¶ Cōſequēter q2 poſſent credere q h dixerit aplſ ad
cōmēdationē pp̄iā remouet hanc ſuſpitionē falſaꝫ di
cēs. (Nō iteꝝ nos cōmēdamꝰ vobis).i.nō dicimꝰ h ad
cōmēdationē nr̄aꝫ:vt q̄ſi iteꝝ velimus nos cōmenda
re. Supra.n.3.ꝛ ēt.1.Cor.3. aliq̄ dixerat ad cōmēdatio
nē ſuā. Et iō dicit. Iteꝝ infra.10. Nō.n. q ſcip̄m cōmē
dat ꝛc. Sꝫ h dicimus pp vtilitatē veſtrā. Q.d. Damꝰ
vobis occaſionē glīandi.i.mām glīandi. Pſeudo.n.p
3 elationē glīabant dicentes ſe fuiſſe doctos ab aplis:q
fuerūt a dn̄o.ſ.a petro ꝛ iacobo: q erāt colūne ſidei de
trahētes in h aplo:q̄ſi nō fuerit cū dn̄o ieſu:ꝛ volētes
eius doctrinā deſtruere. Ut ḡ ꝛ corinthij hr̄ent in quo
gloriarent ꝫ ipſos pſeudo.ſ.de grā aplo data: ꝛ vt eos
refellant:ꝛ nō ſeducant ab eis: iō dicit h. Un̄ ſubdit.
(Ut hēatis ad eos).i. ꝫ eos:vel ad eos reſpōdēdos qd
poſſitis dr̄e. Ad eos dico:q i facie glīant:ꝛ nō i corde.
Qd̄ tripl̄r exponit ſic. In facie gloriant.i.interioribus
obſeruātijs legalibꝰ: q2 ad lr̄am docebāt ſeruare lega
lia. Et in corde.i.in v̄tute xp̄i q̄ eſt i corde:q2 i ſp̄ualibꝰ
ſicut aplſ q in v̄tute crucis xp̄i dicebat. Mihi āt abſit
gloriari ꝛc. Itē in facie gloriabant.i. in ꝯſpectu hoīuꝫ
4 ſicut hypocrite faciūt:ꝛ nō in corde.i.in teſtimōio con
ſcie:ſicut aplſ. Un̄ dicit. Glīa nr̄a hec eſt ꝛc. Uel in fa
cie glīant:q2 aliq̄ ptēdebāt exterius: q̄ tn̄ nō ita ſentie
bāt iterius i corde.ſ.q dicebāt ſe doctos ab aplis: ꝛ ſe
quererent eoꝝ doctrinā:quā nitebant deſtruere. Pꝫ ḡ q̄
liter aplſ in docēdo p̄xioꝝ ſalutē pcurabat. ¶ Seqͣ
videt quō ipſoꝝ ſalutē pcurabat et i mō docēdi. Un̄
dicit. (Siue.n.mēte ꝛc.) Qd̄ exponit dupl̄r. Uno ſic
vt aplſ dicat ſe excedere qn̄ loqt eis ꝯmēdādo ſe ſobri
um eſſe qn̄ loqt de cōmēdatione pp̄ia:ſm̄ hoc dicit.
Quocū mō doceamus: vel eſt honor dei: vel vtilitas
p̄ximi:q2 ſi excedimus mēte.i.cōmendamus nos d̄o
.ſ.eſt.i.ad honorē dei:vl̄ de ſeruādo iudicio dei:ſiue ſo
brij ſumus.i.nō alta dicamus de nobis. Hoc eſt vob̄.i. 5
ad vtilitatē v̄ram. Sed alr̄: ꝛ eſt magis lr̄alis ſenſus. Apl̄i
Dico q damus vobis occaſionē glīandi p nobis: q2 ſunt
nos in oībus q̄ facimus: ꝛ ēt in mō faciēdi itēdimus medij
bonū v̄rm. Un̄ ſciendū eſt q apl̄i ſunt medij inter deū inter
ꝛ ppl̄m. Deu.5. Ego ſeqſter medius fui ꝛc. Oportebat deū ꝛ
ergo q hauriret a deo qd̄ effunderet pplo. Et iō neceſ pplm
ſariū erat q qn̄qꝫ eleuarēt ſe p ꝯtēplationē in deū ad
pcipiendū celeſtia:qn̄qꝫ ꝯformarēt ſe pplo ad tradēdū
q̄ a deo pceperant: ꝛ h totū in eoꝝ vtilitatē cedebat. Et
iō dicit. Siue.n. excedimus mēte.i. eleuamur ad h q
pcipiamꝰ dōa graꝝ ꝛ h vt deo.ſ.vniamur qd̄ ſit p ex-
ceſſum reꝝ tpaliū. Pſ. Ego dixi in exceſſu meo. Dyo.
Eſt.n. extaſim faciens diuinus amor ꝛc. Siue ſobrij
ſumus

ſimus.i.cõmenſuremus nos vobis tradẽdo diuina p
cepta hoc eſt vobis.i.ad vtilitatẽ vr̃az. Sobrietas .n.
idẽ eſt qḋ cõmẽſuratio. Brin.n. in greco idẽ eſt qḋ mẽ
ſura. Hec ſobrietas nõ opponiẜ ebrietati q̃ eſt de vino
q̃ ad bella trahit in terra: ſed opponiẜ ebrietati q̃ eſt a
ſpũ ſcõ q̃ rapit hoiem ad diuia: de qua dr̃ Cant.5. Bibi
te amici ⁊ inebriamini chariſſimi. Nã illa.ſ. ſobrietas eſt
ꝓꝑ vtilitatẽ ꝓximi: ſed hec ebrietas eſt ꝓꝑ amorẽ dei.
Hmõi aũt deſcẽſus ſignat' ẽ p deſcẽſuz agelorꝝ p ſcalã
quã vidit Jacob. Gen̄.28. Jo.i. Uidebitis celũ apti ⁊c̃.
❡ Cõſequenter cũ dicit.(Charitas aũt xp̃i ⁊.c̃.)Sub
iungit aplſ cãm p̃miſſe ſollicitudinis q̃ qdẽ eſt chari
tas xp̃i. Circa hoc ãt duo facit. Pᵒᵒ oñdit ſe vrgeri a
2 charitate xp̃i: ad ꝓcurãdã ſalutẽ ꝓximorꝝ. Scḋo oſtẽ
dit vñ ꝓuocet charitas xp̃i in ipſo ibi.(Eſtimãtes hoc
⁊c̃.)Dicit g̃. Dico q̄ ſiue excedimus deo ſiue ſob:ũ ſi
mus vobis eſt ad vtilitatem vr̃am. Et huius cã eſt: q2
charitas xp̃i vrget nos ad hoc. Et dicit vrget: q2 vrge
re idẽ ẽ qḋ ſtimulare. Quaſi dicat. Charitas xp̃i q̃ſi ſti
mulus ſtimulat nos ad faciendũ ea q̃ charitas impat:
vt.ſ. ꝓcuremus ſalutẽ ꝓximorꝝ. Hic eſt effectus chari
tatis. Ro.8. Qui ſpũ dei aguntẜ.i. agitanẜ ⁊c̃. Cant.8.
Lãpades eius vt lãpades ignis ⁊c̃. Vñ ãt ꝓueniat iſte
ſtimulus charitatis: oſtendit ꝯñr ſubdens. Eſtimãtes
hoc qñ ſi vnus ⁊c̃. Et p̊ aſſignat rõnem huius. Scḋo
exponit ibi.(Et p oĩbus mortuus eſt ⁊c̃.)Dicit ergo.
3 Dico q̄ oĩa p vobis facim': q2 vrget nos charitas xp̃i
q2 eſtimamus q̄ ſi vnus.ſ. xp̃s p oĩbus mortuus ẽ: q̄
ẽt nos ita viuamus.i. ad vtilitatẽ vr̃az q̄ ẽt nobis mor
tui ſimus.i. nihil curem' de nobis: ſed de xp̃o: ⁊ de his
q̃ xp̃i ſunt. Et hoc eſt qḋ dicit. Si vnus ⁊c̃. Ro.5. Cõ
mendat deus ſuã charitatẽ in nobis ⁊c̃.i. Pet.2. Xp̃s
paſſus eſt p nobis ⁊c̃. Qḋ ergo inferẜ. Ergo oẽs mor
tui ſunt: exponiẜ tribus modis. Pᵒᵒ vt dicaẜ oẽs mor
tui ſunt morte pcti in adã. Nõ.n. eſſet neceſſe q̄ xp̃s p
oĩbus moreretẜ niſi oẽs mortui fuiſſent morte pcti in
adã.i. Cor.15. Sicut in adã oẽs ⁊c̃. Scḋo vt dicaẜ. Oẽs
mortui ſunt.ſ. veteri vite. Xp̃s.n. mortuus eſt ad delẽ
da pctã. Ergo oẽs d̃bent mori veteri vite.ſ. pcti ⁊ viue
4 re vita iuſtitie. Ro.6. Q2.n. mortuus eſt pctõ ⁊c̃. ita ⁊
vos eſtimate vos mortuos eẽ ⁊c̃. Tertio ⁊ magis lr̃a
liter. Ergo mortui ſunt oẽs.i. ita d3 ſe q̃libet reputare
ac ſi eẽt mortu' ſibiipſi. col.3. Mortui eſtis ⁊c̃. Et hũc
modũ expon͛t ꝯñter cũ dicit. Et p oĩbus mortuus eſt
xp̃s.i. Jo.2. Mortuus eſt vt viuamus xp̃o. Vñ ſubdit.
Ut ⁊ q̃ viuit.ſ. vita nãli. tã nõ ſibi viuat.i. nõ ꝓꝑ ſeipm
⁊ ꝓꝑ bonũ ſuũ tm̃: ſed ei q̃ p ipſis mortuus eſt ⁊ reſur
rexit.ſ. xp̃o.i. totã vitã ſuã ordinet ad ſeruitiũ ⁊ honorẽ
xp̃i. Gal.2. Uiuo ego iã nõ ego ⁊c̃. Eccl.29. Grãz fide
iuſſoris tui ne obliuiſcaris ⁊c̃. Et horꝝ rõ eſt: q2 vnuſ
quiſq3 opans ſumit regulã operis ſui a fine. Vñ ſi xp̃s ẽ
finis vite nr̃e vitã nr̃am dẽmus regulare nõ ſm volũ
tatẽ nr̃am: ſed ſm volũtatẽ xp̃i. Sic.n. ⁊ xp̃s dicebat
5 Jo.6. Deſcẽdi de celo nõ vt facerẽ volũtatem meã ⁊c̃.
Nõ ãt q̄ duo dic̃.ſ. q̄ mortuus eſt xp̃s ⁊ q̄ reſurrexit
p nobis. Ubi duo exiguntẜ a nobis. Q2.n. mortu' eſt
p nobis ⁊ nos dẽmus mori nobiſipis.i. p ipſo abnega
re noſipſos. Vñ dicebat. Luc.9. Qui vult venire poſt
me abneget ſemetipm ⁊c̃. Q2 v̊o xp̃s reſurrexit p no
bis: ⁊ nos debemus ita mori pctõ ⁊ veteri vite ⁊ nobiſ
ipſis: ⁊ tñ reſurgamus ad nouã vitã xp̃i. Ro.6. Quõ
xp̃s ſurrexit a mortuis p gloriã: ita ⁊ nos in nouitate
⁊c̃. Et ꝓpter hoc dñs non dixit ſolũ abneget ſemetipꝫ
⁊ tollat crucem ſuam. ſed addidit ⁊ ſequatur me.ſ. in
nouitate vite proficiendo in virtutibus. ps. Jbunt de
virtute in virtutem ⁊c̃. Lectio. IIII.
Tho. ſup epi. Pau.

Itaq3 nos ex hoc neminez no b
uimus ſm carnẽ. †Et ſi cogno
uimus ſm carnẽ xp̃m iã noui 4.ꝯ
m'. Si q̃ ergo i xp̃o noua crea Gen.
tura vetera trãſierũt: ecce fcã ſũt oĩa noua. pio.
❡ Poſito quõ ſancti p̃parant ſe ad ſuſceptionẽ glorie Cor.
celeſtis placẽdo deo ⁊ ꝓficiendo ꝓximo: hic ꝯñr oſtẽ 2.
dit quõ preparant ſe ad hoc idẽ abdicãdo a ſe carnalẽ af
fectũ. Et circa hoc tria facit. Primo ponit abdicatiõez
carnalis affectus. Scḋo excludit inſtantiã ibi.(Et ſi
cognouimus ⁊c.)Tertio ꝯcludit intentũ ibi.(Si q̃ g̃
in xp̃o ⁊c.)Dicit ergo p̃mo. Ex quo ergo adeo certi ſu
mus de glia eterna. Jta q̄ nos ex hoc neminẽ ſm car
nẽ nouimus. Ubi nota q̄ ſm carnẽ eſt q̃dã determia 2
tio: ⁊ põt dupl̃r exponi: ſm q̄ dupl̃r ꝯſtructio fieri po
teſt. Uno mõ vt ly ſ3 carnẽ ꝯſtruaẜ cũ hoc accuſatiuo
neminẽ: ⁊ ſic exponit glo. Neminẽ ſm carnẽ.i. carna
liter viuentẽ approbamus. Ex quo.n. q̃libet d3 mori:
nõ approbamus eũ q̃ carnal̃r viuit. Et hoc mõ accipi
tur caro. Ro.8. Uos aũt in carne nõ eſtis ⁊c. Alio mõ
neminẽ ſm carnẽ.i. ſm carnales legis obſeruãtias vi
uentẽ nouimus.i. approbamus. Et hoc mõ accipiẜ ca
ro. Phi.3. Qui ꝯfidunt in carne.i. in carnalibus legis
obſeruantijs ⁊c. Tertio neminẽ ſ3 carnẽ.i. ſm carnis
corruptionẽ nouimus.i. reputamus. L3.n. fideles ad
huc carnẽ corruptibilẽ gerant: tñ in ſpe iã hñt corpus
3 incorruptibile. Vñ non reputãt ſe ſm q̄ mõ carnẽ cor
ruptibilẽ hñt: ſed ſm q̄ habituri ſunt corpus incorru
ptibile. Hoc mõ accipiẜ caro.i. Cor.15. Caro ⁊ ſanguis
regnũ dei nõ poſſidebũt. Alio mõ põt cõſtrui vt ly ſ3
carnẽ ꝯſtruaẜ cũ hoc verbo nouimus. Et ſic ẽ ſenſus.
Dico q̄ ex quo nõ dẽmus nobis viuere: ſed ei q̃ p no
bis mortuus eſt: itaq3 nos ex hoc neminẽ ſm carnem
nouimus.i. nõ ſeqmur i aliquo carnalẽ affectũ nec ali
quẽ hoc mõ reputamus. Et hoc mõ accipiẜ illḋ Deu.
33. Qui dixerit prĩ ſuo ⁊ matri neſcio vos ⁊c. Et ſic ly
ſm carnẽ referẜ ad cognoſcentẽ: ſed in p̃ma expõne re
ferebaẜ ad cognitũ. Q2 v̊o aliqs poſſet dare inſtantiã
de xp̃o qḋ ſaltẽ cognouiſſet eũ ſm carnẽ: iḋ ꝯñr hoc re
mouet dicens: q̄ ſi cognouimus ⁊c̃. Circa qḋ ſciendũ
eſt q̄ manicheus adducebat v̊ba iſta p ſe in fulcimẽ 4
tũ ſui erroris. Jpſe.n. dicebat xp̃m nõ habuiſſe verꝝ cor
pus: nec fuiſſe ex ſemine dauid natũ. Et ſic Aug. dicit
in lib. ꝯ fauſtũ. Si qs ꝯ eũ allegaret v̊bũ aplĩ ad Ro.
i. Qui factus eſt ei ex ſemine dauid ſ3 carnẽ ⁊ illud.i.
Thi.3. Et manifeſte magnũ eſt pietatis ſacrm̃ qḋ ma
nifeſtatũ eſt in carne ⁊c. ⁊.2. Thi.2. Memor eſto dñz
ieſum xp̃m reſurrexiſſe a mortuis ex ſemine dauid ⁊c.
Rñdebat q̄ aplſ aliqñ fuerat huius opionis.ſ. q̄ fuiſ
ſet ex ſemine dauid: ⁊ q̄ verꝝ corpus habuiſſet: ſed po
ſtea hãc opionẽ mutauit ⁊ correxit ſe hic. Vñ dicebat.
Et ſi cognouimus ſm carnẽ xp̃m.i. ſi fuerimus aliqñ
huius opionis q̄ xp̃s habuiſſet verã carnẽ: ſed nũc iã
nõ nouimus.i. mõ mutauimus illã opionẽ ⁊ nõ credi
mus ita. Qḋ qdẽ dupl̃r improbat. Aug. p̊: q2 de eo qḋ 5
falſo putamus nullus dicit nouimus: ſed opinamur.
Cũ ergo aplſ vtaẜ hic hoc v̊bo cognouimus vr̃ q̄ nõ
aliqñ falſo putauerit. Scḋo q2 ſupra aplſ dicit. Nemi
nẽ nouimus ſm carnẽ. Si g̃ verꝝ eſſet qḋ dicit Mani
cheus aplſ nullũ cognoſceret hẽre verꝝ corpus: qḋ eſt
falſum. Eſt ergo falſum qḋ manicheus dicit. Et iḋ ali
ter eſt exponẽdũ ſm veritatẽ ⁊ dupl̃r. Uno' vt ſumaẜ
hic caro p corruptiõe carnis i. Cor.15. Caro ⁊ ſanguis
⁊c. Et tũc eſt ſenſus. Et ſi cognouimus aliqñ xp̃m ſm
carnez.i. hẽre eum carnem corruptibilem ante paſſio

c nem:ſed nunc iam non nouimus.ſ.eū habere carnem
incorruptibilē:q: Ro.6.dr̄. Xp̄s reſurgens ex mortu
is iā nō morit̄ ⁊c̄. Alio mō ſm̄ glo. vt ly ſi aliqñ ſꝫ car
nem xp̄m cognouimus:referat̄ ad ſtatū pauli añ con
uerſionē ad xp̄m. Qḋ vō ſeqtur: ſed nūc iā non noui
mus:referat̄ ad ſtatū eius poſt ꝯuerſionē. Et ſic ē ſen
ſus. Et ego ⁊ al' ĝ iudei infideles aliqñ.i. añ ꝯuerſionēꝫ
meā cognouimus xp̄m ſm̄ carnē.i. ſm̄ ꝙ carnalr̄ opi
nati ſumus de xp̄o.ſ.eū eſſe tm̄ hoīem: ⁊ ꝙ venit ſolūꝫ
ad carnales obſeruātias legis:ſed iā.i. poſtq̄ ꝯuerſus
ſum:nō nouimus.i.hec opio ceſſauit: imo credo ꝙ ſit
verus deus: ⁊ ꝙ nō ſit colēdus ꝑ carnales obſeruanti
as. Vñ dicebat Gal.5. Si circūcidimini xp̄s nihil vob
2 ꝓderit. Pōt ⁊ alr̄ exponi: vt hoc qḋ dicit: ⁊ ſi cognoui
mus ⁊c̄. dicat apl's in ꝑſona oīum aploꝝ xp̄i: ⁊ ſic vr̄
rn̄dere vltime expōni huius qḋ dr̄: neminēꝫ cognoui
mus. Vñ ſciendū eſt ꝙ Aug. exponēs illud Jo.16. Ex
pedit vobis vt ego vadā. Ubi rō dñi ad hoc ſubdit̄. Si
.n. nō abiero paraclytus nō veniet ad vos. Dicit ꝙ h̄
iō erat q: diſcipuli carnalr̄ amantes xp̄m afficiebāt̄ ad
ip̄m: ſicut carnalis hō ad carnalē amicū: ⁊ ſic nō pote
rant eleuari ad ſpūalē dilectionē q̄ ēt ꝑ abſēte mlta fa
cit pati. Ut ergo radicaret̄ in eis affectus ſpūalis q eſt
a ſpū ſcō: ⁊ ceſſaret carnalis dixit eis dñs. Pax vob ⁊c.
Hoc ergo apl's in ꝑſona oīum diſcipuloꝝ cōmemorās
dixit. Et ſi cognouimus.i. ſi adheſimus xp̄o aliqñ.ſ.
3 qñ nobiſcū erat pn̄tia corꝑali ſm̄ carnē.i. ſm̄ carnalem
affectū: ſed iam nō noui.i. iā iſte affectus ceſſauit a no
bis per ſpiritum ſanctum qui datus eſt nobis.
¶ Cōſequēter cū dicit.(Si q̄ igit̄ i xp̄o ⁊c̄.) Ex p̄miſ
ſis ꝯcludit quēdā effectū eē ꝯſecutū.ſ. nouitatis i mun
do: ⁊ iō dic̄. Si q̄ igit̄.i. ſi aliq̄ in xp̄o.i. in fide xp̄i: vel ꝑ
Crea xp̄m noua creatura eſt fc̄a. Gal.5. In xp̄o ieſu neq̄ p̄
tio eſt puciū neq̄ circūciſio ⁊c̄. Ubi nōndū ꝙ inouatō ꝑ gra
mot' tiā dr̄ creatura. Creatio.n. eſt motus ex nihilo ad eſſe.
ex ni Eſt aūt duplex eē: eſſe nāe ⁊ eē gr̄e. Pria creatio facta
hilo fuit qua creature ex nihilo ꝓducte ſūt a deo in eē nāe:
ad eē. ⁊ tūc creatura erat noua: ſed tñ ꝑ pctm̄ inueterata eſt.
Tren.3. Uetuſtā fecit pellē meā ⁊c̄. Oportuit ĝ eē no
4 uā creationē: ꝑ quā ꝓducerent̄ in eſſe gr̄e: q̄ qdē crea
tio eſt ex nihilo: q: q gr̄a caret nihil ſum.i. Cor.13. Si
nouerim myſteria oīa ⁊c̄. charitatē aūt non hēam ⁊c̄.
Job.18. Habitēt in tabernaculo illius ſocij ei': q nō ē.i.
pcti. Aug. Pctm̄.n. nihil eſt: ⁊ nihil fiūt hoīes cūꝫ pec
cant. Et ſic pꝫ ꝙ infuſio gr̄e ē qdā creatio. Si ergo ali
qua creatura facta eſt noua ꝑ ip̄m: vetera trāſierūt ei.
Hoc qdem ſumptū eſt Leuit.26. vbi dr̄. Nouis ſupue
niētibus vetera ꝓijcietis. Ex quo ſic argumētarūt. Si
oīa noua facta ſunt ⁊ ſm̄ legē nouis ſupuenientib' ve
tera ſunt ꝓijcienda: ergo ſi qua creatura eſt vetera trā
ſierūt ei.i. trāſire debēt ab eo: vetera aūt q̄ trāſire debēt
ſūt legalia. Ro.7. Seruiam' in nouitate ſpūs ⁊ nō i ve
tuſtate lr̄e. Itē errores gentilium. Eſa.26. Uetus error
abijt. Item corruptiones pcti. Ro.6. Uetus hō nr̄ ⁊c̄.
5 Quibus qdē in nobis tranſeūtibus virtutes ꝯrie his
vitijs debent in nobis inouari. Apo.21. Et dixit q ſede
bat in trono. Ecce noua facio oīa. Lectio. V.

OMnia autēꝫ ex deo qui nos re
conciliauit ſibi ꝑ xp̄m: ⁊ dedit
nobis miniſteriū reconciliatio
nis. Qm̄ qdēꝫ deus erat in xp̄o
mundū recōcilians ſibi: nō reputans illis
delicta ipſoꝝ: ⁊ poſuit in nobis verbū recō
ciliationis. Pro xp̄o ergo legatione fungi
mur tanq̄ deo exhortante ꝑ nos. Obſecra d
mus ꝓ xp̄o reconciliamini deo. † Eum qui Iſa.
non nouerat peccatum pro nobis peccatū 53°.
fecit: vt nos efficeremur iuſtitia dei in ipſo.
¶ Poſtq̄ apl's in ſuꝑioribus tractauit de premio ſcō
rum ⁊ de preꝑatione ad ſuſceptionē eius: hic ꝯñr agit
de cā vtriuſq̄. Et circa hoc tria facit. Q: p̄mo oſtēdit
auctorē oīum predictoꝝ eē deū. Scḋo cōmemorat bn̄
ficiū a xp̄o collatū ibi.(Qui reconciliauit ⁊c̄.) Tertio
bn̄ficij viſum ibi.(Pro xp̄o ergo legatione ⁊c̄.) Dicit
ergo. dixi ꝙ intendimus ſalutē ꝓximoꝝ: ⁊ vetera trā
ſierūt: ſed hec oīa ſunt nobis ex deo p̄re. Uel ex deo au
ctore. Ro.11. Ex ipſo ⁊ in ipſo ⁊ ꝑ ip̄m ſunt oīa. Jaco.1. 2
Oē datū optimū ⁊c̄. Seq̄t bn̄ficiū ſuſceptū a deo ibi.
(Qui recōciliauit ⁊c̄.) Ubi p̄mo ponit ip̄m bn̄ficium
collatū. Scḋo exponit ibi.(Qm̄ qdē deus ⁊c̄.) Cōme
morat aūt duplex bn̄ficiū ꝑ xp̄m collatū. Unū cōe: ali
ud ſpāle. Cōe qdē toti mūdo.ſ. recōciliationis ad deū:
⁊ hoc eſt qḋ dic̄. Qui.ſ. deus p̄r recōciliauit.i. pacifica
uit nos ſibi: ⁊ hoc ꝑ xp̄m.i. ꝑ incarnatū verbū. Hoīes
enim erāt inimici dei ꝓpter pctm̄: xp̄s aūt hāc inimici
tiā abſtulit de medio ſatiſfaciens ꝓ pctō. Et fecit ꝯcor
diā. Col.1. Pacificans ꝑ ſanguinē crucis eius ſiue q̄ in
terris: ſiue q̄ in celis ⁊c̄. Et iō dicit ꝑ xp̄ꝫ. Ro.5. Recō
ciliati ſumus deo ꝑ mortē ⁊c. Spāle aūt beneficiū eſt
aplis collatū.ſ. ꝙ ipſi ſint miniſtri huius recōciliatio 3
nis. Vñ dicit. Et ḋdit nobis: aplis vicarijs xp̄i miniſte
riū huius recōciliatiōis. Supra.3. Miniſtros nos ele
git ⁊c. ps Suſcipiant mōtes.i. apli: pacē ꝓplo.ſ. a dño.
¶ Cōſequēter cū dicit.(Qm̄ qdem ⁊c.) Expōit q̄ di
xit: Primo p̄mū. Scḋo ſcḋm ibi.(Poſuit in nob ⁊c.)
Dicit ergo. Dico ꝙ deus recōciliauit nos ſibi: ⁊ h' mō.
Inimicitie.n. inter deum ⁊ hoīem erant ꝓpter pctūm:
vt dictum eſt: ſm̄ illud Eſa. 59. Pctā veſtra diuiſerūt
⁊c. Deſtructo ergo pctō per mortē xp̄i inimicitie iāꝫ ſo
lute ſunt. Et hoc eſt qḋ dicit. Qm̄ quidēꝫ deus erat in
xp̄o per vnitatē eſſentie. Jo.14. Ego in patre ⁊ pater i
me eſt. Uel deus erat in xp̄o per xp̄m mundum ſibi re
cōcilians. Ro.5. Reconciliati ſumus deo ⁊c. Et h̄ nō 4
reputans illis delicta ipſoꝝ.i. nō habens in memoria
illoꝝ delicta tā actualia q̄ originalia ad puniendū: ꝑ
q̄bus xp̄s plene ſatiſfecit. Et ſm̄ hoc dr̄ nos reconcili
aſſe ſibi inq̄ꝫtum non imputat delicta nr̄a nobis. ps.
Beatus vir cui non imputabit dominus peccatum.
¶ Conſequēter cū dicit.(Et poſuit in nobis ⁊c.) Ex
ponit ſꝫ.ſ. de beneficio aplis collato. Quaſi dicat. Hoc
mō dedit nobis miſteriū recōciliationis q̄ poſuit i nob
verbū recōciliationis.i. dedit virtutē ⁊ inſpirauit i cor
dibus nr̄is vt annūciemus mūdo hāc recōciliationēꝫ
eſſe factā ꝑ xp̄m. Et hoc faciendo inducim' hoīes vt cō
formēt ſe xp̄m ꝑ baptiſmū. Je.1. Ecce dedi v̄ba mea ⁊c.
¶ Conſequenter cūꝫ dicit.(Pro xp̄o ergo legatione 5
⁊c.) Oſtendit vſum beneficij: ⁊ p̄mo q̄ꝫtum ad ſm̄ be
neficium collatū apoſtolis. Scḋo q̄ꝫtum ad p̄m collatum omnibus ibi.(Obſecramus ꝓ xp̄o ⁊c.) Dicit er
go: ex quo deus poſuit verbū recōciliatiōis dēmus eo
vti: ⁊ hoc eſt ergo ꝙ fungimur legatione ꝓ xp̄o: ideſt
ſumus legati xp̄i. Ephe.6. Pro quo legatione fungi
mur in cathena iſta ⁊c. Et ydoneitas ad hanc legatio
nem eſt nobis ex virtute dei q̄ eſt in me: ⁊ iō dicit. Tan
q̄ꝫ deo exhortante per nos: q: deus qui in nobis loqui
tur dat nobis ydoneitatem ad hanc legationē. Mat.
10. Non vos eſtis qui loquimini ⁊c. Infra.13. An expe
rimentum queritis eius qui in me ⁊c.
¶ Cōſequenter cū dicit.(Obſecramus ⁊c.) Subdit

a quentū ad vſum ꝑniſ bñficij. Et ꝑmo īducit ad vſum.
Scḋo oñdit vñ aſſit nobis facultas ad ipm vſum ibi.
(Cū.n.q ꝛc̄.) Dicit ergo. Ex quo deus fec̄ recōciliatio
nem: ꝛ nos ſumus legati dei iu ꝟ obſecram' ꝛc̄. Blan
de alloqtur cū poſſet impare. 2. Ty. vlti. Argue: obſe
cra increpa ꝛc̄. Ad phile. Ptātē hn̄s impandi ꝛc̄. Ob
ſecramus inquā ꝑ xp̄o. i. ꝓꝑ amorē xp̄i recōciliamini
deo. ¶ Uꝫ aūt hoc eſſe ꝯtrium ei qḋ dicit ꝙ deus recō
ciliauit nos ſibi. Si ergo ipſe recōciliauit qd neceſſe ē:
vt nos recōciliemur. Iā.n. recōciliati ſumus. Ad hoc
dicendū ꝙ deus reconciliauit nos ſibi: vt cā efficiēs. ſ.
ex pte ſua: ſed vt ſit nobis meritoria: opꝫ ēt ꝙ fiat recō
ciliatio ex pte nr̄a. Et ꝟ gdē ī baptiſmo ꝛ ī pnīa: ꝛ tūc
2 ceſſamus a pctis. Unde aūt aſſit nobis hmōi facultas
recōciliandi deo oſtendit ex hoc. ſ. ꝙ dedit nobis ptātē
iuſte viuendi qua poſſumus abſtinere a peccatis: ꝛ ꝟ
faciendo recōciliamur deo. Et iō dicit. (Eū q nō ꝛc̄.)
Quaſi dicat. Bene poteſtis recōciliari: qꝛ ḋus. ſ. pater
eum. ſ. xp̄m q non nouerat peccatū. i. Pet. 2. Qui pec
catū non fecit ꝛc̄. Io. 8. Quis ex vobis arguet me ꝛc̄.
¶ Pro nobis fecit peccatū. Qḋ tripl̄r exponiꝭ. Uno
mō qꝛ ꝯſuetudo veteris legis eſt vt ſacrificiū ꝓ pecca
to pctm̄ noiēꝭ. Oſee. 4. pctā ꝑꝑli mei comedent. i. obla
ta ꝓ pctō. Tunc eſt ſenſus. Fecit pctm̄. i. hoſtiā vel ſa
crificium ꝓ pctō. Alio mō qꝛ peccatū aliqñ ſumiꝭ ꝓ ſi
militudine peccati vel ꝓ pena peccati. Ro. 8. Miſit ḋ
3 us filium ſuū in ſimilitudine pcti ꝛc̄. i. de ſimilitudine
pcti damnauit pctm̄. Et tunc eſt ſenſus. Fecit peccatū
. i. fecit eū aſſumere carnē mortalē ꝛ paſſibilē. Tertio°
qꝛ aliqñ dr̄ hoc eſſe hoc vel illud nō qꝛ ſit: ſed qꝛ opinā
tur hoīes ita eſſe. Et tunc eſt ſenſus. Fecit pctm̄. i. fecit
eum reputari pctōreꝫ. Eſa. 53. Cū iniqs reputatus eſt.
Et hoc qdem fecit vt nos efficeremur iuſtitia: id eſt vt
nos q pctōres ſumus efficeremur non ſoluꝫ iuſti: imo
ipa iuſtitia. i. iuſtificaremur a deo: vel iuſtitia: qꝛ nō ſo
lum nos iuſtificauit: ſed ēt voluit ꝙ ꝑ nos alıj iuſtifica
renꝭ. Iuſtitia dico dei nō noſtra. Et iu xp̄o. i. per xp̄m.
Uel aſt vt ipſe xp̄s dicaꝭ iuſtitia. Et tunc eſt ſenſus vt
nos efficeremur iuſtitia: id eſt vt inhereremus xp̄o per
amorē ꝛ fidem: qui xp̄s eſt ipſa iuſtitia. Dicit aūt dei vt
4 excludat iuſtitiam hoīs que eſt qua hō̄ ꝯfidit de ꝓpꝛi
is meritis Ro. 10. Ignorantes dei iuſtitiam ꝛc̄. Iu ipſo
. ſ. chriſto. i. per chriſtum: qꝛ ipſe factus eſt nobis iuſti
tia. ꝑme Corinth. i. CAP. VI.

pꝰ ad Cor. 3.° ADiuuantes aūt exhortamur ne
in vacuū grāꝫ dei recipiatis: ait
enim: Tpe accepto exaudiui te:
ꝛ in die ſalutis adiuui te. Ecce
Iſai. 49.° nunc tp̄s acceptabile: ecce nūc dies ſalutis.
Nemini dātes vllā offenſionē vt nō vitupe
reꝭ miſteriū nr̄m: ſed ī oīb9 exhibeamus
noſmetipſos ſicut dei miſtros. In mlt̄a pa
5 tiētia: in tribulatióibus: in neceſſitatibus: in
anguſtijs: in plagijs: ī carceribus: ī ſeditiōī
bus: in laboribus: in vigilijs: in ieiunijs.
¶ Supra aplꝰ cōmendauit miniſteriū aplatus: ꝟ cō
ſequenter ipm miniſterium ſibi cōmiſſum ad vtilitatē
ſubditoꝝ exegtur. Et circa hoc duo facit. Primo hor
tatur eos in gn̄ali ad oīa q̄ cōiter ſunt neceſſaria ad bo
nā vitā. Scḋo hortaꝭ eos de quodā ſpāli ſuffragio fiē
do ſcīs in hierl̄m: ꝛ hoc. 8. ca. ibi. (Notum aūt vob' faci
mus fratres ꝛc̄.) Circa ꝑm aūt duo facit. Primo hortaꝭ
eos ad bona pn̄tia. Scḋo cōmendat eos de bonis ī ꝑ

teríto factis: ꝛ hoc. 7. cap. ibi. (Has igiꝭ habentes pro b
miſſiones ꝛc̄.) Circa ꝑm tria facit. Primo hortaꝭ in ge
nerali ꝙ grā dei nō vtanꝭ in vanū. Scḋo oñdit gratiā
dei eis eſſe collatā ibi. (Ait.n. tpe accepto ꝛc̄.) Tertio
docet eos ī ſpāli modū vtēdi dcā grā ibi. (Nemini dā
tes vllā offenſionē ꝛc̄.) Dicit ergo ꝑmo. Ex quo facul
tas adeſt nobis ad bn̄ operandū: ꝛ hec eſt grā dei: nos
aūt ad hoc ꝓ xp̄o legatione fūgimur. Iō adiuuantes
nos. ſ. ꝑdicationibus exemplis ꝛ exhortatiōībus pro
uer. 18. Frater qd adiuuaꝭ a fratre ꝛc̄. Uꝉ adiuuātes. ſ.
deū. i. Cor. 3. Adiutores dei ſum'. ¶ Sed ꝯ. Eſa. 40.
Quis adiuuit ſpm̄ dn̄i ꝛc̄. Nō ergo bn̄ dr̄. Adiuuan
tes deū. Rn̄ſio. ꝙ iuuare deū pōt intelligi vel ei vires
miniſtrare ad aliqd agendū: ꝛ ſic nullus iuuat deum
nec iuuare pt. Uel eius mādatū exequi: ꝛ ſic ſci hoīes 2
deū iuuare dnr̄ exequendo eius mādata. Nos inquaꝫ
ſic iuuantes hortamur vos. Ro. 12. Qui exhortaꝭ ꝛc̄.
hoc. ſ. exhortamur ne in vacuū grām dei recipiatꝭ. Q.
d. Ne receptio grē ſit vobis inutilis ꝛ vacua. Qḋ tūc
contingit qñ ex ꝑceptione gratie qs nō ſentit fructuꝫ.
Qui qdem duplex eſt. ſ. remiſſio pctōꝝ. Eſa. 27. Hic ē
oīs fructus ꝛc̄. Et vt hō iuſte viuendo ꝑueniat ad glo
riam celeſtē. Ro. 6. Habetis fructū vr̄m ꝛc̄. Quicūqꝫ
ergo grā ꝑcepta nō vtiꝭ ad vitandū pctā: ꝛ ꝯſidum vi
tam eternā hic grām dei in vanū recipit. Phil. 2. Non
in vacuū cucurri ꝛc̄. Et ne aliqs dubitaret de ꝑceptio
ne huius grē a deo: iō ꝯn̄r aplꝰ ꝓbat eos iaꝫ recepiſſe
grām hanc: vel paratā hēre ad recipiendū dicens. Ait
. n. tpe ꝛc̄. Et circa hoc duo facit. Prīo inducit aucto 3
ritatē ꝓphete. Scḋo inductā adaptat ad ꝓpoſitū ibi.
(Ecce nūc tp̄s ꝛc̄.) Dicit ergo ꝑ. Dico ꝙ paretis vos
ad fructuoſe ꝑcipiēdū grām q̄ vobis eſt collata vel pa
rata. Ait. n. dn̄s ꝑ Eſa. 49. Tpe accepto ꝛc̄. Circa qḋ
ſciendū eſt ꝙ dn̄s dr̄ facere nobis grām vel exaudien
do nos in petitionibus nr̄is: vel iuuando in opationi
bus nr̄is: ſed exaudit vt ꝑcipiamus qḋ petimus. Iac.
i. Si quis indiget ſapīa poſtulet ꝛc̄. Adiuuat vt ꝑficia
mus qḋ opamur. ps. Niſi qꝛ dn̄s adiuuit me ꝛc̄. Et ꝟ
duplex eſt grā: ꝑueniens. ſ. ꝛ cooperans vel ſubſequēs
que qdem neceſſaria eſt nobis ad obtinendū. Et ꝑmo
grām ꝑuenientem quā optare debemus vt ſimus ac
cepti a deo. ps. Pro hac orabit ad te oīs ſcūs. Et q̄tū
ad hoc dicit. Iu tpe accepto. i. acceptionis ꝛ gratifica
tionis: hoc. n. tpe accepto ſit qḋ gratis ſit. Ro. 4. Beati 4
tudiem hoīs cui deus accepto fert iuſtitiā ꝛc. Exaudi
ui te. i. acceptaui te. Uel tpe accepto. i. in tpe grē. Et
hoc modo grā preueniens dr̄ illa ꝑ quaꝫ liberamur a
peccatis. Grā vero ſubſequēs dī ꝑ quā virtutes nobis
ꝛ ꝑſeuerantia in bono conferunꝭ. Scḋo neceſſaria eſt
nobis grā cooperans ꝛ hāc petebat. ps. Et miſericor
dia eius ſubſequaꝭ me ꝛc. Et q̄tū ad hoc dicit. In die
ſalutis adiuui te. Tp̄s. n. an̄ xp̄m nō fuit dies: ſed nox.
Ro. 13. Nox ꝑceſſit ꝛc. Sed tp̄s xp̄i dr̄ dies: ꝛ nō ſoluꝫ
dies: ſed dies ſalutis. An̄. n. nō erat ſalus: qꝛ nullus ad
finē ſalutis ꝑueniebat. ſ. ad viſionē dei: ſed mō qñ iam
nata eſt ſalus in mundo hoīes ſalutē ſequunꝭ. Mat. i.
Uocabis nomē eius Ieſum. Ipſe. n. ſaluum faciet po 5
pulum ꝛc. i. Pe. 4. Operamini veſtram ſalutē. Et hoc
ſit auxilio grē coopantis qua ꝑ noſtra opa ꝑuenimus
ad vitam eternā. Phil. 2. Deus eſt qui operatur ꝛc.
¶ Cōſequenter auctoritatē inductā adaptat ad ꝓpo
ſitum dicens. (Ecce nunc ꝛc.) Quaſi dicat. Hec q̄ di
xit dn̄s de tpe gratie ꝑ ꝓphetā implenꝭ modo: qꝛ ecce
nunc tp̄s acceptabile. i. gratificationis ꝑ quaꝫ exaudi
mur a deo: qꝛ iā venit plenitudo tpis. ſ. incarnationis
xp̄i. Gal. 4. Et hoc q̄tum ad ꝑmā partē auctoritatis

c ꝑo. Tempus beneplaciti deus. Ecce nūc dies ſalutis:
in quo. ſ. adiuti gratia cooperante poſſumus operari
ad conſequendum ſalutem eternam Jo. 9. Me opoꝛ-
ter operari ꝛc. Gal. 6. Dum tempus habemus ꝛc.
¶ Cōſequenter cū dicit. (Nemini dantes ꝛc.) Docet
modū vtendi gratia eis collata. Et ꝑmo in gn̄ali qua-
liter. ſ. in vacuū nō recipiatᷣ. Scđo in ſpāli ibi. (In mul-
ta patiētia ꝛc.) Dicit ergo: ſicut dictū eſt grā vt dātes ne
mini vllā offenſionē. Nā grā ad duo datᷣ. ſ. ad vitādū
mala ⁊ ad opandū bōa. Et idō duo docet: vt. ſ. vitemus
mala: ⁊ q̄ntum ad h̄ dicit. (Nemini dātes ꝛc.) Qđ pt
dupl̄r exponi. Uno mō vt referatᷣ ad apl̄os. q. d. Nos
adiuuantes vos exhoꝛtamur. Nos dico nemini vllā
2 dantes offenſionē: q2 ſi ꝑ malā vitā aliquos offendere
mus vituperaretᷣ miniſteriū nr̄m: ⁊ ꝯtēneretᷣ ꝑdicatio no
ſtra. Ro. 2. Nomen dei ꝑ vos blaſphematᷣ. Grego. Cu
ius vita deſpicitᷣ reſtat vt eius ꝑdicatio contēnatᷣ. Un̄
publicus ⁊ famoſus pctōr: cauere dꝫ ſibi ne ꝑdicet alꝭ
peccat. ꝑs. Pctōri aūt dixit dn̄s ꝛc. Alio° vt referatᷣ ad ſb
ditos. q. d. Hoꝛtamur vos ne in vacuū ꝛc. Uos dico ne
mini dantes vllā ꝛc. i. nō facientes aliqd: vn̄ alij ſcāda
lizentᷣ. i. Coꝛ. 10. Sine offenſione eſtote ꝛc. Ro. 14. Nō
ponatis offendiculū ꝛc. Et rō huius eſt: vt nō vitupe
retᷣ ꝛc. i. ita irrepᵭhenſibilit̄ vos habeatis vt miniſteriū
nr̄m. i. ꝑlatus nr̄ non vituperetᷣ. Qñ. n. ſubditi male
ſe habent vituperiū eſt prelatis. i. Pe. 2. Conuerſatio-
3 nem vr̄am inter gentes ꝛc. Uel vt non vituperetᷣ cōe
miniſteriū quo ad vos ⁊ nos: q ſumus miniſtri dei. Nos
dico ſumus miniſtri dei ad exequēdū volūtatē eius in
nobis ⁊ ī alijs. Sed vos ad exequēdū volūtatē eius in
vobis tm̄ Eſa. 61. Uos ſacerdotes dn̄i vocabimini ꝛc.
¶ Cōſequenter cū dicit. (Sed in oībus exhibeamus
ꝛc.) Docet eos modū vtendi ꝑcepta grā q̄ntum ad bo
na operāda. Dicit ergo nemini demus vllā offenſionē
ſed exhibeamus nos ⁊ vos ope ⁊ ſermone in oībus q̄
ad virtutes ꝑtinent tales quales debent eſſe miſtri dei
vt. ſ. ꝯformemus nos deo faciendo eius voluntatem.
Eccl. 10. ſcḋm iudicem populi: ſic ⁊ miniſtri eius ꝑime
Coꝛ. 4. Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros ꝛc.
4 ¶ Cōſequenter cū dicit. (In multa patientia ꝛc.) Oñ
dit in ſpāli quō nos debemus exhibere: ſicut dei mini-
ſtros in vſu grē collate. Et hoc q̄ntum ad tria. Primo
q̄ntum ad exterioꝛē opationem. Scđo q̄ntum ad maio
rē deuotionē ibi. (Os nr̄m pꝫ ꝛc.) Tertio q̄ntū ad inſi
deliū vitationē ibi. (Nolite iugū ducere ꝛc.) Circa ꝑm̄
tria facit: ſcḋm tria in qbus ꝯſiſtit opatio exterioꝛ. Pri̇o
. n. ꝯſiſtit ī ſufferētia maloꝝ. Et q̄ntū ad hoc dicit. (In
multa patiētia ꝛc.) Scđo in opatione bonoꝝ: ⁊ q̄ntū
ad hoc dicit. (In caſtitate ꝛc.) Tertio ī mutua coopa
tione bonoꝝ ad mala: ⁊ q̄ntū ad h̄ dicit. (Per arma iu
ſtitie ꝛc.) Eſt ergo neceſſaria in malis ſuſtinēdis ꝟtus
5 patientie. Un̄ dicit. (In multa patiētia ꝛc.) Ubi tria fa
cit. Primo inducit ad patiētiā. Et h̄ q2 in ꝑs. legitᷣ. Bn̄
patientes erūt vt annūcient. Et q̄ntū ad hoc dicit. (In
multa patientia). ꝓuer. 19. Doctrina viri ꝑ patiētiā no
ſcitᷣ. Luc. 21. In patiētia vr̄a poſſidebitis aīas vr̄as. Di
cit in multa. i. ꝑꝑ multas tribulatiōes: q̄ occurrūt. Se
cūdo oñdit viā patiētie in gn̄ali: ⁊ h̄ in ſuꝑuentiōe ma
loꝝ. Un̄ dicit. In tribulationibus Ro. 12. In tribulatio
ne patientes. Act. 14. Per multas tribulatiōes ꝛc. Et
in defectu neceſſarioꝝ. Un̄ dicit. In neceſſitatibus ſcꝫ
eoꝝ q̄ ſunt neceſſaria ad vitā. ꝑs. De neceſſitatib⁹ me-
is ꝛc. Tertio oſtendit mōm patientie in ſpāli. Et ꝑmo
in his q̄ ꝑtinent ad tribulatiōes q̄ ſunt volūtarie: ⁊ h̄
q̄ntum ad tribulationes: q̄ ꝑtinent ad aīam: ⁊ ſic dicit.
In anguſtijs. ſ. coꝛdis: qñ. ſ. ſic artatᷣ aduerſis vt nō pa

teat via euadēdi. Heb. 11. Anguſtiati afflicti ꝛc. Itē q̄n- d
tū ad tribulationes: q̄ ſunt in coꝛpe: ⁊ ſic dicit. In pla-
gis. ſ. illatis ab alijs. Et carceribus. Act. 16. Cū multas
plagas ei intuliſſent ꝛc. infra. 11. In carceribus abūdā
tius: in plagis ſupꝛa modū ꝛc. In ſeditiōibus. ſ. tonus
ppl̄i cōmoti Act. 19. Periclitamus argui ſeditiōis ho-
dierne ꝛc. Scđo in his q̄ ꝑtinent ad neceſſitates. Ne
ceſſitas aūt aliqñ ē volūtaria. Et ſic dicit. In laboꝛib⁹: ꝑ
pꝛia manu opando apud coꝛinthios: q2 auari erāt: ne
eos grauaret ſūptibus. Et apud theſſalonicen̄. q2 erāt
ocioſi: vt daret exēplum exercitij. Act. 11. Ad ea q̄ mihi
opus erāt ꝛc. In vigilijs ꝑꝑ ꝑdicatiōes infra. 11. In vigi
lijs: in ieiunijs aliqñ volūtarijs: aliqñ inuolūtarijs ꝑꝑ pe
nuriā. i. coꝛ. 9. Caſtigo coꝛpus meū ꝛc. ¶ Sed ꝯ h̄ eſt 2
qđ dī Mat. 11. Iugū meū ſuaue ē. Hic ṽo dī in tribula-
tionibus multis ꝛc. Nō ḡ ſuaue: ſed grauiſſimū. Rn̄°:
Hec ſunt in ſeipſis aſꝑa: ſed ꝑꝑ amorē ⁊ interioꝛē fer-
uoꝛē ſpūs dulcoꝛantᷣ. Un̄ Augu. Oīa grauia ⁊ imania
facilia ⁊ ꝓpe nulla facit amoꝛ. Lectio. II.

In caſtitate: in ſcīa: in lōganimi
tate: in ſuauitate: in ſpūſancto:
in charitate nō ficta: in ṽbo ṽi
tatis: in virtute dei. Per arma
iuſtitie a dextris ⁊ a ſiniſtris. Per glīam ⁊
ignobilitatē: ꝑ infamiā ⁊ bonā famā. Ut ſe 3
ductoꝛes ⁊ veraces: ſicut q ignoti ⁊ cogni-
ti. Quaſi moꝛiētes ⁊ ecce viuimus: vt caſti-
gati ⁊ nō moꝛtificati q̄ſi triſtes: ſemꝑ autē
gaudētes: ſicut egētes multos aūt locupletā
tes: tanq̄ nihil hn̄tes: ⁊ oīa poſſidentes.
¶ Poſitis his q̄ ꝑtinent ad tolerantiā maloꝝ: ponit
ꝯñr ea q̄ ꝑtinent ad obſeruantiā bonoꝝ. Bonitas aūt
opis ꝯſiſtit in tribus. In ꝑfectione virtutū: ⁊ hoc ꝑti-
net ad coꝛ. In ṽitate locutionis: ⁊ h̄ ꝑtinet ad os. In ṽ
tute opis: ⁊ h̄ ꝑtinet ad opus. Primo ergo oñdit apl̄s
qualr̄ ſe habeat in his: q̄ ꝑtinent ad ꝑfectionē virtutū:
q̄ ꝯſiſtunt in coꝛde. Scđo in his q̄ ad virtutē oꝛis ibi. 4
(In ṽbo veritatis). Tertio in his q̄ ꝑtinent ad ꝑfectō
nē opis ibi. (In virtute dei). Circa ꝑm̄ ponit quattuoꝛ ṽ
tutes. Et ꝑmo virtutē caſtitatis q̄ maximū locū tꝫ in
virtute tempantie: ⁊ q̄ntū ad hoc dicit in caſtitate. ſ. mē Caſti
tis ⁊ coꝛꝑis. Ubi notādū eſt ꝙ īmediate poſt multos tatē
laboꝛes vigilias ⁊ ieiunia ſubdit ḋ caſtitate: q2 q vult volēs
hēre ṽtutē caſtitatis neceſſe hꝫ laboꝛibus dari: vigilijs hēre
inſiſtere: ⁊ macerari ieiunijs. i. coꝛ. Caſtigo coꝛpus me necē
um ⁊ in ſeruitutē redigo ꝛc. Heb. 12. Pacē ſeq̄mini ꝛc. hꝫ la
¶ Si aūt q̄ratᷣ quare nō facit mētionē de alijs virtuti boꝛa
bus ſolū de tēperātia. Dōm eſt: ꝙ ſic facit: ſed iplicite: re.
q2 h̄ ꝙ dicit. In multa patiētia in tribulationibus ꝛc. 5
Pertinet ad virtutē foꝛtitudinis: h̄ ṽo qđ dicit. Per ar
ma iuſtitie ꝑtinet ad virtutē iuſtitie. Scđo pōit ṽtutē
ſcīe. Un̄ dicit. In ſcīa. Et ſi qdē ſcīa referatᷣ ad ſciam q̄
aliqs ſcit bn̄ ꝯuerſari in medio nationis pꝛaue ⁊ ꝑuer-
ſe: ſic refertᷣ ad virtutē pꝛudētie. Si ṽo ſcīa referatᷣ ad
certitudinē qua fideles certi ſunt de his q̄ ꝑtinent ad
cognitionē dei: ſic ꝑtinet ad virtutē fidei. Et vtraq̄ ne
ceſſaria eſt xp̄ianis: q2 ſiue ſcīa ꝑmo mō: ſiue ſcđo mō
accepta hoies de facili ruūt in pctīs. Eſa. 5. Propterea
captiuus ductus eſt ppl̄s meus: q2 nō habuit ſciā Je
re. 3. Dabo vobis paſtoꝛes iuxta coꝛ meū. Tertio pōit
ṽtutē ſpei. Un̄ dic̄. In lōganimitate q̄ ꝑtiet ad ꝑfectio
nē ſpei. Nihil aūt aliud eſt lōganimis: q̄ q arduū ali-
qđ ex ſpe ſemꝑ ac diu dilatū patiēter expectat: ⁊ hoc a
ſpiritu

a ſpiritu ſcõ. Gal.5. Fructus aũt ſpũs charitas ⁊c̃. Lõga
nimitas ⁊c̃. col.1. In oĩ patiẽtia ⁊ lõganimitate. Quar
to ponit ṽtutẽ charitatis. Charitas aũt duo hʒ. ſ. effectũ
exteriorẽ. Sed in effectu exteriori hʒ ſuauitatẽ ad ꝓxi
mũ. Nõ. n. ꝯuenit ꝙ aliqs nõ ſit ſuauis ad eos quos
diligit. Et iõ dicit. In ſuauitate. i. dulci ꝯuerſatiõe ad ꝓ
ximos: vt. ſ. blãdi ſimus. ꝓuer. 12. Qui ſuauis ẽ viuit i
moderatiõibus ⁊c̃. Eccl. 6. Verbũ dulce multiplicat
amicos ⁊c̃. Sʒ nõ in ſuauitate mũdi: ſed in ea q̃ cãt ex
amore dei. ſ. ex ſpũſcõ: ⁊ iõ dicit ex ſpũſcõ. i. quã ſpũſſã
ctus cãt in nobis. ſap. 12. O q̃ʒ bõus ⁊ ſuauis ⁊c̃. In ef
fectu aũt interiori hʒ ṽitatẽ abſq; fictiõe: vt. ſ. ñ ꝓtẽdat
exterius ꝯtriũ eius: qꝺ hʒ interius. Et iõ dicit. In chari
2 tate nõ ficta. 1. Jo. 3. Nõ diligamus ṽbo neq; lingua: ſʒ
⁊c̃. Col. 3. Sup oĩa charitatẽ hñtes. Et huius rõ ẽ: qꝛ
vt dr̃ Sap. 1. Spũſſanctus diſcipline effugiet fictum.
¶ Cõſequenter oñdit quõ ſe hẽant in his q̃ ꝑtinẽt ad
veritatẽ oris: vt. ſ. ſint veraces. Et iõ dicit. In verbo ṽi
tatis. i. ṽa loquẽdo ⁊ ꝓdicãdo. Quõ aũt ſe hẽant in ꝑ
fectione opis ſubdit dicens. (In virtute dei) i. nõ i opi
bus nr̃is confidamus: ſed ſolum in virtute dei: ⁊ non
in ꝓpriis. ꝓme cor. 4. Regnũ dei nõ eſt in ſermone ⁊c̃.
¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Per arma iuſtitie ⁊c̃.) Oñdit
qualr̃ ſe hẽant in oꝑõne bonoꝝ ⁊ maloꝝ inter bona ⁊
mala ꝓſꝑa ⁊ aduerſa: ⁊ h̃ ꝑtinet ad virtutẽ iuſtitie. Et
ꝓmo oñdit h̃ in gñali. Scõo expõit in ſpãli. Dicit ḡ ꝓ°
3 ꝙ exhibeamus nos ſicut dei miſtros in multa patien
tia. Et qꝺ plus eſt: ꝑ arma iuſtitie. Ubi ſciẽdũ eſt ꝙ iu
ſtitia ordinat ⁊ facit hoĩem tenere locũ ſuũ a dextris. i.
i ꝓſꝑis: vt. ſ. nõ eleuet̃: ⁊ a ſiniſtris. i. i aduerſis: vt. ſ. nõ
deꝯciat̃. Phi. 4. Ubiq; ⁊ i oĩbus ⁊c̃. ſcio abũdare ⁊c̃.
¶ Cõſequenter h̃ exponit ꝑ ꝑtes ꝓſꝑoꝝ ⁊ aduerſoꝝ
d. (Per gloriã ⁊c̃.) Ubi ſciendũ eſt ꝙ in reb° ṫpalibus
ꝓſꝑitas: vel aduerſitas i tribus ꝯſiſtit. In ſupbia vite:
in ꝯcupiſcẽtia carnis: in ꝯcupiſcẽtia oculoꝝ. Iuxta il
lud. 1. Jo. 2. Oẽ qꝺ eſt in mũdo aut ẽ ꝯcupiſcẽtia carnis
⁊c̃. Et hec ꝓſeq̃t̃ ordine ſuo: q: ꝓ dicit quõ ſe hẽant in
aduerſis ⁊ ꝓſꝑis: q̃ ꝑtinẽt ad ſupbiã vite dicẽs. (Per
gloriã ⁊c̃.) Scõo quõ ſe hẽant in his q̃ ꝑtinẽt ad ꝯcu
piſcẽtiã carnis ibi. (Quaſi moriẽtes ⁊c̃.) Tertio quõ
4 ſe hẽant in his: q̃ ꝑtinent ad ꝯcupiſcentiã oculoꝝ ibi.
(Sicut egẽtes ⁊c̃.) Sunt aũt duo q̃ ad ſupbiã ꝑtinẽt. ſ.
ſublimitas ſtatus ⁊ opeꝝ. Et iõ dicit. Per gl̃iaʒ. i. ꝑ ſta
tũ excellẽtie. q. d. Exhibeamus nos dei miſtros. i. ꝑ gl̃i
am. i. in ꝓſꝑitate. Eſa. 23. Dñs exercituũ cogitauit ⁊c̃.
Et ꝙ apl̃i gl̃ioſi appeãt pʒ Act. 14. Qñ Pau. ⁊ barna
bas credebãt̃ eẽ dĩ. Et ignobilitatẽ q̃ ẽ i ſiniſtris. q. d.
Nec in gl̃ia eleuemur nec ſi ꝯtẽptibiles ſumus: ðꝯcia
mur. 1. cor. 1. Ignobilia huius mũdi elegit deus ⁊c̃. Quã
tũ ad famã opuʒ dic̃: ꝑ infamiã ⁊ bonã famã. Ubi ſcien
dũ eſt ꝙ ſic̃ Greg. dicit. Hõ nõ dʒ ex ſe dare cãʒ infamie
ſue: ſʒ poti° dʒ ꝓcurare bonã famã iuxta illõ. Eccl. 41.
Curã habe de bono noĩe: ⁊ h̃ ꝑp alios: q: opʒ nos bo
nũ teſtimoniũ hr̃e ad eos q foris ſunt. 1. Ti. 3. Si ṽo cõ
tigat aliquẽ icurrer̃ i infamiã iniuſte: ñ dʒ eẽ ita puſilla
5 nimis: vt ꝑp h̃ ðrelĩqt iuſtitiã: ſi ṽo ſit i bõa fama apꝺ
infideles ñ dʒ tñ ſupbir̃: ſʒ dʒ iter vtrũq; medio mõ icedẽ.
¶ Cõſequẽter expõit iſta duo q̃ poſuit. Et ꝓ quã infa
miã hñerũt ⁊ oñdit ꝙ magnaʒ: qꝛ vt ſeductores ⁊c̃. q.
d. A qbuſdã hẽmur vt ſeductores: a qbuſdã ṽo habe
mur vt veraces. Nec miꝝ: qꝛ ẽt de xp̃o alĩq dixerũt: qꝛ
bonus eſt: alĩq ṽo ꝙ non: ſed ſeducit turbas: vt dr̃ Jo.
7. Scõo oñdit quõ fuerunt gl̃ioſi ⁊ ignobiles: qꝛ ſicut
ignoti ⁊ cogniti. i. approbati a bonis: ⁊ incogniti. i. de
ſpecti a malis prime Cor. 4. Tanq̃ purgamenta ⁊c̃.
¶ Cõſeq̃nter ꝓſeq̃t̃ ea q̃ ꝑtinẽt ad ꝯcupiſcẽtiã carnis:

Et ponit tria q̃ ꝯcupiſcit caro. Prĩo. n. ꝯcupiſcit lõgaʒ b
vitã: ⁊ q̃tũ ad h̃ dic̃. (Quaſi moriẽtes) i. lʒ expõamur
ꝑiculis mortis. Infra. 11. In mortib° frequẽter ⁊c̃. tñ ec
ce viuim° ṽtute ⁊ fide. Et iõ Abachuc. 2. Iuſt° ex fide
viuit. ꝓs. Nõ moriar: ſʒ viuã ⁊c̃. Scõo ꝯcupiſcit icolu
mitatẽ ⁊ ꝗetẽ. Et q̃tũ ad h̃ dic̃. (Ut caſtigati ⁊ ñ mor
tificati). Q. d. lʒ diuerſis flagellis caſtigemur a dño: ñ
tñ tradit nos morti. ꝓs. Caſtigans caſtigauit me dñs.
Et. 2. Ti. 3. Oẽs q pie volũt ⁊c̃. Tertio ꝯcupiſcit gau
diũ ⁊ iocũditatẽ: ⁊ q̃tũ ad h̃ dic̃. (Quaſi triſtes. ſꝑ aũt
gaudẽtes): qꝛ lʒ in exterioribus: ⁊ q̃ ad carnẽ ſiũt pa
tiunt̃ triſtitiã: ⁊ amaritudinẽ: interius tñ ꝯtinuũ gau
diũ hẽmus: qꝺ creſcit in nob ꝯſolationibus ſpũſſancti
⁊ ſpe remunerationis eterne. Jac. 1. Oẽ gaudiuʒ exiſti 2
mate ⁊c̃. Jo. 16. Triſticia veſtra vertet̃ in gaudium ⁊c̃.
¶ Cõſequenter ꝓſeq̃t̃ de his q̃ ꝑtinẽt ad ꝯcupiſcẽtiam
oculoꝝ. Et circa h̃ põit duo: quoꝝ vnũ eſt in cõꝑatio
ne ad alios: ⁊ ſm̃ h̃ ꝓſꝑeꝝ in diuitijs ẽ ꝙ hõ abũdet:
ita ꝙ poſſit alijs miſtrare de diuitijs ſuis. Siniſtrũ aũt
in h̃ eſt ꝙ hõ ſit: ita paupꝑ ꝙ oporteat eũ ab alijs mẽdi
care. Et iõ dicit ꝙ i his ṫpalibus ſum° ſicut egẽtes. i.
ab alijs accipiẽtes: ſʒ tñ q̃tũ ad ſpũalia ſum° mltos lo
cupletãtes: ⁊ nõ dicit oẽs: qꝛ nõ ſũt oẽs locupletari pa
rati. ꝓuer. 13. Eſt q̃ſi paupꝑ cũ i multis diuitijs ſit. Scõʒ
eſt i cõꝑ atione ad ſeipos: ⁊ ſʒ h̃ ꝓſꝑeꝝ i diuitijs ẽ mul
ta poſſidere: ſiniſtrũ aũt vt nihil penitus hẽat. Et q̃tũ
ad h̃ dicit ꝙ in exterioribus ſunt tãq̃ nihil hñtes. i. in 3
ṫpalibus: qꝛ oĩa dimiſerũt ꝑp xp̃m. Mat. 19. Si vis ꝑfe
ctus eẽ vade ⁊ vẽde oĩa q̃ hẽs ⁊c. Sed interi° ⁊ i ſpũa
libus oĩa poſſidẽtes. ſ. ꝑ interiorẽ magnitudinẽ cordis.
Et h̃ iõ eſt: qꝛ ipſi viuebãt nõ ſibi: ſʒ xp̃o: ⁊ iõ oĩa: q̃ ſũt
xp̃i reputabãt vt ſua. Un̄ cũ xp̃o oĩa ſunt, ſubta oĩa poſ
ſidebãt: ⁊ oĩa tẽdebãt i eoꝝ gl̃iaʒ Joſue. 1. Et oẽm locũ
quẽ calcauerit pes veſter: veſter erit. Nõ aũt circa ꝓmiſ
ſa ꝙ apl̃s vtit̃ i ꝓmiſſis miro mõ loquẽdi. Nã ipſe q̃ſi
ſꝑ ponit vnũ ꝯ vnũ: ⁊ ṫpale ꝯ ſpũale. Sed tñ i ṫpalib°
ſꝑ addit q̃ʒdã ꝯdõnẽ: puta: vt ſicut. q̃ſi. tãq̃. ſʒ i oppoſi
to ſpũali nihil addit. Cuius rõ ẽ: qꝛ ṫpalia ſiue ſiũt mo
la ſiue bõa ſiue trãſmutabilia ⁊ appꝑentia: hñtia tñ ſili
tudinẽ vel boni vel mali. Et iõ dicit: vt ſeductores: ⁊ q̃
ſi ignoti: qꝛ nõ erãt i rei ṽitate ſic: ſed in opĩone holuʒ:
⁊ ſi erãt trãſitoria erãt bõa aut mala. Bona aũt ſpũalis 4
exñtia ſũt ṽa: ⁊ iõ ñ addit eis ꝯdõnẽ aliq̃. Lec. III.

OS noſtruʒ pʒ ad vos corinthij:
cor nr̃m dilatatũ eſt. Nõ angu
ſtiamini in nobis: anguſtiami
ni aũt in viſceribus vr̃is. Eãdẽ
aũt hñtes remunerationẽ: tãq̃ filijs dico:
dilatamini ⁊ vos. Nolite iugum ducere cũ
infidelibus. Que. n. participatio iuſtitie cũ
iniquitate: aut q̃ ſocietas luci ad tenebras.
Que aũt cõuẽtio xp̃i ad belial. Aut q̃ pars
fidelis cũ infideli. Qui aũt ꝯſenſus tẽpli cũ 5
ydolis. Uos enim eſtis templũ dei viui: ſi
cut dicit deus: qm̃ inhabitabo in illis: † ⁊ in
ambulabo iter eos: † ⁊ ero illoꝝ deus: ⁊ ipſi pſal. 67.
erunt mihi populus. Propter qꝺ exite de Deu.
medio eoꝝ ⁊ ſeparamini dicit dñs: ⁊ imun ca. 7.
dum ne tetigeritis: ⁊ ego recipiam vos ⁊
ero vobis in patreʒ: ⁊ vos eritis mihi in fi
lios ⁊ filias dicit dominus omnipotens.

c ¶ Poſtq̄ aplꝯ docuerat vſum gr̃e collate q̄ꝫtū ad bo
nas opõnes exteriores: hic ↄ̃ñr inſtruit eos circa vſuꝫ
ꝑdictū q̄ꝫtū ad iteriorē deuotionē: q̄ ↄſiſtit i leticia cor
disq̄ latitudineꝫ cordis cāt. Et circa h̄ tria facit. Prio
n. exibet ſe eis i exēplū latitudīs. Scḋo oñdit ꝙ ab ipſo
ñ hñt ↄriū exēplū: nec pñt accipe ibi. (Nõ āguſtiami
ni in nob̄ ꝛc.) Tertio exhortaꝛ eos ad cordis latitudi
nē ibi. (Eādē hñtes ꝛc.) Circa p̄ᵐ duo facit. Prio põit
ſignū latitudīs cordis. Scḋo põit ipſaꝫ latitudinē cor
dis quā hēbat aplꝯ ibi. (Cor nr̃m dilatatū ē ꝛc.) Si
gnū āt latitudīs eſt os latū: qꝛ os imediate adheret cor
di. Uñ q̄ ꝑ os exp̄mimꝰ ſūt exp̄ſſa ſigna ↄceptionū cor
dis. Mat. 12. Ex abūdātia cordis os loq̄ꝛ. Et h̄ ē qḋ di
1 cit. Os nr̃m pꝫ ad vos. Os. n. clauſum eſt aliqñ: tūc. ſ.
qñ ea q̄ ſunt in corde nõ patēt exterꝰ: ſꝫ apˀtū ꝛ patēs
eſt: qñ ea q̄ i corde ſūt māifeſtanꝛ. Job. 3. Poſt h̄ apuit
ꝛc̄. Mat. 5. Apiēs os ſuū ꝛc̄. Et ne h̄ videaꝛ ꝑtiere ad
viciū vanitatis: qꝛ manifeſtet ſe ſubdit rõnē dicēs. (Ad
vos). i. ꝑꝑ vtilitatē vr̃am māifeſtamꝰ vob̄ ſecreta cor
dis nr̄i. i. Cor. 10. Nõ q̄rens qḋ mihi vtile ſit ꝛc̄. Cā āt
huius dilatatiõis ꝓcedit ex dilatatiõe ꝛ latitudīe cor
dis. Et iõ dicit. (Cor nr̄ꝫ dilatatū ē ꝛc̄.) ꝓuer. 21. Exal
tatio oculoꝝ dilatatio eſt cordis. Cor āt aliqñ eſt ſtri
ctū. tūc. ſ. qñ cõp̄mitꝛ ꝛ ↄcludiꝛ i modico: ſicut cū qs
nõ curat niſi de terrenis ꝛ ↄtēnit celeſtia: nõ valēs ea
intellu cape. Aliqñ āt eſt latū: tūc. ſ. qñ qs magna ap
3 petit ꝛ deſiderat: ꝛ talis erat aplꝯ: q nõ reputans ea q̄
videnꝛ deſiderabat celeſtia. Et iõ dicit. (Cor noſtrū di
latatum eſt). i. ampliatum ad magna appetenda.
¶ Cõſeq̄nter oñdit ꝙ nõ hñt ab aplo ↄriū exēplū di
cēs. (Nõ āguſtiamini ꝛc̄.) q. d. Ex q̄ oñdimꝰ vob̄ latitu
dinē cordis nr̄i nõ hētis a nob̄ exēplū: nec cāꝫ vñ āgu
ſtiamini. Sꝫ ſi h̄ facitꝭ: tūc q̄dē anguſtiamini: ſꝫ nõ ex
nob̄: imo in viſceribꝰ vr̄is. i. ex vobis. Ubi ſciēdū eſt ꝙ
anguſtiari idē ē qḋ icludi ꝛ aliq̄ vñ nõ pꝫ aditꝰ euaden
di. Iſti āt erāt ſeducti adeo a pſeudo: ꝙ ñ credebāt poſ
ſe ſalutē ↄſeq: niſi l obſeruātijs legalibꝰ: ꝛ iõ efficiebāꝛ
ſerui cū eēnt liberi ꝑꝫ fidē xp̄i. Uñ anguſtiatio huiꝰ ſer
uitutꝭ nõ ꝓueniebat eis ab aplo: ſꝫ ex viſceribꝰ eoꝝ. i. ex
duritia cordiū ipſoꝝ. Luc. 23. Nolite flere ſup me ꝛc̄.
4 ¶ Cõſequēter hortaꝛ eos ad latitudinē cordis dicēs.
(Eādē aūt hñtes ꝛc̄.) Q. d. ſi aliqñ ōcepti a pſeudo an
guſtiati eſtis: nõ oīno remaneatis i āguſtiatiõe. Immo
ſtudeatis hr̄e latū cor. ſicut nos hēmus: qꝛ eādē habe
bitis remunerationē: quā nos hēmus. Et iõ dic̄. (Eā
dē remunerationē hñtes). ſ. ſic̄ ꝛ nos. ſ̄. i. Sicut eſtis
ſocij paſſionū ꝛc̄. Tāq̄ꝫ filijs nõ inimicis dico vob̄ vel
tanq̄ꝫ filijs dei. Q. d. (Eādē remunerationē hñtes quā
filij dei). ſ. hr̄des vite eterne. Ro. 8. Si filij ꝛ heredes.
(Eādē inq̄ꝫ hñtes remunerationē dilatamini ꝛ vos). i.
hēatis cor magnū ꝛ lib ꝑ libtate ſpūs: q̄ ē in fide xp̄i:
ꝛ nõ coanguſtiamini in ſeruitute obſeruantie legalis.
5 ¶ Cõſequenter cū dicit. (Nolite iugū ducere ꝛc.) do
cet eos vſuꝫ collate gr̃e q̄ꝫtū ad infideliū vitationē. Et
circa h̄ duo facit. Prio poniꝛ apl̄i exhortatio. Scḋo ex
hortatiõis rõ ibi. (Que. n. ꝑticipatio ꝛc̄.) Tertio rõeꝫ
huiꝰ ꝑ auc̄tatē ↄfirmat ibi. (Uos. n. eſtis tēplū dei ꝛc̄.)
Dicit ḡ. (Nolite iugū ducer̃ ꝛc̄.) Ubi ē ſciēdū ꝙ iugū
dr̄ oē illud qḋ ligat pl̄es ad aliq̄d faciēdū. Uñ qꝛ aliqñ
aliq ↄueniūt ad faciēdū aliq̄d boni qḋ eſt ex deo: ꝛ ali
quī ad faciēdū aliq̄d mali: qḋ eſt ex dyabolo. Iõ dr̄ iu
gū dei ꝛ iugū dyaboli. Iugū q̄dē dei eſt ipſa charitas:
q̄ ligat hoīem ad ſeruiēdū deo. Mat. 10. Tollite iuguꝫ
meū ꝛc̄. Iugū v̄o diaboli eſt ipſa iniq̄tas q̄ ligat ad ma
lū ꝛ ad malefaciēdū. Eſa. 9. Iugū oneris eius ꝛc̄. Hoc
ergo dicit. (Nolite iugū ducere). i. nolite cõicare i opi

bus infidelitatis cū infidelibus. Et h̄ ꝑꝑ duo. Primo d
qꝛ aliq erāt inter eos q reputabanꝛ ſapientiores nõ ab
ſtinētes ab ydolotitꝭ: ꝛ ex h̄ ſcādalizabāt iferiores. Aliq̄
aūt erāt q cõicabāt cū iudeis i traditiõibꝰ ſenioꝝ. Uñ
aplꝯ hortaꝛ eos cū dic̄. (Nolite ꝛc̄.) vt nõ cõicēt cū iu
deis i traditiõibꝰ legis: neq̄ꝫ cū gētibꝰ i cultu ydoloꝝ.
Utriq̄ꝫ. n. ifideles ſunt. Rõneꝫ āt huiꝰ aſſignat dicens.
(Que. n. ꝑticipatio ꝛc̄.) Que ſumiꝛ ex diſtõne dupli
ci. Una diſtõ eſt q̄ꝫtū ad cāꝫ: ſꝫ alia ē q̄ꝫtū ad ſtatū. Di
ſtinctio q̄ꝫtū ad cāꝫ duplex ē. ſ. q̄ꝫtū ad cām hitualeꝫ: ꝛ
q̄ꝫtū ad cām efficientē. Cā aūt hitualis ē duplex. Una
q̄ꝫtū ad effectū: ꝛ h̄ ē qḋ dic̄. (Que. n. ꝑticipatio iuſti
tie ꝛc̄.) q. d. Nõ dētis iugū ducere cū infidelibꝰ: qꝛ aliꝰ
hitus ē in vob̄ aliꝰ in illis: i vob̄ q̄dē ē hitus iuſtitie: i il 2
lis v̄o ē hitus iniq̄tatis. Maxia aūt iuſtitia ē reddere
deo qḋ ſuū ē: ꝛ h̄ ē colere ipm̄. Uñ cū vos colatꝭ deū ē i
vob̄ hitus iuſtitie. Sūma āt iniq̄tas ē auferre deo: qḋ
ſuū ē: ꝛ dare dyabolo. Eſa. i. Iniq ſunt cetus vr̄i. Iere.
23. Quid paleis ad triticū? Alia cā hitualis ē q̄ꝫtū ad
intellm̄: ꝛ h̄ diſtõ eſt: qꝛ fideles ſunt illumiati lumie fi
dei: ſed infideles ſūt i tenebris erroꝝ. Et q̄ꝫtū ad h̄ di
cit. (Aut q̄ ſocietas lucis ad tenebras). q. d. Nõ ē ↄue
niēs ꝙ eis cõicetis: qꝛ nõ eſt aliq̄ ſocietas ↄueniēs: qꝛ
vos eſtis lux ꝑ ſciaꝫ fidei. Eph. 5. Eratis aliqñ tenebre
nūc āt lux in dño ꝛc̄. Illi v̄o tenebre ſūt ꝑ ignorātiā. ꝓ
uer. 4. Uia ipioꝝ tenebroſa ꝛc̄. Uñ dñs a p̄ nꝰ diuiſit lu
cē a tenebris: vt dr̄ Geñ. i. Quātū v̄o ad cāꝫ efficiētē di 3
cit. (Que āt ↄuētio xp̄i ad belial). Q. d. Uos eſtis ꝑul
xp̄i ꝛ mēbra eius. i. Cor. 12. Uos eſtis corpus xp̄i: illi āt
ſūt mēbra diaboli: ꝛ dr̄ diabolus belial abſq̄ꝫ iugo: qꝛ
noluit ſubijci iugo dei. Iere. 2. A ſclo fregiſti ꝛc̄. Qꝛ āt
nõ poſſit eē ↄuētio xp̄i ad belial pꝫ ex v̄bis xp̄i. Io. 14.
Uenit p̄nceps mūdi huius ꝛc̄. Et ē ex v̄bis diaboli.
Mat. 8. Quid nobis ꝛ tibi ieſu ꝛc̄. Alia diſtinctio eſt
q̄ꝫtū ad ſtatū: ꝛ h̄ q̄ꝫtū ad duo. ſ. q̄ꝫᵐ ad ſtatū fidei: ꝛ ꝑꝫ
hoc dicit. (Aut q̄ ps ē fidelis ꝛc̄.) Quaſi. d. nõ eadē ē
ps vtriuſq̄ꝫ: qꝛ ps fidelis eſt ipſe deus quē hꝫ p̄miū: ꝛ
vt finē ſue btitudīs. ps. Dñs ps hr̄ditatis mee ꝛc̄. Sed
ps infidelis ſunt bõa terrena. Sap. 2. Hec eſt ſors nr̄a
ꝛc. Mat. 24. Diuidet eū ꝛ ꝑtē ꝛc̄. Itē q̄ꝫᵐ ad ſtatū gr̃e:
ꝛ ſm̄ h̄ dicit. (Quis aūt ↄſenſus ꝛc.) q. d. Nõ eſt aliq̄ 4
ↄuenientia tēplo dei ꝛ ydolis. Uñ vos eſtis tēplū dei
ꝑ grām. i. Cor. 3. Tēpluꝫ dei eſtis ꝛc. ꝛ. 6. Neſcitis qm̄
mēbra vr̄a tēpla ſunt ꝛc. Nõ debetis ergo cõicare cuꝫ
infidelibus q ſunt tēpla ydoloꝝ. Sed notādū ꝙ dñs
ꝓhibet ꝑ ezechielē ꝙ in templo dei nõ colanꝛ ydola.
Ezec. 26. Multo ergo magis ꝓhibenꝛ hoīes: quoruꝫ
anime ſunt tēplum dei ne violent illa per participatio
nem ydoloꝝ. i. Cor. 3. Si quis tēplū dei violauerit ꝛc.
¶ Cõſequenter cū dicit. (Uos. n. eſtis ꝛc.) Cõfirmat
rõnē ꝓpoſitā ꝑ auctoritatē. Et circa h̄ duo facit. Prio
. n. ↄfirmat qḋ iduxit rõne āmonitionis. Scḋo v̄o ↄfir
mat ipſaꝫ āmonitionē ibi. (Propter qḋ exite ꝛc.) Cir 5
ca p̄ᵐ duo facit. Prio reſumit qḋ ꝓbare intēdit. Scḋo
v̄o iducit auctoritatē ad ꝓpoſitū ibi. (Sicut dicit dñs
qm̄ ꝛc.) Dicit ḡ. Recte dico ꝙ nõ ē ↄſenſus tēplo dei
cū ydolis. i. nõ dētis cū eis ꝑticipare: qꝛ vos eſtis tēplū
dei viui: ꝛ nõ mortui ſicut ydolatre: ad h̄ ꝓbādū addu
cit auctoritatē ꝓbans hoc ipm̄ ꝑ vſum tēpli: vſus. n. tē
pli eſt vt deus hitet in eo. Nā tēplū eſt locus dei ad in
hitandū ſibi ↄſecratꝰ. ps. Dñs i tēplo ſcō ſuo ꝛc. Que
q̄dē auctoritas ſumiꝛ ex Leui. 26. q̄ taꝛ ē. Ponā taber
naculū meū i medio vr̄i ꝛc. In q̄ auctoritate q̄tuor tā
git q̄ꝫtū ad hūc vſuꝫ ꝑtinet. Primū ꝑtinet ad graꝫ opõ
nū: qḋ eſt deū eē i aliquo ꝑ grām: ꝛ hoc ē qḋ dicit. (In
hitabo in eis). ſ. in ſcis ꝑ grām excolēs eos: lꝫ āt deus
in omnibus

a in oibus rebus dicat eſſe p pñtiã potẽtiã ⁊ eſſẽtiã: ñ
tñ dr in eis inhabitare: ſed in ſolis ſanctis p grãm. Lu
ius rõ ẽ: q: deus eſt in oibus rebus p ſuã actionẽ iq̃ntũ
contingit ſe eis vt dãs eẽ: ⁊ pſeruans in eſſe. In ſanctis
aũt ẽ p ipſoꝝ ſanctoꝝ opatiõnẽ q̃ attingũt ad deũ: ⁊ q̃
dãmodo cõprehẽdũt ipm: q̃ eſt diligere ⁊ cognoſcere.
Nam diligens ⁊ cognoſcẽs dr i ſe hr̃e cognita ⁊ dile-
cta. Scdm ptinet ad grãm cooperantẽ: q. ſ. pficiũt ſã
cti auxilio dei: ⁊ q̃ntũ ad hoc dic. (Inambulabo i eis).
i. pmouebo eos de ṽtute in ṽtutẽ. Nã hic pfectus ſi-
ne grã dei eſſe non põt. pme cor. 15. Grã dei ſum id qđ
ſuz. Nã ſicut grã operãs fac nos eẽ aliqd in eẽ iuſticie:
ita ⁊ grã cooperãs fac nos ipſo eẽ pficere. Tertiũ pti-
2 net ad dei bñficiũ: ⁊ h vel ptectõis p puidentiaz: ⁊ h
tangit dicẽs. Ego ero illoꝝ deus. i. puidẽtia mea pte
gã eos. ps. Beat' pplſ cui' dñs ⁊c. Uel bñficiũ remu-
neratiõis: vt ſic dicat. Ero illoꝝ deus. i. dabo eis meip
ſũ i mercedẽ. Geñ. 15. Ego ero merces tua ⁊c. Et heb.
li. Nõ pfũdit deus eoꝝ vocari deus. Quartum ptinet
ad dbitũ cultũ et ſeruitiũ factoꝝ: ⁊ q̃ntuz ad h dic. Et
ipi erũt mihi in pplm. i. me colẽt ⁊ mihi obedient vt
mei: ⁊ nõ alteri'. ps. Nos aũt pplus ei' ⁊ oues ⁊c. Uel
põt ad pñtiã corpalẽ referri: ⁊ tũc expõit ſic. Qm̃ iha
bitabo i illis p carnis aſſũptiõe. Jo. i. Uerbuz caro fa-
ctũ ẽ ⁊c. Et ambulabo inter illos corpalr cũ eis puer-
ſando. Bar. 3. Poſt hec in terris viſus ẽ ⁊c. Et ero illo
3 rũ deus p gloriã. Deut. 4. Nõ ẽ alia natio taz grandis
⁊c. Et ipſi erunt mihi pplus. i. p fidem me colent.
¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Propter qđ exite ⁊c.) Cõfir-
mat ipſam ammonitionẽ p aliã auctoritatẽ. Et circa h
duo facit. Pˀo pfirmat ipaz ammonitionẽ p auctorita
exite tẽ. Scdo oñdit pmiũ pmiſſũ ſuantibus monitionem
ſepa- ibi. (Ego recipiã vos ⁊c.) Dicit g̃ pp qđ. i. q: eſtis tem-
ra: ⁊ pluz dei exite de medio eoꝝ. Et ſumit de Eſa. 52. Rece
mun dite recedite inde ⁊ pollutũ nolite tãgere. Ubi tria di-
dũnõ cit. Exite. ſeparamini: ⁊ imũdũ nolite tãgere: q: tripli-
tãgeṙ citer dbemus nos hr̃e ad infideles. Pˀo vt exeamus
triplr ab eis relinquẽdo peccata. Zach. 2. O. o. o. fugite de ter-
expo ra aqlonis ⁊c. Sz donatiſte dicũt q debemus eos corpalr
nit. deſerere malã ſocietatẽ: qđ nõ ẽ veꝝ. Unñ qđ aplus di
4 cit intelligendũ ẽ de ſeparatõe ſpũali. Et iõ ſic expõit.
Exite ſpũalr nõ ſequẽdo vitã eoꝝ. Can. 2. Sicut liliũ
iter ſpinas ⁊c. Et hoc iõ vt vitemus ipas peccatoꝝ oc
caſiões ab eis datas. Et iõ dicit. Sepamini. i. longe ab
eoꝝ pſenſu ſitis. Mat. 10. Ueni. n. ſeparare ⁊c. Nu. eri.
16. Recedite a tabernaculis hoiuz ipioꝝ ⁊c. Tertio vt
arguamus eos cũ male agũt. Et iõ dicit imũdũ ne te-
tigeritis. ſ. pſentiẽtes eis i malis. Ro. 2. Non ſolũ q fa
ciũt ea: ſz ⁊ q pſentiũt ⁊c. Eph. 5. Nolite cõicare opib'
infructuoſis. Et h q: q tãgit picẽ ⁊c. Ecc. 13. Premiuz
aũt repromiſſum ſuãtibus monitionem ẽ duplex. ſ. di
5 uia familiaritas: ⁊ diuina adoptio. Diuia familiaritas:
q: ego recipiam vos. Quaſi. d. Secure exeatis: q: ego
recipiã vos i meos. ps. Qm̃ pr meus ⁊ mater mea ⁊c.
ps. Beatus quẽ elegiſti ⁊c. Eſa. 42. Ecce ſeruus me'
⁊c. Sz diuina adoptio: q: adoptat nos in filios: q: di-
cit. Et ero vobis i prẽz: ⁊ vos eritis mihi in filios. Ro.
8. Nõ accepiſtis ⁊c. Et dicit filios q̃ntũ ad perfectos: ⁊
filias q̃ntum ad imperfectos: ⁊ hoc ſumit de. 2. reg. 7.
vbi dicit de Salomone. Ego ero ei in patrem ⁊c.

CAP. VII.

Has igit habentes promiſſiões
pˀ 2ᵉ. chariſſimi: mũdemus nos ab
q. 7 2. oi inqnamẽto carnis ⁊ ſpũs. p
ar. 2ᵉ. ficiẽtes ſãctificationem in timo
re dei. Capite nos. Neminẽ leſimus: nemi b
nem corripuimus: neminem circũuenim':
Non ad condemnationẽ veſtrã dico. Pre
diximus enim q in cordibus noſtris eſtis
ad commoriendum ⁊ ad conuiuendum.
¶ Monuit aplus corinthios qualiter ſe in futuro de
beãt hr̃e: hic pmendat eos d bonis pteritis. Sz vt fiat
q̃dã ptinuatio pteritoꝝ ad futura: p pcludit ammoni
tionẽ. Scdo vo commẽdat eos ibi. (Multa mihi fidu
cia ⁊c.) Circa primũ tria facit. Primo ponit ammoni-
tionẽ. Scdo inducit exemplũ ſuũpſius ad ammonitio 2
nes ſeruãdã ibi. (Capite nos ⁊c.) Tertio ponit ammo
nẽtis intentionẽ ibi. (Nõ ad pdẽnationẽ veſtraz ⁊c.)
Circa pᵐ tria facit. Primo ponit motiuũ ad obſeruan
tiaz ammonitionis: ⁊ hoc eſt promiſſio eis facta. Et iõ
dicit. Has igit habentes pmiſſiones chariſſimi. ſ. q
deus habitet in nobis ⁊ recipiat nos ⁊c. Scdo ponit
ammonitionẽ cuz dicit. (Mundemus ⁊c.) Et h ideo
q: pmiſſiones iſte nõ dant: niſi mundis: ⁊ iõ munde
demus nos ab omni inquinamẽto carnis ⁊ ſpũs. i. car
nalium ⁊ ſpũalium vitiorum. Eſa. 52. Mũdamini qui
fertis vaſa dñi ⁊c. Ubi ſciẽdũ ẽ q oẽ peccatũ qđ con-
ſumat i dlectatione carnis: eſt carnale: illud do qđ pſu
mat in delectatiõe ſpũs: eſt ſpũale. Et inde eſt q pctã 3
carnalia ſi pſiderent q̃ntũ ad ſui pſumationẽ ſunt duo
tm̃. ſ. gula ⁊ luxuria: cetera do peccata ſunt ſpũalia. Si
vo cõſiderent q̃ntũ ad ſui originem: ſic oĩa peccata pñt
dici carnalia: q: oĩa ex conceptione carnis originem
habent. ⁊ hoc modo loquit ad Gal. 5. Manifeſta ſunt
aũt opa carnis ⁊c. Tertio ponit modũ implendi am-
monitionẽ ibi. (Perficiẽtes ⁊c.) Poſſet. n. aliqs dicere.
Nũqd nõ ſumus mũdati in baptiſmo? Et iõ addit p
ficiẽtes ſanctificationẽ. i. pficimus emundationem in-
choatã in baptiſmo. Sãctus enim idẽ eſt qđ mũdus.
Leuit. 11. ⁊ 19. Sancti eſtote: qm̃ ego ſanctus ſum ⁊c.
Perficiamus inq̃: q: pbi conati ſunt pficere. ⁊ nõ po-
tuerũt: q: nõ potuerũt oĩa peccata vitare: q̃ntũcũq3. n. 4
aliq̃ peccata vitarẽt ⁊ exercerẽt actus ṽtutũ: adhuc ĩſi
remanebat i eis peccatũ ĩfidelitatis. Et iõ i vo cultu dei
ſolũ pficit emũdatio: ⁊ hoc ẽ qđ dicit. In timore. i. i cul
tu dei. Ecc. 25. Timor dñi ⁊c. ¶ Sed pˀ. col. 3. Super
oĩa charitatez habẽtes: q̃ eſt vinculũ pfectionis. Non
igit pficit ſãctificatio in timore dei: ſed i charitate dei.
Rñdeo dicendum eſt q hic loqtur de timore filiali: q
eſt charitatis effectus: ⁊ nõ de ſuili qui pſiatur chari
tati. Dicit autem in timore: vt doceat nos habẽre affe-
ctum ad deum cum quadã reuerentia ⁊ ſollicitudine.
Amor enim cauſat ſecuritatem que q̃nq3 negligentiã
parit: ſed qui timet ſemper eſt ſollicitus.
¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Capite nos ⁊c.) in exemplũ
ſe prebet. Quaſi diceret. Accipite nos in exemplũz. pˀ 5
me cor. 11. Imitatores mei eſtote ⁊c. Ego. n. mihi caui
ab imundicia p ſanctificationem: q: neminez leſi. Ubi
notandum q triplr põt aliqs ledere primum: ⁊ nul-
lo iſtoꝝ modoꝝ leſit aliquem. Primo in pſona: ⁊ q̃ntũ
ad h dicit. Neminem leſimus. ſ. in pſona ſicut faciunt
mali dñi. Mich. 3. Uiolenter tollitis pellem eoruz ⁊c.
Scdo q̃ntum ad famaz inducendo eos vel exẽplo vel
pſuaſionibus ad malum: ⁊ q̃ntum ad hec dicit. Nemi
nez corrupimus. prime corint. 15. Corrumpũt bonos
mores. Tertio q̃ntum ad ſubtractionem bonoꝝ: ⁊ q̃n
tum ad h dicit. Neminem circũuenimus. i. in bonis
fraudauimus. i. theſ. 4. Ne qs circũueniat ⁊c.
¶ Cõſequẽter cũ dic. (Nõ ad condemnationem ve-
ſtram ⁊c.) apit ſuã intentiõem. Quaſi dicat: nõ dico

c boc condemnãdo vos:ſed vt emẽdemini. Mala eius
pteterita pp duo ↄſueuerũt ↄmemorari. Aliqñ ad con
dẽnationẽ:⁊ h̄ qñ nõ eſt vltra ſpes correctiõis. Aliqñ
aũt ad emẽdationẽ:vt.ſ.corrigat.⁊ h̄ mõ loqt h̄. Non
ad ↄdẽnationẽ vr̄am ⁊c̄.p̄me cor.4. Hec ad vtilitatem
vr̄az dico ⁊c̄. Et rõ hui⁹ ẽ:q: gaudeo õ bono vr̄o: p̄di/
xi.n.q̃ vos eſtis ⁊c̄.ſupra.3. Ep̄la nr̄a vos eſtis ſcripta
ĩ cordibus nr̄is.phil.1. Eo q̃ habeaz vos ⁊c̄. Eſtis iq̃
ĩ cordib⁹ nr̄is.ſ.ad cõmoriẽdũ ⁊ ad ↄuiuẽdũ. Qđ põt ĩ
telligi de morte culpe ⁊ de morte nãli. De morte culpe:
vt nõ ĩtelligat q̃ nos ſim⁹ parati ad ↄmoriẽdũ vobiſ/
cũ.i.qñ vos pctis nos volum⁹ peccare: ſ3 q̃ mortem
culpe vr̄az eo dolore accipim⁹ q̃ nr̄az.2.cor.11. Quis in
2 firmat ⁊ ego nõ ĩfirmor. p⁹ Cori.15. Quottidie morior
⁊c̄. Et ad ↄuiuẽdũ:q: ita gaudeo de bõa vita vr̄a ĩ gra
tia:ſicut ⁊ de nr̄a. De morte vero nãli vt ĩtelligatur ad
ↄmoriẽdũ.i.paratus ſum mori p̄ vobis: infra.12. Libẽ
tius impendar ⁊ ſup̄impẽdar ⁊c̄.⁊ ad ↄuiuẽdũ.i.vt ↄ̃
fiderem vos eſſe ſocios in vita eterna.2.Ty.2. Si con
mortui ſumus ⁊ ↄuiuemus. Lectio. II.

Multa mihi fiducia ẽ apud vos:
multa mihi gloriatio p̄ vobis.
Repletus ſum cõſolatione: ſu/
perabũdo gaudio ĩ omni tribu
latione nr̄a. Nã ⁊ cũ veniſſemus ĩ macedo
3 niã:nullã requiẽ habuit caro nr̄a: ſ3 omnẽ
tribulationẽ paſſi ſum⁹. Foris pugne: ĩtus
timores:ſed qui conſolatur hoĩes conſola
tus eſt nos deus in aduentu titi. Non ſolũ
autem in aduentu eius:ſed etiaz in conſola
tione in qua cõſolatus eſt in vobis referẽs
nobis veſtrũ deſideriũ: veſtrum fletu3: ve
ſtram emulationem pro me : ita vt magis
gauderem. Qm̃ ſi cõtriſtaui vos ĩ epiſtola
ñ me penitet. Et ſi peniteret vidẽs q̃ epiſto
la illa ⁊ ſi ad horaz vos cõtriſtauit: nũc gau
4 deo:non quia contriſtati eſtis: ſed quia cõ/
triſtati eſtis ad penitentiam.

❡ Apoſtolus poſuit ſupra ammonitionez ex p̄miſſis
cõcluſam:h̄ ſubdit ſuã ↄmẽdationẽ. Et circa h̄ duo fa
cit. Prio põit eoꝝ ↄmẽdationẽ. Scđo ipſaz expõit ibi.
(Nã ⁊ cũ veniſſem ⁊c̄.) Cõmẽdationẽ aũt iſtoꝝ pouit
oñdẽdo affectũ ſuũ:q ↄſurgit ex bonis opib⁹ q̃ corin/
thĳ faciebãt. Cõſueuit.n. q̃druplex affect⁹ ĩ cordibus
diligẽtiũ ↄſurgere ex bõis:q̃ dilecti opãt: ⁊ hos q̃tuor
ſe apl̄s ↄcepiſſe õ eis oñdit. Et p̄ affectũ fiducie. Unde
dicit. Multa mihi fiducia ẽ apud vos. Inq̃ãtũ.ſ.ↄfido
q̃ q bñ cepiſtis ſemp̄ p̄ficietis ĩ melius. Uñ ex bonis
5 auditis õ vobis ſpo maiora ĩ futuꝝ.phil.1. Cõfido de
vobis q̃ q cepit op⁹ bonũ ⁊c̄. Heb.6. Cõfidim⁹ õ vob
chariſſimi ⁊c̄. Et hec fiducia bõa ẽ ⁊ ſalubris. Heb.10.
Nolite amittere fiduciã ⁊c̄. Scđo ex h̄ ↄcipit affectuz
gloriatiõis. Ex q̃.n.qs bona amici ſicut ſua diligit:
ↄñs ẽ vt õ bõis amici:ſic de p̄priis glorieᵗ. Et h̄ ſpãlr
qñ ipſe ẽ cã illoꝝ bonoꝝ:ſic magiſter ẽ cã doctrine di
ſcipuli. Et iõ dic̄. Mlta mihi gloriatio pro vobis ẽ ⁊c̄.
p̄uer.10. Gloria patris fili⁹ ſapiẽs. Tertio ex p̄dictis
ↄcipit affectũ ↄſolatiõis:qñ ei q letat ⁊ gloriat õ bonis
ſuis vl̄ amici h3 remediũ ↄ̃ triſticias. Cõſolatio.n.ẽ re/
mediũ ↄ̃ triſticias. Nãle ãt ẽ q̃ ſp̄ õlectatio ⁊ gaudiu3
triſticie oppõit. Et ſ3 ph̄z. Oĩs õlectatio õbiliat vel to
taliter tollit triſticiã. Si õlectatio ſit ↄ̃ria triſticie:totalr

Dili/gẽtes ſe ſo/lẽt q̃ tuoſ cõſo/lari.

abſorbet triſticiã ſi ãt ñ ſit ↄ̃ria õbilitat ⁊ dimiuit eã. Et d
ide ẽ q̃ qñ qs ẽ ĩ triſticia q̃ñcũq3 nũciat ſibi al iq̃ leta
dimiuit triſticia. Et iõ q: audit leta õ corithĳs dic̄. Re
pletus ſu3 ↄſolatiõe:audita.ſ.correctione vr̄a .ſupra.1.
Sic̄ abũdãt xp̄i paſſiones ⁊c̄. Philp.2. Si q̃ ↄſolatio
⁊c̄. Implete gaudiũ meu3 ⁊c̄. Quarto ↄſurgit ex p̄di/
ctis affect⁹ exuperãtis gaudĳ: l3.n.ex aliqb⁹ õlectatiõi/
bus diminuat triſticia : nõ tñ totalr tollit:niſi gaudiũ
ſit magnũ. Quãuis aũt apl̄us multas tribulatiões ſu
ſtineret:q: tñ multũ gaudebat de bonis corĩthioꝝ : iõ
nõ ſolũ ñ abſorbebat triſticia totalr: ſ3 ẽt ſup̄abũdabat
gaudio. Et iõ dic̄. Sup̄abũdo gaudio ĩ omni tribula/
tiõe nr̄a.i.gaudiũ meũ ſup̄at oẽm tribulatiõe3 q̃ erat ĩ
2 animo meo.p̄me theſ.2. Que ẽ.n.ſpes nr̄a aut gaudi
u3 ⁊c̄. Ro.12. In tribulatione patientes.
Cõſequẽter cũ dicit.(Nã cũ veniſſe3 ⁊c.) Expõit ſua3
ↄmẽdationẽ. Duo ãt dixerat.ſ.ſe accepiſſe gaudium ⁊
hũiſſe tribulationẽ. Prio g̃ manifeſtat ſuã tribulatio/
nem. Scđo ṗo ſuã ↄſolationem ibi.(S3 q ↄſolat ⁊c̄.)
Tribulationẽ ãt aggrauat ex duob⁹.ſ.ex ſubtractione
remedĳ cũ dic̄.(Nã ⁊ cũ veniſſe3 ⁊c̄.)q.d. Uere tribu
lationẽ hẽo:q: ĩ nullo ↄſolor. ❡ Nã cũ veniſſem mace
doniã nullã reqe3 habuit caro nr̄a. h̄ fac̄ mẽtionẽ õ p̄/
ſecutiõe quã paſſus ẽ ĩ macedõia : qñ liberauit ancillã
phytoniſſa3:vt legit act.16. Dic̄ ãt.nullã regem hũit ca
ro nr̄a:⁊ nõ dic̄ ſpũs nr̄.q: ĩ ſemp̄ hñr pacẽ ſpũs:cu3
ẽt ĩ aduerſis ala q̃ ĩ corp̄e patit ſpe futuri p̄mĳ qeſcat: 3
q̃;q̃; mlta ſuſtineat affectui carnis ↄ̃ria. ❡ Ex multi
plicitate õo tribulatiõnũ aggrauat cũ dic̄. Oẽm tribu/
lationẽ paſſi ſum⁹.i.oẽ gen⁹ tribulatiõis ſm corpus:⁊
ſ3 alam.ſupra.4. In oĩbus tribulationes patimur ⁊c̄.
Jo.16. In mũdo p̄ſſurã ⁊c. ❡ Et q̃ oẽ3 tribulationem
paſſus fuerit expõit ↄſequẽter cũ dicit(Foris pugne.ĩ
tus timores)Foris.i.ex̄ meip̄m pugne p̄ſecutionũ:ſed
tñ itus.i.ĩ corde ẽ timor de malo:timẽs p̄ſecutiõem in
futuro. Deu.32. Foris vaſtabit eos gladius ⁊c. ❡ S3
ↄ̃ p̄uer.28. Iuſt⁹ q̃ſi leo ↄfidẽs abſq3 terrore erit. Rñ/
deo ẽ ſine timore q̃;tũ ad ſpũ3: nõ tñ q̃;tũ ad carnem:
Ul foris.i.ex̄ eccleſiã pugne illate ab ĩfidelib⁹: ſ3 itus ti
mores:ne.ſ.illi q itra eccleſiã ſũt excidãt a fide:pp p̄ſe/
cutores. Uel foris.i.mãifeſto ĩ pugne: qbus ĩpugnant 4
a manifeſtis inimicis. Jntus timores:qui ingeriũt no
bis ab illis q dicũt ſe amicos:⁊ ñ ſũt:q: vt dic̄ boetius
õ ↄſolatiõe. Nulla peſtis efficacior ad nocẽdũ q̃3 fami
liaris inimicus. Mat.10. Inimici hoĩs domeſtici eius.
❡ Conſeq̃nter cũ dic̄.(S3 q ↄſolat ⁊c̄.) Põit mã3 ſue
ↄſolatiõis quã extollit ex duobus.ſ.ex grata p̄ñtia Ty
ti.⁊ ex ↄſolatiõe Tyti ibi.(Nõ ſolũ ãt ⁊c̄.) Dic̄ g̃.licet
h̄ grauiter aflicti fuerim⁹:ſed q.ſ.deus ↄſolat humiles
cõſolatus ẽ ⁊c. Cui⁹ p̄ñtia vtpote mihi gratiſſima ẽ:⁊ ĩ
adiutoriũ.ſupra.1. Qui ↄſolat nos ĩ omni tribulatione
nr̄a. Dic̄ ãt q ↄſolat humiles : q: ſup̄bos nõ ↄſolat: ſ3
eis reſiſtit:vt dr̄ Jac.4.⁊.1.Pe.5.ↄſolat ãt humiles dã/
do eis gr̄az q̃ ẽ ↄſolatio ſpũſſancti. Eſa.61. Ut ↄſolarer
oẽs lugentes ⁊c. ❡ Nõ ſolũ aũt ⁊c.) Dic põit alia mã 5
ↄſolatiõis apl̄i.ſ.ↄſolatio Tyti. Et mã hui⁹ ↄſolatiõis
ẽ duplex. Prima emẽdatio corĩthioꝝ:quã habuerunt
ĩ p̄ñtia tyti. Secũda ẽ deuotio corĩthioꝝ:quã oñdit ad
tytũ ibi.(In cõſolatiõe ãt vr̄a ⁊c̄.) Circa p̄ᵐ duo facit.
Prio põit ↄſolatiõe3 õ penitẽtia corĩthioꝝ. Scđo ex/
põit q̃dã3 q̃ dixit ibi.(Cõtriſtati.n.eſtis ⁊c.) Circa p̄ᵐ
tria fac̄. Prio põit cõſolationẽ tyti. Scđo mãm ↄſola/
tiõis ibi.(Referẽs nobis ⁊c̄.) Tertio effectum ↄſola/
tiõis ĩ mẽte apl̄i ibi(.Ita vt magis gauderem ⁊c.) Dic̄
g̃. Nõ ſolum ↄſolatur nos deus in aduentu tyti. ſ3 ẽt
in conſolatione qua ipſe tytus ↄſolatus eſt de vobis ⁊

a in vobis. Et huiꝰ ꝯſolatiōis mā ē: q: ipſe Tytus con/
ſolatus eſt referēs nobis vrm deſiderium ⁊c̄. Ubi tria
pōit laudabilia pp tria rephēſibilia, q̄ fuerūt in eis. Fu
erūt. n. pigri ad bonū: ⁊ ꝯ h̄ dic̄ (Referēs nobis veſtꝝ
deſideriū) de ꝓficiēdo in melius. Jtē erāt ꝓni ad ma/
lū: ⁊ ꝯ hoc dicit. (Noſtrū fletū). ſ. de peccatis cōmiſſis.
Jere. 6. Luctū vnigeniti fac ⁊c̄. Jtē erant faciles dece/
ptioni pſeudoꝝ: ⁊ ꝯ hoc dicit. (Ueſtrā emulationem
contra pſeudos habitam pro amore mei). Nam ante
emulabamini contra me pro eis.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Jta vt magis ⁊c̄.) Pōit affectū
ꝯceptū ex ꝯſolatione Tyti q̄ q̄dē affectus ē gaudiū.
Un circa h̄ tria facit. p̄mo pōit ꝯceptū gaudiū. ſcdo oñ
1 dit ſue eſtimatiōis imutatiōez. Tertio ſubdit cāne gau
dij. Dic̄ ḡ ita tm̄ gauiſus ſum d̄ his q̄ Tytus retulit mi
hi: ita vt magis gauderem de h̄ q̄ de tribulatiōe mea
doluerim. Nā ſpūalia p̄ferēda ſūt tp̄alibus. Uel vt ma
gis gauderē d̄ h̄ ꝙ ꝯtriſtaui vos q̄ȝ dolueri olim. Pec
cauerāt. n. faciēdo fornicatiōez ⁊ apls icrepauerat vos:
vt p3 in p̄ma eplā. 5. ⁊. 6. Tunc aūt incertus erat apls
quē euētū h̄beret hr̄e illa triſticia: bonū. ſ. an malū. Et
iō dubitās penituit: ſed vidēs poſtmodū ꝙ bonū inde
ꝓuenerat gaudebat: iō dic̄ (Q̄m̄ etſi ꝯtriſtati) vos in/
crepādo in p̄ eplā nō me penitet mō. q: correcti eſtis:
etſi olim peniteret. qn̄. ſ. erā incertus vtꝝ triſticia indu
ceret vos ad correctionē vl' deſperationē: vidēs ꝙ eplā
1 illa etſi ad horā vos ꝯtriſtauit nūc gaudeo: q: eſtis cō
uerſi. Et cāne gaudij aſſignat: q: non gaudeo de h̄. q:
ꝯtriſtati eſtis: ſ3 d̄ effectu. ſ. d̄ correctiōe: q: ſ. ꝯtriſtati eſtis
nō ad deſperationē: ſ3 ad penitētiā: ſic medicus n̄ gau
det de amaritudine: ſ3 de effectu. ſ. de ſanitate. ſupra. 6.
Quaſi triſtes: ſemp aūt gaudētes. Lectio. III.

Ontriſtati enim eſtis ſm̄ deū
vt in nullo d̄trimētū patiamini
ex nobis. Que. n. ſm̄ deum tri
ſticiam ē penitētiā in ſalutē ſta
bilē operať: tſeculi āt triſticia mortē opať.
4 Ecce. n. hoc ipſū. ſ3 deū cōtriſtari vos quā
p°.2°. tā in his opať ſollicitudinē: ſed defēſiōez:
q.37. ſ3 indignationē: ſed timorē: ſ3 deſideriū: ſ3
ar.4° emulationez: ſed vindictam. Jn omnibus
exhibuiſtis vos incōtaminatos eē negocio.
¶ Poſita ꝯſolatiōe apli ⁊ Tyti de triſticia corīthio: ū
eo ꝙ fuerit ad penitētiā: ⁊ nō ad deſperationē: h̄ conſe
quēter huius ꝯſolatiōis rō aſſignať: eoꝝ triſticiam co
mēdādo. Et circa h̄ duo facit. Primo. n. ꝯmēdat eorū
triſticiā. Scdo ex h̄ ꝯcludit ꝓpoſitū ibi. (Etſi ſcripſi
vobis ⁊c̄.) Cōmēdat aūt corinthioꝝ triſticiā ex duo/
bus. Pr̄io ex cā: ſcdo ex effectu ibi. (Que enī triſticia
5 eſt ⁊c.) Cā aūt ex q̄ cōmēdať eoꝝ triſticia hec ē: q: eſt
ſm̄ deū Et iō dicit. Licet ad horā ꝯtriſtauerī vos per
epiſtolā: tñ nūc gaudeo. i. q: ꝯtriſtati eſtis ſ3 deū. Ubi
ſciēdū ē ꝙ triſticia ⁊ gaudium ⁊ cōiter ois affectio ex
amō amore cať. Triſtať. n. q̄s: q: caret eo qd̄ amat. Qualꝭ
eſt du aūt ē amor talis ē triſticia ex amore cauſata: Eſt aūt du/
plex. plex amor. Unus q̄ diligiť d̄us: ⁊ ex h̄ cauſať triſticia:
ſ. quo q̄ ē ſm̄ deū. Alius ē quo amať ſeculū: ⁊ ex h̄ cauſatur
diligi triſticia ſeculi. Amor quo diligimus deū facit nos libē
tur d̄ ter ſeruire deo: ſollicite querere honorem dei: ⁊ vacare
us ⁊ deo dulciter. Et q: peccādo impedimur a ſeruitio dei
q̄ dili ⁊ iō ei nō vacamus: nec eius honorē q̄rimus. Jō amor
giť ſe dei cauſat triſticiā de pctō: ⁊ hec ē triſticia ſm̄ deum: q̄
culū. q̄dē triſticia nō fuit nobis ad malū nec d̄trimētū: ſ3 po
tius ad fructū ⁊ meritū. Et iō dic̄. Ut in nullo d̄trimē

tum patiamini ex nobis: q: nō ſolū bōa ⁊ grata q̄ vo/ b
bis impedimus: vobis proſunt: ſed ēt hoc ipſū ꝙ vos
corrigimꝰ ⁊ ꝯtriſtamꝰ. Heb. 12. Ois diſciplina ī p̄nti ⁊c.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Que. n. triſticia ⁊c̄.) Cōmen
dat eoꝝ triſticiā ex effectu q̄ q̄dē eſt p̄miū vite eterne.
Et circa h̄ duo facit. Primo. n. ponit effectū in genera
li. Scdo experimētū ſpāliter ī eis ꝯſecutū ibi. (Ecce. n.
hoc ipſum ⁊c̄.) Circa p̄mū duo facit. Primo. n. pōit effe
ctū triſticie q̄ ē ſm̄ deū. Scdo pōit effectū triſticie q̄ ē
ſm̄ mūdū ibi. (Seculi aūt ⁊c.) Dicit ḡ primo. Dico ꝙ
triſticia nr̄a nō fuit vobis detrimētū. Eni. i. q: triſticia
q̄ ē ſm̄ deū opať penitētiā: penitētiā aūt dico ī ſalutem 2
ſtabilē. i. ſempiternā q̄ ē ſalus ſtabilis ⁊ ē beatoꝝ: de q̄
Eſa. 49. Salus aūt mea in ſempiternū erit. Et hanc
opať penitentia. Mat. 3. Agite penitētiā: appropinq̄/
bit enim regnū celoꝝ. Et dicit ſtabilē vt excludat ſalu
tē tp̄alē: q̄ ē trāſitoria: ⁊ cōis ipſis hoīb' ⁊ iumētis: de
qua ī ps. Homīes ⁊ iumenta ſaluabis dn̄e ⁊c. ¶ Sed ꝯ h̄
qd̄ dicit ꝙ triſticia q̄ ē ſm̄ deū penitētiā opať vr̄ eē: q:
ipſa triſticia ſm̄ deū ē penitētia. Penitere. n. ē triſtari
de malo ⁊ ſm̄ deū. Nō ḡ opať penitētiā. Rn̄deo. dōm
ē ꝙ penitentia h3 tres partes: q̄ꝝ p̄ma pa ē triſticia. ſ.
dolor ⁊ cōpunctio de peccatis. Alie due ſunt ꝯfeſſio ⁊
ſatiſfactio. Cū ḡ dicit ꝙ triſticia opať penitentiā. Jn/
telligēdū ē ꝙ ꝯpūctio ſeu dolor de peccato opeř ī nob̄ 3
penitētiā. i. alias ptes penitētie. ſ. ꝯfeſſionē ⁊ ſatiſfactio
nē. Uel dicēdū eſt ꝙ triſticia. ſm̄ deū eſt cōmunior q̄ȝ
penitentia: q: penitētia eſt de ꝓprio peccato: ſ3 triſtať
q̄s ſm̄ deū. ⁊ de peccatis ꝓprijs: ⁊ de alienis. Sic ḡ ef
fectus triſticie: q̄ ē ſm̄ deū ē ſalus eterna: effectꝰ v̄o tri
ſticie: q̄ eſt ſm̄ mūdū eſt mors. Quia enim q̄ diligit ſe
culū inimicus dei conſtituiť: vt dr̄ Jac. 4. Jō ex amore
ſeculi mors cauſať. Triſtať. n. ſm̄ ſeculū q̄s: nō q: pec
cās deū offendit: ſ3 d̄ph̄ēſus in peccato punitur d̄ eo
⁊ detegitur. Et hec triſticia eſt vitāda in peccatis. Ecc.
30. Triſticiam longe fac a te ⁊c.
¶ Cōſequēter manifeſtat effectū p̄dictū p experimen
tū ſūptū in ipſis cū dicit. (Ecce. n. h̄ ipſū ⁊c.) q. d. Ue
re ſalutē ſtabilē: q: experimēto p3 ꝙ ī nobis multa: q̄
ad ſalutē ducūt opať. Ponit aūt ſex ad h̄ ptinētia: q̄ꝝ
vnū ē gn̄ale. ſ. ſollicitudo: q: qn̄. n. hō ē ī leticia de facili cō
mittit aliq̄s negligētias: ſ3 qn̄ ē triſtis ⁊ ī timore ſollici/
tať: ⁊ iō dicit. Ecce. n. ſ. ī vob̄ expti eſtis hoc ipm̄. ſ. ſ3 de
um ꝯtriſtari vos q̄ȝtā ī in vobis opať ſollicitudinem ad
vitādū mala: ⁊ ad faciēdū bona. Mic. 6. Judicabo tibi
o hō q̄d ſit bonū ⁊c̄. Et īfra ſollicitū ⁊c. Alia v̄o ſunt
ſpecialia quoꝝ q̄dā ptinēt ad effectū interiorē: quedā
ad actū exteriorē. Eoꝝ v̄o q̄ ptinent ad effectum ex/
teriorem q̄dā ſunt ad peccati remotionē: q̄dā v̄o ad bo
ni adeptionē. Nā verus penitēs d3 recedere a malo et
facere bonū. Quātū aūt ad remotionē mali pōit tria.
Primū ē vt d̄ſiſtat facere malū: ⁊ q̄ȝtū ad hoc dic̄. S3 5
defenſionē: ꝯ illos q̄ nos ad malū iducūt. i. Pe. 5. Cui
reſiſtite fortes in fide. Uel ſm̄ glo. vt ꝯ pſeudo me defē
datis. Eph. vlti. Accipite armaturā dei ⁊c. Scdm̄ eſt
ꝙ hō indigneť ꝯ ſe ꝓ peccatis q̄ fecit: ⁊ q̄ȝtum ad hoc
dicit. S3 indignationē. Jndignatio aūt ſui opať triſti/
ciā. ſm̄ deū. Eſa. 63. Jndignatio mea auxiliata ē mihi.
Tertiū eſt ꝙ ſit ī ꝯtinuo timore de futuro vt caueat: ⁊
q̄ȝtum ad hoc dicit. Sed timorē de recidiuo: ne. ſ. ī fu
turo ſibi ꝯtingat. Ecc. 25. Timor dn̄i ois ⁊c̄. Quantū
aūt ad boni adeptionē duo ponit. Prio deſiderium q̄
ad bonū efficiť: ⁊ q̄ȝtū ad h̄ dicit. Sed deſiderium: q̄
bonū facere affectetis. Pūe. ii. Deſiderium iuſtoꝝ om
ne bonū. Scdo emulationem bonam q̄ bonos imitari
cogať: ⁊ q̄ȝtum ad h̄ dicit. S3 emulationem. vt. ſ. me ⁊
alios bonos imitemini. p̄ me corin. 14. Sectamini cha

c ritaté.emulamini cariſmata meliora.Eoꝝ vo q̄ ptinét
ad exteriorē actū duo ponit. Primū ē vt vindicet in ſe
ipſis ꝙ peccauerūt: ⁊ h̄ vtile ē. Cū.n.oē malū neceſſa/
riū ſit puniri vel ab hoīe vl' a deo.ſi h̄ nō punit melius
ē ꝙ hō malū ī ſe puniat qđ fec: q̄ȝ ꝙ deus: q: vt dr̄ Heb.
10. Horrēdū ē incidere in manus dei ꝛc̄. Et q̄ꝫtū ad h̄
dicit. Sȝ vindictā.i.q: peccātes punitis ⁊ ēt voſipſos.
p̄ᵉ.corint.9. Caſtigo corpus meū ꝛc̄. Eſa.26. Iuſticiā ſi
fecim' ꝛc̄. Scđȝ ē ꝙ totalr̄ abſtineat a malo. Et iđ dič.
In oīb' exhibuiſtis duce.ſ.fide incōtaminatos eē ne/
gocio.ſcȝ xp̄iano.ſupra.6. In oīb' exhibeam' ꝛc̄. Eph.
.1. Elegit nos añ mūdi ꝯſtitutionē vt eſſē' ſci.ps. Am/
bulās ī via imacl'ata ꝛc̄. Ul' negocio: de quo .ſ.correcti
2 eſtis: pura de fauore quem dediſtis fornicatori: ſȝ poſt/
modum puniendo ⁊ ꝯdēnādo ipm oñdiſtis vos ī hoc
ſcōtaminatos eſſe. ℭ Lectio. IIII.

Igitur ⁊ ſi ſcripſi vobis nō pp eū
q̄ fecit iniuriā: nec ꝓpter eū qui
paſſus ē: ſed ad manifeſtandam
ſollicitudinē nr̄aȝ: quā habem'
pro vobis corā deo. Ideo cōſolati ſumus.
In conſolatione autē noſtra abundantius
magis gauiſi ſumus ſup gaudio titi: quia
refectus ē ſpiritus eius ab oībus vobis. Et
3 ſi quid apud illum de vobis gloriatus ſuȝ:
nō ſum cōfuſus: ſed ſicut oīa vobis in veri/
tate locuti ſumus: ita ⁊ gloriatio noſtra que
fuit ad Tytū veritas facta ē. Et viſcera ei'
abundantius in vobis ſūt: reminiſcētis om
nium veſtrum obedientiā: quomodo cum
timore ⁊ tremore excepiſtis illuȝ. Gaudeo
ꝙ in omnibus confido in vobis.
ℭ Hic aſſignata rōne q̄re gaudet apl's de ipſoꝝ tri/
ſtitia ꝯſequēter īducit ꝯcluſionē ſuā: in q̄ duo fac. Prio
.n. oñdit intentionem ſuā quā habuit ī ſcribēdo. Scđo
manifeſtat gaudiū: qđ habuit de ipſoꝝ correctiōe ibi.
4 (Iđ ꝯſolati ꝛc̄.) Dicit ergo p̄mo. Ex quo incōtaminati.
eſtis.igit̄ apparet ꝙ ⁊ ſi ſcripſi vobis p epl'am icrepan
do: nō ſcripſi pp eum tm̄: q̄ fecit iniuriā īceſtu maculā
do cubile patris ſui vt dr̄ p̄me cor.5. Nec pp eū tm̄ qui
paſſus ē.ſ.pp patrem: q̄ſi non pp zelum vindicte ſolū:
ſȝ h̄ feci ad manifeſtandā ſollicitudinem noſtram: quā
p' vobis habemus.i. vt ſciretl q̄ȝ ſolliciti ſimus pro vo
bis: ⁊ hoc dico coram deo: vt ſit iuramētum.i.deo teſte.
Uel ad manifeſtādā corā vobis deo.ſ.de oībus ſollici/
tudinē nr̄am. Col.2. Uolo vos ſcire quā ſollicitudineȝ
ꝛc̄. Uel alr̄. Nō ſcripſi tm̄ pp eū q̄ fecit iniuriā vt.ſ.cor
rigeret̄. Uel pp eū q̄ paſſus ēt: vt placaret̄: ſed ad mā/
feſtandaȝ ꝛc̄: vt.ſ. vos q̄ idignati fuiſtis pro ꝯtumelia
5 ⁊ pena inflicta fornicatori reconciliaremini deo.
ℭ Cōſequenter ꝯcludit gaudiū quod habuit de eoꝝ
correctione cum dicit. (Ideo ⁊ ꝯſolati ſumus ꝛc̄.).q.
d. Quia hoc conſecutus ſum ex eo ꝙ ſcripſi.ſ. ꝙ eſtis
correcti: ideo conſolati ſumus.i.conſolationem accepi
mus. Gaudium enim hoīs eſt cum ꝯſequitur: qđ cum
deſiderio intendit.ſupra.1. Abundantius autem ꝛc̄.
ℭ Cōſequēter cū dicit. (In ꝯſolatione autē ꝛc̄.) Po
nit ſecundam cauſam ſue ꝯſolationis que ſumitur ex
deuotione quam oſtenderunt ad Titum. Et circa h̄
tria facit. Primo ponit gaudium ſuum de gaudio titi
conceptum. Secundo gaudij rationem aſſignat ibi.
(Et ſi quid apud illum ꝛc̄.) Tertio materiam gaudij
Tyti aſſignat ibi. (Reminiſcētis oīuȝ veſtrꝫ ꝛc̄.) Dič d
ḡ p̄mo. Gauiſi ſumus de correctiōe vr̄a. aūt.i.ſedi ꝯſo
latiōe nr̄a abūdantius magis gauiſi ſumus q̄ȝ turbati
fuerimus de tribulatiōe ſup gaudio Tyti. Uel magis
gauiſi ſumus.i.magis gaudiū attulit ꝯſolatōi nr̄e gau
diū Tyti. ⁊ h̄ q: refectus ē ſpūs eius. Tūc.n. reficitur
animus p̄lati: qñ ſubditi eius ſūt obediētes ei: ⁊ eū re/
uerent̄.ephileñ. Refice viſcera ꝛc̄. Refectus inquam
ab oībus vob q: oēs vel correcti eſtis vel ē ſpes corre/
ctiōis. Rōnē aūt huius gaudij aſſignat q̄ꝫtuȝ ad duo.
Unū ē ex pte apl'i: q:.ſ.ipſe inuētus ē verax. Nā apl's
cōmēdauerat corīthios Tyto añq̄ȝ iret ad eos. Quia
ꝟo nūc ita inuenit Tytus ſic apl's dixit: gaudet apl's
ꝟba' ſua ꝟa fuiſſe. Et h̄ ē qđ dič. (Et ſi qd apud illum 2
de vobis gloriatus ſum) cōmēdādo vos. dič āt gl'iatus
ſuȝ: q: gloria apl'i erat bonū illoꝝ. (Nō ſū ꝯfuſus).i. nō
erubeſco me falſa dixiſſe. Qñ.n. aliqs inuenit̄ mēdax:
cōfundit̄. Ecc.37. Añ oīa ſermo verax ꝛc̄. Sȝ ſic oīa
in veritate vobis locutus ſuȝ.i.ſicut p̄dicaui vobis ꝟi
tatē: ita gloriatio nr̄a q̄ fuit ad Tytum de vobis veri/
tas facta ē.i. inuenta eſt vera. Alia rō eſt ex pte corin/
thioꝝ. Nā amici deſiderāt: vt illi quos diligūt ab oīb'
diligant̄. Quia ḡ Tytus diligebat corīthios pp eoꝝ
deuotionē: iđ de h̄ apl's gaudebat. Et iđ dicit apl's.
(Et viſcera eius ꝛc̄.).q.d. Nō ſolū gaudeo: q: iuētus
ſuȝ verax: ſed ēt q: viſcera eius: idēſt viſceroſa charitas
eius: ⁊ nimius amor abūdātius q̄ȝ ante in vobis eſſet: 3
ex quo vidit ꝓfectū veſtrꝫ. Uel abundantius q̄ȝ i aliq̄s.
ephe.6. Induite vos ſicut electi dei ꝛc̄. ℭ Māȝ autēȝ
gaudij manifeſtat ex duobus.ſ. ex obediētia ⁊ ex reue/
rētia. Ex obedientia q̄dē cū dič. (Reminiſcētis oīum
veſtrꝫ obediētiā) q̄ obediēter ſibi obtēperaſtis. In q̄ ēt
⁊ laudauit vos.1.reg.15. Melior ē obedientia ꝛc̄. Ecc.
3. Filij ſapiētie eccleſia iuſtoꝝ. Ex reuerentia āt cū dič.
(Quō ī timore).ſ. filiali: nō ſuili cū tīore animi: ⁊ tre/
more corpori excepiſtis eū. Gal.4. Teſtimoniū.n. vo/
bis ꝛc̄. Et q: ita habuiſtis vos ad eū gauiſus ſū: q: ve
rax iuēt' ſūt ⁊ ipſe diligit vos. Uñ gaudeo ꝙ ī oīb' ꝯfi/
do de vobis. Nō ſolū ī bōa volūtate: ſȝ ēt ī bōis opib' ī
futuro: ꝙ bñ vos habeatis. Heb.6. Confidim' de vob
meliora ⁊ viciniora ſaluti. CAPI. VIII. 4

Otā aūt vobis facimus fratres
gratiam dei que data eſt in eccle
ſijs macedonie: ⁊ ꝙ ī multo ex
perimento tribulatiōis abūdā
tia gaudij ipſoꝝ fuit: ⁊ altiſſima paupertas
eoꝝ abundauit in diuitias ſimplicitatis eo/
rum. Quia ſm̄ virtutē teſtimoniuȝ illis red
do ⁊ ſupra virtuteȝ voluntarij fuerunt cum
multa exhortatione obſecrātes nos gratiā
⁊ cōmunicationem miniſterij: qđ fit in ſan
ctos. Et nō ſicut ſperauimus: ſȝ ſemetip/ 5
ſos dederūt: primū dño: deinde nobis per
volūtatē dei: ita vt rogarem' Titū: vt quē/
admodū cepit ita ⁊ perficiat in vobis etiaȝ
gratiā iſtā. Sed ſicut ī oībus abūdatis fide
⁊ ſermone ⁊ ſcientia ⁊ omni ſollicitudine ī
ſup ⁊ charitate veſtra ī nos: vt ⁊ in hac gr̄a
abūdetis. Nō q̄ſi imperās dico: ſȝ p alioꝝ
ſollicitudinem etiam veſtre charitatis inge
nium bonum comprobans.

1 ¶ Poſita iā exhortatiōe ad bonū in generali. h' cōſe-
quēter exhortaſ eos ad quoddā bonū particulare. ſ. ad
largitionē collectarū p ſanctis q erāt in hieruſalē. Nā
ſicut Act. 15. dr̄. ⁊ apl's tāgit ad Gal. 2. Apl'i ipoſuerūt
paulo ⁊ barnabe vt pponerēt vbū ſalutis gētibus ex
hortādo eos ad ſubueniēdū ſcīs q erāt in hieruſalē q
vēditis oībus ⁊ poſitis ad pedes apl'orū ī maxia erāt
paupertate. ⁊ ad h' nducit eos ad pn̄s. Ubi duo fac. Pri
mo iduc̄ eos ad dādū. Scdo monet ad modū dādi: vt
. ſ. cito ⁊ abūdāter dent. ⁊ h'. 9. ca°. ibi. (Nā ō miniſterio
⁊c.) Circa p'm duo fac. Prio tractat ō collectis dādis.
Scdo ō miſtris p q's hmōi collecte fiāt ibi. (Grās āt
deo q ōdit ⁊c.) Circa p'm duo fac. Prio inducit eos ad
2 dādū. Scdo excludit excuſationē ibi. (Si. n. voluntas
pmpta ē ⁊c.) Induc̄ āt eos ad dādū tripl'r. Prio exē-
plo aliorū q ōderūt. Secūdo exēplo xp̄i ibi. (Scitis.
n. grām dn̄i nr̄i ⁊c.) Tertio ex ipſorū ppria voluntate
ibi. (Hoc. n. vobis vtile ⁊c.) Circa pmū tria fac. Prio
ponit exēplū. Scdo ōndit ſe permotum ab h' exemplo
ibi. (Ita vt rogaremus titū ⁊c.) Tertio monet vt ipſi
h' exēplū ſequāſ ibi. (Sȝ ſicut in oībus abūdatis ⁊c.)
¶ Circa pmū ſciēdū ē q apl's ad h' vt corinthij libe-
raliter tribuāt pponit eis macedones in exēplū. Et cō
mēdat eos q̄tū ad duo. ſ. q̄tū ad patientiam in aduer
ſis. Scdo q̄tū ad liberalitatē in donis ibi. (Et altiſ-
ſima paupertas ⁊c.) ¶ Circa p'm ſciēdū ē q apl's iduc̄
eos ad elemoſynas vt merita ipſorū creſcāt. ⁊ iō in illo
tp̄e h' facit qn̄ pn̄t mereri. ſ. in tēpore grē: tūc enim ele-
3 moſyne meritorie ſunt. Et h' ē qd dicit. Notā vobis fa
cimus grāȝ. i. gratuitū donū dei. ſ. elemoſynarū largi-
tiōeȝ ⁊ dic̄ h' eē grāȝ: q̄ quicqd bōi facimus ē ex grā dei:
q̄ qdē grā nō ē data iſtis ſȝ mihi: iq̄tū. ſ. ex mea pcura
tione ⁊ ſollicitudine ⁊ monitiōe macedones ad h' mo-
ti ſūt. Eph. 3. mihi āt oīum ſcōrū minimo ⁊c. Data eſt
inq̄ mihi in eccleſijs macedonie. i. apd fideles mace-
donie. Que qdē grā ē q̄tū ad duo. ſ. q̄tū ad patiētiā:
q̄ in multo experimēto ⁊c. ¶ Ubi ponit ꝯditiōes patiē
tie pfcē. Una ē q hō ſit cōſtās ita q nec timore tribu
latiōis deijciaſ: ſȝ nec ēt in ipſo tribulatiōis experimēto.
4 Et iō dicit q i multo experimēto tribulatiōis. ſ. cōſtātes
fuerūt. Alia ē q in ipſis tribulatiōibus gaudeat ſic le
giſ de btō Laurētio: ⁊ q̄tū ad hoc dic̄. Abūdātia gau
dij ipſorū. ſ. macedonū fuit. Jac. p°. Oē gaudiū exiſtima-
te ⁊c. Ro. 12. In tribulatiōe gaudētes ⁊c. Uel in multo
experimēto tribulatiōis: nō quā ipſi paſſi fuerūt: ſed quā
viderūt pati ī macedonia abūdatia gaudij ipſorū fuit.
¶ Itē 2° grā ē q̄tū ad liberalitatē i elemoſynis. Et q̄tū ad
h' dic̄. (Et altiſſima ⁊c.) Ubi duo fac. p pōit eorū libera
litatē. 2° expōit qd dixerat ibi. (Q: ſȝ vtutē ⁊c.) Dic̄ ḡ
p°. Nō ſolū fuerūt patiētes in tribulatiōibus. ſ. macedo
nes: ſȝ ēt fuerūt liberales: q̄ altiſſima. i. maxia paupertas
eorū vel nobiliſſima. Scdm Glo. fac̄ paupertatē altā ele
5 uatio ſpūs ſupra res tpales ⁊ ꝯtēptus earū. Et ſic iſtorū
paupertas altiſſima erat q̄ nō habebāt diuitias ⁊ cōtē
nebāt eas. Jac. 2. Nōne deus elegit pauperes in mun
do ⁊c. Hec inq̄ paupertas abundauit. i. excreuit in diui-
tijs copioſe dādo. Sȝ hec expoſitio gloſe nō videſ eē
ſȝ ītētionē apl'i. Et iō aliter dōm ē. Altiſſima paupertas
⁊c. ¶ Ubi ſciēdū ē q hō ex duab' cauſis hȝ pmptū
aīum ad dādū ſatis. ſ. ex abūdātia diuitiarū: ſic ſūt di-
uites vel ex ꝯtemptu diuitiarū: ⁊ ſic idē facit in paupe
cōtēpt' qd fac̄ in diuite abūdātia. Et iō dicit altiſſima
paupertas ſic. ē. abūdauit. i. effcm̄ abūdātie fec̄ i diuiti
as ſimplicitatis eorū: q̄ cor eorū erat ſolū ad deū. ⁊ ex h'
pueīt ꝯtēpt' diuitiarū. puer. 10. ſimplicitas iuſtorū ⁊c.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Quia ſȝ vtutem ⁊c.) Expōit

qd dixit cōmēdādo ipſorū liberalitatē q̄tū ad tria. ſ. q̄- b
tū ad q̄titatē dati. q̄tū ad volūtatē dādi. ⁊ q̄tum ad
ordinē dationis. Quāti ad q̄titatē dati: q̄ dederunt
ſupra vtutē. Et iō dic̄. Uere abūdauit in diuitias: q̄ ḡ
reddo illis teſtimoniū q fuerūt volūtarij ad dādū ſm
vtutē rerū ſuarū. ⁊ ſupra vtutē: q̄ in tm̄ dederūt q poſt
egerūt. Uel dōm ē ⁊ melius q eſt vtus iterior animi:
⁊ vtus exterior. ſ. facultas rerū tpaliuȝ. Uirt' iterior eſt
pmptitudo animi ad dādū. Et iō dic̄. Teſtimoniū il-
lis reddo q fuerūt volūtarij ad dādū ſm vtutē animi
iteriorē: ⁊ ſupra vtutē exteriorē. ſ. diuitiarū. Thob. 4.
Si multū tibi fuerit ⁊c. ¶ Cōtra. Quicūq dat. ſ. vtu
tē dat imoderate. Rn̄deo. Dōm ē q vtus in dādo pōt
2 cōſiderari dupl'r. ſ. ſimpl'r ſeu abſolute: ⁊ ſm pportionē
aliorū. Quādo ḡ dat plus q̄ alij ſue pportiōis nō pec
cat: ſȝ ſi ſimpl'r dat ſupra vtutē tūc imoderate dat. Sic Ely-
ḡ cōmēdat eorū liberalitatē q̄tū ad q̄titatē dati. Con nava
mēdat aūt eā q̄tuȝ ad volūtatē dādi. cū dic̄. (Q: volū let ex
tarij fuerūt.) Exo. 25. Ab oī q vltroneus offert. In hoc duo-
āt fuerūt volūtarij: q̄ rogauerūt nos cū multa exhorta- b' ex
tiōe. obſecrātes. i. rogātes. Quaſi. d. Non ſolū rogaue inten
rūt: ſed ēt p rōnes nos iduxerūt vt hēant grāȝ ⁊ cōica tioue
tionē miſterij ⁊c. i. vt liceret eis dare ſua paupibus ſcīs bōa:
q ſūt q in hierl'm: ñ reputātes ſe facere grām nobis: ſȝ ⁊ q̄ti
q eis grā fiat. He. vlt. Bn̄ficētie āt ⁊ cōionis ⁊c. Cōmē tate
dat ēt eorū liberalitatē q̄tū ad ordinē dādi: q̄ nō ſolū dati.
3 ſua ōderūt. ſȝ p ſeipſos: q̄ talis dȝ eē ordo in dando: vt
p hō ſit acceptus dō. Geñ. 4. Reſpexit dn̄s ad Abel. ſ.
p°: ⁊ ad munera eius ꝯſequenter. Eccl'ici. 30. Miſerere
aīe tue ⁊c. Et iō dicit. Nō ſicut ſpauim'. Q. d. Uerē vo
lūtarij fuerūt: q̄ nō ſic̄ ſpauimus. i. nō ea ītētiōe q̄ pu
tabamus: vt. ſ. darēt pro culpis redimendis: ſed ſemet
ipſos ōderūt p'm dn̄o emēdādo vitā ſuā: ⁊ deide nobis
obediēdo p oīa p volūtatē dei q̄ ē vt ſubdāſ hōies vi-
carijs ſuis. Heb. vlt. Obedite ppoſitis vr̄is ⁊c. ¶ Glo-
ſa dic̄ q ñ alr̄ erat ab eis recipiēdū: niſi. ſ. p'us ſeipſos
dediſſent dō. ḡ videſ q nō ſint recipiēde elemoſyne a
pctōribus. ¶ Sed dōȝ ē q nō eſt ab eis recipiēdū qn̄
dant ea ītētione vt foueāſ i peccatis. Sic ḡ poſito exē
4 plo macedonū: oſtēdit ſe cōſequēter per motū eē hoc
exēplo. cū dic̄. (Ita vt rogaremus tituȝ.) Quaſi dice-
ret. In tm̄. nos pmoti fuimus h' exēplo de liberalitate
macedonū: vt. ſ. rogaremus tituȝ: vt ēt vos ſitis ptici
pes iſti' grē: vt. ſ. titus queadmodū cepit vos monere
ad bn̄ficiēdum poſt q̄ vidit vos correctos ⁊ inducere
vos ad cōioneȝ: ita pficiat in vob: ⁊ ſpūalr̄ grām iſtam
de largitione elemoſynarum: vt non deſit vobis. Phi
li. 2. Qui cepit in vobis ⁊.
¶ Cōſequēter amonet eos vt h' exēplo ipſi iducanſ.
cū dic̄. (Sȝ ſic̄ in oībus ⁊c̄.) Ubi duo dic̄. Prio monet
vt ipſi exēplo macedonū ſiut pmpti ad elemoſynas fa
ciēdū. Scdo quādā ſuſpicionē aufert ibi. (Et ñ q̄ſi im
5 perās dico ⁊c.) Dic̄ ḡ. (Sȝ ſic̄ ī oībus ⁊c̄.). Q. d. Sic̄
vos ſupatis macedones i oībus alijs gratijs. ita ōbetis
eos ſupare. ēt in iſta. ſ. elemoſynis faciēdis. Et h' ē qd
dic̄. Sic ī oībus alijs abūdatis. Et p° in his q̄ ptinēt ad
ītellectū ⁊ q̄tū ad h' dicit. In fide qua crediſ. ⁊ ſermo
ne q̄ cōfitemur. Ro. 10. Corde crediſ ad iuſticiā: q̄tuȝ
ad fidē. ore aūt ꝯfeſſio fit ad ſalutē. q̄tum ad ſermonē.
In ſciētia ſcripturarū. p' Cor. p°. In oībus diuites fa-
cti eſtis ⁊c. Scdo in his q̄ pertinent ad opus. ⁊ q̄tuȝ
ad h' dic̄. Et in omni ſollicitudie. ſ. bene opādi. Ro. 12.
Sollicitudine nō pigri. Tertio in his q̄ pertinent ad
affectū. ⁊ q̄tū ad h' dicit. In charitate veſtra ſpiritua-
li habita ī nos ſupabūdātis. Coll. 4. Sup omnia cha
ritatē habētes ⁊c̄. Sicut inq̄ in oībus iſtis abūdatis

6 ſta.ſ.rogaui Titū:vt in hac grā.ſ.elymarū abūdetis.
Et q: poſſet haberi ſuſpicio ꝙ q̄ſi ex imꝑio mādaret vt
daret elyīas. Cōtra qḋ ē qḋ dr̄ Ezech.34. Uos aūt cū
auſteritate ⁊c. Et iō ꝯ remouet dicēs. Nō q̄ſi imperās
dico. h̄ eſt ꝙ rogaui Titū vel ꝙ egoipſe h̄ dico vobis.
nō feci q̄ſi imperās. p̄ Pet.vlt. Nō vt dn̄antes in cle-
ris. Sȝ dico h̄ comprobās.i.volēs. cōprobare ꝑ alioꝝ
ſollicitudinē.ſ. macedonum vr̄e charitatis ingenium.
¶ Ubi ſciēdū ē ꝙ igeniū bonū ſumit̄ nō ſoluȝ ꝓ apti
tudine ad ſciēdū faciliter: ſȝ ēt ad bn̄ opādū. Cuius rō
ē.q: ad h̄ ꝙ aliquis bn̄ operet̄ exigit̄ ſcia dirigēs. Et iō
ſicut in adiſcendo dicit̄ boni ingenij eſſe qui cito capit
verba magiſtri:ita in operādo boni igenij dicit̄ q exem
2 plo alioꝝ cito mouet̄ ad bn̄ operādū. Et iō dicit aplſ.
Cōprobans.i.probare volens bonum ingenium ve-
ſtrum.i.q̄ꝫ promptam voluntatem habeatis ad dan-
dum moti exemplo macedonum. p̄ Cor.4. Non vt
confundam vos hec ſcribo. ¶ Lectio. II.

Citis.n.gratiaȝ domini noſtri
ieſu chriſti. †quoniā ꝓpter vos
3°.d. egenus fact⁹ ē cū eēt diues: vt
40°. illius iopia vos diuites eſſetis.
ar.2° 2m Et cōſilium in hoc do. Hoc eniȝ vobis vti
le eſt. qui non ſolū facer̄ ſed ⁊ velle cepiſtis
3 ab anno priore. Nūc vero ⁊ facto ꝑficite:
vt quemadmodū promptus ē animus vo-
luntatis:ita ſit ⁊ perficiēdi ex eo quod habe
p̄.2e. tis. Si eniȝ volūtas prompta ē ſcḋm id qḋ hȝ
q.20e accepta eſt non ſcḋm id qḋ nō hȝ. Nō enim
ar.4e vt alijs ſit remiſſio vobis aūt tribulatio: ſed
ex equalitate in preſenti tp̄e veſtra abūdan-
2a2e. tia illoꝝ inopiā ſuppleat. vt ⁊ illoꝝ abūdātia
q.32. veſtre inopie ſit ſupplemētū: vt fiat eq̄litas
ar.5° ſicut ſcriptum eſt. †Qui multum nō abūda
uit ⁊ qui modicum non minorauit.
4 ¶ Hic iducit corinthios ad dādū elyīas exēplo xp̄i di
Ely- cēs. Uolo cōprobare igeniū veſtrū bonuȝ ad dāduȝ.ſ.
na li- pauperibus: ⁊ h̄ facere debetis exēplo xp̄i.n.i.q: ſcitis
bēter grāȝ dn̄i nr̄i ieſu xp̄i quā gdē hūano generi cōtulit. Io.
dare p̄ Grā ⁊ veritas ꝑ ieſuȝ xp̄m .ē. Et hec dr̄ grā: q: gcqd
debe filius dei penalitatū nr̄arū aſſumpſit totuȝ grē ē impu
mus tādū. q: nec ꝓuctus alicuius bonitate: nec alicuius v̄
exem tute coactus: nec inductus ſua neceſſitate. Eſt aūt grā
plo iſta quō ꝓpter nos egenus factus ē. Et dīc egen⁹ qḋ
xp̄i. plus ē q̄ꝫ pauꝑ. Nā egenus dr̄ ille q nō ſolū paruȝ hȝ.
ſed q idiget ſeu eget. Pauper v̄o ille q parum hȝ. Ad
ſignificādū ḡ maiorē pauꝑtatē dicit̄ egēus factus ē.ſ.
5 in tp̄alibus. Luc.9. Filius hoīs nō hȝ ⁊c. Treñ.3. Re-
cordare pauꝑtatis ⁊c. Eſt aūt factus egenus nō ex ne
ceſſitate: ſȝ ex volūtate. q: grā iſta iā nō eſſet grā. Et iō
dicit. Cū diues eſſet.ſ.in bonis ſpūalibus. Ro.10. Idē
deus diues i oēs ⁊c. ꝓuer.8. Mecū ſūt diuitie ⁊c. Dic
aūt eēt nō fuiſſet. ne videret̄ xp̄s amiſiſſe diuitias ſpūa
les cū aſſūpſit pauꝑtatē. Sic.n.aſſumpſit hanc pau-
ꝑtateȝ ꝙ illas ieſtimabiles diuitias nō amiſit. ꝓs. Sit
in vnū diues ⁊ pauꝑ. Diues in ſpūalibus: pauꝑ in tem
poralibus. Cām aūt q̄re voluit fieri egenus ſubdit cuȝ
dīc. Ut illius inopia diuites eſſemus.i.vt illi⁹ pauꝑta
te in tp̄alibus vos eſſetis diuitēs in ſpūalib⁹. Et hoc ē
ꝓpter duo.ſ. ꝓpter exēplū ⁊ ꝓpter ſacr̄m. Propter exē
plū gdē. q: ſi xp̄s dilexit pauꝑtatē ⁊ nos exemplo ſuo
debemus diligere eā. Diligēdo aūt paupertateȝ in tem
poralibus efficimur diuites in ſpūalib⁹. Iaco.2. Nōne 6
deus eligit pauperes in mūdo: diuites in fide ⁊c. Et iō
dīc. (Ut illius inopia ⁊c.) Propter ſacr̄m aūt q: oīa q
xp̄s egit vl̄ ſuſtinuit fuit ꝓpter nos. Unde ſic ꝑ hoc ꝙ
ſuſtinuit mortē liberati ſumus a morte eterna ⁊ reſtitu
ti vite: ita ꝑ h̄ ꝙ ſuſtinuit inopiaȝ in tp̄alibus liberati
ſumus ab inopia in ſpūalibus ⁊ facti diuites in ſpūa-
libus. p̄ Cor.p. Diuites facti eſtis in illo in oī ſcia ⁊c.
¶ Cōſequēter cuȝ dīc. (Cōſiliū in h̄ do ⁊c.) Inducit
eos ad dādū ex ꝑte eoꝝ. Et circa hoc duo fac. Primo po
nit ipſoꝝ vtilitatē q ex h̄ ꝓuenit. Secūdo oſ̄dit ꝙ h̄
ēt ab ipſis volitū eſt.ſ.vt darent elemoſynas ibi. (Qui
nō ſolū ⁊c.) Dicit ḡ cōſiderās hoc bn̄ficium cōſilium
vobis do.i.hortor vos ad hec.ſ.ad dādū elemoſynes.ſ. 2
nō ſolū ꝓpter vtilitatē ſcōꝝ q ſunt in hieruſalem: ſȝ
⁊ ꝓpter vtilitatē vr̄am. ꝓuer.27. Boni amici conſilijs
aīa dulcoratur ⁊c. Et h̄: q: vtile eſt vobis. Bonū enim
pietatis plus ē vtile facienti q̄ꝫ illi cui fit: q: faciēs repor
tat inde cōmodū ſpūale. recipiens v̄o tp̄ale. p̄ Thi.4.
Pietas ad oīa valet. Hoc aūt nō ſoluȝ ē eis vtile: ſed ēt
ipſi h̄ voluerūt. Et iō dīc. (Qui nō ſolū ⁊c.) Ubi tria
fac. Primo cōmemorat bonū ꝑncipiū in eis. Secundo
hortat̄ eos ad d̄bitū finē ibi. (Nūc v̄o ⁊ fcō ⁊c.) Ter-
tio expōit qḋdā qḋ ꝓdixerat ibi. (Si.n. volūtas ⁊c.) Di
ḡ. Uere d̄betis libēter dare elemoſynas: quia nō ſolū ē
vobis vtile. ſȝ ēt hoc ipſum velle ſponte cepiſtis.ſ. dare
elemoſynas priori āno q.ſ. veni ad vos. Uel a priori āno. 3
i.pcedēti. q̄ſi. dicat. Plus eſt velle q̄ꝫ facere. iuxta illud
Eccl.18. Uerbū melius ē q̄ꝫ datū ⁊c. Et iō debetis eſſe
prompti ad dādū. Et q: eſtis ꝓmpti ad dādū: iō nunc
qḋ habuiſtis in animo ꝑficite facto. alioq̄n illa volun-
tas eēt fruſtra. p̄ Io.4. Nō diligamus v̄bo neqꝫ lin-
gua ⁊c. Phili.p. Qui cepit in vobis ⁊c. Et huius rō ē
vt quēadmodū ꝓmptus ē animus volūtatis.i. diſcre-
tio volūtatis ſcḋm Glo. ꝓmpta ē: ita ſit ꝓmpta diſcretio
ꝑficiēdi. Ul̄ alr̄ vt anim⁹ ſumat̄ ꝓ volūtate. Et tūc dr̄.
Quēadmodū ꝓmpti fuiſtis ad volēdū ita ꝓmpti ad
ꝑficiēdū. ⁊ h̄ ex eo quod hētis.i.ſcḋm facultatē veſtraȝ.
¶ Cōſequēter exponit hoc qḋ dīc. Ex eo qḋ habetis
dicēs. (Si.n.⁊c.) Quaſi.d. Dico ꝙ dētis eē ꝓmpti ad
dādū ⁊ in h̄ nō itēdo vos grauare: vt.ſ. detis ſupra fa- 4
cultates vr̄as: q: forte volūtas ꝓmpta ad h̄ iduēt vos.
ſȝ i h̄ op⁹ nō pōt imitari volūtatē: ⁊ iō dīc. (Ex eo qḋ hē
tis.) Eniꝫ ꝓ q: ſi volūtas ꝓmpta ē ſcḋm id qḋ hȝ accepta
ē. Et hui⁹ rō ē: q: volūtas acceptat̄ i ꝑfectiōe opōius:
op⁹ āt nō ꝑficit̄ niſi ex eo qḋ habet̄. Et iō dīc ſcḋm qḋ hȝ ac
cepta ē tob.4. Si mltū tibi fuerit abūdāter tribue ⁊c.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Non.n. vt alijs ⁊c.) Rēouet
ſuſpicionem q̄ndā. Poſſet.n.dicere iſti. Si damus ely
nas pauꝑibus ſcīs q ſūt in hierlm̄ ipſi occioſi. viuēt ⁊
nos dāna patiemur ⁊ ſic efficiemur miſi. Iō aplſ pmo
hāc ſuſpicionē excludit. Scḋo ſuā itētiōeȝ manifeſtat.
Tertio v̄o ꝯfirmat ꝑ auc̄tateȝ ⁊ remouet ſuſpiciōem
cū dīc. (Nō.n.vt alijs ⁊c.). Q.d. Nō.n.ita moneo vos 5
elynas dare: vt alijs ſit refrigerium dum ocioſe viue-
rent de elyīnis vr̄is. vob aūt ſit tribulatio.i. pauꝑtas:
q: vos affligimini. Sȝ nūgd peccāt illi q dāt oīa alijs
⁊ ipſi poſtea pauꝑtate affligunt̄. Et vr̄ ꝙ ſic ꝑ hec v̄ba
aplī. Rn̄deo dōȝ ē ſcḋm Glo. ꝙ meli⁹ eēt totum dare pau
peribus ⁊ affligi ꝓ xp̄o. Illud auteȝ quod dicit: h̄ cōde
ſcendo fecit: q: infirmi erant ⁊ forte deficerent ſi ege-
ſtate premerentur. ¶ Intentionem ſuam manifeſtat.
cum dicit. (Sed ex equalitate ⁊c.) quaſi dicat. Non in
tendo tribulationem veſtram: ſed quandam equali-
tateȝ. vt.ſ. veſtra abūdātia ⁊c. Quod pōt expōi triplici
ter. Primo de eq̄litate q̄ꝫtitatis. Scḋo de eq̄litate pro-

a portiõis. Tertio de eq̃litate volũtatis. De eq̃litate q̃ti
tatis: q2 isti. s. corinthij abũdabãt in tẽporalibus ⁊ deficie
bãt in spũalibus. sci vo qui erãt in hierusalẽ abũdabãt
in spũalibus ⁊ deficiebãt in tẽporalibus. Uult ḡ vt fi
at iter eos eq̃litas q̃titatis. vt. s. illi q abũdãt in tẽpora
libus dent medietatẽ oĩum illis q deficiunt in eis. ⁊ isti
dent medietatẽ spũaliũ eis: vt sic sint eq̃lr diuites. Et
iõ h' ponit dic̃. vt. s. ex eq̃litate q̃titatis. i. dimidia pte
bonorũ vr̃oꝝ in p̃nti tpe qđ breue ẽ vr̃a abũdãtia ter
renorũ suppleat illoꝝ inopiã q deseruierũt oia mũdi. ⁊
vt illorũ abũdãtia. s. in spũalibus sit supplemẽtũ vestre
inopie i spũalibus. i. vt sitis participes vite eterne. Lu.
2 16. Facite vobis amicos ⁊c. Ecc. 14. In diuisiõe sortis
da ⁊ accipe. da tpalia ⁊ accipe spũalia. De eq̃litate aũt
ꝓportiõis exponit̃ sic ⁊ melius. Vos corinthij h̃etis
abundãtiã tpaliũ. sci q sũt in hierusalẽ abũdãtiã spũa
liũ. Uolo ḡ. ex q̃dã eq̃litate: nõ q̃ sit ƒm q̃titatẽ: ꝫ ƒm
ꝓportionẽ. vt. s. sic illi sustẽtãt̃ elymis vr̃is: ita vos dite
mini p̃cib⁹ illoꝝ apđ deũ. Sic̃. n. illi ñ ita ditãt̃ ð bõis
vr̃is tpalibus: sic̃ vos estis diuites. ita nec vos bõis il
lorũ spũalib⁹ ditemini sic̃ illi. Et iõ dic̃. Sed ex eq̃litate
p̃dicta vr̃a abũdãtia terrenoꝝ illoꝝ. s. scõꝝ inopiaꝫ in
tpalibus suppleat: vt ⁊ illoꝝ abũdãtia in spũalib⁹ ⁊c. i.
Cor. 9. Si nos vobis spũalia seminauim⁹ ⁊c. De eq̃lita
te aũt volũtatis expõit̃ sic. Sed ex eq̃litate ⁊c. i. volo q
3 sit in vobis eq̃litas volũtatis: vt. s. sic̃ illi h̃nt volũtateꝫ
cõmunicãdi vobis ea in q̃bus abũdãt: ita vos habeatis
volũtatẽ cõmunicãdi illis ea in q̃bus abundatis.

¶ Cõsequẽter cõfirmat h' per auc̃tatem. Unde dicit.
Sic̃ scriptũ ẽ. s. Exo. 16. Qui mltũ. s. collegerat ð mã
na. i. q amplius habuit q̃ gomor non abũdauit. i. non
habuit vltra sufficiẽtiã suã. ⁊ q modicũ nõ minorauit.
i. nõ defecit ei: q2 oẽs equalr̃ abundabant. vt dr̃ Exo.
16. Et sic nec q plus collegerat plus h̃uit: nec q min⁹
parauerat repperit minus. ¶ Lectio. III.

Ratias aũt deo qui dedit eãdẽ
sollicitudinẽ pro vobis in cor
4 de titi: quoniã exhortatõeꝫ qui
dẽ suscepit: sed cũ sollicitior es
set sua volũtate profectus ẽ ad vos. Misi
mus ẽt cũ illo fratrem nostrum: cuius laus
est in euãgelio per oẽs ecclesias. Nõ soluꝫ
aũt: ꝫ ⁊ ordinatus ẽ ab ecclesijs comes pe
grinatiõis nostre in hãc grãm q̃ ministrat̃
a nobis ad dñi gl̃iam ⁊ destinatã volũtateꝫ
nr̃am. Deuitãtes hoc ne q̃s nos vituperet
in hac plenitudie q̃ mĩstratur a nobis i dñi
gloriaꝫ. † Prouidemus enim bona nõ so
5 tho. lũ corã deo: sed etiã corã hominibus. Mi
4° simus autem cũ illis fratrẽ nostrũ quẽ pro
bauimus in multis sepẽ sollicitũ esse: nunc
aũt multo sollicitioreꝫ: cõfidẽtia mlta i vos
siue pro tito qui est socius me⁹: ⁊ in vobis
adiutor: siue fratres nr̃i apostoli ecclesiarũ
glorie xp̃i. Ostẽsionẽ ergo que est charita
tis vestre ⁊ nostre glorie pro vobis in illos
ostendite in faciem ecclesiarum.

¶ Postq̃ tractauit ð collectis dãdis. h' p̃nr̃ tractat ð
ministris p q̃s collecte fiãt. Et circa h' duo fac̃. Primo
noiat eos. 2° recõmẽdat eos corinthijs ibi. (Ostẽsionẽ ḡ
q̃ ẽ ⁊c.) Circa p̃m̃ tria fac̃. Prio. n. noiat titũ. 2° Barna. b
ibi. (Misimus aũt cũ illis frẽꝫ ⁊c̃.) 3° apollo ibi. (Mi
simus aũt cũ illis ⁊c̃.) Circa titũ duo cõmẽdat. s. eius
sollicitudinẽ ⁊ sollicitudis signũ ibi. (Qm̃ exhortatio
nẽ ⁊c.) Dic̃ ḡ p. Dixi supra q rogaui titum vt p̃ficeret
grãꝫ istã. ð elymis colligendis: qđ iniũxi sollicitudini
mee: ex ordinatiõe aploꝝ. de q̃ inueni ẽt ipm sollicitũ: ⁊
iõ ago grãs deo q dedit eãdẽ sollicitudinẽ quã ego ha
beo p vobis exhortãdis ⁊ ꝓmouẽdis ad opa miseri
cordie in corde titi: q2 ipse ẽt sollicitus ẽ: sic̃ ⁊ ego vt p
ficiat in vobis hãc grãm. Heb. 6. Cupimus vnũquẽq̃
vr̃m eãdẽ ostẽdere sollicitudinẽ ⁊c. Ro. 12. Qui p̃est i sol
licitudie. Signũ aũt hui⁹ sollicitudinis ẽ: q2 q̃n rogaui 2
eũ ipse ꝯsensit exhortatiõi mee. Et iõ dic̃. Qm̃ exhor
tatione q̃dẽ suscepit. Et q2 ꝓsecut⁹ ẽ qđ petij. Uñ dic̃.
Sꝫ cũ sollicitior eẽt sua volũtate q̃ mea exhortatiõe:
ꝓfectus ẽ ad vos: qui tamẽ p̃mo recusabat venire pp
peccata vestra. Ro. 12. Sollicitudine non pigri.

¶ Cõsequẽter cũ dic̃. (Misim⁹ auteꝫ ⁊c.) Tractat de Bãna bas
scđo mĩstro. Et circa h' duo facit. Prio cõmẽdat ipsũ. cõmẽ
Scđo subdit rõnem q̃re mittit tã solẽnes nũcios ibi. dat
(Deuitãtes ⁊c.) Frater iste ƒꝫ q̃sdã ẽ Lucas. vel ƒꝫ ali ab
os Barnabas. quẽ q̃dẽ cõmẽdat ex trib⁹. s. ex fama: q2 aplo
laus ei⁹. s. luce ẽ i euãgelio ab eo scripto p oẽs eccl'as: ex tri
q2 ẽ approbatũ p aplos. Ul' cui⁹ laus. s. Barnabe est in bus
euãgelio p̃dicato ab ipo p oẽs ecclias: q2 iudeis ⁊ gen
tib⁹. Uñ dr̃ ð bãnaba. Act. 10. q erat vir bon⁹ plen⁹ fi 3
de ⁊ spũscõ. Itẽ cõmẽdat ipꝫ ex societate sua: q2 nõ so
lũ ẽ famosus: ꝫ ordinat⁹ ẽ ab ecclijs iudee comes pegri
natiõis mee. i. p̃dicatiõis mee: q̃ vt pegrini mũdũ cir
cuimus. ð. 5°. Quãdiu sumus in corpe pegrinamur a
deo ⁊c. Et h' ẽ veꝝ ð Luc. q2 ipe fuit vn⁹ ð. 72. discipul'
⁊ soci⁹ pauli. De Barnaba sir̃: q2 p spm̃scm̃. dr̃ act. 13°.
Segregate mihi Barnabã ⁊ paulũ i opus ⁊c. Et scñs
ẽ comes i hãc grãm. s. collectiõis elymarũ: Uel in hãc
grãm. s. p̃dicatiõis: de q̃ dr̃. Ephe. 3°. Mihi aũt oĩum
scõꝝ minimo ⁊c. Itẽ cõmẽdat eũ ex officio: q2 ẽ mini
ster grẽ q̃ mĩstrat̃ a nobis. p̃a Corin. 4. Sic nos existi
met hõ supra. 3. Qui ⁊ ydoneos nos ⁊c. Mĩstrat̃ aũt
grã ista ad dñi gl̃iam: vt. s. dñs nr̃ gl̃ificetur. s. de elymis
factis de ꝯuersiõe aploꝝ p̃dicatiõis nostre: q2 vt dr̃ p
uer. 14. In mltitudine ppl'i ⁊c. Itẽ mĩstrat̃ vt volũtas 4
nr̃a impleat̃: q2 nos h' volumus fieri. Et iõ dicit. Et vo
lũtatẽ nr̃am destinatã. i. predestinataꝫ a deo qui prede
stinauit ab eterno nos talem voluntatem habere.

¶ Cõsequẽter cũ dicit. (Deuitãtes ⁊c.) Assignat cãꝫ
q̃re mittat eã solẽnes nũcios. Et p̃ hui⁹ rõnẽ assignat.
Scđo ꝓbat ibi. Prouidemus ḡ ⁊c. Dicit ḡ. Cã q̃re tã
solẽnes nũcios mittimus ẽ ista: vt sciatis negociũ hui⁹
mũdi iesse cordinr̃o. Et iõ dic̃ diuitãtes h'. s. ne q̃s ⁊c.
Q. d. vt vitem⁹ vitupiũ qđ possꝫ mihi ipigi ab aliq̃b⁹ vl'
negligẽtie. si ñ mitterẽ strẽnuos. Ul' fraudis. si ñ mitte
rẽ securos. Et isti strẽnui erãt ⁊ ꝓmpti ⁊ securi: q2 dati
ab ecclijs: ⁊ electi p spm̃scm̃. supra. 6°. Nemini dãtes vl
lã offẽsiõeꝫ ⁊c. Dic̃ aũt i hac plenitudie. s. elymaꝝ vl' cõ
uersiõis gẽtiũ. i. Pe. 4. Unusq̃sq̃ sic̃ accepit graꝫ i alte 5
rutrũ ⁊c. Et h' ꝓbat dicẽs. ꝓuidem⁹. n. ⁊c̃. Q. d. Bñ di
co deuitãtes: q2 ꝓuidem⁹. i. ꝓuider ðbem⁹ bõa. i. vt opa
nr̃a bõa sint ñ solũ corã deo vt ei placeam⁹: ꝫ ẽt corã
hoĩb⁹ vt. s. eis bõa videãt̃. Et h' facit sollicite ꝓcurãdo ⁊
bonos imitãdo. Ro. 12°. Adherentes bono ⁊c̃.

¶ Cõseq̃nter cũ dic̃. (Misim⁹ aũt cũ illis ⁊ frẽꝫ nostrũ
⁊c̃.) tractat ð. 3. nũcio. s. ð apollo. Ubi duo fac̃. p̃ cõmẽ
dat eũ ð sollicitudie cũ dic̃. Quẽ. s. apollo ꝓbauim⁹ se
pe sollicitũ eẽ de salute vr̃a, nũc autẽ multo sollicitiorẽ.
Nã sic̃ supra appareat apollo fuit p̃mus q post aplm̃ p

6 dicauit apd̄ corinthū. pͥ Cor. 3. Ego plantaui apollo rigauit. Hic aūt turbatus ꝺ pctō ipſoꝝ receſſit ⁊ ſollicitudinē quā aň ꝓ ipſis habebat poſtpoſuit. Nūc vero audita cōuerſiōe eoꝝ factus ē de ſalute ipſoꝝ ſollicitior: ꝙ aūtea eēt. Ephe. 4. Solliciti ſeruare vnitatem ſpūs ⁊c. Ro. 12. Qui preeſt in ſollicitudine ⁊c. Secundo ſubdit cāʒ ſollicitudinis quā aſſūpſit. q: apollo confidit ꝺ vobis ex his q̄ titus dic̄ de vobis cōmēdās vos. Vñ dic̄. Multa cōfidētia in vobis ſiue pro tito q eſt ſocius meus. ⁊ q: libēter venit in ſocietatē titi: ⁊ Luce ſeu Barnabe: ⁊ q: ad h̄ inductus fuit ab apoſtolis eccleſiarū q̄ ſūt in iudea. Et iō dic̄. Siue frēs nři apoſto
2 li eccliaru iudice. ſ. īduxerūt eū ad ſollicitudinē habēdā ꝓ vobis. q̄ qdē ecclie ſūt glie xp̄i. i. ad gliaʒ xp̄i.

¶ Cōſequēter cū dicit. (Oſtēſionē ḡ q̄ ē ⁊c.) Recommēdat iſtos nūcios corīthijs dicēs. Qui tales miſimꝰ ad vos ḡ oſtēſionē ⁊c. i. oñdatis opere ꝙ charitatē habetis ad eos ⁊ ꝙ ꝟe cōmēdaui vos ⁊ ꝙ ego vere gloriatus ſum de vobis in facie eccleſiarū ad quas perueni ⁊ qbus predicaui. Uel in faciē oīum eccleſiaruʒ. q: qd̄ facitis eis ē inoteſcet oībus ecclījs.

CAP. IX.

Nam de miniſterio quod fit in ſā-
ctos ex abundanti eſt mihi ſcri
3 bere vobis. Scio enim ꝓmpti
animū veſtruʒ pro quo de vob
glorior apd̄ macedones: quoniā ⁊ achaya
parata eſt ab anno preterito: ⁊ veſtra emu-
latio ꝓuocauit plurimos. Miſimus autē
fratres vt ne quod gloriamur ꝺ vobis eua
cuetur in hac parte: vt quēadmodū dixi pa
rati ſitis ne cū venerint macedones mecuʒ
⁊ inuenerint vos īparatos: erubeſcamus
nos ⁊ nō dicamus vos ī hac ſubſtātia. Ne
4 ceſſariū ergo exiſtimaui rogare fratres vt ꝑ
ueniant ad vos ⁊ ꝑparent repromiſſā bene
dictionem hāc paratā eſſe ſi q̄ſi benedictio
nem nō quaſi auariciā. Hoc aūt dico. Qui
parce ſeminat: parce ⁊ metet. ⁊ q ſeminat ī
benedictionibus: de bñdictiōibus ⁊ metet.
Unuſquiſqʒ prout deſtinauit in corde ſuo: ñ
ex triſticia aut neceſſitate. Hylarem eniʒ da
torem diligit deus.

¶ Supra aplꝯ īduxit corīthios ad dādū elynas ſc̄is q ſunt in hieruſalē. h̄ ꝯ̄ īduc̄ eos q̄tū ad moduʒ dādi. vt. ſ. hylariter ⁊ abūdāter dent. Uñ ad h̄ ꝙ bñ darent
5 miſit tā ſolēnes nūcios. Circa h̄ aūt duo fac̄. Prio excludit opinatā cāʒ ꝺ miſſiōe nūcioꝝ. Scđo ꝓ̄ aſtruit
pͣ 2ͤ. q. 39. verā ibi. (Miſimus āt frēs ⁊c.) Circa pͫ tria fac̄. Primo excludit ſuſpitionē. Scđo ad h̄ cām aſſignat ibi. (Scio. n. ꝓmptū ⁊c.) Tertio cām ꝓbat ibi. (Pro q̄ ꝺ vobis ⁊c.) Quātū ad pͫ q: poſſet aliqs dicere aplo. tu mones nos ꝙ bñ recipiamus nūcios q̄s mittis. Sʒ q̄r ñ potiꝰ mones ꝙ bñ largiamur elynas. Et iō h̄ remouēs dic̄. Nō ē necīū ꝙ h̄ moneā. Nā. i. q: ꝺ miniſterio qd̄ fit in ſcōs ex abūdātia. i. ſupfluū ē mihi ſcribere vobis. ⁊ huiꝰ cā ē: q: ſcio ꝓmptū aīuʒ vrm̄ ad ſubueniēdū eis. Pſ. Paratū cor meū deꝰ ⁊c. Q: āt ſit ꝓmptꝰ aīus veſter ꝓbo ex duobꝰ. Prio ex gliatiōe nr̄a ꝺ vobis. Nā niſi ſcirē vos eē ꝓmptos ad h̄: nō fuiſſē gliatus de vobis apd̄ alios. Et iō dic̄. Pro q̄. ſ. pro ꝓmpti

tudie aīꝯ vrī. ꝺ. ꝑ. Glia nr̄a ⁊c. Et. ꝺ. 7. Multa mihi fidu 4
cia ⁊c. Glorior apd̄ macedones. ꝺ h̄. ſ. q2 ⁊ achaya i q̄ corīthus metropolis ē. Parata ē ab āno pterito ad largiēdū. Scđo ex effectu: q: vos ꝓuocaſtis exēplo vr̄o multos ad h̄. Et iō dic̄. Et vr̄a emulatio. i. amor ⁊ ſtudiū imitādi vos ꝓuocauit plimos: q:. n. audierūt vos bñ correctos ꝓficere: ꝓuocaſ plimi. ſ. ad ꝓficiēdū. Prouer. 27. Ferrū ferro acuiſ ⁊c. Gal. 4. Bonuʒ aūt emulamini ⁊c. pͥ Cor. 12°. Emulamini cariſmata ⁊c.

¶ Cōſequēter cū dic̄. (Miſimus aūt fratres ⁊c.) Ponit verā cām q̄re miſerit tā ſolēnes nūcios. Et ꝑ ponit in gnāli. Secūdo in ſpāli ibi. (Ut quēadmodum dixit
⁊c.) Circa pͫ duo fac̄. Prio aſſignat veraʒ cām dicēs. 2
Cā aūt q̄re iſtos miſi ē nō ꝙ credā vos nolle ſubuenire pauperibus: ſʒ vt ne ꝙ gliamur de vobis. i. ne glia nr̄a quaʒ habemꝰ de vobis euacueſ ſi. ſ. deficeretis. pͥ Cor. 9. Bonū ē mihi mori ⁊c. Euacueſ inq̄ʒ i hac pte: q: bñ cōſtat mihi ꝙ in alijs ꝟtutibus ⁊ bonis nō euacuabitis gliaʒ meā. Scđo cū dic̄. vt quēadmodum ⁊c. hortaſ eos ad debitū modū dādi. Et ꝑ hortaſ vt dent ꝓmpte. Scđo vt dent abundāter ibi. (Neceſſarium ḡ ⁊c.) Tertio vt dent hylariter ibi. (Unuſqſqʒ ꝓut deſtinauit ⁊c.) Circa pͫ duo fac̄. ꝑ pōīt modū dādi. ſcđo rōnē aſſignat ibi. (Ne cū venero ⁊c.) Modus dādi ē. vt. ſ. ꝓmpte def. ⁊ iō dic̄. Jō miſi miſtros vt ſitis parati ad dādū quēadmodū dixi. ſ. exēplo macedonū. Mat. 25. Que parate erant ⁊c. Prouer. 3°. Ne dicas amico
tuo vade ⁊ reuertere ⁊ cras dabo tibi ⁊c. Rō āt huius 3
eſt ne cū venerint mecū. ſ. ad vos macedones ⁊ inuenerint vos iparatos erubeſcamus nos. Q. d. Uobis erit cōfuſio ſi ꝓmiſiſtis ⁊ ñ ſoluiſtis. Sʒ eſto ꝙ ſuſtineatis ⁊ nō curetis de ꝯfuſiōe vr̄a. adminus caueatis erubeſcētie noſtre qui diximus vos eſſe paratos.

¶ Cōſequēter cū dicit. (Neceſſariū ḡ ⁊c.) Hortaſ eos ꝙ dent abūdāter. Et circa h̄ duo fac̄. Prio pōīt āmonitionē. Scđo āmonitiōis rōnē aſſignat ibi. (Hoc āt dico ⁊c.) Dic̄ ḡ ne ḡ euacueſ glia nr̄a ⁊ vos ñ erubeſcatis neceium exiſtimaui rogare frēs. ſ. lucā titū ⁊ apollo vt ꝑueniāt ad vos vt ꝑparēt repromiſſā bñdcōeʒ hāc. ſ. elynā q̄ dicif bñdictio: q: ē cā eterne bñdictiōis. Naʒ ꝑ actionē dādi hō bñdicif a deo. Pſ. Hic accipiet bñdi-
ctionē a dño ⁊c. Et ab hoībus. Eccliči. 13. Splendidū 4
in panibꝰ ⁊c. Prouꝰ. 22°. Qui ꝓnus eſt ad miīam ⁊c. Et dic̄ hāc bñdictiōeʒ paratā eē q̄ſi bñdictiōeʒ. i. abūdāter ⁊ ñ q̄ſi auariciā. i. parce. Rō aūt q̄re debeāt abundāter dare ē: q: ego dico ꝙ q parce ſeminat. i. q paruʒ dat in mūdo iſto: parce ⁊ metet. i. parū recipiet in alio ſeculo. Et dic̄ ſemiat: q: ſemia nr̄a ſūt qcqd bōi fecerimus. Et iteꝝ. q: parū ſemiaſ ñ mltū colligiſ. Gal. 5. Que ſeminauerit hō hec ⁊ metet: ſʒ multiplicata. Et q ſemiat in bñdictiōibꝰ. i. abūdāter metet ⁊ ꝺ bñdictiōibꝰ. ſ. dei largiſſiā retributōeʒ. Sʒ nūqd nō metēt oēs abūdāter. Dōʒ ē ſic: q̄tuʒ ad q̄titatē pmīj: q: oēs affluēt ⁊ nullus ibi parce metet. Sʒ dic̄ abūdāter q̄ſi ad ꝓportōeʒ ⁊ bñ ſe
mināui. pͥ Cor. 15. Stella a ſtella differt. Abundāter 5
oēs q̄tū ad pmiū ſubale: ſʒ parce in ꝯpatiōe ad pmiū accñtale in q ē ſcōꝝ dria. ꝺ. h̄. Qui multū nō abūdauit ⁊ q modicū nō minorauit. Exod. 16. Q: aliqñ aliqs pcedat ⁊ cum magna charitate ⁊ abundanter metet.

¶ Cōſequēter cuʒ dic̄. (Unuſqſqʒ. n. ⁊c.) Hortaſ eos vt dent hylariter ⁊ gaudenter. Et circa hoc duo facit. Primo. n. monet eos ad gaudēter danduʒ. Scđo rōnʒ aſſignat ibi. (Hylarem. n. datorē ⁊c.) Dic̄ ḡ. Dico ꝙ paretis illō qd̄ vultis dare quaſi benedictiōeʒ. i. abundāter ⁊ dignum benedictione: non quaſi auariciam. i. nō parce. Et hoc dicit q: illud qd̄ ſponte fit non pōt auare fieri

1 re fieri. Et iō ſubdit.vnuſqſqꝫ.n.⁊c̃.quaſi nō aitare:qꝛ
vnuſqſqꝫ.ſ.veſtrū det elemoſinas.put deſtinauit.i.ꝑde
liberauit in corde ſuo.ſ.ſecū cōſerēs. Nō ex triſtitia āt
⁊c̃.Quaſi.d.Unuſqſqꝫ volūtarie det nō coacte. Pōit
aūt duo oppoſita volūtario.ſ.triſtitiam ⁊ neceſſitatē3.
Uoluntariū.n.tollit per violentū.eſt aūt duplex vio-
lentū.ſ.ſimplex ⁊ mixtū.Simplex qñ abſolute qs co-
git ad aliqd cōtra voluntatē ſuā faciēdū. Ad remouē-
dū ḡ illud violētū dicit.nō ex neceſſitate:qḋ fieret ſi dā
rēt coacti mādato apl̄i.Quaſi.d.Nō cogat vos ad dā
dū mādatū nr̄ū:ſed moueat vos ad hoc ꝓmpta vo-
lūtas veſtra.Exo.35.Oīs volūtarius ⁊c̃.Uiolētū mix
tū eſt qñ qs nō abſolute cogit ad faciēdū aliqd ꝯ vo-
lūtatē ſuā.ſꝫ ſm qd.ſ.ꝙ niſi faciat icurrit maius dānū
2 ſicut nō ꝓjciūt merces in mari nauis ſubmergit. Et
iō aliquo mō fit ſpōte ⁊ aliquo modo violēter inq̄tū3
.ſ.cogunt timore maioris dāni.Ut ergo hoc remoueat
dixit.Nō ex triſtitia.i.nō ita ꝙ ſit violentū mixtum.
Quaſi.d.Nō ex timore cōfuſionis ne.ſ.erubeſcatis.
ſed ex gaudio qḋ cōcepiſtis ꝑꝑ amorē quē habetis ad
ſanctos.ꝑs.Uolūtarie ſacrificabo tibi ⁊c̃.
Ele- ❡Cōſequēter cū dicit.(hylarē.n.datorē ⁊c̃.)rōnē aſ
moſi- ſignat ⁊ eſt talis.Oīs remunerator remunerat ea que
na ſunt remuneratione digna:hec aūt ſunt ſolū actus vir
dꝫ tutū.ī actibus aūt virtutū duo ſunt.ſ.ſpēs actus ⁊ mo
dari dus agēdi q eſt ex pte agētis.Uñ niſi in actu virtutis
cū hi- vtrūqꝫ iſtoꝝ cōcurrat:nō dr̄ actus ille ſimpliciter vir
lari- tuoſus.ſicut non dr̄ ꝑfecte iuſtus ſm virtutē q operat
tate opera iuſtitie niſi delectabilr:⁊ cū gaudio operet. Et
lꝫ apō hoīes q nō vidēt niſi ea que parēt ſufficiat ꝙ qs
3 operet actū virtutis ſm ipſam ſpēm actus.putta actū3
iuſtitie:tñ apud deū q ītuet cor nō ſufficit ꝙ ſolū ope
ret actū v̄tutis ſm ſpēm niſi ēt ſm debitū modū ope-
ret.ſ.delectabiliter ⁊ cū gaudio.Et ideo nō datorē tm̄
ſed hylarē datorē3 diligit deus.i.approbat ⁊ remune-
rat ⁊ nō triſtē ⁊ remunerantē.ꝑs.Seruite dn̄o in leti-
tia.Ecc.35.In oī dato hylarē ⁊c̃.Ro.12.Qui miſeret
in hylaritate ⁊c̃. ❡Lectio. II.

4 Potens eſt.n.deus oēm gratiā
abundare facere in vobis vt in
oībus ſemp omne ſufficientia3
habētes abundetis in oē opus
bonū ſicut ſcriptū eſt.Diſperſit dedit pau-
peribus:iuſtitia eius manet in ſeculū ſeculi.
Tho. Qui āt amminiſtrat ſemē ſeminā:ti:⁊ pane3
p. ad manducādū preſtabit. Et multiplicabit
ſemē veſtrū ⁊ augebit icremēta frugū iuſti-
cie vr̄e: vt in oībus locupletati abūdetis in
oēm ſimplicitatē que operat ꝑ nos gratia-
rum actionem deo.Qm̄ miniſterium huius
5 officij nō ſolū ſupplet ea que deſunt ſanctis
ſed ēt abūdat per multas gratiarū actiones
in dn̄o ꝑ probationē miniſterij huius:glo-
rificātes deū in obedientia cōfeſſionis veſtre
in euangelio xp̄i ⁊ ſimplicitate cōicationis
veſtre in illos ⁊ in oēs ⁊ in ipſorū obſecra-
tione pro vobis.deſiderātiū vobis ꝑꝑ emi-
nentē3 gratiam dei in vobis. Gratias ago
deo ſuper inenarrabili dono.
❡Hic rōnē triū modoꝝ aſſignat.Et circa h duo fac.

Primo aſſignat rōnē ſumptā ex pte ipſoꝝ.2° rōnē ſum b
ptā ex pte dei ibi.(Et i oībus locupletati ⁊c̃.)❡Cir-
ca pᵐ duo facit.Primo pōit rōnē.Scḋo ipſam ꝯfirmat
ibi.(Sicut ſcriptū eſt ⁊c̃.Rō eſt talis. Quicūqꝫ dat eleo-
aliqd qḋ multiplicat ſibi:dꝫ ꝓmpte abūdāter ⁊ hylari ſinā
ter dare ſicut videmus ꝙ hoīes abūdanter:⁊ ꝓmpte dās
⁊ cū gaudio ſemināt ſemē:qꝛ multiplicatū illud recol in di-
ligūt.Cū ergo elemoſine multiplicent dātibus, debēt gen-
illas ꝓmpte gaudēter ⁊ abūdanter facere.Et ꝙ multi ti nō
plicent patet.qꝛ deus potēs eſt oēm gr̄am ⁊c̃.Quaſi. ege
d.Nō timeatis dare ne indigētia grauati peniteat ali bit
qñ vos dediſſe.qꝛ potēs eſt deus facere abūdare oēm
gr̄am ſpūs ſancti qua.ſ.ſemp gaudeatis de bono ope 2
qḋ feciſtis.Et ideo dicit.Abūdetis in oē opus bonū.i.
abūdātē affectū habeatis ad dādū elemoſinā ſicut ha
betis ad alia opa virtutū ⁊ tñ habeatis plenā ſufficiēti
am bonoꝝ exterioꝝ.Et iō dicit.Semp oēm ſufficiēti-
a3 habētes.i.vos reputātes habere.Jac.1. Qui dat oī
bus affluēter.Et.1.thi.6.Habētes alimēta ⁊c̃.De iſta
ſufficiētia dr̄ īfra.12.Sufficit tibi gr̄a mea ⁊c̃.De mul
tiplicatione vero dr̄.Eſa.30.Dabit pluuia ſemini tuo.
Mat.19.Oīs q relinquerit ⁊c̃.centupluū accipiet ⁊c̃.
❡Cōſequēter cū dicit.(Sicut ſcriptū ē ⁊c̃.)ꝓbat po
ſitā rōnem dupliciter.ſ.auctoritate ⁊ experimēto ibi.) 3
(Qui āt amminiſtrat ⁊c̃.) ꝓbat āt auctoritate dicēs.
Recte dꝫ vos mouere ꝑdicta rō.qꝛ ſicut ſcriptū eſt ⁊c̃.
Sꝫ glo.ī alio ſenſu adducit hāc auctoritatē ꝙ ſit ītētio
apl̄i.Nā glo.ſic adducit.Dico ꝙ abūdetis i oē op⁹ bo
nū.ī largitione elemoſinaꝝ qꝛ ſcriptū ē. Diſpſit dedit
paupibus.Sꝫ apl̄s vr̄ h velle referre ad illud qḋ dicit
abūdare facere oēm gr̄am.Et hoc qꝛ ille q diſpſit de-
dit paupibus iuſtitia eius manet i eternū.Ecc.12.Bñ
fac iuſto ⁊ inuenies retributionē ⁊c̃.In auctoritate aūt
propoſita notatur quibus ſit dādū qꝛ paupibus.i.īdi
gētibus ⁊c̃.Luc.14.Cū facis prādiū ⁊c̃.Quō dandū.
qꝛ diſpſit:qꝛ nō totū vni.ſꝫ diuiſiꝫ multis.1.cor.12.Si
diſtribuero ⁊c̃.Eſa.58.Frāge eſuriēti panē ⁊c̃.Iuſtitia 4
eius.i.ōtus iuſtitie manet i eternū.qꝛ ex quo dat auge
tur volūtas ad dādū.vel iuſtitia eius.i.merces iuſtitie
eius mānet i eternū.Prouer.11.Seminātiiuſtitiā mer-
ces fidelis ⁊c̃.Experimēto aūt cōfirmat rōnē ꝑdictā di-
cēs.Qui āt amminiſtrat ⁊c̃.Q.d. Experti eſtis qꝛ hoc
ipſu3 qḋ datis i elemoſinas habetis a deo.Et iō debe-
tis libēter dare amore dei.1.paral.vlt.Tua ſunt oīa q̄ d
manu ⁊c̃.Et īſinuat tria circa h.Primū ē ꝙ aliqs poſ
ſet dicere.Si nos dam⁹ mō qḋ habem⁹ deficiēt nobis Nō
necāria ad quotidianū victū.Et h remouet:qꝛ nō ſo- tria
lū ſemē miniſtrat ſeminātī:ſꝫ panē.i.necāria vite ꝑſta- circa
bit ad mādu cādū.ꝑs.Qui dat eſcā oī carni.Scḋm eſt ele-
qꝛ poſſes dicere ꝙ ſi multū darem⁹ deficiēt nobis q̄ ha moſi
bemus ad dādū itez.Et h apl̄s remouet dicēs ꝙ nō d nam
ficiet.ſꝫ multiplicabit ſemē vr̄m vr̄.ſ.plures elemoſi-
nas facitis.3ᵘᵐ eſt qꝛ poſſet aliqs dicere ꝙ ſi mō dam⁹
d̄ficiet nobis volūtas ad dādū ⁊ pēitebit nos dediſſe.
Et h remouet dicēs.Et augebit icremēta frugū iuſti-
tie vr̄e.i.intm̄ augebit facultatem:⁊ volūtatē dādi ele
moſinas ex qbus ꝓcedit iuſtitia vr̄a ꝙ ſemp parati ⁊ 5
ꝓmpti eritis ad dandū elemoſinas ⁊ ꝙ fruges maxie
erūt i cōparatione ad ꝑuum ſemē.Prouer.3.Deꝑmiti-
is frugū tuaꝝ da paupibus.Leuit.25.Dabo benedi-
ctionē ⁊c̃.1.thi.4.Pietas ad oīa valet.
❡Deide cū dic.(Ut i oībus locupletati ⁊c̃.)aſſignat
rōnē q̄re ꝓmpte abūdāter ⁊ hylariter dare debeat ex p
te ipſoꝝ dātiū.h aſſignat rōnē ex pte ipſius dei ꝓ quo
dare debēt.Et p aſſignat rōnē.Scḋo manifeſtat eā ibi
(Qm̄ miniſteriū hu⁹ officij ⁊c̃.)In rōne aūt aſſignat

c da tria ꝯſiderant quoꝝ pᵐ ē ipſoꝝ locupletatio qđ rñ
det pmiſſis. Dixerat.n.ſupra. Multiplicabit ſemē vr̃z
ꝛ augebit icremēta frugū iuſtitie vr̃e. ꝛ hoc pmo reſu
mit dicēs. Et vt l oībus locupletati.i.tā i corpalibus ꝙ̄
in ſpūalibus bonis.i.cor.i. Diuites facti eſtis ꝛc. Sꝫ ne
aliqs crederet ꝙ finis ponēdus ſit in abundantia diui
tiaꝝ tēporaliū: aut ꝙ diuitias ſpūales aliqs ocioſe abſ
ꝙ vſu poſſidere deberet. refert h pmū ad aliud ſcđꝫ di
cēs. Abūdetis in oēm.i.perfectā ſimplicitatē.i.largita
a tem ſimplici aīo factaꝫ: vt largitio procedat ex diuitijs
tēporalibus: ſimplicitas aūt ex ſpiritualibus. Prouer.
io. Simplicitas iuſtoꝝ ꝛc. Sed ꝛ hoc ipſum ad alium
finē referēdū eſt.ſ.ad deū. Et ideo tertio ſubdit: q̄.ſ.lar
gitio ſimplex. operat̄ p nos.i.mediātibus nobis grãꝝ
actionē deo.i. Theſ.5. In oībus gratias agite ꝛc.
¶ Deide cū dicit.(Qm̄ miniſteriū ꝛc.) manifeſtat rō
nē ſupra poſitā.ſ.quđ coꝝ largitio operet̄ grãꝝ actōeꝫ
deo. Et p hoc oñdit. Scđo ponit grãꝝ actōis māꝫ ibi.
(Glorificātes deū ꝛc.) Tertio ipſe ꝓrūpit i grãꝝ actio
nē ibi.(Grãs deo ꝛc.) Dicit ergo. Dico ꝙ largitio vr̃a
3 operat̄ gratiaꝝ actiones deo: q: miniſterium huius offi
cij veſtri: quo ſubuenitis ſanctis: multa bona hꝫ: q: nō
ſolū ſupplet ea q̄ deſunt ſcis ꝙ̄tū ad tēpalia. ſupra.8.
Ur̃a abūdātia illoꝝ inopiā ſuppleat ꝛc. Non ſolū g̃ h
bonū ſeq̄t inde. ſed ēt ꝙ ipſi orāt p vobis ꝛ agūt grãs
deo pbātes ꝛ approbātes miniſtrationē vr̃am. Et hoc
eſt qđ dicit: ſed ēt abūdat.i.excreſcit in actione grãꝝ q̄
fit p multos nō ſolū pfectos: ſed p alios fideles paupe
Nō res: q inde agūt grãs deo in dño: q eos ad hoc mouet
tria vidētes ꝛ pbātes miniſterium veſtrū ſupra pmo. Ut ex
de multaꝝ pſonis facieꝝ ꝛc. Huius qdē grãꝝ actōis mā
grã eſt pp tria. Primo pp eoꝝ fidē quā acceperūt: ꝛ iō di
rum cit. Dico ꝙ abūdat in grãꝝ actione. Glorificātes.ſ.fi
actio deles deū i obediētia cōfeſſionis vr̃e.i. de cōfeſſione fi
ne dei vr̃e: quā cōfitemini ꝛ creditis i xp̄m. Math.5. Sic
4 luceat lux vr̃a ꝛc. Prouer.21. Uir obediēs loquet̄ victo
rias. Scđo pp eoꝝ largitionē. Et iō dicit. Glorificātes
ꝛ in ſimplicitate cōicationis veſtre.i. p largitione vr̃a
in illos.ſ.ſanctos paupes: ꝛ in oēs.ſ.fideles q indigent
ſimplici ꝛ puro aīo facta. Gal 6. Cōicet is q cathetiȝat̄
verbo ei q ſe cathetiȝat ꝛc. Et iterū. Operemur bonuꝫ
ad oēs ꝛc. Tertio pp hoc ꝙ ipſi viri ſancti habēt a deo
vt p eis agāt grãs deo. Et iō dicit. Glorificātes ēt deū
p ipſoꝝ obſecratione p vobis.i. glorificāt deū de hoc
ꝙ ipſi viri ſancti obſecrāt p vobis, ipſoꝝ dico deſide
rātiū vos videre in eterna beatitudīe. ꝛ hoc pp eminē
tē grãm dei in vobis. Ex his ergo aplˢ ꝓrūpit in grã
rū actionē deo dicēs. Grãs ꝛc.i. q: tot bona īde ꝓueni
unt de miniſterio vr̃o: ego ago grãs deo ꝛc.ſ. charitatis
q̄ maxime vr̄ vigere in vobis q ſubuenitis ēt illis q ſic
agūt grãs deo ꝛ orāt p vobis. Et h donū ē inenarrabi
5 le: q: nō pōt dici ꝙ̄tū vtile ſit q: oculus non vidit nec
auris audiuit ꝛc.

CAP. X.

Ipſe autē ego paulus obſecro
vos p māſuetudinē ꝛ modeſtiā
xp̄i q in facie qdē humilis ſuꝫ i
p ad ter vos: abſens aūt ꝯfido in vo
thi. bis. Rogo aūt vos ne preſens audeaꝫ per
3.ca. eā cōfidentiā qua exiſtimor audere in quoſ
dā: q arbitrant̄ nos tanquā ſm carnem am
quo bulem⁹. † In carne.n. ambulantes: non tñ
libet ſm carnem militamus. † Nam arma mili
7° tie noſtre nō carnalia ſunt: ſed potentia deo
18.ca. ad deſtructionē munitionū: cōſilia deſtruē d
tes: ꝛ omnē altitudinē extollentē ſe aduer
ſus ſciētiā dei. † ꝛ in captiuitatē redigentes: 3.d.
omnē intellectū in obſequium xp̄i: ꝛ in prō 23.
ptu habentes vlciſci omnē inobedientiā cū q.2.
impleta fuerit veſtra obedientia. ar.
4.
¶ Poſt ꝙ̄ tractauit đ bonis miniſtris xp̄i ꝛ fidei: con
ſequēter aplˢ inuehit̄ cōtra falſos miniſtros ꝛ pſeudo
ꝓphetas. Et p̄ inuehit̄ cōtra eos. Scđo v̄o cōtra illos
q decepti ab eis adherebāt eis. in.13.cap. ibi.(Ecce.3°.
ꝛc.) ¶ Circa pᵐ duo facit. Primo excuſat ſe de eis q i
ponunt̄ ſibi p rōnē. Scđo vero p facti euidētiam ibi. a
(Que aūt ſꝫ faciē ſunt ꝛc.) ¶ Circa pᵐ duo facit. Pri
mo recuſat ſe excuſare p experimētū: cū tñ poſſet. Se
cūdo v̄o excuſat p rōnē ibi.(Qui arbitrant̄ ꝛc.) Cir
ca pᵐ tria facit. Primo pmittit obſecrationē. Scđo iter
ponit illud qđ imponit̄ ſibi a pſeudo ibi.(Qui in faciē
qdē ꝛc.) Tertio recuſat experimētū ibi.(Rogo āt ne.)
Dicit ergo. Ipſe ego āt paulus q vos ꝛ alios ad elemo
ſinas exhortor: ego inꝙ̄ ipſe obſecro vos p māſuetudi 3
nē ꝛ modeſtiā xp̄i. De māſuetudine xp̄i h̄r. Mat.11. Di
ſcite a me q: mitis ſum ꝛc. De modeſtia Sap.11. Oīa i
numero pōdere ꝛ mēſura diſpoſuiſti ꝛc. Modeſtia.n.
nihil aliud eſt ꝙ̄ modū ſeruare i agēdis. Facit aūt ſpāli
ter hic mētionē de māſuetudīe ꝛ modeſtia xp̄i: q: pſeu
do ꝛ corinthij. ſpāliter īponebāt. Paulo ꝙ cū eēt pñs
apud eos ꝯuerſaret̄ humiliter. ꝛ cū eſſet abſens ſcribe
ret eis valde dure. Et iō poſuit illa duo q̄ xp̄s habuit:
vt ſciāt ꝙ aplˢ hec ēt oñdit ꝛ ſuauit exēplo xp̄i. Et iō
cōſequēter iterponit viciū ſibi īpoſitū dicēs. Ego ipſe
paulus.i. vere hūilis: q: paulus humilis ꝛ qetus iter
pretat̄.i. cor.15. Ego ſum minim⁹ ꝛc. Uñ ego ipſe.i. ve
re paulus. ps. Tu qdē ipſe es. Ecc.19. Eſt q neq̄ter hu
miliat ſe ꝛc. et iacobi.3. Ubi ȝelus ꝛ ꝯtētio ibi īcōſtātia
ꝛc. Ego inꝙ̄ obſecro q l facie.i. exterius vt dicitis hūi
lis ſum īter vos.i. humilr̄ cōuerſatus: cū ſum vobis p
ſens. abſens aūt.i. cū ſum abſens a vobis: qñ.ſ. nō tīeo 4
ledi ab aliq̄ vr̄z: cōfido i vobis.i. cōfidēter ago aſpe vo
bis p eplãꝫ ſcribēs. ꝓuer.28. Juſtus ꝙ̄ſi leo cōfidēs ꝛc.
¶ Cōſequēter cū dicit.(Rogo aūt ꝛc.) recuſat ſume
re experimētū. iſti.n. credebant ꝙ aplˢ ex timore duct⁹
cōuerſaret̄ humiliter inter eos: ꝛ iō dicit. Uos ita cre
ditis: ſed ego rogo vos: q ꝛ ipſe obſecro vt velitis expe
riri vtrū ego ſi neceſſe ſit faciā in p̄ſentia quđ facio i ab
ſentia. Et iō dicit. Ne p̄ſens.i. cū fuero apud vos aude
am facere l vobis ſi neceſſe ſit p eā cōfidētiā.i. ita cōfi
dēter ſicut exiſtimor a vobis audere.i. audacter ꝛ confi
dēter agere i quoſdā īcorrectos dure reprehēdēdo: p li
teras ēt corrigēdo. Job.31. Exaltat audacter ꝛc.
¶ Deinde excuſat ſe p rōnē dicēs.(Qui arbitrantur
ꝛc.) Quaſi.d. Et licet nolim experimēto me excuſare:
pp vos: tñ rō in ꝓmptu eſt ad excuſandū me ſufficien
ter. Circa hoc g̃ tria facit. Primo ponit cām quare īpo 5
nūt ei qđ dcm̄ eſt. Scđo deſtruit cām illā. Tertio cōfir
mat p rōnē. Cām āt quare h ſibi īponit̄.ſ.ꝙ pñs ſit hu
milis: abſens āt ſeuerus ꝛ auſterus ē: q: iſti arbitrabāt̄
aplm̄ ſm carnē ambulare. Et q: vnuſqſꝙ ſm regulaꝫ
opis opat̄: finis āt hꝫ rōnē regule: q: qlibꝫ dirigit opus
ſuū ad finē quē itēdit. Qui g̃ ponūt finē ſuum i bonis
carnalibus dñr ambulare ſm carnē. ꝛ inde ē ꝙ ita re
gulāt opera ſua: vt cōſequant̄ ea que ſunt carnis: q̄ q
dē q: poſſunt ſubtrahi ab hoībus: iō hoīes q̄ carnalia
intēdūt blāde ſe habēt ad hoīes ꝛ hūilr̄. ꝛ iō q: crede
bant aplm̄ ambulare ſm carnē: ideo credebāt ꝙ pp h

a humiliter ꝯuerſatus ſit inter eos. Sꝫ hec rō nulla eſt ⁊ vana: ⁊ iō deſtruit eā dicēs. (In carne .n. ⁊c̄.) q̄ſi .d. ꝙ nos ſimus in carne nō poſſumus negare qꝛ Ro. 8. dr̄ Debitores ſumus carni ⁊c. ſed ꝙ nos regulemur ſm̄ carnē ponēdo i bonis carnalibus finē ſiue intētionē noſtrā h̄ eſt falſum qꝛ nō ſm̄ carnē militamus .i. vitā noſtrā q̄ eſt q̄dā militia: vt dr̄ Job. 7. Nō regulam̄ ſꝫ carnē. Et ꝙ nō militemus ſm̄ carnē ꝓbat cū dic̄. (Nā arma nr̄a ⁊c̄.) Et ꝑ ex militaribus armis ſicut vnuſq̄ſq̄ pugnator hꝫ arma accōmoda militie ⁊ pugne ſue. Sꝫ cōſtat ꝙ arma eoꝝ q̄ pugnāt ſm̄ carnē ſeu militāt ſunt diuitie. voluptates. honores. ⁊ potētie mūdane ⁊ tēporales. cū ḡ arma nr̄a ñ ſint hmōi . qꝛ arma militie nr̄e nō ſunt carnalia. ſꝫ potētia deo .i. ſm̄ deū vel ad honorē dei. Ergo nos nō militam̄ ſꝫ carnē. ℭ Scōo vo

2 cū dic̄. (Ad deſtructionē ⁊c̄.) Pōit ꝟtutē armoꝝ ſpūaliū. quoꝝ q̄dē ꝟtus pꝫ ex triplici effectu eoꝝ. Prim̄ effectus eſt ꝙ ꝑ ipſa arma cōfundunt̄ rebelles. Et q̄ntū ad hoc dicit. (Ad deſtructionē munitionū.) Quaſi .d.

Ar/mo/rum ſpūa/liū ē tri/plex effe/ctus

Bene ſunt potētia deo: vt deſtruāt rebelles. īfra. Tit. i. Ut ſit potēs exhortari ⁊c̄. Jere. i. Ut euellas: ⁊ deſtruas ⁊c̄. Muniūt aūt ſe aliq ꝯtra deū dupl̄r. Aliq aſtutijs cōſilijs: ſicut ſunt tyrāni q̄ machinant̄ prauis cōſilijs ſuis deſtruere q̄ dei ſunt: vt ipſi tyrannizēt. Et q̄ntū ad hoc dic̄. Cōſilia deſtruētes .ſ. tyrānoꝝ. Job. 5. Qui apphēdit ſapiētes ⁊c̄. Aliq vo ꝑ ſupbia vel altitudinē ſgenij ꝓprij. Et q̄ntū ad h̄ dic̄. Et oēm altitudinē .ſ. ſue ſupbie. Ro. 11. Nō alta ſapiētes ⁊c̄ .i. ſupbia. Siue ꝓfunditatē īntellectus tā legiſꝑitorum q̄ꝫ phoꝝ. Ro. 8. Neq̄ altitudo: neq̄ ꝓfundū. Eſa. 5. Ue q̄ ſapiētes eſtis i oculis vr̄is. Altitudinē dico extollētē aduerſus ſciāꝫ dei .ſ. fidē que eſt ſcia dei: qꝛ q̄ de deo dr̄ ſpugnāt .ſ. ptum

3 ꝟginis: ⁊ alia dei mirabilia. Eſa. 11. Repleta ē terra ſcia dei. Apoc. 2. Quam dīt altitudinē ſathane. Apoc. 2. Qui nō cognouerūt altitudinē ſathane. Ro. 11. Noli altū ſapere ſꝫ time. ℭ Scōs effectus eſt cōuerſio īfideliū ad fidē. Et q̄ntū ad h̄ dic̄. (Et i captiuitatē redigētes ⁊c̄.) qȯ q̄dē fit qñ id qȯ hō ſcit totū ſupponit miniſterio xp̄i ⁊ fidei. ps. Ad alligādos reges eoꝝ i cōpedib̄ ⁊c̄. Ecc. 6. Jnijce pedē tuū i cōpedes illi̇̄ .i. i documēta fidei ⁊c̄. ℭ Terti̇̄ effect̄ ē correctio peccātiū. Et

4 q̄ntū ad hoc dic̄. (Et i ꝓmptu habētes) .i. ꝓmptū ⁊ liberū aīum habētes ad puniēdū oēm iobediētiam. ps. Gladij ancipites i māibus ⁊c̄. Et hoc erit cū īpleta fuerit vr̄a obediētia .i. cū vos ꝑfecte obediētes eritis. qꝛ ſi vos velitis obedire non erit nobis locus puniēdi iobedientiā alioꝝ ⁊ veſtrā. Uel tūc vlciſcemur vos de iobedientia qñ īpleta fuerit obediētia veſtra .i. qñ deſtruet̄ inobedientia vr̄a. cōtraria .n. contrarijs curantur.

ℭ Lectio. II.

5 Que āt ſm̄ faciē ſunt videte. Si quis cōfidit xp̄i eſſe hoc cogitet iterū apud ſe: qꝛ ſicut ⁊ ipſe xp̄i eſt: ita ⁊ nos. Nā ⁊ ſi amplius aliqd gloriatus fuero de ptāte noſtra quā dedit nobis dn̄s in edificationē ⁊ nō in deſtructionē veſtrā nō erubeſcā. Ut aūt ñ exiſtimer tanq̄ꝫ terrere vos ꝑ epiſtolas. Qm̄ quidē epiſtole inquūt graues ſunt ⁊ fortes preſentia aūt corporis infirma ⁊ ſermo cōtēptibilis: hoc cogitet qui eiuſmodi eſt: qꝛ quales ſumus verbo ꝑ epiſtolas abſentes tales ⁊ preſentes in facto. Nō .n. audemus

b inſerere aut comparare nos quibuſdam q ſe ipſos commendāt. ſed ipſi in nobis nos metipſos metientes: ⁊ cōparantes noſmet ipſos nobis.

ℭ Supra excuſauit ſe apl̄s ꝑ rōnē: h̄ excuſat ſe ꝑ facti euidētiā. Et circa hoc duo facit. Pͥo .n. cōmittit auditoribus iudiciū ſuū excuſatōis. Scōo ꝓſeq̄t̄ ſuā cām ibi. (Si qs cōfidit ⁊c̄.) Dicit ḡ pͦ. Licet apparear ꝑ rōnē falſum eſſe qȯ iponūt mihi pſeudo. tn̄ ſi aliq ſunt inter vos q rōne nō vincant̄ ⁊ noluerint rōni acq̄eſcere ſaltē videte .i. cōſiderate ea q̄ ſunt ſm̄ faciē .i. i manife-

2 ſto apparēt de me euidēter. Cōmittit aūt eis iudicium cāe ſue ad oñdendā ſecuritatē cordis ſui. Job. 6. Rñdete obſecro abſq̄ cōtradictione. ℭ Sed ꝯ. Jo. 7. Noli- Obiectio

te ſm̄ faciē iudicare. Nō ḡ bene dr̄ h̄. Que ſm̄ faciem rñſio

ſunt videte. Rñdeo dōm eſt ꝙ ibi accipit̄ ſm̄ faciē ꝓ his q̄ exterius apparēt i hoīe .ſ. ꝑ ſola veritatis apparētia: h̄ vero ꝑ ipſa veritate euāgelica ⁊ apta veritate ſm̄ q̄ nō dꝫ hō iudicare: qꝛ aliqñ cōtrariū latet i corde. Un̄ dr̄. Mat. 7. Ueniūt ad vos in veſtimētis ouiū īntrinſecus ⁊c̄. Hic vero accipit̄ ſm̄ faciē ꝓ facti euidētia ſm̄ quā pōt fieri iudiciū. Glo. aliter exponit .ſ. ſm̄ faciē .i.

3 pſeudo. Uidete .i. attēdite. Quaſi .d. Conſiderate facta eoꝝ quia ipoſſibile eſt q̄ diu iter multa bona que pretendunt nō faciāt aliqua ex q̄bus poteritis cognoſcere intētionē ipſorū prauā Mat. 7. Ex fructibus eoꝝ ⁊c̄. ℭ Cōſequēter cū dic̄. (Si qs aūt cōfidit ⁊c̄.) ꝓſeq̄tur cāꝫ ſuā. Cōtingit aūt ꝙ aliqs mouet̄ ꝯ aliquē decept̄ auctoritate alicuius q ſe magnū facit. Et ſic corinthij cōmoti erāt ꝯ apl̄m decepti a pſeudo. q ſe dicebāt maioris auctoritatis q̄ꝫ paulus qꝛ venerāt a iudea: ⁊ erāt ꝑ cōuerſi. Et iō apl̄s duo facit. Pͥo euacuat auctoritatē illoꝝ pſeudoꝝ. Scōo ꝓſeq̄t̄ cāꝫ ſuā ibi. (Ut aūt nō exiſtimer ⁊c̄.) Circa pͫ duo fac̄. Pͥo oñdit ꝙ pſeudo nō ſint ſibi ꝓferēdi. Scōo ꝙ ipſe eſt ꝓferēdus eis ibi. (Nā ⁊ ſi amplius ⁊c.) Dicit ḡ. Hoc m̄ q̄ꝫ ſm̄ faciē videte. Qꝛ ſi qs de pſeudo cōfidit ſe xp̄i eſſe ꝓꝑ aliqȯ ma-

4 gnū qȯ fecerit: vel ꝓꝑ aliqȯ bonū ſpūale qȯ a xp̄o receperit: h̄ cogitet apd̄ ſe .i. ꝯſideret diligēter i corde ſuo qꝛ ſicut ipſe xp̄i eſt ita nos. Q. d. Quicq̄d inuenit̄ in eis totū īuenit̄ i nobis. vn̄ debeamus dici ⁊ eſſe xp̄i. i. cor. 7. Puto ꝙ ⁊ ego ſpūm xp̄i habeāꝫ. Ro. 8. Si qs ſpūm xp̄i nō hꝫ h̄ nō eſt eius. Nō ſolū aūt nos ſumus xp̄i: ſicut ⁊ ipſi: ſed multo plus poſſumus gl̄iari ꝙ ſum̄ xp̄i q̄ꝫ ipſi ⁊ h̄ eſt ꝙ dic̄. Nā ſi amplius q̄ꝫ ipſi gl̄iatus fuero ō ptāte nr̄a quā .ſ. ptātēꝫ dedit mihi dn̄s. Act. 9. Uas electōis eſt mihi iſte. Gal. 2. Qui opatus eſt petro ⁊c. Dedit inq̄ꝫ mihi ptātē hāc ſpālē ad ꝯuertēdū gētes in edificationē .ſ. eccl̄ie ⁊ nō i deſtructionē . ſicut faciunt pſeudo abutētes ptāte eis data i ꝯriū ad qȯ data ē. nā lꝫ ptās det̄ i edificationē eccleſie i fide ⁊ caritate. iſti tn̄ q̄rūt gloriā ſuā ⁊ nō xp̄i: ⁊ iō deſtruūt. Et h̄ faciebant ꝑdicādo obſeruari legalia ⁊ faciēdo q̄ſtū. Si ḡ ampli̇̄

5 glorior de hac ptāte quā habeo ⁊ i qua gloria xp̄i q̄ro ⁊ nō meā nō erubeſcā .ſ. de hmōi cōmēdatione mea qꝛ nō facio ad oñdēdū me: ſꝫ cā neceſſitatis .ſ. vt oſtēdens auctoritatē meā eſſe magnā ⁊ pſeudo nullā nō decipiamini ab eis decetero. ℭ Ubi nō ꝙ ſm̄ Gre. duabus d̄ nō

cauſis ꝑt ſe aliqs ꝯmēdare abſq̄ pctō .ſ. qñ aliqs ꝓuocat̄ opprobrijs: ⁊ cōculcat̄: ⁊ hoc vt nō deſperet videns ſe cōculcari: ⁊ vt cōfutet aduerſarios. Sic Job cōmendauit ſe multū ſicut pꝫ. 27. cap. vn̄ dicit. Neq̄ꝫ .n. reprehēdit me cor meū in oī vita mea ⁊c̄. Jtē qñ aliqs ꝑdicās veritatē: ⁊ alius aduerſarius vitatis cōtradicit ſibi ⁊ ipedit māifeſtationē veritatis tūc hmōi ꝑdicator dꝫ

c ſe cõmẽdare ⁊ oñdere auctoꝛitatẽ ſuã vt cõfutet illoꝝ: ⁊
vt trahat auditoꝛes ad veritatem. Et hoc facit apoſto
lus in multis locis ⁊ hic etiam.
¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Ut aũt nõ exiſtimet ⁊c̃.) ꝓſe
quit̃ cãm ſuã ex facti euidẽtia. Et circa hoc tria facit.
Pꝛimo oñdit falſum eſſe qḋ ſibi iponit̃. Scḋo rõnẽ di
cti aſſignat ibi. (Nõ.n.audemus ⁊c̃.) Tertio exponit
2 rõnẽ ipſam ibi. (Nos aũt nõ ⁊c̃.) ¶ Circa pᵐ ſciẽdũ ẽ
ꝙ ſicut dictũ eſt: iponebat̃ apl̃o ꝙ in pñtia eſſet humi
apſo lis pp timoꝛẽ: vel pp grãm ⁊ fauoꝛẽ captãdũ: ⁊ in ab
ſpõe ſentia dure ſcriberet eis. Et ideo dicit apl̃s ꝙ nõ ẽ ita.
baſ ſed ſi bene voluẽt cõſiderare q̃ apparẽt: ita inueniẽt euꝫ
ꝙ dũ facto qualẽ habuerũt ſcripto: ⁊ hoc poſſunt experiri ſi
rẽt ꝑ voluẽt. Et hoc eſt qḋ dicit. Ut aũt nõ exiſtimer a pſeudo
ſens ſeu a vobis tanq̃ terrerẽ vos vel timoꝛẽ vobis incute
erat rẽ p epl̃as noſtras: quas vobis mittimus quẽ qdẽ tio
hũi rẽ nõ incutiebã vobis in pñtia. Et hoc iõ eſt qm ipſi.ſ.
lis pſeudo inquiũt. epl̃e.ſ.pauli graues ſunt.i.dure ⁊ graui
pp ti ter punientes ⁊ foꝛtes.i.abſq̃ timoꝛe: ſed pñtia nõ talis
moꝛẽ immo infirma.i.debilis: ⁊ humilis: qḋ rñdet ei qḋ dicit:
foꝛtes ⁊ ſermo.i.ꝑdicatio ſua. ⁊ collocutio. ⁊ exhoꝛta
tio cõtẽptibilis qḋ rñdet ei qḋ dr̃ graues. Sꝫ q ẽ hmõi
.i.q talis dicit de nobis cogitet.i. ſciat certe ꝙ q̃les ſu
mus ⁊c̃.i. tales erimus pñtes cũ venimus ad vos: q̃
3 les ſumus p epl̃am abſentes ſi neceſſe fuerit. Cãm aũt
quare apl̃s ſe habuit humilr̃ ad eos manifeſtat apl̃s.i.
coꝛin.2. Et ego frẽs cũ timoꝛe multo ⁊ tremoꝛe ⁊c̃. qḋ
faciebat q: nõ erãt firmi in fide. Et voluit eos p dulce
dinẽ ſue cõuerſationis firmare. Quare ãt locutus fue
rit ſibi plana ⁊ ꝑdicauerit eis ñ ſubtilia iſinuat.i.coꝛ.3.
dicẽs. Tanq̃ paruulis in xp̃o lac potũ dedi vobis ⁊c̃.
Nõdũ.n.erant capaces altioꝛis doctrine.
¶ Cõſequẽter cũ dic̃. (Nõ.n.audem⁹ ⁊c̃.) Oñdit rõ
nẽ dicti ſui dicẽs. Dico ꝙ ñ ſum⁹ ſiles pſeudo. nec ẽt ẽ
veꝝ qḋ iponit̃ nob: q: ego nõ dico alia q̃ facere ẽ nece.
Et iõ dic̃. Nõ.n.audem⁹ nos inſerere.i.dicere nos eſſe
vnũ ex eis aut cõꝑare.i.ſilẽꝫ facere qbuſdã.ſ.pſeudo q
ſeipſos vobis tm̃ comẽdãt. ⁊ ñ ab aliis ⁊ a factꝭ ſuis ñ
cõmẽdant̃. ꝯ illud. ꝓuer.27. Laudet te alien⁹: ⁊ nõ os
4 tuũ ⁊c̃. (Sꝫ ipſi i nobis ⁊c̃.).i. ſm ea q̃ ſunt i nobis cõ
mẽſuram⁹ facta nr̃a ⁊ dicta. Q.d. Illa dicim⁹ de nobis
q̃ ſunt ꝓpoꝛtionata nobis.i.ꝯmẽſurata factꝭ nr̃is. Gal.
vlt. Unuſqſq̃ opus ſuũ ꝓbet ⁊c̃ ¶ Sꝫ ꝯ.4.dr̃. Com
mẽdãtes noſmetipſos ad oẽm ꝯſciam ⁊c̃. Ergo nõ bñ
dixit. Rñdeo. dicẽdũ eſt ꝙ aliud ẽ ꝯmẽdare ſeipſuꝫ ad cõ
ſciam: ⁊ aliud ad aures. Nã ad cõſcias bolum cõmen
damus noſipſos cũ bene agimus: ⁊ hͦ eſt bonũ. Ad au
res aũt cõmẽdamus noſmetipſos verbis tm̃: ⁊ hoc eſt
malũ. Pꝛimo mõ commẽdãt ſe iuſti ⁊ apl̃s. Scḋo mõ
pſeudo ⁊ hypocrite. ¶ Lectio. III.

Nos aũt nõ in imẽſum gloꝛiabi
mur. ſed ſm mẽſurã regule qua
mẽſus eſt nobis deus mẽſuraꝫ
ꝑtingẽdi vſq̃ ad vos. Nõ.n.q̃
5 ſi nõ ꝑtingẽtes ad vos ſuperxtẽdimus nos.
Uſq̃ ad vos.n.ꝑuenimus in euãgelio xp̃i
nõ in imẽſum gloꝛiantes in alienis laboꝛi
bus. Spẽ aũt habẽtes creſcẽtis fidei vr̃e in
vobis magnificari ſm regulã noſtrã i abũ
Hie dãtia: ẽt in illa que vltra vos ſunt euãgeliza
re.9. re nõ aliena regula in his que ꝓparata ſunt
cap. gloꝛiari. † Qui aũt gloꝛiat̃ i dño gloꝛietur.
Nõ.n.q ſeipſum cõmendat: ille ꝓbatus eſt

ſed quem deus cõmendat. d
¶ Supꝛa apl̃s oñdit rõnẽ eoꝝ que dixerat: hic conſe
quẽter ipſam rõnẽ manifeſtat. Dixerat.n.ꝙ ꝯmẽſura
bat ſe ſibi: ⁊ nõ excedebat mẽſurã ſuã. Põt aũt aliqs i
gloꝛiãdo ⁊ cõmẽdando ſe excedere dupliciter. Pꝛimo
q̃tũ ad id de quo gloꝛiat̃. puta ſi qs gloꝛiat̃ de eo qḋ ñ
hꝫ. Scḋo q̃tũ ad id in quo gloꝛiat̃. puta ſi qs hñs ali
qd ex alio: gloꝛiat̃ in ipſo tanq̃ a ſe haberet. Et iõ apo
ſtolus oñdit ꝙ neutro iſtoꝝ modoꝝ excedit mẽſuram
gloꝛiãdo vel laudãdo ſe. Et pᵐo q̃tũ ad pᵐ. Scḋo q̃
tũ ad ſcḋm ibi. (Qui aũt gloꝛiat̃ ⁊c̃.) ¶ Circa pᵐ duo
facit. Pꝛimo ꝓbat ꝙ nõ excedit mẽſurã ſuã q̃tuꝫ ad
2 gloꝛiã de ꝑteritis. Scḋo q̃tuꝫ ad gloꝛiã de futuris ibi.
(Spẽ aũt hñtes ⁊c̃.) ¶ Circa pᵐ tria facit. Pꝛimo ꝓ
ponit intẽtũ. Scḋo ꝓpoſitũ ꝓbat ibi. (Nõ.n.quaſi nõ
⁊c̃.) Tertio cõcludit ibi. (Nec in imẽſuꝫ gloꝛiãtes. ⁊c.)
Dicit ergo pᵒ. Dico ꝙ metimur ⁊ cõparamus noſmetip
ſos nobis faciẽtes.ſ. ſm ꝙ officiũ nr̃m exigit. hoc aũt
nos agẽtes nõ imẽſum gloꝛiamur.i.nõ excedimus mẽ
ſurã nr̃am exercẽdo ꝑtãtẽ nr̃am ⁊ cõmendando nos.
Leuit.19. Nolite facere iniquũ ⁊c̃. Sed gloꝛiamur ſm
3 mẽſurã qua mẽſus eſt nobis deus. Glo. hoc exponit ḋ
mẽſura ꝑlationis apl̃i: ⁊ dicit ſm mẽſurã.i. ſm mẽſura
tũ mihi a deo populũ: cuius ego ſum ꝑlatus ⁊ regula
ad dirigẽdũ. Sꝫ h ideẽ põt vniuerſalius accipi: vt mẽſu
ra regule dicat̃ q̃titas grẽ. Et tũc eſt ſenſus. Sed glo
riamur ſm mẽſurã qua mẽſus ẽ nobis de⁹.i. ſꝫ q̃tita
tẽ gratie quã dedit nobis deus. Ephe.4. Unicuiq̃ da
ta eſt grã ⁊c̃. Que qdẽ grã eſt nobis regula ne extolla
mur ⁊ deuiemus a deo. Quã mẽſus eſt nobis deus: q:
qcqd boni facimus: in euãgeliꝫãdo ⁊ i cõuerſatõe vr̃a
⁊ alioꝝ totũ eſt ex deo mihi in vobis ⁊ aliis ꝯceſſum.i.
coꝛ.3. Ego plãtaui appollo rigauit ⁊c. Mẽſurã dico ꝑ
tingẽdi vſq̃ ad vos. q: vos eſtis ſub mẽſura grẽ mihi
date p quã ꝯuerſi eſtis ad xp̃ꝫ ⁊ obeditis euãgelio. Hoc
ẽ ergo qḋ ꝓponit.ſ. ꝙ ñ excedit mẽſurã ſuã gloꝛiãdo ⁊ lau
dãdo ſe ꝙ ſit eoꝝ ꝑlatus ⁊ ꝙ p eũ cõuerſi ſunt. Et ꝙ
ita ſit.ſ. ꝙ ꝑtingat vſq̃ ad eos. ꝓbat ꝯñr cũ dic̃. Nõ.n.
q̃ſi nõ ꝑtingẽtes ⁊c. Q.d. Uere gloꝛiamur. Nõ.n. ſuꝑ
4 extendimus nos in grã vel gloꝛia vel in poteſtate no
ſtra quaſi nõ ſimus ꝑtigẽtes vſq̃ ad vos ꝑtãte noſtra:
⁊ miniſterio. Nã vſq̃ ad vos ꝑuenimus in euangelio
xp̃i.i.in ꝑdicatione euãgelii xp̃i.i.coꝛ.4. In xp̃o ieſu ꝑ
euãgeliũ ego vos genui ⁊c. ⁊ ſupꝛa.9. Nõne opus me
um vos eſtis ⁊c. Gal.2. Qui operatus ẽ petro i apl̃atũ
⁊c̃. Et iõ cõcludit dicẽs. Igit̃ cũ gloꝛioꝛ de vobis non
gloꝛioꝛ in imenſum. Unñ dicit. Nõ in imenſum gloꝛiã
tes ⁊c. vbi alius fundamentũ fidei poſuiſſet.
¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Spem aũt habẽtes ⁊c.) oñdit
ꝙ nõ excedit mẽſuram ſuaꝫ q̃tum ad gloꝛiã de futu
ro. Sciendũ eſt aũt ꝙ ꝑdicatoꝛ põt habere duplex ar
gumentũ gloꝛie de ꝑdicatione ſua. Unũ eſt vt cõuer
ſi ad ꝑdicationẽ ſuã ꝓficiãt in melius. Aliud vt p ipſ
ſos cõuerſos alii ꝯuertant̃: q: vt dr̃ Exo.36. Coꝛtina coꝛ
5 tinã trahit ⁊c. Et apoc. vlt. Qui audit dicat veni. Naꝫ
qñ qs videt alios cõuerti facilius ꝯuertit̃. Et q̃tuꝫ ad
iſta duo apl̃s ſperat augeri gloꝛiã ſuã de coꝛinthiis pᵒ
.ſ. de profectu eoꝝ i melius. Et ideo dicit. Dico ꝙ nec
in imenſum gloꝛiamur de cõuerſione veſtra p nos cã
ta olim. Sed adhuc habẽtes.i. ſumus ſpem magnifica
ri in futuro.i. augeri gloꝛiã noſtrã creſcẽtis fidei veſtre i
vobis.i. de fide veſtra creſcẽte ⁊ ꝓficiẽte in melius per
bona opera.i. Petri.2. Lac cõcupiſcẽtes vt i eo creſcatis
in ſalutẽ ⁊c. Et iteꝝ ſcḋo ſperamus magnificari i ꝯuer
ſione alioꝝ p vos. Et ideo dicit. In abũdãtia ⁊c. ideſt
in abundantia pꝛedicationis non ſolum in vobis: ſed
etiam

1 ẽt in illa loca que vltra vos ſunt: ⁊ ſm regulã noſtrã.i.
ſm ꝙ iniũctũ eſt nobis a xp̄o: nõ ſolũ euãgelizare vo-
bis: ſed oĩbus gẽtibus. Mar. vlt. Euntes in mũdũ vni-
uerſum ⁊c. Nec tamen ſumus habentes ſpem in alie
na regula.i.nõ ſperamus glo2iari: nec gl'iamur ĩ ali-
ꝗ aliena regula. Q.d. Nõ in illis q̃ preparata ſunt ab
alijs.i.quos alij duxerũt ad fidẽ: ſed faciã fructũ in illis
in ꝗbus ab alijs non eſt p̄dicatum. Ro.15. Predicaui
euãgeliũ hoc non vbi noĩatus eſt xp̄s. ¶ Cõtra eſt ꝙ
Petrus predicauit Rome anteq̃ꝫ predicaret ibi Pau-
lus. Reſpondeo dõm eſt ꝙ non dicit hoc recuſans pre
dicare vbi alius p̄dicaſſet: ſed dicit ꝙ intẽdit predica-
re ẽt vbi non predicaſſet aliquis.
¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Qui ãt gl'iatur ⁊c̃.) Oñdit ꝙ
2 nõ excedit mẽſurã ſuã q̃ꝫ ad id ĩ quo glo2iantur dicẽs.
Q2 ſi ego glo2io2 in eo in quo glo2iãdũ eſt nõ excedo.
Cũ aũt glo2iãdũ ſit in deo: q glo2iatur in dño glo2ietur. Je
re.9. In hoc glo2ietur q glo2iatur ⁊c̃. Põt aũt h̄ exponi tri
pliciter. Uno mõ ĩ dño gl'ietur: vt iſ. dño denotet obiectũ
gl'iãdi.q.d. Ex hoc gl'ietur ꝙ hꝫ dñm amãdo ⁊ cognoſcẽ
do. Jere.9. In hoc gl'ietur ⁊c̃. Alio mõ glo2ietur ĩ dño.i. ſꝫ
deũ. ⁊ hoc mõ glo2iatur: q glo2iatur de his q̃ dei ſunt: ⁊ nõ
de malis: ſicut ille de quo dr̃ ĩ p̄s. Quid glo2iaris ĩ ma
litia. Alio mõ in dño glo2ietur.i.vt glo2iã ſuã reputet ſe
habere a deo: totũ qd̃ cedit ad glo2iã ſuã referẽs in deũ
p̄ᵉ Co2.4. Quid hẽs qd̃ nõ accepiſti. Si aũt accepiſti
⁊c̃. Et ſic accipitur hic cũ dicit. (Qui glo2iatur in dño glo
rietur). Quaſi.d. glo2io2 d̃ p̄dictis: ſꝫ nõ quaſi hoc a me
habeã: ſed a deo. Et hoc ẽt ẽ mẽſura veſtra: q2 totũ bo
nũ veſtrũ hꝫ o2tũ a nobis. Et vere ĩ dño debemus glo
riari: nõ nobis iputare glo2iã nr̃am: ſed deo. Nã nõ eſt
ꝓbatus.i.cõp2obatus a deo vel hoĩbus ille q ſeipſuꝫ
3 cõmendat. P2ouer.27. Laudet te ⁊c̃. Sed ille quẽ de
us cõmendat.i.cõmendabilem facit bonis operibus ⁊
miraculis. Nã deus eſt cauſa totius boni operis p̄ ho-
mines facti.

CAP. XI.

Utinã ſuſtineritis modicũ q̃d i-
ſipientie mee: ſed ⁊ ſuppo2tate
me. Emulo2.n. vos dei emula
tione deſpõdi.n. vos vni viro
virginẽ caſtã exhibere xp̄o. Timeo aũt ne
ſicut ſerpens ſeduxit euã aſtutia ſua: ita co2
4 rũpantur ſenſus veſtri ⁊ excidant a ſimpli-
citate que eſt in xp̄o ieſu.

¶ Poſtq̃ꝫ ap̄ls excuſauit ſe de his q̃ falſo ĩponebant
ſibi a pſeudo: hic ꝯñr vt cõfutet eos.ſ. pſeudo ⁊ reddat
auctoritatẽ ſuã hono2abilẽ cõmẽdat ſe co2inthijs. Cir
ca hoc aũt duo facit. P2io rõnẽ ſue ꝯmendationis aſſi
gnat. Scd̃o ponit ſuã cõmẽdationẽ ibi. (In quo q̃s au
det ⁊c̃.) ¶ Circa p̄ᵐ tria facit. P2imo petit vt eius inſi
pientia ſuppo2tetur. Scd̃o oñdit neceſſitatẽ ſue ꝯmẽdatio
nis: vt nõ iſipiẽs videatur ibi. (Emulo2.n. vos ⁊c̃.) Ter
tio innuit ꝙ dato ꝙ ſit inſipiẽs: ſuppo2tare debẽt ibi.
(Itez dico nequis ⁊c̃.) ¶ Circa p̄ᵐ duo facit. P2imo p̄
5 mittit ſuũ deſideriũ: vt petitio ſua facilius exaudiatur.
Scd̃o ponit ſuã petitionẽ ibi. (Sed ⁊ ſuppo2tate me)
Deſideriũ ãt ap̄li eſt vt co2inthij ſuſtineãt ap̄lm cõmẽ
dãtẽ ſe. Et iõ p̄ ãduerbiũ optãdi incipit dicẽs. (Utinã
ſuſtineritis ⁊c̃.) ¶ Circa qd̃ ſciẽdũ ẽ ꝙ p̄cepta mo2a
lia ſunt de agẽdis: que cũ ſint particularia ⁊ variabilia
nõ pñt determinari vna cõi rõne ⁊ regula indeſinite: ſꝫ
opꝫ qñqꜫ p̄ter regulã cõem aliq̃d facere ĩ aliquo caſu
emergẽte. Qñ aũt hoc mõ ſit aliq̃d p̄ter cõem regulã:
ſapiẽtes q cãm huius ꝯſiderãt nõ turbantur: nec repu-
tãt inſipiẽter factũ eſſe. Indiſcreti vero ⁊ minus ſapiẽ b
tes nõ cõſiderãtes ex qua cã hoc ita ſiat turbantur ⁊ re-
putãt ſtulte factũ fo2e: ſicut patet: q2 p̄ceptũ mo2ale eſt
nõ occides. Aliqñ tñ neceſſe eſt malos occidere. Et qñ
hoc ſit ſapiẽtes cõmẽdant vel nõ reputãt male factuꝫ.
Stulti aũt: ⁊ heretici dãnant dicẽtes hoc eſſe male fa-
ctũ. Q2 ḡ cõis lex mo2alis eſt ꝙ hõ ñ ꝯmẽdet ſeipſuꝫ.
ſm qd̃ dr̃ P2ouer.27. Laudet te alienus ⁊c̃. Põt ſie-
ri in aliquo caſu p̄ter hãc cõem regulã: vt hõ cõmẽdet
ſe: ⁊ laudabiliter hoc facit: ⁊ tñ indiſcreti hoc reputãt ĩ
ſipiẽtiam. Unñ cũ imineret caſus quo ap̄lus deberet ſe
cõmẽdare. ho2tatur eos ad hoc ꝙ iſtud nõ reputẽt ei ad 2
inſipiẽtiã dicẽs. (Utinã ſuſtineritis).ſ.patiẽter (modi-
cũ inſipiẽtie mee) ſuppo2tãdo me. Et dicit modicũ: q2
ſi commendaret ſe ſine cauſa eſſet maxima iſipientia.
Et iteꝝ ſi cõmẽdaret ſe ex cã oĩno vrgẽte: tũc nihil eẽt
ibi inſipiẽtie. Sed q2 cõmẽdat ſe licet ex cã: nõ tñ oĩno
vrgẽte cũ alio mõ poſſet ꝯfutare pſeudo: ⁊ q2 cõmẽdat
ſe multũ: vr̃ ibi eſſe aliq̃d iſipiẽtie: ⁊ hoc eſt qd̃ dicit.
(Modicũ inſipiẽtie mee). Infra.12. Factus ſum inſi-
piẽs ⁊c̃. Et licet ſic ſiꝫ iſipiẽs tñ ſuppo2tate me. Et hoc 3
debẽt facere: q2 ſubditi dñt ſupp̄tare p̄latos ⁊ ecõuer
ſo. Gal.6. Alter alterius onera ⁊c̃. Ephe.4. Suppo2-
tãtes ĩuicẽ in charitate. Neceſſitatẽ aũt cõmẽdationis
oñdit dicẽs. (Emulo2 ⁊c̃.) Et circa hoc tria facit. P2io emu
oſtẽdit hmõi cõmẽdationẽ ꝓuenire ex zelo: vt exclu- latio
dat inſipiẽtiã. Scd̃o dicit hũc zelũ nõ eſſe inordinatũ ꝓut
vt vitet indiſcretionẽ ibi. (Timeo aũt ⁊c̃.) Tertio ex idẽ ẽ
cludit eoꝝ excuſatõeꝫ ibi. (Nã ſi is). ¶ Circa p̄ᵐ duo ꝙ ze
facit. P2imo ponit zelũ quẽ hꝫ ad eos ſanctũ: q2 dei. lus
Scd̃o oñdit cãm huius zeli: q2 incũbebat ſibi ex offi- ẽ q
cio ibi. (Deſpõdi vos ⁊c̃.) Eſt ḡ zelus ſanctus: q2 emu dã
lo2 vos.i. diligo vos feruẽter dei emulatione.i.ad ho- motꝰ
no2ẽ dei: nõ meũ. Circa qd̃ nota ꝙ emulatio ꝓut ẽ idẽ cã
qd̃ zelus nõ aliud eſt q̃ꝫ q̃dã motus animi bonus vel boni
malus tẽdentis in ſtatũ p̄mi ⁊ ĩpo2tat feruo2ẽ amo- vel
ris. Et ideo cõſueuit ſic diffiniri. Zelus eſt amo2 inten mali
ſus nõ patiẽs cõſo2tiũ in amato. Et ſi q̃dem nõ patiatur 4
cõſo2tiũ ĩ aliquo bono: puta. vitẽ vel alicuius ꝑfectio
nis: ſed ſingulariter illud ſolus vult habere: tũc zelus
ẽ bonus ⁊ emulatio bona: d̃ qua dicit. p̄ᵉ Co2.12. Emu
lamini cariſmata ⁊c̃. Gal.4. Emulamini bonũ in bo-
no ⁊c̃. Tertij. Reg.17. Zelo zelatus ⁊c̃. p̄s. Zelus do-
mus tue ⁊c̃. Si ṽo nõ patiatur ꝯſo2tiũ ĩ aliqua excellẽtia
vel in aliq̃ ꝓſperitate mũdi: tũc zelus eſt malus ⁊ emu
latio mala. Hoc aũt bono zelo ſeu emulatione aliqñ q̃s
emulatur alios p̄ ſe: ſicut vir zelatur ꝓ vxo2e ſua quã ſibi
ſoli vult ſeruari. Aliqñ ṽo zelatur aliq̃s p̄ alio ſic eunuchꝰ
zelatur vxo2ẽ dñi ſui vt cuſtodiat eã ſibi. Sic ap̄ls ppl'm
ſuũ quẽ videbatꝰ paratũ ad p̄cipitiũ: vt cũ ſpõſo xp̄o vel
le ꝓſtitui diabolo emulabatur: ne xp̄s ſpõſus verus ĩ eis
aliq̃d diaboli ꝯſo2tiũ pateretur. Et iõ dicit dei ⁊ emulatõ
ne. Q.d. nõ ꝓ me ſed ꝓ xp̄o q eſt ſponſus. Jo.3. Qui
hꝫ ſpõſam ſpõſus ẽ.3. Reg.19. Zelo zelatus ſum ꝓ dño
⁊c̃. Unñ aũt ap̄lo incũbebat hmõi emulatio oſtẽdit di- 5
cẽs. (Deſpõdi.n. vos ⁊c̃.) Quaſi diceret. Merito vos
emulo2 dei emulatione: q2 ego ſum paranymphꝰ huiꝰ
mr̃imonij: qd̃ eſt inter vos ⁊ xp̄m: q2 ego deſpõdi vos
.i.feci ſpõſalia q̃ ſunt p̄ fidẽ ⁊ charitatẽ. Oſee.2. Spon
ſabo te mihi ⁊c̃. Et iõ ꝑtinet ad me cuſtodire vos. Qui
cũqꜫ ḡ ꝯuertit ppl'ꝫ ad fidẽ ⁊ ad iuſtitiã deſpondet eos
xp̄o. Deſpõdi inq̃ꝫ non multis: q2 que multis adheret
polluitur. Jere.3. Tu ãt polluta es ⁊c̃. Sꝫ vni xp̄o.ſ. vi-
ro p̄fecto ṽtutis plenitudine. Zac.6. Oriẽs nomen eius
Jere.31. Nouuꝫ faciet dñs ſup̄ terrã ⁊c̃. Et dr̃ xp̄s vir
vnus: q2 ſingularis: ⁊ q̃ꝫtũ ad modũ ꝯceptionis: ⁊ q̃ꝫ

c tū ad modū naſcēdi ⁊ q̄ſtū ad grē plenitudiēʒ. Ecc.7.
Unū de mille ⁊c̄. Iſti inq̄ʒ viro deſpōdi vos exhibere.
virginē. ¶ Nota q̄ a plurali ad ſingulare deſcēdit di
cēs. (Deſpōſaui vos.) ī plurali. (Et exhibere virgiēʒ)
in ſingulari: volēs oſtendere q̄ ex oībus fidelibus fit
vnū corpus ⁊ vna eccleſia: q̄ dʒ eſſe virgo in oībus mē
bris ſuis. Et ideo dicit ꝟginē caſtā. In oībus.n.accipi
tur virginitas pro integritate corporis: caſtitas ꝓ inte
gritate mētis. Nā aliqñ aliqua eſt virgo corpore: que ñ
eſt caſta mēte. Sic eccleſia exhibet ſe xp̄o virginē: qñ
a pſeuerat in fide: ⁊ infra ſacramēta abſq̄ corruptiōe ali
cuius ydolatrie: ⁊ īfidelitatis. Eʒe.16. Ad oē caput vie
edificaſti ſignū ⁊c̄. Caſtā exhibet ſe qñ exiſtens īfra ſa/
cramēta ⁊ in fide xp̄i exhibet puritatē corporis ⁊ ope/
ris. Eph.5. Ut exhiberet ſibi glorioſam eccleſiā nō ha
bentē maculā neq̄ʒ rugā ⁊c̄. Sʒ q̄ corinthij poſſent di
cere nō neceſſe eſt: q̄ cuſtodias nos ⁊ zelus tuus nō ē
rōnalis. q̄ nos bene ſeruabimus noſmetipſos. Idō ōñr
cām huius zeli oſdit dicēs. (Timeo aūt ⁊c̄.) Ubi ſciē
dū ē q̄ ī paradiſo fuit cōiugiū adē ⁊ eue. Sʒ eua corru
pta fit ꝑ ſerpētē nō violēter: ſed aſtute: inq̄ʒtū promiſit
falſum ⁊ ſuaſit iniquū. Falſum qdē cū dixit. Eritis ſicͫ
dij ⁊ nequaq̄ʒ moriemini: cū tñ ex hoc ipſi incurrerint
b neceſſitatē mortis. Iniquū vero: vt trāſgrederet ⁊ ꝑte
riret mādatū dei. Et ſm hāc ſimilitudinē aplš loquēs
dicit eccleſiā eſſe ſicut euā: quā diabolus aliqñ ꝑſecu/
tus eſt manifeſte per tyrānos ⁊ poteſtates: ⁊ tūc ſicut
leo rugiēs circuit querēs quē deuoret: vt dr̄.1.Pet.5.
Aliqñ moleſtat eccleſiā latēter ꝑ hereticos: q ꝓmittūt
veritatē ⁊ ſimulāt ſe bonos: ⁊ tūc ſicut ſerpēs ſeducit
aſtutia ſua ꝓmittēdo falſa. Et iō dicit. (Timeo ne ſicͫ
ſerpēs euā ſeduxit) a paradiſo eā eijciēs. (Aſtutia ſua)
promittēdo falſa.1.Thi.2. Adā nō eſt ſeductus: ſʒ mu
lier. (Ita).i.ꝑ ſimiles deceptiones hereticoꝝ. (Corrū
pant ſenſus veſtri). Et dicit ſenſus veſtri: q̄ ſicut ī ma
trimonio carnali cauet ſponſus ne ꝯiunx corrūpat car
naliter: ita aplš in hoc matrimonio ſpirituali timet ne
corrūpant ſpūaliter ſenſus cordis.p̄ Cor.15. Corrum
pūt bonos mores ⁊c̄. Uel ſenſus ſpūales de qb'. Sap.
1. Sētite de dño ⁊c̄.p̄ Cor.14. Nolite pueri effici ſenſi/
bus. Et excidāt a ſimplicitate. que eſt in xp̄o ieſu. Sim
plex.n.eſt illud qđ corruptione caret. Pſeudo ergo cō
ponebāt vnā ſectā ex iudaiſmo ⁊ euāgelio mādātes ſi
mul cū euāgelio ſeruari legalia. Illi ḡ excidūt a ſimpli
citate xp̄i: q ſeducti a pſeudo ſimul cū euāgelio ſeruāt
legalia. ⁊ hoc timebat apoſtolus de corinthijs. Ecc.2.
Ue pctōri ingredienti terra duabus vijs. Et econtra
prouer.11. Simplicitas iuſtoꝝ diriget eos.

Eua corrupta fuit ꝑ ſerpētē: ſʒ nō violēter
4 Eccleſiā ꝑſecut' ē dia bol' aliqñ manifeſte aliqñ occulte.

¶ Lectio. II.

Nam ſi is q venit aliū xp̄ʒ predi/
cat quē nō ꝑdicauimus: aut ali/
um ſpiritū accipitis quē nō ac/
cepiſtis: aut aliū euāgeliuʒ qđ ñ
5 recepiſtis. recte pateremini. Exiſtimo.n.ni
hil me minus feciſſe a magnis aplīs. Naʒ
⁊ ſi imperitus ſermone: ſed nō ſcientia. In
oībus aūt manifeſtus ſum vobis. Aut nū/
qd pctm̄ feci me ipſuʒ humiliās: vt vos ex
altemini. Qm̄ gratis euāgeliū dei euangeli
zaui vobis: alias eccleſias expoliaui accipi
ens ſtipendiū ad miniſteriū veſtrū.

¶ Poſito zelo quē ad corin. habebat aplš: ⁊ oñſo ze/
lū eē rōnabilem: hic ꝯñr remouet coꝝ excuſationem

Et circa hoc duo facit. Primo ꝓponit coꝝ excuſatio/ d
nē. Scđo vero remouet eā ibi. (Exiſtimo.n. me ⁊c̄.)
¶ Circa p̄ᵐ ſciēdū eſt q̄ corinthij poſſent ſuſpicari: q̄
iō zelū haberet de eis: q̄ timet ne dimittāt doctrinā ſu
am ꝑꝑ doctrinā pſeudo: vñ poſſent dicere: ꝯſtat q̄ mi/
nus bona ſunt dimittēda propter magis bona. Ergo
ſi pſeudo meliora docēt nō debes turbari ſi ſequeri/
mus eis. Et iō hāc excuſationē ponit oſtendēdo q̄ ni
hil maius q̄ʒ aplš docēt ⁊ ꝑdicāt. Nā aplš tria ꝑdica/
uit eis ⁊ docuit eos. Primo q̄ eſſent xp̄i. ſupra.4. Nō
.n. ꝑdicamus noſmetipſos: ſʒ xp̄m ieſum. Scđo q̄ ha
berēt ſpūm xp̄i. Ro.8. Si qs ſpūm xp̄i nō hʒ: hic nō ē
eius. Tertio vt reciperēt euangeliū xp̄i. Ro.1. Nō.n. a
erubeſco euāgeliū ⁊c̄. Si ḡ pſeudo meliora vobis ꝑdi
carēt ⁊ vos docerēt recte faceritis ⁊ excuſabiles eſſetis.
Sed hoc nō faciūt. Et hoc ē qđ dicit. (Nā ſi is q ⁊c̄.)
Quaſi.d. Timeo ne pſeudo q venit ad vos nō miſſus
ſed ex ſe ſicut fur ⁊ latro. Jo.10. Quotquot venerūt fu
res ſunt ⁊ latrones. Jere.23. Nō mittebā eos ⁊ ipſi cur
rebāt. Ro.10. Quō ꝑdicabūt niſi ⁊c̄. Si inq̄ʒ talis pre
dicator ꝑdicat vob aliū xp̄ʒ. ſ. excellētiorēʒ q̄ʒ illū quē
nos predicauimus: qđ nō pōt eſſe: q̄ vt dr̄ Cor.8. Un' b
dñs noſter ieſus xp̄s ꝑ quē oīa ⁊c̄. Et hoc q̄ʒtum ad p̄
mū. Aut aliū ſpūm. ſ. meliorē accepiſtis. ſ. ꝑ talē q̄ʒ ac/
cepiſtis. ſ. a nos.i. miniſterio noſtro: qđ non pōt eſſe: q̄
vt dr̄. p̄ Cor.12. Hec oīa opat' vnus atq̄ʒ idem ſpiritus
⁊c̄. Et hoc q̄ʒtū ad 2ᵐ. Aut ꝑdicat vobis aliud euāgeli
um.i. aliā ꝑdicationē vel, doctrinā quā ꝑ nos nō recepi
ſtis. Gal.1. Miror q̄ ſic cito trāſferimini ⁊c̄. Si inq̄ʒ alia
⁊ meliora facerēt vobis. pateremini.i. faceritis excuſā
do vos. Et q̄ nō pōt eis aliđ euāgeliū.i. melius tradi.
Ideo aplš excōicat galathas ſi aliud euangeliū recipi
ant. Gal.1. Si qs aliud vobis euāgelizauerit ⁊c̄.
¶ Cōſequēter cū dicͭ. (Exiſtio.n. ⁊c̄.) Remouet hāc
excuſationē. Et circa hͦ duo. facit Prio oſtēdit q̄ ipſe ñ
minus fecit eis q̄ʒ alij. Scđo q̄ plus ibi. (Aut nunqd
⁊c̄.) ¶ Circa p̄ᵐ tria facit. Primo oſtēdit q̄ nihil mi/
nus fecit facto q̄ʒ alij apli. Scđo innuit q̄ nō defuit ei
facultas ad hoc faciēdū ibi. (Nā ⁊ ſi imperitus ſermo 4
ne ⁊c̄.) Tertio oſtēdit euidētiā vtriuſq̄ʒ ibi. (In oībus
aūt ⁊c̄.) Dicit ergo. Recte pateremini vos ſeduci ab
eis ſi melius predicarent vobis: ſed hoc nō eſt verum.
Enim.i. q̄ exiſtimo me nihil minus feciſſe in his a ma
gnis aplis.i. q̄ʒ Petrus ⁊ Joannes: quos iſti habebāt
magnos ⁊ cōparat ſe magis apoſtolis: tuʒ q̄ Paulus
videbatur ⁊ reputabat' ab eis minor q̄ʒ illi: eo q̄ illi fue
rant cū ieſu ⁊ Paulus non: tū ēt q̄ pſeudo dicebant ſe
miſſos ab eis. Et ideo oſtēdēdo ſe parē magis apoſto/
lis iſtoꝝ errorē remouet ⁊ pſeudo ꝯfutat. Et nō ſoluʒ
nihil minus fecit: ſed plus. p̄ Cor.15. Plus oībus labo
raui. Et ne forte diceret ei. vnde tibi eſt facultas ad hͦ
faciendū: cū ſis impedite lingue. Oſtendit q̄ ei facul/
tas affuit ex magnitudine ſciētie dicēs. Licet ſim īperi
tus ſermone: tñ nō ſum īperitus ſciētia.2.Pe.vlt. Si/
cut ⁊ chariſſimus frater noſter Paulus ſm ſapiam. 5
¶ Sed hoc ſciēdū eſt q̄ pſeudo querētes gl'iam ꝓpri
am ⁊ lucra ſectātes nitebant' attrahere pplm ꝑ ornata
⁊ ſubtilia ⁊ exqſita verba: nō attēdētes niſi ſolū aures
ꝑmulcere. Aplš vero q̄ nō q̄rebat vtilitatē ꝓpriā: ſed
ſolū dilatione fidei xp̄i ⁊ ꝓfectū eius: ita ꝓponebat ꝟ
bū fidei: vt oēs poſſent capere ꝯformās ſe ꝯditioni au
ditiū ⁊ capacitati. Uñ q̄ iſti in ꝑncipio nō erāt capa/
ces alte doctrie ꝓpoſuit eis fidē nō ī ſubtilitate ſmōis
ſʒ eo mō q̄ capere poſſent.i. plane ⁊ aꝑte. Et iō iſti dice
bāt eū eſſe iperitū ſmone. p̄ cor.1. Non ī ſapīa ꝟbi ⁊c̄. Et
ꝑꝑ hoc dic̄ aplš. ſʒ ſim īperitus ſermone: vt vobis vr̄ hͦ
non

a nō fuit ex defectu ſciētie:ſed pp vos ex quadā diſpēſa/
tiōe:q: tanq̄ꝫ puulis i xp̄o lac potū dedi vobis ꝛc. Uel
dōm ad lrāꝫ ꝙ apl̄s fuit balbus:ꝛ ex h̄ pſeudo deride
bāt eū. Et iō dicit. (Et ſi iperitus ſermone).i.ipedite li
gue:nō tñ ſuꝫ iperitus ſciā. Exo.4. Impeditioꝛis ꝛ tar
dioꝛis lingue ſum. Q: āt nihil minus fecerī a magnis
aplis:euidēter apparet p ea q̄ feci vobis. Et iō dic̄. (In
oibus predictis manifeſtatus ſum in vobis). Qui ex/
perti eſtis q̄ per me fiūt. ꝑme coꝛ.9. Signaculū apoſto
latus mei vos eſtis in dño:ꝛ infra.12. Signa tñ apo/
ſtolatus mei facta ſunt ſuper vos ꝛc̄.

℃ Cōſequēter cū dic̄. (Aut nūqd pctm̄ ꝛc̄.) Oſtēdit
ꝙ plus fecit q̄ꝫ oēs alij ꝛ h̄ q: p̄dicauit ſine ſumptib⁹.
Circa hoc duo facit. Primo ponit factū. Scdo cām fa
2 cti aſſignat ibi. (Quare q: nō diligo vos ꝛc̄.) ℃ Circa
pm̄ duo facit. Pmo oñdit factū q̄ꝫtū ad p̄teritū. Scdo
q̄ꝫtū ad futuꝝ ibi. (Et in oibus ꝛc̄.) Factū aūt p̄teritū
oſtendit dupliciter. Primo in generali. Scdo in ſpāli
ibi. (Q̄m gratis ꝛc̄.) Dic̄ ergo. Recte dico ꝙ nihil mi
nus feci ab illis:niſi foꝛte hoc reputetis male ꝛ minus
factū:q: diminui de auctoꝛitate mea nō accipiēs ſum/
ptus a vobis:ſed ſi hoc eſſet malū minus feciſſeꝫ. Et
iō oñdit ꝙ nō eſt malū. Et h̄ eſt ꝙ dicit. Aut nunqd
pctm̄ feci.i.nūqd peccaui humiliās meipſuꝫ ꝛ diminu
ens de auctoꝛitate mea. Quaſi.d. Nō. Ecc.3. Quāto
maioꝛ es ꝛc̄. ꝑme coꝛi.9. Cum eſſem liber ꝛc̄. Math.
18. Qui humiliauerit ſe ꝛc̄. Ro. aūt humiliationis mee ē
nō pp lucrū ꝓpꝛiū:ſꝫ pp ꝓmotionem vr̄aꝫ. Uñ dicit.
(Ut vos exaltemini).i.i fide ꝯfirmemini. Coꝛinthij āt
auari erāt:ꝛ iō ſi a p̄ncipio accepiſſet ſumptus foꝛte d
ſtitiſſent a fide. Itē pſeudo p̄dicabant pp queſtū. Ut g̃
3 coꝛinthij reciperēt aplm̄ ꝛ pſeudo auferret occaſioneꝫ
q̄ſtus gratis p̄dicauit eis ſine ſumptibus ꝓpꝛijs. Hoc
āt ꝙ dixerat i generali manifeſtat i ſpāli ibi. (Q̄m gra
tis ꝛc̄.) Et facit duo. Primo oñdit quō ſine ſumptib⁹
p̄dicauit eis in p⁹ aductu ad eos. Scdo oñdit ꝙ idē fe
cit in moꝛa quā apud eos ꝯxit ibi. (Et cū eſſem ꝛc.)
℃ Circa pm̄ duo facit. Primo ꝓponit qd̄ intēdit.ſ.hu/
militatione dicēs. (In hoc humiliās meipſuꝫ). q̄m euā
gelizaui vobis gratis.i.ſine ſumptu:nō āt ſine merce/
de:q: hoc nō eſt laudis:lꝫ.n.oēs poſſent capere ſum/
ptus pſone ab eis qbus ꝓponūt vbū dei. nullus tñ p̄/
dicare dꝫ p mercede ꝛ q̄ſtu. Scdo q: poſſent dicere iſti
vñ g̃ accepiſti ſumptus:rñdet ꝙ ab alijs eccl̄ijs dicēs.
Eccleſias alias expoliaui accipiēs ab eis ſtipendiū ad
miniſteriū vr̄m. Et hoc ꝯuincit eos ꝙ nō poſſint dice
re aplo ꝙ nō liceret ei accipere ab eis. Si.n. accipit ab
alijs ad ſeruitiū coꝛum multo magis liceret ei accipe
ab ipſis. Ex h̄ ēt apparet ꝙ legatus pape viſitās vnaꝫ
4 partē legationis pōt accipere ſtipēdia. Et ꝙ dñs papa
pꝛo neccitate vnius patrie pōt accipere ſubſidiū ab ali/
is ptibus mūdi. rō eſt:q: eccleſia ē: ſicut vnū coꝛpus:
videmus aūt i coꝛpe nāli ꝙ nā q̄n deficit virtus i vno
mēbꝛo:ſubminiſtrat humoꝛes ꝛ ꝟtutē accipiēs ab ali
is mēbꝛis.

aplſ gratꝫ p̄di/ca uit coꝛi/thijs q: erāt aua/ri

℃ Lectio. III.

5 Et cū eſſem apud vos ꝛ egereꝫ
nulli oneroſus fui. Nā qd̄ mi/
hi deerat ſuppleuerūt fratres q
venerāt a macedonia: ꝛ in oib⁹
ſine onere me vobis ſeruaui ꝛ ſeruabo. Eſt
veritas xp̄i in me ꝛ q̄m hec gloꝛiatio nō in/
fringetur in me in regionibus achaie. Qua
re? q: nō diligo vos. Deus ſcit. Quod aūt

facio ꝛ faciā vt amputeꝫ occaſionē eoꝝ qui b
volunt occaſionē: vt in quo gloꝛiant inue/
niantur ſicut ꝛ nos. Nā eiuſmodi pſeudo
apoſtoli ſunt operarij ſubdoli:trāſfiguran/
tes ſe in apoſtolos xp̄i. †Et non miꝝ. Ipſe 2ᵉ 2ᵉ
.n. ſathanas transfigurat ſe in angelum lu/ q.io.
cis. Non eſt ergo magnum ſi miniſtri eius ar.
transfigurentur velut miniſtri iuſtitie quoꝝ 25
finis erit ſm̄ opera ipſoꝛum.

℃ Oñſo ꝙ q̄n pmo eis pꝛedicauit in ipſo aductu:euā a
gelizauit eis gratis:hic oñdit ꝙ nec ēt ꝯhēdo moꝛam
apud eos accepit ab eis ſumptus. Et pmo hoc oñdit.
Scdo vo rñdet cuidā tacite q̄ſtioni ibi. (Naꝫ qd̄ mihi
ꝛc.) Dicit g̃. Nō ſolū q̄n pmo veni ad vos nō accepi a
vobis ſumptus:ſꝫ ēt cū eſſem apud vos diu ꝛ ēt egerē
vt oñdat ꝙ nō dimiſit eis ſumptus pp diuitias. Nulli
oneroſus fui aliqd ab aliquo accipiēdo. In quo appa/
ret cā q̄re dimiſit:q: coꝛinthij pp auariciā eis inaiā re/
putabāt ſibi onus miniſtrare ſumptus. ꝑᵉ coꝛ.9. Nō ſu
mus vſi hac ptāte:ſꝫ oīa ſuſtinemus ꝛc. Sed poſſent 3
iſti dicere:vñ g̃ habuiſti neceſſaria? Et iō rñdet dicēs:
ꝙ ab alijs eccleſijs:iō.ſ.nihil accepi:q: illud qd̄ mihi
deerat.ſ.a p̄cio qd̄ lucrabat nocte laboꝛando manibus
ſuis apud aq̄lā ꝛ p̄ſcā. Erat.n. ſenofactoꝛie artis p quā
lucrabat ſibi necc̄a. Act.2. Ad ea q̄ mihi opus erāt ꝛc.
illud g̃ qd̄ deerat nō dediſtis vos:ſꝫ ſuppleuerunt fra/
tres q venerūt a macedonia.ſ.philippēſes q erāt val/
de liberales. Uñ de hoc in epiſtola ad Philip. ꝯmēdat
eos Phil.4. Nulla eccleſia cōicauit mihi in rōne dati
ꝛ accepti:niſi vos. Sed coꝛinthij erant auari.
℃ Cōſequēter cū dicit. (Et in oibus ſine onere ꝛc.)
Oñdit quō ſe habebit i hoc ad eos in futuꝝ dicens:ꝙ
ēt ſine onere vult ſe habere ad eos. Et circa hoc duo fa 4
cit. Primo ponit ſuā rōnem cōem. Scdo ꝯfert cā ibi.
(Eſt veritas xp̄i ꝛc̄.) Dicit g̃ nō ſolū feci hoc.ſ.ꝙ gra/
tis vobis euangelizaui ꝛ nulli oneroſus fui:ſꝫ ēt in o/
ibus ſeruabo me vobis ſine onere:ſicut vſq̄ꝫ nō ſerua
ui nō dure repꝛehēdēdo:nō ſeuere coꝛrigēdo: nec vr̄a
accipiēdo. Act.3. Argētū ꝛ aurū ꝛ veſtē nullius ꝯcu/
piui. Nume.16. Tu ſcis ꝙ nec aſellū qdē acceperim
ab eis dicit moyſes ad dñꝫ. Samuel dicit.1. Reg.12. Lo
qmini de me ſi oppſſi ꝛc. Et ꝙ ita facturus ſit ꝯfirmat
ex duobus. Primo ex eo q logt in ipſo.ſ. xp̄o q eſt veri
tas a qua nō pōt eſſe falſuꝫ. Et iō dicit. Eſt veritas xp̄i
in me ꝛc. Q.d. Hoc qd̄ dixi veꝝ eſt:q: veritas xp̄i log
tur in me ꝛc. Hoc infra vltimo. An experimētū q̄ritis 5
eius q in me ꝛc̄. Uel hoc pōt accipi p modū iurantis.
Quaſi.d. deus q eſt veritas ꝛ eſt in me ſcrutans coꝛda
ſit mihi teſtis:ꝙ ita ſeruabo me. Ro.p. Teſtis ē mihi
deus ꝛc. Scdo ex eo qd̄ nō itēdit minuere gloꝛiā ſuā:
ſꝫ augere. Apls.n. attribuebat ſibi apud xp̄m ad ma/
gnā gloꝛiā:ꝙ ipſe ſolus iter aplos ſine ſumptu p̄dica/
bat coꝛinthijs. Et iō dicit. (Iō ſeruabo me ſine onere)
q̄m nō ifringet.i. nō minuet i me hec gloꝛia:ꝙ.ſ. grat
pꝛedico vobis:ꝛ ꝙ a licitis abſtineo. pp ſalutē vr̄am q
qdē eſt gloꝛia xp̄i:q: ip̄e gloꝛificat p h̄ i me:vel q: ego
hāc gloꝛiā habeo ſpāliter apud xp̄ꝫ q̄ qdē refringeret
in regionib⁹ achaie:vbi coꝛinthū erat metropolis ſi re
cepiſſet ab eis:q: auari erāt:habitabāt.n. i maritimis:
ꝛ erāt iītēti mercatoꝛibus:ꝛ tales ꝯſueuerūt eē auari. ꝑᵉ
coꝛ.9. Bonū ē mihi magis moꝛi:q̄ꝫ vt glā meā qs eua
cuet. ℃ Cōſequēter cū dic̄. (Quare q: nō ꝛc̄.) Pōit
cāꝫ q̄re nō accepit ſumptus ab eis. Et circa h̄ duo fac̄.
Pmo excludit falſam cāꝫ. Scdo aſtruit verā ibi. (Qd̄

aplſ lici uit arte ſce noſa ctori am

Coꝛi thū erat ciui/tas me tro/po mari tia

apl'o ſpēe baſa pſeudo q iō nō reci pie bat ſum pt'a coꝛ. q: eos nō dili ge bat

c aūt facio ꝛc̄.) ¶ Circa p^m ſc ſciēdū eſt ꝙ pſeudo īpone bāt aplo: ꝙ ideo nō recipiebat a coꝛinthijs ſumptus: q: nō diligebat eos: ꝛ q: nō itēdebat eis benefacere. ꝛ ſeruire. Dicit ḡ quare. ſ. hoc facio: q: nō diligo vos. i. p odio ꝙ habeo ad vos. ſicut dicunt pſeudo. deus ſcit ꝙ diligo vos ꝛ ꝙ nō ꝑ odio nō facio. Jo. vlt. Dñe tu ſcis q: amo te. Sic ḡ excluſa cā falſa ſeqᷓ vera ibi. (Qḋ aūt facio ꝛc.) Et circa hoc duo facit. Pꝛimo ponit vā3 cā3. Scḋo rōnē huius aſſignat ibi. (Nā eiuſmodi pſeudo ꝛc̄.) ¶ Circa p^m ſciēdū eſt ꝙ pſeudo vt dictū eſt q̄re bant lucra ꝛ gloꝛiā ꝓpꝛiā. Et iō vt i reuerētia haberēᷓ nitebanᷓ exterius ſeq veſtigia apli: vel ēt ſi potuiſſent excellere ipſum dicit ḡ aplo. Si ḡ voluīt me imitari i h imitenᷓ vt nihil accipiāt. Et q: ſciebat ꝙ pſeudo p̄dica bāt vt accipiāt: ꝛ p ꝯñs ꝙ nō p̄dicarenᷓ ſi deficeret eis lucrū dic̄. Qḋ facio ideo facio ꝛ faciā h nō ꝑꝑ odiū: ſ3 vt amputē occaſionē eoꝛum. ſ. pſeudo accipiēdi veſtra eoꝝ. ſ. pſeudo q voluīt ſupple meo exēplo habere occa ſionē accipiēdi vr̄a. Sciebat. n. ſm Amb. ꝙ ſi nō acci perēt nō diu p̄dicarēt. E cōtrario dr̄ ꝓuer. 9. Da occa ſionē ſapiēti ꝛc̄. Et hoc vt tales īueniāᷓ. ſ. pſeudo: ſic̄

2 ꝛ nos. ſ. nō accipiētes pecunias: ſicut ꝛ nos nō accipi mus. In quo qdē ipſi gloꝛianᷓ. ſ. ꝙ imitanᷓ nos ꝛ ego nolo ſi ꝑfecte voluīt nos imitari ꝙ accipiant. i. coꝛ. 7. Uolo oēs hoīes eſſe ſicut ꝛ me. ſ. nō accipiētes. ¶ Ut in quo ꝛc̄.) Hoc legiᷓ tripl'r. Uno mō: ſic vt īueniāᷓ tales ſupple ſicut ꝛ nos: nō accipiēdo ſicut nec nos ac cipimus: ꝛ p ꝯñs a p̄dicatione ceſſando. In quo. ſ. eſſe tales ſicut ꝛ nos gloꝛianᷓ: ꝯtendebant. n. eſſe ſimiles

3 veris aplis. Scḋo mō ſic: vt i eo in quo gloꝛianᷓ. ſ. ac cipiēdo: q: h ſolū q̄rebāt: inueniāᷓ ſicut ꝛ nos. i. ſimi les nobis ceſſando. ſ. ꝛ deſiſtēdo ab acceptōe vt nobis aſſimilenᷓ. Tertio mō ſic: vt i eo i quo gloꝛianᷓ. ſ. i nō accipiēdo: dicūt. n. ſe nihil accipe: īueniāᷓ ſicut ꝛ nos. i. nō meliores nobis: ne. ſ. poſſint ſe in h nobis p̄ferre. ¶ Nā eiuſmodi) h ꝯtinuaᷓ tripl'r. p^o mō ſic: itagliāᷓ ꝛ ꝯtēdunt: ſi ſic̄ nos. (Nam eiuſmodi ꝛc̄.) 2° mō ſic: ꝛ

apli ſarē ſunt pſeudo

de. deſiſtūt accipe: vt nobis aſſimilēᷓ. (Nā huiuſmodi ꝛc̄.) Tertio mō ſic: ita i ñ accipiēdo gloꝛianᷓ: vt nobis ſiſes videāᷓ. Poſita aūt va cā ꝓbat cā ꝯñr dicēs. (Na3 eiuſmodi ꝛc̄.) Oñdens quō ſtudēt aſſimilari aplo. Et circa hoc tria facit. Pꝛimo ponit cām. Scḋo ꝓbat eam ibi. (S3 nō mirꝝ.) Tertio ꝯñr oñdit dr̄iam pſeudo ad veros aplos ibi. (Quoꝝ finis ꝛc̄.) Dic̄ ḡ recte dico: ꝙ h facio: vt amputē eis occaſionē accipiēdi. Na3 hmōi

4 pſeudo apli ſunt operarij. ſ. falſi. Phi. 3. Uidete cães vi dete malos opatios ꝛc̄. Subdoli. i. callidi ꝛ vulpini ſb ſpecie religiōis decipiētes. Ezec. 13. Quaſi vulpes i de ſertis ꝛc̄. Capite nobis vulpes paruulas q̄ demolīunᷓ vineas ꝛc. Cā. 2. Mat. 7. Uenīūt ad vos in veſtimētis ouiū ꝛc. Et hoc eſt ꝙ dicit. trāſfigurātes ſe i aplos xp̄i. i. exteri^o poꝛtātes figura bonoꝝ aploꝝ. 2. thi. 3. Hñtes q

5 dē ſpē3 pietatis ꝛc. Et h ꝓbat: q: ſicut veri apli mittūᷓ a deo ꝛ infoꝛmanᷓ ab ipſo: ſic ſathanas trāſfoꝛmat ſe in

Dēo nec ne de ci piār i ſpē ange li ſic co gno ſcāt

angelū lucis q eſt dux ꝛ icentoꝛ eoꝝ oſtēdēs ſe eſſe vl angelū dei vel aliqñ xp̄m. Nō eſt ḡ mirꝝ neq3 magnus ſi miniſtri eius. ſ. pſeudo trāſfoꝛmāt ſe in miniſtros iu ſtitie. i. ſimulāt ſe eſſe iuſtos. Ecc. 10. Scḋm iudicē po puli ſic et miniſter eius ꝛc. ¶ Notādū āt eſt ꝙ ſatha nas trāſfigurat ſe aliqñ viſibiliter: ſicut beato Marti. vt deciperet eū: ꝛ hoc mō multos decepit. S3 ad hoc valet ꝛ neceſſaria eſt diſcretio ſpūum quā ſpāliter de^s contulit beato Anto. In hoc tñ pōt cognoſci ꝙ ſatha nas ſit: q: bon^s āgelus in p̄ncipio hoꝛtaᷓ ad bōa ꝛ pſe uerat i eis: ſ3 malus i p̄n^o qdē p̄tendit bona: ſ3 poſtmo dū volēs explere deſideriū ſuū: ꝛ qḋ intēdit. ſ. decipere

4 inducit ꝛ inſtigat ad mala. i. Joā. 4. Oī ſpiritui nolite credere ꝛc̄. Et iō Joſue cū videret angelū in cāpo ſuo dixit. Judicū. 5. Noſter es an aduerſarioꝝ? Aliud ēt ſi gnū eſt ꝙ bonus angelus ꝛ ſi terreat in p̄ncipio tñ ſta tim ꝯſolaᷓ: ꝛ cōfoꝛtat ſicut Zachariā Luc. 1. Ne time as Zacharia. Et ad beatā v̄ginē dixit. Ne timeas ma ria ꝛc̄. Malus āt angelus ſtupefacit ꝛ deſolatū dimit tit. Et hoc ideo vt ſtupefactū facilius decipiat ꝛ ꝑſua deat ſibi. Aliqñ aūt trāſfigurat ſe iuiſibiliter: ꝛ hoc qñ ea q̄ i ſe mala ſunt facit apparere bona: ꝑuertendo ſen ſus hoīs ꝛ iflamādo cōcupiſcētiā: ꝓuer. 14. Eſt via q̄

3 vr̄ homini recta ꝛc̄. Sic decepit monachū quēdā cum ꝓpoſuiſſet in aīo ſuo nunq3 exire cellā: ſuggeſſit ei dia bolus ꝙ bonū eſſet ꝙ exiret ad eccleſiā ꝛ reciperet coꝛ pus xp̄i. Cui ſuggeſtioni ꝯſentiēs ꝓpoſitū mutauit va dēs ad eccleſiā. Poſtmodum cognoſcēs eū fuiſſe dia bolū gloꝛiatus eſt monachus ꝙ nō deceperat eum: q: ad bonū īuerat: ꝛ tñ iā remouit eū a ꝓpoſito continue ſtādi i cella. Poſt modū v̄o iteꝝ ſuggeſſit ei ꝙ pr̄ ſuus eſſet moꝛtuus ꝛ dimiſerat ſibi multas diuitias diſtri buēdas īter paupes ꝙ iret ad ciuitatē3: ad quā cū iret nunq3 rediīt ad cellā: ꝛ moꝛtuus eſt i peccato. Uñ val

5 de difficile eſt ꝙ homo caueat ſibi: ꝛ ideo recurrēdum eſt ad adiutoꝛiū diuinū. Job. 41. Quis reuelabit faciē indumēti eius ꝛc̄. Quaſi. d. Nullus niſi deus. ¶ Cōſequēter ponit miniſtroꝝ ꝛ maloꝝ ꝛ bonoꝝ diſ ferētiā que cōſiſtit i hoc ꝙ finis illoꝝ. ſ. miniſtroꝝ xp̄i ꝛ ſathane erūt ſm opera eoꝝ. Nā finis bonoꝝ erit bo nus ꝛ maloꝝ erit malus ꝛ boni īducuntur ad bonu3 ꝛ mali ad malum. Philipp. 2. Quoꝝ finis interitus ꝛc. Item boni recipiēt bona: ꝛ mali mala ſupꝛa. 5. Oēs nos manifeſtari op3 añ tribunal xp̄i. ¶ Lec. IIII.

Iterū dico ne q̄s me putet īſipiē tē eſſe. Alioqn velut inſipientē accipite me: vt ꝛ ego modicum qd gloꝛier. Quod loquoꝛ: non loquoꝛ ſm deu3: ſed quaſi in inſipientia in hac ſubſtantia gloꝛie: qm̄ multi gloꝛiāᷓ ſm 4 carnē: ꝛ ego gloꝛiaboꝛ. Libēter. n. ſuffertis inſipientes cum ſitis ipſi ſapientes. Suſti netis. n. ſi quis vos in ſeruitutem redigit: ſi quis deuoꝛat: ſi quis accipit: ſi quis extolli tur: ſi quis in faciem vos cedit. Secundum ignobilitatem dico quaſi nos infirmi fueri mus in hac parte.

Supꝛa aplus induxit coꝛinthios vt patiēter ſuſtinerēt ſuā cōmendationē: oñdēs ꝙ hoc faciebat ex zelo que3 habebat ad eos: ꝛ q: zelus ille erat rōnabilis ꝛ oꝛdina tus: hic aūt ꝯñr ponit aliā rōnē p quā oñdit ꝙ dato ꝙ inſipiēter ageret: nihilominus tñ debēt eū ſuppoꝛtare. Unde in iſta rōne ꝓcedit ex ſuppoſitione ſtulticie. In 5 hac āt pte duo facit. Pꝛimo. n. pꝛoponit ſuā petitiōe3. Scḋo rōnē dictoꝝ aſſignat ibi. (Qḋ loquoꝛ ꝛc.) In petitione aūt ſua duo facit. Pꝛimo. n. petit ꝙ nō repu tēt eū inſipiētē qḋ pertinet ad pꝛemiſſam rōnem. Et iō dicit. Iterum dico ꝙ ex quo zelus meus eſt rationabi lis ꝛ ego rōnabiliter cōmendo me: ne q̄s. i. veſtrū me reputet īſipientē. Scḋo petit ꝙ dato ꝙ īſipiēter agat tñ ſuppoꝛtēt eum ꝛ hoc ptinēt ad rōnē hāc. Et iō dic̄ (Alioqn). i. ſi nō rōnabil'r cōmendo me: ꝛ penitus ve litis me ex hoc inſipiētem reputare tñ accipite. i. ſup poꝛtate me velut īſipiētē. Et dicit velut. Q: licet ipſi

reputēt

a repiret eum inſipiētē in hoc tñ in rei veritate nō eſt i
ſipiēs. Accipite me inq̄ velut iſipientē: vt ⁊ ego mo
dicū qd glorier. Et dicit modicū: q2 infra cōmendauit
ſe de gloria: que eſt ſm carnem que valde modica eſt.
Job. 25. Homo putredo ⁊ filius hominis vermis. Ecc.
10. Qui ſuperbis terra ⁊ cinis. Rationem aūt dictorū
aſſignat dicens. (Quod loquor ⁊c̄.) Dixerat aūt tria.
Primo q2 ſuppoſuit inſipienter cōmendaſſe ſeipſum.
Scdō q vult gloriari. Tertio q ſuſtineant eū. Et ho
rum trium rōnem aſſignat. Et pmo de hoc q ſuppo
ſuit inſipienter commendare ſe. Scdō quare vult glo
2 riari ibi. (Qm̄ multi gloriantur ⁊c̄.) Tertio q debe
ant eum ſupportare ibi. (Libenter. n. ſuffertis ⁊c̄.) Di
cit ergo pmo. Ratio quare debetis inſipientez accipe
re me eſt: q2 illud quod loquor in hac ſubſtantia glo
rie. i. in cōmendatione carnis. que ad qbuſdam appe
titur ac ſi per eam debeant ſubſtinere: non loquor ſm
deū: ſed quaſi in inſipientia. Et dicit ex ypoſtaſi: ſicut
illud qd̄ ſupra dixit. velut inſipientē. Unde ibi poſuit
velut: hic ponit quaſi. Ac ſi diceret. Si non rōnabili
ter cōmendarem me: tunc illud quod loquor in cōmē
3 datione mea non eſt ſm deum. i. ſm rōnem diuine ſa
pientie. Et tūc merito acciperetis me: n̄ ſm deū loquīt
ſed iſipienter. ſupra. 10. Nō. n. q ſeipſum cōmendat ille
probatus ē ⁊c̄. Prouer. 27. Laudet te alienus ⁊c̄. Rō
nem aūt ſue cōmendationis ⁊ glorie oſtendit ſubdēs.
(Qm̄ mihi gloriantur ⁊c̄.) Ubi ſciendū eſt q pſeudo
abra q2 ex iudeis erāt gloriabant ſm carnem: dicentes ſe eē
be fi filios habrahe: ⁊ ex hoc volebant haberi in reuerentia
lios a corinthijs ⁊ auctoritate. Dicit ergo aplſ: daro q ſit i
eſſe ſipientia: q glorier ſm carnem: tñ qm̄ multi. ſ. pſeudo
glia gloriantur ſm carnem: ⁊ ego ēt gloriabor ſm carnem
bant prouer. 26. Reſponde ſtulto ſm ſtulticiaz ſuam: ne ſibi
pſeu ſapiens videatur. ¶ Sed contra eſt q2 Seneca dicit.
do ⁊ Summa malorum eſt quod ad exemplum viuitur. Et
nobi exod. 23. Non ſequaris turbam ad faciendū malum.
les Non ergo apoſtolus dz gloriari ſm carnez eo q pſeu
do gloriantur. Reſpondeo dōm eſt: q licet ſit eadem
materia gloriationis. non tñ eſt eadem intentio ⁊ idez
4 finis. q2 pſeudo cōmēdabant ſe pp gloriam propriam
⁊ vt ipſi haberentur in auctoritate ⁊ poſſent lucrari:
apoſtolus aūt gloriabatur vt verbum dei per euz pre
dicatum eſſet maioris auctoritatis ⁊ ponderis. ⁊ fru
ctum faceret chriſto. Rationem aūt quare debeant eū
ſupportare ſubdit dicens. (Libēter enim ſuffertis ⁊c̄.)
Et primo ponit rationem hanc: q ſcilicet debeant eū
ſupportare. Poſſent enim dicere. Quare debemus te
ſupportare ſi es inſipiens. Et dicit apoſtolus. q ideo
q2 cum voſipſi ſitis ſapientes in oculis veſtris ⁊ in ve
ſtra reputatione libenter ſuffertis: ideſt eſtis conſueti
ſupportare inſipientes pſeudo: ſcilicet. Secundo oſtē
dit in quo ſupportent inſipientes. Et ponit quīq3 gra
uia que ſuſtinebant a pſeudo: primum eſt iugum ſer
5 uitutis. Et quantum ad hoc dicit. Suſtinetis. n. ſi qs
. ſ. aliquis pſeudo redigit vos in ſeruitutem. Quaſi di
cat per xpm liberati iuſtis a ſeruitute legis que eſt in
timore: ⁊ reducti eſtis in libertatem filiorum dei: que
eſt in charitate. Gal. 4. Non ſumus ancille filij: ſed li
bere. Et tamen vos ſuſtinetis pſeudo: qui ex hmōi li
bertate redigunt vos in ſeruitutem legis: q2 cogūt vos
ſeruare legalia. Gal. 5. Nolite iugo ſeruitutis ⁊c̄. Mul
to ergo magis deberetis ſuſtinere me: qui volo vos pre
ſeruare in libertatē xpi q̄ pſeudo: qui volūt vos redu
cere in ſeruitutem legis. Scdōm eſt graue valde . ſ. q
pſeudo viuūt de bonis veſtris laute. nos vero non . ſu
pra. 8. Non vt alijs ſit remiſſio ⁊c̄. Et ideo dicit. Si qs

deuorat. Mathe. 23. Ue qui comeditis domos vidua b
rum ⁊c̄. Tertium graue eſt depredatio ⁊ expoliatio:
q2 iſti ad litteraz blandis verbis ⁊ pretextu pietatis ac
cipiebant eis omnia: ⁊ quantum ad hoc dicit. Si qs
accipit. i. blande decipit ſubtrahendo veſtra. Roman.
16. Per blandos ſermones ſeducunt corda inſipien
tium. Quartum graue eſt nimia iactantia ſuper eos
cum corinthiorū contemptu. Jdeo dicit. Si quis extol
litur iactando ſe importune. Eccleſiaſt. 6. Nō te extol
les in cogitatione ⁊c̄. Quintuz graue eſt illatio oppro
briorū. Nam pſeudo non ſolū tam grauia eis iferebāt: 2
ſed ſuper hoc addebāt improperia dicentes eis iniuri
as: ⁊ maxime de ignobilitate. Nam q2 ipſi erant iudei
⁊ cultores vnius dei dicebant ſe nobiles eſſe et corin
thios ignobiles: q2 nō erāt de ſemine Abrahe: nec cir
cuncisi ⁊ q de ydolatris. Et quantuz ad hoc dicit. Si
qs in faciem vos cedit. i. coram vobis infert cōtumeli
as ⁊ dicit iniurias. Et hmōi iniurie ſunt ſm ignobili
tatez quā vobis obijciunt. Et tñ illos ſuſtinetis ⁊ nos
nō: quaſi nos fuerimus infirmi i hac parte glorie quā
attribuiſtis eis: preferendo eos nobis preſertim cum
pſeudo dicāt q ideo nos nō dicimus nec facimus vo
bis iſta: q2 nos ſumus infirmi i hac parte: ideſt q2 ſu
mus ignobiles. pme corinth. 4. Nos infirmi vos for 3
tes: vos nobiles nos ignobiles. ¶ Lec. V.

IN quo qs audet in inſipientia
dico audeo ⁊ ego. Hebrei ſunt
⁊ ego. Jſraelite ſunt ⁊ ego. Se
mē abrahe ſunt ſunt ⁊ ego. Mi
niſtri xpi ſunt ⁊ ego. Ut minus ſapiēs dico
plus ego. Jn laboribus plurimis: in carce
ribus abundāti9 in plagis ſupra modū: i
mortibus frequēter: a iudeis qnquies qua
dragenas vna minus accepi. Ter virgis ce
ſus ſum: ſemel lapidat9 ſum: ter naufragiuz
feci: nocte ⁊ die in profundo maris fui. Jn 4
itinerib9 ſepe: piculis fluminū: piculis latro
nū: piculis ex genere: piculis ex gētibus: pi
culis in ciuitate: piculis in ſolitudine picu
lis in mari: periculis in falſis fratribus.
¶ Poſitis rationibus ſue cōmendationis ⁊ cauſe:
quare ſupportandus eſt: hic conſequenter incipit ſe cō
mendare. ¶ Et circa hoc duo facit. Primo enim ade
quat ſe pſeudo ⁊ alijs qui commendabant ſe. Secun
do prefert ſe eis ibi. (Ut minus ſapiens ⁊c̄.) Adequat
autem ſe apoſtolus eis in gloria. Eſt autem gloria du
plex. Una ſm carnem que modica eſt ⁊ contemnen 5
da. Unde ipſe dicit. Phil. 3. Sed que mihi fuerunt lu
cra arbitratus ⁊c̄. Alia eſt ſm chriſtuz: q2 magna glo
ria eſt ſequi dominum. Ecc. 23. Et hec eſt querenda.
Gal. vltimo. Mihi abſit gloriari niſi in cruce ⁊c̄. Et
ideo apoſtolus adequat ſe eis quantū ad vtranq3 glo
riam. Et primo quantum ad primam. Secundo quā
tum ad ſecundam ibi. (Miniſtri chriſti ⁊c̄.) Et pmo
adequat ſe eis in generali dicens. Recipiatis me iſipi
entem: ſi tamen iſipientia eſt. Ex ypoteſi. n. loquor:
quia ſi quis auſus preſumere de ſe ⁊ commendare ſe
⁊ ego poſſum bene audere ⁊ commendare me i eodez
in quo ipſe cōmendat ſe: q2 non ſubeſt eis maior cauſa
ſue cōmēdatōis q̄ mihi. Et hoc dico i iſipientia. i. di
co q iſipienter agam cum tamē ipſe ſapienter ageret
cū hoc nō faceret pro ſui iactācia: ſed vt pſeudo humi

a gregauit ſarmēta. Uel ex penuria cibo℞ vel q̃tum ad maria: ⁊ ideo dicit. Periculis in mari nõ ex mari: ſicut ſupra. Ecc. 43. Qui nauigant mare ⁊c̃. Sed grauius periculuꝫ ſubdit dicens. (Periculis in falſis fratrib⁹) idest in falſis chriſtianis ⁊ hereticis ⁊ in pſeudo. Jere. 9. Unuſquiſq; a fratre ſuo ſe cuſtodiat.

Lectio. VI.

2 In labore ⁊ erumna. in vigilijs multis. In fame ⁊ ſiti. in ieiunijs multis. In frigore ⁊ nuditate: p̃ter illa q̃ extrinſecus ſunt inſtātia mea quotidiana ſollicitudo oīum eccleſia℞. Quis infirmat̃ ⁊ ego nõ infirmor. Quis ſcādalizat̃ ⁊ ego nõ vror. Si gloriari opꝫ que infirmitatis mee ſunt gloriabor. Deus ⁊ pater dñi noſtri ieſu xpi ſcit q̃ eſt benedictus in ſecula q̄ nõ mētior. Da-
3 maſceni p̄poſitus gētis arethe regis cuſtodiebat ciuitatē damaſceno℞ vt me cõprehēderet ⁊ p feneſtrā in ſporta dimiſſus ſum p murū: ⁊ ſic effugi manus eius.

Hic ꝯſr enumerat mala ſpõte aſſumpta que ſuſtinent̃ in domibus. Et enumerat tria mala oppoſita tribus bonis que ſunt neceſſaria ad vitā domeſticā. Primū bonum eſt reqes ſomni. Scdm eſt ſuſtētatio cibi. Tertiū eſt fomētū veſtis. Requiei ergo ſomni oppõit laborē ⁊ vigilias. Quātū ad laborē dicit. (In labore) .ſ. manuū. Act. 20. Ad ea q̃ mihi opus erāt ⁊c̃. Et ideo dicit ſupra. 6. In laboribus: q: ad lrām vt dictū eſt: ſupra manu ſua victū q̃rebat. Et .2. theſſalo. 3. Nocte et die laborātes ⁊c̃. Quātū ad laboris defectū dicit. (Et erūna). Que eſt defectus ⁊ lāguor ꝯſequēs ex labore vel ex morbo nāli. ps. Cõuerſus ſuꝫ in erūna ⁊c̃. Quātū vero ad vigilias dicit. (In vigilijs multis). Uel va-
4 cādo p̄dicationibus de nocte. Uel operi manuali. Act. 20. dr̃ q̄ ꝓtraxit ſermonē vſq; ad mediā noctē. Suſtētationi vero cibi opponit duplicē ſubtractionem cibi: vnā q̃ eſt ex neceſſitate. Uñ dicit. (In fame ⁊ ſiti). Q: .ſ. ad lrām deficiebat ſibi aliqñ cibus ⁊ potus. i. cor. 4. Uſq; in hāc horā ⁊c̃. Aliā que eſt ex volūtate. vnde dicit. (In ieiunijs multis). ſ. voluntarie aſſumptis ⁊ pp̄ exēplū boni: ⁊ pp̄ macerationē carnis. p̄me Cor. 9. Caſtigo corpus meū ⁊c̃. Sed cõtra. Math. 6. Hec oīa adijcient̃ vobis. ſ. tēporalia. Quare ergo in fame ⁊ ſiti? Rñdeo dicendū eſt: q̄ qñ expedit adijciunt̃ nobis .ſ. tēporalia: ⁊ pp̄ vtilitatē noſtrā: ſed aliqñ expedit carere eis. Fomento vero veſtis opponit vnum ex parte nāe. Uñ dicit. (In frigore). Aliud ex parte inopie. Uñ dic̃. (Et nuditate). ſ. cõſuo ſum. ſ. miniſter xpi. i. cor. 4. Nudi ⁊ inſtabiles ⁊c̃ ſupra ſexto. In neceſſitatibus ⁊c̃.
5 Cõſequēter cū dic̃. (Preter illa ⁊c̃.) Enumerat mala aſſumpta interiora: q̃ cauſant̃ ex ſollicitudine cordis p pſeudo. Bonus aūt p̄latus dupl̃r affligit̃ p ſubditis. Et p̄mo ſollicitudine ꝯſeruationis ſubdito℞. Scdo p defectu ipſo℞. Et iſtā duplicē afflictionē paſſus ē apl̄s. Primā cū dicit. (Preter illa q̃ extrīſecus ⁊c̃.) quaſi. d. Preter oīa que exterius patior: ⁊ paſſus ſuꝫ angit me grauius interior afflictio. ſ. ſollicitudo ſubdito℞. Et iō dicit. (Inſtātia) oīum eccleſia℞ magna eſt ⁊ multum grauat: q: multum ſollicitat. Luc. 10. Martha martha ſollicita es: ⁊ turbaris erga plurima ⁊c̃. Ro. 12. Qui p̄eſt in ſollicitudine. Scdam afflictionē paſſus eſt p defectu ſubdito℞: ⁊ hoc dupl̃r. ſ. p defectu ſpūaliuꝫ. Uñ b
dicit. (Quis infirmat̃). ſ. in fide ⁊ bono ⁊ ego nõ infirmor i corde dolēs de eo: ſicut de me. p̄me cor. 9. Factus ſuꝫ infirmis infirmus ⁊c̃. Jere. 9. Quis dabit capiti meo aquā ⁊c̃. Itē p defectu corporaliū. Uñ dicit. (Quis ſcā- Deus
dalizat̃) malo pene. i. q̄s patit̃ tribulationes: (⁊ ego nõ vēit
vror) igne cumpaſſionis. Iſte eſt ignis quē dñs venit mit
mittere in terrā. Luc. 12. Et attēde q̄ ꝯgrue vtit̃ hoc vbo tere
vror. q: cõpaſſio p̄cedit ex amore dei ⁊ p̄ximi q eſt ignē
ignis cõſumēs: dū mouet ad ſubleuādas miſerias proximo℞ ⁊ purgat ex affectu cõpaſſiõis: ⁊ p quē nobis pec 2
cata relaxant̃: charitas ēt illius cõpaſſiõis operit multitudinē peccato℞. Uel aliter. Aliqñ. n. labit̃ homo in peccatuꝫ ex ſeipſo: ⁊ tunc infirmat̃. Aliqñ aūt ex malo exēplo alio℞: ⁊ tunc ſcandalizatur. Luc. 17. ⁊ Math. 18. Ue homini illi per quē ſcandalū venit ⁊c̃.
Deinde cū dicit. (Si gloriari opꝫ ⁊c̃.) Cõfirmat q̃dā dicto℞ ſuperius. Uel dic q̄ ſupra loqtur q̃tum ad mala q̃ ptulit ꝯmēdabiliter: hic aūt q̃tū ad mala: q̃ vitauit prudenter. Sed q: vitare pericula q̃ ſurgunt pp̄ fidē vr̃ ptinere ad infirmitatē. Ideo p̄mo p̄mittit q̄ in illis: q̃ infirmitatis ſunt vult gloriari. Scdo p̄ponit iuramētū ad ꝯfirmationē dicēdo℞ ibi. (Deus ⁊ pater ⁊c̃.) Tertio oſtēdit modū vitādi ibi. (Damaſci ⁊c̃.) Propo-
nit ergo p̄mo de q̄bus gloriat̃ ſi oꝫ gloriari dicēs. Si p̄ q: opꝫ gloriari: q̃ ſunt infirmitatis mee gloriabor. Qua- 3
ſi. d. Aliq̄ gloriant̃ in genere ⁊ in alijs mūdanis rebus. Phil. 3. Glia in cõfuſione ⁊c̃. Et ego ēt coactus gliat⁹ ſum in eis. Tñ ſi gliari opꝫ gliabor in infirmitatibus meis. infra. 12. Libēter gliabor in infirmitatibus meis ⁊c̃. 2⁹ ſubdit q̄ nõ mētit̃ inuocās teſtimoniū diuinū p modū iuramēti: vt credat̃ ſibi dicēs. (Deus ⁊ pr̄ ⁊c̃.) Ubi tria ponit. Unū p qd̃ inducit ad amorē. Uñ dicit. (Deus). Jere. 9. Quis nõ timebit te ⁊c̃. Aliud p qd̃ excitauit ad amorē. Uñ dicit. (Pater.). Jac. p̄. Oē datū optimū ⁊c̃. Mal. p̄. Si ego pr̄ vbi eſt amor meus. Uel ſꝫ aliā lrāꝫ honor meus. Tertiū p qd̃ mouet ad reuerētiā ⁊ laudē. Uñ dicit. (Qui eſt Benedictus deus i ſecula). ſupra p̄mo. Benedictus deus ⁊ pr̄ ⁊c̃. Iſte q̃ tā reuerēdus tam 4
diligēdus tā timēdus ſcit q̄ nõ mētior. ſ. in his q̃ dixi: ⁊ dicturus ſum. ſupra p̄⁰. Nõ. n. ē apud nos ē ⁊ nõ ⁊c̃.
Cõſequēter cū dicit. (Damaſci p̄poſitus ⁊c̃.) Oſtēdit q̃ta mala vitauit: ⁊ hoc in quodā ꝑticulari ꝑiculo. Ubi ſciēdū eſt q̄ apl̄s p̄mo cepit p̄dicare xp̄m in damaſco. vbi dū ꝑgeret xp̄ianos capere ꝓſtratus eſt ⁊ ad fidē cõuerſus. Et ideo iudei ad p̄poſitum illius ciuitatis. q erat ibi p aretha rege ꝯfugeret vt paulū caperent ⁊ occiderēt. Et ideo ille faciebat cuſtodiri nocte ⁊ die portas ciuitatis: vt dicit̃. Act. 9. Xp̄iani aūt q erant ibi volētes ſeruare paulū: eū ſubmiſerūt i ſporta p muꝝ: ⁊ ſic euaſit. Hūc ergo modū euadēdi tāgit apl̄us dicēs.
Uere nõ mētior de hoc q̄ dico ēt mõ. (Nam damaſci 5
⁊c̃.). i. p̄poſitus q ſub aretha rege gēti damaſceno℞ p̄erat cuſtodiri faciebat īductus a iudeis ciuitatē damaſceno℞: ad hoc. ſ. vt me cõprehēderet ⁊ cõprehēſum aſ- Au
ſignaret iudeis: ne amplius p̄dicarē: ſꝫ ego p feneſtraꝫ xiliū
ſubmiſſus ſum p muꝝ: ⁊ ſic effugi manus eius. ſ. p̄po diuinū
ſiti. Et hoc fuit de mandato dñi dicētis. Math. 10. Si nõ ē
vos pſecuti fuerint ⁊c̃. Sic michol dauid poſuit p fe- implo
neſtrā: ne caperetur a Saule p̄mi Reg. 19. Sic Raab rādū
exploratores dimiſit cum fune p feneſtram. Joſue. 2. vbi
Sꝫ hic obijcit̃ ꝯ aplm: p̄mo q: videt̃ q̄ non fuerit ſup
ſufficiēter confiſus in dño: ſed fugit. Rñdeo dicenduꝫ plet
eſt q̄ q̃diu adeſt humanū auxilium homo nõ n oꝫ cõ hūa-
fugere ad auxilium diuinum: q: hoc eſſet tentare de- num
um: ſed debet vti illo auxilio q̃tum poteſt. Apoſtolo

1 ſue cōuerſiōis tñ erat gratus xp̄o vt talia ſibi oſtderet
q̄ꜫ magis poſt.14.annos cū pfecerit ꝛ in auctoritate
apud deū ꝛ in virtutibus ꝛ grā. ¶ Tertio videamus
faſtigiū viſionis qḋ qdē eſt excellēs: qꜫ raptus vſqꜫ ad
tertiū celū. ¶ Sed ſciēdū ꝙ aliud eſt furari ꝛ aliud ra
pi. Furari qdē ꝓprie ē cū res alicui latenter aufertur.
Uñ Geñ.41. dicebat Joſeph. Furtim ſublatus ſuꜫ. Sꜫ
rapi ꝓprie dr̄ qḋ ſubito ꝛ ꝑ violētiā auferṫ. Job.6. Si
2 cut torrēs raptim.i. ſubito ꝛ rapide trāſit in cōuallib⁹.
Jnde eſt ꝙ ꝑdones q violēter expoliāt dicunṫ rapto
res. Sꜫ attēde ꝙ aliqs hō dr̄ rapi ab hoīb⁹: ſicͭ Enoch.
Sap̄.4. Rapt⁹ eſt ne malicia ꝛc. Aliqñ rapiṫ aīa a cor
pore. Luc.12. Stulte hac nocte aīam tuā ꝛc. Aliqñ ali
qs dr̄ rapi a ſeipſo qñ ꝑꝑ aliqd homo efficiṫ extra ſeip
ſum ꝛ hoc eſt idē qḋ extaſis. Sed ꝛ extra ſeipſum effi
citur homo ꝛ ꝑ appetitiuā ꝟtutē ꝛ ꝑ cognitiuā. Per ap
petitiuā.n. virtutē homo eſt ſolū in ſeipſo qñ curat que
ſunt ſua tñ. Efficiṫ vero extra ſeipſum qñ nō curat q̄
ſunt ſua ſed que perueniūt ad bona alioꝝ. ꝛ hoc facit
charitas. p̄ Cor.13. Charitas nō querit q̄ ſua ſunt. Et
3 de hac extaſi dicit Diony.4.ca. de diuinis noīb⁹. Eſt
aūt extaſim faciēs diuīus amor nō ſinēs amatorē ſuꝑ
Extaſis ē qñ diuin⁹ amō nō ſiſtit. ſius eſſe: ſed amatoꝝ. f. reꝝ amataꝝ. Scḋm cognitiuā
vero aliqs efficiṫ extra ſe qñ aliqs extra nālē modum
hoīs eleuaṫ ad aliqd videndū: ꝛ de iſto raptu loqtur h̄
apl̄s. ¶ Sꜫ ſciēdū ꝙ modus nālis humane cognitio
nis eſt vt cognoſcat ſimul ꝑ viꜫ mentalē que ē intelle
ctus ꝛ corꝑalē que eſt ſenſus. Et inde eſt ꝙ hō nō hꜫ
in cognoſcēdo liberꝝ iudiciū intellectus niſi qñ ſenſus
fuerint in ſuo vigore bene diſpoſiti abſqꜫ aliquo liga
4 tionis impedimēto: alias cū impediunṫ ēt iudiciū in
tellectus īpediṫ: ſicut in dormiētibus patet. Tūc ergo
Cognitio q̄ hō intelligit ſit duobus modis homo efficiṫ extra ſe ſꜫ cognitiuā qñ remoueṫ ab hac
nāli diſpoſitione cognitionis q̄ eſt: vt ītellectus ab vſu
ſenſuū ꝛ ſenſibiliū rerū abſtractus ad aliqua videnda
moueaṫ. Qḋ qdē cōtingit dupliciter. Uno mō ꝑ defe
ctū virtutis vi decicqꜫ ialis defectus ꝯtingat ſicut ac
cidit in freneticis ꝛ aliqs mēte captis ꝛ hec qdē abſtra
ctio a ſenſibus nō eſt eleuatio hoīs: ſed potius depreſ
ſio: qꜫ virtus corꝑ debilitaṫ. Alio vero mō per virtuteꜫ
diuinā: ꝛ tūc ꝓprie diciṫ eleuatio: qꜫ cū agēs aſſimilet
ſibi patiēs abſtractio q̄ fit virtute diuina ꝛ ēſupra ho
minē: eſt aliqd altius q̄ꜫ ſit hoīs nā. Et iō raptus ſic
acceptus diffiniṫ ſic. Raptus eſt ab eo qḋ eſt ſꜫm nām
Ex ſe ipſꜫ efficitur hō p appetitiuā virtutez in id qḋ eſt ſupra nām iu vi ſuꝑioris nāe eleuatio. Jn q̄
qdem diffinitione tāgiṫ eius gen⁹ dū dr̄ eleuatio. Cā
efficiēs: qꜫ vi ſuꝑioris nāe. Et duo termini motus. f. a
quo ꝛ in quē cum dicitur ab eo quod eſt ſꜫm nām in id
quod eſt ſupra nām. Sic ergo patet de raptu.
¶ Seqtur de termino raptus. f. ad quē cū dr̄. Uſqꜫ in
tertiū celū. Notādū eſt aūt ꝙ tertiū celū triplr̄ accipiṫ.
Uno mō ſꜫm ea que ſunt infra aīam. Alio mō ſꜫm ea q̄
ſunt in aīa. Tertio modo ſꜫm ea que ſunt ſupra aīam.
5 Jnfra aīam ſunt oīa corpora: vt dicit Aug. in lib. de ve
Celū tertiū triplicitur accipi ra religione. Et ſic poſſumus accipere triplex celū cor
poreū. f. aereū: ſydereū: ꝛ empyreum. Et hoc mō dr̄ ꝙ
apl̄s erat raptus vſqꜫ ad tertiū celū. i. vſqꜫ ad vidēduꜫ
ea que ſunt in celo empyreo: non vt exiſteret ibi: qꜫ ſic
ſciret ſi fuiſſet ſiue in corꝑe ſiue extra corpus. Uel ſꜫm
Damaſce. q nō poſuit celū empyreū poſſumus dicere
ꝙ tertiū celū ad qḋ raptus eſt apl̄s eſt ſupra octauam
ſperā: vt. f. euidēter videret ea que ſunt ſupra totā nām
corporalē. Si aūt accipiamus celū ſꜫm ea q̄ ſunt i ipſa
Triplex viſio aīa: ſic celū debemus dicere aliquā altitudinē cogni
tionis q̄ excedit nālē cognitionē humanā. ¶ Eſt aūt
triplex viſio. f. corꝑalis ꝑ quā videmus ꝛ cognoſcimus

corpora ſpūalia. ſiue imaginaria qua videmus ſilitudi b
nes corpoꝝ: ꝛ ītellectualis qua cognoſcimus naturas
reꝝ in ſeipſis. Nā ꝓpriū obiectū intellectus eſt qḋ qd
eſt. Hmōi aūt viſiones ſi fiāt ſꜫm nālē modū: puta ſi vi
deo aliqd ſenſibile ſi imaginor aliqd ꝑus viſum ſi in
telligo per fantaſmata nō poſſunt dici celū. Sed tunc
quelibet iſtoꝝ dr̄ celū qñ eſt ſupra nālem facultatē hu
mane cognitionis. puta ſi aliqd video oculis corpora
libus ſupra facultatē nāe ſic es raptus ad ꝑmū celuꜫ.
Sicut balthaſar raptus eſt vidēs manū ſcribētis i pa 2
riete. vt dr̄ Dañ.5. Si vero eleueris ꝑ imaginationē vl
ꝑ ſpūm ad aliqd ſuꝑnaturaliter cognoſcēdū: ſic es ra
ptus ad ſcḋm celū. Sic raptus fuit Petrus qñ vidit li
theū imiſſum de celo: vt dr̄ Act.10. Sed ſi aliqs vide
ret ipſa intelligibilia ꝛ naturas ipſoꝝ non ꝑ ſenſibilia
nec ꝑ fantaſmata ſic eſſet raptus vſqꜫ ad tertiū celum.
Sed ſciendū eſt: ꝙ rapi ad ꝑmū celū eſt alienari a ſen
ſibus corꝑalibus. Uñ cum nullus poſſit abſtrahi tota
liter a ſenſibus corꝑeis. manifeſtū eſt ꝙ nullus pōt di
ci ſimplr̄ raptus in ꝑmū celū: ſed ſꜫm qd. Jnq̄ꜫtū cōtin
git aliqñ aliquē ſic eſſe intentū ad vnū ſenſum. ꝙ ab
ſtrahiṫ ab actu alioꝝ. Rapi ad ſcḋm celuꜫ eſt qñ aliqs
alienaṫ a ſenſu ad vidēdū quedā imaginabilia. vnḋ ta
les ſemꝑ cōſueuerūt fieri in extaſi. Et ideo Act.10. Qñ
Petrus vidit Lintheū diciṫ ꝙ factus fuit in extaſi. 3
Paulus vero diciṫ rapt⁹ ad tertiū celū: qꜫ ſic fuit alie
natus a ſenſibus ꝛ ſublimatus ab oībus corꝑalibus:
vt videret ītelligibilia nuda ꝛ pura eo mō quo vident
angeli ꝛ aīe ſeparate: ꝛ qḋ plus eſt: ēt ipſum deū ꝑ eēn
tiā. vt Aug. expreſſe dicit.12. ſuper Geñ. ad lrām. ꝛ in
Glo. ꝛ ad paulinā in libro de vidēdo deū. Nec ēt eſt ꝓ
babile: vt moyſes miniſter veteris teſtamēti ad iude
os viderit deū: ꝛ miniſter noui teſtamēti ad gētes ꝛ do
ctor gētiū hoc dono fuerit ꝑuatus. Uñ dicit ipſe ſupra
3. Si miniſtratio dānationis fuit in gloria ꝛc. De moy
ſe aūt ꝙ viderit deū ꝑ eſſentiā patet. Nā ipſe a dño pe
tiuit. Exo.33. Oñde mihi faciē tuā. Et licet tūc negatū
fuerit ſibi nō tñ dr̄ ꝙ dñs finaliter negauerit ei. Uñ di 4
cit Aug. ꝙ cōceſſum fuit ei per hoc ꝙ diciṫ. Num.12.
Si quis fuerit iter vos propheta dñi ꝛc. At vero nō ta
lis ſeruus meus Moyſes ꝛc. palam. n. ꝛ non per eni
gmata videt deū. ¶ Sed nunqd fieri potuiſſet paulo Interrogatio
vt non raptus videret deū. ¶ Dicēdum ꝙ nō. Nā im
poſſibile eſt ꝙ deus videaṫ in vita iſta ab homine non
alienato a ſenſibus: qꜫ nulla imago nullū fantaſma ē Chriſto
ſufficiēs medium ad dei eēntiam oſtēdendam: ideo oꜫ
ꝙ abſtrahatur ꝛ alienatur a ſēſibus. Tertio modo ac
cipiendo celum ſꜫm ea que ſunt ſupra animam: ſic tri
plex celuꜫ eſt triplex hierarchia angelorum: ꝛ ſꜫm hoc
apoſtolus raptus fuit vſqꜫ ad tertium celum: ideſt ad
hoc vt videret eſſentiā dei ita clare ſicut vidēt eum an
geli ſuperioris ꝛ prime hierarchie: qui ſic vidēt deum Interrogatio
ꝙ immediate in ipſo deo recipiūt illuminationes ꝛ co
gnoſcūt diuina myſteria. Et ſic vidit Paulus. Sic er
go ſic vidit dei eſſentiā ſicut angeli ſuperioris hierar Chriſto
chie. q̄ bñ videṫ ꝙ apl̄s fuerit beat⁹: ꝛ per ꝯſequēs fue 5
rit immortalis. ¶ Reſpōdeo ꝙ licet viderit deū ꝑ eēn
tiā non tñ fuit beatus ſimpliciter: ſed ſolum ſꜫm quid.
¶ Sciendū eſt aūt ꝙ viſio dei per eſſentiam fit per lu
men aliquod. f. per lumē glorie: de quo dicitur in pſal.
Jn lumine tuo videbimus lumen. Sed aliquod lumē
cōicatur alicui per modum paſſionis. alicui vero ꝑ mo
dū forme inherētis: ſicut lumē ſolis inuenitur in car
bunculo ꝛ in ſtellis vt forma inherens. ideſt connatu
ralis effecta: ſed in aere inueniṫ: vt forma trāſiēs ꝛ nō
ꝑmanēs: qꜫ trāſit abeūte ſole. Similr̄ ꝛ lumē glorie du

1 plíciter mētí infundit. Uno mō p modū forme ꝯnālis facte ⁊ pmanētis: ⁊ ſic facit mēte ſimplr beatā. Et hoc mō infundit beatis ī patria: ⁊ iō dr̄ cōprehēſores ⁊ vt ita dicam viſores. Alio mō cōtingit lumē glorie mentē humanā ſicut quedā paſſio trāſiēs. ⁊ ſic mēs pauli fuit in raptu lumine glorie illuſtrata, vn̄ ēt ipſum nomē raptus oñdit trāſeūdo hoc eſſe factū. ⁊ iō nō fuit ſimpliciter glorificatus nec habuit dotē glorie cū illa claritas nō fuerit effecta ꝓprietas. Et pp hoc nō fuit deriuata ab aīa in corpus: nec in hoc ſtatu ꝑpetuo permāſit. Un̄ ſolū actū beati habuit in ipſo raptu: ſed nō 2 fuit beatus. Sic p hoc patet qd apls ſciuit ī ſuo raptu .ſ. vidētis cōditionē viſionis tpe: ⁊ viſionis faſtigium.

¶ Seqtur qd neſciuit. ſ. vtrū eſſet in corpore vel extra corpus: quod tm̄ dicit deū ſcire. Unde dicit. Siue ī corpe ſiue extra corpus neſcio deus ſcit. qd qdā intelligere voluerūt vt raptus referat ad corpus: dicentes apl̄m dixiſſe ſe neſcire nō qdem an aīa eſſet coniuncta corpori in illo raptu an nō: ſed eſſet raptus ſm aīaʒ ⁊ corpus ſimul: vt ſimul corporalr portaret ī celū ſicut. Abachuc portatus fuit Dan̄. vlt. An ſm aīam tm̄ eēt ſit viſionibus dei: vt dr̄ Eze. 8. In viſione adduxit me in terrā iſrael. Et iſte fuit itellectus cuiuſdā iudei quē exprimit Hiero. in ꝓlogo ſup Dan̄. vbi dicit deniqʒ: ⁊ apl̄m noſtrū dicit non fuiſſe auſum affirmare ſe raptū in corpore: ſed dixiſſe ſiue in corpore: ⁊c. Sed hūc intellectū. Aug. maxime improbat. 12. ſup Gen̄. ad lrām q: nō cōuenit cū aliqs verbis apl̄i. Apls. n. dicit ſe raptū vſqʒ in tertiū celū. Unde ſciuit ꝓ certo illud fuiſſe verū celū. Sciuit ergo an illud celum eſſet corporeum 3 an incorporeū. i. res incorporea. Sed ſi fuit icorporeū ſciuit ꝙ corporalr ibi rapi nō potuit: q: in re incorporea nō pōt eſſe corpus. Si uero corporeū fuerat ſciuit ꝙ nō fuit ibi aīa ſine corpe: q: aīa cōiuncta corpori nō pōt eſſe ī loco vbi nō eſt corpus: niſi celū corporeū dicat ſilitudo celi corporei. Sed ſi ſic apls nō dixiſſet ſe ſcire ꝙ eſſet raptus in tertiū celū. i. in ſimilitudinē celi q: pari rōne dicere potuiſſet ꝙ fuiſſet raptus in corpore. i. in ſilitudine corpis. Dōm eſt ergo ſm Aug. ꝙ diuinā eſſentiā nullus in hac vita poſitus ⁊ hac mor- 4 tali vita viuēs videre pōt. Un̄ dixit dn̄s. Exo. 33. Non videbit me hō ⁊ viuet. i. nō videbit me hō niſi totaliter ſeparet a corpore. ita. ſ. ꝙ aīa eius non inſit corpori: vt forma: vel ſi ineſt: vt forma: tm̄ mens eius oīno ī hmōi viſione totalr alienet a ſenſibus. Et ideo dōʒ ē ꝙ hoc qd apls dicit ſe neſcire; vtrū. ſ. in illa viſione anima ei⁹ fuerit totaliter ſeparata a corpore. Un̄ dicit ſiue extra corpus: vel vtrū anima eius extiterit in corpore vt forma: tm̄ mēs eius fuerit a ſenſibus corporeis alienata. Un̄ dicit. Siue in corpore. Et hoc ēt aliq̄ cōcedunt.

Dubitauit apls vtrū fuiſſet raptus cum corpe ſolū vl aīa ⁊ corpe

¶ Lectio. II.

5 Et ſcio hmōi hominem ſiue in corpe ſiue extra corpus neſcio: deus ſcit: qm̄ raptus eſt in paradiſū: ⁊ audiuit archana verba que nō licet homini loqui. Pro hmōi gloriabor: pro me autē nihil niſi in infirmitatibus meis. Nā ⁊ ſi voluero gloriari nō ero inſipiens: veritatem. n. dicam. Parco aūt ne quis me exiſtimet ſupra id quod videt ī me: aut audiuit aliquid ex me.

p⁹. q. 12. ar. 9.

¶ Poſito pmo raptu. ponit ꝯſequēter ſcōs raptus. Et duo facit. Prio ponit raptus. Scōo raptus excellētia ibi. (Audiuit archana ⁊c.) Sʒ notādū ꝙ glo. dicit iſtū raptū eſſe aliū a pmo. Et ſi bene conſideret hic legit aliqd de apoſtolo ad qd poſſunt iſti duo raptus referri. Nā Act. 9. legit de eo ꝙ ſtetit tribus diebus ñ vidēs ⁊ nihil māducās neqʒ bibēs: ⁊ ad hoc pōt referri pmus raptus: vt. ſ. tūc fuerit raptus vſqʒ ad tertium celū. Sed Act. 22. legit ꝙ factus eſt ī tēplo in ſtupore mētis: ⁊ ad hoc refert iſte ſcōs raptus. Sed hoc nō videt veriſile: q: qñ in ſtupore mētis factus fuit: miſſus iam fuerat in carcerē apls: ſed hāc ep̄lam ſcripſit apls diu ante. vnde pus ſcripta fuit hec epiſtola q̄ꝫ apls fuiſ ſct' in ſtupore. Et ideo dōm eſt ꝙ differt iſte raptus a pmo q̄tū ad id qd raptus eſt. Nā in pmo raptus eſt in tertiū celū. In ſecūdo vero in paradiſum dei. Si vero aliqs tertiū celū acciperet corporalr: ſm pmā acceptionē celorum ſuperius poſitā vel ſi fuerit viſio imaginaria poſſet ſimiliter dicere paradiſum corporalē vt diceretur ꝙ fuerit raptus in paradiſum terreſtrē: ſed hoc eſt cōtra intentionē Aug. ſm quē dicimus ꝙ fuit raptus in tertiū celū. i. viſionē intelligibiliū ſm ꝙ in ſeipſis ⁊ in ꝓpriis nāis vident. vt ſupra dictum eſt. Unde ſm hoc oportet nos nō aliud intelligere per celum: ⁊ aliud per paradiſum: ſed vnū ⁊ idem per vtrūqʒ. ſ. gloriā ſanctorū: ſed ſm aliud ⁊ aliud. Celū. n. dicit altitudinē quādā cum claritate paradiſus vero quādam iocūdam ſuauitatē. In ſanctis aūt beatis ⁊ angelis deū vidētibus ſunt excellēter hec duo: q: eſt in eis excellētiſſima claritas: qua deū vidēt: ⁊ ſumma ſuauitas: qua deo fruunt. Et ideo dicunt eſſe in celo q̄tū ad claritatē: ⁊ ī paradiſo q̄tū ad ſuauitatē. Eſa. 66. Uidebitis ⁊ gaudebitis ⁊c. Fuit ḡ vtrūqʒ collatū aplo. vt. ſ. ſublimaret ad illā altiſſimā claritatem cognitionis. ⁊ hoc ſignificat cum dicit: Ad tertium celum. ⁊ vt ſentiret ſuauitatē diuine dulcedinis. vnde dicit. in paradiſum. ꝑs. Magna multitudo dulcedinis tue ⁊c. Apoc. 2. Uincenti dabo māna abſcōditū ⁊c. Et iſta dulcedo ē gaudiū de dīna fruitione. de q̄ Mat. 25. dicit. Intra ī gaudiū dn̄i tui. Sic ergo patet terminus raptus: q: in paradiſum. i. in eam dulcedinē: qua indeficienter reficiūtur illi qui ſunt in celeſti hieruſalem.

¶ Seqtur cōſequēter ipſius raptus excellētia: q: audiuit archana que nō licet homini loqui. Et hoc pōt dupliciter exponi. Uno mō vt ly homini cōſtruat cū licet ⁊ loq: ⁊ ſenſus eſt. Audiuit archana vba. i. ꝑcipit ītima cognitione de ſecreta dei eſſentia q̄ſi p vba q̄. ſ. vba nō eſt licitū vt hoī dicant. Alio mō vt ly hoī ꝯſtruatur ſolū cū nō licʒ: ⁊ tūc eſt ſenſus. Audiuit vba ⁊c. q̄ verba nō licet hoī loq homini. ſ. imperfecto. Sciēdū ēt ꝙ ſm Aug. paulus eſt raptus ad videndū diuinā eēntiam: que qdem non pōt videri per aliquā ſimilitudinem creatā. Unde manifeſtū eſt ꝙ illud qd paulus vidit de eſſentia diuina nulla lingua humana pt dici: alias deus nō eſſet incōprehēſibilis. Et ideo ſm pmā expoſitionē dōm eſt audiuit. i. cōſiderauit archana vba . i. magnificentiā diuinitatis. quā nullus hō pōt loq. Dicit aūt audiuit pro vidit: q: illa cōſideratio fuit ſm interiorē actū anime in quo idē eſt auditus ⁊ viſus ſʒ ꝙ dicit Nume. 12. Ore ad vos loqtur ei ⁊ palā ⁊c. dicitur aūt illa cōſideratio viſio inq̄tū deus videt in hoc ⁊ locutio inq̄tū hō in ipſa inſtruit de diuinis. Et qa hmōi ſpūalia nō ſunt pādenda ſimplicibus ⁊ iꝑfectis ſed ꝑfectis ſm qd dr̄ p⁹ Cor. 2. Sapientiam loqmur inter perfectos. ideo ſcōo modo exponitur ꝙ ſecreta: q̄ ibi audiuit nō licet mihi loqui homini. i. imperfectis: ſʒ ſpūalib⁹ īter quos loqmur ſapiam. Prouer. 25. Gloria dei eſt celare vbū. i. hoc ipſum ꝙ neceſſe ē clare magna

Archana q̄ nō lʒ hoī loq quo conſtruatur

a lia dei ptinet ad gliā dei.ps.ſm trāſlationem Hierony
mi. Tibi ſilet laus deꝰ.i.ꝙ incōphēſibilis ē ṽbis nr̃is.
❡ Deīde cū dicit.(Pro hmōi gliabor ⁊c.)Oñdit quō
ſe hꝫ ad gliam. Et circa hoc tria facit. Primo oſtēdit ſe
nō gloriari de hōmi reuelationibus. Scđo inſinuat ſe
hr̃e aliqd preter illud vñ gloriari poſſit ibi.(Nā ſi vo-
luero ⁊c.)Tertio aſſignat cām: q̃re nō gloriaƚ de om-
nibus ibi.(Parco aūt ne qs ⁊c.) ❡ Circa pᵐ ſciēduꝫ
eſt ꝙ hoc qđ dicit. Pro hmōi aūt gloriabor ⁊c. pōt du
pliciter legi. Uno mō vt apls oſtēdat ſe eſſe ipſum pro
quo gloriaƚ: vt.ſ.ipſe ſit q vidit has viſiones. Alio mō
2 vt oñdat ꝙ alius ſit q vidit has viſiones. ❡ Sciēduꝫ
eſt.n.ꝙ ī hoīe duo poſſunt cōſiderari.ſ.donū dei ⁊ hu
mana conditio. Si ergo aliqs gloriaƚ in aliquo dono
dei: vt a deo accepto illa eſt bona gloria: q2 ſic in dn̄o
gloriaƚ: vt dictū eſt ſupra.io. Sꝫ ſi gloriaƚ de illo dono
ſicut a ſe habito tūc mala eſt gloriatio hmōi.pᵉ Cor.4.
Quid habes qđ nō accepiſti? Si aūt accepiſti qd glo
riaris quaſi nō acceperis? Dicit ergo apls ſm hoc.pro
hmōi.ſ.viſionibus ⁊ donis dei mihi collatis gloriabor.
Pro me aūt nō.i.nō gloriabor inde quaſi a me accepe
rim: q2 a deo habui. Sed ſi p me oꝫ gloriari nihil glo
riabor: niſi in īfirmitatibus meis.i.nō habeo vñ poſſiꝫ
gloriari: niſi ō infirma cōditione mea. Si aūt exponaƚ
3 vt oñdat aliū eſſe q vidit ⁊ ſi ipſe ſit: tūc eſt ſenſus: vt q̃
ſi loquaƚ de quodā alio dicēs. Pro hmōi gloriabor.i.p
illo hoīe q hoc vidit: ⁊ qui hec dona recepit gloriabor:
ſed p me quaſi velim manifeſtare me eſſe talem nihil
gloriabor niſi in infirmitatibus meis.i.de tribulatiōi
bus quas patior. Sed q2 iſti poſſent ſibi dicere. O apo
ſtole nō eſt mirū ſi nō gloriaris: q2 nō habes vñ glorie
ris. iō apls oñdit ꝙ ēt pter illas viſiones hꝫ aliqd: vñ
poſſit gloriari dicēs. Licet pro hmōi hoīe glorier ⁊ nō
pro me: tñ ēt bene pro me poſſum gloriari. nā ſi volue
ro gloriari ⁊c. vel p hmōi tribulationibus vel p aliqs
mihi a deo collatis vel ēt p īfirmitatibus nō ero īſipi-
ens.i.nō īſipiēter agā. Et q̃re veritatē.n.dicā de aliqs ō
4 qbus pter dictas viſiōes gliari poſſum. Dicit aūt. Non
ero inſipiēs: q2 gloriabaƚ de his que habebat. Q.ñ.n.
gloriaƚ qs de his que nō hꝫ ſtulte gloriaƚ. Apoc.3. Di
cis q2 diues ſum ⁊ nullius egeo ⁊ neſcis ⁊c. Et q2 glo
riabatur ex cā ſufficiēti: vt ex predictis eſt manifeſtū.
❡ Cōſequēter aūt cū dicit.(Parco aūt ⁊c.)Oñdit rō
nē quare nō gloriaƚ de oībus ſi pōt gloriari. que qdeꝫ
rō eſt vt eis parcat. Uñ dicit. Parco aūt ⁊c. Q.d. Poſ
ſem de pluribus aliqs gloriari: ſed parco.i.parce glori-
or vel parco vobis cōmēdando me: nolēs eſſe onero-
ſus vobis. Nā talia mihi deus cōceſſit que ſi ſciretis re
putaretis me multo maiorē: ⁊ hec ſunt dona gratuita
multa q̄ habebat apls. Ex qbus hoīes huius mundi
cōſueuerūt plus cōmēdare hoīes ⁊ maiores eos repu
tare q̄ꝫ ex gratū faciētibus. Et iō dic. Nolo ex gratuitꝫ
5 cōmēdari. Et iō pco.i.nō glorior. Et q̃re? Ne qs exiſti
met me cōmendare vel gloriari ſupra id qđ videt ⁊c.
Uel alr̃.hō dupli̇r cōgnoſciƚ.p cōuerſationē ⁊ doctrinā
ſuā. Apls aūt nolebat aliq̄ de ſe dicere: licet poſſet q̄ ex
cedebat ⁊ vitā ⁊ doctrinā ſuā. Et iō.pco aūt ne qs exi-
ſtimet me eſſe ſupra id qđ videt de cōuerſatiōe mea ex
teriori: aut audit aliqd ex me.i.ex doctrina p̄dicatiōis
⁊ exhortatiōis ⁊ iſtructionis mee: q2 forte crederēt eū
eſſe vel imortalē vel angelū. Prouer.ii. Uir prudēs ta
cebit. puer.29. Totū ſpūitū ſuū pfert ſtultus. ſapiens
differt ⁊c. Uel dicit. Parco aūt ⁊c. Pro detractoribꝰ.ſ.
pſeudo q dicebāt eū gloriari ⁊ ex elatione: ⁊ nō ex cau
ſa: neqꝫ de his que in ipſo erāt. Et iō dicit. Parco aūt.i.
parce glorior: ne qs pſeudo extimet me excedere elatō

b nis ſpū.ſ. id.i.in aliqd qđ videt in me vel audit ex me
.i.ſupra poſſe meritorium.ps. Dn̄e non eſt exaltatum
cor meū ⁊c. Eccliſi.3. Quāto magnus es ⁊c.

❡ Lectio. III.

Et ne magnitudo reuelationuꝫ
extollat me: datus ē mihi ſtimu pᵃ 2ᵉ
lus carnis mee angelus ſathāe q.
q me colaphizet. Propter qđ 79.
ter dn̄m rogaui: vt diſcederet a me: ⁊ dixit ar.
mihi. Sufficit tibi gratia mea. † Nā virtus 4.
in infirmitate perficitur. Libenter igiƚ glo- pᵃ 2ᵉ
riabor in infirmitatibus meis: vt inhabitet q.55.
in me virtus xp̄i. Propter qđ placeo mihi ar.3.
in īfirmitatibus meis: in cōtumelijs: in ne-
ceſſitatibus: in perſecutionibus: in anguſti
is p xp̄o. Cū.n.infirmor tūc potēs ſum.

❡ Hic agit de remedio adhibito cōtra ſupbiā. Et cir-
ca hoc tria facit. Primo.n.pōit remediū adhibitū. Se
cūdo manifeſtat ſuā orōnē de remedio remouēdo ibi.
(Propter qđ ter dn̄m ⁊c.)Tertio īſinuat dn̄i rn̄ſionē
aſſignātis rōneꝫ de adhibito remedio ibi.(Et dixit mi
hi dn̄s ⁊c.) ❡ Circa pᵐ ſciēdū eſt ꝙ pleruqꝫ ſapiēs me 3
dicus pcurat ⁊ pmittit ſuperuenire īfirmo minorē mor-
bū vt maiorē curet vel vitet: ſicut vt curet ſpaſmū pcu
rat febrē. hoc ēuidēter in ſe beatus apls a medico aiar
dn̄o nr̃o ieſu xp̄o factum oñdit. Xps.n.velut medicus
aiar ſummus ad curādū graues aīe morbos pmittit
plurimos electos ſuos ⁊ magnos in morbis corporuꝫ
grauiter affligi: ⁊ qđ plꝰ eſt ad curādū maiora crimina
pmittit icidere ī minora ēt mortalia. Inter oīa ṽo pctā
grauiꝰ pctm̄ eſt ſupbia. Nā ſicut charitas ē radix ⁊ ini
tiū ṽtutū: ſic ſupbia ē radix ⁊ initiū oīum viciorꝝ. Ecc.
10. Initiū oīs pcti ſupbia. Qđ ſic pꝫ. Charitas.n.iō dr̃
radix oīum ṽtutū: q2 ꝯiūgit deo q ē vltimus finis. Uñ
ſicut finis eſt pncipiū oīum opabiliū: ita charitas ē pn 4
cipiū oīum ṽtutū. Supbia aūt auertit a deo. Supbia Su-
.n.eſt appetitus iordinatus excellētie. Si.n.aliqs ap- pbia
petit aliq̄ꝫ excellētiā ſub deo ſi moderate qdē appetit ⁊ ē ini
pp bonū ſuſtineri pōt. Si vero nō debito ordine pōt q tiuꝫ
dē alia vicia īcurrere.ſ.ambitiōis: auaricie ſeu inanis pcti.
glorie ⁊ hmōi tñ nō eſt ppꝛie ſupbia: niſi qñ qs appe-
tit excellētiā nō ordinādo illā ad deū. Et iō ſupbia pro
prie dicta ſeparat a deo ⁊ eſt radix oīum viciorꝝ ⁊ peſſi
mū oīum: pp qđ deus reſiſtit ſupbis: vt dr̃ Jac.4. Q2
ergo in bonis eſt maxime mā huius vicij.ſ. ſupbie. q2
eius mā eſt bonū: permittit aliqñ electos ſuos impedi
ri ex aliqua ſui parte vt per infirmitatē vel per aliqueꝫ
ōfectū ⁊ aliqñ ēt p pctm̄ mortale ab hmōi bono: vt ſic
ex hac pte humilienƚ ꝙ ex illa nō ſupbiāt ⁊ hō ſic hu
miliatus recognoſcat ſe ſuis viribus ſtare non poſſe.
Uñ dr̃ Ro.8. Diligētibus deū ⁊c. Nō qdē ex eorꝝ pctō
ſed ex ordinatiōe dei. Q2 igiƚ apls magnā habebat ſu
pbiēdi mām ⁊ q̄ꝫtū ad ſpālē electionē qua a dn̄o electꝰ 5
eſt. Act.9. Uas electionis ⁊c. ⁊ q̄ꝫtū ad ſecretorꝝ dei co
gnitionē: q2 hic dicit ſe raptū ī tertiū celū ⁊ ī paradiſuꝫ
vbi audiuit archana verba que nō lꝫ homini loq: ⁊ q̄ꝫ
tū ad malorū ppeſſionē: q2 ſupra.ii. In carceribus plu
rimis in infirmitatibus. ter virginis ⁊c. ⁊ q̄ꝫtū ad vir-
ginalē itegritatē: q2 volo oēs eſſe ſicut ⁊ ego. pᵃ Cor.7.
Et q̄ꝫtū ad bonorꝝ opationē: q2 ſupra. plus oībꝰ labo-
raui. ⁊ ſpāliter q̄ꝫtū ad maximā ſciam: qua emicuit: q̄
ſpāliter inflat: iō dn̄s adhibuit ei remediū ne in ſuper
biā extolleretur. Et hoc eſt quod dicit. Et ne magnitu

6 do reuelatiõis mihi facte extollat me in ſupbiã. Eccl.
6. Nõ te extollas in cogitatiõe aie tue velut thaur⁹ ⁊c̃.
p̃s. Exaltatus aũt humiliat⁹ ⁊c̃. Et dicit: vt oñdat ſibi
factas fore reuelatiões p̃dictas. Datus ẽ mihi. i. ad me
am vtilitatẽ ⁊ humiliationẽ. Job. 30. Eleuaſti me ⁊ q̃ſi
ſup vẽtũ ponẽs ⁊c̃. Datus eſt inq̃; mihi ſtimulus cru
ciãs corpus meũ ꝑ iſirmitatẽ corpis vt ala ſanef: q: ad
lr̃am dr̃ ꝙ fuit vehemẽter afflictus dolore yliaco vl' ſti
mulus carnis mee. i. cõcupiſcẽtie ſurgẽs ex carne mea
a qua multũ iſeſtabat̃. Ro. 7. Non. n. qd volo ⁊c̃. Igit̃
2 ego ipſe mẽte ſeruio legi dei ⁊c̃. Uñ Aug. dic̃. ꝙ inerãt
ei mot⁹ ꝯcupiſcẽtie: quos tñ diua gr̃a refrenabat. Iſte
inq̃; ſtimulus ẽ angelus ſathane. i. angelus malign⁹.
Eſt aũt angelus a deo miſſus ſeu ꝑmiſſus ꝗ ſathane
q: ſathane itẽtio eſt vt ſubuertat: dei ṽo vt humiliet: ⁊
ꝓbatũ reddat. Timeat peccator: ſi apls ⁊ vas electiõis
ſecuros non erat. ¶ De remotione aũt huius ſtimuli
remouẽdi ſollicitus erat apoſtolus. Uñ pp hoc orabat
Et ꝉ eſt ꝙ ſubdit. Propter qd ter. ⁊c̃. ¶ Ubi ſciẽdũ ẽ
ꝙ iſirmus neſciẽs ꝓceſſuʒ medici apponẽtis mordax
emplr̃m rogat medicũ vt remoueat: qd tñ ſciẽs medic⁹
cãm: q̃re faciat. ſ. pp ſanitatẽ nõ exaudit eũ q̃;tũ ad vo
luntatẽ petẽtis: magis curãs de eius vtilitate. Sic apls
3 ſentiẽs ſtimulũ ſibi graue ẽẽ ad ſingularis medici cõ-
fugit auxiliũ vt euʒ remoueat. Ter. n. expſſe ⁊ deuote
rogauit: vt deus tolleret ab eo. ſ. ſtimulũ. 2. Parali. 20.
Cũ ignoremus qd agere debeam⁹ ⁊c̃. Forte pluries ꝉ
petijt: ꝗ expſſe ⁊ iſtãter ter eũ petijt vel ter. i. multotiẽs
Ternari⁹ ẽ numer⁹ pfec-tius. Ternarius. n. eſt numerus pfectus. Et vere ipſe rogã
dus eſt: q: ipſe vulnerat ⁊ medet̃. Job. 5. ⁊ Luc. 22. Ora
te ne itretis itẽtationẽ ⁊c̃. ¶ Seqtur rñſio dñi. Et di-
xit mihi dñs ⁊c̃. Ubi duo facit. Prio ponit dñi rñſionẽ.
Scdo rñſiõis rõnẽ aſſignat ibi. (Nã ṽtus ⁊c̃.) Dicit ꝗ
Ego rogaui: ſʒ dñs dixit mihi. Sufficit tibi ⁊c̃. Q. d.
Nõ eſt tibi necc̃ũ ꝙ iſirmitas recedat a te corpis q: nõ
eſt ꝑiculoſa: q: nõ duceris ad ipatiẽtiã cũ gr̃a mea con
fortet te: nec iſirmitas cõcupiſcẽtie: q: nõ ꝑtrahet te ad
pctm̃. q: gr̃a mea ꝓteget te. Ro. 3. Juſtificati gratis ⁊c.
Et vere ſufficit gr̃a dei ad mala vitãda: ad bona faciẽ-
da: ⁊ ad vitã cõſequẽdã eternã. p̃ Cor. 15. Gr̃a dei ſum
id qd ſum ⁊c̃. Ro. 6. Gr̃a dei vita eterna. ¶ Sʒ cõtra.
4 Jo. 15. Quicqd petieritis patrẽ in noĩe meo ⁊c̃. Aut ꝗ
paulus diſcrete petiuit: ⁊ tũc debuit exaudiri aut idi-
ſcrete: ⁊ tũc peccauit. ¶ Rñ dõm eſt ꝙ de vna ⁊ eadeʒ
re põt hõ duplr̃ loq. Uno mõ ꝗʒ ſe ⁊ nã illius rei. Alio
mõ ꝗm ordinẽ ad aliud. Et ſic cõtingit ꝙ illud qd eſt
malũ ꝗm ſe ⁊ vitãdũ: ꝗʒ ordinẽ ad aliud ẽ appetẽdũ: ſi
cut potio inq̃;tũ ꝗm ſe eſt amara eſt vitãda: tñ q cõſide
rat eã ꝗm ordinẽ ad ſanitatẽ appetit eã. Ergo ⁊ ſtimu-
lus carnis ꝗm ſe eſt vitãdus ⁊ affligẽs. inq̃;tũ vero eſt
5 via ad virtutẽ ⁊ exercitiũ ṽtutis eſt appetẽdus. Apls
aũt q: nõdũ reuelatũ ei erat illud ſecretũ diuĩe ꝓuiden
tie vt ad vtilitatẽ ſuã cederet: cõſiderabat ſibi malũ q̃;
tũ i ſe ẽ: ⁊ iõ petierat ſuã amotionẽ: nec i ꝉ peccauit: ꝗ
deus q hoc ordinauerat ꝉ ad bonũ humilitatis ſue non
exaudiuit eum q̃;tũ ad eius volũtatẽ: qd tñ ſciẽs poſt
modũ apls gl'iabat̃ cũ diceret. Libẽter gl'iabor ⁊c̃. Et
lʒ nõ exaudierit eũ q̃;tũ ad volũtatẽ: exaudiuit tñ eũ ⁊
exaudiuit ſcõs ſuos q̃;tũ ad eius vtilitatẽ. Uñ dic̃ Hie
ro. in epl'a ad paulinũ. Bonus dñs q ſepe non tribuit
qd volumus: vt tribuat: qd malemus. Rõnem aũt ſue
rñſionis ſubdit ꝯſequẽter. cũ dicit. (Nã ṽtus ⁊c̃.) Mi
rus modus loquẽdus. Uirt⁹ i iſirmitate pficit̃. Ignis i
aqua creſcit. Intelligi ṽo põt hoc qd dr̃. Uirtus pficit̃
in iſirmitate duplr̃. ſ. mãliter ⁊ occaſiõalr̃. Si accipiat̃
mãliter tũc eſt ſenſus. Uirtus i iſirmitate pficit̃. i. infir
mitas eſt mã exercende ṽtutis. Et ꝓ humilitatis. vt. ſ. d
dcm̃ ẽ. 2⁹ patiẽtie. Jac. 1. Tribulatio patiẽtiã opat̃. Ter
tio tẽperãtie: q: ex iſirmitate debilitat̃ fomes ⁊ tẽꝑatus
efficit̃ qs. Si ṽo accipiat̃ occaſionalr̃: tũc ṽtus i iſirmi
tate pficit̃. i. occaſio ꝑueniẽdi ad pfectã ṽtutẽ: q: hõ ſci
ẽns ſe iſirmũ magis ſollicitat̃ ad reſiſtẽdũ ⁊ ex hoc ꝙ
magis reſiſtit ⁊ pugnat efficit̃ exercitatior: ⁊ ꝑ conſe-
quẽs fortior: Et iõ Leui. legit̃ ⁊ Judic̃. 3. q: dñs noluit
deſtruere oẽs habitatores terre: ſʒ aliquos reſeruauit:
vt. ſ. filij iſrael exercitarent̃ pugnãdo cũ eis. Si ẽt. Sci
pio nolebat deſtructionẽ ciuitatis carthaginẽſis: vt. ſ.
dũ rõani haberẽt hoſtes exteri⁹ nõ ſentirẽt hoſtes inte
riores ꝯ q̃s durius bellũ ẽ q̃; ꝯ exteriores: vt ipſe dicebat.
¶ Cõſequẽter ponit apls effectũ huius rñſiõis dñice
2 dicẽs. (Libẽter gloriabor ⁊c̃.) Ponit aũt duplicẽ effe-
ctũ. Unus eſt gl'iatiõis. Uñ dicit. Q: ṽtus mea pficit̃ i
infirmitatib⁹ igit̃ libẽter gl'iabor in iſirmitatibus meis
. i. mihi ad vtilitatẽ meã datis. Et hoc q: magis cõiũgi
tur xp̃o. Mihi aũt abſit gl'iari: niſi i cruce ⁊c̃. Gal. vlti.
Ecc. 10. Qui i pauꝑtate gl'iat̃ ⁊c. Et rõ ꝙ libẽter gl'ia-
bor: vt iñhabitet i me ṽtus xp̃i: vt. ſ. ꝑ iſirmitates iñhabi-
tet ⁊ cõfirmet̃ i me gr̃a xp̃i. Eſa. 40. Qui dat lapſo ṽtu
tẽ ⁊c. Alius effectus eſt gaudij. Uñ dic̃. Propter qd cõ
placeo ⁊c. Et circa ꝉ duo facit. Primo ponit hmõi ef-
fectũ. Scdo huius effectus rõnẽ aſſignat ibi. (Cũ. n. i-
firmor ⁊c.) Põit aũt effectũ gaudij ⁊ mãʒ gaudij. Dic̃
ergo pp qd q: ṽtus xp̃i habitat i me in iſirmitatib⁹ ⁊ i
tribulatiõibus oĩbus: ⁊ iõ cõplaceo mihi. i. multũ dele
3 ctor ⁊ gaudeo de dictis iſirmitatibus meis. Jaco. 1. Oẽ
gaudiũ exiſtimate frẽs ⁊c. Defectus aũt i qbus pp gr̃aʒ
xp̃i abũdãter delectat̃ enumerat. Et p̃ illos q ſunt a cã
interiori: ⁊ hmõi ſunt iſirmitates. Et iõ dicit i iſirmita
tib⁹. p̃s. Multiplicate ſunt iſirmitates eoꝝ poſtea accẽ
lerauerũt. ſ. ad gr̃am. Scdo illos q̃ ſunt a cã exteriori.
Et hos qdẽ q̃;tũ ad verbũ cũ dicit. In ꝯtumelijs. ſ. mi
hi illatis. Act. 5. Ibãt apli gaudẽtes ⁊c. q̃;tũ ad factũ:
⁊ hoc vel q̃;tũ ad defectũ bonoꝝ cũ dicit. In neceſſita
tibus. i. i penurijs neccioꝝ ⁊ in pauꝑtate qua ꝓmebat̃.
Et hoc mõ accipit̃ neceſſitas. cũ dr̃ Ro. 12. Neceſſitati
bus ſcõꝝ cõicãtes: Uel q̃;tũ ad expimẽtũ maloꝝ illa
4 toꝝ. ⁊ hoc q̃;tũ ad exteriora. Mat. 5. Beati q ꝑſecutio
nẽ ⁊c. cũ dicit. ¶ In ꝑſecutionibus. ſ. corporis quas d
loco ad locũ ⁊ vbiq̃ʒ expimur. Et q̃;tum ad iteriora di
cẽs. In anguſtijs. i. i anxietatibus animi. Dañ. 13. An-
guſtie ſunt mihi vndiq̃ʒ ⁊c. Sʒ mã oĩum hoꝝ q̃ faciũt
ad gaudiũ eſt: q: ꝓ xp̃o. Quaſi. d. Ideo cõplaceo: q:
pp xp̃m patior. p̃ Pe. 4. Nemo veſtrũ patiat̃ quaſi ho
micida: vel fur. Et huius gaudij rõnẽ aſſignat dicẽs.
cũ. n. iſirmor ⁊c. Q. d. Merito ꝯplaceo mihi i illis: q:
qñ infirmor ⁊c. i. qñ ex his q̃ i me ſunt vel ex ꝑſecutiõe
alioꝝ incido in aliqd p̃dictoꝝ: adhibet̃ mihi auxiliuʒ
diuinũ: ꝑ qd cõfirmor. p̃s. Cõſolationes tue letificaue
runt aĩam meã. Joel. 3. Infirmus dicat: q: ego fortis ſuʒ
ſupra. 4. Licet is q foris noſter hõ corrũpat̃ ⁊c̃. Exo.
p̃. legit̃ ꝙ q̃;to plus ꝓmebant̃ filij iſrael. tãto plus mul 5
tiplicabant̃.

¶ Lectio. IIII.

Actus ſum inſipiens. vos me
coegiſtis. Ego. n. a vobis de-
bui cõmẽdari. Nihil. n. minus
feci ab his q ſunt ſupra moduʒ
apl'i. Tamet ſi nihil ſum: ſigna tñ apl'atus
mei facta ſunt ſup vos in omni patiẽtia i ſi
gnis ⁊ ꝓdigijs ⁊ virtutibus. Qui eſt. n. qd
minus habuiſtis precceteris eccleſijs: niſi
quod

1 ꝙ ego ipſe non grauaui vos. Donate mi-
hi hanc iniuriam.

¶ Poſito cõmendatione ſua: ↄ̃ſter apl's excuſat ſe de
his que dixit: oñdens ſe coactũ hoc dixiſſe q̃ ad gl'iam
ſuã pertinent. Et circa hoc duo facit. Primo imponit
corinthijs cãm hm̃oi gloriationis. Scdo expõit ꝛ mãi
feſtat hanc cãz ibi. (Ego. n. debui ꝛc̃.) Dicit ergo. Cõ
fiteor ꝙ in his oĩbus cõmendatõibus meis factus ſuz
inſipiens. i. vr̃ vobis ꝙ opus inſipiẽtis fecerim: ſed h
nõ ex me nec ſpõte: imo coactus feci ꝛ vr̃a culpa fuit:
q2 vos me coegiſtis. i. dediſtis mihi occaſionẽ. Frequẽ
ter. n. ſubditi cogũt p̃latos aliq̃ facere: q̃ inſipiẽter fcã
2 eſſe iudicari pñt: ſed tñ ꝓ loco ꝛ tpe ſapiẽter facta ſunt.
Hoc aũt qd̓ dixerat in cõi. ſ. ꝙ ipſi fuerũt cã ſue cõmẽ-
dationis exponit ↄ̃ſr cũ dicit. (Ego. n. debui ꝛc̃.) Ubi
dicit ꝙ ipſi fuerũt cã ſue cõmendationis. Primo omittẽ
do bona q̃ facere debuiſſent. In quo exaggerat eoꝝ in
gratitudinẽ. Scdo cõmittendo mala in quo deteſtat̃
eoꝝ malitiã ibi. (Timeo. n. ne forte ꝛc̃.) Circa p̃mũ duo
facit. Primo cõmemorat qd facere debuiſſent: oñdẽs
cãm ibi. (Nihil. n. minus ꝛc̃.) Tertio remouet ipſoꝝ
excuſationẽ ibi. (Quid ẽ. n. qd̓ minus ꝛc̃.) Dicit ergo
ꝙ vos me coegiſtis: q2 vos debuiſſetis facere illud qd̓
ego feci. Uñ dicit. Ego debui cõmẽdari a vobis qd̓ nõ
feciſtis qñ neceſſe erat. ſ. qñ pſeudo vilipẽdẽdo me ꝛ p̃-
3 ferendo ſe reddebãt vilẽ doctrinã ꝛ euãgeliũ xp̄i a me
p̃dicatũ. Uñ q2 vos nõ cõmendaſtis me ne deperiret fi
des xp̄i in vobis: prupi in ↄ̃mẽdationẽ ꝓprĩã. ¶ Sz
cõtra. ſupra. 3. dixit. Nũqd egemus cõmendatitijs epi
ſtolis ꝛc̃. Quare ergo voluit cõmendari ab iſtis? Rñ
dẽm eſt ꝙ apl's pp ſe nõ egebat ↄ̃mendationibus: ſed
pp alios: vt. ſ. dũ cõmendaret̃ doctrina ſua eſſet in ma
iori auctoritate ꝛ pſeudo ↄ̃futaret̃. Sed q2 poſſent iſti
dicere: iõ nõ cõmendauimus te: q2 nõ eſt in te aliqd cõ
mendatione dignũ. Propter hoc apl's ꝓbat eis ꝙ bñ
poterãt eũ cõmendare cũ dicit. (Nihil. n. ꝛc̃.) Oñdẽs
eſſe in ſe multa cõmendatione digna. Et p̃mo q̃tum
ad p̃terita bona q̃ fecit. Scdo q̃tũ ad futura q̃ facere
4 intendit ibi. (Ecce. 3. h paratus ꝛc̃.) Oñdit aũt p̃teri-
ta cõmendabilia q̃ fecit p̃ in gñali q̃tũ ad oẽs eccl'ias.
Scdo in ſpãli q̃tũ ad ea q̃ egit apd̓ eos ibi. (Tametſi
nihil ꝛc̃.) Tertio excludit obõnẽ ibi. (Quid ẽ. n. ꝛc̃)
Dicit ergo. Merito debui cõmẽdari a vobis: q2 multa
ſunt in me cõmendatione digna. Nã nihil minus feci
ad his. ſ. Petro Jacobo ꝛ Joãne q ſunt ſupra modum
apl'i. i. q vr̃r a qbuſdã digniores apl'i q̃z ego ſuz. Pſeu
do. n. dicebãt ꝙ erãt docti a Pet. ꝛ Joã. q fuerũt docti
a xp̄o: ꝛ ꝙ petrus ꝛ Joã. ſeruabãt legalia: vñ ꝛ ipſi de-
bebant ſeruare. Sed q2 nihil minus feci ab eis: nec q̃
tũ ad p̃dicationẽ: nec q̃tũ ad ↄ̃uerſionẽ fideliũ: oñſio-
nes miracloꝝ: ꝛ ꝑpeſſionẽ laboꝝ: imo plus q2 ſupra.
Plus oĩbus laboraui. 1. Cor. 15. Abundãtius oĩb9 ꝛc̃.
Jõ magis ſum cõmẽdãdus. Uel dñr ſupra modũ apl'i
5 illi. ſ. petrus ioãnes ꝛ iacob9: q2 fuerũt p̃ ↄ̃uerſi ad xp̄z
1. Cor. 15. Nouiſſime aũt viſus ꝛc̃. Si ſꝫ h accipiat̃: ni-
hil tñ minus fecit eis: q2 in modico tpe: ꝛ poſtq̃ ↄ̃uer
ſus fuit plus laborauit. Sed eſto ꝙ nihil fecerim q̃tũ
ad eccl'ias alias ꝑ qd̓ poſſem cõmendari: multa tñ ſpã
lia egi apd̓ vos: de qbus potuiſſetis me cõmẽdare. Et
iõ dicit. Tametſi nihil. i. dato ꝙ nihil fecerĩ in cõꝑatio
ne ad eos: tñ effectus mee virtutis mãifeſte appent in
vobis. Et p̃mo q̃tũ ad p̃dicationẽ nr̃am: qua cõuerſi
eſtis ad fidẽ. Et ſum apl's veſter. Et iõ dĩc. Signa apo
ſtolatus mei. i. mee p̃dicationis facta ſunt ſupra vos a
deo in q̃tũ credẽtes ↄ̃uerſi eſtis. 1. Cor. 9. Signaculuz

apl'atus mei vos eſtis. 1. Cor. 4. In xp̄o ieſu ꝑ euãgeli b
um ego vos genui. Scdo ꝑ ↄ̃uerſationẽ ꝑ quã ↄ̃firma
tur fides: q2 qñ vita concordat doctrine maioris aucto
ritatis eſt doctrina: ꝛ virtus p̃dicatoris magis appet ꝑ
patientiã. ꝓuer. 19. Doctrina viri ꝑ patiẽtiã noſcit̃: Et
iõ dicit. In oĩ patiẽtia. Tertio q̃tuz ad opationẽ mira
culoꝝ. Et iõ dicit. In ſignis ꝛc̃. Marci vlti. Illi aũt ꝓ
fecti ꝛc̃. Et hec tria diſtiguũt̃: q2 virtus eſt cõe ad oĩa
miracula. Nã virtus eſt vltimũ de potẽtia. Et iõ ali-
quid dr̃ virtuoſum: q2 ex magna virtute. Q2 ergo mi-
racula fiunt ex magna virtute. ſ. diuina: iõ dicunt̃ vir-
tutes. Signũ vero refert̃ ad minus miraculũ. Prodigiũ
aũt ad maximũ. Uel dicit ſigna q̃tũ ad miracula fcã d
pñti: ꝓdigia q̃tũ ad miracula de futuris. Uel ſigna ꝛ 2
ꝓdigia dicit miracula q̃ fiunt ↄ̃ nãm: ſicut illumiãtio
ceci: ſuſcitatio mortui ꝛc̃. Uirtutes vero dicit q̃ ſunt ſm
nãm: ſed nõ eo mõ quo nã facit: ſicut ꝙ ad impõnem
manus ſtati ſanent̃ infirmi: qd̓ ẽt nã fac: ſꝫ ſucceſſiue.
Uel v̓tutes dicit v̓tutes mẽtis: ſicut ẽ caſtitas: ꝛ hm̃oi.
¶ Cõſequenter excludit obõnem cũ dicit. (Quid. n.
eſt qd̓ minus ꝛc̃.) Poſſent. n. corinthij rñdere ad p̃dcã
ꝛ dicere: veꝝ eſt ꝙ multa bõa feciſti ꝛ magna: ꝛ tñ alij
fecerunt plura ꝛ maiora q̃z tu. Et iõ apud eos ꝛ in eo
rũ cõꝑationẽ nolumus te cõmendare. Et iõ hoc exclu
dit: oñdens ꝙ nihil minus fecit q̃z illi: ſed plus: ꝛ iõ di
cit. Quid eſt. n. qd̓ minus habuiſtis a me p̃ ceteris ec-
cleſijs. i. q̃z alie eccleſie xp̄i habuerunt ꝑ illos q̃tũ ad
ſpũalia. Quaſi dicat. Nihil: q2 ipſi p̃dicauerũt fidez ꝛ 3
apl's p̃dicauit. Illi oſtenderũt ſigna ꝛ virtutes: ꝛ apl's
ſiſr. Et non ſoluz nõ minus habuiſtis: ſed plus: q2 alij
apl'i viuebant de ſumptibus illoꝝ qbus p̃dicabant: ſꝫ
apoſtolus nõ: q2 nihil accepit a corinthijs. Et iõ dicit.
Niſi ꝙ ego ipſe non grauaui vos accipiendo veſtra.
Quaſi dicat. Nihil habuiſtis minus niſi hoc forte re
putetis minus: q2 nihil accepi a vobis: qd̓ tamen plus
eſt Act. 20. Ad ea q̃ mihi opus erant ꝛ his q mecũ ſũt
neceſſaria miniſtrauerũt ꝛc̃. 2. theſſal. 3. Nocte ac die
laborantes ꝛc̃. Eſa. 23. Qui excutit man9 ſuas ꝛc̃. Q2
ſi hoc ipm̃ reputatis iniuriam. ſ. ꝙ nolui veſtra recipe
re qd̓ feci: q2 nõ dilexi vos ꝛ videtur vobis ꝙ male fe-
cerim parcatis mihi. Et iõ dicit ironice loquendo. Do 4
nate. i. parcite mihi hanc iniuriam. Hoc modo accipi-
tur donate Ephe. 4. Donantes inuicem ſicut ꝛ chri-
ſtus vobis donauit. Lectio. V.

Ecce tertio hoc paratus ſuz ve 2a 2. q.
nire ad vos ꝛ nõ ero grauis vo 101.
bis. Nõ. n. q̃ro q̃ veſtra ſunt ſꝫ ar. 2o.
vos. Nec. n. debent filij parẽti
bus theſaurizare: ſed pentes filijs. Ego au-
tem libentiſſ. me impendam ꝛ ſupimpẽdar
ego ipſe pro animabus veſtris: lꝫ plus vos
diligẽs minus diligar. Sed eſto. Ego vos 5
nõ grauaui: ſed cũ eſſem aſtutus dolo vos
cepi. Nũquid per aliquẽ eoꝝ quos miſi ad
vos circũueni vos. Rogaui titũ ꝛ miſi cuz
illo fratrem. Nunqd titus vos circũuenit.
Nõne eodem ſpiritu ambulauimus. Non
ne eiſdem veſtigijs. Olim putatis ꝙ excu-
ſemus nos apud vos. Corã deo i xp̄o loq
mur. Oĩa. n. chariſſimi pp edificatiõez vr̃az.
¶ Hic oſtendit ſe eſſe cõmẽdabilẽ q̃tũ ad bona futu
ra: que facere intendit. Et duo facit. Primo oſtendit ſu

c um propoſitum de futuro bono qđ intendit. Scđo p
poſiti huius rõnem aſſignat ibi. (Nõ.n.q̃ro q̃ vr̃a ſũt
rc̃.) Tertio ad rõnẽ ſilitudinẽ adhibet ibi. (Nec eniʒ
dʒ rc̃.) Sciendũ eſt circa pᵐ: q̃ aliqñ ↄtingit q̃ iõ ali/
qui nõ accipiũt vllo tp̃e: vt reſeruent ſe ad aliud tp̃s: i
quo poſſint ⁊ plus recipe ⁊ audacius. Ne ergo iſti ſilẽ
crederẽt de apl'o: vt iõ noluiſſet p̃ma vice recipe ab eis
vt poſtmodũ reciperet plus: dicit q̃ nõ ſolũ hoc fecit
olim: ſed ẽt paratus eſt facere in futurũ. Vñ dicit. Ecce
iã tertio.i.tertia vice paratus ſum venire ad vos: ⁊ non
ero vobis grauis. Quaſi dicat: nec ẽt tũc grauabo vos
accipiendo veſtra.s̃.ii. In oĩbus ſine onere me ſerua/
2 ui ⁊ ſeruabo. Job.27. iuſtificationẽ quã cepi tenere rc̃.
Dicit aũt. Tertio paratus ſum venire. Et nõ dicit ter/
tio venio: q: bñ ter paratus fuit vẽire ad eos: ſed tñ nõ
iuit niſi bis. Paratus.n.fuit venire p̃ma vice: ⁊ tũc iuit
⁊ ↄuerſi ſunt. Scđa vice fuit paratus: ⁊ fuit ĩpedit' pp
pctĩ eorũ: ⁊ tũc nõ iuit: de quo excuſat ſe in p̃n° huius
ep'le. Mõ eſt paratus ire 3° ⁊ iuit: vñ bis iuit: ⁊ ter fuit
paratus ire. Rõnẽ aũt hui' boni ꝑpoſiti ſubdit dicẽs.
Nõ.n.q̃ro rc̃. q̃ tal' eſt. Cõſtat q̃ artifex diſpõit opus
ſuũ ſm̃ finẽ quẽ intẽdit: p̃dicatores aũt in p̃dicãdo ali
qui intendũt q̃ſtũ ⁊ bona tp̃alia: ⁊ iõ totã p̃dicationeʒ
ad hoc ordinant ⁊ diſponũt. Aliq̃ vo intendũt ſaluteʒ
aĩarũ. Et iõ hoc mõ diſponunt p̃dicationẽ ſuaʒ ſm̃ q̃
3 vident expediri ſaluti illorũ qbus p̃dicant. Q: ḡ apl's
intendebat in p̃dicatione ſua ſalutẽ corinthiorũ ⁊ vide
bat q̃ nõ expediebat q̃ reciperet ab eis ſumptus: tũ vt
ↄfutaret pſeudo: tũ ẽt q: auari erãt: iõ noluit accipe ſũ
ptus. Et iõ huius rõnem aſſignat dicẽs. Jõ nõ graua
bo vos ſumptus accipiẽdo: q: non q̃ro q̃ veſtra ſũt in
p̃dicatione mea: ſed vos ⁊ veſtram ſalutẽ ꝓcurare in/
tendo. Phil.4. Non q̃ro datum ſed fructũ. Et iõ dñs
dixit apoſtolis. Faciã vos fieri piſcatores hoĩuʒ nõ pe
cunie. Hoc ẽt figurat' Gen̄.47. Vbi legitur q̃ Joſeph
emit egyptios in ſeruitutẽ regis: q: bonus p̃dicator dʒ
ad hoc ſtudere vt infideles ↄuertat ad ſeruitiũ xp̃i. Sʒ
hmõi rõni adaptat ſilitudinẽ cũ dic̃. Nec.n. debẽt rc̃.
Et p̃mo ponit ſilitudineʒ. Scđo adaptat eã ibi. (Ego
4 aũt libentiſſime rc̃.) Tertio arguit eorũ ingratitudĩeʒ
ibi. (Licet plus vos rc̃.) Dicit ergo. Q: aũt nõ querã
veſtra: pʒ p̃ ſilẽ. Videmus.n. q̃ parentes carnales de/
bent theſaurizare filijs carnalibus: q: filij nõ debẽt the
ſaurizare parẽtibus: ſed parẽtes filijs. Cũ ergo ego ſiʒ
pr̃ veſter ſpũalis: ⁊ vos ſitis filij mei: nolo q̃ vos the/
ſaurizetis mihi: ſed ego vobis. ¶ Sed hic eſt qđ õ pr̃i
bus carnalibus. Nã Exo.20.dr̃. Honora pr̃eʒ tuũ rc̃.
Jn quo ẽt precipit' nobis q̃ miniſtremus eis neceſſa/
ria. Ergo filij tenent' theſaurizare parẽtibus. Rñ° dõʒ
eſt q̃ ex p̃cepto tenent' filij miniſtrare ⁊ ſubuenire pa/
rentibus in neceſſarijs: nõ aũt ↄgregare ⁊ theſaurizar̃
eis. Naʒ theſaurizatio ⁊ ↄgregatio fit in poſterũ. Sed
nos videmus q̃ ſm̃ nãʒ filij ſuccedũt parẽtibus ⁊ nõ
5 ecõuerſo: niſi in aliquo triſti euentu. Et iõ nãlr amor
parẽtũ eſt ad h̃ vt ↄgregent filijs. Et h̃ mõ loq̃t' apl's
Exo. aũt.20. loq̃t' dñs õ ſubuẽtiõe i neceſſarijs. ¶ Itẽ
qđ or' de hoc qđ dicit. Parẽtes filijs rc̃. Ergo cũ pla
ti ſint parẽtes nr̃i ſpũales: vr̃ q̃ male fecerint p̃ncipes
⁊ alij dando diuitias prelatis. Rñdeo dõm eſt q̃ nõ õ
derunt p̃latis ꝑpter ſe: ſed ꝑpter pauperes. Et iõ non
dederunt eis: ſed paupibus. Et hoc dñs monet Mat.
6. Theſaurizate vobis theſauros in celis rc̃. Prelatis
aũt dant' tanq̃ pauperum diſpenſatoribus.
¶ Cõſequenter poſitã ſilitudinẽ adaptat: in ſilitudĩe
aũt duo ꝑpoſuit. Vnũ eſt q̃ filij nõ debent theſauriza
re parẽtibus: ⁊ hoc iã pʒ. Et aliud eſt q̃ parẽtes debẽt

Filij quarẽ nõ debent the/ ſauri ʒare parẽ tibus

theſaurizare filijs ⁊ dare. Et q̃ñtũ ad hoc dicit. Q: er/ d
go ego ſum pr̃ veſter: iõ parat' ſum dare vobis. Et hoc
eſt qđ dicit. Ego libentiſſime impendã vobis bõa ſpũa
lia p̃dicando: ⁊ exẽpla monſtrãdo: ſed ẽt tp̃alia qđ ⁊ fa
ciebat inq̃ñtũ p̃dicabat ⁊ ſeruiebat eis cũ ſumptib' alia
rum eccleſiarũ. Hec tria miniſtrare dʒ q̃libet p̃latus ſu
is ſubditis. Vñ dñs dixit ter petro. Paſce oues meas
.i. paſce verbo: paſce exẽplo: paſce tp̃ali ſubſidio. Et nõ
ſolũ iſta impendã vobis: ſed paratus ſum mori ꝓ ſalu
te aĩarũ veſtrarũ. Vñ dicit. Et ſupimpendar ꝓ aĩabus
veſtris. Jo.15. Maiorẽ charitatẽ nemo hʒ rc̃.i. Joã.3.
Si xp̃s aĩam ſuã ꝓ nobis poſuit: ⁊ vos debetis rc̃. Jo
an.10. Bonus paſtor aĩam ſuã rc̃. ¶ Jngratitudineʒ
iſtorũ increpat ↄñter dicens. Lʒ plus vos diligens rc̃.
Quaſi dicat. Libenter ĩpendar ꝓ vobis lʒ ſitis ingra/ 2
ti: q: lʒ plus vos diligens rc̃. Et hec cõparatio põt ex
poni dupl'r. Vno mõ ſic: lʒ plus diligã vos q̃ pſeudo:
tñ minus diligor.ſ.a vobis q̃ diligãt pſeudo: q̃s plus
diligitis q̃ me. Et ſic pʒ q̃ ego plus vos diligo q̃ illi:
q: ego q̃ro ſalutẽ veſtram tñ: illi vero bona vr̃a ſoluʒ.
Alio mõ ſic: lʒ plus diligã.ſ. vos q̃ alias eccleſias: tñ
minus diligor a vobis q̃ ab alijs eccleſijs. Phil.1. Te/
ſtis eſt mihi deus q̃mo cupiam rc̃. Et q̃ plus dilexerit
corinthienſes q̃ alias eccleſias pʒ: q: plus ꝓ eis labo
rauit. Jllõ ẽt i q̃ plus laborem' magis ↄſueuim' diligẽ.
¶ Cõſequẽter: cũ dicit. (Eſto ego vos rc̃.) Remouet
ſuſpicionẽ. Et p̃mo ponit ſuſpicionẽ ꝑſam. Scđo ex/
cludit eã ibi. (Nũq̃d p aliquẽ rc̃.) Tertio rõnẽ exclu/ 3
ſionis aſſignat ibi. (Olim putatis q̃ excuſemus rc̃.)
Poſſet aũt eſſe iſtorũ ſuſpicio talis q̃ iõ ip ſe ab eis p ſe
ipſum nõ acceperit vt p alios doloſe ab eis plus accipe
at. Et iõ dicit hoc ponẽs. Eſto.i. dato: ⁊ cõceſſo q̃ ego
in pſona mea: ⁊ q me accipiẽdo nõ grauaui vos: ſed ſi
cut vos credidiſtis: cũ eſſem aſtutus dolo rc̃.i. p alios
detraxi vobis bona vr̃a plurima. Sed hoc eſt falſum:
q: nihil ex dolo feci.i. theſſa.2. Exhortatio nr̃a non de
errore neq̃ʒ immundicia neq̃ʒ in dolo. Nã ipſe erat vere
iſraelita in quo dolus nõ fuit. Jo.1. Hãc aũt ſuſpiciõem
excludit ↄñr cũ dicit. Nunq̃d p aliquẽ rc̃. Et p̃mo in
gñali. Scđo in ſpẽli. Jn gñali ſic. Si p alios voluiſſem
ſurripere vr̃a: miſiſſem aliquos q hoc ꝓcurarent apõ
vos. Sed nũq̃d p aliquẽ eorũ quẽ miſi ad vos circũue 4
ni vos: extorquendo p eos vr̃a. Quaſi dicat non. s̃.7.
Neminẽ circũuenimus rc̃.i. theſſal.4. Ne q̃s circũue
niat in negocio fratrẽ ſuum. Jn ſpẽli vero excludit ſu/
ſpicionẽ p̃dictã cum dicit. Rogaui titum rc̃. Quaſi di
cat. Nullus eorũ in ſpẽli quem miſi ad vos circũuenit
vos. Titum.n. cum precibus miſi ad vos. Et hoc ẽ qđ
dicit. Rogaui titũ rc̃. De iſto hẽtur ſupra.8. Miſi etiã
cum illo fratrem.ſ. barnabam vel lucam. ſupra.8. Mi
ſimus cum illo.ſ. tito fratrem.ſ. alterũ dictorum cuius
laus eſt in euangelio. Sed nũq̃d titus circũuenit vos.
Quaſi dicat. Non ſupra.8. Gratias ago deo meo q de
dit eandẽ ſollicitudinẽ ꝓ vobis in corde titi rc̃. Et q̃ 5
titus non circũuenerit eos: ꝓbat per ↄformitatem titi
ad apl'm. Et ponit duplicem conformitatẽ.ſ. cordis: ⁊
ideo dicit. Nonne eodem ſpiritu ambulauimus.i. eã
dem volũtatem habemus. Vel eodem ſpiritu inſtiga
mur ad bene ⁊ recte agendũ. ſupra.4. Habentes autẽ
eundẽ ſpiritum rc̃. Itẽ ↄformitatem opis. Et iõ dicit.
Nonne eiſdẽ veſtigijs.i. operibus intendimus.ſ. veſti
gijs xp̃i. Nam ego ſequor veſtigia xp̃i. Job.23. Veſti
gia eius.ſ. chriſti ſecutus eſt pes rc̃.i. Pe.2. Chriſtus
paſſus eſt rc̃. Vt ſequamini veſtigia eius. Et titus ſe/
quit' veſtigia mea.i. cor.ii. Imitatores mei eſtote rc̃. Et
ſic pʒ q̃ ſi ↄformis eſt mihi in volũtate ⁊ ope ⁊ ego nõ

Dili/ gere aplſ plus dice/ bãt co/ ribu os.

circunuenit

a circūuenī vos nec intendo circūuenire: ꝙ aūt nec ipſe
circūuenerit vos p3 ꝑ illud Mat. 7. A fructibus eoꝝ
cognoſcetis ⁊c̄. Rōnem aūt excluſiōis ſubdit dicens.
Olim putatis ⁊c̄. Et ṗmo pouit eoꝝ opionem. Scḋo
excludit eā. Opinio aūt iuſtoꝝ erat ꝙ aplſ quaſi re' ⁊
culpabilis oīa v̄ba iſta epiſtole diceret ad excuſationez
ſuā ⁊ ꝙ nō eſſent vera: ſed ad excuſandū tm̄ inuenta:
⁊ ideo ponens hanc opiniōem ipſoꝝ dicit. Uos puta-
tis olim. i. a ṗncipio huius epiſtole ꝙ excuſemus nos
apud vos. i. ꝙ hec verba nō ſint vera: ſed ſint ad excu
ſandū ꝯficta. Hanc aūt excludit ſic. Qui. n. ſic excuſat
ſe duo h3. Unū eſt ꝙ nō vtiẜ verbis veris: ſed cōfictis.
Aliud eſt q2 nō vult pati detrimentu3 fame ſue ⁊ gl̄ie.
1 Uñ ſpāliter ꝓpter diſpendiū fame aliq excuſant ſe: ſed
neutrū iſtoꝝ eſt in nobis. Nō ergo vera eſt opio v̄ra:
ꝙ aūt neutrum iſtoꝝ ſit in nobis p3. Nō. n. dicimus v̄
ba falſa qḋ ꝓbo. Primo per teſtimoniū dei: q2 corā deo
loquimur. Quaſi dicat. Teſte deo hoc in ṽitate dico.
Job. 16. Ecce in celo teſtis meus ⁊c̄. Scḋo ꝑ teſtimoni
um xp̄i: q2 in xp̄o loquimur ideſt ꝑ xp̄m in quo nulla
eſt falſitas. ſupra. 2. Ex ſinceritate ſicut ex deo in xp̄o
loquimur. Item non q̄rimus gloriam noſtram nec ti-
memus infamiam: q2 oīa que dixi ⁊ de reuelationibus
⁊ de tribulationibus facio ſeu dico ꝓpter v̄ra3 edifica
tionem: vt. ſ. permanentis in virtute: ⁊ expellatis pſeu-
do. Ro. 14. Que edificationis ſunt inuicē ⁊c̄. i. cor. 14.
3 Oīa ad edificationē fiant. Joā. 12. Nō ꝓpter me h̄ vox
venit ſed ꝓpter vos ⁊c̄. Lectio. VI.

Timeo enim ne forte cum vene
ro: nō quales volo ineniā vos:
⁊ ego inueniar a vobis qualem
nō vultis: ne forte ꝯtentiones:
emulationes: aioſitates: diſſenſiones: d̄tra
ctiones: ſuſurratiōes: inflatiōes: ſeditiones
ſint iter vos. Ne iteꝝ cū venero h̄uiliet me
deus apud vos ⁊ lugeā mltos ex his q añ
peccauerūt ⁊ nō egerūt pēitētiā ſup imūdi-
4 cia ⁊ fornicatiōe ⁊ ipudicitia quā geſſerūt.
¶ Poſita vna cā cōmendationis q̄ prouenit ex omiſ
ſione corinthioꝝ q̄tum ad ea q̄ facere debuiſſent: i q̄
deteſtaẜ eoꝝ ingratitudinem: hic ꝯñr ponit aliam cām
que ꝓuenit ex eoꝝ cōmiſſione q̄tum ad mala q̄ debu
iſſent vitare. In qua exaggerat eoꝝ maliciam. ¶ Et
circa hoc duo facit. Primo ponit eoꝝ culpam in gene
rali. Scḋo explanat ea3 in ſpāli ibi. (Ne forte ⁊c̄.) Di
cit ergo. Nō ſolum laudaui me ꝓpter hoc ꝙ vos omi
ſiſtis me laudare: ſed ēt ꝓpter periculum v̄rm: qḋ ē in
hoc ꝙ vos adheretis pſeudo: q2 dum fouent vos i pec
catis exponunt vos in magno ṗiculo: ⁊ iō dic̄. Timeo
. ſ. ne forte cū venero ad vos perſonaliter nō inueniam
vos q̄les vos volo. ſ. iuſtos: ſed pctōres ⁊ incorrectos
⁊ diſplicea tis mihi ⁊ ego vobis: q2 iuſto nō placēt pec
5 catores inq̄tum pctōres. Et inueniar talis a vobis cō
triſtatus ⁊ puniens qualē me non vultis hēre. Mali
enim odiunt correctionē ⁊ ṽitatē: ergo inimicus fact'
ſum vobis veꝝ dicens vobis ⁊c̄. Sic p3 eoꝝ malicia i
generali. ſ. ꝙ timebat ne nondum plene penituerint.
In ſpāli ēt manifeſtat eoꝝ maliciā cum dicit. (Ne for
te ꝯtentiones ⁊c̄.) Et circa hoc duo facit. Primo eniz
enumerat eoꝝ mala p̄ntia. Scḋo cōmemorat p̄terita
mala de q̄bus nōdū penituerūt ibi. (Ne iteꝝ cū vene
ro ⁊c̄.) Sciendū eſt aūt circa ṗm ꝙ corinthienſes poſt
ꝯuerſionē inciderunt in pctm̄ carnale ꝓpter illu3 qui

vxore3 patris habuit: ⁊ de hoc in hac pte correcti ſunt b
per ṗmam epl̄am nō tamen plene. Sed adhuc aliqd
in eis remanſit ⁊ ſupra hoc remāſerūt in eis multa pec
cata ſpūalia q̄ ꝓprie opponunẜ charitati. Charitas vō
duo facit. Primo. n. facit corda hoium ad inuicem con
ſententia. Scḋo inducit hoies ad mutuū ꝓfectum: ⁊
ideo pctā ſpūalia ecōtrario ṗmo faciunt hoies ad inui
cem diſſentientes. Scḋo faciūt eos inuicem offenden
tes. Et ideo ṗmo enumerat pctā ſpūalia q̄ ptinent ad
diſſenſionē. Scḋo ea q̄ faciunt ad offenſionē ibi. (De
tractiones ⁊c̄.) In diſſenſionibus aūt ꝓcedit ordie re
trogrado. Nam ſm rectū ordinem hoies ṗmo diſſenti
unt inq̄tum vnus vult vnū: alius vult ꝯrium. Scḋo
ex hoc ꝓcedunt ad inferendū nocumenta: inq̄tu3 q 2
libet vellet obtinere in ꝓpoſito ſuo. Tertio qñ nō pōt
obtinere in ꝓpoſito ſuo: ſed ſuccumbit accendiẜ zelo i
uidie. Quarto ex hoc ꝓrumpit ad ꝯtentiones verbo
rum ⁊ ab iſto vltimo incipit aplſ dicens. Ne forte con
tentiones ⁊c̄. Quaſi dicat. Non ſolū timeo mala v̄ra
in gn̄ali: ſed in ſpāli: ne forte ſint in vobis ꝯtentiones
de meritis prelatoꝝ ⁊ de baptiſmis ⁊c̄. puer. 20. Honor
eſt hoi q ſeꝑat ſe a ꝯtentionibus ⁊c̄. Ambroſ. Cōtētio
eſt impugnatio veritatis cū ꝯfidentia clamoris. Et h̄
ꝯtentio venit ab emulatione. Et ideo dicit: ⁊ emulatio
nes. i. inuidie in his q minores ſunt ⁊ minus hn̄t. Ja.
3. Ubi zelus ⁊ ꝯtentio ibi incōſtantia ⁊c̄. Job. 5. Par-
uulum occidit inuidia ⁊c̄. Sap. 2. Inuidia dyaboli ⁊c̄.
Et emulatio venit ab aioſitate. Uñ dixit. Aioſitates i 3
vltione ⁊ illatiōe nocumēti. Eccl. 8. Cū audace ne eas
⁊c̄. Et aioſitas venit ex diſſenſionibus. Et iō dic̄. Diſ-
ſenſiones: odia: ⁊ ꝯrietas aioru3. Roma. vlti. Obſerue
tis eos q diſſenſiones ⁊ offendicula ⁊c̄. i. Cor. i. Idip-
ſum dicatis omnes: ⁊ non ſint in vobis ſciſmata.
¶ Cōſequenter enumerat eoꝝ mala p̄ntia q̄tum ad
offenſionē. Et q2 iſta ſpālr ſunt mala in nocumentis
verboꝝ ⁊ non factorum. Iō dimiſſis nocumentis fcō
rum enumerat nocumenta verboꝝ: in q̄bus ēt ꝓcedit
ordine retrogrado: incipiens a poſteriore ⁊ hoc eſt cū
quis expreſſe malū dicit de aliquo. Et ſi qdem in ma-
nifeſtos: ſic eſt detractor. Et iō dicit detractiones. Ro-
ma. i. Detractiones deo odibiles ⁊c̄. Si vero in occul
to: tunc eſt ſuſurratio. Et ideo dicit ſuſurrones: q latē 4
ter ſeminant diſcordias. Eccl. 28. Suſurro ⁊ bilinguis
maledictus erit. Et hec duo ꝓcedunt ex ſupbia: q̄ ani
mum inflatum contra aliquos ꝓrumpere facit in ma
la verba. Et iō dicit. Inflationes. i. cor. 4. Tanq̄ non
ſim venturus ad vos ſic inflati ⁊c̄. Et he inflatiōes ve
niunt ex ſeditionibus q̄ ſunt p̄parationes partium ad
pugnam: q2 inter ſupbos ſemꝑ iurgia ſunt ꝓuerb. 13.
Et iō dicit. Seditiones. i. tumultus ad pugna3. ꝓuer.
17. Semper iurgia q̄rit malus. Sic ergo p3 eoꝝ mali
cia q̄tum ad mala p̄ſentia q̄ multa ſūt ⁊ in diſſenſiōi
bus ⁊ in nocumentis. Manifeſtat aūt eoꝝ maliciam 5
q̄tum ad mala p̄terita de q̄bus non penituerunt cu3
dicit. Timeo ne iterum cu3 venero humiliet me deus
ideſt affligat apud vos: ita ꝙ ⁊ lugeā multos veſtrum
ex his q ante peccauerunt: ante ṗma3 epiſtolā: ⁊ non
egerunt penitentiā plene poſt ṗmā epl̄am. Et merito
lugeam: q2 ſicut gloria p̄ris eſt gloria filioꝝ: ita ꝯfuſio
patris eſt ꝯfuſio filioꝝ. Sic ſamuel lugebat ſaul. i. re.
15. Uſq3quo lugens ſaul ⁊c̄. Et hoc q2 nō penituerūt
nec egerunt penitentiam de pctis carnalibus p̄dictis
quoꝝ quedam ſunt contra nām: ⁊ ideo dicit. De imū
dicia ideſt luxuria contra nām. Quedam ſunt que cō
mittuntur cum mulieribus corruptis. ſ. viduis ſeu cō
iugatis. Et iō dicit: ⁊ in fornicatione. Quedā ſunt q̄ ſi

e unt in corruptione virginū. Et iō dicit. Et ipudicitis: quā geſſerūt aſſidue. Gal. 5. Māifeſta ſūt opa carnis q ſūt fornicatio imūdicia: ipudicitia rc. CAP. XIII.

Deu. 19 f. Ecce tertio hoc vēio ad vos: ut in ore duoꝝ vel trium teſtiū ſtabit omne verbum. Predixi. n. ⁊ pdico: vt pñs vobis: ⁊ nūc abſens his q ante peccauerunt ⁊ ceteris omnibus: quoniam ſi venero iterum non parcam. An experimentū queritis eius qui in

3 me loquitur xp̄s. Qui in vobis nō infirmatur: ſed potens eſt in vobis. Nam ⁊ ſi crucifixus eſt ex infirmitate: ſed viuit ex virtute dei. Nam ⁊ nos infirmi ſumus in illo: ſed viuemus in eo ex virtute dei in vobis.

¶ In precedentibus apl's multa locutus eſt ad deteſtationē pſeudo: hic ꝯñr loqtur ꝯ illos q a pſeudo ſunt ſeducti. Et circa hoc duo facit. Primo increpat ſeductos. Scd'o ꝯſolatur pſiſtentes ibi. (De cetero fratres gaudete rc.) Circa pᵐ pmo cōminaꝭ ſnīe ſeueritatem. Scd'o oñdit ſuā iudiciariā ptātē ibi. (An expimentuꝫ queritis rc.) Tertio monet correctionē ibi. (Uoſmet-

3 ipſos tentate rc.) Circa pᵐ pmo pmittit ſuā pñtiā. Secundo pdeterminat ſui iudicij formā ibi. (In ore duo-

c rū rc.) Tertio cōminaꝭ ſeuerā ſnīam ibi. (Predixi eni ⁊ pdico rc.) Promittit ḡ pmo ſuū aduentū dicēs. Ecce ego venio. q. d. Certū ſit vobis ꝙ venio ad vos: ⁊ iō cauete vobis ne inueniā vos iparatos: ⁊ dicit. 3° nō ꝙ tertio iuerit: ſed qꝛ tertio iā parauerat ire: ⁊ ſi nō iuerat niſi ſel: in 2° apparatu ipeditus. i. cor. 4. Ueniā ad vos cito rc. Ueniā inq̄ ⁊ iudicabo malos ſm ordinē: tñ ita. ſ. ꝙ in ore duoꝝ vel triū teſtiū accuſantiū ſeu triſtātiū ꝯ aliquē ſit oē verbū accuſatoꝝ qd̄ qdē dr̄ Deu. 17. Nemo occideꝭ vno teſte dicēte teſtimoniū. Et eiuſdē 19. Nō ſtabit teſtis vnus ꝯ aliquē. Uel aliter. In ore duorū rc. Quaſi dicat. Hoc qd̄ dico d̄ aduētu meo ad vos ita eſt certū ſicut teſtimoniū duoꝝ vl' triū. Sic ḡ ordo

4 iudicij erit. Sed ſeueritatē ſnīe cōminaꝭ dicēs. Predi-

1 xi. n. rc. Ubi pmo inſinuat ordinē iudiciariū quo ē pcedendū: in quo exigiꝭ: vt pcedat trina āmonitio: ⁊ q̄tum ad hoc dicit: predixi vobis vt pñs: bis: qñ. ſ. eram vobiſcū: ⁊ nunc abñs predico: vt ſic ter ammoneat: pdico inq̄; his q ante peccauerunt ⁊ oībus alijs. Quaſi dicat: oēs moneo. Scd'o pmiſſa monitione cōminaꝭ ſnīam. Uñ dicit. Qm̄ ſi venero nō parcā iteꝝ. Quaſi dicat. Illis q peccauerunt peperci pma vice: ſed ſi iterū peccauerint: vel ſi nō egerint penitentiā nō parcam eis iteꝝ. Et hoc iuſte fit: qꝛ ille cui ſemel remittiꝭ ⁊ iterū peccat: ſi remittereꝭ ſibi creſceret in malicia ⁊ efficereꝭ inſolens. Et iō dicit ſapiēs prouer. 13. Qui parcit vir-

5 ge odit filiū ſuū rc. Ex hoc ergo ordinatū eſt in eccl'ia vt pcedat trina monitio anteq̄; qs ſnīam excōicatiōis fulminet: qꝛ contingit ꝙ aliq lꝫ ſint in peccatis ⁊ offēdunt: tñ ex ſolo verbo āmonitionis corrigunꝭ ⁊ ſatiſfaciunt. Et ēt a leuioribus ſemp incipiendū eſt: ꝙ ſi iam monitione nō duciꝭ ne magis inſoleſcat adhibēda eſt ſeueritas ſnīe. Eccl. 8. Ex eo ꝙ nō pferꝭ cito ſnīa rc. ¶ Cōſequēter ne poſſint calūniari de ptāte apl'i oſtendit apl's ſuā iudiciariā ptātem dicens. An expimentū rc. Ubi tria facit. Prio oñdit ſe hēre legationē ⁊ ptātē iudicādi a xp̄o. Scd'o oñdit virtutē xp̄i ibi. (Qui in vobis nō infirmaꝭ rc.) Tertio oſtēdit ꝙ virtus xp̄i ēt ad alios deriuaꝭ ibi. (Nā ⁊ nos īfirmi ſumus in illo). Dicit ergo: ſi venero nō parcā: imo ſeueriſſime iudicabo: d ⁊ hoc bñ poſſum: qꝛ hēo auctoritatē xp̄i in puniēdo ⁊ remittendo. ſupra. 2. Nā ſi qd donaui vobis rc. & 5. p tier. io. Legatione fungimur rc. Et iō dicit. An expimentū rc. Quaſi dicat. Nō eſt dubitandum de ptāte mea: qꝛ qcqd ego loquor vel pferēdo ſnīas vel remittendo vel pdicādo: loquor a xp̄o. Exo. 4. Perge ergo ego ero in ore tuo. Luc. 21. Ego dabo vobis os ⁊ ſapiētiam rc. Que ergo hō facit ex inſtinctu ſpūs ſcī dr̄ ꝙ ſpūs ſcūs facit: iō apl's qꝛ a xp̄o motus hoc loquebaꝭ: attribuit xp̄o tāq̄; pncipali dicēs. Qui in me loqꝭ xp̄s rc. Sed ne dubiteꝭ de ptāte ⁊ virtute xp̄i: iō ꝯñr apl's oſtendit virtutē xp̄i cū dicit. Qui in vobis rc. Ubi pmo oſtendit virtutē xp̄i q̄tum ad ea q̄ in eis apparuerunt. Scd'o q̄tum ad ea q̄ in xp̄o ſunt ibi. (Nam ⁊ ſi rc.) Dicit ergo: habeo ptātem iudiciariam a xp̄o q in me loqtur q magne virtutis eſt in vob' dādo dona grārū diſtributionē ſpūs ⁊ alia multa q̄ experti eſtis ⁊ nō ſolū nō infirmaꝭ: ſed potēs eſt in vobis: qꝛ pōtēter vos liberauit a pctō: potenter vos ꝯuertit ad bonū. ps. Dominus fortis rc. Sap. 12. Subeſt tibi cū volueris poſſe. Et paulo añ. Uirtutem. n. oſtendis tu rc. Et nō ſolum potentia xp̄i apparuit in vobis: ſed ēt in ſeipſo. ſ. quantū a morte crucis quā ſuſtinuit ex infirmitate humana quā aſſumpſit infirmatā in paupertate ſurrexit ⁊ viuit ex virtute dei q̄ eſt ipſe deus. Talis. n. erat illa ſu- 3 ſceptio q̄ deū hoiem faceret ⁊ hoiem deū. i. Cor. i. Qd̄ infirmū eſt dei fortius eſt hoibus rc. Uel ex v̄tute dei . ſ. patris q eſt ēt virtus xp̄i: qꝛ eadem eſt virtus patris ⁊ filij. Apoc. i. Fui mortuus rc. Hec etiam virtus xp̄i d̄riuatur ad nos. Nā ⁊ nos infirmi rc. q. d. Ad nos ēt ptinet illa virtus: qꝛ ⁊ nos infirmi ſumus in illo. i. ad intentionē illius inq̄tū pp ipm multa patimur ⁊ mortificamus noſmetipſos ⁊ hūiliamus nos. i. Cor. 4. Nos infirmi pp xp̄m rc. Supra. io. Preſentia corpis infirma. Supra. 4. Semp mortificationem rc. Et iō viuemus. i. viuificabimur ex v̄tute dei in vobis iudicādis. Gal. i. Qui ſuſcitauit ieſum chriſtum rc. Et eſt ſenſus. Nos ex virtute qua chriſtus viuit reſuſcitamur ⁊ illa virtute habemus etiam poteſtatē iudicandi in vobis. Uel viuemus ſimili beatitudine cum eo: ⁊ hoc ex vir- 4 tute dei: que quidem virtus dei eſt in vobis: ideſt in cōſcientijs veſtris.

Lectio. II.

Uos metipſos tentate ſi eſtis in fide ipſi vos pbate. An nō cognoſcitis voſmetipſos: qꝛ xp̄s ieſus in vobis eſt. Niſi forte reprobi eſtis. Spo āt ꝙ cognoſcitis: qꝛ nos nō ſumus reprobi. Oramus āt deū vt nihil mali faciatis: nō vt nos pbari parcamꝰ: ſꝫ vt vos qd̄ bonū eſt faciatis. Nos aūt vt re- 5 probi ſimus: nō poſſumus. n. aliqd aduerſus veritatē: ſed p veritate. Gaudemus. n. c qm̄ nos infirmi ſumus. Uos aūt potentes eſtis. Hoc ⁊ oramus vr̄am ꝯſūmationem. Iō. n. hec abñs ſcribo: vt non pñs durius agā ſm ptātem quam dominus dedit mihi in edificationem ⁊ non in deſtructionem.

¶ Poſt cōminationem ſeueri dei iudicij: ſubdit apl's ammonitionē ad pparationē vt iudiciū ſeueꝝ nō patianꭗ. Et pmo ponit ipſam ammonitionē. Scd'o rōnem ammonitiōis aſſignat ibi. (Iō hec abſens ſcribo rc.)

Circa

1 Circa ꝓmum duo facit. Primo ponit ammonitionē.
Scḋo excludit falſam ſuſpitionē ibi.(Oꝛamus aūt ad
deū ⁊c̄.)Circa ꝓm̄ duo facit. Primo monet vt ſe exami
nent. Scḋo innuit ꝗd ꝑ hm̄ōi examinationē inuenire
poſſint ibi.(Aut nō cognoſcitis ⁊c̄.) Circa ꝓmū ſcien
dum eſt ꝙ ille ꝗ ſecure vult cōparere in iudicio: dꝫ ſe
ꝓmo examinare de factis ſuis ⁊ ſic poterit ſcire vtrum
tute cōpareat. Et iō apl's monet: vt anteꝗ̄ꝫ veniaut ad
iudiciū qḋ erit in aduētu ſuo ad eos: examinent ſe di
cens. Uoſmetipſos examinate ⁊ ꝯſiderate actus vr̄os
.i.theſſal.5. Oia ꝓbate qḋ bonū eſt tenete ⁊c̄. Monet
aūt vt de duobus ſe examinent.ſ. de fide. Un̄ dixit. Si
eſtis i fide quā p̄dicaui vobis ⁊ a me accepiſtis ḋ dn̄o
2 ieſu xp̄o an excederitis ab ea ⁊ ſitis ꝓlapſi in aliā. Et
hoc neceſſariū eſt:q:.i.Coꝛ.ii.dr̄. Si noſmetipſos iudi
caremus ⁊c̄. Jer.2. Uide vias tuas ⁊c̄. Itē de opibus.
Unde dicit. Ipſi vos ꝓbate.ſ. an ſitis in operibus bo
nis: ⁊ vtrū conſcientia remoꝛdeat vos: aliqd mali feciſ
ſe. Et hoc vtile eſt:q:.i.Coꝛ.ii.dicitur: Probet aūt ſeipꝫ
homo ⁊c̄. Gal.6. Opus ſuum pꝛobet vnuſquiſqꝫ.
¶ Cōſequenter cū dicit.(An nō cognoſcitis ⁊c̄.) Oñ
dit ꝗd ꝑ hm̄ōi examinationē inuenire poterūt. Et pri
mo ꝗd inueniāt in ſeipſis. Scḋo ꝗd inueniāt in apl'o
ibi.(Spero aūt ⁊c̄.) In ſeipſis aūt duo inuenire pote
runt ꝑ examinationē: q: aut ſcient ſe tenere fidē ⁊ ſic
inuenire poterunt ⁊ cognoſcere ꝙ xp̄s ſit in eis: ⁊ hoc
eſt qḋ dicit. An nō cognoſcitis voſmetipſos: q: xp̄s in
3 vobis eſt.i. nunꝗd ſi examinaretis vos ſciretis vos hē
re fidē ⁊ cognoſceretis ꝙ xp̄us eſt in vobis. Quaſi. d:
Sic: q: vbi eſt fides xp̄i ibi eſt xp̄s. Eph.3. Hitare xp̄ꝫ
ꝑ fidē.i.coꝛ.6. Neſcitis q: coꝛpa vr̄a tēplū ⁊c̄. Aut ſci
ent ſe nō tenere fidē: ⁊ ſic inuenient ꝙ ſint repꝛobi: ⁊
iō dicit. Niſi foꝛte repꝛobi eſtis.i. de inuenietis vos hē
re xp̄m niſi foꝛte dimiſeritis fidē ⁊ repꝛobi ſitis ab eo
qḋ prius habuiſtis ꝑ fidē Jere.15. Reliquiſti me retroꝛ
ſum abiiſti. Jere.6. Malicie eoꝝ nō ſunt ꝯſumpte ar
gentū repꝛobū ⁊c̄. ¶ Sed hic qḋ eſt lr̄alis de hoc qḋ
dicit. An nō cognoſcitis ⁊c̄. Nā xp̄s in eis ſolū manet
ꝗ hn̄t charitatē: vt dr̄.i.Jo.4. Deus charitas ē ⁊c̄. Si
ergo cognoſcimus ꝙ xp̄s ꝑ fidē ſit in nobis: opꝫ ꝙ h̄
4 ſit ꝑ fidē foꝛmatā. Cognoſcētes ergo hoc mō xp̄m eē i
nobis ſciemus nos hēre charitatē qua infoꝛmat̄ fides
qḋ eſt ꝯ id Eccl.9. Nemo ſcit vtrū odio ⁊c̄. Rn̄deo di
cendū eſt ꝙ habitare xp̄m in nobis pōt accipi dupl'r.
Uel ꝗ̄tum ad intellectū. Uel ꝗ̄tū ad effectū. Si ꝗ̄tū
ad intellectū ſic ipſe habitat in nobis ꝑ fidē infoꝛmē.
Et h̄ mō nihil ꝓhibet nos ꝑ certitudinē ſcire ꝙ xp̄s
habitet in nobis cum ſcimus nos tenere fidem: quā ec
cleſia catholica docet ⁊ tꝫ. Si vero ꝗ̄tum ad affectuꝫ
ſic habitat xp̄s in nobis ꝑ fidē foꝛmatā ⁊ hoc mō nul
lus pōt ſcire ꝙ xp̄us habitet in nobis vel ꝙ hēamus
charitatē niſi ꝑ reuelationē ⁊ ſpālem gr̄am alicui ꝯce
dat̄ ꝑ certitudinē: ꝑ ꝗ̄dam tn̄ ꝯiecturas nihil ꝓhibet
nos ſcire poſſe ꝙ in charitate ſumus: qn̄.ſ. ꝗs inuenit
ſe tal'r paratū ⁊ diſpoſitū vt nullo mō ꝓpter aliqḋ tpa
5 e vellet aliqd facere ꝯ xp̄m.i.Joā.3. Si coꝛ nr̄m non
repꝛehenderit nos ⁊c̄. Patet ergo ꝙ apl's loqtur quā
tum ad ꝓmum modū. Uel ēt loqtur de cognitione q̄ ē
per ꝯiecturam ꝗ̄dam vt dictū eſt. Argumentū aūt ꝓ
cedit ꝗ̄tum ad ſcḋm modū ⁊ de cognitione q̄ eſt ꝑ cer
titudinem. Quid aūt in apl'o poſſint inuenire ſubdit
dicens. Spero aūt ⁊c̄. Nā q: iſti coꝛinthij poſſent dice
re. Nos nō ſumus repꝛobi: ſed iō nō tenem' documen
ta tua: q: nō ſunt recta: ſed repꝛobāda: ⁊ iō dic̄. Quic
ꝗd ſit de vobis: tn̄ ſpo ꝙ ex vita ⁊ doctrina nr̄a quam
oñdi vobis cognoſcetis ꝙ nō ſum' repꝛobi ⁊ nō docui

mus mala nec excluſi ſum' a ptāte quā dicim' nos hr̄e b
Ecc.19. Ex viſu cognoſcit̄ vir. Mat.7. A fructib' eoꝝ ⁊c̄.
¶ Cōſequenter cū dicit.(Oꝛamus aūt ⁊c̄.) Excludit
ſuſpitionē. Cōminatus.n. fuerat eis iudiciū ſeuerū cū
oſtenderat ptātem ſuā in iudicando ⁊ indixerat exami
nationem: credens xp̄m in eis eſſe niſi ipſi eſſent repꝛo
bi. Sed tn̄ hoc dimittit ſub dubio vtrū ſit xp̄s in eis: ⁊
q: iſti poſſent credere ⁊ ſuſpicari ꝙ apl's gauderet de
hoc ꝙ eſſent repꝛobi: vt ipſe in cōparatione ad eos ma
ioꝛ appareat: ⁊ vt in eis poſſet exercere ſeuerius iudici
um: iō apl's hanc ſuſpitōeꝫ remouet hic. Primo ꝑ oꝛa
tionem quā ꝓ eis ad deū dirigit. Scḋo ꝑ gaudiū qḋ ḋ
eis ꝯcepit ibi.(Gaudemus.n. ⁊c̄.) Oꝛat aūt vt ipſi iue
2 niāt̄ innocentes: q: examinant̄ ex ſeueritate iudicij: ⁊
iō dicit. Oꝛamus aūt.ſ. deū vt vos nihil mali faciatis.
Quaſi dicat: non credatis ꝙ velimus ꝙ ſitis repꝛobi:
ſed oꝛamus vt nihil ⁊c̄. Itē oꝛat ꝙ ipſe appareat infir
mus: ꝑ qḋ excludit̄ appentus excellentie apl'i in cōpa
ratione ad eos. Et iō dicit. Nō.ſ. oꝛamus vt ꝓbati pa
reamus.i. nō vt nos cōmendemur ꝓbati in cōparatio
ne ad vos: ſed magis vt vos qḋ bonum eſt faciatis. Ga
la.6. Bonum aūt facientes ⁊c̄. ꝓs. Uiril'r agite ⁊ ꝯfoꝛte
tur coꝛ vr̄m. Nos aūt vt repꝛobi ſimus amittēdo ptā
tem puniendi ⁊ iudicandi: q: vbi non eſt culpa oēs ſu
mus pares ⁊ vnus nō hꝫ ptātem iudicandi ſuꝑ alios.
Magis ergo vult apl's vt ſint boni ꝗ̄ꝫ vt ſubiaceāt ptā
ti iudicij ſui. Et ꝙ careat ptāte iudicandi ſi boni ſunt:
oſtendit cū. dicit. Non.n. poſſumus ⁊c̄. Quaſi dicat.
3 Nos nō laboꝛamus niſi ꝓ veritate ⁊ ꝓ ipſa ſtam'. Cō
ſtat aūt ꝙ ſi puniremus innocentes faceremus ꝯ veri
tatem ⁊ ꝯ iuſtitiā. Unde cum apl's non poſſit facere ꝯ
veritatem: ſed ꝓ veritate.i. ꝓ iuſtitia: manifeſtū eſt ꝙ
non puniet innocentes. Notandū eſt ſm̄ auguſtinuꝫ
in gloſa ꝙ ad vitandū pctā: neceſſario ſunt duo.ſ. libe
rum arbitriū ⁊ gr̄a dei. Si.n. liberꝝ arbitrium non eēt
neceſſarium nunꝗ̄ darent̄ hoī pꝛecepta nec ꝓhibitio
nes nec exhoꝛtationes. Fruſtra ēt darent̄ pene. Gratia
etiam eſt neceſſaria: q: niſi deus oēs regeret ꝑ gr̄aꝫ ſu
am non poſſet hō ſtare. Fruſtra etiam oꝛaremus ꝙ nō
inducat nos in tentationē. Et iō apl's oſtendens vtrū
qꝫ eſſe neceſſariū ⁊ oꝛat deum pꝛo gratia obtinenda: ⁊
monet vt per liberꝝ arbitrium recedant a malo ⁊ faci 4
ant bonum. Unde dicit. Oꝛamus quantuꝫ ad pꝛimū.
Ut nihil mali faciatis quantum ad ſecundum.
¶ Cōſequenter cū dicit.(Gaudemus ⁊c̄). Remouet
falſaꝫ ſuſpitionē ꝓpter gaudiū de bono ipſoꝝ ꝯceptū:
Et ꝓmo ponit gaudiū qḋ de ipſoꝝ innocentia ꝯcipit.
Scḋo oꝛōnē quā ꝓ ipſoꝝ ꝑfectione emittit ibi.(Hoc
aūt oꝛamus vr̄am ⁊c̄.) Dicit ergo. Oꝛamus ꝙ vos ꝓ
bati appareatis: ſed nos infirmi ⁊ h̄ appet ex affectu no
ſtro: q: gaudemus ꝙ.ſ. aliq ſint inter vos boni ⁊ ino
centes: ex quo ſubtrahit̄ nobis ptās iudicandi ⁊ vide
mur infirmi. Et hoc eſt qḋ dicit. Gaudemus qm̄ nos i
firmi ſumus.i. nō exercētes ptātem nr̄am. Uos autem 5
potentes.i. ſic bn̄ agentes ⁊ vitia vincentes ꝙ ſubtra
hitis vos a ptāte nr̄a iudicandi. Cū.n. aliqs male agit
ſubdit ſe ptāti iudicis: ſed bene faciendo repellit illā a
ſe. Roma.13. Uis nō timere ptātem. Benefac ⁊c̄.i.coꝛ.
4. Nos infirmi vos foꝛtes. De iſto gaudio dr̄. Phil.2.
Gaudeo ⁊ ꝯgratuloꝛ vobis ⁊c̄. Et non ſolū ḋ hiis gau
demus: ſed ēt ſuper hoc oꝛamus veſtram conſumatio
nem: ideſt perfectiōem. In rebus.n. nāl'ibus videmus
ꝙ ꝗlibet res nāl'is: nāl'iter tendit ad ſuā perfectionem:
ad quā hꝫ nāle deſideriū. Et ideo cuilibet rei dat̄ vir
tus nāl'is vt ad ſuā ꝑfectionē nāleꝫ poſſit ꝑuenire: gr̄a
aūt dat̄ hoī a deo per quā hō ꝑueniat ad ſuā vltimam

c ⁊ pfectam confirmationē.i.beatitudinē ad quā hꝫ nā-
le deſideriū. Unde quando aliquis nō tendit ad ſuam
perfectionē ſignū eſt ꝙ non habeat ſatis de gratia dī.
Et ideo apoſtolus vt iſti poſſint in gratia creſcerē orat
vt perficiantur. Et Phil.i. Oro vt charitas veſtra ꝛc.
Eph.6. Ut poſſitis reſiſtere in die malo ꝛc.
¶ Cōſequenter poſita āmonitione cām ammonitio-
nis aſſignat dicens.(Jō hoc abſens ſcribo ꝛc.).i.ideo
abſens ſcribo vobis hoc monēdo vos:ne.ſ.cogar aliqd
facere ꝯ voluntatē meam que eſt vt nihil dure agā ꝯ
vos:niſi quatenus per vos cōpellar. Et ideo dicit. Ut
non pñs vobis durius agam ꝯ vos ꝙ velim vel ꝙ ve
litis. Sap.ii. Nos qdem tanꝙ pr̄ monens pbaſti ꝛc.
2 ſupra.io. Abſens cōfido in vobis. Rogo aūt vos ne p̄
ſens audeā ꝛc. Sed qꝛ corinthij poſſent dicere: nūqd
etiam ſi bene fecerimus nō poteris ꝯ nos o apłe dure
agere:ideo rñdet dicens. Nō: qꝛ non ppono nec poſ-
ſum agere:niſi ſm ꝙ recepi a deo ptātem: deus autē
dedit mihi hanc ptātem.ſ.ligandi atqꝫ ſoluendi in edi
ficationem nō in deſtructionē.i. vt vos edificemini: ⁊
non vt deſtruamini. Et ſi dure vos corrigerē nō edifi-
carem:ſed deſtruerē ſupra.iō. De ptāte nr̄a quā dedit
nobis dñs ad edificationē ꝛc. Hāc aūt ptātē dedit do
minus paulo. Act.9.⁊.13. Segregate mihi barnabam
⁊ paulum ad opus ꝛc. Lectio. III.

3 De cetero fratres gaudete pfecti
eſtote exhortamini:idipſum ſa
pite. † Pacē habete: ⁊ deus pa
2ª 2ᵉ. cis ⁊ dilectionis erit vobiſcū.
q.29. Salutate inuicem in oſculo ſancto. Salutāt
art.p̄ vos omnes ſancti. Gratia domini noſtri ie
ſu xp̄i ⁊ charitas dei ⁊ communicatio ſancti
ſpiritus ſit cum omnibus vobis Amen.
¶ In precedentibus apłs increpauit ſeductos a pſeu
do:hic ꝟo conſolaꝛ perſiſtentes in fide ⁊ doctrina ſua.
Et p̄mo ponit monitionē. Scd̄o ſubdit ſalutationem
ibi.(Salutate in oſculo ꝛc.) Circa p̄ᵐ p̄mo ponit mo-
nitionē. Scd̄o p̄mium implete monitionis ibi.(Et de
4 us pacis ꝛc.) Monet aūt ad tria. Primo qualr̄ ſe ha-
beant in ſeipſis. Scd̄o qualr̄ ſe hēant ad prios. Ter-
tio q̄lr̄ debēt eſſe oēs adinuicē. In ſeipſis aūt dñi bona
duo hēre. Primo gaudiū de bono habito ⁊ ꝙtum ad
hoc dicit. De cetero fratres q ꝯſtantes fuiſtis gaudete
in his q̄ ad ſeruitium dei facitis. Et hoc eſt neceſſari-
um ad hoc ꝙ ſitis iuſti ⁊ virtuoſi: qꝛ nullus eſt ꝟtuo
ſus ſeu iuſtus q nō gaudet iuſta ⁊ virtuoſa opōne. Et
ideo dr̄ in pſal. Jubilate deo ois terra: ſeruite dño in le
ticia. Phil.4. Gaudete in dño ſemp iterū dico gaudete
ꝛc. Et vere ſemp eſt gaudendū: qꝛ gaudiū ꝯſeruat ho
minem in bono habitu: qꝛ nullus pōt eſſe diu in eo qđ
triſtat. Scd̄o debent hēre boni in ſeipſis emulationē
5 pfectionis: ⁊ ꝙtū ad h̄ dicit. Perfecti eſtote.i. ſemp tē
datis ad pfectū. Heb.6. Quapp intermittētes inchoa
tionis xp̄i ſermonē ad pfectionē ꝛc. Nō eſt aūt hoc qđ
hic dr̄ pceptum.ſ.ꝙ hō ſit pfectus:ſed hoc ꝙ ſemp tē
dat ad pfectionem ⁊ hoc eſt neceſſariū: qꝛ q nō ſtudet
ad pficiendū eſt in periculo deficiendi. Uidemus enī
ꝙ niſi remiges conenꝛ aſcēdere nauis ſemp deſcēdit.
Et iō dicebat dñs. Marci.6. Eſtote pfecti ꝛc. Proxi-
mis aūt eſt impendēda exhortatio ad bona. Et ꝙtum
ad hoc dicit. Exhortamini ꝛc. Eccl.17. Unicuiqꝫ mā-
dauit de proximo ꝛc. Ro.12. Qui exhortaꝛ in exhortan
do. Apoc.vlti. Qui audit dicat veni. Cōia aūt oībus

debent eſſe duo.ſ.vt idem ſapiāt. Et ideo dicit. Idem d
ſapite: ⁊ vt pacem habeant. Et iō dicit. Pacē habete.
Et hec duo ita ſe habent ꝙ vnum eſt exterius:aliō in
terius. Conſtat enim ꝙ corpa nō poſſunt ſeruari ⁊ or
dinari niſi mēbra ordinenꝛ adinuicē. Similiter nec ec
cleſia nec eccleſie mēbra niſi ordinenꝛ ⁊ vnianꝛ adin- Ec-
uicē. Eſt aūt duplex vnio neceſſaria ad mēbra eccleſie cleſie
vnienda. Una eſt interior: vt.ſ.idē ſapiant p fidem quā vnita
tum ad intellectū idē credēdo: ⁊ p amorem ꝙtū ad af tio duo
fectum idē diligendo. Et iō dicit. Idē ſapite.i. idē ſen ſūt ne
tiatis de fide ⁊ idē diligatis affectu charitatis: qꝛ tunc ceſſa
eſt vera ſapientia qñ opatio intellectus perficiꝛ ⁊ cōſū ria.
matur per quietationē ⁊ delectationē affectus. Unde
ſapientia dr̄ quaſi ſapida ſcia. Roma.15. Ut ſic vnani 2
mes vno ore honorificetis deū ꝛc.i.Cor.i. Idipſum di
catis ꝛc. Phil.2. Idem ſapiatis ꝛc. Alia eſt exterior.ſ.
pax. Et ideo dicit. Pacem habete inter vos Hebre.12.
Pacem ſequimini ꝛc. ps. Inquire pacem.2.Theſ.3. Ipſe
deus pacis det vobis pacem ſempiternā in omni loco.
¶ Cōſequenter cū dicit.(Et deus pacis ⁊ dilectiōis A do
erit vobiſcū) ponit p̄mium qđ redditꝛ implentibꝰ moni nis gē
tionem predictā. Quaſi dicat. Si ſeruabitis pacem in tiles
ter vos: deus pacis ⁊ dilectionis erit vobiſcū. ¶ Circa deno
qđ notandū eſt ꝙ apud gentiles conſuetū erat ꝙ aliq mina
ex donis denoīabant deos: qꝛ lꝫ eſſet vnus deus tāti: bant
tñ ſingula dona ſua denoīabāt deos ex illis donis ſic deos
ex dono pacis denoīabant deum pacis: ⁊ ex dono ſalu 3
tis deū ſalutis. Huic vocabulo alludens apłs dicit. De
us pacis ꝛc. non ꝙ pax ſit vnꝰ deus ſicut illi dicebāt:
ſed iō xp̄s dr̄ deus pacis: qꝛ eſt dator pacis ⁊ amator.
Jo.14. Pacē meam do vobis ꝛc.i.Cor.14. Non eſt de-
us diſſenſionis:ſed pacis. Ro.5. Charitas dei diffuſa
eſt in cordibus nr̄is ꝛc. Ipſe etiā eſt auctor pacis. Jo.
16. In me pacē habebitis ꝛc. Ipſe in pace hītat. ps. In
pace factus eſt locus eius ꝛc. Item non ſolū eſt deus
pacis:ſed ēt dilectionis. Et iō dicit. Deus pacis ⁊ dile-
ctionis erit vobiſcū ⁊ h̄ ideo eſt qꝛ q eſt in ꝟa pace cor
dis ⁊ corporis eſt in charitate: ⁊ q manet in charitate
in deo māet ⁊ deus in eo: vt dr̄.i.Jo.4. ⁊ qꝛ hō nō me
reꝛ niſi p pacē ⁊ dilectionē. Jo.14. Si qs diligit me ꝛc.
¶ Cōſequenter cū dicit.(Salutate inuicē in oſculo
ꝛc.) Ponit ſalutationem. Et circa hoc primo indicit
eis mutuā ſalutationē. Scd̄o ſalutat eos ex parte alio 4
rū ibi.(Salutat vos ꝛc.) Tertio ſalutat eos ex parte
ſua ibi.(Gratia dei ꝛc.) Mutuam ſalutationē indicit
faciendā per oſculum. Unde dicit. Salutate inuicem
voſipſos in oſculo ſancto. Ubi notandū eſt ꝙ oſculū
eſt ſignū pacis. Nam per os in quo daꝛ oſculū hō re-
ſpirat. Et iō qñ homines dāt ſibi mutuo oſcula ſignū
eſt ꝙ vniunt ſpiritū ſuum ad pacē. Eſt aūt pax ſimu
lata ⁊ hec eſt eoꝝ qui loquunꝛ pacem cū proximo ſuo
mala aūt ꝛc. vt dr̄ in ps. Que qdem ſit per oſculi frau
dulentiā Prouer.27. Meliora ſunt verbera diligentis
ꝛc. Eſt ⁊ pax mala ⁊ turpis: qñ.ſ.conueniunt ad malū
faciendū. Sap.14. In magno viuentes inſcientie bel- 5
lo ꝛc. Et hec ſit per oſculum libidinoſum. Prouer.7.
dr̄ de mala muliere ꝙ apphenſum deoſculaꝛ iuuenē
ꝛc. Eſt ⁊ pax ſancta quā facit deus. Phil.vlti. Et pax
dei q̄ exuperat ꝛc. ⁊ hec ſit p oſculū ſanctū: qꝛ vnit ſpm̄
ad ſcitatem. Et de hoc oſculo dr̄ hic. In oſculo ſcō. Et
ex hoc inoleuit conſuetudo ꝙ fideles ⁊ ſancti viri i ſi-
gnum charitatis ⁊ vnionis ſe oſculanꝛ. Et datur pax
in eccleſijs in oſculo ſancto. Ex parte āt alioꝝ ſalutat
eos dicens. Salutant vos ſancti oēs: qꝛ omnes ſancti
⁊ fideles ſperant ⁊ deſiderant ac orationibus pcurāt
ſalutem nr̄am. Unde omnes fideles chriſti adinuicē
ſperant

b ſperant ⁊ deſiderāt ſibi ſalutē. ps. Participē me fac de
us ⁊c̄. Ex parte aūt ſua ſalutat eos apl̄s dicens. Gra
tia dn̄i noſtri ⁊c̄. Ubi ſciendū eſt ꝙ duplex eſt modus
appropriādi aliqd diuinis pſonis. Unus ē eſſentialr:
alius cāliter. Eſſentialr aūt appropriaẛ diuinis pſonis
ſicut prī potentia: qꝛ ipſe eſt potentia eſſentialr inquā
tum eſt pn̄m. Filio ſapientia inqn̄tum eſt verbū. Spūi
ſancto amor: inqn̄tum eſt bonitas. Hic vero apl̄s nō ap
propriat iſta hoc mō. ſ. p eſſentiā: qꝛ ſic oīa appropria
renẛ ſpūi ſancto: ſed appropriat p cām. Et iō cū gr̄a ſit
donū quo dimittunẛ nobis pctā. Ro. 3. Juſtificati gra
tis ⁊c̄. Et remiſſio pctōꝝ ſit nobis facta p filiū q car
nem nr̄am accipiēs p pctis nr̄is ſatiſfecit. Jo. 1. Gratia
2 ⁊ vitas ⁊c̄. Propter hoc apl̄s attribuit gr̄am xp̄o. Un̄
dic̄. Gratia dn̄i noſtri ⁊c̄. Charitas aūt eſt nobis neceſ
ſaria: qꝛ opꝫ nos vniri deo. pꝰ Jo. 4. Qui manet in cha
ritate in deo manet ⁊c̄. Et qꝛ hoc eſt a deo patre inqn̄
tum ipſe ſic dilexit mundum vt filium ſuū vnigenituꝫ
daret vt dr̄ Jo. 3. Ro. 5. Cōmendat aūt deus ſuā chari
tatē. Jō ſibi vt pncipio iſtius charitatis attribuit cha
ritatem cū dicit. Et charitas dei. ſ. patris. Cōicatio ve
ro diuinoꝝ fit per ſpm̄ ſanctuꝫ: qꝛ eſt diſtributor dono
rum ſpūalium pꝰ Cor. 12. Hec oīa operaẛ vnus atqꝫ idē
ſpūs. Et ideo ſpiritui ſancto attribuit cōicationem cuꝫ
dicit. Et cōicatio ſpiritus ſancti. Ul' attribuit ſibi hoc.
qꝛ ipſe eſt cōis alijs duabus perſonis. Sic ergo apl̄us
3 in ſalutatione ſua optat omnia neceſſaria cū dicit. Gra
tia dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ⁊ charitas dei ⁊ cōicatio ſpūs ſan
cti ſit ſemp cū oībus vobis Amen. ¶ Gr̄a xp̄i q̄ iuſti
ficamur ⁊ ſaluamur: charitas dei prīs q̄ ſibi vnimur:
⁊ cōicatio ſpūs ſci. dina nobis dona diſtribuētis Amē.
¶ Explicit aurea expō ſup ſcd̄a epl̄a ad corinthios an
gelici doctoris ſcti Thome de aqno ordis p̄dicatoꝝ.
¶ Incipit mirabilis explanatio ſanctiſſimi doctoris
Thome de aqno ordis p̄dicatoꝝ ſup epl̄am ad Gala.

¶ Prologus.

Etera nouis ſuperue
nientibus pꝛ̄cietis. Leui. 26. Hec v̄ba
cōpetunt prīi epl̄e. Jn qua apl̄s redar
4 guit galathas q in tantū ſeducti fuerūt
a pſeudo, vt ſimul ſeruarent legalia ⁊ euangelium qḋ
apl̄s improperat eis in verbis premiſſis dicens. Uete
ra nouis ſupuenientibus pꝛ̄cietis. Jn qbus verbis in
nuit dominus quadruplicem vetuſtateꝫ. Prima vetu
ſtas eſt erroris de qua. Eſa. 26. Uetus error abijt: ⁊ hec
remota eſt p nouitatem doctrine xp̄i. Mar. 1. Que eſt
hec noua doctrina. Scd̄a vetuſtas eſt figure de qua.
Heb. 8. Conſumabo ſup domum dauid ⁊ ſuper iuda
teſtm̄ nouum, non ſm̄ teſtamentuꝫ qḋ feci prībꝰ eoꝝ.
Ubi p̄ oſtendit pmum teſtm̄ eſſe vetuſtuꝫ ⁊ hoc reno
uari per nouitatem gratie ſeu veritatis prīſe xp̄i. Jere.
31. nouum faciet dominus ſuper terram ⁊c̄. Tertia eſt
vetuſtas culpe de qua. ps. Quoniam tacui ꝯfitendo:
ſcilicet peccata mea inueterauerunt ⁊c̄. Et hec reno
5 uatur per nouitatem iuſtitie Roma. 6. Jn nouitate vi
te ambulemus ⁊c̄. Quarta eſt vetuſtas pene. Tren̄. 3.
Uetuſtam fecit pellem meam: ⁊ hec renouabiẛ p no
uitateꝫ glorie. de qua nouitate. Eſa. vlti. Ecce ego creo
celum nouū ⁊c̄. Apoc. 21. Dixit qui ſedebat in throno.
Ecce noua facio omnia. CAP. I.

Aulus apl̄s non ab hoībus ne
qꝫ p hoiem: ſed per ieſum xp̄ꝫ
psal. 3. ⁊ deū prēꝫ q ſuſcitauit eū a mor
tuis: ⁊ q mecū ſūt oēs fr̄es ec
Tho. ſup epi. Pau.

cleſijs galathie. Gratia vobis ⁊ pax a deo b
patre nr̄o ⁊ dn̄o ieſu xp̄o: q dedit ſemetip mat. 26. c.
ſum p peccatis noſtris vt eriperet nos de
preſenti ſeculo neqꝫ ſm̄ volūtatē dei ⁊ prīs
nr̄i cui eſt gloria in ſecula ſclōꝝ Amen.
¶ Scribit ergo apl̄s galathis hāc epl̄am in qua oſtē
dit ꝙ veniente gr̄a noui teſtamenti dꝫ pꝛ̄ci vetus te
ſtamentū: ⁊ impleta veritate deſeraẛ figura qbus dua
bus. ſ. gr̄a ⁊ veritate adeptis pueniaẛ ad veritatē iuſti
tie ⁊ glorie. Acqruntẛ aūt illa duo ſi obſeruātia legaliū
dimiſſa: obſeruātie euangelij xp̄i feruenter inſiſtamꝰ.
Ordo aūt huius epl̄e ꝯgruus eſt vt poſt duas epl̄as ad
Corinthios: in quaꝝ pma agiẛ de ſacris eccle: in ſcd̄a 2
de miniſtris hoꝝ ſacroꝝ neceſſarie ſequaẛ epl̄a ad ga
lathas: in qua agiẛ de ceſſatione ſacroꝝ veteris teſta
menti. Diuidiẛ aūt hec epl̄a in duas ptes: in ſalutatio
nem ⁊ epl̄arem narrationē ibi. (Miror ꝙ ⁊c̄.) Jn ſalu
tatione aūt pmo poniẛ pſona ſalutantis. Scd̄o poniẛ
pſone ſalutate ibi. (Eccleſijs galathie ⁊c̄.) Tertio bo
nū optatū ibi. (Gr̄a vobis ⁊c̄.) Circa pm̄ pmo poniẛ p
ſona ſalutans pncipalr q̄ deſcribiẛ ex noīe ⁊ ex auctori
tate. Ex noīe qdē cū dicit. Paulus: qḋ ꝯgruit hūilitati
ſue: qꝛ interptaẛ hūilis. Un̄ dr̄. 1. Cor. 15. Ego ſum mi
nimus apl̄oꝝ ⁊c̄. Itē ꝯgruit offō ſuo: qꝛ ſꝫ aliū modū
interptaẛ os tube: in quo ſpālr eſt offīn p̄dicationis ſi
gnificatū. Eſa. 58. Quaſi tuba exalta vocē tuā ⁊c̄. Ex 3
auctoritate aūt deſcribiẛ cū dr̄. (Apl̄us). Ubi duo po
nunẛ. ſ. eius auctoritas ⁊ auctoritatis origo. Auctori
tas: qꝛ apl̄s q miſſus. ¶ Sciendū eſt aūt ꝙ apl̄s i q
buſdā epl̄is ſcribit ſe ſeruū oſtendens nomē hūilitatis
vt in epl̄a ad Roma. Jn qbuſdā v̄o ſcribit ſe aplm̄: oſn̄
dens auctoritatē ſuam. Cuius rō eſt: qꝛ romani ſupbi
erant: ⁊ ideo apl̄s vt inducat eos ad humilitatē ſcribit
ſe ſeruum in exemplū humilitatis. Galathis v̄o qꝛ ſtul
ti erant ⁊ ſuperbi vt frangat eos noīat ſe aplm̄: ⁊ ideo
hic ponit auctoritatem ſuam. Originem aūt auctorita
tis ſue deſcribit cum dicit. (Non ab hoībus ⁊c̄.) Et p
mo remouet originē extimatā. Scd̄o aſſignat verā ibi.
(Sed p ieſum xp̄m ⁊c̄.) Origo aūt extimata erat qꝛ ſi 4
tantū galathe ſeducti erant a pſeudo ꝙ crederēt aplm̄ qd di
non eſſe eiuſdē auctoritatis: qua alij apl̄i erant: qꝛ non cebāt
fuit doctus a xp̄o vel ꝯuerſatus cū eo: ſed eſſet miſſus gala.
ab eis q̄ſi miſter eoꝝ. Opſonē ergo iſtā remouet cū di ſedu
cit. Nō ab hoībus ⁊c̄. Quidā. n. mittebanẛ a toto col cti a
legio apl̄oꝝ ⁊ diſcipuloꝝ. Et iō oſn̄dens ſe non eſſe ab pſeu
eis miſſuꝫ dicit. (Nō ab hoībus). Quidā. n. mittebāẛ do
ab aliquo apl̄oꝝ ſpālr: ſicut paulus aliqn̄ mittebat lu apl̄is
cā ⁊ titū: ⁊ iō oſn̄dens ꝙ nec ſic miſſus ſit dicit. (Neqꝫ
p hoiem). i. p aliquē apl̄oꝝ in ſpālr: ſed p ſpm̄ ſcm̄ q di
cit. Act. 13. Segregate mihi ⁊c̄. Cā aūt originis huius 5
veritatis v̄a eſt xp̄s ieſus: ⁊ iō dicit. (Sed p ieſum xp̄ꝫ apl̄s
⁊ deū prēꝫ). Hec aūt diſtinctio cū dicit. Per ieſuꝫ xp̄m fuit
⁊ deū prēm pōt accipi vel q̄tū ad pſonā prīs ⁊ pſonā miſ
filij: ⁊ tunc alius ē in pſona deus prī ⁊ alius ieſus xp̄s. ſus ad
Ab vtroqꝫ aūt miſſus eſt btūs paulus ad p̄dicanduꝫ predi
⁊ a tota trinitate: qꝛ inſepabilia ſūt opa trinitatis. Nō cādū
fit aūt mentio de pſona ſpūs ſci: qꝛ cū ſit vnio ⁊ nexus a toto
duoꝝ: poſitis pſonis duabus. ſ. prīs ⁊ filij intelligiẛ ꝰ trini
ſpūs ſanctus. Uel pōt ſumi diſtinctio p̄dicta q̄tuꝫ ad tate.
nām aſſumptam. ſ. humanā: qꝛ ſm̄ nām diuinam non D. ſtō
eſt diſtinctio inter deū patrem ⁊ ieſum xp̄m. Et tunc perſo
miſſus eſt paulus p deum patrem ſicut per auctorem narū
⁊ p ieſum xp̄m ſicut per miniſtrum. Ro. 15. Dico ieſm idiui
xp̄m miniſtrū fuiſſe ⁊c̄. Q: vero galathe derogabant nis.
apl̄o ꝙ non fuiſſet conuerſatus cum xp̄o ſicut alij nec

c miſſus ab eo. Ideo in hoc ſpecialiter magnificat ſe: q: illi fuerunt miſſi per xp̄m adhuc viuentē i carne mortali. Ipſe vero a xp̄o iam gloriſicato miſſus eſt. Iō dicit. Qui .ſ. deus pater ſuſcitauit eum .ſ. ieſum xp̄m iq̄ꝫ tum hoiem a mortuis. Quaſi dicat. Apl's ſum non ab hominibus .ſ. collegio apoſtoloꝝ: nec per hominem .ſ. xp̄m in mortali carnale viuentem: ſed ſum apoſtolus per xp̄m iam ſuſcitatum ⁊ gloriſicatū. Ro. 6. Chriſtus reſurgens a mortuis ⁊c̄. Et q: preſens vita ſignificat per ſiniſtram: futura vero per dextram: inq̄ꝫtum iſta ē celeſtis ⁊ ſpūalis: illa vero temporalis: ideo petrus q vocatus fuit a xp̄o adhuc in carne mortali poſito ponitur in bulla pape in ſiniſtra parte. Paulus vero q vo

2 catus fuit a xp̄o iam gloriſicato ponit̄ in p̄te dextra.

¶ Cōſequenter cū dicit. (Et qui mecū ſunt ⁊c̄.) Ponunt̄ perſone adiuncte ſalutātes: quas deſcribit a dulci familiaritate: q: mecū ſunt .ſ. ad ſolatium ⁊ adiutorium. Prouer. 18. Frater q iuuatur a fratre ⁊c̄. ps. Ecce q̄ꝫ bonū ⁊c̄. Itē ab inſeparabili charitate cū dicit. Fratres. Io. 13. In hoc cognoſcent oēs ⁊c̄. Item ab vnitate cum dicit. Oēs: qd̄ ideo addit: q: iſti forte erant intāni ſeducti ꝙ dictū pauli non reputarent. Et iō dicit. Omnes qui mecum ſunt: vt oſtendat eos teſtes eſſe veritatis ſue: ⁊ facile intelligant ſe errare dū ab oibus reprehendunt̄. 2. Cor. 2. Sufficit illi ꝙ eiuſmodi eſt obiurgatio hec que fit a pluribus ⁊c̄. Perſonas āt ſalutatas

3 ponit cū dicit. Eccleſie galathie ⁊c̄. Ubi ſciendū ꝙ ſicut

Galathe: vnde ſumpſerit origi nem.

in glo. tangit̄. Brēnus dux ſenonū olim ꝯgregato exercitu intrauit italiam: qua p̄tranſita venit in greciā ante tp̄s Alexandri magni: vbi cū eſſent aliqui de gente ſua remanētes in vna parte grecie miſcuerūt ſe grecis: vnde illa prouincia gallogrecia dicta eſt. Deīde illi galathe ſunt appellati quaſi albi. Et lꝫ greci ſint acuti ingenij: tñ illi galathe ſtulti erant ⁊ inſtabiles: ⁊ ad intelligendū tardiores: ſicut ⁊ indociles galli: vñ originē traxerūt. Et iō īfra dicit eis. O inſenati galathe ⁊c̄. Iſtis ergo ſcribit ep̄laꝫ hāc: ⁊ iſti ſunt p̄ſone ſalutate.

¶ Conſequenter cū dicit: (Gratia vobis ⁊c̄.) Ponit bona q̄ eis optat. Et p̄mo ponit ipſa bona optata. Secundo ipſoꝝ bonoꝝ auctorē ibi. (A deo p̄re ⁊c̄.) Bona aūt que eis optat ſunt duo in q̄bus oīa bona ſpūa

4 lia includūtur. Primū eſt gratia: que eſt p̄uᵐ vite ſpiritualis cui in glo. aſcribit̄ remiſſio peccatoꝝ que eſt p̄ᵐ in vita ſpūali. Nullus .n. pōt eſſe in ꝯ̄a vita ſpūali niſi p̄us moriat̄ pctō. Scōm eſt pax q̄ eſt q̄etatio mentis in fine que in glo. dr̄ eſſe reconciliatio ad deū: ⁊ ſic dū optat p̄ncipium ⁊ finē oīum bonoꝝ ſpiritualium icludit apoſtolus tanq̄ꝫ inter duo extrema deſiderium omnis boni eis ꝓueniendum. ps. Gratiam ⁊ gl̄iam dabit dñs. 2. Cor. vlti. Gratia dñi noſtri ⁊c̄. Bonoꝝ aūt ipſorum auctor eſt deus pater: ⁊ ideo dicit. A deo p̄re ⁊c̄. Ubi p̄ ponit̄ bonoꝝ cā. Secūdo cauſandi modus ibi. (Qui dedit). Tertio gratiaꝝ actio ꝓ ipſis bonis ibi. (Cui eſt honor ⁊c̄.) Cā aūt ⁊ auctoritas bonoꝝ ē de

5 us pater tanq̄ꝫ actor: inq̄ꝫtuꝫ deus: ⁊ tota trinitas que dr̄ deus omnium per creationem. Sap. 14. Tu autem pater gubernas ⁊c̄. Et ideo dicit. A deo p̄re. Itē actor eſt dñs ieſus xp̄s ſicut miſter. Et hoc inq̄ꝫtum homo. Ro. 15. Dico ieſum xp̄m miniſtrum ⁊c̄. Et ꝙ per xp̄m ſit nobis gratia pꝫ. Joā. p̄. Gratia ⁊ veritas per ieſum xp̄m facta eſt. Et Ro. 5. Iuſtificati gratis ⁊c̄. Pax etiā eſt nobis per ipſum. Jo. 14. Pacem meā do vobis ⁊c̄. Modus aūt cāndi hmōi bona ponit̄ cum dicit: Qui tradidit ⁊c̄. Ubi primo ponit̄ cauſa efficiens q̄ ē mors xp̄i. Et quātum ad hoc dicit. Qui dedit ſemetip̄m ⁊c̄. Quaſi dicat. Ideo xp̄s eſt auctor gratie ⁊ pacis: q: ipſi morti dedit ſe ⁊ ſuſtinuit crucē: vnde ipſa mors chriſti eſt cauſa efficiēs gratie. Ro. 5. Iuſtificati gratis ⁊c̄. d

Et Col. primo. Pacificans que in celis ⁊c̄. Et dicit primo. Qui dedit ⁊c̄. Ideſt ſponte ſe obtulit. Ephe. 5. Dilexit nos xp̄s ⁊ tradidit ⁊c̄. Heb. 2. Pro omnibus nob̄ guſtaret mortem. Tit. 2. Qui dedit ſemetipſuꝫ ⁊c̄. Ex quo manifeſte apoſtolus arguit contra eos ꝙ ſi mors xp̄i eſt ſufficiens cauſa ſalutis noſtre: ⁊ in ſacramētis noui teſtamenti que efficaciā habent ex paſſione xp̄i confertur gratia: ꝙ ſuperfluum eſt ſimul cū nouo teſtamento ſeruari legalia: in q̄bus gratia non confert̄: nec ſalus acquiritur: q: neminem ad p̄fectuꝫ adduxit lex vt dr̄ Heb. 7. Scd̄o ponit̄ finis ⁊ vtilitas ipſorum bonoꝝ que eſt cā finalis: ⁊ eſt duplex. Unus eſt vt li 2

beremur a peccatis preteritis: ⁊ quātum ad hoc dicit. Pro peccatis noſtris .ſ. preteritis delendis ⁊ expiādis qd̄ eſt initium noſtre ſaluationis. Apo. primo. Dilexit nos ⁊c̄. Alius finis eſt vt liberaret nos a p̄ſēte mortis ⁊ quantum ad hoc dicit. Ut eriperet nos de preſenti ⁊c̄. Col. p̄io. Eripuit nos a poteſtate ⁊c. Et ponit tria .ſ. vt eriperet inquit de preſenti ⁊ ſeculo: ⁊ neq̄ꝫ. Ut eriperet trahendo nos ab eterna per deſiderium ⁊ ſpeꝫ. De ſeculo: ideſt de conformitate huius mūdi qui nos allicit vt non ei conformemur. Romanorum. 12. Nolite conformari huic ſeculo ⁊c. Neq̄ꝫ reducens nos ad veritatem iuſtitie. Et dicitur ſeculum neq̄ꝫ non ꝓpter 3

ſui naturam: cum bonum ſit creatum a deo: ſed ꝓpter mala que in eo fiunt: ſicut illud Ephe. 5. Dies mali ſūt ⁊c. Et Geñ. 47. dixit iacob. Dies peregrinationis vite mee. 130. annoꝝ ſunt parui ⁊ mali ⁊c. Et licet hec ſint nobis per chriſtum: non tamē excluditur deus pater. Et ideo ponitur tertio acceptatio diuine voluntatis. Unde dicit ſm voluntatem dei ⁊ patris. Patris inq̄ꝫ xp̄i per naturam qua ab eterno procedit vt verbū. ps. Ego hodie genui te. Jo. primo. In principio erat verbum ⁊c. Item patris noſtri per adoptionē. Joā. p̄mo. Dedit eis poteſtatem ⁊c. Primo modo iſ deus pater accipitur pro ſola perſona patris. Secūdo modo pro tota trinitate. Et q: a deo patre noſtro .ſ. a tota trinitate: hec omnia proueniunt nobis per chriſtuꝫ: Ideo ipſi .ſ. toti trinitati gloria in ſe: honor aliꝫs ſit vel eſt in ſecula ſeculorum: ideſt ſemper. Amen eſt nota cōfirma 4

tionis. Habes ergo in ſumma in ſalutatione predicta auctoritatem apoſtoli qua eorum ſuperbiam frangit. Uirtutem gratie qua eos ad obſeruantiam euangelij ꝓuocat: ⁊ inſufficientiā legaliū vt ab eis eos reuocet.

Lectio. II.

MIror ꝙ ſic tam cito transferimini ab eo q vos vocauit in gratiam xp̄i in aliud euāgeliū qd̄ nō eſt aliud niſi ſunt aliq q vos conturbant: ⁊ volunt conuertere euāgeliū xp̄i. Sed lꝫ nos aut angelus de celo euāgelizet 5

vobis p̄ter q̄ꝫ qd̄ euangelizauimus vobis anathema ſit. Sicut p̄dixim⁹ ⁊ nūc iterū dico ſi qs vobis euāgelizauerit p̄ter id qd̄ accepiſtis anathema ſit. Modo .n. hoīb' ſuadeo an deo. An q̄ro hoībus placere: ſi adhuc hoībus placerē: xp̄i ſeruus non eſſem. Ro.

¶ In ſuperioribus ꝓceſſit ſalutatio: ſeq̄tur in ſequentibus ep̄laris narratio. In qua arguit ap̄ls eoꝝ errorē. Scd̄o monet eos ad correctionē. 5. ca. ibi. (State ergo ⁊c.) Errorē aūt eoꝝ arguit duplr: ⁊ per auctoritatem 15.

tem euãgelici documẽti: ⁊ per rõnẽ veteris teſtamẽti
3° cap°. ibi. (O inſenſati ⁊c̃.) Arguit autẽ errorez ipſoꝝ
oñdẽdo auctoritatẽ euãgelice doctrĩe. Pꝛio oſtenden-
do ipſoꝝ leuitatẽ q̃ꝫtũ ad leuem dimiſſionez euange
lice doctrine. Scd̃o cõmẽdãdo auctoritatez. ipſius do-
ctrine euãgelice: vt ſic quãto dignius ẽ qđ dimittunt:
tãto eoꝝ error appareat maior ibi. (Noti enim vobis
facio ⁊c̃.) Circa p̃mũ duo fac̃. Pꝛimo. n. exaggerat cul
pã. Scd̃o infligit penã ibi. (Sꝫ licet nos ⁊c̃.) Culpam
aũt exaggerat ⁊ ſeductoꝝ ⁊ ſeducentiũ ibi. (Niſi ſint
⁊c̃.) ¶ Circa p̃mum tria facit. Pꝛimo enim aggrauat
culpã ſeductorũ ex animi leuitate. Unde dicit. miror.
Quaſi dicat. cũ ſciatis tot bona que dicta ſũt puenire
2 vobis p chꝛiſtuꝫ: ⁊ ꝙ cum fueritis ita bene inſtructi p
me tñ: ſic. i. intantũ ⁊ tã vehementer vt videamini iam
obliti tã cito. i. in tã breui tp̃e tranſferimini: vt alludat
nomini. Galathia. n. tranſlatio dicit̃. quaſi dicat. Uos
Uñdi cal' galathia eſtis galathe: quia tã cito tranſferimini. Eccliaſtici. 19.
Qui cito credit leuis eſt corde. Scd̃o aggrauat eoꝝ
culpã ex eo quod dimiſerũt. Si enĩ rõ recedit ⁊ trãſfer
tur a malo cõmẽdabilis ẽ ⁊ bñ facit: ſꝫ qñ recedit a bo-
no tũc ẽ culpabilis. Et ſic iſti a bono trãſlati erãt. Et iõ
dicit eis. Et ſi mirandũ ſit ꝙ tam cito: ⁊ ſic trãſferimi-
ni: addit tñ materiam admiratiõis ꝙ tranſferimini ab
eo. ſ. a deo ⁊ a fide eius q vos vocauit in grãz chꝛiſti. i.
3 in participationẽ eterni boni quã habemus p chꝛiſtũ.
p̃ma Pet. 2. Grãs agẽtes deo qui vos vocauit in am-
mirabile lumẽ ſuũ. Itẽ. 2ª Pet. 2. Melius erat eis viaz
veritatis nõ agnoſcere q̃ꝫ ⁊c. Secũdo aggrauat eoꝝ
culpã ex eo qđ conuerſi ſũt: q: nõ ſunt ꝯuerſi ad bonũ
ſed ad malum. vnde dicit. In aliud euãgeliũ. i. veteris
legis que annũciatio bona eſt inq̃ꝫtũ annũciat quedã
bona. ſ. tempoꝛalia ⁊ carnalia. Eſa. p̃mo Si volueritis
⁊ audieritis me ⁊c. Sed' tñ nõ eſt pfecta ⁊ ſimplr̃ ſicut
euãgeliuꝫ: quia nõ anũciat pfecta ⁊ maxima bona: ſꝫ
parua ⁊ minima. Sed lex noua eſt pfecte ⁊ ſimplici-
ter euãgeliũ. i. bona annũciatio. q: annũciat maxia bo
na. ſ. celeſtia ſpũalia ⁊ eterna. Et licet ſit aliđ euãgeliuꝫ
ſm̃ traditionẽ pſeudo: tñ ſm̃ meã pꝛedicationeꝫ ñ. Eſt
enĩꝫ aliud in ꝓmiſſis ſed nõ ẽ aliud in figura: quia idẽ
4 continet̃. in veteri teſtamẽto ⁊ in nouo. In veteri qđez
vt in figura. in nouo ṽo vt in re ⁊ expꝛeſſe. Et ſic ẽ ali
ud euãgeliũ q̃ꝫtũ ad ea q̃ exterius apparent: ſed q̃ꝫtuꝫ
ad ea q̃ interius ſũt ⁊ continet̃ non eſt aliud: licet autẽ
nõ ſit aliud in ſe tamẽ poteſt eẽ aliud ex culpa alioꝝ:
ſcꝫ ſeducentiũ. Et iõ eoꝝ culpaz exaggerãs dicit. Niſi
ſint aliqui. ſ. ſeductores qui vos cõturbãt. i. puritatem
ſenſus vr̃i: qua imbuti fuiſtis p fidei veritatẽ obfuſcãt
q: licet idẽ cõtineatur q̃ꝫtũ ad iteriorẽ intellectuꝫ per
vetus ⁊ nouuꝫ teſtamẽtũ: vt dcm̃ eſt. tamẽ ſi poſt ſuſce
ptionem noui teſtamẽti reiterat̃ vetus. videt̃ oſtẽdi ꝙ
nouũ nõ ſit pfectũ ⁊ ꝙ illud ſit aliud ab iſto. Et iõ di-
5 cit. Quod non eſt aliud niſi ſunt ⁊c. quia iſti pſeudo
poſt fidei euãgelice ſuſceptionẽ cogebãt eos circũcidi.
oſtẽdẽtes p h̃ ꝙ circũciſio eſt aliqđ aliud q̃ꝫ baptiſm':
⁊ efficit aliqđ qđ baptiſmus nõ poteſt efficere: ⁊ iõ iſti
cõturbãt vos. Infra. 5. Utinã abſcindãt̃ qui vos contur
bãt ⁊c. Et vere cõturbãt: quia volũt cõuertere euan-
geliũ chꝛiſti. i. ṽitatẽ euãgelice doctrine in figurã legis
quod eſt abſurdũ ⁊ turbatio maxia. In illud enĩꝫ debꝫ
aliquid cõuerti ad quod oꝛdinat̃. Nouuꝫ aũt teſtamẽ-
tuꝫ ⁊ euãgeliũ chꝛiſti non oꝛdinat̃ ad vetus ſꝫ potius
ecõuerſo lex vetus oꝛdinat̃ ad legẽ nouã ſic figura ad
ṽitatẽ. Et iõ figura cõuerti dꝫ ad ṽitatem: ⁊ lex vetus
in euãgeliũ xp̃i: nõ aũt veritas in figurã neqꝫ euãgeliũ
chꝛiſti in legẽ veterẽ: qđ pꝫ ex ipſo vſu loquẽdi. Nõ. n.

dicimus ꝙ hõ ſit ſimilis imagini hoĩs: ſꝫ poti' ecõuer- b
ſo imago eſt ſilis hoĩ. Iere. 15. Ipſi conuertentur ad te
⁊c̃. ⁊ Leuit. 26. Nouis ſupuenientibus ⁊c.
¶ Cõſequẽter poſt exaggerationẽ culpe põit̃ iflictio
pene cum dicit. (Sꝫ licet ⁊c.) Et circa h̃ duo fac̃. Pꝛio
ꝓmulgat ſñiam. Secũdo rõnem ſentẽtie aſſignat ibi.
(Modo enim hoĩbus ⁊c.) Circa pꝛimũ duo facit. Pꝛi
mo oſtendit auctoritatẽ ſue ſentẽtie. Secundo pꝛofert
eam ibi. (Sicut pꝛedixi ⁊c.) Oſtendit aũt auctoritatẽ
ſue ſententie multã eẽ ꝙ nõ ſolũ i pꝰſoꝛes ⁊ in ſedu
ctores ſubditos: ſꝫ etiaꝫ in pares: ſicut ſũt alij apoſtoli:
⁊ ẽtĩ in ſupioꝛes: ſic̃ ſunt angeli: ſi huius criminis. ſ. cõ 2
uerſiõis euãgelij in veterẽ legẽ rei eẽnt efficaciam ha-
beret. Et iõ dicit. Quia noſtre ſñie auctoritas: quam Anathema
ego pꝛomulgo: q̃ ẽ excõmunicatio nõ ſolũ in illos qui quid ſi-
talia itẽdũt efficaciaꝫ hꝫ: ſꝫ licꝫ nos. ſ. apoſtoli aut ange gnifi-
lus bon' vel malus de celo veniẽs euãgelizet p̃ter q̃ꝫ qđ cet.
euangelizatum ẽ a nobis: anathema ſit. i. reus erit hu
ius ſñie quaꝫ ꝓmulgamus. ¶ Ad euidẽtiam aũt di-
ctorũ tria iquirere opꝫ. Pꝛimo quid ſignificat h̃ nomẽ
anathema. Circa quod ſciẽduꝫ eſt ꝙ anathema ẽ no
mẽ grecũ ⁊ componitur ab ana qđ eſt ſurſum ⁊ theſis
poſitio q̃ſi ſurſum poſitio. Et eſt ortũ ex quadam anti
qua cõſuetudine. Antiqui. n. qñ pugnabãt capiebant
aliquãdo aliquã p̃daꝫ ab hoſtibus quã nolebãt cõuer
tere in vſum ꝓpꝛium ſꝫ ſuſpẽdebãt illam in tẽplis vel 3
in aliquo publico loco ciuitatis. quaſi ſepataꝫ a cõmu
ni vſu hominũ: ⁊ omne tale ſic ſuſpẽſum nominabant
greci anathema: ⁊ ex h̃ inoleuit cõſuetudo ꝙ omne il
lud qđ excludebat̃ ab vſu cõmuni diceret̃ anathemati
zatum. Uñ dicit̃ Ioſue. 6. de Iericho ⁊ oĩa q̃ in ea ſũt. Tri-
Q: Ioſue mox anathematizauit ea. Et ideo ẽt h̃ in ec plex
clia inoleuit vt illi qui excludũt̃ a cõmuni ſocietate ec eſt do-
clie ⁊ a participatiõe ſacramẽtoꝛum ecclie dicant̃ ana ctrina.
thematizari. ¶ Secũdo igrẽda ẽ rõ eoꝛũ q̃ dic̃. (Licet
nos aut ãgelus ⁊c.) Ubi ſciẽdũ ẽ ꝙ ẽ triplex doctria.
Pꝛima ẽ philoſophoꝛũ: q ex ductu rõis ꝓpꝛie i cogni
tionẽ ſue doctrine deuenerũt. Quedã alia doctrina ẽ
q̃ ẽ tradita p angelos ſicut lex vetus. Lex enim non eſt
allata volũtate humana. ſicut dicit̃ ad Galat. 3°. Sꝫ p 4
angelos in manu mediatoꝛis: vt dr̃ ifra. 3. Quedaꝫ vo
doctrina tradita ẽ a deo ĩmediate: ſic̃ doctria euãgelij.
Io. p̃. Deũ nemo vidit vnq̃ꝫ ⁊c. Heb. p̃. Nouiſſime die Quõ
bus iſtis locutus ẽ nobis in filio. Et poſt. Que cũ ini intel-
tiũ accepiſſet ⁊c. doctria g̃ que traditur p hominẽ põt ligat̃
mutari ⁊ reuocari p aliũ hoĩem q melius nouit. ſicut ex cõ-
vnus philoſophus repꝛobat dicta alterius. Itẽ p ange munĩ-
lũ q pſpicacius videt ṽitatez. Doctria ẽt q̃ tradit̃ p an catiõi
gelũ poſſꝫ foꝛte remoueri p aliũ angeluꝫ ſupioꝛẽ ſeu p quã i-
deum. Sꝫ cõtra que immediate a deo traditur nõ pot tulit
neqꝫ p hominẽ neqꝫ p angelũ irritari. Et iõ ſi cõtigat apl's
ꝙ hõ vel angelus diceret cõtrariũ illi q̃ p deuꝫ tradita ꝯ Au-
ẽ dictum ſuum nõ ẽ cõtra doctrinam vt p h̃ irritetur ⁊ guſ. ⁊
repellatur ſꝫ potius doctrina ẽ ecõtra euꝫ: q: ipſe q dic̃ aplos
dꝫ excludi ⁊ repelli a cõmuniõe illius doctrine. Et iõ 5
dicit apoſtolus ꝙ dignitas doctrine euãgelice q̃ ẽ in-
mediate a dõ tradita eſt tãte dignitatis ꝙ ſiue hõ ſiue
angelus euãgelizet aliud p̃ter quod in ea euãgelizatũ
ẽ: ẽ anathema. i. abijciendus ⁊ repellẽdus ẽ. ¶ Tertio
ſoluere opꝫ obõnes q̃ circa hoc occurrũt. Quoꝝ vna
ẽ cũ par in parẽ nõ hẽat impiuꝫ. ⁊ mlto magis ñ hẽat
i ſupioꝛẽ: vr̃ ꝙ apl's non potuit excõmunicar̃ aplos q
erãt ſibi pares ⁊ angelos q ſũt ſupioꝛes. Mat. 11. Qui
minoꝛ ẽ i regno celoꝝ maioꝛ ẽ illo. Nõ ẽ g̃ anathema
p h̃. ¶ Ad h̃ dõm ẽ ꝙ aplus ꝓtulit hãc ſñiam nõ ꝓ-
pꝛia auc̃tate ſꝫ auc̃tate euãgelice doctrĩe cui' miniſter

c erat: cuius doctrine auctoritas hʒ vt quicūqʒ cōtra il/
lam dicunt excludēdi ⁊ repellendi ſint. Jo. 10. Sermo
quē locutus ſuʒ ille iudicabit eum in nouiſſimo die ⁊c.
¶ Alia queſtio ē: q2 ipſe dicit p̄terqʒ qd̄ euāgeliʒatū ē.
Ergo nō dʒ aliquis docere neqʒ p̄dicare niſi qd̄ ſcribit
in epiſtolis ⁊ in euāgelio. Sʒ hoc eſt falſuʒ: q2 Theſſ.
3° dicit.: Ut compleamus ea q̄ deſunt fidei noſtre ⁊c.
¶ R̄ndeo dicēdum eſt q̄ nihil aliud euangeliʒāduʒ
eſt q̄ʒ illd̄ qd̄ continet in euāgelijs ⁊ in epiſtolis ⁊ i ſa/
cra ſcriptura implicite vel explicite. Nā ſacra ſcriptura
⁊ euangeliū euāgeliʒat eē credendū xp̄o explicite. Uñ
quicqd cōtinet in eis implicite que faciūt ad doctrinā
eius ⁊ ad fidē chriſti euāgeliʒari ⁊ doceri pōt. Et iō cū
dic̄. (Preter id ⁊c.) .i. oīno alienū addēdo. Apoc. vlti.
2 Siqs appoſuerit ad hec aut addiderit oīo alienū ap/
ponat de⁹ ſup illū plagas ſcriptas ī libro iſto. Et Deut.
4. n̄ addetis qcqʒ ⁊c. .ſ. ꝯ̄rīū ſeu alienū nec minuet ⁊c̄.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Sic̄ p̄dixi ⁊c̄.) Snīam ſuaʒ
ꝓfert in malo dicēs. Sic̄ p̄dixi d̄ angelis ⁊ ap̄lis idē
dico de ſeductoribus: ſi qs ſeductor euāgeliʒauerit p̄/
ter id qd̄ accepiſtis a me: anathema ſit .i. excōicat⁹. Et
hec ē ſnīa quā ꝓfert. ¶ Sʒ nūqd ex hoc ſūt excōmu
nicati omnes heretici videt q̄ nō: q2 dicit Tit. 3. Here
ticū hoīem poſt p̄mā ⁊ ſcd̄aʒ correctionem deuita ⁊c.
¶ Reſpōdeo. dōm ē q̄ hereticus pōt dici aliqs vl̄ q2
ſimplr̄ errat ex ignorātia: ⁊ ex h̄ nō eſt excōmunicat⁹.
Uel q2 errat ex pertinacia ⁊ alios nitit ꝑuertere: ⁊ tūc
3 īcurrit in canonē late ſnīe. Utrū aūt ex tunc his v̄bis
ſnīam in hereticos ꝓtulerit dubiū ē. Cū tn̄ ſnīa iā lata ſit
cōtra hereticos in cōcilijs. Poteſt tamen dici q̄ forte
hic oſtenduntur excōmunicatione digni.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Nō enim hoībus ⁊c̄.) Oñdit
rōnem ſnīe. Ubi p̄mo ponit rōnem ipſius ſnīe. Scd̄o
manifeſtat hic ꝓpoſitū ibi. (An q̄ro ⁊c.) Poſſet. n. ali
quis dicere. Quare ſic excōmunicas. Forte aliq̄ ſunt
amici vel alicuius auctoritatis. Nō ḡ ſic faciēdū ē. Jō
reſpōdens ap̄lus dic̄. Jmmo ſic faciēdū ē: q2 ea q̄ mo/
do dico nō ſūt ad fauorē hoīum: ſʒ vt placeam deo: ⁊ h̄
eſt qd̄ dicit. Nō. n. .i. poſt cōuerſionē. Uel in iſta epiſto/
la. Suadeo hoībus .i. tendit ad h̄ appetitus meus: vt
placeā hoīb⁹ an deo? Quaſi dicat. Hec que facio ideo
4 facio: vt cōplaceam ſoli deo. p̄ª Theſ. 2. Loquimur n̄
quaſi hoībus placētes: ſed deo ⁊c. Nec etiam loqmur
auctoritate hominum: ſʒ diuina. Q2 aūt nō itendam
placere hominibus pʒ ex ītētione ⁊ ex ꝓpoſito meo.
Nam ego nō quero hominibus placere .i. nō ē ītētiōis
mee hoīes ꝯuertere vt placeam hoībus tm̄: ſed ꝓpter
honorē dei. Et hoc pʒ: q2 ſi adhuc ītēderē placere hoī/
bus vt olim placui: nō eſſem ſuus chriſti. Cuius rō ē:
q2 hec ſunt cōtraria. Jta duntaxat: vt. ſ. velim placere
hominibus ꝓpter hoīes non referēdo illud in deum.
Si enim ideo intēdam aliquando placere hoībus: vt
eos traham ad deuʒ nō pecco. Sʒ ſi p̄mo mō nō ſū ſer
5 uus xp̄i. Eſa. 28. Coanguſtatū ē ſtratū: ita vt alter de/
cidat ⁊c. Mat. 6. Nemo pōt duobus dn̄is ſuire ⁊c. ps.
Cōfuſi ſunt q̄ hoībus placēt. ¶ Lectio. III.

Notum eniʒ vobis facio fratres
euangeliū qd̄ euangeliʒatuʒ eſt
a me: quia nō ē ſʒ hominē. Ne
qʒ enim ego ab hoīe accepi illd̄
neqʒ didici: ſed p̄ reuelationeʒ ieſu chriſti.
Audiſtis eni cōuerſationem meā aliqñ in
iudaiſmo: quoniā ſupra modū pſequebar
eccleſiā dei ⁊ expugnabā illā: ⁊ p̄ficiebā in

Euāgeliū dr̄ qd de xp̄o dī ſiue ſit in nouo vl̄ in veteri teſtō

iudaiſmo ſupra multos coetaneos meos ī a
gn̄e meo abundantius emulator exiſtēs pa
ternarum mearum traditionum.
¶ Supra ap̄lus redarguit galathas d̄ leuitate animi
eo q̄ ſic cito dimiſerāt doctrinā euāgelij: hic do ipſius
euāgelice doctrīe dignitatē oñdit. Et circa h̄ duo fac̄.
Quia p̄ cōmēdat autoritatē doctrine euāgelice ſm ſe
ipſam. Secundo ex parte alioꝝ ap̄loꝝ ⁊ ſua ſimul. 2°
cap̄lo ibi. (Deīde poſt ānos q̄tuordeci ⁊c̄.) Jterū p̄i
ma pars diuidit in duas. q2 p̄ ꝓponit ītētū. Scd̄o ma
nifeſtat ꝓpoſitū ibi. (Audiſtis enim ⁊c.) Circa p̄muʒ
duo fac̄. P̄rio ꝓponit qd̄ ītendit. Scd̄o ꝓbat qd̄ ꝓpo
nit ibi. (Neqʒ. n. ⁊c.) Jntēdēs ḡ ꝯmēdare v̄itatē euage 2
lice doctrine dic̄. (Notū vobis ⁊c.) Quaſi. d. Jta ſum
certus de auctoritate euāgelij q̄ nō ſolū hoībus: īmo
ēt angelis ꝯtrariū nō crederē: ſʒ eos ſi ꝯtrarij ēēnt ana
thematiʒarē. Quā qdē certitudinē ex h̄ habeo: q2 ma
gis credēdū ē deo q̄ʒ hoībus ſeu angelis. Et iō cū ego
habuerim illud euāgeliū a deo maximā certitudinem
hr̄e debeo ⁊ habeo. Et ideo dicit. Notū enim vobis fa
cio frēs euāgeliū qd̄ euāgeliʒatuʒ eſt a me vobis ⁊ ali
is eccleſijs: q2 n̄ ſm hoīem .i. ſm hūanā nāʒ diſcordā/
tē a regula ſeu reuelatione diuina. Et ſic lʒ ſm hoīem
ſonat ī vitiū. p̄ª Cor. 3. Cū enim ſit īter vos ʒelus ⁊ cō/
tētio ⁊c̄. Et ſic accipit hic ap̄lus. Et iō dic̄. Nō ſʒ ho
minē docētē me vl̄ mittētē. Quaſi dicat. Nullo modo
pōt hoc euāgeliū haberi ab hoīe: ſʒ a deo. Et ideo ſub/ 3
dit. Neqʒ eniʒ ego ab hoīe ⁊c. Ubi duplicē modum ac
ceptionis excludit. P̄rio q̄ nō habuit ab hoīe auctori
tatē euāgeliʒādi: ⁊ q̄ʒtū ad h̄ dic̄. Neqʒ ab hoīe. .ſ. puro
accepi illud .i. auctoritatē euāgeliʒādi euāgelium: ſʒ a
xp̄o. Ro. 10. Quō p̄dicabūt niſi mittant. Eſa. 42. Dedi
te ī lucē gētiū ⁊c̄. Act. 9. Uas electiōīs ē mihi iſte ⁊c̄.
Scd̄o q̄ n̄ accepit ſciāʒ euāgeliʒādi ab hoīe. Et iō dic̄.
neqʒ didici. .ſ. euāgeliū p̄ hoīem puruʒ: ſʒ p̄ reuelationē
ieſu chriſti .i. p̄ ieſuʒ xp̄m oīa clare oſtēdētē. p̄ª Cor. 2.
Nobis autē reuelauit d̄s ⁊c̄. Eſa. 50. Dn̄s deus apuit
mihi aurē ⁊c̄. Et ibidē. Dn̄s dedit mihi liguā eruditā:
vt ſciāʒ ⁊c̄. Hec aūt reuelatio facta fuit apoſtolo cū ra
ptus fuit in paradiſum vbi audiuit archana verba q̄
non licet homini loqui. 2ª Cor. 12°. 4
¶ Cōſequenter cum dicit. (Audiſtis enim ⁊c̄.) P̄ro
bat ꝓpoſitum. .ſ. q̄ non accepit ab homine euangeliū
neqʒ ante conuerſionem neqʒ poſt conuerſionem ad
xp̄m ibi. (Cū enim placuit ⁊c.) Q2 aūt non acceperit
ab homine ante cōuerſionem ſuam oñdit ⁊ p̄ odium
qd̄ habebat ad fidē xp̄i ⁊ ad chriſtianos: ⁊ p̄ feruorem
quē habebat ad iudaiſmū ibi. (Et proficiebaʒ ⁊c.) Di
cit ḡ. Dico q̄ nō accepi ab homine ⁊ hoc ante cōuer/
ſionem meam: quod patet ex factis illius temporis ⁊
ex odio quod habebam ad fidem. Nam voſipſi audi
ſtis. infra eodem. Tantū autem audituʒ habebāt ⁊c̄.
Conuerſationem meam aliquando dum infidelis erā
in iudaiſmo quo iudaice viuebam. Et dicit meā: quia
hoc quod male facimus ex nobis eſt: ex deo autem qc
quid boni facimus. Oſee. 13. Ex te perditio tua iſrael 5
ex me auxilium tuū. Jſtud ſcilicet audiſtis: quoniam
ſupra modū: ſcilicet aliorū: quia nō ſolū per ſe: ſed pro
uocabat principes ad h̄. Aliq̄ enim forte a p̄ncipibus ī
ducti perſequebant: ſed iſte eos inducebat. Actuū. 9°.
Saulus adhuc ſpirans minarū ⁊c̄. Acceſſit ⁊c̄. Et q2
nō ſolū in hieruſalē: ſed etiam p̄ totam regionem. Un
de accepit litteras in damaſcuʒ ⁊c̄. Unde de eo poteſt
intelligi illud qd̄ dicit Gen̄. 49°. Beniamin lupus ra/
pax ⁊c̄. Perſecutus ſū eccliāʒ dei. .ſ. inquirēdo chriſtia-

ap̄ls nō accepit auctoritatē euangeliʒandi ab homine.

a nos ⁊ fugādo. p° Cor. 15. Nō ſū dignus vocari apl'us
⁊c. Et expugnabā illā nō quidē ſpūalr: q2 corda fideliū
nō poterā a fide auertere: ſ3 corporalr affligēdo eos pe
nis corporalibus ⁊ ponēdo in carcere. Actuū. 9. Nōue
hic ē q ⁊c. Ps. Sepe expugnauerūt me ⁊c. Sic ḡ p3 p
odiū qđ habebat ad fidē xpi: ante cōuerſionē. ſ. ꝙ non
accepit euāgeliū ab hoīe. P3 hoc ēt p amorē ⁊ feruorē
zeli quē habuit ad iudaiſmū: ⁊ h̄ q̄tū ad pfectū exte
riorē. Uñ dic. Et pficiebam ⁊c. Ubi tria ponit que ex
primūt pfectus magnitudinē: q2 ſupra mltos ñ pau
cos pficiebat: nō ſupra ſenes ineptos ad pfectū ſcie
ſ3 coetaneos adoleſcētes acutos ⁊ aptos ad pfectum.
Treñ. 3. Bonū eſt viro cū portauerit iugū ab adole
2 ſcētia ſua. Itē nō ſupra coetaneos extraneos q̄ſi igno
te lingue: ſ3 illos q ſūt in genere meo. ſ. iudeoꝝ. Act. 22.
Ego ſū vir iudeus ſecus pedes gamalielis eruditus
⁊c. Itē q̄tū ad zelū interiorē quē habebat ad legē. Et
iō dic. Abūdātius pre aliis emulator exñs nō ſolū le
gis: ſ3 paternarū mearū traditionū. ſ. quas habēt iudei
licitas: quas boni patres addiderūt: vt dr̄ i Glo. quas
quidem traditiōes vocat ſuas: q2 ita reputabat eas ac ſi
ſue fuiſſent. Philipē. 3. Scdm legē phariſeus ſ3 emu
lationē pſequēs ⁊c. ¶ S3 qđ ē ſup h̄ qđ dic̄ Glo. Bōi
patres addiderūt. Videt ꝙ nō fuerint boni: q2 Deut.
4. dr̄ Nō addetis ad v̄bū qđ ego loq2 vobis ⁊c. Ergo
fecerūt ꝯ mādatū dñi: addētes traditiōes: ⁊ ſic ñ fuerūt
3 boni. Dicēdū eſt ꝙ verbū illud dñi itelligēdum eſt nō
addetis aliquid ꝯriū ſeu extraneū v̄bis que ego lo
quor ⁊c. Addere autem aliq̄ que nō ſūt cōtraria licuit
eis. ſ. aliq̄s dies ſolēnes ⁊ alia ſilia ſicut factū eſt tem
pore mardochei ⁊ tēpore Judith in memoriā bñficio
rū que a deo recipiebāt. ¶ Cōtra. Mat. 15°. Dñs rep
hēdit eos dicēs. Irritū feciſtis mandatum dñi propter
traditiones hominū. Nō ergo ſunt licite traditiones.
¶ Rñdeo. dicēdū eſt ꝙ nō arguuntur ꝙ tenent tradi
tiones hominū: ſed quia pp̄ter traditiones hominum
dimittunt mandata dei. ¶ Lectio. IIII.

Um aūt placuit ei qui me ſegre
gauit ex vtero mr̄is mee ⁊ voca
uit p grām ſuā vt reuelaret filiū
4 ſuū in me vt euāgelizarem illū
in gētibus: cōtinuo nō acquieui carni ⁊ ſan
guini. Neq3 enim veni hieroſolymā ad añ
ceſſores meos apoſtolos: ſ3 abii in arabiā
⁊ iterum reuerſus ſum damaſcum.
¶ Poſtq̄ autē apl's oñdit ꝙ ipſe nō accepit ab hoīe
euangelium ante ſuā cōuerſionem: nūc hic probat ꝙ
nō accepit ip̄m ab hoīe poſt cōuerſionē ſuā. Et circa h̄
duo facit. Primo oſtendit ꝙ nō recepit euāgelium ab
hoīe tēpore cōuerſiōis ſue. Scdo ꝙ nec etiam poſt cō
5 uerſionē ſuā ibi. (Deinde poſt annos tres ⁊c.) Circa pm̄
duo fac̄. Quia p̄ oñdit ꝙ nō accepit euāgeliū ab apl'is
neq3 vidit. Scdo ꝙ nō ab aliis fidelibus ibi. (S3 abii
in arabiā ⁊c.) Circa pm̄ duo facit. Primo oſtēdit cām
efficiētē ſue conuerſiōis. Scdo ſinē ibi. (Ut reuelaret
⁊c.) Tertio modū ibi. (Cōtinuo nō acqeui ⁊c.) Circa
pmū notat cām ſue cōuerſiōis que duplex eſt. ſ. bñpla
citum dei: qđ eſt diuina electio ⁊ conuertētis vocatio.
Quātū ad pmū dicit. Cui aūt placuit. ſ. deo non quā
do volui ego ſed quādo placitum fuit ſibi: q2 nō eſt vo
lētis neq3 currentis ⁊c. vt dr̄ Ro. 9. Ps. Beneplacitum
eſt domino ⁊c. Phi. 2. Deus ē qui opatur in nobis ⁊c.
Qui. ſ. deus me. ſ. rebellē. p° Corin. 15. Ego ſum mini
mus aploꝝ ⁊c. q2 pſecutus ſū ⁊c. Act. 9. Saulus
adhuc ſpirans minarū ⁊c. Perſecutorē. Act. 9. Saule b
ſaule qd me pſeq̄ris ⁊c. Blaſphemū. p° Thi. p. Qui
fui blaſphemus ⁊c. Me talē inq̄3 ſegregauit d̄ vtero
matris mee. Vel ad lrām. Qui fec̄ me naſci ex ventre
matris mee. Et vere dicit deus ſegregare ex vtero li
cet ſit opus nāe q̄ eſt q̄ſi inſtrm̄ dei: q2 opa ēt nr̄a attri
buūt deo ſicut pncipali auctori. Eſa. 26. Oīa opa nr̄a
opatus es in nobis ⁊c. Sic̄ ⁊ effectus pncipali agenti
attribuūt. Ideo dr̄ Job. 10. Pelle ⁊ carnib' veſtiſti me
⁊c. Et ab h̄ vtero ſegregatus ē ad iuſtificatiōē3: q2 eiuſ
dē ē iuſtificare cuius eſt cōdere. Ps. De ventre matris
mee ⁊c. Vl' ex vtero matris mee. ſ. ſynagoge: cuius vte 2
rus eſt collegiū phariſeoꝝ q nutriebāt alios in iudaiſ
mo. Mat. 23. Circuitis mare ⁊ aridam vt faciatis ⁊c.
Sic ḡ mater ſua fuit ſynagoga. Cantic. p. Filii matris
mee pugnauerūt ꝯ me ⁊c. Uterus eius fuit phariſei.
Ex h̄ ḡ vtero ē ſegregatus p ſpm̄ ſcm̄ ad fidē euāgelii.
Roma. p. Segregatus i euāgeliū dei. Vel mater ſua ē
eccl'ia xpi. Uterus eius collegiū aploꝝ. Segregauit ḡ
deus ip̄m ab vtero eccleſie. ſ. a collegio aploꝝ in offm̄
apl'at' ⁊ pdicatiōis ad gētes: qñ dixit apoſtolis. Ac. 13.
Segregate mihi barnabā ⁊ paulū ⁊c. Vocat aūt ſyna
gogā mrē3 ſuā: q2 phariſeus erat q̄ſi magis ī ea: dū3 dr̄
phariſeus ⁊ ex phariſeis: q2 zelator legis erat ſupra.
Abūdātius aūt emulator ⁊c. Quātū aūt ad aliā cām
dic̄. Et vocauit ⁊c. Eſt aūt duplex vocatio. Una ē ex 3
terior ⁊ ſic dic̄ vocauit me ex celeſti voce. Act. 9°. Sau
le ſaule qd me pſeq̄ris ⁊c. Vade i ciuitatē ⁊c. ſic ēt ali
os aplos vocauit. Alia ē iterior ⁊ ſic vocauit p quēdā i
ſtinctū iteriorē q̄ deus p grām tangit cor vt ꝯuertat ad
ip̄m: ⁊ ſic vocauit a mala via in bona: ⁊ h̄ p grām ſuā
nō nr̄is meritis. Ro. 8. Quos pdeſtinauit hos ⁊ vo
cauit ⁊c. Eſa. 45. Suſcitauit eū ad iuſticiā ⁊c. Amos.
5. Qui vocat aquas maris ⁊c. Finis aūt cōuerſiōis po
nit cū dic̄. vt reuelaret filiū ⁊c. Qui quidē finis eſt xps.
Ordinat aūt cōuerſio ſua ad xpm̄ dupliciter. ſ. facto ⁊
ſic dic̄. Ut reuelaret filiū ſuū. ſ. in eo qđ circa me fecit
cōuertēdo me ⁊ dimittendo pctā mihi reuelaret quāta
ſit mihi facta miſericordia. p° Thi. p. Xps Ieſus venit i 4
hūc mūdū pctōres ſaluos facere ⁊c. Sed iō miſericor
diā dei cōſecutus ſū q2 ignorans ⁊c. Sic ḡ reuelauit
in eius cōuerſiōe filiū ſuū: ⁊ h̄ inq̄tū filius dr̄ grā dei.
Itē3 reuelauit eum in eius opōne. Unde dicebat ipſe.
Ro. 15. Nō. n. audeo aliqd loq eoꝝ q̄ p me ñ effec̄ xps
In obediētiā gētiū: in v̄bo factis ⁊ v̄tute ⁊c. Et h̄ inq̄
tum filius v̄tus ē dei. Itē reuelauit eū in ei' pdicatiōe.
Uñ ipe. p° Cor. p. dicebat. Nos pdicam' ⁊c. Uſq3. Et
dī ſapiētiā. Et h̄ inq̄tū fili' eius dicit dei ſapiētia. Itē
ordinat ad chriſtū ſua conuerſio v̄bo. Et ſic dicit. Ut
euāgelizarē illū in gētibus: q2 aliis apl'is euāgelizātī
bus xpm̄ iudeis: paulus de mādato dñi fuit ad gentes
cōuertēdas. Eſa. 49. Parū. n. ē mihi vt ſis mihi ſuus
⁊c. dedi te i lucē ⁊c. Act. 13. Sic. n. pcepit ⁊c. infra. Eſa.
55. Ecce teſtē pplis dedi eū. ducē ac pceptorē gētib'. 5
¶ Modus aūt ſue ꝯuerſiōis ē pfect' ⁊ q̄tū ad effectū.
Uñ dic̄. Cōtinuo ñ acqeui carni ⁊ ſāguini. ſ. ſtatī ita p
fecte fui ꝯuerſus ꝙ oīs carnalis affect' receſſit a me.
Ecc. 11. Facile ē. n. i oculis dñi ſubito honeſtare paupē.
Et accipit h̄ caro ⁊ ſāguis p vitiis carnalib'. p° Cor.
15. Caro ⁊ ſāguis regnū dei ñ poſſidebūt ⁊c. infra. 5°. Ca
ro ꝯcupiſcit ⁊c. Vel p affectu ⁊ amore ad carnalr ſibi
ꝯiūctos. Mat. 16. Caro ⁊ ſāguis ñ reuelauit tibi ⁊c. ſic
apl's vitia ſupauit ⁊ ſuos iudeos ꝯtēpſit. ¶ Itē q̄tū
ad itellm̄: q2 ita fuit iſtruct' a xpo ꝙ ñ fuit ei neceſſe i
ſtrui ab apl'is. Et iō dic̄. nec veni hieroſolymā: vt. ſ. ab
eis iſtruerer. Itē ñ fuit neceſſe iſtrui ab aliis fidelibus

c Et iō dicit. Sed abĳ in arabiā ⁊c. Quaſi dicat. Non
iui ad loca vbi erāt alĳ fideles vt me inſtruerēt: ſed iui
in arabiā vbi nō erāt edocti in fide: ſed īfideles: ⁊ reuer
ſus ſum damaſcū. ſ. ad parētes. Job. 38. Quis dedit ve
hemētiſſimo ymbri curſū ⁊c. ¶ Sꝫ ꝯ̄ dicit̄ Act. 9. Qꝛ
dimiſerūt eū ꝺ muro ꝑ ſpoꝛtā ⁊c. Cū aūt veniſſet hierl̄ꝫ
tētabat ſe iūgere diſcipulis. Uenit ḡ hierl̄m. ¶ Dicen
dū eſt ꝙ venit: ſꝫ nō vt īſtrueret̄. Uel melius dicendꝫ
eſt ꝙ nō ſtatim venit: ſꝫ poſt aliqđ tēpus. Et ideo ſeq̄-
tur. Deinde poſt annos tres ⁊c. ¶ Lectio. V.

DEinde poſt ānos tres veni hie-
roſolymā videṙ petrū: ⁊ manſi
apđ eū diebus quindecī. Aliꝫ
a aūt apłoꝝ vidi neminē niſi iaco
bū fratrē dn̄i. Que aūt ſcribo vobis ecce co
rā deo qꝛ nō mētioꝛ. Deīde veni in partes
ſyrie ⁊ cilicie. Erā aūt ignot⁹ facie eccleſĳs
iudee q̄ erant in xp̄o. Tātū aūt auditū habe-
bāt: quoniā qui perſequebatur nos aliquā
do: nūc euangelizat fidem quā aliquādo ex
pugnabat. ⁊ in me clarificabant deum.
¶ Poſtq̄ʒ ſupius apl̄s oñdit ſe nō accepiſſe euāgeliū
ab hoīe ante cōuerſiōeꝫ ſuā: nec tpe ſue cōuerſionis: h̄
3 ꝓbat ꝙ nec etiā poſt cōuerſionē accepit ip̄m ab hoīe.
ſed potius: hic oñdit quomđ doctrīa ſua fuit ab hoīb⁹
approbata. Et circa h̄ duo fac̄. Pri̇o. n. māifeſtat quo
mđ doctrīa ſua fuit ab apl̄is approbata. ſcđo oñdit q̄lr
fuit approbata ab alĳs fidelibus ibi. (Deinde veni in
partes ⁊c.) Et p̄ narrat factū. Scđo cōfirmat ṽitatem
dicti ibi. (Ecce coꝛā deo ⁊c.) Dic̄ ḡ. licet nō iuerim ad
apłos vt inſtruerer ab eis circa p̄ncipiū mee ꝯuerſiōis:
qꝛ iā erā īſtructus a xp̄o. tñ ex affectu charitatis cōpul
ſus poſt ānos tres. ſ. ꝯuerſiōis mee veni hieroſolymaꝫ:
qm̄ iā diu deſideraui videre petrū: nō vt diſcerē ab eo.
ſꝫ vt viſitarē eū. Job. 5. Uiſitās ſpēm tuā ⁊c. Et manſi
apud euꝫ diebus q̄ndeci reptus ab eo vt verax apl̄us.
Et dic̄ diebus q̄ndeci: qꝛ numerus iſte ꝯponit̄ ex octo
⁊ ſeptem. Octonarius aūt ē numerus noui teſtamēti
4 in q̄ expectat̄ octaua reſurgētiū. Septēnari⁹ aūt ē nu-
merus veteris teſtamēti: qꝛ celebrat certū dic̄. Manſit
aūt apđ petrū diebus q̄ndeci ꝯferēs cū eo ꝺ myſterĳs
veteris teſtamēti ⁊ noui. Et ne credat̄ ꝙ licet ſit īſtru-
ctus a petro eēt tñ ēt inſtructus ab alĳs ſubdit ꝙ nec
ab alĳs fuit īſtructus. Uñ dic̄. Aliū aūt apłoꝝ a q̄ in-
ſtruerer vidi neminē. i. nullū niſi iacobū frēm dn̄i. Illū
. n. vidit ī hierl̄m. Circa iſtū iacobū ſciēdū ē ꝙ iſte fuit
ep̄s hieroſolymoꝛūꝫ ⁊ fuit vocatus iacobus minoꝛ eo
ꝙ vocatus fuerat poſt iacobū aliū. Dicit̄ aūt multa ꝺ
iſto. Act. 15. Ipſe ēt fec̄ ep̄laꝫ canonicā. Quare āt dicat̄
frater dn̄i: a diuerſis diuerſimode dr̄. Eluidius. n. dicit
5 ꝙ iō dr̄ frater dn̄i: qꝛ fuit filius b̄te virginis. Dic̄. n. ꝙ
beata virgo xp̄m cōcepit ⁊ peperit. ⁊ poſt partū xp̄i cō
cepit de ioſeph ⁊ pepit alios filios. Sꝫ h̄ erroꝛ ē dāna-
tus ⁊ reprobatus. Itē pꝫ eē falſū: qꝛ iacobus ñ fuit fili⁹
ioſeph ſꝫ alphei. Alĳ ṽo dicūt ꝙ ioſeph ante b̄tāꝫ vir-
ginē habuit aliā vxoꝛē. ꝺ q̄ habuit filiū iacobū ⁊ alios:
q̄ moꝛtua accepit ī vxoꝛē b̄tāꝫ virginē ꝺ q̄ nat⁹ ē xp̄s: ñ
tñ cognita a ioſeph: ſꝫ ꝑ ſpm̄ ſcm̄: vt ī euāgelio dr̄. Qꝛ
ḡ ex pr̄e noīant̄ cognatiōes ⁊ ioſeph putabat̄ pr̄ xp̄i.
iō iſte iacobus licꝫ ñ fuit fili⁹ ṽginis tñ vocabat̄ frater
dn̄i. Sꝫ h̄ ē falſuꝫ: qꝛ ſi dn̄s mr̄eꝫ ṽginē noluit niſi ṽgi-
ni cōmēdare cuſtodiēdā q̄mđ ſuſtinuiſſet ſponſū eius
ṽginē nō fuiſſe ⁊ ſic perſtitiſſe. Iō alĳ dicūt ⁊ in Gloſ.

d tāgit̄ ꝙ iacob⁹ iſte fuit fili⁹ marie cleophe q̄ fuit ſoꝛoꝛ
ṽginis. Dicūt. n. ꝙ Anna mater beate ṽginis nupſit Ge-
p̄ ioachim ex q̄ peperit mariaꝫ mr̄em dn̄i. quo moꝛtuo nea
nupſit cleophe fratri ioachim ex quo peperit mariam logia
cleophe. ⁊ ex hac nat⁹ ē iacobus minoꝛ iudas ⁊ ſymon. xp̄i ꝺ
q̄ moꝛtuo dr̄ ꝙ nupſit adhuc cuidā tertio q̄ vocatus ē ginis
ſalome. ex q̄ cōcepit ⁊ peperit aliā mariā que dicta eſt ⁊ ali
ſalome. ⁊ de hac natus ē iacobus maioꝛ ⁊ ioānes fra- quoꝝ
ter eius. Sꝫ huic opinioni dupl̄r ꝯ̄dicit Jeroñ. Pri̇o qꝛ apłoꝝ
ſalome nō ē nomē viri vt ēt in greco apparet: ſꝫ eſt no- rum.
mē mulieris q̄ fuit ſoꝛoꝛ beate ṽginis ⁊ ex zebedeo ge
nuit iacobū maioꝛē ⁊ ioannē: ſic̄ maria cleophe ex al-
pheo genuit iacobū minoꝛē iudā ⁊ ſymonē. Dicit̄ aūt
frater dn̄i iſte iacobus ſpālr̄ iter alios ſuos ꝯſobꝛinos: a
⁊ h̄ ꝓpter duo. Primo ꝓpter ſimilitudinē effigiei: qꝛ
ſimilis erat xp̄o ī facie. Et ꝓpter ſimilitudinē vite: qꝛ
imitabat̄ xp̄m in moꝛibus. Uel quia alpheus pr̄ eius
fuit ꝺ cognatione ioſeph. Et iō qꝛ iudei cognatiōis li-
neā texere ſolēt a maribus ⁊ xp̄s putabat̄ fili⁹ ioſeph:
vt dr̄ Luc. 3. Iō ſpecialr̄ dictus ē frater dn̄i: ⁊ nō alĳ q̄
ſolū ex matre cōiūcti erāt ei. Accipit̄ aūt hic frater co-
gnatiōe. Nā in ſcriptura fratres aliq̄ñ dicuntur natu-
ra. Mat. p̄. Jacob āt genuit iudaꝫ ⁊ fratres ei⁹. Cogna
tiōe: ſic̄ oēs conſanguinei ſūt fratres. Geñ. 13. Ne que-
ſo ſit iurgiū iter ⁊ te ⁊ me. frēs. n. ſum⁹. Gente. ⁊ ſic oēs
vnius ligue dicūt̄ fratres. Deutrono. 17. Non poteris
alterius gentis hoīem regē facere q̄ nō ſit frater tuus. 3
Affectiōe ⁊ ſic oēs amici ⁊ q̄ habēt eūdē affectū dicū-
tur fratres. 2⁹ Coꝛ. 2. Eo ꝙ nō iueneri titū frēꝫ meū ⁊c.
Religiōe. ⁊ ſic oēs xp̄iani q̄ habēt vnā r̄lam vite dicūt̄
frēs. Mat. 23. Frēs eſtis ⁊c. ps. Ecce q̄ʒ bonū ⁊ q̄ʒ io-
cundū habitare frēs in vnū ⁊c. Cōiter autē oēs hoīes
dicūtur frēs: qꝛ ab vno deo gubernari ⁊ educari. Ma
lach. 2⁰. Nūquid nō vnus eſt pater oīum nr̄m ⁊c.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Que aūt dico vobis ⁊c.) Con
firmat ꝑ iuramētū quod dixerat. Quaſi. d. Ea q̄ nunc
ſcribo vob̄ ꝺ me ecce in māifeſto ſūt. qꝛ nō mētioꝛ. Et h̄
dico coꝛā deo. i. teſte deo. Jurat aūt hic apl̄us nō ex le
uitate. ſed ex neceſſitate iſtoꝝ q̄bus neceꝫ erat vt cre
derēt. Niſi. n. h̄ faceret non crederēt ei. 2⁹ Coꝛ. 2. Coꝛā
deo in xp̄o loq̄mur. Romañ. p̄. Teſtis ē mihi deus ⁊c. 4
¶ Quid ḡ dicit dn̄s. Sit ſmo veſter eſt eſt. nō nō: qđ
amplius eſt a malo eſt. Dōm eſt: ꝙ eſt a malo eius q̄
non credit vel a malo pene q̄ cogitur quis iurare.
¶ Cōſequenter cū dic̄. (Deīde veni ⁊c.) Oſtendit q̄-
mđ fuit approbat⁹ ab alĳs eccl̄ĳs iudee. Ubi tria fac̄.
Pri̇o oſtēdit vbi fuit cōuerſatus qꝛ in cilicia. Uñ dicit.
Deinde veni in p̄tes ſyrie ⁊ cilicie. Lōtrie vnde etiam fu
it natus: qꝛ dr̄ Act. 22. Erat auteꝫ paulus a tharſo ci-
licie ⁊c. Scđo q̄ūo fuit cognitus ab eis: qꝛ nō facie ſꝫ
auditu tm̄ ⁊ fama. Unde dicit. Eram enim ignotus
facie eccleſĳs iudee que erant in xp̄o. i. in fide xp̄i. 2⁹.
Coꝛin. 6. Sicut qui ignoti ⁊ cogniti. Unde patet ꝙ ec
cleſie iudee non docuerunt. Tantum enim auditum
habebant. ſ. de me per famam: quoniam qui perſeque-
batur nos ⁊c. Tertio quomodo approbatus ē ab eis: 5
qꝛ in me gloꝛificabant deum. i. in mea conuerſiōe ma-
gnificum ꝓbabāt qui gratia ſua me cōuertit. Eſa. 43.
Gloꝛificabit me beſtia ⁊c. CAP. II.

DEinde poſt annos quattuoꝛ-
decim iterum aſcendi hieroſo-
lymam cuꝫ barnaba aſſumpto
⁊ tito. Aſcendi autē ſm̄ reuela
tiōeꝫ ⁊ cōtuli cū ills euāgeliū qđ p̄dico ī gē
tibus. Scoꝛſum autē his qui videbant̄ ali-

a quid eſſe: ne forte in vacuum currerez aut
cucurriſſem. Sed neqȝ titus q mecū erat cū
eſſet gētilis compulſus eſt circūcidi. ſed pro
pter ſubītroductos falſos fr̄es: q ſubintro/
ierūt explorare libertatē noſtram quam ha
bemus in chriſto ieſu: vt nos in ſeruitutem
redigerēt. qb' neqȝ ad horā ceſſimus ſubie
ctiōi: vt v̓itas euāgelij p̄maneat apud vos.
¶ Poſtq̄ apoſtolus i p̄cedēti capl'o cōmēdauit au/
ctoritatē euāgelice doctrine ſ̄m ſcipſam. nūc in iſto ca
pl'o cōmēdat ipſam ex p̄te apoſtoloꝝ ⁊ ſua ſimul. Et
2 circa h̄ duo facit. Primo cōmēdat auctoritatē ſue do
ctrine ex approbatiōe alioꝝ apl'oꝝ. Scd'o ex exemplo
ſui ⁊ aliorū apl'oꝝ ibi. (Nos nā iudei nō ex gentibus
⁊c.) Circa p̄m̄ duo facit. P̄rio oſ̄dit q̄ alij ap̄li appro/
bauerūt ſuā doctrinā. Scd'o oſ̄dit q̄ libere rep̄hendit
alios apl'os in his q̄ ꝯ̄rium ſue doctrine dicebant ibi.
(Cū veniſſet petrus ⁊c̄.) Circa p̄m̄ duo fac̄. P̄rio agit
de collatione quā habuit cū apoſtolis. Scd'o inſinuat
qd inde ſecutū ſit ibi. (Sȝ neqȝ titus ⁊c.) Circa p̄muȝ
duo fac̄. P̄rio pōit circūſtātias ipſius collatiōis. Scd'o
ponit ipſaȝ collationē ibi. (Et cōtuli cū illis ⁊c.) Quā
tū ad p̄m̄ tangit q̄ttuor circūſtātias. ſ. t̄pꝰ locū teſtes ⁊
motiuū ipſius. Deſcribit aūt t̄pꝰ. cū dicit. (Deide poſt
3 annos q̄ttuordecim.) ¶ Sȝ ꝯ̄ ē: q̄ ap̄ſus fuit cōuer/
ſus p̄ anno poſt paſſionē xp̄i. Et poſt tres iuit i hieru
ſalem ⁊ ſic ſunt q̄ttuor: ⁊ hic dic̄ poſt annos q̄ttuorde
cim iterū iuit in hieruſalē: ⁊ ſic ſiūt decē ⁊ octo. Et tūc
inuenit petrū in hierl'm. Et hoc nō pōt eē: q̄ petrꝰ ſedit
in antiochia ſeptē annis. in Roma v̓o vigintiqnqȝ an
nis. Et ſic decē ⁊ octo ⁊ ſeptē ſūt vigintiqnqȝ ānī ātēq̄
iret romā: ⁊ rome moratus ē vigintiqnqȝ ānis. Ergo
vixiſſet petrus poſt paſſionē xp̄i qnquagīta ānis: qd'
eſt falſū: q̄ q̄dragēſimo āno a paſſiōe xp̄i paſſus ē pe/
trus rome vt in hyſtoria habet̄ quod fuit t̄pe neronis.
¶ Reſpōdeo. dōm q̄ cū dicit̄. deide ⁊c̄. nō eſt itelligē
dum q̄ poſt tres ānos iterum elapſi ſint q̄ttuordecim
āni antēq̄ iret in hierl'm: ſed q̄ āno quartodecimo ſue
4 cōuerſiōis iterū aſcendit: nec fuit addendi ſupra iſtos
q̄ttuordecim ſeptē āni quibus petrus rexit eccleſiam
antiochenā: nāquia ante iſtos ānos icipit regere: cū an
tiochia ſit prope hierl'ȝ: potuit eſſe vt aliquādo petrus
fuiſſet in hierl'm: ⁊ tūc paulus iuenerit eum ibi. Et ſic
colligit̄ ex hyſtoria q̄ poſt annos q̄ttuordecim petrus
venit romā: tempore claudij impatoris ⁊ exiſtēs ibi vi
gintiqnqȝ ānis cōpleuit numeruȝ trigintanouē ānoꝝ.
⁊ mortuus eſt q̄dragēſimo āno poſt paſſionē dn̄i. Dic̄
aūt ſignāter q̄ttuordeci: vt oſ̄dat q̄ nō idigebat apo
ſtoloꝝ inſtructione ſi quattuordeciȝ ānis fuit ſine eis.
¶ Locū v̓o d̓ſcribit cū dic̄ (. hieroſolymā.) Et dic̄ aſcē
5 di q̄ i alto poſita ē. Aſcēdit āt hieroſolymā: vt oſ̄deret
ſe ꝯcōdar̄ cū p̄phis q̄ dic̄. Eſa. 2. De ſyō exibit lex ⁊c̄.
¶ Teſtes deſcribit cū dic̄. (Cum barnaba aſſumpto
tito.) Barnabas iudeus erat: titus v̓o gētilis. Cum eis
ergo aſcēdit. vt haberet teſtes ſue doctrine. Et vt i nul
lā p̄tem ſiue iudeorum ſiue gētiliū oſ̄dat ſe declinare.
Deutr. 17. In ore duorum vel trium ſtat omne verbū.
¶ Motiuuȝ autem deſcribit cum dicit. (Scd'm reue
lationē dei) i. deo reuelante ⁊ precipiente ſibi q̄ aſcen
deret in hieruſalēȝ. Ex quo colligi poteſt q̄ omnes ac
tus apoſtolorum ⁊ motus fuerunt ſ̄m inſtinctum ſpi/
ritusſancti. Job. 17. Nubes ſpargit lumen ſuum ⁊c̄.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Et cōtuli ⁊c.) Agit d̓ ip̄a colla
tiōe. vbi tria fac̄. P̄rio māifeſtat māȝ ſup̄ quā contulit.

Scd'o p̄ſonas cū qbus ꝯtulit. Et 3° cāȝ p̄pter quā cō/ b
tulit. Mā de q̄ cōtulit fuit euāgeliū. Et iō dic̄. Cōtuli
cū illis euāgeliū dei ⁊c. Perſone cū qbus cōtulit: ſunt
maiores ⁊ excellētiores iter apl'os dicēs. (Seorſuȝ āt
cū his ⁊c.) Sȝ cā vtilis ⁊ nec̄ia. ne. ſ. in vacuū ⁊c. Quā
tū ad p̄m̄ dic̄. Aſcēdi hieroſolymā vbi contuli cuȝ illis
tāq̄ cū amicis ⁊ paribus euāgeliū qd' p̄dicaui i genti
bus. n̄ vt adiſcerē q̄ iā doctus erā a xp̄o: n̄ vt certifica/
rer: q̄ ſic certus ſuȝ q̄ ſi angelus diceret ꝯ̄rīū nō cre/
derē: vt pȝ ſupra p̄ ca°. Sȝ cōtuli p̄pter duo. ſ. ad īſinu
andā vnitatē doctrine mee cuȝ doctrina alioꝝ apl'oꝝ.
2 i. Cor. p̄. Idip̄m dicatis oēs ⁊c̄. Cōtulit ḡ cū eis q̄ſi idē v̓
bū cū eis: ſȝ n̄ p̄tes habuit. Itē ad vitādū calūniā alioꝝ.
Apl's. n. q̄ nō fuerat cōuerſatus cū xp̄o nec edoctus
ab ap̄lis: ſȝ ſtatim poſt cōuerſionē ſuā icepit p̄dicare: ⁊
q̄ erāt odioſa iudeis: ⁊ ſp̄āliter d̓ vocatiōe gēntiū: ⁊ q̄ n̄
obebāt ſ̄uari legalia. Sic ḡ cōtulit euāgeliū. Sȝ qbus
h̄ fecerit oſ̄dit ſubdēs. Seorſuȝ aūt his ⁊c. Quaſi di/
cat. Nō cū oībus: ſȝ cū his q̄ erāt inter alios alicuius
auc̄tatis ⁊ momēti. ſ. cū petro iacobo ⁊ ioanne: ⁊ alijs
magnis. Eccle. 9. Cū ſapiētibus ⁊ prudentibus tracta
⁊c̄. Sȝ ſeorſū ⁊c. n̄ q̄ turpia vel falſa cuȝ eis tractaret
ac ꝯferret ſicuti h̓ītici faciūt: ſȝ q̄ ſciebat ibi eē iudeos ca
lūniātes p̄pterea q̄ d̓ legalibus docuerat. Et iō ne v̓i
3 tas pateret calūnie cū illis ſeorſuȝ cōtulit q nō calūnia
rent̄. p̄uer. 25. Cāȝ tuā tracta cū amico tuo. ⁊ ſecretuȝ
extraneo ne reueles ⁊c̄. Eccleſiaſtici. 8. Corā extraneo
ne facias ꝯſiliuȝ ⁊c. Sic ḡ pȝ ⁊ mā collatiōis ⁊ p̄ſone.
¶ Seq̄t̄ cā q̄ fuit. ſ. ne in vacuū currerē aut cucurriſ
ſem. i. ne reputarer p̄dicaſſe inutiliter. Uocat āt p̄dica
tionē ſuā curſuȝ p̄pter velocitatē ſue doctrine: q̄ i mo
dico t̄pe a hierl'm vſqȝ in yllíricū ⁊ vſqȝ in hyſpaniā p̄/
dicauit euāgeliū. Un̄ poſſet dici de eo illō ps. Ueloci/
ter currit ſ̄mo eiꝰ. ⁊ 2ᵉ Theſſal. 3. Fr̄es orate p̄ nobis:
vt ſ̄mo dn̄i currat ⁊c. ¶ Sȝ nūqd dubitabat q̄ in va/
cuū curreret. ¶ Dōm ē q̄ ſibi nō dubitabat: ſȝ illis q/
bꝰ p̄dicauerat: q̄ niſi ab illis firmiter teneretur ſua do
ctrina q̄ tū ad illos i vacuū cucurriſſet. ⁊ iō voluit cō/
ferre cū eis. vt dū ſcirēt auditores q̄ doctrina ſua con
4 cordaret cū doctrīa alioꝝ apl'oꝝ ⁊ approbaret̄ ab eis
firmiꝰ eiꝰ doctrinā tenerēt: ⁊ q̄tū ad ad eos nō i vanuȝ
curreret p̄ᵉ Cor. 9. Ego ſic curro non q̄ſi in icertum.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Sȝ nȝ titus ⁊c.) Oſ̄dit qd ſe/
cutū ſit ex collatiōe cū ap̄lis hita. Et pōit tria q̄ ide ſe/
cuta ſūt. ſ. q̄ a ſua ſn̄ia non receſſit: ⁊ q̄ ſue doctrīe ni/
hil ſup̄additū fuit ibi. (Ab his āt q̄ videbāt̄ ⁊c.) Ter
tio q̄ ſua doctrīa approbata ē ibi. (Sȝ ꝯ̄ cū vidiſſent
⁊c.) Circa p̄m̄ duo fac̄. P̄rio oſ̄dit q̄ non receſſit a ſua
ſn̄ia i q̄dā p̄ticulari. Scd'o oſ̄dit q̄ ēt i nllo alio receſ/
ſit ab ea ibi. (Sȝ p̄pter itroductos ⁊c.) Dic̄ ḡ. Dico q̄
ita ꝯtuli cū eis de doctrīa euāgelij q̄ ex h̄ ſecutū eſt q̄
doctrīa mea ⁊ ſn̄ia firma p̄manſit. ſ. d̓ legalibꝰ n̄ obſ̄uan
dis. ſ. q̄ gētiles n̄ cogerēt̄ ad ſ̄uāduȝ legalia: i tm̄ q̄ nȝ
5 titus q mecū erat: cū eēt ēt gētilis ꝯpulſus ē ab oībꝰ eoꝝ
circūcidi: ſȝ ſuſceptꝰ ē ab ap̄lis i ſocietatem icircūciſus.
Un̄ tūc data ē ſn̄ia ab ap̄lis d̓ legalibꝰ n̄ obſ̄uādis: ſic̄
hr̄ Act. 15. Rō āt q̄re poſt paſſiōem xp̄i n̄ d̓bēt ſeruari
legalia aſſignat̄ a chryſoſtomo talis. Māifeſtū ē. n. q̄
iſtr̄m qd' ſit d̓ aliq̄ p̄miſſiōe ſeu federe tenet tm̄ q̄uſqȝ
cōpleat̄ fedus ⁊ p̄miſſio: qbꝰ ꝯpletis iſtr̄ȝ p̄dem̄ i h̄ n̄
tȝ. Circūciſio āt ē qd'dā iſtr̄ȝ p̄miſſiōis ⁊ federis inter
deū ⁊ fideles hoīes. vn̄ ⁊ abraā accepit circūciſiōēȝ i ſi
gnuȝ promiſſionis: vt dicitur Gen̄. 17. Et q̄ xp̄i pacta
paſſione ſoluta fuit p̄miſſio ⁊ cōpletum fedus: iō poſt
paſſionem nō tȝ nec vȝ circunciſio. Sic ergo pȝ q̄ nō
receſſit a ſn̄ia ſua i hoc q̄ p̄mitteret circuncidi titum

c ❡Cōſequenter oſ̄dit ꝙ in nullo alio ēt receſſit ab ea
cū dicit.(Sed ꝓpter ſubītroductos ⁊c̄.)Littera autē
iſta ē diuerſa in diuerſis ⁊ obſcura.⁊ legiꝶ ſic. Tu di/
cis ꝙ ñ ꝑmiſiſti circūcidi titū: ſed q̄r nō ꝑmiſiſti: Nō
ne alibi ꝑmiſiſti Thimotheū: ſic̄ legiꝶ Act.16. Ad hoc
pōt ſic reſpōdere apl's: q: tunc tēporis qñ thimotheus
fuit circūciſus.ſ.differēs erat circūciſio. Utrū.ſ.ſerua/
reꝶ vel nō: ſȝ mō cū agereꝶ de tito erat ſpālis queſtio d̄
circūciſione quā ego dicebā non debere ſeruari. Uñ ſi
ꝑmiſiſſē eū circūcidi egomet diffiniuiſſez qōnē ⁊ fuiſ/
ſet tractū in ꝯtrium vtpote iā determinatā. Et iō dicit.
Dico ꝙ non ſolū nō ꝑmiſi ipm̄ circūcidi ab illis qbus
neqȝ ad horā ceſſim ſubdī.ſ.vt gentes ſubdereꝶ legi.
2 Et h̄ ꝓpter ſubintroductos a dyabolo vel a phariſeis
falſos fratres: q ſe fingūt amicos.2ᵉ Cor.12. Periculū
in falſis fratribus. Qui.ſ.fratres falſi ſubintroierūt in
locū vbi erāt apl'i: latēter explorare.i.ad explorādū li/
bertatē nr̄am a pctō ⁊ lege.2ᵉ Cor.3. Ubi ſpūs dñi: ibi
libertas. Ro.8. No.n.accepiſtis ſpm̄ ſuitutis ⁊c̄.ſ̄ra.
4. Ut eos q ſub lege erāt redimeret. Quā.ſ.libertatez
habemus i xp̄o ieſu.i.p fidē xp̄i.ſ̄ra.4. Nō eſtis ancil
le filij ſed libere. Et ad h̄ ſubītroierūt vt in ſeruitutem
legis ⁊ carnaliū obſeruātiarū redigerēt ſic̄ ante paſſio
nē xp̄i qd̄ nō ē faciēdū: q: fūdamētū aliud nemo pōt
ponere ⁊c̄.p̄ᵉ Cor.3°. Et h̄ vt veritas euāgelij ꝑmane
at apud vos. Quaſi dicat. In nullo ceſſim⁹ eis ꝓpter
h̄ ne.ſ.occaſionē daremus q eis ſine circūciſiōe dice
3 bāt vos nō poſſe ſaluari. qd̄ eſt ꝯ ṽitatē euāgelij qd̄ pre
dicaui vobis. Ambr. autē aliter legit. Scd̄m premiſſa.
n. habeꝶ ꝙ iō ad horā nō ceſſit ꝓpter ſubintroductos.
Ex q̄ ſeqtur ꝙ niſi fuiſſent ſubītroducti falſi fratres
ceſſiſſet eis d̄ legaliū obſeruatiōe. Et iō ꝓpter hoc nō
fuit q: ꝓpter hoc nō ceſſiſſet eis: ſed propter ipſam ve
ritatē. Iō dicit Ambro. ꝙ littera eſt falſa ⁊ ſupfluit ibi
neqȝ. Uñ vult ꝙ nō ſit ibi neqȝ. Et tūc ē ſenſus Non
ꝑmiſi circūcidi titū: ſȝ thimotheū ꝑmiſi circūcidi pro/
pter ſubītroductos falſos frēs i loco vbi eraȝ cū thimo
theo ⁊ alijs q ſubītroierūt ⁊c̄. Qd̄ cū facere nequiſſet
ꝑplm̄ in ſeditionē ꝯ nos icitare moliebāꝶ. Quibus.ſ.
falſis fratribus ꝓpter h̄ ceſſimus ad horā ſubōni i ſcd̄
circūciſiōis: circūcidēdo thimotheū vt veritas euāge/
4 lij ꝑmaneat ⁊c. q̄ hȝ ꝙ nec circūciſio aliqd cōfert neqȝ
p̄putiū: ſȝ fides. Fuit aūt ſpālis cā q̄r thimotheus cir/
cūciſus fuit ⁊ nō titus: q: thimotheus fuit ex p̄re gēti
li ⁊ matre iudea. tit⁹ ṽo ex vtroqȝ parēte gētili. Et ſen/
tētia apl'i erat ꝙ q ex aliquo parēte iudeo nati fuerant
circūcidereꝶ. q ṽo totalr̄ ex gētilibus parētibus nati
eēnt nullo mō debeāt circūcidi. ❡Lectio. II.

AB his aūt qui videbāꝶ eſſe ali/
quid q̄les aliquādo fuerit ni/
hil mea intereſt. Deus.n.pſo/
nā hominis ñ accipit. Mihi.n
5 q videbātur eē aliquid nihil contulerūt: ſed
ecōtra cū vidiſſent ꝙ creditū ē mihi euāge/
liū p̄putij ſicut petro circūciſionis. q enim
opatus ē petro in apoſtolatū circūciſionis
o peratus ē ⁊ mihi inter gentes: ⁊ cuȝ co/
gnouiſſēt grām q̄ data ē mihi: iacobus ⁊ ce
phas ⁊ ioānes q videbātur columne eē. de
xtras dederūt mihi ⁊ barnabe ſocietatis: vt
nos in gētes: ipſi autē in circūciſione: tan
tū vt pauperum memores eſſemus. Quod
etiam ſollicitus fui hocipſum facere. d
❡Oſtēſo ꝙ apl's in nullo receſſit a ſnīa ſua i collatiōe
p̄dicta hic cōſequēter oſ̄dit ꝙ nihil ſue doctrine ꝑ ali
os apl'os ſuperadditū fuit. Et circa h̄ duo faē. Prio
.n. deſcribit cōditionē apl'oꝝ: nihil ei addere valētiū.
Scd̄o pſeqꝶ ꝓpoſitū ibi.(Mihi.n.q ⁊c̄.) Cōditionē
aūt illoꝝ deſcribit ex tribus. Prio ex auctoritate quā
habebāt in eccl'ia q̄ eſt magna. Et q̄tum ad h̄ dic̄. Ab
his aūt ⁊c. littera defectiua eſt. Uñ dȝ ſuppleri ſic. Ab
his aūt.ſ.petro ⁊ ioanne. Quaſi dicat. Licet ad horam
ceſſerim eis. nihil tñ accepi ab eis ptātis vel doctrine.
Et ſi ab his nihil accepit: multo min⁹ ab alijs. ❡Sȝ
notādū ē ꝙ h̄ ꝙ dic̄. Qui videbāꝶ aliqd eē. ſi h̄ ītelli/ 2
gaꝶ ſ̄ȝ grām dei q̄ in ipſis erat. ſic veꝝ ē ꝙ ſ̄ȝ hāc ma/
gni erāt. q: quos iuſtificauit hos ⁊ magnificauit. vt dr̄
Ro.8°. Si ṽo ītelligaꝶ aliqd eē ſ̄m ſeipſos. ſic falſuȝ ē:
q: ſ̄m h̄ nihil erāt. Nā ſi ſ̄m ſe aliqd eē videreꝶ ſemꝑ
fuiſſet magni: q: qd̄ ꝑ ſe leſt ſēp ieſt. Uñ cū ñ fuerit ſem
ꝑ magni nō ſ̄m ſe videbāꝶ aliqd eē. Scd̄o deſcribit eo
rū cōditionē ex ſtatu eoꝝ ante ꝯuerſiōem quā habue/
rūt in ſynagoga. Et hūc ſtatū caute oſ̄dit fuiſſe abie/
ctū ⁊ vilē. Uñ dic̄ q̄les aliqñ fuerāt: q: ruſtici pauꝑes
ydeote ⁊ ſine litteris erāt. p̄ᵉ Cor.p̄. Nō multi ſapiētes
ſ̄m carnē ⁊c̄. Sȝ q̄les fuerint. nihil.i. nō mea intereſt.
ſ.referre. Et h̄ forte ītroduē vt ꝯſiderātes ſtatū quem
illi hūerūt i ſynagoga q nll's fuit ⁊ ſtatus pauli q ma/
gn⁹ fuit: māifeſte cogſcāt ꝙ paulus in ſnīa q̄ȝ ad le/ 3
galia ſit eis p̄ferēdus. ⁊ p̄ferti cuȝ paulus i ſtatu eccl'ie
xp̄i eis eq̄reꝶ. ita ꝙ paulus eos in ſtatu ſynagoge an/
te cōuerſionē p̄cedebat in ſtatu: poſt cōuerſionez eis
eq̄lis erat. Uñ. cū agebāꝶ d̄ ſynagoga magis erat ſtā/
dū ſnīe pauli q̄ȝ alioꝝ: ſȝ cū de euāgelio agereꝶ ſtādūȝ
erat ſnīe ſue ſic̄ ſnīe alioꝝ. Et ſic̄ alij nō erāt magni ꝑ
legalia ſed ꝑ xp̄m: ſic ⁊ apl's ꝑ xp̄m magnus erat i fi
de ⁊ nō ꝑ legalia. Tertio deſcribit eoꝝ cōditionem ex
diuina electiōe. ⁊ q̄tū ad h̄ dic̄. Deus.n.pſonā ⁊c̄. Qua
ſi dicat. Iō magni fuīt: q: deus eos magnificauit nō at
tēdēs ad merita vel demerita eoꝝ: ſȝ ad ipm̄ qd̄ facere
ītēdit. Et iō dic̄. Deus pſonā hoīs nō accipit.i. nō cōſi
derat magnā vel paruā. Sap.6. Puſillū ⁊ magnū ip̄e
fec̄ ⁊c̄. Sȝ ſine pſonaꝝ acceptiōe ad ſalutē oēs vocat. 4
nō iputās illis d̄licta eoꝝ. ⁊ h̄ quia trāſierūt.2ᵉ Cor.5.
Uetera trāſierūt ⁊c. p̄s. Nec memor ero nominū eorū
⁊c. Et iō dic̄ petrus. Act.10. In ṽitate comperi ꝙ non
eſt pſonarū acceptio ⁊c. ❡Circa h̄ ſciēduȝ ē ꝙ accipe
re pſonā proprie ē in aliq̄ negocio attēdere q̄ſi regulā
ipſius negocij: cōditionē pſone nihil faciētē ad nego/
ciū. puta. cū iō do bñficiū alicui: q: ē nobilis ſiue pul/
cher. Nobilitas.n. ſeu pulchritudo nil faē ad h̄ ꝙ ha/
beat bñficiū. Si ṽo cōditio pſone faē ad negociū ſic cō
ſiderādo illā cōditionē in facto illo nō accipio pſonaȝ
ſic̄ ſi iō do bñficiū alicui: q: bonus ē ⁊ bñ d̄ſuiet eccle
ſie: q: bñ litteratus ⁊ honeſtus: non ſū acceptor pſone.

Acceptō ꝑſonarū nō dȝ eē ſ̄ȝ cō diuo nē ſtatus.

Nil ḡ ē proprie accipe pſonā q̄ȝ cōſideraꝶ cōditionem
pſone nil faciētē ad negociū. Cū ḡ deus i opibus ſuis
⁊ bñficijs nihil p̄exiſtēs ex pte creature reſpiciat: q: ip 5
ſuȝ qd̄ ē creature ē effectus ſue electiōis: ſȝ reſpiciat ſo
lū q̄ſi ꝓ regula bñplacitum volūtatis ſue ſ̄m quā oīa
opatur ⁊ non ſ̄ȝ aliquā ꝯditionē pſone. vt dicit Eph.
4. manifeſtum eſt ꝙ non accipit pſonaȝ hominis.
❡Cōſequēter d̄ſcripta cōditiōe illoꝝ oſ̄dit ꝓpoſitū.
ſcȝ ꝙ nil ei addere potuerūt. Et iō dic̄. Mihi.n. ꝙ vide
bāꝶ aliqd eē nihil ꝯtulerūt. Q.d. Licet eēnt magne au
ctoritatis: tñ nil addiderūt doctrine mee nec ptāti: q:
ſic̄ ſupra dc̄m̄ ē neqȝ ab homine accepi euāgeliū neqȝ
ꝑ hominē didici. Glo. autez aliter legit. Quales aliqñ

a fuerūt ⁊c. Quaſi dicat. Nō ꝑtinet ad me referre ſtatū
eoꝝ ante cōuerſionē: quales. ſ. fuerūt: q2 ⁊ hoc nihil re-
fert cuꝫ ⁊ ego fuerim ipſi⁹ eccle̅ ꝑſecutor: ⁊ tamē ds
elegit me ⁊ magnificauit. ⁊ h q2 dñs ꝑſonā hoīs nō ⁊c.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Sꝫ ecōtra cum vidiſſent ⁊c.)
Oſtēdit quō eius ſnīa ſit approbata ab apl'is. Et circa
h tria fac̄. Pͥo ponit cām approbatōis. Scđo inſinu
at ipſam approbationē ibi. (Jacob⁹ ⁊ cephas ⁊c.) Ter
tio addit quādā cōditionē approbationi īterpoſitā ibi.
(Tm̄ vt pauperes ⁊c.) Cām aūt approbatiōis ponit
duplicē q̄ mouit apoſtolos approbare ſnīam apl'i. ſ. p̄-
dicatiōis offm̄ apoſtolo iniūctū a xp̄o: ⁊ effcm̄ iniūcti
officij ibi. (Et cū cognouiſſēt ⁊c.) Circa p̄m̄ p̄pōit offi
2 ciū iniūctū qđ mouit eos ad approbādū. Scđo officij
māifeſtatiōnē ibi. (Qui. n. opatus ē ⁊c.) Dic̄ ḡ. Dico
ꝙ illi q̄ videbāẗ aliq̄d eſſe nihil mihi cōtulerūt: ſꝫ po-
tius cōtra opinionē aduerſarioꝝ q̄ aſcēderat ꝯ me in
hieruſalē ad apoſtolos pro ipſa q̄ōne: me ipſi apſtoli
approbauerūt: ⁊ h cū vidiſſent ꝙ creditū ē mihi euan
geliū: id eſt officiū p̄dicatiōis preputij. ſ. iniūctū in cir-
cūciſis. ſ. gentilibus. Jere. 9. Omnes gētes habēt pre-
putiū. oīs aūt domus ⁊c. Sicut ⁊ petro cōmiſſa ē au
ctoritas: vt p̄dicaret iudeis tantū ⁊ paulus gētibus: ſꝫ
poſtmodū ⁊ petrus p̄dicauit gētibus ⁊ paulus iudeis.
Sꝫ q2 aliq̄s poſſet dicere: vñ cōſtat nobis ꝙ tibi ſit cō-
miſſū euāgeliū in gētibus: iō iterponēs dic̄ ꝙ ꝑ opa-
3 tiones chriſti. Sicut. n. pꝫ ꝙ petrus accepit euāgeliuꝫ
a xp̄o propter mirabilia q̄ xp̄s fecit per eum: ita pꝫ ꝙ
ego ab ipſo accipit propter miracula q̄ xp̄s opatus eſt
⁊ opaẗ in me. Et iō dicit. Qui opatus ē petro ⁊c̄. i. qui
petrum fecit apoſtolum in iudea. ſ. xp̄s ⁊ ipſe me fec̄ apo
ſtolū in gētibus. Et hec ē cā que mouet eos. Sꝫ q2 nō
ſufficit iniūctio ⁊ auctoritas p̄dicādi niſi hō ꝑ bonā
ſciam ⁊ diſcretā eloq̄ntiaꝫ ipſam exequaẗ: ⁊ ꝑ bonam
vitā cōmēdet: iō addit vſum ſue auctoritatis ſeu officij
effectū dicēs. Et cū cognouiſſent grāꝫ dei ⁊c. Et ē litte
ra ſuſpenſiua. i. cū vidiſſent ꝙ gratioſa ⁊ fructuoſa eſ-
ſet p̄dicatio mea: tunc Jacobus ⁊ cephas ⁊ iohannes
⁊c. In quo notaẗ approbatio ſeu ſocietas facta cuꝫ eis
⁊ paulo. Et p̄ ponit ꝑſone inter quas facta ē ſocietas
4 que ſunt iacobus ⁊ cephas. i. petrus ⁊ iohānes. Et p̄-
mittitur iacobus. q2 erat epiſcopus hieroſolymoꝝ. vbi
hec facta ſunt. Johānes aūt: iſte fuit iohānes euāgeli
ſta qui non deſeruit iudeā vſq3 ad tp̄s veſpaſiani. qui
videbantur colūne eſſe. Metaphorice dicit hoc. i. ſu-
ſtētatio totius eccl'ie. Sicut. n. totū edificiū ſuſtētatur
ꝑ colūnas: ita ꝑ iſtos tota eccl'ia iudeoꝝ ſuſtentabaẗ ⁊
regebaẗ. Et de iſtis colūnis dic̄ in p̄s. Ego cōfirmaui
colūnas eius. i. apoſtos eccl'ie. Cantico. 5. Crura illius
colūne marmoree que fūdate ſunt ſup baſes aureas.
Iſti. Ex vna p̄te dederūt dexteras ſocietatis. i. cōſenſe
rūt in ſocietatē mihi ⁊ barnabe. In q̄ deſignaẗ ꝑſone
ex alia p̄te. ꝑ h aūt ꝙ dederūt ſibi dexteras ſignificaẗ
5 ꝙ ꝑ manus ſe acceperūt in ſignū cōiunctiōis ⁊ vnita
te opiniōis. Scđo oñdiẗ ſocietatis tenor ſeu conditio
cū dic̄. Ut nos in gētes: ipſi aūt in circūciſionē. ſ. p̄di-
carēt. Quaſi. d. Facta fuit inter nos cōiūctio ⁊ vnio:
ita tn̄ ꝙ ſic oēs fideles obediūt petro i circūciſiōe. i. in
eccl'ia iudeoꝝ fideliū: ita oēs gētiles q̄ ꝯuerſi fuerunt
ad xp̄ꝫ obedirēt barnabe ⁊ paulo. h tn̄ appoſito vt nos
eſſem⁹ memores pauperū xp̄i q. ſ. vēdiderāt oīa bona
ſua ⁊ p̄ciū eoꝝ ad pedes aploꝝ poſuerāt ꝓpter xp̄m
paupes effecti. Qđ q̄dē ſollicit⁹ fui h idē facere ſi mi-
nus affec⁹ q̄ꝫ ipſi q̄ ordinauerūt: ſic apparet Ro. 15. ⁊
p̄ª Cor. 6. ⁊. 2ª Cor. 8. ⁊. 9. Rō aūt q̄re cōſuetudo p̄mit
tiue eccl'ie d vēditiōe poſſeſſionū ſeruabaẗ i eccl'ia ex cir
cūciſiōe ⁊ nō in eccl'ia ex gētib⁹ hec ē: q2 fideles iudei b
cōgregati erāt i hieruſalē ⁊ in iudea q̄ deſtruēda i bre-
ui a Ro. erat vt poſtmodū rei ꝓbauit euētus: ⁊ iō volu
it dñs vt ibi poſſeſſiōes nō ſeruarenẗ vbi ꝑmāſuri nō
erāt. Eccl'ia v̄o gētiū firmāda erat ⁊ augēda. Et iō ꝯſi
lio ſpūſſci ſcm̄ ē vt i ea poſſeſſiōes nō vēderēẗ. Lec. III.

Cum autez veniſſet. Petrus an
tiochiam in faciez ei reſtiti: quia
reprehēſibilis erat. Prius. n.
q̄ꝫ venirent quidā a iacobo cū
gētibus edebat. Cū aūt veniſſent ſubtrahe 2
bat ⁊ ſegregabat ſe: timens eos q̄ ex circū-
ciſione erant: ⁊ ſimulationi eius cōſenſerūt
ceteri iudei: ita vt ⁊ barnabas duceręẗ ab
eis in illā ſimulationē: ſꝫ cū vidiſſeꝫ ꝙ nō re-
cte ambularent ad v̄itatē euangelij. dixi ce-
phe corā omnibus. Si tu cum iudeus ſis:
gētiliter viuis ⁊ non iudaice: quomodo gē
tes cogis iudaizare.

¶ Supra apl's oñdit ꝙ ipſe nil vtilitatis accepit ex col
latiōe habita cū dictis apoſtolis. hic vero oñdit ꝙ ipſe
aliq̄s profuit. Et p̄mo oſtēdit quō profuit petro in 3
corrigēdo eum. Secundo manifeſtat ea que dixit ibi.
(Prius eniꝫ q̄ꝫ veniret ⁊c.) Dicit ḡ. Uere ipſi mihi ni
hil cōtulerūt: ſꝫ ego potius cōtuli eis: ⁊ ſpāliter petro:
q2 cū veniſſet petrus antiochiam vbi erat eccleſia gen
tiū ego reſtiti ei in faciē. i. māifeſte. Ecc. 4. Nō reuerea-
ris primū in caſu ſuo: ne retineas v̄bum ⁊c. Uel in fa
ciem. id eſt nō in occulto tanq̄ꝫ detrahēs ⁊ timēs: ſꝫ pu
blice ⁊ vt par ei. Leui. 19. Nō oderis frēm tuū in corde
tuo: ſꝫ publice argue eū ⁊c. Et h ideo q2 rep̄hēſibilis
erat. ¶ Sꝫ ꝯ quia hoc fuit poſt acceptam grām ſpiri
tuſſancti: ſed poſt grām ſpirituſſancti nullo modo pec
cauerunt apoſtoli. ¶ Reſpōdeo. dicēdum eſt ꝙ poſt
grām ſpirituſſancti nullo mō peccauerūt mortalr apo
Apli poſt miſſi oues ſpūs ſci poterāt ſolus vēialiter peccare.
ſtoli: ⁊ hoc donū habuerunt per potētiā diuinam que 4
eos cōfirmauerat. p̄s. Ego ꝯfirmaui colūnas eius ⁊c̄.
Peccauerunt tn̄ venialr: ⁊ hoc fuit eis ex fragilitate
hūana. p̄ª. Joā. p̄. Si dixerimus: quia peccatuꝫ nō ha-
bemus: ſcꝫ veniale. ipſi nos ſeducimus ⁊c. Qđ v̄o di-
citur in Glo. Reſtiti ei tāq̄ꝫ par. Dicēdum ē ꝙ apl's
fuit par petro i executiōe auctoritatis: nō i auctoritate
regiminis. Ex p̄dictis ergo habemus exēpluꝫ: prelati
q̄dē humilitatis: vt nō dedigneẗ a minoribus ⁊ ſubdi
tis corrigi. ſubditi v̄o exēplū zeli ⁊ libertatis vt nō vereā
tur prelatos corrigere preſertim ſi crimen ē publicum
⁊ in periculum multitudinis vergat.
¶ Cōſequenter aūt cum dicit. (Priuſq̄ꝫ veniret ⁊c̄.)
Manifeſtat ea que dixit. Et p̄mo hoc quod dixit euꝫ
reprehenſibilem eſſe. Secūdo vero hoc quod dixit pe 5
trum reprehendiſſe ibi. (Sed cum vidiſſem ⁊c̄.) Cir-
ca p̄mum tria facit. Primo oſtendit quid petrus ſen-
tiebat. Secundo quid faciebat ibi. (Cuꝫ autem veniſ
ſet ⁊c̄.) Tertio quid inde ſequebatur ibi. (Et ſimula-
tiōis eius ⁊c̄.) Dicit ergo circa p̄mum. ꝙ petrus ſen-
tiebat legalia non eſſe ſuanda. Et hoc facto oſtende-
bat: quia priuſq̄ꝫ venirent quidam iudei: ſcilicet zelan-
tes ꝓ legalibus a iacobo hieroſolymitane eccleſie epiſ
copo edebat: ſcilicet petrus cū gētibus. id eſt indifferē
ter vtebaẗ cibis gentiliū. ⁊ hoc faciebat ex inſtinctu ſpi
rituſſancti: q̄ dixerat ei. Quod deus ſanctificauit tu ne
cōmune dixeris. vt habetur Actuuꝫ. 10. Ut ipſe ibidē
dixit iudeis. qui cōtra eum inſurrexerunt: q2 cum in

6 circūciſis comediſſet quaſi rationē reddēs. Quid aūt
faciebat oñdit dicēs ꝙ cū erat cū iudeis ſubtrahebat
ſe a cōſortio fidelium qui fuerāt ex gētibus: adherens
iudeis tantū: ⁊ cōgregans ſe cū eis. Et idō dicit. Cū au-
tē veniſſent. ſ. a iudea ſubtrahebat ſe Petrus a genti-
bus cōuerſis: ⁊ ſegregabat ſe ab eis. Et hoc idō: quia erat
timens eos qui ex circunciſione erāt. i. iudeos. nō qui-
dē timore hūano ſiue mūdano: ſed timore charitatis:
ne. ſ. ſcandalizarētur: ſicut dicit in Gło. Et idō factus ē
iudeis tanꝗ̄ iudeus: ſimulās ſe cum īfirmis idē ſenti
re: ſꝫ tn̄ inordinate timebat: q: veritas nūꝗ̄ dimittēda
eſt ꝓpter timorem ſcandali. Quid aūt ex hac ſimula-
tiōe ſequebat ſubdit dicēs: ꝙ ſimulationi eius. ſ. petri
8 cōſenſerūt ceteri iudei qui erāt antiochie diſcernētes
cibos ⁊ ſegregantes ſe a gentibus: cū tn̄ ante ſimula-
tiōē hōmōi hoc nō feciſſent. Et nō ſolū illi ꝯſenſerūt pe
tro: ſed ita fuit illa ſimulatio in cordibus fidelium: vt
ēt barnabas q mecū erat doctor gentiū ⁊ ꝯ̄riū fecerat
⁊ docuerat duceretur ab eis in ſimulationem ſubtra-
hens ſe ab eis ſcilicet gentibus. Et hoc ideo: quia ſm
ꝙ dicitur Eccł. io. Qualis eſt rector ciuitatis ⁊c̄. Et
ibidem. Secūdum iudicem populi. ⁊c̄.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Sed cū vidiſſem ⁊c.) Māiſe
ſtat ea que dixerat de reprehenſiōe pauli q̄ petrum re
prehēdit. Et circa hoc tria facit. Primo ponit cām repre
henſionis. Secūdo reprehēdēdi modū. Tertio repre
9 hēſionis verba. Occaſio aūt repħēſionis ē nō leuis: ſꝫ
iuſta ⁊ vtilis: ſcilicet periculum euāgelice veritatis. Et
idō dicit. Sic petrus reprehenſibilis erat: ſed ego ſolus
cū vidiſſē ꝙ nō recte ambularēt illi q ſic faciebāt ad
veritatē euāgelij. quia per hoc peribat veritas ſi coge-
rentur gētes ſeruare legalia: vt īfra patebit. Q: autem
recte nō ambularēt ideo eſt: qr veritas maxie vbi picu
lū iminet ꝺ̄a publice p̄dicari: nec fieri cōtrariū ꝓpter
ſcandalū aliquorum. Matt. io. Quod dico vobis in
tenebris dicite in lumine. Eſa. 26. Semita iuſti recta
eſt: rectus callis iuſti ad ambulandū. Modus autē re
prehēdēdi fuit cōueniens quia publicus ⁊ māifeſtus.
Vñ dicit. Dixi cephe. ideſt petro coram oībus: quia ſi-
mulatio illa in piculū oīū erat. pᵒ Thimo. i5. Pctīs
coram oībus argue. Quod intelligendū ē de peccatis
4 manifeſtis ⁊ nō de occultis: in qbus ꝺꝫ ſuari ordo fra
terne correctiōis. Cuiuſmodi autem vba apoſtolus di
xerit petro cū eū reprehēderet ſubdit dicens. Si tu iu
deus cum ſis ⁊c̄. Quaſi dicat. O petre. ſi tu cū iudeus
ſis natione ⁊ genere gētiliter ⁊ nō iudaice viuis: ideſt
gētiū ⁊ nō iudeoꝝ ritū ſeruas cū ſcias ⁊ ſentias diſcre
tionē ciboꝝ nihil cōferre. quomodo cogis gētes nō q
dē imperio: ſꝫ tue cōuerſationis exemplo iudaicare. Et
dicit cogis: quia ſm ꝙ leo papa dicit. Validiora ſunt
exēpla q̄ꝫ verba. In hoc ḡ paulus reprehendit Petrum
ꝙ cū ipſe eēt īſtructus a deo cū iudaice nō viueret ne
cibos diſcerneret. Actuū. io. Quod deus ſanctifica-
5 uit tu ne cōe dixeris. Ipſe ꝯ̄riū ſimulabat. ¶ Scien-
dū eſt autē ꝙ occaſione iſtoꝝ verboꝝ non parua con
trouerſia eſt orta īter hieronymū ⁊ auguſtinū. Et ſꝫ
ꝙ ex eorū vbis aperte colligit: in q̄ttuor diſcordare vi
dentur. ¶ Et pmo in tpe eoꝝ quādo ſcilicet ſeruari debu
erunt. Nā hieronymus duo tempora diſtinguit vnum
ante paſſionē chriſti: aliud poſt paſſionē. Vult ḡ hiero
nymus ꝙ legalia ante paſſionē chriſti viua erāt: ideſt
habētia vtutē ſuā. inq̄ꝫtū ſcilicet ꝑ circūciſionem tolle
batur pctm̄ originale ⁊ ꝑ ſacrificia ⁊ hoſtias placabat
deus. Sed poſt paſſionē nō ſolū dicit ea non fuiſſe vi-
ua vel mortua: ſed qđ plꝰ ē ea fuiſſe mortifera. ⁊ ꝙ q-
cūqꝫ poſt paſſiōē xp̄i ea ſuauit peccauit mortalr. Au

d guſtinus vo diſtinguit tria tempora. Vnum tps ante
paſſionē chriſti ⁊ cōcordans cū hieronymo dicit iſto
tpe legalia viua fuiſſe. Aliud tempus ē poſt paſſiōem
chriſti imediate ante grām diuulgatā ſicut tps apoſto
lorum in pncipio: in quo tēpore dicit. Auguſtinus le-
galia mortua fuiſſe: ſꝫ tn̄ nō mortifera iudeis cōuerſis:
dummodo ipſa ſeruātes ſpem in eis nō ponerēt: ita ꝙ
ēt ipſi iudei ea ſeruātes tunc nō peccarent. Si vo in eis
ſpem poſuiſſent qcūqꝫ conuerſi ea ſeruantes peccaſſēt
mortaliter: quia ſi poſuiſſent in eis ſpē q̄ſi eſſet neceſ-
ſaria ad ſalutē q̄ꝫtū in eis erat euacuaſſent gratiā chri
ſti. Aliud tempus dicit eē poſt veritatē ⁊ grām chriſti
diuulgatā. ⁊ in iſto tēpore dicit ea mortua ⁊ mortifera
8 oībus ea ſeruātibus. Ratio aūt dictoꝝ ē: quia ſi iudei
ſtatim poſt conuerſionē fuiſſent prohibiti ab obſeruā
tijs legalium: viſi fuiſſet eos pari paſſu ambulare cū
ydolatris: qui ſtatim ab ydoloꝝ cultura prohibebant
⁊ legalia non fuiſſe bona ſicut nec ydolatriam. Et idō
inſtinctu ſpiritus ſancti pmiſſū ē: vt legalia modico tē
pore ſeruārētur ea intētione q̄ dicta eſt. vt per hoc oſten
deretur legalia tunc bona fuiſſe. Vñ dicit Auguſtinus
ꝙ per hoc oſtēdebat q mater ſynagoga cum honore de
ducēda ad tumulū erat. dum nō ſtatim poſt paſſionē
chriſti legalia prohibita fuit. Quicūqꝫ vo nō eo modo
ipſa ſeruaret non honoraret matrē ſynagogam: ſꝫ eam
extumularet. ¶ Scđo diſcordāt predicti hieronymꝰ
9 ⁊ Auguſtinus de obſuatione legalium q̄ꝫtū ad ipſos
apoſtolos. Hieronymus enim dicit ꝙ apłi nūq̄ꝫ ſerua
bāt legalia: ſed ſimulauerūt ſe ſuare vt vitarēt ſcāda
lū fideliū: q fuerant ex circūciſiōe. Et hoc qdē mō di
cit ſimulaſſe paulum: quando ꝑſoluit votum in tēplo
hieroſolymitano. vt habet Act. 21. Quādo circūcidit
thimotheū. vt habetur Actu. 16. Et quādo a Jacobo
monitus quedam legalia ſuſcepit. vt habetur Act. 15.
Et hoc quidē faciētes non deludebant alios: quia fa-
ciebāt hoc nō intēdētes legalia ſuare: ſꝫ ꝓpter aliquas
cauſas: ſicut ꝙ qeſcebāt in ſabbato nō ꝓpter obſeruā
tiā legis ſꝫ propter quietē. Itē abſtinebāt ab immūdis
ſm legē nō ꝓpter obſeruantiā legis: ſꝫ ꝓpter alias cau
ſas: vtpote propter abhominationem ⁊ aliquid hmōi.
4 Auguſtinus vero dicit ꝙ apoſtoli ſuabāt ipſa legalia
⁊ hoc intēdētes: ſꝫ tn̄ nō ponētes in eis ſpem q̄ſi eēnt
neceſſaria ad ſalutē. Et hoc quidē licebat eis: quia fue
runt ex iudeis. Ita tn̄ ꝙ hec ſeruarēt ante gratiam di
uulgatā: vnde ſicut eo tēpore alij iudei conuerſi ſine
piculo ſeruare poterant abſqꝫ eo ꝙ in eis ſpem pone-
rēt ita ⁊ ipſi. ¶ 3ᵒ diſcordant de peccato petri. Nā Hie
ronymus dicit in ſimulatione pdicta petrum nō pec-
caſſe. quia hoc ex charitate fecit: ⁊ nō ex aliquo timo-
re mundano: vt dictum eſt. Auguſtinus vero dicit eū
peccaſſe venialiter: tamen hoc propter indiſcretionē:
quā habuit nimis inherēdo huic parti: ſcilicet iudeo-
rum ad vitandum eorum ſcandalum. Et validius ar
gumētū auguſtini cōtra Hieronymū eſt: quia Hiero
5 nymus adducat ꝓ ſe ſeptē doctores quorū quatuor
ſcilicet laudicenſem. alexandrū. origenē ⁊ didimū ex
cludit Auguſtinus vtpote de hereſi īfames. Alijs vo
tribꝰ oppōit tres quos pro ſe ⁊ pro ſua opiniōe hꝫ. ſcꝫ
Ambroſiū. Cyprianū: ⁊ ipſū paulū q manifeſte dicit
ꝙ repħēſibilis erat Petrus. Si ergo nephas eſt dice
re in ſcriptura ſacra aliqđ falſi cōtineri non erit phas
dicere Petrum reprehēſibilē nō fuiſſe. Et ꝓpter hoc ve
rior eſt opinio ⁊ ſententia Auguſtini: q: cū dictis apo
ſtoli magis cōcordat. ¶ Quarto diſcordāt ī repħēſio
ne Pauli. Nā Hieronymus dicit ꝙ Paulus vē non re-
prehēdit Petrū: ſed ſimulatorie ſic̄ ⁊ Petrus ſimula-
torie

a torie legalia ſeruabat: vt. ſ. petrus nolens ſcandalizare iudeos ſimulabat ſe legalia ſeruare: ita paulus vt non ſcādalizaret gētes oñdit ſibi diſplicere qḋ petrus faciebat ⁊ ſimulatorie eū rephendit: facientes hoc q̄ſi ex cōdicto vt vtriuſq; fidelibus ſibi ſubditis ꝓuiderēt. Auguſti. vo dicit ſicut petrū vere ſeruaſſe legalia: ita dicit paulum eū vere rephendiſſe ⁊ non ſimulatorie. Sed ⁊ petrus q̄dē ſeruando peccauit: q: inde erat ſcandalū apud gentiles a q̄bus ſe ſubtrahebat. Paulus vo nō peccauit reprehendendo: q: ex eius reprehēſione nullum ſcandalum ſequebatur. Lectio. IIII.

Ro. 2. 2 NOs natura iudei ⁊ nō ex gētib⁹ pctōres. Scientes aūt ꝙ nō iuſtificaꝝ hō ex operibus legis niſi p fidē ieſu xpi: ⁊ nos in xpo ieſu credimus vt iuſtificemur ex fide xpi ⁊ nō

Joa. ex operibus legis. †Propter quod ex ope

14.c. ribus legis non iuſtificatur omnis caro.

¶ Supra oſtendit veritatem doctrine apoſtolice p̄dicate p eū ex auctoritate alioꝝ aploꝝ: hic oñdit idē ex eoꝝ ꝯuerſatione ⁊ exēplo. ¶ Et circa h̄ duo fac̄. Primo oñdit ꝓpoſitū p aploꝝ ꝯuerſationē. Scḋo aduerſantium obiectionē ibi. (Q: ſi q̄rentes iuſtificare ⁊c̄.) ¶ Circa p̄m̄ tria facit. Primo p̄mittit aploꝝ ꝯditionē.

3 Scḋo inſinuat eoꝝ ꝯuerſationem ibi. (Scientes autē ꝙ nō iuſtificaꝝ ⁊c̄.) Tertio infert intētā ꝯnē ibi. (Propter ꝙ ex opib⁹ legis ⁊c̄.) Cōditio aūt apoſtoloꝝ ⁊ etiam ipſius Pauli hec eſt. ꝙ ſm nālem originē ex iudeis ꝓceſſerunt. Et hoc eſt qḋ dicit. Nos. ſ. ego ⁊ apoſtoli alij ſumus nā. i. nāli origine iudei non ꝓſeliti. 2 Cor. ii. Hebrei ſunt ⁊ ego ⁊c̄. Et hec eſt magna laus: q: vt dr̄ Jo. 4. Salus ex iudeis eſt. Et non ex gentibus peccatores: idest non ſumus pctōres vt gentes ydolatre ⁊ immunde. ¶ Sed ꝯ eſt qḋ dr̄ p̄ Johan. i. Si dixerimus q̄ꝛ pctm̄ nō hēmus ⁊c̄. Ergo iudei ſūt pctōres. Rñdeo dōm eſt ꝙ aliud eſt peccantē eſſe aliud peccatorem. Nam p̄mum denotat actū. Scḋm vo ꝓmptitudinem ſiue habitum ad peccandū. Unde ſcriptura

4 iniquos ⁊ grauibus pctōꝝ ſarcinis oneratos pctōres appellare ꝯſueuit. Judei ergo ꝓpter legem ſupbiētes: quaſi per eā coerciti a peccatis: gētes q̄ ſine freno legis erāt ⁊ ad peccandū ꝓne pctōres vocabāt. Eph. 4. Nō circūferamus oī vento doctrine ⁊c̄. Cū ergo dicat apoſtolus: non ex gentibus peccatores: exponiꝝ. i. nō ſumus de numero pctōꝝ q̄ ſunt inter gētiles ⁊c̄. ¶ Cōſequenter cū dicit. (Scientes aūt ꝙ nō iuſtificatur hō ⁊c̄.) Ponit apoſtoloꝝ ꝯuerſationē: q̄ q̄dem non eſt in legalibus: ſed in fide xpi. Et circa h̄ duo facit. Primo exprimit rōnem apoſtolice cōuerſationis. Scḋo ponit ipſam apoſtolicam ꝯuerſationem ibi. (Et nos in xpo ⁊c̄.) Erat ergo aplica ꝯuerſatio in fide ⁊ nō in legalibus. Cuius rō eſt: q: lʒ fuerimus iudei nā ⁊ in

5 legalibus nutriti: tn̄ ſciētes ꝓ certo ꝙ nō iuſtificaꝝ hō ex opibus legis: idest per opera legalia niſi p fidē ieſu xpi: ideo deſerentes illa ꝯuerſamur in preceptis fidei. Ro. 3. Arbitramur enim hoiem iuſtificari p fidē ſine opibus legis. Act. 4. Non eſt aliud nomen ⁊c̄. ¶ Sʒ ꝯ. Ro. ii. 2 dr̄. Non enim auditores legis iuſti ſūt apō deū: ſed factores legis iuſtificabunꝝ ⁊c̄. Videꝝ ergo ꝙ ex operibus legis iuſtificeꝝ hō. Rñdeo dōʒ eſt ꝙ iuſtificari pōt dupl'r accipi. ſ. iuſtitiam exequi ⁊ iuſtū fieri. Primo aūt mō hō iuſtificaꝝ q̄ opera iuſtitie facit. Non aūt iuſtus fit aliquis niſi a deo per gratiam. Sciendū eſt ergo ꝙ opera legis quedam erant moralia: quedā

vero cerimonialia. Moralia aūt lʒ ꝯtinerētur in lege: non tn̄ poterant ꝓprie dici opa legis cū ex nāli inſtinctu ⁊ ex legē nāli homo inducaꝝ ad illa. Sed cerimonialia dicunꝝ ꝓprie opa legis. Quantūcunq; ergo homo quoad executionē iuſtitie ex moralibus iuſtificeꝝ: ⁊ ēt ex cerimonialibus: inq̄ʒtum ſeruare ea eſt op⁹ obedientie ⁊ ād mala p̄hibeat: ⁊ ſic accipiꝝ ſʒ dictū apoſtoli ad Ro. 2. Quantū vo ad iuſtū fieri ex opibus legis nō iuſtificari hō p hec vr̄: q: ſacr̄a veteris legis nō cōferebant grām infra. 4. Cōuerſi eſtis ad egena elemēta. i. grām nō ꝯferentia: neq; gratiā in ſe ꝯtinentia. Sacramenta vo noue legis lʒ ſint elementa mālia: nō tamen ſunt elementa egena: q: in ſe gratiam contīnent.

b

Unde ⁊ iuſtificare poſſunt. Si q̄ aūt in veteri lege iuſti erant nō erant iuſti ex operibus legis: ſed ſolū ex fide xpi: quē deus ꝓpoſuit ꝓpiciatorē p fidē: vt dr̄. Ro. 3. Unde ⁊ ipſa ſacr̄a veteris legis nō fuerunt niſi quedam ꝓteſtationes fidei xpi ſicut ⁊ noſtra ſacr̄a: ſed differenter: q: illa ſacr̄a gratiam xpi configurabant quaſi futurā: noſtra aūt ſacr̄a ꝓteſtanꝝ quaſi cōtinentia gratiam p̄ſentem. Et ideo ſignanter dicit: ꝙ ex operibus legis non iuſtificatur hō niſi per fidem ieſu xpi: q: ⁊ ſi olim aliqui ſeruantes opera legis iuſtificarenꝝ: non tn̄ hoc erat niſi per fidem ieſu xpi. Ex hac aūt ſciētia apoſtoloꝝ quā habebant ꝙ iuſtificatio non eſt per operationem: legis: ſed per fidē xpi: concludit ꝯuerſationē apoſtoloꝝ eligentium fidem xpi: ⁊ dimittentium opa

2

3 legis. Unde ſeq̄tur. Et nos in chriſto ieſu credimus: q: vt dicitur Act. 4. Non eſt aliud nomen datum ⁊c̄. Unde ſequitur. Ut iuſtificemur ex fide chriſti Ro. 5. Juſtificati ergo ex fide ⁊c̄. Et ne aliq̄s credat ꝙ ſimul cum lege chriſti opera legis iuſtificent ſubiungit: ⁊ nō ex operibus legis. Ro. 3. Arbitramur. n. iuſtificari hominem per fidem ⁊c̄. Et ex hoc concludit p̄ncipale intentum dicēs ꝙ ſi apoſtoli qui ſunt naturaliter iudei non querunt iuſtificari per opera legis: ſed p fidem: q: non iuſtificatur omnis caro ex operibus legis: nec homo poteſt iuſtificari per opera legis. Sumitur enim h̄ caro pro homine. ſ. pars ꝓ toto: ſicut Eſa. 40. Videbit omnis caro ſalutare dei noſtri. Dicēs aūt. Propter qḋ ⁊c̄. Concludit quaſi a maiori. Magis enim videꝝ naturale ꝙ iudei per opera legis q̄ʒ per fidem iuſtificarētur: ſed hoc nō eſt. Quare ⁊c̄. Lectio. V.

4

QUod ſi querentes iuſtificari in xpo inuenti ſumus ⁊ ipſi pctōres: numquid xps peccati miniſter eſt. Abſit. Si. n. que deſtruxi iteꝝ reedifico: p̄uaricationē me ꝯſtituo.

¶ Poſtq̄ʒ apoſtolus oſtendit per conuerſationē apoſtolorum legalia nō eſſe obſeruanda qḋ ipſe dicebat: h̄ mouet q̄ōnem in contrarium. ¶ Et circa hoc tria facit. Primo mouet q̄ōnem. Scḋo ſoluit eā ibi. (Abſit ⁊c̄.) Tertio ſolutionem eius manifeſtat ibi. (Ego eni p legem ⁊c̄. Primū dupl'r poteſt exponi ſm gloſ. Primo ſic. Poſſet enim aliquis dicere ꝙ apoſtoli deſerentes legem: viuendo ad fidem xpi peccaſſent. Sed ex h̄ apſs introducit quaſi qḋdam incōueniens. ſ. xpm̄ eſſe auctorem peccati: ꝙ homines ad ſuam fidē vocat. Et hoc eſt qḋ dicit. Q: idest ſed: ſi nos apoſtoli querētes iuſtificari in ipſo: idest per ipſum. ſ. xpm̄: inuēti ſumus. i. manifeſte cōprobamur ⁊ ipſi apoſtoli peccatores ꝓpter legis dimiſſionem: nunq̄d xps eſt miniſter peccati. i. introducens nos ad peccandū q̄ nos a ſtatu legis ad ſuam fidē vocauit. Infra. 4. Factum ſub lege vt eos qui ſub lege erant redimeret. ſ. ab onere legis. Reſpon

5

c det apoſtolus. Abſit.q: magis eſt miniſter iuſtitie. Ro ma.5. Per vnius obedientiam iuſti conſtituunꝭ mul ti.1. Pe.2. Qui peccatuꝫ non fecit ⁊c. Et ꝙ xp̃s nõ ſit miniſter peccati abſtrahens a lege veteri pꝫ: q: ſi ego ipſe que deſtruxi.ſ. ſuperbiã glorianteꝫ de lege: iteruꝫ reedifico: volens redire ad gloriandũ de lege: preuari catorem me ipſum conſtituo: reſumens que deſtruxi. 2ᵉ Pe.2. Canis reuerſus ad vomitum ⁊c. Joſue.2. Ma ledictus homo qui reedificauerit iericho. Dicit autem que deſtruxi non ipſam legem vt manichei volunt: q: lex ſancta eſt. Ro.7. Sed ſuperbiam de lege: qua dici tur Ro.10. Querentes ſuaꝫ iuſtitiã ſtatuere ⁊c. Si qs autem obijciat ꝙ cum ipſe olim deſtruxerit fidem xp̃i preuaricatorem ſe faciebat eam edificans: pꝫ reſpõſio:
2 q: fidẽ xp̃i conatus fuit qdem deſtruere: ſed non preua luit propter veritatem. Act.9. Quid me perſequeris: duruꝫ eſt tibi ⁊c. Sed ſuperbia legis vana erat: ⁊ ideo deſtrui poterat: ⁊ reedificanda non erat. Scḋo modo poteſt exponi vt qḋ dicit. Inuenti ſumus ⁊ ipſi pecca/ tores vt referatur non ad dimiſſionem legis ſicut nũc expoſitum eſt: ſed magis ad ipſam legis obſeruantiaꝫ. Manifeſtum enim eſt ꝙ quicunqꝫ querit: profitetur ſe non eſſe iuſtum: ſed peccatoreꝫ. Eſt ergo ſenſus. Si nos querentes iuſtificari in xp̃o: ex hoc ipſo ꝙ queri/ mus iuſtificari inuenti ſumus: ideſt ratione compro ba mur ⁊ ipſi peccatores fuiſſe: propter hoc ꝙ legem ob/ ſeruabamus: nunqd ieſus xp̃s miniſter peccati eſt: vt .ſ. mandauerit hebreis poſt ſuã paſſionem legalia obſer
3 uare qḋ ſine pctõ fieri non poteſt. Et attendendũ ẽ ꝙ hec expoſitio pcedit ſm opinionẽ Hieronymi q pone bat ſtatim poſt paſſionem xp̃i legalia fuiſſe mortifera. Tertio mõ põt exponi vt qḋ dicit. Inuẽti ſumus ⁊ ip̃i pctõres: ptineat qdeꝫ ad ſtatũ quo lex obſeruabaꝭ: nõ tñ ꝙ ipſi offenderẽt pp̃ter legis obſeruãtiã: ſed pp̃ter legis defectũ: que pctm̃ auferre non poterat: vt ſit ſen ſus. Si querentes iuſtificari in ipſo inuẽti ſumus ⁊ ip ſi pctõres.i. peccatum habentes: lege peccatum nõ au ferente ſm illud Ro.3. Cauſati ſumꝰ iudeos ⁊ grecos omnes ſub peccato eſſe. Nunqd ieſus xp̃s peccati mi niſter eſt vt reducat nos ad obſeruantiã legis in qua ſub peccato eramus. Et hec expoſitio pcedit ſꝫ expo/
4 ſitionem Augu. Et reſpondet ſm vtrãqꝫ expoſitionẽ. Abſit.q: ego deſtruxi legem carnalr̃ intellectam: ſpiri tualiter iudicando ⁊ docendo. Unde ſi iterum vellem edificare carnalis legis obſeruantias eſſeꝫ puaricator legis ſpiritualis. Poteſt ⁊ quarto modo ſic exponi. Di xeram hominem non iuſtificari ex opibus legis. Poſ ſet aliquis dicere ꝙ nec etiam per fidem xp̃i: q: multi poſt fidem xp̃i acceptam peccant. Et hoc eſt quod di/ cit. Si querentes iuſtificari in xp̃o.i. per fidem xp̃i: in/ uenti ſumus poſt fidem xp̃i ſuſceptam etiam ipſi nos fideles peccatores: ideſt in peccatis viuentes: nũquid ieſus xp̃s miniſter peccati eſt ⁊ damnationis: ſicut mi/ niſter veteris legis eſt miniſter peccati ⁊ damnatiõis.
5 Non ꝙ lex induceret ad peccatum ſed occaſionaliter: q: prohibebat pctm̃ ⁊ non conferebat gratiã adiuuã/ tem ad reſiſtendum peccato. Unde dicitur Ro.7. Oc caſione accepta peccatum per mandatum ⁊c. Sꝫ xp̃s dat gratiam adiuuantẽ. Jo.1. Gratia ⁊ veritas per ieſum chriſtum facta eſt. Unde nullo modo eſt miniſter peti nec directe nec occaſionaliter. Lectio. VI.

3.diſ. 29.ar ti.3. EGo enim per legem legi mor/ tuus ſum: vt deo viuã: xp̃o cõfi xus ſum cruci. †Uiuo aũt iã nõ ego: viuit vo i me xp̃s: ꝙ ãt nũc viuo in carne: in fide viuo filij dei: q dilexit d me ⁊ tradidit ſemetipſum pro me. Nõ abij 3.q̃o. cio gratiaꝫ dei. Si enim per legem iuſtitia: p̃ ar ergo gratis chriſtus mortuus eſt. ti.4

¶ Hic apoſtolus ſolutionem ſuperius aſſignataꝫ ma nifeſtat. Et p̃mo ponit ſolutionis manifeſtationeꝫ. Se cundo concludit principale intentum ibi. (Non abij cio grãm dei ⁊c.) Sed attendendũ eſt ꝙ apl̃s ingredien do pcedens nullum dubium indiſcuſſum relinqt. Et ideo verba eius lꝫ videanꝭ intricata: tñ ſi diligenter ad uertanꝭ: nihil ſine cã dicit. Et hoc apparet in verbis p poſitis. Ubi tria facit. Primo manifeſtat ſolutionem. Scḋo explicat ſolutionis manifeſtationẽ ibi. (Chriſtꝰ
2 crucifixus eſt ⁊c.) Tertio remouet dubitationem ibi. (Q: aũt viuo ⁊c.) Q: ergo apl̃s dixerat. Si.n. que de ſtruxi ⁊c. Qḋ intelligiꝭ de veteri lege: poſſet.n. ab ali quo reputari legis deſtructor: ⁊ per p̃ns iniquus ſm il lud p̃s. Diſſipauerunt iniqui legẽ tuam. Jḋ apl̃s vult oſtendere quo legem deſtruat: ⁊ tñ non eſt iniquus di cens. Ego.n. per legem ⁊c. Ubi ſciendũ eſt ꝙ aliquis diſſipat legem per ipſaꝫ legẽ: ⁊ talis eſt preuaricator le gis non iniquus. Diſſipatur aũt lex per legem qñ in le ge datur aliqḋ preceptum locale ſeu tp̃ale: vt.ſ. lex illa tali tempore ſeu tali loco ſeruetur: ⁊ hoc ipſum exp̃ma
3 tur in lege. Si qs in illo tempe ſeu in illo loco lege vti tur: deſtruit legem per ipſam legem: ⁊ hoc mõ apoſto/ lus deſtruxit legem. Uñ deſtruxi inquit quodãmodo legem: tñ per legem: q: ego mortuus ſum legi p legeꝫ: ideſt per auctoritatẽ legis ipſam dimiſi quaſi legi mor tuus. Auctoritas.n. legis per quã mortuus eſt legi in multe ſacre ſcripture locis habetur. Jere.31. tamẽ ſub alijs verbis. Confirmabo teſtamentũ nouum ſup do/ mum iſrael ⁊c. Deut.18. Prophetam ſuſcitabit dñs de fratribus ṽris ⁊c. Et multe alie. Nõ eſt g̃ tranſgreſſor apl̃s legem deſtruendo. Uel aliter. Ego per legem ſcꝫ ſpiritualem mortuus ſum legi carnali. Tunc.n. moriꝭ legi quando abijcit legem ſolutus a lege. Juxta illud Roma.7. Mortuo viro ſoluta ẽ mulier a lege viri. In quantum vero apl̃s ſubiectus erat legi ſpirituali dicit ſe mortuum legi.i. ſolutum a legis obſeruatione. Ro.
4 8. Lex ſpiritus vite ⁊c. Alius modus dimittendi legeꝫ ſine preuaricatione eſſe poteſt: q: videlicet lex aliqua eſt ſcripta in charta: ⁊ tunc dicitur lex mortua: ⁊ eſt in mente legiſlatoris: ⁊ tunc dicitur lex viua. Cõſtat aũt ꝙ ſi aliquis ſm verbum legiſlatoris operareꝭ ꝯ legeꝫ ⁊ ſolueret legeꝫ ⁊ ſolutereꝭ a lege mortua: ⁊ ſeruaret le/ gem viuam ſm imperium legiſlatoris. Dicit ergo ſꝫ B. Mortuus ſum legi ſcripte ⁊ mortue.i. ſolutus ſum ab ea vt deo viuam.i. motus meos ſm dicta ipſius dirigã ⁊ ad honorẽ eius ordiner. Lex.n. ſtatuta i ſcripꝭ aliqd tradit pp̃ter extraneos ⁊ eos q ab eo verbotenus au/ dire nõ poſſunt: ſed his q coram eo ſunt non dicit eaꝫ
5 ſcriptis: ſed verbo tantum. A p̃ncipio.n. hebrei infirmi erãt: ad deũ accedere non valentes. Et ideo neceſſe fu it eis p̃cepta legis in ſcriptis dare: vt p legem quaſi p pedagogũ manuducerenꝭ ad hoc ꝙ ad eo p̃cepta eius audirent: ſꝫ ꝙ dicitur infra.3. Lex pedagogus noſter fuit in xp̃o ⁊c. Sed poſtq̃ꝫ habemus acceſſum ad pa/ trem per xp̃m: vt dicitur Ro.5. Non inſtruimur p le/ gem de mãdatis dei: ſed ab ipſo deo. Et ideo dic̃. Per legem manducentẽ mortuus ſum legi ſcripte vt viuã deo.ſ. ipſi factori legis.i. vt ab ipſo inſtruar ⁊ dirigar: ¶ Conſequenter cũ dicit. (Chriſto cõfixus ſum ⁊c.) Explicat q dixit. Dixerat aũt ꝙ eſt mortuus legi ⁊ ꝙ viuit deo. Et iſta duo manifeſtat. Et p̃ ꝙ ſit mortuus legi

a legi per hoc quod dicit. Chriſto ɔfixus ſum cruci. Se
cundo ꝙ viuit deo cuȝ dicit. Uiuo ego: iā non ego ⁊c̄.
Et ꝑmum quidem pōt exponi dupl̄r. Uno mō ſicut in
glo. ſic. Quilibet hō ſm̄ carnalem originē naſcit̄ filius
ire. Ephe. 2. Eramus enim nā filij ire ⁊c̄. Naſcit̄ etiam
in vetuſtate peccati. Baruch. 3. Inueteraſti i terra alie
na ⁊c̄. Que qdem vetuſtas pcti tollit̄ per crucē xp̄i: ⁊
confertur nouitas vite ſpiritualis. Dic̄ ergo apl̄s. Chri
ſto confixus ſum cruci. i. concupiſcētia ſeu fomes pcti
⁊ omne hmōi mortuū eſt in me per crucē xp̄i. Ro. 6.
Uetus hō noſter ſimul crucifixus eſt ⁊c̄. Item ex quo
cum xp̄o confixus ſum cruci ⁊ mortuus ſum peccato
⁊ xp̄s reſurrexit: cū reſurgēte ēt reſurrexi. Ro. 4. Tra
2 ditus eſt ⁊c̄. Sic ergo xp̄s in nobis renouat vitā nouā
deſtructa vetuſtate pcti. Et ideo dicit. Uiuo autē. i. qꝛ
xp̄o confixus ſum cruci: vigorem bene opandi hēo iaȝ
non ego ſm̄ carnem: qꝛ iam non habeo vetuſtatē quā
prius habui. Sed viuit in me xp̄s. i. nouitas q̄ p xp̄m
nobis data eſt. Uel aliter. Homo q̄ntum ad illud dr̄ vi
uere in quo ꝑncipaliter firmat ſuum affectū: ⁊ in quo
maxime delectat̄. Unde ⁊ homines q in ſtudio ſeu in
venationibus maxime delectant̄ dicunt hoc eoꝝ vitā
eſſe: qlibet autem hō hȝ quēdam ꝑuatum affectū: quo
querit qd̄ ſuum eſt: dū ergo aliqs viuit q̄rens tantum
quod ſuū eſt: ſoli ſibi viuit: cū vero q̄rit bona alioꝝ dr̄
etiam illis viuere. Qꝛ ergo apl̄s ꝓprium affectum de
poſuerat per crucē xp̄i: dicebat ſe mortuum ꝓprio af
3 fectu dicens. Chriſto confixus ſum cruci. i. per cruceȝ
xp̄i remotus eſt a me proprius affectus ſiue ꝑuatus.
Unde dicebat infra vlti. Mihi abſit gl̄iari niſi in cru
ce dn̄i noſtri ⁊c̄. 2. Cor. 5. Si vnus ꝓ oībus mortuꝰ eſt:
ergo oēs mortui ſunt. Et ꝓ oībus mortuus eſt xp̄s: vt
⁊ q viuunt iam non ſibi viuant ſed ei ⁊c̄. Uiuo at. i. iā
non viuo ego quaſi in affectu hn̄s ꝓpriuȝ bonū: ſed vi
uit in me xp̄s. i. tantū xp̄m habeo in affectu: ⁊ ipſe xp̄s
eſt vita mea. Phil. i. Mihi viuere xp̄s eſt ⁊ mori lucꝝ.
¶ Conſequenter autem cum dicit. (Qꝛ aūt nūc viuo
⁊c̄.) Reſpondet dubitationi q̄ poterat eſſe: duplex ex
ꝑmiſſo verbo. Una eſt qūo ipſe viuit ⁊ non eſt ille. ſ. q
viuit. Scd̄a qūo ɔfixus eſt cruci. Et ideo hec duo ape
4 rit. Et ꝑmo ꝑmum: quo modo. ſ. viuit ⁊ non ipſe viuit
dicens. Qꝛ autem nunc viuo carne ⁊c̄. Ubi notanduȝ
eſt ꝙ illa ꝓprie dicuntur viuere que mouentur a ꝑnci
pio intrinſeco. Aīa aūt pauli conſtituta erat inter deū
⁊ corpus: ⁊ corpus qdem viuificabatur ⁊ mouebatur
ab anima pauli: ſed aīa eius a xp̄o. Quantū ergo ad
vitam carnis viuebat ipſe paulus. Et hoc eſt qd̄ dicit.
Qꝛ aūt nunc viuo in carne. i. vita carnis. ſed q̄ntuȝ ad
relationem ad deū xp̄s viuebat in paulo. Et ideo dic̄.
In fide viuo filij dei per quam habitat in me ⁊ mouet
me. Abachuc. 2. Iuſtus autem meus ex fide viuit. Et
nota ꝙ dicit. In carne: non ex carne: qꝛ hoc malū eſt.
Secundo oſtendit ꝙ confixus eſt cruci dicēs. Quia
amor xp̄i quem oſtendit mihi in cruce moriens ꝓ me
facit vt ſemper ei configar. Et hoc eſt qd̄ dicit. Qui di
5 lexit me. i. Io. 4. Ipſe prior dilexit nos. Et intantū dile
xit me ꝙ tradidit ſemetipſum ꝓ me ⁊ non aliud ſacrifi
cium Apoca. i. Dilexit nos ⁊ lauit nos a peccatis no
ſtris in ſanguine ſuo. Ephe. 5. Sicut xp̄s dilexit eccle
ſiam ⁊ ſemetipſum tradidit ꝓ ea ⁊c̄. Sed attendendū
eſt ꝙ ipſe filius tradidit ſe: ⁊ pater tradidit filium Ro
mano. 8. Qui proprio filio non pepercit: ſed pro nobis
omnibus tradidit illum. Et iudas tradidit eum vt di
citur Mat. 26. Et totum vna res eſt: ſed non vna intē
tio: qꝛ pater ex charitate: filius ex obedientia ſimul ⁊
cum charitate. Iudas vero ex proditione.

¶ Conſequenter cum dicit. (Non abijcio gratiaȝ dei b
⁊c̄.) Infert concluſionē ꝑncipalē. Et primo inducit cō
cluſionem. Scd̄o manifeſtat modum. Dicit ergo. Ex
quo tantam gr̄am recepi a deo ꝙ tradidit ſe: ⁊ ego vi
uo in fide filij dei: non abijcio gratiam filij dei. i. non re
pudio nec ingratū me exhibeo. i. Cor. 15. Gratia dei in
me vacua non fuit ⁊c̄. Unde ⁊ alia lr̄a hȝ. Non ſum in
gratus gratie dei. Heb. 12. Contemplantes ne qs deſit
gratie dei. ſ. per ingratitudinē ſe indignū fatēdo. Mo
dus autem abijciendi ⁊ ingratitudinis eſt ſi diceret ꝙ
lex eſſet neceſſaria ad iuſtificādū. Et ideo dicit. Si. n.
per legem iuſtitia. ergo xp̄s gratis eſt mortuus: ideſt ſi
ſufficiens fuit lex: ideſt opera legis ſufficiunt ad iuſtifi
candum hoīem xp̄s ſine cā mortuus eſt ⁊ fruſtra: qa 2
ad hoc mortuus eſt vt nos iuſtificaret. i. Pet. 3. Chri
ſtus ſemel pro peccatis noſtris mortuus eſt ⁊c̄. Qꝛ ſi
hoc p legē fieri poſſet ſupflua fuiſſet xp̄i mors. Sȝ nō
gratis mortuus nec in vacuū laborauit: vt dr̄ Eſa. 49.
Qꝛ per ipm̄ ſoluȝ gr̄a iuſtificans ⁊ veritas facta eſt vt
dr̄ Io. i. Si qui aūt ante paſſionē xp̄i iuſti fuerunt hoc
etiam fuit p fidem chriſti venturi in quē credebant: ⁊
in cuius fide ſaluabantur. CAP. III. 3° 5

O Inſenſati galathe qs vos faſci gent.
nauit non obedire veritati. Añ capi.
quorū oculos ieſus xp̄s ꝓſcri 103.
ptus eſt ⁊ in vobis crucifixus. 3
¶ Supra confutauit apl̄s vanitatem ⁊ mutabilitateȝ
galathaꝝ per auctoritatem euangelice doctrine oſtē
dens ſuam doctrinā auctenticam fuiſſe ab alijs apoſto
lis: hic vero per rōnes ⁊ auctoritates oſtendit hoc ideȝ
. ſ. ꝙ legalia non ſunt ſeruanda. Et hoc dupl̄r. Primo
ex inſufficientia legis. Scd̄o ex dignitate eoruȝ qui ad
xp̄m conuerſi ſunt: ⁊ hoc quarto ca. ibi. (Dico autem
quanto tp̄e ⁊c̄.) Circa ꝑmum duo facit. Primo ꝑmit
tit obiurgationem. Secūdo ꝓſeqtur ſuam ꝓbatiōem
ibi. (Hoc ſolum a vobis volo ⁊c̄.) Circa ꝑmum duo fa
cit. Primo obiurgat eos attendens eoꝝ fatuitatē. Se
cundo rōnem obiurgationis aſſignat ibi. (Ante quo
rum oculos ⁊c̄.) Primo ergo eos de fatuitate obiur 4
gat vocās eos inſenſatos. Uñ dicit. O inſenſati ⁊c̄. In
ſenſatus aūt ꝓprie dicit̄ qui ſenſu caret. Senſus autē
ſpūalis eſt cognitio veritatis: qui ergo veritate caret ꝓ
prie inſenſatus dr̄. Mat. 15. Et vos ſine itellectu eſtis.
Sap. 5. Nos inſenſati vitam illorum ⁊c̄. Sed contra.
Math. 5. dicitur. Qui dixerit fratri ſuo fatue ⁊c̄. Sed
fatuus idē eſt quod inſenſatus. Ergo apl̄s reus eſt ge
henne ignis. Sed dicendū eſt: vt Aug. dicit ꝙ intelli
gendum eſt ſi dixerit ſine cā ⁊ animo vituperandi: ſed
apoſtolus ex cā dixit ⁊ animo corrigendi. Uñ dr̄ i glo.
Hoc dolendo dicit. Secundo cum dicit. (Quis vos fa
ſcinauit ⁊c̄.) Oſtendit modū quō inſenſati erant effe
cti. Ubi notandum eſt ꝙ inſenſatus fit aliquis multis 5
modis. Uel qꝛ nō proponit̄ ſibi aliqua veritas quam
cognoſcere poſſit. Uel qꝛ ⁊ ſi ꝓponat̄ ſibi: tñ nūq̄ eaȝ
acceptat. Uel qꝛ veritatem ꝓpoſitam vel acceptā deſe
rit a via veritatis recedēs: ⁊ tales erāt iſti galathe qui
veritatem fidei: quā acceperant: deſerentes veritatem
ꝓpoſitam renuerunt ſupra i. Miror ꝙ tam cito ⁊c̄.
Et ideo iſtū gradū inſenſationis in eis reprehendit di
cens. Quis vos faſcinauit ⁊c̄. Ad ſciendū autem qd
ſit faſcinatio ſciendū eſt ꝙ ſm̄ glo. faſcinatio ꝓprie di Faſci
citur ludificatio ſenſus: que per artes magicas fieri cō natio
ſueuit: puta cum hoīem facit aſpectibus alioꝝ appa qd ſit
rere leonē vel cornutū: ⁊ hmōi: ⁊ hoc ēt p demōes pōt
fieri: q habent ptātem mouendi fantaſmata ⁊ reducē

c dī ad principia ſenſuū ipſos ſenſus immutando. Et ſʒ hanc acceptionem ſatis ꝓprie dicit apoſtolus. Quis vos faſcinauit: quaſi dicat. Uos eſtis ſicut homo ludificatus: q res manifeſtas aliter accipit q̄ʒ ſit in rei veritate: q2 .ſ. eſtis ludificati per deceptiones ⁊ ſophiſmata: veritati non obedire .i. veritatē vobis manifeſtam: ⁊ a vobis receptam non videtis: nec obediendo recipitis. Sap. 4. Faſcinatio nugacitatis obſcurat bona. Eſa. 5. Ue q dicunt bonum malū ⁊c̄. Alio mō accipiꝛ faſcinatio ſm ꝙ aliqs ex aſpectu maliuolo lediꝛ: ⁊ maxime in vetulis: que viſu vrenti: ⁊ aſpectu inuido faſcināt pueros: q ex hoc infirmanꝛ ⁊ vomunt cibum. Huius cām

2 volens aſſignare auicēna in lib. ſuo de aīa: dicit ꝙ mā corporalis obedit ſubſtantie intellectuali magis q̄ʒ q̄litatibus actiuis ⁊ paſſiuis in nā. Et ideo ponit ꝙ ad appꝛhenſiones ſubſtantiaꝝ intellectualiū: quas vocat aīas ſeu motores orbium: multa fiunt preter ordinem motus celi: ⁊ oīum corꝑalium agentium. Eodem mō dicit ꝙ qn̄ aīa ſancta deputata ab affectibus terrenoꝝ ⁊ a carnalibus vitijs accedit ad ſilitudinē ſubaꝝ ſeparatarū ⁊ obedit ei nā. Et hinc eſt ꝙ aliqui ſancti viri operanꝛ q̄dam mira preter nature curſum: ⁊ ſilr q2 aīa alicuius ſedata paſſionibus carnalibus hʒ fortē appꝛhenſionem in malitia: obedit .n. ei nā ad tranſmutationeʒ

3 mãe in illis maxime: in quibus mā abilis eſt: ſicut in pueris teneris cōtingit. Et ſic contingit ſm eū ꝙ ex forti appꝛehenſione vetulaꝝ in malitiam immutaꝛ puer ⁊ faſcinaꝛ. Hec aūt poſitio ſatis vr̄ vera ſm opinioneʒ Auicenne. Nā ipſe poſuit formas oēs corꝑales i iſtis inferioribus influi a ſubſtantijs incorꝑalibus ſeparatis: ⁊ ꝙ agentia nālia non habent ſe ad hoc niſi vt diſponentia tantū. Sed hoc qdeʒ iꝑrobaꝛ a pho. Agēs enim opʒ eſſe ſimile ſubiecto. Nō fit aūt forma tantū: nec mā: ſed compoſitūʒ ex mā ⁊ forma. Jd ergo quod agit ad eſſe corporalium opʒ ꝙ habeat materiaʒ ⁊ formam. Unde dicit ꝙ tranſmutare materiam formaruʒ non poteſt niſi id quod hʒ materiam ⁊ formā: ⁊ hoc qdem vel ꝟtute ſicut deus q actor eſt forme ⁊ materie vel actu ſicut agens corporeum. Et ideo materia corporalis q̄ʒtuʒ ad hmōi formas nec angelis nec alicui pure creature obedit ad nutū: ſed ſoli deo: vt Auguſ. dicit. Unde non eſt verum qđ Auicēna dicit de hmōi faſcinatione. Et ideo dicēdum ꝙ ad imaginationē ſeu

Corporalis mā non magis obedit ſubſtantie intellectuali q̄ʒ qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis.

4 appꝛehenſionem hoīs quando fortis eſt immutaꝛ ſenſus ſeu appetitus ſenſitiuus que qdem immutatio nō eſt ſine alteratione corporis ⁊ ſpiritum corporis ſicut nos videmus ꝙ ad appꝛhenſionē delectabilis moueꝛ appetitus ſenſitiuus ad concupiſcentiā: ⁊ exinde corpus calefit. Similr ex appꝛhenſione timendi frigeſcit. Jmmutatio aūt ſpirituum maxime inficit oculos: qui infecta rem ꝑ aſpectum inficiunt: ſicut patʒ in ſpeculo mundo: qđ ex aſpectu mēſtruatē inficitur. Sic ergo q2 vetule obſtinate in malitia ⁊ dure ſunt: ex forti appꝛehenſione immutaꝛ appetitus ſenſitiuus: ⁊ ex hoc

5 ſicut dictū eſt infectio maxime fit a venis ad oculos: ⁊ ex hoc oculis ad rē ꝓſpectaʒ. Unde q2 caro pueri mollis eſt ad earum inuidū aſpectuʒ inficiꝛ ⁊ faſcinaꝛ. Et qn̄qʒ qdem ad hunc effectū demones operanꝛ. Dicit ergo: qs vos faſcinauit veritati nō obedire? Quaſi .d. Uos aliqn̄ obediſtis ꝟitati fidei: ſed mō nō: ergo eſtis ſicut pueri: qui ex aliquo inuido infecti cibum receptuʒ vomitis. ¶ Rōnem aūt obiurgationis aſſignat dicēs. (Ante quoꝝ oculos ⁊c̄.) Qđ pōt tripl̄r legi. Uno mō ſm Hieronymum vt reſpōdeat ꝑme perſone acceptioni faſcinationis: aīs ꝑmo acceptu: q̄ſi dicat. Dico vos faſciatos q2 ante quoꝝ oculos ⁊c̄. Jdeſt ꝓſcriptio xp̄i

qua damnatus eſt in mortem adeo vobis māifeſta fuit ac ſi ante oculos veſtros fuiſſet. Et in vobis crucifixus .i. in itellectibus veſtris erat crucifixio ieſu chriſti vt ſciretis qualiter facta eſſet. Unde ſi eam non videtis modo: nec obeditis hoc contingit: q2 eſtis ludificati ⁊ faſciuati. Cōtra quod dr̄ Cañ. vlti. Pone me vt ſignaculum ſuꝑ cor tuū: ⁊c̄. Alio modo ſm Augu. quaſi dicat. Recte faſcinati eſtis: q2 veritatem quā recepiſtis .ſ. xp̄m per fidē in cordibus veſtris euomitis ſicut pueri. Et hoc q2 ante oculos veſtros .i. in veſtra pn̄tia ieſus xp̄s ꝓſcriptus eſt .i. expelliꝛ ⁊ eijciꝛ de hereditate ſua. Et qđ moleſtū dēret eē vobis: q2 nō dēīs pati ꝙ ab alijs ꝓſcribereꝛ ⁊ expellereꝛ in vobis ꝓſcripꝰ eſt .i.

2 hr̄ditatē ſuam amiſit in vobis .i. voſipſos. Et tunc hoc qđ ſeqtur .ſ. crucifixus: legi dʒ cum pondere ⁊ oſtēſione doloris: q2 hoc addidit vt conſiderarent quo ꝑcio xp̄s emerit poſſeſſionē quā in eis amittebat: ⁊ ex h̄ mouerenꝛ magis: quaſi dicat. Chriſtus ꝓſcriptus eſt i vobis. Cq crucifixus .i. qui cruce ſua ⁊ ſanguine proprio acquiſiuit hanc hereditatem. 1. Cor. 6. Empti .n. eſtis ꝑcio magno ⁊c̄ 1. Pe. 1. Nō corruptibilibus auro vel argento ⁊c̄. Tertio mō ſm Ambro. quaſi .d. Uere faſcinati eſtis ante quoꝝ oculos .i. in quoꝝ reputatione .ſ. ſm iudicium vr̄m ieſus xp̄s ꝓſcriptus eſt .i. dānatꝰ non alios ſaluans: ⁊ in vobis: ideſt ſm ꝙ vos intelligitis crucifixus eſt .i. mortuus tm̄: nō aūt aīs iuſtificās:

3 cum tñ de eo dicaꝛ. 2. Cor. vltimo. Q2 ſi mortuus ē ex infirmitate noſtra: viuit tñ ex virtute dei. Poteſt ⁊ q̄rto modo exponi ſm glo. vt ꝑ hoc deſignet apl̄s grauitatem culpe eoꝝ: q2 in hoc ꝙ xp̄m deſerunt: legē obſeruantes: quaſi quodāmodo peccabāt Pilato: q xp̄ʒ ꝓſcripſit .i. damnauit: vt dū iſufficientē xp̄m credunt ad ſaluandū ſimiles in peccando crucifixoribus xp̄i q ipm in ligno ſuſpenderūt morte turpiſſima cōdemnātes ⁊ afficientes. Equalitas tñ eſt accipienda ex parte eius in quē peccaꝛ: q2 in xp̄m galathe peccabant ſicut pilatus ⁊ crucifixores xp̄i. Lectio. II.

4 Hoc ſolum a vobis volo diſcere: ex opibus legis ſpiritum accepiſtis: an ex auditu fidei. Sic ſtulti eſtis vt cum ſpū ceperitis nunc carne conſumamini. Tāta paſſi eſtis ſine cā: ſi tamen ſine cauſa. Qui ergo tribuit vobis ſpiritum ⁊ operatur virtutes in vobis ex operibus an ex auditu fidei.

¶ Poſita obiurgatione ꝯñr apoſtolus ꝓcedit ad iſufficientiā legis ⁊ virtutē fidei oſtendendā. Et ꝑmo oſtēdit inſufficientiā legis. Secundo mouet qōnem ⁊ ſoluit ibi. (Quid igiꝛ lex ⁊c̄.) Et circa ꝑmum duo facit. Primo probat defectum legis ⁊ inſufficientiaʒ per ea que ipſi experti ſunt. Secundo ꝑ auctoritates ⁊ rationes ibi. (Sicut ſcriptum eſt ⁊c̄.) Circa primuʒ duo fa-

5 cit: q2 ꝑmo ꝓbat propoſitum experimento ſumpto ex parte ipſoꝝ. Secundo ꝓbat idem experimento ſumpto ex parte ipſius apoſtoli ibi. (Qui ergo tribuit vobis ⁊c̄.) Circa ꝑmum duo facit. Primo oſtendit donū qđ receperūt. Scđo defectū in quē inciderūt ibi. (Sic ſtulti eſtis ⁊c̄.) Donū aūt qđ receperunt oñdit q̄rēdo ab eis: vñ illud receperunt. Unde ſuſceptuʒ donū ſuppōnēs interrogās querit ab eis dicēs. (Quāuis faſcinati ⁊ ſtulti ſitis): ī ñ nō tm̄ eſtis ludificati qn vnū: qđ valde manifeſtū eſt me docere poſſitis. Et iđ ſolū hoc volo a vobis diſcere: q2 hoc ſolū ſufficit ad ꝓbandum

quod

a quod intendo:hoc inquã eſt:q2 conſtat ꝙ ſpũſſctm̃
accepiſtis. Quero ergo an accepiſtis illũ ex opibus le
gis an ex auditu fidei? Ad qḋ ſciendũ eſt ꝙ in p̄miti
ua eccleſia ex diuina diſpõne vt fides xp̄i ꝑmoueretᷣ ⁊
creſceret ſtatim poſt p̄dicationẽ fidei ab aplis manife⸗
ſta ſigna ſpũſſancti fiebant ſup audiētes. Uñ de Pet.
dr̃ Act.10. Adhuc loquente Petro ṽba hec cecidit ſpi
rituſſctũs ⁊c̃. Ipſi ẽt galathe ad p̄dicationẽ Pauli ma⸗
nifeſte ſpm̃ſcm̃ acceperant. Querit ergo aplus ab eis:
vñ habuerũt ſpm̃ſcm̃. Cõſtat aũt ꝙ nõ per opa legis:
q2 cũ eſſent gentiles añ receptionẽ ſpũſſancti legẽ non
hẽbant. Ergo habuerunt ſpm̃ſanctum.i.dona ſpũſſã⸗
cti ex auditu fidei. Ro.8. Nõ accepiſtis ſpm̃ ſeruitutis
iteꝝ in timore:q.ſ.dabaᷣ in lege. Uñ ⁊ cũ tremore lex
2 data ẽ:ſed accepiſtis ſpm̃ filioꝝ:q daᷣ ꝑ fidem q̃ eſt ex
auditu:vt dr̃ Ro.10. Si ergo hoc potuit fidei virtus:
fruſtra q̃riᷣ aliud:ꝑ qḋ ſaluemur:q2 multo difficilius
eſt de iniuſto facere iuſtũ q̃ꝫ iuſtũ in iuſtitia ꝯſeruare.
Si g̃ fides d̃ iniuſtis galathis ſine lege iuſtos fecerat:
nõ eſt dubiũ ꝙ ſine lege poterat eos in iuſtitia ꝯſerua⸗
re. Magnũ ergo erat donũ qḋ per fidem acceperant.
℃ Conſequenter cũ dicit.(Sic ſtulti eſtis ⁊c̃.) Oñdit
defectũ in quẽ ꝯlapſi ſunt ⁊ exaggerat duplicẽ defectũ
in eis apls.ſ.q̃tum ad dona q̃ a xp̄o acceperant: ⁊ q̃tũ
ad mala q̃ ꝓ ipſo ꝑtulerunt ibi.(Tãta paſſi eſtis ⁊c̃.)
Circa p̄m̃ ſciẽdũ eſt ꝙ iſti galathe deſerẽtes qḋ magnũ
erat.ſ.ſpm̃ſcm̃ adheſerunt minori.ſ.carnali obſeruãtie
legis: ⁊ hoc ſtultũ eſt. Et iõ dicit. Sic ſtulti eſtis adeo
vt cũ cepitis inſtinctũ ſci ſpũs.i.initiũ ꝑfectõis vr̃e ha
bueritis a ſpũſcõ:nũc dũ ꝑfectiores eſtis ꝯſumamini car
ne.i.q̃ritis ꝯſeruari ꝑ carnales obſeruantias legis:a q̃
nec initiũ iuſtitie p̃t hr̃i. Jo.6. Caro nõ ꝓdeſt q̃cq̃ꝫ ⁊c̃.
Et ſic ordinẽ ꝑuertitis:q2 via ꝑfectiõis eſt ab ipſcõ tẽ
dere ad ꝑfectũ. Uos aũt q2 eꝯ facitis:ſtulti eſtis. Eccle.
27. Hõ ſcũs ꝑmanet in ſapiã ſicut ſol: ſtultus vt luna
mutaᷣ. Siles iſtis ſunt.q incipiũt ſeruire deo cũ feruo
re ſpũs:poſtmodũ deficiũt i carne q ẽt aſſimilaᷣ ſtatue
nabuchodonoſor:cui⁹caput aureũ: ⁊ pedes lutei. Dan.
2. Et iõ dr̃. Ro.8. Qui i carne ſũt deo placer̃ ñ pñt. Et
inf̃ra.6. Qui ſeminat i carne de carne metet corruptiões.
4 ℃ Cõſequenter cũ dicit.(Tãta paſſi eſtis ⁊c̃.) Exag⸗
gerat eoꝝ defectũ q̃tum ad mala: q̃ ꝓ xp̄o ꝑtulerũt:
q.n.aliqd ſine labore recipiũt illa minus chare cuſto⸗
diunt:ſed illud qḋ cũ labore acq̃riᷣ vilipendere: ⁊ nõ
cuſtodire ſtultũ eſt. Iſti aũt cũ labore ⁊ tribulatiõe ma
gna quã paſſi ſunt a ꝯtribulibus ſuis: ꝑꝑ fidẽ recepe⸗
runt ſpm̃ſcm̃. Et iõ dicit.(Tãta paſſi eſtis ſine cã).q.
d. Nõ ꝯtẽnatis tñ donũ:qḋ cuꝫ labore accepiſtis: ala
illa ſine cã.i.ſine vtilitate paſſi eſtis:q2 hec ſuſtinuiſtis
vt ꝑuenir etis ad vitã eternã. Ro.5. Tribulatio patiẽ⸗
tiam opaᷣ:patiẽtia aũt ꝓbationẽ:ꝓbatio ṽo ſpeꝫ ⁊c̃.
Uñ ſi ꝑcluditis vob̃ aditũ vite eterne deſerẽtes fidẽ q̃
rentes ꝯſeruari carnalibus obſeruãtijs:ſine cã.i.inutilr̃
paſſi eſtis. Et h̃ dico:ſi tñ ſine cã. Qḋ iõ dicit: q2 i eoꝝ
5 ꝑtãte erat penitere ſi vellent q̃ꝫdiu viuerẽt. Ex hoc aũt
habeᷣ ꝙ opa mortificata reuiuiſcũt. Sap.3. Labores
eoꝝ ſine fructu ⁊c̃. Gal.4. Timeo aũt ne ſine cã labo
rauerim ⁊c̃. Si ṽo accipiaᷣ de malis q nõ penitẽt:põt
dici ꝙ patiunᷣ ſine cauſa conferente.ſ. vitam eternaꝫ.
℃ Cõſequenter cũ dicit.(Qui ergo tribuit vobis ⁊c̃.)
ꝓbat ꝓpoſitũ experimento ſumpto ex ꝑte aplĩ: poſſent
.n.dicere ꝙ veꝝ eſt nos recepiſſe ſpm̃ſcm̃ ex auditu fi
dei:tñ ꝑꝑ deuotionẽ quã ad legẽ habuimus accepim⁹
fidẽ:quã p̄dicabas. Et iõ dicit.(Nõ curo qcqd ſit ex
ꝑte vr̃a):tñ illud qḋ ego feci tribuẽs vobis miniſterio
meo ſpm̃ ſcũm:q opaᷣ in vobis ṽtutes.i.inter vos mi

In eccleſia p̄mitiua fiebant ſigna manifeſta ꝑꝑ cõfirmationẽ fidei.

Quare galathi dimiſerũt ſpũꝫ ſcm̃.

racula:ſed nũqd facio hoc ex opibus legis an ex opi⸗ b
bus fidei? Non vtiq3 ex opibus: ſed ex fide. ℃ Sed
nũqd aliqs põt dare ſpm̃ſcũm. Aug. in.15. de trinitate
dicit ꝙ nullus hõ purus ſpũmſcũm dare põt:nec ipſi
apli dabãt:ſed iponebant man⁹ ſup hoĩes ⁊ accipiebãt
ſpũmſcũm. Quid g̃ eſt qḋ hic dicit apls de ſe loquens
q tribuit vobis ſpũmſcũm? Rñ⁹ dõm eſt ꝙ in datiõe ſpi
rituſſcĩ tria ꝑ ordinẽ ſe hñtia occurrunt.ſ. ſpũſſcũs iha
bitãs:donũ gr̃e ⁊ charitatis cũ ceteris habitibus: ⁊
ſacr̃m noue legis cuius miſterio daᷣ. Et ſic põt ab ali⸗
quibus tripl'r dari. Ab aliquo.n.daᷣ ſicut auctoritateꝫ
hñte q̃tuꝫ ad tria p̄dicta.ſ.reſpectu ſpũſſancti inhabi⸗
tantis:reſpectu doni: ⁊ reſpectu ſacri: ⁊ h̃ mõ ſpiritus
ſanctus daᷣ a ſolo p̄re ⁊ filio:ſm ꝙ eius auctoritatem 2
hñt nõ qdẽ dñij:ſed originis:q2 ab vtroq3 ꝓcedit. Sꝫ
q̃tũ ad grãm ſeu donũ: ⁊ q̃tũ ad ſacra ſpũſſancti dat
ẽt ſe:ſꝫ ſm ꝙ datio iportat c̃ãlitatẽ ſpũſſancti reſpectu
donoꝝ ipſius:q2 vt dicit apls.i.Cor.12.ipſe diuidit ſin
gulis ꝓut vult. Scdm̃ aũt ꝙ in datiõe iportaᷣ auctori
tas:non põt ꝓprie dici ſpũmſcũm ſeipſum dare. Quã
tũ ṽo ad ſacr̃m qḋ miniſterio miſtroꝝ eccleſie daᷣ:põt
dici ꝙ ſancti ꝑ miniſteriũ ſacroꝝ dant ſpũſctũm. Et
hoc mõ hic loqᷣ apls:ſm ꝙ tãgiᷣ in glo.tñ hmõi mo⸗
dus non eſt ꝯſuetus neq3 extẽdendus:dicit ẽt glo. ꝙ
facere miracla attribuiᷣ fidei:q2 ex h̃ ꝙ credit:q̃ ſupra
nãm ſunt ſupra nãm operaᷣ. Et q2 apli p̄dicabãt fidẽ: 3
que q̃dam rõnem excedentia cõtinebat: iõ oportebat
ad eoꝝ credulitatẽ aliqua teſtimonia adducere:ꝙ miſ
ſi eſſent a deo:qḋ rõnem excedit. Uñ xp̄s dedit eis ſi⸗
gnum ſuũ ad hoc oñdendũ. Eſt aũt duplex ſignũ xp̄i.
Unũ eſt ꝙ eſt dñs oĩuꝫ. Uñ dr̃ i ps. Regnũ tuũ regnũ
oĩum ſeculoꝝ ⁊c̃. Aliud ẽ ꝙ eſt iuſtificator ⁊ ſaluator:
ſm illud Act.4. Nõ eſt aliud nomẽ ſub celo datũ hoĩ⸗
bus ⁊c̃. Dedit ergo eis duo ſigna. Unũ eſt ꝙ facerent
miracula ꝑ qḋ oñderẽt ꝙ miſſi ſunt a deo dño oĩs crea
ture. Luc.10. dedit eis ꝑtãtem ⁊ virtutem ſup oĩa dmo
nia ⁊c̃. Aliud ꝙ darẽt ſpũmſcũm miſterio:ꝑ qḋ oñde⸗
rent ꝙ miſſi ſunt ab oĩum ſaluatore. Act.8. Tũc ipo⸗
nebãt manus ſup eos ⁊c̃. Et tũc cũ ipoſuiſſet illis ma
nus paulus ſpũſſcũs venit ſup illos ⁊c̃. Et de his duo 4
bus modis dr̃ Heb.2. cõteſtante deo ſignis ⁊ portẽtis
⁊ varijs virtutibus ⁊ ſpirituſſancti diſtributionibus
ſm ſuam voluntatem. Lectio. III. Gen. 15.ca.

Sicut ſcriptum eſt credidit abra
hã deo: ⁊ reputatũ eſt ei ad iu⸗
ſtitiaꝫ: cognoſcite: ergo q2 q ex
fide ſũt hi ſũt filij abrahe. Pro
uidẽs auteꝫ ſcriptura: q2 ex fide iuſtificat gẽ
tes deus: prenunciauit abrahe: q2 benedi⸗
centur in te omnes gentes: igitur qui ex fi⸗ 5
de ſunt bñdicentur cum fideli abraham.
℃ Supra ꝓbauit apls experimento virtutẽ fidei ⁊ iſuf
ficientiã legis: hic ṽo ꝓbat ideꝫ ꝑ auctoritates ⁊ rõnes.
Et p̄mo ꝓbat virtutẽ fidei in iuſtificando. Scdo in h̃
oñdit legis defectũ ibi.(Quicunq3.n.ex opibus legis
⁊c̃.) Primuꝫ aũt ꝓbat vtens quodã ſyllo. Uñ circa h̃
tria facit. Primo oſtendit minorẽ Scdo maiorem ibi.
(Prouidens aũt ſcriptura ⁊c̃.) Tertio infert ꝯcluſio⸗
nem ibi.(Igiᷣ q ex fide ⁊c̃.) Circa p̄mũ duo facit. Pri
mo ꝓponit q̃dam auctoritatẽ ex qua elicit minorem.
Scdo ꝯcludit eã ibi.(Cognoſcite ergo ⁊c̃.) Dic̃ g̃. Ue
re iuſtitia ⁊ ſpũſſcũs eſt ex fide ſicut ſcriptum eſt. Gen.
15. Et introduciᷣ Ro.4. Q2 credidit abraham deo ⁊c̃.

c Ubi notandū eſt ꝙ iuſtitia ꝯſiſtit in redditiōe debiti:
hō aūt dꝫ aliqd deo: ⁊ aliqd ſibi ⁊ aliqd ꝓximo. Sed
qđ aliqd debeat ſibi ⁊ ꝓximo hoc eſt ꝑꝑ deū. Ergo ſū
ma iuſtitia eſt reddere deo: qđ ſuū eſt. Nā ſi reddas ti
bi vel ꝓximo qđ debes: ⁊ h̄ nō facio ꝑꝑ deū: magis es
ꝑuerſus ꝙ̄ iuſtus: cū ponas finē in hoīe. Dei aūt ē qc
qd eſt in hoīe ⁊ intellꝰ ⁊ volūtas ⁊ ipm corpus: ſed tñ
quodā ordine: q: inferiora ordinanť ad ſuꝑiora: ⁊ exte
riora ad interiora. ſ. ad bonū aīe: ſuꝑmū aūt in hoīe eſt
mens. Et iđ ꝑ^m iniuſtitia hoīs eſt ꝙ mēs hoīs deo ſub
dať: ⁊ h̄ fit ꝑ fidem. 2. Cor. 10. In captiuitatē redigētes
oēm intellm̄ in obſequm xp̄i. Sic ergo dōꝫ eſt in oībꝰ
ꝙ deus eſt ꝑmū ꝑu^m iniuſtitia: ⁊ q deo dat. ſ. ſummū
qđ in eo eſt ſubdēdo ꝑfecte eſt iuſtus. Ro. 8. Qui ſpū
dei aguť: hi filij ſunt dei. Et iđ dicit. (Credidit abrahã
deo) .i. mentē ſuā deo ꝑ fidē ſubdidit. Eccl. 2. Crede deo
⁊ recuꝑabit te ⁊c̄. Et infra. Qui timetis dn̄m credite
illi ⁊c̄. Et reputatū eſt ei ad iuſtitiā .i. ipm credere ⁊ ip
ſa fides fuit ei ⁊ eſt oībus alijs ſufficiens cā iuſtitie: ⁊
ꝙ ad iuſtitiā reputeť ei exterius ab hoībus: ſed interiꝰ
a deo q eos q hn̄t fidē ꝑ charitatē opantem iuſtificat:
eis pctā remittēdo. Ex hac aūt auctoritate ꝯcludit mi
norē ꝓpōnem dicens. (Cognoſcite ergo ⁊c̄.) Q.d. ex
hoc aliqs dr̄ filius alicuius: ꝙ imitať opa eius: ſi ergo
vos filij eſtis abrahe: opa abrahe facite. Jo. 8. Abrahā
aūt nō q̄ſiuit iuſtificari ꝑ circūciſionē: ſed ꝑ fidē: ergo
3 ⁊ illi q q̄runt iuſtificari ꝑ fidem ſunt filij abrahe. Et h̄
eſt qđ dicit. Q: abrahā iuſtus eſt ex fide: ꝑ hoc ꝙ deo
credidit ⁊ reputatū ē ei ad iuſtitiā: ergo cognoſcite ꝙ
illi q ex fide ſunt .i. q ex fide credunt ſe iuſtificari ⁊ ſal
uari: hi ſunt filij abrahe. ſ. imitatione ⁊ inſtructiōe. Ro.
9. Qui filij ſunt ꝓmiſſionis eſtimanť in ſemine ⁊c̄. Luc.
19. dicitur Zacheo. Hodie huic domui ſalus a deo facta
eſt: eo ꝙ ⁊ ipſe ſit filius abrahe ⁊c̄. Et Mat. 3. Potēs
eſt deus de lapidibus iſtis: idest de gentilibus ſuſcita
re filios abrahe: inquantum. ſ. facit eos credentes.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Prouidēs āt ſcriptura ⁊c̄.)
Ponit maiorē: q.ſ. ē ꝙ abrahe ꝑnūciatū eſt ꝙ in ſemīe
ſuo bn̄dicerenť oēs gētes. Et hoc eſt qđ dicit. (Proui
dēs ſcriptura). Inducēs deū loquētē abrahe dič Gen.
4 12. Q: deus ꝑnūciauit abrahe ꝙ in te .i. i his q ad ſimi
tudinē tuā filij tui erūt imitatione fidei benedicenť oēs
gētes. Mat. 8. Multi veniēt ab oriēte ⁊ occidente ⁊c̄.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Ergo q ex fide ⁊c̄.) Infert cō
cluſionem ex ꝑmiſſis. Unde ſic pōt formari argumen
tum. Deus pater nūciauit abrahe ꝙ in ſemine ſuo be
nedicerenť oēs gentes. Sed illi q querunt iuſtificari
per fidē ſunt filij abrahe. Ergo q ex fide ſunt .i. q que
runt iuſtificari ꝑ fidem benedicentur cum fideli idest
credente abraham. Lectio. IIII.

5 Quicunq; eniꝫ ex opibus legis
ſunt ſub maledicto ſunt: ſcriptū
eſt enim. Maledictuſ oīs q nō
permanſerit in oībus q̄ ſcripta
ſunt in libro legis: vt faciat ea: qm̄ autē in
Aba lege nemo iuſtificatur apud deum. † Mani
cubc. feſtū eſt: q: iuſtus ex fide viuit. † Lex aūt nō
2° ca. eſt ex fide: ſed qui fecerit ea viuet in illis.
Leui. ¶ Supra oſtendit apľs virtutē fidei: hic ꝯſr̄ oñdit de
18 ca. fectū legis. Et ꝑmo ꝑ auctoritatē legis. Scđo ꝑ huma
nā ꝯſuetudinē ibi. (Fratres ſm̄ hoīem dico ⁊c̄.) Circa
ꝑmū tria facit. Primo oñdit damnū occaſionař ex le
ge ꝯſecutū. Scđo legis inſufficientiā ad ipſum dānum
remouendū ibi. (Quicūq; aūt in lege ⁊c̄.) Tertio xp̄i
ſufficientiā qua ipm dānum eſt remotū ibi. (Chriſtus d
aūt nos redemit ⁊c̄.) Circa ꝑmum duo facit. Primo ꝓ
ponit intentū. Scđo ꝓbat ꝓpoſitū ibi. (Scriptū ē .n.
Maledictus ⁊c̄.) Dicit ergo. Quicūq; .n. ⁊c̄. Nā q: di
xerat ꝙ q ex fide ſunt bn̄dicenť cū ſunt filij abrahe: poſ
ſet qs dicere ꝙ ꝑꝑ opa legis ⁊ ꝑꝑ fidē bn̄dicunť: ⁊ iđ
hoc excludēs dič. (Quicūq; ex opibus legis ſunt: ſub
maledicto ſunt). Sed ꝯ. Autiq ꝑres fuerūt i opibus
legis: ergo ſunt maledicti: ⁊ ꝑ ꝯñs dānati: qđ eſt error
manichei. Iđ hoc eſt ſane intelligendū. Et attēdēdū
eſt ꝙ apľs nō dicit qcunq; ſeruant opa legis ſub male
dicto ſunt: q: hoc eſt falſum ꝓ tp̄e legis: ſed dič. (Qui
cunq; ſunt ex opibus legis ⁊c̄.) .i. qcunq; in opibus
legis ꝯfidunt ⁊ putā ſe iuſtificari ꝑ ea: ſub maledicto
ſunt. Aliud .n. eſt eſſe in opibus legis: ⁊ aliud eſt ſua
re legē. Nā h̄ eſt legē iplere. Et q eā implet: nō eſt ſub
maledicto. Eſſe v̄o in operibus legis eſt in eis ꝯfidere
⁊ ſpem ponere. Et q in eis hoc mō ſunt ſub maledicto
ſunt. ſ. tranſgreſſionis. Qđ qdem nō facit lex: q: ꝯcu
piſcētia nō venit ex lege: ſed ꝯgnitio pcti ad qđ ꝓni ſu
mus ꝑ ꝯcupiſcētiā ꝑ legē ꝓhibitā. Inq̄tū ergo lex co
gnitionē pcti facit ⁊ nō ꝑbet auxiliū ꝯ pctm̄: dr̄ eſſe
ſub maledcō: cū neq̄ant illud ꝑ ipſa opa euadere. Sūt
aūt q̄dā opa legis cerimonialia q̄ in obſeruationibꝰ fie
bant. Alia ſunt opa q̄ ꝑtinent ad mores: de qbus ſunt
mādata moralia. Uñ ſm̄ glo. hoc qđ hic dr̄. Quicūq;
ex opibꝰ legis ſunt ⁊c̄. itelligēdū eſt de opibꝰ cerimōia
libꝰ ⁊ nō de moralibꝰ. Uel dōꝫ ꝙ loqť hic apľs de oībꝰ
opibus tā cerimōialibus q̄ moralibus. Opa .n. nō ſūt
cā ꝙ aliqs ſit iuſtus apud deū: ſed potius executiōes
⁊ manifeſtationes iuſtitie. Nā nullus ꝑ opera iuſtifi
cať apud deum: ſed ꝑ habitum fidei: non qdem acqſi
tum: ſed infuſū. Et iđ qcunq; ex opibus iuſtificari q̄
runt ſub maledicto ſūt: q: ꝑ ea pctā nō remoueť: nec
aliqs quo ad deū iuſtificať: ſed ꝑ hitum fidei charita
te informatum. Heb. 11. Hi omnes teſtimonio fidei ⁊c̄.
¶ Cōſequenter cū dicit (Scriptū eſt .n. ⁊c̄.) Probat
ꝓpoſitū: ⁊ hoc ꝑmo qdem ſm̄ gloſam oñdiť ꝑ hoc ꝙ
nullus pōt legē ſeruare hoc mō quo lex ꝑcipit. Deut.
28. Q: oīs q non ꝑmanſerit in oībus q̄ ſcripta ſunt in
libro legis: vt faciat ea .i. q non impleuerit totā legē ſit
maledictus. Sed implere totā legē eſt ipoīe: vt dr̄ Ac. 4
15. Ut qd tentatis impōere iugū: qđ neq; nos neq; pa
tres noſtri portare potuimus? Ergo nullus eſt ex opi
bus legis qn ſit maledictus. Pōt ēt accipi hoc qđ dr̄.
(Scriptū eſt .n. ⁊c̄.) nō vt ꝓbatio ꝓpoſiti: ſed vt oñda
tur eius expō. q.d. Dico ꝙ ſunt ſub maledicto. ſub illo
.ſ. de quo dicit lex. (Scriptū eſt .n.) Maledictus ē oīs
⁊c̄. Ut itelligať de pctō .i. maledicto. Nā lex impat bo
na facienda ſeu mala vitāda: ⁊ imperando obligat: ſed
nō dat virtutē obediēdi. Et iđ dicit. (Maledictus q̄ſi
malo adiectus oīs nulli excipiēdo: q: vt dr̄ act. 10. Nō
eſt ꝑſonarū acceptio apud deū. Qui nō ꝑmanſerit vſ
q; in finē. Mat. 24. Qui ꝑſeuerauerit vſq; in finē. In
oībus nō in qbuſdā tm̄: q: vt dr̄ Iac. 2. Quicūq; totā 5
legē ſeruauerit: offendat aūt in vno factus eſt oīum re
us. Que ſcripta ſunt in libro legis vt faciat ea. Nō ſo
lū vt credat ſeu velit tm̄: ſed vt opere impleat. Ps. In
tellectus bonus oībus facientibus eū. Sancti aūt pa
tres: ⁊ ſi in opibus legis erāt ſaluabanť: tm̄ in fide ven
turi: ꝯfidentes in eius gratia ⁊ ſaltē ſpūalr̄ legē iplen
tes. Moyſes .n. vt in glo. dr̄ multa qdem ꝑcepit q nul
lus implere potuit ad domādā iudeoꝝ ſuꝑbiā dicenti
um. Nō deeſt q impleat: ſed deeſt q iubeat. ¶ Sed h̄
eſt qđ de h̄ ꝙ dr̄. Maledictus oīs ⁊c̄. Dr̄ .n. Ro. 12. Be
nedicite ⁊ nolite maledicere. Rñdeo dōm eſt ꝙ male
dicere

a dicere nihil aliud est q̃ʒ malū dicere: possum ergo dice
re bonū esse malū ⁊ malū esse bonū: ⁊ rursum bonū eē
bonū ⁊ malū esse malū. Et p̄ᵐ qd̄e ꝓhibet apl̄s dicēs,
(Nolite maledicere).i. nolite dicere bonū esse malū ⁊
eꝯ: sed ꝫ lʒ: ⁊ iō cuʒ vituperamus pctm̄ maledicimus
q̄ lem: sed non dicendo bonū malū: sed dicimus malū
esse malum. Et ideo licet peccatorem maledicere: idest
dicere eum esse malo adiectum vel esse malum.
¶ Consequenter cū dicit. (Q̄m̄ aūt in lege ⁊c̄.) Ostē
dit insufficientiá legis nō valentis ab illo maledcō eri
pere ex hoc q̄ iustificare nō poterat. Ad q̄ oñdendū
vtit̄ quodá syllo in scd̄a figura ⁊ est talis. Justitia ē ex
fide: sed lex ex fide nō est: ḡ lex iustificare nō pōt. Cir
2 ca hoc ergo p̄ ponit ꝯclōne cū dicit. (Q̄m̄ āt in lege ne
mo iustificat̄). Scd̄o aūt maiorē cū dicit. (Q̄ꝛ iust⁹ ex
fide viuit). Tertio minorē cū dicit. (Lex aūt nō est ex
fide). Dicit ḡ. Dico q̄ p̱ legem maledictio inducta ē:
nec tn̄ ab illa maledictione lex eripit: qꝛ manifestū ē q̄
nemo in lege iustificat̄ apd̄ deū.i. p̱ opa legis. Circa qd̄
intelligendū est q̄ illi q̄ negauerunt vetus testm̄ ex h̄
verbo occasionē sumpserūt. Et iō dd̄m est q̄ nemo iu
stificat̄ in lege.i. p̱ legē. Ná per eá cognitio qdem pcti
habebat̄: vt dr̄ Ro.5. Sʒ nō habebat̄ p̱ eá iustificatio.
Ro.3. Ex opibus legis nullus iustificabit̄. ¶ Sed ꝯ.
Jac.2. dr̄. Nōne abrahá ex opibus iustificatus est. R̄e⁹
dōʒ est q̄ iustificare pōt accipi dupl̄r. Uel q̄ʒtū ad exe
3 cutionē iustitie ⁊ manifestationē: ⁊ hoc mō iustificat̄
hō.i. iustus ostenditur ex opib⁹ opat̄. Uel q̄ʒtuʒ ad ha
bitum iustitie infusum: ⁊ hoc mō non iustificat̄ q̄s ex
operibus cum habitus iustitie qua hō iustificat̄ apud
deū non sit acq̄situs: sed p̱ grām fidei infusus. Et ideo
signāter apl̄s dicit. (Apud deū): qꝛ iustitia q̄ est apud
deū in interiori corde est: iustitia aūt q̄ est ex operibus
.i. q̄ manifestat iustum est apud hoīes: ⁊ hoc mō apl̄s
accipit apud deū. Ro.2. Nō.n. auditores: sed factores
⁊c̄. Ro.4. Si ex opibus abrahaʒ iustificatus est habʒ
gloriam: sed non apud deum ⁊c̄. Sic ergo patet con
clusio rationis: scilicet q̄ lex iustificare non potest.
¶ Consequenter cū dicit. (Q̄ꝛ iustus ⁊c̄.) Ponit ma
iorem q̄ est ex auctoritate scripture. Abacuhc.2. Et in
4 troducit̄ ēt Ro.i. ⁊ ad Heb.io. Circa qd̄ notanduʒ est:
q̄ in hoīe est duplex vita. s. vita nāe: ⁊ vita iustitie. Ui
ta qdē nāe est p̱ aīam. Unde aīa a corpe recedente cor
pus remanet mortuū. Uita v̄o iustitie est p̱ deū. Et iō
p̄muʒ quo deus est in aīa hoīs est fides: ad Heb.ii. Ac
cedentē ad deū opʒ credere. Eph.3. Habitare xp̄m p̱ fi
dē ī corda vr̄a. Et sic dicimus q̄ in aīa p̄ma indicia vite appa
rent in opibus aīe vegetabilis: qꝛ aīa vegetabilis ē q̄ p̄
mo aduenit aīali gn̄ato: vt ph̄s dicit: ita qꝛ p̄mū p̄nci
pium quo deus est in nobis est fides: ideo fides dr̄ p̄n
cipium viuēdi. Et hoc est qd̄ hic dr̄. Justus meus ex fi
de viuit. Et intelligendū est de fide p̱ dilectionē opan
te. Minor aūt ponit̄ ibi. (Lex aūt nō est ⁊c̄.) Et p̄mo
ponit̄ ipsa minor. Scd̄o ꝓbat̄ ibi. (Sed q̄ fecerit ⁊c̄.)
Dicit ergo. Lex nō est ex fide. ¶ Sed ꝯ. Lex mandat
5 credere: q̄ sit vnus de⁹: ⁊ hoc ptinet ad fidē. Ergo lex
hēbat fidē: q̄ aūt sit vnus deus: mādat̄ Deu.6. Audi
israel: dn̄s deus tuus ⁊c̄. R̄ñdeo dd̄m est q̄ hic loq̄t̄ ð
obseruationibus mandatoꝝ legis: ꝭm q̄ lex ꝯsistit in
mādatis ⁊ p̄ceptis cerimōialibus: ⁊ dicit q̄ est ex fide
Fides.n. vt dr̄ Heb.ii. est subā sperandaꝝ reꝝ argumē
tum nō apparentium. Et iō ꝓprie implet mandatū de
fide q̄ nō sperat ex hoc aliqua p̄ntia ⁊ visibilia ꝯseq̄: ſʒ
bona inuisibilia ⁊ eterna. Lex ergo qꝛ ꝓmittebat terre
na ⁊ p̄ntia: vt dr̄ Esa.i. Si volueritis ⁊ audieritis me:
bona terre comedetis: iō nō est ex fide: sed ex cupidita

b te potius vel ex timore: ꝭm illos p̄cipue: q̄ carnalr̄ le
gē seruabāt. Aliq̄ tn̄ sp̄ūalr̄ viuebant in lege: sed h̄ nō
est ex ea: sed ex fide mediatoris. Et hoc lex nō sit ex fi
de ꝓbat cū dicit. (Sed q̄ fecerit ea). s. opa legis viuet
ī illi̇s. s. vita p̄nti.i. imunis erit a morte tp̄ali ⁊ ꝯ seruabit̄
in vita p̄nti. Uel alr̄: dico q̄ lex nō est ex fide: ⁊ hoc pʒ:
qꝛ q̄ fecerit ⁊c̄. Quasi dicat. p̄cepta legis nō sunt ð cre
dendis: sed de faciēdis: lʒ aliq̄d credendū annūciet. Et
iō virtus eius nō est ex fide: sed ex opib⁹ ⁊ hoc ꝓbat: qꝛ
dn̄s qn̄ voluit eá ꝯfirmare nō dixit q̄ crediderit: ſʒ q̄ fe
cerit ea viuet in illis. Sed noua lex ex fide est. Mat.vl
ti. Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit ⁊c̄. Lex tn̄ est qd̄
dam effigiatum ⁊ effectum ex fide: ⁊ ideo comparatur
lex vetus ad legem nouá sicut opa nāe ad opa intelle 2
ctus. Nam in ipsis opibus nāe apparent q̄dam opa in
tellectus: nō q̄ res nāles intelligāt: sed qꝛ agunt̄ ⁊ or
dinant̄ ab intellectu vt finem consequant̄. Sic ⁊ in ve
teri lege aliqua continent̄: q̄ fidei sunt: nō q̄ iudei ea
put erant fidei haberent: sed habebant ea in figura tā
tum fidei christi ⁊ protestationem ex cuius fidei virtu
te saluabantur iusti. Lectio. V.

Christus aūt nos redemit ð ma 3ᵘˢ qō.
ledicto legis: factus p̱ nobis 46. ar
maledictū: qꝛ scriptū est: †male ti.4.
dictus oīs q̄ pēdet in ligno: vt
in gētibus bn̄dictio abrahe fieret ī xp̄o iesu
vt pollicitationē sp̄ūs accipiamus per fidē. Leuit.
¶ Posito damno a lege illato ⁊ defectu legis ab illo 18. ca.
eripere non valentis: hic ap̄l̄s ostendit virtutē xp̄i ab ip
so damno liberantis. Et p̄mo ostendit quō per xp̄ʒ ab
ipso dāno liberamur. Scd̄o quomodo ēt sup̱ hoc auxiliū
a xp̄o acq̄rimus ibi. (Ut in gentibus ⁊c̄.) Circa p̄mū
tria facit. Primo.n. ponit liberationis auctoritatē. Se
cundo liberationis moduʒ ibi. (Factus p̱ nobis ⁊c̄.)
Tertio testimoniū ꝓpheticū ibi. (Q̄ꝛ scriptū ⁊c̄.) Di
cit ergo p̄mo. Quicūq̄ȝ seruabant opa legis ērant sub
maledicto: sicut dictū est. Nec p̱ legē liberari poterāt.
Ideo necesse fuit aliquē hēre q̄ nos liberaret: ⁊ iste fu
it xp̄s. Et iō dicit. (Christus redemit nos de maledicto 4
legis.) Ro.8. Quod impossibile erat legi ⁊c̄. De⁹ mittēs fili
um suū. s. xp̄m ⁊c̄. Redemit inq̄ȝ nos. s. iudeos p̄cioso
sanguine suo. Apoc.5. Redemisti nos in sanguine ⁊c̄.
Esa.43. Noli timere: qꝛ redemi te ⁊c̄. De maledicto le
gis.i. de culpa ⁊ pena. infra.4. Ut eos q̄ sub lege erant
redimeret. Osee.i3. De morte redimá eos. Modū libe
rationis ponit cū dicit. (Factus p̱ nobis maledictū).
Ubi notandū est q̄ maledictū est qd̄ dr̄ malum. Et ꝭʒ
duplex malū pōt dici duplex maledictū. s. maledictuʒ
culpe ⁊ maledictū pene. Et vtrūq̄ȝ mō pōt hoc legi du
pliciter. (Factū p̱ nobis maledictū). Et p̄mo qdēʒ de
malo culpe. Ná xp̄s redemit nos ð malo culpe. Uñ si
cut redemit nos de morte mortuus: ita redemit nos ð 5
maledicto culpe factus maledictū. s. culpe: nō qdēʒ q̄
in eo pctm̄ esset aliquod: qui pctm̄ nō fecit nec dolus
⁊c̄. Ut dr̄.i. Pet.2. Sed ꝭm opinionem hoīum ⁊ p̄ci
pue iudeoꝝ qui reputabant eū pctōrem. Jo.18. Si nō
esset hic malefactor nō tibi tradidissemus eū. Et ideo
de hoc dr̄.2. Cor.5. Eum qui non nouerat peccatū fe
cit p̱ nobis pctm̄. Dicit aūt maledictū: nō maledictus
vt ostendat q̄ iudei eū sceleratissimuʒ reputabāt. Uñ
dr̄ Jo.9. Non est hic hō a deo ⁊c̄. Et Jo.io. De bono
opere non lapidamus te: sed de peccato ⁊ de blasphe
mia. Et iō dicit. (Factus est p̱ nobis maledictum i ab
stracto). Quasi dicat, Factus est ipsa maledictio. Se

c cũdo expõit de malo pene. Nã xps liberauit nos a pe
na ſuſtinẽdo penã ⁊ mortem nr̃am: q̃ qdem in nos ꝑ
uenit ex ipſa maledictione peccati. Inq̃ꝫtum ergo hec
maledictionem pcti ſuſcepit ꝓ nobis moriendo dr̃ eẽ
factus ꝓ nobis maledictũ: Et eſt ſilẽ ei qd̃ dr̃ Rom.8.
Miſit deus filiũ ſuũ in ſimilitudinem carnis peccati
.i. mortalis. 2.Cor.5. Eum q non nouerat pctm̃.ſ.xp̃m
q peccatum nõ fecit: deus.ſ. pater ꝓ nobis fecit pctm̃
.i. fecit pati penã: qſ.ſ. oblatus eſt ꝓpter peccata nr̃a.
¶ Conſequenter ponit ſcripture teſtimoniũ cũ dicit.
(Q: ſcriptũ eſt. Maledict' ois ⁊c̃.) Et hoc Deut.27.
Ubi ſciendũ ſm glo. ꝙ in Deu. Uñ accipit h̃ ṽbũ tãꝫ
in nr̃is q̃ꝫ in hebreis codicibus hr̃. Maledictus a deo
ois ⁊c̃. Qd̃ qdem.ſ. a deo in antiqs hebreoꝝ volumi
d nibus non hr̃: vñ credit ꝙ a iudeis poſt paſſionẽ dñi
appoſitũ ſit ad infamiã xp̃i. Põt aũt exponi auctori
tas de malo pene ⁊ de malo culpe. De malo qdẽ culpe
ſic. Maledict' ois q pẽdet in ligno: nõ propter hoc ꝙ
pẽdet in ligno: ſꝫ ꝓ culpa ꝓ q̃ pẽdet. Et hoc mõ xp̃s ẽ
eſtimatus maledict' ĩ cruce pẽdẽs: pp̃ h̃ ꝙ morie tali
pena punit' fuit. Et ſm h̃ ↄtinuat ad p̃cedẽtia. Dñs.n.
p̃cepit in Deu. vt q ſuſpẽſus fuerit in veſpa depõat. Et
rõ huius eſt: q: hec pena erat ceteris abiectior ⁊ igno
minioſior. Dicit g̃. Uere factus ẽ ꝓ nobis maledictũ:
q: ipſa mors crucis quã ſuſtiuit ſufficit ad maledictio
nẽ: q: ſcriptũ eſt. Maledict' ois ⁊c̃. De malo ṽo pene
ſic exponit. Ois q ⁊c̃. Maledictus: q: ipſa pena ẽ ma
e ledictio.ſ. ꝙ ſic mortuus ẽ. Et ẽ maledict' a deo: q: de'
ordinauit vt hanc penam ſuſtineret vt nos liberaret.
¶ Conſequenter cũ dicit. (Ut in gentilibus bñdictio
⁊c̃.) Ponit ſpem quã ꝑ xp̃m ſup h̃ ꝙ ꝑ eũ liberamur
de maledicto acqrimus: vt dr̃ Ro.5. Nõ ſicut delictũ:
ita ⁊ donũ: imo multo maius.ſ. q: liberat a pctõ ⁊ con
fert gratiã. Primo g̃ ponit fructũ: ⁊ qbus daꝛ dicens.
(Ut ĩ gẽtibus bñdictio abrahe ⁊c̃.) Quaſi.d. Fact' eſt
ꝓ nobis maledictũ nõ ſolũ vt maledictionẽ remoue
ret: ſed vt in gẽtibus q̃ nõ ſub maledictiõe legis erant:
fieret bñdictio abrahe ꝓmiſſa Geñ. 22. In ſemine tuo
bñdicent oẽs gẽtes ⁊c̃. Et hec qdem bñdictio facta eſt
f nobis.i. ipleta eſt ꝑ xp̃m q eſt de ſemine abrahe: cui di
cte ſunt ꝓmiſſiones ⁊ ſemini tuo q eſt xp̃s: vt dr̃ infra
eodẽ ca. Que qdẽ bñdictio ⁊ fructus ẽ vt pollicitatio
nẽ ſpũs accipiamus.i. ꝓmiſſiones quas ſpũſſcũs facit
in nobis.ſ. de btĩtudine eterna: q q̃ſi arra ⁊ pignus no
bis traditus ipſam nobis ꝓmittit vt hẽtur Eph.1. ⁊ 2.
Cor.2 Et qdem in pignore daꝛ ad certitudinẽ. Nã pi
gnus eſt qdã certa ꝓmiſſio de re accipiẽda. Ro.5. Nõ
.n. accepiſtis ſpm̃ ſeruitutis ⁊c̃. Et infra ſi filiĩ ⁊ hẽdes.
Uel pollicitationeꝫ ſpũs accipimus.i. ſpm̃ ſcm̃. Quaſi
dicat. Accipiamus pollicitationẽ de ſpũſancto factã ſe
mini abrahe. Johel.2. Effundã de ſpũ meo ⁊c̃. Q: per
ſpiritum ſcm̃ ↄiungimur xp̃o: ⁊ efficimur ſemen abra
he: ⁊ digni bñdictione. Scd̃o oſtendit ꝑ qd ꝓueniat
nobis iſte fructus dicens. Per fidẽ: per quã qdeꝫ ⁊ he
reditatem eternã acqrimus. Ad heb.11. Accedentẽ ad
deuꝫ opꝫ credere: q: eſt ⁊ inqrentibus ſe remunerator
ſit. Per fidẽ etiam acqrimus ſpm̃ ſanctũ: q: vt dr̃ Act.
.5 Dominus dat ſpiritum ſanctum obedientibus ſibi.ſ.
per fidem.

Lectio. VI.

Fratres ſm hoiem: dico tamẽ
hois confirmatuꝫ teſtm̃ nemo
ſpernit aut ſupordiat. Abrahe
dicte ſunt ꝓmiſſiones ⁊ ſemini
eius. Nõ dicit ⁊ ſeminibus quaſi ĩ multis:
ſed quaſi in vno: ⁊ ſemini tuo: q ẽ xp̃s: hoc
autem dico teſtamentũ confirmatum a deo
que poſt quadrigẽtos ⁊ triginta annos fa
cta eſt lex: non irritum facit ad euacuandaꝫ
promiſſionem. Nam ſi ex lege hereditas
iam non ex promiſſione. Abrahe autem ꝑ
promiſſionẽ donauit deus.

¶ Poſtq̃ꝫ apl's ꝓbauit ꝑ auctoritates ꝙ lex nõ iuſtifi
cat: nec ad iuſtificationẽ q̃ eſt ꝑ fidẽ eſt neceſſaria: hic
ↄ̃nr oñdit idẽ ꝑ rõnes hũanas. Et circa h̃ quatuor fa
cit. Primo humanã ↄſuetudinẽ ponit. Scd̃o aſſumit
ꝓmiſſionẽ dĩnã ibi. (Abrahe dicte ſũt ꝓmiſſiões ⁊c̃.)
Tertio infert ↄcłonẽ ibi. (Hoc aũt dico ⁊c̃.) Quarto 2
oſtendit ↄcłoneꝫ ſeq ex ꝓmiſſis ibi. (Nã ſi ex lege ⁊c̃.)
Dicit ergo. Aperte qdem ṗus locutus ſum: ſm aucto
ritatem ſcripture nõ allatã voluntate hũana: ſed ſpiri
tuſctõ: vt dr̃.2. Pe.1. Sed nũc ſm hoieꝫ dico: ⁊ ſm ea q̃
hũana rõ ⁊ ↄſuetudo hꝫ. Ex quo qdem hẽmus argu
mentũ ꝙ ad ↄferendũ de his q̃ ſunt fidei poſſum' vti
quacũqꝫ ṽitate cuiuſcunqꝫ ſcie. Deu.21. Si videris in
numero captiuoꝝ mulierẽ pulchrã ⁊ adamaueris eã:
voluerisqꝫ hẽre vxorem: introduces eã in domũ tuam
.i. ſi ſapientia ⁊ ſcia ſecularis placuerit tibi introducẽs
eã infra terminos tuos: q̃ radet ceſariẽ ⁊c̃.i. reſecabis
oẽs ſenſus erroneos. Et inde eſt ꝙ apl's in multis lo 3
cis in ep̃lis ſuis vtit auctoritatibus gentiliũ: ſicut illõ
.1.Cor.15. Corrũpunt bonos mores ⁊c̃. Et illud Ti.1.
Cretenſes male beſtie ⁊c̃. Uel q̃ꝫuis. hmõi rões vane
ſint ⁊ infirme: q: vt dr̃ in pſal. Dñs ſcit cogitatiões ho
minum qm̃ vane ſunt: tñ hois ↄfirmatuꝫ teſtm̃ nemo
ſpernit aut ſupordinat: q: nihil humanũ tantã firmita
tem hꝫ: ſicut vltima volũtas hois: ſpneret aũt illud ali
qs: ſi diceret ꝙ teſtm̃ hois ↄfirmatum in morte teſtato
ris ⁊ teſtibus nõ valeret. Si ergo teſtm̃ hmõi nemo ſp
nit dicẽs nõ eſſe ſeruãdũ: aut ſpnit aliqd mutãdo: mul
to magis teſtm̃ dei nullus ſpernere dꝫ aut ſupordina
re infringẽdo illud vel addẽdo vel diminuẽdo. Apoc.
vlti. Si qs appoſuerit ad hec apponet deus ſup illũ
plagas ſcriptas in iſto libro: ⁊ ſi qs diminuerit de ṽbis 4
ꝓphetie huius auferet deus ꝑtẽ eius ⁊c̃. Deu.4. Nõ
addetis ad ṽbuꝫ qd̃ vob loq̃r: neqꝫ auferetis ex eo ⁊c̃.
¶ Cõſequenter cũ dicit. (Abrahe dicte ſunt ꝓmiſſio
nes ⁊c̃.) Aſſumit ꝓmiſſionẽ diuinã abrahe factã q̃ eſt
quaſi qddam teſtm̃ dei. Et ṗmo exponit hãc ꝓmiſſio
nem ſeu teſtm̃. Scd̃o ṽo apit veritatem teſti ibi. (Nõ
dicit in ſeminibus ⁊c̃.) Dicit ergo ṗmo. Abrahe dicte
ſunt ꝓmiſſiones. Quaſi dicat: ſicut teſtamentũ hois
eſt firmũ: ita ꝓmiſſiones diuine firme ſunt. Sed nun
qd deus aliquas ꝓmiſſiones fecit añ legem? Utiqꝫ: q:
abrahe q fuit añ legẽ.ſ. ꝙ nõ falleret õus: dicte.i. facte
ſunt ꝓmiſſiões ⁊ ſemini eius a deo. Sed abrahe facte
ſunt vt cui erãt iplende: ſemini ṽo vt ꝑ qd̃ ipleret. Dicũ 5
aũt ꝓmiſſiones pluralr̃: q: ꝓmiſſio de bñdicẽdo ſemi Abra
ne multa ↄtinebat. Uel q: frequẽter idẽ.i. eterna btĩtu be di
do ſibi ꝓmiſſa eſt: ſicut Geñ.12. In te bñdicent vniuer cte ꝓ
ſe cognationes terre. Itẽ.15. Suſpice celũ ⁊ nũera ſtel miſ
las ⁊c̃. Item eodẽ. Semini tuo dabo terrã hãc ⁊c̃. Iteꝫ ſiões
22. Bñdicaꝫ tibi ⁊ multiplicabo ſemẽ tuũ: ſicut ſtellas in plu
celi ⁊c̃. Iſte ergo promiſſiões ſunt quaſi teſtm̃ dei: q: ẽ rali.
q̃dam ordinatio de hereditate danda abrahe ⁊ ſemini
ſuo. Ueritatẽ aũt teſtamenti aperit cũ dicit. (Nõ dicit
in ſeminibus ⁊c̃.) Quã qdeꝫ apit eodẽ ſpũ quo teſtm̃
ↄditũ eſt. Et hoc pꝫ ex ṽbis teſti. Non inqr dicit in ſe
minibus q̃ſi in multis.i. ſicut faceret ſi õ multis illud
valeret

valeret: ſed in vno qd̄ eſt xp̄s: q2 ipſe ſolus eſt ꝑ quē ⁊ in q̄ oēs poterũt bñdici. Nã ipſe ſolus ⁊ ſingularis eſt qui nõ ſubiacet maledictiõi culpe: ⁊ ſi maledictio ꝑ nob̄ dignatus ſit fieri. Uñ dr̄ in ps̄. Singulariter ſum ego ⁊c. Itē nõ ē q̄ faciat bonum ⁊c. Eccl̄. 7. Uix de mille vnũ rep̄i. ſ. xp̄m q̄ eēt ſine omni pct̄õ: mulierem aũt ex oīb⁹ nõ inueni q̄ a pct̄õ oīno imunis eēt ad min⁹ origi-li vl̄ vn̄iali. Cõcluſionē aũt infert ap̄ls cũ dicit. (Hoc aũt dico teſtm̄ ⁊c.) Ubi videamus ꝑ ordinē qd̄ ſit qd̄ dic̄.

3 Dic̄ ḡ q̄ h̄ ꝓmiſit deus abrahe: ſ3 h̄ ē teſtm̄. ſ. ipſa ꝓmiſſio de hereditate adipiſcenda. Iere. 31. Feriã domui iſrael ⁊ domui iuda fedus nouũ ⁊c. Cõfirmatũ. ¶ Qd̄ iõ põit vt ↄcordet cũ ꝓmiſſiõibꝰ, q̄ ſupra dixerat. Teſtm̄ hoīs ↄfirmatũ ⁊c. A deo. ſ. q̄ ꝓmiſit. Et ↄfirmatũ dico iureiurãdo. Geñ. 22. Per memetipſũ iuraui ⁊c. Heb. 6. Ut ꝑ duas res imobiles qb⁹ ipoſſibile ē mẽtiri deũ ⁊c. Hoc inq̄ teſtm̄ lex nõ facit irritũ: q̄ q̄dē lex facta eſt ⁊ data deo ꝑ Moyſen. Ioã. 1. Lex ꝑ Moyſen data ē ⁊c. Poſt q̄drigẽtos ⁊ triginta ⁊c. Et q̄ſi exponẽs quod dixerat ſubiūgit. Nõ irritũ facit ad euacuãdã ꝓmiſſionē. Sic. n. irritũ fieret p̄dictũ teſtm̄ ſi ꝓmiſſio facta abrahe euacuaret̄. i. in vacuũ facta eſſet q̄ſi nõ ſufficeret ſemen abrahe repromiſſum ad gẽtiũ bñdictionē. Per xp̄m aũt nõ ſunt euacuate ꝓmiſſiões p̄ribus facte. ſ3 ↄfirmate. Ro. 15. Dico xp̄m xp̄m miniſtrũ fuiſſe circũciſionis ad ↄfirmãdas ꝓmiſſiones patꝝ. Et. 2. cor. 1. Quotquot. n. ꝓmiſſiones dei ſunt in illo ē ⁊c. Hoc aũt qd̄ dr̄

circũ ciſio- nis xp̄us fuit mini ſter.

3 Poſt q̄drigẽtos ⁊ triginta ãnos ↄcordat ei qd̄ habet̄ Exod. 12. Habitatio filioꝝ q̄ mãſerat i egypto fuit quadringẽtorũ triginta annoꝝ. Et act. 7. Locutus ē dñs. ſ. abrahe. quia erit ſemen eius accola i terra aliena ⁊ ſeruituti eos ſubiicient annis quadringentis triginta. Sz ↄtra ē quod dicitur Geñ. 15. Scito ꝑnoſcẽs q̄ ꝑegrinũ futurũ ſit ſemẽ tuũ ⁊ ſeruitute eos ſubiiciẽt ⁊ affligent eos annis q̄dringẽtis. Rñ° dõm q̄ ſi fiat computatio annoꝝ a p̄ma ꝓmiſſione facta abrahe q̄ legit̄ Geñ. 12. vſq3 ad exitum filioꝝ iſrael de egypto qñ data ē lex: ſic ſunt anni q̄dringẽti triginta. ſicut h̄ ſcribit̄ ⁊ Exod. 12. ⁊ Act. 7. Uſq3 ad exitũ filioꝝ iſrael de egypto qñ data ē lex. Si aũt icipiat cõputatio a natiuitate yſaac de qua legit̄ Geñ. vigeſimop ſic ſunt tm̄ q̄drigẽti ⁊ q̄nq3 ãni.

4 Nã viginti q̄nq3 anni fuerũt a ꝓmiſſione facta abrahe vſq3 ad natiuitatē yſaac. Abrahã. n. erat ſeptuagīta q̄nq3 annoꝝ. qñ exiuit de terra ſua ⁊ facta ē ei p̄ma ꝓmiſſio: vt h̄r. Geñ. 12. Cẽtenarius aũt fuit: qñ natus ē yſaac vt h̄r ibidē. 21. Qr̄ aũt a natiuitate yſaac vſq3 ad exitum filioꝝ iſrael de egypto fuerit q̄dringẽti q̄nq3 ãni ꝓbat̄ ꝑ hoc q̄ yſaac fuit ſexagīta annorũ: qñ genuit Iacob: vt habet̄ Geñ. 25. Iacob aũt erat. 130. annoꝝ qñītrauit egyptum vt h̄r Geñ. 47. Et ſic a natiuitate yſaac vſq3 ad introitũ iacob i egyptũ fuerũt. 190. anni. Ioſeph aũt fuit triginta annoꝝ: qñ ſtetit corã pharaone vt habet̄ Geñ. 41. Et poſtea trãſierũt ſeptē ãni fertilitatis ⁊ duo ſterilitatis vſq3 ad igreſſum Iacob i egyptũ: vt h̄r. 45.

Abra ham erat. 75°. annoꝝ qñ exi uit de terra ſua.

5 Uixit aũt Ioſeph. 110. ãnis vt h̄r Geñ. vltimo. A qbus ſi ſubtrahant̄ triginta ⁊ nouē anni remnent ſeptuaginta ⁊ vnus ann⁹. Fuerunt ḡ a natiuitate yſaac vſq3 ad mortē Ioſeph ducẽti ⁊ ſexaginta vnus ann⁹. Fuerunt aũt i egypto filij iſrael poſt mortē Ioſeph. 144. annis. vt raban⁹ dic̄ i glo. Act. 7. Fuerũt ḡ a natiuitate yſaac vſq3 ad exitũ filioꝝ iſrael de egypto ⁊ legē datã. 405. ãni ſcriptura aũt Geñ. 17. Nõ curauit d̄ minutis. Uel põt dici q̄ q̄nto ãno yſaac expulſus fuit iſmael ⁊ remanſit ſolus yſaac heres abrahe: a q̄ tpe fuerũt q̄dringẽti anni.

¶ Deinde cũ dic̄. (Nã ſi ex lege ⁊c.) Oñdit quõ ſeq̄ret ex ꝓmiſſis q̄ lex euacuaret ꝓmiſſiones: ſi lex neceſſaria eēt ad iuſtificationē ſiue bñdictionē gẽtiũ. Dic̄ ḡ q̄ ꝓmiſſio euacuaret̄ ſi lex neceſſaria eēt. Nã ſi h̄reditas. bñdictiõis abrahe eēt ex lege iã nõ eēt ex repromiſſiõe. i. ex ſemine repromiſſo abrahe. Si. n. ſemē ꝓmiſſum eēt ſufficiẽs ad h̄reditatē bñdictiõis ↄſequẽdã nõ fieret iuſtificatio ꝑ legē. Deſtruit aũt ↄſequẽs cũ dicit. (Abrahe aũt donauit deus ⁊c.). i. ꝓmiſit ſe daturũ: qd̄ ita certũ erat ac ſi ſtatī daret ꝑ repromiſſionē. i. ꝑ ſemē repromiſſum. Nõ ḡ ē ex lege hereditas. i. bñdictio d̄ qua dr̄ p̄me Pe. 3. In hoc vocati eſtis vt bñdictionē hereditate poſſideatis. b

Lectio. VII.

Quid igitur lex. ꝓpter trãſgreſſionē poſita ē donec veniret ſemē cui ꝓmiſerat: ordiãta ꝑ angelos i manu mediatoris. † Mediator aũt vnius nõ ē: † deus autē vnus ē. 2

Me 3° q̄. 26. ꝑ totũ. Deu. 6. ca°.

¶ Poſtq̄ oñdit ap̄ls ⁊ auctoritate ſcripture ⁊ ↄſuetudie hũana q̄ lex iuſtificare non potuit: h̄ mouet duas dubitatiões ⁊ ſoluit. Scd̄a dubitatio icipit ibi. (Lex ḡ aduerſus ꝓmiſſa dei ⁊c.) Circa p̄mũ tria fac̄. Primo mouet dubitationē. Scd̄o ſoluit ibi. (Propter trãſgreſſiones ⁊c.) Tertio quoddã i ſolutiõe poſitũ mãifeſtat ibi. (Mediator aũt ⁊c.) Põt aũt eē dubiũ ex premiſſis: ſi lex iuſtificare nõ poterat: an eēt oīno inutilis: ⁊ hãc dubitationē mouet dicẽs. (Quid igit̄ lex) ſit. i. ad quid lex vtil̄ fuit Et hãc pũctuationē magis approbat. Augu. vt h̄r i glo. q̄ aliã que ſibi p̄mit⁹ melior videbat̄ vt diſtinguat̄ ſic. Quid igit̄. Et poteſta dicat̄ lex ꝓpter trãſgreſſiões ⁊c. Similis dubitatio ꝓpõit̄. Roma. 3. vbi ſic dicitur. Quid igitur amplius iudeo ⁊c. 3

¶ Deīde cũ dic̄. (Propter trãſgreſſiões). Soluit dubitationē motã: vbi q̄tuor fac̄. Pͥo ꝓpõit legis vtilitatē. Scd̄o legis fructũ ibi. (Donec veniret ſemē ⁊c.) Tertio legis miniſtros ibi. (Ordiata ꝑ ãgelos). Quarto legis dñiũ ibi. (In manu mediatoris). Circa p̄mũ notãdũ ē q̄ lex vet⁹ data ē ꝓꝑ q̄tuor. ſ3 q̄tuor ex pct̄õ conſecuta q̄ enumerat beda. ſ. ꝓꝑ malicia: īfirmitatem: ↄcupiſcẽtiã: ⁊ ignorãtiã. Eſt ḡ lex p̄ data ad reprimẽdã maliciã dũ. ſ. ꝓhibẽdo pct̄m̄ ⁊ puniẽdo retrahebat̄ hoīes a pct̄õ: ⁊ h̄ tãgit dicẽs. (Propter trãſgreſſiones poſita ē lex). i. ad trãſgreſſiões cohibẽdas: ⁊ de hoc habet̄ p̄me Ti. 1. Iuſto lex nõ ē poſita: ſ3 iniuſtis. Cuius rõ põt ſumi a p̄ho in. 4. Ethicoꝝ. Hoīes. n. bñ diſpoſiti ex ſeipſis mouent̄ ad bñ agẽdũ ⁊ ſufficiũt eis paterna mõita: vñ nõ idigẽt lege: ſed ſic̄ Ro. 2. dr̄. Ipſi ſibi ſũt lex habẽtes opus legis ſcriptũ in cordibus ſuis. Sed hoīes male diſpoſiti idigẽt retrahi a peccatis ꝑ penas. Et iõ q̄tũ ad iſtos fuit neceſſaria legis poſitio q̄ h̄3 coartatiuã v̄tutē. Scd̄o lex data eſt ad infirmitatē manifeſtandam. Homines enim de duobus preſumebant. Primo q̄dē de ſciẽtia. Scd̄o de potẽtia. Et iõ deus reliq̄t hoīes abſq3 doctrina legis: tempore legis nature. In quo dum in errores inciderunt ↄuicta eſt eoꝝ ſuꝑbia de defectu ſcientie. Sed adhuc reſtabat preſũptio de potentia. Dicebant enī nõ deeſt qui impleat: ſed nõ eſt qui iubeat: vt dicitur in gloſa ſuper illõ Exod. 24. Quicquid preceperit dñs faciemus ⁊ erimus obediẽtes. Et ideo data eſt lex: q̄ cognitionem peccati faceret. Per legē. n. cognitio peccati: Ro. 3. Que tñ auxilium gratie non dabat ad vitãdum peccata: vt ſic homo ſub lege conſtitutus ⁊ vires ſuas experiretur ⁊ infirmitatem ſuam recognoſceret inueniens ſe ſine gratia peccatum vitare non poſſe: ⁊ ſic auidius quereret gratiā. Et hec ē cauſa poteſt ex his v̄bis accipi vt dicatur q̄ lex poſita ē ꝓꝑ tranſgreſſiões ad implendas: 4 5

quaſi illo modo loquēdo q̄ apoſtolus dic̄ Ro.5.Lex. ſubintrauit vt abūdaret delictū:qḋ nō ē intelligendū cauſaliter:ſed ꝯſecutiue:q: lege ſubintrāte abundauit delictum ꝛ tranſgreſſiones ſunt multiplicate. dū ꝯcupiſcētia nōdū p grām ſanata ī id qḋ ꝓhibebaf magis exarſit:ꝛ factū ē pctm̄ grauius addita preuaricatione legis ſcripte. Et hoc deus pmittebat vt hoīes ĩꝑfectiōez ſuā cognoſcētes quererent mediatoris grāz. Unde ſignāter dicit.(Poſita ē q̄ſi debito ordine collocata iter legē nature ꝛ legem grē). Tertio data ē lex ad domandā ꝯcupiſcētiā ppl̄i laſciuiētis: vt diuerſis cerimonijs fatigati neq̄ ad ydolatriā neq̄ ad laſciuias ďclinarēt. vn̄ dic̄ Petrus. Actuū.15. Hoc ē onus qḋ neq̄ nos ꝛc. Quarto ad inſtruēdū ignorātā data eſt lex in figurā future grē. ſm̄ illud Hebre.10. Umbrā hȝ lex ꝛc.

¶ Deinde cū dicit.(Donec veniret ſemen ꝛc.) Ideſt xp̄s de quo ꝓmiſerat deus p eū bn̄dicēdas oēs gētes. Mathei.11. Lex ꝛ ꝓphete vſq̄ ad Joānē ꝛc. Gen̄.12. In ſemine tuo ꝛc. Miniſtri aūt legis ponūf cuȝ dicit. (Ordiata).i.ordināter data p angelos.i.p nūcios dei. ſ. Moyſem ꝛ Aron. Malach.2. Legē requirēt ex ore eius ꝛc. Angelus.n.dn̄i ꝛc. Uel p angelos.i.miniſtros angeloꝝ. Act.6. Accepiſtis legē in diſpoſitionē angeloꝝ ꝛc. Et ē data p angelos:q: lex nō debebat dari per filiū qui maior eſt. Heb.2. Si.n.q p āgelos fact͛ ē ſmo ꝛc. Dic̄ aūt. Ordiata:q: ordinabiliter data ē.ſ.inter tp̄s legis nālis q̄ hoīes ꝯuicti ſūt q ſe iuuare nō poterant: ꝛ tp̄s grē. Nā anq̄ȝ grām acciperēt ꝯuincēdi erāt ď lege. Dn̄s āt legis dr̄ xp̄s. Et iō dic̄.ī manu mediatoris. ī.in ptāte xp̄i. Deut.33. In dextera eius ignea lex. ꝓme thi.2. Mediator dei ꝛ hoīuȝ ꝛc. Iſte mediator ſignificatus ē p Moyſē:ſ cui͛ manu ē lex data. Deut.5. Ego ſequeſter ꝛ medius fui inter deum ꝛ vos ꝛc.

¶ Deinde cū dicit.(Mediator aūt ꝛc.) Expōit qḋ dixit. In manu mediatoris qḋ pōt tripl̄r exponi. Uno° q: mediator nō eſt vnius tm̄:ſed duoꝝ. Un̄ cuȝ iſte ſit mediator dei ꝛ hoīs opȝ q ſit deus ꝛ homo. Si.n.eēt purus homo vel deus tm̄ nō eſſet verus mediator. Si ḡ eſt verus deus ꝛ nullus ē mediator ſuꝑplius:pōt videri alicui q p̄ter ipm̄ ſunt alij dij quoꝝ ē mediator:ꝛ
4 hoc remouet dicēs:q mediator iſte:ꝛ ſi non eſt vnius tm̄:nō pp hoc ſunt alij dij:ſed deus vnus ē:q: licet ipſe alius ſit in pſona a deo patre:nō eſt tn̄ aliud in nā. Deut.6. Audi iſrael dn̄s deus ꝛc. Ephe.4. Unus de° ꝛc. Scḋo mō:q: poſſet credi q iſte eſſet mediator iudeoꝝ tm̄. Iō dicit. Dico q xp̄s eſt mediator:ſed non vnius ſ.iudeoꝝ:ſed vnus eſt oīum.i.ſufficiens ad oēs recōciliandos deo:q: ipſe deus eſt. Ro.3. Unus deus qui iuſtificauit ex fide circumciſionem ꝛ p̄putium p fidē ꝛc. ſcḋe cor.5. Deus erat ī xp̄o mundū recōcilians ſibi ꝛc. Tertio mō q: nō ē mediator vnius populi:tm̄.ſ.iudeoꝝ:ſed ēt gētilium. Ephe.2. Ipſe ē pax nr̄a qui fec̄ vtraq̄ vnū. Et hoc ex pte gētiū auferēdo ydolatriā:ꝛ
5 ex pte iudeoꝝ ex obſeruātia legis. Specialr̄ āt mediator eſt filius nō pater nō ſpiritus ſanctus:nihilominus tn̄ vnus eſt deus.

Lectio. VIII.

Lex ergo aduerſus ꝓmiſſa dei. abſit. Si enīȝ data eēt lex q̄ poſſet hoīem viuificare ďe ex lege eſſet iuſticia. Sȝ cōcluſit ſcriptura oīa ſub pctō:vt ꝓmiſſio ex fide ieſu chriſti daref credētibus. Prius aūt q̄ȝ veniret fides ſub lege cuſtodiebamur:cōcluſi in eā fidē q̄ reuelāda erat. Itaq̄ lex pedagogus nr̄ fuit in xp̄o vt ex fide iuſtificemur. At vbi venit fides iam non ſumus ſub pedagogo.

¶ Hic mouet apl̄s aliam dubitationē:vȝ.ſ.lex noceat grē. Et p̄ mouet dubitationē dicens.(Lex ḡ ꝛc.) Quaſi dicat ſi lex poſita ē pp tráſgreſſiones:nūqd lex facta aduerſus ꝓmiſſa dei.ſ.vt id qḋ deus ꝓmiſit ſe facturū p ſemen repromiſſum p aliū faciat.(Abſit.) Q.d. Nō. Nā ſupra eodē. Lex nō irritū fac̄ teſtamētuȝ ad euacuādas ꝓmiſſiones ꝛc. Ro.7. Lex ſancta ꝛ mādatū ſcm̄. Scḋo cū dic̄.(Si.n.lex data eſſet ꝛc.) Soluit dubitationē. Et p̄ oñdit q lex nō ē ꝯ ꝓmiſſa dei. Secūdo q ē in obſequiū ꝓmiſſoꝝ ibi.(Sed ꝯcluſit ꝛc.)
Dic̄ ḡ q lȝ lex ſit poſita pp tráſgreſſores:non tn̄ ꝯ͂riaf 3
ꝓmiſſioni dei:q: tráſgreſſiones ipas remouere nō pōt. Si enim eas remoueret:tūc manifeſte eēt ꝯ ꝓmiſſa dei:q: iuſtitia eēt p aliū modū q̄ȝ deus ꝓmiſit q: eſſet p legē ꝛ nō p fidē:cū tn̄ dicaf. Abacuch.2. Iuſt͛ meus ex fide viuit. Ro.3. Iuſtitia dei ē p fideȝ ieſu xp̄i. Et iō dic̄.q ſi lex eēt data talis:q̄ poſſet viuificare.i.tāte ꝟtutis eēt q poſſet vitā grē et eternā beatitudineȝ ꝯferre: tūc ďe:ꝛ nō appēret iuſticia eſſȝ ex lege:ſi lex faceret qḋ fides facere dicif:ꝛ ſic fruſtra eēt fides. Sed lex nō iuſtificat:q: lr̄a.ſ.legis occidit vt dr̄.ſcḋe cor.3. Et Ro. 8. Lex enim ſpiritus vite in chriſto ieſu ꝛc.

¶ Deinde cū dicit.(Sed ſcriptura ꝯcluſit ꝛc.) Oñdit q lex nō ſolū nō ꝯ͂riaf gratie:ſȝ ē ei ēt ī obſequiū. Et p̄ oñdit q lex obſeqf ꝓmiſſis dei. Scḋo quō hoc obſequiȝ māifeſtatū ē ī iudeis ibi.(Pri° āt q̄ȝ veniret fides ꝛc.) Tertio quō gētiles ēt ſine lege cōſecuti ſūt ꝓmiſſa dei ibi(Oēs enīȝ filij dei eſtis ꝛc.) Circa p̄mū ſciēduȝ ē q lex obſeqf ꝓmiſſis dei in generali q̄ȝtuȝ ad duo. Pri° q: māifeſtat peccata. Ro.3. Per legē cognitio peccati. Deinde q: manifeſtat infirmitatē hūanā. Inq̄ȝtuȝ hō nō pōt vitare pctūm:niſi p grāȝ q̄ p legē nō dabaf. Et ſicut iſta duo.ſ.cognitio morbi ꝛ impotētia īfirmi multū inducūt ad querēdū medicuȝ:ita cognitio peccati ꝛ ꝓprie impotētie inducūt ad q̄rēdū xp̄m. Sic ḡ lex obſecuta ē grē:inq̄ȝtū p̄buit cognitionē peccati ꝛ experiētiā ꝓprie impotētie. Et iō dic̄.(Scriptura).i.lex ſcripta(ꝯcluſit).i.tenuit īcluſos iudeos(ſub pctō).i.oñ- 4
dit eis pctā q̄ faciebāt. Ro.7. Cōcupiſcētiā neſciebam ꝛc. Itē ꝯcluſit:q: veniēte lege ſūpſerūt occaſionē peccati. Ro.11. Cōcluſit deus oīa ī incredulitate ꝛc. Et hoc iō vt hō q̄reret grāȝ. Et iō dic̄. Ut ꝓmiſſio.i.grā repromiſſa daref n̄ ſolū iudeis:ſȝ oīb͛ credētibus: q: illa grā poterat liberare a pctis:ꝛ hec gratia ē ex fide ieſu xp̄i.

¶ Deinde cū dicit.(Prius aūt q̄ȝ veniret ꝛc.) Ponit experimentum huius obſequij manifeſtatū ī iudeis. Et p̄ ponit obſequȝ iudeoꝝ. Scḋo ꝯcludit quoddam correlariū ibi.(Itaq̄ lex pedagogus ꝛc.) Dicit ergo. ſi ſcriptura.i.lex ſcripta ꝯtinuit oīa ſub peccato:q̄s vtilitates hēbāt iudei ex lege anteq̄ȝ veniret fides ex grā? Rn̄det ꝛ dicit. Nos iudei ante aduentum fidei cuſto-
diebamus ſub lege:inq̄ȝtum faciebat nos vitare ydo- 5
latriam ꝛ multa alia mala. cuſtodiebamur inq̄ȝ non ſicut liberi: ſed quaſi ſerui ſub timore: ꝛ hoc ſub lege: ideſt ſub onere legis ꝛ dominio. Ro.7. Lex in homine dominatur q̄ȝto tempore viuit ꝛc. Et cuſtodiebamur concluſi:ideſt ſeruari ne deflueremus ad vitia:ſed prepara◦remur in eā.i.tam bonaȝ fideȝ que reuelāda erat. Eſa.56. Iuxta eſt ſalus mea vt veniat: ꝛ iuſtitia mea vt reueletur. Et dicit reuelanda.q: cum fides excedat omne humanum ingenium:non poteſt per proprium ſenſum haberi:ſed ex reuelatione ꝛ dono dei. Eſa.40. Reuelabitur gloria domini ꝛc. Uel eā fidē q̄ reuelāda erat tpe grē in antiquis tp̄ibus multis ſignis latens.

a Unde ꝛ tempoꝛe xp̄i velū templi ſciſſum eſt. Mat. 27. ℭ Cōſequēter cū dic̄. (Lex pedagogus ꝛc̄.) Cōcludit quoddā coꝛrelariū. Et ponit legis officiū. Scd̄o officij teſtationē ibi. (At vbi venit plenitudo tp̄is ꝛc̄.) Off. cū aūt legis fuit officiū pedagogi. Et iō dic̄. (Lex pedagogus nr̄ ꝛc̄.) Quādiu. n. heres nō pōt ↄſeq bn̄ficiū herditatis vel pp defectū etatis ſeu alicuius obice pfectiōis: ↄſeruat ꝛ cuſtodit ab aliq̄ inſtructoꝛe: q qde inſtructoꝛ pedagogus dr̄ a pedos: qd̄ ē puer: ꝛ goge qd̄ ē ductio. Judeis aūt pmiſſa erat bn̄dictio futuri ſeminis de herditate obſequēda: ſ; nōdū aduenerat tp̄s ipſius hereditatis ↄſequēde. Et iō neceſſariu; erat q ↄſeruarent vſq; ad tp̄s futuri ſeminis ꝛ cohiberēt ab illicitis qd̄ fctm̄ ē per legē. Et iō dic̄. (Itaq; ꝛc.) Q. d. dicat. Ex q̄ ſub lege cuſtodiebamur lex fuit nr̄ pedagogus. i. dirigens ꝛ ↄſeruās in xp̄o. i. in viā xp̄i. Et hoc iō vt ex fide xp̄i iuſtificaremur. Oſee. xi. Puer iſrl̄ ꝛ dilexi eū. Jere. 31. Caſtigaſti me dn̄e. Et eruditus ſu; ꝛc. Ro. 3. Arbitramur. n. hoīe; iuſtificari p fide; ꝛc̄. Et q̄uis lex pedagogus nr̄ ecēt: nō tn̄ ad pfectā herditatē ducebat: q: vt dr̄ Heb. 7. Neminē ad pfectū adduxit lex ꝛc. S; hoc officiū ceſſauit poſtq̄ venit fides. Et h̄ eſt qd̄ dicit. (At vbi venit fides). f. xp̄i iā non ſum⁹ ſub pedagogo. i. ſub coactiōe q̄ nō ē neceſſaria liberis. pme coꝛ. 13. Cū eſſem paruulus ꝛc̄. cū aūt factus ſum vir ꝛc. ſcd̄e coꝛ. 5. Si q̄ g in xp̄o noua creatura vetera trāſierūt ꝛc.

Lectio. IX.

Omnes enim filij dei ſūt p fide; q̄ eſt in xp̄o ieſu. Quicūq; eni; in chriſto baptizati eſtis chriſtū induiſtis. Non eſt iudeus: neq; grecus: nō ē ſeruus neq; liber: nō ē maſculus neq; femina. Omnes eni; vos vnū eſtis in chriſto ieſu. Si aūt vos chriſti: ergo ſemen abrahe eſtis ſ; pmiſſionē heredes.

Luc. ii. ca.

ℭ Hic oſ̄dit aplus q ad fructū grē gētiles ſine obſequio legis puenerūt: ad quē tn̄ iudei pducti ſunt p legis cuſtodiā ꝛ obſequiū. Et circa h̄ facit tria. Primo ppōnit itētū. Scd̄o manifeſtat ppoſitū ibi. (Quicūq; eni i xp̄o ꝛc.) Tertio ex h̄ argumētat ibi. (Si aūt vos xp̄i ꝛc.) Dicit g̃ ve nō ſum⁹ ſub lege. i. ſub pedagogo ꝛ coactione: q: ſumus filij dei. Silr ꝛ vos ſub lege neq; ſub pedagogo eſtis: q:. f. ad grām peruiniſtis. Jō oēs eſtis filij dei p fidē nō p legē. Ro. 8. Nō. n. accepiſtis ſpiritu; ſeruitutis. f. timoꝛis q dabat in lege veteri: ſ; accepiſtis ſpūm filioꝝ. f. charitatis ꝛ amoꝛis q dat i noua lege p fidē. Jo. 1. Dedit eis ptātē filios dei fieri ꝛc. Si g̃ filij dei eſtis p fidē: q̄r vultis eē ſui p legis obſeruātias? Na; ſola fides hoīes fac̄ filios dei adoptiuos. Null⁹ ſiqde; ē filius adoptiuus: niſi vniat ꝛ adhereat filio nāli. Romanoꝝ octauo. Quos pſciuit ↄfoꝛmes fieri imaginis filij eius ꝛc̄. Fides. n. facit nos in xp̄o ieſu filios. Ephe. 3. Habitare xp̄m p fidē in coꝛdibus veſtris. Et hoc in xp̄o ieſu. i. filij dei eſtis per ieſum chriſtum.

4

5

ℭ Cōſequēter cū dic̄. (Quicūq;. n. in xp̄o ꝛc̄.) Manifeſtat ppoſitū. Et circa h̄ tria facit. Pͥo ppōnit ppoſiti maīfeſtationē. Scd̄o manifeſtatiōis expoſitionem ibi. (Nō ē iudeus ꝛc̄.) Tertio aſſignat maīfeſtationis rōnē ibi. (Oēs. n. vnū ſumus ꝛc̄.) Maīfeſtat aūt circa p̄m quō ſumus in xp̄o ieſu filij dei. Et h̄ eſt quod dicit. (Quicūq; eni; in xp̄o ieſu ꝛc̄.) Qd̄ pōt q̄drupliciter expōi. Uno mō vt dicat. Quicūq; i xp̄o ieſu baptizati eſtis. i. inſtitutiōe xp̄i ad baptiſmū ſtructi eſtis. Mar. vltimo. Euntes in mūdū vniuerſu; pdicate euāgeliū omni creature ꝛc̄. Qui crediderit ꝛ baptizatus fuerit ꝛc. Alio mō qcūq; in xp̄o ieſu baptizati eſtis. i. p ſimilitudinē: ꝛ p ↄfigurationē moꝛtis xp̄i. Ro. 6. Quicūq; baptizati ſumus in xp̄o ieſu i moꝛte ipſius baptizati ſumus. Uel in xp̄o ieſu. i. in fide ieſu xp̄i. Nā baptiſmus nō fit: niſi i fide ſine q̄ effectū baptiſmi nullū ↄſeqmur. Mar. vlt. Qui crediderit ꝛ baptizatus fuerit ſalu⁹ erit ꝛc. Uel in xp̄o ieſu. i. in virtute ꝛ opatione eius. Jo. 1. Sup quē videris ſpm̄ deſcēdēte; h̄ ē q baptizat. Quicūq; g̃ iſtis quatuoꝛ modis baptizati eſtis xp̄; iduiſt. Ubi ſciēdū ē q q iduit aliq̄ veſte, ptegit ac ↄtegit ea: ꝛ apparet ſub coꝛde veſtis coloꝛe ppͦo occultato. Eodē mō ꝛ q induit xp̄m ptegit ꝛ ↄtegit a xp̄o ieſu ↄ impugnatiōes ꝛ eſtus ꝛ in eo nihil aliud apparet. niſi q̄ xp̄i ſūt. Ro. 13. Induite dn̄m ieſum xp̄m. Et ſicut lignum accēſum induit igne ꝛ pticipat ei⁹ v̄tutē: ita ꝛ q xp̄i v̄tutes accipit induit xp̄o. Luc. vlt. Sedete i ciuitate donec induamini v̄tutē ꝛc. Qd̄ in illis locū h; q interius xp̄i v̄tute iformāt. Ephe. 4. Induite nouū hoīe; qui ſ̄m ꝛc. Et nota q xp̄m aliq induūt exterius p bonam ↄuerſationē: ꝛ iterius p ſpūs renouationē: ꝛ ſ̄m vtrūq; p ſanctitatis ↄfigurationē vt tāgit i gloſa. ℭ Expoſitionē aūt maīfeſtatiōis ponit cū dicit. (Nō ē iudeus ꝛc̄.) Quaſi dicat. ve dixi: q qcūq; in xp̄o ieſu ꝛc. Q: nihil pōt eē in hoībus: qd̄ faciat exceptiōe; a ſacramēto fidei xp̄i ꝛ batiſmi. Et ponit tres dr̄ias hoīum oſtēdens q p eas nullus excipit a fide xp̄i. Prima dr̄ia ē q̄tū ad ritū cū dic̄. (Nō eſt iudeus neq; grecus). q. d. Ex q̄ i xp̄o ieſu baptizat⁹ ē: nō ē dr̄ia: q pp h̄ ſit idigniꝛ i fide ex q̄cūq; ritu ad eā venerit ſiue ex ritu iudaico ſiue greco. Ro. 3. An iudeoꝝ deus tm̄? Nōne ꝛ gētiū: imo ꝛ gentiū: qm̄ qdē vnus deus q iuſtificauit ex fide circūciſionē ꝛ ꝓputiu; p fidē. Et Romanoꝝ. 10. Non eſt diſtinctio iudei ꝛ greci ꝛc. ℭ S; ↄtra ē qd̄ dr̄ Romanoꝝ. 3. Quid g̃ amplius eſt iudeo. Multu; qdē p oēm modū. Rn̄º dōm eſt q iudei ꝛ greci pñt ↄſiderari dupl̄r. Uno⁹ ſ̄m ſtatū in quo erāt ante fidē ꝛ ſic aplius fuit iudeo pp bn̄ficiū legis. Alio mō q̄tū ad ſtatum grē: ꝛ ſic nō eſt amplius iudeo: ꝛ de hoc intelligit hic. Secūda dr̄ia ē q̄tū ad ſtatu; ꝛ ↄditiōem cū dic̄. (Nō eſt ſuus neq; liber). i. neq; ſuitus: neq; libertas: neq; nobilitas: neq; ignobilitas dr̄ia; facit ad recipiēdū effectum baptiſmi. Job. 3. Paruus ꝛ magnus ibi ſunt ꝛ ſeruus liber a dn̄o ſuo. Ro. 2. Nō ē pſonaꝝ acceptio apud deū. Tertio differētia ē q̄tū ad nāi cū dic̄. (Nō ē maſculus neq; femina): q: ſexus nullā differētiā fac̄ q̄tū ad participandū baptiſmi effectū Gal. 3. Non eſt maſculus aut femina ꝛc̄. Expoſitiōis vero rōem pōit cū dicit. (Oēs. n. vos vnū eſtis in chriſto ieſu). Quaſi dicat: vere nihil hoꝝ ē p qd̄ differentia fiat in xp̄o: q: vos oēs. i. fideles vnū eſtis in xp̄o ieſu: q in baptiſmo oēs eſtis eff. eti⁹ mēbꝛa xp̄i ꝛ vnū coꝛpus: ꝛſi iter vos ſitis diuerſi. Ro. 12. Oēs vnum coꝛpus ſumus i chriſto ꝛc̄. Ephe. 4. Unum coꝛpus vnus ſpūs ꝛc̄. Ubi aute; eſt vnitas: dr̄ia nō h; locū. Pro hac vnitate orat chriſtus. Jo. 17. Uolo pater vt ſint vnum ꝛc.

b

a

3

Judeorum ſtatera perfectior ante leges.

4

5

ℭ Cōſequēter cū dicit. (Si aūt vos eſtis ꝛc̄.) Arguit ad pncipale pꝛopoſitum hoc modo. Dixi q abrahe dicte ſunt pꝛomiſſiones ꝛ ſemini eius: ſed vos eſtis abrahe: ergo ad vos pertinet pꝛomiſſio abrahe de hereditate conſequenda. Maioꝛe; ſic pꝛobat. Uos eſtis filij dei adoptiui: q: eſtis vniti per fidem chriſto qui eſt filius dei naturalis. Sed chriſtus eſt filius abrahe in vno ſemine tuo qui eſt chriſtus. Ergo ſi vos eſtis chriſti: ideſt in chriſto eſtis ſemen abrahe: ideſt filij: cum chriſtus fili⁹ eius ſit. Et ſi filij eſtis ꝛ herdes: adeſt ad vos

6 ꝑtinet hereditas.ſ;m ꝓmiſſionē abrahe factā. Ro-
manoꝝ nono. Nō q filij ſunt carnis hi ſūt filij: ſed qui
ſunt filij pꝛomiſſionis hi eſtimanť in ſemine dei.

CAP. IIII.

Dico autē q̃ꝺ̃iu tp̄e heres paru-
ulus eſt nihil differt a ſeruo. cū
ſit dominus omnium. ſed ſub
tutoꝛibus ⁊ actoꝛibus eſt vſq̃
ad prefinitū tēpus a patre. Ita ⁊ nos cum
eſſemus paruuli ſub elemētis mūdi eram⁹
ſeruientes.

2 ¶ Poſtq̃ oñdit aplūs legis defectū: hic ꝯſequēter oñ
dit grē dignitatē. Et pmo p exēplum humanū. Scdo
p exēplum creature ibi. (Dicite mihi q ſub lege vultis
eſſe ⁊c.) Circa pᵐ duo facit. Pꝛio oñdit dignitatē grē
ꝑmitiue ſtatus veteris legis p ſilitudinē a lege hūana
ſumptā. Scdo oñdit q ipſi facti ſūt pticipes huius di
gnitatis p fidem ibi. (Qm̄ aūt eſtis filij dei ⁊c.) Tertio
arguit ipſos eo q hāc dignitatē ꝯtēnebāt ibi. (Sꝫ tūc
qdē ignoꝛātes deū ⁊c.) Circa pmū duo fac. Pꝛimo po
nit ſimilitudinē. Scdo adaptat eā ad propoſitum ibi.
(Ita ⁊ nos cū eſſemus ⁊c.) Notādū ē aūt q in ꝓpoſi
ta ſilitudine q̈ttuoꝛ tangit aplus. Pꝛimo qdē dignita-
tē: qꝛ nō ē ſeruus: ſed heres. Uñ dic. (Quāto tempoꝛe
3 heres ⁊c.) Quod aptať ⁊ referť ad populū iudeoꝝ: q
fuit heres ꝓmiſſionis abrahe. ꝑs. Elegit nos i heredi
tatē ſibi. Et ad xp̄m q ē heres oīum. Hebꝛe. i. Quem
ꝯſtituit heredē vniuerſoꝝ. Scdo eius paruitatē. Uñ
dic. (Paruulus ē): qꝛ ⁊ iudei paruuli erāt ſ;z ſtatuz le-
gis. Amos. 7. Quis ſuſcitabit Jacob: qꝛ paruulus ē.
Silr ⁊ chꝛiſt⁹ paruulus factus eſt p icarnationē. Eſa.
9. Paruulus natus ē nobis ⁊c. Sꝫ nota q aplus ali-
qñ aſſimilat paruulo ſtatū legis: ſic h. Aliqñ ſtatū p̄ſen
tis vite. pᵃ coꝛi. 13. Qñ eram paruulus ⁊c. Cuius rō eſt:
qꝛ ſtatus veteris legis eſt ſic paruulus pp impfectio-
nē cognitiōis i xp̄o ad ſtatū grē ⁊ veritatis: q̄ p xp̄m fa
cta ē. Sic ⁊ ſtatus pn̄tis vite: in q̈ videmus p ſpeculuz
in enigmate ē ſic paruulus compatus ſtatui future vi
4 te: in q ē pfcā dei cognitio. qꝛ vr̄ ſicuti ē. ¶ Tertio ei⁹
ſubiectionē cū dic. (Nihil differt a ſuo cū ſit dñs oīuz:
ſ;z ſub tutoꝛibus ⁊c.) Pꝛopꝛiuz. n. ſui ē q ſit ſubiectus
alicui dño. Puer aūt q̃diu paruulus ē: qꝛ nō hꝫ cogni
tionē pfectā: ⁊ vſū libere volūtatis: pp defectuz etatis
cōmittiť cuſtodie alioꝝ: q ⁊ bona ſua defendāt: ⁊ hi di
cunť tutoꝛes: ⁊ negocia agāt: ⁊ hi actoꝛes noīanť. Et
iō lꝫ ſit dñs oīum reꝝ ſuaꝝ: tñ inq̃tū ſubijciť aliis ni-
hil differt a ſuo. Eſa. 44. Et nunc ſuus meus Jacob
⁊c. Sꝫ notādū eſt q in pplō iudaico aliq erant ſimplr
ſui: illi. ſ. q pp timoꝛē pene ⁊ cupiditatē tpaliū: q̄ lex p
mittebat legē ſuabāt. Aliq vō erāt: q nō erāt ſui ſim-
plr: ſ;z q̈ſi ſui exiſtētes: erāt vō filij ⁊ herēdes: q lꝫ attēde
5 rēt exterius ad tpalia ⁊ vitarent penas: nihilomin⁹: tñ
i eis finē nō ponebāt: ſ;z accipiebāt ea vt figurā ſpūaliū
bonoꝝ. Uñ licꝫ videreť nihil exterius differre a ſuis:
inq̃tū cerimonias ⁊ alia legis mādata ſuabāt: tñ erāt
dñi: qꝛ nō ea itētiōe eis vtebāť: vt ſui: quia illis vtebāť
amoꝛe ſpūaliū bonoꝝ q̄ pfigurabāt. Serui vō timoꝛe
pene ⁊ cupiditate terrene cōmoditatis. Xp̄s erat etiā
q̈ſi ſuus: qꝛ lꝫ ſit dñs oīum ſ;z illō. ꝑs. Dixit dñs dño
meo ⁊c. tñ nihil videbať differre a ſuo in exterioꝛib⁹: i
q̃tū hō. Phil. 2. Exinaniuit ſemetipſū foꝛmā ſui acci-
piēs ⁊ habitu iuētus vt hō. Sub tutoꝛib⁹ āt ⁊ actoꝛi-
bus erat: qꝛ ſub lege fact⁹ erat vt dr̄ īfra eodeꝫ. Factus
ſub lege. Et hoīb⁹ ſubdit⁹: vt dr̄ Luce. 2. Erat ſubdit⁹

illis. ¶ Quarto ponit tpis ꝯgruitatē cū dicit. (Uſq̃
ad pfinitū tp̄s a pr̄e) qꝛ ſic heres ſ;z determinationem
pr̄is pfinito tp̄e ſub tutoꝛibus ē: ita ⁊ lex determinatuz
tp̄s habuit a deo q̃diu deberet durare: ⁊ q̃diu heres.
i. pplūs iudeoꝝ eēt ſub ea. Silr ⁊ pfinitū tp̄s fuit a pr̄e
q xp̄s nō erat facturus miracula ⁊ oſtēſur⁹ dñiū ptā-
tis diuine. Jo. 2. Nōdū venit hoꝛa mea. Hāc ſimilitudinē
adaptat cum dic. ꝯſequēter. (Ita ⁊ nos ⁊c.) Et pꝛimo
adaptat eā q̃tū ad iudeos. Scdo q̃tū ad xp̄ꝫ ibi. (At
vbi vēit plenitudo tpis). Dic ḡ. Dico q q̃diu tp̄e heres
2 puulus ē ⁊c. Et ita nos iudei cū eſſemus puuli i ſtatu
legis veteris: ſub elemētis mūdi eram⁹ ſuiētes. i. ſub le
ge q̄ tpalia ꝓmittebat. Eſa. i. Si volueritis ⁊ audieri-
tis me bōa terre comedetis. Et ꝯminabať penas tpa-
les. Uñ lex vetus dr̄ elemētū: qꝛ ſic pueris q ſūt iſtruē
di ad ſciam p̄ ꝓponūť elemēta illi⁹ ſciētie p q̄ manudu-
cūť ad illā ſciētiā: ita lex vet⁹ ꝓpoſita. eſt iudeis: p quā
manduceréť ad fidē ⁊ iuſticiā. ſ;z. 3. Lex pedagog⁹ nr̄
fuit in xp̄o. Uel ſub elmtis. i. coꝛpalib⁹ tpꝛalib⁹ q̄s ſua
bāt: ſic lunares dies neomenias ⁊ ſabbatū. Nec tñ in-
ſtādū ē: q pp h̄ nō differrēt a paganis: q elemētis ſuie
bāt hui⁹ mūdi cū eis nō ſuirēt iudei ſeu cultū impēde
rēt: ſ;z ſub eis deo ſuiebāt ⁊ eū colebāt: gētiles vō elemē
tis ſuiētes eis diuini cultū impēdebāt. Ro. 2. Serui-
erūt creature poti⁹ q̃ creatoꝛi ⁊c. Fuit aūt neceſſariuꝫ
3 q iudei ſub elemētis huius mūdi deſeruirent deo: qꝛ
iſte oꝛdo ē ꝯgruus nature hūane vt a ſenſibilibus ad
intellectualia perducantur. ¶ Lectio. II. pᵃ qō.

At vbi venit plenitudo tempis: 73. ar
miſit deus filiū ſuū fcm̄ ex mu tic. p
liere factū ſub lege: vt eos qui
ſub lege erant redimeret vt ado Joa. 3. ca°
ptionem filioꝛum reciperemus.

¶ Hic adaptat aplus ſimilitudinē ꝓpoſitā ad xp̄ꝫ.
Et p̄ ponit adaptio. Scdo finis rei i q̄ ſimilitudo ad-
aptatur ibi. (Ut eos qui ſub lege erant ⁊c.) Sciēdū eſt
aūt: q ſupꝛa i ſilitudine ꝓpoſita q̈tuoꝛ oñdit p oꝛdinē:
ſic dictū ē. Hic aūt illa quatuoꝛ adaptās ad xp̄m icipit
ab vltimo. ſ. a determinatiōe tpis cuius rō ē: qꝛ idē tp̄s
4 fuit i quo xp̄s fuit humiliat⁹: ⁊ i q̄ fideles fuerūt exal
tati. Et iō dicit. (At vbi venit plenitudo tpis). i. poſt-
quā tēpus: qd̄ fuerat pfinitū a deo pr̄e demittēdo filio
ſuo erat cōpletū: ⁊ h̄ mō accipiť. Luc. 2. Impleti ſūt di-
es ⁊c. Dr̄ aūt plenū tp̄s illud pp plenitudinē grāꝝ: q̄
i eo dātur. ſ;z illō. ꝑs. Flumē dei repletū ē aqs ⁊c. Item
pp impletionē figuraꝝ veteris legis. Mat. 5. Nō veni
ſoluere legē ⁊c. Iteꝫ pp impletionē ꝓmiſſoꝝ. Dan. 9.
Cōfirmabit aūt pactuꝫ multis hebdomada vna. Hoc
āt qd̄ dic. (At vbi venit plenitudo tpis ⁊c.) Silr vbi ⁊
i aliis ſcripture locis tp̄s circa xp̄m impleri dr̄: nō eſt
referēdū ad fatalē neceſſitatē: ſ;z ad diuinā oꝛdinatio-
nē: de q̄ dr̄ in ꝑs. Oꝛdinatione tua pſeuerant dies ⁊c.
Aſſignať aūt duplex rō q̈re illud tp̄s pordinatuꝫ ē ad
5 aduentuꝫ xp̄i. Una ſumiť ex magnitudine. Quia eniꝫ
magnus ē q vēturus erat: opoꝛtebat: ⁊ mltis indicijs
⁊ mltis pparatiōib⁹ hoīes ad aduētū ei⁹ diſponi. Heb.
p. Multifarie mltiſq̃ modis ⁊c. Alia ex ꝯditione ve-
niētis. Quia. n. medic⁹ erat venturus opoꝛtebat q an
aduētū ſuū ꝯuinceréť hoīes d̄ moꝛbo: ⁊ q̃tū ad defectū
ſcie i lege nāe: ⁊ q̃tū ad defectū v̄tutis i lege ſcripta. Et
iō opoꝛtuit vtrūq̃. ſ. ⁊ legē nāe ⁊ legē ſcripturꝫ aduētū
xp̄i pcedeř. 2° adaptat q̃tū ad hr̄ditariā dignitatē cū
dic. (Miſit de⁹ filium ſuum). ſ. propꝛium ⁊ naturalē.
Et ſi filius ergo ⁊ heres. Dicit aūt filiū ſuum. idest ꝓ-
pꝛium naturalem ⁊ vnigenitum non adoptiuū. Jo. 3.

a Sic deus dilexit mūdū ⁊ vt ⁊c̄. Miſit inꝗ̄ eū nō a ſe ſe
paratū: q: miſſus eſt ꝑ hoc ꝙ aſſumpſit humanam nāꝫ:
⁊ tamē erat in ſinu patris. Jo. p̊. Unigenitus q̄ ē i ſinu
patris eternalr̄. Joā. 3. Nemo aſcēdit in celū niſi q̄ dſcē
dit de celo filꝰ hoīs q̄ ē in celo. Qui licꝫ dſcēderit per
aſſūptionē carnis: tn̄ ē i celo. Jtē miſit eū nō vt eēt vbi
pꝰ nō erat: q: licꝫ in ꝓpꝛia venerit ꝑ pn̄tiā carnis: i mū
do tn̄ erat ꝑ pn̄tiā deitatis: vt dr̄ Joā. p̊. Similr̄ nō miſit
eū q̄ſi miniſtrū: quia ſua miſſio fuit aſſūptio carnis nō
depoſitio maieſtatis. Miſit ḡ deus filiū ſuū ad ſanan
duꝫ inꝗ̄ deſolationē ꝯcupiſcibilis ⁊ ad illuminādum
ignorantiā rōnalis. ꝑs. Miſit vbuꝫ ſuū ⁊c. Miſit etiā
ad liberādū a ptāte demonis ꝯtra infirmitatē iraſcibi
2 lis. Eſa. 19. Mittet eis ſaluatorem q̄ liberet eos. Jtē ad
remediū ab oꝛ̄ſione eterne mortis. Oſee. 13. De manu
mortis liberabo eos: de morte redimaꝫ eos. Jtē ad ſal
uandū ab eoꝝ pctis. Jo. 3. Nō miſit deus filiū ſuum i
mundū vt iudicet mūdū: ſed vt ſaluet mūdus ꝑ ipſuꝫ
⁊c. ¶ Tertio adaptat ſimilitudinē q̄ntū ad paruita
tē cū dic̄. (Factū ex muliere.) Eſa. 9°. Paruulus na
tus ē nobis ⁊c. Philipē. 2°. Exinaniuit ſemetipſuꝫ ⁊c.
Paruuꝫ ſe fec̄ nō dimittēdo magnitudinē: ſꝫ aſſumen
do paruitatē. Jn h̄ aūt ꝙ dic̄. Factū ex muliere: cōuīcū
tūr duo errores .ſ. fotini q̄ dic̄ xp̄m purū hoīeꝫ eē ⁊ ex
virgine ꝑncipiū eēndi ſumpſiſſe: ⁊ iō ita dic̄ ipſum fa
3 ctuꝫ ex muliere q̄ſi totalr̄ initiū ex ea ſūpſerit. Sed h̄ ē
falſū: q: eſt ꝯ illud qḋ dicitur Romā. ꝑmo. Qui factꝰ
eſt ei ex ſemine Dauid ſm̄ carnē. nō dicit ſm̄ perſonā
que eſt ab eterno .ſ. ipſa ypoſtaſis filij dei. Uñ ſicut cuꝫ
ſcutuꝫ ſit albū de nouo nō oportet dicere ꝙ ipſa ſubſtā
tia ſcuti de nouo fiat: ſꝫ ꝙ ei de nouo albedo acceſſerit:
ita ex h̄ ꝙ filius dei de nouo carnē aſſūpſit nō oportet
dici ꝙ pſona chriſti de nouo ſit facta: ſed ꝙ nā hūana
ei de nouo aduenit ſicut corpori cuꝫ abſq̄ ſui mutatio
ne q̄dā accidūt. Aliqua. n. adueniūt alicui ⁊ immutāt
ipm̄: ſicut forme ⁊ q̄litates abſolute. Quedā ṽo abſq̄
mutatiōe adueniūt: ⁊ huiuſmodi eſt aſſumptio carnis
ſm̄ ꝙ dic̄ relationē. Uñ ꝑ h̄ pſona vbi in nullo mutat̄.
Et inde ē ꝙ in diuinis vtimur hīs q̄ relationem ſigni
ficant ēt ex tempore. Uñ dicimus. Domine refugium
4 factus es nobis: ⁊ ꝙ deus factꝰ eſt hō. Nō aūt vtimur
formis abſolutis: vt deus factus ē bonus ſapiēs ⁊ hu
iuſmodi. Jtē vitādus ē error hebeonis q̄ dicit chriſtuꝫ
ex ioſeph ſemine eē natū motus ad h̄ ponēduꝫ: ꝑ hoc
quod dicit̄ ex muliere. Nā ſm̄ eū mulier corruptionē
iportat tātuꝫ. Sed h̄ eſt falſum: quia hoc nomē mulier
in ſacra ſcriptura deſignat etiā ſexuꝫ nālem: ſm̄ illud
Gen̄. 3. Mulier quā dediſti mihi ⁊c. vocat. n. eā mulie
rē que tn̄ adhuc erat virgo. Per h̄ ēt quod dicitur ex
muliere factus deſtruūt̄ duo errores .ſ. valētini dicētis
chriſtū nō ſūpſiſſe corpus de virgine ſꝫ attuliſſe illō de
celo ⁊ ꝑ beatā virginē: ſic̄ ꝑ fiſtulā ſeu cānale tranſiuiſ
ſe. Sed h̄ eſt falſū: quia ſi verū eēt qḋ dicit nō fuiſſet
5 factus ex muliere: vt apoſtolus dicit. Hec eniꝫ prepoſi
tio ex cām materialē deſignat. Jtē error neſtoris dicen
tis beataꝫ virginē nō eē matrē filij dei: ſed filij hoīs: qḋ
falſuꝫ eſſe oſtēdit̄: ꝑ hoc ꝙ dicit aplꝰs hic. Q: miſit de
us filiū ſuuꝫ factū ex muliere. Qui eniꝫ fit ex muliere
eſt filius eius. Si ḡ filius dei ē factus ex muliere .ſ. ex
beata virgine mānifeſtū ē ꝙ beata virgo eſt mater filij
dei. Licet aūt poſſet dici natus ex muliere: ſignāter tn̄
dicit factū ⁊ nō natū. Naſci eniꝫ aliquid eſt ipſū ꝓdu
ci nō ſolū ex ꝑncipio cōiunctoꝛ̄ ſꝫ fieri etiā ex ꝑncipio ſe
parato. Archa. n. fit ab artifice: ſꝫ fructus naſcit̄ ex ar
bore. Principiū aūt hūane ḡnationis eſt duplex .ſ. mate
riale: ⁊ q̄ntū ad h̄ chriſtus proceſſit ex ꝑncipio ꝯiūcto:

Factꝰ dicit̄ xp̄us ex ſe mine Da.

error hebe onis

error valē tini.

error neſto rij.

quia māām ſui corporis ſumpſit ex virgine. Unde ſꝫ h̄ b
dicit̄ naſci de ea. Mat. p̊. De qua natus ē ieſus ⁊c. Ali
ud eſt ꝑncipiū actiuū. qḋ qdē in chriſto q̄ntū ad id qḋ
ꝑncipiū habuit .i. q̄ntuꝫ ad formationē corporis nō fuit
cōiūctuꝫ ſed ſeparatuꝫ: quia virtus ſpūſſancti formauit
illud. Et q̄ntuꝫ ad h̄ nō dicit̄ natus ex muliere: ſꝫ factꝰ
quaſi ex ꝑncipio exteriori. Ex quo pꝫ ꝙ h̄ qḋ dicit ex
muliere: nō dic̄ corruptionē: q: dixiſſet natū ⁊ nō factū.
¶ Quarto adaptat ſimilitudinē q̄ntū ad ſubiectionē
cū dic̄. (Factū ſub lege.) Sed ꝯ eſt qḋ dicitur infra. 5.
Si ſpū ducimini nō eſtis ſub lege. Si ḡ chriſtus non
ſolū eſtis ſpūalis ſed etiā dator ſpūs: icōuenieter videt̄ 2
dici ꝙ ſit factus ſub lege. Reſpōdeo dōm eſt ꝙ eē ſub
lege dicit̄ dupl̄r. Uno mō: vt ly. ſub denotet ſolam obſ
uatiā legis: ⁊ ſic xp̄s fuit factus ſub lege: q: circūciſus
fuit ⁊ in tēplo p̄ſentatus. Mat. 5. Nō veni legē ſoluer̄
⁊c. Alio mō: vt ly ſub denotet oppreſſionē. Et h̄ modo
ille dr̄ eē ſub lege qui timore legis opꝛimit̄: ⁊ hoc mo
do nec xp̄s nec viri ſpirituales dicuntur eſſe ſub lege.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Ut eos qui ſub lege ⁊c.) Po
nit fructū rei: in q̄ ſimilitudo adaptat̄ .ſ. ꝙ ideo voluit
iſto tēpore fieri ſubiectus: vt heredes fierēt magni ⁊ li
beri. Et hec duo pōit ⁊ p̊ fructū liberatiōis cōtra ſubie
ctionē. Et iō dic̄. Ut eos q̄ ſub lege erāt .i. ſub maledi
cto ⁊ onere legis liberaret. ſupra. 3. Chriſtus nos rede 3
mit de maledictio legis ⁊c. Scḋo fructū exaltationis: i
q̄ntū adoptamur in filios dei ꝑ h̄ ꝙ accipimus ſpiritū
chriſti ⁊ ꝯformamur ei. Roma. 8. Si qs ſpūm xp̄i nō
hꝫ ⁊c. Et hec adoptio ſpecialr̄ competit chriſto: q: nō
poſſumus fieri filij adoptiui niſi cōformemur filio nā
li. Ro. 8. Quos preſciuit cōformes fieri imaginis filij Lu. 6.
eiꝰ ⁊c. Et q̄ntū ad hoc dicit. Ut adoptionē filioꝝ recipe
remus .i. vt ꝑ filiū dei nālē efficeremur filij adoptiui.

¶ Lectio. III.

Quoniam autē eſtis filij dei mi
ſit deus ſpiritum filij ſui in cor 4
da veſtra, clamātis abba pater.
Jtaq̄ iā nō eſt ſeruus ſed filꝰ.
Qḋ ſi filius ⁊ heres per deum.

¶ Supra apoſtolus oñdit bñficiū iudeis exhibitum:
hic oñdit hoc bñficiū etiam ad gētiles ꝑtinere. Et pri
mo ꝑponit ipm̄ bñficium. Secundo modū adipiſcen
di ibi. (Miſit deus ſpiritū ⁊c.) Tertio manifeſtat eius
fructū ibi. (Jtaq̄ iā nō eſt ⁊c.) Dicit ḡ. Q: beneficiū
adoptiōis filioꝝ dei nō ſolū ꝑtinet ad eos qui ſub lege
erāt: ſed ēt ad gentiles. Et iō dic̄. Quoniam eſtis filij 5
dei: ideſt ꝙ ſitis filij dei iſta de cauſa factum eſt: quia nō
ſoluꝫ iudei: ſed etiā omnes alij qui in filium dei credūt
adoptētur in filios ⁊c. Joā. ꝑmo. Dedit eis poteſtatem
filios dei fieri ⁊c. Modus aūt adipiſcēdi illud donum
ē ꝑ miſſionē ſpiritus filij dei in corda veſtra. Auguſti
nus autē dicit ꝙ xp̄s in carne exn̄s predicauit iudeis
ꝑncipalr̄: gentibus aūt perfunctorie. Roma. 15. Dico
xp̄m ieſum miniſtrū fuiſſe circūciſiōis ⁊c̄. Et ideo qc
quid ꝑtinet ad ſtatū iudeoꝝ conuenieter attribuitur
chriſto. Et q: poſſent dicere iſti galathas nō eē adopta
tos in filios dei cū xp̄s ex eis carnē non ſumpſerit nec
eis predicauerit. vñ non videbant̄ i aliquo xp̄o ꝯiūgi.
Jō aplꝰs modū huius adoptionis demōſtrans dicit
ꝙ ⁊ ſi non fuerunt ꝯiuncti xp̄o ſm̄ carnem .ſ. q̄ntū ad
gētē neq̄ ſm̄ p̄dicationē: tamen fuerunt cōiuncti per
ſpiritum ⁊ ex hoc adoptati ſunt in filios dei. Unde cō
uerſo gentilium ſpālīter attribuit̄ ſpūi ſcō. Et ideo pe
trus q̄ñ fuit reprehenſus ꝙ a iudeis iuiſſet predicare
gentilibus excuſauit ſe per ſpiritum ſanctum dicens.

Filij dei ado ptiui fuerūt niſi ſoluꝫ iudei ſed et gent.

xp̄s p̄ dica uit iu deis ꝑnci palr̄ gēti bꝰ āt ꝑfun ctorie

Gen. ſi non fuerūt xp̄o ꝯiuncti carne fuerūt ꝯiuncti ſpū.

c Act.ii. Nõ poſſe reſiſtere ſpũi ſancto cuius iſtictu hoc
fecerit. Et iõ quia miſit deus pr̃ ſpiritũ ſilij ſui in cor
da uoſtra: iudeorũ ſcʒ ⁊ gentiliũ cõiungimur chriſto:
⁊ p̱ hoc adoptamur i filios dei. ¶ Sʒ ſciẽdũ ẽ ꝙ ſi ali
cubi in ſcriptura inuenit̃ ſpiritusſc̃us mitti a p̃re. Joã.
14°. Paraclitus aũt ſpiritusſc̃us quẽ mittet pr̃ ⁊c̃. Ali
quãdo v̓o a filio. Joã.15. Cũ venerit paraclytus quẽ
ego mittã vobis ⁊c. Nihilominꝰ tñ ſpũſſc̃us cõmunis
e ſt patri filio ⁊ ab vtroqʒ ꝓcedit ⁊ ab vtroqʒ dat̃. Et iõ
eſt ꝙ vbicũqʒ iuuenit̃ ꝙ pater mittat ſpiritum ſctum
ſit mẽtio de ſilio: ſicut iu p̄miſſa auctoritate dicit̃ quẽ
mittet pr̃ in nomine meo. Et ſimilr̃ vbi dicit̃ mitti a fi
lio ſit mentio de patre. Un̄ dicit: quẽ mittam vobis a
e patre. Et ẽt hic cũ dicit. Miſit deus pater ſpiritũ ſan
ctũ: ſtatiʒ ſit mẽtio de ſilio cũ dicit ſilij ſui. Nec refert
ſi alicubi dicat̃ ſpiritusſanctus ſolũ a patre ꝓceder̃: qꝛ
exquo ſilius mittit eũ maniſeſtũ ẽ ꝙ ab ipſo procedit.
vñ ſpũſſanctus dicit̃ ſpiritus ſilij ſicut mittẽtis: ⁊ ſicut
a quo ꝓcedit: ⁊ ſicut a q̄ hʒ ſpiritusſanctus qcq̄d hʒ ſi
cut ⁊ a patre. Joã.15°. Ille me clarificabit: qꝛ de meo ac
cipiet ⁊c. Dic̃ aũt in corda quia duplex ẽ gñatio. Una
carnalis q̄ ſit p̱ ſemẽ carnale miſſũ in loco generatiõis:
qᵭ qdẽ ſemẽ licet ſit q̄ñtitate paruũ: tamẽ virtute con
tinet totũ. Alia ẽ ſpũalis q̄ ſit p̱ ſemẽ ſpũale trãſmiſſũ
iu locũ ſpũalis generationis: q quidẽ locus ẽ mẽs ſeu
cor hominis: qꝛ in ſilios dei generamur p̱ mẽtis reno
uationẽ. Semẽ aũt ſpũale ẽ gr̃a ſpiritusſancti. p̱ᵉ Joã.
3 vlt. Qui natus ẽ ex deo nõ peccat: quoniam genera
tio dei conſuat eũ ⁊c̃. Et hoc ſemen ẽ virtute continẽs
totam p̱fectionẽ beatitudinis. Un̄ dicit̃ pignus ⁊ ar
ra beatitudinis. Ephe.p̄. Ezech.39. Dabo ſpiritum no
uum ⁊c. ¶ Clamatẽ.i. clamare faciẽtẽ. Abba pr̃. Nõ
abba magnitudine vocis: ſed magnitudie ⁊ feruore affectꝰ.
⁊ gre Tũc enim clamamus abba pr̃ quando per affectũ ac
ceidẽ cendimur calore ſpiritusſancti ad ↄ̄ſideriũ dei. Roma.
eſt ꝙ 8. Nõ accepiſtis ſpũʒ ſeruitutis ⁊c̃. ¶ Abba pater ⁊c.
pr̃ la Idẽ aũt eſt in ſignificatione abba quod eſt hebreũ: ⁊
tine. pater qᵭ ẽ latinũ: ⁊ patir quod eſt grecũ. Et vtrunqʒ
ponit vt oſtendat ꝙ gratia ſpiritusſancti cõmuniter ſe
hʒ q̄ñtum ad vtrunqʒ populum q̄ñtum eſt ex ſe.
4 ¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Itaqʒ iã nõ ẽ ſeruus ⁊c̃.) Po
nit fructũ huius beneficij. Et p̄mo q̄ñtũ ad remotionẽ
omnis mali: a quo liberamur p̱ adoptionẽ ſpũſſancti
⁊ hec ẽ liberatio a ſeruitute. Et q̄ñtũ ad ħ dicit. Itaqʒ
ſcilicet quia ſpũs clamat in nobis pater. iã a tempore
gr̃e non eſt aliquis noſtrũ qui in chriſtũ credimus ſer
uus in timore ſcilicet ſeruiẽs. Joã.15. Iã nõ dicã vos
ſeruos ſʒ amicos ⁊c. Ro.8. Nõ accepiſtis ſpũʒ ſuitutis
⁊c. Sed ẽ filius. Ro.8. Ipſe ſpiritus teſtimoniũ reddit
ſpũi nr̃o ꝙ ſumus ſilij dei. Licet.n. conditione ſerui ſu
mus quia dicit̃ Luc.17. Cũ feceritis omnia que prece
pta ſunt vobis dicite ſui inutiles ſumus: tamẽ nõ ſu
mus ſerui maliuoli: ex timore ſcilicet ſeruiẽtes: qꝛ tali
5 ſuo ↄ̄bet̃ tortura ⁊ cõpedes: ſʒ ſumus ſui bõi ⁊ fideles
⁊ amore ſeruiẽtes: ⁊ iõ libertatẽ p̱ filiũ cõſequimur.
Jo.8. Si filius vos libauerit: v̓e liberi eritis. ¶ Secun
do ponit fructũ q̄ñtũ ad cõſecutionẽ ois boni: ⁊ q̄ñtũ
ad hoc dic̃. Qꝛ ſi filius ⁊ heres p̱ deũ. Ro.8. Si ſilij ⁊
heredes: heredes qdẽ dei ⁊c. Hec aũt hereditas ẽ pleni
tudo ois bõi: cũ nihil aliᵭ ſit q̄ʒ ipſe deus: ſm illud. p̄s.
Dñs pars hereditatis mee ⁊c. Geñ.15. dixit ad abraã.
Ego merces tua magna nimis ⁊c. ¶ Dic̃ aũt. Per deũ:
qꝛ ſicẽ iudei hereditatẽ adepti ſũt p̱ dei repromiſſionẽ
⁊ iuſticiã: ita ⁊ gẽtiles p̱ deũ. i. p̱ dei miſericordiã. Ro
ma.15°. Gẽtes aũt ſupra miã honorar̃ deũ ⁊c. Ul p̱ deũ
.i. p̱ dei operationẽ. Eſa.26. Oia opera noſtra operatus

es in nobis domine. ¶ Lectio. IIII.

Sed tũc quidẽ ignorãtes deũ
his qui nã nõ ſunt dij ſeruieba
tis. Nunc autem cũ cognoueri i°2.q.
tis deum: immo cogniti ſitis a 103.
deo: q̄uo mõ ↄuertimini iterum ad iſirma ar.2°.
⁊ egena elemẽta qbus denuo ſuire vultis.
Dies obſuatis ⁊ mẽſes ⁊ tẽpora ⁊ ãnos.
Timeo ne forte ſine cauſa laborauerĩ i vo
bis. Eſtote ſicut ego: qꝛ ⁊ ego ſicut vos.
¶ Poſita dignitate bñficij gr̃e: ⁊ oſtẽſa p̱ exẽplũ hũa 2
nũ: ħ ap̄ls arguit galathas q hãc gr̃aʒ cõtẽnebãt vipo
te igrati tãto bñficio. Et p̄ arguit eos de igratitudine.
Scõo excuſat ſe ꝙ ħ nõ fac̃ ex odio ⁊ liuore ibi. (Frẽs
obſecro vos nõ me leſiſtis ⁊c.) Circa p̄ᵐ tria fac̃. Pꝛio
cõmemorat ſtatũ priſtinũ. Scõo extollit ⁊ cõmendat
bñficiũ ſuſceptũ ibi. Nũc aũt cognoueritis ⁊c.) Ter
tio exaggerat pctm̃ cõmiſſũ ibi. (Quõ conuertemini
⁊c.) Dic̃ ḡ. Sed tũc. ⁊c. Q.d. Nũc eſtis ſilij ⁊ her̃des
p̱ deũ: ſʒ tũc qdẽ cũ gẽtes eẽtis. Eph.5. Eratis aliqñ te
nebre ⁊c. Ignorãtes deũ p̱ iñfidelitatẽ ſuiebatis cultu
latrie his q nã nõ ſunt dij: ſʒ opinione hoiũ. p̱ᵉ Cori.12°.
Cũ gẽtes eſſetis ad ſimulacra muta ꝓut ducebamini
euntes ⁊c. Ro.p̄. Seruierũt creature potius q̄ʒ creatori
⁊c̃. Hoc aũt qᵭ dic̃. Qui nã nõ ſũt dij ẽ ad ↄ̄futationẽ 3
arrianoꝝ dicẽtiũ xp̄m dei filiũ nõ eſſe deũ p̱ nãʒ. Qꝛ ſi error
verũ eẽt: nõ eẽt ei exhibẽdus cultꝰ latrie. ⁊ qcũqʒ exhi arria
beret ei eẽt ydolatra. Sed põt obijci: qꝛ nos adoramus noꝝ.
carnẽ ⁊ humanitatẽ xp̄i. Ergo ſumus ydolatre. Sed Ado
dõm ẽ ꝙ licet adoremus carnẽ ſeu hũanitatẽ xp̄i ado ramꝰ
ramus tñ eã vt vnitã p̱ſone diui v̓bi qᵭ qdẽ v̓bũ ẽ ſup carnẽ
poſitũ diuinũ. Un̄ cũ adoratio debeat̃ ſuppoſito diuine ſeu
nature: qcq̄d in xp̄o adorat̃ abſqʒ errore ſit. hũa
¶ Cõſequẽter cũ dic̃. (Nũc aũt cũ cognoueritis ⁊c.) Cõ nita
memorat acceptũ bñficium. Q.d. Si igrãtes eratis ⁊ tẽ xp̄i
peccabatis tolerari poterat: nã ceteris paribus. grauiꝰ vt vni
ẽ pctm̃ in xp̄iano q̄ʒ i gẽtili. Sʒ nũc cum cognoueritis taʒ p̱
deũ. i. ſitis cõducti ad dei cognitiõeʒ. ⁊ grauiꝰ pctis q̄ʒ ſone
oli ſuiẽdo ⁊ ponẽdo ſpeʒ in his i qbus nõ ↄ̄betis. Jer. diuie.
31. Oẽs cognoſcẽt me ⁊c. Sed hoc qᵭ dic̃: imo cogniti 4
eſtis a deo: vr̃ ↄ̄uetatẽ hr̃e: cũ deꝰ ab eterno oia cogno
uerit. Ecc.23. Dño.n. deo añq̄ʒ crearẽt̃ oia ſunt agnita
⁊c. Sʒ dõʒ ħ caſr̃ eẽ dcm̃ vt ſit ſẽſus: imo cogniti eſtis
a deo. i. deꝰ fec̃ ꝙ vos cognoſceretis eũ. Sic.n. deꝰ oſ
cognoſcere iuq̄ñtũ eſt cã cognitiõis noſtre. Et iõ qꝛ ſu
pra dixit. Cũ cognoueritis deũ: q̄ fuit v̓a locutio: ſtatiʒ
corrigit eã p̱ figuratã: quia nõ poſſumus deũ cogno
ſcere ex nobis niſi p̱ ipſum. Joã.p̄mo. Deum nemo vi
dit vnq̄ʒ ſed vnigenitus qui eſt in ſinu patris ⁊c.
¶ Cõſequẽter exprobrat pctm̃ ↄmiſſũ dicens. (Quõ
ↄuertimini ⁊c.) Et p̄ exaggerat eoꝝ pctm̃. Scõo oñ
dit iminẽs p̱iculũ ibi. (Timeo ne forte ⁊c.) Tertio re
duc̃ eos ad ſalutis ſtatũ ibi. (Eſtote ſic̃ ego ⁊c.) Circa
p̄ᵐ duo fac̃. Pꝛio ꝓponit pctm̃ ↄmiſſũ. Scõo ↄ̄ pctõ 5
ↄmiſſo eos ↄuicit ibi. (Dies obſuatis ⁊c.) Sciẽdũ eſt
aũt ꝙ hec lr̃a duplr̃ legit̃. Unoꝰ qꝛ iſti galathe a fide cõ
uertebãt̃ ad ydolatriã: ⁊ iõ dic̃. Quõ ↄuertimini a fide
iterũ. i. denuo. 2ᵉ Pet.2. Melrꝰ erat eis viã v̓itat̃ non
cognoſcer̃ q̄ʒ poſt ⁊c̃. p̄s. Cõuerſi ſũt retrorſũ ⁊c. Ad
elemẽta. ſ. mũdi q̄ ſũt iſirma p̱ ſe ſubſiſtere ñ valẽtia: qꝛ
in nihiliĩ deciderẽt niſi ea manꝰ cũcta regẽtis teneret.
ſʒ illᵭ Heb.p̄. Portãs oia v̓bo v̓tutis ſue ⁊c. Et egena
q egẽt ↄ̄o ⁊ ſeipis adiuicem ad ↄplemẽtũ vniuerſi: qui
bus. i. elementis denuo. i. iterum ſeruire vultis ſeruitu

a te.ſ.latrie. Probatio huius manifeſte appet: q: obſuã
tis dies.ſ.fauſtos ꝛ infauſtos ꝛ mẽſes ꝛ ipa ꝛ ãnos.i.
cõſtellatiões ꝛ curſum corpoꝝ celeſtiũ: que oia ortuȝ
hñt ab ydolatria. Contra qđ dr̃ Iere.10°. A ſignis celi
nolite metuere q̃ gẽtes ꝛc. Et ꝙ obſeruationes hmõi
male ſint ꝛ ꝯ cultũ chriſtiane religionis pȝ: q: diſtin
ctio dierũ mẽſiũ ãnoꝝ ꝛ tẽpoꝝ attẽdit̃ ſm curſum ſo
lis ꝛ lune. Et iõ tales tempoꝝ diſtinctiões obſuãtes
venerant corpa celeſtia ꝛ diſponũt actus ſuos ſȝ iudi
ciũ aſtroꝝ. q̃ nullã directã impreſſionẽ habẽt in volũtate
hoĩs. ꝛ in his q̃ dependent a libero arbitrio. Et ex hoc
iminet graue piculũ. Uñ dic̃. Timeo ne forte ſine cau
ſa.i.inutiliter laboraverim in vobis. Et iõ cauẽdũ eſt fi/
3 delibus talia obſeruare: ſȝ nulla dȝ eẽ etiã ſuſpitio ha/
ruȝ rerũ: q: pſpere põt cedere qcqđ ſub dei devotione
ſimplr̃ agit̃. Sed nũqđ licet in aliq̃ curſum ſtellarum
ſuare? Dicẽdũ eſt ꝙ corpora celeſtia quorũdã qđẽ ef/
fectuũ cã ſunt.ſ.corporaliũ: ꝛ in iſtis lȝ ipſoꝝ curſuȝ at
tẽdere: quorũdã autẽ nõ ſũt cã.ſ.eoꝝ que dependent a
libero arbitrio: ſeu a fortuna vl̃ infortunio: ꝛ in iſtis ſua
re curſum aſtroꝝ ptĩet ad ydolatriã. Sed lȝ hec lectu
ra ſuſtineri poſſit: nõ tñ eſt ſȝ itẽtionẽ apl̃i. Cum.n. ipſe
in tota pcedẽdi ſerie huius epiſtole ꝛ in ſequẽti arguat
galathas de h̃ ꝙ a fide tranſtulerũt ſe ad obſeruantiam
legis: iõ magis ad ppoſitũ exponit̃ de h̃ ꝙ ad legales
obſuantias cõuertũt̃. Unde dicit. Cum cognoueritis
deum p fidẽ: quomõ cõuertimini a fide ad elemẽta.i.
ad litteralẽ legis obſeruãtiaȝ que dicit̃ elementa: q: fu
it pma inſtitutio diuini cultus. Elemẽta dico infirma: q:
nõ pficit iuſtificãdo. Heb.7. Neminez ad pfectum ad
duxit lex. Egena. q: nõ cõfert ꝟtutes ꝛ grãm adiuuã
do p ſe. Sȝ qđ eſt qđ dic̃ ꝯuertimini. Et videt̃ hoc in/
conuenienter dcm̃. Simil̃r ꝛ hoc qđ dic̃ denuo. Naȝ iſti
nec iudei fuerãt nec aliq legalia ſeruauerãt. Ad qđ di/
cẽdum ẽ ꝙ cultus iudeoꝝ medius ẽ inter cultum xpia/
noꝝ ꝛ gentiliũ. Nã gẽtiles colebant elemẽta ipa tãq̃
viua quedã. Iudei v̉o elemẽtis quidẽ nõ ſeruiebãt: ſed
deo ſub ipſis elemẽtis inq̃ntũ obſuationibus corpaliũ
elemẽtorũ deo cultũ exhibebãt ſupra eodẽ. Sub ele/
mẽtis huius mũdi eramus ſeruiẽtes. Chriſtiani v̉o ſer
uiunt deo ſub chriſto.i. in fide chriſti. Quãdo aũt ali/
4 qs puenit ad terminũ trãſacto medio ſi iterũ redire ve
lit ad mediũ: idẽ videt̃ ac ſi velit redire ad pncipiũ. Et
iõ apl̃us: q: iſti iam puenerãt ad terminũ.ſ. ad fidẽ chri
ſti: nũc redierũt ad mediũ.ſ. ad cultũ iudeoꝝ: inde eſt
ꝙ pp̃ter quãdã conformitateȝ medij ad pncipiũ dicit
eos conuerti ad elemẽta ꝛ denuo eis ſeruire. Et ꝙ ita
ſit: pbat cũ dic̃. Dies obſuatis iudaico ritu.ſ. ſabbata:
ꝛ decimũ pmi mẽſis ꝛ hmõi q̃ dñr in Gloſ. Menſes.i.
neomenias: vt pm̃ ꝛ ſeptimũ mẽſem. vt habetur Leuit.
23°. Tẽpora.ſ. egreſſionis d̃ egypto. ꝛ ꝙ hieroſolymã
trib⁹ vicibus veniebãt p ſingulos ãnos. Itẽ ãnos iubi
lei ꝛ ſeptimũ annũ remiſſionis. Et ex h̃ ſeqt̃ piculum:
5 quia ex h̃ nihil pdeſt fides xp̃i. Uñ dic̃. Timeo ne for
te ſine cauſa.i. inutiliter in vobis laborauerim. infra.5.
Si circuncidimini xp̃s vobis nihil proderit.
¶ Cõſequẽter cũ dic̃. (Eſtote ſicut ego ꝛc.) reducit eos
ad ſtatũ ſalutis. Quaſi dicat. Ita timeo ne forte ſine cã
laborauerim in vobis: ſȝ ne ita ſit eſtote ſicut ego. Hoc in
Gloſ. tripliciter legit̃. Primo mõ ſic. Eſtote ſicut ego
.ſ. legẽ deſerẽtes ſicut ego dimiſi. Scđo mõ ſic. Eſtote ſi
cut ego errorẽ.ſ. priſtinuȝ corrigẽtes ſicut ego errorem
meũ correxi. Et h̃ poteſtis q: quia ego ſupple ſum: ſicut
vos: ꝛ tñ de errore meo correctus ſum. Tertio mõ ſic
Eſtote ſicut ego.ſ. ſine lege viuẽtes: quia ego ſupple q le
gem habui ꝛ in lege natus ſuȝ: mõ ſum ſicut vos ſup/
ple fuiſtis.ſ. ſine lege. ¶ Lectio. IIII. b

Ratres obſecro vos: nihil me
leſiſtis Scitis ãt q: p infirmitatẽ
carnis euangelizaui vobis iã p
dẽ ꝛ tẽtationem v̄ram in carne
mea nõ ſpreuiſtis neq; reſpuiſtis: ſȝ ſicut an/
gelũ dei excepiſtis me ſicut xp̃m ieſum. Ubi
ẽ g̃ beatitudo v̄ra. Teſtimoniuȝ.n. phibeo
vobis q: ſi fieri poſſet oculos v̄ros eruiſſe
tis ꝛ dediſſetis mihi. Ergo inimicus vobis
factus ſuȝ verũ dicẽs vobis. Emulant̃ vos 2
nõ bñ: ſed excludere vos volunt: vt illos
emulemini. Bonũ aũt emulamini in bono
ſemp: ꝛ non tñ cũ preſens ſum apud vos.
¶ Poſtq̃ reprehẽdit apl̃us galathas: hic oñdit ſe h̃
nõ ex odio feciſſe. Et pͦ oñdit ſe nõ hr̃e veram cauſam
odij ad eos vllam. Scđo ꝙ nec hȝ cam eſtimatam ibi.
(Ergo inimicus factus ſuȝ vobis ꝛc.) Tertio aſſignat
cãm pmiſſe reprehenſionis ibi. (Filioli mei ꝛc.) Circa
pmũ duo facit. Primo oñdit ꝙ non hȝ cãm odij ad eos.
Scđo ꝙ magis hȝ cãm amoris ibi. (Scitis aũt ꝙ p in/
firmitatẽ ꝛc.) Circa pmũ notãdũ ẽ ꝙ cõſuetudo ẽ boĩ
paſtoris in correctiõe ſubditoꝝ aſperis dulcia miſcere:
ne.ſ. ex nimia ſeueritate frãgant̃: Luc.10. legit̃ de ſama 3
ritão ꝙ in curatiõe ſauciati infundit vinũ ꝛ oleũ. E con
tra de malis paſtoribus. dicit̃ Ezech.34. Cũ auſterita
te imperabatis eis. Et iõ apl̃s ſicut bonus plãtus oñ/
dit ꝙ nõ ex odio increpat eos blande loquẽdo eis q̃
tũ ad tria. Primo q̃ntũ ad charitatis nom̃. Uñ dic̃. Fr̃es.
po. Ecce q̃ bonũ ꝛ q̃ iocundũ habitare frẽs in vnuȝ.
Scđo q̃ntũ ad modeſtie verbũ. Uñ dic̃. Obſecro vos.
pūer.18. Cũ obſecrationibus loqt̃ pauper. Tertio q̃n/
tũ ad excuſationẽ. Uñ dic̃. Nihil me leſiſtis. Et ego nõ
ſuȝ talis ꝙ habeã odio illos qui me non offenderũt. Se
cũdo oñdit ſe ad eos hr̃e cãm amoris. cũ dicit. (Scitis
aũt ꝙ p infirmitatẽ ꝛc.) Ubi tria ponit ex qbus hoĩes ſe
diligere cõſueuerũt. Primũ ẽ mutuũ ſocietatis auxiliũ: 4
ꝛ ex hoc ẽt amor in hoĩbus cõfirmatur: ſm illđ Luc.
22. Uos eſtis q pmanſiſtis mecũ ꝛc. Et q̃ntũ ad hoc di
cit. Scitis aũt ꝛc. Ubi pͦ cõmemorat tribulationẽ quã Dili/
paſſus eſt apud eos. Scđo oñdit quomõ ei aſtiterunt gẽtes.
ibi. (Et tentationẽ n̄ram ꝛc.) Dicit g̃ q̃ntũ ad pmuȝ. Di ſe iuui/
co, ꝙ nihil me leſiſtis: imo ſuuiſtis mihi. Scitis.n.i. cem
recordari poteritis ꝙ euãgelizaui vobis iãpridē.i. trã tria
ſacto tpe p infirmitatẽ carnis.i. cũ infirmitate ꝛ afflictiõe cõſue
carnis mee: vel cũ multis tribulationibus quas patie uerũt
bar a iudeis: q ſũt de carne mea me perſequẽtibus. pͤ hẽre.
Cor.2. Cuȝ timore ꝛ tremore multo fui apud vos. 2ͤ
Corint.12. Uirtus in infirmitate pficit̃. Et hec licȝ infirmi
tas fuerit cã ſpernẽdi me ꝛ tẽtatiõis v̄re. ſm illđ Zach 5
13. Percute paſtorẽ ꝛ diſpgent̃ oues ꝛc. Uos tñ tẽtatio
nẽ v̄ram q̃ erat i carne mea.i. tribulatiõem meã q̃ erat
vobis cã tẽtationis nõ ſpreuiſtis. Ecc.11. Nõ ſpernas
hoĩeȝ in viſu ſuo. Q: vt dicit dñs. Luc.10. Qui vos ſpnit
me ſpnit ꝛc. Neq; reſpuiſtis doctrinã meã ꝛ me q nõ vel
leſ eẽ ſocij tribulationũ Eſa.33. Ue q ſpnis nõne ꝛ ipſe
ſpneris ꝛc. Secũdũ ãt qđ cõfirmat inter hoĩes dilectio/
nẽ ẽ mutuus amor ꝛ mutua dilectio adinuicẽ: ſm illđ
pūerb.8. Ego diligẽtes me diligo ꝛc. Et q̃ntuȝ ad hoc
dic̃. Sed ſicut angelũ dĩ excepiſtis me.i. ita honorifice
ſicut nuncium verba dei nunciantem prime Theſſ.2.
Cum accepiſſetis a nobis verbum auditus dei ꝛc. Et
inde ẽ ꝙ pdicatores dicuntur angeli. Malach.2. Le/

c gez requirēt ex ore eius ꝛc. Et nō ſolū ſicut āgelū recepiſtis: ſed ſicut ieſuz chriſtum.i.ac ſi xp̄s ipſe veniſſet. Qui pfecto in ipſo ad eos venerat ꝛ in eo loq̄baſ. ſm illud. 2ª Cor. xiii. An experimētū q̄ritis eius q in me loq̄tur xp̄s. Matt. 10°. Qui vos recipit me recipit ꝛc̄.
¶ Deinde increpat eos ꝙ ſic deteriorati erāt. Unde dic̄. Ubi eſt ḡ beatitudo vr̄a? Q.d. Nōne ex h̄ dies btificabāt vos ꝙ me honoraſtis ꝛ p̄dicatiōez meā recepiſtis? Job. 4°. Ubi ē timor tuus ꝛ fortitudo tua patiētia tua ꝛ pfectio viarū tuarū. ¶ Tertiū qd̄ amorē cōfirmat ē mutua bñficiētia. Et q̄tuz ad h̄ dic̄. Teſtimoniū pibheo ꝙ ſi fieri poſſet.i.iuſte fieri potuiſſet. Illud. n. fieri pōt qd̄ iuſte fit vl̄ ad vtilitatē eccl̄ie fuiſſet. Oculos eruiſſetis ꝛ dediſſetis mihi. Quaſi.d. Ita me diligebatis ꝙ non ſolum mihi veſtra exteriora: ſed etiam oculos veſtros dediſſetis mihi.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Ergo inimic⁹ fact⁹ ſuz vobis ꝛc̄.) Ponit cām eſtimati odij: ꝛ p̄ vnā ex parte apoſtoli. Secūdo aliā ex pte pſeudo ibi. (Emulāſ vos ꝛc.) Dicit ḡ. Ex q̄ mihi tot bona feciſtis: ē ne credēdū ꝙ fact⁹ ſim inimicus vobis iterū dicēs vobis. Verbuz autem h̄ quod dicit dupl̄r pōt intelligi. Uno.ſ. mō ꝙ ipſe habeat eos odio. Et iſto mō legiſ ſic tūc. Factus ſuz inimicus.i. habeo vos odio. Et ſic hoc quod ſeqſ. Verū dicens vobis pōt eſtimari vt ſignū odij: quod tñ ē ſignū dilectionis.ſ. dicere verum: ſuo tamen loco ꝛ tempore. Alio mō pōt itelligi inimicus paſſiue.ſ. ꝙ ipſe habeatur
3 odio ab eis. Et tūc ſic legiſ. Ego factus ſum inimicus vobis.i. habetis me odio. ꝛ hoc id̄: q2 dico vobis verū: vt ſic dicens verū vobis ponaſ: vt ſit cā odij. Nam homines veritatem dicētes a malis odio habēſ. Veritas enim odiū parit. Amos. 5. Odio habuerūt in porta corripiētē ꝛc. ¶ Sz ꝯ eſt qd̄ dicit Prouer. 28. Qui corripit hominē grām poſtea inueniet apud eū magiſq̄ q per lingue blandimēta decipit. ¶ Sz dōz eſt ꝙ ſolutio hec pōt haberi ex hoc qd̄ dicit Prouer. 9°. Noli arguere deriſorem ne oderit te: argue ſapientem ꝛ diliget te. Bonitatis enim ſignū ē ſi iſte qui corripitur corripientē diligit. Et ecōuerſo ſi eū oderit ſignū eſt malicie. Cū enim hō nāliter odiat illd̄ qd̄ cōtrariaſ ei qd̄ diligit: ſi tu odis eū q corrigit te de malo: manifeſtū eſt ꝙ malū
4 diligis. Si vero diligis eum oſtēdis te odire peccata. Q2 enī hoīes a p̄ncipio cū corripiunſ per amorez ad peccata afficiuſ inde ē ꝙ in p̄ncipio petōr corripientē odit: ſz poſtq̄ iā correctus ē ꝛ affectū peccati depoſuit corripientē diligit. Et id̄ ſignāter in ppoſita auctoritate dicitur ꝙ poſtea iueniet grām apud eum.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Emulāſ vos ꝛc̄.) Pōit aliaz cām eſtimatā ex pte: ſz pſeudo. Et p̄ ponit eā. Secundo excludit eā ibi. (Bonū āt emulamini ꝛc.) Quātuz āt ad p̄mū ſciēdum eſt ꝙ ſicut dictū eſt ſupra quidam pſeudo ex iudeis cōuerſi circuīeuntes eccleſias gētiuz p̄dicabāt ſeruari legalia. Et q2 paulus ꝯriū dicebat. id̄
5 iſti detrahebāt ei. Et h̄ magis faciebāt vt excluderent paulū q̄ pro ſalute eoꝝ. Et id̄ dicit aplus. Emulātur vos.i. nō patiunſ in vobis quos diligunt potius amore cōcupiſcētie q̄ amicitie cōſortium nr̄m. Emulatio enī ē zelus ex amore q̄cūq̄ proueniēs nō patiēs ꝯſortiū in amato. Sed quia amor eoꝝ ad iſtos nō erat bonus. tū q2 ñ amabāt eos ppter vtilitatē ipſoꝝ: ſz ppter cōmodū ꝓpū. ꝛ h̄ pz: q2 volebāt excluderē aplz ab eis: vtpote p̄pe vtilitatē ꝯriū: tū q2 h̄ cedebat in dānū galathaꝝ: q2 q̄rebāt in eis lucrū p qd̄ ipſi dānificabantur. Id̄ dicit. Emulāſ vos: ſz nō bene: q2 nō amāt bonuz veſtrum. Et h̄ apparet: q2 volūt vos excludere vt emulemini illos.i. vt nulū recipiatis niſi eos. Puer. 3. ne emu-

leris hoīez iniuſtū ꝛc̄. Et puer. 23. Nō emuleſ cor tuū pctōres. Hoc aūt excludit cōſequēter cuz dic̄. (Bonū aūt emulamini ꝛc.) Q.d. Nō debetis eos emulari in doctrīa eoꝝ: ſz emulamini bonū doctorē me.ſ. ꝛ hmōi. p̄ª Pet. 3°. Quis ē q vobis noceat ſi boni emulatores fueritis. Sz q2 aliqs pōt eē̄ bonus doctor in q̄ pōt eſſe aliqd malū: id̄ addit. Emulamini dico bonū doctorē: ſz tm̄ i bono.i. in eo qd̄ bonū ē. p̄ᵉ Cor. 14. Sectamini charitatē emulamini ſpūalia: licet aūt aplſ d̄ ſe loq̄ſ: ſm Glo. cū dic̄. Emulamini bonū. addit tm̄ in bono: q2 ſic ipſe dic̄. p̄ᵉ Cor. 4. Nihil mihi ꝯſcius ſuz: ſz nō i h̄ iuſtificatus ſuz. Sz q2 aliq emulāſ doctorē bonū in ſua p̄ſentia ſolū id̄ addit ſemp ꝛ nō tm̄ cū p̄ſens ſū apd̄ vos: q2
emulatio i bonū ē ſignū ꝙ ex amore ꝛ timore dei qui oīa videt pcedat: ſi ēt in abſentia pſeuerat. Col. 3. Serui obedite p oīa dñis veſtris ꝛc̄. ¶ Lectio. V.

Filioli mei quos iteruz parturio donec formeſ chriſtus i vobis. Vellem autez eē apud vos modo ꝛ mutare vocez meam quoniam confundor in vobis.

¶ Supra aplſ remouit falſā cām correctiōis galatharū: hic ꝯſequēter aplſ dicte correctiōis aſſignat cāz verā q̄ ē dolor d̄ eoꝝ ipfectiōe. Et id̄ p̄ dolorē cordis ex q̄ loq̄baſ exp̄mit. Scd̄o pōt ꝯſiderium d̄ maīfeſtatione huius doloris ibi. (Vellē aūt ꝛc.) Tertio pōit cām do
3 loris ibi. (Quī ꝯfūdor ꝛc̄.) Dolor āt iſte ex caritate pcedebat: q2 dolebat d̄ pctīs eoꝝ. p̄s. Vidi p̄uaricātes ꝛ tabeſcebā ꝛc. Et id̄ v̄buz charitatis pponit dicēs. (Filioli mei.) Signāter āt ñ eos filios vocat ſz filiolos vt dēſignet eorū ipfectionē q̄ diminuti ſunt. p̄ᵉ Cor. 3. Tāq̄ paruulis i xp̄o ꝛc. ¶ Sz notādū ē ꝙ puer ꝯū ē i pturitiōe dr̄ filiolus. Et iſti tales erāt: q2 indigebant iterata pturitiōe: cū tñ parētes carnales ſemel tm̄ parturiāt filios. Et id̄ dic̄ eis. Quos iteꝝ pturio. Nā ſcl̄ eos pturierat in p̄ma cōuerſiōe: ſed q2 iā auerſi erāt ab eo q eos vocauit i aliud euāgeliū: indigebāt ꝙ iterato pturiret eos. Id̄ dic̄ pturio.i. cū labore ꝛ dolore ad lucē fidei reduco. In q̄ appet dolor apl̄i. Uñ ꝯuerſio hoīs pt⁹ dr̄.
4 Job. 39. Incuruāſ ad fetū ꝛ pariūt. Apoc. 12. Clamabat pturiēs ꝛ cruciaſ vt pareat. Et ide ē ꝙ aplſ ex dolore dur̄ eos corrigit: ſicut mulier ex dolore partus dure clamat. Eſa. 42. Quaſi parturiens loquar ꝛc. Et rō iterate pturitiōis ē: q2 nō eſtis pfecte formati. Uñ dic̄. Donec xp̄s formeſ in vobis.i. recipiatis ſilitudinē ei⁹ quā veſtro vitio pdidiſtis. Et nō dic̄ formemini i xp̄o: ſz formeſ xp̄s in vobis. vt h̄ terribilius inſonet aurib⁹ eoꝝ. Nā xp̄s p fidē formaſ in corde. Eph. 3°. Habitare xp̄m p fidē ꝛc. Sed qñ quis nō hz fidē formatam: iam tū eo moritur xp̄s. 2ᵉ Pet. p̄. Donec dies illuceſcat ꝛc̄. Et ſic ſm hominis pfectum in fide xp̄s in hoīe pfic: ꝛ ecōuerſo ſm defectū deficit. Quādo ḡ fides in hoīe
efficiſ iformis p pctm̄ xp̄s nō ē in eo formatus. Et id̄ q2 in iſtis nō erat fides formata idigebāt iterū parturiri donec xp̄s in eis formareſ p fidē q̄ p dilectiōez operatur. Vl̄ donec xp̄s formeſ i vobis.i. formoſius aliqs per vos appareat. Poſſz āt aliqs dīc. Abſēs tu dicis talia: 5
ſz ſi eſſes apud nos hec nō diceres: ſm illud 2ᵉ Cor. 10. Pñtia qdē corporis iſirma ꝛ ſmo ꝯtēptibilis ꝛc. Et id̄ ponit deſiderium manifeſtandi dolorem ſuū apertius dicēs. Vellez aūt eē apud vos modo ꝛ mutare vocem meam. Quaſi dicat. Modo blandis verbis vtor vocans vos frēs ꝛ filios in abſentia. Sed ſi eſſem p̄ñs aſperius corriperē. Nam ſi que p lr̄as ſcribo nunc p̄ñs ore pferrem durior eſſet correctio vtpote: q2 magis poſſem

Quare ap[...] gala[...] appellaut filiolos.

a ꝓpoſſe; vocē obiurgātis exprimere ⁊ iraſcētis reſonare
clamorē ⁊ dolorē pectoris magis q̄ꝫ p lr̄as explicare.
magis coꝛ vr̄m viua vox ad cōfuſionē de errore vr̄o ⁊
mea turbatione moueret. Et cā huius doloris ē q: cō/
fundoꝛ i vobis.i.erubeſco apud alios p vobis. Nā ſicͭ
Ecc.22.dr̄. Cōfuſio eſt patris de filio idiſciplinato. Nā
cū filius ſit res pr̄is ⁊ diſcipulus inq̄ꝫtu hmōi res: ma/
giſter gaudet de bono qd̓ videt in eo relucere quaſi de
bono ꝓprio ⁊ glŕaf ⁊ ecōuerſo de malo dolet ⁊ cōfun/
diť. Vn̄ q: iſti mutati erāt de bono i malū: aplu̓s ꝯfun
debať inde. ℭ Lectio. VI.

Dicite mihi q ſub lege vultis eē
legē non legiſtis. Scriptum eſt
enim. tqm̄ abꝛabam duos fili/
2 Ro. os habuit vnū de ancilla: ⁊ vnū
9.ca. de libera. Sed qui de ancilla ſcd̓m carnem
natus eſt: qui aūt de libera p repꝛomiſſio/
nē. Que ſunt per allegoꝛiam dicta.

ℭ Supꝛa aplſ ꝓbauit dignitatē ſtatus p ꝯſuetudiēz
humanā: h āt ꝓbat eā auctoꝛitate ſcripture. Et p̊ ꝓpo
nit factū. Scd̓o exponit myſteriū ibi. (Que ſunt p al/
legoꝛiā dicta ⁊c̄.) Tertio ꝯcludit ꝓpoſitū ibi. (Itaq̄ꝫ
frēs mei nō ſumus ⁊c̄.) Circa p̊ᵐ duo facit. Pꝛīo exci/
tat ad attētionē. Scd̓o ꝓponit ſuā ītētionē ibi. (Scri/
ptū ē.n.⁊c̄.) Dicit ḡ. Dicite mihi ⁊c̄. Quaſi.d. Si vos
eſtis ſapiētes attēdite ad ea q̄ obij̄cio: ⁊ ſi nō poteſtis ꝯ
dicere cedatis. Job.6. Reſpondete obſecro abſq̄ꝫ con/
tētione ⁊c̄. Facio vobis aūt hanc obiectionē. Aut legi/
ſtis legē aut nō legiſtis. Sꝫ ſi legiſtis ſcire debetis ea q̄
in ea ſcripta ſunt: ꝫ ipā ꝓbat ſe dimittēdā: ſi āt nō legi
3 ſtis: nō debetis recipe qd̓ neſcitis. ꝓuer.4. Palpebꝛe
tue p̄cedāt greſſus tuos. ℭ Dicite aūt ſub lege.i. ſub
onere legis. Nā ſubire aliqd̓ leue nō ē vis: ꝫ ſubire gra
ue on⁹ ſicͭ ē on⁹ legis magne ſtultitie ſignū eē vr̄. Act.
15. Hoc ē onus qd̓ neq̄ꝫ pr̄es nr̄i neq̄ꝫ nos ꝑtare potui/
mus ⁊c̄. Qd̓ ē itelligēdū de illis q volūt carnalr̄ eē ſub
ℭ Cōſequēter cū dicͭ. (Scriptū ē.n.⁊c̄.) Pro (lege.
ponit ſuā itētionē dicēs. Jō q̄ro an legiſtis legē: q: i ip
ſa ꝑtinent̄ q̄dā q̄ manifeſte oñt legē nō eē tenēdā: ⁊ ipā
liter aplſ facit mētionē de duobus filij̄s abꝛahe. Et p̊ᵒ
ponit vnū i quo ꝯuenīūt: 2ᵒ duo i qbus differūt. Cōue
niūt q̄dē i vno pr̄e. Vn̄ dicͭ. Scriptū ē: qm̄ abꝛahā du
os filios habuit. Habuit ēt alios: q̄ꝫ iſtos duos filios:
4 q: poſt mortē ſare alios gēuit d̄ cethura: vt dr̄ Gen̄.25.
de qb⁹ mētionē n̄ fecͭ aplſ q: n̄ ꝑtinēt ad hāc ſignatōēz.
Pn̄t tn̄ p iſtos duos.ſ. filiū ancille ⁊ filiū libere duo po
puli.ſ.iudeoꝝ ⁊ gētiū d̄ſignari: p alios v̓o filios cethur̄
ſciſmatici ⁊ heretici. Qui q̄dē duo ppl̄i cōueniūt i vno
pr̄e: q: iudei ſunt filij̄ abꝛahā ſm̄ carnē: gētiles v̓o ſm̄
imitationē fidei. Uel ſunt filij̄ abꝛahā.i. dei q ē pr̄ oīuꝫ
Mal.2. Nōne de⁹ pr̄ oium ⁊c̄. Ro.3. An iudeoꝝ tm̄.
Differūt āt i duob⁹.ſ.i cōditōe mr̄is: q: vn⁹ eſt de ancil/
la. vt dr̄ Gen̄.21. Nec tn̄ peccauit abꝛahā ad eā accedēs
q: acceſſit ad eā ꝯiugis affectu ⁊ oꝛdinatōe diua: Alı⁹
āt ē d̄ libera.ſ.yſaac. quē gēuit ei ſara vxoꝛ ſua. Gen̄.18.
5 Uenīā ad tpē iſto vita cōite ⁊ ſara vxoꝛ tua ⁊c̄. Itē dif/
ferūt i mō gn̄ōnis q: q de ancilla.ſ.yſmael ſꝫ carnē na
tus ē: q āt de libera.ſ.yſaac p repꝛomiſſiōēz. Sꝫ vitād⁹
eſt h duplex falſus ītellectus. Vn⁹ ne ītelligaf p h q̄ di
cit ſm̄ carnē natus eſt vt accipiaf h caro ꝓ actu pcī.
ſm̄ illud. Ro.8. Si ſm̄ carnē vixeritis moꝛiemini ⁊c̄.
2.coꝛ.10. In carne.n. ambulātes nō ſꝫ carnē militam⁹
q̄ſi abꝛahā peccāte natus ſit yſmael. Alius itellect⁹ vt
p h q̄ dr̄. Per repꝛomiſſionē credaf yſaac nō ſꝫ carnē

nat⁹.i. ſꝫ carnalē ꝯmixtionē: ꝫ p ſpūꝫ ſctm̄. Eſt ḡ d̄d̄m b
q̄ ſm̄ carnē.i. ſm̄ nāꝫ carnis nat⁹ eſt yſmael. Nā nālē ē
in hoīb⁹ q̄ ex muliere iuuēcula fecūda ſicut erat agar
⁊ ſene naſcaf fili⁹. et q̄ p repꝛomiſſionē.i.ſ. nāꝫ carnis
nat⁹ ē yſaac. Nō.n. ad h̄ ſe extēdūt uā carnis: vt ex viro
ſene ⁊ vetula ſterili ſicͭ fuit ſara fili⁹ naſcaf. Per yſmael
ſignaf ꝓplus iudeoꝝ: q ſm̄ carnē nat⁹ ē. Per yſaac v̓o i
telligiť ꝓplus gētiū q nat⁹ ē ſm̄ repꝛomiſſionē: q̄ ꝓmiſ
ſuꝫ ē abꝛahe q̄ eēt futur⁹ pr̄ multaꝝ gētiū. Gen̄.22. In
ſeie tuo bn̄dicēť ⁊c̄. Myſteriū āt exponit cū dicͭ. Que
ſunt p allegoꝛiā dicta. Et p̊ pōit modū myſterij̄. Scd̓o
exēplificat ibi. (Hec.n. duo ſunt teſtamēta ⁊c̄.) Dicit ḡ 2
Hec q̄ ſunt ſcripta de duob⁹ filij̄s ⁊c̄. ſunt p allegoꝛiā di Alle
cta.i. p aliū itellectū. Allegoꝛia.n. ē trop⁹ ſeu modus lo goꝛi
quēdi q̄ aliqd dr̄ ⁊ aliud itelligiť. Vn̄ allegoꝛia dr̄ ab a ē
allos qd̓ ē alienū ⁊ goge ductio q̄ſi i alienū itellectū du tro
cēs. Sꝫ attēdēdū ē q̄ allegoꝛia ſumiť aliqn̄ p q̄libꝫ my pus
ſtico itellectu. Aliqn̄ p vno tm̄ ex q̄tuoꝛ q ſunt hiſtoꝛi ſeu
cus allegoꝛic⁹ myſticus ⁊ anagogic⁹ q ſunt q̄ttuoꝛ ſen mo
ſus ſacre ſcriptur̄: ⁊ tn̄ differūt q̄ꝫtū ad ſignationē. Eſt dus
.n. duplex ſignatio. Vna ē p voces. Alia ē p res q̄s vo loq̄u
ces ſignant. Et h ſpālr̄ eſt i ſacra ſcriptura ⁊ nō i alij̄s. di
Cū.n. ei⁹ actoꝛ ſit de⁹ i cui⁹ ptāte ē q̄ nō ſolū voces ad
deſignādū accōmodet: qd̓ ēt hō facere pōt. ꝫ ēt res ip/ 3
ſas. Et iō i alij̄s ſciētij̄s ab hoīb⁹ traditis q nō pn̄t accō
modare ad ſignandū niſi tm̄ v̓ba: voces ſolū ſignant.
Sꝫ h ē ꝓpꝛiū i iſta ſcia vt voces ⁊ ipſe res ſignate p eas
aliqd ſignificēt: ⁊ iō hec ſcia pōt hr̄e plures ſenſus. nā
illa ſignificatio q̄ voces ſignant aliqd ꝑtinet ad ſenſuꝫ
lr̄alē ſeu hiſtoꝛicū. Illa v̓o ſignificatio q̄ res ſignate p
voces iteꝝ res alias ſignant ꝑtinet ad ſenſuꝫ myſticū.
Per lr̄alē āt ſenſum pōt aliqd ſignificari duplr̄.ſ. ſm̄ ꝓ
pꝛietatē locutōis: ſicͭ cū dico hō ridet: vel ſm̄ ſilitudiēz
ſeu metaphoꝛā: ſicͭ cūꝫ dico pꝛatū ridet. Et vtroq̄ꝫ mō
vtiur i ſacra ſcriptura: ſicͭ cū dicim⁹ q̄ꝫtū ad p̊ᵐ q̄ ieſus
aſcēdit: ⁊ cū dicim⁹ q̄ ſedet a dextris dei q̄ꝫtū ad 2ᵐ. Et 4
iō ſub ſenſu lr̄ali icludiť parabolic⁹ ſeu methaphoꝛic⁹.
Myſticus āt ſenſus ſeu ſpūalis diuidiť i tres. p̊ᵒ nāq̄ꝫ
ſicͭ dicit aplſ lex vet⁹ ē figura noue legis. Et iō ſꝫ q̄ ea
q̄ ſunt veteris legis ſignant ea q̄ ſunt noue ē ſenſus al
legoꝛic⁹. Itē ſm̄ Diony. i lib. de celeſti hierarchia. No/
ua lex ē figura future. Et iō ſm̄ q̄ ea q̄ ſunt i noua le/
ge ⁊ i xp̄o ſignant ea q̄ ſunt i pr̄ia ē ſenſus anagogic⁹.
Itē i noua lege ea q̄ i capite ſunt geſta ſunt exēpla eo/
rū q̄ nos facer̄ debem⁹: q: q̄cūq̄ꝫ ſcripta ſūt ad nr̄aꝫ do
ctrinā ſcripta ſunt. Et iō ſꝫ q̄ ea q̄ i noua lege facta ſūt
in xp̄o ⁊ i his q̄ xp̄m ſignant ſunt ſigna eoꝝ q̄ nos fa/
cere debem⁹ ē ſenſus moꝛalis. Et oium hoꝝ pꝫ exem/
plū. Per h.n. q̄ dico fiat lux ad lr̄aꝫ de luce coꝛpali ꝑti
net ad ſenſum lr̄alē. Si itelligaf fiat lux.i. naſcaf xp̄s i
eccl̄ia ꝑtinet ad ſenſuꝫ allegoꝛicū. Si v̓o dicaf fiat lux 5
.i. vt p xp̄m itroducamur ad glīā ꝑtinet ad ſenſuꝫ ana
gogicū. Si aūt dicaf fiat lux.i. p xp̄m illuminemur in
intellectu ⁊ inflāmemur in affectu ꝑtinet ad ſenſum c
moꝛalē. ℭ Lectio. VII.

Hec.n. ſunt duo teſtamēta. Vnū
q̄dem in mōte ſyna in ſeruitutē
generās: que ē agar. Syna.n.
mōs eſt in arabia: q cōiunctus
eſt ei q̄ nūc eſt hieruſalē: ⁊ ſeruit cū filijs ſu/
is. Illa aūt que ſurſum eſt hieruſalem libe/ heb.
ra eſt que eſt mater noſtra: ſcriptū ē.n. † Le 2.
tare ſterilis que nō paris. erumpe ⁊ clama capū.

c que non parturis: q: multi filij deſerte: ma
gis q̄ eius que hʒ virum.
¶ Supius poſuit aplſ itellectū myſticū. H̄ aperit my
ſteriū. Et p̄ q̄tū ad matres. Scdo q̄tum ad filios ibi.
(Nos aūt frēs ꝛc̄.) Per duas aūt matres itelligit duo
teſtamēta. Et iō p̄ ponit ſignificatū. Scdo exponit ibi.
(Unū qdē i mōte ꝛc̄.) Dicit ḡ hec. ſ. due vxores ab̄. ancil
la ꝛ libera ſunt duo teſtamēta. vet⁹ ꝛ nouū. Jere. 31. Fe
2 riā domui iſrael ſedus nouū. Ecce nouū teſtamētum.
Nō ſm pactū ꝛc̄. Ecce teſtamentū vetus. Libera. n. ſi
gnificat teſtamētū nouū. ancilla vō vetus. Ad ſciēdū
aūt qd ſit teſtamētū attēdi dʒ q̄ teſtamētū idē ē qd pa
ctū ſeu ſedus cor̄ q̄ teſtibus confirmāt. Uñ i ſcriptura
multotiēs loco teſtamēti ponit̄ ſedus vel pactū. Ubi
cūqʒ aūt interuenit ſedus vel pactū fit aliq̄ pmiſſio.
Et iō ſm diuerſitatē pmiſſionū eſt diuerſitas teſtamē
tor̄. Duo aūt ſunt nobis pmiſſa. ſ. tpalia in veteri lege
ꝛ eterna i noua. Math. 5. Gaudete ꝛ exultate ꝛc̄. He ḡ
due pmiſſiones ſunt duo teſtamēta. Uñ aplſ ɔñr cum
dicit. (Unū qdē ꝛc̄.) exponit ipa: Et p̄ q̄tū ad vetus.
Scdo q̄tū ad nouū ibi. (Jlla āt q̄ ſurſuʒ ꝛc̄.) Ad eui
dētiā aūt lr̄e ſciēdū eſt circa p̄ᵐ q̄ qlibet ciuis alicuius
ciuitatis dr̄ eſſe filius illius. ꝛ ipa ciuitas ē ſicut mater
Ciuitas dei ē duplex eı⁹. Luc. 23. Filie hieruſalē nolite flere ꝛc̄. ꝛ Tren. vlt.
Filij ſyon icliti ꝛc̄. Per h̄ igit̄ q̄ aliq̄ fiūt alicuius ciui
tatis ciues efficiunt̄ filij eius. Duplex aūt ē ciuitas di.
Una terrena. ſ. hieruſalē terreſtris. Alia ſpūalis. ſ. hie
ruſalē celeſtis. p vetus aūt teſtamētū hoies efficiebāt̄
3 ciues ciuitatis terreſtris: p nouū aūt celeſtis. Et iō cir
ca hoc duo fac̄. Pmo pponit myſteriū expoſitū. Scdo
expoſitionis myſtice rōnē aſſignat ibi. (Syna. n. ꝛc̄.)
Dicit ḡ p̄. Dico q̄ ſignificat duo teſtamēta. ſ. vet⁹ ꝛ no
uū. Et q̄tū ad h̄ dicit. Primū qdē i mōte ſyna ꝛc̄. Ubi
p̄ ponit̄ locus i quo datū ſuit: q: ad lrām i mōte ſynai.
vt dr̄ Exo. 20. Cuius ſm glo. myſtica rō eſt. q: ſyna in
terp̄tat̄ mādatū. Uñ ꝛ ab aplſo vetus lex vocat̄ lex mā
dator̄. Ephe. 2. Mōs āt ſignificat ſupbiā Jere. 13. Añ
q̄ offendāt pedes veſtri ad mōtes caliginoſos ꝛc̄. Uñ
4 p mōtē iſtū in quo data eſt lex ſignificat̄ ſupbia iudeo
rū duplex. Una q: ſupbiebāt ɔ deū. Deut. 31. Ego ſcio
cōtētionē tuā ꝛc̄. Alia qua ſupbiebāt ɔ alias nationes
abutētes illius qd dr̄ i ps. Nō fecit taliter oī natiōi ꝛc̄.
Scdo vō pponit ad qd ſit datū: q: nō ad faciēdū libe
ros ſʒ filios mr̄is ancille ſeruitutē q̄ ē. i. ſignat̄ p agar q̄
qdē in ſeruitutē generat. ſ. vetus teſtamēti tripl̄r. ſ. q̄
tū ad effectū: q̄tū ad itellectū: ꝛ fructū. Quātū ad in
tellectū qdē ſm cognitionē: q: i hoie eſt duplex cogni
tio. Una libera: qñ. ſ. rer̄ veritatē ſʒ ſe ipſaʒ cognoſcit.
Alia vō ancilla. i. ſubiecta velaminibus figurar̄. Et ta
lis fuit cognitio veteris teſtamēti. Quātū ad effectum
vero: q: noua lex generat affectū amoris q ptinet ad li
bertatē. Nā q amat ex ſe mouet̄. Uetus aūt generat af
5 fectū timoris i quo eſt ſeruitus. Qui. n. timet nō ex ſe:
ſʒ ex alio mouet̄. Ro. 8. Nō accepiſtis ſpūm ſeruitutis
iter̄ i timore ꝛc̄. Sʒ q̄tū ad fructū: q: lex noua gene
rat filios qbus debet̄ hereditas: ſʒ illis debent̄ munu
cula ſicut ſeruis. Jo. 8. Seruus nō manet i domo i eter
nū. filius manet i domo i eternū. Rōnem myſterij aſſi
gnat cū dicit. Syna. n. mōs eſt i arabia ꝛc̄. Ubi p̄ orit̄
dubitatio: q: cū ſyna diſtet a hieruſalē p. 20. fere dietas
vr̄ falſum q̄ ſyna iunctus ſit hieruſalē: vt h̄ aplſ dicit.
Sʒ ad hoc myſtice rñdet̄ i glo. ſic: vt ſyna ſit i arabia.
Arabia. n. humilitas vel afflictio iterpretat̄. i qua datū
ē vetus teſtamētū: q: hoies quaſi ſerui ꝛ alieni ſub ea
affligebant̄ carnalib⁹ obſeruātijs. Act. 15. Hoc ē onus
qd neqʒ pr̄es nr̄i neqʒ nos ꝛc̄. Qui mons coniunctus d
eſt nō p ſpacij ɔtinuitatē: ſʒ p ſilitudinē ei q̄ nūc eſt hie
ruſalē. i. iudaico pplo. q: ſicut ipſi terrena diligūt ꝛ p̄ro
tpalibus ſuiūt ſub pctō: ita ꝛ mōs ille i ſeruitutē gña
bat. Sʒ hec ñ vr̄ itētio aplī. Nā ipſe vult q̄ vetus teſta
mētū q̄ i mōte ſyna datū ē: ex ipſo loco ſuitutis i ſerui
tutē generet. q: illud dabat̄ i ſyna: nō tñ ibi remanenti
bus filijs iſrael. ſʒ pficiſcētibus ad terrā pmiſſiōis. Hie
ruſalē āt generat filios ſuitutis. ꝛ iō q̄tū ad h̄ ɔtinua
tur mōs ſyna cū illa. Et h̄ ē qd dic̄. Qui cōiūctus ē ei
. ſ. p ɔtinuationē itineris eūtiū i hieruſalē. q̄ ſeruit cū fi
lijs ſuis: ſuitute. ſ. legaliū obſeruātiar̄: a q̄ redemit nos
xp̄s ꝛ ſuitute diuerſor̄ pctōr̄. Joā. 8. Qui facit pctm̄ 2
ſu⁹ ē pcti. Et ad lrāʒ a ſuitute rōanorū q eis dñabāt̄.
¶ Deīde cū dicit. (Jlla āt q̄ ſurſum ē hieruſalem ꝛc̄.)
Hic ɔñr aplī myſteriū de libera. Et p̄ exponit myſteriū
Scdo iducit pphetiā ibi. (Scriptū ē. n. ꝛc̄.) Pmū q
dē pōt dupl̄r itelligi ſm q̄ hāc matrē poſſum⁹ itellige
re. Uel illā p quā gñamur: q̄ eſt eccl̄ia militās. Uel illā
mr̄eʒ in cui⁹ filios generamur: q̄ eſt eccl̄ia triūphans. i.
Pe. i. Regnauit nos i ſpē viuā ꝛc̄. Sic ḡ gñamur i pñti
eccl̄ia militāte vt pueniam⁹ ad triūphāte. Hoc ḡ mō il 3
lud exponētes a q̄tuor deſcribit̄ mr̄ nr̄a. ſ. a ſublimita
te cū dicit. (Surſum ē.) Scdo a noie cū dicit. (Hieru
ſalē.) Tertio a libertate cū dicit. (Libera ē.) Quarto
a fecūditate cū dicit. (Mr̄ nr̄a.) Eſt ḡ ſublimis p ap
tā dei viſionē: ꝛ p pfectā dei fruitionē: ꝛ h̄ q̄tū ad ec
cleſiā triūphātem. Eſa. 6. Uidebis ꝛ afflues ꝛc̄. Col. 3.
Que ſurſuʒ ſunt ſapite ꝛc̄. Jtē ſublimis p fidē ꝛ ſpē. q̄
tū ad eccl̄iā militāte. Phi. 3. Nr̄a ɔuerſatio i celis eſt.
Cañ. 3. ꝛ 8. Que ē iſta q̄ aſcēdit ꝛc̄. Sʒ ē ēt pacifica: q:
hieruſalē. i. viſio pacis. Qd qdē ɔpetit eccl̄ie triūphāti
vt hñti pacē pfectā. Ps. qui poſuit fines tuos pacē ꝛc̄.
Eſa. 32. Sedebit pplſ me⁹ i pulchritudie pacis. Jtē cō
petit eccl̄ie militāti: q̄ in xp̄o pacē hñs qeſcit. Jo. 16. Jn
me pacē habebit̄. Eſt ēt libā. Ro. 8. Jpſa creatura libe
rabit̄ ꝛc̄. q̄tū ad triūphātē ꝛ q̄tū ad militātē. Apoc.
21. Uidi ciuitatē ſanctā hieruſalē ꝛc̄. Sʒ fecūda eſt: q:
mr̄ nr̄a. Militās qdē vt generās. triūphās vt i cui⁹ fili 4
os gñamur. Ps. Nūqd ſyon dicet hō ꝛc̄. Eſai. 60. Filij
tui de lōge venient ꝛc̄. Scriptū ē. n. Eſa. 54. Scdm. n.
70. h̄ ponit̄ pphetia p quā p̄ pbat̄ libertas mr̄is pdi
cte. Scdo eis fecūditas ibi. (Q: multi filij ꝛc̄.) Scien
dū eſt āt circa p̄ᵐ q̄ i muliere fecūda p̄ qdē eſt triſtitia i
pariēdo. Scdo ſubſeqt̄ gaudiū i ſuſcepta ple ſm illud
Jo. 16. Mulier cū parit ꝛc̄. Sʒ mulier ſterilis nec pati
tur i partu nec gaudet i ple. Differūt aūt parere ꝛ ptu
rire: q: pturire dic̄ conatū ad ptū: parere vō dicit edu
ctionē fetus iā facti. Jn pturitione ḡ dolor ē experit̄ fe
cūda. ꝛ i ptu gaudiū. ſterilis āt dolore pturitiōis ꝛ gau
dio ptus p̄uat̄. Sʒ hec duo pphetā idicit ſterili dicēs.
Letare ſteril̄. ꝛc̄. Ubi loqt̄ de hieruſalē quā dicit liberā
ſignificatā p ſarā ſterilē. Nā eccl̄ia ſterilis erat. ſ. eccl̄ia
militās gētiū q̄ nō offerebat filiū deo. ſed diabolo. Uñ
ad babylonē dr̄ Eſa. 47. Sterilitas ꝛ viduitas vene 5
ret tibi ꝛc̄. Et eccl̄ia triūphās añ paſſioneʒ xp̄i ſterilis
erat: q: nō generabant̄ aliq̄ i filios eius p iñtroitū glīe ni
ſi i ſpe. Poſita. n. erat rōphea añ ianuā paradiſi: vt nul
lus itrare poſſet. Huic ḡ ſterili dr̄. Letar q nō paris ꝛc̄.
q. d. Sterlis vt dictū eſt nō dolēt de ptu: ſʒ de eo q̄ ñ
parit. i. Reg. i. Cū eſſet anna amaro aīo ꝛc̄. Sʒ tu de
lraberis i multitudine filiorū. Eſa. 60. Tūc dilatabit̄ ꝛ
mirabit̄ cor tuū. i. leticiā mētis extra oñdens. Duo. n.
ſunt i ptu. ſ. dolor ex eruptiōe reticulor̄ qbus cōtinet̄
fetus in mr̄ice ꝛ clamor ex ipſo dolore. Et iō dic̄. Tu
q̄ nō pturis. ſ. eccl̄ia militās: q̄ nō conaris ad ptū p de
ſiderium

a ſideriũ ⁊ triũphãs q̃ nõ pturis dolẽdo. Ul q: nõdũ ve
nit xp̃s recipiẽdi filios exipe.i.leticiã quã iteri⁹ habes
manifeſta exteri⁹ ⁊ clama voce laudis: Eſa.58. Clama
neceſſes ⁊c̃. et hec duo ad libtatẽ ptinẽt.ſ.clamarẽ ⁊ erũ
pere. ſic ḡ apparet libertas matris. ¶ Seq̇r fecũditas
(Quia multi filij ⁊c̃.) Sʒ cũ ſupra dictũ ſit ecclĩa libe
ra⁹ ſignificari p ſarã: vr̃ eẽ dubiũ an ſara fuerit deſerta.
Ad qd̃ ſciẽdũ ẽ ꝙ deſerta fuit ab abrahã vt hic dr̃ ñ p
ab:a diuoꝛtiũ: ſed q̃ʒtuʒ ad opus carnale. Nã abrahã voca
ã3 va bat qdẽ operi carnali nõ pp cõcupiſcẽtiã: ſed pp plem
cauit ſuſcipiẽdã. Cũ ḡ inotuit ei ſarã ſterilẽ eẽ deſeruit eaʒ
opi nõ frãgẽs cõiugalẽ thoꝛũ. ſʒ q: nõ vtebar ea ab illo p/
car ciſe tpe quo ſara itroduxit ei ancillã. Per qd̃ daf itelli/
nali gi ꝙ eccleſia gẽtiũ deſerta erat a xp̃o: q: nõdũ venerat
pp.p xp̃s: ⁊ ꝙ eccleſia triũphãs deſerta erat ab hoĩbus qb⁹
lẽ iu ad eã nõdũ patebat acceſſus. huius ḡ deſerte.ſ.eccle/
ſcipi ſie gẽtiũ ſunt multi filij.i.plures magis q̃ʒ ei⁹.ſ.ſynago
en ge q̃ hʒ virũ.ſ.moyſen.i.Re.2. Sterilis peperit pluri/
da3 mos ⁊ q̃ multos filios habebat ⁊c. Et hoc veniẽte ſpõ
2 ſo.ſ.xp̃o a quo deſerta erat nõ dilectione: ſʒ partu poſt
poſito. ¶ Lectio. VIII.

Os aũt fratres ſʒ iſaac promiſ
ſionis filij ſumus. Sed quõ tũc
is qui ſm carnẽ natus fuerat p
Geñ. ſequebatur eum q ſm ſpiritũʒ:
20. ita ⁊ nũc. Sed quid dicit ſcriptura. †Eijce
capi. ancillam ⁊ filium eius. Non .n. heres erit
filius ancille cum filio libere. Itaqʒ fratres
non ſumus ancille filij: ſed libere. qua liber
3 tate nos xp̃s liberauit.

¶ Expoſito myſterio q̃ʒtũ ad mr̃es: h expõit illd̃ q̃ʒtũ
4 ad filios. Et p̃ ponit filioꝝ diſtinctionẽ. Scd̃o pꝛĩcipa
lẽ cõcluſionẽ ibi. (Itaqʒ frẽs mei ⁊c̃.) Diſtinctionẽ aũt
filioꝝ ponit q̃ʒtũ ad tria. Pꝛimo q̃ʒtũ ad modũ oꝛigi/
nis. Scd̃o q̃ʒtũ ad affectũ dilectiõis ibi. (Sed quõ tũc
⁊c.) Tertio q̃ʒtũ ad ius hereditatis ibi. (Sʒ qd̃ dic̃ ſcri
ptura ⁊c̃.) Modus aũt oꝛiginis quo aliq naſcunſ filij
abꝛahe eſt duplex. qdã oꝛigine carnali ſicut iſmael de
ancilla. qdã aũt nõ carnali oꝛigie: ſic̃ iſaac de libera. nõ
ꝙ nãli ope natus nõ fuerit. ſʒ q: ſicut dictũ ẽ. ſupꝛa nã
lẽ ẏtutẽ carnis fuit vt de vetula ſterili filius naſceref.
Per hos ãt filios itelligiſ duplex pp̃ls. Nã p yſmaelẽ i
4 telligiſ pp̃ls iudeoꝝ q carnali ꝓpagatione eſt ab abꝛa
hã deriuatus. Per iſaac aũt pp̃ls gẽtiũ q p imitationẽ
fidei ab abꝛahã deſcẽdit. Et iõ dicit. (Nos aũt fratres)
.ſ. fideles tã iudei q̃ʒ gẽtiles ſm iſaac.i.in ſilitudine iſa/
ac ꝓmiſſionis filij ſumus facti abꝛahe. Geñ.12. Ro.9.
Qui ſunt filij ꝓmiſſionis eſtimanſ in ſemine. Sʒ no/
ta ꝙ filij carnis abꝛahe ad lr̃am ſunt iudei. myſtice ãt
q pp carnalia ⁊ tpalia bona ad fidẽ veniũt. ſm affectũ
aũt diſtinguntſ. q: q natus erat ſm carnẽ pſequebaſ il
lũ q natus erat ſm ſpũm. ¶ Sʒ h eſt q̃ſtio. Pꝛio q: ñ
legiſ ꝙ iſmael pſecutionẽ aliquã fecerit ꝯ iſaac. ſed q̃ʒ
tm̃ luſerit cũ eo. Geñ.21. Cũ vidiſſet ſara filium ancille
5 agar ludẽtẽ ⁊c. Rñſio. dd̃m eſt ꝙ ap̃ls illũ ludũ dic̃ p/
ſecutionẽ: q: ludus magni ad paruũ eſt q̃dã illuſio. cũ
maioꝛ cũ paruo ludẽs intẽdit eũ decipere. Uel ẽt vt di
cũt qdẽ iſmael cogebat iſaac adoꝛare imagines luteas
quas faciebat. Per hoc aũt docebat eũ auerti a cultu
vnius dei: qd̃ eſt magna pſecutio. cũ maius malũ ſit in
ferre moꝛtẽ ſpũalẽ q̃ʒ coꝛpalẽ. Qd̃ tñ iõ in Geñ. appel/
laſ ludus: q: ſub ſpẽ ludi hoc faciebat. ¶ Eſt ẽt q̃ſtio
quõ filij ſm carnẽ pſecuti fuerint ⁊ pſequanſ filios ſʒ
ſpũm. Sʒ ad hoc eſt rñſio: q: p̃n⁹ p̃mitiue eccleſie iu/

dei pſecuti ſunt xp̃ianos: vt pʒ in actibus ap̃loꝝ: ⁊ fa/ b
ceret ẽt nũc ſi poſſent. Nũc ẽt carnales pſequunſ i ec/
cleſia ſpũales viros ẽt coꝛpaliter. illi.ſ. q querũt gloꝛiã
⁊ tpalia lucra in eccleſia. Uñ dr̃ in glo. Oẽs q in ecclĩa
terrena facultatẽ querũt a dño ad hũc yſmaelẽ ptinẽt.
Ipſi ſunt q cõtradicũt ſpũalibus ꝓficiẽtibus ⁊ detra/
hũt illis ⁊ habẽt labia iniqua ⁊ linguas doloſas ⁊ ſub
doloſas. Spũaliter ãt pſequunſ ſpũales filios ſupbie
⁊ ypocrite. Nã aliqñ aliq mãifeſte carnales ⁊ mali cul
pã ſuã recognoſcẽtes bonis ſe humiliãt. fatui vero bo
nitatẽ quã ipſi nõ hñt pſequunſ in aliĩs. ¶ Eſt ẽt que 2
ſtio: q: heretici: quos nos perſeqmur: dñt ſe natos ſm
ſpũm: nos vero ſm carnẽ. Sed dd̃m eſt ꝙ duplex ẽ p/
ſecutio. Una bona qua aliqs pſeqtur aliũ vt reducat
eũ ad bonũ: ⁊ hãc viri iuſti faciũt malis ⁊ ſpũales car
nalib⁹. Uel vt eos coꝛrigãt ſi ꝯuerti volũt. Uel ſi obſti
nati ſunt in malo deſtruãt ne gregẽ dñe inficiãt. Alia
pſecutio eſt mala: qua qs pſeqtur aliuʒ vt puertat ad
malũ. Et hãc q ſm carnem nati ſunt faciũt his q nati
ſunt ſm ſpũm. Quãtũ vero ad ius hereditatis diſtin/
guunſ p auctoꝛitatẽ ſcripture. Geñ.21. Eijce ancillã ⁊
filiũ eius. In quo daſ intelligi ꝙ iudei ⁊ pſecutoꝛes fi
dei xp̃iane ⁊ ẽt carnales ⁊ mali xp̃iani eijcieſ a regno 3
celeſti. Mat.8. Multi venient ab oꝛiẽte ⁊c̃. Apoc.22.
Foꝛis canes ⁊ venefici ⁊c̃. Ancilla ẽt.i. malicia ⁊ ipſuʒ
pctm̃ eijcieſ. Ecc.18. Oẽ op⁹ coꝛruptibile ⁊ l ſiue dficiet
Et iõ hoꝝ ſubdiſ: q: ñ erit heres filius ancille cũ filio
libere. In mũdo.n. iſto boni ſunt malis pmixti ⁊ mali
bonis. Cañ.2. Sicut liliũ inter ſpinas ⁊c̃. Sed in eter/
na patria nõ erunt niſi boni. Iudic.11. dr̃ ad Iepte. He
res in domo patris noſtri eſſe nõ poteris: q: de adulte
ra natus es. Quã qdẽ libertatẽ habemus a xp̃o. Un
de dicit. Qua libertate ⁊c̃. Jo.8. Si filius vos libera/
uerit: vere liberi eritis. CAP. V.

Tate ergo ⁊ nolite iterum iugo 4
ſuitutis cõtineri. Ecce ego pau/ 2⁹ 2ᵉ.
lus dico vobis: qm̃ ſi circunci/ q.
dimini: xp̃s vobis nihil prode 37.
rit. Teſtificoꝛ aũt rurſus omni homini cir/ pn⁹
cuncidenti ſe qm̃ debitoꝛ eſt vniuerſe legis
faciende: euacuati eſtis a xp̃o: qui in lege iu
ſtificamini a gratia excidiſtis.

Supꝛa oñdit ap̃ls ꝙ p legẽ nõ eſt iuſtitia: h vo reduc̃
eos ab erroꝛe ad ſtatũ rectitudĩe. Et p̃ q̃ʒtũ ad diuinaʒ
2⁹ q̃ʒtũ ad humanã.6. capit. ibi. (Et ſi poccupatus fue
rit hõ ⁊c̃.) Circa p̃ᵐ duo facit. Pꝛio ꝓponit amonitio/
nẽ. 2⁹ ei⁹ rõnẽ aſſignat ibi. Ecce ego paulus ⁊c̃. et i am
monitione ẽt duo ponit. Quoꝝ vnũ ẽ iductiuũ ad bo
nũ. 2ᵐ eſt ꝓhibitiuũ a malo. Inducit qdẽ ad bonũ cuʒ 5
dic̃. State ḡ. q.d. Ex quo p xp̃m liberati eſtis a ſuitu/
te legis: ſtate firma fide ⁊ fixo pede pmanẽtes i liberta
te. Sic ḡ cũ dic̃ ſtate iducit ad rectitudinẽ. Qui.n. ſtat
rectus ẽ.i.coꝛ.10. Qui ſe exiſtimat ſtare ⁊c. Inducit ẽt
ad firmitatẽ.i.coꝛ.15. Stabiles eſtote ⁊ immobiles ⁊c.
Eph.vi. State ſuccincti lũbos vr̃os ⁊c̃. Pꝛohibʒ vo ⁊
retrahit a malo cũ ſubdit. Nolite iteꝝ iugo ſuitutis cõ
tineri.i. nõ ſubijciamini legi q̃ i ſuitutẽ gñat. De q̃ iu/
go dr̃ act.15. hoc eſt onus qd̃ neqʒ pr̃es nr̃i neqʒ nos
⁊c. A q̃ tñ p xp̃m liberati eſtis. Eſa.9. Uirgã humeri
ei⁹ ⁊c̃. Iõ ẽt addit. Iteꝝ. nõ q: p̃us ſub lege fuerit. ſʒ q:
vt Hiero. dic̃. poſt euãgeliũ ſuare legalia adeo pctm̃ ẽ
ſic̃ ſuire idolatrie. Uñ q: iſti idolatre fuerãt ſi ſubijciãt
ſe iugo circũciſionis ⁊ alioꝝ legaliũ obſeruationũ q̃ſi
ad eadẽ reuertunſ q̃bus antea i idolatria ſuierant ſua

c augu.ꝯo vt.ſ.dictũ ē:circa legaliũ obſeruãtias triplex
tp̄s diſtinguit.ſ.tp̄s ante paſſionē:añ grãm diuulgatã
ꝛ poſt gratiã diuulgatã. Poſt ergo grãm diuulgatam
ſeruare legalia eſt pctm̄ moꝛtale ēt ipſis iudeis. Sꝫ in
tp̄e medio.ſ.ante grãm diuulgatã poterant qdem abſ
qꝫ pctõ ēt illi q ex iudeis cõuerſi fuerãt legalia ſerua
re:dũ tñ in eis ſpē non ponerent:ꝯuerſis ꝟo ex gentili
bus nõ licebat ea ſeruare. Q: ḡ galathe ex iudeis non
erãt:ꝛ tñ legalia ſeruare volebãt ꝛ ponebãt ĩ eis ſpem:
iõ reuertabant ĩ iugũ ſeruitutis. Nã hmõi obſeruatio
erat eis ſicut idolatria inq̃tũ nõ recte ſentiebãt d̃ xp̄o:
credētes ab ip̄o ſine legalibus ſalutē ꝯſequi nõ poſſe.
¶ Deide cũ dicit.(Ecce ego ꝛc̄.) Expõit p̄dicta duo.
2 Et p̄mo ſcõm.ſcdo p̄m ibi.(Nos aũt ſpũ ꝛc̄.) Circa p̄i
mum duo facit. Primo oſtendit qd ſit iugũ ſeruitutis
qd nõ debent ſubire. Scdo p̄bat ibi.(Euacuati eſtis
ꝛc̄.) Circa p̄m duo facit. Primo oñdit iugũ illud eē val
de nociuũ. Scdo valde onerosũ ibi.(Teſtificoꝛ aũt
ꝛc̄.) Nociuũ qdem ē iugũ legis:q: aufert d̃nice paſſio
nis effectũ. Et iõ dicit. Nolite ꝯtineri iugo ſeruitutis:
q: ecce ego paulus q ſupple voce auctoꝛitatis: dico ꝛ
bñ:qm ſi circũcidimini xp̄s vobis nihil p̄derit.i.fides
xp̄i. Sed ꝯ̃ Act.16.dr̃ q̧ paulus circũcidit timotheũ:
ergo fecit q̧ xp̄s ei nihil p̄deſſet:ergo decepit eũ. Rñ
dicendũ eſt ſm Hieronymũ q̧ paulus nõ circũcidit ti
motheũ quaſi legē ſeruare intenderit:ſed ſimulauit ſe
3 circũcidere faciendo opus circũciſionis. Naꝫ ſm ip̄m
apl̄i ſimulatoꝛie ſeruabant legalia ad vitandũ ſcanda
lum fideliũ ex iudeis. Faciebãt aũt actus legaliũ: non
tñ cũ intentione ſeruãdi legalia: ꝛ ſic nõ exibãt a fide.
Vñ nõ decepit timotheũ. Scdõ ꝟo augu.dõm eſt q̧
apl̄i ſm veritatē ſeruabãt legalia ꝛ cũ intentiõe ea ſer
uandi:q: ſm apl̄oꝝ ſniam licebat fidelibus ex iudeis
illo tp̄e.ſ.añ grãm diuulgatã ip̄a ſeruare. Et iõ q: timo
theus fuit ex matre iudea circũcidit eũ apl̄s cũ intētio
ne ſeruãdi legalia. Q: ꝟo galathe ponebant ſpem ĩ le
galibus poſt grãm diuulgatã:quaſi ſine eis grã nõ ſuf
ficeret ad ſalutē:ꝛ iõ ea ſeruare volebãt:iõ dicit eis apo
ſtolus. Si circũcidimini ꝛc̄. Sequebat.n.ex hoc q̧ nõ
4 reputarent xp̄m:in cuius ſignum data fuit circũciſio.
Geñ.17. Vt ſit in ſignũ federis inter me ꝛ vos ꝛc̄. Qui
ergo circũcidebãt credebãt adhuc ſignũ durare:ꝛ tũc
ſignatũ nondũ veniſſe:ꝛ ſic excidebant a xp̄o. Sic er
go pꝫ onus legis eſſe nociuũ. ¶ Eſt ēt valde onerosũ:
q: obligat ad impoſſe:ꝛ hoc eſt qd dicit.(Teſtificoꝛ ãt
ꝛc̄.) Quaſi dicat. Dico q̧ ſi circũcidimini xp̄s vobis ni
hil p̄derit. Sed adhuc teſtificoꝛ oĩ hoĩ.ſ.iudeo ꝛ gētili
ꝛc̄. Nã qcũqꝫ p̄fitet in aliqua religione facit ſe debito
rem oĩum q ad obſeruãtiã illius religionis p̄tinent. Et
ſicut dicit Augu. Nũq̃ fuit aliqua religio ſine aliquo
viſibili ſigno: ad qd obligarent q in ip̄a religione vi
5 uunt:ſicut in religione xp̄iana ſignũ viſibile eſt bapti
ſma:ad qd oēs xp̄iani tenent quo ad cultũ. Obligant
ēt ad oĩa q ad cultũ xp̄iane religionis p̄tinent. Signũ
aũt religionis moſayce fuit circũciſio. Quicũqꝫ ḡ cir
cuncidebat ſe obligabat ad oĩa legalia ſeruanda ac im
plenda:ꝛ hoc eſt qd dicit. Debitoꝛ eſt vniuerſe legis faci
ende. Jac.2. Qui offendit in vno factus eſt oĩuꝫ reus.
Quã tñ nullꝰ ſuare poterat ſꝫ illud act.15. Hoc ē onꝰ
qd neqꝫ p̄res nr̄i neqꝫ nos poꝛtare potuimꝰ ꝛc̄. Sꝫ da
to q̧ aliqs circũcideret:ḡ ſm p̄dcã obligat ſe ad ſuan
dũ legalia:ſed hoc ē pctm̄ moꝛtale:ḡ tenet peccare moꝛ
talr̃:ꝛ ſic vr̃ eſſe pplexus. Rñ dõm eſt q̧ eadē ꝯſcia du
rante tenet ſeruare legalia:puta ſi aliqs hr̃et ꝯſciaꝫ q̧
niſi circũcideret peccaret moꝛtalr̃: ꝛ circũciſus ip̄a cõ
ſcia durãte peccaret moꝛtalr̃: ſi nõ obſeruaret legalia:

Margin: circũciſus fuit timoteus ab apl̄o: circa quod aug. ꝛ hie. diſcrepant.

Margin: Conſcientia erronea obligat ad obſeruantiam eoꝝ qbꝰ ē erronea.

cuius rõ eſt:q: hr̃e ꝯſciaꝫ de re aliqua faciēda nihil ali d
ud eſt q̃ q̧ faciat ꝯ̃ deũ niſi illud faciat. Facere ãt ꝯ̃ de
um eſt pctm̄. Sic ḡ dico q̧ niſi faceret hoc ad qd inducit
ꝯſcia peccaret:nõ qdem ex gñe op̄is:ſed ex intentione
op̄antis: Et ſilr̃ ſi fac̄ peccat: q: hmõi ignoꝛãtia nõ ex
cuſat cũ ſit ignoꝛãtia iuris: nec tñ eſt pplexus ſimplr̃:
ſꝫ ſꝫ qd:q: põt depõere erroneã ꝯſciaꝫ. Et hoc mõ h apl̄s
teſtificat oĩ circuncidēti ſe q̧ tenet ad ſeruãdũ legem.
¶ Cõſequenter cũ dicit.(Euacuati eſtis ꝛc̄.) p̄bat q̃
dixit.ſ.q̧ non debēt accipe legis obſeruantiã rõne dã
ni iam p̄ſtis:qd eſt duplex. Vnũ eſt amiſſio xp̄i. Scdõꝫ
eſt amiſſio grẽ xp̄i. Primum eſt cũ ſcdõ ibi.(Qui in le
ge ꝛc̄.) Dic̄ ergo. Euacuati ꝛc̄. Quaſi dicat. Vere xp̄s
vobis nihil p̄derit:q: euacuati eſtis a xp̄o.i. habitatio 3
ne xp̄i. Scdõm dãnum eſt amiſſio gratie:iõ dicit. A gra
tia excidiſtis:q.ſ.p̄ius eratis pleni gratia xp̄i: q: d̃ ple
nitudine eius accepimus oēs. Jo.1. De plenitudine eiꝰ
nos oēs accepimꝰ ꝛc̄. Et Eccl.21. Coꝛ fatui quaſi vas
confractum ꝛ oēm ſapiam non tenebit. Vos dico q in
lege iuſtificamini:ideſt creditis iuſtificari a gratia.ſ.ha
benda future beatitudinis. Vel etiam a iam habita ex
cidiſtis. Apocal.2. Memoꝛ eſto vnde excideris ꝛ age
penitentiam. Lectio. II.

Nos aũt ſpiritu ex fide ſpeꝫ iuſti
tie expectamus: nã in xp̄o ieſu
neqꝫ circũciſio aliqd vꝫ neqꝫ p̄ 3
putium: ſed fides q per charita
tem operat. Currebatis bene: qs vos ipe
diuit veritati nõ obedire. Nemini ꝯſenſeri
tis. Perſuaſio hec nõ eſt ex eo q vocat vos.
Modicũ fermentũ totã maſſam coꝛrũpit.
Ego ꝯfido in vobis in dño q̧ nihil aliõ ſa
pietis. Qui aũt cõturbat vos poꝛtabit iudi
ciũ qcũqꝫ eſt ille. Ego aũt fratres ſi circũci
ſionē adhuc p̄dico:qd adhuc perſecutionē
patioꝛ. Ergo euacuatũ ſcandalum crucis. 4
Vtinam abſcindantur qui vos conturbãt.
¶ Explicauit apl̄s ſm documentũ.ſ. q̧ non eſſet ſub
eundũ iugũ ſeruitutis legis:hic aũt redit ad p̄mũ oſtē
dens q̧ ſtare debēt. Et p̄mo p̄ponit ſtãdi exemplum.
Scdõ remouet ſtationis impedimentũ ibi.(Curreba
tis ꝛc̄.) Tertio aſſignat ſtãdi cãm ibi.(Vos.n.ĩ liber
tatē ꝛc̄.) Circa p̄mũ duo facit. Primo p̄ponit ſtãdi exē
plũ. Scdõ cãm eius aſſignat ibi.(Nã in xp̄o ieſu ꝛc̄.)
Dicit ḡ. Qui in lege voluit iuſtificari:xp̄s eis nihil p̄
deſt:q: exciderũt a grã. Sed nos.ſ.apl̄i ſtamus p ſpem:
q:.ſ.expectamus ſpem iuſtitie.i.iuſtitiã ꝛ ſpem.i. eter
nam btitudinem.1.Pe.1. Regenerauit nos in ſpem vi
uã ꝛc̄. Vel ſpem iuſtitie.i. xp̄m p quem eſt nobis ſpes
iuſtitie:q: per eum iuſtificamur. Phil.3. Saluatoꝛem 5
expectamus ꝛc̄.1.Coꝛ.1. Qui factus eſt nobis ſapiētia
ꝛ iuſtitia ꝛ ſanctificatio ꝛ redemptio ꝛc̄. Vel ſpē iuſti
tie.i.ſpem que eſt de iuſtitia:vt iuſtificemur nõ p legeꝫ
ſed per fidem. Ro.3. Arbitramur hoĩem iuſtificari per
fidem ſine operibus legis. Vel ſpem iuſtitie.i. rem ſpe
ratam in quã tendit iuſtitia.ſ.vitam eternã.2.Ti.vlti.
Jn reliquo repoſita eſt mihi coꝛona iuſtitie ꝛc̄. Et hoc
ex fide:q: iuſtitia dei eſt per fidē ieſu xp̄i vt dr̃. Ro.3.
Que qdem fides non eſt ab hoĩe:ſed a ſpiritu ſancto
q eam inſpirat. Ro.8. Accepiſtis ſpũm filioꝝ in quo
clamamus abba pater ꝛc̄. Sicut ergo fides eſt ex ſpũ:
ita ex fide ē ſpes ex ſpe iuſtitia:p quã p̄uenimꝰ ad vitã
eternam

a eternā. Hec aūt spes nō venit ex circūcisione neq̧ ex gē
nlitate: q: nihil faciūt ad hoc: ⁊ iō dicit. (Nā in xp̄o ie-
su) .i. in his q sunt in fide xp̄i: neq̧ circūcisio neq̧ p̄pu
tiū ⁊c̄. i. indr̄ia sunt: sed fides nō īformis: sed ea q̄ p di-
lectionē opaṫ. Jac. 2. Fides sine opibus mortua est ⁊c̄.
Nā fides est cognitio v̄bi dei. Ephe. 3. Hitare xp̄m p fi
dē ⁊c̄. Et h̄ v̄bū nec pfecte habeṫ: nec cognoscit: nisi
ēt hēaṫ amor quē spirat. Hic sunt duo du° circa glosaz.
Primū ē q̧ dic̄ p̄putiū ⁊ circūcisionē eē indr̄ia: cū su-
pra dixerit. Si circūcidimini xp̄s vob̄ nihil pderit. Sʒ
dōm est q̧ ex gn̄e opis sunt indr̄ia. s. illis q nō ponūt
spez in eis: sed ex intētione opantis nō sūt indr̄ia. Naʒ
ponētib⁹ in eis spē mortifera sūt. Scōm du^m ē de h̄ qō
2 dic̄ q̧ illi q nō credūt peiores sunt q̄ȝ demōes: cū ōmo
nes credāt ⁊ ɔtremiscāt. R̄n° dōm est q̧ peiores qdē sūt
ex spē opis: sed nō q̄ȝtū ad affectū. Nā demonibus di
crede splicet h̄ qō credūt: nec ēt est tāta negtia voluntatis in
re no hoīe q nō credit q̄ȝta in demone qui odit qō credit.
lētes ¶ Cōsequēter cū dicit. (Currebatis bn̄ ⁊c̄.) Agiṫ dē i
peio- pedimēto statōis. Et p̄ ponit ipedimentū. Scōo docet
res sī eius remotionē ibi. (Nemini ɔsenseritis ⁊c̄.) Impedi
demo mētū statiōis coꝝ magnū erat ⁊ nociuū: nā tāto aliqd
nib⁹. est magis nociuū q̄ȝto maius bonū p̄uat. Qn̄ ḡ aliqs
multis bonis spūalibus p̄uaṫ signū est hūisse magnū
impedimentū. Et iō vt ondat eos apl̄s magnū impedi
mentū hūisse cōmemorat eis bona spūalia q̄ amiserūt
3 cū dic̄. (Currebatis bn̄ ⁊c̄.) s. p opa fidei formie: p chari
tatē q̄ instigat ad currēdū. Ps. Viā mādatoꝝ tuoꝝ cu
curri cū dilatasti cor meū. Et h̄ qdē fuit oliʒ in vob̄: sʒ
dū sic currebatis estis impediti: ⁊ iō subdit. Quis vos
fascinauit de q̄ dictū est supra. 3. capi. ⁊ iō supsedeo ad
p̄ns. Quis ḡ vos fascinauit. i. impediuit v̄itati. s. euan
gelice nō obedire. Et h̄ ɔgrue dicit. Nā obedire est vo
luntatis applicādē ad ɔsensum p̄cipiētis. Et iō fides ē
volūtatis ⁊ intell̄s: opʒ ḡ volūtati fidei obedire: hoc āt
est q̧ gr̄a fidei xp̄i sufficiat ad salutē sine legalibus ob
seruātijs. ¶ Excludit aūt impedimentū: cū dicit. (Ne
mini ⁊c̄.) ⁊ hoc ex triplici pte. Prio ex pte coꝝ. Scōo
ex pte dei ibi. (Ego ɔfido ⁊c̄.) Tertio ex pte aplī ibi.
(Ego aūt fres si ⁊c̄.) Ex pte coꝝ cum dicit. (Nemini
4 ⁊c̄.) Ubi p̄ ondit qd requiraṫ ex pte coꝝ vt vitent h̄ im
pedimentū. s. q̧ nemini pseudo deinceps ɔsentiāt. prie
Thes. 5. Nō sumus noctis neq̧ tenebraꝝ ⁊c̄. Ephe.
5. Nolite cōicare opib⁹ infructuosis tenebraꝝ ⁊c̄. Et
2. Ti. 2. Et sermo coꝝ vt cancer serpit ⁊c̄. Ex q̄ daṫ in
telligi q̧ nōdū erāt corrupti: sed sollicitabanṫ de h̄. Se
cūdo assignat rōnē hui⁹ cū dic̄. (Persuasio. n. ⁊c̄.) Et
hec est duplex. Pria q: hō cū dat se alicui nihil dʒ face
re: nisi qō vtile dixerit sibi. Sed vos traditi estis xp̄o:
ergo nihil dētis audire vel ɔsentire: nisi his q̄ sūt ab ip
so: ḡ hec psuasio q̄ vos volunt mittere sub iugo legis:
q: nō ex eo. s. ex deo q vos vocauit ad vitā: sʒ ex diabo
lo inq̄ȝtū. s. deficiēs ē. Et iō nō ɔsenseritis eis. Uel non
ex eo. i. ɔ ipm. Scōa rō est: q: posset dici q̧ non est ma
5 gnū si paucis ɔsentiaṫ cū ex h̄ nō sit piculū: ⁊ iō dic̄ q̧
nō est eis ɔsentiēdū: nec coꝝ insidie sūt ɔtēnende: sʒ dē
bent p̄ncipijs obstare: q: modicū fermētū ⁊c̄. i. illi pau
ci q vobis psuadēt. Uel hec psuasio parua in p̄n° totaʒ
massaʒ corrūpit. i. ɔgregationē fideliū. Leui. 2. Nec qc
q̄ȝ fermenti ac mellis adolebiṫ in sacrificio domini.
¶ Cōsequenter cū dicit. (Ego ɔfido in vobis ⁊c̄.) Re
mouet ipedimētū ex pte dei q auxiliū ad h̄ p̄bet: ⁊ po
nit duplex auxiliū. Unū q̄ȝtū ad seducētes. Aliud q̄ȝ-
tum ad ɔturbātes ibi. (Qui aūt ɔturbāt ⁊c̄.) Dicit er-
go: ego ɔfido ⁊c̄. q. d. Dixi q̧ nō ɔsentiretis pseudo: ⁊
ɔfido in vobis. 2. Cor. 7. Gaudeo q̧ in oībus ɔfido in
vobis. Heb. 6. Cōfidimus aūt de vob̄ dilectissimi ⁊ me b
liora viciniora saluti. ɔfido inq̄ȝ in h̄. s. q̧ nihil aliud sa
pietis q̄ȝ qō vos docui supra. 1. Lʒ nos aut angelus de
celo euāgeliʒet vobis p̄ter q̄ȝ qō euāgeliʒauim⁹ anathe
ma sit. Phi. 2. Implete gaudiū meū vt idē sapiatis ⁊c̄.
Et h̄ ex auxilio diuino: ⁊ iō dicit. (In dn̄o deo). s. opan
te. 2. Cor. 3. Fiduciā talē hēm⁹ p xp̄m ad deū ⁊c̄. ⁊ dn̄s
dabit vobis sape: s̄m sobrietatē catholice veritatis. Ps.
Bonū est ɔfidere in dn̄o ⁊c̄. ¶ Quātū aūt ad ɔturbā-
tes dicit. Qui aūt ɔturbat ⁊c̄. i. q remouet vos a debi-
to ordie: vt. s. a spūalibus cōuertamini ad corpalia: cū
dēat esse ɔtrū. 1. Cor. 15. Nō p̄us qō spūale ē: sed qō ala
le est deinde qō ⁊c̄. Et cū talis ordo sit puersus: vt dr̄
.s. 3 Sic stulti facti estis: vt cū spū cepistis ⁊c̄. iō porta- 2
bit iudiciū. i. cōdēnationē sustinebit. Sicut. n. q īducit
aliquē ad bonū remuneraṫ. Dan̄. 12. Qui ad iustitiam
erudiūt plurimos q̄si stelle in ppetuas eternitates ⁊c̄.
ita q īducit aliquē ad malū cōdēnaṫ. Josue. 7. Q: tur
basti nos exturbet te dn̄s in hac die. Deu. 27. Maledi
ctus q errare facit cecuʒ in itinere. Et h̄ q̧cūq̧ ē ille. i.
q̄ȝtecūq̧ sit auctoritatis: nō parceṫ ei. Sʒ Porphyri⁹
⁊ Julianus in h̄ rep̄hendūt paulū p̄sumptiōe dicētes
q̧ hoc dixit lacerās petrū: cū supra in faciē se restitisse
scripserit: vt sit sensus: q̧cūq̧ sit ille. i. ēt si petrus esset
puniret. Sed vt Aug. dicit nō est credēdū q̧ Paulus
cū maledicto de eccl̄ie p̄ncipe loquereṫ cū scriptuʒ sit
Exo. 22. Principē ppl̄i tui nō maledices. Nec ēt q̧ pe 3
trus sic offenderit q̧ esset dignus cōdēnatiōe. Dicit ḡ
apl̄s de quodā alio q de iudea veniēs dicebat se fuisse
discipulū magnoꝝ aploꝝ: ⁊ sub ista auctoritate corrū
pebat galathas ipse cū alijs falsis predicatoribus su-
pra. 2. Propter subintroductos falsos fratres ⁊c̄.
¶ Cōsequenter cū dicit. (Ego aūt fratres ⁊c̄.) Remo
uet impedimētū ex pte sua. Et p̄mo pōit sui excusatio
nē. Scōo coꝝ q eū infamabāt obiurgationē ibi. (Uti
nā ⁊ abscindanṫ ⁊c̄.) Excludit aūt falsum qō ei īpone
baṫ: ⁊ p̄ aliqd ptinēs ad ipm tm̄. Scōo aliqd ptinens
ad oēs ibi. (Ergo euacuatū est ⁊c̄.) Sciendū est circa
p̄^m q̧ pseudo galathis excusantibus se de eo q̧ nō ser
uabāt legalia: q: ita edocti erant ab aplō: ⁊ dicebāt q̧
apl̄s decepat eos: ⁊ cōfirmabāt dicētes paulū p̄dicasse 4
in iudea ⁊ docuisse legalia dēre seruari. Et iō excusat
se de hoc apl̄s dicēs. (Ego aūt fres si circūcisionē ad-
huc p̄dico): sicut īponunt mihi pseudo: qd adhuc pse
cutionē patior. s. a iudeis. 1. Cor. 4. Persecutionē pati-
mur ⁊c̄. Nā iudei spāl̄r pp̄ hoc psequebanṫ paulū q̧ p̄di
cabat legalia nō dēre seruari. Ac. 21. dic̄ Jaco. Paulo:
Audierūt de te: q: dissensionē doceas a Moyse corū
q p gētes sunt iudeoꝝ dicēs eos nō dēre circūciderē fi
lios suos ⁊c̄. Pʒ ḡ q̧ nō est veꝝ qō mihi īponūt: alio
qn psecutiones adhuc nō paterer. Falsum est ēt id qō
mihi īponunt p id qō cōiter est apud alios: q: si circū-
cisionē p̄dico euacuatū est scādalū crucis. Nā nō solū
ego: sed ēt oēs apl̄i p̄dicamus xp̄m crucifixū. Judeis 5
qdem scādalū ⁊c̄. vt dr̄. 1. Cor. 1. Et de hoc maxie scan-
dalizanṫ: q: p̄dicamus q̧ p crucē xp̄i legalia euacuāṫ. Cru-
Si ḡ p̄dico circūcisionē euacuatū⁹ ē scādalū. i. nō erit cis
scādalū apud iudeos vltra de cruce. Nā patiēter sustī scāda
nerēt: imo libēter vellent q̧ p̄dicaremus crucē ⁊ lega lū eua
lia sil' dēre seruari. Uel s̄m Augu. euacuatū est scāda- cuari
lum crucis. i. euacuata est crux q̄ est scādalū. Q. dicat p cir-
Crux pdidit effectū suū ⁊ v̄tutē. s̄. 2. Si. n. ex lege ēēt cunci
iustitia: ḡ xp̄s gratis mortuus est. Dicit aūt apl̄s spāl̄r sionē
euacuatū est ⁊c̄. vt det itelligere: q̧ pp̄ boc q̧ iudei oc quō
ciderūt xp̄ʒ: q: legalia nō s̄uabat: ⁊ ea nō eē s̄uāda do intel
cebat. Jo. 9. Nō est h̄ hō a deo q sabbatū nō custodit. ligiṫ,

c ¶ Conſequenter obiurgat pſeudo qui eū infamaue
rant dicens: vtinam ⁊ abſcindant ⁊c. Quaſi dicat. Ip
ſi conturbant vos in hoc ꝙ volunt vos circūcidi: ſed
vtinā nō ſolū circuncidant: ſed totalr caſtrent. Sed ꝯ
Ro. 12. Benedicite ⁊ nolite maledicere ⁊c. Ad hoc eſt
duplex rn̄ſio. Prima eſt ꝙ non maledixit apl's eis: ſed
potius bn̄dixit: q2 optauit eis vt ſpualr caſtrent vt ſer
uarent ſpiritualem caſtitatem caſſando cerimonialia:
ſm illud Mat. 19. Sunt qdam eunuchi q ſe caſtraue
rūt ꝓpter regnū celoꝝ. Scdo ꝙ optat eis ſterilitatē
ꝓlis quā habent eunuchi: vt. ſ. nō generent. Unde ait
2 vtinam ⁊ abſcindant ⁊c. i. vim generandi ꝑdant l vo
bis vel aliis. Et hoc merito: q2 generāt filios in errorē
⁊ redigūt eos in ſeruitutē legis. Oſee. 9. Da eis vulu. ⁊
ſine liberis ⁊ vbera arentia. Lectio. II.

Os enim in libertatem vocati
eſtis fratres: tm̄ ne libertatē in
occaſionē dtis carnis: ſꝫ ꝑ cha
ritatē ſpūs ſeruite inuicē. Ois. n.
lex in vno ſermone implet: diliges ꝓximū
3 tuū ſicut teipm. Q2 ſi inuicem mordetis ⁊ co
medetis: videte ne ab inuicem ꝯſumamini.
¶ Propoſito exēplo ſtandi ⁊ remoto eius impedimē
to: hic innuit modū ipſius. Et pmo ponit modū ſtan
di. Scdo exponit ibi. (Ois. n. lex ⁊c.) Circa pmū tria
facit. Primo pōit ꝯdōnem ſtatus. Scdo remouet abu
ſum ſtandi. Tertio innuit ſtādi modū. Cōditio quidē
ſtandi eſt libertas. Ois. n. ſtatus ꝯdō pertinet ad ſerui
tutem vel ad libertatē: ſed ſtatus fidei xp̄i ad quē indu
cit apl's ad libertatē pertinet: ⁊ eſt ipſa libertas. Et idō di
cit. Uos. n. ⁊c. Quaſi dicat. Recte cōturbant vos: qa
abducūt a meliore in peius: q2 vos vocati eſtis. ſ. a deo
in libertatē grē. Ro. 8. Non accepiſtis ſpūm ſeruitutis
iterū in timore: ſed accepiſtis ſpūm adoptionis filiorū
⁊c. ſupra. 4. Nō ſumus ancille filii: ſed libere ⁊c. Uos
liquā q liberi eſtis ꝑ xp̄m volunt ducere in ſeruitutē.
4 Abuſus aūt ſtatus eſt ſi in deterius ꝓlabat: ⁊ libertas
ſpiritus ꝑuertat in ſeruitutem carnis: galathe aūt iam
liberi erant a lege. Sꝫ ne credāt eis licere peccata com
mittere que lex ꝓhibebat: adeo apl's ſubdit abuſum li
bertatis dicens. Tm̄ ne ⁊c. Quaſi dicat. Liberi eſtis
ita tamē ꝙ nō abutamini libertate vr̄a impune vobis
peccādū eē arbitrātes. i. cor. 8. Uidete ne forte hec li
cētia veſtra offendiculum fiat infirmis. Modus autem
ſtandi ē per charitatē. Unde dicit. Sed ꝑ charitatem
ſpiritus ⁊c. Status autem totus ē in charitate ſine q
hō nihil eſt. i. Cor. 13. Et ſm diuerſos gradus chari
tatis diſtinguunt diuerſi ſtatus. Sic ergo ſtatus grē ē
nō per affectum carnis: ſed ꝑ charitatē ſpūs. i. que ꝓce
5 dit a ſpūſancto per quem debemus inuicem eſſe ſubie
cti ⁊ ſeruire. infra. 6. Alter alterius onera portate ⁊c.
Ro. 12. Honore inuicē ꝑuenientes ⁊c. Sed cū ſupi' di
cat ꝙ ſint vocati in libertatē qd eſt ꝙ mō dicit ſeruite
inuicē. Ad qd dicēdū eſt ꝙ hoc exigit charitas vt inui
cē ſeruiamus ⁊ tm̄ libera eſt. Sciēdū eſt tm̄ ꝙ ſicut phi
loſophus dicit: liber eſt qui eſt cā ſui. ſeruus autem eſt
cā alterius vel vt mouēs vel vt finis. q2 ſeruus nec a
ſe mouet ad opus. ſed a dn̄o ⁊ ꝑꝑ vtilitatē dn̄i ſui. Cha
ritas ergo quātum ad cām mouentem libertatē hꝫ. q2
a ſe opat. 2. cor. 5. Charitas xp̄i vrget nos ſpōtanee. ſ.
ad operandum. Seruus aūt eſt cū poſtpoſitis ꝓpriis
vtilitatibus accōmodat ſe vtilitatibus proximorum.
¶ Conſequenter cū dicit. (Ois lex ⁊c.) Exponit q̄ di
xit. ⁊ primo de dilectione. Scdo de libertate nō dāda

d in occaſionē carnis ibi. (Spiritu ambulate ⁊c.) Circa
primū monet ad charitatē ſectādā. Primo ꝑꝑ vtilita
tem quā cōſequimur in impletione. Scdo ꝑꝑ dānum
charitatis neglecte qd incurrim' ibi. (Q2 ſi inuicē ⁊c).
Utilitas aūt quā cōſeqmur in impletione charitatis ma
xima eſt: q2 in ea implemus totā legē. Et idō dr̄. (Ois. n.
⁊c.) q. d. Idō charitas eſt hn̄da: q2 ois lex in vno ſermōe
implet. ſ. in vno ꝑcepto charitatis. Ro. 13. Qui diligit ꝓ
ximū legē impleuit. Et in eodē cap. dr̄. Plenitudo legis
eſt dilectio. Et idō dicit. i. Ti. 1. Finis ꝑcepti eſt charitas.
Sed ꝯ: q2 dr̄ Mat. 22. In his duobus mādatis. ſ. d dile
2 ctione dei ⁊ ꝓximi tota lex pēdet ⁊ ꝓphe. Nō g̃ l vno
ꝑcepto tm̄ implet. Rn̄deō dm̄ eſt ꝙ in dilectōe dei includit
dilectio ꝓximi. i. Io. 4. Hoc mādatū hēmus a deo vt q
diligit deū diligat ⁊ fratrē ſuū. Et eē ꝓximū diligimus
ꝑꝑ deū: implet g̃ tota lex in vno ꝑcepto charitatis. Prece
pta. n. legis reducunt ad illud ꝑceptū. Nā oia ꝑcepta
vel ſūt moralia vel cerimonialia vel iudicialia. Mora
lia qdē ſunt ꝑcepta decalogi: q2 tria ꝑtinēt ad dilectio
nē dei: alia ſeptē ad dilectionē ꝓximi. Iudicialia āt ſūt
vt qcūqꝫ furet aliqd reddat q̈druplū: ⁊ his ſilia: q̄ ſilr
ad dilectionē ꝓximi ꝑtinēt. Cerimonialia vo ſūt ſacri
ficia ⁊ hmōi q reducunt ad dilectionē dei. Et ſic pꝫ ꝙ
oia in vno ꝑcepto charitatis implent. Diliges ꝓximū tu
3 um ſicut teipm: ⁊ eſt ſcriptū Leui. 19. Dicit aūt ſicut teip
ſum nō q̄tū teipm: q2 hō ſm ordinē charitatis magis
dꝫ ſe diligere q̄ aliū. Exponit aūt tripſr. Uno mō vt
referat ad veritatē dilectiōis. Amare. n. eſt velle bonum
alicui. Et idō dicimur amare aliquē cui volumus bonū
⁊ ēt bonū illō qd ei volum': ſꝫ diuerſimode: q2 cū volo
bonū mihi me diligo ſimplr ꝑꝑ me: bonum āt illō qd
mihi volo diligo nō ꝑꝑ ſe ſꝫ ꝑꝑ me. Tūc g̃ diligo pri
mū ſic meipm. i. eodē mō q̄ meipꝫ qn̄ volo ei bonū ꝑꝑ
ſe nō: q2 ē mihi vtil' vel delectabilis. 2° mō vt referat ad
iuſtitiā dilectiōis. Unaqꝫ. n. res ē illō qd potiſſimū ē
in ea: potiſſimū āt l hoie eſt intell's ⁊ rō: ille g̃ diligit ſe
q vult ſibi bonū intell's ⁊ rōnis. Tūc g̃ diligis ꝓximū
ſicut teipm qn̄ vis ei bonū intellectus ⁊ rōnis. Tertio
4 mō vt referat ad ordinem. ſ. vt ſicut te diligis ꝑꝑ deū:
ita ⁊ ꝓximū ꝑꝑ ipm diligas. ſ. vt ad deum perueniat.
¶ Cōſequenter cū dicit. (Q2 ſi inuicē ⁊c.) inducit ad
charitatē ſectādā ex dāno: qd incurrim' ſi eā negliga
mus. Ubi loqt galathis adhuc q̄ſi ſpūalib' abſtinēs a
cōmemoratione māifeſtoꝝ inuidoꝝ. ⁊ eoꝝ q̄ minora
vr̄r mētionē facit. ſ. de vitiis lingue. Et idō dicit. Q2 ſi i
uicē ⁊c. Q. d. In dilectiōe ois lex implet: ꝙ ſi vos inuicē
mordetis. i. i pte famā ꝓxis detrahēdo auferetis: q enim
mordet nō totū accipit: ſꝫ ptē. Et comedetis. i. totā fa
mā auferetis: ⁊ totalr detrahēdo ꝯfunditis. Nā q comee
dit totū abſorbet. Iac. 4. Nolite detrahere alterutrum
fratres mei ⁊c. Si ita inqꝫ charitatē negligitis videte
dānū qd iminet vob. ſ. ꝙ ad inuicē ꝯſumamini. Phi. 3.
5 Uidete canes videte malos operarios ⁊c. Eſa. 49. Et va
ne fortitudinē meā cōſumpſi ⁊c. Nā ſicut Aug. dicit.
Uitio ꝯtentiōis ⁊ inuidie ꝑniciōſa iurgia inter hoies nu
triunt qbus ꝯſumit ſocietas ⁊ vita. Lectio. IIII.

Ico autē in xp̄o. † Spiritu am Op'. 18.
bulate ⁊ deſideria carnis non ꝑ
ficietis. Caro enim concupiſcit
aduerſus ſpiritum: ſpiritus aūt
aduerſus carnem. Hec enim ſibi inuicē ad
uerſant: vt non quecūqꝫ vultis illa faciatis.
¶ Poſtq̄ apl's māifeſtauit l quo ꝯſiſtit ſtatus ſpūal's
q2. ſ. in charitate: ꝯſr hic agit de eā ſtar'. ſ. de ſpūſctō

quem

a quē dicit eſſe ſequendū. Ubi ponit triplex bñficiū ſpūſ
ſancti. Quoꝝ pmū eſt liberatio a ſeruitute carnis. Se
cundū eſt liberatio a ſeruitute legis. Et tertiū eſt colla
tio vite ſeu ſecuritas a damnatione mortis. Scdm ibi.
(Q: ſi ducimini ⁊c̄.) Tertiū ibi. (Si ſpū viuim⁹ ⁊c̄.)
Circa pm̄ duo facit. Primo ponit pm̄ bñficiū ſpūs. Se/
cundo bñficij neceſſitatē oñdit ibi. (Caro.n. ⁊c̄.) Dicit
ergo. Dico q̄ dētis p charitatē ſpūs inuicē ſeruire: q2
nihil ꝓdeſt ſine charitate. Sed h̄ dico in xp̄o.i.p fidez
xp̄i. Spū ambulate.i. mente ⁊ rōne. Q̄ſq3.n. mēs nr̄a
ſpūs dr̄ ſm illud Eph.4. Renouamini ſpū mētis ve/
ſtre.i. Cor.4. Pſallā ſpū pſallā ⁊ mente. Uel ſpū ambu
late.i. ſpūſancto ꝑficite bñ operando. Nā ſpūſſanctus
2 mouet ⁊ inſtigat corda ad bñ opandum. Rom.8. Qui
ſpū dei agunt̄ ⁊c̄. Ambulandū eſt ergo ſpū.i. mēte vt
ipſa rō ſiue mens legi dei ꝯcordet: vt dr̄ Ro.7. S3 ſpi/
ritus humanus p ſe vanus eſt: ⁊ niſi regat̄ aliūde flu
ctuat hac atq3 illac: vt dr̄ Eccl.34. Et ſicut parturien
tis cor tuū fantaſias patit̄: niſi ab altiſſimo fuerit emiſ
ſa viſitatio ⁊c̄. Un̄ de q̄buſdā dr̄ Eph.4. Ambulāt in
vanitate ſenſus ſui ⁊c̄. Nō g̃ ꝑfecte ſtare pōt rō huma
na: niſi ſm qd̄ eſt recta ſpū diuo. Et iō dicit aplſ. Spū
ambulate.i. p ſpm̄ ſcūm regentē ⁊ ducentē quē ſeq de
bemus: ſicut demōſtrantē viā. Nā cognitio ſupnalis
finis nō eſt nobis niſi a ſpūſcō.i. Cor.2. Oculus nō vi
dit nec auris audiuit ne i cor hois aſcēdit ⁊c̄. ¶ Et ſe
quit̄. Nobis aūt reuelauit deus p ſpūm ſuū. Itē ſicut
3 inclinantē. Nā ſpūſſcūs inſtigat ⁊ inclinat affectū ad
bñ volendū. Ro.8. Qui ſpū dei agunt̄ ⁊c̄. Ps. Spirit⁹
tuus bonus deducet me in terrā rectā. Iō aūt ſpū am/
bulandū eſt: q2 liberat a corruptōe carnis. Un̄ ſeq̄tur.
Et dſideria carnis ñ ꝑficietis.i. delectatiōes carnis q̄s
caro ſuggerit: hoc deſiderabat aplſ dicēs. Ro.7. Inſe
lix ego hō q̄s me liberabit de corpe mortis huius: grā
dei ⁊c̄. Et poſtea ꝯcludit in.8. capi. Nihil ergo dānatō
nis eſt his q ſunt in xp̄o ieſu: q nō ſm carnē ambulāt.
Huius rōnē ibidē ſubiungit dicens. (Q: lex ſpūs vite
in xp̄o ieſu liberauit me a lege ⁊c̄.) Et hoc eſt ſpāle de
ſiderium ſanctoꝝ: vt nō ꝑficiant deſideria ad que caro
4 inſtigat: ita tñ q̄ in hoc non includant̄ deſideria q̄ ſūt
ad neceſſitatem carnis: ſed que ſunt ad ſuperfluitatē.
¶ Cōſequenter cū dicit. (Caro.n. ꝯcupiſcit ⁊c̄.) Pōit
neceſſitatē huius bñficij q̄ eſt ex impugnatiōe carnis
⁊ ſpūs. Et pmo ponit ipſam impugnationē. Scdo ma
nifeſtat eā p euidēs ſignū ibi. (Hec.n. inuicē aduerſan
tur ⁊c.) Dicit g̃ neceſſariū eſt q̄ p ſpūm carnis deſide
ria ſupetis. Nā caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpūm. Sed h̄
vr̄ eſſe dubiū: q2 cū ꝯcupiſcere ſit actus aie tantū: non
vr̄ q̄ cōpetat carni. Ad hoc dōm eſt ſm Aug. q̄ caro
dr̄ cōcupiſcere inq̄ʒtum aia ſm ipſaȝ carnē cōcupiſcit
ſicut oculus dr̄ videre cū potius aia p oculum videat.
Sic ergo aia p carnē ꝯcupiſcit qñ ea q̄ delectabilia ſūt
ſm carnē appetit. Per ſe ṽo aia cōcupiſcit: qñ delecta
5 tur in his q̄ ſint ſm ſpūm: ſicut ſunt opa virtutū ⁊ con
templatio diuinoꝝ ⁊ meditatio ſaple. Sap.6. Cōcupi
ſcentia itaq3 ſaple deducet ad regnū ppetuū ⁊c. Sed ſi
caro cōcupiſcit p ſpūm quō cōcupiſcit aduerſus euȝ.
In h̄.ſ. q̄ ꝯcupiſcētia carnis impedit ꝯcupiſcētia ſpūs.
Cū.n. delectabilia carnis ſint bona q̄ ſunt infra nos: d
lectabilia ṽo ſpūs bōa q̄ ſunt ſupra nos cōtingit q̄ cū
aia circa inferiora: q̄ ſunt carnis occupat̄: retrahit̄ a ſu
perioribus q̄ ſunt ſpūs. Sed vr̄ ēt dubiū de hoc qd̄ di
cit.ſ. q̄ ſpūs cōcupiſcit aduerſus carnē. Si.n. accipia/
mus hic ſpūm p ſpūſcō: cōcupiſcentia aūt ſpūſſcī ſit ꝯ
mala: ꝯñs vr̄ q̄ caro aduerſus quā cōcupiſcit ſpūs ſit
mala: ⁊ ſic ſequit̄ error manichei. Rñdeo dōm ē q̄ ſpi

Carnē cō cupi/ ſcere aduer ſus ſpi ritū ⁊ ecō uerſo quō ītelli/ gat̄.

b ritus nō concupiſcit aduerſus nām carnis: ſed aduer/
ſus eius deſideria: que.ſ. ſunt ad ſupfluitatē. Un̄ ⁊ ſu/
pra dictū ē. Deſideria carnis.ſ. ſupflua nō ꝑficietis. In
neceſſarijs.n. ſpiritus non contradicit carni: q2 vt dici
tur Ephe.5. Nemo carnem ſuam odio habuit.
¶ Cōſequenter cū dicit. (Hec enim ⁊c.) Ponit ſignū
cōpugnationis. Quaſi dicat. Expimento p3 q̄ ꝯ ſein
uicem pugnāt ⁊ aduerſant̄ in tantū vt nō q̄cunq3 vul
tis bona.ſ. vel mala illa faciatis.i. facere permittamini.
Ro.7. Nō qd̄ volo bonū h̄ ago: ſed qd̄ ⁊c. Nō tñ tol/
lit̄ libertas arbitrij. Cū.n. liberū arbitriū ſit ex h̄ q̄ h3
electionē: i illis eſt libertas arbitrij q̄ electioni ſubſūt.
Nō āt oīa q̄ in nobis ſunt ſimplr̄ ſubſunt nr̄e electiōi:
ſed ſm q̄d. In ſpāli.n. poſſum vitare hunc vel illū mo 2
tum ꝯcupiſcentie ſeu ire: ſed in gñali oēs motus ire vl̄
cōcupiſcentie vitare non poſſum⁹: ⁊ hoc pp corruptō
nem fomitis ex pmo pctō introductā. ¶ Sed notan/
dum eſt q̄ q̄tuor ſunt gñā hoīum circa ꝯcupiſcentias
quoꝝ nullus facit q̄cunq3 vult: nā intempati q ex ꝑ/
poſito ſequunt̄ carnales paſſiones: ſm illud Prouer.
2. Letant̄ cū malefecerint: faciunt q̄dē qd̄ volunt inq̄ʒ
tum ipſas paſſiones ſequunt̄: ſed inq̄ʒtū ipſa coꝝ rō re
murmurat ⁊ ei diſplicet faciunt q̄ nō volunt. Inconti
nentes aūt q h̄nt ꝓpoſitū abſtinēdi: ⁊ tñ a paſſionib⁹
vincunt̄ faciunt q̄dē qd̄ nō volunt inq̄ʒtū ipſas paſſio
nes ꝯ coꝝ ꝓpoſitū ſequunt̄: ⁊ ſic intēpati faciūt plus
de eo qd̄ volunt cōtinētes āt q vellēt oīno nō cōcupi 3
ſcere faciunt qd̄ volunt dū nō cōcupiſcūt: ſed q2 oīno
nō cōcupiſcere nō pñt faciunt qd̄ nolunt. Tēpati ṽo
qd̄ volunt q̄dē faciunt inq̄ʒtum in carne domata non
cōcupiſcunt: ſed q2 nō ex toto domari pōt qn i aliquo
repugnet ſpūi: ſicut nec malicia i tātū creſcere pōt qn
rō remurmuret: iō cū aliqñ cōcupiſcūt: faciunt qd̄ no/
lunt: plus tñ de eo quod volunt. Lectio. V.

Qod ſi ſpū ducimini non eſtis ſub lege. Manifeſta ſūt āt opa carnis: q̄ ſunt fornicatio: imundicia ipudicitia: luxuria: ydolo rum ſeruitus: veneficia: inimicitie: cōtentiones: emulationes: ire rixe: diſſenſiones: ſecte: inuidie: homicidia: ebrietates: comeſſationes: ⁊ his ſilia q̄ pdico vobis ſicut pdixi: q̄m q talia agūt regnū dei nō ꝯſequet̄.

pma 2ᵉ q̄ō. 70. arti. 4°.

4

pᵉ ad Cor. 15. ca.

¶ Poſtq̄ oñdit aplſ q̄ p ſpūm liberamur a deſideri
is carnis: hic ꝯñr oñdit q̄ p ipm liberamur a ſeruitute
legis. Et pmo ꝓponit bñficiū ſpūs. Scdo manifeſtat
p effectū ibi. (Maīfeſta ſunt opa carnis ⁊c.) Dicit g̃.
Dico q̄ ſi ſpū ambuletis nō ſolū deſideria carnis nō
ꝑficietis: ſed qd̄ plus eſt: ſi ſpū ducimini: qd̄ ſit qñ faci
tis qd̄ ſpūs ſuggerit vt director ⁊ gubernator: nō āt id 5
ad qd̄ ſenſus ⁊ affect⁹ ꝓpri⁹ inſignat: nō eſtis ſub lege.
Ps. Spūs tuus bonus deducet me in terrā rectā. Nō
q̄dē vt coactor: ſed vt gubernator. Ex his āt ṽbis vult
Hiero. q̄ poſt aduētū xp̄i nullus hñs ſpūm ſcūm tene
tur ſeruare legē. ¶ Sed ſciendū eſt q̄ h̄ qd̄ dic̄. (Si
ſpū ducimini iā nō eſtis ſub lege). Pōt referri ad ꝑce/
pta legis vel cerimonialia vel moralia. Si q̄dē referat̄
ad cerimonialia: ſciendū eſt q̄ aliud eſt ſeruare legem
aliud eſt eē ſub lege. Seruare legē ē facere opa legis ñ
hñdo ſpem in eis: ſʒ eē ſub lege ē pōere ſpem in opib⁹
legis. In pmitiua aūt eccl̄ia erāt aliq iuſti ſeruantes le
gem: ſʒ nō ſub lege inq̄ʒtū ſeruabāt opa legis: ſed non
erāt ſub lege q̄ſi in eis ſpem ponētes. Sic ēt xp̄s ſub

c lege fuit.Ga.4.Factū ſub lege ⁊c. Et ſic excludit̄ opīo
hieronymi. Si aūt referat̄ ad moralia ſic eē ſub lege pt̄
intelligi dupl̄r: vel q̄tū ad oblōnē: ⁊ ſic oēs fideles ſūt
ſub lege: q: oībus data eſt. Un̄ dr̄. Matth.5. Nō veni
ſoluere legē ⁊c. Uel q̄tū ad coactionē: ⁊ ſic iuſti non
ſunt ſub lege: q: motus ⁊ inſtinctus ſpūſſci q eſt ī eis ē
ꝓprius eoꝝ iſtinctus. Nā charitas iclinat ad illō idē
qd̄ lex p̄cipit. Q2 ḡ iuſti hn̄t legē iteriorē ſpōte faciunt
qd̄ lex mādat ab ipſa nō coacti. Qui vō volūtatē male
faciēdi hn̄t cōpmūt̄: tn̄ pudore vel timore legis iſti co
gunt̄. Et ſic iuſti ſunt ſub lege obligēte tm̄ nō cogēte
ſub qua ſunt ſolū iniuſti. 2.Corin.3. Ubi ſpūs dn̄i ibi li
bertas.1.thi.1. Juſto non eſt lex poſita.ſ.cogens.
Cōſequenter cū dicit.(Manifeſta ſūt aūt opa ⁊c.) Pro
bat q̄ dixit p effectum. Et p̄ ponit opa carnis q̄ ꝯriant̄
ſpūiſcō. Scdō oñdit quō opa ſpūs nō ꝓhibent̄ a lege
ibi.(Aduerſus hmōi ⁊c.) Circa p̄ᵐ duo facit. Prio po
nit opa carnis q̄ ꝓhibent̄ a lege. Scdō pōit opa ſpūs
q̄ ab ea nō ꝓhibent̄ ibi.(Fructus aūt ⁊c.) Circa p̄ᵐ duo
facit. Primo ꝓponit opa carnis. Scdō ſubdit nocum̄
tū qd̄ ex his ſeqt̄ ibi.(Que p̄dico ⁊c.) Dubitat̄ aūt cir
ca p̄mū. Primo qdē de h ꝙ aplſ hic q̄dā ponit q̄ non
ptinēt ad carnē: q̄ tn̄ dicit eē opa carnis: ſicut ydoloꝝ
ſeruitus ſecte emulatiōes ⁊ hmōi. Rn̄ᵒ dōm eſt ſm Au
gu.lib.4.de ci.dei.ca.2. Q2 ſm carnē viuit qcūq; viuit
ſm ſeip̄m. Un̄ caro hic accipit̄ p toto hoīe. Quicqd ḡ
3 ꝓuenit ex inordinato amore ſui dr̄ op⁹ carnis. Uł dōz
eſt ꝙ aliqd̄ pctm̄ pōt dici carnale dupl̄r.ſ.q̄tū ad cōſu
mationē: ⁊ ſic dn̄t carnalia illa tm̄ q̄ ꝯſumat̄ in delecta
tione carnis.ſ.luxuria ⁊ gula. Et q̄tū ad radicē: ⁊ ſic
oīa pctā dn̄t carnalia iq̄tū ex corruptōe carnis aīa ag
grauat̄: vt dr̄ Sap.9. Ex q̄ intellꝰ debilitatus facilꝰ de
cipi pōt ⁊ ipedit̄ a ſua pfecta opatione. Un̄ ⁊ ex hoc ſe
quunt̄ vitia.ſ.hereſes ſecte ⁊ alia hmōi. Et h mō dr̄ ꝙ
fomes eſt p̄nᵐ oīum pctōꝝ. ¶ Scdō dubitat̄: q: cum
aplſ dicat q talia agūt regnū dei nō ꝯſequent̄: ⁊ nullꝰ
excludat̄ a regno dei. niſi ꝓ pctō mortali: ſeqt̄ ḡ ꝙ oīa
q̄ enumerat ſint pctā mortalia. Cuius ꝯrīi vr̄: q: inter
4 iſta enumerat multa: q̄ nō ſunt pctā mortalia: ſicut eſt
ꝯtentio emulatio ⁊ hmōi. Rn̄deo dōm eſt ꝙ oīa h enu
merata ſunt aliquo mō mortalia: ſed q̄dā qdē ſm gen⁹
ſuū: ſicut homicidiū fornicatio ydoloꝝ ſeruit⁹ ⁊ hmōi:
q̄dā vō ſm ſuā ꝯſumationē: ſicut ira cuius ꝯſumatio ē
in nocumētū ꝓximi. Un̄ ſi accedit ꝯſenſus de ipſo no
cumēto eſt pctm̄ mortale. Et ſilr̄ comeſtio ordinat̄ ad
delectationē cibi: ſed ſi in hmōi delectatiōibus ponat
qs ſinē ſuū peccat mortalr̄: ⁊ iō nō dicit comeſtiōes: ſz
comeſſatiōes: ⁊ ſilr̄ intelligēdū ē de alijs ſilib⁹. ¶ Ter
tio dubitat̄ de ordine ⁊ numeratiōe eoꝝ. Circa qd̄ dōz
eſt ꝙ cū aplſus in diuerſis locis diuerſa vitia ⁊ diuerſi
mode enumerat: nō intēdit enumerare oīa vitia: ⁊ ſm
artē: ſed illa tm̄ in qbus abūdāt ⁊ in qbus excedūt illi
5. ad q̄s ſcribit. Et iō i eis nō ē q̄renda ſufficiētia: ſz cā dī
uerſitatis. ¶ His ḡ habitis ſciēdū ē ꝙ aplſ enumerat q̄
dā vitia carnis q̄ ꝯtingūt circa ea q̄ nō ſunt necīa vi
te: q̄dā vō circa ea q̄ ſunt neceſſaria vite. Circa p̄mū
ponit q̄dā vitia q̄ ſunt hoīs ad ſeip̄m: q̄dā q̄tū ad de
um q̄dā ꝯ ꝓximū. Cōtra ſeip̄m ſunt q̄tuor: q iō p̄ pōit
q: maīfeſte ex carne ꝓcedūt: quoꝝ duo ptinēt ad actū
carnalē luxurie.ſ.fornicatio q̄ eſt: q̄ſi.ſ.accedit ſolutus
ad ſolutā: vel q̄tū ad nālē vſum luxurie. Aliud ē imū
dicia q̄tū ad vſū ꝯ nām. Eph.5. Ois fornicator aut ī
mūdus ⁊c.2.Cor.12. Qui nō egerūt penitētiā ſup im
mūdicia ⁊ fornicatiōe ⁊ ipudicitia ⁊c. Alia duo ordi
nant̄ ad ipſos actus. Unū.ſ.exteri⁹: ſicut tact⁹ aſpect⁹
oſcula ⁊ hmōi. Et q̄tū ad h dicit Impudicitia. Eph.
4. Qui deſpantes ſemetip̄os tradiderūt ipudicitie ⁊c. a
Aliud iterius.ſ.i cogitatiōibus imūdis. Et q̄tū ad h
dicit. Luxuria.1.Thi.5. Cū.n.luxuriate fuerint ī xp̄o
nubere volūt ⁊c. ¶ Cōtra deū pōit duo quoꝝ vnū eſt
p qd̄ ipedit̄ ab hoīb⁹ dei cultus diuinus. Et q̄tū ad
hoc dicit.(Ydoloꝝ ſeruit⁹).1.cor.10. Neq; ydolatre ef
ficiamini ⁊c. Sap.14. Infandoꝝ.n. ydoloꝝ cultura
oīs mali cā ē ⁊ initiū ⁊ finis. Aliud ē p qd̄ init̄ pactū
cū demōibus. Et q̄tū ad h dicit.(Ueneficia) q̄ ſūt p
magicas artes: ⁊ dicunt̄ veneficia a veneno: q: ſiunt in
nocumētū hoīum.1.cor.10. Nolo vos fieri ſocios dmo
nioꝝ. Apoc. vlt. Foras canes ⁊ venefici ⁊c. ¶ Cōtra p
ximū aūt pōit nouē: quoꝝ p̄ᵐ eſt inimicitia: vltimū vō 2
hōicidiū: q: ad h deuenit̄ ad illud. Primū ḡ ē inimici
tia in corde: q̄ eſt odiū erga ꝓximū. Mat.10. Inimici
hoīs domeſtici ei⁹: ⁊ iō dic.(Inimicitie). Ex hac aūt orit̄
diſſenſio i v̄bis. Et iō dicit.(Cōtētiōes) q̄ ē ipugnatio
v̄itatis cū ꝯfidētia clamoris. Prouer.20. Honor ē hoī
q ſe ſepat a ꝯtentiōibus. Scdm̄ ē emulatio q̄ ꝯſiſtit in
hoc qd̄ ad idē obtiīcīēdū ꝯtēdit. Un̄ dicit. Emulatiōes
q̄ ex ꝯtētiōe oriunt̄. Tertiū ē ex h ꝙ vn⁹ ipedit̄ p aliū
ad rē eādē tēdētē: ⁊ ex hoc iraſcit̄ ꝯ eū: ⁊ iō dicit.(Ire)
Jac.1. Ira.n.viri ⁊c. Eph.4. Sol nō occidat ſup iracū
diā vr̄az. Quartū cū ex ira aī puenit̄ ad ꝑcuſſiōes. Et
q̄tū ad hoc dicit.(Rixe). Prouer.4. Odiū ſuſcitat ri
3 xas. Quintū ex his.ſ.diſſenſiōes: ⁊ ſi qdē in reb⁹ hūa
nis ſint dn̄r diſſenſiōes: q̄ſi.ſ.ptes ſiunt ī eccl'a. Ro.16.
Obſeruetis eos q diſſenſiōes ⁊ offendicula p̄ter doctri
nā quā vos didiciſtis faciūt ⁊ declinate ab illis. Si i re
bus diuinis ſic dn̄r ſecte.i.hereſes.2.Pet.2. Introducēt
ſectas ꝑditionis ⁊c. Et ibidē. Sectas nō metuunt itro
ducere blaſphemātes. Ex his aūt ſeqt̄ iuidia: q̄ñ illi q̄s
emulant̄ ꝓſpant̄. Job.5. Paruulū occidit inuidia ⁊c. 3.
Ex his aūt ſequunt̄ homicidia cordis ⁊ opis.1.Joā.4.
Qui odit fratrē ſuū homicida eſt. Quātū vō ad vita
q pertinent ad ordinationem circa vite neceſſaria pōit
duo. vnū q̄tum ad potum. Un̄ dicit. Ebrietates.ſ. aſſi
due. Luc.21. Attendite ne grauent̄ corda veſtra crapu
la ⁊ ebrietate ⁊c. Aliud vero q̄tum ad cibum: ⁊ q̄tū
ad hoc dicit.(Comeſſationes). Ro.13. Non in comeſ
ſationibus ⁊ ebrietatibus. 4

¶ Lectio. VI.

FRuct⁹ aūt ſpūs ē charitas gaudi
ū: pax: patiētia: benignitas bo
nitas lōgaīmitas: māſuetudo: fi
des modeſtia: ꝯtinētia: caſtitas.
¶ Poſitis opibus carnis: hic ꝯñr aplſ maīfeſtat opa
ſpūs. Et p̄ maīfeſtat ea. Scdō oſtēdit quō lex ſe hz ad
opa ſpūs ⁊ ad opera carnis ibi.(Aduerſus hmōi ⁊c.)
Circa p̄ᵐ enumerat bōa ſpūalia q̄ noīat fructus. Ex q̄
incidit qō: q: illud dr̄ fructus q̄ fruimur. Sed actibus
nr̄is nō debemus frui: ſed deo ſolo: ḡ hmōi actus q̄s enu
merat h aplſ nō dn̄t dici fruct⁹. Itē glo. dicit ꝙ hmōi 5
opa ſpūs ſunt: pp ſe appetēda: qd̄ aūt pp ſe appetit̄ non
refert̄ ad aliud: ḡ v̄tutes ⁊ eaꝝ opa nō ſūt referēda ad
b̄titudinē. Rn̄ᵒ dōm eſt ꝙ fructus dr̄ dupl̄r.ſ.vt acq̄ſit⁹:
puta ex labore vel ſtudio. Sap.3. Bonoꝝ laboꝝ glio
ſus eſt fruct⁹. Et vt ꝓduct⁹ ſicut fructus ꝓducit̄ ex ar
bore. Mat.7. Nō pōt arbor bona fructus malos face
re: opa aūt ſpūs dn̄r fructus nō vt adepti: ſed vt ꝓdu
cti. Fructus aūt q eſt adeptus hz rōnē vltimi finis: nō
aūt fructus ꝓductus. Nihilominus tn̄ fructus ſic ac
ceptus duo īportat.ſ.ꝙ ſit vltimū ꝓducētis: ſicut vlti
mū qd̄ ꝓducit̄ ab arbore ē fructus eius: ⁊ ꝙ ſit ſuaue
ſiue delectabile. Cāti.2. Fruct⁹ eius dulcis gutturi meo.
Sic

a Sic ğ opa virtutū ⁊ ſpūs ſunt qd vltimum in nobis.
Nā ſpūſſanctus eſt in nobis ꝑ grām ꝑ quā acgrimus
habitū virtutū ⁊ ex h̄ potētes ſum⁹ opari ſm̄ ꝟtutem.
Sūt ēt delectabilia. Ro.6. Habetis fructū veſtꝝ i ſan/
ctificatōe.i.i opib⁹ ſanctificatis: ⁊ iō dicūt̄ fructus. Di
cūt̄ ēt flores reſpectu future beatitudīs: q: ſicͭ ex flori/
b⁹ accipit̄ ſpes fructus: ita ex opibus virtutuꝫ habet̄
ſpes vite eterne ⁊ beatitudīs. Et ſicut i flore ē q̄dā in/
choatio fructus: ita in opibus virtutū ē q̄dā ichoatio
beatitudīs q̄ tūc erit q̄ñ cognitio ⁊ charitas ꝑficient̄.
Et ꝑ h̄ pꝫ reſpōſio ad illō qō ſcđo obȳcit̄. Nā aliquid
pōt dici ꝑꝑ ſe appetēdū duplr̄ q: ly ꝑꝑ. pōt deſignare
2 cām formalē vel finalē. Opa ꝟtutū ꝑꝑ ſe ſūt appetēda
formalr̄: ſꝫ nō finalr̄: q: hn̄t in ſeipſis delectationē. Nā
medicina dulcis appetit̄: ꝑꝑ ſe formalr̄: q: hꝫ i ſe vn̄ ſit
appetibilis.i.dulcedinē: q̄ tn̄ appetit̄ ꝑꝑ finē.ſ.ꝑꝑ ſani
tateꝫ. Sꝫ medicina amara nō ē appetēda ꝑꝑ ſe forma/
liter: q: nō delectat rōne ſue forme: ſed tn̄ ꝑꝑ aliō appe
tit̄ finalr̄.ſ.ꝑꝑ ſanitatē q̄ ē finis eius. ¶ Ex his appa/
ret rō: quare aplus effectus carnis vocat opa: fructus
aūt ſpūs vocat fructus. Dictuꝫ ē.n. ꝙ fructus dr̄ ali/
qō finale ⁊ ſuaue ex re ꝓductuꝫ. Qō āt ꝑducit̄ ex ali
q̄ ꝑter nām eius nō hꝫ rōneꝫ fructus, ſed q̄ſi alterius
3 germinis. Opa aūt carnis ⁊ pctā ſunt ꝑter nām eoꝝ
q̄ deus nāe iſe inſeruit. Deus.n.humane nature q̄dā
ſemina iſeruit.ſ.nālē appetitū boni ⁊ cognitionē: ⁊ ad
didit ēt dona grē. Et iō q: opa ꝟtutū ex his nālr̄ ꝓ
ducūt̄ fructus dicūt̄ non auteꝫ opera carnis. Et ꝑꝑ h̄
aplus dicit. Ro.6. Quē ğ fructū habuiſtis tunc in illis
i quibus nunc erubeſcitis. Patet ergo ex dictis ꝙ fru
ctus ſpūs dn̄r opa virtutuꝫ: ⁊ q: habēt in ſe ſuauitateꝫ
⁊ dulcedinē: ⁊ q: ſūt quoddā vltimū ꝓductū: ſm̄ cōue
niētiaꝫ donoꝝ. ¶ Accipit̄ aūt dr̄ia donoꝝ: beatitudi/
num: ꝟtutū ⁊ fructuū ad inuicē hoc mō. In ꝟtute.n.ē
ꝯſiderare habitū ⁊ actuꝫ. Habitus aūt virtutis perficit
ad bn̄ agēdū. Et ſi qdeꝫ ꝑficiat ad bn̄ operādū hūano
modo dr̄ virtus. Si ꝟo ꝑficiat ad bene opādū ſupra
modū humanū dicit̄ donū. Vn̄ phs ſupra cōes ꝟtutes
ponit virtutes quaſdā heroycas: puta cognoſcere iuiſi
bilia dei ſub enigmate ē ꝑ modū hūanū. Et hec cogni
4 tio ꝑtinet ad virtutē fidei. Sed cognoſcere ea ꝑſpicue
⁊ ſupra humanū modū ꝑtinet ad donuꝫ intellectus.
Act⁹ autē virtutis vel ē ꝑficiēs: ⁊ ſic ē beatitudo: vel ē
delectans ⁊ ſic ē fructus. Et de iſtis fructib⁹ dr̄. Apoc.
22. Ex vtraqꝫ parte lignū vite afferens fructus duode
ci ⁊c. Dicit ğ fructus ſpūs: q.ſ.ꝯſurgit in aīa ex ſemina
tione ſpiritualis grē: eſt charitas ⁊c. Qui qdē ſic diſti
guunt̄: q: fructus aut ꝑficit interius aut exteri⁹. Pmo
ergo ponit illos qui ꝑficiunt īterius. Scđo illos q ꝑfi/
ciunt exterius ibi. (Bonitas ⁊c̄.) Interius aūt hō ꝑfi/
cit̄ ⁊ dirigit̄ ⁊ circa bona ⁊ circa mala. ſcđe cori.6. Per
arma iuſtitie a dextris ⁊ a ſiniſtris. Circa bona aūt ꝑfi
5 ciunt ꝑmo quidē i corde ꝑ amorē. Nā inter motus na
turales primus eſt inclinatio appetitus nature ad finē
ſuū: ita primus motuū interioꝝ ē inclinatio ad bonuꝫ
q̄ dr̄ amor: ⁊ iō primus fructus ē charitas. Ro.5. Cha
ritas dei diffuſa eſt in cordibus nr̄is ⁊c. ex charitate ꝑ/
ficiunt̄ alie: ⁊ ideo dicit aplus. Coll.3. Super oīa chari/
tatē habētes ⁊c. Vltimus aūt finis quo hō ꝑficit̄ inte/
rius eſt gaudiū qō procedit ex ꝑſentia rei amate. Qui
aūt hꝫ charitatē iaꝫ hꝫ qō amat. ꝑmē Jo.4. Qui ma/
net in charitate in deo manet ⁊ deus in eo. Et ex h̄ cō
ſurgit gaudiū. Phil.4. Gaudete in dn̄o ſemꝑ ⁊c. Gau
diū aūt oꝫ eſſe ꝑfectū. Et ad h̄ duo reqrūt̄. Pmo vt res
amata ſufficiens ſit amāti ꝑꝑ ſuā ꝑfectionē. Et q̄ʒtum
ad h̄ dīc pax. Luc.11. amās pacē hꝫ q̄ñ rē amatam ſuffi

cienter poſſidet. Cātico.vlti. Ex quo facta ſum coram b
eo q̄ſi pacē reperiēs ⁊c. Scđo ꝟo vt aſſit ꝑfecta fruitio
rei amate qō ſimiliter ꝑ pacē habet̄: q: qcqd ſuꝑueni/
at ſi ꝑfecte aliqs fruat̄ re amata: puta deo: n̄ pōt impe/
diri ab eius fruitiōe. ps. Pax multa diligentibus legē
tuā: ⁊ non ē illis ſcādalū. Sic ğ gaudiū dīc charitatis
fruitionem: ſꝫ pax charitatis ꝑfectioneꝫ: ꝑ que hō inte
rius ꝑficit̄ q̄ʒtū ad bona. Circa mala ēt ꝑficit ſpūſſan/
ct⁹ ⁊ ordinat: ⁊ ꝑ̊ ꝯ̄ malū qō ꝑturbat pacē q̄ ꝑturbat̄ ꝑ
aduerſa: ſed ad hoc ꝑficit ſpūſſanctus ꝑ patientiā q̄ fa
cit aduerſa patienter tolerare. Et iō dicit. (Patiētia.)
Luc.21. In patiētia vr̄a poſſidebitis aīas vr̄as. Jaco.
ꝑmo. Patiētia opus ꝑfectū hꝫ. Scđo ꝯtra maluꝫ īpe/
diēs gaudiuꝫ eſt dilatio rei amate ad qō ſpūs opponit 2
lōganimitatē q̄ expectiōe nō frāgit̄. Et quātū ad hoc
dīc. (Longanimitas.) Abac.2. Si moraꝫ fecerit expe/
cta eū: q: ⁊c. ſcđe cor.6. i longanimitate ⁊c̄. ⁊ iō dīc dn̄s
Mat.10. Qui perſeuerauerit. vſqꝫ in finem ⁊c.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Bonitas ⁊c.) Ponit fructus
ſpūs q ꝑficiunt q̄ʒtum ad exteriora. Hoīs aūt exterio/
ra ſunt vel id qō eſt iuxta ipſum: vel id qō ē ſupra ipm̄:
vel id qō ē īfra ipm̄. Juxta ipm̄ ē ꝓximus: ſupra ipſus
deus: īfra ipſum nā ſenſitiua ⁊ corpus. Sic ğ q̄ʒtuꝫ ad
ꝓximū: ꝑficit ꝑ̊ qdē in corde ꝑ rectā ⁊ bonā volūtatē.
Et q̄ʒtuꝫ ad hoc dīc. (Bonitas).i. rectitudo ⁊ dulcedo
animi: Si eniꝫ hō oēs alias potētias bonas habeat n̄ 3
pōt dici bonus hō: niſi habeat volūtatē bonā. ſꝫ quaꝫ
oīb⁹ aliȷ̄s bn̄ vtit̄. Cuius rō eſt: q: bonū dicit aliqō ꝑfe
ctū. Eſt aūt duplex ꝑfectio. Prima.ſ.q̄ eſt ipm̄ eſſe rei.
Scđa ꝟo eſt eius opatio: ⁊ hec eſt maior q̄ꝫ ꝑ̊⁹. Illud ğ
dicitur ſimplr̄ ꝑfectuꝫ qō ꝑtingit ad ꝑfectā ſui opatio/
nē q̄ ē ſcđa eius perfectio. Cū ğ hō ꝑ volūtatē exeat in
actuꝫ cuiuſlibet potētie: volūtas recta facit bonuꝫ vſū
oīum potētiaꝝ: ⁊ ꝑ ꝯſequēs ipſum hoīem bonum. Et
ō h̄ fructu dicit̄ Ephe.5. Fructus aūt lucis eſt in omni
bonitate ⁊c. Scđo ꝟo in opere: vt.ſ. ſua cōmunicet ꝓ/
ximo: ⁊ q̄ʒtum ad hoc dicit (. Benignitas).i. largitas
reꝝ. ſcđe cor.9. Hylarē.n. datorē ⁊c̄. Benignitas.n. di/
cit̄ q̄ſi bona igneitas q̄ facit hoīeꝫ fluere ad ſubueniē/ 4
dū neceſſitatibus alioꝝ. Sapien.1. Benignus ē enim
ſpūs ſapiētie ⁊c. Collo.tertio. Induite vos ğ ſicut ele/
cti dei ſcti ⁊ dilecti viſcera miſericordie benignitatē ⁊c̄.
Itē vt patienter ſuſtineat ꝓximi moleſtias: ⁊ q̄ʒtum
ad h̄ dīc. (Māſuetudo). Math.11. Diſcite a me q: ⁊c̄.
Prouerb.3. Māſuetis dabit grām. Ad id vero qō eſt
ſupra nos: ſcilicet deus ordinat ſpūs per fidem: vnde
dicit. (Fides) que eſt cognitio q̄dam inuiſibilium cum
certitudine. Gen.15. Credidit abraham deo ⁊ reputatū
eſt ei ad iuſtitiam. Heb.11. Accedentē ad deuꝫ oportet
credere ⁊c. Et iō. Eccl.1. Beneplacitum eſt deo fides ⁊
māſuetudo ⁊c. Ad id qō eſt infra nos. ſ. corpora diri/
git ſpiritus: ⁊ primo q̄ʒtum ad actus exteriores corpo 5
ris qō fit ꝑ modeſtiā que ipſis ac nutus ſeu dictis mo/
dum īponit. Et q̄ʒtuꝫ ad hoc dicit. Modeſtia. Philip
pen.4. Modeſtia veſtra ⁊c. Scđo vero q̄ʒtum ad ap
petitum ſenſitiuum interiorem: ⁊ q̄ʒtum ad hoc dicit.
(Continentia que etiam a licitis abſtinet ⁊ caſtitas q̄
licitis recte vtitur. ſꝫ glo. vel aliter continentia dicitur
ex eo ꝙ licet homo impugnetur a prauis concupiſcē
tȷ̄s: tamen per rationis vigorem ſe tenet ne adducat̄. ⁊
ideo continentie nomen ſumptum eſt ab eo ꝙ aliquis
in impugnatione tenet ſe: Caſtitas vero dicitur ex eo
ꝙ quis nec impugnatur nec abducitur: ⁊ dr̄ a caſtigā
do. Nā illum dicimus bene caſtigatum qui in omnib⁹
ordinate ſe hꝫ. ¶ Circa hoc dubitant̄ duo. Pmo q: cū
fructus ſpiritus aduerſent̄ opib⁹ carnis: vr̄ ꝙ aplus d

6 buerit ponet tot fructus spūs quot posuit opa carnis: qḋ nō fecit. Ad qḋ dicēdū ē: q̄ iō non fecit: q2 plura sūt vitia q̄ v̄tutes. ¶ Scḋo dubitat q2 fructus spūs hic positi nō rn̄dent opibus carnis. Ad h̄ dicēdū ē q̄ apostolus nō intēdit hic tradere artē v̄tutū ꝛ vitiorꝫ: ꝛ iō nō ponit vnū ꝯ aliud: ſꝫ aliq̄ enumerat ď istis: ꝛ aliq̄ ď illis. ſm q̄ expedičs vr̄ p̄senti intētioni: nihilominꝰ tn̄ si diligēter ꝯſideret aliq̄liter sibi ꝯ rn̄dent. Nā fornicatiōi q̄ ē amor illicitus ꝯ rn̄det caritas: imūdicie v̄o ipu dicitie: ꝛ luxurie q̄ sunt carnales illecebre ꝛ ex fornicatione ꝓueniunt ꝯ ponit gaudiū qḋ ē spūalis delectatio ꝯſequēs ex charitate vt dcm̄ est. Ei v̄o qḋ ē ydolorꝫ seruitus ꝯ pōit pax. Ei v̄o qḋ dicit veneficia ꝛc. vſqꝫ ad
2 dissensiones patientia longanimitas ꝛ bonitas. Ei v̄o qḋ dr̄ secte ꝯ ponit fides. Ei v̄o qḋ dr̄ iuidie: benignitas. Ei āt qḋ dr̄ homicidia: mā̄suetudo. Et qḋ dr̄ ebrietas: comessationes ꝛ his silia: ꝯ ponit modestia ꝯtinentia ꝛ castitas. Lectio. VII.

Aduersus huiuſmodi nō ē lex: †qui aūt sunt xp̄i: carnē suā crucifixerunt cū vitijs ꝛ cōcupiscētijs. Si spū viuimus: spū ambulemꝰ. †Nō efficiamur inanis glie cupidi: iuicē prouocantes: inuicē inuidentes.

3. q̄ō. 34. ar tic. 4. 2ª 2ᵉ q. 132. arti. p

3 ¶ Enumeratis opibus carnis ꝛ spūs: hic ꝯſequenter ex vtriſqꝫ ꝯcludit q̄ q̄ spūm sequunt nō sūt sub lege: ꝛ vtitur tali ꝓbatiōe. Ille ē sub lege q̄ ē obnoxius legi. i. q̄ fac ꝯtria legi. Sed illi q̄ agunt spū nō faciūt opa ꝯtria legi. ḡ nō sūt sub lege. Pri̇o ḡ ońdit ꝓpositū ex parte operꝫ spūs. Scḋo ex pte operꝫ carnis ibi. (Qui aūt sunt ꝛc.) Dicit ḡ. Dico q̄ q̄ agunt spū nō faciūt opa ꝯtria legi: q2 faciūt opa spūs ꝛ aduersus hmōi nō ē lex. i. ꝯ opa spūs: ſꝫ spūs docet ea. Nā sic lex exterius docet opa virtutū: ita ꝛ spūs interius mouet ad illa. Ro. 7. Cōdelector enim legi dei ſm interiorē hoīem ꝛc. Aut faciūt opa carnis ꝛ hec in his q̄ spiritu dei agunt non sūt ꝯtria legi. Vn̄ dič. Qui xp̄i sūt. i. q̄ spū dei habēt. nā Ro. 8. Qui spūm dei nō hꝫ hic nō est eius. Illi ḡ spiri
4 tu dei agunt q̄ sunt xp̄i. Isti iqꝫ carnē suā crucifixerūt ꝛc. nō aūt dicit vitia ꝛ ꝯcupiscentias vitant: q2 bonus medicꝰ: tūc bn̄ curat qn̄ adhibet remedia ꝯtra cām morbi. Caro āt ē radix vitiorꝫ. Si ḡ volumus vitare vitia opꝫ domare carnē. pͥ cor. 9. Castigo corpꝰ meū ꝛc. Qr v̄o caro domat per vigilias ieiunia ꝛ labores. Eccl. 33. Seruo maliuolo tortura ꝛ cōpedes ꝛc. Ad hec autē opa mouent ex deuotiōe quā habēt ad xp̄m crucifixū: iō signāter dič. (Crucifixerunt). i. xp̄o crucifixo se ꝯformauerūt affligēdo carnē suā ꝛc. Ro. 6. Vetus hō nr̄ simul crucifixus ē ꝛc. supra scḋo. Vt deo viuā xp̄o ꝯfixus sum cruci ꝛc. Quia v̄o nō crucifigūt carnē ďstruēdo nām: q2 nemo carnē suā odio habuit: vt dr̄ Ephe. 5. Sꝫ q̄tū ad ea q̄ ꝯtriant legi: iō dicit. Cū vitijs. i. cū pec
5 catis ꝛ ꝯcupiscētijs. i. passionibus q̄bus aīa iclinat ad peccādum. Nō. n. bn̄ crucifigit carnē q̄ ēt passiōibꝰ locū n̄ aufert. Aliter cū rō n̄ semp inuigilet ad pctā vitādū vt opꝫ possit qn̄qꝫ cadere. Eccl. 18. Post ꝯcupiscētias tuas nō eas ꝛc. Ro. 13. Carnis curā ne feceritis ꝛc.
¶ Cōſequenter cū dicit. (Si spū viuimus ꝛc.) Ponit tertiū bn̄ficiū spūſſancti qḋ ꝯfert vitā. Et p̄mo pōit beneficiū spūs dei. Scḋo excludit vitia spiritus mūdi ibi. (Nō efficiamur ꝛc.) Dicit ḡ ꝯnumerans se eis quibus scribit. Dico q̄ debemus ambulare p̄ spūm: q2 ꝛ per ipsum viuimus: ꝛ nō p̄ carnē. Ro. 8. Debitores sumus n̄ carni ꝛc. Si ḡ spū viuimus: debemus in oībus ab ipso
6 agi. Sicut enim in vita corporali corpus nō mouet: nisi p̄ aīaꝫ p̄ quā viuit: ita ī vita spūali oīs motus nr̄ dꝫ eē a spū sācto. Jo. 6. Spiritus ē q̄ viuificat. Actu. 17. In ipso viuimus mouemur ꝛ sumus. Et ne ea q̄ dicta sūt ď spū intelligant de spū mūdi de q̄ dr̄ p̄me corin. 2. Nos autem nō spūm huius mūdi accepimus. Iō h̄ conſeq̄nter remouet apostolus dicēs. (Nō efficiamur ꝛc.) vbi tria excludit ꝓpa spūs mūdi. s. inanē gloriā iracūdiā: ꝛ iuidiā q̄bus tribus ꝯuenicter aptari pōt nomen spūs. Significat. n. spūs q̄dā iflatiōnē. Unde ſꝫ hoc illi dicunt magni spūs q̄ sūt inflati p̄ ianē gloriā. Esa. 25. Spūs robustorꝫ q̄si turbo impellens parietem ꝛc. Et q̄tū ad hoc dič. (Nō efficiamur inanis glorie cu
2 pidi). i. glorie secularis. Cū. n. vanum sit qḋ nec solide firmat nec veritate fulcit nec vtilitate amat: iō gloria huius mūdi vana est: q2 caduca ꝛ non solida. Esa. 40. Oīs caro fenū ꝛc. Et q2 falsa ē. i. Macha. 2. Glia hoīs peccatoris stercus ꝛ vermis. Sꝫ vera gloria ē ī ꝓprijs bonis hoīs q̄ sūt bona spūalia: ꝛ hanc hn̄t sancti. scḋe cor. p̄mo. Gloria nr̄a hec ē testimoniū ꝯſcientie nostre ꝛc. Et q2 inutilis ꝛ infructuosa. Nā q̄tumcūqꝫ gloriā habeat q̄s ex testimonio seculariū nō pōt p̄p̄ hoc ꝯſeq finem suū quē ꝯſeqt testimonio dei. p̄me cor. p. Qui gloriat in dn̄o glorieť ꝛc. Nō aūt dicit. Non habeatis inanē gliā: ſꝫ nō efficiamini cupidi: q2 glia seqt aliqn̄
3 fugiētes eā: ꝛ si opꝫ recipi nō tn̄ amet. Itē significat impetuositatem. Prouer. 27. Impetum ꝯcitati spiritus ferre q̄s poterit? Et significat iracundiā. Et q̄tū ad hoc dicit. Inuicē ꝓuocātes. s. ad ꝯtētiōem vel litē vel alia illicita. Roma. 13. Nō in cōtētiōe ꝛ emulatiōe ꝛc. Itē ē spiritus tristicie de q̄ dr̄ Prouer. 17. Spūs tristis exsiccat ossa. Et q̄tū ad h̄ dicit. Inuicem inuidentes. Prouerb. 14. Putredo ossium inuidia ꝛc. Cuius rō est: q2 ipsa sola crescit ex bono. CAP. VI.

Fratres: ꝛ si p̄occupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos q̄ spiritales estis hmōi instruite in spiritu lenitatis: †cōſiderās teipsū ne ꝛ tu tenteris. Alter alterius onera portate ꝛ sic adimplebitis legem xp̄i. nā si quis existimat se aliquid esse cū nihil sit ipse seducit. Opꝰ āt suū ꝓbet vnusq̄ſqꝫ: ꝛ sic ī semetipso tm̄ gloriā habebit ꝛ n̄ in altero. †Vnusquiſqꝫ. n. onus suum portabit.

4 pͥ q̄ō. 95. ar tic. 3.

psal. 61.

¶ Postq̄ aplus reduxit galathas ad statū veritatis q̄tū ad res diuinas: hic ꝯſequēter reducit eos q̄tum ad res humanas: istruēs eos q̄liter se habeāt ad hoīes. Et p̄ q̄liter se habeāt ad rectos. Scḋo quō ad ꝑuersos ibi. (Videte q̄libꝰ litteris ꝛc.) Circa primū tria fač. Primo docet q̄liter supiores se habeāt ad iferiores. Scḋo
5 q̄liter eq̄les ad coeq̄les ibi. (Alter alterius ꝛc.) Tertio qualiter iferiores ad supiores ibi. (Cōicet āt is ꝛc.) Circa p̄mum duo facit. Primo ponit ammonitionē. Scḋo assignat āmonitiōis rationem ibi. (Cōſiderās teipsum ꝛc.) Quia ḡ de peccatis multa dixerat ne aliquis a peccato imunis in pctōres deseuiret: ideo ammonitionem de mansuetudine ꝛ misericordia eis proponit dicens. (Fratres ꝛ si preoccupatus fuerit homo ꝛc.) Ubi tria ponit que faciunt ad ammonitionem. Primum est surreptio: nā quādo aliquiꝰ ex malitia peccant minus digni sunt venia. Job. 34. Qui quasi de industria recesserunt ꝛc. Sed qn̄ aliq̄s p̄occupat tentatiōibus ꝛ iducit ad peccādum: facilius dꝫ ei venia con

a cedi. ⁊ ideo dicit. Et ſi p̄occupatus fuerit ⁊c̄. i. īprudē/
ter lapſus: vt nequeat vitare. Scōm ē peccatoꝝ pauci
tas. Nā aliqui ex cõſuetudine peccāt. Oſee. 4. Male/
dictū ⁊ mendaciū ⁊ homicidiū ⁊ furtū ⁊ adulteriū in
undauerūt: ⁊ ſanguis ſanguinē tetigit ⁊c̄. Et ꝯ tales
ſeueriꝰ ē agēdū. Et hoc excludiť cū dič. In aliquo: q̄
ſi nō vſu quottidiano peccās. Tertiū ē peccatoꝝ qua/
litas. Naꝫ quedā peccata cõſiſtunt in trāſgreſſiōe: que
dā ꝟo in omiſſiōe. Grauiora aūt ſūt p̄ma ſcōis: q2 il/
la opponuť p̄ceptis negatiuis: q̄ obligāt ſemꝑ ⁊ ad ſē/
ꝑ: hec ꝟo opponuť p̄ceptis affirmatiuis: q̄ cū nō obli/
2 gēt ad ſemꝑ nō pōt ſciri determinate qñ obligāt. Uñ
dicit in p̄s. Delicta qs itelligit ⁊c. Et q̄tū ad hoc dič.
Delicto. Uel ſm Glo. Delictū eſt pctm̄ ex ignorantia.
His g̃ p̄miſſis ad mſam eos q corrigunt monet: ⁊ hi
ſunt ſpūales: ad quos ꝑtinet correctio. Uñ dič. Uos q
ſpūales eſtis hmōi īſtruite. p̄ᵉ Corin. 2ᵒ. Spiritualis iu
dicat oīa ⁊ ipſe a nemine iudicať ⁊c̄. Et huius rō ē: q2
rectū iudiciū hꝫ de oībus q circa vnūquodqꝫ recte diſ
poſitus ē: ſicut q ſanū guſtū hꝫ recte iudicat de ſapo/
re. Solus aūt ſpūalis bñ diſpoſitus eſt circa agēda. ⁊
ideo ipſe ſolus de eis bñ iudicat. Sed q2 nomē ſpūs ri
gorem quēdam ⁊ impulſum deſignat. ſꝫ illud Eſa. 25.
Spiritus robuſtorū q̄ſi turbo impellēs parietē ⁊c̄. nō
3 eſt credēdūꝫ q viri ſpūales ſint nimis rigidi in corri/
gendo. Nā h̄ ſpiritus huius mūdi facit: ſꝫ ſpiritus ſan/
ctus ſuauitatē quandā ⁊ dulcorē efficit in hoīe. Sap. 12.
O q̄ꝫ bonus ⁊ ſuauis ē ſpūs tuus dñe ⁊c̄. Et iō dič. In
ſpū lenitatis. p̄s. Corripiet me iuſtus ī miſericordia ⁊c̄.
Cōtra qd dr̄ de qbuſdā Ezech. 34. Cū auſteritate im/
perabatis eis ⁊c. Dicit aūt īſtruite ⁊ corrigite: q2 loqť
de preoccupatis ⁊ delinquētibus: q̄ idigēt īſtructione.
Uel q2 ois peccās ē ignorās. puer. 14. Errāt q operā
tur malū. Rōnē aūt ammonitiōis ſubdit dicēs Cōſi/
derans teipm̄ ⁊c̄. Q. d. Ita fiat vt dixi: q2 ⁊ tu fragilis
es. namquādiu in hac vita mortali ſumus: proni ſu/
mꝰ ad peccādū. Nihil aūt ita frāgit hoīs ſeueritateꝫ in
4 corrigēdo q̄ꝫ timor ꝓprij caſus. Ecc. 31. Intellige q̄ ſūt
ꝓximi tui ex teipſo. ¶ Qualr aūtē ſe habeāt ad eq̄les
oñdit dicēs. Alter alterius ⁊c̄. ⁊ p̄ ꝓponit ammonitio
nē. Secundo aſſignat eiꝰ rōnē ibi. (Et ſic adiplebitis
⁊c̄.) Tertio excludit āmonitiōis implēde īpedimētuꝫ
ibi. (Nā ſiqs exiſtimat ⁊c̄.) Ammonet aūt ad mutuā
ſupportatiōeꝫ dicēs. Alter alteriꝰ onera portate. Et h̄
tripľr. Uno mō defectū alteriꝰ corꝑalē ſeu ſpūalē patiē
ter tolerando. Ro. 15. Debemus aūt nos firmiores ⁊c̄.
Alioꝰ neceſſitati mutue ſubueniēdo ⁊c̄. Ro. 12. Neceſſita
tibus ſanctoꝝ cõicātes ⁊c. Tertio mō ꝓ pena ſibi de
bita ſatiſfaciēdo orōnibus ⁊ bonis operibus. puer. 18.
Frater q iuuať a frē ⁊c̄. Rō aūt āmonitiōis ē adimple
tio legis xp̄i q̄ ſiľr ē charitas. Ro. 13. Plenitudo legis
eſt dilectio. Uñ dič. Et ſic adimplebitis legē xp̄i. i. cha
5 ritatē. Dr̄ aūt charitas ſpāľr lex xp̄i triplici rōne. Prio
q2 ꝑ h̄ diſtinguiť lex noua a lege veteri. Nā illa ē timo/
ris: hec ꝟo amoris. Uñ Augu. dič. Parua dr̄ia ē vete/
ris legis ⁊ noue: timor ⁊ amor. Secūdo q2 ꝑ charitatē
ſpāľr xp̄s legē ſuā ꝓmulgauit. Jo. 13. In h̄ cognoſcēt
oēs q2 mei eſtis diſcipuli ſi dilectionem ⁊c̄. Et iterum.
Mādatū nouū do vobis vt diligatis iuicē ⁊c̄. Tertio
q2 ipſam impleuit xp̄s ⁊ exēplum eā implendi nobis re
liquit. Nā ipſe ex charitate peccata nr̄a tulit. Eſa. 53.
Uere languores nr̄os ipſe tulit. 1. Pet. 2. Qui pctā no
ſtra ꝑtulit in corꝑe ſuo ſuꝑ lignū ⁊c̄. Eſa. 40. Fetas ip/
ſe portabit. Sic ergo d̄bemus alter alterius onera por
tare ex charitate: vt ſic ipleamus legē xp̄i. Impedimē
tum aūt implende ammonitiōis p̄dicte eſt ſuꝑbia. Jō

hoc excludens dicit. Nā ſi qs exiſtimat ⁊c. Et p̄mo vi b
tuperat ipſaꝫ ſuperbiā. Scōo oñdit modū vitādi eā ibi.
(Opus aūt ſuū ⁊c̄.) Tertio vitandi rōnē aſſignat ibi.
(Unuſqſqꝫ. n. ⁊c̄.) Dič g̃. facite vt dixi. Sed contingit
aliquē onus alteriꝰ nō portate: q2 p̄fert ſe alijs. Uñ dice
bat ille. Luc. 18. Nō ſuꝫ ſicū ceteri hoīum ⁊c̄. Et iō dič.
Nā ſi qs exiſtimat ſe aliqd eē. i. ī mēte ſuꝑbe iudicat ſe
magnū eē in cõparatiōe peccātis: cuꝫ nihil ſit ex ſe: q2
qc qd ſumꝰ h̄ ē ex grā dei ſm illō apli. p̄ᵉ Cor. 15. Grā
dei ſū id qd ſum. Qui inq̄ꝫ tale aliqd facit ipſe ſe ſedu/
cit. i. a ꝟitate ſe diuidit. Eſa. 40. Oēs gētes q̄ſi nō ſint
⁊c. Luc. 17. Cū oīa bñfeceritis dicite: Serui inutiles ſumꝰ
⁊c. Remediū āt vitādi eſt ꝓprioꝝ d̄fectuū ꝯſideratio.
Nā ex h̄ q aliqs alienos ⁊ nō ſuos d̄fectus ꝯſiderat. 2
videť ſibi aliqd eē in cõparatiōe ad alios in qbꝰ defe/
ctus intueť ⁊ ſuos nō ꝯſiderās ſuꝑbit. Et iō dič. Opꝰ
aūt. ſ. interiꝰ ⁊ exterius: ſuuꝫ. i. ꝓpriū. ꝓbet. i. diligēter exa
minet vnuſqſqꝫ. p̄ᵉ cor. 11. Probet ſeipm̄ hō ⁊c. Et ſic
in ſeipſo. i. ī ꝓpa ꝯſcia gl̃iaꝫ habebit. i. gl̃iabiť ⁊ gaude
bit. 2ᵉ cor. p. Gl̃ia nr̄a hec ē teſtimoⁿ ꝯſcie nr̄e. Et non
in altero. i. nō in laude alteriꝰ vel ſic. in ſemetipſo. i. ꝑ ea
q̄ ſui ipſiꝰ ſūt. gloriā habebit. i. gloriabiť in cõſideratio
ne ſui ⁊ nō in altero. i. nō ī ꝯſideratiōe alteriꝰ. 2ᵉ cor. 12.
Libenter gl̃iabor ī īfirmitatibꝰ meis ⁊c. Uel in ſemetip
ſo. i. in deo q in eo habitat gloriabiť. i. eius erit gl̃ia ⁊ ñ
in altero q̄ꝫ in deo. 2ᵉ cor. 10. Qui gloriať in dño gl̃ieť.
Rō vitādi ſuꝑbiā ē p̄miū vel pena vnicuiqꝫ ꝓ merito 3
vel d̄merito reddēda: vñ dič. Unuſqſqꝫ. n. onꝰ ſuū por
tabit. Qd videť ꝯtrariū ei qd dixerat. Alter alteriꝰ onera
portate. Sꝫ ſciēdū ē q ibi loqť de onere ſuſtinēde īfir
mitatis: qd dēmus mutuo portare: h̄ loqť d̄ onere red
dende rōnis: qd qlꝫ ꝓ ſe portabit: ſiue ſit onꝰ p̄mij ſiue
pene: nā onus aliqñ qdē pōdus pene: aliqñ p̄mij ſigni
ficat. 2ᵉ cor. 4. Eternū gl̃ie pōdus opať ⁊c. Eſa. 3. Dici
te iuſto qm̄ bñ: qm̄ fructū adinuētionū ſuaꝝ comedet.
ve h̄ ipio in malū ⁊c. Si āt dicať aliq rõneꝫ reddere ꝓ
alijs. puta p̄lati ꝓ ſubditis ſm illō Ezech. 3. Sāguinē
eius d̄ manu tua reqrā ⁊c. Et Heb. vlt. Obedite p̄poſi
tis vr̄is. ipſi. n. ꝑuigilāt q̄ſi rõnem reddituri ꝓ aīabus
vr̄is. ñ ē ꝯtrariū dicto apli: q2 nō puniunť ꝓ pctīs ſubdi/
toꝝ ſꝫ ꝓ ꝓprijs q̄ ī cuſtodia ſubditoꝝ cõmiſerūt. Eſt 4
g̃ vitāda ſuꝑbia ⁊ pctm̄: q2 vnuſqſqꝫ onꝰ ſuū. i. mēſurā
grē ſue offert d̄o ī die iudicij tāq̄ꝫ manipulos bõꝝ opeꝝ.
p̄s. Uenientes āt veniet cū exultatiōe. Et h̄ q̄tū ad bo
nos. vľ onus ſuū portabit. i. penā ꝓ ꝓprio pctō. Lec. II. 4ᵒ di.

Communicet aūt is q cathetiza/ 45. q.
tur ꝟbo ei qui ſe cathetizat in 2. art.
oībꝰ bonis. Nolite errare: deꝰ p̄
nō irrideť. † Que enim ſemina/
uerit hō hec ⁊ metet: qm̄ qui ſeminat in car
ne ſua: de carne ⁊ metet corruptionē. q aūt
ſeminat in ſpū de ſpiritu met vitam eternā. 5
Bonū aūt faciētes nō deficiamus. tempo/ 2ᵒ 2ᵉ
re enim ſuo metemus nō deficiētes. Ergo q. 31.
dum tempus habemus operemur bonum ar. 2.
ad omnes: maxīe aūt ad domeſticos fidei.
¶ Poſtq̄ꝫ aplus oñdit q̄lr ſuꝑiores ſe habeāt ad īferio
res ⁊ eq̄les eq̄libus. hic cõſequēter oñdit q̄liter īferio
res ſe habeāt ad ſuꝑiores dicēs: īferiores debere ſuꝑio
ribus miniſtrare ⁊ obſequi. Et circa hoc tria facit. Pri
mo monet vt miſtrēt ꝓmpte. Scōo vt miniſtrent per
ſeueranter ibi. (Bonū āt faciētes non deficiamus ⁊c.)

c Tertio vt miniſtrēt cōmuniter,ibi.(Ergo dū tp̄s ha-
bemus ⁊c̄.)Circa p̄mū duo facit. P̄rīo ponit monitio
nē miſterij.2° excuſationē excludit ibi.(Nolite errare
⁊c̄.)Dic̄ ergo.dictuȝ eſt ſupra quomō ſupiores ſe de-
beāt hr̄e ad īferiores.ſ.leniter corripiendo ⁊ īſtruēdo:
nūc aūt reſtat videre qualr̄ īferior ſupiori obſeq̄r. ⁊ iō
dic̄.Cōicet autē q catheçiȝat ideſt docet v̄bo dei ei q
ſe catheçiȝat.i.q eū docet.Cōicet inq̄ȝ in oībus bonis.
Sed notādū ē q̄ diſcipulus pōt duplr̄ cōmunicare ſe
docēti. Primo vt accipiat bona doctoris.⁊ ſic dr̄.Cōi-
cet is q catheçiȝat̄.i.cōe ſibi faciat qḋ ē docētis eū imi-
tādo.p̄ᵉ Corinth.ii.Imitatores mei eſtote ⁊c .Sȝ q: cō
tigit doctores aliqn̄ min° bōa facere.iō non ſūt in hoc
2 imitādi.Et iō ſubdit. In oībus bonis. Mat.23.Que
cūq̄ȝ dixerint vobis ſeruate ⁊ facite:ſm opa eoꝝ noli-
te facere.Scḋo vt cōicet bona ſua docenti.Hoc eniȝ a
dn̄o precipit̄.p̄ᵉ Cor.9.vbi dr̄. Qui euangelio ſeruiūt
ð euāgelio viuāt.Unde Math.10.Dignus ē oparius
cibo ſuo. Et Luce.10.Dign° ē operari° mercede ſua:⁊
apl̄s dic̄.p̄ᵉ corint.9.Si vobis ſp̄ualia ſeminamus ⁊c̄.
Et iō hic dic̄.Cōicet aūt is ⁊c̄.i.doctori in hoībus bo
nis q̄ hȝ:nā ēt tp̄alia bona q̄dā dn̄r.Eſa.i.Si volueritꝭ
audieritꝭ ⁊ me bōa terre cōedetis.Mat.7.Si vos cū ſi
tis mali noſtis bōa data ⁊c̄.Dic̄ aūt in oībus:q: nō ſo
lū cōmunicare dȝ īdigenti:ſed ⁊ ſciam ⁊ cōſiliū:potē-
tiā ⁊ qcq̄d agat generalr̄ dȝ primo cōmunicare.i.Pe
3 tri.4. Unuſq̄ſq̄ȝ ſic̄ accepit grām in alterutrū illaȝ ad
miniſtrātes ⁊c̄.De iſta cōmunicatiōe dr̄ Ro.12.Neceſ
ſitatibus ſanctoꝝ cōmunicantes.Eccliſi.14. In diui
ſione ſortis da ⁊ accipe.
¶ Cōſequēter cū dicit(.Nolite errare ⁊c̄.)Excuſatio
nē excludit.⁊ p̄ excludit eā. Scḋo rōnē excluſiōis aſ-
ſignat ibi.(Que.n.ſemiauerit ⁊c.)Dic̄ ḡ.nolite errare
de° nō irridet̄.Quod qdē duplr̄ itelligi pōt ſm duas
p̄miſſas expoſitiōes.Scḋm p̄mā qdē ſic.Tu dicis q̄
ōbem° imitari doctores ēt in bōis: ſȝ nō poſſū eos imi
tari niſi in his q̄ faciūt.Nihil autē video in ipſis niſi
malū:ḡ ōbeo eos imitari in malo.Sȝ h̄ excludit dicēs.
(Nolite errare de° nō irridet̄.)Quaſi.d.error ē hoc di-
cere.Nā mala p̄latoꝝ nō excuſant nos.Non.n.ſunt
4 ſubditis in exēplū:niſi in his qbus imitat̄ xp̄ȝ q ē pa-
ſtor abſq̄ȝ pctō.vnde ⁊ ſigināter dicit. Jo.10 . Ego ſum
paſtor boit° ⁊c̄. ⁊ Apl̄s p̄me Corit.4.⁊.11.dic̄.Imitato
res mei eſtote:ſic̄ ⁊ ego xp̄i.Quaſi.d.In his me imita
mini i qbus ego imitor xp̄m.Et ſi p mala p̄latoruȝ
excuſatis vos apḋ hoies:tn̄ de° nō irridet̄.i.nō pōt fal
li.Job 13.Aut ōcipiet̄ vt hō fraudolētijs vr̄is.Unde di
citur Prouer.3.Deluſores ipſe ōludet.Secūdum aūt
ſecūdā expoſitionē ſic itroducit̄.Poſſent.n.dicer̄.pau
peres ſumus nihil habem° qḋ cōmunicare poſſimus.
Sed h̄ excludit dicēs.Nolite errare.i.nemo excuſatiō
vane ſe exiſtimet pauptatē p̄tēdendo.de° nō irridet̄.i.
nō pōt falli.Scit.n.corda nr̄a ⁊ ñ ignorat facultates.
5 Excuſatio veriſimilis hoiem pōt latere vl̄ placare:deū
nō pōt fallere.Rōnē aūt hui° aſſignat dicēs .Que.n.
ſemiauerit hō ⁊c.Et p̄mo in gn̄ali.Scḋo in ſp̄āli.ibi.
(Qm̄ q ſemiat ⁊c̄.)Dic̄ ḡ ſm p̄mā expoſitioneȝ.vere
errātis h̄ credētes:q: deus reddet ſingulis pro meritis
proprijs. Nā que ſemiauerit hō hec metet.i.ſm opera
ſua bōa vel mala:parua vl̄ magna p̄miabit̄ vl̄ punict̄.
Scḋm aūt ſecūdā expōnē q̄ ſemiauerit hō.i.ſm bene
ficia ſua parua vl̄ magna:⁊ q̄ȝ ad q̄litatē opeꝝ:⁊ quā
tū ad q̄ȝtitatē bn̄ficioꝝ p̄miabit̄.2.Cori.9.Qui parce
ſeiat parce ⁊ metet ⁊c. Rōnē aūt ſpecialiter aſſignat di
cēs.(Qm̄ q ſemiat i carne ſua ⁊c.)q̄ qdem rō hȝ duas
partes ſm duas ſemiatiōes carnis ⁊ ſp̄us. Prīo ḡ agit

de ſemiatiōe carnis.Ubi vidēdū ē qd ſit ſemiar̄ in car d
ne.Scḋo qd eſt de carne metere corruptionē. Semia
re qdē in carne eſt operari pro corpe vel pro carne:ſi
cui ſi dicā.ego mltū expēdi in iſto hoie.i. multa feci p
eo.Ille ḡ in carne ſemiat q ea q̄ fac̄ ēt ſi q̄ bōa videant̄
fac̄ in fomētū ⁊ vtilitateȝ carnis.De carne aūt metere
corruptionē:q: ſemē fructificat vtplurimū ſm ꝯditio
nē terre.Un̄ videm° q̄ in aliqb° terris ſemē frumēti ō
generat in ſiligīnē vl̄ in aliqḋ aliud.Cōditio aūt car-
nis ē vt ſit corruptibilis:⁊ iō q i carne ſeiat.i.ſtudiū ſu
um pōit ⁊ opera.opȝ q̄ ipſa corrūpat̄ ⁊ pereāt. Eccl.
14.Omne op° corruptibile i fine p̄det̄.Ro.8. Si ſȝ car
nē vixeritis moriemini. Scḋo agit de ſemiatiōe ſp̄us
dicēs.Qui aūt ſeminauerit i ſp̄ū:ideſt ordinat ſtudiū 2
ſuū ad ſuītutē ſp̄us ex fide ⁊ caritate ſeruiēdo iuſtitie:
metet qdē de ſp̄ū ſm cōditionē ei°.Cōditio āt ſp̄us eſt
q̄ ſit actor vite. Jo.6.Sp̄us ē q viuificat.Nō āt cuiuſ
cūq̄ȝ vite ſȝ vite eterne cū ſp̄us ſit īmortalis.⁊ iō metet
de ſp̄ū vitā eternā.Prouer.11. Seminātī iuſtitiā mer-
ces fidelis q: nūq̄ȝ deſiccat̄.Sed nota q̄ cū agit de ſe-
minatiōe carnis dic̄. In carne ſua q: caro ē nobis ō nā
nr̄a:ſȝ cū loqt̄ ō ſemie ſp̄us non dic̄ ſuo: q: ſpiritus nō
eſt nobis a nobis ſed a deo.
¶ Deinde cū dicit.(Bonū aūt faciētes ⁊c̄.)monet ad
miniſterij p̄ſeuerantiā.q: nō ad horā t ātū:ſed ſemp de
bemus bn̄facere.qḋ qdem pōt referri ad ea que dicta
ſunt.ſ.ad ſupiores ⁊ ad equales ⁊ ad inferiores.quaſi 3
dicat.Quicūq̄ȝ ſum° ſiue p̄lati erga ſubditos :ſiue eq̄
les erga eq̄les.ſiue ſubditi erga p̄latos bonū facien-
tes nō deficiamus.ſ.in bn̄ operādo: q: nō deficiem° in
metēdo.Eccl.9.Quodcūq̄ȝ pōt manus tua facere in
ſtāter opar̄.i.cor.15.Stabiles eſtote ⁊ imobiles.Et me
rito nō ē ōficiēdū q: expectam° remūerationē eternā
⁊ īdeficiētē:vn̄ ſubdit.Tp̄e .n. ſuo metem° īdeficiētes.
Un̄ dicit Auguſti.Si hō nō impoſuerit ſinē operi nec
de° imponet remuneratiōi.Math.25.Ibūt hi ad vitā
eternā.Sed nota q̄ dic̄.Tēpore ſuo:q: ſicut agricola
nō ſtatim ō illo qḋ ſemiat fructū colligit:ſȝ tp̄e ꝯgruo
Jac.vltimo.Agricola expectat glorioſuȝ fructū terre 4
patienter ferens donec accipiat tēporaneuȝ ⁊ ſerotinū
⁊c̄.De iſta meſſione dr̄.2.cori.9.Qui ſeminat in bene
dictiōibus de bn̄dictionib° ⁊ metet vitam eternam.
¶ Deide cū dic̄.(Ergo dū temp° habem° ⁊c̄.)monet
ad miſtrandū cōiter dicens.Quia metem° nō ōficien
tes.Ergo dū tēpus habemus:ideſt in hac vita q̄ eſt tē
p° ſeminandi. Jo.9.Me opȝ operari opa eius q miſit
me donec dies eſt.venit nox ⁊c̄.Eccl.9.Quodcūq̄ȝ p̄t
man° tua facere iſtāter operare:q: nec opus nec ratio
nec ſciētia nec ſapiētia erūt apud īferos ,quo tu ꝑpe-
ras. Dum inqua illud habem° operemur bonū:⁊ hoc
ad oēs.ſ.hoies q itīcti ſūt nobis in diuina ſilitudine in-
quantum oēs ad imaginē dei facti ſumus.¶ Sȝ ꝯtra
Eccl.12.dr̄.Da iuſto ⁊ ne recipias peccatorē. Nō ḡ de
bem° opari bonū ad oēs. Rn̄deo.dōm eſt q̄ in pecca- 5
tore duo ſūt:nā.ſ.⁊ culpa.Nā qdem ē in eo amāda ⁊
ſuſtētāda ēt inimici.Mat.5.Diligite inimicos veſtros
⁊c̄.Culpa v̄o in eo eſt expellēda. Sic ḡ dictuȝ eſt.Da
iuſto ⁊c̄.vt.ſ.peccatori nō iō benefacias:q: peccator
eſt:ſed q: hō.Un̄ auguſtin°.Nō ſis ad iudicādū remiſ
ſus nec ad ſubueniēdū īhuman° . Perſequamur ḡ in
malis ꝓpriā iniquitatē:miſereamur in eiſdem cōeȝ cō
ditionē. ¶ Sȝ q: nō poſſum° oīb° bn̄facere ordinem
bn̄faciēdi ſubdit.Maxie aūt ad domeſticos fidei q.ſ.
nō ſolū nā:ſȝ ēt fide ⁊ grā. Eph.2. Nō eſtis hoſpites ⁊
aduene:ſȝ eſtis ciues ⁊c̄.ḡ oīb° īpēdēda ē mīa:ſȝ p̄po-
nēdi ſūt iuſti q ſūt ex fide:q: .i. Ti.5.dr̄.q ſuoꝝ maxie

domeſticoꝝ curā nō hȝ: ſidē negauit: ⁊ ē īfideli deterioꝛ.
℃ Sed dubitat̄ hic vtrum liceat p.ue vnū diliger̄ ꝗ̄
aliū. Ad qđ ſciēdū ꝙ amoꝛ pōt dici maioꝛ vel minoꝛ
dupliciter. Uno mō ex obiecto. Alio mō ex intēſione
act⁹. Amare enim aliquē eſt velle ei bonū. Pōt ḡ aliqs
aliū magis alio diligere: aut q: vult ei maius bonū qđ
ē obiectū dilectionis: aut q: magis vult ei bonū. i. ex in
tenſioꝛi dilectione. Quātum ḡ ad ꝑmū oēs equaliter
debemus diligere: q: oībus debemus velle bonū vite
eterne. Sed quātum ad 2ᵐ non opoꝛtet ꝙ omnes eq̄
liter diligamus: q: cū intēſio actus ſequat̄ ꝑncipium
actiōis: dilectionis āt ꝑncipiū ſit vnio ⁊ ſimilitudo: il
los itēſi⁹ ⁊ magis debemus diligere q ſunt nobis ma
2 gis ſimiles ⁊ vniti. ℃ Lectio. III.

Amō pōt dici maioꝛ ⁊ minoꝛ dupl'r

Videte qualibus litteris ſcripſi vobis mea manu. Quicūqȝ.n. volūt placere i carne: hi cogūt voſ circūcidi tātū: vt crucis xp̄i perſecutionem non patiant̄. Neqȝ .n. qui circūciduntur legē cuſtodiūt: ſȝ volunt vos circuncidi: vt in carne veſtra gloꝛientur.

Poſtꝗ̄ apl̄us monuit galathas qualiter ſe habeāt ad
hoīes rectos ⁊ iuſtos: hic docet quō ſe habeāt ad here
ticos ⁊ ꝑuerſos. Et ꝑ īſinuat modū ſcribēdi monitiōēȝ:
3 2⁹ ipſam mōitionē ſubiūgit ibi. (Quicūqȝ.n. ⁊c̄.) Cir
ca ꝑmū ſciēdū ē ꝙ ↄſuetudo erat apō hereticos dep̄a
uādi ⁊ falſificādi ſcripturas canonicas: necnō ⁊ ꝑmi
ſcendi aliq̄ coꝝ q hereſiȝ ſapiāt: ꝓꝑ h ↄſuetudo fuit ab
apl̄o ſuata: ꝙ qn̄ aliqua ↄ̄ eos ſcribebat ī fine lr̄e aliq̄
ſcriberet vt dep̄auari nō poſſet: ⁊ ita inoteſceret eis de
eius ↄſciētia ꝓceſſiſſe ſicut ꝑme coꝛin. vltio dic̄. Salu
tatio mea manu pauli. Totā.n. epiſtolā ꝑ aliū eo di
ctāte ſcribi faciebat: ⁊ poſtea in fine aliqd ꝓpꝛia ma
nu addebat. Et ſm hūc modū ea q ſequunt̄ ab iſto lo
co ſcripſit paulus manu ꝓpꝛia Un̄ dic̄. Uidete q̄lib⁹
lr̄is ſcripſi vobis manu ꝓpꝛia: vt. ſ. ꝑdicta firmius te
neatis: vt ſciētes a me hāc ep̄laȝ miſſā magis obediā
4 tis. Sic ḡ p̄lati debēt ꝓpꝛia manu ſcribere: vt qđ docēt
v̄bo ⁊ ſcripto oñdant exēplo. Jō dicit̄ Eſa. 49. In mā
bus. i. in opib⁹ meis deſcripſi te ⁊c̄. Exo. 32. dr̄ d Moy
ſe: ꝙ deſcēdit poꝛtās duas tabulas lapideas ſcriptas di
gito dei. ℃ Monitionē aūt ſubiūgit dicēs. (Quicūqȝ
.n. placere volūt ⁊c̄.) Et ꝑ aperit ſeducētiū intētionē.
Scđo oñdit ſuā intētionē eis eē ↄ̄ꝛiam ibi. (Mihi aūt
abſit gloꝛiari ⁊c̄.) Tertio ſubdit ſuā ammonitionē ad
ſubditos ibi. (Quicūqȝ hāc regulā ⁊c̄.) Circa ꝑᵐ duo
facit. Pꝛio aperit ſeducētiū malā itētionē. Scđo ꝓbat
qđ dicit ibi. (Neqȝ.n. circūciſionē ⁊c̄.) Circa ꝑᵐ ponit
vnū factū ⁊ duas itētiōes adinuicē oꝛdinatas. Factum
aūt erat iſtoꝝ q circūciſionē inducebāt ⁊ ex h duo in
tendebant. Unū ꝓꝑ aliō. ſ. vt placerēt ide iudeis: ex h
5 ꝙ carnales obſeruātias legis introducebāt in eccleſia
gentiū: ⁊ hoc eſt qđ dicit. (Quicunqȝ voluīt placere). ſ.
iudeis infidelibus. in carne. i. in carnalib⁹ obſeruātijs:
hi cogunt vos circūcidi: nō coactiōe abſoluta: ſȝ q̄ſi ex
ↄditiōe dicētes. Q: niſi circūcidamini n̄ poteritis ſalui
fieri: vt habet̄ Act. 15. Intēdebāt aūt ex hoc vlteri⁹ q̄n
dam ſecuritatē haber̄. Judei.n. ꝑſequebant̄ diſcipulos
xp̄i: ꝓꝑ ꝑdicationē crucis. ꝑme Coꝛ. ꝑ. Nos aūt ꝑdica
mus xp̄m crucifixuȝ ⁊c̄. Et h q: ꝑ ꝑdicationeȝ crucis
euacuabāt̄ legalia. Nā ſi apl̄i ſimul cū cruce xp̄i ꝑdi
caſſent debere ſuare legalia: nullā ꝑſecutionem iudei
apl̄is intuliſſent. Un̄ dicebat. ſupꝛa. 5. Ego āt fratres ſi
adhuc circūciſionē ꝑdico: qd adhuc ꝑſecutiōeȝ patioꝛ

Apl̄i ſi ꝑdicaſſēt crucē cū legalibus n̄ ꝑſecutionē habuiſſent.

b ⁊c. Ut ḡ nō haberēt ꝑſecutionē a iudeis: inducebant
circūciſionē. Et iō dic̄. Et ēt h ꝓꝑ h tm̄ faciūt: vt cru
cis xp̄i ꝑſecutionē nō patiant̄: q. ſ. ꝑ cruce xp̄i infert̄.
Uel h ēt faciebāt ad vitādā ꝑſecutionē n̄ ſolū iudeoꝝ:
ſȝ ēt gētiliū īfideliuȝ. Nam romani impatoꝛes Gaius
Ceſar ⁊ Octauianus auguſtus ꝓmulgauerunt leges
vt iudei vbicūqȝ eēnt ꝓpꝛio ritu ⁊ ꝓpꝛijs cerimonijs
deſeruirent: Et iō quicūqȝ in xp̄m credebat ⁊ circūciſus
nō erat ꝑſecutiōibus taȝ gētiliū ꝗ̄ iudeoꝝ fiebat ob
noxius. Ut ḡ nō ingetaret̄ d fide xp̄i ⁊ l gete viuerēt:
cogebant eos circūcidi: ſm ꝙ habet̄ in gloſa. ℃ Sed
q: poſſent dicere pſeudo: ꝙ n̄ ꝓꝑ h circūciſionē indu
cūt: ſȝ zelo legis ſolū: iō h excludens ꝓbat qđ dixit cū
2 dic̄ ſic. (Neqȝ.n. qui circūcidūt̄ ⁊c̄.) Cōſtat.n. ꝙ ſi ꝓꝑ
legis zeluȝ aliqs ad legis obſeruātias inducerēt: man
darent ēt legē in alijs impleri. Sed neqȝ illi q circūci
dūt̄ neqȝ pſeudo in alijs. ſ. in moꝛalibus q potioꝛa ſut
ī lege ⁊ ī alijs obſuātijs cuſtodiūt. Jo. 7. Nemo ex vo
bis fac̄ legē: n̄ ḡ ex zelo legis circūciſionē īducūt. Ro.
2. Circūciſio qdē ꝓdeſt ſi legē obſerues. Sed iō volūt
vos circūcidi vt in carne vr̄a. i. in carnali veſtra circū
ciſiōe gloꝛient̄ apō iudeos eo ꝙ tam multos ꝓſelitos
faciāt. Mat. 23. Ue vobis ſcribe ⁊ phariſei q circuitis
mar̄ ⁊ aridā vt faciatis vnū pꝛoſelitū ⁊c̄. Lectio. IIII. 2ᵃ 2ᵉ q. 132. art. ꝑ

Mihi aūt abſit gl'iari niſi in cruce dn̄i nr̄i ieſu xp̄i: ꝑ quē mihi mūdus crucifixus ē ⁊ ego mūdo. 3 In xp̄o.n. ieſu neqȝ circunciſio aliqd valet neqȝ ꝑputiuȝ: ſȝ noua creatura.

Gl'ia baſ apl̄s nō in diuitijs ⁊ honoribꝰ ſȝ ī cruce eoꝝ nr̄e ſurp̄t.

℃ Poſtꝗ̄ apl̄s expoſuit praua ſeducētiū itētionē: hic
īſinuat ſuā. Et ꝑ ponit ſuā itētionē. Scđo oñdit intē
tionis huius ſignū ibi. (Per queȝ mūdus ⁊c̄.) Tertio
rōnē itētiōis aſſignat ibi. (In xp̄o ieſu ⁊c.) Dic̄ ḡ. Intē
tio ſeducētiū apparet: q: illi gloꝛiant̄ in carne: ſed ego
aliaȝ gl'iaȝ q̄ro. ſ. in cruce. Et h eſt qđ dic̄. (Mihi abſit
gloꝛiari ⁊c̄.) Uide ꝙ vbi mūdi ꝑhs erubuit ibi apl̄us
theſaurū reꝑꝑit. Qđ illi viſuȝ eſt ſtulticia: apl̄o factuȝ
eſt ſapiā ⁊ gloꝛia: vt dic̄. Auguſtinus. Unuſqſqȝ. n. in
ea re gloꝛiat̄ ꝑ quā reputat̄ magnus. Sic q reputat ſe 4
magnū ī diuitijs gloꝛiat̄ in eis ⁊ ſic de alijs. Qui.n. in
nullo alio ſe magnū reputat niſi ī xp̄o gloꝛiat̄ in ſolo
xp̄o. Talis aūt erat apl̄us. Un̄ dicebat. ſupꝛa. 2. Uiuo
ego iā nō ego: viuit v̄o in me xp̄s. Et iō nō gl'iat̄ niſi in
xp̄o: ꝑcipue āt in cruce xp̄i: ⁊ h q: in ipſa iueniunt̄ oīa
d qbus hoīes gl'iari ſolēt. Nā gloꝛiat̄ aliq d magnoꝝ
puta regum aut ꝑncipū amicitia: ⁊ hoc maxīe apl̄s i
uenit ī cruce: q: ibi oñdit̄ euidēs ſignū diuīe amicitie.
Ro. 5. Cōmēdat aūt ſuā charitateȝ deus in nobis ⁊c̄.
Nihil.n. ſic charitatē ſuaȝ ad nos oñdit ſic̄ moꝛs xp̄i.
Un̄ Gregoꝛius. O ineſtimabilis dilectio charitatis: vt
ſeruū redimeres filiū tradidiſti. Iteȝ gloꝛiant̄ aliq de ſciē
tia. Et hāc apl̄us excellētiorē iuenit in cruce. ꝑme coꝛ. 5
2. Nō.n. eſtimaui me aliquid ſcire iter vos: niſi ieſum
xp̄m ⁊c. Nā in cruce eſt ꝑfectio totius legis ⁊ tota ars
bn̄ viuēdi. Iteȝ gl'iant̄ aliq de potētia: ⁊ hāc apl̄s ma
ximā habuit ꝑ cruceȝ. ꝑme coꝛ. ꝑ. Uerbū crucis ꝑeun
tibus ſtulticia ē: his aūt q ſalui ſiūt. i. nobis v̄tus dei ē.
Itē gl'iat̄ aliq d libertate adepta: ⁊ hāc apl̄us ↄſecutus
eſt ꝑ crucē. Ro. 6. Uetus nr̄ hō crucifixus ē vt vltra n̄
ſuiam⁹ pctō. Itē aliqui gloꝛiant̄ in aſſumptiōe ad ali
qđ magnū collegiū. Sȝ ꝑ crucem xp̄i aſſumimur ad
collegiū celeſte. Col. i. Pacificās per ſanguinē crucis
eius: ſiue q in celis: ſiue q in terris ſūt. Item qdā glo
riant̄ in triūphali ſigno victoꝛie. Sȝ crux triumphale
ſignū eſt victoꝛie xp̄i ↄ̄ demones. Collo. 2⁰. Expolians

c ꝓncipatus ⁊ poteſtates traduxit cõfidẽter: palã trium
phãs illos ⁊c. Sap. 14. Benedictũ lignũ ꝑ qḋ fit iuſti/
tia. ¶ Signũ aũt ſue intẽtionis ſubdit dicẽs. Per quẽ
mihi mũdus ⁊c. q: ãt hoc qḋ dicit. Mihi abſit gloria
ri niſi in cruce ⁊c. eſt ꝓpoſitio exceptiua icludẽs vnã
affirmatiuã ⁊ aliã negatiuã. ideo duplex ſignũ ponit ꝓ
bans vtranqȝ ꝓpoſitionẽ. Et ꝑmo qdẽ ꝓbat negati/
uã. ſ. ꝙ nõ gloriaẜ niſi i cruce: ⁊ hoc eũ dicit. Per quẽ
mihi mũdus crucifixus eſt ⁊c. Illud. n. in quo qs glo
riaẜ non eſt mortuũ in corde eius: ſed magis illud qḋ
cõtẽnit. ps. Obliuioni datus ſuȝ tanq̃ mortuus a cor
de. Manifeſtũ eſt aũt ꝙ mũdus ⁊ oĩa q̃ in mũdo ſunt
mortua erãt in corde pauli. Phil. 3. Oĩa arbitratus ſuȝ
2 vt ſtercora: vt xp̃m lucrifacerẽ. Ergo nõ gloriaẜ i mũ/
do neqȝ in his q̃ i mũdo ſunt ⁊ hoc eſt qḋ dicit. Vere i
nullo alio glorior niſi in cruce xp̄i ꝑ quẽ. ſ. xp̃m crucifi
xũ mihi mũdus crucifixus eſt. i. mortuus eſt in corde
meo: vt nihil in eo cupiã. ¶ Scḋo ꝓbat affirmatiuam
. ſ. ꝙ in cruce xp̄i gloriaẜ dicẽs ſe crucifixũ mũdo. Qui
. n. gl'iaẜ in aliquo: illud in ſe ꝑtẽdit ⁊ manifeſtare deſi/
derat: ſȝ ap̄ls nihil in ſe ꝑtẽdit nec manifeſtare deſide
rat: niſi qḋ ꝑtinet ad crucẽ xp̄i. ⁊ ideo tm̃ in ea gloriaẜ.
⁊ hoc eſt qḋ dicit. Et ego mũdo. ſ. ſum crucifixus. q. d.
Porto iſignia crucis ⁊ ſuȝ reputatus vt mortuus. Et
iḋ ſicut mũdus horret crucẽ xp̄i: ita horret me. Col. 3.
Mortui. n. eſtis ⁊ vita veſtra abſcõdita eſt cũ xp̄o i deo
⁊c. ¶ Rõnẽ aũt quare nõ i alio gloriaẜ oñdit ſubdẽs.
In xp̄o. n. ieſu ⁊c. In illis ſiqdẽ maxime gloriaẜ qḋ va/
let ⁊ adiuuat ad cõiũgendũ xp̄o. hoc. n. ap̄ls deſiderat
3 . ſ. cũ xp̄o eſſe. Et q: nõ valȝ ad h' ritus iudaicus nec gẽ
tiliũ obſeruãtia: ſȝ crux xp̄i ſolũ. iḋ ſolũ in ea gloriaẜ: ⁊
hoc eſt qḋ dicit. In xp̄o neqȝ circũciſio aliqd valet. i. ri
tus iudaicus: neqȝ ꝑputiũ: i. gẽtilitatis obſeruãtia. ſ. ad
iuſtificãdũ ⁊ ad iũgẽdũ xp̄o: ſȝ ad hoc valet noua crea
tura. Qḋ qdẽ pȝ ex his que dicta ſunt. ſupra. 5. q̃ſi eiſ/
dẽ v'bis. In xp̄o. n. ieſu neqȝ circũciſio aliqd valet neqȝ
ꝑputiũ: ſed fides q̃ ꝑ dilectionẽ operaẜ. Fides ẜ chari/
tate formata eſt noua creatura. Creati nãqȝ et ꝓducti
ſumus in eſſe nãe ꝑ adã: ſed illa qdeȝ creatura vetuſta
iam erat ⁊ iueterata. ⁊ ideo dñs ꝓducẽs nos ⁊ cõſtitu
4 ens in eſſe grẽ fecit quandam nouã creaturã. Iac. p.
Vt ſimus initiũ aliqḋ creature eius. Et dr̃ noua: q: ꝑ
eã renouamur in vitã nouã ⁊ ꝑ ſpiritũſcm̃. ps. Emitte
ſpiritũ tuũ ⁊ creabunẜ: ⁊ renouabis faciẽ terre. Et per
crucẽ xp̄i. 2ª Cor. 5. Si qua eſt i xp̄o noua creatura ⁊c.
Sic ẜ ꝑ nouã creaturã. ſ. ꝑ fidem xp̄i ⁊ charitatem dei
que diffuſa eſt i cordibus noſtris renouamur ⁊ xp̄o cõ
iungimur. Lectio. VI.

E T qcũqȝ hãc regulã ſecuti fue/
rint: pax ſup illos ⁊ miſericor/
dia ⁊ ſup iſrael dei decetero ne/
5 mo mihi moleſtus ſit. Ego. n.
ſtigmata dñi ieſu i corpore meo porto. Grã
dñi nr̃i ieſu xp̄i cũ ſpũ vr̃o fratres. Amen.
¶ Aperta intẽtione ſeducẽtiũ ⁊ iſinuata ſua: hic p̄nr
ap̄ls monet eos ⁊ pᵒ ad ſui imitationem. Scḋo vt deſi
ſtãt ab eius moleſtatõe ibi. (Decetero nemo ⁊c.) Ter
tio implorat eis gratie auxiliũ ad ꝑdictoꝝ impletionẽ.
Dicit ergo ꝑmo. Intẽtio mea eſt vt non niſi i cruce xp̄i
glorier: qḋ ⁊ vos debetis facere: q: qcũqȝ hãc regulam
quã ego. ſ. teneo ſecuti fuerint. ſ. hãc rectitudinẽ gloriã
di. 2ª Cor. 10. Nõ i imẽſum gloriamur: ſȝ ẜm mẽſurã re
gule ⁊c. Pax ſup illos. ſ. gloriãtes: q: nõ niſi in xp̄o glo
riaẜ pax. iquã q̃ qeteẜ ⁊ ꝓficiaẜ i bono. Pax. n. eſt

trãqllitas mẽtis. Cañ. 8. Ex quo facta ſum corã illo q̃ſi d
pacẽ reperiẽs. Col. 3. Pax xp̄i exultet in cordibus ve/
ſtris in qua ⁊c. Et miſericordia. ꝑ quã liberenẜ a pctĩs
Tren. 3. Miſericordie dñi ꝙ non ſumus conſumpti.
Sap. 4. Grã dei ⁊ miſericordia in ſcõs eius ⁊ reſpectᵒ
in electos illius. Qui. ſ. ſunt iſrael. Ro. 2. Nõ. n. q i ma
nifeſto iudeus. Ille ergo iſrael dei q eſt ſp̄ũaliter iſrael
corã deo. Jo. p. Ecce vere iſraelita in quo dolus nõ eſt.
Ro. 9. Nõ. n. oẽs q ſunt ex iſrael hi ſunt iſraelite ⁊c. ſȝ q
filij ſunt ꝓmiſſionis exiſtimanẜ in ſemine. Vñ ⁊ ipſi gẽ
tiles facti ſunt iſrael dei ꝑ mẽtis rectitudinẽ. Iſrael re/
ctiſſimus iterpretaẜ. Gen. 32. Iſrael erit nomẽ tuũ ⁊c.
¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Decetero nemo mihi ⁊c.) mo
net vt deſiſtãt a ſui moleſtatione. Et ꝑ ponit amonitio 2
nẽ. Scḋo rõnem eius aſſignat ibi. (Ego. n. ſtigmata.)
Dicit ergo. (Decetero nemo ⁊c.) quod poteſt dupl'r ex
poni. Vno mõ vt decetero accipiaẜ in vi vnius dictio/
nis vt ſit ſenſus. Decetero. i. ammodo. Alio mõ vt acci
piaẜ i vi duaꝝ dictionũ: vt ſit ſenſus. de reſiduo nemo
⁊c. Q. d. ego glorior tm̃ in cruce: de oĩbus aliĩs nemo
mihi moleſtus ſit: q: ego d' nullo curo. Sȝ pᵘ melior ẽ.
Qḋ aũt dicit. Nemo mihi moleſtus ſit. põt referri ad
pſeudo q moleſti erãt ap̄lo mouẽdo queſtiones ⁊ mur
murãdo de obſeruãtijs legalibus. ps. Ego dũ mihi mo
leſti eſſent ⁊c. Vel põt referri ad auditores nõ recte ſẽ/
tiẽtẽs vt dicaẜ. Nemo mihi moleſtus ſit. i. nullus audi
tor exhibeat ſe mihi talẽ vt rurſum in eo neceſſitatẽ ha 3
beã laborãdi. ſ. aliter ſentiẽdo q̃ doceã. ¶ Rõnẽ ãt ho
rũ aſſignat dicẽs. (Ego. n. ſtigmata ⁊c.) Stigmata. n.
ꝓprie ſũt quedã note ipſſe alicui cũ ferro cãdẽdi. ſicẽ cũ
ſeruus ab aliquo dño ſignaẜ in facie: vt nullus eũ ſibi
vẽdicet: ſed qete dimittat dño ſuo. cuius ſtigmata por
tat. Hoc ẽt mõ ap̄ls dicit ſe ſtigmata dñi portare q̃ſi iſi
gnitus ſit vt ſeruus xp̄i. Et hoc q: portabat inſignia
paſſionis xp̄i patiẽs ꝑ eo multas tribulatiões i corpe
ſuo. ẜm illud. pᵉ Pe. 2. Xp̄s paſſuȝ eſt ꝓ nobis vobis
relinq̃ns exẽplũ ⁊c. 2ᵉ Cor. 4. Semꝑ mortificationem
dñi ieſu in corpe noſtro circũferẽtes ⁊c. Et ẜm hoc du
pliciter põt cõtinuari ad ꝑmiſſa. Vno mõ vt dictũ eſt.
Nemo mihi moleſtus ſit: nã ego porto iſignia dñi nr̃i 4
ieſu xp̄i in corpe meo: ⁊ ſic nullus ſuper me ius hȝ niſi
xp̄s. Alio mõ. Nẽo mihi ⁊c. q: ego habeo multos alio
os cõflictus ⁊ ſtigmata q̃ i ꝑſecutiõibus quas patior
me moleſtãt. ⁊ graue ẽ addere afflictionẽ afflictio. Vñ
cõqueriẜ. Job. 16. Cõſcidit me vulnere ſuꝑ vulnus. Sȝ
pᵃ melior eſt. ¶ Implorat aũt auxilium grẽ dei dicẽs.
Grã dñi noſtri ieſu ⁊c. ꝑ quã ꝑdicta iplere poſſitis. ſit
cũ ſpũ vr̃o. i. cũ rõne veſtra: vt veritatẽ intelligatis. Vel
cũ ſpiritu veſtro quo. ſ. debetis legeȝ obſeruare: ⁊ non
carnaliter. Ro. 8. Non. n. accepiſtis. ⁊c.
¶ Explicit aurea expoſitio doctoris ãgelici ſcti Tho
me de aquino ordinis fratrũ predicatoꝝ in epiſtolam
ſanctiſſimi Pauli apoſtoli ad galathas.
¶ Incipit ſolẽnis explanatio eiuſdẽ ſanctiſſimi docto
ris Thome de aqno ordinis fratrũ ꝑdicatoꝝ i epiſto/
lam eiuſdem ap̄li ſancti Pauli ad Epheſios.

E Go cõfirmaui colũnas eius. ps. 5
Sic dĩe ſapiẽs. Nõ minor eſt v'tus q̃ q̃re
reparta tueri. Iḋ nõ merito cõmẽdatur
apoſtolus: q: ⁊ ſi Epheſios i fide nõ fũ
dauit: tamen fundatos in fide confirmauit: vt ipſe lo
quẽs de eccleſia Epheſiorũ v'e poſſit dicere. Ego cõfir
maui colũnas eius. Ego. vȝ. iſraelita natiõe. xp̄ianus
religiõe: ap̄ls dignitate. Iſraelita dico natiõe. Nã ⁊ ego
iſraelita ſuȝ ex ſemĩe abrahe de tribu beniamin. 2ᵉ. Cor. 11.

a Itē xp̄ianꝰ religione. Gal.2. Ego.n.ꝑ legē mortuus
ſum legi vt deo viuā: xp̄o cōfixus ſum cruci. viuo ego
iā nō ego: viuit vō ī me xp̄s. Q̄ꝫ aūt nūc viuo ī carne
in fide viuo filij dei. Itē aplˢ dignitate. pᵉ Cor.15. Ego
ſum minimus aploꝝ. De his tribus. ſcḋe Cor.11. Iſra
elite ſunt ⁊ ego. Semē abrahe ſunt ⁊ ego. miniſtri xp̄i
ſunt ⁊ ego. vt minus ſapiēs dico plus ego. Talis dꝫ eē
ꝑdicator: ſapiē ſalutaris. ſ. iſraelita quo ad cōtēplatiōeꝫ
dei xp̄ianus quo ad religionē fidei. aplˢ quo ad auc̄ta
tē officij. Ego ḡ iudeus ꝑ ſcripturā: querēs deū ꝑ fidē
aplˢ dei ꝑ imitationē ꝯfirmaui ⁊c̄. Cōfirmaui ne a fide
2 vacillarēt: ſic̄ artifex ꝯfirmat edificiū ne cadat. Vñ di
ctū ē Petro. Luc.22. Et tu aliqñ cōuerſus ꝯfirma frēs
tuos. Q̄d fecit paulus. Vñ ei cōpetit illud. Job.4. Va
cillātes cōfirmauerūt ſermones tui. Ne pſeudo time
rēt ſic̄ epiſcopus ꝯfirmat puerū ad robur ꝯ puſillani
mitatē. Vñ dictū ē de Dauid ī pˢ. Inueñi Dauid ſeruū
meū: oleo ſc̄tō meo vnxi eū: manus.n. mea auxiliabit
ei: ⁊ brachiū meuꝫ ꝯfortabit eū nihil ꝓficiet inimicus
in eo ⁊c̄. pˢ. Verbo dñi ꝑ paulū ſcripto: celi. i. epheſij
firmati ſunt ⁊c. i. ne ꝓmiū glīe amitterēt ſic̄ ꝑlatus vel
3 ꝑnceps ꝯfirmat donū ne poſtea auferat. pˢ. Me autē
ꝑꝑ inocētiā ſuſcepiſti ⁊ ꝯfirmaſti me ī cōſpectu tuo in
eternū. Has ꝯfirmationes petebat pſalmiſta dicēs. Cō
firma hˀ deꝰ q̄d operatus es ī nobis ⁊c. Has ꝓmittebat
aplˢ. 2ᵉ Theſſ. vlt. Fidelis aūt deus ē q ꝯfirmabit vos ⁊
cuſtodiet a malo. Ego ḡ cōfirmaui collūnas eius. i. fi
deles eccl̄ie epheſioꝝ. Fideles.n. eccl̄ie dr̄ colūne: qꝛ
debēt eē recti erecti ⁊ fortes. Recti ꝑ fidē. erecti ꝑ ſpē.
fortes ꝑ charitatē. Recti ꝑ fidē: fides.n. oñdit rectā viā
veniēdi ad pr̄iā. Vñ ſignificat ꝑ colūnā nubis: de qua
Exo.13. Dñs aūt ꝑcedebat eos ad oñdēdā viā ꝑ diē in
colūna nubis. Fides.n. ad modū nubis hꝫ obſcuritatē
qꝛ eſt in enigmate. diſſolonē: qꝛ euacuat: humiditateꝫ qꝛ
excitat ad deuotionē. Erecti ꝑ ſpeꝫ. Spes.n. dirigit ad
ſupna. Vñ ſignat ꝑ colūnā fumi. de qua dr̄ Judic.20.
Viderūt q̄ſi colūnā fumi d ciuitate aſcēdētē. Spes.n.
ad modū fumi ex igne. i. ex charitate ꝓcedit: ī altū aſcē
dit in fine deficit. i. ī glīa. Fortes ꝑ charitatē. Fortis.n.
eſt vt mors dilectio: vt dr̄. Cañ.8. vñ ſignificat ꝑ colū
4 nā ignis q oīa cōſumit. de quo Sap.18. Ignis ardēteꝫ
colūnā ducē habuerūt ignote vie. Sic̄.n. ignis illumi
nat diaphana. examinat metalla. exterminat cremabi
lia: ſic charitas illuminat opera examinat itētionem. ⁊
oīa vitia exterminat. Iā apparet q̄ ſit cā huius eplˢe ef
ficiēs. qꝛ paulus: q̄d notat ibi. (Ego.) Finalis qꝛ cōfir
matio: q̄d notat ibi. (Cōfirmaui.) Que mālis: qꝛ ephe
ſij. q̄d notat ibi. (Colūnas eius.) Formalis pꝫ ī diuiſio
ne eplˢe ⁊ mō agēdi. Huic eplˢe ꝓmittit gloſator ꝓlogū
ſiue argumētū: vbi ꝑncipalr duo facit. Primo deſcri
bit eos. Scḋo rōnē ⁊ modū ſcribendi ſubdit ibi. (Hos
collaudat aplˢ ⁊c.) Epheſinos dō q̄bus ſcribit: deſcri
5 bit a tribus. Primo a regione: qꝛ epheſij ſunt aſiāi ab
aſya miore. Scḋo a religiōe: qꝛ hi acceperūt v̄bū veritat
xp̄iane. Tertio a ſtabilitate: qꝛ ꝑſtiterūt ī fide. Primū
reſpicit pr̄iā. Scḋꝫ grāꝫ. Tertiū ꝑſeuerātiā. Hos col
laudat aplˢ ⁊c̄. Hic ſubdit et rōnē ⁊ modum ſcribēdi.
vbi īplicat q̄ttuor. Pri̇o ſcripture rōnē. Scḋo actoreꝫ
q eſt aplˢ ſcribēs. Tertio locū a quo ſcribit: qꝛ a roma
de carcere. Quarto nūciū ꝑ quē ſcribit: qꝛ ꝑ tiricuꝫ dia
conem. Lr̄a ſatis pꝫ.

CAP. I.

Paulus aplˢ ieſu xp̄i ꝑ volunta
tem dei oībus ſanctis qui ſunt
epheſi: ⁊ fidelibus in xp̄o ieſu.
Gratia vobis ⁊ pax a deo patre
nr̄o ⁊ dño ieſu xp̄o. Benedictus deus ⁊ pa b
ter dñi noſtri ieſu xp̄i: †qui benedixit nos ī Gen.
omni benedictione ſpirituali in celeſtibus 28.
in chriſto. ſicut elegit nos in ipſo ante mun cap.
di conſtitutionem: vt eſſemus ſancti ⁊ in
maculati in cōſpectu eius in charitate. Qui
predeſtinauit nos in adoptionē filioꝝ ꝑ ie Luc.
ſum xp̄m in ipſum ſm̄ ꝓpoſitū voluntatis 6.ca.
ſue in laudē glorie gratie ſue.

2

¶ Hanc eplˢam ſcribit aplˢ ad epheſios. Epheſij ſunt
aſyani ab aſya minore que eſt pars grecie. hi nō fuerūt
ꝑ aplˢm Paulū in fide fundati: ſꝫ cōfirmati. Iā.n. ante
q̄ꝫ veniret ad eos erāt cōuerſi: vt haberi pōt. Act.19. Fa
ctū eſt cū apollo eēt corinthi ⁊c. Poſt ꝯuerſionē vō ſu
am ⁊ apl̄i cōfirmationē in fide ꝑſtiterūt: nec pſeudo re
ceperūt. Nō ḡ reprehēſione: ſed cōſolatiōe ꝯdigni erāt.
Iō paulus eis. nō increpatoriā: ſed conſolatoriā ſcribit
eplˢam. Scribit aūt ab vrbe roma ꝑ titicū. Intentio vō
eius ē eos ī bonis habitis cōfirmare ⁊ ad altiora ꝓuo
care. Modus aūt agēdi pꝫ ī diuiſione eplˢe. Pri̇o ḡ po
nit ſalutationē ī qua ſuū affectū ad eos demōſtrat. Se
cūdo narrationē ī q̄ eos in bonis habitis cōfirmat ibi.
(Benedictus deus ⁊c.) Vſq̄ꝫ ad q̄rtū caplˢum. Tertio 3
exhortationē ī qua eos ad vlteriora bona ꝓuocat a ca
plˢo q̄rto vſq̄ꝫ ad locū illū cap.6. De cetero frēs cōforta
mini ī dño ⁊c. Quarto eplˢe cōcluſionē: in qua eos ad
certamē ſp̄ūale cōfortat a loco illo. De cetero vſq̄ꝫ in fi
nē. In ſalutatione ꝑponit ꝑſona ſalutās. Scḋo ꝑſone
ſalutate ibi. (Sāctis oībꝰ ⁊c̄.) Tertio forma ſalutatōis
ibi. (Grā vobis ⁊c̄.) In pᵒ ꝑ notat ꝑſonā ibi. (Paulꝰ)
Scḋo ꝑſone auc̄tate ibi. (Aplˢ xp̄i.) 3ᵒ auc̄tatis dato
rē ibi. (Per volūtatē dei.) Dicit ergo. (Paulus aplˢ.)
Paulus nomē eſt humilitatis. aplˢ vero nomē eſt di
gnitatis: qꝛ ꝑ ſe humiliat exaltabit. Luc.14. ⁊.18. Aplˢ
inq̄ꝫ ieſu nō ſathane: ſic̄ pſeudo. 2ᵉ Cor.11. Nō eſt ḡ ma
gnū ſi miniſtri eius. ſ. ſathane trāſfigurent velut mini
ſtri iuſtitie ⁊c. Aplˢ inq̄ꝫ ⁊ hoc nō meis meritis: ſꝫ per 4
volūtatē dei. E contra eſt ī multis. Oſee.8. Ipſi regna
uerūt ⁊ nō ex me ⁊c̄. Scīs oībus. ſ. q ſunt epheſi ⁊ fide
libus ſupple ſcribit. Vel ego paulus ſcribo ſc̄is exerci
tio v̄tutū: quo ad mores. Fidelibus rectitudine cogni
tiōis quo ad fidē. Vel ſanctis. i. maioribus ⁊ ꝑfectis. fi
delibus. i. minoribus ⁊ īꝑfectis. fidelibus inq̄ꝫ ī hoc. ſ.
in xp̄o nō ī ſectis ſuis. ¶ Grā vobis ⁊ pax ⁊c.) Hic ſb
dit ſalutationis formā ī qua īplicant tria. ſ. donū quoli
bet. gratificātia. dōi ſufficiētia ibi. (Grā vobis ⁊ pax.)
Datoris potētia ibi. (A deo pr̄e.) Mediatoris excellē
tia ibi. (Et dño ieſu xp̄o.) Tūc.n. gratū ē donū qñ ſuf
ficiēs eſt q̄d dat: ⁊ qñ a potēte dat: vt qñ a rege vel ꝑnci
pe dat qñ ꝑ ſolēnē nūciū datur: vt ꝑ filiū. Dicit ḡ. Grā 5
. i. iuſtificationis a culpa. ⁊ pax. i. trāqllitas mētis ⁊ re
cōciliatio ad deū quo ad liberationē a debita pena pro
offenſa vobis ſupple ſit ex hoc. ſ. a deo pr̄e nr̄o: a quo
bona cūcta ꝓcedūt. Jac.1. Oē datū optimū ⁊c̄. Et dño
ieſu xp̄o ſine quo nulla bona datur. Ideo fere oēs oro
nes ſiniunt ꝑ dñm nr̄m ieſum xp̄m. Sp̄ūm ſc̄ūm non
noīat: qꝛ cū ſit nexus pr̄is ⁊ filij itelligit ī extremis: vl
intelligit ī donis ſibi appropriatis q̄ ſunt grā ⁊ pax.
¶ Deīde cum dicit. (Benedictus deus ⁊c̄.) Hic grās
agēdo eos ī bono ꝯfirmat: ⁊ hoc tribus modis. Primo
ratione ſumpta ex parte xp̄i a quo multa bona adepti
ſunt capitulo iſto. Secundo rōne ſumpta ex parte ipſo
ruꝫ qui de preterito ſtatu malo ad bonū tranſlati ſunt

c capitulo.2.ibi.(Et vos cū eſſetis mortui ⁊c̄.) Tertio rōne ſumpta ex parte apl'i cuius miniſterio ⁊ diligētia in bono ſtatu poſiti cōfirmati ſunt cap.3.ibi.(Huius rei grā ⁊c̄.)Iterū pma i tres diuidit:q2 pmo grās agē do tāgit beneficia generalr̄.Scd̄o beneficia exhibita ipis aplis ſpāliter ibi.(Que ſupabūdauit i vobis ⁊c̄.) Tertio bñficia exhibita ipſis epheſijs ſpāliter ibi.(In quo ⁊ vos cū audiſſetis ⁊c̄.)Bñficia v̄o exhibita gnā liter humano generi tāgit ſex. Primū bñdictionis in certitudine future beatitudinis ibi.(Bñdictus ⁊c̄.)
2 Scd̄m electionis i p̄ordinata ſeparatione ⁊ maſſa pdi tionis ibi.(Sicut elegit vos i ipſo ⁊c̄.)Tertiū p̄deſti natōis i p̄ordinata aſſociatōe cū bonis.ſ.cū filijs ado ptiōis ibi.(Qui p̄deſtinauit nos ⁊c̄.)Quartū gratifi catōis i collatōe grē ibi.(In quo gratificauit nos ⁊c̄.) Quintū redēptionis i liberatione a pena .i. a diaboli ſeruitute ibi.(In quo habemus redētionē ⁊c̄.)Sextū remiſſionis i deletione culpe ibi.(Remiſſionē pctōrū ⁊c̄.)Circa bñficiū bñdictōis tāgit duo. Primo p̄coni um qd̄ d3 i p̄endi ibi.(Bñdictus de' ⁊c̄.)Scd̄o bñficiū pp q d3 i p̄endi ibi.(Qui bñdixit nos ⁊c̄.)Dicit ḡ.bñ dictus.ſ.a me a vobis ⁊ ab alijs.ſ.corde ⁊ ore ⁊ opere.i. laudatus deus ⁊ pater.i.ille q eſt deus per eſſentiā di uinitatis.⁊ pater pp ꝓprietatē gnātionis. Incidit aūt
3 copulatio nō rōne ſuppoſitionis:q2 idē eſt ſuppoſitū ſed rōne ſignificationis eſſentialr̄ ⁊ relatiue. Pater in q̄ dñi noſtri ieſu xp̄i.i.filij q eſt dñs noſter ſm diuini tatē.ieſus xp̄s ſm humanitatē. Qui.ſ.deus benedixit nos i ſpe i preſenti:ſed i futuro benedicet i re. Pōit āt preteritū p futuro pp certitudinē. Benedixit inq̄ nos licet noſtris meritis maledictos. In oī bñdictōe ſpūa li.ſ.q̄tū ad aīa3 ⁊ q̄tū ad corp'. Tūc.n.erit corp' ſpūa le.pme Cor.15. Seminat corpus aīale.reſurget corp' ſpūale. Benedictione inq̄ habita i celeſtibus.i.i celo. Et hoc in xp̄o.i.per xp̄m vel in xp̄o operāte. Ipſe.n. eſt q conformabit corpus humilitatis noſtre ⁊c̄. Phil. 3. Valde appetēda eſt bñdictio hec. Et rōne efficiētis q2 eſt qui benedicit ⁊ rōne mā̄e qua nos benedicit. Et ratione forme:q2 in oī benedictione ſpūali benedicit.
4 ps. Ecce ſic benedicetur homo qui timet dñm.
¶ Deīde cū dicit.(Sicut elegit nos ⁊c̄.)tāgitur bene ficiū electionis:vbi cōmēdat electio iſta:q2 libera ibi. (Sicut elegit nos in ipſo.)q2 eterna ibi.(Ante mūdi cōſtitutionē):q2 fructuoſa ibi.(Vt eēmus ⁊c̄.)q2 gra tuita ibi.(In charitate.)Dicit ergo:ita bñdicet nos ñ noſtris meritis:ſ3 ex grā xp̄i:ſicut elegit nos ⁊ gratis a maſſa pditionis ſeparādos p̄ordinauit nos in ipſo.i. p xp̄m. Jo.15. Nō vos me elegiſtis.ſ3 ego elegi vos ⁊c̄. Et hoc añ mūdi cōſtitutionē.i.ab eterno anteq̄ fiere mus. Ro.9. Cū nōdu3 nati fuiſſent ⁊c̄. Elegit inq̄:nō
5 q2 ſancti eſſemus:q2 nec eramus:ſed ad hoc elegit nos vt eſſemus ſci virtutibus ⁊ imaculati a vitijs. Vtrūq3 .n.facit electio ſm duas ptes iuſtitie.ps. Declina a ma lo ⁊ fac bonū. Sācti inq̄ i ꝯſpectu eius.i.iterius i cor de vbi ipſe ſolus cōſpicit.p Reg.16. Deus aūt ītuet cor. Vel i cōſpectu eius.i.vt eum iſpiciamus:q2 viſio ē to ta merces ſm Aug. Et hoc fecit nō nr̄is meritis:ſed i charitate ſua vel noſtra q̄ nos formalr̄ ſanctificat.
¶ Deīde cū dic̄.(Qui p̄deſtinauit ⁊c̄.)ſubdit tertiu3 beneficiū.ſ.p̄deſtiationis i p̄ordinata aſſociatōe cōis. Vbi circa p̄deſtiatiōe3 iplicat ſex. Primo actū eternū ibi. (Predeſtinauit.) Scd̄o tēporale obiectū ibi.(Nos.) Tertio pñs cōmodū ibi.(In adoptōem ⁊c̄.)Quarto fructū futuꝝ ibi.(In idipſum.) Quinto modū gra tuitū ibi.(Scd̄m ꝓpoſitū ⁊c̄.)Sexto effectū debitum ibi.(In laudē glorie ⁊c̄.)Dicit ḡ. Qui.ſ.deus p̄deſtia

uit nos.i.ſola grā p̄elegit i adoptionē filioꝝ.i. vt aſſo d
ciaretur cū alijs filijs adoptiōis i bonis q̄ habituri ſūt. Ideo dicit i adoptionē filioꝝ. Ro.8. Nō.n. accepiſtis ſpūm ſeruitutis iteꝝ i timore:ſed accepiſtis ſpūm ado ptionis filioꝝ. Et iīra. Adoptōem filioꝝ expectātes. Q2 vero illud qd̄ fit ignitū:p ignē hoc op3 fieri: q2 ni hil cōſeqtur pticipationē alicuius niſi p id qd̄ ē p nā3 ſuā tale. Jō adoptionē filioꝝ op3 fieri p filiū nālē: ⁊ iō addit aplſ. Per ieſum xp̄m. Et hoc eſt tertiū qd̄ tangit in iſto beneficio.ſ.mediator efficiēs. Gal.4. Miſit de' filiū ſuū factū ex muliere factū ſub lege vt eos q ſub le ge erāt redimeret:vt adoptiōe3 filioꝝ reciperemus. Et hoc i idipſum.i.inq̄tū ei ꝯformamur ⁊ i ſpū ſeruimus pme Jo.3. Videte qualē charitatē dedit nobis deus:
vt filij dī noīemur ⁊ ſimus. Et ſeqtur ibidē. Et ſcimus 2
qm̄ cū apparuerit ſimiles ei erimus. Vbi notandū eſt q duplex ē ſimilitudo p̄deſtiatoꝝ ad filiū dī q̄dā ipſe cta que eſt p grām.⁊ dr̄ iperfecta. Prio qdem q2 ſolu3 eſt ſ3 reformationē aīe.de qua Col.3.reformamini ſpū mentis veſtre ⁊ iduite nouū hoīem ⁊c̄. Scd̄o q2 ēt ſ3 aīa3 h3 q̄ndā iperfectionē. Ex hac pte.n.cognoſcimus vt dr̄.pme Cor.13. Alia vero ſilitudo erit perfecta que erit i gloria ⁊ q̄tum ad corpus. Phil.3. Reformabit corpus humilitatis noſtre cōfiguratū ⁊c̄. Et ſm aīam q2 cū venerit qd̄ pfectum eſt euacuabit qd̄ ex pte eſt.p me Cor.13. Q2 ergo dīc aplſ q p̄deſtinauit nos i ado ptionē filioꝝ pt referi ad ipfectā aſſimilationē filij dei
que habet i hac vita p grām:ſed melius eſt q referat 3
ad pfectā filij dei aſſimilationē que erit i patria.de qua adoptiōe dr̄. Rom.8. Ingemiſcimus adoptionē filioꝝ dei expectātes. Cauſa p̄deſtinatōis diuine nō eſt neceſ ſitas ex parte dei nec debitū ex parte p̄deſtiatoꝝ:ſed magis eſt ſm ꝓpoſitū volūtatis ſue. In q̄ q̄rto cōmē dat illud beneficiū:q2 ex amore puro ꝓueniēs:q2 p̄de ſtinatio ſ3 rōnē p̄ſupponit electionē:⁊ electio dilectio nē. Duplex tñ hic cauſa hui' beneficij innēſt aſſignat. Vna efficiēs que eſt ſimplex dei volūtas ibi.(Scd̄3 ꝓ poſitū volūtatis ſue.)Ro.9. Cui' vult miſeret: ⁊ que3 vult idurat Jac.pmo. Voluntarie.n.nos genuit v̄bo ve
ritatis ſue. Alia vero cā eſt finalis que eſt:vt laudemus 4
⁊ cognoſcamus bonitatē dei q̄ notat ibi.(In laudem glorie grē ſue.)Et hoc iteꝝ ē a quo cōmēdat iſtud ex cellēs beneficiū.ſ.ſeruitiū ſibi cōueniēs. Cā.n.diuine p̄deſtinationis eſt volūtas mera dei.finis vero cogni tio eius bonitatis. Vñ notādū eſt q dei volūtas nullo mō h3 cām ſ3 eſt pma cā oīum. Nihilominus tñ pōt ei aliqua rō aſſignari duplr̄.ſ.vel ex pte volētis:⁊ ſic que dā rō diuine volūtatis eſt eius bonitas que eſt ob3 volū tatis diuine ⁊ mouet eā. Vñ rō oīum eoꝝ q̄ deus vult ē diuina bonitas.puer.16. Vniuerſa pp ſemetipſum opa tus eſt deus. Ex pte aūt voliti rō diuine volūtatis pōt eē aliqd̄ eē creatū:ſicut dñs vult coronare petrū:q2 legitie certauit:ſed hoc nō cā volēdi:ſed eſt cauſa q ita fiat.
¶ Sciēdū tñ eſt q effectus ſunt rō volūtatis diuine ex
parte voliti:ita.ſ. q effectus p̄or ſit rō vlterioris:ſ3 tñ 5
cū venit ad pmū effectū nō pōt vltra aſſignari aliqua rō illius effectus niſi volūtas diuina.puta deus vult ho minē habere manū:vt ſeruiat rōni.⁊ hoīem hr̄e rōnē: q2 voluit eū eē hoīe3:⁊ hoīe3 eē voluit pp pfectionem vniuerſi. Et q2 hic ē pmus effect' i creatura nō pōt aſſi gnari aliq̄ rō vniuerſi ex pte creature:ſ3 ex pte creato ris q̄ ē diuina volūtas.ḡ ſm hūc modū nec p̄deſtiatōis pt ex pte creature rō aliq̄ aſſignari:ſ3 ſolū ex pte dei.nā effect' p̄deſtiatōis ſunt duo.ſ.grā ⁊ glīa. Effectuū āt q ad glīa ordīat pōt qdē ex pte voliti aſſignari rō.ſ.grā puta petrū coronauit q2 legitie certauit,⁊ hoc q2 fuit fir matus

a matus in gratia: ſed gratie que eſt ꝑmus effectus non pōt aliqua rō aſſignari ex parte hoīs ꝙ ſit rō p̄deſti/ nationis: q: hoc eſſet ponere ꝙ p̄ncipiū boni opis ſit ī hoīe ex ſeipſo ⁊ nō per grām qḋ eſt hereſis pelagiano ꝗ̄ dicit p̄n^m boni operis eſſe ex pte nr̄a. Sic ergo pʒ ꝙ rō p̄deſtinatiōis eſt ſimplex dei volūtas: qḋ dicit aplſ ſm ꝓpoſitū volūtatis ſue. ¶ Qualr aūt intelligat ꝙ deus oīa facit ⁊ vult pp̄ ſuā bonitatē: ſciendū eſt ꝙ al qua opari ꝓpter finē pōt intelligi duplr. Uel pp̄ finē adipiſcendū: ſicut infirmus accipit medicinā pp̄ ſani/ tatē. Uel pp̄ amorē finis diffundendi: ſic medic⁹ opaṫ pp̄ ſanitatē alteri cōicandā. Deus aūt nullo exterior: a ſe bono indiget. ſm illud. ps. Bonoꝝ meorum nō indi
2 geo. Et ideo cū dr̄ ꝙ deus vult ⁊ facit oīa ꝓpter boni/ tatē ſuā: non intelligiṫ ꝙ faciat aliqd ꝓpter bonitatē ſibi cōicandā: ſed ꝓpter bonitatem in alios diffunden dā. Cōicaṫ autem diuina bonitas creature rōali ꝓpter vt ipſa rōnalis creatura eā cognoſcat. Et ſic oīa q̄ de⁹ in creaturis rōnalibus facit creat ad laudē ⁊ glorlā ſu/ am: ſm illud Eſa. 43. Oēm q̄ inuocat nomē meū ī glīi am meā creaui eū: vt. ſ. cognoſcat bonitatē: ⁊ cognoſcē do laudet eā. Et iō ſubdit aplſ. Jn laudē glīe grē ſue. i. vt cognoſcat q̄ꝫtū deus ſit laudādus ⁊ glīficādus. Nō dicit aūt: in laudem iuſtitie. Nā iuſtitia ibi locū hʒ vbi inueniṫ debitū vel ēt redditṫ: qḋ aūt p̄deſtinaṫ ad vitā eternā non eſt debitum vt dictum eſt: ſed grā pure gra
3 tis data. Nec ſolū dicit glorie: ſed addit grē quaſi glio/ ſe grē q̄ eſt grā in qua oñdiṫ magnitudo gratie q̄ cōſi/ ſtit ēt in magnitudine glīe ⁊ in mō dādi: q: nullis me/ ritis p̄cedentibus: ſed adhuc īmeritis exhibus eā dat. Unñ Ro. 5. Cōmendat aūt dn̄s ſuā charitatē in nobis. qm̄ ſi cū adhuc pctōres eſſemus xp̄s ꝓ nobis mortu⁹ eſt ⁊c̄. Et paꝝ poſt. Cū inimici eſſemus recōciliati ſu/ mus deo. Pʒ ergo p̄deſtinationis diuine nulla alia cā eſt nec eſſe pōt q̄ꝫ ſimplex dei volūtas. Unñ pʒ ēt ꝙ di/ uine voluntatis predeſtinātis non eſt alia rō q̄ꝫ diui/ na bonitas filijs cōicanda. Lectio. II.

4 IN qua gratificauit nos in dile/ cto filio ſuo ī quo hēmus redē ptionē ꝑ ſanguinē eius remiſſio nē pctōꝝ ſm diuitias grē eius.

¶ Hic ponit aplſ quartū bñficiū pātris. ſ. gratie. Circa qḋ facit duo. Primo tāgit huius bñficij collationem. Scḋo oñdit ꝯferendi modū ⁊ ꝯdōnē ibi. (Jn quo ha/ bemus redēptionē ⁊c̄.) Dicit ḡ ꝑmo. Ego dico ꝙ p̄de ſtinati ſumus in adoptionē filioꝝ in laudē glorie grē ſue: ⁊ dico grāʒ in qua gratificauit nos ⁊c̄. Circa qḋ ſci endū eſt ꝙ idē eſt aliqd eſſe gratū alicui ⁊ eſſe dilectū ei. Jlle. n. eſt mihi gratus quē diligo. Cū ḡ de⁹ dilexerit nos ab eterno nā elegit nos añ mūdi ꝯſtitutionē chari/ tate ſicut dictū eſt: quō ergo in tpe gratificauit? Et di/ cēdū eſt ꝙ illos quos ab eterno in ſeipſo dilexit in tpe
5 ꝑut ſunt in nāis ꝓpriis gratificat ⁊ illud qdeʒ qḋ ab eterno eſt factū nō eſt: qḋ vō in tpe eſt fieri dr̄. Unñ dīc hic aplſ. Gratificauit. i. gratos fecit ꝙ ſimus digni di/ lectione ſua. i. Jo. 3. Uidete qualē charitatē dederit no bis deus pr̄: vt filij dei nolemur ⁊ ſimus. Cōſueuit aūt diſtingui duplex grā. ſ. gratis data q̄ ſine meritis daṫ. Ro. ii. Si aūt grā iā nō eſt ex opibus alioqn grā iam
Dili/ nō eſt grā. Et gratia gratū faciēs q̄ nos facit deo gra/
giṫ tos ⁊ acceptos de qua dr̄ hic. Notandū eſt aūt ꝙ aliq
aliqñ diligunṫ pp̄ aliū: ⁊ aliq pp̄ ſeipſos. Cū. n. aliquē multū
aliqs diligo: diligo illū ⁊ qcqd ad illuʒ ptinet: nos aūt a deo
ppali diligimur: ſed nō pp̄ noſipſos: ſed in eo q ꝑ ſeipm dile
um. ctus eſt patri. Et iō aplſ addit. Jn dilecto filio ꝑ quo

b . ſ. nos diligit Jnq̄ꝫtum ſumus ei ſiles. Dilectio. n. fun/ daṫ ſup ſilitudine. Unñ dr̄. Eccle. 13. Oē aial diligit ſibi ſile. Filius aūt eſt ꝑ nām ſuā ſilis patri. Et ideo p̄ncipa liter ⁊ ꝑ ſe dilectus eſt: ⁊ iō nālr ⁊ excellētiſſimo mō eſt patris dilectus. Nos aūt ſumus filij ꝑ adoptionē inq̄ꝫ tum. ſ. ſumus ꝯformes filio eius. Et iō q̄ꝫdam partici/ pationē diui amoris hēmus. Jo. 3. Pater diligit filiuʒ ⁊ oīa dedit in manu eius q credit in filiū hʒ vitā eter/ nā. Col. i. Tranſtulit nos in regnū filij dilectionis ſue. ¶ Deinde cū dicit. (Jn quo hēmus redēptionē ⁊c̄.) Ponit modū ipſius. Circa hoc aūt duo facit. Q: ꝑmo ꝓponit modū ex pte xp̄i. Scḋo ex pte dei ibi. (Scḋm diuitias gratie eius ⁊c̄.) Ex pte xp̄i ponit duplicē mo/ dū: nā xp̄s ꝑ duo nos gratificauit. Sūt. n. duo ī nobis
2 q repugnāt gratificationi diuine. ſ. pctī macula ⁊ pene noxa. Et ſic mors repugnat vite: pctm̄ aūt repugnat iuſtitie: ita vt ꝑ h̄ elongati a dei ſilitudine deo grati nō eſſemus. Sed ꝑ xp̄m nos gratificauit. Primo qdē ab lata pena: ⁊ q̄ꝫtuʒ ad hoc dicit ꝙ in xp̄o hēmus redē/ ptionē. ſ. a ſeruitute pctī. i. Pe. i. Nō. n. auro ⁊ argento redēpti eſtis: ſed p̄cioſo ſanguine ⁊c̄. Apoc. 5. Redemi ſti nos deo in ſanguine ſuo. Scḋo dicimur redēpti: q: a ſeruitute in qua pp̄ pctm̄ detinebamur: nec ꝑ nos plene ſatiſfacere poteramus ꝑ xp̄m liberati ſumus: q: moriēdo ꝓ nobis ſatiſfecit deo pr̄i ⁊ ſic abolita eſt no/ xa culpe. Unñ dicit. Jn remiſſionē pctōꝝ. Joan. i. Ecce agnus dei: ecce q tollit pctā mūdi. Lu. vlt. Oportebat
3 xp̄ʒ pati ⁊ reſurgere a mortuis die tertia ⁊ p̄dicari ī no mie eius penitētiā ⁊ remiſſionē pctōꝝ. ¶ Modus āt ex pte dei poniṫ cū dicit. (Scḋm diuitias ⁊c̄.) Q. d. ꝙ deus gratificās nos nō ſolū culpā remiſit nobis: ſed fi liū ſuū dedit q ꝓ nob̄ ſatiſfecit: fuit ex ſupabūdāti grā q̄ voluit ꝑ hoc honorē hūane nāe ꝯſeruare dū q̄ſi ꝑ iuſti tiā hoīes a ſuitute pctī ⁊ mortis voluit liberare ꝑ mor tē filij ſui. Et iō dicit. Scḋm diuitias grē eius. Quaſi dicat. Hoc ꝙ redēpti ſumus ⁊ gratificati ſumus ꝑ ſatiſ factionē filij eius fuit ex abūdāti grā ⁊ miſericordia ꝓ/ ut imeritis tribuiṫ miſericordia ⁊ miſeratio. Hec aūt q̄ dicta ſunt: ꝯſecuti ſumus ſm expōnē glo. q̄ qdē expo
4 vr̄ extorta: q: idē ꝯtineṫ in vno qḋ in alio. Nā idē ē di/ ctū elegit nos: ⁊ p̄deſtinauit nos. Et idē dr̄ ꝑ h̄ ꝙ dicit vt eſſemus ſci ⁊ īmaculati: ⁊ ꝑ h̄ ꝙ dicit in adoptionē filioꝝ. Propter qḋ ſciēdū eſt ꝙ eſt ꝯſuetudo aplī: vt cū loqtur in aliq̄ difficili mā q̄ imediate ſequunṫ ſūt ꝑmiſ ſoꝝ expō: nec eſt ibi inculcatio ſboꝝ: ſed expō: ⁊ hūc modū ſeruat hic aplſ. Unñ ſeruato eodē verboꝝ pōde re alr q̄ p̄n⁹ diuidamus ⁊ dicamus ꝙ pō iſta. Bñdict⁹ deus ⁊c̄. diuidiṫ ꝑmo in tres ptes: q: aplſ ꝑmo reddit gratiaꝝ actionē ibi. (Bñdictus dn̄s ⁊c̄.) Scḋo recitat oīum bñficioꝝ ſil' largitionē ibi. (Qui bñdixit nos in oī bñdictiōe ſpūali ⁊c̄.) Tertio ponit diuinoꝝ bñficio rum in ſpāli aptaʒ expſſionē ibi. (Sicut elegit ⁊c̄.) Et hec diuidiṫ in duas ptes: q: ꝑmo bñficia diſtincte ex ꝑ
5 mit. Scḋo ea exponit ibi. (Qui p̄deſtinauit nos ⁊c̄.) Explicat āt bñficia. Prio q̄ꝫtū ad electionē. Scḋo q̄ꝫtū ad ea q̄ ſequunṫ ibi. (Ut eſſemus ſci ⁊c̄.) Exponit āt ꝑmo de electione. Eſt. n. duplex electio. ſ. p̄ntis iuſtitie. Jo. 6. Nōne duodecim vos elegi: ⁊ vnus ex vobis dia bolus eſt. Et de hac aplſ nō intēdit hic: q: iſta nō fuit añ mundi ꝯſtōnem: ⁊ iō ſtatim manifeſtat de qua itel ligit: q: ſ. de eterna p̄deſtinatione pp̄ qḋ dicit. (Prede ſtinauit nos ⁊c̄.) Et q: dixit in xp̄o. ſ. vt xp̄o eſſemus ſiles ⁊ ꝯformes ſm ꝙ adoptamur in filios: iō ſubdit. Jn adoptionē filioꝝ ꝑ ieſum xp̄m. Hoc vō ꝙ dixit. Jn charitate: exponit cū dicit. Jn quo habemus redēptio nem per ſanguinē eius. Quaſi dicat. Nos hēmus ⁊c̄.

6 Qđ vero dicit. Et immaculati exponit cū dicit. In re/
miſſionē pctōꝝ. Hoc ɜo qđ dič. In ꝯſpectu eius: expōit
dicens. In laudē gloꝛie grē ſue. Lectio. III.

Que ſupabundauit in nobis ī oī ſapientia ⁊ pꝛudentia: vt notū faceret nobis ſacr̄m volūtatis ſue ſɱ beneplacitū eius qđ pꝛopoſuit in eo in diſpenſatione plenitudinis tempoꝛū inſtaurare omnia in chriſto que in celis ⁊ que in terra ſunt in ipſo.

¶ Poſitis beneficijs cōiter oībus collatis: hic aplr̄s
ponit bñficia ſpālr aplis collata. Diuidič aūt hec pars
b in duas: qꝛ pmo ꝓponit bñficia ſingulr̄ aplis collata.
Scđo oſtendit cām eoꝝ ibi. (In quo ⁊ nos ſoꝛte voca
ti ⁊c̄.) ¶ Circa pmū tria facit: qꝛ pmo ꝓponit ſingula
ria aploꝝ bñficia q̄tum ad excellentia ſapie. Scđo q̄
tum ad ſpālem reuelationē ſacri abſcōditi ibi. (Ut no
tum facerent ⁊c̄.) Tertio exponit qđ ſit illud ſacr̄ʒ ibi.
(Scđm beneplacitū ⁊c̄.) Dicit ḡ pmo. Dico ꝙ ſcđʒ di
uitias grē eius oēs fideles cōiter tā vos q̄ nos hēmus
redemptionē ⁊ remiſſionē pctōꝝ p ſanguinē xpi: q̄ q̄
dem gr̄a abundauit in nobis. i. abūdantius fuit q̄ in
alijs. Ex quo apparet temeritas illoꝝ vt nō dicā erroꝛ
q aliquos ſcōs pſumunt cōparare aplis in gr̄a ⁊ glia.
Manifeſte. n. pʒ ex verbis iſtis ꝙ apli hñt grām maio
3 rem q̄ aliq alij ſci poſt xpm ⁊ virginē matrē. Si vo di
aplis cač alios ſctōs tm̄ mereri poſſe q̄tuʒ ⁊ apli meruerūt:
nullos ⁊ per ꝯñs tantā gratiā hēre. Dōm eſt ꝙ hñ argueret ſi
ſctis gratia ꝓ meritis dareč: qꝛ ſi ita eſſet iā non eſſet gr̄a vt
cōpa dř Ro. ii. Et iđ ſicut deus poꝛdinauit aliquos ſctōs ad
ri pt, maioꝛē dignitatē: ita ⁊ abūdantioꝛē gr̄aʒ eis infudit:
ſicut xp̄o hoi quē ad vnitatē perſone aſſumpſit ꝯtulit
grām ſingularē. Et glioſam virginē mariā quā i mr̄ē ɜ
elegit ⁊ q̄tum ad aiam: ⁊ q̄tum ad coꝛpus gr̄a imple
uit. Et ſic aplos ſicut ad ſingularē dignitatē vocauit:
ita ⁊ ſingularis gratie pulegio dotauit: pp qđ dič apo
ſtolus Ro. 8. Noſipſi pmitias ſptis hñtes. Glo. Tēpe
pus ⁊ ceteris abundātius. Temerariū eſt ergo aliquē
4 ſcūm aplis cōparere. Supabūdauit ḡ gratia dei ī apo
ſtolis in oī ſapientia. Nā apli ꝓpoſiti ſunt eccleſie ſicut
paſtoꝛes. Jere. 3. Dabo vobis paſtoꝛes ſɱ coꝛ meū ⁊
paſcent vos ſcia ⁊ doctrina. Duo āt ſpectant ad paſto
res. ſ. vt ſint ſublimes in cognitione diuinoꝝ: ⁊ indu
ſtrij in actione religionis. Nā ſubditi inſtruendi ſunt ī
fide ⁊ ad hoc neceſſaria eſt ſapia q̄ eſt cognitio diuino
rū ⁊ q̄tum ad h̄ dič. In oī ſapia. Luc. 21. Ego dabo vo
bis os ⁊ ſapiā cui nō poterūt reſiſtere nec ꝯdicere oēs
aduerſarij veſtri. Itē gubernādi ſunt ſubditi in exterio
ribus: ⁊ ad h̄ neceſſaria eſt pꝛudētia. Mat. 10. Eſtote
ergo pꝛudētes ⁊c̄. Sic ergo appet bñficiū aploꝝ q̄tū
ad excellentiā ſapie. ¶ Seqtur eoꝝ bñficiū q̄tum ad
5 excellentiā reuelationis ibi. (Ut notum faceret ſacr̄m
⁊c̄.) Quaſi dicat. Sapiētia nr̄a nō eſt vt ſciamus nāas
Aploꝝ rerū ⁊ ſyderuʒ curſus ⁊ hmōi: ſed in ſolo xp̄o. i. Coꝛ. 2.
rū ſa Nō. n. iudicaui me ſcire aliqd inter vos niſi xp̄m ⁊ hūc
piētia ⁊c̄. Uñ hic dicit. Ut notū faceret ſacr̄m. i. ſacrū ſecretū
nō fu . ſ. myſteriū incarnationis qđ fuit ab initio abſcōditū.
it vt Cām aūt huius ſacri abſcōditi ſubdit dicēs. Uolūtat.
ſcia/ Nā effectus futuri nō cognoſcunč niſi cognita cā ſuis
mus ſicut eclypſim futurā nō cognoſcimus niſi cognoſcen
nāo do cām eius. Cū ergo cā myſterij incarnationis ſit volū
rerū. tas dei: qꝛ pp nimiā charitatē quā deus hūit ad hoīes
voluit incarnari. Jo. 3. Sic. n. deus dilexit mūdū vt fi
liū ſuū vnigenitū daret. Uolūtas aūt dei occultiſſima
eſt. i. Coꝛ. 2. Que dei ſūt nemo nouit niſi ſpūs dei. Cā d
ergo incarnationis occulta fuit niſi qbus deus reuela
uit p ſpm̄ ſcm̄ ſicut aplr̄ dicit. i. Coꝛ. 2. Dicit ḡ: vt notū
faceret ſacr̄m. i. ſacrū ſecretū: qđ iđ eſt ſecretū: qꝛ volun
tatis ſue. Mat. 11. Cōfiteoꝛ tibi dñe pr̄ celi ⁊ terre: qꝛ ab
ſcondiſti hec a ſapiētib⁹ ⁊ pꝛudētib⁹ ⁊ reuelaſti ea puu
lis. Itē col. i. Myſteriū qđ abſcōditū fuit a ſclīs ⁊ gñā
tionibus: nūc aūt manifeſtatū eſt ſcīs eius qbus volu
it deus notas facere diuitias gloꝛie ſacri huius. Quid
aūt ſit hoc ſacr̄m expoit dicēs. Scđm beneplacitū ⁊c̄.
Que qdem ſnīa intricata eſt: ⁊ dʒ ſic ꝯſtrui. Ut notuʒ
faceret ⁊c̄. Qđ qdeʒ ſacr̄m eſt inſtaurare oīa in xp̄o. i.
p xp̄m. Oīa dico q̄ in celis ⁊ q̄ in terris ſunt. Inſtaura
re inq̄ in eo. ſ. xp̄o cū diſpēſatione plenitudis tēpoꝛ: ⁊
hoc ſɱ bñplacitū eius. Ubi tria tāgit. ſ. ſacri cām: tpis 2
cōgruitatē: ⁊ ſacri vtilitatē. Cām quodāmō tāgit cū di
cit. Scđm beneplacitū. Lʒ aūt qcqd deo placet bonū
ſit: hoc tñ beneplacitū dei anthonomaſice bonū dř: qꝛ
p ipm ad pfectā fruitionē bonitatis pducimur. ꝓs. Be
neplacitū eſt dño ſup timentes eū. Ro. 12. Ut pbetis q̄
ſit volūtas dei bona ⁊ bñplacens ⁊ pfecta. Cogruitas
tpis fuit in diſpēſatione plenitudinis: de qua dř Gal.
4. Ubi venit plenitudo tpis miſit deus filiū ſuū factū
ex muliere. Uñ apls hic excludit qōnem friuolā quaʒ
gentiles q̄rere ꝯſueuerunt: vt. n. dř Job. 24. Ab oīpo
tente nō ſunt abſcōdita tpa. Uñ ſicut oīa oꝛdinat ⁊ di
ſpēſat: ita ⁊ tpa diſpenſando: ⁊ accōmodādo ea effecti 3
bus quos ꝓducit ſɱ ꝯgruentiā coꝝ: ſicut aūt alijs ef
fectibus ab eo ꝓductis tpa oꝛdinata ſunt: ita ⁊ certuʒ
tp̄s poꝛdinauit ab eterno myſterio incarnatiōis: qđ q̄
dem tp̄s ſɱ glo. exiſtens fuit poſtq̄ hō ꝯuictus fuit d̄
ſua inſipientia añ legē ſcriptā: dū. ſ. creaturas colebat
vt creatoꝛē: vt dř. Ro. i. Dicentes ſe eſſe ſapientes ſtulti
facti ſunt. Et de potētia p legem ſcriptā: quā iplere nō
poterat: vt ſic hoies aduentū xpi de ſua ſapientia ⁊ vir
tute nō pſumentes nō cōtemnerent: ſed quaſi infirmi
⁊ quodamodo ignari ipſum auidius: affectarēt. ¶ Et
effectus huius ſacri eſt inſtaurare oīa. Nā inq̄tum fa
cta ſunt ꝓpter hoiem oīa reſtaurari dñr. Amos. 9. Su
ſcitabo tabernaculū dauid qđ cecidit: ⁊ reedificabo ap
turas muroꝝ eius: ⁊ ea q̄ corruerant inſtaurabo. Oīa 4
inquā que in celis. i. angelos: nō ꝙ ꝓ angelis moꝛtu⁹
ſit xp̄s: ſed qꝛ redimendo hoiem reintegrač ruina an ange
geloꝝ. ꝓs. Impleuit ruinas ⁊c̄. Ubi cauendus ē erroꝛ li ma
oꝛigenis ne p hoc credamus angelos damnatos redi li non
mendos eſſe p xp̄m: vt ipſe finxit. Et q̄ in terris iq̄tū redu/
celeſtia terrenis pacificat. Col. i. Pacificans p ſangui mēt a
nem crucis eius ſiue q̄ in terris: ſiue q̄ in celis ſūt. Qđ xp̄o.
eſt intelligendū q̄tum ad ſufficiētiā: ⁊ ſi oīa nō reſtau
rentur q̄tum ad efficaciā. Lectio. IIII. Act.
pca.
**In quo etiā nos ſoꝛte vocati ſumus pdeſtinati ſɱ ꝓpoſitū eius q opatur oīa ſɱ conſilium vo/ 5
luntatis ſue: vt ſimus in laudē gloꝛie eius nos q ante ſperauimus in xp̄o.**
¶ Supꝛa poſuit apls abundantiā grē quā ipſe ⁊ alij
apli a xp̄o receperunt: ne aūt crederet aliquis eos pꝛo
pꝛijs meritis eā recepiſſe: ideo ꝯñter oſtendit ꝙ gratis
eam receperunt vocati a deo non ꝓ pꝛijs meritis. Di
uiditur aūt pars iſta in tres: qꝛ pmo ꝓponit gratuitaʒ
vocationem. Scđo voluntariā dei pdeſtinationē ibi.
(Pꝛedeſtinati ſɱ pꝛopoſitum eius ⁊c̄.) Tertio vtri
uſq̄ finē ibi. (Ut ſimus in laudem gloꝛie eius ⁊c̄.) Di
cit ergo. Dixi ꝙ hmōi gr̄a ſupabundauit in nobis ⁊
ꝙ in xp̄o omnia reſtaurata ſunt. In quo etiaʒ. i. p quē

chꝛiſtum

a xp̄m nos ſorte ſumus vocati.ſ.non nr̄is meritis:ſʒ di/
uina electione.Col.i.Gratias agentes deo ⁊ patri q di
gnos nos fecit in prtem ſortis ſcōꝝ in lumie ⁊c̄. ps.In
manibus tuis ſortes mee.¶ Ad huius at̄ intellm̄ ſci
endū eſt ꝙ multa fiunt inter hoīes q̄ ſoꝛtuita vr̄r ⁊ cō
tigētia:q̄ tñ ſunt ſm diuinā ꝓuidētiā oꝛdinata. Soꝛs
nihil aliud eſt q̄ exqſitio ꝓuidentie diuine de aliquo
ꝯtingenti ⁊ hūano.Un̄ Augu.ſup illud ps.In mani/
bus tuis ſoꝛtes mee:dicit ꝙ ſoꝛs nō eſt aliqđ malū:ſed
in rebus dubijs diuinā exqrens volūtatē.Eſt aūt I ſoꝛ
tibus triplex pctm̄ vitandū.Pꝛimū qdem ſupſtitiōis:
nā oīs vana ⁊ illicita religio ſupſtitio eſt.Tuc ḡ i ſoꝛti
bus incurrit pctm̄ illicite ſupſtitiōis qn̄ in eis init ali
2 quod pactū cū demonibus.Un̄ dr̄.Eze.21.Stetit rex
babylonis in biuio:in capite duaꝝ viaꝝ diuinationeʒ
q̄rens cōmiſcens ſagittas interrogauit ydola.exta cō/
ſuluit.Cōmiſcere.n.ſagittas ad ſoꝛtilegiū ptinet:⁊ iter
rogare ad ſupſtitionē.Et ibi ſoꝛtilegiuʒ damnat inter
pctā ad ſupſtitioneʒ ptinentia.Scđo vitandū ē pctūʒ
tentationis dei:nā q̄diu p ſe hō aliqđ pōt facere ⁊ ſci/
re qđ debeat facere: ſi tunc a deo ſoꝛte vel aliquo alio
tali exploꝛat qđ facere dēat deū tentat.Qn̄ aūt neceſſi
tas iminet neq; ipſe p ſeipm̄ iuuari pōt:tūc licite a deo
inqrit qđ facere debeat.2.Paral.20.Cū ignoꝛem᷒ qđ
agere debeamus:hoc ſolū hēmus reſiduuʒ vt oculos
nr̄os dirigamus ad te. Tertio vitandum eſt pctūm
3 vanitatis:qđ fit ſi de inutilibus ⁊ impꝫtinentib᷒ ad nos
inqramus:puta de futuris ꝯtingentibus. Un̄ dr̄ Ac.
i.Nō eſt vr̄m noſce tpa vel momēta q̄ pr̄ poſuit in ſua
ptāte.Pōt ergo ſm hoc triplex ſoꝛs accipi.ſ. q̄dam di/
uiſoꝛia:q̄dam ꝯſultoꝛia:⁊ q̄dā diuinatoꝛia. Diuiſoꝛia ē
cū aliq diuidentes hereditatē ⁊ concoꝛdare nō valen
tes mittunt ſoꝛtes:puta anulū vel quartā: vel aliqđ ta
le dicentes:ille cuicūq; euenerit hēbit partē iſtā in he/
reditate.Et hmōi ſoꝛtes pnt̄ mitti licite.Pꝛouer.18.Cō
tradictiones cōpꝛimit ſoꝛs:⁊ inter potētes quoq; dīju
dicat.i.inter volentes diuidere. Cōſultoꝛia aūt fit quā
do qs dubitās qđ facere debeat ꝯſulit deū mittēs ſoꝛ/
tes.Jone.i.dr̄.Qz qn̄ ſupuenit tempeſtas illa in mari
4 ꝯſulerunt deū ſoꝛtē mittentes: vt ſcirent cuius pctō tē
peſtas illa veniſſet. Et hic modus licitus eſt maxime
in neceſſitatibus ⁊ in electionibus ptātū ſclariuʒ. Un̄
faciunt rotulos de cera in quoꝝ qbuſdaʒ ponūt aliq̄s
Apli chartas ⁊ in qbuſdā nō:quos buſſulos vocant:vt il/
vſi ſũt li qbus venerit buſſoli cū chartis hēant voces in ele/
ſorti/ ctione.Sed hoc ante aduentū ſpūs ſancti apli fecerūt
bus i etiam in electione ſpūali.Act.i.qn̄ ſoꝛs cecidit ſup ma
electi thiam.ſed hoc poſt aduentū ſpūs ſcī amplius non lʒ i
one predictis electionibus:qꝛ hoc faciendo iniuriat̄ ſpūi
ſpūa ſancto.Credendū eſt.n.ꝙ ſpūſſcūs ꝓuidet eccleſie ſue
li. de bonis paſtoꝛibus.Un̄ poſt aduentū ſpūſſancti quā
do apli elegerunt ſeptē dyaconos nō miſerūt ſoꝛtes: ⁊
ſō in nulla electione eccleſiaſtica hoc mō lʒ. Diuinato
ria aūt ſoꝛs eſt inqſitio de futuris ſoli diuine cognitiōi
5 reſeruatis.Et hec ſemꝑ hʒ vanitatē admixtā: nec pōt
ſine vicio curioſitatis fieri. Qz ḡ ſoꝛs nihil aliud ē q̄
inqſitio reꝝ q̄ ex diuina volūtate fiūt: grā aūt eius ex
ſola diuina volūtate depēdet.Inde eſt ꝙ grā diuie ele
ctionis dr̄ ſoꝛs:qꝛ deus p modū ſoꝛtis ſm occultā ꝓui
dentiā nō ex alicuius meritis p grām interna3 vocat.
¶ Deinde cū dicit.(Predeſtinati ⁊c̄.) Ponit volūta/
riā dei p̄deſtinationē de qua dr̄.Ro.8.Quos p̄deſtia/
uit hos ⁊ vocauit.Cuius qdem p̄deſtinationis rō nō
ſūt merita nr̄a:ſed mera dei volūtas:ꝑpter qđ ſubdit.
Scđm ꝓpoſitum eius.Ro.8.Scimus qm̄ diligētib᷒
deū oīa coopant̄ in bonū his q ſm ꝓpoſitum voca/
ti ſunt ſancti.Qz aūt ſm ꝓpoſitum predeſtinauerit p b
bat:qꝛ nō ſolū hoc:ſed ēt oīa alia q̄ deus facit opat̄ ſʒ
ꝯſilium voluntatis ſue.ps.Oīa q̄cunq; voluit dn̄s fe/
cit.Eſa.46.Cōſiliū meum ſtabit ⁊ oīs volūtas mea fi
et.Nō aūt dicit ſm volūtatē:ne credas ꝙ ſit irrationa
bilis:ſed ſm ꝯſilium.i.ſm volūtatē ſuā q̄ eſt ex rōe:nō
ſm ꝙ rō impoꝛtat diſcurſum:ſed ſm ꝙ deſignat certā
⁊ deliberatā volūtatē.¶ Ultimo aūt tangit ſinē vtriuſ
q;.ſ.p̄deſtinationis ⁊ vocationis.ſ.laudē dei.Un̄ dicit.
Ut ſimus in laudē gloꝛie eius nos q an̄ ſpauimus in
xp̄o:⁊ p nos q credimus i xp̄o laudet̄ gloꝛia dei.Eſa.
55.Montes ⁊ colles cantabūt coꝛā vobis laudē.La᷒
aūt gloꝛie dei:vt dicit Ambꝛo.eſt cū multi acgruntur.
ad fidē ſicut gloꝛia medici ē cū multos acgrit ⁊ curat.
Eccl.2.Qui timetis dn̄m ſperate in illū ⁊ i oblectatiōe 2
veniet vobis miſericoꝛdia. Lectio. V.

IN quo ⁊ vos cum audiuiſſetis
verbum veritatis euangeliū ſa
lutis veſtre:ī quo ⁊ credentes Iſa.
ſignati eſtis ſpiritu ꝓmiſſionis ca. 6.
ſancto q eſt pignus hr̄ditatis noſtre i redē
ptionem acqſitionis in laudē gloꝛie ipſius.
¶ Poſtq̄ʒ enarrauit apl's beneficia collata cōiter oīb᷒
fidelibus ⁊ exhibita ſpāliter aplis:hic at̄ enumerat bn̄
ficia ipſis ephesijs collata.Diuidit̄ aūt pars iſta in du
as:qꝛ pmo ꝓpōit beneficia eis exhibita. Scđo inſinu
3 at affectū ſuū ex ipſis bn̄ficijs excitatū ibi.(Pꝛopterea
⁊ ego audiens ⁊c̄.)Pꝛima iteꝝ in tres diuidit̄ ſm tria
beneficia eis exhibita:qꝛ pmo ꝓponit beneficiū p̄dica
tionis. Scđo bn̄ficiū ꝯuerſionis ad fidē ibi.(In quo
⁊ credētes ſignati eſtis ⁊c̄.)Tertio bn̄ficiū iuſtificatio
nis ibi.(Signati eſtis ⁊c̄.)Dicit ergo q̄ntum ad pmū.
In quo.ſ.xp̄o ⁊ vos cū audiuiſſetis.i.cuius bn̄ficio ⁊ vir
tute audiuiſtis verbū p̄dicationis inq̄ntuʒ ipſe xp̄s ad
vos p̄dicatoꝛes miſit.Ro.10.Quō audient ſine p̄dicā
te:quō vero p̄dicabunt niſi mittant̄.Iteʒ eodē ca.Er
go fides ex auditu: auditus aūt p vbū dei. Eius ergo
beneficio audiunt q p̄dicatoꝛes eis mittit.Luc.11.Bea
4 ti q audiūt verbū dei ⁊ cuſtodiūt illud.Hoc verbū p̄di
cationis tripl'r cōmendat apl's.Pꝛimo a veritate cū di/
cit.Uerbū veritatis.Quippe qꝛ accipit originē a xp̄o
de quo dr̄ Joan.17.Sermo tuus veritas eſt.Jac.i.Uo
luntarie genuit nos verbo veritatis ſue. Scđo qꝛ ē an
nunciatio bona.Unde dicit.Euangelium: qđ qdē an
nunciat ſūmū bonū ⁊ vitā eternā:⁊ antonomaſice ꝟ
bum fidei euangeliū dr̄ quaſi annunciatio ſūmi boni.
Eſa.52.Quā pulchꝛi pedes annunciantis ⁊ p̄dicātis
pacē annunciantis bonū p̄dicantis ſalutē. Eodeʒ.40.
Sup monteʒ excelſum aſcende tu q euāgeliʒas ſyon.
Et hoc eſt q̄ntū ad futura bona. Tertio deſcribit̄ q̄ntū
ad bona pn̄tia qꝛ ſaluat.Un̄ dicit.(Salutis nr̄e).i.qđ
5 creditū dat ſalutē.Ro.i.Non.n.erubeſco euangeliuʒ:
virtus.n.dei eſt in ſalutem oī credenti.i.Coꝛ.15.Notū
autem vobis facio fratres euangelium qđ predicaui
vobis:quod ⁊ accepiſtis:i quo ⁊ ſtatis:per qđ ⁊ ſalua/
mini.¶ Quantū aūt ad beneficium conuerſionis ad
fidē dicit.In quo.ſ.xp̄o.i.in cuius operatione vos cre
dentes ſignati eſtis.Quod qdem beneficium:lō poni
tur fidei:qꝛ fides neceſſaria eſt audiētibus.Fruſtra.n.
quis audiret verbum veritatis ſi non crederet.Et ipſʒ
credere eſt per xp̄m.infra.2.Gratia eniʒ ſaluati eſtis p
fidem.Et hoc nō ex vobis:donuʒ enim dei ē.¶ Quā
tum vero ad beneficium iuſtificationis dicit.(Signa
ti eſtis).Et hoc per ſpiritum ſcūm qui datus eſt vobis

c de quo dicit tria.ſ.q᷑ eſt ſignũ: ⁊ q᷑ eſt ſpũs ꝓmiſſiõis
⁊ q᷑ eſt pignus hereditatis. Signũ qdẽ eſt inq̃tũ per
eũ infundit᷑ charitas in cordibus nr̃is: qua diſtingui-
mur ab his q nõ ſunt filij dei: ⁊ q̃tum ad hoc dic᷑. Si-
gnati eſtis.i.diuiſi a grege dyaboli.infra.4. Nolite cõ-
triſtare ſpm̃ ſcm̃ dei in quo ſignati eſtis ⁊c̃. Sicut eniz
hoies gregib⁹ ſuis apponũt ſigna vt ab alijs diſtinguã
tur: ita dñs gregẽ ſuũ.i.ppl̃m ſpũali ſigno voluit ſigna
ri. Dñs aũt ppl̃m peculiarẽ habuit: in veteri qdẽ teſtõ
iudeos. Ezec.34. Uos aũt greges mei greges paſcue
mee hoies eſtis. Uñ ps. Nos aũt pple eius ⁊ oues pa
ſcue eius. Sed q: hic grex i paſcuis corpalibus paſce-
bat᷑.ſ.in doctrina corpali ⁊ in bõis tpalibus. Eſa.i. Si
volueritis ⁊ audieritis me bona terre comedetis: iõ eũ
dñs corpali ſigno.ſ.circũciſionis ab alijs ſeparauit ⁊
2 diſtinxit. Geñ.17. Erit q᷑ pactũ meũ in carne vr̃a. Pri
us aũt dr̃. Circũcidetis carnẽ ꝑpucij veſtri vt ſit ſignũ
federis inter me ⁊ vos. In nouo aũt teſtõ gregẽ habu
it ppl̃m xp̃ianũ.i. Petri.2. Cõuerſi eſtis nũc ad paſto-
rem ⁊ epm̃ aiaꝝ veſtraꝝ. Jo.10. Oues mee vocẽ meaz
audient ⁊c̃. Sed grex iſte paſcit᷑ in paſcuis ſpũalib⁹ bo
nis: iõ eũ ſigno ſpũali ab alijs dñs diſtinxit: hoc aũt eſt
ſpũs ſctũs: p quẽ illi q xp̃i ſunt diſtinguunt᷑ ab alijs q
nõ ſunt eius: nunc aũt ſpũs ſctũs amor eſt: ergo tũc ſpi
ritus ſctũs dat᷑ alicui: qñ effcit᷑ amator dei ⁊ pximi. Ro
ma.5. Charitas dei diffuſa eſt in cordibus nr̃is p ſpũz
ſanctũ ⁊c̃. Signũ ergo diſtinctionis eſt charitas q eſt
a ſpũ ſcõ. Jo.13. In hoc cognoſcent oẽs q: mei diſcipu
li eſtis ſi dilectionẽ habueritis adinuicẽ. Spũs ꝫ ſctũs
3 eſt quo ſignamur. ¶ Spũs vero ꝓmiſſionis dr̃ dupli
ci rõne. Primo q: ꝓmiſſus eſt fidelibus. Eze. 36. Spi
ritum nouũ ponã in medio veſtri. Et ezech.37. Dabo
vobis ſpũm nouũ. Scdo q: dat᷑ cũ quadã ꝓmiſſione:
ex hoc.n.ipſo q᷑ dat᷑ nobis efficimur filij dei. Nã p ſpi-
ritum ſcm̃ efficimur vnũ cũ xp̃o. Ro.8. Si qs aũt ſpm̃
dei nõ hꝫ hic nõ eſt eius: ⁊ p ꝯñs efficimur filij dei ado
ptiui ex quo hẽmus ꝓmiſſionez hereditatis eterne: q:
ſi filij ⁊ heredes. Ro.8. Tertio dr̃ pignus inq̃tum fac᷑
certitudinẽ de ꝓmiſſa hereditate. Nã ſpũſſcũs inq̃tũ
adoptat in filios dei eſt ſpũs ꝓmiſſionis: ⁊ ipſemet eſt
ſignũ ꝓmiſſionis adipiſcende. Sed vt dr̃ in glo. Alia
lr̃a hꝫ q eſt arra hereditatis: ⁊ forte melius. q: pignus
4 eſt aliud a re ꝓ qua dat᷑ ⁊ reddit᷑ poſtq̃ ille q pignus
recepit rẽ ſibi debitã hꝫ. Arra aũt nõ eſt aliud a re pro
qua dat᷑ nec reddit᷑ q: dat᷑ de ipſo ꝓcio qõ nõ eſt aufe-
rendũ ſed cõplendũ. Deus aũt dedit nobis charitatez
tanq̃ pignus per ſpm̃ ſanctum q eſt ſpũs veritatis ⁊
dilectionis. Et iõ hmõi nõ eſt aliud q̃ quedã particu-
laris ⁊ impfecta participatio diuine charitatis ⁊ dile-
ctionis. Que qdem nõ eſt auferenda ſed pficienda: iõ
magis pprie dr̃ arra q̃ pignus: tñ põt nihilominus
⁊ pignus dici. Nã per ſpm̃ ſcm̃ deus nobis diuerſa do
na largit᷑: quoꝝ quedã manent in patria vt charitas q̃
nunq̃ excidit.i. Cor.13. Quedã vero pp ſui impfectio
5 nem nõ manẽt ſicut fides ⁊ ſpes q̃ euacuabunt᷑ vt ibi-
dem dr̃. Sic ergo ſpũſſcũs dr̃ arra per reſpectuz ad ea
q̃ manent: pignus ṽo p reſpectũ ad ea q̃ euacuabũt᷑.
Ad qd aũt ſignati ſimus ſubdit dicens. In redẽptio-
nem. Nã ſi aliqs de nouo aliqua aialia acqreret ⁊ ad-
deret gregi ſuo iponeret eis ſigna acqſitionis illi⁹: xp̃s
aũt acqſiuit populũ ex gẽtibus. Jo.10. Alias oues ha
beo q̃ non ſunt ex hoc ouili ⁊ illas oꝫ me adducere ⁊c̃.
Et ideo impſſit eis ſignũ acquiſitionis.i. Pet.2. Gens
ſancta populus acquiſitiõis. Act.20. Quã acquiſiuit
ſanguine ſuo. Sed q: xp̃s acquiſiuit populũ iſtũ non
ſic q᷑ nunq̃ fuerit ſuus: ſed q: aliqñ fuerat ſuus ⁊ op-
primebat᷑ a ſeruitute dyaboli in quã peccando ſe rede- c
git: ideo nõ dicit ſimplr̃ acqſiuit: ſed addit in redẽptio
nem. Quaſi dicat. Nõ ſimplr̃ de nouo acqſiti: ſed qua
ſi a ſeruitute dyaboli p ſanguinẽ eius redẽpti.i. Pe.i.
Nõ corruptibilib⁹ auro ⁊ argẽto redẽpti eſtis ⁊c̃. Acq
ſiuit ergo xp̃s nos redimendo: nõ q᷑ accreſcat inde ali
qd deo: q: bonoꝝ noſtroꝝ nõ idiget. Job.35. Si iuſte
egeris qd donabis ei: aut qd de manu tua recipiet? Ad
qd aũt acqſiuerit nos xp̃s ſubdit. In laudem glie ipſi
us.i.vt ipſe deus laudet᷑. Eſa.43. Qui inuocat nomen
meũ in gl̃iam mei creaui eum. Lectio. VI.

Ropterea ⁊ ego audiẽs fidem
vr̃az q̃ eſt in xp̃o ieſu: ⁊ dilectio 2
nem in oẽs ſctõs: nõ ceſſo gra-
tias agens ꝓ vobis memoriaz
veſtri faciens in orõnibus meis: vt deus
dñi noſtri ieſu xp̃i pater glie dei vobis ſpm̃
ſapie ⁊ reuelatiõis in agnitionẽ eius†: illu- p⁹ qõ.
minatos oculos cordis veſtri: vt ſciatis q̃ 12⁹ ar
ſit ſpes vocationis eius ⁊ q̃ diuitie glie he- ti.3°.
reditatis eius in ſcis: ⁊ q̃ ſit ſupueniens ma
gnitudo virtutis eius in nos q credimus.
¶ Poſtq̃ enumerauit aplũs bñficia epheſijs collata 3
p xp̃m: hic oñdit quõ affectus ſuus creuit ad eos. Di-
uidit᷑ aũt hec ps in tres ptes: q: pmo pmittit᷑ bonoꝝ q̃
audiuit de eis cõmemoratio. Scdo de pceptis bñficijs
grãꝝ debita actio ibi. (Nõ ceſſo grãs agens ⁊c̃.) Ter
tio ſubdit᷑ ꝓ futuris bñficijs eius orõ ibi. (Memoriaz
veſtri faciẽs ⁊c̃.) Bona aũt q̃ de eis audiuit ſunt duo.
Unũ quo ordinant᷑ ad deũ: ⁊ hoc eſt fides: ⁊ q̃tuz ad
hoc dicit. (Et ꝓpterea: ⁊ ego audiens fidẽ vr̃am q̃ eſt
in xp̃o ieſu): q̃ qdem facit habitare deũ in hoie. ifra.3.
Habitare xp̃m p fidẽ in cordibus vr̃is. Itẽ corda ꝓu-
rificat. Act.15. Fide purificans corda eoꝝ. Itẽ ſine le-
ge iuſtificat. Ro.3. Arbitramur iuſtificari hoiez p fidẽ
ſine operibus legis. Scdm quo ordinant᷑ ad ꝓximuz
⁊ hoc eſt dilectio: ⁊ q̃tũ ad hoc dicit. Et dilectionez.i.
opa charitatis: q̃ qdem dilectio eſt ſpũale ſignũ q᷑ hõ 4
ſit diſcipulus xp̃i. Jo.13. In hoc cognoſcẽt oẽs: q: mei
eſtis diſcipuli ſi dilectionẽ ⁊c̃. Et ibidẽ. Mandatũ no
uum do vobis vt diligatis inuicẽ ⁊c̃. Dilectionez dico
in oẽs ſanctos. Nã oẽs quos ex charitate diligim⁹ de
bemus eos diligere: vel ideo q: ſancti ſunt vel vt ſancti
ſint. Gal.vlti. Dum tempus habemus operemur bo-
num ad oẽs: maxime aũt ad domeſticos fidei ⁊c̃.
¶ Deinde cũ dicit. (Nõ ceſſo ⁊c̃.) agit aplſ gratias d̃
bonis ⁊ bñficijs hmõi auditis dicens. Non ceſſo grati
as agens ⁊c̃. Cõtra. q: non ſemper poterat continue ꝓ
eis gratias agere. Rñdeo. aplſ dicit non ceſſo.i. bonis
debitis: vel non ceſſo q: affectus gratias agendi ꝓ vo-
bis ſine ceſſatione habitualiter eſt in me. Col.i. Non 5
ceſſamus ꝓ vobis orãtes ⁊ poſtulãtes ⁊c̃. Ro.i. Sine
intermiſſiõe memoriã vr̃i facio ſemp in orõnib⁹ meis.
¶ Cõſequenter orat aplſ ꝓ beneficijs eis in futurum
cõcedendis ⁊ quantum ad hoc dicit. Memoriã veſtri
⁊c̃. Et hec diuidit᷑ in tres: q: pmo proponit q̃dam que
eis petit. Secundo exponit ea ibi. (In agnitione eius
⁊c̃.) Tertio oſtendit exemplar ⁊ formã illoꝝ ibi. (Se
cundum opationem potentie ⁊c̃.) Dicit ergo q̃tuz ad
pmũ. Non ſolũ grãs ago q̃tum ad beneficia preteri-
ta q̃ recepiſtis: ⁊ q̃tum ad bona audita de vobis: ſed
etiam oro vt oino in futuꝝ accreſcant: memoriã vr̃i fa
ciens in orõnibus meis pro his.ſ. vt deus dñi nr̃i ieſu
chriſti

xp̄i pater glorie ꝛc̄. ¶ Ubi ſciendū q̄ dn̄s nr̄ yh̄s xp̄s
ꝛ deus ꝛ hō eſt. Et inq̄ꝫtū hō eſt deū h̄ꝫ cū ſit cōpoſit⁹
ex aīa ꝛ corpe: quoꝝ vtriqꝫ cū ſint creature cōpetit de
um hēre: ſm aūt q̄ deus eſt prēm h̄ꝫ. Jo.20. Aſcendo
ad prēꝫ meū ꝛ prēm vr̄m: deū meū ꝛ deū vr̄m. Siſr ēt
ſm q̄ eſt deus eſt glīa prīs. Heb.i. Qui cū ſit ſplēdor
glīe ꝛc̄. Eſt ēt glīa nr̄a: q: ipſe eſt vita eterna. 2. Jo. vlt.
Simus in vō filio eius: hic eſt verus deus ꝛ vita eter-
na. Sic ḡ dicit vt deus dn̄i nr̄i ieſu xp̄i: ſꝫ q̄ ē hō: ꝛ pr̄
glīe. ſ. xp̄i q̄ eſt gloria eius. Prouer. 23. Glīa prīs filius
ſapiens ꝛc̄. Et glorie nr̄e inq̄ꝫtuꝫ dat oībus gloriam.
¶ Deinde cū dicit. (Det vobis ꝛc̄.) Ponit ea q̄ petit
q̄ ſunt duo. Ubi ſciendū eſt q̄ q̄dā ſunt dona cōia oī-
2 bus ſcīs. ſ. illa q̄ ſunt neceſſaria ad ſalutē: vt fides ſpes
charitas: ꝛ hec hēbant vt iā pꝫ. Alia aūt ſunt dona ſpā
lia ꝛ q̄ꝫtum ad hoc p eis orat. Primo qdē p dono ſa-
pientie: ꝛ q̄ꝫtum ad hoc dicit. (Ut det vobis ſpm̄ ſapi-
entie) quē nullus pōt dare niſi deus. Sap.9. Senſuꝫ
aūt tuū qs ſciet: niſi tu dederis ſapiam ꝛ miſeris ſpūm
ſanctum tuū de altiſſimis. Scdo orat p dono intelle-
ꝛ hoc ꝯſiſtit in reuelatione ſpūaliū ſecretoꝝ: pp qđ di-
cit. Et reuelationis q̄ ēt a ſolo deo eſt. Dan.2. Eſt de⁹ i
celis reuelans myſteria. ¶ Expōit aūt q̄ ſint iſta q̄ pe
tit. Et pmo qđ ptinet ad donū ſapie. Scdo qđ ptinet
ad donū intellc̄s ibi. (Ut ſciatis q̄ ſit ſpes ꝛc̄.) Ad dōuꝫ
aūt ſapie ptinet cognitio diuinoꝝ. Un̄ petere donū ſa
3 pientie eſt petere q̄ hēant cognitionē dei. Et hoc petit
ibi. (In agnitionē dei ꝛc̄.) Quaſi dicat. Hoc peto vt p
ſpm̄ ſapientie habeatis illuminatos oculos cordis ve
ſtri in agnitionē. ſ. clariorē eius. ſ. dei. Ps. Illumina ocu
los meos ꝛc̄. Hoc eſt ꝯ eos q̄ hn̄t oculos illuminatos
tantum ad tpalia cognoſcenda cū magis: tn̄ ſit neceſ-
ſarium ꝛ ēt glorioſum cognoſcere deū. Jere.9. Nō glo
riet ſapiēs in ſapia ſua: ꝛ n̄ gloriet diues in diuitījs ſu-
is: ſed in hoc gloriet q̄ gloriat ſcire ꝛ noſce me. Ad do
num aūt intellc̄s tria ptinentia ponit. Unū q̄ꝫtū ad ſta
tum pn̄tem: ꝛ duo q̄ꝫtum ad futuꝝ. Ad ſtatū vo pn̄tē
ptinet ſpes q̄ eſt neceſſaria ad ſalutē. Ro.8. Spe.n. ſal
ui facti ſumus ꝛc̄. Et q̄ꝫtum ad hoc dicit. Ut ſciatis q̄
4 .i. q̄ꝫta ſit ſpes vocatiōis eius. i. virtus ſpei: ꝛ de q̄ꝫta re
ſit. Que qdem ꝛ maxima eſt: q: de maximis. i. Pet.i.
Regenerauit nos i ſpem viuā p reſurrectionē ieſu xp̄i
ex mortuis ꝛc̄. Et maxima virtutū. Heb.6. Fortiſſimū
ſolatiū hēamus q̄ ꝯfugimus ad tenendā ppoſitā ſpē:
quā ſicut anchorā habemus aīe ꝛc̄. Sed q: ea q̄ ſpera
mus ſunt de futura vita: iō alia duo ptinent ad vitam
futurā: vnū qdem ptinet ad oēs iuſtos cōiter: qđ eſt p
miūm eſſentiale. Et q̄ꝫtum ad hoc dicit. (Et q̄ diuitie
glorie ꝛc̄.) Ubi ponit quatuor ad illa dona ptinentia.
Primū eſt q̄ ſunt copioſiſſima: ꝛ q̄ꝫtū ad hoc dic̄. (Di
uitie). Prouer.i. Abūdantia pfruet terrore malorum
ſublato. Ps. Gloria ꝛ diuitie i domo eius ꝛc̄. Prouer.8.
Mecū ſunt diuitie ꝛ gloria ꝛc̄. Scdo q̄ ſunt clariſſi-
5 ma. Et q̄ꝫtum ad hoc dicit. (Glorie). Ro.2. Gloria aūt
ꝛ honor ꝛ pax oī opanti bonū ꝛc̄. Tertio q̄ ſunt ſtabi
liſſima ꝛ q̄ꝫtuꝫ ad hoc dicit. (Hereditatis). Ea.n. q̄ he
reditaria ſunt ſtabilr̄ poſſident. Eccle.31. Stabilita ſūt
bona illius in dn̄o. Ps. Dn̄s ps hereditatis mee ꝛ cali-
cis ꝛc̄. Quarto q̄ erunt intima. Et q̄ꝫtum ad hoc di-
cit. (In ſcīs). Ro.8. Nō ſunt ꝯdigne paſſiones huius
tpis ꝛc̄. 2. Cor.4. ſupra modū in ſublimitate glorie pō
dus opaf in nobis. Aliud qđ ponit ptinens ad futurā
gloriā eſt q̄ ſpālr̄ ptinet ad apſos. Un̄ dicit. (Et q̄ ſit)
ſupple ſciatis ſupeminens magnitudo virtutis eius. ſ.
in bonis. Quaſi dicat. Lꝫ oībus ſcīs abundanter diui
tias glīe tribuat: ſupeminentius tñ tribuet apl̄is. Ma
gnitudo.n. virtutis oſtēdit in effectu. Un̄ q̄ꝫto magis b
effectus virtutis diuine in aliquo inuenit: tanto ibi vir
tus diuina maior oſtendit: lꝫ in ſeipſa ſit vna ꝛ indiui-
ſa. Et iō q: maior effectus virtutis diuine eſt in apl̄is:
iō magnitudo virtutis erit in eis. Et q̄ maior ſit i eis
effectus oñdit ſubdēs. Qui credidimus. i. q̄ ſumus p-
mitie credentiū. 2. Cor.4. Nos credidimus pp qđ ꝛ lo
quimur ſciētes q̄ ille q̄ ſuſcitauit ieſum ꝛ nos cū ieſu ſu
ſcitabit: pp qđ dicebat. 2. Thi.i. Scio cui credidi ꝛ cer
tus ſuꝫ ꝛc. Jō illi inter vos p quos alij iſtructi ſūt ꝛ vo
cati ad fidē: ſicut doctores pemīnētius pmiabunt: qa
vt dr̄ in glo. qđdā incrementū glorie hēbunt ſūmi do-
ctores vltra illud qđ cōiter oēs hēbunt: pp qđ Dani.
12. docti aſſimilant ſplēdori firmamenti: ſed doctores 2
aſſimilant ſtellis. Qui aūt docti fuerint q̄ſi ſplēdor fir
mamenti: ꝛ q̄ ad iuſtitiā erudiunt multos quaſi ſtelle
in perpetuas eternitates. Lectio. VII.

Secundū opationeꝫ potētie vir
tutis eius quaꝫ operatus eſt in
xp̄o ſuſcitans illū a mortuis: ꝛ pſal.
cōſtituens ad dexterā ſuā in ce- mat.
leſtibus ſup omnem principatuꝫ ꝛ poteſta 16.ca.
tem ꝛ virtutem ꝛ dominationē: ꝛ omne no
men quod nominatur non ſoluꝫ in hoc ſe
culo: ſed etiam in futuro.
¶ Enumeratis bn̄ficījs q̄ apl̄s ꝯferenda optat epheſi 3
is in futuꝝ: hic ꝯñr ponit formā ꝛ exemplar. Sicut ēt
vita xp̄i eſt forma ꝛ exemplar iuſtitie nr̄e: ita ꝛ gloria ꝛ
exaltatio xp̄i eſt forma ꝛ exēplar glorie ꝛ exaltationis
nr̄e. Jō hic apl̄s duo facit: q: pmo ppōit formā exal
tationis bn̄ficij ꝛ donoꝝ in gn̄ali. Scdo manifeſtat eaꝫ
in ſpāli ibi. (Suſcitans illū a mortuis ꝛc̄.) Formā autē
ꝛ exemplar opationis diuine in nos eſt opatio dina in
xp̄o. Et q̄ꝫtum ad hoc dicit. (Scdm̄ opationē). i. ad ſi
militudinē opationis potētie virtutis eius. i. virtuoſe
potentie dei quā opatus eſt in xp̄o exaltans caput illō
ſupple: ita virtuoſe opabit in nobis. Phil.3. Saluato
rem expectamus dn̄m nr̄m ieſum xp̄m: q̄ reformabit 4
corpus humilitatis nr̄e ꝛc̄. Nos aūt exaltari ad ſimili
tudinē exaltationis xp̄i frequēter legimus in ſcriptu-
ra. Ro.8. Si cōpatimur ꝛ glorificemur. Jtem Apo.3.
Qui vicerit dabo ei ſedere mecū in trono meo: ſicut ꝛ
ego vici ꝛ ſedi cum patre meo in trono eius.
¶ Cōſequenter explicat formā ꝛ exēplar in ſpāli: ma
nifeſtans ea q̄ ptinent ad exaltationē xp̄i: loquēdo de
xp̄o inq̄ꝫtū eſt hō dicēs. (Suſcitans illū ꝛc̄.) Circa qđ
tria bn̄ficia ponit exaltationis xp̄i. Primū eſt trāſitus
de morte ad vitā: ꝛ q̄ꝫtum ad hoc dicit. Suſcitans illū
a mortuis. Scdm̄ eſt exaltatio ad gloriā altiſſimā: ꝛ q̄ꝫ
tum ad h̄ dicit. (Cōſtituens illū ad dexterā ſuā). Ter
tium eſt ſublimatio ad potētiā maximā: ꝛ q̄ꝫtū ad hoc
dicit. (Et oīa ſubiecit ſub pedibus eius). Dicit ḡ q̄ꝫtuꝫ 5
ad pm̄: dico q̄ h̄ erit: ſm opationē qua opatus ē i xp̄o
. ſ. deus pr̄ eadē virtute quā h̄ꝫ cū xp̄o. Un̄ ꝛ ipſe xp̄us
ſeipm̄ reſuſcitauit ꝛ deus pr̄ eū reſuſcitauit. Ro.8. Si
ſpūs eius q̄ ſuſcitauit ieſum a mortuis habitat in vobis:
q̄ ſuſcitauit yh̄m a mortuis viuificabit ꝛ mortalia cor-
pora vr̄a. Quātū vo ad 2m dicit. (Cōſtituens illum ꝛc̄.)
Que qdē celſitudo glorie pōt triplr̄ ꝯſiderari. ſ. p ꝯpa
tioneꝫ ad deū: p cōpationē ad corpales creaturas: ꝛ p
cōpationē ad creaturas ſpūales. Si ḡ ꝯſideret p cōpa
tionē ad deū: ſic ꝯſtitutus ē ad dexterā ſuā. q̄ qdē dex
tera nō eſt intelligenda ps corporalis: q: vt dr̄ Jo.4.
Spūs eſt deus: ſed metaphorice dr̄: vt ſicut p dexterā

c intelligiꝛ nobilioꝛ ⁊ virtuoſioꝛ pars hoīs: ita cum dici-
mus xp̄m ieſum ↄſtitutū ad dexterā dei intelligaꝛ: ſm
ange humanitatē ↄſtitutus in potioꝛibus bonis prīs: ⁊ ſm
loꝛuꝫ diuinitatē intelligaꝛ equalis pr̄i. Vñ p̄s. Dixit dñs do
noue mino meo: ſede a dextris meis ⁊c̄. Jtē marci vlt. Et dñs
ſunt qdem ieſus poſtq̄ locutus eſt eis aſſumptus eſt in ce
oꝛdi- lū ⁊ ſedet ad dexterā dei. Jn cōparatione v̄o ad coꝛpa-
nes. les creaturas dicit in celeſtibus. Naꝫ coꝛpa celeſtia te-
nent ſuꝑmū locū in cōꝑatione ad alia coꝛpa. infra. 4.
Qui deſcendit ipſe eſt: ⁊ q aſcēdit ſuꝑ oēs celos. Jn cō
paratione v̄o ad ſpūales creaturas. Pꝛimo ſpālr. Se-
2 cundo q̄ntum ad oīa cōiter ibi. (Et ſuꝑ oē nomē ⁊c̄.)
¶ Ad hoꝝ aūt intelligentiā ſciendū eſt ꝙ nouē ſunt
oꝛdines angeloꝝ: quoꝝ quatuoꝛ aplſ̄s tāgit hic: q qdē
ſunt medij. Naꝫ ſupꝛa eos ſunt tres ſuꝑioꝛes. ſ. throni
cherubin ⁊ ſeraphin. Sub eis aūt ſunt duo inferioꝛes
. ſ. archangeli ⁊ angeli. Qui qdem nouē oꝛdines diſti-
guunꝛ in tres hierarchias. i. ſacros p̄ncipatus. Jn quo-
rū q̄libet aſſignanꝛ tres oꝛdines: ſed in aſſignatiōe oꝛ-
dinū hierarchie p̄me ↄueniunt oēs doctoꝛes in hoc. ſ.
ꝙ ſuꝑmus oꝛdo ipſius ſit ſeraphin: ſcḋs cherubin: ter
tius throni. Jn aſſignatione v̄o oꝛdinū aliaꝝ duarum
hierarchiaꝝ. ſ. medie ⁊ infime diſcoꝛdāt Diony. ⁊ Gre
go. Nā Diony. in ſuꝑmo oꝛdine medie hierarchie po-
3 nit dñationes. Jn ſcḋo virtutes. Jn tertio ptātes deſcē-
dendo. Jn ſuꝑmo v̄o oꝛdine infime hierarchie poſuit
p̄ncipatus. Jn ſcḋo archangelos. Jn tertio angelos: ⁊
hec aſſignatio oꝛdinū ↄcoꝛdat lr̄e ptīi. Nā aplſ̄s aſcen
dendo incipit a ſupꝛemo infime hierarchie: q eſt ſepti
mus. Grego. aūt aliter oꝛdinat: q: poūit p̄ncipatus in
medio dñationū ⁊ ptātū: qḋ ptinet ad 2ᵐ oꝛdinē medie
hierarchie: virtutes v̄o poīt in medio ptātum ⁊ archā
geloꝝ qḋ ptinet ad ſuꝑmuꝫ oꝛdinē infime hierarchie.
Et hec aſſignatio ēt fulcimentū hꝫ ex v̄bis aplī. Col.
3. Ubi dicit. Siue throni: ſiue dñationes: ſiue p̄ncipa
tus: ſiue ptātes: vbi illos oꝛdines enumerat deſcendē
do. Sed reſeruata oꝛdinatione gregoꝛij vſq̄ quo lega
mus epl̄am ad col. adpñs viā dionyſij magis cōpeten
4 tem ptīi lr̄e pſequemur. ¶ Ad cuius intellectū ſcien
dum eſt ꝙ pōt ↄſiderari tripl̄r oꝛdo reꝝ. Pꝛimo qdeꝫ
ſm ꝙ ſunt in p̄ma oīuꝫ cā. ſ. in deo. Scḋo v̄o ſꝫ ꝙ ſunt
in cauſis vl̄ibus. Tertio ſm determinatiōnē ad ſpāles
effectus: ⁊ q: oīa q̄ fiunt in creaturis miniſtranꝛ p an
gelos: iō ſm triplicē acceptionē oꝛdinis reꝝ diſtingu-
unꝛ tres angelice hierarchie: ad quaꝝ vnā ptinet acci
pere rōnes reꝝ in ipſo reꝝ vertice. ſ. deo: ad aliā v̄o p-
tinet accipere rōnes reꝝ in cauſis vl̄ibus: ad aliā v̄o in
ꝓprijs effectibus. Nā q̄nto mentes angelice ſunt ſupe
rioꝛes: tāto diuinā illuminationē in maioꝛi vl̄itate reci
piunt. Et iō ad ſupꝛemā hierarchiā ptinet admiſtratio
reꝝ in compatiōe ad deū. Pꝛopter qḋ oꝛdines hierar-
5 chie iſtius denoīanꝛ p cōparationē ad deū: q: ſeraphī
dñr ardentes: ⁊ vniti deo p amoꝛē. Cherubin v̄o q̄ſi lu
centes in q̄ntū ſuꝑeminēter diuina ſecreta cognoſcūt.
Throni v̄o in q̄ntū in eis deus ſua iudicia exercet. De
iſtis tribus oꝛdibus nullā facit hic aplſ̄s mentionē. Ad
mediā hierarchiā ptinet reꝝ admiſtratio p cōꝑationē
ad cās vl̄es. Vñ denoīanꝛ oꝛdines hierarchie illi⁹ noī
bus ad ptātē ptinentibus cū cāe vl̄es ſint virtute ⁊ po
teſtate in inferioꝛibus ⁊ particularibus. Ad ptātes āt
q̄ hñt vl̄e regimen tria ptinent. Pꝛimo ꝙ ſit aliqs per
imperiū dirigens. Scḋo ꝙ ſint aliq qui impedimenta
executionis repellant. Tertio ꝙ ſint aliqui q oꝛdinēt
qualiter alij impium exequanꝛ. Hoꝝ aūt p̄mū ptinet
ad dñationes q̄ vt dicit Diony. ſunt libere ab oī ſubie
ctione nec ad exterioꝛa mittunꝛ: ſed eis q mittunꝛ im

perant. Scḋm v̄o ptinet ad virtutes q̄ p̄bent facilita d
tem ad impium implēdū. Tertiū v̄o ptinet ad ptātes
impium exequentes. Ad infimā aūt hierarchiā ptinet
adminiſtratio reꝝ in cōꝑatione ad ſpāles effectus: vñ
noībus ad eos ptinētibus nūcupanꝛ. Vñ angeli dñr
illi q exequunꝛ ea q̄ ptinent ad ſalutem ſinguloꝝ. Ar
changeli v̄o q exequunꝛ ea q̄ ptinent ad ſalutē ⁊ vtili
tatē magnoꝝ. Pꝛincipatus v̄o dñr illi q p̄ſunt ſingu
lis ꝓuincijs. ¶ His ergo expoſitis xp̄s ſuꝑ oēs ē. De
his v̄o q̄tuoꝛ aplſ̄s ſpālē mentionē facit. Cuius rō eſt:
q: hoꝝ quatuoꝛ oꝛdinū noīa a dignitate imponunꝛ:
⁊ q: agit de dignitate xp̄i: iō hic ſpālr eos noīat vt oſtē 2
dat xp̄m oēm dignitatem creatam excedere.
¶ Cōſequenter cū dicit. (Et oē nomen qḋ noīaꝛ ⁊c̄.)
oſidit xp̄m exaltatū eſſe cōiter ſupꝛa oēꝫ creaturā ſpūa
lem: dixerat. n. ſupꝛa xp̄m eſſe exaltatū ſuꝑ oēs creatu
ras ſpūales: q̄ a ptāte denoīanꝛ. Sed q: p̄ter illos āge
loꝝ oꝛdines in ſacra ſcriptura qdam alij oꝛdines cele
ſtium ſpūum inueniunꝛ. ſ. ſeraphin. Eſa. 6. Et cheru-
bin. Ezec. 10. ⁊ 11. ⁊ 41. ⁊ throni in p̄s. Et de iſtis nō fe
cerat mentionē: ideo oſidit xp̄um: ſm ꝙ hō ſupꝛa oēs
hmōi oꝛdines eſſe exaltatū: pp qḋ ſubiūgit dicēs. (Et
ſuꝑ oē nomē ⁊c̄.) i. nō ſolū ſuꝑ p̄ncipatus: ſed ſuꝑ om
ne noīabile. ¶ Sciendū eſt. n. ꝙ nomē imponiꝛ ad co
gnoſcendū rē: vñ ⁊ ſignificat rei ſubām: cū ſignificatū 3
noīs ſit diffinitiua rō rei. Cū ergo dicat. (Et oē nomē
qḋ noīaꝛ dat intelligere ꝙ exaltatus eſt ſupꝛa oēꝫ ſub
ſtantiā: de qua pōt hēri noticia ⁊ noīe cōp̄hendi. Qḋ
dico vt excludaꝛ ſubā diuinitatis q̄ incōp̄henſibilis ē.
Vñ glo. dicit. (Supꝛa oē nomen) i. noīabile. Et ne in
telligaꝛ ꝙ ſit ſupꝛa nomē dei: iō ſubdit. Qḋ noīatur:
Nā maieſtas diuina nullo noīe ↄcludi vel noīari pōt.
Addit aūt non ſolū in hoc ſeculo: ſed ēt in futuro: q:
multa ſunt in hoc ſeculo q̄ noticia comp̄hendimus
⁊ noīamus: q̄dam tn̄ ſunt in futuro ſeculo q̄ hic cōpꝛe
hendi non pñt: nec ēt noīari: q: vt dr̄. p̄me Coꝛ. 13. Ex
parte cognoſcimus ⁊ ex parte ꝓphetamus. Noīantur
tn̄ hec a beatis q̄ ſunt in futuro ſeculo. Hmōi aūt ſunt 4
de qbus dicit aplſ̄s. ſcḋe. Coꝛ. 12. ꝙ audiuit archana v̄
ba que non licet homini loqui. Et tn̄ ſuꝑ hec omnia
exaltatus eſt chꝛiſtus. Phil. 2. Dedit illi nomen quod
eſt ſuper omne nomen. Lectio. VIII.

Et oia ſubiecit ſub pedibus ei⁹: p̄ᵃ ad
⁊ ipꝫ dedit caput ſupꝛa oēꝫ ec- Coꝛi.
cleſiā q ē coꝛpus ipſius ⁊ pleni ca. ii.
tudo eius q oīa i oībus adimpleꝛ.
¶ Supꝛa egit aplſ̄s de exaltatione xp̄i ⁊ q̄ntū ad eius
tranſitū de moꝛte ad vitā in illa ꝑticula. (Suſcitans il
lum ⁊c̄.) Et de eius exaltatione ad gloꝛiā altiſſimā: in
illa ꝑticula. (Et ↄſtituēs ad dexterā ⁊c̄.) hic agit de ei⁹
exaltatione q̄ntū ad ptātē maximā. Circa qḋ duo facit:
q: p̄ agit de xp̄i ptāte reſpectu totius creature. Scḋo d̄
eius ptāte reſpectu eccl̄ie ibi. (Et ip̄m dedit ⁊c̄.) Dicit 5
ergo ꝙ reſpectu totius creature hꝫ vl̄eꝫ ptātem: q: oīa
ſubiecit. ſ. deus pr̄ ſub pedibus eius. ¶ Ubi ſciendū
eſt ꝙ hoc qḋ dicit. (Sub pedibus) pōt accipi dupl̄r.
Uno mō vt ſit locutio figuratiua ⁊ ſilitudinaria: vt. ſ.
p hoc deꝛ intelligi ꝙ oīs creatura totalr̄ eſt ſubīa ptā-
ti xp̄i. Jllud. n. eſt a nobis oīno ſubm qḋ pedibus con
culcamus. Et de iſta ptāte dr̄ Mat. vlt. Data eſt mihi
oīs ptās in celo ⁊ in terra. Heb. 2. in eo. n. ꝙ ei oīa ſubij
ciunꝛ nihil dimiſit nō ſubm ei. Alio mō vt ſit locutio
metaphoꝛica. Nā p pedes intelligiꝛ infima pꝰ coꝛpꝰ
p caput v̄o ſuꝑma. Lꝫ āt i xp̄o diuinitas ⁊ hūanitas nō
hēant rōnem pr̄is: tn̄ diuinitas q̄ eſt ſuꝑmum in xp̄o
intelligitur

a intelligiť per caput.i.Coꝛ.ii.Caput vero xp̄i deus: hūa
nitas vero q̄ infima eſt intelligiť p pedes. ps.Adoꝛabi
mus i loco: vbi ſteterūt pedes eius. Eſt ergo ſenſus ꝙ
oīa creata nō ſolū ſubiecit pr̄ xp̄o inq̄ꝫtū ē deus cui ab
eterno oīa ſunt ſubīa: ſed ēt hūanitati eius. Aduerten
dū eſt aūt hic ꝙ xp̄o ſubijciuntˀ aliq̄ dupl̄r: q2 q̄daꝫ vo
lūtarie: ⁊ q̄dā inuolūtarie. Hoc aūt oꝛigies nō ītelligēs
ſumpſit ex h̄ v̄bo ap̄li occaſionē erroꝛis dicēs. (Q2 oīa
q̄ ſubijciuntˀ xp̄o ꝑcipiūt ſalutē: q2 ipſe ē via ſalus. Et
iō dixit ꝙ oēs demōes ⁊ dānati aliqn̄ ſaluabuntˀ vt ſbij
ciantˀ ſub pedibus xp̄i: hoc aūt eſt ꝯ ſnīaꝫ dn̄i. Mat.25.
Diſcedite a me maledicti in ignē eternū q paratus eſt
dyabolo ⁊ angelis eius: ⁊ ꝯcludit in fine cap̄li. Ibūt hi
2 in ſuppliciū eternū. Dōm eſt ḡ ꝙ oīa ſubiecit ſub pedi
bus eius: ſed q̄dā volūtarie tāq̄ꝫ ſaluatoꝛi: puta iuſtos
q in vita p̄nti implēt volūtatē dei: ⁊ iſti ſubijciuntˀ ei vt
impleat eoꝝ deſideriū ⁊ volūtatē expectātes illud qḋ
dr̄ de bonis. puer.10. Deſideriū ſuū iuſtis dabiť. Que
dā vero ſubijciuntˀ ei inuite tāq̄ꝫ iudici vt xp̄s de his ſuaꝫ
volūtatē faciat. Et iſti ſunt mali de q̄bus pōt intelligi
illud Luc.19. Uerūtn̄ inimicos meos illos q noluerūt
me regnare ſup ſe: adducite huc ⁊ interficite coꝛā me.
¶ Deinde cū dicit. (Et ip̄m dedit caput ⁊c̄.) Agit de
ꝑtāte xp̄i reſpectu eccleſie. Circa qḋ tria facit: q2 p pōit
hītudinē xp̄i ad eccleſiā. Scḋo habitudinē eccleſie ad
xp̄m. Tertio exponit illā habitudinē. Quantū ad pm̄.
3 dicit. (Et ip̄m dedit deus pr̄ caput ſup oēm eccleſiaꝫ)
.ſ.tā militātē q̄ eſt hoīum in p̄nti viuētiū q̄ꝫ triūphātē
q̄ eſt ex hoībus ⁊ angelis in patria: xp̄s.n. ſm̄ q̄ſdaꝫ
cōes rōnes caput eſt ēt angeloꝝ. Col.2. Qui eſt caput
oīs ꝑncipatus ⁊ ꝑtātis: ſed ſm̄ ſp̄ales rōnes eſt xp̄s ca
put hoīum ſp̄ūalr̄. Nā caput triplicē habitudinē h̄ꝫ ad
membꝛa. Primo q̄dē quo ad ꝑeminētiā in ſitu. Scḋo
quo ad diffuſionē virtutū: q2 ab eo oēs ſenſus deriuātˀ
in membꝛa. Itē quo ad ꝯfoꝛmitatē in nā. Sic ḡ q̄ꝫtum
ad ꝑeminentiā: ⁊ q̄ꝫtū ad diffuſionē xp̄s eſt caput āge
loꝝ. Nā xp̄s ꝑeſt angelis ēt ſm̄ hūanitatē. Heb.1. Tā
to melioꝛ angelis effectus q̄ꝫto p̄ illis differētius no
men hereditauit. Itē xp̄s ēt ſm̄ ꝙ hō angelos illumi
nat ⁊ in eis influit: vt Dionyſi. ꝓbat ex v̄bis Eſa.63.ſ.
4 Quis eſt iſte q venit de edon ⁊c̄. dicēs hec v̄ba eē ſu
pꝛemoꝝ angeloꝝ. Qḋ āt ſeq̄tur. Ego q loquoꝛ iuſtiti
am: dicit eſſe v̄ba xp̄i eis imediate r̄ndentis. Ex q̄ datˀ
intelligi ꝙ nō ſolū inferioꝛes: ſed ēt ſupioꝛes angelos
xp̄s illuminat. Quātū aūt ad nāe ꝯfoꝛmitatē xp̄s non
eſt caput angeloꝝ: q2 nō angelos appꝛehendit: ſed ſe
mē abꝛahe: vt dr̄ Heb.1. Sed eſt caput hoīum tm̄. Cā
ti.4. Uulneraſti coꝛ meū ſoꝛoꝛ mea.ſ. p nām ⁊ ſp̄ōſa p
grāꝫ. Quantū ad hītudinē eccl̄ie ad xp̄m dicit. (Que
eſt coꝛpꝰ eius).ſ. inq̄ꝫtū eſt ei ſubīa ⁊ recipit ab eo in
fluentiā: ⁊ h̄ꝫ nām ꝯfoꝛmē cū xp̄o. 1.Coꝛ.12. Sicut enī
coꝛpus vnū eſt ⁊ h̄ꝫ multa mēbꝛa: oīa āt mēbꝛa coꝛpo
ris cū ſint multa vnū coꝛpus ſūt: ita ⁊ xp̄s: vt.n. i vno
ſp̄ū oēs nos vnū coꝛpus baptiꝫati ſumus. ¶ Expōit
5 aūt qḋ dixit q̄ ē coꝛpus ipſius ſubdēs. (Et plenitudo
eius ⁊c̄.) Querētī.n. cur in coꝛpe nāli ſint tot mēbꝛa
.ſ. manus pedes os ⁊ h̄mōi: r̄ndetˀ h̄ eſſe iō vt deſerui
ant diuerſis oꝑationibus aīe: quaruꝫ ipſa pōt eſſe cā ⁊
ꝑnm̄ ⁊ q̄ ſunt virtute in ipſa. Nā coꝛpus eſt factū ꝓpter
aīam ⁊ nō ecōuerſo. Un̄ ſm̄ h̄ coꝛpus nāle eſt q̄dā ple
nitudo aīe: niſi.n. eſſent mēbꝛa cū coꝛpe cōpleta n̄ poſ
ſet aīa ſuas oꝑas plene exercere. Sil̄r itaq̄ꝫ eſt hoc de
xp̄o ⁊ de eccl̄ia. Et q2 eccleſia eſt inſtituta ꝓꝑ xp̄m dr̄
ꝙ eccl̄ia eſt plenitudo eius.ſ. xp̄i.i. vt oīa q̄ virtute ſūt
in xp̄o q̄ſi quodāmō in mēbꝛis ipſius eccleſie implēa
tur: vꝫ. oēs ſenſus ſp̄ūales ⁊ dona ⁊ q̄cq̄d pōt eſſe in
eccleſia q̄ oīa ſupabundāter ſunt in xp̄o ab ipſo deri b
uentˀ in membꝛa eccleſie ⁊ perficiantˀ i eis. Un̄ ſubdit.
(Qui ꝯ oīa in oībus adimpletˀ).ſ. dū hunc q̄dem qui ē
membꝛum eccleſie facit ſapientem ſm̄ perfectam ſapi
entiam: que eſt in ipſo: illum vero iuſtum ſm̄ perfectaꝫ
iuſtitiam: ⁊ ſic de alijs.

CAP. II.

ET vos cū eētis moꝛtui d̄lictis
⁊ pctis v̄ris in q̄bus aliqn̄ am 4ᵒ dl. 27.q.
bulaſtis: ſm̄ ſeculū mūdi huiꝰ: 1.art.
ſm̄ pꝛīcipē ꝑtātis aeris huius: 3ᵒ
ſpūs qui nunc oꝑatur in filios diffidentie:
in q̄bus ⁊ nos aliquando cōuerſati ſumus:
tn̄ deſiderijs carnis noſtre facientes volū 2
tatem carnis ⁊ cogitationum: ⁊ eramus na 2ᵒ2.q.
tura filij ire ſicut ⁊ ceteri. 154.
¶ Supꝛa enumerauit ap̄ls bn̄ficia humano generi p ar. 5.
xp̄m cōiter exhibita: hic ap̄ls cōmemoꝛat eadē p com
paratione ad eoꝝ ſtatū p̄teritū. Status aūt eoꝝ p̄teri
tus dupl̄r ꝯſiderari pōt. Primo q̄dē q̄ꝫtū ad ſtatū cul
pe. Scḋo q̄ꝫtū ad ſtatū gētilitatis eoꝝ. Ap̄ls ḡ duo fa
cit: q2 pmo cōmemoꝛat bn̄ficia q̄ꝫtum ad pmū ſtatum
eis exhibita. Scḋo cōmemoꝛat ea p comparationē ad
ſtatū ſcꝫ ibi. (Propter qḋ memoꝛes eſtote ⁊c̄.) Prima
iterꝝ in duas: q2 pmo recitat ap̄ls ſtatū culpe ipſoꝛum: 3
Scḋo bn̄ficiū grē iuſtificationis ibi. (Deꝰ aūt q diues
eſt ⁊c̄.) Prima iterꝝ in duas: q2 pmo cōmemoꝛat ſtatū
culpe q̄ꝫtū ad gētiles. Scḋo q̄ꝫtum ad iudeos ibi. (In
q̄bus ⁊ nos oēs ⁊c̄.) pma iterꝝ in duas: q2 pmo ꝑmit
tit bn̄ficij ḡnalitatem. Scḋo ſubdit huius neceſſitateꝫ
ibi. (Cū eſſetis moꝛtui ⁊c̄.) Dicit ḡ dico ꝙ deꝰ magnifi
ce oꝑatˀ in fidelibus: ſm̄ oꝑationem potentie virtutis
eius: quā oꝑatus eſt in xp̄o: ⁊ h̄ ꝙ ſuſcitauit illū a moꝛ
tuis: ſm̄ hāc ergo oꝑationē ad huius oꝑationis exem
plum ꝯuiuificauit nos vite.ſ. grē de moꝛte pcti. Oſee.
6. Uiuificauit nos poſt duos dies i die 3ᵃ ſuſcitabit nos
⁊c̄. Col.3. Si ꝯſurrexiſtis cū xp̄o q̄ ſurſum ſūt ⁊c̄. Ne
ceſſitatē vero huius bn̄ficij oſ̄ndit cū dicit. (Cū eſſetis moꝛ 4
tui ⁊c̄.) Ubi optime deſcribit eoꝝ culpā. Primo q̄ꝫtū
ad m̄ltitudinē: q2 cū eſſetis moꝛtui.ſ. moꝛte ſp̄ūali que
peſſima eſt ps. Moꝛs pctoꝝ peſſima. Pctm̄.n. moꝛs
dr̄: q2 p ipſum hō a deo q eſt vita ſeparatˀ. Jo.14. Ego
ſum via v̄itas ⁊ vita. Moꝛtui inquā in delictis ⁊ pec
catis v̄ris. Ecce multitudo. In delictis q̄dem q̄ꝫtū ad
omiſſa. ps. Delicta q̄s intelligit ⁊c̄. Et pctis q̄ꝫtum ad
cōmiſſa: in q̄bus aliqn̄ ambulaſtis. Qḋ iō dicit vt mul
titudinē pctoꝝ exaggeret. Nā aliq̄ ſi ad hoꝛā moꝛtui
ſunt in pctis ⁊ in delictis: ceſſant tn̄ aliqn̄ ⁊ peccare de
ſiſtunt: ſed ibi de malo in peius ꝓcedentes ⁊ ambulā
tes pꝛoficiebant. Simile habetˀ Phil.3. Multi.n. am
bulant quos ſepe dicebā vobis: nūc aūt ⁊ flēs dico. Je 5
re.2. Ambulauerunt poſt vanitatē ſuā ⁊ vani facti ſūt.
Scḋo q̄ꝫtum ad cām q̄ ponitˀ duplex. Una ex p̄te hu
ius mūdi: q2 alliciebantˀ a rebus mūdi: ⁊ q̄ꝫtum ad h̄
dicit. (Scḋm ſcl̄m mūdi huius).i. ſm̄ ſecularē vitā re
rum mundanaꝝ q̄ vos alliciunt. 1.Jo.2. Si q̄s diligit
mundū nō eſt charitas patris in eo. Propter qḋ p̄e
mittit. Nolite diligere mundū. Alia cā eſt ex parte de
monum q̄bus ſeruiebant: de q̄bus dr̄ Sap.14. Infan
doꝛum ydoloꝝ cultura oīs mali cā eſt ⁊ initiū. Et quā
tum ad hoc dicit. (Et ſm̄ ꝑncipem ꝑtātis). Quā q̄dē
cām deſcribit tripl̄r. Primo q̄dem q̄ꝫtum ad ꝑtāteꝫ di
ceus. (Scḋm ꝑncipem poteſtatis).i. poteſtatem exer
centeꝫ: non ꝙ habeat eam nāliter: cū nec dn̄o nec crea

to: ſit ex nã: ſed inquantum dñat hoibus q ſe ei peccãdo c
ſubiiciunt. Jo. 12. Nunc pnceps huius mundi eiiciet
foras. Et. 14. Uenit pnceps huius mundi ⁊ in me nõ
Dede | h₃ qcq̃. Scđo quantum ad habitationẽ: q₂ aeris huius.
moni | i. qui h₃ poteſtatem in hoc aere caliginoſo.
buſq | ℭ Ubi ſciendũ eſt qꝫ de iſtis demonibus duplex ẽ opi
ſut in | nio apud doctores. Quidã. n. dixerunt demones q ce
aere | ciderunt: nõ fuiſſe de ſupmis ordinibus: ſed de inferio
dupl' | ribus: q pſunt corpibus inferioribus. Cõſtat aũt totaȝ
ẽ opi | creaturã corpalem adminiſtrari a deo miniſterio ange
nio. | lor. Et hec eſt opio Joãnis damaſceni. ſ. qꝫ pmus eor
q ceciderunt perat ordini terreſtriũ: qđ forte ſumptũ ẽ
ex dicto platonis q põebat quaſdã ſubſtãtias celeſtes
ſeu mũdanas. Et ſm hoc exponet hoc qꝫ dic̃ aeris hu
ius. i. ad hoc creati vt pſiderent aeri huic. ℭ Alij vero
volunt ⁊ melius qꝫ fuerint de ſupmis ordĩbus: ita qꝫ
hoc qđ dicit aeris huius ſit ad oñdendum ipm aerem
eſſe habitationẽ ipſor in penã eor. Uñ iudas i ſua ca
nonica dicit: angelos vero q nõ ſeruauerũt ſuũ pncipa
tum: ſed dereliqrunt ſuũ domiciliũ in iudiciũ dei ma
gni vinculis eternis ſub caligine reſeruauit. Nõ ãt q̃re
non ſtatim poſt eor caſum retruſi ſunt in infernũ: ſed
dimittunt in aere: eſt q₂ deus noluit qꝫ ipſis peccanti
bus eor creatio totalr fruſtraret: ⁊ iđ dedit eos hoibꝰ i
exercitiũ quo bonis pparent coronã: malis aũt eternã
mortẽ: ⁊ q₂ vſq₃ ad diẽ iudicij eſt nobis tps belli ⁊ me
rendi: iđ vſq₃ tũc in aere pmanebunt: poſt diẽ vero iudi
cij retrudent in infernũ. ℭ Aduertendũ ẽt qꝫ vna lr̃a
h₃ ſpũs: ⁊ ſic eſt gtĩ caſus: ⁊ ponit ſingulare p plura
li. Quaſi dicat. ſpũum. Alia lr̃a h₃ ſpũm: ⁊ tũc eſt accu
ſatiui caſus: vt dicat ſ₃ pncipẽ ſpm. i. q pnceps ẽ ſpũs.
Tertio quantum ad opationẽ ibi cũ dicit. (Qui nũc opa
tur in filios diffidẽtie). i. in illos q a ſe repellunt fructũ
paſſionis xpi: q erãt filij diffidẽtie. Uel q₂ de eternis nõ
hñt fidẽ nec ſpem ſalutis p xpm. Et in talibus pnceps
ptãtis aeris huius libere opat ducẽs eos quo vult: de
qbus infra. 4. dr̃. Qui deſperantes ſemetipos tradide
runt impudicitie in opationẽ immũdicie. Uel diffiden
tie. i. de qbus eis eſt diffidendũ. i. q ex malicia peccant:
.n. q ex ignorãtia ⁊ infirmitate peccãt: nõ eſt diffidẽdũ:
4 nec in eis pnceps iſte opat ad nutũ. Sed ꝯ: de nemĩe
eſt deſperandũ quamdiu viuit. Rñdeo dđm eſt qꝫ de aliq
põt eſſe duplex ſpes. Una ex pte hois: alia ex pte diue
gratie: ⁊ ſic de aliquo poteſt deſperari ex parte ſua: de
quo tamen deſperandũ nõ eſt ex parte dei: ſicut deſpe
randum erat de lazaro iacente in ſepulchro qꝫ reſurge
ret ex parte ſua: de quo tñ deſperandũ non erat ex pte
dei: a quo reſuſcitatꝰ eſt. De illis ergo q ex malicia ſunt
multuȝ in pctis diuerſi ſi attendat eor virtus deſpera
ri põt. ps. Infixus ſum in limo pfundi: ⁊ nõ eſt ſubſtã
tia. Nõ tñ ſi attendat virtus diuina. De iſtis aũt filijs
diffidentie dr̃ infra. 5. Nemo vos ſeducat inanibꝰ ver
bis. Propter hoc. n. venit ira dei in filios diffidentie.
5 ℭ Deinde cũ dic̃. (In qbus ⁊ nos oẽs ⁊c̃.) Cõmemo
rat apls ſtatũ culpe quantum ad iudeos: oñdens eos oẽs
in pctõ fuiſſe: ſm illđ Ro. 3. Cãti ſumus iudeos ⁊ gre
cos oẽs ſub pctõ eſſe. Attendenda eſt tñ drĩa circa h:
q₂ apls agẽs de culpa gẽtiliũ aſſignauit duas cãs cul
pe fuiſſe. Unã. ſ. ex parte mũdi: aliaȝ ex pte demonum
quos colebãt. Q₂ ergo iudei erant ſiles gẽtilibus i ſta
tu culpe quantũ ad pmã cãȝ: nõ aũt quantũ ad ſcđaȝ: iđ apls
nõ facit mẽtionẽ de culpa eor: niſi quantũ ad cãm q eſt
ex pte mundi. Circa qđ tria facit. Pmo cõmemorat
eor culpã quantum ad pctm̃ cordis. Scđo quantũ ad pctm̃
opis. Tertio quantũ ad pctm̃ originis. Pctm̃ vero cordis
inſinuat p deſideria carnis: ⁊ quantuȝ ad hoc dicit. (In q
bus. ſ. pctis: ⁊ delictis nos oẽs. ſ. iudei aliqñ cõuerſati ſu d
mus agentes vitã nr̃am in deſiderijs carnis nr̃e. i. car
nalibus. Tit. 3. Eramus. n. aliqñ ⁊ nos inſipientes ⁊ i
creduli: errantes ⁊ ſeruientes deſiderijs ⁊ voluptatibꝰ
varijs ⁊c̃. Ro. 13. Carnis curã ne feceritis in deſiderijs.
Pctm̃ vero opis inſinuat cũ dicit. (Facientes voluntates
⁊c̃.) Pctm̃. n. opis nihil aliđ eſt: q̃ʒ expſſio interioris
ꝯcupiſcẽtie. Eſt aũt quedã ꝯcupiſcẽtia carnis: ſicut ſunt
ꝯcupiſcentie nãles: puta cibi p quã ꝯſeruat indiuiduũ
⁊ venereor: p quã ꝯſeruat ſpẽs: ⁊ quantũ ad h dic̃. (Faci
entes voluntates carnis). i. ea i qbus caro delectat. Ro.
8. Qui aũt in carne ſunt deo placere nõ pñt. Quedam
vero eſt ꝯcupiſcentia cognitionis cor. ſ. q nõ venit ex
deſiderijs carnis: ſ₃ ex ipſo appetitu aie vt honoris am
bitio ⁊ pprie excellentie: ⁊ hmõi. Et quantum ad hoc di
cit. (Et cogitationũ). i. exequentes illas ꝯcupiſcentias
q cãnt ex inſtinctu cogitationũ nr̃ar. Pctm̃ vero origi
nis inſinuat dicens. (Et eramus nã filij ire). Qđ qdẽ
pctm̃ ex pmo parente: nõ ſolũ in gentiles: ſed ẽt in iu
deos trãſfundit. Ro. 5. Sicut p vnũ hoiem in hũc mũ
dum pctũm intrauit ⁊ p pctũȝ mors: ita ⁊ in oẽs hoies
mors ptranſiuit in quo oẽs peccauerũt. Et ſic hoies p
baptiſmũ mũdant a pctõ origiali ſolũ quantũ ad pſonas
pprias: vñ gñant filios baptizãdos: ita circũciſio mũ
dabat ab originali pſonas ſolũ: ſed generabant adhuc
circũcidẽdos. Et hoc eſt qđ dic̃. (Eramus nã). i. p ori
ginem nãe. Nõ qdem nãe: vt nã eſt. q₂ ſic bona eſt ⁊ a
deo: ſed nãe vt viciata eſt: filij ire. i. vindicte pene ⁊ ge
henne: ⁊ h ſicut ceteri. i. gentiles. Lectio. II.

Eus aũt qui diues eſt in miſeri 4° ꝯ
cordia ppter nimiã charitateȝ ſẽt. c.
ſuã qua dilexit nos: ⁊ cum eſſe 46.
mus mortui peccatis: cõuiuifi
cauit nos i xpo cuius grã eſtis ſaluati: ⁊ cõ
reſuſcitauit ⁊ conſedere fecit in celeſtibus i
xpo ieſu: vt oſtenderet in ſeculis ſuperueni
entibus abundantes diuitias gratie ſue in
bonitate ſuper nos in chriſto ieſu.

ℭ Poſtq̃ exaggerauit aplus ſtatũ culpe infidẽtis: h 4
cõmendat bñficiũ grẽ iuſtificãtis. Circa quã duo fac̃.
Primo ipſum bñficium ponit. Scđo ſeipm expõit ibi.
(Gra. n. eſtis ⁊c̃.) Bñficiũ aũt illud deſcribit quantum ad
tres cãs. Primo quantũ ad cãm efficientẽ. Scđo quantũ ad
cãm formalẽ. Tertio quantũ ad cãm finalẽ. Efficiens ãt
cã bñficij diuini iuſtificãtis eſt charitas dei. Et quantum
ad hoc dicit. (Deus aũt q diues eſt in miſericordia pp
nimiã charitatẽ). Dicit aũt pp nimiã charitatẽ: q₂ dile
ctionis diuine poſſumus ꝯſiderare q̃druplicẽ bonita
tẽ ⁊ efficientiã. Primo q₂ nos in eſſe pduxit. Sapi. 11.
Diligis. n. oia q ſunt ⁊ nihil odiſti eor q feciſti ⁊c̃. Se
cundo q₂ ad imaginẽ ſuã nos fecit ⁊ capaces btitudis
ſue. Deu. 33. Cũ eo ſctõr milia in dextera illius ignea 5
lex dilexit pplos oẽs ſcti i manu illius ſunt. Tertio q₂
hoies p pctũm corruptos reparauit. Jer. 31. In charita
te ppetua dilexi te iđ ⁊c̃. Quarto q₂ p ſalute nr̃a filiũ
pprium dedit. Jo. 3. Sic deus dilexit mundũ vt filiuȝ
ſuũ vnigenitũ daret. Uñ Grego. O ineſtimabilis dile
ctio charitatis vt ſeruũ redimeres filiũ tradidiſti. Dic̃
aũt: q diues eſt in miſericordia: q₂ cũ amor hois cauſe
tur ex bonitate eius q diligit: tunc hõ ille diligit ex iu
ſtitia inquantũ iuſtũ eſt qꝫ talẽ amet. Qñ vero amor cauſat
bonitatẽ in dilecto: tunc eſt amor pcedẽs ex miſericor
dia. Amor autem quo deus amat nos cauſat in nobis
bonitatem

a bonitatē: ⁊ iō miſericordia ponit̄ hic: quaſi radix amo
ris diuini. Eſa. 63. Largitus ē in eis ſm indulgētiam
ſuā ⁊ ſm multitudinē miſericordiaꝝ ſuaꝝ. Ibidē. Mul
titudo viſceꝝ tuoꝝ ⁊ miſerationū tuaꝝ ſup me. Dicit̄
aūt deus diues in miſericordia: qꝛ h̄z eā infinitā ⁊ inde
ficiētē: qð nō h̄z hō. In tribus .n. hō miſeret̄ cū termi
no: ⁊ limitatione. Primo qdē largiendo bñficia tpalia: ⁊
hec miſericordia eſt finita: nō excedēs limites proprie
facultatis. Tob. 4. Quomō potueris: ita eſto miſeri
cors. Sed deus diues eſt ēt in oībus: q inuocant illū:
vt dicitur Ro. 10. Scdo ē finita miſericordia hominis:
quia nō remittit: niſi offenſaꝫ propriā: ⁊ in h̄ ēt modus
eſſe dꝫ: vt. ſ. nō ſic paſſim remittat: vt ille cui remittit ef
2 ficiat̄ procacior prouior ⁊ facilior ad iteꝝ offendēduꝫ.
Eccl. 8. Etenim qꝛ nō pfert̄ cito ꝯ malos ſnīa abſqꝫ ti
more vllo filīj hoīuꝫ ppetrāt mala. Deo aūt nihil noce
re pōt: ⁊ iō poteſt oēm offenſam remittere. Job. 35. Si
peccaueris qd ei nocebꝯ? Et paꝝ poſt. Porro ſi iuſte
egeris qd donabis ei? Tertio hō miſeret̄ penā remit
tēdo: ⁊ in hoc ēt eſt modus ſeruādus. ſ. vt nō faciat ꝯ
diues legis ſupioris iuſtitiā. Deꝰ aūt penā oīuꝫ remitter̄ pōt
dr̄ de cū nō aſtrigat̄ aliq̄ ſupiori lege. Job. 34. Quē ꝯſtituit
us: qꝛ aliū ſup terrā ⁊ quē poſuit ſup orbē quē fabricatus ē?
miſe Sic ḡ miſericordia dei ē infinita: qꝛ nō coartat̄ angu
ret ſtijs diuitiaꝝ: neqꝫ timore nocumēti reſtrigit̄: ⁊ neqꝫ le
oīuꝫ. ge ſupioris. ¶ Cauſa ṽo exemplaris bñficij ē: quia in
3 xp̄o collata ē. Et q̄ꝫtū ad hoc dicit. Cū eſſemus mortui
peccatis cōuiuificauit nos xp̄o ⁊c̄. Ubi tangit triplex
bñficiū. ſ. iuſtificationis reſurrectiōis a mortuis: ⁊ aſcē
Bñfi ſionis in celū: per que tria xp̄o aſſimilant̄. Dic̄ ḡ q̄ꝫtuꝫ
cium ad primū vt legatur littera ſuſpenſiue. Deus aūt q di
xp̄i ē ues eſt ⁊c̄. Cū eſſemus mortui peccatis conuiuificauit
triplx nos xp̄o. i. ſil̄ viuere facit cū xp̄o. Oſee. 6. Uiuificabit
nos poſt duos dies ⁊c̄. Cōuiuificauit inq̄ꝫ hic. ſ. p vitā
iuſtitie. p̄s. Qui poſuit aīaꝫ meā ad vitā: ⁊ h̄ i xp̄o. i. p
gr̄am xp̄i: cuius. ſ. xp̄i gr̄a eſtis ſaluati. Ro. 8. Spe .n.
ſalui facti ſumꝰ. Quātū ṽo ad 2m dicit. (Et correſuſci
tauit nos cū xp̄o) q̄ꝫtū ad animā in re: ⁊ ſpe q̄ꝫtum ad
corpus. Ro. 8. Qui ſuſcitauit ipſū a mortuis viuifica
bit ⁊ mortalia corpa nr̄a ⁊c̄. ¶ Quātū ṽo ad tertium
dicit. (Et cōſedere fecit in celeſtibꝰ in xp̄o ieſu). ſ. nūc
4 p ſpem ⁊ tandē in futuro in re: qꝛ vt dicit̄ Joā. 12. Ubi
ego ſum illic ⁊ miniſter meus erit ⁊c. Itē Apoc. 3. Qui
vicerit dabo ei ſedere mecū in throno meo: ſicut ⁊ ego
vici ⁊ ſedi cū patre meo in throno eius. Utit̄ autem in
his apoſtolus preterito p futuro: enuncians tāq̄ꝫ iam
factū quod futuꝝ ē pro certitudine ſpei. Sic ḡ ꝯuiui
ficauit q̄ꝫtū ad aīam tandē reſuſcitabit q̄ꝫtum ad cor
pus. ꝯſedere fecit q̄ꝫtū ad vtrunqꝫ.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Ut oñderet ⁊c.) Oſtēdit cāꝫ
finalem collati bñficij: qð qdem pōt dupliciter legi: qꝛ
ſecula ſuperueniētia vel pñt accipi in vita iſta vel i vi
ta futura. Si enim accipiant̄ in vita iſta: tūc ſeculū eſt
q̄daꝫ menſura tēporis: ⁊ periodus vnius generatiōis:
5 vt dicat̄ ſic. Dico q̄ nos q ſumus primitie dormiētiū
cōuiuificauit in xp̄o. ⁊ hoc vt oſtēderet i ſeculis ſupue
niētibus. i. in his qui futuri ſūt poſt nos abūdātes diui
tias gr̄e ſue: ⁊ hoc nō meritis noſtris: ſꝫ bonitate ſua:
que ē. ſ. ſuper nos in chriſto ieſu. i. p xp̄m ieſū. p̄ꝰ Thi.
1. Jeſus xp̄s venit in hūc mūdū peccatores ſaluos fa
cere: quoꝝ primus ego ſum: ⁊ ideo miſericordiā ꝯſecu
tus ſum: vt in me oſtēderet xp̄s oēm patiētiā ad infor
mationē illoꝝ qui credituri ſūt illi i vitā eternā. Sic ḡ
deus largitus eſt ſanctis p̄mitiuis abūdātia dona gra
tie: vt poſteri faciliꝰ ꝯuertāt̄ ad xp̄ꝫ. Uł pōt aliter acci
pi ſeculū. ſ. in alia vita de qbus dicit̄ Eccl. 24. Et vſqꝫ

ad futuꝝ ſeculuꝫ nō deſinā. Sed licet ibi ſit vnū ſecu b
lū: qꝛ ibi ē eternitas. dic̄ tñ in ſeculis ſupuenientibus
pp multitudinē ſanctoꝝ pticipantiū eternitatē: vt di
cantur ibi tot ſecula quot ſūt eternitates pticipate. De
his ſeculis dicit̄ i p̄s. Regnū tuū regnū omniuꝫ ſecu
loꝝ. Dicit ḡ ſm hūc ſenſum. Dico q̄ viuificauit nos i
ſpe. ſ. per xp̄ꝫ vel in gratia: vt oñderet in ſeculis ſuper
uenientibus: ideſt in alia vita complerer abūdantes di
uitias gratie ſue. i. abundantem gratiam: quā ēt in hoc
mūdo dum multa dimittit peccata ⁊ maxima dona cō
cedit. dicit. Que quidē ſuperabūdat in vita alia: quia
ibi indeficienter habetur. Jo. 10. Ego veni vt vitam. ſ.
gr̄e habeant in hoc mūdo. ⁊ abundantius habeāt: ſci
licet glorie in patria. Et hoc in bonitate ſua. p̄s. Quā 2
bonus iſrael deus. Treñ. 3. Bonus ē dominus ſperā
tibus in eum: anime querenti illū. Et h̄ ſupra nos. i. ſu
pra noſtrū deſideriū ſupra noſtrū intellectuꝫ: ⁊ ſupra
capacitatē nr̄am. Eſa. 64. Oculus nō vidit deꝰ abſqꝫ
te q̄ preparaſti expectantibus te. Et h̄ in xp̄o ieſu: id
eſt p chriſtū ieſū: qꝛ ſicut gratia nobis cōfert̄ per chri
ſtum: ita ⁊ gloria que eſt gratia cōſūmata. p̄s. Gratiaꝫ
⁊ gloriam dabit dñs. Per ipſum enim beatificamur p
quē iuſtificamur. Dicit autem. Ut oſtēderet: qꝛ theſau
rus gratie in nobis eſt occultus: quia habemus ipſuꝫ
in vaſis fictilibꝰ: vt dr̄. 2. cor. 4. ⁊ . 1. Jo. 3. Uidete qualē
charitatem dedit nobis pr̄: vt filīj dei nominemur ⁊ ſi 3
mus. Et parum poſt. Nūc filīj dei ſumus ⁊ nondum
apparuit ⁊c. Sed ille theſaurus occultus: quia nōdū
apparuit: in ſeculis ſuperuenientibus oñditur: qꝛ in
patria oīa erūt nobis aperta: q̄ ad manifeſtam ſanctō
rū gloriā ptinēt. Ro. 8. Nō ſūt ꝯdigne paſſiones huiꝰ
tēporis ad futurā gloriaꝫ que reuelabit̄ in nobis.

Lectio. III.

GRatia enim eſtis ſaluati p fidez Ad ti
⁊ hoc nō ex vobis. Dei enim tuꝫ 3°
donū eſt nō ex operibus: vt ne capi.
qs glorietur. Ipſius .n. ſumuſ
factura creati i xp̄o ieſu in opibus bonis: q̄ 4
preparauit deus vt i illis ambulemus.

¶ Supra cōmemorās apoſtolus bñficium dei quo
liberati ſumꝰ a peccato iterpoſuerat q̄ gratia xp̄i era
mus ſaluati: nunc aūt illud pbare intendit. Circa qð
duo facit. Primo .n. proponit intētionem ſuā. Scdo
manifeſtat ppoſitum ibi. (Et hoc non ex nobis ⁊c̄.)
Dicit ḡ p̄mo. Bñ dixi cuius gr̄a eſtis ſaluati. Et certe
adhuc dico ſecure. Enim p quia eſtis ſaluati gratia. p̄
me cor. 15. Gratia dei ſum id quod ſum. Ro. 3. Juſtifica
ti p gratiam ipſius. Idem enim eſt ſaluari ⁊ iuſtifica
ri. Salus enim importat liberationeꝫ a periculis. Uñ
perfecta ſalus hoīs erit in vita eterna quando ab om
nibus periculis imunis erit: ſic nauis dicitur eſſe ſal 5
uata quando venit ad portū. Eſa. 60. Occupabit ſalꝰ
muros tuos ⁊ portas tuas laudatio. Huius aūt ſalu
tis ſpem ſuſcipiunt hoīes dū in pñti iuſtificāt̄ a pecca
to: ⁊ ſm h̄ dicunt̄ ſaluati eē: ſm illud Ro. 8. Spe eniꝫ
ſaluati ſumus. Hec autē ſaluatio gratie eſt per fidem
xp̄i. Cōcurrit enim ad iuſtificationem impij ſimul cuꝫ
infuſione gratie motus fidei in deum in adultis. Luc.
8. Uade in pace fides tua te ſaluū facit. Ro. 6. Juſtifica
ti .n. ex fide pacem habemus.
¶ Deinde cuꝫ dic̄. (Et non ex nobis ⁊c̄.) Māifeſtat
quod dixerat: ⁊ p̄mo quantum ad fidem que eſt fun
damentū totius ſpūalis edificij. Scdo quātuꝫ ad gra
tiam ibi. (Ipſius eniꝫ ſumus factura ⁊c.) Circa p̄mū

c excludit duos errores: quoꝝ pͥmus eſt: qꝛ dixerat ꝙ p
fides fidē ſumus ſaluati: poſſet qs credere ꝙ ipſa fides eſſet
nō eſt a nobis: qꝛ credere in nr̄o arbitrio ꝯſtitutū ē. Et iō hoc
ex no excludēs dicͭ. (Et hoc ex nobis.) Nō. n. ſufficit ad cre
bis. dēdū liberū arbitriū: eo ꝙ ea q̄ ſunt fidei ſūt ſupra rō/
nē. Eccl. 3. Plurima ſupra ſenſum hoīs oſtēſa ſūt ti/
bi. pͥme cor. 2. Que dei ſūt nemo nouit: niſi ſpūs dei
ꝛc. Et iō ꝙ hō credit h̄ nō pōt ex ſe hr̄e: niſi deus det.
ſm illud. Sap. 9. Senſuꝫ aūt tuuꝫ qs ſciet: niſi tu de/
deris ſapiētiā ꝛ miſeris ſpūm ſanctū tuū de altiſſimis.
Propter qꝺ ſubdit. Deꝰ. n. donū ē. ſ. ipſa fides. ꝯ Phil.
i. vobis āt donatū ē p xp̄o nō ſolū vt i eū credatis: ſꝫ ēt
p eo patiamini: ꝛ pͥ cor. 12. Alij enim daͭ fides i eodē
ſpū. Scđo excludit aliū errorē. Poſſet. n. aliqs credere
2 ꝙ fides dareͭ nobis a deo merito opeꝝ p̄cedētiū: ꝛ ad
hoc excludēdū ſubdit. (Nō ex opibus). ſ. p̄cedentibus
fides hoc donū meruimus aliq̄n ꝙ ſaluati ſumus: qm̄ h̄ eſt
non ex gr̄a vt ſupra dictū ē. ſm illō Ro. 11. Si āt gr̄a iā non
daͭ ex opibus. alioqn gr̄a iā nō ē gr̄a. ¶ Subdit aūt rōnē
nob q̄re deus ſaluat hoīes p fidē abſq̄ meritis p̄cedentibꝰ.
ex me Ut ne qs glorieͭ in ſeipſo: ſꝫ tota gloria i deū referaͭ.
rito P̄s. Nō nobis dn̄e nō nobis ꝛc. pͥme cor. 1. Ut n̄ glorieͭ
opuꝫ oīs caro in ꝯſpectu eius: ex ipſo āt vos eſtis i xp̄o ieſu.
¶ Deinde cū dicͭ. (Ipſius eniꝫ factura ſumꝰ ꝛc.) Ma
nifeſtat qꝺ dixerat q̄tuꝫ ad gr̄am. Circa qꝺ duo facit.
Primo manifeſtat gr̄e infuſionem. Scđo d̄clarat gr̄e
p̄deſtinationē ibi. (Que p̄parauit deus ꝛc.) Duo aūt
ad rōnē gr̄a ptinēt q̄ ēt iā dicta ſūt: quoꝝ pͥmum ē: vt
3 id qꝺ ē p gr̄am nō inſit homi p ſeipſum vel a ſeipo: ſed
ex dono dei. Et q̄tūm ad h̄ dicͭ. (Ipſius. n. factura ſumꝰ)
qꝛ. ſ. qcqd boni nos habemus nō eſt ex nobiſipſis: ſed
ex deo faciente. P̄s. Ipſe fecͭ nos ꝛ n̄ ipſi nos. Deut. 32.
Nonne ipſe eſt pr̄ tuus qui poſſedit fecit ꝛ creauit te?
Et ꝯtinuaͭ imediate cū p̄cedēti vt dicaͭ. Ne qs glieͭ
ꝙ. ſ. ipſius factura ſumus. Uel pōt ꝯtinuari cuꝫ eo qꝺ
ſupra dixerat. Gr̄a enim ſaluati ſumus: ¶ Scđo pti
net ad rōnem gr̄e vt nō ſit ex opibus p̄cedētibus ꝛ h̄
exp̄mitur i hoc qꝺ ſubdit. (Creatura.) Eſt. n. creare ali
qd ex nihilo facere. Uñ q̄n aliqs iuſtificaͭ ſine meritis
p̄cedētibus: dici pōt creatus q̄ſi ex nihilo factꝰ. Hec āt
actio. ſ. creatio iuſtitie fit v̄tute chriſti ſpūm ſanctū dā/
4 tis. Propter qꝺ ſubdit. (In xp̄o ieſu). i. per xp̄m ieſuꝫ.
Gal. vltimo. In xp̄o enim ieſu neq̄ circūciſio aliqd va
let neq̄ p̄putiū: ſꝫ noua creatura. P̄s. Emitte ſpūꝫ tuū
ꝛ creabuntur. Ulterius nō ſolū daͭ nobis habitus vir
tutis ꝛ gratie: ſed interius p ſpūꝫ renouamur ad bene
opandum. Unde ſubdit. (In opibus bonis): qꝛ. ſ. ipſa
bona opa ſūt nobis a deo. Eſa. 26. Oīa. n. opa nr̄a opa
tus es i nobis. Et qꝛ quos p̄deſtinauit hos ꝛ vocauit. ſ.
p gr̄am: vt dicͭ Ro. 8. Iō ſubdit de predeſtinatiōe di/
cēs. (Que). ſ. bōa opa (preparauit deus.) Nihil. n. ali
ud ē predeſtinatio q̄ꝫ p̄paratio bn̄ficioꝝ dei inter q̄ bn̄
ficia computanͭ ꝛ ipſa bona opa nr̄a. Dicͭ autē deus
5 nob̄ preparare inq̄tum diſpoſuit ſe nobis datuꝝ. P̄s.
Paraſti cibum illoꝝ ꝛc. ¶ Sed ne aliqs intelligeret
bōa opa ſic eſſe nobis p̄parata a deo: vt nihil ad illa p
liberū arbitrium cooparemur: iō ſubdit. (Ut i illis am
bulemus.) Quaſi dicat. Sic nobis ea p̄parauit vt ea
noſipſi nobis p liberū arbitrium ipleremus. Dei enim
adiutores ſumus vt dicͭ pͥme. cor. 3. Propter qꝺ dice
bat de ſeipſo aplūs. pͥme cor. 15. Gratia eius in me va/
cua non fuit: ſed abundantius omnibus laboraui: nō
ego autem: ſed gratia dei mecum. Signanter autē di
cit. (Ambulemus): vt deſignet boni operis profectū.
ſm illud Jo. 12. Ambulate dum lucem habetis infra.
5. Ut filij lucis ambulate.

Lectio. IIII. d

PRopter qꝺ memores eſtote ꝙ
aliq̄n vos q gētes eratis in car/
ne q dicebamini preputiū ab eo/
q̄ dicͭ circūciſio i carne manife
ſta: q eratis illo in tp̄e ſine xp̄o alienati a cō
uerſatiōe iſrael: ꝛ hoſpites teſtamētoꝝ pro
miſſiōis ſpeꝫ nō habētes: ꝛ ſine deo in hoc
mūdo. Nunc aūt in xp̄o ieſu vos qui aliq̄n
eratis lōge facti eſtis prope i ſanguine xp̄i.
¶ Proſecuto beneficio dei gentilibꝰ exhibito q̄tū ad
liberationē a pctō: hic recitat aplūs bn̄ficiū eis exhibi 2
tum i liberatiōe d̄ ſtatu gētilitatis. Circa qꝺ duo facit.
Primo ꝯmemorat ꝯditionē ſtatus p̄teriti. Secūdo re/
citat bn̄ficia eis exhibita i ſtatu p̄nti ibi. (Nūc aūt in
xp̄o ieſu ꝛc.) Circa pͥm̄ duo facit. Prīo cōmemoratiōis
ſtatus p̄teriti ponit exhortationē. Scđo ipſemet ſtatꝰ
p̄teriti declarat ꝯditionem ibi. (Qꝛ aliq̄n ꝛc.) Dicit ḡ.
Propter qꝺ: vt. ſ. aduertere poſſitis ꝙ oīa ſunt nobis da
ta ex dei gr̄a memores eſtote. Deut. 9. Memento ꝛ ne
obliuiſcaris quō ad iracūdiā ꝓuocaueris dn̄ꝫ deū tuū
ꝛc. Deut. 16. Memineris diei egreſſionis tue d̄ egypto
oībꝰ diebus vite tue. Scđo cū dicͭ. (Quia aliq̄n.) Com
memorat p̄teriti ſtatus cōditionē: ꝛ pͥ q̄tum ad mala
que habebant. Scđo q̄tum ad bona qbus priuabāͭ 3
ibi. (Qui eratis illo tempore ꝛc.) Circa pͥmū pōit tria
mala. Primo gētilitatis crimē q̄ ydolis ſuiebāt; cum
dicͭ. (Qꝛ aliq̄n vos gētes eratis). pͥ cor. 12. Scitis q̄m
cū gētes eſſetis ad ſimulachra muta ꝓut ducebamini
eūtes. Quidā ↄo libri hn̄t. Uos q gētes eratis: ꝛ tunc
pēdet cōſtructio vſq̄ ibi. (Nūc aūt i xp̄o ieſu ꝛc.) Scđo
recitat eoꝝ carnalē ꝯuerſationē cū dicit. (In carne). i.
carnaliter viuētes. Ro. 8. Qui aūt i carne ſūt: deo placere
nō pn̄t. Tertio recitat ꝯtemptus eoꝝ vilipēſionē qua circū
a iudeis vilipēdebāͭ. Uñ dicͭ. (Qui dicebamini p̄pu/ ciſio
tiū). i. incircūciſio: ab ea. ſ. circūciſiōe q̄ dͬ circunciſio eſt du
māifeſta i carne. i. a iudeis talis circūciſiōe circūciſis. plex.
Et dicͭ manufacta ad d̄riaꝫ circūciſiōis ſpūalis: d̄ q̄ di 4
caͭ. Col. 2. In q̄ circūciſi eſti circūciſiōe n̄ māufacta i
expoliatiōe corpis carnis. ſꝫ circūciſiōe xp̄i. Et ſeqͭur
paꝝ poſt Uos cū mortui eſſetis i delictis ꝛ p̄putio car
nis vr̄e cōuiuificauit cū illo ꝯdonans vobis omnia ꝛc.
Deinde cū dicit. (Qui eratis illo i tp̄e ꝛc.) Cōmemo/
rat bōa qbus p̄uabanͭ: ꝛ pͥ p̄ticipatiōe ſacroꝝ. 2° dei
cognitiōe ibi. (Et ſine deo i h̄ mūdo.) Circa pͥmū po/
nit tria ſacramēta quoꝝ p̄ticipatiōe p̄uabaͭ. Prīo xp̄i
dignitate. Uñ dicͭ. (Qui eratis illo tp̄e ſine xp̄o). i. ſi
ne ꝓmiſſiōe xp̄i: q̄ facta ē iudeis. Jere. 23. Suſcitabo
dauid germē iuſtū ꝛc. Zach. 9. Exulta ſatis filia ſyon:
iubila filia hieruſalē ecce rex tuꝰ venit tibi iuſtus ꝛ ſal
uator. 2° tāgit ſocietatē ſc̄toꝝ q̄ p̄uabāͭ q̄diu i gētilita
te p̄manebāt cū dicͭ. Alienati a ꝯuerſatiōe iſrl: qꝛ. ſ. iu/ 5
deis cū gētilibꝰ n̄ erat licitū ꝯuerſari. Deut. 7. Nō ini/
bis cū eis fedus: nō miſereberis eoꝝ: neq̄ ſociabis cū
eis ꝯiugia ꝛc. Jo. 4. Nō. n. coutunͭ iudei ſamaritanis.
Et q̄tū ad illos q in iudaiſmo recipiebāͭ ꝯtēptibilit
cuꝫ fiebant ꝓſeliti. Uñ ſubdiͭ. Et hoſpites teſtōrum.
Quaſi dicat. Hmōi ꝓſelitꝰ q̄n ꝯuertebanͭ ad iudeos
ꝛ fiebant ꝓſeliti: nō ſicut ciues: ſed ſicut hoſpites reci
piebanͭ ad percipiendum teſtamenta dei. Dicit auteꝫ
teſtamentoꝝ: qꝛ iudeis vetus teſtamentum erat exhi
bitum: ꝛ nouum erat ꝓmiſſum: qꝛ dicitur Eccl. 44.
Teſtamentum ſuum confirmauit ſuper caput Jacob.
Quod poteſt intelligi de veteri teſtō. Promiſerat. n.

a deus dare aliud teſtamẽtum. Baruch.2. Statuã illis
teſtamẽtũ alteꝝ ſẽpiternũ. Hoc aũt reddidit illis q̃ruʒ
adoptio ẽ filioꝝ dei ⁊ gloria ⁊ teſtm̃: vt dicitur Ro.9.
¶ Ponit ẽt aliud bñficiũ q̃ ꝑuabanť.ſ. ſpem futuro-
rũ bonoꝝ cũ dicit.(Promiſſionis ſpẽ nõ hñtes) q2 vt
dr̃ Gal.3. Abrahe dicte ſũt promiſſiones ⁊ ſemini ei9.
¶ Ulterius ponit ſummã dãnificationeʒ q̃ dãnifica-
banť.ſ.dei cognitionẽ ibi.(Et ſine deo i h̃ mũdo).i.ſi-
ne cognitionẽ dei. ꝑs. Notus in iudea de9: nõ ẽt notus
gẽtibus vt dr̃ ꝑme the.4. Nõ in paſſiõe deſiderij: ſicut
⁊ gẽtes q̃ ignorãt deũ: qḋ tñ intelligiť de cognitione q̃
2 eſt ꝑ fidẽ. Nã de cognitiõe nãli dr̃. Ro.1. Qui cum co-
gnouiſſent deũ: nõ ſicut deũ glorificauerũt.⁊c̃.
¶ Cõſequẽter cũ dic̃.(Nũc ãt i xp̃o ⁊c̃.) Commemo-
rat bñficia eis exhibita in ſtatu ꝯuerſiõis ꝑ xp̃m. Cir-
ca qḋ duo fac̃: q2 ꝑmo oñdit quõ facti ſũt ꝑticipes bo-
norũ q̄bus añ ꝑuabanť. Scḋo oñdit ꝙ ad illa bõa: nõ
ſic hoſpites. ſʒ ſic ciues recipiũť ibi. Ergo nõ eſtis hoſ-
pites ⁊c̃. Prima iteꝝ i duas: q2 ꝑ cõmemorat hmõi bñ-
ficia i generali. Scḋo in ſpãli ibi.(Ipſe.n.eſt pax nr̃a
⁊c̃.) Dic̃ ḡ ꝑmo. Dixi ꝙ i illo tp̃e eratis ſine xp̃o alie-
nati a ꝯuerſatione iſrael. Nũc aũt.i.poſtq̃ꝫ ꝯuerſi eſtis
ad xp̃ʒ: vos q̄ eſtis i xp̃o.i.q̄ ei adhęretis ꝑ fidẽ ⁊ chari-
tatẽ.ꝑ9 Jo.4. Qui manet in charitate in deo manet: ⁊
3 de9 in eo. Gal. vltimo. In xp̃o.n.ieſu. neqꝫ circũciſio ali-
q̄d valet: neqꝫ ꝑputiũ: ſed noua creatura. Uos inq̃ꝫ q̄
aliqñ eratis lõge.ideſt elõgati a deo: nõ loco: ſʒ merito.
ꝑs. Lõge a peccatoribus ſalus. ⁊ a ꝯuerſatione ſctoꝝ
⁊ ꝑticipatiõe teſtamentoꝝ: vt dictũ ẽ. Statiʒ facti eſtis
ꝓpe: deo.ſ. ⁊ ſanctis eius ⁊ teſtamẽtis. Eſa.6. Filij tui d̃
lõge venient ⁊c̃. Mar.8. Quidã.n.ex eis.ſ.gẽtilibus de
longe venerũt.ſ.de regione diſſimilitudis ⁊ ſtatu gẽtili-
tatis: vos aũt mõ facti eſtis ꝓpe.ſ.i ſanguine xp̃i.i.ꝑ ſã-
guinẽ eius: quo vos xp̃s attraxit. Jo.12. Ego ſi exalta-
t9 fuero a terra oĩa traham ad meipſuʒ. Et h̃ ꝑꝑ nimiã
charitateʒ: que potiſſime in morte crucis manifeſtať.
Iere.31. In charitate perpetua dilexi te: ideo attraxi te
4 miſerans. Lectio. V.
Isa. I Pſe eni eſt pax nr̃a: qui fecit
12. vtraqꝫ vnũ: ⁊ mediũ parietem
maceriẽ ſoluẽs inimicitias in
carne ſua: legẽ mãdatorũ dcre-
tis euacuãs: vt duos cõdat in ſemetipſo in
vno nouo hoĩe: faciẽs pacẽ vt recõciliet am-
bos i vno corꝑe deo ꝑ crucẽ interficiẽs ini-
micitias i ſemetipo: ⁊ veniẽs euangelizauit
pacem vobis qui longe fuiſtis: ⁊ pacẽ his
qui prope: quoniam per ipſum habemus
acceſſum ambo in vno ſpiritu ad patrem.
5 ¶ Cõmemoratis bñficijs collatis ipſis ephe̾ſijs i gene-
rali ꝑ xp̃m: hic ea ꝯmemorat in ſpãli. Circa qḋ duo fa-
cit. Primo oñdit quõ appropĩquerũt pop̃lo iudaico.
Scḋo q̄r ꝓpinquores facti ſũt deo. Scḋa ibi.(Ut recõ-
ciliet ambos ⁊c̃.) Prima iteꝝ in tres: q2 ꝑmo oſtẽdit
cãm appropinq̃tionis. Scḋo modũ. Tertio finẽ. Secũ-
da ibi.(Et mediũ ꝑietẽ ⁊c̃.) Tertia ibi.(Ut duos ⁊c̃.)
Em- Cã aũt appropinquatiõis ẽ xp̃s: ꝑꝑ qḋ dicit.(Ipſe.n.
pha- ẽ pax nr̃a ⁊c̃.) Et ẽ emphatica locutio ad maioreʒ rei
tica expꝛeſſioneʒ. Quaſi.d. Bñ dico ꝙ facti eſtis ꝓpe: ſed h̃
locu- factũ ẽ ꝑ xp̃m: q2 ipſe eſt pax noſtra.i.cã paci nr̃e. Uñ
tio. dicebat Jo.14. Pacẽ meã do vobis. Hic aũt modus lo-
quẽdi fieri ꝯſueuit qñ totũ qḋ eſt in effectu depẽdet ex
cã: ſicut cũ dicimus d̃ deo: ꝙ ipſe ẽ ſalus nr̃a: q2 q̄cq̄d
ſalutis ẽ i nobis cauſať a deo. Quia ḡ q̄cquid pacis ẽ i b
nobis cauſať a xp̃o: ⁊ per ꝯñs q̄cq̄d appropinquatio-
nis: q2 hõ qñ pacificatus eſt cũ alio ſecure põt ambula-
re ſeu appropinq̃re ad ipſum. Jḋ dicit ꝙ ẽ pax noſtra.
Nã i ei9 natiuitate angeli annũciauerũt paceʒ. Luc.2.
Gloria in altiſſimis deo: ⁊ in terra pax ⁊c̃. Ipſo ẽt xp̃o
in corꝑe exiſtente: mũdus maximã pacẽ habuit qualẽ
añ ñ habuerat. ꝑs. Orieť in diebus eius iuſticia ⁊c̃. Ip-
ſe ẽt reſurgẽs pacem annũciauit Luc. vltimo. dixit eis
Pax vobis. ¶ Seq̄tur. Qui fecit vtraqꝫ vnũ: q2.ſ. xp̃s
vtrunqꝫ pp̃lm: videlicet iudeoꝝ colẽtium deũ veꝝ. ⁊
gẽtiliũ ab hmõi dei cultura alienatoꝝ ꝯiunxit in vnũ.
Jo.10. Alias oues hẽo q̃ nõ ſunt ex h̃ ouili ⁊c. vſqꝫ ibi.
Et fiet vnũ ouile ⁊ vn9 paſtor. Ezech.37. Rex vn9 erit 2
oĩbus imperans ⁊c̃. Modus aũt appropinquationis
oſtẽdiť cũ ſubdit:(Mediũ parietẽ ⁊c̃.) Hic ẽt modus
eſt ꝑ remotionẽ eius qḋ diuidebat. Debemus aũt ad i-
tellectũ littere imaginari vnũ magnũ campũ ⁊ mltos
hoĩes ibi ꝯgregatos i q̃ q̄dẽ ꝑ mediũ ꝓtẽdať ⁊ eleueť
vnus paries diuidens eos ita ꝙ nõ videať pp̃lus vn9:
ſed duo. Quicũqꝫ ḡ remoueret parietẽ ꝯiũgeret illoꝝ
hoĩum ꝯgregationem in turbã vnã ⁊ efficereť pp̃lus
vn9. Sic intelligenduʒ eſt: qḋ hic dr̃. Mundus enim
iſte eſt ſicut ager. Mat.13. Ager ẽ mũdus. hic ãt ager
.ſ.mũdus plenus ẽ hoĩb9. Gen.8. Creſcite ⁊ multiplica-
mini ⁊ replete terrã. In iſto aũt agro eſt paries: q2 q̄dã
ſunt ex vna ꝑte: q̄dã ex alia: hic aũt paries põt dici lex 3
vetus. ſm carnales obſeruantias: in qua iudei ꝯcluſi
cuſtodiebãť: vt diciť Gal.3. Sub lege cuſtodiebamur
ꝯcluſi in eã fideʒ que reuelanda erat. Cañ.2. Ipſe ſtat
poſt parietem noſtrum: q2 videlicet xp̃s per vetereʒ le-
gem figurabať: chriſtus aũt hunc parietem remouit:
⁊ ita cũ nullũ remaneret interſticium factus eſt pp̃lus
vnus iudeoꝝ ⁊ gentiũ. Et hoc eſt qḋ dicit.(Dico ꝙ fe-
cit vtraqꝫ vnũ) hoc modo.ſ. ſoluens medium parietẽ.
Parietẽ dico maceriẽ nõ muri. Tunc.n.ẽ paries ma-
cerie: qñ lapides in eo nõ ꝯglutinanť cemẽto: nec ad h̃
erigitur vt duret in perpetuũ: ſed vſqꝫ ad tempus pre-
finitum. Uetus ergo lex eſt paries macerie: propter
duo. Primo q2 nõ ꝯglutinabatur charitate: q̄ ẽ quaſi 4
cemẽtũ ꝯglutinãs ſingulos ſibi inuicem: ⁊ omnes
ſimul chriſto. infra.4. Sollicitiſeruare vnitatem ſp̃us
in vinculo pacis. Uetus enim lex eſt lex timoris du-
cẽs hoĩes per penas ⁊ cõminationes ad obſeruantias
mandatoꝝ. Et ſi qui illo tempore legis eã ex charita-
te obſeruabant iã pertinebant ad nouũ teſtamẽtuʒ: vt
dicit Aug. quod eſt lex amoris. Roma.8. Nõ eniʒ ac-
cepiſtis ſpirituʒ ſeruitutis iteꝝ in timore ⁊c̃. Scḋo ve-
tus lex eſt paries macerie: q2 nõ fuit data vt perpetuo
duraret: ſʒ vſqꝫ ad tẽpus ꝑfinituʒ. Gal.4. Quãto tẽpo-
re heres paruulus eſt nihil differt a ſeruo cum ſit dñs
oĩum: ſed ſub tutorib9 ⁊ actoribus eſt vſqꝫ ad prefini- 5
tũ tẽpus a patre: ita ⁊ nos cum eſſemus ⁊c. ¶ Sed h̃
incidit queſtio: q2 dicit parietẽ macerie ſoluẽs: ꝯtrariũ
diciť Math.5. Non veni ſoluere legẽ: ſed adimplere.
Reſpondeo dicendum eſt: ꝙ in veteri lege erant pre-
cepta moralia ⁊ cerimonialia. Moralia quidem prece-
pta xp̃s nõ ſoluit: ſed adimpleuit: ſuperaddẽdo ꝯſilia
⁊ exponẽdo ea que ſcribe ⁊ phariſei male intelligebãt.
Uñ dicebat Math.5. Niſi abundauerit iuſticia veſtra
plus q̃ꝫ ſcribaꝝ ⁊c̃. Et iterum. Dictum ẽ antiq̄s. Dili-
ges ꝓximum tuũ ⁊ odio habebis inimicuʒ tuũ. Ego
aũt dico vobis. Diligite inimicos vr̃os ⁊c̃. Cerimonia-
lia vero precepta ſoluit quidem q̃ꝫtum ad eorum ſub-
ſtantiam: ſed adimpleuit q̃ꝫtum ad illud quod figura-
bant adhibens figuratum figure. Eſt intelligendum

c quod hic dic̄ ſoluēs.ſ.c̄ꝗtrum ad obſeruātiam legis car
nalis. Et ſoluere h.ſ.parietē macerie ē ſoluere inimici
tias q̄ erāt īter iudeos ꝛ gētiles:q2 iſti volebāt legē ſer
uare:illi ꝟo minime:ex q̄ oriebat̄ inter eos ira ꝛ inuidia.
Sȝ certe has inimicitias xp̄s ſoluit ī carne ſua aſſūpta.
Nā in eius natiuitate ſtatī pax hoībus annūciata eſt.
Luc.2. Uel ī carne ſua.ſ.īmolata:q2 vt dr̄ īfra.5. Tradi
dit ſemetipſum ꝓ nobis oblationē ꝛ hoſtiā. In q̄ qdē
ſacrificio īpleta ſūt oīa illa ſacrificia ꝛ ceſſauerunt. He-
bre.10. Una.n.oblatōe ꝯſūmauit ī ſēpiternū ſctificatos.
¶ Quid āt ſit iſte paries īſinuat dicēs.(Q2 ē lex mā
datoꝝ.) Quaſi.d. Soluēs parietē ꝛ h legē mādatoꝝ
ꝛc̄. Dicit̄ aūt lex vetus lex mādatoꝝ: nō q2 alie leges
mādatis carerēt. Noua.n.lex mādata hȝ. Jo.14. Māda
3 tū nouū do vobis. Sȝ ꝑꝑ duo. Pⁱᵒ qdē ꝑꝑ magnum
numeꝝ mādatoꝝ legalium intātuȝ ꝙ ab oībus ſuari
nō pñt.ſm illud Act.15. Hoc ē onus qḋ neqȝ nos neqȝ
p̄res nr̄i portare potuim9. Job.11.ꝙ multiplex ſit lex ei9
ꝛc. Uel dr̄(Mādatoꝝ).i.factoꝝ. Ro.3. Ubi ē ḡ gloria
tio tua? Excluſa ē. Per quā legē? Factoꝝ? Nō: ſȝ ꝑ le-
gē fidei. Uñ ſic̄ baptiſmus Joānis dr̄ baptiſm9 aque:
q2 tm̄ exterius mūdabat :interius āt nō ſanctificabat:
ita ꝛ lex vetus dr̄ lex factoꝝ:q2 ꝑcipiebat tm̄ qd facere
dēberent:ſȝ nō ꝯferebat grām ꝑ quā ad legē īplendā iu
uarent̄. Lex ꝟo noua dirigit in agēdis ꝑcipiēdo: ꝛ iu-
uat ad īplēdū grām ꝯferēdo. Euacuās dico ſic̄ impfe-
ctū euacuat̄ ꝑ ꝑfectū: ꝛ vmbra ꝑ ꝟitatē.ꝑme cor.13. Cū
3 aūt venerit qḋ ꝑfectū ē euacuabit̄ qḋ ex ꝑte ē.ſ.impfe
ctio ꝛ vmbra veteris legis.ḋ q̄ Hebre.10. Umbrā.n.ha
bēs lex futuroꝝ bonoꝝ ꝛc. Et h decretis.i.ꝑceptis no
ui teſtamēti ꝑ q̄ excludit̄ lex. Leuit.26. Comedetis ve-
tuſtiſſima veteꝝ.i.ꝑcepta legis nāc ſimul cū noua lege
ꝑceptis eius ſuſceptis vetera ꝓijcietis.ſ.cerimonialia
ꝑcepta veteris legis q̄tū ad eoꝝ ſubām vt dictum eſt.
¶ Finē ꝟo approꝑinquatiōis oñdit dicens.(Ut duos
cōdat ī ſe ꝛc.) Qui qdē finis ē:vt duo ppl̄i efficiant̄ vn9
ppl̄s. Que āt viuunt̄ opȝ vniri ī aliq̄ vno:ꝛ q2 lex diui
debat nō poterant in lege vniri:xp̄s āt ī lege ſuccedēs
ꝛ fides ei9:ſic̄ ꟝itas figure eos ī ſemetipō ꝯdidit Jo.17.
Ut ſint. Unū ſic̄ ꝛ nos vnū ſum9. Mat.18. Ubi.n.ſunt
4 duo vl̄ tres ꝯgregati ī noīe meo ibi ego ſum in medio
eoꝝ.et h ī vno nouo hoīe faciēs pacē.i.ī ſemetipō xp̄o
ꝗ dr̄ nou9 hō ꝑꝑ nouū modū ſue ꝯceptiōis. Jer.31. crea
uit dñs nouū ſuꝑ terrā:femina circūdabit viꝝ. Itē ꝑꝑ
nouitatē grē quā ꝯtulit. Gal.vi. In xp̄o.n.ieſu neqȝ cir
cūciſio aliqd valet:neqȝ ꝑputiū:ſȝ noua creatura.īfra.
4. Renouamini ſpū mētis vr̄e. ꝛ induite nouū hoīem
qui ꝛc. Itē ꝑꝑ noua mādata q̄ attulit. Joā.13. Mādatū
nouū do vobis:vt diligatis inuicē ꝛc. Et licȝ iſta videat̄
eē īītētio apl̄i:tñ ī gloſa paries duplicat̄.q2 ex ꝑte iudeo
rū pōit̄ lex q̄ſi obſtaculū:ex ꝑte ꝟo gētiū eſt ydolatria.
¶ Cōſequēter cū dic̄.(Ut recōciliet ambos ꝛc.) Oñ-
5 dit qualr̄ deo approꝑiquauerūt. Circa qḋ duo fac̄. Pri
mo māifeſtat eoꝝ recōciliationē ad deuȝ. Scḋo ponit
manifeſtationē recōciliatiōis ibi.(Et veniēs euāgeliza
uit ꝛc.) Sciēdū ē ꝙ dilectio ꝓximi ē via ad pacē dei:
q2 vt dr̄ ꝑme Jo.4. Qui.n.nō diligit fratrē ſuū quem
videt:deū quē n̄ videt quō pōt diligere? Et Aug. dicit
ꝙ nllꝰ putet hr̄e pacē cū xp̄o ſi diſcors fuerit cū xp̄ia
no.ꝑmo ḡ pōit pacē hoīuȝ inuicē factā ꝑ xp̄m: ꝛ exīde
pacē hoīuȝ ad deū:ꝑꝑ qḋ dic̄.(Ut recōciliet ambos iā
vnitos).ſ.in vno corꝑe eccleſie.ſ.in xp̄o. Ro.12. Mul-
ti vnū corpus ſum9 in xp̄o. Recōciliet inqȝ deo ꝑ fidē
ꝛ charitatē.ſcḋe cor.5. De9 erat ī xp̄o mūdū recōcilias
ſibi. Et h fec̄ ꝑ crucē:īterficiēs inimicitias ī ſemetipō.
q2 iudeoꝝ ꝛ gētiliū q̄ erāt ꝑ legē inimicitias interfec̄:

d implēs figuras veteris teſtamēti: ſȝ inimicitias q̄ erāt
inter deū ꝛ hoīes ꝑ pctm̄ interfecit ī ſemetipō. qñ per
mortē crucis deleuit peccatū. Gal.1. Qui ḋdit ſemetipȝ
ꝓ peccatis noſtris. Heb.10. Chriſtus ſemel oblat9 ē ad
multoꝝ exhaurienda pctā. Dicit ḡ interficiēs inimici-
tias.i.peccata in ſemetipſo in immolatiōe corporis ſui.
Col.1. Pacificās ꝑ ſanguinē crucis eius:ſiue q̄ in celis:
ſiue q̄ in terris ſunt. Ro.5. Cū inimici eſſemus recōci
liati ſum9 dō ꝑ mortē filij ei9. Itē col.1. In xp̄o ꝯplacuit
oēm plenitudinē habitare:ꝛ ꝑ eū recōciliare oīa ī ipſo.
Quia ḡ xp̄s ſatiſfec̄ ſufficiēter ꝓ peccatis noſtris: ꝯſe
quēs fuit vt ſoluto precio fieret recōciliatio. Māifeſta
tionē ꝟo huius recōciliationis ponit dicēs.(Et veniēs
2 euangelizauit ꝛc.) Pōit aūt ꝑmo pacis ſeu recōcilia-
tionis annūciationē. Scḋo pacis cām ꝛ rationem ibi.
(Qm̄ ꝑ ipſū habem9 acceſſuȝ ꝛc.) Eſt ḡ manifeſta dei
recōciliatio ad hoīeȝ ꝑ xp̄m:q2 ipſe xp̄s nō ſolū recōci
liauit nos deo:ꝛ interfec̄ inimicitias:ſȝ ēt veniens.ſ.in
carne euāgelizauit.i.annūciauit pacē. Uel veniēs poſt
reſurrectionē:qñ ſtetit in medio diſcipuloꝝ ꝛ dixit eis.
pax vobis. Luce vltimo. ꝛ Jo.20. Eſa.61. Ad annūciā
dū miſit me ꝛc̄. Et.52. Quā pulchri pedes ſupra mon
tes annūciātis ꝛ ꝑdicātis pacē annūciātis bonū ꝑdicā
tis ſalutē ꝛc. Euāgelizauit inqȝ nō vni ppl̄o tm̄: ſȝ vob
gētibus q̄ longe fuiſtis:qbus ꝛ ſi nō ī ꝑſona ꝓpria tñ
ꝑ apl̄os ſuos annūciauit pacē. Mat. vltio. Euntes er-
3 go docete oēs gentes baptizātes ꝛc̄. Eſa.33. Audite q̄
longe eſtis q̄ fecerim ꝛ cognoſcite ꝛc̄. Et pacē his q̄ ꝓ
pe ſupple annūciauit xp̄s in ꝑſona ꝓpria. Ro.15. Di-
co.n.xp̄m ieſum miniſtꝝ fuiſſe circūciſionis ꝑꝑ verita
tē dei ad ꝯfirmandas ꝓmiſſiones patrū. Eſa.54. Ec-
ce accola veniet q̄ nō erat mecū aduena quondā ciuis
adiūget̄ tibi. ¶ Cauſaȝ aūt pacis ꝛ formam oñdit di-
cens.(Qm̄ ꝑ ipſuȝ habemus acceſſū ambo).i.duo po
puli in vno ſpū.i.vniti vnione ſpūſſancti.infra.4. Sol
liciti ſeruare vnitatē ſpūs ꝛc̄.ꝑ9 cor.12. Hec aūt oīa ope
tur vnus atqȝ ideȝ ſpūs. Sic autē habemus acceſſum
ad patrē:ꝑ xp̄m qm̄ xp̄s operat̄ ꝑ ſpūm ſanctū. Ro.8.
Si qs aūt ſpūm xp̄i nō hȝ hic nō ē eius: ꝛ iō qcqd fit
per xp̄m.ſ.per hoc etiam qḋ dicit ad patrem intelligen
4 duȝ eſt ꝙ ēt pertinet ad totam trinitatem : q2 propter
eſſentie vnitatem in patre eſt filius ꝛ ſpiritusſanctus:
ꝛ in ſpiritu ſancto pater ꝛ filius. Ideo cū dicit ad patrē:
ſpecialiter oñdit ꝙ quicquid filius hȝ a patre habet: ꝛ
ab eo etiam ſe habere recognoſcit.

Lectio. VI.

ERgo iam non eſtis hoſpites ꝛ
aduene: ſed eſtis ciues ſanctoꝝ
ꝛ domeſtici dei: ſuꝑedificati ſuꝑ
fūdamētū apl̄oꝝ ꝛ prophetarū
ipſo ſummo āgulari lapide xp̄o ieſu: ī quo
omnis edificatio ꝯſtructa creſcit in templū
5 ſanctum in dño. In quo ꝛ vos coedificami
ni in tabernaculum dei in ſpiritu ſancto.
¶ Oſtenſo ſupra ꝙ ad ſpiritualia bñficia ſimul admiſ
ſi ſunt gentiles cum iudeis: hic oſtendit ꝙ in illis be-
neficijs gentiles non ſunt minoris dignitatis q̄ ſint
ipſi iudei: ſed eque plenarie ad chriſti beneficia ſūt ad
miſſi. Circa quod duo facit: q2 primo proponit inten-
tum. Scḋo manifeſtat propoſitum per exemplū ibi.
(Superedificati ꝛc̄.) Circa primum duo facit. Primo
excludit id qḋ erat in ſtatu preterito a ſtatu preſenti.
Scḋo ꝯcludit id quod cōpetit preſenti ſtatui ibi.(Sȝ
eſtis ciues ꝛc.) Quia ergo apoſtolus cōcludēdo induc̄

a hoc qđ dicit. Ergo iã ⁊c. Cõſideradũ ẽ φ ſimilitudo
ſeq̃ꝰ ex pmiſſis. Pĩo q̃dem ex h φ ambo ꝯiuncti ſunt
deo recõciliati. Scđo φ ambo hñt acceſſũ ĩ vno ſpũ ad
prẽm. Q: ḡ ſimul ſunt cõfigurati toti trinitati: pri ad
quẽ habẽt acceſſũ: filio p quẽ ſpiritui ſancto in q̃ vno
accedũt. In nullo ḡ deficiũt a ſpũaliũ bonoꝝ pticipa-
Collegiũ fideliũ in ſcripturꝭ vocatꝰ domꝰ tione. ¶ Ad itellectũ ãt littere ſciẽdũ ẽ φ collegiũ fide
liũ quãdoq3 in ſcripturis vocaꝰ domus: ſm illud pme
Thimo. 1. Ut ſcias quomõ in domo dei oportet te cõ
uerſari q̃ ẽ dei eccl̃ia. Quãdoq3 aũt vocat ciuitas: ſm
illud ps. Hierlm q̃ edificatur vt ciuitas. Ciuitas. n. h3
collegium polliticũ: domus aũt yconomicũ: iter q̃ q̃dẽ
duplex differẽtia iuenitur. Nã qui ſũt ď collegio domꝰ
2 cõmunicant ſibi in actibus puatis: q vo ſũt ď collegio
ciuitatis cõmunicant ſibi in actibus publicis. Itẽ qui
ſunt iñ collegio domus regunꝰ ab vno q vocaꝰ pater-
familias: h3 q ſunt in collegio ciuitatis regunꝰ a rege.
Ita. n. eſt paterfamilias in domo: ſicẽ rex ĩ regno. Sic
igiꝰ collegiũ fideliũ aliq̃d h3 de ciuitate: ⁊ aliq̃d ď do-
mo. S3 ſi cõſidereꝰ rector collegij pr̃ eſt. Matth. 6. Pr̃
noſter q es in celis ⁊c. Iere. 3. Prẽm vocabis me ⁊ poſt
me ĩgredi nõ ceſſabis: ⁊ ſic collegiũ ẽ domus. Si vo ip
ſos ſubditos cõſideres ſic ciuitas ẽ: q: cõmunicant ſi
bi in actibꝰ pcipuis. ſ. fidei ſpei ⁊ charitatis. Et h mõ ſi
fideles cõſidereꝰ in ſe eſt collegiũ ciuitatis. Si vo re
3 ctor collegij attẽdatur eſt collegiũ domus. Et iõ aplus
duo vba pouit hic. ſ. hoſpites ⁊ aduene. Hoc eni3 ſunt
hoſpites ad domũ qđ aduene ad ciuitatẽ. Hoſpes. n. dr̃
q̃ſi extraneꝰ a domo. Ecc. 29. Uita neq3 hoſpitandi de
domo in domu3. Aduena vo eſt qui extraneus venit
ad ciuitatẽ. Ac ſi dicat aplus. Olim eratis extranei a
collegio fideliũ: ſicẽ hoſpites ad domũ ⁊ aduene ad ciuita
tẽ: quẽadmodũ ⁊ pſelitĩ ad legẽ veterẽ: ſed nũc nõ eſt
ita: q: iã ñ eſtis hoſpites ⁊c. Eſa. 54. Ecce acola veniet
q nõ erat mecũ: aduena quondã ciuis adiungeꝰ tibi.
¶ Cõſequẽter cũ dicit. (S3 eſtis ciues ſanctoꝝ ⁊c.)
Cõcludit qđ cõuenit ſtatui pſenti dicẽs. Sed eſtis ci
ues ſanctoꝝ ⁊c. Quaſi dicat. Q: collegiũ fideliũ dr̃ ci
uitas in cõparatiõe ad ſubditos: ⁊ domus in ꝯparatio
ne ad rectorẽ: collegiũ ad quod vocati eſtis eſt ciuitas
4 ſanctoꝝ ⁊ domus dei. ps. Glorioſa dicta ſũt de te ciui-
tas dei. Uñ Aug. Duas ciuitates faciũt duo amores.
Nã amor dei vſq3 ad cõtemptũ ſui. ſ. hois amantis facꝰ
ciuitatẽ hierlm celeſtem: amor vo ſui vſq3 ad cõtemptũ
dei facꝰ ciuitatẽ babylonis. Quilib3 ḡ vel eſt ciuis ſan-
ctoꝝ ſi diligit deum vſq3 ad cõtemptum ſui. puer. vlt.
Omnes domeſtici eius veſtiti ſunt duplicibus. Si vo
diligit ſe vſq3 ad cõtemptũ dei ẽ ciuis babylonis.
¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Superedificati ⁊c.) manife-
ſtat ppoſitũ. Cõſuetũ eſt in ſcripturis φ in figura que
methonomia dr̃ cõtinẽs ponaꝰ p cõtento: ſicut q̃nq3
domus p his q ſũt in domo. Scđm hũc ḡ modũ loq̃ꝰ
aplus de his qui ſunt in domo dei. ſ. de fidelibus: ſic ď
5 vna domo ⁊ ꝯparat eos edificio. Et circa h duo facꝰ: q:
pmo ppouit itentu3. Scđo oñdit φ huius edificij pti
cipes facti ſunt ipſi ephesij ibi. (In quo ⁊ vos coedifica
mini ⁊c.) Circa pm̃ duo facit. Pĩo ppõit huius edi-
ficij fũdamẽtũ. Scđo ipſius ꝯſtructionẽ ſeu cõplemẽ-
tũ ibi. (In q̃ ois edificatio cõſtructa ⁊c.) Fũdamẽtum
aũt põt duplex. Unũ ſcđariũ ⁊ aliud pncipale. Scđa
rium q̃dẽ fũdamẽtũ ſũt apli ⁊ pphete. Et q̃tũ ad hoc
dicꝰ eos ñ eẽ hoſpites ſed ciues: q: tã ptinẽt ad edificiũ
ſpũale vt pote ſupedificati ſupra fũdamẽtũ apoſtoloꝝ
⁊ pphetaꝝ. i. q ſũt apli ⁊ pphe. i. ſup doctrinã eoꝝ. vꝰ
aliter ſupra fũdamẽtũ aploꝝ ⁊ pphetaꝝ. i. ſupra xp̃m
q eſt fũdamẽtũ aploꝝ ⁊ pphetaꝝ. Quaſi dicat. In eo

dẽ fũdamẽto ſupedificati eſtis in q̃ apli ⁊ pphete ſunt b
edificati: q ex iudeis fuerũt. He aũt expõnes due tñ q̃
ad vba differũt: h3 pma cõuenietior ẽ: q: ſi alia cõuenie
tior eẽt: tũc p nihilo adiũgeret. Ipo ſumo angulari la
pide xp̃o ieſu: cũ ipſe ieſus ſit ſũmũ fũdamẽtũ. Scđm
ḡ pm̃ modu3 magis cõſonat: ita tñ φ pcipuus lapis ⁊
ſummũ fũdamẽtũ ſit xp̃s. Quãtũ vo ad ſnĩa3 nihil dif
ferunt: q: idẽ ẽ dicere xp̃m eẽ fũdamẽtũ ⁊ doctrinam
aploꝝ ⁊ pphetaꝝ. cũ xp̃3 tñ. nõ ſeipſos pdicauerint.
vñ accipere eorũ doctrinã ẽ accipere xp̃m crucifixum.
pᵉ Cor. p. Nos aũt pdicamꝰ xp̃m crucifixũ. pᵉ. p. Qui
bꝰ reuelatũ eſt: q: nõ ſibi ipſis ⁊c. Itẽ pᵉ Cor. 2. Nos aũt
ſenſum xp̃i habemus. ¶ Notãdũ ẽ φ apli dicunꝰ fũ-
damẽta. ps. Fũdamenta eius in mõtibus ſcis. Eſa. 54. 2
Fũdabo te in ſaphyris. i. in celeſtibus viris. Expſſe aũt
dicunꝰ fundamẽta. Apoc. 21. Murus ciuitatis habẽs
fundamẽta duodeci: ⁊ i ipſis nomina duodeci aploꝝ. Apli
Qui ſtãtũ dicunꝰ fundamẽta inq̃tum eoꝝ doctrina dñr
xp̃m annũciat. Mat. 16. Sup hãc petrã edificabo ec- fũda
cl̃iã meã. Dicꝰ aũt aploꝝ ⁊ pphaꝝ vt deſignet φ vtra men
q3 doctria ẽ necĩa ad ſalutẽ. Mat. 13. Scriba doctꝰ in ta.
regno celoꝝ ſilis eſt homini patrifamilias q profert ď
theſauro ſuo noua ⁊ vetera. Itẽ vt oñdat cõcordiã iter
vtrãq3 ad alterã qñ idẽ eſt vtriuſq3 fũdamẽtũ. Na3 qđ
pphete pdixerũt futurũ apli pdicauerũt factũ. Ro. p.
Paulus ſuus ieſu xp̃i vocatus aplus ſegregatus in
euãgeliũ dei: qđ ñ pmiſerat p pphas ſuos. ¶ Prin- 3
cipale vo fũdamẽtũ tñ ẽ xp̃s ieſus: ⁊ q̃ꝰ ad h dicꝰ ipo ſũ
mo ⁊c. Ubi tria dicꝰ de eo. ſ. φ ſit lapis. φ angularis: ⁊
φ ſũmus. Lapis q̃dẽ ẽ pter fũdamẽtũ firmitatem. Uñ
dr̃ Mat. 7. Q: domus q̃ fundata erat ſupra petrã fir
miter edificata erat itã φ nec pluuia nec flumina nec
vẽti potuerũt eã deſtruere. Nõ ſic aũt de nouo fũdata
ſup arenã. Danie. 2. Lapis abſciſus ď monte ſine mani
bus. Angularis aũt dr̃ ppter vtriuſq3 cõiunctionem.
Nã in angulo duo parietes vniunꝰ. Sic in xp̃o ppls
iudeoꝝ ⁊ gẽtiũ vniti ſunt. ps. Lapidẽ quẽ reprobaue
rũt edificãtes hic factus ẽ i caput anguli. Act. 4. Hic ẽ
lapis q reprobatꝰ ẽ a vobis edificãtibus q factus eſt i
caput anguli: ⁊ nõ ẽ in aliq̃ alio ſalus. Et h idẽ ď ſe in 4
troducit. Mat. 21. Nũq3 legiſtis in ſcripturis. Lapidẽ
quẽ reprobauerũt edificãtes h factus ẽ in caput angu
li ⁊c. Sũmꝰ ãt dr̃ pter dignitatis celſitudinẽ. Eſa. 28.
Ecce ego mittã in fũdamẽtis ſyon lapidẽ angularem
pbatũ pcioſu3 in fũdamẽto fũdatũ. Sed ẽ fũdamẽto
ſpũali ⁊ in edificio mãli. Mãle nãq3 edificiu3 fundã-
mẽtũ h3 in terra. Et iõ op3 vt pncipalius fũdamẽtũ ſit
magis iſimũ. Spũale vo edificiu3 fũdamẽtũ h3 in ce-
lo. ⁊ iõ o3 φ fũdamẽtũ q̃to ẽ pncipalꝰ tanto ſit ſubli
miꝰ: vt ſic imagiemur ciatẽ q̃dã dſcẽdẽtẽ ď celo cuꝰ
fũdamẽtũ i celo eẽt̃ ⁊ edificiũ dimiſſũ ad nos videaꝰ iſe
riꝰ h3 illõ Apoc. 21. vidi citatẽ hierl3 dſcẽdẽtẽ ď celo ⁊c.
¶ Cõſequẽter cũ dicꝰ. (In quo ois edificatio ⁊c.) agit 5
ď cõſtructiõe edificij. In q̃lib3 ãt edificij conſtructione
q̃tuor req̃rũꝰ. Pĩo edificij fũdatio. Scđo cõſtructio.
Tertio augmẽtatio. Quarto conſumatio. Que q̃dẽ In q̃
breuiter tãgit cũ dicꝰ. In q̃ fũdamẽto q xp̃s ẽ pncipalr̃: liber
⁊ doctrina aploꝝ ⁊ pphaꝝ ſecundario: q: vt dicaꝰ pᵉ edifi-
Cor. 3. Fũdamẽtu3 aliõ nemo põt ponere preter id ⁊c. cio q̃
Scđo vo tãgit 2m̃ cu3 dicꝰ. (Omnis edificatio ꝯſtru- tuor
cta.) Et q̃dẽ ſi itelligaꝰ allegorice dſignat ipſa3 eccle- requirũ
ſia3: que tũc cõſtruitur q̃ñ hoies ad fidẽ ꝯuertuntur. tur.
Si aũt moraliter itelligaꝰ ſignificat aĩam ſcãm: ⁊ tunc
eiuſmodi edificatio cõſtruiꝰ q̃ñ bona opera ſuperedifi
canꝰ ſup xp̃m. puer. 14. Sapiẽs mulier edificat domũ
ſuã. pme Cor. 3. Unuſq̃ſq3 videat quomõ ſupedificet.

c Jn hoc ꝗ̃ fūdamēto: ſcꝫ xp̄o oīs edificatio ſpūalis cō/
ſtruitur iudeoꝝ vel gētiliuꝫ a deo ꝑ auctātē.ps. Niſi
dn̄s edificauerit domū ⁊c. Heb.3. Oīs naqꝫ dom⁹ fabꝛi
catur ab aliq̄: q aūt oīa creauit deus eſt. Sꝫ inſtrumen
taliter ꝯſtruitur edificiū vel ab hoīe qui ſeipſum edifi/
cat vel a p̄latis. Tertiū tāgit cū dicit. (Creſcit in tēplū
⁊c.) qḋ quidem fit quādo multiplicant̄ qui ſalui fiunt
Act.6. Uerbū dn̄i creſcebat ⁊ multiplicabat̄ numerus
diſcipuloꝝ in hieruſalē valde. Creſcit ēt quādo hō cre
ſcit in bonis opibus. Et i gr̄a creſcit q̄ꝫtū ad hoc ꝙ fit
templū ſanctū. Templū.n.a deo inhabitatur ⁊ iḋ opꝫ
ꝙ ſit ſanctū. ps. Sanctificauit tabernaculū ſuū altiſ/
ſimus. Et quia nos debemus ĩhabitari a deo vt deus ĩ
nobis habitet: ad h̄ nos parare d̄bemus vt ſci ſimus.
2 p̄ᵃ. Cor.3. Neſcitis quia tēplū dei eſtis ⁊ ſp̄us dei hītat
in vobis. Apoc.21. Ecce tabernaculū dei cū hoībus ⁊
habitabit cū eis. Sꝫ nūq̄d ſtatiꝫ a p̄ncipio cū chari/
tatē habem⁹ tēplū dei. ſum⁹ Reſpōdeo dōꝫ ē ꝙ ſic. Et
q̄ꝫto magis p̄ficimus: tāto magis dn̄s habitat in nob̄.
Et ideo ad hoc edificiū quarto reqritur ꝑfectio ⁊ con/
ſumatio qḋ oſ̄dit cū dicit. (Jn domino.)
¶ Cōſequenter cū dic̄. (Jn quo ⁊ vos ⁊c.) oſ̄dit quō
gētiles facti ſūt participes huius edificij dicēs. Jn quo
.ſ. edificio nō ſolū ſupedificātur iudei: ſꝫ etiam epheſij
edificamini.i. ad ſilitudinē alioꝝ edificamini. p̄ᵃ. Pe.
2. Ad quē accedētes lapidē viuuꝫ ab hoībus quidē re
probatū: a deo aūt electū ⁊ honorificatū ⁊ ipſi tāq̄ꝫ la/
3 pides viui ſupedificamini domos ſpūales. Et iḋ ſub/
dit. Jn habitaculū dei: vt ſcꝫ deus in vobis inhabitet
ꝑ fidē. infra.3. Habitare xp̄ꝫ ꝑ fidē in cordibus veſtris.
Hoc aūt nō pōt fieri ſine charitate: q manet in chari/
tate in deo manet ⁊c. p̄ᵃ Joā.4. Charitas aūt datur no
bis ꝑ ſpūm ſanctuꝫ. Roma.5. Charitas dei diffuſa eſt
in cordibus noſtris per ſpm̄ ſanctum qui datus ē nob̄.
Ideo ſubdit. Jn ſpū ſancto. CAP. III.

Huius rei gr̄a ego paulus vin/
ct⁹ chriſti ieſu pro vobis gētib⁹
ſi tamen audiſtis diſpenſationē
gr̄e dei que data ē mihi in vob̄:
4 quoniā ſm̄ reuelationem notū mihi factuꝫ
eſt ſacramentum ſicut ſupra ſcripſi in breui
prout poteſtis legentes ĩtelligere pruden/
tiā meā in miſterio xp̄i qḋ alijs gn̄onib⁹ nō
eſt agnitum filijs hoīum. ſicuti nūc reuela/
tum eſt ſcis aplīs eius ⁊ prophetis in ſpū
eſſe gētes coheredes ⁊ cōcorporales ⁊ cō/
participes ꝓmiſſiōis i xp̄o ieſu ꝑ euāgeliū.
¶ Supra cōmemorauit aplūs multa dei bn̄ficia hu/
mano generi ⁊ ipſis aplīs collata: hic cōmemorat ſpe
5 cialia bn̄ficia ſibi tradita. P̄rio ꝗ̃ ꝓponit ĩtētionē ſuaꝫ
in generali. Scḋo expōit ꝑ ptes in ſpāli ibi. (Quoniā
ſꝫ reuelationē ⁊c.) Circa p̄ᵐ duo fac. P̄rio pōit ſuā cō
ditionē q̄ꝫtū ad patiētiā ⁊ tribulatiōes q̄s ꝑtulit. ſcḋo
q̄ꝫtū ad dona gr̄e q̄ deus ſibi ꝯtulit ibi. (Si tamē audi
ſtis ⁊c.) Dic̄ ꝗ̃. Dixi i quo ⁊ vos coedificamini ⁊c. Hu
ius rei gr̄a.i. vt edificamini ⁊ ꝯuertamini ad xp̄m: ego
paulus q̄ tātus ſum: q̄ꝛ aplūs ieſu xp̄i ⁊ magiſter gētiū
in fide ⁊ v̄itate nūc vinctus ſū rome. Nā hāc ep̄lam de
rome vrbe ſcripſit vbi in vinculis tenebat̄. 2ᵃ Thi.2. laboro vſ
q̄ꝫ ad vīcula q̄ſi male operās. ifra.4. Obſecro vos ita/
q̄ꝫ ego paulus vinctus in dn̄o. Ex q̄ apparet eius tribu
latio ⁊ paſſio i ſq̄lore carceris. Sꝫ q̄ꝛ pena nō fac̄ mar
tyrē ſꝫ cauſa: iḋ addit fuarū tribulationū cām. Duplex

Aplūs ſcri/ bens hanc ep̄laꝫ rome in vin culis tene/ bat̄.

d eſt ēt cā pro q̄ q̄s martyrū cāꝫ ꝑſeq̄t̄. Una ſi patiat̄ ꝑ
fide xp̄i vel pro q̄cūq̄ꝫ alia v̄tute. p̄ᵃ Pe.4. Nemo vr̄m
patiatur q̄ſi homicida aut fur aut maledicus aut alie/
noꝝ appetitor: ſi aūt vt xp̄ianus non erubeſcat. Et q̄ꝫ
tū ad h̄ dic̄. Uinctus chriſti ieſu. Alia ſi patiat̄ ꝓ eccl̄ie
vtilitate. Et q̄ꝫtū ad h̄ ait. Pro vobis gētibus.i. tantuꝫ
intendo cōuerſionē veſtram ⁊ v̄bum ſalutis vobis pre
dico ꝙ traditus ſum carceri. 2ᵃ Corint. p̄mo. Tribula
mur pro veſtra exhortatione ⁊ ſalute. Col. p̄mo. Nūc
gaudeo in paſſionibus pro vobis.
¶ Cōſeq̄nter cum dic̄. (Si tn̄ audiſtis ⁊c.) pōit donū
gr̄e ſibi ꝯmiſſuꝫ. Quaſi.d. Dico ꝙ ſuꝫ ꝓ vobis gētib⁹
vinctus. Si tn̄ audiſtis.i. ĩtellexiſtis diſpēſationē gr̄e q̄
2 data ē mihi ꝓ vobis. Qḋ pōt intelligi dupl̄r. Uno mō
vt diſpēſatio accipiat̄ paſſiue: ⁊ ſit ſenſus: ſi tn̄ audiſtis
diſpēſationē gr̄e ⁊c.i. ſi ĩtellexiſtis ꝙ mihi hoc donū.ſ.
apl̄at⁹ in gētibus ē diſpēſatū. Nā vt dicit̄ ifra.4. Uni/
cuiq̄ꝫ data ē gr̄a ſm̄ menſurā donatiōis xp̄i. Et infra.
Jpſe dedit q̄ſdā qdē aplōs: quoſdam aūt ꝓphetas ⁊c.
Uñ mihi diſpēſatū ē a dn̄o xp̄o.i. venit in ſorteꝫ gr̄a dei
hec vt in vobis fructū faciā. Col. p̄mo. Fact⁹ ſū ego mi
niſter ⁊c. Dico diſpēſationē dei q̄ data ē mihi in vobis
.i. eorū diſpēſatio tradita eſt mihi. Alio mō vt diſpenſa
tio accipiat̄ actiue vt ſit ſenſus. Si tn̄ audiſtis diſpenſa
tionē ⁊c.i. ſi ĩtellexiſtis ꝙ mihi datū ſit vt dona gr̄e diſ
pēſem ꝑ cōionem ſacramētoꝝ ⁊ h̄ in vobis. p̄ᵃ Cor.4.
Sic nos exiſtimet hō vt miniſtros xp̄i.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Quoniā ſꝫ reuelatiōeꝫ ⁊c.) ma
niſeſtat cōditionē ſuā ꝑ partes ⁊ in ſpāli. Circa quod
duo fac̄: q̄ꝛ p̄mo ponit qḋ ꝑtinet ad dignitatē officij.ſ.
diſpēſationē gr̄e. Scḋo illud qḋ ꝑtinet ad experientiam
patiētie: ſcꝫ tribulatiōes ibi. (Quaꝓpter peto ne defi/
ciatis ⁊c.) P̄ria iterū in duas. P̄rio oſ̄dit gr̄e diſpenſa
tionē q̄ꝫtū ad diuerſoꝝ myſterioꝝ cognitioneꝫ. Scḋo
q̄ꝫtū ad ipſoꝝ executionē ibi. (Cuius factus ſuꝫ miniſter
⁊c.) Prima iteꝝ in duas. P̄rio ponit myſterioꝝ xp̄i ſi/
bi datā cognitionē. Scḋo exponit qḋ ſit iſtud myſteriū
ibi. (Eſſe gētes coheredes ⁊c.) Circa cognitionē ſuaꝫ
tria. pōit. P̄rio ꝙ ſit certa. Scḋo ꝙ ſit plena. Tertio
ꝙ ſit excellens. Certa qdē eſt q̄ꝛ nō ē ꝑ humanā idu/ 4
ſtriā nec ꝑ hūanā ĩtētionē q̄ falli pōt. Sap.9. Cogitatō
nes .n. mortaliū timide ⁊ icerte ꝓuidētie nr̄e. Sꝫ ꝑ le
gē diuinā q̄ certiſſima ē: ⁊ iḋ dic̄. Qm̄ ſꝫ reuelationē ⁊c.
Gal.p̄. Nꝫ.n. ego hoīe accepi illḋ nꝫ didici: ſꝫ ꝑ reuela
tōeꝫ ieſu xp̄i. 2. cor.3. Nos v̄o reuelata facie gl̄iā dn̄i ſpe
culantes ⁊c. ¶ Jteꝫ plena ē: q̄ꝛ ꝑfcē reuelatū ē mihi: ⁊
ꝯmitto vr̄o iudicio q̄ꝛ ego i v̄bis paucis h̄ expſſi: i qb⁹
cogſcere poteſtis ꝙ perfcāꝫ cognitionē habeā ō myſte
rijs fidei. Et q̄ꝫtū ad h̄ dic̄. Sic ſcripſi i breui.i. i pau/
cis v̄bis ⁊ apte eo mō vt poteſtis legentes ĩtelligere. 4.
Factus diſtillās labia tua ⁊c. Labiū qdē breue qd eſt.
Et ſic labia doctoris ſunt ſen⁹ diſtillās qñ breuibus ⁊
paucis v̄bis mlta ⁊ magna ĩſinuat. Sꝫ attēde: vt dic̄. 5
Aug. ꝙ dꝫ ĩtēdere h̄ doctor ꝙ .i. ĩtelligat̄. Et q̄ꝫdiu ad
hoc laborat v̄ba ſua non ſunt ſupflua: ſꝫ ſi poſtq̄ꝫ ĩtellī
eis imorat̄ ſupflua ſūt ei⁹ v̄ba. Dic̄ ēt prudētiā meā: ſꝫ
illḋ ꝓuer.9. Scīa ſcōꝝ prudētia. Que qḋ ñ ē mūdana
ſꝫ diuina ⁊ celeſtis ꝑꝑ qḋ dic̄. Jn myſterio xp̄i. Eſt ēt ex/
cellēs: q̄ꝛ ſol aplīs ē reuelata. Uñ ſubdit. Qḋ alijs gnō
nib⁹ ñ ē agnitū. Licꝫ.n. myſteria xp̄i ꝓphetis ⁊ p̄riar/
chis fuerit reuelata: ñ tn̄ ita clare ſic aplīs Nā ꝓphis
⁊ p̄riarchis fuerūt reuelata i q̄dā gn̄alitate: ſꝫ aplīs mā
niſeſtata ſūt q̄ꝫᵐ ad ſinglares ⁊ d̄terminatas circūſtā/
tias. h̄ ēt qḋ dic̄ ꝙ alijs gnōnib⁹ ⁊c. pōt dupl̄r exponi
Uno mō vt ꝑ gn̄ationes tempora generationū accipi
antur. iuxta illḋ. ps. Dn̄atio tua in omni gn̄atiōe ⁊ ge/

Aplīs miſte rium fidei clari⁹ fuit ō mon/ ſtratū q̄ꝫ ꝓ/ phēt

a neratiõez. Et tūc eſt ſeu ſuo ꝙ aliꝭ generatiõibus.i.tē
poꝛibus nõ ē agnitū filiꝭs hoīuz.i.rõnalibus creaturis
.ſ.nec hoībus nec angelis. Mat.ii. Abſcõdiſti hec a ſa
pictibus ⁊ pꝛudentibus ⁊ reuelaſti ea paruulis. Sicu
ti reuelatū ē nūc ſcis aplīs eius ⁊ pfēcꝭ noui teſtamēti
interpꝛetātibus ſcripturas ⁊ explanantibus legē. Luc.
8. Uobis datū eſt noſce myſteriū regni dei. ceteris aūt
⁊c. Luc.io. Beati oculi q vidēt q̄ vos videtis. Et infra.
dico aūt vobis ꝙ multi reges ⁊ ꝓphete voluerūt vide
re q̄ vos videtis ⁊ nõ viderūt ⁊c. Alio mõ pōt exponi
vt p generationes accipiant hoīes generati. ſm illud.
Mat.23. Ueniēt hec oīa ſup generatiõez iſtaz ⁊c. Et
tunc eſt ſenſus ꝙ aliꝭs generatiõibus.i.hoībus in p̄ce
dentibus generatiõibus generatis nõ eſt cognitū ⁊c.
2 ſicut ꝑus. Uñ Eſa.53. Quis credidit auditui nr̄o ⁊ bra‑
chiū dñi cui reuelatū eſt? Sed hoc qdē ſacrm̄ fidei re‑
uelatū ē aliqbus patribus veteris teſti: ſm illō. Joā.8.
Abꝛahaz pr̄ veſter exultauit vt videret diē meū vidit ⁊
gauiſus ē. Et ēt. ꝓphetis: ſm illud Joel.2. Poſt hec ef
Apl'i ſūdā de ſpiritu meo ſup oēm carnē ⁊ ꝓphetabunt filiꝭ
ſuam veſtri ⁊ filie vr̄e. Sed eis qdē reuelatū ē in q̄dā genera
doct. litate. apoſtolis vō clare ⁊ pfecte. Et h̄ ꝓpter tria. Pri
imedi mo qꝛ ipſi apoſtoli habuerūt reuelationē imediate a fi
atebã lio dei: ſm illud Jo.p̄. Unigenitus fili' q ē in ſinu pa‑
bue‑ tris ipſe enarrauit. Prophe vō ⁊ pr̄es veteris teſtamē‑
rūt a ti ipſi edocti ſūt p āgelos vel per aliqꝭs ſiilitudines. Uñ
xpo. dr̄ Eſa.6°. Uolauit ad me vnus d̄ ſeraphin ⁊ in manu
3 eius calculus quē ⁊c. Et iō ipſi apl'i clarius acceperūt.
Scdo qꝛ nõ in figuris ⁊ in enigmatibus: ſicut ꝓphete vi
derūt: ſ; reuelata facie gl'iam dñi ſpeculantes. Luc.io.
Beati oculi q vidēt q̄ vos videtis. Tertio qꝛ apl'i cōſti
tuti fuerūt executores ⁊ diſpēſatores huius ſacramēti:
⁊ iō opoꝛtebat ꝙ melius ipſi eēnt iſtructi q̄ȝ aliꝭ. Jo.4.
aliꝭ laboꝛauerūt ⁊ vos in laboꝛes eoꝛum introiſtis.
¶ Cōſequēter cum dicit. (Eſſe gētes ⁊c.) manifeſtat
qd̄ ſit illud ſacramētū. Circa qd̄ ſciēdū ē ꝙ iudei tripli
cem pꝛerogatiuā habebāt reſpectu gētiliū. ſ. ꝓmiſſiōis
hereditatis. Roma.4. Nõ eniz p legem ꝓmiſſio abꝛae
aut ſemini eius vt heres eſſe mūdi: ſed p iuſticiā fidei.
p̄s. Dominus pars hereditatis mee ⁊c. Itē p ſpecialez
a gentibus aliꝭs diſtructionē. Deuter.7°. Te elegit dñs
4 deus tuus vt ſis ei populus pecularis de cūctis pplīs
q ſūt ſup terrā. Uñ. p̄s. Nos aūt populus eius ⁊ oues
paſcue eius. Cañ.6. Una ē colūba mea: pfecta mea ⁊c.
Itē p xp̄i ꝓmiſſionē. Geñ.12. In te bñdicent vniuerſe
cognatōes terre. Hec aūt tria gētes nõ habebāt. ſup:a
2°. Qui eratis illo tēpe ſine xp̄o alienati a conuerſatio
ne iſrael. S; ad hec tria recepti ſūt p fidē. Pmo qdem
quātū ad pticipationē hereditatis: ⁊ q̄ȝtū ad hoc dic̄.
Coheredes. ſ. ipſius iudeis in hereditate celeſti. Mat‑
th.8. Multi ab oꝛiēte ⁊ occidēte veniēt ⁊ recumbent
cū abꝛaā yſaac ⁊ iacob in regno celoꝛū ⁊c. Secūdo ad
ſpeciale collegiū fideliū. Et quātū ad h̄ dicit. Cōcoꝛpo
rales.i.in vnū coꝛpus. Joā.io. Alias oues habeo q̄ nõ
5 ſūt ex h̄ ouili.i.gētes. ⁊ illas opꝫ me adducere ⁊ vocez
meā audiēt ⁊ fiet vnū ouile ⁊ vnus paſtoꝛ. Tertio ad
pticipationē gr̄e repꝛomiſſe. Et q̄ȝtū ad h̄ dicit. Et cō‑
participes: ſcꝫ ꝓmiſſionū q̄ facte ſūt abꝛae. Roma.i5.
Dico aūt chꝛiſtū fuiſſe miniſtrū circūciſionis pꝛopter
veritatē dei ad cōfirmādas pꝛomiſſiones patrū: gētes
aūt ſup miſericoꝛdiā honoꝛare deū. Et hec omnia cōſe
cute ſūt gētes non p moyſen: ſ; in xp̄o. Joā.p̄. Lex per
moyſen data eſt: gratia ⁊ veritas p ieſum xp̄m facta ē.
2ᵉ Pet.p̄. Per quē maxīa ⁊ p̄cioſa nob ꝓmiſſa ⁊c. Itez
nec p impletionē legis: qꝛ hoc ē iugū qd̄ neqꝫ pr̄es no
ſtri neqꝫ nos poꝛtare potuimus; vt dicit Act.i5. S; p

euangeliū p quod omnes ſaluātur. Roma.p̄mo. Non b
eniz erubeſco euāgeliū. Uirtus enim dei ē in ſalutem
omni credēti. p̄me Coꝛ.i5. Notum vobis facio euāge‑
liuz quod pꝛedicaui vobis quod ⁊ accepiſtis in quo ⁊
ſtatis p quod ⁊ ſaluamini. ¶ Lectio. II.

Cuius fact' ſum ego miſter ſm
dōnz gratie dei que data eſt mihi
ſm operationem virtutis eius.
Mihi.n.omnium ſanctoꝛū mi
nimo data ē gr̄a hec in gentibus euangeli‑
zare īueſtigabiles diuitias xp̄i ⁊ illuminare 2 Geñ.
omnes que ſit diſpēſatio ſacramēti abſcon p ca.
diti a ſeculis: in deo qui omnia creauit.
¶ Poſtq̄ȝ oñdit apoſtolus eē ſibi gr̄az diſpēſatā q̄ȝtū
ad myſterioꝝ diuerſoꝝ cognitionē: hic oñdit hoc idez
q̄ȝtū ad ipſoꝝ myſterioꝝ executiōez. Et circa hoc duo
facit. Pmo cōmemoꝛat auxilium gr̄e pꝛeſtitū ſibi ad
exequēdū. Secūdo oñdit ſibi cōmiſſū officiū miniſte‑
riꝭ ibi. (Mihi omniū ſanctoꝝ minimo ⁊c.) Pmo in
duas Pmo tāgit miſterioꝝ diuinoꝝ executiōez. Secū
do oñdit auxiliū ſibi datuz ad exequēduz ibi. (Scdm 3
dominū gr̄e ⁊c.) Executio aūt diuinoꝝ ſibi cōmiſſa ē
p modū miſteriꝭ. ⁊ q̄ȝtū ad h̄ dic̄. Dico ꝙ h̄ miniſteriū
eſt mihi cōmiſſuz. ſ. gētes eē coheredes p euāgeliuz p
qd̄ gētes pticipes fiūt ꝓmiſſiōis dei in xp̄o ieſu cui' ego
paulus factus ſum miſter ⁊c. Quaſi dicat. Nõ ego im
pleo vel exequoꝛ vt a me vel vt meū: ſ; ſicut miſterium
qd̄ dei ē. Act.9. Uas electiōis ē mihi iſte ⁊c. Unde apo
ſtolus. p̄ᵉ Coꝛ.4°. Sic nos exiſtimet homo vt miſtros
xp̄i ⁊ diſpenſatores miniſterium dei.
¶ Deinde cū dicit. (Secūdū donū gr̄e ⁊c.) tāgit au‑
xiliū ſibi pꝛeſtitū ad miſterioꝝ executionē. Hmōi autē
auxiliū duplex fuit. Unū qdē ipſa facultas exequendi:
aliud ipſa opatio ſiue actualitas. Facultatē aūt dat deus
infundēdo v̄tutē ⁊ gr̄am p quas eff.citur homo potēs 4
⁊ aptus ad operādū: ſ; ipſaz opationē cōfert inq̄ȝtum
opatur in nobis iterius mouēdo ⁊ iſtigādo ad bonū.
Et iō hoc accipiēs aplus a deo dicit q̄ȝtū ad p̄mū. Di‑
co ꝙ fact' ſuz miſter: ſ; certe nõ meis meritꝭ nec v̄tute ꝓ
p̄a: ſ; donū gr̄e dei q̄ data ē mihi: qꝛ. ſ. idōe' efficioꝛ ad
executionē diuinoꝝ miſterioꝝ: q̄ fuit p̄us pſecutoꝛ. p̄.
coꝛ.i5. Plus oībus laboꝛaui nõ ego ſ; gr̄a dei mecum.
Quātū ad ſcdz dic̄. Secūdū opationez quā deus effic̄
in q̄ȝtū v̄tus. eius opaꝛ in nobis ⁊ velle ⁊ pficere p bo
na volūtate. Pōt autē hoc alr̄ exponi ſm Glo. vt quod
dictū eſt modo referaꝛ ad p̄cedētia. ſ. dicaꝛ ꝙ eē gētes
coheredes ⁊ cōcoꝛpoꝛales ⁊ cōparticipes ꝓmiſſionis
eius. ſ. dei pr̄is. hoc qdē donū dedit deus gentibus in 5
xp̄o.i.p xp̄m ⁊ hoc ſm opationē v̄tutis: ⁊ p hoc ꝙ po
tēter opatus eſt ſuſcitādo xp̄m a moꝛte.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Mihi ſanctoꝝ minimo ⁊c.)
oñdit offm̄ cōmiſſuz. cui' qdē cōmiſſiōis gr̄a cōmēda
tur ex trib'. Pmo qdē ex pſone ſue ↄditiōe. Scdo ex
cōmiſſoꝝ magnitudīe ibi. (Euāgeliſare īueſtigabiles
⁊c.) Tertio ex fructus vtilitate ibi. (Ut innoteſcat ⁊c.)
Cōmēdaꝛ igitur offm̄ ſibi cōmiſſuz: ex pſone ↄditiōe.
Si.n.rex aliqs aliquod quidem magnum offm̄ alicui
magno p̄ncipi ⁊ excellēti cōmitteret nõ multū ei ma‑
gnā gr̄az faceret q̄ȝᵐ ad hunc magnū ī magno offō: ſ;
ſi magᵐ ⁊ arduiſſimū offm̄ alicui p̄uo ↄmittat. mult ū
eū magnificat ⁊ magnā gr̄am facet: ⁊ tāto magis q̄ȝto
officiꝭ excellentia excedit ipꝫ. Secūduz ergo hunc mo
dū paulus gr̄az ſibi cōmiſſi officiꝭ cōmēdat dicēs. Mi
hi omniū ſctoꝝ minimo data ē gr̄a hec. Et vocat ſe

c minimū ſi ex poteſtate ſibi cōmiſſa: ſʒ ex cōſideratione
ſtatus preteriti. pᵃ Cor. 15°. Ego ſum minimus aploꝝ
q nō ſum dignus vocari aplus: quoniā pſecutus ſum
eccliaʒ dei. Eſa. 60. Minimus erit i mille ⁊ paruulus i
gētē fortiſſimā. Et h̄ i gētibus. i. īter gētes. Gal. 2. Qui
.n. opatus ē petro in apoſtolatū circūciſiōis: opatus ē
⁊ mihi īter gētes. Et cū cognouiſſent grām dei q̄ data
ē mihi īter gētes ⁊c. Scḋo cōmēdat hmōi cōmiſſionis
grā ex officij magnitudine qḋ ē reuelare ⁊ māifeſtare
ſecreta dei q̄ ſunt magna ⁊ occulta. puta ḋ magnitudi
ne xp̄i ⁊ ḋ ſalute fideliū facta p eū. De his āt duobus
2 ē totū euāgeliū. Quātū ad pᵐ dic̄. Euāgeliçar ⁊c. Q.
d. Hec grā data ē mihi vt ānūciē bonū. pᵃ Cor. p. Non
miſit me xp̄s baptiçare ſed euāgeliçar. Et ibidē. 9. Ue
3 .n. mihi ſi nō euāgelizauero. Et h̄ iueſtigabiles xp̄i di
uitias q̄ ſūt ḋ diuitie. ſupra. 2. Deus āt q diues ē in mi
ſericordia ⁊c. Ro. 2. An diuitias bonitatis eius ⁊ patiē
tie ⁊ lōganimitatis ɔtēnis ⁊c. Ro. 10. Diues ī oēs qui
īuocāt illū. Quaſi dicat. Diuitie iſte ſūt inueſtigabiles
ſūt q: tāta ē miſericordia eius ꝙ itelligi vł iueſtigari n̄
poſſet. Eſa. 33. Diuitie ſalutis ſapīa ⁊ ſcīa timor dn̄i ipſe
theſaurus eius. ſ. xp̄i: q: in chriſto abūdātiſſime fuit ti
mor dn̄i. Eſa. 11. Replebit eū ſpūs timoris dn̄i. In xp̄o
enim ſunt oēs theſauri ſapīe ⁊ ſcīe abſconditi. Coll. 2.
Et hec ſūt iueſtigabiles q: perfecte ſapīa ⁊ ſcīa chriſti i
ueſtigari nō pñt. Job. 11. Reperies forſan veſtigia dei ⁊
vſq ad perfectū omnipotētē? Quaſi dicat nō. Nā per
3 creaturas in qbus relucet veſtigiū creatoris pueniri
nō poteſt ad perfectā eius cognitionē. Hmōi āt diui
tias ſtupens admirat aplus dicēs. Roma. 11. O altitu
do diuitiarū ſapīe ⁊ ſcīe dei quaʒ ⁊c. Eccl p. Sapiētiaʒ
dei precedētem omnia quis iueſtigabit? ¶ Quātum
ad ſcḋʒ. i. ad manifeſtandū ſalutē fidelibus ex chriſto
pueniente dicit. Illuminare omnes nō ſolū iudeos:
ſʒ etiam gentiles p predicationē ⁊ miracula. Ecc. 24.
Illuminabo omnes ſperantes in domino. Act. 9. Uas
electionis ē ⁊c. Mat. 5°. Uos eſtis lux mūdi. Illumina
re inq̄ q̄tū in me eſt oēs. ſ. credere volētes. 2ᵃ Thi. 2.
Qui omnes homines vult ſaluos fieri ⁊ ad agnitionē
veritatis venire. Ad h̄. ſ. vt itelligāt q̄ ſit diſpēſatio ſacra
4 menti: quia nihil valent iſta niſi diſpenſentur. Quaſi
dicat. de hoc illuminabo. ſ. q̄ mirabilis ⁊ ex quāta dile
Oia ctione ſit facta adimpletio archane redemptionis. Hu
q̄cun iuſmodi aūt diuitie iueſtigabiles per chriſtum vobis
ꝙ ſūt diſpenſate ſunt. Sed q: dici poſſet iſtud quod dicis ⁊
i effe/ ſi ſit magnū: omnes tamē hoc ſciunt. ideo ad hoc reſ
ctu la pondet apoſtolus dicēs ꝙ nō q: abſcondita a ſeculis.
tētur Ubi ſciēdū eſt ꝙ omnia que ſunt in effectu latēt vir
tute i te in ſuis cauſis: ſicut in virtute ſolis cōtinētur omnia
ſuis que ſunt in generabilibus ⁊ corruptibilibus. Sed ta
cāis. mē ibi quedaʒ ſunt abſcondita quedam māifeſta. Nā
calor eſt manifeſte in igne. aliquorum vero ratio q̄ oc
culto modo producit latet in eo. Deus autē ē omnium
5 rerum cauſa efficiēs. ſed producit quedam quorum ra
tio poteſt eſſe manifeſta illa ſcilicet que mediantibus
cauſis ſecūdis producit. Aliqua vero ſunt i eo abſcon
dita illa ſcilicet que immediate per ſeipſum producit.
Et quia ſacramētum hūane redemptionis per ſeipſuʒ
opatus eſt deus. iō in eo ſolo hoc ſacramentum eſt ab
ſconditum. Et h̄ eſt quod dicit. Abſcondita a ſeculis i
deo idest in ſola noticia dei. Inueſtigare aūt ſecreta p
me cauſe maximū eſt. pme Corint. 2. Sapientiā loqui
mur inter perfectos. Sapientiam vero n̄ huius ſeculi.
neq principiū huius ſeculi q deſtruunt̄ ſʒ loqmur dei
ſapīa in myſterio q̄ abſcōdita eſt quā pdeſtinauit deus
ante ſecula q incq̄ oīa creauit. ¶ Lectio. III.

T innoteſcat principibꝰ ⁊ ptāti d
bus in celeſtibus per eccleſiam
multiformis ſapiētia dei ſʒ pfi pᵃ. q̄ḋ.
nitionem ſeculorum quam fecit 117°.
in xp̄o ieſu dn̄o noſtro: in quo habemus fi ar. 2°.
duciā ⁊ acceſſum in cōfidētia per fidē eius. pᵐ.
¶ Poſita dignitate officij ex magnitudie cōmiſſoꝝ:
h̄ cōmēdat aplus officij dignitatē ex vtilitate effectꝰ:
q̄ qdē ē reuelatio magnoꝝ reꝝ magnis pſonis. Sūt
āt circa h̄ tria cōſiderāda. Pmo qdē qbus ſit reuelatū:
⁊ q̄tū ad h̄ dicit. Ut inoteſcat pncipibꝰ ⁊c. Scḋo per
quē reuelet̄ q: p eccleſiā. Tertio qd reuelet̄: q: multi
a formis ſapīa dei. Ad cuiꝰ qdē ſapīe ḋſcriptiōem q̄ttuor
tāgit apls. Pmo eiꝰ mltiplicitatē ibi. (Mltiformis ſapīa
dei.) Scḋo modū mltiplicitatis ibi. (Prefinitiōeʒ ſecu
loꝝ.) Tertio multiplicitatis auctātē. Un̄ ſubdit. (quā
fec dn̄s i xp̄o ieſu dn̄o nr̄o.) Quarto auctoris effm̄ ibi.
(In q̄ habemꝰ fiduciā ⁊ acceſſuʒ.) Eſt ḡ ſapīa q̄ reue
lat̄ mltiformis: ⁊ hec qdē multiformitas tāgit̄. Job. 11.
Utinā deꝰ loqret̄ tecū ⁊ aperiret labia ſua tibi vt oñde
ret tibi ſecreta ſapīe: ⁊ q̄ mltiplex ſit lex eiꝰ ⁊c. Sap. 7.
Eſt. n. in illa. ſ. ſapīa dīna ſpūs itelligētie ſctūs vnicus ⁊
multiplex ⁊c. Multiplex. ſ. i effectibꝰ: vnicꝰ. ſ. ī eēntia.
3 ¶ Modus āt mltiplicitatis reuelate ſcīe ē ſʒ pfinitio
nē ſeculoꝝ. i. diſtictiōem ⁊ ḋterminatiōeʒ diuerſoꝝ tem
poꝝ. Deus. n. ordinat alia eē i vno tpe: alia i alio: ⁊ ſʒ
h̄ hmōi ſapīa mltiformis dr̄ ſʒ pfinitiōeʒ ſeculoꝝ q: di
uerſa tpa diuerſis ornat effectibus. Auctor aūt huius
multiplicitatis ē xp̄s. Un̄ dic̄. Quā fec deꝰ in xp̄o ieſu
dn̄o nr̄o. i. p xp̄ʒ. Ipe. n. mutat tpa ⁊ ſtatum eoꝝ. Heb.
p. Multipharie multiſq modis ⁊c. p quē fec̄ ⁊ ſecula.
Pōt āt h̄ qḋ dic̄ quē fec deꝰ ⁊c. referri vel ad eternā p
deſtinationē. Nā ipſaʒ fec̄ pr̄ in filio ſuo. ſupra p. Ele
git nos in ipo an̄ mūdi ɔſtitutionē vt eſſemus ſci. Ipſe
eniʒ filius ē ſapīa pr̄is. Nihil aūt diffinit vel pordinat
aliqd niſi p ſapīaʒ. Uł pōt referri ad pdeſtinatiōis eter
ne cōpletionē quā deus pr̄ p filiū ɔſumauit. pᵃ Cor. 10.
In q̄s fines ſeculoꝝ ḋuenerūt. Supple ſumꝰ. ¶ Effe 4
ctus aūt auctoris ē magnitudo fructus q nobis a xp̄o
puenit. qḋ pōit̄ cū dic̄. In q̄ habemꝰ fiduciā ⁊c. Circa
qḋ duo fac̄. Pmo pōit q̄ recipimus. Scḋo appropriatū
p qḋ recipimus ibi. (Per fidē eiꝰ.) Bona āt q̄ recipimꝰ
ſūt duo. Unū qḋ ptinet ad ſpem obtinēdi: ⁊ q̄tū ad h̄ Bōa
dic̄. In q̄. ſ. xp̄o habemꝰ fiduciaʒ. ſ. veniēdi ad celuʒ ⁊ q̄ ac
eternā hereditateʒ. Jo. 16. Cōfidite ego vici mundū. 2ᵃ. cepi
Cor. 3. Fiduciā talē habemꝰ p xp̄m ad deū. Aliḋ bonū mus
ptinet ad obtinēdi facultatē: ⁊ q̄tū ad h̄ dic̄. Et acceſ a xp̄o
ſum ſcʒ habemꝰ. Heb. 4. Adeamus cū fiducia ad thro ſunt
nū glīe eiꝰ. Jere. 3°. Patrē vocabis me ⁊ poſt me igre duo
di nō ceſſabis. Ro. 5. Per quē acceſſuʒ habemꝰ p fideʒ
in grā iſta in qua ſtamus ⁊ glīamur in ſpe glīe filioꝝ
dei. Per qd aūt hec denī nobis ſubdit dicēs. Per fidē
5 eiꝰ. ſ. xp̄i. Ro. 5. Juſtificati ex fide paceʒ habeamus ad
deū p dn̄ʒ nr̄ʒ ieſuʒ xp̄m. Ut ḡ breuiter cōphēdamus
dico ꝙ reuelata ē ſapīa dei multiformis varietatis ſm
diſtictiōeʒ ⁊ pfinitiōeʒ ſecloꝝ q̄ ḋdit nob̄ fiduciā ⁊ ac
ceſſuʒ ad prēʒ p fidē eiꝰ. Quibꝰ āt reuelata ſit iſta mul
tiformis ſapīa dei oñdit ⁊ tūc ſumit̄ iſta lr̄a ſupius di
miſſa. Ut inoteſcat pncipibus ⁊ ptātibus ex qua ap
paret magnitudo. Et q: ēt in terris ſunt pncipes ⁊ ptā
tes addit. In celeſtibꝰ. i. i celo vbi nos erimꝰ. ¶ Notā
dū ē āt h̄ ꝙ pncipes ⁊ ptātes ſūt duo ordīes q ex ipoꝝ
noīe pemiñētiaʒ in operādo ḋſignant. Ptās ordinat̄
ad reprimēdū ipedimēta ſalutis: ſʒ ordo pricipatuʒ
preeſt

a p̄eeſt ⁊ iniungit ad bene exequendum. Q: aũt ad or-
dinem p̄ncipatus ptineat regulare: pꝫ p illud ps. Pre
uenerunt p̄ncipes coniuncti pſallentibus ⁊c̄. Itē p̄nci
pes iuda duces eoꝝ ⁊c̄. Q: aũt ad ptãtes pertineat re
primere: pꝫ Ro. 13. Uis aũt non timere ptãtem: bonuꝫ
fac ⁊ habebis laudē ex illa: dei. n. miniſter eſt tibi i bo-
num: ſi aũt maleſeceris time. Non. n. ſine cã gladium
portat ⁊c̄. Magni ergo ſunt quibus inoteſcit: q: ſcis an
gelis p quos diriguntur ⁊ defenduntur ſci. Per qd aũt eis
innoteſcat multiformis ſapia dei ſubdit dicens. Per ec
cleſiã: qd qdē hꝫ magnã difficultatē. Nã gloſ. hꝫ. i. per
apſos in eccleſia p̄dicãtes. Unus qdē intellectus eſſe
põt: q. ſ. angeli didicerunt ab apſis: ⁊ hoc vr̃ q̄dã rõ-
2 nem hẽre: videmus. n. q in celo iter angelos ſupiores
qui imediate a deo illuminantur: illuminant ⁊ docēt iſe
riores angelos q nõ imediate illuminantur a deo. Non
vr̃ ergo irrõnabile q apli qui imediate a deo ſunt edo
cti: ſm illud Jo. 1. Unigenitus filius q eſt in ſinu pr̃is
ipſe enarrauit vt doceant angelos. Sed hoc qdē ſatis
ſufficiēter dici poſſet niſi aliud occurreret. Cu. n. i xp̃o
ſunt due nãe: diuina. ſ. ⁊ hũana: edocti qdem ſunt apli
a xp̃o imediate q̄tũ ad hũanam nãm. Angeli aũt ime
diate nãm diuinam vident: ēt inferiores: alʼs nõ eēnt bti:
cũ in ſola viſione diue eſſentie rõnalis creature btitudo
ꝯſiſtat. Nõ eſt ḡ ꝯueniens nec rõ aliqua vt dicam' ſan
3 ctos q ſunt in pr̃ia doceri a q̄tũcunq; pfectis viatori-
bus. Nã lꝫ inter natos mulieꝝ nõ ſurrexit maior Joã
ne baptiſta: tñ q eſt in regno celoꝝ maior eſt illo: vt dr̃
Mat. 11. Dicere aũt q demones doceantur ab hoibus: h̃
abſq; p̄iudicio credibile eſt. Sed q bti q imediate v̄bũ
cõſpiciunt: qd eſt ſpeculũ ſine macula: in quo relucent
oĩa a viatoribus doceantur dici nõ dꝫ nec ꝯueniens vr̃.
Dõm eſt ḡ q innotuit angelis p eccleſiã. i. p apſos pre
dicantes: vt dicit Glo. Nõ q angeli hoc didicerunt ab
eis ſed in eis. Nã ſicut dic̄ Augu. ſup Gen. ad litterã.
Deus anteq̄ creaturas crearet: nõ dico ordie nãe: nõ
ordine tpis: cũ ſm tps ſimul oĩa creata ſint: rõnes rerꝫ
nãliũ iudidit mentibus angeloꝝ: quo ſit vt angeli du
pliciter res nãles cognoſcerent: q: cognouerũt eas in v̄
bo: ⁊ hec cognitio dr̃ matutina. Itē cognouerũt eas in
4 nãis ꝓpꝛijs: ⁊ hec dr̃ cognitio veſptina. ¶ Ulteri' no
tandũ eſt q ſunt q̄dam rõnes myſterioꝝ gratie totam
creaturã excedētes: ⁊ hmõi rõnes nõ ſunt indite men
tibus angeloꝝ: ſed in ſolo deo ſunt occulte. Et iõ ange
li nõ cognoſcũt eas in ſeipſis: nec ēt in deo: ſed cogno-
ſcunt eas ſm q in effectibus explicantur. Cũ igitur rõnes
ptinētes ad multiformē ſapiam dei ſint hmõi. ſ. in ſolo
deo abſcõdite: ⁊ poſtmodũ in iſtis forinſecis effectibus
explicate: manifeſtũ eſt q angeli eas nec in ſeipſis nec
in ip̃o v̄bo: nec ēt ab apſis nec a viatoribus alijs cogno
uerunt: ſed in ipſis apſis explicatas p̄us in mēte diuia
latētes cognouerũt: ſicut domus q̄ eſt in mēte artificis
vel ꝯceptu de domo faciēda: nullus ſcire põt q̄diu la-
tet in mēte: niſi ſolũ ille q ſolus illabitur aĩabus. ſ. de': h̃
5 poſtq̄ ꝯceptus eſt iã in effectu extrinſeco explicat': q:
domus iã facta eſt: ſic aliqs de domo iã facta q̄ p̄us la-
tebat in mēte artificis edocetur: nõ aũt edocetur p domuꝫ:
ſed in domo. Unũ iã reſtat vt alr̃ exponatur h̃ qd dic̄. Ut i
noteſcat p̄ncipibus ⁊c̄. vt illa ꝯiunctio vt accipiatur non
cauſalr̃: ſed quodãmõ ꝯſecutiue ⁊ legatur ſic. Illumina-
re q̄ ſit diſpēſatio ſacri abſcõditi a ſclis i deo q oĩa crea
uit: ita tñ abſcõditi vt innoteſcat p̄ncipibus: ⁊. i. iſtõ ſa-
cramentũ: ita fuit abſcõditũ in deo q inde inotuit p̄n-
cipibus ⁊ ptãtib' nõ ab eterno: ſed a ſeculo: q: oĩs crea
tura p̄n^m hꝫ. Et hoc nõ p eccliam terrenã ſed celeſtē: q:
ibi eſt v̄a eccleſia q̄ eſt mr̃ nr̃a: ⁊ ad quã tendimus: ⁊ a

Margin: ange li nõ docẽt a viatorib'. — Bea ti nõ docẽtur a viatorib'. — ange li nõ cog. ſcũt oĩa in ẽlo.

qua nr̃a eccleſia militans eſt exēplata. Et ſic ly per: de b
ſignat ordinē nãe tantũ vt dicatur p eccleſiã celeſtē. i. de
vno ad aliud: ſicut dr̃ illud factũ eſt notuꝫ p totum re-
gnuꝫ vel ciuitatē: q: noua currunt ab vno in aliũ ſꝫ q
verba currunt ſicut dr̃ Act. 9. de ſuſcitatiõe thabite be
gnine ſci petri. Notũ aũt factũ eſt p vniuerſam yopen
⁊ crediderũt multi ⁊c̄. Magiſter iñ alr̃ recitat lecturã
Augu. hoc mõ. Illuminare q̄ ſit diſpēſatio ⁊c̄. ⁊ h̃ per
eccleſiã. i. oẽs q ſunt in eccleſia terrena: ſed h̃ nõ eſt ſꝫ
intentionē auguſti. ¶ Hic poſſet q̃ri vtrũ angeli a p̄n
cipio mũdi cognouerint myſteriũ incarnatiõis. Rñdet
magiſter dicens q angelis maioribus notũ fuit ſꝫ nõ
minoribus. Uñ ipſi. ſ. minores angeli interrogãt. Eſa.
63. Quis eſt iſte q venit de edom tinctis veſtibus d bo
ſra. Sed opio hec eſt ꝯ btm̃ Diony. Dionyſius. n. du-
as interrogationes angeloꝝ de xp̃o factas ex ſacra ſcri a
ptura accipit. Unã ex ps. Quis eſt iſte rex glie. Itē ac-
cipit aliã ex Eſa. 63. Quis eſt iſte q venit de edom ⁊c̄.
Prima ēt interrogatio ſm eũ ē inferioꝝ angeloꝝ. Se
cunda ſupmoꝝ: qd pꝫ: q: p̄me nõ d̃us rñdet ſed alius.
Uñ dicit. Dñs virtutũ ipſe eſt rex glie: ſcd̃e v̄o rñdet ip
ſe deus imediate. Uñ dic̄. Ego q loquor iuſtitiã ⁊ ꝓpu
gnator ſum ad ſaluandũ. Uult ḡ Diony. q vtrq; ali-
qd ignorauerũt: ⁊ vtrq; aliqd ſciuerũt: q: a p̄n° oẽs ſci
uerũt myſteriũ incarnatiõis in gñali: ſed rõnes i ſpāli
didicerũt tpe ꝓcedēte ſeu ꝓceſſu tpis ſꝫ q in effectib'
extrinſecis explicabantur. Lecti. IIII.

Margin: angeli maiores a p̄n° mundi cognouerũt myſterium incarnationis.

P Ropter qd peto ne deficiatis i 3
tribulatiõibus meis in vobis q̄
eſt glia vr̃a. Hui' rei gr̃a flecto
genua mea ad pr̃em dñi nr̃i ie-
ſu xp̃i ex quo oĩs pr̃nitas in celis ⁊ in terra
noiatur: i vt det vobis ſꝫ diuitias glorie ſue
virtutem corroborari per ſpiritum eius i in
teriore xp̃m habitare per fidem in cordib'
veſtris: in charitate radicati ⁊ fundati.

Margin: p̄' diſ. 21. q. p̄' ar ti. p̄.

¶ Poſtq̄ egit apſus de dignitate officij: qd ptinet ad
ſuã ꝯdõnem: hic ꝯñr agit de his q̄ ptinent ad ſuã affli
ctionem. ſ. de paſſionibus ſuis. Circa qd duo facit. Pri
mo exhortatur eos ne p ſuis tribulationibus ꝯturbentur:
ſed hẽant patientiã. Scd̃o q: ad hoc q hõ nõ ꝯturbe 4
tur neceſſum eſt diuinũ auxiliũ: p̄mittit orõnē: vt impleãt
hoc p diuinã grãm ibi. (Huius rei gr̃a ⁊c̄.) Dicit ergo
p̄mo. Ex magnitudine officij mei ⁊ firmitate eius quã
hẽo per fidē xp̃i accidit q tribulationes patior nec me
ꝯturbant nec a xp̃o auellere p̄nt. Ro. 8. Quis nos ſe-
parabit a charitate xp̃i: tribulatio ⁊c̄. Quaſi dicat. Ni
hil. Propter qd induco vos ⁊ peto ne deficiatis in tri-
bulationibus meis: ne. ſ. occaſiõe tribulationũ mearuꝫ
deficiatis oĩno a fide ⁊ ab opibus bonis. Heb. 12. Non
fatigemini aĩs vr̃is deficientes. Dico aũt q vos nõ de
betis deficere: q: ſunt p vobis. i. p vtilitate vr̃a. 2. Cori.
1. Siue tribulamur p vr̃a exhortatiõe ⁊ ſalute: ſiue cõ
ſolamur p vr̃a ꝯſolatione ⁊ ſalute: q̄ operatur tolerãtiaꝫ 5
paſſionũ earũdem: quas ⁊ nos patimur vt ſpes nr̃a fir
ma ſit p vobis ſciētes: qm̃ ſicut ſocij paſſionũ eſtis ſic
eritis ⁊ ꝯſolationũ. Uel dicit p vobis. i. p vr̃a ꝓbatio
ne. Sap. 3. Tanq̄ auꝝ in fornace ꝓbauit electos dñs
⁊c̄. Que eſt glia vr̃a. ſ. ſi nõ deficiatis ſed ſtetis fortes i
tribulatiõibus. Nã q pſeuerauerit vſq; i finē ⁊c̄. Alio
mõ q̄ eſt glia vr̃a. i. tolerãtia paſſionũ nr̃aꝝ eſt p vob
ad gloriã in hoc q deus expoſuit apſos ſuos ⁊ ꝓphe-
tas tribulatiõibus ⁊ paſſiõibus pp ſalutē vr̃am. Oſee.
6. Propterea dolaui in ꝓphis ⁊ occidi eos ⁊c̄. 2. Cor. 1.

c Gloria veſtra ſumus ſicut vos noſtra ꝛc.
¶ Cōſequēter cū dicit.(Huius rei grā ꝛc.)Iplorat eis
auxiliū p orōnē vt p exhortationē ſuā pficiāt. Et prio
orōnē pmittit. Scdo q̄ſi ſecurus de exauditione grās
agit ibi.(Ei aūt q potēs eſt ꝛc.)Itē pma i tres:q2 prio
pponit orōnis obīm. Scdo orōnis intētū ibi.(Ut det
vob ſꝫ diuitias ꝛc.)Tertio orōnis fructū ibi.(Ut poſ
ſitis cōprehēdere ꝛc.)Orō aūt reddit exaudibilis per
humilitatē.ps. Reſpexit in orōnē hūliū ꝛc. Eccl.35.
Orō humilitātis ſe nubes penetrabit ꝛc.Et iō ſtatī orō
nem ſuā ab humilitate incipit dicēs. Huius rei grā ſcꝫ
2 ne deficiatis a fide flecto genua mea ad patrē ꝛc. Qd ē
ſignuꝫ humilitatis pp duo. Primo q2 q genua flectit
quodāmō paruificat ſe ꝛ ſubijcit ſe ei cui genua flectit.
Un̄ p hmōi oñdit recognitio ,ppriē fragilitatis ꝛ par/
uitatis. Scdo q2 in genu ē fortitudo corpis. Qñ ergo
quis genua flectit ,pteſtat debilitatē ſue virtutis. Et ide
eſt ꝙ exteriora ſigna corpalia exhibēt deo ad ꝯuerſio
nē ꝛ exercitiū ſpūs aīe interioris.2. Paralip. vl.in orō
ne Manaſſes.Flecto gēua cordis mei ꝛc.Eſa.45.Mi
hi curuabit oē genu ꝛc. ¶ Deinde deſcribit orationis
obīm qd eſt deus:ꝛ deſcribit eū ex duobus : Primo ex
affinitate. Scdo ex auctate. Ex affinitate.n. erigimur
ad orādū cū fiducia. Et q̄tuꝫ ad h dicit. Ad prēm dñi
3 nři ieſu xpi.ſ.cuius nos filij ſumus. Jac.1.Oē datū op/
timū ꝛc.Eſa.63.Tu.n.dñe pr nř ꝛc.Ex auctoritate āt
ꝯfirmat obtinēdi qd petimus fiducia: q2 ipſe ē ex quo
ois prnitas in celo ꝛ in terra noiat. ¶ Hic poſſet q̄ri
vtrū in celo ſit pñitas. Poſſet dici breuiter ꝙ in celo.
i.in deo vel in diuinis eſt pñitas q̄ eſt pn̄m ois pñitas.
Sed de hac nō q̄rit ad pñs:q2 cuilꝫ fideli nota ē. Sed
querit vtrū in celis.i.vtrū i angelis ſit aliqua pñitas.
Ad hoc dico ꝙ pñitas eſt tm̄ in viuētibus ꝛ cogno/
ſcentibus. Eſt aūt duplex vita. Una ſm actū: alia ſm
potentiā. Uita qdē ſm potētiā eſt hře opa vite in potē
tia. Un̄ dormiens q̄tū ad actus exteriores dr̄ viuere i
potētia. Uiuere aūt ſm actū eſt qñ exercet quis opa vite
in actu. Sic aūt nō ſolū q dat potētiā vite pr eſt eꝰ cui
4 dat:ſed q dat actū vite ille ēt pr dici pōt. Quicūq̄ g̃ in
ducit aliquē ad aliquē actū vite:puta ad bñ opanduꝫ:
intelligendū:volendū:amandū pr eius dici pōt.1. cor.
4. Nā ſi decē milia pedagogoꝝ hēatis in xp̄o: ſed nō
multos pres ꝛc. Cū g̃ inter angelos vnus alteꝝ illumi
net pficiat ꝛ purget ꝛ iſti ſint actus hierarchici:mani/
feſtū eſt ꝙ vnus angelus eſt pr alterius ſicut magiſter
eſt pr diſcipuli. ¶ Utrū aūt pñitas q̄ eſt in celis ꝛ in
terra deriuet a prnitate q̄ eſt in diuinis dubitat : ꝛ vr̄ ꝙ
non q2 noīa ſic iponimus ſm ꝙ res noiatas cognoſci
mus. Quicqd aūt cognoſcimus eſt p creaturas: ergo
noīa ipoſita a nobis rebus ipſis plus ꝛ pus ꝯueniunt
creaturis q̄ȝ ipſi deo. Rñdeo ꝛ dico ꝙ nomē alicuiꝰ rei
5 noiate a nobis dupl' pōt accipi:q2 vel eſt exp̄ſſiuū vel
ſignificatiuū ꝯceptus intellectꝰ: q2 voces ſunt note vł
ſigna paſſionū vel ꝯceptuū q ſunt in aīa: ꝛ ſic nomen
pus eſt in creaturis q̄ȝ in deo. Aut inq̄tū eſt māifeſta
tiuum qditatis rei noiate exterius: ꝛ ſic eſt pus i deo.
Un̄ h nomen pñitas ſm ꝙ ſignat ꝯceptionē itellectꝰ
noiantis rē:ſic p pus inuenit in creaturis q̄ȝ in deo:q2
per pus creatura inoteſcit nobis q̄ȝ deus:ſm aūt ꝙ ſi/
gnificat ipſam rē noiatā ſic p pus eſt in deo q̄ȝ in nob:
q2 certe ois virtus gñatiua in nobis eſt a deo. Et iō di
cit. Ex quo ois pñitas in celo ꝛ in terra noiat. Quaſi
dicat. Paternitas q̄ eſt in ipſis creaturis eſt q̄ſi noialis
ſeu vocalis:ſed illa paternitas diuina qua pr dat totaꝫ
nām filio abſq̄ oī imperfectione eſt vera paternitas.
¶ Cōſequēter cū dicit.(Ut det vobis ꝛc.)oñdit oratio
nis intentū. Et pmo facit hoc. Scdo oñdit p qd poſſꝫ d
ipetrare ſuū ,ppoſitū ibi. (Per ſpūm eius ꝛc.) Dicit g̃.
Dico ꝙ peto ne dficiatis:ſed ſtetis viriłr. Scio tñ ꝙ h
ex vobis facer nō poteſtis ſine dono dei:iō peto vt det
vobis. Jac.1.Oē Datū optimū ꝛc. Et h qdē ſm diuiti
as glīe ſue.i.ſꝫ copiā maieſtatꝫ eius ꝛ magnificētie.ps.
Glia ꝛ diuitie in domo eius. ,puer.8. Mecū ſunt diui/
tie ꝛ Glia. Diuitie.inquā q̄ faciūt ṽtutem corroborari.
Eſa.40. Qui dat laſſo virtutē:ꝛ his q nō ſunt fortitu
dinē ꝛ robur multiplicat. Et h in īteriori hoīe: q2 niſi
in īterioribus fortificet hō:facilr ab hoſte ſupat. Eſa.
2 9. Cōfirmet illud ꝛ corroboret i iudicio ꝛ iuſtitia amo
do ꝛ vſq̄ in ſempiternū. ¶ Tūc reſumat illa pticula
interpoſita.ſ.p ſpm̄:in q̄ oñdit p qd obtīere pōt qd pe
tit. Ipſe.n.ſpūs q roborat eſt ſpūs fortitudis: ꝛ eſt cā ñ
deficiēdi in tribulatiōibus:quē obtinemꝰ p fidē q̄ ē for
tiſſima:q2 fides eſt ſuba reꝝ ſpandaꝝ.i.facit in nobis
ſubſiſter̄ res ſpandas. Un̄.1. Pe.4. Cui reſiſtite fortes
in fide. Et iō ſubiungit. Hītare xp̄m p fidē. Et h in cor
dibus vřis.1. Pe.3. Dñm aūt xp̄m ſcificate i cordibus
vřis. Per qd? Dico ꝙ nō ſolū p fidē q̄ vt donū eſt for/
tiſſima:ſed ēt p charitatē que eſt in ſanctis. Et iō ſub/
dit in charitate radicati ꝛ fundati.1.cor.13. Oia ſuffert:
oia credit:oia ſperat:oia ſuſtinet:charitas nunq̄ȝ exci/
dit. Can.vlti. Fortis ē vt mors dilectio. Un̄ ſicut arbor
3 ſine radice ꝛ domus ſine fundamento de facili ruit:ita
ſpiritualē edificium niſi ſit in charitate fundatū ꝛ radi
catum durare non poteſt. Lectio. V. Job.
Ut poſſitis cōprehendere cū oī ca.11.
bus ſcis q̄ ſit latitudo ꝛ lōgitu
do ꝛ ſublimitas ꝛ pfundū. Sci
re ēt ſupereminentem ſcie cha
ritatem xpi: vt impleamini in oēm plenitu/
dinem dei. Ei autem q potens eſt oia face/
re ſuperabundanter q̄ȝ petimus aut intelli
4 gimus ſm virtutez que operatur in nobis:
ipſi gloria in eccleſia ꝛ i xp̄o ieſu in omnes
generationes ſeculi ſeculorum. Amen .
¶ Supra oñdit aplš petitōis ſue p epheſijs ꝛ orōnis cogni
frcutū.ſ.corroborationē ſpūs in fide ꝛ charitate: h ꝯñr tio di
oſtendit eoꝝ q̄ petit fructū corroborationis q̄ eſt p fidē eſt no
ꝛ charitatē que eſt q̄dā cognitio. Iō p ,pponit ipſaꝫ no bis ne
ticiā. Scdo ipſius noticie ſeu cognitionis efficaciam ceſſa/
ibi.(Ut ipleamini in oī plenitudine dei). Dicit g̃. Ita ria tā
ſitis chariſſimi i charitate radicati ꝛ fūdati vt poſſitis in fu/
cōphēdere ꝛc. Qd qdē duplr legi pōt. pmo mō vt ma turo
gis ſequat intentionē apli. Sciendū eſt g̃ ꝙ tā i futu/ q̄ȝ in
ro q̄ȝ in pñti cognitio dei eſt nobis nečia: nā in futuro pñti.
gaudebimus ꝛ de cognitiōe dei: ꝛ de cognitiōe aſſum/
5 pte hūanitatis. Jo.17. Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt
te ꝛc. Jo.10. Ingredit.ſ.in ꝯtēplationē diuinitatis: ꝛ egre
diet.ſ.in ꝯtēplationē hūanitatis: ꝛ paſcua inueniet. Et
q2 fides eſt inchoatio illius future cognitōis:q2 eſt ſba
reꝝ ſpandaꝝ ꝛc. vt dr̄ Heb.11. Quaſi iaꝫ in nobis res
ſpandas p modū cuiuſdā inchoationis facit ſuſtinere.
Inde eſt ꝙ fides nřa in his duobus ꝯſiſtit.ſ. in diuini
tate ꝛ hūanitate xpi.1.cor.2. Nō.n.iudicaui me ſcire in
ter vos niſi ieſum xp̄m ꝛc. Scdm h ergo p pmittit eis
cognitionē diuinitatis. Scdo cognitionē myſterioꝝ hu
manitatis ibi.(Scire ēt ſupeminentē ſcie ꝛc.) Cogni/
tionē aūt dei manifeſtat eis ſub his ṽbis.(Ut poſſitis
ꝛc.) Quaſi dicat. Corroboramini p fidē ꝛ charitateꝫ:
q2 ſi ſic eſtis pueniētis ad vitā eternā: vbi hēbitis deū
preſentem

a ꝑſtem ⁊ perfecte eū cognoſcentis. Q: aūt deus manifeſtet amanti p3 Jo.14. Qui diligit me diliget a pr̄e meo: ⁊ ego diligā eū ⁊ manifeſtabo ei meipſm̄. Q: ṽo manifeſtet credenti p3 put dr̄ Eſa.7. ſm aliā lr̄a3. Niſi credideritis nō intelligetis. Op3.n. ſm fidē ⁊ charitatē vt corroboremini vt poſſitis cōphendere. Ubi ſciendū eſt ꝙ cōphendere qn̄qȝ ponit̄ p includere: ⁊ tūc op3 ꝙ comphendens ꝯtineat in ſe totalr̄ cōphenſum. Qn̄qȝ aūt ponit̄ p apphendere: ⁊ tunc dicit remotionē diſtantie: ⁊ inſinuat ꝓpinqtatem. Primo aūt mō a nullo intellectu creato deus cōphendi pōt. Job.11. Forſitan veſtigia dei cōphendes ⁊ vſqȝ ad pfectū oīpotē tem repies? Quaſi dicat. Non: q: ſic poſſet eū pfecte
2 cognoſcere q̄ntū cognoſcibilis eſt. Et de hac cognitiōe nō intelligit̄ qḋ dr̄. Ut poſſitis cōphendere: ſed ſcūdo mō ⁊ eſt vna de tribus dotibus: ⁊ de hac loqt̄ aplſ cū3 dicit. Ut poſſitis comphendere.i. deū hr̄e pn̄tem ⁊ pſentialr̄ cognoſcere. Phil.3. Sequor aūt ſi quō ꝯphēdam in quo ⁊c̄. Et hec cōphenſio eſt cōis oībus ſctīs eius. Jō ſubdit. Cū oībus ſcīs. ps. Glia hec eſt oīb⁹ ſanctis eius. Talibus aūt dr̄ illud.1. cor.9. Sic currite vt cōphendatis ⁊c̄. ¶ Que ſit latitudo ⁊c̄. Notandū ꝙ verba iſta videnť ortū hr̄e ex verbis Job.11. Forſan inquit veſtigia dei cōphendes? Quaſi dicat incōphenſibilis eſt. Huius aūt incōphenſibilitatis cā3 aſſignat dicens. Excelſior celo eſt ⁊ qd facies. Profundior infer
3 no eſt: ⁊ vn̄ cognoſces. Longior terra mēſura eius ⁊ latior mari. Ex quo vr̄ ꝙ Job oſ̄dat eū eſſe incōphenſibilē: attribuens ei quadruplicē vr̄iam dimenſionum. His.n. ṽbis alludens aplſ dicit. Ut poſſitis cōphēdere q̄ ſit latitudo ⁊c̄. Quaſi dicat. Habeatis tantā fide3 ⁊ charitatē vt poſſitis tādē cōphendere qḋ cōphenſibile eſt. Et hoc mō exponit Diony. Nō eſt tn̄ aliq̄ mō intelligendū has dimēſiōes corpalr̄ eē in deo q: ſpūs eſt deus: vt dr̄ Jo.4. Sūt tn̄ in deo metaphorice. Un̄ p latitudinē deſignat̄ dimēſio ſeu extenſio virtutis ⁊ ſapientie diuine ſup oīa. Eccl.1. Effudit illā.ſ. ſapientia3 ſup oīa opa ſua. Per lōgitudinē deſignat̄ eterna eius
4 duratio. ps. Tu aūt dñe in eternū pmanes. ⁊ ps. Domū tuā dñe decet ſctitudo ⁊ longitudine dieꝝ. Per ſublimitatē vel celſitudinē ṽo pfectio ⁊ nobilitas nāe eius q̄ in infinitū excedit creaturā. ps. Excelſus ſup oēs gētes dñs. Et ꝓfundū.i. incōprehenſibilitas ſapiētie ei⁹. Eccl.7. Alta ꝓfunditas.ſ. ſaple diuīe qs inueniet eā? Sic ergo p3 ꝙ finis fidei ⁊ charitatis nr̄e ē vt puenia mus ad pfectā dei cognitionē qua cognoſcamus infinitā ſue virtutis extēſionē: eternā: ⁊ infinitā eius durationē: ſue pfectiſſime nāe celſitudinē: ſue ſaple ꝓfunditatē ⁊ incōphenſibilitatē eo modo ſicut eſt attingēdū. ¶ Cōſequenter q: adhuc alia cognitio eſt neceſſaria .ſ. cognitio myſterioꝝ humanitatis iō ſubdit. (Scire ēt ſupuenientē ſcie ⁊c̄.) Ubi ſciendū eſt ꝙ qcqd eſt in
5 myſterio redēptionis hūane: ⁊ incarnationis xp̄i totū eſt opus charitatis. Nā ꝙ incarnatus eſt: ex charitate ꝓceſſit. Ep.2. Propter nimiā charitatē ſuā q̄ dilexit nos ⁊c̄. Q: ṽo mortu⁹ fuit ex charitate ꝓceſſit Jo.15. Maiorē hac dilectione nēo h3 ⁊c̄. infra.5. Xp̄s dilexit nos ⁊ tradidit ſemetipſm̄ p nobis oblationē ⁊ hoſtiā deo: pp̄ hoc dicit Grego. O ineſtimabilis dilectio charitatꝭ vt ſeruū redimeres filiū tradidiſti. Et iō ſcire charitatē xp̄i eſt ſcire oīa myſteria incarnationis xp̄i ⁊ redēptionis nr̄e q̄ ex imenſa charitate dei ꝓceſſerūt: q̄ qdē charitas excedit oēm intellectū creatū ⁊ oīum ſciam: cum ſit incōprehenſibilis cogitatu. Et iō dicit. Supueniētē ſcie.ſ. nāe ⁊ oīs intellectus creati. Phi.4. Et pax dei q̄ exupat oēm ſenſum. Charitatē xp̄i.i. quā deus pater

Charitatē xp̄i ſcire: eſt ſcire oīa ei⁹ miſteria.

fecit p xp̄m.2. Cor.5. Deus erat in xp̄o mundū recōcilians ſibi. Alio mō pōt legi vt referat̄ ad pfectionē charitatis nr̄e. Quaſi dicat. Corroboramini in charitate radicati ⁊ fundati: ⁊ hoc vt poſſitis cōprehendere nō ſolū cognoſcendo cū oībus ſcīs: q: hoc donū.ſ. charitatis cōe eſt oībus: cū nullus poſſit eſſe ſctūs ſine charitate vt dr̄ Eph.3. Poſſitis inqȝ cōphēdere q̄ ſit latitudo .ſ. charitatis q̄ ſe extēdit vſqȝ ad inimicos. ps. Latum mādatū tuū nimis. Lata eſt.n. charitas ad ſuā diffuſionem. ps. Eduxit me in latitudinē dñs. Lōgitudo autē eius attendit̄ q̄ntū ad ſui pſeuerātiā q: nūqȝ deficit: ſed hic incipit ⁊ pficit̄ in glīa.1. Cor.13. Charitas nūqȝ excidit. Can.vlti. Aque multe nō potuerunt extinguere
2 charitatē. Sublimitas aūt eius attendit̄ q̄ntū ad intentionē celeſtiū: vt.ſ. deus nō diligat̄ pp̄ tpalia: q: hmōi charitas eſſet infirma: ſed vt diligat̄ pp̄ ſe tm̄. Job.40. Jn ſublime erigere ⁊ eſto glioſus. Profundū ṽo attēdit̄ q̄ntū ad originē ipſius charitatis. Nā h̄ ꝙ deū diligimus nō ē ex nobis: ſed a ſpūſcō: q: vt dr̄ Ro.5. Charitas dei diffuſa ē i cordibus nr̄is p ſpūmſcm̄ ⁊c̄. Hoc ergo ꝙ vnus h3 charitatē lōgā latā ſublimē ⁊ ꝓfundā ⁊ alius nō: venit ex ꝓfundo diuine pdeſtinatiōis. Eccl.1. Profūdū abyſſi qs dimēſus eſt? Ergo vt poſſitis cōphēdere.i. pfecē ꝯſeq cū oībus ſcīs q̄ ſit latitudo vt extēdat̄ charitas vr̄a vſqȝ ad inimicos: q̄ ſit lōgitudo: vt.ſ. nūqȝ deficiat q̄ ſit ſublimitas: vt.ſ. pp̄ ſeipſm deus diligat̄ ⁊ ꝓfundū.ſ. pdeſtinatiōis ⁊c̄. ¶ Sciendū eſt aūt
3 hic ꝙ xp̄s in cuius ptāte fuit eligere genus mortis qḋ vellet: q: ex charitate mortē ſubijt: elegit mortē crucis in qua pdicte q̄tuor dimēſiones ſunt. Jbi eſt latitudo .ſ. in ligno trāſuerſo: cui affixe ſunt manus: q: opera nr̄a dn̄t p charitatē dilatari vſqȝ ad inimicos ps. Eduxit me in latitudinē dñs. Jbi eſt lōgitudo in ligno erecto cui initit̄ totū corp⁹ q: charitas d3 eē pſeueratiua q̄ ſuſtinet ⁊ ſaluat hoīem. Mat.10. Qui aūt pſeuerauerit vſqȝ in finē h̄ ſaluus erit. Jbi eſt ſublimitas in ligno ſupiori cui caput īheret: q: ſpes nr̄a d3 eleuari ad eterna ⁊ diuīa.1. Cor.11. Caput viri xp̄s eſt. Jbi ēt ē ꝓfundū in ligno qḋ latet ſub terra ⁊ ſuſtiet crucē: ⁊ tn̄ nō vr̄: q: ꝓfundū amoris diui ſuſtinet nos: nec tn̄ vr̄ q: rō pdeſtinationis vt dictū eſt excedit intellm̄ nr̄m. Sic g ōbe 4
mus cōphendere virtutē charitatis nr̄e ⁊ xp̄i ⁊ adhuc ſcire charitatē xp̄i ſupueniētē ſcie.ſ. hūane: q: nullſ pt ſcire q̄ntū xp̄s dilexit nos vel ſcire ēt charitatē ſcie xp̄i .i. q̄ habet̄ cū ſcia xp̄i. Charitatē dico ſupeminētē aliqȝ charitati q̄ eſt ſine ſcia. Sed nūqd eſt veꝝ ꝙ charitas q̄ eſt cū ſcia ſupemineat charitati q̄ eſt ſine ſcia: ⁊ vr̄ ꝙ nō: q: ſic malus theologus eſſet ſupeminētioris charitatis q̄ ſcā vetula. Rn̄deo dico ꝙ hoc intelligit̄ ō ſcia efficiente. Nā ex vi cognitionis īducit̄ ad magis diligendū: q: q̄to deus magis cognoſcit̄: tāto ⁊ magis diligit̄: ppqḋ petebat Aug. nouerī te nouerī3 me. Uel h̄ dr̄ pp̄ quoſdā q hn̄t zelū dei: ſed nō ſm ſciam. Talium
.n. charitati ſupeminet charitas cum habet̄ ſcia xp̄i. 5
¶ Cōſequenter cū dicit. (Ut īpleamini ⁊c̄.) Ponit cognitionis diue efficaciā dicens. Ut īpleamini ī omne3 plenitudinem dei.i. vt habeatis perfectam participatōnem oīum donoꝝ dei: vt.ſ. h̄ habeatis plenitudinem virtutū3 ⁊ poſtea beatitudīs que qdē efficit charitas. Eccl.24. Tranſite ad me oēs q concupiſcitis me ⁊c̄. ¶ Cōſequenter ſeqtur illa pars. (Ei autem q potens ⁊c̄.) Jn qua apoſtolus agit deo gratias ō ſue petitōis exauditiōe. Circa qḋ tria facit: q: pmo ponit ptātē dei qua poſtulata concedit. Scdo poteſtatis exemplū ibi. (Scdm̄ virtutem que operatur in nobis ⁊c̄.) Tertio ſcdm̄ gratiaꝝ actionis ibi. (Jpſi gloria ⁊c̄.) Poteſtatē

crux chriſti hūit q̄tuor dimenſiōes ſc3 latitudinē ⁊c̄.

c oitem dei deſcribit infinitam dicens. Ei autem.ſ.deo
xp̄o ⁊ deo patri q potens eſt oĩa facere ⁊c̄.Exo.15.Om
potens nomen eius. Ro.vlti.Ei aũt q potens eſt vos
cõfirmare iuxta euangeliũ ⁊c̄.Et hoc ſupabũdãter fa
cere in nobis oĩa q̄ꝫ ſciamus petere ꝑ affectũ:aut itelli
gere ꝑ intellectũ:⁊ hoc eſt qḋ dicit:q̄ꝫ petimus aut itel
ligimus. ¶ Exemplũ aũt hmõi abũdantie in nob̄ ex
hibite oñdit dicẽs.Scḋm virtutẽ quã opat in nobis.
Quaſi dicat.Apparet ſi attendamus ea q̄ opatus eſt
in nobis.ſ.hoĩbus.Nã nec affectus:nec intellect⁹ hũa
nus potuiſſent ꝯſiderare vel itelligere vel petere a deo
q̄ fieret hõ:⁊ q̄ hõ efficeref deus ⁊ ꝯſors nãe diuie: q̄
2 tñ ſꝫ virtutẽ opaf in nobis:⁊ hoc i incarnatiõe filij ſui
2.Pe.1.Ut ꝑ h̄ efficiamini diue ꝯſortes nãe. Uñ ḋ his
dr̄ Eccl.18. Quis ſufficiet enarrare opa illi⁹? Quis.n.
inueſtigabit magnalia illius:virtutẽ aũt magnitudĩs
qs annũciabit?Uel opatus eſt in nobis.ſ. aplis q̄bus
dedit grãm euãgeliꝫadi inueſtigabiles diuitias xp̄i: ⁊
illuminare oẽs q̄ ſit diſpẽſatio ſacr̄i abſcõditi a ſeculis
in deo:vt dictũ eſt ſupra eodẽ ca. ¶ Nã aũt graꝝ ac
tionis dr̄ eſſe duplex bñficium qḋ nobis ꝯtulit deus.
Primũ eſt eccleſie inſtitutio. Scḋm eſt filij icarnatio.
Dicit ḡ.Ipſi.ſ.deo patri glīa ſit ſupple in eccleſia.i. ꝓ
his q̄ fecit in eccleſia quã inſtituit quo ad p̄mũ: i xp̄o
.i.ꝑ xp̄m vel ꝓ xp̄o quẽ nobis dedit.Ipſi inq̄ꝫ ſit glīa
3 vt glorioſus appareat non ſolum in pn̄ti:ſed i oẽs gña
tiones ſeculi ſcloꝝ.i.ſeculi oĩa cõtinentis.1. Thi.1.Re
gi aũt ſcloꝝ imortali ⁊ iuiſibili ſoli deo honor ⁊ gloria
in ſecula ſeculorum Amen. CAP. IIII.

Obſecro itaq̄ꝫ vos ego vinctus
in dño:vt digne ambuletis vo
catione qua vocati eſtis cum oĩ
2ª2.q. humilitate ⁊ manſuetudine: cũ
29. ar patientia ſupportantes inuicem in charita
tic.2° te.†Solliciti ſeruare vnitatem ſpũs in vin
culo pacis.Unum corpus ⁊ vnus ſpiritus
4 ſicut vocati eſtis in vna ſpe vocationis vr̄e.
¶ Supra cõmemorauit aplš diuina bñficia:ꝑ q̄ vni
tas eccleſie ꝯſtituif ⁊ cõſeruaf: hic monet eos aplš ad
ꝑmanendũ in eccl̄ie vnitate.Circa qḋ duo facit: q: pri
mo monet eos vt in ipſa vnitate ꝑſeuerẽt. Scḋo iſtru
it eos qũo in ea ꝑmaneant:ibi.(Hoc ḡ dico ⁊ teſtificor
in dño ⁊c̄.)Itẽ p̄ma in duas:q: p̄mo monet eos ad ſer
uandã eccleſiaſticã vnitatẽ. Scḋo ꝓponit ipſius eccle
ſiaſtice vnitatis formã ibi. (Unus dñs vna fides ⁊c̄.)
Prima itez in tres. Primo p̄mittit q̄dã inductiua ad
ſeruandã eccleſiaſticã veritatẽ. Scḋo ponit monitiõez
ibi.(Cũ oĩ humilitate ⁊c̄.)Tertio oñdit monitionis fi
nem:ibi.(Solliciti ſeruare ⁊c̄.)Inducit aũt ex tribus
ad ſeruandã eccleſiaſticã vnitatez. Primo ex charitatis
5 affectu. Scḋo ex cõmemoratiõe ſuoꝝ vinculoꝝ. Ter
tio ex ꝯſideratione diuinoꝝ.Charitatis aũt affectũ iſi
nuat ꝑ obſecrationẽ.Uñ dicit.Itaq̄ꝫ ex quo tot bñficia
a dño recepiſtis obſecro vos:cũ tñ imperare poſſem:ſꝫ ꝓ
pter humilitatẽ magis obſecro.ꝓuerb.18.dr̄. Cũ obſe
crationibus loq̄f paup.Itẽ ꝓꝑ charitatẽ q̄ magis mo
uet ad opus q̄ꝫ timor.philemoni.i.Fiduciaꝫ hñs i xp̄o
imperandi tibi qḋ ad rẽ ꝑtinet ꝓꝑ charitatẽ magis ob
ſecro ⁊c̄.Ex cõmemoratione ſc̄o ſuoꝝ vinculoꝝ idu
cit eos dicens.Ego vinctus in dño. Ex q̄bus inducit
eos ꝓꝑ tria. Primo q: amicus magis cõpatif amico af
flicto ⁊ nitif in pluribus facere volũtatẽ ſuã: vt vel ſic
eũ ꝯſolef.Eccl.12.Nõ agnoſcef in bonis amicus ⁊ nõ
abſcõdef a malis inimicus. In bõis viri inimici illius
in triſtitia:⁊ in malicia illius amicus agnitus eſt. Se d
cundo:q: aplš ipſe vincula patiebaf ꝓ ipſoꝝ vtilita
te:⁊ iõ iuducit eis ad memoriã quaſi volens eos obli
gare.2.Cor.1.Siue aũt tribulamur ꝓ veſtra exhorta
tione ⁊ ſalute: ſiue ꝯſolamur ꝓ veſtra ꝯſolatione: ſiue
exhortamur ꝓ vr̄a exhortatione ⁊ ſalute q̄ operaf to
lerantiã earũdẽ paſſionũ quas nos patimur. Tertio:
q: vt ſupra dictũ eſt cap.3.in illa pte.Que eſt glīa vr̄a
hmõi erãt eis ad magnã gloriã:dũ deus ꝓ eis amicos
⁊ electos ſuos expoſuit tribulationibus ꝓ ipſoꝝ ſalu
te.Et iõ addit.In dño.i.ꝓpter dñm.Uel erant ad glo
riã apl̄i q̄ non vt fur aut homicida: ſed vt xp̄ianus: ⁊
ꝓpter dñm nr̄m ieſum xp̄m vinculatus erat. Ezec.3. 2
Ecce data ſunt ſuper te vincula ⁊ ligabũt te in eis ⁊c̄.
¶ Ex ꝯſideratione ſc̄o diuinoꝝ beneficioꝝ inducit eos
dicens.Ut digne ambuletis vocatiõe qua vocati eſtis
.i.attendẽtes dignitatẽ ad quã vocati eſtis ambuletis
ſcḋm qḋ ei ꝯuenit.Si.n.qs vocat⁹ eſſet ad nobile regnũ
indignũ eẽt q̄ faceret opa ruſticana.Sic monet ephe
ſios aplš.Quaſi dicat.Uocati eſtis vt ſitis ciues ſctõ
rũ ⁊ domeſtici dei vt dictũ eſt.ſ.ca.2.nõ eſt ḡ dignũ vt
faciatis opa terrena:nec vt de mũdanis curetis.Iõ di
cit.Digne ⁊c̄.Col.1.Ambuletis digne deo ꝑ oĩa placẽ
tes.Phi.1.Digne euãgelio xp̄i ꝯſeruamini:⁊ quare? q:
vocauit vos de tenebris i admirabile lumẽ ſuũ.1.Pe.2.
¶ Cõſequenter cũ dicit.(Cũ oĩ humilitate ⁊c̄.) Po 3
nit modũ ſue monitionis dicẽs.Quõ digne poterunt
ambulare.Ponit ḡ quatuor virtutes ⁊ excludit q̄tu
or vitia eis oppoſita.Primũ aũt vitiũ qḋ excludit ẽ ſu
perbia:dũ.n.vnus ſupbiens vult alij p̄eſſe:⁊ alius ſiſr
ſupbus non vult ſubeſſe:cãtur diſſenſio in ſocietate:⁊
tollif pax.Uñ ꝓuer.13.Inter ſupbos ſemꝑ iurgia ſũt.
ad qḋ excludẽdũ dicit.Cum oĩ humilitate.ſ.interiori
⁊ exteriori.Eccl.3.Quanto magnus es hũilia te i oĩ
bus ⁊c̄.Phil.2.In humilitate ſupiores inuicẽ arbitrã
tes.Iac.4.Deus ſupbis reſiſtit:hũilibus aũt dat gra
tiam.Scḋm eſt ira.Iracũdi.n.ſunt ꝓpinqui ad iniu
riam inferendam ãbis:ex quo turbationes oriunf.ꝓ
uer.15.Uir iracũdus ꝓuocat rixas q patiens eſt miti
gat ſuſcitatas.Ad h̄ excludendũ dicit.Mãſuetudine
q̄ mitigat rixas ⁊ pacẽ conſeruat.ꝓuer.3.Manſuetis 4
dabit grãm ho.Mãſueti ãt hereditabunt terrã.Eccle.
3.Fili in mãſuetudine opa tua perfice: ⁊ ſup gloria ho
minum diligeris.Tertiũ eſt in patientia.Qñq̄ꝫ.n.ali
qs humilis eſt ⁊ mãſuetus in ſe:abſtinens a moleſtijs
iuferendis:non tñ patienter ſuſtinet moleſtias ſibi illa
tas vel acceptat.Iõ ſubdit.Cũ patientia.ſ. aduerſoꝝ
Iac.1.Patientia aũt opus ꝑfectũ hꝫ.Eccl.2.In humi
litate tua patientiã habe Hebr.10.Patientia vob̄ neceſ
ſaria eſt:vt voluntatem dei facientes ⁊c̄.Quartuz ior
dinatus zelus.Cum.n.inordinate zelantes oĩa que vi
dent iudicant:nec tempus:nec locũ ſeruantes concita
tur turbatio in ſocietate.Gal.5.Si mordetis inuicez ⁊ 5
comeditis:videte ne inuicem ꝯſumamini. Et iõ dicit.
Supportantes inuicem in charitate.ſ.mutuo ſuſtinẽ
tes defectus alioꝝ:⁊ hoc ex charitate:q: qñ deficit ali
quis non dꝫ ſtatim corrigi:niſi aſſit locus ⁊ tp̄s:ſꝫ mi
ſericorditer expectari:q: charitas oĩa ſuſtiet.1.Cor.13.
Nõ aũt debẽt hmõi defect⁹ ſupportari ex negligentia
vel ex ꝯſenſu ⁊ familiaritate carnali vel amicitia:ſꝫ ex
charitate.Gal.6.Alter alteri⁹ onera portate ⁊c̄.Ro.15.
Debemus nos firmiores imbecillitates infirmoꝝ ſuſtinere.
¶ Cõſequenter cũ dicit.(Solliciti ſeruare ⁊c̄.)Oſtẽ
dit monitionis finem:q quidem eſt vt ſeruetur vnitas i
ter fideles.Circa qḋ tria facit.Primo ponit ipſam vni
tatem q̄ eſt finis.Secũdo deſcribit modũ vnitatis ibi.

1 (In vinculo pacis.) Tertio ponit rōnē ſeruādē vnita
tis ibi. (Sicut vocati eſtis ꝛc̄.) Dicit ergo p̄mo. Dico
ꝙ digne ambuletis ꝛc̄. ꝛ hoc faciatis ſolliciti ſerua/
re vnitatem ſpiritus. Eſt aūt duplex vnitas. Una ad
malefaciēdū que eſt mala. ſ. carnis. Ecc. 11. A ſcintilla
una augeť ignis: ꝛ ab vno doloſo augeť ſanguis. Alia
eſt vnitas ſpūs q̄ eſt bona ad faciendū bonū. p̄s. Ecce
q̄ꝫ bonū ꝛ q̄ꝫ iocūdū ꝛc. Jo. 17. Ut ſint vnū ſicut ꝛ nos
vnū ſumus. Modus aūt ſeruādē vnitatis eſt in vincu
lo pacis. Charitas. n. eſt cōiūctio aīaꝝ. Nulla aūt cōiū
ctio ſtare pōt. niſi legeť aliquo vinculo. Eodē mō nec
cōiūctio aīaꝝ p charitatē ſtare pōt: niſi legeť hmōi aūt
veꝝ ligamē eſt pax q̄ eſt trāqllitas modi ſpei ꝛ ordinis
qn̄. ſ. vnuſqſq; hꝫ qḋ ſuū eſt. Propter qḋ dīc in vinculo
pacis. p̄s. Qui poſuit fines tuos pacē ꝛc̄. Que q̄dem
pax ſeruať p iuſtitiā. Eſa. 32. Opus iuſtitie pax. Ecc. 6.

Charitas vnitas cōſtitit i duobus

2 Ne accidieris i vinculis ei⁹. Et q̄re? q: certe vt dř ibi/
dē. Uincula illius alligatura ſalutis. Nūc āt q: i hoīe
eſt duplex vnitas. Una. ſ. mēbroꝝ ad inuicē ſimul or/
dinatoꝝ. Alia corporis ꝛ aīe tertiū cōſtituētiū. Apl̄s
aūt loqť hic de vnitate eccl̄ie ad modū vnitatis q̄ eſt in
hoīe. iō ſubiūgit. Unū corpus. q. d. Ligemini vinculo
pacis: vt ſitis vnū corpus: q̄ꝫtū ad p̄mā vnitatem. vt. ſ.
oēs fideles ſint ordiati ad īuicē ſicut mēbra vnū corp⁹
cōſtituētia. Ro. 12. Multi vnū corpus ſumus i xp̄o ꝛc.
3 Et vnus ſpūs. q̄ꝫtū ad ſcḋm. ſ. ſpūalē ꝯſenſuꝫ p vnita/
tē fidei ꝛ charitatis. Uel vnū corp⁹ q̄ ad primū: ꝛ vn⁹
ſpūs quo ad deū: q: q adheret deo vnus ſpūs ē. p̄. cor. 6.
¶ Deīde cū dicit. (Sicut vocati eſtis ꝛc̄.) Subdit rō
nē huius vnitatis: q: ſicut videmus ꝙ qn̄ aliq ſūt vo/
cati ſimul ad aliqḋ pariter habēdū ꝛ mutuo pcipien/
dū ſolēt ſimul ēt manere ꝛ ſimul ire. ita ſpūaliter dicit.
Q: vos eſtis vocati ad vnū. ſ. finale p̄miū. iō debetis ſi
mul cū vnitate ſpūs ambulare in vnā ſpē vocationis.
Heb. 3. Fratres ſacti vocationis celeſtis pticipes. i. cor.
1. Uidete vocationē veſtrā ꝛc̄. Sed poſſet aliqs dicere
Quis vocabit nos ꝛ ad qḋ. Rn̄deť. i. Pe. 5. Deus aūt
4 ois grē. q vocauit nos in eternā gl̄iā ſuā ꝛc̄. vbi eſt bti/
tudo vr̄a. Apoc. 19. Beati q ad cenā nuptiaꝝ agni vo/
cati ſunt. ¶ Lectio II.

1. q. 103. ar. 3.

Unus dn̄s: vna fides: vnuꝫ ba/
ptiſma. † Unus deus ꝛ pr̄ oīuꝫ
q eſt ſuper oēs ꝛ per omnia ꝛ i
omnibus nobis.

¶ Poſita eoꝝ exhortatione p ſeruanda eccleſiaſtica
vnitate: in hac parte apl̄us formā dicte vnitatis ipſis
epheſiis inſinuat. Ubi ſciēdū eſt cū eccleſia dei ſit ſicut
ciuitas eſt aliqḋ vnū ꝛ diſtinctū cū nō ſit vnū ſicut ſim
plex: ſed ſicut compoſitū ex diuerſis partibus. Et ideo
apl̄s duo facit. Primo oſtēdit id qḋ eſt cōe eccleſie. Se
cūdo oſtēdit id qḋ eſt diſtinctūm ipſa ibi. (Unicuiqꝫ
aūt noſtrū data eſt gratia ꝛc̄.) In qualibet āt ciuitate:
5 ad hoc: vt ſit vna quatuor debēt eſſe cōia. ſ. vnus gu/
bernator: vna lex: eadē inſignia: ꝛ idē finis: hec aūt q̄/
tuor dicit apl̄us eſſe in eccleſia. Dicit ergo. Dico ꝙ de/
betis habere vnū corpus ꝛ vnū ſpiritū: q: eſtis in vni/
tate eccleſie que eſt vna. Primo q: hꝫ ducē vnū. ſ. xp̄m
Et q̄ꝫtum ad hoc dicit. Unus dn̄s nō plures: pro quo/
rum diuerſis volūtatibus oporteat vos diſcordare. Di
citur. n. Hebreoꝝ. 3. Xp̄s eſt tanq̄ꝫ filius in domo ſua.
Act. 2. Certiſſime ergo ſciat ois domus iſrael q: dn̄m
eū ꝛ xp̄m deus fecit ieſum quē vos crucifixiſtis. i. cor.
8. Unus dn̄s noſter ieſus xp̄s. Zac. 14. In illa die erit
dn̄s vnus ꝛ nomē eius vnū. Scḋo q: lex eius eſt vna.
Lex. n. eccleſie eſt lex fidei. Ro. 3. Ubi eſt ergo nūc glo

riatio tua? Excluſa eſt. Per quā legē? Factoꝝ? Non ſꝫ 1
per legē fidei. Sed fides qn̄qꝫ ſumiť p ipſa re credita
ſm̄ illud. Hec eſt fides catholica ꝛc̄. iſta debent credi.
Qn̄qꝫ vero ſumiť p habitu fidei quo crediť in corde.
Et de vtraqꝫ pōt hoc dici. De p̄o vt ſit ſenſus vna eſt
fides. i. idē iubemini credere ꝛ eodeꝫ modo operari. q:
vnū ꝛ idē eſt: qḋ crediť a cūctis fidelibus. Un vniuer/
ſalis ſeu catholica dř. vnde. i. cor. i. Idipſuꝫ dicatis. i. ſc 2
tiatis oēs ꝛc̄. Alio modo vna eſt fides. i. vnus habitus
fidei quo creditur: vna inq̄ꝫ non numero ſed ſpecie: q:
idem dꝫ eſſe in corde oīum. Et hoc modo idem volen/
tium dicitur vna voluntas. ¶ Tertio eadem ſunt in/
ſignia eccleſie. ſ. ſacramēta xp̄i inter que p̄mū ē baptiſ
ma: quod eſt ianua oīum alioꝝ. Et ideo dicit. Unum
baptiſma. Dicitur aūt vnū triplici rōne. Primo q: ba
ptiſmata nō differunt ſm̄ baptiſantes: q: a quocūqꝫ
conferatur vniformē virtutē hꝫ q: q baptiſat interius
vnus eſt. ſ. xp̄s. Jo. i. Super quē videris ſpirituꝫ deſcē
dentem ꝛ manentē ſuper eo: hic eſt q baptiſat in ſpiri/
tuſancto. Scḋo dř vnum. q: datur in noīe vnius. ſ. tri
nitatis. Mat. vl. Baptiſantes eos in noīe patris ꝛ filij
ꝛ ſpirituſſancti. Tertio q: iterari nō poteſt. Peniten/
tia aūt matrimonium euchariſtia ꝛ extrema vnctio:
iterari poſſunt: nō aūt baptiſmus. Hebreo. 6. Impoſſi/
bile eſt eos qui ſemel ſunt illuminati per baptiſmum
ꝛ guſtauerūt donum celeſte ꝛ participes facti ſunt ſpi
rituſſancti. guſtauerūt nihilominus bonū dei verbum
virtuteſqꝫ ſeculi venturi ꝛ prolapſi ſunt per peccatū re
nouari rurſus ad penitētiā. Nō iterať aūt vel pp cara
cterē: vel q: cauſa eius nō iteratur. Roma. 6. Cōſepul/ 3
ti. n. ſumus cum illo per baptiſmū in mortē ꝛc. Nūc āt
xp̄s ſemel pro peccatis mortuus eſt vt dicitur. i. Pe. 3.
¶ Quarto i eccleſia eſt idē finis q eſt deus. Filius. n.
ducit nos ad patrē. i. cor. 15. Cū tradiderit regnū deo ꝛ
patri cum euacuauerit oēm principatum ꝛ virtutem ꝛ
poteſtateꝫ oportet aūt illum regnare ꝛc̄. Et q̄ꝫtum ad
hoc ſubiungit dicens. (Unus deus ꝛc.) Ubi p̄mo po
nit apoſtolus eius vnitatē. Scḋo eius dignitatem ibi.
(Qui eſt ſuper omnes ꝛc.) ¶ Circa p̄m̄ duo dicit. Pri
mū pertinet ad naturā diuinaꝫ. Un̄ dicit. Unus deus.
Deut. 6. Audi iſrael dn̄s deus tuus vnus eſt. Aliud p
tinet ad eius beniuolentiā ad nos ꝛ ad pietatē. Un̄ di/ 4
cit. Et pater oīum. Eſa. 63. Tu dn̄e pater noſter ꝛ re/
demptor noſter. Malach. 2. Nunqd nō pater vnus oīuꝫ
noſtrū? Nunqd nō deus creauit nos. Dignitatē auteꝫ
eius commendat ex tribus. Ex altitudine diuinitatis
cū dicit. Qui ē ſuper oēs. p̄s. Super oēs gētes dn̄s ꝛc.
Ex amplitudīe eius poteſtatis cū dicit. Per oia. Jere.
23. Celum ꝛ terrā ego impleo ꝛc. p̄s. Oia ſubieciſti ſub
pedibus eius ꝛc̄. Luc. 10. ꝛ Mat. 11. Oia mihi q̄ppe tra
dita ſunt q̄ppe q: p ipſm̄ facta ſunt. Jo. p̄. Sed modo
quo dř. Sap. 11. Oia in numero ꝛ pondere ꝛ menſura
diſpoſuiſti. Itē ex largitate gratie cū dicit, In oibus vo
bis. ſ. per grām. Jere. 14. Tu aūt i nobis es dn̄e ꝛc̄. Sꝫ 5
p̄mum appropriatur patri q eſt fontale p̄ncipiū diui/
nitatis ꝛ oēs creaturas excellit. Secundū filio q eſt ſa
pientia attingēs a fine vſqꝫ ad finem fortiter. Sap. 8.
Tertiū vero ſpūi ſancto q replet orbē terrarū. Sap. i.
¶ Lectio III.

Baptiſmus a q̄cūqꝫ cōferatur vniformē hꝫ virtutē

Unicuiqꝫ āt noſtrū data eſt gra mat.
tia ſm̄ mēſurā donationis xp̄i. 25.
Propter qḋ dicit. Aſcēdens i capi.
altū captiuā duxit captiuitateꝫ: p̄s
dedit dona hoībus. Q aūt aſcendit qḋ eſt 67.
niſi q: ꝛ deſcēdit p̄mū i iferiores ptes ter

c re.Qui deſcēdit:ipſe eſt ⁊ qui aſcendit ſup
oēs celos vt adimpleret omnia.
¶ Supra oſtēdit aplus eccleſiaſticā vnitatē quātum
ad id qđ i eccleſia eſt cōe: hic idē oñdit q̄ztū ad hoc q̄
ſingulis fidelibus mēbris eccleſie eſt ꝓpriū ⁊ ſpeciale.
Circa qđ tria facit. qꝛ p̄mo proponit diſtinctionē. Se-
cūdo inducit ad hoc auctoritatē ibi.(Propter qđ dicit
⁊c.)Tertio ponit auctoritatis expoſitionē ibi.(Qꝛ āt
aſcēdit ⁊c.)Dicit ergo.habemus in eccleſia vnū deū:
vnā fidē:⁊c.ſed tñ diuerſas grās:diuerſas particulari-
2 ter collatas habemus:qꝛ vnicuiq; noſtrū data eſt grā:
Quaſi.d.Nullus noſtrū eſt q nō ſit particeps diuine
gratie ⁊ cōionis.Joan.i.De plenitudine eius oēs acce
pimus grām pro grā.Sed certe iſta gratia nō eſt data
oibus vniformiter ſeu equaliter:ſed ſm mēſurā dona-
tionis chriſti. Ideſt.ſm q̄ chriſtus eſt dator:⁊ eam ſin
gulis mēſurauit. Roma.12. Habentes donationes ſm
grām que data eſt nobis differētes. Hec differētia non
eſt ex fato: nec a caſu:nec ex merito: ſed ex donatione
xp̄i.i.ſꝫ q̄ xp̄s nobis ɔmēſurauit. Ipſe.n.ſolus recepit
ſpūm nō ad mēſurā.Jo.i.ceteri aūt ſancti ad menſurā
recipiūt. Ro.12. Unicuiq; ſicut deus diuiſit mēſurā fi-
dei.i.cor.3.Unuſq̄ſq; ꝓpriā mercedē accipiet ⁊c.Ma
the.25.Unicuiq; ſm propriā virtutē ⁊c.Quia ſicut in
3 poteſtate xp̄i eſt dare vel nō dare:ita dare tm̄ vel min'.
¶ Seqtur.(Propter qđ dicit ⁊c.)Hic ponit quādam
auctoritatē aſſumptā de.p̄s.⁊ refert ad hoc qđ dixit.
Scđm mēſurā donationis xp̄i; vbi tria facit. Primo
cōmemorat xp̄i aſcēſionē. Scđo humani generis libe
rationē. Tertio ponit donoꝝ ſpiritualiū collationem.
Partes cōſequētur ſe. Oſtēdit ergo p̄mum dicēs ſic ꝓ
pter qđ.ſ.ſignificandū dicit .ſ.ꝓpheta Dauid in p̄s.
Aſcendēs xp̄s in altū ⁊c. Michee.2. Aſcēdit ante eos
pādens iter ⁊c. Job.39. In altū alas erigit ⁊c. Aſcēdēs
inq̄ꝫ ſed non ſolus:qꝛ captiuā duxit captiuitatē.eos.ſ.
quos dyabolus captiuauerat:humanū.n.genus capti
uatū erat ⁊ ſancti in charitate decedentes q meruerāt
gloriā in captiuitate dyaboli detinebant quaſi captiui
in lymbo. Eſa.5. Ductus eſt captiuus populus meus
⁊c. Hāc ergo captiuitatē xp̄s liberauit ⁊ ſecū duxit in
celū. Eſa.49. Nunq̄d tollet a forti p̄da aut qđ captuꝫ
4 fuerit a robuſto ſaluabit ac ſaluū poterit eſſe.qꝛ hec di
cit dñs. Eq̄dē ⁊ captiuitas a forti tollet ⁊ qđ ablatum
fuerit a robuſto ſaluabit. Sꝫ certe hoc nō verificat ſo-
lū q̄ztum ad iam mortuos:ſed ēt q̄ztum ad viuentes:
q captiui tenebant ſub peccato:quos a peccato liberās
ſeruos fec̄ iuſtitie:vt dr̄ Ro.6.Et ſic quodāmodo eos
in captiuitatē duxit nō ad pniciē:ſed ad ſalutē. Luc.5.
Ex hoc iam hoies eris capiēs. Nō ſolum aūt hoies a
captiuitate eripuit ⁊ ſue ſeruituti ſubiecit:ſed ēt eos ſpi
ritualibus bonis dotauit. Uñ ſubdit. Dedit dona hoi
bus.ſ.gratie ⁊ glorie.p̄s.Gratiā ⁊ gloriā dabit dñs.2.
Pe.i. Per quē ⁊ precioſa nobis promiſſa donauit ⁊c.
Nec eſt cōtrariū:qđ in littera p̄cedenti dr̄. Accepit do
5 na i hoibus:qꝛ certe ipſe dedit vt deus ⁊ accepit vt ho
mo in fidelibus ſicut in mēbris ſuis. Dedit in celos ſi-
cut deus ⁊ accepit in terra ſm modū loquēdi quo dr̄.
Mat.25.Qđ vni ex minimis meis feciſti mihi feciſti.
¶ Deinde cū dicit,(Qꝛ aūt aſcēdit ⁊c.)Exponit pro
poſitā auctoritatē ⁊ p̄mo q̄ztum ad aſcenſionē. Scđo
q̄ztū ad māꝫ donationis ibi.(Et ipſe dedit ⁊c.) ¶ Cir
ca p̄m duo facit. Primo oſtēdit quomodo dſcēdit ibi.
(Qui dſcēdit.)Scđo quomodo aſcēdit ibi.(Qui aſcē
dit ⁊c.) ¶ Circa p̄m cōſiderandū eſt q̄ cū xp̄s vere ſit
deus incōueniēs videbat q̄ ſibi cōueniret deſcēderet
qꝛ nihil eſſe deo ſublimius. Et iō ad hāc dubitationeꝫ

Aſcēdēdo xp̄s captiuam duxit captiuitatem quō itelligat

excludēdā ſubdit apl's. Qꝛ aūt aſcēdit qđ eſt:niſi qꝛ ⁊ d
dſcēdit p̄mū ⁊c̄. Ac ſi diceret. Jđ poſtea dixi q̄ aſcēdit
qꝛ ipſe p̄ deſcēderat vt aſcēderet:aliter.n.aſcēdere non
potuiſſet. Quo āt deſcēdit ſubdit dicēs qꝛ i iferiores ꝑ
tes terre. Qđ pōt intelligi dupl'r. Uno modo vt ꝑ infe
riores partes terre intelligant iſte ꝑtes terre in qbus
nos habitamus q̄ dicunt inferiores eo qđ ſunt īfra ce
lū ⁊ aerē. In has aūt partes terre dicit deſcēdiſſe fili' dī
nō motu locali: ſed aſſumptione inferioris ⁊ terrene
nāe ſm illud. Phil.2. Exinaniuit ſemetipſum ⁊c. Alio
modo pōt intelligi de inferno q ēt infra nos eſt. Illuc
.n.deſcendit dñs ſm aīaꝫ vt inde ſanctos liberaret. Et
ſic videt hoc eis cōuenire qđ dixerat. Captiuā duxit
captiuitatē. Zac.9. Tu quoq; in ſanguine teſtamenti
tui eduxiſti vinctos tuos de lacu in quo nō erat aqua. 2
Apoc.10. Uidi aliū angelū fortem deſcendentē de ce-
lo ⁊c. Exo.3. Uidi afflictionē populi mei qui eſt i egy-
pto ⁊c. Et ſeqtur. Et deſcendi liberare eum.
¶ Deinde cū dicit.(Qui deſcēdit ⁊c.)Manifeſtat ei'
aſcēſionē q̄ztū ad tria. Primo q̄ztū ad ꝑſonā aſcēdētis
cū dicit.(Qui deſcēdit ipſe ē q aſcēdit ⁊c.)In quo deſi
gnat vnitas ꝑſone dei ⁊ hoīs. Deſcēdit.n. ſicut dictuꝫ
eſt filius aſſumēdo humanā nām aſcēdit aūt filius ho
minis ſm humanā nām ad vite imortalis ſublimita-
tē. Et ſic eſt idē filius dei q deſcēdit:⁊ filius hoīs q aſcē
dit. Jo.3. Nemo aſcēdit in celū niſi q deſcendit de celo 3
filius hoīs q eſt in celo. vbi notat q̄ humiles q volun
tarie deſcēdūt ſpūalr deo ſublimāte aſcēdūt:qꝛ q ſe hu
miliat exaltabit. Luc.14.⁊.18. Scđo oſtēdit terminuꝫ
aſcēſionis cū dicit.(Sup oēs celos.)p̄s. Qui aſcendit
ſup oēs celos ad oriētē. Nec ſolū itelligēdū eſt q̄ aſcē-
derit ſup oēs celos corꝑales:ſꝫ ēt ſup oēm ſpūalē crea
turā. ſupra ca.i. Cōſtituēs illū ad dexterā ſuā i celeſtib'
ſup oēm p̄ncipatū ⁊ ptātē ⁊ ṽtutē ⁊ dñationē ⁊ oē no
mē qđ noiat ⁊c. ¶ Tertio ponit aſcēſionis fructū cū
dicit.(Ut adimpleret oia).i.oē genus boīꝫ ſpūalibus
donis repleret. p̄s. Replebimur in bonis domus tue.
Eccl.24. A generationibus meis adimplemini. Uel 4
vt adipleret oia.i.vt ad affectū ꝑduceret oia que d ipo
erāt ſcripta. Luc.vl. Oꝫ ipleri oia q̄ ſcripta ſunt in lege
⁊ ꝓphetis ⁊ pſalmis de me. ¶ Lec. IIII.

Deſcēdiſſe xp̄m p̄ ad inferiores ꝑtes terre quō itelligat

T ipſe dedit quoſdā q̄dē apo-
ſtolos. quoſdā aūt prophetas
alios vero euāgeliſtas. alios āt
paſtores ⁊ doctores ad conſu-
mationē ſanctoꝝ in opus miniſterij in edifi
cationē corpis xp̄i: donec occuramus oēs
in vnitatē fidei ⁊ agnitionis filij dei in viꝝ ꝑ 5
fectū. in mēſurā etatis plenitudinis xp̄i.
¶ Hic exponit apl's qđ ſupra dixerat de donatione do
noꝝ. Circa qđ duo facit. p̄ oñdit q̄ dñs ſingulis fideli
bus dedit donoꝝ diuerſitatē. Scđo oñdit illoꝝ dono-
rū fructū ⁊ vtilitatē ibi.(Ad ɔſumationē ſcōꝝ ⁊c.)Et
qꝛ ꝑ dona xp̄i diuerſi ſtatus ⁊ munera i eccl'ia deſignā
tur. cōſiderādū ē q̄ inter dona xp̄i p̄ ponit apl'os. Uñ di
cit. Et ipſe dedit quoſdā q̄dē apl'os. Luc.6. Elegit ex ip
ſis quos ⁊ apl'os noiauit. i.cor.12. Quoſdā q̄dē poſuit
in eccleſia. p̄mū apl'os. Scđo ꝓphetas. Tertio docto
res. Quarto ṽtutes. Apl'i p̄mo loco ponunt:qꝛ ipſi p̄-
uilegiati fuerūt in oībus donis xp̄i. Habuerūt.n.pleni
tudinē grē ⁊ ſapiētie q̄dē q̄ztū ad reuelationē diuinoꝝ
myſterioꝝ. Luc.vlt. Aperuit eis ſenſum vt itelligerēt
⁊c. Mar.4.⁊ Luc.8. Uobis datū eſt noſce myſteriū re
gni dei ⁊c. Jo.15. Oia q̄ audiui a patre meo nota feci vo
bis.

Apl'i p̄uilegiati erāt i oib' dōis xp̄i

a bis. Habuerunt ẽt copiam eloq̃utie ad annunciandũ
euangelium. Luc.21. Dabo vobis os ⁊ ſapiam cui nõ
poterunt reſiſtere ⁊ contradicere oẽs aduerſarij veſtri.
Mat.vlt. Euntes ĩ mundum vniuerſum p̄dicate ⁊c̃.
Habuerunt ẽt p̄rogatiuã auctoritatis ⁊ poteſtie q̃ntũ
ad curam dñici gregis Joan.vlt. Paſce oues meas. 2.
Cor.10. De poteſtate noſtra quã dedit nobis deus ĩ edi
ficationem nõ in deſtructiõem veſtram ⁊c̃. Jdõ aplꝯs ſub
iungit h' tres gradus eccleſiaſticos ſm participatiõem
ſingulorũ p̄miſſorũ. Nam q̃ntum ad reuelationẽ diuino-
rum myſteriorũ ſubdit. Quoſdã aũt ꝓphetas q̃ p̄nun
ciatores fuerunt incarnatiõis xp̄i de q̄bus dr̃ p' Pet.1.
Prophete q̃ de futura ĩ vob' gr̃a ꝓphetauerũt. Mat.
2 11. Oẽs.n. ꝓphe ⁊ lex vſq; ad Joãnem ꝓphetauerunt.
Sed apl'i ꝓphetantes fuerunt poſt aduentũ xp̄i gau
dia vite future. Apoc.1. Btũs q̃ legit ⁊ audit verba ꝓ-
phetie huius ⁊c̃. Jtem exponentes antiquorũ ꝓphetarũ
ꝓphetias. 1.Cor.14. Emulamini ſpũalia: magis aũt vt
ꝓphetetis. Mat.23. Ecce ego mitto ad vos ꝓphetas
⁊ ſapientes ⁊c̃. ¶ Quantũ v'o ad annunciandũ euan
gelium ſubdit. Alios v'o euãgeliſtas: q̃.ſ. habent offm̃
p̄dicandi euãgeliũ: vel ẽt ꝯſcribẽdi: q̃uis nõ eſſent de
p̄ncipalibus aplꝯs. Ro.10. Quã ſpecioſi pedes euãge
lizantiũ pacẽ ⁊c̃. Eſa.41. Dabo hieruſalẽ euangeliſtã.
¶ Quantũ v'o ad curã eccleſie ſubdit. Alios aũt pa-
ſtores curã.ſ. dominici gregis habentes. Et ſub eodẽ
addit. Et doctores ad oñdendũ q ꝓpriũ offm̃ paſtorũ
3 eccleſie eſt docere ea q̃ ptinẽt ad fidẽ ⁊ bonos mores.
Diſpenſare aũt tp̄alia nõ ptinet ad ep̄os q̃ ſunt aplo
rum ſucceſſores: ſed magis ad dyaconos. Act.6. Non
eſt equum nos derelinquere verbum dei: ⁊ miniſtrare mẽ
ſis. Tit.1. Amplectentẽ eum q̃ ſm doctrinã eſt: fidelẽ
ſermonem. Dr̃ de epiſcopo. Jere.3. Dabo vobis paſto-
res iuxta cor meum ⁊ paſcent vos ſcia ⁊ doctrina.
¶ Deinde cũ dic̃. (Ad ꝯſummationẽ ſanctorũ ⁊c̃.) Oñ
dit fructũ p̄dictorũ donorũ ſeu offõꝝ. Et circa h' duo
facit: q2 p̄mo aſſignat fructũ. Scd'o oñdit qualiter fideles
ad hũc fructũ poſſent aduenire ibi. (Ut iã non ſimus
paruuli ⁊c̃.) Prima iterũ in duas. Pr'io ꝓponit effectũ
ꝓxium. Scd'o oſtendit fructũ vltimũ ibi. (Donec oc-
4 curramus oẽs ⁊c̃.) Effectus aũt primus p̄dictorũ do
norũ ſeu offõꝝ põt attendi q̃ntum ad tria. Uno mõ q̃n
tum ad ipſos q̃ ſunt in officijs ꝯſtituti q̄bus ad h' ſunt
collata dona ſpũalia: vt miniſtrent deo ⁊ ꝓximis. Et q̃n-
tũ ad hoc dic̃. Jn opus miniſterij p qđ.ſ. ꝓcurat' honor
dei: ⁊ ſalus ꝓximorũ. 1.Cor.4. Sic nos exiſtimet hõ vt
miniſtros xp̄i ⁊c̃. Eſa.61. Miniſtri dei dicet' vob'. Alio mõ
q̃ntũ ad pfectionẽ iã credẽtiũ cũ dicit. Ad ꝯſũmationẽ
.i. pfectionẽ ſcõꝝ.i. eorũ q̃ iã ſunt ſcificati p fidẽ xp̄i. Et
enim ſpẽaliter debent itendere p̄lati ad ſubditos ſuos vt
eos ad ſtatũ pfectionis pducant: vñ ⁊ ipſi pfectiores
ſunt, vt dic̃ Diony. in eccleſiaſtica hierarchia Heb.6. Ad
pfectionẽ feramur ⁊c̃. Eſa.10. Cõſũmatio abbreuiata
inundabit iuſtitiã. Cõſũmationẽ.n. ⁊ abbreuiationem
dñs deus exercituũ faciet ⁊c̃. ¶ Tertio q̃ntũ ad ꝯuer
5 ſionẽ ĩfideliũ: ⁊ q̃ntũ ad hoc dic̃. Jn edificatiõẽ corpis
xp̄i.i. vt ꝯuertant' ĩfideles, ex q̄bus edificat' eccl'ia xp̄i
q̃ eſt corpus eius. 1.Cor.14. Ad edificationẽ ⁊ exhorta
tionẽ ⁊ ꝯſolationẽ. Et ſeq̄t' ibidẽ. Nã maior ẽ q̃ ꝓphe-
tat q̃ q̃ linguis loq̄tur: niſi forte interp̄tet' vt eccleſia
edificationẽ accipiat. Et ibidẽ. Oĩa ad edificatiõẽ fiãt.
¶ Deinde cũ dicit. (Donec occurramus ⁊c̃.) Aſſignat
fructũ vltimũ. Et põt intelligi dupl'r. Uno mõ de fru
ctu ſimpl'r vltio: q̃ erit in reſurrectione ſctõꝝ. Et ſm h'
duo tangunt'. Pr'io q̃dẽ ꝯgregatio reſurgẽtiũ ⁊ corpa
lis ⁊ ſpũalis. Corpalis q̃dẽ erit ꝯgregatio ĩ hoc q oẽs

Euãgeliſte dicunt' ab euangeli.

Doctores dicunt' a docẽdo.

b ſcĩ ꝯgregabunt' ad xp̄m. Mat.24. Ubicunq; fuerit cor
pus illuc ꝯgregabunt' ⁊ aq̄le. Et q̃ntum ad h' dic̃. (Do
nec occurramus oẽs ⁊c̃.) Quaſi dicat: vſq; ad h' extẽ-
dit' p̄dictũ miniſteriũ: ⁊ ꝯſũmatio ſcõꝝ: ⁊ edificatio eccle
ſie: donec in reſurrectiõe occurramus xp̄o. Math.25.
Ecce ſponſus venit exite obuiã ei Amos.4. Prepara
te in occurſum dei tui iſrael ⁊c̃. Et ẽt occurramus no
bis inuicem. 1.Theſ.4. Simul rapiemur cũ illis in nu
bibus obuiã xp̄o in aera. Phil.3. Siquõ occurrã ad re
ſurrectionẽ q̃ eſt ex mortuis ſpũalis aũt ꝯgregatio at-
tendit' q̃ntũ ad meritũ q̃dẽ ſm fidẽ: ⁊ q̃ntũ ad hoc dic̃.
Jn vnitatẽ fidei. ſ. eodẽ. Unus dñs vna fides ⁊c̃. Jtẽ
ſupra in eodẽ. Solliciti ſeruare vnitatẽ ſpũs ⁊c̃. Quã
tum v'o ad p̄miũ ſm dei pfectam viſionẽ ⁊ cognitionem 2
de qua. 1.Cor.13. Tũc cognoſcã ſicut ⁊ cognitus ſum.
Et q̃ntum ad hoc dicit. Et agnitionis filij dei. Jere.31.
Oẽs.n. cognoſcent me. ¶ Scd'o ponit p̄dictũ fructũ
q̃ntum ad pfectionẽ reſurgẽtiũ. Et p̄mo ponit ipſam p-
fectionẽ cũ dicit. Jn virũ pfectũ. Ubi nõ eſt intelligen
dum ſicut q̃dam intellexerũt: q.ſ. femine mutent' ĩ ſe-
xum virilẽ in reſurrectione: q2 vterq; ſexus pmanebit
nõ q̃dẽ ad cõmixtionẽ ſexuũ q̃ tũc de cetero nõ erit ſm
illud Mat.22. Jn reſurrectione.n. nõ nubent neq; nu
bent': ſed ſunt ſicut angeli. Sꝫ ad pfectionẽ nãe ⁊ glie
dei q̃ talem nãm ꝯdidit. Dicit ergo virũ pfectũ ad deſi
gnandũ oĩmodam pfectionẽ illius ſtatus. 1.Cor.13. Cũ
venerit qđ pfectũ eſt euacuabit' qđ ex pte eſt. Et pp h' 3
vir magis ſumit' ſm q diuidit' ꝯ puerũ: q̃ ſm q diui
dit' ꝯ feminã. Scd'o oñdit exẽplar huius pfectionis cũ
dicit. Jn mẽſurã etatis plenitudis xp̄i. Ubi ꝯſiderãdũ
eſt: q corpus xp̄i verũ eſt exemplar corpis miſtici: vtrũ
q;.n. ꝯſtat ex pluribus mẽbris in vnũ collectis. Corp9
aũt xp̄i fuit pductũ ad plenã etatẽ virilẽ.ſ. triginta triũ
fere annorũ ĩ qua mortuus fuit. Hmõi ergo etatis ple-
nitudini cõformabit' etas ſcõꝝ reſurgentiũ: in q̄b9 nul
la erit ĩperfectio nec defectus ſenectutis. Phil.3. Re-
formabit corpus humilitatis noſtre cõfiguratũ corpi
claritatis ſue. Alio mõ põt itelligi de fructu vltimo p̄ñ
tis vite: in qua q̃dem ſibi occurrunt omnes fideles ad
vnam fidem ⁊ agnitiõem veritatis. Jo.10. Alias oues
habeo q̃ non ſunt de hoc ouili ⁊c̃. Jn qua perficit' etiã
corpus xp̄i myſticum ſpũali perfectione ad ſimilitudi 4
nem corporis xp̄i veri. Et ſm hoc totum corpus eccle
ſie dr̃ corpus virile ſm illam ſimilitudinẽ qua vtitur
apoſtolus. Galathas.4. Quanto tp̄e heres paruulus
eſt nihil differt a ſeruo ⁊c̃.

Femine nõ mutãtur in ſexũ virilẽ in reſurrectiõe.

Lectio. V.

Etiam nõ ſimus paruuli fluctu 2.2.q.
antes ⁊ circũferamur oĩ vento 183.
doctrine in neq̃cia hoĩuꝫ: ĩ aſtu ar.2.
tia ad circumuentionẽ erroris.
Ueritatẽ aũt facientes in charitate creſca-
mus ĩ illo p oĩa q̃ eſt caput xp̄s: ex quo to
tum corpus cõpactum ⁊ cõnexũ p oẽm iũ-
cturam ſubminiſtrationis ſm operationẽ 5
in menſurã vniuſcuiuſq; mẽbri augmẽtum
corpis facit in edificationẽ ſui in charitate.

¶ Poſita donorũ ſpũaliũ diuerſitate ⁊ fructu eorũ: h'
oñdit aplꝯs quo ad fructũ illũ perueniamus. Circa qđ
duo facit. Pr'io duo ĩpedimẽta remouet. Scd'o modũ
veniendi docet ibi. (Ueritatem facientes ⁊c̃.) Dicit er
go. Bñ dictum eſt q hic eſt fructus vltimus iſtorũ do-
norum: q.ſ. occurramus dño in virum perfectum ⁊c̃.
Ergo opꝫ nos videre vt iã nõ ſimus paruuli: ſed certe

c viri pfecti: q₂ q̃diu aliq̄s eſt puer nõ eſt pfectus vir.
Dʒ ergo q̄ deſerat puericiã q dño dʒ occurrere. Sic fa
ciebat apſs.i.Cor.13. Qñ factus ſum vir euacuaui ea
q̄ erant paruuli. Cõditio aũt pueri eſt q̄ nõ eſt fix⁹ vel
determinatus in aliquo: ſed credit oĩ ṽbo. Si g̃ volu/
mus exhibere nos vt viros pfectos opʒ q̄ deſeramus
cogitationẽ fluctuantem.i.inſtabilẽ. Et hoc eſt qd di/
cit. Fluctuantes.i.Cor.14. Nolite paruuli effici ſenſi/
bus ſed malitia paruuli eſtote. Dicunt aũt fluctuãtes
a fluctu: q₂ tales ad modũ fluctus nõ ſunt firmi ĩ fide:
Jac.p. Qui.n.heſitat ſilis eſt fluctui maris q a vento
mouet τ circũfert. Nũc aũt neceſſe eſt nos ſtabiles eẽ
2 τ nõ fluctuare. Et q₂ ventus eſt praua doctrina: de q̃
merito dr̃ puer.25. Vẽt⁹ aglo diſſipat pluuias Mat.
7. Deſcẽdit pluuia venerũt flumina: flauerũt vẽti τ ir
ruerũt in domũ illã τ cecidit τ fuit ruina eius magna.
Jõ dic̃. Et nõ circũferamini oĩ vẽto doctrine τc̃. Q.d.
Nulla doctrina pueria pflante ad cõmotionẽ cordis
τ ruinã ſpũalis edificij debemus moueri: q₂ nõ eſt bona
doctrina: qd pʒ ex tribus. Pmo ex eius pn⁹ qd eſt neq/
cia hoĩum: io nõ eſt bona doctria ſed falſa τ neq̃: quã
dogmatiȥat aliqs ad pditionẽ aĩaꝝ: vt obtineat pnci/
patum: ſicut doctrina arrij neq̄ſſimi: q crepuit medi⁹:
vt de ipſo poſſit exponi illud Eccl.31. Teſtimoniũ ne
qcie eius veꝝ eſt. Itẽ talis doctrina pueria eſt: qd pʒ.
Scdo ex eius pceſſu q eſt aſtutia: q₂ cũ dolo.i.vnũ itẽ
3 dit τ aliud ſimulat: pp qd apſs dicit.2.Cor.11. Timeo
ne ſicut ſerpẽs euã ſeduxit aſtutia ſua: ita corrũpãtur
ſenſus veſtri τ excidant a ſimplicitate q̃ eſt in xp̃o ie/
ſu. Tertio pʒ h idẽ ex effectu: q₂ effect⁹ talis doctrine
eſt ad circũuentionẽ erroris non ad denarios: vel alia
tpalia acqrẽda: ſed ad ſeminãdos errores ſeducũt τ cir
cũueniũt tales doctores: d qb⁹ dr̃.2.Thi.3. mali homies
τ ſeductores pficiẽt ĩ pei⁹ errãtes τ ĩ errorẽ mittẽtes.
¶ Deinde cũ dicit. (Veritatẽ aũt faciẽtes τc̃.) Oſten
ſis ĩpedimẽtis p q̃ a fructu donoꝝ ſpũaliũ ĩpedit̃ qs:
hic oñdit qualr̃ ad fructũ debitũ puenit̃. Et arguit ſic.
4 Stati dcm̃ eſt q̄ ſi volum⁹ ad ſpũaliũ donoꝝ fructuʒ
puenire opʒ vt iã nõ ſimus paruuli τc̃. Sed tãdiu ſu/
mus paruuli q̃diu virilẽ ſtatũ nõ attingimus ac cre/
ſcimus g̃ nobis neciũm eſt vt creſcamus. Et h eſt qd
dicit. (Veritatẽ aũt faciẽtes τc̃.) Duo g̃ facit. Pmo oñ/
dit in quo debemus creſcere. Scdo p quẽ ibi. (In illo p
oĩa τc̃.) Dic̃ g̃ q̃tũ ad pm̃: v̓itatẽ faciẽtes creſcamus: τ
hoc in duobus.ſ.in bono ope τ forma boĩ opis q̃ duo
ſunt veritas τ charitas. Veritas ãt q̃nq̃ʒ dr̃ oẽ op⁹ bo/
num: vt Thob.p. In captiuitate tñ poſitus viã verita
tis nõ deſeruit. Faciamus g̃ veritatẽ.ſ. oẽ opus bonuʒ
vel veritatẽ doctrine: q₂ nõ ſufficere nobis dʒ audire vel
docere veritatẽ: ſed opʒ facere: pp̄ter h dicebat apſs.i.
Thy.4. Hoc.n.facies τ teipm ſaluũ facies τ eos q te
5 audiunt. Eſtote g̃ factores ṽbi τc̃. vt dr̃ Jac.i. Q₂ fa/
ctores iuſtificabunt̃: vt habet̃. Ro.2. Et h ſi ſiat ĩ cha
ritate q̃ eſt forma boni opis. p⁹ Corin.16. Viril̃r agite τ
ꝯfortet̃ cor vr̃um τ oĩa opa vr̃a in charitate ſiant. Q₂
certe alr̃ nihil valerent.i.Cor.13. Si tradidero corpus
meũ: ita vt ardeã: charitatẽ aũt nõ habuero nihil mihi
pdeſt. Sed q₂ in via dei nõ pgredi eſt regredi: iõ ſub/
dit apſs. Vt creſcamus in illo τc̃. vbi tria facit. Primo
oñdit auctorẽ nr̃i augmenti. Scdo eius veritatẽ. Ter
tio modũ augmenti. Scda ibi. (Ex quo totũ corpus).
Tertia ibi. (Scdm opõnẽ in menſuraʒ vniuſcuiuſq̃
mẽbri). Dicit g̃. Creſcamus illo.ſ.xp̃o de quo p⁹ Pe.2.
In eo creſcatis in ſalutẽ. In illo inq̃ q eſt caput nr̃um
xp̃s: τ in eccleſia q̃ eſt corpus ipſius: vt dr̃ Col.i. Cre/
ſcamus inq̃ nõ in poſſeſſionibus: ſicut dr̃ Job.i. Poſ

ſeſſio eius creuit in terra: ſed in ſpũalibus. Nec in vno d
tantũ ſed p oĩa.i.in oĩ bono fructificãtes τ creſcẽtes.i.
Cor.10. Oĩa in gl̃iam dei facite τc̃. Et ibi ſeq̃t̃. Sicut τ Cor/
ego p oĩa oĩbus placeo. De hoc cõmendat corinthios p⁹ nã
apſs dicens.i.Cor.11. Oĩa p̃cepta inq̃t mea tenetis. letris
¶ Conſequenter cũ dicit. (Ex quo totũ corpus τc̃.) bʒ ad
Oñdit veritatẽ xp̄i p quẽ creſcere debemus. ¶ Vbi ſci/ ſuicẽʒ
endũ eſt q̄ corpus nãle tria hʒ.ſ. cõpactionẽ mẽbroꝝ con/
adinuicẽ: ligationẽ p neruos: τ mutuã ſubminiſtratio nexã
nẽ.i.Cor.12. Si dixerit pes qm̃ nõ ſum manus nõ ſuʒ
de corpe: nõ iõ nõ eſt de corpe? Et ſi dixerit auris qm̃
nõ ſum oculus nõ ſum de corpe τc̃. Si totũ corpus ẽ
odoratus vbi auditus? Spũalr̃ ergo ſicut vnũ corpus 2
efficit̃ ex multis his tribus modis.ſ.p cõpactionẽʒ ſeu
adunationẽ: p ligationẽ τ per mutuã opationẽ τ ſub/
uẽtionẽ: ita vt oĩa q̃ ſũt a capite corpali.ſ.cõpactio: ner
uoꝝ ligatio: ad opus motis fluũt a capite nr̃o xp̃o in
corpe eccl̃ie. Et p̊ cõpactio p fidẽ. Vñ dic̃. Ex q̃.ſ.xp̃o
q eſt caput nr̃m vt mõ dictũ eſt: totũ corpus cõpactuʒ
ẽ.i.coadunatũ. Ho. Diſpſiões iſrael ꝯgregabit. Abac.
2. Cõgregabit ad ſe oẽs gẽtes τ coaceruabit ad ſe oẽs
pplos. De h dr̃ Col.2. Caput ex q̃ totũ corp⁹ p nex⁹ τ
ꝯiunctiones ſubminiſtratũ τ ꝯſtructũ creſcit ĩ augmẽ
tum dei. Scdo fluit a xp̃o capite in corp⁹ eccl̃ie ſue mi
ſticũ connexio τ colligatio: q₂ opʒ adunata aliquo ne
3 xu vel vinculo necti vel colligari. Et pp h dic̃. Et ꝯne
xum poẽm iuncturã ſubminiſtrationis.i.p fidẽ τ chari
tatẽ q̃ ꝯnectũt τ ꝯiungũt mẽbra corpis myſtici ad mu
tuã ſubminiſtrationẽ. Eccl.39. Oĩa opera dñi bona τ oẽ
opus hora ſua ſubminiſtrabit. Vñ ipſe apſs ꝯſiderans õ
iſta mutua ſubminiſtratione q̃ eſt inter mẽbra eccleſie
p diuinã ꝯiunctionẽ dicebat. Phi.p. Scio.n. q̄ ĩ hoc
puenit in ſalutem per nr̃am orõnem τ ſubminiſtratio/
nem ſpũs ieſu xp̄i. Tertio a capite xp̃o in membris vt
augmentent̃ influit virtus actualr̃ operandi. Vñ dic̃:
Scdm menſuram vniuſcuiuſq̃ membri augmentum
corporis faciens. Quaſi dicat. Non ſolũ a capite nr̃o
xp̃o eſt membroꝝ eccleſie ꝯpactio p fidem: nec ſola cõ
nexio vel colligatio per mutuã ſubminiſtrationis cha
ritatis: ſed certe ab ipſo eſt actualis membroꝝ opatio
4 ſiue ad opus motio ſm menſurã τ cõpetentiã cuiuſli/
bet mẽbri. Vñ dicit q̄ facit augmentũ corpis ſm ope
rationẽ τ mẽſurã vniuſcuiuſq̃ mẽbri debite mẽſurati
q₂ non ſolũ p fidẽ corpus myſticũ cõpaginat̃ nec ſolũ
p charitatẽ ſubminiſtrationẽ ꝯnectẽtẽ auget̃ corpus: ſʒ
p actualẽ motionẽ ad operationẽ quã deus facit in no
bis. Vñ. Eſa.26. Oĩa opa nr̃a opatus eſt deus: q in oĩ
bus opat̃ vt dr̃.i.Cor.12. Et hec expõ cõcordat gloſa/
tori. Sed ad qd augmẽtat deus vnũqdq̃ mẽbruʒ: vt
corpus edificet. Ē.2. In quo oĩs edificatio ꝯſtructa cre
ſcit in templũ ſcm̃ in dño: ĩ quo τ vos edificamini τc̃.
Vnde.i.Cor.3. Dei edificatio eſtis. Et hec oĩa ſiũt in
charitate: q₂ vt dicitur.i.Cor.8. Charitas edificat. Vel
5 in charitate facit deus hec oĩa.i.ex mera dilectione. Je
re.31. In charitate ppetua dilexi te: ideo attraxi te mi/
ſerans. Rurſuſq̃. Edificabo τ edificaberis. Hoc eſt er
go quod dicit. In edificationem ſui in charitate.

¶ Lectio. VI.

HOc ergo dico τ teſtificor ĩ dño
vt iã nõ ambuletis ſicut τ gẽtes
ambulãt in vanitate ſenſus ſui
tenebris obſcuratũ hñtes itel/
lectũ alienati a vita dei p ignorãtiã q̃ ẽ in il/
lis pp̄ter cecitatẽ cordis ipoꝝ: q deſpãtes ſe
metipſos

metipſos tradiderūt ĩpudicicie ĩ operatio
nem inmundicie omnis in auariciam.

¶ Supra monuit apl'us epheſios vt manerent in ec
cleſiaſtica vnitate deſcribēdo modū eius ⁊ formā: in hac
parte docet eos viam per quā poſſint manere in eccleſiaſti
ca vnitate. Et p̄ facit hoc. Secūdo oñdit ꝑtātem hanc
ad implenda p̄cepta in fine epiſtole ibi. (De cetero fra
tres cōfortamini ⁊c.) Prima in duas. Pri°o ꝓponit p̄
cepta ad oēs. Secūdo ꝑtinentia ad ſingulos gradus
eccleſie ibi. (Mulieres viris ſuis ſubdite ſint ⁊c.) Pri
ma in duas. Pri°o ꝓponit quedā p̄cepta generalia ad
que reducunt̄ oīa alia. Secūdo ponit ſpālia ibi. (Pro
3 pter qđ deponētes mēdaciū ⁊c.) Pri°a iterū in duas:
q: cū intentio apoſtoli ſit eos reuocare a veteri cōſuetu
dine ad nouā xp̄i doctrinā. Pri°o oñdit doctrinam xp̄i
eē ꝯtrariam antique ꝯuerſatiōi gētilitatis. Scđo inducit
eos vt eā deponāt ⁊ eā q̄ xp̄i eſt aſſumāt ibi. (Deponite
vos ſm̄ p̄ſtinā ⁊c.) Prima in duas: q: p̄ deſcribit ꝯuer
ſationē gētiliū. Secūdo oñdit q̄ ei cōtrariat̄ doctrina
xp̄i ibi. (Vos āt nō ita ⁊c.) Prima in tres. Pri°o horta
tur eos vt declinēt cōuerſationē gentiliū. Scđo deſcri
bit eā q̄tū ad īteriorē aīum ibi. (Tenebris obſcuratū
⁊c.) Tertio q̄tū ad exteriorē modū ibi. (Qui deſpā
3 tes ⁊c.) Dicit ḡ. ad hoc q̄ poſſitis implere ea que dicta
ſūt: dico .i. nō obſecro vt ꝓuerbis dico ⁊ teſtificor h̄ qđ di
xi. Gal. 5. Teſtificor aūt omni homini rurſum circūci
dēti ſe qm̄ debitor ē vniuerſe legis faciende. 2ª Thi. 4.
Teſtificor coram deo ⁊ xp̄o ieſu ⁊c. Et qd? Ut iā .ſ. tē
pore fidei ⁊ ꝯuerſiōis ad xp̄m: q: iā vos mūdi eſtis. Joā.
15. Nō ambuletis .i. viuatis. Gal. 5. Si ſpū viuim⁹ ſpū
⁊ ambulemus ⁊c. Et h̄ ſic gētiles ambulāt. pª Cor. 12.
Scitis qm̄ cū gētes eſſetis ad ſimulacra muta ꝓut du
cebamini eūtes ⁊c. nō ſic igit̄ ambuletis. ꝓuer. p̄. Fili
mi ne ābules cū eis: ꝓhibe pedē tuū a ſemitis eoꝝ ⁊c.
¶ Cōſequēter cū dic. (In vanitate ſenſus ſui:) reddit
cām huius ꝓhibitiōis. Ubi notādū ē q̄ cū ambulare
ſpūaliter ſit ꝓficere ſm̄ illō Eſa. 26. Rectus callis iuſti
ad ambulādū ⁊c. Gen. 17. Ambula corā me ⁊ eſto ꝑfe
ctus. dr̄ abrae. Ad h̄ ḡ vt hō iuſte ambulet .i. ſpūalr̄ ꝑ
4 ficiat oꝫ tria q̄ i ipſo ſūt regulari ⁊ ordinari. In hoīe. n.
eſt rō iudicans de ꝑticularibus agēdis. Itē itellectus
vniuerſaliū p̄ncipioꝝ q̄ eſt ſinderēſis. tertio lex diui
na ſeu deus. Quādocūq; ḡ aliquis ſm̄ iſta tria ſibi ī
uicē ordinata dirigit̄: ita q̄ actio ordiet̄ ſm̄ iudiciū rō
nis: ⁊ hec ſcʒ rō iudicet ſm̄ itellectū rectū vel ſindere
ſin: ⁊ hec ſcʒ ſinderēſis ordinet̄ ſm̄ legē diuinam: tūc ac
tio ē bōa ⁊ meritoria. Sed vita gētiliū nō eſt talis. im
mo deficit in p̄dictis tribus: quia p̄ deficit a rōne iudi
cante: quia ambulāt in vanitate ſenſus ſui. Senſus āt
eſt vis app̄henſiua per quā iudicamus ſingularia. Uñ
aliquis hō rectus dicitur qñ bene iudicat de agendis.
Sed ſenſus iſte qñq; eſt rectus: quādoq; eſt van⁹. Re
5 ctus dicit̄ qñ debita regula regit̄ q̄ venit ad debitū fi
nem. Uanus autem qñ idebita regula ductus nō ve
nit ad debitum finē. Sap. 13. Uani ſunt omnes hoīes ī
qbus nō ſubeſt ſciētia dei ⁊c. Ro. p̄. Euanuerūt i cogi
tationibus ſuis ⁊c. Jere. 2. Ambulauerūt poſt vanita
tes ſuas ⁊ vani facti ſūt. ⁊c. Quare? q: certe rō iſtoꝝ ī
agēdis nō dirigebat̄ ab intellectu illuminato ſʒ erro
neo. Et h̄ ē qđ ait. Tenebris obſcuratū hn̄tes intelle
ctū. Ro. 1. Obſcuratū ē inſipiens cor eoꝝ. p̄s. Neſcierūt
neq; itellexerūt ī tenebris ābulāt. Et rō ē q: tales ñ ſūt
ꝑticipes diuini luminis ſeu lege diuine illuminātis ⁊ re
gulantis: ꝓpter qđ ſubdit. Alienati a vita dei .i. a deo
q̄ ē vita aīe. Joā. 14. Ego ſū via v̄itas ⁊ vita. Uel a vita
dei .i. a charitate ⁊ gr̄a ſpūali q̄ aīe viuit formalr̄. Ro. 6.

b Gr̄a aūt dei vita eterna. Iſti āt erāt ſine ſpe vite eterne
q: ponebāt mortalitatē aīe ꝯ̄ fidē ⁊ ꝓphetiā. Sap. 2.
Neſcierūt ſacramēta dei neq; ſperauerūt mercedē iu
ſtitie neq; iudicauerūt honorē aīarū ſcārū ⁊c. Uel a
vita dei .i. a vita ſctē viuēdi q̄ ē per fidē. Gal. 2. Uiuo ego
iā nō ego ⁊c. Juſtus aūt ex fide viuit: vt dicit̄ Ro. p̄mo.
Uel que ē per charitatē. pª Joā. 3. Nos ſcimus: q: trāſla
ti ſum⁹ de mortale ad vitā quoniam diligimus frēs ⁊c.
Nō ſic autē iſti ſed magis alienati. ¶ Modū aūt hu
ius alienatiōis tāgit .ſ. ignorātiā nō ſtellarū vel curſus
ſyderū ſʒ nature diuie. pª Cor. 15. Ignorātiā quidē dei
quidā habēt q: certe tūc ſolū in iudea notus erat de⁹:
ſed mō vt dr̄ Act. 17. Tp̄a huius ignorātie deſpiciens
a deus tūc annūciat hoībus vt oēs vbiq; penitētiā agāt
⁊c. Hui⁹ aūt ignorātie deus nō erat cā q̄tū de ſe erat:
q: vt dicat̄ Rom. p̄. Deus illis reuelauit: ſʒ certe cauſa
erat illis ꝓpter cecitatē cordis ipſoꝝ. Et ſic dicit ceci
tatē q̄ ex creaturis nō poterāt venire in noticiā crea
toris: q: vt dr̄. Sap. 2. Excecauit eos malicia eorum ⁊
neſcierūt ſacramēta dei neq; mercedē ſperauerūt iuſti
tie. Et h̄ eſt qđ ſeq̄t̄. Qui deſperātes ⁊c. Ubi oñdit apo
ſtolus quales erāt in exteriori conuerſatione qm̄ ſine
ſpe ⁊ h̄ quia alienati a vita. Job. 7. Deſperaui nequa
q̄ vltra iā viuā ⁊c. Jere. 18. Deſperauimus poſt cogita
tiōes nr̄as ibimus: ⁊ vnuſq̄ſq; poſt prauitates cordis
ſui malefaciem⁹. Et h̄ ē qđ ſeq̄t̄. Tradiderūt ſemetip 3
ſos ipudicicie ⁊c. Et h̄ legi pōt duplr̄ vel ſeparati vt di
catur in auaricia .i. q: auari erant. Roma. p̄. Repletos
omni iniq̄tate ⁊ malicia. fornicatiōe: auaricia ⁊c. Heb.
13. Sint mores ſine auaricia ⁊c. q: vt dr̄ Eccl. 10. Aua
ro nihil ē ſceleſti⁹. Propter qđ Abbac. 2. Ueh q̄ cōgre
gat auariciā malā domui ſue ⁊c. Pōt ēt legi ꝯiūctī cū
p̄cedētib⁹: vt dicat̄ ī auaricia .i. auare: ita vt ſit modifi
cāo p̄cedētia. Et ſʒ h̄ aggrauat eoꝝ vitā triplr̄: q: p̄pec
cauerūt nō ex paſſiōe: ſʒ poti⁹ ex electiōe. Uñ dic. Tra
diderūt ſemetipſos ipudicicie. q. d. Nō paſſiōib⁹ vl' ifir
mitate peccauerūt: ſʒ ſemetipſos tradiderūt ⁊c. Judith.
7. Spōte tradam⁹ nos oēs ꝓplo Oloferni ⁊c. 2ª Cor.
12. Nō egerūt pniā ſup imūdicia ⁊ fornicatiōe ⁊ ipu 4
dicicia quā geſſerūt. 2° ex actuali effrenatiōe. pª Pe. 2.
Poſt carnē ī ꝯcupiā imūdicie ābulāt ⁊c. Et iō dic. In
opōnē oīs imūdicie. Ezech. 14. Iſti poſuerūt imundi
cias ſuas i cordib⁹ ſuis ⁊c. 3° aggrauat̄ eoꝝ pctm̄ ex cō
tinuatiōe: q: icēſſāter peccabāt. Oſee. 4. fornicati ſūt ⁊
ñ ceſſauerūt: qm̄ dñz reliq̄rūt. vñ dic. In auaricia .i. ar
dēter ⁊ iſatiabilr̄. 2. pe. 2. oclos hn̄tes plēos adulterij ⁊
inceſſabilis delicti: pellicientes aīas iſtabiles cor exer
citatum auaricie habentes maledictionis filij ⁊c.

¶ Lectio. VII.

Vos āt nō ita didiciſtis xp̄um ſi
tū illum audiſtis ⁊ i ipſo edocti
eſtis ſicut ē v̄itas in ieſu. Depo
nite vos ſʒ p̄ſtinā ꝯuerſatōēz ve 5
terē hoīez q corrūpit̄ ſm̄ deſideria erroris. Ro.
Renouamini āt ſpū mētis vr̄e ⁊ iduite no
uū hoīez q ſʒ deū creat⁹ ē i iuſtitia ⁊ ſcitate.
¶ Oſtēſa ꝯuerſitate gētilis cōuerſatiōis: h̄ oñdit apl's
q̄ doctria xp̄i totalr̄ ꝯ̄ria ē illi ꝯuerſationi ⁊ ſtatui. Et
q: ꝑuertētes qdā doctrinā xp̄i dixerūt ñ eē aliā vitā
poſt iſtā: ſʒ aīā mori cū corpe vt aīalia: iō apl's oñdit.
Pri°o doctrinā xp̄i ꝯ̄riā eē vite ⁊ ſtatui p̄cedēti. Scđo
oñdit ꝯditiones debitas doctrine xp̄i ibi. (Deponite
vos ⁊c.) Dicit ḡ. Ita dictū eſt q̄ illi deſpātes ⁊c. vos
aūt nō ita audiuiſtis xp̄m. ſcʒ eſſe imitādū. Quomō ḡ.
Ipſi. n. vos a dō didiciſtis vt diligatis iuicē. 2ª The. 2.

1 Itaqꝫ fratres ſtate ⁊ tenete traditiões quas credidiſtis.
Et 2ª The.2. Quomō tenebimꝰ. Et pª Theſ.2. Qm̄
cū accepiſſetis a nobis v̄bū auditus dei accepiſtis illō
nō vt v̄bū hoīuꝫ ſed ſicut eſt vere v̄bum dei ⁊c. Col.2.
Radicati ⁊ ſupedificati in ipſo ⁊ ꝯfirmati in fide ſicut
didiciſtis abūdātes in illo in grāꝝ actiōe. Et hoc cer-
te: ſi tñ illū audiſtis: qꝛ auditus ōſeruit diſcipline. Sꝫ p
qꝛ. Qꝛ h̄ ē annūciatio quā audiſtis: vt dr̄ pª Jo.p. Et h̄
q̄ꝫtū ad p̄dicationē fidei. Eccl.24. Qui audit me non
cōfundet. p̄uer.15. Auris q̄ audit increpationes vite in
medio ſapiētū ꝯmorabit ⁊c. ¶ Et in illo edocti eſtis.
ſ. quō p̄tinētia ad fidem ſūt cuſtodiēda ⁊ adimplēda.
Mar. vlt. Fecerūt ſicͭ erāt edocti ⁊c. Et h̄ ſicut ē v̄itas.
2 Q.d. Si audiuiſtis fidē xp̄i p̄dicari ⁊ quō p̄dicata de
beāt adimpleri eſtis edocti ſicͭ ieſus de q̄ p̄dicat vob̄
q̄ eſt v̄itas. ¶ Uos aūt nō ita. ſ. opꝫ ambulare: ſicͭ aliq̄
deſperātes. Sꝫ quō? Subdit. (Deponite vos ⁊c.) que
q̄dē lr̄a p̄t legi dupl̄r. Uno mō vt dicat̄ d̄ponere: ⁊ tūc
cōſtruit̄ cū p̄cedētibꝰ ſic. Ita ē v̄itas in q̄ edocti eſtis i ie
ſu depōere vos ⁊c. Si āt dicat̄ d̄pōite: q̄ lr̄a cōius habet̄.
dicemus q̄ qꝛ ꝯria eſt ⁊ vita ⁊ doctrina gētiliuꝫ vite ⁊
doctrīe ieſu in q̄ edocti eſtis reſtat vt d̄ponatis ⁊c. Duo
ḡ facit: qꝛ cū p̄ extirpāda ſint vitia q̄ꝫ īſerant̄ virtutes.
P̄rio docet eos ſtatū p̄ſtiue ac veteris cōuerſatiōis de
ponere. ¶ Scḋo nouū ſtatū ieſu aſſumere ibi. (Reno
uamini aūt ſpū ⁊c.) Dicͭ ḡ. deponite ⁊c. vbi tria ſūt ꝯſi
derāda. P̄rio q̄d itelligit̄ p̄ veterē hoīeꝫ. Dicūt aliq̄ q̄
3 hic hō vetus exterior: nouus vō dr̄ iterior. Sed dicen
dum eſt q̄ hō vetus dr̄ tam interior q̄ꝫ exterior q̄ ſubȷ̄
cit̄ vetuſtati q̄ꝫtū ad aīam p̄ pctm̄ ⁊ q̄ꝫtum ad corpus:
qꝛ mēbra corꝑis ſūt arma pcti. Et ſic ſubiectus hō pec
cato ſm̄ aīaꝫ ⁊ corpus dr̄ vetus hō ſm̄ q̄ illa vetuſta
ſūt q̄ ſūt in via corruptiōis vel in ipſo corrūpi: qꝛ qḋ an
tiq̄t̄ ⁊ ſeneſcit ꝓpe iteritum eſt: vt dr̄ Heb.8. Et ſic hō
ſubiectus pctō dr̄ vetus: qꝛ ē in via corruptiōis ꝓpter
qḋ ſubdit. Qui corrūpit̄ ſm̄ d̄ſideria erroris. Nā vnū
q̄dqꝫ corrūpit̄ cū recedit ab origīe nāe ſue. Nā āt hoīs
eſt vt d̄ſideriū eius tendat ad id qḋ ē ſm̄ rōnē. Perfe
ctio aūt ⁊ bonū rōnis ē v̄itas. Qn̄ ḡ rō tēdit ad errorē
⁊ deſideriū ex h̄ errore corrūpit̄. tūc vetus hō dr̄. Dicͭ
aūt ſm̄ d̄ſideria. ſ. mala. Ro.13. Carnis curā ne feceri-
4 tis in deſiderijs. pª Thi.6. Deſideria multa ⁊ nociua
⁊ inutilia q̄ mergūt hoīem in iteritū ⁊ p̄ditionē ⁊c. Qꝛ
aūt hec deſideria in q̄buſdā trahūt̄ ex īfirmitate: in q̄
buſdā vō ex malicia ſicͭ in illis q̄ dicūt deuꝫ ꝓuidētiā
ñ h̄re: iō dicit. Erroris qꝛ in talibus errātibus corrum
pit̄ itellectus ⁊ affectus. Uel ſm̄ d̄ſideria erroris idest
q̄ hoīes faciūt errare: ſm̄ illō Sap̄.2. Hec cogitauerūt
⁊ errauerūt ⁊c. p̄uer.14. Imprudētia ſtultoꝝ erratis.
Sꝫ quō d̄ponēdus ſit docet apl̄us dicēs. Col.3. Expo
liantes vos veterē hoīeꝫ cū actibꝰ ſuis ⁊c. Nō ḡ ſubaīr
dꝫ d̄poni vl̄ expoliari ſꝫ ſolū q̄ ad opa mala vel ꝯuerſa
tiōeꝫ pª Pe.2. Cōuerſatiōeꝫ v̄ram iter gētes h̄ntes bo-
nā. pª Thi.4. Exēplū eſto fideliū i v̄bo ⁊ ꝯuerſatione.
5 ¶ Deinde cū dicͭ. (Renouamini ⁊c.) oñdit q̄ d̄bemus
nouū ſtatū iduere. Circa qḋ tria facit. P̄rio oñdit per
qḋ cōſequi poſſumus hāc nouitatē. Scḋo in q̄ hec no
uitas cōſiſtat. Tertio q̄ ſit. Quātū ad p̄mū dicͭ. Reno
uamini ſpū ⁊c. Ubi notādū ē q̄ lꝫ ſpūs multipl̄r dicat̄
in hoīe tñ triplex ſpūs iuenit̄. ſ. ſpūſſcūs. pª Cor.3. Ne
ſcitis q̄ tēpluꝫ dei eſtis ⁊ ſpūs dei habitat in vob̄. Iteꝫ
ſpūs rōnalis. Gal.5. Caro cōcupiſcit aduerſus ſpiritū.
Itē ſpūs fantaſticus. Oſee.14. Scitote iſrael ſtultum
ꝓphetam inſanū virum ſpiritalem. i. fantaſticuꝫ. Hoc
ergo qḋ dicit. Spiritu mētis ſumit̄ p̄ ſpiritu ſancto. Di
uis aūt cāꝫ renouatiōis eē ſpm̄ſcm̄ qui habitat in mē-
te nr̄a. Gal.4. Miſit deus ſpm̄ filij ſui i corda ⁊c. pſal. d
Emitte ſpūm tuum ⁊ creabuntur ⁊c. Uel pōt accipi ſpiri
tus p̄ ſpiritu rōnali: ⁊ tūc ſpūs idem eſt q̄ mens nr̄a
⁊ eſt ſimile huic: qḋ dr̄ Col.2. In expoliatiōe corporis
carnis. i. corꝑis q̄ eſt caro: ita hic ſpū mētis. i. ſpū q̄ eſt
mens. hoc aūt dicit: qꝛ in nobis eſt alius ſpūs q̄ nō eſt
mens: q. ſ. eſt cōis nobis ⁊ brutis. Dicit aūt: renouami
ni ſpū mētis: qꝛ illud qḋ nō eſt corruptū ē nouū nec re
nouatiōe idiget. Nam ſi adam corruptus nō fuiſſet re
nouatione nō idiguiſſet nec nos ēt. Sed qꝛ corruptus
fuit renouatiōe idiguit ⁊ eius poſteriores. Et iō opꝫ re
nouari nos in p̄nti ſm̄ aīam ⁊ in futuro ſm̄ corpus q̄ñ
corruptibile h̄ induet icorruptionē ⁊ mortale īmorta-
litateꝫ: vt dr̄ pª Cor.15. Dicͭ ḡ. renouamini ſpū hic. ſ. qꝛ
niſi i p̄nti ſpūs renouet̄ nūq̄ꝫ corpus eiꝰ inouabitur. 2

Adā ſi cor ruptꝰ nō fu iſſet p̄ i obe dictiā re noua tione nō in digu iſſet.

Uel pōt exponi ſpū mētis. i. mente v̄ra ſpūali facta: ⁊ ī
idem redit. In quo aūt hec renouatio cōſiſtat q̄ꝫtū ad
ſecūduꝫ ſubdit cuꝫ dicͭ. Induite nouū hoīeꝫ ⁊c. Hic ad
uertēdū eſt q̄ ſicͭ vniuſcuiuſqꝫ rei p̄ᵐ vetuſtatis p̄nci-
piū fuit adam p̄ quē pctm̄ in omnes itrauit: ita p̄nci-
pium p̄mū nouitatis ⁊ renouatiōis chriſtus ē qꝛ ſicut
in adam omnes moriunt̄: ita ⁊ in xp̄o omnes viuifica-
bunt̄. Un̄ Gal. vlt. In xp̄o ieſu neqꝫ circūciſio neqꝫ p̄e
puciū aliq̄d valet: ſed noua creatura. Induimini ergo
dñm nr̄m ieſuꝫ xp̄m. Ro.13. Que aūt ſit renouatio oñ
dit cū dicit. Qui ſꝫ deū creatꝰ ē ⁊c. Hoc aūt pōt itelligi
tripl̄r. Unoᵒ ſic vt ly q̄ referat̄ ad ſpm̄. i. ſpūs q̄ eſt mēs
nr̄a ⁊ creatꝰ ē a deo. ſ. in originali iuſtitia. ſ. in ſui noui 3
tate. Uel recreatus noua creatiōe vt eēt iuſtus. ſupra.
2. Creati in xp̄o ieſu i opibus bonis. Uel ly q̄ pōt referri
ad nouū hoīeꝫ ſcꝫ xp̄m. Et tūc cōſtruet̄ ſic. Qui crea-
tus ē. i. formatus in v̄o v̄ginis ſm̄ deū. i. nō ſemine hūa
no: ſed ſpūſcō. Uel creatus ē ſm̄ eſſe grē ⁊ plenitudīs
⁊ hoc in iuſtitia quo ad hoīes in ſanctitate q̄ ad deuꝫ
⁊ hoc veritatis nō falſitatis. Luc.2. In ſanctitate ⁊ iu-
ſtitia. Uel vt ſcitas ſit in corde. veritas in ore: iuſtitia ī
opere.

Lectio. VIII.

Propter quod deponētes men
daciū loquimini v̄itatem vnuſ 4
q̄ſqꝫ cū ꝓximo ſuo: quoniam
ſumus inuicem mēbra. Iraſci-
mini ⁊ nolite peccar̄. Sol nō occidat ſuper
iracūdiā veſtrā. Nolite locū dare dyabolo.
¶ Supra poſita generali monitione vt nouitatem in
duerēt: hic apl̄s ponit p̄cepta ſpālia. Circa qḋ duo fa-
cit. Primo inhibet eis pctā interiora corrūpētia ſpm̄.
Scḋo pctā exteriora q̄ corrūpūt carnē ibi. (Fornica-
tio aūt ⁊c.) P̄ria in duas. P̄rio ꝓhibet pctā q̄ in deor
natiōe ꝓpria conſiſtunt. Scḋo pctā q̄ cōſiſtunt in de
ordiatiōe alterius ibi. (Ois ſmo malus ⁊c.) P̄ria iteꝝ
in tres. qꝛ p̄mo ꝓhibet pctm̄ corrūpēs rōnalē. Secun
do pctm̄ deordinās iraſcibilē ibi. (Iraſcimini ⁊ nolite 5
peccare ⁊c.) Tertio pctm̄ p̄tinēs ad ꝯcupiſcibileꝫ ibi.
(Qui furabat̄ ⁊c.) Circa p̄muꝫ tria facit. P̄rio qꝛ vnū
iſtoꝝ ꝓhibet. Scḋo inducit ad aliud. Tertio rōnem
aſſignat. Probibet ergo illud. p̄mo qḋ ad veterē hoīeꝫ
p̄tinet ita vt iſta lr̄a ſit expoſitiua huius qḋ p̄dixerat.
Induite nouuꝫ hoīeꝫ: ad quē induēdū p̄ ꝓhibet men
daciū qꝛ p̄ hoc pctm̄ oris: corrūpit̄ v̄itas rōnis. Un̄ di
cit. Propter qḋ ſcꝫ nouuꝫ hoīeꝫ induēdū deponentes
mēdaciū: qꝛ vt dr̄ in p̄s. Perdes omnes q̄ loquūt̄ mē
daciū. ſ. p̄niciosum. ¶ Et poſtea iducit ad nouitatē di
cēs. Zach.8.4. Loq̄mini v̄itateꝫ vnuſquiſqꝫ cū ꝓximo
ſuo. Et q̄re? Qm̄ ſumꝰ inuicem mēbra. Mēbra enī ſe

1 inuicẽ diligũt ⁊ ſe iuuãt mutuo in veritate. Roma. 12. Uni corpꝰ ſumꝰ in xp̃o: ſinguli aũt alter alteriꝰ mẽbra. ¶ Seqtur. (Iraſcimini ⁊c.) Ubi ꝓhibet pctm̃: corrũpẽs iraſcibilẽ. Circa qð tria facit. Pͥo ponit monitionẽ. Scðo eã exponit ibi. (Sol nõ occidat ⁊c.) Tertio rõnẽ reddit ibi. (Nolite locũ ⁊c.) Monitionẽ aũt ponit cũ dicit. (Iraſcimini ⁊c.) Qð põt exponi dupl̃r: q2 duplex eſt ſpẽs ire: q̃dã bona: q̃dã mala. Mala q̃dẽ q̃n inordinate tẽdit in vindictã. ſ. ↄtra iuſtitiã: bona vero q̃n in vindictã debitã: q̃n. ſ. q̇s iraſcit̃ q̃n opꝫ cũ q̇bus ⁊ q̃ntum opꝫ. Et de vtraq̃ põt exponi. Si de mala: ſic eſt
2 ſenſus. Non precipit ſed ꝑmittit. Quaſi. d. Si ſic ẽ ꝙ motus ire inſurgat: qð humanũ eſt: nolite peccare. i. nolite ꝑducere ad effectũ ꝑ cõſenſum. pͥ Cor. 10. Temptatio vos nõ apprehẽdat niſi humana: q2 certe q̇ aliter iraſcit̃ fratri ſuo reus erit iudicio: vt dr̃ Math. 5. De hac ira monebat Joſeph frẽs ſuos. Gen̄. 45. Ne iraſcimini in via. Si aũt exponat̃ de bona ſic tenet̃ nõ ſolũ ꝑmiſſiue vt p̃mo: ſed iꝑatiue: iraſcimini. ſ. cõtra pctã vr̃a: q̃m duplex eſt vindicta quã hõ appetit. Una de ſeipſo peccãte: ⁊ ſic penitẽtia eſt quedã vindicta quã hõ facit ⁊ capit de ſeipſo. Et hec eſt bona ira: ⁊ de hac dr̃ iꝑatiue. Iraſcimini. ſ. cõtra pctã vr̃a: ⁊ nolite peccare. ſ. de cetero: nec talia ↄmittere ↄ̃ q̃ iteꝝ oportea iraſci. Mõ
3 credunt aliq̇ ꝙ hõ ſecure poſſit ſibi ipſi iraſci ꝓp pctã ſua: ſed nõ ꝓximo ſuo ꝓp ſua: ſꝫ nõ eſt ita: ſicut cõtra ſeipſum põt q̇s iraſci ꝓp pctã ꝓpria ita ꝓximo ſuo ꝓp ſua. ꝯ iraſcimini ↄtra vitia aliena: ⁊ hoc cũ ꝣelo. Num. 25. Phinees auertit irã meã a filijs iſrael: q2 ꝣelo meo cõmotus eſt ↄ̃ eos. Sic Helyas. 3. Reg. 19. Zelo ꝣelatꝰ ſum ꝓ dño deo exercituũ q2 dereliquerũt pactũ dñi filij iſrael ⁊c. Et nolite peccare p̃ueniẽdo rõnem: ſed potius ſequẽdo. Jac. p̃. Sit aũt oĩs hõ velox ad audiẽdũ tardus aũt ad loquẽdũ ⁊ tardus ad irã ⁊c. ¶ Seqtur (Sol nõ occidat ⁊c.) Ubi exponit qð dixerat ⁊ ſꝫ tres p̃dictas exponẽs põt tripl̃r exponi: q2 ſi ð mala ira tũc ſic. Sol ⁊c. i. nõ ꝑſiſtatis i ira cõcepta: ſꝫ an̄ ſolis occa
4 ſum deponatis: q2 lꝫ ꝑmittat̃ motus ꝓp fragilitatẽ nõ ꝑmittit̃ mora. Si de bona ⁊ hoc ↄ̃ pctã ꝓpria: tunc ſic. Sol. i. xp̃s. Mal. 4. Orietur vobis timẽtibus nomẽ meum ſol iuſtitie ⁊c. Nõ occidat ſuꝑ iracũdiã vr̃am. i. ſuꝑ pctã vr̃a ꝓ q̇bus iteꝝ oporteat vos iraſci: ⁊ voſmet inter ipſos punire. Si ↄ̃ pctã aliena ſic accipit̃ ſol. ſ. rõnis Ecc. 12. Memẽto creatoris tui i diebus iuuẽtutis tue anteq̃ veniat tp̃s afflictionis ⁊ appropinquẽt anni ð q̇bus dicas. Nõ mihi placẽt anteq̃ tenebreſcat ſol ⁊c. Sol nõ occidat ſuꝑ iracũdiã veſtrã. i. obtenebret̃ dictamẽ rõnis. Job. 5. Uiꝝ ſtultũ interficit iracũdia. ¶ Seqtur. (Nolite locũ dare dyabolo.) vbi aſſignat rõnẽ monitiõis. Dyabolus. n. hꝫ locũ i nobis ꝑ peccatũ vel ꝑ cõ
5 ſenſum. Jo. 13. Cũ dyabolus iã miſiſſet i cor vt traderet eũ iudas ⁊c. Et ſeq̇t̃ ibidẽ ꝙ poſt bucellã introiuit i eũ ſathanas. Nũc aũt hmõi paſſiões multũ iclinãt ad ↄſenſum: ⁊ maxie q̃n ꝑuertũt iudiciũ rõnis: ⁊ h̃ ſpãlr facit ira q̃ ↄſiſtit i acceſſione ſanguis: q̃ q̇dẽ rõne velocitatis ſui motꝰ p̃cedit iudiciũ rõnis. Et q2 ſic nobis ꝑturbat̃ dyabolus icipit locũ habere i nobis: iõ dic̃. Nolite locũ dare dyabolo. Q. d. Nõ ꝑſeueretis i ira: q2 ꝑ h̃ datis locũ dyabolo: q2 totꝰ dyabolus iracũdus ẽ. Ps. Liberator meus de inimicis meis iracũdis. Intrat aũt hoīem cum furor ⁊ ira. Apo. 12. Deſcẽdit dyabolus ad vos hñs irã magnã. Hoc aũt nõ põt facere ſaltẽ i aĩa q̃diu hõ iuſtus ẽ. Hec aũt iuſtitia ꝑ irã amittit̃: q2 ira viri iuſtitiã dei nõ opat̃ vt dr̃ Jac. p̃. Si ergo nõ vultis locũ dare dyabolo ſaltẽ in aĩa: ſol nõ occidat ſuper iracũdiã veſtrã. Eccl. 11. Auſer iram a corde tuo. ¶ Lectio. IX.

Qui furabat̃ iã non furetur: magis aũt laboret operãdo manibus ſuis qð bonũ eſt vt habeat vnde tribuat neceſſitatẽ patienti. Oĩs ſermo malus ex ore veſtro nõ procedat ſed ſi quis bonus ad edificationem fidei: vt det gratiam audientibus. b exo. 12. cap.

¶ Excluſa ſupra vetuſtate hoĩs q̃ntum ad vim rõnalẽ ⁊ iraſcibilẽ: hic ꝓhibet eã q̃ntum ad cõcupiſcibilẽ ꝓueniẽtẽ ex eoꝝ inordinata cõcupiſcẽtia. Circa qð duo facit. Primo ꝓhibet concupiſcibilis vetuſtatẽ. Scðo hortat̃ ad eius nouitatẽ ibi. (Magis aũt laboret ⁊c.) Ad vetuſtatẽ aũt cõcupiſcibilis ꝑtinet furtũ: qð ꝓuenit ex corrupto ⁊ inordinato appetitu rei tẽporalis. Iõ dicit. Qui furabat̃ iã nõ furet̃ ⁊c. Quaſi. d. Qui habebat cõcupiſcibilẽ corruptã ⁊ vetuſtã ex corrupto appetitu reꝝ tꝑaliũ iã nõ furet̃. ſ. ſi vult cõcupiſcibilẽ renouare: q2 vt dr̃ Ecc. 5. Suꝑ furẽ cõfuſio. ꝓp h̃ dr̃ Exo. 20. Nõ furtũ facies. Et q2 aliq̇s poſſet ſe excuſare pre paupertate. ideo dicit. Magis laboret ⁊c. ſicut ipſe fecit apl̃s: vt dr̃ Act. 20. Argentũ ⁊ aurũ nullius cõcupiui aut veſtẽ: voſipſi ſcitis: q̃m ad ea que mihi opus erant ⁊ his q̇ mecũ ſunt miniſtrauerũt manus iſte ⁊c. Itẽ 2ª Theſ. 3. Ipſi. n. ſcitis quẽadmodũ oporteat vos imitari nos: q̃m nõ inquieti fuimus inter vos neq̃ gratis panẽ mãducauimus ab aliquo: ſꝫ in labore ⁊ fatigatione nocte ac die laborãtes ne quẽ vr̃m grauaremus ⁊c. Un̄
3 notãdũ eſt ꝙ opus manuale ad tria iducit̃. Pͥo ad neceſſitatẽ victus acq̇rẽdã. Gen̄. 3. In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. Et ideo q̇ nõ hꝫ vñ licite viuat tenetur manibus laborare. 2ª Theſ. 3. Si q̇s nõ vult operari nõ mãducet. Q. d. Sicut q̇ nõ comedit i neceſſitate peccat: ita ⁊ ſi nõ laborat. Et ſic ponit̃ hic ad excludẽdũ furtũ. Q̃nq̃ vero inducit̃ cõtra ociũ: q2 multa mala docuit ocioſitas. Ecc. 33. Et iõ q̇ habẽt vitã ocioſam tenent̃ manibꝰ laborare. 2ª Theſ. 3. Audiuimus quoſdã iter vos ambulare inq̇ete nihil operãtes: ſꝫ curioſe agẽtes. Has aũt q̇ hmõi ſunt denũciamus ⁊ obſecramꝰ in dño ieſu xp̃o vt cũ ſilẽtio operãtes ſuũ panẽ mãducẽt. Q̃nq̃. n. iducit̃ ad carnis macerationẽ ⁊ domationẽ. Unde ponitur iter alia opa continẽtie. 2. cor. 11. In
4 laboribus: in vigilijs: i ieiunijs: ⁊c. Triplex ꝯ eſt ratio iniungendi laborẽ corporalẽ: ſꝫ pͥ oĩbus neceſſaria ẽ ⁊ h̃ de neceſſitate p̃cepti: q2 alijs modis põt excludi ociũ: ſil̃r ⁊ laſciuia carnis põt alio mõ domari ⁊ refrenari ⁊ ſufficit quõcunq̃ fiat. ¶ Seqtur (qð bonũ ẽ:) qð dupliciter põt itelligi. Uel i vi accuſatiui ⁊ ſic conſtruet̃. Magis aũt laboret opãdo manibus ⁊ q̇dẽ nõ illicite ſed qð bonũ ẽ. Gal. vl. Bonũ aũt faciẽtes nõ deficiamꝰ Eſa. p̃. Quieſcite agere ꝑuerſe diſcite bene facere. Ul
5 põt itelligi in vi nominatiui laboret ⁊c. qð eſt bonũ: quaſi hec ſit rõ quare laborãdũ eſt. Q. d. Nõ ſolũ eſt neceſſariũ laborare imo ẽt bonũ eſt laborare: vt laborãs poſſit viuere ⁊ vt habeat vñ tribuat neceſſitatẽ patiẽti. Ecc. 29. Fenerare ꝓximo tuo in tẽpore neceſſitatis illius ⁊c. ¶ Deinde cũ dicit. (Oĩs ſermo malus ⁊c.) Ponit pertinentia ad veterẽ hoĩem in deordinatione ad aliũ: et facit duo: q2 p̃mo ꝓhibet vetuſtatẽ ⁊ inducit nouitatẽ Secundo inducit exemplum in p̃ncipio q̇nti capituli ibi. (Eſtote ergo ⁊c.) Ad primum aũt põt q̇s male ſe habere dupliciter. Uno modo ledẽdo eũ verbis malis Alio modo malis exẽplis. P̃mo ꝓhibet p̃mum. Scðo ſcðꝫ ibi. (Et nolite cõtriſtare ⁊c.) Prima iterũ i duas. Pͥo ꝓhibet vetuſtatẽ. Scðo iducit ad nouitatẽ ibi.

(Sed ſi qs ꝛc.) Dicit ergo.(Ois ſermo malus ꝛc.) Sermo oris ptēdit ⁊ annunciat q̄ ſunt i aīa: q2 voces ſunt note paſſionū aīe. Ille eſt bonus ſermo q indicat bonā diſpoſitionē interiorē: malus q malā. Triplr autez homo ordinaſ īterius. ſ. ad ſe. vt. ſ. oia ſint rōni ſubiecta ad deū: vt rō ſit ei ſubdita ad pximū qn̄ diligit eūz vt ſeipm̄. Eſt ergo qn̄qꝫ ſermo malus qn̄ indicat hoiez inordinatū in ſe: ⁊ hic eſt ſermo falſus eius q aliud loqtur aliud itendit: ⁊ ſimiliter ſermo inutilis ⁊ vanus. Itē eſt ſermo malus q indicat hoiem inordinatū ꝯtra deū ſicut piuria blaſphemie ⁊ hmōi. Itē qn̄ eſt ꝯtra pximū ſuū ſicut iniurie doli ⁊ fallacie. Et iō dic̄. Ois ſermo malus ex ore veſtro nō pcedat. Ois vero eqpollet huic ſigno nullus. Sap. p. Cuſtodite ergo vos a murmuratione q̄ nihil pdeſt ⁊ a detractione parcite lingue: q2 ſermo obſcurus ī vacuū nō ibit: q2 certe deū nō ptērit ois cogitatus ⁊ nō abſcōdit ſe ab eo vllus ſermo: vt dr̄ Ecc. 42. Nūc ergo vos deponite oēm irā īdignationē maliciā: blaſphemiā: turpē ſermonē de ore vr̄o. Col. 3.

¶ Seqtur.(Sꝫ ſi qs bonus eſt ꝛc.) Inducit ad nouitatē q2 ſermo bonus bene dicēdus eſt p loco ⁊ tpe. Prouer. 15. Sermo oportunus eſt optimus. Si qs ergo loqt quaſi ſermones dei. 1. Pe. 4. Et ad qd ſubdit. Ad edificationē fidei. i. vt corroboreſ fides ī cordib9 īfirmoꝝ. 1. Cor. 14. Oia ad edificationē fiāt ⁊ h̄ vt det grām audiētibus. Cū talis bonus ſermo ſit pbatus vel talis ſermo eſt ꝯferēs: q2 freqūēter hō ex bono ſermone: ⁊ p ꝟtutē boni ſmonis auditi cōpūctus diſponiſ ad grāz. Act. 10. Adhuc loquēte Petro ꝟba hec cecidit ſpūſſanctus ſup oēs q audiebāt verbū. Sic loquebaſ dn̄s: de quo dr̄ Luc. 4. Mirabanſ ex verbis grē q̄ pcedebant de ore ipſius. Eccl. 10. Uerba oris ſapientis gratia.

¶ Lectio. X.

3. q. 63. ar. 3. Et nolite cōtriſtare ſpiritū ſcīz dei in quo ſignati eſtis ī die redēptiōis. Ois amaritudo ⁊ ira ⁊ īdignatio ⁊ clamor ⁊ blaſphemia tollatur a vobis cū omni malicia. Eſtote aūt inuicē benigni: miſericordes: donantes inuicē ſicut ⁊ deus ī xp̄o donauit vobis.

¶ Supra monuit aplſ abſtinere a ꝟbis īfectiuis: hic monet abſtinere a ꝟbis ⁊ factis turbatiuis ſeu cōtriſtatiuis pximoꝝ. Circa qd̄ duo facit. Pͥo phibet qd̄ ptinet ad vetuſtatē. Scd̄o pſuadet qd̄ ptinet ad nouitatē ibi.(Eſtote aūt īuicē benigni ꝛc.) Pͥa iteꝝ ī duas: q2 pͥ phibet qd̄ ad vetuſtatē ptinet ī gnāli. Scd̄o in ſpāli ibi.(Ois amaritudo ꝛc.) Dicit ergo.(Nolite ꝯtriſtare ſpiritū ꝛc.) Cōtra ſpūſſanct9 ē deus ī quo nō cadit paſſio aliq̄ nec triſticia. Rn̄deo. ſpūſſcūs dr̄ cōtriſtari qn̄ contriſtaſ ille ī quo ē ſpūſſcūs. Luc. 10. Qui vos ſpnit me ſpnit. Eſa. 63. Ipſi aūt ad iracūdiā puocauerūt eū ⁊ afflixerūt ſpūm ſcī̄ eius ⁊ cōuerſus eſt eis ī inimicum. Uel dōm ē q2 eſt metaphorica locutio. Sicut. n. de9 dr̄ iraſci pp ſilitudinē effectus ita ēt dr̄ cōtriſtari: q2 ſicut qn̄ aliqs cōtriſtaſ recedit a cōtriſtāte: ita ſpūſſcūs a peccāte. Et ſic ē ſenſus. Nolite ꝯtriſtare ſpūm ſcī̄ dei. i. nolite eū fugare vel expellere p pctm̄. Sap. p. Spūſſcūs. n. diſcipline effugiet fictū ⁊ aufert ſe a cogitationib9: q̄ ſunt ſine itellectu ⁊ corripieſ a ſupueniente iniqtate. Igiſ nō eſt ꝯtriſtādus ſpūſſcūs ⁊ hoc pp beneficium. Ideo ſubiūgit. In quo ſignati eſtis. i. reformati eſtis: ⁊ ab aliīs diſtincti. Qui aūt habebit hoc ſignū ſecū habebit vitā eternā. Ideo ergo ē cuſtodiēdus ⁊ nullo modo cōtriſtādus: q2 ſine eo nō eſt vita eterna. 2. Cor. p°.

Qui ſignauit nos deus ⁊ dedit nobis pignus ſpūs. Et qn̄: In die redēptionis. i. baptiſmi. Jo. 3. Niſi qs renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpūſſcō ꝛc. Act. p. Uos baptiſabimini ſpūſſcō nō poſt multos hos dies. Dicit aūt redēptionis: q2 in baptiſmo fit hō particeps redēptiōis facte p xp̄m. ¶ Seqtur.(Ois amaritudo ꝛc.) Ubi oſtēdit in ſpāli q̄ ptinet ad vetuſtatē. Qn̄qꝫ. n. hō cōtriſtat amicū ſuū ex ira: aliqn̄ ex induſtria. Sed in ira eſt triplex gradus: q2 ī corde ſicut que tm̄ īterius iraſciſ. In platione: ſicut q dicit racha. In cōtumelie platione ſicut q dicit fatue. Pͥmo ergo ponit qd̄ pertinet ad irā cordis. Scd̄o qd̄ pertinet ad inordinatā prolationem. Tertio qd̄ pertinet ad cōtumeliā. In ira āt cordis iſta ſe ꝯſequuntur. Pͥmo q2 ira eſt effectus triſtitie ⁊ hec in ſacra ſcriptura dr̄ amaritudo. 1. Reg. 1. cū eſſet anna amaro aīo ⁊ oraret deū flens ꝛc. Et ideo dicit ois amaritudo ꝛc. que eſt per memoriā iniurie preterite. Ecc. 21. Nō eſt ſenſus vbi abundat amaritudo. Scd̄o q2 ſtatim appetit vindictā. ideo dicit. Et ira que eſt appetitus vindicte. Jac. p. Ira. n. viri dei iuſtitiā non operatur. Et q2 iratus indignū reputat qd̄ ei parcat ⁊ indignū eſſe q̄ ſine punitione trāſeat. ideo ſeqtur ⁊ īdignatio. Sed qn̄tum ad inordinatā prolationem ſic eſt clamor. Eſa. 5. Expectaui vt faceret iudiciū: ⁊ ecce iniquitas: ⁊ iuſtitiā: ⁊ ecce clamor. Ideo dicit. Et clamor. Similiter ⁊ blaſphemia vel cōtra deum vel cōtra ſanctos Leui. 24. Quicūqꝫ blaſphemauerit nomen dn̄i morte moriaſ. Ideo dicit. Et blaſphemia. Et addit. Tollaſ a vobis cū omni malicia. ſ. operis. 1. Pet. 2. Deponentes oēm malitiā ⁊ oēm dolū ⁊ ſimulationem.

¶ Deinde cū dicit.(Eſtote aūt ꝛc.) Ponit pertinētia ad nouitatē cōtrariā paſſionibus premiſſis: cōtra amaritudinē benignitatē. Unde dicit. Eſtote aūt inuicē benigni: q2 benignus eſt ſpiritus ſapientie ꝛc. Un̄ dicit. Miſericordes. Luc. 6. Eſtote ergo miſericordes ſicut ⁊ pater veſter miſericors eſt. Cōtra indignationē cōdonationē. Unde dicit. Donantes inuicē. Col. 3. Donantes vobiſmetipſis ſi qs aduerſus aliquē hꝫ querelam ſicut deus donauit vobis. Ro. 8. Qui ēt proprio filio ſuo nō pepcipit Et paulo poſt ſeqſ. Quō nō ēt cū illo nobis oīa donauit. p° 2°

CAP. V. q. 19.

ar. 9. Eſtote ergo imitatores dei ſicut filij chariſſimi. ⁊ ambulate ī dilectione ſicut ⁊ xp̄s dilexit nos: ⁊ tradidit ſemetipꝫ p nobis oblationē ⁊ hoſtiā deo in odorē ſuauitatis.

¶ Poſita exhortatione ad benignitatē ⁊ miſericordiam que ſunt effectus charitatis: hic oſtēdit eis exemplū. Circa quod duo facit. Pͥmo inducit eos ad imitationē exēplaris. ſ. dei. Scd̄o oſtendit in quo debēt ipſum imitari ibi.(Et ambulate ꝛc.) Dicit ergo. Dixi q̄ debetis donare inuicē: ſicut ⁊ deus in xp̄o donauit vobis: ergo eſtote imitatores dei: q2 hoc neceſſariū eſt licet difficile ſit. Eccl. 2. Quid eſt īquam homo vt poſſit ſequi regem factorē ſuum? Nunqꝫ tn̄ perficietur natura humana niſi in coniunctione ad deuz. Unde Job. 23. Ueſtigia eius ſecutus eſt pes meus. ergo imitādus eſt quomodo habemus poſſibilitatē: q2 ad filiū pertinet patrē imitari. Et ideo ſubdit. Sicut filij patrē. ſ. per creationem. Deut. 32. Nōne ipſe eſt pater tuus q poſſedit ⁊ fecit ⁊ creauit te. Et addit. Chariſſimi quos. ſ. elegit ad participationem ſue glie. ¶ Seqtur.(Et ambulate ꝛc.) Ubi pͥmo ponit imitādi moduz: q2 ī charitate. Secundo oſtendit īmenſe charitatis ſignū. ibi.(Et tradidit ꝛc.) Q2 ergo ſimus filij chariſſimi hoc ſe

a cit charitas dei. Ro.8. Nō.n.accepiſtis ſpūm ſeruitu-
tis iterū in timore. ſ3.accepiſtis ſpūz adoptiōis filiorū3
in quo clamamus abba pater. Ipſe.n.ſpūs teſtimoniū
reddit ſpūi nr̄o q ſumus filij dei. Debem⁹ ḡ ipm in di-
lectiōe imitari. Et dicit ambulate.i.ſemp pficite. Gen.
15.ambula corā me ⁊ eſto pfectus. Et h in dilectione:
q2 dilectio ē tale bonum in quo d3 hō pficere: ⁊ tale de
bitū qd d3 homo ſemp ſoluere. Ro.13. Nemini quicq3
debeatis niſi inuicē diligatis. Uel in dilectiōe q ē via
ſequēdi deū magis de ppinquo.pme Cor.13. Adhuc
excellētiorē viā vobis demōſtro. Si linguis hoīu3 lo-
quar ⁊ angelor ⁊c. Col.3. Sup oīa hec charitate3 ha
bētes ⁊c. Et h exemplo xp̄i. Un̄ ſubdit. Sicut ⁊ xp̄s
b dilexit nos. Joā.13. Cū dilexiſſet ſuos q erant in mūdo
in finem dilexit eos. ¶ Et q2 ſm Grego. pbatio dile-
ctiōis exhibitio eſt operis.io ſubdit. Et tradidit ſemet
ipſum pro nobis. Apo.1. Dilexit nos ⁊ lauit nos a pec
catis noſtris. Gal.2. In fide viuo filij dei qui dilexit me
⁊ tradidit in morte ſemetipſum p me. Eſa.53. Tradi
dit in mortē aīam ſuā ⁊c. ¶ Hec aūt mors fuit nobis
vtilis ⁊ neceſſaria: iō ſubdit. Oblationē ⁊ hoſtiam ⁊c.
Loquit aūt hic aplūs more veteris legis: in q vt dicit
Leui.4. Quando qs peccauerat offerri debebat p eo
hoſtia ⁊ oblatio q dr̄ p peccato. Itē qñ qs agebat grās
deo vel aliqd cōſeq volebat oportebat offerri hoſtiam
3 pacificam: vt dr̄ Leui.3. Que qdē erat in oblationem
ſuauiſſimi odoris dn̄o: vt dr̄ ibidē. Hec aūt facta ſūt p
xp̄m: q2 vt a pctīs mūdaremur ⁊ glām ꝯſeq̄remur tra
didit ſemetipm p nobis in oblationē p ea q in vita geſ
ſit. Eſa.53. Oblatus ē q2 ipſe voluit ⁊c. Et hoſtiā p pec
cato: ⁊ h in odorē ſuauitatis. Alludit autē huic qd dr̄
Leuiti.3. Sed certe ille odor nō erat tūc deo acceptus
ſm ſe: ſ3 ſm ſuā ſignificationē inq̄ztū ſignificabat obla
tionem odoriferam corporis xp̄i filij dei. Gen.27. Ecce
odor filij mei: ſicut odor agri pleni. Can̄.1. Trahe me
poſt te curremus in odorē vnguētorū tuorū. Sic autē
debemus nos ſacrificare deo ſpūaliter. pſal. Sacrificiū
deo ſpiritus ⁊c. ¶ Lectio. II.

4 **Fornicatio aūt ⁊ oīs imūdicia aut
auaricia nec noiet in vobis ſicut
decet ſctōs: aut turpitudo: aut
ſtultiloqu3: aut ſcurrilitas: q ad
rem nō ptinet: ſed magis gratiarum actio.**

p⁹ 2e q.7 2. art.2.

¶ Supra poſita monitiōe aplūs vt depoſita vetuſtate
ephe: ſij nouitatē aſſumerēt, phibēdo vitia ſpūalia: hic
prohibet eiſdem vitia etiam carnalia. Diuiditur aūt in
duas. Primo.n. phibet vetuſtatē vitior carnaliū. Se
cūdo īducit ad nouitatem ibi. (Uidete itaq frēs ⁊c.)
Prima iterū diuidit in tres. Pīo excludit vetuſtate3
vitior. Scd̄o ppōit penā eor ibi. (Hoc aūt ſcitote ⁊c.)
Tertio excludit fallaciā ibi. (Nemo vos ſeducat ⁊c.)
5 Prima aliter in duas. Pīo excludit qdā vitia pncipa-
lia. Scd̄o excludit qdā adiuncta ibi. (Aut turpitudo
⁊c.) Excludit aūt tria vitia. ſ. luxuriā naturalē que ē cū
nō ſua. Unde dicit. Fornicatio ⁊c. Oſee.4. Spūs eni3
fornicationū decepit eos. pme Cor.6. Fugite fornica-
tionē. Sic faciebat Job.31. Pepigi fedus cum oculis
vnde meis vt nec cogitarē de virgine. Dr̄ aūt fornicatio a
dicat fornice.i.arcu triūphali iuxta quos erant lupanaria.
forni Prouer.20. Et omnis immundicia ⁊c.i. omnis pollu-
catio tio cōtra nām.ſ. que non ordinatur ad generationem.
Gal.5. Manifeſta ſūt opa carnis que ſunt fornicatio i-
mūdicia luxuria ⁊c. Tertio excludit auariciā. S3 q̄re
h: Nūqd ē idē cū pctīs carnalibus. Reſpōdeo dicēdū
eſt q nō: nec totaliter diuiſa: ſ3 mediū iter ſpūalia ⁊ car-

b nalia pctā: qd p3 ſic. In pctō ſūt duo. ſ. obiectū pcti ⁊ d
lectatio in obiecto. Quedā ḡ ſunt pctā quor obm ⁊ d
lectatio eſt ſpūalis ſic̄ ira. Nā vīdicta q ē obm ire ⁊ de
lectatio eius eſt qd ſpūale: ⁊ ſilr inanis glīa. Quedam
vo ſunt oīno carnalia ⁊ obm ⁊ delectatio ſic̄ gula ⁊ lu
xuria: ſed auaricia tenet mediū q2 eius obm ē carnale
.ſ. pecunia: ſ3 delectatio eſt ſpūalis: q2 aīs quieſcit qs in
pecunia: ⁊ iō ꝯnumerat auaricia cū pctīs carnalibus
rōne obiecti: cū ſpūalibus vo rōne delectatiōis. Heb.
vlti. Sint mores ſine auaricia. Uel dōm ē q auaricia
opponit iuſtitie. vn̄ ponit p ſpē luxurie q ē adulteriū
qd ē iniuſtus vſus mulieris alieri⁹: ſic̄ auaricia iniuſtus
vſus pecunie. S3 ſupra dixit. Qui furabat ⁊c. hic aūt
2 dicit q nec noietur ⁊c. q2 in pugna ſpūali vitia carna-
lia p occurrūt vincēda: q2 fruſtra pugnat qs cōtra itri
ſeca niſi p vincat extrīſeca. ſ. carnalia: cōtra q ſemp re-
manet bellū. Et iō dicit. Nec noiet i vobis ſic̄ decet ſā
ctos. ſ. abſtiere a factis a cogitatiōibus ⁊ a dictis. Eſa.
41. Perdam babylonis nomen ⁊ reliqas ⁊ pgeniē ⁊
germen. Eccl. 41. Curam habe de bono nomine: q2
h decet ſanctos. ſcd̄e Corinth.6. In oībus exhibeam⁹
noſmetipſos ſicut dei miſtros ⁊c. ¶ Seqtur (Aut tur
pitudo ⁊c.) Ubi pōit qdā vitia adiuncta. Circa quod
duo fac. Pīo adiūcta vitia excludit. Secūdo ad ꝯtria
eorū īducit ibi. (Sed magis grārum actio ⁊c.) Tria ḡ
3 vitia excludit. ſ. turpitudinē q ē i tactibus turpibus ⁊
amplexibus ⁊ oſculis libidinoſis. puerbior.6. Qui
aūt adulter ē ppter cordis inopiam pdet aīam ſuam ⁊
turpitudinē ⁊ ignominiam cōgregat ſibi. Itē ſtultilo-
quium: ideſt vba puocātia ad malū. Eccl.9. Colloquiū
illi⁹ qſi ignis exardeſcit: ſcilicet male mulieris. Et ſcur
rilitatē: ideſt vbū ioculatoriū: p qd aliq volūt ide place
re aliqs. Matth.12. De omni vbo ocioſo: quod locuti
fuerint hoīes: reddēt rōnem de eo in die iudicij. Et hec
oīa ſūt mortalia inq̄ztū ad mortalia pctā ordinat: q2 aliq
qd ēt ſi bonū ſit ex genere: inq̄ztū ad mortale ordinat
eſt mortale. ¶ Deīde inducit ad ꝯtria. ſ. grārū actiōes
Un̄ dicit. Sed magis grārū actio. Eſa.51. Gaudiū ⁊ le
ticia iuenietur in ea grārū actio ⁊ vox laudis.
¶ Lectio. III. 4

**Hoc enim ſcitote intelligentes:
q oīs fornicator: aūt imūdus: 1ª 2ª q. 25. ar
aut auarus qd eſt ydolor3 ſer tı.5°
uitus non h3 hereditate3 in re-
gno xp̄i ⁊ dei. Nemo vos ſeducat inanibus
vbis: ppter hoc.n. venit ira dei i filios diſ-
fidētie. Nolite ergo effici pticipes eor3.**

¶ Supra prohibuit apoſtolus peccata carnalia: hic Exo.
cōminatur pena3 damnationis que peccatoribus in- 32°.c.
fligitur. Circa quod duo facit. Primo enim de h eos
certificat. Secundo ſigillatim peccata recitat ibi. (Q2 5
omnis fornicator ⁊c.) Dicit ergo hoc ſcitote ītelligen
tes: ideſt actualiter non ſolum habitualiter pro certo
habete. pme. Joā. tertio. Hec ſcripſi vobis vt ſciatis ⁊c.
Et quid: q omnis fornicator aut immundus aut aua
rus: quod eſt ydolorum ſeruitus: non habet heredita
tem in regno chriſti ⁊ dei. Nota q vocat hic auariciā Aua
ydolatriam: quoniam ydolatria eſt quando honor ſo ritia3
li deo debitus impenditur creature. Nunc autem deo cōpat
dupliciter honor debetur: ſcilicet vt in eo finem noſtrū h apo
conſtituamus: ⁊ vt in eo fiduciam noſtram finaliter ſtolus
ponamus. ergo qui hoc in creaturis ponit reus ē ydo ydola
latrie. Hoc autem facit auarus qui finē ſuū in re cre trie.
ata ponit ⁊ etiam totam ſua3 fiduciā. Oſee octauo. Ar
gentum ſuum ⁊ aurū ſuum fecerūt ſibi ydola vt iteri-

6 rent. Et hoc quia vt dicitur Prouerbioꝝ.ii. Qui con
fidit in diuitijs ſuis corruet. Sʒ cū in alijs peccatis po
nat homo finē ſuum in creatura cui amore inheret q̄r
etiā in illis non dicit̄ peccator ydolatrare? Reſpondeo
ydolatrare ē aliqd exterius idebite colere. Nūc autem
in alijs peccatis ponitur in finis in interioribus q̄ſi i ꝓ
pria exultatiōe. Sʒ q pōit finē i diuitijs pōit eis finē vt
i re exteriori ſic ē ydolatria. Sʒ nūqd auari honorē deo
dbitū exhibētes creature realr̄ ſūt ydolatre ⁊ ꝑ ſe. Dico
ꝙ nō: quia in moralibus actus ſeu opera indicantur
ex fine. Ille ergo per ſe ē ydolatra qui intendit ꝑ ſe cul-
tum exhibere creature. Hoc aūt non intendit auarus
per ſe ſed per accidēs hoc facit inq̄ztū ſuperflue ⁊ inordi
2 nate diligit. Et quid de tali? Non habebit hereditatē.
q̄ppe q: filij ⁊ heredes: vt dr̄ Roma.8. Nūc aūt tales ñ
ſunt filij qui ſic carnales ſūt ꝙ hereditatē nō habent. q:
vt dicit̄ pᵉ cor.15. Caro ⁊ ſanguis regnum dei nō poſſi
debunt. i. deum q dic̄ Ezech.44. Ego hereditas eoꝝ.
¶ Sed poſſet queri ſi hereditas iſta eſt ipſe deus cū
ſi indiuiſibilis ⁊ impartibilis: quare dicit in regno xp̄i
⁊ dei diuiſiue ac ſi hereditas iſta ſit diuiſibilis. Reſpō
deo. Hereditas noſtra cōſiſtit in fruitione dei: nūc autē
deus aliter ſe fruit̄ ⁊ nos: eo q: deus ſeipm̄ ꝑfecte fruit̄:
q: ſeipſʒ ꝑfecte cognoſcit: ⁊ totaliter diligit q̄tū cogno
ſcibilis ⁊ diligibilis ē: nō aūt ſic nos: q: licʒ ipm̄ ꝑfecte
cognoſcamᵘ in patria ⁊ ꝑ cōſequēs diligamus q: qui
3 aliqd ſimplex attingit ipm̄ totū cognoſcit: ⁊ ſi nō tota
liter: ſic lux ſolis ſi eſſet ꝑictalis huius oculus ipāʒ
totā apphēderet nō totalr̄. oculus vō aqle ipm̄ totali-
ter cōphēderet. Sic ⁊ ſi deū ꝑfecte cognoſcimus in pa
tria ⁊ ꝑfecte diligimus: ſed ipm̄ totaliter nō cōphendi
mus. iō videt̄ ibi eē q̄dam iperfectio ⁊ particularitas.
Et iō dicit. Xp̄i ⁊ dei cōiunctim: q̄ſi partē cū parte po
nendo. i. q: ꝑ xp̄m ⁊ non per aliū habet̄ hereditas.
¶ Deinde cū dicit. (Nemo vos ſeducat.) hic excludit
fallaciā ſeductoꝝ. Et circa h̄ duo facit. Primo enī po
nit ammonitionem. Scd̄o ſubiūgit ipſius rōnem ibi.
(Eratis. n. aliqñ tenebre ⁊c.) Pria itez̄ in duas: q: ꝓ
mouet eos vt nō ſeducant̄ verbis eis credendo. Scd̄o
4 vt nō cōmunicēt eis mala faciēdo ibi. (Et nolite cōica
re ⁊c.) Prima adhuc in duas: q: ꝓmo remouet ſedu-
ctiōes. Scd̄o oñdit ſeductiōis ſignū ibi. (Propter h̄. n.
Car- venit ira dei ⁊c.) Notādū ē ꝙ ꝙ in vitijs carnalibus ſo
nalia lū docuit cauere ſeductionē: q: a ꝓncipio vt hoies poſ
pctā ſent libere frui ꝯcupiſcentijs cogitauerūt inuenire rōes
qdaʒ ꝙ fornicationes ⁊ hmōi venerea non eēnt peccata. Et
dice- iō dicit inanibus verbis: q: ſine rōne ſūt talia v̄ba que
bant dicunt ꝙ hmōi nō ſunt peccata nec excludāt a regno
nō eē dei ⁊ xp̄i. Col.2. Uidete ne quis vos ſeducat ꝑ ꝓphe-
pctā tiam ⁊ inanē fallaciā. Et ꝙ tales ſint ſeductores ⁊ ta-
lia v̄ba ſeducentia oñdit, quia niſi peccata carnalia eſ
ſent peccata nō punirentur a deo: quia cum deus ſit iu
ſtus nō infligit penam ſine culpa. Nūc talia autē pu-
niuntur a deo: ergo peccata ſunt. Minorē probat cū
5 dicit. Propter hec enim venit ira dei. ſ. ꝓpter peccata
carnalia in filios diffidentie: vt patuit in diluuio. Ge-
ne.6. Itē in ſodomitis. Gen̄.19. Itē tribus beniamin fe-
re tota cōſumpta fuit ꝓpter hec. Judicū.20. Dicit aūt
filios diffidentie: q: ſic peccātes diffidunt de vita eter-
na: quia qui ſic faciēs ſperaret vitā eternā magis eſſet
ꝓſumptio q̄ꝫ ſpes q̄ eſt certa expectatio future beatitu
dinis ex meritis ⁊c. Unde ſupra.4. Qui dſperātes ſe-
metipſos tradiderūt impudicitie in opationē īmūdicie
ois in auaricia. Sap.7. Nulli pratū ſit quod nō ptrā
ſeat luxuria nr̄a ⁊c. Et ſeqt̄ i fine capituli. Quia tales
nō ſperauerūt mercedem iuſtitie ⁊c. Dicit ergo ꝙ in fi-
lios diffidētie. i. qui nō cōfidūt de gaudijs eternis venit d
ira dei: ſcilicet propter peccata vel diffidētie. ideſt de q
bus nō eſt cōfidendū q̄tū eſt ex parte meritoꝝ. Et iō
cōcludit. Nolite eē ergo participes eoꝝ: cōmunicādo
ſcilicet eis in talibus operibus. ſcd̄e Corint.6. Que. n.
ꝑticipatio iuſtitie cū iniquitate: aut que ſocietas lucis
ad tenebras: aut que communicatio xp̄i ad belial: aut
que pars fidelis cum infideli? ⁊c. ¶ Lectio. IIII.

Eratis enim aliquādo tenebre: 2. dil. 12.
nūc aūt lux in domino. Ut filij
lucis ambulate. Fructus. n. lu
cis ē in omni bonitate ⁊ iuſtitia
⁊ veritate. Probantes quid ſit beneplaci- 2
tum deo. Et nolite cōmunicare opp̄ibᵘ ifru
ctuoſis tenebrarū: magis aūt redarguite.
¶ Supra prohibuit apoſtolus peccata carnalia cō-
minādo penam ⁊ remouēdo fallaciā: hic aſſignat rō-
nē ſumptam ex eoꝝ cōditiōe: ⁊ duo facit. Proponit
enim ꝓmo eorum cōditionē. Secūdo ex eis duas con
cluſiōes inducit ibi. (Ut filij lucis ſitis ⁊c.) Ponit aūt
duas cōditiones. Prio ꝓteritam. Secūdo cōditionem
ꝓſentē ibi. (Nūc aūt lux ⁊c.) Dic̄ ꝙ eratis aliqñ tene-
bre: ideſt excecati ignorātia ⁊ errore. ſupra quarto. Te
nebris obſcuratū habētes itellectum. pſal. Neſcierūt
neqꝫ itellexerūt in tenebris ambulāt. Itē tenebroſi per 3
pctm̄. Prouerb. quarto. Uia impioꝝ tenebroſa neſciūt
vbi corruant. Sed notādū eſt ꝙ determinate nō dic̄
tenebroſi: ſed tenebre: quia ſicut q̄libet videtur eſſe id
qd̄ ꝓncipaliter eſt in eo ſicut tota ciuitas videtur eſſe
rex ⁊ qd̄ rex facit ciuitas dicitur facere, ita quādo pec-
catum regnat in homine. tūc totus hō dicit̄ peccatum
⁊ tenebre. ¶ Seqtur. (Nūc aūt lux ⁊c.) Ubi ponit cō
ditionem ꝓſentem. q̄ſi dicat. Nūc autem habetis lucē
fidei. Philip.2. Inter quos lucetis ſicut luminaria in
mūdo. Matth.5. Uos eſtis lux mūdi. Sed cōtra dicit̄
de Joāne baptiſta. Non erat ille lux. quomodo ergo fi
deles alij lux dicuntur. Reſpondeo. Nō dicuntur lux 4
per eſſentiam ſed per participationem.
Deide cū dic̄. (Ut filij lucis ambulate ⁊c.) Concludit
duas cōcluſiones. Dixerat. n. ꝙ tenebre fuerunt: ⁊ ꝙ
nūc ſūt lux. Et iō ꝓmo cōcludit vt ſe cōformēt ei quod
nūc ſūt. Secūdo vt vitēt ea q̄ ꝓus fuerūt ibi. (Et noli
te cōicare.) Prima in duas. Prio ponit ammonitionē.
Scd̄o eā exponit ibi. (Fructᵘ. n. lucis ⁊c.) Dic̄ ergo. q:
nūc lux eſtis faciatis opa lucis. ꝙ vt filij lucis ambula
te. Jo.12. Ambulate dum lucem habetis ⁊c.
¶ Hoc autem exponit cum dicit. (Fructus enim ⁊c.)
Ambulat autem quis vt filius lucis dupliciter. Prio
q̄ztum ad ſubſtantiaꝫ vel genus operis. Secūdo quā
tum ad modum vel itentionem faciētis. Primo ergo
ponit opera que oportet facere. Secundo qua debent 5
fieri intētiōe ibi. (Probātes ⁊c.) Dicit ergo. dixi vt am
buletis vt filij lucis: fructus autem lucis eſt: ideſt opa
fructifera ⁊ clara. Eccl̄ici.24. Flores mei fructus ho-
noris ⁊c. Et hoc in omni bonitate ⁊c. Ubi aduerten-
dū eſt ꝙ omnis actus virtutis ad tria reducitur. Nā
oportet ꝙ agens ordinet̄ in ſe ⁊ ad deum. In ſe vt ſit
bonus in ſeipſo: ⁊ propter hoc dicit in omni bonitate.
pſal. Bonitatē ⁊ diſciplinam ⁊ ſcientiam doce me ⁊c.
Item ad proximū ꝑ iuſtitia. Ideo dicit. In iuſtitia. ꝓs
Feci iudiciū ⁊ iuſtitiā ⁊c. Ad deū ꝑ cognitionē ⁊ cōfeſ
ſionē v̄itatis. Et iō dic̄. Et v̄itate. Zacha.8. Ueritatē
tātū ⁊ pacē diligite. Uł aliter vt bonitas referat̄ ad cor. iu
ſtitia ad opᵘ. v̄itas ad os. Supra q̄rto. ⁊ Zach. octauo.

1 Loquimini veritatem vnuſquiſq; cum ꝓximo ſuo.
¶ Deinde cū dicit.(Probātes ꝛc.)oñdit q̄ intentione
debeant operari.q: nō ex abrupto.ſed ꝓbātes.ideſt rō
ne diſcernētes. Opus ſuum probet vnuſquiſq; : vt dr̄
Gal.6. Et hoc qd ſit beneplacitum deo.ideſt vt inten
datis facere qd̄ placet deo. Rom.12. Probetis q̄ ſit vo
lūtas dei bona ꝛ beneplacēs ꝛ perfecta.
¶ Deīde cū dr̄.(Et nolite cōicare ꝛc.)hortat̄ eos ne
redeāt ad ſtatū quē reliquerūt.q: vt dr̄ Gal.2.Si enim
que deſtruxi hec iteꝝ reedifico preuaricatorē me ꝯſti
tuo.2ª Pe.2.Canis reuerſus ad ſuū vomitū ꝛ ſus lota
2 in volutabro luti.Diuidit aūt iſta pars in duas. Primo
pōit monitionē.Scdō aſſignat rōnem ibi.(Que aūt ī
occulto ꝛc.)Prima iteꝝ in duas. Prīo monet eos ne
malefaciāt.Secūdo vt mala repꝛhēdāt ibi.(Magis aūt
redarguite ꝛc.)Dic̄ ḡ. Probantes qd beneplacitū eſt
deo ꝛ nolite cōicare opib⁹ īfructuoſis tenebraꝝ.ideſt
operibus carnalib⁹,ducētib⁹ ad tenebras ꝑpetuas.q̄ q
dē ſūt infructuoſa:q: nō habēt niſi momētaneā dele
ctatiōez citiſſime trāſeūtē. Ro.6. Quē ḡ fructū habui
ſtis tūc ī qbus nūc erubeſcitis.Jude.2.Arbores autū
nales infructuoſe bis mortue eradicate fluct⁹ feri ma
ris deſpumātes ſuas ꝯfuſiōes ꝛc. Jtē tenebroſa ꝓpter
turpitudinē:q: cōmunicant in eis cū brutis . Job.24.
3 Occulus adulteri obſeruat caliginem dicēs: nō me vi
debit oculus:ꝛ operiet vultū ſuū.ꝑfodit ī tenebris do
mos ꝛc.Jſtis ḡ nolite cōicare.imitādo coadiuuādo cō
ſētiēdo.Eccliſi.13.Que cōicatio homini ſcō ad carnē?
Sz certe h̄ nō ſufficit niſi et eos repꝛhēdatis.q: vt dicit
Augu.Aliqñ deus punit cōmunicantes inſontes : q:
aliq boni nō repꝛhēdūt malos Eccliſi.17.Mādauit aūt
vnicuiq; d̄ ꝓximo ſuo.Et iō dicit magis aūt redargui
te.2ª thymo. 4. Argue.obſecra.increpa ꝛc̄. Sed nūqd
ſemꝑ peccam⁹ ſi nō repꝛhēdim⁹:Auguſti. Q̄d̄.n.nō re
pꝛhēdis ex timore charitatis:ne.ſ.peior efficiat̄:ꝛ ſcāda
lizat⁹ affligat bonos.nō peccas.Si aūt ex timore cupidita
tis.ne.ſ.idignet̄ ꝛ ꝑdas bñficia tua ſic peccas .Lec.V.

4 Que autem in occulto fiūt ab ip
ſis turpe eſt ꝛ dicere. Oia autē
que arguūtur a lumie māifeſtā
Col. 4. tur. Omne enim qd̄ māifeſtat̄
lumē ē. Propter qd̄ dicit. †Surge q dor
mis ꝛ exurge a mortuis ꝛ illumiabit te xp̄s.
¶ Supra poſuit aplus monitiōes:hic aſſignat rōnes
eaꝝ.Duas aūt monitiones poſuit. Prima vt nō cōica
rent opib⁹ tenebraꝝ. Secūda vt redarguerēt pctōres.
Secūdū h̄ ḡ duo facit. Primo ponit rōnē ꝑme moni
tionis.Secūdo rōnem ſecūde ibi.(Oia enim que ar
guunt̄ ꝛc.)Dic̄ ḡ.Bene dixi:nolite cōicare.imo debe
tis ꝛ tales icrepare ꝛ redarguere. Quare? Quia q̄ i oc
5 culto fiūt ab ipſis turpe ē dicere.H̄ aūt eſt de vitijs car
nalibus:in qbus ē turpitudo magna. q: minimū ē ibi
de bonis rōnis:cū hmōi act⁹ cōis ſint nobis ꝛ brutis.
¶ Seqt̄.(Oia q̄ arguūt̄ ꝛc̄.)h̄ ponit aplus rōnē ſcd̄e
monitiōis ꝛ fac̄ duo. Prīo.n.pōit rōnē. Secundo aſſi
gnat cōfirmationē ibi.(Propter qd̄ dic̄ ꝛc̄.)Quāuī ḡ
ad ꝑmū vult ꝓbare q eos doceat delinquētes arguere.
ꝛ h̄ ꝓbat ſic. Quicqd oñdit̄ malū eē redarguit̄.oīs.n.
redargutio māifeſtatio q̄dā ē. Sz oīs māifeſtatio ſit ꝑ
lumē vos aūt eſtis lux.ḡ docet vos arguere ꝛ eos mai
feſtare. Pōit aūt hui⁹ rōnis maiorē ibi.(Oia aūt q̄ arguū
tur ꝛc.)Minorē aūt pōit ibi .(Omne qd̄ ꝛc .)Jō decet
eos arguere.q: vt dic̄.ꝑª cor.li.2. Spiritualis iudicat
omnia ꝛ ipſe a nemine iudicat̄.Uñ glo.ſic expōit.Oia

.ſ.peccata q̄ arguūt̄ a lumine.i.a bonis ꝛ ſanctis ho b
minibus q ſunt filij lucis māifeſtāt̄.ſ.per cōfeſſionem.
Prouerb.28.Qui aūt confeſſus fuerit ꝛ reliquerit ea
miſericordiā cōſeqt̄.Omne aūt.ſ. malū qd̄ māifeſtat̄ ꝑ
ꝯfeſſionē lumē ē.i.in lumie vertit̄. Deīde cōfirmat hoc
ꝑ auctātez dicēs. Propter qd̄ dic̄ ſurge ꝛc. Gloſa ſic ex
ponit. Propter h̄ q ſit lum̄ dic̄.ſ.ſpūſſanctus.O tu q
dormis ſurge ꝛc. Sed hec nō ē cōſuetudo pauli.Et iō
dicēdū eſt q aplis introducit figurā poſitam. Eſai.60.
Surge illuminare hieruſalē ꝛc.dicens. Propter qd̄ di
cit.ſ.ſcriptura. Surge a negligentia bōi operis.tu.ſ.q
dormis. Prouer.6. Uſquequo piger dormies. ꝑs. Nū
quid q dormit nō adijciet vt reſurgat. Jtē exurge a mor
tuis.i.ab operib⁹ mortuis ſeu mortificantibus Heb.9.
Emūdabit cōſcientiā nr̄am ab opib⁹ mortuis ꝛc̄. Eſa.
26. Uiuent mortui tui īterfecti mei reſurgent. Exurge
ḡ ꝛ illūinabit te xp̄s. ꝑs. Dñs illuminatio mea ꝛc. Jtē.
Jllūina oclos meos ne vnq̄ obdormiā i morte. Sz nū
qd poſſum⁹ ꝑ nos reſurgere a pctō.q: dic̄. Surge ꝛ illu
minabit te xp̄s. Rñdeo. Dicēdū ē q ad iuſtificationē
impij duo reqrunt̄.ſ.liberū arbitriū cooperās ad ſurgē
dū ꝛ ipſa grā. Et certe h̄ ipm hz liberū arbitriū a gra
tia preueniente ꝛ poſtea meritorie opatū gratia ſubſe
quente. Uñ dr̄ Treno.vlt. Conuerte nos deus ꝛ con
uertemur. Lectio. VI.

Jdete itaq; fratres quomō cau
te ambuletis:nō q̄ſi inſipiētes.
ſed vt ſapientes:redimentes tē
pus quoniam dies mali ſunt.
Propterea nolite fieri imprudentes:ſed i
telligentes que ſit voluntas dei.
¶ Supra ꝓhibuit fallaciaꝝ carnaliū vetuſtatē:hic
hortat̄ ad ꝯriam nouitatē. Et ꝑmo hortat̄ ad nouitatē
ꝯriaz fallacie. Scdō ad nouitatē ꝯriaz luxurie ibi.(Et
nolite inebriari ꝛc̄.)Prima in tres. Prīo īducit ad cau
telaz ꝯriam fallacie. Scdō oñdit nouitatē cautele ibi.
(Redimētes tēp⁹ ꝛc̄.)Tertio docet modū cautele ibi.
(Propterea nolite fieri ꝛc.)Dic̄ ḡ. Jtaq;.ſ.ex premiſſis
videte quō caute ambuletis. Cautio ē q̄dā ꝯdiuo pru 4
dētie ꝑ quā aliqs vitat impedimēta agēdoꝝ ꝛ hāc cau
telā debēt omnes hr̄e. Prouer.4. Oculi tui videāt re
cta ꝛ palpebre tue ꝑcedāt greſſus tuos. Hoc aūt ꝑtinet
ad ſapientes. ꝛ ideo dicit. Non quaſi inſipientes.qui
.ſ.neſciunt vitare impedimenta.ꝑs. Turbati ſunt om
nes inſipientes corde:ſed vt ſapientes. Eccleſiaſtes.2.
Sapientes oculi in capite eius ſtultus in tenebris am
bulat. Quidam dicunt:ſi non caſte tamen caute. Sed
ſic non accipit apoſtolus.ſed dicit caute: ac ſi diceret.
cauete ab omnibus cōtrarijs caſtitati. Neceſſitatē aūt 5
huius cautele oñdit cū dicit. Redimētes tempus ꝛc.
quod poteſt exponi dupliciter. Redimit enim aliquis Adaz
quandoq; rem ſuam dando exenia vel aliquid ꝓ ea poſt,
ſicut dicitur aliquis redimere vexationem ſuam dādo q̄ pec
exenia vel pecuniam vel quādo dimittit in iure ſuo. cauit
Dicit ergo. Totum tempus hoc eſt tempus calūnie.ꝛ ex tūc
ideo redimentes tempus quoniaz dies mali. ſunt. Ex ſemꝑ
quo peccauit adam ex tunc ſemper parate ſunt īſidie ſūt in
impellentes ad pctm̄. Non ſic autē in ſtatu īnocētie: ſidie ī
in quo non oportebat hominem ab aliq̄ licito abſtine pellē,
re:quia in eius volūtate nō erat impellēs aliqd ad pec tes ad
catum. Modo autē oportet nos tp̄s redimere:quoniā peccā
dies mali ſunt.ideſt debemus maliciā dierū vitare.dierū dum.
mali precauere vt dicit̄ Eccleſ.7. Et etiā a qbuſdā lici
tis abſtinere.ꝑª corint.10. Oia mihi licent , ſed non oia

c edificāt. Jn hūc aūt modū, dr̄ aliquis vexationē ſuam
redimere: q̄ꝛ dimittit aliqd̄ de iure ſuo perire. Ul' aliter.
Redimētes tēpus ꝛc. Cōtingit qn̄qꝫ ꝙ aliquis per ma
gnū tēpus vite viuit in peccato ⁊ hoc eſt ipſis perditū.
Sed quō redimet cum homo nō ſufficiat ad debita ꝑ/
ſoluēda. Reſpondeo. Dicēdum eſt ꝙ tanto magis de/
bet vacare operibus bonis quāto ꝑus īſtetit malis. p̄ᵉ
Pe. 4. Sufficit. n. p̄teritū tempus ad volūtatē gētiū
cōſumādā his q ambulauerunt in luxurijs vinolētijs
deſiderijs ꝛc. Sed prima expoſitio eſt melior.
¶ Deīde cū dic̄. (Propterea nolite fieri ꝛc.) docet mo
dum cautele dicens. ꝓpterea. ſ. vt poſſitis tēpus redi/
mere nolite fieri iprudētes. ¶ Nota ꝙ differētia eſt in
2 ter ſapientiā ⁊ prudētiā. Prudētia. n. eſt qdā ſapientia.
ſꝫ non vniuerſalis ſapiētia. Prouer. 10. Sapientia eſt. i.
prudētia. Sapiens. n. ſimpliciter dr̄ q hꝫ de oībus or/
dinare. ſapiēs aūt ſm̄ qd dr̄ q hꝫ ordinare de his de q
bus eſt ſapiens. p̄ᵉ corint. 3. Ut ſapiens architectus fū
damētū poſui. q̄ꝛ ſapiētis ē ordinare. vt dr̄. i. metaphyſi
ce. Omnis aūt ordinator reſpicit finē. Jlle ḡ ſimplr̄ eſt
ſapiens q cognoſcit finē vel q agit ꝓpter finē vniuer
ſalē. ſ. deū. Deutro. 4. Hec ē enim ſapia vr̄a ꝛc. Sapia.
n. eſt diuinoꝝ reꝝ cognitio vt dicit Aug. 4. de trinita.
Prudētia vō ē ꝑticularis rei ꝓudētia. qſ. ſ. qs ordinat
facta ſua. Et iō ſapiētia ē viro prudētia. ꝓpter hᵒ ḡ dic̄.
Nolite fieri iprudētes ſed itelligentes ꝛc. ſicut rō ſpe/
3 culatiua ordinat de agendis ⁊ iudicat. opꝫ aūt cōclu/
ſiones hr̄e ⁊ iudicare ꝑ ꝑncipia ⁊ ſilr̄ in operabilibꝰ.
Jſtud aūt p̄ᵐ principiū ꝑ qð debemus iudicare oīa ⁊
regulare eſt volūtas dei. Et iō itellectus in moralibus
⁊ diuinis debet hr̄e ꝓ pcipio volūtatē dei. quia ſi hōc
habeat ꝑ pricipio ſit prudens intellectus. Deutro. 32.
Utinā ſaperent ⁊ intelligerent ꝛc. hoc aūt docuit do/
minꝰ. Mat. 6. Fiat volūtas tua. ¶ Lectio. VII.

ET nolite inebriari vino: in quo
l.2.q. **eſt luxuria. ſed impleamini ſpū**
76.ar **ſancto. loquētes vobiſmetip/**
ti.4. **ſis in pſalmis. hymnis. ⁊ can/**
4 **ticis ſpiritalibus. cātantes ⁊ pſallētes i cor**
dibus vr̄is domino grās agētes ſemꝑ pro
oībus i nomine domini noſtri ieſu xp̄i deo
⁊ patri. Subiecti inuicem in timore xp̄i.

¶ Supra īduxit ad nouitatē cōtra vetuſtatē fallacie:
hic hᵒ idem facit cōtra vetuſtatem vitioꝝ carnalium.
Uel dicamus ꝙ ꝑus rep̄hēdit pctā carnalia q̄tū ad
luxuriam. hic q̄tum ad gulā. Duo aūt fac̄. Primo. n. ꝓ
hibet vetuſtatē. Secūdo iducit ſtatiꝫ ad nouitatē ſibi.
(Sed impleamini ꝛc.) Dicit ḡ. dixi ꝙ fornicatio ⁊ oīs
īmūdicia nō nominet̄ in vobis. ſed ad hᵒ cauēdū ðbetis
a vino ſuperfluo abſtiner̄. q̄ꝛ cibus ⁊ potus ſuperfluus
5 eſt cā luxurie ⁊ ꝑcipue vinū. qð calefac̄ ⁊ mouet. Pro
uer. 20. Luxurioſa res vinū ⁊ tumultuoſa ebrietas. De
ſter. 1. Cū eēt rex hylarior ⁊ poſt nimiam potationem i
ebrie caluiſſet mero ꝛc. Oſee. 4. Fornicatio ⁊ vinū ⁊ ebrietas
tas eſt auferūt cor. Unde hiero. Quē ſodoma nō vicit. vina
cauſa vicerūt loth. Nolite ḡ ꝛc. ſꝫ impleamini ſpū ſancto. Jn
mul/ ter oīa q̄ multos ſpūs generant eſt vinū. Uñ generat
torū ſioſitatē ⁊ fac̄ homines ꝑ talēta loq. vt dicit̄. 2. Eſdre.
malo 3. Et iō conuenienter docet eos ꝯ hoc repleri ſpū ſan/
rum cto q generat feruorē deuotionis. Ro. 12. Spū feruen
tes. Jtē gaudiū ⁊ leticiā ſpūalē. Ro. 14. Juſtitia ⁊ pax
⁊ gaudiū in ſpū ſcō. Jtē fac̄ audacter loq. Act. 2. Re/
pleti ſunt oēs ſpū ſancto ⁊ ceperūt loq ꝛc. Et iō q eos
loquentes audiebāt credebāt eos ebrios. Sꝫ nūqd ha

bemꝰ ſpūm ſanctuꝫ in nr̄a poteſtate: Rn̄deo ⁊ dico ꝙ d
hr̄e ſpūm ſanctum eſt dupl'r: vel receptiue. ⁊ ſic nō eſt
in nr̄a poteſtate euꝫ recipere: ſed ex dono dei eū recipi
mus Ro. 5. Caritas dei diffuſa eſt in cordibus nr̄is ꝛc.
Ul' ēt diſpoſitiue ⁊ ſic nō ſumus ſufficiētes eū recipe/
re. i. nos diſponere ſine grā dei. 2ᵉ Cori. 3. Non ſumus
ſufficientes cogitare aliquid a nobis quaſi ex nobis: ſꝫ
ſufficientia nr̄a ex deo eſt. Uel aliquis dr̄ recipere ſpūꝫ
ſanctum: cum tn̄ plenus eſt ſpū ſancto qn̄. ſ. hꝫ grām
ſpiritusſancti q̄tū ad aliquā ⁊ n̄ quātū ad oēm homi/
nis operationē. Tūc autē dr̄ plenus ſpū ſancto qn̄ eo
vtit̄ generaliter. Modus aūt repletionis eſt in dilectio
ne dei ⁊ ꝓximi. Et iō cuꝫ dicit loquētes ꝛc. Primo tan
git modum repletiōis ex ꝑte dei. Secūdo ex ꝑte ꝓxi a
mi ibi. (Subiecti inuicē ꝛc.) Circa ꝑmū tria facit. Primo
ponit̄ ſpūalis meditatio. Secūdo ſpūalis exultatio ibi. Cāta
(Cantantes ꝛc.) Tertio grāꝝ actio ibi. (Grās agen/ re de
tes ꝛc.) Prima i duas. q̄ꝛ ꝑ ponit modū meditatiōis. bemꝰ
Scdō mā ei' ibi. (Jn pſalmis ꝛc.) Dic̄ ḡ loquētes vobꝭ vt de
ꝛc. Eſt aūt duplex locutio Una exterior hoīs ad hoīeꝫ. uꝫ ad
Alia īterior hoīs ad ſeipſum. Talis aūt oꝫ eſſe cōpun/ miſe/
ctiua. Job. 10. Loquar in amaritudine anime mee. Jtē ricor/
oꝫ fieri in ſecreto. Mat. 6. Tu aūt cū oraueris itra cubi diā ꝑ
culū ⁊ clauſo hoſtio ora patrē tuū. Et ſap. 8. Jntrans uoce
in domū meā cōquieſcaꝫ cum illa. ¶ Mā vō medita mus.
tiōis tangit cū dic̄. (Jn pſalmis ꝛc.) Pſallere ē vti pſal
terio. Et ſic in pſalmis. i. bonis operationibus. Ps. Su b
mite pſalmū ⁊ date tympanū pſalteriū iocundū ꝛc. Et
hymnis. i. laudibus diuis. Ps. Hymnꝰ oībus ſanctis
eius ꝛc. canticis ſpūalibꝰ. ſ. de ſpe eternoꝝ. Ro. 12. Spe
gaudētes. Ps. Jn decachordo pſalterio cuꝫ cantico in
cythara. Ps. Cantate dn̄o canticum nouū ꝛc. Medite
mur ḡ de recta opatiōe qd faciēdū: de diuina lauda/
tione qd imitādū: de celeſti iocūdatiōe qd ⁊ quō ſuiē
dū. Sic ḡ effectus ſpūſancti ꝑmo ē ſacra meditatio.
ſcdō ſpūalis exultatio. q̄ꝛ ex frequēti meditatiōe ignis
charitatis i corde accēdit̄. Ps. Cōcaluit cor meuꝫ intra
me ⁊ in meditatione mea exardeſcet ignis ꝛc. Et hinc
generat̄ leticia ſpūalis in corde. Et ideo dicit. (Cantā/
tes ⁊ pſallentes). i. vt affectus veſtri afficiant̄ gaudio
ſpūali ad operanda bōa. p̄ᵉ cori. 14. Pſallā ſpiritu: pſal 4
lā ⁊ mente. Col. 3. Jn oī ſapiētia docentes ⁊ cōmonen
tes voſmetipſos in pſalmis ⁊ hymnis ⁊ canticis ſpiri/
talibus in gratia cantantes ⁊ pſallentes in cordibus
veſtris dn̄o. Ex hoc error hereticorū cōfundit̄ dicētiū
ꝙ vanū eſt cantare dn̄o cātica vocalia ſed ſpūalia tm̄.
Nā in laudibus eccl'ie ē aliqd ꝑ ſe ꝯſiderādū. ⁊ hᵒ ē qð
ap'ls dicit. Jn cordibus. Aliqd vero ꝑ aliud. ⁊ hᵒ ꝑꝑ
duo. ſ. ꝓpter nos vt mens noſtra incitet̄ ad deuotionē
īteriorē: ſed ſi ex hᵒ aliquis ꝯmoueat̄ ad diſſolutionem
vel gloriā inaneꝫ hoc ē ꝯtra itentionem eccleſie. Jtem
propter alios. q̄ꝛ ꝑ hoc rudes efficiuntur deuotiores.
4. Reg. 3. Cūqꝫ caneret pſaltes facta eſt ſuper euꝫ ma
nus dn̄i. Tertius effectus eſt grārū actio q̄ꝛ ex hoc ꝙ 5
aliquis ſic affectus eſt ad deum recognoſcit ſe oīa hr̄e
a deo. Quāto enim aliquis magis afficitur ad deum
⁊ ipſum cognoſcit tāto videt eū maiorē. ⁊ ſe minorem
imo ꝓpe nihil in cōparatiōe ad deū. Job. 42. Oculus
meus videt te. idcirco me, rep̄hēdo ꝛc. Et iō dic̄. Grās
agentes pro oībus. ſ. bonis. vel proſperis vel aduerſis.
Ps. Benedicam dominū in oī tempore ꝛc. q̄ꝛ hec etiam
ſūt nobis i via. Jacobi. 1. Omne gaudiū exiſtimate ꝛc.
Act. 5. Jbant apoſtoli gaudētes ꝛc. p̄ᵉ theſ. 5. Jn oībꝰ
grās agite. Sed hoc i nomine domini nr̄i ieſu chriſti:
quia omnia bona proueniunt per eum. Rom. 5 Pacē
habemꝰ ad deū per dn̄m noſtrum ieſum chriſtum per
quem

a quē ⁊ acceſſum ⁊c̄. Sed addit deo inq̄ʒtum actoꝛ no/
ſter eſt p creationē: ⁊ patri q̄ʒtū miſit nobis xp̄ʒ p quē
regn̄auit nos. Et ſic gr̄as deo q̄ʒtū ad bōa nāe pri q̄ʒ/
tum ad bona gr̄e. Sed q̄ʒtū ad primū ponit modū re
plenōis dicens. Subiecti inuicē in timoꝛe xp̄i.i.nō pp
timoꝛē humanū ſed xp̄i. Lectio. VIII.

Ge.3° Ulieres viris ſuis ſubdite ſint
ſicut dn̄o qm̄ vir caput eſt mu/
lieris: ſicut xp̄s caput eſt eccle/
ſie: ipſe ſaluatoꝛ coꝛpis ei⁹. Sʒ
ſicut eccleſia ſubta eſt xp̄o: ita ⁊ mulieres vi
2 ris ſuis in oībus: † viri diligite vxoꝛes vr̄as
ſicut ⁊ xp̄s dilexit eccleſiam ⁊ ſeipſuʒ tradi
2°2.q. dit pro ea vt illam ſanctificaret: mundans
26. ſ ri. 11° eaʒ lauacro aque in verbo vite vt exhiberet
ipſe ſibi glorioſam eccleſiam non habentē
maculam aut rugam aut aliquid huiuſmo/
di: ſed vt ſit ſancta ⁊ immaculata: ita ⁊ viri
debent diligere vxoꝛes ſuas vt coꝛpa ſua.
¶ Supꝛa apl̄s poſuit p̄cepta gn̄alia ad oēs: hic pōit
ea q̄ ptinent ad ſpāles quaſdā pſonas ⁊ ſtatus. Et ga
ſm ph̄m in politicis. Domus hʒ tres ɔnexiōes ſine q
bus nō eſt pfecta.ſ. viri ⁊ mulieris pr̄is ⁊ filij: dn̄i ⁊ ſer
ui: iō hec tria ɔſequens inſtruit. p̄ mulierē ⁊ viꝝ. ſcd̄o
3 pr̄em ⁊ filiū. cap. 6°. ibi. (Filij obedite ⁊c̄.) Tertio ſer/
uos ⁊ dn̄os ibi. (Serui obedite ⁊c̄.) Pꝛima in duas.
Pꝛimo.n. monet mulieres de ſubiectione. Scd̄o viros
de dilectione ibi. (Uiri diligite ⁊c̄.) Pꝛia in duas. Pꝛi
mo ponit ām̄onitionem. Scd̄o eius rōnem ibi. (Qm̄
vir caput eſt ⁊c̄.) Dicit ergo: mulieres viris ſuis ſubdi
te ſint: qꝛ certe mulier ſi p̄matū hēat ɔ̄ria eſt viro ſuo:
vt dr̄ Eccl. 25. Et ideo ſpālr̄ monet eas de ſubiectione.
Et hoc ſicut dn̄o: qꝛ ꝓpoꝛtio viri ad vxoꝛē quodāmō
eſt ſicut ſerui ad dn̄m inq̄ʒtuʒ dʒ regi mādato domini:
ſed dr̄ia eſt in hoc ꝙ dn̄s vtiꝛ̄ ſeruis ſuis quo ad id qd̄
eſt ſibi vtile: ſed vir vtiꝛ̄ vxoꝛe ⁊ liberis ad vtilitatē cō/
4 munem. Et iō dicit. Sicut dn̄o. Nō ꝙ vere ſit dn̄s: ſed
ſic̄ dn̄s. i. Pe. 3. Mulieres ſubdite ſint viris ſuis ⁊c̄.
¶ Deinde ſubdit rōnē ſuā. Circa qd̄ tria facit. Pꝛimo
eā ꝓponit. Scd̄o exemplū īducit ibi. (Sicut xp̄s ⁊c̄.)
Tertio ex exēplo intentū ɔcludit ibi. (Sed ſicut ⁊c̄.)
Ratio aūt hec eſt: qm̄ vir eſt caput mulieris: in capite
aūt viget ſenſus viſus. Eccl. 2. Sapientis oculi in ca
pite eius. Et ideo vir dʒ gubernare mulierē vt caput
eius. i. Coꝛ. ii. Caput quidem mulieris vir.
¶ Deinde ponit exēplum cū dicit. (Sicut xp̄s caput
eſt eccleſie). ſupꝛa. i. Ipſum dedit caput ſupꝛa oēm ec/
cleſiā q̄ eſt coꝛpus ipſius. Et hoc nō ad vtilitatē ſuaʒ:
ſed eccleſie: qꝛ ipſe eſt ſaluatoꝛ coꝛpis eius. Act. 4. Nō
eſt.n. aliud nomē ſub celo datū hoīb⁹ in quo opoꝛte/
at nos ſaluos fieri. Eſa. 12. Ecce deus ſaluatoꝛ me⁹ ⁊c̄.
5 ¶ Ex hoc aūt ɔcludit intētionē cū dicit. (Sed ſicut
⁊c̄.) Quaſi dicat. Nō eſt ɔueniēs ꝙ mēbrū repugnet
ipſi capiti in aliquo: nūc aūt ſicut xp̄s caput eſt eccle/
ſie ſuo mō: ita vir eſt caput mulieris non dʒ ergo mu
lier inobediēs eſſe viro: ſed vt eccleſia ſubta ē xp̄o. Ps.
Nōne deo ſubta erit aīa mea ⁊c̄. Ita ⁊ mulieres viris
ſuis. Gen̄. 3. Sub viri ptāte eris. Et hoc i oībus.ſ. q̄ nō
ſūt ɔ̄ deū: qꝛ dr̄ Act. 5. Obediꝛ̄ oʒ deo magis q̄ʒ hoīb⁹.
¶ Deinde cū dic̄. (Uiri diligite vxoꝛes vr̄as ⁊c̄.) mo
net viros ad dilectionē vxoꝝ. Et p̄mo facit h̄. Scd̄o
aſſignat rōnē huius ibi. (Sicut xp̄s ⁊c̄.) Dicit ergo.
Uiri diligite vxoꝛes veſtras: qꝛ certe ex amoꝛe quē hʒ

vir ad vxoꝛē magis caſte viuit ⁊ pacifice vterq̄ʒ ſe hʒ: ſi b
āt vir aliā diligit q̄ʒ ſuā: ſe ⁊ ſuā diſcrimini expōit. Col.
3. Uiri diligite vxoꝛes vr̄as ⁊ nolite amari eē ad illas.
Tangit aūt rōnem huius triplicē. Pꝛimā ſumit ex ex
emplo xp̄i cū dicit. (Sicut ⁊ xp̄s ⁊c̄.) Scd̄am ex par
te viri ibi. (Qui ſuā vxoꝛem diligit ⁊c̄.) Tertiam ex p
te mādati diuini ibi. (Pꝛopter hoc relinquet ⁊c̄.) Cir
ca p̄mum tria facit. Pꝛimo ꝓponit exēplum dilectio/
nis xp̄i. Scd̄o ſignū ibi. (Et tradidit ⁊c̄.) Tertio con
cludit intentū ibi. (Ita ⁊ viri ⁊c̄.) Dicit ergo. Sicut ⁊
xp̄s dilexit eccleſiā ſupꝛa eodē. Eſtote imitatoꝛes dei
ſicut filij chariſſimi ⁊c̄. Signū aūt dilectiōis xp̄i ad ec
cleſiā oñdiꝛ̄: qꝛ tradidit ſemetip̄m p ea. Gal. 2. Dilexit
me ⁊ tradidit ſemetip̄m p me ⁊c̄. Eſa. 53. Tradidit in 2
moꝛtē aīam ſuā ⁊c̄. Sed ad qd̄ vt ſcificaret eā. Hebꝛe.
vlti. Jeſus vt ſcificaret p ſuū ſanguinē pplm̄ ⁊c̄. Jo. 17.
Sanctifica eos in veritate. Iſte eſt effectus moꝛtis. Ef
fectus aūt ſcificationis eſt mūdatio eius a macul̄ pctō
rum. Ideo ſubdit dicens. Mūdans eā lauacro aque
qd̄ qdem lauacrū hʒ virtutē a paſſiōe xp̄i. Ro. 6. Qui
cūq̄ʒ baptiʒati ſumus in xp̄o ieſu: in moꝛte ipſius ba/
ptiʒati: ɔſepulti.n. ſumus cū illo in moꝛtē p baptiſmū.
Eʒec. 36. Effundā ſup vos aquā mundā ⁊c̄. Zach. 13.
Erit fons patens domui dauid ⁊c̄. Et hoc in v̄bo vite.
Qd̄ adueniens aque dat ei virtutē abſoluēdi. Math.
vlt. Euntes ḡ docete oēs gētes baptiʒātes eos i noīe
pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. Finis aūt ſcificationis eſt puri 3
tas eccleſie. Iō dicit. Ut exhiberet ſibi gl̄ioſam eccleſi
am ⁊c̄. Quaſi dicat apl̄s: indecens eſt ꝙ īmaculatus
ſponſus ſponſam duceret maculatā. Et iō ſibi exhibet
eā imaculatā: hic p gr̄am: ſed in futuro p gl̄iaʒ. Un̄ di
cit. Glorioſam.ſ. p claritatem aīe ⁊ coꝛpis. Phil. 3. Re/
foꝛmabit coꝛpus humilitatis nr̄e ⁊c̄. Et iō addit. Nō
hn̄tem maculā. Ps. Ambulās in via imaculata ⁊c̄. Ps.
Beati imaculati in via ⁊c̄. Neq̄ʒ rugam. i. ſine defectu
paſſibilitatis: qꝛ vt dr̄ Apoc. 7. Non eſurient neq̄ʒ ſiti
ent amplius. Aut aliqd̄ h̄mōi. Sed vt ſit ſcā p ɔ̄firma
tionē gr̄e ⁊ imaculata ab oī imūdicia. Et hec oīa intel
ligi pn̄t de exhibitiōe q̄ erit in futuro p gloꝛiā. Si autē
de exhibitiōe p fidē tūc diceref vt exhiberet ſibi.ſ. p fi
dem eccleſiā gl̄ioſam: qꝛ gl̄ia magna eſt ſeq dn̄m: vt dr̄ 4
Eccle. 23. Non hn̄tem maculam.ſ. criminis moꝛtalis.
Maculata es in iniqtate tua. Jere. 2. Neq̄ʒ rugā. i. du
plicitatē intentionis quā non habent q recte cōiuncti
ſunt xp̄o ⁊ eccleſie. Job. 16. Ruge mee teſtimoniuʒ di
cūt ɔ̄ me ⁊c̄. Sed magis ſanctā p intētiōeʒ ⁊ imacula
tā p oīmodā puritatē. Et hoc tertio ɔcludit intentū di
cēs. Ita ⁊ viri debēt diligere vxoꝛes ſuas vt coꝛpa ſua.
¶ Lectio. IX.

Ui ſuam vxoꝛem diligit ſeip̄m
diligit. † Nēo.n. vnq̄ʒ carnē ſu 3. diſ.
aʒ odio h̄uit: ſʒ nutrit ⁊ fouet eā 28.
ſic̄ ⁊ xp̄s eccl̄iā: † qꝛ mēbꝛa ſu 5
m⁹ coꝛpis ei⁹ ꝺ carne eius ⁊ de oſſib⁹ eius.
¶ Supꝛa induxit viros ad dilectionē vxoꝝ ex parte Gen̄.
xp̄i vel exēplo dilectiōis quā hʒ xp̄s ad eccleſiā: h̄ oñ 2. ca.
dit idē ex pte ipſiuſmet viri. Et facit duo. Pꝛio ponit
rōnē. Scd̄o ɔ̄firmat eā p exēplū ibi. (Sicut ⁊ xp̄s ⁊c̄.)
Rō eſt talis. Uir ⁊ mulier ſunt quodāmō vnū. Un̄ ſic
caro ſubdiꝛ̄ aīe ita mulier viro: ſed nullus vnq̄ʒ habu
it carnē ſuā odio: ergo nec vxoꝛē. Dicit ḡ. Qui ſuā vxo
rē diligit ſeip̄m diligit. Mat. 19. Itaq̄ʒ nō ſunt duo: ſʒ
vna caro. Et iō ſicut peccaret ɔ̄ natām q ſeip̄m odio ha
beret: ita q vxoꝛē. Eccl. 25. In tribus bn̄placitū ē ſpūi
meo q̄ ſunt ꝓbata coꝛā deo ⁊ hoīb⁹ ɔcoꝛdia fratruʒ:

c amoꝝ primoꝝ: ⁊ vir ⁊ mulier bñ ſibi ↄſentientes. Q2
aũt ſic debeant diligere ꝓbat dicens. Q2 nemo carnē
ſuá vnq̃ȝ odio hñit: qḋ pȝ ꝑ effectũ: q2 ꝓbatio dilectio/
nis exhibitio ē opis. Ná id qḋ ꝓ viribus ↄſeruamus
diligimus: ſed q'ȝ nutrit ⁊ fouet carnē ſuá pp ↄſerua/
tionem. 1. Ty. vi. Hñtes aũt alimēta: ⁊ qbus tegamur
⁊c. Sed ↄ̃ Luc. 14. Qui nõ odit vxorē ⁊c. nõ põt me9
eſſe diſcipulus. Rñ°dõm eſt ꝙ vt apls dic̃: ſic hõ vxo/
rem dȝ diligere ſic̃ ſe: ſe aũt dȝ diligere infra deũ: ſic er
go vxorē dȝ diligere. ſ. īfra deũ. Dicit ãt q nõ odit vxo/
rē: nõ q2 p̃cipiat eã odire: qḋ eēt pctm̃ mortale p̃cipere:
ſed p̃cepit eã ita vt ſe diligere: nũc ãt minor dilectio eſt
2 q̃ſi qḋdã odiũ reſpectu eius qḋ ſumē ⁊ plus diligiť ſcȝ
reſpectu dei: ita nemo carnē ſuá odit ⁊c. Sȝ ↄ̃. Qui di
ligit aliquē nõ vult nec appetit ab eo ſeparí: ſed ſci vo
lunt a carne ſepari. Ro. 7. Infelix ego hõ qs me libe/
Caro rabit de corpe mortis huius? Phi. i. Deſideriũ hñs diſ
poteſt ſolui ⁊c. ℭ Ꝓ. Nullus affligit qḋ diligit: ſȝ ſci affligũt
dupľr carnē ſuá in h̃ mũdo. 1. Co. 9. Caſtigo corpus meũ ⁊c.
ↄſide ℭ Ꝓ. Quidã occidũt ſe ſicut auditũ eſt frequēter. Itē
rari. de iuda. Rñdeo. Caro põt ↄſiderari in ſe ⁊ ſic nõ habe
tur odio: ſed nãľr qlȝ appetit eã eē ⁊ fouet eã vt ſit. Uľ
põt ↄſiderari caro inq̃ȝtũ eſt alicuius ipeditiua qḋ vo
lumus: ⁊ ſic odio quodãmõ habeť ꝑ accñs. Ná oē qḋ
volumus aut eſt bonũ aũ malũ ſi bonũ vel eſt vt finis
vltimus. ſ. vita eterna: a q̃ ipedimur ꝑ carnē. 2. Co2. 5.
3 Quãdiu ſumus in h̃ corpe pegrinamur a dño. Et q2
nãľr appetimus finē nr̃m ⁊ bñ eſſe: nec hoc poſſumus
q̃ȝdiu in hac carne ſumus: iõ vellemus eã abijcere: nõ
ſicut malũ odio hitũ: ſed ſicut bonũ minus dilectũ im
pediens maius bonũ. Et ſic exponēde ſunt auc̃tates
ſupra inducte. Infelix ⁊c. Itē deſideriũ hñs ⁊c. vel cõ
ſiles. Uel illud qḋ volum9 ē bonũ nõ vt finis: ſed diſpo
nens ad finē ſicut ſunt hitus virtutũ. Hoc aũt bonũ i/
pediť ꝑ carnis laſciuiã. Et iõ ſci affligũt ⁊ macerãt car
nē ſuá vt ſubdať ſpũi ad repreſſionē ↄcupiſcētiaꝝ: q2
caro ↄcupiſcit ipediēs acq̃ſitionē ṽtutũ nos diſponen
4 tiũ ad bonũ vltimũ. Et iõ q ſic affligit carnē ſuá vt ſub
dať ſpũi nõ odit eã ſed ꝓcurat bonũ eius q2 bonũ eius
eſt ꝙ ſubijciať ſpũi ſicut bonũ hoĩs ē ꝙ ſubijciať deo.
ꝑs. Mihi aũt adherere deo bonũ eſt. Et ſic intelľr. Ca
ſtigo corpus meũ. ⁊c. Et ↄſiles: vñ h̃ ñ oportebat fieri
in ſtatũ inocentie q̃ȝdiu hõ ſubdit9 fuit deo ⁊ caro to/
taľr ſubdita fuit ſpũi: in q̃ qdē mutua ſubõne ↄſiſtebat
bonũ originalis iuſtitie. Sed aliqñ illud qḋ volum9 eſt
malũ: ⁊ iõ ſic̃ boĩ carnē affligũt vľ depõere volũt inq̃ȝtũ
ipeditiua ē boĩ qḋ appetũt: ita mali inq̃ȝtũ caro ē ipediti
ua mali qḋ appetũt eã occidũt ⁊ ſe ſuſpēdũt ſic̃ iudas.
ℭ Deīde oñdit ꝙ viꝝ dȝ vxorē diligere ⁊ h̃ ꝑ exēplũ.
Uñ dicit. Sicut ⁊ xp̃s eccleſiã. ſ. dilexit ſicut aliqd ſui
q2 mēbra ſum9 corpis. ſ̃. 4. Sumus. n. inuicē mēbra.
5 Dicit aũt de carne eius pp eãdē pticipationē nãe. Lu
ce. vlt. Spũs aũt carnē ⁊ oſſa nõ hȝ ⁊c. Uel dicit ḋ car
ne myſtice q̃ȝtũ ad debiles q ſũt carnei: ⁊ de oſſib9 eius
c q̃ȝtũ ad fortes q ſunt oſſei. Lectio. X.

Gen. P Ropter hoc relinquet hõ p̃rē
2. ca. ⁊ m̃rem ſuã: ⁊ adherebit vxori
ſue: ⁊ erunt duo in carne vna.
Sacr̃m hoc magnũ eſt. Ego ãt
dico in xp̃o ⁊ in eccleſia. Uerũtamē ⁊ vos
ſinguli vnuſqſq; vxorem ſuam ſicut ſeipm
diligat: vxor autem timeat virum ſuum.
ℭ Supra exhortat9 eſt apls epheſios ad amorē vxo/
dupľr. ſ. exēplo dilectiõis xp̃i ad eccleſiã: itē ex amo

re hoĩs ad ſeipm̃: hic tertio hortať eos ꝑ auctoritatem d
ſcripture. Et circa h̃ tria facit. Pͥo auctoritatē iducit.
Scḋo eã myſtice exponit ibi. (Sacr̃m h̃ ⁊c.) Tertio
adaptat eã ſm̃ lr̃alē ſenſũ ad ꝓpoſitũ ſuũ ibi. (Uerũtñ Adã
⁊ vos ⁊c.) Auctoritas hec dr̃ Gen̄. 2. Dicta ab adã vidē cũ di
te vxorē. ſ. de coſta ſua formatã. Sed ↄ̃ dr̃ Mat. 19. ꝙ xit ca
deus hoc dixit. Rñdeo. Adã vt a deo iſpiratus h̃ dixit ro de
deus aũt vt adã iſpirãs ⁊ docens. Nos ãt hoc idē dici carne
mus ⁊ multa alia q̃ dicit dñs ſpũ dei docēte. Uñ diciť mea
Mat. 10. Nõ. n. vos eſtis q loqmini ⁊c. ℭ Notãduȝ h̃ quo
eſt ꝙ in p̃dicta auctoritate triplex ↄiunctio viri ad mu intel.
liere deſignať. Prima ꝑ affectũ dilectiõis: q2 eſt tant9
affectus vtriuſq; vt p̃res relinquãt. 2. Eſdre. 9. Diligit 2
hõ vxorē ſuá magis q̃ȝ patrē ⁊ multi demētes facti ſũt
pp vxores ſuas ⁊c. ibi multa. Hoc ãt nãle eſt: q2 appeti
tus nãlis eſt ↄcors debite actioni. Cõſtat ãt ꝙ oĩb9 agē
tibus ſupioribus ineſt appetitus vt ꝓpinēt ⁊ cõicēt i/
ferioribus. Et iõ amor nãlis ineſt eis ṽſus inferiora: ⁊
q2 hõ reſpectu p̃ris ⁊ m̃ris eſt inferior nõ ſupior: ideo
ad vxorē cui9 eſt ſupior ⁊ ad filios nãľr plus afficiť q̃ȝ
ad parētes: ⁊ ēt q2 vxor ſibi ↄiungit ad actũ gñatiõis.
ℭ Scḋa ↄiūctio eſt ꝑ ↄuerſationē. Uñ dicit. Et adhe
rebit vxori ſue ⁊c. Eccl. 25. In tribus bñplacitũ ē ſpũi
meo ⁊c. ℭ Tertia ē ꝑ carnalē ↄiunctionē ibi. (Et erũt
duo in carne vna). i. in carnali ope. In q̃libet. n. gñatõ
ne eſt virtus actiua ⁊ paſſiua: ſed in plãtis vtraq; ē in 3
eodē: in ꝑfectis ãt diſtiguũť. Et iõ i actu gnõnis: ita ſe
hñt maſculus ⁊ femia i aĩalib9 ſicut i plãtis toto corpe.
ℭ Cõſequenter expõit eã myſtice ⁊ dicit ſacr̃m h̃ ma
gnum eſt. i. ſacre rei ſignũ. ſ. ↄiunctionis xp̃i ⁊ eccleſie.
Sapientie. 6. Nõ abſcondã a vobis ſacr̃m dei. ℭ No
tandũ eſt hic ꝙ quatuor ſacr̃a dñr magna. ſ. baptiſm9
rõne effectus q2 delet culpã ⁊ aperit ianuam paradiſi.
Cõfirmatio rõne miſterij: q2 ſolum a põtificibus ⁊ nõ
ab alijs cõferť. Eucharìſtia rõne ↄtinētie q2 totũ xp̃m
ↄtinet. Itē matrimoniũ rõne ſignificationis q2 ſignifi
cat ↄiunctionē xp̃i ⁊ eccleſie. Et iõ ſi myſtice exponať
dȝ ſic exponi lr̃a p̃cedēs pp h̃ relinquet hõ p̃rē ⁊ ma
trem. ſ. in ſempiternũ. Reliq̃t inq̃ȝ patrē inq̃ȝtũ eſt miſ
ſus in mũdũ ⁊ incarnat9. Jo. 16. Exiui a p̃re ⁊ veni in
mũdũ ⁊c. Et m̃rem. ſ. ſynagogã Jere. 12. Reliq domuȝ 4
meã ⁊ dimiſi hr̃ditatē meã ⁊c. Et adherebit vxori ſue
eccleſie. Mat. vlt. Ecce vobiſcũ ſum oĩbus diebus ⁊c.
ℭ Cõſequenter argumētať ſm̃ ſenſum lr̃alē exponen
do p̃dictũ exēplũ. Quedã. n. ſũt i ſacra ſcriptura vete/
ris teſti: q̃ tm̃ dñr de xp̃o ſicut illud ꝑs. Foderũt man9
meas ⁊c. ⁊ illud Eſa. 7. Ecce virgo ↄcipiet ⁊c. Quedã
ṽo de xp̃o ⁊ alijs exponi pñt: ſed de xp̃o p̃ncipaľr ḋ ali/
is ṽo in figura xp̃i ſicut p̃dictũ exēplũ. Et iõ p̃ expõnē
dũ ē ḋ xp̃o ⁊ poſtea de alijs. Et iõ dicit. Uerũtñ ⁊ vos
ſinguli vnuſqſq; vxorē ſuá diligat. Q. d. De xp̃o dr̃ p̃n
cipaľr: tñ iplēdũ eſt i alijs ⁊ ſi ſinguľr i figura xp̃i. Dic̃
ãt. Sicut ſemetipm̃: q2 ſicut vnuſqſq; ſe diligit in ordi
ne ad deũ: ita dȝ vxorē diligere ñ inq̃ȝtũ trahit ad pctm̃. 5
Luc. 14. Si qs venit ad me ⁊ nõ odit p̃rem ⁊ matreȝ
⁊ vxorē ſuá ⁊c. ℭ Seqť. Nõ põt meus eē diſcipulus.
Sed qd de vxore: vxor ãt viꝝ timeat. ſ. timore ⁊ reue
rētie ⁊ ſubiectiõis: q2 dȝ ei eē ſubta. CAP. VI.

F Ilij obedite parētibus veſtris Exo.
in dño. Hoc enim iuſtuȝ ē. Ho 20. c.
nora patrem tuuȝ ⁊ matrem tu
am quod eſt mandatum primũ
in promiſſiõe vt bene ſit tibi ⁊ ſis lõgeuus
ſuper terram. Et vos patres nolite ad ira/
cundiam

a cundiã pꝛouocare filios veſtros: ſed educa
te illos in diſciplina ⁊ coꝛrectione dñi.
¶ Supꝛa monuit viꝝ ⁊ vxoꝛẽ que eſt vna ꝯnexio fa
milie: hꝫ monet patrẽ ⁊ filios q̃ eſt ſcḋa ꝯnexio domus.
Et p̃ facit monitionẽ quõ filij ſe debeãt habere ad pa
rẽtes. Scḋo quõ ecõuerſo patres ad filios ibi. (Nolite
⁊c̃.) Pꝛima in duas. Pꝛio ꝓponit monitionẽ. Scḋo
oñdit rõnẽ ibi. (Hoc.n.eſt iuſtũ ⁊c̃.) Dicit ḡ. Filij obe
dite ⁊c̃. Notãdũ ẽ hic ꝙ patres debẽt nãliter iſtruere
filios moꝛibus: filij ãt iſtruẽtibus parẽtibus nãliter de
bẽt eis obedire. Col. 3. Filij obedite. ſ. pãtibus ꝑ oĩa hꝫ eſt
.n. bñplacitũ dño ⁊c̃. Dic̃ ãt ĩ dño q: nõ eſt obediẽdũ
2 parẽtibus nec alicui in his q̃ ſunt ꝯ deũ. Act. 5. Obedi
re opꝫ deo magis q̃ hoĩbus. Et ꝑ hꝫ ſoluit̃ auctoꝛitas
mõ allegata. Luc. 14. Si qs venit ad me ⁊ nõ odit pa
trẽ ⁊c. q: hoc itelligit̃ in q̃tũ ſunt ꝯ deũ. Rõnẽ aũt aſſi
gnat ex duob⁹. ſ. ex iuſtitia ⁊ vtilitate: ꝙ ãt ſit iuſtũ pꝫ
ac ꝓbat̃. q: lex diuina nihil mãdat niſi iuſtũ ꝑs. Juſti
tie dñi ⁊c̃. Sed hꝫ mãdat lex diuina. Exo. 20. ⁊ Deu. 5.
Honoꝛa patrẽ tuũ ⁊ matrẽ tuã ⁊c̃. Eccl. 3. Qui timet
deũ honoꝛat patrẽ ⁊c. Honoꝛ aũt ĩpoꝛtat exhibitionẽ
reuerẽtie his q. ſ. nos ſũt. Sꝫ q: parẽtes habemus. ſ.
nos vtit̃ noĩe honoꝛis. Dic̃ ḡ. Hoc.n. iuſtũ eſt. Honoꝛa
pr̃em tuũ ⁊ mr̃em ⁊c. Ecc. 3. Qui honoꝛat pr̃ẽ ſuũ vi
ta viuet lõgioꝛe: Jtẽ q obedit patri refrigerabit mr̃ẽ.
3 Et hꝫ itelligit̃ tripl'r ꝙ filij debẽt parẽtes honoꝛare: q:
debẽt eis reuerẽtiã ſic maioꝛibus: obediẽtiã ſicut iſtru
ctoꝛibus: ſuſtẽtamẽta ſic̃ nutriẽtibus cum ſoꝛtes erãt.
¶ Deĩde aſſignat dignitatẽ hui⁹ p̃cepti dicẽs. (Qḋ ẽ
mãdatũ p̃m.) Cõtra ĩmo mãdatũ p̃m eſt ꝙ eſt colẽdus
vnus de⁹. R̃o. Mãdata ꝯtinent̃ ĩ duab⁹ tabulis. Pꝛia
cõtinet ea q̃ oꝛdinant̃ ad deũ. Scḋa ea q̃ ad ꝓximũ. ⁊
in hac ſcḋa p̃mũ mãdatũ eſt de honoꝛe parẽtũ. Et hoc
duplici de cã. Pꝛio q: in illa ſcḋa tabula nullũ eſt p̃ce
ptũ affirmatiuũ niſi iſtud. q: nãle ẽ nobis vt parẽtibus
ſeruiam⁹: nõ aũt ſic aliis ꝓximis. iḋ nullũ ẽ aliud affir
matiuũ. Sꝫ nãa dictat vt nõ ĩferat hõ ꝓximis nocumẽ
4 tũ ⁊ iḋ ꝓhibet̃. q: ḡ p̃mũ plus ⁊ p̃us hꝫ de debito. iḋ p̃
mũ. Scḋo q: deus honoꝛãdus eſt ſicut p̃ncipiũ nr̃i eẽ
⁊ q: parẽtes ſunt ẽt p̃n̄ nr̃i eẽ. q: vt dr̃. 8. Ethico.
Tria hẽmus a parẽtibus. ſ. eẽ viuere ⁊ diſciplinã. iḋ
cõueniẽs eſt vt poſt mãdata oꝛdinata ad deũ. p̃m eſſet
oꝛdinatũ ad parẽtes. Uel p̃mũ quo ad ꝓmiſſionẽ: q:
iſti ſoli addit̃ ꝓmiſſio. Et huius eſt duplex rõ. Una eſt
q: hoĩes ĩ aliis q̃ agũt querũt vtilitatẽ ꝓpꝛiã. ⁊ q: a pa
rẽtibus iã ſenibus nullã expectãt vtilitatẽ niſi a deo ꝓ
ueniẽtẽ. Scḋa rõ eſt ne aliqs credat ꝙ honoꝛatio pa
rẽtũ nõ ſit meritoꝛia: q: nãlis eſt. iḋ addit. vt ſis lõgeu⁹
ſup terrã. Jn veteri ãt teſtamẽto ꝓmittebant̃ ꝓmiſſio
nes tꝑales: q: populus ille puulus erat. iḋ gratioſe in
ſtruẽdus ſub pedagogo ſicut puulus. Tñ ĩ illis puis
munuſculis populũ illũ puũ docentibus figurabant̃
5 magna bona. ſ. ſpũalia. Et iḋ põt hoc referri ſ̃m ſenſũ
lr̃alẽ ad bona tꝑalia. Et ſic dic ĩ ꝓmiſſione vt bñ ſit ti
bi. i. vt bonis ꝓmiſſis abũdes. Nã q gratus eſt ĩ mioꝛi
bus bñficiis: meret̃ maioꝛa recipere: maxia ãt beneficia
hẽmus a parẽtibus. ſ. eẽ nutrimẽtũ ⁊ diſciplinã. Qñ ḡ
qs gratus eſt his: ſit dignus vt maioꝛa recipiat. Et iḋ
dic̃. Ut bene ſit tibi: q: vt dr̃. 1. Ti. 4. Pietas ad oĩa vti
lis ẽ ꝓmiſſionẽ hñs vite q̃ nũc eſt ⁊ future. Et iḋ ad
dit. Ut ſis longeu⁹ ſup terrã quaſi ſupꝛa gradus vite
quã habes a parẽtibus. ꝓuer. 3. Lõgitudo dieꝝ ĩ dex
tera eius ⁊ ĩ ſiniſtra illius diuitie ⁊ glã. Sꝫ ꝯtra. Mul
ti deuoti parẽtibus cito moꝛiunt̃. Et iḋ ſciendũ ꝙ hec
tꝑalia nõ ſunt bona abſolute: niſi inq̃tũ oꝛdinata ad
ſpũalia: ⁊ iḋ intñ homini bona inq̃tũ ꝑ ea iuuat̃ ad
ſpũalia. Unñ foꝛtuna nõ eſt dicẽda bona ſi eſt ĩpediens b
a virtute. Et iḋ lõgitudo vite intñ eſt bona inq̃tũ ad
ſeruitiã dei eſt oꝛdinata. Et ideo q̃nq3 ſubtrahit̃ ne ĩpe
diat. Sap. 4. Raptus eſt ne malicia mutaret ĩtellectũ
eius. Uel põt referri ad ſenſum ſpũalẽ vt ſit lõgeuus ĩ
terra viuẽtiũ. P̃s. Spiritus tuus bonus deducet me in
terrã rectã ꝑꝑ nomẽ tuũ dñe viuificabis me. ¶ Cõſe
quẽter in ſtructis filiis iſtruunt̃ parẽtes. Circa qḋ duo
facit. Pꝛimo ponit vnũ ꝓhibitiuũ. Scḋo aliud indu
ctiuũ ibi. (Sꝫ educate eos ⁊c̃.) Dic̃ ḡ. Et vos pr̃es no
lite ꝓuocare filios veſtros ad iracũdiã: nõ qḋ in oĩbus
aſſentiatis volũtati eoꝝ. Ubi notãdũ eſt ꝙ alius ẽ p̃n
cipatus patris ad filiũ ⁊ dñi ad ſeruũ. q: dñs vtit̃ ſeruo 2
ſuo ad vtilitatẽ ꝓpꝛiã: ſed pater vtit̃ filio ad vtilitatẽ fi
lij. Et iḋ eſt neceſſe ꝙ patres inſtruãt filios ꝑꝑ vtilita
tẽ ſuã nõ tñ nimis arcẽdo aut ſubiiciẽdo. Et iḋ dr̃. Col.
3. Patres nolite ad indignationẽ pꝛouocare filios ve
ſtros. vt. ſ. nõ puſillo aĩo fiãt: q: talis ꝓuocatio nõ aiat
ad bonũ. Quomodo ergo ſubdit. Sed educate illos ĩ
diſciplina. ſ. verbeꝝ ⁊ coꝛrectione. ſ. verboꝝ. i. coꝛripite
eos ⁊ educate vt ſeruiant dño. Uel in diſciplina eos ad
bonũ inducendo. ⁊ coꝛrectione a malis retrahendo.

¶ Lectio II.

Erui obedite dñis carnalibus:
cũ timoꝛe ⁊ tremoꝛe in ſimplici 2.2.e
tate coꝛdis veſtri ſicut xp̃o: nõ .q.
ad oculũ ſeruiẽtes: quaſi hoĩb⁹ 104.
placẽtes ſed vt ſerui xp̃i faciẽtes volũtatẽ ar.5.
dei ex aĩo cũ bona voluntate ſeruientes: ſi 3
cut domino ⁊ nõ hominibus. ſcientes qm̃
vnuſq̇ſq3 quodcũq3 fecerit bonũ: hoc reci
piet a dño ſiue ſeruus: ſiue liber. Et vos do 2.2.e
mini eadẽ facite illis remittẽtes minas: ſci q.65.
entes ⁊ q: illoꝝ ⁊ veſter dñs ẽ ĩ celis. ⁊ per ar.2.
ſonaꝝ acceptio nõ eſt apud deum.

¶ Jnſtructis duabus ꝯnexibus. ſ. viri ⁊ mulieris pa 3. re.
tris ⁊ filij: hic iſtruit ꝯnexionẽ ſerui ad dñm. Et circa hꝫ ca. 8.
facit duo. Pꝛimo iſtruit ſeruũ. Scḋo dñm ibi. (Et vos
dñi ⁊c̃.) Jteꝝ p̃ma in tres. Pꝛimo. n. ponit monitionẽ. 4
Scḋo exponit ibi. (Nõ ad oculũ ſeruiẽtes ⁊c̃.) Ter
tio oñdit retributionẽ ibi. (Sciẽtes qm̃ vnuſq̇ſq3 ⁊c.)
Jteꝝ p̃ma in tres. Q: p̃ monet ad obediẽtiã. Scḋo ad
reuerẽtiã. Tertio ad coꝛdis ſimplicitatẽ. ſcḋa ibi. (Cũ
oĩ timoꝛe ⁊c.) Tertia ibi. (Jn ſimplicitate ⁊c.) Mõet
.n. eos ad obediẽtiã ex ĩperio dñi. vñ dicit. (Serui obe
dite dñis carnalibus.) Monet eos ad reuerẽtiã dicẽs.
(Cũ oĩ timoꝛe.) Malach. 1. Si ego dñs vbi eſt timoꝛ
meus? Jtem cũ tremoꝛe exterius. P̃s. Seruite dño ĩ ti
moꝛe ⁊c̃. Jtem in ſimplicitate. Sap. 1. Jn ſimplicitate
coꝛdis veſtri ⁊c. Luc. 12. Fidelis ſeruus ⁊c. Job. 1. Nũ
q̇d conſideraſti ſeruũ meũ Job. ⁊c. Et paulopoſt. Uir 5
ſimplex ⁊c̃. Sic. n. ſeruiẽdũ ẽ xp̃o. vñ dicit. Sicut xp̃o.
Sap. 1. Jn ſimplicitate coꝛdis q̃rite illum. 1. Para. 29.
Dñe deus ĩ ſimplicitate coꝛdis mei letus obtuli vniuer
ſa. Dicit ẽt. Sicut xp̃o. q: a dño xp̃o ẽ ꝙ dñs aliq̇d poſ
ſit. Ro. 13. Qui poteſtati reſiſtit: dei oꝛdinationi reſiſtit.
Et iḋ ſeruiẽdũ eſt eis ſicut xp̃o. ĩ his q̃ nõ ſunt ꝯ fidẽ
nec cõtra ipſum. Exponit ãt. Jn ſimplicitate. ⁊ p̃ remo
uet qḋ ſimplicitati ꝯtrariat̃. Scḋo docet modũ cõue
nientem ibi. (Facientes volũtatẽ dei ⁊c̃.) Cõtrariũ ãt
ſimplicitatis eſt ꝙ ſeruus habeat oculũ ad dñm ⁊ non
ad cõplacentiã dñi. Talis. n. ſeruus nõ hꝫ ſimplicita
tem ⁊ rectã intentionẽ. Et iḋ hoc pꝛohibet dicens. Nõ

6 ad oculuȝ ſeruiētes.ſ. dño pp lucrū tēpoꝛale tm̄ quaſi
hoībus placētes.i.cōplacere volētes. Gal.i. Si adhuc
hoībus placerem: xp̄i ſeruus non eſſem. Sed vt ſerui
xp̄i. Col.3. Dño xp̄o ſeruite. Et quomodo? Facientes
voluntatē dei.ſ.implendo mandata eius opere. P̄s. Fa
cientes verbum illius ſicut xp̄s. Jo.6. Deſcēdi de celo
non vt facerē voluntatē meam: ſed voluntateȝ eius q
miſit me. Hec eſt.n. voluntas eius q miſit me.ſ. vt obe
diam hoībus pp deum. Et ideo dicit. Sicut ſerui xp̄i:
ꝛ ſicut ſeruientes dño non hoībus.ſ.non pp ſe: ſed pp
2 dñm. Quō? Ex aīo. Col.3. Quodcunqȝ facitis ex aīo
opamini ſicut dño ꝛ nō hoībus. Itē cū bona volūtate
ꝛ recta itētione. Col.4. Stetis ꝑfecti ꝛ pleni ī oī volū/
¶ Deīde ſubiūgit remunerationē dicēs. (tate dei.
(Sciētes ꝙ a dño ꝛc.) i. Jo.5. Scripſi vobis vt ſcia/
tis ꝛc. Qm̄ vnuſqſqȝ ſiue ſeruus ſiue liber ſiue pſona
rū acceptione. Non.n. eſt perſonaꝝ acceptio apud de
um. Gal.3. Non eſt ſeruus neqȝ liber: nō eſt maſculus
neqȝ femina: omnes.n. vos vnuȝ eſtis ī xp̄o ieſu. Act.
10. In veritate cōperi qm̄ nō eſt perſonaꝝ acceptoꝛ de
us: ſed in oī gēte q timent deū ꝛ operatur iuſtitiā ꝛc.
Eccl.9. Quodcūqȝ pōt facere manus tua īſtanter ope
rare ꝛc. ¶ Percipiet a dño pro remuneratōe. Col.3.
Sciētes ꝙ a dño accipiēt retributōem hereditatis.
3 ¶ Deīde cū dicit. (Et vos dñi ꝛc.) īſtruit dños: ꝛ fac
dit duo. Primo ponit monitionē. Scdo ſubdit rōneȝ ibi.
(Sciētes q: ꝛ illoꝝ ꝛc.) Dicit ergo. Et vos dñi eadeȝ
faciatis.eadem.ſ.identitate propoꝛtionis. vt ſicut illi
ex aīo ꝛ bona voluntate: ita ꝛ vos faciatis. Ecc.33. Si
eſt tibi aliqs ſeruus fidelis: ſit tibi ſic aīa tua. Remittē
tes minas non ſolū verba vel flagella. ꝛ quare? Rōnē
ſubdit dicens. ſcientes q: ꝛ illoꝛum ꝛ veſter dñs eſt in
celis. Nam idem dñs oīum. Ro.10. Quaſi dicat con/
ſerui eſtis. ꝛ iō debetis vos bene haberē ad eos. Mat.
18. Opoꝛtuit ꝛ te miſereri conſerui tui. Non eſt perſo/
4 narum acceptio apud deum. Roma.2. Idem dr̄. Luc.
20. Non accipis perſonam hominum: Act.10. idem.

¶ Lectio. III.

pª 2ª. D Ecetero frēs confoꝛtamini in
q.55ª dño ꝛ in potētia virtutis eius.
ar.3. Induite vos armaturā dei: vt
poſſitis ſtare aduerſus īſidias
dyaboli. qm̄ nō ē nobis colluctatio aduer
ſus carnē ꝛ ſanguinē: ſȝ aduerſus pꝛīcipes
ꝛ ptātes. aduerſus mūdi rectoꝛes tenebra/
rū haꝝ cōtra ſpiritalia neqtie in celeſtibus.

¶ Supꝛa poſuit apl̄s multa ꝑcepta generalia ꝛ ſpē/
5 lia ad deſtruēdam vetuſtatē peccati ꝛ induendā noui
tatē gratie: hic oſtendit qua virtute debēt vti ad prece
pta hec īplenda: q: fiducia auxilij diuini. Circa qd duo
Cōfi facit. Pꝛimo ponit monitionē. Scdo in ſpeciali expli/
dere cat eam ibi. (Quia nō eſt nobis colluctatio ꝛc.) Pꝛia ī
ī aliū duas: q: pmo oſtendit de quo debemus cōfidere ſicut
aliqs de interioꝛi. Scdo oſtendit de quo debemus cōfidere
ꝑt tri ſicut de exterioꝛi ibi. (Induite vos ꝛc.) Illud aūt inte/
pl'r rius de quo debemus cōfidere eſt auxiliū diuinuȝ. Et
ideo dicit. (Decetero fratres cōfoꝛtamini.) Jere.17. Be
nedictus vir q ꝯfidit in dño ꝛ erit dñs fiducia eius ꝛc.
Duplici aūt rōne confidit qs de aliquo. Una eſt q: ad
eū ꝑtinet ſua defenſio. Alia eſt q: potēs eſt ꝛ paratus
eſt eū defendere. Et hec duo ſunt in deo reſpectu crea
ture ſue. q: cura eſt deo de vobis vt dr̄. i. Pe. vlt. Oēm
ſollicitudinē veſtrā ꝓjcientes in eum. qm̄ ipſi cura eſt

de vobis. Itē ipſe potēs eſt ꝛ ꝓmptus auxiliari. Et iō 1
dicit. (Decetero fratres ꝛc.) Quaſi dicat. Poſtqȝ vos
inſtruxi cōfoꝛtamini nō in vobis ſed in dño: q curam
hȝ de vobis. P̄s. Mihi aūt adherere deo bonuȝ eſt ꝛc.
Eſa.35. Dicite puſillanimes cōfoꝛtamini ꝛc. Jere.20.
Dñs mecū eſt tanqȝ bellatoꝛ foꝛtis idcirco q me perſe
quuntur cadent ꝛc. Et in potētia ꝛc. Luce.i. Qui po/
tēs ē ꝛ licet in deo virtus ꝛ potentia ſint idē. tm̄ q: vir/
tus eſt vltimū de potentia ꝛ quaſi perfectio potentie.
ideo dicit. In potētia virtutis eius.i.in potentia virtuo
ſa. Phil.4. Omnia poſſum ī eo q me cōfoꝛtat. Job.17.
Pone me iuxta te ꝛ cuiuſuis manus pugnet ꝯtra me.
Sed poſſet dici. ſi deus pōt ꝛ vult debemus eſſe ſecu/ 2
ri. Ideo reſpōdens dicit ꝙ nō imo dȝ qlibet facere qd
in ſe eſt. q: ſi inermis iret ad bellum quantūcunqȝ rex
pꝛotegeret eum eſſet in periculo. Et ideo dicit. Indui/
te vos armaturā dei.i.dona ꝛ virtutes. Ro.13. Abijcia
mus ergo opera tenebꝛarū ꝛ īduamur arma lucis ꝛc.
Col.3. Induite vos ergo ſicut electi dei ſancti ꝛ dilecti
viſcera miſericoꝛdie benignitatem: humilitatē: mode/
ſtiam ꝛc. q: ꝑ virtutes homo pꝛotegit contra vitia. Sȝ
contra. q: dñs eſt rex ita potens ꝙ nullus poteſt eum
impugnare. Reſpondeo. verū eſt per violentiam: ſed ꝑ
inſidias ꝛ fallaciam impugnat eum dyabolus in me/
bꝛis ſuis non in ſe. q: vt dicitur. Eccli.11. Multe ſunt 3
inſidie doloſi ꝛc. Et ideo ſubdit. Ut poſſitis ſtare con/
tra inſidias dyaboli. i. Pet.5. Sobꝛij eſtote ꝛ vigilate
ꝛc. P̄s. Inſidiatur in abſcondito quaſi leo ꝛc.
¶ Cōſequenter cū dicit. (Q: non eſt nobis colluecta/
tio ꝛc.) explicat in ſpāli monitionē. ꝛ pmo de inſidijs
inimicoꝝ. Scdo de armatura ſumēda ibi. (Preterea
accipite ꝛc.) Tertio de fiducia xp̄i habenda ibi. (Per
oīum oꝛonē ꝛc.) Deſcribit āt īſidias: q: qñ aliqs hoſtis
imminet ſi ſit debilis. ſtultis: ꝛ hmōi non eſt multū ca
uendum nec timēdū de eo. Sed qñ eſt potēs: nequaȝ
ꝛ calidus tunc eſt timendus. Hec tria ſunt in diabolo.
Pꝛio q: nō eſt debilis. Et pp hoc dicit ꝙ nō eſt nobis 4
colluctatio aduerſus carnē ꝛ ſanguinē ꝛc. Per carneȝ
ꝛ ſanguinē intelligunt duo vitia carnis. i. Coꝛ.15. Caro
ꝛ ſanguis regnū dei nō poſſidebunt. Et hoīes carna/
les. Gal.i. Continuo nō acqeui carni ꝛ ſanguini.i.hoī/
bus carnalibus. Dicit ergo. Nō eſt nobis colluctatio
ꝛc. qd videt eſſe falſum qualitercūqȝ accipiat: q: vt dr̄.
Gal.5. Caro cōcupiſcit aduerſus ſpiritū ꝛc. P̄s. Multi
q perſequunt me. Reſpondeo dupliciter. Pꝛio vt di/
camus. Nō eſt nobis colluctatio aduerſus ꝛc. ſupple
tm̄ quin ēt aduerſus diabolū. Uel q: actio que inſtru/
mēto attribuit eſt ꝑncipaliter agentis. Et ſic accipit il
lud. Rom.9. Non eſt volētis neqȝ currētis: ſed miſerē
tis dei. Quaſi dicat. ꝙ vultis aliqd vel facitis a vobis 5
nō ē. ſed aliunde.ſ.a deo. ſic hic. Nō eſt nobis collucta
tio ꝛc.i. ꝙ nos impugnent.ſ.caro ꝛ ſanguis hoc nō eſt
eoꝝ ꝑncipaliter: ſȝ a ſupioꝛe monētē.ſ.a diabolo.
¶ Cōſequēter deſcribit ſ potētia: q: aduerſus ꝑncipes
ꝛ poteſtates tenebꝛaꝝ harū. Jo.14. Uenit.n. ꝑnceps
huius mūdi ꝛc. Dicit aūt ꝑnceps mundi nō creatione
ſed imitatione mūdanoꝝ. Jo.i. Et mūdus eum nō co
gnouit.i.pꝛīcipes mūdani. Uel dr̄ ꝑnceps qſi ꝑmatuȝ
capiēs. Uñ ꝑncipes qſi ꝑmi duces ad aliqd. P̄s. Prin
cipes cōiūcti pſallētibus. Gen.23. Princeps dei es apd
nos. Ad ptātē aūt ꝑtinet iuſtitiā exercere. inqȝtum er
go aliq demones inducūt aliquos ad rebellandū deo
dicunt principes. inqȝtum vero habent poteſtateȝ pu
niēdi illos qui eis ſubijciunt dicūtur poteſtates. Luc.
22. Hec eſt hoꝛa veſtra ꝛ poteſtas tenebꝛaꝝ ꝛc. Sȝ cū
ex oꝛdinibus oībus ceciderint aliq quare mentionem
facit

a facit apl's de illis duobus oꝛdibus denotans demões.
Rñdeo. In noibus oꝛdinũ ſunt tria. In qbuſdã.n.im
poꝛtaẽ oꝛdo ad deũ: in qbuſdã vo ꝑlatio: in qbuſdã vero
dei miſteriũ: in noibus.n. cherubin ⁊ ſeraphin ⁊ thꝛo/
noꝝ iꝑoꝛtaẽ cõuerſio ad deũ. Demones ãt auerſi ſũt a
deo: ⁊ iõ eis nõ cõpetũt hec noĩa. Itẽ q̃dã noĩa iꝑoꝛtãt
oꝛdinez ad miſteriũ dei: ſicͭ angeli ⁊ archãgeli: ⁊ iſta ẽt
noĩa nõ cõpetunt demonibus: niſi cũ adiũcto.ſ. ſathã/
ne. Tertio ẽt q: virtutes ⁊ dñationes iꝑoꝛtãt oꝛdinem
ad ſeruitiũ dei: iõ eis non ↄueniũt hec noĩa: ſed tm̃ iſta
duo q̃ cõia ſunt bonis ⁊ malis.ſ. ꝑncipatus ⁊ ꝑtãtes.
Sunt ergo ⁊ potentes ⁊ magni: iõ hñt magnũ exerci/
tũ ↄ quẽ hẽmus pugnare aduerſus mũdi rectoꝛes te
2 nebꝛaꝝ haꝝ.ſ. ꝑctõꝝ. ſ̃. 5. Eratis.n. aliqñ tenebꝛe ⁊c̃.
q: q̇cq̇d eſt tenebꝛoſum totũ ẽ de oꝛdĩe iſtoꝝ ⁊ ſubiẽm
eis. Gloſa mali hoĩes ſunt eq̄ dyaboli eq̄tes: ꝗ occida/
mus ⁊ eq̄s poſſideamus. Jo.i. Et tenebꝛe eũ nõ cõpꝛe
hẽderũt. ℂ Sũt ẽt aſtuti: q: ↄ ſpũalia neq̄tie.i. ↄ ſpũa
les neq̄tias emphatice loq̄ndo ꝑ qđ intellr plenitudo
neq̄tie. Dicit ãt ſpũalia neq̄tie: q: q̃to eſt altioꝛ ſ̓z nãz:
tãto q̃ñ ↄuertiẽ ad malũ ẽ peioꝛ ⁊ neq̄oꝛ. Uñ phs dicit
ꝙ hõ malus eſt peſſim⁹ aĩaliũ. Et iõ dicit: ſpũalia neq̄
tie. q: ſpũales ⁊ neq̄ſſimi ſũt. Et dicit i celeſtib⁹ dupli/
ci de cã. Uel vt oñdat ṽtutẽ ⁊ auãtagiũ quã hñt ſup/
audi nos: q: nos i terra: ipſi ãt in alto.ſ. i aere iſto cali/
giſo: ⁊ iõ hñt ꝑtẽ melioꝛẽ. Luc. 8. Uolucres celi come
3 derũt illõ. Ul̓ dicͭ i celeſtib⁹: q: ꝓ celeſtib⁹ ẽ iſta pugna
⁊ h̓ dꝫ aĩare nos ad pugnã. Lectio. IIII.

psal. 44. Propterea accipite armaturaz dei vt poſſitis reſiſtere i die ma lo: ⁊ in oĩbus ꝑfecte ſtare. †Sta te ergo ſuccincti lũbos vr̃os in ṽitate: ⁊ iduti loricã iuſtitie ⁊ calciati pedes in ꝑparationẽ euãgelij pacis. In oĩbus ſu/ mentes ſcutum fidei in quo poſſitis oĩa te/ la neq̄ſſimi ignea extĩguere: ⁊ galeã ſalutis
4 aſſumite: ⁊ gladiũ ſpũs qđ eſt verbum dei.
ℂ Supꝛa expoſuit apl's qđ dictũ eſt de iſidĩjs dyabo/
li: hic monet nos de armatura ſumẽda: Et circa h̓ facͭ
duo. Pꝛimo ↄcludit ex ꝑmiſſis armature neceſſitatez.
Scđo armoꝝ diuerſitatez deſcribit ibi. (State ꝗ ⁊c̃.)
Dicͭ ꝗ hẽtis hoſtes malos neq̄ſſimos ⁊ potẽtes ⁊ ꝓ re
ardua pugnãtes: q: ꝓ celeſtibus: ꝑpꝑea accipite arma
turã dei.i. armemini ſpũalibus armis. 2. Coꝛ. 10. Arma
militie nr̃e nõ ſunt carnalia: ſed potẽtia deo ad deſtru/
ctionẽ munitionũ ⁊c̃. Et h̓ vt poſſitis reſiſtere. i. Pet.
5. Cui reſiſtite fortes in fide ⁊c̃. Jac. 4. reſiſtite dyabo/
lo ⁊ fugiet a vobis. Quãto magis.n. ei cediẽ tãto plus
inſeq̄ẽ. ℂ In die malo. Et hoc ꝑꝑ mala q̃ in die fiunt.
ſupꝛa. 5. Redimẽtes tꝑs: qm̃ dies mali ſunt. Eccle. 7.
Diẽ malã ꝑcaue ⁊c̃. Itẽ accipite non ſolũ ad reſiſtẽdũ
5 ſed ẽt ad ꝓficiẽdũ. Et in oĩbus ꝑfecti ſtate. i. in aduer
ſis ⁊ ꝓſperis imobilr̃ ſtate. Jac. i. ſcitis ꝑfecti i nullo d̓
ficiẽtes. De hoc. i. Pe. i. Perfecti ſpate in eã q̃ offerẽ vo
bis grãm ⁊c̃. Sed nũq̇d oẽs debent ꝑfecti eſſe. R̓o du
plex eſt ꝑfectio. Una ſufficiẽtie quã hꝫ hõ: ſ̓m ꝙ ẽ ne/
ceſſariũ ad ſalutẽ ſicut illud. Diliges dñm deũ tuũ ex
duplx toto coꝛde tuo. q.d. Ut nihil ſit in coꝛde tuo qđ ſit ↄ d̓
ẽ per- ũm. Et h̓ eſt de neccitate ſalutis. Jac. i. Ut ſitis ꝑfecti ⁊
fectio ⁊ integri in nullo deficiẽtes ⁊c̃. Alia eſt ꝑfectio totalis
abũdãtie q̃ ẽ ꝑfectio ꝑrĩe q̃ eſt ↄſumata glĩa in h̓ ꝙ ꝑ/
fect⁹ totalr̃ ĩhereat dõ. Ma. 22. In reſurrectiõe neq̇ nu
bent neq̇ nubenẽ: ſed ſunt ſicut angeli dei in celo. Et
de hac loq̇baẽ apl's Phil. 3. Nõ ꝙ iam acceperim aut

ꝙ iã ꝑfectus ſim. Et paulo poſt. Fratres ego nõ arbi/ b
troꝛ me cõphendiſſe. Alia eſt media.ſ. conſiliĩ qua ho
mo nititur ſe abſtrahere ab his ⁊ ire ad illas.
ℂ Deinde cũ dicit. (State ꝗ ⁊c̃.) Deſcribit diuerſita/
tẽ armoꝝ. Eſt aũt triplex genus ſpũaliũ armoꝝ ad ſi
militudinẽ coꝛꝑaliũ: quoꝝ q̃dã ſunt ſicut īdumẽto ad
tegẽdũ: q̃dã vo ad ꝓtegẽdũ: ⁊ q̃dã ad impugnãdum.
Indumẽto ãt tria ſũt neceſſaria. Pꝛimo ꝙ cingaẽ. Et
q̃tũ ad h̓ dicͭ. (State ꝗ ſuccincti lũbos vr̃os ⁊c̃.) Sꝫ
ꝑus induit ſe hõ q̃z ſe cingat. Apl's aũt accipit hec ſ̓m
oꝛdinẽ armature ſpũalis. In bello aũt ſpũali ꝑus ẽ ne
ceſſe ↄcupiſcẽtias carnis reſtringere: ſicut vicinus ho
ſtis eſt ꝑus vincendus: hoc ãt fit ꝑ reſtrictionẽ lũboꝝ
in qbus viget luxuria qđ fit ꝑ tẽꝑantiã q̃ gule ⁊ luxu/ 2
rie ↄriaẽ Luc. 12. Sint lũbi vr̃i ꝑcincti ⁊c̃. Job. 38. Ac/
cinge ſicut vir lũbos tuos ⁊c̃. Sed in ṽitate. i. in recti
tudine intẽtiõis nõ ſictẽ. Alia lr̃a hꝫ in charitate. ꝑ⁹
Coꝛ. vlti. Oĩa vr̃a in charitate fiãt. Scđo monet vince
re cupiditates reꝝ. Duplex ãt inueniẽ armatura ↄ eas
.ſ. iuſtitia ⁊ abrenũciatio reꝝ tꝑaliũ. Et iõ ꝑ ꝑcepit vt
eas nõ iniuſte vſurpem⁹ qđ facit iuſtitia: ⁊ iõ dicit. (In
duite loricã iuſtitie.) ſ. ꝑ quã hõ abſtinet a rebus alie
nis. Dr̃ ãt iuſtitia loꝛica: q: ſicut loꝛica tegit mẽbꝛa: ita
iuſtitia virtutes oẽs. Sap. 5. Induet ꝓ thoꝛace iuſtitiã
⁊ accipiet ꝓ galea iudiciũ certũ. Itẽ vt reꝝ tꝑaliũ curã
ſuꝑfluam deponamus: q: dum his nimis intendimus
nõ hẽmus pedes paratos ad diuina negocia ⁊ myſte/ 3
ria annũciãda. Et ꝑꝑ hoc dicit. (Calciati pedes). i. af/
fectus diſpoſiti in ꝑꝑatione euangelĩj pacis. In ſignũ
huius miſit aplos dñs. Mar. 6. Calciatos ſandalĩjs q̃
hñt ſubtus ſoleas ꝑ qđ ſignificaẽ eleuatio mẽtis a ter/
renis ⁊ apti ſũt ſuꝑius: ꝑ qđ ſignificaẽ ꝓmptitudo ad
diuinã ſapiam. Dicit ãt pacis: q: ꝑ euãgeliũ pax nobis
annũciaẽ. Mat. 10. In quacũq̇ domũ intraueritis dici
te pax huic domui. Itẽ ſcđo ſunt arma ad ꝓtegendũ.
Duo aũt in nobis ſunt ꝓtegẽda q̃ ſunt ꝑn⁹ vite.ſ. pect⁹
in quo eſt coꝛ: ⁊ caput in q̃ eſt cerebꝛũ. Pꝛo pectoꝛe ãt
eſt ſcutũ: ⁊ iõ dicit. (In oĩbus ſumẽtes ſcutũ fidei): q:
ſicut ſcutũ ſupponiẽ oĩbus armis: ita fides oĩbus ali/
is virtutib⁹. Alia ſunt.n. arma ṽtutũ moraliũ.ſ. tẽꝑan
tie.i. ſuccinctio lũboꝝ: ⁊ iuſtitie.i. induitio loꝛice: ſed h̓
genus armoꝝ.ſ. ſcutũ eſt ṽtutis theologice.ſ. fidei: q:
ſicͭ ꝑ ſcutũ repelliẽ tela: ita ꝑ fidẽ oĩa ↄria ⁊ habeẽ vi/
ctoꝛia. Heb. ii. Scĩ ꝑ fidẽ vicerũt regna. Sed ꝑ ṽtutes
moꝛales vicimus poteſtates terrenas. Et ideo ait. (In
q̃ poſſitis oĩa tela ignea neq̄ſſimi extĩguere). ſ. dyabo
li: cui⁹ tela ſunt q̃dã imiſſiões ꝑ angelos malos. Ignea
ſunt: q: a durẽtia pꝛauis ↄcupiſcẽtĩjs. ꝑs. Suꝑcecidit
ignis ⁊c̃. Hec ãt ꝑ fidẽ extinguuntẽ q̃ tẽtatiões ꝑñtes ⁊
trãſitoꝛias extinguit ꝑ bona ſpũalia eterna q̃ ꝓmittit
ſacra ſcriptura. Uñ dñs Mat. 4. dyabolo tẽptanti ꝑ̄ij
ciebat ⁊ opponebat auc̃tates ſacre ſcripture. Et ſic dẽbe
mus facere: ſi tẽtat de gula: ſ̓m illud Deu. 8. Nõ i ſolo 5
pane viuit hõ. Uel illud. Nõ eſt regnũ dei eſca ⁊ pot⁹.
Ro. 14. Si de luxuria. Nõ mechaberis. Si de furto.
Nõ furtũ facies: ⁊ ſic de aliĩs. Dr̃ ãt ſcutũ fidei: q: ſicͭ
ꝓtegit totũ pectus: ita fides dꝫ ẽẽ in pectoꝛe. Spes ãt
dr̃ galea: q: ſicut galea ẽ i capite: ita caput virtutũ mo
raliũ eſt finis: ⁊ de h̓ ẽ ſpes.ſ. de fine: ⁊ iõ dr̃. Et galeaz
ſalutis aſſumite. ℂ Itẽ tertio ſũt arma ad pugnãdũ:
q: nõ ſolũ ſufficit ſe d̓fendere: ſꝫ ẽt aduerſariũ ĩpugna
re. Hoc ãt ſicͭ fit ꝑ gladiũ coꝛꝑalr̃: ita ꝑ ṽbũ dei: qđ eſt
ſpũſſci ſpũalr̃: ⁊ ꝑꝑ h̓ dicͭ. Et gladiũ ſpũs qđ ẽ ṽbũ dei
.ſ. aſſumite. Heb. 4. Uiu⁹ ẽ ſermo dei ⁊ efficax ⁊ pene/
trabilioꝛ oĩ gladio ancipiti ꝑtingẽs vſq̇ ad diuiſiones
aĩe ⁊ ſpũs: ⁊ ꝑdicatio dr̃ gladius ſpũs: q: nõ penetrat

Ar/ moꝝ ſpũa lium ẽ triplx genus

demo neq̃ te nõ cõpa/ tetur cheru bin ⁊ sera/ phin.

c vſq̧ ad ſpm̄:niſi ducaꝛ a ſpūſctō Mat.io. Nō.n.vos
eſtis q̄ loq̄mini:ſed ſpūs prīs vr̄i q̄ loq̄ꝛ i vobis. Sic ḡ
hēmus arma q̄bus defendamur a carnalibus hoſtib⁹
.ſ.a gula ꝛ luxuria qḋ fit p tēpantiā ibi.(State ḡ ſucci
cti lūbos vr̄os ꝛc̄.)Itē q̄bus vincam⁹ cupiditates ter
renas.ſ.arma iuſtitie:q̄ abſtineꝛ nos faciūt ab illicitis
ibi.(Induti loꝛicā iuſtitie).Et puritatē affect⁹ſeu pau
pertatē q̄ nos retrahit ēt a licitis ibi.(Calciati pedes
ꝛc̄.)Itē hēmus arma q̄bus ꝓtegamur ab erroꝛibus
.ſ.arma fidei ibi.(In oībus ſumētes ſcutū fidei).Et ēt
ab hoſtibus gn̄is hūani ibi.(Quo).ſ.ſcuto fidei poſſi
tis oīa tela neq̄ſſimi ignea extinguere. Itē hēmus ar
ma q̄bus in bonis ſpūalibus ꝯfirmamur.ſ. arma ſpei
2 ibi.(Et galeā ſalutis aſſumite).Galea ponıꝛ in capite
ſicut ſpes in fine. Nūc āt caput virtutū moꝛaliū ē ipſe
finis de quo eſt ſpes. Uñ nihil eſt aliud galeā ſalutꝭ aſ-
ſumere q̄ȝ ſpem de vltimo fine hēre. Itē hēmus arma
ad impugnādū ipſos demones.ſ.gladiū ſpūs qḋ ē ver
bum dei qḋ fit frequēter in ſermōibus in q̄bus verbuȝ
dei penetrans coꝛda pctōꝛum expellit congeriem pec
catoꝛum ꝛ demonum. Lectio. V.

Luc. 18°c. PEr omnem oꝛōnē ꝛ obſecra
tionē oꝛantes oī tpe in ſpū ꝛ in
ipſo vigilantes in oī inſtantia ꝛ
obſecratione ꝓ oībus ſanctis
3 ꝛ ꝓ me:vt detur mihi ſermo in apertione
oꝛis mei cū fiducia notū facere myſterium
euangelij ꝓ quo legatione fungoꝛ i catena
iſta:ita vt in ipſo audeā ꝓut opȝ me loqui.
Ut aūt ꝛ vos ſciatis q̄ circa me ſūt q̄d agā:
oīa vobis nota faciet tichyc⁹ chariſſimus
frater ꝛ fidelis miſter in dn̄o: queȝ miſi ad
vos in hoc ipm̄ vt cognoſcatis q̄ circa nos
ſunt ꝛ conſoleꝛ coꝛda veſtra. Pax fratri
bus ꝛ charitas cū fide a deo pr̄e nr̄o ꝛ dn̄o
4 ieſu xp̄o. Gratia cum oībus q̄ diligunt dn̄ȝ
nr̄m ieſum xp̄m in incoꝛruptione Amen.

¶ Supꝛa poſuit aplſ q̄ dixerat de inſidijs ꝛ armatu-
ris:hic exponit illud de ꝯfirmatione ꝛ ꝯfoꝛtatiōe i po⁹
dei ꝛ h̄ fit p oꝛōnē dei ſup auxilio diuio. Facit aūt tria.
Pꝛimo mouet eos ad oꝛādū ꝓ ſeipſis. Scdō ꝓ alijs.
Tertio ꝓ ipſomet aplō. ¶ Circa p̄m̄ ponit ſeptē ꝯdi-
nes oꝛōnis. Pꝛimo q̄ dȝ eſſe pfecta. Uñ dicit. Oēȝ oꝛō
nem qḋ fit cū in oībus recurrit qs ad oꝛōnē vel oꝛat ꝓ
oī bono. Scdō q̄ ſit hūilis nō pſumptuoſa. ps. Reſpe
xit in oꝛōnē hūiliū ꝛc̄. Qḋ fit qñ hō nō putat ſe exau-
diri pp merita ſua.ſ.ꝓpter mı̄aȝ diuinā. Et iō dic̄. Ob
ſecrationē:ſed ꝑ ſacre rei acceptionē. Phi.4. In oī oꝛō
ne ꝛ obſecratione cū grāꝝ actiōe petitiones vr̄e inote
5 ſcant apud deū. Tertio q̄ ſit ꝯtinua ibi.(Oī tpe).pꝛie
theſ.5. Sine intermiſſione oꝛate:in oībus grās agite.
ps. Bn̄dicā dn̄m in oī tpe.ſ.ſtatuto. Quarto q̄ ſit duo
ta:q̄ in ſpū.i.Coꝛ.14. Pſallā ſpū pſallā ꝛ mēte.i.nō vt
vagus. Quinto q̄ ſit vigilās ibi.(Uigilātes).i. Pet.
4. Eſtote prudētes ꝛ vigilate in oꝛōnibus. Sexto q̄
ſit inſtās ibi.(In oī inſtātia). Ro.12. Oꝛōni inſtantes
ꝛc̄. Septimo charitatiua:vt.ſ.fiat ꝓ oībus alijs ſcīs.i.
Ti.2. Obſecro.n.p̄mū oīum fieri obſecratiōes oꝛōnes
poſtulationes grāꝝ actiones ꝓ oībus hominibus ꝛc̄.
¶ Deinde vltimo ꝓ ſe. Et ꝓ me inq̄t. Ubi tria petit ꝓ
ſe q̄ cuilibet pdicatoꝛi ſūt neceſſaria.ſ.q̄ os apiat:ꝛ ad
pdicādū ſe ꝑparet q̄ȝtū in ſe eſt:vt deꝛ ſibi grā. Et vt h̄

d tria ſibi deniꝫ petit:vt oꝛeꝛ ꝓ ſe dicens. Ut deꝛ mihi ſer
mo in apiōne oꝛis mei. Nō.n.potero loq̄: niſi qḋ ōde
rit mihi dn̄s:dicebat ille balaam. Numeri.22. Uñ dn̄s
Mat.io. Nō.n. vos eſtis q̄ loq̄mini: ſed ſpūs ꝛc̄. Uñ
dr̄ ibidē. Dabiꝛ.n.vobis in illa hoꝛa q̄d loq̄mini. Hoc
aūt dictū p̄ ponit hic aplſ vt deꝛ inq̄t mihi ſermo i ap-
tione oꝛis mei. Col.vlti. Oꝛantes ſil ꝛ ꝓ nobis vt dns
apiat nobis hoſtiū ſermonis. Et ad q̄d paule? Rñdet:
vt.ſ.poſſim cū fiducia notū facere euāgelij myſteriū ꝓ
quo legatiōe fungoꝛ in catena. Et h̄ eſt ſcḋm qḋ petit:q̄
nō ſolū eſt neceſſarium pdicatoꝛi vt deꝛ ei ſermo in apiōe
oꝛis ſeu ſcīa:ſed vt ſermonē ſibi datū pdicet audacter
ꝛ cū fiducia. Et hoc eſt q̄ dicit.(Cū fiducia ꝛc.)Et ſic
pdicabāt apli de q̄bus Act.4. Q̄ꝛ loq̄banꝛ cū fiducia
verbū dei. Cōmendat aūt aplſ offm̄ pdicationis ab ex
cellentia ꝛ altitudine. Uñ dicit.(Myſteriū euāgelij).
Scdō oñdit q̄ ꝓ ipſo libenter ſuſtinuit tribulationem
ꝛ ignominiā. Uñ dicit.(Pꝛo quo legatione fungoꝛ in
catena). De his duobus ſil Col.vlt. Ut deus apiat no
bis hoſtiū ſermonis ad loquēdū myſteriū xp̄i: pp qḋ
ꝛ vinctus ſum. Et q̄ dr̄ Ecc.20. Ex oꝛe fatui repꝛoba
tur parabola:nō.n.dicit eā tpe ſuo:iō aplſ nō ſolū pe-
tit q̄ deꝛ ſibi ſermo ſeu pdicādi ſcīa:ſed ꝛ grā loquēdi
cū fiducia:vt.ſ.nō deſiſteret ab incepto ꝓ catenis q̄b⁹
catenatus erat ab incepto ꝛ cōmiſſo ſibi offō fiducialr
ꝛ fidelr ꝓſequēdo:ſed 3° petit vt deꝛ ſibi tpis ſeu modi
ꝯgruentia:q̄ tps loq̄ndi ꝛ tps tacēdi:vt dr̄ Eccl.3. Et
iō dicit. Ut in ipſo audeā ꝓut opȝ me loq̄ ꝛ certe in oī
bus modus ꝛ q̄litas facit gratū. Et hoc idem petebat
aplſ Col.vlti. Ut manifeſtē illud:ita vt opȝ me loq̄:q̄
vt dr̄ ꝓuer.15. Sermo opoꝛtunus optim⁹. ¶ In fine
aūt huius eplē aplſ ſtatū ſuū epheſijs manifeſtat cuȝ
dicit.(Ut āt vos ſciatis ꝛc̄.) Ubi p̄ facit qḋ dictuȝ eſt.
Scdō eos moꝛe ſolito ſalutat ibi.(Pax fratribus ꝛc̄).
In p̄ma pte tria facit. Pꝛimo poniꝛ ſtatus ſui manife-
ſtatio ibi.(Ut aūt vos ſciatis ꝛc̄.)Scdō diſcipuli nun
ciātis multiplex cōmēdatio ibi.(Tichicus fr̄ me⁹ cha
riſſimus ꝛ fidelis ꝛc̄.)Tertio oñdit finē ꝓ q̄ eis mani
feſtat ſtatū ſuū:q̄ eſt ipſoꝝ ꝯſolatio ibi.(Et ꝯſoleꝛ coꝛ
da vr̄a). Dicit ḡ vt āt vos ſciatis q̄ circa me ſunt:quid
4 agā:oīa nota vobis faciet ꝛc̄. Quaſi dicat aplſ. Pꝛo
myſterio euāgelij ꝓ q̄ catenatus ſum volo q̄ ſciaꝛ q̄
catena ꝛ oēs tribulatiōes ꝛ oīa ſupplicia q̄ in credito
offō inferūꝛ nō me angūt:nec coꝛ mutāt nec ꝑuertūt i
terius:nec attingūt:ſȝ certe ſic ago de iſtis q̄ oīa circa
me ſunt nō itra. Et q̄ nō poſſuȝ ire ad annūciādū vo-
bis vtpote catenat⁹:oīa nō faciet vob̄ Tichicus frater
meus chariſſimus ꝛ fidelis miſter in dn̄o. Et iō ſecure
credatis ei de oībus Luc.12. Quiſputas eſt fidelis ſer
uus ꝛ prudēs ꝛc̄. Et iſte certe ē talis quē miſi ad vos i
hoc ipm̄ vt cognoſcatis q̄ circa nos ſunt. Et hec ē diſci
puli cōmendatio. Et ad q̄d? vt ꝯſoleꝛ coꝛda veſtra.
¶ Deinde cū dicit.(Pax fr̄ibus ꝛc̄.)Ponit aplſ cō
5 ſuetā ſalutatiōeȝ. Et aduertēdū ē q̄ lȝ grā pcedat pacē
ꝛ charitatē mutuā hoīnȝ ad ſeinuicē ꝛ ad deū q̄ ad col
lationē:q̄ nō ē pax ipſis dic̄ dn̄s:tñ q̄ ad executiōeȝ ꝛ
grē ꝛ vītatꝭ ꝛ charitatꝭ ꝯſuatiōeȝ pax pcedit ſuo mō:ꝛ
iō p̄ optat eis pacē ad ſeiuicē ꝛ charitatē ad deū dicēs.
(Pax frib⁹ ꝛ charitas cū fide.)Et q̄ lȝ pax ꝛ charitas
mltū faciāt ad grē ꝯſeruatiōeȝ:tñ q̄ ſꝑ ſupponūt ipaȝ
grāȝ ſine q̄ hri nō pn̄t:iō optat eis grāȝ. Uñ dic̄.(Grā
vobis cū oībus q̄ diligūt dn̄m nr̄ȝ ieſum xp̄ȝ. Amen.)

¶ Explicit mirabilis lectura glioſiſſimi doctoꝛis ſcti
Thome de aquino oꝛdinis pꝛedicatoꝛum ſuper epi-
ſtola ſanctiſſimi apoſtoli Pauli ad Epheſios.

¶ Incipit

a ¶ Incipit deuotiſſima explanatio eiuſdẽ angelici do
ctoris ſcti Thome aquinatis ordis fratrũ p̄dicatoꝝ ſup
epła eiuſdẽ ſanctiſſimi apłi Pauli ad Philippenſes.

Prologus.

Iuſtorum ſemita quaſi lux ſplẽdẽs ⁊c̃. Prouer. 4. In hac auctoritate deſcribit̃ vita ſctõꝝ ex tribus. Ex eoꝝ arctitudie ibi. (Semita): q2 Mat. 7. Arta ẽ via ⁊c̃. Job. 28. Semitã ignorauit auis ⁊c. ex claritate ibi. (Lux ſplẽdẽs). Eph. 5. Eratiſ aliqñ tenebꝛe ⁊c̃. Iuſti.n. ſunt lucẽtes ⁊ iõ eoꝝ via eſt lucida. Ex ꝑfectu: q2 ſemꝑ creſcit. i. Pe. 2. In eo creſcatiſ ⁊c̃. Et hꝰ vſq3 ad ꝑfectũ diẽ. ſ. glorie. i. cori. 13. Cum venerit qð ꝑfectũ eſt euacuabit̃ ⁊c̃. E cõuerſo maloꝝ via lata obſcura tenebꝛoſa ⁊ deficiẽs. Vñ puer. 4. ſubdit̃. Via impioꝝ tenebroſa ⁊c̃. Et Mat. 7. Lata porta ⁊ ſpacioſa via q̃ ducit ad ꝑditionẽ ⁊c̃. Ex his ſcīs trahi põt mã huiꝰ epłe. Erãt.n. in xp̃i recta ſemita tribulationes multas ꝓ xp̃o ſuſtinẽtes. Itẽ illuminati ꝑ fidẽ. Infra. 2. Inter q̃s lucetis ⁊c̃. Itẽ ꝓficiebãt: vt p3 ꝑ totã epłam. Itẽ cõuenienter poſt epłam ad ephe ſios in qua fit inſtructõ qualr̃ ſeruãda ſit eccłiaſtica vnitas: hic ꝓponit̃ exemplũ ſeruãde eccłiaſtice vnitatis q opti ẽã ſeruauerũt.

CAP. I.

Paulus ⁊ Timotheus ſerui ieſu xp̃i oĩbus ſcis in xp̃o ieſu q ſunt philippis cũ epiſcopis ⁊ diaconibus. Gr̃a vobis ⁊ pax

Luc. a deo patre noſtro ⁊ dño ieſu xp̃o. Gratias
18.c. ago deo meo in omni memoria veſtri ſem
per in cunctis orationibus meis pro omni
4 bus vobis in gaudio dep̃cationem faciẽs
ſuper cõicatione veſtra in euangelio xp̃i a
prima die vſq3 nunc: confidens hoc ipſu3
qui cepit in vobis opus bonum: perficiet
vſq3 in diem xp̃i ieſu. Sicut eſt mihi iuſtu3
hoc ſentire pro omnibus vobis: eo ꝙ ha
beam vos in corde ⁊ in vinculis meis ⁊ in
defenſione ⁊ confirmatione euangelij ſoci
os gaudij mei omnes vos eſſe.

5 ¶ Diuidit̃ aũt hec epła in ſalutationẽ ⁊ epłarẽ narratõnẽ. Scðã ibi. (Gratias ago ⁊c̃.) Circa pꝰᵐ tria facit: q2 p̃mo deſcribunt̃ ꝑſone ſalutãtes. Scðo ꝑſone ſalutate ibi. (Oĩbus ſcis ⁊c̃.) Tertio bona optata ibi. (Gr̃a vobis ⁊c̃.) Circa p̃mũ p̃ ponunt̃ ꝑſone ſalutãtes. Scðo eoꝝ ↄdð ibi. (Serui ⁊c̃.) Circa p̃mũ p̃ põit̃ ꝑſona p̃ncipalis cũ dicit. (Paulus). Et interp̃tat̃ paulus quaſi modicus. In quo notat̃ eius humilitas. Eſa. 60. minimus erit in mille ⁊ paruus in gentẽ fortiſſimã. Secundo ibi. (Timotheus). Ponit̃ ꝑſona adiuncta: q2 fuerat eoꝝ p̃dicator. infra. 2. Neminẽ.n. habeo tã vnanimẽ q ſincera affectione ꝓ vobis ſollicitus ſit.

¶ Deinde cũ dicit. (Serui ⁊c̃.) Ponit̃ ↄdð eoꝝ. 2. Corin. 4. Nõ.n. noſmetipſos p̃dicamus: ſed ieſum xp̃m dñm nr̃m: nos aũt ſeruos vr̃os ꝑ ieſum ⁊c̃. Sed ↄ Jo. 15. Iã nõ dicã vos ſeruos ⁊c̃. Rñdeo duplex ẽ ſeruitus ſm duplicẽ timorẽ. Timor.n. pene cãt malã ſeruitutẽ ⁊ de hac intelligit̃ dictũ illud p̃miſſum Jo. 15. Timor ꝓ caſtus cãt ſeruitutẽ reuerẽtie: ⁊ de hac loq̃t̃ apłus

b hic. Perſone ſalutate ſunt oẽs de eccłia philippenſi. ſ. minores. Vñ dicit. (Oĩbus ſcis q ſũt philippis): q̃ eſt ciuitas quã philippus ↄdidit. Et dicit ſctis: ⁊ h̃ ꝓꝑ baptiſmũ Ro. 6. Quicũq3 baptizati ſumus in xp̃o in ipſiꝰ morte baptizati ſumus ⁊c̃. Maiores aũt tãgit dicens. (Cũ ep̃is ⁊c̃.) ¶ Qð eſt quare minores p̃ponit maioribus: q2 p̃us eſt pplˢ q̃ p̃latus. Eze. 34. Nõne greges paſcunt̃ a paſtoribus? Greges.n. paſcẽdi ſunt a paſtoribꝰ nõ ẽ cõuerſo. Itẽ cur intermittit p̃sbyteros. Rñdeo dõm eſt ꝙ cõpꝛehendunt̃ cũ ep̃is: q2 in vna ciuitate nõ ſunt plures ep̃i. Vñ dicens in plurali dat intelligere ẽt p̃sbyteros. Et tñ eſt alius ordo q2 ex ipſo euãgelio hoc legit̃ ꝙ poſt deſignationẽ duodecim apłoꝝ quoꝝ perſonas gerunt ep̃i deſignauit ſeptuaginta duos diſcipulos quoꝝ locũ ſacerdotes tenent. Dionyſiꝰ
2 ẽt diſtinguit epiſcopos ⁊ ſacerdotes: ſed in p̃ncipio licet ordines fuerint diſtincti: non tñ nominas: diuum.

¶ Deinde põit bona optata ibi. (Gr̃a ⁊c̃.) Et ſũt duo q̃ icludũt oĩa. Primũ ẽ gr̃a dei remittẽtes pctã. Eph. 2. Gr̃a ſaluati eſtiſ ⁊c̃. Ultimũ ẽ pax hoĩs. Ps. Qui poſuit fines tuos pacẽ ⁊c̃. Et ꝑ ↄñs optat bona media ⁊ hoc a deo p̃re. Jac. i. Oẽ datũ optimũ: ⁊ oẽ donũ ꝑfcm̃ deſurſu3 ẽ deſcẽdẽs a p̃re luminũ ⁊c̃. Itẽ ꝑ meritũ humilitatis xp̃i. Et iõ addit: ⁊ dño ieſu xp̃o. Jo. i. Gr̃a ⁊ veritas ꝑ ieſum xp̃m fcã eſt. Eph. 2. Ipſe.n. eſt pax nr̃a ⁊c̃.

¶ Cõſequẽter ponit epłarẽ narratione3. Et circa hoc duo facit. Primo q2 agit gr̃as de p̃terito. Scðo hortatur ad ꝓfectũ in futurũ ibi. (Scire aũt vos volo ⁊c̃.)
1 Circa pꝰᵐ p̃ p̃mittit gratiaꝝ actionẽ ꝓ eis. Scðo mãm eius ibi. (Sup cõicatione ⁊c̃.) Gratias aũt agit adiuncto gaudio ⁊ dep̃catione. Et iõ hec tria tangens dicit. (Gratias deo nr̃o). Gratias agere ẽ recognoſcere gratiam ſibi factã. i. theſ. vltio. In oĩbus gratias agite ⁊c.

¶ In oĩ memoria: q2 in eis nihil occurrit apło qð non eſſet dignũ gratiaꝝ actiõe. Et hoc eſt valde magnu3. ꝓuer. 10. Memoria iuſti cũ laudibus ⁊c. ¶ Pro oĩbꝰ Eſa. 60. Populus aũt tuus oẽs iuſti in ꝑpetuum ⁊c. Agit ẽ gratias ꝓ eoꝝ bono oĩonem ⁊ dep̃catione3 ꝓ cuſtodia totum tñ pro gaudio. i. Reg. 12. Abſit autem a me hoc peccatũ in dño vt ceſſem orare pro vobis.

¶ Deinde cũ dicit. (Sup cõicatiõe ⁊c.) Tãgit de mãtriũ p̃dictoꝝ. Et p̃mo ponit mãm gratiaꝝ actiõis. Secundo gaudij de futuris ibi. (Cõfidẽs ⁊c.) Tertio de
4 p̃ecationis ibi. (Teſtis ⁊c.) Dicit ẽ. Sup cõicatione. ſ. qua cõicaſtis doctrine euangelij credendo ⁊ ope implendo. Hec eſt.n. ſca cõicatio Heb. vlti. Bñficentie aũt ⁊ cõionis nolite obliuiſci ⁊c. ¶ A pꝰ die ⁊c. Eccl. 27. Hõ ſanctus in ſapiã manet ſicut ſol ⁊c. Et hoc ipſum cõfidens de vobis gaudeo: q2 q cepit ⁊c. Jere. 17. Maledictus hõ q ↄfidit in hoĩe: ⁊ põit carnẽ brachiũ ſuũ. Benedictus vir q ↄfidit in dño ⁊ erit dñs fiducia eius: ⁊ hoc in virtute dei. Et iõ dicit. (Cepit ⁊c.) Jo. 15. Sine me nihil poteſtis facere. Qð eſt ↄ pelagianos q dicunt p̃ncipiũ boni opis eſſe ex nobis: ſed cõſumatiões
5 ex deo. Sed hoc nõ eſt veꝝ: q2 pꝰᵐ boni opis in nobis eſt cogitare de bono: ⁊ hoc ipm eſt a deo. 2. Cor. 3. Nõ ꝙ ſufficientes ſumus cogitare aliqd a nobis quaſi ex nobis ⁊c. ¶ In diẽ xp̃i ieſu q̃ remunerabit ſingulos. 2. Ti. vlti. In reliquo repoſita eſt mihi corona iuſtitie quã reddet mihi dñs ⁊c. i. cor. i. Cõfirmabit vos vſq3 in finem ſine crimine ⁊c. ¶ Rõ gaudij ponit̃ cum dicit. (Sicut eſt mihi ⁊c.) q2. ſ. iuſtũ eſt: q2 ↄgaudetis mihi de bonis meis. Eo ꝙ habeã vos ⁊c. Quaſi dicat: hẽo de vobis hanc ↄſciam tales vos eſſe: ideo gaudeo: vt. ſ. gaudeatis de his de quibus ⁊ ego: qð eſt in vinculis meis: q2 tũc pro chꝛiſto fuit ligatus de quo gaudebat

Boni opis, p̃ncipium nõ eſt ex nobis.

5 Jac.i. Omne gaudiū exiſtimate fratres mei cū in vari
as tentationes incideritis: ſciētes ⁊c̄. Act.5. Ibāt apl'i
gaudētes a ꝯſpectu cōcilij: qm̄ digni hītí ſunt ꝓ noīe
ieſu ꝯtumeliā pati ⁊c̄. ¶ Et in defenſione ⁊ ꝯfirmatio
ne euāgelij.ſ. audacter p̄dicādo ꝯ̄ tyrānos ⁊ h'ticos.
Et q2 ꝯfirmabat euāgeliū in cordibus fideliū Act.18.
Perābulās ex ordie galathiā regionē ⁊ frigiā: ꝯfirmās
oēs diſcipulos. Uel alr̄ ſm̄ glo. In corde.i. deſiderio vt
ſocij ſitis ſempiterni gaudij. Jo.16. Gaudiū veſtrū ne-
mo tollet a vobis. Et h̄ non pōt abſtrahi a corde meo:
q2 ēt in vinculis exn̄s ⁊ intētus confirmatōi ⁊ defēſiōi
euāgelij ſollicitudo de vobis nō recedit de corde meo.

2 CAP. I.

Op' 4.ca. 3. Teſtis enim mihi eſt deus quō
cupiam omnes vos eſſe in viſce
ribus ieſu xp̄i. †Et hoc oro vt
charitas veſtra magis ac ma-
gis abundet in omni ſcientia ⁊ in omni ſen
ſu: vt probetis potiora: vt ſitis ſinceres ⁊ ſi
ne offenſa: in diem xp̄i: repleti fructu iuſti-
tie per ieſum chriſtum in gloriam ⁊ laudē
dei. Scire autem vos volo fratres: q2 que
circa me ſunt: magis ad ꝓfectū venerunt
3 euangelij: ita vt vincula mea manifeſta fie
rent in xp̄o in omni pretorio ⁊ in ceteris oī
bus: vt plures e fratribus in domino con-
fidentes in vinculis meis abūdātius aude
rent ſine timore verbum dei loqui. Quidā
quidem ⁊ propter inuidiā ⁊ contentionē:
2ª 2ᵉ. q.38. art.p quidam autem propter bonam voluntatē
chriſtum predicant. Quidam ex charitate
ſcientes quoniam in defenſione euangelij
4 poſitus ſum. †Quidam autem ex contētio
ne chriſtum annunciant non ſincere: exiſti
mantes p̄ſſurā ſe ſuſcitare vinculis meis.

¶ Poſita mā gaudij de ſpe futura: hīc oñdit ſup quo
deꝓcationē ꝓ eis facit. Et ꝑ p̄mittit ſuū deſideriū qd̄
oñdit oīno feruēs. Scd̄o mām deꝓcatōis ibi. (Et hoc
oro ⁊c̄.) Et q2 cordis deſideriū ſoli deo eſt manifeſtū:
iō inuocat deū teſtē ꝙ ꝓ eis deꝓcet cū deſiderio. Job.
16. Ecce in celo teſtis me' ē.Cōs ⁊c̄. Quō cupiā vos.ſ.
ego exn̄s i viſcerib' ieſu xp̄i. Uel quō cupiā vos eē in
eis.q.d. Cupiā vr̄ā ſalutē ⁊ ꝑticipationē viſcerꝫ charitatis xp̄i Luc.i. Per viſcera miſericordie dei ⁊c̄.q.d.
q2 ad ꝓfunda ⁊ intima cordis virtus amoris ꝑtingit.
5 Uel cupiā vt ſitis in viſceribus ieſu xp̄i vt ipm̄ intime
diligatis: vt ⁊ diligamini ab eo: in h̄.n. vita hoīs ꝯſiſtit.
¶ Deinde cū dicit. (Et hoc oro ⁊c̄.) Ponit deꝓcatio
nē ⁊ tria bona optat. Pрio q̄ntū ad interiorē charitatꝭ
augmētū. Affectus.n. interior ꝑficit ꝑ charitatē: ⁊ iō
nō hn̄ti charitatē optādū ē vt hēat: hn̄ti ꝟo vt ꝑficiat.
Uñ dicit. (Ut charitas ⁊c̄.) Pro augmēto āt charitatꝭ
orandus eſt deus: q2 ſolus deus h̄ in nobis opat.2.co
rin.9. Potēs eſt āt deus oēm grām abūdare facere in
vobis vt in oībus ſemꝑ oēm ſufficientiā hn̄tes abun-
detis in oē opus bonū ⁊c̄. Et hoc neceſſarium vt peta
mus ⁊ nos: q2 Mat.5. Niſi abundauerit iuſtitia vr̄a
plus q̄ꝫ ſcribarꝫ ⁊ phariſeorꝫ nō intrabitis in regnū ce-
lorꝫ ⁊c̄. ¶ Scd̄o q̄ntū ad intellm̄. Uñ dicit. (In ſcia).
Sed nūqd ex charitate ꝓuenit ſcia? Sic: q2 dr̄.i. Joā.
2. Et vos vnctionē quā accepiſtis ab eo manet in vob
⁊ nō neceſſe habetis vt aliqs doceat vos: ſed ſic vnctio
docet vos de oībus ⁊c̄. Itē charitas eſt ſpūs de quo dr̄
Jo.16. Cū venerit ille ſpūs ꝟitatis docebit vos oēꝫ ⁊c̄.
Cuius rō eſt: q2 q hꝫ habitū ſi rectus eſt hītus: ſeqꝭ h-
de rectū iudiciū de his q̄ ꝑtinēt ad illū hītū: ſi vō corru
ptus falſum. Sicut circa venerea tēꝑatus hꝫ bonū iu
diciū: intēꝑatus nō: ſed falſum. Oīa aūt q̄ a nobis ſūt
ſunt informāda charitate: ⁊ iō hn̄s charitatē hꝫ rectū
iudiciū: ⁊ q̄ntū ad cognoſcibilia. Et ſic dicit. (In ſcia)
qua.ſ. agnoſcat veritatē ⁊ inhereat circa ea q̄ ſūt fidei.
Hec eſt ſcia ſcōꝝ: de qua dr̄ ſap.10. Et q̄ntū ad opabilia
⁊ ſic dicit. (In oī ſenſu). Qui ē vis cognoſcitiua circa 2
exteriora oba. Et ꝓpriū ei' ē vt ſtatī iudicet de ꝓꝑo ſē
ſibili recte. Et iō hoc nomē trāſlatū eſt ad interius iu-
diciū rōnis. Uñ ſenſati dn̄r hr̄e rectū iudiciū circa agi
bilia. Sap.i. Sētite de dn̄o in bonitate ⁊c̄. Sap.6. Co
gitare ergo de illa ſenſus eſt ꝯſumatus ⁊c̄. Sed hic ſen
ſus dꝫ eſſe nō tm̄ cōſideratiuus: ſed ēt diſcretiuus īter
bonū ⁊ malū ⁊ īter bonū ⁊ melius. Uñ ſubdit. Ut ⁊c̄.
¶ Nota ꝙ charitas ꝑficit ſenſum vt ꝓbet bona: ſꝫ ꝑ-
fecta charitas vt ꝓbet meliora.i.Cor.12. Emulamini
meliora cariſmata: ⁊ infra ca.14. Sectamini charitatē
⁊c̄. Et iō dicit. (Potiora). ¶ Tertio q̄ntū ad effectū:
Et ꝑmo ponit imunitatē a malo. Scd̄o ꝑfectionē i bo
no. Primū in h̄ qd̄ dicit. (Et ſitis ſinceres). Eſt.n. du 3
plex pctm̄ vitandū.ſ. interioris corruptōis qua hō cor
rumpit in ſe: ⁊ h̄ excludit ꝑ ſinceritatē.i.Cor.5. In azi
mis ſinceritatis ⁊c̄. Aliud eſt in ꝓximo.ſ. offenſa. Et iō
dicit. Sine offenſa.i.Cor.4. Sine offenſione eſtote iu
deis ⁊ gentibus ⁊ eccleſie dei ſicut ⁊ ego ⁊c̄. Et.2. co-
ri.6. Nemini dātes vllā offenſionē ⁊c. In diē xp̄i ieſu.i.
ſꝑ xp̄o. Et Mat.24. Qui ꝑſeuerauerit vſq3 in finē h̄
ſalu' erit. Quātū ad grāꝫ dicit. Repleti fructu iuſtitie
vt opa iuſtitie q̄dā fructus ſūt. Ro.6. Hētis fructum
vr̄m in ſcificatione ⁊c. Uel fructu iuſtitie.i. p̄mio iuſti
tie.ſ. corona.2.Ti.4. In reliq̄ repoſita ē mihi corona
iuſtitie ⁊c. Sap.4. Bonorꝫ.n. laborꝫ glīoſus ē fructus
⁊c. Et h̄ habet ꝑ xp̄m: q2 oīa q̄ facim' ſūt bōa ꝑ ipꝫ. Jo.
15. Sine me nihil poteſtis facere ⁊c. Et hec faciēda ſūt
h̄ fine.ſ. i laudē dei: q2 ex opib' ſcōꝝ deus clarificat vn̄
alij ꝓrūpūt i laudē dei. Ps. Laudate dn̄ꝫ i ſcis ei' ⁊c. Je 4
re.33. Erit mihi nomē ⁊ i gaudiū ⁊ i laudē ⁊ i exulta
tionē cūctis gētibus terre q̄ audierint oīa bona ⁊c.
¶ Deinde cū dicit. (Scire aūt ⁊c.) Admonet ad fu-
tura. Et ꝑmo ponit exēpla exeq̄nda ⁊ vitanda. Scd̄o
ꝯcludit moralē mōitionē in.4.capi.ibi. (Itaq3 fratres
mei chariſſimi ⁊c.) Circa ꝑmū duo facit: q2 ꝑmo oſtē-
dit q̄ ſunt imitāda. Scd̄o q̄ ſunt vitāda.3.ca.ibi. (De-
cetero ⁊c.) Itē ꝑma diuidit in duas: q2 ꝑmo īducit ſe
eis imitandū. Scd̄o alios.2.capi.ibi. (Si qua ḡ ⁊c.)
Itē ꝑma in tres: q2 ꝑmo ponit in exēplū ꝓfectū ſuum.
Scd̄o gaudiū qd̄ hꝫ ex ꝓfectu ibi. (Quid.n. ⁊c.) Ter
tio fructū ex ꝓfectu ſuo ibi. (Scio.n. ⁊c.) Itē ꝑma in 5
duas. Pрio ꝑmittit ꝓfectū. Scd̄o modū ibi. (Ita vt vī
cula mea ⁊c.) Dicit ḡ. Monui vos ad ꝓfectū ⁊ vt for-
mā hēatis ꝓfectū meū ſcire vos volo: ⁊ q̄ circa me ſūt
exterius: q2 tribulationes ⁊ ſi exterius eēnt nō īmuta
bāt interi': ſꝫ magis ad ꝓfectū venerūt: q2 ex eis fides
p̄dicata magis ꝓfecit.2.Cor.1. Siue tribulamur ꝓ vr̄a
exhortatiōe ⁊ ſalute: ſiue ꝯſolamur ꝓ vr̄a ꝯſolatōe ⁊c̄.
Et oñdit ꝓfectū. Primo q̄ntū ad ſe. Scd̄o q̄ntū ad ali
os ibi. (Ut plures ⁊c.) Quātū ad ſe q̄dē manifeſtum
fuerat ꝙ talia ꝓ xp̄o pateret ꝯſtāter: ita vt vincula qd̄
eſt glīoſum ꝓ xp̄o.i.Pe.4. Nemo vr̄m patiat q̄ſi ho-
micida aut fur aut alienorꝫ appetitor: ſi āt vt xp̄ianus
non erubeſcat

a non erubeſcat ꝛc. in eſt ꝓtorio ſicut in curia ceſaris ꝛc. Ex pte vero alioꝝ fides creſcebat in cõi. Unde dicit. (Ut plures ꝛc.) ſpi Macha. 4. De elephãtib⁹. Eccl. 10. Scdm iudicẽ ppli ſic ꝛ miſtri eius ꝛc. ꝓuer. 18. Juſtus quaſi leo ꝯfidens abſq; terrore erit ꝛc. Ex pte tñ alioꝝ ẽ diuerſitas: q: qdã bñ loqbãt: qdã male: ꝛ q bñ: qdaȝ ex generali charitate: ꝛ qdã ex ſpali amore ad aplȝ. Et qui male qdã ex generali malicia: q: ex ſpeciali odio ad apoſtolũ. Sȝ mihi vr̃ aplus duplicẽȝ oñdit cãm pp quã qdã ꝑdicabãt. Pͥo pp inuidiã. Et iõ aplus coꝝ p:auã intentionẽ oñdit dicẽs. (Quidã qdẽ et pp inuidiam ꝛc.) Jac. 3. Ubi zelus ꝛ ꝯtẽtio ibi incõſtãtia ꝛ oẽ
b opus prauum. ꝓme cor. 3. Cũ ſit iter vos zelus ꝛ cõtentio nõne carnales eſtis ꝛc. Scdo pp amorẽ xp̃i ꝛ euangelij. Uñ dic. (Quidã pp bonã ꝛc.) ꝑs. Benigne fac in bona volũtate ꝛc. Sȝ aplus addit dicẽs. (Quidaȝ ꝓ ex charitate). Lq facit bonã volũtatẽ ꝛc. q: vt ſupplerẽt ꝺfectum mei docentis predicauerunt.

¶ Deinde aplꝰ exponit qd dixerat dicẽs. (Q: qdam non ſm ſanã intẽtionẽ): ſȝ ex ꝯtẽtione. Corrupta eoꝝ ꝯtentio dupliciter patuit. Uno mõ vt publice predicãdo turbationẽ faceret in populo gentiliũ ꝯ apoſtolũ ſupra illam quã habuit. Alio mõ q: credebãt q paulus audiẽs eos vſurpare officium ſibi cõmiſſum turbaretur: ꝛ ex hoc adderetur afflictio afflicto.
3

Lectio. II.

Quid enim. Dum omni modo ſiue p occaſionẽȝ ſiue p veritatẽ xp̃s annũcietur: ꝛ i hoc gaudeo ſed ꝛ gaudebo. Scio eniȝ quia: hoc mihi proueniet ad ſalutem: per veſtraȝ orationẽ ꝛ ſubminiſtrationem ſpũs ieſu xp̃i
Op⁹ 13. in pu⁹. ſm expectationẽ ꝛ ſpem meã: q: in illo cõ fundar: ſed in omni fiducia ſicut ſemper ꝛ nũc magnificabitur chriſtus in corpe meo ſiue per vitam ſiue per mortẽ. Mihi eniȝ viuere chriſtus eſt ꝛ mori lucrum. Q: ſi viuere in carne: hic mihi fructus operis eſt ꝛ
4 quid eligã ignoro: coartor autem e duob⁹ deſideriuȝ habens diſſolui ꝛ eẽ cũ chriſto: multo magis melius permanere autem in carne neceſſarium propter vos.

Gau- dium ex q⁹ b⁹cais puc- pire poteſt ¶ Supra aplus ꝺſcripſit ꝓfectũ ex ipo ſubſecutum: hic agit de gaudio ꝯcepto ex h ꝓfectu. Et ponit ꝓmo mã gaudij. Scdo ipſuȝ gaudiũ ibi. (Et i hoc gaudeo ꝛc.) Cõtigit aũt qñq; q aliqd gaudiũ ꝓuenit ex bona cã: ꝛ hoc directe ꝛ p ſe: ꝛ qñq; ex mala cã: ꝛ hoc idirecte ꝛ p accidẽs. Qñ enim ẽ ex bõa cã gaudẽdũ ẽ ꝺ effectu ꝛ de cã ſicut de elemoſyna facta pp deũ. Sȝ qñ ẽ ex cã mala tũc ẽ gaudẽdũ de effectu: ſȝ de caſu nõ. Et ſic de redemptiõe p xp̃ȝ q̃ fuit ex ſcelere iude ꝛ iudeoꝝ. Ita cõtingit in eccleſia vbi ꝓuenit vtilitas: qñq; p bonos ꝑdicatores quo ad bonam intẽtionẽ: qñq; p malos q̃ ad malam: ꝛ de vtroq; gaudendum eſt: ſicut dictũ eſt. Et iõ dicit. (Quid enim ꝛc.) Per occaſionẽ annũciat xp̃ȝ q nõ intendit h ꝓncipaliter: ſed pp aliud puta lucrũ vel gloriam. ꝓuerb. 18. Occaſiones querit q recedere vult ab amico. Per veritatem aũt qñ ex recta intentione Eſa. 36. Obſecro dñe memẽto queſo quõ ambulauerim coram te in veritate ꝛ corde perfecto ꝛc. Sed h ſit vtroq; mõ ad vtilitatẽ eccleſie ideo dicit. (Si xp̃s annuncietur ꝛc.) q: ſi aliud annunciaret q̃ xp̃ȝ tunc

multuȝ intereſſet quod ſit: qñ falſa doctrina docetur. b
Aug. Paſtor q pp veritatẽ annũciat ẽ amãdus: mercenari⁹ q pp lucrũ eſt tolerãdus: q falſa expellẽdus.
¶ Deinde ponit gaudiũ ꝯſequẽs dicens. (Jn h). ſ. q vincula mea mãifeſta ſũt pp xp̃ȝ ꝛ q xp̃s annũciat gaudeo i pñti. Jo. 14. Si diligeretis me gauderetis vtiq; ꝛc. et gaudebo i futuꝝ. Eſa. 51. gaudiũ ꝛ leticiã obtinebũt
¶ Deĩde cũ dicit. (Scio. n. ꝛc.) Ponit fructũ ex (ꝛc. ꝓfectu ſuo ꝓuenientẽ. Et ꝑ ponit ipſuȝ fructũ. Scdo mouet q̃dã dubitatiõeȝ ibi. (Q: ſi viu: r̃ ꝛc.) Jtẽ ꝓmo ꝓponit fructũ. Scdo auxiliũ ipſi ꝯſequẽdi ibi. (Per vraȝ orõnẽ ꝛc.) Tertio aſſignat mãȝ fructus ibi. (Sȝ nõ in omni ꝛc.) Dicit ḡ. Gaudeo de his: ꝛ h pp fructũ
a ꝓuenientem ex eis in ſalutem eternã. Eſa. 45. Saluatus ẽ iſrael i dño ſalute eterna ꝛc. Et hoc iõ: q: qñ nos aliqua bona facimus cooperando ſaluti alioꝝ redundat i ſalutem nr̃am. Si. n. vt dr̃ Mat. 18. Qui ſcandaliȝauerit vnũ ex his puſillis ꝛc. q̃ta gloria dignus ẽ q ſalutem multoꝝ ꝓcurat. Auxiliũ aũt ẽ triplex. ſ. ex pte alioꝝ mutua oratio. Uñ dicit. (Per vr̃as oratiões). ſ. ex qbus ſpero adiuuari a deo. Jac. vltio. Orate ꝓ iuicẽ vt ſaluemini ꝛc. Ex pte dei de q̃ habemus ſpẽ ſalutis. Eſa. 26. A facie tua dñe ꝯcepimus ꝛ q̃ſi parturiuimus ꝛ peperimus ſpm̃. Et iõ dic. Et ſubminiſtratiões ſpũs ieſu xp̃i. Ro. 8. Spũs adiuuat infirmitatẽ nr̃am. Et lo
3 gr̃ ſilitudinarie: qñ enim aliqs ẽ debilis indiget releuãte vt ſubſtẽtet: ꝛ h eſt ſubminiſtrare: ꝛ nos debiles ſumus iõ idigemus ſubminiſtratiõe ſpũs. Jo. 14. Et ſuggeret vobis oĩa ꝛc. ſ. q̃ſi vobis ſubminiſtrãdo. Jtem ex pte nr̃a eſt ſpes in deo: q: ꝓuer. 11. Qui ꝯfidit i diuitijs corruet. Oportȝ ḡ q ſpes nr̃a ſit in deo ꝛc. ꝑs. Qui cõfidunt in dño ſicut mons ſyon ꝛc. Et iõ dicit. Scdm expectationẽ ꝛ ſpem meã. Sed nõne ſpes eſt expectatio future beatitudinis? Dicẽdũ eſt q ſpes ẽ mot⁹ appetitus in bonũ arduũ. Et hoc qñ quis ſperat adipiſci p ſe: ſic ſpes ẽ ſine expectatione. qñ aũt p aliũ tũc ẽ ſpes cũ expectatione: ꝛ ſic nos expectamus ſpẽ habẽtes aliquid ꝯſeq p aliũ ꝑs. Expectãs expectaui dñȝ ꝛc. Ro. 8. Spe ſalui facti ſumus. Sed dicit ſcio ꝛ poſtea ꝛ ſpo
4 ꝛ expecto. Nũquid certa ẽ hec ſpes? Reſpõdet apoſtolus dicens. Jta q: in nullo cõfundar. i. Macha. 2. Oẽs qui ſperant i illo nõ infirmant. Ro. 5. Spes aũt nõ cõfundit. Eccl. 2. Nullus ſperauit i dño ꝛ ꝯfuſus eſt ꝛc. Hũius ꝓmo rationem aſſignat. Scdo exponit eaȝ. Ratio hec ſumitur ex hoc q ipſe totaliter ordinat ad ſeruitiuȝ xp̃i. Quaſi dicat. Jdeo hec mihi proueniet in ſalutem. q: totaliter ſum ad ſeruitiũ xp̃i. Et ꝓmo põit fiduciam. Scdo pſeuerantiam. Tertio certitudineȝ intẽtionis. Dicit ḡ. Sȝ in omni fiducia ꝛc. Quaſi dicat. Multi ꝑſequunt me: ſed ego ꝯfido i deũ. Eſa. 12. Fiducialr agã ꝛ nõ timebo ꝛc. ꝑs. Fiducialr agã i eo. Sicut ſemp. i. a principio cõuerſionis. Act. 9. Quomodo in damaſco fiducialiter egerit ꝛc. Jta ꝛ nunc. Job. 27. Ju
5 ſtificationẽ meã quã cepi tenere non deſerã ꝛc. Tertio oſtendit q ſit eius recta intentio: q: magnificabit ꝛc. xp̃s cum ſit verus deus nõ poteſt in ſeipſo magnificari vel minorari: ſed in nobis. i. in cognitione alioꝝ: tũc ergo quis magnificat chriſtum qñ eius cognitionem
Cor- p⁹ nr̃ȝ ma- gnifi caṫ p xp̃m. dicat. Eccl. 43. Quis magnificabit eum ſicuti eſt a principio. Et hoc ꝛ verbo ꝛ facto qñ magnitudo diuini effectus oſtendit magnitudinem eius. Et inter effectus mirabilis iuſtificatio ẽ. Hec q̃diu ẽ i corde hoĩs latẽs nõ magnificat p eã xp̃s: niſi q̃tũ ad cor illius: nõ q̃tum ad alios. ſed qñcuq; prumpit i exteriora p actus corporales apparẽtes: tũc magnificat. Et iõ ait. Jn corpore meo. Jn corpe nr̃o xp̃s dupl'r magnificat. Unos

c ſingſtuꝫ corpus nr̄m deputamus ad obſequiū eius: mi niſteria ei⁹ corporaliter exequēdo. prime cori.6. Glorifi cate ⁊ portate deū i corpe vr̄o ⁊c. Alio mō corp⁹ nr̄uꝫ: exponēdo p xp̄o pme. cor.13. Si tradidero corp⁹ meū ita vt ardeā ⁊c. Sed pmus modus fit p vitā. Scōs do p mortē. Jō dic. Siue p vitā: q: viuēdo opat: ſiue per mortē. Ro.14. Siue viuim⁹ ſiue morimur dn̄i ſumus ⁊c. qđ ēt itelligi pt de morte ſpūali. Col.3. Mortificate mēbra vr̄a que ſunt ſuper terram ⁊c.

¶ Deinde exponit quō mortificabit p vitā ⁊ p mortē dicēs. (Mihi viuer e ⁊c.) vita. n. importat motionē q̄ dā. Jlla. n. viuere dicit̄ q̄ ex ſe mouent̄. Et inde eſt q illud vr̄ eē radicaliter vita hoīs: qđ ē pncipiuꝫ motus in eo. Hoc autē ē illud cui affectus vnit̄ ſic fini: q: ex h mouet̄ hō ad oīa. Vn̄ aliq dicūt illud ex q̄ mouent̄ ad opādū vitā ſuā: vt venatores venationē: ⁊ amici amicū. Sic ḡ xp̄s ē vita nr̄a: qm̄ totū pncipium vite nr̄e ⁊ opatiōis ē xp̄s. Et iō dic̄ aplus. (Mihi viuere ⁊c.) q: ſolus xp̄s mouebat eū. Et mori lucrū: hic aplus pprie loquit̄. Quilꝫ. n. ſibi ad lucrū reputat: qn̄ vitā quā hꝫ ipfectā pt pficere. Sic infirmus ad lucꝝ reputat ſanā vitā. Vita nr̄a xp̄s ē. Col.3. Vita vr̄a abſcōdita ē cum chriſto in deo ⁊c. ſꝫ hic ē impfecta. ſcōe cor.5. Quādiu ſum⁹ i corpe pegrinamur a dn̄o ⁊c. Et iō qn̄ morimur corpe pficit̄ nobis vita nr̄a. ſ. xp̄s cui tūc pſentes ſum⁹

3 ps. Cū dederit dilectis ſuis ſomnū ⁊c. 2. Thi.4. Ego enīꝫ iā delibor ⁊ tempus mee reſolutionis inſtat ⁊c.

¶ Deinde cū dicit. (Quod ſi viuere ⁊c.) pōit dubitatiōnē q̄dā circa ea q̄ dicta ſunt. Et circa hoc duo fac̄. Primo pōit dubitationē. Scōo ſoluit eā ibi. (Et hoc ꝯfidens ⁊c.) Jtē pma i duas: q: pmo ppōit dubitatiōnē. Scōo ppōnit rōnes ad vtrāqꝫ parteꝫ ibi. (Coartor aūt ⁊c.) Dicit ḡ. Si viuere i carne hic mihi ē fruct⁹ ⁊c. verū ē q i corpe meo dū viuo magnificat̄ xp̄s. Ergo viuere meū in carne. i. vita mea in carne ē hmōi fructus. Jnde pdicat effectū de cā. i. ſi vita affert mihi hūc fructū vt xp̄s magnificet̄: vita in carne eſt bona ⁊ fru-

4 ctuoſa. Ro.6. Habetis fructū vr̄ꝫ i ſcificatiōeꝫ ⁊c. Si ḡ ita ē ignoro qđ eligā vtꝝ mori vel viuere. Ro.8. Naꝫ qđ oremus: ſicut opꝫ neſcimus ⁊c. Sap.9. Cogitatiōnes. n. mortaliū timide ⁊ incerte puidētie nr̄e ⁊c. Sꝫ q̄re dubitas: q: coartor ⁊c. Primo ponit rationem ad partē vnā. Scōo ad aliā. Jn hoīe. n. duplex eſt motus nature. ſ. ⁊ gratie. Nature ad non moriēdū. ſcōe cor.5. Nolumus expoliari ſꝫ ſupueſtiri ⁊c. Jo. vltio. Et alius ducet te quo tu nō vis ⁊c. Et grē quā ſuggerit charitas q̄ mouet ad dilectionē dei ⁊ primi. Hic affect⁹ ad dilectionē dei mouet vt ſim⁹ cū xp̄o. Et iō dic̄. Deſideriū habens diſſolui nō ſimplr. ſed eē cū xp̄o. ſcōe corin. 5. Audemus aūt ⁊ bonā volūtatē habemus magis pegrinari a corpe ⁊ pn̄tes eſſe ad dn̄m ⁊c. Jn q̄ notat̄ fal-

5 ſitas opiniōis grecoꝝ q aīe ſctoꝝ poſt mortē n̄ ſtatiꝫ ſunt cū xp̄o. Et h iō opto: q: ē multo melius eſſe cum xp̄o. ps. Qui enim mihi ē in celo ⁊c. Defecit caro mea ⁊ cor meū. ſ. ad habēdū bonū. ps. Melior ē dies vna i atrijs tuis ſup milia ⁊c. Dilectio aūt primi mouet ad pfectū primi: ⁊ iō dic̄. (Permanere aūt ⁊c.) idest neceſſaria ē vita mea pp vtilitatē vr̄am. ſcōe cor.5. Siue mēte excedimus deo: ſiue ſobrij ſumus vobis ⁊c. Vel aliter. Coartor ⁊c. i. ex duplici parte inſurgit deſideriū

Dilectio dei ē duplex. diſſolui ⁊c. melius ⁊c. Snia n̄ mutat̄. Sꝫ h n̄ vr̄ dubitabile ⁊ i peiorē partē dcliīnare. Primū. n. deſiderium excitat i nobis dilectio dei. Scōm dilectio primi. Melius ē deſideriū pmū. Rn̄deo. dicēdū q duplex eſt dilectio dei. ſ. dilectio ꝯcupiſcentie q̄ vult frui deo ⁊ delectari in ipſo: ⁊ hoc eſt bonū bonis. Jtem eſt dilectio amicitie: q: hō prepōit honorē dei ēt huic delectatiōi qua d fruit̄ deo. Et hec eſt pfecta charitas. Vn̄. Ro.8. Neqꝫ mors neqꝫ vita neqꝫ āgeli ⁊c. Et ſbdit. 9. ca⁹. Optabā ego anathema fieri p frib⁹ meis ⁊c. Et h vt oñdat ſe eſſe pfectioris charitatis quaſi ſit paratus pp amoreꝫ dei ⁊ gloriam carere delectatione viſionis dei: ⁊ ideo hoc elegit tāq̄ magis pfectū. Lectio. III.

Et hoc confidens ſcio quia manebo ⁊ permanebo oībus vobis ad profectū veſtrū ⁊ gaudiū fidei: vt gratulatio vr̄a abūdet in chriſto ieſu in me: p meū aduētū iterum ad 2
vos. Tantū digne euangelio chriſti cōuerſamini: vt ſiue cū venero ⁊ videro vos ſiue abſens audiā de vobis: q: ſtatis i vno ſpiritu vnanimes collaborātes fidei euangelij ⁊ in nullo terreamini ab aduerſarijs q̄ ē illis cā perditiōis. vobis autēꝫ ſalutis. Et hoc a deo. Quia vobis donatū eſt p chriſto non ſolum vt in eū credatis: ſed vt etiam p illo patiamini: idem certamen habentes quale 3
⁊ vidiſtis in me: ⁊ nunc audiſtis de me.

¶ Poſita dubitatione ⁊ rōibus hincinde: h ſoluit dubitationē. Et p̄ q̄ſi eligēs vnam partē pnūciat poſt futuꝝ aduētū ſuū ad eos q̄tū ad ſe. Scōo oñdit qđ requirat̄ ex parte coꝝ ibi. (Tm̄ digne ⁊c.) Jtē pma in tres: q: p̄ pmittit futuꝝ aduētū. ſcōo oñdit fructū. Tertio illū fructū exponit̄. Dicit ḡ. (Viuere i carne neceſſariū ē pp vos). Et h q: mea vita ē fructuoſa vobis: ideo ſcio h. ſ. q: pmanebo: ſꝫ h q̄ſi ꝯfidēs de deo. puer.18. Juſtus q̄ſi leo ꝯfidens abſqꝫ terrore erit ⁊c. ¶ Manebo ⁊ pmanebo. i. viuā ⁊ diu viuā. Sꝫ ꝯ ſtati ē occiſus a nerone. Rn̄deo. dicēdum ē q epla eſt facta vel ſcripta p̄ 4
anno i carceratiōis qđ fuit p̄ anno neronis. Vn̄ poſtea dixit ſeptē annis. ¶ Oībus vobis. i. ad vtilitatē oīum veſtꝝ. p⁹ cor.10. Nō q̄rens qđ mihi vtile ē: ſꝫ qđ multis vt ſalui fiāt. Et h ad pfectū veſtꝝ. i. vt p meā exhortationē pficiatis i fide ⁊ gaudeatis ō mea vita quā audictis: ſꝫ magis gauderetis ſi eſſeꝫ pn̄s. Ro.1. deſidero vider̄ vos ⁊c̄.

¶ Deīde expōit qđ dixerat dicēs. (Vt gratulatio vr̄a ⁊c.) idest ſi det̄ vt iterꝝ veniā ad vos eſt: vt gaudiū abūdans ſiꝫ vob. Eph.3. Ei āt q potēs eſt oīa facere ſuperabūdanter q̄ petimus aut intelligim⁹ ⁊c. Et hoc in xp̄o ieſu: q: hocipm̄ q gaudebāt de eo erat pter xp̄ꝫ. Philem. Fruar te in domino ⁊c. 5

¶ Deinde cū dicit. (Tm̄ digne ⁊c.) Oñdit qđ regrat̄ ex pte coꝝ. Et circa hoc tria fac̄: q: pmo facit hoc. ſcōo manifeſtat vtilitatem inde ꝯſequenteꝫ. Tertio explicat. Dicit ḡ q tm̄ ex parte coꝝ regrit̄ q in euangelio xp̄i digne ꝯuerſent̄. i. ſm̄ q doctrine tali ꝯgruit. prime theſ.2. Teſtificati ſumus vt ambularetis digne deo q vocauit vos i ſuū regnū ⁊ gloriā ⁊c. Col.1. Ambuletis digne deo ⁊c. ¶ Vt cum venero ad vos ⁊ videro vos aut abſens audiam de vobis bona. Et hoc gaudium ē mihi. 3. Jo.1. Maioꝝ hoꝝ non habeo gratiam q̄ vt audiam filios meos in veritate ambulare ⁊c. Et nunc in ſpeciali expetit ab eis. Primo vnitatem. Secundo conſtantiam ibi. (Et in nullo ⁊c.) Eſt autem ſanctis neceſſaria vnitas triplex: ſcilicet amoris. vn̄ dicit. (Audiam de vobis). Q: ſcilicet ſtatis in vno ſpiritu quod eſt per amorē. Ephe.4. Sollicitī ſeruare vnitatem ſpiritus in vinculo pacis. Et prime cor.6. Qui aūt adhe-

a ret domino vnus ſpūs eſt: Jteȝ concordie. Unde dic̄
(Unanimes) .i. vnam voluntatē ⁊ animum habentes.
Act. 4. Multitudis credētium erat cor vnū ⁊ anima
vna ⁊c̄. Ps. Qui inhabitare fac̄ vnius moris in domo
⁊c̄. Jtē coopationis. Uñ dicit. Collaborātes ⁊c̄. vt. ſ. vn⁹
adiuuet aliuȝ. Ad h̄ fac̄ qḋ dr̄. 1. Reg. 25. Cōgregat⁹ eſt
Iſrael vniuerſus ⁊ plaxerūt eū. ſ. Samuelē. prouerb.
18. Frater q iuuat a fratre q̄ſi ciuitas firma. ℭ Scḋo
expetit ↄſtātiā ibi. (Et in nullo ⁊c̄.) Et p̄ induc̄ ad for
titudinē. Scḋo pōit rōnē. Dicit ḡ. (Et i nullo ⁊c̄.) q̄
nihil pn̄t: niſi q̄tuȝ deus pmittit. Luc. 21. Capillus de
capite vr̄o nō pibit. Ps. Foliū eius nō dfluet ⁊c̄. Eſa. 51.
Quis tu vt timeas ab hoīe mortali: ⁊ a filio hoīs q q̄
2 ſi fenū ita areſcet: rō āt ē triplex. Pria ſumit a fructu tri
bulatōis. Scḋa ex dono duplici dei. Tertia ab actore.
Dic̄ ḡ. (Nō terreamini): q̄ ē vobis fructus. q̄. ſ. pſecu
tio in illis. ſ. pſequētibus ē cā pditōis: ſȝ vobis ē cā ſalu
tis. Mat. 16. Qui voluerit aiaȝ ſuā ſaluaȝ facere perdet
eā ⁊c̄. Jo. 12. Qui amat aiaȝ ſuā pdet eā. Oſee. 13. Per
ditio tua ex te iſrael: tm̄mō ex me auxiliū tuū ⁊c̄. Et h̄ a
deo a quo p munere donatū ē vobis q ſuſtineatis tri
bulatōes patiēter. ℭ Et i eum credatis. Ephe. 2. Gra
eius eſtis ſaluati. Et hoc q̄tū ad fidē qḋ ē magnū ⁊ p̄
mū donū. ℭ Et ēt vt p illo patiamini qḋ ē magnum
donū: vt curā xp̄i agatis q̄ſi athlete eius. Act. 5. Jbant
apl̄i ⁊c̄. Sic ḡ vtile ē ⁊ honorificū: ⁊ iō agatis fortiter.
3 Tertio ex exēplo: q̄ ita tractat eoſdem: ſicut nos q ſu
mus p̄mitie fideliū. Et iō dic̄. Jtē certamē habētes q̄le
vidiſtis in me. ſ. apud vos qñ nudus fui vberatus phi
lippis pp phitoniſſam liberatā. Actu. 16. Et nūc audi
ſtis ḋ me q ſum i vincul̄.

CAP. II.

Si qua ergo cōſolatio in chriſto: ſi quod ſolatiū charitatis: ſi qua ſocietas ſpūs: ſi q̄ viſcera miſe/
1ª 2. q. 161. ar tic. 3. rationis: implete gaudiū meū: vt idē ſapiatis: eādē charitatē habētes: vna
nimes idipſuȝ ſentiētes. Nihil p cōtētiōeȝ: neq; p inanē gl̄iaȝ: ſȝ in humilitate ſupio/
4 res ſibi inuicē arbitrātes: nō q̄ ſua ſunt ſingu
li cōſiderantes: ſed ea que aliorum.

ℭ Supra prebuit ſe in exēplū patientie ⁊ ſanctitatis:
hic ad idē adducit exēpla alioꝝ. Et p̄ ponit exemplū
xp̄i. Scḋo exēpla ſuoꝝ diſcipl̄oꝝ quos ad eoꝝ ↄfirma
tionē mittere pmittit ibi. (Spo āt i dn̄o ⁊c̄.) Circa p̄ᵐ
tria facit: q̄ p̄mo p̄mittit exhortationem. Scḋo iducit
exēplū ibi. (Hoc. n. ſentite ⁊c̄.) Tertio ↄcludit ppoſi/
tū ex exēplo xp̄i ibi. (Jtaq; chariſſimi mei ⁊c.) Circa p̄
mum p̄ eſt ↄſiderandū crimē quo eos iducit. Scḋo ad
qḋ iducit ibi. (Jmplete gaudiū ⁊c.) Utit aūt circa p̄ᵐ
q̄druplici medio. Pmo ex deuotiōe ad ipm xp̄z. Scḋo
ex charitate proximi. Tertio ex ſpāli ſocietate. Quar/
5 to ex miſeratiōe. Dic̄ ḡ. (Si q̄ ↄſolatio ⁊c.) Hec q̄tuor
media q̄ hic ↄſequēter ponūtur oīa referunt̄ ad h̄ qḋ
ſubdit. (Jmplete ⁊c̄.) Et ē ſenſus. Quaſi .d. Cōſola/
ri volo in vobis. (Si qua ḡ ↄſolatio) .i. ſi quā ↄſolatio
neȝ mihi afferre vultis in xp̄o implete gaudiū meum.
Eſa. 61. Ut ponerē fortitudinē lugētib⁹ ſyon ⁊c. 2. cor. 1.
.i. Cōſolat̄ nos in oī tribulatiōe vt ⁊ ipſi poſſumus ↄſo
lari ⁊c̄. ℭ Ex pte vo charitatis frāe dicit. (Si qḋ ſo/
latiū charitatis). ſ. ē iplete gaudiū meū. Gal. 5. Fructus
autē ſpūs ē charitas gaudiū pax ⁊c̄. Ps. Ecce q̄ bonū
⁊c̄. ℭ Jtē ex ſocietate: ⁊ hec ē inter hoīes q cōicāt inter ſe
ſicut ſocij i bellicis armis: ita hōi ſpūales q ſibi cōicāt
i ſpūalibus bonis. Et iō dicit. (Si qua ſocietas ſpūs).

ſ. ē mihi ad vos: iplete gaudiuȝ meū. q. d. Exhibui ego b
vobis multā ↄſolatiōeȝ vr̄aȝ. Si ḡ ſocij mei eſtis exhi/
bete idē ⁊ vos mihi. Eph. 4. Solliciti ſuare vnitateȝ
ſpūs in vinculo pacis ⁊c. puerb. 18. Uir amicabilis ad
ſocietateȝ magis amicus erit q̄ fr. ℭ Jtem ex miſera
tione cū dicit. (Si qua viſcera miſerationis). Collo. 3.
Induite vos ſic̄ electi dei ſci ⁊ dilecti viſcera mīe ⁊c̄.
ℭ Deinde ponit ea ad q̄ inducit. Et p̄ i generali dicēs.
(Jmplete ⁊c̄.) .q. dicat. Gaudeo i vobis pp bōa q̄ vidi
⁊ audiui de vobis: ſȝ qñ hec pficient̄: tūc gaudiū meū
creſcet ⁊ tādē pficiet̄. Uñ illō iplete pficiēdo i bonum.
Scḋo i ſpāli mōet ad mutuā charitatē. cuius vnitas i
duob⁹ cōſiſtit. ſ. interi⁹ i affectu ⁊ exteri⁹ i affectu. 1. Jo. 3.
Non diligamus vbo neq; lingua: ſȝ ope ⁊ veritate ⁊c̄. 2
Pria dſignat̄ i obiecto charitatis cū dic̄. (Jdē ſapite.)
Sapientia. n. eſt cognitio altiſſimaꝝ cauſaꝝ: q̄ eius ē
iudicare qḋ nullus pōt ſine cā altiſſima. Et iō ſapiētia
ē cognitio de diuīs. (Jdē ergo ſapite ⁊c̄.) .q. d. Jdeȝ ſa
piatis circa ea q̄ ſūt fidei. Ro. 15. Deus aūt patientie ⁊
ſolatij det vobis idipȝ ſape i alterutꝝ. ſm̄ ieſuȝ xp̄z. vt
vno ore honorificetis deū. Sȝ h̄ fit per charitatē eādē
Col. 3. Sup oīa charitatē hn̄tes qḋ ē vīculū pfectiōis.
Jtē q̄tū ad affectū ſūt duo nec̄cia. ſ. ↄſenſus duoꝝ in
idē ex pte affectus ⁊ iudiciū rōnis ↄcors i eodē. Quā
tū ad p̄ᵐ dic̄. (Unanimes). ſ. i agēdis. Ps. Qui hītare
facit vnius moris i domo. Ro. 15. Uno ore honorifice/
tis deū. Quātū ad 2ᵐ dicit. (Jdipſum ſentiētes). Qḋ 3
ita differt ab h̄ q dicit. (Jdē ſapite) ſic̄ h̄ qḋ dic̄. (Una
nimes i chritate.) Scḋo monet ad humilitatem: circa
quā p̄ excludit̄ ↄria hūilitati. Scḋo monet ad eā. Cō/
traria aūt humilitati ſunt: que oriuntur ex ſupbia: hec
autem ſunt proprie exterior contentio: q̄ humiles ſibi
cedūt puerb. 13. Jnter ſupbos ſp iurgia ſunt ⁊c. Jac. 3.
Ubi zelus ⁊ ↄtētio ibi i conſtantia ⁊ oē opus prauum.
Aliud eſt inanis gl̄ia. Supbus. n. inordinate appetit
ſuaȝ excellentiā ēt i opiniōe alioꝝ. Gal. 6. Non efficia
mur inanis gl̄ie cupidi inuicē puocātes inuicē inuiden/
tes ⁊c̄. Jo. 8. Ego aūt nō q̄ro gl̄iaȝ meā ⁊c̄. Sȝ i humi/
litate ſupiores inuicē arbitrātes. Sicut. n. ptinet ad ſup
bia q hō ſe extollat ſupra ſcita ad humilitatē q hō ſe 4
ſubijciat ſm̄ ſuam mēſurā. Sȝ quō ſupior poterit hoc Bon⁹
iplere? Aut. n. nō cognoſcit ſe eē ſupiorē ⁊ vtutē ſuā: ⁊ nullꝰ
ſic nō ē virtuoſus: q̄ nō ē prudēs. Aut ſcit: ⁊ ſic non ſic eſt
pōt aliū exiſtimare ſupiorē ſe. Rñdeo. Dicēdū ē q nul q̄n ſit
lus ē ſic bonus q̄n ſit alicuius defect⁹: ⁊ nullus eſt ſic in eo
malus q̄n habeat aliq̄d bōi. Uñ nō opȝ q euȝ p̄ponat aliq̄s
ſibi ſimpliciter: ſȝ q̄tum ad hoc q dicat in mente ſua. dfect⁹
Forte i me ē aliquis defectus. q non eſt in illo. Et hoc necalꝰ
oñdit Auguſti. i libro ḋ v̄ginitate quō v̄go p̄ferat ſibi q̄s eſt
coniugataȝ: q̄ forte feruētior. Sed detur q q̄tum ad ita ma
omnia ſit ille bonus ⁊ ille malus: nihilominus tu ⁊ il/ lus q̄n
le geritis duplicem perſonam. ſ. tui ⁊ chriſti. Si ergo nō ſit
illum non preponas ratione ſue perſone: preponas ra in eo
tiōe imaginis diuine Ro. 12. Honore inuicē p̄uenietes. aliq̄d
ℭ Tertio monet ad mutuā ſollicitudinē dicēs. (Nō boni.
q̄ ſua ⁊c̄. 1. cor. 12. Pro ſe i uicē ſollicita ſunt mbra ⁊c̄. p̄ᵉ 5
cor. 13. Charitas non querit q̄ ſua ſunt. Lectio. II.

Hoc ſentite in vobis qḋ ⁊ in xp̄o ieſu. Qui cū in forma dei eēt nō rapinaȝ arbitratus ē eē ſe equa lem deo: ſed ſemetipſum exina
Ad Gal. 6. ca. Jos. 3. ca.
niuit formam ſerui accipiens in ſilitudineȝ 2ª 2ᵉ. q. 161.
hominū factus ⁊ habitu inuētus vt homo art. p̄.
humiliauit ſemetipſum factus obediēs vſ/

c ꝙ ad mortem: mortem autem crucis.
¶ Poſtq̄ apl'us poſuit exhortationē ſuā: hic hortaꝛ
ad ꝟtutē humilitatis exēplo xp̄i. Et p̄ inducit ad imitā-
dū xp̄i exēplū. Sc'dō ponit eius exēplū ibi. (Qui cuꝫ
in forma ⁊c.) Dicit ḡ. Sitis humiles vt dixi: id ē ſen-
tite .i. experimēto tenete qđ fuit i xp̄o ieſu. ¶ Notādū
ꝙ quinq̄ modis debemus hoc ſentire .ſ. quinq̄ ſenſibus.
P'mo videre eius claritatē vt ei ꝯformemur illumina-
ti. Eſa. 33. Regē in decore ſuo videbunt ⁊c. ſc'dē cor. 3.
Nos aūt oēs reuelata facie gloriā dei ſpeculantes ⁊c.
Sc'dō audire eius ſapiētiā vt beatificemur. 3. Reg. 10.
Beati viri tui ⁊ b'ti ſerui tui hi q̄ ſtāt corā te ⁊ audiūt ſa-
2 piētiā tuā ⁊c. ps. In auditu auris obediuit mihi ⁊c. ter
tio odorāt grās vt ad eū curramꝰ ⁊c. Can. 1. Trahe me
poſt te curremꝰ i odorē vnguētoꝝ tuoꝝ ⁊c. q̄rto guſta
re dulcedinē eiꝰ pietatis: vt i ꝑo ſcꝑ ſimꝰ. ps. Guſtate
⁊ videte q̄m ſuauis ē dn̄s ⁊c. q̄nto tāgerē eiꝰ ꝟtutē vt ſal
uemur. Mat. 9. Si tetigero tm̄ fimbriā veſtimēti eius
ſalua ero ⁊c. Et ſic ſētire q̄ſi tāgēdo ꝑ ope imitationē.
¶ Deīde cū dic̄. (Qui cū in forma ⁊c.) Ꝓpōit exē-
plum m'xp̄i. Et p̄ p̄mittit xp̄i maieſtatē. Sc'dō ponit eiꝰ
humilitatē ibi. (Semetipſuꝫ ⁊c.) Tertio exaltationeꝫ
ibi. (Propter qđ ⁊c.) Et p̄ maieſtatē xp̄i p̄mittit vt ma
gis humilitas cōmendeꝛ. Et duo ꝓponit ꝑtinentia ad
xp̄i dignitatē .ſ. diuine nature ꝟitatē. Sc'dō eq̄litatem ibi.
3 Nō rapinā ⁊c. Dic̄ ḡ. q. d. xp̄s cū in forma ⁊c. Vnūqđ-
q̄ eniꝫ dr̄ in nā generis vl' ſpēi ꝑ ſuā formā. Vn̄ forma
dr̄ nā rei. Et ſic eē in forma dei ē eē in nā dei: ꝑ qđ intel
ligiꝛ: ꝙ ſit verus deꝰ. p̄me Jo. vltimo. Vt ſimꝰ i ꝟo fi-
lio eius ieſu xp̄o. Sed nō eſt intelligēdū ꝙ aliđ ſit for
ma dei: ⁊ aliud ipſe deus: q2 i ſimplicibus ⁊ in māalibus
idē ē forma ⁊ id cuius ē: ⁊ maxime i deo. Sꝫ quare po
tius dicit in forma q̄ in nā. Quia hoc ꝯpetit nōiꝰ ꝓ-
prijs filij tripl'r. Dicit enim ⁊ filius ⁊ ꝟbū ⁊ imago. Fi-
lius eni ē q̄ generaꝛ: ⁊ finis generatiōis ē forma. Et iō
vt oſidaꝛ ꝑfectus dei filius dic̄ in forma: q̄ſi habēs ꝑ-
fecte formā patris. Sīl'r ꝟbū nō ē ꝑfectum: niſi q̄n du
cit in cognitionē nature rei. Et ſic ꝟbū dei in forma dei
dr̄ q2 hꝫ totā nām patris. Sīl'r nec imago dr̄ ꝑfecta: ni-
ſi habeat formā cuius ē imago. Heb. 1. Cū ſit ſplendor
4 glīe ⁊ figura ſubſtātie eiꝰ ⁊c. Sꝫ nūq̄d hꝫ eā perfecte?
Sic: q2 nō rapinā ⁊c. Qđ poſſet dupl'r intelligi. Vno
mō ſic: q2 nō rapinā ⁊c. q2 h̄ eēt rapina ſi referaꝛ ad hu
manitatē: ſꝫ nō loq̄ꝛ de h̄: ſꝫ ſi dicaꝛ de humanitate h̄ ē
hereticū: q2 Jo. 5. Eq̄lē deo ſe faciens: ḡ arbitrabaꝛ ſe
eq̄leꝫ deo. Repugnat ēt rōni: q2 nā dei nō ē receptibi-
lis i māam. Q2 aūt aliq̄s exiſtēs i nā aliq̄ magis vel mi
nus participet eā ē ex māa: ſed ibi nō ē: ergo dicēdum ē
ꝙ arbitratus ē nō eſſe rapinā .ſ. ſe. eſſe equalem deo: q2
ē in forma dei: ⁊ cognoſcit bn̄ nāꝫ ſuā: ⁊ q2 cognoſcit h̄
Jo. 5. Equalem ſe deo facit: ſꝫ hoc nō fuit rapina: ſicut
q̄n diabolus ⁊ homo volebāt ei eq̄ri. Eſa. 14. Ero ſimis
altiſſimo ⁊c. Et Gen̄. 3. Eritis ſicut dij ⁊c. Et q2 hec fu
5 it rapina: ideo pro hac xp̄s venit ſatiſfacere. ps. Que nō
rapui tunc exſoluebam ⁊c.
¶ Deinde cū dicit. (Sed ſemetipſum ⁊c.) humilitatē
xp̄i ꝯmēdat. P'rio q̄tum ad myſteriuꝫ incarnationis.
Sc'dō q̄tū ad myſteriuꝫ paſſionis ibi. (Humiliauit ſe
⁊c.) Circa p̄m̄ p̄mo pōit humilitatē. Sc'dō eius modū
⁊ formā. Dic̄ ḡ. (Sed ſemetipſum ⁊c.) Sꝫ q2 erat ple-
nꝰ diuinitate: nūq̄d ḡ euacuauit ſe diuinitate? Nō q2
qđ erat ꝑmāſit: ⁊ qđ nō erat aſſumpſit. Sꝫ h̄ ē itellige-
dum ſm̄ aſſumptionē eiꝰ qđ nō habuit: ſꝫ nō ſm̄ aſſū-
ptionē eius qđ habuit. Sic̄ .n. deſcendit de celo nō ꝙ
deſineret eē in celo: ſꝫ q2 incipit eē nouo mō i terris: ſic
ēt ſe exinaniuit: nō deponēdo nām diuinā: ſꝫ aſſumēdo
nām hūanā. Pulchre aūt dicit exinaniuit. Inane eniꝫ
opponiꝛ pleno. Nā aūt diuina ſatis plena ē: q2 ibi eſt d
oīs bonitatis ꝑfectio. Exo. 33. Oſtēdā tibi omne bonū.
Natura aūt hūana ⁊ aīa nō ſunt plena: ſed in potentia
ad plenitudinē: q2 ē facta q̄ſi tabula raſa. Eſt ergo nā
humana inanis. Dic̄ ergo. Exinaniuit: q2 naturaꝫ hu
manā aſſumpſit. Tangit ḡ p'o nature hūane aſſum- Filiꝰ
ptionē dicēs. Formā ſerui accipiēs. Hō .n. ex ſua creatōe dei aſ
ē ſeruus dei: ⁊ nā humana eſt forma ſerui. ps. Scitote ſūpſit
q̄m dn̄s ipſe eſt deus ⁊c. Eſa. 42. Ecce ſeruꝰ meꝰ ⁊c. ps. natu
Tu dn̄e ſuſceptor meus es ⁊c. Cur dr̄ ꝯuenientiꝰ for- rā hu
mā ſerui q̄ ſeruuꝫ? Quia ſeruus ē nomē ypoſtaſis vl' ſup manā
poſiti qđ nō ē aſſumptū: ſed nā: qđ enim ſuſcipiꝛ diſtin nō aūt
guiꝛ a ſuſcipiēte. Nō ḡ filius dei aſſūpſit hoīem: q2 da hoīeꝫ
reꝛ intelligi ꝙ hō eēt aliquid a filio dei: cuꝫ tñ filiꝰ dei 2
factus ſit hō. Accepit ḡ nām i ꝑſona ſua vt eēt idem i
ꝑſona filius dei ⁊ filius hoīs. Sc'dō tāgit natiꝛ ꝯformi
tatē dicens. (In ſilitudine hoīum factus) .ſ. ſm̄ ſpēm.
Heb. 2. Debuit ꝑ oīa fratribus aſſimilari ⁊c. Et ſi dicas
ꝙ in dn̄o ieſu xp̄o nō ꝯuenit ſpecieꝫ accipere: veꝝ ē q̄
reſultet ex diuinitate ⁊ hūanitate: q̄ſi diuinitas ⁊ hu-
manitas ꝯueniſſent in vnā nām cōmunē. Vn̄ ſequere
tur ꝙ diuina nā (vt ita loquar) mutareꝛ. Tertio natu
re humane ꝯditiones ponit dicēs: (⁊ habitu inuētꝰ vt
homo): q2 defectꝰ oēs ⁊ proprietates ꝯtinētes ſpēm p̄
ter pctm̄ ſuſcipit. Et iō habitu inuētus: vt homo .ſ. i ex-
teriori ꝯuerſatione: q2 eſuriuit vt homo: fatigatus fuit: ⁊ 3
hmōi Heb. 4. Tētatū ꝑ oīa ꝓ ſilitudie abſq̄ peccato.
baruch. 3. Poſt hec in terris viſus ē: ⁊ cū hoībus ꝯuer
ſatus eſt ⁊c. Et ſic habitū poſſumꝰ referre ad exterio-
res habitudines. Vel habitu. q2 ipſam humanitatem
accepit quaſi habitū. Eſt aūt habitus q̄druplex. Vnꝰ
mutat hn̄tē ⁊ ipſe non mutatur. vt ſtultus per ſapiāꝫ.
Alius mutaꝛ ⁊ mutat vt cibus. Alius qui nec mutat
nec mutaꝛ: vt anulus adueniens digito. Aliꝰ q̄ mutaꝛ
⁊ nō mutat vt veſtimētū. Et ꝑ hāc ſilitudinē nā hūa-
na in xp̄o dr̄ habitus. q2 ſic aduenit diuine ꝑſone ꝙ nō
mutauit ipſam: ſed mutata eſt in melius: q2 impleta
ē gratia ⁊ veritate. Jo. 1. Vidimus gloriam eius: gl'iam
quaſi vnigeniti a patre plenum gratie ⁊ veritatis ⁊c̄. 4
Dicit ḡ. In ſimilitudine hoīum factus ita tamē ꝙ nō
mutaꝛ: q2 habitu inuentus ē vt hō. Sed aduertendū
ē ꝙ ex hoc ꝟbo habitu ⁊c. aliq̄ errauerunt. Vn̄ tangiꝛ
triplex opinio. 6. diſtin. 3. ſniam. P'ma eſt ꝙ humani
tas xp̄i aduenit ei accidentaliter: quod eſt falſum: q2
ſuppoſitum diuine nature factum eſt ſuppoſitum hu
mane natuꝛ. ⁊ iō accidētaliter nō aduenit ei: ſꝫ ſubſtan
tial'r: ſi ꝙ diuinitas nāl'r: ſꝫ ſubſtātial'r p̄dicaꝛ de ipſo.
Et ꝑ hoc ēt excludiꝛ error fotini: q̄ dixit ꝙ xp̄s eēt pu
rꝰ hō: nō de ꝟgine. q2 dr̄ cū i forma dei eēt. Ergo p̄us i
forma dei erat q̄ acciperet formā ſerui ex q̄ ē minor pa
tre: q2 nō rapinam ⁊c. Vinciꝛ ḡ ꝙ per formaꝫ ſerui me
ruit. Itē excluditur error arrij: qui dixit ꝙ eſſet minor
p̄re: q2 non rapinam ⁊c. Itē Neſtorij: qui dixit ꝙ vnio
eſſet intelligenda ſm̄ inhabitationem: inq̄tum .ſ. deꝰ 5
inhabitauit hominē ⁊ alius ē filius hoīs: ⁊ alius filius
dei. Sed rabanus dicit ꝙ apl'us icarnationē nolat exi
nanitionē. Conſtāt autem ꝙ pater inhabitat ⁊ ſpūſſā
ctus. ḡ ⁊ ipſi ſunt exinaniti: quod eſt falſum. Item dic̄
ſemetipſum exinaniuit. ergo idem eſt qui exinanitus
eſt ⁊ exinaniēs. Sꝫ hmōi eſt filius dei: q2 ipſe ſemetip
ſum exinaniuit. ḡ eſt vnio in ꝑſona. Itē Euthicetis q̄
dixit ꝙ ex duabus naturis reſultat ēt vna nā. Ergo nō
accepit formā ſerui: ſed quādā aliā: qđ eſt ꝯtra h̄. Iteꝫ
valētini q̄ dixit ꝙ attulit corpus de celo. Item apolli-
naris qui dixit ꝙ non habuit animam. Sic enim nō
eſſet in ſimilitudinem hominum factus.

a ¶Deinde cū dicit.(Humiliauit ſemetipſm ⁊c.) cōmē
dat humilitatē xp̄i quo ad myſteriū paſſiōis eius. Et
p̄ oñdit humilitatē xp̄i. ſcōo modū ibi.(Fact⁹ obediēs
⁊c.) Eſt ḡ hō ſed valde magnus: q: idē eſt deus ⁊ hō
⁊ tn̄ humiliauit ſe. Eccl. 3. Quāto magnus es humilia
te in oībus. Mat. ii. Diſcite a me q: mitis ſum ⁊ humi
lis corde ⁊c. ¶Modus humiliatiōis eſt ſignū humi
litatis ⁊ obediētie: q: ꝓpriū ſupbor͞ eſt ſeq ꝓpriā vo
lūtatē: q: ſupbus q̄rit altitudinē. Ad rē aūt altā ptiēt
q nō reguletᷣ alio: ſed ipſa alia regulet. Et iō obediētia
cōtrariatᷣ ſupbie. Un̄ volēs oñdere pfectionē humilita
2 tis ⁊ paſſionis xp̄i dicit: q factus eſt obediēs: q: ſi fuiſ
ſet paſſus nō ex obediētia: nō fuiſſet ita cōmēdabilis:
q: obediētia dat meritū paſſionibus nr̄is. Sȝ quō fa
ctus eſt obediēs? Nō volūtate diua: q: ipſe ē regula: ſȝ
volūtate humana q̄ regulata ē i oībus ſm̄ volūtatem
paternā. Mat. 26. Uerūtn̄ nō ſicut ego volo: ſȝ ſic̄ tu.
Et cōuenietēr itroducit in paſſione obediētiā: q: p̄ma
p̄uaricatio eſt facta p inobediētiā. Ro. 5. Sicut. n. p ino
bediētiā vnius hoīs pctōres conſtituti ſunt multi: ita
⁊ p obediētiā vnius hoīs iuſti cōſtituūtᷣ multi ⁊c̄. Pro
uer. 21. Uir obediēs loquetᷣ victorias. Sed q magna ⁊
cōmendabilis ſit obediētia patet: qꝺ tūc eſt obediētia
magna qn̄ ſeqtur imperiū alterius cōtra motū propri
3 um. Motus aūt volūtatis humane ad duo tēdit. Ad
vitā ⁊ ad honorē: ſȝ xp̄s nō recuſauit mortē. p⁹ Pe. 3.
Xp̄s ſemel ꝓ pctīs nr̄is mortuus eſt ⁊c. Itē nō fugit
ignominiā. Un̄ dicit. Mortē aūt crucis q̄ eſt ignomi
nioſiſſima. Sap. 2. Mōte turpiſſima ꝯdemnem⁹ eū ⁊c.
Sic ḡ nec refugit mortē nec gen⁹ mōtis. Lec. III.

Propter quod ⁊ deus exaltauit
illum ⁊ donauit illi nomen qꝺ
opus 3. co. 247. eſt ſuper omne nomē: vt in no
mine ieſu: omne genu flectatᷣ:
celeſtiū: terreſtrium: ⁊ infernorū: ⁊ omnis
lingua confiteatur: q: dn̄s ieſus xp̄s in glo
4 ria eſt dei pr̄is. Itaq charissimi mei ſicut ſē
per obediſtis nō in preſentia mei tn̄: ſȝ mul
to magis nunc in abſentia mea cum metu ⁊
3. ꝯ gen̄. cap. 64. tremore veſtrā ſalutē operamini. †Deus ē
.n. qui operatur in vobis ⁊ velle ⁊ perfice
re pro bona voluntate.

¶Supra cōmēdauit xp̄i humilitatē: hic cōmēdat ei⁹
p̄miū qꝺ eſt exaltatio ⁊ gloria. Luc. 14. ⁊ 18. Oīs q̄ ſe ex
altat humiliabitᷣ ⁊ q ſe hūiliat exaltabitᷣ. Job. 22. Qui
humiliatus fuerit erit i glīa ⁊c. Nota triplicē exaltatio
5 nē xp̄i q̄ntū ad gloriā reſurgētis ibi.(Propter qꝺ ⁊c.)
q̄ntū ad notificationē ſue diuinitatis ibi.(Et dōauit ⁊c.)
Et q̄ntū ad reuerētiā toti⁹ creature ibi.(Ut i noīe ⁊c.)
Dicit ḡ. Propter qꝺ ⁊ deus exaltauit illū. ſ. vt de mor
te reſurgeret. Itē de mortalitate ad imortalitatē. Ro.
6. Xp̄s reſurgēs ex mortuis iā n̄ moritᷣ: mors illi vltra
nō dn̄abitᷣ ⁊c. p̄s. Dextera dn̄i exaltauit me nō moriar:
ſȝ viuā ⁊c. Itē exaltauit eū i dextris ſuis conſtituēdo.
Eph. p̄. Cōſtituēs illū ad dexterā ſuā i celeſtib⁹. ſ. oēm
p̄ncipatū ⁊ ptātē ⁊ ṽtutē ⁊ dn̄ationē ⁊ oē nomē ⁊c. Sȝ
ver͞ ē q alij exaltantᷣ i glīa ⁊ i imortalitate ſȝ iſte plꝰ:
q: dedit ei nomē ⁊c. Nomē aūt ipoñitᷣ ad ſignādū rē
aliq̄: ⁊ tāto nomē ē alti⁹ q̄nto res ſignata p illud ē alti
or: ⁊ iō nomē diuinitatis ē alti⁹. p̄s. Dn̄e dn̄s nr̄ ⁊c. Ergo
h̄ nomē vt de⁹ diceretᷣ ⁊ eēt dedit iſti. ſ. xp̄o pr̄ tanq̄ ve
ro deo. Sȝ Fotinus dicit q hoc ponitᷣ hic ſicut p̄miū
humilitatis xp̄i: ⁊ dicit q nō eſt verus deus: ſȝ q ſit ſi

b bi data quedā eminētia creature ⁊ ſimilitudo diuinita
tis: qꝺ nō eſt verū: q: dictū eſt ſupra. Cū in forma dei
eſſet ⁊c. Dōm ḡ eſt q in xp̄o eſt duplex nā ⁊ vnū ſup
poſitū. Hec. n. pſona deus eſt ⁊ hō: ⁊ ideo pōt hoc du
pliciter exponi. Uno mō vt donauerit ei hoc nomē pa
ter inquantū eſt filius dei: ⁊ hoc ab eterno per genera
tionē eternā que donatio nihil eſt aliud q̄ eterna eius
generatio. Jo. 5. Sicut pater h̄ȝ vitā in ſemetipſo: ſic de
dit ⁊ filio vitā habere in ſemetipſo ⁊c. Alio mō de xp̄o
hoīe: ⁊ ſic pater dedit illi homini nomē vt deus eēt: nō
p nām: q: alia eſt nā dei: ⁊ alia hoīs: ſed vt eſſet deus p
grām nō ad adoptionis ſed vnionis: vt ſimul eſſet deus ⁊
hō. Ro. p̄. Predeſtinatus eſt filius dei in ṽtute ⁊c. ille
. ſ. q factus eſt ex ſemine Dauid ſm̄ carnē. Et hec ē ex
2 poſitio Aug. ſm̄ intētionē apl̄i. Simile habetᷣ Act. 2.
Certiſſime ſciat oīs domus ⁊c. Prima aūt eſt Ambro.
Sȝ queris q̄ntū ad vtrāq expoſitionē humiliauit ⁊c.
Propter hoc ⁊c. p̄miū nō p̄cedit meritū. Nō ḡ eterna
gnātio ⁊ icarnatio eſt p̄miū paſſionis xp̄i q: p̄cedit. Sȝ
dōȝ eſt q in ſacra ſcriptura dr̄ aliqd fieri qn̄ inoteſcit.
Donauit ḡ. i. fecit manifeſtū mūdo q hoc nomē habe
ret. Hoc. n. manifeſtatū eſt in reſurrectione q: ante nō
erat ſic nota diuinitas xp̄i. ⁊ huic concordat tertius ſe
quēs: quaſi nō donauerit qꝺ nō haberet: ſȝ vt hoc oēs
venerentᷣ. Et ponitᷣ duplex veneratio. ſ. in ſubiectione
opis ⁊ in cōfeſſione oris ibi.(Et oīs lingua ⁊c.) Dic̄ ḡ.
Et dedit illi nomē qꝺ eſt ſup oē nomē. et ſm̄ q hō. Iō
ſubdit. Ut in noīe ieſu: qꝺ eſt nomē hoīs: oē genu fle
ctatᷣ. Phil. 2. ⁊ Eſa. 45. Mihi curuabitᷣ oē genu ⁊c. ſȝ
3 hic errauit Origenes: q: cū audiuit q oē genu flectatᷣ
qꝺ eſt reuerētiā exhibere: credidit futurū q̄nq q oīs
creatura rōnalis ſiue angeli ſiue hoīes ſiue demones
ſubijcerentᷣ xp̄o ſubiectione charitatis. Sȝ cōtra hoc ē
illud Mat. 25. Ite maledicti in ignē eternū ⁊c. Sȝ dōȝ
eſt q eſt duplex ſubiectio. Una volūtaria ⁊ alia inuo
lūtaria. Et eſt futurū q oēs angeli ſci xp̄o ſubijciantᷣ
volūtarie. ⁊ iō dicit oē genu flectatᷣ. Et ponitᷣ ſignū p
ſignato. p̄s. Adorate eū oēs angeli eius. Itē q hoīes.
p̄s. Oēs gētes quaſcūq feciſti veniēt ⁊ adorabūt corā
te dn̄e: glificabūt nomē tuū ⁊c. Et q demones licet in
uolūtarie. Jac. 2. Demones credūt ⁊ cōtremiſcūt ⁊c.
¶Deinde cū dicit.(Et oīs lingua cōfiteatᷣ ⁊c.) Poni
tur exhibitio reuerētie i cōfeſſiōe oris. Oīs lingua. ſ. ce
leſtiū terreſtriū ⁊ infernor͞. Nō de ꝯfeſſione laudis dr̄
4 hoc reſpectu ifernor͞: ſȝ de coacta que fit p recognitio
nē dei. Eſa. 40. Uidebit oīs caro pariter q os dn̄i locu
tū eſt ⁊c. p̄s. Confiteamur nomini tuo: qm̄ terribile: ⁊
ſanctū eſt ⁊c. Et hoc q: dn̄s ieſus xp̄s ⁊c. Iſte. ſ. homo
in gloria ⁊c. Nō dicit in ſimili: q: i eadē. Jo. 5. Oēs ho
norificēt filium ſicut honorificant patrem.
¶Et notandū eſt q in p̄ncipio dicit.(Qui cū in for
ma ⁊c.) Hic dicit. in gloria: q: futurum erat q illud q
ab eterno habuit oībus innoteſceret: vt Joan. 17. Cla
rifica me tu pater apud temetipſum claritate quā ha
5 bui prius q̄ mundus fieret apud te.
¶Deīde cū dicit.(Itaq frēs ⁊c.) Cōcluditᷣ exhorta
tio. et circa hoc tria facit. q: p̄mo hortatᷣ ad bn̄ agēdū.
Scōo oſtēdit quō debēt agere ibi.(Oīa aūt ⁊c.) Ter
tio quo fructu ibi.(Ut ſitis ⁊c.) Itē p⁹ in tres. Q: p̄ cō
memorat p̄teritā obediētiā. Scōo oñdit qd agere de
beāt ibi.(Nō in p̄ſentia ⁊c.) Tertio dat fiduciā adim
plēdi ibi.(Deus. n. ⁊c.) Dicit ḡ. Itaq ex quo xp̄s ſic ſe
humiliauit ⁊ pp hoc ē exaltatus. debetis ſcire q ſi hu
miliamini exaltabimini: ⁊ hoc debetis facere: q: ſemp
obediſtis. ⁊ facit mētionem de obedientia cōmēdādo
bona eorū. ⁊ hoc ideo: q: p obedientiā intelligitur oīs

Dēo nes non ſaluabunt ꝯ ol̄ genē

c virtus:q2 ex hoc eſt hō iuſtus ꝙ mādata dei cuſtodit.
Ro.6.Serui eſtis eius cui obediſtis ſiue pcti ad mor/
tē ſiue obeditiōis ad iuſtitiā ⁊c̄.Itē oē bonū q̄ꝫtūcūꝗ
bonū eſt ꝑ ſe ꝑ obedientiā reddit melius.puer.21.Uir
obediēs loquet victorias.Itē q2 obediētia inter alias ē
maxima.Nā offerre de rebus exterioribus eſt magnū
ſed maius ſi de corpore:ſꝫ maximū ſi de aīa ⁊ volūtate
tua qḋ fit ꝑ obediētiā.ṗ.Reg.15.Melior eſt obediētia
q̄ꝫ victime ⁊ auſcultare magis q̄ꝫ offerre adipē arietuꝫ
⁊c̄.Sꝫ ſi ſic feciſtis hortor vt ſic faciatis decetero.
¶ Deide cū dicit.(Nō in p̄ſentia ⁊c̄.)oñdit qd agere
debeāt.Et ṗ monet vt agāt fideliter:q2 ſeruus infide/
2 lis nō ſeruit niſi qñ dñs videt:q2 nō curat niſi placere:
ſed fidelis ſemꝑ bene operat.⁊ iō dicit.Nō ī p̄ntia mea
tm̄ q2 ſic vr̄ qḋ nō faciatis ex īſtinctu bone volūtatis.
Ephe.6.Nō ad oculū ſeruiētes quaſi hoībus placen/
tes:ſed vt ſerui xp̄i faciētes volūtatē dei:⁊ aīo cū bona
volūtate ſeruiētes dño ⁊ nō hoībus ⁊c̄.Scḋo vt humi
liter ibi.(Cū metu ⁊ tremore.)Supbus.n.nō timet ſꝫ
humilis.ṗ Cor.10.Qui ſe exiſtimat ſtare videat ne ca
dat ⁊c̄.puer.28.Beatus hō q ſemꝑ eſt pauidus.p̄s.
Seruite dño in timore:⁊ exultate ei cū tremore.Ter/
tio ſalubriter ibi.Urā ſalutē opamini.Mat.10.⁊.24.
Qui pſeuerauerit vſqꝫ in finē:hic ſaluus erit.
¶ Deide cū dicit.(Deus eſt.n.⁊c̄.)Cōfirmat fiduciā
3 ⁊ excludit quatuor falſas exiſtimationes.Unā hoīem
credētiū ꝙ homo ꝑ liberū arbitriū poſſit ſaluari abſqꝫ
diuino auxilio.Cōtra hoc dicit.Deus ⁊c̄.Jo.14.Pater
in me manēs ipſe facit opera ⁊c̄.⁊.15.Sine me nihil po
teſtis facere.Alia oīno negāt liberū arbitriū.dicentes
ꝙ homo neceſſitat a fato.vel a ꝓuidētia diuina.Et ſꝫ
excludit cū dicit.In vobis:q2 īternis ꝑ īſtinctū mouet
volūtatē ad bene operādū.Eſa.26.Oīa.n.opera noſtra
operatus es in nobis.Tertia pelagianoꝝ ſicut ⁊ p̄mi
dicētiū electiones in nobis:ſꝫ ꝓſecutiones opeꝝ ī deo
q2 velle eſt a nobis:ſed ꝑficere eſt a deo.Et hoc exclu/
dit dicēs.Et velle ⁊ ꝑficere.Ro.9.Nō eſt volentis.ſ.
velle ſine auxilio dei:nec currētis.ſ.currere:ſed miſerē
tis eſt dei.Quarta ꝙ deus facit oē bonū in nobis:⁊ ſꝫ
4 per merita noſtra.Hoc excludit cū dicit.Pro bona vo
lūtate.ſ.ſua nō ꝑ meritis nr̄is:q2 ante grāꝫ dei nihil bo
ni meritū eſt in nobis.p̄s.Benigne fac dñe in bona vo
lūtate tua ⁊ ⁊c̄. ¶ Lectio IIII.

OMnia āt facite ſine murmura/
tionibus ⁊ heſitatiōib⁹:vt ſitis
ſine q̄rela ⁊ ſimplices filij dei ſi
ne rephēſione ī medio natiōis
ps. 44. praue ⁊ pūerſe:iter quos lucetis ſicut lumi/
naria ī mūdo:⁊ verbū vite cōtinētes ad glo
riā meā ī die xp̄i:q2 nō vacuū cucurri:neqꝫ
5 in vacuū laboraui.Sꝫ ⁊ ſi emulor ſupra ſa
crificiū:⁊ obſeqū fidei vr̄e gaudeo:⁊ cōgra
tulor oībus vobis.Idipſuꝫ āt ⁊ vos gaude
te:⁊ cōgratulamini mihi.Spero āt ī dño ie
ſu thimotheū me cito mitter ad vos:vt ego
bono aīo ſim cognitis q̄ circa vos ſunt.Ne
minē.n.hēo tā vnanimē q ſincera affectiōe
ꝑ vobis ſollicit⁹ ſit.Oēs.n.q̄ ſua ſunt q̄rūt
nō q̄ ieſu xp̄i.Experimētū aūt eius cogno/
ſcite:qm̄ ſicut p̄ri:fili⁹ mecū ſeruiuit ī euāge
lio.Hūc igit ſpero me mitter ad vos.mox

vt videro q̄ circa me ſunt.Cōfido āt ī dño: d
qm̄ ⁊ ipſe veniā ad vos cito.Neceſſariū āt
exiſtimaui epaphroditū frēꝫ ⁊ coopatorē:
⁊ commilitonē meū:vr̄m āt aplꝫ:⁊ miniſtrū
neceſſitatis mee mitter ad vos:qm̄ qdē oēs
vos deſiderabat:⁊ meſt⁹ erat ꝑpea ꝙ audie
ratis illū īfirmatū.Nā ⁊ īfirmat⁹ eſt vſqꝫ ad
mortē:ſꝫ deus miſert⁹ ē eius.Nō ſolū autē
eius veꝝ ēt ⁊ mei:ne triſticiā ſup triſticiā ha
berē.Feſtinātius ergo miſi illū:vt viſo il/
lo iteꝝ gaudeatis:⁊ ego ſine triſtitia ſim.ex 2
cipite itaqꝫ illū cum oī gaudio ī dño ⁊ eiuſ
modi cū honor hētote qm̄ ꝓp op⁹ xp̄i vſqꝫ
ad mortē acceſſit:tradēs aīam ſuaꝫ:vt iple
ret id qḋ ex vobis deerat erga meū obſeqū.
¶ Supra aplʹs īduxit ad faciēdū opa ſalutis:ſꝫ docet
eos modū faciēdi.Et ṗ docet ip̄m modū.2⁹ aſſignat rō
nē eī⁹ ibi.(Ut ſitis ⁊c.)Docet duplicē modū faciēdi:vt
.ſ.ſine murmure ⁊ ſine dubitatiōe.Opa.n.v̄tutū ſunt
difficilima:⁊ ī his hꝫ locū murmuratio.1.cor.10.Neqꝫ 3
murmurauerītis ſic qdā eoꝝ murmurauerūt ⁊ pierūt
ab exterminatore.Et ne dubitetis eā fiāt.Jac.1.Qui.n.
heſitat ſilis eſt fluctui maris q a vēto mouet ⁊ circūfer
tur ⁊c̄.Ponit āt hui⁹ rōnē:⁊ ṗ ex pte eoꝝ.Scḋo ex pte
apl̄i ibi.(Ad glīā ⁊c̄.)Circa ṗᵐ ponit triplex rō.Pria
in cōparatione ad fideles cū dic.Ut ſitis ſine q̄rela.Luc.
ṗ.Incedētes ī oībus mādatis ⁊ iuſtificatiōib⁹ dñi ſine
q̄rela ⁊c.Sie pctō āt nullus eē pōt:ſꝫ bn̄ ſine q̄rela.vn̄
ad ſꝫ monet.2.ī cōpatiōe ad deū ibi.(Siplices ⁊c.)Fi
lius.n.ē ſilis pr̄i.De⁹ āt ſimplex eſt.vn̄ ſimplices ſim⁹.
ſic filij dei.qḋ ē qn̄ ītētio eſt ad vnū.Jac.1.Uir duplex
aīo īcōſtās ē ī oīb⁹ vijs ſuis ⁊c̄.Mat.10.Eſtote prudē/
tes ſic ſerpētes ⁊ ſimplices ſic colūbe.3⁹ ī cōpatiōe ad ī
fideles ibi.(Sine rephēſione ⁊c̄.)ſ.vt bn̄ ſe hēant ad ī 4
fideles:vt.ſ.ſint ſine offēſiōe ī medio natōis praue q̄ꝫ
tū ad mala opa:⁊ pūerſe q̄ꝫtū ad īfidelitatē.Et ſꝫ ē qn̄
nō pōt īfamari ab eis.1.Thī.5.Nullā occaſionē date
aduerſario maledicti grā ⁊c̄.Et hui⁹ rō ponit ibi.(In
ter q̄s ⁊c.)Q2 q̄litercūqꝫ mūdus variet lumīaria celi
clara manēt.Mat.5.Uos eſtis lux mūdi ⁊c.Lucēs ñ
q̄ꝫtū ad eēntiā:q2 ſic tm̄ de⁹ lux ē.Jo.1.Et vita erat lux
hoīuꝫ ⁊c̄.At vo ſci nō ſic.Jo.1.Nō erat ille lux ⁊c.Sꝫ
ſunt lux inq̄ꝫtū hn̄t aliqd lucis illi⁹ q erat lux hoīuꝫ ſ.
v̄bi dei irradiātis uobis.Et iō dic̄ v̄bū vite cōtinētes.ſ.
v̄bū xp̄i.Jo.6.Dñe ad quē ibimus:v̄ba vite eterne ha/
bes ⁊c.p̄s.Lucerna pedibus meis verbum tuum ⁊c.
¶ Deide pōit rōnē ex pte apl̄i ibi.(Ad glīā meā.)2⁹
manifeſtat rōnē:q2 ſubditi dēnt bn̄ agere ēt vt cedat in 5
glīā p̄latoꝝ.eoꝝ.n.ē glīa qn̄ ſubditi ſunt bn̄ īſtructi.ꝓ
uer.10.Fili⁹ ſapiēs letificat pr̄ꝫ ⁊c.1.Theſ.2.Uos.n.eſtiſ
glīa nr̄a ⁊c.Et ſꝫ ī die xp̄i.qn̄.ſ.adducet ſecū fideles.⁊
ſꝫ ꝓp duo ē ad glīā.ſ.ꝓp laborē ī p̄dicatiōe.ꝓp paſſio/
nē mortis quā ſuſtinuit.Et iō dic̄.Q2 ñ ī vacuū cucur
ri nec ī vacuū laboraui.curſū dic̄ p̄dicatōēꝫ ꝓp agilita
tē:q2 hīeſꝫ vſqꝫ ad hiſpaniā.Itē labores ꝓp ꝑſecutiōes
⁊ penas q̄s ꝑtulit:⁊ ſꝫ ñ ī vacuū īmo ī multū fructū.1.
cor.15.Grā ei⁹ ī me vacua nō fuit.Itē ꝓp paſſionē ibi.
Sꝫ ⁊ ſi imolor.Cōuertēs.n.aliquos q̄ſi de illis quos
cōuertit offert ſacrificiū deo.Sꝫ qñqꝫ offerētes a tyrā
nis occiſi ſunt ſupra ſacrificiū:ſicut hꝫ.Luc.13.Et iō di
cit.Offero deo ſacrificium de vobis:ſꝫ ſi cōtingat ꝙ ⁊
ego ſupra ſꝫ imoler.ſ.occaſione ſacrificij ꝑſecutionis ve

a ſtre occidar gaudeo ꝓpter me. Jaco. p̄. Omne gaudiuꝫ
exiſtimate frēs mei cuꝫ in tentationes varias incideri
tis ꝛc̄. Et congratuloꝛ vobis ꝙ habetis fidē ēt cū peri
culo perſone mee. cui ꝛ in hoc congratulamini. Et iō
dicit. Idipſum gaudete ꝛ congratulamini mihi. Ro
ma. 12. Gaudere cum gaudentibus.
¶ Deide cū dicit. (Spero aūt ꝛc̄.) Proponit i exēplū
diſcipulos ſuos. Et p̄ thimotheū. Scdo epaphroditū
ibi. (Necēim aūt ꝛc̄.) Circa pmū pmo pmittit miſſio
nē thimothei. Scdo cōmēdat euꝫ ibi. (Neminen ꝛc̄.)
Tertio inuit tps miſſionis ibi. (Hūc igitur ꝛc̄.) Dicit
ḡ. (Spero ꝛc̄.) Notādū ē ꝙ aplſus ſic habuit fiduciaꝫ
b in deo ꝙ ēt minima attribuebat deo. 2 coꝛ. 3. Nō ꝙ ſuf
ficiētes ſimus cogitare aliqd a nobis q̄ſi ex nobis: ſed
ſufficientia nr̄a ex deo eſt. Littera ē plana. ¶ Deinde
cōmēdat eū: ꝛ p̄ ex charitate ad eos. Scdo ex duotiōe
ad aplm ibi. (Experimētū ꝛc̄.) Et ſic fac̄ bon⁹ media
toꝛ: q: illos diligit huc venerat. Itē p̄ ponit cōmēdatio
neꝫ. Scdo expōit ibi. (Omnes enī q̄ ꝛc̄.) Dic̄ ḡ. (Mit
to ꝛc̄.) Q: neminē ꝛc̄. i. in ꝓfectū vr̄m. ps. Qui ihabi
tare fac̄ vni⁹ moris in domo. Qui ſollicitus ſit. Ro. 12.
Qui preeſt in ſollicitudīe. Sincera affectiōe: q: ſolum
ꝓpter deuꝫ. 2. coꝛ. p̄. Ex ſinceritate ſicut ex deo coꝛam
deo in xp̄o loqmur. Nō aūt q̄re. Neminē ꝛc̄. q: oēs q̄
ꝛc̄. i. nō q̄ ad ſalutē primoꝝ ꝛ ad honoꝛē dei q̄rūt: ſꝫ q̄
3 ad lucꝝ ꝛ gl'iaꝫ q̄rūt ꝛ q̄ ſua ſūt. Sꝫ nūqd lucas ꝛ epa
phroditus ꝛ alij q erāt cū aplo q̄rebāt q̄ ſua ſūt? Rn̄⁹.
Dicēdū ē ꝙ in ſocietate aplī plures erāt q h̄ q̄rebant
q ꝛ dſeruerūt eū. 2. Thi. 4⁰. Demas. n. me dereliquit di
ligēs ſeculū ꝛ abijt theſſalonicā. Creſcēs i galatiā. Ti
tus in dalmatiā. lucas ē mecū ſolus. Sꝫ cōſuetudo eſt
ꝙ aliqñ ſcriptura loqtur de nōnullis ſic ō oībus. Jere.
6. A minoꝛi qppe vſqꝫ ad maioꝛē oēs auaricie ſtudēt: ꝛ
a ꝓpheta vſqꝫ ad ſacerdotē cuncti faciūt doluꝫ ꝛc̄. Et
ideo ē diſtributio accōmoda. ¶ Et quō ſe hꝫ ad me: q:
p experimētū ꝛc̄. Quaſi eēt ſpālis filius. p⁹ Coꝛ. 4. Iō
miſi ad vos thimotheū q ē filius meus chariſſim⁹ ꝛ fi
delis in dñō ꝛc̄. Hūc ḡ ſic ſollicitū ꝓ voƀ ſic mihi carū
ſpero ꝛc̄. Sꝫ q̄re nō ſtatim? Eſt ſciēduꝫ ꝙ alr̄ ē de xp̄o
ꝛ ō alijs ſanctis. i xp̄o. n. ē plenitudo grārū. vñ habuit
4 ſemp noticiā oīuꝫ: nō ſic alij ſancti. Un̄ aplſ p̄uide
bat aliq̄ de futuris circa ſe: aliq̄ ignoꝛabat. Et ſic nō re
uelatuꝫ erat ſibi an deberet liberari ō vīculis: ꝛ iō dic̄.
Mox ꝛc̄. q: ſi det facultas ꝑſonalr̄ veniā. Et iō ꝯfido
ꝛc̄. Sꝫ liberatus a vinculis nō fuit. ps. Qm̄ tu illumi
nas lucernā meam dñe deus meus illumina tenebras
meas. Semp enīꝫ aliquid tenebroſum eſt in ſanctis.
¶ Deide cū dicit. (Necēium ꝛc̄.) ꝓponit in exēplum
aliū ſuum diſcipulum: ſcꝫ epaphroditum. Et p̄ dſcri
bit ipſum. Scdo oñdit quomō ſuſcipiatur ibi. (Excipi
te ꝛc̄.) Circa p̄m̄ duo facit: q: p̄ cōmēdat eū. Scdo oñ
dit cām miſſionis ibi. (Qm̄ qdē ꝛc̄.) Tertio eā expōit
ibi. (Nā ꝛ īfirmatus ē ꝛc̄.) Dic̄ ḡ. (Necēiū ꝛc.) Nomi
5 nat aūt eū frēm ꝓpter fidē. Matt. 23. oēs vos frēs eſtis
ꝛc. Cooperatoꝛē: ſcꝫ in laboꝛē p̄dicatiōis. ꝓuer. 18. Fra
ter qui iuuat a fratre q̄ſi ciuitas foꝛtis ꝛc. Et cōmilito
nē ꝛc. q: ſimul paſſi tribulatiōnē. 2. Thimot. 2. Labo
ra ſic bon⁹ miles xp̄i ieſu ꝛc. Aplm. i doctoꝛē. Hic fuit
ep̄s philippēſiū ꝛ miſſus ab eis vt ſuiret aplo. ꝛ iō dic̄
Miſtrū necēitatis mee. Infra. 4. Replet⁹ ſū accepiſtis
ab epaphrodito q̄ miſiſtis in odoꝛeꝫ ſuauitatis ho
ſtiā acceptā placētē deo ꝛc. Sed q̄re? ad ſatiſfaciēdū ō
ſiderio q̄ deſiderio ſperabat videre vos. Ro. p̄. Deſi de
rio. n. vos ꝛc. Itē ad ſubueniēdū ſue triſticie: q: triſtis
erat de vr̄a triſticia q audiuiſtis eū īfirmari. Et exponit
cām q̄ eſt īfirmitas ſua vſqꝫ ad moꝛtē ſm iudiciū medi

coꝝ: nō autē ſm ꝓuidētiā diuinā: ſꝫ ad honoꝛē dei. b
Joan. 11. Infirmitas hec nō ē ad moꝛtē: ſꝫ ꝓ gl'ia dei. ꝛc.
ſed deus miſertus eſt eius ps. Miſerere mei deus qm̄
īfirmus ſuꝫ ꝛc. Et nō ſolū ꝛc. q: triſticia tempoꝛalē ꝛ
nālē habui de afflictiōibus ſuis ſic̄ ꝛ xp̄s. ¶ Cōſeq̄n
ter cōcludit miſſiōeꝫ. ꝛ pꝫ littera: ꝛ oñdit quō recipiat.
ꝛ 2⁰ huius cām. Recipiēdus eſt honorifice in dñō cui⁹
ē miſter. Gal. 4. Sic̄ angelū dei excepiſtis me ſic̄ xp̄m
ieſuꝫ. p⁹ Thimo. 5. Qui bñ p̄ſunt p̄ſbri duplici hono
re digni habeant maxīe q laboꝛāt in v̄bo doctrīa ꝛc.
Et h̄ ꝓpter ꝛc. i. ꝓpter deū ꝛ ſalutē fideliū vſqꝫ ad moꝛ
tē. Joan. 15. Maioꝛē charitatē nemo hꝫ vt aīaꝫ ſuā po
nat qs ꝓ amicis ſuis ꝛc. ¶ Tradcē[illegible]o. 10. Bon⁹ pa
2 ſtoꝛ aīaꝫ ſuā pōit ꝓ ouib⁹ ſuis ꝛc. et h̄ vt iplerēt qd vos
ꝑſonalr̄ nō potuiſtis circa meū obſequiꝫ. CAP. III.

De cetero fratres mei gaudete in
domino: eadem vobis ſcribere
mihi qdem nō pigrū: vobis āt
neceſſariū. Uidete canes: vide
te malos opařios videte ꝯciſionē. Nos. n.
ſum⁹ circūciſio q ſpiritu ſuimus deo: ꝛ gl'ia
mur i xp̄o ieſu: ꝛ nō in carne fiduciā hn̄tes:
quanq̄ꝫ ꝛ ego habeo cōfidentiam i carne.
3 Si qs alius vr̄ cōfidere i carne: ego magis
circūciſus octauo die ex gn̄e iſrael: de tribu
beniamin. hebreus ex hebreis. ſm legem
phariſeus: ſm emulationeꝫ perſequens ec
cleſiam dei: ſm iuſtitiam que in lege eſt cō
uerſatus ſine querela. Sꝫ mihi q̄ fuerūt lu
cra. hec arbitratus ſuꝫ propter xp̄m detri
menta. Uerumtamen exiſtimo oīa dtrimē 2.2.
tum eſſe propter eminentem ſciam ieſu xp̄i 184.
dñi mei: propter quem omnia detrimentū ar. 7.
feci ꝛ arbitroꝛ vt ſtercoꝛa vt chriſtum lucri
faciam vt ꝛ inueniar in illo. 4
¶ Propoſuit exēpla q̄ ſeq deberēt: h̄ oñdit q̄rū exem
pla debēt vitare. Et circa h̄ tria fac̄. q: p̄ pmittit q̄s vi
tare dbēt. 2⁰ exēplū vitandi per ꝯuerſatiōeꝫ ſctōꝝ ibi.
(Uos. n. ꝛc.) 3⁰ iducit ad vitādū eos q̄s illi reputabant
imitabiles ibi. (Imitatoꝛes mei ꝛc.) Itēꝝ p⁹ ps diuidit
i tres ꝑticlas. q: p̄ pmittit finē hui⁹ doctrie. 2⁰ ſcribēdi
necēitatē ibi. (Eadeꝫ voƀ ꝛc.) 3⁰ necēitatis rōnē ibi. (Ui
dete ꝛc.) Intētio amonitiōis ē remouere fideles gētes
a legalib⁹ ad q̄ qdā eos īducebāt. Et iō dic̄. O frēs. ſ. ꝑ
fideꝫ. dcetero. i. poſtq̄ꝫ vos monui: vt ſ. Gaudete i dñō
tm̄ nō i legalib⁹ obſuātijs. Abac. 3. Ego āt i dñō gau
debo ꝛ exultabo i dō ieſu meo ꝛc. Et h̄ q: eadē q̄ dixi ſ
p̄ntia nō ē mihi pigrū voƀ ſcribere in abſentia. Uerba
5 . n. ō facili trāſeūt: ſꝫ ſcripta manent. Eccl. 38. Sapiam
ſcribe i tpe vacuitatis ꝛc. Jude. p. Oēꝫ ſollicitudinē fa
ciēs ſcribēdi voƀ ō cōi vr̄a ſalute necē habui ſcribere
voƀ ꝛc̄. Ro. 15. Audaci⁹ ſcripſi voƀ frēs ex pte tanq̄ꝫ in
memoꝛiā vos reducens ꝛc. Et cā hui⁹ necēitatis ē: q: i.
ſtāt ſeductoꝛes: ꝛ iō oꝫ iſtāti⁹ v̄itatē ſcribere. vñ dic̄. Ui
dete. i. obſuate ꝛc. Et tria de his dic̄. ſ. ſeuiciā coꝛdis ir
rōnabilē. vñ dic̄. Canes. Gloſ. Nā canis ē vt ſtatī ex
tra latret: nō ex rōe: ſꝫ ex ꝯſuetudie. Sic ꝛ illi. Eſa. 56.
Canes ipi dētiſſimi neſcierunt ſaturitatē: ipi paſtoꝛes
neſciuerūt itelligētiā ꝛc. Apoc. vlt. foꝛis canes ꝛc. ſcdo
ꝑuerſe doctrie ſeminatiōnē ibi. (Malos opařios.) q: ñ
fidelr̄ in vinea dñi laboꝛant: nec bonum ſemē in agro

c mittit. Mat. 13. Inimicus hō hoc fecit ₇c. 2 Thi. 2.
Cura teipm pbabilem exhibere deo ₇c. Tertio diſſē
ſiõis ibi. (Cõciſionē.) Et h̄ vbo vtit in eoꝝ ſugillatio
nē. Predicāt. n. circūciſionē que nō poteſt ſtare cū grā
xp̄i Gal. 5. Si circuncidimini xp̄s nihil vobis pderit.
Unde alludens vocabulo dicit. Conciſionem quaſi n̄
circunciſionem ſed conciſionem habeant.
¶ Deide cū dic̄. (Nos aūt ₇c.) Oſtēdit quomō vitēt
a ſanctis. Et p̄mo quomō ab oībus. Scḋo quomō ab
ipſo ibi. (Quapropter ₇c.) Dicit ḡ. Ego dico q illi ſūt
cōciſio ſ₃ nos vera circūciſio. Qui ſpū ₇c. Eſt aūt du
plex circūciſio. ſ. corporalis ₇ ſpūalis. Ro. 2. Non. n. q
in māifeſto iudeus eſt: neq₃ que in māifeſto in carne eſt
2 circunciſio ſed q in abſcōdito iudeus eſt: ₇ circunciſio
cordis in ſpū nō littera ₇c. Circūciſio. n. carnis eſt q̄ ē
de ſupfluo carnis: ſ₃ circunciſio ſpūs p quā ſpūſſāctus
abſcindit ſupfluas īteriores cōcupiſcētias. Et iō dicit.
Nos ſum⁹ ₇c. i. q īteri⁹ circūcidit nos deo. Ro. 2. Te
ſtis. n. ē mihi deus cui ſeruio in ſpū meo in euāgelio fi
lij eius ₇c. 1. Cor. 14. Pſallā ſpū pſallā ₇ mēte. orabo ſpū
orabo ₇ mēte ₇c. Data ē āt circūciſio: vt oſ̄dit Ro. 4. vt
ſignū fidei abrahe oſ̄deret: vt. ſ. ei⁹ fides oſ̄deret ꝑa q̄
fuit fides ō futuro ſeīe. Gal. 3. Abrahe dicte ſūt pmiſſi
ōes ₇c. Eſt ḡ circūciſio ſignū fidei abrae ō xp̄o. Ille ḡ
circūcidit q īterius p ſpūſcm̄ renouat in xp̄o q ē veri
tas circūciſiōis. Col. 2. Circunciſi eſtis circunciſione n̄
3 manufacta in expoliatione corporis carnis. ſed in cir
cunciſione xp̄i ₇c. Et non habentes fiduciam in car
ne. i. in carnali circūciſiōe: q̄r dr̄ Jo. 6. Spūs ē q viui
ficat: caro aūt n̄ pdeſt: qcq̄₃. Sumit āt caro aliqñ ī vo
bis p carnali ɔcupiſcētia: qñ₃ p carnis cura: qñq₃ p
carnis abſtinētia: ₇ vtrūq₃ ōbem⁹ circūcidere nec in eis
¶ Deiō cū dic̄. (Quāq₃ ego ₇c.) Põit exēplū gliari.
pprīū. ₇ p̄mo p̄mittit eminētiā ſuā quā hēbat in ſtatu
legali. Secūdo oſ̄dit quomō eā cōtēpſit ibi. (S₃ que
₇c.) Primū pponit p̄ in gnāli. Scḋo explicat per ptes
ibi. (Circūciſus ₇c.) Circa p̄ᵐ duo facit. q̄r p̄ oſ̄dit fi
duciā₃ quā habuit in legalibus dicēs. Nō ōbem⁹ hr̄e
fiduciā₃ in legalibus quāq₃ habeā. i. poſſe₃ hr̄e ſi vel
4 lē: q̄r in q̄ qs audet: ī inſipiētia dico: audeo ₇ ego ₇c. vt
dr̄ 2ᵉ Cor. 11. Et h̄ ēt excellētius: q̄r ego magis. 2. Cor. 11.
Ut min⁹ ſapiēs dico plus ego ₇c. Et h̄ totū fac̄ vt effi
cacius ōſtruat obſuatiōes legales. Multi. n. ɔtemnūt
q̄ neſciūt. ₇ h̄ nō valet. S₃ tūc qñ aliqs h₃ ₇ cōtemnit
₇ nō gliat in eis. Sic ſi aplſs n̄ habuiſſet locū ī ſtatu le
galiū poterat dici q iō ad ſtatū. euāgelij venit. Et iō oſ̄
dit p h̄ eminētiā ſuā in ſtatu illo. Et p̄ q̄tū₃ ad genus.
Scḋo q̄tū ad cōuerſatiōe₃ ibi. (Scḋm legē ₇c.) Quā
tū ad p̄ᵐ tripl̄r: q̄tū ad gn̄is ſacr̄₃: q̄r circūciſus octaua
die. Gen. 17. Ut ſit ſignū federis īter me ₇ vos ₇c. Et di
cit octaua die. q̄r hec erat differētia īter pſelitos ₇ eos
q erāt ō gn̄e abrahe q̄r illi nō octaua die: ſ̄m ſ̄a adulti
qñ ɔuertebāt: ſ₃ iſti ſ̄₃ legē octauo die. Gen. 17. Infans
5 octo dierū circūcidet ex vob̄ ₇c. Sic ḡ nō vt pſelitus:
ſ₃ vt ōe iſraelita fuit. Secūdo q̄tū ad ipm gen⁹. ₇ p̄ q̄
tū ad gentē cū dic̄. Ex genere iſrael. Ex abraā enī due
gētes deſcenderūt. Una p yſaac: ₇ alia p yſmael. De p̄
due. Una p Eſau: ₇ alia p Jacob. Sed alie due. ſ. eſau
₇ yſmaelite nō ſūt cōſecute hereditatē: ſ₃ ſolus iacob q
₇ iſrael Jō dic̄. Ex genere iſrael. 2. Cor. 11. Iſraelite ſunt
₇ ego. Itē q̄tū ad tribū: q̄r ī tribu iſrael erāt qdā ō an
cillis. ſ. de bala ₇ zelfa: qdā de liberis. ſ. lya ₇ rachel. Et
īter iſtos qdā ſ̄p erāt ī cultu dei. ſ. leui iuda. ₇ beniamī.
Alie t̄p̄e ieroboā cōuerſe ſūt ad ydola. Et iō tribus be
niamin p̄uilegiata erat: q̄r in fide ₇ dilectiōe vxoris ₇ ſ
ca tēplū, Deutro. 33. Beniamin amātiſſimus dn̄i habi

d tabit ɔfidēter ī eo: q̄ſi ī thalamo tota die morabit ₇ īter
humeros illius requieſcet ₇c. Gen. 49. Beniamin lupus
rapax mane comedet p̄dā ₇ veſpe diuidet ſpolia. quo
figurabat paulus q fuit q̄nq₃ ɔ eccliam. Tertio q̄tū₃
ad nomen ₇ linguā cū dic̄. Hebreus. Aliq dicūt q he
bre dr̄ ab abrahā. ₇ h̄ dic̄ Aug. S₃ poſtea retractat.
Sed dr̄ ab heber. de q̄ Gen. 11. Q̄r āt ab abrahā p₃: q̄r
ēt abrahā₃ dicit hebre⁹. Gen. 14. Nūciauit abrahe he
breo. Dicit Gloſ. ſup Gen. 11. Q̄r tēpore heber diuiſū₃
eſt labiū₃ gētiū: ₇ illa ligna remāſit in familia heber ₇
ī cultu vni⁹ dei: ₇ inter oēs hebreos: natus eſt ēt ex pa
rētibus hebreis: ₇ iō dicit. Ex hebreis. ¶ Deide oſ̄dit
ſuā eminētiā quo ad cōuerſationē. Et p̄ q̄tū₃ ad ſectā
cū dic̄. (Secūdū legē phariſeus.) Apud iudeos ſiqdē 2
erāt tres ſecte. ſ. phariſeoꝝ: ſaduceoꝝ: ₇ eſſeoꝝ. Sed
phariſei magis ad veritatē accedebāt: q̄r ſaducei nega
bāt reſurrectionē neq₃ angelos: neq₃ ſpūs: phariſei āt
vtrūq₃ cōfitent: vt dicit Act. 23. Et iō in h̄ cōmēdabi
lior ē ſecta phariſeorū₃. Quomō aūt phariſeus fuerit
dr̄ Act. 26. Quī ſ̄m certiſſimā ſectā nr̄e religiōis vixi
phariſeus ₇c. Scḋo q̄tū ad emulatōe₃ quā habuerūt
iudei: licet n̄ ſ̄₃ ſciā₃ in pſequēdo xp̄ianos. Jō dic̄. Per
ſequēs eccliā dei. Gal. 1. Qui pſeq̄bat nos aliqñ: nunc
aūt euāgeliʒat fidē quā aliqñ expugnabat. Et Act. 26.
Et ego⁹ qdem exiſtimaueram me aduerſus nomē ieſu
naʒareni debere multa cōtraria agere: qḋ ₇ feci hiero
ſolymis. Et multos ſctōꝝ ego in carceribus iclūſi ₇c. 3
p̄ᵉ Cor. 15. Nō ſum dignus vocari aplſs quoniā pſecu
tus ſū₃ eccliā dei. Tertio q̄tū ad inocētiā ɔuerſatiōis.
Jō dic̄. Scḋ₃ iuſtitiā ₇c. Hec iuſtitia cōſiſtit ī exteriori
b⁹: ſ₃ iuſtitia fidei eſt cordis. Act. 15. Fide purificās corda
eoꝝ. Nā q̄tū₃ ad iuſtitiā exteriorē aplſs inocēter vixit.
Et iō dicit. Sine querela. Non āt ait ſine peccato: q̄r q̄
rela eſt pctm̄ ſcādali prioꝝ in his que ſunt exteriora.
Luc. 1. Incedentes in omnibus mādatis ₇ iuſtifica
tionibus dn̄i ſine querela ₇c. Et iō nō eſt ɔ̄trium qḋ dr̄
Eph. 2. In qb⁹ ₇ nos ambulauimus. q̄r verā iuſtitia₃
fidei que facit hoīem purū nō habuit: ſ₃ ſolum legis.
¶ Deide cū dic̄. (S₃ que mihi ₇c.) oſtēdit ɔtemptū
ſue eminētie in legalibus: ₇ p̄mo oſtendit pꝑter quid
legalia cōptemſit in gn̄ali. Scḋo in ſpāli ibi. (Uerūtn̄ 4
₇c.) Dic̄. ḡ. (Hec q̄ fuerūt ₇c.) i. reputabā magna. ſ. q
phariſe⁹ ₇c. Hec ſū arbitrat⁹ pꝑter xp̄₃ mihi detrimen
ta. i. reputo q ſūt mihi in d̄trimētū. Legales. n. obſuā
tie q̄ tp̄e legis erāt efficaces poſt xp̄m facte ſūt noxie.
Et iō dic̄ detrimēta. Et finis hui⁹ ē xp̄s. Et iō dic̄. Pro
pter xp̄₃. Et expōit: q̄r p̄ pꝑter xp̄₃ cognoſcēdū. Scḋo
pꝑter xp̄₃ adipiſcendū. Quātū ad p̄mu₃ dicit. Uerū
tn̄ exiſtimo oīa detrimēta eē verū eſt ſi eis inniterer. Et
h̄ qḋ aliqñ feci reputo mihi detrimētū: ₇ hoc pꝑter de
ſiderīū recte ſcīe xp̄i domini mei. p̄ᵉ Cor. 2. Nihil repu
taui me ſcire niſi ieſum xp̄m ₇ hūc crucifixum ₇c. Et
hoc pꝑter eminētē ſciam ₇c. q̄r hec ſuperat oēs alias
ſciētias. Nihil. n. melius pōt ſciri q̄₃ vbū dei in q̄ ſunt 5
oēs theſauri ſapie ₇ ſcīe abſcōditi. Col. 2. Quātum ad
ſcḋm dicit. Propter quē oīa ₇c. Et p̄ oſtēdit q pꝑter
xp̄₃ adipiſcēdū cōtempſit legalia. Scḋo oſ̄dit q poſ
ſit xp̄m adipiſci ibi. (Nō habeo ₇c.) Dic̄ ergo. Omnia
detrimēta facio habendo me ad ea ſicut ad d̄trimētu₃
₇ vilia: ₇ hoc vt xp̄₃ lucrifacerem. i. adipiſcar ip̄₃ ₇ iun
gar ei per charitatem. ¶ Lectio. II.

NOn habēs meā iuſtitiā q̄ ex le
ge eſt: ſed illā q̄ ex fide eſt chriſti
ieſu: que ex deo ē iuſtitia in fide
ad cognoſcēdū illū: ₇ v̄tutē reſurre
ctionis

a ctionis eius ⁊ ſocietatem paſſionis illius:
configuratus morti eius: ſi quo mõ occur-
p°q8. ram ad reſurrectionẽ q̃ eſt ex mortuis: non
12. ar q2 iã accepim: aut iã pfectus ſim. †Sequor
n.7° autem ſi quomodo comprehendã in quo
⁊ comprehenſus ſum a chriſto ieſu. Fres
ego me non arbitror cõprehendiſſe. Unũ
autem: que quidem retro ſunt obliuiſcens
ad ea vero que ſunt priora extendens me-
ipſum ad deſtinatum perſequor ad brauiũ
2 ſuperne vocationis dei in chriſto ieſu.

❡ Oſtendit ſupra preterita lucra contemnere ꝓpter
xp̃m ⁊ oſtẽdit q2 intẽdebat xp̃m cognoſcere ⁊ ip̃m lu-
crari: ⁊ hoc intendit hic ſpãlr exponere. Et p̃mo quo-
mõ deſiderat xp̃m lucrari ⁊ inueniri in eo p iuſtitiam.
Scd̃o per paſſionis tolerantiã ibi. (Cõfiguratus ⁊c̃.)
Circa p̃mũ p̃mo oſtendit q̃ ſit iuſtitia quã dereliqt.
Scd̃o q̃ ſit quã querit ibi. (Sed illam ⁊c̃). Sciendũ
eſt aũt q2 iuſtitia qñq3 ſumit̃ vt eſt ſpãlis virtus p quã
hõ ponit rectitudinẽ in his q̃ ſunt ad cõem cõuinctũ
⁊ ſm q2 eſt in his directiua. Nã tẽpantia eſt circa in
teriores paſſiones. Juſtitia aũt eſt ad alterũ. Alio mõ
iuſtitia dr̃ virtus gñalis ſ3 q2 hõ ſeruat legẽ pp bonũ
3 cõe: ⁊ hoc mõ frequẽter in ſcriptura ſacra ponit̃ p ob
ſeruantia diuine legis. Ps. Feci iudiciũ ⁊ iuſtitiã ⁊c̃. i.
legẽ quã ſeruabat ex amore quaſi motus ex ſe. Et ſic ẽ
virtus. Nõ aũt ſi alio mõ. i. ex aliqua exteriori cã. ſ. vel
ꝓpter lucra vel ꝓpter penas ⁊ ſi obſeruatio ei diſplice
at. Et ſm hoc eſt duplex modus iuſtitie. Unus eſt iu
ſtitie moralis. Alius eſt iuſtitie legalis p quã legẽ non
ex amore: ſed timore ſeruat. Et iõ dicit. Non hñs meã
iuſtitiã q̃ ex lege eſt: q2 vt dicit. Augu. Breuis drĩa le-
gis ⁊ euangelij eſt amor ⁊ timor. Ro. 8. Nõ accepiſtis
4 ſp̃m ſeruitutis iterũ in timore: ſed accepiſtis ſp̃m ado-
ptionis ⁊c̃. Sed ſi iſta eſt quõ eſt ex lege: Rñdet: imo
eſt mea: q2 hũana virtute abſq3 habitu grẽ interioris
iuſtificantis facio talia opera: ſed ex lege eſt ſicut a do
ctẽte. Uel mea ẽ q2 p̃ſumo p me eã ſuare. Ro. io. Moy
ſes. n. ſcripſit qm̃ iuſtitiã q̃ ex lege eſt q fecerit hõ viuet
in ea. De hac iuſtitia quã q̃rit tria dic̃. ſ. modũ adipiſcẽ
di: actorẽ ⁊ fructũ. Modus eſt q2 nõ adipiſcit̃ niſi ex
fide xp̃i. Ro. 5. Juſtificati igit̃ ex fide pacem habeam⁹
ad deũ per dñm nr̃m ieſum xp̃m ⁊c̃. Ro. 3. Juſtitia ãt
dei p fidẽ ieſu xp̃i in oẽs ⁊ ſup oẽs q credũt in eũ. Ac
tor aũt eſt deus ⁊ nõ hõ. Ro. 8. Deus q iuſtificat. Ro.
4. Credẽti ãt in eũ q iuſtificat impiũ reputat̃ fides ei⁹
ad iuſtitiã ſm ꝓpoſitũ grẽ dei. Et iõ dicit. Que ex dõ
eſt ⁊c̃. Act. 5. Et ſp̃us ſctũs quẽ dedit deus oĩbus ⁊c̃.
5 Fructus eſt cognitio eius ⁊ virtus reſurrectionis eius
⁊ ſocietas ſctõꝝ eius. Et de hmõi duplici cognitiõe pt
duplr agi. Uno mõ ex cognitione vie ⁊ ſic op3 tria co
gnoſcere de eo. Primõ eius perſonã. ſ. q2 eſt verus de-
us ⁊ verus hõ. Et iõ dicit. ad cognoſcendũ illũ. Joan.
14. Tanto tpe vobiſcũ ſu3 ⁊ non cognouiſtis me ⁊c̃.
Scd̃o gloriã reſurrectionis eius. Uñ dicit. Et virtutẽ
reſurrectionis eius. i. reſurrectionẽ virtuoſam factam
ꝓpria virtute. Tertio qualr eũ imitent̃ ibi. (Et ſocie-
tatẽ). ſ. vt ei ſociemur in paſſiõe. i. Pe. 2. Xp̃s paſſus ẽ
p nobis vobis relinquens exemplũ vt ſequamini ve
ſtigia eius ⁊c̃. Scd̃o de cognitione expimentali: ⁊ inci-
pit a poſteriori qd̃ eſt vltimũ in executiõe ⁊ p̃mũ i intẽ
tione. Primũ eſt agnitio dei p eſſentiã ad quã ducit fi
des. Jere. 31. Oẽs cognoſcẽt me a minimo vſq3 ad

maximũ dicit dñs ⁊c̃. Et ideo dicit. Ad cognoſcẽdũ b
illũ. Scd̃o q2 non ſolũ aĩa glorificat̃ ſed ex hoc etiã
corpus erit glorioſum. Jdeo dicit. Et virtutem reſur-
rectionis eius. ſ. ex qua reſurgemus. i. Cor. 15. Si xp̃s
non reſurrexit vana eſt fides noſtra ⁊c̃. Tertio ſocieta
tẽ q2 p experientiã hẽbimus q̃ntum valeat ſocietas paſ-
ſionis eius. i. Cor. i. Fidelis aũt deus per quem vocati
eſtis in ſocietatem filij eius ieſu chriſti domini noſtri.
❡ Deinde cũ dicit: (Cõfiguratus ⁊c̃.) Oñdit quõ ve
lit lucrari ⁊ inueniri in eo per tolerantiã paſſionis. Et
p̃mo ponit tolerantiã. Scd̃o fructũ ibi. (Si quõ ⁊c̃.)
Dicit ergo. Jnueniar non ſolũ hñs iuſtitiã: ſed cõfigu-
ratus morti eius vt patiar ꝓpter iuſtitiã ⁊ veritatẽ ſicͭ
xp̃s. Gal. vlti. Ego. n. ſtigmata dñi ieſu in corpe meo 2
porto. Fructus ſ0 eſt ſi quõ ⁊c̃. Ex paſſionibus enim
hic toleratis hõ peruenit ad gloriã. Ro. 6. Si. n. com-
plãtati facti ſumus ſilitudini mortis eius: ſimul ⁊ re-
ſurrectionis erimus ⁊c̃. 2. thy. 2. Si cõmortui ſumus
⁊ cõuiuemus: ſi ſuſtinemus ⁊ cõregnabimus. Ro. 8.
Si tñ cõpatimur vt ⁊ glorificemur ⁊c̃. ❡ Et dicit ſi q̃
modo ꝓpter difficultatẽ arduitatem ⁊ laborẽ. Mat.
7. Arta eſt via q̃ ducit ad vitã: ⁊ pauci ſunt q inueni-
unt eã ⁊c̃. Amos. 4. Prepara te in occurſum dei tui
iſrael ⁊c̃. Xp̃s enim ſurrexit p potentiã ꝓpriam: hõ ãt
non ꝓpria ptãte: ſed grã dei. Ro. 8. Qui ſuſcitauit ie-
ſum xp̃m a mortuis viuificabit ⁊ mortalia corpa vr̃a
pp inhabitantẽ ſp̃m eius in vob̃. Uel põt intelli: o occur 3
ſu ſctõꝝ qñ occurrẽt xp̃o deſcẽdẽti de celo ad iudiciũ.
❡ Deinde cũ dicit. (Nõ q2 iã ⁊c.) oſtẽdit quõ differt̃
ſuum deſideriũ. Et p̃mo oſtendit qd de ſe ſentit. Se-
cundo hortat̃ alios vt idẽ de ſe ſentiãt ibi. (Quicũq3
enim perfecti ⁊c.) Jterũ p̃ma in duas: q2 p̃mo oſtẽdit
quõ deficit a pfectiõe intẽta. Scd̃o h̃ exponit ibi. (Fra
tres ego me ⁊c.) Circa p̃mũ duo facit. Primo oſtendit
ſe nõ pueniſſe ad pfectionẽ. Scd̃o q2 ad eã tendit ibi
(Sequor aũt ⁊c.) Tendẽs in aliud duo intẽdit. ſ. adi
piſci q̃ſitum ⁊ frui illo. Fruſtra. n. q̃reret ſi nõ eo frue-
ret̃ ⁊ inhereret: ⁊ iõ dicit. Non q2 iam acceperim. ſ. glo
riam quã q̃ro. Sap. 5. Accipient regnũ decoris ⁊ dya
dema ſpẽi de manu dei ſui. Aut iã perfectus ſim. i. co-
rin. 13. Cũ venerit qd̃ pfectũ eſt euacuabit̃ qd̃ ex parte 4
eſt ⁊c. Sed ꝯ. Eſtote perfecti. Mat. 5. ⁊ Geñ. 17. Eſto
perfectus. Rñdeo. Dicendum eſt q2 duplex eſt pfectõ
. ſ. patrie ⁊ vie. Perfectio naq3 holis conſiſtit in hoc q2
adhereat deo per charitatem: q2 vnũqd̃q3 eſt perfectũ Alia
ſm modum quo adheret ſue perfectioni. Alia aũt põt pt ad
adherere deo duplr perfecte. Uno mõ vt totam actio herẽ
nem referat in deũ actualr ⁊ cognoſcat vt cognoſcibi deo du
lis eſt. Et hec eſt pr̃ie. Sed ꝑfectio vie eſt duplex. Una plr.
de neceſſitate ſalutis ad quã oẽs tenent̃. ſ. vt in nullo
cor ſuũ ꝗs applicet ad id qd̃ eſt ꝯ deũ: ſed habitualr re
ferat totam vitã in eum. Et iſto mõ dicit dñs. Math.
22. Diliges dñm deum tuum ⁊c. Et Deu. 6. Alia eſt ſu 5
pererogationis: qñ ꝗs vltra cõem ſtatum inheret deo
qd̃ fit remouendo cor a tp̃alibus: ⁊ ſic magis appropi
quat ad pr̃iam: q2 q̃ñto deficit cupiditas tãto plus cre-
ſcit charitas. Qd̃ g hic dr̃ intelligit̃ de perfectiõe pr̃ie.
❡ Deinde cũ dicit. (Sequor ãt ⁊c.) oñdit conatũ ad
eã dicẽs. Sequor. ſ. xp̃m. Jo. 8. Qui ſeqt̃ me non ambu-
lat in tenebris ⁊c. Jo. io. Oues mee vocẽ meã audiunt Com
⁊ ſequunt̃: Et hoc ſi quo modo cõphendam. i. Cor. 9. prehẽ
Sic currite vt cõprehendatis. Sed ꝯ q2 deus eſt incõ dere
prehenſibilis q2 Jere. 31. dr̃. Si menſurari potuerint eſt cõ
celi deſurſum ⁊ inueſtigari fundamenta terre deorſu3 clude
⁊c. Rñdeo. Dõm eſt q2 cõprehendere eſt includere ſi- re.
cut domus cõprehendit nos. Jtẽ attingere ⁊ tenere.

5

6 Primo ergo mõ eſt incõphenſibilis:q: nõ põt inclu
di in intellu creato cũ ſit ſimpliciſſimus: q: nõ pfecte
videe eũ nec amas ſicut eſt viſibilis ꝛ amabilis: ſicut
q neſcit demonſtratiõe neſcit demõſtratiue ſed opati
ue.Deus aũt pfecte ſeipm cognoſcit vt cognoſcibilis
eſt.Cuius rõ eſt:q: res cognoſcit ſm modũ ſui eſſe ꝛ
veritatis:deus aũt lux eſt ꝛ veritas infinita: ſed nr̃um
lumen eſt finitũ.Et iõ dicit.Seq̃: ſi quo mõ cõphẽdã
.ſ.attingẽdo.Can.vlt.Tenui eũ nec dimittã ꝛc̃.¶In
quo ꝛ cõphenſus ſum ꝛc̃ Qḋ tripl'r intell'r.Na3 tota
gloria eſt in dicta dei cõphenſiõe:vt.ſ.deus ſit pmo aie
nr̃e.Sed non oẽs hñt equalẽ britudine3:q: qdã clari⁹
vident ſicut ẽt qdam ardẽtius amabunt ꝛ plus gau
2 debunt.Unͦ qlibet habebit certã mẽſurã ꝛ hoc ex pde
ſtinatione diuina:ꝛ iõ dicit. In quo ꝛ cõphenſus ſu3.
Quaſi.d.in tali mẽſura intẽdo cõphẽdere: ſ3 q mihi
diſpoſitũ eſt a xp̃o.Uel ſeq̃' vt cõphendã ſicut cõphẽ
ſus ſum.Q.d.Ut videã eũ ſicut ipſe me videt.i.Jo.3.
Uidebimus eũ ſicuti eſt.i.nõ p ſilitudinẽ:ſed p eẽnti
am vel cõphendã videndo xp̃m glioſum.In q cõphẽ
ſus ſum.i.in illa gloria qua apparuit qñ ↄuerſus ſum.
¶Deinde cũ dicit.(Fratres ego ꝛc̃.) Exponit q̃ dixe
rat.Et pmo de defectu pfectionis. Scḋo de ſeq̃la ibi.
(Unũ aũt ꝛc̃.)Dicit ḡ.Ego ꝛc̃.Quaſi dicat: nõ ſum
ſic ſupbus q attribuã mihi qḋ nõ hẽo: ſed ſequoꝛ ꝛc̃.
3 Qḋ tripl'r legit.Uno mõ ſic:vnũ arbitroꝛ.ſ.q q̃ retro
ſunt ꝛc̃.Uel nõ arbitroꝛ me cõphendiſſe:ſed pſequoꝛ
vnũ.ſ.ad deſtinatũ ꝛc̃.Uel nõ arbitroꝛ me cõphẽdiſſe
illud.ſ.p̃o.Unã petij ꝛc̃.Et tunc oñdit qd deſeruit:q:
vel tpalia lucra:vel tpalia bona: vel merita pterita:q:
non d3 hõ ↄputare deo merita pterita.Scḋo oſtendit
ad qd tendit.ſ.ad ea q̃ ſo ꝛc̃.i.vel q̃ ptinent ad fidẽ xp̃i
vel maioꝛa merita vel celeſtia.p̃s.Aſcenſiones in coꝛ
de ſuo diſpoſuit ꝛc̃.Et dicit.Extẽdens. Qui.n.aliqd
vult cape extẽdit ſe q̃ñtũ põt.Sed d3 coꝛ extẽdere ſe p
deſideriũ.Sap.6.Cõcupiſcẽtia ſapie ducit ad regnũ p
petuũ ꝛc̃.Sed ad qd tẽdit? Ad deſtinatũ brauiũ qḋ ẽ
pmiũ ſolius currẽtis.i.Coꝛ.9.Oẽs qdẽ currũt ſed vn⁹
4 accipit brauiũ.Dico aũt ad h̃ brauiũ deſtinatũ mihi a
deo:qḋ eſt ſupne vocationis dei.Ro.8.Quos pdeſtia
uit hos ꝛ vocauit ꝛc̃.Et hoc in xp̃o ieſu.i.per fidẽ xp̃i.

¶Lectio. III.

Quicũq; ergo pfecti ſum⁹ hoc
ſentiamus ꝛ ſi qd alr ſapitis ꝛ
hoc vobis deus reuelabit. Ue
rumtñ ad qḋ peruenimus vt idẽ
ſapiamus ꝛ in eade3 pmaneamus regula.
Imitatoꝛes mei eſtote fratres:ꝛ obſerua
te eos q ita ambulant ſicut habetis foꝛma3
nr̃am. Multi.n.ambulant quos ſepe dice
5 bam vobis:nunc aũt ꝛ flẽs dico inimicos
crucis xp̃i:quoꝝ finis interitus : quoꝝ de⁹
pmo venter eſt ꝛ gloria in confuſione ipſoꝝ qui
d.15. terrena ſapiunt.† Noſtra autem conuerſa
qõ.4° tio in celis eſt. Unde ẽt ſaluatoꝛẽ expecta
ar.3°. mus dñm noſtrum ieſum xp̃m q reformia
3° qõ. bit coꝛpus humilitatis noſtre configuratũ
45.ar coꝛpoꝛi claritatis ſue ſm opationem virtu
tic.2°. tis ſue:qua ẽt poſſit ſubijcere ſibi omnia.
¶Supra ppoſuit quo ab vltima pfectõe deficiebat:
nunc hoꝛtat alios ad idẽ ſentiendũ.Et pmo ponitur
exhoꝛtatio. Scḋo qd ab eis neceſſario exigat ibi.(Ue 6
rũtñ ad qḋ peruenimus ꝛc̃.)Dicit ḡ:qcũq; ꝛc̃.ſ.qḋ ego
ſentio.ſ.q nõ ſum pfectus.Quo ḡ:ſi pfecti ſumus ſen
timus quaſi nõ pfecti.Rñdeo.dõm q pfecti pfectiõe
vie:ſed nõ pfecti pfectiõe cõphenſionis:qñ.ſ.totaliter
tio fert actu in deũ.In via ṽo habitual'r:q.ſ.nihil ↄ̃ õ
um faciamus.Et dicit. Quicũq; q: q̃ſ'o q eſt pfecti
oꝛ:tãto impfectũ magis cognoſcit.Job.vltio. Auditu
auris audiui te:nũc aũt oculus meus videt te.Idcirco
ipſe me rephendo ꝛ ago penitentiã in fauilla ꝛ cinere
ꝛc̃.Heb.5.Perfectoꝝ eſt ſolidus cibus eoꝝ q p ↄſue
tudinẽ exercitatos hñt ſenſus ad diſcretionẽ bõi ꝛ ma
li.¶Et ſi qd alr ꝛc.)In glo.q̃tuoꝛ modis dr̃:ꝛ p po 2
nunt duo ſenſus magis lr̃ales.Unus tal'.dico q vos
ſentiatis qḋ ego.ſ.vos eẽ impfectos:tñ ſi qd alr.i.meli⁹ õ
vobis ſapitis q̃; ego de me h̃ ip3 ẽ vobis p reuelationẽ
diuinã dõatũ.Et qñ altius eſt vob̃ reuelatũ aliqd qḋ nõ
mihi nõ ↄ̃dico: ſed cedo vr̃e reuelationi: verũtñ nolo
q pp hãc reuelationẽ ab vnitate eccl'ie diſcedatis: ſed
teneam⁹ex vnitate illud ad qḋ peruenimus vt idẽ ſapia
mus ꝛc.q̃ vnitas eccl'ie ↄſiſtit in vnitate ṽitatis fidei:
ꝛ rectitudis bone opationis. Et vtraq; ſeruãda ẽ.2.co
rin.vlti.Perfecti eſtote exhoꝛtamini:idẽ ſapite ꝛc. Et
eadẽ regula bõe vite ꝛ opõnis.Gal.vlt. Quicũq; hãc
regulã ſecuti fuerint pax ſup illos ꝛ mĩa ꝛc.Uel alr:di
co ẽt ſi vos pp ignoꝛãtiã vel infirmitatẽ alr ſapitis q̃; ṽi 3
tas h3 ſi humil'r ↄfiteamini nec pterue defendat.Mat.
11.Abſcõdiſti h̃ a ſapiẽtib⁹ ꝛ prudẽtib⁹ ꝛ reuelaſti ea p
uulis ꝛc.Uel alr:dico q idẽ ſentiamus.i.nõdũ cõpꝛe
hendiſſe:ſed ſi qd alr nũc ſapitis q̃; ſapiẽdũ ſit in futu
ro:q: nũc videm⁹ in ſpeculo: tũc aũt facie ad faciẽ de⁹
reuelabit in futuro.p̃s.Reuelabit ↄdenſa ꝛc.Uel alr.
Ut ſapitis hoc obſcure ꝛ in futuro manifeſte deus in
dicabit:q: fides ex deo eſt:verũtñ ꝛc.non mutatur.
¶Deinde cũ dicit.(Imitatoꝛes ꝛc.) inducit ad ſui ꝛ
alioꝝ imitationẽ vt caueãt malos.Et p ppouit inten
tionẽ.Scḋo rõnẽ ibi.(Multi.n.ꝛc.)Dicit ḡ:q: h̃ repu
to vt ſtercoꝛa ꝛc.In h̃ imitatoꝛes ꝛc.Jo.10.Uocẽ eius
audiẽt.Q.d.Ego ſu3 paſtoꝛ vos oues mee p imitatio 4
nẽ.i.Coꝛ.4.ꝛ.11.Imitatoꝛes mei eſtote ſicut ꝛ ego xp̃i
ꝛc.Et obſuate.i.diligẽter ↄſiderate q ita ãbulãt ſicut
ego.Et vos ſcire poteſtis ex rl'a ꝛ doctrina mea.i.thy.
4.Exẽplũ eſto fideliũ in ṽbo in ↄuerſatiõe:in charita
te:i fide i caſtitate.i.Pe.5.Foꝛa facti gregis ꝛ ex aio.
¶Deinde cũ dicit.(Multi ꝛc.)Ponit rõ monitõis.
Et p ex pte vitãdoꝝ.Scḋo ex pte imitãdoꝝ ibi.(Nr̃a
aũt ↄuerſatio ꝛc.)Ne ãt hec videat ex odio dr̃e pmit
tit ſuã affectionẽ.(Scḋo oñdit q̃les ſũt vitãdi ibi).Ini
micos ꝛc.Dicit ḡ.Dico q imitãdi idigent obſeruatio
ne:q: qdã alr incedũt.ſ.de malo in peius.p̃s.In tene
bris ambulãt ꝛc.Quos ꝛc.vobiſcũ pñs: nũc ãt ꝛ flẽs
pꝛe cõpaſſione.Jere.9.Quis dabit capiti meo aquã ꝛ
oculis meis fontẽ lachꝛimaꝝ:ꝛ ploꝛabo die ac nocte i 5
terfectos ppli mei.Et huius rõnẽ oñdit dicẽs.Inimi
cos ꝛc.Quos deſcribit.Pꝛimo ex ope.Scḋo ex inten
tiõe ibi.(Quoꝝ deus ꝛc.) Itẽ circa pᵐ.Pꝛio ppõit
opus.Scḋo euẽtu3 opis oñdit ibi.(Quoꝝ finis ꝛc.)
Opus eoꝝ eſt exercitiũ inimicitie ↄ̃ crucẽ xp̃i.ſ.dicen
tiũ q nullus p̃t ſaluari ſine legalibus i q̃ euacuãt ṽtu
tẽ crucis xp̃i.Gal.2.Si.n.ex lege iuſtitia:ḡ xp̃s gratis
.i.ſine vtilitate moꝛtu⁹ ẽ.i.coꝛ.i.Uerbũ.n.crucis peun
tib⁹ qdẽ ſtultitia ẽ:his ãt q ſalui fiũt.i.nobis ṽtus dei
ẽ.Et qd euẽiet? Certe nob vita p⁹ crucẽ xp̃i: ill'ãt ↄ̃riũ
q: icurrẽt moꝛtẽ:vñ dic.(Quoꝝ finis îteriũ⁹).ſ.moꝛs
etne.Job.28.Lapidẽ caliginis ꝛ vmbꝛã moꝛs diuidit ꝛc.
¶Deinde deſcribit eos q̃ñtũ ad intẽtionẽ.Et p maīfe
ſtat eoꝛum

1 ſtat eoꝝ intentionē. Scḋo oñdit intentionis euētum ibi. (Et glia ꝛc. Dicit g̃. Quoꝝ de' ꝛc Quaſi dicat. Jō hoc diſſemināt. ſ. legalia eē obſeruāda ꝓp lucrū ꝛ gloꝛiā ꝓpꝛiā vt ſatiſfaciāt vētri. Ro. vlti. Dño nō ſeruiunt ſed ſuo vētri: ꝛ p dulces ſermones ꝛ bñdictiones ſeducūt coꝛda inocētiū. Eccl. 6. Ois laboꝛ hois in oꝛe eius: ſed aīa illius nō īplebiꝉ. Et dicit deus: qꝛ ꝓpꝛiū dei eſt vt ſit ꝑn^m ꝑmū ꝛ finis vltimus. Uñ g ꝑ fine hꝫ aliqd illud eſt deus ſuus. Itē q̄runt gloꝛiā ſuā: ꝯ illud Jo. 8. Ego gloꝛiā meā non q̄ro: eſt q q̄rat ꝛ iudicet ꝛc. Sed euētus eoꝝ erit in ꝯfuſione Oſee. 4. Gloꝛiā eoꝝ in ignominiā cōmutabo. Et h̄ eoꝝ q terrena ſapiūt. i. qbus terrena placēt ꝛ ea q̄rūt. Et hi ꝯfundenꝉ qꝛ ſtatus eoꝝ trāſit. Ro. 8. Si ſꝫ carnē vixeritis moꝛiemini
2 ꝛc. Glo. Quoꝝ d̄s ꝛc. Dei ꝓpꝛiū ē iuſtificare q g̃ in cibis iuſtificationē pōebāt: dicebāt deū vētrē. Itē ē i ꝯfuſiōe: qꝛ i ꝯfuſibilib'. ſ. i circūciſiōe pudēdoꝝ occiſioue ¶ Cōſequēter oñdit q̄les ſunt imitādi ibi. (Noſtra āt ꝯuerſatio ꝛc.) Et ꝑ deſcribit ur eis celeſtē ꝯuerſationē. Scḋo expectationē ibi. (Uñ ſaluatoꝛem ꝛc.) Tertio vtilitatē ibi. (Qui refoꝛmabit coꝛpus humilis ꝛc.) Dicit g̃. Illi terrena ſapiūt: ſed nō ē ſic ō nobis: qꝛ nr̄a ꝯuerſatio ꝑficiꝉ p ꝯtēplationē. 2. coꝛ. 4. Nō ꝯtēplātibus nobis q̄ vīr: ſed q̄ nō videnꝉ ꝛc. Itē p affectionē: qꝛ ſola celeſtia diligimus. Itē p opationē i q̄ ē celeſtis repñtatio. i. coꝛ. 15. Sic ꝑtauim' ymaginē terrē: ꝑtem' ꝛ ymaginē celeſti. Sꝫ q̄re ē ibi ꝯuerſatio: qꝛ i
3 de expectam' optimū auxiliū ꝑs. Leuaui ocl'os meos in mōtes ꝛc. Mat. 6. Ubi eſt theſaur' tu' ibi ē ꝛ coꝛ tuum ꝛc. Uñ dicit. Uñ expectamus ſaluatoꝛē nr̄ꝫ. Eſa. 30. Beati oēs q expectāt eū. Luc. 12. Siles hoībus expectantibus dñꝫ ſuū qñ reuertaꝉ a nuptijs ꝛc. Tria āt facit iſte aduentus. Pꝛimo cōēm reſurrectionē. Jō dicit. Refoꝛmabit coꝛpus humilitatis. i. abiectiōis: qꝛ eſt moꝛtalitati ſubm. Job. 25. Hō putredo ꝛ filius hois v̄mis. i. Coꝛ. 15. Seminaꝉ in coꝛruptione ſurget i icoꝛruptione: ſemīaꝉ in ignobilitate ſurget in gl'ia: ſeminaꝉ in īfirmitate ſurget ī virtute. Hoc coꝛpus ſic aḃm refoꝛmabit. i. ad ꝓpꝛiā foꝛmā reducet. Ro. 8. Qui ſuſcitauit ieſuꝫ xp̄m a moꝛtuis viuificabit ꝛ moꝛtalia coꝛpa nr̄a
4 ꝛc. Itē ſcḋo imitationē. Jō dicit. Cōfiguratū coꝛpi claritatis ſue: Coꝛpus ſiqdē xp̄i eſt gloꝛificatum p gl'iā diuinitatis ſue: ꝛ h̄ meruit p ſuā paſſionē: qcūqꝫ g̃ ꝑticipat v̄tutē diuinitatis p grāꝫ: ꝛ paſſionē xp̄i imitaꝉ: gl'iabiꝉ. Apo. 3. Qui vicerit dabo ei ſedere mecū in thꝛono meo ſic ego vici ꝛ ſedi cū p̄re meo i thꝛono eius ꝛc. i. Jo. 3. Siles ei erimus Mat. 13. Tunc iuſti fulgebunt ſic ſol in regno patris eoꝝ. Et h̄ facit ſm opationē diuinitatis ſue. i. p v̄tutē in ipſo p quā poſſit ſibi ſubijcere oīa. Oēs. n. xp̄o ſubijciēꝉ. qdā q̄tū ad ſalutē qdam q̄tū ad penā. In ꝑmis exercebit miāꝫ. In ſecūdis iuſtitiā ꝑs. Oia ſubiecit ſub pedib' ei' ꝛc. i. Coꝛ. 15. P̄r
5 ſubiecit oīa filio. Jo. 5. Quecunqꝫ p̄r facit ꝛ filius ſiliter facit.

CAP. IIII.

Taqꝫ fratres mei chariſſimi ꝛ deſiderantiſſimi: gaudium meum ꝛ coꝛona mea: ſic ſtate i domino chariſſimi. Euchodiā rogo: ꝛ ſyntichē depꝛecoꝛ idipſum ſapere i domino. Etiaꝫ rogo ꝛ te germane cōpar.
2a.q. adiuua illas que mecū laboꝛauerunt i euan
160. gelio cū clemēte ꝛ ceteris adiutoꝛibus me
ar.2. is: quoꝝ nomina ſunt i libꝛo vite. Gaudete in dño ſemper: iteꝝ dico gaudete. † Modeſtia vr̄a nota ſit oībus hoībus. † Dominus b enim ꝓpe eſt. Nihil ſollicīti ſitis ſed in omni oꝛatione ꝛ obſecratione cū gratiaꝝ actione petitiones veſtre innoteſcant apud deū. Pſal. 144. † Et pax dei q̄ exuperat oēm ſenſū cuſtodiat coꝛda veſtra ꝛ intelligētias veſtras i xp̄o ieſu. Decetero fratres q̄cunqꝫ ſunt vera: q̄cunqꝫ pudica: q̄cunqꝫ iuſta: q̄cunqꝫ ſācta: q̄cūqꝫ amabilia: q̄cunqꝫ bone fame: ſi qua virtus ſi q̄ laus: diſcipline hec cogitare ꝛ q̄ didiciſtis ꝛ accepiſtis ꝛ audiſtis ꝛ vidiſtis i me. † Hec agite ꝛ deus pacis erit vobiſcū. Iſai. 26. c.

¶ Supꝛa ꝓpoſuit eis exēpla ſequēda: h̄ p āmonitionē moꝛalē oñdit qualr ſe dēant hēre. Et ꝑmo oñdit q̄liter ſe habeāt in futuꝝ. Scḋo cōmēdat eos de p̄terito ibi. (Gauiſus ſum aūt ꝛc.) Circa ꝑmū duo facit. Pꝛio monet ad ꝑſiſtēdū in iā bn̄o. Scḋo ad ꝑficiēdū i meli' ibi. (Gaudete in dño ſemp ꝛc.) Iteꝝ ꝑma diuidiꝉ i duas partes. Qꝛ ꝑ inducit ad ꝑſeuerādū in gn̄ali. Scḋo pōit ſpāles modos ad ſingulares ꝑſonas ibi. (Euchodiaꝫ rogo ꝛc.) Circa ꝑ^m. Pꝛimo cōmemoꝛat ad eos ſuum affectū. Scḋo pōit monitionē ibi. (Sic ſtate ꝛc.) Affectū aūt ſuū cōmendat quitupl'r. Pꝛimo ſm amoꝛē oſtēdēs eos ſibi dilectos. Uñ dicit. Fratres. ſ. p fidē: Mat. 23. Oēs vos fratres eſtis. Itē p charitatē. Uñ dicit. (Chariſſimi). i. Coꝛ. 10. Chariſſimi mihi ꝛc. Itē ſꝫ deſideriū. Uñ dicit. (Deſiderātiſſimi). ſupꝛa. i. Teſtis eſt mihi deus quō cupiā ꝛc. Et dico deſiderātiſſimi: qꝛ deſidero vos: vel qꝛ me deſideratis. Itē p gaudiū. Uñ dicit. (Gaudiū meū). Et hoc. ſ. q eſtis boni. Pꝛouer. 10. Filius ſapiēs letificat p̄rem ꝛc. Itē p rōnē gaudij. Uñ dicit. (Coꝛona mea). i. theſ. 2. Que eſt. n. ſpes noſtra: aut gaudiū: aut coꝛona gl'ie? Nōne vos eſtis? ꝛc. 2. ad Coꝛ. i fine
¶ Deinde cū dicit. (Sic ſtate ꝛc). pōit mōitionē d̄ ꝑſeuerātia dicēs. (Sic ſtate ꝛc.) i. ſīc ego ꝑſeuerate: vl ſic ſīc ſtati. Mat 10. q ꝑſeuerauerit vſqꝫ i finē h̄ ſalu' erit. 3
¶ Deīd cū dic̄. (Euchodiā rogo ꝛc.) ſingulares mōitiōes. pōit Et ꝑ de ꝯcoꝛdia. Scḋo de ſollicitudie adiutorij ibi. (Etiā rogo te ꝛc.) He due mulieres ſcē miſtrabāt ſcis i ciuitate philippēſi: ꝛ foꝛte erat aliq̄ diſcoꝛdia īter eas: iō eas ad ꝯcoꝛdiā reuocat. 2. coꝛ. vl. Idē ſapite. 4
¶ Deinde cū dicit. (Etiā rogo te. ꝛc.) quēdā rogat vt adiuuaret q̄ſdā ꝑſonas. Et dicit ꝯpar: qꝛ ſocius erat ꝑdicatiōis eius. ꝓuer. 18. Frater q iuuaꝉ a fratre q̄ſi ciuitas foꝛtis. Adiuua illas ꝛc. Et ad hoc rogo oēs quoꝝ noīa ꝛc. Qō pōit ne ſi alios nō nolaret turbarenꝉ. Q. d. Nō eſt magnū ſi nō ſcribo oluꝫ nola: qꝛ ſunt ſcripta in melioꝛi loco. Mat. 5. Gaudete ꝛ exultate ꝛc. Liber vite ſm glo. eſt ꝑdeſtinatio ſcōꝝ: ꝛ hoc eſt veꝝ ſm rēi ſed differt rōne. Sciendū eſt aūt q oli erat ꝯſuetudo q q oꝛdinabanꝉ ad aliqō offm̄ vel dignitatē ſcribebāꝉ i matricula: ſicut milites ꝛ ſenatoꝛes q palatio cōſcripti erāt. Oēs aūt ſci ꝑdeſtinati eligūꝉ a deo ad magnū. ſ. ad vitā eternā. Et hec oꝛdinatio eſt ꝑdeſtinatio. Cōſcriptio huius oꝛdinatōis dr̄ liber vite: ꝛ hec ꝯſcriptio eſt in memoꝛia diua qꝛ inq̄tū oꝛdinat ꝑdeſtinat. Inq̄tū vo imobilr ſcit dr̄ eſſe ꝑſcriptio. Firma g̃ notitia d̄ ꝑdeſtīatio dr̄ liber vite. Sꝫ nūqd aliq inde delenꝉ. Sciēdū eſt q aliq ſunt ſcripti ſimpl'r: aliq ſm qd. Sunt. n. aliq ꝑdeſtinati a deo vt habituri ſimpl'r vitā eternā: ꝛ iſti ſunt ſcripti indelebil'r. Aliq vt hēant vitā eternā nō in ſe: ſed in ſua cā inq̄tū oꝛdinanꝉ ad iuſtitiā ꝑñtē: ꝛ tales dr̄r deleri de libꝛo vite qñ excedunt a ꝑñti iuſtitia

Euchodiam ꝛ ſintbi ſue ruut due mulieres q̄ miniſtrabant ſctis. 5

3 2

c ¶ Deinde cū dicit.(Gaudete in dn̄o ꝛc̄.)hortat eos
ad ꝓficiendū in melius. Et pmo ordinat eoꝝ aiuz ad
ꝓficienduz in melius. Scd̄o actū eoꝝ ibi.(Decetero
ꝛc̄.)Aīum aūt ordinat tripl'r. Et p̄ q̄ʒtū ad ſpūale gau
diū. 2° q̄ʒtū ad ſpūale q̄etē ibi.(Nihil ſolliciti ꝛc̄.)3° q̄ʒ
tū ad pacē ibi.(Et pax ꝛc̄.)Circa p̄m̄ p̄ deſcribit q̄le dʒ
eſſe nr̄ʒ gaudiū. Scd̄o oñdit gaudij cāʒ ibi.(Dn̄s ꝓpe
eſt ꝛc̄.)Neciū ē.n.cuilʒ volēti ꝓficere q̄ hēat ſpūale
gaudiū. ꝓuer.17. Aīus gaudēs etatē floridā facit ꝛc̄.
Cōditiōes aūt q̄tuor veri gaudij tāgit apl's:ꝛ p̄ q̄ dʒ eē
rectū:qd̄ eſt qñ ē de ꝓꝓo bono hoīs:qd̄ nō eſt qd crea
tū:ſed deꝰ. ꝑs. Mihi adherere deo bonū eſt ꝛc̄. Tūc aūt
2 rectū eſt qñ in dn̄o. Jō dicit. In dn̄o. Neemie.8. Gaudi
um dn̄i ē fortitudo vr̄a ꝛc̄. Itē ꝯtinuū. Un̄ dicit.(Sp)
.1.theſ.vlt. Semꝑ gaudete qd̄ fit qñ nō īterrūpit pctō.
Tūc.n.eſt ꝯtinuū. Aliqñ ꝟo interrūpit ꝑ triſtitiā tpa
lē:qd̄ ſignat īpfectionē gaudij. Cū.n.q̄s pfecte gaudet
nō interrūpit eius gaudiū:q2 pax cura de re pax du
rante. Et iō dicit. Semꝑ. Itē multiplicatū dʒ eē. Si.n.
gaudes de deo īminet tibi gaudere de eius incarnatio
ne. Luc.1. Euāgelizo vobis gaudiū magnū:q2 natus
eſt ꝛc̄. Itē vt gaudeas de actiōe. ꝓuer.21. Gaudiū ē iu
ſto facere iudiciū ꝛc. Imminet ēt tibi gaudiū: de ꝯtem
platione. Sap.8. Nō hʒ amaritudinē ꝯuerſatio illius.
Itē ſi gaudes de bono ꝓprio īminet tibi gaudere ſil'r
3 de bono alioꝝ. Itē ſi de p̄nti īminet ēt de futuro. Et iō
dicit. Iteꝝ ꝛc. Itē dʒ eē moderatū:ne.ſ.effluat ꝑ volu
ptates ſicut facit gaudiū mūdi. Et iō dic̄.(Modeſtia
vr̄a ꝛc̄.)Quaſi.d. Ita ſit moderatū gaudiū vr̄m q̄ nō
vertat in diſſolutionē. Judith vlti. Ipſe erat iocūdus
ſcḋm faciē ſctōꝝ ꝛc. Prouer.12. Qui ſuauis ē viuit ī mo
derationibus. ¶ Et dicit. Nota ſit oībus hoībus. Qua
ſi dicat. Uita vr̄a ſic moderata ſit in exteriorib' vt nul
lius offendat aſpectū. Impedit et.n ꝯuerſatione vr̄aʒ.
¶ Deinde cū dicit.(Dn̄s.n.ꝓpe eſt). tāgit cāʒ gaudij.
Hō.n.gaudet de ꝓpinq̄ta'e amici. Dn̄s q̄dē ꝓpe ē p̄ñ
tia maieſtatis. Act.17. Nō lōge eſt ab vnoquoq3. Itē ē
ꝓpe ꝑ inhitātē grām. Jac.4. Appropinq̄re deo ꝛ ap
propinq̄bit vob̄. Itē ꝑ exaudiōis clementiā. ꝑs. Pro
4 pe eſt dn̄s iuuocātib' eū. Itē ad remunerāduʒ. Eſa.14.
Prope ēvt veniat tp̄s ei':ꝛ dies eius nō elōgabūt ꝛc̄.
¶ Deinde cū dicit.(Nihil ſolliciti ꝛc.)Oñdit q̄ mēs
nr̄a dʒ eſſe q̄ta. Et p̄ oñdit ſupflua ſollicitudinē. Se
cūdo oñdit qd loco eius in mēte ſuccedat ibi.(Sed in
oī orōne ꝛc.)Et ſatis ꝯueniēter ſubdit. Nihil ſolliciti
ꝛc. Ad h̄ qd̄ dixerat. Dn̄s ꝓpe ē. Quaſi dicat. Ipſe oīa
tribuet:vn̄ nō nec̄e eſt q̄ ſitis ſolliciti. Mat.6. Ne ſolli
citi ſitis aīe vr̄e qd mādu cetis neq3 corpi vr̄o qd īdua
mini ꝛc. Sed ꝯ.q2 dr̄ Ro.12. Qui p̄eſt in ſollicitudie.
Rn̄deo. Dōm eſt:q̄ ſollicitudo q̄nq3 īportat diligētiaʒ
q̄rendi qd̄ deeſt:ꝛ h̄ ē cōmēdabile:ꝛ opponit neglige
tie:q̄nq3 anxietatē aī cū defectu ſpei ꝛ timore ō obtinē
5 do id circa qd̄ ſollicitat:ꝛ hāc ꝓhibet dn̄s. Mat.6.ꝛ h̄
apl's q2 nō dʒ deſpare q̄n' dn̄s det nec̄ia. Sed loco ſolli
tudinis dēmus hēre recurſum ad deū.1. Pe.vlt. Oēm
ſollicitudinē ꝓijciētes in eū: qm̄ ipſi eſt cura de vob̄.
Et h̄ fit orādo. Et iō dicit. Sed in oī ꝛc. Et ꝯueniēter
poſtq̄ʒ dixit. Dn̄s ꝓpe eſt. ſubdit de petitiōe. Nouo.n.
dn̄o veuienti porrigunt petitiones. Et ponit q̄tuor q̄
neceſſaria ſunt in qualʒ orōne. Orō.n.īportat aſcēſum
intell'e ī deū. Et iō dicit. In oī orōne. Eccl.35. Orō hu
miliantis ſe nubes penetrabit ꝛc. Itē dʒ eē cū fiducia
īpetrādi ꝛ h' ex dei mīa. Dan̄.9. Neq3.n.ī iuſtificatōib'
nr̄is ꝓſternimus p̄ces ante faciē tuā: ſed in miſeratio
nibus tuis multis ꝛc. Et iō dicit. Obſecratione q̄ eſt ſa
cra ꝯteſtatio ꝑ dei grām:ꝛ eius ſanctitatē:ꝛ iō ſe humi
liantis eſt. Prouer.18. Cū obſecratione loq̄tur pauper. d
Et hoc fit cū dicimus. Per paſſionē ꝛ crucē tuam ꝛc.
Q2 ꝟo ingratus de bn̄ficijs acceptis indignus eſt vt
alia accipiat:iō ſbdit:cū grāꝝ actiōe.1.theſ.vlt. In oīb'
grās agite. Et tūc ꝓponit petitionē.ꝛ iō dicit. Petitio
nes vr̄e. Mat.7. Petite ꝛ accipietis. Et hec quatuor ſi
bene ꝯſideremus hn̄t oēs orōnes eccleſie. Primo.n.in
uocat deus:poſt cōmemorat diuinū bn̄ficiū. Tertio pe
tit bn̄ficiū. Quarto ponit obſecratio. Per dn̄ʒ nr̄ʒ ꝛc.
Sed notandū q̄ dicit petitiones vr̄e innoteſcant apd̄
deū. Nunqd dn̄s neſcit hoc? Ideo hoc tripl'r exponit
in glo. Primo innoteſcant.i.approbent ante deū ꝛ ap
2 pareant quaſi digne ꝛ ſancte. ꝑs. Dirigatur dn̄e oratio
mea ſicut incenſum in ꝯſpectu tuo ꝛc. Uel innoteſcāt
nobiſipſis:q̄ ſemꝑ ſint apud deū. Quaſi dicat. Non
oretis ꝓꝑ fauorē ꝑplī. Mat.6. Tu aūt cū oraueris in
tra in cubiculū tuū: ꝛ clauſo hoſtio ora patrē tuū ī ab
ſcondito ꝛc. Uel innoteſcant his q̄ ſunt apud deum.ſ.
angelis ꝑ quoꝝ miſteriū deferunt deo: nō quaſi igno
rāti:ſed q2 īterceduūt ꝓ nobis. Apo.8. Aſcēdit fum'in
cenſoꝝ de orōnibus ſcōꝝ de manu angeli corā deo ꝛc.
¶ Deinde cū dicit.(Et pax ꝛc.)ordinat aīum q̄ʒtum
ad pacē ꝑ illā dico diſpoſitū. Et hāc ꝑ modū orōis op
tat. Pax ſcḋm Aug. eſt trāq̄llitas ordis:ꝑturbatio.n.or
dinis eſt deſtructio pacis. Hec ordinis trāq̄llitas tripl'r
cōſideraf. Primo ꝓut eſt in p̄ncipio ordinis.ſ.in deo.
3 Ro.13. Que a deo ſunt ordinata ſunt ꝛc. Ab iſto ꝓñ
do in quo eſt pax deriuat p̄mo ꝛ ꝑfectius in btōs in q
bus nulla eſt ꝑturbatio:nec culpe:nec ꝑene ꝛ ꝯñr deri
uat ad ſcōs viros. Et q̄ʒto eſt magis ſcūs:tāto minus
patit ꝑturbationē mentis. ꝑs. Pax multa diligētibus
legē tuā:ꝛ nō eſt illis ſcādalū:ſed ꝑfecta ē in btīs. Eſa.
vlt. Ecce ego declinabo ſuꝑ eā q̄ſi fluuiū pacis ꝛc. Q2
ꝟo cor nr̄m ab oī ꝑturbatiōe nō pōt eſſe alienū niſi ꝑ
deū:opʒ q̄ ꝑ ip̄m fiat. Un̄ dicit dei:ꝛ hoc ſcḋm q̄ ꝯſidera
tur in ipſo p̄ncipio:exuperat oēm ſenſum creatū:q2 vt
dr̄.1. Thy.vlti. Lucē habitat inacceſſibilē. Job.36. Ec
ce deus magnus vincens ſciam noſtram ꝛc. Et ſcḋm q̄
eſt in patria ſuperat oēm ſenſum angeloꝝ:ſed ſcḋm q̄ ē
in ſcīs exuperat oēm ſenſum humanū non hn̄tiū gra
4 tiam. Apo.2. Uincēti dabo māna abſcōditū ꝛ dabo il
li calculū ꝛc. Hec ergo pax cuſtodiat corda vr̄a.i.affe
ctus vr̄os vt in nullo declinetis a bono. Prouerb.4.
Oī cuſtodia ſerua cor tuū:q2 ex ipſo vita ꝓcedit. Item
intelligentias vr̄as.ſ.vt in nullo deuietis a ꝟo. Et h̄ in
xp̄o ieſu. Per cuius.ſ. Per charitatē conſeruatur affe
ctus a malo:ꝛ ꝑ cuius fidē intellectus p̄ſeruerat in ꝟo.
¶ Deīde cū dicit.(Decetero ꝛc.)ordinat actū:ꝛ p̄mo
inducit eos ad bn̄ agēdū:vbi ponit actionis obm̄.ſ.bo
nū:qd̄ agit. Scd̄o motiuū actus. Tertio actū. Quar
to fructū actus. Hec q̄tuor ſunt hic. Obiectū aūt boni
actus vel eſt obiectū cognitiōis vel affectiōis. Quātū
ad intell'm eſt veꝝ:q̄ʒtum ad effectuʒ eſt bonū: ꝛ ideo
dicit. Decetero.i.ex quo ſic eſtis firmati cogitate q̄ ſūt 5
vera ꝑ fidē. Zach.8. Pacē ꝛ veritatē diligite ꝛc. Quā
tum aūt ad affectū ſciendū eſt q̄ q̄dam ſunt de neceſ
ſitate ꝟtutis:q̄dam ſuꝑaddita. De neceſſitate ſūt tria.
Primo vt integer ſit in ſe:ꝛ q̄ʒtum ad hoc dicit. Que
cūq3 pudica.i.caſta. Jac.3. Que de ſurſum eſt ſapiētia
primum q̄dem pudica eſt ꝛc. Iteʒ q̄ ſit directus ad ꝓ
ximum. Un̄ dicit. Quecūq3 iuſta ꝛc. Mat.5. Beati q̄
eſuriunt ꝛ ſitiunt iuſtitiā ꝛc. Item ordinatus ad deū.
Unde dicit. Sancta. Luce.1. Seruiamur illi in ſcītate
ꝛ iuſtitia coram ipſo oībus diebus noſtris ꝛc. Obiecta
autem neceſſitatis ſunt duo.ſ.q̄ ſit inductiuū ad ami
citiam. Scd̄o q̄ cōſeruatiuum bone fame. Quātū ad
primum

a primũ dicit.(Quecūqȝ amabilia).i. q̄ inducūt ad mu
tuā amicitiā.Eccl.7.Nō te pigeat viſitare infirmum.
Ex his.n.in dilectiōe firmaberis.puer.18.Uir amica
bilis ad ſocietatē magis amicus erit q̄ͣ fr.Quantū ad
2ᵐ dicit.(Quecūqȝ bōe fame).Multa.n.poſſent fieri
cū bōa ꝯſcia:q̄ tñ ꝑꝑ famā ſunt dimittēda.Ecc.41.Cu
rā habe d̄ bono noīe.Hoc.n.magis ꝑmanebit q̄ͣ mille
theſauri magni ⁊ ꝑcioſi.Motiuū ad opādū eſt duplr.
Primo inclinatio interioris habitus.Scd̄o exterior di
ſciplina ſeu inſtructio.Quātū ad pᵐ dicit.(Si qua vir
tus).i.habitus virtutis eſt in vobis.ſ.inducat vos ad
hoc.Eccl.44.Diuites in virtute pulchritudinis ſtu
dium hñtes pacificantes in domibus ſuis. Quantuȝ
ad 2ᵐ dicit.(Si qua laus).i.laudabilis diſciplina.ſ.eſt
2 in vobis facite bona.ps.Bonitatē ⁊ diſciplinā ⁊ ſciam
doce me ⁊c̄.Et exponit qualis ſit iſta diſciplina dicēs.
(Hec cogitate).i.q̄ didiciſtis me docēte.Mat.11.Diſci
te a me:q̄ꝛ mitis ſuȝ ⁊ hūilis corde ⁊c̄.Et.1.thes.2.Cū
accepiſſetis a nobis v̄bū auditus dei accepiſtis illud
nō vt v̄bū hoīum:ſed ſicut eſt vere v̄bū dei ⁊c̄.Et vi
diſtis p exēpla.Sic.n.pȝ motiuū actus ⁊ obm̄:q̄ꝛ diſci
plina habet̄ p doctrinā.Uñ opȝ ꝙ p capiat̄.Uñ dicit.
(Hec cogitate).Itē ꝙ ei aſſētiat̄.Uñ dicit.(Et didici
ſtis ⁊ accepiſtis).Itē habet̄ p auditū ⁊ viſum.Uñ dic̄.
(Que audiſtis ⁊ vidiſtis).Bonus actus eſt duplex.ſ.
vnus interior q ponit̄ ibi.(Hec cogitate).i.Ti.4.Hec
3 meditare.Exterior ibi.(Agite).Eſa.1.Quieſcite age
re pu̇erſe:diſcite bene facere ⁊c̄. Fructus eſt deus ibi.
(Et deus pacis ⁊c̄.) Quaſi dicat. Si hoc feceriti erit
vobiſcū.2.Cor.vlti.Pacem habete:⁊ deus pacis ⁊ di
lectionis erit vobiſcum. Lectio. II.

Gauiſus ſum in dño vehemēter
qm̄ tandeȝ aliqñ refloruiſtis p
me ſentire ſicut ⁊ ſentiebatis.
Occupati autem eratis.Nō q̄
ſi propter penuriā dico.Ego enim didici i
q̄bus ſum ſufficiēs eſſe.Scio ⁊ humiliari:
4 ſcio ⁊ abundare.Ubiqȝ ⁊ in oībus inſtitu
tus ſum:⁊ ſatiari:⁊ eſurire:⁊ abūdare:⁊ pe
nuriam pati.Omnia poſſum in eo q me cō
fortat.Uerumtamen bene feciſtis:cōicātes
tribulationi mee.Scitis aūt ⁊ vos philip
penſes ꝙ in principio euangelij quādo p
fectus ſuȝ a macedonia nulla mihi eccleſia
cōmunicauit in rōne dati ⁊ accepti:niſi vos
ſoli:q̄ꝛ ⁊ theſſalonicam ſemel ⁊ bis i vſum
mihi miſiſtis.non q̄ꝛ quero datum:ſed re
quiro fructum abundanteȝ in rōne veſtra.
Habeo aūt oīa ⁊ abundo. Repletus ſū ac
5 ceptis ab epaphrodito que miſiſtis in odo
rē ſuauitatis hoſtiā acceptā placenteȝ deo.
Deus aūt meus impleat oē deſideriū vr̄m
ſm̄ diuitias ſuas in gloria in xp̄o ieſu.Deo
aūt ⁊ patri noſtro gloria in ſecula ſeculorū
amen. Salutate oēm ſanctum in xp̄o ieſu.
Salutant vos omnes ſancti:maxime autē
qui de ceſaris domo ſunt. Gratia domini
noſtri ieſu chriſti cum ſpiritu veſtro amen.
¶ Superius oñdit aplſ qualr̄ fideles ſe debeāt hēre

in futuꝝ:hic cōmendat eos de p̄terito ſibi īpenſo bñfi b
cio.Et ꝑponit cōmendationē.Scd̄o terminat epl̄am
in oꝛone ⁊ ſalutatiōe ibi.(Deus aūt ⁊c̄.)Circa pᵐ duo
facit.Primo cōmendat eos de bñficio ipēſo. Scd̄o bñ
ficiū diffuſius exponit ibi.(Nō quaſi ⁊c̄.)Itē pᵒ ꝑo di
uidit̄ in tres ꝑticulas:q̄ꝛ p̊ ponit gaudiū ꝯceptū ex eo
rum bñficio.Scd̄o cōmendat eoꝝ bñficiuȝ ibi.(Qm̄
tandeȝ ⁊c̄.)Tertio excuſat tarditatem ibi.(Occupati
⁊c̄.)Dic̄ ḡ:moneo vt gaudeatis:ſȝ ego gauiſus ſū ꝑꝑ ea
q̄ feciſtis nō ī reb':ſȝ ī dño.Abac.3.Ego aūt ī dño gau
debo ⁊c̄.Gauiſus ſū ſcȝ vehemēter:q̄ꝛ ꝑꝑ filios meos.
¶ Deinde ponit̄ mā gaudij ibi.(Qm̄ tandē ⁊c̄.)Bo
na opa ſunt opa miſericordie ⁊ dr̄ flores:q̄ꝛ ſic̄ ex flo 2
re fructus ꝑuenit:ita ex eis fruitio vite btē ꝑcipit̄.Ec
cle.24.Flores mei fructus hon oris ⁊ hōeſtatis. Qñ ḡ
opus bonuȝ intermittit̄ ⁊ poſtea reſumit̄ dr̄ refloreſcere.
Iſti aūt aliqñ ꝑuiderūt aplo.⁊ iteꝝ nūc ꝑuiderūt:iō dic̄
eos refloruiſſe.Et h̄ exponit cū ſubdit.(Pro me ſenti
re).i.mihi cōpati.ſ.1.Sicut eſt mihi iuſtū h̄ ſentire p
oībus vobis ⁊c̄.i.Macha.10.Que nr̄a ſūt ſentias no
biſcū:vt ꝯſerues amicitias ad nos ⁊c̄. ¶ Sic̄ ⁊ oliȝ.ſ.
qñ mihi ꝑuidiſtis.Et h̄ tādē aliqñ q̄ꝛ lȝ tarde:tñ aliqñ
feciſtis.Ro.1.Si quō tādē aliqñ ꝓſpuȝ iter hēam ⁊c̄.
¶ Deinde cū dicit.(Occupati ⁊c̄.)excuſat tarditatē.
Quaſi dicat.Nō iputo negligētie vel culpe:ſȝ neceſſi
q̄ꝛ eratis occupati ꝑꝑ tribulationes q̄s paſſi eſtis.Ecc.
40.Occupatio magna creata eſt oībus hoībus ⁊c.
¶ Deinde cū dicit.(Nō q̄ſi ꝑꝑ ⁊c.)Beneficiū expo 3
nit.Et pmo cām gaudij.Scd̄o bñficiū quo floruerūt
ibi.(Scitis aūt ⁊ vos ⁊c.)Tertio cōmemorat benefi
cium ꝑnō ibi.(Habeo aūt oīa ⁊c.)Itē p̊ excludit cām
gaudij extimatā.Scd̄o ꝑꝑriā mētis ꝯſtātiā ibi.(Ego
.n.didici).Tertio approbat beneficētiā ibi.(Uerūta
men bñ feciſtis ⁊c.)Dicit ḡ.Nō gaudeo ꝑꝑ penuriaȝ
a vobis ꝓpulſam q̄ grauis erat.Eſa.48.Elegi te ī ca
mino paupꝑtatis.Sed tñ nō deprimit aīum:ſicut eoꝝ
q in diuitijs delectant̄:aut q gloriant̄ in ſuba:⁊ ideo
apls non triſtat̄ de paupꝑtate:cuius rō eſt ꝯſtantia mē
tis eius quā pmo ponit.Scd̄o cām eius ibi.(Omnia
poſſum ⁊c.)Item pmo ponit conſtantiā in ſpāli caſu.
Scd̄o generalr̄ in oībus ibi.(Ubiqȝ ⁊c.) Dicit ḡ:pau 4
pertatē nō timeo:q̄ꝛ didici ⁊c.Nihil demōſtrat ita mē
tem ſapiētis ꝑfecti:ſicut ꝙ ſciat vti quolibet ſtatu.Si
cut.n.eſt bonus dux q in quolibet exercitu operat̄:ſȝ
exigentiā eius:⁊ coriarius q ex quolibȝ corio facit op
timos ſotulares:ſic ille ꝑfectus eſt q ſcit vti quolȝ ſta
tu:vt ſi ſit in magno nō eleuet̄ ⁊ ſi in minimo nō deij
ciat̄:⁊ iō dicit.Didici ⁊c.Eſa.50.Dñs deus aperuit mi
hi aurē:ego aūt nō ꝯdico retrorſuȝ nō abij ⁊c.Et hoc
ſuff.cit ſi paꝝ habeo:ſȝ multū ſcio me cōtēperare:⁊ iō
ſe exponit dicens.(Scio humiliari). Humilitas aūt qñ
qȝ dicit v̄tutē q̄ͣdam.Lu.14.⁊ 18. Qui ſe humiliat ex
altabit̄ ⁊c.Qñqȝ deiectionē.ps.Humiliauerunt in cō
pedibus pedes eius ⁊c. Et ſic loquit̄ hic dicēs.(Scio 5
humiliari).i.abiectōem ſuſtinere moderate:ſicut opȝ.
Et q̄ꝛ homines exaltant̄ per diuitias ⁊ deprimuntur
per paupertatem:ideo exaltationem vocat abundanti
am:⁊ in vtroqȝ eſt periculum:q̄ꝛ ex abundantia erigit̄
animus contra deum:ex paupertate deijcit̄:⁊ ideo di
citur Prouer.30. Paupertatem ⁊ diuitias ne dederis
mihi.Sed apoſtolus loquitur melius:q̄ꝛ v̄tute i vtro
qȝ ſcit vti:⁊ hoc vbiqȝ.i.in omni loco ⁊ negocijs:ſtati
bus:⁊ cōditionibus inſtitutus:ſicut ſcdē Cor.6.In oī
bus exhibeamus noſmetipſos ſicut dei miniſtros ⁊c.
¶ Deinde cū dicit.(Omnia poſſum ⁊c.)Ponit cām
ſue cōſtantie dicens.(Oia poſſum ⁊c.)Quaſi dicat.

c Non poſſem hos inſultus ſuſtinere niſi manu dei me cõfortante. Ezec. 3. Manus dñi erat mecũ. Eſaie. 40. Qui ſperant in dño mutabũt fortitudinẽ aſſumẽt pẽnas ſicut aqle ⁊c. Sed nunqd ſupfluũ qd miſim⁹ cuꝫ ſcias egere? Nõ qꝛ lꝫ ſciã penuriã pati qd eſt virtus: tñ nõ oꝫ mihi ſubuẽtio ſubtrahi. Ro. 12. Neceſſitatib⁹ ſcõrũ cõicantes. Heb. 10. Nã ⁊ vinctis cõpaſſi eſtis. Et ſic pꝫ cã gaudij. ¶ Scdo cõmemorat pteritũ bñficiũ ibi. (Scitis aũt ⁊c.) A qbuſdã. n. nihil accipiebat. ſ. corinthijs ⁊ theſſalonicenſibus: ⁊ hoc qꝛ corinthij erãt auari ⁊ cũ turbatione miſtraſſent: ſed qꝛ theſſalonicenſes erant ocio d[...]ti: laborabant oẽs eis exẽplũ laborãdi. Iſti v̄o erãt boni in abũdãtia ⁊ pñtia. Uñ dicit. 2. Cor. 11. Alias eccleſias expoliaui accipiẽs ſtipẽdiũ ad miſterium veſtrũ. ¶ In rõne dati ſpũalis ⁊ accepti tpalis. 1. Cor. 9. Si nos vobis ſpũalia ſeminauimus: nõ magnuꝫ eſt ſi nos carnalia vr̃a metamus. Qꝛ ⁊ in theſſalonica ⁊c. Et hoc eſt argumẽtũ ꝙ papa põt ab vna eccla accipe in ſubſidiũ aliaꝝ: nõ ãt ſine oĩ cã. ¶ Sciendũ eſt aũt ꝙ cum qs dat aliqd alicui: duo ſunt ꝯſideranda. ſ. ſubã muneris ⁊ meritũ dãtis: q gaudet de tpalib⁹ gaudet de ſubã muneris nec q̃rit niſi dantẽ: ⁊ hic eſt mercenarius. Qui aũt q̃rit meritũ q̃rit fructũ v̄tutiſ ⁊ iuſticie. Et talis eſt paſtor. Fructũ u[...] q abũdãt i rõe vr̃a. Rõ dr̃ dupl'r: vel ſcḋm ꝙ eſt virtus aic: ⁊ ſic oĩs virtus ẽ rõnis. Ro. 12. Rõnabile obſequium vr̃m. Qñqꝫ eſt rõcinatio ⁊ cõputatio. Mat. 18. Qui voluit rõnem ponere cũ ſeruis ſuis ⁊c. Iõ dicit abundãtem in rõe: qꝛ plus dabant q̃ tenerent: qꝛ qdaꝫ tñ in pñtia: ſed iſti ẽt mittebant romã. ¶ Hẽo aũt q̃. miſiſtis ⁊c. Acceptis. ſ. his q̃ miſiſtꝭ. (In odorẽ ⁊c.) Leui. 3. ⁊ 4. Offerre holocauſtũ in odorẽ ſuauitatis dño. Eſt. n. odor deo ſuauis deuotis offerentiũ ⁊ inter oẽs hoſtias multũ valent elemoſine. Heb. 13. Beneficentie autem ⁊ cõionis nolite obliuiſci: talibus enim hoſtijs promeretur deus.

¶ Deinde cum dicit. (Deus aũt ⁊c.) Finit epiſtolã in oratione. Et p̄mo ponit orõnẽ. (Deus aũt meus ⁊c.) Unus deus eſt oĩum p creationẽ ⁊ potẽtiam: ſꝫ meus qꝛ ſingulariter ei ſeruio. Ro. 1. Teſtis. n. eſt mihi deus cui ſeruio ⁊c. Impleat ⁊c. Qꝛ impleſtis meũ. Et h̄ põt dñs. qꝛ abundat ſcḋm diuitias. Ro. 10. Idẽ dñs omnium diues in omnes q inuocant illuꝫ ⁊c. Et hoc veꝝ i gloria. ſ. ſua: qꝛ ibi implebiẜ totũ deſideriũ. P̄s. Satiabor cum apparuerit gloria tua. P̄s. Qui replet in bonis d̄ſideriũ tuũ. Et hoc in xp̄o. i. per xp̄m. 2. Pe. 1. Per quẽ maxima nobis ⁊ p̄cioſa donauit ⁊c. Et d̄ oĩbus his ſit deo trinitati ⁊ patri noſtro gloria ⁊c. 1. Ti. 1. Soli deo honor ⁊ gloria ⁊c. Seculum eſt ſpaciũ ſeu duratio generationis aut memorie hoium. Poſita p̄mo oratiõe: ⁊ ſcḋo gratiarum actione. Tertio ponit ſalutationeꝫ:

¶ Oẽm ſcm̃. i. fideles in xp̄o: qꝛ p xp̄m ſctificati. Heb. 13. Ut ſanctificaret p ſuum ſanguinẽ pꝑlm extra portã paſſus eſt. Et pꝫ per totũ. ¶ Maxime ⁊c. Et per hoc intelligiẜ ꝙ multos de familia ceſaris ꝯuertit. ſupra. 1. Ut Uincula mea manifeſta in xp̄o fierent in omni p̄torio ⁊ ceteris hoĩbus ⁊c. Quãuis aũt. Mat. 11. dicaẜ. Qui mollibus veſtiuuẜ in domibus reguꝫ ſunt ⁊c. tñ ad ꝓmouendũ bonos ⁊ impediendum malos videẜ licitum ſanctis in curijs regum cõmorari: ſed nõ ꝓpter deliciam ⁊ cõcupiſcentiã voluptatũ. Et dicit qui de ceſaris domo ſunt vt eos animet ad gaudium ⁊ ad fidẽ.

¶ Deinde ponit ſuam ſalutationem de manu ſua dicens. (Gratia domini ⁊c.)

¶ Explicit deuotiſſima expõ doctoris angelici ſctiſſimi Thome de aqno ordinis fratrum predicatoꝝ ſup epiſtola glorioſi apoſtoli ſancti Pauli ad philippẽſes.

¶ Incipit ſubtilis explanatio eiuſdem glorioſiſſimi doctoris ſci Thome de aqno ordinis fratrum predicatorum ſuper epla ſanctiſſimi Pauli apli ad coloſſenſes. d

Prologus.

P'Rotegebat caſtra gladio ſuo ⁊c. 1. Machab. 3. Hec verba congruunt mãe huius epiſtole ad coloſſenſes: qꝛ tot⁹ ſtatus huius vite eſt in pugnatõe militãrium quoruꝫ habitacula caſtra dnr̃. Job. 7. Militia ẽ vita hois ſup terrã: a nõ hitacula fideliuꝫ noie caſtroꝝ figuraẜ. Uñ eccleſia ſiſitudinem hꝫ caſtroꝝ. Geñ. 32. Caſtra dei ſũt hec ⁊c. Hec caſtra tripl'r ꝯpugnanẜ. A qbuſdã q̃ſi obſidẽtibus q mãifeſte ſe erigunt ꝯ ecclã. Apoc. 20. Aſcẽderũt ſup latitudinẽ terre ⁊ circuierũt caſtra ſcõꝝ ⁊ ciuitatẽ dilectã ⁊c. Ab aliis latẽter decipiẜ ſicut ab hereticis. Ro. vlti. Per dulces ſermones ⁊ bñdictiões ſeducũt corda hoium ⁊c. 2. Ti. 3. Mali aũt hoies ⁊ ſeductores ꝓficient in pei⁹ errãtes ⁊ i errorẽ mittẽtes ⁊c. A qbuſdã. ſ. domeſticis p diuerſas corruptelas pctõꝝ q̃ ſunt ex corruptõe carnis. Gal. 5. Caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpm̃ ⁊ ſpũs aduerſus carnẽ ⁊c. Eph. vlti. Nõ ẽ nobis colluctatio aduerſus carnẽ ⁊ ſanguinẽ: ſed aduerſus p̄ncipes ⁊c. Prelati eccle ſũt duces. P̄s. P̄ncipes iuda duces eoꝝ ⁊c. Ad quoꝝ offm̃ ꝑtinet ꝯ oĩa p̄dicta caſtra eccle muire. Cõtra pctã qdem p exhortatiões. Eſa. 58. Annũcia pplo meo ſcelera eoꝝ ⁊ domui iacob pctã eoꝝ. Cõtra hereticos p ſanã doctrinã. Ti. 1. Amplectẽtẽ eũ q̃ ſcḋm doctrinã eſt fidelẽ ſermonẽ ⁊c. Cõtra pſecutores exẽplo. ſ. patienter tolerãdo ſicut Paulus ꝓtexit gladio ſpũali: qꝛ in ſuis eplis corripiebat pctã ꝯfutabat hereſes: aiabat ad patientiã. De p Eph. 5. Fornicatio aũt ⁊ oĩs imũdicia aut auaritia: nec noĩeẜ i vob ⁊c. De 2° Ti. 3. Hereticũ hoiem poſt p̄mã ⁊ ſcḋam correctiõeꝫ deuita ⁊c. De 3°. 2. Cor. 11. p totũ pꝫ quõ aiabat ad patientiã. Et ſic tãgunẜ duo in v̄bis ꝓpoſitis. ſ. eccleſie ſtatus cũ dr̃. Caſtra. ⁊ apli ſtudiũ ibi. Protexit: in caſtris ãt oꝫ eſſe ſollicitudo ad mala vitãda. Deu. 23. Ut ſint caſtra tua ſctã ⁊ nihil in eis appeat feditatis. Itẽ ordo ad ducẽ ⁊ ad ſe. Cañ. 7. Quid videbis in ſunamite: niſi choros caſtroꝝ. Geñ. 32. Caſtra dei ſũt h̄. Iteꝫ terror ad hoſtes. Can. 6. Terribilis vt caſtroꝝ acies ordinata ⁊c. Sed apls circa ꝓtectionẽ erat ſollicitus tãq̃ paſtor cui⁹ eſt dirigere oues diligenter ne errẽt. Joã. 10. Añ eas vadit ⁊c. Et ſic apls faciebat. Phil. 3. Imitatores mei eſtote ſicut ⁊ ego xp̄i ⁊c. Itẽ paſcere abũdãter ne deficiãt. p̄° Pet. 5. Paſcite q in vobis eſt dñi gregẽ ⁊c. Et ſic apls faciebat. 1. cor. 3. Tãq̃ puulis lac dedi vobis. Itẽ defẽdere potẽter ne peant. Eccl. 7. Noli velle fieri iudex niſi valeas virtute irrũpere iniqtates ⁊c. 1. Reg. 17. Paſcebat ſeru⁹ tu⁹ p̄ris ſui gregẽ: ⁊ veniebat leo vel vrſus ⁊c. et iõ dicit ꝙ apls ꝓtegebat caſtra. i. eccleſiã dei gladio qd eſt v̄bũ dei vt dr̃ Eph. 6. Heb. 4. Uiuus eſt. n. ſermo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilior oĩ gladio ancipiti ⁊c. Sic ḡ mã huius epiſtole eſt hec: qꝛ in epla ad ephesios oſtendit modũ eccleſiaſtice vnitatis. In epiſtola ad philippenſes oſtendit eius ꝓfectum ⁊ confederationem. In hac autem agit de eius conuerſatione contra hereticos qui deprauauerunt eos ſeducendo ⁊c.

eccleſia hꝫ ſiſitudines caſtroruꝫ q̃ impugnaẜ tripl'r

a b 4 5

CAP. I.

Paulus

a Paulus apl's ieſu xp̄i per volū/
tatē dei ꝛ timotheus frater his
qui ſunt coloſſis ſanctis ꝛ fide/
libus fratribus in chriſto ieſu.
¶ Diuidit aūt hec epiſtola in ſalutationē ꝛ tractatuꝫ
ibi.(Grās ꝛc.) Itē p̄ ponſū pſone ſalutātes. Scdo pſo
ne ſalutate ibi.(His q̄ ſunt ꝛc.) Tertio bōa optata ibi.
(Grā vobis ꝛc.) Circa p̄ᵐ p̄ ponit principalis perſona.
Scdo adiūcta ibi.(Et timotheus ꝛc.) Principalis p̄
tangit ex noīe paulus.i.humilis. Tales.n.pcipiūt ſa/
pientiā. Mat.ii. Abſcōdiſti h̄ a ſapiētib' ꝛ prudētib':
2 ꝛ reuelaſti ea puulis. Et iō docet eā. Scdo ab offō ſcꝫ
apls.i.miſſus.ſ.ad pcurādū ſalutē fideliū. Act.i3. Se
gregate mihi Barnabā ꝛ ſaulū in opus quo aſſumpſi
eos ꝛc. Joā.20. Sicut miſit me pr̄ ꝛ ego mitto vos ꝛc.
Et apl's nō cuiuſlꝫ: ſed ieſu xp̄i cuius glīā q̄rit: nō ſui/
ipſius. 2.Cor.4. Nō.n.noſmetipſos p̄dicamus: ſed ie/
ſum xp̄m dn̄m nr̄m: nos aūt ſeruos vr̄os p ieſum ꝛc.
Sed qdā puenerūt ad offm̄ ex ira dei pp pctūm ppl'i.
Job.34. Qui regnare facit hoīem hypocritā pp pctā
ppl'i. Oſee.i3. Dabo tibi regē in furore meo: ꝛ iō dicit.
(Per volūtatē dei).ſ.eius bn̄placiti. Je.3. Dabo vob̄
paſtores iuxta cor meū ꝛ paſcēt vos ſciā: ꝛ doctrīā ꝛc.
3 Perſona adiūcta eſt timotheus: vt.ſ. in ore duoꝝ vel
triū ſtet oē v̄bū: vt dr̄ Deu.17. Prouerb.i8. Frater q̄ iu
uat a fratre q̄ſi ciuitas firma ꝛc. Perſone ſalutate po/
nunt ibi.(His ꝛc.) Sci dn̄r maiores. Luce.i. Seruia/
mus illi in ſcītate ꝛ iuſtitia corā ipſo ꝛc. Fideles dicunt
minores q ſaltē verā fidē tenēt: q2 ſine fide impoſſe eſt
placere deo: vt dr̄ Heb.ii. Uel ſanctis.i.in baptiſmo ſci
ficatis: ꝛ fidelibus: id eſt permanentibus in fide acce/
pta. Prouer.28. Uir fidelis multum laudabitur ꝛc.
¶ Deinde ponunt bona optata.ſ.gratia q̄ eſt p̄ncipiū oīs
boni. Ro.3. Juſtificati gratis p grām ipſius ꝛc. Pax q̄
eſt finale bonū oium. Ps. Qui poſuit fines tuos paceꝫ
ꝛc. Et p ꝯn̄s optat oia bona media. Et hoc a deo. Ps.
Grām ꝛ gloriam dabit dn̄s ꝛc. Patri dn̄i nr̄i ieſu xp̄i
.ſ.p nām: ſed noſtro p grām. Et dn̄o ieſu xp̄o: ꝛ ſic pa
4 tre noſtro.ſ.deo in trinitate: ꝛ dn̄o ieſu xp̄o quātum ad
nām aſſumptam. Lectio. II.

Gratias agimus deo ꝛ pr̄i dn̄i
noſtri ieſu xp̄i ſemp pro vobis
Luc. 18. orantes†: audientes fidē vr̄aꝫ
in xp̄o ieſu ꝛ dilectionem quaꝫ
habetis in ſanctos omnes propter ſpeꝫ q̄
repoſita eſt vobis in celis: quaꝫ audiſtis in
verbo veritatis euāgelij quod peruenit ad
vos ſicut ꝛ in vniuerſo mundo eſt ꝛ fructi/
ficat ꝛ creſcit ſicut i vobis ex ea die qua au
5 diſtis ꝛ cognouiſtis gratiam dei in verita/
te: ſicut didiciſtis ab epaphra chariſſimo
conſeruo noſtro qui eſt fidelis pro vobis
miniſter chriſti ieſu. Qui etiam manifeſta/
uit nobis dilectionem veſtram in ſpiritu.
¶ Hic accedēs ad ppoſitū incipit epl'arem tractatū: ꝛ
p̄ cōmēdat euāgeliū veritatē. Scdo ꝯ ꝯrāria ptegit v̄i
tatē ſtatus huius in.2° ca.ibi. (Uolo.n. ſcire vos ꝛc.)
Circa p̄ᵐ duo facit. Primo cōmēdat euāgelice fidei v̄i
tatē. Scdo actorē huius ſtat' ibi.(Qui ē imago ꝛc.)
Itē p̄ᵐ in duas: q2 p̄ agit grās p bn̄ficijs ſpālr exhibitis
coloſſenſibus. Scdo p exhibitis gn̄aliter eccleſie ibi.

b (Grās agentes ꝛc.) Circa p̄ᵐ duo facit: q2 p̄mo cōmē/
dat grāꝝ actionē deo p iſtis. Scdo oñdit orōnis mā
ibi.(Audientes ꝛc.) Itēꝝ p̄ma in duas: q2 p̄mo p̄mit
tit grāꝝ actionē. Scdo orōneꝫ ibi.(Orantes). Dicit
ergo. Grās agimus deo actori grāꝝ.i.theſ.vlti. In oī/
bus gratias agite. Et hoc ſemp p p̄teritis ꝛ futuris.
Lꝫ.n.nō continue in actu poſſimus orare: tn̄ ſemp ex
habitu charitatis debemus orare.i.theſ.vlti. Sine inter
miſſione orate ꝛc. Luc.i8. Oportet ſemper orare.
¶ Deinde ponit mā. Et p̄ grāꝝ actionis. Scdo orō/
nis ibi.(Jō ꝛ nos ꝛc.) Circa p̄ᵐ p̄mo cōmemorat bōa
coꝝ. Scdo quō fuerunt ea adepti ibi (Quā audiſtis
ꝛc.) Bonū uīꝫ p̄ncipalr eſt in fide ſpe ꝛ charitate. Per 2
fidē.n.hēmus noticiā dei: p ſpem eleuamur in ipm̄: ſed
charitate vnimur ei.i.Cor.i3. Nunc aūt manent fides:
ſpes: charitas tria hec ꝛc. Et iō de iſtis tribus gratias
agit. Primo q fidē hn̄t.(Nō.n.ipſe p̄dicauerat eis): ſed
qdā diſcipulus epaphras noīe: ꝛ poſtea archippus: ꝛ
iō dicit.(Audientes fidē q̄ eſt p̄ncipiū ſpūalis vite. Abac.
2. Juſtus meus ex fide. Heb.ii. Accedentē ad deū opꝫ
credere ꝛc. Sed hec fides ſine dilectione operante eſt
mortua: vt dr̄ Jac.2. Et iō opꝫ q aſſit dilectio opans.
Gal.vlti. In xp̄o ieſu neq3 circūciſio aliqd vꝫ neq3 pre
putiū: ſed noua creatura. Et iō dicit.(Et dilectionem
quā hētis ꝛc.) Eſt aūt q̄dā dilectio charitatis ꝛ q̄dā mū
dana: ſed mūdana nō ſe extēdit ad oēs: q2 dilectio ad
illos eſt cū qbus eſt cōio: q̄ eſt cā dilectiōis ꝛ hec cā in
dilectione mūdana nō ſe hꝫ ad oēs: ſed tm̄ eſt cū ꝯſan 3
guineis ꝛ mūdanis: ſed dilectio charitatis ſe extendit
ad oēs: ꝛ iō dicit.(In oēs). Nā ꝛ ſi pctōres diligant p
charitatē h̄ eſt vt ſint ſci.i.Jo.3. Nos ſcimus qm̄ trāſla
ti ſumus de morte ad vitā: qm̄ diligimus frēs. Itē dile
ctio mūdi hꝫ fructū in h̄ mūdo: ſed charitas in vitam
eternā: ꝛ iō tertio ſubdit d̄ ſpe dicēs.(ppter ſpē q̄ repo
ſita ē).i.pp gloriā eternā q̄ iō dr̄ ſpes: q2 p certo cuſto
dit. Job.i9. Repoſita eſt hec ſpes mea in ſinu meo.
¶ Deinde cū dicit.(Quā an̄ audiſtis ꝛc.) Oñdit quō
adepti ſunt iſta. Et p̄ cōmendat doctrinā euāgelicam.
Scdo miſteriū ibi. (Sicut didiciſtis ꝛc.) Itē p̄ cōmē/
dat doctrinā a v̄itate. Scdo ab ei' dilatatiōe ibi.(Qd
puenit' ꝛc.) Tertio a pfectu ibi. (Et fructificat ꝛc.) 4
Dicit ḡ. Quā audiſtis.ſ.ſpē vel rē ſpatā. Et hoc in v̄bo
v̄itatis euāgeliȷ̄. Hec.n.excedit oia.i.Cor.2. Nec oculꝰ
vidit nec auris audiuit: nec in cor hoīs aſcēdit ꝛc. Et
iō d̄s eā reuelat. Mat.3. Penitētiā agite appropiq̄bit
n.regnū celoꝝ ꝛc. Hec aūt ē ſpes v̄a n̄ vana: ſic qn̄ pmit
tēs ē mēdax: q2 i v̄bo v̄itas. Jo.i7. Sermo tu' v̄itas ē.
¶ Deīde cū dicit.(Qd puenit). Cōmendat doctrīā
xp̄i a dilatatione: q2 nō ſolū puenit ad vos: ſed in vni
uerſo mūdo. Ps. In oēm terrā exiuit ſon' coꝝ ꝛc. Ma.
24. Opꝫ hoc euāgeliū regni p̄dicari in vniuerſo orbe:
ꝛ tunc erit ꝯſumatio. Sed quō? Nōdū ē ꝯſumatio cuꝫ 5
p̄dicatū ſit in vniuerſo mūdo. R̄ñdeo. Aliq dicunt q
euangeliū xp̄i nō eſt euāgeliū regni. Sed h̄ eſt falſuꝫ:
q2 dn̄s dicit h̄ euāgeliū regni. Sed dōm eſt ſm Chriſo
ſtomū q adhuc viuētib' aplis euangeliū xp̄i eſt diuul
gatū p totū mūdū ſaltē q̄ꝫtū ad famā qd eſt valde mi/
raculoſum q in q̄dragīta annis ſic creuerit doctrīa
xp̄i. Et ſic dicit in vniuerſo mūdo q̄ꝫtū ad famā: ꝛ tūc
erit ꝯſumatio.i.deſtructio hierl'm. Scdo Aug. aūt h̄ nō
eſt veꝝ: q2 adhuc tpe ſuo erāt alique gētes in qb' non
dū erat eccl'ia: ꝛ iō ipſe dicit h̄ eē intelligēdū qn̄ p̄dica/
bit. Ita q qn̄ in oībus gētib' eccl'ia erit fundata lꝫ aliq
ſint credētes aliq nō tūc erit finis: ꝛ h̄ nō tpe apl'i: ſed
circa finē mūdi: ꝛ ſic in vniuerſo mūdo logt aplis d̄ fu
turo ſicut de pn̄ti pp certitudinē euētus. Ps. In oēꝫ ter

Euāgeliūꝫ ad huc viuētib' aplis dr̄ diuulgatum p totum mūdū ſaltem famā.

bonū ſr̄uꝫ p̄ncipalr conſtitit in fide.

6 ram exiuit ſonus eoꝝ ꝛc. Pōt tñ dici ꝙ ſm famā eſt
diuulgatum ꝑ totū mūdum: ſed nō ſm fundationem.
¶ Deinde comendat doctrinā xp̄i q̄ntū ad fructū per
bona opa ibi. (Et fructificat ꝛc.) Eccl. 24. Flores mei
fructus honoris ꝛ honeſtatis ꝛc. Mat. 13. Attulit fru
ctū aliud cētēſimū: aliud ſexageſimū: aliud triceſimū
ꝛc. Et creſcit. ſ. in multitudine credētiū. Act. 2. Dñs āt
augebat q ſalui fierēt quotidie in idipm̄. Et h̄ magne
ꝑtātis fuit: q: ſic in vob: ita ꝛ i alijs. Audiſtis ꝑdicatio
nē ꝛ cognouiſtis approbādo. ¶ Cōſequēter cōmēdat
miſteriū tripl̄r. Primo ꝑ cōpatione ad ſe. Scdo ꝑ com
paratione ad ipos. Tertio q̄ntū ad vtroſq. Dicit ergo.
Edocti eſtis euāgeliū ſicut ab epaphra didiciſtis cō
2 ſeruo. Apo. vlti. Cōſeruus tuus ſū ꝛ fratrū tuoꝝ ꝛc.
Qui eſt fidelis miſter. ſ. nō q̄rens q̄ ſua ſunt. 1. Co. 4.
Sic nos exiſtimet hō vt miſtros xp̄i ꝛ diſpēſatores mi
niſterioꝝ dei ꝛc. Qui fuit mediator īter apl̄m ꝛ iſtos:
vñ ſignificauit. ſ. manifeſtauit ꝛc. Lectio. III.

Ideo ꝛ nos ex q̄ die audiuimus
non ceſſamus ꝑ vobis orantes
ꝛ poſtulātes vt ipleamini agni
tione voluntatis eius in oi ſapi
entia ꝛ intellectu ſpiritali: vt ambuletis di
3 gne deo per omnia placentes in oi opere
bono fructificantes ꝛ creſcentes in ſciētia
dei: in omni virtute confortati ſm potenti
am claritatis eius in omni patientia ꝛ lon
ganimitate cū gaudio gratias agētes deo
ꝛ patri: q dignos nos fecit in partē ſortis
ſanctorū in lumine. Qui eripuit nos de po
teſtate tenebrarū ꝛ tranſtulit in regnum fi
lij dilectionis ſue: in quo habemus redem
ptionem ꝛ remiſſionem peccatorum.
¶ Supra poſuit mām grāꝝ actiōis oñdens ꝑ qbus
4 bonis grās egit: hic oñdit orōnē oñdens qd ꝑ eis pe
tit. Et ꝑ ꝑmittit ꝯdōnes orōnis. Scdo ſubdit bōa peti
ta ibi. (Ut impleamini ꝛc.) Orō tres hz ꝯdōnes. Prio
ꝙ ſit tēpeſtiua. Vñ ſubdit. (Ex q̄ die ꝛc.) ſupple cepi
mus orare. Jere. 31. Ex quo locutus ſum de eo. adhuc
recordabor eius ꝛc. Scdo ꝙ ſit ꝯtinua ibi. (Nō ceſſa
mus ꝛc.) 1. Reg. 12. Abſit āt a me h̄ pctm̄ i dñō vt ceſ
ſem orare ꝑ vobis ꝛc. Ro. 1. Sine intermiſſiōe memo
riā vr̄i facio ſp in orōnibus meis ꝛc. Tertio multiplex
ꝛ pfecta ibi. (Orantes ꝛ poſtulātes). Orō eſt aſcenſus
mētis in deū. Poſtulatio eſt reꝝ petitio. Orō dz ꝑcede
re vt deuote petēs exaudiat̄ ſicut petētes ꝑmittūt per
ſuaſionē vt inclinēt: ſed nos dēmus ꝑmittere deuotio
nē ꝛ meditationē dei ꝛ diuoꝝ: nō vt eū flectam⁹: ſed vt
5 nos erigam⁹ in eū. Tria āt petit. ſ. cognitionē ꝟitatis
ibi. (Ut ipleamini ꝛc.) Opationē virtutis ibi. (Ut am
buletis ꝛc.) Tolerātiam maloꝝ ibi. (In oi patiētia).
Triplicē ꝟo cognitionē optat. ſ. agēdoꝝ. Vñ dic̄. (Ut
ipleamini i agnitiōe ꝛc.) i. vt plene cog̃ſcatis volūtatē
dei. 1. theſ. 4. Hec eſt volūtas dei ſcificatio vr̄a vt abſti
neatis ꝛc. Ille ḡ cognoſcit volūtatē dei q in ſctitate vi
uit. Qui ḡ peccat ñ cognoſcit volūtatē dei: q: ois pec
cans eſt ignorās. Rom. 12. Ut ꝓbetis q̄ ſit volūtas dei
ꝛc. Itē cognitionē diuoꝝ ibi. (In oi ſapiā) q̄ eſt cogni
tio diuinoꝝ: ſm Aug. Sap. 1. Sentite de dñō in boni
tate ſpūalium donoꝝ ibi. (Et intellu ſpiritali). i. nō ha
rū corpaliū reꝝ. 1. Cor. 2. Nos aūt nō ſpm̄ huius mun
di accepimus: ſed ſpm̄ q ex deo eſt ꝛc. Et apte ꝯiūgit

hec duo ſapiā ꝛ intellcm: q: minor ē ſapiā ſi intellectu ca d
reat vt dicit Grego. ꝛ inutilis eſt intelle ſine ſapia: qa
ſapia iudicat ꝛ intellectus capit: ꝛ non vz cape niſi iu
dicet: ꝛ ecōuerſo. Glo. dicit ꝙ ꝑmū ſumit gñal̄r. Scdz ꝑ
tinet ad actiuā vitā. Tertiū ad ꝯtēplatiuā. Nec ſuffic
cog̃ſcere: q: ſciēti bonū: ꝛ nō opanti pctm̄ eſt illi vt dr̄
Jac. 4. Vñ opz ꝙ aſſit virtuoſa opatio quā ꝑ tāgit ibi.
(Ut ābuletis digne deo). Indigne. n. ābulat q ñ viuit:
ſicut decet filiū dei. 2. Cor. 6. In oibus exhibeam⁹ nos
metipſos ſicut dei miſtros in multa patiētia ꝛc. 1. theſ.
4. Sicut ꝑdiximus ꝛ teſtificati ſumus. Scdo tāgit re
ctā intētionē ibi. (Per oia placētes). Sap. 4. Placēs
deo factus eſt dilectus ꝛc. Tertio ſtudiū ꝓficiēdi ibi. 3
(In oi ope bono ꝛc.) Semp. n. bō dz niti ad vlterius
boni. Eccl. 24. Flores mei fruct⁹ honoris ꝛ hōeſtatis
ꝛc. Ro. 6. Hētis fructū vr̄m i ſcificationē ꝛc. Ad fructi
ficationē ſeq̄t augmētū ſcie: iō dicit. (Et creſcētes ꝛc.)
Ex h̄. n. ꝙ aliqs ſtudet iplere mandata diſponit̄ ad co
gnitionē. ꝑs. Sup ſenes itellexi: q: madata tua q̄ſiui.
Sap. 1. Nō habitabit in corpe ſubdito pctis ꝛc. Et di
cit dei: non mundi. Sap. 10. Dedit illi ſciam ſctōꝝ ꝛc.
¶ Deinde tāgit tolerātiā maloꝝ: q: ad ꝟtutē nō ſuffi
cit ſcire vel velle niſi imobilit̄ o[illegible] qd nō pōt eē ſine pa
tientia ꝛ maloꝝ tolerātia. Et iō dicit. (In oi virtute cō
fortati). Eccl. 44. Diuites in virtute pulchritudis ſtu
diū hñtes. Que virtus eſt a deo. Vñ dicit. (Scdm po 5
tētiā claritatis eius). Eph. 6. Cōfortamini i dñō. Sed
addit claritatis eius. i. xp̄i q ē claritas pr̄is: q: ꝑgere ad
pctm̄ ē ꝑgere ad tenebras. Sap. 7. Uapor ē. n. ꝟtutis
dei ꝛ emanatio q̄dā eſt claritatis oipotētis dei ſincera.
¶ Deinde cū dicit. (In oi patiētia ꝛc.) Petit eis tole 6
rātiā in aduerſis. Quidā. n. deficiūt vel ꝑꝑ difficile ad
uerſoꝝ: ꝛ iō opz hēre patiētiā. Luc. 21. In patiētia vr̄a
poſſidebitis aīas vr̄as. Uel ꝑꝑ dilationē ꝑmij. Et iō di
cit. (Et lōganimitate). Que facit ſuſtinere rē ꝑmiſſā.
Abac. 2. Si morā fecerit expecta eū ꝛc. Heb. 6. Lōgani
miter ferēs adept⁹ eſt repromiſſionē. Sz aliq h̄ duo vi
tāt: ſz cū triſtitia. Cōtra h̄ dic̄. (Cū gaudio). Jac. 1. Oē
gaudiū exiſtimate fres cū i varias tētatiōes īcideritis ꝛc.
¶ Deide cū dicit. (Grās agētes ꝛc.) Agit grās ꝑ bñ 4
ficijs exhibitis oibus fidelibus. Et h̄ ꝑ bñficio gratie
qd ꝑmo pōit. Scdo fructū grē ibi. (Qui eripuit ꝛc.)
Dicit ergo. Oramus ꝑ vobis agētes grās deo. ſ. crean
ti: ꝛ pr̄i. ſ. adoptāti: q dignos ꝛc. Dixerūt aliq ꝙ dona
grāꝝ dant̄ ꝑ merita: ꝛ ꝙ deus dat dignis grāz: nō āt
indignis: iō hoc excludit aplš: q: qcqd hēs dignitatis
ꝛ grē: hoc deus fecit in te: ergo ꝛ effectus grē: Et iō di
cit. (Qui dignos nos fecit ꝛc.) 2. Cor. 3. Nō ꝙ ſufficiētes
ſimus cogitare aliqd a nobis q̄ſi ex nobis ꝛc. ptē ſortiſ
ſctōꝝ ꝛc. Oēs hoies de mūdo ſm nām ſūt boni. Et iō
ſuſtinēt eos aliquā ptē hr̄e dei. Mali qdē ptē hñt vo
luptates ꝛ tpalia. Sap. 2. Hec eſt ps nr̄a ꝛ h̄ ſors. Sci
ꝟo hñt ipm̄ deū ptē. Tren. 3. Pars mea dñs ps. Dñs 6
ps hereditatis mee. Et iō dicit. (Qui dignos ꝛc.) Et
addit. Sortis: q: dupl̄r aliq diuidūt. Qñq ꝑ electiōez
qñ vnus hēc: alius illā ptē eligit. Aliqñ ſorte. ꝓuerb.
18. Cōtradictiōes cōprimit ſors. Hec aūt ps cedit ſctis
nō ꝑ electionē ꝓpriā. Joā. 15. Nō vos me elegiſtis: ſed
ego elegi vos ꝛc. Sed q: ipſe deus elegit nos. Sors. n.
nihil aliud eſt q̄ cōmittere aliqd diuino iudicio. Sors
aūt triplex eſt. ſ. ꝯſultoria: diuinatoria: ꝛ diuiſoria. Pri
ma in tpalib⁹ nō eſt mala. Scda vana eſt ꝛ mala. Ter
tia in neceſſitatibus aliqñ ꝑmittēda: ſed hec ꝑ ſe ē poſ
ſeſſio luminis. 1. Ti. vlt. Lucē hitat inacceſſibilē. Job. 36.
In manibus abſcōdit lucē ꝛc. Sed ex hac ptē ſeq̄t ef
fectus grē. ſ. tranſlatio de tenebris ad lucē. Et ideo ꝑ
mo ponit

a mo ponit trãſlationẽ. Scdo modũ ĩ q̃ hoĩes añ grãm ſunt ſui peccati. Et pctm̃ ẽ tenebra: ⁊ iõ ſũt in ptãte tenebrarum ſiue demonũ ſiue pctõrum. Ephe. vi. Aduerſus rectores mũdi tenebrarum harum ⁊c̃. Eſaie. 49. Captiuitas a forti tollet ⁊c̃. ❡ Trãſtulit vt eſſem⁹ regnũ dei. Jo. 19. Regnũ meũ nõ ẽ de h mũdo ⁊c̃. Et h fit qñ liberamur a pctõ. Apoc. 5. Feciſti nos deo nr̃o regnũ ⁊c̃. vel ad lr̃az vt vitã eternã. Mat. 3. ⁊. 4. ⁊. 10. Appropinq̃bit regnũ celorum. Et h ẽ qd̃ dicit. (Regnũ filij dilectionis ſue.) Dilectio vt dicit Aug. ĩ glo. q̃nq3 dr̃ ſpũſſancti⁹ q ẽ amor prĩs ⁊ filij. Sz ſi dilectio ſic ſemp teneret ꝑſonalr̄: tũc filius eẽt fili⁹ ſpũſſancti: ſz qñ dr̃ eſſentialr̄: vt dr̃ in glo. Filij ḡ dilectionis ſue dr̃ .i. filij ſui dilecti: vl̃ filij eſſẽtie ſue. Sz nũq̃d hec ṽa. fili⁹ ẽ filius eſſentie

1 patris? Dicẽdũ ẽ q̃ ſi genitiuus deſignet habitudinẽ cauſe efficientis ẽ falſũ: q2 eſſẽtia nõ generat nec generat. Si aũt deſignat formã .i. habẽs eſſentiã ſuã q̃ſi materialr̄: ſicut dr̃ Egregie forme .i. habẽs egregiã formã: ſic ẽ ṽa. Jo. 3. Pr̃ diligit filiũ ⁊ oĩa dedit ĩ manu eius ⁊c̃.

Filiũ eſſe filiũ patris q̃ modoz intelligi.

❡ Deinde cũ dic̃. (In quo habem⁹ ⁊c̃.) Oñdit modũ trãſlatõis. Hõ .n. exiſtẽs ĩ peccato duplr̄ tenebat ſubditus. ſ. p ſeruitutẽ. Joã. 8. Qui facit pctm̃ ſu⁹ ẽ peccati. Itẽ erat re⁹ pene ⁊ auerſus a deo. Eſa. 59. Iniq̃tates veſtre diuiſerunt iter vos ⁊ deũ veſtrum: ⁊ pctã nr̃a abſconderũt faciẽ ei⁹ a nob ne exaudirt. Hec duo remouet xp̃s: q2 inq̃tũ hõ fact⁹ ẽ p nob ſacrificiũ: ⁊ redemit nos in

3 ſanguine ſuo. Et iõ dic̃. In q̃ habemus redẽptionem. p̄me Cor. 6. Empti eſtis precio magno ⁊c̃. Sed inq̃tum eſt deus habemus per eum peccatorum remiſſionem: q2 reatus peccati ſolutus eſt per eum.

p⁹ qõ. 35. ar. 2⁹.

❡ Lectio. IIII.

Ui eſt imago dei inuiſibilis primogenit⁹ oĩs creatur: qm̃ in ipſo cõdita ſũt vniuerſa ĩ celis: ⁊ ĩ terra viſibilia ⁊ inuiſibilia. Siue thronĩ: ſiue dñatões: ſiue pricipat⁹: ſiue poteſtates oĩa p ipſũ ⁊ ĩ ipſo creata ſunt: ⁊ ipẽ eſt añ omnes: ⁊ omnia in ipſo cõſtant.

4 Deus dr̃ ĩ viſibilis q2 nullus intellectus creat⁹ põt attingere ad ei⁹ eẽntiam.

❡ Poſtq̃ ſupius cõmemorauit gr̃e bñficia ſpãlia et vl̃ia: hic cõmẽdat actorẽ hui⁹ gr̃e .i. xp̃m. Et p̄ p cõparatõez ad deũ. Scdo generalr̄ p cõpatiõnẽ ad totã creaturã ibi. (Primogenit⁹ ⁊c̃.) Tertio ſpãliter p cõpatiõnẽ ad eccliã ibi. (Et ipſe ẽ caput ⁊c.) Circa p̄m̃ notãdũ ẽ q̃ de⁹ dr̃ inuiſibilis: q2 excedit capacitatem viſionis cuiuſcũq3 ĩtellectus creati: ita q̃ nullus ĩtellect⁹ creat⁹ nãli cognitiõe põt ptingere ad eius eſſentiã. Job. 36. Ecce de⁹ magn⁹ vincẽs ſciẽtiã nr̃am. p̄me Ti. vlt. Lucẽ habitat inacceſſibilẽ ⁊c. Ur̄ ḡ a beatis ex gr̃a nõ ex nã. Rõ huius aſſignat a Dionyſio: q2 oĩs cognitio terminat ad exñs .i. ad aliquã nãz ꝑticipãtẽ eẽ. Deus aũt ẽ ipſuz eẽ nõ ꝑticipatũ. ḡ ẽ incognit⁹. Hui⁹ ḡ dei inuiſibilis filius ẽ imago. Sz vidẽdũ ẽ quõ dicat imago dei: ⁊ q̃re dicat inuiſibilis. Et q̃dẽ de rõe imaginis ſunt tria. ſ.

5 Filius dicit ymago patris: non autem econuerſo

q̃ ſit ibi ſilitudo: q̃ deducta ſit vel expſſa ex eo cũ q̃ ẽ ſilitudo: ⁊ q̃ õducta ſit ĩ aliq̃ ꝑtinẽte ad ſpẽm vl̃ ſignũ ſpẽi. Si eniz ſint duo ſimilia: q̃rum vnũ non deriuet ab alio neutrum dicim⁹ alterius imaginẽ: ſic ouũ nõ dr̃ imago oui. Et iõ ab imitãdo dr̃ imago. Itẽ ſi ſit ſile: ſz non q̃tũ ad ſpẽz vl̃ ſignũ ſpẽi: tũc nec imago dicit: ſicut in hoĩe mlta ſũt accidentia vt color: q̃titas ⁊ hmõi: ⁊ h̄ m nullũ horum dr̃ imago. Sz ſi figura ei⁹ accipiat: ſic põt eſſe imago. q2 figura ẽ ſignũ ſpeciei: filius aũt ẽ ſimilis prĩ: ⁊ pr̃ ſilis filio: ſz fili⁹ hz h a prẽ pr̃ aũt nõ a filio. Et iõ ꝓprie loquẽdo dicim⁹ filiũ imaginẽ prĩs: ⁊ nõ econuerſo: q2 õducit ⁊ deriuat hec ſilitudo a prẽ. Item hec b
ſilitudo ẽ ſm̃ ſpeciẽ: q2 filius in diuinis repñtat aliq̃ mõ: ſz deficiẽter p ṽbũ mentis nr̃e. Uerbũ mẽtis nr̃e ẽ qñ formam⁹ actu formam rei cui⁹ noticiã habem⁹: ⁊ h ſignificam⁹ ṽbo exteriori. Et h ṽbũ ſic ↄceptũ ẽ que dã rei ſilitudo quã ĩ mẽte tenem⁹: ⁊ ſile ſz ſpẽm. Et iõ ṽbũ dei imago dei dicit. Quãtuz ad 2ᵐ ſciẽdũ ẽ q̃ arriani h ṽbũ male ĩtellexerũt iudicãtes de dei imagine ſz imagines q̃ fiebãt ab antiq̃s vt viderẽt in eis caros ſuos ſubtractos ſibi. ſic ⁊ nos facim⁹ imagines ſctõrum: vt q̃s nõ videm⁹ ĩ ſubã videam⁹ ĩ imagĩe. Et iõ dicũt q̃ inuiſibile ẽ ꝓpriũ prĩ: fili⁹ aũt ẽ p̄ᵐ viſibile in q̃ mãifeſtat bonitas prĩs: q̃ſi pr̃ ſit de inuiſibilis: ſi fili⁹ de viſibilis ⁊ ſic alteri⁹ eẽnt nãe. Hoc aũt excludit apl̃us ad Heb. 1. dicẽs. Qui cũ ſit ſplẽdor glie ⁊ figura ſubſtãtie ei⁹ 2
⁊c̃. Et ſic ẽ imago nõ ſolũ dei inuiſibilis: ſz ẽt ipẽ inuiſibilis ẽ: ſicut pater. Col. 1. Qui ẽ imago inuiſibilis dei. error
❡ Deinde cũ dic̃. (Primogenitus ⁊c̃.) Cõmẽdat xp̃z arria
p cõpatiõnẽ ad creaturaz. Et p̄ facit h. Scdo exponit nozũ.
ibi. (Q2 in ipſo ⁊c̃.) Circa p̄mũ ſciẽdũ ẽ q̃ arriani ſic ĩtelligũt q̃ſi dicat p̄genit⁹: q2 ſit p̄ma creatura: ſz h nõ ẽ ſẽſus vt patebit. Et iõ duo ſũt vidẽda. ſ. quõ hec imago ſit genita: ⁊ quõ p̄genita creature. Quãtũ ḡ ad p̄mũ ſciẽdũ ẽ q̃ ĩ vnaquaq3 re generatio ẽ ſm̃ modũ ſui eẽ ⁊ ſue nãe. Alius .n. modus gñatiõis ẽ ĩ hoĩb⁹ ⁊ ali⁹ in plãtis: ⁊ ſic õ aliis. Nã aũt dei ẽ ipſũ eẽ ĩtelligere: ⁊ ſic opz q̃ ei⁹ gñatio vl̃ ↄceptio ĩtellectualis ſit generatio vel ↄceptio nãe ei⁹. In nobis aũt ↄceptio ĩtelligibil̄ ñ 3
ẽ ↄceptio nãe nr̃e: q2 ĩ nobis aliõ ẽ intelliger̄ ⁊ nã nr̃a. Et iõ cũ hec imago ſit ṽbũ ⁊ ↄceptio ĩtellect⁹ opz dicer̄ q̃ ſit germẽ nãe: ⁊ ſic de neceſſitate genitus. q2 accipit nãm ab alio. ❡ Scdo vidẽdũ ẽ quõ dicat p̄genit⁹. de⁹ .n. ñ alio ſe cogñſcit ⁊ creaturã: ſz oĩa ĩ ſua eẽntia ſic ĩ p̄ cã effectiua. Filius aũt ẽ ↄceptio ĩtellectualis dei. ſz q̃ cognoſcit ſe: ⁊ p conſequens omnem creaturam. Inq̃tum ergo gignitur videtur quoddã ṽbum repñſentans totã creaturã: ⁊ ipſum eſt principium omnis creature. Si enim non ſic gigneretur ſolum verbuz patris eſſet p̄mogenitus patris: ſed nõ creature. Eccl. 24. Ego ex ore altiſſimi prodij p̄mogenita ante oẽm creaturã ⁊c̃. 4
❡ Deinde cũ dic̃. (Quia ĩ ipſo ⁊c̃.) Exponit qd̃ dixerat. ſ. q̃ ſit p̄mogenitus: q2 ſcz eſt genitus vt principiũ creature. Et h q̃tum ad tria. Primo q̃tum ad rerum creationẽ. Scdo q̃tum ad earũ diſtinctionuz ibi. (In celis ⁊c̃.) Tertio q̃tuz ad ↄuerſatiõnẽ in eſſe ibi. (Et oĩa in ipſo ⁊c̃.) Dicit ergo. eſt primogenitus creature: q2 ẽ genitus vt principiũ omnis creature. Et iõ dicit. (Quia in ipſo ⁊c̃.) Circa quod ſciẽdũ eſt q̃ platonici ponebãt ydeas dicẽtes q̃ q̃lz res fiebat ex eo q̃ ꝑticipabat ydeã: puta hoĩs vel alicuius alteri⁹ ſpeciei. Loco olum harum ydearum nos habem⁹ vnũ. ſ. filiũ ṽbuz dei. Artifex .n. facit artificiuz ex h q̃ facit illud participare formã apud ſe ↄceptã quaſi inuoluẽs eã exteriori ma- 5
terie: ſic̃ ſi dicat q̃ artifex fac̃ domũ p formã rei quam hz apud ſe ↄceptam. Et ſic de⁹ omnia in ſua ſapientia dicit facere: q2 ſapiẽtia dei ſe hz ad res creatas ſic ars edificatoria ad domũ factã. Hec aũt forma ⁊ ſapientia ẽ verbũ: ⁊ ideo oĩa in ipſo condita ſunt: ſicut in q̃dam error
exẽplari. Geñ. 1. Dixit ⁊ facta ſunt: q2 in verbo ſuo eter mani
no creauit oĩa vt fierent. ❡ Quãtuz aũt ad diſtinctio cheo
nẽ ſciẽdũ eſt q̃ aliqui ſicut manichei errauerũt dicen rum.
tes h̄ corpora terreſtria: q2 corruptibilia facta eſſe a malo deo: celeſtia vero: q2 incorruptibilia a bono deo: ſcilicet patre chriſti. Sed mentiuntur: quia in eodẽ ſunt vtraq3 creata. Ideo dicit. (In celis ⁊c̃.) Et ẽ hec diſtinctio ſz ꝑtes nature corporee. Geñ. 1. In principio ideſt

c ꝉ filio creauit deꝰ ⁊c̄. Platonici ēt dicūt ꝙ deus per ſe
creauit creaturas inuiſibiles .ſ. angelos. ⁊ p āgelos crea
uit naturas corporeas. Sȝ hȝ excludit q̄ dicit. Uiſibi-
lia ⁊ inuiſibilia. De pmo Heb. ii. Fide intelligimus eſſe
aptata ſecula vt ex inuiſibilibus viſibilia fierēt. De ſe-
error cundo aūt. Eccl. 43. Pauca vidimꝰ opuȝ eius: oīa aūt
platon dn̄s fecit ⁊c̄. Hec āt diſtinctio ē ſm creaturaꝝ nāȝ. ter
nicoꝝ tia diſtinctio ē ordinis ⁊ gradus in inuiſibilibꝰ cū dic̄.
(Siue throni ⁊c̄.) Platonici ēt errāt hic: dicebāt. n. in
rebus diuerſas eſſe pfectiones ⁊ quālibet attribuebāt
vni p principio: ⁊ ſm ordines eaꝝ pfectionū ponebāt
ordines principioꝝ ſic̄ ponebant pmuȝ ens a q̄ parti-
b cipant oīa eē: illud pncipiū ab iſto .ſ. pmū intellectuȝ
a quo oīa participant intelligere: ⁊ aliō pncipiū vitam
a q̄ oīa pticipant viuere. Sȝ nos nō ſic ponimus: ſȝ ab
vno pncipio res habēt qcq̄d in eis pfectionis ē. Et iō
dicit. (Siue throni ⁊c̄.) Quaſi dicat. Non dpēdēt ab
aliīs pncipiīs ordinatis: ſȝ ab ipō vno ſolo v̄bo dei. Sȝ
qd ē qd dicit Ephe. i. Ipſuȝ dedit caput ⁊c̄. Ubi q̄daȝ
diuerſitas vr̄ eē ab iſtis. Solutio. Hic. n. enumerat dſcē
dēdo. q̄ oñdit pgreſſum creature a deo: ibi aſcēdēdo:
q̄ oñdit ꝙ filius dei: ſm ꝙ hō ſup oēs creaturas ē. ſed
tn̄ ibi pncipatus ponunt ſub ptātibus: ⁊ virtutes iter
dn̄ationes ⁊ poteſtates: hȝ pncipatus ſup ptātes. ⁊ pn
cipatus mediū inter dn̄atiōes ⁊ ptātes. Et ſm hoc di-
3 uerſe ſunt ſnīe Gregoriȷ ⁊ dionyſiȷ. Dionyſius enīȝ or
dinat eos. ſm ꝙ dr̄ ad epheſios: q̄ in ſcd̄a hierarchia
pōit dn̄ationes v̄tutes ⁊ poteſtates. Gregorius v̄o or
dinat eos ſic̄ hic habet: q̄ in ſcd̄a hierarchia ponit do
minationes pncipatus ⁊ ptātes: in tertia v̄o virtutes
archangelos ⁊ angelos. ¶ Sȝ ſciēdū ē: ꝙ ſic̄ Grego-
Con- rius ⁊ Dionyſiꝰ dicūt hec dona ſpūalia ex qbꝰ nominā
ueni- tur hi ordines cōia ſunt oībꝰ: tn̄ qdā noiant a qbuſdā
re ali qdā ab aliīs: cuius rō accipit ex dictis platonicoꝝ. q̄
qd ali oē qd ɔuenit alicui cōuenit tripli: q̄ aut eſſentialr aut
cui fit participatiue: aut cauſaliter. Eſſentialr qdē qd ɔuenit
tripli rei ſm pportionē ſue nature: ſic̄ homini rōnale. Parti
cipatiue aūt qd excedit ſuā nām. ſȝ tn̄ aliqd de illo ptici
pat: ſȝ impfecte. ſicut intellectuale homini: qd ē ſupra
4 rōnale ⁊ ē eſſentiale angeloꝝ: ⁊ idem aliqd participat
hō. Cauſaliter v̄o qd ɔuenit rei ſupueniēter: ſicut ho-
mini artificialia. q̄ in eo nō ſūt ſic̄ i nā. ſȝ p modū art.
Unūqdqȝ aūt denoiat ſolū ab eo qd ɔuenit ei eſſen-
tialiter. Uñ hō ñ dr̄ intellectualis nec artificialis: ſȝ ra
tionis. De dictis aūt donis in angelis ea q̄ ɔueniūt ſu-
perioribꝰ eſſentialit er: iu ferioribus ɔueniūt participati-
ue: que v̄o inferioribꝰ eſſentialiter ɔueniūt: ſupioribus
cāliter ɔueniūt. Et iō ſupiores denominantur a ſupio
ribus donis. Supremū aūt in creatura ſpūali ē ꝙ atti
gat deū ⁊ quodāmodo pticipet eū. et iō dnoiant ſupio
res ex hoc ꝙ attingunt deū. Cherubin quaſi ſcientes
deū. Seraphin quaſi ardentes vel accēdētes. Throni
5 quaſi habētes in ſeipſis deū. Tripli. n. aliqd pōt alio
participare. Uno mō accipiēdo pprietatē nature eius.
Alio mō vt recipiat ipſum p modū intentiōis cogniti-
ue. Alio mō vt deſeruiat aliqualiter eius v̄tuti: ſicut ali
qs medicinalē arteȝ a medico: vel q̄ accipit in ſe medi
cine artē: vel accipit cognitionē artis medicinalis: vel
q̄ dſeruit arti medicine. Primū ē maius ſcd̄o: ⁊ 2m ter
tio. In ſacra aūt ſcriptura ſignificat aliqd diuinū per
ignē Deut. 4. dn̄s deus tuus ignis cōſumēs ē ⁊c. et iō
ſupmus ordo dr̄ ſeraphin q̄ſi ardētes deo ⁊ ɔtinentes
aliquā diuinā pprietatē. Scd̄s ordo ē cherubin ɔſequē
tes eū cognitiue ⁊ throni eius v̄tuti deſeruientes. Aliȷ
aūt ordines nō noiant ex attingēdo deū: ſȝ p aliquam
eius operationē. Et aliq vt dirigent: ⁊ ſic ſūt dn̄atiōes.

Aliȷ exeq̄ntes. Et hoꝝ qdā vt pncipaliores: vt princi a
patꝰ. Pſ. Preuenerūt pncipes ⁊c̄. Aliȷ ſȝ executionē: ⁊
ſic ſunt exequētes ſupra ſpūales creaturas: vt ſūt po-
teſtates q̄ arcēt demones: ſupra nālia ſūt v̄tutes q̄ mi-
racula faciunt: ſupra hoīes ſunt archāgeli ad magna:
angeli ad minima. Et ſic ɔcludēdo dicit. Oīa p ipſū ſi
cut p cām effectiuaȝ: ⁊ ipſo ſic̄ cām exemplarem. Jo. i.
Oīa p ipſum facta ſūt ⁊c̄. Sȝ q̄ poſſet aliqs dicer̄. Nū
qd oīa ſunt eterna. iō apl̄s q̄ſi rn̄dēs ad hoc dicit: ꝙ
nō: ſȝ ipſe ē an̄ oīa. ſ. tpa ⁊ res alias. puer. 8. Dominus
poſſidet me in initio viaꝝ ſuaꝝ anteq̄ qcq̄ faceret a
pncipio ⁊c̄. Uel ante dignitatem. Pſ. Quis ſimilis deo
⁊c̄. ¶ Quātū ad ɔſeruationem dicit. Et omnia in illo a
ɔſtāt: idest ɔſeruant. Sic enīȝ ſe hȝ deus ad res ſic̄ ſol
ad lunaȝ: quo recedente deficit lumen lune. Et ſic ſi de
us ſubtrahat ſuam virtutē a nobis: in momento defice
rēt oīa Heb. i. Portans omnia verbo virtutis ſue.

Lectio. V.

ET ipſe eſt caput corporis eccle
ſie q ē pricipiuȝ pmo genitꝰ ex
mortuis: vt ſit i oībus ipſe pma Jo. 8.
tū tenēs. ꝉ Quia in ipſo compla
cuit oēȝ plenitudinē diuinitatis in habitare Pſal. 45.
⁊ p eū recōciliari oīa in ipſum ꝉ pacificās p
ſanguinē crucis eius ſiue que i terris ſiue q̄ b
in celis ſunt. Et vos cum eſſetis aliqñ alie-
nati ⁊ inimici ſenſu in opibꝰ malis: nūc āt re
cōciliauit i corpe carnis eiꝰ p mortē exhiber̄
vos ſctōs ⁊ immaculatos ⁊ irrephēſibiles co
rā ipō: ſi tn̄ pmanetis i fide fūdati ⁊ ſtabi-
les ⁊ immobiles a ſpe euāgeliȷ qd audiſtis:
qd pdicatū ē i vniuerſa creatura q̄ ſub celo ē
¶ Poſtq̄ apl̄s cōmēdauit xp̄ȝ p cōpatione ad deū
⁊ ad totā creaturā: hic cōmēdat ipſum i cōpatione ad
eccleſiā. Et pmo gnāliter. Scd̄o ſpāliter q̄ntū ad coloſ
ſenſes ibi. Et vos cū eſſetis ⁊c̄. Tertio q̄ntū ad ſuā pſo
nā ſingulariter ibi. (Cuius factus ſum ⁊c̄.) Circa pm.
duo fac: q̄ p ppōit habitudinē xp̄i ad totā eccleſiam. 4
Scd̄o exponit ibi. (Qui ē pncipiū ⁊c̄.) Dic̄ g. Iſte in
q̄ habemꝰ redēptioneȝ xp̄s ē ⁊ pgenitus creature. Sȝ
hȝ ꝙ hmōi factꝰ ē caput eccl'ie. Duo occurrūt hic expo
nēda. Et pmo quō corpꝰ ſit eccl'ia: ⁊ ſcd̄o quō xp̄s ē caput.
Eccl'ia dicit corpus ad ſimilitudinē vnius hoīs: ⁊ hoc
dupli. ſ. ⁊ q̄ntū ad diſtinctioneȝ mēbroꝝ. Eph. 4. De-
dit quoſdā qdem apl̄os: quoſdam aūt pphetas ⁊c. Et
q̄ntū ad ſuitia q̄ licet ſint diſtincta: tn̄ vnū ſeruit alteri.
pꝰ cor. 12. Pro inuicē. ſollicita ſint mēbra. Gal. 6. Alter
alterius onera portate ⁊c̄. Itē ſicut ɔſtituit vnū corpꝰ
ex vnitate aīe: ita eccleſia ex vnitate ſpūs. Eph. 4. vnū
corpus ⁊ vnus ſpūs. pꝰ cor. 10. Unꝰ panis ⁊ vnū corpꝰ
multi ſumus ⁊c̄. Itē eſt alia ɔſideratio mēbroꝝ ad ca 5
put eccl'ie ad xp̄ȝ. Ipe. n. xp̄s ē caput eccl'ie. Pſ. Tu ex
altas caput meū ⁊c̄. ¶ Et expōit qd ē eē caput dicēs.
Qui ē pncipiū ⁊c̄. Caput enī reſpectu alioꝝ mēbroꝝ
hēt tria puilegia. Prio q̄ diſtinguitur ab aliīs ordine
dignitatis: q̄ ē pncipiū ⁊ pſidens. Secūdo in plenitu
dine ſenſuū q ſunt oēs i capite. Tertio i q̄dam influxu
ſenſus ⁊ motꝰ ad mēbra. Et iō prio oñdit quō xp̄s ē ca
put rōne dignitatis. Scd̄o rōne plenitudinis graꝝ ibi.
(Q2 i ipō ɔplacuit ⁊c̄.). Itē tertio rōe influētie ibi(. Et
p eū ⁊c̄.) Eccl'ia qdē hȝ duplicē ſtatū. ſ. grē i pn̄ti ⁊ glo
rie i futuro ⁊ ē eadē eccl'ia. ⁊ xp̄s ē caput ſm vtrunqȝ

a ſtatum:q꞉ pmus in gr̃a ꝛ pmus in gloria. Quãtũ ad
pᵐ dicit. Qui ē pncipiũ:q꞉ ñ ſolũ eſt in gr̃a.ſm ꝙ hõ:
ſ; et oẽs ſũt iuſtificati p fidē xp̄i Ro.5. Per obedictiaꝫ
vnius hoīs iuſti ꝯſtituunt̃ multi. Et iõ dicit.(Qui ē pn
cipiũ).ſ.iuſtificationis ꝛ gr̃e in tota eccleſia.q꞉ i veter
teſtamẽto ſũt aliq̃ iuſtificati p fidē xp̄i. Jo.8. Ego pnci
piũ q ꝛ loq̃r ꝛc.po. Tecũ pncipiũ ꝛc. Itē ē pꝛincipiũ q̃
tũ ad ſtatũ glie. Jõ dicit. Pꝛiogenitus ex moꝛtuis.q꞉
enĩ reſurrectio moꝛtuoꝝ ē quaſi q̃dã ſcđa generatio:
q꞉ hõ in ea ad vitã eternã reparat̃. Mat.19. In regene
ratione cũ ſederit filius hoīs ꝛc.ꝛ p̄re oībus pmus ē
xp̄s:iõ ē pmogenitus ex moꝛtuis.i.eoꝝ q ſunt geniti
p reſurrectiõeꝫ. Sꝫ ꝯ̃ de lazaro Jo.11. Rñdeo.dr̃ ꝙ iſti
2 ꝛ alq̃ ñ reſurrexerũt ad illã vitã imoꝛtalē:ſ; ad moꝛtalē:
ſ; xp̄s reſurgēs ex moꝛtuis iã nõ moꝛit̃ ꝛc.vt dr̃ Ro 6.
Apoc.1. Pꝛimogenitus moꝛtuoꝝ ꝛc.pᵉ coꝛ.15. Nunc
aũt xp̄s reſurrexit a moꝛtuis pmitie doꝛmiẽtiũ. Et ſ; vt
i oībus ſit ipſe pncipatũ tenēs:q̃tũ ad dona gr̃e:q꞉ ipſe
ē pncipiũ q̃tũ ad dona glie:q꞉ ipſe ē pgenitus. Eccl.
24. In omni gente ꝛ in omni pplo pꝛimatũ habuit ꝛc.
¶ Deinde cũ dicit.(Q꞉ in ipſo ꝛc.) Oñdit dignitateꝫ
capitis q̃tũ ad plenitudinē gr̃arũ oiũ. Aliq̃.n.ſancti
habuerunt diuiſiões gr̃aꝝ:ſ; xp̄s habuit oẽs. Jõ dic̃.
(Q꞉ in ipſo ꝛc.) Singula verba pondus ſuũ habent
(Complacuit) deſignat ꝙ dona hoīs xp̄i nõ erãt ex fa
cto ſeu meritis.vt dic̃ fotinus:ſ; ex diuine volũtatis cõ
placētia aſſumẽtis hũc hoīem in vnitatē pſone. Mat.
3 3. Hic ē filius meus ꝛc. Itē dic̃ oẽm q꞉ aliq̃ hñt ſ; donũ
aliq̃ aliud. Jo.13. Oĩa dedit i manᵘ eiᵘ. Itē dic̃ plenitudi
neꝫ:q꞉ aliq̃s aliqđ habuit donũ:ſ; nõ plenitudinē eiᵘ
ſeu virtutis:q꞉ foꝛte in illa in aliq̃ defecit. Sꝫ Jo.1.dr̃ d
xp̄o. Uidimᵘ eũ plenũ gr̃e ꝛ vitatis. Eccl.24. In pleni
tudine ſanctoꝝ detẽtio mea ꝛc. Itē dic̃ habitare. Aliq̃.
n.acceperũt vſum gr̃e ad tp̄s:q꞉ ſpũs pphetaꝝ ñ ſem
p adeſt pphis:ſ; in xp̄o ē habitualiter:q꞉ ſemp ad vo
tũ in xp̄o ē dñium huiᵘ plenitudinis. Jo.1. Super quē
videris ſpiritum deſcendentem ꝛ in eo manẽtem ꝛc.
¶ Deinde cũ dicit.(Et p eũ ꝛc.) Oſtendit xp̄m eē ca
put eccleſie rõne influxus. Et hec eſt tertia rõ.capitis.
Et p̄ oſtendit influxum gr̃e. Scđo exponit qđ dixerat
4 ſbi.(Pacificans ꝛc.) Dicit ḡ pmo:dico ꝙ ꝯplacuit nõ
ſolũ q̃tũ ad hoc ꝙ haberet i ſe:ſed et vt p eum ad nos
deriuaret. Uñ dic̃.(Et p deũ recõciliari oĩa i ipſũ).2.coꝛ.
5. Deᵘ erat in xp̄o mũdũ recõcilians ſibi. Exponit autē
q̃lis ſit iſta recõciliatio ꝛ quõ oĩa recõciliata. In recõ
ciliatione aũt ſunt duo ꝯſideranda. Pꝛio i q̃ ꝯueniũt q
recõciliant̃:diſcoꝛdes.n.diuerſas hñt volũtates. Recõ
ciliati aũt ꝯſentiũt in aliquo vno. Et ſic volũtates pus
diſcoꝛdes ꝯcoꝛdãt i xp̄o. Et hmõi volũtates ſũt ꝛ hoiꝫ
ꝛ dei ꝛ ãgeloꝝ. Hoiũ q꞉ xp̄s hõ ē:dei q꞉ de ē. Itē diſcoꝛ
dia erat īter iudeos q volebãt legē: ꝛ gẽtiles q nõ vole
bãt legē ſ; vtroſq̃ xp̄s ꝯcoꝛdat: q꞉ ex iudeis ē: ꝛ q꞉ ab
ſoluit obſuãtias legis. Et ſ; ꝯcoꝛdia ē fcã p ſãguinē ꝛc.
5 Inter deũ.n.ꝛ hoieꝫ cã diſcoꝛdie fuit pctm̃.īter iudeos
ꝛ gẽtes lex. Xp̄s p crucē deſtruxit pctm̃ ꝛ ipleuit legē.
Et ita remouit cãꝫ diſcoꝛdie. Heb.12. Acceſſiſti ad ſyõ
mõtē ꝛ ciuitatē dei viuẽtis hieruſalm ꝛc. Et ſic reconciliati
ſumus. Et iſta ſũt ſiue q̃ i celis vt angeli ꝛ deus: ſiue
q̃ i terris.ſ.iudei ꝛ gẽtiles. Jõ xp̄o nato dr̃ Luc.2. Glia
in altiſſimis deo ꝛ in terra pax hoībus ꝛc. Itē i reſur
rectiõe dixit.(Pax vob̃ ꝛc.) Ut habetur Jo.20. Eph.2.
Ipſe enim eſt pax noſtra qui fecit vtraq̃ vnum ꝛc.
¶ Deinde cũ dicit.(Et vos ꝛc̃). Ponit̃ cõmendatio
xp̄i p dona eis collata. Ubi pmo ꝯmemoꝛat ſtatũ pte
ritũ. Scđo xp̄i bñficiũ ibi.(Nunc aũt ꝛc.) Tertio qđ
exigit̃ ab eis ibi.(Si tñ ꝛc.) Status.n.pteritᵘ habuit

tria mala. Quãtũ.n.ad intellectũ erãt ignoꝛãtes:q̃tũ b
ad affectũ inimici iuſtitie:q̃tum ad actũ i multis pec
catis. Quãtũ ad pmũ dicit.(Alienati ꝛc.) Quãtũ ad
2ᵐ. Et inimici ſenſu ſm vnam lr̃am: ꝛ oñdit defectũ
ſapīe quã p̄dicabãt iudei de vno deo. Jo.3. Dilexerunt
magis tenebras q̃ lucē.ſ; nũq̃d tenebãt ad legē moy
ſi? Dõꝫ ē ꝙ ſic q̃tũ ad cultũ vniᵘ dei. Uł aliẽati ſēſu.i.
ex electiõe ꝯ̃dicẽtes ex malicia. Job.34. Qui q̃ſi de in
duſtria receſſerũt ab eo. Quãtũ ad tertiũ dic̃.(In op
bus malis). Jo.3. Erãt enim eoꝛum opera mala ꝛc.
¶ Deinde cum dicit.(Nunc aũt). Ponit bñficia xp̄i.
Et pꝛimũ eſt recõciliatio in coꝛpe eius. Et dicit coꝛpᵘ:
non ꝙ aliud ſit coꝛpus ꝛ aliud caro:ſ; ad oñdendum
ꝙ accepit coꝛpus in eſſe nature. Jo.1. Et vbum caro fa
ctum ē ꝛc. Itē carnis.i.moꝛtale. Ro.8. Deus filiũ ſuuꝫ
mittēs i ſimilitudineꝫ peccati ꝛc. Scđꝫ ē ſanctificatio. 2
Uñ dicit.(Exhibere vos ſanctos. Heb.13. Jeſus vt ſan
ctificaret pplm ſuũ ꝛc. Tertium ē ablutio a peccatis
ibi.(Et imaculatos) Heb.9. Sanguis xp̄i q p ſpm̃ ſan
ctũ ſemetipſum obtulit deo emũdabit ꝯſciẽtias nr̃as
ꝛc̃. ¶ Iteꝫ q̃tũ ad futura ibi.(Irrephẽſibiles).2.Pe.
3. Satagite imaculati ꝛ inuiolati ei iueniri in pace ꝛc̃.
Et addit. Coꝛã ipſo.1.Reg.16. Homo videt q̃ foꝛis pa
tent:dñs aũt intuet̃ coꝛ. Exigit a nobis firmitatem fi
dei ꝛ ſpei. Jõ ſubiũgit dicẽs.(Si tñ pmanetis ꝛc.) Fi
des ē ſicut fundamẽtuꝫ ex cuius firmitate tota firmat̃
eccleſie ſtructura. Item ſtabiles in ſpe non moti a ſeip
ſis:ꝛ imobiles quaſi nõ excidentes a ſpe p alios. A ſpe 3
inq̃ euãgelij.i.quã dat euãgeliũ de bonis regni celoꝝ.
Mat.4. Penitētiã agite appꝛopinquabit.n.regnuꝫ ce
loꝝ ꝛc̃. Nec ē excuſatio.q꞉ ē pꝛedicatum:videlicet per
aplos. Utit̃ pterito p futuro pp certitudinē eius. Uel
oĩ creature noue.ſ.fidelibus qbus paratum erat.

Lectio. VI.

Uius factus ſũ ego paulus mi
ſter:qui nũc gaudeo in paſſioni
bus p vobis:ꝛ adipleo ea q̃ de
ſũt paſſionũ chꝛiſti i carne mea
pꝛo coꝛpe eius qđ eſt eccleſia. Cuius factᵘ
ſum ego miniſter ſ; diſpẽſationem dei que
data eſt mihi i vobis: vt impleã verbis dei 4
myſterium qđ abſconditũ fuit a ſeculis ꝛ
generationibus :nũc autem manifeſtatum
ē ſanctis eius qbus voluit deus notas face
re diuitias glorie ſacramẽti huiᵘ in gẽtibus
qđ ē chꝛiſtus in vobis ſpes glorie quē nos
annunciamus:coꝛripientes omnē hominē
ꝛ docentes in omni ſapiẽtia: vt exhibeamᵘ
omnem hominē perfectũ in chꝛiſto ieſu in
quo ꝛ laboꝛo certando.ſm operationeꝫ eiᵘ
quam operatur in me in virtute. 5
¶ Poſtq̃ cõmendauit xp̄ꝫ i cõparatiõe ad deuꝫ ꝛ ad
vniuerſam creaturã:ad totã eccleſiã.ꝛ ad ipſos coloſ
ſenſes:hic cõmẽdat eũ i cõparatiõe ad ſeipſũ:oſtendēs
ſe eius miſtrũ. Et pmo ponit miniſteriũ. Scđo oñdit
fidelitatē i miſtrãdo ibi.(Qui nũc gaudeo ꝛc.) Ter
tio miſterij magnitudineꝫ ibi.(Cuiᵘ factᵘ ſuꝫ ꝛc.) Dic̃
ḡ. Dico ꝙ p̄dicatũ ē i vniuerſa creatura cuiᵘ euãgelij fa
ctᵘ ſuꝫ miſter p̄dicãdi:nõ mea auctoꝛitate:ſ; p̄dicando
miſteriũ exhibens.pme coꝛ.4. Sic nos exiſtimet ho
mo vt miniſtros chꝛiſti ꝛ diſpẽſatoꝛes ꝛc. Sꝫ ē miſter

c fidelis: qḋ p3 q2 nõ refugit pati pericula q̄n diligenter
exeq̄f. Unñ p̄ oñdit q̇ affectu ſuſtinet paſſiones. Scḋo
quo fructu ibi. (Adimpleo rc̄.) Affectu q̄dem leto:
q2 nũc gaudeo rc̄. p vobis. i. pp vr̄am vtilitatē3. ſcḋe
co2. i. Siue tribulemur p vr̄a exhortatiõe ⁊ ſalute rc.
Et pp gaudiũ vite eterne qḋ inde expecto qḋ ē fruct⁹
miſterij eius. Jac. i. Oē gaudiũ exiſtimate fratres mei
cũ in tentatões varias incideritis: ſciētes rc̄. Phil. 2.
Si emulo2 ſup ſacrificiũ fidei vr̄e: gaudeo ⁊ ↄgratulo2
rc̄. Et ēt h̄ fructu vt adimpleā rc̄. Hec v̄ba ſ3 ſupficiē
malũ poſſent h̄re itellectũ. ſ. q2 xp̄i paſſio nõ eēt ſuffici
ens ad redēptionē: ſ3 addite ſūt ad cõplendũ paſſiões
2 ſctõ2. S3 h̄ ē hereticũ: q2 ſanguis xp̄i ē ſufficiēs ad re
dēptionē3 ēt mlto2 mũdo2. i. Jo. 2. Jpſe eſt ppiciatio
p peccatis nr̄is rc. S3 itelligēdũ ē q2 xp̄s ⁊ eccleſia ē
vna pſona myſtica cui⁹ caput ē xp̄s: co2pus oēs iuſti:
q̄libet aũt iuſtus ē: q̄ſi mēbrũ hui⁹ capitis. p̄ʼ co2. i2. Et
mēbra de mēbro. De⁹ aũt ordinauit in ſua p̄deſtinatio
ne q̄ntũ merito2 dēberet eē p totā eccleſiā tā i capite q̄3
mēbris ſic ⁊ p̄deſtinauit numer3 electo2. Et īter hec
merita p̄cipue ſūt paſſiões ſctõ2: ſ3 xp̄i. ſ. capitis meri
ta ſūt infinita: q̄libet v̄o ſanctus exhibet aliq̄ merita. ſ3
mēſura3 ſuā. Et iō dic̄. Adimpleo ea q̄ deſunt paſſio-
nũ xp̄i. i. totius eccleſie cui⁹ caput eſt xp̄s: adimpleo. i.
addo mēſurā meā. Et h̄ in carne. i. ego ipſe patiēs. Uel
3 q̄ ſũt: id eſt deſunt i carne mea. Hoc. n. deerat q2 ſic xp̄s
paſſus erat in co2pe ſuo: ita pateref i paulo mēbro ſuo:
⁊ ſilr in aliis. Et h̄ p co2pe qḋ ē eccleſia q̄ erat redimē
da p xp̄m. Eph. 5. Ut exhiberet ipſe ſibi eccleſiā gl'ioſā
nõ h̄ñ'e maculā neq3 rugā rc̄. Sic ēt oēs ſancti patiũ
tur pp eccleſiā q̄ ex eo2 exēplo robo2atur. Gloſa. Paſ
ſiones adhuc deſunt eo q2 parito2ia merito2 eccleſie
ſi ē plena: nec adiplebif: niſi cũ ſeculũ fuerit finitũ. Pa
rito2ia aũt ē vas vl' dom⁹ vbi pariter multa inſeruntur.
℃ Deinde cũ dic̄. (Cuius ſum rc̄.) Oñdit dignitatem
miſterij triplr. P2imo ex mā adoptiõis. Scḋo ex fine
ad quē ducif ibi. (Ut impleamini rc̄.) Tertio ex vſu
ibi. (Quī vos cũ rc̄.) S3 diceret et aliqs. Eſt ne magnũ
h̄ miſteriũ. Et rñdet dicēs. (Jta ē.) q2 traditũ ē mihi ſ3
diſpēſationē. Qḋ duplr pōt exponi. Actiue: ⁊ ſic ē ſen
4 ſus. i. vt diſpenſem vobis diuina fideliter tradens ea: ⁊
hec poteſtas data ē mihi. Uel paſſiue: ⁊ tũc ē ſenſus. i.
ſ3 q2 mihi ē diſpēſatũ a deo. Ephe. 4. Dedit quoſdā q̄-
dē apoſtolos q̄ſdā pphas rc̄. Act. i3. Segregate mihi
barnabā ⁊ Paulũ i opus q̇ aſſumpſi eos rc̄. Ecce qs ē
finis certe ñ pecunia nec glo2ia ppria: ſ3 aliqḋ magnũ
ad qḋ accepi. q2 vt impleā rc̄. Et p̄ oñdit dignitatē ei⁹
ad qḋ accepit. Scḋo oñdit qḋ ē illud qḋ ē xp̄s. Jtem p̄
cõmendat magnitudinē eius ex diffuſa p̄dicatione et
occultatiõe ⁊ māifeſtatiõe. Accipif aũt ad ↄuerſione3
gētiliũ. Unñ vt adipleā verbũ nõ p̄dicatiõis: ſ3 diſpēſa-
tionē eternā dei. i. vt mea p̄dicatiõe impletũ oñda3 ver
bũ dei. i. dei diſpēſationē ⁊ p̄o2dinationē ⁊ pmiſſione3
de v̄bo dei incarnādo: vel diſpēſationē dei eternā q̄ diſ-
5 poſuit vt gētes p xp̄3 ↄuerterent ad fidē veri dei. Et h̄
opo2tebat ipleri. Numeri. 23. Dixit ḡ ⁊ nõ faciet: locu-
tus ē ⁊ nõ iplebit. Eſa. 55. Uerbu3 qḋ egredietur ḋ o2e
meo nõ reuertef ad me vacuũ: ſ3 faciet q̄cunq3 volui ⁊
pſperabif rc̄. S3 h̄ diſpoſuit ipleri p miniſteriũ pauli.
Unñ dicit. (Ut impleā h̄ myſteriũ). i. in q̄ntũ ē res abſcō
dita: q2 myſteriũ qḋ eſt abſconditum eſt hoc verbum.
Eſa. 24. Secretum meũ mihi rc̄. Qḋ abſcōditu3 fuit
a ſeculis. i. a p̄ncipio ſeculo2 ⁊ oib⁹ generatiõib⁹ hoiu3
q̄ hoc ſcire nõ potuerunt. Eph. 3. Que ſit diſpenſatio
ſacr̄i abſcōditi a ſeculis i deo. Nā ⁊ ſi phi antiq̄ q̄dā ḋ
xp̄i deitate videāf dixiſſe vl' ppria vel approp2iata: ſic̄

auguſtinus inuenit i lib2is platonis. Jn p̄ncipio erat d
verbũ rc. tñ q2 v̄bũ caro factũ ē nullis ſcire potuit. S3
dicis. Nõne fuit ſcitũ p pphas. Rñdeo. dicēdũ ē q2 ſic tñ
i q̄ntũ ptinebat ad euāgeliũ. Uel h̄ ita apte ſicut apl'i ſci
℃ Deide cũ dic̄. (Nũc autē rc.) Agit ḋ māife ſtatiõe ei⁹: ⁊ p̄ oñdit q̄b⁹ māifeſtatũ ē. Scḋo oñdit q̄re
māifeſtatũ ē eis ibi. (Quib⁹ voluit rc.) Dicit ḡ. mani-
feſtatũ ē nũc. ſ. tpe gr̄e. 2ʼ co2. 6. Ecce nũc tp̄s accepta-
bile. ecce nunc dies ſalutis rc. Hec autem ē ſcia ſctõ2.
Sap. io. Dedit illi ſciam ſctõ2 rc. Job. 36. Annũciat ḋ
ea amico ſuo rc. S3 h̄ nõ pp eo2 merita: ſ3 pp bñpla
citũ ſuũ. Unñ dic̄. (Quib⁹ voluit de⁹ rc.) Joā. i5. Que
audiui a pr̄e meo nota feci vob̄ rc̄. Et ſubdit. ñ vos me
elegiſtis. ſ3 ego elegi vos rc. Mat. ii. Jta placitu3 fuit
añ te rc. Notas facef diuitias gl'ie: q2 p iſta occulta de⁹ 2
apparet abũdāter gl'ioſus. Nā oli3 not⁹ i iudea de⁹. S3
p h̄ ſacr̄3 ↄuerſiõis gētiliũ gl'ia dei notificaf p totũ mũ
dũ. Joā. i7. Ego te clarificaui rc. Et h̄ itelligētib⁹. ſ. qḋ
cõplef in eis. Ro. 5. Gl'iamur in ſpe gl'ie filio2 dei. Et
Ro. ii. O altitudo diuitia2 ſapiētie ⁊ ſcie dei rc. Hoc
v̄bũ ē qḋ ē xp̄s. i. qḋ p xp̄m adipiſcimur. ſ. ſpē glo2ie q̇
olim videbaf pmiſſa ſolũ iudeis. Act. io. Mirabāf q2
⁊ i natiões diffuſa ē gr̄a rc. Ro. 5. Juſtificati ex fide pa
cē habeam⁹ rc. Et poſt: ⁊ gl'iamur i ſpe gl'ie filio2 dei
rc. Eſa. ii. Radix ieſſe q̄ ſtat i ſignũ pplo2 rc. Sic ḡ oñ
dif o2igo miſterij ⁊ finis. ℃ S3 ſubdit vſu3 ei⁹ cũ dic̄.
(Quē nos rc̄.) Et circa h̄ tria fac̄: q2 p̄ oñdit vſu3 ei⁹. 3
Scḋo fructũ ibi. (Ut exhibeam⁹ rc.) Tertio auxiliũ
ſibi ipēſu3 ad ↄſequēdu3 vſu3 ibi. (Jn q̇ ⁊ laboro rc.)
Uſus ei⁹ ē nũciare xp̄3. Et pōit vſũ ⁊ modũ vtēdi. p̄o:
ānũciate īter gētes ſtudiis ei⁹ rc. i. Jo. i. qḋ videm⁹ ⁊ au
diuim⁹ annũciam⁹ vob̄ rc. ℃ Modus pōif ibi. (Co2
ripiētes rc.) Qḋ ē pfecta annũciatio: q2 ei hoi nõ ſo-
lu3 iudeis. Math. vlt. Docete oēs gētes rc. Modus
ēt ei⁹ ē docere veritatē ⁊ refellere falſitatē. Et iō dicit.
(Co2ripiētes oē3 erro2ē. vl' infideles i vita. ſcḋe co2. io.
Arma militie nr̄e nõ ſūt carnalia: ſ3 potētia dei ad de-
ſtructionē munitionũ. ↄſilia deſtruētes rc. ℃ Et do-
cētes oē3 hoiē3 i omni ſapia. ſ. q̇ ē cognitio dei. Sap. i5.
Noſce. n. te ↄſumata iuſtitia ē: ⁊ ſcire iuſtitiā ⁊ v̄itatem 4
tuā radix ē imo2talitatis rc. Et p̄ʼ co2. 2. Sapiētia3 loq
mur rc. ℃ Fruct⁹ āt h̄ ē q2 hoies ducif ad pfectũ. Unñ
dic̄. (Ut exhibeam⁹ oē3 hoiē3). ſ. cuiuſcuq3 ↄditiõis p
fectũ ñ i lege: ſ3 i xp̄o. Mat. 5. Eſtote pfecti rc. S3 nũ
q̄d q̄libet tenef ad pfectiõem? Nõ ſ3 itētio p̄dicato2is
ad h̄ d3 eē. Eſt āt duplex pfectio charitatis. Una ḋ ne
ceſſitate p̄cepti. i. vt in co2de nihil admittat ↄ̄trariu3 deo.
Mat. 22. Diliges dñ3 deum tuũ ex toto co2de tuo rc.
Alia de vtilitate ↄſilij vt abſtineat ēt a licitis: ⁊ hec eſt
pfectio ſuperogatiõis. S3 ad h̄ habuit auxiliũ a deo.
Unñ dicit. (Jn q̇ laboro. ſ. certādo ↄ̄ ifideles ⁊ pctõres.
ſcḋe Ti. 2. Labo2a ſicut bonus miles xp̄i rc. Jtē eiuſ-
dē. 4. Bonũ certamē certaui rc. Et h̄ ſm opationem
ei⁹. p̄ʼ co2. i5. Gr̄a dei mecũ. Et h̄ facit deus in me i vir-
tute miraculo2. ſ. p2ebendo virtutē. Luc. vlti. Sedete 5
in ciuitate donec induamini virtute ex alto.

CAP. II.

VOlo eni3 vos ſcire q̄lem ſollici
tudinē habeam p2o vobis ⁊ p
his q̄ ſunt laodicie ⁊ q̄cũq3 nõ
viderunt facie3 meā in carne vt
conſolentur co2da ipſorũ inſtructi in charita
te ⁊ in omnes diuitias plenitudinis intel-
lectus in agnitione myſterij dei patris ⁊

a iesu chriſti: ī quo ſūt omnes theſauri ſapie
Dañ. ⁊ ſcie abſcōditi. Hoc āt dico: vt nemo vos
13. decipiat in ſublimitate ſermonum.

¶ Supra cōmēdauit ſtatū fideliū: q eſt gratie: ⁊ actorē. ſ. xp̄m: hic ꝓtegit eos cōtra ꝯtrariantia huic ſtatui: ⁊ p̄mo cōtra doctrinā corrumpētē. Scd̄o cōtra peruerſos mores. 3°. ca. ibi. (Igit ſi ꝯſurrexiſtis ⁊c.) Circa p̄mū duo fac. Q: p̄ oſtēdit ſollicitudinē d eoꝝ ſtatu. ſcd̄o tuetur eos ꝯ mala doctrinā ibi. (Hoc āt dico ⁊c.) Itēꝝ p̄ma ps diuidit in tres ꝑticulas. Q: p̄ pōit ſollicitudinē. Scd̄o ꝑſonas d qbus ſollicitat ibi. (Pro vob̄ ⁊c.) Tertio de quo ſit ſollicit' ibi. (Ut cōſoleut ⁊c.) Dicit ḡ. Volo. n. vos ſcire q̄lē habeā ſollicitudinē. ſ. magnā.
1 Et h̄ ꝑtinet ad bonū p̄latū. Ro. 12. Qui p̄eſt in ſollicitudine. Luc. 2. Paſtores erāt in eadē regione vigilātes ⁊ cuſtodiētes vigilias noctis ſupra gregē ſuū ⁊c. Et n̄ ſolū ꝓ a ſe cōuerſis ⁊ ſibi p̄ſentibus: ſ; ēt ꝓ alijs. Vñ dic̄. Pro vob̄ q̄s nō vidi corꝑe: ſed mēte: ⁊ nō ſolum ꝓ iſtis: ſ; ēt ꝓ illis q nō viderūt ⁊c. Sollicit' qppe erat ꝓ toto mūdo. Sap. 18. In veſte poderis aaron totus erat orbis terraꝝ. ⁊c. Sic in mēte apl'i. 2ª Cor. 11. Preter ea q̄ extrīſec' ſūt iſtātia mea q̄tidiaua ſollicitudo oiū ecclesiaꝝ ⁊c. ſ; d qb' magis ſollicitat. Rñ° d n̄ viſis cor̄, tū ad aliqd: q: neſciebat qd fieret circa eos: n̄ āt ſimplr.

¶ Deīde cū dicit. (Ut cōſolent ⁊c.) Oñdit de q̄ ſollicit' ſit. ſ. de eoꝝ cōſolatiōe. Et p̄ hoc pōit. Scd̄o quō poſſit hoc haberi ibi. (Inſtructi ⁊c.) Dic̄ ḡ. Ut cōſolēt. i. ꝓ me habeāt cōſolationē ſp̄ūalē cui' ꝯſolatiōis factiuū ē bonū. Eſt eni; factiuū gaudij vt q triſtat de aliq̄ conſolet de alio eque bono. Duo āt ſunt que ꝯſolātur nos: ſc; meditatio ſapientie. Sap. 8. Erit allocutio cogitationis tedij mei. Aliud ē oratio. Iac. 5. Triſtat qs in vobis oret equo animo ⁊ pſallat.

¶ Cōſequēter cū dicit. (Inſtructi ⁊c.) pōit ſp̄ealiter ſapie inſtructiōe;. Duplex ē h̄ lr̄a: ſc; q̄ dicta eſt ⁊ q̄ habet in Glo. ſic. Ut cōſolent corda ipoꝝ inſtructoꝝ ⁊c. ad cognoſcēdū ⁊c. Et eſt idē ſenſus. Inſtructio ḡ ſapie cōſolat cōtra mala tēporalia. Dz aūt hic eē īſtructus d via. ⁊ ideo dicit. In charitate q̄ ſc; ē via ad deū. p̄' Cor.
4 12. Adhuc excellētiorē viā vobis demōſtro: ſi linguis ⁊c. Inſtructi ḡ ī charitate q̄ deus nos: diligit: ⁊ q̄ nos eu; diligimus. vtrunq;. n. nos ꝯſolat. ſ. ⁊ q: dñs diligit nos. Gal. 2. Viuo ego ⁊c. Et poſt. Qui dilexit me ⁊ tradidit ſemetip̄m ꝓ me. ⁊c. Eph. 2. Diues ī miſericordia ꝓpter nimiam charitatē ſuā qua dilexit nos ⁊c. Itēm qua nos deū diligimus nos cōſolamur: q: cōſolatio ē amici ſi ꝓ eo ſubſtineat mala. Eccl. 22. Et ſi euenerit mihi mala ꝓpter illū ſubſtinebo ⁊c. Et ſubdit. In oēs diuitias. i. in omni capacitate. Intell's. n. noſter ē. in potētia ad aliqd cognoſcēdū: ſed itellectus angeli in ſua creatiōe impletus ē ſcia itelligibiliu;. Et iō opz q̄ nro itellectui humano ſuperueniat ſcia. Ul' ꝑ diſciplinā. ſ;
5 hec ē iſufficiēs: q: nūq; aliqd tm̄ pōt ſciri ſic q̄ capacitatē eius impleat. Uel ꝑ reuelationē diuinā ⁊ donum dei. Et hec ē ſufficiēs. Eccl. 15. Impleuit eū dñs ſpū ſapie ⁊ itellectus ⁊c. Et iō dic̄. Plenitudinis itellectus. i. in copiā. Sap. 8. Quid ſap̄ia locupletius? Eſa. 33. Diuitie ſalutis ſap̄ia ⁊ ſcia. Inſtructi ḡ in copia diue ſapie q̄ copia iplet itell'm. Et h̄ habebim' cognoſcēdo deu;. Et iō dic̄. In agnitionē myſterij ⁊c. i. ad cognoſcēdu; ꝟitatē ſacramēti hui' occulti: ſc; q̄ de' ſit p̄r ieſu xp̄i. Ul' miſterij dei p̄ris: qd ē xp̄s ieſus. Iō dicit Math. 11. d apl'is. Abſcōdiſti hec a ſapiētib' ⁊ prudētib' ⁊ reuelaſti ea paruulis. Ul' i agnitiōe eterne ḡnātiōis ⁊ īcarnatiōis xp̄i. Sap. 6. Cogitare ḡ d illa ſenſus ē cōſumat'.

Augu. Beat' q te nouit: iſelix q te n̄ nouit. Per cognitionē dei h; homo oēm plenitudinē. Ioā. 17. Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te ſolū verū deū ⁊c. S; nūqd ꝑ cognitionē xp̄i implet itellectus? Reſpōdeo ſic: q: i eo ſunt oēs theſauri ⁊c. De' h; oiū reꝝ noticiam: ⁊ hec noticia cōparat theſauro. Sap. 7. Infinitus. n. ē theſaurus hoībus ⁊c. Theſaurus ē diuitie cōgregate: ſ; effuſe nō dñr theſaurus: ſ; q̄ in vno ſūt. De'. n. ſapiam ſuā ſparſit ſup oia opa ſua. Ecc. p̄. Et ſic n̄ h; rōnē theſauri: ſ; ſm q̄ hmōi rōnes vniunt in vno. ſ. in ſap̄ia diuina. ⁊ oēs hmōi theſauri ſūt ī xp̄o. Sap̄ia ē. n. cognitio diuinoꝝ. Scia vo ē creaturarū cognitio. Quicqd
aūt de deo pōt ſciri ꝑtinēs ad ſapiam totu; deus abundāter in ſe cognoſcit. Itē qcqd pōt cognoſci de creaturis cognoſcit in ſe ſuperemīnēter. Quicqd aūt ī ſap̄ia dei eſt: eſt in ꝟbo ſuo vno. q: vno ſimplici actu itellectus cognoſcit oia: q: in eo nō ē ſciētia in potētia nec ī habitu. Et iō i iſto ꝟbo ſūt oēs theſauri ⁊c. S; addit. Abſcōditi. q: q̄ mihi aliqd abſcōdit ꝯtigit duplr. ſ. vl' ꝓpter debilitatē itell's mei: vl' ꝓpter velamē oppoſitū: ſic q̄s nō videt cādela;: vl' q: cecus ē vel velata ē. Ita ī ꝟbo dei ſūt oēs theſauri ſapie ⁊ ſcie. ſ; abſcōditi nobis q̄ n̄ habem' limpidos oculos: ſ; lippos. Io. 12. Adhuc modicū lumē i vob̄ ē. Et q: ē velatū duplici velamie. ſ. creature: q: itell's nr̄ nūc ad illā cognitionē nō p̄t niſi ꝑ ſimilitudinem creaturaꝝ. Ro. p̄. Inuiſibilia dei ꝑ ea q̄ facta ſūt itellecta cōſpiciūt ⁊c. Itē velatū in carne. Io. p̄. Et ꝟbū caro factū ē ⁊c. Et ſi aliqd videm' d deo: nō tm̄ totū. Eſa. 45. Uere tu es de' abſcondit' ⁊c. Nuj. 20. Apicis theſaurū tuū. Ponam' q̄ aliqs habeat cādela; velatā n̄ q̄reret aliūde lumē niſi q̄ hitu; ab eo reuelet: ⁊ iō nō op; ſapia; q̄rere niſi ī xp̄o. p̄' cor. p̄. Nō exiſtimaui me aliqd ſcire niſi xp̄; ieſu; ⁊c. Et p̄' Io. 3. Cū reuelabit tūc ſiſes ei erim'. ſ. oia ſcientes: ſicut q h̄ret librū vbi eſſet tota ſcia non q̄reret niſi vt ſciret illum librū: ſic ⁊ nos non op; amplius querere niſi xp̄m.

Deīde cū dic. (Hoc āt dico ⁊c.) Inſtruit ⁊ monet eos ꝯ doctrinā corrūpētē. Seducebāt āt a qbuſdā p̄hīs ꝯ fidē ⁊ ab hereticis q docebāt obſuātias legaliū. Iō p̄ īſtruit eos ꝯ p̄hos. 2 ꝯ iudaizātes ibi. (In q̄ ⁊ circūciſi ⁊c.) In ſcia vo mūdana duo ꝯtinēt: q: eſt q̄dā ſcia loquēdi: ⁊ q̄dā ſciā reꝝ. ⁊ iō duplr p̄nt decipere. Iō p̄ munit eos ꝯ p̄hos decipiētes eos ꝑ ſcia; loquendi. Secūdo cōtra decipientes eos per ſciētia; rerū ibi. (Uidete nequis ⁊c.) Prio māifeſtat deceptiōe;. Scd̄o aſſignat rōnē ibi. (Nā ſi corpe ⁊c.) Dic ḡ. Dico q̄ in xp̄o ē ois ſcia. et h̄ dico vt n̄ q̄rētes alibi ſcia; decipiamini. Et dic̄. Nemo. i. nec demoſthenes nec tulli' i ſublimitate ſmonis. Eſa. 33. Pp̄l; ibi alti ſmōis n̄ videbis ⁊c. S; nūqd ē pctm̄ vti ſmōib' ſublimib'? Rñdeo. Nō. q: ēt ſci viri legāti' loquūt q̄ ēt rhethores mūdi: ſic Ambroſi': Hieronym': ⁊ Leo papa. Nā ſi lic; vti ad pſuadēdū in malo ornata locutiōe. mlto magis in bona. Lectio .11.

NAz ⁊ ſi corpe abſens ſum: ſed ſpū vobiſcū ſū gaudēs ⁊ vidēs ordinē veſtrū ⁊ firmamētū ei' que in xp̄o ē fidei veſtre. Sicut ergo accepiſtis ieſu; xp̄m dominū noſtrū: in ipſo ambulate: radicati ⁊ ſupedificati in ipſo ⁊ cōformati ī fide ſicut ⁊ didiciſtis: abūdantes in illo ī grārū actiōe. Uidete neqs vos decipiat per philoſophiam ⁊ inanem fallaciā ſecundu; traditione; hominum ſe,

c cundum elementa mundi ⁊ nõ ſm xp̃um:
3ᵃ qõ. ꝗꝛ in ipſo īhabitat omnis plenitudo diui/
2ᵃ ar/ nitatis corporaliter: ⁊ eſtis illo repleti q̄ eſt
ti. 3ᵒ. caput oīs principatus ⁊ poteſtatis.

℄ Supra monuit ne ꝑ aliquã fallaciã ſermonis deci/
dãt a fide: hic ponit rõnem monitiõis: q̃ ſumit ex bõis
que in iſtis erãt q̃ nõ debebãt ꝑdere ſʒ ꝑficere in eis. ⁊
p̃ cõmemorat bona habita. Secundo oñdit quõ in eis
ꝑficiantur. (Sicut ẽ ⁊c̃.) Circa p̃mū duo facit. q: p̃
2 oñdit q̃liter ſunt ſibi nota bona eoꝝ. Secũdo que bo
na in eis ſunt ibi. (Gaudẽs ⁊c̃.) Dic̃ ẽ. Nam ⁊ ſi ⁊c̃.
Quaſi dicat. Licet non p̃dicaueri vobis nec vr̃a facta
oculis videãt in ſpũ vobis iter ſũ ꝑ affectionẽ gaudẽs
de bõis veſtris. p̃ᵃ Co. 5. Abſens qdẽ corpe: p̃ſens do
ſpũ. ꝓuerb. io. Filius ſapiẽs letificat p̃rem ⁊c̃. Et h̃ q:
reuelabat ſibi ꝑ ſpm̃ ſcm̃. et iõ dic̃. ſʒ ſpũ vobiſcũ ſũ. 4.
Reg. 5. Nõne cor meũ i p̃ſenti erat q̃n reuerſus ẽ hõ d̃
curru in occurſũ tui ⁊c. Gaudẽs inq̃ ſũ: q: videõ ſuũ
ordinẽ. i. ordinatã vr̃aʒ cõuerſationem. p̃ᵃ Co. 14. Oĩa
honeſte ⁊ ſʒ ordinẽ fiãt in vob. Judic. 5. Stelle manẽ
tes i ordie ⁊ curſu ſuo ⁊c. Et firmamẽtũ ⁊c. 2ᵃ Thi. 2.
Firmũ fũdamẽtũ dei ſtat ⁊c. Et h̃ i xp̃o. Eph. 3. Hitare
xp̃ʒ ꝑ fidẽ i cordib' vr̃is ⁊c. Eccl̃ia. n. ẽ ſpũle edificium
3 Eph. 2. In q̃ oĩs edificatio ꝯſtructa creſcit i tẽplũ ſcm̃
in dño. Hui' aũt bonitas cõſiſtit in debito fũdamẽto qd̃
ẽ fides ⁊ in debita ſupedificatiõe. Et iõ hec duo poſuit.
℄ Deĩo cũ dic̃. (Sic ẽ ⁊c.) monet eos ad hec ſeruan
da. Et p̃ ad ꝑficiẽdũ. Scõo ad perſiſtẽdũ. Tertio ad
gr̃as agẽdũ. Dic̃ ẽ. Sicut accepiſtis xp̃ʒ ieſuʒ dñm no
ſtrũ nõ ꝑuertẽdo in ipſo ambulare. Ro. 12. Adherẽtes
bono. Eccl̃ia q̃nq̃ cõparaẽ ſpũali edificio. p̃ᵃ Co. 3. tẽ/
plũ dei ſcm̃ ẽ qd̃ eſtis vos. Q̃nq̃ arbori q: fert fructũ.
Et eadẽ ẽ cõꝑatio fũdamẽti ad domũ: ⁊ radicis ad ar/
borẽ. q: vtriuſq̃ firmitas ẽ radix ⁊ fũdamẽ xp̃s. Eſa. ii.
Erit radix ieſſe q̃ ſtat in ſignũ ppl'oꝝ: p̃ᵃ Co. 3. Fũda
mẽtũ aliõ nemo põt ponere p̃ter id qd̃ poſitũ ẽ: qd̃ eſt
4 xp̃s ieſus ⁊c. Iõ dic̃. Radicati. ſ. ſic hõi rami: ⁊ ſupedi
ficati in ipſo ⁊ ꝯfirmati. ſ. ſic hõi lapides. h̃ ẽ ſi ꝑſtiteri/
tis in fide eius. p̃ᵃ Pe. vlt. Aduerſarius veſter ⁊c. Et
poſt. Cui reſiſtite fortes i fide ⁊c. Et h̃ ſic didiciſtis. i ſ
ꝑ̃a fide. Gal. p̃. Si qs vobis euãgelizauerit p̃ter id qd̃
accepiſtis anathema ſit ⁊c. Abundãtes in eo in gr̃aꝝ
actiõe. i. gr̃as agẽtes abundãter. p̃ᵃ Theſ. vlt. In omni
bus gr̃as agite. 2. Machab. p̃. De magnis p̃iculis a do
liberati magnifice gr̃as agimus ipſi ⁊c̃.
℄ Deĩde cũ dicit. (Uidete ⁊c.) monet ne decipianẽ ꝑ
vanã ſapiam. Et p̃mo ponit monitionẽ. Secundo rõ
nẽ ibi. (In ipſo ⁊c̃.) Circa p̃mũ p̃mo docet vitare qd̃
põt decipere. Secũdo oſtẽdit quare illud decipiat ibi.
(Secũdũ traditiões ⁊c.) Sʒ q̃ aliqs decipiaẽ ꝑ ſapiaʒ
5 ſecularem dupl'r cõtingit. ſ. quãdoq̃ ꝑ p̃ncipia realia
p̃hie. q̃nq̃ ꝑ ſophiſticas rõnes. Et vtraq̃ docet cauẽ.
Uñ dic̃. Ne qs ⁊c̃. i. per philoſophica documẽta. Eſa.
47. Sapia tua ⁊ ſcia hec decepit te. Mlti. n. ſũt ꝓpter
p̃hiam decepti a fide deuiãtes. Jere. io. Stultus eſt fa/
ctus oĩs hõ a ſcia ſua ⁊c̃. Quãtũ ad ſcdõ dicit. Et inã
nem fallaciã q̃ nõ fundaẽ niſi ſup apparẽti inuolutione
ṽboꝝ. Eph. 5. Nemo vos ſeducat inanibus ṽbis. Sed
quõ ſeducẽs? Qui ſeducit opʒ h̃re aliq̃d apparẽs ⁊ ali
q̃d nõ exiſtẽs. Iõ p̃mo ponit p̃ncipiũ apparẽtie. Secũ
do defectũ exñie. Principiũ apparẽtie ẽ duplex. ſ. au
ctoritas p̃hoꝝ. ⁊ q̃tũ ad hoc dicit. Scd̃m traditionẽ
hoĩum. i. ſ̃ mea q̃ aliqui tradiderunt ꝓpria rõne. p̃s.
Dñs ſcit cogitatiões hoĩuʒ: q̃m vane ſũt. Aliõ ẽ adin
ṽẽtio rõis. q̃n. ſ. aliqs vult metiri ea q̃ ſũt fidei ſʒ p̃nci/
pia rerum: ⁊ nõ ſm ſapiam dĩnam. Ex h̃. n. multi deci 6
pianẽ. Et iõ dic̃. (Scd̃m elementa mũdi ⁊c.) Sap. 13.
Neq̃ opibus attẽdẽtes agnouerũt qs eẽt artifex ⁊c.
Quãto eniʒ cã ẽ altior: tãto hʒ ſupiorẽ effectũ. Uñ qui
voluerit cõſiderare effectus ſupiores ſʒ cãs iferiores d̃
cipiẽ: ſicut ſi quis cõſideret motũ aque ſm ṽtuteʒ aq̃
nã põt ſcire cauſam refluxus maris: ſʒ ſic ſi conſiderat
eũ ſm ṽtutẽ lune. Uñ mlto magis decipiẽ q̃ cõſiderat
ꝓprios dei effectus ſm elemẽta mũdi. Et hec ẽ cã ap/
parẽtie. Sʒ nũq̃d ſunt ſemꝑ reſpuẽde traditiões hoĩuʒ
⁊ rõnes? Reſpõdeo. Nõ. ſed tũc q̃n ꝓcedit phyſica rõ
ſʒ illa ⁊ nõ ſm xp̃m. Infra eodẽ. Nõ tenẽtes caput ex
q̃ totũ corp' ꝑ nexus ⁊ ꝯiunctiões ſubminiſtratũ cre
ſcit i augmẽtũ dei ⁊c̃. Uł p̃t expõi ſʒ elemẽta mũdi mẽ 2
ſurãdo. ſ. ṽitatẽ ſm ṽitatẽ creaturaꝝ. Uel hoc dicit ꝓ
pter ydolatras colẽtes ydola ⁊ dicẽtes. Jouem celum.
Uel ſm iudeos vt ſit ſenſus. Per p̃hiam. i. ꝑ rõnẽ volẽ
tium trahere ad legalia ſm elemẽta mũdi. i. ſm obſer/
uationes corporales. Gal. 4ᵒ. Sub elemẽtis mũdi era
mus ſeruientes. Sed prima expoſitio ẽ melior.
℄ Deĩde cũ dicit. (Q: in ipſo ⁊c.) ponit rõnẽ p̃dictoꝝ
dicens. Quidq̃d nõ eſt ſm xp̃m reſpuẽdũ eſt. Sʒ nũ
q̃d ẽ xp̃s tãtus: vt ꝓ eo oĩa reſpui debeant? Et reſpon
det q̃ ita qd̃ oñdit tripl'r. P̃rio ꝑ cõparationẽ ad dĩui/
tatẽ. Secũdo ꝑ cõparationem ad fideles ibi. (Et eſtis
⁊c̃.) Tertio ꝑ cõparationẽ ad angelos ibi. (Qui ẽ ca
put ⁊c̃.) Dic̃ ẽ. Ideo reſpuẽdũ ẽ qd̃ eſt ꝯ eũ q: ipſe ẽ d̃ 3
us. Uñ plus eſt ei ſtãdũ q̃ eib': q: in ipſo habitat ⁊c̃.
Deus enim eſt in oĩbus: ſʒ in q̃buſdã ꝑ ꝑticipationem
ſimilitudis ſue bonitatis vt lapis ⁊ alia h̃mõi. Et talia
nõ ſũt de' ſed habent in ſe aliq̃ dei: nõ eius ſubaʒ ſed Deus
ſimilitudinẽ eius bonitatis. Et iõ nõ habitat i eis ple eſt in
nitudo diuinitatis: q: nõ eſt ibi ſm ſubam. Itẽ eſt i mẽ oĩbus
tibus ſanctis que ꝑ amorẽ ⁊ cognitionẽ attingũt deũ. rebus
Et ideo deus eſt in eis ſʒ gr̃am: ſʒ nõ corporal'r ſʒ ſm duplr
effectũ gr̃e: nec eſt plenitudo: ſʒ ſm aliquos effectus
terminatos. Sʒ in xp̃o eſt corporaliter: qd̃ exponiẽ tri/
pl'r. Corpus. n. diuidiẽ ꝯ vmbraʒ. infra eodẽ. Que ſũt
vmbra futuroꝝ ⁊c. ⁊ ſic deũ cõtingit dupl'r īhabitare.
vel ſm vmbrã: vel corporal'r. i. real'r. Primo mõ īhabita 4
bat i veteri lege: ſʒ in xp̃o īhabitat corporal'r. i. real'r: ⁊
ſʒ veritatẽ. Alio mõ q: aliq̃ ſancti inhabitanẽ ſoluʒ ſm
animum nõ ſm corpus. Roma. 7. Scio q̃ nõ habitat
in me. i. in carne mea bonũ: ſed in xp̃o diuinitas īha
bitat corporaliter: q: īhabitatio dei q̃ ſanctos inhabi/
tat eſt ꝑ operationẽ. i. per amorem ⁊ cognitionẽ qd̃ ẽ op'
ſolius mẽtis rõnalis: ſʒ in xp̃o inhabitat ꝑ aſſumptio Deus
nẽ hoĩs in vnitatẽ ꝑſone. Uñ q̃cq̃d pertinet ad hoĩem trib'
totũ īhabitaẽ a deo. ⁊ ideo caro ⁊ mens īhabitatur: q: mõis
ambo ſunt vnita ṽbo. Jo. p̃. Et ṽbũ caro factũ eſt. Sʒ eſt in
tertio mõ ẽ ſenſus. Tribus eniʒ modis eſt deus in re/ rebus
bus. Unus eſt cõis ꝑ potẽtiã: p̃ñtiaʒ ⁊ eſſentiã. Alius
ꝑ gr̃aʒ in ſanctis. Tertius modus eſt ſingularis i xp̃o 5
ꝑ vnionẽ. Corpus aũt tres dimẽſiones hʒ. Et plenitu
do diuinitatis his modis in xp̃o ſupperabũdat: iõ cor
poral'r dicit in eo eẽ. Et p̃mus q̃dẽ modus eſt q̃ſi lon
gitudo: q: ſe extendit ad oĩa. Itẽ lat' ẽ ꝑ charitatẽ. Itẽ
q̃tũ ad ꝓfũdũ incõꝑhenſibilis. Sʒ ex hoc Neſtorius
erat dicens vnionẽ factã ꝑ inhabitationẽ tm̃ dicẽs ṽ/ error
buʒ īhabitaſſe carnẽ. Sed ꝯ hoc ẽ qd̃ apoſtolus dicit neſto
Phil. 2. Exinaniuit ſemetipm̃ ⁊c̃. Habitare aũt hoĩeʒ rij.
nõ ẽ exinanire. ſʒ hoĩeʒ fieri. Et iõ ſubdit. In ſilitudi/
nem hoĩuʒ factus ẽ. ⁊ ideo habitabilis dr̃ xp̃s. ñ quaſi
alius ſit q̃ habitat ⁊ qui īhabitaẽ: ſʒ ipſe ẽ ⁊ hõ pleni/
tudo diuinitatis. ℄ Deĩde cuʒ dic̃. (Et eſtis i illo ⁊c.)
Oñdit idem per comparationẽ ad alios. Quaſi dicat

omnia accepiſtis. Jo. p. De plenitudine eius ⁊c. Sciē dū ē aūt q platonici dicūt q diuina dona puenīunt ad homines mediātibus ſubſtātijs ſeparatis. Et h eſt verū ēt ſz Dionyſium: ſz h ē quoddā ſpeciale: q ab eo īmediate qui replet angelos. Joā. p. Unigenitus dei fi lius q eſt in ſinu patris ipſe enarrauit ⁊c. Heb. 2°. Cū initiū accepiſſet enarrari p dn̄m ab his q audierunt ⁊c. Et iō dicit Qui eſt caput oīs pncipatus ⁊ poteſta tis in qn̄tū ē rex eorū ⁊ dn̄s: n̄ p cōformitatē nature: q ſic caput eſt hoīum. Et tangit iſtos ordines qui vide tur hre quādā preeminentiam. ¶ Lectio. III.

N quo ⁊ circūciſi eſtis circun ciſiōe nō manufacta in expolia tione corpis carnis. ſed in cir cūciſiōe xpi cōſepulti ei ī baptiſ mo. in quo ⁊ reſurrexiſtis p fidez operatio nis dei: q ſuſcitauit illū a mortuis. Et vos cū mortui eſſetis in dlictis ⁊ pputio carnis vr̄e cōuiuificauit cū illo donās vobis oīa d licta. delēs qd aduerſus nos erat cyrogra phū decreti qd erat 3riū nobis. Et ipm tu lit d medio affigēs illd cruci: ⁊ expolias pn cipatus ⁊ ptātes: traduxit confidenter palā triumphans illos in ſeipſo.

¶ Supra muniuit fideles 3tra deceptiōes ſecularis ſapiētie. hic inſtruit ⁊ munit eos 3tra hereticos volen tes eos ad legalia trahere: quos p docet vitare. Secū do excludit eoz falſam ſeductionem ibi. (Nemo ⁊c.) Itcruz pma in duas: quia p oſdit legalia eſſe impleta in xpo. Secūdo ea excludit: oſtendens q nō tenētur ad ipſa ibi. (Nemo vos ⁊c.) Inter legalia aūt pmū eſt circūciſio. in q iudei pfitebāt obſeruātiā veteris legis: ſicut nos in baptiſmo pfitemur obſeruātiā noue legis. Gal. 5. Teſtificor omni circuncidēti ſe quoniā debitor eſt vniuerſe legis faciende. Un̄ dic q fideles ſūt circū ciſi quadam ſpūali circūciſiōe. Ex q ſeqt q illa ceſſat. Unde p oſtēdit qli circūciſiōe ſūt circūciſi. Secūdo in quo accipitur hec circūciſio ibi. (Cōſepulti ⁊c.) Ter tio aſſignat rōnem hui⁹ circūciſiōis ibi. (Et vos cum mortui ⁊c.) Circa pm̄ ſciēdū ē q duplex ē circūciſio. ſ. carnalis ⁊ ſpūal. Per xpz do ſum⁹ circūciſi nō circūci ſiōe carnali ſz ſpūali. Et iō p excludit carnalez. Scdo aſtruit ſpūalem. Dicit g. In quo. ſ. xpo circunciſi eſtis circūciſiōe nō manufacta. Ro. 2°. Nō. n. q in māifeſto iudeus eſt: neqz que in manifeſto in carne eſt circūci ſio: ſz qui in abſcōdito iudeus eſt ⁊ circūciſio cordis in ſpū nō littera ⁊c. ¶ In expoliatiōe corporis carnis) h dupl̄r pōt legi. Uno mō ſic. Dico circūciſi nō manufa cta circūciſiōe. vos dico manētes in expoliatiōe ⁊c. i. carnalis corruptiōis: ſz illd p̄ᵉ Cor. 15. Caro ⁊ ſanguis regnū dei nō poſſidebūt ⁊c. Quaſi dicat. Iō circūciſi: q nō habetis iam vitia carnis. infra. 3. Expoliātes vos veterē hoiez cū ſuis actibus ⁊c. Uel dico circūciſiōe n̄ manufacta q circūciſio manufacta cōſiſtit in expolia tiōe corporis carnis q abſcindit ab alia. Un̄ alia lra hz. Cutis carnis. i. corporis carnis. i. pticule corporis q eſt caro: nō q aliud ſit corpus ⁊ aliō caro. Et dicit carnis alludens legi: vbi ſit mentio de carne. Gen. 17. Circun cideris carnē preputij veſtri ⁊c. Et hoc vt oſtēderet q eſt qdā carnalis obſeruātia. Sed nos non tali ſumus circūciſi: ſz circūciſione xpi. Sicut. n. xpo aſſumpſit ſi militudinē carnis peccati. i. carnē paſſibilē vt a pctō li beraret: ⁊ ita ⁊ remedia legis vt a legis obſeruantia li beraret. Ul quā xpo fecit in nobis q eſt ſpūalis circūci ſio. Ro. 2. nō littera ſz ſpū. Secūdo oſdit q adepti ſu mus eā in baptiſmo: ⁊ ſic baptiſmus ē ſpūalis circūci ſio. Et p oſdit q in baptiſmo exhibetur figura mor tis xpi. Secūdo q in eo accipit cōformitas ad reſurre ctiōez xpi ibi. (In q ⁊ reſurrexiſtis ⁊c.) Dic g. (Cōſe pulti ⁊c.) Q: in eo exprimit ſimilitudo mortis xpi: vt ſic xpo pōit p in cruce ⁊ poſtea in ſepulchro: ita q ba ptizat ponit ſub aqua ⁊ ter ſic ſtetit xpo triduo ī ſepul chro. Cōſepulti ēt. i. baptizati ad ſimilitudinez mortis xpi: vt ſic in ea deſtruxit pctm̄: ita ⁊ ī baptiſmo. Et ſic b reſurrexit de ſepulchro ita ⁊ uos a peccatis i re: ⁊ a cor ruptiōe carnis in ſpe. Et h p fidē: q 9tute dei reſuſci tatus ē. ps. Reſuſcita me ⁊c. Et credēs hāc reſurrectio nē ſit pticeps hui⁹ reſurrectiōis. Rom. 8. Qui ſuſcita uit ieſū xpz a mortuis viuificabit ⁊ mortalia corpa vr̄a ⁊c. Sz ⁊ xpo reſuſcitauit ſe. Eadez eſt enim opatio pa tris ⁊ filij ps. Exurgā diluculo ⁊c. a

¶ Deide cū dic. (Et vos cū ⁊c.) Oſdit rōnē ſimilitu dinis. ⁊ p oſdit ſilitudinē. Secūdo modū dictoꝝ ibi. (Delēs ⁊c.) Littera n̄ ē difficilis. Dixit vos circūciſos: q cōſepulti eſtis xpo in baptiſmo: ⁊ cōparauit baptiſ mū ſepulture ⁊ morti. Sz pōt dici q ad ppoſitū ma gis ēēt ſi dicat qd p oſtēdit q baptiſmus ſit circūciſio. Scdo oſdit rōnē qre: q. ſ. pctm̄ eſt ſupfluitas ⁊ caro p putij ē ſupfluitas. Idē g ē dponi pctm̄ ⁊ prepuciū. Sz in baptiſmo deponit pctm̄. Ergo ē idē qd circunciſio. 3

¶ Et iō dic. (Cū eſſetis mortui ī dlictis). i. ppter de licta vr̄a. ps. Mors pctōꝝ peſſima. (Et pputio carnis vr̄e). i. carnalis 3cupiſcētie qd ptinet ad originale q̄ſi aſtricti reatu maloꝝ actuū ⁊ pcti mortalis h faciēs xps 3uiuificauit ⁊c. Ephe. 2. Cū eētis mortui dlictis ⁊ pec catis vr̄is ⁊c. Et h remouēs a vob oē pctm̄ cōdonās ⁊ remittēs vob oīa dlicta. Idē ē igit circūcidi ⁊ 3uiuifica ri. ⁊ h i baptiſmo p remediū mortis pcti: ⁊ cū circūcidi mur p remotione pcti originalis. Sz quō cōdonauit? Rn̄ʒ dōz ē q hō peccādo duo icurrit. ſ. reatū culpe: ⁊ ſuitutē dyaboli. Et iō dic quō ſūt pctā cōdonata. prio qn̄tū ad remotiōez ſuitutis dyabolice. Scdo pōit abla tiōez reat⁹ culpe ibi. (Expolias ⁊c.) Dic g. Delēs ⁊c. 4 Qd dcretū dupl̄r pōt itelligi. Uno⁹ lex vet⁹ Eph. 2. Le gē mādatoꝝ dcretis euacuās ⁊c. Et ſic loqt h ad iu deos. Q. d. Et vos 3uiuificauit. Cyrographū ē ſcriptu ra manualis ⁊ ppe ſit p cautiōe 3ctuū. Quicūqz frā git dcretū dei efficit reus culpe. Et h reat⁹ cōſiſtit ⁊ in memoria hoīs ſide ptubata ⁊ maculata ⁊ in memoria dei iudicaturi ⁊ dmonū q cruciaturi ſūt. Hoc g rema nēs ī mēoria vocat cyrographū. xps. g q 3donauit oīa ⁊ h dlēs cyrographū. i. mēoriā trāſgreſſiōis: qd cyro graphū vl dcretū erat aduerſus nos: q vtrūqz erat 3 nos. Lex qdē: q faciebat cognitiōez pcti ⁊ n̄ iuuabat. Cyrographū āt: q mēoria trāſgreſſiōis ad puniēdum erat. Et dic dcretū: q n̄ remittit vt facias q n̄ peccane 5 ris: ſz q nō ē ī mēoria dei ad puniēdū: nec ī dmōis mēo ria ad accuſādū: nec ī te ad 3triſtādū. ps. Btī qrū tecta ſūt pctā ⁊c. Ul cōiter loqt n̄ ſolū ad iudeos ſz ad oēs. Unū dcretū ſciz ē p hoī. Gen. 2. Ex oī ligno paradiſi comede: d ligno āt ſcie bōi ⁊ mali ne cōedas. In qcūqz die cōederis morte morieris ⁊c. Sz hmōi dcretū ē hō trāſgreſſus: ⁊ h i mēoria ē cyrograbuz 3ᵉtū nobis qd xps deleuit. Et quō? In cruce qn̄ tulit ipm de medio ⁊c. Cōſuetudo. n. erat q ſoluēs omnia ad que quis te nebat ſcindebat cyrograbū. Homo āt erāt in peccatos ſed xps ſoluit pro nobis patiendo. ps. Que nō rapui tunc exoluebam. Et ideo ſimul cuz morte chriſti h cy rograbū eſt deſtructum. ⁊ ideo dicit. Tulit d medio. ſ.

Cirographus ē ſcriptura māu alie.

c ſubſtulit de rerum natura.⁊ B affigens cruci per quã
ſatiſfaciẽs deo:tulit peccatum noſtrum.
¶ Deide cũ dič.(Expoliãs ⁊c̃.)Oñdit quõ libauit a
ſeruitute peccati.Detur.n.q͛ vſurarius ꝑpter cautio
nem teneat bolez captũ.Nõ ſufficeret deſtructio cau/
tionis:niſi liberaref.Sic ⁊ xp̃s.Et iõ dicit.(Expoliãs
⁊c).Hec expoliatio refertur ad ſanctos mortuos ante
paſſionẽ xp̃i.⁊ ſic xp̃s eos de iferno expoliãdo libera/
uit.Zach.9.Tu vo i ſanguine teſtamẽti tui emiſiſti vin
ctos tuos de lacu i q̃ nõ erat aq̃ ⁊c.Eſa.49.Eqdẽ ⁊ ca
ptiuitas a forti tollef: ⁊ qđ ablatũ fuerit a robuſto ſal/
uabif.Ul' de viuis:⁊ ſic expoliauit eos a demõib'.Lu.
a ii.Si aũt fortior illo ſuperueniens vicerit eũ vniuerſa,ar
ma ei' auferet in qbus ꝯfidebat:⁊ ſpolia ei' diſtribuet.
Jo.12.Princeps huius mũdi eijcief foras ⁊c.Dič ḡ ex
poliãs ꝑncipatus ⁊ ptãtes.i.ipſos demones.Eph.vlt.
Aduerſus ꝑncipes ⁊ poteſtates:aduerſus mũdi recto
res tenebrarꝝ harũ ⁊c.¶ Traduxit ipſos ſanctos cõ/
fidẽter tãq̃ auctoritatẽ habẽs i celũ q̃ntũ ad mortuos
⁊ viuos in regnũ glorie ſue.Ul' traduxit.i.extra duxit.
i.expulit ꝑncipatus ex homine.Eſa.51.Induere forti/
tudinẽ brachiũ dñi ⁊c̃.¶ Palã.i.euidẽti iudicio quo
cognoſcaf q͛ traducti ſunt.Olim eniz totus mundus
ſeruiuit ydolis nũc nõ.Uel pallam corã multitudine
angelorꝝ:tuz q: deſcẽdit ad infernũ ſanctorꝝ tũ q: aſcẽ
dit in celũ.Et hoc in ſemetipſo.i.in ſua virtute. Phil.
3 3. Scd̃m operationem qua poſſit ẽt ſubijcere ſibi oia.
Alia litera ſic habet.Et exuens ſe carne ꝑncipatus ⁊
poteſtates exẽplauit fiducialiter triumphãs.Et expo
nitur ſic.Exuens ſe carne.i.mortalitate.ꝑme.Cor.15.
caro ⁊ ſanguis regnum dei ñ poſſidebũt.i.mortalitas
carnalis corruptionis.Rom̃.6.Xp̃s reſurgẽs ex mor/
tuis iam nõ moritur mors illi vltra non dñabitur ⁊c̃.
2.Corin.5.Et ſi cognouimus ſm carnẽ xp̃m:ſꝫ nunc
iã nõ nouimus.Exemplauit.i.in ſe exẽplũ prebuit q̃/
mõ ſit vincẽdũ.Reliq̃ nõ mutantur. ¶ Lectio.IIII.

Ro. 14.c. NEmo ergo vos iudicet in cibo
aut in potu aut i parte diei feſti
aut neomenie aut ſabbatorum
que ſunt vmbra futurorũ. cor
4 pus autẽ chriſti. Nemo vos ſeducat volẽs
in humilitate ⁊ religione angelorũ q̃ non
vidit ambulãs fruſtra inflatus ſenſu carnis
ſue ⁊ nõ tenẽs caput ex quo totũ corpus p
nexus ⁊ coniũctiones ſiue miſtratũ ⁊ con/
ſtructũ creſcit i augmẽtũ dei.Si ergo mor/
tui eſtis cũ chriſto ab elementis hui' mũdi
qd adhuc tanq̃ viuẽtes mũdo decernitis.
Ne tetigeritis.neq̃ guſtaueritis:neq̃ con
trectaueritis q̃ ſũt oia i interitu ipſo vſu ſm
5 ꝑcepta ⁊ doctrinas hominũ q̃ ſũt rõnẽ qui-
dẽ habentia ſapiẽtie in ſuperſtitione ⁊ hũili
tate ⁊ non ad parcẽdum corpori non in ho
nore aliquo ad ſaturitatem carnis.

Ceri/moni/alia i/veteri/lege/erant/q̃tuor ¶ Supra oñdit legalia eẽ impleta in xp̃o ꝑpter cir/
cũciſionẽ in eo impletã q̃ erat legaliũ profeſſio:hic con
cludit eos nõ obligari ad legalia ꝑcepta cerimonialia.
Cerimõialia ṽo erãt q̃tuor.ſ.ſacrificia ſacra ſacramẽ
ta:⁊ obſeruãtie.Sacrificia imolabanf deo vt oues vi/
tuli ⁊ hmõi.Sacra erãt ſič vaſa ⁊ ſolẽnia tp̃a. Sacra/
mẽta erãt tria.ſ.circũciſio:agnus paſchalis:⁊ cõſecra/
tio ſacerdotũ.Obſeruãtie aũt erãt ea q̃ ptinebãt ad ſin

gularẽ cõuerſationẽ ppl'i iſrael:vt cibi:veſtes ⁊ hmõi. 6
Quedã ṽo ꝑdictorꝝ ptinebant ad quoſdã:vt ſacrificia
vaſa ⁊ alia hmõi.qdã ad oẽs.De ꝑmis aũt ñ facit mẽ
tionẽ:ſꝫ de tãgẽtib' totũ pplm ſič nũc baptiſm'.Fač ãt
mẽtionẽ de obſeruãtijs:q: abſtiebãt a certis cibis .Le/
ui.11.vt de q̃drupedibus ab his q̃ vngulã nõ diuidũt.
In potu ẽt vas qđ ñ hr̃et opculũ imũdũ erat ⁊ qcqd i
eo erat.Et iõ q̃ntũ ad B dič.Nẽo vos iudicet.i.ꝯdẽna/
biles putet in B qđ vtimini cibis vel potib' ꝓhibitis i
lege.Ro.14.Qui nõ mãducat mãducãtẽ non iudicet
⁊c.Itẽ facit mẽtionẽ de ſacris ad tẽporꝝ ſolẽnitatẽ pti/
nẽtibus.In veteri aũt lege erat ſolẽnitas iugis:vt ſacri
ficiũ veſpertinũ ⁊ matutinũ.qdã aũt q̃ certis tẽpori/
bus fiebant.Et horꝝ qdã fiebãt pluries in ãno.qdã ſe/
mel tm̃:ſič paſcha. ſcenophegia:⁊ pẽthecoſten:ſꝫ ſab
batũ ⁊ neomenia pluries:q: iſtud q̃libet hebdomada:
illud ſemel in mẽſe.Et huius rõ erat q: oĩa feſta tẽdũt
ad honorẽ dei.Impẽdimus aũt deo honorẽ:vel ꝑpter
aliqđ eternũ:⁊ ſic ẽ iuge ſacrificiũ:vel ꝑpter aliqđ tem
porale:⁊ B q̃ntũ ad totũ hoium ſtatum:⁊ ſic ſũt duo.ſ.
creatiõis bñficiũ ⁊ ſic ẽ ſabbatũ.Exo .20.Memẽto vt
diẽ ſabbati ſanctifices.Et rõ ponif ibi : q: ſeptimo die
requieuit.Et rõ allegorica ẽ:q: ſignificat qetẽ xp̃i in ſe
pulchro.Et anagogice qetẽ aie i deo.Itẽ bñficiũ ꝑpa
gatiõis ⁊ ꝯſeruatiõis qđ ſit p tp̃s.Et q: iudei obſerua
bãt tp̃a a luna iõ dič.Feſtũ neomenie.i.noue lune ſunt
ẽt alie cãe.ſ.liberatiõis ſpãlis:⁊ ſic ſuperaddite ſũt alie
ſolemnitates:iõ dicit.In pte diei feſti:aut neomenie q̃
ſit q̃lib; mẽſe.Leui.3.aut ſabbatorꝝ ꝑ qualibet ſepti/
mana.Et dicit ſabbatorꝝ:q: ſabbatũ eſt reqes:⁊ iſti ha
bebant plura ſabbata:q: ſeptimũ diẽ ⁊ ſeptẽ ſeptima/
nas.ſ.pentecoſtẽ.q̃ in ſeptima ſeptimana eſt a paſcha:
que eſt ꝑncipiũ ãni.⁊ ſeptimũ mẽſem ⁊ ſeptimũ annũ
in q̃ ſit remiſſio debitorꝝ.Itẽ 7' ſeptimanas ãnorꝝ.ſ.iu
bileo. Et iõ dicit.Sabbatorꝝ.Quaſi dicat .Null' vos
cõdemnet.q: hec nõ obſeruatis.Et hoc ſõ:q: ſunt vm
bre futurorũ.ſ.xp̃i.Et ideo veniẽte veritate oꝫ ceſſare
vmbra.Corpus aũt xp̃i.i.corpus ptinẽs ad xp̃z.qñ q͛s
videt vmbrã ſperat q͛ corpus ſequaf.Legalia aũt ſunt
vmbra ꝑcedẽs xp̃m ⁊ eũ figurabãt vẽturũ.Et iõ dicit.
Corpus.i.ṽitas rei ptinet ad xp̃m:ſed vmbra ad legẽ.
¶ Deinde cũ dicit.(Nemo vos ſeducat ⁊c.) Loquif
cõtra ſeductores ⁊ deceptores. Et ꝑmo monet vt non
ḋcipianf.Secũdo arguit ḋceptos ibi.(Signo mortui
⁊c̃)Itẽ ꝑ reddit cautos a ſeductõe.Secũdo oñdit per
qd ſeducanf ibi.(Uolẽs in humilitate ⁊c̃.)Tertio in
quo deficiat ibi.(Que nõ vidit ⁊c̃.)Dič ḡ. Nemo vos
ſeducat.ſ.a ṽitate quã dixi.Ephe.5.nemo vos ſeducat
inanibus ṽbis ⁊c.Seducũt.n.i humilitate iſti pſeudo
itroducẽtes legalia:q: vtebãf ſimulata ſanctitate. Sã
ctitas aũt in duobus ꝯſiſtit:ſcꝫ in hũana cõuerſatiõe
⁊ cultura dei.Iſti aũt oſtendẽbant humilem cõuerſa/
tionẽ videntes nõ curare de rebus mũdi.Et iõ dicit.In
humilitate.Eccl.19.Eſt q nequiter ſe humiliat ⁊ iterio
ra eius plena ſũt dolo.Itẽ dicebãt ſe ꝑdicare ad reuerẽ
tiã dei.Et dič.Et religione angelorꝝ. Religio.n.ẽ ſm
tulliũ q̃ cuidã nature quã diuinã vocãt cultũ ⁊ cerimo
niã affert.2 Thi.3.Habẽtes qdẽ ſpẽz pietatis: ṽtutem
ãt eius abnegãtes.Et ſꝫ Glo.legif ſic.In religiõe ⁊c.
Q: p B itẽdũt q͛ videanf eẽ ãgeli.i.nũcij dei.Mat.7.
Attẽdite a falſis ꝓphetis ⁊c̃.Uel in religiõe angelorꝝ
ad lr̃az.q: vetus lex ẽ tradita p angelos i manu media
toris.vt dicif Gal.3.Heb.2.Si eniz q p ãgelos dict' eſt
ſmo fact' ẽ firm' ⁊c.et iſti dicebãt cultũ legis obſuãdũ
q: tradita erat p ãgelos.Sꝫ tñ triplex eſt eorꝝ ḋfect'.ſ.
ſciẽ iuſtitie ⁊ fidei.Et q̃ntũ ad ꝑm̃ dič. Uolẽs q̃ ñ vidit
idest

a idest intellexerit pſuadere: ⁊ ſemp repetas. Nemo vos ſe
ducat. Iſti.n. neſciebant quo fine data eſſet lex.i. thi.i.
Volētes eſſe legis doctores nō intelligentes neq; q̄ lo
quunt: neq; de q̄b⁹ affirmāt. Quātū ad ſm dicit. Am
bulans fruſtra inflatus. Lʒ ſic hūilitatē ptēdāt. Et po
nit duo.ſ. q̄ religio eoꝝ ſit inutilis: q: ābulant fruſtra
.ſ. opantes opa q̄ nō pſunt ad vitā eternā. Sap.3. In
utilia ſunt opa eoꝝ. Job.39. Fruſtra laborauit nullo ti
more cogēte. Itē ptendūt ſlam hūilitatē. Vñ dicit. (In
flatus ⁊c̄.) Dria eſt inter inflatū ⁊ pinguē: q: pingues
veritatis ſunt pleni: inflati vo vacui: ſed vento extēſi.
Qui ḡ vere ſunt hūiles ſunt pleni: ſed q appent tm̄ in
flati. Sap.4. Dirūpe illos inflatos ſine voce. Hoc ſen
2 ſu intelli illud. Sciā iflat.i.cor.8. Hec ſapia eſt grauis
.ſ. q: inflat nō q̄ eſt ex deo Mat.16. Caro ⁊ ſanguis nō
reuelauit tibi ⁊c̄. ¶ Quātū ad tertiū dicit. (Nō tenēs
caput).ſ. xp̄m p fidē. Et talis decipit q: ſine xp̄o eſt in
tenebris.i. thi.6. Si qs nō acqeſcit ſanis v̄bis ⁊c̄. Sʒ
quare eſt caput? Rñdet dicēs. Q: ab eo depēdet totū
bonū corpis.ſ. eccleſie. In corpe.n. nāli ſunt duo bona
.ſ. cōpactio mēbroꝝ ⁊ augmētū corpis. Et h hʒ eccl̄ia
a xp̄o. Ex eo.n. depēdet totū corpus. Rom.12. Multi
vnū corpus ſumus in xp̄o ⁊c̄. Et iō dicit. Cōnexū in
corpe.n. eſt duplex ꝯiunctio mēbroꝝ.ſ. ſm ꝯtactuʒ: q:
manus eſt ꝯiuncta vlne. hec pectori ⁊ ſic de alijs. Alia
eſt ꝯnexio ſeu ꝯiunctio neruoꝝ. Et iō dicit. Cōiunctū
3 ⁊ cōnexū. Sic in eccl̄ia eſt ꝯiūctio p fidē ⁊ ſciaʒ. Eph.
4. Unus dñs vna fides: vnū baptiſma. Sed hoc non
ſufficit: niſi ſit ꝯnexus charitatis ⁊ ꝯnexio ſacroꝝ. Et
iō ſubdit. Submiſtratum p neruos: q: p charitatē vn⁹
ſubmiſtrat alteri. Auget ēt p xp̄m: q: creſcit.ſ. corpus
coniunctū ſic in augmētū dei.i. qd̄ deus facit in nobis
ps. Beatus vir cuius eſt auxiliū abs te aſcēſiōes i cor
de ſuo diſpoſuit ⁊c̄. Vel dei.i. xp̄i q deus corpus auget
dū auget eccleſia. Eph.4. Ad ꝯſumationē ſanctorum
in opus miniſterij in edificationem corporis xp̄i ⁊c̄.
¶ Deinde cū dicit. (Si ḡ mortui ⁊c̄.) Arguit iā dece
ptos. Et pmo ponit rōnē redargutionis ex ꝯdōne de
ceptoꝝ. Scdō ex ꝯdōne eoꝝ in q̄bus dcipiebant ibi.
(Que oīa ſunt ⁊c̄.) Cōditio eoꝝ erat libertas: q: ſicut
4 erant mortui pctō: ita ⁊ legi. Vñ ſeruare eā nō debāt.
Dicit ḡ. Si mortui eſtis cū xp̄o mortuo legi ab elētis
mūdi.i. a legalibus obſeruātijs: q: iudei ſeruiebāt deo
vo tn̄ ſub elemētis: ſed gentiles ſub ipis elemētis: qd
adhuc v̄itate cognita tanq̄ in hoc mūdo vt iudi decer
nitis tāgēda ⁊ comedēda.ſ. dicēs. Ne tetigeritis h: q:
pctm̄ ē neq; guſtaueritis de porco ⁊ anguilla. Leui.11.
¶ Deinde cū dicit. (Que oīa ⁊c̄.) Oſtendit qualia ſūt
ex pte legalium dicens q̄ ſunt noxia ⁊ vana ⁊ grauia.
Vñ dicit. Que oīa ſunt in interitum: q: mortifera poſt
paſſionē xp̄i ponentibus ſpem in eis: ſed poſt ipſa gr̄e
diuulgate ſimplr oībus ſūt mortifera. Qd̄ dico ꝑpter
opinionē Hiero. ⁊ Augu. q̄ ſupra ad Gal.2.ca. ponit.
5 Ad interitū ḡ ⁊ in mortē pducentia ſunt. Et ſi dicat q̄
re ḡ legimus vetus teſtm̄? dic q̄ legimus ad teſtimoni
um nō ad vſum. Et iō dicit. Sunt in interitū ipſo vſu
.ſ. nō ad teſtimoniū: ſed ad vſum. Itē ſunt vana q̄ non
innitunt rōni nec auc̄tati: ſed hec nō innitunt auctorita
ti diue: ſed hūane. Vñ dicit ſm pcepta. Sed nūqd nō
ſunt pcepta a deo? Rñ. ſic quouſq; veniret v̄itas. Mat.
15. Irritū feciſtis mandatū dei pp traditiōes v̄ras. Itē
nō innitunt rōni: q: ſunt hñtia rōnē ſapie in ſupſtitio
ne. Quaſi dicat. Nō hʒ rōnē q̄ inducat: niſi ad ſupſti
tionē.i. ad religionē ſupra modū ⁊ ex tpe ipſoꝝ obſer
uatū. Et in humilitate.ſ. ſimulata tn̄ ſm delectioneʒ:
q: q liberat p xp̄m a ſeruitute legis non dʒ ſe ſuppone

re ſeruituti. Gal.5. Nolite iteꝝ ſub iugo ſeruitutis ꝯti b
neri ⁊c̄. Seruant tn̄ aliq̄ q̄ ⁊ ſi nō auc̄tate diua tn̄ hūa
na rōne ſunt vtilia: ſed hoc deficit h. Sunt.n. grauia h
ſm ſe ꝯſiderata. Tria āt deſideram⁹.ſ. q̄etē honoreʒ ⁊
ſufficiētiā q̄ hec legalia nō hñt. Subtractio.n. ciboruʒ
ꝯria eſt ſaturitati. Inducūt ēt laborē pp obſeruantias
multiplices. Nec ſunt ad honorē: ſed ad ꝯfuſionē mul
tā: vt illa aſpſio cineris ⁊ hmōi. Act.15. Hoc eſt on⁹ qd̄
neq; pres nr̄i neq; nos portare potuim⁹ ⁊c̄. Ad n̄ pcē
dū corp.i. eccl̄ie nō ad honorē dei: ſʒ ad ſaturitatē car
nis.i. ad iplendū carnalē affectū. CAP. III.

Igitur ſi cōſurrexiſtis cū xp̄o q̄
ſurſum ſunt querite vbi xp̄s eſt
in dextera dei ſedens: que ſur 2
ſuʒ ſunt ſapite non que ſunt ſu
per terram. Mortui enim eſtis ⁊ vita v̄ra
abſcondita eſt cum chriſto in deo: cum au Eph.
tem chriſtus apparuerit vita veſtra: tunc ⁊ 5.ca.
vos apparebitis cum ipſo in gloria. Mor
tificate ergo membra veſtra que ſunt ſuper
terram: fornicationem: immundiciaʒ: libi
dinem concupiſcentiam malam: ⁊ auari
ciam que eſt ſimulacrorum ſeruitus ꝑpter
que venit ira dei in filios incredulitatis i q 3
bus ambulaſtis aliqñ cum viueritis i illis. Exo. 32.
¶ Supra apl's monuit fideles ꝯ̄ ſeducētes: hic iſtru
it eos ꝯ̄ puerſitatē moꝝ. Et pmo ꝑpōit gñalē doctri
nam. Scdō ſpālē ibi. (Mulieres ſubdite ⁊c̄.) Circa p
mū duo facit: q: p inſtruit eos de hñda recta intentiōe
finis. Scdō de rectitudine hūane actionis ibi. (Mor
tificate ⁊c̄.) Iteꝝ p⁹ diuidit in duas ptes: q: pmo pōit
modū inſtructiōis. Scdō aſſignat rōnē ibi. (Mortui
.n. ⁊c̄.) Circa pm̄ pmo ponit ſuſceptuʒ bñficium. Scdō
ex h ꝯcludit inſtructionis documētū ibi. (Que ſurſuʒ
⁊c̄.) Bñficiū eſt q̄ reſurreximus cū xp̄o reſurgēte: ſed
hoc duplr. Uno p ſpē corpalis reſurrectionis.i. cor.15.
Si āt xp̄s pdicat q̄ reſurrexit a mortuis: quō qdaʒ di 4
cunt in vobis qm̄ reſurrectio mortuoꝝ nō eſt. Itē cuʒ
eo reſurgēte repamur ad vitā iuſtitie. Ro.4. Tradit⁹
eſt pp delicta nr̄a: ⁊ reſurrexit pp iuſtificationē nr̄am.
Quaſi.d. Si xp̄o reſurgēte ⁊ vos reſurrexiſtis.2. cor.
4. Qui ſuſcitauit dñʒ yh̄m ⁊ nos cū ieſu ſuſcitabit ⁊c̄.
¶ Deinde cū dicit (. Que ſurſum ⁊c̄.) Cōcludit docu
mentū debitū fini. Et p p cōpationē ad finē ⁊ vt fineʒ
pncipalr aliqs intēdat. Scdō vt ſm finē de alijs iudi
cet. Dicit ḡ. Si ꝯſurrexiſtis cū xp̄o q̄ ſurſuʒ ſunt q̄rite.
Mat.6. Primū q̄rite regnū dei ⁊ iuſtitiā eius ⁊c̄. Hic
.n. eſt finis. ps. Unā petij a dño ⁊c̄. Et iō hoc q̄rite vbi
xp̄s ſedet in dextera. Mar. vlt. Dñs qdē yh̄s poſtq̄ lo
cutus eſt eis aſſumpt⁹ ē i celū ⁊ ſedet a dextris dei ⁊c̄. 5
ps. Sede a dextris meis ⁊c̄. Et itelligēda ē dextera nō
ps aliq̄ corpal: ſed ſilitudīaria. Dextera.n. ē potior pa
bois: xp̄s ḡ ſedet ad dexterā: q: ſʒ q̄ hō i potiorib⁹ bo
nis pris ē: ſʒ ſʒ q̄ ds in eq̄litate eius eſt. Et ſic ſit ordo
in vob: vt q: xp̄s ē mortu⁹ ⁊ ſurrexit: ⁊ ſic ē aſſumpt⁹ a
dextris dei: ita ⁊ vos moriamini pctō: vt poſtea viuatis
vita iuſtitie: ⁊ ſic aſſumamini ad gl̄iā. Vel nos reſurre
ximus p xp̄m: ipſe āt ibi ſedet: ḡ deſideriū nr̄ʒ dʒ eē ad
ip̄m. Mat.24. Ubi fuerit corp⁹ ibi cōgregabūt ⁊ aqle
⁊c̄. Mat.6. Ubi ē theſaurus tu⁹ ibi ē ⁊ cor tuū ⁊c̄. Itē
debem⁹ iudicare de alijs ſʒ ip̄m. Et iō dicit. Que ſurſum
ſūt ſapite ⁊c̄. Aſtruit vnū ⁊ aliud negat: ſapit āt q̄ ſurſū

c ſunt q̄ ſm̄ ſupernas rõnes ordinat vitã ſuam ⁊ de oĩ-
bus iudicat ſm̄ eã. Jac. 3. Hec eſt ſapiã deſurſum deſcẽ-
dens. Sapit aũt que ſunt ſuper terrã q̄ ſm̄ terrena bo-
na oĩa ordinat ⁊ iudicat iudicãs ea ſũma bona. Phil.
3. Et gloria in ↄfuſione eorum qui terrena ſapiũt ꝛc.
❡ Deinde cũ dicit. (Mortui. n. ꝛc.) Ponit rõ moni-
tionis. Et p̄mo cõmemorat q̄ndã mortẽ. Scd̓o innuit
occultationẽ cuiuſdã vite ibi. (Et vita ꝛc.) Tertio do-
cet huius vite manifeſtationẽ ibi. (Cum aũt xp̄s. ꝛc.)
Prius. n. vnũ ꝓhibuit ⁊ aliud aſtruxit: ⁊ nũc ad hec
duo redit. Primo ſic. Nõ ſapite q̄ ſunt terrena: q: mor-
tui eſtis terrene ↄuerſatiõi. Mortuus. n. huic vite nõ
a ſapit ea q̄ ſũt huius mũdi: ita ⁊ vos ſi mortui eſtis eſtꝰ
tis huiꝰ mũdi. Ro. 6. Exiſtiate vos mortuos eſſe q̄dẽ
pctõ: viuẽtes aũt deo ꝛc. Eſa. 26. Moriẽtes nõ viuãt gi-
gantes nõ reſurgãt ꝛc. Cũ aũt dixit exiſtimate ꝛc. Sub-
dit. Uiuẽtes. Et iõ alia vita eſt occulta: vñ et hic dicit.
Et vita vr̃a ꝛc. Et hãc vitã acqrimꝰ nob̄ ꝑ xp̄m. i. Pe.
3. Xp̄s ꝓ pctĩs nr̃is mortuꝰ eſt: iuſtꝰ ꝓ iniuſtis ꝛc. Q̄r
ꝟo hec vita eſt ꝑ xp̄m: xp̄s aũt eſt occultus a nob̄: q: ẽ
in glĩa dei pr̃is. Et ſic vita q̄ ꝑ eũ nobis daꝛ eſt ĩ occul-
to vbi. ſ. xp̄s ẽ in glĩa dei pr̃is. ꝓuer. 3. Lõgitudo dieꝝ
in dextera eius: ⁊ ĩ ſiniſtra eius diuitie ⁊ glĩa. P̄s. Quã
magna multitudo dulcedĩs tue: quã abſcõdiſti timẽti-
b bus te ꝛc. Apoc. 2. Uincenti dabo mãna abſcõditũ ꝛc.
Jõ cũ dicit. Cũ aũt xp̄s ꝛc. Oñdit qñ manifeſtaꝛ. ſ. ſic̄
⁊ xp̄s: q: dr̃ in p̄s. Deus manifeſte veniet. Et iõ dicit.
Cũ aũt apꝑuerit xp̄s vita vr̃a: q: ipſe eſt actor vite vr̃e:
⁊ q: in amore eius ⁊ cognitione ↄſiſtit vita vr̃a. Gal. 2.
Uiuo ego iam nõ ego: viuit vero in me xp̄s ꝛc. Tunc
vos appebitis. i. Jo. 3. Cũ apparuerit ſiles ei erimꝰ. ſ. in
glĩa. Abac. 3. Ab auſtro veiet ⁊ ſcũs d̓ mõte pharã ꝛc.
❡ Deinde cũ dicit. (Mortificate ḡ ꝛc.) Ordinat hũa-
nã actionẽ. Primo ꝑ cohibitionẽ pctõꝝ. Scd̓o ꝑ iſtru-
ctionẽ bonoꝝ moꝝ ibi. (Induite vos ꝛc.) Circa p̄mũ
duo facit: q: p̄mo p̄mittit monitionẽ. Scd̓o eius rõnẽ
exponit ibi. (Expoliãtes vos ꝛc.) Iteꝝ p̄ma in duas:
q: p̄ ꝓhibet vitia carnalia. Scd̓o rationẽ aſſignat ibi.
(Propter q̄ ꝛc.) Circa p̄m duo facit: q: p̄mo ponit gnãl-
lem ꝓhibitionẽ. Scd̓o explicat in ſpãli ibi. (Que ſũt
4 ꝛc.) Dicit ḡ: nõ debetis ſape q̄ ſũt ſuꝑ terrã: ſʒ mortifica-
te q̄cq̄d terrenũ ⁊ ſpãlr mẽbra q̄ ſũt ꝛc. Qð põt expo-
ni ſilitudinarie: q: ↄuerſatio nr̃a eſt ↄtinẽs multos ac-
tus: ſicut corpus multa mẽbra: ⁊ ĩ ↄuerſatiõe bõa pru-
dẽtia eſt ſicut oculus dirigẽs: fortitudo aũt ſicut pes
portãs. In mala ꝟo aſtutia ſicut oculus: ꝑtinacia ꝟo
ſicut pes. Hec ḡ mẽbra ſunt mortificãda. Uel alr d̓ mẽ-
bris corpis carnalibus dixit. Mortui eſtis ꝛc. ſ. terrene
ↄuerſatiõi. Quõ? Et rñdẽs dicit. Mortificate ꝛc. Iuxã
tũ ḡ morimur culpe: inq̄ꝫtũ viuificamur ꝑ grãꝫ. Uita
. n. grẽ repat nos q̄ꝫtũ ad mẽbra nõ totalr q̄ꝫtũ ad cor-
pꝰ ꝓp fomitẽ. Ro. 7. Egoipſe mẽte ſuio legi dei: carne
aũt legi pctĩ. Et paulo añ. Uideo aliã legẽ ĩ mẽbris me-
is repugnãtẽ legi mẽtis mee ꝛc. Qui ḡ mortui eſtis q̄ꝫ-
b tũ ad mẽtẽ mortificate ↄcupiſcẽtiã ĩ mẽbris q̄ ſunt ſuꝑ
terrã inq̄ꝫtũ ſũt ſuꝑ terrã ⁊ terrena corpa. i. cor. 6. Caſti-
go corpꝰ meũ ⁊ in ſuitutẽ redigo ꝛc. i. nõ ꝑmittẽdo ei
ſe ꝑtrahi ad carnalia. Et iõ ponit pctã in ſpãli. Et p̄ pu-
re carnalia. Scd̓o media ibi. (Et auaritiam ꝛc.) Inter
carnalia maxie ↄcupiſcẽtia iclinat ad luxuriaꝫ vbi ẽ actꝰ
turpis. Et h̓ vel ſm̄ nãm alalis nõ rõnis: q: oẽ pctm̃ ẽ
ↄtrã rõnẽ: ⁊ iõ dicit. Fornicationẽ. Tob. 4. Attẽde tibi
ab oĩ fornicatiõe ꝛc. Uel ↄ nãm: ⁊ ſic dicit. (Immũdi-
ciã.) Itẽ delectatio eſt imũda. Uñ dicit libidinẽ. Item
ↄcupiſcẽtia praua. Uñ dicit. (Cõcupiſcẽtiã malã.) Itẽ
ponit pctã media. Et p̄ auariciã: cuius obm̃ eſt corpa-

le. ſ. pecunia: ⁊ cõpleꝛ in delectatiõe ſpũali. ſ. dñio taliũ. d
Et iõ cõicat cũ carnalibus pctĩs. Et ſubdit q̄ ẽ ydolo-
rum ſeruitus. Ephe. 5. Aut auarus qð eſt ydoloꝝ ſer-
uitus. Sed nunq̄d auaricia ex ſuo gñe eſt ſpẽs idola-
trie: ⁊ auarus peccat tanq̄ꝫ idolatra? Rñdeo dõm eſt.
Nõ ſm̄ ſpẽm ſed ſm̄ ſilitudinẽ: q: auarus ponit ſinẽ
ſuã in pecunia. Idolatra ẽ qñ q̄s exhibet alicui ymagi-
ni honorẽ debitũ deo. Auarꝰ aũt honorẽ debitũ deo ex-
hibet pecũie: q: tota ſua vita circa h̓ ẽ: q: ꝟo auarꝰ ĩtẽ-
dit circa pecũiã ſe hr̃e vt ad deũ ſic idolatra iõ ẽ minus.
❡ Deinde cũ dicit. (Propter q̄ venit ꝛc.) Oñ- (pctm̃.
dit rõnẽ q̄re vitãda ſunt hec pctã. Et ẽ duplex. Una q̄
mouet oẽs: ⁊ alia q̄ ſpãlr iſtos. Pria eſt vindicta dei: q:
ꝓp carnalia venit ira. i. vindicta dei in filios diffidẽtie
i. pctõres q̄ diffidũt de deo: q: luxuria eſt filia deſꝑatio- a
nis: q: multi ex deſꝑatiõe ſpũaliũ dant ſe totalr carna-
libus. Uel diffidẽtie: q: q̄ꝫtũ ẽ de ſe nõ eſt ↄfidẽdum vt
corrigãꝛ: ⁊ iõ venit ira dei ſicut ĩ Geñ. 6. ⁊. 7. de ſodo-
mitis ⁊ in diluuio. 18. ⁊. 19. Alia rõ ẽ: q: illi aliq̄ñ fuerũt
tales. Uñ dicit. In q̄bus ⁊ vos ãbulaſtis aliq̄ñ. ſ. d̓ ma-
lo ĩ peius. Et ponit hãc rõnẽ ꝓp duo. ſ. ⁊ ꝓp qð petrus
dicit. i. Pe. 4. Sufficit p̄teritũ tp̄s ad volũtatẽ gẽtiũ cõ-
ſumãdã: q̄ ãbulauerũt in luxurijs ꝛc. Uel q: exꝑti eſtis
q̄ ĩ eis nõ ẽ vtilitas: ſʒ ↄfuſio Ro. 6. Quẽ ḡ fructũ ha-
buiſtis tũc ĩ illis ĩ q̄bus nũc erubeſcitis. Lectio. II.

3 Nunc autem depõite ⁊ vos oĩa:
iram: indignationem: maliciã:
blaſphemiã turpem ſermonẽ
de ore veſtro. Nolite mẽtiri in- Eph. 5.
uicem: ĩ expoliantes vos veterem hoĩem
cũ actibus ſuis ⁊ induentes nouum cũ qui
renouaꝛ in agnitionem dei ſm̄ ymaginẽ
eius qui creauit: eum vbi nõ eſt gẽtilis ⁊ iu-
deus: circũciſio ⁊ p̄putium: barbarus ⁊ ſci-
tha: ſeruus ⁊ liber: ſed oĩa ⁊ in oĩbus xp̄s.
❡ Supra aplſ monuit fideles ↄ vitia carnalia: h̓ mo- 4
net eos ↄ vitia ſpũalia. Et p̄ ponit vlẽm ammonitiõeꝫ.
Scd̓o ꝑ ꝑtes diſtinguit. Dicit ḡ aliq̄ñ ambulaſtis in il-
lis: ſed nũc deponite oĩa nõ ſolũ carnalia ſed oĩa. i. pet.
2. Deponẽtes oẽm maliciã ⁊ oẽm dolũ ⁊ ſimulationes: ⁊ ĩ-
uidias: ⁊ detractiões ꝛc. Diſtinguit aũt vitia ſpũalia in
duo. Prio ĩ pctm̃ cordis. Scd̓o oris ibi. (Blaſphemie
ꝛc.) Et p̄mo ponit irã. Ira. n. viri iuſtitiã dei nõ opaꝛ ⁊
hec eſt deponẽda. Scd̓o indignationẽ q̄ oriꝛ ex ira: q̄
eſt qñ q̄s reputat aliquẽ idignũ coꝝ q̄ hꝫ vel vt cõpeꝛ
aliq̄. Eſa. 27. Indignatio nõ ẽ mihi. Malitiã q̄ ↄſeq̄ꝛ ad
h̓ duo. ſ. qñ q̄s moliꝛ malũ ꝓxio iſerre. Ja. i. Abijciẽtes
oẽm imũdiciã ⁊ abũdantiam malitie ĩ mãſuetudie ꝛc.
❡ Deinde ponit pctã ꝑtinentia ad pctm̃ oris. Et ſunt
tria gñã pctõꝝ oris. Per hoc. n. pctm̃ deſignaꝛ inordi-
natio mẽtis. Et p̄ in cõparatione ad deũ: ⁊ hec ẽ blaſphe- 5
mia Leui. 24. Educ blaſphemũ ex̄ caſtra ⁊ ponãt oẽs
q̄ audierũt manus ſuas ſuꝑ caput eius ⁊ lapidet eum Blaſ-
ppl̓s vniuerſus ꝛc. Et ſic q̄cũq̄ꝫ blaſphemia eſt pctm̃ phe-
mortale. Sed q̄d ſi ſit ſubito? Rñdeo dõm eſt q̄ ſi ſit mia ⁊
ſubito: ita q̄ nõ ꝑcipit ſe blaſphemare nõ peccat mor- ſi fiat
talr. Sed credo q̄ q̄ꝫtũcũq̄ꝫ ſubito: ſi tñ ꝑcipit q̄ dicit ſubito
ꝟba blaſphemie peccat mortalr. Scd̓o deſignat inor- vtrũ d̓
dinationẽ circa ↄcupiſcẽtiã dicẽs. Turpẽ ſermonẽ de ꝑcipi-
ore veſtro. Ephe. 4. Oĩs ſermo malus ex ore vr̃o non at mor-
ꝓcedat ꝛc. Tertio inordinationẽ ↄ proximũ ⁊ hoc eſt tale
mẽdaciũ. ꝓuer. 19. Qui loq̄tur mendaciũ nõ effugiet. pctm̃
❡ Deinde cũ dicit. (Expoliãtes ꝛc.) Oñdit rõnẽ q̄re eſt.
ſunt

a ſunt vitanda ꝓdicta vitia:q2.ſ.depoſita vetuſtate d3 in
dui nouitas. Mat.9. Nemo mittit cōmiſſurā pāni ru-
dis in veſtimentū vetus ⁊c̄. Et ꝑmo ponit depōnē ve
tuſtatis. Scdo aſſūptionē nouitatis ibi.(Et induē-
tes ⁊c̄.) Dicit ḡ. Deponite ꝟ expoliātes ⁊c̄. Nā hoc in-
ueterat̃ p pctm̄. Heb.8. Qd aūt antiquat̃ ⁊ ſeneſcit ꝓ
pe interitū eſt. Et hec vetuſtas ꝓpinquat corruptioni
q2 pctm̄ eſt via ad corruptionē. Itē p pctm̄ ꝑdit̃ vir
tus ⁊ decor ſpūalis q̄ qdem vetuſtas ē introducta per
pctm̄ ꝑmi parētis. Ro.5. Sicut.n.p vnū hoīe3 pctm̄
in hūc mūdū intrauit ⁊ p pctm̄ mors:ita ⁊ in omnes
hoīes ptrāſi i in quo oēs peccauerūt. Huic ḡ veterē ho
minē.i.vetuſtatē pctī. Ro.6. Uetus hō nr̄ ſil crucifix⁹
2 eſt vt deſtruat̃ corpus pctī: vt vltra nō ſeruiam⁹ pctō
⁊c̄. Exuite cū actibus ſuis. Ephe.4. Deponite vos ꝟ3
ꝑſtinā ꝯuerſationē veterē hoiem q corrūpit̃ ꝟm deſide
ria erroris ⁊c̄. Nouus hō eſt alius interius renouatus:
q2 hō añ grām h3 mētē interiorē pctō ſubiectā. Et qñ re
parat̃ p grām h3 nouitatē. ps. Renouabit̃ vt aqle iu-
uētus tua ⁊c̄. Gal.vlti. In xp̄o ieſu neq3 circūciſio ne-
q3 ꝑpuciū aliqd v3.ſ3 noua creatura ⁊c. Noua creatu
ra ē grā inouās:ſ3 adhuc vetuſtas remāet i carne. S3
ſ3 ſcḋm iudiciū noui hoīs:tūc iduis nouū hoīe3:ſi ꝟo
ꝯcupiſcis ꝟ3 deſideria carnis iduis vetuſtatē. Eph.4.
Induite nouū hoīe3 q ꝟ3 deū creat⁹ ē i iuſtitia ⁊ ſcītate
3 ¶ Deinde cū dicit.(Et iduētes ⁊c̄.) Deſcri (ſcītatis.
bit nouū hoīe3. Et ꝑ oſtēdit renouatiōis modū. Scdo
vbi renouet̃. Tertio ꝟ3 qd renouat̃. Oñdit ḡ q2 interior
hō ver⁹ p ignorātiā dei renouat̃ p fidē ⁊ agnitione3 dei:
2.cor.3. In eādē ymaginē trāſformamur a claritate in
claritate tāq̄ a dn̄i ſpū. S3 vbi ē h renouatio? Ibi.ſ.vbi
ē ymago dei q̄ nō ē i potētijs ſenſitiue ptis: ſ3 i mente.
Uñ dic̄ ꝟm ymaginē.i.ipſa dei ymago q̄ ē in nob renoua
uat̃ ⁊ h ꝟ3 ymaginē ei⁹.i.dei q creauit eū. Dr̄ āt nouus
creat⁹:q2 aīa rōnalis nō ē ex traduce: ſed a deo creata.
¶ Deinde cū dicit.(Ubi nō eſt ⁊c̄.) Oñdit hanc ino-
uationē eſſe oībus cōem:alias nō ꝑtineret ad hoīe3 in
q̄tū hō. Et h q2 facta eſt ꝟm aliqd qd cōuenit oībus.
Quintuplex aūt hic cadit diſtinctio inter hoīes. Una
ꝟm ſexū corpeū:⁊ hāc excludit dicēs. Ubi nō ē maſcu
4 lus ⁊ femina:q2 nō differūt mēte:ſed ꝟm ſexū corpeū.
Scdo p natiōes: ⁊ hāc excludit ibi.(Gētilis ⁊ iude⁹).
Iſti.n.ex fidelibus:alii ex infidelibus: ⁊ tñ vtriq3 mēte
rōnales. Ro.3. An iudeoꝝ deus tm̄? Nōne ⁊ gētiu3?
Tertia ꝟm ritū certū ⁊ ꝓpriū:q2 qdā legis ꝓfeſſionē:
⁊ qdā ritū eūdē nō hēbant. Ro.10. Idē dn̄s oīum ⁊c̄.
Alia ꝟm linguā ibi.(Barbarus ⁊ ſcitha). Scitia ē ver
ſus ſeptētrionē:barbaries aūt extraneitatē dic̄. Uñ bar
bari quaſi extnei. Et ſimplr̄ eſt barbarus q extneus eſt
ab hoīe in q̄tū hō:⁊ hoc eſt in q̄tum rōnalis: ⁊ id illi
barbari ſunt q nō regunt̃ rōne ⁊ legibus:⁊ id barbari
nālr̄ ſunt ſerui:⁊ in xp̄o nō dr̄nt:q2 ⁊ ſi ius ciuile nō
hñt:tñ legē hñt xp̄i. Alia ꝟm ꝯdōnes:q2 qdā ſerui qui
dā liberi:in xp̄o aūt ſunt oēs ſiles. Job.3. Paru⁹ ⁊ ma
5 gnus ibi ſunt ⁊c̄. Ergo nō ſunt he dr̄ie in xp̄o: ſed eſt
oīa in oībus xp̄s. Nō.n.eſt circūciſio niſi p xp̄um: ⁊ li
bertas p xp̄m:ſi nō es liber libertas tua eſt xp̄us. Si
nō circūciſus circūciſio tua eſt xp̄s: ⁊ ſic de alijs. Et in
oībus:q2 oībus bñficia ſua dat. Lectio. III.

Induite vos ergo ſicͭ electi dei
ſcti ⁊ dilecti viſcera miſericor-
die benignitatē: hūilitate3 mo
deſtiā: patientiā ſupportantes
inuicē ⁊ donantes vobiſmetipſis ſi qs ad-
uerſus aliquē h3 q̄relā ſicut ⁊ dn̄s donauit

Tho. ſup epi. Pau.

vobis ita ⁊ vos. Super omnia aūt hec cha b
ritatem habete qd eſt vinculum perfectio-
nis: ⁊ pax xp̄i exultet in cordibus veſtris i
qua ⁊ vocati eſtis in vno corpe ⁊ grati eſto
te. Uerbum xp̄i habitet in vobis abūdan
ter in omni ſapientia docentes ⁊ cōmonen
tes voſmetipſos i pſalmis ⁊ hymnis ⁊ cā
ticis ſpūalibus: in grā cantātes in cord.b⁹
veſtris deo. Oē qdcūq3 facitis in ꝟbo aut
in opere: omnia in noīe domini noſtri ieſu
chriſti gratias agentes deo ⁊ patri p ipſu3. c
¶ Supra aplūs induxit fideles ad vitādū mala: hic in
ducit eos ad opandum bona. Et ꝑmo ad opa ꝑticula
riū virtutū. Scdo ad opa virtutū ꝑncipaliū ꝑficiētiu3
alias ibi.(Sup oīa ⁊c̄.) Et ꝑmo cōmemorat eoꝝ ꝯdō
nem. Scdo ſubdit virtutū cōnumerationē ibi.(Uiſce
ra miſericordie ⁊c̄.) Dicit ḡ. Si induiſtis nouū hoīem
dētis induere noui hoīs ptes.ſ.virtutes. Ro.13. Abij-
ciamus ḡ opa tenebraꝝ: ⁊ induamur arma lucis ⁊c̄.
Quibus induimur: qñ qcqd exterius appet eſt virtu
tibus ornatū. Sed qbus virtutibus? Alr̄ induūt̃ mi
lites:alr̄ ſacerdotes. Ergo iduite vobis ꝯuenientia ve-
ſtimenta. ¶ Electis ⁊ ſcīs. Et qd dicit electis ꝑtinet ad
remotionē a malo: qd dicit ſcīs ad donū grē.1. Cori.6. 3
Abluti eſtis: ſed ſcīficati eſtis. Leui.11.⁊.19. Sci eſtote:
q2 ego ſcīs ſu3 dn̄s deus veſter ⁊c̄. Qd dicit. Dilecti ꝑ
tinet ad ꝑparationē future glorie. Jo.13. In fine dilexit
eos.ſ.vite eterne. Et deſcribit hic veſtimēta q̄ ꝓtegūt
nos in aduerſis ꝓſpis. 2.cor.6. Per arma militie a dex
tris ⁊ a ſiniſtris ⁊c̄. Et ꝑ q̄ hñda in ꝓſpis. Scdo q̄ in
aduerſis ibi.(Patiētiā ⁊c̄.) In ꝓſpis aliqd dēmus: ⁊ ꝑ
mo ꝓximo miām: ⁊ id dicit. Uiſcera mīe. Luce.1. Per
viſcera miſericordie dei nr̄i ⁊c. Phil.2. Si qua viſcera
miſerationis ⁊c.i.miā3 ex affectu ꝓcedētē. Ad oēs ꝟo
ꝯſr̄ eſt hñda benignitas q̄ eſt q̄ſi bōa igneitas. Ignis
.n.liq̄facit ⁊ effluere facit hūida. Si in te ē bon⁹ ignis:
liq̄facit qcqd hūiditatis hēs ⁊ diſſoluet. Hāc fac̄ ſpūs
ſcūs. Sap.1. Benignus eſt ſpūs ſapie. Ephe.4. Eſtote 4
aūt inuicē benigni: miſericordes ⁊c. In corde dēs hūi-
litatē. Eccl.3. Quāto magnus es hūilia te i oībus ⁊c.
In exterioribus dēs modeſtiā: q̄ pōit modū ne i ꝓſpe-
ris excedas. Phil.3. Gaudete in dn̄o: ſp iteꝝ dico gau
dete: modeſtia vr̄a nota ſit oībus hoībus. In aduerſis
tria ſūt arma hñda.ſ.patiētia q̄ facit q aīus pp aduer-
ſa nō amoueat̃ ab amore dei ⁊ rectitudīe iuſtitie. Luc.
21. In patiētia vr̄a poſſidebit̃ aīas vr̄as ⁊c. S3 q2 qñq3
ꝯtingit q aliqs a iuſtitia nō declinat q̄tū ē de ſe:tamē
alioꝝ mores ſunt ei iportabiles: id dicit. Supportātes
inuicē. 2. Pe.2. Hitās apud eos q de die in die iuſtam
aīam iniqs opibus cruciabāt ⁊c. Ro.15. Debemus nos
firmiores ībecillitates iſirmoꝝ ſuſtinere ⁊c. Tertio cō
5 donationē ibi. Et donātes.i.ꝑcōtes. 2.cor.2. Nā ⁊ ego
qd donaui ſi qd donaui pp vos in ꝑſona xp̄i ⁊c. Con
donet āt qs iniuriā qñ nō h3 rācorē ad eū: nec malū ꝯ
ip̄3 ꝓcurat. S3 qñ nec̄itas puniēdi eſt: tūc puniend⁹ ē.
Et addit rōne3 ſicut ⁊ dn̄s. Eccl.28. Hō hoī ꝟuat irā ⁊
a deo q̄rit medelā ⁊c. Mat.18. Oē debitū dimiſi tibi ⁊c.
Et poſt nōne ḡ oportuit ⁊ te miſereri ꝯſerui tui ſic̄ ⁊c.
¶ Deīde cū dicit.(Sup oīa ⁊c.) Inducit ad ꝑncipa
les ꝟtutes ꝑficientes alias: ⁊ ꝑncipalis: eſt charitas in
ter virtutes: ſapientia ꝟo inter dona. Charitas qdem
informat omnes virtutes: ſapiā ꝟo dirigit. Primo igit̃
inducit ad ꝑm̄. Scdo ad ꝟm ibi. Uerbū xp̄i ⁊c. Primo

In aduerſis tria ſūt arma hñda

c d Inducit ad charitatē hñdam. Scḋo ad charitatis effe
ctus ibi.(Et pax ⁊c.)Dicit ḡ. Sup oīa induatis cha
ritatē q̄ oībus p̄dictis maioꝛ eſt: vt dr̄.i.coꝛ.13. Super
oīa.i.magis q̄ oīa: q: eſt finis oīum virtutū.i.thi.i.Fi
nis aūt p̄cepti eſt charitas ⁊c. Uel ſup oīa dēmus hr̄e
charitatē: q: eſt ſup oīa alia.i.coꝛ.12. Adhuc excellētio
rē viā vobis demōſtro ⁊c. Et hoc q: ſine ipſa nihil va
lent alia. Et hec charitas figurat̄ p̄ tunicā incōſutilē.
Jo.19. Et rō huius q̄re eſt hñda eſt: q: eſt vinculū: ſm
glo.p̄ oēs virtutes hō perficit̄: ſed charitas ꝯnectit eas
adinuicē: ⁊ facit eas p̄ſeuerantes: ⁊ iō dr̄ vinculū. Uel
ex nā ſua eſt vinculū: q: eſt amoꝛ q̄ eſt vniens amatū
amanti. Oſee.11. In funicul̄ adā trahā eos in vinculis
2 charitatis ⁊c. Sed addit. Perfectionis: q: eſt vnūqḋ
q̄ p̄fectū qn̄ adheret fini vltimo.ſ.deo qḋ fac̄ charitas.
¶ Deinde cū dicit.(Et pax ⁊c.) Monet ad act⁹ chari
tatis. Et pōit duos actus.ſ.pacē ⁊ gratitudinē. ⁊ 3m in
nuit.ſ.gaudium. Dicit ḡ. Et pax xp̄i ⁊c. Ex charitate
moꝛ oꝛit̄ pax q̄ eſt ſm Aug. trāq̄llitas oꝛdis ſibi a deo
inſtituti: qḋ facit charitas. Qui.n.aliquē diligit cōcoꝛ
dat cū eo lvolūtate p̄s. Pax multa diligētibus legē tu
am ⁊c. ¶ Exultet q: charitatis effectus ē gaudiū qḋ
ſeqt̄ ex pace. puer.12. Qui pacis ineūt ꝯſilia ſeqt̄ eos
gaudiū ⁊c. Sed nō dic̄ ſimplr̄ pax: q: ē pax mūdi quē
deus nō venit facere: ſed xp̄i quā fecit īter deū ⁊ hoīes.
3 Mar.9. Pacē hēte īter vos: quā annūciauit Luc.vlti.
Stetit ieſus in medio eoꝝ ⁊ dixit eis. Pax vobis ⁊c.
Et dēnis hr̄e: q: in iſta vocati eſtis ⁊c.i.coꝛ.7. In pace
vocauit nos d̄s. ¶ Et h̄ ſbdit: i vno coꝛpe.i.vt ſitis in
vno coꝛpe. Effect⁹ ali⁹ ē vt ſitꝭ grati. Sap.16. Ingr̄i ſpes
tāq̄ hibernal̄ glacies tabeſcet: ⁊ diſplet tanq̄ aq̄ ſup.
¶ Deinde cū dicit.(Uerbū xp̄i ⁊c.) Monet ſ̄ uacuā.
ad ſapiam. Et p̄mo docet ſapie originē. Scḋo ſapiētie
vſum ibi.(Docentes ⁊c.) Ad hoc ēt q̄ qs hēat ſapiā
verā, opꝫ ꝯſiderare: vn̄ oꝛit̄. Eccl.i. Fons ſapie v̄bum
dei in excelſis: ergo ex v̄bo xp̄i hauriatis eā. Deut.4.
Hec eſt ſapia vr̄a ⁊ intellc̄s corā p̄plis ⁊c.i.Coꝛ.i. Qui
factus eſt nobis ſapia a deo ⁊c. Sed aliq̄ non hn̄t ver
4 bum: iō nec ſapientiā. Et iō dicit hitet. puer.3. Circū
da eas gutturi ſuo ⁊ deſcribe in tabulis coꝛdis tui ⁊c.
Aliqbus ſufficit modicū qḋ de verbo xp̄i: ſed apoſto
lus vult q̄ hēamus multū. Et iō dicit. Abūdanter.2.
Coꝛ.9. Potēs eſt deus oēm grām abūdare facere ī vob
vt in oībus ſemp oēm ſufficiētiā hn̄tes abūdetis in oē
opus bonū. puer.2. Sicut theſauros effoderis eā ⁊c.
¶ Et addit. In oī ſapia.i.in oībus p̄tinentib⁹ ad ſapiē
tiam xp̄i dētis ſtudere ſcire. Act.20. Nō ſubterfugi q̄
minus annūciarē vobis oē ꝯſiliū dei ⁊c. Eccl.21. Coꝛ
fatui q̄ſi vas cōfractū ⁊ oēm ſapiā nō tenebit ⁊c. Tri
plex aūt eſt vſus huius ſapie.ſ.inſtructionis deuotio
nis ⁊ directiōis. Inſtructio duplex.ſ. ad cognoſcēdū
v̄a. Un̄ dicit.(Docētes). Quaſi dicat. Hitet ita abun
5 danter in vobis vt de oībus ſitis inſtructi p̄ ip̄ꝫ.2.thi.
3. Oīs ſcriptura diuinitus inſpirata vtilis eſt ad docen
dū ad arguendū ⁊c. ¶ Itē ad cognoſcendū bona: iō
addit. Et cōmonentes volmetipſos.i.exhoꝛtantes vos
ad bona opa.2.Pe.i. Suſcitare vos in cōmonitionem
⁊c. ¶ Scḋo ponit vſum deuotiōis. Un̄ dicit.(In pſal
mis ⁊ hymnis). In pſalmis q̄ deſignant iocūditatem
bone opationis. ps. Laudate eū in voce exultatiōis ⁊c.
Hymnus eſt laus cū cātico. ps. Hymnus oīb⁹ ſcis eius
⁊c. ¶ Cāticis ſpūalibus q: qcq̄d nos facimus dēmus
referre ad bona ſpūalia: ad p̄miſſa eterna: ⁊ ad reuerē
tiā dei. Et iō dicit. In coꝛdibus ⁊ nō in labijs tm̄.i.coꝛ.
14. Pſallā ſpū pſallam ⁊ mēte ⁊c. Eſa.29. Pp̄ls hic la
bijs me honoꝛat: coꝛ aūt eoꝝ lōge eſt a me: ⁊ addit. In

grā.ſ.recognoſcentes grām xp̄i ⁊ bn̄ficia dei. Sunt āt d
cantica eccleſie coꝛdis p̄ncipalr̄: ſed oꝛis ſunt vt excite
tur cāticū coꝛdis ⁊ p̄ ſimplicib⁹ ⁊ rudibus. Tertio po
nit vſum directiōis in ope dicēs.(Oē qḋcunq̄ facitis
⁊c.) q: ēt locutio opus qḋdā eſt.i.coꝛ.10. Siue mandu
catis ſiue bibitis vel aliud qḋ facitis oīa in glīā dei fa
cite ⁊c. Sed ꝯ. Aut hoc eſt p̄ceptū aut cōſiliū: ſi p̄rece
ptum peccat qcunq̄ hoc nō fac: ſed qn̄ peccat venialr̄
hoc non facit: ergo quecunq̄ peccat venialiter peccat
moꝛtalr̄. Reſpōdeo. Quidam dicunt q̄ hoc eſt cōſiliū
ſed h̄ nō eſt veꝝ. Sed dōm eſt q̄ nō ē necīuꝫ q̄ oīa in
deū referant̄ actu ſed hītu: q.n.facit ꝯ gloꝛiā dei ⁊ p̄ce
pta eius facit ꝯ hoc p̄ceptū. Uenial̄ aūt peccans nō fa 2
cit ꝯ hoc p̄ceptū ſimplr̄: q: nō actualr̄: ſed habitualr̄
refert oīa in deum. Lectio. IIII. Ge.3

Ulieres ſubdite eſtote viris: ſi
cut oꝫ in dn̄o. Uiri diligite vxo
res veſtras: ⁊ nolite amari eſſe Exo. 20.
ad illas. Filij obedite parētib⁹
per oīa: hoc.n.placitū eſt in dn̄o. Patres
nolite ad indignationē p̄uocare filios ve
ſtros vt nō puſillo aīo fiant. Serui obedite
per oīa dn̄is carnalibus: nō ad oculū ſerui
entes quaſi hoībus placētes: ſed in ſimpli 3
citate coꝛdis timentes dn̄m. Qḋcunq̄ faci
tis ex aīo opamini ſicut dn̄o ⁊ nō hoībus: Pſal.
ſcientes q̄ a dn̄o accipietis retributionē 61.
hereditatis: dn̄o xp̄o ſeruite. Qui.n.iniuri
am facit: recipiet id qḋ inique geſſit. Et nō Deu.
eſt perſonaꝝ acceptio apud deum. Dn̄i qḋ ca°10.
iuſtum eſt ⁊ equū ſeruis p̄ſtate: ſcientes
quoniam ⁊ vos dominū habetis in celo. 3.reg. ca.8.

¶ Poſita gn̄ali inſtructiōe ad oēs: hic incipit ponere
ſpālem. Pr̄io dat q̄dā ſpālia documēta p̄tinētia ad ſin
gulos ſtatus in eccleſia. Scḋo q̄dā cōia oībus ſtatib⁹ 4
reſpectu certaꝝ cōditionū in.4°cap.ibi.(Dn̄i inſta
te ⁊c.) Prima in tres ſm tres cōiugationes ex qb⁹ do
mus cōſtituit̄ ſm p̄hm: quaꝝ vna ē viri ⁊ vxoꝛis. Se
cūda p̄ris ⁊ filij: alia dn̄i ⁊ ſerui. ſcḋa ibi.(Filij ⁊c.) ter
tia ibi.(Serui ⁊c.) Unaq̄q̄ eaꝝ diuidit̄ in duo ſm q̄
mōet ſubditos vt obediāt: ſupioꝛes vt moderate ſpent:
Dicit ḡ: mulieres ⁊c. ⁊ dicit. Ut opꝫ: q: hec ſubiectio ē
lege dīna oꝛdinata. Gene.3. Sub viri p̄tāte eris ⁊ ipſe
dn̄abit̄ tui ⁊c.i.Coꝛ.14. Mulieres in eccleſijs taceant.
Nō.n.p̄mittit̄ eis loq̄: ſed ſubditas eſſe ſicut ⁊ lex dicit
⁊c. Et rō huius eſt q: regere eſt rōnis: viri aūt magis
vigent rōne: ⁊ iō p̄ſidere debent. Itē addit. In dn̄o q:
oīa oꝛdīata ad aliquos fines ſunt referēda finalr̄ ī deū. 5
¶ Deinde monet viros vt diligant eas: hoc.n.eſt nāle
q: vir ⁊ vxoꝛ quodāmo ſunt vnū. Ephe.5. Uiri diligi
te vxoꝛes vr̄as ⁊c. Et p̄hibet ne eis ſint amari. Mic.
i. Infirmata eſt bonū q̄ habitat in amaritudib⁹. Eph.
4. Oīs amaritudo ⁊ ira ⁊ indignatio ⁊ clamoꝛ ⁊ blaſ
phemia tollat̄ a vobis cum omni malicia.
¶ Deinde cū dicit.(Filij ⁊c.) agit de ſcḋo ⁊ dicit. Obe
dite per oīa.ſ.q̄ non ſunt ꝯ deū. Heb.12. Parentes qdē
carnis noſtre hūimus eruditoꝛes ⁊ reuerebamur eos
⁊c. Si v̄o p̄cipiant in his que ſunt contra deū: ſic in
telligitur illud quod dr̄. Luc.14. Si quis venit ad me
⁊ non odit patrem ſuū ⁊ matrem ⁊c. Et hoc q: hoc eſt
placitū dn̄o.i.in lege domini: q: lex charitatis non re

monet

a mouet legem nature:ſed perficit. Eſt autem lex natu/
ralis φ filius ſubdatur cure patris. Exod. 20. Honora
patrem tuum ꝛ matrem ꝛc̃.
¶ Deinde cū dicit. (Patres nolite ꝛc̃.) Inſtruit parē/
tes. Ephe. 6. Et vos patres nolite ad iracundiā ꝓuo/
care filios vr̃os ꝛc̃. Et hoc vt nō puſillanimes fiāt: hu
ius rō eſt qꝛ hoīes retinent impſſionem quā a pueritia
habuerunt. Nāle aūt eſt φ q in ſeruitute nutriunt ſp
ſunt puſillanimes. Vñ rō cuiuſ.ā q̃re filij iſrael nō ſta/
tim i terrā ꝓmiſſ ōis ſunt ꝑduct.: qꝛ fuerāt nutriti ſui
tute: ꝛ nō hūiſſent audaciā ꝯ inimicos pugnādi. Eſa.
35. Dicite puſillanimes ꝯfortamini ꝛ nolite timer̃ ꝛc̃.
¶ Deinde cū dicit. (Serui obedite ꝛc̃.) agit de tertio.
2 Et pmo de ſeruis ponit monitionē. Scdo oñdit rōnē
ibi. (Scientes ꝛc̃.) Tertio excludit dubitationem ibi.
(Qui.n.ꝛc̃.) Circa pm̃ duo facit: qꝛ pmo monet eos ad
obedientiā. Scdo determinat obediendi modū ibi. (Nō
ad oculū ꝛc̃.) Dic̃ ḡ. Serui ſ̃ʒ carnalē ꝯdōnē ꝛc̃. Per
oia q̃.ſ.nō ꝯ deū ſunt. 1. Pe. 2. Nō tantū bonis ꝛ mode
ſtis: ſed et diſcolis ꝛc̃. 1. Thy. vlti. Quicūqʒ ſunt ſub iu
go ſerui dños ſuos oi honore dignos arbitrentur ꝛc̃.
¶ Deinde cū dicit. (Nō ad oculū ꝛc̃.) Docet modum
obediendi. Et oñdit duos modos obediēdi. Primo φ
ſimplr̃ ꝛ ſine dolo. Scdo oñdit φ voluntarie. Dicit ḡ:
nō ad oculū.ſ. q̃ʒ tū pōt videri a dño. Eph. 6. ſiſe. Et di
cit: quaſi hoībus placētes: qꝛ nō ſeruiūt hoc mō niſi vt
3 placeāt hoībus. Gal. 1. Si adhuc hoībus placerē ſeru⁹
xp̄i non eſſem. Iō addit. Sed i ſimplicitate cordis ꝛc̃.
i. abſqʒ dolo. Iob. 1. Erat ille vir ſimplex ꝛ rectus ꝛc̃. ꝓ
uer. 11. Simplicitas iuſtoꝝ diriget eos ꝛc̃. Itē volunta
rie: vñ dicit. Qδcūqʒ facitis ex aīo.i. ꝓmpte opamini.
Et h̃ ſicut dño: qꝛ q ſeruit alicui ꝓpter ordinē iuſtitie
facit hoc pp deū a q̄ ē h̃ ordo. Ro. 13. Qui ptāti reſiſtit
dei ordinatiōi reſiſtit ꝛc̃. Eph. 6. Facientes volūtatē dei
ex aīo cū bona volūtate ſeruientes ſicut dño ꝛ nō hoīb⁹.
¶ Deinde cū dicit. (Scientes ꝛc̃.) oñdit duplicē rōnē
huius: ꝛ vna eſt ex pte remunerationis: alia ex pte de/
uotionis ad deū. Dicit ḡ. Seruiatis ꝓmpte: qꝛ a dño ac
cipietis retributionē hereditatis eterne. Ps. Funes ce/
4 ciderunt mihi in p̃clariꝭ: etenim hereditas mea p̃cla/
ra eſt mihi. Eph. 6. Scientes qm̃ vnuſqʒqʒ qδcūqʒ fe/
cerit bonū: h̃ recipiet a dño: ſiue ſeru⁹: ſiue liber. Quo
rundā.n. fuit opīo φ actus iuſtitie nō eſt meritorius: qꝛ
hoc videbat̃ eē debitū: ꝛ h̃ nō eſt meritoriū alicui dare
φ ſuū eſt. Sed ſciendū eſt φ ex hoc φ volūtarie facis
ꝛ ex hoc ponis aliqd de tuo: qꝛ de ptāte tua eſt velle ꝛ
nō velle: ꝛ ſic eſt meritoriū. Serui aūt ex debito ſerui/
unt dño: ꝛ iō vt habeant mercedē hoc faciunt volūta/
rie. Sʒ ſic ſuite eis φ a deo nō recedatis. Itē alia ē qꝛ
ſic ſeruit dño xp̄o. Ro. 12. Spū ſeruētes dño ſeruientes.
¶ Deinde cū dicit. (Qui.n.ꝛc̃.) Remouet dubitatio
nem. Poſſet.n. dicere ſeruus. Quō ſeruiā ei q facit mi
hi iniuriā. Et iō dicit. Nō eſt tuū vt vindices te ſubtra
5 hendo ei qδ ſuū eſt: ſed expecta ab eo q pōt: qꝛ q iniu/
riam facit ꝛc̃. 2. Cor. 5. Oēs.n. nos manifeſtari: opʒ ante
tribunal xp̄i vt referat vnuſqʒqʒ ꝓpria corporis ꝓut
geſſit ſiue bonū ſiue malū. Eph. 6. Et ꝑſonaꝝ acceptō
nō eſt apud deū. Act. 10. Nō ē ꝑſonaꝝ acceptor deus.
¶ Deinde cū dicit. (Dñi ꝛc̃.) Oñdit qualr̃ dñi ſe habe
Dño dupl'r dicit' gra/uare ſuos ſuos. ant ad ſeruos. Et circa h̃ duo facit: qꝛ pmo dat doctri
nam. Scdo reddit rōnē eoꝝ ibi. (Scientes ꝛc̃.) Duplr̃
aūt pōt dño grauare ſeruos. ſ. faciendo ꝯ eos qδ iuſti
tia legis ꝓhibet: qꝛ ſ̃m leges nō lʒ dño ſeruire in ſuū.
Et ideo dicit: qδ iuſtū eſt. Item ſi exigeret totū debitū
qδ manſuetudo xp̄iana mitigat: ꝛ iō dicit. Et equum.
Iob. 31. Si contempſi ſubire iudicium cum ſeruo meo

ꝛ ancilla mea cum diſceptarent aduerſum me ꝛc̃. b
¶ Deide cū dicit. (Scientes ꝛc̃.) Ponit rō qꝛ ſic tu te
habes ad eos: ita dño ad te. Eph. 6. Scientes qꝛ ꝛ illo
rū ꝛ veſter dñs eſt in celis. CAP. IIII.

ORationi inſtantes vigilātes in Pſal.
ea in gratiaꝝ actione: orātes ſi 16.
mul ꝛ ꝓ nobis vt deus aperiat
nobis oſtium ſermonis ad lo/
quendū myſteriū xp̄i: ꝓpter qδ etiam vin
ctus ſum vt manifeſtē illud: ita vt oporteat
me loq. In ſapia ambulate ad eos q foris
ſunt tp̄s redimentes. †Sermo veſter ſemp 2
in gr̃a ſale ſit ꝯditus vt ſciatis quō oporte/
at vos vnicuiqʒ rñdere. Que circa me ſunt
oia vobis nota faciet tichicus chariſſimus 3 q̃ō.
frater ꝛ fidelis miſter ꝛ conſeruus in domi 71. ar
no: quem miſi ad vos ad hoc ipſum vt co/ ti. 2°.
gnoſcat q̄ circa vos ſunt: ꝛ conſolet̃ corda
vr̃a cū oneſimo chariſſimo ꝛ fideli fratre: q
ex vobis eſt: qui oia que hic agunt̃ nota fa
cient vobis. Salutat vos ariſtarchus cōca
ptiuus meus ꝛ Marcus cōſobrinus bar/
nabe de quo accepiſtis mādata. Si venerit 3
ad vos ſuſcipite illū. Et ieſus qui dr̃ iuſtus
q ſunt ex circūciſiōe. Hi ſoli ſunt adiutores
mei i regno dei: q mihi fuerunt ſolatio. Sa
lutat vos epaphras q ex vobis eſt ſeruus
xp̄i ieſu ſp ſollicitus ꝓ vobis in orōnibus:
vt ſtetis pfecti ꝛ pleni in oi voluntate dei.
Teſtimoniū.n. illi ꝑhibeo φ hʒ multū la
borem ꝓ vobis ꝛ ꝓ his q ſunt laodicie ꝛ q
hieropoli. Salutat vos lucas medic⁹ cha/ 4
riſſimus ꝛ demas. Salutate fratres q ſunt
laodicie ꝛ nymphā ꝛ q̄ in domo eius ē ec/
cleſiā. Et cū lecta fuerit apud vos epiſtola
hec facite vt ꝛ in laodicenſiū eccl'a legat̃ ꝛ
ea q̄ laodicēſiū eſt vobis legat̃. Et dicite ar
chippo. Vide miſteriū qδ accepiſti in dño
vt impleas illud. Salutatio mea manu pau
li. Memores eſtote vinculorum meoruʒ.
Gr̃a domini noſtri ieſu xp̄i vobiſcū Amē.
¶ Supra poſuit ſpālia documēta ad ſingulos ſtatus 5
hoīuʒ: hic ponit ptinētia ad oēs: tñ reſpectu diuerſoꝝ.
Et p̄ oñdit qualr̃ ſe hēant ad alios. Scdo qualr̃ ad ip/
ſos alij ſe hēant ibi. (Que circa me ꝛc̃.) Itēꝝ pmo in
duas: qꝛ pmo oñdit quō ſe hēant ad ipſūmet aplm eo/
rū plati. Scdo quō ad alios maxime īfideles ibi. (In
ſapia ꝛc̃.) Circa pmū duo facit: qꝛ pmo inſtruit eos vt
ad orandū. Scdo vt orent ꝓ eo ibi. (Orātes ꝛc̃.) Dʒ at
orō hr̃e tria. ſ. φ ſit aſſidua: grata: ꝛ vigilans. Aſſidua
vñ dicit orōni inſtantes. i. cū pſeuerantia orate. 1. Theſ.
5. Sine intermiſſiōe orate. Luc. 18. Opʒ ſemp orare ꝛ
nunqʒ deficere. Itē vigilās vt aius nō ſit preſſus. 1. Pe.
4. Vigilate in orōnibus ꝛc̃. Luc. 6. Erat pnoctans in
orōne dei ꝛc̃. Itē grata. i. in gr̃aꝝ actiōe alias nō mere
tur bñficia noua ſi de acceptis eēt ingratus. Phil. 4.

c Lum grãꝝ actiõe.i. Theſ.5. In oibus grãs agite ꝛc.
¶ Cõſequenter rogat vt orent ꝓ ipſo dicẽs.(Orãtes
ſil ꝛc.) Q2 h̃ eſt debitũ:q2 plati cuſtodiũt eos ꝛ quoꝝ
bonũ eſt cõe oĩum.2.Theſ.3.Orate ꝓ nobis vt ſermo
dñi currat ꝛc.Et h̃ vt deus apiat hoſtiũ.i.os ꝑ qḋ ſer/
mo cordeerit ꝑ qḋ deus dat grãm digne ꝓferẽdi vbũ
ſuũ. In apꝉõe ẽt ſignaꝛ aliqḋ magnũ.Mat.5.Apiẽs
os ſuũ docebat eos ꝛc.Et iõ ſubdit ad loqndũ.i.Cor.
2 14.Spũs eſt q logꝛ myſteria:ꝛ his indigeo:q2 ꝑꝑ vbũ
xp̃i tribulatiões patior:.Et iõ oraudũ eſt vt libere poſ/
ſim.2.Thi.2.Laboro vſqꝫ ad vincula.Et h̃ mõ vt api
at.i.vt manifeſtet ꝛc.Tria poſuit ipedimẽta.ſ.timorẽ:
ꝛ iõ dicit.Uinctus vel ꝑꝑ altitudinẽ ita ꝙ ſubditi ne/
queãt itelligere ꝑꝑ incõgruitatẽ tpis vel modi: ꝛ iõ di
cit.Ut oꝫ.1.cor.3.Nõ potui vob̃ loq q̃ſi ſpũalib⁹ ſꝫ q̃ſi
carnalib⁹.Luc.12.Fidelis diſpẽſator ꝛ prudẽs quẽ ꝯſti
tuit dñs ſuꝑ familiã ſuã vt det illis i tpe tritici mẽſurã.
¶ Cõſequẽter cũ dicit.(In ſapiã ꝛc.)oñdit quõ ſe ha
beant ad exꝉneos:ꝛ p̃mo in ꝯuerſatione.Scḋo quõ in
locutione ibi.(Sermo veſter ꝛc.)Dicit ergo.In ſapiã
ambulantes ad eos q foris ſunt.i.infideles:in ſapiã.i.
ſapienter.Sap.7.Neminẽ diligit deus niſi q cũ ſapiã
inhabitat ꝛc.Et huius cã eſt.Redimẽtes tp̃s ꝛc.Redi
mit vexationẽ ſuã qñ qs dimittit qḋ eſt de iure ſuo vt
vitet eã.Iſti vexabanꝛ ab eis:ꝛ iõ vult qḋ redimãt eaꝫ
3 ꝑ ſapiam.1.Pe.2.Conuerſationẽ vr̃aꝫ iter gẽtes hñtes
bonã ꝛc.Itẽ ſapiẽter loq.Uñ dicꝛ.Sermo veſter ꝛc.Ut
ſit gratus:q2 in grã.Eccl.6.Lingua eucharis in bono
hoĩe abundabit ꝛc.Itẽ diſcretio.Uñ dicit.Sale ꝯdit⁹
ꝑ ſalẽ intelligiꝛ diſcretio q2 ꝑ ipm oĩs cibus ꝯditus eſt
ſapidus:ita oĩs actio indiſcreta eſt inſipida ꝛ inordia/
ta.Mar.9. Habete in vobis ſal ꝛ pacẽ hẽte inter vos:
Et hoc vt ſciatis ꝛc̃. Aliter.n.eſt rñdendũ ſapiẽtibus:
alr̃ inſipientibus.Puer.26.Non reſpõdeas ſtulto iux
ta ſtulticiã ſuam ne eff ciaris ei ſilis ꝛc̃.1.Pe.3.Para/
ti ſemper ad ſatiſfactionem oĩ poſcenti vos rationẽ ꝛc̃:
¶ Deinde cũ dicit.(Que circa me ꝛc̃.) Oñdit qd aliq̃
agãt ad ipos.Et p̊ oñdit qd ad eos agãt illi q̃s ad eos
mittit.Scḋo qđ cũ apl̃o remanẽtes ibi.(Salutãt ꝛc̃.)
4 Mittit ãt ad eos legatũ quẽ p̊ deſcribit tripl̃r.Et p̃mo
a dilectiõe dicẽs.Chariſſimus fr̃.ſ.ꝑ charitateꝫ q̃ facit
hoĩeꝫ auro ꝑcioſiorẽ.Eſa.13.Precioſior erit vir auro ꝛ
hõ mũdo obrizo ꝛc̃.Itẽ a fide.Uñ dicit.Fidelis i miſte
rio.1.Cor.4.Hic iã q̃riꝛ inter diſpẽſatores:vt fidelꝭ qs i
ueniaꝛ.Itẽ ab hũilitate.Uñ dicit.Et ꝯſeruus.ſ.i execu
tione miſterij:ſed in dño q2 platus q̃rere dꝫ vtilitatẽ eo
rũ qbus p̃feꝛ:ꝛ dei honorẽ.Sed ad qd mittiꝛ?Ut co
gnoſcat ſtatũ ſubditoꝝ.Geñ.37.Uade ꝛ vide ſi cũcta
ꝓſpa ſunt erga fr̃es tuos ꝛ pecora ꝛ renuncia mihi qd
agaꝛ ꝛc̃.1.Reg.17.Fr̃es tuos viſitabis ſi recte agant:ꝛ
cũ qbus ordinati ſunt diſce.Itẽ vt ꝯſoleꝛ.Ro.1.Deſi/
dero.n.videre vos vt aliqd ipartiar vob̃ grẽ ſpũalꝭ ad
5 ꝯfirmãdos vos.i.ſil ꝯſolari in vobis ꝛc̃.Et dñs miſſus
a p̃re ad h̃ venit.Eſa.61.Ut cõſolarer oẽs lugẽtes ꝛ po
nerẽ ꝯſolationẽ lugẽtibus ſyon ꝛc̃.Itẽ deſcribit eius ſo
cietatẽ cũ oneſimo.Qui oĩa q̃ hic aguntꝛ ꝛc̃.ꝛ vr̃a mi/
hi vt corrigam:ꝛ mea vobis vt exemplum habeatis.
¶ Deĩde cũ dicit.(Salutat ꝛc̃.) Oñdit quõ ſalutanꝛ
a remanẽtibus cũ apl̃o:ꝛ lr̃a ſatis pꝫ. De quo accepi/
ſtis ꝛc̃.Ac.13.dꝛ ꝙ cũ paulus ꝛ barnabas ſil irẽt:qdã
Joãnes marcus ſic ſe eis ꝯiũx t ꝙ poſtea receſſit ꝛ ite
rũ rediꝫt.Et paulus qdẽ noluit eũ recipe:ſꝫ barnabas:
ꝛ iõ paulus receſſit a barnaba.Et ꝑꝑ hoc apl̃s ſcripſit
coloſſenſibus de marco ꝙ nõ recipent eũ:ſed nũc:q2
ꝯuerſus erat ſcribit vt eũ recipiãt:ꝛ h̃ eſt accepiſtis ꝛc̃.
Uel fratrẽ barnabe:de quo barnaba accepiſtis ꝛc̃.Et

ieſus ꝛc̃.q qdẽ erat vir ſcẽ ꝯuerſationis.Et iõ dꝛ iuſt⁹. c
Qui ſũt ex circũciſiõe miſſi ad p̃dicãdũ euãgeliũ xp̃i.
Phil.1. Quid.n.cũ oĩ mõ ſiue ꝑ occaſionẽ ſiue ꝑ v̾i/
tatẽ xp̃s annũcieꝛ.Et ſic p̊ gẽtiles.Scḋo iudeos po.
nit.Epaphras q ex vob̃ ẽ:q2 aſtan⁹ erat.Et ad h̃ ſalu/
tant vt ſtetis ꝑfecti.Jac.1.Scitis ꝑfecti ꝛ itegri i nullo
deficiẽtes ꝛc̃.Pleni ꝛc̃.i.in oĩbus q̃ ꝑtinẽt ad volũtatẽ
dei.Itẽ põit lucã q ñ fuit nat⁹ ex iudeis vt vr̃ ꝙ fuit an
thiocen⁹ medic⁹ arte:quẽ ſpālr̃ noiat:q2 fuit hõ bõe au
ctoritatꝭ i eccl̃ia ꝑꝑ euãgeliũ qḋ ſcripſit apl̃s adhuc vi
¶ Deinde cũ dicit.(Salutate ꝛc̃.) (uẽte:itẽ õmas.
Oñdit quos ſalutẽt:ꝛ p̊ quos alios aliene eccl̃ie.Scḋo 2
quõ eos q ſunt de ſua ibi.(Et eã q̃ eſt laodicẽſiũ).Ex
quo habeꝛ ꝙ ſcripſit alias ep̃las:q2 iſtã de qua fit mẽ/
tio hic.ſ.laodicenſiũ ꝛ vnã aliã ad corinthios p̃ter pri
mã ꝛ ſcḋam:q2 in p̃ma ep̃la.ca.5.dicit.Scripſi vobis i
ep̃la ne cõmiſceamini fornicarijs ꝛc̃.Sed rõ eſt dupl̃r
quare nõ ſunt in canone:q2 nõ ꝯſtabat de eaꝝ auctori
tate:q2 forte erãt deprauate ꝛ ꝑierant in eccleſijs.Uel
q2 nõ ꝯtinebãt aliud q̃ꝫ iſta.¶(Et dicite ꝛc̃.) Hic fuit
p̃latus eoꝝ ꝛ mandat vt moueãt ipꝫ dicẽtes.Uide ꝛc̃.
2.Thi.4.Miſteriũ tuũ iple.Et qdẽ tũc miſteriũ iplet
qñ facit illud qḋ accepit.Sed vꝛ ꝙ nõ ꝑtineat ad ſub
ditũ monere p̃latũ.Exo.19.Dõm qḋ irreuerẽter argue
re ꝛ vituꝑare eſt ꝓhibitũ:ſed monere charitatiue põt: 3
ſicut Paulus petrũ.Gal.2.Sed q̃re nõ ſcripſit p̃late?
Q2 p̃latus ẽ ꝑꝑ eccleſiã ꝛ nõ ecõuerſo.Salutatio ꝛc̃.
Cõſuetudo apl̃i erat ꝙ totã ep̃lam faciebat aliquẽ ſcri
bere:ſed in fine ponebat aliqd de manu ſua.2.Theſ.
vlti.vbi dicit ſalutatio mea manu pauli:idẽ vt hic ne fal
lerẽꝛ.Et dicit mẽorēs ꝛc̃.q2 rome vinctus erat:q2 Ja.
5.Exemplũ accipite fr̃es exitus mali ꝛ longanimitatꝭ
ꝛ laboris ꝛ patiẽtie ꝓph̃as q locuti ſũt i nomĩe dñi ꝛc.
Heb.vlti.Memẽtote ꝑpoſitoꝝ vr̃oꝝ q vob̃ locuti ſũt
v̾bũ dei:q̊ꝝ ĩtuẽtes exitũ ꝯuerſatõis imitamĩ fidẽ.Tã
dẽ ꝯcludẽs optat eis bonũ dicẽs.Grã ꝛc.Jo.1.grã ꝛ vi
tas ꝑ yh̃m xp̃m fcã ẽ.Cui ſit laus ꝛ glĩa nũc ꝛ ſꝑ amẽ.

¶ Explicit ſubtiliſſima expoſitio ſanctiſſimi doctoris
Thome de aquino ordinis fratrum predicatorum ſu
per epiſtola mirifici apoſtoli Pauli ad coloſſenſes. 4

¶ Incipit mirabilis declaratio eiuſdẽ angelici docto/
ris ſancti Thome aquinatis ordinis fratrum predica
toruꝫ ſuper p̃ma epiſtola doctoris gentium ſancti ap̃li
Pauli ad theſſalonicenſes. Prologus.

Multiplicate ſunt
aque ꝛc.Geñ.7.Hec verba cõpe/
tunt mãe huius ep̃le.Eccleſia.n.
figuraꝛ ꝑ arcã:ſicut dꝛ.1.Pe.3.q2
ſicut in arca ceteris ꝑeuntib⁹ pau
ce aĩe ſaluate ſunt:ita in eccleſia
pauci.i.ſoli electi ſaluabunꝛ.Per 5
aquas aũt ſignificanꝛ tribulatio
nes.Primo q2 aque impellunt irruendo ſicut tribula
tiones.Mat.7.Uenerunt flumina ꝛ flauerunt vẽti ꝛ
irruerũt in domũ illã ꝛc.Sed impulſu fluminũ eccle
ſia nõ moueꝛ.Uñ ſubdit.Et nõ cecidit.Scḋo aq̈ extin
guit ignem.Eccl.30.Ignem ardentẽ extinguit aqua:
ſic ꝛ tribulationes extinguunt impetus ꝯcupiſcentia
rum ne hoĩes ad libitũ eas ſequanꝛ:ſed nõ extinguũt
veram charitatẽ eccleſie.Can.8.Aque multe non po/
terunt extinguere charitatẽ nec flumina obruent illã.
Tertio aque ſubmergunt ꝑ inundationẽ.Treñ.3.In
undauerũt aque ſuꝑ caput meũ:ſed eccleſia nõ ꝑ has
ſubmergitur.

a ſubmergiť. Joñ.2. Circundederũt me aq̃ vſq; ad aïaꝫ
meã: abiſſus vallauit me: pelagus op̄uit caput meũ ꝛc.
Et poſt. Rurſum videbo tẽplũ ſcũm tuũ ꝛc. Nõ ḡ de
ſicit ſed ſubleuať. Et ꝑmo ꝑ eleuationẽ mẽtis ad deũ.
Greg. Mala iſta in h̄ mundo q̃ nos ꝑmũt ad deũ nos
ire cõpellũt. Oſee.6. In tribulatione ſua mane ꝯſurgẽt
ad me ꝛc. Scđo ꝑ ſpũalẽ ꝯſolationẽ. ps. Scđm multi
tudinẽ doloꝝ in corde meo ꝯſolationes tue letificaue
rũt aïam meã ꝛc. 2. Cor. i. Sicut abũdant paſſiões xp̄i
in nobis: ita ꝑ xp̄m abũdat ꝯſolatio nr̄a ꝛc. Tertio ꝑ
multiplicationẽ fideliũ: q: tp̄e ꝑſecutionũ deus multi
plicauit eccleſiã. Exo. i. Quãtoq; magis opprimebãt
eos tãto magis multiplicabãť ꝛ creſcebãt ꝛc. Sic ḡ cõ
2 uenit huic ep̄le: q: iſti multas tribulationes paſſi ſtete
rũt fortes. Uideamus ergo textũ. CAP. I.

Paulus ꝛ Siluan⁹ ꝛ Timothe
us: eccleſie theſſalonicenſiũ in
deo patre nr̄o ꝛ dño ieſu xp̄o:
grã vobis ꝛ pax. †Gratias agi
Luc. 18. mus deo ſemꝑ ꝑ omnibus vobis memori
am veſtri facientes in oꝛ̃onibus noſtris ſi
ne intermiſſione: memores op̄is fidei vr̄e
ꝛ laboris ꝛ charitatis ꝛ ſuſtinentie ſpei dñi
noſtri ieſu xp̄i ante deum ꝛ p̄rem noſtrum.
3 Scientes fratres dilecti a deo electionẽ ve
ſtram: q: euangeliũ nr̄m nõ fuit ad vos i
ſermone tm̄: ſed ꝛ in virtute ꝛ in ſpũ ſcõ ꝛ
in plenitudine multa: ſicut ſcitis quales fue
rimus i vobis ꝑꝑ vos. Et vos imitatores
noſtri facti eſtis ꝛ dñi excipientes verbũ in
tribulatione multa cum gaudio ſpiritusſan
cti: ita vt facti ſitis forma oĩbus credẽtibus
in macedonia ꝛ in achaia. A vobis. n. diffa
matus eſt ſermo dñi non ſolũ in macedõia
4 ꝛ in achaia: ſed ꝛ in oĩ loco fides veſtra q̃
eſt ad deũ ꝑfecta eſt: ita vt non ſit nobis ne
ceſſe quicq̃ loqui. Ipſi enim de nobis an
nunciant qualem introitũ habuerimus ad
vos: ꝛ quomodo conuerſi eſtis ad deuꝫ a
Joa. p ſimulachris ſeruire deo viuo ꝛ vero: †ꝛ ex
pectare filiuꝫ eius de celis quẽ ſuſcitauit ex
mortuis ih̄m q eripuit nos ab ira vẽtura.

¶ Et iõ ap̄ls vult munire hic eccleſiã ꝯ tribulatiões.
Et ꝑmo ꝯ tribulationes p̄ntes. Et hoc in ꝑma ep̄la.
Scđo ꝯ futuras tp̄e antixp̄i: ꝛ hoc in ſcđa. Prima di
uiditur in ſalutationẽ ꝛ ep̄larem narrationẽ ibi. (Gra
5 tias agimus ꝛc.) Item ꝑmo tangit ꝑſonas ſalutãtes.
Scđo eccleſiam ſalutatã. Tertio bona optata. Notã
dum eſt aũt qđ q: vbi nõ delinq̃mus oẽs pares ſum⁹:
iõ q: iſtis bonis ſcribit nõ facit mẽtionẽ de officio ſuo:
ſed ſolũ de noĩe humilitatis. Sap. 7. Et innumerabi
lis honeſtas ꝑ manus illius. Et adiũgit duos q eis ꝑ
dicauerit cũ eo. ſ. Siluanũ q ẽ ſylas ꝛ timotheũ queꝫ
circũcidit: vt dr̄ Act. 16. Salutat aũt eccleſiã q̃ eſt con
gregatio fideliũ. Et hoc in deo p̄re ꝛ dño nr̄o ieſu xp̄o
.ſ. in fide trinitatis ꝛ diuinitatis ꝛ humanitatis xp̄i: q:
ĩn hoꝝ cognitione erit nr̄a btĩtudo. Tãgit aũt ꝑſonaꝫ
p̄ris ꝛ filij incarnati in q̄bus intelligiť ſpũs ſcũs q eſt
nexus amboꝝ. Bona optata ſunt grã q̃ eſt ꝑn̄ oĩum

b bonoꝝ. i. Cor. 15. Gratia dei ſum id qđ ſum. Et pax que
eſt ſinis: q: tunc eſt pax qñ appetitus totaliter pacať.
¶ Deinde cũ dicit. (Gratias agimus ꝛc.) Incipit epi
ſtolaris narratio. Et ꝑmo cõmẽdat eos de p̄terita ꝑſe
uerantia. Scđo monet eos ad bñ agendum in futuꝝ.
4. ca. ibi. (De cetero ꝛc.) Itẽ ꝑmo agit gratias vr̄i õ bo
nis eoꝝ. Scđo ea cõmemorat in ſpãli ibi. (Scientes
fratres ꝛc.) Circa ꝑmum duo facit: q: ꝑmo ponit grã
rum actionem. Scđo eius mãm ibi. (Memores ꝛc.)
Itẽ ꝑmo ꝑ eis gratias agit. Scđo ꝑ eis orat ibi. (Me
moriam veſtri ꝛc.) Quãtum ergo ad ꝑmum dicit tria
que debent eſſe i gratiaꝝ actione. Primo q̄ ſit ordina
ta. ſ. ad deũ. Ideo dicit. Gratias agimus deo. ps. grãm
2 ꝛ gloriam dabit dñs. Ja. i. Oẽ datũ optimũ ꝛ oẽ donũ
perfectum deſurſum eſt deſcendens a patre luminum
ꝛc. Item aſſidua: q: ſemper. Itẽ vniuerſalis ibi. (Pro
omnibus vobis). Infra. 5. In omnibus gratias agite ꝛc.
¶ Deinde orat ꝑ eis dicens. (Memoriã ꝛc.) Quaſi
dicat. Qñcũq; oro hñdo vos in memoria. Ro. i. Sine i
termiſſiõe memoriã vr̄i facio ſꝑ in oꝛ̃onibus meis ꝛc.
¶ Deinde cũ dicit. (Memores op̄is ꝛc.) Ponit bõa
de q̄bus grãs agit. ſ. ſidẽ: ſpẽ ꝛ charitatẽ. i. Cor. 13. Nũc
aũt manent fides ſpes charitas tria hec ꝛc. Fidẽ ꝑmit
tit: q: ẽ ſubã ſꝑandaꝝ reꝝ ꝛc. Accedentẽ. n. ad deũ opꝫ
credere ꝛc. Heb. ii. Hec aũt nõ eſt ſufficiens niſi habe
at op̄ationem ꝛ laborẽ. Et iõ dicit. Operis veſtri ꝛ la
boris. Jac. 2. Fides ſine op̄ibus mortua eſt. ¶ Itẽ q̄a
q in laborando ꝑꝑ xp̄m deficit nihil vꝫ. Lu. 8. Ad tp̄s
3 credunt ꝛ in tp̄e tentationis recedũt: iõ dicit. Operis ꝛ
laboris. Quaſi dicat. Memores fidei vr̄e op̄antis ꝛ la
borantis. Item charitatis in cuius op̄ibus abundant.
Infra. 4. De charitate fraternitatis ꝛc. Itẽ ſpei q̃ facit
patienter ſuſtinere aduerſa. Ro. 12. Spe gaudẽtes i tri
bulatione patientes. Et ſuſtinẽtie quã ſpes facit. Ja. 5.
Patientiã iob audiſtis ꝛc. Spei in q̃ dñi nr̄i. i. quã hẽ
mus de xp̄o vel quã xp̄s dedit nobis. i. Pe. i. Regenera
uit nos in ſpem viuam ꝛc. Hec ſpes eſt añ deũ nõ ante
oculos hoĩum. Mat. 6. Attendite ne iuſtitiã vr̄am fa
ciatis corã hoĩbus ꝛc. Heb. 6. Quã ſicut anchoraꝫ hẽ
m⁹ aïe tutã ꝛc. Spes. n. i veteri teſtõ nõ ĩduxit ad deũ.
¶ Deinde cũ dicit. (Scientes fratres ꝛc.) In ſpãli cõ
4 memorat eoꝝ bona quos ꝑmo cõmendat q̄ deuote ꝛ
ꝓmpte ſuſceperunt p̄dicationẽ nõ obſtante tribulatio
ne. Secundo q̄ ꝓpter tribulationẽ ab ea non receſſe
runt in ſcđo capi. ibi. (Nam ipſi ſcitis ꝛc.) Iteꝝ ꝑma
pars diuidiť in duas: q: ꝑmo oſtendit qualis fuit iſta
p̄dicatio. Secundo qualiter ab eis recepta ibi. (Et vos
imitatores ꝛc.) Circa ꝑmum tria facit: q: ꝑmo oſtẽdit
q̄d circa eos ſciebat. Scđo modũ p̄dicationis ſue ibi.
(Q: euãgeliũ ꝛc.) Tertio q̄d ipſi ſciebãt de ap̄lo ibi.
(Sicut ſcitis ꝛc.) Dicit ergo. O fratres dilecti a deo:
nõ ſolũ cõiter inq̃tũ dat eſſe nãe: ſed inq̃tum ſpãliter
ad bona eterna eſtis vocati. Malac. i. Jacob dilexi ꝛc.
Deut. 33. Dilexit populos ꝛc. Electionem vr̄aꝫ. Qua
5 ſi dicat. Certitudinalr cognoſco vos eẽ electos: q: hãc
electionem non meruiſtis: ſed a deo eſtis gratuite ele
cti. Et hoc ſcio: q: deus dedit mihi magnũ argumẽtũ
in p̄dicatione. ſ. q̄ illi q̄bus loquor ſunt a deo electi. ſ.
qñ deus dat eis vel mihi grãm copioſe p̄dicandi eis.
¶ Cõſequenter qđ dr̄ Ezech. 3. Et linguã tuã adhe
rere faciã palato tuo ꝛc. Et iõ ꝑ cõmemorat q̃ virtuo
ſe eis p̄dicauit. Scđo ĩducit eoꝝ teſtimoniũ ibi. (Sic
ſcitis ꝛc.) Uirtuoſe q̄dẽ: q: nõ fuit ĩ ſublimitate ſmõis
ſed in v̄tute. i. cor. 2. Sermo meus ꝛ p̄dicatio mea nõ ĩ
ꝑſuaſibilib⁹ hũane ſapie v̄bis: ſed oñſione ſpũs ꝛ v̄tuꝭ
ꝛc. i. Cor. 4. Nõ. n. in ſermõe ẽ regnũ dei: ſed ĩ virtute

c fidelis: qđ pȝ q̄ nō refugit pati pericula gn diligenter
exeq̄ꝛ. Uñ p̄ oñdit q̄ affectu ſuſtinet paſſiones. Scđo
quo fructu ibi. (Adimpleo ꝛc̄.) Affectu qdem leto:
q̄ nūc gaudeo ꝛc̄. p vobis .i. pp vr̄am vtilitatē. ſcđe
cor.i. Siue tribulemur p̄ vr̄a exhortatiōe ꝛ ſalute ꝛc.
Et pp gaudiū vite eterne qđ inde expecto qđ ē fruct⁹
miſterij eius. Jac.i. Oē gaudiū exiſtimate fratres mei
cū in tentatōes varias incideritis: ſciētes ꝛc̄. Phil.2.
Si emulor ſup ſacrificiū fidei vr̄e: gaudeo ꝛ ꝯgratulor
ꝛc̄. Et ēt h̄ fructu vt adimpleā ꝛc̄. Hec v̄ba ſȝ ſufficiē
malū poſſent hr̄e itellectū. ſ. q̄ xp̄i paſſio nō eēt ſuffici
ēns ad redēptionē: ſȝ addite ſūt ad cōplendū paſſiōes
2 ſctōꝝ. Sȝ h̄ ē hereticū: q̄ ſanguis xp̄i ē ſufficiēs ad re
dēptionē ēt mltoꝝ mūdoꝝ. i. Jo.2. Ipſe eſt ꝓpiciatio
p̄ peccatis nr̄is ꝛc. Sȝ itelligēdū ē q̄ xp̄s ꝛ eccleſia ē
vna pſona myſtica cui⁹ caput ē xp̄s: corpus oēs iuſti:
quilibet aūt iuſtus ē q̄ſi mēbrū hui⁹ capitis. p̄ᵃ cor.12. Et
mēbra de mēbro. De⁹ aūt ordinauit in ſua p̄deſtinatio
ne q̄tū meritoꝝ cōberet eē p totā eccleſiā tā i capite q̄
mēbris ſic̄ ꝛ p̄deſtinauit numeꝝ electoꝝ. Et inter hec
merita p̄cipue ſūt paſſiōes ſctōꝝ: ſȝ xp̄i. ſ. capitis meri
ta ſūt infinita: quilibet v̄o ſanctus exhibet aliq̄ merita. ſȝ
mēſurā ſuā. Et iđ dic̄. Adimpleo ea q̄ deſunt paſſio-
nū xp̄i .i. totius eccleſie cui⁹ caput eſt xp̄s: adimpleo .i.
addo mēſurā meā. Et h̄ in carne .i. ego ipſe patiēs. Uel
3 q̄ ſūt: ideſt deſunt i carne mea. Hoc .n. deerat q̄ ſic̄ xp̄s
paſſus erat in corpe ſuo: ita pateret i paulo mēbro ſuo:
ꝛ ſilr in alijs. Et h̄ p corpe qđ ē eccleſia q̄ erat redimē
da p xp̄m. Eph.5. Ut exhiberet ipſe ſibi eccleſiā glīoſā
nō hn̄tē maculā neq̄ rugā ꝛc̄. Sic ēt oēs ſancti patiū
tur pp eccleſiā q̄ ex eoꝝ exēplo roboratur. Gloſa. Paſ
ſiones adhuc deſunt eo q̄ paritoria meritoꝝ eccleſie
n̄ ē plena: nec adiplebiꝛ: niſi cū ſeculū fuerit finitū. Pa
ritoria aūt ē vas vl' dom⁹ vbi pariter multa inferuntur.
¶ Deinde cū dic̄. (Cuius ſum ꝛc̄.) Oñdit dignitatem
miſterij tripl'r. Primo ex mā adoptiōis. Scđo ex fine
ad quē duciꝛ ibi. (Ut impleamini ꝛc̄.) Tertio ex vſu
ibi. (Quū vos cū ꝛc̄.) Sȝ diceret aliqs. Eſt ne magnū
h̄ miſteriū. Et rn̄det dicēs. (Ita ē.) q̄ traditū ē mihi ſȝ
diſpēſationē. Qđ dupl'r pōt exponi. Actiue: ꝛ ſic ē ſen
4 ſus .i. vt diſpenſem vobis diuina fideliter tradens ea: ꝛ
hec poteſtas data ē mihi. Uel paſſiue: ꝛ tūc ē ſenſus .i.
ſȝ q̄ mihi ē diſpēſatū a deo. Ephe.4. Dedit quoſdā q̄-
dē apoſtolos q̄ſdā ꝓphas ꝛc. Act.13. Segregate mihi
barnabā ꝛ Paulū i opus q̄ aſſumpſi eos ꝛc̄. Ecce qs ē
finis certe n̄ pecunia nec gloria ꝓpria: ſȝ aliqđ magnū
ad qđ accepi. q̄ vt impleā ꝛc̄. Et p̄ oñdit dignitatē ei⁹
ad qđ accepit. Scđo oñdit qđ ē illud qđ ē xp̄s. Item p̄
cōmendat magnitudinē eius ex diffuſa p̄dicatione et
occultatiōe ꝛ mai̇feſtatiōe. Accipiꝛ aūt ad ꝯuerſionē
gētiliū. Uñ vt adipleā verbū nō p̄dicatiōis: ſȝ diſpēſa-
tionē eternā dei .i. vt mea p̄dicatiōe impletū oñdā ver
bū dei .i. dei diſpēſationē ꝛ p̄ordinationē ꝛ ꝓmiſſionē
de v̄bo dei incarnādo: vel diſpēſationē dei eternā q̄ diſ-
5 poſuit vt gētes p xp̄m ꝯuerterenꝛ ad fidē veri dei. Et h̄
oportebat ipleri. Numeri.23. Dixit ḡ ꝛ nō faciet: locu-
tus ē ꝛ nō iplebit. Eſa.55. Uerbū qđ egredietur ď ore
meo nō reuerteꝛ ad me vacuū: ſȝ faciet q̄cunq̄ volui ꝛ
pſperabiꝛ ꝛc̄. Sȝ h̄ diſpoſuit ipleri p miniſteriū pauli.
Uñ dicit. (Ut impleā h̄ myſteriū). ſ. inq̄tū ē res abſcō
dita: q̄ myſteriū qđ eſt abſconditum eſt hoc verbum.
Eſa.24. Secretum meū mihi ꝛc̄. Qđ abſcōditū fuit
a ſeculis .i. a p̄ncipio ſeculoꝝ ꝛ oīb⁹ generatiōib⁹ hoīū
q̄ hoc ſcire nō potuerunt. Eph.3. Que ſit diſpenſatio
ſacr̄i abſcōditi a ſeculis i deo. Nā ꝛ ſi phi antiq̄ q̄dā ď
xp̄i deitate videāꝛ dixiſſe vl' ꝓpria vel appropriata: ſic̄

auguſtinus inuenit i libris platonis. In p̄ncipio erat d
verbū ꝛc. tn̄ q̄ v̄bū caro factū ē nullꝰ ſcire potuit. Sȝ
dicꝫ. Nōne fuit ſcitū p ꝓphas. Rn̄deo. dicēdū ē q̄ ſic tn̄
iq̄tū ptinebat ad euāgeliū. Uel n̄ ita apte ſicut apl'i ſci
¶ Deide cū dic̄. (Nūc autē ꝛc.) Agit ď māife (ueriūt.
ſtatiōe ei⁹: ꝛ p̄ oñdit qb⁹ māifeſtatū ē. Scđo oñdit q̄re
māifeſtatū ē eis ibi. (Quib⁹ voluit ꝛc.) Dicit ḡ. mani
feſtatū ē nūc. ſ. tp̄e grē. 2ᵃ cor.6. Ecce nūc tp̄s accepta-
bile. ecce nunc dies ſalutis ꝛc. Hec autem ē ſcīa ſctōꝝ.
Sap.10. Dedit illi ſciām ſctōꝝ ꝛc. Job.36. Annūciat ď
ea amico ſuo ꝛc. Sȝ h̄ nō pp eoꝝ merita: ſȝ pp bn̄pla
citū ſuū. Uñ dic̄. (Quib⁹ voluit de⁹ ꝛc.) Joā.15. Que
audiui a pr̄e meo nota feci vob̄ ꝛc̄. Et ſubdit. n̄ vos me
elegiſtis. ſȝ ego elegi vos ꝛc. Mat.11. Ita placitū fuit
2 añ te ꝛc. Notas faceꝛ diuitias glīe: q̄ p iſta occulta de⁹ 2
apparet abūdāter glīoſus. Nā olī not⁹ i iudea de⁹. Sȝ
p h̄ ſacr̄ꝫ ꝯuerſiōe gētiliū glīa dei notificaꝛ p totū mū
dū. Joā.17. Ego te clarificaui ꝛc. Et h̄ itelligētib⁹. ſ. qđ
cōpleꝛ in eis. Ro.5. Glīamur in ſpe glīe filioꝝ dei. Et
Ro.11. O altitudo diuitiaꝝ ſapiētie ꝛ ſcīe dei ꝛc. Hoc
v̄bū ē qđ ē xp̄s .i. qđ p xp̄m adipiſcimur. ſ. ſpē glorie q̄
olim videbaꝛ ꝓmiſſa ſolū iudeis. Act.10. Mirabāꝛ q̄
ꝛ i natiōes diffuſa ē grā ꝛc. Ro.5. Juſtificati ex fide pa
cē habeam⁹ ꝛc. Et poſt: ꝛ glīamur i ſpe glīe filioꝝ dei
ꝛc. Eſa.11. Radix ieſſe q̄ ſtat i ſignū ꝓploꝝ ꝛc. Sic ḡ oñ
diꝛ origo miſterij ꝛ finis. ¶ Sȝ ſubdit vſū ei⁹ cū dic̄.
(Quē nos ꝛc̄.) Et circa h̄ tria facit: q̄ p̄ oñdit vſū ei⁹. 3
Scđo fructū ibi. (Ut exhibeam⁹ ꝛc.) Tertio auxiliū
ſibi ipēſū ad ꝯſequēdū vſū ibi. (In q̄ ꝛ laboro ꝛc.)
Uſus ei⁹ ē nūciare xp̄m. Et pōit vſū ꝛ modū vtēdi. p̄s.
ānūciate inter gētes ſtudia ei⁹ ꝛc. i. Jo.1. qđ videm⁹ ꝛ au
diuim⁹ annūciam⁹ vob̄ ꝛc. ¶ Modus pōiꝛ ibi. (Cor
ripiētes ꝛc.) Qđ ē pfecta annūciatio: q̄ ei hoī nō ſo-
lū iudeis. Math. vlt. Docete oēs gētes ꝛc. Modus
ēt ei⁹ ē docere veritatē ꝛ refellere falſitatē. Et iđ dicit.
(Corripiētes oēs errorē. vl' infideles i vita. ſcđe cor.10.
Arma militie nr̄e nō ſūt carnalia: ſȝ potētia dei ad de-
ſtructionē munitionū. ꝯſilia deſtruētes ꝛc. ¶ Et do-
cētes oēs hoīes i omni ſapīa. ſ. q̄ ē cognitio dei. Sap.15.
Noſce .n. te ꝯſumata iuſtitia ē: ꝛ ſcire iuſtitiā ꝛ v̄itatem 4
tuā radix ē immortalitatis ꝛc. Et p̄ᵃ cor.2. Sapiētiā loq
mur ꝛc. ¶ Fruct⁹ aūt h̄ ē q̄ hoīes duciꝛ ad pfectū. Uñ
dic̄. (Ut exhibeam⁹ oēs hoīes). ſ. cuiuſcūq̄ ꝯditiōis p
fectū n̄ i lege: ſȝ i xp̄o. Mat.5. Eſtote pfecti ꝛc̄. Sȝ nū
qđ quilibet teneꝛ ad pfectiōem? Nō ſȝ itētio p̄dicatoris
ad h̄ dȝ eē. Eſt aūt duplex pfectio charitatis. Una ď ne
ceſſitate p̄cepti. ſ. vt in corde nihil admittat ꝯtrariū deo.
Mat.22. Diliges dn̄m deum tuū ex toto corde tuo ꝛc.
Alia de vtilitate ꝯſilij vt abſtineat ēt a licitis: ꝛ hec eſt
pfectio ſupererogatiōis. Sȝ ad h̄ habuit auxiliū a deo.
Uñ dicit. (In q̄ laboro. ſ. certādo ꝯ̄ ifideles ꝛ pctōres.
ſcđe Ti.2. Labora ſicut bonus miles xp̄i ꝛc. Itē eiuſ-
dē.4. Bonū certamē certaui ꝛc. Et h̄ ſm̄ opationem 5
ei⁹. p̄ᵃ cor.15. Grā dei mecū. Et h̄ facit deus in me i vir-
tute miraculoꝝ. ſ. prebendo virtutē. Luc. vlti. Sedete
in ciuitate donec induamini virtute ex alto.

CAP. II.

VOlo eniȝ vos ſcire q̄lem ſollici
tudinē habeam pro vobis ꝛ p
his q̄ ſunt laodicie ꝛ q̄cūq̄ nō
viderunt facieȝ meā in carne vt
conſolent corda ipſorū inſtructi in charita
te ꝛ in omnes diuitias plenitudinis intel-
lectus in agnitione myſterij dei patris ꝛ

a iesu chriſti: ī quo ſūt omnes theſauri ſapie
Dan. ꝛ ſcie abſcōditi. Hoc āt dico: vt nemo vos
13. decipiat in ſublimitate ſermonum.

℄ Supra cōmēdauit ſtatū fideliū: q eſt gratie: ꝛ acto
rē. ſ. xp̄m: hic ꝓtegit eos cōtra ꝯtrariantia huic ſtatui:
ꝛ ꝑmo cōtra doctrinā corrumpētē. Scḋo cōtra puer
ſos mores. 3°. ca. ibi. (Igit ſi ꝯſurrexiſtis ꝛc̄.) Circa ꝑ
mū duo fac. Q2 ꝑ oñdit ſollicitudinē ḋ eoꝝ ſtatu. ſcḋo
tuetur eos ꝯ malā doctrinā ibi. (Hoc āt dico ꝛc̄.) Itē
ꝑma ps diuidit in tres ꝑticulas. Q2 ꝑ pōit ſollicitudi
nē. Scḋo ꝑſonas ḋ qbus ſollicitat ibi. (Pro vob̄ ꝛc.)
Tertio de quo ſit ſollicit⁹ ibi. (Ut cōſolent ꝛc̄.) Dicit
• g̃. Uolo. n. vos ſcire q̃lē habeā ſollicitudinē. ſ. magnā.
Et h̄ ꝑtinet ad bonū ꝑlatū. Ro. 12. Qui ꝑeſt in ſollici
tudine. Luc. 2. Paſtores erāt in eadē regione vigilātes
ꝛ cuſtodiētes vigilias noctis ſupra gregē ſuū ꝛc̄. Et ñ
ſolū ꝓ a ſe cōuerſis ꝛ ſibi ꝑñtibus: ſʒ ēt ꝓ aliqs. Uñ
dic̄. Pro vob̄ q̄s nō vidi corpe: ſed mēte: ꝛ nō ſolum ꝓ
iſtis: ſʒ ēt ꝓ illis q nō viderūt ꝛc̄. Sollicit⁹ qppe erat ꝓ
toto mūdo. Sap. 18. In veſte poderis aaron totus erat
orbis terraꝝ. ꝛc. Sic in mēte apl̄i. 2ª Cor. 11. Preter ea
q̄ extrīſec⁹ ſūt īſtātia mea q̄ttidiana ſollicitudo oīuʒ ec
cleſiaꝝ ꝛc̄. ſʒ ḋ qb⁹ magis ſollicitat. Rñ° ḋ ñ viſis cor
pe: ſʒ ad aliqd: q2 neſciebat qd fieret circa eos: ñ āt ſimplr.
℄ Deīde cū dicit. (Ut cōſolent ꝛc̄.) Oñdit de q̄ ſolli
cit⁹ ſit. ſ. de eoꝝ cōſolatiōe. Et ꝑ hoc pōit. Scḋo quō
poſſit hoc haberi ibi. (Inſtructi ꝛc̄.) Dic̄ g̃. Ut cōſolēt
. ſ. ꝑ me habeāt cōſolationē ſpūalē cui⁹ ꝯſolatiōis facti
uū ē bonū. Eſt eniʒ factiuū gaudij vt q triſtat de aliq̄
conſolet de alio eque bono. Duo āt ſunt que ꝯſolātur
nos: ſcʒ meditatio ſapientie. Sap. 8. Erit allocutio co
gitationis tedij mei. Aliud ē oratio. Iac. 5. Triſtat q̄s
in vobis oret equo animo ꝛ pſallat.
℄ Cōſequēter cū dicit. (Inſtructi ꝛc̄.) pōit ſpēaliter
ſapie inſtructiōeʒ. Duplex ē h̄ lr̄a: ſcʒ q̄ dicta eſt ꝛ q̄ ha
bet in Glo. ſic. Ut cōſolent corda ipoꝝ inſtructoꝝ ꝛc̄.
ad cognoſcēdū ꝛc̄. Et eſt idē ſenſus. Inſtructio g̃ ſapie
cōſolat cōtra mala tēporalia. Dʒ aūt hic eē īſtructus ḋ
via. ꝛ ideo dicit. In charitate q̄ ſcʒ ē via ad deū. ꝑ⁹ Cor.
4 12. Adhuc excellētiorē viā vobis demōſtro: ſi linguis
ꝛc̄. Inſtructi g̃ī charitate q̄ deus nos: diligit: ꝛ q̄ nos
euʒ diligimus. vtrunqʒ. n. nos ꝯſolat. ſ. ꝛ q2 dñs diligit
nos. Gal. 2. Uiuo ego ꝛc̄. Et poſt. Qui dilexit me ꝛ tra
didit ſemetipm̄ ꝓ me ꝛc. Eph. 2. Diues ī miſericordia
ꝓpter nimiam charitatē ſuā qua dilexit nos ꝛc. Item
qua nos deū diligimus nos cōſolamur: q2 cōſolatio ē
amici ſi ꝓ eo ſubſtineat mala. Eccl. 22. Et ſi euenerit
mihi mala ꝓpter illū ſubſtinebo ꝛc. Et ſubdit. In oēs
diuitias. i. in omni capacitate. Intellʾs. n. noſter ē. in po
tētia ad aliqd cognoſcēdū: ſed ītellectus angeli in ſua
creatiōe impletus ē ſcia ītelligibiliuʒ. Et iō opʒ q̄ nr̄o
ītellectui humano ſuperueniat ſcia. Uł ꝑ diſciplinā. ſʒ
5 hec ē īſufficiēs: q2 nūq̄ʒ aliqd tm̄ pōt ſciri ſic q̄ capaci
tatē eius impleat. Uel ꝑ reuelationē diuinam ꝛ donum
dei. Et hec ē ſufficiēs. Eccl. 15. Impleuit eū dñs ſpū ſa
pie ꝛ ītellectus ꝛc. Et iō dic̄. Plenitudinis ītellectus. i.
in copiā. Sap. 8. Quid ſapia locupletius? Eſa. 13. Di
uitie ſalutis ſapia ꝛ ſcia. Inſtructi g̃ in copia dīne ſapie
q̄ copia īplet ītellʾm. Et h̄ habebim⁹ cognoſcēdo deuʒ.
Et iō dic̄. In agnitionē myſterij ꝛc̄. i. ad cognoſcēduʒ
ꝟitatē ſacramēti hui⁹ occulti: ſcʒ q̄ de⁹ ſit p̄r ieſu xp̄i.
Uł miſterij dei p̄ris: qḋ ē xp̄s ieſus. Iō dicit Math.
11. ḋ apl̄is. Abſcōdiſti hec a ſapiētib⁹ ꝛ prudētib⁹ ꝛ reue
laſti ea paruulis. Uł ī agnitiōe eterne gn̄atiōis ꝛ īcarna
tiōis xp̄i. Sap. 6. Cogitare g̃ ḋ illa ſenſus ē cōſumat⁹.

b Augu. Beat⁹ q te nouit: īfelix q te ñ nouit. Per cogni
tionē dei hʒ homo oēm plenitudinē. Ioā. 17. Hec eſt vi
ta eterna vt cognoſcāt te ſolū verū deū ꝛc. Sʒ nūqd ꝑ
cognitionē xp̄i implet ītellectus? Reſpōdeo ſic: q2 ī eo
ſunt oēs theſauri ꝛc. De⁹ hʒ oīum reꝝ noticiam: ꝛ hec
noticia cōparat theſauro. Sap. 7. Infinitus. n. ē the
ſaurus hoībus ꝛc̄. Theſaurus ē diuitie cōgregate: ſʒ
effuſe nō dñr theſaurus: ſʒ q̄ in vno ſūt. De⁹. n. ſapiam
ſuā ſparſit ſup oīa opa ſua. Ecc. ꝑ. Et ſic ñ hʒ rōnē the
ſauri: ſʒ ſm̄ q̄ hmōi rōnes vniunt in vno. ſ. in ſapia di
uina. ꝛ oēs hmōi theſauri ſūt ī xp̄o. Sapia ē. n. cogni
tio diuinoꝝ. Scia ꝟo ē creaturarū cognitio. Quicqd
aūt de deo pōt ſciri ꝑtinēs ad ſapiam totuʒ deus abun
dāter in ſe cognoſcit. Itē qcqd pōt cognoſci de creatu 2
ris cognoſcit in ſe ſupereminēter. Quicqd aūt ī ſapia
dei eſt: eſt in ꝟbo ſuo vno. q2 vno ſimplici actu ītelle
ctus cognoſcit oīa: q2 in eo nō ē ſciētia in potētia nec ī
habitu. Et iō ī iſto ꝟbo ſūt oēs theſauri ꝛc. Sʒ addit.
Abſcōditi. q2 q̄ mihi aliqd abſcōdit ꝯtigit duplr. ſ. vł
ꝓpter debilitatē ītellʾs mei: vł ꝓpter velamē oppoſitū:
ſic q̄s nō videt cādelaʒ: vł q2 cecus ē vel velata ē. Ita ī
ꝟbo dei ſūt oēs theſauri ſapie ꝛ ſcie. ſʒ abſcōditi nobis
q̄ ñ habem⁹ limpidos oculos: ſʒ lippos. Io. 12. Adhuc mo
dicū lumē ī vob̄ ē. Et q2 ē velatū duplici velamie. ſ. crea
ture: q2 ītellʾs nr̄ nūc ad illā cognitionē nō ꝑt niſi ꝑ ſili
tudinem creaturaꝝ. Ro. ꝑ. Inuiſibilia dei ꝑ ea q̄ facta
ſūt ītellecta cōſpiciunt ꝛc. Itē velatū in carne. Io. ꝑ. Et
3 ꝟbū caro factū ē ꝛc̄. Et ſi aliqd videm⁹ ḋ deo: nō tm̄ to
tū. Eſa. 45. Uere tu es de⁹ abſcondit⁹ ꝛc. Num. 20. Api
eis theſaurū tuū. Ponam⁹ q̄ aliqs habeat cādelaʒ ve
latā ñ q̄reret aliūde lumē niſi q̄ hituʒ ab eo reuelet: ꝛ
iō nō opʒ ſapiaʒ q̄rere niſi ī xp̄o. ꝑ⁹ cor. ꝑ. Nō exiſtima
ui me aliqd ſcire niſi xp̄ʒ ieſuʒ ꝛc̄. Et ꝑ⁹ Io. 3. Cū reue
labit tūc ſiles ei erim⁹. ſ. oīa ſcientes: ſicut q hrēt librū
vbi eſſet tota ſcia non q̄reret niſi vt ſciret illum librū:
ſic ꝛ nos non opʒ amplius querere niſi xp̄m.
Deīde cū dic. (Hoc āt dico ꝛc̄.) Inſtruit ꝛ monet eos
ꝯ doctrinā corrūpētē. Seducebat āt a qbuſdā phis ꝯ
fidē ꝛ ab hereticis q docebāt obſuātias legaliū. Iō ꝑ
īſtruit eos ꝯ phos. 2 ꝯ iudaiʒātes ibi. (In q̄ ꝛ circūciſi
ꝛc̄.) In ſcia ꝟo mūdana duo ꝯtinēt: q2 eſt q̄dā ſcia lo
4 quēdi: ꝛ q̄dā ſcia reꝝ. ꝛ iō duplr pñt decipe. Iō ꝑ mu
nit eos ꝯ phos decipiētes eos ꝑ ſciaʒ loquendi. Secū
do cōtra decipientes eos per ſciēnaʒ rerū ibi. (Uidete
neqs ꝛc.) Pr̄o māifeſtat ḋceptiōeʒ. Scḋo aſſignat
rōnē ibi. (Nā ſi corpe ꝛc.) Dic g̃. Dico q̄ in xp̄o ē oīs
ſcia. et h̄ dico vt ñ q̄rētes alibi ſciaʒ ḋcipiamini. Et dic̄.
Nemo. i. nec ḋmoſthenes nec tulli⁹ ī ſublimitate ſmo
nis. Eſa. 33. Pplʒ ibi alti ſmōis ñ videbis ꝛc̄. Sʒ nūqd
ē pctm̄ vti ſmōib⁹ ſublimib⁹? Rñdeo. Nō. q2 ēt ſci vi
ri legāti⁹ loquūt q̄ʒ ēt rhethores mūdi: ſic Ambroſi⁹:
Hieronym⁹: ꝛ Leo papa. Nā ſi licʒ vti ad ꝑſuadēdū in
malo ornata locutiōe. mlto magis in bona. Lectio. II.
5 NAz ꝛ ſi corpe abſens ſum: ſed
ſpū vobiſcū ſū gaudēs ꝛ vidēs
ordinē veſtrū ꝛ firmamētū ei⁹
que in xp̄o ē fidei veſtre. Sicut
ergo accepiſtis ieſuʒ xp̄m dominū noſtrū:
in ipſo ambulate: radicati ꝛ ſupedificati in
ipſo ꝛ cōformati ī fide ſicut ꝛ didiciſtis: ab ū
dantes in illo ī grāru actiōe. Uidete neqs
vos decipiat per philoſophiam ꝛ inanem
fallaciā ſecunduʒ traditioneʒ hominum ſe

c cundum elementa mundi ⁊ nõ ſm xp̄m:
3ª q̃ſ. 2ª ar/ ti. 3ª. tq: in ipſo īhabitat omnis plenitudo diui/
nitatis corporaliter: ⁊ eſtis illo repleti q̄ eſt
caput oīs principatus ⁊ poteſtatis.

¶ Supra monuit ne ꝑ aliquã fallaciã ſermonis deci/
dãt a fide: hic ponit rõnem monitiõis: q̃ ſumit ex bõis
que in iſtis erãt q̄ nõ debebãt ꝑdere ſ3 ꝓficere in eis. ⁊
p̄ cõmemorat bona habita. Secundo oñdit quõ in eis
ꝓficiant ibi. (Sicut ḡ ⁊c̃.) Circa p̄mū duo facit. q: p̄
a oñdit q̃liter ſunt ſibi nota bona eoꝝ. Secũdo que bo
na in eis ſunt ibi. (Gaudẽs ⁊c̃.) Dic̃ ḡ. Nam ⁊ ſi ⁊c̃.
Quaſi dicat. Licet non p̄dicauerī vobis nec vr̃a facia
oculis videāt in ſpū vobis ĩterſuꝫ ꝑ affectionẽ gaudẽs
de bõis veſtris. p̄ Co. 5. Abſens q̄dẽ corpe: p̄ſens do
ſpū. ꝓuerb. 10. Filius ſapiẽs letificat prēm ⁊c̃. Et h̃ q:
reuelabat ſibi ꝑ ſpm̄ ſcm̄. et iõ dic̃. ſ3 ſpū vobiſcū ſū. 4.
Reg. 5. Nõne cor meū l p̄ſens erat qñ reuerſus ē hõ ð
curru in occurſuꝫ tui ⁊c. Gaudẽs inq̃ ſū: q: videns ſuꝫ
ordinẽ. i. ordinatã vr̃aꝫ cõuerſationem. p̄ Cor. 14. Oīa
honeſte ⁊ ſ3 ordinẽ ſiãt in vob. Judic. 5. Stelle manẽ
tes i ordie ⁊ curſu ſuo ⁊c. Et firmamētū ⁊c. 2ª Thi. 2.
Firmū fūdamētū dei ſtat ⁊c. Et h̃ i xp̄o. Eph. 3. Hitare
xp̄ꝫ ꝑ fidẽ i cordib⁹ vr̃is ⁊c. Eccl̃ia. n. ē ſpūle edificiū in
b Eph. 2. In q̄ oīs edificatio ꝯſtructa creſcit i tēplū ſcm̄
in dño. Huī⁹ āt bonitas cõſiſtit in ðbito fūdamēto qð
ē fides ⁊ in ðbita ſupedificatiõe. Et iõ hec duo poſuit.
¶ Deīd cū dic̃. (Sic ḡ ⁊c.) monet eos ad hec ſeruan
da. Et p̄ ad ꝓficiēdū. Scðo ad perſiſtēdū. Tertio ad
grãs agēdū. Dic̃ ḡ. Sicut accepiſtis xp̄ꝫ ieſuꝫ dñm no
ſtrū ita ꝑuertēdo in ipſo ambulare. Ro. 12. Adherētes
bono. Eccl̃ia q̃nq; cõparat ſpūali edificio. p̄ Cor. 3. tē/
plū dei ſcm̄ ē qð eſtis vos. Q̃nq; arbori q: fert fructū.
Et eadē ē cõparatio fūdamēti ad domū: ⁊ radicis ad ar/
borē. q: vtriuſq; firmitas ē radix ⁊ fūdam̄ xp̄s. Eſa. 11.
Erit radix ieſſe q̄ ſtat in ſignū ꝑploꝝ: p̄ Cor. 3. Fūda
c mētū aliud nemo põt ponere p̄ter id qð poſitū ē: qð eſt
xp̄s ieſus ⁊c. Iõ dic̃. Radicati. ſ. ſicut hõi rami: ⁊ ſupedi
ficati in ipſo ⁊ ꝯfirmati. ſ. ſic̃ hõi lapides. h̃ ē ſ3 ꝯſiſteri/
tis in fide eius. p̄ Pe. vlt. Aduerſarius veſter ⁊c. Et
poſt. Cui reſiſtite fortes i fide ⁊c. Et h̃ ſic̃ didiciſtis. i. ſ3
v̄ra fide. Gal. p̄. Si q̄s vobis euāgelizauerit p̄ter id qð
accepiſtis anathema ſit ⁊c. Abūdātes in eo in grãrū
actiõe. i. grãs agētes abundāter. p̄ Theſ. vlt. In omni
bus grãs agite. 2. Machab. p̄. De magnis ꝑiculis a dō
liberati magnifice grãs agimus ipſi ⁊c̃.
¶ Deīde cū dicit. (Uidete ⁊c.) monet ne decipiant̄ ꝑ
vanã ſapiam. Et p̄mo ponit monitionẽ. Secundo rõ
nẽ ibi. (In ipſo ⁊c̃.) Circa p̄mū p̄mo docet vitare qð
põt decipere. Secūdo oſtēdit quare illud decipiat ibi.
d (Secūdū traditiões ⁊c.) S3 q̄ aliq̄s ðcipiat̄ ꝑ ſapiaꝫ
ſecularem dupl̄r cõtingit. ſ. quādoq; ꝑ p̄ncipia realia
ph̄ie. q̃nq; ꝑ ſophiſticas rõnes. Et vtraſq; docet caueri.
Uñ dic̃. Ne q̄s ⁊c̃. i. per philoſophica documēta. Eſa.
47. Sapiã tua ⁊ ſcīa hec decepit te. Multi. n. ſūt ꝓpter
ph̄iam decepti a fide deuiãtes. Iere. 10. Stultus eſt fa/
ctus oīs hõ a ſcīa ſua ⁊c̃. Quãtū ad ſcðꝫ dicit. Et ina/
nem fallaciã q̄ nõ fundat̄ niſi ſup apparēti inuolutione
v̄boꝝ. Eph. 5. Nemo vos ſeducat inanibus v̄bis. Sed
quõ ſeducẽs? Qui ſeducit opꝫ h̄re aliq̄d apparẽs ⁊ ali
q̄d nõ exiſtẽs. Iõ p̄mo ponit p̄ncipiū apparētie. Secū
do defectū exiſtẽ. Principiū apparētie ē duplex. ſ. au
ctoritas ph̄oꝝ. ⁊ q̄tuꝫ ad hoc dicit. Scðm traditionẽ
hoīum. i. ſ mea q̄ aliqui tradiderunt ꝓpria rõne. Ps.
Dñs ſcit cogitatiões hoīuꝫ: qm̄ vane ſūt. Aliud ē adin
uētio rõis. qñ. ſ. aliq̄s vult metiri ea q̄ ſūt fidei ſ3 p̄ncia/

pia rerum: ⁊ nõ ſm ſapiam dīnam. Et h̃. n. multi deci e
piant̄. Et iõ dic̃. (Scðm elemēta mūdi ⁊c.) Sap. 13.
Neq; operibus attēdētes agnouerūt q̄s eēt artifex ⁊c̃.
Quāto eniꝫ cã ē altior: tãto h3 ſupiorẽ effectū. Uñ qui
voluerit cõſiderare effectus ſupiores ſ3 cãs īferiores ð
cipit̄: ſicut ſi quis cõſideret motuꝫ aque ſm v̄tuteꝫ aq̄
nã põt ſcire cauſam refluxus maris: ſ3 ſic ſi conſiderat
eū ſm v̄tutẽ lune. Uñ multo magis de. ipit̄ q̄ cõſiderat
ꝓprios dei effectus ſm elemēta mūdi. Et hec ē cã ap/
parētie. S3 nūq̄d ſunt ſemꝑ reſpuēde traditiões hoīuꝫ
⁊ rõnes? Reſpõdeo. Nõ. ſed tūc qñ ꝓcedit phyſica rõ
ſ3 illa ⁊ nõ ſm xp̄m. Infra eodẽ. Nõ tenētes caput ex
q̄ totū corp⁹ ꝑ nexus ⁊ ꝯiunctiões ſubminiſtratū cre
a ſcit i augmētū dei ⁊c̃. Uī p̄t expõi ſ3 elemēta mūdi mē
ſurãdo. ſ. v̄itarẽ ſm v̄itarẽ creaturarū. Uel hoc dicit ꝓ/
pter ydolatras colētes ydola ⁊ dicētes. Iouem celum.
Uel ſm iudeos vt ſit ſenſus. Per ph̄iam. i. ꝑ rõnẽ volẽ
tium trahere ad legalia ſm elemēta mūdi. i. ſm obſer/
uationes corporales. Gal. 4ª. Sub elemētis mūdi era
mus ſeruientes. Sed prima expoſitio ē melior.
¶ Deīde cū dicit. (Q: in ipſo ⁊c.) ponit rõnẽ p̄dictoꝝ
dicens. Quidq̄d nõ eſt ſm xp̄m reſpuēdū eſt. S3 nū
q̄d ē xp̄o tãtus: vt ꝓ eo oīa reſpui debeant? Et reſpon
det q̄ ita qð oñdit tripl̄r. Primo ꝑ cõparationẽ ad dīni/
tatẽ. Secūdo ꝑ cõparationem ad fideles ibi. (Et eſtis
⁊c̃.) Tertio ꝑ cõparationẽ ad angelos ibi. (Qui ē ca
b put ⁊c̃.) Dic̃ ḡ. Ideo reſpuēdū ē qð eſt ꝯ eū q: ipſe ē ð
us. Uñ plus eſt ei ſtādū q̄ eib⁹: q: in ipſo habitat ⁊c̃.
Deus enim eſt in oībus: ſ3 in q̄buſdã ꝑ ꝑticipationem
ſimilitudīs ſue bonitatis vt lapis ⁊ alia hmōi. Et talia
nõ ſūt de⁹ ſed habent in ſe aliq̄ dei: nõ eius ſubaꝫ ſed Deus
ſimilitudinẽ eius bonitatis. Et iõ nõ habitat i eis ple eſt in
nitudo diuinitatis: q: nõ eſt ibi ſm ſubam. Itē eſt i mē oībus
tibus ſanctis que ꝑ amorẽ ⁊ cognitionẽ attingūt deū. rebus
Et ideo deus eſt in eis ſ3 grãm: ſ3 nõ corporalr ſ3 ſm duplr
effectū grẽ: nec eſt plenitudo: ſ3 ſm aliquos effectus
terminatos. S3 in xp̄o eſt corporaliter: qð exponit tri/
pl̄r. Corpus. n. diuidit̄ ꝯ vmbraꝫ. infra eodẽ. Que ſūt
vmbra futuroꝝ ⁊c. ⁊ ſic deū cõtingit dupl̄r īhabitare.
vel ſm vmbrã: vel corporalr. i. realr. Primo mõ īhabita
c bat i veteri lege: ſ3 in xp̄o ihabitat corporalr. i. realr: ⁊
ſ3 veritatẽ. Alio mõ q: alij ſancti inhabitant̄ ſoluꝫ ſm
animum nõ ſm corpus. Roma. 7. Scio q̄ nõ habitat
in me. i. in carne mea bonuꝫ: ſed in xp̄o diuinitas inha
bitat corporaliter: q: īhabitatio dei q̄ ſanctos inhabi/
tat eſt ꝑ opationẽ. i. per amorem ⁊ cognitionẽ qð ē op⁹
ſolius mētis rõnalis: ſ3 in xp̄o inhabitat ꝑ aſſumptio Deus
nẽ hoīs in vnitatẽ ꝑſone. Uñ q̄cq̄d pertinet ad hoīem trib⁹
totū īhabitat̄ a deo. ⁊ ideo caro ⁊ mens īhabitatur: q: mõis
ambo ſunt vnita v̄bo. Io. p̄. Et v̄bū caro factū eſt. S3 eſt in
tertio mõ ē ſenſus. Tribus eniꝫ modis eſt deus in re/ rebus
bus. Unus eſt cõis ꝑ potētiã: p̄ntiaꝫ ⁊ eſſentiã. Alius
ꝑ grãꝫ in ſanctis. Tertius modus eſt ſingularis i xp̄o d
ꝑ vnionẽ. Corpus aūt tres dimēſiones h3. Et plenitu
do diuinitatis his modis in xp̄o ſupperabūdat: iõ cor
poralr dicit̄ in eo eẽ. Et p̄mus q̄dẽ modus eſt q̄ſi lon
gitudo: q: ſe extendit ad oīa Itẽ lat⁹ ē ꝑ charitatẽ. Itẽ
q̄tū ad ꝓfūdū īcõp̄benſibilis. S3 ex hoc Neſtorius
erat dicens vnionẽ factã ꝑ inhabitationẽ tm̄ dicẽs v̄/
buꝫ īhabitaſſe carnẽ. Sed ꝯ hoc ē qð apoſtolus dicit
Phil. 2. Exinaniuit ſemetipm̄ ⁊c̃. Habitare aūt hoīeꝫ error
nõ ē exinanire. ſ3 hoīeꝫ fieri. Et iõ ſubdit. In ſilitudi/ neſto
nem hoīuꝫ factus ē. ⁊ ideo habitab. lis dr̃ xp̄s. ñ quaſi rij.
alius ſit q̄ habitat ⁊ qui īhabitat̄: ſ3 ipſe ē ⁊ hõ pleni/
tudo diuinitatis. ¶ Deīde cuꝫ dic̃. (Et eſtis i illo ⁊c.)
Oñdit idem per comparationẽ ad alios. Quaſi dicat

omnis accepiſtis. Jo. p̄. De plenitudine eius ꝛc̄. Sciē
dū ē aūt ꝙ platonici dicūt ꝙ diuina dona ꝑueniūt
ad homines mediātibus ſubſtātijs ſeparatis. Et h̄ eſt
verū ēt ſ꞉ Dionyſium: ſ꞉ h̄ ē quoddā ſpeciale: q꞉ ab eo
imediate qui replet angelos. Joā. p̄. Unigenitus dei fi
lius q eſt in ſinu patris ipſe enarrauit ꝛc̄. Heb. 2°. Cū
initiū accepiſſet enarrari ꝑ dn̄m ab his q audierunt
ꝛc̄. Et iō dicit Qui eſt caput oīs ꝑncipatus ꝛ poteſta
tis ī q̄ꝫ ꝗ ē rex eorū ꝛ dn̄s: ñ ꝑ cōformitatē nature: q꞉
ſic caput eſt hoium. Et tangit iſtos ordines qui vidē
tur hre quādā preeminentiam. ¶ Lectio. III.

Dōa diuia in homies nō veniūt ꝑ ſubſtanti as ſe patas imediate

a

In quo ꝛ circūciſi eſtis circun
ciſiōe nō manufacta in expolia
tione corꝑis carnis. ſed in cir
cūciſiōe xp̄i cōſepulti ei ī baptiſ
mo. in quo ꝛ reſurrexiſtis ꝑ fidē operatio
nis dei: q ſuſcitauit illū a mortuis. Et vos
cū mortui eſſetis in d̄lictis ꝛ ꝑpucio carnis
vr̄e cōuiuificauit cū illo donās vobis oīa d̄
licta. delēs qd̄ aduerſus nos erat cyrogra
phū decreti qd̄ erat ꝯ̄riū nobis. Et ipm̄ tu
lit d̄ medio affigēs illd̄ cruci: ꝛ expoliās ꝑn
cipatus ꝛ ptātes: traduxit confidenter palā
triumphans illos in ſeipſo.

Dicer. 4.

pſal. 3.

b

¶ Supra muniuit fideles ꝯtra deceptiōes ſecularis
ſapiētie. hic inſtruit ꝛ munit eos ꝯtra hereticos volen
tes eos ad legalia trahere: quos p̄ docet vitare. Secū
do excludit eoꝝ falſam ſeductionem ibi. (Nemo ꝛc̄.)
Jterū p̄ma in duas: quia p̄ oñdit legalia eſſe impleta
in xp̄o. Secūdo ea excludit: oſtendens ꝙ nō tenētur
ad ipſa ibi. (Nemo vos ꝛc̄.) Jnter legalia aūt p̄mū eſt
circūciſio. in q̄ iudei ꝓfitebāt obſeruātiā veteris legis:
ſicꝫ nos in baptiſmo ꝓfitemur obſeruātiā noue legis.
Gal. 5. Teſtificor omni circuncidēti ſe quoniā debitor
eſt vniuerſe legis faciende. Uñ dic̄ ꝙ fideles ſūt circū
ciſi quadam ſpūali circūciſiōe. Ex q̄ ſeq̄t ꝙ illa ceſſat.
Unde p̄ oſtēdit q̄li circūciſiōe ſit circūciſi. Secūdo in
quo accipitur hec circūciſio ibi. (Cōſepulti ꝛc̄.) Ter
tio aſſignat rōnem huꝰ circūciſiōis ibi. (Et vos cum
mortui ꝛc̄.) Circa p̄m̄ ſciēdū ē ꝙ duplex ē circūciſio. ſ.
carnalis ꝛ ſpūal. Per xp̄m̄ ꝯo ſumꝰ circūciſi nō circūci
ſiōe carnali ſ꞉ ſpūali. Et iō p̄ excludit carnalē. Scd̄o
aſtruit ſpūalem. Dicit ḡ. Jn quo. ſ. xp̄o circunciſi eſtis
circūciſiōe nō manufacta. Ro. 2°. Nō. n. q in māifeſto
iudeus eſt: neqꝫ que in manifeſto in carne eſt circūci
ſio: ſ꞉ qui in abſcōdito iudeus eſt ꝛ circūciſio cordis in
ſpū nō littera ꝛc̄. ¶ Jn expoliatiōe corporis carnis) h̄
dupl̄r pōt legi. Uno mō ſic. Dico circūciſi nō manufa
cta circūciſiōe. vos dico manētes in expoliatiōe ꝛc̄. i.
carnalis corruptiōis: ſ꞉ illd̄ p̄ᵉ Cor. 15. Caro ꝛ ſanguis
regnū dei nō poſſidebūt ꝛc. Quaſi dicat. Jō circūciſi:
q꞉ nō habetis iam vitia carnis. infra. 3. Expoliātes vos
veterē hoiē cū ſuis actibus ꝛc̄. Uel dico circūciſiōe ñ
manufacta q̄ circūciſio manufacta cōſiſtit in expolia
tōe corporis carnis q̄ abſcindit ab alis. Uñ alia lra h꞉.
Cutis carnis. i. corporis carnis. i. ꝑticule corporis q̄ eſt
caro: nō ꝙ aliud ſit corpus ꝛ aliō caro. Et dicit carnis
alludens legi: vbi fit mentio de carne. Gen. 17. Circun
cidetis carnē prepucij veſtri ꝛc̄. Et hoc vt oſtēderet ꝙ
eſt q̄dā carnalis obſeruātia. Sed nos non tali ſumus
circūciſi: ſ꞉ circūciſione xp̄i. Sicut. n. xp̄s aſſumpſit ſi
militudinē carnis peccati. i. carnē paſſibilē vt a pctō li
beraret: ꝛ ita ꝛ remedia legis vt a legis obſeruantia li
beraret. Uł quā xp̄s facit in nobis q̄ eſt ſpūalis circūci
ſio. Ro. 2. nō littera ſ꞉ ſpū. Secūdo oñdit ꝙ adepti ſu
mus eā in baptiſmo: ꝛ ſic baptiſmus ē ſpūalis circūci
ſio. Et p̄ oñdit ꝙ in baptiſmo exhibetur figura mor
tis xp̄i. Secūdo ꝙ in eo accipit̄ cōformitas ad reſurre
ctiōē xp̄i ibi. (Jn q̄ ꝛ reſurrexiſtis ꝛc̄.) Dic̄ ḡ. (Cōſe
pulti ꝛc̄.) Q꞉ in eo exprimit̄ ſimilitudo mortis xp̄i: vt
ſic̄ xp̄s pōit̄ p̄ in cruce ꝛ poſtea in ſepulchro: ita q ba
ptiçat̄ ponit̄ ſub aqua ꝛ ter ſic̄ ſtetit xp̄s triduo ī ſepul
chro. Cōſepulti ēt. i. baptizati ad ſimilitudinē mortis
xp̄i: vt ſic̄ in ea deſtruxit pctm̄: ita ꝛ ī baptiſmo. Et ſic̄
reſurrexit de ſepulchro ita ꝛ uos a peccatis ī re: ꝛ a cor
ruptiōe carnis in ſpe. Et h̄ ꝑ fidē: q꞉ ꝟtute dei reſuſci
tatus ē. ꝑs. Reſuſcita me ꝛc̄. Et credēs hāc reſurrectio
nē fit ꝑticeps huꝰ reſurrectiōis. Rom. 8. Qui ſuſcita
uit ieſū xp̄m̄ a mortuis viuificabit ꝛ mortalia corpa vr̄a
ꝛc̄. S꞉ ꝛ xp̄s reſuſcitauit ſe. Eadē eſt enim oꝑatio pa
tris ꝛ filij ꝑs. Exurgā diluculo ꝛc̄.
¶ Deide cū dic̄. (Et vos cū ꝛc̄.) Oñdit rōnē ſimilitu
dinis. ꝛ p̄ oñdit ſilitudinē. Secūdo modū dictoꝝ ibi.
(Delēs ꝛc̄.) Littera ñ ē difficilis. Dixit vos circūciſos:
q꞉ cōſepulti eſtis xp̄o in baptiſmo: ꝛ cōparauit baptiſ
mū ſepulture ꝛ morti. S꞉ pōt dici ꝙ ad ꝓpoſitū ma
gis eēt ſi dicat̄ qd̄ p̄ oſtēdit̄ ꝙ baptiſmus ſit circūciſio.
Scd̄o oñdit rōnē q̄re: q꞉. ſ. pctm̄ eſt ſuꝑfluitas ꝛ caro ꝑ
putij ē ſuꝑfluitas. Jdē ḡ ē d̄poni pctm̄ ꝛ prepuciū. S꞉
in baptiſmo deponit̄ pctm̄. Ergo ē idē qd̄ circunciſio.
¶ Et iō dic̄. (Cū eſſetis mortui ī d̄lictis). ſ. ꝓpter de
licta vr̄a. ꝑs. Mors pctōꝝ peſſima. (Et ꝑpucio carnis
vr̄e). ſ. carnalis ꝯcupiſcētie qd̄ ꝑtinet ad originale q̄ſi
aſtricti reatu maloꝝ actuū ꝛ pcti mortalis h̄ faciēs xp̄s
ꝯuiuificauit ꝛc̄. Ephe. 2. Cū eētis mortui d̄lictis ꝛ pec
catis vr̄is ꝛc̄. Et h̄ remouēs a vob̄ oē pctm̄ cōdonās ꝛ
remittēs vob̄ oīa d̄licta. Jdē ē igit̄ circūcidi ꝛ ꝯuiuifica
ri. ꝛ h̄ ī baptiſmo ꝑ remediū mortis pcti: ꝛ cū circūcidi
mur ꝑ remotionē pcti originalis. S꞉ quō cōdonauit?
Rñ° dō ē ꝙ hō peccādo duo icurrit. ſ. reatū culpe: ꝛ
ſuitutē dyaboli. Et iō dic̄ quō ſūt pctā cōdonata. p̄rio
q̄ꝫtū ad remotiōē ſuitutis dyabolice. Scd̄o pōit abla
tiōē reaꝰ culpe ibi. (Expolias ꝛc̄.) Dic̄ ḡ. Delēs ꝛc̄.
Qd̄ d̄cretū dupl̄r pōt ītelligi. Uno° lex vetꝰ Eph. 2. Le
gē mādatoꝝ d̄cretis euacuās ꝛc̄. Et ſic loq̄t̄ h̄ ad iu
deos. Q. d. Et vos ꝯuiuificauit. Cyrographū ē ſcriptu
ra manualis ꝛ ꝓꝑe fit ꝑ cautiōē ꝯctuū. Quicūqꝫ frā
git d̄cretū dei efficit̄ reus culpe. Et h̄ reaꝰ cōſiſtit ꝛ in
memoria hoīs ide ꝑturbata ꝛ maculata ꝛ in memoria
dei iudicaturi ꝛ dmonū q cruciaturi ſūt. Hoc ḡ rema
nēs ī mēoria vocat̄ cyrographū. xp̄s. ḡ q ꝯdonauit oīa
ꝛ h̄ d̄lēs cyrographū. i. mēoriā trāſgreſſiōis: qd̄ cyro
graphū vł d̄cretū erat aduerſus nos: q꞉ vtrūqꝫ erat ꝯ̄
nos. Lex q̄dē: q꞉ faciebat cognitiōē pcti ꝛ ñ iuuabat.
Cyrographū aūt: q꞉ mēoria trāſgreſſiōis ad puniēdum
erat. Et dic̄ d̄cretū: q꞉ ñ remittit vt facias ꝙ ñ peccaue
ris: ſ꞉ q꞉ nō ē ī mēoria dei ad puniēdū: nec ī ōmōis mēo
ria ad accuſādū: nec ī te ad ꝯtriſtādū. ꝑs. Btī q̄rū tecta
ſūt pctā ꝛc. Uł cōiter loq̄t̄ ñ ſolū ad iudeos ſ꞉ ad oēs.
Unū d̄cretū ſciꝫ ē p̄ hoi. Gen. 2. Ex oī ligno paradiſi
comede: d̄ ligno aūt ſcie bōi ꝛ mali ne cōedas. Jn q̄cūqꝫ
die cōederis morte morieris ꝛc. S꞉ h̄mōi d̄cretū ē hō
trāſgreſſus: ꝛ h̄ ī mēoria ē cyrograhus ꝯ̄riū nobis qd̄
xp̄s deleuit. Et quō? Jn cruce q̄ſi tulit ipm̄ de medio
ꝛc̄. Cōſuetudo. n. erat ꝙ ſoluēs omnia ad que quis te
nebat̄ ſcindebat̄ cyrograbū. Homo aūt erat in peccatoꝝ
ſed xp̄s ſoluit pro nobis patiendo. ꝑs. Que nō rapui
tunc exoluebam. Et ideo ſimul cū morte chriſti h̄ cy
rograbū eſt deſtructum. ꝛ ideo dicit. Tulit d̄ medio. ſ.

3°. q. 48. ar. 4. 6.

Ciro graphus ē ſcriptura māu alis.

c ſubſtulit de rerum natura.⁊ h affigens cruci per quã ſatiſfaciẽs deo:tulit peccatum noſtrum.
¶ Deide cũ dic.(Expolians ⁊c.)Oñdit quõ libauit a ſeruitute peccati.Dr.n.ꝙ vſurarius ꝑpter cautionem teneat hoiez captiũ.Nõ ſufficeret deſtructio cautionis:niſi liberaret.Sic ⁊ xp̃s.Et iõ dicit.(Expolians ⁊c).Hec expoliatio refertur ad ſanctos mortuos ante paſſionẽ xp̃i.⁊ ſic xp̃s eos de iferno expoliãdo liberauit.Zach.9.Tu in ſanguine teſtamẽti tui emiſiſti vinctos tuos de lacu i q̃ nõ erat aq̃ ⁊c.Eſa.49.Egdẽ ⁊ captiuitas a forti tollet: ⁊ qđ ablatũ fuerit a robuſto ſaluabit.Vl de viuis:⁊ ſic expoliauit eos a demõib⁹.Lu.
a 11.Si aũt fortior illo ſupueniens vicerit eũ vniuerſa arma ei⁹ auferet in qbus ꝯfidebat:⁊ ſpolia ei⁹ diſtribuet. Jo.12.Princeps huius mũdi eijcieť foras ⁊c.Dic ẽ expolians pncipatus ⁊ ptãtes.i.ipſos demones.Eph.vlt. Aduerſus pncipes ⁊ poteſtates:aduerſus mũdi rectores tenebrarũ harũ ⁊c.¶ Traduxit ipſos ſanctos cõfidẽter tanq̃ auctoritatẽ habẽs i celũ q̃tũ ad mortuos ⁊ viuos in regnũ glorie ſue.Vl traduxit.i.extra duxit. i.expulit pncipatus ex homine.Eſa.51.Induere fortitudinẽ brachiũ dñi ⁊c.¶ Palã.i.euidẽti iudicio quo cognoſcať ꝙ traducti ſunt.Olim eniz totus mundus ſeruiuit ydolis nũc nõ.Vel pallam corã multitudine angelorũ:tuz q: deſcẽdit ad infernũ ſanctorũ tũ q: aſcẽ
b dit in celũ.Et hoc in ſemetipſo.i.in ſua virtute. Phil. 3. Scđm operationem qua poſſit ẽt ſubijcere ſibi oĩa. Alia litera ſic habet.Et exuens ſe carne pncipatus ⁊ poteſtates exẽplauit fiducialiter triumphãs.Et exponitur ſic.Exuens ſe carne.i.mortalitate.pme.Cor.15. caro ⁊ ſanguis regnum dei ñ poſſidebũt.i.mortalitas carnalis corruptionis.Rom.6.Xp̃s reſurgẽs ex mortuis iam nõ moritur mors illi vltra non dñabitur ⁊c. 2.Corin.5.Et ſi cognouimus ſꝫm carnẽ xp̃m:ſꝫ nunc iã nõ nouimus.Exemplauit.i.in ſe exẽpliũ prebuit q̃mõ ſit vincẽdũ.Reliq̃ nõ mutantur. ¶ Lectio.IIII.

Ro. 14.c. Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu aut i parte diei feſti aut neomenie aut ſabbatorum que ſunt vmbra futurorũ. cor
4 pus autẽ chriſti. Nemo vos ſeducat volẽs in humilitate ⁊ religione angelorũ q̃ non vidit ambulãs fruſtra inflatus ſenſu carnis ſue ⁊ nõ tenẽs caput ex quo totũ corpus p nexus ⁊ coniũctiones ſiue miſtratũ ⁊ conſtructũ creſcit i augmẽtũ dei.Si ergo mortui eſtis cũ chriſto ab elementis hui⁹ mũdi qd adhuc tanq̃ viuẽtes mũdo decernitis. Ne tetigeritis.neq̃ guſtaueritis:neq̃ contrectaueritis q̃ ſũt oĩa i interitu ipſo vſu ſꝫm
5 ꝑcepta ⁊ doctrinas hominũ q̃ ſũt rõnẽ quidẽ habentia ſapiẽtie in ſuperſtitione ⁊ hũilitate ⁊ non ad parcẽdum corpori non in honore aliquo ad ſaturitatem carnis.

Ceri- moni alia i veteri lege erant q̃tuor ¶ Supra oñdit legalia eẽ impleta in xp̃o ꝑpter circũciſionẽ in eo impletã q̃ eſt legaliũ profeſſio:hic concludit eos nõ obligari ad legalia ꝑcepta cerimonialia. Cerimõialia ẽo erãt q̃tuor.ſ.ſacrificia ſacra ſacramẽta:⁊ obſeruãtie.Sacrificia imolabanť deo vt oues vituli ⁊ hmõi.Sacra erãt ſicut vaſa ⁊ ſolẽnia tpa. Sacramẽta erãt tria.ſ.circũciſio:agnus paſchalis:⁊ cõſecratio ſacerdotũ.Obſeruãtie aũt erãt ea q̃ ptinebãt ad ſingularẽ cõuerſationẽ ppl̃i iſrael:vt cibi:veſtes ⁊ hmõi. d
Quedã ẽo pdictorũ ptinebant ad quoſdã:vt ſacrificia vaſa ⁊ alia hmõi.q̃dã ad oẽs.De pmis aũt ñ facit mẽtionẽ:ſꝫ de tãgẽtib⁹ totũ ppl̃m ſicut nũc baptiſm⁹.Fac̃ at mẽtionẽ de obſeruãtijs:q: abſtiebãt a certis cibis .Leui.11.vt de q̃drupedibus ab his q̃ vngulã nõ diuidũt. In potu ẽt vas qđ ñ hr̃et opculũ imũdũ erat ⁊ qcqd i eo erat.Et iõ q̃tũ ad h dic̃.Nẽo vos iudicet.i.ꝯdẽnabiles putet in h qđ vtimini cibis vel potib⁹ ꝓhibitis i lege.Ro.14.Qui nõ mãducat mãducãtẽ non iudicet ⁊c.Itẽ facit mẽtionẽ de ſacris ad tẽporũ ſolẽnitatẽ ptinẽtibus.In veteri aũt lege erat ſolẽnitas iugis:vt ſacrificiuz veſpertinũ ⁊ matutinũ.q̃dã aũt q̃ certis tẽporibus fiebant.Et horũ q̃dã fiebãt pluries in ãno.q̃dã ſe- a mel tñ:ſicut paſcha. ſcenophegia:⁊ pẽthecoſten:ſꝫ ſabbatũ ⁊ neomenia pluries:q: iſtud q̃libet hebdomada: illud ſemel in mẽſe.Et huius rõ erat q: oĩa feſta tẽdũt ad honorẽ dei.Impẽdimus aũt deo honorẽ:vel ꝑpter aliqđ eternũ:⁊ ſic ẽ iuge ſacrificiũ:vel ꝑpter aliqđ temporale:⁊ h q̃tũ ad totũ holum ſtatum:⁊ ſic ſũt duo.ſ. creatiõis bñficiũ ⁊ ſic ẽ ſabbatũ.Exo.20.Memẽto vt diẽ ſabbati ſanctifices.Et rõ ponit ibi : q: ſeptimo die requieuit.Et rõ allegorica ẽ:q: ſignificat qetẽ xp̃i in ſepulchro.Et anagogice qetẽ aĩe i deo.Itẽ bñficiũ ꝓpaga- b tiõis ⁊ ꝯſeruatiõis qđ fit p rp̃s.Et q: iudei obſeruabãt tpa a luna iõ dic̃.Feſtũ neomenie.i.noue lune ſunt ẽt alie cãe.ſ.liberatiõis ſpãlis:⁊ ſic ſuperaddite ſũt alie ſolemnitates:iõ dicit.In pte diei feſti:aut neomenie q̃ fit q̃lib; mẽſe.Leui.3.aut ſabbatorũ p qualibet ſeptimana.Et dicit ſabbatorũ:q: ſabbatũ eſt reges:⁊ iſti habebant plura ſabbata:q: ſeptimũ diẽ ⁊ ſeptẽ ſeptimanas.ſ.pentecoſtẽ.q̃ in ſeptima ſeptimana eſt a paſcha: que eſt pncipiũ ãni.⁊ ſeptimũ mẽſem ⁊ ſeptimũ annũ in q̃ fit remiſſio debitorũ.Itẽ 7⁹ ſeptimana ãnorũ.ſ.iubileo. Et iõ dicit.Sabbatorũ.Quaſi dicat.Null⁹ vos cõdemnet.q: hec nõ obſeruatis.Et hoc iõ:q: ſunt vmbre futurorũ.ſ.xp̃i.Et ideo veniẽte veritate dꝫ ceſſare vmbra.Corpus aũt xp̃i.i.corpus ptinẽs ad xp̃z.q̃ñ qs videt vmbrã ſperat ꝙ corpus ſequať.Legalia aũt ſunt vmbra ꝑcedẽs xp̃m ⁊ eũ figurabãt vẽturũ.Et iõ dicit. 4
Corpus.i.vitas rei ptinet ad xp̃m:ſed vmbra ad legẽ. ¶ Deinde cũ dicit.(Nemo vos ſeducat ⁊c.) Loquiť cõtra ſeductores ⁊ deceptores. Et pmo monet vt non decipianť.Secũdo arguit deceptos ibi.(Signo mortui ⁊c.)Itẽ p reddit cautos a ſeductõe.Secũdo oñdit per qd ſeducanť ibi.(Volẽs in humilitate ⁊c.)Tertio in quo deficiat ibi.(Que nõ vidit ⁊c.)Dic̃ ẽ.Nemo vos ſeducat.ſ.a vitate quã dixi.Ephe.5.nemo vos ſeducat inanibus vbis ⁊c.Seducũt.n.i humilitate iſti pſeudo itroducẽtes legalia:q: vtebãť ſimulata ſanctitate. Sanctitas aũt in duobus cõſiſtit:ſcꝫ in hũana cõuerſatiõe ⁊ cultura dei.Iſti aũt oſtendebant humilem cõuerſationẽ videtes nõ curare de rebus mũdi.Et iõ dicit.In humilitate.Eccl.19.Eſt q nequiter ſe humiliat ⁊ iterio- 5 ra eius plena ſũt dolo.Itẽ dicebãt ſe ꝑdicare ad reuerẽtiã dei.Et dic̃.Et religione angelorũ. Religio.n.ẽ ſꝫm tulliũ q̃ cuiuſdã nature quã diuinaz vocãt cultũ ⁊ cerimoniã affert.2.Thi.3.Habẽtes qdẽ ſpẽz pietatis:vtutem aũt eius abnegãtes.Et ſꝫ Glo.legiť ſic.In religiõe ⁊c. Q: p h itẽdũt ꝙ videanť eẽ ãgeli.i.nũcij dei.Mat.7. Attẽdite a falſis ꝓphetis ⁊c.Vel in religiõe angelorũ ad lrãz.q: vetus lex ẽ tradita p angelos i manu mediatoris.vt diciť Gal.3.Heb.2.Si eniz q p ãgelos dict⁹ eſt ſmo fact⁹ ẽ firm⁹ ⁊c.et iſti dicebãt cultũ legis obſuãdũ q: tradita erat p ãgelos.Sꝫ tñ triplex eſt corũ defect⁹.ſ. ſcie iuſtitie ⁊ fidei.Et q̃tũ ad pm̃ dic̃. Volẽs q̃ ñ vidit

idest

a idest intellexit ꝑſuadere: ⁊ ſemꝑ repetas. Nemo vos ſe
ducat. Iſti.n. neſciebant quo fine data eſſet lex.i. thi.i.
Uolētes eſſe legis doctores nō intelligentes neqꝫ q̄ lo
quunť: neqꝫ de qb⁹ affirmāt. Quātū ad ſm dicit. Am
bulans fruſtra inflatus. Lꝫ ſic hūilitatē ꝓtēdāt. Et po
nit duo.ſ. ꝙ religio eoꝝ ſit inutilis: q: ābulant fruſtra
.ſ. opantes opa q̄ nō ꝓſunt ad vitā eternā. Sap.3. In
utilia ſunt opa eoꝝ. Job.39. Fruſtra laborauit nullo ti
more cogēte. Itē ꝓtendūt ſīam hūilitatē. Un̄ dicit. (In
flatus ⁊c̄.) Dr̄ia eſt inter inflatū ⁊ pinguē: q: pingues
veritatis ſunt pleni: inflati ṽo vacui: ſed vento extēſi.
Qui ḡ vere ſunt hūiles ſunt pleni: ſed q appent tm̄ in
flati. Sap.4. Diruṗe illos inflatos ſine voce. Hoc ſen
2 ſu intellr̄ illud. Scīa iflat.i.cor.8. Hec ſapia eſt grauis
.ſ. q: inflat nō q̄ eſt ex deo Mat.16. Caro ⁊ ſanguis nō
reuelauit tibi ⁊c̄. ¶ Quātū ad tertiū dicit. (Nō tenēs
caput).ſ. xp̄m ꝑ fidē. Et talis decipiť q: ſine xp̄o eſt in
tenebris.i. thi.6. Si qs nō acqeſcit ſanis ṽbis ⁊c̄. Sꝫ
quare eſt caput? R̄ndet dicēs. Q: ab eo depēdet totuꝫ
bonū corpis.ſ. eccleſie. In corpe.n. nāli ſunt duo bona
.ſ. cōpactio mēbroꝝ ⁊ augmētū corpis. Et h̄ hꝫ eccl̄ia
a xp̄o. Ex eo.n. depēdet totū corpus. Rom.12. Multi
vnū corpus ſumus in xp̄o ⁊c̄. Et iō dicit. Cōnexū in
corpe.n. eſt duplex ꝯiunctio mēbroꝝ.ſ. ſm ꝯtactuꝫ: q:
manus eſt ꝯiuncta vlne. hec pectori ⁊ ſic de alijs. Alia
eſt ꝯnexio ſeu ꝯiunctio neruoꝝ. Et iō dicit. Cōiunctū
3 ⁊ cōnexū. Sic in eccl̄ia eſt ꝯiūctio ꝑ fidē ⁊ ſciaꝫ. Eph.
4. Unus dn̄s vna fides: vnū baptiſma. Sed hoc non
ſufficit: niſi ſit ꝯnexus charitatis ⁊ ꝯnexio ſacroꝝ. Et
iō ſubdit. Submiſtratum ꝑ nexus: q: ꝑ charitatē vn⁹
ſubmiſtrat alteri. Augeť et̄ ꝑ xp̄m: q: creſcit.ſ. corpus
coniunctū ſic in augmētū dei.i. qđ deus facit in nobis
ꝑs. Beatus vir cuius eſt auxiliū ab te aſcēſiōes icor/
de ſuo diſpoſuit ⁊c̄. Uel dei.i. xp̄i q deus corpus auget
dū augeť eccleſia. Eph.4. Ad ꝯſumationē ſanctorum
in opus miniſterij in edificationem corporis xp̄i ⁊c̄.
¶ Deinde cū dicit. (Si ḡ mortui ⁊c̄.) Arguit iā dece
ptos. Et p̄mo ponit rōnē redargutionis ex ꝯdōne de/
ceptoꝝ. Scđo ex ꝯdōne eoꝝ in qbus dcipiebanť ibi.
4 (Que oīa ſunt ⁊c̄.) Cōditio eoꝝ erat libertas: q: ſicut
erant mortui pctō: ita ⁊ legi. Un̄ ſeruare eā nō debant.
Dicit ḡ. Si mortui eſtis cū xp̄o mortuo legi ab elm̄tis
mūdi.i. a legalibus obſeruātijs: q: iudei ſeruiebāt deo
ṽo tn̄ ſub elemētis: ſed gentiles ſub ipis elemētis: qd
adhuc ṽitatis cognita tanqꝫ in hoc mūdo vt iudei decer
nitis tāgēda ⁊ comedēda.ſ. dicēs. Ne tetigeritis h̄: q:
pctm̄ ē neqꝫ guſtaueritis de porco ⁊ anguilla. Leui.11.
¶ Deinde cū dicit. (Que oia ⁊c̄.) Oſtendit qualia ſūt
ex pte legalium dicens ꝙ ſunt noxia ⁊ vana ⁊ grauia.
Un̄ dicit. Que oīa ſunt in interitum: q: mortifera poſt
paſſionē xp̄i ponentibus ſpem in eis: ſed poſt ip̄s gr̄e
diuulgate ſimplr̄ oīb⁹ ſūt mortifera. Qđ dico ꝓpter
opinionē Hiero. ⁊ Augu. q̄ ſupra ad Gal.2.ca. poniť.
5 Ad interitū ḡ ⁊ in mortē ꝑducentia ſunt. Et ſi dicať q̄
re ḡ legimus vetus teſtm̄? Dic ꝙ legimus ad teſtimoni
um nō ad vſum. Et iō dicit. Sunt in interitū ipſo vſu
.i. nō ad teſtimoniū: ſed ad vſum. Itē ſunt vana q̄ non
inniťuť rōni nec auctati: ſed hec nō inniťuť auctorita
ti diue: ſed hūane. Un̄ dicit ſm p̄cepta. Sed nūqd nō
ſunt p̄cepta a deo? R̄r̄⁹. ſic quoſqꝫ veniret ṽitas. Mat.
15. Irritū feciſtis mandatū dei ꝑꝑ traditiōes ṽras. Itē
nō inniťuť rōni: q: ſunt h̄ntia rōnē ſapie in ſupſtitio
ne. Quaſi dicat. Nō hꝫ rōnē q̄ inducat: niſi ad ſupſti/
tionē.i. ad religionē ſupra modū ⁊ ex̄ t̄ps ipſoꝝ obſer
uatū. Et in hūilitate.ſ. ſimulata tm̄ ſm delectioneꝫ:
q: q liberať ꝑ xp̄m a ſeruitute legis non dꝫ ſe ſuppone

b re ſeruituti. Gal.5. Nolite iteꝝ ſub iugo ſeruitutis ꝯti/
neri ⁊c̄. Seruanť tn̄ aliq̄ q̄ ⁊ ſi nō auc̄ate diua tn̄ hūa/
na rōne ſunt vtilia: ſed hoc deficit h̄. Sunt.n. grauia h̄
ſm ſe ꝯſiderata. Tria āt deſideram⁹.ſ. qetē honoreꝫ ⁊
ſufficiētiā q̄ hec legalia nō h̄nt. Subtractio.n. ciboruꝫ
ꝯtria eſt ſaturitati. Inducūt et̄ laborē ꝑꝑ obſeruantias
multiplices. Nec ſunt ad honorē: ſed ad ꝯfuſionē mul
tā: vt illa aſpſio cineris ⁊ hmōi. Act.15. Hoc eſt on⁹ qđ
neqꝫ pres nr̄i neqꝫ nos portare potuim⁹ ⁊c̄. Ad n̄ ꝑcē/
dū corp.i. eccl̄ie nō ad honorē dei: ſꝫ ad ſaturitatē car/
nis.i. ad iplendū carnalē affectū. CAP. III.

Igitur ſi cōſurrexiſtis cū xp̄o q̄
ſurſum ſunt querite vbi xp̄s eſt
in dextera dei ſedens: que ſur/ 2
ſuꝫ ſunt ſapite non que ſunt ſu/
per terram. Mortui enim eſtis ⁊ vita vr̄a
abſcondita eſt cum chriſto in deo: cum au Eph. 5.ca°.
tem chriſtus apparuerit vita veſtra: tunc ⁊
vos apparebitis cum ipſo in gloria. Mor
tificate ergo membra veſtra que ſunt ſuper
terram: fornicationem: immundiciaꝫ: libi/
dinem concupiſcentiam malam: † ⁊ auari/
ciam que eſt ſimulacrorum ſeruitus ꝓpter
que venit ira dei in filios incredulitatis iq 3
bus ambulaſtis aliqn̄ cum viueritis i illis. Exo. 32.
¶ Supra aplus monuit fideles ꝯ̄ ſeducētes: hic iſtru
it eos ꝯ̄ ꝑuerſitatē moꝝ. Et p̄mo ꝓpōit gn̄alē doctri/
nam. Scđo ſpālē ibi. (Mulieres ſubdite ⁊c̄.) Circa p̄
mū duo facit: q: p̄ inſtruit eos de h̄nda recta intentiōe
finis. Scđo de rectitudine hūane actionis ibi. (Mor
tificate ⁊c̄.) Iteꝝ p̄⁹ diuidiť in duas ptes: q: p̄mo pōit
modū inſtructiōis. Scđo aſſignat rōnē ibi. (Mortui
.n. ⁊c̄.) Circa p̄ᵐ p̄mo ponit ſuſceptuꝫ bn̄ficium. Scđo
ex h̄ ꝯcludit inſtructionis documētū ibi. (Que ſurſuꝫ
⁊c̄.) Bn̄ficiū eſt ꝙ reſurreximus cū xp̄o reſurgēte: ſed
hoc duplr̄. Uno° ꝑ ſpē corpalis reſurrectionis.i. cor.15.
Si āt xp̄s p̄dicať ꝙ reſurrexit a mortuis: quō qdaꝫ di 4
cunt in vobis qm̄ reſurrectio mortuoꝝ nō eſt. Itē cuꝫ
eo reſurgēte repamur ad vitā iuſtitie. Ro.4. Tradit⁹
eſt ꝑꝑ delicta nr̄a: ⁊ reſurrexit ꝑꝑ iuſtificationē nr̄am.
Quaſi.d. Si xp̄o reſurgēte ⁊ vos reſurrexiſtis. 2. cor.
4. Qui ſuſcitauit dn̄ꝫ ih̄m ⁊ nos cū ieſu ſuſcitabit ⁊c̄.
¶ Deinde cū dicit. (Que ſurſum ⁊c̄.) Cōcludit docu
mentū debitū fini. Et p̄ ꝑ cōpationē ad finē ⁊ vt fineꝫ
p̄ncipalr̄ aliqs intēdat. Scđo vt ſm finē de alijs iudi
cet. Dicit ḡ. Si ꝯſurrexiſtis cū xp̄o q̄ ſurſuꝫ ſunt q̄rite.
Mat.6. Primū q̄rite regnū dei ⁊ iuſtitiā eius ⁊c̄. Hic
.n. eſt finis. ꝑs. Unā petij a dn̄o ⁊c̄. Et iō hoc q̄rite vbi
xp̄s ſedet in dextera. Mar. vlt. Dn̄s qdē ih̄s poſtqꝫ lo
cutus eſt eis aſſumpt⁹ ē i celū ⁊ ſedet a dextris dei ⁊c̄. 5
ꝑs. Sede a dextris meis ⁊c̄. Et itelligēda ē dextera nō
ꝑs aliq̄ corpal: ſed ſilitudinaria. Dextera.n. ē potior ꝑs
bois: xp̄s ḡ ſedet ad dexterā: q: ſꝫ ꝙ hō i potiorib⁹ bo
nis pr̄is ē: ſꝫ ſꝫ ꝙ ds in eq̄litate eius eſt. Et ſic ſit ordo
in vob: vt q: xp̄s ē mortu⁹ ⁊ ſurrexit: ⁊ ſic ē aſſumpt⁹ a
dextris dei: ita ⁊ vos moriamini pctō: vt poſtea viuaš
vita iuſtitie: ⁊ ſic aſſumamini ad gl̄iā. Uel nos reſurre
ximus ꝑ xp̄m: ipſe āt ibi ſedet: ḡ deſideriū nr̄ꝫ dꝫ eē ad
ip̄m. Mat.24. Ubi fuerit corp⁹ ibi cōgregabuť ⁊ aqle
⁊c̄. Mat.6. Ubi ē theſaurus tu⁹ ibi ē ⁊ cor tuū ⁊c̄. Itē
dēm⁹ iudicare de alijs ſꝫ ip̄m. Et iō dicit. Que ſurſum
ſūt ſapite ⁊c̄. Aſtruit vnū ⁊ aliđ negat: ſapit āt q̄ ſurſū

c ſunt q ſm ſupernas rõnes ordinat vitã ſuam ⁊ de oĩbus iudicat ſm eã. Jac. 3. Hec eſt ſapiã deſurſum deſcẽdens. Sapit aũt que ſunt ſuper terrã q ſm terrena bona oĩa ordinat ⁊ iudicat iudicãs ea ſũma bona. Phil. 3. Et gloria in ↄfuſione eorum qui terrena ſapiũt ⁊c. ¶ Deinde cũ dicit. (Mortui. n. ⁊c.) Ponit rõ monitionis. Et pmo cõmemorat q̃dã mortẽ. Scdo innuit occultationẽ cuiuſdã vite ibi. (Et vita ⁊c.) Tertio docet huius vite manifeſtationẽ ibi. (Cum aũt xp̃s ⁊c.) Prius. n. vnũ ꝓhibuit ⁊ aliud aſtruxit: ⁊ nũc ad hec duo redit. Primo ſic. Nõ ſapite q̃ ſunt terrena: q: mortui eſtis terrene ↄuerſatiõi. Mortuus. n. huic vite nõ

2 ſapit ea q̃ ſũt huius mũdi: ita ⁊ vos ſi mortui eſtis eſſentiis hui⁹ mũdi. Ro. 6. Exiſtiate vos mortuos eſſe q̃dez pctõ: viuẽtes aũt deo ⁊c. Eſa. 26. Moriẽtes nõ viuãt gigantes nõ reſurgãt ⁊c. Cũ aũt dixit exiſtimate ⁊c. Subdit Viuẽtes. Et iõ alia vita eſt occulta: vñ ẽt hic dicit. Et vita vr̃a ⁊c. Et hãc vitã acgrim⁹ nob p xp̃m. i. Pe. 3. Xp̃s p pctis nr̃is mortu⁹ eſt: iuſt⁹ p iniuſtis ⁊c. Q: ꝟo hec vita eſt p xp̃m: xp̃s aũt eſt occultus a nob: q: ẽ in glĩa dei pr̃is. Et ſilr vita q̃ p eũ nobis daſ eſt i occulto vbi. ſ. xp̃s ẽ in glĩa dei pr̃is. ꝓuer. 3. Lõgitudo dieꝝ in dextera eius: ⁊ i ſiniſtra eius diuitie ⁊ glĩa. Ps. Quã magna multitudo dulcedis tue: quã abſcõdiſti timẽtibus te ⁊c. Apoc. 2. Vincenti dabo mãna abſcõditũ ⁊c.

3 Jõ cũ dicit. Cũ aũt xp̃s ⁊c. Oñdit quõ manifeſtaſ. ſ. ſicut xp̃s: q: dr̃ in ps. Deus manifeſte veniet. Et iõ dicit. Cũ aũt appuerit xp̃s vita vr̃a: q: ipſe eſt actor vite vr̃e: ⁊ q: in amore eius ⁊ cognitione ↄſiſtit vita vr̃a. Gal. 2. Viuo ego iam nõ ego: viuit vero in me xp̃s ⁊c. Tunc vos appebitis. i. Jo. 3. Cũ apparuerit ſiles ei erim⁹. ſ. in glĩa. Abac. 3. Ab auſtro veiet ⁊ ſcũs õ mõte pharã ⁊c. ¶ Deinde cũ dicit. (Mortificate g̃ ⁊c.) Ordinat hũanã actionẽ. Primo p cohibitionẽ pctõꝝ. Scdo p iſtructionẽ bonoꝝ moꝝ ibi. (Induite vos ⁊c.) Circa pmũ duo facit: q: pmo pmittit monitionẽ. Scdo eius rõnẽ exponit ibi. (Expoliãtes vos ⁊c.) Iteꝝ pma in duas: q: p ꝓhibet vitia carnalia. Scdo rationẽ aſſignat ibi. (Propter q̃ ⁊c.) Circa p^m duo facit: q: pmo ponit gnãlem ꝓhibitionẽ. Scdo explicat in ſpãli ibi. (Que ſũt

4 ⁊c.) Dicit g̃: nõ dẽtis ſape q̃ ſũt ſup terrã: ſʒ mortificate q̃cq̃d terrenũ ⁊ ſpãlr mẽbra q̃ ſũt ⁊c. Q̃ð põt exponi ſilitudinarie: q: ↄuerſatio nr̃a eſt ↄtinẽs multos actus: ſicut corpus multa mẽbra: ⁊ i ↄuerſatiõe bõa prudẽtia eſt ſicut oculus dirigẽs: fortitudo aũt ſicut pes portãs. In mala ꝟo aſtutia ſicut oculus: ptinacia ꝟo ſicut pes. Hec g̃ mẽbra ſunt mortificãda. Vel alr õ mẽbris corpis carnalibus dixit. Mortui eſtis ⁊c. ſ. terrene ↄuerſatiõi. Q̃uõ? Et rñdẽs dicit. Mortificate ⁊c. Intãtũ g̃ morimur culpe: inq̃tũ viuificamur p grãz. Vita . n. grẽ repat nos q̃tũ ad mẽbra nõ totalr q̃tũ ad corp⁹ pp fomitẽ. Ro. 7. Ego ipſe mẽte ſuio legi dei: carne aũt legi pcti. Et paulo añ. Video aliã legẽ i mẽbris meis repugnãtẽ legi mẽtis mee ⁊c. Qui g̃ mortui eſt] q̃tũ ad mẽtẽ mortificate ↄcupiſcẽtiã i mẽbris q̃ ſunt ſup terrã iq̃tũ ſũt ſup terrã ⁊ terrena corpa. i. cor. 6. Caſti-

5 go corp⁹ meũ ⁊ in ſuitutẽ redigo ⁊c. i. nõ pmittẽdo ei ſe ptrahi ad carnalia. Et iõ ponit pctã in ſpãli. Et p pure carnalia. Scdo media ibi. (Et auaritiam ⁊c.) Inter carnalia maxie ↄcupiſcẽtia iclĩat ad luxuriaʒ vbi ẽ act⁹ turpis. Et h vel ſm nãm aĩalis nõ rõnis: q: oẽ pctm̃ ẽ ↄtriũ rõni: ⁊ iõ dicit. Fornicationẽ. Tob. 4. Attẽde tibi ab oĩ fornicatiõe ⁊c. Vel ↄ nãm: ⁊ ſic dicit. (Immũdiciã.) Itẽ delectatio eſt imũda. Vñ dicit libidinẽ. Item ↄcupiſcẽtia praua. Vñ dicit. (Cõcupiſcẽtiã malã.) Itẽ ponit pctã media. Et p auariciã: cuius obm̃ eſt corpale. ſ. pecunia: ⁊ cõpleſ in delectatiõe ſpũali. ſ. dñio taliũ. d

Et iõ cõicat cũ carnalibus pctis. Et ſubdit q̃ ẽ ydolorum ſeruitus. Ephe. 5. Aut auarus qð eſt ydoloꝝ ſeruitus. Sed nunq̃d auaricia ex ſuo gñe eſt ſpẽs idolatrie: ⁊ auaru s peccat tanq̃ idolatra? Rñdeo dõm eſt. Nõ ſm ſpẽm ſed ſm ſilitudinẽ: q: auarus ponit vitaʒ ſuã in pecunia. Idolatra ẽ qñ gs exhibet alicui ymagini honorẽ debitũ deo. Auar⁹ aũt honorẽ debitũ deo exhibet pecũie: q: tota ſua vita circa h ẽ: q: ꝟo auar⁹ ñ ītẽdit circa pecũiã ſe hẽre vt ad deũ ſic idolatra iõ ẽ minus ¶ Deinde cũ dicit. (Propter q̃ venit ⁊c.) Oñ. (pctm̃. dit rõnẽ q̃re vitãda ſunt hec pctã. Et ẽ duplex. Vna q̃ mouet oẽs: ⁊ alia q̃ ſpãlr iſtos. Pria eſt vindicta dei: q: pp carnalia venit ira. i. vindicta dei in filios diffidẽtie

2 i. pctõres q diffidũt de deo: q: luxuria eſt filia deſpationis: q: multi ex deſpatiõe ſpũaliũ dant ſe totalr carnalibus. Vel diffidẽtie: q: q̃tũ ẽ de ſe nõ eſt ↄfidẽdum vt corrigãſ: ⁊ iõ venit ira dei ſicut i Gen. 6. ⁊. 7. de ſodomitis ⁊ in diluuio. 18. ⁊. 19. Alia rõ ẽ: q: illi aliq̃ñ fuerũt tales. Vñ dicit. In q̃bus ⁊ vos ãbulaſtis aliq̃ñ. ſ. õ malo i peius. Et ponit hãc rõnẽ pp duo. ſ. ⁊ pp qð petrus dicit. i. Pe. 4. Sufficit pteritũ tps ad volũtatẽ gẽtiũ cõſumãdã: q ãbulauerũt in luxurijs ⁊c. Vel q: expti eſt] q i eis nõ ẽ vtilitas: ſʒ ↄfuſio Ro. 6. Quẽ g̃ fructũ habuiſtis tũc i illis i q̃bus nũc erubeſcitis. Lectio. II.

3 Nunc autem depõite ⁊ vos oĩa: iram: indignationem: maliciã: blaſphemiã turpem ſermonẽz de ore veſtro. Nolite mẽtiri inuicem: ſ expoliantes vos veterem hoiem cũ actibus ſuis ⁊ induentes nouum cũ qui renouaſ in agnitionem dei ſm ymaginez eius qui creauit: eum vbi nõ eſt gẽtilis ⁊ iudeus: circũciſio ⁊ pputium: barbarus ⁊ ſcitha: ſeruus ⁊ liber: ſed oĩa ⁊ in oĩbus xp̃s. Eph. 5.

¶ Supra apſs monuit fideles ↄ vitia carnalia: h monet eos ↄ vitia ſpũalia. Et p ponit vlẽm ammonitõez. 4

Scdo p ptes diſtinguit. Dicit g̃ aliq̃ñ ambulaſtis in illis: ſed nũc deponite oĩa nõ ſolũ carnalia ſed oĩa. i. pet. 2. Deponẽtes oẽm maliciã ⁊ oẽm dolũ ⁊ ſilationes: ⁊ inuidias: ⁊ detractiões ⁊c. Diſtinguit aũt vitia ſpũalia in duo. Prio i pctm̃ cordis. Scdo oris ibi. (Blaſphemie ⁊c.) Et pmo ponit irã. Ira. n. viri iuſtitiã dei nõ opaſ ⁊ hec eſt deponẽda. Scdo indignationẽ q̃ oriſ ex ira: q̃ eſt qñ gs reputat aliquẽ idignũ eoꝝ, q̃ hʒ vel vt cõpet aĩq̃. Eſa. 27. Indignatio ñ ẽ mihi. Malitiã q̃ ↄſeq̃ſ ad h duo. ſ. qñ gs moliſ malũ ꝓxio iferre. Ja. i. Abijciẽtes oẽm imũdiciã ⁊ abũdantiam malitie i mãſuetudie ⁊c. ¶ Deinde ponit pctã ptinentia ad pctm̃ oris. Et ſunt tria gñã pctõꝝ oris. Per hoc. n. pctm̃ deſignaſ inordinatio mẽtis. Et p in cõpatione ad deũ: ⁊ hec ẽ blaſphe- 5

mia Leui. 24. Educ blaſphemũ ex̃ caſtra ⁊ ponãt oẽs q audierũt manus ſuas ſup caput eius ⁊ lapidet eum pp̃ls vniuerſus ⁊c. Et ſic q̃cũq̃ blaſphemia eſt pctm̃ mortale. Sed q̃d ſi ſit ſubito? Rñdeo dõm eſt q ſi ſit ſubito: ita q nõ pcipit ſe blaſphemare nõ peccat mortalr. Sed credo q q̃tũcũq̃ ſubito: ſi tñ pcipit q dicit ꝟba blaſphemie peccat mortalr. Scdo deſignat inordinationẽ circa ↄcupiſcẽtiã dicẽs. Turpẽ ſermonẽ de ore veſtro. Ephe. 4. Oĩs ſermo malus ex ore vr̃o non pcedat ⁊c. Tertio inordinationẽ ↄ ꝓximuʒ ⁊ hoc eſt mẽdaciũ. ꝓuer. 19. Qui loq̃tur mendaciũ nõ effugiet. ¶ Deinde cũ dicit. (Expoliãtes ⁊c.) Oñdit rõnẽ q̃re ſunt

Blaſphemia ſi fiat ſubito dũmõ pcipiat mõtale pctm̃ eſt.

a ſunt vitanda ꝓdicta vitia:q2.ſ.depoſita vetuſtate dʒ in
dui nouitas. Mat.9. Nemo mittit cõmiſſurã pãni ru-
dis in veſtimentũ vetus ꝛc. Et ꝑmo ponit depõnẽ ve
tuſtatis. Scđo aſſumptionẽ nouitatis ibi.(Et induẽ-
tes ꝛc.) Dicit ĝ. Deponite ſ3 expoliãtes ꝛc. Nã hoc in-
ueteraſ ꝑ pctm̃. Heb.8. Qđ aũt antiquaſ ꝛ ſeneſcit ꝓ
pe interitũ eſt. Et hec vetuſtas ꝓpinquat corruptionĩ
q2 pctũm eſt via ad corruptionẽ. Jtẽ ꝑ pctũm pdiſ vir
tus ꝛ decor ſpũalis q̃ qđem vetuſtas ẽ introducta per
pctũm ꝑmi parẽtis. Ro.5. Sicut.n.ꝑ vnũ hoiẽ3 pctm̃
in hũc mũdũ intrauit ꝛ ꝑ pctũm mors:ita ꝛ in omnes
hoies ptrãſi tin quo oẽs peccauerũt. Hũc ĝ veterẽ ho
minẽ.i.vetuſtatẽ pcti. Ro.6. Uetus hõ nr̃ ſil crucifix⁹
2 eſt vt deſtruaſ corpus pcti: vt vltra nõ ſeruiam⁹ pctõ
ꝛc. Exuite cũ actibus ſuis. Ephe.4. Deponite vos ſ3
ꝓſtinã ↄuerſationẽ veterẽ hoiem q corrũpiſ ſm deſide
ria erroris ꝛc. Nouus hõ eſt aĩus interius renouatus:
q2 hõ añ gr̃am hʒ mẽtẽ interiorẽ pctõ ſubiraʒ. Et qñ re
paraſ ꝑ gr̃am hʒ nouitatẽ. Pſ. Renouabiſ vt agle iu-
uẽtus tua ꝛc. Gal.vlti. Jn xp̃o ieſu neq3 circũciſio ne-
q3 ꝓpuciũ aliqđ v3. ſ3 noua creatura ꝛc. Noua creatu
ra ẽ gr̃a innouãs: ſ3 adhuc vetuſtas remãet ĩ carne. S3
ſi ſeq̃ris iudiciũ noui hoĩs: tũc induis nouũ hoiẽ3: ſi ↄ-
cupiſcis ſ3 deſideria carnis induis vetuſtatẽ. Eph.4.
Induite nouũ hoiẽ3 q ſ3 deũ creat⁹ ẽ i iuſtitia ꝛ ſcitate
b ¶ Deinde cũ dicit.(Et inductes ꝛc.) Deſcri (ſcitatis.
bit nouũ hoiẽ3. Et ꝑ oſtẽdit renouatiõis modũ. Scđo
vbi renoueſ. Tertio ſ3 qđ renouaſ. Oñdit ĝ ꝙ interior
hõ vet⁹ ꝑ ignorãtiã dei renouaſ ꝑ fidẽ ꝛ agnitionẽ3 dei
2.cor.3. Jn eãdẽ ymaginẽ trãſformamur a claritate in
claritatẽ tãq̃3 a dñi ſpũ. S3 vbi ẽ h̃ reñouatio? Ibi.ſ.vbi
ẽ ymago dei q̃ nõ ẽ i potẽtijs ſenſitiue ptis: ſ3 i mente.
Uñ dic ſm ymaginẽ.i.ipſa dei ymago q̃ ẽ in nob̃ reno
uaſ ꝛ h̃ ſ3 ymaginẽ ei⁹.ſ.dei q creauit eũ. Dr̃ ãt nouus
creat⁹: q2 aĩa rõnalis nõ ẽ ex traduce: ſed a deo creata.
¶ Deinde cũ dicit.(Ubi nõ eſt ꝛc.) Oñdit hanc ino-
uationẽ eſſe oĩbus cõem: alias nõ ptineret ad hoiẽ3 in
q̃ꝫtũ hõ. Et h̃ q2 facta eſt ſm aliqđ qđ cõuenit oĩbus.
Quintuplex aũt hic cadit diſtinctio inter hoies. Una
ſm ſexũ corpeũ: ꝛ hãc excludit dicẽs. Ubi nõ ẽ maſcu
4 lus ꝛ femina: q2 nõ differũt mẽte: ſed ſm ſexũ corpeũ.
Scđo ꝑ natiões: ꝛ hãc excludit ibi.(Gẽtilis ꝛ iude⁹).
Jſti.n.ex fidelibus alij ex infidelibus: ꝛ tñ vtriq3 mẽte
rõnales. Ro.3. An iudeoꝝ deus tm̃? Nõne ꝛ gẽtiu3?
Tertia ſm ritũ certũ ꝛ ꝓpriũ: q2 qdã legis ꝓfeſſionẽ:
ꝛ qdã ritũ eundẽ nõ hẽbant. Ro.10. Idẽ dñs oĩum ꝛc.
Alia ſm linguã ibi.(Barbarus ꝛ ſcitha). Scitia ẽ ver
ſus ſeptẽtrionẽ: barbarietas aũt ex̃neitatẽ dĩc. Uñ bar
bari quaſi ex̃nei. Et ſimplr̃ eſt barbarus q ex̃neus eſt
ab hoie in q̃ꝫtũ hõ: ꝛ hoc eſt in q̃ꝫtum rõnalis: ꝛ iõ illi
barbari ſunt q nõ reguntr̃ rõne ꝛ legibus: ꝛ iõ barbari
nãlr̃ ſunt ſerui: ꝛ in xp̃o nõ dĩnt: q2 ꝛ ſi ius ciuile non
hñt: tñ legẽ hñt xp̃i. Alia ſm ↄdõnes: q2 qdã ſerui qui
5 dã liberi: in xp̃o aũt ſunt oẽs ſilẽs. Job.3. Paru⁹ ꝛ ma
gnus ibi ſunt ꝛc. Ergo nõ ſunt he dĩe in xp̃o: ſed eſt
oĩa in oĩbus xp̃s. Nõ.n.eſt circũciſio niſi ꝑ xp̃um: ꝛ li
bertas ꝑ xp̃m: ſi non es liber libertas tua eſt xp̃us. Si
nõ circũciſus circũciſio tua eſt xp̃s: ꝛ ſic de alijs. Et in
oĩbus: q2 oĩbus bñficia ſua dat. Lectio. III.

Induite vos ergo ſicᷓ electi dei
ſcti ꝛ dilecti viſcera miſericor-
die benignitatẽ: hũilitatẽ3 mo
deſtiã: patientiã ſupportantes
inuicẽ ꝛ donantes vobiſmetipſis ſi qs ad-
uerſus aliquẽ hʒ q̃relã ſicut ꝛ dñs donauit

vobis ita ꝛ vos. Super omnia aũt hec cha b
ritatem habete qđ eſt vinculum perfectio-
nis: ꝛ pax xp̃i exultet in cordibus veſtris ĩ
qua ꝛ vocati eſtis in vno corpe ꝛ grati eſto
te. Uerbum xp̃i habitet in vobis abundan
ter in omni ſapientia docentes ꝛ cõmonen
tes voſmetipſos i pſalmis ꝛ hymnis ꝛ cã
ticis ſpũalibus: in gr̃a cantãtes in cord.h⁹
veſtris deo. Oẽ qđcũq3 facitis in v̾bo aut
in opere: omnia in noĩe domini noſtri ieſu
chriſti gratias agentes deo ꝛ patri ꝑ ipſu3. 2
¶ Supra aplŝ induxit fideles ad vitãdũ mala: hic in
ducit eos ad opandum bona. Et ꝑmo ad opa pticula
riũ virtutũ. Scđo ad opa virtutũ ꝑncipaliũ ꝑficiẽtiũ3
aĩas ibi.(Sup oĩa ꝛc.) Et ꝑmo cõmemorat eoꝝ ↄdõ
nem. Scđo ſubdit virtutũ cõnumerationẽ ibi.(Uiſce
ra miſericordie ꝛc.) Dicit ĝ. Si induiſtis noui hoiem
dẽtis induere noui hois ptes.ſ.virtutes. Ro.13. Abij-
ciamus ĝ opa tenebraꝝ: ꝛ induamur arma lucis ꝛc.
Quibus induimur: qñ qcqđ exterius appet eſt virtu
tibus ornatũ. Sed qbus virtutibus? Alr̃ induunſ mi
lites: alr̃ ſacerdotes. Ergo induite vobis ↄuenientia ve-
ſtimenta. ¶ Electis ꝛ ſcis. Et qđ dicit electis ptiet ad
remotionẽ a malo: qđ dicit ſcis ad donũ gr̃e.1. Cori.6. 3
Abluti eſtis: ſed ſcificati eſtis. Leui.11.ꝛ.19. Sci eſtote:
q2 ego ſcis ſu3 dñs deus veſter ꝛc. Qđ dicit. Dilecti p
tinet ad ꝓparationẽ future glorie. Jo.13. Jn fine dilexit
eos.ſ.vite eterne. Et deſcribit hic veſtimẽta q̃ ꝓtegũt
nos in aduerſis ꝓſpis.2.cor.6. Per arma iuſtitie a dex
tris ꝛ a ſiniſtris ꝛc. Et ꝑ q̃ hñda in ꝓſpis. Scđo q̃ in
aduerſis ibi.(Patiẽtiã ꝛc.) Jn ꝓſpis aliqđ dẽmus: ꝛ ꝑ
mo ꝓximo miãm: ꝛ iõ dicit. Uiſcera mĩe. Luce.1. Per
viſcera miſericordie dei nr̃i ꝛc. Phil.2. Si qua viſcera
miſerationis ꝛc.i.miãꝫ ex affectu ꝓcedẽtẽ. Ad oẽs ꝯ
ↄñr eſt hñda benignitas q̃ eſt q̃ſi bõa igneitas. Ignis
.n.liq̃facit ꝛ effluere facit hũida. Si in te ẽ bon⁹ ignis et
liq̃facit qcqđ hũiditatis hẽs ꝛ diſſoluet. Hãc fac ſpũs
ſcus. Sap.1. Benignus eſt ſpũs ſapie. Ephe.4. Eſtote 4
aũt inuicẽ benigni: miſericordes ꝛc. Jn corde oẽs hũi-
litatẽ. Eccl.3. Quãto magnus es hũilia te ĩ oĩbus ꝛc.
Jn exterioribus oẽs modeſtiã: q̃ põit modũ ne i ꝓſpe-
ris excedas. Phil.3. Gaudete in dño: ſꝑ iteꝝ dico gau-
dete: modeſtia vr̃a nota ſit oĩbus hoĩbus. Jn aduerſis
tria ſũt arma hñda.ſ.patiẽtia q̃ facit ꝙ aĩus pp aduer- Jn aduerſis tria ſũt arma hñda
ſa nõ amoueaſ ab amore dei ꝛ rectitudie iuſtitie. Luc.
21. Jn patiẽtia vr̃a poſſidebiſ aĩas vr̃as ꝛc. S3 q2 qñq3
ↄtingit ꝙ aliqs a iuſtitia nõ declinat q̃ꝫtũ ẽ de ſe: tamẽ
alioꝝ mores ſunt ei iportabiles: iõ dicit. Supportãtes
inuicẽ.2. Pe.2. Hitãs apud eos q de die in diẽ iuſtam
aĩam iniqs opibus cruciabãt ꝛc. Ro.15. Debemus nos
firmiores imbecillitates infirmoꝝ ſuſtinere ꝛc. Tertio cõ 5
donationẽ ibi. Et donãtes.i.ꝑcẽtes.2.cor.2. Nã ꝛ ego
qđ donaui ſi qđ donaui pp vos in ꝑſona xp̃i ꝛc. Con-
donat ãt qs iniuriã qñ nõ hʒ rãcorẽ ad eũ: nec malũ ↄ.
ip3 ꝓcurat. S3 qñ nccĩtas puniẽdi eſt: tũc puniend⁹ ẽ.
Et addit rõnẽ3 ſicut ꝛ dñs. Eccl.28. Hõ hoi ſuat irã ꝛ
a deo q̃rit medelã ꝛc. Mat.18. Oẽ debitũ dimiſi tibi ꝛc.
Et poſt nõne ĝ oportuit ꝛ te miſereri ↄſerui tui ſicᷓ ꝛc.
¶ Deĩde cũ dicit.(Sup oĩa ꝛc.) Jnducit ad ꝑncipa
les v̾tutes ꝑficientes alias: ꝛ ꝑncipalis: eſt charitas in
ter virtutes: ſapientia ꝟo inter dona. Charitas qđem
informat omnes virtutes: ſapia ꝟo dirigit. Primo igiſ
inducit ad ꝑ^m, Scđo ad ſcđm ibi. Uerbũ xp̃i ꝛc. Primo

c d Inducit ad charitatē hn̄dam. Scd̄o ad charitatis effe
ctus ibi.(Et pax ⁊c̄.)Dicit ḡ. Sup oīa induatis cha
ritatē q̄ oībus p̄dictis maioꝛ eſt:vt dr̄.i.coꝛ.13. Super
oīa.i.magis q̄3 oīa:q: eſt finis oīum virtutū.i.thi.i.Fi
nis aūt p̄cepti eſt charitas ⁊c̄.Uel ſup oīa dēmus hr̄e
charitatē:q: eſt ſup oīa alia.i.coꝛ.12.Adhuc excellētio
rē viā vobis demōſtro ⁊c̄.Et hoc q: ſine ipſa nihil va
lent alia. Et hec charitas figurat̄ p tunicā incōſutilē3.
Jo.19.Et rō huius q̄re eſt hn̄da eſt:q: eſt vinculū: ſm
glo.p oēs virtutes hō perficit̄:ſed charitas ꝯnectit eas
adinuicē:⁊ facit eas p̄ſeuerantes:⁊ iō dr̄ vinculū.Uel
ex nā ſua eſt vinculū:q: eſt amoꝛ q eſt vniens amatu3
amanti. Oſee.ii.In funicul' adā trahā eos in vinculis
2 charitatis ⁊c̄, Sed addit. Perfectionis:q: eſt vnūqd̄
q3 p̄fectū qn̄ adheret fini vltimo.ſ.deo qd̄ fac̄ charitas.
ℭ Deinde cū dicit.(Et pax ⁊c̄.)Monet ad act' charl
tatis. Et pōit duos actus.ſ.pacē ⁊ gratitudinē.⁊ 3m in
nuit.ſ.gaudium. Dicit ḡ. Et pax xp̄i ⁊c̄. Ex charitate
moꝛ oꝛit̄ pax q̄ eſt ſm Aug.trāqllitas cꝛdis ſibi a deo
inſtituti:qd̄ facit charitas. Qui.n.aliquē diligit cōcoꝛ
dat cū eo i volūtate p̄s. Pax multa diligētibus legē tu
am ⁊c̄. ℭ Exultet q: charitatis effectus ē gaudiū qd̄
ſeqt̄ ex pace. puer.12. Qui pacis ineūt ꝯſilia ſeqt̄ eos
gaudiū ⁊c̄. Sed nō dic̄ ſimplr̄ pax:q: ē pax mūdi quā
deus nō venit facere:ſed xp̄i quā fecit īter deū ⁊ hoīe3.
3 Mat.9. Pacē hēte īter vos:quā annūciauit Luc.vlti.
Stetit ieſus in medio eoꝝ ⁊ dixit eis. Pax vobis ⁊c̄.
Et dēns hr̄e:q: in iſta vocati eſtis ⁊c̄.i.coꝛ.7. In pace
vocauit nos d̄s. ℭ Et h̄ ſbdit:i vno coꝛpe.i.vt ſitis in
vno coꝛpe. Effect' ali' ē vt ſitis grati. Sap.16. Ingrati ſpes
tāq̄3 hibernal' glacies tabeſcet: ⁊ diſpiet tanq̄3 aq̄ ſup.
ℭ Deinde cū dicit.(Uerbū xp̄i ⁊c̄.)Monet (uacua.
ad ſapiam. Et p̄mo docet ſapie originē. Scd̄o ſapiētie
vſum ibi.(Docentes ⁊c̄.)Ad hoc ēt q̄ q̄s hēat ſapia3
verā op3 ꝯſiderare:vn̄ oꝛiat̄. Eccl.i. Fons ſapie v̄bum
dei in excelſis:ergo ex v̄bo xp̄i hauriam' eā. Deut.4.
Hec eſt ſapia vr̄a ⁊ intelle coꝛā p̄plis ⁊c̄.i.Coꝛ.i. Qui
factus eſt nobis ſapia a deo ⁊c̄. Sed alīq non hn̄t ver
4 bum:iō nec ſapientiā. Et iō dicit hītet. puer.3. Circū
da eas gutturi ſuo ⁊ deſcribe in tabulis cordis tui ⁊c̄.
Aliqbus ſufficit modicū qd̄ de verbo xp̄i: ſed apoſto
lus vult q̄ hēamus multū. Et iō dicit. Abūdanter.2.
Coꝛ.9. Potēs eſt deus oēm grām abūdare facere i vob̄
vt in oībus ſemp oēm ſufficiētiā hn̄tes abūdetis in oē
opus bonū. puer.2. Sicut theſauros effoderis eā ⁊c̄.
ℭ Et addit. In oī ſapia.i.in oībus ptinentib' ad ſapiē
tiam xp̄i dētis ſtudere ſcire. Act.20. Nō ſubterfugi q̄
minus annūciarē vobis oē ꝯſiliū dei ⁊c̄. Eccl.21. Coꝛ
fatui q̄ſi vas cōfractū ⁊ oēm ſapia3 nō tenebit ⁊c̄. Tri
plex aūt eſt vſus huius ſapie.ſ.inſtructionis deuotio
nis ⁊ directiōis. Inſtructio duplex.ſ. ad cognoſcēdu3
v̄a. Un̄ dicit.(Docētes). Quaſi dicat. Hītet ita abun
5 danter in vobis vt de oībus ſitis inſtructi p iſ3.2.thi.
3. Oīs ſcriptura diuinitus inſpirata vtilis eſt ad docen
dū ad arguendū ⁊c̄. ℭ Itē ad cognoſcendū bona:iō
addit. Et cōmonentes voſmetipſos.i.exhoꝛtantes vos
ad bona opa.2.Pe.i. Suſcitare vos in cōmonitionem
⁊c. ℭ Scd̄o ponit vſum deuotiōis. Un̄ dicit.(In pſal
mis ⁊ hymnis). In pſalmis q deſignant iocūditatem
bone opationis. p̄s. Laudate eū in voce exultatiōis ⁊c.
Hymnus eſt laus cū cātico. p̄s. Hymnus oīb' ſcis eius
⁊c. ℭ Cāticis ſpūalibus q: qcq̄d nos facimus dēmus
referre ad bona ſpūalia:ad p̄miſſa eterna:⁊ ad reuerē
tiā dei. Et iō dicit. In cordibus ⁊ nō in labijs tm̄.i.coꝛ.
14. Pſallā ſpū pſallam ⁊ mēte ⁊c. Eſa.29. Pp̄ls hic la
bijs me honoꝛat:coꝛ aūt eoꝝ lōge eſt a me:ꝯ addit. In
grā.ſ.recognoſcentes grām xp̄i ⁊ bn̄ficia dei. Sunt āt d
cantica eccleſie cordis p̄ncipalr̄:ſed oꝛis ſunt vt excite
tur cāticū coꝛdis ⁊ p ſimplicib' ⁊ rudibus. Tertio po
nit vſum directiōis in ope dicēs.(Oē qd̄cunq3 facitis
⁊c.)q: ēt locutio opus qd̄dā eſt.i.coꝛ.10. Siue mandu
catis ſiue bibitis vel aliud qd̄ facitis oīa in glīa3 dei fa
cite ⁊c. Sed ꝯ. Aut hoc eſt p̄ceptū aut cōſiliū: ſi p̄cece
ptum peccat qcunq3 hoc nō fac:ſed qn̄ peccat venialr̄
hoc non facit:ergo quecunq3 peccat venialiter peccat
moꝛtalr̄. Reſpōdeo. Quidam dicunt q̄ hoc eſt cōſiliū
ſed h̄ nō eſt veꝝ. Sed dōm eſt q̄ nō ē nec̄iu3 q̄ oīa in
deū referant̄ actu ſed hītu:q.n.facit ꝯ gloꝛiā dei ⁊ p̄ce
pta eius facit ꝯ hoc p̄ceptū. Uenial' aūt peccans nō fa 2
cit ꝯ hoc p̄ceptū ſimplr̄:q: nō actualr̄:ſed habitualr̄
refert oīa in deum. Lectio. IIII. Ge.3°

Ulieres ſubdite eſtote viris:ſi
cut oꝛ3 in dn̄o. Uiri diligite vxo Exo.
res veſtras:⁊ nolite amari eſſe 20.
ad illas. Filij obedite parētib'
per oīa:hoc.n.placitū eſt in dn̄o. Patres
nolite ad indignationē p̄uocare filios ve
ſtros vt nō puſillo aīo fiant. Serui obedite
per oīa dn̄is carnalibus:nō ad oculū ſerui
entes quaſi hoībus placētes: ſed in ſimpli 3
citate coꝛdis timentes dn̄m. Qd̄cunq3 faci
tis ex aīo opamini ſicut dn̄o ⁊ nō hoībus: Pſal.
ſcientes q̄ a dn̄o accipietis retributione3 61.
hereditatis:dn̄o xp̄o ſeruite. Qui.n.iniuri
am facit:recipiet id qd̄ inique geſſit. Et nō Deu.
eſt perſonaꝝ acceptio apud deum. Dn̄i qd̄ ca°10.
iuſtum eſt ⁊ equu3 ſeruis p̄ſtate: ſcientes
quoniam ⁊ vos dominu3 habetis in celo. 3.reg.
ℭ Poſita gn̄ali inſtructiōe ad oēs:hic incipit ponere ca.8.
ſpālem. Pꝛīo dat q̄dā ſpālia documēta ptinētia ad ſin
gulos ſtatus in eccleſia. Scd̄o q̄dā cōia oībus ſtatib' 4
reſpectu certaꝝ cōditionū in.4°cap.ibi.(Oꝛōni inſta
te ⁊c̄.) Pꝛima in tres ſm tres cōiugationes ex qb' do
mus cōſtituit̄ ſm p̄hm:quaꝝ vna ē viri ⁊ vxoꝛis. Se
cūda p̄ris ⁊ filij:alia dn̄i ⁊ ſerui. ſcd̄a ibi.(Filij ⁊c̄.)ter
tia ibi.(Serui ⁊c.)Unaq̄q3 eaꝝ diuidit̄ in duo ſm q̄
mōet ſubditos vt obediāt:ſupioꝛes vt moderate ſpent:
Dicit ḡ:mulieres ⁊c.⁊ dicit. Ut op3: q: hec ſubiectio ē
lege dīna oꝛdinata. Gene.3. Sub viri ptāte eris ⁊ ipſe
dn̄abit̄ tui ⁊c.i.Coꝛ.14. Mulieres in eccleſijs taceant.
Nō.n.p̄mittit̄ eis loq:ſed ſubditas eſſe ſicut ⁊ lex dicit
⁊c. Et rō huius eſt q: regere eſt rōnis: viri aūt magis
vigent rōne:⁊ iō p̄ſidere debent. Itē addit. In dn̄o q:
oīa oꝛdiata ad aliquos fines ſunt referēda finalr̄ i deū. 5
ℭ Deinde monet viros vt diligant eas:hoc.n.eſt nāle
q: vir ⁊ vxoꝛ quodāmo ſunt vnū. Ephe.5. Uiri diligi
te vxoꝛes vr̄as ⁊c. Et p̄hibet ne eis ſint amari. Mic.
i. Infirmata eſt bonū q̄ habitat in amaritudib'. Eph.
4. Oīs amaritudo ⁊ ira ⁊ indignatio ⁊ clamoꝛ ⁊ blaſ
phemia tollat̄ a vobis cum omni malicia.
ℭ Deinde cū dicit.(Filij ⁊c.)agit de ſcd̄o ⁊ dicit. Obe
dite per oīa.ſ.q̄ non ſunt ꝯ deū. Heb.12. Parentes qdē
carnis noſtre hūimus eruditoꝛes ⁊ reuerebamur eos
⁊c. Si v̄o precipiant in his que ſunt contra deū:ſic in
telligitur illud quod dr̄. Luc.14. Si quis venit ad me
⁊ non odit patrem ſuū ⁊ matrem ⁊c. Et hoc q: hoc eſt
placitū dn̄o.i.in lege domini:q: lex charitatis non re

monet

a mouet legem nature:ſed perficit. Eſt autem lex natu/
ralis ꝙ filius ſubdatur cure patris. Exod. 20. Honora
patrem tuum ⁊ matrem ⁊c̄.
¶ Deinde cū dicit. (Patres nolite ⁊c̄.) Inſtruit parē/
tes. Ephe. 6. Et vos patres nolite ad iracundiā ꝓuo/
care filios vr̄os ⁊c̄. Et hoc vt nō puſillanimes fiāt: hu
ius rō eſt qꝛ hoīes retinent impꝛeſſionem quā a puericia
habuerunt. Nāle aūt eſt ꝙ q̄ in ſeruitute nutriunt̄ ſp̄
ſunt puſillanimes. Vn̄ rō cuiuſdā q̄re filij iſrael nō ſta/
tim ī terrā ꝓmiſſ dis ſunt ꝑduct.: qꝛ fuerāt nutriti ī ſui
tute: ⁊ nō hūiſſent audaciā ꝯ inimicos pugnādi. Eſa.
35. Dicite puſillanimes ꝯfoꝛtamini ⁊ nolite timer̄ ⁊c̄.
¶ Deinde cū dicit. (Serui obedite ⁊c̄.) agit de tertio.
2 Et ꝑmo de ſeruis ponit monitionē. Scd̄o oñdit rōnē
ibi. (Sciētes ⁊c̄.) Tertio excludit dubitationem ibi.
(Qui.n.⁊c̄.) Circa ꝑm̄ duo facit: qꝛ ꝑmo monet eos ad
obediētiā. Scd̄o determinat obediēdi modū ibi. (Nō
ad oculū ⁊c̄.) Dic̄ ḡ. Serui ſꝫ carnalē ꝯdōnē ⁊c̄. Per
oīa q̄.ſ. nō ꝯ deū ſunt. 1. Pe. 2. Nō tantū bonis ⁊ mode
ſtis: ſed ēt diſcolis ⁊c̄. 1. Thy. vlti. Quicūqꝫ ſunt ſub iu
go ſerui dn̄os ſuos oī honoꝛe dignos arbitrentur ⁊c̄.
¶ Deinde cū dicit. (Nō ad oculū ⁊c̄.) Docet modum
obediendi. Et oñdit duos modos obediēdi. Pꝛimo ꝙ
ſimplr̄ ⁊ ſine dolo. Scd̄o oñdit ꝙ voluntarie. Dicit ḡ:
nō ad oculū.ſ. q̄ꝫtū pōt videri a dn̄o. Eph. 6. ſiſr̄. Et di
cit: quaſi hoībus placētes: qꝛ nō ſeruiūt hoc mō niſi vt
3 placeāt hoībus. Gal. 1. Si adhuc hoībus placerē ſeru⁹
xp̄i non eſſem. Iō addit. Sed ī ſimplicitate cordis ⁊c̄.
i. abſqꝫ dolo. Iob. 1. Erat ille vir ſimplex ⁊ rectus ⁊c̄. ꝑ
uer. 11. Simplicitas iuſtoꝝ diriget eos ⁊c̄. Itē volunta
rie: vn̄ dicit. Qdcūqꝫ facitis ex aīo. i. ꝓmpte opamini.
Et h̄ ſicut dn̄o: qꝛ q̄ ſeruit alicui ꝓpter oꝛdinē iuſtitie
facit hoc ꝑꝑ deū a q̄ ē h̄ oꝛdo. Ro. 13. Qui ꝑtāti reſiſtit
dei oꝛdinatiōi reſiſtit ⁊c̄. Eph. 6. Faciētes volūtatē dei
ex aīo cū bona volūtate ſeruiētes ſicut dn̄o ⁊ nō hoīb⁹.
¶ Deinde cū dicit. (Sciētes ⁊c̄.) oñdit duplicē rōnē
huius: ⁊ vna eſt ex ꝑte remunerationis: alia ex ꝑte de/
uotiōis ad deū. Dicit ḡ. Seruiatis ꝓmpte: qꝛ a dn̄o ac
cipietis retributionē hereditatis eterne. Pſ. Funes ce/
4 ciderunt mihi in p̄clariꝭ: etenim hereditas mea p̄cla/
ra eſt mihi. Eph. 6. Scientes q̄ꝛ vnuſqꝫqꝫ qdcūqꝫ fe/
cerit bonū: h̄ recipiet a dn̄o: ſiue ſeru⁹: ſiue liber. Quo
rūdā.n. fuit opīo ꝙ actus iuſtitie nō eſt meritoꝛius: qꝛ
hoc videbat̄ eē debitū: ⁊ h̄ nō eſt meritoꝛiū alicui dare
ꝙ ſuū eſt. Sed ſciendū eſt ꝙ ex hoc ꝙ volūtarie facis
⁊ ex hoc ponis aliqͥd de tuo: qꝛ de ꝑtāte tua eſt velle ⁊
nō velle: ⁊ ſic eſt meritoꝛiū. Serui aūt ex debito ſerui/
unt dn̄o: ⁊ iō vt habeant mercedē hoc faciunt volūta/
rie. Sꝫ ſic ſuite eis ꝙ a deo nō recedatis. Itē alia ē qꝛ
ſic ſeruit̄ dn̄o xp̄o. Ro. 12. Sp̄ū ſeruētes dn̄o ſeruiētes.
¶ Deinde cū dicit. (Qui.n.⁊c̄.) Remouet dubitatio
nem. Poſſet.n. dicere ſeruus. Quō ſeruiā ei q̄ facit mi
hi iniuriā. Et iō dicit. Nō eſt tuū vt vindices te ſubtra
5 hendo ei qd̄ ſuū eſt: ſed expecta ab eo q̄ pōt: qꝛ q̄ iniu/
riam facit ⁊c̄. 2. Coꝛ. 5. Oēs.n. nos manifeſtari: opꝫ ante
tribunal xp̄i vt referat vnuſqꝫqꝫ ꝓpꝛia coꝛpoꝛis ꝓut
geſſit ſiue bonū ſiue malū. Eph. 6. Et ꝑſonaꝝ acceptō
nō eſt apud deū. Act. 10. Nō ē ꝑſonaꝝ acceptoꝛ deus.
¶ Deinde cū dicit. (Dn̄i ⁊c̄.) Oñdit qualr̄ dn̄i ſe habe
Dn̄s ant ad ſeruos. Et circa h̄ duo facit: qꝛ ꝑmo dat doctri
duplr̄ nam. Scd̄o reddit rōnē eoꝝ ibi. (Sciētes ⁊c̄.) Duplr̄
dicit̄ aūt pōt dn̄o grauare ſeruos.ſ. faciendo ꝯ eos qd̄ iuſti
gra/ tia legis ꝓhibet: qꝛ ſm̄ leges nō lꝫ dn̄o ſeruire in ſuū.
uare Et ideo dicit: qd̄ iuſtū eſt. Item ſi exigeret totū debitū
ſuos qd̄ manſuetudo xp̄iana mitigat: ⁊ iō dicit. Et equum.
ſuos. Iob. 31. Si contempſi ſubire iudicium cum ſeruo meo
⁊ ancilla mea cum diſceptarent: aduerſum me ⁊c̄. b
¶ Deīde cū dicit. (Sciētes ⁊c̄.) Ponit̄ rō qꝛ ſicut tu te
habes ad eos: ita dn̄s ad te. Eph. 6. Scientes qꝛ ⁊ illo
rū ⁊ veſter dn̄s eſt in celis.

Cap. IIII.

ORationi inſtantes vigilātes in Pſal.
ea in gratiaꝝ actione: oꝛātes ſi 16.
mul ⁊ ꝓ nobis vt deus aperiat
nobis oſtium ſermonis ad lo/
quendū myſteriū xp̄i: ꝓpter qd̄ etiam vin
ctus ſum vt manifeſtē illud: ita vt opoꝛteat
me loq. In ſapiā ambulate ad eos q̄ foris
ſunt tp̄s redimentes. †Sermo veſter ſemꝑ 2
in gr̄a ſale ſit ꝯditus vt ſciatis quō opoꝛte
at vos vnicuiqꝫ rn̄dere. Que circa me ſunt
oīa vobis nota faciet tichicus chariſſimus 3ª q̄ō.
frater ⁊ fidelis miſter ⁊ conſeruus in domi 71. ar
no: quem miſi ad vos ad hoc ipſum vt co/ ti. 2º.
gnoſcat q̄ circa vos ſunt: ⁊ conſolet̄ coꝛda
vr̄a cū oneſimo chariſſimo ⁊ fideli fratre: q̄
ex vobis eſt: qui oīa que hic agunt̄ nota fa
cient vobis. Salutat vos ariſtarchus cōca
ptiuus meus ⁊ Marcus cōſobꝛinus bar/ 3
nabe de quo accepiſtis mādata. Si venerit
ad vos ſuſcipite illū. Et ieſus qui dr̄ iuſtus
q̄ ſunt ex circūciſiōe. Hi ſoli ſunt adiutoꝛes
mei ī regno dei: q̄ mihi fuerunt ſolatio. Sa
lutat vos epaphras q̄ ex vobis eſt ſeruus
xp̄i ieſu ſp̄ ſollicitus ꝓ vobis in oꝛonibus:
vt ſtetis ꝑfecti ⁊ pleni in oī voluntate dei.
Teſtimoniū.n. illi ꝑhibeo ꝙ hꝫ multū la
boꝛem ꝓ vobis ⁊ ꝓ his q̄ ſunt laodicie ⁊ q̄
hieropoli. Salutat vos lucas medic⁹ cha/ 4
riſſimus ⁊ demas. Salutate fratres q̄ ſunt
laodicie ⁊ nymphā ⁊ q̄ in domo eius ē ec/
cleſiā. Et cū lecta fuerit apud vos epiſtola
hec facite vt ⁊ in laodicenſiū eccl'a legat̄ ⁊
ea q̄ laodicēſiū eſt vobis legat̄. Et dicite ar
chippo. Vide miſteriū qd̄ accepiſti in dn̄o
vt impleas illud. Salutatio mea manu pau
li. Memoꝛes eſtote vinculoꝛum meoꝛū.
Gr̄a domini noſtri ieſu xp̄i vobiſcū Amē.
¶ Supꝛa poſuit ſp̄alia documēta ad ſingulos ſtatus 5
hoīū: hic ponit ꝑtinētia ad oēs: tn̄ reſpectu diuerſoꝝ.
Et ꝑ oñdit qualr̄ ſe hēant ad alios. Scd̄o qualr̄ ad ip/
ſos aīq̄ ſe hēant ibi. (Que circa me ⁊c.) Iteꝝ ꝑma in
duas: qꝛ ꝑmo oñdit quō ſe hēant ad ipſummet apl'm eo/
rū ꝑlatū. Scd̄o quō ad alios maxime īfideles ibi. (In
ſapiā ⁊c.) Circa ꝑmū duo facit: qꝛ ꝑmo inſtruit eos vt
ad oꝛandū. Scd̄o vt oꝛent ꝓ eo ibi. (Oꝛātes ⁊c.) Oꝛāt
oꝛo h̄re tria.ſ. ꝙ ſit aſſidua: grata: ⁊ vigilans. Aſſidua
vn̄ dicit oꝛoni inſtantes. i. cū ꝑſeuerantia oꝛate. 1. Theſ.
5. Sine intermiſſiōe oꝛate. Luc. 18. Opꝫ ſemꝑ oꝛare ⁊
nunq̄ deficere. Itē vigilās vt aīus nō ſit pꝛeſſus. 1. Pe.
4. Vigilate in oꝛonibus ⁊c. Luc. 6. Erat ꝑnoctans in
oꝛone dei ⁊c. Itē grata. i. in gr̄aꝝ actiōe alias nō mere
tur bn̄ficia noua ſi de acceptis eēt ingratus. Phil. 4.

c Cum grãꝝ actiõe.i. Theſ.5. In oĩbus grãs agite ꝛc.
Cõſequenter rogat vt orent ꝑ ipſo dicẽs.(Orãtes
ſil ꝛc.) Q2 h̃ eſt debitũ:q2 ꝓlati cuſtodiũt eos ꝛ quoꝝ
bonũ eſt cõe oĩum.2.Theſ.3.Orate ꝓ nobis vt ſermo
dñi currat ꝛc.Et h̃ vt deus apiat hoſtiũ.i.os ꝑ qd ſer-
mo corde erit ꝑ qd deus dat grãm digne ꝓferẽdi v̾bũ
ſuũ. In aptiõe ẽt ſignãr aliqd magnũ.Mat.5.Apiẽs
os ſuũ docebat eos ꝛc.Et id ſubdit ad loqndũ.i.Cor.
14.Spũs eſt q loqr myſteria:ꝛ his indigeo:q2 ꝓp v̾bũ
xp̃i tribulatiões patior.Et id orandũ eſt vt libere poſ-
ſim.2.Thi.2.Laboro vſq3 ad vincula.Et h̃ mõ vt apī
at.i.vt manifeſtet ꝛc.Tria poſuit ipedimẽta.ſ.timorẽ:
2 ꝛ id dicit.Uinctus vel ꝓp altitudinẽ ita ꝙ ſubditi ne-
queãt itelligere ꝓp incõgruitatẽ tpis vel modi:ꝛ id di
cit.Ut oꝫ.i.cor.3.Nõ potui vob̃ loq q̃ſi ſpũalib⁹ ſ3 q̃ſi
carnalib⁹.Luc.12.Fidelis diſpẽſator ꝛ prudẽs quẽ ꝯſti
tuit dñs ſup familiã ſuã vt det illis i tpe tritici menſurã.
Cõſequẽter cũ dicit.(In ſapia ꝛc.)oñdit quõ ſe ha
beant ad exᷓneos:ꝛ ꝓmo in ꝯuerſatione.Scdo quõ in
locutione ibi.(Sermo veſter ꝛc.)Dicit ergo.In ſapia
ambulantes ad eos q foris ſunt.ſ.infideles:in ſapia.i.
ſapienter.Sap.7.Neminẽ diligit deus niſi q cũ ſapia
inhabitat ꝛc.Et huius cã eſt.Redimẽtes tp̃s ꝛc.Redi
mit vexationẽ ſuã qñ qs dimittit qd eſt de iure ſuo vt
vitet eã.Iſti vexabant ab eis:ꝛ id vult qd redimãt eã
3 ꝑ ſapiam.i.Pe.2.Conuerſationẽ v̾raꝫ iter gẽtes hñtes
bonã ꝛc.Itẽ ſapiẽter loq.Uñ dic̃.Sermo veſter ꝛc.Ut
ſit gratus:q2 in grã.Eccl.6.Lingua eucharis in bono
hoĩe abundabit ꝛc.Itẽ diſcretio.Uñ dicit.Sale ꝯdit⁹
ꝑ ſalẽ intelligit diſcretio q2 ꝑ ipm oĩs cibus ꝯditus eſt
ſapidus:ita oĩs actio indiſcreta eſt inſipida ꝛ mordia-
ta.Mat.9.Habete in vobis ſal ꝛ pacẽ hẽte inter vos:
Et hoc vt ſciatis ꝛc̃.Aliter.n.eſt rñdendũ ſapiẽtibus:
alr inſipientibus.ꝓuer.26.Non reſpõdeas ſtulto iux
ta ſtulticiã ſuam ne eff ciaris ei ſilis ꝛc̃.i.Pe.3.Para-
ti ſemper ad ſatiſfactionem oĩ poſcenti vos rationẽ ꝛc̃:
Deinde cũ dicit.(Que circa me ꝛc̃.) Oñdit qd alq̃
agãt ad ipos.Et ꝓ oñdit qd ad eos agãt illi q̃s ad eos
mittit.Scdo qd' cũ aplo remanẽtes ibi.(Salutãt ꝛc̃.)
4 Mittit ãt ad eos legatũ quẽ ꝓ deſcribit triplr.Et ꝓmo
a dilectiõe dicẽs.Chariſſimus ff.ſ.ꝑ charitatẽ q̃ facit
hoĩeꝫ auro ꝓcioſiorẽ.Eſa.13.Precioſior erit vir auro ꝛ
hõ mũdo obrizo ꝛc̃.Itẽ a fide.Uñ dicit.Fidelis i miſte
rio.i.Cor.4.Hic iã q̃rit inter diſpẽſatores:vt fidel' qs i
ueniat.Itẽ ab hũilitate.Uñ dicit.Et ꝯſeruus.ſ.i execu
tione miſterij:ſed in dño q2 ꝓlatus q̃rere dꝫ vtilitatẽ eo
rũ qbus ꝓficit:ꝛ dei honorẽ.Sed ad qd mittit̃?Ut co
gnoſcat ſtatũ ſubditoꝝ.Gen.37.Uade ꝛ vide ſi cũcta
ꝓſpa ſunt erga frẽs tuos ꝛ pecora ꝛ renuncia mihi qd
agat ꝛc̃.i.Reg.17.Frẽs tuos viſitabis ſi recte agant:ꝛ
cũ qbus ordinati ſunt diſce.Itẽ vt ꝯſolet̃.Ro.i.Deſi-
dero.n.videre vos vt aliqd ipartiar vob̃ grẽ ſpũal' ad
5 ꝯfirmãdos vos.i.ſil' ꝯſolari in vobis ꝛc̃.Et dñs miſſus
a p̃re ad h̃ venit.Eſa.61.Ut cõſolarer oẽs lugẽtes ꝛ po
nerẽ ꝯſolationẽ lugẽtibus ſyon ꝛc̃.Itẽ deſcribit eius ſo
cietatẽ cũ oneſimo.Qui oĩa q̃ hic agunt̃ ꝛc̃.ꝛ v̾ra mi-
hi vt corrigam:ꝛ mea vobis vt exemplum habeatis.
Deĩde cũ dicit.(Salutat ꝛc̃.) Oñdit quõ ſalutant̃
a remanẽtibus cũ aplo:ꝛ lr̃a ſatis pꝫ. De quo accepi-
ſtis ꝛc̃.Ac.13.dr̃ ꝙ cũ paulus ꝛ barnabas ſil' irẽt:qdã
Joãnes marcus ſic ſe eis ꝯiũx t ꝙ poſtea receſſit ꝛ ite
rũ rediit.Et paulus qdẽ noluit eũ recipe:ſ3 barnabas:
ꝛ id paulus receſſit a barnaba.Et ꝓp hoc aplo ſcripſit
coloſſenſibus de marco ꝙ nõ reciperẽt eũ:ſed nũc:q2
ꝯuerſus erat ſcribit vt eũ recipiãt:ꝛ h̃ eſt accepiſtis ꝛc̃.
Uel fratrẽ barnabe:de quo barnaba accepiſtis ꝛc̃.Et

Ieſus ꝛc̃.q qdẽ erat vir ſcẽ ꝯuerſationis.Et id dr̃ iuſt⁹. d
Qui ſunt ex circũciſiõe miſſi ad ꝓdicãdũ euãgeliũ xp̃i.
Phil.i. Quid.n.cũ oĩ mõ ſiue ꝑ occaſionẽ ſiue ꝑ v̾i-
tatẽ xp̃s annũciet̃.Et ſic ꝓ gẽtiles.Scdo iudeos po-
nit.Epaphras q ex vob̃ ẽ:q2 aſtatu⁹ erat.Et ad h̃ ſalu-
tant vt ſtetis ꝑfecti.Jac.i.Sitis ꝑfecti ꝛ itegri i nullo
deficiẽtes ꝛc̃.Pleni ꝛc̃.i.in oĩbus q̃ ptinẽt ad volũtatẽ
dei.Itẽ põit lucã q ñ fuit nat⁹ ex iudeis vt vr̃ ꝙ fuit an
thiocen⁹ medic⁹ arte:quẽ ſpẽlr noiat:q2 fuit hõ bõe au
ctoritatꝭ i eccl̃ia ꝓp euãgeliũ qd ſcripſit aplo adhuc vi
Deĩde cũ dicit.(Salutate ꝛc̃.) (uẽte:itẽ õmas.
Oñdit quos ſalutẽt:ꝛ ꝓ quõ alios aliene eccl̃ie.Scdo
quõ eos q ſunt de ſua ibi.(Et eã q̃ eſt laodicẽſiũ).Ex
quo habet̃ ꝙ ſcripſit alias eplas:q2 iſtã de qua fit mẽ- 2
tio hic.ſ.laodicẽſiũ ꝛ vnã aliã ad corinthios ꝓter pri
mã ꝛ ſcdam:q2 in ꝓma epla.ca.5.dicit.Scripſi vobis i
epla ne cõmiſceamini fornicarijs ꝛc̃.Sed rõ eſt duplr
quare nõ ſunt in canone:q2 nõ ꝯſtabat de eaꝝ auctori
tate:q2 forte erãt deprauate ꝛ ꝑierant in eccleſijs.Uel
q2 nõ ꝯtinebãt aliud q̃ȝ iſta.(Et dicite ꝛc̃.) Hic fuit
ꝓlatus eoꝝ ꝛ mandat vt moneãt ipſꝫ dicẽtes.Uide ꝛc̃.
2.Thi.4.Miſteriũ tuũ iple.Et qdẽ tũc miſteriũ iplet
qñ facit illud qd accepit.Sed vr̃ ꝙ nõ ptineat ad ſub
ditũ monere ꝓlatũ.Exo.19.Dõm qd irreuerẽter argue
re ꝛ vitupare eſt ꝓhibitũ:ſed monere charitatiue põt:
ſicut Paulus petrũ.Gal.2.Sed q̃re nõ ſcripſit ꝓlatꝰ? 3
Q2 ꝓlatus ẽ ꝓp eccleſiã ꝛ nõ ecõuerſo.Salutatio ꝛc̃.
Cõſuetudo apli erat ꝙ totã eplam faciebat aliquẽ ſcri
bere:ſed in ſine ponebat aliqd de manu ſua.2.Theſ.
vlti.vbi dicit ſalutatio mea manu paulĩ idẽ vt hic ne fal
lerẽt̃.Et dicit mẽores ꝛc̃.q2 rome vinctus erat:q2 Ja.
5.Exemplũ accipite frẽs exitus mali ꝛ longanimitatꝭ
ꝛ laboris ꝛ patiẽtie ꝓphas q locuti ſũt i noĩe dñi ꝛc.
Heb.vlti.Memẽtote ꝓpoſitoꝝ v̾roꝝ q vob̃ locuti ſũt
v̾bũ dei:q̃ꝝ ītuẽtes exitũ ꝯuerſatõis imitamĩ fidẽ.Tã
dẽ ꝯcludẽs optat eis bonũ dicẽs.Grã ꝛc.Jo.i.grã ꝛ vi
tas ꝑ yh̃m xp̃m fcã ẽ.Cui ſit laus ꝛ glĩa nũc ꝛ ſꝑ amẽ.

Explicit ſubtiliſſima expoſitio ſanctiſſimi doctoris
Thome de aquino ordinis fratrum predicatorum ſu
per epiſtola mirifici apoſtoli Pauli ad coloſſenſes. 4

Incipit mirabilis declaratio eiuſdẽ angelici docto-
ris ſancti Thome aquinatis ordinis fratrum predica
toruꝫ ſuper ꝓma epiſtola doctoris gentium ſancti apli
Pauli ad theſſalonicenſes. Prologus.

Ultiplicate ſunt
aque ꝛc.Gen.7.Hec verba cõpe-
tunt mãe huius eple.Eccleſia.n.
figurat̃ ꝑ arcã:ſicut dr̃.i.Pe.3.q2
ſicut in arca ceteris ꝑeuntib⁹ pau
ce anie ſaluate ſunt:ita in eccleſia
pauci.ſ.ſoli electi ſaluabunt̃.Per 5
aquas aũt ſignificant̃ tribulatio
nes.Primo q2 aque impellunt irruendo ſicut tribula
tiones.Mat.7.Uenerunt flumina ꝛ flauerunt vẽti ꝛ
irruerũt in domũ illã ꝛc.Sed impulſu fluminũ eccle
ſia nõ mouet̃.Uñ ſubdit.Et nõ cecidit.Scdo aq̃ extin
guit ignem.Eccl.30.Ignem ardentẽ extinguit aqua:
ſic ꝛ tribulationes extinguunt impetus ꝯcupiſcentia
rum ne hoĩes ad libitũ eas ſequant̃:ſed nõ extinguũt
veram charitatẽ eccleſie.Can.8.Aque multe non po-
terunt extinguere charitatẽ nec flumina obruent illã.
Tertio aque ſubmergunt ꝑ inundationẽ.Tren.3.In
undauerũt aque ſup caput meũ:ſed eccleſia nõ ꝑ has
ſubmergitur.

a ſubmergiſ. Jon̄.2. Circundederūt me aq̄ vſq3 ad aīaȝ
meā: abiſſus vallauit me: pelagus op̄uit caput meū ⁊c̄.
Et poſt. Rurſum videbo tēplū ſc̄m tuū ⁊c̄. Nō ḡ de
ficit ſed ſubleuaſ. Et p̄mo p̄ eleuatione mētis ad deū.
Greg. Mala que in h̄ mundo q̄ nos p̄mūt ad deū nos
ire cōpellūt. Oſee.6. In tribulatione ſua mane ꝯſurgēt
ad me ⁊c̄. Sc̄do p̄ ſpūalē ꝯſolationē. ps. Sc̄dm multi
tudinē doloꝝ in corde meo ꝯſolationes tue letificaue
rūt aīam meā ⁊c̄. 2. Cor. i. Sicut abūdant paſſiōes xp̄i
in nobis: ita p̄ xp̄m abūdat ꝯſolatio nr̄a ⁊c̄. Tertio p̄
multiplicationē fideliū: q2 tp̄e p̄ſecutionū deus multi
plicauit eccleſiā. Exo.i. Quātoq3 magis opprimebāt
eos tāto magis multiplicabāſ ⁊ creſcebāt ⁊c̄. Sic ḡ cō
2 uenit huic ep̄le: q2 iſti multas tribulationes paſſi ſtete
rūt fortes. Videamus ergo textū. CAP. I.

Aulus ⁊ Siluan⁹ ⁊ Timothe
us: eccleſie theſſalonicenſiū in
deo patre nr̄o ⁊ dn̄o ieſu xp̄o:
gr̄a vobis ⁊ pax. †Gratias agi
Luc. 18. mus deo ſemp̄ p̄ omnibus vobis memori
am veſtri facientes in or̄onibus noſtris ſi
ne intermiſſione: memores op̄is fidei vr̄e
⁊ laboris ⁊ charitatis ⁊ ſuſtinentie ſpei dn̄i
noſtri ieſu xp̄i ante deum ⁊ p̄rem noſtrum.
3 Scientes fratres dilecti a deo electionē ve
ſtram: q2 euangeliū nr̄m nō fuit ad vos i
ſermone tm̄: ſed ⁊ in virtute ⁊ in ſpū ſcō ⁊
in plenitudine multa: ſicut ſcitis quales fue
rimus i vobis p̄p vos. Et vos imitatores
noſtri facti eſtis ⁊ dn̄i excipientes verbū in
tribulatione multa cum gaudio ſpiritusſan
cti: ita vt facti ſitis forma oībus credētibus
in macedonia ⁊ in achaia. A vobis.n. diffa
matus eſt ſermo dn̄i non ſolū in macedōia
4 ⁊ in achaia: ſed ⁊ in oī loco fides veſtra q̄
eſt ad deū p̄fecta eſt: ita vt non ſit nobis ne
ceſſe quicq̄3 loqui. Ipſi enim de nobis an
nunciant qualem introitū habuerimus ad
vos: ⁊ quomodo conuerſi eſtis ad deuȝ a
Joa. p̄ ſimulachris ſeruire deo viuo ⁊ vero: †⁊ ex
pectare filiuȝ eius de celis quē ſuſcitauit ex
mortuis ih̄m q̄ eripuit nos ab ira vētura.
¶ Et iō ap̄ls vult munire hic eccleſiā ꝯ tribulatiōes.
Et p̄mo ꝯ tribulationes p̄ntes. Et hoc in p̄ma ep̄la.
Sc̄do ꝯ futuras tp̄e antixp̄i: ⁊ hoc in ſc̄da. Prima di
uiditur in ſalutationē ⁊ ep̄larem narrationē ibi. (Gra
5 tias agimus ⁊c.) Item p̄mo tangit p̄ſonas ſalutātes.
Sc̄do eccleſiam ſalutatā. Tertio bona optata. Notā
dum eſt aūt q̄d q2 vbi nō delinq̄mus oēs pares ſum⁹:
iō q2 iſtis bonis ſcribit nō facit mētionē de officio ſuo:
ſed ſolū de noīe humilitatis. Sap.7. Et innumerabi
lis honeſtas p̄ manus illius. Et adiūgit duos q̄ eis p̄
dicauerūt cū eo. ſ. Siluanū q̄ ē ſylas ⁊ timotheū queȝ
circūcidit: vt dr̄ Act.16. Salutat aūt eccleſiā q̄ eſt con
gregatio fideliū. Et hoc in deo p̄re ⁊ dn̄o nr̄o ieſu xp̄o
.i. in fide trinitatis ⁊ diuinitatis ⁊ humanitatis xp̄i: q2
in hoꝝ cognitione erit nr̄a b̄titudo. Tāgit aūt p̄ſonaȝ
p̄ris ⁊ filij incarnati in q̄bus intelligiſ ſpūs ſcūs q̄ eſt
nexus amboꝝ. Bona optata ſunt gr̄a q̄ eſt p̄n̄ oīum
Tho. ſup̄ ep̄i. Pau.

bonoꝝ. i. Cor. 15. Gratia dei ſum id q̄d ſum. Et pax que b
eſt finis: q2 tunc eſt pax qn̄ appetitus totaliter pacaſ.
¶ Deinde cū dicit. (Gratias agimus ⁊c̄.) Incipit epi
ſtolaris narratio. Et p̄mo cōmēdat eos de p̄terita p̄ſe
uerantia. Sc̄do mouet eos ad bn̄ agendum in futuꝝ.
4.ca ibi. (De cetero ⁊c̄.) Itē p̄mo agit gratias vr̄ ō bo
nis eoꝝ. Sc̄do ea cōmemorat in ſpāli ibi. (Scientes
fratres ⁊c̄.) Circa p̄mum duo facit: q2 p̄mo ponit gra
rum actionem. Sc̄do eius mām ibi. (Memores ⁊c̄.)
Itē p̄mo p̄ eis gratias agit. Sc̄do p̄ eis orat ibi. (Me
moriam veſtri ⁊c̄.) Quātum ergo ad p̄mum dicit tria
que debent eſſe i gratiaꝝ actione. Primo q̄ ſit ordina
ta. ſ. ad deū. Ideo dicit. Gratias agimus deo. ps. gr̄am
⁊ gloriam dabit dn̄s. Ja.i. Oē datū optimū ⁊ oē donū 2
perfectum deſurſum eſt deſcendens a patre luminum
⁊c̄. Item aſſiduas: q2 ſemper. Itē vniuerſalis ibi. (Pro
omnibus vobis). Infra.5. In omnibus gratias agite ⁊c̄.
¶ Deinde orat p̄ eis dicens. (Memoriā ⁊c̄.) Quaſi
dicat. Qn̄cūq3 oro hēo vos in memoria. Ro.i. Sine i
termiſſiōe memoriā vr̄i facio ſp̄ in or̄onibus meis ⁊c̄.
¶ Deinde cū dicit. (Memores op̄is ⁊c̄.) Ponit bōa
de q̄bus gr̄as agit. ſ. fidē: ſpē ⁊ charitatē. i. Cor. 13. Nūc
aūt manent fides ſpes charitas tria hec ⁊c̄. Fidē p̄mit
tit: q2 ē ſubā ſp̄andaꝝ reꝝ ⁊c̄. Accedentē.n. ad deū op̄ȝ
credere ⁊c̄. Heb.11. Hec aūt nō eſt ſufficiens niſi habe
at op̄ationem ⁊ laborē. Et iō dicit. Operis veſtri ⁊ la
boris. Jac.2. Fides ſine op̄ibus mortua eſt. ¶ Itē q̄a
q̄ in laborando p̄p xp̄m deficit nihil v3. Lu.8. Ad tp̄s
credunt ⁊ in tp̄e tentationis recedūt: iō dicit. Operis ⁊ 3
laboris. Quaſi dicat. Memores fidei vr̄e op̄antis ⁊ la
borantis. Item charitatis in cuius op̄ibus abundant.
Infra.4. De charitate fraternitatis ⁊c̄. Itē ſpei q̄ facit
patienter ſuſtinere aduerſe. Ro.12. Spe gaudētes i tri
bulatione patientes. Et ſuſtinētie quā ſpes facit. Ja.5.
Patientiā iob audiſtis ⁊c̄. Spei in q̄3 dn̄i nr̄i. i. quā hē
mus de xp̄o vel quā xp̄s dedit nobis. i. Pe.i. Regenera
uit nos in ſpem viuam ⁊c. Hec ſpes eſt an̄ deū nō ante
oculos hoīum. Mat.6. Attendite ne iuſtitiā vr̄am fa
ciatis corā hoībus ⁊c. Heb.6. Quā ſicut anchoraȝ hē
m⁹ aīe tutā ⁊c. Spes.n. i veteri teſtō nō iduxit ad deū.
¶ Deinde cū dicit. (Scientes fratres ⁊c.) In ſpāli cō 4
memorat eoꝝ bona quos p̄mo cōmendat q̄ deuote ⁊
p̄mpte ſuſceperunt p̄dicationē nō obſtante tribulatio
ne. Secundo q̄ p̄pter tribulationē ab ea non receſſe
runt in ſc̄do capi. ibi. (Nam ipſi ſcitis ⁊c.) Iteꝝ p̄ma
pars diuidiſ in duas: q2 p̄mo oſtendit qualis fuit iſta
p̄dicatio. Secundo qualiter ab eis recepta ibi. (Et vos
imitatores ⁊c.) Circa p̄mum tria facit: q2 p̄mo oſtēdit
q̄d circa eos ſciebat. Sc̄do modū p̄dicationis ſue ibi.
(Q2 euāgeliū ⁊c.) Tertio q̄d ipſi ſciebāt de ap̄lo ibi.
(Sicut ſcitis ⁊c.) Dicit ergo. O fratres dilecti a deo:
nō ſolū cōiter īq̄3tū dat eſſe nāe: ſed inq̄3tum ſpāliter
ad bona eterna eſtis vocati. Malac.i. Jacob dilexi ⁊c.
Deut.33. Dilexit populos ⁊c. Electionem vr̄aȝ. Qua 5
ſi dicat. Certitudinalr̄ cognoſco vos eē electos: q2 hāc
electionem non meruiſtis: ſed a deo eſtis gratuite ele
cti. Et hoc ſcio: q2 deus dedit mihi magnū argumētū
in p̄dicatione. ſ. q̄ illi q̄bus loquor ſunt a deo electi. ſ.
qn̄ deus dat eis vel mihi gr̄am copioſe p̄dicandi eis.
¶ Cōſequenter q̄d dr̄ Ezech.3. Et linguā tuā adhe
rere faciā palato tuo ⁊c. Et iō p̄ cōmemorat q̄3 virtuo
ſe eius p̄dicauit. Sc̄do īducit eoꝝ teſtimōiū ibi. (Sic
ſcitis ⁊c.) Virtuoſe q̄dē: q2 nō fuit i ſublimitate ſmōis
ſed in v̄tute. i. cor. 2. Sermo meus ⁊ p̄dicatio mea nō i
p̄ſuaſibilib⁹ hūane ſapīe v̄bis: ſed oſtēſione ſpūs ⁊ v̄tutis
⁊c. i. Cor.4. Nō.n. in ſermōe ē regnū dei: ſed i virtute

c Vel pōt referri ad ꝯfirmationē ꝑdicationis vel ad mo
dū ꝑdicādi. Si ad pᵐ ſic ꝯfirmata fuit ꝑdicatio mea vo
bis nō argumētis: ſed v̄tute miraculoꝝ. Vñ dr̄. Mar.
vlt. Dn̄o coopante ⁊ ſermonē ꝯfirmāte ſequētib⁹ ſignis.
¶ Itē in datione ſpūs ſci. Act. 10. Adhuc loquēte pe
tro v̄ba hec: cecidit ſpūs ſcūs ſup oēs q audiebāt v̄bū
⁊c̄. Heb. 2. Cōteſtāte deo ſignis ⁊ portētis ⁊ varijs vir
tutibus ⁊ ſpūs ſci diſtributiōbus ⁊c̄. Et i plenitudine
⁊c̄. Et h̄ addit ne crederēt ſe minus recepiſſe q̄ iudei.
Quaſi. d. Spūs ſcūs nō ē ꝑſonaꝝ acceptor: ſ3 i ea ple
nitudie fuit apd̄ vos ſic̄ apud iudeos. Act. 2. Repleti
ſunt oēs ſpū ſcō ⁊c̄. S3 ſi ad 2ᵐ ſic virtute. i. v̄tuoſa3 vi
2 tā vobis oñdēs. Act. 1. Cepit dn̄s facer̄ ⁊ docere ⁊c̄. Et
in ſpū ſcō. ſ. ſuggerēte. Mat. 10. Nō eſtis vos q loqmi
ni ⁊c̄. In plenitudie multa. ſ. q: iſtruxi vos de oīb⁹ q̄ ꝑ
tinent ad finē nec̄ia. Inducit āt eoꝝ teſtimoniū ad h̄
cū dic̄. Qz vos ſcitiſ ⁊c̄. i. q̄lia dōa ⁊ v̄tutes oñdim⁹ i vo
bis. 2. cor. 5. Spo āt ⁊ i ꝯſciētijs v̄ris māifeſtos nos eē.
¶ Deide cū dicit. (Et vos imitatores ⁊c̄.) Oñdit q̄uo
ꝑdicationē ſuā virtuoſe receperunt: nec pp̄ tribulatiōes
receſſerūt. Et pmo oñdit eoꝝ virtutē in h̄ q̄ alios imi
tati ſūt. Scd̄o q̄ alijs ſe imitabiles ꝯſtiterūt. ¶ Ita vt
facti ſitis ⁊c̄. Circa pᵐ duo facit: q: pmo oñdit q̄s ſunt
imitati. Scd̄o in q̄b⁹ ſunt imitati ibi. (Excipiētes ⁊c̄.)
Circa pᵐ dicit q̄ imitati ſunt eos quos debuerūt. ſ. apla
3 tos. Et iō dicit. Imitatores vos facti ⁊c̄. Phil. 3. Imita
tores mei eſtote fratres ⁊c̄. Sed imitati ſunt nō i eo in
quo delinqmus ſicut hoīes: ſed in quo imitamur xp̄3.
Vñ ⁊ dr̄. 1. Cor. 4. Dixi imitatores mei eſtote ſic̄ ⁊ ego
xp̄i. i. in quo imitatus ſum xp̄m. ſ. in patiētia tribulatio
nis. Mat. 16. Si q̄s vult poſt me venire abneget ſemet
ip̄m ⁊ tollat crucē ſuā ⁊ ſequat̄ me ⁊c̄. 1. Pet. 2. Xp̄us
paſſus ꝑ nobis vobis relinquēs exēplū vt ſequamini
veſtigia eius ⁊c̄. Et iō dicit. In multis tribulationib⁹
. i. q̄uis multa tribulatio imineret pp̄ verbū: tn̄ illō ac
cepiſtis cū gaudio. Iac. 1. Oē gaudiū exiſtimate fratres
mei cū in tētationes varias incideritis ⁊c̄. Act. 5. Ibāt
apl̄i gaudētes a ꝯſpectu cōcilij: qm̄ digni hīti ſunt pro
noīe ieſu ꝯtumeliā pati ⁊c̄. ¶ Cū gaudio ſpūs ſancti.
Nō alio quocūq3 q eſt amor dei: q facit gaudiū patiēti
4 bus pp̄ xp̄m q: amant eū. Canti. 8. Si dederit hō oēm
ſubām domus ſue ꝑ dilectione q̄ſi nihil deſpiciet eam.
¶ Et ſic eſtis imitatores nr̄i q̄. ſ. alijs eſtis imitabiles.
Vñ dicit. Ita vt ⁊ facti ſitis ⁊c̄. Circa qd̄ tria facit: q: p
mo oſtēdit eos eſſe imitabiles. Scd̄o quō eoꝝ fama di
uulgata eſt ibi. (A vobis. n. diffamatus ē ⁊c̄.) Tertio
quō ab oībus laudabant̄ pp̄ſis ibi. (Ipſi. n. annūciant
⁊c̄.) Dicit ḡ. Ita ꝑfecte nos imitati eſtis vt ſitis fci for
ma. i. exēplū vite nō ſolū in terra v̄ra: ſed i alijs. Mat.
5. Sic luceat lux v̄ra corā hoīb⁹ vt videāt opa v̄ra ⁊c̄.
Sed credētibus forma facti eſtis q̄bus fides v̄ra inno
tuit. Ad qd̄ bonitas v̄ra acceſſit. A vobis. n. diffamat⁹
eſt ſmo dn̄i. i. ꝑdicādi dn̄3. i. v̄ra fama diffuſa ē nō i ma
5 cedonia ⁊ achaia q̄ ſūt vob̄ vicine: ſed fides v̄ra ad de
um ꝑfecta. i. quā deus acceptat ⁊ ꝯiungit vos deo: q̄ ēt
eſt in oī loco diuulgata. Ro. 1. Fides v̄ra annūciat̄ i vni
uerſo mūdo ⁊c̄. Et ſignū huius eſt: q: nō eſt nec̄e ⁊c.
Boni. n. ꝑdicatoris eſt bona alioꝝ in exēplū adducere
2. Cor. 9. Veſtra. n. emulatio prouocauit plurimos.
Deide cū dicit. (Ipſi. n. ⁊c.) Ponit eoꝝ laudē q̄ ab ali
is laudabant̄ q: de vobis annūciāt ⁊c. ꝓuer̄. vlti. Lau
dent illā in portis opa eius ⁊c. Laudāt āt in vob̄ mea3
ꝑdicationē ⁊ v̄ram ꝯuerſionē. Annūciāt ḡ q̄lē itroitu3
habuerim⁹ ad vos: q: cū magna difficultate ⁊ i tribu
lationibus. Laudāt ēt v̄ram ꝯuerſionē. Et oſtēdit q̄uo
a quo ⁊ ad q̄d ꝯuerſi ſunt. Quo ad pmū dicit. Et q̄uo

ꝯuerſi eſtis ad deū. i. q̄ facilr̄ ⁊ ꝑfecte. Iohel. 2. Cōuer d
timini ad me i toto corde v̄ro ⁊c. Eccl. 5. Ne tardes cō
uerti ad dn̄m ⁊ ne differas de die in diē ⁊c. Quo ad 2ᵐ
dicit. A ſimulacris. 1. Cor. 12. Scitis qm̄ cū gētes eētis
ad ſimulacra muta prout ducebamini eūtes ⁊c. Quo
ad 3ᵐ dicit ſeruire deo. ſ. ſeruitute latrie: nō creature: ſ3
deo. Cōtra qd̄ dr̄. Ro. 1. Seruierūt creature potius q̄3
creatori ⁊c. Et dicit. Viuo vt excludat ydolatrie cultū:
q: ydolatre colebāt quoſdā mortuos: quoꝝ aīas dixe
runt deificatas: ſicut Romulū ⁊ Herculē. Et iō dicit:
viuo. Deu. 32. Viuo ego in eternū ⁊c. Itē q: platonici
putabant quaſdā ſubās ſepatas deos eſſe participatio
ne. Dr̄ vero non participatione diuine nāe: ſed q: ſerui
entes ſunt remunerādi: ideo q: ſic eſtis reſtat vt remu 2
nerationem expectetis. Vñ dicit. Et expectare filium
eius. ſ. dei de celis deſcendentem. Luc. 12. Et vos ſimi
les hominibus expectantibus dominum ſuum quan
do reuertatur a nuptijs ⁊c. Eſa. 30. Beati omnes qui
expectant eum ⁊c. Illi autem ſunt qui ſunt lumbis ꝓ
cincti. Duo aūt expectamus: ſcilicet reſurrectione3: vt
ſcilicet ei conformemur. Unde dicit. Quem ſuſcitauit
ex mortuis ieſum. Romanoꝝ. 8. Qui ſuſcitauit ieſum
xp̄m a mortuis viuificabit ⁊ mortalia corpora veſtra
⁊c. Phil. 3. Reformabit corpus humilitatis noſtre cō
figuratum corpori claritatis ſue ⁊c. Item liberari a pe
na futura que imminet reis. A cauſa autem pene. ſ. a 3
peccato liberamur per xp̄m. Unde dicit. Qui eripuit
vos ⁊c. Apo. 6. Abſcōdite vos a facie ſedētis ſup thro
nū ⁊ ab ira agni ⁊c. Ab hac ira nullus pōt nos libera
re niſi chriſtus. Mat. 3. Quis demonſtrabit vobis fu
gere a ventura ira?

CAP. II.

Nam ipſi ſcitis fratres introitu3
noſtrum ad vos: q: nō inanis
fuit: ſed ante paſſi multa ⁊ con
tumelijs affecti ſicut ſcitis i phi
lippis fiducia3 habuimus in deo noſtro lo
qui ad vos euangelium dei multa ſollicitu
dine. Exhortatio. n. noſtra nō de errore ne
q3 de inmundicia: neq3 in dolo: ſed ſicut 4
ꝓbati ſumus a deo vt crederet̄ nobis euā
geliū ita loquimur: ⁊ nō quaſi hoībus placen 3° re. ca. 8.
tes: ſed deo q ꝓbat corda nr̄a. Neq3 enim
aliqn̄ fuimus in ſermone adulationis ſicut
ſcitis neq3 in occaſiōe auaricie: deus teſtis
eſt nec q̄rentes ab hoībus gloriam neq3 a
vobis: neq3 ab alijs: cū poſſem⁹ vobis one
ri eſſe vt xp̄i apl̄i. Sed facti ſumus paruuli
in medio veſtrum tanq̄3 ſi nutrix foueat fili
os ſuos: ita deſiderantes vos cupide: vole 5
bamus tradere vobis non ſolū euangeliu3
dei: ſed etiam animas nr̄as qm̄ chariſſimi
nobis facti eſtis. Memores eni facti eſtis
fratres laboris noſtri ⁊ fatigationis nocte
⁊ die operantes: ne quē v̄rm grauaremus
ꝑdicauimus in vobis euangeliū dei. Vos
teſtes eſtis ⁊ deus q̄3 ſancte ⁊ iuſte ⁊ ſine q̄
rela vobis q credidiſtis affuim⁹ ſicut ſcitis
q̄r vnūquēq3 veſtrum ſicut pater filios ſu
os depcantes vos ⁊ ꝯſolantes: teſtificati ſu
mus vt

a mus vt ambularetis digni deo qui vocauit
vos in ſuuz regnum ⁊ gloriam.
¶ Supra cõmẽdauit eos ꝙ in tribulatiõibus ṽbum
dei receperũt: hic cõmẽdat eos ꝙ ab eo nõ receſſerunt
ꝑpter tribulatiões. Et circa h̃ tria fac: q: p̄ ꝯmemorat
eorũ tribulatiões. Scdo oñdit quale eis remediũ adhi
buit in 3° cap. ibi. (Propter qd ⁊c.) Tertio propter qd
ibi. (Q: nũc viuim⁹ ⁊c.) Q: vo ſupra dixit ꝙ eis nũcia
ri ab oĩbus introitũ apli ad eorꝫ cõuerſionẽ: ideo p̄ agit d
itroitu ſuo. Scdo de eorꝫ ꝯuerſiõe ibi. (Jõ ⁊ nos grãs
⁊c.) Circa pmũ tria fac: q: p̄ cõmemorat ſuã cõſtãtiaʒ
quã habuit anteq̃ ad eos veniret. Scdo ſinceritatem
doctrine ꝑ quã eos ꝯuertit ibi. (Exhortatio. n. nr̃a ⁊c.
2 Tertio ſinceritatẽ ſue cõuerſatiõis cuʒ conuerſis ibi.
(Uos eni ⁊c.) Iteruʒ pma i duas: quia p̄ p̄mittit tri
bulatiões q̃s paſſus eſt anteq̃ ad eos veniret. Scdo
quõ fiduciã ex h̃ nõ amiſit: ibi. (Fiduciã habuim⁹ ⁊c.)
Dicit ḡ. Dico ꝙ annũciat itroitũ nr̃m quẽ ⁊ vos ſcitis:
qm̃ nõ fuit inanis. i. leuis: ſʒ difficilis: q: ꝑ multas tribu
latiões. Uel nõ inanis. i. vacuus ſʒ plenus. Gene. p̄. ter
ra erat inanis ⁊ vacua ⁊c. Uel nõ inanis. i. mobilis ſed
ſtabilis. Phil. 2°. Nõ in vanũ cucurri neq̃ in vacuũ la
boraui ⁊c. Sʒ añ ſum⁹ paſſi paſſiones corꝑales. ꝓuer.
19. Doctrina viri ꝑ patiẽtiã noſcit. ps. Bñ patiẽtes erũt
vt annũciẽt ⁊c. Itẽ ſpũales q: cõtumelijs ex h̃ affecti i
3 philippis vbi ꝑpter curationẽ phitoniſſe paſſus eſt tri
bulatiões. Et hec ciuitas ẽ macedonie. Nec tñ ꝑpter
hec fiducia p̄dicãdi eſt extincta. Eſa. 12. Ecce de⁹ ſalua
tor me⁹ fiducialr agã ⁊ ñ timebo ⁊c. et hec fiducia fuit
p̄dicãdi ad vos euãgeliũ dei i mlta ſollicitudie d vr̃a ꝯ
uerſiõe Ro. 12. Q̃ in p̄eſt i ſollicitudie. 2. Cor. 11. p̄ter ea
que extrinſecus ſunt inſtantia mea quottidiana ſolli
citudo omnium eccleſiam.
¶ Deinde cum dic̃. (Exhortatio). Oſtendit ſincerita
tẽ ſue p̄dicatõis. Et circa hoc duo facit: q: p̄ ꝓbat ſin
ceritatẽ ſue doctrine. Scdo q̃dam q̃ dixerat expõit ibi.
(Non q̃ſi hoibus ⁊c.) Circa pmũ duo fac: q: pmo ex
cludit corruptionẽ doctrine. Scdo ponit ſinceritateʒ
ibi. (Sed ſicut ꝓbati ⁊c.) Doctrina aũt corrũpit vl ꝓ
4 pter rẽ q̃ docetur vel ꝑpter itẽtioneʒ docẽtis. Propter
pmũ duplr corrũpit doctrina. ſ. vel ꝑ errorem ſicut do
cẽs ſaluũ eẽ per xp̃ʒ cũ legalib⁹. 2ª Thi. 3. Mali hoies
⁊ ſeductores ꝓficiẽt in peius errãtes ⁊ in errorẽ mittẽ
tes: ⁊c. Jõ dicit Exhortatio. n. noſtra nõ ẽ ſicut aliq̃ꝫ
ex errore vel propter imũdiciã: ſicut dicẽtiũ vacanduʒ
eſſe voluptatibus q̃ doctrina eſt a quodã nicholao: q
ꝑmiſit ꝑmiſcua matrimonia cõmunicãs alijs ſuã vxo
rẽ. Jõ dic̃. Nec d imũdicia. Apo. 2. Permittis mulierẽ
iezabel q̃ ſe dic̃ ꝓphetã docere ⁊ ſeducere ſeruos meos
fornicari ⁊ mãducare de ydolotitis ⁊c. Job. 6. Nõ iue
nietis in lingua mea iniqtatẽ ⁊c. ¶ Itẽ nec eſt exhor
tatio in dolo ſicut quorundã q licet verũ dicãt habent
5 tñ itẽtiõem corruptã: q: non ꝓfectũ auditorꝫ neq̃ dei
honorẽ ſʒ ſuuʒ querũt honorẽ. Cõtra qd dicit. Neq̃ in
dolo. Jere. 9. Sagitta vulnerans lingua eorꝫ doluʒ lo
cuta eſt ⁊c. Sua ḡ p̄dicatio nõ eſt corrupta: ſʒ ſincera.
Sincerũ aũt aliqd ẽ qd ſeruat ſuaʒ nãm. tunc eſt p̄di
catio ſincera qñ quis docet eo tenore ⁊ fine q̃ xp̃s do
cuit. Et ideo dicit. Sed ſicut ꝓbati. i. eo mõ ⁊. ea itẽtõe
qua deus nos elegit ⁊ approbauit ad p̄dicãdum euã
geliũ loqmur. Gal. 2. Creditũ eſt mihi euangeliũ ꝑpu
tij ſicut petro circũciſiõis ⁊c. Act. 9. Uas electõis ẽ mihi
iſte: vt portet nomẽ meũ corã gẽtib⁹ ⁊ regib⁹ ⁊ filijs iſrl.
¶ Deide cũ dic̃. (Nõ q̃ſi hominibus ⁊c.) oñdit ꝙ ſua
p̄dicatio ñ eſt in dolo. Pᵒ excludẽs illud ꝑ qd vide
ret eẽ doloſa. Scdo mãifeſtat ꝑ ſignum ibi. (Neq̃ ali

quãdo ⁊c.) Tertio ꝑ cãm ibi. (Neq̃ in occaſione ⁊c.) b
Propter p̄ᵐ dic̃. Predicatio mea nõ ẽ q̃ſi hoib⁹ placẽs
. ſ. finalr. ps. Diſſipata ſunt oſſa eorꝫ q hoibus placent.
Gal. pmo. Si hoib⁹ placerẽ xp̃i ſuus nõ eſſem ⁊c. Ali
quãdo tñ debẽt velle placere hoibus ꝑpter gl̃iaʒ dei vt
p̄dicatio magis fructificet: ſicut dicitur. i. Cor. 10. Ego
per oĩa omnibus placeo ⁊c. Sʒ deo ⁊c. Prouer. 16. Om
nes vie hoĩuʒ patẽt oculis eius ⁊c. Hui⁹ aũt ſignum ẽ
q: nõ adulatõibus loquẽtes eis placẽtia. Eſa. 30. Lo
quimini nobis placẽtia: videte nobis errores ⁊c. ꝓuer.
24. Nõ lactes quẽq̃ labijs tuis ⁊c. Et idẽ oñdit ꝑ cãʒ.
Propter duo enim aliqs q̃rit hoibus placere. ſ. vl pro
pter bñficia: vel ꝑpter gl̃iam. Hoc aũt h̃ excludit: ⁊ pri
mo p̄ᵐ dicẽs. Neq̃ fuim⁹ ⁊c. q: nõ ſolũ adulationem 2
d̃uitauim⁹: ſʒ ẽt oẽm occaſionẽ auaricie. pᵉ Thi. 6. Exi
ſtimantiũ q̃ſtũ eẽ pietatẽ ⁊c. Jere. 6. A minori qppe vſ
q̃ ad maiorem oẽs auaricie ſtudẽt ⁊c. Scdo ſcdm ibi.
(Neq̃ querẽtes a vob̃ neq̃ ab alijs gl̃iaʒ) de doctrina
cũ haberem⁹ vñ poſſem⁹ gl̃iari ⁊ accipe: imo oneri eẽ:
q: debebãt ei gl̃iaʒ ⁊ ſuſtẽtationẽ. Et vocat on⁹ q: ꝑuer
ſe eis p̄dicãtes vltra modũ h̃ ab eis q̃rebãt. Eſa. 3. vos
n. dpaſti eſt] vineã meã: ⁊ rapia paupis l domo vr̃a ⁊c.
¶ Deinde cũ dic̃. (Sed facti ſumus ⁊c.) Manifeſtat
hec duo ⁊ p̄ ꝙ nõ q̃rit hũanã gl̃iam. Scdo ꝙ nec oc
caſionẽ auaricie ibi. (Memores. n. eſtis ⁊c.) Circa p̄
mũ duo facit. q: p̄ oñdit ſuã humilitatẽ. Scdo ſub ſili
tudie oñdit ſuã ſollicitudinẽ ibi. (Tanq̃ ſi nutrix ⁊c.) 3
Ponit ḡ p̄ᵐ dicẽs ꝙ facti ſunt paruuli ⁊c. i. humiles.
Eccl. 32. Rectorẽ te poſuerũt noli extolli: eſto in illis q̃
ſi vn⁹ ex ipſis ⁊c. Qd oñdit in ſilitudine dicẽs. tanq̃ ſi
nutrix q̃. ſ. cõdeſcẽdit infanti balbutiẽdo ei loquens vt
puer loq diſcat ⁊ in geſtibus ei ẽt cõdeſcendit. pᵉ Cor.
9. Oibus oia factus ſuʒ. pᵉ Cor. 3. Tanq̃ puulis i xp̃o
lac vob̃ potũ dedi nõ eſca ⁊c. Etiã aias. Jõ. 10. Bon⁹ pa
ſtor aiaʒ ſuã dat ꝓ ouib⁹ ſuis ⁊c. Q̃m chariſſimi ⁊c. 2.
Corit. 12. ego aũt libẽtiſſime impẽdaʒ ⁊ ſupimpẽdar ego
ipſe ꝓ aiab⁹ vr̃is: licet plus vos diligẽs minus diligar.
¶ Deide cũ dicit. (Memores. n. eſtis ⁊c.) oñdit ſcdʒ
dicẽs. Itẽ neq̃ ꝓ occaſionẽ auaricie: q: nihil a vobis
ſũpſim⁹ ſʒ d labore. q: laboris ⁊c. Et aliq laborãt qdeʒ
ſʒ ex ſolatio: ſʒ nos nõ ſʒ cũ labore. Jõ dicit laboris nr̃i. 4
Nec ꝑꝑ exercitationẽ corꝑis: ſʒ cũ fatigatiõe. Uñ dic̃.
Et fatigatiõis. Aliq ẽt laborãt d die nos d nocte. Per
h̃. n. voluit arcere pſeudo q nimis accipiebãt: ⁊ ꝑpter
occioſos iter eos pᵉ Cor. 4. laboram⁹ opãtes manib⁹ nr̃is.
¶ Deide cũ dicit. (Uos. n. eſtis ⁊c.) Ponit puritateʒ
ſue cõuerſatiõis: ⁊ pmo quomodo ſancta quo ad vitã.
Scdo qñ ſollicita quo ad doctrinam ibi.) Q̃n aliter
vnũquẽq̃ ⁊c.) Dicit ḡ. Scitis quoniã ſancte. i. pure.
Leui. 11. ⁊. 19. Sancti eſtote q: ego ſanctus ſum. Juſte
quo ad ꝓximũ. Tit. 2°. Sobrie ⁊ iuſte ⁊ pie viuamus
i h̃ ſeculo ⁊c. Sine q̃rela nob̃ credidiſtis. i. ex quo credi
diſtis nihil agẽtes: vñ q̃s poſſet ſcãdalizare vnũquẽq̃
veſtrꝫ ſingulariter. Nota ꝙ ſingularis predicatio quã
doq̃ multuʒ valet. ¶ Tanq̃ pater. prime Cor. 4. In 5
chriſto ieſu per euangelium ego vos genui. ¶ Depre
cãtes. philemo. Multã fiduciã habẽs in xp̃o ieſu im
perãdi tibi. qd ad rẽ ꝑtinet. ꝑpter charitateʒ magis ob
ſecro. Et cõſolatiõnẽ ꝑ ṽba lenia. Cõtra qd dr. Ezec.
34. Cum auſteritate imperabatis eis ⁊ cũ potẽtia ⁊c.
Eſa. 61. Ut cõſolarer oẽs lugẽtes ⁊ ponerẽ cõſolatiõeʒ
lugẽtib⁹ ſyon ⁊c. Et qd p̄dicaſti. Ut digne. i. vt vr̃a cõ
uerſatio eſſet talis q̃lis dcet miniſtros chriſti. Col. pmo.
Ambuletis digne deo ꝑ omnia placentes ⁊c. Deo qui
vos ⁊c. Sap. 6. Cõcupiſcẽtia itaq̃ ſapiẽtie deducet ad
regnum perpetuum. ¶ Lectio. II.

c Luc. 18. Deo ⁊ nos gratias agim⁹ deo
ſine itermiſſiōe: q̄m cū accepiſ-
ſetis a nobis v̄bū audit⁹ dei: ac
cepiſtis illō nō vt v̄bū hoīuꝫ:
ſed ſicut ē vere v̄bū dei: q̄ opaꝛ in vobis q̄
credidiſtis. Uos eni imitatores facti eſtis
frēs eccleſiarū dei que ſunt in iudea in xp̄o
ieſu: q꞉ eadē paſſi eſtis ⁊ vos a cōtribulibus
v̄ris ſicut ⁊ ipſi a iudeis: q̄ ⁊ dn̄m occiderūt
ieſuꝫ ⁊ prophetas: ⁊ nos pſecuti ſūt: ⁊ deo
2 nō placēt: ⁊ oībus hoībus aduerſantur: ꝓ
hibētes nos gētibus loq̄ vt ſalui fiāt vt im-
pleāt peccata ſua ſemp. † Peruenit eni ira
Exo. 32.c. dei ſup illos uſqꝫ in fineꝫ. Nos aūt fratres
deſolati a uobis ad tēpus hore: aſpectu nō
corde abūdātius feſtinauimus facieꝫ u̇raꝫ
uidere cū multo deſiderio quoniā uoluim⁹
uenire ad uos ego q̄dē paulus ⁊ ſemel ⁊ ite
ruꝫ: ſed impediuit nos ſathanas. Que ē.n.
3 n̄ra ſpes aut gaudiū aut corona gl̄ie. Nōne
vos ante dn̄m n̄rm ieſum xp̄m in aduentu
eius. Uos eni eſtis gl̄ia noſtra ⁊ gaudiuꝫ.
¶ Supra oſ̄dit apoſtolus q̄lis fuit ad eos introitus
ſuus: hic oſ̄dit q̄lis fuit eoꝝ cōuerſio. Et circa h̄ duo
facit: q꞉ p̄ oſ̄dit ꝙ perfecte cōuerſi ſūt ꝑ fidē firmam.
Secundo quō fortiter perſtiterunt in tribulationibus
ibi. (Uos.n.⁊c̄.) Ponit ḡ p̄mo bona eoꝝ ꝓ q̄bus gra
tias agit: ⁊ reddit rōnē. Dicit ḡ ideo: q꞉ ſollicite vobis
predicaui ſicꝫ p̄r filijs: iō de bonis veſtris gratias ago:
ſicꝫ pater de filijs. 3ᵉ Joā. Maiorē horū nō habeo graꝫ
q̄ꝫ vt audiā filios meos in veritate ambulare. Philip.
4 4. Cū gr̄arū actiōe. Sꝫ de quo? Quoniā cū accepiſſe-
tis a nobis ⁊c̄. Gr̄as debet agere predicator q̄n verbuꝫ
eius in auditoribus ꝓficit. Et dicit verba auditus dei
ꝑ nos. ps. Audiaꝫ q̄d loq̄tur in me dn̄s de⁹ ⁊c̄. Ro.io.
Fides.n. ex auditu: auditus aūt ꝑ v̄bū xp̄i ⁊c̄. ¶ Ac-
cepiſtis illō.i. firmiter in corde tenuiſtis. Nō vt v̄bum
hominū: q꞉ vana v̄ba hominis. 2ᵉ Cor.13. An experimē-
tū q̄ritis eius q̄ in me loq̄ꝛ xp̄s. 2. Pet. p̄. Nō.n. volū-
tate hūana allata eſt aliq̄n ꝓphetia: ſꝫ ſp̄uſcō inſpirati
locuti ſūt ſc̄ti dei hoīes. Et q̄re gr̄as agitis: q꞉ hoc ip
ſum ꝙ credidiſtis de⁹ in vob̄ opat⁹ eſt. Phil.2. Deus
eſt qui opatur in vobis velle ⁊ ꝑficere ꝓ bona volūta
te. Eſa.26. Oīa opa noſtra operatus es in uobis dn̄e.
¶ Deīde cū dic̄. (Uos.n.⁊c.) Oſ̄dit quō fortiter per-
5 ſtiterūt in tribulatiōibus. Et circa h̄ duo facit: q꞉ p̄mo
ponit tribulatiōes eoꝝ in q̄bus ſteterunt. Scd̄o qō re
mediū ꝓpoſuit adhibere ibi. (Uos aūt ⁊c̄.) Jtē p̄⁹ di-
uidiꝛ in duas. q꞉ p̄ cōmēdat eoꝝ patiētiā in aduerſis:
Scd̄o rep̄hēdit eos q̄ intulerūt aduerſa ibi. (Qui xp̄ꝫ
⁊c.) Dic̄ ḡ. Accepiſtis verbū nō vt ē hoīum ſed dei: q꞉
expoſuiſtis vos ꝓ illo vſqꝫ ad morteꝫ. Per h̄.n. ꝙ hō
moriꝛ ꝓpter xp̄m teſtificaꝛ ꝙ v̄ba fidei ſūt v̄ba dei. Et
iō martyres idē eſt qd̄ teſtes. ¶ In iudea. Jbi.n. fides
Fides p̄mo annūciata eſt i iudea. xp̄i p̄ eſt annūciata. Eſa.2. De ſyon exibit lex ⁊ v̄bum
dn̄i d̄ hierl̄m. Jbi ēt p̄ pſecutio fidei facta fuit. Act.8. fa
cta ē aūt in illa die pſecutio magna in eccl̄ia q̄ erat hie
roſolymis ⁊c̄. Heb.10. Rememoramini āt p̄ſtinos dies
in q̄bus illumiati magnū certamē ſuſtinuiſtis paſſionū
⁊c̄. Et iſti ſīles paſſiōes paſſi ſūt. Et iō dic̄. Eadē paſſi

a cōtribulibus v̄ris.ſ. ab īfidelibus theſſalonicenſib⁹. d
Mat.10. Jnimici hominis domeſtici eius
¶ Deīde cū dic̄. (Qui ⁊ ip̄m dn̄m ⁊c.) Uituperat iu-
deos a q̄b⁹ icepit pſecutio. Et p̄ cōmemorat eoꝝ cul-
pā. Secūdo rōnē culpe ibi. (Ut impleāt ⁊c̄.) Circa p̄ᵐ
tria fac̄. q꞉ p̄ eoꝝ culpā pōit.i. cōpatiōe ad dei miſtros.
Secūdo ad ip̄m deū. Tertio ad totū ḡenus hūanum.
Miſtri dei ſūt p̄dicatores. Predicatio aūt p̄ncipalr̄ ē
a xp̄o: figuraliter a ꝓphetis executiue ab ap̄lis. Con-
tra hos tres inſurrexerunt iudei. Et p̄ dicit de xp̄o ibi.
(Qui ⁊ dn̄ꝫ ⁊c.) Mat. Hic ē heres venite occidamus
eū. Nec obſtat ſi gētiles occiderūt eū: q꞉ ipſi ſuis voci-
bus petierūt eū occidi a pilato. Jere.12. Facta ē heredi
tas mea mihi q̄ſi leo in ſilua dedit ꝯ me vocē ⁊c. Scd̄o 2
dic̄ d̄ ꝓphetis ibi. (Et ꝓphetas.) Act.7. Quē ꝓphe
taꝝ n̄ ſūt pſecuti patres v̄ri ⁊ occiderūt eos q̄ p̄nūcia-
bāt de aduentu iuſti cuius vos nūc ꝓditores ⁊ homi-
cidie fuiſtis. Tertio dic̄ de ap̄lis. Et nos.ſ. ap̄los. Ma.
10. Tradēt vos in concilijs ⁊c. Scd̄o pōit culpā in cō-
paratiōe ad deū ibi. (Deo nō placēt) licet crederēt in h̄
ſe obſequiū preſtare deo. Jo.16. Sꝫ q꞉ ꝫelū dei habent
nō ſolū ꝯm ſciam iō deo n̄ placēt: q꞉ nō faciūt recta fi-
de. Et ſine fide īpoſſibile ē placere deo. He.11. Eſa.5. ira
tus ē furor dn̄i in pp̄lo ſuo ⁊c̄. Tertio oſ̄dit eoꝝ cul-
pā in cōpatiōe ad totū gen⁹ hūanū cū dic̄. Oīb⁹ hoīb⁹
aduerſanꝛ. Gen̄.16. Man⁹ eius ꝯ oēs ⁊c̄. Aduerſaꝛ āt
in h̄: q꞉ ꝓhibēt ⁊ impediūt p̄dicationē gētiliū ⁊ cōuer 3
ſiōeꝫ. Act.11. Rep̄hēdiūtur petrus ꝙ iuit ad cornelium.
Jtē Luc.15. Fili⁹ maior.ſ. pp̄ls iudeoꝝ turbaꝛ: q꞉ filius
minor.i. populus gentiliū recipiꝛ a p̄re. Eſa.45. Ue q̄
dicit patri q̄d generis? Numeri.11. q̄s det vt oīs pp̄ls ꝓ
phetet. Rō āt hui⁹ culpe ē ex diua ꝑmiſſiōe: q꞉ vult ꝙ
impleant pctā ſua. Oium.n. q̄ ſūt ſiue bona ſiue mala
eſt q̄dā certa mēſura: q꞉ nihil ē īfinitū. Et oium iſtoꝝ
mēſura ē in p̄ſciētia. Bonorū q̄dē in eius p̄paratione.
Ephes.4. Q꞉ vnicuiqꝫ v̄rm daꝛ gr̄a ſꝫ mēſurā dona-
tionis xp̄i. Maloꝝ v̄o i ꝑmiſſiōe. q꞉ ſi aliq̄ ſūt mali nō
tm̄ q̄ꝫtū volūt: ſꝫ q̄ꝫtū deus ꝑmittit. Et iō tandiu viuūt
q̄ꝫdiu ꝑueniāt ad hoc qd̄ de⁹ ꝑmittit. Mat.23. Imple- 4
te mēſuraꝫ p̄rm v̄roꝝ ⁊c. Et iō dicit. Ut impleant ⁊c.
Deus.n. dedit iudeis poſt paſſionē xp̄i ſpaciū peniten
tie ꝑ 40. ānos nec ꝯuerſi ſūt: ſꝫ addebāt peccata pctis.
Et iō de⁹ nō plus ꝑmiſit. Un̄ dic̄ hic. Peruenit ira dei
⁊c̄. 4. Reg.22. Jra dei magna ſuccēſa ē ꝯ nos. q꞉ nō au
dierūt patres noſtri verba libri huius ⁊c̄. Luc.21. Erit
.n. preſſura magna ſup terrā ⁊ ira populo huic ⁊c. Et
nō credas ꝙ hec ira ſit ꝑ cētū ānos: ſꝫ vſqꝫ ad finē mū
di qn̄ plenitudo gētiū itrauerit ⁊c̄. Luc.19.⁊.21.⁊. Mat
th.13. Nō relinqueꝛ lapis ſup lapidē q̄ nō deſtruaꝛ.
¶ Deīde cū dic̄. (Nos aūt ⁊c.) Oſ̄dit remediū qd̄ eis
ꝓpoſuit adhibere.ſ. ꝙ pſonalr̄ iret ad eos. Et circa h̄
duo fac̄. q꞉ p̄ pōit ꝓpoſitū ſue viſitatiōis. Scd̄o īpedi-
mētū ibi. (Sꝫ īpediuit ⁊c.) Tertio cāꝫ q̄re volebat ire 5
ibi. (q̄ aūt ē ⁊c.) Dic̄ ḡ. Nos frēs deſolati vob̄ a q̄bus
eram⁹ ſeparati vl̄ ꝓpter tribulatiōes v̄ras. ore.i. caren
tes collocutiōe. Et aſpectu.i. carētes viſiōe. ꝓpter hec
.n. duo neceſſaria ē amici p̄ntia: q꞉ ē cōſolatiua: ſꝫ cor-
de ſum⁹ p̄ſētes. p̄ᵉ cor.5. Ego abſens q̄dē corpe p̄ns āt
ſp̄ū ⁊c. Abūdāti⁹ feſtinauim⁹ faciē ⁊c̄. Ut ſic corde ſic
⁊ corpe p̄ſens eēt. Rō.15. Cupiditatē habēs veniēdi ad
vos ex multis iā p̄cedētib⁹ ānis ⁊c. feſtinauim⁹. dic̄ plura
lr: q꞉ ſcribit ex pſona triū.ſ. ſui Siluani ⁊ Thimothei.
Jō ēt voluim⁹ oēs forte ſemel: ſꝫ ego paulus ſemel ⁊ ite
rum: ideſt bis ꝓpoſui: ſꝫ impediuit nos ſathanas: ideſt
ꝓcurauit impedimēta forte ꝑ aeris tēpeſtates. Apoc.
7. Jſti ſunt angeli qui tenent ventos.

a ¶ Deide cū dicit.(Que eſt enī3). Oñdit cauſa3 ppoſiti. p̄ q̄tum ad futurū. Secundo q̄tū ad preſens ibi. (Nos enī ɽc.) Dicit ğ. Deſidero videre vos ɽ gratias ago de bonis veſtris quādo venerit vnicuiq3 ſcdm̄ opera. Maxima.n.eſt retributio predicatori ex his q̄s cōuertit ad gaudium:q: gaudiū illorum eſt gaudiū apoſtoli:q: bonū eoꝝ eſt bonum apoſtoli.bonus enī3 effectus reducit in bonū cauſe. Aut corona glorie:q: pro certaminibus eoꝝ:ɽ iſte q̄ induxit ad certādū coronabitur. dux enī3 q̄ induxit milites ad pugnam coronabitur. Eccl.30. Qui docet filiū laudabit in illo ɽ i medio domeſticoꝝ in illo gloriabit ɽc. Hec inq̄ ſpes q̄ ē: Nōne vos? Jmmo ſic. Jn futuro ante dñ3 noſtru3 ieſū xp̄3
2 in aduentu eius: ſed etiam in preſenti vos eſtis apud omnes fideles gloria noſtra. p̄ cor.9. Melius eſt mibi mori q̄3 vt gl'iam meā quis euacuet ɽc. Et gaudiū quo letor de bonis veſtris in preſenti. CAP. III.

PRopter quod non ſuſtinentes ampli⁹ placuit nobis remanere athenis ſolis ɽ miſimus thimotheū frēm noſtrū ɽ miſtru3 dei i euāgelio chriſti. ad confirmādos vos ɽ exhortandos pro fide vr̄a. vt nemo moueat in tribulationibus iſtis. Jpſi .n. ſcitis
b q̄ in hoc poſiti ſumus. Nā ɽ cu3 apud vos eſſemus. predicebamus vob paſſuros nos tribulatiōes: ſicut ɽ fa tū ē ɽ ſcitis. Propterea ɽ ego āpl'us nō ſuſtinēs miſi ad cognoſcendū fidē vr̄a3. ne forte tētauerit vos is q̄ tentat: ɽ inanis fiat labor nr̄. Nūc autem veniēte Thimotheo ad nos a vob ɽ annūciāte nobis fidē ɽ charitatē vr̄a3: ɽ quia memoriā noſtri hr̄betis bonā ſemp deſiderātes nos vider ſicut ɽ nos quoq3 vos: ideo cōſolati ſumus fratres i vobis in omni ne
4 ceſſitate ɽ tribulatiōe noſtra p fidē veſtra3: quonia3 nūc viuimus: ſi vos ſtatis in dño. Quam enī3 grāū actione3 poſſumus deo retribuere p vobis in oī gaudio quo gaudemus propter vos ante deū noſtrū nocte ac die abūdātius orātes ut uideamus faciē
Luc. 18. uram ɽ cōpleamus ea que deſunt fidei ure. Jpſe aute3 deus ɽ pater noſter ɽ dñs ieſus xp̄s dirigat uiam noſtrā ad uos. Uos aūt dñs multiplicet ɽ abūdare faciat charitatē
5 ueſtra3 in inuicem ɽ in oēs: queādmodum ɽ nos in uobis ad cōfirmāda corda ueſtra ſine querela ɽ ſanctitate ante deum ɽ patrē noſtrum in aduentu domini noſtri ieſu chriſti cū oībus ſanctis eius. Amen.

¶ Cōmemorauit tribulatiōes q̄s paſſi erāt ɽ remediū qd̄ pp̄oſuit eis ipēdere: hic oñdit quomō eis ſubuenit .ſ. viſitādo p thimotheū. Et p̄mo agit de miſſione nūcij. Secūdo de relatione facta p eū ibi. (Nūc aūt ɽc.) Tertio d̄ effectu relōnis i aplo ibi. Jō(conſolati ɽc.) Jtē p̄ma in tres: q: p̄ premittit cām quare miſit eū. Secundo q̄lē miſit. Tertio cām pp̄ter quā miſit. Dicit ğ. pp̄ter qd̄.i.q: impediuit nos ſathanas: tamē vos eſtis glīa nr̄a: ideo nō ſuſtinētes pōdus amoris inclinantis ad vos. Eſa.p̄. Facta ſunt mibi moleſta ɽc. Gen.45. nō ſe poterat eis cohibere. Placuit nob.ſ. paulo ɽ ſiluano remanere athenis ſolis ɽ miſimus thimotheū q̄ erat aplo cōuenientiſſimus. Phil.2. Neminē habeo tā vnanimē q̄ ſincera affectione p vobis ſolicitus ſit p̄ cor. 4. Miſi ad vos thimotheū q̄ ē fili⁹ me⁹ chariſſim⁹ ɽ fidelis i dño ɽc. Frē3 p charitatē adiuuās. puer.18. Frater q̄ iuuat a frē q̄ſi ciuitas firma ɽc. ¶ Miſtrū. Eccleſie dignitatis ē. 2° Cor.11. Miſtri xp̄i ſūt ɽ ego ɽc. Miſit aūt ad cōfirmādum eos ɽ referendum ſibi.
a ¶ Deide cū dic̄.(Ad cōfirmādu3 ɽc.) Oñdit q̄ mittit ad ꝯfirmādū. Et p̄ facit hoc. Secūdo ponit rō ꝯfirmationis ibi.(Jpſe.n.ɽc.) Dicit ğ. Dico ad ꝯfirmandos ɽ exhortandos: q: p exhortatiōes animus hoīs cōfirmatur. Job.4. Uacillantes cōfirmauerūt ſmones tui ɽc. Luc.22°. Et tu aliqñ cōuerſus ꝯfirma frēs tuos ɽc. Et indigetis exhortari in fide vr̄a vt nemo moueat in his tribulatiōibus. Eccl.10. Si ſpūs ptātē habētis aſcēderit ſup te locū tuū ne dimiſeris ɽc. Eſt autē rō duplex ꝯfirmās. Una ex ordiatione diuina. Jpſe.n. ſcitis ɽc. Q. dicat. Jta voluit de⁹ vt p tribulatiōes in celū intraretis. Act.14. Per multas tribulatiōes op3 nos intrare in regnū dei. Et 2° Thi.3. Oēs q̄ pie volūt viuere in xp̄o ieſu pſecutionem patient ɽc. Per hāc viā iuit xp̄s. Luc.
3 vlt. Oportuit xp̄m pati ɽ reſurgere ɽ ſic intrare in glia3 ſuā ɽc. Alia rō eſt ex pte pnunciationis: q: preuiſa minus feriūt. Uñ dicit. Na3 ɽ cū apud ɽc.i.q: ego p̄dixi vobis tribulatiōes q̄s eſtis paſſi in iſtis annis: miſi ɽc. Qualr̄.ſ.eētis fortes in fide. puer.27. Diligēter agnoſce vultū pecoris tui ɽ greges tuos ꝯſidera. ¶ Js q̄ tentat.ſ. dyabolus. Mat.4. Accedēs tētator. Glo. Cuius offm̄ ē tentare. S3 ꝯ. Tētat mūdus ɽ caro. Ja.p̄ vnuſqſq3 tētat a ꝯcupiſcētia ſua ɽc. Jtē Gen.22°. Tentauit ds Abrahā ɽc. Rñdeo. Tētare ē expimētū de aliq̄ ſumere. Jn h̄ ꝯſiderādū ē ad qd velit ſumere ɽ quō. Nā h̄ ē triplr̄. Ul vt ipſe cognoſcat. Uel vt aliū cognoſcere faciat. Prio mō ds nō tētat. ipſe.n. ſcit qd ē i hoīe. Jo.2. Si.2° mō ſic ds tētauit abrahā.ſ. vt alij ſcirēt fidē ei⁹. S3
4 p̄⁹ tētare eſt duplr̄: ſc3 vt pmoueat ad bonū ſic ep̄s pmouēdos examiat: vel aliqs tentat vt decipiat: ɽ h̄ eſt dyaboli: q:.ſ. inqrit ꝯditiōe3 hoīs vt ſ3 diuerſas ꝯditiones ad diuerſa vitia ad q̄ pni ſūt iducat. p̄ Pe.5. Aduerſari⁹ vr̄ dyabolus ɽc. Offm̄ ğ ei⁹ ē tētare ad decipiēdū. Mūdus aūt ɽ caro dicūt tētare mālr̄: q: p ea ad q̄ ipa īclināt ſumit expimētū de hoīe vtrū firm⁹ ſit ad mādata dei ɽ dilectiōe3. Si.n. vicerit ꝯcupiſcētia non pfecte diligit deū. Et ſilr̄ qñ res mūdi vl terrēt vl afficiūt. Et ianis: q: ſi tētatiōi nō reſiſtitis labor vr̄ eēt ianis. Gal. 4. timeo vos ne forte ſine cā laborauerī i vob. Ezech. 18. oēs iuſtitie ei⁹ q̄s opat⁹ ē ñ recordabuñ. Jnanis aūt dr̄ reſpcū mercedis eterne: tñ bōa añ pctm̄ ꝯmiſſa ad aliqt valēt: q: p⁹ pnia3 reuiuiſcūt ɽ diſpōūt q̄s faciūt ad ꝯuer
5 ¶ Deid cū dic̄.(Nūc aūt ɽc.) oñdit quō retulit (ſcdm̄. thimothe⁹ bōa eoꝝ ptinētia ad deū ɽ apl3. ad deū fidē ɽ charitatē. Gal.6. Jn xp̄o ieſu n3 circūciſio aliqd val3: n3 p̄pucium. ſ3 noua creatura. S3 fidē ēt ad apl3. vñ dic̄. Et q: mēoriā. Eccl 49. Mēoria yoſie i ꝯpōne opis ſcā op⁹ pigmētarij ɽc. pv̄.10. Mēoria iuſti cū laudibus ɽc. ¶ Deſiderātes videre nos ſicut ɽ nos. Aug. Durus eſt aīus q̄ dilectiōe3 ɽ ſi nō velit ipendere nolit rependere. Eſa.51. Attendite ad abraham patrem vr̄m ɽc. ¶ Deide cū dic̄.(Jō ꝯſolati ɽc̄.) Pōit effectus relationis triplex.ſ. ſpūalis cōſolatiōis grārū actiōis ibi.(quā enim ɽc.) Et orōnis multiplicate ibi.(Nocte ɽc.) Di

c cit ḡ. Quia talia audiuim⁹ ꝺ vobis licet neceſſitates tē
po:aliū imineant ꝛ tribulatiões co:pales.tñ ꝯſolati ſu
m⁹.ps. Scḋʒ mltitudinē doloꝝ meoꝝ i co:de meo ꝛc.
ſcḋe Co:.p̄.Bñdict⁹ de⁹ ꝛ pr̄ dñi nr̄i ieſu xp̄i.pr̄ miſeri
co:diarū ꝛ de⁹ toti⁹ ꝯſolatiōis ꝛc. Et h̄ p fidē vr̄aʒ.i.au
diens firmitatē fidei vr̄e. Qm̄ viuimus ꝛc. Quaſi di.
Tm̄ diligo ſtatū vr̄ʒ ꝙ reputo me p ip̄m viuere. Gen̄.
45. Sufficit mihi ſi adhuc filius meus viuit.
2 ¶ Deīde cū dic̄.(Quā.n.ꝛc̄.) Pōit ſcḋs modus relo
nis facte.ſ.gr̄arū actio. Q.d. Nō ſufficio ꝙ aliquā ꝯdi
gnā gr̄arū actionē agā deo p vob. Mich.6. Quid di
gnū offerā dño: ꝛc̄.ps. Quid retribuā dño p oib⁹ ꝛc̄.
referēde ſūt tñ gr̄arū actiōes. ¶ In oī gaudio. qḋ oino
nō ē exteri⁹: ſʒ in ꝯſcia ante dñʒ q̄ videt eā. Ul' ante dñʒ:
q: de ꝑrio placet deo. p̄⁹ Co:.13. Cōgaudet ꝟitati ꝛc̄.
¶ Deīde cū dic̄.(Nocte ꝛc̄.) Pōit terti⁹ effect⁹ relo
nis. ꝛ p̄ ꝑpōit mltiplicitatē or̄ōis. Scḋo oñdit qḋ orā
do optet ibi.(Ipe āt ꝛc̄.) Dic̄ ḡ. gr̄as agim⁹ ꝺ p̄teritis.
nec tñ ꝺficim⁹ qn oremus ꝑ futuris: imo nocte ac die
.i. aduerſis ꝛ ꝓſperis.ps. veſpe ꝛ mane ac meridie nar
rabo ꝛc̄. Que deſūt ꝛc̄. Nō qdē ꝺ neccitate fidei: ſʒ aliq̄
ſecreta q̄ nec duʒ aplus eis p̄dicauit l ſua nouitate. p̄⁹
3 co:.3. n̄ potui loq vob̄ q̄ſi ſpūalib⁹: ſʒ q̄ſi carnalib⁹ ꝛc̄.
Jo.16. Mlta habeo vob̄ loq q̄ nō poteſtis portaꝛ mō.
¶ Deīde cū dicit.(Ipſe aūt deus ꝛc̄.) Demōſtrat qḋ
optet eis. Et circa h̄ p̄mo oſtēdit qḋ petat ibi.(Ad cō
firmāda ꝛc̄.) Petit aūt duo. Unū ex pte ſua vt poſſet
ire ad eos. Un̄ dic̄. Ipe de⁹ ꝛ pr̄ nr̄ ꝛc̄. Jo.20. Aſcendo
ad patreʒ meū ꝛ pr̄em vr̄m ꝛc̄. puer.16. Hoīs ē ꝑparaꝛ
aium: ꝛ dñi gubernare līguā ꝛc̄. Aliḋ ex pte eoꝝ. Un̄
dic̄. Uos aūt mltiplicet. ſ. i fide. 2. Reg.24. Adaugeat
dñs pplm ſuū cētupluʒ q̄ʒ ſūt ꝛc̄. ¶ Et vt augeantur
merita. Un̄ dicit. Et abūdare faciat charitatē vr̄am q̄
ſemp in via creſcere pōt Col.3. Sup oīa charitatē ha
4 bere qḋ ē viculū ꝑfectiōis ꝛc̄. Et p̄ iuicē. Scḋo ad oēs.
Gal.6. Operemur bonū ad oēs. maxie autē ad domeſti
cos fidei ꝛc. Et ponit exēplum de ſeipſo dicens. Quē
admodū ꝛc. Q.d. Sicut ꝛ ego diligo vos 2⁹ Co:.7. in
co:dib⁹ nr̄is eſtis ad cōmo:iēdū ꝛ ad conuiuendum.
¶ Sʒ ad qḋ petit: Ad ꝯfirmāda co:da vr̄a ſine q̄re
la. i. vt nullus poſſit cōqueri de vobis. Lu.p̄. Incedētes
in oībus mādatis ꝛ iuſtificatiōib⁹ ſine q̄rela ꝛc̄. ¶ In
ſctitate añ deū. ſ. q co: videt. Luc.p̄. In ſctitate ꝛ iuſtitia
co:am ipo ꝛc. Et h̄ apparet in aduētu dñi nr̄i ieſu xp̄i
vt vos inueniat ſcōs q aduētus erit cū oībus ſcis. i. ſu
tis in ꝯſpectu ei⁹: ſicut ſunt oēs ſcti añ eū. CAP. IIII.

DEcetero ergo frēs rogam⁹ voſ
ꝛ obſecramus i dño ieſu vt quē
5 admodum accepiſtis a nobis
quō opo:teat vos ambulare ꝛ
placere deo ſic ꝛ ambuletis vt abūdetis ma
3⁹ diſ. gis. Scitis enim q̄ p̄cepta dederim vobis
3⁹ qō. p dñm ieſum. † Hec ē.n. volūtas dei ſcifica
p̄ma tio vr̄a: vt abſtineatis vos a fo:nicatiōe. vt
ar.2⁹ ſciat vnuſqſqʒ vr̄m vas ſuū poſſidere i ſcifi
catione ꝛ honoꝛe: nō in paſſione ꝺſiderij ſi
2⁹ 2⁹. cut ꝛ gētes q̄ ignorāt deū. † Et ne qs ſuper
q.55⁹ grediaꝛ neqʒ circūueniat i negocio frēʒ ſu
ar.4⁹ um: † qm̄ vidēx ē dñs ꝺ his oīb⁹ ſicut p̄dixi
Deu. mus vob̄ ꝛ teſtificati ſumus. Nō.n. vocauit
32.6. nos ds̄ i imūdiciā ſʒ i ſcificatiōeʒ. Itaqʒ q
hec ſpnit: n̄ hoīeʒ ſpnit: ſʒ dū. q et ꝺdit ſpm

ſuū ſcm̄ in nobis. De charitate āt frn̄itatis 1
nō neceſſe habuimus ſcribere vobis. Ipſi
enī vos a deo didiciſtis vt diligatis inuiceʒ.
Eteni illḋ facitis in oēs frēs i vniuerſa ma
cedonia. Rogam⁹ āt vos frēs vt abūdetis
magis ꝛ opā dētis vt q̄eti ſitis: ꝛ vt vr̄m ne
gociū agatis ꝛ operemini maībus vr̄is ſicut
p̄cepimus vob̄: vt ꝛ honeſte ambuletis ad
eos q foꝛis ſūt: ꝛ nullius aliqḋ deſideretis.

¶ Supra cōmēdauit apls fideles de cōſtātia i tribula
tionib⁹ ꝛ aliīs bōis. h̄ in futurū monet ad bn̄ agēdum. 2
Et p̄ ꝑpōit gn̄alē āmonitionē. Scḋo ſpecificat ibi.(vt
abſtineatis ꝛc.) Circa p̄mū duo facit: q: p̄mo ꝑponit
itētū. Scḋo rōnē monitiōis aſſignat ibi.(Ut abūdetis
ꝛc.) Dic̄ ḡ. Audiui bōa vr̄a p̄terita: ſʒ i futurū rogam⁹
ꝛc. Induc̄ āt eos p̄ ex pte ſua. Et iō dicit. Rogam⁹.ps.
Rogate. q̄ ad pacē ſūt ꝛc̄. Itē ex pte xp̄i: ꝛ ſic dicit. Ob
ſecram⁹ ꝛc. Obſecrat āt: q: erāt ꝑfecti. 1. thi.5. Senioꝛē
ne icrepaueris: ſʒ obſecra: vt prēʒ. Sʒ qḋ rogat: vt quē
admodū ꝛc. Docuerat eos apls quō opoꝛteret eos am
bulare i via cōi iuſtitie q̄ ē p mādata. Un̄ dicit. Accepi
ſtis ꝛc.ps. Uiā mādatoꝝ tuoꝝ ꝛc. Itē quō placeret deo
in via ꝯſilioꝝ. Sap̄.4. Placēs deo fact⁹ ē dilect⁹. Uel
quō ambuletis. ſ. p rectā opōnē. Jo.12. Ambulate duʒ 3
lucē hētis. Quō placeati. ſ. p rectā itētionē. Sic ꝛ am
buletis. i. vt fuetis p̄mā doctrinā non recedēdo ab ea.
Gal.p̄. Sʒ licet nos aut angelus ꝺ celo euāgeliſet vob̄
p̄terq̄ʒ qḋ euāgeliſauim⁹ vob̄ anathema ſit. Rō moni
tiōis accipiꝛ. p ex fructu ſuate monitiōis. Scḋo ex ipa
motiōe ibi.(Scitis enīʒ q̄ ꝛc.) Dic̄ ḡ. Licet ſitis bōi: tñ
p exercitiū mādatoꝝ ꝛ ꝯſilioꝝ abūdabitis ꝛ ꝓficieꝛ.
2⁹ Co:.9. Potēs ē de⁹ oēʒ grām abūdare faceꝛ i vobis
ꝛc. Eſt.n. charitas tā magna ꝙ ſemp reſtat q̄ ꝓficiēdū
ſit. Itē q̄ ex monitiōe accepiſtis honeſta ſūt ꝛ vtilia.ps.
Lex dñi imaculata ꝛc. puer. 6. Mādatū lucerna eſt ꝛ
lex lux ꝛ via vite. Jō dic̄. Que p̄cepta. i. ꝯſilia. Et hoc p
dñm ieſum accepta ab eo. p̄⁹ Co:.11. Ego enim accepi
a dño qḋ ꝛ tradidi vobis ꝛc. Heb̄.2. Que cū initium ac 4
cepiſſet enarrari p dñm ab his q audierunt ꝛc. Et hec
ſunt iſta. Hec eſt voluntas. Quaſi dicat. Oīa precepta
dei ſunt ad hoc ꝙ ſitis ſancti. Sctitas.n. dicit mun
diciam ꝛ firmitatē. Et omnia dei precepta inducūt ad
iſta vt quis mūdus ſit a malo ꝛ firmus in bono. Rom̄.
12. Pꝛobetis que ſit volūtas dei. ſ. explicata p p̄cepta.
¶ Deīde cū dicit.(Ut abſtineatis ꝛc.) Monet i ſpāli.
Et p̄mo coꝛrigit eos de qbuſdaʒ inoꝛdinationibus in
ter eos. Secūdo pꝛomouet ad obſeruantiā bonoꝛuʒ. 5.
cap. ibi.(De tempoꝛibus ꝛc.) Tres autē ioꝛdinatiōes
erant inter eos ſcilicet carnaliū vitioꝛum quantum ad
quoſdam. Itē curioſitatis. Item triſticie de moꝛtuis. ꝛ
ideo de iſtis agit. Secūda ibi.(De charitate autēʒ ꝛc.) 5
Tertia ibi.(Nolumus vos ꝛc.) Circa p̄mū duo fac: q:
p̄mo monet abſtineꝛ ab imoderato appetitu carnaliū.
Secūdo ponit rōnem ibi.(Quoniam vindex ꝛc.) Ite
rum p̄mū in duas: q: pꝛimo pꝛohibet luxuriam. Secū
do auariciaʒ. Et ꝯiungit hec ſemp: q: vtrumqʒ ē circa
obiectum coꝛpoꝛale. licet hoc compleaꝛ in delectatiōe
ſpūali. Itē p̄ docet cauere luxuriā q̄tuʒ ad non ſuam.
Secūdo q̄tū ad vxoꝛē ꝓpriā ibi.(Ut ſciat ꝛc.) Dicit
ḡ. Volūtas dei ē abſtinere a foꝛnicatiōe. q̄ ē pctm̄ moꝛ
tale: q: ē ꝯ p̄ceptū ꝛ volūtatē dī. Tob.4⁹. Attēde tibi
ab oi foꝛnicatione ꝛc. Sʒ ꝛ reſpectu vxoꝛis abſtineatis
honeſte. Ut ſciat vnuſqſqʒ vas ſuū ꝛc. idest vxoꝛē i ſan

a ctificatiõe.ceſſando ad tpˢ τ in honore non in paſſiõe
vt ſcȝ paſſio pcedat ſicut gẽtes:q: h̃ ẽ gẽtiliũ q̃rere dle
ctatiões pñtes ñ future vite.In ſanctificatiõe τ bona
re:q: h̃ eſt debitus vſus mr̃imonij:q: ẽ ad bonũ prolis
τ ad reddẽdũ debitũ.Et ſic põt eẽ ſine peccato:ȝ ali-
qñ ẽ veniale pctm̃ ſi nõ efferaꝛ cõcupiſcẽtia vltra limi
tes mr̃imonij ſcȝ qñ ticȝ ꝯcupiſcẽtiã habeat ſr̃m vtereꝛ
ea niſi eẽt vxor ſua.Sȝ qñ ẽ extra limites mr̃imonij ſe/
qꝛ mortale:τ h̃ qñ ſi nõ eẽt ſua vxor adhuc vtereꝛ ea τ
libẽti' cũ alia.Heb.vlt.ſit honorabile cõnubiũ τ thor'
īmaculat'.Fornicatores aũt τ adulteros iudicabit dſ.
p̃ Pe.3.Uiri ſimilr cohabitãtes ſm̃ ſciaȝ q̃ſi iſirmiori
vaſculo muliebri impartiẽtes honorẽ tanq̃ coheredi
2 bus gr̃e τ vite vt nõ impediantur orõnes veſtre.
¶ Deide cũ dic.(Et ne qs τc.)phibet auariciã.Uñ
dicit.Et ne qs ſupgrediaꝛ.i.violẽtiaȝ iferat auferendo
aliena p potẽtiã.Ja.2.Nõne diuites p potẽtiã vos op/
primũt.¶ Neq̃ circũueniat p dolũ.Jere.5.Sicut de/
cipula plena auibus:ſic dom' eoꝝ plene dolo τc.
¶ Deide cũ dic.(Qm̃ vindex τc.)Poniꝛ rõ monitio
nis quã p aſſignat ex diuina vltiõe.Scdo oñdit hãc vl
tionẽ eẽ iuſtã ibi.(Nõ eniȝ vocauit τc.)Dic ḡ.Abſti-
neam' ab his:q: dñs eſt vindex.Gal.5.Predico vob
ſic p̃dixi:qm̃ q talia agũt regnũ dei nõ ꝯſequeꝛ.Nam
certe iuſte vlciſcitur.cui' vna ẽ rõ ex deo vocãte.Scda
ex ꝯrietate doni.Si dñs vocat te ad vnũ τ tu agis ꝯ-
riũ dign' es pena.Et iõ dic.Nõ.n.vocauit τc.Ephe.
p.Elegit nos i ipo añ mũdi cõſtitutionẽ vt ſim' ſcti τ i
maculati in ꝯſpectu ei' i charitate τc.Ro.8.q̃s vocauit
3 hos τ iuſtificauit τc.Et iõ ꝯcludit.Itaq̃ τc.q̃ſi.d.hec
eſt vna rõ ſpãlis quã dixi.Alia eſt rõ q: ꝯriãtur hec
vitia ſpũali q dat' eſt nobis.Uñ q hec agit iniuriam fa
cit ſpuiſcõ.Et iõ dic.Qui et dedit τc.Heb.10.Irritam
qs faciẽs legẽ moyſi ſine vlla miſatiõe duob' vel trib'
teſtib' moriꝛ:q̃to magis putatis deteriora mereri ſup
plicia q filiũ dei ꝯculcauerit τ ſanguinẽ teſtamẽti pol
lutũ duxerit i q̃ ſcificat' ẽ:τ ſpũi gr̃e ꝯtumeliã fecerit τc.
¶ Deĩd cũ dic.(De charitate aũt τc.)retrahit ab ocio
ſitate.Sciẽdũ ẽ aũt ꝙ ſic dic Hierony.i epl'a ad Gal.
4 theſſalonicẽſes erãt liberales:τ erat ꝯſuetudo apd eos
diuites dare.mltũ:τ iõ pauperes occioſe inherebant be
neficio eoꝝ ñ curãtes labores:ȝ diſcurrere p domos.
Et iõ p ꝯmẽdat liberalitatẽ dãtiũ.Scdo occiũ accipiẽ
tiũ diſſuadet ibi.(Et opã dẽtis τc.)Dicit ḡ.p ꝙ ñ indi
gẽt moueri ad charitatẽ.Scdo monet ꝙ i ea pficiant
ibi.(Rogam' ãt τc.)Dic ḡ.De charitate.i.ꝙ diligatis
frẽs ñ ẽ neceẽ ſcribere vob.Ro.12.Charitatẽ fraternita
tis iuicẽ diligẽtes τc.Heb.vlti.Charitas fraternitatis
maneat i vob τc.Et h' i' rõ ẽ:q: ipſi didiciſtis a deo.ſ.
p pceptũ i lege.Leui.19.Diliges amicũ tuũ ſic teipȝ.itẽ
i euãgelio.Jo.13.Mãdatũ nouũ do vob vt diligatis i/
uicẽ τc.vl didiciſtis iteriori diſciplina.Jo.6.Ois q au-
diuit a pr̃e τ didic veñ ad me τc.et h̃ adiſcit p ſpm̃ ſcm̃.
5 ¶ Deide cũ dicit.(Rogam' ãt τc.)Hortaꝛ eos ad pfi
ciẽdũ i charitate dicẽs.Et q: habetis charitatẽ ad oẽs
iõ rogam' vt pficiatis.Et licet alq̃ abutaꝛ vos tñ inſu-
ſtatis.puer.15.In abũdãti iuſtitia ṽtus maxia eſt.
¶ Deide cũ dic.(Et opaȝ detis τc.)Arguit ocioſos:τ
p eoꝝ igetudinẽ.Scdo oñdit quõ eã repmãt.Tertio
q̃re.Dic ḡ.Opaȝ dẽtis τc.puer.7.Garrula τ vaga quie
tis ipatiẽs nec valẽs pedib' ſuis in domo ꝯſiſtere τc.2.
Theſ.3.Nõ iqeti ſuim' iter vos:neq̃ gratis panẽ mã
ducauim' ab aliq̃:ȝ in labore τ fatigatiõe nocte τ die
operãtes τc.ſcȝ ociũ repmẽtes exercẽdo negocia.Uñ
dicit.Et vt vr̃ȝ negociũ τc.puerbi.24.Diligẽter exer/
ceatũ:vt poſtea edifices domũ tuã.Dicit autem vr̃m.

Sȝ nũqd ñ alienum negociuȝ ẽ agẽdum?Et videtur b
ꝙ ſic.Ro.vlt.Aſſiſtatis ei i quocũq̃ negocio.Rñdeo.
dicẽdum ẽ ꝙ oĩa pñt iordinate fieri ſi fiãt pter ordineȝ
rõnis:tũc.ſ.qñ aliqs ſe iprobe ingerit.τ ordinate.ſ.qñ
ſuaꝛ ordo rõnis τ in neceſſitate τ h̃ eſt cõmendabile.
¶ Itẽ detis opam τc.i.opãdo mãibus veſtris.Eccl.
33.Mlta mala docuit occioſitas τc.Ezech.16.hec fuit
iniq̃tas ſodome ſororis tue ſupbia:ſaturitas pãis τ abũ
dãtia:τ occiũ ipſi' τ filiarũ ei' τ manuȝ egeno τ paupi
nõ porrigebãt τc.Et h̃ eſt in pcepto oĩbus illis qui nõ
habẽt alia vñ licite viuere pñt.Et de pcepto nature eſt
ꝙ hõ corpus ſuſtẽtet.2ᵉ Theſ.3.Qui non vult opari 2
nec mãducet.Hui' ẽ duplex rõ.Pria pp exẽplũ alioꝝ.
Uñ dicit.Ut hõeſte τc.Infideles.n.vidẽtes ꝯuerſatio
nẽ vr̃am ſic occioſaȝ deteſtaꝛ vos.p̃ Thi.3.Opȝ autẽ
illũ teſtimõiũ hr̃e bonũ ab his q foris ſũt τc.Itẽ vt nõ
deſideritis ea q̃ ſũt alioꝝ.puer.21.Deſideria occidũt
pigrũ.Eph.4.Qui furabaꝛ iã nõ furetur τc.Et ideo
hec iquietudo ſi repmatur eſt in bonum exemplum τ
in repulſionem deſiderij. ¶ Lectio. II.
SOlum' ãt vos ignorare fratres 4.di.
de dormiẽtib' vt nõ cõtriſtemi 15ᵃ
ni ſicut τ ceteri q ſpẽ nõ habẽt.
Si eniȝ credim' ꝙ ieſus mortu
us ẽ τ reſurrexit:ita τ ds eos q dormierũt
p ieſũ adducet cũ eo.†Hoc.n.vob dicimus
in ṽbo dñi:q: nos q viuim' q reſidui ſum' i
aduẽtu dñi nõ pueniem' eos q dormierũt. 3
†Qm̃ ipſe dñs i iuſſu τ i voce archãgeli τ i
tuba dei deſcẽdet d celo:τ mortui q in xp̃o pſal.
ſũt reſurgẽt:primi.dide nos q viuim' q reli 88.
quemur:ſiꝛ rapiemur cum illis in nubibus Job.
obuiã xp̃o i aera τ ſic ſẽp cum dño erimus. 14.c.
Itaq̃ cõſolamini inuicẽ in verbis iſtis.
¶ Supra induxit ad continẽtiã a cupiditatibus τ cõ
peſcuit ab ocioſitate:hic cõpeſcit ab iordinata triſticia.
Primo premittens monitioneȝ.Secundo aſſignat ra
tionem ibi.(Sicut τ ceteri τc.)Probibentur ergo ne
ſcilicet inordinate triſtentur.Unde dicit.Sicut τ cete 4
ri.Uidetur aũt apoſtolus hñ cõcedere triſtari pro mor
tuis:aliquid tamẽ prohibeꝛ ne ſcilicet iordinate triſtẽ
tur.Uñ dicit.Sicut τ ceteri.ꝙ enim aliquis triſtetur
ſcilicet de mortuis habet pietatem.Primo pꝑter defe
ctum corporis deficientis.Debemus.n.eos diligere τ
corpus pꝑter aĩaȝ.Eccl.41.O mors q̃ amara eſt me-
moria tua homini pacem habenti τc.Secundo pꝑter
diſceſſum τ ſeparationẽ q̃ doloroſa eſt amicis.p̃ Reg.
15.Siccine ſepat amara mors.Tertio q: per mortem
ſit ꝯmemoratio peccati.Rom.6.Stipẽdia pcti mors.
Quarto q: ſit cõmemoratio mortis nr̃e.Eccl.7.In il-
la eniȝ ſinis cunctoꝝ ãmoneꝛ hominũ τ viuens cogi- 5
tat qd futurũ ſit τc.Sic ḡ triſtãdũ:ȝ moderate.Unde
Eccl.22.Modicũ plora ſupra mortuum:qm̃ requieuit
τc.Et iõ dicit.Sicut ceteri q ſpem nõ habẽt:ſcȝ q: iſti
credũt hmõi dfectus perpetuos:ſed nos ñ.Philippẽ.
3.Saluatorẽ expectamus dñȝ nr̃ȝ ieſuȝ xp̃ȝ q reformã
bit corpus humilitatis nr̃e ꝯfiguratũ corpi claritatis
ſue τc.Uñ ſignãter dicit.De dormiẽtib'.Joã.11.Laza-
rus amicus nr̃ dormit.Dormiẽs eniȝ tria facit.Cubat
in ſpe ſurgẽdi.pſal.Nũqd qui dormit nõ adijciet vt re
ſurgat τc.Sic τ q moriꝛ in fide.Iteȝ in dormiente aĩa
vigilat.Cañ.5.ego dormio τ cor meũ vigilat τc.itẽ po

c ſtea hō reſurgit magis refectus. Sic ſancti reſurgent
icorruptibiles. prime Corin. 15.
¶ Deinde cū dic. (Si. n. credimus ⁊c.) Ponit rō mo
nitiōis. Et ꝑ aſtruit reſurrectiōē3. Scdo excludit dila
tionis ſuſpitionē ibi. (Hoc. n. vobis ⁊c.) Tertio ponit
reſurrectiōis ordinē ibi. (Quoniā ipſe dn̄s ⁊c.) Sciendū
ē aūt ꝙ apſo. pᵒ Cor. 15. Ex reſurrectiōe xp̄i aſtruit nr̄a3:
q2 illa ē cā nr̄e. vn̄ arguit ꝑ locū a cā. S3 reſurrectō xp̄i
n̄ ē cā ſolū exēplaris: q2 ꝟbū caro fcm̄ ſuſcitat corpa: ꝟ
bū ꝟo aīas: ſ3 xp̄s accepit carnē ⁊ in ea reſurrexit: ī q̄
eſt exēplar nr̄e reſurrectiōis. Nec ſolū hoc ſ3 efficiens:
q2 q̄ hūanitate xp̄i geſta ſūt nō ſolum ſūt geſta ſ3 ꝟtu
2 tē hūanitatis: ſ3 ꝟtute diuinitatis ſibi vnite. Un̄ ſic tactꝰ
ſuus curabat leproſum inq̄ntū inſtrm̄ diuinitatis: ſic re
ſurrectio xp̄i cā ē nr̄e reſurrectiōis nō inq̄ntū corpis: ſed
inq̄ntū corpis vniti ꝟbo vite. Et iō apſus h̄ firmiter ſup
ponēs ſic arguit. ſi. n. credimꝰ firmiter ꝙ xp̄s reſurrexit:
ita ⁊ eos q dormierūt ⁊c. Illi dormierunt ꝑ ieſū q facti
ſūt ꝯformes morti eiꝰ ꝑ baptiſmū: vl ꝑ ieſū ꝙ cū eo ducet
. ſ. cū ipō xp̄o. Zach. 14. et veniet dn̄s ds̄ meus oēſqȝ ſcti
eiꝰ cū eo ⁊c. Eſa. 3. dn̄s ad iudiciū veniet cū ſenibꝰ ppli
¶ Deinde cū dic. (H̄. n. ⁊c.) Exclu (ſui ⁊ ꝑncipibꝰ eiꝰ.
dit dilationē reſurrectiōis. Q. d. Scimꝰ ꝙ reſurgēt ⁊ ve
niēt cū xp̄o. iō n̄ hēmꝰ tm̄ dolore. Nō. n. illi q īuenient
viui pꝰus cōſequent reſurrectiōis gloriā q̄3 mortui. et iō
3 h̄ dicimꝰ vobis nō ex ꝯiectura hūis: ſ3 in ꝟbo dn̄i ea q̄
nō deſiciēt: q2 nos q viuimus. i. illi q ſunt viui nō pꝰus
ſortient ꝯſolationē ex aduētu xp̄i q̄3 mortui. Et iō dic.
Nos q viuimꝰ. Ex q̄ videt nō itelligētibus qd apſs h̄
dic. ꝙ adhuc apſo viuēte h̄ fieret: ⁊ hoc ēt theſſalonicē
ſibus videbat. Et iō ſcribit eis aliā3 ep̄lam in q̄ dic. 2ᵉ
theſ. 2. Nō moueamini a vr̄o ſenſu ⁊c. Sed nō loqtur
ex ꝑſona ſua ⁊ tūc exiſtētiū: ſ3 eoꝝ q tūc viui repericnt:
Qui. reſidui ſumꝰ. i. erūt reſidui poſt ꝑſecutionē anti
chriſti n̄ ꝑueniemꝰ eos. i. nō pꝰus recipiēt ꝯſolationē3. i.
Cor. 15. In momēto. n. ī ictu oculi ī nouiſſima tuba ⁊c.
¶ Deinde cū dic. (Quoniā ipſe ⁊c.) oñdit ordinē reſurre
ctionis ⁊ modū. Pmo ꝑpōit reſurrectiōis cām. Scdo
eius ordinē ⁊ modū ibi. (Et mortui ⁊c.) Tertio cōclu
4 dit eoꝝ cōſolationē ibi. (Itaqȝ ꝯſolamini inuicē3 ⁊c.)
Primū oñdit dicēs. (Ipſe dn̄s ⁊c.) Ubi notandū3 eſt
ꝙ ſicut dcm̄ eſt cauſa cōis reſurrectionis eſt reſurre
ctio chriſti. Sed ſi dicas ꝙ iam fuit: q̄re ergo nō ſeqt
effectus eius? Rn̄deo dicēdū ē: ꝙ eſt cauſa reſurrectio
nis noſtre ſcḋm ꝙ operatur in ꝟtute diuina. Deus autē3
operatur ꝑ ordinē ſue ſapiētie. Tūc ergo erit noſtra re
ſurrectio quando hoc h3 ordo diuine ſapiētie. Ut autē
oſtēdat ꝙ xp̄s ſit cauſa. oſtendit ꝙ ad preſentiā chriſti
oēs mortui reſurgēt. Ad reſurrectionem aūt cōmunē
faciendam triplex cauſa cōcurrit. Una ꝑncipalis ſc3 ꝟ
tus diuinitatis. Scdo inſtrumentalis: ſc3 virtus huma
nitatis chriſti. Tertia quaſi miniſterialis. ſ. ꝟtus ange
5 loꝝ qui habebūt aliquē effectū3 in reſurrectiōe. Aug.
. n. ꝓbat ꝙ ea q̄ fiūt nūc ꝑ creaturas corpales fiūt a deo
eis mediātibus. In reſurrectiōe ꝟo aliq̄ ꝑ eos ſūt agē
da: ſic collectio pulueris. Sed reintegratio corpoꝝ ⁊
vnio anime ad corpus erit īmediate ꝑ xp̄m. Has ḡ tres
cās ponit. Pmo humanitatē chriſti glīoſā3 dicēs. (Ipſe
dn̄s ⁊c.) Act. p̄. Quēadmodū vidiſtis eū aſcēdētē3 in
celū ita veniet. In iuſſu ⁊c. In ꝑ venit vt obediēs. Phi
lippē. 2. Factus ē obediens vſqȝ ad mortem ⁊c. Et h̄ q2
ille fuit aduentus humilitatis. ſed iſte erit glīe. Luc. 12.
Uenit cū ptāte magna ⁊ maieſtate. ¶ Scdo virtutem
angeloꝝ cū dic. (In voce archangeli ⁊c.) Nō ꝙ opet
in voce eius ſ3 miniſterio eiꝰ. Et dic archāgeli: q2 oēs an
geli ſub vno archangelo miniſtrant eccleſie. Apocal. 12.

Hic eſt michael ꝑnceps eccl̄ie. Ul' in voce archāgeli. i. d
xp̄i ꝑncipis angeloꝝ. Eſa. 9. Magni cōſilij angelus.
Et in voce eius corpali vel ſpūali erit reſurrectio. Jo.
5. Audiēt vocē filij dei: ſc3 ſurgite mortui ⁊ venite ad
iudiciū: ⁊ illi voci corpali obedient. Tertio ꝟtutē diui
tatis cū dic. (In tuba dei.) Hec ē ꝟtus diuina: q2 dr̄ vox
archāgeli inq̄ntū fiet miniſterio archāgeloꝝ. ⁊ tuba dei in
q̄ntū ꝟtute diuina fiet. Et dicit tuba ꝑpter eiꝰ ſonoritatē
q ꝯuenit a deo ſuſcitās mortuos. Itē3 tuba ꝯgruit ad
offīcia: cuius vſus fuit multiplex in veteri teſtamēto: vt
ad bellū. Et tūc pugnabit ꝑ eo orbis terrarū. Sap. 5.
Itē fiebat vſus eius ad ſolēnitates. ſic iſta ad celeſtem
hierl'3. Item ad mouendum caſtra. Et tunc ſancti mo
uebunt caſtra. Unde ſi ſit vox corporalis dr̄ tuba pro 2
pter has rōnes. Uel nō erit vox corpalis: ſ3 ꝟtus diuia
xp̄i preſens ⁊ manifeſta toti mundo.
¶ Deinde cū dic. (Et mortui ⁊c.) Ponit ordo reſurre
ctōis. ⁊ circa h̄ tria fac: q2 ꝑ pōit reſurrectionē mortuo
rū. Scdo occurſu3 viuoꝝ ibi. (Deinde ⁊c.) Tertio bti
tudinē ſcōꝝ vtrorūqȝ ibi. (Et ſic ſemꝑ ⁊c.) Occaſiōe
horū ꝟboꝝ crediderūt aliq ꝙ futuri ſint nunq̄3 mo
riēt: vt dic Hierony. ī ep̄la. ꝑpter h̄ ꝙ dic. Deinde nos
⁊c. Alr̄. n. fruſtra diſtingueret viuētes a morietibus.
S3 ꝯ. pᵉ Cor. 15. Oēs qdē reſurgemus. Itē ſic ī adam
oēs moriūt: vt habet Ro. 5. ꝗ mors ad oēs ptrāſijt. Di
cēdū ē ḡ ꝙ aliq īuenient viui in tp̄e illo q̄ xp̄s veniet 3
ad iudiciū ſ3 in illo momēto tēporis morient ⁊ ſtatī re
ſurgēt. Et iō ꝑpter modicā iterpolationē reputāt vi
uētes. S3 tūc ē q̄ſtio q2 dr̄ h̄. Et mortui q in xp̄o ſunt
reſurgēt ꝑmi: ⁊ deinde nos ⁊c. Ergo pꝰus reſurgēt mor
tui q̄3 viui occurrāt xp̄o: ⁊ in h̄ occurſu morient. Ergo
pꝰus aliq reſurgēt ⁊ ſic n̄ erit oīū3 reſurrectio ſimul qd
eſt ꝯ illd̄. pᵉ cor. 15. In momēto in ictu oculi in nouiſſi
ma tuba ⁊c. Rn̄ᵒ. dōm ē ꝙ duplex ē hic opīo: qdam. n.
dicūt ꝙ reſurrectio nō erit ſimul: ſ3 ꝑ mortui veniēt cū
xp̄o. Et tūc ī aduētu xp̄i viui rapiēt in nubibꝰ ⁊ in illo
raptu morient ⁊ reſurgēt. Et iō qd dr̄ eē in momēto: in
telligit q2 ī modico tp̄e fiet. Et ſi dicat ꝙ erit ī iſtanti:
tūc nō ē h̄ referēdū ad totā reſurrectionē oīū3: ſ3 ad re
ſurrectionē ſingularis: q2 ſingulus reſurget in iſtanti.
Alij ꝟo dicūt ꝙ oēs ſimul ⁊ in iſtāti reſurgēt. Q2 ḡ di 4
cit reſurgēt ꝑmi. ꝯnotat ordinē dignitatis nō tp̄is. S3
videt h̄ difficile: q2 ꝟ viuis mlti erūt ꝓbati in ꝑſecutio
ne anti xp̄i: q dignitate precellēt mltos pꝰus defūctos.
Et iō videt aliter eē dōm ꝙ omnes morient ⁊ omnes re
ſurgēt. ⁊ ꝙ ſimul. Nec apoſtolus dicat h̄ ꝙ illi pꝰus re
ſurgēt q̄3 iſti. ſ3 ꝙ illi pꝰ reſurgēt q̄3 iſti occurrāt. Apo
ſtolus ḡ nō ponit ordinem reſurrectōis ad reſurrectio
nē: ſ3 ordinē ad raptū vel ad occurētia. Nā ꝑmo veniē
te dn̄o morientur qui īuenient viui: ⁊ tūc ſtatim cum
illis qui pꝰus mortui fuerāt reſurgentes rapient in nu
bibꝰ ⁊c. vt apoſtolus h̄ dic. Eſt aūt hec inter bonos ⁊
malos differētia: q2 mali remāebūt in terra quā dilexe
rūt. bōi rapient ad xp̄m quē q̄ſierūt. Math. 24. Ubi 5
fuerit corpus ibi cōgregabūt ⁊ agle. In reſurrectione
ēt ſancti cōformabūt chriſto nō ſolu3 q̄ntū ad gloriam
corporis. Philip. 3. S3 etiam q̄ntū ad ſitū: q2 chriſtus
erit in nube. Actuū3. p̄. Et nubes ſuſcepit eū. Et quē
admodu3 vidiſtis eum ⁊c. Sic ⁊ ſancti a nubibus ra
pientur. Et quare hoc? Ad oſtendendum totum dei
formitatem. In veteri enim teſtamento gloria appa
ruit per modu3 nobis. 3. Reg. 8. Dominus venit in ne
bula. He nubes erūt preparate virtute diuina ad oſtē
ſionem glorie ſanctoru3. Uel ipſe fulgētia corpora glo
rioſoru3 videbuntur malis q̄dā nubes qui erunt ī ter
ra. Matt. 25. Ecce ſponſus venit exite obuiam ei.

1 ¶ Deĩde cũ dic̃.(Et ſic ſemp ꝛc̃.)Oñdit beatitudinẽ ſanctoꝝ:q2 ſemp erunt cum domino eo fruentes. Joã. 14.Iterũ veniam ⁊ accipiam vos ad meipſum vt vbi ego ſuz ⁊ vos ſitis. Hoc ſancti deſiderãt. Philip.ꝑmo. Deſiderium habẽs diſſolui ⁊ eſſe cum chriſto.

¶ Deĩde cũ dicit.(Itaq3 ꝛc̃.)Cõcludit ꝯſolatiões3 habẽdã eſſe de mortuis dicẽs.Ex quo ſancti reſurgunt ⁊ nullum detrimẽtum cõſequuntur.ergo de mortuis cõſolamini.Eſa.40.Cõſolamini cõſolamini popule me⁹ dicit dominus deus veſter.

CAP. V.

DEt tẽporibus aũt ⁊ momentis frẽs non ĩdigetis vt ſcribamus vobis.† Ipſi eniz diligenter ſci
2 tis q2 dies dñi ſicut fur in nocte ita veniet .Cũ.n. dixerint pax ⁊ ſecuritas:
Ma. tunc repẽtinus eis ſupueniet interitus ſicut
24. dolor i vtero habẽtis ⁊ nõ effugient. Uos aũt frẽs nõ eſtis i tenebris vt vos dies ille tanq3 fur ꝯprehẽdat.† Oẽs.n. vos filij lucis
Eph. eſtis ⁊ filij diei. Nõ ſum⁹ noctis neq3 tene/
5°. brarũ. Igiẽ ñ dormiamus ſicᷓ ⁊ ceteri: ſ3 vigilemus ⁊ ſobrij ſimus. Qui.n. dormiũt: nocte dormiũt: ⁊ q ebrij ſũt nocte ebrij ſũt.
3 Nos aũt q diei ſumus.ſobrij ſimus.ĩduti loricã fidei ⁊ charitatis.⁊ galeã ſpẽ ſalutis: quoniaz nõ poſuit nos deus in iram:ſed in acqſitionem ſalutis per dominũ noſtruz ieſum chriſtũ q mortuus eſt pro nobis:vt ſiue vigilemus:ſiue dormiamus ſimul cũ illo viuamus. Propter qđ cõſolamini inuicez ⁊ edificate alterutrũ ſicut ⁊ facitis.

¶ Supra correxit in eis corrigenda:hic monet eos in
4 futurũ.⁊ ꝑmo põit monitiões3. Scdo orõnẽ ibi.(Ipſe aũt deus ꝛc̃.)Hec aũt duo ſũt nobis nec̃ia:q2 bona q̃ facimus ſũt ex libero arbitrio:⁊ iõ ĩdiget hõ monitione ⁊ grã:⁊ iõ orõne. Circa ꝑmũ duo fac.q2 ꝑ hortaẽ vt ꝑparent ſe ad futurũ iudiciũ. Secũdo oñdiẽ preparandi modũ ibi.(Propter qđ cõſolamini ꝛc̃.)Iterũ ꝑma in duas:q2 ꝑmo oñdit q̃lis ſit conditio futuri iudicij. Scdo qualr̃ ꝑparẽt ſe ad illud ibi.(Igiẽ nõ dormiam⁹ ꝛc̃.)Itẽ ꝑma in duas:q2 ꝑmo ꝑmittit cõditionẽ futuri iudicij. Secũdo exponit ibi.(Cũ.n.ꝛc̃.)Itẽ ꝑmo quietat eoꝝ ſolicitudinẽ circa ſciaz futuri aduẽtus. Scdo oñdit qđ circa illũ ſciant ibi.(Ipſi.n.ꝛc̃.)Dicit ẽ. Neceſſe erat ꝙ ſcriberẽ de ꝑmiſſis:q2 ĩdiguiſtis. S3 de tẽporibus ſc3 eſtate hyeme vel potius q̃ tpa futura ſint nõ erat neceſſe:q2 q̃dã de his ſũt ſoli diue ſcie reſeruata. Mat.24.⁊ Mar.13.De die illa vel hora nemo ſcit:
5 neq3 angeli in celo:neq3 fili⁹ niſi pater ꝛc̃ . Act.ꝑ.Nõ
Dies ẽ vr3 noſcẽ tpa vel momẽta ꝛc̃.Eccles .6. Quid nec̃e
dñi di ẽ hoi maiora ſe q̃rere cũ ignoret qđ cõducat ſibi in vita
veni/ nũero dierũ vite ſue ꝛc̃.Et iõ h̃ nõ ẽ neceſſe ſcriberẽ:q2
re in illõ qđ ſciẽdũ ẽ vos ſcitis:q2 ſc3 dies dñi in nocte.Sũt
nocte aũt oẽs dies dñi.ps.Ordinatiõe tua pſeuerãt dies.S3 iſte ſpecialr̃ ẽ dñi:q2 faciet in oĩb⁹ ſuã volũtatẽ q̃ ĩpleẽ i bõis q pducũẽ ad finem ꝑſcitũ a dõ.ſ.ſalutẽ.ꝑ̃ Thi.2. Uult oẽs hoies ſaluos fieri ꝛc̃.In malis q2 punieẽ.ps. Cũ accepo tps ego iuſtitias iudicabo ꝛc̃.Iſte vẽiet ſic fur.i.ex ĩpmeditato.Luc.12.Si ſciret pr̃familias q̃ hora fur veniret ꝛc̃.2ᵉ.Pe.3.Adueniet dies dñi : ſic fur

Apoc.3.Ueniã tibi tanq3 fur. Quõ aũt dies dicẽ veni/ 1
re i nocte? S3 ſciẽdũ ꝙ vtrũq3 ẽ:q2 in die venit ꝓpter maĩfeſtationem cordiũ.ꝑ̃ Cor.4.Quoadnſq3 veniat dñs q ⁊ illuminabit abſcõdita tenebraꝝ ⁊ maĩfeſtabit ꝯſilia cordiũ: ſ3 l nocte pp ĩcertitudinẽ. Mat.25.Media nocte clamor fact⁹ ẽ.Ecce.ſponſus venit ꝛc̃. Incertum enim eſt qua hora erit.

¶ Deĩde cũ dic̃.(Cũ.n.dixerit ꝛc.)Expõit q̃ dixerat. ⁊ ꝑ q̃tũ ad malos. Scdo q̃tũ ad bonos ibi .(Uos aũt ꝛc.)Circa ꝑᵐ duo fac̃. Pᵒ dſcribit ꝑſũptionẽ malorũ. Scdo ꝑiculũ more. Dic̃ ẽ.veniet ſic fur:q2 ex ĩprouiſo.Cũ.n.dixerit. Pax q̃tũ ad pñtia.i.dũ trãqlle viuũt ſic dcipiuẽ. Sap.14.In magno viuẽtes ĩſcie bello
tot ⁊ tã magna mala pacẽ appellãt ꝛc̃.Et ſecuritas q̃tũ ad futura.Luc.12.Aĩa mea mlta habes bõa repoſi/ 2
ta i ãnos ꝑlimos requieſce:comede:bibe ⁊ eplar̃ ꝛc̃. S3 ꝯ.Luc.21.Areſcẽtib⁹ hoĩb⁹ pre timore ꝛc.ẽ nlla ſecuritas.Solõ ẽ duplex.Una q̃ ẽ Auguſtini q̃ talis ẽ.In tpe illo aliqui erunt boni ⁊ hi affligentur :lugebunt ⁊ expectabunt.Et de hoc dr̃.Luc.21.Areſcẽtibus ex carẽtia voluptatum:⁊ abũdãtia maloꝝ ꝛc̃. S3 in malis erit pax ⁊ ſecuritas.Alia daẽ ſolõ in gloſa.

¶ Deĩde cũ dic̃.(Tũc repẽtinus ꝛc.)Deſcribit piculũ a q̃ttuor. Pᵒ q2 ſubitũ ibi. Repẽtin⁹.Eſa .30.Subito dũ ñ ſpaẽ veniet cõtritio ei⁹.Secundo mortiferuz ibi.(Interi⁹.)Job.18.Calcet ſupeũ q̃ſi rex iterit⁹ ꝛc.ter
tio afflictiuũ ibi.(Dolor).ps. Ibi dolores vt pturiẽtis ꝛc.Quarto ieuitabile ibi. (Nõ effugiẽt.)Job.11. Effugiũ peribit ab eis. Ab ira dei nũc ẽ effugerẽ ad ei⁹ mĩaz: ibi vero non eſt tempus miſericordie ſed iuſtitie. 3

¶ Deĩde cũ dic̃.(Uos aũt ꝛc.)Expõit q̃ dixerat q̃ ad bonos ⁊ duo fac̃:q2 ꝑ excepit bonos a ꝯſortio maloꝝ. Scdo rõnẽ aſſignat ibi.(Oẽs eni vos ꝛc.)Dic̃ .ẽ Nõ eſtis i tenebris:q2 illuminati eſtis p xp3 ĩ illo die iõ vobis ñ ẽ ĩpuiſus.Jo.8.q ſeqẽ me ñ ambulat i tenebris: ſ3 habebit lumẽ vite ꝛc.Et hui⁹ rõ ẽ ibi.(Oẽs.n.vos ꝛc.) Aſtruit.n.ꝙ ſũt filij lucis ⁊ diei. Filij aũt alicui⁹ rei i ſcriptura dñr aliq pp abũdãtiã in re illa.Eſa.5. In cornu filio olei.i.colle hñte mltũ oleũ.q ẽ ꝑticipãt mltũ ĩ die ⁊ luce dñr eoꝝ filij.Hec lux ẽ fides.xp̃i.Jo.8 . Ego ſuz
lux mũdi ꝛc.Jo.12.Credite i lucẽ vt filij lucis ſitis ꝛc̃. 4
Itẽ diei. Sic̃.n.ex luce ſit dies:ita ex fide xp̃i ſit dies ſc3 honeſtas bonoꝝ opũ. Ro.13. Nox ꝑceſſit ꝛc.Et iõ nõ eſtis filij noctis.i.infidelitatis neq3 tenebrarum : ideſt pctõꝝ. Roma.13.abijciam⁹ ẽ a nob opa tenebrarũ ꝛc̃.

¶ Deĩde cũ dic̃.(Ergo nõ dormiam⁹ ꝛc.)Oñdit q̃lr ſe ꝑparẽt ad illũ aduẽtũ:⁊ ꝑ q̃lr p vitionẽ maloꝝ.ſcdo p obſeruãtiã bonoꝝ ibi.(Induti ꝛc.)Circa ꝑᵐ duo facit:q2 ꝑ ponit monitionẽ. Scdo ei⁹ rõnez ibi.(Qui.n. dormiũt ꝛc.)Dic̃ igr̃.Ex quo dies dñi ẽ ſic fur.Luc.12. Si ſciret pr̃familias q̃ hora fur veniret vigilaret vtiq3 ꝛc.ẽ vos q2 ſcitis vigiletis. Uñ dic̃. Ergo ñ dormiam⁹ ſomno peccati.Ephe.5°.Surge q dormis ⁊ exurge a
mortuis ꝛc.Itẽ nec pigritie. puer.6. Uſq3 q̃ piger dormis ꝛc.S3 vigilem⁹ p ſollicitudinẽ.Mat.24.Uigilate 5
itaq3 ꝛc.Et ad h̃ ẽ nec̃iũ ꝙ ſobrij ſim⁹ vt ⁊ corp⁹ ⁊ mẽs ſint ſobria.i.ñ occupata voluptatib⁹ ⁊ curis mũdi.Lu. 21.Attendite vob ne forte grauẽẽ corda vr̃a crapula ⁊ ebrietate ꝛc.ꝑ̃ Pe.5.Sobrij eſtote ⁊ vigilate ꝛc . Rõ aũt hui⁹ ẽ ⁊ ex tpis ꝯgruitate:q2 q dormiũt vl ebrij ſũt aliqđ faciũt in nocte. S3 nos nõ ſum⁹ in nocte.Ergo ꝛc. Dic̃ ẽ.Qui.n.dormiũt.i.tps noctis õputãt qeti die vo opatiõi.ps.Ort⁹ ẽ ſol ⁊ cõgregrati ſũt ⁊ i cubilib⁹ ſuis collocabũẽ.Et rurſũ.Exibit hõ ad op⁹ ſuũ ⁊ ad operationem ſuaz vſq3 ad veſperam.Item abſtinent a vino in die propter negocia exercenda : ſed de nocte tantus

c nō curant. Job.24. Oculus adulteri obſuat caliginē.
Somnus ḡ ⁊ ebrietas eſt nocti cōueniēs: eoꝝ nocte
īfidelitatis ⁊ tenebꝛis pctōꝝ occupati ſūt ebꝛij p amo/
rē pñtiū ñ habētes ſpē futuroꝝ. Eph.4. Deſperantes
tradiderūt ſe impudicitie in opationē imūdicie oīs in
auaricia ⁊c. Nos aūt ptinētes ad diē honeſtatis ⁊ fidei
ſimus ſobꝛij. Ro.13. Honeſte ambulemus in die ⁊c.
¶ Deide cū dicit. (Inducti ⁊c.) oñdit quomō ſe pꝛepa
rēt p bona. Et pmo ponit monitionem gnālem. Scdo
8 ſpālem ibi. (Propter qd ⁊c.) Itē pma in duas: qꝛ pmo
ponit ipſaʒ monitionē. Scdo rōnē eius ibi. (Qm̄ non
poſuit ⁊c.) Sunt aūt i hoīe duo pncipalia mēbꝛa que
cōſueuerūt in bellis ꝓtegi. ſ. coꝛ qd ē pncipiū vite ⁊ ca/
put ſcʒ pncipiū motus exteriozis a q̄ ſūt ſenſus ⁊ aliq̄
mō nerui. Et ꝓtegit coꝛ loꝛica. caput galea. Spūalis
vita i nobis ē xps p quē aīa viuit: ⁊ dñs i nobis p fidē
habitat Ephe.3°. Habitare xpm per fideʒ in coꝛdibus
veſtris. p° Jo.4. Qui manet in charitate in deo manet
⁊ de° i eo ⁊c. Que iforMat fidē. Et id debemus hr̄e fi/
deʒ ⁊ charitatē. Vñ dicit. Loꝛicaʒ fidei ⁊ charitatis: qꝛ
pꝛotegit vitalia ⁊ galeā ſpei: q̄ ē pncipiuʒ mot° ſpūalis
qd eſt ex intentiōe finis quam ſperamus aſſequi.
¶ Deide cū dicit. (Qm̄ non poſuit nos ⁊c.) oñdit rō
3 nē quō in nobis opaṫ. Et p ex poꝛdinatione dīna. ſcdo
ex gr̄a xpi. Tertio oñdit modū ꝯſequēde ſalutis. Dicit
ḡ. Qm̄ nō poſuit. i. nō oꝛdinauit. Jo.15. Poſui vos ſcʒ
ſanctos vt eatis ⁊c. De° in irā. i. ad h vt cōſeq̄mur eius
irā. Sap. p. De° moꝛtē nō fec. Ezech.18. Nūqd volūta
tis mee ē moꝛs impij dicit dñs de° ⁊c. Sʒ in acq̄ſitiōe. i.
vt acq̄ram° ſalutē. Matt.11. Regnū celoꝝ vim patiṫ ⁊
violēti rapiūt illō ⁊c. p° Pe.2. Vos eſtis gen° electū re
gale ſacerdotiū ⁊c. Et h p grām xpi. idō dicit. Per dñʒ
noſtrū ⁊c. Act.4. Nō ē aliud nom̄ ſub celo datū hoī/
bus i q̄ opoꝛteat nos ſaluos fieri ⁊c. Saluauit nos mo
riēdo ꝓ nob. i. Pe.3. Moꝛtu° eſt iuſt° ꝓ iniuſtis vt offer
4 ret nos deo moꝛtificatos q̄dē carne: viuificatos aūt ſpū: ⁊
modus ꝑueniēdi ē qꝛ xps docuit nos opādo ſalutē no
ſtrā ⁊ h moꝛiēdo ⁊ reſurgēdo. Ro. Traditus ē ꝓpter
delicta nr̄a ⁊ reſurrexit ꝓpter iuſtificatiōeʒ nr̄am. ⁊ idō
dic. Siue vigilam° ſiue doꝛmiam° ſimul cuʒ illo viue/
mus. Ro.14. Siue viuim° ſiue moꝛimur dñi ſumus.
¶ Deide cū dic. (Propter qd ⁊c.) docet nos quō pꝛe
paremus nos q̄ntū ad ſpāles cōditiōes perſonaruʒ. Et
circa hoc tria facit: qꝛ pmo oñdit quō ſe debeāt hr̄e ad
eq̄les. Secundo quō ſubditi ſe habeant ad pꝛelatū ibi.
(Rogamus aūt ⁊c.) Tertio quō pꝛelati ad ſubditos
ibi. (Rogam° aūt ⁊c.) Debemus aūt eq̄libus cōſolatio
nē in aduerſis. Vñ dicit. Conſolamini inuicē. Itē edi/
ficationeʒ in exēplis. Vñ dicit. Et edificate ⁊c. Ro.14.
5 Que edificatiōis ſunt iuicem cuſtodiam° ⁊c. ¶ Sub
diti aūt ad p̄latos pmo debēt bñficiorū recognitioneʒ.
Scdo charitatē. Tertio pacem. vñ. Vt noueritis. i. vt
recognoſcatis bñficia eoꝝ. Heb. vlti. Mementote pꝛe
poſitoꝝ veſtroꝝ ⁊c. Noueritis inq̄ʒ pmo ex pte eoꝝ:
qꝛ maximū laboꝛē ſerūt ꝓ vobis: vñ qui laboꝛāt inter
vos ꝓ bono veſtro. 2° Thi.2. Laboꝛa ſicut bonus miles
xpi ⁊c. Scdo ex pte dei. Et idō ē habenda reuerētia ad
eos ſicut ad deū. Vñ dicit. Et pꝛeſunt vobis i dño. i. vice
dñi. 2° Coꝛ.2. Ego ſi quid donaui vobis in pſona xpi.
Tertio ex pte vr̄a: qꝛ ſūt vobis vtiles. Vñ dic. Et cō/
monēt vos: ⁊ idō ſcdo hetis eis charitatē abūdātius. i.
pꝛe aliis. Quarto pacē ꝓpter opus. Sed ꝯ hoc q̄dam
agūt. Amos.5. Odio habuerūt in poꝛtā coꝛripiētē ⁊c.
Eccl.19. Qui odit coꝛrectionē minueṫ vita ⁊c. Sʒ vos
habete pacē ꝓpter op° coꝛrectiōis qd pꝛopꝛie ſpectat
ad eoꝝ officiuʒ. pſal. Duʒ loquebar illis: impugnabāt
me gratis.

¶ Lectio. II. d

Rogam° aūt vos frēs vt noueri
tis eos q laboꝛāt iter vos ⁊ pꝛe
ſūt vob i dño ⁊ monent vos vt
habeatis illos abūdātius i cha
ritate ꝓpter op° illoꝛū ⁊ pacē habete cū eis.
Rogam° aūt vos frēs. coꝛripite iq̄etos: cō Deu.
ſolamini puſillanimes: ſuſcipite infirmos: 32.
patiētes eſtote ad oēs. † Videte ne q̄s ma/
lū pꝛo malo alicui reddat: ſʒ ſemp qd bonū
ē ſectamini i inuicē ⁊ in oēs. Sēp gaudete. a
ſine itermiſſiōe oꝛate: in oībus grās agite.
Hec ē. n. volūtas dei i xpo ieſu i oib° vob.
Spm̄ nolite extigueṫ. ꝓphetias nolite ſper
neṫ. Oia aūt ꝓbate qd bonū ē tenete: ab om/
ni ſpecie mala abſtinete vos. ipſe aūt de° pa/
cis ſāctificet vos p oia vt iteger ſpūs veſter
⁊ aīa ⁊ coꝛpus ſine q̄rela in aduētu dñi nr̄i
ieſu xpi ſerueṫ. Fidelis eſt q vocauit vos: q
ēt faciet. Frēs oꝛate pꝛo nobis. Salutate 3
frēs oēs i oſculo ſcō. Adiuro vos p dñʒ vt
legaṫ eplā hec oībus ſanctis frībus. Grā
dñi noſtri ieſu chꝛiſti vobiſcum. Amen.
¶ Supꝛa oſtēdit quō ſubditi dēt ſe hr̄e ad pꝛelatos:
hic oñdit ecōuerſo. Et circa h duo fac: qꝛ p docet quō
p̄lati ad ſacerdotes ſubditos ſe debeāt hr̄e. Scdo gene
ralr quō ſe debeant habere ad oēs ibi. (Videte ne quis
⁊c.) Sciēdū ē aūt q cura pꝛelatoꝝ ad duo dʒ tendere
.ſ. ad retrahēdū alios a pctis ⁊ ad cuſtodiendū ſeipſos.
Quātū ad pmum tria aplūs dicit. ¶ Tripſr. n. ſubditi
pñt pati defectū. pmo in actu. Scdo in volūtate. Ter
tio in ꝟtute. In actu aūt qñ pꝛorūpūt in actū pecca
ti. Et tūc ſūt coꝛrigendi. Et q̄uis d oī pctō: ſpāliter tñ 4
coꝛrigendi ſūt d peccato iq̄etudinis. Et idō dic. (Coꝛri/
pite iquietos ⁊c). 2° Theſ.3. Nō iquieti fuim° inter
vos ⁊c. Eccl.19. Coꝛripe pꝛimum anteq̄ʒ cōmineris ⁊
da locū timori ⁊c. In volūtate vero quādo ñ aggrediṫ
magna. qꝛ deijcitur pꝛopter aduerſa ⁊ peccata pꝛece/
dētia. Vñ dicit. Conſolamini puſillanimes. Puſillani
mis ē nō habēs animū ad magna timens ne deficiat.
Eſa.35. Dicite puſillanimes ꝯfoꝛtamini ⁊ nolite time
re ⁊c. Job.4°. Vacillātes cōfirmauerūt manus tue ⁊c.
In virtute autem quādo vel ex īfirmitate peccāt vel d
bilitātur in bono actu ⁊ iſti ſunt fouendi. Unde dicit.
Suſcipite. ideſt in viſceribus charitatis fouendo īfir/
mos quoꝛum eſt virtus debilis vel ad reſiſtendum ma 5
lis vel ad faciendūʒ bona. Rom̄.15. Debemus nos fir
mioꝛes imbecillitates īfirmoꝛum ſuſtinere ⁊c. Pꝛelat°
autem debet ſe cuſtodire a defectu cuiuſcunq̄ʒ modi ⁊
maxime ab impatiētia: qꝛ ipſe poꝛtat totum pōdus mul
titudinis. Numeri.11. Non poſſuʒ ſolus ſuſtinere om
nem hāc multitudinē qꝛ grauis ē mihi ⁊c. Et idō dicit.
Patiētes eſtote ad oēs. ꝓuerb.19. Doctrina viri p pa/
tiētiaʒ noſcitur. Ho. Bene patiētes erūt vt annūciēt.
¶ Deīde cū dic. (Videte ne quis ⁊c.) Oñdit gnāliter
quō ſe habeāt ad oēs. Et circa h duo fac: qꝛ pmo oſtē
dit q̄liter omnes in q̄buſdā debeant ſe habere. Secū
do quid in oībus ibi. (Oia autem.) Circa pmum tria
facit: qꝛ pmo oñdit quomō ſe dbeāt habere ad pꝛimū.
Secundo quomō ſe habeāt in his que ad deū ſūt ibi.
(Semper

1 (Semp gaudete ꝛc̃.) Tertio quō ſe habeāt ad ei⁹ do- b
na ibi. (Spūm nolite ꝛc̃.) Quātū ad p̱mū debēt ſe
hr̃e vt nō īferāt ei mala: ꝛ vt ſtudeāt ei bn̄facere. Un̄
dicit. Dixi ſupra in ſpāli: ſed nūc in gn̄ali dico: ne quis
ibo malū ꝛc̃. ps. Si reddidi retribuētib⁹ mihi mala. Sed
ſolo ꝫ. Multotiēs vindicta petit᷑ corā iudice. Rn̄deo. Si-
cut actus moralis ſumit᷑ ſꝫ intētionē finis ſic ad duo
pōt eē intentio vel ad malū illius: ita ꝙ gᷓſcat ibi. Et
hoc ē illicitū ꝛ ex liuore vindicte. Uel ad bonū corre-
ctionis ſeu iuſticie ꝛ ꝯſeruationis reipublice: ꝛ ſic nō
reddit malū p̱ malo: ſed bonū. ſ. ei⁹ correctionē. Quā-
tū ad ſcḋm dicit. Sed ſemp̱ qḋ bonū eſt ꝛc̃. Et dicit.
Sectamini ꝛ nō faciatis. q: tu ex te debes ſumere oc-
caſionē bene faciēdi ad p̱ximū tuū ꝛ nō expectare ꝙ
2 ipſe det tibi occaſionē bn̄ faciēdi ſibi. vn̄. ps. Jnq̄re pa-
cē ꝛ perſequere eā ꝛc̃. Ro. 12. Noli vinci a malo. vt. ſ.
ſis tractus ab eo ad malefaciendum: ſed vince in bo-
no malum retrahendo eū ad bonum. Gal. vlt. Dū tē-
pus habemus operemur bonū ad oēs ꝛc̃.
¶ Deīde cū dicit. (Semp gaudete ꝛc̃.) oſtēdit quō ſe
debeant hr̃e quo ad deū: ad que tria opꝫ hr̃e. Primo
gaudere de ipſo. Unde dicit. Semp gaudete. ſ. de deo:
q: qcq̄d malū p̱ueniat ē incōparabile bono qḋ eſt de-
us. Et ideo nullū malū illud iterrūpat: vn̄ dicit. Sem-
p̱ gaudete. ¶ Scḋo orare p̱ bn̄ficijs ſuſcipiendis ibi.
(Sine intermiſſione orate.) Luc. 18. Opꝫ ſemp̱ orare ꝛ
3 nunq̄ꝫ deficere. Sed quō pōt hoc eſſe. Rn̄deo dicēdū
eſt ꝙ hoc pōt eſſe tripliciter. Primo ꝙ ille ſemp̱ orat
qui ſtatutas horas nō intermittit. Sic habet᷑. 2. Reg.
9. Tu comedes panē in menſa mea ſemper. Scḋo ſic.
Semp̱. idest cōtinue orate ſed tūc oratio ſumit᷑ p̱ effe-
ctu orōnis. Eſt enī orō interp̄tatio deſiderij: q: qn̄ deſi-
dero aliq̄d tūc illud orādo peto. Unde ꝛ oratio eſt peti-
tio decētiū a deo: ꝛ iō deſideriū hꝫ vim orōnis. ps. De-
ſideriū pauperū exaudiuit dn̄s. Oīa ergo que facimus
ex deſiderio p̱ueniūt. Ergo orō in bonis que facimus
manet in virtute: q: bona que facimus ex deſiderio bo-
no p̱ueniunt. Glo. Nō ceſſat orare q̄ non ceſſat bn̄fa-
cere. Tertio quo ad cām orōnis. ſ. faciēda elemoſynā.
4 Jn vitiſpatrū. Jlle ſic orat q̄ elemoſynas dat: q: q̄ ele-
moſynā accepit orat p̱ te ēt te dormiēte. Jtē tertio orare
p̱ bn̄ficijs ſuſcipiēdis ꝛ gr̃as agere p̱ ſuſceptis. Jō di-
cit. Jn oībus. ſ. bonis ꝛ aduerſis gr̃as agite. Ro. 8. Di-
ligentibus deū oīa cooperant᷑ in bonū ꝛc̃. Col. 2. Abū-
dantes in illo in gratiaꝝ actione. Phil. 4. Cū gratiaꝝ
actiōe. Hec eſt. n. volūtas ꝛc̃. p̱ᵉ Thy. 2. Qui vult oēs
hoīes ſaluos fieri ꝛ ad agnitionē veritatis venire.
¶ Deīde cū dicit. (Spiritū nolite ꝛc̃.) oſtēdit quō ſe
hēant ad dona dei. Et p̱mo ꝙ ea nō ipediāt. Scḋo ꝙ
ea nō cōtēnāt ibi. (Prophetias ꝛc̃.) Spūs aūt ſanct⁹
ē pſona diuina icorruptibilis ꝛ eterna: vn̄ in ſua ſb̄a ex-
tingui nō pōt: ſed tn̄ dr̄ quis extinguere ſpūꝫ: vno mō
feruorē eius extinguēdo vel ī ſe vel ī alio. Ro. 12. Spū
feruētes. Cū enī aliq̄s aliq̄d bōi ex feruore ſpūs ſancti
5 vult facere vel ēt cū aliq̄s bonus motus ſurgit ꝛ ipſe ī-
pedit: extinguit ſpūꝫ ſctūꝫ. Act. 7. Uos ſemp̱ ſpūi ſctō
reſiſtetis. Alio mō mortaliter peccādo. Spūs enī ſctūs
in ſe ſemp̱ viuit: ſed in nobis viuit qn̄ facit nos in ſe vi-
uere: ſed qn̄ q̄s peccat mortaliter nō viuit in ipſo ſpūs
ſanctus. Sap. 1. Spūs. n. ſanctus diſcipline effugiet fi-
ctū ꝛc. Tertio mō occultādo. Quaſi dicat. Si domū
ſpūs ſancti hētis vtimini eo ad vtilitatē p̱rioꝝ. Eccli-
ci. 20. Sapīa abſcōdita ꝛ theſaurus inuiſus q̄ vtilitas ī
vtriſqꝫ. Mat. 5. Nemo accēdit lucernā ꝛ ponit eā ſub
modio ꝛc̃. ¶ Prophetias nolite ꝛc. Aliq̄ enim apud
iſtos ſpū p̱phetie erāt pollētes q̄ ab iſtis reputabant᷑ i-
ſani: p̱rie Corinth. 14. Emulamini ſpūalia: magis aūt
vt p̱phetetis. Uel p̱phetias. idest diuinā doctrinā. Ex-
ponētes enī diuinā doctrinā dicunt᷑ p̱phete. Quaſi di-
cat. Nō ſpernatis verba dei ꝛ p̄dicatiōes. Jere. 20. Fa-
ctus eſt ſermo dn̄s mihi ī opp̱robriū ꝛ ī deriſū tota die.
¶ Deinde cū dicit. (Oīa aūt probate ꝛc̃.) oſt̄dit quali-
ter ſe habeant ad oīa ꝛ vnū ē ꝙ in oībus vtant᷑ diſcre-
tione. Ro. 12. Rōnabile obſequiū veſtrū ꝛc. Jn hac ma-
teria dꝫ eſſe diligēs examinatio: boni electio: mali abie-
ctio. Quantū ad p̱mū dicit: p̱phetias nolite ſp̱nere.
tn̄ oīa probate. ſ. que ſunt dubia. Manifeſta. n. exami-
natione nō idigent. 1. Jo. 4. Omni ſpiritui credere noli-
te. Job. 12. Nōne auris v̄ba diiudicat. Quātū ad ſcḋm
dicit. Qḋ bonū ē tenete. Gal. 4. Bonū aūt emulamini 2
ī bono ſemp̱ ꝛc. Quātū ad tertiū dicit. Ab oī ſpē mala
abſtinete vos ꝛc. Eſa. 7. Ut ſciat reprobare malū ꝛ eli-
gere bonū. Et dicit ſpecie: q: ēt que habent ſimilitudi-
nem malicie vitare debemus que. ſ. nō poſſemus ſerua-
re corā hoībus abſqꝫ ſcandalo eorū.
¶ Deinde cū dicit. (Jpſe aūt ꝛc.) ſubdit orōnē: ꝛ cir-
ca hoc tria facit. q: p̱mo orat p̱ eis. Scḋo dat ſpem de
exauditione. Tertio dat ſpāles monitiōes. Dicit ergo
Jta moneo. ſed nihil valet niſi deus gr̃aꝫ det. Un̄ ipſe
deus. Leui. 21. Ego dn̄s q̄ ſanctifico vos ꝛc. Per oīa. i.
vt ſitis totaliter ſancti. Et hoc vt integer ꝛc. Occaſione
enī verboꝝ iſtoꝝ dixerūt q̄dā ꝙ in hoīe aliud ē ſpūs ꝛ
aliud aīa ponētes duas in hoīe aīas. Unā q̄ animat 3
aliā q̄ rōcinat᷑. Et hec fuit reprobata ī eccleſiaſticis do- duas
gmatibus. Un̄ ſciēdū ꝙ hec nō differūt ſm̄ eſſentiam aias
ſed ſm̄ potētiam. Jn aīa enim noſtra ſunt q̄dam vires eē in
q̄ ſūt actus corp̱aliū organoꝝ ſicut ſūt potētie ſenſiti- hoīe
ue ptis. Alie ſunt que nō ſunt actus taliū organoꝝ ſꝫ eſt re-
ſunt abſtracte ab eis ſicut ſunt potētie itellectiue ptis. p̱ba-
Et he dicunt᷑ ſpūs quaſi īmateriales ꝛ ſeparate aliquo tū ab
mō a corpore inq̄ꝫtū nō ſūt actus corporis. ꝛ dicit᷑ hec eccle-
ſpūs ꝛ mens. Ephe. 4. Renouamini ſpiritu mentis ve- ſia
ſtre ꝛc. Jnquātū aūt animat dicit᷑ aīa: q: hoc eſt ei p̱ro-
p̱rium: ꝛ loq̄tur p̱p̱rie. Nam ad peccata tria cōcurrūt
electio affectio: ſenſualitas: ꝛ executio corporis. Uult
ergo ꝙ in nullo hoꝝ ſit peccatū. Nō dicit in rōne. vn̄
dicit. Ut ſpūs. idest mens veſtra ſeruet᷑ integer. Jn oī 4
peccato rō corrūpit᷑ ſm̄ ꝙ oīs malus ē ignorās. Jtem
nec ī ſenſualitate. Unde dicit. Aīa. Jtē nec in corpore.
ꝛ iō dicit. Et corpus. Hoc aūt ſic fit qn̄ ſeruatur imune
a peccato. Et dicit. Sine querela nō ſine peccato qḋ ē
ſolius chriſti: ſed eſſe ſine querela eſt etiam alioꝝ: q̄ ꝛ
ſi venialia non tn̄ cōmittunt grauia ꝛ q̄bus proximus
ſcandaliꝫatur. Luc. 1. Jncedētes in oībus mandatis: ꝛ
iuſtificationibus dn̄i ſine querela. Et addit. Jn aduen-
tu ꝛc. i. perdurādo vſqꝫ in finem vite. Uel integer ſpūs
refertur ad donum ſpūs ſancti. Quaſi dicat. Donum
ſpūs ſancti qḋ habetis ſit integrum.
¶ Deinde cum dicit. (Fidelis ꝛc.) Dat ſpē exauditio-
nis. Quaſi dicat. Ut ego ſpero ꝛ ſic fiet: q: ipſe q̄ no- 5
uit faciet. i. cōplebit. ps. Fidelis dn̄s in oībus v̄bis ſuis
ꝛc. Ro. 8. Quos vocauit hos ꝛ iuſtificauit ꝛc. ¶ Ulti-
mo iniūgit familiares monitiōes. i. orationē ibi. (Ora-
te.) Jtē mutuam pacē ibi. (Salutate oēs fratres ī oſcu-
lo ſancto nō p̱ditorio ſicut iudas. Mat. 26. Nec libidi-
noſo vt libidinoſa mulier. p̱uerb. 7. ¶ Ut legatur ꝛc.
Timebat. n. ne p̱latī p̱p̱ aliqua que erāt hic eam oc-
cultarent. prouerb. 11. Qui abſcondit frumenta male-
dicet᷑ in p̱p̱lis ꝛc. Ultio cōcludit ep̄lam in ſalutatiōe.
¶ Explicit mirabilis ꝛ deuota expō doctoris angelici
ſanctiſſimi Thome aq̄natis ordinis fratrū p̄dicatoꝝ
ſup̱ p̄ria ep̄la icliti ap̄li ſcti Pauli ad Theſſalonicēſes.

c ¶ Incipit pfūda ⁊ ſbtilis explanatio eiuſdē ſāctiſſimi doctoris Thome de aquino ordis fratrū p̄dicatoꝝ ſup̄ ſcd̄a ep̄la eiuſdē glorioſi ap̄li pauli ad theſſalonicēſes.

Congregamini vt ānunciē que vētura ſunt vobis diebus nouiſſimis ⁊c. Geñ. 49. Hec v̄ba cōpetūt huic ep̄le. Duo enī tangunt̄ q̄ ei ꝯueniunt. ſ. fructus ⁊ ei⁹ mā. Uñ dr̄. Ut annūciē ⁊c̄. Agit̄ enī in ea de his q̄ vētura ſūt in diebus nouiſſimis: q̄ ſūt tria. ſ. picula eccleſie: tp̄e antix̄pi. 2. Thy. 3. In nouiſſimis dieb⁹ iſtabūt tp̄a piculoſa ⁊c̄. Itē maloꝝ ſupplicia. ps. Donec itrē i ſanctuariū dei ⁊c̄. Uerūtñ pp̄ dolos poſuiſti eis: deieciſti eos dū alleuarent̄. Itē p̄mia bonoꝝ. Prouer. vlti. Fortitudo ⁊ decor idumētū eius. Et de his agit̄ i hac ep̄la. Utilitas oſtñdit̄: q̄ꝛ cōgregamini. Sic acq̄rit̄ ex hac ep̄la ꝯgregatio. ſ. ꝯcordātiū in v̄itate q̄ꝛ diſcordabāt d̄ iudicio futuro pp̄ h̄ qd̄ dicit in p̄ma ep̄la. Deīde nos q̄ viuimus ⁊c̄. ps. Diſꝑſiones iſrael ꝯgregabit. Itē volūtatū: q̄ꝛ cū ꝯſiderēt ꝙ q̄cunq̄ tp̄alia ſūt: i nouiſſimo mūdi ꝑibūt: dat̄ intelligi ꝙ eos ꝯgregāt ad vnū querēdū. ſ. celeſte p̄miū. Eccli. 30. Cōgrega cor tuū i ſctitate ei⁹. Itē cogitationū ad vnā ſtabilē v̄itatē. Eſa. vlt. Ego aūt op̄a eoꝝ ⁊ cogitationes eoꝝ venio vt ꝯgregē ⁊c̄. Sic ḡ p̄ꝫ fruct⁹ ⁊ mā: q̄ꝛ i p̄ma muniuit eos ꝯ ꝑſecutiōes p̄teritas: hic munit eos eos cōtra futuras.

CAP. I.

Paulus ⁊ ſiluan⁹ ⁊ Thimotheus eccleſie Theſſalonicenſiū in deo patre nr̄o ⁊ dn̄o ieſu x̄po. Gratia vobis ⁊ pax a deo p̄re nr̄o ⁊ dn̄o ieſu x̄po. Gratias agere debem⁹
4 ſemꝑ ꝓ vobis fratres: ita vt dignū eſt: q̄ꝛ
ſupercreſcit fides veſtra ⁊ abūdat charitas
vniuſcuiuſq̄ꝫ veſtrū in inuicē: ita vt ⁊ noſip
2ᵉ.2ᵉ. ſi in vobis gloriemur in eccleſijs dei ꝓ pa
q.5ᵉ. ar.4. tientia veſtra ⁊ fide: ⁊ in oīb⁹ ꝑſecutionibus veſtris ⁊ tribulatiōibus qua ſuſtinetis
2ᵉ.2ᵉ. in exemplū iuſti iudicij: vt digne habeami
q.108 ni in regno dei ꝓ quo ⁊ patimini.
ar.4. ¶ Diuidit̄ hec ep̄la i ſalutationē: ⁊ ep̄larē narrationē ibi. (Gratias agere debem⁹ ⁊c̄.) Itē p̄mo ponūt̄ ꝑſone ſalutātes. Scd̄o ꝑſone ſalutate. Tertio bona optata. Sūt aūt eedē ꝑſone q̄ in p̄ma. Tres aūt ꝑſone ſalutan
5 tes ponūt̄ vt auctoritas ep̄le robuſtior appeat. Eccles. 4. Funiculus triplex difficile rūpit̄ ⁊c̄. ¶ Eccl'ie theſ. ⁊c̄. Eccl'ia ꝯgregationē dic̄ q̄ oꝫ eē i deo. al's ē mala. De bōa dr̄. ps. Cōgregate illi ſctōs ei⁹ ⁊c̄. ¶ In x̄po. i. i ei⁹ fide. Ro. 5. Per quē acceſſū hēm⁹ ꝑ fidē i grāꝫ iſtā ⁊c̄. ¶ Deīde optat eis bōa. Et p̄io pacē. Ipſa eſt. n. p̄ncipiū oīum ſp̄ualium donoꝝ. p⁹ Cor. 15. Grā dei ſum id qd̄ ſum ⁊c̄. Itē pacē q̄ ē finis bonorū. ps. Qui poſuit fines tuos pacē ⁊c̄. ⁊ h̄ a d̄o ⁊c̄. Iac. i. Oē datū optimū ⁊ oē donū pfectū deſurſum ē deſcēdēs a p̄re luminū ⁊c̄. Et dn̄o ⁊c̄. 2. Pe. i. Per quē maxīa nobis ⁊ p̄cioſa ꝓmiſſa donauit ⁊c̄. ¶ Grās agere debem⁹ ⁊c̄. hec eſt ep̄laris narratio. Et p̄mo iſtruit eos de futuris i nouiſſimis dieb⁹. Scd̄o admonet eos familiariter de q̄buſdā i tertio. cap̄. ibi. (Decetero fr̄es ⁊c̄.) Itē p̄mo monet ſicut dictū eſt q̄ntū ad p̄mia bonoꝝ ⁊ penas malorum. d
Scd̄o q̄ntū ad picula tp̄e antix̄pi. 2. cap̄. ibi. (Rogam⁹ aūt vos ⁊c̄.) Itē p̄mo agit grās de p̄paratiōe ad futurū iudiciū. Scd̄o deſcribit ip̄m iudiciū ibi. (Sꝫ tñ iuſtum ⁊c̄.) Itē p̄io grās agit de pfectu. Scd̄o oñdit fructū ꝑfectus. Tertio ſignū. Dicit ḡ. Grās agere debem⁹ ⁊c̄. Nā q̄ꝛ in p̄ma ep̄la cōmēdauit eos de fide ⁊ charitate ⁊ alijs bonis in q̄bus abūdabāt: iō dicit grās agere debemus deo. q̄ꝛ bonū ꝙ habetis reputo meū. 2. Io. maiorē hor nō hēo grāꝫ q̄ꝫ vt audiā filios meos i veritate ambulare: ⁊c̄. Et hoc deo ſine quo nihil boni pōt fieri. Et hoc dignū ē: q̄ꝛ de magnis bōis agimus grās. 2. Mache. i. de magnis piculis a deo liberati magnifice grās agamus. Quare: q̄ꝛ ſemꝑ creſcunt bona ſp̄ualia. Periculoſe tñ cuſtodiunt̄ niſi pficiat i eis hō. In bōis aūt dei ē fides ꝑ quā deus habitat i nobis: ⁊ in hac pficimus ſm̄ intellectū. Ephe. 4. Habitare x̄pꝫ ꝑ fidē i cordibus v̄ris. Et ſic pficit hō ꝑ cognitionē deuotionē: ⁊ ꝯfeſſionē. Itē charitas ꝑ quā deus ē in nobis ſm̄ affectū. i. Io. 4. De⁹ charitas ē ⁊ q̄ manet i charitate i deo manet ⁊ deus i eo. Et iō dicit. Et abūdat. Prouer. 15. In abūdāti iuſtitia virt⁹ ē maxīa ⁊c̄. i. Theſ. 4. De charitate aūt fr̄nitatis nō neceſſe habuim⁹ ſcribere vobis. Ipſi enī a deo didiciſtis vt diligatis iuicē ⁊c̄. Et tūc ponit̄ pfectus cū dicit. Ita ꝙ ego glorior ide apud alios q̄ꝛ v̄ra reputo mea. Bonū enī diſcipuloꝝ eſt glīa p̄latorū. Prouer. 10. Fili⁹ ſapiēs letificat patrē ⁊c̄. Prouerb. 17. Corona ſenū filij filioꝝ ⁊c̄. 2. Cor. 9. Pro quo d̄ vobis glorior. Et tūc ponit ſignū pfect⁹. ſ. patiētiā q̄ oſtēdit̄ maxie i tribulatiōib⁹. Jac. i. Beatus vir q̄ ſuffert tēptationē ⁊c̄. In tribulatiōib⁹ ſūt duo ſeruāda. ſ. patientia ne diſcedat a fide. Jac. i. Patiētia op⁹ pfectum hꝫ. Et fides i ꝑſecutiōib⁹. i. Cor. 4. Perſecutionē patimur ⁊ ſuſtinem⁹. Uñ dicit. In fide i oīb⁹ ꝑſecutiōib⁹ v̄ris ⁊ tribulatiōib⁹. Que q̄dē tribulatiōes dn̄r a tribulis q̄b⁹ iteri⁹ ꝑ afflictiōes pūgimur. Geñ. 3. Spinas ⁊ tribulos germinabit tibi. ps. Tribulatiōes cordis mei multiplicate ſūt. Et hec ſancti ſuſtinēt pp̄ duo. ſ. pp̄ terrorē malorū. Si enī deus nō parcit bonis i hoc mūdo: quō pcet
malis i futuro. p⁹ Pe. 2. Si aūt p̄mū a nobis q̄s finis 4
eoꝝ q̄ nō credūt dei euāgelio ⁊c. Jere. 49. Ecce q̄bus nō erat iudiciū vt biberēt calicē ⁊c. Scd̄o ad augēdū meritū. Uñ dicit. Ut digni ⁊c̄. Nāꝫ vt dr̄. Mat. 11. Regnū celo. vi patit̄ ⁊ violēti rapiūt illō. Et Luc. vlt. Nōne hec oportuit x̄pm pati. ⁊ ita itrare i gloriā ſuā. Ro. 8. Si tñ cōpatimur vt ⁊ ꝯglorificemur. Uñ dicit. Pro quo patimini ⁊c̄. Tribulatio enī q̄ fit ꝑ d̄o facit dignū regno dei. Mat. 5. Beati q̄ ꝑſecutionē patiūt̄ ⁊c̄. i. Pe. 4. Nemo v̄m patiat̄ q̄ſi homicida aut fur aut maledicus aut alienoꝝ appetitor.

¶ Lectio. II. deu. 32ᵒ c.

Si tñ iuſtum eſt apud deū retri 5
buer̄ retributionē his q̄ vos tri
bulāt ⁊ vobis q̄ tribulamini re
quiē nobiſcū in reuelatione dn̄i
ieſu d̄ celo cū angelis virtutis eius in flāma Eſa.
ignis dātis vindictā his q̄ nō nouerūt deū. i fine
⁊ q̄ nō obediūt euāgelio dn̄i nr̄i ieſu chriſti.
Qui penas dabūt in iteritu eternas a facie Luc.
dn̄i ⁊ a gloria virtutis eius cū venerit glori 18.
ficari i ſctis ſuis: ⁊ ādmirabilis fieri i oīb⁹ q̄
crediderūt: q̄ꝛ creditū eſt teſtimoniū noſtrū

ſuper

a ſup vos i die illo. ⁊ In quo ēt oramus ſp ꝑ
vobis: vt dignetur vocatiōe ſua deus: ⁊ im
pleat omnem voluntatem bonitatis ſue ⁊
opus fidei in virtute: vt clarificet nomē do
mini noſtri ieſu xp̄i in vobis ⁊ vos in illo:
ſm gratiam dei noſtri ⁊ domini ieſu xp̄i.
¶ Sup͛ egit de eoꝝ idoneitate ad futuꝝ iudiciū: h̄
agit de forma iudicij. Et p̄ ponit iudiciū q̄ntū ad puni
tionē maloꝝ ⁊ p̄mia bonoꝝ. Scḋo de vtraq̄ pte ſigil
latim ibi. (In flāma ⁊c̄.) Itē p̄mo ponit iudiciū q̄ntū
ad punitionē maloꝝ. Scḋo q̄ntū ad p̄mia bonoꝝ ibi.
2 (Cū venerit ⁊c̄.) Q̄ntū ad p̄ᵐ dicit. (Suſtinetis i ex
emplū ⁊c̄.) Si tn̄ ꝑ q: iuſtū eſt. Un̄ alia lr̄a h̄z. Si q̄
dē vel ſi tn̄ referat in exēplū iuſti iudicij. Quaſi dicat.
Iuſtū eſt q̄ hec patiamini: vn̄ dicit. Si tn̄ ex h̄ merea
mini: ſed p̄ma lr̄a ⁊ expō eſt melior. Iuſtū eſt retribuer̄
p̄s. Exaltare q̄ iudicas terrā: redde retributionē ſuper
bis. Eſa. 33. Ueh. q̄ p̄daris: nōne ⁊ tu p̄daberis. Tri
bulationē. ſ. eterne dānatiōis. Ro. 8. Tribulatio an an
guſtia ⁊c̄. ¶ Et vos qdē regez. Luc. 16. Recepiſti bōa
in vita tua ⁊ lazarus ſilr mala. Nūc aūt hic cōſolat: tu
vo cruciaris. Apo. 14. Amodo. n. iā dicit ſp̄us vt reqe
ſcant a laboribus ſuis. ¶ Nobiſcū. i. equalē gloriam.
equa Sed nūqd hoc eſt veꝝ. Rn̄deo duplex eſt eq̄litas. ſ. ab
litas ē ſoluta q̄ntitatis ⁊ ꝓportiōis. Et p̄ma nō eſt eq̄lis q̄ntū
duplx ad ꝑticipationē hoīs: ſed eq̄lis q̄ntū ad btitudinē ꝑtici
3 patā q̄ eſt deus: ſed hō participat ſm magis ⁊ minus:
ſm q̄ ardētius vel minus ardēter amat deū. Sed ſm
ſcḋam cōmoda eq̄litas erit: q: ita eſt glia petri ad grāz
ſibi datā ⁊ meritū ſuū ſicut glia Lini ad ſuā. Hoc autē
erit in reuelatiōe ⁊c̄. Io. 5. Pater oē iudiciū dedit filio
⁊c̄. Et h̄ inq̄ntū filio hoīs ptātē dedit iudiciū facere: q:
in forma hūana oībus appebit. Sed mō non apparet:
q: humanitas eius latet in gloria dei: ſ; tunc appebit.
Et iō dicit. In reuelatiōe Eſa. 40. Et reuelabit gloria
dn̄i ⁊c̄. Et h̄ cū miniſtris ſuis. ſ. angelis ⁊c̄. Mat. 25. Cū
venerit filius hoīs i maieſtate ſua ⁊ oēs āgeli cū eo ⁊c̄.
¶ Deīde cū dicit. (In flāma ⁊c̄.) Agit de vtraq̄. ſ. pu
4 nitione maloꝝ ⁊ p̄miatione bonoꝝ: ſed in punitione
maloꝝ oſtendit acerbā iuſtā ⁊ diuturnā. Dicit ḡ. Dan
tis vindictā. i. iudicātis puniēdo in flāma ignis faciem
orbis cōburētis ⁊ inuoluētis reprobos ⁊ detrudētis i
ꝑpetuū. p̄s. Ignis an̄ ip̄m p̄cedet ⁊c̄. Itē erit iuſta ꝑꝑ
duplicē culpā. ſ. infidelitatis ⁊ male vite. Q̄ntū ad p̄
mū dicit. Qui nō nouerūt. i. noluerūt cognoſcere deū.
Iob. 21. Sciam viaꝝ tuaꝝ nolumus. 1. Cor. 14. Igno
rās ignorabit ⁊c̄. Q̄ntū ad ſ; dicit. Qui nō obediūt
euāgelio ieſu xp̄i. Ro. 10. Nō oēs obediūt euāgelio. In
obediētia. n. eſt tm̄ pctm̄ q̄ ꝑ eā mors venit in mūdū:
vt dr̄ Ro. 5. Itē eſt diuturna: q: penas dabūt ⁊c̄: ⁊ pōt
legi dupl̄r ſm vnū ſenſum duplex eſt pena. ſ. ſenſus ⁊
5 dāni. De pena ſenſus pōt itelligi ſic. Dabūt. i. ſuſtiebūt
penas eternas nō finiendas: ⁊ h̄ in interitu q: ſp mori
ent. Alr̄. n. eſt de penis huius vite ⁊ illis. Nā hic q̄nto
plus acerbiores tāto ſunt breuiores: q: extīguūt: ſed il
le ſunt grauiſſime q: ſunt pene mortis ⁊ ſunt itermia
biles. Un̄ dr̄ q̄ ſemꝑ erūt q̄ſi in morte. p̄s. Mors dep̄a
ſcet eos. Eſa. vlti. Uermis eoꝝ nō morieт. Pena āt dā
ni eſt duplex: q: ſepabūt a viſiōe dei. Un̄ dicit. A facie
dn̄i. ſ. remoti. Iob. 13. Nō veniet i ꝯſpectu eius oīs ypo
crita. Alia eſt p̄uatio viſiōis glorie ſcōꝝ. Eſa. vlt. Tol
lat impius ne videat gliā ſcōꝝ ⁊c̄. Uel alr̄. A facie dn̄i
⁊c̄. In hoc oñdit cā acerbitatis pene ſenſus. Sēius. n.
alicuius euacuat vel ꝑꝑ ſuperiorē iudicē vel ꝑꝑ ſupio
ris potētiā: ſed h̄ nō erit: q: hoc iudiciū ꝓcedet a facie
dn̄i. p̄s. De vultu tuo iudiciū meū ꝓdeat ⁊c̄. Et iō di b
cit. Dabūt penas. i. ſuſtinebunt a facie domini.
¶ Deinde cū dicit. (Cū venerit ⁊c̄.) Agit de p̄miatio
ne ſcōꝝ. Et p̄mo ponit p̄miū. Secundo meritum ibi.
(Qui crediderunt ⁊c̄.) Gloriā ſcōꝝ cōmendat ⁊ q̄ntū
ad eſſentiā per participationē glorie dei cuz dicit. Glo
rificari ⁊c̄. Et q̄ntum ad eius exceſſum ibi. Et admira
bilis. Dicit ergo. Cum venerit ⁊c. Xp̄s certe glo ſus ē.
Phil. 2. Omnis lingua confiteat q: dominus iheſus xp̄s
in gloria eſt dei patris ⁊c. ¶ Glorificari in ſanctis eius
q: bonum ſui eſt cōicatiuum: vel glorificari in ſanctis
eius: q̄ ſunt membra ſua in q̄bus habitat: ⁊ in q̄bꝰ glo
rificatur q̄n ſua gloria. ſ. capitis deriuatur vſq̄; ad ſua
mēbra. Eſa. 49. Seruus meus es tu iſrael: q: in te glo
rificabor ⁊c. Et hoc excedet oēm admirationē. Un̄ di 2
cit. Admirabilis ⁊c. Si qdem admiratio eſt ſtupor ꝓ
cedens ex magna fantaſia. Tāta vero ſcōꝝ gloria nō
pōt cadere in opinionē hoīum: Et iō dicit. Admirabi
lis. Sap. 5. Mirabunt in ſubitatione inſpate ſalutꝭ ⁊c.
¶ Deinde ponit meritū ibi. (Crediderunt ⁊c.) Et po
nit p̄mo meritū fidei. Scḋo ſuffragiū oratiōis ibi. (In
quos ⁊c.) Dicit ergo. Hec erit gloria: q: creditū eſt no
ſtrum teſtimoniū ſup vos qḋ credidimus de xp̄o vob̄
in illo die. i. ꝑꝑ illū diem: q: bona q̄ agimus ſunt ꝑꝑ il
lum diē: ſed dicit: ſup vos. i. hoc teſtimoniū eſt ſup vos
. i. ſup ſenſum humanū. Eccl. 9. Plurima ſuper ſenſuz
hoīs ⁊c. Fides. n. non h̄z meritum vbi hūana rō p̄bet
experimentū. Niſi. n. eſſet ſupra vos: non eſſet magni
meriti credere. Uel dicit ſuper vos. i. dn̄at vob̄ ſubijciē
tibus intellectum vr̄m humiliter ad credendū. 2. Cor. 3
10. In captiuitatē redigentes omnem intellectum i ob
ſequium xp̄i ⁊c. Sic exponit gloſ. Uel aliter ⁊ magis
ſm literam. Dico q̄ glorificabit xp̄s in vobis qui cre
didiſtis in die iudicij quando apoſtoli iudicabūt: ⁊ tūc
erit teſtimonium quod eſt ſuper vos ideſt de prompti
tudine fidei veſtre erit certum ideſt credibile.
¶ Deinde cū dicit. (In quo oramus ⁊c.) Subiungit
ſuffragiū oratiōis. Et p̄mo ꝓponit qḋ petit. Scḋo quo
fine ibi. (Ut digneт ⁊c.) Tertio ꝑ qḋ poſſet aſſeq̄ peti
tum ibi. (Scḋm gratiam ⁊c.) Petit aūt vnū ex parte
dei: ⁊ duo ex parte nr̄a. dicit ḡ. In quo. i. ꝓpter quē diē 4
nos oramus ſemper. Ro. 1. Sine intermiſſione memo
riam veſtri facio ſemper in orationibus meis ⁊c. 1. Re.
12. Abſit aūt hoc pctm̄ a me in dn̄o vt ceſſem orare ꝑ
vobis ⁊c. Sed ad qd? Ut digneт vos vocatione ſua d
us nr̄. i. faciat vos in mūdo digne cōuerſari ſue vocatō
ni. Eph. 4. Digne ābuletis vocatione qua vocati eſtis
⁊c. ¶ Item ex parte noſtra appetit ex parte voluntatꝭ
vt plene fruant ol bonitate. Unde dicit. Ut ipleat oēz
voluntatē bonitatis. i. impleat i vobis volūtatē oīs bo
ni. Phil. 2. Qui operat in nobis velle ⁊ pficere ꝓ bōa
voluntate. ¶ Itē ex pte intellectus vt pfecte credāt: iō
dicit. Et opus fidei ⁊c. Ro. 10. Corde. n. credit ad iuſti
tiam: ore aūt ꝯfeſſio fit ad ſalutē ⁊c. Et hoc opemini i
virtute. i. in ꝯſtantia ⁊ fortitudine vt nullo timore ceſ 5
ſetis a cōfeſſione eius. Uel ſic. In quo. i. ꝑꝑ quē diem
oramus vt deus digneт vobis dare illō ad qḋ vocauit
vos. 1. Pe. 3. In hoc vocati eſtis vt bn̄dictionē heredi
tate poſſideatis ⁊c̄. ¶ Impleat oē bonū qḋ deſideratꝭ
qḋ eſt in vita eterna: qḋ hēbimus deū. p̄s. Qui replet
in bonis deſideriū tuū. ¶ Itē ipleat opus fidei qḋ erit
q̄ſi id qḋ hic ꝑ ſpeculū ⁊ in enigmate videmus: videbi
mus tūc facie ad faciē. Sed quo fine? vt clarificet. i. ad
gliaz xp̄i ſit ⁊ ꝑ vos tā in p̄ñti q̄; in futuro nomen xp̄i
glificet in bonis vr̄is. Mat. 5. Uideāt opa vr̄a bona ⁊
glorificēt p̄rem vr̄m q̄ in celis ē. E cōuerſo de malis dr̄
Eſa. 52. ⁊ Ro. 2. Nomen dei per vos blaſphemat. Sz

c per quid poterimus illud conſequi: ſm gratiaz dei no
ſtri q̃ eſt radix oium bonoꝝ noſtroꝝ.i.Co:.15.Gratia
dei ſum id quod ſum ꝛc. CAP. II.

ROgamus aũt vos fratres per
adnẽtum domini noſtri ieſu xp̃i
ꝛ noſtre congregationis in ip̃z
vt nõ cito moueamini a veſtro
ſenſu: neqꝫ terreamini: neqꝫ per ſpũm: ne
qꝫ per ſermonẽ: neqꝫ per epl̃az tanq̃ꝫ per
nos miſſam quaſi iſtet dies domini. Ne qs
2 vos ſeducat vllo mõ. †Quoniam niſi vene
Eſa. rit diſceſſio primũ ꝛ reuelatus fuerit hõ pec
8 ca. cati filius perditionis qui aduerſaꝛ ꝛ extol-
litur ſuper omne quod dicitur deus aut qđ
colitur ita vt in templo dei ſedeat: oſtẽdẽs
ſe tanq̃ꝫ ſit deus. Non retinetis ꝙ cum ad-
huc eſſem apud vos hec dicebam vobis.

¶ Superius apl̃us oñdit futura q̃ꝫtũ ad penas malo
rũ ꝛ p̃mia bonoꝝ:hic annunciat futura q̃ꝫtũ ad p̃icu
la eccl̃ie q̃ erũt tp̃e antixp̃i. Et p̃mo nũciat veritatẽ de
futuris p̃iculis. Sc̃do monet vt in veritate p̃maneant
3 ibi.(Itaqꝫ fratres ꝛc̃.) Circa p̃mũ duo facit:qꝛ p̃ exclu
dit falſitatẽ. Sc̃do iſtruit de v̾itate ibi.(Quõ niſi ꝛc.)
Itẽ p̃ma in tres:qꝛ p̃mo cõmemorat illud ex quo de-
bent iduci. Sc̃do oñdit ad qđ debẽt iduci ibi.(Ut nõ
cito ꝛc.) Tertio remouet illud qđ eos mouere poſſet
ibi.(Neqꝫ p̃ ſpm̃ ꝛc̃.) Inducit aũt ex tribus.ſ.ꝓp̃ p̃-
cibus ibi.(Rogam᷒)nõ p̃cibus. Philem.i. Multã fidu
ciã hñs in xp̃o ieſu iperandi tibi qđ ad rẽ ptĩet: pp̃ cha
ritatẽ magis obſecro. Sc̃do ex aduẽtu xp̃i deſiderabili
bonis:lꝫ terribili malis. Amos.5.Ueh deſiderãtib᷒ diẽ
dñi ꝛc̃.2.Thi.4.Nõ ſolũ aũt mihi ſed ꝛ his q̃ diligunt
aduẽtũ eius ꝛc. Apo.vlti. Ueni dñe ieſu ꝛc. Tertio ex
deſiderio ꝛ amore totius ꝯgregatiõis ſc̃oꝝ. In idip̃uz
.ſ.xp̃s eſt:qꝛ Mat.24.Ubi erit corpus ibi ꝯgregabuꝛ
ꝛ aqle ꝛc. Uel in idip̃m.i.in idẽ:qꝛ oẽs ſcĩ loco ꝛ gloria
erũt in eodẽ.Ps.Cõgregate illi ſc̃os eius. Sed ad qđ i-
4 ducit. Ut nõ cito moueamini. Eſt aũt aliud moueri ali-
ud terreri. Moueꝛ aũt a ſuo ſẽſu q̃ p̃termittit qđ tene-
bat. Q.d.ſcat. Nõ cito dimittatis doctrinã meã. Eccle.
19.Qui cito credit leuis eſt corde ꝛc. Terror aũt eſt q̃dã
trepidatio cũ formidine ꝯrĩj. Et iđ dic̃. Neqꝫ terreami
ni. Job.15.Sonitus terroris ſemp̃ in auribus eius. Et
cũ ſit pax illi ſemp̃ inſidias ſuſpicaꝛ ꝛc.Sap̃.17.Cuꝫ
enim ſit timida neqcia dat teſtimoniũ ꝯdẽnationi ꝛc.
¶ Deīde cũ dicit.(Neqꝫ p̃ ſpm̃ ꝛc.) Remouet qđ eos
mouere poſſet:p̃mo in ſpẽali.ſc̃do in gñali ibi.(Ne qs
ꝛc.)Seducitꝛ aũt qs p̃ falſam reuelationẽ. Uñ dic̃. Ne
5 qꝫ p̃ ſpm̃.i.ſi qs dicat ſibi reuelatũ p̃ ſpm̃ ſcm̃ vel a ſpũ
ſc̃o:qđ [illegible] doctrinã meã nõ terreamin.i.Jo.4. Noli-
te oĩ ſpũi credere. Ezec.13.Ueh ꝓp̃his inſipientibus:
q̃ ſequunꝛ ſpm̃ ſuũ ꝛ nihil vidẽt ꝛc. Aliqñ ẽt ſathanas
trãſfigurat ſe in angelũ lucis:vt dr̃.2.cor.ii.ꝛ tertij Re.
vlti. Egrediar ꝛ ero ſpũs mẽdax in ore oium ꝓp̃harũ
eius. Sc̃do p̃ rõcinationẽ vel falſam expõnẽ ſcripture:
iđ dicit. Neqꝫ p̃ ſermonẽ.2.Thy.2.Sermo eoꝝ vt cã-
cer ſerpit Eph.5. Nemo vos ſeducat inanibus verbis.
Tertio p̃ auc̃tatem inductã in malo itellu.2.Pe.vl. Si
cut cariſſimus frater nr̃ paulus ſꝫ datã ſibi ſapiaꝫ ſcri
pſit vobis ſicut in oĩbus epl̃is loquẽs in eis de his i q̃-
bus ſunt q̃dã difficilia itellectu q̃ indocti ꝛ inſtabiles
deprauãt ſicut ꝛ ceteras ſcripturas ad ſuã ipſoꝝ dam-
nationẽ. Sed de quo ſeducebanꝛ. Quaſi iſtet dies dñi

d Et dicit. Per epl̃am tanq̃ꝫ p̃ nos miſſam:qꝛ in p̃ epl̃a
niſi bñ intelligaꝛ vr̃ dicere inſtare dñi aduẽtũ:vt illud.
Deinde nos q̃ viuimus ꝛc. Deinde cũ dicit.(Ne quis
ꝛc.)Facit idẽ in gñali. Luc.21.Uidete ne ſeducamini
ꝛc.i.cor.15.Nolite ſeduci. Rõ aũt q̃re h̃ remouet apl̃s
.ſ.de aduẽtu dñi eſt:qꝛ p̃latus nullo mõ dꝫ velle ꝙ per
mẽdaciũ aliqua bõa ꝓcurenꝛ.i.cor.15.Inuenimur aũt
ꝛ falſi teſtes ꝛc. Itẽ qꝛ res credita erat p̃iculoſa: ꝙ.ſ.in
ſtaret dies dñi. Primo qꝛ dareꝛ occaſio maioris ſeductio
nis:qꝛ futuri erãt poſt tẽp̃a apl̃oꝝ aliq̃ q̃ dicerẽt ſe eſſe
xp̃m. Luc.21.Multi dicẽt ego ſuꝫ:ꝛ iđ apl̃s noluit. Itẽ
demõ freq̃nter p̃tẽdit ſe eẽ xp̃z:ſicut pꝫ de btõ martio.
Et iđ ne ſeducanꝛ noluit. Aug. aũt põit aliã rõnẽ qꝛ i-
2 mineret p̃iculũ fidei.vñ diceret aliqs tarde veniet dñs
ꝛ tũc p̃pabo me ad eũ. Ali᷒ diceret:veniet cito:ꝛ iđ nũc
me p̃pabo. Alius diceret. Neſcio. Et hic meli᷒ dicit qꝛ
ꝯcordat xp̃o. Sꝫ ille plus errat q̃ dicit cito:qꝛ elapſo ter
mino hoies deſparẽt ꝛ crederẽt falſa eẽ q̃ ſcripta ſunt.
¶ Deinde cũ dicit.(Quõ niſi ꝛc.) Aſtruit v̾itatẽ:ꝛ p̃
oſtendit q̃ vẽtura ſunt ad antixp̃i aduẽtũ. Et ſunt duo
quoꝝ vnũ p̃cedit aduẽtũ antixp̃i. Aliud eſt ipſe aduẽ
tus eius:p̃ eſt diſceſſio:qđ multipl̃r expõiꝛ i glo. Et p̃
a fide:qꝛ futurum erat vt fides a toto mundo reciperꝛ.
Mat.24.Et p̃dicabiꝛ h̃ euãgeliũ regni i vniuerſo or-
be. Iſtud ẽ p̃cedit qđ ſm Aug. nõdũ ẽ ipletum:ꝛ poſt
3 multi diſcedẽt a fide.i.Thy.4.In nouiſſimis tp̃ib᷒ di-
ſcedẽt q̃dã a fide ꝛc. Mat.24.Refrigeſcet charitas mĩ
toꝝ. Uel diſceſſio a romão ip̃io:cui totus mũdus erat
ſubdit᷒. Dicit aũt aug. ꝙ h̃ figuraꝛ Dañ.2.in ſtatua vbi
notanꝛ q̃tuor regna:ꝛ poſt illa aduẽt᷒ xp̃i. Et ꝙ h̃ erat
ꝯuenlẽs ſignũ:qꝛ romanũ ip̃iũ firmatũ fuit ad h̃ ꝙ ſb
eius ptãte p̃dicareꝛ fides p̃ totũ mũdũ. Sed quõ eſt h̃
qꝛ iã diu gẽtes receſſerũt a romão ip̃io nec dũ venit an
tixp̃s. Dõm eſt ꝙ nõdũ ceſſauit:ſed ẽ cõmutatũ ð tp̃a
li i ſpũale:vt dic̃ leo papa i ſermõe ð apl̃is. Et iđ dõm
eſt ꝙ diſceſſio a romano ip̃io dꝫ itelligi nõ ſolũ a tp̃a
li:ſed a ſpũali.ſ.a fide catholica romane eccl̃ie. Eſt aũt h̃
ꝯueniẽs ſignũ ꝙ ſicut xp̃s venit qñ romanũ ip̃iũ oĩb᷒
dñabaꝛ:ita eẽ ſignũ atixp̃i ẽ diſceſſio ab eo. Sc̃do p̃di-
cit ſm futuꝝ.ſ.antixp̃m. Et p̃ q̃ꝫtũ ad eius culpã ꝛ pe
nã. Sc̃do q̃ꝫtũ ad eius ptãtẽ ibi.Cũ cui᷒ aduẽt᷒ ꝛc. I ẽ 4
p̃ cõiter ꝛ iplicite tãgit culpã ei᷒ ꝛ penã. Sc̃do explicat Anti
vtrũqꝫ ibi.(Qui aduerſaꝛ ꝛc.)Dicit ẽ. Diſceſſio p̾ueni xp̃us
et ꝛ tũc reuelabiꝛ ꝛc. Dr̃ aũt eẽ hõ pc̃ti ꝛ fili᷒ p̃ditiõis ſꝫ quo
glo.qꝛ ſicut i xp̃o abũdauit plenitudo v̾tutis:ita i anti dicaꝛ
xp̃o mltitudo oiuꝫ pc̃tõꝝ. Et ſicut xp̃s ẽ melior oĩbus eſſe fi
ſc̃tis ſic ille peior oĩb᷒ malis. Et pp̃ h̃ hõ pc̃ti dr̃ ꝙ to- lius p̃
taliꝛ erit pc̃tis ðdit᷒. Sed nõ dr̃ ſic hõ pc̃ti qñ poſſet eẽ ditõis
peior:qꝛ nũq̃ꝫ malũ corrũpit totũ bonũ:lꝫ q̃ꝫtũ ad ac- bonũ
tũ nõ poterit eẽ peior: xp̃s aũt nullo hõ potuit eẽ magis nõ p̃t
bonus. Dr̃ aũt fili᷒ p̃ditiõis.i.deputat᷒ extreme p̃ditiõi. corrũ
Job.21.In die p̃ditiõis ſuabiꝛ malus ꝛ ad diẽ furoris pi to-
duceꝛ. Uel p̃ditiõis.i.dyaboli nõ p̃ nãm: ſed p̃ ſue ma taliꝛ a
licie cõplemẽtũ q̃ in eo cõplebiꝛ. Et dicit reuelabiꝛ: qꝛ malo
ſicut oĩa bona ꝛ virtutes ſc̃oꝝ q̃ p̃ceſſerunt xp̃m fue- 5
runt figura:ita in oĩbus p̃ſecutionibus eccleſie tyrãni
fuerunt quaſi figura antixp̃i:ꝛ latuit ibi antixp̃s:ꝛ ita
tota illa malicia que latet in eis reuelabitur in tp̃e illo.
¶ Deīde cũ dicit.(Qui aduerſaꝛ ꝛc.) explicat q̃ dixe
rat. Et p̃ oñdit quõ ſit hõ pc̃ti. Sc̃do quõ fili᷒ p̃ditiõis
ibi.(Et tũc reuelabiꝛ ꝛc.) Itẽ p̃ p̃nũciat ei᷒ futurã cul-
pã. Sc̃do.aſſignat ei᷒ cãꝫ ibi.(Et tũc ꝛc.) Itẽ p̃ deſcri-
bit culpã. Sc̃do dicit ſe nõ annũciare doctrinã nouaꝫ
ibi.(Nõne ꝛc.) Itẽ p̃ oñdit culpã. Sc̃do eius ſignum
ibi.(Ita vt ꝛc.)Duplex ẽ aũt ei᷒ culpa.ſ.ꝯrietas ad deũ.
Uñ dicit. Qui aduerſaꝛ oĩb᷒ ſpiritib᷒ bõis. Job.15.Cu
currit aduerſus deũ erecto collo ꝛ pigui ceruice arma-
tus eſt

1 tus eſt ꝛc. Sicut ꝛ mēbra eius. Eſa.3. Lingua eoꝛū ꝛ
adinuētiões eoꝝ ꝯ dñm vt ꝓuocarēt oculos maieſtaꝭ
eius ꝛc. Scōa eſt: q2 ꝑfert ſe xpo: iō dic̄ extollit ꝛc. Dr̄
deus āt deus tripl'r. ꝑ nāl'r. Deu.6. Audi iſrael dñs de' tuus
dī tri deus vn' eſt. ſcōo opīatiue. ps. Dēs dij gētiū demonia.
plr. Tertio ꝑticipatiue. ps. Ego dixi dij eſtis ꝛc. Oībus āt
his ſe ꝑferet antixp̄s. Dan.ii. Eleuabit ꝛ magnificabit
aduerſus oēs deū ꝛ aduerſus deū deoꝝ loq̄t magnifi-
ca ꝛc. Signū āt culpe ē cū dic̄. (Ita vt i tēplo ꝛc.) Su
ꝑbia.n. antixp̄i maioꝛ ē ſupbia oīum ꝓcedētiū. Un̄ ſic̄
de Cayo ceſare legit. Q2 cū i vita iſta adhuc eēt coliuo
luit: ſtatuā ſuā ponēs i q̄lz tēplo: ꝛ ezec.28. De rege ty-
ri dr̄. Dixiſti q2 de' ego ſum ꝛc. Ita credibile ē q ſic eis
faciet antixp̄s dicēs ſe deū eē ꝛ hoiez. Et in hui' ſignū
2 ſedebit i tēplo: ſed i q̄ tēplo? Nōne ē deſtructū a roma-
nis. Et iō dñt qdā q antixp̄s eſt de tribu Dan: cui' tri
bus inter alis duodeci nō noiat. Apoc.7. Et iō iudei ꝑ
Anti eū recipiēt ꝛ reedificabūt tēplū i hierl'm: ꝛ ſic implebit
xpus illud Dañ.9. Erit i tēplo abhoiatio ꝛ ydolū. Mat.24.
erit ō Cū vero videritis abhoiationem deſolationis q̄ dicta
tribu eſt a Daniele ꝓpha ſtantē in loco ſcō: q legit intelligat.
dan Quidā vero dicūt q nunq̄ hierl'm nec tēplū reedifica
bit: ſed vſq3 ad ꝯſumatione ꝛ finē ꝑſeuerabit deſolatō.
Et hoc ēt aliq iudei credunt: iō exponit in tēplo dei.i.i
eccleſia: q2 multi de eccleſia eū recipiēt. Uel ſm Aug.
in tēplo dei ſedeat.i. ꝑncipet ꝛ dominet tanq̄ ipſe cū
3 ſuis nunq̄s ſit templum dei: ſicut chriſtus ē cū ſuis.
¶ Deinde cū dic̄. (Nō retietis ꝛc.) Oñdit q nihil no
ui ſcribit. Quaſi.d. Oli' cū eſſem apud vos dixi h.i. Jo.
2. Nō mādatū nouū ſcribo vobis: ſed mādatū vet' qd
hūiſtis ab initio ꝛc. 2. Coꝛ.10. Quales fuimus ꝟbo per
ep̄las abſētes: tales ꝛ ꝑſētes in ſcō ꝛc. Lectio. II.

ET nūc quid deticeat ſcitis vt re-
uelet in ſuo tp̄e. Nam myſteri-
um iam operat iniq̄tatis tantū
vt q tenet nunc teneat donec de
medio fiat. Et nūc reuelabit ille iniqu' quē
4 dominus ieſus interficiet ſpū oꝛis ſui. Et d̄
3ᵃ pᵉ. ſtruet illuſtratione aduētus ſui eū: Cuius ē
q6.8. aduentus ſm opationem ſathane in omni
art.8. virtute ꝛ ſignis ꝛ prodigijs mendacibus ꝛ
in oī ſeductione iniq̄tatis his qui pereunt.
¶ Supius apl's ꝓnuncians narrauit aduētū ꝛ culpā
antixp̄i: hic oñdit cām dilationis. Et ꝑ oñdit eos hēre
huius ſcie cām. Scōo cām illā obſcure ꝓpōit ibi. (Nā
myſteriū ꝛc.) Dicit ḡ. Dico q opz reuelari hoiez pctī.
Et qd nunc.i. q̄ ſit cā q tardet: vos.n. ſcitis: q2 ego di-
xi vobis: ita q ſic ad pñs detinet vt ſuo tp̄e.i. ꝯgruo tē-
poꝛe reuelet. Eccle.8. Oī negocio tp̄s ꝛ oportunitas ē.
Et ibidē.3. Omnia fecit deus bona in tempoꝛe ꝛc.
5 ¶ Deinde cū dicit. (Nā myſteriū ꝛc.) Cām eius pōit.
Et hec lr̄a multipl'r exponit: q2 hoc myſteriū pōt eſſe
noiatiui caſus vel accuſatiui. Si ꝑ mō eſt ſenſus. Dico
vt ſuo tp̄e: q2 ēt iā myſteriuz.i. figural'r occultatū opat
in ſctis: q vñr boni: ꝛ tñ ſunt mali. Et hi opant offm̄
antixp̄i. 2. Ti.2. hñtes ſpēm pietatis: ꝟtutē aūt eius ab
negātes. Sed ſcōo mō eſt ſenſus. Nā diabolus i cuius
poteſtate veniet antixp̄s iā incipit operari occulte ini
q̄tatē ſuā ꝛ ꝑ tyrānos ꝛ ſeductoꝛes: q2 ꝑſecutiones ec-
cleſie huius tp̄is ſunt figure illius vltie ꝑſecutionis ꝯ
oēs bonos: ꝛ ſunt ſicut ipfecte cōpando ad illā. ¶ Tā
tum vt q tz ꝛc. Hoc exponit multipl'r. Uno mō ſ3 glo.
ꝛ Augu.20. de ciuitate dei q dicunt q qdā opiati ſunt

Neronem q ꝑmo ꝑſecutus eſt xp̄ianos eſſe antixp̄m: b
ꝛ q nō fuerat occiſus: ſed ſubtractus ꝛ q̄nq3 reſtituen
dus. Un̄ apl's hoc euacuās dicit. Tm̄ vt q tz nunc ro-
manū impium: teneat donec moꝛiat. Sed hoc nō ē cō
ueniens: q2 multi anni ſunt q nero moꝛtuus eſt: illo.ſ.
anno quo apl's: ſed meli' eſt q referat ad neronē ꝑut
eſt ꝑſona publica romani impīj donec de medio fiat.i.
tollat romanū iperiū de hoc mūdo. Eſa.23. Dñs exerci
tuū cogitauit hō vt detraheret ſupbiā oīs glie: ꝛ ad igno
miniā ꝛc. Uel al'r. Tm̄ vt q tz.i. detinet mō aduētū an
tixp̄i ne veniat q̄ſi ſit neccīum q aliq veniāt ad fidē ꝛ
aliq recedāt. q.d. Ut diſceſſus ꝛ acceſſus: q nūc tz dōec
veniat: teneat donec tollat ille obſcenus. Uel ſic. Tan 2
tum q nūc tz fidē teneat.i. firmus ſit in ea. Apoc.2. Te 2
ne qd hēs vt nēo accipiat coronā tuā ꝛc. Donec de me
dio fiat.i. ꝯgregatio maloꝝ ꝑmixta ſeparet ꝛ fiat ſeoꝛ-
ſum: qd erit in ꝑſecutiōe antixp̄i. Uel tātū ꝛc.i. vt my
ſteriū iniq̄tatis.i. iniq̄tas myſtica q̄ detiet: deticeat dōec
fiat de medio.i. donec iniq̄tas reducat i publicū: ꝛ fiat
q̄ſi aliqd extra i publico de medio. Multi.n. mō occul
te peccant: ſed tñ q̄nq3 fiet in apto: q2 deus ſuſtiet pctō
res q̄diu ſunt occulti donec publice peccent: ꝛ tūc nō
ſuſtinebit: vt pz de ſodomitis. Gen̄.19. Sed tñ Auguſ.
ꝯfitet ſe neſcire qd apl's loquat: q2 apl's illis loq̄t q iaz
ſciebant. Un̄ dicit. (Quid nūc detineat ſcitis). Et pre-
terea hoc non erat multū neceſſarium ad ſciendum.
¶ Deinde cū dicit. (Etiā tūc ꝛc.) Ponit aduētus ini 3
q: ꝛ pena eius. Et ꝑmo eius manifeſtatio. Scōo ei' pe
na. Quātū ad ꝑm̄ dicit. Ille ſingul'r iniquus reuelabit: Anti
q2 manifeſta erit eius culpa. Quē dñs ieſus. Eſa.ii. Ze xpus
lus dñi exercituum faciet h.i. zelus iuſtitie q eſt amoꝛ. occi-
Spūs.n. xp̄i eſt amoꝛ xp̄i: ꝛ hic zelus eſt ſpūſci quem def a
hz ad eccl'iā. Uel ſpū oꝛis ſui.i. mādato ſuo: q2 Micha Mi-
el interfecturus eſt eū in mōte oliueti: vñ xp̄s aſcēdit: chae
ſic ꝛ iulianus manu diua extinctus eſt. Et hec ē pena le ar-
pñs lz futura ēt eternal'r puniet: q2 illuſtratiōe ꝛc.i. in chan
aduentu ſuo oīa illuſtrāte. ꝑᵉ Coꝛ.4. Illuminabit abſcō gelo i
dita tenebraꝝ ꝛc. ꝛ deſtruet: eterna.ſ. damnatione. ps. mōte
Deſtrues illos ꝛc. Et dicit illuſtratione: q2 ipſe viſus ē oliue
eccleſiā obtenebrare: ꝛ tenebre expellunt illuſtratione ti.
q2 quicqd antixp̄s oſtēdit oñdetur fuiſſe mendacium. 4
¶ Deinde cū dicit. (Eū cuius eſt aduētus ꝛc.) Predi Anti
cit ꝑtātē antixp̄i. Et circa hoc duo facit: q2 ꝑ ponit ꝑtā xpus
tem eius ad ſeducēdū. Scōo huius cām ex dñi iuſtitia hēbit
ibi. (Eo q charitatē ꝛc.) Itē ꝑma i tres: q2 ꝑmo po vſum
nit actoꝛē huius ꝑtātis. Scōo modū ſeducēdi. Tertio liberi
oñdit ſeducēdos. Actoꝛ huius ꝑtātis eſt diabolus: ꝛ arbi-
iō deſtruet eū xp̄s ꝑᵉ. Jo.3. In hoc apparuit filius dei triȷ: ſʒ
vt diſſoluat opa diaboli ꝛc. Et iō dicit q aduētus an- diabo
tixp̄i erit ſm opatione ſathane.i. ex inſtictu ei'. Apoc. lus in
20. Soluetur ſathanas de carcere ſuo: ꝛ exibit ꝛ ſedu trabit
cet gentes ꝛc. Operat.n. aliqd ſm opationē ſathane ſi illuz
cut arrepticius in quo nō ſolū inſtigat voluntatē: ſed ēt
ipedit viuz rōnis: qd tñ nō iputat ad culpā eius: q2 nō 5
hz vſum liberi arbitrij. Antixp̄us aūt nō ſic: ſed hēbit Idez
vſum liberi arbitrij in quo eſt diabolus ſuggerēs ſicut dcipi
dr̄ de iuda. Jo.13. Introiuit in eū ſathanas.i. inſtigādo. et ho-
Decipiet aūt hoc mō. Primo ꝑ potētiā ſecularē. Scōo mies ꝑ
ꝑ virtutē miraculoꝝ. Quātū ad ꝑm̄ dicit. (In oī virtu potēti
te).ſ. ſeculari. Dañ.11. Dominabit theſauroꝝ auri ꝛ ar- am ſe
genti ꝛ in oībus ꝓcioſis egypti ꝛc. Uel virtute.ſ. ſimu cula-
lata. Quātū aūt ad 2ᵐ dicit. (In ſignis ꝛc.) Signa ſūt ꝑ vir-
q̄dam mira ēt parua. Prodigia vero magna q̄ aliquez tutem
ꝓdigioſum oſtēdunt quaſi ꝓcul a digito. Apo.13. Fe mira-
cit ſigna magna vt ꝛ ignē faceret deſcēdere de celo ꝛc. culoꝝ
Math.24. Dabunt ſigna magna ꝛ ꝓdigia: ita vt i err ꝛc.

e rorem inducanṫ ſi fieri pōt ēt electi. ¶ Et dicit. (Mendacibus). Miraculū mendax dr̄ vel q2 deficit a vera rōne facti: vel a vera rōe miraculi: vel a debito fine miraculi. Primū fit in pſtigijs: qñ p demones illudūtur ↄſpectus: vt aliud videaṫ: q̄ȝ eſt ſicut ſymon magus fecit decollari arietē: ⁊ poſtea oſtēſus eſt viuus: ⁊ hō decollatus eſt: ⁊ poſtea hō q credebaṫ decollatus oſtenſus eſt viuus: ⁊ creditus eſt reſuſcitatus. Et hoc faciūt hoīes cōmutando fantaſmata ⁊ decipiēdo. Secundo mō illa dnr̄ miracula ꝓprie q̄ plena ſunt admiratione qō eſt qñ effectus vr̄ ⁊ ignoraṫ cā. Que ḡ hn̄t cām occultā alicui: ⁊ nō ſimplr̄: dicunṫ qdē mira ⁊ non miracula ſimplr̄. 2 Sed q̄ ſimplr̄ cām occultā hn̄t ſunt miracula: quoꝝ cā eſt ipſe deus glorioſus: q2 totū ordinem nāe create tranſcēdunt. Aliqñ vō fiunt aliqua mira: ſȝ non p̄ter ordinē nāe: ſed occultas cās hn̄t: ⁊ hec multo magis faciunt demones q v̓tutes nāe ſciunt ⁊ q habent determinatas efficacias ad ſpāles effectus: ⁊ h̄ faciet antixp̄s: ſed non q̄ hn̄t verā rōnem miraculi: q2 nō pn̄t in illa q̄ ſunt ſupra nām. Tertio mō dicunṫ miracula: ſm ꝙ ſunt ordinata ad atteſtādū veritati fidei ad reducendū fideles in deū. Marci vlti. Dn̄o cooperante ⁊ ſermonē ↄfirmante ſequētibus ſignis ⁊c̄. Sed ſi alicui adeſt gr̄a miraculoꝝ ⁊ nō vtaṫ eis ad hoc: miracula qdem ſunt vera quo ad rōnem rei facte ⁊ quo ad rōnem miraculi: ſed ſunt falſa q̄ȝtum ad intentionem 3 dei. Sed tn̄ hoc non erit in antixp̄o. q2 nullus ↄ̄ fidem facit vera miracula: q2 deus non eſt teſtis falſitatis: vn̄ aliqs p̄dicans falſam doctrinam non poteſt facere miracula: licet aliquis habens malam vitam poſſet.

¶ Deinde oñdit ſeducēdo eū dicit. (His q pereūt). i. in p̄ſcitis ad pditionem. Jo. 17. Nemo ex eis periꝫt niſi filius pditionis. Et hoc ideo: q2 Jo. 10. Oues mee vocē meam audiunt.

Lectio. III.

EO ꝙ charitatem veritatis non receperūt vt ſalui fierēt. † Ideo mittet illis deus opatione erroris: vt credant mēdacio: vt iudi- (Exo. 4. 3. reg. 22. c.)
4 centur omnes q non crediderūt veritati: ſȝ conſenſerunt iniqtati. Nos aūt debemus gratias agere deo ſemp pro vobis fratres dilecti a deo ꝙ elegerit nos deus primitias in ſalutē in ſcificatione ſpiritus ⁊ in fide veritatis: in qua ⁊ vocauit vos p euangeliū noſtrum in acquiſitione glorie dn̄i nr̄i ieſu xp̄i. Itaqȝ fr̄es ſtate ⁊ tenete traditiōes q̄s didiciſtis ſiue per ſermonē ſiue per ep̄lam nr̄am. Ipſe aūt dominus noſter ieſus xp̄s
5 ⁊ deus ⁊ pater noſter qui dilexit nos ⁊ dedit conſolationē eternam ⁊ ſpem bonā in gratia exhortetur corda veſtra ⁊ confirmet in omni opere ⁊ ſermone bono.

¶ Poſtq̄ȝ oſtēdit in qbus hȝ locum deceptio antixp̄i . ſ. in p̄ſcitis ad dānationē: hic aſſignat cām p̄dictoꝝ. Et p̄mo oſtēdit cāȝ huius ⁊ quō decipienṫ. Scd̄o quō fideles ab eo liberenṫ ibi. (Nos aūt ⁊c.) Itē p̄mo pōit eoꝝ culpā tantū. Scd̄o penā cū culpa. Tertio penam tantū. Et eſt hic ꝓceſſus pc̄ti. Primo. n. qs ex demerito p̄mi pc̄ti deſeriṫ a gr̄a ⁊ cadit in aliud peccatū ⁊ poſt in eternū puniṫ. Dicit ergo ꝙ cā quare decipienṫ ē: q2 noluerunt recipere veritatē euāgelij. Jo. 8. Si veritatē d dico quare nō creditis mihi. Job. 24. Ipſi fuerūt rebelles lumini. Et dicit charitatē v̓itatis: q2 niſi ſit formata fides p charitatē nihil eſt. i. Cor. 13. Si habuero fidem ita vt mōtes transferā: charitatē aūt nō habuero nihil ſum ⁊c̄. Gal. vlti. In xp̄o ieſu neqȝ circūciſio neqȝ p̄putium aliqd vȝ: ſed noua creatura. Et ſubdit vtilitatem veritatis dicens. (Ut ſalui fierēt). Ro. 5. Juſtificati ex fide pacē hēamus ad deū p dn̄m ⁊c̄. ¶ Sed culpa ⁊ pena eſt eoꝝ ſeductio. Un̄ dicit. (Mittet). i. pmittet illis venire opationē erroris. Eſa. 19. Miſcuit dn̄s i medio eius ſp̄um vertiginis. 3. Reg. vlt. Ero ſp̄us mēdax in ore oīum ꝓpharꝝ eius ⁊c̄. Et iō dicit. Ut credāt mēdacio. i. falſe doctrine antixp̄i. Ro. 1. Propter qō tra- 2 didit illos deus in reprobū ſenſum vt faciant ea q̄ nō cōueniūt ⁊c̄. Sed pena tantū eſt eterna dānatio. Un̄ ſubdit: vt iudicenṫ. ſ. iudicio dānationis. Jo. 5. Et ꝓcedēt q mala fecerūt i reſurrectionē iudicij ⁊c̄. ¶ Oēs q nō crediderūt ⁊c̄. Jo. 6. Qui non credit iam iudicatus eſt.

¶ Deinde cū dicit. (Nos aūt ⁊c̄.) Oſtēdit quare fideles xp̄i liberenṫ. Et primo agit gratias ꝓ eis. Scd̄o cōmemorat dīna beneficia qbus a talibus liberanṫ. Dic̄ ergo ſic. Illi decipienṫ: ſed nos debemus gr̄as agere. Ro. 1. Primū qdem gr̄as ago deo meo ſemp ꝓ vobis p dn̄m ⁊c̄. Duplex aūt ponit dei beneficiū. ſ. electionē dei q̄ eſt eterna: ⁊ vocationis q̄ eſt tp̄alis ibi. (In qua ⁊ vocauit nos ⁊c̄.) Dicit ergo: ꝙ ꝓ q2 elegit nos. ſ. apoſtolos ⁊ vos. ſ. fideles. Ephe. 1. Elegit nos in ipſo ante mundi ↄſtitutionē vt eſſemus ſancti ⁊c̄. Jo. 15. Nō vos 3 me elegiſtis: ſed ego elegi vos ⁊c̄. Circa electionē: tria tangit. ſ. ordinē electoꝝ: finē electionis ⁊ modū ↄſndi finem. Electi ſunt oēs ſancti a p̄ncipio mūdi. Deut. 33: Dilexit populos oēs: ſancti in manu illius ſunt. Sed apl̄i ſpāliter ſunt p̄mitie. Ro. 8. Nos ipſi p̄mitias ſp̄us habentes ⁊c̄. Et iō dicit. (Primitias fidei finis eſt i ſalutē eternā.) Et iō dic̄ (In ſalutē). i. Ti. 2. Omnes homines vult ſaluos fieri ⁊c̄. Hoc autem fit per gratiam ſanctificantem. Unde dicit. (In ſanctificatione ſp̄us). Secundo ex parte noſtra eſt conſenſus liberi arbitrij per fidem. Ideo ſubdit. Et in fide veritatis.

Electō reſpicit tria.

¶ Deinde cū dicit. (In qua vos vocauit ⁊c̄.) Pōit 2m beneficium qō eſt vocatio tp̄alis xp̄i q̄ ſeqtur electionē.
4 Ro. 8. Quos vocauit hos ⁊ iuſtificauit ⁊c̄. Et de hac vocatione nota parabolam. Luc. 14. De eo qui fecit cenam magnā ⁊c̄. ¶ Et addit. Per euangeliū noſtrum idest a me predicatum. Sed ad quam cenam? In acquiſitione glorie: idest vt acquiramus chriſti gloriam.

¶ Deinde cū dicit. (Itaqȝ ⁊c̄.) Monet tenere veritatem. Et p̄mo ponit monitionē. Scd̄o orōnem ibi. (Ipſe aūt dn̄s ⁊c̄.) Et facit p̄mum: q2 opus noſtrū dependet a libero arbitrio. Scd̄m vero: q2 īdiget auxilio gratie. Et p̄mo mouet ad ſtandū cū dicit. (State in veritate). Gal. 5. State ⁊ nolite iteꝝ iugo ſeruitutis cōtineri. 2° docet modū ſtandi ibi. (Et tenete traditiones). i. do-
5 cumenta q̄ a maioribus tradunṫ. Nā documenta que tradunṫ a minoribus ſunt qñqȝ non ſeruanda: qñ. ſ. ↄ̄rianṫ documentis fidei. Mat. 15. Irritū feciſtis mādatum dei: pp traditionē vr̄am. Sed ſeruanda ſunt q̄ ordināṫ ad mādata dei. Act. 16. Paulus docebat vt tenerent traditiōes ⁊ documēta q erāt decreta ab apl̄is ⁊ ſenioribus q erant hyeroſolymis ⁊c̄. Et has traditiōnes dupl̄r ediderūt: quaſdā verbis: vnde dicit. Per ſermonē. Quaſdaȝ in ſcripturis. Ideo addit. Siue p ep̄iſtolam. Un̄ pȝ ꝙ multa in eccleſia non ſcripta ſunt ab apl̄is docta: ⁊ iō ſeruāda ſunt. Nā multa ſm iudicium apl̄oꝝ melius erat vt occultarenṫ vt dicit Dionyſius. Un̄ apl̄s. p̄ͥ Cor. 10. dicit. Cetera cum venero diſponā.

Docu. ſit apoſtolus aliqñ ſcriptus aliqñ oraculo viue vocis.

¶ Deinde

1 ¶ Deinde ponit orõnem ibi.(Ipſe aũt dñs noſter ie-
ſus xp̃s ⁊c.) Quaſi dicat. Sic moneo: ſed nihil vȝ niſi
aſſit diuinũ auxiliũ. Et iõ ponit p̃mo duplex dei bñficiũ.
Primũ eſt amor eius ad nos quo alia nobis impẽdit.
Iõ dicit.(Dilexit nos ⁊c.) Scdʒ ẽ ſpũalis ɔſolatio ibi.
(Et dedit ɔſolationẽ eternã. 2.Cor.1. Qui ɔſolaᵗ nos ĩ
oĩ tribulatione nr̃a. Eſa.40. Cõſolamini ɔſolamini po
pule meus dicit dñs deus veſter ⁊c. Et dicit ɔſolatio-
nem eternã.ſ.ɔ̃ oĩa mala iminentia ⁊ futura. Et iõ ex-
pectamus ſpem bonã.i.bonoꝝ eternoꝝ ĩfallibilitatẽ.
p̃ᵒ Pe.1. Qui ſm magnã mĩaʒ ſuã regñauit nos ĩ ſpeʒ
viuã. Et hoc ĩ grã.ſ.p quã ſpamus ɔſequi vitã eternã.
Ro.6. Gra dei vita eterna. ¶ Petit aũt p eis exhorta
2 tionẽ q̃ eſt monitio ducẽs aĩum ad volendũ. Et hanc
põt facere hõ exterius: ſed non eſſet efficax: niſi eẽt in-
terius ſpũs dei. Vñ dicit. Exhorteᵗ corda vr̃a.i.iſtiget.
Oſee.2. Inducã eã in ſolitudinẽ ⁊ loquar ad cor eiᵘ ⁊c.
Itẽ petit cõfirmationẽ. Unde dicit.(Et cõfirmet).p̃s.
Cõfirma hoc deus qđ operatus es in nobis ⁊c. Qua-
ſi dicat exhorteᵗ p grãm vt velimus: ⁊ confirmet vt ef
ficaciter velimus. Et hoc in omni opere bono ⁊ ſermo
ne. Precedit opus ſermonem: q̃ cepit ieſus facere ⁊
docere. Actu.1.

CAP. III.

DEcetero fratres orate p nobis
vt ſermo dei currat ⁊ clarificeᵗ
1 ſicut ⁊ apd̃ vos: ⁊ vt liberemur
ab importunis ⁊ malis hoibᵘ.
Nõ.n.oium eſt fides. Fidelis aũt deus eſt
q cõfirmabit vos: ⁊ cuſtodiet a malo. Cõfi-
dimus aũt de vobis fratres ĩ dño: qm̃ que
cũqꝫ precipimus ⁊ facitis ⁊ facietis. Dñs
aũt dirigat corda veſtra ĩ charitate dei ⁊ pa
tientiã xp̃i. Denunciamus autẽ vobis fra
tres in nomine domini noſtri ieſu chriſti:
vt ſubtrahatis vos ab omni fratre ambulã
te inordinate ⁊ nõ ſm traditionem quã ac-
4 ceperunt a nobis. † Ipſi enim ſcitis quem-
admodum oporteat imitari nos: quoniaʒ
non inquieti fuimus inter vos: neqꝫ gratis
2ª 2ᵉ panem mãducauimus ab aliquo: ſed in la
q.35 bore ⁊ fatigatione nocte ac die operantes: ne
ar.4 quem veſtrum grauaremus. Nõ quaſi nõ
habuerimus ptãtẽ: ſed vt noſmetipſos for
mam daremus vobis ad imitandum nos.

¶ Supra inſtruxit eos de futuris in nouiſſimis: hĩc in
ſtruit eos de quibuſdã q̃ particulr̃ eis agenda erãt. Ubi
p̃mo ponit inſtructio. Scdo eplẽ ɔclo ibi.(Ipſe autẽ
5 deus pacis ⁊c.) Itẽ p̃mo monet qualr̃ ſe habeãt ad ip
ſum. Scdo oſtẽdit qđ de eis cõfidat ipſe ibi.(Fidelis
aũt deus ⁊c.) Tertio quõ ſe hñant ad alios q ĩordina
te ambulãt ibi.(Denũciamᵘ aũt vobis ⁊c.) Circa p̃mũ pri
mo ponit orõnẽ. Scdo qđ in orõne ẽ petẽdũ ibi.(Ut
ſermo ⁊c.) Dicit ḡ. Decetero.ſ.q: eſtis ſufficiẽter iſtru-
cti orate ⁊c. Ro.15. Obſecro igiᵗ vos fr̃es p dñm nr̃m
ieſum xp̃m: ⁊ p charitatẽ ſpũſſci vt adiuuetis me orõni
bus veſtris p me ad deũ ⁊c. Et hoc eſt debitũ: q: cu-
rati hñt curã vtilitatis gregis. Heb.13. Mementote p̃-
poſitoꝝ vr̃oꝝ q vobis locuti ſunt verbũ dei ⁊c. Scdo
oſtẽdit qđ petẽdũ eſt: vt.ſ.tollanᵗ impedimenta p̃dica
tionis. Et iõ dicit. Et ſermo dñi currat: q: non põt to-
taliṫ impediri: ſed retardari. Iõ dicit currat. Col.4. Orã
tes ſimul et p nobis vt dñs aperiat nobis hoſtiuʒ ſer- b
monis ad loquẽdũ myſteriũ xp̃i ⁊c. Itẽ vt clarificeᵗ.ſ.
p clarã ⁊ lucidã expõnẽ apud rudes ⁊ ſapiẽtes: ſicut ⁊
apud vos. Ro.1. Sapiẽtibus ⁊ inſipiẽtibus debitor ſũ
⁊c. Prouer.14. Doctrina prudẽtiũ facilis. Itẽ p mira-
cula q̃ ſunt demõſtratiões fidei. Eſt.n. oĩs ſcia clara p
demõſtrationes: ⁊ h̃ eſt orãdũ. Act.4. Da ſeruis tuis
cũ oĩ fiducia loq verbũ tuũ ⁊c. Itẽ ſcdo orãdũ eſt p p̃
dicatoribus vt liberenᵗ ab ĩportunis ⁊ malis hoibus
.ſ.pſeudo aplis q ſunt ĩportuni in diſputando: mali in
ſeducẽdo. Uel a pſecutoribᵘ q cogitauerũt iniqtatẽ in
corde. Et rõ huius petitõis eſt: q: oiuʒ nõ ẽ fides: q: lʒ
videãᵗ hr̃e eã: nõ tñ hñt verã. Eſa.53. Dñe qs credidit
auditui nr̃o. Rom.10. Nõ omnes obediunt euãgelio. 2
¶ Deinde cũ dicit.(Fidelis ⁊c.) Ponit fiduciã quam
hʒ de eis. Et p̃ facit hoc. Scdo orat p eis ibi.(Dñs aũt
⁊c.) Fiducia aũt pẽdet ex deo q grãm dat: ⁊ ex hoibus
q ſunt liberi arbitrij: vt dirigant in grã. Dicit p̃mo ex
pte dei. Cõfido q orabitis ⁊ exaudiemini: q: fidelẽ dñs
q ɔfirmabit in bonis q̃ in vobis eſt opatus.i.Pe.vlti.
Perficiet: ɔfirmabit conſolidabitqꝫ ⁊c. Et cuſtodiet a
malo culpe ⁊ pene. Si tñ in mala pene incidãt eſt eis ĩ
bonũ: q: diligẽtibᵘ deũ oĩa coopanᵗ in bonũ ⁊c. Ut dr̃
Ro.8. Scdo ex pte eoꝝ dicit.(Confidimᵘ ⁊c.) ſ. ex grã
quã accepiſtis: ſed ĩ deo nõ ĩ virtute vr̃a. Heb.6. Cõfidi
mus aũt de vobis dilectiſſimi meliora ⁊ viciniora ſalu
tis ⁊c. Qm̃ quecũqꝫ precipimus ⁊c.i. qm̃ perſeuerabi
tis. Exo.24. Oĩa verba que locutus eſt dñs faciemus. 3
¶ Deĩde cũ dicit.(Dñs ⁊c.) Pro eis orat dicẽs.(Do
minus aũt dirigat).ſ. vt pueniatis. Eſt aũt hoĩs aĩuʒ p̃-
parare: ⁊ dñi linguã gubernare: vt dr̃ Puer.16. Et pau
lopoſt. Cor hoĩs diſponit viam ſuã: ſed dñi eſt dirigere
greſſus eius.ſ. ad deſtinatũ brauium. Et iõ dicit. Diri-
gat corda: non ſolũ exteriora opera: ⁊ hoc in charitate.
Duo aũt ſunt per q̃ in via ſalutis incedimus.ſ. bona q̃
facimus ⁊ mala que ſuſtinemus. Sed opera nõ ſũt bo
na: niſi directa in finem charitatis. p̃ᵉ Thi.1. Finis pre-
cepti eſt charitas ⁊c. Itẽ nec patientia niſi p xp̃m. Lu.
21. In patientia veſtra poſſidebitis aĩas vr̃as ⁊c. Ma.
5. Beati eritis cũ maledixerint vobis homines ⁊c. Et 4
ideo dicit. In patiẽtia xp̃i.ſ. tolerantia malorum ppter
xp̃m vel ad exemplum eius. p̃me Pe.2. Chriſtus paſ-
ſus eſt pro nobis vobis relinquens exemplum ⁊c.
¶ Deinde cũ dicit.(Denũciamus ⁊c.) Oſtendit quõ
ſe habeant ad hoĩes ĩordiatos. Et p̃mo pponit edictũ.
Scdo exponit ibi.(Ipſi.n.⁊c.(Tertio oſtendit neceſ-
ſitatẽ edicti pponẽdi ibi.(Audiuimus ⁊c.) Dicᵗ ergo.
Sic vos viuitis: ⁊ ſic ɔfido. Sed q: ſunt qdam mali ĩ
ter vos denunciamus.ſ.pfectis. In noĩe ⁊c. Hoc.n. ad
p̃latum ptinet. Eſa.58. Annũcia pplo meo ſcelera eoꝝ
⁊ domui iuda pctã eoꝝ ⁊c. Ezec.3. Sanguinẽ illiᵘ de
manu tua requiram. ¶ Et ſeqᵗ edictũ dicens.(Ut ſub
trahatis ⁊c.) Et hoc ĩtroductũ eſt in eccl̃ia q mali vi-
tenᵗ: ⁊ hoc ne ĩfirmiores ex eoꝝ ɔſortio maculenᵗ. Ec- 5
cle.13. Qui tetigerit picẽ inquinabiᵗ ab ea. p̃ᵉ Cor.5. Mo
dicũ fermẽtũ totã maſſam corrũpit. Itẽ ad ſanationeʒ
peccantis vt ɔfuſio cedat ei in ſalutẽ. Eccl.4. Eſt con
fuſio adducens pctm̃: ⁊ eſt ɔfuſio adducens gloriaʒ.
Nec hoc dʒ fieri paſſim: ſed cũ deliberatione ⁊ maturi
tate. p̃ᵉ Cor.5. Cõgregatis vobis ⁊ meo ſpũ cũ virtute
dñi ieſu tradere hmõi ſathane ĩ interitũ carnis ⁊c. Et
ſic hic dr̃. Ut ſubtrahatis ⁊c. Nec dʒ fieri excõicatio: ni
ſi p aliquo pctõ: q: hic dr̃ inordinate ⁊c. Et hoc eſt qñ
aliqđ eſt ſm ſe malũ: ⁊ ɔ̃ ordinẽ iuris nãlis: vt gloſ. ex-
ponit.i.Cor.14. Ut oĩa honeſte ⁊ ſm ordinẽ fiãt ĩ vob.
Rom.13. Oĩa que ſunt a deo ordinata ſunt. Uel q: eſt

c prohibitum ⁊ ꝯ doctrinā eccleſie. Un̄ dicit. (Et nō ſꝫ
traditionē ⁊c̄.) Supra ſcḋo huius. Tenete traditiões
quas didiciſtis ſiue per ſermonē ſiue per epl̄am nr̄aꝫ.
¶ Deinde cū dicit. (Ipſe.n. ⁊c̄.) Exponit qꝫtū ad vlti
mū qḋ dixerat. ſ. ſm̄ traditiones oſ̄dens q̄ ſit traditio
hec ⁊ quō acceperunt ab ipſo. Eſt aūt hec traditio: vt
nō eſſent ocioſi vel curioſi. Et ꝓmo oſ̄dit quō accepe-
runt verbo. Scḋo quō exemplo. Itē ꝓmo oſ̄dit ꝙ vi-
tauit inqetudinē. Scḋo quō. Tertio aſſignat cām. Di
cit ergo. Traditioneꝫ quā acceperunt ſcitis ⁊c̄. Q: ꝓ-
lati ſunt imitandi non in oībus: ſed in his que ſunt re
gula xp̄i. i. Cor. 4. ⁊ . ii. Imitatores mei eſtote: ſic̄ ⁊ ego
xp̄i ⁊c̄. Et in quo: qm̄ nō inqeti fuim⁹ inter vos. Erāt
a .n. theſſalonicenſes valde liberales. i. theſ. 4. De cha-
ritate fraternitatis non neceſſe hēmus ſcribere vobis:
ipſi .n. didiciſtis ⁊c̄. Et hac rōne pauperes ocioſe viue
bant ⁊ ex ocio dabant ſe opibus indebitis nec ptinēti-
bus ad eos. Et hoc erat inqetudo. Et iō dic̄. (Qm̄ nō
inqeti ⁊c̄.) ꝓ⁹ theſ. 4. Operā detis vt qeti ſitis ⁊c̄. ¶ Itē
neq̄ grās ⁊c̄. q: opibus manuū operabaſ Act. 20. dr̄.
Ipſi ſcitis qm̄ ad ea q̄ mihi opus erant ⁊ his q mecū
ſunt miniſtrauerūt manus iſte. Et puer. vlti. Panem
ocioſa non comedit. Numeri. 16. Tu ſcis: q: nec aſellū
qdem vnq̄ꝫ acceperim ab eis ⁊c̄. Sed in labore ⁊ fati
3 gatiōe. Nō paꝝ ſed nocte ⁊ die. i. ꝯtinue: q: aliqñ opor
tebat eū ꝑdicere ⁊ docere ⁊ reſiduū ponebat ī labore.
¶ Ne queꝫ veſtrum. ſcḋe Cor. 12. Quid eſt quod pre
ceteris minus habuiſtis niſi ꝙ non grauaui vos.
¶ Deinde cū dicit. (Nō quaſi nō ⁊c.) Aſſignat cām
ſui opis manualis. Ubi excludit ꝓmo cām falſaꝫ. Se-
cūdo ponit verā. Falſa qdē cā eēt ſi qs diceret ꝙ ei nō
liceret accipe ab eis ſumpt⁹. Et iō dicit. (Nō q̄ſi ⁊c.) ꝓ
mo habuimus ptātē viuēdi de ſumptibus fideliū p̄ie
Cor. 9. Qui altario deſeruiūt cū altari pticipāt. Mat.
10. Dignus eſt operarius cibo ſuo. i. Cor. 9. Sic ⁊ dn̄s or
dinauit his q euāgeliū annūciāt de euāgelio viuere: ⁊
ſic ex euāgelio ſunt duo gn̄a hoīum ptātem hn̄tiū vi-
4 uere de ſūptibus: q. ſ. altari deſeruiūt vt ꝑdicatores.
¶ Deinde cū dicit. (Sed vt nos ⁊c.) Ponit verā cāꝫ.
Nā duplicē cā inuenimus quare apl̄s manibus labo-
rauit. Una apud corinthios. Alia hic. Illi .n. erāt aua
ri ⁊ grauati ſicut ibi dr̄. Cā aūt quare laborauit hic fu
it hoꝝ ociū. Et iō dicit. Ut nos eſſemus in forma. ſ. la-
borandi. i. Thi. 4. Exemplū eſto fideliū in vbo: in con
uerſatione: in charitate: in fide: in caſtitate. i. Pe. 5. For
ma facti gregis. Alia cā ponit in gloſ. i. Cor. 4. ſ. qñ nō
inuenimus q dēt nobis: ⁊ tunc laborabat. Quarta cā
erat: vt ſicut monachi egypti non eſſent ocioſi. Eccle.
33. Multam maliciam docuit ocioſitas ⁊c. Un̄ q non
habent exercitium vel officiū vel ſtudiū vel lectionis pe
riculoſe viuunt ocioſi. Lectio. II.

5 IAm cū eēmus apud vos: hoc
denunciabamus vobis: qm̄ ſi
qs non vult operari: nec man-
Pro. 6. ducet. †Audiuimus .n. īter vos
quoſdā ambulātes inqete: nihil opantes:
ſed curioſe agentes. His āt q eiuſmodi ſūt
ꝺnūciamus ⁊ obſecramus in dn̄o ieſu xp̄o
vt cū ſilentio opantes ſuū panē manducēt.
Vos aūt fratres nolite ꝺficere bn̄facientes.
4⁹ dī. Q: ſi qs non obedierit vbo nr̄o: ꝑ epl̄aꝫ
18. q. hāc notate ⁊ nō cōmiſceamini cū illo vt cō-
2ᵃ art. ꝓmo. fundaſ. Et nolite quaſi inimicū exiſtimare:
ſed corripite vt fratrem. Ipſe aūt deus pa- d
cis det vobis pacem ſempiternaꝫ in omni
loco. Dominus ſit cū omnibus vobis. Sa
lutatio mea manu pauli quod eſt ſignum in
omni epiſtola. Ita ſcribo. Gratia domini
noſtri ieſu xp̄i cum omnibus vobis. Amē.
¶ Supra oſ̄dit apl̄s qd eius ſuo exēplo tradidit: vt
. ſ. nō eſſent inqeti: ſed vt oparenſ: hic oſ̄dit quō h̄ p̄ns
verbis ⁊ factis tradidit. Un̄ dicit. (Cum eſſemus ⁊c.)
Quaſi dicat. Ut formā darem⁹ vobis: fecimus qḋ do-
cuimus: q: h̄ denunciabamus. Qm̄ ſi qs ⁊c. Hec vba
ſicut dicit gloſa ⁊ Augu. in lib. de opibus monachoꝝ a
qdā puertebant ꝙ nō ſit licitū ſeruis dei manib⁹ opa-
ri: pp̄ hoc qḋ dr̄ Mat. 6. Nolite ſolliciti eſſe ⁊c. Nā di-
cunt hanc opationē ptinere ad ſollicitudinē victus: ⁊
pp̄ hoc iſtud referebāt ad ſpūalia opa. Quaſi. d. Si qs
non vult facere opa meritoria ⁊ ſpūalia nō eſt dignus
māducare. Sed hoc eſt ꝯ intentionē apl̄i q dicit. (De
nunciabamus nos) ſic feciſſe. ſ. in labore ⁊ fatigatiōe.
Sed qd eſt qm̄ ſi qs nō vult ⁊c. Eſt ne hoc ꝯſiliū vel
ꝑceptum? Et vr̄ eſſe ꝑceptū: q: infra dr̄. Si qs nō obe
dierit verbo nr̄o ⁊c. Ergo oēs teneſ manibus opari.
Qui igiſ non operaſ manibus: ſed ſtat ocioſus peccat
mortalr̄. Rn̄⁹ dōꝫ eſt ꝙ eſt ꝑceptū: ſꝫ aliqd ꝑcipiſ duplr̄
ſimplr̄ vel ſub ꝯdōne. Simplr̄ ꝑcipiſ qḋ ꝑ ſe eſt neceſ- 3
ſarium ad ſalutē: ⁊ hec ſunt opa virtutū. Sub ꝯdōne
vero: vt qñ talis eſt caſus ſine quo pceptū ſeruari non Ex ꝑ
pōt. Precipiſ aūt hoī ꝙ corpus ſuū ſuſtētet. Are. 11. eſt cepto
homicida ſuiipſius. Geñ. 2. De oī ligno paradiſi come hō te
de ⁊c. Ex ꝑcepto ergo teneſ hō corpus ſuū nutrir̄. Et netur
ſilr̄ ad oīa ſine qbus corpus nō pōt viuere tenemur. corp⁹
Un̄ qcūq̄ꝫ nō hꝫ alias vn̄ corpus ſuſtētet licite: vl̄ poſ- ſuum
ſeſſiōe vel licito negocio: teneſ laborare ne fureſ. Eph. nutri
4. Qui furabaſ iā nō fureſ: magis aūt laboret opādo re.
manibus ſuis ⁊c. Eſt ergo ꝑceptum qñ alr̄ non pōt li
cite viuere. Un̄ dicit. Si qs non vult opari nec mādu-
cet. Eſt ergo duobus modis neceſſarium: vt hō poſſit
māducare. ſ. vl̄ ꝙ hēat poſſeſſionē: vel ꝙ licite pcuret.
Ps. Labores manuum tuaꝝ: q: māducabis ⁊c. i. theſ. 4
4. Operamini manibus veſtris ſicut ꝑcipim⁹ vob ⁊c.
¶ Deinde cū dicit. (Audiuimus ⁊c.) Ponit neceſſita
tem huius ꝑcepti: q: apl̄s dixit hoc non tā ex offō do-
centis: q̄ꝫ pp̄ vitiū gentis. Iō ꝓmo ponit culpā q̄ indu
cit neceſſitatē ꝑcepti. Secundo adhibet remediū ibi.
(His āt q ⁊c.) Dicit ḡ. Audiuimus ⁊c. Quaſi di. Iō
nō occulto h̄ ꝑceptū: q: audiuimus quoſdā ⁊c. Aīa .n.
hoīs ſemꝑ opꝫ ꝙ circa aliqd occupeſ: ⁊ iō neceſſe eſt
ꝙ ocioſi inqetudinē patiāſ circa illicita. i. theſ. 4. Ope
ram detis vt qeti ſitis ⁊c. Et addit. ¶ Sed curioſe. ſ.
de negocijs alioꝝ. puer. 21. Deſideria occidūt pigruꝫ.
¶ Deinde adhibet remediū cū dicit. (His q aūt ⁊c.)
Et ꝓmo ex pte peccātiū. Scḋo ex pte alioꝝ ibi. (Uos
aūt ⁊c.) Dicit ḡ. His q ſunt hmōi denūciamus ſeuere 5
vt p̄latus: obſecramus aūt charitatiue vt pater eoꝝ:
panē ſuū nō alienū: ſed debitū ſibi. ſ. licite acq̄ſitū cū ſi
lentio. i. ſine inqetudine nō diſcurrēdo. Eſa. 30. Cult⁹
iuſtitie ſilētiū. Ecc. 33. Mltā maliciā docuit ocioſitas.
¶ Deinde cū dicit. (Uos aūt ⁊c.) ex pte alioꝝ nō pec
cantiū duplex adhibet remediū. Primo. ſ. ꝙ nō ceſſēt
bn̄faciendo. Scḋo ꝙ illos corripiāt ibi. (Q: ſi qs ⁊c.)
Dicit ergo. (Uos aūt ⁊c.) Quaſi dicat. Nolite defice
re bn̄faciēdo lꝫ ocioſi abutanſ. Gal. 5. Bonū facientes
nō deficiamus ⁊c. Et h̄ neceſſariū eſt ēt ſi openſ mā-
b⁹: ⁊ nō deeſſet eis aliqd: q: neceſſaria ē alijs ſubuētio.
¶ Deīde cū dicit. (Q: ſi qs ⁊c.) innuit ꝙ corrigāſ. Et
primo

ꝑmo oñdit quo ordine puniant̃. Scđo oñit effectũ pe ne ibi. (Ut ꝯfũdat̃.) Tertio finẽ ibi. (Et nolite ꝛc̃.) In ordine ꝟo ꝑmo ponit culpa3. Scđo eius manifestatio nẽ. Tertio eius punitionẽ. Culpa ẽ inobedientia: ꝛ hõ dic̃. (Qꝛ si qs nõ obedierit). i. Reg. 15. Quasi peccatũ ariolãdi ẽ repugnare: ꝛ quasi zelus ydolatrie nolle ac qescere. ¶ Manifestatio ꝛ ꝯuictio põit̃ cũ dic̃. Hunc ꝑ epistolã notate. i. manifestate ꝑ veritatis inqsitione3 Job 29. Cãm quã nesciebã diligẽtissime inuestigaba3.
¶ Pena eoꝝ ẽ sñia excõicatiõis. Uñ dicit. (Et nõ cõ misceamini cũ illo.) ꝑ̇ cor. 5. Cũ hmõi nec cibũ sumere 2. Jo. Nolite eũ recipere in domu3 nec aue ei dixeritis.
2 Hic nota ꝙ excõmunicatio infligit̃ ꝑ inobediẽtia: d3 tñ ẽẽ ꝯulctus. Uñ dic̃. Si qs nõ obedierit: ꝑ epistolam vestrã hunc notate. i. significate nobis vt puniat̃: ꝛ tñ vos interim ne cõmisceamini cũ illo. S3 effect⁹ pene ẽ vt ꝯfũdat̃ ꝛ ex h̃ resipiscat. Ecc. 4. Est ꝯfusio adducẽs pctm̃ ꝛ est ꝯfusio adducens gloriã ꝛc. Finis aũt ꝛ intẽ tio d3 esse eius correctio quã intendit charitas. Unde dicit. (Et nolite ꝛc.) qꝛ non d3 fieri ex liuore odĳ: sed ex studio charitatis. Quasi di. Qꝛ ipsum vitatis non fiat ex odio inimicitie. Mat. 5. Diligite inimicos ve stros: benefacite his qui oderunt vos ꝛc. Et ideo dic̃. (S3 corripite vt fratrem. In quo ostenditur charitas. ꝑs. Ecce q̃3 bonũ ꝛ q̃3 iocũdũ habitare frẽs in vnum.
3 ¶ Deide cũ dic̃. (Ipse aũt ꝛc.) ꝯcludit epistolã. Et ꝑ mo põit̃ ꝯclusio. Scđo salutatio q̃ ẽ q̃si epistole sigil lũ ibi. (Salutatio ꝛc̃.) Itẽ ꝑma i duas: qꝛ eis primo optat dona dei. Scđo ipsũ deũ ibi. (Dñs sit ꝛc.) Quã tũ ad ꝑmũ dicit. (Ipe ꝛc.) De⁹ dr̃ ẽẽ pacis q̃3tũ ad duo. Pax enim ꝯsistit in duobus: vt. s. hõ ꝯcordet ad seipsũ ꝛ ad alios. Et neutrũ põt haberi sufficiẽter nisi in deo: qꝛ sibi nõ ꝯcordat sufficiẽter: nisi i deo ꝛ minus alĳs: quia tũc affectus hoĩs ꝯcordat in seipso: qñ qđ vr̃ ꝯm vnum sufficit q̃3tũ ad oẽs qđ nihil põt ẽẽ nisi ꝑ deum. ꝑs. Qui replet in bonis d̃sideriũ tuũ. Quecũq3. n. alia ꝑter deũ nõ sufficiũt ad oẽs. s3 de⁹ sufficit. Jo. 16. In me pacem habebitis ꝛc. ¶ Itẽ hoĩes nõ vniũt̃ iter se: nisi i eo qđ ẽ cõe inter eos: ꝛ hoc ẽ maxĩe deus. Et iõ dicit. Deus pacis det nõ pacẽ tpalẽ: s3 sempiternã. i. spũale3
4 q̃ hic incipit ꝛ ibi ꝑficit̃. ꝑs. Qui posuit fines tuos pa ce3. Et hoc i omni loco: ꝛ i toto mundo apud fideles. ¶ Quãtũ ad 2m dic̃. (Dñs sit ꝛc.) qꝛ nihil aliđ bñ ha bet̃ nisi ip̄3 habeat̃ ꝑ fidẽ ꝛ charitatẽ. ¶ Salutatio h̃ dic̃ ꝑꝑ ifideles ꝑuertentes eplas ei⁹. Gal. vltio. Uidete q̃libus l̃ris scripsi vobis manu mea ꝛc. Quod ẽ signũ ꝛc. Gr̃a gratuitũ donu3 dei qđ gratos vos reddit deo ꝛc̃. Joan. i. Gr̃a ꝛ veritas ꝑ iesum christum facta est.

¶ Explicit d̃uota ꝛ subtilis explanatio ãgelici doctor3 scti Thome aqn atis ordis fratꝝ ꝑdicatoꝝ super epla scđa ꝛ vltia gliosi apli scti Pauli ad Thessalonicẽses.

5 ¶ Incipit deuotissima postilla eiusdem scti doctoris Thome aqnẽtis ordis fratꝝ ꝑdicatoꝝ sup ꝑma epla eiusdẽ sanctissimi Pauli apostoli ad Timotheum.

Prologus.

In manu dei ptãs terre: ꝛ execrabilis ois iniqtas gẽ tium ꝛ vtilẽ rectorẽ suscitabit i tem pore sup illam. Eccl. 10. Hec verba materie huius epistole ꝯueniunt. Prius enim instruxit ecclesias in his q̃ ad eius vnitatẽ pertinẽt. Hic instruit ipsos rectores ecclesie qui sunt quasi principalia mẽbra eius. Circa quod videnda ẽ ista instructio ꝛ vtilitas. Instructio est in deo i qꝛ
In manu dei ꝛc. Et h̃ tripliciter: qꝛ ab ip̄o exorit̃. Ro ma. 13. Nõ ẽ ptãs nisi a deo. Itẽ ꝙ ꝯm deũ d3 regulari. ꝑuer. 8. Per me reges regnãt ꝛ ꝯditores legum iusta dcernũt ꝛc. Itẽ qꝛ ꝑ3 dei dispositionẽ eoꝝ ptãs fũdat̃. Dan. 2. Et ipse mutat tpa ꝛ etates: trãsfert regna atq3 cõstituit ꝛc̃. Itẽ vtilitas eoꝝ oñdit̃: qꝛ ẽ ad cohibẽdam neqtia3 hoĩu3: qꝛ execrabilis ois iniqtas gentiũ. Ifra. i. Justo nõ ẽ lex posita. Rectores legis tripl̃r debẽt se hr̃e ad mala. Pr̃io vt ea corde odio habeant. 2. Macha. 3. Hĩo odio hñtes mala ꝛc. Scđo vt ꝑhibeãt ea ne fiat. ꝑuerb. 20. Rex q sedet i solio iudicĳ dissipat oẽ malũ intuitu suo. Tertio vt facta puniãt. Ro. 13. Minister. n. dei est vindex i irã ei q male agit. Tertio vidẽda est vtili 2
tas ibi. (Utilẽ rectorẽ ꝛc.) Et ad tria ẽ vtilis rector q̃ notat̃. Eccl. 49. Joseph ꝑnceps frũm firmamẽtũ gẽtis rector fratrũ: stabilimẽtũ ꝑplĩ. Prio ꝑnceps fratru3 vt gẽtẽ sustẽtet ꝑ potẽtiã. Esa. 19. Et rex fortis dñabit̃ eoꝝ ꝛc. Rector fru3 dirigẽdo ꝑ sapia3. Esa. 32. Princeps ea q̃ sũt digna ꝑncipe cogitabit ꝛc. Eccl. 10. In medio fra trũ rector illoꝝ. Stabilimẽtũ ꝑplĩ vt cohibeat ab iniu stis ꝑ iustitiã. ꝑs. Tu ꝑpl3 humilẽ saluũ facies ꝛ ocu los supborũ humiliabis ꝛc. Et sic p3 mã hay eplay: qꝛ ẽ ad istructionẽ rectoꝝ ꝑplĩ fidelis i q̃ qdã ꝑferunt̃ i spũalib⁹ sic prelati ecclesiaꝝ: q̃s ꝑ instruit. Quidã ꝟo i tp̃alib⁹: q̃s 2° monet. Et h̃i epla ad philemõ. Circa ꝑm treis sũt eple. ꝯm tria q̃ ꝯpetũt ꝑlato: q̃ꝝ ꝑmũ ẽ vt gu bernet ꝑplm. Scđm vt ꝑ ꝑplo subdito patiat̃. Tertiũ vt malos coerceat. Primũ in ꝑma ad Timo. Scđ3 in 3
scđa vbi agit de martyrio. Tertiũ in epla ad Titũ vbi agit ac docet quõ vitet hereticos: vt ẽt p3 in argumen tis eplarum.

CAP. I.

Paulus apl̃us iesu xp̄i s3 impiũ dei saluatoris nr̃i ꝛ xp̄i iesu spei nr̃e. Timotheo dilecto filio i fi de Gr̃a ꝛ misericordia ꝛ pax a deo patre ꝛ christo iesu dño nr̃o.

¶ Diuidit̃ hec epla i salutationẽ ꝛ eplarẽ narratione3 ibi. (Sic rogaui ꝛc.) Circa ꝑmũ tria facit: qꝛ ꝑmo po nit̃ ꝑsona salutãs. Scđo ꝑsona salutata. Tertio bona 4
optata. Describit aũt ꝑsonã salutantẽ ꝑ ex noĩe Pauli: qđ ꝯuenit auctoritati ꝑꝑ duo. In aplatu. n. duo sunt. s. altitudo ptãtis ad quã exaltãt̃ humiles. i. Reg. 15. Cũ esses paruulus i oculis tuis: caput i tribub⁹ israel fa ct⁹ es. Et paulus dr̃ modicus. Itẽ claritas sapientie: ꝛ hãc dñs ꝑbet paruulis. Math. 11. Reuelasti ea paruu lis ꝛc. Scđo ex auctoritate. qꝛ apl̃s. i. missus. Jo. 20. sic missit me pr̃. ꝑ̇ cor. 9. Signaculũ apostolatus mei vos estis in dño. Tertio ex origine huius auctoritatis. Uñ dic̃. (Jesu xp̄i ꝯm imperiũ dei ꝛc.) Act. 13. Segregate mihi Barnabã ꝛ Saulũ i opus qđ assumpsi eos ꝛc. i. Reg. 13. Quesiuit sibi dñs virꝝ iuxta cor suũ ꝛc. Ex q̃ p3 ꝙ ꝑlati ex necessitate ꝑcepti tenent̃ ad ea q̃ sũt ꝑ prĳ officĳ. ꝑme cor. 9. Ue mihi. n. ẽ si nõ euãgeliz3 auero. 5
Et iesu q ẽ spes nr̃a vt ad eũ veniam⁹. Phil. i. Desideriũ hñs dissolui ꝛ ẽẽ cũ xp̄o ꝛc. Uel spei nr̃e: qꝛ ꝑ ipsu3 spe m⁹ adipisci bona eterna. ꝑme Pe. i. Regenerauit nos in spem viuã ꝛc. Ro. 15. Per ꝯsolatiões scripturaꝝ spe3 habeam⁹. Personã salutatã d̃scribit tripl̃r. Prio ex noĩe cũ dicit. (Timotheo) d̃ quo Actu. 16. Item ex affectiõe dicẽs (dilecto). Philip. 2. Neminem habeo tam vnani men ꝛc. Item ex filiatione dicens. (Filio meo). In fide. s. a se conuerso. prime Corinth. 4. Misi ad vos timo theum filium meum charissimum ꝛ fidelem i domino ꝛc. ¶ Tunc autem primo ponit bona optata. Et se

Apl̃s dicitur duo.

6 cũdo oñdit a quo ſũt. Sciẽdũ ẽ aũt ꝙ in alijs epiſtolis
duo ponũt: hic tria: q2 ꝑlati pluribꝰ indigẽt. Et iõ dic.
Miſericordia hic ⁊ gr̃a ꝓmo ſibi et inde alijs. Et ſumi
tur hic miſericordia ꝓ remiſſiõe peccatoꝝ: q2 hec ẽ ex
dei miſericordia: gr̃a vo ꝓ munere gr̃aꝝ q̃ indigẽt pre
lati. Ul' gr̃a ſic̃ in alijs ꝓ gr̃a iuſtificãte: ſ3 miſericordia
ꝓ munere diuino in ſpũalibus cariſmatibꝰ exaltante.
Sap. 4. Gr̃a dei miſericordia in ſanctos eiꝰ: ⁊ reſpectꝰ
in electos illius. Et pax. ſ. tecũ: ⁊ ꝑ te alijs. ꝑs. Suſci
piãt mõtes pacẽ. S3 vñ? A deo: vt dent populo. Jac. i.
Omne datũ optimũ: ⁊ omne donũ ꝑfectũ deſurſum ẽ
deſcẽdens a patre luminũ ⁊c. Et xp̃o ieſu domino nr̃o. ſ.
2 ꝑ quez maxima nobis ⁊ precioſa promiſſa donauit. 2.
Pe. i. Lectio. II.

Sicut rogaui te vt remaneres ephe
ſi cũ irem in macedoniã vt de
nũciares qbuſdã ne aliter doce
pᵒ 2ᵉ. rent neq3 itenderent fabulis ⁊
q. 99. genealogijs iterminatis: que queſtiones ꝓ
art. ꝑ ſtant magis q̃3 edificationẽ dei: que eſt i fi
de. † Finis precepti ẽ charitas d̃ corde pu
ro ⁊ conſcientia bona: ⁊ fide non ficta.

¶ Hic icipit ep̃laris narratio: ⁊ ẽ hec ep̃la quaſi paſto
3 ralis regula quã ap̃lus tradit timotheo inſtruẽs de oĩ
bꝰ q̃ ſpectant ad regimẽ ꝑlatoꝝ: ⁊ eo ordine q̃ d3 eẽ in
tẽtio. Pͦrio ḡ inſtruit eũ de ſpũalibus miſtrãdis. Secũ
do de tp̃alibus. in. 4. ca. ibi. (Spũs aũt ⁊c.) Jtẽ ad pre
latum ꝑtinet. ꝓ ꝙ doceat de forma fidei: ne fides ſubdi
toꝝ corrumpaẗ. Luc. 22. Ego rogaui ꝓ te. vt ñ deficiat
fides tua: ⁊ tu aliqñ ꝯuerſus ꝯfirma fr̃es tuos. Scd̃o
vt iſtruat eos de ꝑtinentibꝰ ad cultũ dei: qd̃ nõ põt eſſe
niſi fides ſit recta. Jõ ꝑ inſtruit de fide ſcd̃o d̃ cultu dei
2ᵒ. cap. ibi. (Obſecro igitur ⁊c.) Tertio agit de inſtru
ctiõe officioꝝ eccleſiaſticoꝝ i tertio capitulo ibi. (Fide
lis ſermo.) Sciendũ ẽ aũt ꝙ in ꝓmitiua eccl'ia error fu
it periculoſus quorũdã dicẽtiũ legalia debere ſeruari ſi
mul cũ euangelio: qd̃ ap̃lus excludit primo oñdens le
4 gis ꝯditionẽ. ſcd̃o ꝓbat ꝑ expimẽtũ i ſeipſo ibi. (Gr̃as
ago ⁊c.) Circa ꝑᵐ tria facit: q2 ꝓmo oñdit qd̃ de lege ſit
repudiãdũ. ſcd̃o qd̃ in ea acceptãdũ ibi. (Finis aũt ꝑce
pti ⁊c.) Tertio ꝯcludit legis ꝯdõnẽ ibi. (Scimꝰ autẽ
q2 ⁊c.) Repudiãdũ ẽ aũt in lege qd̃ alij male addiderũt
nõ qd̃ a deo eſt datum: niſi iã ſc̃m carnalẽ intellectũ. Et
primo docet falſas fabulas ⁊ traditiões eſſe repudian
das. Scd̃o rõnem aſſignat ibi. (Que qõnes ⁊c.) Dic̃
ergo. Dico ꝙ debes facere ſicut rogaui te cũ iñ poſſem
imperare. Eccl. 32. Rectorẽ te poſuerunt: noli extolli:
eſto in illis quaſi vnus ex illis ⁊c̃. ¶ Ut denũciares
qbuſdã. Ul' aliter duo ꝑtinẽt ad prelatum vt cohibeat
docẽtes falſa. Et iõ dic̃. (Ne aliter docerẽt). Gal. i. Si
5 qs vobis euãgelizauerit preter id qd̃ accepiſtis anathe
ma ſit. Deut. 4. Nõ addetis ad verbũ qd̃ ego loquor vo
bis: neq3 auferetis ex eo. Scd̃o vt ſi ꝯtingat ꝙ aliq fal
ſa docerẽt prohibeat populũ ne eis intẽdãt. Unde dic̃.
(Neq3 intẽdant ⁊c̃.) Fuerũt aũt qdã heretici q̃ d̃teſtã
tes vetus teſtm̃ exponebãt ꝙ ap̃lus ipſu3 repudiabat
deridendo hiſtorias eius dicẽs. Fabulis ⁊ genealogijs
iterminatis ⁊c. Cõtra qd̃ dicit auguſtinus ꝙ ap̃ls vtiẗ
hiſtorijs ⁊ genealogijs veteris teſtamẽti. gal. 4. Abrahã
duos filios habuit ⁊c. Si ḡ reprobaret nõ eis vteret.
dicit ergo fabulas ñ datã legẽ in ſcriptis: ſ3 i ore ſcilic3
thalmuth nõ q̃ moyſes ore tradidit: ſed q̃ alij addide
runt: vt ſunt ſtulte fabule. ſ. ꝙ adam habuit aliã vxo
rẽ ex qua dicũt natos demones. Mat. 15. Irritũ feciſtis

mãdatũ dei ꝑꝑ traditionẽ veſtrã. 2. Tim̃. 4. Ad fabu 6
las aũt ꝯuertenẗ. ¶ Ratio huius ẽ: q2 preſtãt qõnes.
ideſt ꝯtẽtiones. ſcd̃e Tim̃. 2. Noli v̄bis ꝯtẽdere ꝓuer.
20. Honor ẽ homini: q ſe ſeparat a contentionibus ⁊c.
¶ Quã edificationẽ dei q̃ ẽ ꝑ fidẽ ⁊ i fide: qñ. ſ. aliqs ẽ
ꝯfirmatus i v̄itate fidei ad qd̃ d3 oĩs doctrina tendere.
¶ Deĩde cũ dicit. (Finis aũt ⁊c.) Oñdit qd̃ d̃ lege ſit
tenendu3. Et circa h̃ duo facit: q2 ꝓmo oñdit h̃. Scd̃o
qd̃ periculũ ẽ his q h̃ nõ tenẽt ibi. (A qbuſdã ⁊c.) Cir
ca ꝓmũ ſciẽdũ ꝙ lex vetus diciẗ lex mãdatoꝝ: q2 man
datis ⁊ preceptis ꝯtineẗ. Ephe. 2. Legẽ mãdatoꝝ d̃cre
tis euacuãs. Jllud ergo ad qd̃ ordinanẗ oĩa mãdata le
gis eſt ꝑcipue tenendũ: hoc aũt eſt charitas. Mat. 22.
Diliges deũ tuum ex toto corde tuo ⁊c̃. Et paulopoſt. 2
Jn his duobꝰ mãdatis vniuerſa lex pẽdet ⁊ ꝓphe. S3
quõ charitas eſt finis ꝑcepti? Ad hoc ſciẽdũ duo ſunt
ꝯſideranda. Pͦrio ꝙ oĩa ꝑcepta legis ſũt de actibus v̄
tutũ: ⁊ ꝙ ꝑ oẽs actus virtutũ ordinatur hõ vnus ad
aliũ. Scd̃o ꝙ obiectũ vnius v̄tutis ẽ finis alterius: q2
qñcũq3 vna potẽtia ẽ circa aliquẽ finẽ: ad illã ordinaẗ
oĩa: que ſunt eiuſdẽ ſicut ad fine3: ſicut frenifactiua ad
equeſtrẽ: q2 offm̃ equeſtris ẽ eius finis: hec aũt ad du
cẽ. Uirtutes aũt theologice vltimũ finẽ hñt ꝓ obiecto.
Alie aũt ſunt circa ea q̃ ſũt ad finẽ. Uirtutes ḡ oẽs re
ſpiciũt. theologicas ſicut finẽ. Jnter theologicas vero
illa plus h3 de rõne finis q̃ ꝓpinquius ſe h3 ad vltimũ 3
finẽ. Fides aũt oñdit eũ ſpes facit tẽdere in eũ: charitas
vnit. Ergo oẽs ordinanẗ ad charitatẽ. Et ſic dr̃ chari
tas finis ꝑceptoꝝ. S3 cũ ea que ſunt ad finem diſpo
nũt ad finẽ: ꝑcepta aũt ſunt ad charitate3 iõ diſponũt
ad eã. Jõ dicit. (De corde puro.) Ad h̃ enim ꝙ cor ſit
purum dantur precepta virtutũ quarum quedã ordi
nanẗ ad modũ rectificãdi paſſiones: quarũ. ſ. virtutu3
materie ſunt paſſiones: ſicut temperantia que ordinat
concupiſcẽtiam: mãſuetudo iras: fortitudo timores ⁊
audacias. Per has. n. paſſiões turbaẗ puritas cordis.
Et iõ iſte virtutes faciũt cor puꝝ. Sed nũqd hoc req
riẗ ad charitatẽ. Rñdeo. Dõm eſt ꝙ ſic: q2 impoſſibile
ẽ ꝙ cor impuꝝ ſit promptũ ad charitatẽ: q2 vnicuiq3
eſt diligibile qd̃ ſibi eſt ꝯforme. Cor impuꝝ diligit il
lud qd̃ competit ei. ſ3 paſſionẽ. Ergo neceſſe eſt ꝙ ſit 4
expeditum a paſſiõibus. Cant. i. Recti diligũt te. Alie
virtutes ſunt q̃ rectificãt hominẽ ad proximũ ⁊ ex hoc
ſequitur ꝙ habeat ꝯſcientiã bona3. quia nõ facit alteri
qd̃ ſibi nõ vult fieri. Mat. 7. Omnia ergo quecũq3 vul
tis vt faciant vobis hoĩes ⁊ vos facite illis ⁊c. Et iõ q̃
ꝯtra proximũ ſunt: ſunt ꝯtra ꝯſcientiam. Qui ergo nõ
habuerit ꝯſcientiam bonam nõ poteſt deum pure dili
gere: q2 q non habet conſcientiam bonam timet penã:
Timor autem non eſt in charitate: ſed fugit deũ ⁊ nõ
vnitur ei. Et ideo precepta que conſcientiam rectificãt
bene diſponunt ad charitatem. Alie ſunt virtutes ad
habendam veram fidem: ſcilicet virtutes quibus deũ
colimus: ſcilicet latria ⁊ hmõi que ſunt ordinata ad re 5
mouendum errores ⁊ ad firmandu3 in cordibus fidei
firmitatem de deo. Qui enim non hñt veram fide3: nõ
poſſunt deum diligere: q2 qui falſo credit de deo iã nõ
diligit deum. Non enim diligit qui non credit: q2 non
figiẗ affectus: niſi in illo qd̃ oſtendit intellectus. Et iõ
que faciunt fidem bonam ordinantur ad charitatem.
Et ideo dicit. De corde puro: q2 faciunt hoc. Mat. 5.
Beati mundo corde quoniam ipſi deum videbunt.
¶ De conſcientia bona. ſecunde corint. i. Gloria nr̃a
hec ẽ teſtimoniũ conſcientie noſtre ⁊c. Et fide nõ ficta
.i. vera. Et iõ virtutes ⁊ precepta ordinantur ad fine3
qui eſt charitas: que ⁊ ſumitur ſc̃m iſta tria ⁊c.

a Lectio III.

Quibus quidá aberrátes ↄuer
Ro. 7. ſi ſũt in vaniloquiũ volétes eſſe
legis doctores. nó intelligétes.
neqꝫ q̃ loquunť: neqꝫ ð qbus
affirmát. Scim⁹ aũt q: bona é lex ſi qs ea le
gittime vtať. ſciétes hoc q: lex iuſto non eſt
poſita: ſꝫ iniuſtis ⁊ nó ſubditis impijs ⁊ pec
catoribus ſceleratis ⁊ cõtaminatis. patrici
dis ⁊ matricidis. homicidis. fornicarijs.
2 maſculoꝝ cócubitorib⁹. plagiarijs. médaci
b⁹ ⁊ piuris. ⁊ ſi qd aliõ ſane doctrie aduer
ſať q̃ eſt ſm euágeliũ glorie beati dei quod
creditũ é mihi. Grás ago ei qui me ↄforta
uit i xp̃o ieſu dñó nr̃o: q: fidelé me exiſtima
uit ponés i miſterio. Qui prius blaſphem⁹
fui ⁊ pſecutor ⁊ contumclioſus: ſed miſeri
cordiá dei ↄſecutus ſuꝫ q: ignorás feci i in
credulitate. Supabũdauit át grã dñi noſtri
cum fide ⁊ dilectione que eſt in xp̃o ieſu.
3 ¶ Supra oñ ſit virtutũ dignitaté ⁊ vtilitaté. h̃ decla
rat harꝫ neceſſitaté: q: quicqꝫ ab his diſcedit in pꝛiculũ
falſe doctrie cadit. Et circa hoc duo fac: i. q: p̃ poniť fal
ſitas doctrie i quá incidũt. Scðo ↄditioné falſa docen
tiuꝫ ibi. (Uolentes ⁊c.) Dicit ḡ. Finis p̃cepti ⁊c. ⁊ hec
ſunt p̃ncipalia legis a qb⁹ qdá diſcedũt. ps. Uana locu
ti ſũt ⁊c. ¶ Et nota ꝙ receſſus a charitate cã eſt falſe
doctrie: q: q nó amát charitaté cadũt in médaciũ. ſcðe
theſ. 2. Qui nó crediderũt ꝟitati: ſꝫ ↄſenſerũt iniqtati.
Similiter q dimittũt cordis puritaté. Habétes. n. cor i
fectũ paſſióibus indicát ſm effectũ eaꝝ ⁊ nó ſm deũ.
p̃ cor. 2. Animalis hõ nó pcipit q̃ dei ſunt ⁊c. Similr
habentes ↄſciétiá malá: q: nó pñt qſcere i veritate. Et
inde ẽ ꝙ querũt falſa vt i eis quieſcát. Infra eodẽ. Ha
bés fidé ⁊ ↄſciétiá boná. Similiter qui habet fidem fi
4 ctam. Eſa. 21. Qui incredulus eſt infideliter aget.
¶ Deinde cũ dicit. (Uolentes ⁊c.) Poniť ↄditio falſa
docentiũ: ⁊ p̃ inordinata ambitio. Scðo defect⁹ eorũ.
Quátũ ad p̃mũ dic̃. (Uolétes eé ⁊c.) Mat. 21. Amát
p̃mos recubitus i cenis et vocari ab hoibus rabbi ⁊c.
Jaco. 3. Nolite plures magiſtri fieri ⁊c. Quátũ ad 2ᵐ
dic̃. (Nó itelligétes ⁊c.) ps. Neſcierũt neqꝫ itellexerũt:
in tenebris ambulát. Sap. 5. Sol itelligétie nó é ortus
nob ⁊c. Neqꝫ que dñr per auctoritates quas nó intel
ligũt: neqꝫ de quibus affirmant. ſ. concludendo.
¶ Deinde cũ dicit. (Scimus aũt ⁊c.) Ponit legis cõ
ditioné q̃ꝫtũ ad duo. P̃rio q̃ꝫtum ad bonitatem legis.
Scðo q̃ꝫtũ ad finé ⁊ intétioné legiſlatoris ibi. (Scié
tes ⁊c.) Dicit ḡ. Scimus. ſ. p certitudiné: ꝙ lex bóa eſt
5 non mala vt heretici dicũt. ps. Lex dñi immaculata ⁊c.
Ro. 7. Lex qdé ſancta é ⁊ mádatũ ſanctũ ⁊ iuſtũ ⁊ bo
nũ. Sꝫ ↄtingit ꝙ aliqs bono vtať male. Cũ ḡ lex ſit
bóa reqriť ꝙ hó ea bene vtať. Et ió dicit. (Si qs ⁊c.)
Alias ſit ei mors: vt dr̃ Ro. 8. In lege. n. ſũt qdá mora
lia ⁊ q̃dá cerimonialia. Cerimonialia qdé i figura xp̃i
⁊ eccleſie ſũt data: ſed idigent vt intelligant nó ſolum
carnalr: ſꝫ etiá ſpũaliter ⁊ in figura futuroꝝ: ⁊ vt ſcias
ꝙ non ſunt perpetuo ſuanda: ſed ceſſant veritate ve
niente. Jere. 31. Et feriam domui iſrael. ⁊ domui iuda
fedus nouũ: non ſm pactum quod pepigi cum patri
bus veſtris ⁊c. Et ſic exponit glo. Sed apls videť loq

de moralibus: q: ſubdit ꝙ lex poſita eſt pp peccata: ⁊ b
hec ſunt p̃cepta moralia. Hoꝝ legitim⁹ vſus eſt vt hó
nó attribuat eis q̃ꝫ in eis ↄtineť. Data eſt lex vt cogno
ſcať pctm̃. Ro. 7. Q: niſi lex diceret. Non ↄcupiſces.
⁊c. Qð dr̃ i ógalago. Nó é ḡ i eis ſpes iuſtificatóis: ſꝫ i
ſola fide Ro. 3. Arbitramur iuſtificari hoiẽ p fidé ſiñ
¶ Deide cũ dic̃. (Sciétes ⁊c.) Oñdit (opibus legis.
ↄditioné legi q̃ꝫtũ ad legiſlatoris itétioné: ⁊ p̃ põit exi
ſtimatá. Scðo põit verá itétioné ibi. (Sꝫ iniuſtis ⁊c.)
exiſtimata itétio excludiť cũ dic̃. (Juſto ⁊c.) Ubi poſ
ſet eé duplex falſus itellectus. Unus ꝙ iuſt⁹ legé non
ſuat: qð falſuꝫ é: q: niſi ſuaret eá q̃ꝫtũ ad moralia iuſt⁹
nó eét. Uñ et xp̃s fact⁹ é ſub lege. Alius ꝙ iuſtus obli
gať ad p̃cepta legis ⁊ nó peccaret ſi facét ↄ ea. Sꝫ vũs:
é q: ꝙ iponiť alicui ipõiť ſic on⁹: ſꝫ lex iuſtis ñ ipõiť ſic
onus: q: habit⁹ eoꝝ iterior iclinat eos ad h̃ ad qð lex:
⁊ ió nó é onus eis. Ro. 2. Ipſi ſibi ſunt lex. Ul' aliṫ. lex
nó é poſita p iuſtis. ſꝫ p iniuſtis. Quaſi di. Si oẽs eſ
ſent iuſti nulla neceſſitas eét dádi legeꝫ: q: oẽs eſſét ſi
bi lex. Intétio bonoꝝ dꝫ eé vt alios iducant ad ꝟtutes.
Quidá aũt p ſe ſũt bñ diſpoſiti ad ꝟtutes: aliq̃ hñt méte
bñ diſpoſitá: ſꝫ p aliũ. Et de iſtis ſufficit paterna moni
tio ñ coactiua. Aliq̃ aũt nec p ſe: nec p aliũ bñ diſponũ
tur: ió eis omnino eſt neceſſaria lex vt patet in ethicis.
¶ Deide cũ dicit. (Sed iniuſti ⁊c). Poniť ꝟam iten
tioné: ⁊ p̃mo deſcribit eos in generali qbus neceſſaria
é lex. Scðo in ſpãli ibi. (Patricidis ⁊c.) Sciédũ é aũt
ꝙ ſic̃. i. Jo. 3. dr̃. Omne pctm̃ é iniqtas. ⁊ ió repugnat 3
alicui iuri. Cũ aũt ſit duplex ius. ſ. naturale ⁊ poſitiuũ:
naturali repugnat: qð ſm ſe é malũ: poſitiuo át repu
gnat: qð é malũ: q: ꝓhibitũ. Quátũ ad p̃ᵐ dicit. (Sꝫ
iniuſtis) q. ſ. agunt ↄ ius nãle. Eſa. 24. Tráſgreſſi ſũt
leges: mutauerũt ius diſſipauerũt fedus ſempiternuꝫ
⁊c. Quátũ ad 2ᵐ dicit. (Nó ſubditis). i. p̃cepto hũa
no. Ro. 1. Parétibus nó obedicites. Et hec duo reſpi
ciũt rõné pcti. Põit aũt alia q̃ ſumunť p cõparationeꝫ
ad aliud: ⁊ h̃ é vel ↄ deũ. vel ↄ ꝓximũ: vel in ſeipſum.
In deũ dr̃ ipietas: q: pietas importat cultũ dei. In ꝓ
ximũ ſic dicit peccatoribus. ps. Non reſurgét impij in
iudicio ⁊c. Gal. 2. Nos. n. ná iudei ⁊ nó ex gétib⁹ pec 4
catores. Sꝫ ſm Aug. de doctrina xp̃iana: pctá diſtin
guũtur in duo. ſ. in ſpũalia que dicuntur facinora: ⁊ in
carnalia: ⁊ hec dicuntur flagitia: ⁊ ideo dicit. (Scele
ratis). q̃ꝫtum ad ſpũalia. Prouer. 17. Qui abſcondit
ſcelera ⁊c. Quátum ad carnalia dicit. (Contamiatı).
Malac. 2. Cõtaminauit iudas ſcificationeꝫ dñi ⁊c.
¶ Deide ↄnumerat pctá i ſpãli. Et p̃mo noiat q̃daꝫ i
ſpãli. ſcðo colligit alia i generali ibi. (et ſi qd aliõ ⁊c.)
P̃rio põit peccata opis. ſcðo peccata oris ibi. (Men
dacibus ⁊c.) Circa p̃mũ p̃mo ponit q̃ꝫtum ad facino
ra. ſcðo q̃ꝫtũ ad flagitia. Facinora dñr q̃ ſunt in nocu
mẽtũ proximi. Et q̃ꝫto é ꝓximus ↄiũctius tato é eorũ
pctm̃ grauius. q: plus eis tenemur. Et ió p̃ dic̃ ð pr̃e 5
2°. de mr̃e. Exo. 20. Honora pr̃eꝫ tuũ ⁊ mr̃eꝫ tuam ⁊c.
Et poſtea 21. Qui pcuſſerit pr̃eꝫ ſuum aut mr̃eꝫ. mõte
¶ Deiñ pſeqť ð aliis ꝓximis homicidis (moriať ⁊c.
dicés. Exo. 21. ſi qs p induſtriá occiderit ꝓximũ ſuũ ⁊c.
¶ Deinð põit flagitia. ⁊ p̃mo q̃ ſm nãm ſũt cũ dicit.
(Fornicarijs). Heb. vl. Fornicatores ⁊ adulteros iudi
cabit de⁹. ſcðo ↄ nãm dicés. (Maſculoꝝ ⁊c.) p̃ cor. 6.
Neqꝫ maſculoꝝ ↄcubitores regnuꝫ dei poſſidebunt.
¶ Deide ponit nocuméta oris: ⁊ p̃mo quátuꝫ ad ſim
plex médaciũ dicés. (Médacibus). Ephe. 4. Depo
nétes médaciũ loqmini veritaté ⁊c. ſcðo q̃ꝫtũ ad iura
mẽtũ dicés. (Periuris.) Et tunc colligit alia in gene
rali dicens. (Et ſi quid aliud ⁊c.) Job. 6. Nó inuenie

c tis in ligua meu iniquitatē: nec i faucib⁹ meis ſtulticiā
ꝯſonabit ꝛc. Tyt. 2. Loqre que decet ſanā doctrinam.
¶ Deīde cū dic. (Que eſt ſm euāgeliū ꝛc.) Oñdit ꝙ
euāgeliū cōicat ſanā doctrinam. qḋ tripliciter dſcribit.
Et pmo a fine cū dicit. (Glorie). ſ. quā ēuūciat. ps. An
nunciate inter gētes gliaꝫ eius. Scḋo ab actore glorie
cū dicit. (Beati dei). Infra vltimo. Quē ſuis tpib⁹ oñ
det beatus ⁊ ſolus potens rex regū ꝛc. Tertio a mini
ſtro cū dicit. (Qḋ creditū ē mihi.) Gal. 2. Cū vidiſſent
ꝙ creditum eſt mihi euangeliū ꝑpucīj ꝛc.
¶ Deīde cū dicit. (Gras ago ꝛc.) Probat ꝑ experimen
tuꝫ i ſeipſo qd fuerit ipſe tpe legis: ⁊ qd ꝯſecutus ſit tē
pore gr̄e. Et pmo oñdit qd circa ſe vtroqꝫ tpe ſit actū.
2 Scḋo inducit timotheū ad imitādum ſe ibi. (Hoc pce
ptū ꝛc.) Circa pmū duo facit: q2 pmo oñdit qd datum
ſibi fuit in lege: ⁊ qd ſibi ſit datū in euāgelio. Scḋo rō
nē aſſignat ibi. (Fidelis ſmo ꝛc.) Itē pma pars diuidi
tur i tres pticulas: q2 primo ponit dignitatē quā ꝯſecu
tus ē in euāgelio. Scḋo pctā qbus ſubiacuit in ſtatu
legis ibi. (Qui pus fui ꝛc.) Tertio quō liberatus fuit
ibi. (Sꝫ miſericordiaꝫ ꝛc.) Sꝫ ad h̄ ꝙ aliqs ſit miniſter
euāgelij tria reqrūt. Prio ꝙ ſibi ꝯmittat. Ro. 10. Quō
pdicabūt niſi mittāt ꝛc. Scḋo ydoneitas. i. vt ſit fidel.
pme cor. 4. Hic iā qrit inter diſpēſatores vt fidelis quis
inueniat. Itē vt ſit fortis ad ꝓſequēdū. Et hec tria po
nit ordie retrogrado: ⁊ p tertiū dicēs. (Qui me ꝯfirma
uit ꝛc.) ſcꝫ ad ꝓſequēdū offm iniunctū. Ezech. 3. Ma
3 nus dñi erat mecū ꝯfortās me. Scḋꝫ ponit ibi. (Quia
fidelē me ꝛc.) Mat. 24. Fidelis ſuus ⁊ prudēs quē cō
ſtituit dñs ſup familiā ſuā ꝛc. Et hoc q2 qrebat ſolum
q̄ dei erant. Primū vo oñdit cū dic. (In miniſterio). ſ.
cōmittēs mihi miſteriuꝫ hoc. Act. 13. Segregate mihi
barnabā ⁊ ſaulū i opus ad qḋ aſſumpſi eos. Scḋe cor. 11.
Miniſtri xp̄i ſūt ⁊ ego. ¶ Sꝫ qualis erat i ſtatu legis?
Peccator. Et p in deū cū dicit. (Qui prius ꝛc) ſ. nois
xp̄i. Leuit. 24. Educ blaſphemū ex̄ caſtra: ⁊ ponāt oēs
q audierūt man⁹ ſuas ſup caput ei⁹: ⁊ lapidet eū ꝓplꝰ
vniuerſus. Vñ ſibi illḋ cōpetebat. Itē i proximū cum
dic. (Perſecutor.) pme cor. 15. Non ſum dignus vocari
apſus. qm̄ pſecut⁹ ſuꝫ eccliaꝫ dei. Itē ꝯtumelioſus ver
bis ⁊ factis. Jere. 20. Audiui ꝯtumelias multoꝝ ꝛc.
4 ¶ Deinde cū dicit. (Sꝫ miſericordiā dei ꝛc.) Oſtendit
quō fuit liberat⁹ p xp̄ꝫ. Et circa hoc duo facit: q2 pmo
ponit miſericordiā liberantē. Scḋo oñdit ꝙ ſupabun
dāter in bonis repleꝶ ibi. (Superabūdauit auteꝫ ꝛc.)
Quātū ad primū dicit. (Sꝫ miſericordiā ꝛc.) Tren. 3.
Miſericordie dñi ꝙ nō ſumus ꝯſumpti. Ro. 9. Cuius
vult miſereꝶ ⁊ quē vult idurat. Sꝫ ex pte mea aliqua ē
excuſatio peccati: q2 ignorās feci. Minus dicit plus ſi
gnificat: q2 aliḋ ē ignoranter agere: aliud p ignorātiaꝫ:
q2 ignoranter facit aliqd q neſcit qḋ facit: vñ ſi ſciret et
faceret illud ſicut credens ſe interficere ferā occidit ini
micū ſuū: quē tñ occidiſſet et libētius ſi nouiſſet eum.
5 Sꝫ p ignorātiā facit q facit aliqd qḋ non faceret ſi no
cet: ſicut occidēs patrem quē ſi ſciret nō occideret eum
quē tñ occidit: q2 eum credit inimicū. Sꝫ paulus fecit
p ignorātiā: q2 ſi ſciuiſſet ꝙ xp̄s eſſet filius dei hoc nō
feciſſet. Sꝫ iudei p ignorātiā non occiderunt xp̄m: ſed
ignorāter: q2 ſi ſciuiſſent ipſuꝫ eē xp̄ꝫ libenti⁹ occidiſſēt
eū. Luce. 12. Seruus q nouit volūtatē dñi: ⁊ nō ſepara
uit nec fecit volūtatē eius vapulabit mltis ꝛc. Quātū
vero ad 2ᵐ dicit. (Superabūdauit ꝛc.) Ro. 5. Vbi abū
dauit delictum ſuperabundauit ⁊ gratia ꝛc. Et fecit
ſibi effectū fidei per dilectionē operātem. Gal. 3. In xp̄o
ieſu vt pollicitationē ſpiritus accipiamus per fidem.

Fidelis ſermo ⁊ omni acceptio d
ne dignus: † q2 xp̄s ieſus venit
in hūc mūdū peccatores ſaluos mat. 9.
facere: quorū pm⁹ ego ſū. † Sꝫ
iḋ miſericordiā ꝯſecutus ſū: vt i me primo pᵃ 2ᵉ.
oñderet xp̄s ieſus oēm patiētiā: ad iforma q. 87.
tionē coꝝ qui credituri ſūt illi i vitā eternā. art. 2.
† Regi aūt ſeculoꝝ immortali inuiſibili ſoli pᵃ. q.
deo honor ⁊ gloria in ſecula ſeculorū amē. 31. ar
Hoc preceptū cōmendo tibi fili thimothee ti. 3.
ſm precedētes in te prophetias vt milites
in illis bonā militā habēs fidem ⁊ bonam 2
conſcientiā. Quam quidaꝫ repellentes cir
ca fidem naufragauerunt ex quibus eſt hi
meneus ⁊ alexander quos tradidi ſathane
vt diſcant non blaſphemare.
¶ Supra oñdit ꝯditionē ſuā: ⁊ qātū ad pctā ſub lege
⁊ qātū ad bona tpe gr̄e: h̄ oñdit rōem hoꝝ bñficioꝝ: q̄
ſumiꝶ ex diuina miſeratiōe. Et p ꝓponit diuinā miſe
rationē in cōi. Scḋo aptat ad ſe ibi. (Quoꝝ pm⁹ ꝛc.)
Tertio ponit grāꝝ actionē ibi. (Regi aūt ſeculoꝝ ꝛc.)
Circa pmū duo facit: q2 pmo cōmēdat veritatē ꝓponē 3
dā. 2ᵒ ꝓponit diuinam miſerationē ibi. (Q2 xp̄s ieſus
ꝛc.) Quātū ad pmū dicit. (Fidelis ꝛc.) Duo aūt ſunt
in ſmone cōmēdanda. ſ. ꝙ ſit ver⁹ ⁊ ꝙ ſit acceptabilis.
Aliqñ. n. ſmo verus ē durus ⁊ odia ꝯcitās. Gal. 4. Ini
micus factus ſum vobis veꝝ dicēs vobis. Sꝫ h̄ ſmo p
qdem hꝫ veritatē. Vñ dicit. (Fidelis ſmo.) Apoc. vl.
Hec vba fideliſſima ⁊ vā ſunt. Itē acceptabilis ē: q2 de
ſalute noſtra. Iḋ dicit. (Et omni acceptione dignus.)
Zacha. 1. Et r̄ndit dñs angelo q loqnebaꝶ ꝛc. Alia lr̄a
hꝫ humanus ſmo: q2 de ſuſceptiōe holum. Ti. 3. Ap
paruit benignitas ⁊ humanitas ſaluatoris noſtri dei
ꝛc. Et hic ſermo ē talis: q2 xp̄s venit ꝛc. Q2 in mūdū
venit exprimit duplicē nām. ſ. diuinitatis q̄ erat anq̄ 4
in mūdo appareret. Jo. 16. Exiui a patre ⁊ veni in mū
dū ꝛc. Et humanitatis q̄ deo q celū ⁊ terrā implet. Je
re. 23. Et iḋ nō cōpetit i aliquo loco eē: ſꝫ cōpetit ei ſm
hūanā nām. Jo. 1. in mūdo erat ⁊ mūdus ꝛc. In ꝓpria
venit ꝛc. Sꝫ ad qd venit? Peccatores ſaluos facere. ſ.
pp ſalutē populorū. Jo. 3. Nō. n. miſit deus filiū i mū
dū vt iudicet mundū: ſꝫ vt mūdus ſaluet p ipſum ꝛc.
Jo. 12. Nō. n. veni vt iudicē mūdū. Sꝫ ſi nullus fuiſſet
peccator nūqd incarnat⁹ nō fuiſſet? Videt ꝙ nō. q2 ve
nit peccatores ſaluos facere. Nō g̊ fuiſſet neceſſaria in
carnatio. Itē glo. Tolle morbū ⁊ medicine opus non
erit. R̄ndeo. Dōm ē ꝙ ex verbis ſanctoꝝ ſatis hoc pꝫ.
Sed hec queſtio non eſt magne auctoritatis: q2 deus
ordinauit fiēda. ſm ꝙ res fiēde erant. Et neſcimus qd 5
ordinaſſet ſi non preſciuiſſet peccatum: nihilomin⁹ tñ
auctoritates videtur expſſe ſonare ꝙ nō fuiſſet incar
nat⁹ ſi nō peccaſſet hō: i quā ptē ego magis declino.
¶ Deīde cū dicit. (Quoꝝ pmus ꝛc.) adaptat h̄ ad ſe.
Prio ꝯfitēs ſe peccatorē. Scḋo dic ſe ſaluatuꝫ ibi. (Sꝫ
miſericordiā ꝛc.) Dic g̊. Quoꝝ primus ꝛc. Hic dic he
reticus ꝙ aīa ade fuit i paulo: ⁊ trāſiuit de corpe i cor
pus. Quaſi dicat. Ego pm⁹ peccator: q2 aīa ade ē aīa
mea: ſꝫ h̄ ē ꝯ apl̄m. Ro. 9. Cū nōdū nati eſſet. ꝛc. Ergo
aīa ſi ē an̄ corp⁹: pm⁹ g̊ ſi tpe: ſꝫ peccatoꝝ magnitudine.
Et h̄ dicit ex humilitate. Prouer. 18. Juſtus pꝛ eſt ac
cuſator ſui. Prouer. 30. ſtultiſſim⁹ ſuꝫ viroꝝ ꝛc. Sꝫ nū
qd fuit apls maxim⁹ pctōr? Et vr̄ ꝙ iudas fuit maior.

a Sed quidā dicūt ꝙ peccatū pauli generalius fuit: q̄ꝛ
ꝯtra totā eccliam. Sed h̄ nihil eſt: q̄ꝛ paulus in icredu
litate: τ multi iudei pſequebant̄ ex malitia. Dōm ē ergo
ꝙ eſt p̄mus ñ ꝙ īter peccatores maximus q tūc erāt.
ſ; maximus īter peccatores ſaluatos. Quaſi dicat. Ue
nit peccatores ſaluos facere: q̄ꝛ. ſ. peccatoꝝ ſaluatorū
ego ſū p̄m⁹: quod ē de illis itelligēdum qui p̄ceſſerant
apſm: q̄ꝛ p̄us ēt multi alij ſūt eccliam pſecuti. Et h̄ di
cit: vt oñderet ꝙ oīa q̄ deus facit: facit ad oſtenſionem
bonitatis ſue. puer. 16 Uniuerſa pp̄ ſemetip̄m opat⁹ ē
dñs τc. Eccl. 42. Glia dñi plenū ē opus ei⁹. Itē ꝓpter
noſtraꝫ vtilitatē: τ iō dic̄. Iō ſaluauit me primo ꝓpter
gliam ſuā Uñ p̄mū. vel tp̄e. vel p̄ᵐ. i. potiſſime. ℭ Oñ
2 patiētiā. i. pfectā: q̄ꝛ ꝓuocatus nō puniuit: ſ; poti⁹ ad
uerſariū exaltauit: τ ad vtilitatē nr̄aꝫ. Uñ dic̄ ad exem
plū. i. ad iformationē τ eruditionē. Q. d. Ut ñ diffidāt
peccātes ad eū accedere. p̄ᵉ Pe. vlt. Forma facti gregis.
ℭ Deide cū dicit. (Regi τc.) Ponit gr̄arū actiōes. Et
circa h̄ duo facit. q̄ꝛ p̄ cōmēdat eū cui gr̄as agit. Scōo
gratias refert ibi. (Honor τc.) Cōmēdat aūt euꝫ p̄mo
ex poteſtate. Secūdo ex nature ꝓprietate. Quātuꝫ ad
p̄mum dicit. Regi. Dominiuꝫ ſuū ē maximū. q̄ꝛ ſolus
dominat̄ τ h̄ꝫ liberam poteſtateꝫ: nō ſ̄ꝫ ſtatuta: vt polli
ticus: deus aūt vn⁹ ē dñs oīuꝫ. Et iō dicit. Deo. Apoc.
p̄mo. Rex reguꝫ τ dominus dñantiuꝫ τc. p̄s. Qm̄ rex
3 oīs terre deus. Itē alicuius regis poteſtas vꝉ plurimuꝫ
qn̄qͣginta annis durat: ſ; iſte eſt oīum ſeculoꝝ. p̄s. Re
gnū tuuꝫ regnū oīum ſeculoꝝ τc. Eccl. 10. In manu dī
poteſtas terre. Cui ēt cōuenit ꝓprietas nature dei. Cir
ca quod ſciēdū ē ꝙ in rebus p̄ma differētia rerū nālui
ē corruptibile τ icorruptibile. Et icorruptibiliū quedā
viſibilia τ corporalia: vt corpora terreſtria. q̄dā āt iuiſi
bilia τ ſpūalia: vt angeli. Et hec diuidunt̄ ſ̄m platoni
cos in deos q per nām ſupremi ſūt: τ in itellectus qui
nō ſūt dij: ſ; diuini: τ in aīas: ſ; apō nos ē vnus ſolus
de⁹. Deutro. 6. Audi iſrl̄ dñs de⁹ tu⁹ vnus ē τc. Dic̄ g̃ p̄.
Immortali: vt diſtiguat a corruptibilib⁹. Inuiſibili: vt
ad iuiſibilē oñdat ptiere τ vt diſtiguat ab alijs viſibili
bus. Dic̄ ſoli deo: τ ñ ſoli imortali vꝉ iuiſibili: q̄ꝛ ſolus ē
4 deus p nāꝫ: licꝫ poſſet dici ſol⁹ imortalis τ ſolus iuiſibi
lis. i. ſpālis pre alijs. Infravlt. q ſolus h̄ꝫ imortalitatē.
ℭ Deide cū dicit. (Honor τc.) agit gr̄as. Quaſi di: ex
hibēdu s ē ei honor ex ſubiectione totius creature: τ in
māifeſtatiōeꝫ excellentiſſime ipſius bonitatis claritas
τ glia. Apoc. 7. Bñdictio τ claritas τ ſapīa τ gratiarū
actio honor virtus τ fortitudo deo noſtro τc. In ſecl̄a
ſeculoꝝ. Q. ſeculū alioꝝ ē modico tempore. Eſa. 40.
Omnis caro fenum τ oīs gloria eius vt flos feni.
ℭ Deiō cū dic̄. (Hoc p̄ceptū τc.) Inſtruit thimotheū
pmanere in his que dicunt̄. P̄rīo cōmemorāo qd ſit ei
cōmiſſum. Scōo monet ad debitū vſuꝫ. Et tertio do
cet vtēdi modū. Dicit g̃. Hoc p̄ceptū. vt. ſ. tu cuſtodias
5 fine legis. i. charitatē conſerues ſemp̄: nō aūt fabulas
iudeoꝝ: commēdo tibi ſicut fidele depoſitū: q̄ꝛ tibi iō ē
cōmiſſum. Et quō? Scōm p̄cedētes τc. i. q̄ꝛ hoc euan
gelium non diſcordat a ꝓphetijs quas ante didicerat:
q̄ꝛ fuit filius mulieris iudee. 2ᵉ Petri p̄mo. Habemus
firmiorē ꝓpheticū ſ̄monē cui bene facitis attendētes
quaſi lucerne ardenti in caliginoſo loco τc. p̄ᵉ Theſſa.
vlt. Prophetias nolite ſpernere τc. Uel ſcōꝫ precedēn
tes. i. ſ̄m ꝙ ego τ alij ſancti de te p ſpūm ꝓphetie co
gnouerunt tradendum eſſe tibi vt in illis milites. ſ. ꝓ
phetijs bonā militiā. Militia eſt duplex. quedam ſpi
ritualis. quedam carnalis. ſcōe. Co 2. 10. Arma militie
noſtre nō ſunt carnalia: ſ; potētia deo τc. In bona mi
litia requirunt̄ duo ex pte militis. ſ. vt nihil agat ꝯtrarium
diſcipline militari: vt nō marceſcat ocio. p̄ᵉ Cor. 9. Oīs b
q in agone cōtēdit ab oībus ſe abſtinet τc. Iteꝫ ex pte
militie duo requirunt̄. ſ. vt expugnet ꝯtrarios reipubli
ce: τ vt ſubijciat eos q debēt eē ſubiecti. Sic τ in mili
tia ſpūali ē: q̄ꝛ ordinat̄ ad dſtruēdū oēs extollētes ſe τ
ad ſubijciēdū oēm itellectuꝫ in obſequiū xp̄i. vt dr̄. 2ᵉ
Cor. 10. Et hec ē ſ̄a militia d q̄ dicit. Milites τc. Ubi
etiam p̄ modus vtēdi ponit̄. τ ſcōo eius neceſſitas ibi.
(Quā quidē τc.) Dicit g̃. Milites τc. Quaſi. d. Po
tes qdē facere bonā militiā. P̄rīo p fidē bonā quā ha
beo. p̄ᵉ Jo. vlt. Hec ē victoria q̄ vincit mūduꝫ fides τc.
Itē p ꝯſciaꝫ bonā q̄ꝛ d facili hō recedit ab eo qō mordꝫ
eū. vñ remorſus ꝯſcie ē ſic̄ qdā ſtimul⁹ q hñtē malā cō
ſciaꝫ pungit: τ iō cito a pctis p bonā ꝯſciaꝫ τ rectā fidē 2
recedit. Act. 23. Ego oī ꝯſcia bōa ꝯuerſatus ſū añ deū
vſqꝫ in hodiernā diē τc. 2ᵉ Cor. p̄. Glia nr̄a hec ē teſti
moniū ꝯſcie nr̄e τc. ℭ Neceſſitas bone ꝯſcie ꝯñter oñ
dit̄ cū dicit. (Quā qdē τc.) vbi p̄mo pōit culpā. Scōo
penā. Tertio fructū pene. Culpā ibi. (Quā). ſ. ꝯſciam
bonā repellētes circa fidē naufragauerūt. Qui. n. con
tra fidē errat pdit oīa q̄ h̄ꝫ Heb. 11. Sine fide ipoſſe ē pla
cere deo. Itē morit̄, q̄ꝛ iuſtus me⁹ ex fide viuit Abac.
2. τ Ro. p̄. Ex qb⁹ eſt alexander τ hymeneus. 2ᵉ Thi.
4. Alexander erarius multa mala mihi oſtendit τc.
ℭ Deide pōit eoꝝ pena cū dicit. (Quos tradidi τc.)
q̄ꝛ excōmunicauit eos: vt fideles vitent eos ne coing
nent ipos. Fuit āt excōicatio apl̄i tāte ſ̄tutꝭ ꝙ excōica
ti mox corripiebāt̄ a dyabolo τ corpalr̄ vexabāt̄. p̄me 3
Cor. 5. Cōgregatis vobis τ meo ſpū in virtute dñi ieſu
tradere h̄mōi ſathane in interitū carnis vt ſpūs ſaluus
ſit τc. Tñ etiā mō tradunt̄ ad vexādū ſpūalr̄: q̄ꝛ amit
tunt ſuffragia eccleſie q̄ multū iuuant cōtra dyabolū.
Et tradidi ſicut deus tradidit in reprobuꝫ ſenſū. Ro.
p̄. Quaſi ſubtrahēdo ſuū auxiliū τ cōiōnē ecclie τ ſuf
fragia. Et h̄ nō ex odio ſ; ex charitate ad ꝓfectū eoꝝ
p̄ᵉ Cor. 5. Ut ſpūs ſaluus fiat. Uñ dicit. Ut diſcant ſal
tē per penā nō blaſphemare. Diſcit aūt quis recedere
a peccato tripl̄r. q̄nqꝫ. ſ. ex pena q̄ñ corporalr̄ vexat̄. Itē
ex cōfuſione excōmunicatiōis. Itē ex hoc ꝙ cū ecclia
tradit aliquē ſathane ruit in peccata māifeſta. vñ cōfu
ſus humiliat̄ τ abſtinet ēt ab occultis q̄ p̄us ñ cogno
ſcebat ſe habere.

Ex cōica ti ab aplo mox vexa bant a dia bolo

CAP. II.

OBſecro igit̄ primū omniū fieri 4
obſecrationes. oratiōes: poſtu
lationes: gr̄arum actiones: pro
oībus hominibus: ꝓ regibus:
τ ꝓ omnibus qui in ſublimitate ꝯſtituti ſūt
vt quietam τ tranquillaꝫ vitam agamus in
omni pietate τ caſtitate. Hoc enim bonum
eſt τ acceptum coram ſaluatore nr̄o deo: q
omnes homines vult ſaluos fieri τ ad agni
tionem veritatis venire. Unus. n. de⁹: vn⁹
τ mediator dei τ hoīum hō chriſtus ieſus: 5
qui dedit redēptionē ſemetipſuꝫ pro oībus.
ℭ Supra docuit thimotheū quō reducat ppl̄ꝫ ad for
mā ſ̄e fidei: h̄ agit d ptinētibus ad cultū fidei. ſcꝫ orō
nibus τ obſequijs. τ p̄ ponit doctrinā orationis in cō
muni. Scōo deſcēdit ad determinatas cōditiones ho
minū ibi. (Uolo g̃ τc.) Item p̄mo diſtinguit diuerſos
modos oratiōis. Secūdo oſtēdit ꝓ quibus ſit orādū.
ibi. (Pro oībus τc.) Tertio aſſignat rōneꝫ ibi. (Hoc
eniꝫ bonū τc.) Dicit ergo. Quia ita ē ꝙ xp̄s venit pec
catores ſaluos facer̄. igitur p̄mo omniū obſecro τc. In

p̄ᵃ qō. 19. ar ti. 6°.

c quo aperte oñdit ꝙ īter oīa neceſſaria ad vitā xp̄ianā pcipua eſt oratio que valet cōtra picula tētationis ꝛ ad pficiēdū in bono. Jaco. vlt. Multū valet ōro iuſti aſſidua. Diſtinguit ergo ōronē in q̄ttuoꝛ. ſ. obſecrationes. ōrones poſtulatiōes: ꝛ grāꝝ actiōes. quoꝝ tria ptinēt ad bn̄ficia impetrāda. vltimū ad bn̄ficia accepta. Jn impetrādis aūt bn̄ficijs tria requiruntur. Pꝛio vt. ſ. impetrās aſſignet cauſam q̄re debeat ei cōcedi. Scd̄o opꝫ ꝙ oſtēdat cām eē rōnabilē. Tertio cōcludit petitionē. Et ſicut rhetoꝛes faciūt: ſic ꝛ nos in orādo debem⁹ facere. Pꝛimo excogitare cām quare ſit cōcedēdū: ꝛ hoc nō merita nr̄a: ſꝫ miſeratio dīna. Dan̄. 9. Nō in iuſtificationibus noſtris pſternim⁹ preces ante faciē tuā: ſꝫ i
2 miſerationibus tuis mltis ꝛc̄. Et ad h̄ eſt obſecratio q̄ ē atteſtatio p ſacra: ſicut p paſſionē ꝛ crucē tuā libera nos dn̄e. Hac cā excogitata neceſſe ē ꝙ meditemur ꝙ hoc ſacrū ē cauſa ſalutis. Et iō requiritur ōro q̄ ē aſcē ſus intellectus i deū. Ps. Ego vo ōronē meā ad te dn̄e ꝛc̄. Dicit̄ aūt ōro q̄ſi oris rō. Perſuaſiones. n. rhetoꝝ dn̄r ōrones q: pſuadēt: ſꝫ aliter ibi. aliter i nr̄a ad deū: q: nō itēdimus ꝙ aīum dei flectamus: q ſemp ad bonū ē paratus: ſꝫ vt nr̄ꝫ coꝛ ſit in ōrone ad deū eleuatū. Tertio poſtulatio. Jaco. p̄. Poſtulet autē in fide nihil heſitans. Itē ō acceptis donis grāꝝ actiōes. p̄ᵉ Theſa. vlt. In oībus grās agite. Phil. 4. In oī ōrone ꝛ ob
3 ſecratiōe cū grāꝝ actiōe petitiōes veſtre inoteſcāt ante deū ꝛc̄. Vn̄ iſte modus orādi eſt in eccl̄ia dei. Oipotēs ſempiterne deus. Ecce aſcēſus mētis q eſt oratio. Qui ōdiſti eccleſie tale bn̄ficiū. Ecce grāꝝ actio. Pꝛeſta q̄ſum⁹. Ecce poſtulatio. Per dn̄ꝫ. Ecce obſecratio. Similiter in miſſa ē obſecratio vſqꝫ ad cōſecrationem coꝛpis ꝛ ſanguinis q: in eis ē ꝯmemoratio ſacroꝝ ex quibus ē fiducia ipetrādi. In myſterio cōſecratiōis ē ōro q: meditatio eoꝝ q̄ xp̄s egit. i aliꝗs vo vſqꝫ ad cōionē ē poſtulatio' p viuis ꝛ moꝛtuis ꝛ p ſe. In fine āt ē grāꝝ actio. Vl' hec q̄ttuoꝛ referūt̄ ad q̄ttuoꝛ q̄ nos volumus in ōrone obtinere: vt obſecratio referat̄ ad difficilia impetrāda vt ad ipioꝝ ꝯuerſionē. Ōro q̄ñ iā ꝯuerſis im
4 ploꝛam⁹ grāꝫ vt pficiāt. Poſtulatio vt pmia p meritis retribuāt̄. Et p bn̄ficijs iā acceptis eſt grāꝝ actio.
❡ Deide cū dicit. (Pꝛo oībus ꝛc̄.) oñdit p qbus eſt orādū. Et circa hoc duo facit: q: p̄ oñdit orādū eē pro oībus. Scd̄o aſſignat fructū ōronis ibi. (Vt q̄etā ꝛc.) Circa pmū g̃ dic̄ eē orādū p oībus hoīb⁹. Cui⁹ rō ē: q: ōro ē iterpꝛes deſiderij noſtri. Orando. n. petimus qd̄ deſideramus. Charitas aūt requirit ꝙ ōſideremus bonū oībus ad quos ſe extēdit. Jac. vlt. Orate p inuicē vt ſaluemini ꝛc. Sed p quibus ſpāliter? Pꝛo regibus. Baruch. p̄. Orate p vita Nabuchodonoſoꝛ regis Babylonie: ꝛ pꝛo vita balthaſar filij eius ꝛc̄. Et aplſ dic̄. Rom̄. 13. Oīs aīa ptātibus ſublimioꝛib⁹ ſubdita ſit. pᵉ Petri 3°. Subiecti eſtote oī humane creature pꝛopter
5 deū ſiue regi quaſi pcellēti. ſiue ducib⁹ tāqꝫ ab eo miſſis ꝛc̄. Subiecti qppe opꝫ ꝙ impetrēdāt dn̄s ſitis ō ſuis officijs. vtilitas aūt ē: q: p hoc etiā pcuram⁹ bonū noſtrum. In pace. n. eoꝝ ē pax nr̄a. Vn̄ dic̄. q̄etam ꝛ trāquillā ꝛc̄. In his duobus eſt pax mūdi. Eccleſia ſiquidē hꝫ pacē ppꝛiā in qua nō eſt mūdus: q: nō eſt pax i pijs. Sꝫ q̄dā ē pax cōis vtriſqꝫ. ꝛ hac īdiget eccl̄ia. Jer. 29. Querite pacē ciuitatis ad quā trāſmigrar̄ vos feci. Pax terrena qñqꝫ pturbat̄ ab īterioꝛi: qñqꝫ ab exterioꝛi. 2ᵉ Coꝛ. 7. Foꝛis pugne intus timoꝛes. Quātum ad pmū dicit. Vt quietā. Quantū ad ſcd̄m dic̄. Et trāquillā vitā. Et licet pax terrena cōmunis ſit bōis ꝛ malis: tn̄ diuerſimode vtriqꝫ illa vtūt̄. Mali. n. tūc ad duo ea vtebāt̄. ſ. ad cultū dmonū. q: illā pſperitatē falſis dijs

d attribuebāt. Itē ad laſciuiā q: tpe pacis vitia carnalia abūdabāt. Sap̄. 14. Magno viuētes inſciētie bello tot ꝛ tā magna mala pacē appellāt. Sꝫ ſcti ecōuerſo q: in cultu veri dei ꝛ l caſtitate. Et iō dic̄. In oī pietate ꝛ caſtitate. Tit. 2. Sobꝛie ꝛ iuſte ꝛ pie viuam⁹ l h̄ ſeculo.
❡ Deide cū dic̄. (Hoc. n. bonū ꝛc.) Ponit̄ rō ōronis. Et circa h̄ duo facit. q: p̄ ponit rōnes. Scd̄o pbat qd̄ dā ppoſitū ibi. (Vnus. n. deus.) Itē p̄ aſſignat rōnem ex ſpecie opis. Scd̄o ex pte dī ibi: (Et acceptū ꝛc̄.) ponit g̃ rōnē ex operis ſpecie: q: qñ aliqd ē ſm ſe bonum illud debemus facere: ſed p aliꝗs oꝛare eſt hmōi. q: ē actus charitatis. Et iō dic̄. Hoc. n. bonū eſt. Ps. Qm̄ bonū ē in ꝯſpectu ſctōꝝ tuoꝝ. Itē ex pte dei: q: ē acceptū
deo. Ps. Tūc acceptabis ſacrificiū ꝛc̄. Et hoc nō niſi i charitate fuerit oblatū. Et dicit. Saluatoꝛe. q: ſolus de⁹ ſaluat. Eſa. 43. Nō eſt abſqꝫ me ſaluatoꝛ. Et pbat ꝙ ſit acceptū ibi. (Qui vult ꝛc.) 2ᵉ Pet. 3. nolēs aliq̄s perire: ſꝫ oēs ad penitētiā reuerti ꝛc. Sꝫ ꝯ. Oīa q̄cūqꝫ voluit fecit. Ergo oēs ſaluat. Sed ſi dicis ꝙ nō. q: hō nō vult. videt̄ icōueniēs ꝙ omnipotens impediat̄ per volūtatē nō omnipotentis. Reſpōdeo. Velle pōit̄ qñqꝫ p volūtate bn̄placiti: qñqꝫ p voluntate ſigni. Pꝛo volūtate ſigni vult ſaluare oēs: q: oībus ppoſuit ſalutis pcepta: cōſilia ꝛ remedia. Vl' volūtate beneplaciti: ꝛ ſic q̄ttuoꝛ modis. Vno mō vt ſit locutio cauſalis: ſic̄ deus dr̄ aliqd facere: q: fac̄ alios illud facere. ſic̄. Ro. 8. Spūs poſtulat. i. poſtulare nos fac̄. Sic g̃ de⁹ vult:
q: ſcꝫ fac̄ ſuos ſanctos velle ꝙ oēs ſalui fiant. Hoc. n. dꝫ eſſe in ſactis: q: neſciūt qui ſint pdeſtinati ꝛ qui nō. 3
Alio mō vt ſit diſtributio accōmoda. i. oēs q ſaluabūtur: q: nl'ls ſaluat̄ niſi p volūtatē eius: ſic̄ in vna ſchola magiſter docet oēs pueros huius ciuitatis: q: nullus docet̄ niſi ab eo. Alio mō vt ſit diſtributio p generib⁹ ſinguloꝝ: non p ſingulis generum. i. nullus genus hoīum excipit̄ a ſalute: q: olim tantū iudeis: ſed modo oībus pꝛebet̄. Et h̄ magis facit ad intentionē apoſtoli. Alio vo mō ſm Dam̄. vt intelligat̄ de volūtate antecedēte nō cōſequente. In volūtate. n. dei licꝫ nō ſit pus ꝛ poſteri⁹. dr̄ tn̄ volūtas an̄s ꝛ ꝯn̄s. Itē ſm oꝛdinem volitoꝝ ſꝫ ꝙ volūtas pōt dupl'r cōſiderari. ſ. i vl'i vl' abſolu 4
te ꝛ ſm aliquas circūſtātias ꝛ in pticulari. Et pus eſt abſoluta cōſideratio ꝛ in vl'i q̄ꝫ in pticulari ꝛ ꝯparata. Et iō volūtas abſoluta ē q̄ſi an̄s. ꝛ volūtas alicui⁹ rei in pticulari ē q̄ſi ꝯn̄s. Exemplū de mercatoꝛe q vult oēs merces ſuas ſaluare abſolute: ꝛ h̄ volūtate an̄te. ſꝫ ſi cōſideret ſalutē nō vult oēs merces p cōparationē ad alia ſaluare. ſ. qñ cū ſalute ſeqtur ſubmerſio nauis. Et hec volūtas eſt cōſequēs. Sic in deo ſalus omniū hoīuꝫ ſꝫ ſe ꝯſiderata hꝫ rōnē vt ſit volibilis. Et aplus hic ita loquit̄. ꝛ ſic eius volūtas eſt antecedens. Sed ſi cōſideret̄ bonū iuſtitie: ꝛ ꝙ peccata puniant̄: ſic nō vult. et hec ē volūtas cōſequēs. ❡ Et ſubdit. Ad agni
tionē ꝛc. q: ſalus nō ē niſi p agnitionē veritatis. Jo. 8. 5
Agnoſcetis veritatē ꝛ veritas liberabit vos.
❡ Deide cū dicit. (Vnus ꝛc.) pbat qd̄ dixerat p rōnē: ꝛ ſūt tres pbatiōes. Vna ex parte dei. Alia ex pte hoīs xp̄i. tertia ex pte teſtiū xp̄i. Dic̄ g̃. ꝙ de⁹ velit oēs ꝛc. pꝫ. q: vn⁹ ē de⁹ oīuꝫ q ſaluat. Ro. 3. An iudeoꝝ de⁹ tātū? an ñ ꝛ gentiū? imo ꝛ gētiū: qñ qdē vn⁹ deus ꝛc̄.
❡ Tūc pōit̄ rō ex pte xp̄i ibi. (Vnus ꝛ mediatoꝛ ꝛc.) Vbi p̄ pꝛobat intentum. Secundo inducit ſignū ibi. (Quid dedit ꝛc.) Dic̄ g̃. hō xp̄s ieſus ē mediatoꝛ dei ꝛ hoīum nō quoꝛūdā: ſed inter deum ꝛ omnes hoīes: ꝛ hoc ñ fuiſſet niſi vellet oēs ſaluare. Et pōt dici ꝙ xp̄s mediatoꝛ ē ſimilis vtriqꝫ extremo. ſcꝫ dō ꝛ homini iq̄ꝫtum deus ꝛ inq̄ꝫtū homo: quia mediū ōbet habere ali

a quid de vtroq̧ extremoꝝ. Et hec ſunt hõ ⁊ deus. Sʒ
q: mediũ ẽ diſtinctũ ab vtroq̧ extremoꝝ: ⁊ filius non
eſt alius deus a patre.iõ melius eſt dõm ꝙ mediator ẽ
ſm ꝙ hõ. Sic enĩ cõicat cũ vtroq̧ extremoꝝ. Jn deo
enĩ ſunt duo.ſ. iuſtitia ⁊ imortalitas: in hoĩbus vero ẽ
iniuſtitia ⁊ mortalitas. Media ğ ſunt duo. Unũ i quo
eſt iuſtitia ⁊ mortalitas. Aliud i quo eſt imortalitas ⁊
iniuſtitia: ⁊ vtrũq̧ ẽ mediũ: ſʒ pmũ mediũ ꝯuenit xpo.
ſcdm vo dyabolo. Et iõ dyabolus ẽ mediũ diſiungẽs:
q: p iniuſtitiã ſuã diſiũgit nos a diua iuſtitia: ſʒ xp̃s ẽ
mediũ cõiungẽs: q: ẽ iuſtus ⁊ mortalis. ⁊ p ſuã mortẽ
ꝯiungit nos dei iuſtitie. pᵉ Jo.2. Jpſe ẽ ꝓpiciatio p pec/
catis nr̃is ⁊c̃. Pro aliq̃bus efficaciter: ſed pro oĩbꝰ ſuf/
2 ficienter: q: p̃cium ſanguinis eius eſt ſufficiẽs ad ſalu
tem oĩum: ſed nõ hʒ efficaciam niſi i electis pp̃ impe/
dimentum. ℭ Lectio. II.

pᵉ qõ. 117. art. p pma 2ᵉ qõ. 102. ar. 4 Eſa. tertio

TEſtimoniuʒ tp̃ibus ſuis
ꝯfirmatũ eſt: in quo poſitus ſũ
ego p̃dicator ⁊ aplus. Ueritate
tẽ dico nõ mẽtior: doctor gẽtiũ
in fide ⁊ v̾itate. Uolo ergo viros orare i oĩ
loco: leuãtes puraſ manus ſine ira ⁊ diſcep
tatiõe. Similiter ⁊ mulieres in habitu orna
3 to cũ verecũdia ⁊ ſobrietate ornãtes ſe: nõ
in tortis crinibus aut auro aut margaritis
vel veſte p̃cioſa: ſed qδ decet mulieres pro
mittentes pietatem per opera bona.

ℭ Supra dixit ꝙ deus vult oẽs ſaluos fieri, ⁊ ꝓbauit
h ex parte dei q eſt vnus oĩum: ⁊ ex parte xp̃i q ẽ vnus
mediator oĩum: hic ꝓbat idẽ ex p̃te teſtimonij: ⁊ pmo
iducit alios teſtes. Scdo ſuũ teſtimoniũ ibi. (Jn q̃ po/
ſitus ſum ⁊c̃.) Dicit ğ. dedit ſe p oĩbus. Sed nunq̃d
ſubito deo i mẽtẽ venit vt q elegerat ſaluare iudeos ſo
lũ: vellet ſaluare totũ mundũ. hoc excludẽs dicit. Cu/
ius teſtimoniũ ⁊c̃. Quaſi dicat. Hec lex nõ ẽ ſubita ſʒ
antiq̃ꝰ atteſtata p legẽ ⁊ p ꝓph̃as. Eſa. 44. Uos eſtis
teſtes mei. Act. 10. Huic oẽs ꝓphete teſtimoniũ phibẽt
4 oc̃. ℭ Cõfirmatũ ẽ. ſ. ĩpletiõe ⁊ oſtẽſione ſignoꝝ ⁊ p̃di
catiõe apoſtoloꝝ. Tẽporibꝰ ſuis. ſ. q̃bꝰ p̃determinatũ
erat fieri. Eccleſ. 3. Oĩa tp̃s hñt. Uel teſtimoniũ aplorũ
ꝯfirmatũ ẽ tp̃ibꝰ determinatis. Act. p. Eritis mihi teſtes
i hieriſm ⁊ i oĩ iudea ⁊ ſamaria ⁊ vſq̧ ad vltimũ t̃re ⁊c̃.
ℭ Deĩde cũ dicit. (Jn quo poſitus ſum ⁊c̃.) Ponit te/
ſtimoniũ ſuũ. Et pmo oñdit ſuũ officium. Scdo officij
ſui vſum ibi. (Ueritatẽ ⁊c̃.) Dicit ergo. Jn quo ſcʒ offi
cio teſtificãdi poſitus ſum. ſ. a deo. Jo. 15. Poſui vos vt
eatis ⁊ fructũ afferatis ⁊ fructꝰ veſter maneat ⁊c̃. Et
p̃dicator q: ad hoc me poſuit vt p̃dicẽ. Marci vlt. Eũ
tes i mũdũ vniuerſum p̃dicate euãgeliũ oĩ creaturẽ ⁊c̃.
Sed i quolibet artificio ſunt duo q̃dã miniſterialr ope
5 rantes. q̃dã q diſponunt de aliĳs. ſ. architectores: ſed in
offõ eccleſie diſponẽtes ſunt apoſtoli. ⁊ ideo dicit. Apo
ſtolus. quaſi cũ auctoritate. pᵉ Cor. 9. Signaculũ apo/
ſtolatus mei vos eſtis i dño ⁊c̃. Uſus aũt officij ẽ p̃di/
care veritatẽ. ⁊ hoc eſt officium predicatoꝝ vt veritatẽ
dicant ꝓuer. 8. Ueritatẽ meditabiẽ guttur meũ ⁊c̃. Eph.
4. Loquimini veritatẽ. Sed nõ ẽ aliqua doctrina que
nõ habeat aliquã veritatẽ: ſed i hoc damnaẽ aliqua do
ctrina: q: miſcet veritati falſitatem. Et ideo dicit. Ueri
tatẽ dico nõ mentior. ꝓuer. 8. Recti ſunt omnes ſermo
nes mei. Job. 6. Non inuenietis in lingua mea iniq̃tatẽ
⁊c̃. Et hic eſt vſus officij. ſ. veritatẽ ſine mendacio p̃di
care: q competit meo officio qui ſum doctor gentium.

b Doctor aũt generat ſciãm in aĩa diſcipuli. Sciẽtia aũt
nõ eſt de falſo. vñ docẽs falſum nõ eſt doctor. Sed ꝯ.
Mat. 23. Nolite vocari rabbi. Rñdeo. Nõ ꝓhibet mi
niſteriũ doctrine: ſʒ ambitionẽ offi. cij. Act. 9ᵒ. Uas ele/
ctiõis ẽ mihi iſte vt portet nomẽ meũ ⁊c̃. Eſa. 49. Dedi
te i lucẽ gentiũ ⁊c̃. Et debeo eas docere i fide ⁊ v̾itate:
q: dʒ docere fidẽ ⁊ bonos mores. Et dicit in fide. i. õ his
que ꝑtinent ad ſtatum p̃ſentẽ i quo ſm fidẽ viuimus
⁊ in veritate quãtum ad ſtatum glorie.
ℭ Deĩde cũ dicit. (Uolo aũt ⁊c̃.) Deſcẽdit ad ſpũales
gradus holum. Et circa hoc duo facit q: pmo monet
viros de orõne. Scdo mulieres ibi. (Silr ⁊ mulieres
⁊c̃.) Dicit ergo. Nolo ⁊c̃. Tria exigit a viris in orãdo.
2 Pmo ꝙ orõ ſit aſſidua. Scdo pura. Tertio q̃eta. Aſſi
dua vt in oĩ tp̃e ⁊ in oĩ loco. ⁊ dicit. Uolo: q: bonũ ẽ ꝙ
homo oret. ⁊ ego doctor volo viros orare in oĩ loco: nõ
in hieriſm tm̃ vt iudei: nec i monte gariſim vt ſamarita
ni. Jo. 4. Jn omni loco põt homo ſpũalr ⁊ mentaliter
orare. Soph. 2. Adorabũt eum viri de loco ſuo omnes
iſule gentium ⁊c̃. Sed quõ dñs rep̃hendit phariſeos
ſtantes i angulis. Mat. 6. Reſpõdeo. Oratio mentalis
vbiq̧ põt fieri ſed ſigna orõnis exterius nõ debẽt fieri
in omni loco: q: hõ nõ dʒ ſingularis apparere i exteri
oribus. ⁊ ꝓpter hoc põt haberi inanis gloria. Sʒ qua
re nunc ſunt facte eccleſie? Reſpõdeo. Nõ ꝙ locus ſit
de neceſſitate orõnis: ſed ad bene eẽ eius: q: orõ requi
rit ſolitudinẽ ⁊ q̃etẽ. ℭ Jtẽ pura. Jdeo dicit. Leuantes
3 ⁊c̃. Aug. qδ exterius orãdo agimus: facimus vt affe/
ctus noſter interius excitet̃. Genuflexionis enĩʒ hmõi
nõ ſunt p ſe accepte deo: ſed q: p hec tanq̃ꝫ p humilita
tis ſigna homo iterius humiliat̃: ſicut eleuatio manus
ſignificat eleuationẽ cordis. Tren. 3. Leuemus corda
nr̃a cum manibus ad dñm in celo. ℭ Leuantes ⁊c̃. i.
orãtes cũ deuotiõe cordis. Job. 8. Si diluculo ꝯſurre/
xeris ad deũ ⁊ oĩpotẽtẽ fueris dep̃catꝰ: ſi mũdus ⁊ re/
ctus inceſſeris ſtatiʒ euigilabit ad te ⁊ pacatũ reddet ha
bitaculũ iuſtitie tue ⁊c̃. ℭ Jtẽ q̃eta. ⁊ ponit duo. Pri
mo vt. ſ. mens ſit ſine irã q̃ aĩum inq̃etat ad inferẽdum
nocumẽtũ ꝓximo. a qua dʒ liberũ eẽ aĩuʒ orãtis. Eccle
4 ſia. 28. Homo hoĩ ſeruat irã ⁊ a deo q̃rit medelã. Jteʒ li
ber dʒ eẽ hõ a diſceptatiõe: qδ põt intelligi dupl̃r. Uno
mõ ſm Glo. vt nõ diſceptemus cõtra deũ icreduli ver
bis eius ⁊ murmurãdo ꝯ eiꝰ ordinationẽ. Rom. 9. O
hõ tu q es vt rñdeas deo ⁊c̃. Jtẽ contra ꝓximũ vt nõ
rũpamus pacẽ cũ eo. quod fit p diſceptationẽ. Per. n.
eſt nec̃ia orãti. Matt. 18. Si duo ex vobis cõſenſerit ſu
p terrã de oĩ re quã petierint fiet illis a patre meo ⁊c̃.
ℭ Deĩde cũ dicit. (Silr ⁊ mulieres ⁊c̃.) ordiat mulie/
res. ⁊ pmo q̃ꝫtum ad orõnẽ. Scdo q̃ꝫtum ad doctrinã
ibi. (Mulieres in ſilẽtio ⁊c̃.) Jtẽ pmo oſtẽdit q̃d req̃/
ratur a muliere orãte. Secũdo expõit que dixerat ibi.
(Non in tortis ⁊c̃.) Circa primũ ſciendũ eſt ꝙ oĩa q̃
5 req̃runtur ad virum orãtẽ: req̃runt̃ ⁊ ad mulieres. Et
iõ dicit. Silr ⁊ mulieres ⁊c̃. Quaſi dicat. Omnia ſuẽt
q̃ dicta ſunt. Sed addit duo, ſcilicet ornamẽta ⁊ vere/
cundiam. cuius rõ eſt: quia naturale ẽ ꝙ ſicut mulie/
res ſunt mollioris corporis q̃ꝫ viri. ita ⁊ debilioris rõ/
nis. Rõnis aũt eſt ordinare actus ⁊ effectus vniuſcu/
iuſq̧ rei. Ornatus vo cõſiſtit in debita ordinatione ⁊
diſpoſitiõe. Sic i iteriori decore niſi ſint oĩa ordiata ex
diſpoſitiõe p rõnẽ nõ hñt pulchritudinẽ ſpũalẽ. Et iõ
q: mulieres deficiunt a rõne req̃rit ab eis ornatũ. Jtẽ
verecũdia ẽ de turpi actu: ⁊ iõ ẽ laudabilis in illis q fa
cile ſolẽt declinare i actꝰ turpes. hmõi ſũt iuuenes ⁊ mu
lieres. Et iõ hoc i eis laudat̃: ñ aũt ſenes ⁊ ꝑfecti. Eccl.
26. Gr̃a ſup gratiã mulier ſancta ⁊ pudorata ⁊c̃. Jtem

6 ſobrietatē requirit. Q2 enī in mulieribus rō eſt debi-
lis: ſobrietas aūt cōſeruat virtutē rōnis: ⁊ iō in mulieri
bus maxie reprehēdit ebrietas. Unde antiqtus apud
romanos eis nō dabaꝛ vinū. ¶ Nō in tortis ⁊c. expo-
nit qd dixerat. ⁊ pmo de ornatu. Scdo de verecundia
ibi. (Sz qd decet ⁊c.) Circa pmū pmo excludit corpo-
ralē. Scdo ponit ſpūalem ibi. (Sed qd decet ⁊c.) Cir
ca primū dicit. Qd dixi de habitu ordinato nō itelligo
de exteriori: q2 nō in tortis crinibus. i. nō ornato capi-
te vel toto corpore. Sed pcipue mulieres ornāt caput
qd ē nāle mulieri: vt dr̄ p̄ Cor. xi. Et iō ornamēta i ca-
pite hñt. In capite vero eſt duplex velamētū. Unū eſt
2 nāle. ſ. capilli: vt dr̄ p̄ Cor. xi. Itē artificiale: ⁊ in vtriſqz
ſe ornāt: q2 capillos torquēt. Uñ dicit. Nō in tortis. i.
criſpatis. Eſa. 3. Erit p criſpanti crine caluitiū. Itē arti
ficialia phibet. cū dicit. Aut auro ⁊ argento. p̄ Pet. 3.
Nō extrinſecus capillatura: aut circūdatio auri: aut in
dumenti: aut veſtimētoꝝ cultus ⁊c. Uel nō in tortis
crinibus. ⁊ hoc auro. i. nō hñtes crines tortos auro: vl̄
margaritis. Quantū vo ad totū corp̄ dicit. vel veſte
pcioſa. hoc. n. dānat aplus hic ⁊ Eſa. 3. Sed nūqd hoc
eſt pctm̄? Rñdeo. Dōz eſt q ſm Aug. duo ſunt conſi-
derāda in ornatu mulierū. ſ. ſimplex ornatus ⁊ fucat⁹.
Simplex ornatus. puta in veſte ⁊ auro ⁊ hmōi. qd pōt
fieri cū peccato tribus modis. ſ. ex praua itētiōe vt ſi i
3 tendāt cōmotionē ↄcupiſcētie oſtētationē vel inanem
gliam. Prouer. 7. Preparata ad capiēdas aīas. Scdo
ſi fiat pter ↄſuetudinē prie qd fit diuerſimode. Aut. n.
excedit modū ↄſuetū prie qd ex leuitate ai eſt: aut ſi cō
ditionē ſui ſtatus excedit. Sz ſeruata recta itētiōe: cō
ſuetudine prie: ⁊ cōditiōe ſtatus non eſt pctm̄. De fu-
cato aūt ſemp eſt pctm̄. Mulieribus enī nō pmittiꝛ or
nari niſi pp viros: ⁊ viri nolūt decipi vt fucate eis appa
reant. Sit ḡ nō talis ornatus: ſed qualis decet mulie-
res pmittētes pietatē. Exteriora enī opera hoīs ſūt q̄ſi
quedā pfeſſio iterioris hoīs: ſicut religioſi aliqñ hz ha
bitū ⁊ clerici ſilr. Uñ niſi ↄcordet exterior cū interiori ē
fictio. Ita ēt de aliis operibus iterioribus. Interi⁹. n.
debemus colere pietatē. i. cultū dei exterius pmittere
p bona opera que cōcordent pietati: ⁊ ſilr hr̄e iteri⁹:
4 ſicut oſtendimus exterius. Uel dico q debent ſe orna
re non exterius: ſed ſm q decet eas. pmittentes. i. que
pmittere debent pietatē per opera bona. Eccleſiaſtici
19°. Amictus corporis ⁊ riſus dentium ⁊ igreſſus ho-
minis annūciant de illo. ¶ Lectio. III.

p̄ ad Cor. 14. Mulier i ſilētō diſcat cū oī ſubie
ctione. Docere aūt mulieri nō
pmitto neqz dñari in virū: ſed
eē in ſilētio. Adā eniz primus
3. q. 68. ar
ti. 4. formatus ē. deide eua ⁊ adā nō ē ſeductus:
mulier āt ſeducta i preuaricatiōe fuit. †Sal-
uabiꝛ aūt p filiorū gñationē ſi pmāſerit in fi
de ⁊ dilectiōe ⁊ ſāctificatiōe ⁊ cū ſobrietate.
5 ¶ Superius aplus ordinauit mulieres quo ad orō-
nē hic ordinat eas q̄tū ad doctrinā: ⁊ pmo ponit ſuaz
ordinationē circa eaꝝ doctrinā. Scdo rōnē ordinatio
nis aſſignat ibi. (Adā enī pmus ⁊c.) Tertio rñdet ta
cite qōni ibi. (Saluabiꝛ āt ⁊c.) Itē pmo oñdit qd mu
lieribus ↄueniat. Scdo qd eis nō cōpetat ibi. (Doce-
re aūt ⁊c.) Circa pmū tria ponit eis ↄpetere ſcz taciturn
nitatē. diſciplinā ⁊ ſubiectionē: q̄ tria ex vna rōne pce
dūt: ſcz ex defectu rōnis in eis qbus pmo indicit ſilen
tiū. Jac. 3. Si qs in vbo nō offendit h pfectus ē vir. ⁊
p̄ Cor. 14. Mulieres in eccleſiis taceāt: nō eni pmittiꝛ

d eis loq ⁊c. Scdo q2 verba mulieris ſunt inflāmantia.
Eccleſ. 9. Colloquiū illius q̄ſi ignis exardeſcit. Itē vt
diſcāt: q2 eoꝝ q deficiūt rōne ppriū eſt adiſcere. i. Cor.
14. Si qd volūt diſcere domi viros ſuos iterrogēt ⁊c.
Uiris aūt daꝛ q doceāt. Itē ſubiectio: q2 nāle ē q aīa
dominetꝛ corpi. ⁊ rō viribus iferiorib⁹. Et iō ſicut phs
docet. Qñcunqz aliqua duo adinuicē ſic ſe hñt ſic aīa
ad corpus. ⁊ rō ad ſenſualitatē: nāle dñium eſt eius q
abūdat rōe: ⁊ illud eſt pncipās: aliud āt ē ſubditū: qd
. ſ. deficit rōne. Gen̄. 3. Sub viri ptāte eris. Itē excludit
ea q̄ eis nō cōpetūt ⁊ ſunt duo. ſ. vt nō doceāt. Sed ↄ.
puer. vlt. Erudiuit eū mater ſua ⁊c. Rñdeo dōm ē q
doctrina publica nō cōpetit mulieri. ⁊ ideo dicit. In ec
cleſia. Alia eſt priuata: ⁊ hac mater erudiuit filiū. Sz
2 ↄ. Judi. 5. Delbora erudiuit pplz iſrael. Rñdeo illa eru
ditio eſt per ſpm̄ pphetie: ⁊ gra ſpiritusſancti nō diſcer
nit inter virū ⁊ mulierē: nec tñ publice pdicabat ſed in
ſtinctu ſpūſſancti cōſilia dabat. Scdo iterdiciꝛ eis do
miniū in virū. Eccleſiaſtici. 25. Mulier ſi primatū ha-
beat ↄria eſt viro ſuo. Et phs dicit q dñium mulierū
ē corruptio familie: ſicut tyrāni i regno. Et ſic phibet
duo ↄ duo q̄ ↄpetūt eis: ſz tertiū repetit: ſcz in ſilentio.
¶ Deinde cū dicit. (Adā enī ⁊c.) Aſſignat rōnē eius
qd dixerat. ⁊ pmo ex ordine creatiōis. Scdo ex ordine
culpe ibi. (Et adā nō eſt ⁊c.) Circa pmū ſciēdū ē q in
3 ordine rerū pfectū ⁊ impfectum diuerſimode ordināꝛ
q2 in vno ⁊ eodē impfectū pcedit tpe: ⁊ perfectū pce-
dit nā: q2 nā tendit ad pfectū: ſed in diuerſis pfectū eſt
prius tpe ⁊ natura: q2 nā ſemp icipit a pfectis. Et hūc
ordinē agit hic: q2 vir perfectus eſt nā humana: muli-
er vir occaſionatus. Unde primo formatus eſt adam.
Gen̄. 2. Formauit deus hoiem de limo terre ⁊c. Secū-
dario mulier: ſicut qddam impfectū a pfecto orginatū
. ſ. de coſta. i. Cor. xi. Nō enim vir ex muliere: ſed muli-
er ex viro eſt ⁊c. Et inde eſt q homo nō dr̄ factus pp
mulierē ſed ad ſimilitudinē dei. Gen̄. i. Faciamus ho-
minē ad ymaginē ⁊ ſilitudinē nr̄am. Mulier āt pp vi-
rū: iō vir dz peēſſe. Itē ex pte culpe. Ordo. n. generatio-
4 nis ⁊ corruptiōis eſt ↄrius: q2 qd eſt pmū in gnātione
eſt vltimū in corruptione. Peccatū aūt ē corruptio na
ture: ⁊ iō generatio incepit pmo ab adā: ſed corruptio
a muliere. Uñ dicit. Adam nō eſt ſeductus ſcz primo:
q2 fortior erat: ſed icepit a debiliori vt facilius ſeducere
tur fortior. Alludit aūt hic verbis ade. Gen̄. 3. Cū eniz
dñs reprehendit adam dixit. Mulier quā dediſti mi-
hi dedit mihi ⁊c. Et ideo dicit. Adam non eſt ſeduct⁹
ſed mulier. Seductio aūt duplex eſt: ſcilicet in vniuer
ſali ⁊ particulari eligibili que eſt ignorātia electionis.
Quicūqz ergo peccat ſeduciꝛ ignorātia electiōis i par
ticulari eligibili. Mulier aūt fuit ſeducta ignorātia in
vniuerſali: qñ ſcilicet credidit quod ſerpēs dixit: ſz vir
nō credidit hoc: ſed deceptus fuit in pticulari: ſcilicet
5 q gerēdus eēt mos vxori: ⁊ cū ea comedere deberet ⁊
inexptus diuine ſeueritatis credidit q facile ei remit-
tereꝛ. Sed cōtra. Ignorātia eſt pena peccati. ergo pe- obo
na pceſſit culpā. Rñdeo dōm eſt q nō pceſſit: q2 ſtatiz ſolo
ad verba ſerpētis fuit elata q alius eēt de ea ſollicitus
⁊ ex illa elatione ſeducta eſt. vnde elatio preceſſit.
¶ Deinde cum dicit. (Saluabitur aūt ⁊c.) Reſpōdet
cuidā tacite queſtioni: q2 diceret quis q ſi mulier non
eſt pter virū ⁊ ex ea eſt initiū peccati. ergo viro ē no
cius. Sed ſi aliqd non eſt pter aliud ſed eſt ei nocuū
dz tolli. ergo mulier non debet ſaluari. Dicendum eſt
ergo q duplex eſt ſalus: ſcz temporalis ⁊ hec eſt cōmu
nis ēt brutis. Alia eſt eterna ⁊ hec eſt propria holum.
Eſa. 51. Salus aūt mea in ſempiternū erit ⁊c. Utrāqz
autem

a autem ſalutem mulier non amiſit. Nō temporalez: qꝛ ſtatim non ꝑuaṫ ſexu muliebꝛi ꝑpter gñationem prolis: nec eternam: qꝛ ſm aīam capax eſt gr̃e ⁊ glorie. Et iō q̄ntum ad pmum dr̄. Saluabiṫ. i. nō extirpabiṫ ⁊ h̄ per gñationem filioꝝ ad quā eſt a deo ordinata. Quātum ad 2m dicit. (Si ꝑmanſerit ⁊c̄.) Sed qꝛ ſi ipoꝛtat cām nunqd q̄ nō ꝑmanſit nō ſaluabiṫ cū apl's dicat ꝙ mulier melius facit ſi nō nubat. R̄ndeo vno mō pt eſſe locutio figuratiua ⁊ ſic ꝑ viꝝ rō ſupioꝛ intelligiṫ: rō inferioꝛ eſt mulier: opa bona ſunt filij inferioꝛis rōnis: ⁊ charitas quā ꝑ viꝝ ꝯcipit ⁊ per hec ſaluabitur. Alia eſt expō lr̄alis: vt ly ꝑ nō dicat cām ſed repugnātiam. Et eſt ſenſus. Mulier ſaluabiṫ ēt ſi incedat per

2 gnātionem. ſ. ſi nubat ⁊ nō ſit virgo. Et nūc ly ꝑ dicit augmetationē ſalutis quaſi ꝑ gñationem filioꝝ ad cultum dei magis ſaluabiṫ. Eccle. 7. Filij tibi ſunt erudi illos: ⁊ incurua illos a pueritia illoꝝ ⁊c̄. De ſalute vero eterna tria ponit. ſ. ꝙ aliqd ſit in intellectu. Scḋo ꝙ i affectu. Tertio quo ad exterioꝛē actū. In intellectu eſt fides ꝑ quā intellectus xp̄o ſubijciṫ. Uñ dicit. In fide. Heb. ii. Sine fide impoſſe eſt placere deo. Et qꝛ fides nihil vꝫ ſine dilectione. Jdeo ſtatim ſubiunxit dicēs. Et dilectione. i. Coꝛ. 13. Si habuero oēm fidē: ita vt mōtes tranſferam: charitatē aūt nō habuero nihil ſuꝫ ⁊c̄. In

3 exterioꝛi aūt ponit duo ꝯ laſciuiā q̄ conſiſtit in duob' ſ. in luxuria. Et q̄ntū ad hoc dicit. In ſanctificatione: i. in caſtitate. i. theſ. 4. Hec eſt volūtas dei ſanctificatio veſtra ⁊c̄. Itē in crapula. contra quod dicit. In ſobrietate. Tit. 2. Sobꝛie ⁊ pie ⁊ iuſte viuamus in h̄ ſclo ⁊c̄.

CAP. III.

2e. 1. q. 185e. art. p

Fidelis ſermo. † Si quis ep̄atū deſiderat bonū opus d̄ſiderat. Opꝫ. n. ep̄m irrep̄henſibilē eē vnius vxoꝛis viꝝ ſobꝛiū: oꝛnatū prudentē pudicū: hoſpitalē doctoꝛē: nō vinolentū: nō percuſſoꝛē ſed modeſtū nō litigioſuꝫ: nō cupidū: ſed ſue domui bene ꝑpoſitū filios h̄ntez ſubditos cū oī caſtitate.

¶ Supꝛa iſtruxit timotheū de ꝑtinentibus ad fidem rectam ⁊ cultum dei: hic agit de inſtructione offōꝛum eccliaſticoꝛum. Et pmo ponit iſtitutio. Secundo ſue

Ep̄orum noīa ⁊ pꝛeſbyterorꝫ ſūt ꝑmiſcua.

inſtitutōnis occaſio ſeu neceſſitas ibi. (Hec tibi ſcribo ⁊c̄.) Itē pmo iuſtruit de ꝑtinētibus ad ep̄m. ſcḋo q̄ ad diacones ibi. (Diacones ſiſr ⁊c̄.) Sed cū ſm Diony. tres ſint oꝛdies. ſ. ep̄oꝝ q ꝑficiunt: p̄ſbyteroꝝ q illuminant: Diaconoꝝ q purgāt quare nō facit mentionem de p̄ſbyteris? R̄ndeo dōm eſt ꝙ p̄ſbyteri itelliguntꝭ cū ep̄is non ꝙ ſit indiſtinctio inter oꝛdines q̄ntū ad rē: ſꝫ q̄ntum ad noīa: qꝛ p̄ſbyter idē eſt qḋ ſenioꝛ ⁊ ep̄s ſupintendens. Et ideo pꝛeſbyteri ⁊ ep̄i q̄ntū ad nomen vocabanṫ ⁊ epiſcopi ⁊ p̄ſbyteri. Circa hoc ḡ pmo agit d̄ de-

2 ſiderio ꝑueniendi ad ep̄atum. Scḋo deſcribit ꝯdōneꝫ ep̄i ibi. (Opꝫ aūt ⁊c̄.) Pꝛemittit ergo ſue inſtitutionis aſſertionē dicēs. (Fidelis ſermo). i. quē dicam vel dixi. Apoc. vlti. Hec ḋba fideliſſima ⁊ ṽa ſunt. Si qs ⁊c̄. ex hoc ſumpſerunt aliq occaſionē ambitionis ep̄atus ⁊ ꝑlationis. Sed nō recte intelligūt qḋ hic dr̄. Apl's. n. h̄ voluit oñdere qd ꝑtineat ad ep̄m. Epiſcopus ē nomē grecū ſcopos. n. idē eſt qḋ intēdēs. epi. i. ſupꝛa quaſi ſuperintendēs. Duo ḡ ſunt ꝯſideranda in ep̄o. ſ. gradus ſupioꝛ ⁊ actio plebi vtilis. Aliq. n. ꝯijciūt foꝛte oculū ad ea q̄ circūſtant eū. ſ. ꝙ q pꝛeeſt honoꝛaṫ ⁊ ꝙ hꝫ ptātem. Et q ꝑꝑ iſta deſiderat ep̄atum neſcit qd ſit ep̄s. Et ideo dicit apl's qd ſit ep̄s: ⁊ qd deſiderat q ep̄atum

b deſiderat qꝛ bonū opus. Non dicit bonum deſideriuꝫ hꝫ ſed bonum opus. ſ. vtilitatez plebis. Sed nunqd lꝫ ipſum deſiderare? Aug. dicit ꝙ non. Glo. Locus ſupioꝛ ſine quo regi non pōt populus: ⁊ ſi teneaṫ ⁊ adminiſtreṫ decenter: tñ indecenter appetiṫ. Et idē dic. 19. d̄ ciuitate dei. Cuius rō eſt ꝙ nullꝰ dꝫ appetere aliqd ſupꝛa vires ſuas non ſibi ꝑpoꝛtionatū alś' eſſet ſtultus. Oꝛatius. Ludere q neſcit cāpeſtribus abſtinet armis. Ille ergo bñ ep̄atum deſiderare poſſet cuius opus ep̄atui eſſet ꝑpoꝛtionatū. Ad hoc āt nullus eſt idone': qꝛ pꝛelatus ſm gradū ⁊ ꝯuenientia dꝫ oēs alios excedere in conuerſatiōe ⁊ ꝯtēplatione: ita vt in reſpectu ſui alij ſunt grex. Et hāc ydoneitatē d̄ ſe p̄ſumere eſt maxime

2 ſupbꝛe aut ḡ appetit circūſtantias: ⁊ tunc neſcit quid appetat: qꝛ nō eſt h̄ ep̄atus vel ipm opus ⁊ h̄ eſt ſuperbie. Et iō non eſt accipiendū niſi ipoſitū. Glo. Si dicis ſtatus ep̄oꝝ eſt ꝑfectioꝛ ſtatu religioſoꝝ: hūc aūt lꝫ appetere. R̄ndeo. Perfectio aliter ſe hꝫ i hoc ⁊ in illo: qꝛ ſtatus ep̄oꝝ p̄ſupponit ꝑfectionem: ⁊ iō nullus appetere dꝫ niſi habeat eā: ſed ſtatus religioſoꝝ eſt via: ⁊ iō non reqritur ꝑfectio iam habita: ſed ꝙ acqrat eaꝫ niſi habeat: ⁊ hoc pꝫ Jo. vlti. vbi dñs ſymoni non dicit. Si vis ꝑfectus eſſe paſce ⁊c̄. Et iuueni dicit. Si vis perfectus eſſe ⁊c̄. Sic ergo intelligendū eſt in noīe ep̄atus bonuꝫ opus. i. Pe. 5. Non vt dñantes in cleris: ſed foꝛma facti gregis ⁊c̄. Quaſi dicat. Si tu ep̄atum deſide-

3 ras hoc ē qḋ deſideras qꝛ bonū opus. ¶ Sed qualis debeat eſſe ep̄s oſtendit cū ſubdit. Opꝫ ep̄m ⁊c̄. Quē pmo inſtruit in generali. Secūdo in ſpali ibi. (Unius vxoꝛis ⁊c̄.) Dicit ergo. Dico ꝙ bonū opus deſiderat: ſed ad hoc nō oīs eſt ydoneus: ſed opꝫ ꝙ ſit talis: pmo irrep̄henſibilis. Unde de Zacharia dr̄. Lu. i. ꝙ incedebat in oībus mādatis ⁊ iuſtificationibus dñi ſine querela. Leui. 21. Qui habuerit maculam non offerret panes deo ſuo nec accedet ad miniſteriū eius. Nec intelligendū eſt ꝙ oīno ſit ſine peccato: qꝛ dr̄. i. Jo. i. Si dixerimus ⁊c̄. Nec eſt dōm ſicut aliqui dixerunt ꝙ qcū ꝙ peccauit moꝛtalr poſt baptiſmū non eſt ydoneus qꝛ pauci eēnt tales: ſed irrep̄henſibilis. i. nō ſubiectus alicui pctō: vnde ab alijs rep̄hendi poſſet: qꝛ indecēs ē ſi

Ep̄s dꝫ eē irrep̄henſibilis

4 rep̄henſibilis ſit rep̄hēſoꝛ. Mat. 7. Eijce pm trabē ⁊c̄. ¶ Deinde cū dicit. (Unius vxoꝛis ⁊c̄.) Inſtruit euꝫ i ſpāli. Et pmo q̄ntum ad ſe. Scḋo q̄ntum ad multitudinem ibi. (Filios h̄ntem ⁊c̄.) Iteꝝ pma in duas: qꝛ pꝛis oſtendit qbus virtutibus oꝛneṫ. Scḋo a quo mens dꝫ eſſe immunis ibi. (Nō vinolentū ⁊c̄.) Ois aūt moꝛalis virt' eſt pmo circa paſſiones ⁊ ſunt duo q̄ faciūt ſcitaꝛc. ſ. caſtitas ⁊ ſobꝛietas: qꝛ ꝑ delectationē vel delectabilia carnis: maxime inquietaṫ aīa. Et iō pmo ponit qḋ ꝑtinet ad caſtitatē dicens. Unius vxoꝛis viꝝ. Simile Tit. i. In hoc aūt diſcoꝛdia vr̄ eſſe inter Augul. ⁊ Hieronymū. Hierony. n. dicit ꝙ hoc intelligiṫ poſt baptiſ-

5 mum: qꝛ ſi añ baptiſmū duas habuit vxoꝛes vel vnaꝫ pmo ⁊ aliā poſtea non impediṫ ab oꝛdinatione: qꝛ per baptiſmū oīa deleṅṫ. Aug. ⁊ Ambꝛoſius ꝯtrāꝫ dicūt: qꝛ ſiue ante ſiue poſt ſi duas habuit non oꝛdinaṫ. Et nunqd baptiſmus non oīa delet? R̄ndeo ſic pctā nō irregularitatē que interdū ēt ſine pctō icurriṫ ex ſola eccleſiaſtica inſtitutione: ſed matrimoniū nō eſt pctm̄ ēt in paganis. Sed que eſt cā huius inſtitutionis? Nunquid non magis ipediṫ qui multas concubinas habꝫ. R̄ndeo dicendū ꝙ hoc ſit non ꝑpter incōtinentiā tantum: ſed ꝑpter rep̄ſentationem ſacramenti: qꝛ ſponſus eccleſie eſt xp̄s ⁊ vna eſt eccleſia. Cañ. 5. Una eſt colūba mea ⁊c̄. Scḋo agit de ſobꝛietate. Tit. 2. Sobꝛie ⁊ pie ⁊ iuſte viuamus in hoc ſeculo ⁊c̄. Hic. n. docet ep̄m

c qui oz ſupintendens vt vigilet. Luc. i. Paſtores autez erant ⁊c̄. Et ebrietas obſtat vigilijs. i. Pe. vlti. Sobrij eſtote ⁊c̄. Tertio ordinat rationem dicens. Prudentē q: hec eſt regitiua omnium virtutum: ⁊ epiſcopus eli gitur vt alios regat. Mat. 10. Eſtote prudētes. Mat. 24. Quis putas eſt fidelis ſeruus ⁊ prudens ⁊c̄.
¶ Cōſequenter ponit virtutes q̄ ordināt actiones ex teriores. Primo q̄tū ad ſe. Scđo q̄tū ad alios. Quā tum ad ſe dicit ornatū pudicum. Ornatus eſt qn̄ bn̄ cō ponit in actibus ⁊ dictis. Ornatus. n. importat pulchri tudinem q̄ cōſiſtit in ꝓportione. Un̄ tunc eſt ornat' qn̄ agit ⁊ loqtur vt decet. Eccle. 44. Homines diuites in vir
2 tute pulchritudis ſtudiū hn̄tes ⁊c̄. Hoc reqrit in epo: q: per exteriora iudicamus de interioribus. Eccle. 19. Amictus corpis ⁊ riſus dentiū: ⁊ ingreſſus hoīs enun ciant de illo: q: ꝑlatus ponit in aſpectu hoīum: opȝ ꝙ ſit ornatus. Un̄ oz de ambroſio ꝙ quoſdā ordinare no lebat: q: diſſolute incedebāt. Itē qn̄qȝ ꝯtingit ꝙ occur runt alicui aliqua turpia in alijs vel agētibus vel dicē tibus: ⁊ ad hec oȝ hr̄e pudicitiā vt verecūdet ſi videat vel audiat. Aug. Impudicus oculus ipudici cordis ē nuncius. Eccl. 7. Gra. n. verecundie illius ſuper aurū.

[Margin note: Epo oȝ hē re ho neſtā fami liam.]

¶ Deinde cū dicit. (Hoſpitalē ⁊c̄.) Agit de epo in cō paratiōe ad alios. Imponit āt epo vt paſcat oues. Jo. vlti. ⁊ i. Pe. vlti. Et duplex eſt elemoſyna. ſ. corpalis ⁊ ſpūalis. Ergo oȝ in vtraqȝ paſcere. Quātū ad pͥᵐ dicit.
3 Hoſpitalē. ſ. pegrinoꝝ ⁊ hoſpitū. Ro. 12. Hoſpitalitatez ſectantes. Heb. vlti. Hoſpitalitatez nolite obliuiſci ⁊c̄. Job. 31. Hoſtiū meū viatori patuit ⁊c̄. Quātū ad 2ᵐ di cit. Doctorez. Ephe. 4. Alios paſtores ⁊ doctores ⁊c̄. Et hoc eſt offm̄ ꝓprium prelati. Jere. 3. Dabo vobꝫ pa ſtores iuxta cor meū ⁊ paſcent vos ſcia ⁊ doctrina ⁊c̄.
¶ Cōſequenter cū dicit. (Nō vinolentū ⁊c̄.) Remo uet vitia oppoſita. Tria āt remouet. Unū qđ ptiet ad ꝯcupiſcentiam carnis. Aliud ad irā. Aliud ad cupidi tatē. Quantū ad pͥmū dicit. Nō vinolentū. Minus di cit ⁊ plus ſignificat. Ephe. 5. Nolite inebriari vino in quo eſt luxuria ⁊c̄. Quaſi dicat: nō guloſum nō luxu rioſum. Quātū ad irā duo ponit pͥmo q̄tū ad actū cū
4 dicit. Nō pcuſſorē. Decenter ꝓhibet hoc poſt vina. q: ebrij de facili pcutiunt: ſed modeſtū. i. patiētē. Phi. 4. Modeſtia vr̄a nota ſit oībus hoībus. po. Bene patiē tes erant vt annūciēnt. Xp̄o paſſus nō pcutiebat. Se cundo q̄tū ad vba cū dicit. Non litigioſum. 2. thy. 2. Seruū dei non opȝ litigare ⁊c̄. i. Cor. ii. Si qs aūt vr̄ cōtentioſus eſſe nos talē ꝯſuetudinē non hēmus neqȝ eccleſia dei. Et hoc q: epi ſūt ſucceſſores apl'oꝝ: quos xp̄s inſtruxit vt pacē annūciarēt. Itē i paſſiōe ſua xp̄s dixit. Pacem meā do vobis: pacem meaȝ relinquo vo bis. ¶ Quantū ad res tpales dicit. Non cupidum: q: ponit iudex ⁊ ordinator eccleſie qui ſi ſit cupidus de facili declinat a iuſtitia. Exo. 23. Ne accipias: munera que excecant etiam prudentes ⁊ ſubuertunt verba iu
5 ſtorum: ſed heu. Jere. 6. A maiore vſqȝ ad minorē oēs auaritie ſtudent ⁊c̄.

Lectio. II.

Si quis āt domui ſue preeſſe ne ſcit quō eccleſie dei diligentiaȝ habebit. Nō neophitū: ne i ſu perbiā elatus in iudiciū incidat dyaboli. Oportet aūt ⁊ illū teſtimoniū hr̄e bonū ab his qui foris ſunt vt nō in oppro brium incidat ⁊ in laqueum dyaboli. Dya cones ſitr pudicos: nō bilingues: nō mul to vino deditos: non turpe lucrū ſectātes: hn̄tes myſteriū fidei in conſcia pura. Et hi autem probent̄ primū: ⁊ ſic miniſtrent nul lum crimen hn̄tes. Mulieres ſitr pudicas: non detrahentes: ſobrias: fideles i oībus.
¶ Supra oſ̄dit apl's qualis oȝ eſſe epūs ſm ſe: hic oſ̄ dit qualis oȝ eſſe in cōparatiōe ad multitudinē. Et pͥ mo ad multitudinē domeſtice familie. Scđo quo ad multitudinē eccleſie ibi. (Nō neophitū ⁊c̄.) Tertio q̄
2 ad multitudinē infideliū ibi. (Opȝ aūt ⁊c̄.) Itē pͥlo oſ̄ dit qualis oȝ eſſe in cōparatiōe ad familiā domeſticaȝ. Scđo rōnem huius aſſignat ibi. (Si qs autē ⁊c̄.) Itē pͥmo oſtendit ꝙ ab epo reqrit̄ gubernatio debita fami lie. Scđo bona inſtructio filioꝝ ibi. (Filios hn̄tez ⁊c̄.) Dicit ergo. Opȝ epm̄ peſſe domui. i. familie ſue ⁊c̄. Ut eam bn̄ gubernet. Bona aūt gubernatio non ſolū ē ac quiſitio diuitiaꝝ: q: ea nō ſunt finis yconomice ſed in ſtrumenta: ſed finis eius eſt recta vita. Eccl. 44. Paci ficantes in domibus ſuis. Spālr aūt in domeſtica fa milia pͥcipui ſunt filij. Et iō dicit de eis ſpālr Filios ⁊c̄. i. ꝙ ſuis filijs dn̄et̄ nō emollitus ex teneritudine amo ris quā qn̄qȝ extendit ad filios. Inter alia aūt q̄ reqrū tur in filijs epoꝝ quos habuerūt anteqȝ eēnt epi reqrit̄ ꝙ ſint caſti: q: mala coꝝ vita eſſet teſtimoniū ꝯ parē tem ⁊ ꝑlatū. Eccl. 10. Scđm iudicē ppl'i ſic ⁊ miniſtri ei': ⁊ q̄lis rector ciuitatis tales ⁊ hītātes i ea. Sap. 4. Ex iniqs. n. oēs filij q naſcunt̄ teſtes ſūt neqtie aduerſus
3 pentes in interrogatione ſua. Scđa rō eſt: q: ad domū epi concurrit ppl's: ideo opȝ eos eſſe caſtos. Contra il lud. i. Reg. 2. Ubi filij hely nō caſti corrūpebāt mulie res veniētes ad tēplum: vnde ⁊ hely a dn̄o ē punitur.
¶ Deinde cū dicit. (Si qs aūt ⁊c̄.) Dicti ſui rōnē aſſi gnat. Poſſȝ. n. dici. Quid ad epm̄ ꝙ bn̄ regat familiā cui iminet cura cōis? Et iō dic̄. Si qs āt ⁊c̄. i. ꝓprie fa milie. Lu. 16. Qui fidelis ē i minimo ⁊ in maiore fidel' ē. Cōtingit tn̄ frequenter ꝙ aliqui non ſunt regitiui bn̄ in paruis domeſticis: qui tamen bene regūt in maiori bus. Sed dic: neſcit: vt hec neſcia referat̄ ad negligen tiam: ⁊ q parua negligit de facili magna negligit: ſȝ q non curat de paruis aliqn̄ bene ſe habet in maioribus.
¶ Cōſequenter oſtēdit qualr ſe habeat ad multitudi
4 nem eccleſie in qua nō oȝ eſſe nouitius in fide ſed an tiquus. Un̄ dicit. Nō neophitū. i. nouā fidē hn̄tē. Act. i. Opȝ eligere vnū ex his q nobiſcū ⁊c̄. Idē numeri. ii. Cōgrega mihi. 70. viros de ſenioribus quos tu noſti ꝙ ſenes ſint populi ac magr̄i ⁊ duces ⁊c̄. Sed ſic oz. Sap. 4. Senectus venerabil' eſt nō diuturna neqȝ nu mero annoꝝ cōputata ⁊c̄. Cōtingit. n. qn̄qȝ ꝙ in aliq bus nouis ſupabūdet gr̄a ⁊ bn̄i ſimul cum etate mo rum ſenectutē qui diſpēſatiue ꝓmouēt̄ ſicut Ambro. diuina inſpiratione. Un̄ hoc qđ dicit hic ad eos ptinet qui nō ſolū etate neophiti: ſed ⁊ qui neophiti ſunt pfe
5 ctione. Et huius eſt rō: ne in ſuperbiā ⁊c̄. Qn̄. n. aliqs de nouo veniens ad fidem ⁊ ad cōditionem aliquā ꝓ mouet̄: reputat ſe alijs meliorē: ⁊ valde neceſſariū: q̄ſi niſi ipſe eſſet nō hērent vn̄ ꝓuideret̄ eccleſie. Et dicit dyaboli: q: ipſe condēnatus ſuit pp̄ peccatū ſuperbie.
¶ Deide cū dicit. (Opȝ aūt illū ⁊c̄.) oſ̄dit qualr ſe ha beat ad multitudinē infideliū ⁊ ponit documēta. Pͥ mo vt ſit bone fame. Col. 4. In ſapia ambulate ad eos qui foris ſunt. i. Pe. 2. Cōuerſationē vr̄am inter gētes hn̄tes bonā ⁊c̄. Et hoc neceſſariū eſt ꝑlato: q: ꝯuerſa tio totius ꝯgregationis iudicat̄ ex ꝑlato. Sed ꝯ. 2. co rin. 6. Per infamiā ⁊ bonā famā ⁊c̄. Rn̄deo infamia i ſurgit qn̄qȝ ex culpa eius qui infamat̄: ⁊ hanc ꝓhibet hic: qn̄qȝ ex malitia detrahentiū: ⁊ in hac opȝ habere patientiam

a patientiā ⁊ de hac loq̄tur ap̄ls ibi. Sed hic loq̄tur de
aſſumēdo in ep̄m q̄ ⁊ ſi ſit bonus ⁊ īfamať falſo oȝ pa
tienter ferre. Scd̄o aſſignat rōnē. Vn̄ ſubdit. Ut non
in opprobriū ⁊c̄. Ubi tangit duplex p̄iculū. ſ. ne fiat op
probrioſus ⁊ p̄ h̄ eius auctoritas minuať: ⁊ p̄ ɔ̄ñs au
ferať audacia corrigēdi. Ma. 7. Eiice p̄ᵐ trabē ⁊c̄. Se
cundo ne incidat ⁊c̄. q̄ñq̄ȝ. ſ. ipatienter ſuſtinēdo q̄ iſ
mis cōciteť ad odia ⁊ deſp̄ct ⁊ h̄mōi. ⁊ q̄ p̄latꝰ ſit odio
ſuis laycis: cōtingit ſi negligit cultū diuī laudis. Ma
la. 2. Irritū feciſtis pactum leui dicit dn̄s exercituū p̄p̄
q̄d dedi vos ɔtemptibiles ⁊ humiles oīb᷒ populis.
℄ Deinde cū dicit. (Diacones ⁊c̄.) Oſtēdit p̄tinentia
2 ad diacones q̄d in greco idē eſt q̄d miſtri. In p̄mitiua
.n. eccleſia ſolū erāt tres ordines vt dicit diony. ſ. ep̄oꝝ
p̄ſbyteroꝝ ⁊ miſtroꝝ ⁊ nō diuidebanť p̄ diuerſos gra
dus: ſed oīa erant in vno ordine ꝑpter paucitatē mini
ſtroꝝ ⁊ p̄p̄ nouitatē eccleſie. Primo ḡ oſtēdit q̄les de
bent eē ſ̄m ſe. Scd̄o q̄ntū ad alios ibi. (Mulieres ⁊c̄.)
Itē p̄mo oñdit quales debēt eſſe. Scd̄o q̄uō examinā
di ſunt ibi. (Et hi ⁊c̄.) Itē p̄mo oſtēdit quales debent
eſſe q̄ntū ad coꝝ ꝑpriū corpus. Scd̄o q̄ntum ad res ex
teriores ibi. (Nō turpe ⁊c̄.) Tertio q̄ntuȝ ad alia. (Hn̄
tes ⁊c̄.) Itē q̄ntū ad corpus. Primo oſtēdit quo ad to
tius corpis qualitates. Scd̄o q̄ntuȝ ad oris refrenatio
nem. Dicit ḡ. Dico q̄ epiſcopi debēt eſſe pudici: ſilr̄
3 opȝ dyacones eſſe: q̄ ɔ̄rium pudicitie facit ineptū ad
ſpūalia: q̄ denegat aīum a ſpūalibus quē neceſſe ē ta
les habere eleuatū. Eſa. 52. Mundamini q̄ fertis vaſa
domini ⁊c̄. Luc. 12. Sint lumbi veſtri p̄cincti ⁊c̄.
℄ Deinde oſtēdit quales debent eſſe in ore. Os deſer
uit locutioni ⁊ guſtui. Quantū ad p̄mum dicit. Nō bi
lingues. Eccl. 28. Lingua tertia multos cōmouit ⁊ di
ſperſit illos a gente in gentē ⁊c̄. Bilinguis eſt h̄ñs du
as linguas. Nō erūt tales dyaconi miſtri pacis. Quā
tū ad ſcd̄ȝ dicit. Nō multo ⁊c̄. puer. 23. Cui veh: Cuiꝰ
patri veh: cui rixe: cui fouee: cui ſine cā vulnera: cui
ſuffoſſio oculoꝝ. Nōne his q̄ cōmoranť in vino ⁊ ſtu
dent calicibus epotādis. Eſa. 5. Ueh q̄ potentes eſtis
ad bibendū vinū ⁊ viri fortes ad miſcendā ebrietatē.
℄ Deinde cū dicit. (Nō turpē ⁊c.) Oſtēdit q̄uō ſe ha
4 beant ad res exteriores. Non ſolū .n. diuertiť a iuſtitia
q̄ñq̄ȝ p̄p̄ cupiditatē lucri: ſed ēt a veritate diſcētes q̄ nō
opȝ. Et iō ꝓhibeť eis tpale lucrū in q̄ intelligiť oē lu
crum inhoneſtū. ℄ Sed q̄ntū ad affectionē dicit. Hn̄
tes ⁊c. Et inſtruit eos. Primo q̄ntum ad fidē. Scd̄o q̄n
tum ad ɔ̄ſcīe puritatē. Vn̄ dicit. Myſterium fidei non
fidē. i. non tm̄ fidem ſimplicē: ſed intelligentiā eius q̄d
in fide occultū eſt. Myſterium .n. idē eſt q̄d occultuȝ:
q̄ miniſtri debent ſcire non tm̄ ea de fide q̄ ⁊ pp̄ls itel
ligit: ſed ⁊ myſteria: q̄ debent alios inſtruere. i. Pe. 3.
Parati ſemp̄ ad ſatiſfactionē oī poſcenti vos rōnē d̄ ea
que in vobis eſt fide ⁊ ſpe ⁊c. Itē conſcientiā purā: q̄ i
pura facit in fide errare ſupra. i. Finis aūt p̄cepti ē cha
5 ritas de corde puro ⁊ ɔſcīa bona ⁊ fide non ficta ⁊c.
℄ Deinde cū dicit. (Et hi ꝓbibeť ⁊c.) Oſtēdit q̄uō
examineť. Poſſet .n. dicere aliq̄s puto oēs bonos: h̄
.n. oȝ eſſe in ſua reputatiōe. Sed q̄ntū ad coꝝ ꝑmotio
nē oēs ſunt examinādi. Vn̄ ēt ipſi examinanť: vn̄ dic̄.
Et hi ⁊c. ℄ Nullū crimē. i. pctm̄ mortale: nō aūt intē
dit de pctō vēiali: q̄ vt dr̄. i. Jo. i. Si dixerimꝰ: q̄ pctm̄
nō hēmus ipſi nos ſeducimꝰ ⁊ vitas in nobis non eſt.
Nec dicit q̄ hūerunt: ſed q̄ h̄ñt. i. ſunt notabiles ⁊ h̄ñt
infamie crimē. Alioq̄n h̄ eſſet derogare clauibꝰ eccl̄ie.
℄ Deinde cū dicit. (Mulieres ⁊c.) Oſtendit q̄lr̄ ſe
hēant ad alios. Et p̄mo ponit ſuā inſtructionē. Scd̄o
rōnem ibi. (Qui .n. h̄ñt ⁊c.) Circa p̄mū duo facit: q̄ p̄
Dyacones nō debēt eſſe litigioſi.

mo oñdit q̄lr̄ ſe hēant ad vxores quas hēbant in p̄ b
mitiua eccleſia: ⁊ loq̄tur ꝑ ſtatu illo. Scd̄o q̄uō ad fili
os ibi. (Qui filijs ⁊c.) Itē p̄ma in duas: q̄ p̄mo oſtē
dit quales debent eſſe coꝝ vxores. Scd̄o q̄lr̄ ipſi ha
beant ſe ad illas ibi. (Dyacones ⁊c.) In vxoribus coꝝ
req̄rit q̄tuor. ſ. pudicitiā: modeſtiā ſobrietatē: ⁊ fidelita
tē. Dicit ḡ ſilr̄ ſicut dixi. De dyacōibus dico de mulie
ribꝰ: q̄ oȝ eas eſſe pudicas. Eccl. 26. Grā ſup̄ grām mu
lier ſcā ⁊ pudorata. Itē modeſtas in lingua nō detrahē
tes. Eccl. 10. Quō ſi ſerpēs mordeat i ſilentio: nihil eo
minus hȝ q̄ detrahit ⁊c. Itē ſobrias q̄ eſt maximuȝ or
namētū mulieꝝ. ti. 2. Silr̄ ⁊ mulieres i hitu ornato cū
verecūdia ⁊ ſobrietate. Itē fideles vel deo q̄ntū ad verā 2
fidē vel viris ſuis. Sed q̄ culpa ē dyaconi ſi eiꝰ vxor ē
mala. Rn̄deo. Aliq̄s a miſterio repelliť nō ſolū p̄p̄ cul
pā: ſed et p̄p̄ aliq̄d ipedimētū miſterij. Et iō ſi p̄ter cul
pā coꝝ poſſent mulieres eē male: tn̄ p̄ſtant ipedimētū
duplr̄. Primo q̄ cū male ſunt idigent maiori cura: ⁊ p̄
hoc minus vacarēt eccl̄iaſticis miſterij. Scd̄o q̄ viri d̄
prauanť ex vxoribus. Itē eſſet in p̄iculū: q̄ miſtrorū
eccleſie multi freq̄ntant domos. Dixerūt āt cataphri
ge q̄ ex quo inter dyaconos agiť de mulieribus: mulie
res p̄nt ordinari ad ſacros ordines. Sed ſciendū eſt q̄
in iure aliq̄ mulieres aliq̄n vocāť dyaconiſſe: nō q̄ hē
ant h̄mōi ordinē: ſȝ p̄p̄ aliq̄d miſteriū eccl̄ie: ſicut i gre
co dr̄ dyaconiſſa q̄libet miſter. Lectio. III.
Dyacones ſint vnius vxoris vi
ri: q̄ filijs ſuis bn̄ preſint: ⁊ ſuis
domibus. Qui enim bene mi b
niſtrauerint: graduȝ bonū ſibi
acquirent ⁊ multā fiduciam in fide que ē in
xp̄o ieſu. Hec tibi ſcribo filij Thimothee:
ſperans me venire ad te cito. Si aūt tarda
uero: vt ſcias q̄uō oporteat te in domo dei
conuerſari q̄ eſt eccleſia dei viui: columna ⁊
firmamentū veritatis. Et manifeſte magnū
eſt pietatis ſacramentum quod manifeſta
tum eſt in carne: iuſtificatum eſt in ſpiritu:
apparuit angelis: predicatum eſt gētibus:
creditū eſt in mūdo: aſſumptum eſt in glīa. 4
℄ Supra oñdit ap̄ls quales debēt eſſe dyacones ⁊ eo
rū vxores: hic oñdit q̄uō dyaconiſſe hēant ad vxores ⁊
ad filios ⁊ familiā. Et p̄mo ponit documētū. Scd̄o eiꝰ
rōnē ibi. (Qui .n. bn̄ ⁊c̄.) Dic̄ ḡ. Dixi q̄ mulieres dya
conoꝝ ſint pudice. Et ſi in vxoribus eſt pudicitia h̄ñ
da p̄p̄ eos amplius in ipſis eſt neceſſaria vt ſint oino a
ɔtactu mulieꝝ imunes. Sed q̄ ſ̄m hoc pauci eſſent
miniſtri ɔcedit q̄ ſaltē ſint vnius vxoris viri: q̄ hūiſ
ſe plures ē ſignū incōtinentie: ⁊ contra ſignificationeȝ
ſacri. Et inde eſt q̄ dn̄s inſtituit matrimoniū vnius ad
vnum. Unde ⁊ p̄ma vxor benedicitur non ſecunda.
℄ Deinde mouet q̄lr̄ ſe hēant ad filios dicēs. Qui 5
filijs ſuis bn̄ preſint. ſ. bn̄ erudiēdo in diſciplina bona
⁊ bona vita. Eccle. 7. Filij tibi ſunt erudi illos ⁊c.
℄ Cōſeq̄nter horteť eos bn̄ p̄eſſe ⁊ toti domui. i. fa
milie. ſ. cū māſuetudie. Eccl. 4. Noli eē ſicut leo in do
mo tua ⁊c. Et huiꝰ pōit rōnē dicēs. (Qui .n. ⁊c.) Qua
ſi diceret. Q̄d requirās ab ep̄is rōnabile ē: q̄ ipſi ſūt p̄la
ti. Sȝ q̄re a dyaconis qui ē miſter. Rn̄det dicēs. (Qui
.n. ⁊c.) Et p̄oñdit q̄ bonꝰ vſus huius miſterij ē via ad
maiorē dignitatē. Scd̄o ēt q̄ ēvia ad vitā eternā. Quā
tū ad p̄ᵐ dicit. Qui .n. bn̄ miſtrauerit exercēdo officiū
Dyaconiſſe dr̄ nō q̄ ordie ſacro tūgať.

c dyaconi. Qd̄.n.eſt in greco dyaconus in latino dr̄ mi
niſter. Gradū bonū ſibi acqrent.i. pmoueri merēt ad
gradū altiorē. Mat.25. Q: in pauca fuiſti fidelis ſup
multa te ꝯſtituā ꝛc̄. Et dicī bonū: qꝛ.ē.eodē. Qui epatū
deſiderat bonū op⁹ deſiderat. Nec tñ i h̄ eſt eoꝝ finis:
ſꝫ cū h̄ remuneratiōeꝫ bñt'a do. Jo.12. Uolo vt vbi ego
ſum illic ſit ꝛ miniſter me⁹. Et iō dicit. Multā fiduciā.ſ.
ꝯuerſiōis cōre i pñti: ꝛ glie i futuro: ꝛ h̄ p fidē xp̄i.2.cor.3.
Fiduciā talē hēm⁹ ꝛc̄. Eſa.12. Fiducialr agā ꝛ ñ timebo.
¶ Deinde cū dicit.(Hec tibi ſcribo ꝛc̄.) Ponit rōneꝫ
oium p̄dictaꝝ monitionū. Et p̄mo excludit cām opia
tā. Scd̄o aſtruit verā ibi.(Si aūt ꝛc̄.) Tertio aſſignat
a rōnē ibi.(Que eſt ecclia ꝛc̄.) Circa p̄ᵐ ſciēdū ē q̄ poſ
ſet thimotheus credere q̄ exq̄ ſcripſit deceтero eū nō
viſitrus eēt alr̄ ſupfluū videret eū iſtis mōere. Et iō di
cit h̄ ſcripſi tibi ꝛc̄. Et noīat eū filiū: qꝛ ſibi chariſſim⁹
erat.i.Cor.4. Jō miſi ad vos thimotheū q eſt fili⁹ me⁹
chariſſimus ꝛc̄. Et dicit ſpaus: q̄ſi nō certus.2. Joan.
Plura hñs vobis ſcribere nolui p chartā ꝛ attramētū.
ſpo.n.me futuꝝ apud vos ꝛ os ad os loq ꝛc̄. Scribo
igit lꝫ ſpeꝫ hēam: qꝛ ſpes l lōgū ꝯtrahi pōt. puerb.16.
Hois ē pparare aīuꝫ ꝛ dñi lligua gubernar ꝛc̄. Et iō dic̄.
Si aūt tardauero ꝛc̄.i.theſ.2. Sꝫ ſathanas ipediuit nos.
Ego igit ſcribo vt ſi tardauero ſcias quo opoꝛteat te i
domo di ꝯuerſari. ps. Hitare fac vni⁹ moris i domo ꝛc̄.
b ¶ Deinde cū dicit.(Que ē ecclia ꝛc̄.) Aſſignat rōneꝫ
q̄re ſit ſic ꝯuerſandū in ea. Et aſſignat rōnē hui⁹ cāe q̄
eſt duplex. Primo cōmendādo ipſam eccliaꝫ. Scd̄o di
tatē eccleſie ibi.(Et maīfeſte ꝛc̄.) Circa p̄ᵐ duo fac: qꝛ
c p̄mo cōmendat eccleſiā ex pte eius cui⁹ ē ecclia. Scd̄o
ex veritatē ipſius eccleſie ibi.(Colūna ꝛc̄.) Ex pte ei⁹
cuius eſt eccleſia q: eſt dei viui. Eccleſia q̄ſi aduuatō:
q: i ecclia ē adunatio fideliū. Ro.8. Quos vocauit ꝛc̄.
Et adunant i deū. Jo.17. Ut ꝛ ipſi i nobis ſint vnū ꝛc̄.
Et iō dicit q̄ eſt dei. Et addit viui: ad diſtinctionē alio
rū deoꝝ ad q̄s ꝯgregant gētes. Nō hi ſūt moꝛtui: ſed
de⁹ eccl̄ie ē viu⁹. Jo.5. Sicut pr̄ hꝫ vitā i ſemetipo ꝛc̄.
Eſt ḡ ſic in ea ꝯuerſandū vt ſpūalr viuam⁹. ps. Domū
tuā dñe decet ſcitudo ꝛc̄. Scd̄a rō ē ex ditate eccleſie.
d Nāle ē.n. hoi vt deſideret cognitionē ditatis cū ſit pfe
ctio intellectus. Uñ Aug. dicit q̄ btitudo ē finis hois
q̄ nihil aliud eſt q̄ꝫ gaudiū de ditate. Hoc inotuit phis
p creaturas. Ro.1. Sed i h̄ vacillabāt: q: nō hēbāt cer
titudinē veritatis: tū qꝛ erāt coꝛrupti erroꝛibus: tuꝫ qꝛ
vix inuenit apud eos q̄ i veritate ꝯcoꝛdēt. Sed in ec
cleſia eſt firma cognitio ꝛ ditas. Uñ dicit colūna. Ecc.
24. Thronus meus in colūna nobis ꝛc̄. Eccl.26. Co
lūne auree ꝛc̄. Et dr̄ aurea: qꝛ in ſe ſcā. Et firmamētuꝫ
.ſ. q̄ꝫtū ad alios: qꝛ non pñt firmari in veritate niſi p ec
cleſie ſacrā. Luc.22. Tu aliqñ ꝯuerſus cōfirma ꝛc̄. ps.
Ego ꝯfirmaui colūnas eius. Si igit eccleſia ꝯgregat i
deo ꝛ dat cognitionē veritatis dēbemus eſſe in ea.
e ¶ Deinde cū dicit.(Et manifeſte ꝛc̄.) Cōmendat ca
put eccleſie. Et p̄mo xp̄m ad cuius manifeſtatiōeꝫ ap
paruit. Scd̄o de eius exaltatione agit ibi.(Aſſumpt⁹
ꝛc̄.) Cōmendat aūt xp̄m duplr. Primo q̄ꝫtū ad nām
dinā. Scd̄o q̄ꝫtū ad hūanā ibi.(Qd̄ maīfeſtatū ē ꝛc̄.)
Dic̄ ḡ. Et maīfeſte ꝛc̄. Q: ſacrꝫ idē ē qd̄ ſacrū ſecretū.
Nihil aūt tā ſecretū q̄ꝫ id qd̄ in coꝛde gerimus. Mul
to ḡ magis qd̄ in coꝛ dei ꝛ ſecretū eſt ꝛ ſacrū.i.Coꝛ.2.
Que ſūt dei nemo nouit niſi ſpūs dei ꝛc̄. Eſa.24. Se
cretū meū mihi ſecretū meū mihi: Eſa.45. Tu es de⁹
abſcōditus. Et hoc ē verbū di i coꝛde pris. ps. Eructa
uit coꝛ meū verbū bonū ꝛc̄. Hoc ſiqdē ſacrm̄ eſt ſacrm̄
pietatis: ſecretū aūt hois aliqñ eſt vanū. ps. Dñs ſcit co
gitatiōes hoīum qm̄ vane ſunt. Jnq̄ꝫtū ḡ eſt reſtaura

tiuū mūdi eſt pietatis. Jtē magnū qꝛ eſt dus de⁹ cuius d
magnitudis nō eſt finis. Hoc ḡ ſecretū qd̄ latet i coꝛde
pris factū ē hō. Et iō deſcribit ipm̄. Scd̄o q̄ꝫtū ad nāꝫ
humanā ꝛc̄. Et p̄mo q̄ꝫtū ad carnem. Scd̄o q̄ꝫtuꝫ ad
aīam. Quātum ad p̄mū dicit. Qd̄ manifeſtatū eſt in
carne. Sicut verbū qd̄ latet in coꝛde manifeſtat vbo
ſenſibili: ita verbū dei in coꝛde dei latebat: ſed in carne
maīfeſtatū. Jo.1. Uerbū caro fcm̄ ē ꝛc̄. Quātū ad aīaꝫ
dic̄. Juſtificatū ē i ſpū. Hoc duplr expōit. Pꝛio ne cre
dat q̄ caro p̄us ſit ꝯcepta dicit q̄ nō: qꝛ i ſpū.i.p ſpm̄
ſcm̄ ꝯcept⁹ ē. Mat.1. Qd̄.n. ex ea natū ē de ſpū ſcō eſt.
Et Lu.1. Qd̄.n. ex te naſcet vocabit fili⁹ dei: ꝛ h̄ qꝛ ſpūs
ſcūs ſupueniet in te ꝛc̄. Uel in ſpū ſcō hūano de q̄. Jo.
19. Emiſit ſpm̄. Et ſic ē maīfeſtatū i carne qd̄ tñ ē cum a
ſpū. Et dico ſpū iuſtificato.ſ. qꝛ iuſt⁹ ē abſqꝫ oī macula.
¶ Deinde cū dicit.(Apparuit ꝛc̄.) Oſtendit eius ma
nifeſtationeꝫ. Et p̄mo fact'ā āgelis. 2° hoib⁹ ibi.(Pꝛe
dicatū ꝛc̄.) Dicit ḡ: ſacrm̄ illud qd̄ appuit ꝛc̄. excludit
ēt cognitionē angeloꝝ ꝛc̄. Jllud aūt dr̄ appere qd̄ i ptā
te ſua hꝫ videri ꝛ nō videri: ꝛ nō ſubeſt ptāti videntis.
Uñ nō dr̄ lapis appet mihi: ſed video lapidē. Si ḡ an
gelus in ſua nā hēret q̄ videret verbū: nō diceret vbū
appere ſibi: ſed q̄ ipſe videret cū vellet. Et iō dicit apl̄s
q̄ apparuit angelis: qꝛ nō in ſua nā viderunt ipm̄. Et
veꝝ eſt q̄ a p̄ncipio apparuit angelis qñ ex ꝯuerſiōe
ad ſe dedicauit ipſos: ſed qñ eſt i carnatū multa myſte b
ria inotuerunt angelis q̄ nō cognouerāt antea. Et iō
dicit. Beda q̄ in natiuitate appuit angelis claritas q̄
nō antea in veritate viſa eſt hoibus. Et h̄ duplr. Pꝛio
q̄ꝫtū ad miniſteriū apl̄oꝝ. Scd̄o q̄ꝫtū ad cognitioneꝫ c
pplͦꝝ qbus manifeſtat. Olim ſiqdē ſolis iudeis ma
nifeſtabat: ſed nūc in gētibus. Et iō dicit. Pꝛedicatuꝫ
ē gētib⁹. Mat. vlti. Euntes ḡ docete oēs gētes ꝛc̄. ps.
Annūciate inter gentes gl̄iam ei⁹ ꝛc̄. Et h̄ efficaciter: qꝛ
creditū ē mūdo. Et h̄ dñs oꝛabat Jo.17. Et h̄ maxie
miꝝ eſt q̄ p ſimplices paupes ꝛ impotentes tot⁹ mū
dus eſt ꝯuerſus.i.Coꝛ.1. Non multi ſapientes ꝛc̄. Et h̄
vt non gloꝛiet ois caro ꝛc̄. Secundo manifeſtat q̄ ſo
la veritas dei hoc facit: qꝛ aſſumptum eſt in gloꝛia xp̄s
.ſ. qꝛ maīfeſtatus aſſumptus eſt in celis. Mat. vlt. Do
d minus qdem ieſus poſtq̄ꝫ locutus eſt eis aſſumptus ē
in celū ꝛc̄. Phil.2. Et omnis lingua confiteatur: quia
dominus noſter ieſus chriſtus in gloꝛia eſt dei patris.

CAP. IIII.

Spiritus aūt manifeſte dicit qꝛ
in nouiſſimis tpibus diſcedent
qdā a fide attēdētes ſpiritibus
erroꝛis ꝛ doctrinis demonioꝝ
in ypocriſi: loquentiū mendaciū ꝛ cauteria
tā hñtiū ſuā ꝯſciaꝫ: p̄hibētiū nubere: ꝛ abſti Ro.
nere a cibis quos deus creauit ad pcipien 14.
dū cū grāꝝ actiōe fidelibus ꝛ his q cogno 5
uerūt ditatē. Qꝛ ois creatura dei bōa ē ꝛ
nihil reiciēdū qd̄ cū grāꝝ actione percipit 3 ?
Sanctificat.n. per verbum dei ꝛ oꝛationē. gent. ca. 5.
¶ Superius inſtruxit thimotheum de ptinentib⁹ ad
oꝛdinationē eccleſie in ſpūalibus. Scd̄o q̄ꝫtum ad do
cumenta fidei: cultum dei ꝛ diſpōnem miſterioꝝ: h̄ in
inſtuit eum de oꝛdinatione eccleſie q̄ꝫtum ad exterio
ra. Et p̄mo q̄ꝫtum ad cibos. Scd̄o q̄ꝫtū ad ſtat⁹ hoīuꝫ
ꝛ diuitias ibi.(Quicunqꝫ ſub iugo ꝛc̄.) Jtē p̄mo agit
de vſu ciboꝝ. Scd̄o de diſpenſatione ciboꝝ. 5. ca. ibi
(Uiduas honoꝛa ꝛc̄.) Jtē p excludit ſupſtitioſam ab
ſtinentiam.

ſtinentiã. Scđo ꝓfert pietatẽ abſtinẽtie licite ibi. (Exerce te ꝛc̃.) Jtẽ ꝑmo ꝓnunciat falſam doctrinam de illicita abſtinentia. Scđo inſtruit eũ hec ꝓponere fratribus ibi. (Hec ꝓponẽs ꝛc̃.) Jtẽ ꝑ errorẽ manifeſtat. Secundo excludit ipm ibi. (Que deus ꝛc̃.) Jtẽ ꝑmo ꝓnunciat errorẽ futurꝫ ex pte deceptorꝫ. Scđo ex parte decipientiũ ibi. (In ypocriſi ꝛc̃.) Jtẽ ponit actorẽ ꝓnũciationis. Scđo fidei defectum ibi. (Q: in nouiſſimis ꝛc̃.) Tertio cãm defectus ibi. (Attẽdẽtes ꝛc̃.) Dicit ğ. Magnũ eſt pietatis ſacrm qđ iuſtificatũ eſt in ſpũ: ſed ſupra hoc ſacrm ſpũſſcũs aliqđ ꝓnunciat futurꝫ. Ad eũ. n. ptinet reuelare myſteria. ꝑ Cor. 15. ꝛ Jo. 16. Que ventura ſunt annũciabit vobis. Spũs ğ ꝓnũciat i cor de futura. Sꝫ olim loquebaꝛ in ſilitudibus. Numeri. 12. Si qs fuerit inter vos ꝓpheta dñi in viſione apparebo ei vel ꝑ ſomniũ loquar ad illũ. Oſee. 12. Ego viſionẽ multiplicaui ꝛ in manu ꝓphaꝝ aſſimilatus ſuꝫ ꝛc. Sed in nouo teſtõ ſpũſſcũs manifeſte dicit. Joã. 16. Et palam de pr̃e meo anũciabo vobis. Et ꝓnũciat defectũ fidei futurꝫ. Uñ dicit. (In nouiſſimis tpibus ꝛc̃.) Nouiſſimũ tps dr̃ vltima etas: q: nos ſumus in q̃s fines ſeculorꝫ deuenerũt. Tñ in hoc tpe iãto amplius nouiſſimũ eſt: q̃to magis ꝓpinquũ nouiſſime diei. Et ſicꝫ i ꝑmitiua eccleſia pp ꝓpinquitatẽ ad xp̃m ꝛ ſacra inſtituta fuit feruẽtiſſima fides: ſic in nouiſſimis tpibus i cõparatiõe ad tp̃s aploꝝ recedẽt a fide: q: carnales erũt: ſed magis in fine abũdabunt errores. Geñ. 49. Cõgregamini vt anũciẽ q̃ vẽtura ſunt vobis nouiſſimis diebus ꝛc̃. Cã defectus eſt duplex. Una ex pte dyaboli ſeducentis. 2ᵉ Cor. 11. Timeo ne ſicut ſerpẽs euã ſeduxit aſtutia ſua ꝛc̃. Et iõ dicit. (Attendẽtes ſpiritibus erroris). (demonibus quoꝝ officiũ in errorẽ emittere. Jo. 8. Mẽdax eſt ꝛ pr̃ eius ꝛc̃. 3. reg. vltio. Egrediar ꝛ ero ſpũs mẽdax ꝛc̃. Et dicit ſpiritibus: q: demõ maior miſtros hꝫ miſtros. Sed quõ attẽdent eis? Nũqđ eos videbũt? Nõ: ſed loqueꝛ in eis. Et iõ addit (dñaꝫ cãꝫ. i. ſlaꝫ doctrinã. Et ſm gloſam dicit hic falſos doctores demones: nec imerito. Sicut. n. boni hoies interdũ dñr āgeli: ſic iſti pp excellẽtẽ malitiã demões dñr. Jo. 6. Nõne . n. duodecim vos elegi ꝛ ex vobis vnus eſt dyabolus.
4 ¶ Ex pte decipiẽtiũ eſt duplex cã. Una eoꝝ falſitas. Alia ꝑuerſitas ꝯſcie eoꝝ. Quantũ ad ꝑᵐ dicit. (Demonioꝝ). i. hoium a demone poſſeſſoꝝ: ꝛ hoꝝ dico loq̃ntiũ mendaciũ. Jere. 23. Uſq̃q̃ iſtud eſt i corde ꝓphaꝝ vaticinãtiũ mẽdaciũ ꝛ ꝓphantiũ ſeductiões cordis ſui. Et nota ꝙ ꝑ mẽdaciuꝫ ſimplex abſq; pallio appẽtie nõ poſſet aliqs decipe quẽpiã. Et ita nemině poſſẽt fallere: niſi ꝓtenderẽt aliqđ palliũ vel bone intentiõis vel ſlationis vel falſe auctoritatis. i. Cor. 3. Nemo vos ſeducat ꝛc̃. 2. thy. 3. Hñtes qdem ſpẽm pietatis. i. fictã pietatẽ. Et demonioꝝ dico hñtiũ ꝯſciaꝫ cauteriſatã. Cau
5 teriũ eſt corruptio in carne ꝑ ignẽ ex qua egredit̃ cõtinue putredo. Jta ex igne peruerſe voluntatis ire: odij: cõcupiſcentie vlceraꝛ ꝯſcia ꝛ demonioꝝ egrediꝛ falſa doctrina. Tit. i. coinquinate ſunt eorum mentes.
¶ Deinde oñdit q̃ ſit iſta falſa doctrina ꝛ tangit hereſim manicheoꝝ: q dãnãt mr̃imoniũ: ꝯ illud Mat. 19. Quos deus ꝯiunxit hõ nõ ſepet. i. Cor. 7. Mulier nõ peccat ſi nubat. Jtẽ manichei ꝓhibẽt vſum ciboruꝫ. i. mãdant abſtniere a cibis. Abſtiere ãt a cibis põt qs licite intentiõe domãdi carnẽ: ſicut thimotheus abſtiebat a vino: vel pp ſcãdalũ ſicut dicit apſs. i. Cor. 8. Si eſca ſcãdaliſat fratrẽ meũ nõ mãducabo carnes i eternũ. Jtẽ illicite. Uno mõ pp legis ꝓceptũ: q̃ſi legalia ad huc eſſent ſeruãda: ꝯ qđ loqꝛ ad Gal. 2. Alio mõ ſꝫ hereſim manicheoꝝ: nõ q: ꝓhibitũ lege quã dãnãt: ſed

Cau- terium ẽ cor- ruptõ i car- ne.

q: dicũt ꝙ i carnibus: ouis ꝛ vino: ꝛ hmõi. i. in aliquibus taliũ particula dĩna nõ eſt ꝯmixta: qđ nõ põt ꝯ deo putari. Nõ vr̃ aũt hoc dicere de legalibus: q: dicit in nouiſſimis diebus: ſed de manicheis. Et iſtos demones vocat: q: inter oẽs hereſes plus dant dyabolo de honore: q: ponunt eũ ꝑnᵐ ex equo cũ deo bono ponẽtes eũ ꝑnᵐ viſibiliũ. Jmprobat aũt aplus hãc erroneã doctrinã duplr̃. i. ex intẽtiõe dei creãtis cibos. Scđo ex ꝯdõne creature ibi. (Ois creatura ꝛc̃.) Dicit ğ ꝙ ꝓhibent abſtinere: ꝛ h ꝯ intẽtionẽ dei q creauit eos ad ꝑcipiendũ. Geñ. i. ꝛ. 9. Sicut olera virẽtia dedi vob oia ꝛc̃. Sꝫ dicis. Nũqđ plãte pp aĩalia ꝛ herbe pp hoies? Rñ° dñ ꝙ ſic ſm ẽt phm in ꝑ pol. q: ipfectũ ordinaꝛ ad pfectius. Et iõ ſicut in gñatione eſt multiplex ꝑfectio p. ſ. plantaꝝ: deinde aĩaliũ: ꝛ vltio humana: ita in vſu reꝝ. Et io ad ꝑcipiẽdum: ſed cũ graꝝ actione. i. theſ. ſl. Jn oĩbus gr̃as agite: q: l. ꝯceſſa ſũt vobis a deo. ꝑo. Edẽt pauꝑes ꝛc̃. Sed illi q ꝑcipiunt cũ graꝝ actiõe ſunt fideles. Nullus. n. põt gr̃as agere deo in eo qđ illicitum eſt. Stultus. n. eſt q agit gr̃as de fornicatiõe deo: quia deus non eſt actor maloꝝ. Ergo ille gratias agit q hꝫ hoc ꝙ vſus ciborum ſit licitus. Et hoc quidem innoteſcit per fidem ſolam: ꝛ ideo dicit fidelibus.
¶ Deinde cũ dicit. (Qui nouerunt). Q: ois ꝛc̃. Jmprobat errorẽ ex ꝯdõne creature. Et ꝑmo ꝓponit creaturã eſſe bonã ſm ſe. Scđo q̃tum ad vſuꝫ. Dicit ergo. Ois creatura eſt bona. ſ. in ſua nã. Geñ. i. Uidit de⁹ cuncta q̃ fecerat ꝛ erãt valde bona ꝛc̃. A bono ẽt actore nihil ẽ niſi bonũ. Sed q: multa ſunt in ſe bona quoꝝ tñ vſus nõ eſt bonus: iõ ꝓbat oẽm creaturã eſſe bonã nõ ſolũ in ſe: ſed ꝛ q̃tuꝫ ad vſum. Et ꝑ ponit intẽtum. Secundo ꝓbat ibi. (Sctificaꝛ. n. ꝛc̃.) Dicit ğ: nihil reijciẽdum eſt. ſ. ex debito dĩne legis q̃uis ex alia cã ſic: ſicut venenũ comedere: in q̃tum tale nõ ẽ pctm̃: ſed reijciẽdum eſt in q̃tum ẽ mortiferꝫ. Silr̃ nec aliq̃ cibi in q̃tum res tales ſũt: nõ ſunt reijciẽdi: ſed in q̃tũ incitãt ad laſciuiã. Ergo ſꝫ diſcretiõeꝫ rõnis ꝛ ordinationẽ charitatis nõ ſunt reijciẽdi. Mat. 15. Oẽ qđ intrat in os nõ coinquinat hoiem ꝛc̃. Quare ğ aliq cibi in veteri lege ſunt ꝓhibiti. Auguſ. ponit rõnẽ ꝯ fauſtũ: q: in illoꝝ ſtatu nõ ſolum ꝑ vba: ſed ẽt ꝑ facta ꝓfiguratus eſt xp̃us. Et iõ in cibis veſtibus ꝛ ſacrificijs fuerunt figure futuri ſtatus. Nõ ğ ꝓhibenꝛ ſm ſe: ſed q: imundoruꝫ figure ſunt: ſicut porcus eſt ſignũ imunde vite. Et iõ ꝓhibitio carnis eius eſt ſignum ꝙ in lege xp̃i ẽ ꝓhibita ois imunditia. Et eſt exẽplum Augu. Hoc nomen fatuus põt ꝯſiderari: ſm ꝙ eſt vox cõpoſita ex lr̃is: ꝛ ſic ẽ bona: vel in q̃tum ſignum ꝛ ſignatiua talis rei: ꝛ ſic mala eſt ꝛ ꝓhibita. Ois ğ creature vſus ſm ſe eſt bonus. Cuius rõ eſt: q: ſi eſſet malus hoc nõ poſſet eſſe niſi i q̃tum dyabolus poſt pctm̃ hois accepiſſet ptãteꝫ ſup eos: q: ex q̃ hõ peccauit accepit i hoieꝫ ptãtẽ ꝛ eoꝝ q̃ ſunt eius. Sed ꝑ xp̃m eſt ablata hec ptãs: ꝛ hec vocaꝛ ſanctificatio. Unde omnia quecunq; bñdicimus exorciſanꝛ primo vbi eſt oratio expellens dyabolũ. Et iõ dicit. Sanctificatur. n. per verbum dei. i. per xp̃m qui oẽs ſanctificat. Jo. 17. Et per orationem fidelium. Jac. vltimo. Multum valet deprecatio iuſti aſſidua.

Cibi aliq i veteri lege erant ꝓhibiti: q: ſfigurabant xp̃m.

5 Fatu⁹ ex vi nois nõ eſt malũ: ſed ex ſignificatione

Lectio. II.

HEc ꝓponens fratribus bonus eris miſter xp̃i ieſu: enutritus vbis fidei ꝛ bõe doctrĩe quã aſſecut⁹ es. Jneptas ãt ꝛ aniles fabulas deuita. † Exerce ãt teipꝫ ad pietatẽ. Nã corpalis exercitatio ad modicũ vti

2. 2ᵉ. q. 80. c.

c lis eſt. Pietas aũt ad oĩa vtilis ē: p̄miſſiõeȝ
2ª 2ª. hñs vite q̄ nũc eſt ⁊ future. Fidelis ſmo ⁊
q.32. oĩ acceptõe dignus. In hoc.n.laboramus
art.5. ⁊ maledicimur: q2 ſperamus in deũ viuũ.
q eſt ſaluator oĩum hoīum maxime fideliũ.
¶ Supra reprobauit ſuꝑſticioſam ciboꝝ abſtinẽtiã: hic mãdat thimotheo vt doctrinã p̄miſſam ꝓponat fidelibus. Et p̄mo oñdit qd dȝ ꝓponere. Scdo qd dȝ vitare ibi.(Ineptas aũt ꝛc̃.) Proponit ḡ duas rões q̄re dȝ ꝓponere p̄miſſa. Unã ex cõmiſſo ſibi offõ. Scdaȝ ex eius educatione. Dicit ḡ. Hoc q̄ dixi ſupra.ſ. q̄ oĩs
a creatura eſt bona ⁊ q̄ nihil reijciendũ eſt ꝛc̃. Proponens ꝛc̃. Thimotheus.n. ꝯſtitutus erat in offõ miſterij xp̄i: q2 oẽs hñtes offm̃ p̄dicandi ⁊ regẽdi ꝯſtituunt̄ miſtri xp̄i.i.cor.4. Sic nos exiſtimet hõ vt miniſtros xp̄i ꝛc̃. Ille aũt eſt bonus miſter q ſequit̄ intentioneȝ dñi ſui: xp̄s aũt h̄ docuit. Mat.15. Nihil qd intrat i os coinqnat ꝛc̃. Et iõ hoc officiũ reqrit illõ: Itẽ ipſa educatio hoc reqrit. Prouer.22. Adoleſcens iuxta viã ſuam ẽt cũ ſenuerit nõ recedet ab ea ꝛc̃. Et iõ incõueniens eſt q̄ alꝗ nutriti veritate doctrine recedãt ab eius veritate. Unñ recedẽs a doctrĩa q̄ eccl̃ia ſuos puulos inſtruit nõ eſt bonus miſter xp̄i. Et iõ dicit.(Enutritus v̄bis fidei ꝛc̃.) Verbũ.n. dei eſt ſpũale nutrimẽtũ
b quo ſuſtentat̄ aĩa ſicut corpus p̄ cibũ. Deu.8. Nõ i ſolo pane viuit hõ: ſed in oĩ v̄bo qd ꝓcedit de ore dĩ ꝛc̃. Hoc verbũ fidei inſtruit p̄mo circa credẽda: ⁊ ſic dicit. Enutritus v̄bis fidei. Scdo circa agẽda: ⁊ ſic dič. Unñ ſubiũgit.(Et bone doctrine). Uel fidei verbũ quam ⁊ ſimplices hñt ⁊ bone doctrine quam ſpũales magri.
¶ Deinde cũ dicit.(Ineptas ꝛc̃.) Oñdit qd vitandũ
Fabu ſit: q2 fabule iepte ⁊ inanes. Fabula.n. ſm p̄hm ẽ cõpo
la eſt ſita ex miris: ⁊ fuerũt in p̄ncipio inuẽte: vt dicit p̄hs i
q̃daȝ poetria: q2 intẽtio hoīum erat vt inducerẽt ad ꝯgren
ꝯpoſi dũ virtutes ⁊ vitandũ vitia. Simplices aũt melius in
tio ꝛc. ducunt̄ rep̄ntationibus q̄ rõibus. Unñ in miro bñ repꝛſentato vr̄ delectatio: q2 rõ delectat̄ in collatione. Et
4 ſicut rep̄ntatio in factis eſt delectabilis: ita repreſentatio in verbis: ⁊ hoc ẽ fabula.ſ. dicere aliqua ⁊ repreſentãdo mouere volẽs ad aliqd. Sȝ antiq hẽbãt aliq̄s fabulas accõmodatas aliqb᷒ veris q v̄itatẽ occultabãt in fabulis. Duo ḡ ſunt i fabula: q̄.ſ. ꝯtineat veꝝ ſenſũ ⁊ rep̄ntet aliqd vtile. Itẽ q̄ ꝯueniat illi v̄itati. Si ḡ ꝓponat̄ fabula q̄ nõ põt rep̄ntare aliquã veritatẽ ẽ inanis ſed q̄ nõ ꝓprie rep̄ntat ẽ iepta ſicˉ fabule d thalmuth.
¶ Deinde cuȝ dicit.(Exerce te ꝛc̃.) Excluſa ſuꝑſtitioſa abſtinẽtia: hic cõpat abſtinẽtiã virtuoſam aliq̄s virtutibus. Et ſciendũ eſt q̄ iſte thimotheus erat hõ valde abſtinẽs. Unñ dič infra.5. Q2 modico vino vtat̄ ⁊ forte vt ſit ſollicitus de his q̄ ad miaȝ ꝑtinẽt: q2 q nõ parcunt ſibi frequẽter nec aliq̄s ꝑcunt. Et iõ inducit eũ vt
5 pietatẽ p̄ferat abſtinẽtie. Et p̄ inducit eũ ad pietatem. Scdo p̄fert eã abſtinẽtie ibi.(Nã corꝑalis ꝛc̃.) Tertio ꝯfirmat quoddam dictũ ibi.(Promiſſionem ꝛc̃.) Quarto dat formã docẽdi pietatẽ ibi.(Precipe h̄ ꝛc̃.) Dicit ḡ: exerce teip̄m ad pietatẽ. Pietas ẽ p̄ quã parentibus parietq3 beniuole offm̃ ĩpẽdimus: ſicut religio p̄ quã cultũ debitũ deo exhibemus. Pietas.n. ĩportat q̄dã affectionẽ ad ſuũ p̄nm̃. Principiũ aũt ḡnationis eſt pr̄ ⁊ p̄ria. Et iõ opȝ q̄ hõ circa eos ſit beniuolus. Pater aũt oĩum eſt deus. Malac.i. Si ego pr̄ vbi eſt honor meus. Et iõ nomẽ pietatis ẽ deriuatũ ad cultũ dĩ: vt dicit. Augu.4.de ciui.dei. Unñ euſebia ẽ idẽ qd pietas. Job.28. Ecce pietas ipſa eſt ſapia ſm aliã trãſlationẽ vbi nr̃a h̄ hȝ. Ecce timor dñi ipſa eſt ſapia.ꝛc̃. Tit.i.

In agnitione veritatis q̄ eſt ſm pietatẽ. Sed q̄tũ ad d
terrenã pietatẽ cõpetit pietati vt hõ ſit beniuolus cõpatriotis: ſed q̄tũ ad xp̄ianã pietatẽ reqrit̄ vt hõ oib᷒ hoībus ſit beniuolus: q2 oẽs ſumus eiuſdẽ p̄rie. Et iõ pietas ſumit̄ ꝓ miã. Cũ ḡ dicit. Exerce teip̄m ad pietatẽ: põt accipi v̄ȝ q̄ ꝑtinet ad cultũ dei ⁊ ad opa mĩe exhibẽda. Glo. ad pietatẽ.i. ad cultũ oĩpotẽtis dei ⁊ opa miſericordie. Et dič: exerce nõ fac: q2 exercitiũ dič ꝓmptitudinẽ: ⁊ h̄ iõ: q2 exercitatus facit leuius: delectabilius ⁊ ſtabilius. ꝓuer.24. Diligẽter exerce agrũ tuũ.
¶ Deinde cũ dicit.(Nã corꝑalis ꝛc̃.) Prefert eã abſtinentie. Et p̄mo oñdit ad qd vȝ exercitatio corꝑal̄. Secundo ad qd pietas ibi.(Pietas aũt ꝛc̃.) Corꝑalis exercitatio ieiuniũ ⁊ hmõi: l3 ſua nã nõ ſunt bona: ſed pe- a
nalia: ⁊ ſi hõ nõ peccaſſet nihil hoꝝ fuiſſet: ſed ſũt bona medicinalia. Sicut.n. reubarbaꝝ eſt bonũ inq̄tuȝ Cor-
reuelat a colera: ſic ⁊ iſta inq̄tũ cõprimũt ꝯcupiſcen- pora
tias: ergo ad iſtud modicũ ſunt vtilia.i.cor.9. Caſtigo lẽ ex-
corpus meũ ⁊ in ſeruitutẽ redigo ꝛc̃. Col.3. Mortifi- erci-
cate mẽbra vr̄a q̄ ſunt ſuꝑ terrã ꝛc̃. Et iõ ſi hõ eſſet in tatio
ſtatu in quo nõ poſſet peccare nõ indigeret ieiunio ⁊ nẽ ad
hmõi. Unñ Chriſoſtomus ſup Mat. Uenit ieſus ꝛc̃. di modi
cit Joãnes purus hõ indigebat medicina ieiunij: xp̄s cũ eẽ
deꝰ erat ⁊ nõ purꝰ hõ: ⁊ iõ hmõi non idigebat ḡ ad mo vtileȝ
dicũ vtil̄ ẽ: q2 tm̃ ad morbũ pctĩ cãnal̄ n̄ ſpũal̄: q2 aliq̄n quo i
p̄p̄ abſtinẽtiã hõ ĩ accidiã īaneȝ gl̃iam ⁊ hmõi icurrit. telli.
¶ Deinde cũ dicit.(Pietas aũt ꝛc̃.) Prefert abſtinen b
tie pietatẽ ⁊ accipit̄ hic vtroq3 mõ.ſ. p̄ cultu dei ⁊ mĩa ⁊ eſt ad oĩa vtilis q2 ad oĩa pctã delẽda. Eccl.3. Igneȝ ardẽtẽ extinguit aqua: ⁊ elemoſyna reſiſtit pctĩs. Iteȝ ad bona ꝓmouenda. Eccl.17. Elemoſyna hoīs quaſi ſacculus ꝛc̃. Itẽ ꝓmerent̄ ſpãlẽ dei miam. Mat.5. Btĩ miſericordes qm̃ ipſi miſericordiã ꝯſequẽt̄. Et iõ ad h̄ deſignandũ dñs Mat.25. ſpãl̄ cõmemorat opa miſericordie qd ꝓbat ſubdens.(Promiſſionẽ hñs ꝛc̃.) In p̄ceptis.n. decalogi vnũ ſolũ inuenit̄: qd ꝑtinet ad pietatem.ſ. honorare patrẽ ⁊ matrem: ⁊ ſub illo ꝯtinent̄ oĩa p̄cepta ad qdcunq3 beneficiũ impendendum ꝓximo: ⁊ hoc eſt ſolũ p̄ceptum inter ea q̄ ad primum eſt habens ꝓmiſſioneȝ.ſ. vt ſis longeuus ꝛc. Exo.20. Et 4
apl̄s hic interpretat̄ longeuus ſm vitã p̄ntẽ ⁊ futurã. Unñ dicit.(Uite q̄ nunc eſt ⁊ future). Prouer.3. Lon-
gitudo dieꝝ in dextera eius. Sed tunc eſt qd: q2 aliq̄n Dile-
inuenit̄ aliq̄s pietatẽ ſequẽs: q tñ nõ eſt lõgeuus. Rñ- ctiões
deo ſicut dicit p̄hs hec bona tp̄alia in tantum ſunt bo- parẽ-
na inq̄tum vtilia ad felicitatẽ. Unñ ſi q̄s haberet ſatis tuȝ q̄
de tp̄alibus q̄ p̄p̄ ipſa impedirent̄ a bono virtutis ⁊ fe- re nõ
licitatis: hoc nõ eẽt ſibi ad bonã fortunã: ſed ad malaȝ ſeq̄t̄
vt dr̄.10. Ethi. ⁊ longitudo vite eſt vnum de tp̄alibus aliq̄n
in tãtum bonum inq̄tuȝ coadiuuat ad virtutẽ. Aliq̄n lõge
autẽ eſt occaſio ad peccãdum: ⁊ iõ deus aliq̄n ſubtra- uitas
hit eã hoī: non q2 deficiat a ꝓmiſſiõe: ſed q2 dat qd me- vite.
lius eſt. Sap.4. Raptꝰ ẽ ne malicia imutaret cor eius ꝛc. Alia eſt qd: q2 aplus p̄fert pietatẽ corꝑali exercita- 5
tioni: q2 hȝ ſpem vite preſentis ⁊ future. Sed nunq̄d corꝑalis exercitatio nõ hȝ ſpem: alias ieiunans nõ mereret̄ vitã eternã. Rñdeo q̄ñ due v̄tutes ſunt ⁊ vna cõtinet aliã: illud qd eſt ſuꝑioris virtutis p̄ ſe cõpetit ei: p̄ accidens autem inferiori: virtus aũt cui competit per ſe mereri vitã eternã eſt charitas: cuius ꝓprius ⁊ immediatus effectus eſt pietas. Et ideo ſm ꝓpriam rõnem attingit ad merendã vitã eternã: abſtinẽtia autem nõ: niſi inq̄tum ordinatur ad charitatẽ ⁊ pietatẽ: q2 ſi ieiunans non refert hoc ad dilectionẽ dei non meret̄ vitam eternã. Tertia queſtio eſt: q2 dicit hic Ambro. in glo. Omnis ſumma diſcipline xp̄iane i miſericordia ⁊
pietate

pietate eſt quā aliqs ſequēs ſi lubricū carnis patiat̄ ſi ne dubio vapulabit: nō tñ peribit. Ubi pmo eſt dubiū de pma eius parte: qr miſericordia ꝛ pietas immediate ordinant̄ ad charitatē: in qua eſt ſūma xpiane religionis. Rñdeo. quoridā fuit opīo ſicut Aug. dicit. 10. de ciuitate dei: q̄ exercentes pietatis operā q̄ʒcūcuq; faciant pctā carnalia finalr non pereunt eternalr. Et ad h̄ ē auctoritas iſta. Itē qd̄ habet̄ Mat. 25. Ubi dānandis ſolū improperat defectū miſericordie. Ergo debet̄ pena eterna ſolū imiſericordibus. Augu. aūt dicit ꝯtrium: qr apl̄s dicit. q talia agūt regnū dei ꝛc̄. Quāticūq; .n. exercitet̄ quis in miſericordia ſi in morte eſt in pctō mortali nō intrabit in regnū. Ad oppoſita dōm eſt qd̄ nō eſt miſericors q ſibi nō miſeret̄: ſm illud Eccl. 30. Miſerere aīe tue placēs deo. Et h̄ vt hō ꝯiungat̄ deo p amorē alias nō eſt miſericors. Ad illud euāgelij rñdet Aug. q̄ non qcūq; peccat detrudit̄ in infernū ſtatim: qr remanet ei locus penitētie; ſed ille detrudit̄ q finalr moritur in pctō ꝛ ptinet penitentia ad miſericordiā. Sed qd dicit lubricū ꝛc̄. Rñdeo dōʒ eſt q̄ loqt̄ de lubrico mortali. Et q̄ dicit nō pibit lʒ hoc nō ſit ex ꝯdigno: tñ eſt ex congruo inq̄ʒtum diſponit̄ alius ad bonū. Dñs ēt poſt lapſum hoīem reparet. Et hoc pcipue vr̄ eē in pietate: qr hō benefaciendo aliqs inducit alios ad orādū p ſe ꝛ dñs donat aliqñ veniam pctōribus pcib⁹ ſcōrum inq̄ʒtū impetrat̄ eis venia pctōꝝ ꝛ donū gratie: qr homo poteſt mereri ex congruo alteri primam gratiam: alias pro nihilo oraret eccleſia pro peccatoribus.

¶ Deinde cū dicit. (Fidelis ſmo ꝛc̄.) Oñdit q̄ pmittit̄ nobis futura vita: ꝛ pmo oñdit hoc ex labore ſcōꝝ. Scdō ex eoꝝ ſpe ibi. (Qr ſperamus ꝛc̄.) Tertio ex benignitate dei ibi. (Qui eſt ꝛc̄.) Dic̄ g̃. Sermo: q̄. ſ. pietas hʒ pmiſſionē ꝛc̄. Eſt fidelis. Qd̄ ſupra expoſitū ē. Et q̄re? In hoc. n. i. pp hoc vt ꝯſeq̄mur vitaʒ eternam laboramus. 2. Thi. 2. Laborātē agricolā: opʒ p⁹ de fructibus pcipere ꝛc̄. Itē vt bñfaciamus ꝛ vt mala ſuſticamus. Uñ dicit. (Bñdicimus ꝛ maledicimur. Jac. 1. Patientia opus pfectū hʒ. Et Ro. 5. Et ſuſtinem⁹ pp ſpeʒ vite: qr ſpamus in deū viuū q eſt actor vite pñtis ꝛ future. Itē ex offō dei cui⁹ eſt ſaluare. Eſa. 43. Nō ē abſq; me ſaluator. Et iō incarnatus eſt deus, ꝛ vocat⁹ eſt ieſus. Mat. 1. Ipſe. n. ſaluū faciet pplʒ ſuū a pctīs eoꝝ. Et xp̄s ē ſaluator: qr ſaluat ſalute corꝑali quo ad oēs. Et iō dicit. (Oium hoīum). Itē ſpūali: ꝛ iō dicit. (Et maxime fidelium.)

Lectio. III.

Precipe hec ꝛ doce. Nēo adoleſcētiā tuā ꝯtemnat: ſed exemplū eſto fideliū: in verbo: in cōuerſatione in charitate: in fide: in caſtitate. Dum venio attende lectioni: exhortationi ꝛ doctrine. Noli negligere gratiā q̄ in te eſt: q̄ data eſt tibi p ꝓphetiā cum impōne manuū pſbyteri. Hec meditare: i his eſto: vt pfectus tuus manifeſtus ſit oībus. Attende. n. tibi ꝛ doctrine: inſta i illis.
3' qō. Hoc. n. faciēs: ꝛ teipʒ ſaluū facies ꝛ eos q
42. ar te audiūt. Seniorē ne icrepaueris: ſʒ obſecra
tic. 2°. vt prēʒ. Juuenes vt fratres: anus vt matres: iuuenculas vt ſorores in oī caſtitate.

¶ Supius apl̄s hortatus eſt thimotheū ad pietatem hic dat ei formā docēdi pietatē: cui pmo iniūgit vt pietatē doceat. Scdō quō ſit idōeus ad docēdū ibi. (Nemo ꝛc̄.) Tertio quō diuerſos diuerſimode doceat ibi. (Seniorē ꝛc̄.) Doctrina vō pietatis in duobus ꝯſiſtit ſ. in agēdis ꝛ credēdis. Agēda gr̄ nō ſolū debēt iſtrue re ſi ſunt auctoritatē hñtes: ſed ēt pcipere: ꝛ ideo dicit. (Precipe hec ꝛc̄.) Ti. 2. Argue cū oī imperio. Quantū ad credenda dicit. (Et doce). Mat. vlt. Docete oēs gentes ꝛc̄. Job. 4. Ecce docuiſti plurimos ꝛc̄.

¶ Deinde cū dicit. (Nemo ꝛc̄.) Oñdit quō poſſit eſſe ydōeus ad pdicta. Et p ad pcipiēdū. Scdō quō ad docendū ibi. (Dū venio ꝛc̄.) Circa p⁹ duo facit: qr primo docet quō dʒ excludere ꝯtēptū. Scdō manifeſtat p qd excludendū ſit ibi. (Sed exēplū ꝛc̄.) Preceptū efficaciā nō hʒ: niſi p auctoritatē pcipiētis: ꝛ iō qñ auctoritas ꝯtemnit̄ pceptum fruſtrat̄: qd maxime fit in adoleſcentia: qr tales non credunt̄ prudentes eſſe. Unde ſʒ pbm: nemo iuuenes eligit duces. Et iō dicit. (Nemo ꝛc̄.) Quaſi dicat. Lʒ ſis iuuenis: mores tamen repreſentant ſenectutem. Tob. 1. Cum eſſet iunior ꝛc̄.

¶ Deinde oñdit quō excludit̄ cōtēptus dicens. (Sʒ eſto ꝛc.) vt. ſ. talē exhibeat ſe vt ſit exemplū faciēdi qd verbo docet. Et notandū q̄ in his in qbus platus ē exemplū eſt multiplex dña. Quedā. n. ordinant̄ ad primum: q̄dam ad deū: q̄dam ad ſe. Quantū ad p⁹ dicit: (Exemplū eſto fidelibus): vt. ſ. qd vbo pcipis impleas ope p⁹ Pet. vlti. Forma facti gregis ꝛc. Et hoc in locutione. Uñ dicit. (In verbo). ſ. ponderato: ordiato ꝛ circūſpecto. Col. 4. Sermo veſter ſemp i gratia ſale ſit cōditus. 1. Pe. 4. Si qs loqt̄ quaſi ſermones dei. Iteʒ in ꝯuerſatione exteriori: vt ſicut excellit loco ꝛ dignitate: ita ꝛ honeſta ꝯuerſatione. 1. Pe. 2. Cōuerſationē vr̄am inter gentes hñtes bonā ꝛc. Math. 5. Uideāt opa veſtra bona ꝛ glorificent prēm vr̄m q in celis ē ꝛc. Quātum ad deū ordinat̄ charitate q̄ pficit affectū. Uñ dic̄. In charitate. pme Cor. 13. Si linguis hoīum loquar ꝛc. Col. 3. Super oīa charitatem hñtes ꝛc. Itē p fideʒ que illuminat intellectum. Uñ dicit (In fide). Heb. 11. Sine fide impoſſibile eſt placere deo ꝛc. Qd̄ ſpecialr cōpetit platis qui ſunt cuſtodes fidei. Uñ Luc. 22. ſpecialiter dñs orat pro fide petri dicēs. Ego pro te rogaui petre: vt non deficiat fides tua. Quātum ad ſe ordinat caſtitas: qr indecens eſt nimis vt vita miniſtroꝝ diſcordet a vita dñi. Eccle. 10. Scdʒ iudicem ppli ſic ꝛ miniſtri eius ꝛc. Chriſtus autem ſic caſtitatem dilexit vt de virgine vellet naſci ꝛ ipſe eam ſeruauit.

¶ Deinde cū dicit. (Dū venio ꝛc.) Oñdit quō ſit ydoneus ad docendū: ꝛ pmo facit hoc ſcdō aſſignat rōnē pmiſſe monitionis ibi. (Noli negligere ꝛc.) Per duo aūt eſt ydoneus ad docēdū. ſ. p lectionē in quo acqrit ſciam: ꝛ p exercitium in quo efficit̄ ꝓmptus. Et ideo dicit. (Dū venio attende lectioni). ſ. libroꝝ ſcōꝝ. pmi Macha. 12. Habentes ſolatio libros ſcōs. Joā. 5. Scrutamini ſcripturas. Et hoc ſignificat̄. Exod. 25. Ubi dr̄ q̄ ſemp in archa dñi debebāt eſſe vectes in circulis ꝛ circuli in angulis q̄ſi ſemp pati ad portandū. Ad exercitiū aūt neceſſaria eſt exhortatio nr̄a q̄ʒtū ad agēda doctrina q̄ʒtum ad cognoſcenda. Jere. 3. Dabo vobis paſtores iuxta cor meū ꝛ paſcent vos ſcia ꝛ doctrina.

Docto riduo ſūt neceſſaria.

¶ Deinde cū dicit. (Noli ꝛc.) Ponit rōnem monitionis pmiſſe: ꝛ pmo pōit cāʒ ex dono ſuſcepto. Scdō cāʒ ex pmio expectato ibi. (Attende tibi ꝛc.) Itē pmo ponit rōnē. Scdō oñdit quō qd in rōne ꝯtinet̄ ipleri pōt ibi. (Hec meditare ꝛc.) Dicit g̃. (Noli ꝛc.) Quaſi di. Ita attēde: qr q recipit grām nō dʒ in ea negligēs eē: ſed in ea fructificare dʒ. Mat. 25. Seruus abſcōdēs in terra pecuniā punit̄ pp negligētiā. (Noli g̃ negligere grāʒ ꝛc.) Per h̄ intellige vel dignitatē epalem vel do-

e
In p̄ſ/
miti/
ua ec/
cleſia
nullo
aſſu/
meba
tur in
ep̄m
niſi el/
ſet ele
ctus a
deo.
2
In cō
ſecra/
tione
ep̄o/
ruȝ ⁊
ſi plu
res cō
ueni/
ant
vnus
tñ eſt
p̄nci/
palis
3

num ſcie vel p̄phetie vel miraculoꝝ: quoꝝ nihil dȝ negligi. 2. Coꝛ. 6. Ne in vanū grām dei recipiatis ⁊c̄. Dico grām q̄ data eſt tibi p pphetiā. i. p diuinā inſpirationē. Nā in p̄mitiua eccleſia vbi pure ⁊ pp deū electiones fiebāt nullus aſſumebaẜ ad ep̄atū niſi p electionem diuinā: ſicut electus eſt Ambꝛo. ⁊ Nicolaus. Et hanc inſpirationē vocat h̄ pphetiā. Un̄ gloſ. dicit. i. p ſcōꝝ electionē: q: ſci nō eligebāt quē a deo nō ſciebāt electū. Itē aplſs p̄uidebat hunc pfutuꝝ eſſe pplo. pꝛouer. 29. Cū pphetia defecerit. i. talis modus electiōis diſſipabiẜ pplſs. Et quō. Cū impōne manus p̄ſbyteri. Alia lr̄a hȝ manuū p̄ſbyteri. Et ſicut dictū eſt noīa p̄ſbyteri vel ep̄i ſunt pmiſcua: q: ſacerdotes ⁊ p̄ſbyteri. i. ep̄i erant q recipiebanẜ cū manus impōne. Num. 27. Uoca Joſue ⁊ impōe manū tuā ſup eū ⁊c̄. Dn̄s ēt impoſuit manū pueris vt dr̄ Mat. 19. Itē apl̄i. ſeptē dyaconibus. Act. 6. Et iō ordinādis in ep̄m imponuẜ manus. Sed qō eſt cū ep̄s debeat oꝛdinari a tribus: quare hic dr̄ ſingulari numero p̄ſbyteri. Rn̄deo hoc iō dicit: q: ⁊ ſi pueniant multi tñ vnus eſt p̄ncipalis ⁊ alij coaſſiſtētes: tñ pōt dici q̄ tūc hec pſtitutio nōdū erat: ⁊ tūc pauci erāt ep̄i q nō poterāt ↄgregari. Alia lr̄a hȝ p̄ſbyteri. i. illoꝝ q ſibi impoſuerunt manus nō inq̄tū hoīes: ſed inq̄tū p̄ſbyteri. Et hec impoſitio ſignificat collationē grē: non q̄ miniſtri dent grām: ſed q̄ ſignificant grām dari a xp̄o. Un̄ illoꝝ eſt ſolū q ſunt miniſtri xp̄i. Et iō dicit p̄ſbyterij vel p̄ſbyteri: q: manus impōſ alia eſt q̄ fit a dyaconibus: ⁊ alia q̄ fit a p̄ſbyteris.

3 ℭ Deinde cū dicit. (Hec meditare ⁊c̄.) Oñdit quō impleaẜ qō dictū eſt: vt. ſ. ↄtinue mediteẜ ea q̄ ſpectant ad officium ſuū. Heb. vlti. Ipſi. n. puigilant quaſi rōnem p animabus veſtris reddituri: vt cum gaudio ⁊c̄. Hec ergo meditare. i. frequenter cogita q̄ ſunt ad curā gregis tui. In his eſto. i. tota virtus tua ſit ad hoc. Et quare? Ut pfectus tuus ⁊c̄. Mat. 5. Nemo accēdit lucernam ⁊ in abſcōdito ponit ⁊c̄. Phil. 4. Modeſtia vr̄a nō ſit oīb' hoībus ⁊c̄. Et hec dȝ ſeruare pp p̄miū expectatum: pp qō ſubdit dicens. (Attēde tibi ⁊ doctrīe). Aliqui ſic attendūt doctrine q̄ ſui curā negligūt: ſed aplſs dicit q̄ p̄mo attēdat ſibi ⁊ poſtea doctrine. Eccl. 30. Miſerere aīe tue placens deo ⁊c̄. Un̄ ieſus cepit facere ⁊ docere.

4 ℭ Inſta in illis). i. inſtāter exerce. 2. thi. 4. Inſta oportune. Et fructus erit ex hoc copioſus: q: hoc faciens ⁊ teipm̄ ⁊c̄. Et hoc eſt magnū Jac. 5. Qui ↄuerti fecerit pctōꝛē ab errore vie ſue ſaluabit aīam ſuam a moꝛte ⁊c̄. Dan. 12. Qui ad iuſtitiā erudiūt mltos q̄ſi ſtelle ⁊c̄. Un̄ doctoꝛibus debeẜ premium aureole.

ℭ Deinde cū dicit. (Senioꝛem ⁊c̄.) Oſtendit quō diuerſimode diuerſis ſuā doctrinā dȝ tradere: ⁊ ponit duas diuerſitates. Unā ſm etatē. Aliā ſm ſexū. Scd̄um etatē. Primo q̄tum ad viros. Scd̄o q̄tū ad feminas ibi. (Anus ⁊c̄.) Dicit ḡ. Senioꝛē ⁊c̄. Leuit. 19. Honoꝛa pſonā ſenis. Et iō nō ſūt moꝛdaciter increpādi: ſȝ obſecrandi. p̄me. Pe. 5. Senioꝛes q in vobis ſunt obſecro

5 cōſenioꝛ. Et ſi petrus ſenioꝛ hoc faciebat: q̄to magis iuuenis. Sed ↄ Eſa. 65. Puer centū annoꝝ moꝛieẜ: ⁊ pctōꝛ centum annoꝝ maledictus erit. Rn̄deo dōȝ eſt q̄ ſenex ppter excedentē maliciā pdit honoꝛē ſenectutis: ⁊ tunc increpādus. (Juuenes ⁊c̄.) Matt. 23. Oēs vos fratres eſtis. Ezec. 34. Cū auſteritate impabitis eis. Ex pte femiaꝝ eſt dr̄ia etatū: (q: anus vt matres) maxime q̄ nō ſunt iuuenes. infra. 5. Uiduas honoꝛa. Juuenculas vt ſoꝛoꝛes: ex amoꝛe charitatis. Et h̄: i oī caſtitate. Q: amoꝛ ſpiritualis ad mulieres degenerat in carnalē: ideo in his que ad iuuenculas ptinēt adhibenda eſt caſtitas: ⁊ ideo aplſs addit hoc. Unde papa ſcribens eis dicit. (Dilectis in xp̄o). Sed viris ſimplr̄ dicit: dilectis filijs.

CAP. V.

Uiduas honoꝛa: q̄ vē vidue ſūt. Si que aūt vidua filios aut nepotes hȝ diſcat p̄mū domū ſuam regere: ⁊ mutuā vicē reddere parētibus. Hoc. n. acceptū eſt coꝛā deo. Que aūt vere vidua eſt ⁊ deſolata ſpet in deum: ⁊ inſtet obſecrationibus ⁊ orōnib' nocte ⁊ die. Nā q̄ in delitijs eſt viuēs moꝛtua eſt. Et hoc precipe vt irrep̄henſibiles ſint. † Si qs aūt ſuoꝛ ⁊ maxime domeſticoꝝ curā nō hȝ fidē negauit: ⁊ eſt infideli d̄terioꝛ. 2ª 2ᵉ. q. 32. ar. 3 a

ℭ Supꝛa inſtruxit thimotheū de vſu ciboꝝ ⁊ de abſtinentia: hic inſtruit eum de diſpenſatione ciboꝝ q̄ fit ſpūalibus pſonis. i. q̄ diſpenſabanẜ viduis ⁊ doctoꝛib'. Primo ḡ inſtruit eū de viduis. Scd̄o de doctoꝛib' ibi. (Et q bn̄ p̄ſunt ⁊c̄.) Circa p̄ᵐ p̄mo oñdit quō viduis ⁊ doctoꝛibus ſunt miniſtranda alimēta p eccleſiā. Scd̄o q̄lis vidua ſit eligēda ibi. (Uidua eligaẜ ⁊c̄.) Itē p̄ oñdit q̄libus viduis ſit ſubueniendū. Scd̄o manifeſtat qō dixit ibi. (Si qua aūt ⁊c̄.) Tertio oñdit rōnē dcōꝝ ibi. (Si qs ⁊c̄.) Dicit ḡ viduas honoꝛa nō ſolū reuerētiā exhibēdo: ſed nec̄ia tribuēdo. Hec. n. duo itelligūẜ in v̄bo honoꝛis. Un̄ in p̄cepto honoꝛādi parētes itellr̄ ēt de ſubuētiōe. q. d. In neceſſarijs puide. Et h̄ ic obſeruatū eſt a p̄ncipio ecclīe. Act. 6. Factū ē murmur grecoꝝ aduerſus hebꝛeos: eo q̄ deſpicereñẜ i miniſterio q̄tidiano vidue eoꝝ. 2. Mach. 3. In tēplo pecunia poſita ad alimoniā viduaꝝ ⁊ pupilloꝝ. Sed q̄s viduas? Illas q̄ vē ſunt vidue. Uidua dr̄ q̄ſi a viro idua. i. diuiſa. Nā vidua v̄e eſt illa q̄ nō hȝ alias pſonas a quibus ſuſtenteẜ: ⁊ huic neceſſaria dabanẜ de elemoſynis fidelium.

ℭ Deinde cū dicit. (Si qua aūt ⁊c̄.) Exponit q̄ ſūt vē vidue. Et p̄mo oñdit q̄ nō ſunt vere. Scd̄o q̄ ſunt vere ibi. (Que aūt ⁊c.) Circa p̄ᵐ p̄mo agit de inſtitutiōe earū q̄ ſunt vere vidue. Scd̄o rōnē aſſignat ibi. (Hoc. n. ⁊c.) Inſtruit ḡ hmōi q̄ diſcāt domū ſuā regere. Tob. 10. Docuerunt filiā ſuā regere familiā ⁊c. Et dicit p̄ᵐ: q: vidua q̄ aſſumiẜ ad puiſionē ſibi ab eccleſia fiendā dȝ eſſe cū honeſtate vigilās. Et hoc eſt qō dicit. Si diſcat ⁊c. Itē dȝ ſuis parētibus ſeruire: ⁊ iō dicit. (Mutuā ⁊c.) Q. d. Sicē parētes eā nutrierūt: ita ⁊ ipſa eos ſi hȝ eos. Et hui' rō aſſignaẜ cū ſubiungit dicēs. (Hoc enim eſt acceptū ⁊c.) Quia hec non ſolū hoībus ſiūt: ſed deo. Et hoc pȝ: q: dn̄s de hoc ſpāle mandatū d̄dit. Exo. 20. Qō ēt dn̄s ieſus in euāgelio noluit p̄termitti. Itē h̄ nā docet: vt hō recōpenſet beneficia impendētibus: ⁊ nulli tantū impenderūt quantum parentes.

5 ℭ Deinde cū dicit. (Que aūt vere ⁊c.) Tractat d̄ veris viduis. Primo oñdens q̄ vere ſint vidue. Scd̄o q̄liter inſtruende ſunt ibi. (Spet in deū ⁊c.) Dicit ergo. Que aūt ⁊c. deſolata. i. q̄ nō hēat ↄſolationē humanā. ſ. filios vel parētes. Et talis q̄ nō hȝ aliud ↄfugiū niſi q̄ ſperet in deū ēt q̄tum ad tpalia ſubſidia p eccleſiā ſuſtētata. Et dȝ inſtitui p̄mo vt exerciteẜ in bonis. Secundo vt caueat a malis ibi. (Et hoc p̄cipe ⁊c.) Circa p̄ᵐ duo facit: q: p̄mo oñdit qbus dȝ occupari h̄ vidua. Scd̄o rōnem aſſignat ibi. (Nā vidua ⁊c.) Dicit ergo. Speret in deo ⁊ actū ſpei cōuenientē exerceat qō ſit p orōnem: q: obtineẜ p hanc qō ſperaẜ. Oꝛatio. n. eleuatio eſt mentis in deū: obſecratio eſt poſtulatio p aliqua ſacra. Et dicit. (Die ⁊ nocte): q: impoſſe eſt q̄ animus

1 boīs ſit ſine aliq̄ cura. Et iō erḡ vidua nihil h̄ȝ in quo
occupeť oȝ vacare ſp̄ deo. Luc. 2. Anna n̄ diſcedebat d̄
tēplo ⁊c. Judith. 8. fec̄ cubiculū i ſupiori ad orandum.
¶ Deīde cū dic̄. (Nā q̄ ⁊c.) Reddit rōnem quare oȝ
ſemp̄ vacare orationi. ſ. q: impoſſibile ē ꝙ animus nō
occupeť circa aliquā dlectationē. Et cū animus ocioſ̄
nō occupať vtilib⁹ oȝ ꝙ occupeť carnalib⁹. Et iō dic̄ ꝙ
vidua ſic deſolata vacet orōnibus: q: ſi nō h̄ȝ hanc dat
ſe delicijs: ⁊ ſic mortua ē morte pcti. Apo. 3. Nom̄ h̄ēs
ꝙ viuas ⁊ mortu⁹ es ⁊c. Eſa. 38. Uiuens. ſ. interi⁹ viuēs
.ſ. exterius ɔfitebiť tibi. Et licet delitie ſint oībus hoī/
bus occaſio mortis: ſpāliter tn̄ mulieribus: q: ex ſui nā
habent ai molliciē. Cū ḡ delitie emolliant aīum neceſ/
3 ſe ē ꝙ mulieres multo plus emolliant. Jer. 31. vſq̄quo
delicijs diſſolueris filia vaga. Apoc. 18. Quātū glori/
ficauit ſe ⁊ i dlitijs fuit tm̄ date illi tormētū ⁊ luctū ⁊c̄.
¶ Deidecū dic̄. (Et h̄ p̄cipe ⁊c̄.) Oñdit ꝙ inſtrui de
bēt cauere ſibi a malis. Et iō dic̄ ꝙ ēt prohibeat h̄ p̄ci/
piēs ꝙ mulieres q̄ ab ecclīa ſuſtētant ſint irreprehen
ſibiles. Ps. Domum tuam domine decet ſanctitudo.
¶ Deinde cū dic̄. (Si qs aūt ⁊c.) Aſſignat rōnē hui⁹
qḋ dixit (diſcat p̄mū ⁊c.) dicēs ꝙ oȝ ꝙ circa h̄ inſtruať
vidua: q: h̄ eſt de neceſſitate. Et iō dicit: ſuoꝝ q̄rū. ſ. cu
ra ei incumbit ⁊ maxime domeſticoꝝ. Cañ. 2. Ordina/
uit in me charitatē. Et ſicut aug. dicit poſſumus oīb⁹
1 bene velle: ſȝ illi q ſunt nobis cōiuncti eſtimanť quaſi
q̄dā ſors: ⁊ iō magis diligenti. Ambroſius in libro de
officijs dicit: ꝙ rō huius ē: q: forte his q̄bus nō eſt ve
recūdū ſuſcipere a ſuis eſſet verecūdū ſuſcipe ab aliȷ̄s.

Fide/lis ⁊ i/fideli/s pec/cata/ diſtin/guit

¶ Fidē negauit p̄ opa. q: ſi non ſeruat fideȝ his quos
nā copulauit ɔſequēs ē ꝙ nec aliȷ̄s. Tit. 1. Confitētur
ſe noſce deū factis aūt negāt ⁊c. Sed nunq̄d ē h̄ veꝝ.
⁊ eſt infideli deterior? Cui⁹ ɔtrariū videť p̄ aug. Jo.
15. Si nō veniſſem ⁊c. q: ſup̄ hoc dicit ꝙ ibi loquitur d̄
peccato infidelitatis: qḋ eſt grauius ceteris peccatis:
q: peccata in deū ſunt grauiora q̄ȝ q̄ in p̄ximū. Reſpō
deo ꝙ ſtatus fidelis ab īfideli pōt dupliciter ɔſiderari.
Primo q̄ȝtum ad ſtatū peccati. ⁊ ſic infideles ſunt in pe
iori ſtatu: q: nihil agūt deo acceptū: nō aūt ſi ɔſidereť
q̄ȝtū ad vnū peccatū. Fidelis enī ⁊ infidelis ſi mechēť
4 plus peccat fidelis: q: facit iniuriā fidei. Et ſic dicit ꝙ
ſi fidelis ɔtēnit curā parentū grauius peccat q̄ȝ ſi hoc
faceret infidelis. ſcḋe Pe. 2. Melius erat eis nō cogno
ſcere viā iuſtitie q̄ȝ poſt agnitionē retrorſum ɔuerti ⁊c̄.

Lectio. II.

Vidua eligatur non minus ſexa/
ginta annoꝝ q̄ fuerit vnius viri
vxor in opibus bonis teſtimo/
niū habens ſi filios educauit: ſi
hoſpitio receperit: ſi ſanctorū pedes lauit:
ſi tribulationē patientib⁹ ſubminiſtrauit: ſi
5 omne op⁹ bonū ſubſecuta ē. Adoleſcentio
res āt viduas deuita. Cū enī luxuriate fue/
rint i xp̄o nubere volūt habētes dānatiōeȝ:
quia primā fidē irritā fecerūt. Simul auteȝ
⁊ ocioſe diſcūt circūire domos: non ſolum
ocioſe: ſed ⁊ v̄boſe ⁊ curioſe loquētes que
non oportet. Uolo aūt iuniores nubere: fi/
lios procreare: matresfamilias eſſe: nullaȝ
occaſionē dare aduerſario maledicti grā.
Jam enim q̄dam conuerſe ſunt retro poſt
ſathanam. Si quis fidelis habet viduas ſū
miniſtret illis: vt non graueť eccleſia vt his b
que vere vidue ſunt ſufficiat.

¶ Supra oñdit viduas ab ecclīa eē ſuſtētandas. hic
oñdit quales ſunt ſuſtētande. Et p̄mo oñdit qualis ſit
eligēda. Scḋo q̄liꝰ vitāda ibi. (Adoleſcentiores ⁊c.)
Circa p̄mū tria facit: q: p̄mo oñd it eē eligēdā ex tēpe.
Scḋo ex caſtitate. Tertio ex bonoꝝ opeꝝ exercitio.
Ex tp̄e q: ſexaginta annoꝝ. Sed de q̄ electione agit?
Ad hoc pōt r̄nderi dupliciter. Uno mō ꝙ loq̄ť de ele
ctiōe qua eligitur ad p̄ſidenduȝ gubernationi aliaꝝ vi
duaꝝ q̄ ab eccleſia nutriebanť q̄ ſic antiqua p̄ficiatur
vt de ɔtinētia ei⁹ nullus ſuſpiceť. Numeri. 4. A trigin/
ta annis ⁊ ſupra vſq̄ ad annos. 50. ⁊c. Sed ɔ̄ vř q: ec a
cleſia facit ɔ̄rāiū: q: abbatiſſe iuniores fiunt. R̄n̄⁰ dōm
ē ꝙ inordinatū ē ꝙ nimis iuuēcule fiāt: ſȝ tn̄ nō ē tāta
diligentia eccleſie in eis q̄ ſunt incluſe vt in eis q̄ ſunt
libere. Alio mō ꝙ loquať de electōe qua eligiť ad h̄ ꝙ
ſuſtēteť ſtipēdijs eccleſie: ⁊ talis eligať nō min⁹ q̄ȝ an/
noꝝ ſexaginta: q: iuuenes pn̄t laborare māibus: ſicut
⁊ ap̄lus: qui licet poſſet de euāgelio viuere: tn̄ labora
bat. ſȝ vetule geſcūt. ¶ Ex caſtitate ēt eligēda ē vidua:
ideo dicit. Que fuerit vnius viri vxor. Sicut. n. regriť
i ep̄o ꝙ fuerit vni⁹ vxoris: ita in vetula ꝙ ſit viri vnius
vxor. Glo. hoc dicit pp̄ p̄dictū ſacramētum. Hec glo. ē
magiſtralis ⁊ paꝝ valet. Nō enim vř ratio ſumi ex ali
quo ſacramento: q: mulieres non ſuſcipiūt aliq̄ ſacra/ b
mēta miniſtranda. Sed h̄ dicit pp̄ firmitatē: vt. ſ. ha/
beāt ɔtinuū p̄poſitum ſuaude viduitatis. Sed hiero
nymus in ep̄la ad aggerūtiam. alš ad eſiciam aliaȝ rō
nem aſſignat. ſ. ꝙ apud gentiles mos erat ꝙ in ſacris
deoꝝ nulla p̄eraī q̄ haberet duos viros. Et iō apoſto/
lus voluit vt q̄ alimētis eccl̄ie nutriebantur non min⁹
eſſent caſte. Judith. 15. Eo ꝙ caſtitatē amaueris ⁊ poſt
virum tuum alteꝝ neſcieris ⁊c. Luc. 2. Uixit annis ſe/
ptē cum viro ſuo a virginitate ſua ⁊c. Et iō ē q̄ſi lauda
bile ſignum caſtitatis ꝙ vnius viri fuit vxor.
¶ Deinde cū dicit. (In opibus bonis ⁊c.) Oñdit vi
duaȝ eē eligēdā ex exercitatiōe bonoꝝ operum: ⁊ p̄ in
generali. Scḋo in ſpāli ibi. (Si filios ⁊c.) Tertio dat 4
ideȝ intelligere de oībus bonis opibus ibi. (Si omne
opus ⁊c.) Quantū ad p̄ᵐ dicit. (In opibus bōis ⁊c.)
Prouer. vltimo. Laudēt eā in portis opera eius. Et di
cit. Teſtimoniū habens. Jo. 5. Opa q̄ dedit mihi p̄ř vt
p̄ficiam ipſa opa q̄ ego facio teſtimoniū p̄hibent d̄ me
⁊c. Exteriora. n. opa oſtēdunt interiorē fidē. Ja. 2. Oñ
de mihi fidem tuam ſine opibus: ⁊ ego oſtēdaȝ tibi ex
opib⁹ fidē meā ⁊c. Sed q̄ opera: p̄mo ad ſuos: ſcḋo ad
alios. Ad ſuos dic̄. (Si filios educauit). ſ. i timore dei
⁊ caſtitate. Eccl̄ici. 7. Filij tibi ſunt erudi illos. Quātū
ad alios tangit tria opa pietatis. Primo ad miſericor/
diā: q: mulieres habentes cor molle ſunt naturaliter
miſericordes. Primo ḡ docet hoſpitalitatem ibi. (Si 5
hoſpitio recepit.) Ro. 12. Hoſpitalitatē ſectātes. Scḋo
cū hoc ſimul ponit humilitatem dicens. (Si ſanctoꝝ
lauit pedes) ſic. n. ſunt ſancti recipiēdi ꝙ ⁊ honorifice
tractādi. Luc. 10. Martha aūt ſatagebat circa frequēs
miſteriū: ſic xp̄s Jo. 13. Si ḡ ego laui pedes vr̄os dñs
⁊ magr̄ ⁊ vos debetis alter alteri⁹ lauare pedes ⁊c. Glo.
auguſtini ſup̄ Jo. Faciūt hoc ſibi inuicem frēs ēt in ipſo
ope viſibili: ⁊ qḋ manu nō faciūt corde nō faciūt. Mul
to aūt meli⁹ ē vt ēt manibus fiat: nec dedigneť qḋ fecit
xp̄s faceť xp̄ianus. Qui. n. ad pedes fratris inclinať
ei i corde humilitas excitať: vel ſi iam inerat ɔfirmatur
humilitatis affect⁹. Tertio fortitudineȝ ⁊ ɔſtātiam: vt
.ſ. tribulatis aſſiſtat. Heb. 10. Uinctis compaſſi eſtis.

Ab/batiſ/ſe ni/mis Juuē/cule eligi nō de/bent.

c ¶ Deinde cũ dicit.(In oibus ꝛc.)Cõcludit in gbus dꝫ eẽ bõa dicẽs.(Si oẽ op⁹ bonũ ſubſecuta ẽ).i.pſecuta ẽ.Gal.6.Dũ tp̃s habem⁹ opemur bonũ ad oẽs ꝛc.

¶ Deinde cũ dic̃.(Adoleſcẽtiores ꝛc.)Oñdit q̃ ſint vitãde.Et p̃ hoc oñdit. Scd̃o aſſignat rõnẽ ibi(.Cũ enim luxuriate ꝛc.)Dic̃ ẽ eligãt vidue talis etatis:ſꝫ deuita adoleſcẽtiores viduas.i.paſſim nõ recipias ad ſuſtẽtationẽ in eccl'a precipue iſames ꝛ diſſolutas:vl' deuita eas q̃ſtũ ad ↄſortiũ ꝛ familiaritatem.Eccl'.42. Melior eſt iniqtas viri.i.ſecurior ad cõmorãdum q̃ꝫ mulier bñfaciens.Uñ ſubdit: ꝛ mulier cõfundens i opprobrium.Prima expoſitio ẽ litteralis.

a ¶ Deĩd cũ dic̃.(Cũ.n.ꝛc̃.)Aſſignat duplex rõ ex duplici periculo qd̃ iminet.Circa p̃m̃ duo facit:q: p̃mo pponit p̃mũ.Scd̃o rñdet q̃ſtiõi ibi.(Hñtes damnationẽ ꝛc̃.)Si eniꝫ adoleſcẽtes aſſumãt ad ſuſtentationem eccl'ie ſunt duo ↄtria.ſ. ꝙ habeãt ſufficiẽtiã ꝛ ꝙ nõ cogant mãibus opare.Ex vtroqꝫ ãt iminet periculũ.Ex p̃ piculũ caſtitatis.Uñ dic̃.(Cũ.n.luxuriate fuerint ꝛc̃.)Luxuria qñqꝫ ſumit p ſupfluitate actus venerei:ꝛ ſic ẽ vnũ de ſeptẽ vitijs capitalibus:qñqꝫ vero ſumit p omni ſupfluitate reꝝ corporaliũ. Et ſic ſumitur hic. Quaſi di.Cuꝫ habuerint ſupabũdantiã p ſuffragiũ xp̃i:tũc nubere volũt.Exo.32.Sedit pp'ls mãducare ꝛ bibere ꝛ ſurrexerunt ludere.Ualeri⁹ dic̃ ꝙ a

b cerere.i.cibo.ꝛ libero p̃re ppinqu⁹ ẽ loc⁹ ad venerẽ.Oſee.4.Comedẽt ꝛ ñ ſaturabũt:fornicati ſũt ꝛ ñ ceſſauerũt

¶ Deinde cuꝫ dicit.(Habentes ꝛc̃.)Rñdet tacite(ꝛc. q̃ſtiõi.Poſſet.n.aliqs dicere.Quid.n.mali ẽ ſi nubãt.Tu eñi dicis.p̃me cor.7.Mulier nõ peccat ſi nubat.Jõ dic̃.(In h̃ hñt dãnationẽ.)q: p̃mã fidẽ.ſ.caſtitatis quã vouerũt ais.n.ñ fuiſſẽt aſſumpte ad alimoniã.Uñ dicit Augu.hic ꝙ ex ſolo pposito qs incurrit dãnationẽ.Ueꝝ ẽ ſi ſit ad dtermiatũ ꝛ cuꝫ ↄſenſu.Eccl'.4.Si qd vouiſti deo ne moreris reddere ꝛc.Luce.9. Nemo mittẽs manũ in aratrũ ꝛ aſpiciẽs retro aptus ẽ regno dei ꝛc.Ex 2⁹.ſ.ꝙ nõ laborãt tria mala icurrũt.Primũ malũ ẽ occioſitas.Eccl'.33.Multã malicĩã docuit occio

4 ſitas.Ezech.16.Hec fuit iniqtas ſodome ſororis tue:ſupbia:ſaturitas panis ꝛ abũdãtia ꝛ ociũ ꝛc̃.Prouer.12.Qui ſectatur ociũ ſtultiſſimus ẽ ꝛc.Ex ocioſitate ſequũt hec mala.Cor mulieris ñ eſt firmũ ſicut viri:ꝛ pp hoc ad diuerſa mouet.Si ẽ nõ aſtringat ad operãdũ opꝫ ferri ad diuerſa.Et iõ ẽ periculuꝫ ꝙ mulieres ſint ocioſe:vñ antiqui occupabãt eas.Itẽ efficiũt iſtabiles q̃ſtum ad locum:q: diſcunt circuire domos. Prouer.7.Nunc foris nunc in plateis nunc iuxta angulos inſidians ꝛc̃.Jere.14.Dilexit mouere pedes ſuos ꝛ non quieuit ꝛ dño non placuit.Quãtuꝫ ad v̈ba dicit.(Uerboſe.)Ex q̃.n.nõ occupant multũ vacãt nugis.Puer.7.Garrula vaga getis ipatiens ꝛc.Quãtum ad cor curioſe.q: ex quo non occupant i ſuis:itromittũt ſe ĩ alie

5 nis:ꝛ iõ loquũt que nõ opꝫ:q: oĩum facta dijudicant.Eccl'.9.Colloquiũ eius quaſi ignis exardeſcit ꝛc.

¶ Deinde cũ dicit.(Uolo ẽ ꝛc̃.)Oñdit cui opi ſint applicande.ſ.vt nubãt.Et pponit p̃ documentũ. Scd̃o aſſignat rõeꝫ ibi.(Jã.n.ꝛc̃.)Dic̃ ẽ.Uolo iuuenes.ſ.viduas nubere ꝛc̃.Cõtra.p̃me cor.7.Bonũ ẽ eis ſi ſic pmaneant ꝛc̃.Ergo dꝫ meli⁹ dicere.Uolo ↄtinere.Rñ⁹.Hieronymus dicit ꝙ illõ p̃me cor.7.Uolebat ex p̃ncipali intẽtionẽ:ſꝫ vnuſqſqꝫ hꝫ ppriũ donũ a deo.Et ideo ſubdit.Melius ẽ nubere q̃ꝫ vri ꝛc̃.Et iõ in quo caſu loqtur videndũ ẽ:q: i h̃ ne primã fidẽ faciãt irritã:ꝛ ideo ſubdit melius ꝛ dic̃ volo nõ ex p̃ncipali intẽtiõe filios ↄcreare melius q̃ꝫ eos occulte occidere p abortum:ſuꝑa.2.Saluabit ãt p filioꝝ generationẽ ſi pmãſerit i ſi

de ꝛc. ¶ Itẽ matresfamilias eẽ:vt.ſ.ſint occupate nec v̈boſe diſcurrẽt p domos.Et ẽt h̃ volo vt nullã occaſionẽ dent aduerſario.i.vl' diabolo vl' gẽtili maledicti grã.i.vt poſſit maledicere eccleſie dei.In q̃ ſic ↄcludit vitã viduaꝝ:vt ſic viuant vt i nullo alios puocẽt ad laſciuiã.p̃me Pe.2. Sic ẽ volũtas dei vt bñfacientes obmuteſcere faciatis impudẽtiũ hoĩuꝫ ignorãtiã ꝛc̃.Et ẽ ei⁹ hec rõ:q: q̃dã vouẽtes caſtitatem ↄuerſe ſũt retro votũ irritãtes.Et tales vadũt poſt ſathanam per imitationẽ qui apoſtatauit de ſocietate angelorum. d

¶ Deĩde cũ dic̃.(Si qs ẽ ꝛc̃.)Oñdit q̃ vidue ſũt nutriẽde a p̃uatis pſonis:ꝛ p̃ ponit documẽtũ. Scd̃a rõnẽ ibi.Et nõ grauet ꝛc̃.Dicit ẽ ꝙ q̃ ẽ vidua de ſperet i deo:ſꝫ ſi q̃ hꝫ frẽs vl' parẽtes ſuſtẽtet ab illis.Et iõ dic̃.(Si qs fidelis ꝛc̃.)q: h̃ ẽ op⁹ pietatis.Et h̃ vt eccl'a nõ grauet.Et h̃ neceſſariũ ẽ:q: tũc eccleſia nõ habuit poſſeſſiões:ſꝫ mõ hꝫ poſſeſſiões dputatas ad h̃.p̃⁹.Theſ.p̃.Nocte ꝛ die opantes ne quẽ veſtruꝫ grauarem⁹.ꝛc. a

¶ Lectio. III.

Qui bene preſunt preſbyteri duplici honore digni habeãt:maxime q laborãt i v̈bo ꝛ doctrĩa. Dicit enim ſcriptura. Nõ ifrenab.s os boui trituranti:ꝛ dignus ẽ opari⁹ mercede ſua.Aduerſus preſbyterũ accuſationeꝫ noli recipere niſi ſub duobus aut tribus teſtib⁹.†Peccãtes corã oĩbus argue:vt ꝛ ceteri timorẽ habeãt. Teſtor corã deo ꝛ chriſto ieſu ꝛ electis angelis ei⁹:vt hec cuſtodias ſine preiudicio:nihil faciẽs in alterã partẽ declinãdo.Manus cito nemini iposueris:neqꝫ ↄmunicaueris peccatis alienis.Teipſũ caſtũ cuſtodi.noli adhuc aquã bibere:ſꝫ modico vino vtere pp̃ter ſtomachũ tuũ ꝛ freq̃ntes tuas ĩfirmitates.†Quorũdã hominũ peccata mãifeſta ſunt precedẽtia ad iudicium:quorũdã aũt ſequuntur. Similiter ꝛ facta bona mãifeſta ſunt:ꝛ que aliter ſe habent abſcondi non poſſunt.

2⁹2⁹. q.102. art.2.

b

3⁹q̃õ. 55⁹ar ti.p̃

4 2⁹2.q. 67.ar tic.2.

¶ Supi⁹ egit de viduis honorãdis q̃ ſtipẽdijs eccl'ie ſuſtẽtabant:h̃ agit ĩ honorat ĩe p̃ſbyteroꝝ ꝛ p̃ inſtruit timotheũ q̃lr ſe hẽat ad eos.2⁹ oñdit quõ q̃dã dicta ſũt ĩtelligẽda ibi.(Quorũdã hoĩum ꝛc̃.)Item p̃ oñdit ꝙ p̃ſbyteri ſũt honorãdi.2⁹ ↄfirmat p auctoritatẽ ibi.(Dicit.n.ſcriptura ꝛc.)Circa p̃m̃ duo fac:q: p̃ oñdit ꝙ ſũt honorãdi.2⁹ oñdit q̃ rõne debet eis honor ibi.(Maxie q ꝛc.)Dic̃ ẽ.Qui bñ ꝛc.Preſbyter idẽ ẽ qd̃ ſenior:ꝛ ſic ſenes etate ↄſueuerũt hẽre prudẽtiã.Job.12.In multo tp̃e prudẽtia:ita q ſumit ad regimẽ eccl'ie dꝫ prudẽs eẽ.Luc.12.Fidel' ſu⁹ ꝛ prudens ꝛc.Et iõ p̃lati eccl'ie.ſ.ep̃i ꝛ ſacerdotes vocãt p̃ſbyteri.Et iõ dic̃.(Qui p̃ſũt.)Nec h̃ tm̃.ſꝫ opꝫ ꝙ bñ p̃ſũt.ſ.ad dei honorẽ:ꝛ ñ ad ppriaꝫ ↄmoditatẽ.Eze.34.Ueh paſtorib⁹ iſrl' q paſcebãt ſemetipſos.Itẽ prudens vt vnicuiqꝫ det tp̃e ſuo.p̃⁹ cor.4.Hic iã q̃rit iter diſpẽſatores vt fidelis qs iueniatur.Iſti duplici digni ſũt honore q̃rũ vn⁹ ẽ i miſtratiõe neceſſarioꝝ.Tob.1.Ex his qbus honorat⁹ fuerat a rege habuiſſet decem talenta argenti ꝛc.Prouer.3.Honora dñm de tua ſuba ꝛc.Item alius in exhibitione reuerentie.Eccl'.4.Preſbytero humilia animam tuam.Heb.13.Obedite p̃poſitis veſtris.Prouer.vlti.Omnes do 5

1 meſtici ei⁹ veſtiti ſunt duplicib⁹ ⁊c̃. Eſa.69. In terra ſua duplicia poſſidebūt ⁊c̃. Sed p̃cipue hic honor eſt illis exhibēdus q̄ hoc merēt̃ ſuo labore .ſ. q̄ laborant ĩ ṽbo p̄dicatiōis. Phil.2. Inter quos lucetis: ſicut luminaria ĩ mūdo ṽbū vite ꝯtinētes ⁊c̃. Col.3. Uerbū xp̄i habitet ĩn vobis abūdāter ĩ omni ſapiā docētes ⁊c̃. Item in doctrina .i. ĩ eruditiōe. Iere.3. Dabo vobis paſtores iuxta cor meū ⁊ paſcēt vos ſciētia ⁊ doctrina. Et ephe.4. Iūgit paſtores ⁊ doctores: q̄ h̄ ē officium ep̄i.

¶ Deīde cū dicit. (Dicit.n. ⁊c.) Probat ꝑ duplicē auctoritatē ⁊ vnā introducit̃ ſ̄m ſenſum myſticū: aliā ſ̄m litteralē ibi. (Dignus eſt ⁊c.) Dicit ḡ. Dicit̃ eni3 ſcriptura .ſ. deutro.25. nō alligabis ⁊c. p̄me cor.9. ꝓbat ap̄ſus hoc eē̄ intelligēdū de doctoribus: q̄ deo nō ē cura de 2 bob⁹ nō q̄n ſubſint diuine ꝓuidētie: ſ3 q̄ nō ē deo cura q̄lr hoīes tractent boues q̄ p̄ſūt eis vti vt volūt. Uñ illa lex nō ē de bob⁹: ſ3 ꝑ ſiſitudinē dr̃. Quaſi dicat. Homini laborāti in officio non ꝓhibeas q̄n viuat de illo officio. Per boues.n. intelligunt̃ docētes. Prouer.14. Ubi plurime ſegetes ibi manifeſta eſt fortitudo bouis. Per meſſes fideles. Mat.9. Meſſis q̄dē multa ⁊c. Ergo nō ſūt ꝓhibēdi p̄dicatores ⁊ doctores q̄n ſumptus habeant. Alia auctoritas ē. Dignus eſt operari⁹ cibo ſuo. Mat.10. Uel potius in veteri teſtamēto ē licet nō ſic ſcripta ſit. Nec ꝯſueuit ap̄ſus de euāgelio adducere auc̃atē. niſi cū expreſſione dicētis: ſed ſumit̃ hec ḋ Le 3 ui.9. Nō morabit̃ apd̄ te merces mercenarij tui vſq3 mane ⁊c. S3 nūq̄d iſti ſumptus ſūt merces? Dic̃. Aug. in glo. q̄ ſic. Nō eñ venale ē euāgeliū vt ꝑ iſtis p̄dicet̃. Merces.n. q̄nq3 dr̃ qḋ homini reddit̃ ꝓ p̄mio finali: ⁊ ſic abſit q̄ p̄dicatoꝝ merces ſint hm̄oi ſumpt⁹: q̄nq3 dr̃ merces ſolū q̄ q̄s ſit dign⁹ laborādo. Et h̄ mō large hic dr̃ merces. Et iō dicit Augu. Accipiant ergo ⁊c.

¶ Deīde cū dic̃. (Aduerſus p̄ſbyterꝝ) agit ḋ correctōe preſbyteri dicens q̄ p̄ſbyter q̄ bn̄ preſunt duplici honore ſunt honorādi: ſ3 mali ſūt corrigēdi. Circa qḋ tria facit. Pr̄io dicit q̄ faciliter eoꝝ accuſatio ñ admittat̃. Scḋo q̄ culpabiles ſunt publice corrigēdi ibi. (Peccantē ⁊c̃.) Tertio q̄ non damnent̃ temere ibi. (Sine p̄iudicio ⁊c.) Dicit ḡ. Tu maior p̄ſbyter noli aduerſus 4 p̄ſbyterꝝ ⁊c. Duo ſufficiūt ſi bōi ſūt: cuius rō ē in glo. q̄ nō ē facile accuſāda tā alti ordinis ꝑſona q̄ ſit vicę xp̄i. S3 h̄ non vr̃ ſufficere: q̄ alioꝝ accuſatio non niſi ſub duob⁹ vl̃ tribus teſtibus admittit̃. Deutro.17. In ore duorū ac triū teſtiū ꝑibit q̄ occidet̃ ⁊c. Uñ notādū q̄ aliud ē accipere accuſationē ⁊ aliud ꝯdēnare accuſatū. 2ᵐ non d3 iudex: niſi cu3 teſtibus ꝯuictus fuerit damnandus ⁊ hoc in oībus: ſed in ſacerdotem nec debet accuſationem recipere niſi ſit euidens.

¶ Deīde cu3 dicit. (Peccantē ⁊c.) Oñdit quō puniat̃ ſi ſibi ꝓbet̃ ⁊ p̄mo oñdit q̄ publice corrigat eū. Scḋo adiurat eū q̄ obſeruet iſta ibi. (Teſtor corā ⁊c.) Dicit ḡ. Peccātes tā p̄ſbyteros q̄3 quoſcūq3 corā oīb⁹ argue. Et quare? Ut ceteri timorē3 habeāt. Procedit̃ tñ aliter 5 ĩ correctione fraterna. alr̃ ĩn iudiciaria: q̄ iudex gerit ꝑſonā3 publicā: ⁊ iō d3 intendere bonū cōe qḋ ledit̃ per peccatū publicū. q̄ multi ſcādalizant̃. Et iō iudex eccleſiaſticus ſic d3 publice punire vt alij edificēt̃. Eccl. 8. Q̄ nō cito ꝓfert̃ ꝯ̃ malos ſentētia abſq3 vllo timore filij hominū ꝑpetrāt mala. ꝓuer.19. Peſtilēte flagellato ſtult⁹ ſapiētior erit ⁊c. Nota q̄ dicit. Corā oībus. S3 ꝯ̃. Mat.18. Si peccauerit in te frater tuus corripe eū iter te ⁊ ip̄3 ſolū ⁊c. Rñdet Auguſtinus in gloſa. diſtigue tp̄a ⁊ peccarū: q̄ aliud ē occultū aliud publicū. S3 p̄mū idiget occulto remedio .i. occulte arguēdū. ⁊ de hoc loq̄t̃ dn̄s. Uñ dicit ĩ te .ſ. ſolo: q̄ſi occulte. S3

b ap̄ſ's loq̄t̃ de peccato publico qḋ publica pena indiget. Et hoc ſignificat̃ in mortuis q̄s dn̄s ſuſcitauit. Mat. 9. Puellā intra domū ꝑ qḋ occultū peccatū intelligit̃. Unde ⁊ tūc eiecit turbā: ſed Luc.7. Filiū vidue extra portā corā oībus: per quod oſtenditur publicum peccatum publice puniendum.

¶ Deīde cū dicit. (Teſtor ⁊c.) Q̄ iudex eccleſiaſticus maxie gerit ĩ iudicādo ꝑſonā dei: iō ꝑ deū atteſtād⁹ ē iuſte q̄ iudicet. Sic.n. d3 arguere corā oīb⁹ q̄ ñ ḋſpiciat iudiciū dei. Ubi tria oñdit. Primū ē auctoritas diuina: q̄ de⁹ pr̃ auctoritate iudicabit: iō dicit corā dō. Geñ.18. Iudicas oē3 terrā. Itē xp̄o hō ſīc ĩ iudicio ꝯpeñs. Io.5. Ptātē ḋdit ei iudiciū facere: q̄ fili⁹ hoīs ē ⁊c. Et iō dic̃. 2 Et xp̄o ieſu. Itē āgeli ſīc miniſtri. Mat.25. Cū venerit filius hoīs ĩ maieſtate ſua ⁊ oēs āgeli cū eo: tūc ſedebit ſuꝑ ſedem maieſtatis ſue ⁊c. Iō addit. Coram angelis Iob.10. Inſtauras teſtes tuos cōtra me ⁊c.

¶ Deīde cū dic̃. (Sine p̄iudicio ⁊c.) Remouet temerariū iudiciū dicēs. (Sine p̄iudicio.) Ut .ſ. nō temere ꝓcedas: ſ3 cū deliberatiōe nihil faciēs .ſ. ḋclinādo ĩ aliquā ꝑtē. Ul̃ ſine p̄iudicio .i. ſine p̄cedenti diſcuſſione. Eccl.33. Sine iudicio nihil facias graue. Iob.29. Cā3 quā neſciebā diligētiſſime inueſtigabā: alr̃ ñ eſſes medi⁹ inter ꝑ eos. Exo.23. Nō declinabis in iudicio pauperis.

¶ Deīde cū. dic̃. (Man⁹ cito ⁊c.) Agit de ꝓmptiṫe ⁊ h̄ vr̃ eē̄ rō p̄mi. Sicut.n. ñ d3 cito puniri: nec cito ꝓmouere .i. ordinare de facili ad ſacros ordines. Supra.2. 3 Et hi ꝓbētur p̄ᵐ ⁊c. Numeri.11. Cōgrega ad me ſeptuaginta viros ḋ ſenioribus iſrael q̄s tu noſti q̄ ſenes ſint populi ac magiſtri. q.d. Illos q̄s tibi ꝯſtat ydoneos eſſe. Et q̄re? Neq3 cōicaueris ⁊c. q̄ ſi inordinate ꝓmoueas ⁊ ex h̄ ꝯtinget peccatū eis vel in plebe: h̄ tibi imputabitur. Uel cōmunicat alienis: q̄ nō corrigit cum pōt. Ro.1. Digni ſunt morte nō ſolū q̄ faciūt ea: ſ3 ēt q̄ ꝯſentiunt facientibus. Eſa.52. Pollutū noli tangere.

¶ Deīde cū dicit. (Teipſum ⁊c.) Oñdit quō hēat ſe ad ſeip̄m: ⁊ h̄ ſatis rōabilr̃: q̄ ꝯtingit q̄ aliq̄s ita fertur ad alios q̄ ſe negligit. Uñ p̄ hortat̃ eu3 ad caſtitatē. 2° ex h̄ rep̄mit ĩmoderatā ei⁹ abſtinētiā ibi. (Noli adhuc 4 ⁊c.) Dicit ḡ. Tu q̄ alios debes corrigere. Teipſum caſtū ⁊c̃. p̄ᵉ cor.9. Caſtigo corp⁹ meū ⁊ ĩ ſuitute3 redigo ne cū aliīs p̄dicauero ipſe reprobus efficiar. Iſte ſiq̄dē timothe⁹ erat nimie abſtinētie. ⁊ ad vitandum carnis peccata corp⁹ macerabat. Eccl.2. Cogitāuī ĩ corde meo abſtrahere a vino carnē meā ⁊c. Et q̄ ꝓp̄ h̄ fuit infirmus totaliter: iō dicit ei. Noli adhuc poſtq̄3 es infirmus ⁊c̃. Et quare? Q̄ Leuit.2. Quicq̄d obtuleris ſacrificij ſale .ſ. diſcretiōis ꝯdies. Ro.12. Rōnabile obſequ3 vr̃m ⁊c. Et iō dic̃. (Utere vino ſ3 modico) nō ad ebrietatē3. Eccl.31. Exultatio aīe ⁊ cordis vinū moderate potatū ⁊c. Propter ſtomachum tuū ⁊ frequentes ĩfirmitates tuas .ſ. q̄ tibi ex abſtinētia ꝓuenerit. Glo. Loborādu3.n. ē vt ſi fieri pōt ceptū officiū gradatī ꝓmoueat̃ poti⁹ q̄3 ꝑ incōſiderationē3 diminuat̃. Sed notandū eſt q̄ ſanabat Paulus infirmos ⁊ mortuos ſuſcitabat: ⁊ tamē timotheum curat conſilio medicine: per quod datur ĩtelligi q̄ non ad omnes vtebatur miraculis: ſed quādo expediebat propter fidem. 5 Ap̄ſ ⁊ ſi multos ſanauerat timotheu3 tñ cōſilio ſanare curauit.

¶ Deīde cū dic̃. (Quorūdā ⁊c.) Oñdit qualiter intelligenda ſūt duo q̄ dixit .ſ. ſine p̄iudicio nihil in cōdēnatiōib⁹ fiendū. Itē man⁹ cito ⁊c. Et ꝓ p̄ᵐ. 2°. 2ᵐ. Quātū ad p̄ᵐ dicit. (Quorūdā ⁊c.) Quaſi di. Supius dixi ſine p̄iudicio ⁊c̃. Tñ deēs adhibere ꝯſiderationē: q̄ q̄dā peccata ſunt notoria: ⁊ hec nō idigēt examiatiōe: q̄da3 occulta ⁊ hec indigent. Uñ in iſtis vere itelligitur ſine p̄iudicio nō in primis: quia illa precedūt iudiciu3: iſta

6 vero ſubſequunt᷑.ſ.māifeſtatio ꝑ diſcuſſionē nō tūc pu blicādas,puer.27.Quō in aqs reſplendet vultus ꝓ ſpicientiū ſic corda hoīum māifeſta ſūt prudentibus. ¶ Secūdo dicit.(Manus cito ꝛc̄.)Qō dicit eē intel ligēdū i n̄ manifeſte bonis:q꞉ ſūt facta bona quorūdā māifeſta ſunt.Mat.5.Uideāt opera vr̄a bona ꝛ glorifi cent patrē veſtrū ꝛc. Jo.3.Qui aūt facit veritatē ve nit ad lucē vt manifeſtent᷑ eiꝰ opa ꝛc. ¶ Que aliter ſe hn̄t).i.que nō ſunt manifeſta abſcondi non pn̄t. quia Mat.10. Nihil opertum qō non reueleт᷑: ꝛ occultū qō nō ſciat᷑ ꝛc.quia vel in futuro vel etiam hic omnis ini quitas manifeſtat᷑.Et in hiis nō ē facilis impoſitio.

CAP. VI.

2 Quicūqȝ ſunt ſub iugo ſerui:do minos ſuos omni honore di gnos arbitrentur:ne nomē do mini ꝛ doctrina blaſphemetur. Qui autem fideles habent dominos ; non ꝯtēnant:quia fratres ſūt:ſȝ magis ſeruiāt: q꞉ fideles ſūt ꝛ dilecti:q꞉ beneficij ꝑticipes ſunt.Hec doce ꝛ exhortare.Si qs aliter do cet:ꝛ nō acquieſcat ſanis ſermonibus domi ni noſtri ieſu chriſti:ꝛ ei que ſꝫm pietatem ē doctrine:ſuperbus nihil ſciens:ſed lāguēs

3 circa queſtiones ꝛ pugnas verborum ex q bus oriuntur inuidie:cōtentiōes :blaſphe mie ſuſpitiones male:cōflictationes homi num mente corruptorū: ꝛ q꞉ a veritate pri uati ſunt:exiſtimantiū queſtum eſſe pietatē. eſt autem queſtus magnus pietas cū ſuffi cientia.nihil enim intulimus in hūc mūdū: haud dubiū:quia nec auferre qd poſſumꝰ.

q̄libȝ lo.14. artic. Habentes autē alimēta ꝛ q̄bus tegamur his contenti ſimus.

¶ Supra aplus timotheū inſtruxit de vſu ciboꝝ ꝛ de pſonis q̄bus eccl̄ia miniſtrabat alimēta : hic agit de aliqȝ

4 pſonis ad populū eccleſie ptinētibus.Et p̄ de pſonis i fimi ſtatus.Scd̄o de pſonis maioris ſtatꝰ ibi.(Diuiti bus ꝛc.)Circa p̄mū tria facit:q꞉ p̄mo ponit iſtructiōes de ſ̄uis.Scd̄o arguit ꝯ̄riaȝ aſſertionem ibi.(Si qs hȝ ꝛc̄.)Tertio monet vt ꝯ̄ria vitet ꝛ ſ̄uet p̄dicta ibi.(Cū ſit ꝛc̄.)Itē p̄ma in duas:q꞉ p̄ oñdit qd ſit tenendum. Scd̄o docet hoc eē docēdū ibi.(Hec doce ꝛc̄.)Item p̄ oñdit qualiter ſe habeant ſ̄ui ad dn̄os infideles.Scd̄o qualr̄ ſe habeāt ad fideles ibi.(Qui aūt ꝛc.)Dic̄ ergo. Quicūqȝ ſ̄ui ſūt ſub iugo.ſ. ꝑꝑ ſeruilē ꝯditionē q̄ dr̄ iugū ſeruitudinarie:q꞉ ſic boues ꝯtinēt᷑ ſub iugo: vt n̄ li ceat eis ire quo velint:ita ſ̄ui ſub dn̄o vt non liceat eis

5 qō velint facere.Gala.5.Nolite iterū ſub iugo ſeruitutis cōtineri. ¶ Omni honore.i.debita reuerētia.Ephe.6. Serui obedite dn̄is carnalibus cū omni timore ꝛ tre more i ſimplicitate cordis veſtri ſicut xp̄o ꝛc.Cuius rō ē:ne nomē ꝛc̄.Si enim dn̄i infideles ſeruos ſuos inuni tu fidei rebelles ſentirēt dāparent nomē xp̄i:ꝛ blaſphe marent doctrinā nr̄aȝ.Ro.2.Nomē xp̄i ꝑ vos blaſphe mat᷑.Qui ḡ īfideles hn̄t dn̄os illis obediāt: ne nomen dei ꝛc̄.Sȝ quō fidelibus? Qui aūt ꝛc.Nō ꝯtēnant qō q̄nqȝ ꝯtigit qn̄ familiaritas inſimis exhibet᷑.ſ.ꝙ erigat᷑ in ſupbiā.puer.10.Per tria mouet᷑ terra ꝛ q̄rtū nō pōt ſuſtinere:ꝑ ſeruuȝ cū regnauerit.ꝛc̄.Et huiꝰ rō eſt ſꝫm pħm:q꞉ hoīes in talibus paralogizāt ꝙ ſi i vno vi dent ſe eq̄les credūt ꝙ ſint in oībus eq̄les: ꝛ nolūt ab ill is in aliq̄ ſubdi:ſic in ciuilibus:q꞉ ꝑplus nō ē ſubiectꝰ credūt ꝙ ſint totalr̄ eq̄les nobilibus. Et ſic poſſet ꝯti gere ꝙ ſerui vidētes ſe in aliq̄.ſ.fide eq̄les dn̄is repu tēt ſe eq̄les ſimplr̄.Et iō dicit.(Non ꝯtēnant ꝛc.)Et pōit tria.Primū eſt fidei donū.Un̄ dic̄.(Quia fideles ſūt.)ꝛ hͦ valde magnū ē:q꞉ ꝑ fidē viuit iuſtꝰ. Itē ꝑ eaȝ vincit᷑ mūdus.Scd̄ȝ ē,dignitas diuie dilectiōis:iō dic̄. (Dilecti).ſ.excellentius aliqȝ creaturis.q꞉ adoptāt᷑ in filios dei.ꝑ̄me Jo.2.Uidete q̄lē charitatē dedit nobis deꝰ pr̄:vt filij dei nominemur ꝛ ſimus ꝛc.Tertiū ē bn̄ ficiū grc̄:iō dic̄.(Q꞉ bn̄ficij ꝑticipes ſunt).ſ.q̄ꝫtum ad ſacrm̄ dn̄i.ꝑ̄me cor.10.Panis quē frangimus nonne cōicatio corpis dn̄i ē.ꝑo.Particeps ego ſum omnium timentium te ꝛc.(Hec doce).ſ.neſcientes ꝛ exhortare vt impleant ſcientes.Tit.2.Hec loquer᷑ ꝛc.

¶ Deinde cū dicit.(Si qs ꝛc̄.)Excludit ꝯ̄riam aſſer tionē.Et p̄mo modū falſe doctrine . Scd̄o radicē ibi. (Superbus ꝛc.)Tertio effectū eiꝰ ibi.(Ex q̄bus ꝛc.) Si vis ſcire q̄ doctrina ſit erronea:hoc oñdit ex tribꝰ. p̄rio ſi ſit ꝯ̄ doctrinā eccleſiaſticā.Et iō dic̄.(Si qs ali ter docet).ſ.q̄ȝ ego ꝛ alij apl̄i:q̄ꝫtū ad p̄m.Gal.1.Si quis vobis euangelizauerit p̄ter id qō accepiſtis anathema ſit.Doctrina.n.apoſtoloꝝ ꝛ ꝓphetaꝝ dr̄ canonica:q꞉ ē quaſi regula itellectus nr̄i.Et iō nullus aliter dȝ do cere.Deutro.4.Nō addetis ad verbū qō loquor vobis neqȝ auferetis ex eo.Apoc.vlti. Si qs appoſuerit ad hec appōat deus ſup illū plagas ſcriptas in libro iſto ꝛc.Quātū ad 2m dicit,(Et nō acqeſcit ꝛc.)Naȝ dn̄s ieſus venit vt teſtimoniū ꝑhibeat veritati. Jo.18.In hͦ natus ſum:ꝛ ad hͦ veni i mūdū:vt teſtimoniū ꝑhibeā veritati ꝛc̄.Et ideo miſſus ē a patre ſicut doctor ꝛ ma giſter.1.Mach.2.Ipȝ audite ſemꝑ:ꝛ ipſe erit vobꝭ pr̄ ꝛc.Et iō erroneus ē q̄cūqȝ nō acqeſcit ſ̄monibus eiꝰ .1.reg.15.Quaſi peccatū ariolādi eſt repugnare:ꝛ q̄ſi ſcelus ydolatrie nolle acqeſcere.Et dicit ſanis: q꞉ i xp̄i ſ̄monibus nihil ē corruptionis.nihil falſitatis vel ꝑ uerſitatis:q꞉ ſunt ſ̄mones diuine ſapiētie.puer.8.Iu ſti ſunt ſ̄mones mei:nō eſt in eis prauū quid:neqȝ per uerſum.Recti ſunt intelligentibꝰ:ꝛ eq̄ inuenientibus ſciētiā.Quātū ad tertiū.puer.6.Cōſerua fili mi p̄ce pta pr̄is tui ꝛ ne dimittas legē mr̄is tue ꝛc.Un̄ dicit, (Et ei q̄ ſꝫm pietatē ē doctrine).ſ.eccleſiaſtice.Hec pie tas eſt ꝑ cultū dei.Tit.1.Scd̄m agnitionē veritatis q̄ eſt ſꝫm pietatem. ¶ Radix aūt erroris eſt duplex.ſ.ſu pbie affectus:ꝛ defectus intellectus.Quātū ad p̄muȝ .dicit.(Supbus ꝛc.)Dr̄ aūt ſupbia radix erroꝝ dupli citer.P̄rio q꞉ ſupbi volūt ſe itromittere de his ad q̄ nō attingunt.ꝛ iō neceſſe eſt ꝙ errēt ꝛ deficiant.Eſa.16. Superbia eius ꝛ arrogātia eiꝰ ꝛ indignatio eius plus q̄ȝ fortitudo eius ꝛc.Itē q꞉ nolūt intellectū alteri ſubij cere:ſȝ īnitunt᷑ ſue prudētie:ꝛ iō nolūt obedire ſcriptu re ſacre.Cōtra hoc dr̄ puer.3.Ne innitaris prudentie tue.puer.11.Ubi humilitas ibi ſapiētia.Itē defectus i tellectꝰ.Ubi ſciēdū ē:ꝙ ſicut in corpore ſanitas ē que dam equalitas humoꝝ:ita veritas ē q̄dā equalitas in itellectu:q꞉ veritas ē adequatio rei ꝛ intellectus.Un̄ ſi cut īfirmus qn̄ nō hȝ equalitatē cōplexiōis ad modica ꝯ̄ria accidētia ledit᷑:ſic i itellectu: qn̄ hō nō ſtudet i ſ̄i tate:nec hȝ virtutem per quā poſſit iudicare veritatem a qualibet q̄ōnis difficultate icidit i errorē.Un̄ dicit. (Lāguēs circa q̄ōnes ꝛc.)Sap̄.9.Homo īfirmꝰ ꝛ exi gui tp̄is ꝛ minor ad itellectū iudicij ꝛ legū ꝛc . Sicut dicit boetius:ita ſe hȝ intellectus ad rōnem : ſicut cir culus ad cētrū.Rō.n.diſcurrit ꝯſiderando actus ꝛ ef fectus:ꝛ habitudinē vniꝰ rei ad aliaȝ.Et niſi reſoluat

Margin notes: 6; 2; 3; 4; error oritur ex duobus; 5; boetiꝰ.

1 vſq; ad itellectũ veritatis:vana eſt rõ.Uñ qñ accipit vl
tatẽ rei hꝫ eã q̃ſi cẽtrũ.Quidã aũt diſcurrũt ꝛ nõ atti-
gunt.2ᵉ Thi.3ᵒ.Semꝑ diſcẽtes ꝛ nũq̃ ad ſciaꝫ veritatis ꝑuenientes ꝛc.Et iõ dicit circa q̃ões.i.nõ ꝑuenien
tes ad ipꝫ centrũ.Et dicit q̃ões.q: in aliq̃bus dubita
tionẽ facit ex parte rei:in aliq̃bus ex ꝑte verboꝝ ꝛ nomi
nũ.Et iõ dicit q̃ões q̃ntum ad pᵐ.Lõe rebus.ſup:a.2.
Que q̃ões ꝑſtãt magis q̃ꝫ edificationẽ di q̃ eſt i fide
ꝛc.Quãtum ad 2ᵐ dic̃.Pugnas verboꝝ.puer.19.Qui
tm̃ verba ſectat nihil habebit ꝛc.Et dicit.Pugnas verboꝝ:
q: de hac q̃õne ſit diſſenſio ex verbis tãtuꝫ oꝛtaq̃ quia
dñs dicit.Joã.8.Si filiꝰ vos liberauerit vere liberi eritis
ꝛc̃.Mat.7.Ergo liberi ſũt filij.Ex quo volebant q̃
2 oẽs catholici filij di eẽnt ꝛ filij liberi.Sꝫ ẽ pugna ver
boꝝ:q: dñs loq̃t ibi de libertate ſpũali non de carnali.
¶ Deide cũ dic̃.(Ex q̃bꝰ ꝛc.)Põit effectũ erroris.Et
ꝑ ponit ipm effectũ.Scdo mãifeſtat quedã que dire
rat ibi.(Eſt ãt q̃ſtus ꝛc.) Jtẽ ꝑ oñdit que mala ſequãt
ex ſu doctrina.Scdo i q̃bus ibi.(Doluꝫ mẽte ꝛc.)Jn
ter mala vo que ponit quedã ſunt itus in corde quedã
exterius.Jnteriꝰ ſũt ſordinati motus reſpectu boni vl
reſpectu mali.Reſpectu boni ẽ inuidia q̃ eſt triſticia de
bono alieno.Uñ dic̃.Jnuidie ꝛc.Qð põt itelligi vl in
ꝓpoſito vel vlr:q: cũ aliq̃ laborauit nõ ad veritatẽ ſed
ſolũmõ ad verba.nõ videt ſi aliq̃s ꝑualet.Job.5.Paruu
3 lũ occidit iuidia.Jtem ꝓpoſito:q: ſi ſerui habẽt vt li
beri ꝛ nõ ſubditi dñi iuidebũt ꝛ dolebunt ſuos ſibi eq̃
ri.Ex iuidia vo hõ iſurgit ꝯ primũ cui inuidet.Et hᷓ ẽ
cõtẽtio.puer.20.Honor eſt homini q̃ ſe ſeparat a ꝯten
tionibus ꝛc.Jtẽ ꝯ deum.ꝛ hᷓ eſt blaſphemia.2.Pe.2ᵒ.
Que ignorãt blaſphemãtes ꝛc.Reſpectiuo mali ẽ ſuſpi
cio.Uñ dic̃.Suſpitiões male.ſ.dñoꝝ aduerſus xp̄ia
nos q̃ſi libertatẽ ad lucruꝫ finxerimꝰ.Uel q̃ ſolũ tota
doctrina xp̄iana eẽt inuenta vt ſerui fierẽt liberi.Eccliſi.
3.Multos ſupplãtauit ſuſpicio illoꝝ ꝛ in vanitate de
tinuit ſẽſus illoꝝ ꝛc.Et ex iſtis ſequũt ꝯflictatiões ad
uerſus fideles.Gen.13.Facta ẽ rixa inter paſtores gre
gũ abrahã ꝛ loth.Sꝫ hᷓ ñ ẽ in cordibus oiuꝫ ſꝫ q̃ꝛũdaꝫ.
Et põit tres eoꝝ cõditiões.q̃ꝝ ꝑma ꝑtinet ad defectũ
4 luminis nãlis.Scda ad defectũ cognitõis.Tertia ad vi
tiũ iordinate affectiõis.Quãtũ ad pᵐ dic̃.Doluꝫ mẽte
corruptorũ.i.rõne ẽt nãli q̃ hñt ꝑuerſu iudiciũ.Ps.Cor
rupti ſũt ꝛ abhominabiles facti ſũt ꝛc.Quãtũ ad ſcdꝫ
dicit.Ueritate.ſ.cognitiõis eius ꝑuati ſũt.Oſee.4.Nõ
eſt veritas ꝛ nõ ẽ miſericordia:ꝛ nõ ſciẽtia dei in terra
ꝛc.Quãtũ ad tertiuꝫ dicit.Exiſtimãtiũ ꝛc.i.q̃ cultus
dei ordinet ad queſtũ ꝛ acq̃ſitionẽ diuitiaꝝ.Sap.15.
Exiſtimauerũt luſũ eſſe vitã noſtram ꝛ cõuerſationẽ
vite compoſitam ad lucrũ ꝛ oportere vndecũq; etiam
ex malo acquirere.Homines ergo hmõi qui hoc cre
dunt de facili ꝯtemnũt ꝛ incidunt in mala predicta.
¶ Deide cũ dicit.(Eſt aũt ꝛc.)Probat vltimo dictuꝫ
5 .ſ.queſtũ eẽ pietatẽ.Et ꝑ oñdit quomodo pietas hꝫ ſe
ad queſtũ.Scdo oñdit q̃ nõ cõſiſtit in q̃ſtu diuitiaruꝫ
exterioꝝ ibi.(Nã q̃ volunt ꝛc.)Jtem ꝑ oñdit ꝑmum.
Scdo rõnẽ aſſignat ibi.(Nihil.n.ꝛc.)Dicit ḡ.Jſti di
cũt queſtũ eẽ pietatẽ:ſꝫ ego dico q̃ pietas ẽ q̃ſtus:ſꝫ il
larũ diuitiarũ q̃ dãt ſufficiẽtiã.Et hᷓ cõſiſtit in duobus.
Jn vno ꝑncipalr.ſ.pietate q̃ ordinat alia in deũ ꝛ ꝑri
mũ.Et hec ſũt virtutes ꝛ dona grẽ.Sap.7.Jnfinitus
ẽ theſaurus hoibꝰ:q̃ q̃ vſi ſũt ꝑticipes facti ſũt amici
tie dĩ ꝛc.Scdo i ſuſtẽtatiõe vite.Uñ dic̃.Cũ ſufficiẽtia
.ſ.hĩs q̃ ſũt neccĩa ad vitã.Mat.6.Querite pᵐ regnũ
dei ꝛ iuſtitiã eiꝰ ꝛc.ſupra.4.Pietas ad oĩa vtilis eſt.
¶ Deide cũ dic̃.(Nihil.n.ꝛc.)Aſſignat rõnẽ huius.
Et ꝑ ex humana ꝯditiõe.Scdo ex eius neceſſitate ibi.
(Habẽtes ꝛc.)Cõditionẽ aũt ponit q̃ntũ ad duo.ſ.q̃n 6
tũ ad ꝑncipiũ:q: nihil itulimus ꝛc.Quaſi dicat.Suf
ficit neceſſitas nõ ſuꝑfluitas.q: nihil itulimꝰ in hunc
mũdũ.Job.ꝑ.Nudus egreſſus ſuꝫ de vtero mr̃is mee
ꝛc.Jtẽ q̃ntũ ad finẽ:q: nihil auferemꝰ.Ps.Dormierũt
ſomnũ ſuũ:ꝛ nihil iuenerũt oẽs viri diuitiaꝝ in mani
bꝰ ſuis.Job.27.Diues cũ dormierit nihil ſecũ afferet.
aꝑiet oculos ſuos ꝛ nihil iueniet ꝛc.Eccl.5.Quõ ve
nit ſic reuertet ꝛc.Quãtũ ad neccĩtatẽ:q: hec bona ſũt
ꝑꝑ neccĩtatẽ.ꝛ idiget hõ ꝯ iterioꝛa ꝯſumẽtia ꝛ hec ſunt
alimẽta:ꝛ ꝯ exterioꝛa corrũpẽtia:ꝛ ſic idiget hõ tegu
mẽtis veſtiũ ꝛ domoꝝ.Heb.vlti.Sint mores ſine aua
ricia cõtẽti pñtibꝰ ꝛc.Eccl.29.Jnitiũ vite hois aq̃ ꝛ pa
nis ꝛ veſtimẽtũ ꝛ domꝰ ꝓtegẽs turpitudinẽ.Lectio.ij. 1

NAm qui volunt diuites fieri:in
cidũt in tẽtationeꝫ ꝛ in laqueũ
dyaboli:ꝛ deſideria multa inuti pᵃ.2ᵉ.
lia ꝛ nociua q̃ mergũt homines q.77. art.5.
in interitum ꝛ perditionem.Radix enim
oiuꝫ malorũ eſt cupiditas:quã quidã appe
tẽtes errauerũt a fide ꝛ inſeruerũt ſe dolori
bus multis.Tu aũt o hõ dei hᷓ fuge.Sectare
vero iuſtitiã:pietatẽ:fidẽ:charitatem:patien
tiã:mãſuetudinẽ.Certa bonũ certamẽ fidei
apprehẽde vitã eternaꝫ:in qua vocatus es 3
ꝛ confeſſus bonam cõfeſſionẽ corã multis
teſtibus.Precipio tibi corã deo q̃ iuſtificat
oĩa ꝛ chriſto ieſu q̃ teſtimoniũ reddidit ſub
pontio pilato ponã confeſſioneꝫ:vt ſerues
mandatuꝫ ſine macula irreprehenſibile vſ
q; in aduentum dñi noſtri ieſu chriſti.
¶ Suprã oñdit apoſtolus q̃d ſit queſtus xp̄iãis ex
pediens q: pietas cum ſufficiẽtia:hic oñdit q̃ querẽ
tes ſuperfluum queſtũ diuitiaꝝ incurrũt damna mul
ta.Et ꝑ oñdit mala que ſequunt ex inordinato appeti
tu diuitiaꝝ.Scdo aſſignat rõeꝫ ibi.(Radix.n.ꝛc.)ma 4
la aũt q̃ ſequunt ſũt duplicia.Quedã.n.oriũt ex hoſte
exteriori q̃dã vo a ꝯcupiſcentia iteriori ibi.(Deſideria
ꝛc.)Dicit ḡ ſimꝰ ꝯtẽti alimẽtis ꝛc.q: q̃ volũt ꝛc.Et nõ
ad neceſſitatẽ:ſꝫ ad abũdãtiã diuitiaꝝ icidũt ꝛc.Eccli
ci.10.Nihil ẽ iniq̃us q̃ꝫ amar pecuniã ꝛc.Eccl.5.Qui
amãt diuitias fructꝰ nõ capiẽt ex eis ꝛc.Et ponit duo.
ſ.tẽtatiões ꝛ laqueũ:q: ꝑ tẽtãt iq̃ntũ diuitie alliciũt ꝛ i Diui
ducũt ad aliq̃ pctã.pᵃ Theſ.3.Ne forte tẽtauerit vos tie ſũt
q̃ tẽtat ꝛc.pᵃ Cor.10.Tẽtatio vos non apphendat niſi hñ
hũana ꝛc.Et laqueũ:q: diuitie ſunt nõ hñtibꝰ ad tẽta tibus
tionẽ:hñtibꝰ in laqueũ:q: nõ libenter reddunt eas q̃s tenta
aduerũt.puer.21.Qui cõgregat theſauros lingua mẽ tio.
dacij vanꝰ ꝛ excors eſt ꝛc.Ex ꝑte iteriori ponit tria ma 5
la.Prio q̃ icidũt in deſideria multa.Perfectio.n.hois
eſt q̃ cor eius cõgreget in vnũ:q: q̃nto aliq̃d ẽ magis
vnũ:tãto eſt deo ſimilius q̃ vere vnus ẽ.Ps.Unã petij
a dño ꝛc.Sꝫ ꝯ hoc patit q̃rẽs diuitias:q: cor eiꝰ tra
hit ad diuerſa.Oſee.10.Diuiſuꝫ ẽ cor eoꝝ nũc interibũt
ꝛc.Et hᷓ iõ q: vbi ẽ theſaurꝰ tuꝰ ꝛc.Mat.6.Jtẽ ſũt inutilia
hmõi deſideria multipl̃r.Prio quia inutilia ſunt ſpũali
ter:quia diuitie non ducunt ad beatitudinẽ.Sapiẽ.5.
Quid nobis profuit ſuperbia.aut q̃d diuitiarũ iactan
tia cõtulit nobis ꝛc.Eccl.5.Qui amat diuitias fructꝰ
nõ capiet ex eis ꝛc.Jtem temporaliter.quia nõ dãt qð
promittũt.Eccl.6.Eſt aliud malũ quod vidi ſub ſole:
ꝛ quidẽ frequens apud homines vir cui dedit deus di

6 uitias ⁊ ſubaꝫ ⁊ honoꝛē: ⁊ nihil deeſt aīe eius ex oībus
que deſiderat: nec tribuit ei poteſtatē deus vt comedat
ex eo: ſꝫ extraneꝰ hō duoꝛabit illud ⁊c. Tertio ſūt no/
ciua. Eccl. 5. Diuitie cōſeruate in maluꝫ dn̄i ſui ⁊c̄. Et
oñdit quō ſunt nociue: qꝛ mergūt in interitum. ſ. in pn̄ti.
Propter diuitias mlt̄i perierūt. Itē futuro. Unde dic̄.
Et ꝑditionē. Ac. 8. Pecunia tua tecuꝫ ſit in ꝑditionē.
Uel vtrūqꝫ refert ad ſpūale damnū. ¶ Interitū. i. moꝛ
tem eternā. Ro. 9. Suſtinuit in multa patiētia vaſa ire
apta i īteritū ⁊c̄. Et ꝑditionē. i. penā eternā q̄ dr̄ moꝛs
ꝓpter penā damni: qꝛ ſūt q̄ſi ꝑditi damnati. dū nō pn̄t
redire in domū ſuā. ſ. eternitatis. Job. 21. in diē ꝑditio/
nis ſeruabitur malus ⁊ ad diē furoꝛis ducetur.
2 ¶ Deinde cū dicit. (Radix ⁊c.) Oñditur rō huius. ⁊
h̄ ex duobus. ſ. ex nā cupiditatis ⁊ experiētia ibi. (Quaꝫ
quidā ⁊c̄.) Dic̄ ḡ icidūt in tentatione. Quare? Qꝛ ra/
Cupi dix oiuꝫ maloꝝ ⁊c. Ubi notādū eſt ꝙ ſm̄ quoſdā cupi
ditas ditas ſumit̄ tripl̄r. Qn̄qꝫ pꝛo auaricia ſꝫ ꝙ ē ſpāle pec
ſumit̄ catū. ſ. inoꝛdinatus amoꝛ habēdi diuitias. Qn̄qꝫ ꝑut
tripl̄r ē genus pctōꝝ oium ſm̄ ꝙ īpoꝛtat ioꝛdinatū appetitū
rei tpalis: hoc icludit̄ in omni pctō. qꝛ eſt conuerſio ad
bonū cōmutabile. Sꝫ ſic nō eſt radix ſꝫ genus omniū.
Tertio mō ꝑut eſt quedā ioꝛdinatio animi ad cupien
dū bona tpalia ioꝛdinate: ⁊ hec eſt habituale tm̄ pctm̄
⁊ nō in actu: ſed eſt q̄dā radix oium peccatoꝝ. Et dici
3 tur cupiditas radix: ⁊ ſupbia initiū. Eccl. 10. initiū oīs
pcti ē ſupbia ⁊c̄. qꝛ ſupbia dic̄ corruptionē animi ad re/
cedēdū a deo. Arboꝛ aūt a radice hꝫ alimētū: ⁊ ſic pec
catū ex parte conuerſiōis ad bonuꝫ cōmutabile ſumit
nutrimētuꝫ. Sꝫ credo ꝙ loq̄t̄ de cupiditate ſm̄ qō eſt
ſpāle pctm̄. Un̄ dic̄ q volūt diuites fieri ⁊c̄. Et hec eſt
ioꝛdinatus amoꝛ pecuniarū. Et iō dico ꝙ auaricia ē ra
dix oiuꝫ. Oia. n. pctā ꝯſiſtūt in appetitu. ⁊ iō oꝛigo pec
catoꝝ ē ſꝫ oꝛiginē appetibiliū. Oꝛigo. n. appetibiliuꝫ
ꝓcedit ex fine. Et iō q̄to aliqō pctm̄ hꝫ finē magis de
ſiderabilē tāto ē peius. Finis aūt alicuiꝰ peccati ē deſi/
derabilis ꝓpter duo. ſ. ꝓpter ſeipm̄. ⁊ hec ē excellētia:
qꝛ ad h̄ hō bonū illō vult vt excellat. Et hec ē ſupbia:
4 ⁊ iō ſupbia ē initiū oiuꝫ pctōꝝ. Itē ꝓpter aliō ⁊ h̄ ē qō
ad oia valet: ⁊ hmōi ſūt diuitie: qꝛ ꝑ h̄ credunt ſe hr̄e
omnia. Ex iſta parte auaricia eſt radix oium maloꝝ.
¶ Deīde cū dicit. (Quam q̄dā ⁊c.) Oñdit idē ꝑ experiē
tiam ⁊ dicit. Appetētes: qꝛ q̄to magis habent̄ diuitie:
tāto magī ꝯſiderāt̄. Eccl. 5. Auarus n̄ iplebit̄ pecunia.
Et icidūt ꝑmo in dānū ſpūale. Un̄ dic̄. Errauerūt a fi/
de. Cuiꝰ rō ē: qꝛ ꝑ ſanā doctrinā fidei ꝓhibēt̄ mlt̄a illici
ta lucra a q̄bus ꝯſiſtere nolūt: ⁊ īuenīūt ſibi aliā doctri
nā vbi eis ſit ſpes ſalutis. Et. h̄ ſpāliter faciūt vſurarij.
Secūdo qꝛ īſeruerūt ſe doloꝛibꝰ mlt̄is ēt in pn̄ti: qꝛ ſol/
licitudo in acq̄rēdo: timoꝛ in poſſidēdo: doloꝛ in amit
tēdo. Job. 20. Cū ſatiatus fuerit diuitijs artabit̄. eſtua
bit ⁊ ois doloꝛ irruet in eū ⁊c. Et mlt̄o magis i futuro.
5 ¶ Deīde cū dic̄. (Tu aūt ⁊c.) Monet ad ſequēdū ſa
nā doctrinā ⁊ vitādū malaꝫ. Et p̄ exponit viam quā ſe
quat̄. Scd̄o alligat eū inductiōe p̄cepti ibi. (Precipio
⁊c̄.) Itē p̄ hoꝛtatur ad vitandū peccata p̄dicta. Scd̄o
oñdit quid agat ibi. (Sectar̄ vo ⁊c.) Et qꝛ ſeruꝰ dꝫ imi
tari dn̄m ſuū: qꝛ vt dr̄ Eccl. 10. Scd̄m iudicē populi ſic
⁊ mlt̄ri eius. iō dic̄. O hō dei. Quaſi dicat. Tu ddit̄us
ſeruituti dei. P̄s. Ego ſeruus tuus. pͥ Jo. 2. Qui dic̄ ſe
in illo manere dꝫ ſicut ille ambulauit ⁊ ipſe ambulare.
Si igit̄ tu es hō dei: debes facere ſicut xp̄s fecit. Qui
vt habet̄. Jo. 6. Fugit cū eū volebāt facer̄ regē. Heb. 12.
Qui ꝓpoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucē cōfuſiōe cō/
tēpta ⁊c. Ergo ⁊ tu fuge. P̄s. Elōgaui fugiēs. Quid ḡ
faciet? Ad duo hoꝛtatur. p̄ ſcꝫ ad ſectendū arma ſpūa/
lia. Secūdo ad certandū in eis ibi. (Certa bonuꝫ ⁊c.) d
Arma aūt ſpūalia aut ſunt ad faciendū bonuꝫ: aut ad
malū tolerandū. Primū aūt eſt vel in comparatiōe ad
ꝓximū cui ꝑ duo oꝛdinamur: ſcilicet per iuſtitiā ⁊ pie/
tatē ſeu miſericoꝛdiā: qꝛ ꝑmū ſine ſecūdo eſt ſeueritas.
ſcd̄m ſine ꝑmo eſt remiſſio. Quātū ad ꝑmū dicit. Se/
ctare iuſtitiam que cōpetit pꝛelatis. Sap. ꝑmo. Diligi
te iuſtitiam qui iudicatis terrā ⁊c. Itē q̄tū ad ſcd̄ꝫ dic̄.
Pietatem. i. miſericoꝛdiā. ꝓuer. 20. Miſericoꝛdia ⁊ iu/
ſtitia cuſtodiunt regem ⁊ roboꝛat̄ clementia thꝛonus
eius. In cōparatione aūt ad deū ꝑmū eſt quod ꝑficit itel/
lectū fides. He. 11. Sine fide ipoſſe ē placer̄ dō ⁊c. Scd̄ꝫ
affectū eſt charitas. pͥ Jo. 4. Qui manet in charitate i 2
deo mā̄et ⁊ deus in eo. Ad ſuſtinēda mala ſunt due v/
tutes. ſ. patiētia ⁊ māſuetudo: qꝛ hō in malo duas paſ/
ſiōes inoꝛdinatas icurrit. ſ. triſticiā inoꝛdiatā: ⁊ irā que
eſt ex ea. Et ideo patiētia ē ꝯ imoderatā triſticiā. Luc.
21. In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras ⁊c̄.
¶ Deīde iducit eū ad debitū certamē. Et p̄ quali̇̄ cer/
tet. Scd̄o inducit rationē inq̄tum milites dupl̄r pu/
gnant. ſ. qn̄qꝫ ad defendēdū quod habēt. qn̄qꝫ ad acq̄/
rēdū nō habita. ⁊ hoc iminet ſanctis. ꝑmū vt cuſtodiāt
habita. ſ. fidem ⁊ virtutes. Et ideo dicit. Fidei. i. pꝛo fi/
de cuſtodiēda. Eccl. 4. Uſqꝫ ad moꝛtē certa ꝓ iuſtitia
⁊c. Uel fidei. vt ꝑ fidē vites peccata. pͥ Joā. vlt. Hec eſt
victoꝛia que vincit mundū fides veſtra ⁊c. Uel fidei. i. 3
vt alios ad eam ꝯuertas. Et dicit bonū. i. legittimū cer
tamē. pͥ Coꝛ. 9. Omnis qui in agone cōtēdit ab oībus
ſe abſtinet. Tūc eſt bonum quādoqꝫ abſtinet ſe ab oī/
bus impedimētis. 2. Thi. 4º. Bonū certamen certaui
⁊c̄. Secūdo certāt ad acquirēdū q̄ nō habēt. Et hec ē
vita eterna que acquiritur ꝑ pugnā. Mat. 11. Regnum
celoꝝ vim patit̄: ⁊ violenti rapiunt illud. Et ideo dicit.
Apphende. i. quaſi tenens tuo certamine vincas. vl̄
certes certamē fidei. Et quo pꝛemio? Ut apphēdas
vitam eternam. pͥ. Coꝛ. 9. Nos aūt icoꝛrūptam.
¶ Deīde cum dicit. (In quā vocatus es ⁊c.) Rōnem
ponit huius dicti. ſ. Apphēde ⁊c. Et ꝑmo reſpondet
ſcd̄o. quaſi dicat. Dicis ꝙ debeo apphendere ſꝫ non
poſſuꝫ. Immo potes: qꝛ debetur tibi de iure: qꝛ vocatꝰ 4
es in ea a deo ⁊ a rege illius regni. Et ideo debes coꝛo
nari potiſſime. pͥ Pe. 2. De tenebꝛis vos vocauit in ad
mirabile lumen ſuuꝫ. Secundo reſpōdet ꝑmo. Quaſi
dicat. Certa bonū certamē. qꝛ dediſti iuramentum in/
telligentie: ⁊ ideo nō licet tibi repugnare. Tu aūt con
feſſus es ⁊c. Ideſt in conſecratione bonum certamen
ꝓfeſſus es. Unde dicit. Bonā cōfeſſionem cōfeſſus es
quādo oꝛdinatꝰ es in epiſcopum. pͥ Coꝛ. 9. Naꝫ ſi non
euāgelizauero ⁊c. vſqꝫ. Diſpēſatio credita eſt mihi ⁊c̄.
Uel cōfeſſionē bonā. ſ. p̄dicādo fidē vt eā ſerues.
¶ Deīde cū dic̄. (Precipio ⁊c.) Obligat eū ad p̄dicta
ex p̄cepto qō p̄ pōit. Scd̄o manifeſtat q̄dam dicta ibi.
(Quē ſuis ⁊c.) In p̄cepto aūt p̄ teſtes iduc̄. Scd̄o cō/
mēdat p̄ceptū. Tertio oñdit q̄diu ſeruet p̄ceptū. Te/ 5
ſtes iduc̄ deū pr̄ē ⁊ dn̄m nr̄m ieſū xp̄m. Dic̄ ḡ. Temo
nui: ſꝫ ne credas ꝙ liceat tibi aliter facere p̄cipio tibi:
ſic̄ tu dbes p̄cipe ſubditis tuis corā dō. Ad duo iduxe
rat apphēde inq̄ ⁊ cōfeſſus es. Et iō iducit actoꝛē vi/
te qui viuificat oia. Dicit aūt deo qui eſt tota trinitas q
eſt actoꝛ vite. Itē hoiem xp̄m qui cōfeſſus eſt ſe eſſe fi/
lium dei qō ē bōa cōfeſſio fidei noſtre. Item cōmendat
mādatū: qꝛ in ſe iuſtum ⁊ rectum ⁊ irrepꝛehēſibile ab
aliq̄a. Job. 6. Nō iuenietis i lingua mea iniq̄tatē. et q̄diu
ē ſuādū? Uſqꝫ i aduētū dn̄i ly vſqꝫ dic̄ ſinē itētionis. i.
vt ꝑ obſeruātiā huiꝰ mādati oꝛdines te ad aduētū. Uſ
qꝫ ad moꝛtē tuā: qꝛ q̄lis eris in illa: talis iuenieris ꝑ̄ic.

a Matt.24. Qui perſeuerauerit vſq; in finem ꝛc.

¶ Lectio. III.

4°.5 gent. ca.8. Quez ſuis tēporibus oſtēdet beatus ꝛ ſolus potens: rex regum ꝛ dn̄s dominantiū: q̄ ſolus hȝ īmortalitatē ꝛ lucē habitat inac-
Joa. pmo ceſſibilē: quē nullus hoīuȝ vidit: ſed nec videre pōt cui honor ꝛ īpiū ſēpiternū. Amē.
¶ Supra apl̄s ꝓponēs p̄ceptum thimotheo p̄cepit vt ſeruet p̄dicta vſq; ad aduentū xp̄i. ꝛ īō agit h̄ ō xp̄i aduentu de q̄ tria manifeſtat. Pͥo ꝙ erit tp̄e cōgruo. Scd̄o ꝙ māifeſtus erit. Tertio oſtēdit actorē aduētus.
2 Quātū ad p̄mū dicit. Quē ſuis temporibus oſtēdet. p̄ Pet. vlt. Uenient in nouiſſimis dieb⁹ in d̄ceptiōe illuſores ꝛc. Et īō vult oſtēdeꝛ ꝙ ſi videaꝛ aduētus tardari: tn̄ ſuo tp̄e oſtēdeꝛ. Eccleſ.3. Oīa tp̄s h̄nt. Eccleſ.8. Omni negocio tēpus ē ꝛ opportunitas ꝛc. Cōgruū tēpus ē finis mūdi: q̄ illud tp̄s eſt tēpus meſſis ꝛ collectiōis fructus. Et īō opȝ ꝙ veniat in fine. Quātum ad ſcd̄ȝ dicit. Oſtēdet .i. manifeſtabit. Licet eniȝ ſit viſibilis q̄ntū ad carnē: tn̄ ꝟtus eius ē abſcōdita ſȝ tūc ēt diuinitas eius erit manifeſta ſanctis reprobi vō ſolū videbūt glīaȝ carnis. Sȝ q̄ntū ad tertiū dic̄ ꝙ oſtēdet eum deus trinitas. Et circa h̄ duo facit: q̄ p̄ deſcribit aduentum xp̄i. Scd̄o in ei⁹ cōmēdatiōeȝ ꝓrumpēs laudat eū ibi. (Cui honor ꝛc.) Itē circa p̄mū tria facit. Pͥo actoreȝ
3 aduētus d̄ſcribit ex ꝑfecta opatione. Scd̄o ex ſingulari ptāte. Tertio ex īcōprehēſibilitate nature. Primuȝ
Beatitudo eſt opatio ꝑfecta. cū dicit. Btūs. Beatitudo .n. eſt opatio ꝑfecta que ē ſupreme ꝟtutis opatiue optime diſpoſite. Et hec eſt btītudo nr̄a. Dei aūt btītudo eſt q̄ cognoſcit ſe. Si .n. ſe n̄ cognoſceret deus nō eēt beatus. Gregorius. De⁹ dū ſe ipſo ꝑfruiꝛ ꝑfecte glīoſus eſt. Et ꝯuenīēter actorē hui⁹ aduētus dicit ꝙ beatus eſt: q̄ ad hoc ē aduentus xp̄i vt nos deducat ad btītudinē. Tob.13. Beatus ſi fuerint reliquie ſeminis mei ad vidēdum claritatē hieꝛl̄m ꝛc. Quātū ad ſcd̄m dicit. Solus potēs. Ps. Potens es dn̄e ꝛc. Sȝ q̄re dicit ſolus? Nūqd nō oīa habēt potentiā: imo: ſȝ ꝑ participationē: ſȝ ſolus deus ſe eſſentialr̄. Uñ dicit. Rex regū ꝛc. Ambroſius. Dn̄s eſt nomē po-
4 teſtatis ꝛ rex ſilr̄. Qui ḡ hȝ dn̄ȝ ꝛ regē ſupra ſe ē ſubiectus ptāti: ꝛ talis nō eſt potēs a ſe ſȝ ab alio. Si ḡ xp̄s eſt rex regum ꝛc. neceſſe ē ꝙ ſolus habeat potētiā non ab alio: ſȝ oēs ab eo. Et deſignaꝛ duplex potētia dei. ſ. gubernatiua mūdi cuȝ dicit. Rex regū q̄ſi a regimine dicta. ꝓuer.20. Rex q̄ ſedet in ſolio iudicij diſſipat omne malū intuitu ſuo. Itē potētia creādi cū dic̄. Dn̄s dominātiū. Ps. Scitote qm̄ dn̄s ipſe ē de⁹ ipſe fecit nos ꝛc. Apoc.19. Et habebat in veſtimēto ꝛ in femore ſuo ſcriptū. Rex regū ꝛ dn̄s dominātiū ꝛc. Quātū ad tertiuȝ
5 Cōprehēdere deū nemo pt̄ dicit. Qui ſolus hȝ īmortalitatē ꝛ lucē h̄itat inacceſſibilē. Incōphēſibilitas dei ex duobus pȝ. Pͥo q̄ tranſcēdit q̄cqd in creaturis ē cōphēſibile. Scd̄o q̄ h̄ ipm̄ qd̄ deus ē ſolum cōphēſione excedit. Primuȝ cū dicit. Solus. In q̄libet enim mutatione eſt q̄dā corruptio: q̄ omne qd̄ mutatur in q̄ntū hmōi deſinit eē tale. Illō ḡ ꝓprie ꝛ ꝟe ē icorruptibile qd̄ penitus eſt īmutabile. Quelibet aūt creatura in ſe cōſiderata hȝ aliquā mutationē vel mutabilitatē. deus aūt eſt oīno īmutabilis: Sȝ ſi aliq̄ creatura ē īmutabilis. hoc cōuenit ei ex dono grē. Et ex hoc oſtēditur ꝙ nā dei tranſcēdit oē quod eſt in natura creata. ſupra p̄mo. Regi ſeculoꝝ īmortali ꝛc. Quātuȝ ad ſcd̄m dicit. Luceȝ ꝛc̄. Lux in ſenſibilibus eſt p̄ncipium vidēdi. vnde illud q̄ aliqd cognoſci-
tur quocūq; mō diciꝛ lux. Unūquodq; aūt cognoſci- b
tur ꝑ ſuam formā ꝛ ſm̄ ꝙ eſt actu. Uñ q̄ntum hȝ d̄ forma ꝛ actu: tātū hȝ de luce. Res ḡ q̄ ſunt actus q̄dam: ſȝ nō purus lucētia ſunt ſȝ nō lux. Sȝ diuina eēntia q̄ ē actus purus eſt ipa lux. Jo. p̄. Nō erat ille lux ꝛc. Deus aūt h̄itat apd̄ ſe: ꝛ hec lux eſt inacceſſibilis .i. nō viſibilis oculo carnis: ſȝ itelligibilis. Et tn̄ nullus intellectus creatus poteſt ad eū accedere. ¶ Notādum ē tn̄ ꝙ duplr̄ pōt itell̄s accedere ad cognitionē nature alicui⁹. ſ. vt cognoſcat ꝛ vt cōphēdat. Ad cōphēdēdū aūt deū īpoſſe ē intellectū ꝑuenire: q̄ ſic cognoſceret deuȝ vt cognoſcibilis ē. de⁹ aūt ꝑfecte cognoſcibilis ē q̄ntū hȝ d̄ entitate ꝛ luce. hec aūt ſūt īfinita. ḡ eſt īfinite cognoſcibilis. Uirt⁹ aūt itellectus creati eſt finita. Et īō ē in-
tellectus xp̄i n̄ cōphēdit deū. Sȝ ali⁹ modus ē cogno- 2
ſcēdi deū. ſ. attigēdo deū. Et ſȝ h̄ null⁹ itellectus creatus ꝑ ꝓpͣ nālia attingit ad cognoſcēdū id qd̄ ē deus. Et rō hui⁹ eſt: q̄ nulla potētia pōt in aliqd altius ſuo obiecto: ſic viſus ad altius colore. Propͥū aūt obiēm itellectus ē ꝙ qd̄ ē. vn̄ qd̄ ſuperat qd̄ qd̄ eſt excedit ꝓportionē oīs itellect⁹. In d̄o aūt n̄ ē aliud eē ꝛ q̄ditas ei⁹: quō ḡ cognoſcibilis ē? ḡ accedam⁹ ad eū cognoſcēdū: hic ꝑ grāȝ ꝛ ī futuro ꝑ glīaȝ. Ps. Accedite ad eū ꝛ illuminamini ꝛc. Sed q̄r ḡ deus h̄itat lucē inacceſſibilē: ꝛ in ps. Nubes ꝛ caligo in circuitu ei⁹. Exod.19. Moy-
ſes acceſſit ad caliginē in q̄ erat de⁹. R̄ndet Dionyſi⁹. 3
Oīs caligo ē inacceſſibile lumē. Eſt ḡ idē qd̄ hic lumē ꝛ ibi caligo: ſȝ caligo ē iq̄ntū n̄ videꝛ: lumē vō iq̄ntuȝ videꝛ. Sȝ aliqd ē inuiſibile duplr̄. Uno mō ꝓpter ſe. ſic opaca. Alio mō ꝓpter excedētiā eius: ſicut ſol ab oculo noctue. Sic quedā ſūt nobis nō conſpicua propter defectū ſui eē: ꝛ quedā propter excedētiaȝ eius ꝛ ſic deus nobis quodāmodo inacceſſibilis ē. ¶ Quē nemo ꝛc̄. Si intelligaꝛ de cōprehenſione ſic abſolute veruȝ eſt. ēt de angelis: quia ſolus deus comprehendit ſe. Si aūt de viſione qua attingiꝛ: ſic intelligitur tripliciter. Uno mō nemo vidit oculo corpali. Alio mō ſm̄ eſſentiam oculo mentis viuens in carne niſi xp̄us. Exod. 33°. Nō videbit me hō ꝛ viuet. Tertio mō nemo vidit
qd̄ ē deus ꝑ ſeipſum. Matt.11. Nemo nouit patreȝ ꝛc. 4
Mat.16. Caro ꝛ ſanguis nō reuelauit tibi ꝛc. ¶ Deinde prorumpit in laudē dei dicens. Cui ē honor ꝛc. Et ponit tria. Primū ꝑtinet ad reuerentie exhibitionem dicens. Honor. qui eſt exhibitio reuerētie. Malach. p̄. Si ego pr̄ vbi eſt honor meus ꝛc. Secunduȝ ad refulgentiaȝ bonitatis eius cū dicit. Gloria que eſt clara cū laude noticia q̄ refulget in noticijs hominuȝ ꝛ angelorum. Eſa.42. Gloriā meam alteri nō dabo ꝛc. Tertio ad gubernationē cuȝ dicit. Imperium ſempiternum.

¶ Lectio. IIII.

Diuitibus huius ſeculi p̄cipe nō ſublime ſapere: neq; ſpare in i-
certo diuitiarū: ſȝ i deo viuo q̄ 5
p̄ſtat nobis oīa abūde ad fruēdū: bn̄ agere: diuites fieri i bōis opibus: facile tribuere. cōmunicare. theſaurizare ſibi fūdamētū bonū in futuꝝ vt apphēdāt bonā vitaȝ. O thimothee depoſitū cuſtodi deuitās ꝓphanas vocū nouitates. ꝛ oppōnes falſi nominis ſcīe. quā quidā ꝓmittētes circa fidem exciderunt. Grā tecum. Amen.
¶ Supra egit d̄ iſtructiōe ꝑſonaꝝ īfimi ſtat⁹: h̄ redit ad mām ſuā ꝛ iſtruit euȝ ad iſtruēdū diuites. Et p̄ſa

6 cit hoc. Scḋo agit de iſtructiōe thimothei ibi. (O thi-
motheе ⁊c̄.) Et ſemꝑ qñ iſtruit eū ad iſtructiōez alioꝝ
monet vt nō negligat ſe. Et circa ꝑmū ꝑ excludit vitia
q̄ ſolēt in diuitibus abūdare. Scḋo iducit ad bōa ibi.
(Bene agere ⁊c.) Itē circa ꝑmū ꝑ ꝓponit vitia q̄ ſolēt
eē in diuitibus. Scḋo excludit hec: reddendo rōnē hu
ius ibi. (In incerto ⁊c̄.) Dicit ḡ. Diuitibus ⁊c. Diuitie
abūdātia importāt. Eſt aūt abūdātia ſpūaliū ⁊ he ſunt
de diuitie. Eſa. 33. Diuitie ſalutis ſapia ⁊ ſcia timor dñi
ipſe ē theſaurus ei⁹ ⁊c. Quedā corꝑales ⁊ he non ſunt
ꝟe diuitie: q: nō ſufficiūt. Et iō dic̄ cū q̄dā diminutiōe
huiꝰ ſeculi. Baruch. 3. Qui argētū ⁊ aurū in q̄ ꝯfidūt
hoies theſaurizant ⁊c̄. His ḡ ꝑcipe. Qñ de ſeruis egit
non poſuit ꝑceptū: q: hoc ē virtus ꝙ hō vtaꝛ auctate
2 ad maiores ñ ad minores. Et iō dic̄. Nō dimittas pro-
pter diuitias ⁊ ꝓpter ſtatū eoꝝ qn ꝑcipias. Et qd oꝫ
ꝑcipere? Nō ſublime ſapere. i. nō ſentire aliqd excelſū
de ſe. Nūqd h̄ ē malū? Rñdeo. Pōt reddi malū ex duo
bus. Pⁱo ſi ſublime ſapit dē ſe ꝓpter ea q̄ nō habēt ex-
cellētiā ꝟaꝫ. Et h̄ ē ſi in rebus tꝑalibus. vñ q ꝓpter ex
teriorē excellētiā ſublime ſapit dē ſe īordinate ſapit: ⁊ ē
ſuꝑbia. Et tñ carnales ñ aliā ſublimitatē curāt niſi iſtā
⁊ hec acqri pōt ꝑ diuitias. Eccl. 10. Pecunie obediunt
oia. Vñ q: diuites hmōi hec hñt faciliter extollūꝛ. Iteꝫ
alio mōt: q: ſūt quedā que hñt ſublimitatē: ſicut dona
ſpūalia. Eccl. 25. Quā magnus ē q īuenit ſapiāꝫ ⁊ ſciāꝫ
⁊c. In his. n. aliqs pōt iordinate ſapere ſublimitatē nō
ex uā donoꝝ: ſꝫ vel attribuēdo ſibi qḋ nō hꝫ. Vl nō re-
3 cognoſcēdo a deo ea q̄ hꝫ. Vñ in ꝑmis ē iordinatio ꝓ-
pter dēfectū rerū. In ſcḋis ꝓpter inordinationē affect⁹.
Scḋm vitiū ī diuitib⁹ ē ſpes mūdanoꝝ. Vñ dic̄. Neqꝫ
ſpaꝛ ⁊c. Job. 31. ſi putaui aurꝫ robur meū ⁊ obrizo dixi
fiducia mea ⁊c̄. ꝓuer. 10. ſuba diuit vrbs fortitudis ei⁹.
¶ Deīde cū dic̄. (In icerto ⁊ c.) Aſſignat rōnē moni-
tionis. In eo. n. ſpat aliqs vñ credit auxilium hr̄e. Au-
xiliū. n. habeꝛ a forti: ſed diuitie ſūt fragiles ⁊ ineſtima-
biles. Mat. 6. Nolite theſaurizare ⁊c. Sꝫ in deo vbi ē
ꝟa ſpes ponēda. Jere. 17. Btūs vir q cōfidit i dño ⁊ erit
dñs fiducia ei⁹. Jac. ꝑ. Dat oib⁹ affluenter. Sꝫ h̄ quod
dic̄. Abūde ad fruēduꝫ dupl̄r pōt exponi. Uno mō vt
fruitio ſumaꝛ ꝑ gaudio. ⁊ hoc mō ē etiā in corꝑalibus.
Vel vt ꝑ hec ꝑueniamus ad fruitionez dei.
4 ¶ Deīde cū dic̄. (Bene agere ⁊c.) Monet ad operan
dū bonū. Qui aūt habent affectū ad diuitias. ꝑ nituꝛ h
ad acquirendū nō habitas. Scḋo vtvtaꝛ habitis. Ter
tio vt ad finē diuitiarū ꝑueniāt. hec tria monet h̄ aplus
ꝑ vt acqrāt ſpūales diuitias quas nō habēt. Et iō dic̄.
Bñ agere ⁊c. Eſa. ꝑ. Diſcite bñ facere ⁊c̄. Quātum ad
ſcḋm ſciēdū ē ꝙ duplex ē vſus diuitiarū. Unus ē tene
re ⁊ alius eſt dare: ſꝫ ꝑncipalis ē dare. Et iō iſta duo po
nit. ꝑ movt dēt. Vñ dic̄. Facile tribuere. i. ſine grauitate
cordis iteri⁹. 2. Cor. 9. Nō ex triſticia aut ex nec̄citate ⁊c.
Et ſine tarditate. ꝓuer. 3. Ne dicas amico tuo. vade ⁊
reuertere ⁊ cras dabo tibi cū ſtatiꝫ poſſis dare. Job. 31.
5 Si oculos vidue expectare feci. Scḋo vt cuſtodiat nō
qdē tm̄ ad ſuā vtilitatē ſꝫ ad qḋdā cōe. Vñ dic̄. ad cō-
municādū. i. hr̄e eas ſic̄ cōes. Ro. 12. Neceſſitatib⁹ ſan
ctoꝝ cōmunicātes. Quātū ad tertiū vt ad finē theſau
rizanti ꝑueniāt. iō dic̄. Theſaurizare ⁊c. Theſaurus
ſpūalis ē cōgregratio meritoꝝ q̄ ſūt fūdamētuꝫ futuri
edificij qḋ nob ꝑparaꝛ in celo: q: tota ꝑparatio future
gl̄ie ē ꝑ merita q̄ acqrim⁹ ꝑ grām q̄ ē ꝑncipiū merē-
di. Mat. 6. Theſaurizate vobis theſauros in celo: vbi
neqꝫ tinea ⁊c̄. ꝑ⁹ Cor. 9. Sic currite vt comprehēdatis.
¶ Deīde cū dicit. (O thimothee ⁊c̄.) Inſtruit ipſꝫ thi-
motheū. Et ꝑ vt bōa conſeruet. Scḋo vt mala deuitet

6 ibi. (Deuitās ⁊c.) Dicit ḡ. O thimothee dēpoſitū cuſto
di. Depoſitū hois ē omne bonū qḋ hꝫ quilꝫ qḋ ſibi cō
miſſū ē a deo vt cōſeruet ⁊ multiplicet. Eccl. 17. Grām
hois q̄ſi pupillā cōſeruabit. ꝑ⁹ Cor. 15. Et grā ei⁹ ī me
vacua nō fuit. Et ſic dicit ei vt dēpoſitū cuſtodiat. i. vt ſe
in grā dei cōſeruet ⁊ multiplicet. Qui. n. abſcondit ta-
lentū puniꝛ. Et ſpēliter ꝑlati habēt dēpoſitū. ſ. curā ꝓxi
moꝝ ⁊ fideliū. Jo. vlt. Paſce oues meas. Heb. vlt. Ip
ſi ꝑuigilāt q̄ſi rōnē reddituri ꝓ animabus vr̄is ⁊c. 2.
Thi. ꝑ. Bonū dēpoſitū cuſtodi. Itē ꝙ mala vitet: ꝓpter
pue illa q̄ ſūt nata coinquinare fidē. cui⁹ rō ē: q: ſic̄ ꝑn
ceps ſecularis poniꝛ ad cuſtodiēdā vnitatez regni: ita
ſpūalis ad ſeruādā vnitatē ſpūalē. Pax āt regni ꝯſiſtit
2 in iuſtitia. ⁊ iō ille ordinaꝛ ad iuſtitiā. Sꝫ vnitas eccle
ſie ē ī fide. ⁊ iō ꝑncipalr̄ monet ad cuſtodiā fidei. Luc.
22. Ego rogaui ꝓ te vt nō dēficiat fides tua ⁊c. Sil̄r āt
poſſet corrūpi fides ꝑ fallaciā ſicut ēt q̄libꝫ ſcia. Sꝫ ſic̄
dr̄. ꝑ. elenc̄. Fallacia qñqꝫ ſit ex voce qñqꝫ ex re. Vñ eſt
fallacia in dictiōe ⁊ extra dictionem. Et ſic fides aliqñ
corrūpiꝛ ꝑ aliquas voces iordinatas ſic̄ dicit Hierony.
ꝙ ex ꝟbis iordinate ꝓlatis ſit hereſis. Et iō dicit. Pro
phanas ⁊c. Q: nō velle audire aliqd noui ē oblatrare
cōtra cōſuetudīes. Sꝫ noua ꝓphana nō ſūt audiēda.
Sꝫ ꝓphana nouitas ē qñ induciꝛ aliqd ꝯ fidē. Et di-
3 ciꝛ nouū ad id qḋ eſt antiqnū. Hoc fec neſtorius qñ di
xit de ꝟgine maria chriſtotochos: vt īferret ꝙ nō eſſet
mater dei. Et iō ſcti patres in epheſino cōcilio īſtitue-
rūt ꝙ diceret theotochos. 2⁹ Thi. ꝑ. Formā habēs ſa-
noꝝ ꝟboꝝ q̄ a me audiſti in fide ⁊ dilectiōe in xp̄o ie
ſu. Et cap. 2. Prophanas ⁊ vaniloquia dēuita ⁊c. Q: fi-
dꝫ do corrūpiꝛ ꝑ rōnes reales ⁊ ſophiſticas. Et iſtud
vitādū ē. Et dicit. Per oppoſitiones ſcie falſi nominis.
q: nō eſt ꝟa ſcia ſed appar̄ēs. Scia enim ſm ꝓphm rō
nez, nō eſt niſi veroꝝ. Impoſſibile aūt ē ꝙ verū ſit ꝯtro
ꝯriuꝫ: licet qñqꝫ duo falſa ſint ſibi cōtraria: ⁊ iō impoſ
ſibile eſt ꝙ illud quod repugnat veritati diuine que ē
ſumma veritas ſit verū. Col. 2. Videte ne quis vos de-
4 cipiat ꝑ ꝓbiēz ⁊ inanē fallaciam ſm traditionē hoiuꝫ:
ſm elemēta mundi ⁊ nō ſꝫ xp̄m ⁊c. Promittētes. i. oſ
tētes ſe hr̄e. Jere. 10. Stultus factus ē ois homo a ſcia
ſua. Que nō eſt dei. q: qui loquiꝛ mēdacium ex ꝓprijs
loquiꝛ. Jo. 8. Jere. 2. Filij memphеos ⁊ taphneos con-
ſtuprauerūt te vſqꝫ ad verticē ⁊c. Eſa. 47. Sapia tua
⁊ ſcia tua hec decepit te ⁊c. Gratia dei tecum. Amen.

¶ Explicit ꝓfunda ⁊ ſubtilis explanatio mirifici do-
ctoris ſctiſſimi thome aqnatis ordis fratrū ꝑdicatoꝝ
ſuꝑ ꝑma ep̄la glorioſi gētiū apl̄i pauli ad thimotheuꝫ.

¶ Incipit dēuotiſſima expoſitio eiuſdē āgelici doctoris
glioſi thome aqnētis ordis fratrū ꝑdicatoꝝ ſuꝑ ſcḋa
ep̄la eiuſdē ſctiſſimi pauli gētiuꝫ apl̄i ad Thimotheū.

NOcte ⁊ die eſtu v-
bar ⁊
gelu ⁊c. Gen̄. 31. Verba ſūt. Jacob
oñdentis ⁊ cōmēdātis curam pa-
ſtoralem ac paſtorale officiuꝫ. In
5 qbus circa hoc offiñ tria ponuꝛ
ſcꝫ aſſiduitas: patiētia ſollicitudo.
Primū eſt: q: ſine itermiſſiōe dēbꝫ
curam gregis gerere. Unde dicit.
Nocte ⁊ die. Nocte orando: die
erudiendo. Eſa. 21. Super ſpeculam dñi ego ſuꝫ ſtans
iugiter ꝑ diem: ⁊ ſuꝑ cuſtodiā ego ſuꝫ ſtans totis nocti
bus. Vel ꝑ diem. i. tempore ꝓſperitatis: ⁊ per noctē. i.
tēpore aduerſitatis. In quibus ꝑlatus debꝫ reſpicere
curam

a curá gregis. 2. Cor. 6. Per arma iuſtitiẽ a dextris ⁊ a ſi
niſtris ⁊c. puer. 17. Oi tpe diligit q amicus eſt ⁊c. Se
cundũ eſt qꝛ maxime ꝓlato patiẽtia neceſſaria eſt. Dꝫ
.n. ꝓlatus pp gregis ſalutẽ oĩa ſuſtinere. Jo. 10. Bonus
paſtoꝛ aiam ſuã dat ꝓ ouibus ſuis ⁊c. puer. 19. Doctri
na viri ꝑ patiẽtiá noſcif. Uñ dicit. Eſtu. i. feruoꝛe iſtã
tis ꝑſecutiõis. Jac. 1. Exoꝛtus eſt ſol cũ ardoꝛe ⁊ areſec
fenũ ⁊c. Gelu. i. timoꝛe futuroꝝ. 2. coꝛ. 7. Foꝛis pugne
intus timoꝛes ⁊c. Tertiũ eſt qꝛ ꝑeſt in ſollicitudĩe: vt
dr̃ Ro. 12. Et hoc expellit ſomnũ negligentie. Uñ ſub
dif. Geñ. 31. Fugiebatq̃ ſomn⁹ ab oculis meis. puerb.
6. Diſcurre feſtia ſuſcita amicũ tuũ ne des oculis tuis
ſomnũ ⁊c. Recte ḡ hec ꝟba mãe huius eple ꝯueniũt.
2 Jn ꝑ°. n. iſtruit eũ de oꝛdinatiõe eccliaſtica. Jn hac aũt
ſcõa agit de ſollicitudine tãta paſtoꝛali vt ẽt martyrium
ſuſtineat ꝓ cura gregis vt pꝫ i ꝓlogo. CAP. I.

Paulus apoſtolus ieſu chꝛiſti ꝑ voluntatem dei ſm̃ promiſſionem vite que eſt in chꝛiſto ieſu. Thimotheo chariſſimo filio: gratia ⁊ miſericoꝛdia ⁊ pax a deo patre noſtro ⁊ chꝛiſto ieſu domino noſtro.

Diuidif aũt hec epl̃a in ſalutationẽ ⁊ narrationeꝫ:
ſcõa ibi. (Grãs ago ⁊c.) Jtẽ ꝑmo ponif ꝑſona ſalutãs.
Scõo ꝑſona ſalutata. Tertio bõa optata. Perſona ſa
3 lutans deſcribif ex noĩe paulus qd ſonat modicitateꝫ:
qd ei cõpetit pp humilitatẽ mẽtis ⁊ tribulationẽ q̃ fa
ciunt hoĩem paruũ. Jnm̃ q xp̃s dr̃ minoꝛat⁹ pp paſ
ſiones. Heb. 2. Eũ q in modico ab angelis minoꝛatus
eſt ⁊c. Jtẽ ex dignitate quã ꝑ ponit. Scõo dignitatꝫ oꝛi
ginẽ. Tertio fructũ. Dignitas eſt magna qꝛ ẽ apl̃us. i.
miſſus a xp̃o. Luc. 6. Elegit duodeciꝫ ex ipſis quos ẽt
apl̃os noĩauit ⁊c. Hãc dignitatẽ adept⁹ ẽ qꝛ plus oĩbus
laboꝛauit. 1. coꝛ. 15. ⁊ Gal. 2. Qui opat⁹ ẽ petro i apl̃atuꝫ
circũciſiõis opat⁹ eſt ⁊ mihi iter gẽtes ⁊c. Origo apl̃at⁹
eſt volũtas dei. Uñ dicit. Per volũtatẽ dei quã qdã ꝑ
ueniũt qꝛ ſe ingerũt: ꝯ q̃s dr̃ Heb. 5. Nẽo. aſſumit ſibi
honoꝛẽ: ſꝫ q vocaf a deo tãq̃ꝫ aaron ⁊c. Jtẽ qdã ꝑmit
4 tunf pp pctã ppli. Job. 34. Qui regnare fac hoĩeꝫ ypo
critã pp pctã ppli ⁊c. ſed ħ ꝑ volũtatẽ dei. Qd dicit qꝛ
nõ ꝑ volũtatẽ ſuã. Fruct⁹ at nõ ẽ aliqd terrenũ: ſꝫ ſm ꝓ
miſſionẽ. i. ad ꝯñdã vitã eternã ꝓmiſſaꝫ a xp̃o. Hic dꝫ
eẽ fiuis ꝓlatoꝝ. 1. Coꝛ. 9. Jlli qdẽ vt coꝛruptibilẽ coꝛo
nã accipiãt: nos at icoꝛruptã. Dañ. 12. q ad iuſtitiã eru
diunt mſtos q̃ſi ſtelle i ꝑpetuas eternitates ⁊c. Perſo
na ſalutata eſt thimothe⁹ fili⁹ eius ab eo ꝯuerſus. Act.
16. Chariſſim⁹: qꝛ ſibi vnanimis. Phil. 2. Neminẽ hẽo
tã vnanimẽ ⁊c. Bona optata ſunt tria. ſ. grã ꝑ quaꝫ eſt
remiſſio pctõꝝ: mĩa ꝑ quã ꝯſeqmur finale bonũ. Pax
Glo. i. trãqllitas mẽtis: hec cõpetit ꝓlato q ad ħ ponif
vt pacẽ ꝓcuret. Jo. 10. dixit dñs. Pax vobis. Et ꝑcepit
intrãtibus domũ pacẽ offerre ei vt habef. Mat. 10. Et
5 ħ a deo p̃re q eſt datoꝛ oĩs boni. Jac. 1. Jtẽ a ieſu xp̃o q
eſt mediatoꝛ inq̃ꝫtũ hõ dei ⁊ hoĩ. 2. Pe. 1. Per quẽ ma
xima nob ⁊ ꝑcioſa ꝓmiſſa donauit. Lectio. II.

Gratias ago deo meo: cui ſeruio a ꝓgenitoꝛibus meis in ꝯſcia pura q ſine intermiſſiõe hẽam tui memoꝛiã in oꝛonibus meis nocte ac die deſiderans te videre. Memoꝛ lachꝛimaꝝ tuaruꝫ vt gaudio iplear. Recoꝛdationẽ accipiẽs eius fidei q̃ ẽ in te nõ ficta: (Luc. 18.)

q̃ ⁊ habitauit ꝑmum in auia tua loide ⁊ matre tua eunice: certus ſum autem q ⁊ in te. b

Hic incipit epl̃aris narratio in qua ꝑmo munit euꝫ
ꝯ ꝑñtes ꝑſecutiões. Scõo ꝯ futura ꝑicula eccl̃ie. 3. ca.
ibi. (Hoc aũt ſcito ⁊c.) Jtẽ ꝑ inducit ad inſtãtiã ꝑdica
tionis q̃ tunc erat cã ⁊ occaſio ꝑſecutionis. Scõo hoꝛ
taf ad ſuſtinẽdas tribulatiões pp xp̃ꝫ ibi. (Tu ḡ ⁊c.)
2° ca. Jtẽ ꝑmo cõmemoꝛat bõa ipſius thimothei. Scõo
hoꝛtaf eũ ad vſum hoꝝ bonoꝝ ꝑ inſtãtiã ꝑdicatiõis
ibi. (Per quã ⁊c.) Tertio ponit ſe in exẽplũ ibi. (Jn q̃
poſitus ſum ⁊c.) Jtẽ ꝑ ponit affectũ quẽ hẽbat ad thĩ
motheũ. Scõo ponit bona huius q̃ ꝓuocabãt euꝫ ad
hmõi affectũ ibi. (Memoꝛ ⁊c.) Affectus oñdif ꝑ duo
c .ſ. ꝑ oꝛonẽ ⁊ deſideriuꝫ. Et iõ grãs agit deo de affectu
quẽ hꝫ ad thimotheũ: qꝛ ẽ charitatis ⁊ charitas ẽ ꝑnci
pale donũ. Quaſi dicat. Reputo me grãm ꝯſecutũ q
ſic ſinceꝝ affectũ hẽo ad te. Et dicit. Deo meo cui ſpẽ
liter ſeruio a ꝓgẽitoꝛibus meis: nõ a parẽtibus carna
libus: qꝛ. 1. Thy. 1. Xp̃s venit pctõꝛes ſaluos facere q̃
rũ ꝑmus ſum ego: ſed ſeruitio deriuato a ꝓgenitoꝛib⁹
meis. ſ. ꝑriarchis ⁊ ꝓphetis q deo ſincere ſeruierũt. Et
dr̃ a ꝓgenitoꝛibus: qꝛ filij facilius imitanf ꝑfectioneꝫ
ꝑrnã: tũ qꝛ inſtruunf ab eis vt thobias: tũ qꝛ ẽt hõ faci
lius imitaf amicos. Et quõ ſeruio eis? Jn ꝯſcia pura:
qꝛ vt habef Abac. 1. Mũdi ſunt oculi tui dñe ne vide
ant malũ ⁊ reſpicere ad iniqtatẽ nõ poteris ⁊c. 2. coꝛ. 1.
Gl̃ia nr̃a hec ẽ teſtimoniũ ꝯſcie nr̃e. De q̃ agit grãs: qꝛ
ſine itermiſſiõe ſiue die ꝓſpitatis ſiue nocte aduerſita
tis oꝛo ꝑ te. Jtẽ ex ꝯſiderio: iõ dic ꝯſiderãs te vidẽ. i. pp
cõſolationẽ vtriuſq̃ꝫ. Ro. 1. Deſidero. n. videre vos ⁊c.
Deinde cũ dicit. (Memoꝛ ⁊c.) oñdit bona q̃ erant
in thimotheo. Et ꝑ cõmemoꝛat affectũ eius ad ſe. Se
cũdo fidẽ ad deũ ibi. (Recoꝛdationẽ ⁊c.) Dicit ḡ. Me
moꝛ lachꝛimaꝝ quas effudit qñ diſceſſit epheſum ab
eo ꝑatus ad martyriũ. Ul' lachꝛimaꝝ q̃s fudit i oꝛoni
bus: ⁊ ħ vt gaudio iplear. i. ħ memoꝛia replet me gau
dio. Phi. 2. Implete gaudiũ meũ ⁊c. Jtẽ memoꝛ ſi
dei ad deũ. Fidẽ eius. Pꝛio cõmemoꝛat. Scõo oñdit
4 eã a parentibus deriuatã ⁊ nõ nouiciã. Dicit ḡ. Recoꝛ
dationẽ ⁊c. Fides neceſſaria eſt ꝓlato q eſt fidei cuſtos.
Heb. 11. Sine fide impoſſibile eſt placere deo. Et dicit.
Nõ fictã. Uera. n. per opa bona eſt. Jac. 2. Oſtẽde mi
hi ſine opibus fidem tuã: ego oſtendam tibi ex opib⁹
fidẽ meã. 1. Thi. 1. Finis precepti eſt charitas ⁊c. Sap.
1. Effugiet fictũ ⁊c. Et hec nõ noua: ſed habitauit
pꝛimum in auia tua ⁊c. Act. 16. dr̃ q fuit filius mulie
ris vidue. Certus autem vel per reuelationem vel per
iudicia: q ⁊ in te. Lectio. III.

Propter quã cãm ammoneo te vt reſuſcites grãꝫ dei q̃ eſt in te ꝑ ipõnẽ manuũ meaꝝ. Nõ enĩ 6 dedit nobis deus ſpm̃ timoꝛis ſed virtutis ⁊ dilectionis ⁊ ſobꝛietatis. Noli itaq̃ꝫ erubeſcere teſtimoniũ dñi nr̃i: neq̃ꝫ me vinctũ eius: ſed collaboꝛa euãgelio ſm̃ virtutẽ dei q nos liberauit ⁊ vocauit vocatõne ſua ſcã: nõ ſm̃ opa nr̃a: ſed ſꝫ ꝓpoſitũ (Eccl. 24. c.) ſuũ ⁊ grãm q̃ data eſt nobis in xp̃o ieſu añ tempoꝛa ſecularia. Manifeſtata eſt aũt nũc ꝑ illuminationẽ ſaluatoꝛis nr̃i ieſu xp̃i: q d
ſtruxit qdem moꝛtẽ: illuminauit aũt vitaꝫ ⁊ incoꝛruptionem per euangelium.

1 ¶ Supra cõmendauit eũ de bonis gratuitis: hic hor
taſ ad vſum gratuitoꝝ ſibi datoꝝ ꝓcipue in ꝑdicatiõe
euãgelij. Et ꝑ monet gñalr ad vſum date ſibi grẽ. Se
cũdo ſpecificat q̃lis ſit vſus grẽ ibi. (Noli itaq̃ erube
ſcere ꝛc.) Itẽ ꝑ ponit monitionẽ. 2ᵐ eius rõnẽ ibi. (Nõ
.n. dedit nobis ꝛc.) Dicit ḡ. Fides nõ ficta ĩ mr̃e ꝛ auia
ꝛ in te eſt. Propter quã cãm ꝛc. Gr̃a dei eſt ſicut ignis
q̃ qñ obtegiſ cinere nõ lucet: ſic gr̃a obtegiſ ĩ hoĩe per
torporẽ vel hũanũ timorẽ. Uñ ꝛ thimothe⁹ effect⁹ pu
ſillanimis torpuerat circa ꝑdicationẽ. Et iõ dĩc. Reſu
ſcita grãꝫ ſepitã. i. theſ. 5. Spm̃ nolite extiguere. Et ad
dit. Que eſt in te ꝑ impõnẽ manuũ meaꝝ: q. d. Cordia
tus erat ep̃s. In q̃ man⁹ impõne data ẽ ei gr̃a ſpũs ſc̃i.
2 ¶ Deinde cũ dicit. (Nõ. n. ꝛc.) Poniſ rõ monitiõis ꝛ
ſumiſ ex ꝯdõne diuinoꝝ muneꝝ. Qui. n. accipit mu
nus opaſ ſm̃ ꝯgruentiã muneris: ḡ ſm̃ ꝯdõnẽ diuoꝝ
muneꝝ dẽmus deo ſeruire. Eſt aũt duplex ſpũs hui⁹
mũdi. Et hoꝝ diſtictio eſt: ſpũs. n. ſignat amorẽ q: no
men ſpũs ĩpulſionẽ ĩportat: ꝛ amor ĩpellit. Duplex aũt
eſt amor. ſ. dei ꝛ hic ẽ ꝑ ſpm̃ dei ꝛ amor mũdi: ꝛ hic ẽ ꝑ
ſpm̃ mũdi. i. Cor. 2. Nõ. n. accepimus ſpm̃ huius mun
di ꝛc. Spũs aũt mũdi facit amare bona mũdi ꝛ time
re mala tp̃alia: ꝛ iõ dicit. Nõ. n. dedit nobis de⁹ ſpm̃ ti
moris. ſ. mũdani: q: hũc deus aufert a nobis. Mat. 10.
Nolite timere eos q̃ occidunt corpus ꝛc. Eſt ali⁹ ſpũs
timoris dñi ꝛ ſcũs: ꝛ iſte facit vt timeaſ deus: hic aũt ẽ
ſine pena ꝛ ſine offenſa ꝛ hic eſt a deo. Mat. 10. Time
te eũ q̃ põt ꝛ alaꝫ ꝛ corpus ꝑdere in gehẽnã. Et addit:
ſed virtutis q: ꝑ ſpm̃ ſcm̃ dirigimur in malis ꝛ h̃ ꝑ vir
tutẽ. ſ. fortitudĩs ꝯ aduerſa mũdi. Luc. vlt. Sedete ĩ ci
uitate donec induamini virtute ex alto. Itẽ dirigimur
in bonis: q: q̃ꝫtũ ad affectionẽ ordinamur ꝑ dilectiõeꝫ
charitatis: dũ q̃s oĩa q̃ diligit refert in deũ. Uñ dĩc: ſed
dilectionis. i. Jo. 3. Qui nõ diligit manet in morte. Itẽ
q̃ꝫtũ ad bõa exteriora: ꝛ iõ dicit. Et ſobrietatis. i. oĩs tẽ
perantie ſeruando debitũ moduꝫ ꝛ menſurã: vt. ſ. tem
perate vtanſ bonis mũdi. Tit. 2. Sobrie ꝛ iuſte ꝛ pie
viuamus in hoc ſeculo ꝛc. i. Thi. 3. Opꝫ ep̃m eſſe irre
prehenſibilem vnius vxoris virum ſobrium ꝛc.
¶ Deinde cũ dicit. (Noli ꝛc.) Specificat vſum grẽ: ꝛ
ꝑ excludit ꝯria huic viui. Scd̃o hortaſ ad vſũ grẽ ibi.
4 (Sed collabora ꝛc.) A ſolita aũt ꝑdicatiõe poterat ĩpe
diri ꝓꝑ duo. Priõ ꝑ erubeſcẽtiã. Scd̃o ex pen̄a ap̃li quã
patiebaſ ꝓꝑ euãgeliũ: ꝛ iõ q̃ꝫtũ ad ꝑᵐ dicit. Noli itaq̃
. ſ. ex q̃ hẽs ſpm̃ fortitudĩs erubeſceꝛ ꝛc. Predicatio. n.
xp̃i ſi referaſ ad ſapiam mũdi videbaſ ſtulta: vñ erube
ſcentiã hr̃e videbaſ. i. Cor. i. Nos aũt ꝑdicamus xp̃m
crucifixũ iudeis q̃dẽ ſcãdalũ: gẽtibus aũt ſtulticiã ꝛc.
Ro. i. Nõ erubeſco euãgeliũ. Lu. 9. Qui me erubuerit
ꝛ meos ſermões hũc filius hoĩs erubeſcet ꝛc. ¶ Quã
tũ ad 2ᵐ ſciendũ eſt q̃ ſi latro videt aliquẽ ſuſpẽſuꝫ eru
beſcit ſe ꝯfiteri ſociũ eius. Sic q: ap̃ls erat vinctus po
terat eũ timotheus erubeſcere: ꝛ iõ dicit. Neq̃ me vin
5 ctũ eius. Ephe. 6. Pro quo legatione fungor in cathe
na. Eccl. 4. Nõ reuerearis ꝓximũ tuũ in caſu ſuo ꝛc.
¶ Deĩde cũ dicit. (Sed collabora ꝛc.) Hortaſ ad vſũ
grẽ. Et ꝑmo in gñali. Scd̃o oñdit ex quo fiducia hũc
vſuꝫ aggrediaſ ibi. (Scd̃ꝫ virtutẽ ꝛc.) Hic manifeſtat
qđ dixit ſibi. (Nõ 2ᵐ ꝛc.) Sꝫ collabora. Dicit ḡ: ne eru
beſcas: ſed ſiſ mecũ labora. i. cor. 3. Unuſq̃ſq̃ ꝓpriam
mercedẽ accipiet. Et dicit euãgelio: qđ põt eſſe ablati
ui caſus: ꝛ hic ĩ euãgelio ꝑdicãdo datiui caſus: ꝛ ſic ad
laudẽ euãgelij: ꝛ vt. ſ. creſcat. Sap. 3. Bonoꝝ laboruꝫ
glioſus eſt fructus ꝛc. Et h̃ cũ fiducia nõ ꝓpria: q: nõ
ſufficiẽtes ſumus cogitare aliq̃d a nobis: q̃ſi ex nobis
ꝛc. Sed ſm̃ dei ṽtutẽ. i. hñdo fiduciã de ṽtute dei. Eſa.

40. Qui dat laſſo virtutẽ ꝛ his q̃ nõ ſunt fortitudineꝫ 1
ꝛ robur multiplicat. Hec virtus manifeſtaſ ꝑ duo. ſ. q̃ꝫ
tũ ad affectũ: q: liberamur a mal. Et iõ dicit. Qui nos
liberauit. i. Eſdre. 8. Liberauit nos de manu inimici ꝛ
inſidiatoris in via. Jo. 8. Si filius vos libauerit. Et q̃ꝫ
tum ad h̃ q̃ vocat nos ad bona. Et vocat vocatiõe ſua
ſcã: q: vocauit ad ſcĩficandũ. Ro. 8. Quos ꝑdeſtinauit
hos ꝛ vocauit. i. Pe. 2. Qui de tenebris nos vocauit in
admirabile lumẽ ſuũ. Et manifeſtat q̃dã q̃ dicit dicẽs.
Nõ ſm̃ opa ꝛc. Ubi oñdit q̃ ꝑ virtutẽ dei liberati ꝛ vo
cati ſumus nõ ꝑ humanã. Et ꝑmo oñdit cãm vocatio
nis nr̃e ꝛ liberatiõis eſſe a deo. Scd̃o ꝓceſſum cãe ibi.
(Que data ẽ ẽt ꝛc.) Tertio cõmẽdat datorẽ cãe. ſ. grẽ 2
ꝛ eius ꝯſeruatorẽ ibi. (Qui deſtruxit ꝛc.) Dicit ḡ voca
uit nõ ꝑ nr̃am ṽtutẽ: q: . ſ. nõ ꝑ opa nr̃a q̃ ſunt effectus
virtutis. Tit. 3. Nõ ex opibus iuſtitie q̃ fecimus nos:
ſed ſm̃ ſuã miaꝫ ſaluos nos fec̃ ꝛc. ſꝫ virtutis eius. Eſt
aũt duplex cã hũane ſalutis q̃ eſt a deo. Una eſt eterna
. ſ. eius ꝑdeſtiatio. Alia eſt tp̃alis. ſ. gr̃a iuſtificãs: q̃ꝫtuꝫ
ad ꝑmũ dicit. Scd̃m ꝓpoſitũ. i. ꝑdeſtinationẽ q̃ ẽ ꝓpo
ſitũ miſercdi. Eph. i. Opaſ oĩa ſm̃ ꝓpoſitũ volũtatis
ſue. Ro. 8. His q̃ ſm̃ ꝓpoſitũ vocati ſunt ſcĩ ꝛc. Quan
tũ ad ſm̃ dĩc. Et grãm. Ro. 3. Juſtificati gratis ꝑ graꝫ
ipſius ꝛc. ¶ Circa ꝓceſſũ grẽ ꝑmo oñdit quõ ẽ ꝑpa
ta gr̃a. Scd̃o quõ collata. Tertio ꝑ quẽ. Primũ oñdit
cũ dicit. Que data eſt ꝛc. i. ꝓuiſa eſt nobis dari añ tp̃a 3
ſecularia ſicut dĩc p̃hs. Sclm̃ nihil aliud ẽ q̃ꝫ mẽſura
durationis aliquaꝝ reꝝ: vñ diuerſa ſcl̃a diuerſe ſunt eta
tes hoĩum. Uñ vnũ ſclm̃ durat mille ãnis: q: hõ dĩ vi
uere q̃ꝫdiu ẽ in memoria hoĩum: q̃ nõ excedit mille an
nos. Tp̃a ḡ ſclaria ſunt q̃ mẽſurãt res mutabiles: ꝛ h̃
inceperunt cũ mũdo: ſed ꝑdeſtinatio añ mũdũ. Ephe. i.
Elegit nos in ipſo añ ꝯſtõnẽ mũdi ꝛc. Et dicit. In xp̃o
ieſu: q: nõ ſum⁹ electi vt ſaluemur ꝓpriis meritis: ſed ꝑ
grãm xp̃i: q: ſicut ꝑdeſtiauit ſalutẽ nr̃am: ita modũ ſa
lutis nr̃e. Jo. i. Gr̃a ꝛ ṽitas ꝑ yh̃m xp̃m fcã eſt. Sꝫ h̃ ꝑ
deſtiatio ꝓus erat occulta: ſed nũc ẽ mãifeſta: ꝛ quõ ſi
cut ꝯcept⁹ cordis ꝑ opa: vñ nũc in effectu opis ſuis ele
ctis mãifeſtauit ꝑ illuminationẽ: ꝓprie loq̃ſ: mãifeſta
re. n. eſt ĩ lucẽ ducere. Job. 18. Abſcõdita ꝓduxit ĩ lucẽ.
Sic ḡ mãifeſtata ẽ ꝑ h̃ q̃ miſit xp̃m nos illuminãteꝫ. 4
Eſa. 60. Surge illuiare hieruſ: q: vẽit lum̃ tuũ ꝛc. Luc.
i. Illumiare his q̃ ĩ tenebris ꝛ ĩ vmbra mortꝭ ſedẽt ꝛc.
¶ Deĩde cũ dicit. (Qui deſtruxit ꝛc.) Cõmẽdat xp̃ꝫ
illuminatorẽ: ꝛ ꝑmo eius ṽtutẽ q̃ꝫtũ ad mala q̃ abſtu
lit. Scd̃m q̃ꝫtum ad bona q̃ ꝯtulit. Dicit ḡ: xp̃s ꝓꝑ hoc
q̃ ꝓ nobis paſſus ſatiſfecit deo ꝓ pctĩs nr̃is. i. Pet. 3.
Xp̃s ſemel ꝓ pctĩs nr̃is mortuus eſt ꝛc. Et pctm̃ erat
cã nr̃e mortis corpalis. Ro. 6. Stipẽdia. n. pcti mors: ꝛ
iõ deſtruẽdo pctm̃ deſtruxit mortẽ. Oſee. 13. Ero mors
tua, o mors ꝛc. Cõtulit ẽt ꝑfecta bona. Primo aĩe ĩ pñ
tĩ ꝑ grãm fidei. Abac. 2. Juſtus meus ex fidei viuit: ſꝫ 5
eſt imꝑfecta hec vita: ſed ꝑficetur in gloria. Jo. 17. Hec
eſt vita eterna vt cognoſcant te ꝛc. Scd̃o mortalitateꝫ
carnis reſultantẽ ex glia aĩe. i. Cor. 15. Opꝫ corruptibi
le hoc induere incorruptionẽ ꝛc. Jo. 10. Ego veni vt vi
tam habeant. ſ. iam per grãm: ꝛ abundantius per glo
riam in futuro. Itẽ ibidẽ. Oĩs q̃ viuit ꝛ credit in me nõ
morietur in eternum. Lectio. IIII.

In quo poſitus ſum ego ꝑdica
tor ꝛ ap̃ls ꝛ magiſter gentium.
Ob quã cãm ẽt hec patior ſed
nõ ꝯfundor. Scio. n. cui credi
di: ꝛ certus ſuꝫ: q: potens eſt depoſitũ meũ
ſeruare

ſeruare in illum die. Formā habe ſanoꝛuꝫ verboꝝ q̄ a me audiſti in fide ⁊ in dilectiōe in xp̄o ieſu. Bonū depoſitum cuſtodi p ſpiritum ſcm̄ q habitat in nobis. Scis.n. hoc q auerſi ſunt a me oēs q in aſia ſunt: ex quibus eſt philetus ⁊ hermogenes. Det miſericoꝛdiā dn̄s oneſifoꝛi domui: qꝛ ſepe me refrigerauit ⁊ catenā meā nō erubuit: ſꝫ cū romā vēiſſet ſollicite me q̄ſiuit ⁊ iuenit: det illi dn̄s īuenire miſericoꝛdiā a deo ī illa die.

a ⁊ q̄nta epheſi miniſtrauit mihi: tu meli⁹ noſti.

ℭ Supꝛa monuit ad ſollicitā xp̄i p̄dicationē: hic inducit ad hoc p ſui exēplū: ⁊ p̄mo ponit hoc. Scdō inducit ad ſui ſeq̄lā ibi. (Formā hn̄s ⁊c.) Tertio oſtendit ſequendi neceſſitatē ibi. (Scio h̄ ⁊c̄.) Itē p̄mo ponit ſuum offm̄. Scdō oſtēdit q̄ patit̄ p ſui officij executiōe ibi. (Ob quam cām ⁊c̄.) Tertio ſpei certitudinem ibi. (Scio.n. ⁊c̄.) Deſcribit āt offm̄ ſuū tripl̄r: qꝛ dicit ſe p̄dicatoꝛē ad excitandū ad bonos moꝛes. infra.4. Pꝛedica verbū: inſta opoꝛtune ipoꝛtune ⁊c̄. Mat. vlt. Pꝛedicate euāgeliū oī creature ⁊c̄. Apl̄m ad regēdū eccleſiā: qꝛ apl̄i ſunt p̄lati eccleſie. Gal.2. Qui operatus eſt petro in apl̄atum circūciſiōis opatus eſt mihi inter gētes ⁊c̄. Et magiſtrum inſtitutū ad docendū fidei ſcitatem: ⁊ cognitionē dei. i. Thi.2. Doctoꝛ gentiū in fide ⁊ in veritate. Joel.2. Filij ſyon exultate ⁊ letamini in dn̄o deo nr̄o q dedit vobis doctoꝛē iuſtitie ⁊c. Sed dicit in quo poſitus ſum ego ⁊c̄. Ubi nota tria. Pꝛimo q ipſe nō aſſumpſit ſibi: ſed ab illo poſitus eſt Heb.5. Nemo aſſumit ſibi honoꝛē: ſed q vocat̄ a deo tanq̄ aaron ⁊c̄. Scdō in poſitione deſignat̄ oꝛdo: itē firmitas: qꝛ ſꝫ oꝛdinem tōnis inſtitutus firmiter mālit Joā.15. Poſui vos vt eatis ⁊ fructū afferatis ⁊ fructus veſter maneat ⁊c̄. Judē.5. Stelle manentes in oꝛdine ⁊ curſu ſuo.

Aplo ſe nominauit p̄dicatoꝛez apl̄m ⁊ magiſtrū

ℭ Deinde cū dicit. (Ob quā cām ⁊c̄.) Oſtēdit q̄ patit̄ p ſui officij executione dicens hec aduerſa patioꝛ. ſ. vincula ⁊ tedia: ⁊ hoc p fide xp̄i. infra.2. Laboꝛo vſq ad

4 vincula ⁊c̄. Et dicit ob hāc cām qꝛ pati ſimpl̄r nō ē laudabile: ſed pp iuſtā cām. Mat.5. Beati q pſecutionem patiunt̄ pp iuſtitiā ⁊c̄. Et iō nō ē ei ad ꝯfuſionē q patitur pp iuſtitiā. i. Pe.4. Nemo vr̄m patiat̄ q̄ſi hōicida aut fur aut maledicus aut alienoꝝ appetitoꝛ: ſi āt vt xp̄ian⁹ nō erubeſcat ⁊c̄. Act.5. Ibāt apl̄i gaudētes ⁊c̄.

ℭ Deinde cū dicit. (Scio ⁊c̄.) Ponit̄ certitudo ſpei: q̄ facit eū nō ꝯfundi: ēt hec ꝓuenit ex magnitudine dei ꝓmittentis. Et iō dicit. Cui credidi ⁊c̄. Et nota q vno mō credere eſt actus fidei ⁊ ē ſenſus. Scio ⁊c̄. i. ſcio q ille q ꝓmiſit eſt verax ⁊ potēs ad reddēdā vitā eternaꝫ quaꝫ repromiſit hoī fideli exn̄ti. Sed ꝯ̄ ex hoc ſeq̄t̄ q

5 eadē eſt ſcia ⁊ fides ⁊ idē eſt ſcitū ⁊ creditūꝫ qđ ē ipoſſe: qꝛ de rōne sciti eſt q videat̄: de rōne crediti q nō. Rn̄o in fide duo ſūt. ſ. id qđ credit̄ ⁊ ille cui credit̄. De eo qđ credit̄ nō pōt eſſe ſcia: qꝛ ſic pderet crediti rōnē: ſꝫ deo cui credit̄ eſt ſcia: qꝛ p euidentiſſimā rōnē eſt ſcitū q deus eſt verax. Et ſic dicit. Cui credidi. i. Jo.4. Nolite oī ſpūi credere: ſed ꝓbate ſpūs ſi ex deo ſunt. Pꝛouer.14. Innocens credit oī verbo ⁊c̄. Alio mō dr̄ credere fidei eius cui cōmittit rē ſuā ⁊ hic ſenſus eſt vioꝛ. q. dī. Me tp̄m: laboꝛes ⁊ poſſeſſiōes credidi. i. cōmiſſi deo ſcio q potēs eſt depoſitū meū ſeruare ⁊c̄. Et nota q d̄poſitū dr̄ dupl̄r. Uno mō qđ ego depoſui. Et ſic hō deponit apud deū ſalutē ſuā q̄n ſe deo totū committit. i. Pet.5. Oēm ſollicitudinē vr̄am in eū pꝛoijcientes: qm̄ ipſi cura eſt de vobis ⁊c. Ps. Jacta ſup dn̄ꝫ curā tuā ⁊ ipſe te enutriet ⁊c. Itē deponit opa ſua q̄n. ſ. nō ſtatī recipit remunerōnē ſuā ſꝫ ī poſteꝝ. Et ſic q bn̄ facit depōit illō apō deū: ⁊ h̄ vſq in illū diē q̄n iudicabit occulta hoīuꝫ: qꝛ tūc reddet os mercedē laboꝝ ſuoꝝ. i. Sap.10. ⁊ Eſa.3. Dicite iuſto qm̄ bn̄: qm̄ fructū adiuētionū ſuaꝝ comedet ⁊c. Uel d̄poſitū. i. qđ penes me poſitū ē. ſ. offm̄ euāgelij Ac.9. Uas electōis ē mihi iſte vt poꝛtet nom̄ meū ⁊c. Etiā d̄s ē potēs ꝯſuare ſuū apl̄ꝫ vſq ad moꝛtē ſuā.

b

ℭ Deinde cū dicit. (Formā hn̄s ⁊c.) Inducit ad ſeq̄lā ſui ⁊ eſt duplex l̄ra. Una dicit habe: altera hn̄s. Si dic̄ hn̄s ſic p̄mo ponit idoneitatē quā ꝓponit thimotheo ad imitandū exemplū apl̄i. Scdō hoꝛtat̄ ad imitādūꝫ ibi. (Bonū depoſitū ⁊c.) Apl̄s aūt bonā idoneitatē habuit ſm duo. ſ. ſm eruditionē q̄ntū ad cognitionē. Et ideo dicit. Sanoꝝ verboꝝ ⁊c. Itē ſm virtutes. Unde dicit. In fide ⁊ dilectiōe. Dicit ergo. Nō potes te excuſare: ſi patienter te nō hēas vſq ad vincula ſicut ego: qꝛ tu es hn̄s formā ſanoꝝ verboꝝ. ſ. q̄ non ꝯtinēt falſitatis coꝛruptionē. Tit.2. Loq̄re que decēt ſanā doctrinā. Et dr̄ doctrina ſana non coꝛrupta effectiue: qꝛ nos ſanos facit. Et addit. Que a me audiſti. q. d. nō es dceptus: qꝛ h̄ tibi tradidi qđ a xp̄o audiui. i. Coꝛin.11. Ego .n. accepi a dn̄o qđ ⁊ tradidi vobis. Luc.10. Qui vos audit me audit ⁊c. Et hoc in fide ⁊ dilectione: qꝛ ſi aliq̄s oia v̄ba ſana ſciret ⁊ nō crederet nō eſſet idoneus nec ēt diligeret: qꝛ de facili recederet a doctrīa vel p aduerſa vel p ꝓſpa. Heb.11. Sine fide impoſſe eſt placere deo ⁊c. i. Jo.3. Qui nō diligit manet in moꝛte ⁊c. Et hoc ī xp̄o ieſu: qꝛ v̄a fides eſt eoꝝ q̄ xp̄s docuit ⁊ v̄a dilectio ē in xp̄o q dedit ſpm̄ ſcm̄ꝫ p que deū diligimus. Hec igit̄ hn̄s cuſtodi bonū d̄poſitū: qđ. ſ. dedit tibi. i. offm̄ p̄dicationis vt nunq̄ a veritate recedas nec pp timoꝛē offm̄ p̄dicatiōis vllo tp̄e dimittas. Pꝛouer.4. Oī cuſtodia ſerua coꝛ tuū ⁊c. i. Thi.6. O thimothee d̄poſitū cuſtodi ⁊c. Et h̄ cuſtodi bono adiutoꝛio. ſ. p ſpm̄ ſcm̄. i. Coꝛ.3. Neſcitis qꝛ tēplū dei eſtis ⁊ ſpūs dei habitat in vobis ⁊c. Scdm̄ aliā l̄ram monet ad duo. Pꝛio ad ſanā doctrinā. Scdō ad pſeuerantiā in ea ſnīa q̄n ⁊ q̄n nō imitat̄.

ℭ Deinde cum dicit. (Scis hoc ⁊c.) Oñdit neceſſitatē monitionis ex defectu ⁊ ꝓfectu alioꝝ. Q̄n.n. aliq̄s

4 videt aliquos socioꝝ ſuoꝝ ꝓficere ⁊ aliquos deficere nitit̄ ſeq bonos. Et iō p̄ cōmemoꝛat deficiētes: ſcdō ꝓficiētes ibi. (Det miſam ⁊c.) Oñdit ergo q̄d cuſtodiat: alias eſt piculū. i. Coꝛ.10. Qui ſe exiſtimat ſtare videat ne cadat ⁊c. Et iō dic̄. Auerſi ⁊c. Glo. Iſti fallacia erāt pleni: ſiſate. n. fuerāt aplo vt. ſ. adiſcerent: vñ facerēt calumniā aplo. Iſti ḡ q ſunt auerſi a me ſunt mō in aſia inter quos p̄cipue fut iſti duo q ꝯuerſi ſunt p iacobū.

ℭ Deinde cū dicit. (Det miſericoꝛdiā ⁊c.) Oñdit ꝓfectū alioꝝ ꝓfectū ⁊ p̄cipue cuiuſdā oneſiphoꝛi cōmemoꝛans. Pꝛimo bona q̄ ſibi ꝯtulit rome. Scdō q̄ in aſia. Itē p̄ optat ei dei miaꝫ. Scdō oñdit meritū mīe. Tertio tp̄s

5 mīe. Pꝛimū cū dicit. (Det miſericoꝛdiā ⁊c.) Recte optat ei miſericoꝛdiaꝫ: qꝛ pn̄s vita miſeria eſt. Job.14. Homo natus de muliere breui viuens tp̄e: replet̄ multis miſerijs ⁊c. Dicit. det non ſolū pſone: ſed familie: qꝛ pp bōitatē vnius deriuat̄ gr̄a ad totā familiā. Mat.10. Si quidem fuerit domus illa digna veniet pax veſtra ſup eaꝫ ⁊c. Meritum aūt miſericoꝛdie eſt miſericoꝛdia quā habebant in apl̄m. Uñ dicit: qꝛ ſepe me refrigerauit. ſ. q̄etem p̄ſtando. Mat.5. Beati miſericoꝛdes qm̄ ipſi miſericoꝛdiā ꝯſequētur. Eccl.18. Nōne ardoꝛē refrigerabit ros ⁊c. Phi.16. Uiſcera ſcōꝝ requieuerunt p te fr̄ ⁊c. ℭ Et cathenā meā ⁊c. Infra.2. Laboꝛo vſq ad vincula quaſi male opans ⁊c. Nō erubuit ſed cū romā veniſſet ſol

ficite vt amicus q̄ſiuit. Eccl.6. Si poſſides amicū intē
tatione poſſide illū ꝛc. ꝓuer.17. Oi ipe diligit q amic⁹
eſt ꝛc. ¶ Optat aūt miſericordiam futuri ſcl̄i cū dicit.
in illa die:l qua.ſ.dn̄s iudicabit oēs qn̄ mīa eſt neceſſa
ria:non ſolū aūt rome:ſed ⁊ epheſi. Et iō dignus ē di
uina miſericordia. CAP. II.

Tu ergo fili mi confortare i gr̄a
que eſt in xp̄o ieſu: ⁊ q̄ audiſti a
me p multos teſtes: hec cōmen
dat fidelibus hoibus q idonei
erūt ⁊ alios docere. Labora ſicut bōus mi
les xp̄i ieſu. † Nemo militans deo implicat
2 ſe negocijs ſclaribus vt ei placeat cui ſe p
2ᵃ 2ᵉ. bauit. Nā ⁊ q certat i agone: nō coronabiꝉ
q.18. niſi legitime certauerit. Laborātē agricolā
ar.3. opꝫ ꝑmū d̄ fructibus accipere. Intellige q̄
dico: dabit.n. tibi dn̄s in oibus intellectuꝫ.

¶ Supra iduxit thimotheū ad diligentē euāgelij ꝑdi
catione iducit eū hic ad ꝯſtātē tolerantiā martyrij. Et
ꝑmo inducit eū ad ſuſtinendā paſſionē ꝑ ſalute fideli
um. Scd̄o docet eū qualr̄ reſiſtat infidelibus ibi. (No
li verbis ꝛc.) Itē ꝑmo iducit ꝑparatio ad martyriū ſu
ſtinēdū. Scd̄o exhortatio martyrij ibi. (Memor eſto
ꝛc.) Preparatio martyrij ꝑmittiꝉ q̄ntum ad tria. Primū
3 eſt aī fortitudo. Scd̄m eſt bonoꝝ diſpēſatio ibi. (Et q̄
audiſti ꝛc.) Tertiū ē fructuoſus militie labor ibi. (La
bora ꝛc.) Reqriꝉ aūt ad martyriū aī fortitudo q̄ ē cir
ca ꝑicula mortis: ⁊ ideo dicit. Tu ergo fili mi.ſ. quē ꝑ
euangeliū genui ꝯfortare in gr̄a. ꝑs. Viriliꝉ agite ⁊ con
forteꝉ cor vr̄m ꝛc. Nō i te.ſ. cuius fortitudo eſt vana: ſꝫ
in deo. Ephe.6. Cōfortamini in dn̄o ⁊ in potētia virtu
tis eius ꝛc. ¶ In gr̄a.i. gratuito dei dono ꝑ xp̄m. Jo.
i. Gr̄a ⁊ veritas ꝑ ieſum xp̄m facta eſt ꝛc. Scd̄m eſt di
ſpenſatio bonoꝝ. Circa qd̄ notandū eſt ꝙ qn̄ aliqs ad
duciꝉ ad morte diſponit de ſuis. Nō ergo minus debēt
eſſe ſolliciti ſci de bonis ſpūalibus ſibi creditis ꝙ non
diſpereant poſt eoꝝ mortē: ſed alijs credāt: ⁊ iō monet
4 eū vt ſi ad martyriū venerit ꝙ diſpēſet doctrinā fidei.
Et ꝑmo ponit quō accepit q: ꝑ auditū. Vn̄ dicit. Que
audiuiſti a me ⁊ ego a xp̄o. Et dico a me nō ſingulr̄: ſꝫ
ꝯfirmata ꝑ multos teſtes.i. ꝑ legē ⁊ ꝓphetas. Rom.3.
Teſtificata a lege ⁊ a ꝓphetis ꝛc. Vel ꝑ apl̄os.i. Cor.
15. Siue.n. ego ſiue illi ſic ꝑdicam⁹ ⁊ ſic crediditis ꝛc.
¶ Hec cōmenda l. q̄ tu ſunt accepta. Sap.7. Quaꝫ ſi
ne fictione didici ⁊ ſine iuidia coico ꝛc. ¶ Fidelibus
hoibus: vt.ſ. nō q̄rant lucrū tpale: ſed gloriā dei.i. cor.
4. Hic iā q̄riꝉ inter diſpēſatores vt fidelis qs inueniaꝉ
ꝛc. Mat.24. Fidelis ſeruus ⁊ prudēs quē ꝯſtituit dn̄s
ſup familiā ſuā ꝛc. Itē q ſunt idonei ad diſpenſanduꝫ.
Debēt aūt eē ydonei tripl̄r. Primo intellu vt ſint ſapiētes
5 ad itelligēdū. Luc.21. Ego dabo vobis os ⁊ ſapiāꝫ ꝛc.
Itē linguā vt facūdi ad docēdū. Eſa.50. Dn̄s dedit mi
hi linguā eruditā vt ſciā ſuſcitare eū q laſſus eſt verbo
ꝛc. Item opere: q: cepit ieſus facere ⁊ docere Act.1.
¶ Deinde cū dicit. (Labora ꝛc.) Poniꝉ tertiū.ſ. legiti
mus militie labor ad quē ꝑmo hortaꝉ. Scd̄o ponit la
boris ꝑmiū ibi. (Nā ⁊ q ꝛc.) Tertio militie ſtipēdia.
Laborantē ꝛc. Itē ꝑmo hortaꝉ ad legitimū laborē. Se
cūdo exponit qs labor ſit legitimus ibi. (Nemo ꝛc.)
Dicit ḡ. Labora ꝛc. Eſt aūt tripl̄r aliqs miles xp̄i. Pri
mo ꝯ̄tra ꝓpꝛia pugnat ꝯ̄ pctā. Job.7. Militia eſt vita hois
ſup terrā ⁊.14. Cūctis diebus qbus nunc milito expe
cto ꝛc. Et hec pugna eſt ꝯ̄ carnē mūdum ⁊ dyabolū.
Ephe. vlti. Nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnē ⁊

d ſanguinē ꝛc. Scd̄o eſt aliqs miles xp̄i pugnando ꝯ̄ er
rores. 2. Cor.10. Arma militie nr̄e non ſunt carnalia: ſꝫ
potētia deo ad deſtructionē munitionū conſilia dſtruē
tes ꝛc. Tertia eſt militia martyꝝ ꝯ̄ tyrānos. Et hec eſt
laborioſior. Job.25. Nūqd eſt numerus militū eius. Et
nō dꝫ quieſcere miles q: dicitur a militia ſuſtinenda.
¶ Deinde cū dicit. (Nemo ꝛc.) Exponit qd̄ ſit legiti
mus labor. Et ꝑmo inducit eū ad laborē. Scd̄o oſ̄dit
qualis dꝫ eſſe bonus miles ibi. (Ut ei placeat ꝛc.) Pri
mo circa ꝑ᷑ duo facit: q: exēplū pōit. Scd̄o māifeſtat.
Dicit ḡ. Nemo ꝛc. Circa ꝑ᷑ ſciendū eſt ꝙ alius ē finis
militie ſpūalis: ⁊ alius ē finis militie corpalis: q: finis
militie corpalis eſt vt obtineat victoriā ꝯ̄ hoſtes pr̄ic: ⁊
2 iō milites debent abſtiere ab his q̄ abſtrahūt a pugna:
puta a negocijs ⁊ delicijs.i. Cor.9. Qui i agōe ꝯtendit
ab oibus ſe abſtinet ꝛc. Sed militie ſpūalis finis ē vt vi
ctoriā hēant ab hoibus q ſunt ꝯ̄ deū: ⁊ iō opꝫ ꝙ abſti
neāt ab oib⁹ q̄ diſtrahūt a deo: hec aūt ſunt negocia ſcla
ria: q: ſollicitudo huius ſcl̄i ſuffocat verbū. Et iō dicit
iplicat ſe. Sed ꝯ̄. Negocia ſclaria ſunt tpalia: hoc aūt
apl̄s fecit qn̄ vixit de labore manuū ſuaꝝ. Rn̄deo dōꝫ
eſt ꝙ apl̄s dicit iplicat ⁊ nō dicit exercet: ille aūt eis im
plicaꝉ cui⁹ cura ⁊ ſollicitudo iniungiꝉ circa ipſa. Et tūc
ꝓpꝛie ipſa hec interdicunꝉ militibus xp̄i i qbus oſ̄diꝉ
nō eſſe nece iplicari alum. Itē nō dicit ſimplr̄ iplicaꝉ:
ſed dic̄ iplicat ſe: q: qn̄qꝫ iplicaꝉ ⁊ nō ſe iplicat. Impli
3 cat.n. ſe qn̄ ſine pietate ⁊ nec̄itate aſſumit: ſed qn̄ neceſ
ſitas officij pietatis ⁊ auc̄tatis exerceꝉ tūc nō iplicat ſe
ſed iplicaꝉ hmōi neceſſitate. Ro.16. Aſſiſtatis ei i q̄cū
qꝫ negocio vr̄i idiguerit. Cā aūt q̄re nō dꝫ ſe iplicare eſt
vt ei placeat.i. Jo.2. Si qs diligit mūdū nō ē charitas
pr̄is in eo. Qui.n. eſt miles xp̄i deuouit ſe ad militādū
deo: ⁊ ideo dꝫ conari vt ei placeat cui ſe deuouit.
¶ Deinde cū dicit. (Nā ⁊ q ꝛc.) Ponit laboris ꝑmiū.
Et q: diceret aliqs. O paule magna iponis: ſꝫ qs ē eo
rū fruct⁹. Rn̄det aſſumēs exēplū in pugnis ſclarib⁹:
vbi nō oēs: ſꝫ lgīe pugnātes accipiūt coronā. Sic ḡ erit
⁊ i ſpūalib⁹ ꝙ nllꝰ coronabiꝉ niſi fuet ōbitas leges pu
gne.i. cor.9. Illi qdē vt corruptibilē coronā accipiant:
nos aūt icorruptā ꝛc. Sap.4. In ꝑpetuū coronata trium
4 ¶ Deinde cū dicit. (Laborātē ꝛc.) Oſ̄dit ꝓbat ꝛc.
ſtipēdia īterdicitqꝫ ei negocia ſclaria. Et ꝑmo ꝓponit
ſtipēdia ſub metaphoꝛa. 2ᵒ exponit ibi. (Intellige ꝛc.) of
ficiū.n. ꝑdicatoꝝ ⁊ doctoꝝ eſt officiū militū: inq̄ntū in
ſurgūt ꝯ̄ hoſtes ⁊ vitia. Itē agricole inq̄ntū fructū faci
unt ꝓmouēdo ad bona. Huius ager eſt eccleſia: ⁊ ꝑn
cipalis agricola eſt deus iterius ⁊ exterius opans. Jo.
15. Ego ſum vitis vā ⁊ pr̄ meus agricola ē ꝛc. Hoies aūt
exterius adhibēt miſteriū.i. cor.3. Ego plātaui apollo
rigauit: deus aūt icremētū dedit ꝛc. Iſti ſunt exteriores
agricole. Job.31. Si aiaꝫ agricolaꝝ eius afflixi ꝛc. Iſtū
ḡ agricolā opꝫ fructū accipe: huius fructus ſunt opa
virtutū. Eccle.24. Flores mei fructus honoris ⁊ hoe
5 ſtatis ꝛc. Gal.5. Fructus aūt ſpūs eſt charitas gaudium
pax patiētia ꝛc. Inter hos fructus ſunt ⁊ fruct⁹ elemo
ſynaꝝ. Act.9. Hec erat plena fructibus bonis ⁊ elemo
ſynis q̄s faciebat. Iſti ḡ debēt ꝑncipalr̄ fructū ꝑcipe vt
ipſi gaudeāt. Primo de ſubditoꝝ fructib⁹. Phil.4. Ita
qꝫ fratres mei chariſſimi ⁊ deſideratiſſimi gaudiū me
um ⁊ corona mea ꝛc. Scd̄o de ſubſidijs tpalibus nō
pro ꝑmio ꝑncipali ſed ſtipendio. Gal.6. Cōicet aūt is
q cathetiſaꝉ verbo: vel qui ſe cathetiſat in oibus bo
nis. Mat.10. Dignus eſt operarius cibo ſuo.
¶ Deinde cū dicit. (Intellige ꝛc.) exponit q̄ dixerat
ſequēs modū xp̄i poſt parabolas. Mat.13. Qui hꝫ au
res audiendi audiat. Quaſi dicat. Reduc hec ad itelli
gentiā ſpūalē Dan.10. Intelligētia.n. opus eſt in viſio
ne: quaſi

a ne quaſi diceret aliquis: tu dicis accipe ſtipendiū o thi
moihee: ſed tu nō facis: q2 de labore manuū vis viuer.
Vn̄ intellige: q2 eſt neceſſaria diſcretio: q2 ibi nō ſūt ac
cipienda vbi eſt occaſio auaritie ꝯ euangeliū vel ꝓp cu
piditatē vel ꝓp ociū ⁊ h̄ poteris intelligere: q2 dabit ⁊c.
i. Jo. 2. Unctio docebit vos de oībus ⁊c. Lectio. II.
Memor eſto dn̄m ieſum xp̄m re
Luc. ſurrexiſſe a mortuis ex ſemine
24. dauid ſm̄ euangeliū meū ī quo
laboro vſq3 ad vincula q̄ſi ma
le oꝑans. ſed v̄bū dei non eſt alligatū. Jō
a oīa ſuſtineo ꝓpter electos: vt ⁊ ipſi ſalutem
cōſequant̄ que eſt in xp̄o ieſu cū gloria cele
ſti. Fidelis ſermo. † Nā ſi cōmortui ſumus
Eph. ⁊ cōuiuemus: ſi ſuſtinebimus ⁊ cōregnabi
2. ca. mus: ſi negauerimus ⁊ ille negabit nos: ſi
p̄ᵃ diſ. nō credimus ille fidelis ꝑmanet negare ſe
42. q. ipm̄ nō pōt. † Hec ꝯmone teſtificās coram
2. ar. p deo. Noli ꝯtendere verbis ad nihil. n. vtile
eſt niſi ad ſubuerſionē audientiū. Sollicite
aūt cura teip̄m ꝓbabilē exhibere deo opari
um icōfuſibilē recte tractātē verbū v̄itatis.
Supra ponit̄ ꝑparatio ad martyrium: hic ponit̄ ex
3 hortatio ad ip̄m. Et p̄mo p̄mittit exemplū p̄mij. Scd̄o
exemplū martyrij ibi. (In quo laboro ⁊c.) Tertio ma
niſeſtat ꝯn̄tiā p̄mij ad martyriū ibi. (Fidelis ſmo ⁊c.)
Nā p̄miū mortis p̄cioſe martyrij eſt reſurrectio glioſa:
cuius exēplū p̄ceſſit in capite nr̄o xp̄o. Et iō dic. (Me
mor eſto). q. d. Dn̄m nr̄m ieſuз xp̄m ſupple habe ī mē
te ꝯ tribulationes. Prouer. 3. In oībus vijs tuis cogi
ta illū: ⁊ ipſe diriget greſſus tuos. Multa. n. ſunt in eo
cogitāda: ſed ſpāl̄r reſurrectio. Ad hāc. n. oīa ordinant̄
⁊ p̄cipue totus xp̄iane religionis ſtatus. Ro. 10. Si cō
fitearis in ore tuo dn̄з ieſum ⁊ in corde tuo credideris
ꝙ deus excitauit illū a mortuis ſaluus eris. Et nō ꝙ
nō dicit reſuſcitatū: q2 ⁊ ſi p̄r eū ſuſcitauerit: tn̄ ꝓpria
ēt virtute reſurrexit: ⁊ eſt p̄mus reſurgētiū. i. cor. 15. Sз
4 q2 ſm̄ nām hūanā ſurrexit ⁊ mortuus eſt ex ſemīe da
uid. Ro. i. Qui fact⁹ eſt ei ex ſemīe dauid ſm̄ carnē ⁊c.
Scd̄з euāgeliū meū. i. a me p̄dicatū. i. cor. 15. Notū
aūt facio vob̄ euāgeliū qd̄ p̄dicaui vobis ⁊c. Qui p̄di
cat euāgeliū ē miſter euāgelij. ſicut q baptiзat ē miſter
baptiſmi. Tn̄ nō pōt dici baptiſma meū: ſed euāgeliuз
ſic. Et h̄ iō q2 multū facit exhortatio ⁊ ſollicitudo.
Deinde cū dicit. (In quo laboro ⁊c.) Oñdit ſe ī ex
emplū martyrij ⁊ p̄mo eius penā. Scd̄o eius cām ibi.
(Jō oīa ⁊c.) Tria aūt oñdit eē in pena. ſ. acerbitatē op
probriū ⁊ ꝯſtātiā. Acerbitatē poſt cū dicit. In q̄. ſ. euan
gelio p̄dicādo vel ꝓ quo laboro. i. affligor: ⁊ h̄ vſq3 ad
vincula: q2 qn̄ hāc ep̄lam ſcripſit erat rome ī vinculis.
Ephe. vlti. Miſterium euāgelij ꝓ quo legatione fun
5 gor in cathena: Opprobriū q̄tum ad īfideles cū dicit.
Quaſi male oꝑans: xp̄iani. n. tūc reputabant̄ peſſimi.
Luc. 9. Beati eritis cū vos oderint hoīes ⁊ ſeꝑauerint
⁊ exprobrauerint ⁊c. Xp̄s ēt fuit dānatus quaſi male
oꝑans. Eſa. 53. Et cū ſceleratis reputatus eſt. Cōſtan
tiā aūt oſtendit cū dicit. Sed verbū dei ⁊c. Lз. n. corp⁹
ſit alligatū: tn̄ verbū dei nō eſt alligatū: q2 p̄dicatio fu
it ex voluntate ap̄li q̄ libera eſt p̄cipue ꝓp efficaciā cha
ritatis q̄ nihil timet. Ro. 8. Cert⁹ ſum. n. q2 neq3 mors
neq3 vita ⁊c. Q2 ſicut. i. Jo. 3. dr̄. Maior ē ds̄ corde nr̄o
⁊c. Et dicitur ꝙ in vinculis exiſtens multos cōuertit.

Deinde cū dicit. (Jō oīa ⁊c.) Oñdit cām q2 marty
b rē nō pena facit ſed cā. Duplex aūt eſt cā martyrij. ſ. ꝓp
diuinū honorē ⁊ ſalutē ꝓximi. Propter deū qdē: q2 Ro.
8. Propter te mortificamur tota die ⁊c. Propter ſalutē
ꝓximorꝝ: q2 dicit hic. Propter electos. Jo. 15. Maiorē
charitatē nemo hз vt aīam ſuā ponat qs ꝓ amicis ſu
is ⁊c. i. Jo. 3. Qm̄ ille ꝓ nobis aīam ſuā poſuit ⁊ nos
debemus ꝓ fribus aīas ponere. Et dicit ꝓp electos: q2 q̄
cūq3 bona fiunt ſpāl̄r cedūt in bonū electorꝝ nō repro
borꝝ. Et quo: vt ⁊ ipſi ⁊c. Sed nūqd nō ſufficit paſſio
xp̄i. Dōз eſt ꝙ ſic effectiue: ſed paſſio ap̄li dupl̄r: q2 da
bat exēplū ꝑſiſtēdi in fide. Scd̄o q2 ꝯfirmabat̄ fideos: ⁊
ex h̄ iducebant̄ ad ſalutē. Et h̄ in xp̄o. i. q̄ veniūt nobis
ꝑ eū. Mat. i. Ipſe. n. ſaluū faciet ppl̄m a pc̄tis eorꝝ ⁊c.
Et hoc nō ſolū ſalutē gratie p̄n̄tem: ſed ēt cum gloria a
celeſti. Mat. 5. Merces veſtra copioſa eſt in celis.
Deinde cū dicit. (Fidelis ſermo ⁊c.) Ponit ꝯn̄tiam
p̄mij ad meritū martyrij. Et p̄mo ponit atteſtationem.
Scd̄o ꝯn̄tiaз ibi. (Nā ſi ⁊c.) Tertio ꝯfirmat ꝑ teſtimo
niū ibi. (Hec cōmone ⁊c.) Dicit ergo: fidelis ⁊c. i. v̄buз
ꝙ dicā eſt fidele. Apo. vlti. Hec v̄ba fideliſſima ſūt ⁊c.
Deinde cum dicit. (Nā ſi ⁊c.) Ponit ꝯn̄tiam. Et p̄
mo de remuneratione bonorꝝ. Scd̄o de punitione ma
lorꝝ ibi. (Si negauerim⁹ ⁊c.) In p̄mio bonorꝝ ſūt duo
. ſ. reꝑatio ꝑ reſurrectionē. ⁊ ſuꝑadditio glorie ad quaз
reſurgēt. Et iō p̄mo oñdit ꝙ ꝑ xp̄m venit̄ ad reꝑatio
nē vite. Scd̄o ꝙ ꝑ ip̄m venit̄ ad reſurrectionē ibi. (Si 3
ſuſtinemus ⁊c.) Dicit ḡ. Si cōmortui ſumus. ſ. cū xp̄o
⁊ hoc ꝑ ſacri ſuſceptionē in baptiſmo. Ro. 6. Cōſepul
ti. n. ſumus cū illo ꝑ baptiſmū in mortē ⁊c. Itē ꝑ peni
tentiā nos macerādo. Gal. 6. Qui xp̄i ſunt carnē ſuam
crucifixerūt cū vitijs ⁊ ꝯcupiſcēijs. Itē ꝑ ꝯfeſſione ve
ritatis moriendo ſicut ⁊ xp̄s. Precioſa in ꝯſpectu dn̄i
mors ſcōrꝝ eius. Si ḡ cōmortui ſumus ⁊ ꝯuiuemus. i.
ſicut ip̄e reſurrexit ſic ⁊ nos. Ro. 6. Si ꝯplātati facti ſu
mus ſimilitudini mortis eius ſil̄ ⁊ reſurrectiōis erim⁹.
Deide agit de glīa quā ſci merent̄ ꝑ mortis ignomi
niā. Luc. vlti. Nōne hec oportuit xp̄m pati. Et iō dic.
Si ſuſtinuerim⁹. ſ. patiēter ⁊ opprobria ꝯregnabim⁹. i. ſil̄ 4
cū ip̄o ꝑueniem⁹ ad regnū. Mat. 5. Bti q ꝑſecutiōeз ⁊c.
Deinde cū dicit. (Si negauerimus ⁊c.) Oñdit ꝯn̄
tiam q̄tum ad penas. Dupl̄r aūt pōt aliqs peccare ꝯ
fidē. Primo exterius negando. Scd̄o exterius eā ōpo
nendo. Quātum ad p̄ᵐ dicit. Si negauerimus. ſ. corā
alijs ipſe negabit nos in iudicio. Mat. 25. Amen dico
vobis neſcio vos ⁊c. Negare eſt nō cognoſcere eos eē
de oībus ſuis. Quantū ad 2ᵐ dicit. Si nō credimus
. ſ. ſi fidem a corde abijciamus ipſe fidem ſuā tз. Unde
fidelis manet in ſua fide: q2 fides nihil aliud eſt q̄з par
ticipatio veritatis. Ipſe aūt eſt ipſa veritas que negare
ſe non pōt. Ergo non eſt oīpotens. Rn̄deo. Ex hoc eſt
oīpotens ꝙ ſeipſum negare non pōt. Poſſe enim defi
cere magis eſt ꝑtinēs ad impotentiā: q2 ꝙ aliqd defi 5
ciat a ſuo eſſe eſt per debilitatē virtutis ꝓprie. Xp̄um
aūt negare ſeip̄m eſt deficere a ſeipſo hoc ergo ip̄m ꝙ
nō pōt negare ſe eſt rō perfecte virtutis. Vn̄ nec pecca
tum cadit in eū vt eſt dictū: nec pōt negare ſuā virtutē
⁊ ſuam iuſtitiam qn puniat. Mat. vlti. Qui vero non
crediderit condemnabit̄. Sed nunquid non poteſt ꝺ
us alicui remittere penā. Poteſt quidem ſm̄ ordinem
ſapientie ſue: ſed ꝯtra ordinem ſapientie ⁊ iuſtitie nō.
Deinde cū dicit. (Hoc aūt cōmone ⁊c.) Cōfirmat
per teſtimōium. Quaſi dicat. Simul cum alijs admo
neo vt ſemper habeas in corde teſtificans coram deo
ideſt teſtem adducens coram quo loquor.
Deinde cū dicit. (Noli verbis ⁊c.) Oſtēdit quō re

c ſiſtat ïfidelibus: ⁊ p̄mo p̄mittit modū reſiſtēdi. Scḋo
oſtendit q̄ ſũt q̄bus reſiſtat ibi.(Prophana ⁊c̄.)Itē p̄
Acri mo excludit indebitū modū reſiſtēdi. Scḋo ponit de-
moni bitū ibi.(Sollicite ⁊c̄.)Circa p̄ᵐ p̄mo excludit inde-
aꝫ lo bitū modū. Scḋo rōnem aſſignat ibi.(Ad nihil ⁊c.)
quēs Dicit ḡ. Noli ⁊c̄. Cōtentio ĩportat ꝯcertationē in v̄bis.
v̄pra Pōt ḡ ſm̄ duo intelligi: q: acrimoniā loquēs depraua
uaf tur duplr̄ vel p̄ hoc accedit ad fauorē falſitatis qñ ꝗs
duplr̄ cū ꝯfidentia clamoris ĩpugnat veritatē. Alio mō pp̄ ĩ-
ordinationē qñ vtit̄ acrimonia vel vltra modū debitū
vel ꝯ qualitatē pſone. Sed ſi moderate ⁊ cū circūſtan
tijs debitis ⁊ p̄ veritate nō eſt pctm̄. Et ſic in rethorica
eſt vnū inſtrm̄ exhortationis. Tñ in ſacra ſcriptura dr̄
2 ſm̄ ꝙ ĩportat inordinationē. i. Cor. ii. Si ꝗs vr̄ īter vos
ꝯtentioſus eſſe nos nō hēmus talē ꝯſuetudinē neqꝫ ec
cleſia dei. Et dicit v̄bis: q: aliq diſceptant ſolū verbis ĩ
properij. Et h̄ ꝓprie eſt ꝯtendere. Si hoc ſit nō v̄bis
tantū: ſed veris rōnibus: hoc eſt diſputare: nō ꝯtēdere.
¶ Deinde cū dicit.(Ad nihil ⁊c̄.) Oñdit rōnem docu
menti. Nā moderata diſputatio qñ cū rōne ſit ē vtilis
ad inſtructionē: ſed qñ cū verbis tūc eſt litigioſa. Ideo
dicit. Ad ſubuerſionē: ⁊ hoc duplr̄. Uno mō dū qḋ eſt
certū venit in dubiū. Alio mō q: audiētes ſcandalizē
tur. Prouer. 14. Ubi verba ſunt plurima ibi frequēter
egeſtas. Uñ Iac. 3. Ubi zelus ⁊ cōtentio ibi incōſtātia
⁊ oē opus prauū. Sed nūqd nō ſine ꝯtentione dꝫ ꝗs
3 diſputare corā pplo de fide. Rñdeo diſtinguendū ē ex
parte audientiū: q: aut ſunt ſollicitati ab infidelibus: ⁊
tunc eſt vtilis publica diſputio: q: ſimplices efficiunt̄
magis inſtructi qñ vident errātes cōfutari. Si v̄o non
ſunt ſollicitati ab infidelibus: tūc nō eſt vtilis diſputa-
tio: ſed p̄iculoſa. Item eſt diſtinguēdū ex parte diſpu-
tantis: q: ſi diſputans eſt prudens ꝙ manifeſte ꝯfutet
aduerſariū: tūc dꝫ publice diſputare: ſi v̄o nō: nllo mō.
¶ Deinde cū dicit.(Sollicite ⁊c.) Ponit debitū mo-
dū reſiſtēdi. Et p̄mo q̄ntū ad rectā intētionē. Scḋo q̄n-
tum ad rectā opationē. Tertio q̄ntū ad rectā doctrinā.
Qui. n. vult diſputare p̄mo dꝫ ſcrutari ſuā intentionē
vtrū moueat̄ bono zelo. Iḋ dicit ꝓbabilē deo exhibere:
4 q. ſ. ꝓbat Co. 2. Cor. 10. Nō. n. q ſeipm̄ cōmendat ille ꝓ
batus eſt: ſed quē deus ꝯmendat. Pſ. Probaſti cor me
um ⁊ viſitaſti nocte ⁊c̄. Itē ꝙ doctrinā quā p̄dicat ore
ſtabiliat p̄ opa qḋ niſi faciat eſt cōfuſione dignus. Uñ
dicit. Oparium incōfuſibilē. Quaſi dicat. Hec facito: ſi
nō cōfunderis. Itē ꝙ recte tractet verbū veritatis vera
docēdo ⁊ vtilia audiētibus: nō q̄rens lucrū ⁊ gloriā. 2.
Cor. 2. Nō ſumus ſicut plurimi adulterantes verbuꝫ
dei ſ; ex ſinceritate ſicut ex deo corā deo ĩ xp̄o loquimur.

Lectio. III.

PRophana aūt ⁊ vaniloga deui
ta. Multū. n. ꝓficiūt ad impie-
5 tatē: ⁊ ſermo eoꝝ vt cancer ſer-
pit. Ex q̄bus eſt hymeneus ⁊
philetus: q: a veritate exciderunt: dicentes
reſurrectionē iā factā: ⁊ ſubuerterūt quorū
p̄ma dam fidē. †Sed firmū fundamentū dei ſtat
q. 24. art. p̄ habens ſignaculū hoc. Cognouit dominus
qui ſunt eius: ⁊ diſcedat ab iniq̄tate omnis
qui inuocat nomē domini. In magna autē
domo non ſolum ſunt vaſa aurea ⁊ argen-
tea: ſed ⁊ lignea ⁊ fictilia: ⁊ quedam quidez
in honorem: quedam aūt in contumeliam.
¶ Sup̄a inſtruxit thimotheū oſtendens modū q̄ñ a

lem q̄ñ infidelibus eſt reſiſtendū: hic oſtendit in ſpā- d
li q̄bus ſit reſiſtendum. Et p̄mo oſtendit q̄bus eſt re
ſiſtendū. Scḋo quare ibi.(Multū. n. ⁊c.) Tertio q̄ñ
ibi.(Iuuenilia ⁊c.) Dicit ergo. Prophana ⁊c. Ubi oñ
dit duo eſſe vitanda. ſ. ꝓphana ⁊ vaniloqa: ⁊ referunt̄
ad idē vel ad diuerſa. Nā ꝓphana dicunt̄ quaſi ꝓcul
a phano. ſ. cultu diuino: ⁊ hec ſunt documenta hereſū:
⁊ hec vitanda. Iḋ dicit. Deuita ꝓphana. Pōt ēt dici ꝙ
hec ꝓphana ſunt que fidei repugnāt: ſed vaniloqa fa-
buloſa. Pſ. Uana locuti ſunt vnuſqſqꝫ ad ꝓximū ſuū.
¶ Deinde cū dicit.(Multū enim ⁊c.) Oſtēdit quare
hec ſunt vitanda: ⁊ hoc duplr̄. Primo ex nocumento
qḋ inferunt. Scḋo ex fructu vitatiōis ibi.(Si ꝗs ⁊c.)
Circa p̄mum duo facit: q: p̄mo oſtendit q̄ñ noceant 2
ad fidei ſubuerſionem. Secundo q̄ñ non poſſunt to
taliter fidē ſubuertere ibi.(Sed firmū ⁊c.) Itē p̄mo po
nit documentū. Secundo ſubdit ſimilitudinē ibi.(Et
ſermo ⁊c.) Tertio exemplū ibi.(Ex q̄bus eſt ⁊c.) Di
cit ergo: hec ſunt vitanda que impediunt pietatez quĩ
cultus dei dicitur. Unde doctrina fidei eſt doctrīa pie
tatis. Impietas vero eſt doctrina ꝯ fidem. Unde dic̄.
(Multū ꝓficiūt ⁊c.) Ideſt perducunt ad errorez ſiue
ad erroneam doctrinam. Sed hic profectus eſt in ma
lis abuſiue. Infra. 3. Mali homines ⁊ ſeductores pro-
ficiunt in peius errantes ⁊ in errorem mittentes.
¶ Deinde ponit eoꝝ ſilitudinē dicens.(Sermo ⁊c.)
Heretici. n. dicunt a p̄ncipio q̄dam vera ⁊ vtilia: ſed cū 3
audiuntur euomunt mortifera. Et ideo dicit. Sermo
eorum ⁊c. Eccleſiaſtici. ii. A ſcintilla vna augeť ignis:
⁊ ab viro doloſo augetur ſanguis.
¶ Deinde cū dicit.(Ex q̄bus ⁊c.) Ponit ad hoc exē-
plum. Hi enim duo fidem ſuo tp̄e corrumpebant. A q
bus q̄dam errantes cōuerſi ſunt in vaniloquiū ⁊c. De
phileto dr̄ ſupra. i. Auerſi ſunt a me omnes q ſunt in
aſia ex q̄bus ē philetus ⁊ hermogenes. De hymeneo
aūt habeť. i. Ti. i. Ex q̄bus eſt hymeneus ⁊c. Et dicit
exciderunt. i. Io. 2. A nobis exierūt. Et hoc aggrauat:
q: 2. Pe. 2. Melius enim erat eis non cognoſcere viā
iuſtitie q̄; poſt agnitionē retrorſum conuerti ⁊c. Erra-
bant aūt dicētes reſurrectionē iā factā eē. De q̄ Mat.
27. Multa corpa ſcōꝝ qui dormierant ſurrexerūt ⁊c.
Et dicebant ꝙ nō eſt alia reſurrectio expectāda: ſ; tūc 4
reſurrexerūt. Alio modo ⁊ melius ꝙ ſicut eſt duplex
mors: ita duplex eſt reſurrectio. ſ. aīe ⁊ corpis. De reſur
rectione aīe habeť. Apoc. 20. Beatus ⁊ ſanctus q hꝫ p̄
tem in reſurrectione p̄ma ⁊c. Dicebāt ergo ꝙ oīa que
dicuntur in ſcripturis erant referenda ad reſurrectio-
nem aiaꝝ q̄ iam facta eſt. Col. 3. Si conſurrexiſtis cuꝫ
xp̄o que ſurſuꝫ ſunt querite ⁊c. Et hic error eſt etiā ho
die apud hereticos ⁊ per iſtū ſubuertunt quoſdaꝫ. Et
congrue dicit: ⁊ ſubuertunt: q: deſtruūt fundamētū fi
dei. Ac. 13. O plene oī dolo ⁊ oī fallacia fili diaboli ⁊ ini
mice ois iuſtitie nō d̄ſinis ſubuertere vias dñi rectas. 5
¶ Deinde cū dicit.(Sed firmū ⁊c.) Oſtēdit q̄ñ p̄ he
reſes fides nō eſt totalr̄ ſubuertenda. Et p̄mo ꝙ p̄ do-
ctrinas hereticas non pōt tota eccleſie fides corrūpi.
Scḋo oſtendit quare deus p̄mittit aliquos errare ibi.
(In magna autem ⁊c.) Item p̄mo oſtndit imobilitatē
fidei electoꝝ. Scḋo addit demonſtrationē ibi.(Habēs
⁊c.) Dicit ergo ſubuertunt: ſed tñ firmum ⁊c. Hec enī
fundamenta ſunt illa q̄bus dať gr̄a immobiliter ſtan-
di. Mat. 7. Fundata enim erat ſupra petrā. Firmū q: ĩ
mobile. Uñ p̄mittiť ibi. Mat. 7. Q: venerunt flumia
⁊ flauerūt vēti ⁊ irruerūt in domū illā ⁊ nō cecidit ⁊c.
Huius firmitas depēdet p̄mo ex diuina p̄deſtinatiōe.
Secundo ex libero arbitrio nr̄o. Et iḋ q̄ntū ad p̄mum
dicit.

dicit. Hoc firmū fundamentū hʒ hoc ſignaculuʒ: idest hoc est ſignū huius firmitatis. Jo.3. Qui aūt accepit teſtimoniū eius ſignauit: qꝛ deus verax est. Et hec est pma pars ſignaculi. ſ. ex diuina pdeſtinatiōe: qꝛ nouit dñs q ſunt eius: ꝛ hec est noticia diuine pdeſtinatōis. Joā.10. Ego cognoſco oues meas: ꝛ alias oues hēo q non ſunt ex hoc ouili ꝛc. Mat.7. Nō noui vos. Sed q̄tum ad ſm dicit. diſcedat ꝛc. Quaſi dicat ſi pdeſtinati ſunt a deo qꝛ p liberū arbitriū ſaluabunt: qꝛ ex h qꝛ aliqs finalr non adheret pctō oſtendit ſe eſſe pdeſtinatū. Et ponit duo q ptinent ad ordinationē in ſtatu ſalutis. Primū qꝛ cōfiteat fidem. Jō dicit. Ois q ꝛc. Ro.10. Ore cōfeſſio fit ad ſalutē. Scōm qꝛ recedat a peccato. Mat.7. Nō ois q dicit mihi dñe dñe intrabit i regnuʒ celoꝝ ꝛc. Et iō dicit: diſcedat ꝛc: Eſa.55. Derelinqt impius viā ſuā ꝛc. Qꝛ vero dicit: noiat nō intelligit: qꝛ ſolum nominet ore ſed interius p fidem ꝛ extra p opus.

Deinde cū dicit. (In magna ꝛc.) Ponit rōneʒ quare deus pmittit aliquos errare: hʒ oēs diligat. Duplr aūt pōt hoc intelligi: qꝛ vl in gñali vel in ſpāli ad hunc vl illū. Si. n. q̄ras in ſingulari quare dat huic donum pſeuerantie ꝛ nō illi: nō hʒ rōnem niſi ſolā dei volūtatē. Augu. Quare hunc trahat ꝛ illum nō trahat noli velle iudicare ſi nō vis errare ꝛc. Sed quare qbuſdā dat ꝛ qbuſdā nō: nō hʒ rōnē quā ꝛ aſſignat apls. Ro.9. Et est eadē rō cū iſta: hʒ p alia exēpla. Jdeo. n. dicit. Suſtinuit in multa patiētia ꝛc. ſm. n. qꝛ ois opa q̄ deus fecit ſīnā ꝛ gratia ſunt facta ad manifeſtandū gloriaʒ dei. Eccl.42. Gloria dñi plenū est opus eius. Sic ēt fec diuerſas creaturas vt pfectio diuine bonitatis q̄ nō pōt manifeſtari p vnā ſufficienter manifeſtet p alia. Jta ēt conſiderandū est de vno artifice: in domo vna est vna feneſtra altera pulchrior. Si qs ergo q̄rat quare non tota domus est feneſtra rō est qꝛ tota domus eſſet impfecta. Similiter dicit apls. 1. Cor.12. Si totum corpus eſſet oculus: vbi auditus Sic ergo dicit apls i effectu gratie: qꝛ oportuit qꝛ deus manifeſtaret iuſticiaʒ ꝛ miſericordiā. Si. n. oēs ſaluaret eſſet ſolū eius miſericordia. Si omnes damnaret ſolū eſſet iuſticia. Et iō deus volens manifeſtare ſram. i. iuſticiam ꝛc. Et ſimilis ē rō de perfectiōe eccleſie quā oportebat eſſe perfectam qd non eſſet ſi nō eſſet in ea diuerſitas. Jn qua eſt triplex diuerſitas. ſ. bonoꝝ ꝛ maloꝝ: bonoꝝ ꝛ melioꝝ: malorum ꝛ peioꝝ. Et hāc aſſignans dicit. Jn magna autez domo. i. Eccleſia ꝛc. Baruch.3. O iſrael q̄ʒ magna ē domus dei ꝛ ingenes locus poſſeſſionis eius ꝛc. Nō ſolū ſūt ꝛc. Ubi aurea ꝛ argētea diſtinguunt a fictilib⁹. Jtē argētea ab aureis itē fictilia a ligneis. Jn pͦ ꝯpatio bonoꝝ ꝛ maloꝝ inuit. Jn ſcdo cōparatio bonoꝝ ꝛ melioꝝ. Jn 3ͦ maloꝝ ꝛ peioꝝ. Nā aurea ꝛ argētea ſūt bōi ſʒ aurea meliores: argētea mīus bōi. Silr lignea ꝛ fictilia ſūt mali: ſʒ fictilia ſūt peiores: lignea aūt min⁹ mali.

In eccleſia eſt triplex diuerſitas.

Cōſequenter deſignat diuerſitatē q̄tum ad vſum: vt boni ſint vaſa in honorē: ſicut deputati ad honorabilē vſum: mali vero ſint vaſa fictilia ꝛ lignea quaſi deputati in cōtumeliā. i. ad vilē vſuʒ. Sunt. n. in hoībus qdam. ſ. ſancti q̄ſi vaſa pcioſa. Eccl.50. Uas auri ſolidū ꝛc. Act.9. Uas electionis est mihi iſte ꝛc. Quidam vero ſicut vaſa vilia. ſ. mali Eſa.32. Fraudulēti vaſa peſſima ſunt. Eccl.21. Cor fatui q̄ſi vas ꝯfractū. Prīa vaſa ſunt in honore qbus debet vita eterna. Ro.2. His qdem q ſm patiētiā boni opis gloriam: ꝛ honorē ꝛ incorruptionē q̄rentibus vitā eternā ꝛc. Scōa vaſa ad cōtumeliā. 1. Reg.2. Qui aūt contēnunt me erunt ignobiles. Et pma diuerſitas q̄ eſt ex parte mīe ad diuerſitatē eccleſie. Uaſa aurea ſunt plati: argentea do ꝛ lignea

ꝛ fictilia tenentes inferiorē gradū inter quos eſt qdaʒ gradus. Et qꝛ ſubdit q̄dam in honorē ꝛc. nō eſt intelligendū qꝛ vaſa aurea ꝛ argentea oia ſunt in honoreʒ: ꝛ fictilia in cōtumeliā: qꝛ de quocūqʒ ſtatu qdam ſaluātur: ꝛ qdam damnantur. Lectio. IIII.

Si quis ergo ſe emundauerit ab iſtis: erit vas in honorē ſctificatū ꝛ vtile dño: ad oē opus: bonū paratū. Juuenilia aūt deſideria fuge: ſectare iuſtitiā: fidē: ſpem: charitateʒ ꝛ pacē cū his q inuocant dñm de corde puro. Stultas aūt ꝛ ſine diſciplina qōnes deuita: ſciēs: qꝛ gñant lites. Seruū aūt domini non opʒ litigare: ſed manſuetū eſſe ad omnes docibilem: patienteʒ cū modeſtia: corripientē eos qui reſiſtunt veritati: ne qñ deus dēt illis penitentiam ad cognoſcendā veritateʒ ꝛ reſipiſcant a dyaboli laqueis: a quo captiui tenentur ad ipſius voluntateʒ.

2ᵉ 2ᵉ. q. iiī. arti. p

Supra oſtēdit qꝛ ꝓphana ſunt vitāda p rōnē ſumptā ex nocumēto: hic oſtēdit idē p rōnē ſumptā ex fructu. Et pmo ꝓponit vitationē. Scōo eius fructū ibi (Eſt vas ꝛc.) Nā vitationē vocat emundationē. Dicit ergo: q̄dam ſunt vaſa in cōtumeliā. Ergo ſi qs emūdauerit ſe ab iſtis: qꝛ eoꝝ ꝯſortia inqnant. Eccle.13. Qui tetigerit picē inqnabit ab ea. Et iō fugiēdi ſūt. 2. Cor.6. Exite de medio ꝛ ſepamini dicit dñs ꝛ imūdū ne tetigeritis ꝛc. Fructus aūt ſequēs eſt q̄druplex. Primus ex ordine ad gloriā: qꝛ erit vas in honorē: qꝛ ſi ſordidet ab illis erit in ꝯtumeliā ſi emūdat ſe in honorē. Ps. Nimis honorati ſunt amici ꝛc. puer.25. Aufer rubigineʒ de argento ꝛ egredieꝛ vas puriſſimū ꝛc. Alij effectus ſunt q̄re quoꝝ pmus eſt hois ſctificatio. Scōs ē hois ordinatio p rectā intentionē. Tertius p opis executionē. Quātū ergo ad pᵐ dicit ſctificatum. 1. Cor.6. Abluti eſtis ſctificati eſtis ꝛc. Sed q̄tū ad 2ᵐ dicit, Utile dño, Sed nūqd indiget ſeruitio nr̄o: Non Ps. Bonorum meoꝝ nō indiges. Sed dicit vtile dño. i. vtilitate ſua cedet ad honorē dñi. Act.9. Ut portet nomē meū coram gētibus ꝛ regibus ꝛ filijs iſrael ꝛc. Quantū ad 3ᵐ dicit ad oē ꝛc. Ps. Paratus ſuʒ ꝛ nō ſuʒ turbat⁹. Et dic. Ad omne bonū: qꝛ pcepta affirmatiua nō obligāt ad ſemp. Et iō oʒ eſſe paratus: vt quando neceſſe eſt operetur.

Deinde cū dicit. (Juuenilia ꝛc.) Oñdit quali ꝓphana ſunt vitāda. Et ponit duo vitanda. Primū eſt conuerſatio praua. Scōm eſt doctrina mala ibi. (Stultas aūt ꝛc.) Circa pmᵐ duo facit: qꝛ pͦ oñdit qd ſit vitādū. Scōo qd ſit ſequēdū ibi. (Sectare ꝛc.) Dicit ergo. Dico qꝛ debes vitare hec vt ſis vas emundatū: iō iuuenilia ꝛc. Cōſiderādū eſt qꝛ dicit hoc: qꝛ iſte iuuenis erat. Et hec ſunt deſideria vanitatum exterioꝝ ꝛ carnaliū voluptatum. Nāle. n. eſt iuuenibus qꝛ hec deſiderent. Eccl.11. Adoleſcentia ꝛ voluptas vana ſunt. Cuius eſt duplex rō. Una qꝛ nō ſunt alia experti. Scōa qꝛ hmōi delectationes nāles ſunt ordinate vt medicine ꝯ labores. Nā dō in iuuenibus laborat: ꝛ iō iclinant ad eas.

Deinde cū dicit. (Sectare do ꝛc.) Oñdit q̄ ſūt ſectāda. Et ſunt q̄tuor quoꝝ pᵐ ordinat ad ſubditos: ꝛ hec ē iuſtitia: qꝛ pnceps ē cuſtos iuſtitie. puer.20. Rex q ſedet in ſolio iudicij diſſipat omne malū intuitu ſuo ꝛc. Scōm ordinat ad deū: ꝛ hec ē fides ſine q̄ ipoſſibile ē placere deo. Heb.11. Tertiū ordinat ad ꝓximū vñ iquātū

ſ. charitas ⁊ pax q̄ ſe extēdit ad inimicos.i.Cor.13. Si habuero fidē: ita vt mōtes trãſferã: charitatē aūt non habuero: nihil ſum ⁊c. Ex charitate ſeqtur gaudium. Pax aūt importat ordinatã cõcordiã. Qd aūt ſubdit. Cū his q inuocant ⁊c. Uno mō exponi põt referendo ad imediate dictū. Quaſi dicat. Seqmini pacē cū his ⁊c. Qd aūt dicit: de corde puro: ponit q: nõ eſt ſpecio ſa latis ⁊c. Sʒ Heb.12.dr̃. Pacē ſeqmini cū oīb⁹. Qua re ergo dr̃ hic de corde puro? Rñdeo dōm eſt q̄ q̄tuʒ in nobis eſt dēmus hēre pacē cū oībus ſi fieri põt: ſed nõ põt eſſe pax inter bonos ⁊ malos: q: pax dicit ɔcordiam q̄ nõ põt hēri cū malis. Alio mō legit cū his ⁊c. Ut referat ad totū precedens. Quaſi dicat. Ita ſectare iuſtitiam pacem ⁊ omnia ſicut ⁊ illi qui inuocant ⁊c.

¶ Deinde cū dicit. (Stultas aūt ⁊c.) Docet ad vitãdū doctrinã malã. Et pmo docet qd ſit vitãdū. Scdo qd ſit ſectandū ibi. (Sʒ mãſuetū ⁊c.) Circa pm̄ duo facit: q: pmo ꝓponit documentū. Scdo rõneʒ aſſignat ibi. (Sciens q: ⁊c.) Uitande ſunt qōnes ſtulte q̄tum ad mãm: q: ſunt de ſtultis: i. de his q̄ ɔriant ſapie.i.de his q̄ ſunt ɔ diuinã ſapiam. Has.n. nõ dʒ hō mouere: ſed eis reſiſtere. Iere.10. Stultus factus ē oīs hō a ſcia ſua. Dicit aūt ſine diſciplina q̄tū ad modū: q: clamoſe ſunt. Uel ſine diſciplina ex pte eoꝝ de qbus dubitatur: vt puta ſi vertat i dubiū id qd tota eccleſia tʒ. Iob. 34. Iob. aūt ſtulte locutus eſt ⁊ verba eius nõ ſonãt diſciplinã ⁊c. Qōnes aūt intantū ſunt amãde inq̄tū ducunt ad veritatē ꝑ hoc q̄ opʒ q̄ oēs vnum dicãt. Qōnes aūt ſtulte nõ ducunt ad veritatē ſed ad litē: que eſt vitãda. Eſa.58. Ecce ad lites ⁊ ɔtentiões ieiunatis ⁊c. Et ideo dicit. Seruum autem domini ⁊c.i. eum qui ſe dat ſeruitio domini pme Ti.3. Non litigioſum.

¶ Deinde cū dicit. (Sed manſuetū ⁊c.) Oñdit qd ſit ſectãdū. Et pmo ponit documentum. Scdo rõnē ibi. (Ne qñ det ⁊c.) Itē pma in duas: q: pmo ꝓponit qddam gñale ad oēs. Scdo qddã neceſſaria ad ſingulos ibi. (Docilem ⁊c.) Gñale q̄ dʒ hēre q vult diſputare ē q̄ ſit mãſuetus. ps. Docebit mites vias ſuas. Eſt eñ mãſuetudo virtus cõpeſcens ab ira: q ɔturbat iudiciū rõnis q̄ neceſſaria eſt in qōne ⁊ iudicio vītatis. Mat. 11. Diſcite a me: q: mitis ſuʒ ⁊ humilis corde ⁊c. In ſpāli aūt dʒ hēre reſpectu ſupioꝝ docilitatē: reſpectu pſeꝝtiū patientiã: reſpectu falſoꝝ doctoꝝ correctioneʒ. Quantū ad pmū dicit: docilē.i. paratū corrigi a q̄cūq̄. Et hec eſt ſapiētia celeſtis Iac.3. Que aūt deſurſuʒ eſt ſapia pmū qdē pudica eſt. Deinde aūt pacifica: modeſta ſuadibilis ⁊c. Quãtū ad ſm dicit. Patiētem. ps. Bñ patiētes erūt vt annūcient. pũer.19. Doctrina viri ꝑ patiētiã noſcit ⁊c. Quantū ad tertiū dicit. Cū modeſtia q: correctio dʒ eſſe modeſta Gal.6. Uos q ſpirituales eſtis hmōi inſtruite in ſpiritu lenitatis ⁊c.

¶ Deinde cū dicit. (Ne qñ ⁊c.) Aſſignat rõnē vītationis: ⁊ rñdet cuidã tacite qōni. Poſſet.n. aliqs dr̃e. Iſti reſiſtunt veritati: ⁊ idō īminet neceſſitas corrigēdi. Rñdeo q̄ deus pr̃ eos põt reducere ad penitentiã ⁊ ad h̄ dʒ iuſtus niti. Et pmo pmittit penitentiã quã dʒ intendere ɔ aduerſarios. Scdo penitentie fructus. Tertio penitentie neceſſitatē. Dicit ḡ. Ne qñ.i. vt de⁹ aliqñ det eis penitentiã: q: ex ſupbia reſiſtunt qbus difficile vr̃ dari penitentia. Hic excludit error pelagij q dicit donu gr̃e eſſe ex opibus nr̄is: qd ꝑ hoc pʒ eſſe falſum: q: etiã pncipiū bonoꝝ.i. penitētia dat a dō. Treñ.5. Cōuerte nos dñe ad te ⁊ cōuertemur. Eſa.26. A timore tuo cōcepimus. Fructus ḋo penitentie duplex eſt.i. cognitio veritatis ⁊ liberatio a ptãte diaboli. Quantū ad pmuʒ dicit. Ad cognoſcēdã veritatē: q: qñ ex malitia reſiſtit ſpūſancto malitia ſua excecat eos: qñ ḡ malitia auſertur cognoſcūt veritatē. Io.8. Et cognoſcetis veritateʒ. Quãtū ad ſʒ dicit. Et reſipiſcãt ⁊c.i. ab occaſiōib⁹ erroris ex pte itellectus ſicut falſe fantaſie: ⁊ ex pte affect⁹ ſicut ſunt inuidia ſupbia ⁊ hmōi. Neceſſitas aūt penitentie ē magna quã niſi hēant diabolus dñat eis. Uñ dicit. A quo captiui ⁊c. q: q facit pctm̄ ſeruus eſt pcti. Io.8. Et dicit ad ipſius volūtatem.ſ. ſectãdã. Uel vt ꝯ hoīe faciat volūtatē ſuã. Sʒ ɔ. Nō ſtati pcipitat ſi ē vellet. Dōm ē q̄ adipiſcit q̄tū pmittit ſibi: ſʒ difficile ē q̄ ei auferat. Eſa.49. Nūqd tollet a forti pda aut qd captū fuerit a robuſto ſaluū eē poterit. CAP. III.

Hoc aūt ſcito q: ī nouiſſimis diebus inſtabunt tempora periculoſa: ⁊ erūt hoīes ſeipſos amãtes: cupidi: elati: ſupbi: blaſphemi: parentibus nō obedientes: ingrati: ſcelesti: ſine affectōe: ſine pace: criminatores: incōtinentes: immites: ſine benignitate: ꝓditores: proterui: tumidi: ⁊ voluptatū amatores magis q̄ dei: hñtes ſpeciem qdē pietatis: virtutem autem eius abnegantes. pª 2ª. q.77. ar. 4.

¶ Supra inſtruxit eū quō reſiſtat tribulationibus ⁊ piculis pñtibus: hic oñdit quō ſtet ɔ futura. Et pmo pnunciat futura picula. Scdo oñdit idoneitatē ſuaʒ ad reſiſtēdū ibi. (Tu aūt aſſecutus ⁊c.) Tertio oñdit qualiter reſiſtat ibi. (Teſtificor ⁊c.) Circa pmū duo facit: q: pmo pnūciat picula nouiſſimoꝝ tpoꝝ. Scdo oſtendit quō eoꝝ vitia ſunt ēt mō vitãda ibi. (Et hos deuita ⁊c.) Itē pma in duas: q: pmo pnūciat eſſe futura picula in nouiſſimis tpibus. Scdo cām piculoꝝ ibi. Et erūt hoīes ⁊c. Dicit ḡ. Dixi quãs ꝓphana ⁊c. Nō ſolū aūt ſunt hec mō vitãda: ſed in futuro reſtãt ēt qdã alia vitanda. Et dr̃ nouiſſimi dies q ſunt ꝓpinq nouiſſimo diei. Io.6. Ego reſuſcitabo eū in nouiſſimo die. Ge. penultimo. Cōgregamini vt annūciē q̄ vētura ſint vobis diebus nouiſſimis. Et addit. Inſtabūt tpa periculoſa ⁊c. Mat.24. Eritis odio oībus gētibus pp nomen meū. Cã hoꝝ ē iniqtatis abūdãtia. Mat.24. Qñ abūdabit iniqtas refrigeſcet charitas multoꝝ: q: fides ⁊ charitas vel annullabit vel tot dr̃ pibit: q: q̄to magis aliqd elōgat a ſuo pncipio: tanto plus deficit. Et idō in tpe illo magis deficiēt fides ⁊ charitas: q: plus elōgat a xp̄o. Luc.18. Filius hoīs veniēs putas inueniet fideʒ in terra? Et circa hoc pmo ponit iniqtatis radicē. Secūdo diuerſas eius ſpēs. Radix āt toti⁹ iniqtatis ē amor ſuipſius. Duplex aūt amor duplicē ciuitatē facit. Sʒ ɔ. Quilibet nãlr diligit ſe. Rñdeo: dōm eſt q̄ in hoīe duo ſunt.ſ. nã rõnalis ⁊ corpalis. Quãtū ad intellualē ſeu rõnalē q̄ interior hō appellat vt dr̃.2. Corin.4. Hō dʒ plus ſe diligere q̄ oēs alios: q: ſtultus ē q vult peccare vt alios a pctis retrahat: ſed q̄tum ad exteriorē hoīeʒ laudabile eſt vt alios plus diligat q̄ ſe. Unde illi q ſe ſic tantū amant ſunt vituꝑabiles. Phi.2. Oēs q̄ ſua ſunt q̄runt: non q̄ ieſu xp̄i. Ex hac radice diuerſe ſunt ſpēs iniqtatis. Unde dic̄ cupidi elati ⁊c. Et circa hoc tria facit: q: pmo ponit peccata que ſunt ī abuſu reꝝ exteriorum. Secundo que pertinent ad inordinationem hominis ad alios ibi. (Blaſphemi ⁊c.) Tertio que ad ſeipſum ibi. (Incontinentes ⁊c.) Duo aūt ſunt in rebus exterioribus.ſ. abundãtia diuitiaꝝ ⁊ excellētia honoꝝ. Quãtū ad pmū dicit cupidi. Et cupiditas p ponit: q: ē radix oīuʒ maloꝝ. Uel ē ꝓpiq̄ amori ſuipſius

ri ſuūpſiuo q̄ eſt ad bōa exterioꝛa. Quātū ad ſcdm dicit. Elati. Elatio eſt ſpēs ſupbie que ſunt q̄tuoꝛ. Una qñ aliquis attribuit ſibi quo caret. Scda quādo quod ab alio hꝫ attribuit ſibi ac ſi hñret a ſe. p̄ᵃ Coꝛ.4. Quod habes qd̄ non accepiſti ⁊c. Tertia qñ attribuit ſibi qd̄ hꝫ ab alio: ſꝫ meritis ꝓp̄ijs. Luce.18. Jeiuno bis i ſabbato ⁊c. Quarta qñ ſingulariter vult videri ſupra oēs. ⁊ hec ē elatio. ps. Dñe nō ē exaltatū coꝛ meuꝫ ⁊c. Qz dic̄ ſupbi reducit ad alias ſpēs ſupbie. Jac.4. Deꝰ ſupbis reſiſtit: humilibus aūt dat grāꝫ. ¶ Cōſequēter ponit vitia q̄tū ad alios. ⁊ p̄ q̄tū ad ſupioꝛes. Scdo q̄tū ad eq̄les ibi. (Sceleſti ⁊c.) Supioꝛ ē triplex: ſcꝫ deus ⁊ cōtra hūc dic̄. Blaſphemi. Eſa. p̄. Dereliquerūt dñm blaſphemauerūt ſcm̄ iſrl̄: abalienati ſūt retroꝛſuꝫ. Jteꝫ parētes: ⁊ q̄tū ad h̄ dicit. Parētibus nō obedientes. p̄ Reg.15. Quaſi pctm̄ ariolādi ē repugnare: ⁊ q̄ſi ſcelus ydolatrie nolle acqeſcere. puer.30. Oculū q̄ ſubſanat patrē: ⁊ q deſpicit partū mrīs ſue effodiāt eū coꝛui de toꝛrētibus. ⁊ comedāt eū filij aqle. Jtē bñfactoꝛ inq̄tū hmōi. Et q̄tū ad hoc dic̄. Jngrati. ps. Qui retribuūt mala p bōis ⁊c. Col.3. Grati eſtote. Sap.16. Jngrati. n. ſpes tanq̄ hybernalis glacies tabeſcet ⁊ diſperiet tanq̄ aq̄ ſupuacua ⁊c. ¶ Tūc pōit mala q̄ ſūt ad eq̄leꝫ ⁊ primū: ⁊ ſūt tria. Primū ptinet ad opꝰ. Uñ dic̄. Sceleſti. i. q ſcelera grauia ꝑpetrāt in ꝓximos. Eſa.p̄. Ueh genti peccatrici ꝑplo graui iniq̄tate ſeruis neq̄ filijs ſceleratis ⁊c. Scdo ad effectū. Uñ dic̄. Sine affectiōe. i. ſine affectu charitatis ⁊ ſine pace. Tertio q̄tū ad verbū. Uñ dic̄. Criminatoꝛes. Leui.19. Nō eris criminatoꝛ nec ſuſurro in populis. Jtē q̄tū ad ſeipſum oñdit q̄dā alia tripl̄r. Pmo q̄tū ad coꝛruptionē cōcupiſcibilis. Secūdo iraſcibilis. Tertio rōnalis. Quātū ad p̄ᵐ dic̄. Jncōtinētes. Uñ dr̄ icōtinēs q ſe nō tenet in bono ꝓpoſito ꝓpter prauas cōcupiſcētias. Eccl.26. Ois āt ponderatio nō ē digna cōtinētis aie. Quātū ad iraſcibilē dic̄ ꝓpe imites. i. ñ māſueti: hec moderaꝛ paſſiones ire. Matt.11. Diſcite a me qꝛ mitis ſū ⁊ humilis coꝛde. ps. Docebit mites vias ſuas. Jtē pōit aliō qd̄ ptinet ad affectū iraſcibilis: ſcꝫ benignitatis excluſio. Uñ dicit. Sine benignitate. h. n. ē nāle q qñ domiaꝛ vnū ꝯtrioꝝ excludit aliō. Ephe.4. Eſtote inicē benigni ⁊c. ¶ Deīde pōit vitia q̄ ſūt ad coꝛruptionē rōnalis. Hec āt potētia pficiꝛ p prudētiam: prudētie aūt opponiꝛ aliqd̄ vitiuꝫ p abuſuꝫ prudētie ⁊ aliqd̄ p eiꝰ ꝑuatione: ⁊ vtrūq̄ pōit. Quātū ad p̄ᵐ dicit. Proditoꝛes. Ad prudētiaꝫ aūt ptinet ſagacitas: q̄ q̄dā abutunꝛ in malū. ⁊ hi ſunt ꝓditoꝛes. puer.11. Qui ambulat fraudulenter reuelat archana ⁊c. Jtē cōſtātia qua q̄dā abutunꝛ dum i malo ꝓteruiunt. puer.3. Ne innitaris prudētie tue. ¶ Deīde pōit vitia q̄ ſūt ad ꝑuationē prudētie. Et p̄ ponit ꝑuationis cām. Uñ dicit. Tumidi. Superbi. n. inflantur in agēdis: qꝛ nō metiunꝛ vires ſuas: ⁊ iō deficiūt. pu. 11. Ubi ſupbia ibi erit ⁊ cōtumelia. vbi aūtē humilitas ibi ⁊ ſapia. Scdo pōiꝛ ꝑuatio. ſignoꝛātia: quā addit ſupbie. Superbus. n. ē nihil ſciens. Uñ dic̄. Ceci q̄ſi nō hñtes viuum recti rōnis. Mat.15. Ceci ſunt ⁊ duces cecoꝝ ⁊c. Tertio ponit ꝑuationis effectum: qꝛ tempoꝛa ſi āpponūt eternis. Uñ dicit. Uoluptatum ⁊c. Eſa.13. Syrene in delubris voluptatis. Sꝫ nūquid eſt idem eē icōtinētē ⁊ voluptatum amatoꝛē? Reſpōdeo. Dicēdū eſt q non: qꝛ ꝓprie icōtinēs dicitur qui hꝫ ſpem fugiēdi: ſꝫ vincitur ab eis: ſꝫ ꝓpe amatoꝛ eaꝝ eſt itemperatꝰ qui habet coꝛruptam eſtimationē. ¶ Cōſequēter ponit ſimulationem dicens. Hñtes ⁊c. 2. Coꝛ.11. Operarij ſubdoli: virtutem autē eius abnegantes: virtuteꝫ. i. pietatis que dicit hic dupl̄r. Uno modo ipa vis pietatis. i. eius virtus. Uñ dicit. Abnegantes. i. veritatem non habentes. Tit. p̄mo. Confitentur ſe noſſe deum: factis autem negant. Alio modo qꝛ virtus rei dicitur illud ex quo dependet tota virtus eius. Tota aūt virtus pietatis dependet ex charitate: ideo dicit virtutē eius. i. charitatē abnegantes.

¶ Lectio. II.

Et hos deuita. Ex his enim ſūt qui penetrāt domos: ⁊ captiuas ducūt mulierculas oneratas pctīs: q̄ ducūꝛ varijs deſiderijs ſemp diſcētes ⁊ nūq̄ ad ſciaꝫ vitatis ꝑuenientes. Quemadmodum aūt iamnes ⁊ mābꝛes reſtiterūt moyſi: ita ⁊ hi reſiſtūt veritati: homines coꝛrupti mente: reꝓbi circa fidē ſꝫ vltra ñ ꝓficiēt. Jnſipiētia eniꝫ eoꝝ māifeſta erit oībꝰ: ſicut ⁊ illoꝝ fuit. Tu autem aſſecutus es meam doctrinā: inſtitutionem: ꝓpoſituꝫ: fidem: longanimitatē: dilectionem. patientiam: pſecutiones: paſſiōes qualia mihi facta ſunt: antiochie: iconio: liſtris quales pſecutiōes ſuſtinui: ⁊ ex omnibus eripuit me dominus.

¶ Supra aplus deſcribit picula nouiſſimoꝝ tēpoꝝ. ⁊ cāꝫ aſſignauit: h̄ docet hmōi ēt in pñti eſſe vitanda. Et p̄ premittit monitionē de hoꝝ vitatione. Scdo oñdit in qbus hoībus in pñti appareāt predicta ibi. (Ex his eniꝫ ⁊c.) Dic̄ ḡ. Dixi q in nouiſſimis tēpoꝛibꝰ erūt hoīes peſſimi. Sꝫ nō credas te in p̄ſenti eſſe tutū: ſꝫ ēt nūc hos ⁊ tales hoīes deuita: ſcꝫ ne in ſimilē erroꝛē labaris. Tit. vlt. Hereticum hoīem poſt vnam ⁊ ſcdam coꝛreptionē deuita ⁊c. Sꝫ tñ q̄tū ad aliq̄ vitāda ſūt. ſꝫ nō q̄tū ad ſmonē exhoꝛtatiōis. Et tūc oñdit q etiaꝫ mō ſunt aliqui tales. Et p̄mo oñdit nocumētū qd̄ iſerūt. Scdo defectū quē patiūꝛ ibi. (Hoīes reꝓbi ⁊c.) Tertio impedimētū q̄ artantur ibi. (Sꝫ vltra ⁊c.) Circa p̄mū duo facit. qꝛ p̄mo oñdit īpedimētum quod inferunt ſubditis. Scdo impedimentū quod inferūt p̄latis ibi. (Quēadmodum aūt ⁊c.) Jterū p̄ma i duas: qꝛ p̄ oñdit eoꝝ imprudentiam. Scdo eoꝝ aſtutiaꝫ ibi. (Et captiuas ⁊c.) Quātū ad p̄ᵐ dicit. Deuita ḡ. qꝛ iā ſūt aliq̄ tales. Nā ex his ⁊c. i. ex eoꝝ nūero ſūt. p̄ᵃ Jo. 2. Nūc antichriſti mlt̄i ſūt ⁊c. nec debitis itelligere q ex his fuerunt: ſꝫ ſūt: ſcꝫ ſceleſti ⁊ igrati ⁊c. quia peccatoꝛes iam conuerſi non d̄bent dici peccatoꝛes. ps. Nec memoꝛ ero nominum eoꝛum per labia mea.

¶ Deīde cū dicit. (Qui penetrāt ⁊c.) oñdit eoꝝ malitiā. Et ad l̄raꝫ ꝑt expōi q̄ſi ioꝛdiate igerētes ſe ⁊ circuēuntes ꝓp lucrū. Cōtra qd̄ Eccl.21. Pes fatui facilꝛ in domū ꝓximi ⁊c. Sꝫ ꝑp h̄ nō ꝓhibeꝛ aliq viſitare afflictos i domibꝰ. Jac.p̄. Religio mūda ⁊ imaculata apud deū ⁊ p̄reꝫ: h̄ ē viſitare pupillos ⁊ viduas i tribulatiōe eoꝝ ⁊c. Ul metaphoꝛice ꝑt expōi domꝰ. i. ꝯſcīa. Sap. 8. Jntrās i domū meā ꝯqeſcā ⁊c. Jlli ḡ penetrāt domos q cū aſtutia volūt ſcire ſecreta ꝯſciētie vt decipiāt alios. Eccl.13. Ex multa loquela tētabit te: ⁊ ſubridens iter rogabit te ⁊c. Nihilominus tñ illis qui curam habent licꝫ ingrere ſtatum ꝯſcīe. puer.27. Diligenter agnoſce vultum pecoꝛis tui tuoſq̄ greges conſidera.

¶ Deīd cū dic̄. (Et captiuas ⁊c.) Oñdit eoꝝ aſtutiā. Et p̄ tāgiꝛ eoꝝ malitia. qꝛ abducūt a libertate ⁊ ſtatu grē Jac.1. Qui āt pſpexerit i lege pfecte libertatis ⁊c. Et ducunt in ſtatū ſuitutis qui ē ſtatus pcti. ps. Jn con

uertendo dñs captiuitatē ſyon ꝛc̄. Hoc.n.nomē captiuitatis importet. Eſa.5. Propterea captiuus duct⁹ eſt ppls meus:q2 nō habuit ſciam ꝛc. Scđo oñdit in q̄s pſonas exercent malicia3 q̄s deſcribit pmo a fragilitate ſexus. Scđo ex malicia ꝯuerſatiōis. Tertio ex vanitate affectionis. Quarto ex defectu diſcretiōis. Quātu3 ad pᵐ dic̄. Mulierculas q̄ ſūt minoris diſcretiōis ꝛ ſexus fragilioris. Et dic̄. Mulierculas:q2 magne dñe habēt aliq̄s ꝯſiliarios. Uñ non pñt ſeduci :ſ3 he ſunt tali auxilio deſtitute. Mat.23. Comeditis domos viduarū.pᵐ. Mach.pᵐ. Captiuas duxerūt mulieres ꝛc. Quātū ad ſcđ3 dic. Oneratas pctīs. Pctm̄ ē onus:q2 nō pmittit libere icedere:nec erectū eē ꝛ ſtare:ſ3 incuruat. ps. Sic̄ onus graue grauate ſūt ſup me ꝛc̄. Et iō iſtas ſpāliter ōcipiūt:q2 pctm̄ parat viam ſeductiōi. Item q2 male ſūt timēt reſiſtere ne ꝓdanf. Quātū ad tertiū dicit. Que ducūf varijs ōſiderijs.i.apte ſūt vt seducāf ꝓpter varia deſideria q̄ hñt. Jac.pᵐ. Uir duplex animo icōſtās eſt in oībus vijs ſuis ꝛc̄. Et iō pᵃ mulier fuit ſeducta.q2 nō ſtetit cōſtāter in ꝟbis dñi:ſ3 dixit:ne forte moriamur. Eccl.9. Ne reſpicias mulierē multiuolā ꝛc. Quātū ad q̄rtū dic̄. Semp ꝛc̄. Curioſitas ſemp noua nitif querere ꝛ nō vult ſiſtere. Uñ dicit. Semp diſcentes. puer.9. Mulier clamoſa ꝛc̄. Tñ hoc q̄d dic̄. Semp diſcētes poteſt reduci ad penetrantes domos.

¶ Deide cū dic̄.(Quēadmodū ꝛc̄.) Oñdit nocumētū q̄d afferūt prelatis ꝛ nocumētū reſiſtēdi eo꜖ doctrine ꝛ idučit exemplū de exodo vbi magi pharaonis reſtiterunt moyſi:q2 apud mūdi ſemp fuit pugna iterꝟitatē ꝛ falſitatē. 2ᵉ Pe.2. Fuerūt vo ꝛ pſeudo ꝓphe i pplō ſic ꝛ in vobis ꝛc̄. S3 in Exodo iſti magi nō noiant:ſ3 h ſic q̄d forte habuit ex aliq̄bus vbis iudeo꜖. Ita iſti ꝟitati.ſ.quā nos pdicam⁹ reſiſtūt. Job.24. Ipſi fuerūt rebelles lumini ꝛc̄. Act.17. Semp ſpūiſcto reſtitiſtis.

¶ Cōſequēter cū dic̄.(Hoies reprobi ꝛc̄.) oñdit eo꜖ defectū in fide ꝛ in ope. In opere hoies reprobi. Gloſ. In opibus.i.qui p opera ſua ſe reprobos oſtēdūt. Jere.6. Argentu3 reprobum vocate eos ꝛc. Itē in fide corrupti mente.i.in potentia rōnali. Unūq̄dq3.n. tunc dr̄ corruptū qñ deficit a ꝓpria virtute. Propria aūt mentis perfectio eſt cognitio veritatis. Unde dicif corruptus mente q deficit a cognitione fidei.

¶ Cōſequēter cū dicit.(Sed vltra ꝛc̄.) oñdit quomō artanf. Et pmo oñdit eos eſſe impediēdos. Scđo docet modū impediēdi ibi.(Inſipiētia ꝛc̄.) Sciēdū ē aūt circa pmū q̄ volūtas nocēdi eſt homini a ſeipſo:ſ3 poteſtas nocēdi eſt a deo pmittēte. Et dūs nō pmittit vt noceat q̄tu3 vult malus:ſ3 imponit terminū. Job.38. Hoc cōfringens tumētes fluct⁹ tuos ꝛc. Sic ꝛ dyabolus nō leſit Job niſi ſm q̄ pmiſſus fuit a deo. Sic arrius nō nocuit in eccl̄ia niſi q̄tū domin⁹ pmiſit. Apo.7. dicit angelus. Nolite nocere terre ꝛ mari ꝛ arboribus quoaduſq3 ſignemus ſuos dei ꝛc̄. Et dicit. Ultra.ſ.q̄3 deus pmittit ꝛc̄. ¶ Modus ipediendi eſt vt tollaf eo꜖ pallium ꝛ occultatio.q2 nocet. Job.41. Quis reuelabit faciē indumēti eius ꝛc̄. Et ideo dic̄. Inſipiētia eo꜖ manifeſta erit deo detegēnte quādo illuminabit abſcōdita ꝛc̄. vt dr̄ pᵉ Cor.4. Sicut ꝛ illo꜖:ſ3 magho꜖ū pharaonis que fuit manifeſta:quia non potuerunt facere ſigna.

¶ Deide cū dic̄.(Tu aūt ꝛc̄.) oñdit idoneitatē thimothei ad reſiſtēdū hmōi periculis. Et pmo oñdit q̄ erat idoneus ex inſtitutiōe apl̄i. Scđo ex experiētia ſcripturarū ibi.(Ab īfātia ꝛc̄.) Itē pmo oñdit quomō erat inſtructus ſufficienter ab apoſtolo. Scđo quō vir iſtruif ab aliq̄s poterat ibi.(Ois q pinſtructus erat ꝛc̄.) Circa pᵐ p oñdit quō iſtruct⁹ erat ꝟbo. Scđo quō exēplo ibi.(Propoſitū ꝛc.) S3 ſciēdū ē q̄ ꝟbo aliq̄s iſtruif dupl̄r. Uno⁹ ō ꝟitate agnoſcēda. Alio⁹ de iuſtitia opanda. Quātū ad pᵐ dic̄. Tu aūt aſſecut⁹ es meā doctrinā.i. iſtruct⁹ es in fide catholica:ꝛ iō bñ ꝓtvitare eos. Quātū ad 2ᵐ dic̄. Meā iſtitutiōe3. Inſtitutio ē eruditio q̄ ē de aliq̄b⁹ agēdis q̄ ſubdūf opōni hūane. Phil.4. Ubiq3 ꝛ i oīb⁹ iſtitut⁹ ſu3 ꝛc. Itē quō iſtruct⁹ erat exemplo. Et p q̄tū ad bōa agenda. Scđo q̄tū ad mala tolerāda ibi.(Patiētiā ꝛc̄.) In bonis faciēdis pōit duo. Primū ē itētio recti finis. Et q̄tū ad h dic̄. Propoſitū.q̄d ē de fine. Sap.8. Propoſui ḡ hāc adducē mihi ad ꝯuiuēdū ꝛc̄. Et ad h ꝑueniſ p bōa opa q̄ deriuāf a trib⁹ ꝟtutib⁹.ſ.fide:ſpe:ꝛ charitate. Et p pōit fidē. Heb.11. Sine fide ipoſſe ē placere deo. Scđo ſpe3 cū dic̄. Lōganimitatē.q̄ in lōgū expectat.2ᵉ Cor.6. In lōganimitate. Tertio charitatē cū dic̄. Dilectionē.pᵉ Jo.3. Qui non diligit manet i morte. ¶ Deiō de malis tolerādis iſtruit eū q̄tū ad tria reducēdo ad mēoriā. Pmo patiētiam quā habuit. Itē mala q̄ ſuſtinuit. Itē diuinū auxiliū q̄d ſibi affuit. Pmo ḡ pōit patiētiā q̄ op⁹ ꝑfectū h3. Et p ponit patiētie mām.ſ.ꝑſecutōes i gnāli. Mat.10. Si vos ꝑſequūf i vna ciuitate fugite i aliā. Itē i ſpāli cum dic̄. Paſſiōes q̄ paſſus ē i ꝓꝓo corpe.2ᵉ Cor.11. Ter virgis ceſus ſu3 ꝛc. Tertio i ꝑticulari cū dic̄. Que fcā ſūt mihi āntiochie ꝛc̄. Act.16.ꝛ.17. Judei ꝑſecuti ſūt eū ꝑnte thimotheo. S3 affuit diuinū auxiliū. Et iō dic̄. Eripuit ꝛc̄. 2ᵉ Cor.pᵒ. q cōſolaf nos i oī tribulatiōe nr̄a. Lec.III.

T oēs q pie volūt viuer̄ in xp̄o ieſu ꝑſecutionē patienf. Mali autē homines ꝛ ſeductores ꝓficient in peius:errātes ꝛ in errorem mittentes. Tu vero permane in his q̄ didiciſti ꝛ credita ſunt tibi; ſciens a quo didiceris. Et quia ab infantia ſacras lr̄as noſti que te pñt inſtruere ad ſalutē per fidem que eſt in chriſto ieſu. † Omnis enim ſcriptura diuinitus inſpirata vtilis eſt ad docendū:ad arguēdum:ad corripiendu3:ad erudiendum in iuſtitia:vt ꝑfectus ſit homo dei ad omne opus bonum inſtructus.

Pſal. 32°.

Pſal. 22. Eſa. 32.

¶ Supra ꝓpoſuit thimotheo i exēplū ꝑſecutiōes q̄s ipſe paſſus fuit. Et ne videaf ipſe ſol⁹ p hmōi paſſiōes trāſiſſe.oñdit eas eē cōes ſcīs. Et p docet quō ſci patiātur h ōfect⁹ pēales. Scđo quō mali ꝑficiūt p ōſenū culpe ibi.(Mali aūt hoies ꝛc.) Dic̄ ḡ.ꝑſecutiōes ſuſtinui.ꝛ non ſolū ego:ſ3 ꝛ oēs. Pie ſumif dupl̄r.qñq3 p ꝟtute pietatis ad cultū diuinū.ſupra eodē. Hñtes ſpē3 pietatis. qñq3 p mīa ad ꝓximū.i. Thi.4. Pietas ad oia valet. Oēs ḡ q pie ꝛc.i.volūt obſuare cultū religiōis xp̄iane. Ti.2. Sobrie ꝛ iuſte ꝛ pie viuam⁹ i h ſeculo ꝛc. Et tales ꝑſecutiōes patiunf ꝛ maxīe i ꝓmitiua eccl̄ia qñ fides xp̄i vndiq3 ipugnabaf a iudeis ꝛ gētib⁹. Et iō Jo.16. Uenit hora vt ois q iterficit vos arbitref obſequium ſe ꝓſtare dō ꝛc. Mat.24. Eritis odio oīb⁹ gentib⁹ ꝓp nomē meū ꝛc. ¶ Itē oēs q pie ꝛc.i. volūt p fidē xp̄i ſuare mīa3 ad ꝓximū nece ē eos ꝑſecutionem pati.ꝛ ſi nō ab ex:trī ab itus:qñ.ſ.cōpatiūf ōfectib⁹ ꝓximo꜖ū. q̄꜖ū culpas ꝛ penalitates vidēt. ſcđe Cor.11. q̄s ſcādaliʒaf ꝛ ego nō vror ꝛc.2ᵉ Pe.2. Hitās apō eos q ō die ī die iuſtā aīa3 iniq̄s opib⁹ cruciabāt ꝛc. ps. Uidi ꝑuaricātes ꝛc. ¶ Itē ſūt alie ꝑſecutiōes q̄ ſanctis oībus de-

a eſſe non pñt:ſcʒ carnis mundi ꝛ demonis:q2 vt habeť
Gal.5. Caro concupiſcit aduerſus ſpūm ꝛc. Rom.7.
Infelix ego homo quis me liberabit de coꝛpoꝛe moꝛ/
tis huius ꝛc. ps. Multe tribulationes iuſtoꝛum ꝛc.
¶ Deide, cū dic. (Mali aūt hoies ꝛc.) oñdit ꝙ mali i
cidunt in peioꝛa mala: ſcʒ culpe. Dicit mali in ſe: ſcʒ in
q̄tū pctis ibercēt. Mat.21. Malos male pdet ꝛc. Et ſe
ductoꝛes. ſcʒ in ꝓximoꝝ nocumētū inq̄tū ſeoꝛſuʒ du
cunt eos a via veritatis q̄ cōis eſt. Ro. vlti. Per dulces
ſermones ꝛ bñdictiōes ſeducūt coꝛda inocētiū ꝛc. Sʒ
iſti nō cōtenti malis q̄ fecerūt ꝓficiūt in peius. Apoc.
vlt. Qui in ſoꝛdibus eſt ſoꝛdeſcat adhuc ꝛc. Sʒ ꝯ. ſu/
pꝛa eodē vltra nō ꝓficiēt. Dōm eſt ꝙ qui ꝓficiūt in pe
a ius pmiſſi a deo. ꝛ ex itētiōe malicie eoꝝ q̄ ſemꝑ eſt ad
malū: ſʒ ſm ꝓuidentiā diuinā ꝓhibeť ne poſſint imple
re qđ ceperunt. Pꝛoficiūt aūt in peius mali in ſeipſis
inq̄tū errāt circa veritatē. Mat.22. Erratis neſcientes
ſcripturas neqʒ virtutē dei. Itē opere errāt ꝛ hoc mō
oēs mali errāt. puer.14. Errāt oēs qui operanť malū.
Itē in ꝓximis: q2 ſeductoꝛes. Unde dicit. In erroꝛem
mittētes: ne. ſ. poſſint per ꝓſperitates venire ad regnū
celoꝝ. Contra illud ſupꝛa. Qui pie volunt ꝛc. Eſa.3.
Popule meus q beatum te dicunt ipſi te decipiunt.
¶ Deide cū dic. (Tu vero ꝛc.) monet eū vt maneat i
ſua iſtitutione: ꝛ hoꝛtať eū tripl'r: ſcʒ ex parte doctoꝛis.
ex parte ipſius thimothei ꝛ ex parte eoꝝ q̄ accepit. Di
cit ḡ. Aſſecut9 es miſicoꝛdiā ꝛc. ergo ꝑmane i his que
accepiſti. Eccli.10. Si ſpūs poteſtatē habētis aſcēde
rit ſuꝑ te locū tuum ne dimiſeris ꝛc. p9 Coꝛ.15. Stabi/
les eſtote ꝛ imobiles ꝛc. Dic̄ ḡ. Didiciſti ꝛ credita ſūt ti
bi: q2 glibʒ xpianus diſcit q̄ fidei ſunt: ꝛ hec eſt doctrīa
ſalutaris. Jo.6. Oīs qui audiuit a pr̄e meo ꝛ didic̄ vēit
ad me ꝛc. Sed ſpāliter documēta fidei ſunt credita pꝛe
latis inq̄tū debēt aliq̄a ea diſpēſare. Gal.2. Cū vidiſſet
ꝙ creditū eſt mihi euāgeliū pꝛepuții ꝛc. Et quare opʒ
ꝑmanere? Q2 ego magr̄o ſcīe habui q errare ñ potuit
2 Coꝛ.13. In me loqtur chꝛiſtus. Et iō i his firmiter ꝑ
mane. Sciens a quo didiceris: q2 a paulo qui non ab
hoie neqʒ per hoiem didicit ꝛc. Gal.2°. Ex ꝓpꝛia con/
4 ditione. Turpe enim ē homini nutrito in bono a pue/
ritia i ſenectute deficere. Eccle.26. Qui tráſgrediť a iu
ſtitia ad peccatum deus parauit eū ad rompheā. Thi
motheus aūt ſic fuit nutritus. puer.22. Adoleſcēs iux
ta viam etiā cū ſenuerit nō recedet ab ea. Uñ dicit ab i
fantia. Et dicit. Sacras litteras que ſunt littere veteris
teſtamēti quas didicit ab īfantia: q2 filius mulieris iu
dee. Act.16. Unde mater ſua fecit eum erudiri in eis:
quod eſt cōtra manicheū: q2 apoſtolus vetus teſtamē
tū hic nominat ſacras ſcripturas litteras: q2 ab īfantia
ſua nō nouit litteras noui teſtamēti. ¶ Tertio ex pte
eoꝝ q̄ accepit: ꝛ ē tertia rō: nam ſi aliquis hʒ aliquam
5 ſciētiam in q̄ nō ē vtilitas deſerit eā ꝛ tranſit ad aliā.
Sʒ ſi ſcia eſt valde vtilis ſtultū ē eā dimittere. Et p ſa
cit rōnē. Scđo maīfeſtat eam ibi. (Omnis ſcriptura.)
Dicit ḡ. Dico ꝙ accepiſti litteras ſacras q̄ nō ſunt ꝯtē
nēde q2 ſunt vtiles. Eſa.48. Ego dominus deus tuus
docēs te vtilia ꝛc. Uñ ſubdit dicēs. Que te pñt ꝛc. Joā.
6. Dñe ad quē ibimus. verba vite eterne habes. Jo.5.
Scrutamini ſcripturas in qbus putatis vitā eternam
hr̄e. ille ſūt q̄ teſtimoniū ꝑhibēt de me. Et lr̄e q̄ te pñt
īſtruere ad ſalutē. ſʒ nō niſi ꝑ fidē chꝛiſti. Roma.10. Fi
nis. n. legis ē xps ad iuſtitiā omni credēti. Heb.11. Si/
ne fide. n. ipoſſe ē placere deo. Rōnem autem manife/
ſtat dicens. (Omnis ꝛc.) Ubi oñdit ꝙ ſacre littere ſūt
vie ad ſalutem. Et tria ponit. Nam cōmēdat ſcriptu/
ras rōne ꝑncipȳ. ratione effectus vtilis: ꝛ ratione vlti

mi fructus ꝛ pꝛofectus. Si enim cōſideres eius ꝑnci/ b
piū hʒ pꝛiuilegiū ſuꝑ oēs: quia alie ſunt tradite per ra
tionem humanā: ſacra aūt ſcriptura eſt diuina ac diui/
nitus iſpirata. 2. Pe. p. Nō enim volūtate humana al/
lata eſt aliqñ ꝓphetia: ſʒ ſpūſancto iſpirati locuti ſunt
ſcti dei homines. Job.32. Inſpiratio omnipotentis dat
itelligētiam. Sʒ dices quomō omnis ſcriptura diuini
tus iſpirať cum ſm ambꝛoſium omne verū a quocūqʒ
dicať a ſpirituſcō eſt? Dōm eſt ꝙ deus dupliciter aliqđ
operatur: ſcʒ immediate vt ꝓpꝛium opus ſicut mira/
cula. Aliquid mediātibus cauſis iſerioꝛibus: vt opa
naturalia. Job.10. Manus tue dñe fecerūt me ꝛc. Que
tñ fiunt operatiōe nature. Et ſic in hoie iſtruit itelle/
ctū ꝛ imediate per ſacras litteras: ꝛ mediate per alias a
ſcripturas. Effectus huius ſcripture eſt dupl'x. ſcilicet
quia docet cognoſcere veritatē ꝛ ſuadet operari iuſti/
tiam. Joā.14. Paraclitus ſpūſctūs docebit. ſcilicet co
gnoſcēda: ſuggeret opāda. Et iō vtilis eſt ad cognoſcē
dam veritatē: ꝛ vtilis eſt ad dirigēdū in operatiōe. Eſt
enim rō ſpeculatiua: ꝛ eſt ēt ratio pꝛactica. Et i vtroqʒ
ſunt duo neceſſaria: ſcʒ ꝙ veritatem cognoſcat ꝛ erro
rem refellat. Hoc. n. opus eſt opus ſapiētis. ſcʒ nō mē/
tiri ꝛ mētiētē refellere. Quātum ad pmū dicit. Uti/
lis eſt ad docēdū: ſcʒ veritatē. ps. Bonitatē ꝛ diſcipliā
ꝛ ſciam doce me ꝛc. ¶ Itē ad arguēdū q̄tum ad ſm.
Tit. pmo. Ut ſit potens exhoꝛtari in doctrina ſana ꝛ
eos qui cōtradicūt arguere. ¶ Itē q̄tū ad practicam b
ſunt duo neceſſaria: ſcʒ vt reducat a malo ꝛ ad bonum
inducat. ps. Declina a malo ꝛ fac bonum ꝛc. Quātuʒ
ad pmū dicit. Ad coꝛripiēdū quod eſt eripere a malo.
Mat.18. Si peccauerit i te frater tu9 vade ꝛ coꝛripe eū
inter te ꝛ ipm ſolum ꝛc. Job.5. Beatus homo qui coꝛ
ripitur a domino. Quātum ad ſecundum dic̄. Ad eru
diēdū i iuſtitia. Et hec omnia ſacra ſcriptura fac̄. Eſa.
8. In manu foꝛti erudiuit me ꝛc̄. Sic ergo quadruplex
eſt effect9 ſacre ſcripture: ſcilicet docere veritatē: argue
re falſitatem: quātum ad ſpeculatiuam. Eripere a ma
lo: ꝛ inducere ad bonum: quātum ad practicam. vlti/
mus eius effectus eſt vt ꝑducat homines ad ꝑfectuʒ.
Nō enim qualitercūqʒ bonuʒ facit: ſed ꝑficit. Heb.6.
Ad ꝑfectionē feramur. Et dic̄. vt ꝑfectus ſit hō dei: q2
nō pōt homo eē ꝑfectus niſi ſit hō dei. Perfectuʒ. n. ē 4
cui nihil deeſt. Tunc ḡ homo eſt perfectus: quādo eſt
paratus ad omne bonum: non ſolū ad ea q̄ ſunt de ne
ceſſitate ſalutis: ſed etiam ad ea que ſunt ſupereroga/
tiōis. Bonū aūt faciētes nō deficiamus. Gal. vltimo.

CAP. IIII.

Teſtificoꝛ coꝛam deo ꝛ ieſu xpo
q iudicatur9 ē viuos ꝛ moꝛtuos 4 of.
per aduentū ipſius ꝛ regnum: 43. ar
eius. pꝛedica vbū: inſta oppoꝛtu tic. p
ne impoꝛtune: argue: obſecra increpa in oī
patientia ꝛ doctrina. Erit enim tempus cū
ſanam doctrinam nō ſuſtinebunt: ſʒ ad ſua 5
deſideria coaceruabunt ſibi magiſtros pꝛu/
rientes auribus. ꝛ a veritate quidē audituʒ
auertent. ad fabulas autem conuertentur.
Tu vero vigila: in omnib9 laboꝛa: op9 fac
euangeliſte: miſteriū tuū iple: ſobꝛius eſto.
¶ Premiſſis piculis tēpoꝝ nouiſſimoꝝ ꝛ ydoneita
te thimothei ad reſiſtēdū: hic oſtēdit quō reſiſtat. Et
pmo poniť monitio. Secundo ei9 neceſſitas ibi. (Erit
enim ꝛc̄.) Itē pmo pōiť eius cōteſtatio. Secundo ad

c monitio ibi.(Predica ꝟbū ꝛc̄.)In ꝯteſtatiōe ſūt duo
cōſiderāda.ſ.corā qbus cōteſtet̄ ꝛ per quē.Cōteſtatur
aūt corā duobus.ſ.corā eo,qui ē nr̄a beatitudo.ꝛ corā
eo qui nos in beatitudinē introducit.Btitudo aūt nr̄a
deus eſt.ps.Beata gens cui⁹ eſt dn̄s deus eius ꝛc.Et
iō dic̄.Corā deo.i.teſtē induco deū ꝙ hāc moniriones
faciā.Hic enī teſtis nō decipit.2ᵉ Cor.p̄.Ego aūt deū
teſtē inuoco in aīam meā ꝛc̄.Et xp̄o cui⁹ ē introducer̄
in beatitudinē.Ro.p̄.Per quē ꝛ acceſſum habemus
p̄ fidē in grām iſtā ꝛc̄.Uel corporalr̄ introducit qdem:
q: ipſe iudicaturus ē viuos.ꝛ tūc viuos dicit illos q vi-
ui reperient̄ in aduentu eius q morient̄ qdē:ſ; q: in mo
dico tēpore reſurgent dn̄r viui.pᵉ Theſ.4.Nos q vi
2 uimus q reſidui ſum⁹ in aduētu dn̄i nō pueniem⁹ eos
q dormierūt ꝛc̄.Uł viuos dicit bonos:ſc; q viuunt vi
ta grē.pᵉ Jo.3.Qui non diligit manet in morte ꝛc̄.Et
hos ēt iudicat.Act.10.Ipſe eſt q ꝯſtitutus ē a deo iu-
dex viuorū ꝛ mortuoꝝ.S; cū xp̄s ſit deus quō vtit̄
hic hac copula corā dō.ꝛ xp̄o.Rn̄deo.pōt dici ꝙ dicit̄
corā deo ſc; pr̄e ꝛ xp̄o.i.filio.Pater.n.ē fons diuinita-
tis:ꝛ cōteſtat̄ p duo deſiderabilia ſctis.pmū ē aduētus
xp̄i.Luc.12.Similes hoībus expectātibus dn̄m ſuum
qñ reuertatur a nuptijs ꝛc̄.Apoc.vlt.Ueni dn̄e ieſu.
Scōm ē regnū eius.Mat.6.Adueniat regnū tuum.
Regnat qdē ſm poteſtatē ſup oēm creaturam.Mat.
vlt.Data ē mihi omnis ptās in celo ꝛ in terra.S; ſpūa
liter in ſctis regnat i pſenti p grām:ꝛ in futuro p gliā.
3 Qui ſcti nō ſūt de h mūdo.Joā.18.Regnū meū nō eſt
de hoc mundo ꝛc̄.Sed h regnū hic inchoat̄:ſed in fu
turo cōſumabitur quādo omnia regna ei ſubijcient̄ ꝛ
volētia ꝛ nolentia.ps.Donec ponā inimicos tuos ꝛc.
¶ Cōſequēter cū dicit.(Predica ꝟbū ꝛc.)pōit moni
tio ꝛ hoc vt inſtet doctrine que ē duplex.Una ad oēs
quam ponit.p̄.Alia ad aliquos.ꝛ hanc ponit ſcōo ibi.
(Argue ꝛc.)Itē pmo monet eū ad gnālem doctrinā
exequēdā.Secūdo docet modū.Dicit g̊.Predica ver
bū ꝛc̄.ſc; euāgeliū.Marci vlt.Eūtes in mūdū predi-
cate euāgeliū oī creature ꝛc̄.In pdicatiōe duo ſūt:ſc;
4 ōnūciatio ꝟitatis:ꝛ iſtructio ad mores.Et hec duo d;
pdicator facere.Luc.vlt.Incipiēs a moyſe ꝛ oībus p
phetis iterpretabatur illis in omnibus ſcripturis ꝛc̄.
Modus.eſt cū īſtātia ꝛ continuatione.Un̄ dic̄.Inſta
oportune:importune.2ᵉ Cor.11.Inſtantia mea quoti-
diana ꝛc̄.S; dicit.Importune.Cōtra.Eccł.20.Ex ore
fatui reprobabit̄ parabola.nō.n.dicit illam in tpe ſuo.
Item puer.15.Sermo oportunus optimus eſt.Dōm
eſt:ꝙ pdicator ſm veritatē ſemp d; predicare oportu
ne:ſ; ſm exiſtimationē falſam audientiū d; pdicare i-
portune:q: pdicator veritatis ſemp eſt bonis oportu-
nus:ꝛ malis ſemp importunus eſt.Jo.8.Qui ex deo ē
ꝟba dei audit.ppterea vos nō auditis:q: ex deo non
eſtis.Eccłici.6.Quā aſpa ē nimiū ſapia idoctis hoīb⁹
ꝛc.Si hō.n.vellet hāc ſuarū oportunitatē vt diceret his
5 qui volūt audire pdeſſet tm̄ iuſtis:ſ; op; ꝙ aliqñ etiā
pdicet malis vt cōuertant̄.Et ad hoc addit̄ importu-
ne.Eſaie.58.Clama ne ceſſes ꝛc.
¶ Cōſequēter cū dic̄.(Argue ꝛc.)pōit doctrina i ſpe-
ciali quā p ponit.Scōo modū ibi.(In oī patiētia ꝛc.)
Inſtituens aūt aliquē ſpāliter pōt eū inſtruere.Uł de
ptinentibus ad fidē.puta vt doceat ꝟitatē ꝛ remoueat
errorē.Et q̄ntū ad h pmū dicit.Argue ſc; errores.Tit.
2.Argue cū omni imperio.Uel d ptinētibus ad bonos
mores ꝛ ad hoc d; inducere aliqñ bonū ꝛ ſupiorem.ꝛ
tūc d; placide ꝛ benigne mōere.Un̄ dicit.Obſecra.2ᵉ
Thi.4.ſeniorē ne icrepaueris:ſ; obſecra vt prē;.Gał.
6.Uos q ſpiritales eſtis hmōi iſtruite i ſpū lenitatis.Et

d ſpālr̄ ſi nō peccat ex malitia.Si aūt inſtituat malū d;
eū icrepare.Tit.p̄.Ob quā cām icrepa illos dure vt ſa
ni ſint i fide ꝛc.Job.5.Increpationē dn̄i ne reprobes
ꝛc.S; quis modus;In oī patiētia ne irat⁹ appareas ꝛ
ex ira inſtruas:ſ; trāquille.puer.19.Doctrina ꝟiri per
patiētiā noſcit̄ ꝛc.ps.Bene patiētes erūt vt annūciēt.
Itē doctrina.ſ.de his que ad fidē ꝛ in his que ad mo-
res.Jere.3°.Paſcent vos in ſcientia ꝛ doctrina.
¶ Deīde cū dic̄.(Erit.n.ꝛc.)oſtendit neceſſitatē mōi
tionis pmiſſe.Eſt aūt triplex neceſſitas pdictoꝝ.Et p
ma ex pte audientiū.Scōa ex pte thimothei ibi.(Tu
ꝟo ꝛc.)Tertia ex pte apoſtoli ibi.(Ego enī iam ꝛc.)
Circa pmū duo fac.q: p ꝓponit neceſſitatē.Scōo ex-
2 ponit dictū ſuū ibi.(Et a veritate ꝛc.)Nec̄itas pma ē
auditoꝝ peruerſitas in audiēdo vt vtilia nolint audi-
re ſ; curioſa.Dic̄ g̊ q̄ntū ad pmū.Inſta d; nolūt audi
re ſanā doctrinā.Nā erit tēpus qñ erūt mali doctores.
Actu.20.Ego ſcio qm̄ lupi rapaces itrabūt i vos poſt
diſceſſionē meā ꝛc̄.Un̄ dicit.Nō ſuſtinebunt.i.erit eis
odioſa ꝟa doctrīa.i.xp̄i puer.8.Juſti ſunt oēs ſmones
mei.nō eſt in eis prauū qd neq; pūerſū ꝛc̄.¶ Alia p
uerſitas q: volunt inordinate audire curioſa ꝛ noxia,
puer.p̄.Uſq; quo paruuli diligitis infantiā:ꝛ ſtulti
ea q̄ ſūt ſibi noxia cupient ꝛ imprudētes odibūt ſciā.
Jō dicit.S; ad ſua deſideria coaceruabūt.i.multipli-
cabūt ꝛc.Contra quos dicitur Jaco.3.Nolite plures
magr̄i fieri frēs mei ſciētes qm̄ maius iudicium ſumi
3 tis.Et eſt coaceruatio qñ indigni ꝛ iſufficiētes multi-
plicant̄:ꝛ magis coaceruatio ē ſi ſiāt q̄tuor idigni q̄; ſi
centū boni:q: vt habet̄.Sap.6.Multitudo ſapiētium
ſanitas eſt orbis terraꝝ ꝛc.Eſa.30.Loqmini nobis pla
centia.Et hoc eſt ſm ſua deſideria:q: vn⁹ vult audire
vnū:alius aliū.ꝛ ſic querunt diuerſos magiſtros.Et
dicit.Prurientes auribus:ſc; auditores.Pruritū dr̄ ha
bere i pedibus q ſi vult geſcere.In auribus ꝟo q ſemp
audir̄ vult noua iaudita ꝛ curioſa ꝛ qñq; noxia.Act.
17°.Athenienſes ad nihil aliō vocabāt niſi aut diſcere
aut audir̄ aliqd noui.Et iō mlt̄iplicat̄ doctrīa hereti-
ca.pꝰ.19.Aq̄ furtiue dulciores ſūt ꝛ pānis abſcōditus
¶ Cōſequēter cum dic̄.(Et a ꝟitate ꝛc.)ſuauior ꝛc.
Expōit dcm̄ ꝛ p expōit qō dixerat ꝙ ſanā doctrinā nō
4 ſuſtinēt cū dicit.(A ꝟitate ꝛc.)Sana doctrīa eſt qñ nō
h; admixtā faſitatē.Ergo ſanā doctrinā non ſuſtinent
dū ꝟitatē noluit audire.Oſee.4.Nō ē ꝟitas ꝛ nō ē mi-
ſericordia ꝛ nō eſt ſcia in terra ꝛc.Joā.8.Si ꝟitatē di-
co vobis:q̄re nō creditis mihi:ꝛc.Scōo ꝙ dixerat co
aceruabūt ꝛc.exponit cū dic̄.Ad fabulas aūt cōuertēt̄.
Fabula eſt compoſita ex miris i qbus deficit ꝟitas.Et
talia hoīes habētes in auribus pruritū volūt audire.
pᵉ Thi.4°.Ineptas ꝛ inanes fabulas deuita ꝛc.
¶ Deīde cū dic.(Tu ꝟo ꝛc.)pōit nec̄itas ex pte thi-
mothei cui erat offm̄ cōmiſſū:ꝛ iō nec̄iū erat ꝙ pdi-
caret.Et p mouet eū ad ſollicitudinē.Scōo idūc eū
ad laborē.Tertio moderat̄ laborem.Dic̄ g̊.Tu ꝟo ꝛc.
.q.d.Iſti ſic faciūt.Tu ꝟo ꝛc.Mat.24.Uigilate:q:
5 neſcitis q̄ hora dn̄s veſter ventur⁹ ſit ꝛc.Luce.2.Et pa
ſtores erāt i regiōe eadē vigilātes ꝛ cuſtodiētes vigili
as noctis ſupra gregē ſuū ꝛc.Ro.12.Qui peſt i ſollici
tudie.S; q: ſollicitudo ſine labore iania ē:iō p iducit
ad vlr̄ laborādū.Scōo determiat in q̄ eſt laborandū.
Tertio laborādi neceſſitatē.Dic̄ g̊.Uigila ꝛ ſic ꝙ ali-
qd facias:ꝛ iō labora.Sapien.3.Bonorū laborū glo
rioſus eſt fructus ꝛc.Et h in oībus:ideſt i omni gene
re hominū.Eſaie.32.Beati q ſeminatis ſuper omnes
aquas ꝛc.Marci vltio.Predicate euāgeliū omni crea
ture.Un̄ mox determinat in quo eſt laborādū dicens:

a Opus fac euāgeliſte.i.euāgeliʒa. Hoc.n.eſt nobile op⁹:
q: ad hoc xp̄s eſt miſſus. Luc.4. Alijs ciuitatib⁹ opʒ
me euāgeliʒare:q: iō miſſus ſuʒ. Eſa.41. Prim⁹ ad ſyō
Euā dicet. Ecce adſum ⁊ hierlm euāgeliſtā dabo. Euāgeli/
geli/ ſta aūt dicit aliq̄s qui ſcripſit euāgeliū:⁊ ſic ſūt q̄ttuor:
ſta dr̄ q̄nq̄ʒ qui predicat xp̄m.⁊ ſic dr̄ h:⁊ Epheſ.4. Neceſſi/
q ſcri tas aūt hui⁹ laboris:q: eſt miſteriū tuū:⁊ iō tibi cōmiſ
pſit ſum imple.ſ.p̄dicādo. Col.4. Dicite archippo. vide mi
euan niſteriū qḋ accepiſti in dn̄o: vt illud impleas. Ille ēt i/
geliū plet offm̄ euāgeliſte qui v̄bo predicat ⁊ opere implet.
Act.p̄. Cepit ieſus facere ⁊ docere. ℂ Cōſequēter in/
duc̄ ad moderantiā dicēs. Sobrius eſto. vel ſobrietate
Corpali q̄ decet p̄dicatorē. Ebrietas.n.ē inimica ſapie.
c Eccl 2°. Cogitaui abſtrahere a vino carnē meam. Uel
potius ſobrietas ponitur hic ꝓ diſcretione. Actuū.26.
Uerba ſobrietatis ⁊ veritatis eloquor. p̄ Petri.5. So
brij eſtote ⁊c. Lectio. II.

Ego enim iaʒ delibor ⁊ tempus
2° diſ. reſolutiōis mee inſtat. Bonuʒ
27. ar certamē certaui: curſum conſu
ti. 3. maui: fidē ſeruaui. † In reliquo
repoſita ē mihi corona iuſtitie: quā reddet
mihi dn̄s ī illa die iuſtus iudex. Nō ſolum
d aūt mihi: ſʒ ⁊ his qui diligūt aduentū eius.
ℂ Supra monuit eū vt inſtaret doctrine. ⁊ h ꝓpter
audiētes ⁊ ꝓpter ip̄m thimotheū: hic inducit tertiam
neceſſitatē ex p̄te apoſtoli. ⁊ ē q: in breui erat ſubtrahē
dus de mūdo. Et p̄ ꝑnūciat ſuā mortē iminere. Scdo
mādat q viſitet eū ibi. (Feſtina ⁊c.) Circa p̄muʒ duo
facit. Primo deſignat īſtantia mortis eius. Scdo ſecu
ritas morientis ibi. (Bonuʒ certamē ⁊c.) Circa p̄m duo
facit: q: p̄mo nunciat paſſiones q̄s patiebat. Scdo p̄
dicit mortē q̄ expectabat ibi. (Et tp̄s mee ⁊c.) Quātū
ad p̄m dic̄. Ego.n.⁊c. q̄ſi dicat. Statiʒ ego delibor. Sā
ctoꝝ aūt paſſio dr̄ imolatio. Phil.2. Sʒ ⁊ ſi imolor ſu
ꝑ ſacrificiū ⁊ obſequiū fidei vr̄e gaudeo ⁊c. He. Tibi
4 ſacrificabo hoſtiā laudis.ſ. ꝓ te patiēdo. Antiq̄tus in
ſacrificijs q̄ ex humidis offerebant q̄dā fiebāt pregu/
ſtatiōes. ⁊ he vocabant delibationes. Ro.11. Q: ſi de/
libatio ſancta ē ⁊ maſſa ⁊c. Et ideo vocat paſſionē i/
minentes delibationes. Et q̄ʒuis iam diu ſim hec ex/
ꝑtus tempus tn̄ reſolutiōis mee inſtat. Eſt aūt duplex
reſolutio.ſ. aīe a corpe. Eccl. vlti. Et reuertat puluis in
terrā ſuam vnde erat. ⁊ ſp̄us redeat ad deum qui dedit
illum. Item eſt reſolutio corporis in puluerem. Gen̄.
3. Puluis es ⁊ in puluerem reuerteris.
ℂ Deide cū dic̄. (Bonū ⁊c.) oſ̄dit ſecuritatē ſue mor/
tis. Sʒ ſciēdū eſt q ē differētia īter mortē iuſti ⁊ pecca
toris: q: vt dr̄ ꝓuer.11. Mortuo hoīe impio nulla erit
5 vltra ſpes. Q: euiʒ ſpem hʒ in iſtis rebus tranſitorijs:
iō ſpē n̄ hʒ ī eternis. Sʒ iuſt⁹ hʒ ſpē in eternis ⁊ n̄ ī ter
renis. Prio ḡ ponit meritū ſue ſecuritatis. Scdo ſecu/
ritatē de p̄mio ibi. (In reliq̄ ⁊c.) Meritū hui⁹ vite ē
in trib⁹.ſ. in reſiſtēdo malis. In ꝓficiēdo in bonis. In
bn̄ vtēdo dei donis. Primū dr̄ qḋdā certamē. Sʒ cer/
tamē dr̄ bonū: p̄ ſi ſit ꝓ bonis: puta. ſi ſit ꝓ fide ⁊ iuſti/
tia ſic̄ apl̄i. Iude.p̄. De cōi vr̄a ſalute nec̄e habuit ſcri/
bere vobis dep̄recās ſupercertari ſemel tradite ſanctis
fidei. Eccl.4. Pro iuſtitia agoniʒare ꝓ aīa tua ⁊ vſq̄ʒ
ad mortē certa ꝓ iuſtitia. Scdo ꝓpter modū certami
nis.ſi.ſ. ſollicite ⁊ legitime certet. ſupra.2°. Nō corona
bit niſi q legitime certauerit. p̄ Cor.9. Sic pugno nō
q̄ſi aerē v̄berās ſʒ caſtigo corp⁹ meū ⁊c. Tertio ꝓpter
difficultatē certaminis. Sap.10. Et certamē forte dedit

illi vt vinceret ⁊c. ⁊ profectū in bonis qḋ ē. ℂ Sʒ no/ b
tat curſuʒ. p̄ Cor.9. Sic currite vt cōp̄hēdatis ⁊c. Et
dr̄ curſus ꝓfectus ſcōꝝ: q: cū feſtinatiōe currūt vt me
liorantes cōſumarī agitati ſtimulis charitatis. Heb.4°.
Feſtinem⁹ ḡ igredi in illā requiē ⁊c. Ps. Uiā mādatoꝝ
tuoꝝ cucurri. ſʒ adhuc certamē ⁊ curſus mortꝭ reſtabat.
ḡ n̄ cōſumauerat curſū nec certauerat. Dōʒ ē q ſic̄ bō
q bn̄ īcipit ⁊ ītēdit finire hʒ ꝑfecte. ſic ⁊ apl̄s iā.n. ice/
perat ⁊ finire ītēdebat. ℂ Bon⁹ v̄ſus donoꝝ dei ē du
plex.ſ. ꝯſuatio fidei: ⁊ iō dic̄. Fideʒ ſuaui qḋ fac̄ q vtit
donis dī ad gl̄iaʒ dī ⁊ ſalutē ꝓximoꝝ. Matt.24. Quis
putas ē fidelis ſu⁹ ⁊ prudēs: quē ꝯſtituit dn̄s ſup fami
liā ſuā: ⁊c̄. p̄ Thi.p̄. Fdelē me exiſtimaui ponēs i mi/
ſterio ⁊c. Ut ſuaui i me v̄tutē fidei. Ro.14. Dē qḋ nō ē c
ex fide pctm̄ ē ⁊c. ꝓpter qḋ. Mat.10. Eſtote prudētes
ſic̄ ſpētes. i. cuſtodite fidē tāq̄ʒ caput ⁊ fūdamē v̄tutuʒ.
ℂ Deide cū dic̄. (In reliquo ⁊c̄.) ponit ſpes de p̄mio
qḋ p̄mo pōit. Scdo oſ̄dit datorē ei⁹ ibi. (Quā reddet
⁊c.) Tertio ponit p̄ticipes premij ibi. (Qui diligunt
⁊c.) Dic̄ ḡ. Ex quo pugnaui ⁊ curſum cōſumaui: nihil
reſtat niſi q coroner. Corona iuſtitie dr̄ quā de⁹ ex ſua
iuſtitia reddet. Sed contra: q: vita eterna ex grā dat.
Rom.6. Grā dei vita eterna. ⁊ cap.8. Nō ſūt cōdigne
paſſiōes huius tēporis ad futurā gl̄iaʒ ⁊c̄. Nō ḡ ex iu
ſtitia. Rn̄deo. Dicēdū ē q eſt ibi grā q̄tū ad radicem
merēdi: iuſtitia q̄tū ad actū q ꝓcedit ex volūtate. vel
corona q̄ dat ex iuſtitia: q: datur iuſtis ſm opa iuſta. d
Eſa.3. Dicite iuſto qm̄ bn̄ fructū adiuētionū ſuarū co
medet ⁊c. Hec corona duplex ē: q̄dā p̄ncipalis. quedaʒ Coro
ſcdaria. Pria ē premiū eētiale que nihil ē aliḋ q̄ʒ gau na eſt
diū de v̄itate. Eſa.28. In illo die erit dn̄s exercituū co/ duplex
rona glorie ⁊ ſertū exultatiōis reſiduo ppl̄i ſui ⁊c. De
us ē ḡ corona noſtra. Scda ē corona q̄ debet ſpālibus
opibus ⁊ hec eſt aureola. ⁊ vna debet martyribus. ſu/
pra.2°. Nō coronabit niſi q legitime certauerit ⁊c. ⁊
ad h ē qḋ dic̄. Bonū certamē certaui. Alia debetur vir
ginibus. Sap.4. In ꝑpetuū coronata triūphat incoī/
quinatoꝝ certaminū premiū vicēs ⁊c. Et ad h ē. Cur/
ſuʒ cōſumaui. Apoc.14. Hi ſequunt agnū ⁊c̄. Tertia ē
doctoꝝ. ꝓuer.4. Dabit capiti tuo augmēta grāruʒ ⁊ 4
corona inclita ꝓteget te. Et ad h dic̄. Fideʒ ſeruaui. Et
dic̄ repoſita. i. ſm eternā predeſtinatiōem reſuata. ſu/
pra.p̄. Scio cui credidi: ⁊ certus ſuʒ q: potēs ē depoſi
tū meū ſuare i illū dic̄. ℂ Dator hui⁹ ē de⁹. iō dic̄ quaʒ
reddet mihi dn̄s. ſ. ꝑ ſuā iuſtitiā i illa die. Nā hec ē co/
rona glie. ⁊ hec ē duplex. ſ. aīe: ⁊ h reddit ſctis i illa die
d. i. morte. Un̄ h dicit. Tp̄s mee reſolōnis iſtat. 2° Cor.
5. Si terreſtris domus nr̄a hui⁹ habitatiōis diſſoluat
q edificationē habem⁹ ex deo ⁊c. Alia ē corpis: ⁊ hec
reddet i illa die. ſ. iudicij. p̄ Cor.15. Semiat i ignobili/
tate ⁊c. Participes hui⁹ ſūt oēs ſci. Un̄ dic̄. Nō ſolum
⁊c. ſ. reponit. Apoc. vlt. Ueni dn̄e ieſu. Cant.5. Ueniat
dilect⁹ me⁹ i ortū ſuū vt comedat fructū pomoꝝ ſuoꝝ
⁊c. Qui n̄ diligūt deū nihil hn̄t: vt diligāt aduentū eius. 5
Amos.5. Ueh deſiderātib⁹ diē dn̄i: q: corona ſoli cha/
ritati debet. Jo.14. Qui diligit me diliget a p̄re meo et
ego diligaʒ eū ⁊ māifeſtabo ei meipſū. ℂ Lectio. III.

Feſtina ad me venire cito. De/
mas.n. me dēliquit diligēs hec
ſecl'uʒ ⁊ abijt theſſalonicaʒ cre/
ſcens in galatiā. titus in dalma
tiā. lucas ē mecū ſolus. Marcū aſſume: ⁊
adduc tecū: ē enim mihi vtilis in miſterio.
Tichicū āt miſi epheſū. Pennulā quam

c reliqui troade apud carpū veniens affer te
cū: ⁊ libꝛos: maxie aūt membꝛanas. † Ale-
Pſal. xāder erari⁹ m̄lta mala mihi oſ̄dit: reddet
61. illi dn̄s ſḿ opera eius: quem ⁊ tu deuita.
Ualde eniʒ reſtitit verbis noſtris. In pˀma
mea defenſiōe nemo mihi affuit: ſʒ oēs me
dereliquerūt. n̄ illis imputetur. Dominus
auteʒ mihi aſtitit ⁊ cōfoꝛtauit me: vt per me
pˀdicatio impleatur. ⁊ audiāt omnes gētes
⁊ liberat⁹ ſum de oꝛe leonis. Liberauit me
2 dn̄s ab omni ope malo. ⁊ ſaluum faciet in
regnum ſuū celeſte. cui glīa in ſecula ſeculo
rū. Amen. Saluta priſcā ⁊ aquilam ⁊ oneſi
phoꝛi domū. Eraſtus remanſit coꝛithi. tro
phimum autem reliqui infirmū myletbi.
¶ Rogat viſitari. Et pˀ vocat euʒ ad ſe. Secūdo ſigni
ficat ſuum ſtatum ibi. (Alexāder ⁊c̄.) Tertio cōcludit
epiſtolarem ſalutationē ibi. (Salutant te ⁊c̄.) Itē pˀmo
mandat vt veniat. Secūdo aſſignat ei ſociū ibi. (Mar
cū aſſume ⁊c̄.) Tertio oſ̄dit qd̄ ōferat ibi. (Pennulā
⁊c̄.) Circa pˀm̄ duo facit. q: pˀ vocat eum. Secūdo cām
3 vocatiōis aſſignat ibi. (Demas ⁊c̄.) Dicit ḡ. Q: in bꝛe
ui ſuʒ receſſurus ō mūdo: feſtina ⁊c̄. ⁊ h̄ vt inuicē cōſo
larent̄ ⁊ vt iuuarent eū in pˀdicatiōe euāgelij: pro quo
erat ſollicitus in vinculis exiſtēs. Prouer. 18. Frater q
adiuuat̄ a fratre q̄ſi ciuitas firma. Cā vocatiōis eſt: q:
ſocietate debita erat deſtitutus. Et pˀmo a quodā q p-
pter ſuaʒ culpā receſſerat. Scd̄o q: q̄ſdā miſerat ad pˀ-
dicandū. Dicit ḡ. Demas eniʒ ⁊c. i. pˀpoſuit amoꝛē hui⁹
ſeculi amoꝛi meo. pˀ Jo. 2⁰. Si qs diligit mūdū non eſt
charitas patris in eo ⁊c̄. ¶ Creſcens. qdaʒ diſcipulus
abijt i galatiā miſſus ab apoſtolo. Titus ēt miſſus ab
eo abijt in dalmatiaʒ. vbi finalr̄ dicit̄ fuiſſe epiſcopus.
Job. 38. Nūqd mittes fulgura ⁊ ibunt: ¶ Lucas ⁊c.
4 hūc retinuit i pˀdicatiōe euāgelij in q̄ fuit gratioſus. 2ᵉ
Coꝛ. 8. Cuius laus eſt in euāgelio pˀ oēs eccleſias.
¶ Deide cū dic̄. (Marcū ⁊c̄.) aſſignat ei ſociū ⁊c̄. Et
circa h̄ duo fac̄: quia pˀmo aſſignat ei ſocium. Secūdo
huius rōnē. hic marcus alio noīe dr̄. Joānes ⁊ conſo-
bꝛinus barnabe. Act. 15. dr̄. q̄ barnabas volebat aſſu-
mere marcū: ſʒ paulus nolebat. Et pˀpter h̄ diſſēſio ſa
cta ē iter eos ita vt diſcederēt ab eis. Col. vlti. Marc⁹ cō
ſobꝛin⁹ barnabe. Rō ē: q: ē m̄ltipl̄r vtilis ⁊c̄. Tichicū ⁊c.
¶ Deide cū dic̄. (Pennullā ⁊c.) Dicit qd̄ poꝛtet. Car
pus eſt ſanctus qdam. Pennula ſḿ hieronymuʒ erat
volumē legis quod habebāt in carta per modū rotuli:
⁊ h̄ vocat pennulā. vel pēnula dicit̄ veſtis aliqua. Sʒ
ſḿ Chꝛiſoſtomū erat veſtis cōmunis. Et q: apl̄us ro-
5 me erat paupˀ nō accipiens ab alijs. iō voluit vt veſtis
ſibi poꝛtaret̄. Haymo dicit q̄ erat ſpecialis veſtis in ſi-
gnum nobilitatis. Unde Actu. 22. Paulus dixit ſe ci-
ueʒ romanū. Pr̄. n. pauli ſeruierat romanis in tharſo
cilicie: ⁊ ex h̄ factus fuit ciuis romanus: ⁊ pēnula erat
veſtis in ſignū cōſulis. Et foꝛte pater ſuus erat ibi cō-
ſul. vel pennula dicit̄ mantica vbi erāt libri qd̄ videtur
q: ſeq̄t̄. Et libꝛos. Sʒ quid apoſtolo de libꝛis pleno ſpi
ritu ſc̄ō: Itē iſtabat ſua reſolutio. Reſpōdeo. Dōm ē q̄
pˀpter duo. Primo vt in legēdo haberet ſolaciū. pˀmo.
Macha. 12. Habētes ſolatio ſanctos libꝛos q ſunt in ma-
nibus noſtris ⁊c̄. In libꝛis. n. eſt remediuʒ cōtra tribu
latiōes. Uel dicit hoc ne perderent̄. ſʒ remanerent fide
li bus. Itē q̄to magis appꝛopinquabat moꝛti tāto ma
gis inſtabat ſeruitio ſcripturarū ſicut de ambꝛoſio dr̄
q̄ vſq̄ ad vltimā egritudinē nō ceſſauit ſcribere. Un̄
ſcribēs illū pſalmū. Magnus dn̄s ⁊ laudabilis nimis
⁊c̄. moꝛtu⁹ ē. Membꝛane ſūt carte nō ſcripte vl̄ cedu-
lo vbi ſcripſerat epiſtolas vel pˀdicationes ſuas.
¶ Deīd cū dic̄. (Alexāder ⁊c̄.) oſ̄dit q̄ apō ipˀʒ fuerūt
⁊ que apud ipſuʒ ſūt. Et pˀ ex parte hoīum. Scd̄o ex pˀ
te dei ibi. (Dn̄s aūt mihi aſtitit ⁊c.) Itē pˀma in duas.
Q: pˀ ſignificat ei ō qđdā q ei aduerſabat̄. Scd̄o ō ne
gligētia coꝝ q eū nō iuuabant ibi. (In pˀma mea ⁊c̄.)
Itē pˀmo pˀmittit culpā iniq̄ impugnātis. Scd̄o oſ̄dit
penā ei⁹ futurā ibi. (Reddet ei ⁊c̄.) Tertio oſ̄dit quō
ſit ēt ſḿ eccliam puniēdus ibi. (Quē ⁊ tu ⁊c̄.) Uidet̄
2 q̄ hic Alexander fuit artifex eris vel cuſtos erarij. ⁊
erat de his q dixerūt legalia eē ō neceſſitate ſalutis ſuāda.
pˀ. Thi. pˀ. Circa fidē naufragauerūt ex qbus ē hyme-
ne⁹ ⁊ alexāder ⁊c̄. Et dicūt qdā q̄ iſte ē. ō q̄ dr̄ Actuū
19. Q: cōcitauit ſeditionē in apl̄m: ſʒ nomē diſſonat q:
ille demetri⁹ h̄ alexāder. ⁊ locus. q: illud epheſi: iſtud
rome fuit. Et ſubiungit multa ⁊c̄. Et nota q̄ non dicit
fecit: ſʒ q̄ oſ̄dit: q: impij aduerſus iuſtos aīum oſ̄dere
pn̄t ſʒ nō ſemper explent. Jerem. pˀ. ⁊. 15. Bellabūt ad-
uerſuʒ te ⁊ nō pꝛeualebūt: q: ego tecuʒ ſum ⁊c̄. Job. 5.
Qui diſſipat cogitatiōes malignoꝝ ne poſſint adim
plere manus coꝝ qđ ceperūt. Qui appꝛehendit ſapiē-
tes in aſtutia coꝝ ⁊ conſiliū pꝛauoꝛum diſſipat.
¶ Deide cū dic̄. (Reddet ei dn̄s ⁊c.) ponit penā ei⁹ fu 3
turā. Sʒ nota q̄ nō ponit v̄bū optatiuū reddat: ſʒ dic̄
reddet: q: ſignificat̄ penā eē paratā a deo. qđ pˀuidebat
apl̄us ex ei⁹ pertinacia. pˀs. Q: tu reddes vnicuiq̄ iux̄
opa ei⁹. Tn̄ cū h̄ q̄ reſeruat̄ ei pena in futurū ecclia dʒ
ēt eū punire excōicādo. Un̄ ſubiūgit. Quē ⁊ tu deuita
. ſ. tāq̄ hereticuʒ Tit. 3. Hereticum hoīem poſt vnā ⁊
ſcd̄aʒ coꝛrectiōeʒ d̄uita ⁊c̄. Cui⁹ ēt dicti reddit rōneʒ di
cēs. Ualde. n. ⁊c̄. Act. 7. Uos ſēp ſpūiſcō reſiſtitis ⁊c.
¶ In pˀma mea. pōit negligētiā nō iuuātiū eū: ⁊ pˀ re-
pˀhendit coꝝ culpā. Scd̄o petit ei⁹ veniā ibi. (Nō illis
iputet̄.) Dic̄ ḡ. In pˀma mea ⁊c̄. Glo. dicit q̄ apl̄s ſepe
ōtra alexādrū pꝛaue docētē pugnauit ⁊ in pˀſona nul-
lus ei affuit: ſʒ h̄ nō videt̄ eē ſenſus ei⁹: q: iſte alexāder 4
nō erat tātus q̄ apl̄s idigeret alijs ad diſputādū cū eo:
ſʒ dōm ē q̄ ſic dr̄ Act. 25. Paulus appellās miſſus eſt
romā. ⁊ iō opoꝛtuit q̄ pˀntaret̄ ceſari vt diſcuteret̄ miſ-
ſionis ſue cā: ⁊ iudei venerūt ō eū. Et h̄ apl̄s appellat
ſuā pˀmā defēſionē. In q̄ diſcipuli defuerūt ei: timētes
ne a crudeli nerone punirent̄. Eccl. 51. Reſpiciēs eraʒ
ad adiutoꝛiū hoīuʒ ⁊ nō erat ⁊c. Eſa. 63. Toꝛcular cal
caui ſolus ⁊ ō gētibus nō ē vir mecū ⁊c. Sʒ poſſet dici
q̄ h̄ fuit: q: pˀncipio nullus ſciuit. Sʒ hoc eſt falſū: imo
ex quadā puſillanimitate receſſerunt. pˀs. Elongaſti a
me amicū ⁊ pˀximū meū ⁊ notos meos a miſia ⁊c̄. Job.
6. Fratres mei preterierunt me ⁊c̄. ſed quia fecerunt ex
infirmitate oꝛat pro eis ⁊ non excommunicat. Luce. 6. 5
Oꝛate pro calūniantibus vos.
¶ Deide cū dic̄. (Dn̄s aūt ⁊c̄.) oſ̄dit qd̄ agit̄ circa eū
ex pte dı̄. cui⁹ auxiliū pˀ pōit. Scd̄o hui⁹ effectū ibi. (Et
audiant ⁊c̄.) Dic̄ ḡ. Oēs me dereliq̄rūt: ſʒ vbi deeſt hō
offert ſe de⁹. pˀs. Q̄m pr̄ me⁹ ⁊ mater mea dereliq̄rūt me.
dn̄s aūt ſuſcepit me ⁊c̄. Un̄ dic̄. Dn̄s mihi aſtitit. ſ. ad
iuuādū me. Jer. 20. Dn̄s mecū ē tāq̄ bellatoꝛ foꝛtis ⁊c.
pˀs. Pꝛouidebā dn̄m i cōſpectu meo ſempˀ qm̄ a dextris
ē mihi ne cōmouear. Et quō: foꝛtitudinē animi dādo:
vt nō ſtupeſcerem coꝛaʒ ceſare. Ezech. 3. Manus dn̄i
erat mecū me confoꝛtās. Et h̄ vt per me ⁊c̄. quod iple
tur quādo ad plures diffundit̄ ⁊ quando quod oꝛe di-
citur opere implet̄. Actuū. 9. Uas electionis ⁊c̄.

1 ¶ Deīde cū dic̄.(Et audiuit ꝛc̄.)ponit̄ effectus auxilij
diuini. Et p̄mo q̄ntū ad preterita. Sc̄do quātuz ad fu/
tura. Tertio agit gr̄as. Sz duplex ē bñficiū circa pte/
rita.ſ.liberationis a culpa ꝛ a pena. Dicit ḡ. Dñs mihi
aſtitit:ꝛ idō i illa vocatione liberat⁹ fui:q: n̄ ſui cōdem/
nat⁹ a ceſare:ſz pmiſſū ē mihi ꝙ irē q̄ vellē. Et idō dicit.
Et audiuit ꝛc̄. vt.ſ.alij ſecū cōfortēt̄ ad veniēdum. ps.
Annūciate iter gētes gl'ā ei⁹ ꝛc̄. Et vt iudeoꝝ iſultatio
ōp̄meret̄. Et ſubdit. Liberat⁹ ſū d̄ ore leonis.i.d̄ crude
litate Neronis. puer.19. Sic̄ fremitus leonū ita ira re/
gis. puer.28. Leo rugiens ꝛ vrſus eſuriēs p̄nceps im
pi⁹ ſup ppl'z pauperē. Sc̄do liberat⁹ fuit a culpa. Vñ
dic̄. Liberauit me dñs ab oī opē malo. Aliq̄ v̄o liberāt̄
2 a pena icidētes in culpā negatiōis a fide. ps. Eripuit
me de inimicis meis fortiſſimis ꝛc̄. Et h̄ p deū. Sapi.
8. Nō poſſū eē cōtinētes niſi deus det ꝛc̄. ¶ In futu/
ro ſaluū faciet ꝛc̄. Eſa.45. Iſrl' ſaluatus eſt i dño ſalute
eterna. Et dic̄. In regnū celeſte. Luc.22. Ego diſpono
vob̄ ſic̄ diſpoſuit mihi pater me⁹ regnū. Matt.5. Mer
ces veſtra copioſa eſt in celis. Et idō agit gratias dicēs.
Cui eſt gloria. p̄ᵉ Thim. p̄. Regi ſeculoꝝ.
¶ Deinde cū dicit.(Saluta ꝛc̄.)iniūgit ei alioꝝ ſalu
tationē. Sc̄do eum ſalutat ex pte alioꝝ. Tertio ex pte
ſua. Itē circa p̄mū p̄ iniungit aliorū ſalutationē. Secū
do determinat tēpus veniēdi. Dic̄ ergo. Saluta priſcā
ſcz que ē mulier ꝛ aquilā virum priſce quos premittit:
3 quia forte deuotiores. Item oneſiphori domum. Sed
q̄re nō eum ſed domū:quia forte mortuus erat. ꝛ ideo
ſalutat familiam. Vel forte:q: erat cum eo rome. De/
terminans tempus. p̄mo oſtendit neceſſitatem. Secū
do proſequitur propoſitū. Neceſſitas ē propter alios
remanentes in alijs ꝛ alijs locis. Item propter turba/
tionem maris. ¶ Deinde ponit perſonas ſalutantes ꝛ
patet. Et modo cōſueto ne corrumpat̄ epiſtola ſcribit
manu ſua. Gratia autem vobiſcum. Amen.
¶ Explicit deuotiſſima poſtilla ſanctiſſimi doctoris
Thome de aquino ordinis fratrū p̄dicatorū ſuper ſe/
cunde epl'a beatiſſimi apoſtoli Pauli ad thimotheū.

4 ¶ Incipit pulcherrima expoſitio eiuſdē angelici do/
ctoris beati. Thome de aquino:ordinis fratruz predi
catoꝝ ſup epiſtola eiuſdem glorioſi doctoris gentium
apoſtoli Pauli ad Titum. ¶ Prologus.

SI ſciret pater
familias ꝛc̄. Luc.12. p patrē
familias ſignificat̄ prelat⁹
eccl'ie propter tria q̄ dz ex/
hibere ſcilicet generationē
ad fidē. eruditionem ad ſa
lutem. cuſtodiam ad ſecuri
5 tatē. Primū qdem:q: ſicut
eſt vita corpalis p viam:ita
ſpūalis:p fidem. Abach.2.
Juſtus aūt meus ex fide vi
uit. Et ſicut ad vitā carna
lē generat̄ qs p emiſſionē
ſem is corpalis:ita ad vitā ſpūalē per iſuſionē ſeminis
ſpūalis:qd̄ eſt verbum dei. Matth.13. ꝛ p̄me Cori.4.
Per euangeliū ego vos genui. Item p eruditionē. Ec
cleſiaſtici.7. Filij tibi ſunt erudi illos. Eſa.48. Ego do
minus de⁹ tuus docēs te vtilia. Itē protectionē ad tu/
telam. Deut.32. Circunduxit eū ꝛ docuit ꝛc̄. ¶ Cuili/
bet enim prelato committit̄ cura ſubditorū. 3. Regū.
20. Cuſtodi virū hūc q ſi lapſus fuerit. erit aīa tua pro
aīa eius ꝛc̄. Et Hebreo.13. Ipſi peruigilant q̄ſi rōnem

1 redditurī pro aīabus vr̄is. Sz ad hāc gnōnē regr̄itur
ſcia. Oſee.4. Q: tu ſciam repuliſti ꝛ ego repellā te ne
ſacerdotio fūgaris mihi ꝛc̄. Et idō dic̄. Si ſciret. Regrit̄
.n. ꝙ ſciat. Itē ad eruditiōē: regrit̄ ꝙ ſit ſollicit⁹. Ro.
12. Qui p̄eſt in ſollicitudie. Luc.2. Paſtores erāt in re
gione eadē vigilātes ꝛ cuſtodiētes vigilias noctis ſu/
pra gregē ſuū. Ad cuſtodiā v̄o fortitudo regrit̄ ad pro
tegēdū. p̄. Mach.3. d̄ iuda machabeo. Induit ſe loricā
ſic gigas ꝛ ſuccinxit ſe arma bellica ſua in p̄lijs ꝛ pte/
gebat caſtra gladio ſuo ꝛc̄. Et idō d̄r. Et n̄ ſineret ꝛc̄.i.
eccl'iā. p̄ᵉ Thi.3. Ut ſcias quō oporteat te conuerſari
in domo dī q̄ ē eccl'ia dei ꝛc̄. Hec dom⁹ ē dei ſic̄ dñi:ꝛ p̄
lati ſic̄ famuli. He.3. Moyſes qdē erat fidelis i tota do
mo illius tāq̄ famulus ꝛc̄. xp̄s vero tanq̄ filius in do
2 mo ſua. Hec pfodit̄ a fure.i.heretico. Abdie.cap. vni/
co. Si fures itroiſſēt ad te:ſi latrōes p noctē quō cōti
cuiſſes? Qui d̄r fur q̄ occulte vēit ꝛ gradit̄ i tenebris.
Vnd̄ fur a furuo d̄r:qd̄ ē obſcurus. Sic iſti p obſcura
dogmata. prouer.9. Aq̄ furtiue dulciores ſūt ꝛ panis
abſcōdit⁹ ſuauior ꝛc̄. Item ex puerſa itēciōe:q: itēdunt
occidere. Joā.10. Fur n̄ venit niſi vt furet̄ ꝛ mactet ꝛ p
dat. Itē ex mō itrādi q: n̄ p hoſtiū.i. Jo.4. Et ois ſpūs
q ſoluit ieſū ex d̄o nō ē:ꝛ h̄ ē antixp̄s ꝛc̄. Sic ḡ ex pre
miſſis trahit̄ cōueniēter itentio huius epiſtole:in qua
apoſtolus iſtruit titū quō regat eccleſiam:vt patet in
argumento. CAP. I.

3 PAulus ſeruus dei: apoſtolus
aūt ieſu xp̄i ſz fidē electoꝝ dei:
ꝛ agnitionem veritatis que ſ̄m
pietatem eſt in ſpē vite eterne:
quā pmiſit qui nō mentitur deus ante tē/ 2ª 2ᵉ.
pora ſecularia. † Manifeſtauit aūt tempori q.iio.
bus ſuis verbū ſuum in predicatione q̄ cre art. p̊
dita ē mihi ſ̄m preceptū ſaluatoris nr̄i dei.
Tito dilecto filio ſ̄m cōem fidē:gr̄a ꝛ pax
a deo patre ꝛ xp̄o ieſu ſaluatore noſtro.
4 ¶ Hec epiſtola diuidit̄ in ſalutationē ꝛ epiſtolarē nar
rationē ibi.(Huiꝰ rei ꝛc̄.)In p̄ma p̄ ponit̄ pſona ſalu/
tātis q̄ notificat̄ tripl'r:ſcz ex noīe cū dic̄. Paulus quod
ſignificat humilitatē. p̄me Corin.15. Ego ſū minimus
apoſtolorū ꝛc̄. Item ex cōditione cū dic̄. Seruus. ps.
Dñe ego ſeruus tuus. Cōtra. Joā.14. Iā nō dicā vos
ſeruos ꝛc̄. Rñdeo. ſancti qñq; dn̄r ſerui:qñq; nō:ſed fi
lij. Duplex enim ē ſeruitus. Vna eſt ex timore que nō
cōpetit filiationi dei:ſed condiuidit̄ contra eam. Ro.
Non accepiſtis ſpūm ſeruitutis iterum in timore ꝛc̄.
Alia ex amore que conſequit̄ filiationem dei. Et ratio
huius diſtinctionis eſt:quia liber eſt cā ſui qui operat̄
quod vult. ſeruus v̄o eſt qui ē cā alterius. Sed triplex
eſt cā que eſt principium operis:ſcilicet finalis forma
5 lis ꝛ efficiens. Si ḡ propter cām finalem ſic omnes ſā
cti ſunt ſerui dei:quia oīa p deum faciunt:p̄me. Cori.
10. Siue manducatis ſiue bibitis vel aliud qd̄ facitis
oīa in gloriam dei facite. Et h̄ eſt ex amore a q̄ pcedit
ꝙ oīa opemur pp̄ter deū. Si v̄o pp̄ter cām mouentē
q̄ eſt extriſeca ꝛ compellit ſic eſt ſeruitus timoris:ꝛ eſt
malorū. Si pp̄ter cām formalē ſic eſt habitus iclināſ.
Et ſic qdā ſūt ſerui pcti. qdā ſerui iuſticie:quia ſz habi
tum iclinatur ad malū vel ad bonū. Itē ex auctoritate
cum dicit. Apoſtolus. Luc.6. Elegit ſcz ſuper omnes
fideles duodecim ex ipſis quos etiam apoſtolos noīa
uit. Epheſ.4. Primū quidē apoſtolos. Et deſcribit̄
p̄mo ab actore cū dicit. Jeſu xp̄i. quia ab ipſo ē electus.

c Gal.p̄.Nō ab hoīb⁹ neq₃ per hoīem: ſ₃ p ieſuʒ xp̄m ꝛc̄.Item q₂ ſolū xp̄m annūciabat.2ᵉ Cor.4.nō.n.nos metipſos p̄dicamus.ſed ieſum xp̄m dn̄m nr̄m.nos aūt ſeruos veſtros p ieſuʒ ꝛc.Item legatus xp̄i cuius auctoritate vtebatur.2ᵉ Cor.5.Pro xp̄o ḡ legatione fungimur.Ephe.6.Legatione fungor in cathena.2ᵉ Cor.2°.Si qd dōaui pp̄ter vos in pſona xp̄i ꝛc̄.Item ſcd̄o ex ydoneitate.Na apoſtolus ē annūciator.Mat.vlti.Docete oēs gētes ꝛc̄.Doctor aūt d₃ habere fūdamētū doctrine ꝛ doctrine pfectionē.Primū ptinet ad quēlibet.Scd̄ȝ᷒o ptinet ad predicatores ꝛ ad doctores.Et ſic in aliīs ſciētijs ſūt p̄ncipia ſic in hac ſūt articuli fidei q inoteſcūt cuilibet fideli ſm lumē infuſū.ꝛ articuli ſūt fūdamēta fidei q̄ ſunt ſuba rerum ſperandaꝝ ꝛc̄.

2 Heb.ii.Et iō dicit.Scd̄m fidelem electoꝝ dei.Itē reqrit pfectio doctrine.Un̄ dicit.Et agnitionē₃ veritatis.Duplex aūt habet cognitio ꝟitatis.ſ.pfecta l patria.ſ.qn̄ videbimus facie ad faciē:ꝛ impfecta p fidē quā habēt ſancti.Jo.8.Cognoſcetis ꝟitatē ꝛ veritas liberabit vos.S₃ cuius ꝟitatis?In agnitiōe eius que eſt ſ₃ pietatē.Religio.n.ꝛ pietas ſm tullium ſūt ptes iuſtitie ꝛ differūt:q₂ religio ē cultus dei.S₃ q₂ deus nō ſolū eſt creator:ſ₃ etiā ꝛ pr̄ ideo nō ſolū d̄bem⁹ ei cultū vt creatori:ſ₃ amorē ꝛ cultū ſicut patri.Et iō pietas q̄nq₃ pro cultu dei ſumit.Job.28.Ecce pietas ipſa eſt ſapiā ſm aliā trāſlationē vbi nr̄a ſic ſe h₃.Ecce timor dn̄i ipſa eſt ſapia ꝛc.

3 ¶ Tertio deſcribit ex fine.ꝛ p̄ ponit ip̄m finē.Scd̄o eius dignitatē₃ ibi.(Quā p̄miſit ꝛc.)Finis aūt eſt ſpes vite eterne:q₂ ꝛ ſi moyſes poſſit dici apoſtolus:q₂ a dn̄o miſſus.Exod.4.S₃ tn̄ nō in ſpem vite eterne:ſ₃ terre euei ꝛ amorrei:ſ₃ paulus ē aplus in ſpem vite eterne.Jo.6.Hec ē voluntas patris mei qui miſit me:vt omnis qui videt filiū₃ ꝛ credit in eum habeat vitā eternā.pᵉ Pet.p̄.Regenerauit nos in ſpe₃ viuā ꝛc.Ro.5.Gloriamur in ſpe glorie filioꝝ dei.Promiſſio aūt hec ē firma duplr̄.Prio ex pte p̄mittentis.Un̄ dicit.Qui nō mētitur.Deus enim veritas ē:cuius cōtrariū ē mēdaciū.Nūeri.23.Non eſt deus q̄ſi hō vt

4 mētiatur ꝛc.Scd̄o ex diuino p̄poſito dādi.Un̄ dicit.Ante tp̄a ſecularia.Seculū ſm p̄hm eſt mēſura durationis vniuſcuiuſq₃ rei.Tēpora ḡ ſecularia ſunt tp̄a diſtincta ſm diuerſas ſucceſſiōes rerū.Quaſi dicat.Anteq₃ tēpus ſucceſſiuū icipe ret eē.Et q₂ icepit ꝟ tp̄s cū mūdo:iō fuit ante p̄ncipiū mūdi.Alia lr̄a h₃ eterna.i.antiqua.Sic.n.aliqn̄ accipit eternū.i.antiquum.Uel eterna nō ſm ꝟitatē:ſ₃ ſm ymaginationē.Et ante iſta p̄miſit hoc:q₂ hec ſūt ſucceſſiua.S₃ p̄mittere eſt verbo nunciare ſuā volūtatē de dādo.Et deus ab eterno p̄tulit ꝟbū ſuū in q̄ erat vt ſancti haberēt vitā eternā.Eph.p̄.Elegit nos an̄ mūdi ꝯſtitutionē. ¶ Cōfirmat aūt hec ſpes ex māifeſtatiōe p̄miſſiōis.Un̄ dicit.Manifeſtauit aūt ſuis tēporib⁹ ꝛc.Et deſcribit hec māifeſtatio triplr̄.Prio ex tp̄e.vn̄ māifeſtauit qn̄ ꝟbū ſuū icar

5 nari cōſtituit.Un̄ dic̄.Tēporibus ſuis.i.tp̄e congruo quo hō eēt cōuict⁹ d̄ ſupbia p quā peccauerat.Et ſic p̄ medicus cōuicit egrotū vt eū cōgruētius ſanet.Hō.n.ſupbiebat de ſcia:ſ₃ cōuictus eſt de ignorātia ante tp̄s legis vbi peccauit in ydolatria ꝛ vitijs ꝯ nāȝ.Itē ꝟtutibus ꝛ de his cōuictus eſt tp̄e legis.Gal.4.At vbi venit plenitudo tēporis miſit deus filiū ſuū ꝛc.Ite₃ ſcd̄o ex mō.q₂ p publica₃ p̄dicationē.Mat.vlt.Euntes in mūdu₃ vniuerſu₃ p̄dicate euāgeliū oī creature ꝛc.Un̄ dicit.In p̄dicatione.pᵉ Cor.9.Diſpēſatio credita eſt mihi.Itē 3ᵉ ex actore.Un̄ dicit.Scd̄m p̄ceptū ꝛc.Matt.p̄.Ipſe.n.ſaluū faciet pplm̄ ſuū a pctīs coꝝ.Act.9.Uas electiōis ē mihi iſte vt portet nomē meū ꝛc̄. ¶ Perſona ſalutata ponit cū dic̄.Tito.quē deſcribit triplr̄.Prio ex noīe.Scd̄o ex dilectiōe.Tertio ex filiatiōe.Fili⁹ ḡ eſt p dilectionē ꝛ fidē que d₃ eē cōmunis vt idip̄₃ dicant oēs.Et iō dic̄.Cōe₃ que etia₃ dr̄ catholica.i.vlis.Un̄ dr̄ Eph.4.Una fides vnus dn̄s ꝛc. ¶ Bona vo 4 optata ſunt grā ꝛ pax.hec ſepe cōiūgit:q₂ oīum ſpūaliū donoꝝ principiū eſt grā:ꝛ pax finis.ps̄.Qui poſuit fines tuos pacē ꝛc̄.a deo ꝛc. ¶ Lectio. II.

Huius rei gratia reliqui te crete vt ea q̄ deſunt corrigas:†ꝛ conſtituas p ciuitates p̄ſbyteros: ſicut ꝛ ego diſpoſui ſi quis ſine crie ē vnius vxoris vir:filios hn̄s fideles: nō in accuſatione luxurie:aut nō ſubditos. †Op₃ eni ep̄m ſine crīmie eē ſicut dei diſpēſatorē non ſuperbū:nō iracundū:nō vinolentū nō percuſſorē:n̄ turpis lucri cupidū: ſed hoſpitalem:benignū:ſobrium:iuſtu₃: ſanctum:continentem.

[Margin: q̄libȝ 3.art. 17.] [Margin: pᵉ ad titum 3.]

¶ Accedit ad narrationē.Et ſicut dictum ē intendit munire eccliam cōtra hereticos.Et p̄mo monet titum ꝙ alios inſtruat ad reſiſtendu₃ hereticis.Scd̄o docet quō ipſe eis reſiſtat ibi.(Tu aūt loquere ꝛc̄.)capi.2°.Item p̄ monet vt inſtituat epiſcopos qui hereticis reſiſtāt.Scd̄o oñdit neceſſitatem huius cōmiſſionis ibi.(Sūt eni₃ multi ꝛc̄.)Itē p̄mo ponit cōmiſſionem tito factā de iſtituendo epiſcopo.Scd̄o oñdit q̄les debent eē epiſcopi ibi.(Si qs ſine crimine ꝛc.)Tertio manifeſtat que dixit ibi.(Oportet.n.ꝛc.)q₂ ḡ aplus habuit vlem cōmiſſionē ecclie gentiū ꝛ nō poterat ſolus p ſe oīa exeq.Iō dicit.Hui⁹ rei grā reliq te in creta.i.inſula vt loco apli ecclie cretenſi offm̄ paſtorale gerat.puer.18.Frater q iuuat a fratre q̄ſi ciuitas firma ꝛc.Sed ꝙ dicit.Ut corrigas ꝛc̄.videt ꝙ deberet dicere ſuppleas.Rn̄deo.Dōm ē ꝙ Glo.ſic ſupplet vt oīa q̄ ſunt in malis corrigas ꝛ que deſunt in bonis addas.pᵉ Theſ.3.Impleam⁹ ea q̄ deſunt fidei vr̄e.Uel dōm ē ꝙ eſt qdda₃ pctm̄ omiſſionis:ꝛ qddā trāſgreſſionis:ꝛ vtrunq₃ 4 indiget correctiōe.In ſanctis aūt ꝛ pfectis ſic̄ titus fuit:nō abūdauerūt trāſgreſſiones.Et iō nō dic̄ trāſgreſſiones corrigas:ſ₃ q̄ deſunt.i.omiſſiōes.Ut cōſtituas preſbyteros.i.epiſcopos.Un̄ iferius dic̄.Op₃ epiſcopū ꝛc̄.Et vtrū idifferēter noīe epiſcopoꝝ ꝛ p̄ſbyterorū vñ ſumpſit occaſionem hereticos q ambiuit epiſcopatu₃:quē q₂ nō poterat adipiſci diuiſit ſe ab aliīs:ꝛ mlt̄a falſa docuit.Inter q̄ dixit ꝙ epiſcopi in nullo differūt a ſacerdotibus:qd̄ ē ꝯ Dionyſium in libro de eccleſiaſtica hierarchia.Utit ḡ apoſtolus eodē noīe in vtroq₃ p idētitatem rei:q₂ preſbyter dicit ſenior.Item q₂ ptinet ad ſuperiores epiſcopū cōſtituere:licet eū canonici eligāt.Et dicit ꝯſtituas non in villis:ſed per ciuitates.Sicut 5 enim in republica reges ſunt tm̄ in ciuitatibus:ſic in ſpūali regimine epiſcopi.pᵉ Petri.2.Regale ſacerdotium.Itē debēt ſeniores eē Eccl.10.Ueh tibi terra cuius rex eſt puer ꝛc.Itē ſenes nō ſolū etate ſed ꝛ moribus.Nume.11.Cōgrega mihi ſeptuagita viros d̄ ſenioribus iſrl̄ q̄s tu noſti ꝙ ſenes ſint ppli ac magiſtri ꝛc̄. ¶ Itē ſ₃ formā ecclie.Un̄ dicit.Sicut ego diſpoſui tibi.puer.3.Fili mi ne effluāt hec ab oculis tuis ꝛc̄. ¶ Deīd cū dic̄.(Si qs ſine crimie ꝛc̄.)Deſcribit eos triplr̄.ſ.q̄tū ad ſeipſos.q̄tum ex parte vxoris:ꝛ ex pte filioꝝ.De p̄mo dr̄.Sine crimine.Sed qs talis erit.pᵉ Jo.p̄.Si dixerim⁹ q₂ pctm̄ nō habem⁹ ipſi nos ſeduci

[Margin: ep̄os canonici eligūt ſed ſuperiores cōſtituunt.]

mus

a mus. Dicendū eſt q aliud eſt crimē: aliud eſt pctūm.
Pctm̄ dr̄ qdcunq ſiue magnū ſiue paruū ſiue occul
tum. Crimē aūt magnū ⁊ iſame. ps. Dn̄e qs habitabit
in tabernaculo tuo: ⁊c. Et poſtea ſubdit. Qui igredit
ſine macula ⁊c. Nō q q moꝛtalr peccat poſt baptiſmū
nō poſſit eligi: ſed q nō ſit infamis. Quo ad 2ᵐ dicit.
Unius vxoꝛis viꝝ qd oꝛictales ſic exponūt. i. q nō hē
at ſil duas vxoꝛes: ſicut quotidiā eſt ꝯſuetudo. Sed ſꝫ
hoc nō eſſet neceſſariū q apls hoc diceret: q: ſꝫ leges
romanas qb⁹ apls ſcribebat ēt an̄ fidē nō licebat ſil ha
bere plures vxoꝛes. Itē. i. thīm. 5. Dicit de vidua q̄ fuit
vnius viri vxoꝛ: ⁊ tn̄ nunq̄ licuit q vna plures viros
ſimul poſſet hēre. Et hoc mō vult iſtud ēt de vidua. ſ.
2 q nō habuerit niſi vnū viꝝ. Sed Hieronymus dicit
opoꝛtere q vnā tm̄ vxoꝛē poſt baptiſmū hūerit q ⁊ q
nō eſt vis ſi an̄ baptiſmū alias habuiſſet. Sed Augu.
⁊ Ambꝛo. dicūt q per baptiſmū delent oīa crimīa: ſed
q p baptiſmū mrīmoniū nō delet: ergo ſm̄ hos dꝫ
eſt ⁊ tectius q vnā tm̄ ⁊ nō plures lꝫ habuiſſe ante vl
poſt. Scd̄m quoſdā aūt rō huius eſt: q: ſignū eſſet icō
tinentie ſi plures habuiſſet. Sed hoc nō eſt veꝝ: q: ni
hil repugnaret ſi plēs habuiſſet meretrices: q̄ ſunt ma
gis incontinentes. Sed eſt alia rō altioꝛ ſignificato. ſ.
q: ipſe eſt diſpenſatoꝛ ſacrōꝝ: ⁊ iō nullus defect⁹ ſacro
rum dꝫ eſſe in eo: ſed ſacrm̄ matrimonij eſt ſignificati
uum coniunctionis xp̄i ⁊ eccleſie: ergo vt ſignū rn̄de
at ſignato ſicut xp̄s eſt vnus ⁊ eccleſia vna ſic ⁊ hic q
3 dem deficeret ſi ep̄s plures vxoꝛes habuiſſet. In vete
ri aūt lege patriarche ſignificabant ꝯiunctionem hāc
non vt cōiunctā xp̄o ſed cōiungendā: ſed eccleſia erat
futura ex multis. Et ideo tūc nō vna ſed plures habe
bant. Et ideo mltitudo vxoꝝ ipſoꝝ hoc ſignificabat.
¶ Quantum aūt ad tertium. lex pte filioꝝ ſubiūgit
dicens. Filios hn̄s fideles nō in accuſatione ⁊c. Ep̄us
enim conſtituit vt ſupintendat: ⁊ q cōſtituit ad aliqd
dꝫ eſſe exercitatus in illo: alias nō pꝛudēter iſtitueret.
Pꝛeſumit aūt eſſe bene exercitatus ſi bene alios rexit.
Ep̄s aūt conſtituit ad tria. Pꝛio vt fidē doceat. Mat.
vlti. Docete oēs gentes ⁊c. Et ideo dicit. Fideles. Se
cundo reqritur q populum inſtruat ad virtutes. Ec
4 cle. 7. Filij tibi ſunt erudi illos. Peccata āt laſciuie ma
gis abſtrahunt a virtute. Eccl. 20. Laſciuus ⁊ impꝛu
dens non ſeruabunt tp̄s. Et ideo dicit. Non in accuſa
tione luxurie. i. Reg. 3. Hely condemnat q: filios de h
non coꝛrexit. Tertio opꝫ q pertinaces coꝛrigat. Unde
dicit. Aut nō ſubditos. i. nō obedientes. Eccl. 30. Equ⁹
īdomit⁹ euadit durus ⁊ fili⁹ remiſſus euadit pceps ⁊c.
¶ Deinde cū dicit. (Opꝫ. n. ⁊c.) Exponit qd dixit. Et
pmo qd dixit. Siue crimie. Scd̄o ſiue qbus dꝫ eē ibi.
(Non ſuperbum ⁊c.) Cā autem pmi eſt: q: dꝫ diſpēſa
re diuina. Eccl. 10. Scd̄m iudicē ppl̄i ſic miniſtri eius
⁊c. ps. Ambulās in via īmaculata hic mihi miſtrabit.
¶ Deinde cū dicit. (Nō ſupbum ⁊c.) Oñdit a qb⁹ dꝫ
5 eſſe immunis. Et pmo oſtendit a qbus crimībus. Se
cundo qbus virtutibus luceat ibi. (Hoſpitalē). Pctō
rum aūt q̄dam ſunt carnalia q̄dam ſpūalia. De pꝛimis
nō facit mētionē: q: oīno debent mūdi eē ab eis Eph.
5. Foꝛnicatio aūt ⁊ oīs īmūditia aut auaritia: nec noie
tur in vobis ſicut decet ſcōs ⁊c. Sed tantū de ſpūalib⁹
que ſunt quq quoꝝ duo non hn̄t locū in platis. Inui
dia: qd eſt pctm̄ paruuloꝝ. Iob. 5. Paruulum occidit i
uidia ⁊c. Pꝛelatus aūt eſt in ſūmo. Item nec accidia:
q: oīa ei ad votū ſuccedunt: ſed ſuperbia: q: eſt in ſum
mo ⁊ ira ⁊ cupiditas occaſione tpalium: quoꝝ ē diſpē
ſatoꝛ. Quantū ad pᵐ dicit. Non ſupbum. ps. Supbo
oculo ⁊ inſatiabili coꝛde cū hoc nō edebā ⁊c. Eccl. 32.

b Rectoꝛē te poſuerūt noli extolli ⁊c. Quātū ad 2ᵐ. Pꝛi
mo excludit irā cū dicit. (Nō iracūdū). Scd̄o icētiuū
ire qd eſt vinū dicēs. (Nō viuolentū). puer. 23. Cui ſuf
fuſio oculoꝝ: nō his q cōmoꝛāt in vino: ⁊c. Tertio ſe
q̄lā ire qd eſt pcuſſio. Iō dicit. (Nō pcuſſorē) i. nō cru
delē. Eſa. 50. Coꝛpus meū dedi pcutiētibus ⁊c. Ul nō
pcuſſorē. i. nō pcutientē ꝯſcias alioꝝ prauis moꝛibus.
pme Coꝛ. 8. Et pcutientes conſcientiā eoꝝ infirmam.
Quantū ad tertiū dicit. (Nō turpis lucri ⁊c.) i. Thy.
3. Nō turpe lucrū ſectātes. Sap. 15. Sed eſtimauerūt
luſum eſſe vitam nr̄am ⁊ ꝯuerſationem vite cōpoſitaꝫ
ad lucrū ⁊ opoꝛtere vndecūq etiā ex malo acquirere.
¶ Deinde ponit bona q̄ dꝫ hēre. Et pmo q̄ ptinēt ad
ꝯuerſationē vite. Scd̄o q̄ ad vitatē doctrine ibi. (Am
2 plectentē ⁊c.) Et patent oīa. Lectio. III.

Amplectentē eū qui ſm̄ doctri
nam eſt fidelē ſermonē: vt po
tēs ſit exhoꝛtari in doctrīa ſana
⁊ eos q ꝯdicunt arguere. Sunt
enim multi ēt inobediētes: vanilog ⁊ ſedu
ctoꝛes maxime q de circūciſione ſunt: quos
opꝫ redargui: q vniuerſas domos ſubuer
tunt: docentes q̄ non opꝫ turpis lucri gra
tia. Dixit qdam ex illis ppꝛius ipſoꝝ pphe
3 ta. Cretenſes ſemp mendaces: male beſtie
ventris pigri. Teſtimonium hoc veruꝫ eſt.
¶ Supꝛa docuit qualem opꝫ eſſe ep̄m in vita: hic oñ
dit q̄lem: opꝫ eſſe in doctrina. Et pmo oſtēdit q ad ip
ſum reqrit diligentia ſtudij. Scd̄o ponit mām ſtudij.
Tertio eius vtilitatē. Quantū ad pmū dicit. (Ample
ctentē ⁊c.) Aliqd. n. amplectens illud diligēter ꝯſtrin
git: ⁊ amplexus ex dilectione fit. Opꝫ. n. eū ſcie inhere
re cū amplexu ⁊ firma adheſione ai ⁊ coꝛdis dilectiōe.
Sap. 6. Pꝛeoccupat eos q ſe ꝯcupiſcunt ⁊c. puer. 4.
Arripe illā ⁊ exaltabit te glīaberis ab ea cū eā fueris
āplexatus ⁊c. ¶ Mā ſtudij nō debent eſſe fabule nec
tpalia: ſed ſermo fidelis. i. verus. ps. Fidel dn̄s ⁊c. Uel
4 ſermo fidelis. i. fidei in qua opꝫ ep̄m inſtrui. Sed aliq
ſtudēt in eis dupl̄r: vt. ſ. edificēt ſolū ⁊ opent. Sed hoc
nō ſufficit ep̄o: ſꝫ oꝫ vt ⁊ alios iſtruat. Et iō dicit. Que
ſm̄ doctrinā eſt. i. thi. 4. dr̄. Nemo adoleſcētiā tuā ꝯtē
nat: ſed eſto exēplū fidelibus in vbo in ꝯuerſatione ⁊c.
Utilitas ē facultas exequēdi offiīi ſuū. Offīn aūt plati
eſt ſicut paſtoꝛis. Io. vlt. Paſce oues meas. Paſtoꝛ vo
duo hꝫ facere. ſ. paſcere gregē. i. Pe. 5. Paſcite q in vo
bis eſt gregē dei ⁊c. Itē arcere lupū. Sic ⁊ ep̄s paſcere
dꝫ p doctrinā verā. Iere. 3. Dabo vobis paſtoꝛes iuxta
coꝛ meū: ⁊ paſcēt vos ſcia ⁊ doctrina ⁊c. Et iō dicit ſit
potēs ⁊c. Nō dic̄ vt exhoꝛtet: ſꝫ vt potēs ſit exhoꝛta
ri. Qd̄ ē qn̄ hꝫ i pmptu exhoꝛtatōes qn̄ eſt neceē exeq.
5 Qd̄ figurat Exo. 25. Per vectes ſ circulis arche vt ar
cha. ſ. poſſet poꝛtari. Luc. vlt. Potēs in ope ⁊ ſermone:
⁊ dic̄. Sana. i. abſq coꝛruptiōe falſitatis. Infra. 2. Tu
āt loq̄re q̄ decēt ſanā doctrinā ⁊c. i. theſ. 2. Exhoꝛtatio
nr̄a nō fuit de erroꝛe neq de immunditia ⁊c. ¶ Itē vt
cuſtodiā ꝯ hereticos. Et iō dic̄. Et eos q ꝯdicūt argue
re. i. conuincere: ⁊ hoc p ſtudiū ſacre ſcripture. 2. thi. 3.
Oīs ſcriptura diuinitus iſpirata vtilis eſt ad docēduꝫ
ad arguēdum ⁊c. Iob. 6. Nec ꝯdicaꝫ ſermonibus ſcī.
Et hec duo ſm̄ pħm: pertinent ad opus ſapientis. ſ.
nō mentiri de quibus nouit quantum ad pꝛimum: ⁊
mentientem manifeſtare poſſe quantum ad ſecundū.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Sunt. n. multi ⁊c.) Ponit ne

Ep̄o non ſuffi cit q iſacra ſcri ptura ſtude at: ſed alios inſtru at.

c ceſſitatē dictoꝝ. Et ꝑmo ex pte falſoꝝ doctoꝝ. Scdo
ex pte maloꝝ auditoꝝ ibi.(Dixit qdā ⁊c.)Circa ꝑmū
duo facit: q: ꝑmo deſcribit ꝯdōnē falſoꝝ doctoꝝ. Se/
cūdo ꝑuerſitatē ſtudij ipſoꝝ ibi.(Qui vniuerſas ⁊c.).
Itē ꝑ oñdit eoꝛum ꝯdōnē. Scdo docet remediū ꝯ eos
ibi.(Quos opꝫ ⁊c.)Cōditionē oñdit quadrupl̄r. Et ꝑ
mo ex nuō cū dicit.(Multi ⁊c.)Eccl.1. Stultoꝝ īfini
tus eſt numerus. Scdo ex vitio inobedientie q̄tū ad
deū ⁊ ſuos ſupioꝛes. Ro.1. Parētibus nō obedictes.1.
Reg.15. Pctm̄ inobediētie ſicut ydolatria dr̄ eē. Ter/
tio ex vaniloqo.ſ.quo ad ſe. ps. Dn̄s ſcit cogitationes
2 hoīum qm̄ vane ſunt. Sap.13. Uani ſunt hoīes i qb⁹
nō ſub ē ſcia dei ⁊c. Et ꝑcipue vani ſūt hr̄tici: iō ſubiū
git dicēs.(Seductoꝛes).ſ.q̄ ad īferioꝛes.2.thy.3. Ma
li hoīes ⁊ ſeductores ⁊c. Quarto ex loco cū dicit. Ma
xime q de circūciſiōe q cogebāt hoīes iudaiꝫare. Phi.
3. Uidete canes: videte malos oparios: videte cōciſio/
nē. ¶ Cōtra quos ponit remediū. Nō.n. ſunt toleran
di: q: coꝛrūpereſ ꝑplſ ⁊ imputareſ paſtoꝛi. Ezech.13.
Nō aſcendiſtis ex aduerſo neq̄ oppoſuiſtis murū pro
domo iſrael ⁊c. 2.thy.4. Argue obſecra īcrepa in oī pa
tientia doctrina ⁊c. Et iō dicit. Opoꝛtet redarguere.
¶ Deīde cū dic̄. (Qui vniuerſas ⁊c̄). Deſcribit hoꝝ
ſtudiū. Et deſcribiſ ex dāno qd inferunt. Scdo ex fal
3 ſo qd docēt. Tertio ex lucro qd ꝯcupiſcūt. Dānū eſt q:
ſubuertūt ⁊c. Doctrina.n. catholica publice ꝑponiſ in
eccleſia: ſed hr̄tici latenter: ⁊ iō q̄runt latibula. ꝓuer.9.
Aque furtiue dulcioꝛes ſunt ⁊ pānis abſcōditus ſuaui
oꝛ ⁊c. Et iō circūeunt ꝑ domos vt ſeducāt ꝑcipue mu
lieres. 2.thy.3. Ex his ſunt q penetrāt domos ⁊ capti/
uas ducūt mulierculas oneratas pctīs ⁊c. ¶ Docētes
q̄ nō opꝫ.i. vana ⁊ inutilia: nec q̄rūt lucrū ſpūale ſꝫ tpa/
le. Et iō addit. Turpis lucri grā.ſ. tpal' vel ꝓpe gloꝛie.
Sap.15. Sꝫ eſtimauerūt luſuꝫ eē vitā nr̄aꝫ ⁊ ꝯuerſatio
nē vite cōpoſitā ad lucrū ⁊ opoꝛtere vn̄cuiq̄ ēt ex ma/
4 ¶ Deīde cū dicit.(Dixit qdaꝫ ⁊c.)De (lo acqrere.
ſcribit auditoꝛes: q: iſti erāt cretēſes ⁊ ad hos refert h
opus. Et ꝑmo oñdit condōnē. Scdo dat remediū ibi.
(Quā ob cām ⁊c.)Circa ꝑmū ꝑmo deſcr. bit ꝯdōnem
ꝑ teſtimoniū. Scdo ꝯfirmat. Dicit ḡ. Tales ſūt docto
res: ſed ⁊ auditoꝛes ſunt ſilr̄ ſeducibiles iuxta teſtimo
niū cuiuſdā poete eoꝝ.ſ. epimenidis. Ubi nota ꝙ pro
pheta aliqs dr̄ q a deo illuminaſ ſm intellectū ad co/
gnoſcendū aliqua ſupra cōem cognitionē. Nume.12.
Si qs fuerit inter vos ꝓpħa dn̄i in viſione a, pebo ei
vel ꝑ ſomniū loquar ad illū ⁊c. Itē q exponit ꝓpheti/
as eodē ſpū ⁊ eodē mō quo ſunt tradite. Itē q ꝓfert ali
qd ꝓpheticū. Un̄ pōt ꝓferri aliqd ꝓpheticū ex q̄daꝫ
interioꝛi inſtinctu ēt ꝑter ſuū itellectū. Jo.11. Cayphas
cū eēt pōtifex ꝓphetauit ⁊c̄. Nō.n. ꝓphetauit ſꝫ ſuaꝫ
5 intentionē q dicebat expedire eū moꝛi ne ſeduceret po
pulū. Nihilominus tn̄ fuit motus ad dōm ꝑ ſpm̄. Et
hic modus ꝓphetādi eſt apud illos q accipiūt ꝑmum
verbū aliquoꝝ pꝛo oē qd ēt fit a demonibus. Et dicit.
Pꝛopꝛius: q: pꝛopꝛie deſcripſit eoꝛum conditiones.
beſtie ¶ Deīde cū dicit.(Cretenſes ⁊c.) ꝓponit teſtimoni
male um ⁊ notat eos de tribus.ſ. de coꝛruptione rōnalis cū
appel dicit. Semꝑ mēdaces. ps. Perdes oēs q loquunſ mē
latur daciū. Itē de coꝛruptione iraſcibilis cū dicit. Male be
cretē. ſtie.ſ. crudeles: beſtie dr̄ q̄ſi vaſtie: q: crudeles ſūt. ꝓ
ſer pp uer.28. Leo rugiens ⁊ vrſus eſuriēs: ꝑnceps ipſius ſup
eoꝛuꝫ ꝑplm̄ paupem ⁊c̄. Et dicit male. q: ſm pħm in politi/
crude cis: hō qn̄ ſm rōnē opaſ eſt optimū aīalū: ſed qn̄ decli
litatē. nat ad maliciā eſt peſſimū: q: ſi declinat ꝑ crudelita/
tē nulla beſtia ita eſt crudelis. Un̄ dicit: ꝙ deciēs milli
es eſt peioꝛ malus hō q̄ꝫ mala beſtia. Itē de coꝛruptio

ne ꝯcupiſcibilis cū dicit. Uētres pigri.i. pigritiā hn̄tes d
ex vētre. Erāt.n. guloſi ⁊ tales q̄rūt getē. Luc.12. Aia Do/
hēs multa bona repoſita ī ānos plurimos: requieſce co/ ctoꝛ
mede bibe epulare. ¶ Cōfirmat aūt teſtimoniū cū di ſacre
cit.(Teſtimoniū ⁊c.)Glo. ꝑ h intelligimus ꝙ doctoꝛ ſcrip/
ſacre ſcripture accipit teſtimoniū veritatis vbicūq̄ in/ ture
uenerit. Un̄ apls in pluribus locis recitat dicta gētiliū ſpe vti
ſicut in.1.ad Coꝛ.15. Coꝛrūpunt bonos moꝛes colloqa auctoꝛita
mala ⁊c. Itē Act.17. In ipſo viuimus mouemur ⁊ ſu/ tibus
mus. Nec ꝑ hoc appꝛobaſ tota eoꝝ doctrina: ſed eli quo/
giſ bonū: q: veꝝ a quocūq̄ dicaſ eſt a ſpūſcō: ſꝫ reſpu rūcū/
it malū. Un̄ dr̄. Deut.21. In figura huius ꝙ ſi qs vide q̄.
rit puellā i numero captiuoꝝ dꝫ ꝑcidere vngues ⁊ ca
pillos.i. ſupfluitates. Lectio. IIII. a

Uam ob cām increpa illos du
re vt ſani ſint in fide: non intēdē 4. diſt.
tes iudaicis fabulis: ⁊ mādatis 8. q.1.
hoīum auerſantiū ſe a veritate. ar. ꝑ
Oīa mūda mūdis: incoīnqatis aūt ⁊ īfide
libus nihil eſt mundū: ſed īnquinate ſunt
eoꝝ ⁊ mēs ⁊ ꝯſcia. Cōfitenſ ſe noſſe deū: fa
ctis aūt negant: cum ſint abominati ⁊ incre
dibiles: ⁊ ad omne opus bonum repꝛobi.
¶ Poſita ꝯdōne cretenſis ꝑplī: hic ponit remedium.
Et ꝑmo ponit remediū reꝑhenſionis. Scdo aſſignat 3
dictoꝝ rōnē ibi.(Oīa mūda ⁊c.)Circa ꝑm̄ tria facit: q:
ꝑmo hoꝛtaſ tytū ad reꝑhendēdū eos. Scdo reꝑhēſio
nis finē oñdit ibi.(Ut ſani ⁊c.)Tertio docet debitum
modū ꝑueniēdi ad finē ibi.(Nō itēdētes ⁊c.) Dicit ḡ
Cretēſes ſunt male beſtie qbus.ſ. dꝫ flagellū ⁊ caſti
gatio. Et iō īcrepa illos dure. ꝓuer.6. Uia vite increpa
tio. ps. Increpa feras arūdinis. Sꝫ ꝯ. 2.thi.4. In oī pa
tientia ⁊c. Rñ duplex eſt rō exhoꝛtatiōis hui⁹. Una ex
pte eoꝝ q reꝑhēdūſ. Cretēſes.n. duri ⁊ ꝑtinaces erāt:
⁊ iō dure eos reꝑhendi iubet: nō aūt epheſij quoꝝ ar/
chieps erat thymotheus. Alia ex pte reꝑhendentiū:
q: ⁊ tytus fuit lenis ⁊ māſuetus: ⁊ iō inducit quaſi ad
ꝯriū: ſꝫ thymothe⁹ erat rigidus: ⁊ iō iducit ad patiētiā. 4
¶ Deīde cū dicit. (Ut ſani ⁊c.) tāgit fine reꝑhēſiōis.
Nā hō eſt ſanus in quo nō eſt coꝛruptio. Et ſic ſanus
eſt in fide q in nullo hꝫ eā coꝛruptā. Hoꝝ aūt fides vi
tiabaſ ꝑ hereticos.2.coꝛ.11. Timeo ne ſicut ſerpēs euā
ſeduxit aſtutia ſua: ita coꝛrūpanſ ſenſus vr̄i ⁊ excidāt
a ſimplicitate q̄ ē i xp̄o ieſu.1.thy.6. Si qs āt alr̄ docet
⁊ ñ acqeſcit ſanis ſermōib⁹ dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ⁊c. ¶ Mo
dus ꝑueniēdi ad ſanitatē ē ſi vitēt erroꝛes iudeoꝝ: vn̄
dicit.(Nō itēdētes ⁊c.)In lege.n. erāt duplicia docu/
mēta fidei.ſ. q̄dā circa credēda. Itē q̄dā mādata religio
nis q̄ erāt ſuāda circa cultū dei. Et ꝑma vocat fabulas.
Scda mādata hoīuꝫ ⁊ nō dei. Ex quo vr̄ ꝙ ꝯdemnet
vetus teſtm̄: vt dicūt manichei. Sed ꝙ dicit fabul' pōt
referri ad eoꝝ narrationes: ꝓpter doctrinā legis q̄ ſunt 5
fabuloſa vt talmuth.1.thy.1. Ne intenderent fabulis ⁊
genealogijs īterminatis ⁊c. Uel ipſa doctrina q̄ fuit olīꝫ
veritas: nūc ſm ꝙ ipſi itelligunt ſunt fabule: ſicut illud
Eſa.7. Uirgo ꝯcipiet ⁊c. fuit vītas: ſed nūc q: ipſi dn̄t
adhuc h eē iplēdū ē fabuloſuꝫ. Itē mādata hoīuꝫ pn̄t
intelli nō q̄ ſūt ī lege moyſi: ſꝫ traditiōes ſenioꝝ. Mat.
15. Sed nūqd mādatis hoīuꝫ nō ē obediēdū? Rn̄deo
ꝙ ſic q̄ꝫdiu nō auertūt a vītate dei: ⁊ iō ſubdit. Auer/
ſantiū ſe a vītate. 2.thy.4. A veritate qdē auditū auer
tēt ⁊c. Silr̄ habeſ. Mat.15. Sine cā colūt me docētes
doctrias ⁊ mādata hoīuꝫ. Silr̄ dr̄ Mar.7. Uel dōꝫ ē
ꝙ mādata q̄ ſunt in lege dei ſunt ſcā mādata hoīum.
Quando

Quādo.n.ſeruant̄ in ſignū future veritatis ſunt man data dei: ſed q2 volūt ea ſeruare poſtq̄ corpus noſtrū mortuū eſt legi: ſunt mandata hominum. b

¶ Deīde cū dicit.(Oīa mūda ⁊c̄.) In ſpāli oſtēdit dictoꝝ rōnē.ſ. quō auertūt ſe a vitate. ⁊ quō dicūt fabulas ⁊ mādata hoīum: q2 eſt p̄cipue de diſcretiōe ciboꝝ ſʒ legē quā pſeudo qdā dicebāt eē ſeruādā. Et iō p̄mo oſtendit quō hi cibi hn̄t ſe ad bonos. Scḋo quō ad malos ibi.(Coīnquīnatis aūt ⁊c̄.) Dicit ḡ. Nō itendētes fabulas de cibis: q2 oīa.ſ.cibaria ſunt mūda. Sʒ ſfert. Ergo adulteriū eſt mūdū mūdis. Rn̄deo dōm eſt q2 nō. q2 ex hoc ipſo q2 adeſt īmundāt. Sʒ illa ſūt mūda mūdis q̄ de ſe nō īmundā Mat.15. Ea q̄ itraut ī os nō coīn

1 quīnant hoīem: ḡ oē q2 itrat ī os mūdum eſt. Sʒ duplex eſt obiectio. Una q2 Leui.11.dr̄ q2 qn̄ aliqḋ aīal nō rūīnat vel nō ſcindit vngulā eſt imūdū. Rn̄deo ſm Aug. cōtra fauſtū aliqd eſt īmūdū: vel ſm rei nāᷓm: vel ſm ſignificationē. puta ſi h̄ nomē ſtultus ſm ſe ſumat̄ iquātū eſt vox quedā: ſic nō eſt īmundū ſed bonū. Si vō ſʒ ſignificationē: q2 ſignificat defectū ſapie. ſic hʒ īmūdiciā. Actus aūt illius populi erant actus ꝓpheticí. Un̄ porcus ſm q2 res quedā nō eſt īmundus: ſed ſm q2 ſignificat hoīem voluptatibus ſe īuoluētē. Sʒ nūc veritate veniēte ceſſant ⁊ vtunt̄ cibis hoīes ſm ſuam nāᷓ. Alia q̄ſtio eſt q2 Act.15. mādauerūt apl̄i q2 abſtinerēt ſe a ſanguine ⁊ ſuffocato. ḡ vr̄ q2 nō ſit licitū hoc cōe

1 dere. nō ḡ oia mūda mūdis. Rn̄deo. aliqd credidit q2 illud mādatū itelligatur ad lr̄am: ⁊ q2 obliget vſq3 mō: vt apud grecos: ⁊ ēt aliq̄ apud latios. Aliq aūt dicūt q2 nō itelligit̄ ſm lr̄am ſed ſm myſteriū: vt p ſanguinē itelligāt homicidiū: ⁊ q̄ ſuffocato.i.oppſſiōe pauperū. Et hoc bonū eſt: ſʒ nō eſt tota rō p̄cepti: ⁊ iō dico q2 ad lr̄am eſt p̄ceptū ⁊ tn̄ nō obligamur. Quedā.n. ꝓhibent̄: q2 mala ſunt: ⁊ hec ſimplr̄ ſunt vitanda. Aliqua vero q̄ nō ſunt mala ſimplr̄: ſed pro tp̄e: ⁊ hec ſunt ſeruāda exiſtēte cā. Et hec apl̄i prohibuerūt: nō q2 mala ſm ſe: q2 Mat.15. dicit dn̄s cōtrariū. Sed rō erat: q2 cōuerſi erāt qdā ex iudeis. ⁊ qdā ex gētibus. Et iō oportebat ad hoc q2 vnus populus ex eis fieret: q2 vnꝰ ꝯdeſcēderet alius: vt iudeis. qbus abbominabile erat cōe

4 dere ſanguinē ⁊ ſuffocatū ꝯdeſcēderet̄. Et iō ad ſeruādā pacē iſtituerūt apl̄i hoc eſſe ſeruādū pro tp̄e illo.

¶ Deīde cū dicit.(Coīnquinatis ⁊c̄.) oñdit quō ſe habēt ad malos. Et circa hoc tria facit. q2 p̄mo oſtēdit h̄. Scḋo aſſignat cām ibi. Sed inquinate ⁊c̄. Tertio manifeſtat p ſignū ibi.(Confitent̄ ⁊c̄.) Dicit ergo. Cibi iſti mūdi ſunt mūdis: ſʒ ī mūdi coīnquinatis.i.his q habent

Ele/moſi nalſi delui eſt in munda

cōſciam coīnquīnatā. Ecc.13. Qui tetigerit picē inquinabit̄ ab ea ⁊c̄. ¶ Cum infidelibus.i.q habent malam fidem. Eſa.21. Qui īcredulus eſt īfidēliter agit. Sed nūqd facit peccatoꝛ ⁊ īfidelis īmundam elemoſynā. Dōʒ eſt q2 apl̄s nō ponit affirmatiuē: ſed negatiuē. Un̄ non dicit oīa: ſed nihil mūdū eis: q2 verū eſt: q2 nihil eis pfecte mūdū eſt: q2 nihil eſt mūdum ī actibus niſi ī finē debitū ordiatū ſit. iſti aūt ſunt extra finē. Sed nunqd aliqd eſt eis mūdū? Sic. Sed ꝯ: q2 oē qḋ nō eſt ex fide peccatū eſt. Dōm eſt q2 malū nunq̄ corrūpit totū bonū. Impoſſibile.n. eſt qn ī peccatore quolibet ſit aliqḋ bonū.ſ.nāᷓ ēt ī demonibus. qn̄ ergo peccatoꝛ facit aliqḋ ſm q2 eſt peccator ⁊ īfidelis: totū eſt peccatū ex radice. Sed ſi qd fac̄ ex pncipio alicuiꝰ boni qḋ hʒ: vt fidei iformis vel nāᷓe: nō eſt imūdū. Et iō ſignāter dicit. Coīnquinatis ⁊ īfidelibus.i.iquātū ſunt hmōi. Cōdēbāt .n.ꝯ cōſciam ⁊ errabāt ī fide. Et iō qḋ de nāᷓ ſua ē mūdū: fecerūt ſibi īmūdū. Cuiꝰ cā eſt: q2 cō actuū eoꝝ eſt īmūda.ſ. volūtas ⁊ ītellectus: q̄ ſunt ī eis dp̄rauati. Un̄

dicit. Sʒ inquinate ſunt eoꝝ. mēs.ſ. p īfidelitatē. ⁊ cōſciaʒ .ſ. p pcm̄. Baruch.3. Quid eſt iſrael q2 ī terra inimicorū es: īueteraſti ī terra aliēa: coīnquinatꝰ es cū mortuis ⁊c.

¶ Deīde cū dic̄.(Cōfitēt̄ ⁊c̄.) Oñdit fidē p ſignū. Si .n. aliqs dicat q2 eoꝝ dicta ſunt vera: imo q2 habēt fidē vniꝰ dei ⁊ cōfitent̄ eū: hoc excludit. Et p̄mo oñdit bonū qḋ erat ī eis.ſ. q2 confitent̄ ⁊c̄.ſ. labijs exterioribus. Eſa.29. Populus hic labijs me honorat: cor aūt eoꝝ lōge ē a me. Iere.12. Prope es tu ori eoꝝ: ⁊ lōge a renibꝰ eoꝝ. Scḋo oñdit defectū īteriorē. ⁊ p̄mo q̄tū ad p̄ſentia. Scḋo q̄tū ad futura ibi.(Incredibiles ⁊c̄.) Quo ad p̄ſentia: q2 negant eum factis. Qui.n. peccat iquātū eſt de ſe negat eū factis: q2 q confitet̄ deū: cōfitet̄: ⁊ 2
eius poteſtatē.ſ. q2 ē ei obediēdū. Et ideo ſi nō obedit peccādo negat factis: qḋ cōfitet̄ ore. Sʒ dicis. qcunq3 negat deū eſt īfidelis. Peccatores negāt deū factis. ergo ⁊c̄. Rn̄deo ſicut habēs ſciētiā ī vlī pōt errare ī particulari. ita habēs fidē ī vniuerſali. In particulari tamē agibili corrūpit̄ pp̄ corruptionē affectus. 1. tymo.5. Fidē negauit. ⁊ eſt īfideli deterioꝛ. Quomodo aūt ad futura deficiūt. Certe q2 nō ſolū negāt. ſed ſunt īdiſpoſiti ad redeūdū ad deū. Sunt.n. tria pp̄ que homo redditꝰ ad deū.ſ. dei gratia. Ro.5. Iuſtificati grā̄ ipſius ⁊c. Scḋʒ eſt fides. Act.15. Purificans fide corda eoꝝ ⁊c. Tertiū exercitiū boni operis. Ro.2. Factores legis iuſtificabunt̄. Hec tria excludit ab ipſis primo grām ibi.(Qꝛ abhomiabiles).i. nō accepti p grām. Scḋo fidē cum dicit. Incredibiles.i. non apti ad credendū. Ezec. 3
2. Increduli ⁊ ſubuerſores ſunt tecū. Tertio tertium: q2 ad omne opus bonū reprobi.i. reprobandi. Iere.6. Argentum reprobum vocate eos.

Dñs fidē ī vniūſali vlpt errarī in pticulari

CAP. II.

Tu aūt loquere que decent ſanā doctrinā. †Senes vt ſobrij ſint pudici prudētes. ſani in fide. in 2ᵃ 2ᵉ.
dilectione. in patiētia. Anus ſi q.60.
militer in habitu ſancto: nō criminatrices ar.3.
non multo vino ſeruientes: bene docentes
vt prudentiam doceant. †Adoleſcentulas 4
vt viros ſuos amēt. filios ſuos diligāt pru eph.
dentes. caſtas. ſobrias. domus curam ha 5.
bentes benignas. ſubditas viris ſuis: vt nō
blaſphemetur verbum dei. Iuuenes ſimili
ter hortare vt ſobrij ſint.

¶ Superius apl̄s īſtruxit tytū quales miniſtros iſtituat ad arcēdū hereticos. h̄ docet qdꝫ ipſe circa eos faciat. Et p̄ ꝓponit hoc ī generali. Scḋo diſtiguit p partes. ibi.(Senes ⁊c̄.) Dicit ḡ. Ita dixi q2 opʒ epiſcopos cōſtituere: ſed ne credas q2 tu ſis pp̄ hoc alicuius a cura

5 immo maioꝛ dʒ eſſe tibi ſollicitudo ad īſtruendū. Ideo tu aūt loquere que decent ſanā doctrinā.ſ. p que fides incorrupta edificat̄. Supra.1. Ut ſit potēs exhortari ī doctrina ſana ⁊ eos q cōtradicūt arguere ⁊c̄.

¶ Deīde oñdit idē per partes. Et p̄mo ponit̄ doctrina ſana cōtra pūerſitatē vite. Scḋo cōtra hereticos ⁊ errores ibi.(Stultas aūt queſtiones ⁊c̄.) ¶ Circa p̄ᵐ duo facit. q2 p̄ īſtruit ſingulas cōditiōes hoīuʒ. Scḋo generalr̄ oēs. Tertio cap. ibi.(Admone illos ⁊c̄.) Iterū p̄ᵒ in duas. q2 p̄ oñdit quō īſtruat liberos. 2ᵒ quō īſtruat ſeruos ibi.(Seruos ⁊c̄.) Itē p̄ oñdit quō īſtruat liberos verbo. Scḋo quō exēplo ibi.(In oībus teipſuʒ ⁊c̄.) ¶ Circa p̄ᵐ duo facit. q2 primo oſtēdit quō inſtruat ſenes. Secūdo quomodo doceat iuuenes ibi.(Ado

c leſcētulas ꝛc.)Itē pma in duas.q: pmo oſtēdit quō in-
ſtruat ſenes mares.Scōo quō an° ſeminas ibi.(An°
ꝛc.)Sciendū eſt aūt ꝙ q̄dā bona ſunt ad q̄ ſenectus
diſponit:q̄ prio ponit.Scōo quedā bona qbus ſenect°
cōtrariat:⁊ hec ſcōo ponit ibi.(Sani in fide ꝛc.)Inter
bona vero ad q̄ ſenectus diſponit.Unū eſt ɔtēptus de
lectationū.Aliud eſt pfectio ſapie ⁊ prudētie.Diſpōit
qdē ſenectus ad cōtēptū delectationū.Juuenū.n.cor
pa feruēt nāli calore ex quo cōcitat iuuentus ad dele-
ctatiōes corpales q̄ pcipue cōſiſtit in cibis ⁊ potibus
⁊ venereis.Sꝫ ad vitādū hec diſponit ſenect°.Senes
.n.ſunt mortificati.2.Reg.19.Nūqd vigēt ſenſus mei
ad diſcernēdū ſuaue vel amarū?ꝛc.Et iō dicit.Ut ſo-
brij ſint q̄tū ad cibos ⁊ potus:⁊ pudici q̄tū ad vene-
2 rea.Gen.18.Poſtq̄ cōſenui ⁊ dñs meus vetulus ē vo
luptati operā dabo.Sꝫ ſi ſenect°ad hoc diſponit q̄re h
monet?Rñdeo aliqñ ɔtingit ex magna pſeueritate ꝙ
ſenex reducit ad pueritiā pctī.Eſa.65.Puer centū an
norū morietur:⁊ peccator centū annorū maledictus erit.
Et duplex rō eſt q̄re h cōtingit.Aliter.n.h monet ſe-
nex aliter iuuenis.Juuenis.n.incitat ad hec ex inſtictu
paſſionis.ſed ſenex ex electiōe pp duo.Nullus.n.vult
eſſe ſine delectatiōibus.⁊ tāto plus appetit eas quāto
maiores moleſtias ſenſit.Senex aūt patit multa incō
moda ⁊ defectus nāe.Et iō qñ nō hꝫ ſpūales delecta-
tiones querit corpales.Scōa rō ē:q: iuuenis qñq; re-
frenātur p pudorē:ſenes aūt ſm pħm ſunt iuerecūdi:q:
3 ſunt antiq ⁊ multa expti.Juuenes aūt vani ⁊ verecū-
dabiles nāliter.Et iō refrenant:ſꝫ nō ſenes.❡ Itē ſe-
nectus diſponit ad prudētiā pp experimētū lōgi tpis
Job.12.In antiqs ē ſapia ⁊ i multo tpe prudētia.Ecc.
25.Quā ſpecioſa veteranis ſapia ⁊ glorioſus itellect°
⁊ cōſiliū.corona ſenū multa peritia ꝛc.Cōtingit tñ ali
qñ ſenē eē fatuū.Ecc.25.Senē fatuū ⁊ iſenſatū.Et h
eſt ex duobus ꝙ ſenex eſt fatuus.Prudētia.n.acgrit
p exercitiū.qñ g i iuuētute ſe i bonis nō occupāt ſunt i
ſenectute iprudētes.Ecc.25.Que in iuuētute tua nō
cōgregaſti quō iuenies ea in ſenectute tua.❡ Itē alia
rō eſt.q: in iuuētute qñq; affluūt voluptatibus ⁊ ma-
xime ſupfluitate ciborū.⁊ iō deſiccat eorū cerebrū.pro
4 uer.20.Luxurioſa res eſt vinū ⁊ tumultuoſa ebrietas
qcunq; his delectat nō erit ſapiēs ꝛc.
❡ Deinde ponit ea ad q̄ ɔtrariat ſenectus.⁊ pmū ē fides
2m dilectio.tertiū patiētia.Quātū ad pmū dicit.Sani
in fide.q: ſine ea ipoſſibile eſt placere deo.Heb.11.Sꝫ
ꝙ aliq nō ſunt ſani in fide maxie i aliquo nouo qd po-
nit ſenibus credēdū ɔtingit ex duobus.Primo q: ſe-
nes nō ſunt firmi i aliquo nouo pp cōſumptionē ſapie
⁊ iō nō credūt alijs Job.12.Et ſenes ſunt i nobis.Itē
q: nāle vitiū ſenū eſt ꝙ ſunt icredibiles:q: ſunt expti:
ſe ſepi°eſſe deceptos.Et iō loquunt ſemp cū forte vl fe
re aduerbijs tēperatiui modi ⁊ dubitatiui modi.Incre
5 dulitas aūt repugnat fidei.Eſa.21.Qui incredulus ē
infidel ter agit.Quātū ad ſcōꝫ dicit.In dilectione.⁊ h
ſō:q: plenitudo legis eſt dilectio.Et monet ad hoc pp
duo.Prio q: in ſenibus parū eſt amicitie:q: amor nu-
trit p cōuictū.Nullus aūt vult diu cōuiuere cū triſti-
bus.Senes aūt ſunt triſtes.et iō nō eſt diu cū eis ami-
citia.Itē q: ſenes dīligūt pp vtilitatē tm̄:ſicut iuuenes
pp delectabile.Senex.n.idiget ſuſtētatione.❡ Quā-
tū ad tertiū dicit.In patiētia.⁊ monet ad h pp tria.Pri
mo q: ſenes multa mala circūuenīūt.⁊ iō idiget patiē-
tia ɔ turbatiōes.Alia rō eſt.Senes.n.viuūt in memo
ria multorū.vñ ſemp dicūt antiqua.Juuenes aūt viuūt
in ſpe magnorū:⁊ ex h ſenes dupl̄r ad patiētiā mouent
pp bona.l.q̄ habuerūt ⁊ carēt eis.Vñ Boe.Sūma mi

ſeria eſt fuiſſe felicē.Tren.1.Recordata eſt hieruſalem d
dierū afflictionis ſue pparatiōis oiū deſiderabiliū ſuo
rū que habuerat a diebus antiqs ꝛc.Itē q: viuūt i me
moria cōtingit ꝙ aliq q modo eos deſpiciūt aliqñ fue
rūt peiores.⁊ iō turbant.Job.30.Nūc aūt deridēt me
iuniores tēpore quorū patres nō dignabar ponere cū
canibus meis.Tertia rō eſt;q: q̄to ſenex appropinq̄t
ad finē vite.tāto magis deſiderat viuere.Unde vidēs
ſe deficere magis triſtatur.
❡ Deinde cū dicit.(Anus ꝛc.)docet qualr vetule in-
ſtruant.Et p docet q̄liter inſtruant i vita.Scōo in do
ctria.Itē p qualr in habitu.Scōo qualr in victu.Ter
tio quō in verbo.Quātū ad pm̄ dicit.In habitu ſancto 2
.i.carētes laſciuia ⁊ pōpa.Et hoc ɔuenit oī mulieri.pe
Pe.3.Quarū ſit nō extrinſecus capilatura aut circū-
datio auri aut indumēti veſtimētorūq; cultus ꝛc.pe.
Tymo.2.Similiter ⁊ mulieres in habitu ornato cum
verecūdia ⁊ ſobrietate ornātes ſe nō in tortis crinibus
aut auro.aut margaritis.vel veſte pcioſa ꝛc.Sꝫ ſpāli-
ter anus hoc ſeruare debēt:q: iuuencularū eſt pp viros
ſuos modeſte ſe ornare:qd intelligit ſimpliciter de oī
motu corporis.Ecc.19.Amictus corporis:⁊ riſus dentiū
⁊ ingreſſus hoīs enūciant de illo.❡ Quantū ad ſcōꝫ
dicit.Nō criminatrices.Duo.n.ſunt in ſene.Unū qd
cōe eſt oībus ſenibus.l.ꝙ ſunt ſuſpicioſi:q: viderunt
multa mala que ſilr preſumūt de alijs.Itē in mulieri-
bus ſpāliter ſunt zelotipe ⁊ vtrūq; cōtingit in vetulis: 3
q: rōne etatis ē ſuſpitioſa.rōne ſexus ē zelotipia.Eccl.
26.In muliere zelotipia flagellū lingue oībus cōicās.
Et iō.Nō criminatrices.❡ Quātū ad cōuictū dicit.
Nō multo vino ſeruiētes.⁊ de viris dic.Ut ſobrij ſint.
Et dicit.Nō multo:q: qñq; vtunt eo pp frigiditatem
eorū.❡ Quātū ad doctrinā dicit.Bene docētes.Con
tra.pe Cor.14.Mulieres in eccleſijs taceāt nō.n.pmit
tit eis loq:ſed ſubditas eſſe ꝛc.pe Tymo.2.Mulier in
ſilētio diſcat cū omni ſubiectione.Docere aūt mulieri
nō pmitto ꝛc.Rñdeo.Dōm eſt ꝙ doctrina publica:q̄
fit in populo interdicit mulieri:ſed priuata:qua q̄s fa
milia docet ei cōcedit.Prouer .31.Viſio qua erudiuit 4
eū mater ſua.⁊ puer.4.Nā ⁊ ego filius fui prīs mei te
nellus ⁊ vnigenitus corā matre mea ⁊ docebat me at-
q; dicebat ꝛc.Et bñ dicit.Ut prudētiā doceāt magis
ad anus q̄ ad viros:q: qñq; docēt fabulas aniles ma
gis q̄ pficuas:⁊ ēt q: magis ipe ɔuerſat cū pueris ⁊ cūſa
❡ Deīde cū dic.(Adoleſcētulas ꝛc.) (milia q̄ viri.
oñdit qualr iſtituat iuuenes.Et p oſtēdit q̄lr inſtruat
iuuenes feminas.Scōo qualiter matres iuuenes ibi.
(Juuenes ſimiliter ꝛc.)itē pe in tres.q: pmo oſtēdit q̄
liter ſe habeāt ad pſonas coniunctas.Scōo ad ſeipſas.
Tertio ad ſubiectos.Quātū ad pmū dicit.Ut viros
ꝛc.Viro.n.debet amor.Prouer.12.Mulier diligēs co
rona eſt viro ſuo ꝛc.Ecc.25.In tribus beneplacitū eſt
ſpiritui meo ꝛc.Et infra.Vir ⁊ mulier bñ ſibi ɔſentiē- 5
tes.Vel ſic.vt prudēt.ſ docēāt adoleſcētulas:⁊ viros
ꝛc.Sed pma expoſitio eſt melior.⁊ filios diligāt:hoc
eſt nāle.Eſa.49.Nunqd pōt mulier obliuiſci infantē
ſuū:vt nō miſereat filio veteri ſui ꝛc.Et nota ꝙ dicit:
vt viros ament ⁊ filios diligant:vt ſit amor ad viros
⁊ ad filios dilectio.q: ad viros eſt amor feruētior:ſꝫ ad
filios naturalior.❡ Sed q̄tū ad ſeipſas tria dič.Unū
quo ad rōnē.ſ.prudētes.Prouer.19.Domus ⁊ diuitie
dant a parētibus:a dño aūt proprie vxor prudētes.Et
hoc neceſſariū eſt q: iuuētus eaꝝ ⁊ ſexus cōtrariatur
prudētie.Aliud eſt q̄tū ad cōcupiſcibilē.ſ.cū dicit.Ca
ſtas.Tertiū vero quātū ad iraſcibilē cū dicit.Sobrias
Ecc.26.Gratia ſuper gratiā mulier ſancta ⁊ pudorata

Sed

b a ¶ Sed q̄ꝫtum ad ſubiectos. Primo ponit curā eoꝝ.
Scd̄o modū. Tertio rōnē aſſignat. De p̄mo dic̄. (Do-
mus ⁊c̄.) Prouer. 14. Sapiēs mulier edificat domum
ſuā: inſipiēs ꝯſtructā quoq; deſtruet manibus. In
cura aūt ſunt duo obſeruāda mulieri: ſūt. n. vt plurimū
iracūde. Eccl. 25. Nō eſt ira ſup irā mulieꝝ. Et iō dicit.
(Benignas). Quaſi dicat Cū mā̄ſuetudine regnent.
Aliud eſt q2 qn̄ mulier ptātē hꝫ nitit̄ in ꝯriū viro ſuo.
Eccl. 25. Mulier ſi p̄matū hēat ꝯria eſt viro ſuo. Un̄
dr̄ Gen̄. 3. Sub viri ptāte eris ⁊ ipſe dn̄abit̄ tui. Et h̄ iō
vt nō blaſphemet̄ verbū dei. i. nō detis occaſionē blaſ-
phemādi ⁊c̄. Et oīa hec notant̄ Tob. 10. Ubi dr̄ ꝙ ra-
guel ⁊ ſara monuerūt filiam ſuā honorare ſoceros: dili-
a gere maritū: regere familiam: gubernare domum: ⁊ ſe
ipſam irreprehenſibilem exhibere.
¶ Cōſequēter oſtēdit qualiter doceat mares iuuenes
. ſ. vt ſobrij ſint quod repetit: q2 ebrietas eſt principiuꝫ
vitioꝝ. 1. Pe. 5. Sobrij eſtote ⁊c̄. Lectio. II.

In oībus teipm̄ prebe exēplū
bonoꝝ opeꝝ in doctrīa: in ite-
gritate in grauitate. Uerbū ſa-
nū irrep̄hēſibile: vt his q ex ad
Eph. uerſo eſt vereat̄ nihil hn̄s malū dicere d̄ no
6. bis. †Seruos dn̄is ſuis ſubditos eſſe: in oī
bus placentes: nō ꝯdicentes: nō fraudan-
tes: ſed in oībus fidem bonā oñdentes: vt
doctrinā ſaluatoris nr̄i dei ornēt in oībus.

¶ Supra apl̄s tytum docuit de qbus inſtruat ſubdi-
tos liberos. Et q2 nō tm̄ ꝟba p̄ſunt: ſꝫ ēt exēpla: iō do
cet vt ſe exēplū p̄beat. Pmo gn̄alr. Scd̄o ſpālr ibi. (In
doctrina ⁊c̄.) Tertio rōnē huius aſſignat ibi. (Ut is q
ex ⁊c̄.) Dicit ḡ. Q2 etate iuuenis es p̄be te in exemplū
oībus bonoꝝ opeꝝ. Prelatus. n. dꝫ eſſe q̄ſi forma exi-
ſtens diſcipulis. p̄me Corin. 11. Imitatores mei eſtote
ſicut ⁊ ego xp̄i. Jo. 13. Exēplum dedi vobis ⁊c̄.
¶ Deinde cū dicit. (In domo ⁊c̄.) Ponit ſpālia ī qb⁹
dꝫ ſe p̄bere exēplū: ⁊ p̄mo oñdit qs dēat eſſe eius act⁹
. ſ. in doctrina. Un̄ dicit. (In doctrina). Hoc. n. eſt ꝓpri
um p̄lati. Jere. 3. Dabo vobis paſtores iuxta cor meuꝫ
4 ⁊ paſcent vos ſcia ⁊ doctrīa. Et q2 hēat alios ep̄os ſub
ſe: vt dr̄ ſupra. 1. Ep̄os ꝯſtituas ⁊c̄. Iō dꝫ alios docēdo-
ris exēplū doctrine p̄bere. 1. thy. 4. Attende tibi ⁊ do-
ctrine. Itē mōet eū q̄ꝫtū ad vitā: ⁊ p̄mo declinare a ma
lo. Eſa. 1. Quieſcite agere puerſe: ⁊ iō dicit. In integri-
tate p incorruptionē: ſicut. n. corpus pdit integritateꝫ
p corruptionē membroꝝ ſuoꝝ: ita aīa p corruptioneꝫ
pctī. In p̄lato aūt eſt integritas ſēſus: p prudentiā: af
fectus p charitatē: corpis p caſtitatem. 1. Theſ. vlt. In
teger ſpūs veſter ⁊ aīa ⁊ corpus ſine q̄rela in aduentu
dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ſeruet̄. Scd̄o ꝙ ſit grauis q̄ꝫtū ad bōa
q̄ cū charitate ſiunt. Graue aūt duo hꝫ: vnū q2 deſcen
dit: ⁊ ſm̄ hoc vituperat̄. p̄s. Filij hoīuꝫ vſq; quo graui
5 corde ⁊c̄. Aliud eſt ꝙ eſt ſtabile ⁊ firmū. Et iō illi dicū
tur graues q nō de facili mouent̄ a bono ⁊ hoc cōmē
dat̄. p̄s. In pp̄lo graui laudabo te. Et ad h̄ inducit eū.
Proue. 17. Nō decet principem labium mentiens:
¶ Deinde oñdit q̄lis dꝫ eē eius doctrina ⁊ ꝟbū. Et di
cit ꝙ dꝫ eē ſanū. i. nō corruptū falſitate. 2. thy. 1. Formā
habe ſanoꝝ ꝟboꝝ q̄ a me audiſti in fide ⁊c̄. ¶ Itē q̄ꝫ
tum ad modū cuꝫ dicit. (Irrep̄henſibile). i. vt ꝓferat̄
tp̄e ſuo ⁊ cū oī decentia ⁊ ꝓuocatione ad correptionē.
Eccl. 20. Ex ore fatui reprobat̄ parabola. Nō. n. dicet
illā i tp̄e ſuo. Finis āt doctrie ē vt is q ⁊c̄. Q, 9. Si oēs

b bū ſe hēant. ſ. p̄lati ⁊ ſubditi: aduerſarij nō p̄ſit vobis no
cere. 1. Pe. 2. Sic eſt voluntas dei vt bn̄faciētes obmu
teſcere faciatis imprudentiū hoīum ignorantiā. 1. ti. 5.
Nullam occaſionē dare aduerſario maledicti gratia.
¶ Deinc cū dicit. (Seruos ⁊c̄.) Docet qualr inſtruat
ſeruos. Et p̄mo facit h̄. Scd̄o eius rōneꝫ aſſignat ibi.
(Apparuit ⁊c̄.) Circa p̄mū tria facit: q2 p̄mo inducit ſer-
uos ad ſubiectionē. Scd̄o determiat modum eius ibi.
(In oībus ⁊c̄.) Tertio oñdit neceſſitatē doctrine hui⁹
ibi. (Ut doctrinā ⁊c̄.) Dic̄ ḡ. Admone ſeruos ⁊c̄. 1. Pe
tri. 2. Serui ſubditi eſtote in oī timore dn̄is non tm̄ bo
nis ⁊ modeſtis: ſed ⁊ diſcolis ⁊c̄. Col. 3. Serui obedite
p oīa dn̄is carnalibus nō ad oculū ſeruientes ⁊c̄. Ideꝫ
dicit. Eph. 6. Et quare monet h̄ tā freq̄nter apl̄s? R̄n̄
deo. Nō ſine cā. Hereſis. n. icepit apud iudeos ꝙ ſerui 2
dei nō deberēt ſeruire hoībus: ⁊ ex hoc ēt deriuatū eſt
in pp̄lo xp̄iano ꝙ dixerunt ꝙ p xp̄m filij dei facti non
deberent eē ſerui hoīum. Sed xp̄s p fidē nō venit tol-
lere ordinē iuſtitie: imo p fidē xp̄i iuſtitia ſeruat̄. Ro. 3.
Iuſtitia aūt facit alios alijs ſubdi. Sed ſeruitus hmōi
eſt q̄ꝫtū ad corpus. Nā p xp̄m nūc liberamur a ſeruitu
te q̄ꝫtū ad aīam: ſed nō a corruptione corpis: ſed in fu-
turo liberabimur ēt a corruptione ⁊ ſeruitute corpali.
1. Cor. 15. Cū tradiderit regnū deo ⁊ prī ⁊c̄. Sed ꝙ dic̄
in oībus pōt referri p̄mo ad hoc ꝙ dicit ſubditos: vt ī
telligat̄ in oībus. ſ. ad q̄ ſe extendit ius dn̄atiue ptātis.
Uel ad hoc ꝙ dicit. Placētes. Dꝫ. n. eē ſubiectio. Pmo
vt ſeruiāt ſine offenſione nō cū murmure ⁊ tarditate. 3
Col. 1. Per oīa placentes deo. 1. Cor. 10. Ego p oīa oīb⁹
placeo. Cōtra Gal. 1. Si hoībus placerē xp̄i ſeru⁹ non
eſſem ⁊c̄. R̄n̄deo. Placere hoī pp ip̄m eſt vitupabile:
ſꝫ pp deū ē laudabile. Scd̄o vt ſint ſine repugnātia: iō
dicit. (Non ꝯdicentes). Eccl. 4. Nō ꝯdicas ꝟbo veri
tatis ⁊c̄. Tertio ſine fraude. Un̄ dic̄. (Nō fraudātes).
Ubi vnū rēouet ⁊ alteꝝ aſtruit. Remouet fraudē. Ser
uis. n. cōmittunt̄ bona dn̄oꝝ. Luc. 19. Tradidit eis bo
na ſua. Aſtruit in oībus bonitatē. Et iō dicit. (Sed in
oībus ⁊c̄.) Sed quo fine ſunt hec fiēda? Nō qdem pp
terrenū fauorē: ſed pp gloriā dei. Un̄ dicit. (Ut doctri-
nam ⁊c̄.) Glo. Ornamentū doctoris eſt honeſta vita di
ſcipuli ſicut ſanitas infirmi eſt laus medici. Doctor cu 4
rator eſt aīarum. Si ergo nos oſtendimus bona opera
laudat̄ doctrina xp̄i. Eſa. 52. Iugiter tota die nomē me
um blaſphematur. Math. 5. Ut videant opera veſtra
bona ⁊c̄. Lectio. III.

Apparuit. n. gr̄a dei ⁊ ſaluato-
ris nr̄i oībus hoībus erudiēs
nos: vt abnegātes ipietatem ⁊
ſclaria deſideria: ſobrie: iuſte:
⁊ pie viuamus in hoc ſc̄lo: †expectātes bea
tā ſpem ⁊ aduentū glie magni dei ⁊ ſaluato
ris nr̄i ieſu xp̄i: †q dedit ſemetipꝫ p nobis: 5
vt nos redimeret ab oī iniqtate: ⁊ mūdaret pſal.
ſibi pp̄lm acceptabilē ſectatorē bonoꝝ ope 146.
rum. Hec loquere ⁊ exhortare: ⁊ argue cū mat.
omni imperio. Nemo te contemnat. 26.
¶ Supra apl̄s inſtruxit titū qualr̄ doceret ſeruos ⁊ li-
beros ⁊ ꝯcluſit q̄ſi rōnem: vt. ſ. doctrina xp̄i ornaret̄: h̄
aſſignās plenā rōnē dictoꝝ exponit qd̄ dixit p bonam
ꝯuerſationē. Et p̄mo p̄mittit grām ⁊ doctrinā xp̄i. Se
cūdo iducit eū ad gr̄e p̄dicationē ibi. (Hec loqre ⁊c̄.)
Itē p̄mo ꝓponit gr̄e appitionē. Scd̄o eius inſtructio-
nē ibi. (Erudiēs nos ⁊c̄.) Tertio eius opationem ibi.

c (Qui dedit ⁊c̄.)Sciendū est aūt ꝙ grā īportat mīaꝫ:
q꜠ grā est de eo qḋ gratis daꝛ:⁊ qḋ gratis daꝛ hoc mi
ſericorditer daꝛ. Miſericordia aūt ſemꝑ in deo fuit:tñ
olim circa hoīes latebat.ps. Dñe in celo mīa tua ⁊c̄.
Añ xp̄m.n.oēs q̄ntūcūq꜠ eſſent iuſti erāt ſub dāṅatio-
ne:ſed xp̄o filio dei carnē aſſumente apparuit grā.p̄ ti
mo.3. Et manifeſte magnū ē pietatis ſacrm̄ qḋ mani-
feſtatū eſt in carne ⁊c̄.ps. Qui ſedes ſuꝑ cherubin ma
nifeſtare ⁊c̄. Sed q̄ꝫ to q̄s ē potētior tāto eius grā ma
gis deſideraꝛ. Uñ grā dei deſiderāda eſt. Et h̄ ē qḋ di-
cit.(Grā dei). Itē eſt ad ſaluādū. Uñ dicit.(Et ſalua-
2 toris nr̄i). Eſa.51. Salus aūt mea i ſempiternuꝫ erit ⁊c̄.
Hec aūt grā nō ꝓponiꝛ vni ſolūmō pplo iudeoꝝ ſicut
olim:ſed oībus hoībus. Eſa. 40. Uidebit oīs caro pa-
riter qḋ os dñi locutū ē. Eſa.52. Et videbūt oēs fines
terre ſalutarꝛ dei nr̄i.1.thy.2. Uult oēs hoīes ſaluos fie
ri ⁊c̄. Et pōt dici ꝙ in natiuitate xp̄i apparuit hec grā
dupl̄r. Uno mō:⁊ p̄ q꜠ p maximā dei grām datus ē no
bis. Uñ eius ꝯceptio cū ſit opatio toti⁹ trinitatis attri-
buiꝛ tñ ſpālr ſpūiſcō q eſt pn̄ grāꝝ. Et hec grā appa-
ruit oībus hoībus ⁊ ſpālr hoī xp̄o. Jo.1. Plenū grē ⁊ veri-
tatis. Ex hac grā.2° eſt ꝯſecuta inſtructio hūane gn̄is:q꜠
añ xp̄m fuit mūdus in ignorātia ⁊ hr̄ſi. Eſa.9. Pplus
q ambulabat in tenebris vidit lucē magnā. Uñ dicit.
3 (Erudiens nos).ſ.ſicut hō erudit filiū. ¶ De duob⁹
aūt erudiuit nos:q꜠ duo neċia ſunt hoī.ſ.bonū opus ⁊
recta intētio. Pmo oſtēdit qūo xp̄s nos de p̄ erudiuit.
Scḋo de 2° ibi.(Expectātes ⁊c̄.) Dicit ḡ. Ut abnegā-
tes ⁊c̄. Nōndū eſt ḡ ꝙ dicit īpietatē ⁊ ſclaria deſideria
q꜠ oīa pctā vel ꝯſiſtunt in his q̄ ſunt directe ꝯ deū que
dnr̄ pctā īpietatis. Pietas.n.ꝓprie eſt:ſꝫ quā colimus
parentes ⁊ p̄riam:ſꝫ q꜠ deus eſt p̄ncipalis pr̄ nr̄:iō ꝑti
net ad cultū dei pietas. Job.28. Scḋꝫ aliā l̄rāꝫ vbi nos
hēmus ſic. Ecce timor dñi ipſa ē ſapia. Ecce pietas ipa
eſt ſapia ⁊c̄. Et iō pctā ꝯ deū dnr̄ eſſe īpietates. Rom.1.
4 Reuelaꝛ.n.ira dei de celo ſuꝑ oēm īpietateꝫ ⁊c̄. Et ibi
loqꝛ de ydolatria. Uel ꝯſiſtūt i abuſu tpaliū ⁊ hec ſūt
ſclaria deſideria. Eſt ēt ſclm ſpaciū mēſurās pio dū re-
rum. Uñ p ſclaria intelliguntꝛ res ſeculares ⁊ oīa pctā
que in ꝓrimum cōmittuntꝛ vel in ſe per earū abuſum.
¶ Deinde cū dicit.(Sobrie ⁊c̄.) Oñdit q̄d boni facia-
mus. Et dicit.(Sobrie). Quātū ad ſe:iuſte ad ꝓriuꝫ:
pie ad deū. Sobrie ad ſe ḡſſi mēſurate. Brla.n. mēſura
ē ⁊ h̄ ē ſi hō cū mēſura rōis vtaꝛ exterioꝛib⁹ reb⁹ ⁊ ꝓpri
is paſſiōib⁹. Uñ ſobrietas accipiꝛ ꝓ q̄lꝫ menſuratō vſu
reꝝ exterioꝝ ⁊ extriſecaꝝ paſſionū. Sap.8. Sobrieta
tē.n.⁊ ſapiaꝫ docet ⁊ iuſtitiā ⁊ v̄tutē q̄bus nihil vtili⁹ ē
ī vita hoīb⁹. Juſte ad ꝓrimū.ps. Juſtus dñs ⁊ iuſtitiā
dilexit ⁊c̄. Pie ad deū.1.thy.4. Exerce te ad pietatem.
¶ Deinde cū dicit.(Expectantes ⁊c̄.) Inſtruit eū de
5 fine q ꝯſiſtit in duob⁹.ſ.in glīa aīe i morte. Alius i glīa
corpis in aduētu xp̄i. Jo.5. Uenit hora in q̄ oēs q i mo
numētis ſunt audiēt vocē filij dei ⁊c. Quātū ad p̄m di-
cit.(Expectātes ⁊c.) Cōtra illos q ponūt finē hoīs in
actu virtutū in hac vita. Sꝫ h̄ nō eſt veꝝ:q꜠ ⁊ ſi ſobrie
⁊ pie ⁊ iuſte viuamus adhuc ſumus expectātes. Job.
7.⁊.14. Sicut mercenarij dies eius. Eſa.30. Bti oēs q
expectāt eū:⁊ iō dicit. Expectātes btām ſpem qḋ pōt i
telligi dupl̄r. Uel q꜠ eſt ſpes de btitudine. Uel q꜠ expe
ctatio facit ipſos btōs. ¶ Quātū ad 2m̄ dicit.(Et aduē
tū ⁊c.).ſ.p quē reſurgēt corpa nr̄a. Qui.n. diligit ami
cū cū deſiderio expectat eū.2.thy.4. Nō ſolū aūt mi-
hi:ſꝫ ⁊ his q diligūt aduētū eius. Lu.12. Uos ſiles hoī
bus expectātibus dñm ſuū. Et dicit.(Aduētū glorie)
q꜠ p̄mus fuit hūilitatis. Phl.2. Humiliauit ſemetipm
⁊c. Mat.11. Diſcite a me:q꜠ mitis ſum ⁊ hūilis corde.

d Et ille erit glorie:q꜠ ſua diuinitas oībus inoteſcet. Luc.
21. Et tūc videbūt filiū hoīs venientē i nubibus cū ptā-
te magna ⁊ maieſtate:⁊ dicit.(Magni dei): ꝯ errorē q
dixit filiū nō eq̄lem pr̄i. Et bñ magnus:q꜠ dr̄ Rom.9.
Qui eſt ſuꝑ oīa de⁹ bñdict⁹ i ſcla.1.Jo.vlti. Ut ſim⁹ i vo
filio ei⁹ ⁊c̄. Itē ē ſaluator.1.thy.2. Hoc.n.bonū ē ⁊ acce
ptū corā ſaluatore nr̄o dō:q oēs hoīes vult ſaluos fieri
⁊c̄. Q꜠ ad hoc venit ⁊ hoc iportat nomē eius. Mat.1.
Ipſe.n.ſaluū faciet ppl̄ꝫ ſuū a pctis eoꝝ. Et addit xp̄i
.ſ.q eſt vnctus i quo intelligiꝛ vnio diuinitatis ad hu-
manitatē. Aliq.n.dnr̄ vniti:ſed nō ita ꝙ hēant eſſenti
am diuinitatis eis vnitā:ſed q꜠ ꝑticipāt eius aliqd:ſed
xp̄o eſt vnita diuinitas ps. Unxit te deus deus tu⁹ ⁊c̄.
2 ¶ Deinde cū dicit.(Qui dedit ⁊c.) Oſtēdiꝛ opū grē.
Et p̄ oñdit bñficiū grē paſſiōis eius. Scḋo paſſionis
fructū ibi.(Ut nos redimeret ⁊c.) Dicit ḡ dico ꝙ ē nr̄
ſaluator:⁊ qūo:q꜠ dedit ſe ⁊c. Eph.5. Ambulate in di
lectione:ſic̄ ⁊ xp̄s dilexit nos ⁊ tradidit ſemetipꝫ p no
bis oblationē ⁊ hoſtiā deo ⁊c. Fruct⁹ eius dr̄ liberatio
⁊ ſcificatio. Liberatio cū dicit.(Ut nos redimeret ab oī
iniqtate). Jo.8. Qui facit pctm̄ ſeru⁹ ē pcti. Prim⁹.n.
hō ex pctō ſuo redact⁹ ē in ſeruitutē pcti:ex q̄ ſeruitute
inclinabaꝛ ad aliḋ pctm̄:ſed xp̄s ſatiſfecit p ſuā paſſio
nē:⁊ iō ſumus redēpti a ſeruitute. Eſa.43. Noli time-
re:q꜠ redemi te ⁊c. Et nō ſolū ab originali:ſed ab oīb⁹
q̄ q̄s ſua volūtate ſupaddidit. ¶ Scificatio i bono po
3 niꝛ cū dicit.(Ut mūdaret ⁊c.)i. vt ſcificaret pplꝫ:ſic.ſ.
vt eſſem⁹ pplſ eius.i.ei ꝯſecratus. Qui aliqñ nō pplſ
eius.nūc aūt pplſ eius ⁊c̄. Oſee.1.⁊ Ro.9. Acceptabi-
lē.ſ.deo p rectā fidē ⁊ intētionē. Puer.14. Accept⁹ ē re-
gi miniſter itelligēs. Uel acceptabilē.i. peculiarē. Deut.
7. Te elegit dñs deus tu⁹ vt ſis ei pplſ peculiaris ⁊c̄.
Sed opꝫ ēt ꝙ eīs ſint opa bona. Uñ dicit.(Sectatoreꝫ
bonoꝝ opeꝝ). Ro.13. Bonū fac ⁊ habebis laudem ex
illa. Gal.6. Bonum aūt facientes non deficiamus.
¶ Deinde cū dicit.(Hec loq̄re ⁊c.) inducit eū ad p̄di-
cationē grē. Et circa h̄ duo facit: Q꜠ p̄mo hortaꝛ euꝫ
ad p̄dicādū. Scḋo inſtruit p̄dicādi modū ibi.(Cuꝫ oī
⁊c̄.) Dicit ḡ. Loq̄re ſpectātia ad credēda:exhortare ad
4 agēda.1.theſ.2. Exhortatio nr̄a ñ de errore:neq꜠ de imū
dicia:neq꜠ in dolo ⁊c̄. ¶ Argue male agētes.1. thy.5.
Peccantes corā oībus argue ⁊c. Et h̄ cū oī īpio.i.cuꝫ
auctoritate:q꜠ loqꝛ vt inſtrm̄ vel miniſter dei:⁊ iō cuꝫ fi
ducia diuine auctoritatis. Eſt tñ loquēdū in exhortan
do qñq꜠ cū p̄ce ꝯſiderādo infirmitatē ꝓpriā. Puer.18.
Cū obſecrationibus loqꝛ paup. Qñq꜠ cū impio ꝯſide
rando auc̄tatē cōmiſſam.2.Cor.vlt. An⁹ experimētū q̄ri
tis eius q in me loqꝛ xp̄s. Uel cū māſuetudine ad bo-
nos:cū auſteritate ad obſtinatos:hꝫ aūt moneri vt cū
īpio arguat:q꜠ natr̄ fuit mitis.1. Thy.4. Nemo ado-
leſcentiam tuā contemnat. CAP. III.

ADmone illos principib⁹ ⁊ ptā
5 tibus ſubditos eē:dicto obedi-
re:ad oē opus bonuꝫ paratos
eſſe. Neminē blaſphemare nō
litigioſos eſſe:ſed modeſtos:omnē oñden Ro.
tes manſuetudinē ad oēs hoīes. Eramus 12.
enim aliqñ ⁊ nos inſipiētes ⁊ increduli:er-
rātes:ſeruientes ꝯſiderijs ⁊ voluptatibus p̄⁹ 2ᵉ.
varijs:in malitia ⁊ inuidia agentes:odibi q.98.
les:odientes inuicē. Cū aūt benignitas:⁊ ar.4.
humanitas apparuit ſaluatoris nr̄i dei:nō ⁊pſal.
ex operibus iuſtitie que fecimus nos:ſꝫ ſꝫ 4.
miſericordiam

a miſericordiam ſuam ſaluos nos fecit p lauacrum regenerationis ꝛ renouatōis ſpūſ ſancti: quē effudit in nos abūde per ieſum xp̄m ſaluatorem noſtrum: vt iuſtificati gr̄a ipſius heredes ſimus ſm̄ ſpem vite eterne. **Fidelis ſermo eſt. Et de his volo te confirmare vt curent bonis operibus preeſſe qui credūt deo. Hec ſunt bona ꝛ vtilia hoībus.**

¶ Supra apl̄s poſuit particulares admonitiones ptinentes ad ſingulos ſtatus: hic pōit gn̄ales ad oēs. Et p̄mo ponit ipſas. Scđo rōnem ipſaꝝ ibi.(Eram⁹ ꝛc̄.)
2 Tertio inducit titū ad vtroꝛūq̧ p̄dicationē ibi.(Et de his volo te ꝛc̄.) Circa p̄ᵐ duo facit: q: p̄mo monet oēs q̄lr ſe hēant ad ſupiores. Scđo q̄ꝰ ad eq̄les ibi.(Neminē blaſphemare ꝛc̄.) Itē p̄ma in duas: q: p̄mo oſtēdit q̧ ſupioribus debēt ſubditi reuerētiā ſubiectionis. Scđo obediētiā iuſſiōis ibi.(Dico obedire ꝛc̄.) Dic̄ g̃: dixi de quo moneas p̄dictos: ſed admone illos. i. oēs p̄ncipibus. i. maioribus. ſ. regibus ꝛ hm̄ōi: ꝛ ptātib⁹. i. aliis officialibus ꝛc̄. i. Pe. 2. Subiecti eſtote oī hūane creature pp̄ deū ſiue regi tāq̄̃ p̄cellēti: ſiue ducibus tāquā ab eo miſſis ꝛc̄. Ro. 13. Ois aīa ptātib⁹ ſublimioꝛib⁹ ſubdita ſit. Et hec monitio nec̄ia eſt p̄ ad tollendū errorē circa iudeos: q dicūt nō eē obediendū mādatis hoīuꝫ. Scđo vt nullā ingētidiuē facerēt in eccl̄ia. Tertio tenent ad obediētiā iuſſionis.
3 Heb. viii. Obedire p̄poſitis v̄ris ꝛ ſubiacete eis ꝛc̄. Et dicit. Dicto. i. ad ſolū v̄bū p̄ſidis. i. Reg. 15. Melior eſt. n. obediētia q̄̃ victime ꝛc̄. 2. theſ. 3. Si q̄s nō obedierit v̄bo n̄ro p epl̄aꝫ hūc notate ꝛc̄. Nō ſolū āt eſt nec̄ia p̄mptitudo: ſed diſcretio: vñ dicit: ad oē opus bonū: alioqn nō eſſet obediēdū. Tūc. n. magis deo obediendū eſt: quo maior eſt. Act. 4. Si iuſtū eſt in ꝯſpectu dei vos potius audire q̄̃ deū iudicate. Vñ milites nō tenent obedire in bello iniuſto.

¶ Deinde cū dicit.(Neminē ꝛc̄.) Oſtēdit qualr ſe habeant eq̄les. Et p̄mo quo ad vitationē mali. Scđo q̄ ad operationē boni ibi.(Sed modeſtos ꝛc̄.) Monet āt eos ſpālr de verbis: q: i p̄mitiua eccl̄ia pauci peccabāt factis. Verbis aūt aliq̄s peccat p̄mo ꝯ pſonā eius ſi ei
4 impropia inferat. Vñ dicit.(Neminē blaſphemare ꝛc̄.) Sed ꝯ: q: blaſphemia eſt relatio crimīs in deū. Nō g̃ eſt blaſphemia in ꝓximū. Rñdeo in q̄̃tū dilectio ꝓximi refert in dilectionē dei: ꝛ honor ꝓximi i honorem dei: ſic ꝛ eius impropiū eſt in deū. Sumit g̃ h̄ blaſphemare p qualꝫ maledictione occulta vel manifeſta. ſcđe Pe. 2. Sectas nō metuūt introducere: blaſphemātes. Scđo q̄s peccat ꝯ res exteriores. Et iđ dicit.(Nō litigioſos eſſe). Vbi ē ſciēdū q̧ tria ſunt gn̄a hoīuꝫ. Quidam eoꝝ ſunt virtuoſi ꝛ duo vitioſi. Quidā. n. oīb⁹ verbis auditis in nullo ꝯtriſtāt: ꝛ hi ſunt adulatores. Et q̄dā oī v̄bo reſiſtūt: ꝛ hi litigioſi ſunt. Cōtra hos loq̄t hic. Jō or. 2. Thy. 2. Seruū aūt dn̄i nō oꝫ litigare: ſed manſuetū eē ad oēs ꝛc̄. Prouer. 20. Honor eſt hoī: q ſe
5 ſeparat a ꝯtentionib⁹ ꝛc̄. Sed mediū tenēs vt q̄nq̧ delectet verbis: q̄nq̧ contriſtet eſt virtuoſus. ſcđe Cor. 2. Si contriſtaui vos in epiſtola nō me penitet ꝛc̄.

¶ Deinde cū dicit.(Sed modeſtos ꝛc̄.) Oñdit quō ſe habeant in operatione boni: ꝛ p̄mo in exterioribus actibus dicēs.(Sed modeſtos ꝛc̄.) Eſt aūt modeſtia virtus p quā aliq̄s in oībus exterioribus moderat: vt nō offendat cuiuſq̧ aſpectū. Phi. 4. Modeſtia v̄ra nota ſit oībus hoīb⁹ ꝛc̄. Prouer. 22. Finis modeſtie timor dn̄i diuitie gloria ꝛ vita ꝛc̄. Quāto aūt q̄s eſt ſpecioſior in interioribus affectibus: tāto refrenat difficilius ā ſ ex-

terioribus. Talis aūt eſt iter oēs affect⁹ ire: ꝛ iđ ꝯ h̄ ponit māſuetudinē q̄ moderat paſſiōes ire. Vñ dic̄. Oēm māſuetudinē oñdētes ad oēs hoīes. Mat. 11. Diſcite a me: q: mitis ſum ꝛ hūilis corde ꝛc̄. Jac. 1. Jn manſuetudine ſuſcipite inſitū verbū qđ pōt ſaluare aīas v̄ras. b

¶ Deinde cū dicit.(Eramus. n. ꝛ nos ꝛc̄.) Aſſignat rōnē p̄dictoꝝ ꝛ maxime huius vltimi. ſ. q̧ ſint māſueti. Poſſent. n. dicere: quō erimus māſueti ad infideles ꝛ quō ad malos? Nō. n. hoc poſſumus. Rñdet cōſiderate q̄lis fueris. Et iđ ꝯ irā optimū remediū eſt recogitatio fragilitatis ꝓprie. Et iđ p̄mo ponit ſtatū eoꝝ p̄teritū. Scđo oñdit vñ venerūt ad ſtatū pfectiōis ibi.(Cū aūt benignitas ꝛc̄.) Itē p̄mo ponit defectus ptinētes ad intellectū. Scđo ad effectū ibi.(Seruiētes ꝛc̄.) Jntellectus aūt pōt duplr deficere. Vel q: deficit a v̄a cognitione ſicut p ignorātiaꝫ negationis. Vel q: incidit in opiōnē falſi. Veꝝ aūt i rebus diuinis duplr aliq̄ ꝑcipiunt. Quidā. n. ſolū p fidē: q̄dā p̄guſtādo p lumen ſapie ꝑ aptā aliq̄̃ cognitionē. Vñ q̄̃tū ad 2ᵐ dic̄.(Eramus inſipientes). i. p̄uati iſta ſapia. Luc. 21. Dabo vobis os ꝛ ſapiam ꝛc. Quātū ad p̄mum dicit.(Jncreduli). i. infideles. Ezec. 2. Jncreduli ꝛ ſubuerſores ſunt tecum ꝛc. Sed erramus incidentes in ꝯtriam opinionē. Unde dicit.(Errantes). i. falſum p vero tenētes. Eſa. 19. Errare fecerunt egyptum in omni opere ſuo ꝛc̄. 2

¶ Deinde ponit ea q̄ ptinēt ad corruptionē affect⁹: ꝛ p̄mo q̄̃tū ad ſe. Scđo q̄̃tum ad alios ibi.(Jn malicia ꝛc.) Affectus aūt hoīs tūc eſt rect⁹ q̄n ſuit rōni ꝛ vtilicit delectatiōibus ſꝫ rōnē. Q̄n g̃ nō ſeq̄t rōnē: ſꝫ ſua deſideria tūc corrūpit. Vñ dicit.(Seruiētes deſideriis ꝛ voluptatib⁹ variis). Voluptates reſpiciunt pctā delectationū carnaliū: vt ſūt luxuria ꝛ gula. Deſideria vo q̄lꝫ alia vitia vt ſūt ābitio ꝛ auaritia ꝛ hm̄ōi. Eccle. 18. Poſt ꝯcupiſcentias tuas ſi eas ꝛ a voluptate tua auertē ꝛc. Rom. 6. Nō regnet pctm̄ i v̄ro mōtali corpe vt obediatis ꝯcupiſcētiis ei⁹. 2. ti. 3. Voluptatū amatores magis 3 Affectus hoīs dr̄ rect⁹ q̄n ſeruit ratiōi

¶ Deinde cū dicit.(Jn malicia ꝛc.) Po(q̄̃ dei ꝛc.) nit pctā in ordine ad alios. Et p̄mo maliciā q̄ eſt voluntas nocēdi alteri. Effectus. n. denoiat a fine. Q̄n g̃ itēdit inferre malū dr̄ malicioſus. Jac. 1. Propter qđ abiicientes oēm imūdiciā ꝛ abūdātiā malicie ꝛc. Scđo ponit inuidiā q̄ dolet de ꝓximi bono ſicut malitia infert malū. Prouer. 14. Putredo oſſium inuidia. Tertio pōit odiū. Vñ dicit. Odibiles. ſ. vl deo p hoc q̧ faciūt pctm̄. Sapi. 14. Silr aūt ſunt odio deo impius ꝛ impietas eius. Rom. 1. Detractores deo odibiles ꝛc̄. Vel proximo q̄ faciunt illud vñ proximus eos odio habere debeat. Et addit odientes inuicem. q. d. Et nos etiam odiebam⁹ alios. i. Jo. 3. Qui odit fratrem ſuum homicida eſt. 4

¶ Deinde cū dicit.(Cū aūt benignitas ꝛc̄.) Oñdit ſtatum ſalutis n̄re cuius ordinē ꝛ pceſſum p̄mo deſcribit. Scđo ꝯfirmat dictū ibi.(Fidelis ſermo ꝛc.) Circa p̄ᵐ q̄̃tuor facit: q: p̄mo oñdit cām ſalutis. Scđo rōnē ſaluandi ibi.(Nō ex operibus iuſtitie ꝛc.) Tertio modū eius ibi.(Per lauacrū ꝛc.) Quarto finē ibi.(Vt iuſtificati ꝛc.) Cā aūt n̄re ſalutis eſt charitas dei. Ephe. 2. Deus aūt q diues eſt in mīa pp̄ nimiā charitatē ſuā q̄ dilexit nos ꝛc. Hāc charitatē deſcribit p̄mo q̄̃tū ad affectū. Scđo q̄̃tū ad effectū. Jnterior charitatis affect⁹ deſignat in benignitate q̄ vr̄ bona igneitas. Jgnis ēt ſignificat amorē. Cañ. 8. Lāpades eius lāpades ignis atq̧ flāmaꝝ. Benignitas g̃ eſt amor interior pfundēs bōa ad exteriora. Hec ab eterno fuit i deo: q: amor ei⁹ eſt cā oīum. Joel. 2. Benignus ꝛ miſericors eſt ꝛc. Sꝫ h̄ q̄nq̧ nō apparebat. Eſa. 63. Vbi nūc zelus tuus ꝛ fortitudo tua multitudo viſceꝝ tuoꝝ ꝛ miſerationū tuaꝝ. 3 Benignitas ē quaſi bona igneitas. Benignitas ē amor

b ſup me ↄtinuerunt ſe. ¶ Sed ꝑ effectuȝ apparuit qḋ deſignat̃ cū dicit. Hūanitas qḋ dupl'r pōt intelligi: vel ſm ꝙ ſignat hūanā nāȝ.q.d. Appāuit benignitas ⁊ humanitas qñ ds ex benignitate ē hō fact⁹. Phi.2. Ḣitu īuent⁹ vt hō. Ps. Bñdices corone ãni benignitatis tue ⁊c. Uel ſȝ qḋ deſignat ṽtutē q̃ ↄſiſtit ī exteriori ſubuētōe ī defectib⁹ alioꝝ. Uñ hūanū eē ē ↄdeſcēdere. Act. vlt. Barbari āt p̃ſtabāt nō modicā hūanitatē nob̃. Sic ds ↄdeſcēdit nr̃is defectib⁹. Ps. Ipſe cog̃uit ſigmētū nr̃m. Et h̄ ſaluatoris: q: vt dic. Ps. Sal⁹ āt iuſtoꝝ a dño ⁊c. ¶ Deīde cū dicit. (Nō ex opibus ⁊c.) Ponit rōnē ſaluandi. Et p̄mo excludit̃ rō p̄ſumpta. 2⁹ oñdit̃ rō vera.

2 Rō p̄ſumpta eſt ꝙ ꝑꝑ merita nr̃a ſimus ſaluati qḋ excludit cū dicit. (Nō ex opibus ⁊c.) Ro.11. Relique ſm electionē grē dei ſalue facte ſunt ⁊c. Deu.9. Nō ꝑꝑ iuſtitias tuas ⁊ eq̃tates cordis tui īgredieris vt poſſideas terrā eoꝝ ⁊c. Sed ṽa rō eſt ſola miſeratio dei. Uñ dicit. Sed ſȝ ſuā ⁊c. Treñ.3. Miſericordie dñi ꝙ nō ſumus ↄſumpti. Luc.1. Et mīa eius a ꝓgenie ī ꝓgenies ⁊c. ¶ Modus ſalutis adipiſcēde ē ꝑ baptiſmū: quē p̄ ꝓponit. Scḋo effectū eius. Tertio cāȝ. Dicit ḡ ꝑ lauacrū.i. ſaluati ſumus ꝑ ablutionē ſpūalē. Eph.5. Mūdās eā lauacro aq̄ ī ṽbo vite ⁊c. Zach.13. Erit fons patens domui dauid ⁊ hītantibus hier̄l'ȝ ī ablutōe pctōris ⁊ mēſtruate ⁊c. ¶ Quātū ad effect⁹ eius ſciēdū ē

3 ꝙ hō īdigebat duobus ī ſtatu ꝑditōis q̃ ↄſecutus ē ꝑ xp̄m.ſ. ꝑticipatiōe diīne nāe ⁊ depoſitiōe vetuſtatis. Erat .n. ſepatus a deo. Eſa.59. Iniq̃tates vr̄e diuiſerunt īter vos ⁊ deū vr̄m: ⁊ pctā vr̄a abſcōderūt faciē eius a vobis ne exaudiret ⁊c. Et Baruch.3. Inueteraſti ī terra aliena. Sed p̄ᵐ ↄſeq̄mur ꝑ xp̄m.ſ. ꝑticipationē nāe diuine.2. Pe.1. Ut ꝑ hoc efficiamur ↄſortes diīne nāe ⁊c. Sed noua nā nō acq̄rit̃ niſi ꝑ gñationē. Sed tñ h̄ nā: ita dat̃ ꝙ ēt remanet nr̃a: ⁊ ita ſupadditur. Sic .n. gñat̃ ꝑticipatio ī filiū dei ꝙ nō deſtruit̃ hō. Jo.3. Oȝ vos naſci denuo. Et iō dr̃ gñatio. Jac.1. Uolūtarie genuit nos

4 ṽbo veritatis ſue ⁊c. Hō ēt ꝑ xp̄m depoſuit vetuſtateȝ repatus ad itegritatē nāe: ⁊ h̄ vocat̃ renouatio. Ephe.4. Renouamini ſpū mētis vr̄e ⁊c. ¶ Sed q̃ eſt cā huius effectus vt cor abluat. Hec virtus eſt a ſcā ⁊ īdiuidua trinitate. Mat. vlt. In noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti ⁊c. Uñ ⁊ xp̄o baptiȥato pr̄ in voce: filius ī carne: ſpūſſcūs in colūbe ſpē appāruit. Et iō dicit. (Spūſſcti.) ſ. quā ſpūſſcūs facit ⁊c. Ps. Emitte ſpm̄ tuū ⁊c. Itē eſt regeneratio ꝑ ſpm̄. Gal.4. Miſit deus ſpm̄ filij ſui in corda vr̄a clamantē abba pr̄ ⁊c. Ro.8. Nō accepiſtis ſpm̄ ſeruitutis iteꝝ ī timore: ſed accepiſtis ſpm̄ adoptionis filioꝝ in quo clamamus abba pr̄. Sed hūc ſpiritū dat deus pr̄ quē effudit abūdē vt deſignet copiā grē in baptiſmo vñ fit plena pctōꝝ remiſſio. Joel.2. Effundā de ſpū meo ſup oēm carnē ⁊c. Eſa.44. Effundā ſpūm

5 meum ſup ſemē tuū ⁊c. Et ꝓpter diuerſa dona graꝝ. Jac.1. Qui dat oībus affluenter ⁊ nō improperat ⁊ dabit̃ ei. Hō ēt dat̃ ꝑ xp̄m ieſum. Jo.16. Paraclitus quem ego mittā vobis ⁊c. In xp̄o .n. duas nāᷓs inuenimus: ⁊ ad vtrāq; ꝑtinet ꝙ xp̄s det ſpm̄ſanctū. Quantū qdeȝ ad diuinā: q: eſt ṽbuȝ ex quo ſimul ⁊ a p̄re ꝓcedit amor. Amor aūt in nobis ꝓcedit ex cōceptiōe cordis cuius conceptio eſt verbū: q̃ntū vero ad humanā: q: xp̄s accepit ſummā plenitudinē eius: ita ꝙ ꝑ eum ad oēs deriuat̃. Jo.1. Plenū grē ⁊ veritatis. Et paulopoſt. Et d̄ plenitudine oēs nos accepimus grām ꝓ gratia. Et capi.3. Non .n. ad mēſuram dat deus ſpiritum ⁊c. Et iō baptiſmus ⁊ alia ſacramenta non habent efficaciaȝ niſi ex virtute humanitatis ⁊ paſſionis chriſti.

¶ Deīde cū dicit. (Ut iuſtificati ⁊c.) Ponit̃ finis ſalutis nr̃e q̃ eſt ꝑticipatio vite eterne. Uñ dicit. (Hr̄des). d

Idē āt ē iuſtificati vel qḋ p̄us dixerat regnāti. In iuſtificatiōe ipā ſunt duo termini.ſ. a q̊: q̊ ē remiſſio culpe: ⁊ h̄ ē renouatio: ⁊ ad quē: q̊ ē ē īfuſio grē: ⁊ h̄ ad regnātionē ꝑtiet. Dic ḡ. Iō ṽbū caro fcm̄ ē vt iuſtificati.i. renouati ꝑ grāſ: q: iuſtificatio nō fit ſine grā. Sȝ nūqd deus poſſet remittere culpā ſine grē īfuſiōe? Ur̃ ꝙ ſic q: a p̄n⁹ poterat ↄſtituere hoīeȝ eē ſine grā ⁊ culpa. Rñ⁹ dōm eſt ꝙ aliḋ ē de hoīe q̊ nūq̃ȝ offendit: q: ſic pōt eē ſine grā ⁊ ſine culpa: ⁊ aliud eſt d̄ hoīe q̊ iā peccauit: q̊ nō pōt eē q̊n odiat̃ vel diligat̃: ⁊ ſi a deo diligit̃ oȝ ꝙ diligat: ⁊ ſi diligit oȝ ꝙ p̄ſtet̃ ei grā: q: ſine grā nō diligit: ⁊ ꝙ ēt ꝑ h̄ efficiant̃ hr̄des.1. Pe.1. Hr̄ditatē icorru-

2 ptibilē ⁊ incōtaminatā ⁊ īmarceſſibilē ↄſeruatā ī celis in vob̃ ⁊c. Et h̄ vite eterne. Ps. Funes ceciderūt mihi ī p̄claris ⁊c. Sȝ quō hr̄des ſȝ ſpem: q: iā nobis ineſt ſpes huius vite. Ro.5. Gl'iamur in ſpe ⁊ glorie filioruȝ dei. ¶ Deīde cū dicit. (Fidelis ſermo ⁊c.) ꝓbat dicta de ſalute nr̃a ⁊ ſpe. Quaſi dicat. Hoc dictū eſt fidele. Apoc. vlti. Hec verba fideliſſima ⁊ vera ſunt.

¶ Deīde cum dicit. (Et de his volo ⁊c.) Mādat h̄ p̄dicari. Et p̄mo ponit p̄ceptū. Scḋo rōnē aſſignat ibi. (Hec ſunt ⁊c.) Dicit ḡ. Et de his.ſ. q̃ ad dei bñficia rep̄hēſionē pctōꝝ: documēta fidei ⁊ moꝝ volo te ↄfirmare.ſ. alios. Job.4. Uacillātes ↄfirmauerūt ſermōes tui ⁊c. Act.15. Et ↄfirmauerunt eos. Et rō huius eſt vt cu-

3 rent ⁊c. Qḋ pōt intelligi de p̄latis. Quaſi dicat. Uolo ꝙ ↄfirmes viatores.i. p̄latos vt ipſi curent p̄eſſe his q̊ credūt deo.ſ. fidelibus ī bonis opibus.1. Pe.2. Ex bōis opibus vos ↄſiderantes. Glorificēt deū ⁊c. Mat.5. Ut videant opa vr̄a bona ⁊ glorificent p̄rem vr̄m ⁊c. Hec ṽba ſunt bōa: q: de bonitate dei. Mat.12. Bonus hō de bono theſauro ꝓfert bona. Utilia. Eſa.48. Ego dñs d̄s tuus docens te vtilia. Lectio. 11.

Stultas autē q̄ōnes ⁊ genealogias ⁊ ↄtētiōes ⁊ pugnas legis deuita. Sunt .n. inutiles ⁊ vane. p⁹ ad tit. 4.

4 Hereticū hoīem poſt vnā ⁊ ſecundam correptionē deuita: ſciens q: ſubuerſus eſt q̊ eiuſmodi eſt: ⁊ delinq̊t cū ſit ꝓprio iudicio ↄdemnatus. Cū miſero ad te arthemā aut tichicū feſtina ad me venire nicopolim. Ibi .n. ſtatui hyemare. Zenam legiſperituȝ ⁊ apollo ſollicite p̄mitte: vt nihil illis deſit. Diſcant aūt ⁊ veſtri bonis operibus preeſſe ad vſus neceſſarios vt non ſint infructuoſi. Salutant te qui mecū ſunt om-

5 nes. Saluta eos qui nos amāt ī fide. Gratia dei cum omnibus vobis Amen.

¶ Supra ap̄ls docuit titū q̃lis ad inſtructionē ꝑpl'i ꝓponat: nūc oñdit q̃ vitet in doctrina. Et p̄mo facit hoc. Scḋo ſcribit q̃dā familiaria ibi. (Cū miſero ⁊c.) Itē p̄⁹ī duas: q: p̄ oſtēdit quō vitet inutile ⁊ aliena dogmata. Scḋo quō vitet hr̄eticos ibi. (Hereticū ⁊c.) Circa p̄mū duo facit: q: p̄mo oñdit q̃ ſunt vitanda in ſua doctrina. Doctor

Scḋo rōnē aſſignat ibi. (Sūt .n. ⁊c.) ¶ Nōndū ē tā circa p̄ᵐ ꝙ ad eū q̊ ꝓfitet̃ doctrinā alicui⁹ ſcie p̄mo ꝑtinet vt ſatiſfaciat q̄ōnibus q̃ mouent̃ ī illa. Scḋo vt ꝑ ſe aliq̃ tractet. Tertio vt diſputet cū reſiſtētibus. Et q̃rto ꝙ doceat q̊d circa eā ſit vitandū. In aliq̊ autē ſcientijs nullus ſapiēs cuilibet q̄ōnī rñdet: ſȝ tm̄ ad eas que ꝑtinēt ad ſuā ſciētiā. Ita doctor veritatis nō oȝ cuilibet

nō oȝ rñdere ad oēs q̄ſtiōes

questioni

a q̃ſtioni rñdere. Stulticia.n.ſapiẽtie opponit̃. Hec aũt doctrina ẽ ſapiẽtie. Deut.4. Hec.n.ſapiẽtia vr̃a ⁊ itellectus corã pp̃lis ⁊c. Queſtiões ḡ aduerſantes intẽtioni hꝰ doctrine iſtiꝰ ſtulte ſũt: aduerſant̃ aũt ei illa q̃ ſũt indiſciplinabilia. Job.34. Job aũt ſtulte locutꝰ eſt: ⁊ vba illiꝰ ñ ſonãt diſciplinã ⁊c. Itẽ qñ manifeſtũ ꝓponit̃: vt dubiũ.ſ.q̃cũq; dꝫ aliq̃s p ſe tenere ĩ ſciẽtia. Et hec ſũt q̃ ſpectãt ad inſtructionẽ fidei ⁊ eruditionẽ moꝝ: ⁊ q̃daꝫ ſũt q̃ dꝫ vitare. Vñ dic̃.(Genealogias.) Ponũt̃ .n.genealogie i ſcripturis pp myſteria ⁊ pp intellectũ hiſtoriaĩ. In reſiſtẽdo ĩpugnãtibꝰ dꝫ vitare ꝯtentiões ⁊ pugnas. Qñ.n.ẽ diſputatio ad inq̃ſtioneꝫ ṽitatis ẽ lau-
2 dabile: ſꝫ qñ eſt ad oñdẽdũ q̃d ſit tenẽdũ ⁊ q̃d vitãdũ: tales ſunt vitãde. puer.20. Honor eſt hoĩ q̃ ſepat ſe a cõtẽtiõibꝰ ⁊c.2ᵉ. Ti.2. Noli ṽbis ꝯtẽdere. Pugne legis ſunt q̃ nõ ex vitio diſputãtiũ: ſꝫ q̃ oriũt̃ ex ꝯrietate ĩ ſcriptura vel rõibꝰ ꝯrijs. Sꝫ nuq̃d hmõi ſemp ſũt vitãde? Dõm ẽ in ſcriptura ſacra ſm ṽitatẽ nihil ẽ ꝯriuꝫ. Sꝫ ſi aliq̃d appet ꝯriũ: Vl ẽ q: nõ intelligit̃. Vel q: corrupta ſũt vitio ſcriptoꝝ: qḋ pꝫ ſpẽaliter ĩ numeris ⁊ genealogijs. Et h̃ iõ q: determiari nõ pñt vuit ꝙ vitent̃. Et h̃ iõ q: inutiles ſũt. Et doctor ad duo itẽdere dꝫ.ſ.ad vtilitatẽ ⁊ ad veritatẽ. puer.8. Veritatẽ meditabit̃ guttur meũ ⁊c. Eſa.48. Ego dñs deꝰ tuus docẽs te vtilia. Nõ
3 ẽ ḡ itromittẽdũ ſe de inutilibus ⁊ que non hñt ſolidaꝫ veritatem. Scire.n.ſingularia vt ſunt genealogie non eſt ad perfectionem intellectus nec ad inſtructionem moꝝ nec fidei. Et ſunt vane: q: nõ hñt ſolidã ṽitatem.
❡ Deĩde cũ dic̃.(Hereticũ ⁊c.) Oñdit q̃ ſũt vitãdi inter hoĩes: ⁊ ṗmo oñdit ꝙ heretici. Scḋo oñdit tõeꝫ huius ibi.(Sciẽs q: ⁊c.) Dicit ḡ hereticũ hoĩem ⁊c. Ubi notãdũ ẽ q̃d faciat eẽ hereticũ: ⁊ accipiẽda eſt ṗma rõ huiꝰ nominis hereticus. Nõ.n.dr̃ a diuiſiõe: ſꝫ ab electiõe vt dicit hieronymꝰ. In greco.n.hereſis dr̃ electio. Vñ hereticus.i.electiuus q̃ſi ptinaciter adherẽs ſecte alicuiꝰ quã eligit. Vñ ſciẽdũ ẽ ꝙ oĩs hereticus ẽ errãs: ⁊ nõ ecõuerſo pp duo. Priõ ex pte mãe circa quã errat: puta ſi nõ ẽ circa ſinẽ vite hũane: vel circa id qḋ ad fi-
4 dem ptinet ⁊ bonos mores. Talis.n.ſic errãs nõ ẽ hereticus. Si ṽo erraret circa ea q̃ ſũt ad ſinẽ vite hũane ſemp ẽ hereticus. Et dico ſinẽ vite hũane: q: apud antiq̃s erãt ſecte ponẽtes diuerſuꝫ ſinẽ fidei: vt pꝫ d̃ ſtoycis ⁊ epicuris. Et ſic ſi aliq̃s diceret deũ nõ eẽ trinũ ⁊ vnũ ⁊ fornicatiõeꝫ nõ eẽ pctm̃ ẽ hr̃ticus. ❡ Scḋo ex pte electiõis: q: eligẽs ſi ñ ẽ ptinax. ſꝫ ẽ paratꝰ corrigi ſꝫ eccleſie d̃terminationẽ. ⁊ ſic non ẽ ex malicia. ſꝫ ex ignorãtia nõ ẽ hereticus. Hũc ḡ deuita pp periculuꝫ. 2ᵉ. Ti.2. Sermo eoꝝ vt cãcer ſerpit. Itẽ nec aliq̃s cõicet peccatĩ eoꝝ ne videat̃ eis ꝯſentire. 2. Jo.ca.vnico. Si q̃s venerit ad vos ⁊ hãc doctrinã nõ affert ⁊c. Iteꝫ pp penã. Nũeri.16. Recedite a tabernaculis hoĩuꝫ im-
5 pioꝝ: ⁊ nolite tãgere que ad eos ptinẽt ⁊c. Vult tñ ꝙ moneat̃: ⁊ ſi nõ dimittit tũc ẽ hereticus ⁊ vitãdus. Et dic̃ poſt ṗmã ⁊ ſcḋaꝫ correptionẽ. Sic.n.ſit ĩ eccl̃ia ĩ excõicatiõibꝰ. Et rõ ẽ q: ternarius numerꝰ oĩs rei hꝫ ṗnciṗm̃, mediũ ⁊ ſinẽ. Iõ accipit̃ vt ſufficiens ad oĩa. 2. Cor.vl. Ecce iã 3ᵒ. h̃ venio ad vos ⁊c. Itẽ pp ꝑfectiões numeri ternarij. Rõ aũt deuitatiõis ẽ: q: cũ errãte agẽdũ ẽ ṗnᵒ vt corrigat̃. Mat.9. Nõ ẽ opus valẽtibꝰ medicᵒ: ſꝫ male hñtibus ⁊c. Et iõ non eſt dimittendũ quouſq; videatur ſi curari poterit: ſed ſi nõ poteſt ſanari tũc eſt dimittendus. Luc.19. Ex ore tuo te iudico ſue neq̃.
❡ Deĩde cũ dic̃.(Cũ miſero ⁊c.) Scribit q̃dã familiaria. Et ṗ q̃dã diſponenda circa ipm̃. Scḋo epl̃am terminat ĩ ſalute. Dic̃ ḡ.(Cũ miſero ⁊c.) Hi duo diſcipuli erãt apl̃i. Alios miſit: q: volebat ꝙ titus iret ad eũ nec determinat ei tp̃s: ſꝫ locũ: eo.n.ĩdiguit ĩ adiutoriũ ṗdi- b
catiõis: voluit tñ ṗmitti arthemã ⁊ oñdit q̃d de eis diſponat. Scḋo obiectioni rñdet ibi.(Diſcãt aũt ⁊ veſtri ⁊c.) Apollo iſte de q̃ Act.19. erat epiſcopus corĩthioꝝ pp q̃ꝝ culpã dimiſit eos ⁊ iuit cretã ad titũ: ſꝫ correctis corĩthijs aplus reuocat eũ. Vocat aũt zenã legiſperitũ: licet ⁊ apollo eẽt valde doctus: q: in iudaiſmo habuit hãc dignitatẽ. Rõ aũt q̃re iſtos vult ṗmitti ⁊ nõ titum eſt: q: titus neceſſarius erat apḋ cretã pp epiſcopatũ: iſti aũt nõ habebãt aliq̃ã curã. Et dicit. vt nihil illis deſit. Quaſi di. Si nõ hẽs ꝓuideãt ſubditi tui. Et iõ ſubiungit. Sic diſcant veſtri.ſ.fideles ꝓuidere ſicut faciũt iudei. Et dic̃ veſtri.ſ.ſubditi diſcant excellere iudeos ⁊
alios de aſia q̃ ſuis ṗdicatoribus ⁊ indigentibus ꝓuidẽt. Et dicit ad vſus neceſſarios.i.in caſibus neceſſitatis. ṗᵉ Tim.6. Habẽtes alimẽta ⁊ q̃bꝰ tegamur his ꝯtẽti ſimꝰ. Rõ aũt q̃re p̃ceſſint. eſt vt nõ ſint infructuoſi. ṗᵉ corinth.9. Quis plantat vineã ⁊ de fructu eius nõ edit ⁊c. Populus ḡ ſi eſt vt vinea domini dꝫ ferre fructum nõ ſolũ ſpũalẽ: ſed ẽt temporalẽ vt exinde cultores ſuſtentent̃: alias eſſent infructuoſi. Mat.7. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidet̃ ⁊c.
❡ Deĩde ſalutat eos ṗmo ex parte alioꝝ. Scḋo rogat ꝙ ſalutent alios. Tertio ponit ſuã. Quãtũ ad primuꝫ dicit. Salutant.i.ſalutez optãt. Scḋo cũ dic̃. Qui nos amant.i.in fide chriſti exiſtentes: q: nõ eſt cõuentio fidelis cũ infideli. 2. paral.19. Impio prebes auxilium et
3 his qui oderunt dominũ amicitia iungeris. Vel q̃ nos amant in fide.i.fideli affectu. Eccl.6. Amico fideli nulla eſt cõparatio ⁊c. ❡ Gratia dei.ſ.q̃ eſt ṗncipiũ oĩuꝫ bonorũ. Ro.3. Juſtificati gratis per gratiam ipſiꝰ ⁊c. Et dicit vobis: q: non ſcribit vni propter vtilitatem ipſiꝰ tm̃: ſed propter totam eccleſiam. Deo gratias.
❡ Explicit explanatio deuotiſſima celici doctoris ſanctiſſimi Thome aq̃natis ordinis fratrũ ṗdicatoꝝ ſup epiſtola beatiſſimi Pauli apoſtoli ad Titum.
❡ Incipit expoſitio eiuſdem angelici doctoris ſancti Thome aquinenſis ordinis fratrum predicatoruꝫ ſuper epiſtola apoſtoli Pauli ad Philemoneꝫ.

Prologus.

SErvus ſi ẽ ti- 4
bi fidelis ſit tibi quaſi aĩa tua ⁊c. Ecc.33. Oñdit ſapiẽs tria circa dñꝫ ⁊ ſuũ.ſ.q̃d req̃rat̃ ex pte ſerui. Itẽ qualis dꝫ eẽ affectus dñi ad ſuũ. Itẽ q̃lis vſus ſui. Ex pte ſui req̃ritur fidelitas in qua ẽ bonuꝫ ſui: q: ⁊ qḋ eſt ⁊ oĩa ſua dꝫ dare dño. Math.24. Fidelis ſuꝰ ⁊ prudẽs ⁊c.
Et dicit ſi ẽ fidel̃: q: fide- 5
litas apḋ paucos ẽ. puer.20. Virũ fidelẽ q̃s iueniet? Tal̃ ḡ ſuꝰ dꝫ hr̃i a dño ſic amicꝰ i affectu. Vñ dic̃. Sit tibi ſic aĩa tua. Hoc.n. ẽ ꝓṗũ amicoꝝ vt eoꝝ aĩa vna ſit: ĩ nolẽdo ⁊ volẽdo. Act.4. Multitudis credẽtiũ erat cor vnũ ⁊ aĩa vna ⁊c. In q̃ dat̃ itelligi ꝙ ẽ q̃dã ꝯſeſſus iter dñꝫ ⁊ ſuũ: q: ſuꝰ fidel̃ trãſit i amicũ. Uſus eiꝰ ẽ vt tractet̃ vt frãr: nã ſr ẽ ⁊ q̃ꝫ ad gnõnẽ nãe: q: eodẽ actore. Job.31. Si ꝯtẽpſi ſubir iudiciũ cũ ſuo meo ⁊c. Mal. 2. Nuq̃d ñ vnꝰ pr̃ oĩuꝫ nr̃z? Nuq̃d ñ deꝰ vnꝰ? Et q̃ꝫtũ ad gnõnẽ gr̃e q̃ ẽ eadẽ. Gal.3. Quicũq;.n.i xp̃o baptizati eſtis xp̃ꝫ ĩduiſtis: ñ ẽ iudeꝰ neq; grecꝰ: ñ ẽ ſuꝰ neq; lib: ñ ẽ maſculꝰ neq; fẽia: oẽs.n.vos vnũ eſtis ĩ xp̃o ieſu.

4 Mat.23.Oēs vos fratres eſtis.Hec aūt ꝓba ꝯueniūt materie hui⁹ epſe.Sicut.n.ſupra oñdit q̃lr ſpūales ꝑlati debeāt ſe ad ſubditos:ſic h̄ qualr ſpales dñi ad temporales ſuos:⁊ quō ſeruus fidelis quo ad dñm eius.

CAP. I.

Paulus vinctus chriſti ieſu ⁊ timotheus frater:philemoni dilecto adiutori nr̃o:⁊ appie ſorori cariſſime ⁊ archippo cōmilitōi nr̃o ⁊ eccleſie q̄ i domo tua ē:grā vobis
2 ⁊ pax a deo prē nr̃o ⁊ dño ieſu xp̄o.Grās
b ago deo meo ſemp memoriā tui faciens in
oroīb⁹ meis audiēs charitatē tuā ⁊ fidem
quaʒ habes i dño ieſu ⁊ in oēs ſctōs:vt cō
municatio fidei tue euidēs fiat in agnitione
oīs opis boni i xp̄o ieſu gaudiū.n.magnū
habui ⁊ cōſolatonē charitate tua:quia vi
Ecc. ſcera ſanctorum requieuerunt per te frater.
24. Propter quod multā fiduciaʒ habens in
3 chriſto ieſu imperādi tibi quod ad rem ptinet propter charitatem magis.

¶ Epſe occaſio ex h̄ ē.Apud.n.coloſſenſes qdā xp̄ianus magn⁹ habuit quēdā ſuū q eū furto fugiēs romā ab apoſtolo ē baptizatus:ꝓ q̄ ⁊ ſcribit.Et ꝑ ponit ſalutatio.Scdō epſaris narratio.In ſalutatiōe ꝑ ponit ꝑſonas ſalutātes.ſcdō ſalutatas.Tertio bona optata.Dicit ḡ.Paulus qd ē nomē venerādū oīb⁹ fidelib⁹ q ſunt docti ab eo.Uinctus.2ª.Tim.2.Laboro vſq̄ ad vincula.Nā tūc vinctus erat rome.Sʒ ieſu xp̄i:vbi oñdit cām vinculoꝝ.Laudabile.n.valde ē vinctū eē pp xp̄m:in h̄ .n.ē beatificādus.Mat.5.Beati q ꝑſecutionē patiunt pp iuſtitiā ⁊c̄.pª Pe.4.Nemo veſtꝝ patiat̄ q̄ſi homi
4 cida aut fur:aut maledicus.aut alienoꝝ appetitor ſit.autēʒ vt chriſtianus nō erubeſcat:glorificet aūt deum in iſto noīe Act.5.Ibāt apli ⁊c.¶ Et timotheus frater.
d Fratres ſūt q̄tum ad ꝑfectā fidem.Phil.2.Neminem hēo tam vnanimem qui ſincera affectione pro vobis ſollicitus ſit.Ipſum autem timotheum adiungit vt facilius ipetret:q2 ipoſſe eſt preces multoꝝ non exaudiri.
¶ Deinde ponit ꝑſonas ſalutatas.Et primo ponit ꝑſona principalis ſalutata.Secūdo adiūcta.Itēʒ ꝑmo ponit maritū ⁊ vxorē q dñiuʒ dom⁹ habēt:quibus obligat ſuus.Dilectū dicit pp bōa opa.Jo.15.Hoc ē ꝑceptū meū vt diligatis īuicē ⁊c.Adiutori q2 ſubminiſtrabat ſanctis.ꝓuerb.18.Frater q iuuat a fratre q̄ſi ciui
5 tas firma.Scdō pōit ꝑſona adiūcta cū dic̄.Archippo comilitōi nr̃o q ita erat potens coloſſis ꝙ oēs xp̄iani erāt ſub vmbra ei⁹.Et iō īducit totā eccleſiā ibi:cuius
e erat epus:ſic ſcribēs.Col.vlti.Dicite archippo.vide miniſterui qd accepiſti ⁊c.Et dic̄.archippo comilitoni:q2 oēs prelati ſunt ſicut ſpūales milites eccle.2ª.Cor.10.Arma militie nr̃e nō ſūt carnalia ⁊c.E addit.Et eccl̄ie ⁊c̄.Hos ſupinducit vt moneāt eū ad exaudiendū.Bona optata exponunt̄ vt conſuetum eſt.

¶ Deīde cū dic̄.(Grās ago ⁊c.)Ponit̄ epſaris narratiō:⁊ ꝑ ponit gratiaꝝ actio.Scdō petitio ibi.(Propter qd ⁊c.)Tertio cōcluſio ibi.(Itaq̄ frater ego ⁊c.)Itē ꝑmo graꝝ actio ponit̄.Scdō mā actiōis gratiarum.ibi.(Audiēs ⁊c.)Tertio cāʒ pp quā deo grās agit ibi.(Gaudiū.n.magnū ⁊c.)Dicit ḡ.grās ago ⁊c.Col.3.⁊ grati eſtote.Phi.4.Cū graꝝ actiōe.q.d.Ita ago grās ꝑ ꝑteritis:vt orēʒ tn̄ ꝑ futuris.Et iō dicit.(Semꝑ me moriā tui faciēs ⁊c̄.)Phil.1.Eo ꝙ habeā vos ī corde
d ⁊ ī vinculis meis ⁊c.Eſa.49.Nūqd pōt mlier obliuiſci īfātē ſuū ⁊c.¶ Ponēdo aūt mām graꝝ actiōis ⁊ orōis oñdit qd ꝓ eo petēdo orat.Mā aūt hui⁹ erat neceſſaria ⁊ bona philemoni ⁊ charitas ⁊ fides.ſine.n.charitate nihil aliorū valet:⁊ ꝑ eā oīa habent̄.pª corin.13.Si liguis hoīuʒ loquar ⁊c.Itē ſine fide nullus deum amare pōt:q2 nō cognoſcit de deū.De ſpe aūt mētionē nō fac̄:q2 media ē:⁊ ī his ītelligit̄.Sʒ ī q̄ habeo fidem ⁊ charitatē?In dño ieſu pª cor.vlti.Si qs nō amat dñm nr̃ʒ ieſuʒ xp̄ʒ anathema ſit ⁊c.h̄ ē neceſſariū:q2 ex xp̄o dulcius dilecto dīriuat̄ dilectio ad mēbra:q2 nō diligit caput q n̄ diligit mēbra.pª Jo.4.Qui nō diligit fratrē ſuū quē videt:deū quē n̄ videt quō pōt diligere ⁊c̄.Et
2 ī oēs ſanctos fides īnitit̄ doctrine ꝓut ē māifeſtata per xp̄m:q2 deū nemo vidit vnq̄.Jo.1.⁊.14.Creditis ī deū ⁊ ī me credite.Et iō ꝑ fidē habent⁹ xp̄m.Sʒ ꝙ ad ſctōs ꝑtinet pōt intelligi duplr̄.Uno° q2 ex fide quā hn̄t ad xp̄m ꝓcedūt obſeqa ipēſa ſctis.Uel fides ꝯſiſtit in diuinitate ꝑncipalr̄ ꝓut ē annūciata ꝑ xp̄ʒ:ſʒ nō ſoluʒ ꝑ xp̄m:ſʒ ēt ꝑ ſanctos.Mat.vl.Eūtes ḡ docete oēs gentes ⁊c.Debem⁹ ḡ credere nō ſoluʒ dicta ꝑ xp̄m:ſʒ ēt ꝑ ſctōs Heb.2.Que cū initiū accepiſſet enarrari ꝑ dñm ab eis q audierūt ī nos ꝯfirmata ē.¶ Ut cōicatio fidei ⁊c.)h̄ ꝯtinuat̄ duplr̄.Uno.n.mō vt ſit ſignū.Et ē ſen
e ſus vt cōicatio ⁊c.i.tāta ē charitas tua:vt cōicatio fidei tue ⁊c̄.Ul alr̄.(Grās ago ⁊ memoriā ⁊c̄.)vt.ſ.oñdat qd ꝓ eo petat orādo.Et pōt intelligi cōicatio fidei duplr̄.Ul q2 ī fide cōicabat cū oīb⁹ ſctis nō hñs aliā fidē nouā vt heretici.pª cor.1.Idipm dicatis oēs ⁊c.Uel
3 cōſcatio q̄ bōa cōicas ſctis ꝓcedēs ex fide.pª Tim.vl.Diuitibus hui⁹ ſeculi ꝑcipe nō alta ſape nec ſperare ī incerto diuitiaꝝ:ſʒ ī deo viuo q ꝑſtat nobis ⁊c.¶ Euidēs fiat.i.vt bonū latēs ī corde euidēs fiat ꝑ bōa opa.
¶ In agnitōe oīs boni.ſ.qd a te fit.Et h̄ in ieſu xp̄o.i.ꝑ ieſu xp̄o.Jac.2.Oñde mihi fidē tuā ſine opib⁹.⁊ ego tibi oñdaʒ ex opib⁹ fidē meā ⁊c̄.Ul alr̄.Multa ſūt opa in mūdo q̄ ſūt bona hoībus:⁊ tn̄ deo nō ſūt bōa:q2 nō
f recte fiūt.ꝓuer.14.Eſt via q̄ vr̄ homini recta:nouiſſima aūt eius deducūt ad morteʒ ⁊c̄.Eccl.8.Uidi ipios ſepultos q ētiā adhuc viuerēt in loco ſancto erāt ⁊ laudabāt̄ ī ciuitate q̄ſi iuſtoꝝ opeꝝ.Sʒ h̄ māifeſtat̄ ꝑ fi
4 dē rectam qñ ꝯſequit̄ premiū a deo q nō remunerat niſi recta.Et iō dicit.In agnitione.i.vt h̄ euidens fiat ꝙ cognoſcas omne bonū.Ul ꝙ cognoſcat̄ in te omne bonum qd eſt fruitio diuinitatis.Exo.33.Oſtēdā tibi oē bonū.Sap.7.Uenerūt mihi oīa bona pariter cuʒ illa ⁊c̄.¶ Cā aūt pp quā grās agit ē gaudiuʒ.Et iō dicit.Gaudiū eniʒ magnū ⁊c̄.3.Jo.ca.vnico.Maiorē hoꝝ grām nō habeo:quā vt audiaʒ filios meos in veritate
g ambulare.Hoc.n.gaudiū alleuiabat ꝑſſuras ſuas.Uñ addit.Et ꝯſolationē ⁊c̄.p̄s.Scdm multitudinem doloꝝ meoꝝ ī corde meo ꝯſolationes tue letificauerunt animaʒ meam.Cuius rationem aſſignat dicēs.(Quia viſcera ⁊c̄.)Col.3.Induite vos ḡ ſicut electi dei ſancti ⁊ dilecti viſcera miſericordie benignitatem ⁊c.3.Jo.ca.
5 vnico.Chariſſime fideliter agis quicquid operaris in fratres:⁊ hoc in peregrinos ⁊c̄.
¶ Deīde cū dic̄.(Propter qd ⁊c̄.)Pōit̄ petitio:⁊ ꝑ fiducia petēdi.Scdō ipa petitio ibi.(Obſecro ⁊c̄.)Tertio ei⁹ rō ibi.(Forſitā ⁊c̄.)Dicit ḡ.Propter qd .i.q2 ſic abundas charitate:multā fiduciā ⁊c̄.Non ex me ſʒ ex auctoritate ieſu xp̄i ī cui⁹ fide te genui.Et iō poſſū tibi impar̄ vt pr̄:ſʒ qd ad rē.i.tuā ꝑtinet vl̄ cōmunē.alr̄ ꝑlatus nō hʒ poteſtatē imperādi ſibi quicq̄ niſi qd vl̄ eſt ad eius vtilitatem vel eccleſie,vel bonoꝝ moꝝ xp̄iana

a religiōis. Tñ magis obſecro ꝓuer.18. Cū obſecratiōi-
b⁹ loqꝫ paup ꝛc. Et q̄re? Certe cū ſis talis ꝛc. ſūt duo
pp̄ q̄ qs dꝫ obſecrari. ſ. etas ſenectutis. pͥ Tim̄.4. Se-
niorē ne icrepaueris: ſ; obſecra vt prē; ꝛc. itē honeſtas
ꝓtutis: vbi.11. nō delinqm⁹ parce ſum⁹ Eccl.32. Recto
rē te poſuerit noli extolli: eſto i illis q̄ſi vn⁹ ex ipſis. Dic
ḡ. Cū ſis talis ꝛc. q.d. ſi eſſes puer ꝓciperē tibi ħ. ſ; tu
es ſenex. Itē ſi ieuis: ſ; talis es vite ꝙ es mihi ſilis. Nō
ꝙ talis ꝛ iātus ſit ſimplr: ſ; aliq̄ mō ſimilis: qḋ dicit ex
ſua humilitate. Ro.12. Honore iuicē ꝓuenic̄tes. Orige-
nes. Paulus diu vixit i fide. Cōuerſus enim adoleſcēs
nūc dicit vt ſenex. Origines. Raro vtilis doctor inue-
nit in eccleſia qn ſit longeuus. Exemplū de Petro ꝛ
Paulo.

Lectio. II.

2 OBſecro cū ſis talis: vt Paulꝰ
ſenex: nūc aūt ꝛ vinctus ieſu xp̄i
obſecro te pro meo filio quē ge
nui in vinculis oneſimo q tibi
aliqñ inutilis fuit: nūc aūt ꝛ mihi ꝛ tibi vti-
lis quem remiſi tibi. Tu autem illū vt mea
viſcera ſuſcipe. Quem ego volueraꝫ mecū
detinere: vt pro te mihi miniſtraret in vin
culis euangelij. Sine conſilio aūt tuo nihil
3 volui facere vt ne velut ex neceſſitate bonū
tuum eſſet: ſed voluntariū. Forſitā enim iḋ
diſceſſit ad horā ad te: vt in eternū illum re-
ciperes: iam nō vt ſeruum: ſed ꝓ ſeruo cha
riſſimum fratrē: maxime mihi. Quāto aūt
magis tibi. ꝛ in carne ꝛ i domino. Si ergo
habes me ſociū: ſuſcipe illū ſicut me. Si aūt
aliquid nocuit tibi aut debet: hoc mihi impu-
ta. Ego Paulꝰ ſcripſi mea manu: ego red
dam vt nō dicam tibi ꝙ ꝛ teipſum mihi de-
bes. Ita frater ego te fruar i domino: refice
4 viſcera mea in chriſto. Cōfidens in obediē
tia tua ſcripſi tibi: ſciens quoniaꝫ ꝛ ſuper il-
lud qḋ dico facies. Simul ꝛ para mihi ho-
ſpitium: naꝫ ſpero ꝑ orationes vr̄as dona
ri me vobis. Salutat te epaphras concapti
uꝰ meus in xp̄o ieſu: marcus: ariſtarchꝰ de
mas: ꝛ lucas adiutores mei. Gr̄a domini
nr̄i ieſu chriſti cuꝫ ſpiritu veſtro Amen.

Poſita fiducia ap̄li de bonitate philemonis: pōit ħ
ſuā petitionē. Et p̄ oñdit pſonā ꝓ q̄ petit. Scḋo ex hoc
petitionē ꝯcludit ibi. (Tu aūt illum ꝛc.) Circa p̄mum
5 duo facit: q: p̄ deſcribēdo pſonā oñdit eā ſibi acceptam
ex ſpūali generatiōe. Scḋo ex moꝝ mutatione. Dic ḡ
vere ſum exaudiēdus: q: petitio ꝯtinet honeſtatē ꝛ pie-
tatē ꝓ meo filio honeſtiſſimo d̄ q̄ ē p̄ſens mea ſollicitu
do. Et ac ſi grenis filiū tpe deſectus magis euꝫ diligit vt
ſenes filios in ſenectute genitos. Gen̄.37. Iſrael aūt dili
gebat ioſeph ſup oēs filios ſuos eo ꝙ in ſenectute ge-
nuiſſet eū hūc aūt genuit i viculis. Scḋo ē mutatio in
morib⁹. Si.n. i pctō pſeueraſſet nō fuiſſet dign⁹ venia.
Et nota ꝙ minus dicit ꝛ plus ſignificat. Docet.n. tul
lius ꝙ qs factū ſuū dꝫ attenuare q̄ꝫtū pōt. Sic ap̄lus
leuiter d̄ culpa huiꝰ loqꝫ dicēs. (Inutilis) .i. nociuus
i ſubtrahēdo res tuas: nūc aūt ꝯuerſus a malo ad ſta-
tū ꝯtutis vtilis ē ad ſuitiū dei ꝛ boīuꝫ. ſcḋe Tim̄.2. Si

qs ēmūdauerit ſe ab iſtꝭ erit vas i honorē ſctificatū ꝛc. b
ꝓuer.25. Auſer rubiginē d̄ argēto: ꝛ egredietꝰ vas pu.
Deīde cū dic. (Tu aūt illū ꝛc.) Ponit ꝯriſſimum
petitōeꝫ ſuā. Et p̄ ponit petitio. Scḋo r̄ndet q̄ſtiōi ibi.
(Quē ego ꝛc.) Dicit ḡ. Tu ḡ illuꝫ ꝛc. Et ħ iḋ: q: vidi
eū emēdatū cuꝰ ſignū ē: q: eū remiſi tibi. Cōtra. deut.
23. Nō trades ſeruū dño ſuo: q ad te ꝯfugerit ꝛc. R̄n-
deo veꝝ ē qñ dñs q̄rit eū ad mortē: ꝛ iḋ dic. (Tu autē
ꝛc.) Phil.1. Eo ꝙ habeā vos i corde ꝛ i viculis meis ꝛ
in defenſiōe ꝛc. Et r̄ndet q̄ſtioni: q: poſſet dicere. Si ē
vtilis tibi quare nō retines eū ad mortē? Iḋ dicit q̄ eſt
cā mittēdi eū. P̄ſo aūt oñdit ꝓpoſitum retinēdi eum.
Scḋo q̄re deſiſtit a ꝓpoſito ibi. (Sine ꝯſilio autē tuo
ꝛc̄.) Dic ḡ philemoni: q licet eſſet magiſter: tñ ap̄lo ſo
2 lic⁹ erat miſtrare. Mat.20. Quicūq; voluerit iter vos
maior fieri ſit veſter miniſter ꝛc. Unde ex hac fiducia
ꝓpoſuit eū tenere: vt loco eiꝰ ſibi miſtraret qḋ erat ma
xime neceſſariū: qñ erat i vicul' pp̄ xp̄m. Eſt.n. ꝓuidē-
dū qñ qs patit ꝓ dño ſuo. Nō aūt q̄re deſtitit ē: q: no-
luit vti re aliena ignorante dño. Uñ dicit. (Sine ꝯſilio
ꝛc.) Quaſi di. Si retinuiſſeꝫ eū ī placeret tibi nō va-
lēti reſiſtere ꝛ eēt q̄daꝫ coactio. Sꝫ magis volui ꝙ vo-
lūtarie fieret. Exo.25. Ab omni hoīe q offert vltroneꝰ
accipietis eas. ſ. p̄mitias. ſcḋe cor.9. Nō ex triſticia aut
ex neceſſitate hylarem.n. datorē diligit deus.

3 Deinde cū dicit. (Forſitan.n. ꝛc.) ponit rōeꝫ q̄re dꝫ
euꝫ recipere benigne. Et p̄ ex pte dei. Scḋo ex parte ip
ſius ap̄li ibi. (Si ḡ hēs ꝛc.) Tertio ex pte ipſius phile
monis ibi. (Cōfidēs ꝛc.) Ex pte dei: q: ſepe dei ꝓuidē
tia id qḋ vr̄ malū ꝑmittit fieri: vt exinde ſeq̄t bonū: vt
pꝫ de Joſeph vēdito vt liberaret egyptū ꝛ familiaꝫ pa-
tris. Gen̄.45. Pro ſalute.n. vr̄a miſit me deus an vos
ꝛc. Et dicit forſitā: q: icōprehenſibilia ſūt dei iudicia.
Ro.11. Et dicit ꝓ ſuo. i. loco ſui. Mat.23. Oēs aūt vos
fratres eſtis. Et nō ſolū tibi: ſꝫ mihi in cōparatione ad
deū licet ſit filius miniſterio: q̄ꝫtomagis tibi. ꝛ i carne
ꝛ in dño: qḋ dupliciter pōt expōi. Uno mō ꝙ referat
ad p̄maꝫ originē diuine creatiōis: ꝛ ſic ē frater. Deut.
32. Nonne ipſe eſt pr̄ tuus q poſſedit ꝛ fecit ꝛ creauit
te. Mal.2. Nūq̄d nō pr̄ vnus oīum nr̄m: nūq̄d nō de⁹
4 vnus creauit nos. Itē in deo ꝑ fidē. Uel magis erat in
bonum philemoni: q: affinis eius ſm carnē: q: ſm eaꝫ
erat ſuus eius: q: hoc totum qḋ erat ei carnaliter erat
ſuum. Uñ duplici rōne quis mouetur ex charitate. ſ.
ex amore ſm carnis originē ꝛ ex amore ſpūali. Ex
pte aūt ap̄li primo allegat ſuam amiciciam ſub cuius
obtētu vult eum ſuſcipi. Scḋo fideiubet ꝓ eo de dāno.
Tertio oſtendit receptiōis officium. Scḋm ibi. (Si
aūt aliquid ꝛc.) Tertium ibi. (Itaq; frater ꝛc.) Dic ḡ.
Si ḡ ꝛc. i. Jo. i. Si autem i luce ambulamus ſicut ꝛ ip
ſe eſt in luce ſocietatem habemus ad inuicē ꝛc. Et dic.
(Sicut ꝛ me) q: iūctꝰ eſt mihi. Ma.10. Qui vos reci-
pit me recipit ꝛc. Scḋo autē obligat ſe ꝓ eo ſatiſfa
ctuꝝ ꝓ dāno. Dic ḡ. ſi aliquid nocuit. ſ. dimittēs ſuitiū
tuuꝫ hoc mihi iputa. Quaſi dicat. Ego ſatiſfaciā. Gal.
5 vltimo. Alter alterius onera portate ꝛc̄. Et plus. q: p̄
mo ꝑmittit ſe ſoluturꝫ. Scḋo oñdit eū eſſe debitorem
ad hoc nō neceſſitatis: ſ; voluntatis. Dicit ḡ. Ego pau
lus ꝛc. Quaſi dicat vt certus ſis de reſtitutione ſcribo
manu mea. Et hoc nō eſt neceſſitas: q: tu debes mihi
teipſum quē erui a morte eterna. Et talis dꝫ ſe liberato
ri. Tob.9. Si meipſuꝫ tradā tibi ſuū nō ero ꝯdignus
prouidētie tue. Et ſubiūgit dicēs. (Itaq; fr̄ ego te ꝛc̄.)
Quaſi di. ſi vis me hr̄e ſociū ſuſcipe eū ꝛ ego ita fruar
te frater. id eſt ſi ipleueris voluntatem meam gaudijs.
Nā frui eſt vti fructu. ꝛ ſic ē vti ad vtile: ſic frui ad fru

e d ctū. Importat aūt fructus dulcedinē. Cāt. 2. Et fruct⁹ eius dulcis gutturi meo. Itē finē: qꝛ vltius de arbore ē fructus. Et iō ꝓprie est hr̄e aliqd vt delectabile ꝛ finale. Et inde est ꝙ dicit aug. Fruimur cognitis in qui b⁹ volūtas delectaᷓ pp dulcedinē. Itē frui ē alicui inherere pp se. Aliqñ ḡ accipiᷓ frui ꝛ vti cōmuniter ꝓut iportant delectationem absqꝫ ꝯtrario. Eccl. 8. Frue re magritatis sine querela. Dicit ḡ. Sic fruar: qꝛ i nullo mihi ꝯtrius ero. Et si in h̄ mihi satisfacis nihil erit in corde meo dote quod contristet me: ꝛ sic delectabis me. Si aūt accipiᷓ frui ꝓut finale qd ē: sic nō ē fruendum hoie: sʒ solo dō. Cōtra qd̄ ē illd̄ sap. 2. Fruamur bōis q̄

2 sūt: ꝛ vtamur creatura tāquā in iuuētute celeriter ꝛc. Uñ iste addit i dn̄o: idest fruar i te delectatiōe dei gaudēs d̄ bono diuino i te: qꝛ ei⁹ actus est dilectio ꝛ fruitio

f effect⁹. s. charitatis. Iō addidit. In h̄ refice viscera mea. Reficiᷓ. n. hō spūaliter qñ satisfit desiderijs aīe sue. Ac si dicat, Imple d̄sideria intima cordis mei: ꝛ nō in malis sʒ in xp̄o. Et ideo bona est impletio desiderij.

¶ Deinde cū dic̄. (Cōfidens ꝛc̄.) Sumiᷓ rō ex parte philemonis ꝛ est ꝯmēdatione obediētie eius. Et pmo ōndit quomō ꝯfidit de obedientia eius. Scdō iniungit ei aliud sile. Dic̄ ergo. (Cōfidēs ꝛc̄.) 2. cor. 7. Gaudeo ꝙ in oībus ꝯfido i vobis. 1. Reg. 15. Melior ē obe

3 dientia q̄ victime ꝛc̄. Sed plus caute scribit: qꝛ homo magis exaudit aliquē qñ sperat iterum ipsum visurū

g q̄ si desperat. Et iō dicit. (Simul ꝛc̄.) Solitus enim erat cū esset colossis hospitari in domo sua. Chrisostomus. Iocūdū ꝟbū: vt homo pauper diuiti mādet vltra tot terrarū spacia per epistolam p̄parationē hospitij. Quid enim pro eo parādū erat: q pane ꝛ vili pulmēto cōtentus erat? Dōm ḡ ꝙ nō propter hospitij p̄parationem: sed ad insinuādā familiaritatem ꝛ dilectionē h̄ dicit: ꝛ magis per hoc ꝓuocat eū ad obediendū. Hec ille. Nō ergo hoc apl̄s dixit propter apparatum exteriorē: sed ad deuotionē eius. ¶ Nā spero ꝛc̄.) Cōtra nūq̄ fuit eis redditus. sed rome est mortuus. ḡ spes

4 eius defecit. R̄ndeo duplex est spes iusti. s. principalis ad ꝓpriū bonū. Et in h̄ nunq̄ deficit ꝑ se. Alia est se

h cūdaria. s. ꝓbatio alioꝝ: ꝛ in hoc qñqꝫ deficit. qꝛ merita illorum ꝯtrianᷓ sicut iusti qñqꝫ nō exaudiūtur ꝓ alijs. Sed nūqd fuit deceptus de sua fiducia? Dicēdū est ꝙ futura scire ē solius dei: nō aūt in cognitione humana nisi prophetica. Et nullus prophetaꝝ sciuit oia futura d̄ seipso nisi solus xp̄s q nō habuit spiritū sanctū ad mēsurā. Sic ꝟ Isaac magnus propheta fuit decept⁹ in Iacob. Uñ nō ē mirꝝ de apostolo si nesciret. ¶ Tūc terminat eplam in salutatione: ꝛ pmo ex parte alioꝝ. Scdō ex pte sua. Dicit ḡ. (Salutāt ꝛc.) De his omnibus habeᷓ col. 4. Sed dubitatur de hoc qd̄ dicit. (De

5 mas ꝛc̄.) Quomō pōt hoc esse: qꝛ dr̄ scdē tim. vlti. Demas dereliqt me: diligēs h̄ seculū. Quō ḡ vtiᷓ noie ei⁹. Dicēdū ē ꝙ iā redierat ad eū. Sed nec hoc vr̄: qꝛ hec epistola ꝓcesserat scdā eplam ad tim. qꝛ hic dr̄ Spero

k ꝛc. ibi ꝓnūciat mortē suā dicēs. Et tempus mee resolutiōis istat ꝛc̄. Et iō dicēdū ē ꝙ paulus fuit rome fere nouē annis ꝛ hec fuit facta in p̄cipio. Scda ꝟo ad timo. i fine vite sue: ꝛ tūc demas attediatus ex lōgis vinculis dimisit eū. Et eple pauli nō ordinaᷓ ſm tp̄s quia eple ad corīt. fuerūt añ eplā ad romāos. ꝛ hec fuit añ vltimā ad timo. Et pmittiᷓ illa pp mā: qꝛ d̄ dignior: i. Salutatio sua eadē ē cū scda ad timo. deo grās. Amē.

quo tēpe fuerit scripta hec epla.

¶ Explicit deuotissima expositio scīssimi doctoris Thome d̄ aqno ordinis fratrū p̄dicatoꝝ sup epla glīriosi gentium apostoli sancti Pauli ad Philemonem.

¶ Incipit ꝓfūdissima ac mirabilis explanatio eiusdē āgelici doctoris sanctissimi Thome aqnatis ordis fratrum predicatorum super epistola eiusdem beatissimi totius orbis apostoli Pauli ad hebreos.

Prologus.

NOn ē similis tui i dijs dn̄e ꝛ nō est ſm opera tua. ps. In ꝟbis istis exp̄miᷓ xp̄i excellētia q̄tū ad duo. Et p̄ q̄tū ad cōparationē ad alios deos cū dic̄. (Nō est similis tui in dijs dn̄e.) Scdō ꝑ cōpatione ad effect⁹ cū dicit. (Et nō ē ſʒ opa tua.) Circa pmū sciēdū ē 2

ꝙ licet sit tm̄ vnus deus nālr: tñ participatiue ꝛ in celo ꝛ i terra sūt dij multi. pme cor. 8. Sūt qdē dij multi ꝛ dn̄i multi. Dicūᷓ enim angeli dij. Nā Iob. 1. ꝛ 2. Dūr filij dei. Itē Exo. 7. Cōstitui te deū pharaonis: dicitur ad moysen: Itē ad sacerdotes Exod. 22. Dijs nō detrahes. Itē ibi Si latet fur. dn̄s dom⁹ applicabiᷓ ad deos. Angeli aūt dicūᷓ dij pp abūdantissimā refulgētiā diuine claritatis. Iob. 25. Sup quē nō fulget lumē illius: Xp̄s ergo multo magis est de⁹ qui est splendor glorie: vt dr̄ isra. 1. Ephe. 1. Cōstituēs eū ad dexterā suā in celestibus supra omnē pricipatū ꝛc̄. Prophete ꝟo dicunᷓ dij: qꝛ ad ipsos ſmo dei factus ē. Io. 10. Ergo multo excellentius ē deus xp̄s qui ē ꝟbum dei: Io. 1. Sacerdo

f tes ꝟo dicuntur dij: qꝛ dei ministri. Esa. 61. Uos sacer

3 dotes dn̄i vocabimini. Sʒ xp̄s multo fortius q nō est minister: sed dn̄s vniuersoꝝ. Hester. 14. Item apoc. 19. Dn̄s dn̄antiū. Et isra tertio. Tāq̄ dn̄s in oi domo sua. Xp̄s ḡ deus magn⁹ sup oēs deos: qꝛ splēdor: qꝛ ꝟbū: qꝛ dn̄s est. Scdō manifestaᷓ hec excellētia ꝑ effect⁹. Est aūt triplex opus excellēs xp̄i. Unū qd̄ se extendit ad totā creaturā. Io. 1. Oia ꝑ ipsuʒ facta sunt. Aliud qdem tm̄ ad creaturā rōnale q̄ ꝑ xp̄m illuminaᷓ Joā. 1. Erat lux vera ꝛc̄. Tertiū qd̄ tm̄ ad sāctos q ꝑ ipsum ꝑ grāz viuificantē viuificanᷓ ꝛ iustificanᷓ. His enim trib⁹ modis nō p̄nt operari dij predicti. Angeli. n. nō sunt creatores. ps. Qui facis angelos tuos spūs ꝛc̄. Prophete

h ēt fūt illuminati nō illuminātes. Joā. 1. Nō erat ille lux ꝛc̄. Sacerdotes ēt nō iustificabāt. infra. 10. Impossibi

4 le ē enim sanguie hyrcoꝝ ꝛ thauroꝝ auferri peccata. Sic ḡ manifeste in verbis istis demonstraᷓ xp̄i excellētia: ꝛ hec ē mā hui⁹ epistole ad hebreos q̄ ab alijs distinguiᷓ: qꝛ in qbusdā epistolis agiᷓ de grā noui testamēti q̄tū ad totū corpus mysticū ecclesie: ꝛ hoc in omnibus epistolis q̄s mittit ecclesijs. In qbusdaʒ vero q̄tum ad mēbra pincipalia: sicut in his quas mittit singularibus personis. In ista vero cōmēdat ipsam grām q̄tū ad caput. s. xp̄m. In corpore. n. ecclesie ista tria reperiunᷓ: sicut ꝛ in corpe naturali. s. ipsum corpus mysticū mēbra principalia. s. plati ꝛ maiores: ꝛ caput a q̄

k vita fluit in toto corpe. s. xp̄s. ¶ Sed sciēdum ē ꝙ añ synodū nicenā qdā dubitauerūt an ista epistola esset

5 pauli. Et ꝙ nō probāt duobus argumētis. Unū ē: qꝛ nō tenet hūc modū quē i alijs epistolis. Nō. n. pmittit hic nec salutationē: nec nomē suū. Aliud ē: qꝛ nō sapit stilū alioꝝ. imo hꝫ elegātiorē: nec ē aliq̄ scriptura que sic ordinate ꝓcedat in ordinate ꝟboꝝ ꝛ in sententijs: sic ista. Uñ dicebāt ipsā eē vel luce euāgeliste: vel barnabe: vl clemētis pape ꝛ martyris. Ipse. n. scripsit atheniensibus q̄si ꝑ omnia ſm stilū istum. Sed antiq doctores precipue Dionysius ꝛ aliq alij accipiunt verba hui⁹ epistole pro testimonijs pauli. Et Hieronym⁹ illā inter epistolas Pauli recipit. ¶ Ad pmū ḡ dicendū

āgeli dicūᷓ dij participatiue. Dij mīri dicūᷓ pncipatiue.

Istas eplas scripsit Paulus ꝛ nō alius sʒ Dio.

a est ꝙ triplex rõ fuit q̃re nõ poſuit nomẽ ſuũ. Una ẽ qꝛ
nõ erat apl'ſ iudeoꝝ: ſ; gẽtiũ. Gal. 2. Qui opatus ẽ pe
tro in aplatũ ⁊c. Et iõ nõ fecit mẽtionẽ de aplatu ſuo ĩ
pncipio huius eple. Scda qꝛ nomẽ ſuum iudeis erat
odioſum. vt pꝫ. Act. 22. Et ip̃m tacuit ne ſaluberria do
ctrina huius eple obijceret. Tertia qꝛ iudeus erat. He
brei ſunt ⁊ ego. 2. Coꝛ. ii. Et domeſtici nõ bñ ſuſtinẽt ex
cellẽtiã ſuoꝝ. Nõ eſt pֿpheta ſine honoꝛ niſi ĩ pr̃ia ſua
⁊ in domo ſua. Mat. 13. ¶ Ad argumẽtũ ſcõm dõꝫ ẽ
ꝙ iõ eſt elegãtioꝛ in ſtilo: qꝛ ⁊ ſi ſciebat oẽm linguã p'.
Coꝛ. 14. Oium vr̃m lingua loquoꝛ. tñ meli' ſciebat he
breã tãq̃; ſibi magis conalẽ: in qua ſcripſit eplam iſtã.
Et iõ magis oꝛnate potuit loq ĩ ideomate ſuo q̃ ĩ aliq̃
2 alio. Un̄ dicit. Et ſi iperitus ſermone. ſ; nõ ſcia. 2. Coꝛ.
ii. Lucas aũt q fuit optimus ꝓlocutoꝛ iſtũ oꝛnatũ trã-
ſtulit de hebꝛeo in grecũ. CAP. I.

Multipharie multiſq; modis oli
deus loquẽs patribus ĩ pphe
2. tis nouiſſime dieb' iſtis locut'
reg' eſt nobis in filio: ĩquẽ cõſtituit
7. ca. heredẽ vniuerſoꝝ: p quẽ fecit ⁊ ſecula.
¶ Scripſit aũt eplam iſtã ꝯ erroꝛes quoꝛũdã q ex iuda
iſmo ad fidẽ xp̃i ꝯuerſi volebãt ſeruare legalia cũ euã-
gelio: q̃ſi nõ ſufficeret gr̃a xp̃i ad ſalutẽ. Un̄ ⁊ diuidit
in duas ptes. Primo. n. multiplr cõmẽdat excellẽtiã
3 xp̃i: vt p hoc pferat nouũ teſtamẽtũ veteri. Scdo agit
de his p quẽ mẽbꝛa higũt capiti. ſ. de fide. infra. ii. cap.
ibi. (Eſt aũt fides ⁊c.) Intẽdit aũt oñdere excellẽtiã xp̃i
ad vetus teſtamẽtũ q̃tũ ad tres pſonas ſolẽnes in ipo
veteri teſtamẽto cõtẽtas. ſ. angelos p quos lex tradita
eſt. Gal. 3. Oꝛdinata p angelos ⁊c. Quãtũ ad moyſen
a quo vel p quẽ data eſt. Jo. p̃. Lex p moyſen data eſt.
Et Deut. vlt. Nõ ſurrexit vltra ꝓpheta ⁊c. Quãtũ ad
ſacerdotiũ p qḋ miniſtrabat. infra. 9. In pꝛioꝛi tabernacu
lo ſemp itroibãt ſacerdotes ſacrificioꝝ officia cõſumã-
tes ⁊c. Un̄ p̃ pfert xp̃m angelis. ſcdo moyſi. 3. capl. ibi.
(Un̄ ſrẽs ⁊c.) Sed 3° ſacerdotio veteris teſtamẽti. 5. ca
pi. ibi. (Ois põtifex ⁊c.) Circa p'm duo facit. qꝛ p̃mo p-
4 fert xp̃m angelis in iſto cap. Scdo ꝯcludit q̃lis reuerẽ
tia exhibẽda ſit noue legi. 2. ca. ibi. (Propter hꝫ abũdã
tius ⁊c.) Adhuc circa p'm duo facit. qꝛ p̃ excellentiã xp̃i
oñdit. Scdo ꝓbat ꝙ hꝫ verũ ſit de xp̃o: ⁊ ſic angelos ẽ
ficere ab illa excellẽtia ibi. (Tãto melioꝛ ⁊c.) Hoc aũt ẽ
in hac epla ſingulare ꝙ ſingula vba habẽt oꝛdinẽ ſuũ.
Excellẽtiã vo xp̃i denotat q̃tum ad q̃tuoꝛ. Pr̃io q̃tũ
ad ꝓprietatẽ oꝛiginis. ſcdo q̃tũ ad magnitudinẽ dña-
tiõis ibi. (Quẽ cõſtituit ⁊c.) Tertio q̃tũ ad vtutẽ opa
tionis ibi. (Per quẽ fecit ⁊c.) Quarto q̃tũ ad ſublimi
tatẽ dignitatis ibi. (Qui cũ ſit ſplẽdoꝛ glie ⁊c.) Qꝛ vo
intẽdit cõmẽdare xp̃m vt hoc redũdet in nouo teſtamẽ
5 to. iõ pfert nouũ teſtamẽtũ veteri. Circa aũt vetus te-
ſtamẽtũ qnq; ponit. p̃mo modũ tradẽdi: qꝛ multipha
6 rie multiſq; modis ⁊c. Scdo tp̃s cũ dicit. Olim. Ter-
tio actoꝛẽ ſiue datoꝛẽ: qꝛ deus. Quarto qbus ſit tradi-
tũ: qꝛ p̃ribus nr̃is. Quinto qbus miniſtris: qꝛ ĩ ꝓphe-
tis. Dicit g̃. Multipharie: ⁊ hoc q̃tũ ad diuiſionẽ q̃ at
tẽdit q̃tũ ad tria. Primo q̃tũ ad diuerſas pſonas: qꝛ
nõ vni pſone: ſ; pluribus. ſ. abꝛae: noe: ⁊ ſic de aliis. 2°
q̃tũ ad diuerſa tp̃a. ⁊ hoc totũ ad eius certitudinẽ. vn̄
Mat. 20. Exijt p̃mo mane ⁊ circa hoꝛã tertiã ⁊c. Item
q̃tũ ad ea q̃ ibi oñſa ſunt: qꝛ diña. Exo. 3. Ego ſum q
ſum ⁊c. Itẽ euẽtus futuri. Sap. 8. Signa ⁊ mõſtra ſcit
anteq̃; fiãt ⁊c. Itẽ ꝓmiſſiones futuroꝝ bonoꝝ ſalicẽ i fi
gura. Ecc. 3. Plurima ſup ſenſum hoiꝫ mõſtrata ſũt
tibi ⁊c. Itẽ multipharie q̃tum ad diuerſas figuras. qꝛ
mõ in figura leonis: mõ in figura lapidis: ſicut Dani. b
2. Abſciſus eſt lapis de mõte ſine manibus. Job. ii. Et
ꝙ multiplex ſit lex oꝛis eius. ¶ Seqt. Multiſq; mo
dis: qḋ refert ad tria. ſ. ad diuerſa genera viſionũ. ſ. ad
viſionẽ coꝛpalẽ: ſicut Danie. 5. Apparuerũt digiti qua
ſi manus ſcribẽtis in pariete ⁊c. Aliqñ aliqbus p viſio
nẽ ymaginariã. Eſa. 6. Uidi dñm ſedẽtem ⁊c. Aliqbus
vero apparebat p viſionẽ itellectualẽ: ſicut Dauid. vñ
de iſtis dr̃ Oſee. 12. Ego viſiones multiplicaui eis. Re
fert ẽt ad diuerſos modos loquẽdi: qꝛ aliqñ plane loq̃
bat. aliqñ vo obſcure: nec ẽ aliqs modus loquẽdi quo
ſcriptura veteris teſtamẽti nõ loquat. ꝓuerb. 22. Ecce
deſcripſi eã tibi triplr in cogitationibus ⁊ ſcia ⁊c. Ter
tio qꝛ arguẽdo malos: alliciẽdo iuſtos: inſtruẽdo igno 2
rãtes 2. Thi. 3. Ois ſcriptura diuinitus iſpirata vtilis
eſt ad docẽdũ: ad arguẽdũ ⁊c. Scdo tãgit tp̃s: qꝛ olim
.i. nõ ſubito qꝛ tã magna erãt q̃ de xp̃o dicebant ꝙ nõ
poterãt credi niſi cũ icremento tẽpoꝝ p̃us didiciſſent.
Eſa. 48. Prioꝛa ex tũc annũciaui ⁊ ex oꝛe meo exierũt
⁊ audita feci ea ⁊c. ¶ Tertio tãgit auctoꝛitatẽ: qꝛ de'
q loqt. p̃s. Audiã qd loquat in me dñs ⁊c. Hic aũt ẽ q
nõ mẽtit. Nume. 23. Nõ eſt deus quaſi hõ vt mẽtiat.
Ex his aũt trib' cõmẽdat vetus teſtamẽtũ. ſ. ab auctoꝛita-
te: qꝛ eſt a deo. A ſubtilitate ⁊ a ſublimitate: qꝛ multi-
pharie multiſq; modis. A firmitate. qꝛ olim. ¶ Quar
to oñdit qb' traditũ ſit. qꝛ p̃ribus. Et iõ ẽ nobis familia
re ⁊ acceptũ. Act. ii. Annũciamus vobis eã q̃ ad p̃res 3
nr̃os facta ẽ repꝛomiſſio. Luc. p̃. Sicͭ locut' ẽ ad p̃res no
ſtros ⁊c. ¶ Sꝫ 5°. oñdit qbus miniſtris: qꝛ nõ ioculatoꝛi
bus: ſ; ĩ ꝓphetis. i. p ꝓphetas. Ro. p̃. Qḋ añ ꝓmiſe-
rat p ꝓphas ⁊c. Act. io. Huic oẽs ꝓphe teſtimoniũ phĩt
¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Nouiſſime ⁊c.) De (hẽt ⁊c.
ſcribit doctrinã noui teſtamẽti: ⁊ ponit qnq; quoꝝ q̃t
tuoꝛ ſunt diuerſa a q̃tuoꝛ p̃miſſis. vnũ aũt eſt idẽ vtro-
biq;. Qḋ. n. dixerat. Multipharie multiſq; modis ⁊c.
oñdit qꝛ ois multitudo oꝛdinata ad vnũ dꝫ referri. Iõ
dicit ꝙ lꝫ ſit modus multiplex: tñ totũ oꝛdinatũ eſt ad
iſtud nouiſſimũ. ꝓuer. 23. In timoꝛe dñi eſto tota die: ⁊
habebis ſpem ĩ nouiſſimo ⁊c. Eſa. io. Conſumatio ab- 4
breuiata inũdabit iuſtitiã. Cõſumationẽ. n. ⁊ abbreui
ationẽ dñs deus exercituũ faciet i medio ois terre. Itẽ
illud olim i tp̃e expectatiõis ⁊ tenebꝛaꝝ: ſ; iſtud in die
bus iſtis. i. i tp̃e gr̃e. Ro. 13. Nox pceſſit dies aũt appꝛo
pinquauit ⁊c. Sꝫ tñ vtrobiq; dicit. Locutus ẽ vel loqns
⁊ denotat eũdẽ eẽ actoꝛẽ veteris ⁊ noui teſtamẽti con
tra manicheũ. Ephe. 2. Per ip̃m habemus acceſſũ am
bo ĩ vno ſpũ ⁊c. ⁊ Ro. 3. An iudeoꝝ deus tm̃. Nõne ⁊
gẽtiũ ⁊c. Itẽ illud fuit traditũ p̃ribus noſtris. ſed iſtud
nobis. i. aplis q xp̃m in ꝓpꝛia pſona vidimus. Deut. 5.
Nõ cũ p̃ribus noſtris iniuit pactũ: ſ; nobiſcũ: q ĩ p̃ſtis
rũ ſumus ⁊ viuimus. ⁊c. Itẽ illud p ꝓphas: ſ; iſtud ĩ fi
lio. i. p filiũ: q eſt dñs ꝓphaꝝ. Jo. p̃. Unigenitus q ẽ ĩ
ſinu p̃ris ip̃e enarrauit ⁊c. Et iſta occaſione apl's itro- 5
ducit eũ eſſe filiũ. ¶ Cõſequẽter oñdit magnitudinẽ
dñationis xp̃i cũ dicit. Quẽ conſtituit heredẽ ⁊c. qꝛ
vt dr̃ Gal. 4. Si filius ⁊ heres p deũ. in xp̃o aũt ſũt due
nãe. ſ. diuina ⁊ hũana. Scdꝫ h̃ ꝙ ẽ fili' nãlis nõ eſt ꝯſti-
tutus heres: ſ; ẽ nãlis. ſꝫ inq̃; ' hõ ſcũs ẽ fili' dei. Ro.
p̃. Qui ſcũs eſt ei ex ſemie dauid ſ; carnẽ ⁊c. Et ſm hꝫ
ẽ ꝯſtitut' heres vniuerſoꝝ: ſic ver' fili' p̃ris. Mat. vi. da
ta ẽ mihi ois p̃tas ⁊c. Et hꝫ q̃; 'm ad totã creaturã l q̃ ac-
cepit dñationẽ. Itẽ ñ tm̃ q̃ ad vnũ gen' hoiꝫ ſ; vniuer
ſoꝝ. ſ. tã iudeoꝝ q̃; gẽtiũ p̃s. poſtula a me ⁊ dabo ti. ⁊c.
¶ Cõſeq̃nter cũ dic. (Per quẽ fec ⁊ ſecula). Oñdit v
tutẽ opatiõis xp̃i: q̃re ſit cõſtitutus heres vniuerſoꝝ: ĩ
ꝙ ip̃e ſit factus in tẽpoꝛe: ⁊ hꝫ meruerit merito hõc vt

c te ſicut dicit. Fotinus: ſʒ ꝙ eque oīa facta ſunt p ip̄m ſi
cut ⁊ p prēm. Per ip̄m.n.fecit pꝛ ſecula. ¶ Sʒ ſciēdū
eſt ꝙ iſta ꝑpoſitio p. denotat cāʒ actus. Sʒ hoc eſt du
pliciter. Uno mō qꝛ eſt cā factionis ex pte facientis: vt.ſ.
cū cāle cui adiūgit eſt cā actionis ſm ꝙ exit ab agēte.
Sēper.n.factio eſt mediū īter faciēs ⁊ factū. Pōt ḡ de
notare circa agēs cāʒ finalē: vt artifex operat p lucrū.
Aliqñ cām formalē: vt ignis calefacit p calorē. Aliqñ
vero cām ēfficiētē: vt balliuus opat p regē. Nullo iſto
rū modoꝝ eſt filius cā patris. ꝙ per illū operet: ſicut
nec ꝙ ab ipſo ſit. Aliqñ vero cauſale eſt cā actionis ſʒ
ꝙ terminat ad factuʒ: vt artifex operat p martellum:
Martellus.n.nō eſt cā artificis ꝙ agat: ſed eſt cā arti
a ficiati ꝙ ab artifice ꝓcedat: vt ferro qd̄ recipiat opera
tionē ab artifice: ⁊ ſic filius eſt cā facti: ⁊ pater operat.
p filiū. Sed nūgd filius eſt minor patre? Nō. qꝛ eadeʒ
virtus numero ⁊ eodē mō eſt ī patre ⁊ ī filio. Un̄ dicit.
Per quē fecit ⁊ ſecula.i.operātē genuit ⁊ ſecula. Secu
lū dr̄ ſpaciū rei tpalis. Secula ḡ ſūt ſucceſſiōes tpuʒ.
Nō ḡ fecit tm̄ tēpora ſempiterna ſm ꝙ phi aliq dixe
runt deū tm̄ feciſſe ſempiterna: ſed angelos creaſſe tē
poralia: ſed ēt fecit tēporalia q̄ vocat hic ſecula. īfra.xi.
Fide ītelligimus aptata eſſe ſecula. Jo.p̄. Oīa p ipſʒ fa
cta ſunt. In hoc ḡ remouet errorē maichei dupl̄r. Pri
mo in h̄ ꝙ dicit eū actorē veteris teſtamenti. Scōo ꝙ
dicit ip̄m feciſſe tēporalia. ¶ Lectio. II.

(Qui cū ſit ſplēdoꝛ glorie ⁊ figu
3 ra ſubſtātie eius: poꝛtāſqʒ oīa
verbo virtutis ſue. † Purgatio
Joā. 28. nē peccatorum faciēs: ſedet ad
cap. dexteram maieſtatis in excelſis.

¶ Superius oſ̄dit aplſ xp̄i excellentiā q̄tū ad origi
nis ꝓprietatē: q̄tū ad dominij maieſtatē: ⁊ q̄tum ad
operationis virtutē: hic aūt oſtēdit eius excellētiā q̄
tū ad glorie ⁊ dignitatis ſublimitatē. Et pars iſta diui
dit in duo. Primo.n.oſtēdit xp̄m eſſe idoneū ad digni
tatē iſtā. Scōo pōit ipſam dignitatē ibi. (Sedet ad dex
terā ⁊c.) Idoneitatē vo oſ̄dit ex duobus q̄ reddūt ali
4 quē idoneū ad aliqd magnū. vnū eſt facultas admini
ſtrādi: aliud eſt īduſtria ⁊ ſtrenuitas exequēdi. Pͦ
ergo oſ̄dit eius facultatē. Scōo eius ſtrennuitatē ibi.
(Purgationē pctōꝝ faciēs ⁊c.) ¶ Circa p̄m ſciēdū eſt
ꝙ tria reqrunt que faciunt facultatē ad dignitatē ali
quā miniſtrandā. Primū qdem ſapia ne erret guber
nādo. Ecc.10. Eſt ⁊ aliud malū qd̄ vidi ſub ſole: ⁊ ē mī
nī in dignitate ſubli. prouer.8. Per me reges regnant.
Scōm eſt generis ꝓſapia ne cōtēnat ꝑ ꝑpiciendo. pro
uer.xl. Nobilis in poꝛtis vir eiꝰ cū ſederit cū ſenatoribꝰ
terre. Tertiū virtutis potētia ī exequēdo. Ecc.7. Noli
querere fieri iudex niſi valeas virtute irrūpere iniqta
tes. Et q̄tum ad iſta tria aplſ oſtēdit in xp̄o facultatē
5 ad dignitatē ꝑdictā. Primo. qꝛ nō ſolū eſt ſapiēs: ſed ēt
ipſa ſapia. Un̄ dicit. Cū ſit ſplēdoꝛ glorie. Scōo qꝛ nō
ſolū eſt nobilis: ſed eſt ipſa nobilitas: qꝛ eſt figura ſub
ſtātie eius. Tertio: qꝛ nō ſolū ē potēs: ſʒ ⁊ ip̄a potētia.
Poꝛtās oīa v̄bo. Tria āt ſunt vt ſupra dictū eſt: q̄ faci
unt hoīem idoneū vt magnā dignitatē aſſequat. Pri
mū eſt ſapie claritas. ꝓuer.3. Gloriā ſapiētes poſſide
būt. Et iō oſ̄dit xp̄i ſapiam dicēs. Qui cū ſit ſplendoꝛ
glīe. Ubi eſt cōſiderādū ꝙ ſm Ambꝛ. glīa eſt clara cū
laude noticia. quaſi quedā manifeſta noticia: que ī bo
nitate alicuius habet. Sʒ ſicut dr̄ Mat.10. Nemo bo
nus niſi ſolus deus. Et ēt Luc.18. Un̄ ipſe ē bōitas an
tonomaſice ⁊ p eſſentiā. Alia vo p ꝑticipationē: ita ſo
li deo cōuenit glīa antonomaſice. Eſa.42. Gliā meā al
teri nō dabo. p̄ Thi.p̄. Regi aūt ſeculoꝝ īmoꝛtali īui d
ſibili ſoli deo honoꝛ ⁊ glīa. Cognitio ḡ diuīe bonitatis
excellēter ⁊ antonomaſice dr̄ glīa.i.clara cū laude no
ticia bōitatis diuīe. Iſta aliqualr̄ habet ab hoīe: qꝛ nūc
cognoſco ex pte: p̄ Coꝛ.13. Sʒ habet excellētius ab an
gelis: ſed a ſolo deo perfecte. Deum.n.nemo vidit vn
q̄. Jo.p̄. Uerū eſt nec angeli cōpꝛehēſiue: ſʒ ipſe ſolus
ſeip̄m cōpꝛehēdit. Ergo ſola cognitio dei de ſeip̄o ꝑfe
cte dr̄ glīa: qꝛ ꝑfectā noticiā hʒ ⁊ clariſſimam de ſeip̄o.
Qm̄ āt ſplēdoꝛ eſt illud qd̄ a fulgēte p̄mo emittit. Sa
piētiā vo ē qddā fulgēs. Ecc.8. Sapia hoīs lucet ī vul
tu eius. Inde eſt ꝙ p̄ma cōceptio ſapie eſt q̄ſi qdā ſplē
doꝛ. Uerbū ḡ prīs qd̄ eſt qdā cōceptus ītellectus eius
eſt ſplēdoꝛ ſapiētie qua ſe cognoſcit. Et iō aplſ filiū vo a
cat ſplēdorē glīe.i.diuine clare noticie: ī qua oſ̄dit ipſʒ
nō ſolū ſapiētē: ſʒ ſapiētiā genitā. Eſa.62. Donec egre
diat vt ſplēdoꝛ iuſtus eius ⁊c. ¶ Scōʒ qd̄ facit hoīeʒ
idoneū ad magnā dignitatē eſt generis nobilitas. Et
hoc oſ̄dit eſſe ī xp̄o: qꝛ dicit ꝙ eſt figura ſubſtātie eiꝰ.
Decet.n.cū ſapia eſſe nobilitatē ī ꝑncipe. Deut.p̄. Tu
liqʒ de tribubus vr̄is ſapiētes ⁊ nobiles: ⁊ cōſtitui eos
ꝑncipes ⁊c. Figura hic ponit ꝓ caractere vel ymagie.
Quaſi.d. ymago ſubſtātie. Sciēdū tm̄ ꝙ licet ymago
dicat ſimilitudinē: nō tm̄ quelibʒ ſimilitudo eſt ymago
Albedo.n.in pariete nō eſt ymago albedinis nec: ſed
ymago eſt ſimilitudo in ſpecie. Inter accidentia vero
nihil ita eſt expꝛeſſum ſignum ſpēi. ſicut figura. Un̄ 3
q deſcribit figurā alīs deſcribit ymaginē eius. Filius
ḡ q ē ymago inuiſibilis dei. Coll.p̄. ꝓprie dr̄ figura. Sʒ
cuius? Subſtantie eius. Ymago.n.alicuius eſt multi
plex. Aliqñ.n.eſt ſignū rēpſentās ſpēm ī nullo cū ipſo
cōueniēs: ſicut ymago hoīs in pariete q̄ ī nullo hʒ ve
rā ſpēm hoīs. Aliqñ vo aſſimilat ei in ſpecie nō tm̄ in
repreſentādo: ſed ēt in eſſendo: ſicut filius eſt ymago
vera patris. Gen̄.5. Adā genuit filiū ad ymaginē ſuā.
Unde dicit Aug. ꝙ filius eſt ymago patris: qꝛ aſſimi
latur patri in nā ſpeciei ſicut filius eſt ymago regis. Di
cit ergo ꝙ eſt figura ſubē. Sed quare nō dicit ꝙ eſt fi
gura nāe? Q: poſſibile eſt ꝙ natura ſpeciei multiplice
tur ad multitudinē indiuiduoꝝ in cōpoſitis ex mā ⁊
foꝛma. Unde filius foꝛtis nō hʒ eādē nām numero cū 4
patre ſuo. Subā vero nunq̄ multiplicat. Nō.n.alia ē
ſubā patris alia filij. Nec.n.diuidit ſm diuerſa indiui
dua. Q: ergo vna ⁊ eadē eſt numero natura in patre
⁊ filio dei ideo nō dicit nāe que diuidit. ſʒ ſubē īdiuiſi
bil. Jo.10. Ego ⁊ pater vnū ſumꝰ: ⁊.14. Ego ī prē ⁊ pa
ter in me eſt. ¶ Tertiū qd̄ facit hoīem idoneū eſt vir
tus ⁊ poteſtas. Unde Ecc.7. Noli querere eſſe iudex
niſi valeas virtute irrūpere iniqtates ⁊c̄. Et ideo oſtē
dit virtutē cū dicit. Poꝛtāſqʒ oīa v̄bo virtutis ſue. Pꝛo
pꝛiū āt ꝑncipiū ⁊ potētū eſt poꝛtare. Job.9. Sub quo
curuant q poꝛtāt oꝛbē. Ipſe ergo poꝛtat. Sed videdū
eſt qd poꝛtat ⁊ quo vel per qd. ¶ Quantum ad p̄mū
ſciēdū eſt ꝙ id qd̄ de ſe nec ſtare nec ambulare poteſt 5
indiget poꝛtari. Oīs autē creatura de ſe nec ſubſiſtere
nec operari pōt. p̄mū pʒ. qꝛ remota cā remouet effectꝰ. Deꝰ
Deꝰ aūt eſt cā omnis ſubſiſtētie: nec tm̄ eſt cā ſubſiſtē eſt cā
tie rei q̄tū ad fieri. ſicut domificatoꝛ eſt cā fieri domꝰ. oīs
Et ſicut ad abſētiā domificatoris ceſſat fieri domus: ⁊ ſubē
ad abſentiā ſolis ceſſat ⁊ fieri ⁊ eē luminis ī aere: ita ad
ſubtractionē v̄tutꝭ diuīe ceſſat ⁊ eē ⁊ fieri ⁊ ſbſiſtere oīs
creature. Poꝛtat ergo omnia q̄tum ad ſuum eē. Poꝛ
tat ēt omnia q̄tum ad operari: qꝛ ſubtracta influētia
eius ceſſat omnis motio cauſarū ſcōarum: cum ipſe ſit
cauſa p̄ma. ⁊ cā p̄ma plus īfluit q̄ ſcōa. Job.38. Sup
quo baſes illius ſolidate ſūt. Sic ergo patet ꝙ omnia

1 poꝛtat. Sed ꝑ quid poꝛtat? Uerbo ꝟtutis ſue. Q: n.
apoſtolus loquēs de creatiōe rerū dixit ꝙ deus oīa fe
cit ꝑ filium: q: ſcʒ dixerat per ꝗ̄ ⁊ fecit ⁊ ſecula. Ille aūt
ꝑ quē aliquis operat̄ nō videt̄ ꝟtute ſua operari: ſʒ vir
tute eius qui per eū opat̄ ſicut balliuus ꝑ quē rex ope
ratur: nō operat̄ ꝟtute ꝓpꝛia. Ergo ꝑ hoc videt̄ ꝙ fili⁹
nō opetur ꝟtute ꝓpꝛia. Ideo dicit apoſtolus ꝙ poꝛtat
ꝟbo ꝟtutis ſue. q: cū idē ſit cā eſſendi ⁊ ꝯſeruādi cū di
cit ꝙ filius ꝟtute ſua eſt cā cōſeruatiōis oñdit ꝙ etiam
eſt cā eſſendi. Sʒ nūqd nō ꝟtute patris? Utiqʒ ⁊ ei⁹ ꝟ
tute: q: eadem eſt virtus vtriuſqʒ. Operat̄ ḡ ⁊ virtute
2 ꝓpꝛia ⁊ virtute patris: q: virtutē ſuaʒ hʒ a patre. Nec
tñ dicit apſus ꝟtute ſua: ſʒ ꝟbo virtutis ſue ad oſtēden
dum ꝙ ſicut pater oīa per ꝟbum ꝓduxit. ꝑs. Ipſe dixit
⁊ facta ſūt ⁊c. In quo oſtēdit̄ maxima ꝟtus patris. ita
filius eodē ꝟbo qḋ ē ipſe oīa fecit. Et in hoc oñdit apo
ſtolus potētiā ꝟtutis ſue: q: eandē hʒ cū patre: q: eadē
operat̄ ⁊ per idē ꝗ ille. ¶ Sed tūc eſt dubiū: q: pater
cuʒ dicit ꝓducit ꝟbū. Ergo filius cū dicit ꝓduceret ꝟ
bum: ⁊ ſic ꝟbū eſſet ꝟbū. Et ad hoc dicūt greci: ꝙ ſicͣ
fili⁹ eſt ymago patris: ita ſpūſſcūs ē ymago filij. Et ſic
exponit Baſilius. Poꝛtās ꝟbo ꝟtutis ſue. i. ſpiritu ſcō.
Nam ſicut filius eſt verbū patris: ita vt dicūt ſpūſſan
ctus ē verbū filij. Et iō per ipſuʒ facit filius ſicut per fi
lium pater. Uerūtñ ꝓpꝛie loquēdo verbum nō dr̄ niſi
quod ꝓcedit vt cōcept⁹ ab intellectu ad qḋ ſeqtur ꝓce
3 dere in ſimilitudinē ſpēi. Spūs aūt ſanct⁹ ⁊ ſi ſit ſimi
lis: nō tñ hʒ hoc ex modo ſue ꝓceſſionis: q: nō ꝓcedit
vt conceptus ab itellu: ſʒ vt amoꝛ a volūtate. Aliter aūt
exponit gloſa. Uerbo ꝟtutis ſue. i. impio ſuo. ¶ Sed
hic adhuc eſt dubium: q: imperiū vel eſt exterius per
vocē pꝛolatū: ⁊ hoc nō poteſt dici q: nihil ē extrinſecū
a natura diuia procedens a filio: per qḋ oīa poꝛtētur ē.
Uel illud imperiū ē interius in coꝛde cōceptum: ſʒ nec
etiam h̄ pōt ſtare: q: nihil in mēte dei cōcipit̄ niſi ꝟbū
eternum. Ergo illud imperiū ſic cōceptū in mente fi
lij eſſet ꝟbuʒ eternū: ⁊ ſic eſſent duo ꝟba eterna: qḋ ne
phas eſt dicere. Iō ad argumētū eſt dōm: ſicut expōit
Auguſtinus illud Joannis. 12. Sermo quem locutus
4 ſum: ille iudicabit eū. i. ipſe ego qui ſum ꝟbū patris iu
dicabo eū. Et ſūt in ꝓpoſito ꝟbum ꝟtutis. i. in ſcipſo
qui ē ꝟbū ꝟtuoſuʒ. Per iſta ḡ tria oñdit tria de xp̄o.
Per hoc eniʒ ꝙ eſt ſplēdoꝛ: oñdit eius coeternitatē cū
pr̄e. In creaturis. n. ſplēdoꝛ ē coeuus: ſʒ ille ē coetern⁹.
hoc eſt ꝯ arrium. Sʒ cū dicit ymago ſubſtātie. Oſtēdit
eius ꝯſubſtantialitatē. Quia eniʒ ſplēdoꝛ nō eſt eiuſ
deʒ nature cū re ſplēdente: ne foꝛte aliquis credat ꝙ ſi
ſit ſimilis in nā. dicit ꝙ ē ymago vel figura ſubſtātie.
Sʒ q: filius ⁊ ſi ſit eiuſdem nature cū patre: ſi tamen
ſit īfirmus d̄ficit a virtute patris. Et iō ſubdit. Poꝛtās
oīa verbo virtutis ſue. Apoſtolus ḡ in his tribus cō
mēdat xp̄m a tribus: ſcʒ a coeternitate: a cōſubſtantia
litate. ⁊ ab equalitate poteſtatis.
5 ¶ Deīde cū dicit. (Purgationē pctōꝝ faciēs ⁊c.) Oñ
dit 2m qḋ facit ad idoneitatē dignitatis eius: ſcʒ ſtren
nuitas ⁊ induſtria quā habuit in opādo. Fuit enim h̄
magne iduſtrie: vt qḋ ei cōpetebat ex nā qua deus eſt:
ipſe meruerit ꝑ paſſionem in natura aſſumpta. Unde
Phil. 2. Factus eſt obediēs vſqʒ ad moꝛtē: ꝓpter qḋ ⁊
deus exaltauit illū ⁊c. Purgare ḡ peccata ⁊ ſi ꝯueniat
ei ex nā diua: tñ cōuenit ei etiā ex merito paſſiōis. Uñ
Eccl. 47. Xp̄s purgauit peccata eius ⁊c. Mat. ꝑ. Ip
ſe. n. ſaluū faciet ppl̄m ſuum a peccatis eoꝝ.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Sedet ad dexterā ⁊c.) Sub
iungit ipſam dignitatē. Quaſi dicat. Nō videt̄ idecēs
ſi ſedet ⁊c. q: ē ſplēdoꝛ ⁊ figura ⁊ poꝛtat oīa ⁊c. In ꝟbo
aūt ſeſſionis tria ſolēt impoꝛtari. Unū eſt ſedētis aucto 1
ritas. Job. 29. Cumqʒ ſederē ꝗ̄ſi rex circunſtante exer
citu ⁊c. In diuina aūt curia multi aſſiſtūt: q: Daniel.
7°. Milia miliū miniſtrabāt ei. ⁊ decies centena milia
aſſiſtebāt ei. Sed nullus legitur ibi ſedere. Quia om
nes ſūt ibi ſerui ⁊ miſtri. infra eodē. Omnes ſūt admi
niſtratoꝛij ſpūs in miſteriū miſſi ⁊c. Sʒ ſolus iſte hʒ re
giam dignitatē. Dañ. 7. Et vſqʒ ad antiquū dierū ve
nit ⁊c. Et poſtea ſeqt̄. Et dedit ei poteſtatem ⁊ honoꝛē
⁊ regnū ⁊c. Mat. 25. Cū venerit filius hominis ī maie
ſtate ſua ⁊ oēs angeli eius cū eo: tūc ſedebit ſup ſedem
maieſtatis ſue. Et poſt ſeqt̄. Tunc dicet rex his ⁊c. Se
cundū eſt ſedētis ſtabilitas. Luc. vlt. Sedete in ciui
tate ⁊c. Dañ. 7. Ptās ei⁹ ptās eterna ⁊c. infra. 13. Xp̄s 2
ieſus heri ⁊ hodie ipſe ⁊ in ſecula. ¶ Itē aliqñ ſedere
impoꝛtat humilitatē: q: ſedēs inferioꝛ eſt ſtantibus. ꝑs.
Tu cognouiſti ſeſſionem meā ⁊c. Et ſic nō accipitur
hic: ſʒ ꝑmis duobus modis. Sʒ cōtra. Actuū. 7. Ecce
video celos apertos ⁊ ieſum ſtantē ⁊c. Et dōʒ eſt ꝙ ſe
dere ⁊ ſtare ⁊ hmōi diſpoſitiōes de deo dicūt̄ ſm ſimi
tudinē. Et iō ſm diuerſa dicit̄ ⁊ ſedēs ⁊ ſtans. Sedēs
quidem ꝓpter imobilitatē: ſcʒ ſtans ꝓpter vtilitatē ad
foꝛtiter reſiſtendū. Unde ſtabat ꝗ̄ſi paratus iuuare ſte
phanū ī agōe ꝯſtitutū. Sʒ addit apoſtolus ꝙ ſedet ad
dexterā: qḋ ſi referat̄ ad diuinam nām eſt ſenſus: ad dex
teram. i. ad equalitatē patris. Si ꝟo ad humanā ē ſen
ſus ad dexterā. i. in potioꝛib⁹ bonis pr̄is. Mar. vlt. Se 3
det a dextris dei. ꝑs. ⁊ Mat. 22. Dixit dñs dño meo ſe
de a dextris meis. Sʒ iter eos ꝗ hñt aſſeſſoꝛes. qdā ſūt
ſimplr̄ maioꝛes: vt rex vel ipatoꝛ. qdā ꝟo nō ſimplr̄ ma
ioꝛes: ſʒ ſm qd vt ꝑpoſiti vel balliui. Sed xp̄s nō ſedet
ad dexterā alicuius iferioꝝ iudicū ſicut alicuius ꝑpo
ſiti vel balliui: ſʒ ſimplr̄ maioꝛis: q: ad dexterā maieſta
tis. Maieſtas ꝓpꝛie eſt ſumma poteſtas. Eſa. 6. Plena
erat oīs terra maieſtate ei⁹ ⁊c. ꝓuer. 25. Qui ſcrutatoꝛ
ē maieſtatis oppꝛimet̄ a glīa. Xp̄s aūt ⁊ ſi ſic ſedeat ad
dexterā maieſtatis: hʒ tamē ⁊ ipſe maieſtatem: q: hʒ eā
dem cum patre. Ma. 25. Cum venerit filius hominis
in maieſtate ſua ⁊c. Luc. 9. Hunc filius hois erubeſcet
cum venerit in maieſtate ſua ⁊ patris. Dicit etiā nō ſo 4
lum maieſtatis: ſʒ etiaʒ in excelſis. i. ſup oēm creaturā.
Eccl. 24. Ego in altiſſimis habito ⁊c. Sic ḡ ſedet ī ex
celſis: q: eleuat⁹ eſt ſup oēm creaturā. ꝑs. Qm̄ eleuata
ē magnificētia tua ſup celos. Et ſm ꝙ dicit Chryſoſto
mus apoſtolus in loco iſto tenet modū volētis iſtruere
puuluʒ ꝗ nō ſtatim ꝓpōit ei ſūma: ſʒ paulati perducit
eū modo loquendo ardua: modo pꝛoponendo infima.
Ita etiam modo pꝛoponit diuina cum dicit in filio: mo
do hūana cū dicit. Quem conſtituit heredeʒ ⁊c. ⁊ ſic d̄
aliīs: vt pʒ in gloſa. ¶ Lectio. III.
Tanto melioꝛ angelis effectus:
quanto differētius pꝛe illis no
men hereditauit. Cui eniʒ dixit 5
aliqñ āgeloꝛū: Fili⁹ me⁹ es tu:
ego hodie genui te. Et rurſuʒ. Ego ero illi Pſal.
in patrē: ⁊ ipſe erit mihi in filiū. Et Cū iterū 2°.
ītroducit pꝛio genitū in oꝛbē terre: dicit. Et Pſal.
adoꝛent eū oēs angeli d̄i. Et ad angelos ꝗ 96.
dem dicit. Qui facit angelos ſuos ſpiritus: Pſal.
⁊ miniſtros ſuos flammam ignis. 103.
¶ Sicut ſupꝛadcm̄ eſt apſus in toto cap̄. intendit ꝑ
ferre xp̄m angelis ꝗ̄tū ad excellētiā. vnde poſuit qua
tuoꝛ pertinētia ad excellētiā xp̄i. ſ. ꝗ̄tum ad originem

6 q: filius: q̄ꝫtū ad dominationē: q: heres: q̄ꝫtū ad opō-
nē q: ipſe fecit ſecl'a. Quātū ad honorē: q: ſedet ad dex
terā maieſtatis. Nō apoſtolus in pte iſta oñdit ꝙ xp̄s
q̄ꝫtuꝫ ad iſta q̈ttuor excedit angelos ⁊ p̄mo q̄ꝫtū ad fi
liationē. Scd̄o q̄ꝫtū ad dominationē ibi. (Et cuꝫ iterū
ītroducit ⁊c̄.) Tertio q̄ꝫtū ad operationē creatiōis ibi.
(Et tu in p̄ncipio dñe terrā fundaſti ⁊c̄.) Quarto q̄ꝫ-
tū ad partis cōfeſſionē ibi. (Ad quem aūt angeloꝝ ⁊c.)
Circa p̄ᵐ duo fac̄: q: p̄mo p̄mittit ītentū. Scd̄o ꝓpoſi-
tū ꝓbat ibi. (Cui.n. dixit ⁊c̄.) Dic̄ ḡ. Tāto melior.i.ſā
ctior: ⁊ deo ꝓpinquior: in q̄ ꝓponit excellentiaꝫ xp̄i ad
angelos. Ephe.p̄. Cōſtituens eū ad dxterā ſuā in cele
2 ſtibus ſup oēm p̄ncipatū ⁊ poteſtatē ⁊c̄. Sꝫ tūc orit̄
q̄ſtio quō apl'us h̄ itelligit vtrū ſꝫ dināꝫ nāꝫ vl' hūanā:
q: ſm dinam nō videt̄ verū. q: ſm illaꝫ genitus eſt: nō
factus: ſm ꝟo humanā nō eſt melior angelis: vt īfra.
2. cap. Eum aūt q modico q̄ꝫ angeli ⁊c̄. Et dōm eſt ꝙ
xp̄s ſm humanā nāꝫ duo habuit in vita iſta: ſcꝫ īfirmi
tatē carnis. ⁊ ſic fuit minor īfra. 2. cap. Eum q modico
⁊c̄. Itē habuit gr̄e plenitudinē. ⁊ ſic ēt in humanitate
maior fuit angelis in gr̄a ⁊ gl'ia. Jo.p̄. Uidim' eū quaſi
vnigenitū a p̄re: plenū gr̄e ⁊ v̄itatis. Sꝫ h̄ nō eſt itelle-
ct'. Apl'us.n. nō itelligit ꝙ melior fuerit q̄ꝫtū ad gr̄aꝫ:
ſꝫ ꝓpter vnionē hūane nāe ad dīnam: ⁊ ſic dr̄ fact' iq̄ꝫ
3 tum p illi' vnionis factionē ꝑuenit ad h̄. Et ideo ſub-
dit. Quāto differētius p̄re illis nomē hereditauit. Et
q̄ꝫtū ad hoc nomē oñdit dr̄iam q̄ꝫtū ad tria. ſꝫ q̄ꝫtū ad
nominis ſignificationē: q: ꝓpriū nomē angeloꝝ ē: ꝙ
dr̄ angeli qd̄ eſt nomē miſtri. Angelus.n. idē eſt qd̄
nūcius. Nomē aūt xp̄i ē: ꝙ dicit̄ fili' dei: ⁊ hoc nomē ē
valde differentius ab illo: q: q̄ꝫtācūq̄ꝫ dr̄iam ponis ad
huc eſt maiorē dare cū diſtent in īfinitū. ꝓuer. 30. Qd̄
nomē ei'? ⁊ qd̄ nomē filij eius ſi noſti? Eſt.n. nomē fi-
lij eius: ſicut ⁊ patris īcōprehenſibile. Phil. 2. Et dōdit
illi nomē qd̄ eſt ſup omne nomē ⁊c̄. Sꝫ forte dices ꝙ
etiā angeli dicuntur filij dei. Job. p̄ ⁊ 2°. Et dōm eſt ꝙ
ſi dicunt̄ filij dei hoc nō eſt eſſentialiter ⁊ p nām: ſꝫ per
4 quādā participationē. Ipſe aūt eſt eſſentialr̄ filius dei:
⁊ iō hꝫ nomē differētius p̄re illis: ⁊ h̄ eſt ſcd̄m: q: diffe
runt q̄ꝫtum ad modū. p̄s. Quis eſt ſimilis deo in filijs
dei. Quaſi dicat. Nullus p nām. Quātū ad tertiuꝫ di
cit ꝙ illud nomē hereditauit. Hereditas.n. cōſequitur
originem. Unde xp̄s ꝙ filius ſit habet ex origine ⁊ per
naturam: angeli aūt ex dono gratie. Matth. 21. Hic eſt
heres. Unde ipſe nomen hereditauit: nō autem ange-
li: ⁊ hec eſt tertia differentia.
Fili' ❡ Deinde cū dic̄. (Cui.n. angeloꝝ ⁊c̄.) ꝓbat qd̄ dixit.
me' ⁊ p agit ō noīe ſm ꝙ ꝯuenit xp̄o ſm diuinitatē. Secū
es tu: do ſꝫ humanitatē ibi. (Et rurſū.) Ego ero ⁊c̄. Quātū
quō ad p̄mū iducit auc̄tateꝫ. p̄s. Dñs dixit ad me ⁊c̄. Et h̄
expo eſt. Cui eniꝫ angeloꝝ ⁊c. Quaſi dicat. Nulli angeloꝝ
nit̄. dicta ſūt hec v̄ba: ſꝫ tm̄ xp̄o. vbi tria p̄nt notari. Primo
5 modus originis in v̄bo dixit. Scd̄o ſingularitas filia
tiōis ibi. (Filius meus es tu.) Tertio eius auctoritas
ibi. (Ego hodie.) Modus iſte nō ē carnalis: ſꝫ ſpūalis
⁊ itellectualis De'.n. ſpūs ē. Jo. 4. Et iō non generat
carnalr̄: ſꝫ ſpūalr̄ ⁊ itellectualr̄. Intellectus aūt dicēdo
generat v̄buꝫ qd̄ ē cōceptus ei': ⁊ iō ſignāter dixit ꝙ
dñs dixit ad me. i. p̄r dixit filio. Dicere ḡ itellectus p̄ris
nihil aliud ē q̄ꝫ in corde v̄buꝫ cōcipere. p̄s. Eructauit
cor meū v̄bū bonū. Job. 33. Semel loquitur ⁊ ſcd̄o id
ipſꝫ nō repetit ⁊c̄. Eccl. 24. Ego ex ore altiſſimi ꝓdij. ſꝫ
q̄ꝫtū ad ſcd̄m gn̄ātio iſta ē ſingularis: q: dic̄. Fili' me'
es tu. Q. d. Et ſi multi alij filij dr̄: tn̄ eē filiū nālē ē ſibi
ꝓpriū. alij aūt dr̄ filij dei: q: ſunt ꝑticipes v̄bi dei. Jo. 10.
Illos dixit deos ad q̄s ſmo dei fact' ē: ſꝫ xp̄s eſt ipſum

verbū. Mat. 17. Hic eſt filius meus dilectus. Sꝫ q̄ꝫtū d
ad tertiū iſta gn̄ātio nō eſt tp̄alis ſꝫ eterna: q: hodie
genui te. Differt aūt tp̄s ab eternitate: q: tempus varia
tur ſic̄ motus cuius mēſura eſt in variatione ⁊ ſucceſ-
ſione. Et iō nomīat̄ p ſucceſſionē p̄teriti ⁊ futuri. Eter
nitas aūt eſt mēſura rei īmobilis: ⁊ iō nō eſt ibi varia- Eter
tio p ſucceſſionē: ſꝫ ſemp ē p̄ſens: ⁊ iō denotatur p ad- nitas
uerbiū p̄ntis tp̄is. ſ. hodie. Uerū q: illō qd̄ fit: q: nōdū ē mē
eſt icōpletū p ꝯñs ē. qd̄ aūt factū ē completū eſt: ⁊ ita p ſura
fectū. Et iō nō dic̄ genero te ſed genui: q: perfectus ē. rei im
Sed tñ ne puteť eē gn̄ātio eius tota in preteritōe: ⁊ p mobi
ꝯſequēs in deſitione addit hodie: vt ſit ſenſus. pfectus lis.
es filius: ⁊ tñ generatio tua eterna eſt ⁊ ſemp a me ge-
neraris: ſicut lumē in aere pfectū eſt: ⁊ tamē ſemp pro 5
cedit a ſole. Mich. 5. Egreſſus eo a p̄ncipio a diebus
eternitatis. p̄s. Ex vtero ante luciferum genui te.
❡ Cōſequēter cū dic̄. (Et rurſum ⁊c̄.) ꝓpoſitū oñdit
ſm ꝙ cōuenit xp̄o ſꝫ humanitatē: ⁊ h̄ p aliā auc̄tatē:
⁊ ſm Glo. iſtud dr̄ in Eſa. Ego ero illi in patrē. Sꝫ tñ
nō inuenit̄ aliqd huic ſile in Eſaia niſi illō. Et filius da
tus eſt nobis. Sꝫ. 2. Reg. 7. ⁊. p̄. Paralip. 28. Habētur
iſta eadē v̄ba dñi dicētis ad Dauid de. Salomone per
quē figurabat̄ xp̄s. ❡ Sciēdū ē aūt ꝙ in veteri teſtamē
to q̄dā dr̄ de eo qd̄ eſt figura nō inq̄ꝫtū q̄dā res: ſed i-
q̄ꝫtum eſt figura: ⁊ tunc nō exponitur de illo niſi iq̄ꝫtū
referť ad figuratū. Uerbi gr̄a in p̄s. q̄dam dicunť de
Dauid vl' ō Salomone inq̄ꝫtū figurabat xp̄m tm̄. q̄dā
v̄o etiā ſm ꝙ fuit hoies q̄dā. ⁊ iſtoꝝ dicta de ipſis p̄nt 3
exponi ⁊ de xp̄o. ſicut illud. Deus iudiciū tuū regi da.
q: illud pōt cōuenire ſalomoni. Illa v̄o que dicūť de ip Figu
ſis inq̄ꝫtū fuit figura nuq̄ꝫ de ipſis p̄nt exponi: ſicē illō. ra ⁊
Et dominabit̄ a mari vſq̄ꝫ ad mare ⁊c. q: nullo modo rei fi-
verificari pōt de ſalomone. Sic ⁊ in ꝓpoſito licꝫ iſta di gura
cta ſint de ſalomone: tñ p̄nt exponi de xp̄o qui p̄figura te di-
bat̄ p illū. Dicit ḡ. Ero. qd̄ eſt futuri tēporis. ad deno- uerſi
tādū ꝙ icarnatio filij futura erat in tp̄e. Gal. 4. At vbi mode
venit plenitudo tp̄is ⁊c. Supra v̄o cū loq̄bať de eter- intel-
na gn̄atiōe dixit. es tu quaſi ſine motu. hic autē cū loq ligūť
tur de temporali dic̄. in filiuꝫ qd̄ denotat terminū ali- ō xp̄o
cuius motionis. Aſſumptio.n. iportat motū in filia-
tionē. Et q: ois motio fit p operatiōeꝫ alicuius termi- 4
natā ad aliquē effectū: iō p pōit opōneꝫ facientis: q: nō
v̄tute humanitatis facta eſt aſſumptio: ſed diuinitatis
cū dic̄. Ego ero illi in patrē. ſ. aſſumendo eū ad vnioneꝫ
pſone filij. Et ſubiūgit effectū ꝯſecutū q: ſ. eſt exceptus
ī vnitatē pſonalē filij. Erit mihi ī filiū. De p̄ dr̄ Luc. p̄.
Uirt' altiſſimi. ſ. facientis aſſūptionē obumbrabit tibi. ō
2°. Ro. p̄. Qui fact' eſt ei ex ſemine Dauid ſm carneꝫ.
❡ Deinde cū dic̄. (Et cūiteꝝ ⁊c.) Agit de dñatiōe xp̄i
qua eſt heres vniuerſoꝝ. Ubi tria facit. q: p̄mo oñdit
dñium ei' ⁊ p̄cipue ſup angelos. Scd̄o ponit rōnē do
minij illius ex pte āgeloꝝ ibi. (Et ad āgelos qdeꝫ ⁊c̄.)
Tertio ex parte xp̄i ibi. (Ad filium aūt. thronus tuus
⁊c.) Quātū ad p̄ᵐ iduc̄ auc̄tatē. p̄s. cuꝫ dicit Adorate 5
eū oēs angeli eius h̄ habeť in p̄s. Dñs regnauit exul.
⁊c̄. Adoratio enim non fit niſi dño. ḡ ſi angeli eū ado
rāt dñs illoꝝ eſt. volēs apl'us iducere hanc auc̄tatem.
Primo tāgit itentioneꝫ pſalmiſte cū dicit. Et cū iterū
introducit ⁊c̄. vt pſalmiſta loquatur de aduētu xp̄i in
mundum. Et ideo dicit. Et cum ſcriptura introducit.
ſ. introducendum p̄mogenitum dicit ⁊c. Quaſi dicat.
Jam dictum eſt ꝙ xp̄s eſt filius pre angelis. ḡ eſt p̄n
cipalr̄ a patre genit'. Eſt ḡ dicēdus p̄mogenit'. Ro. 8.
Ut ſit ipſe p̄genitus in multis fr̄ibus ⁊c̄. Hic aūt p̄moge
nitus debebat itroduci ī orbeꝫ ⁊c̄. Et vide q̄ꝫ ordinate
loquat̄ apoſtolus. Primo enim dicit ipſuꝫ a patre ibi
(Ego

1 (Ego ero ⁊c̃.) Scd̃o aſſumptum in vnitate pſone ibi.
(Et ipſe erit mihi in filiũ). Sed mõ ꝓponit eũ in noti
cia hoium. Uocat aũt incarnatione introductionẽ i mũ
dũ. Sed ꝯ. Ipſe xp̃s vocat eã exitũ. Jo. 16. Exiui a pr̃e
⁊ veni i mũdũ ⁊c̃. Et dõm eſt ꝙ exitus ẽ ⁊ ẽt itroductio:
ſicut ſi aliqs recõciliãdus ſit ꝑncipi ꝑexit ad eũ media
tor: ⁊ poſt itroducit eũ. Siſe habet .i. Reg. 20. de dauid
ad Jonatan. Sic xp̃s mediator dei ⁊ hoium ꝑ exijt ad
hoies ⁊ poſtea introduxit eos reconciliatos. Infra. 2.
Qui multos filios adduxerat in gloriã ⁊c̃. Uel itroduc̃
.i. iducit eũ vſqȝ in corda hoiuȝ: qꝛ ſcriptura loquẽs de
aduẽtu xp̃i dic̃ eũ ſuſcipiẽdũ itra corda hoiuȝ. Iſta aũt
receptio fit ꝑ fidẽ. Eph. 3. Hitare xp̃m ꝑ fidẽ i cordibus
2 vr̃is. ps. Annũciate iter gẽtes gliaȝ eius ⁊c̃. Qñ.n. ſcri
ptura dicit ꝙ gẽtes debẽt credere: dicit ꝙ xp̃s itratur⁹
eſt i corde ipſoꝝ. Hoc aũt qd̃ dicit. Iteꝝ multiplr̃ expo
nit. Dicit.n. Chryſoſtomus ꝙ de icarnatione vbi q̃ dr̃
itroductio nõ loqt̃ ſcriptura ſel: ſed iteꝝ atqȝ iteꝝ. Uel
aliter: qꝛ ipſe ꝑmo erat i mũdo ꝑ potẽtiã diuinitatis iuiſibilr̃
ſed iteꝝ introducit eũ i mũdũ ſm̃ pñtiã hũanitatis vi
ſibilr̃. Uel aliter qꝛ ſupra dixerat: ero illi in pr̃eȝ .i. aſſumõ
in vnitatẽ pſonalẽ mei. Et cũ iteꝝ itroducit eũ .ſ. iſtũ ꝑ
genitũ ⁊ aſſumptũ ad vnitatẽ pſone: qꝛ nõ ſufficeret di
cere ꝙ itroducit niſi dicat q̃lr̃ itroducat: qꝛ nõ q̃ſi vn⁹
de mũdo: nec ſic̃ ãgeli ſȝ ſuꝑ oẽs. Jõ dic̃. Adorẽt eũ oẽs
angeli. Nee. 9. Exercit⁹ celi te adorat. Apo. 7. Oẽs ãge
li ſtabãt i circuitu throni ⁊ ceciderũt ⁊ adorauerũt ⁊c̃.
3 ¶ Deinde cũ dicit. (Et ad angelos ⁊c̃.) Ponit rõ ex
ꝑte angeloꝝ q̃re eũ adorant. Quaſi dicat. Juſtũ eſt ꝙ
adorent qꝛ ſunt miſtri. Uñ dicit. Qui facit angelos ſu
os ſpũs ⁊ miſtros ſuos flãma ignis. Deus.n. aliqñ ope
rat̃ illuminãdo intellectũ. Jo. 1. Illuminat oẽm hoiem
⁊c̃. Aliqñ v̈o mouet ad op⁹. Eſa. 26. Oĩa opa nr̃a opa
ágeli tus es in nobis. Et ꝑmũ facit deus i nobis mediãtib⁹
inq̃- angelis. ps. Illuminãs tu mirabilr̃ a mõtibus eternis.
tuȝ il Scd̃m ẽt facit in nobis ipſis mediãtibus ſicut dic̃ dio
lumi ny. 4° ca. celeſtis hierarchie. In q̃tum ğ illuminat ꝑ ip
nant ſos dr̃ nuncij. Nũcij.n. ẽ nũciare ea q̃ ſunt i corde dñi
dicũt ſui. In q̃tũ v̈o ſunt mediatores opeꝝ diuinoꝝ dr̃ mi
nũcij niſtri. ps. Miſtri eius q̃ faciũt volũtatẽ eius. Sunt ğ ⁊
nũcij ⁊ miſtri: ſȝ q̃les ſunt dr̃ſcribũt eos ꝑ duas res corpa
lesmaxie ad h̃ ydoneos. Una eſt aer cuius ꝓprietas
4 multũ ꝯuenit nuncio: miſtro aũt ꝓprietas ignis. Aer
.n. eſt receptibilis lumis ⁊ iꝑreſſionis. Itẽ optime red
dit recepta. Itẽ hȝ velocẽ motũ. Hec aũt dȝ hr̃e bonus
nũcius: vt .ſ. bñ recipiat dicta: bñ referat recepta ⁊ vtrũ
qȝ velociter faciat. Iſta bñ ꝯueniũt angelis. Optie eniȝ
recipiũt diuas illuminatiões. Sũt.n. ãgeli ſpecula mũ
da ſm̃ dyo. Mat. 18. Angeli eoꝝ in celis ⁊c̃. Itẽ optie
reddũt qd̃ ſignificatũ eſt. Apo. 1. Significauit de⁹ q̃ oȝ
fieri cito loquẽs ꝑ angelũ ſuũ ſeruo ſuo Joãni ⁊c̃. Iteȝ
ſunt veloces. Eſa. 18. Itẽ angeli veloces ⁊c̃. Iſti aũt dr̃
ſpũs: qꝛ ois ſubã inuiſibilis dr̃ ſpũs. Uñ ⁊ aer dr̃ ſpũs.
Itẽ ſunt ignis inq̃tũ miniſtri. Ignis aũt inter oĩa ele
mẽta ẽ maxime actiuus ⁊ efficax ad agẽdũ. Uñ in ps.
5 De angelis vbi dicuntur miniſtri eius ibi additur: Et
miniſtros tuos ignem vrẽtem: iteȝ ignis calorẽ cauſat
per qd̃ deſignat̃ charitas. Can. 8. Lampades ignis at
qȝ flãmaꝝ. Uñ deſcribunt̃ in igne: ⁊ dicunt̃ ſeraphyn
Eſa. 6. Item ignis ſemꝑ mouetur ſurſum: ita angeli ⁊
boni miniſtri oĩa q̃ agunt ſemper referunt in gloriam
dei: ſicut patet de angelo Tob. 12. Benedicite deum ce
li ⁊c̃. Non dicit benedicite me: ſed deũ celi. Non ſic de
malo ãgelo q̃ dicit. Mat. 4. Si cadẽs adoraueris me
Sed angelus bonus tanq̃ bonus miſter dicit. Apo.
vlti. Uide ne feceris deũ adora. Lectio. IIII.

Ad filiũ aũt. † Thronus tuus d̃s b
in ſcl'ȝ ſcl'i: virga eq̃tatis virga Pſal.
regni tui. Dilexiſti iuſtitiam ⁊ 44.
odiſti iniq̃tatẽ: ꝓpea vnxit te de
us: d̃s tu⁹ oleo exultatiõis ꝑ ꝑticipib⁹ tuis.
¶ Supra ꝓbauit aplš ꝑ auctoritatẽ angelos eſſe mi
niſtros: hic ꝓbat h̃ ꝑ rõnẽ ſumptã ex ꝑte ipſi⁹ xp̃i. Uñ
intẽdit h̃ ꝓbare regiã dignitatẽ xp̃i: vbi duo facit. Pri
mo.n. cõmẽdat regiã dignitatẽ ipſius xp̃i. Scd̃o ei⁹ ad
illã dignitatẽ oſtẽdit ydoneitatẽ ibi. (Propterea vnxit
te deus ⁊c̃.) Circa ꝑ^m tria facit. Prio cõmẽdat xp̃i regi 2
am auc̃tatẽ. Scd̃o eius regimis eq̃tatẽ ibi. (Uirga dire
ctionis ⁊c̃.) Tertio regimis bonitatẽ ibi. (Dilexiſti iu
ſtitiã ⁊c̃.) Dic̃ ğ. Ad filiũ aũt dicit. Thronus tu⁹ ⁊c̃. Et
ſunt v̈ba dei prĩs loquẽtis ꝑ linguã ꝓphe: ſic̃ ꝑ calamũ
ſcribe. Dicit ğ. O d̃s fili thronus tu⁹ ⁊c̃. In q̃ dñotat̃ re
gia maieſtas. Eſt.n. thronus regis ſedes: ſed cathedra
magralis: tribunal aũt ſedes iudicis. Cõpetit aũt thron⁹
xp̃o ſm̃ nãm diuinã inq̃tũ eſt deus. ps. Rex ois terre d̃
us: ſed ſm̃ ꝙ hõ ꝯuenit ſibi ex merito paſſiõis victorie
⁊ reſurrectiõis. Apoc. 3. Qui vicerit dabo ei ſedere me
cũ in throno meo: ſicut ego vici ⁊ ſedi in throno prĩs
mei cũ eo. Hic thronus ẽ ꝑpetuus. Lu. 1. Et regni eius
nõ erit finis. Dañ. 7. Ptãs eius ptãs eterna q̃ nõ aufe 3
ret̃ ⁊c̃. Pꝫ aũt ꝙ regnũ illud eſt eternũ ⁊ iq̃tũ ſibi cõ
uenit ex nã: qꝛ eſt deus. ps. Regnũ tuũ regnũ oĩuȝ ſe
culoꝝ ⁊c̃. Itẽ inq̃tũ ſibi ꝯuenit vt hõ: ⁊ h̃ duplici rõe.
Una qꝛ regnũ illud nõ ordinat̃ ad tꝑalia ſed ad eterna.
Jo. 18. Regnũ meũ nõ eſt de h̃ mũdo. Ad h̃.n. regnat
vt hoies dirigat ad vitã eternã. Non aũt ſic eſt de regno
hoium: vñ regnũ illoꝝ finit̃ cũ vita pñti. Alia rõ eſt: qꝛ
eccl'ia q̃ eſt regnũ eius durat vſqȝ ad fineȝ mũdi: ⁊ tũc
tradet xp̃s regnũ deo ⁊ pr̃i cõſumandũ ⁊ ꝑficiendum.
¶ Cõſequenter cõmẽdat regnũ eius ab eq̃tate cũ dic̃.
(Uirga directiõis ⁊c̃.) Cõueniẽter aũt deſcribit̃ regnũ
ꝑ virgã. Differt.n. regimẽ tyrãnicũ a regimie regio: qꝛ
regimẽ tyrãnicũ eſt ad vtilitatẽ ſuã cũ grauamie ſubdi
toꝝ: regimẽ aũt regis ꝑncipalr̃ ordinat̃ ad vtilitatẽ ſub 4
ditoꝝ: ⁊ iõ rex eſt pr̃ ⁊ paſtor. Paſtor.n. nõ corrigit cũ
gladio ſed cũ v̈ga. ps. Uiſitabo i virga iniq̃tates eorũ.
Itẽ paſtor vtit̃ virga i directiõe gregis. Mic. 7. Paſce
ppl'm tuũ i virga tua. Uirga ẽt ſuſtẽtat ifirmos. ps. Uir
ga tua ⁊ baculus tu⁹ ipſa me ꝯſolata ſũt: itẽ v̈ga cõtur
bat hoſtes. Nume. 24. Cõſurget virga de iſrael: ⁊ ꝑcu
tiet duces moab. Sed ẽ virga eq̃tatis. Eſa. 11. Arguet i
eq̃tate ꝑ mãſuetis terre. ¶ Sȝ ſciẽ^m ẽ ꝙ aliqñ aliqs re
git i rigore iuris: ſic̃ qñ ſuat ea q̃ iuſta ſunt ſȝ ſe. Cõtin
git aũt ꝙ aliqd de ſe iuſtũ eſt: qd̃ tñ cõꝑatũ ad aliqd in
ducit detrimẽtũ ſi ſuet̃: ⁊ iõ opȝ ꝙ ius cõe ad h̃ appli
cet̃: ⁊ ſi h̃ fiat tũc eſt regimẽ eq̃tat̃. Regnũ veteris teſti
erat ſȝ rigorẽ iuſtitie. Act. 15. Onus qd̃ nec nos nec pa 5
tres nr̃i portare potuimus. Sȝ regnũ xp̃i ẽ regnũ eq̃
tatis ⁊ iuſtitie: qꝛ i ip̃o nõ iponit̃ niſi ſuauis obſuãtia.
Mat. 11. Jugũ.n. meũ ſuaue eſt ⁊ onus meum leue.
¶ Cõſeq̃nter cũ dicit: (Dilexiſti ⁊c̃.) Bonitatẽ regis
cõmẽdat. Quidã.n. ſuãt eq̃tatẽ: nõ tñ ꝓꝑ amorẽ iuſti
tie: ſed magis ꝓꝑ timorẽ vel gliam vel metuȝ: ⁊ tale re
gimẽ nõ durat. Sȝ iſte ſuat eq̃tatẽ ꝓꝑ amoreȝ iuſtitie.
Dicit ğ. Dilexiſti iuſtitiã ⁊c̃. Quaſi dicat. Hoc ꝙ v̈ga
eſt eq̃ ⁊ directa: h̃ eſt qꝛ dilexiſti iuſtitiã. Sap. 1. Dilig̃i
te iuſtitiã q̃ iudicatis terrã. Nõ aũt eſt iuſtus q̃ nõ amat
iuſtitiã. Mat. 5. Bñ q̃ eſuriũt ⁊ ſitiũt iuſtitiã ⁊c̃. Sed
aliq q̃dẽ diligũt iuſtitiã: ſȝ ſunt remiſſi i correctiõe iniq
tat̃: ſȝ xp̃s odit .i. reprobat iniq̃tatẽ. ps. Iniq̃s odio ha
bui. Sap. 14. Siſr odio ſũt deo ipi⁹ ⁊ ipietas ei⁹. Eccl.

c 12. Altiſſimus odio hʒ pctõres ⁊ miſert⁹ ē penitētibus.
¶ Deinde cū dič. (Propterea vnxit te ds ⁊c.) Oſtēdit
xpī ydoneitatē ad exeq̄ndū ⁊ gubernandū vbi dubita
tio eſt de h̄ q̄ dicit ppea ⁊c. In v̄bis iſtis agiꝛ de ſpūa
li vnctiōe q̄ xp̄s repler⁹ ē ſpū ſcō. Nūq̄d. n. iō repletus
ē: q: dilexit iuſtiñā. Ergo meruit gr̄ãʒ qḋ ē ꝯ illo. Ro.
ii. Si ex opib⁹ iā nō ex grã: ⁊ h̄ ē tō cōis. Sʒ ſpālr ad p
poſitū: q: xp̄s l iþa ꝯceptōe fuit plen⁹ ſpū ſcō. Jo. i. Ple
nū grã ⁊ v̄itate. Nō ḡ meruit. R̄ñ h̄ ē cauēdꝰ erroꝛ ori
gēis. Uoluit. n. q̄ oēs ſpūales creature ēt aīa xp̄i a pn⁹
creature ſuerūt ⁊ h̄ ꝑ q̄ plꝰ vel minꝰ adheſerūt deo vel
diuerterūt ab ipſo p libertatē arbitrij ſui fcā ē diſtō īter
angelos ⁊ ēt aīas. Uñ i pyarchō q̄ aīa xp̄i: q: vehemē
2 tius adheſit deo diligēdo iuſtitiā ppea meruit h̄. Sed
h̄ eſt hr̄eticū: dr̄e: q̄. ſ. q̄cūq; aīa vel ēt aīa xp̄i creata fue
rit añ corp⁹ qḋ ēt ſpālr rōnē l xp̄o hʒ q: i p iſtāti ſil' cre
ata fuit aīa ⁊ formāti corp⁹ ⁊ totū ē aſſumptū a filio dei.
Quid ḡ dič pp. Una glo. vī ſentire cū origene. Sed ſi
volumus eā ſaluare dicem⁹ q̄ i ſcriptura dr̄ aliq̄d fieri
q̄ñ inoteſcit ſič cū dr̄ Phi. 2. Fact⁹ ē obediēs ⁊c. pp qḋ
⁊ ds exaltauit illū ⁊ dedit illi nomē ⁊c. Nūq̄d xp̄s me
rito paſſiōis meruit eē ds. Abſit. Dic. n. ē erroꝛ fotini.
Dōm ē ḡ q̄ xp̄m eē deū excedit oē meritū: ſed p paſſio
nē meruit q̄ māifeſtaꝛ vbiq; eē deū: ⁊ qḋ ds dederat
illi tale nomē ⁊c. Ita h̄ qḋ dič hic: ppterea vnxit te ds
⁊c. vt ſit ſenſus. Et h̄ q̄ tu dilexiſti iuſtitiā meruiſti q̄
3 h̄ inoteſcat. Uel aľr ⁊ meľ ita q̄ iſ ppea nō dicat cāʒ
meritoriā: ſed finalē. Quaſi dicat. Ad h̄ q̄ ſiia herēs. ſ.
thronū ppetuū vīḡ directiōis ⁊c. q̄ dcā ſunt: ppea vn
xit te de⁹ oleo. ſ. ſcificatiōis qḋ dñs mādauit fieri. Exo.
30. q̄ vngebāꝛ vaſa ⁊ ſacerdotes. Leui. 8. ⁊ 9. Et reges
vt pʒ de dauid. i. Reg. 16. ⁊ ſalamōe. 3. Reg. i. Itē pphe
vt pʒ de heliſeo. tertij. Reg. 19. Sʒ q̄r ſiebat iſta ſcificā
tio p vnctiōnē. Rō ē l̄ralis. Hoies. n. orientales p cele
britate vngebanꝛ ne ꝯſumerenꝛ: eo q̄ ſunt i regiōe mľ
tū calida. Paupes ēt vngebāꝛ ad feſtiuitatē. 4. Re. 4.
Nō hēo ancilla tua niſi parū olei q̄ vngar i ſcriptura āt
4 diuina traduꝛ nobis p modū q̄ hoies ſolēt vti. Q: ḡ tūc
vngebanꝛ hoies vel pp celebritatē feſti vel celebritatē
pſone: ⁊ iō ad oñdēdū excellētiā xp̄i dič cū vnctū oleo
exultatiōis. Ipſe. n. ē rex. Eſa. 32. Ecce i iuſtitia regna
bit rex. Et. 33. Dñs. n. iudex nr̄: dñs legiſer nr̄: dñs rex
nr̄ ipſe veñiet ⁊ ſaluabit nos. Eſt ēt ſacerdos. ps. Tu es
ſacerdos i eternū ſʒ ordinē melchiſedech: fuit ēt ppha
Deut. 18. Prophetā de gēte tua ⁊ de fribus tuis ſič me
ſuſcitabit tibi dñs. Et ꝯueñit ſibi vngi oleo ſcificatiōis
⁊ exultatiōis. Ab ipſo āt ſūt ſacra q̄ ſūt vaſa grē. Eſa.
22. Suſpēdā ſup eū oēʒ gl̄iā dom⁹ pñs ei⁹ vaſoꝝ diuer
ſa gñā ⁊c. Cōuenit ēt iſta vnctio xp̄ianis. Sūt. n. reges
⁊ ſacerdotes. i. Pe. 2. Uos eſtis gen⁹ electū regale ſacer
dotiū. Apo. 5. Feciſti nos deo nr̄o regnū ⁊ ſacerdotes.
Itē hn̄t ſpm̄ ſcm̄ q̄ ē pphie ſpūs. Joel. 2. Effūdā d ſpū
5 meo ſup oēʒ carnē ⁊c. ⁊ iō oēs vncti ſūt iuiſibili vnctō
ne. 2. cor. i. Qui āt ꝯfirmat nos vobiſcū l xp̄o ⁊ qvnxit
nos ⁊ q ſignauit nos. i. Jo. 2. Uos vnctiōēʒ hētis a ſcō
⁊ noſtis oīa. Sʒ q̄ ꝯpatio ē īter xp̄m vnctū ⁊ xp̄ianos
vnctos? Iſta. ſ. q: ipſe hʒ eā pncipľr ⁊ p: nos āt ⁊ alij ab
ipo effuſā ps. Sic vnguētū l capite ⁊c. Et iō dič. p: e p
ticipib⁹ tuis. Jo. i. De plēitudie ei⁹ oēs accipim⁹. Uñ alij
dnr̄ ſci: ipſe vō ſctūs ſcōꝝ. Ipſe. n. ē radix oīs ſctātis. Di
cit āt oleo leticie vel exultatiōis: q: ex iſta vnctiōe pce
dit ſpūalis leticia. Ro. 14. Nō eſt regnū dei eſca ⁊ pot⁹
ſʒ iuſtitia ⁊ pax ⁊ gaudiū l ſpū ſcō. Gal. 5. Fruct⁹ āt ſpūs
eſt charitas pax ⁊ gaudiū. ps. Ut exhilaret faciē l oleo
Eſa. 61. Oleū gaudij p luctu ⁊c. Illud āt qḋ bis dič ds
deus: dupľr expōiꝛ. Uno⁹ q̄ repetaꝛ nōiatiu⁹ cāus: vt

Alie i pn⁹ ñ ſunt crea te nec ēt aīa xp̄i ſi cut vo luit orige nes.

ſit ſenſus. Unxit te de⁹ p̄ ſeipʒ deū: nos āt p te mediato d
rē dei ⁊ hoīuʒ hoiēʒ xp̄m. 2. Pe. i. Per quē magna ⁊ p
cioſa nobis pmiſſa donauit. Alio⁹ q: ſʒ Aug. l glo. alte
rū ē nōiatiui caſus alteꝝ vocatiui: vt ſit ſenſ⁹. O xp̄e q
es ds ñil⁹ de⁹ pr̄ vnxit te ⁊c. Et q̄ dʒ ſic expōi magis pʒ
l greco. Sʒ cū xp̄s nō ſit vnct⁹ ſʒ q̄ ds: q: ſic nō ꝯuēit
ſibi recipe ſpm̄ ſcm̄ ſʒ magis alijs dare. Scōa expō nō
vr̄ eē vera. R̄ñ dōm ē q̄ idē i pſona ⁊ de⁹ ⁊ hō tñ vnct⁹ ē
l q̄ñtū hō. Et cū dr̄ o de⁹ ⁊c. ⁊ vnguēs ē de⁹ ⁊ hō ⁊ vnct⁹
ſiľr ē de⁹ ⁊ hō ⁊ vnū cū ipſo i pſona. Lectio. V.

Et tu in principio dñe terrā fū- Ge. i. Pſal.
daſti: ⁊ opera manuū tuaꝝ ſūt 101.
celi. Ipſi peribunt: tu aūt pma 2
nebis ⁊ oēs vt veſtimentū vete
raſcent. Et velut amictū mutabis eos ⁊ mu Pſal.
tabunꝛ: tu āt idē ipſe es ⁊ āni tui nō dficiēt. 101.
¶ Supra pmiſerat aplūs q̄tuor l qb⁹ xp̄s excellit āge
los ⁊ pbauit duo illoꝝ. ſ. ⁊ q̄ excedit eos: q: ē fili⁹ ⁊ q: ē
hr̄s: nūc pbat tertiū. ſ. q̄ excedit eos l v̄tute opōnis: q:
p eū pr̄ fec̄ ⁊ ſcla. Hoc āt pbat aplūs ex actē ate eiuſdē p
phete. Et circa h̄ duo facit. Pmo oñdit virtutē opatiōis
lq̄ñtū eſt creatoꝛ. Scōo q̄ tū ad dr̄iā creatoris ad crea
turā ibi. (Ipſi pibūt ⁊c.) Circa pm̄ duo facit: q: p ponit
creationem terre. 2⁰ celorum ibi. (Et opa manuū ⁊c.)
3 ¶ Sciendū ē āt circa pm̄ q̄ h̄ pōt dupľr legi. Uno mō
vt ſit ſermo directus ad prēm vt ſit ſenſus. Tu dñe. ſ. d
us pr̄ fundaſti terrā ln pn⁹. ſ. in filio q eſt pn̄. Joā. 8.
Ego pn̄ q ⁊ loq̄r vobis. Et h̄ tm̄ vʒ ac ſi dixiſſet. Tu
fundaſti terrā p filiū. ps. Oīa l ſapiā feciſti. Filius aūt ē
ſapia genita vt ſupra dixit eū ſplēdorē glīe. Et h̄ qḋ di
cit hic rñdet huic qḋ ſupra dixit: p quē fec̄ ⁊ ſcla. Alio
mō q̄ ſit ſermo directus ad filiū ſic. Et tu dñe. ſ. fili fū
daſti terrā ln pn⁹. ſ. tpis vel in pn⁹. ſ. pductiōis reꝝ vt
excludat opīonē dicētiū corpalia nō fuiſſe creata cum
ſpūalibus: ſed poſt. Geñ. i. In pncipio creauit de⁹ celuʒ
⁊ terrā. ¶ Sciendū ē āt q̄ tripľr pōt diſtingui terra a
4 celo. Uno mō ⁊ ad l̄raʒ q̄ p terrā ītelligaꝛ elm̄tū terre.
Per celū aūt ſupiora corpa vt ſicut moyſes nō fač mē
tionē de aere: q: eſt cū aq̄: ita hic ītelligi p celū ipʒ ce
lū ⁊ alia duo elm̄ta. ſ. aerē ⁊ ignē q̄ magis accedunt ad
nāʒ celi qḋ pʒ ex loco ipſoꝝ. Sic ēt accipit moyſes Ge
ne. i. Et dicit fundaſti: q: ſič fundamētū qḋ eſt p⁹ po edi
ficij eſt in imo: ita terra inter oīa elemēta ſʒ locū imuʒ.
Eſa. 48. Manꝰ mea fundauit terrā. ps. Aridā funda
uerūt man⁹ eius. Nō āt dič feciſti celos: ſʒ opa manuū
tuaꝝ ſunt celi: q: illud qḋ aliq̄s facit māib⁹ magis dili
gēter vr̄ facere. Et iō ſi loq̄ꝛ ad deſignādū nobilitatē
⁊ pulchritudinē ipſoꝝ. Eſa. 48. Dextera mea mēſa ē ce
los. ¶ Aľr vō q̄ p terrā intelligat totā nāꝫ corpalē.
Et ſic terrā fundaſti: q: mā eſt loc⁹: ⁊ fundamētū ſora
rū: p celos āt ſpūales ſbas. ps. Laudate eū celi celorū.
Et hi ſunt opa manuū eius: q: fecit eos ad imaginē ⁊ 5
ſilitudinē ſuā. Uel p terrā ipfecti in eccleſia q ſunt fū 2
damētū alioꝝ: q: niſi eſſet actiua l eccleſia cōtēplatiua
nō ſubſiſteret. Per celos ꝯtēplatiui. Et hec facta in ec
cleſia l pncipio. i. per filiū. Eſa. 51. Poſui v̄ba mea l ore
tuo vt fundes terrā. i. ipſectos: ⁊ plātes celos. i. pfcōs.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Ipſi pibunt ⁊c.) Oñdit dr̄iāʒ
inter creatorē ⁊ creaturā: ⁊ h̄ q̄ñtū ad duo q̄ ſunt ppa
creatoꝛl pm̄ eſt eternitas: 2m̄ eſt imutabilitas: d qua ibi.
(Et oēs vt veſtimentū veteraſcēt ⁊c.) Circa pmū duo
facit: q: p ponit terminationē creature. Scōo intermi
nationē dei ibi. (Tu aūt pmanebis). Dicit ḡ p. Ipſi. ſ.
celi pibunt. Sed ꝯ. Eccl. i. Terra in eternū ſtat: ḡ vr̄
q̄ multo

1 ꝙ multo plus celi. Rñdeo dñm eſt ꝙ ſm Aug. ⁊ pħz
in qualibet mutatiõe eſt gñatio ⁊ corruptio. Uñ qcqd
mutat̃ ꝑit in ſtatu in quo erat. Ergo qđ dicit ꝙ celi pi-
bunt nõ intelligit̃ q̃tũ ad ſubaꝫ: de qua Job. 37. Qui
ſolidiſſimi q̃ſi ere fuſi ſunt: ſed q̃tũ ad ſtatũ quẽ nunc
hñt. Apoc. 21. Uidi celũ nouũ ⁊ terrã nouã. 1. Corin. 7.
Preterit figura mũdi huius. Sꝫ q̃uo mutabit ſtatũ.
Diuerſimode q: celi ſuperiores mouent̃: ſed nõ alterant̃.
Inferiores v̄o. ſ. ignis ⁊ aer ⁊ mouent̃ ⁊ alterant̃ ⁊ cor
ruptioni ſunt ſubi. Sic ḡ ſtatus oĩuꝫ celoꝝ eſt mutabi
lis: ſꝫ tũc mot⁹ ceſſabit ĩ ſuperioribus: ⁊ corruptio ĩ infe-
riorib⁹ q: aer igne ꝯflagratiõis purgabit̃. 2. Pe. 3. Celi
q nũc ſũt ⁊ terra eodẽ v̄bo repoſiti igne reſuati ĩ die iu
2 dicĳ ⁊c. Oẽs ꝑibũt a ſtatu ĩ q nũc ſũt: ⁊ ſic q̃dãmõ ꝑibũt
ſꝫ tu dñe ꝑmanebis. ꝑs. Tu aũt dñe ĩ eternũ ꝑmãbis.
¶ Deinde cũ dicit. (Et oẽs ⁊c.) Oſtẽdit dñiam dei ad
creaturã q̃tũ ad imutabilitatẽ. Et circa hoc duo facit.
Primo. n. ponit mutabilitatẽ creature. Scđo imuta-
bilitatẽ dei ibi. (Tu aũt idẽ ⁊c.) Et adhuc circa ꝑmũ
duo fac: q: ꝑmo deſcribit rõnẽ mutabilitatis creature.
Scđo ſubdit illã mutabilitatẽ ibi. (Et velut amictum
⁊c.) ¶ Circa ꝑm aũt ſciendũ eſt ꝙ vetus ⁊ nouũ cõſe-
quunt̃ tps. Uñ veteraſcere nõ põt niſi qđ aliqualr mẽ
ſurat̃ tpe. Motus aũt celoꝝ mẽſurat̃ tpe: ſed ipm mo
bile mẽſurat̃ ipſo nũc tpis: ergo in celo pñt inueniri no
uitas ⁊ vetuſtas: vñ nõ veteraſcent celi q̃ſi ſuba eoꝝ
minuat̃ vel corrũpat̃ ĩ aliq̃: ſed tñi q̃tũ ad diuturnita-
3 tẽ tpis quo amplius nõ mẽſurabunt̃. Et iõ dic. Sicut
veſtimẽtũ ⁊c. q: cã mutatiõis celoꝝ nõ erit ꝑꝑ defectũ
virtutis ipſoꝝ q̃ in aliq̃ minuat̃: q: ſi motus ipſoꝝ ceſ
ſaret ꝑꝑ defectũ virtutis iã ceſſatio hẽret cãm nãlem ⁊
poſſet dephendi rõe nãli cuius ꝯriũ dr̃. Mat. 24. De
die aũt ⁊ hora illa nemo ſcit ⁊c. Ergo erit ꝑꝑ neceſſita
tẽ finis: q: oẽs creature corꝑales ordinãt̃ ad ſpũales: ⁊
tot⁹ mot⁹ deſeruiẽs gñatiõi ⁊ corruptiõi ordiat̃ ad gña
tionẽ hoĩs. Ceſſante ḡ gñatione hoĩs qđ eſt qñ cõplet⁹
erit numerus electoꝝ ⁊ ꝑdeſtinatoꝝ ceſſabit motus il
le. Et iõ dr̃ veſtimẽtũ qđ ſumit̃ ad vſum ⁊ ceſſante vſu
depõit̃ ſicͨ hõ calm veſtimẽtũ depõit veniẽte eſtate: ſic ḡ
ſtat⁹ mũdi q nũc ẽ ꝯmẽdat⁹ iſti fini cũ cõplet⁹ fuerit nu
mer⁹ ille electoꝝ iã ãpli⁹ nõ erit accõmodat⁹ nec necius
4 ⁊ iõ ſicͨ veſtimẽtũ depõet̃. Lu. 21. Celũ ⁊ terra trãſibũt ⁊c.
¶ Cõſequẽter ponit ipſam mutabilitatẽ cũ dicit. (Et
velut amictũ mutabis eos). ſ. celos. Et bñ dicit. Mu-
bis tu deus: q: nõ ꝓpria virtute nec ꝑ ſe: ſed v̄tute dei
mutabunt̃ a motu ſicͨ amictũ qđ ad vſuꝫ ſumit̃ ⁊ poſt
vſum depouit̃ ſm ꝯgruẽtiã tpis ⁊ finis. Et dic amictũ
q: ꝑ amictũ gl̃ia hoĩs ⁊ manifeſtat̃ ⁊ tegit̃. Ita ẽt deus
ꝑ creaturas ⁊ occultat̃ nobis ⁊ mãifeſtat̃. Ro. 1. Inui-
ſibilia dei ꝑ ea q̃ fcã ſũt itellecta ꝯſpiciunt̃. Sap. 13. A
magnitudine. n. ſpẽi ⁊ creature cogſcibilr poterit hoꝝ
creator videri ⁊c. Et dicit mutabunt̃ q: ĩ ꝑpetuũ mu-
tati ꝑmanebũt. Itẽ q̃tũ ad celos ſpũales q ꝑeũt a vita
pñti ꝑ mortẽ corꝑis. 2. Reg. 14. Oẽs morimur ⁊ q̃ſi aq̃
5 dilabimur ĩ terrã q̃ nõ reuertent̃ ⁊c. Eſa. 57. Iuſt⁹ ꝑit
⁊ nemo ẽ ⁊c. Itẽ veteraſcẽt: q: vt dr̃ ĩfra. 8. qđ ãtiquat̃
⁊ ſeneſcit ꝓpe interitũ ẽ. Et mutabis eos. ſ. ſꝫ corpa qñ
corꝑale h̃ iduet ĩ corruptionẽ. 1. Cor. 15. Et mutabunt̃
ſm mentem qñ a viſione enigmatica aſſument̃ ad ſpe
ciei viſionem. Job. 14. Cunctis diebus quibus nũc mi
lito expecto donec veniat immutatio mea ⁊c.
¶ Deĩde ſubiũgit ĩmutabilitatẽ dei cũ dicit. (Tu aũt
idẽ ipſe es ⁊c.) Ubi duo facit. Primo. n. põit h̃. Scđo
oñdit h̃ ꝓſignũ ibi. (Et anni tui ⁊c.) Dic ḡ. Iſti ꝑibũt
tu aũt. ſ. dei filius: ⁊ h̃ ꝯ arrianos. ¶ Idẽ ipe es. ſ. idẽ ꝑ
ſeueras ⁊ nũq̃ mutaris. Mala. 3. Ego deus ⁊ nõ mu

tor. Iac. 1. Apud quẽ nõ eſt trãſmutatio ⁊c. Et ſignũ b
huius ẽ anni nõ deficiẽt. Anni. n. dei dñr duratio eius
ſicut anni hoĩs duratio hoĩs: q deficit ⁊ ſm ꝑtes q: cũ
ſit tꝑalis vna po ſuccedit alteri: ⁊ vna adueniẽte defic
altera. Deficit ẽt ſm totũ: q: ex toto deſinit eẽ. In dura
tiõe v̄o dei neutrũ hoꝝ ẽ q: nõ deficit ſm totũ q: ẽ ſꝑ.
ꝑs. Tu aũt altiſſimus in eternũ dñe. Itẽ nec ſm ꝑtes:
q: eternitas eſt tota ſil ⁊ qđ ſtãs. Job. 36. Nũerus ãno-
rũ eius ieſtimabilis ⁊c. Sed cũ ſit vna ⁊ ĩmutabilis q̃
re anni vocant̃. Rõ huius eſt: q: intellẽs nr̃ accipit co-
gnitionẽ intelligibiliũ ꝑ ſenſibilia q: oĩs nr̃a cognitio
ĩcipit a ſenſu. Uñ ⁊ deus q eſt oĩuo ſimplex: deſcribit̃
ſub ſilitudĩe corꝑaliũ. Eſa. 6. Uidi dñꝫ ſedẽtẽ ⁊c. Ita ẽt
duratio eius a nobis deſcribit̃ ꝑ aliq̃ nobis nõ: cum tñ
ſit vniformis ⁊ ſimplex. Uñ aliq̃ñ dr̃ ãnus: aliq̃ñ dies 2
⁊ mẽſis: q: oẽs dr̃ias tpis ĩcludit. Lectio. VI.

Ad quem aũt angeloꝝ dixit ali-
qñ: ſede a dextris meis: quouſ mar.
q̃ ponã inimicos tuos ſcabel 16. ca.
lũ peduꝫ tuoꝝ. Nõne oẽs ſunt ⁊ pſal.
adminiſtratorij ſpũs in miniſterium miſſi 109.
ꝓpter eos q hereditatem capiunt ſalutis.

¶ Supra ꝓbauit apl̃s etia de xp̃o in qbus excedit an
gelos: hic ꝓbat q̃tũ qđ ꝑmiſerat de ipſo. ſ. ꝙ ſedet ad 3
dexterã maieſtatis: qđ ꝑtinet ad dignitatẽ eius. Et circa
h̃ fac duo. Primo. n. iducit auctatẽ dauid. Scđo oſtẽdit
angelos ab hac dignitate deficere ibi. (Nõne oẽs ſunt
⁊c.) Circa ꝑm duo facit: q: ꝑ dſcribit dignitatẽ xp̃i. Se
cũdo oñdit ꝑ ſignũ ibi. (Quo adusq; ponã ⁊c.) Dic ḡ.
Ad quẽ ẽt angeloꝝ dixit aliq̃ñ deus. Q. d. Nõ inenit̃
ꝙ h̃ de⁹ dixerit ãgelo: ſꝫ dixit xp̃o. Et ipſe ẽ xp̃s Mat.
22. inducit h̃ de ſe dictũ. Hoc aũt qđ dicit. Sede a dex-
tris meis põt referri ad dinã nãm in q̃ xp̃s eq̃lis ẽ pr̃i:
q: hꝫ ⁊ iudiciariã ⁊ regiã ptãtẽ eq̃lem pr̃i. Io. 16. Oĩa q̃
hꝫ pr̃ mea ſunt. Ipſe v̄o pr̃ ab eterno dixit: q: dđo filiũ
gñauit ⁊ gñãdo dedit ei eq̃litatẽ pr̃is. Põt ẽt referri
q̃tũ ad hũanã nãm ſm quã ſedet in bonis potioribus 4
pr̃is. Tũc ẽt pr̃ dixit qñ hũane nãe v̄bũ ſuiuniuit: h̃ ẽt
magis ſupra expoſitũ ẽ vbi dixerat. Sedet ad dexterã.
¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Quoadusq; ⁊c.) Oſtẽdit ꝑ ſi
gnũ dignitatẽ xp̃i vbi occurrit duplex dubitatio. Una
q: ab eterno oĩa ſunt ſubta filio. Itẽ q: in reſurrectione
xp̃s dicit. Data ẽ mihi oĩs ptãs. Quid ḡ expectat ſubĳ
ciẽdũ ſcabello ſuo? ¶ Et ſciendũ eſt ꝙ aliqđ põt eſſe
in ptãte alicuius dupl̃r. Uno mõ q̃tũ ad auctẽ: ⁊ ſic oĩa
ab eterno q̃tũ ad ꝑordinationẽ ſciẽdoꝝ ⁊ in tempe quo
fuerũt: ſubta ſunt filio dei in q̃tũ deus: ſed a ꝑn conce
ptionis in q̃tũ hõ. Alio mõ q̃tũ ad exercitiũ ptãtis: ⁊
ſic nõ ſunt ei oĩa ſubta: ſed tñ in fine mũdi: q: nõdũ ex
ercet ptãtẽ ĩ oĩa: ſubĳciẽdo ſibi oĩa. Phi. 3. Scđm ope 5
rationẽ qua poſſit ẽt ſubĳcere ſibi oĩa. Sed qđ ẽ ꝙ dicit
ſcabellũ? Põt dici ꝙ ꝑ h̃ nihil aliud intelligit̃ q̃ꝫ plẽa
⁊ ꝑfecta ſubiectio. Illud. n. dr̃ ꝑfecte ſubm alicui qđ ip
ſe põt cõculcare pedibus. Alr ẽt ⁊ faciẽdo vim in ver
bo: q: ſic deus eſt caput xp̃i: vt pꝫ. 1. Cori. 11. Caput xp̃i
deus. Ita pedes xp̃i hũanitas eius. ꝑs. Adorabim⁹ i lo
co vbi ſteterũt pedes eius. Ponã ḡ ſcabellũ. i. nõ ſolũ
ſubĳciã inimicos tuos tue diuinitati: ſꝫ ẽt hũanitati tue.
In h̃ aũt errauit origenes. Ipſe. n. nihil aliud eſt ſubĳ-
ci luci q̃ꝫ illuminari: ita cũ xp̃s ſit veritas iuſtitia ⁊ bo
nitas ⁊ qcqd tale põt dici nihil ẽ aliđ ſubĳci ſaluatori
q̃ꝫ ſaluari. Et iõ voluit ꝙ in fine oĩa ẽt demões ſalua-
rent̃: q: alr nõ ſubĳcerent̃ oĩa xp̃o. Sed h̃ eſt ꝯ illđ qđ
dr̃ Mat. 25. Ite maledicti in ignẽ eternũ. Uñ ſciẽdum

c eſt ꝙ duplex eſt modus ſubiectionis. Unus p volun/
tatē ſubditoꝝ ſicut bōi miſtri ſubijciunt dño ſuo: pu
ta regi: ⁊ ſic ſoli boni ſubijciunt xpo. Alius p volūta/
tē dñi: ⁊ ſic eſt q̄dā violētia ex pte ſubditoꝝ. Et ſic ma
li ſubijciēt xpo: nō ꝙ velint dñium eius: ſed q꞉ xps fa/
ciet de ipſis volūtatē ſuā puniēdo eos q noluerūt h̄ fa
cere volūtatē ſuā. Et h̄ ꝓpe deſignat p ſcabellū: q꞉ qd̄
calcat cō̄primit. Eſa. 66. Celū mihi ſedes eſt. i. celeſtes
⁊ boni: ſed terra. i. terreni ⁊ mali ſcabellū pedū tuoꝝ.
¶ Alia dubitatio ē de h̄ ꝙ dicit: q̄duſq; ⁊c. q꞉ ſi ſede
bit q̄duſq; pōat: ḡ cū poſuerit nō ſedebit. Rn̄º ꝙ dōec
⁊ q̄duſq; qñq; ponunt finite: qñ. ſ. deſignāt terminū
2 eius cui ꝯiūgit: ſic cū dico. Sede h̄ dōec veniā. Aliqñ
aūt teneut ifinite qñ. ſ. nō ponit terminꝰ: vt cū dr̄. Iſte
nō penituit dōec vixit: q꞉ nec poſt mortē penituit. Sic
. n. dicit Hiero. Illud oȝ deſignari de q̄ pōt eſſe dubiū.
Illud aūt qd̄ nō eſt dubiū relinqt intelligēti. Dubiū aūt
eſt vtrū in vita ſua peniteat: ſed ꝙ nō poſt mortē ſuaȝ
nulli ē dūm. Sic ⁊ i ꝓpoſito cū. n. nō multi ipugnēt ⁊
blaſphemēt xpꝫ vr̄ dūm vtrū mō ſedeat: ſed nō ē dubiū
vtrū ſedat qñ oia ſubtꝰ erūt ei: ⁊ id̄o non exprimit illō.
¶ Cōſequenter oñdit ꝙ dignitas hec angelis nō ꝯue
nit cū dicit. (Nōne oēs ⁊c.) Ubi tria facit: q꞉ pmo oſtē
3 dit ipſoꝝ offm̄. Scd̄o executionē off. cū ibi. (In miſte/
Arti rium ⁊c.) Tertio fructū executōis ibi. (Ut hr̄ditatē ⁊c.)
ſices Dicit ḡ. Nōne oēs ⁊c. ps. Miniſtri eius q faciūt volū
ſūt in tatē eius. Sed ꝯ. Dan. 7. Milia miliū miniſtrabāt ei ⁊c.
dupli Ubi dicit Greg. Aliq miſtrāt: alij ſunt q aſſiſtūt. Nō ḡ
ci ge oēs miſtrant. Rn̄º dōm eſt ꝙ ſicut videmus i artificibꝰ
nere. ꝙ duplex eſt genus artificū. Quidaȝ. n. ſunt q̄ſi mau
ange exequētes vt manu artifices. Alij aūt nō exequunt nec
loꝝ q opant māu: ſȝ ſūt artifices diſponētes: ⁊ q̄ſi ꝑcipiētes
dā ſūt q̄d agēdū ſit: ita ⁊ i angelis ē: q꞉ q̄dā ſūt q̄ſi exequētes:
exe// q̄dā vo q̄ſi ꝑceptores ꝑcipiētes ea q̄ agēda ſunt. Acci
q̄ntes piendo ḡ largo mō adminiſtratiōes tā ꝓ exequētibꝰ q̄ꝫ et
qdāȝ ꝓ imperātibus: ſic oēs ſunt adminiſtratores vel admini
vo pci ſtratoꝝ. Sed ſi dicant adminiſtratorij q exequunt: alij
piētes aūt q imediate accipiūt a dō aſſiſtētes: ſic q̄dā miſtrāt:
4 q̄dā aſſiſtūt ⁊ tradūt alijs. Sȝ ꝯ h̄ eſt q꞉ hic tāgit exe/
cutio officij cū dicit. In miſteriū miſſi ⁊c. Ergo vr̄ p h̄
ꝙ oēs exequant. ps. Immittit angelus dñi in circuitu
⁊c. ⁊ Eſa. 6. Uolauit ad me vnus de ſeraphyn: q ſunt
ange de ſūmo ordie. Ergo ſi illi mittunt: multo fortiꝰ alij.
li ſu/ Sed ꝯ h̄ eſt diony. q dicit ꝙ accepit ab aplo ꝙ ſoli ife
perio riores mittūt ⁊ nō ſupiores. Rn̄º q̄dā dicūt ꝙ ſupiores
res nū mittūt ⁊ exeūt aliqñ aliqbꝰ caūs ſubortis ad exteriora:
q̄ mit ſed vr̄ mihi ꝙ ſupiores q̄tuor. ſ. ſeraphyn: cherubyn:
tūtur throni: ⁊ dñatiōes nūq̄ mittunt: ſed inferiores mittūt:
qd̄ pȝ ex eoꝝ noibus. Uirtutes. n. mittunt ad mirabi/
lia faciēda. Ptātes ad arcēdū ptātes aereas. Principa
5 tus ad gubernādū cōitatē vel regnū: ⁊ ſic d̄ alijs. Dña
Alq̄ tiōes aūt dñt q꞉ ordināt oia hec inferiora. Alij aūt tres
ange ordines accipiūt noia ex opōne quā imediate exercēt
li acci circa deū: ⁊ illa diſpēſant in alios. Q꞉ ḡ dicit miſſi. Di
piunt cendū eſt duplex ē miſſio. Una q̄ motū localē īportat:
nomi ⁊ ſic mittunt ſolū inferiores. Alia eſt miſſio q̄ fit p ap/
na ex plicationē ⁊ directionē noui effectus in creatura: ⁊ ſic
opa/ mittunt filius ⁊ ſpūs ſcūs: ⁊ hoc mō mittūt ſupiores:
tione q꞉ virtus eoꝝ imittit in inferiores imitenda alijs. Et
qd̄ dicit volauit ⁊c. Dōm ꝙ inferiores vtunt noibus
illoꝝ quoꝝ virtute ⁊ auctoritate agūt ⁊ eis attribuūt
opatiōes ſuas. Et q꞉ ille offm̄ ſuū exeq̄bat i v̄tute ſera
phyn: id̄o vocatꝰ ē noie ſeraphyn: nō ꝙ eēt nā ſeraphin.
¶ Deinde ſubiungit fructū officij cū dicit. Ut heredi/
tatē ⁊c. Et lȝ oēs ſint vocati: nō tñ oēs capiūt hr̄ditatē.
Qui ḡ capiūt illi ꝑcipiūt fructū miſſionis. Iere. 51. Cu

rauimus babylonē ⁊ nō eſt ſanata. Lectio. II. d
PRopterea abundātius opȝ ob
ſeruare nos ea q̄ audiuimus ne Exo.
forte pereffluamus. †Si. n. q p 20º.
angelos dictus eſt ſermo: factꝰ
eſt firmus: †⁊ omnis preuaricatio ⁊ inobe Pſal.
dientia accepit iuſtā mercedis retributionē 61.
†quō nos effugiemus ſi tantā neglexerimꝰ ꝯ gē.
ſalutē. Que cū initiū accepiſſet enarrandi p 3º ca.
dominum ab eis qui audierunt in nos ꝯfir 159.
mata eſt conteſtante deo ſignis ⁊ portentis 2
⁊ varijs virtutibus ⁊ ſpiritusſancti diſtribu
tionibus ſm̄ ſuam voluntatem.
¶ Supra oſtendit aplſ multiplr̄ eminētiā xpi ad an
gelos: hic ex h̄ ꝯcludit ꝙ magis obediēdū eſt doctrine
xpi. ſ. nouo teſtō q̄ꝫ veteri teſtō. Et circa hoc tria facit:
Primo. n. ponit ꝯcſonē intentā. Scd̄o inducit rōnē ad
ꝯcſonē intentā. Tertio ꝯfirmat ꝯñam rōnis. Primū in
pnº. Scd̄ȝ ibi. (Si. n. q p āgelos ⁊c.) Tertiū ibi. (Nō
enim angelis). Circa pm̄ ſciendū eſt ꝙ Exo. 23. Datis
ꝑceptis legis ⁊ iudicibus ſubiūgit. Ecce ego mitto an
gelum meū ⁊c. Et ſeqt. Obſerua igit ⁊ audi ⁊c. Si igr̄
mandatū angeli p quē lex data eſt ſeruaret: introitus
diſponeret ad prīam. Uñ ⁊ Mat. 19. dictū eſt. Si vis 3
ad vitā ingredi ſerua mādata. Opȝ ergo ſeruare māda
ta illa legis: ergo opȝ magis obedire mādatis eiꝰ q ma/
ior eſt angelis p quos lex data eſt. Et h̄ eſt ꝙ dic. Pro
pterea obſeruare opȝ ea q̄ audiuimus. Abdie. p. Audi
tū audiuimus a dño Abac. 3. Dñe audiui auditū tuuȝ
⁊ timui. Opȝ ḡ obſeruare abundantius: q꞉. ſ. a maiore
dicta ſunt. ps. Id̄o dilexi teſtimonia tua ⁊c. Et h̄ ꝓpea
. i. ꝓpter iminens periculū: ne. ſ. pereffluamus. Ali/
qs enīȝ fluit per penas corporales. ſcd̄ Reg. 14. Qua
ſi aque dilabimur ſuper terram: ſed effluit per culpaȝ:
ſed pereffluit corporaliter p damnationē eternam.
¶ Cōſequenter inducit rōnem ad hoc que ꝯtinet vnā 4
cōditionalē continentē cōparationē noui ⁊ veteris te/
ſtamenti. In antecedenti ponit conditio veteris teſta
menti. In ꝯñti cōditio noui teſtī. Circa vetus aūt tria
ponit. ſ. legis auctoritatē. Scd̄o firmitatē veritatis ibi.
(Qui factus eſt firmus). Tertio neceſſitatē obſeruan
di ibi. (Et oīs ꝑuaricatio ⁊c.) Primo ponit auctorita/
tē: q꞉ nō hūana rōne data eſt lex: ſed p angelos. Gal. 3.
Ordinata p angelos ⁊c. Act. 7. Hic moyſes q fuit i ec
cleſia in ſolitudine cū āgelo q loq̄bat ei in mōte ſyna
⁊c. Nec hoc eſt mirū: q꞉ vt ꝓbat Diony. reuelationes
diuinaꝝ illuminationū ad nos ꝑuenit mediātibus an
gelis. ¶ Firmitatē veritatis oñdit cū dicit. Qui factꝰ ē
⁊c. q꞉ totū iplet qd̄ ibi mādatū eſt. Mat. 5. Iota vnum
aut vnus apex non preteribit a lege donec oia fiāt ⁊c.
¶ Neceſſitatē oñdit q̄ puniunt ꝑuaricātes. Uñ dic. Et 5
oīs ꝑuaricatio ⁊c. Ubi ponit vnū qd̄ rñdet duplici cul
pe. ſ. pctō omiſſiōis ⁊ trāſgreſſiōis. Primū rñdet ꝑce
ptis affirmatiuis: aliud negatiuis. Primū notat noie in
obedientie. Sed nunqd inobedientia eſt pctm̄ gñale?
Et videt ꝙ ſic: p hoc qd̄ dr̄ hic. Ad qd̄ dōm eſt ꝙ pec
catum dr̄ eſſe ſpāle ex intentione ſpālis finis. Uñ quā/
do aliqs non ſeruat preceptum hac intentione vt con
temnat ꝑceptum: ſic eſt ſpāle pctm̄: ſed qñ ex aliqua cā
puta qñ ex concupiſcentia tunc eſt conditio cōſequēs
pctm̄: non tamen ſpāle peccatum. Aliud aūt vocat ꝑ/
uaricatio. ps. Preuaricantes reputaui ⁊c. Item aliud
ponit ex pte pene cū dicit. Q꞉ accepit iuſtā mercedis
retributionem

a retributionẽ. Retributio.n.reſpicit q̃titatẽ culpe:vt q
magis peccauit magis puniat. Merces ṽo reſpicit q̃
litatẽ:vt q igne libidis peccauerit igne cruciet. Accipi
et ergo mercedẽ bonã p bonis ⁊ malã p malis. Et ſic
merces accipit in bonũ ⁊ in malũ in q̃tũ importat iu
ſtitiam diſtribuendi. Juſtũ dicit pp equalitatem pene
vt.ſ.ſm menſurã peccati ſit plagarũ modus. De penis
aũt habet Leui.26.⁊ Deut.28. Glo. dicit. Juſtã ne pu
tetur perire iuſtitia propter miſericordiam.
¶ Cõſequenter cũ dicit. (Quõ nos effugiemus ⁊c.)
Ponit pñs ſue ↄdõnalis in quo deſcribit ↄdõnẽ noui
teſti: vbi tria facit. Primo.n.oſſdit neceſſitatẽ obſeruã
di. Scdo originẽ noui teſti. Tertio firmitatẽ ṽitatis ip
2 ſius. Scdm ibi. (Que cũ initiũ accepiſſet ⁊c.) Tertiũ
ibi. (Cõteſtante deo ⁊c.) Dicit ḡ. Si ſermo fact⁹ p ange
los putat puaricatores ⁊ inobediẽtes quõ nos effugie
mus ⁊c. Jn quo denotat piculũ qḋ iminet nõ obſeruã
tibus. Supra aũt vetus teſtm̃ vocauit ſalutẽ. Cuiꝰ rõ ẽ
q: ſermo ordinat ad cognitionẽ tm̃: hoc.n. facit vetus
teſtm̃: q: p ipm eſt cognitio pctĩ. Ro.3. Per legẽ cogni
tio pctĩ. ps. Nõ fecit talr oĩ nationi. Et alibi. Notꝰ i iu
dea deus ⁊c. Nõ tm̃ ↄferebat grãm: ſed in nouo teſtõ
ↄfert grã. Jo.1. Grã ⁊ veritas p ieſum xp̃m facta eſt. Et
6. Dñe ad quẽ ibimus verba vite eterne hẽs. ps. Jgni
tũ eloquium tuũ vehemẽter. Et dic tãtã.i. valde magnã.
Et certe valde magna eſt ſi ↄſideres a qbus picul' libe
rat: q: nõ ſolũ liberat a piculis mortis corpalis: ſed eti
3 am ſpũalis. Mat.1. Jpe.n. ſaluũ faciet pplm ſuũ a pctis
eorũ. Jtẽ magna ẽ: q: eſt vlis.i. nõ vniꝰ ppli tm̃ nec ab
vno piculo: ſed eſt oĩum boĩuz ⁊ ab hoſtibus oĩbus.1.
Thy.4. Qui eſt ſaluator oĩum: maxime aũt fidelium.
Luc.1. Sine timore de manu inimicorũ nrõrũ liberati
⁊c. Jtẽ magna eſt q: eterna. Eſa.45. Saluatus eſt iſra
el in dño ſalute ſempiterna. Et iõ nõ eſt negligẽda: ſed
dẽmus eſſe ſolliciti ad obtinendũ eã. Judic.18. Uidimꝰ
terrã valde opulentã ⁊ vberẽ. Et ſeqt. Nolite neglige
re nolite ceſſare ⁊c. Et vere nõ dẽmus negligere: q: ſi
negligentes fuerimus puniemur: nõ tm̃ pdẽdo bonũ:
ſed ẽt incurremus malũ.ſ. eterne dãnatiõis: qḋ effuge
re nõ poterimus. Mat.3. Quis demõſtrabit vobis fu
gere a ventura ira. Job.11. Effugiũ pibit ab eis ⁊c. ps.
4 Quo ibo a ſpũ tuo ⁊ quo a facie tua fugiã. ¶ Originẽ
doctrĩe noui teſti oſſdit cũ dicit. Que cũ initiũ accepiſ
ſet ⁊c. Ubi ponit duplicẽ eius originẽ. Prima fuit nõ
p angelos: ſed p ipm xp̃m: ſupra.1. Locutus eſt nob in
filio. Jo.1. Unigenitus q eſt in ſinu prĩs ipſe enarrauit.
Et iõ dicit. Que cũ accepiſſet initiũ enarrãdi p dñz ⁊c.
q: hz duplex initiũ. Unũ ſimplr: ⁊ illud eſt ab eterno:
⁊ hoc eſt p ipm verbũ. Ephe.1. Elegit nos in ipſo ante
mũdi ↄſtitutionẽ. Aliud eſt initiũ enarratiõis: ⁊ iſtud
fuit in tpe p verbũ incarnatũ. Scda origo fuit p aplos
q audierũt a xp̃o. Uñ dicit ab eis q audierũt.i. p ipõrũ
pdicationẽ.1. Jo.1. Qḋ fuit ab initio qḋ vidimus ⁊ au
diuimus ⁊c. Luc.1. Sicut narrauerunt nobis q ab ini
5 tio ipſi viderunt. ¶ Firmitatẽ eius ponit q̃ maior ẽ q̃
firmitas veteris teſti: qḋ oſſdit ex teſtimonio dei q men
tiri nõ põt. Uñ dicit. Deo ↄteſtante ⁊c. ¶ Sciendũ eſt
aũt q teſtimoniũ eſt p loqlã: loqla eſt ſignũ ſenſibile.
Deus aũt duplici ſigno ſenſibili ↄteſtatus eſt.ſ. miracu
lis ⁊ donis ſpũſſancti. Quãtũ ad pᵐ dicit q ↄfirmata
eſt ↄteſtante deo ſignis quoad minora miracula vt ſa
natio claudi vel febris. De.1. Act.3.⁊.14. De ſcdo autẽ
Act.viii. Portentis q̃tũ ad maiora ſic̃ ſuſcitatio mor
tui. Act.9. Thabita ſurge ⁊c. Dr̃ aũt portentũ q̃ſi por
ro vel pcul tenſum: qḋ.ſ. aliqd in longinquũ demrat
.2. Parali.32. Jn legationẽ pncipũ babylonis q miſſi
Tho. ſup epi. Pau.

fuerãt ad eũ vt interrogarẽt de portẽto: q.ſ. fuerat ſol b
retrogreſſus ⁊c. Precipuũ ṽo portentũ eſt q deus fa
ctus eſt hõ. Eſa.8. Ego ⁊ pueri mei quos mihi dedit de
us in portentũ q.ſ. ego ſum hõ ⁊ q pueri mei h crede
rent. Mirũ.n. fuit q cor humanũ hoc potuit credere.
Dicit ṽo. Uariis virtutibus: vt ſigna ⁊ portẽta referã
tur ad ea q̃ excedunt virtutẽ nãe: vt ſignũ dicat qḋ eſt
pter ⁊ ſupra nãz: nõ tm̃ ↄ. Sz portẽtũ eſt q ẽ ↄ nãm vt
ptus virgis: ſuſcitatio mortui. Sed virtus referat ad
ea q̃ ſũt ſm nãm: lz nõ eodẽ mõ ſicut ſanatio febris qḋ
vtiqz pñt medici lz nõ ſtatim. Uel virtutes referãt ad
virtutes mẽtis: q̃s dñs ſuis pdicatoribus dedit.ſ. fides
ſpes ⁊ charitas. Sed q̃tũ ad 2ᵐ.ſ. q̃tũ ad dona dic̃. Et
ſpũſſancti diſtributiõibus. Sed ↄ vt dr̃ Sap.7. Spi
ritusſctũs vnus eſt. Quõ ḡ diſtribuit? Dõm eſt q non
diſtribuit ſm eſſentiã: ſed in q̃tũ dona eius diſtribuit
.1. Cori.12. Diuiſiones gratiarũ ſunt: idẽ aũt ſpũs. Dõa
aũt grẽ attribuunt ſpũi ſcõ: q: dat ex amore. Amor ṽo
appropriat ſpũi ſcõ. Greg. Certe ſpũſſctũs amor ẽ. Uel
diſtributionibus.i. p diſtributiones q̃ fiunt a ſpũ ſctõ:
q: alĩ dat ſermo ſapie: alĩ ſmo ſcie: alĩ opatio miracu
lorũ: alĩ pphetia: ⁊ ſic de aliis. Et hoc totũ nõ p meri
tis nec ex neceſſitate nature: ſed per ipſius voluntatẽ.
Jo.3. Spũs vbi vult ſpirat ⁊c. Mar. vlti. Dño coopan
te ⁊ ſermonem confirmante ſequentibus ſignis.

Lectio. II.

Non enim angelis ſubiecit dñs 3
orbẽ terre futurũ: de quo loqui
mur. Teſtatus ẽ aũt in quodã
loco qs dicẽs. Quid eſt hõ q Pſal.
memor es eius: aut filius hoĩs: qm̃ viſitas 8.
eũ. Minuiſti eũ paulo minus ab ãgelis glo
ria ⁊ honore coronaſti eũ ⁊ cõſtituiſti eũ ſu
per opera manuũ tuarũ. Oĩa ſubieciſti ſub
pedibus eius. Jn eo enim q omnia ei ſub 3ᵃ q̃.
iecit nihil dimiſit non ſubiectum ei. Nũc au 20ᵃ ar
tem nec dum videmus omnia ſubiecta ei. n.p̃
¶ Supra fecit apls q̃dam cõparationẽ oſſdens eẽ ma 4
iorẽ neceſſitatẽ obſeruãdi pcepta xp̃i q̃ legis date per
angelos: hic ↄfirmat ↄñam: vbi duo facit. Primo.n. cõ
firmat dictã ↄñam oſſdens maiorẽ eſſe ptatẽ xp̃i q̃ an
gelorũ. Scdo pbat idẽ p auctoritatẽ ibi. (Teſtatus ẽ
aũt qdã ⁊c.) Dicit ḡ. Jta dixi q maiora ſupplicia ſuſti
nebunt q̃ q faciunt ↄ mandata angelorũ: q: ipſe xp̃s
dñs eſt ⁊ magis punit q peccat ↄ dñum q̃ q peccat ↄ
ſeruos. Et q xp̃s ſit dñs oſtenit: q: non ſubiecit deus
orbẽ terre futurũ ſubiectum xp̃o angelis. Et duo dicit.
Primo q: orbis nõ eſt ſubiectus angelis. Scdo oſtẽ
dit de quo orbe intendit ibi. De quo loqmur. Orbis.n.
non eſt ſubiectus angelis. Job.34. Quẽ ↄſtituit aliũ
ſup terrã: aut quẽ poſuit ſuper orbẽ quẽ fabricatꝰ eſt. 5
Sed ↄ. Dan.10. dr̃. Angelus pnceps regni grecorũ ⁊
perſarũ. Et Deu.32. Conſtituit fines pplorũ iuxta nu
merũ filiorũ dei ſm aliã lrãm. Et dõm eſt q nõ eſt eis
ſubiectus vice dñii: ſed vice cuiuſdã miſterii. Tota enĩ
creatura corpalis miniſtrat p angelos. ps. Miniſtri
eius q facitis ⁊c.ſ.1. Dõs adminiſtratorii dicunt. Uel
non enim ſubiecit orbẽ terre angelis: orbẽ dico futurũ
.ſ. mũdũ iſtũ q dr̃ futurus: q: in ſcriptura qñqz dr̃ fu
turus non reſpectu nrĩ: ſed reſpectu eius cui cõparat:
ſicut idẽ apls dicit. Ro.5. De adã reſpectu xp̃i q ẽ for
ma futuri: xp̃s.n. nõ ẽ futurus reſpectu ſui lz reſpectu
ade. Sic h orbis futurus dr̃ nõ reſpectu nrĩ: ſed reſpe

c ctū xp̄i q eſt ab eterno: ſed orbis in tp̄e. Et q2 mā ichei
dn̄t orbē ſubꝫ malo deo: nō āt bono: iō ſubdit. De q̄ lo
qmur: q2 .ſ. nō de alio: ſed de iſto. Uel q2. ſ̄. i. dixerat: ip
ſi pibūt. ſ. celi ⁊ mutabūſ: qḋ ſic ibi dictū fuit intellīḡ q̄
ad ſtatū nō q̄ ad ſubāa: ita q̄ duplex eſt ſtat⁹ mundi.
Un⁹ q nūc ē pn̄s. 2. Pe. 3. Celi q nūc ſūt ⁊ terra eodē v̄
bo repoſiti ſūt reſuati igni ⁊c̄. Et ali⁹ ē futur⁹: i orbe āt
ſm iſta: q nūc nō ē oīa ſūt ei ſubīa: vt. ſ̄. dictū eſt: ⁊ h̄ p
executionē po⁹: lꝫ ſubīa ſunt p auctatē: ſꝫ nūc i illo ſtatu
futuro erit ei orbis ſubius. Et iō ſubdit. De q̄ loqmur.
℄ Cōſequēter pbat p auctatē cū dicit. (Teſtatus eſt
āt qdā ⁊c̄.) Ubi tria facit. Pri̊o. n. cōmēdat auctatē te
2 ſtimonīj iducēdi. Scḋo iducit teſtimoniū ibi. (Quid ē
hō q̄ memor es eius ⁊c̄.) Tertio explicat ſenſum teſti
monīj ibi. (In eo. n. q̄ ei oīa ⁊c̄.) Circa teſtimoniū p̄o
ponit: p̊ q̄ v̄ba veteris teſti ſūt q̄dā teſtimōia xp̄i. Jo. 5.
Scrutamini ſcripturas ⁊c̄. Et paulo poſt. Et ille ſunt
q̄ teſtioniū pibēt d̄ me. Et iō dic̄. Teſtat⁹ ē āt. Scḋo q2
apḋ iudeos erāt q̄dā ſcripture min⁹ note: ⁊ q̄dā magis
note: ⁊ iō maioris dignitaꝭ ſūt ſcripture pſalmoꝝ qb⁹
ipſi vtebāſ i oībus ſacrificījs ſuis. Et iō dic̄. In q̄dā lo
co noto. ſ. ⁊ manifeſto. Tertio ponit auctatē dicētis. ſ.
dauid q. ſ. fuit maxīe auctatis. 2. Reg. 23. Dixit vir cui
3 cōſtitutū eſt de xp̄o dei iacob egregius pſaltes iſrael.
℄ Deinde iducit teſtimoniū cū dic̄. (Quid ē hō ⁊c.)
Ubi tria facit. Primo. n. pōit myſteriū icarnatiōis. Se
cūdo paſſiōis ibi. (Minuiſti eū paulominus ab ange
lis ⁊c.) Tertio myſteriū exaltatiōis ibi. (Glia ⁊ bono
re ⁊c.) Dicit ḡ. Quid eſt hō ⁊c. Et oꝫ legi deſpectiue.
Q. d. Hō valde modicū quid eſt reſpectu dei. Eſa. 40.
Oēs gētes q̄ſi nō ſint ſic ſūt corā eo: ⁊ q̄ſi nihilū ⁊ ina
ne reputate ſūt ei. Si. n. aliq̄s diligit aliquē: ⁊ dimittit
eū diu i miſerījs nec ſubuenit vr̄ eius obliuiſci. De⁹ aūt
hūanū genus dilexit: ⁊ q2 ipm fecit ad imaginē ſuaꝫ: ⁊
q2 i medio paradiſi ipm poſuit. Sed poſt pctm̄: q2 non
ſtatī ei ſubuēit vr̄ eius fuiſſe oblitus. ps. Memēto nr̄i
4 dn̄e in bn̄placito tuo ⁊c̄. Et iō dicit. Quid ē hō ⁊c. Q.
d. Si cōſiderem⁹ vtilitatē hoīs miꝝ ē q̄ memor es ei⁹.
Sic ḡ p̊ ponit cām icarnatiōis. Scḋo pōit ipſam icar
nationē cū dic̄. Fili⁹ hoīs. In ſcriptura. n. ſacra xp̄s vo
caſ fili⁹ hoīs ſic p3. Dan̄. 7. Et i euāgelio i multis locis
⁊ hui⁹ rō ē: q2 alīj ſūt filīj hoīum. ps. Filīj hoīum vſq̄
graui corde ⁊c̄. Sed xp̄s tm̄ filius ē hoīs. i. v̄gis bt̄e: ⁊
ipſe a deo viſitaſ. Aliqn̄ viſitatio in ſcriptura referſ ad
grām: ſicut dr̄. Gen̄. 21. Uiſitauit dn̄s ſarā ⁊c̄. Qn̄q3 āt
ad penā. ps. Uiſitabo i virga iniqtates eoꝝ. Hic aūt re
ferſ ad bn̄ficiū. Uiſitas. i. excellētiſſimū bn̄ficiū ei con
fers: q2 facis eū filiū dei: ex h̄. ſ. q̄ hūanitas aſſūpta ē a
v̄bo in vnitatē ſuppoſiti. Uel hoc dicit pp plenitudi
nē xp̄i. Jo. i. Plenū grā ⁊ veritate ⁊c. Uel referēdū eſt
vtrūq3 ad xp̄m vt ſit ſenſus: Memor es eius i incarna
5 tiōe i q̄ hūanitas aſſūpta ē a xp̄o: ſꝫ viſitas i reſurrectō
ne. Uel referēdū ē vtrūq3 ad hūanū gen⁹. Quilꝫ āt fi
lius hoīs ē hō: nō aūt qlꝫ hō ē filius hoīs. Adā. n. non
fuit fili⁹ hoīs. Dr̄ ḡ. Hō q gerit imaginem hoīs terreni:
ade. ſ. Et iſte hō dr̄ pctōr: ſed fili⁹ hoīs dr̄ q gerit imagi
nē hoīs celeſtis. ſ. xp̄i q dr̄ filius hoīs. i. Cor. i 5. Sicut
portauim⁹ ymaginē terrēi portem⁹ ⁊ ymaginē celeſtj.
Hō ḡ ſimplr̄ dr̄ pctōr. Et q2 iſte lōge ē a deo: q2 lōge a
pctōribus ſalus: dī deus eius eē memor: ſic nō memo
raſ eius qḋ lōge eſt ab ipſo. Sed filius hoīs viſitaſ per
grām. Job. io. Uiſitatio tua cuſtodiuit ſpiritū meum.
℄ Cōſequēter ponit myſteriū paſſiōis cū dicit. (Mi
nuiſti eū paulominus ⁊c.) Ubi ſciēdū eſt q̄ ordīe nāe
corruptibilia ⁊ paſſibilia minora ſūt icorruptibilib⁹ ⁊ i
paſſibilib⁹. Angeli āt ſꝫ nāꝫ ſunt ipaſſibiles ⁊ imorta

les. Un̄ q̄n xp̄s dignat⁹ ē paſſionē ⁊ mortē ſuſtiere mi d
noratus ē ab ipſis: nō q̄ plenitudinē ſuā amiſerit vel i ob an
aliquo diminut⁹ fuerit: ſꝫ paruitatē nr̄am ſibi aſſūpſit. gelis
Et h̄ ſignificatū fuit. Luc. 22. Ubi dr̄ appuit illi ange dicit
lus dn̄i cōfortās eū: nō q̄ indigeret ipſo: ſed vt oñderet xp̄us
ſe minoratū ab ipſis p paſſionē. Dicit āt paulo minus mino
pp duo. Pri̊o q2 oīa creatura corpea ē modicū qd per ratus
cōparationē ad rōnalē: q2 corpea cōphēdiſ certis limiti nō q̄
bus q̄titatis: nō āt rōalis: ſed ſp plus pōit i magis in tū ad
telligibile: xp̄s āt ē mioꝛat⁹ ab angelis nō q̄tū ad diui dini.
tatē: nec q̄tū ad aiaꝫ: ſꝫ ſolo corpe. Et dixit paulo min⁹ tateꝫ
pp q̄titatē. Scḋo dr̄ paulo miu⁹ q̄tū ad durationē: q2 ſed q̄
modicū durauit. Eſa. 54. In modico dereliquite ⁊c̄. tū ad
℄ Deinde cū dicit. (Glia ⁊ honore ⁊c.) Oñdit myſte aiam.
riū exaltatiōis. Ubi tria facit. Pri̊o oñdit eius gloriaꝫ. 2
Scḋo honorē ibi. (Et honore ⁊c.) Tertio ptātē ibi.
(Cōſtituiſti eū ⁊c.) Apo. 5. Dignus eſt agn⁹ q occiſus
eſt accipe virtutē diuitatem ⁊ ſapiam ⁊ fortitudinem
⁊ gliā ⁊ bn̄dictiōeꝫ i oēꝫ creaturā ⁊c. Dic̄ ḡ p̊. Corōaſti
eū. i. claritate. Glia. n. claritatē iportat: xp̄s aūt duplici
glia coronat⁹ ē. ſ. claritate corpis. Phi. 3. Qui reforabit
corp⁹ hūilitaꝭ nr̄e cōfiguratū corpi claritaꝭ ſue. Ita cla
ritas ſibi pmittiſ. Jo. i2. Et clarificaui eū. ſ. implēdo
ſplēdorib⁹ grē: ⁊ iteꝝ clarificabo. i. corp⁹ immortalitaꝭ
glia. Alia claritas ē i cōfeſſiōe oīuꝫ ppłoꝝ. Phi. 2. ⁊ oīs
ligua cōfiteaſ. ps. Gliā ⁊ magnū hōorē ipoes ſuper eū. 3
℄ Cōſequēter oñdit eius honorē cū dicit. (Et hono
re ⁊c̄.) Differt āt honor a glia ſic effectus a cā. Eſt eni
honor reuerētia exhibita i teſtimoniū excellētie ei⁹: vn̄
eſt teſtificatio bonitatis eius. Honor ille ē vt oīs creatu
ra reuereaſ ipm ſicut ⁊ prēꝫ. Jo. 5. Ut oēs honorificēt
filiū ſicut ⁊ patrē. Et dicit coronaſti. i. in ſignū victorie
q2 corona daſ vincenti. i. Cor. 9. Illi qdē vt corruptibi
lē coronā accipiāt ⁊c. 2. Thi. 2. Nō coronabiſ niſi qui
lrīe certauerit. Xp̄s āt p certamen paſſiōis meruit hāc
gliā. Phi. 2. Factus eſt obediēs vſq3 ad mortē. Et ſeqſ.
Propter q̄ ⁊ deus exaltauit illū ⁊c. Iſta aūt put cōue
niūt xp̄o inq̄tū deus eſt: nō ſunt pmiū: ſed magis illi
nālia: ſed inq̄tū hō eſt ſunt pmiū victorie paſſiōis ei⁹. 4
℄ Sed ptātē ei⁹ oñdit. p̊ q̄tū ad auctatē ei⁹. Scḋo q̄
tū ad effectū ibi. (Oīa ſubieciſti ⁊c.) Quātū ad p̄ᵐ dic̄
cōſtituiſti qḋ pōt triplr̄ intelligi. Uno° q̄ cōſtitutus ē ſu
p oīa loca: ⁊ hoc in aſcenſiōe. Eph. 4. Aſcēdit ſup oēs
celos. Scḋo dignitate. Ephe. i. Cōſtituens eū ad dex
terā ſuā ſup oēm pucipatū ⁊ ptātē ⁊c. Tertio ptāte: q2
ſup oēm creaturā. Mat. vlt. Data eſt mihi oīs ptās in
celo ⁊c. Sed xp̄s inq̄tū deus nō eſt cōſtitutus: ſed nat⁹:
ſed cōſtitut⁹ ē inq̄tū hō. ſ̄. i. Quē cōſtituit hr̄dē vniuer
ſorū ⁊c. Effectus ptātis: q2 oīa ſubieciſti ſub pedibus
eius. Utiſ aūt ppheta pterito ⁊ futuro pp maiorē cer
titudinē. Jā. n. factū eſt in eterna dei pdeſtiatiōe. Et di
cit ſub pedibus eius. i. ſub hūanitate: vel cū oīmoda 5
ſubiectiōe. ps. Donec ponā inimicos tuos ⁊c. Eſa. 45.
Hec dicit dn̄s xp̄o meo ciro cuius apprehendi dexterā
vt ſubīciam ante faciem eius gentes ⁊c.
℄ Cōſequenter cū dicit. (In eo. n. ⁊c.) Exponit ſenſū
teſtimonīj. Ubi apl̄s duo facit. Pri̊o. n. exponit q̄tuꝫ
ad ei⁹ ſublimitatē. Scḋo q̄tū ad mioratione ibi. (Eū
aūt q modico ⁊c.) Circa p̄ᵐ duo facit: q2 p̊ oñdit qualr̄
dictū pphe ſit intelligēdū. Scḋo oñdit illud nōdū eē
ipletū ibi. (Nūc aūt nō videmus ⁊c.) Cū ergo dic̄. In
eo. n. ⁊c. Oñdit qualr̄ ſit intelligēdū: q2. n. ſcriptura di
cit oīa ſubīa eſſe xp̄o nihil dimiſit non ſubīm ei. Un̄ ly
oīa nō ē diſtributio accōmoda ad aliq̄ gn̄a: ſed abſolu
te ad oīa: q2 oīa gn̄aliter ei ⁊ vlr̄ ſubiecta ſunt. Uerꝫ eſt
pter eū qui ſubiecit ſibi omnia: vt dr̄ i. Cor. i5. ſicut dr̄

Celum

a Celum tegit oīa. Uez alia a ſe. Sed tūc arguit ſic arri
us. Pater oīa ſubiecit filio: ergo fili⁹ minor eſt ſpō pře.
Rñ° dōm eſt: ꝙ verū eſt ꝙ pr̄ oīa ſubiecit filio ſm nāz
humanā in qua minor eſt patre. Jo. 14. Pr̄ maior me
eſt: ſed ſm nām diuinā ipſe xp̄s ſubiecit ſibi omnia.
¶ Cōſequenter cū dicit. (Nūc aūt ꝛc̄.) Oñdit hoc nō
dū eſſe ipletū: q: infideles nōdū ſunt ei ſubiecti. Ro. 10.
Sed nō oēs obediūt euāgelio. Exo. 10. Uſqꝫ quo non
vis mihi ſubijci ꝛc̄. Et ſic peccatores non ſunt ſubiecti
xp̄o ꝑ rebellionē voluntatis: ſed ꝑ potētiam oēs ſubij
ciunť ei mō q̄ꝫtum ad auctoritatē: ſed in futuro oēs q̄ꝫ
tum ad executionem. Uñ hec eſt expoſitio eius qḋ ſu
pra dixit orbē terre futurū: Lectio. III.

2 Um autem q modico q̄ꝫ ange
li minoratus eſt: videmus ieſuz
ꝓpter paſſionē mortis gloria ꝛ
honore coronatū vt gr̄a dei pro
oībus guſtaret mortē. † Decebat. n. eū pro
3° q. 50° ar tic. p pter quem oīa: ꝛ per quem oīa: q multos
filios in gloriaz adduxerat auctorē ſalutis
eoꝝ per paſſionē conſumari. Qui. n. ſancti
Pſal. ficat ꝛ q ſanctificanť ex vno omnes. Pro
21. pter quam cām non ꝯfunditur fratres eos
Jſa. vocare dicens. † Nunciabo nomen tuū fra
8. tribus meis: in medio eccleſie laudabo te.
3 Et iteꝝ. Ego ero fidēs in eū. Et iterū. † Ec
ce ego ꝛ pueri mei quos dedit mihi deus.
¶ Supra apl̄s volens ꝓbare excellētiā xp̄i ſup ange
los: induxit auctoritatem ꝓph̄e in qua aliqd erat qḋ ꝑ
tinet ad xp̄i dignitatē ſicut illud. Oīa ſubiecīſti ꝛc̄. Et
ipſe illud expoſuit. Aliqd aūt qḋ ꝑtinet ad eius paſſio
nē. ſ. minuiſti eū ꝛc̄. Jſtud aūt vr̄ repugnare ſuo ꝑncipa
li intētō: quo. ſ. intēdit xp̄m ꝑferre angelis. Et iō h̄ i ꝑ
te iſta diffuſe exponit. Ubi duo facit: q: ꝑmo oñdit ſm
qd ſit iſta minoratio intelligēda: q: ſ. ſm paſſionē. Se
cundo agit de ꝯuenientia paſſiōis ibi. (Decebat. n. ꝛc̄.)
Circa ꝑ^m duo facit: q: ꝑmo oñdit illud qḋ eſt dictū. Se
4 cundo deſcribit ipſaz paſſionē ibi. (Ut gr̄a dei ꝛc̄.) Di
cit ḡ. Eū aūt ꝛc̄. Cōtinueť ſic. Jta dictū eſt: qd eſt hō ꝛc.
Gloria ꝛ honore ꝛc̄. Oīa ſubiecīſti ꝛc̄. Minuiſti eū ꝛc.
Et hec ꝓpheta de xp̄o ꝑdixit: ſed iā multa de iſtis vi
demus impleta. Pro certo ergo tenemus ꝙ q̄ reſtant
ſint implenda. ſ. ꝙ oīa ſubijcienť ei ꝛc. Greg. Preteri
toꝝ exhibitio futuroꝝ eſt certitudo. Et pōt ſic ꝯſtrui.
Nos eū q modico q̄ꝫ angeli minoratus eſt: videm⁹ eſſe
yh̄m nec ſolū h̄: ſed glīa ꝛ honore coronatū: ꝑꝑ paſſio
nē mortis: q̄ fuit cā illius coronatōis. Phi. 2. Propter
qḋ ꝛ deus exaltauit illū ꝛc̄. Et dicit mortis: q: nō qua
lecūqꝫ paſſionē ſuſtinuit: ſed acerrimā ꝛ turpiſſimam.
Sap. 2. Morte turpiſſima ꝯdēnem⁹ eū. Uel aliť. Nos
5 videmus yh̄m. Et q̄ſi q̄rereť ab ipſo quē diceret: iō rñ
dēs dicit. ſ. eū q ꝑ paſſionē mortis modico minoratus
ē q̄ꝫ angeli cū gloria ꝛ honore coronatū. Q. d. Hec mi
noratio ñ eſt itelligenda niſi ꝑꝑ paſſionē mortis. Nec
eſt miꝝ: q: q̄ꝫtū ad hoc nō ſolū angelis: ſed ēt hoībus
eſt minor. Eſa. 53. Deſiderauimus eū nouiſſimū viro
rū ꝛc̄. Dicit aūt glo. ꝛ eſt Augu. ꝯ maximū: ꝙ xp̄s nō
eſt minoratus ab angelis ꝑꝑ ꝯdōnē nāe hūane: niſi ꝓ
pter paſſionē. Nā. n. mentis hūane quā xp̄s ſine pctō
aſſumpſit nihil eſt mai⁹ q̄ꝫ ſola trinitas: q: ḡ paſſio ſꝫ
corpus: qḋ vr̄ eſſe ꝯ Dio. q dicit. 4. ca. angelice hierar
chie: ꝙ angeli nāli ꝑticipatione luminis maiores ſunt
Tho. ſup epi. Pau.

q̄ꝫ hoīes. Et dōm eſt ꝙ de nā mentis hūane duplr̄ poſ b
ſumus loq. Uel 2^m nāla ſola: ꝛ ſic nā angeloꝝ excellē
tior eſt q̄ꝫ nā mētis hūane: q: angelus accipit cognitio
nē diue veritatis in quadā excellētia ꝛ plenitudine in
tellectualis luminis: ſed hō ex creaturis. Alio⁹ poſſum⁹
accipe nām vtriuſqꝫ ſine pctō in ordie ad btitudinem
obtinēdā: ꝛ ſic ſunt eq̄les. Luc. 20. Erūt ſicut āgeli i celo
xp̄s tñ q̄ꝫtū ad excellētiā grē ſm mētē hūanā maior ē
angelis. Jſta aūt minoratio nō ē ſm nāz diuinitatis: nec
abſolute ſm nām hūanā niſi inq̄ꝫtū paſſus eſt ſm illā.
¶ Deide cū dicit. (Ut gr̄a dei ꝛc̄.) Deſcribit ipſaz paſ
ſionē ꝛ dſcribit eā tripl'r. Primo ex cā cū dicit. Ut gr̄a
dei. Scdō ex vtilitate cū dicit. Pro oīb⁹. Tertio ex mō 2
cuz dicit. Guſtaret. Cā. n. fuit ſola gr̄a dei. Uñ ꝯtinueť 2
ſic. Uidimus ieſum q minoratus eſt ex hoc: vt gr̄a dei
ꝛc̄. Ex ipſa. n. factū eſt ꝙ filiū ſuū vnigenitū dedit. Jo.
3. Sic. n. dilexit deus mūdū: vt filiū ſuū vnigenitū da
ret ꝛc̄. Ro. 5. Cōmendat deus charitatē ſuaz in nobis:
q: cū adhuc pctōres ꝛc̄. Uel 2^m ꝙ dicit glo. Auguſ. vt
gr̄a. i. ipſe xp̄s q ē gr̄a dei. Et ſic gr̄a ē noīatiui caſus.
Dr̄ aūt xp̄s gr̄a: q: auctor eſt grē. Jo. 1. Gr̄a ꝛ veritas ꝑ
ieſum xp̄m facta eſt. Uel q: eſt gratis datus. Eſa. 9. Fi
lius datus eſt nobis: vt ſit ſenſus: ꝙ ipſe minoratus ē:
vt ipſe q eſt gratia dei ꝛc̄. Utraqꝫ poſitio eſt ſm gloſ.
¶ Pro oībus: ecce vtilitas. Pro oībus aūt duplr̄ pōt
intelligi. Uel vt ſit diſtributio accōmoda. ſ. ꝓ oībus ꝑ 3
deſtinatis: ꝑ iſtis enim tantū h̄ꝫ efficaciā. Uel abſolu
te ꝓ oībus q̄ꝫtum ad ſufficiētiā. Sufficiens. n. q̄ꝫtū ad
ſe oībus eſt. 1. Thy. 4. Qui eſt ſaluator oīum maxime
aūt fideliū. Chriſoſtomus. Pro oībus hoībus gn̄aliter
mortuus eſt: q: oībus ꝑciū ſufficit. Et ſi oēs non cre
dunt ipſe tamen qḋ ſuum eſt impleuit. ¶ Guſtaret: ec
ce modus. Guſtat. n. q nō multū comedit nec bibit. Q:
ergo xp̄s non ꝑſeuerauerit in morte: ſed ſtatī ſurrexit
ideo guſtauit. Ps. De torrente in via bibit ꝛc̄. Uiator fe
ſtinat: Jtē guſtus eſt diſcretiuus ſaporis. Uñ q guſtat
magis diſcernit q̄ꝫ q. bibit. Ut ergo deſignet ꝙ mortē
ꝛ dolorem ſenſit: ꝛ ſic mors nō fuit fantaſtica: vt dicit
manicheus ꝛ appollinaris: ideo dicit guſtauit. Treñ. 4
1. O vos omnes qui tranſitis per viam ꝛc̄.
¶ Deinde cū dicit. (Decebat. n. eū ꝛc̄.) Oſtendit ꝯue
nientiā ex vtilitate. Deus. n. pr̄ eſt q fuit cā mortis. Jp
ſe. n. eſt per quē oīa: ſicut ꝑ cā efficientē: ꝛ ꝑꝑ quez oīa
ſicut ꝑ cām finalē. Propter. n. ipm̄ ſunt oīa: q: ꝑꝑ boni
tatē ſuā cōicādam. Et hec fuit cā mouens ad ꝓducen
dum res: ꝛ ita finalr̄ ſunt oīa ꝑꝑ deū. ꝓuer. 16. Uniuer
ſa ꝑꝑ ſemetipm̄ opatus eſt dñs. Sunt ēt effectiue ꝑ ip
ſū. Ps. Qui fecī celuz ꝛ terrā mare ꝛ oīa q̄ i eis ſūt. Eſt
ḡ oīum ꝑn^m ꝛ finis. Apoc. 1. Ego ſū alpha ꝛ o. ꝑnci^m ꝛ
finis. Ro. 11. Ex quo ꝛ per ipſum ꝛ in ipſo ſunt oīa. De
cet ergo ipſum q actor ē oīum oīb⁹ prouidere. Sap. 6.
Equaliter illi cura eſt ō oībus. Scdō cōueniens fuit 5
ex pte cāe: q̄ vt dictū eſt fuit gr̄a dei: gr̄a ꝟo ordinať ad
gloriā. Ro. 6. Gr̄a dei vita eterna: deus aūt ab eterno ꝑ
deſtinauit: quos dꝫ adducere in gloriā. Et iſti ſunt om
nes illi q ſunt ꝑticipes filiatiōis eius: q: ſi filij ꝛ hr̄edes
Ro. 8. Et iō dicit. Qui multos ꝛc. Quaſi d. Jp̄e habꝫ
vnū filiū ꝑfectū nālr̄. Mar. 12. Adhuc ergo hn̄s filiuz
vnū chariſſimū ꝛc. Qui eſt nāliter ſplendor glorie. ſu
pra. 1. Alij aūt ſunt adoptiui: ꝛ iō adducendi ſunt i glo
riam. Uñ dicit. Qui adduxerat. i. adducendos ꝑordia
uerat. Et qd decebat eū? Hoc. ſ. ꝙ ipſe eſt q eſt actor ſa
lutis eoꝝ ꝛc. Salus iſta in duobus ꝯſiſtit. ſ. ꝙ fiant fi
lij: ꝛ ꝙ inducanť in hereditatē. Q: aūt ſint filij hn̄t ꝑ
filiū nālē. Quos ꝑſciuit ꝛ ꝑdeſtinauit conformes fieri
ymaginis filij ſui. Ro. 8. Gloriam aūt ꝛ hereditatē nō

b conſequuntur niſi ꝑ eū cuius nāliter eſt hereditas q eſt ſplendor glorie: q2 ergo ꝑ filium ꝯſeqmur iſta duo: ideo ipſe cōuenienter dr̄ auctor ſalutis. Mat.i. Ipſe ſaluum faciet ppl'm ſuū a pctīs eoꝝ. infra.12. Aſpicientes in actorē fidei: ⁊ ꝯſumatorē ieſum. Dicebat ergo ꝙ pr̄ actorē ſalutis mitteret. ſ. filiū vt expoſitū eſt. Qui multos filios adduxerat ꝑ ipm̄ in gloriā. Et ſic pʒ ꝯueniētia ex pte cāe. ¶ Per paſſionē ꝯſumaret. i. ꝑ fidē. Ipſe .n. inq̄tū eſt filius nālis eſt totalr̄ ꝑfectus: ſed q2 ī paſſione minoratus fuit: debuit ꝑ meritū paſſionis ꝑfici. Ex iſta ergo ꝯſumatione pʒ ꝯueniētia modi de quo dixerat ꝙ guſtauit. Tantū .n. guſtauit mortē: q2 non ac
2 cepit eā: niſi vt per meritū paſſionis ꝯſumaret. Ipſa .n. eius ꝯſumatio eſt eius glorificatio. Luc.vlti. Oportuit xp̄m pati: ⁊ ita intrare in gloriā ſuā. Guſtauit ēt: q2 cū ipſe adduxerit filios in gloriā: ſicut medicus guſtat medicinā ne īfirmus abhorreat: ſed vt ſecurius bibat: ita ipſe guſtauit mortem: vt q2 ſine morte ingrediente neceſſitatem nō eſt ſalus: nullus mortem refugiat.

¶ Cōſequenter cū dicit. (Qui .n. ſanctificat ⁊c̄.) Probat qđ dixerat. Ubi duo facit: q2 ꝑmo ꝓbat ꝓpoſitū ſuum ex pte pr̄is conſumantis. Scđo ex pte xp̄i ꝯſumati ibi. (Quia ēt pueri ⁊c̄.) Adhuc circa ꝑm̄ duo facit: q2
3 ꝑmo ꝓponit intentū. Scđo ꝓbat ꝑ auctoritatem ibi. (Propter quā cāʒ nec cōfundit̄ ⁊c̄.) Dicit ḡ. Qui eni ⁊c̄. Sciendū eſt aūt ꝙ ſupra apl's tria dixerat. Primo ꝙ xp̄s eſt cā ſalutis: in quo oſtendit nos dependere ab ipſo. Scđo oſtendit ꝙ pr̄ eſt conſumator ipſius xp̄i ꝑ meritum paſſionis. Et in hoc xp̄us dependet a patre. Tertio ꝙ pater nos adducit in gloriā: in quo ēt nos dependere a deo oſtēdit: ⁊ ſm̄ hoc apl's hic tria facit. Primo enim oñdit ꝙ depēdemus a xp̄o. Sāctificatus .n. dependet a ſanctificato: xp̄s aūt eſt ſanctificans. infra 13. Jeſus vt ſanctificaret per ſuū ſanguinē ⁊c̄. Bene ergo dictū eſt: ꝙ q1 eſt actor ⁊ ſanctificator dependemus ab ipſo: ipſe ṽo a patre a quo hʒ ꝙ ſanctificet: qđ eſt ſe
4 cundū. Sed omnes: ipſe. ſ. qui ſanctificat: ⁊ nos q ſanctificamur ex vno. ſ. ex patre: quod eſt tertium. Rom. 8. Heredes quidem dei: coheredes autem chriſti.

¶ Cōſequenter iſta tria ꝓbat per tres auctoritates: ⁊ ꝑmo ꝙ xp̄s tāq̄ʒ mediator ⁊ actor ſalutis ea q̄ dei ſunt in nos refert. Unde dicit. Propter quā cām: q1. ſ. nos ⁊ ipſe ex parte dependemus ⁊ ſumus ex vno deo pr̄e nō confundit̄ eos vocare fratres: q2. ſ. ex eodem pr̄e. Mala.2. Nunqd non pater vnus omnium noſtrum: ideo dr̄ in pſ. Nunciabo nomen tuū fratribus meis ⁊c̄. Et Joā.2. Uade autem ad fratres meos ⁊c̄. ¶ Sed nota ꝙ dicit. Nō cōfunditur ⁊c̄. Q2 aliqui de vili plebe nati ſi ꝓmouent̄ confundūtur cognoſcere conſanguineos ſuos. ꝓuer.19. Fratres hoīs pauperis oderunt eum ⁊c̄. Nō ſic aūt xp̄s: ſed dicit. Nunciabo nomen tuum
5 fratribus meis. Joā.17. Pater manifeſtaui nomen tuum hoīb9 quos dediſti mihi. Jo.1. Unigenitus qui ē in ſinu patris ⁊c̄. ¶ Iſtius annunciationis oñdit fructum cū dicit. In medio eccleſie ⁊c̄. Quaſi dicat. Per hoc congregatur tibi magna eccleſia in cuius medio laudabo te. Et dicit in medio: q2 ſic colūna ī medio domus ipſam ſuſtentat: lucerna in medio domus illuminat: cor in medio corꝑ9 viuificat: ita xp̄s in medio eccleſie. Et ideo de ipſo ꝯīr dr̄ ꝙ ſtetit ieſus in medio ⁊c̄.

¶ Deinde cū dicit. (Et iteꝝ ⁊c̄.) Oſtēdit ꝙ ipſe xp̄s dependet ex pr̄e per hoc qđ dicit. Ero fidēs in eū. Hoc ſm̄ hieronymū hēt̄ur. Eſa.8. Ubi nos hēmus. Expectabo dn̄m q abſcōdit faciem ſuā a domo iacob ⁊c̄. Sʒ Eſa.12. expreſſe habetur. Fiducialr̄ agam ⁊ non timebo. Ergo ero fidens in ipſo pro gloria corꝑoris: ⁊ mē

tis dormitionē: quod ſupra dixit conſumationē. pſ. In te domine ſperaui. Oſtendit aūt quā ſpem hʒ: q2 nō quācūq3: ſed firmam que dr̄ fiducia. Spes enim ⁊ ſi non ſit de impoſſibili: tn̄ hʒ timorem coniunctum quandoq3: ⁊ tunc ꝓprie dr̄ ſpes. Spes q̄nq3 eſt firma ⁊ ſine timore: ⁊ tunc ꝓprie dicitur fiducia. Et iſtam habuit xp̄s. a
¶ Deinde cū dicit. (Et iteꝝ ⁊c̄.) Oſtendit tertiū. ſ. ꝙ refert nos in deū dicēs. Ecce ego ⁊c̄. Et habet̄. Eſa.8. Quaſi dicat. Relat9 ſum in deū: ego inq̄3 q ſum fidēs: ⁊ fili pueri mei quos in deū reduco. ſ. diſcipuli mei. Joan.vlti. Pueri nunqd pulmentariū habetis? Quos dedit mihi deus. Jo.17. Tui erāt: ⁊ mihi eos dediſti. Iſti dicunt̄ pueri ꝓp puritatē. i. Reg.21. Si mūdi ſunt pue-
ri ⁊ maxime a mulieribus. Et paulo poſt ibidē ſeqtur. 2
Fuerunt vaſa puerorū ſcā. Item ꝓpter ſimplicitatē. i. cori.14. Nolite pueri effici ſenſibus: ſed malicia paruuli eſtote. Itē ꝓp humilitatē. Mat.18. Niſi conuerſi fueritis: ⁊ efficiamini ſicut paruuli ⁊c̄. Iſtos aūt pueros dedit mihi dn̄s: q2 Jo.6. Nemo pōt venire ad me: niſi pater q miſit me traxerit eū. Lectio. IIII. .p.

Quia ergo pueri cōicauerūt carni ⁊ ſanguini: ⁊ ipſe ſilr̄ participauit eiſdē: vt ꝑ mortē deſtrueret eū q habebat mortis impiū
idest dyabolū. † Et liberaret eos q timore 3
mortis ꝑ totam vitā obnoxij erant ſeruitu- 3 q°.
ti. Nuſq3 .n. angelos apphendit: ſed ſemē 48. ar
abrae apphendit. Uñ debuit per oīa fratri ti. 4°.
bus ſimilari: vt miſericors fieret ⁊ fidelis pontifex ad deū: vt repropiciaret dlicta populi. In eo .n. in quo paſſus eſt ipſe ⁊ tentatus potens eſt ⁊ eis q tentantur auxiliari.

¶ Supra oſtendit apl's couenientiā mortis xp̄i ex pte patris mortē deponentis: hic oſtendit idē ex pte ipſius xp̄i mortē patientis. De xp̄o ṽo dixit ꝙ erat actor ſalutis fideliū: ideo hic intendit oſtendere quō per paſ-
ſionē effectus ē actor ſalutis eoꝝ. Et circa hoc tria fa- 4
cit: Primo .n. oſtēdit ꝯdōnē nāe: per quā mori potuit. Scđo oſtendit vtilitatē quā ꝑ mortē attulit ibi. (Ut ꝑ mortem ⁊c̄.) Tertio ꝓbat qđ ꝓpoſuerat ibi. (Nuſq3 enim angelos ⁊c̄.) Dicit ergo. Ita dixi ꝙ ipſe ⁊ pueri ſunt ex vno oēs ⁊ ꝙ vocauit eos fratres: ergo cōueniens fuit ꝙ eſſet eis ſimilis: nō tantū q2 impartitur eis participationē nature diuine qđ eſt ex dono gratie: ſed ēt q2 ipſe nāʒ eoꝝ aſſumpſit. Unde dicit. Q2 ergo pueri cōicauerunt carni ⁊ ſanguini: ⁊ ipſe ſimiliter participauit eiſdem. Noīe carnis ⁊ ſanguinis aliquando ipſa nā carnis ⁊ ſanguinis intelligit̄. Gen.2. Hoc nūc os ex oſſibus meis: ⁊ caro de carne mea. Aliqñ ṽo vitia car-
nis ſanguinis. Mat.16. Caro ⁊ ſanguis nō reuelauit 5
tibi. Aliqñ ṽo ipſa corruptibilitas carnis ⁊ ſanguinis i. Cor.15. Caro ⁊ ſanguis regnū dei nō poſſidebūt neq3 corruptio incorruptionem. Sed h̄ non intelligit̄ d̄ vitijs: xp̄s .n. aſſumpſit nām ſine peccato: ſed cū paſſibilitate: q2 aſſumpſit carnē ſimilē peccatrici. Roma. 8. In ſimilitudinē carnis peccati. Ipſe ergo cōicauit vel pueris: vel etiam carni ⁊ ſanguini. Et totum ſimiliter: q2. ſ. non carni fantaſtice vt dixit manicheus: nec accidentaliter vt dixit Neſtorius: ſed vere carni ⁊ ſanguini: ſicut ⁊ pueri: ⁊ in vnitate perſone.

¶ Cōſeq̄nter oñdit vtilitatē quā ꝑ mortē attulit cum dicit. Ut deſtrueret ⁊c̄. Et circa h̄ facit duo. Prio enim oſtēdit vtilitatē iſtā ex pte dyaboli q tenebat. Secūdo ex parte

b ex pte nr̄a q̄ tenebamur ibi.(Ut liberaret eos ꝛc.)Di
cit ergo. Jdeo participauit.ideſt aſſūpſit nāȝ in q̄ poſ
ſet pati ꝛ mori:qḋ nō poterat in diuina:vt p mortez de
ſtrueret eū q̄ hēbat mortis ipēriū.i. dñiū. Sed quō hȝ
dyabol' mortis dñiū? Hoc.n.ē ſoli' dei.i. Reg.2. Dñs vi
uificat ꝛ mortificat.ꝛ Deut.32. Ego occidā ꝛ viuere fa
ciā ꝛc. Rñdeo dōm ē q̄ aliꝫ hȝ dñiū mortis iudex:q̄r.ſ.
q̄ſi mortē īfligēs cum p mortē punit.aliter latro:q̄ſ.ſ.
mortē ſibi ex demerito acgrens. Primo mō de' hȝ mor
tis ipēriū. Geñ.2. Quacūq; die comederis ex eo morte
morieris. Scḋo mō dyabol' q̄ ſuadēdo hoī pctm̄ mor
tis ipȝ adduxit. Sap.2. Jnuidia dyaboli mors intrauit
ī orbē terrarū. Dicit aūt deſtrueret.nō quātū ad ſubēz
2 quā hȝ īcorruptibilē.n̄ q̄ntū ad maliciā:vt aliq̄ñ dyabo
l' bon' fiat:vt dic̄ Origenes:ſȝ quātū ad ptātis dñiūȝ.
Jo.12. Nūc iudiciū ē mundi:nūc pnceps mūdi huius
eijcietur foras. Col.2. Expoliās ptātes ꝛ pncipat' tra
duxit cōfidēter palā triūphās illos in ſemetipſo. Et h̄
factū ē p mortē xp̄i triplici rōne. Una ē ex pte xp̄i. Ju
ſtitie eniȝ eſt ꝑ a rō vt victor victū ſibi ſubijciat.2. Pe.
2. A q̄ eniȝ qs ſupat' ē hui' ꝛ ſeruus ē. xp̄s.n. vicit dya
bolū Apocalip.5. Uicit leo de tribu iuda. Et iō iuſtū ē
dyabolū ſibi eē ſubōm. Luc.xi. Cū fortis armat' cuſtodit
atriū ſuū ꝛc. Alia rō ē ex pte dyaboli. Juſtitia eniȝ exi
git:q̄ q̄ male vtitur ptāte ſibi ꝯceſſa amittat eā. Dya
3 bolo aūt data eſt pmiſſiua ī pctōres quos ſeduxit:ſȝ nō
ī bonos. Quia ḡ hāc extēdere pſumpſit ēt ī ipſo xp̄o
q̄ pctm̄ nō fec̄. Jo.14. Uenit pnceps mūdi hui':ꝛ ī me
non hȝ qcq̄. Et iō meruit illā pdere. Tertia rō eſt ex
pte nr̄i:q̄r iuſtū ē q̄ victus ſit ſuus victoris:vt dictuȝ
eſt. hō aūt p pctm̄ ſeruus erat dyaboli. Jo.8. Qui fac̄
peccatū ſeruus eſt pctī:ꝛ ita ſubiectus dyabolo: ꝛ ob
noxi' pctō. Xp̄s aūt ſoluit preciuȝ ꝓ peccato nr̄o. ꝑs.
Que nō rapui tūc exoluebā. Sublata ḡ cā ſuitutis.ſ.
pctō:p xp̄m eſt hō liberatus. ¶ Sciēdū ē aūt q̄ nul
la alia ſatiſfactio fuit ꝯueniens. hō.n.erat debitor.vn'
aūt bene pōt ſatiſfacere pro alio ex charitate. Nullus
ēt pro tota hūana nā:q̄r nō hȝ ptātē ſup illā. Nec etiaȝ
ipſum hūanū gen' ſufficiēter poterat ſatiſfacere:quia
totū erat peccato obnoxiū. Nec ēt angelus:q̄r iſta ſatiſ
4 factio eſt ad gloriam que excedit facultatem natuſ an
geli. Oportuit ergo eſſe hominem qui deberet ſatiſface
re:ꝛ deum qui ſolus habet poteſtatem ſuper totum hu
manum genus qui poſſet pro toto humano genere ſatiſ
facere. Per mortem ergo dei ꝛ hominis deſtruxit euȝ
qui habet mortis imperium.
¶ Conſequenter cū dicit.(Ut liberaret eos ꝛc.) Pōi
tur alia vtilitas ex pte nr̄a. hō.n.intantum eſt ſeruus
peccati inquātū iducit̄ ad peccādū. Jnter oīa ꝑo duo
ſūt que inducūt ad peccādū efficaciſſime.ſ.pſentiū bo
norum amor male inflāmās.preſentiū ēt penaꝝ timor
male humiliās. De his.ꝑs. Jncēſa igni q̄ſtuȝ ad pm̄:ꝛ
5 ſuffoſſa quātū ad ſcḋz. Hec aūt duo in ideȝ reducunt̄:
q̄r quanto quis amat bonū aliqḋ:tāto timet malum ſi
bi ꝯriūm. Jſta ſunt q̄bus hō ligat̄ ꝛ ōtinet̄ in peccato:
magis tm̄ p timorem mouetur q̄ȝ per amorē. Unde vi
demus q̄ ſeue beſtie penaꝝ timore retrahunt̄ a maxi
mis voluptatibus. Et ſic timor maxime ligat hoīes.
Jnter oēs autem timor mortis eſt maximus. Eſt.n.ſi
nis terribiliū. Uñ ſi hō timorē iſtū ſuperat:ſupat oēs:ꝛ
hoc ſuperato ſuperatur oīs amor mūdi inordinatus.
Et iō xp̄s p mortem ſuam fregit hoc ligamē:q̄r abſtu
lit timorem mortis:ꝛ per ꝯñs amorem vite preſentis.
Quādo enim ꝯſiderat hō q̄ filius dei dñs mortis mo
ri voluit nō timet mori. Uñ ꝑus dicebat ille. Eccl.41.
O mors q̄ȝ amara ē memoria tua. Sed poſt clamat ap

poſtolus. Phil.1. Deſideriū hñs diſſolui ꝛ eſſe cū xp̄o: b
Unde Mat.10. Nolite timere eos q̄ occidunt corpus
ꝛc. Dicit ḡ. Ut liberaret eos q̄ timore mortis obnoxij
erāt ſeruituti.ſ.pctī p totā vitam quam nimis appete
bāt. Uel aliter. hō enim duplici ſeruituti erat obnoxi'
.ſ.legis. Uñ act.15. Lex dr̄ iugū qḋ nec nos nec patres
noſtri portare potuim'. Manus.n.moyſi erāt graues
Exo.17. Gal.4. Ut eos q̄ ſub lege erāt redimeret. Erāt
ēt obnoxius ſeruituti peccati. Ab iſta duplici ſeruitu
te xp̄s nos liberauit. Differentia aūt inter nouū ꝛ vet'
teſtamētū ē timor ꝛ amor. Jn nouo eſt amor. Jo.14. Si
diligitis me mādata mea ſeruate. Uetus autēȝ fuit lex
timoris. Ro.8. Nō.n.accepiſtis ſpm̄ ſeruitutis iteꝝ in 2
timore. Et ideo dicit. Ut liberaret nos qui timore mor
tis corporalis.quam infligebat lex p totam vitam ob
noxij erant ſeruituti legis.
¶ Conſequenter cū dic̄.(Nuſq̄.n.angelos ꝛc.) Pro
bat apoſtol' vtilitateȝ quā mors xp̄i attulit. Et circa h̄
tria fac̄. Primo.n.oñdit q̄ xp̄s p mortē nos liberauit:
qḋ ꝓbat ex ꝯditione nature paſſibilis quā aſſumpſit.
Scḋo ꝯcludit ſimilitudinē ibi.(Uñ debuit ꝛc.) Ter
tio oñdit ſimilitudīs vtilitatē ibi.(Et miſericors fieret
ꝛc.) Dicit ḡ. Jta dixi q̄ xp̄s per morteȝ ſuam liberauit
nos a peccato ꝛ morte. Nec ē dubiū q̄ q̄ntū ad condi
tionē nature angel' maior ē hoīe:ſȝ q̄r angel' non fuit
obnoxius ſuituti nec dign' morte.ideo nō aſſumpſit
angelū. Q̄r ſi aſſumpſiſſet angeluȝ h̄ vtiq; fuiſſet pp̄ 3
dignitatē nature:ſȝ nuſq̄ legim' q̄ aſſumpſit eū:ſȝ tm̄
humanam nāȝ:non tm̄ ydealem:ſed in indiuiduo ꝛ at
homo:ꝛ hoc ex ſemīe abrahe. Mat.1. Filij abrahā ꝛc.
Et hoc addit vt iudei magis vererent̄ xp̄m. Signāter
vero dicit. Apprehendit: q̄r illud ꝓpe dr̄ apprehendi
qḋ fugit. Nō ſolū ēt ipſa nā hūana fugiebat a deo:ſed
ēt ipſi filij abrahe. Zach.7. Auerterūt ſcapulaȝ ꝛc. Glo.
Chriſo. Magnū ꝛ mirabile ꝛ ſtupore plenum ē carnē
noſtram ſurſum ſedere ꝛ adorari ab angelis ꝛ archan
gelis. Hoc ego ſepius in mēte verſans exceſſuȝ patior.
magna de genere humano ymaginans.
¶ Deīde cū dic̄.(Uñ debuit ꝛc.) Ex pdictis ꝯcludit
ſimilitudinē. Quaſi dicat. Quia ḡ nō apprehēdit āge
los:ſȝ ſemē abrae.iō debuit p oīa aſſimilari fratribus. 4
Per oīa inq̄;in q̄b' ſunt fratres: nō in culpa ſȝ in pe
na.ꝛ iō dȝ hēre paſſibilē nāȝ. Uñ infra.4. Tētatū aūt
per oīa pro ſimilitudine abſq; peccato ꝛc. quātuȝ.ſ.ad
penā.nō tētatione culpe. Jtem ſunt fratres quātuȝ ad
gr̄am.1. Jo.3. Uidete qualē charitatē dedit nobis deus
pater vt filij dei nominemur ꝛ ſimus. Ro.8. Quos p̄
ſciuit ꝛ predeſtinauit conformes fieri ꝛc.
¶ Cōſequēter ponit vtilitatē iſtius ſimilitudinis duȝ
dicit.(Et miſericors fieret ꝛc.) Ubi duo facit: q̄r pmo
ponit eā. Secūdo exponit ipſaȝ ibi.(Jn eo.n. ꝛc.) Nā
xp̄s ſm̄ q̄ mediator eſt:duplex hȝ officium. Unum q̄
preponit̄ toti humano generi: ſicut iudex. Jo.5. Pote
ſtatē dedit ei iudiciū facere ꝛc. Aliud p cōparationem 5
ad deū apud quem pro nobis quaſi aduocatus inter
pellat:quia aſſiſtit vultui ei' pro nobis.infra.9.ꝛ.1. Jo.
2. Aduocatū habemus apud patrem ieſum chriſtum
ꝛ cetera. Jn iudice aūt maxime deſideratur miſericor
dia ꝛ precipue a reis. Jn aduocato deſiderat̄ fidelitas.
Jn chriſto autēȝ inſinuat apoſtolus illa duo eē p paſ
ſionē ei'. Humanū eniȝ genus in chriſto inquātum ē
iudex deſiderabat miſericordiam. Jnquātum aduoca
tus fidelitatē. Et iſta duo exhibuit xp̄s p paſſionem.
Unde quantuȝ ad primum dicit q̄ per paſſionem aſ
ſimilatus ē fratribus vt miſericors fieret. Sȝ nunquid
nō fuit miſericors ab eterno?quia miſerationis ei' ſup

c omnis opera eius. ps. Itē ab initio habuit miſericor-
diā. Iob. 31. Ab infantia creuit mecū miſeratio. Rn⁹. oſ
cēdū ē q̄ miſeratio dr̄ q̄ſi miſer cor ſup aliena miſeria:
et hoc ē duplr. Uno mō p ſolā apprehēſionem: et ſic de
us ſine paſſione nr̄am miſeriā apprehēdit. Ipſe. n. co-
gnouit figmētū nr̄m: vt dr̄ in ps. Alio mō p experiētiā:
et ſic xp̄s potiſſime in paſſiōe expertus eſt miſeriā nr̄am.
Itē ipſe ē fidelis aduocat⁹. Et iō dr̄ pōtifex. īfra. 9. Xp̄s
aſſiſtēs pōtifex futurorū bonorū. Et ad illā reqrit̄ q̄ ſit
fidelis. 1. Cor. 4. Hic iā q̄rit̄ iter diſpenſatores. vt fidelis
q̄s inueniat̄: et hoc totū vt repropiciaret delicta populi.
ſ. pro quo mortē ſuſtinere voluit. Ipſa enim paſſio alle
2 gatio eſt: et fidelium interpellatio.
¶ Deinde cū dic̄. (In eo. n. et c̄.) Exponit iſtā vtilitatē
et ptinuat̄ ſic. Quaſi dicat. Nō loquor de xp̄o inq̄ātū
deus: ſz iq̄ātū ē hō. Et iō ī eo. idest ī illa nā quā aſſum
pſit: vt experiret̄ in ſe nr̄am cām eē ſuā. Uñ dic̄. Et tētat⁹
et paſſus eſt. ideo potēs ē et c̄. Uel aliter. Ideo fact⁹ ē mi-
ſericors et fidelis: q: in eo q̄ paſſus et tētatus ē hz quā
dā puenietiā ad hoc q̄ miſereat̄. Et dic̄ tētatus: non a
carne: ſz ab hoſte. Mat. 4. Ductus ē ieſus in deſertum
a ſpū: vt tētaret̄ a dyabolo. In ipſo. n. nō fuit aliq̄ rebel
3 lio ptis inferioris ad ſupiorē: ſz paſſus ē ī carne p nob.
.1. Pe. 2. Xp̄us paſſus eſt p nobis et c̄. Et. 4. Xp̄o ergo
in carne paſſo et vos eadem cogitatione armamini.

CAP. III.

Vnde fratres ſancti: vocationis
celeſtis pticipes: †conſiderate
apoſtolū et pontificē cōfeſſiōis
Op⁹ 20. noſtre. Ieſum: qui fidelē ē ei qui
fecit illū: ſicut et Moyſes in omni domo
eius. Amplioris. n. glorie iſte p̄ Moyſe di
Ma cha. 2. ca⁹. gnus habitus eſt: q̄nto ampliorem honorē
hz domus: qui fabricauit illā. Omnis nā-
q̄ domus fabricatur ab aliquo. †Qui autē
4 oīa creauit deus eſt. Et moyſes quidem fi-
delis erat in tota domo eius tanq̄ famulus
in teſtimoniū eorū que dicenda erant. Chri-
ſtus vo tanq̄ filius in domo ſua. Que do
mus ſumus nos ſi fiduciā et gliam ſpei vſ
q̄ ad finē firmam retineamus.

¶ Sicut ſupra dictuz fuit lex vetus ex tribus habuit
auctoritatē. ſ. ex angelo. ex moyſe. et ex aaron pōtifice.
Apoſtolus aūt ſupra ptulit chriſtum actorem noui te-
ſtamēti angelis p quos lex data fuit: hic intendit ipſuz
preferre moyſi qui fuit promulgator: et quaſi legiſlator
veteris teſtamēti. Et circa h̄ facit duo. Pmo enim pfert
5 chriſtū moyſi. Secundo concludit ex hoc q̄ ſit effica
ciſſime obediendum xp̄o ibi. (Quapropter ſicut dicit
ſpūſſanctus et c̄.) Circa primum tria facit. Primo pre-
mittit dignitatē chriſti. Secūdo oñdit quid ſit cōmu-
ne chriſto et moyſi ibi. (Amplioris autem glorie et c̄.)
Circa primum duo facit: q: pmo ponit cōditionē eorū
ad quos loquit̄. Secūdo cōditionē eius de quo loqui-
tur ibi. (Cōſiderate apoſtolū et c̄.) Illos aūt ad quos lo-
quit̄ deſcrit tripl̄r. Primo ex charitate. Uñ dicit. Frēs.
q̄ſi diceret: q: ex ſemine abrae fratres eſtis: et xp̄i inter
vos adinuicem. Mat. 23. Oēs vos frēs eſtis et c̄. Item
fratres xp̄i. ſupra. 2. Non pfundit̄ eos vocare fratres.
Hāc aūt fraternitatē fac̄ charitas. ps. Ecce q̄ bonum
et q̄ iocūdū et c̄. Scdo ēt dſcribit eos ex ſctitate cū dic̄
ſancti. Et h̄ pp ſacramētorū pceptionē. 1. Cor. 6. Sz ab-

d luti eſtis: ſz ſcificati eſtis et c̄. Tertio deſcribit eos ex vo
catiōe cū dic̄. Uocatiōis celeſtis participes. Iſta autē
vocatio dupliciter pōt intelligi celeſtis eſſe. Uel quia
vocati ſunt ad celeſtia regna. 1. The. 2. Uocauit nos ad
ſuū regnū et gloriā. Ul vocauit nos vocatiōe celeſti: q:
nō hūana adinuētione: ſz celeſti gratia. Gala. 1. Uo-
cauit p gratiā ſuam. Ro. 8. Quos autem predeſtinauit
hos et vocauit et c̄. Eſa. 41. Quis ſuſcitauit ab oriēte iu
ſtum: vocauit eum: vt ſequeretur ſe.
¶ Conſequenter deſcribit illū d̄ quo loqt̄ cū dic̄. (Cō
ſiderate et c̄.) Infra. 12. Aſpiciētes in actorē fidei: et pſū
matorē ieſum et c̄. Sed quē Apoſtolū inqt et pōtificē
pfeſſionis et c̄. Apoſtolus. n. in ſequētibus prefert xp̄m
moyſi et aaron. et iō aſcribit ei vtriuſq̄ dignitatē: moyſi 2
ſ. q: miſſus fuit a deo. ps. Miſit moyſen ſeruū ſuum.
Aaron vo q̄ pōtifex fuit. Exo. 28. Applica quoq̄ ad
te aaron et c̄. Xp̄s aūt excellētius miſſus fuit apoſtol⁹.
q̄ moyſes. Exo. 4. Obſecro dñe mitte quem miſſurus
es. Quaſi dicat. Aliū digniorē miſſurus es. Itē ipſe
eſt pontifex et ſacerdos. ps. Tu es ſacerdos ī eternū ſz
ordinē melchiſedech. Quaſi ergo pmittit h̄ cōditionē
ſuam principalem dicēs. Uñ. idest ergo fratres cōſide
rate apoſtoluz. Quaſi dicat. Pretermittatis pſiderare
illū apoſtolum. idest miſſuz moyſem et pōtificē aaron:
et pſiderate apoſtolū et pōtificem cōfeſſionis noſtre. id
eſt illuz quē nos cōfitemur. Hoc. n. eſt neceſſarium ad
ſalutem. vt confiteamur eū. Ro. 10. Corde creditur ad
iuſtitiā: ore aūt pfeſſio fit ad ſalutem. vel cōfeſſionis. id
eſt ſacrificij ſpūalis. Omnis enim ſacerdos ordinat̄ ad 3
ſacrificia offerenda. Duplex autem ſacrificiū. ſ. corpora
le vel temporale. Et ad hoc inſtitutus fuit aaron. Aliud
autē eſt ſacrificium ſpūale: qd̄ eſt in fidei confeſſione.
ps. Sacrificiū laudis honorificabit me. Et ad iſtud ſa
crificium inſtitutus eſt chriſtus: non ad thauros. Eſa.
1. Holocauſta arietum et adipē pinguium et ſanguinem
vitulorū et agnorū et hircorū nolui. Et paulo poſt ibidē
ſequitur. Ne offeratis vltra ſacrificium fruſtra.
¶ Deinde cum dicit. (Qui fidelis et c̄.) Cōparat xp̄m
moyſi. De aaron infra facit mentionem ſpālem: et pōit
pmo hic vt dictum eſt illud in quo pueniunt. ¶ Sciē
dum eſt autem q̄ totum hoc qd̄ hic dr̄ de moyſe fun- 4
datur ſuper illud qd̄ hētur. Numeri. 12. Ubi dominus
oſtendit excellentiam moyſi poſt q̄ iurgati ſunt cōtra
ipſum aaron et maria. vbi ponuntur hec verba q̄ apo-
ſtolus hic allegat. Ibi enim dicitur ſic. At non talis ſer-
uus meus moyſes qui in omni domo mea fideliſſimus
eſt. Hoc autem poteſt conuenire et chriſto et moyſi. De
moyſe enim patet ex ipſa hiſtoria allegata. De chriſto
etiam intelligitur: q: ipſe ſecundum q̄ homo fidelis ē
ei qui fecit eum. ſ. deo patri quem ſecundum humani-
tatem fecit. Ro. 1. Qui factus eſt ei ex ſemine dauid ſz
carnem. Secundum enim q̄ deus non eſt factus nec
creatus. ſed genitus. Fidelis autem fuit deo patri: q:
gloriam eius querebat non ſuam. Io. 8. Ego gloriam 5
meam non quero. Et. 7. dicitur. Qui querit gloriā ei⁹.
qui eum miſit hic verax eſt: et iniuſtitia in illo non eſt.
Fidelis ergo eſt xp̄s ei qui fecit eum ſicut moyſes: et h̄
in omni domo eius: q̄ dom⁹ ē vniuerſitas fidelium de
qua. ps. Domum tuam decet ſanctitudo dñe et c̄.
¶ Deinde cū dicit. (Amplioris enim glorie et c̄.) Pre
fert chriſtū moyſi: et h̄ quantuz ad duo. Primo quan-
tum ad poteſtatem. Secundo quātuz ad conditionez
ibi. (Et moyſes quidē et c̄.) Cōmendādo aūt chriſtum
cōmendat ipſum habuiſſe honorēm in omni domo: ſz
q̄ chriſtus ipſuz excellat oſtendit. Ubi pmo ponit rō-
nem. Secūdo manifeſtat ibi. (Omnis nāq̄ dom⁹ et c̄.)

a Ratio aūt apoſtoli ē φ maior gloria debetur illi qui fe
cit domum ꝙ̄ illi ꝗ eam inhabitat. xp̄s aūt fabricauit
domū.p̄s. Tu fabricatus es auroraꝫ ⁊ ſolē .prouer.9.
Sapientia edificauit ſibi domū.ideſt eccleſiā. Jp̄e.n.
xp̄s ꝑ quē grā ⁊ ꝟitas facta ē tāq̄ꝫ legiſlator edificauit
eccliā. Moyſes aūt tāq̄ꝫ legi ꝓnūciator.⁊ iō ſoli vt ꝓ
nūciatori debeᷣ glia moyſi. Uñ ⁊ reſplēduit facies ei⁹
de q̄. Exod.34.⁊.2. Cor.3. Jta vt nō poſſent filij iſrael
īntēdere i faciē moyſi pp̄ gliaꝫ vult⁹ ei⁹. Cōtinuaᷣ ḡ ſic
littera. Tu dicis φ xp̄s ē fidelis ſicͤ moyſes.q̄re ḡ dimit
temus ne ꝯſideremꝰ: Certe q꞉ āplioris glie dign⁹ ē hi
c⁹ p̄e moyſe.quāto ampliorē gliaꝫ hꝫ dn̄s dom⁹ ꝗ fecit
illā. Q.d.⁊ ſi moyſes multū ſit honorabil꞉ tn̄ xp̄s ho
2 norabilior ē: ſicͤ fabricator dom⁹. ⁊ ſicͤ legiſlator ꝓinci
pal. Job.36. Ecce de⁹ excelſus i fortitudie ſua:⁊ nullus
ei ſimil legiſlatoribus. Si ḡ debeᷣ glia moyſi: amplio
ri dign⁹ eſt xp̄s.2.Corin.3.Si miniſtratio dānationis
in glia ē multo magis miniſteriū iuſtitie erit i glia.
¶ Cōſequēter ꝓbat minorē ſue rōnis cū dicͥ.(Ois nāq̄
ꝗ dom⁹ ⁊c.) Maior aūt ē φ xp̄s fabricauit domū iſtā.⁊
h ꝓbat p̄: q꞉ ois dom⁹ indiget fabricatore. Scd̄o q꞉ iſta
dom⁹ de q̄ loqᷣ: a xp̄o fabricata ē ibi.(Qui aūt oia ⁊c.)
Primo ḡ ꝓbat φ iſta domus.ſicͤ ⁊ q̄lꝫ alia indiget fa
bricatore: q꞉ diuerſa nō ꝯiūguntᷣ niſi ab aliq̄ vno: ſicut
pꝫ ī domo artificiali: in q̄ ligna ⁊ lapides ex ꝗb⁹ cōpo
3 ſita ē vtūᷣ ab aliq̄. Aggregatio aūt fideliū q̄ ē i ecclia:⁊
dom⁹ dei ex diuerſis collecta ē.i.iudeis ⁊ gentib⁹ ſuis
⁊ liberis. Et iō ecclia ſicͤ ⁊ ois domus ab aliq̄ vniente
fabricaᷣ. Hui⁹ rōis pōit tn̄ ꝯcluſionē ſupponēs verita
tē ꝓmiſſaꝝ ex ſcī euidētia.1.Pe.2. Jpſi tāq̄ꝫ lapides vi
ui ſupedificamini domos ſpūales ⁊c. Eph.2. Supedi
ficati ſupra fūdamētū apoſtoloꝝ ⁊ ꝓphetarum ⁊c.
¶ Deide cū dicͥ.(Qui aūt creauit ⁊c.) Probat φ xp̄s
ſit iſti⁹ domus edificator. De⁹.n.ꝗ fecͥ oia ⁊c. Et ſi h i
telligiᷣ de toto mūdo planū ē.p̄s. Jpſe dixit ⁊ fcā ſunt
⁊c. Eſt aūt creatio ſpūal q̄ fit ꝑ ſpm̄. pſal. Emitte ſpm̄
tuū ⁊ creabūᷣ:⁊ renouabis faciē ⁊c. Et h fit a deo per
xp̄ꝫ. Ja.1. Uolūtarie genuit nos v̄bo ꝟitatis: vt ſim⁹ ini
tiū aliqͦ creature ei⁹. Ephe.2. Jpſius factura ſumus
4 creati i xp̄o ieſu i opib⁹ bōis ⁊c. De⁹ ḡ iſtā domū.ſ.ecclīā
ex nihilo.ſ.ō ſtatu pctī i ſtatū grē creauit.ḡ xp̄s ꝑ quē
fecit oia. ſup꞉ a.1. Per quē fecit ⁊ ſecula. Jo.1. Oia ꝑ ip
ſū fcā ſunt.⁊ ſine ipſo ⁊c. Eſt excellētior: vtpote. q꞉ hꝫ
ꝑtātē factoris: ꝙ̄ moyſes ꝗ ſoluꝫ fuit ꝓnunciator.
¶ Deinde cū dicͥ.(Et moyſes qdē ⁊c.) Prefert xp̄m
moyſi quātū ad ꝯditionē:⁊ circa hoc duo facͥ. Prīo.n.
ponit rōnē ſuā. Scd̄o manifeſtat eā ibi.(Que domus
⁊c.) Apoſtolus valde diligēter notat ꝟba illa ſcripta
de moyſe.in ꝗb⁹ duo dicuntᷣ de ipſo.vocaᷣ.n.ſuus vo
caᷣ ēt fidelis nō in domo ꝓꝑa: ſꝫ i domo dei nr̄i. Et q̄ꝫtū
ad iſta duo ꝓfert xp̄ꝫ moyſi. Prīo.n.oñdit qd ꝯueniat
moyſi. Scd̄o qd ꝯueniat xp̄o ibi.(Xp̄s ꝟo tāq̄ꝫ filius
5 ⁊c.) Dicͥ ḡ φ moyſes fidelis erat tāq̄ꝫ ſu⁹.id ē ſicͤ fidelis
diſpēſator. Mat.25. Euge ſue bone ⁊ fidelis: q꞉ i pauca
fuiſti fidelis: ſupra multa te ꝯſtituā ⁊c. Xp̄s aūt quodā
mō ſuus ē.ſ.ſcd̄ꝫ carnē. Phil.2. Formā ſui accipiēs: ſꝫ
moyſes fuit famul⁹ in ꝟbis dei ꝓponēdis filijs iſrael.
Ex q̄ pꝫ.φ q꞉ erat fidelis famul⁹.illa q̄ dicebat ordia
baᷣ ad aliud.i.ad xp̄ꝫ. Et h erat teſtimoniū eoꝝ q̄ dicē
da erāt. Jo.5. Si crederetis moyſi crederetis forſitan
⁊ mihi.de me enim ille ſcripſit. Actuū.10. Huic oēs ꝓ
phete teſtimonium perhibēt. Quia ergo erat famul⁹:
iō erat nō in domo propria ſꝫ in aliena. Et q꞉ ea q̄ dice
bat erant in teſtimoniū eoꝝ que dicenda erant ō chri
ſto.ideo moyſes oīquaq̄ꝫ minor eſt chriſto.
¶ Deide cū dicͥ.(Chriſtus ꝟo ⁊c.) Oñdit qd ꝯueniat
xp̄o.q꞉.ſ.xp̄s nō ē ſicͤ ſuus: ſꝫ ſicut filius in domo pa b
tris:⁊ ꝑ ꝯñs ſua: q꞉ heres nālis. ſupra .1. Quē ꝯſtituit
heredē vniuerſoꝝ ⁊c. Eccleſia.n.eſt domus xp̄i. ꝓuer.
14. Sapiēs mulier edificat domū.p̄s. Dn̄s dixit ad me
fili⁹ me⁹ ē tu ⁊c. Mat.3. Filius meus dilectus ⁊c. Eſt
ergo nō ſuus: ſꝫ filius ⁊ in domo ſua: ſed moyſes ē ſer
uus in domo aliena. Jo.8. Filius manet in eternum.
¶ Deinde cū dicͥ.(Que domus ⁊c.) Oñdit φ iſta do
mus ſit ſua ⁊ q̄ ſit. Jſta.n.dom⁹ ſūt fideles:⁊ ſūt dom⁹
xp̄i: q꞉ credūt in xp̄m.1.Thi.3. Jn domo dei q̄ eſt eccle
ſia. Et ēt q꞉ xp̄s hītat in ipſis. Phil.3. Habitare xp̄m
per fidē in cordibus veſtris. Hec ḡ domus.ſ. nos fide 2
les ſumus. Ad hoc aūt φ ſimus domus dei quattuor
reqruntᷣ circa domū q̄ nō ſunt in tabernaculo. Et iſta
tāgit apoſtolus. Primo φ ſpes nr̄a ⁊ fides ſit certa ⁊
ꝑmanēs.tabernaculū aūt ⁊ ſi ſit firmū: tn̄ cito moue
ri pōt. Et ſignificat illos ꝗ ad tp̄s credūt: ⁊ in tp̄e ten
tationis recedūt. Et iō dicͥ. Si retineamus fiduciam.
dictū ē ſupra φ fiducia ē ſpes cū expectatiōe firma opi
nione.2.Cor.3. Fiduciā taleꝫ hēmus ꝑ xp̄m ad deum.
Scd̄o φ ſit ordinate diſpoſita. Et iō dicit. Spei gliaꝫ.
ideſt ad gloriam dei ordinate.ita φ cōtēptis alijs glo
riemur i ſpe glorie. Jere.9. Jn hoc glorieᷣ ꝗ gloriaᷣ ſci
re ⁊ noſce me. Tertio φ ſit ꝑſeuerās. Uñ dicit vſq̄ꝫ in
finem. Mat.10. Qui perſeuerauerit vſq̄ꝫ in finem: hic
ſaluus erit. Quarto φ ſit firma vt.ſ.nulla aduerſitate 3
moueatur. Unde dicit. Firmam. infra.6. Confugimus
ad tenendam propoſitam ſpem : quā ſicut anchoram
habemus anime tutam ⁊ firmam. Lectio. II.

Quapropter ſicut dicit ſpiritusſā pſal.
ctus. † Hodie ſi vocē eius audie 94°.
ritis nolite obdurare corda vr̄a
ſicut in exacerbatione ſcd̄m diē Deu.
tentationis in deſerto. † Ubi tētauerunt me 6° ca.
patres vr̄i ꝓbauerunt ⁊ viderunt opa mea
quadraginta annis. Propter quod offen
ſus fui generationi huic: ⁊ dixi ſemper hi
errant corde. Jpſi auteꝫ non cognouerunt
vias meas quibus iuraui in ira mea: ſi itroi 4
bunt in requiem meam.

¶ Supra ꝓbauit apoſtolus φ xp̄s eſt maioris excel
lētie ꝙ̄ moyſes: h ꝯcludit φ magis eſt obediendum
xp̄o. Et h facͥ ꝑ auctoritatē ꝓphete dauid in p̄s. Ubi
tria facit. q꞉ p̄ ꝓponit auctoritatem q̄ ꝯtinet quādā ex
hortationē. Secūdo exponit eā ibi.(Uidete frēs ⁊c.)
Tertio ex auctͥtate ⁊ expoſitione arguit.4.ca.ibi.(Ti
meamus ergo fratres ⁊c.) Circa p̄ᵐ tria facit. Primo
enim inſinuat auctoritatē ꝟboꝝ ſequētiū. Scd̄o pōit
exhortatōēꝫ q̄ ē i auctoritate ibi.(Hodie ſi voceꝫ eius
⁊c.) Tertio pōit quādā ſilitudinē ibi.(Sicut i exacer
batione ⁊c.) Auctoritas ꝟboꝝ ē ex hoc φ nō ſūt ꝓla
ta hūana adinuentione: ſꝫ a ſpiritu ſancto. Unde dicit.
Quapropter ſicut dicit ſpūſcūs. Jpſe aūt ꝟba veteris 5
teſti allegat ꝓ nouo ne credaᷣ φ tn̄ ſint referēda ad
vetus teſtm̄.imo ēt ad nouū: ⁊ ad aliud tēpus referri
debēt. Et ſunt ꝟba ſpiritus ſancti: q꞉ vt dᷣ.2. Pe.1. Non
hūana volūtate allata eſt aliqñ ꝓphetia: ſꝫ ſpūſancto
inſpirati locuti ſūt ſancti dei hoīes. Jp̄e.n.dauid dicit.
2.Reg.23.de ſeipſo. Spūs domini locutus ē ꝑ me. Jn
hoc ergo oſtendit auctoritatem eſſe veram: quia.ſ.eſt a
ſpiritu ſancto contra manicheum.
¶ Deide cū dicͥ.(Hodie ſi vocē ⁊c.) Pōit mōitionem
vbi facit tria. Prīo.n.deſcribit tēpus cuꝫ dicit. Hodie.

c Scđo ſubdit bñficiū ibi.(Si vocē eī⁹ ⁊c̄.)Tertio ſub
iūgit mōitionē ſuā ibi.(Nolite obdurare ⁊c̄.)Tp̄s eſt
hodie ſcȝ tp̄s diei. Tp̄s.n.legis veteris dicebatur nox.
q: erat tp̄s vmbre.iu ſra.io. Umbrā.n.hñs lex futuroꝝ
bonoꝝ. Sȝ tp̄s noui teſti.q: repellit vmbrā noctis le/
gis: dr̄ dies. Ro.13. Abiiciamus opa tenebraꝝ ⁊ idua/
mur arma lucis ⁊c̄. Et ī hac die exibeť nobis bñficiū.
q: audim⁹ vocē eius: qđ nō erat ī veteri teſtamēto ī q̄ au
diebanť tm̄ v̄ba ꝓphetaꝝ. ſupra.i. Oliȝ de⁹ loquēs pa
trib⁹ ī ꝓphetis: nouiſſime v̄o dieb⁹ iſtis locut⁹ ē nob
ī filio ⁊c̄. Eſa.52. Propter h̄ ſciet pplus me⁹ nom̄ meū
ī die illa: q: ego ipſe q̄ loquebar ecce adſuȝ. Cāticoꝝ.2.
2 Sonet vox tua in auribus meis ⁊c̄. In hoc.n.exhibeť
nob bñficiū tm̄ deſideratū. Luce.19. In hac die tua que
ad pacē tibi ⁊c̄. ¶ Si ḡ tm̄ bñficiū.ecce mōitio. Nol
te obdurare corda vr̄a. Cor dupꝛ ſonat ī malū. Durum
eſt qđ non cedit: ſȝ reſiſtit ipellenti. Et ſic dr̄ cor hois
durū qñ nō cedit diuine iuſſiōi. Eccłici.3. Cor durū male
hēbit in nouiſſimo. Ro.2. Scđȝ duritiē tuā ⁊ cor tuuȝ
ipenitēs theſaurizas tibi irā in die ire. Hec aūt indura/
tio ex duob⁹ cāť. Ex vno q̄ſi negatiue. ſcȝ ex deo nō ap
ponēte grām. Ro.9. Cui⁹ vult de⁹ miſereť: ⁊ quē vult ī
durat. Ex alio v̄o poſitiue. ⁊ h̄ mō īdurat ſeipſum non
3 obediēdo dō ⁊ ñ aperiēdo cor ſuū grē. Zacha.7. Cor ſu
um poſuerūt vt adamātē: ne audirēt legē: ⁊ v̄ba q̄ mi
ſit dñs exercituū ſpū ſuo p manū ꝓphetarū prioꝛum.
Nolite ḡ obdurare corda veſtra.i.nolite corda claude
re ſpirituiſancto. Act.7. Uos ſemper ſpūiſcō reſtitiſtis.
¶ Cōſequenter ponit ſimilitudinē cū dic̄.(Sicut ī
exacerbatiōe ⁊c̄.) Intētio aūt apłi ē ex factis prioꝝ cō
cludere p ſimilitudinē ſuum ꝓpoſitū. q: vt dr̄ Ro.15.
Quecūq3 ſcripta ſūt ad nr̄am doctrinā ſcripta ſūt. Fac̄
aūt duo circa hoc: q: p̄ ꝓponit exēplū ī generali ponē/
do culpam. Scđo in ſpāli ibi.(Ubi tētauerūt me pa/
tres veſtri ⁊c̄.) Ut aūt ſequamur expoſitionē apłi: opȝ
ponere iuxta lr̄a ſenſus q̄ ꝯueniūt expoſitiōi. Legim⁹
4 aūt inter alia duas culpas filioꝝ iſrael grauiſſime pu/
nitas. Una fuit inobediētia quā habuerūt in facto ex/
ploratoꝝ de quo Nūeri.13.⁊.14. Pro quo facto īdigna
t⁹ dñs voluit totū pplum delere. Uñ iurauit ꝙ nullus
intraret terraȝ ꝓmiſſionis exceptis duob⁹.ſ. Caleph ⁊
Joſue. Iſtud aūt vocat ſpāliter exacerbationē: q: lȝ per
alia pctā offendiſſent deū: tm̄ p illō exacerbauerūt ipm
q: ſicut fruct⁹ acerb⁹ q̄ opponiť maturo nō ē apt⁹ ad
cibū ſic tūc ira dei fuit inflexibilis. Baruch.4. Exacer
baſtis eū q̄ fec̄ vos. Aliō pctm̄ fuit pctm̄ tētatiōis. Fre
q̄nter.n.tentauerūt deū: q: qñq3 p aq̄. qñq3 p carnib⁹.
qñq3 v̄o p pane ita ꝙ decies tentauerūt ipȝ. Poſſet āt
aliqs putare ꝙ idē eēt pctm̄. exacerbatio ⁊ tentatio. ita
5 ꝙ vellet apłus dicere. Nolite obdurare corda veſtra ſi
cut in exacerbatiōe q̄ fuit in die tentatiōis. Sed hoc ē
ꝯ expoſitionē apoſtoli. Sed dōm ē ſic. Nolite obdura
re corda veſtra ſic̄ ī exacerbatōe. ⁊ iteꝝ ſic̄ in die tēta/
tionis. ita ꝙ ſint duo peccata. Uñ p̄s. Conuerſi ſunt ⁊
tentauerunt deū ⁊ ſanctū iſrael exacerbauerunt.
¶ Conſequenter ꝓſequiť culpas ī ſpāli cū dic̄.(Ubi
tentauerūt me patres veſtri ⁊c̄.) Et circa h̄ duo facit.
q: p̄mo ponit peccatū tentatiōis. Scđo peccatuȝ exa/
cerbatiōis ibi.(Et dixi ſemp hi.⁊c̄.) Circa p̄ᵐ tria fac̄.
Primo.n.ponit pctm̄ tentatiōis. Scđo oñdit ei⁹ graui
tatē ibi.(Probauerūt ⁊c̄.) Tertio ponit penā ibi.(Pro
pter qđ offenſus fui.) Dicit ḡ. Peccatum tentatiōis: q:
ſm̄ dic̄ tentatiōis inīq̄ in deſerto. Tentare aūt ē expi
mētū ſumere de re quā q̄s ignorat. Uñ ꝙ q̄s tētat deū
ꝓcedit ex infidelitate. Sed ſciēdū ē ꝙ aliqñ aliqs ten
tat deū: nō cū intentiōe tentādi ⁊ expiēdi. verūtamen

ſe hȝ ad modū tentātis. Qui.n.vtiť re ſua pp̄ vtilitatē d
nō tentat ꝓpꝛie. puta ſi aliqs fugiēs currat. ſup equū
ſuum: ⁊ ſi tentat: nō tm̄ cuȝ intētione tētādi. Sȝ qñ ad
nihil vtile ē qđ facit: tūc tentat. Itē ſi aliqs exponat ſe
alicui piculo cōpulſus neceſſitate ſub ſpe diuini auxi/
lij nō tentat deū. Si aūt ſine aliq̄ neceſſitate: nūc tētat
deū. Et ſic dic ipſe Mat.4. Nō tentabis dñȝ deū tuū.
q: neceſſitas nulla erat ꝙ mitteret ſe deorſum. Sic iſti
tentauerunt dñȝ: q: dubitauerūt de ptāte dei clamātes
ꝯ moyſem: ac ſi deus non poſſet eis dare cibum.
¶ Deide pōiť grauitas culpe cū dic̄.(Probauerunt
me ⁊c̄.) Quanto.n.aliqs maiora bñficia dei recipit: ⁊
maiorē certitudinē diuine ptātis tāto grauī⁹ poſtmo
dū peccat. Iſti v̄o viderūt ſigna ⁊ ꝓdigia ī terra egy/ 2
pti. ꝯaptionē maris ⁊ alia miracula: ⁊ tm̄ nō ceſſauerūt.
Uñ nūeri.14. Hoies q̄ viderūt maieſtatē meaȝ ⁊ ſigna
q̄ feci ī egypto ⁊ ī ſollicitudine: ⁊ tentauerūt me iam p
decē vices ⁊c̄. Et iō dic̄. ꝓbauerūt. idē expiri voluerūt.
⁊ viderūt. id ē expti ſūt opa mea. id ē effect⁹ q̄ nō pote
rant eē niſi v̄tutis infinite eēt ille q̄ opa faciebat. Et h̄
totum nō vno die: ſed.40.annis: quibus.ſ. māſerunt ī
deſerto. q: ſemper habuerunt māna ⁊ columnā ignis ⁊
nub. vel ꝓbauerūt ⁊ viderūt me: q:.ſ.in nullo defeci eis.
Illud tm̄ qđ dic̄ q̄draginta ānis ſm̄ intentionē apłi re
feŕť ad p̄ora: ſed ſm̄ itentionē pſalmiſte refeŕť ad ſeq̄n
tia: vt dicať ꝙ offenſus vł infenſus eis fuit q̄draginta
annis. Et ſic habet littera. Hieronymi.
¶ Deide cū dic̄.(Propter qđ offenſus fui ⁊c.) Pōiť
pena pcti. ⁊ ē duplex lr̄a.ſ.offenſus vł ꝓxim⁹. ⁊ idem ē. 3
pp̄ qđ id ē pp̄ pctm̄ fui offenſus.ſ.īdignat⁹ nō ꝙ ira
ſit ī deo niſi ſilitudinarie: q: punit ſic irat⁹. de q̄ pena
frequēter hēter in Exodo ⁊ ī libro numeroꝝ. Sepe.n.
ꝓſtrati ſūt. Uñ p̄me Coꝝ.10. agit ō pena iſti⁹ peccati:
vł ꝓxim⁹ fui.ſ.puniēdo ipſos. Qñ.n.dñs ſubuenit bo
nis ⁊ puīt malos: tūc ē ꝓpe ipos: ſȝ qñ diſſimulat pctā
hoiuȝ pp̄ pniāȝ ⁊ diſſimulat afflictiōeȝ iuſtoꝝ vt creſcat
ipoꝝ meritū: tūc vr̄ eē lōge. Job.22. Nubes latibulum
eius: nec nr̄a ꝯſiderat: ⁊ circa cardines celi pambulat.
Uł primus quātū ad diuinā miſericordiā: q: h̄ ipȝ ꝙ
punit eos temporaliter magnū miſericordie ſignū eſt.
¶ Deinde cū dic̄.(Et dixi ⁊c.) Ponit peccatū exacer/ 4
batiōis. Et hoc pȝ p hoc qđ īfra dr̄. Quib⁹ aūt iurauit
nō introire ⁊c. Et circa h̄ fac̄ duo. Primo.n.ponit cul
pā. Secūdo ſubdit penam ibi.(Quib⁹ iuraui ī ira mea
⁊c.) Culpā āt duplicē ponit. Una ē ī obſtinatiōe ī ma/
lo. Alia ē ī receſſu a bono. Et iſtā pōit ibi.(Ipſi v̄o nō
cognouerūt vias meas.) Dicit ergo. Ego ſic fui eis
proximus: ſcilicet puniendo eos. ⁊ dixi ſcilicet pꝛeui/
ſione eterna hi errāt corde ſemper. Deutero.31. Sem/
per contentioſe egiſtis ꝯ dominuȝ. Jere.13. Si poteſt
ethiops mutare pellē ſuam ⁊c. Sic ḡ vno mō aliquis
exacerbat deū qñ obſtiate adheret malo alio mō qñ cō
tēnit bonum. Uñ dic̄. Ipſi v̄o non cognouerunt vias
meas. h̄ eſt nō quātū ad ſimplicē ignorātiā: ſȝ affecta/ 5
tā. Job.21. Sciaȝ viaꝝ tuaꝝ nolum⁹. p̄s. Noluit ītelli
gere vt bñ ageret. Uł nō cognouerūt id ē ñ approbaue
rūt ſic̄ dic̄ apłs.2. Thi.2. Cognouit dñs q̄ ſunt eius.
¶ Conſequenter oñdit penam cum dicit.(Quib⁹ iu
raui ⁊c.) In q̄ v̄o ponit imobilitatem ī hoc ꝙ vult iu
ramēta firma. qñ.n.de⁹ vł angelus inueniunť iurare ſi
gnū ē imobilitatis eius de quo iurať. p̄s. Jurauit dñs
⁊ nō penitebit eū ⁊c. Uerūtamē aliqñ nō iurat niſi ſub
ꝯditiōe: q:.ſ.ſi nō peniteāt hec mala euenient eis. Po/
nit etiam ꝙ pena iſta non eſt ad cōminationem: ſed ma
gis ad exterminationem: q: dic̄ in ira. p̄s. Dñe ne ī ira
tua corripias me. Jurauit ḡ ī ira ſi itroibūt ⁊c. Cōſtru/

ſtructio eſt defectiua ad modū ſrati qui trūcat verba
ſua. Et accipitur ly ſi pro nō. i. nō itroibūt in requiem
meā. Eſt aūt triplex reqes. Una ē tēporalis. de q̄ Luc.
12. Habeo multa bona repoſita in ānos plimos requeſce
&c. Scđa ē reqes ɔſcie. Eccl. 51. Modicū laboraui & i-
ueni reqē mltā. Tertia ē reqes glie eterne. Ps. In pace
in idipſū dormiā & requeſcā. Ipi vo nec in terrā ꝓmiſſio
nis nec i regem fruitiōis eterne itroierūt. Lectio. III.

Videte fratres ne forte ſit in ali
quo veſtrum cor malū incredu
litatis diſcedēdi a deo viuo. Sꝫ
adhortamini voſmetipſos per
2 ſingulos dies dōec hodie cognoīnaꝛ: vt
nō obduretur qs ex vobis fallacia peccati.
Participes eniꝫ xp̄i effecti ſumus: ſi tn̄ ini
tium ſubſtātie ei⁹ vſqꝫ ad finē firmū retinea
mus dum dicit. Hodie ſi vocē ei⁹ audieritis
nolite obdurare corda vr̄a: queādmodum
in illa exacerbatione. Quidā. n. audientes
exacerbauerūt: ſed non vniuerſi qui ꝓfecti
ſūt ab egypto per moyſen. Quibus aūt in
3 fenſus eſt q̄draginta annis. Nonne illis
q peccauerūt: quoꝝ cadauera proſtrata ſūt
in deſerto. Quib⁹ aūt iurauit nō introire in
reqem ipſius: niſi illis q increduli fuerunt.
Et videmus quia non potuerunt introire
in reqēꝫ ipſi⁹ propter incredulitatem.

¶ Supra apoſtolus per auctoritatē pſalmiſte oñdit
ꝙ firmiter obediendū eſt xp̄o. In auctoritate vero po
ſuit. ſ. monitionē culpā & penā: hic exponit iſta tria per
ordinē. Primū fac hic. ſcđm ibi. (Quidā. n. &c.) tertiū
ibi. (Quibus aūt iurauit &c.) In admonitiōe vo ſunt
duo. ſ. ipſa monitio. & ipſius monitiōis cōditio. Unde
4 iſta duo exponit. Primo pͫ hic. Scđo 2ͫ ibi. (Partici-
pes eniꝫ xp̄i &c.) In pma vo admonitiōe ad duo hor-
tatur. ſ. ad ſollicitā cōſideratiōeꝫ. Scđo ad mutuaꝫ ad
mōitiōeꝫ ibi. (Sꝫ adhortamur &c.) Dicit ḡ. Videte &c.
Unuſqſqꝫ. n. iſe ꝺꝫ cōſiderare in q̄ ſtatu ſit. Gal. 6. Op⁹
ſuum ꝓbet vnuſqqꝫ. Iere. 2. Uide vias tuas in cōual
le. Videte ḡ frēs. q̄ꝫtū ad quelibꝫ in ſe: q2 qlibꝫ ē pars
ſocietatis & vnicuiqꝫ mādauit de⁹ ō ꝓximo ſuo. Eccl.
17. Videte. i. ꝓbate vn⁹ aliū ne forte ſit in aliq̄ vr̄ꝫ &c.
Quaſi dicat. Multi iter vos ſūt in ſtatu ꝑfecto tn̄ ꝓ-
pter fragilitatē & arbitriū libertatē poſſet eē malū in alī
q̄ vr̄ꝫ. Job. 4. Ecce q ſeruiūt ei nō ſūt ſtabiles & in an-
gelis ſuis reperit prauitatē: q̄ꝫto magis hi q habitant
5 domos luteas: & terrenū hn̄t fūdamētū? Jo. 6. Nonne
ego duodecim vos elegi & vnus ex vobis dyabolus ē?
Nō ḡ aliqs ſit tm̄ ſollicit⁹ de ſe: ſꝫ ēt de q̄lꝫ ſue ſocieta
tis. Sꝫ qđ? Ne ſit in aliquo vr̄m cor malū icredulita-
tis. Ecce malū de q̄ loqꝛ apl̄us. ſ. cor icredulū. i. nō fir
mū in fide in quo cōſiſtit malitia aīe: q2 ſic bonuꝫ aīe
in adherēdo deo ē. Ps. Mihi āt adherere dō bonū ē.
Q̄ō. ſ. ē ꝑ fidē ita recedere a deo ꝑ icredulitatē ē malū
hoīs. Jer. 2. Scito & vide iſrl̄: q2 malū & amarū ē reliqꝛ
ſe te dn̄ꝫ &c. Et iō dic̄ diſcedēdi q2 ꝑ icredulitatē recedit
a dō. Jere. 2. Me dereliq̄rūt fontē aq̄ viue & c. Sed ſi i
ueniaꝛ iſtō malū in aliq̄: nūqd deſperādum ē? Nō. ſed
magis ꝺꝫ adhortari. i. admoneri. Jō dic̄. Sꝫ adhortami
ni voſmetipſos ꝑ ſingulos dies. i. cōtinue. ſ. diſcutien-
do ſciaꝫ ſuā & īducēdo ad bonū Dōec hodie cogn̄iaꝛ.

.i. donec durat pn̄s tp̄s grē qđ ē totū ſic̄ vn⁹ dies. Joā. b
9. Me oꝫ opari opa ei⁹ q miſit me donec dies ē &c. Et
h̄ iō vt nō obdureꝛ qs ex vobis fallacia pcti. Sic̄. n. ſ.
dcm̄ ē. Cor obduraꝛ ꝑ obſtiatiōe i malū. Sꝫ ꝑ h̄ aliqs
firmiter īheret pctō: q2 fallitꝛ. Nāle. n. ē appetitui adhe
rere bono: ſꝫ recedit a bono q2 decipiꝛ. ꝓuer. 14. Errāt
qui opanꝛ malū. & ꝓuer. 13. ſm aliaꝫ lrām. Aīe doloſe
errauit in pctīs. Sap. 5. Ergo errauimus a via v̄itatis.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Participes &c̄.) Expōit cōdi-
tionē monitionis. Quaſi dicat. Iſta ɔditio magis eſt
efficax q̄ꝫ illa: q2 illi tm̄ audierūt: nos aūt ꝑticipes fa-
cti ſumus xp̄i &c̄. Et loqꝛ ꝓprie: q2 i veteri teſtamento 2
erat tm̄ auditus nec ɔferebaꝛ grā ex ope opato: ſꝫ i no
uo teſtamēto & eſt auditus fidei: & daꝛ grā ipſi operāti.
Un̄ ſum⁹ facti ꝑticipes xp̄i. Jo. p̄. De plenitudine ei⁹ ac
cepim⁹ oēs &c̄. Sum⁹ āt ꝑticipes grē. Primo ꝑ ſuſceptio
nem fidei. Ephe. 3. Habitare xp̄m ꝑ fidē in cordib⁹ ve-
ſtris. Secundo per ſacramēta fidei. Gal. 3. Quicunqꝫ
in chriſto baptiſati eſtis chriſtū induiſtis. Tertio per
participationem corporis xp̄i. prime Corinth. 10. Pa-
nis quē frāgim⁹ nōne ꝑticipatio corporis dn̄i ē. ¶ Sciē
dū aūt ꝙ duplex ē ꝑticipatio xp̄i. Una impfecta que
eſt ꝑ fideꝫ & ſacramēta. Alia vo ꝑfecta que eſt ꝑ pn̄tiā
& viſionē rei. pmā iā hēmus in re: ſed ſcđam in ſpe. Tn̄
cum hoc ſpes hꝫ hāc cōditionē. ſ. ſi ꝑſeuerāmus. Un-
de dicit. Si tn̄ initiuꝫ ſubſtātie eius &c̄. Quicūqꝫ eniꝫ 3
in xp̄o baptiſaꝛ ſuſcipit quādā nouā nāꝫ & formatur
quodāmō xp̄s in ipſo. Gal. 4. Filioli mei quos iterum
parturio donec formeꝛ in vobis xp̄s. Hoc qdem in no
bis vē perficietur in patria: ſꝫ hic tm̄ initium: & hoc ꝑ fi
dem formatā. q2 iformis mortua eſt. Jac. 2. Fides ſine
operibus mortua eſt. Un̄ iſta nō ē nobis initiū partici
patiōis xp̄i. ſꝫ fides formata. Iſra. 10. Eſt aūt fides ſpā
darū ſubſtāna rerū. i. fūdamētū: & quaſi initiū. Dic ḡ.
Sumus participes xp̄i: ſi tamē tenemus vſqꝫ in fineꝫ
firmū initiū ſubſtātie eius. ſ. fidem formatāꝫ. Sꝫ cōtra.
videtur ꝙ timor magis ſit initiū: q2 dicit Ps. Initium
ſapie timor dn̄i. Rn̄deo dōm ē ꝙ fides formaꝛ ꝑ chari
tatē. Charitas āt nō ē ſine timore caſto Et iō fides for 4
mata ſp̄ hꝫ timorē iſtū ſecū āternū. Un̄ & fides & timor
ſūt initiū. illō āt qđ addit dū dr̄ hodie &c̄. totū expoſitū ē.
¶ Deide cū dic̄. (Quidā. n. audientes &c.) Exponit
qđ dixerat ō culpa illoꝝ. Q. d. Vos. eſtis effecti ꝑtici-
pes xp̄i: ſi n̄ obduraueritis corda vr̄a: ſic̄ iſti q audie-
rūt ſꝫ exacerbauerūt: n̄ tn̄ oēs. Duo. n. ſ. caleph & ioſue
ꝑmāſerūt vt habeꝛ Numeri. 14. Et alios ēt ɔfortabant.
Et ꝑ h̄ daꝛ itelligi ꝙ q̄ꝫuis nō tota eccl̄ia cadat: ſꝫ tm̄
aliq: ꝙ nihilominus mali puniēꝛ: ſic̄ i iſtis duob⁹. tertiū
Reg. 19. Reliq mihi ſeptē milia viroꝝ q n̄ curuauerūt
gēua ſua baal. Ro. 11. Reliqe ſꝫ electiōeꝫ dī ſalue fierēt.
¶ Deide cū dicit. (Quib⁹ āt &c̄.) Expōit illō qđ dixe
rat ō pena. Et p̄ illō qđ dixerat offenſus fui. Scđo illō
qđ dixerat. Juraui i ira &c̄. Quibus āt iurauit &c̄. Dic̄ 5
ḡ. qb⁹ aūt &c̄. Ex q̄ pꝫ ꝙ iſtud qđ ſupra dixit q̄dragita
ānis referꝛ ad illō offēſus fui. Un̄ dic. ꝙ fuit eis offen
ſus ꝑ illos q̄draginta ānos. Un̄ ſciēdū ē ꝙ oēs q egreſ
ſi ſūt de egypto mortui ſunt in deſerto: ſic̄ dr̄ Joſue. 5.
Nō tn̄ oēs ꝓſtrati ſuut: ſed aliq: vel a deo: ſicut ꝙ ap-
ta eſt terra & deglutiuit datan & abyron. ſic̄ dr̄ in pſal.
Et ō h̄ habeꝛ Num. 16. Aliq vō ꝓſtrati ſūt a moyſe: ſic̄
pꝫ in cōflatiōe vituli: ſic̄ pꝫ Exo. 32. Aliq vo ab hoſti
bus ſic̄ patet i plibus locis. Et iſta ſatis habeꝛ. p̄ᵉ cor.
10. Aliq vo morte propria mortui ſunt. Non ergo oēs
proſtrati ſuut. Un̄ nō fuit pena generalis: ſed pena ge
neralis fuit: q2 nullus ꝑter illos duos q dicti ſūt itroie
runt terrā ꝓmiſſiōis. Et de iſta dic̄. Quib⁹ aūt iurauit

c .i.firmiter statuit nõ introire in requiẽ nisi illis.s.q fue
rũt icreduli ĩ vbis exploratoꝝ. Unñ pȝ q̃ ppter icredu
litatẽ ñ potuerũt itrare: ꝛ pp̃ h̃ diẽ q̃ expti sũt q̃ pp̃ in
credulitatẽ suã nõ potuerũt itrare. Uel videm⁹ nos.s.
penã illam gnãlem que dicta est. CAP. IIII.

Timeamus ergo: ne forte relicta
pollicitatione introeundi in re
quiẽ eius existimet̃ aliqs ex no
2ª 2ᵉ. bis deesse. Et.n. ꝛ nobis nun
qõ.5. ciatũ est queadmodũ ꝛ illis: ſed nõ profuit
ar. 2. illis sermo audit⁹ non admixt⁹ fidei ex his
2 q̃ audierũt. Ingrediemur enim in requiem
q credimus quemadmodum dixit. Sicut
iuraui in ira mea. si introibũt in requiẽ me
am. Et qdeȝ opibus ab institutione mundi
pfectis. dixit eniȝ in quodã loco de die septi
ma sic. Et reqeuit deus die septima ab om
nibus operibus suis. Et in isto rursuȝ. Si
introibũt i reqeȝ meã. Quoniã ergo supest
3 introire quosdã i illã: ꝛ hi qbus prioribus
annunciatũ est: nõ introierũt propter incre
dulitatẽ: iterũ terminat dieȝ quendã hodie
in dauid dicendo post tantũ temporis sicut
supra dcm̃ ẽ. Hodie si vocẽ eius audieritis
nolite obdurar̃ corda vr̃a. nã si eis iesus re
qeȝ pstitisset: nũq̃ȝ d̃ alia loq̄r̃ post hac die.
¶ Premisit supra apl̃us auctoritatẽ dauid ꝛ exposuit
nũc ãt arguit ex ipsa. Et circa hoc fac̃ duo. Pͥo enim
iducit sollicitudinẽ itroeundi. Scd̃o mouet q̃ ppere
mus igredi ibi. (Festinem⁹ ḡ igredi ꝛc̃.) Circa pͥmum
4 duo fac̃. Pͥo.n. icutit sollicitudinẽ timoris. Scd̃o ondĩ
dit q̃ d̃ h̃ dȝ sollicitudo iminere ibi. (Etenĩ nobis ꝛc.)
Dicit ḡ. Dictũ est q̃ itensus est illis qui nõ crediderũt
qd̃ iurauit q̃ nõ itroibunt in requiẽ ei⁹. ḡ ꝛ nos timea
m⁹. s. timore casto ꝛ sollicitudis. puer. 28. Btũs hõ q̃ qui
semp ẽ pauidus. Sed qd timere debem⁹? Ne forte ꝛc.
Beatitudo.n. siue felicitas in h̃ cõsistit vt homo ingre
diatur illã. Tob. 13. Btũs ero si fuerint relique seminis
mei ad vidẽdũ claritatẽ hierl̃m. Infra. 12. Cõtemplan
tes ne forte qs desit grẽ dei. Q: vt dicit Chrysostom⁹.
Maior ẽ pena dãnatio de h̃ q̃ sunt exclusi a visione
dei q̃ȝ alie pene q̃s hñt. Et diẽ. Existimet̃. s. diuino indi
cio. Mat. 25. Ite maledicti in ignẽ eternũ ꝛc̃. Uel exi
5 stimet̃ ſm huãnã opinionẽ. Ephe. 5. Hoc scitote itelli
gẽtes q̃ ois fornicator aut imũd⁹ aut auarus qd̃ ẽ ydo
loꝝ suit⁹ ñ hȝ hereditatẽ i regno xp̃i ꝛ d̃i. Timẽdũ ẽ ḡ
ne aliqs ex vob̃ existimet̃ deesse: q: vob̃ facta ẽ pmissio
itrãdi. Esa. 32. Sedebit pp̃lus me⁹ i pulchritudie pacis
i tabernaculis fiducie in reqe opulẽta. Apoc. 14. Amo
do iã diẽ sp̃us vt reqescãt a laboribus suis. Timẽdum
ẽ ḡ ne ppter culpã nr̃am nõ icredamur relicta pollici
tatiõe. i. pmissiõe quã religm⁹ dserẽdo spẽ fidẽ ꝛ chari
tatẽ p quã possumus itroire. Et h̃ fit p pctm̃ mortale.
¶ Cõsequẽter cũ diẽ. (Etenim nob̃ h̃ nunciatũ ẽ ꝛc.)
ondit q̃ nobis iminet ista sollicitudo. Et circa h̃ facit
duo. Pͥo.n. pponit itẽtionẽȝ suam. Scd̃o pbat eam
ibi. (Ingrediemur.n. ꝛc.) Circa pͥm̃ duo facit: q: primo
ondit q̃ nobis facta ẽ ista pmissio. Scd̃o q̃ ista pmis
sio ñ sufficit ibi. (Sȝ non pfuit ꝛc̃.) Diẽ ḡ. Et.n. ꝛc̃. i.
nobis pmissũ ẽ. Unñ sciẽdũ ẽ q̃ illa que in veteri testa

mẽto pmissa sũt tẽporalr̃: itelligẽda sũt sp̃ualiter. Oĩa d
eniȝ in figura cõtingebãt illis. pͥ Cor. 10. ꝛ Roma. 15.
Quecũq̃ȝ scripta sũt ad nr̃am doctrinã scripta sunt.
¶ Deĩde cũ diẽ. (Sȝ nõ pfuit ꝛc.) ondit q̃ nõ sufficit
pmissio: quin nihilominus dbeam⁹ eẽ solliciti. Unñ diẽ
q̃ ſmo auditus ꝛ nõ creditus in nullo eis pfuit. Nõ
enim auditores legis iustificabũt̃ ſȝ factores. Rom̃. 2.
Et diẽ. Nõ admixt⁹ fidei q: sic ex itellectu ꝛ intellecto
fit vnũ: ita ex corde credẽtis ꝛ ip̃a fide formata fit vnũ.
pͥ Cor. 6. Qui adheret d̃o vn⁹ sp̃us ẽ. Illud aũt q̃ diẽ
ex his q̃ audierũt põt eẽ rõ q̄re ſmo non est admixtus
fidei. Hoc.n. fuit ex his q̃ audierũt ab exploratorib⁹ q
bus fuerũt icreduli. Ul põt eẽ determiatio fidei: que dȝ
eẽ ex his q̃ audierũt. Fides enim ex auditu. Roma. 10. 2
Uerba eniȝ d̃i sic sũt efficacia q̃ statiȝ audita debẽt eẽ
credita. p̃s. Testimonia tua credibilia facta sũt nimis.
¶ Deĩde cũ diẽ. (Ingrediemur.n. ꝛc.) pbat ppositũ.
ꝛ circa h̃ facit tria. Primo.n. ondit q̃ nobis est necẽiuȝ
credere sicut ꝛ illis. Scd̃o adducit duas auctates ad pa
bãdũ itẽtũ suũ ibi. (Et qdẽ opibus ꝛc.) Tertio ex illis
arguit ibi. (Qm̃ ḡ superest ꝛc.) Dicit ḡ. Nobis fact⁹ ẽ
sermo sicut ꝛ illis. q: igrediemur in illam reqeȝ. p̃s. In
pace in idip̃m dormiã ꝛ reqescã. Job. 11. Reqesces ꝛ nõ
erit qui te exterreat ꝛc. Est ãt duplex reqes. Una i bo
nis exterioribus ꝛ ad istã egredit̃ homo a rege mẽtis.
Alia est in bonis sp̃ualibus q̃ est intima: ꝛ ad istã igre
ditur. Mat. 25. Intra in gaudiũ dñi tui. Cant. primo.
Introduxit me rex in cellaria sua. ¶ Deinde ponit au
ctoritatem. Sicut iuraui ꝛc. ꝛ hoc expositum est. 3
¶ Deĩde cũ diẽ. (Et qdẽ opib⁹ ꝛc.) põit duas auctori
tates. Unã legis que habet̃ Gen̄. 2. Aliã q̃ frequenter
posita est que habet̃ in p̃s. Diẽ ḡ q̃ȝtũ ad pͥmũ: ꝛ qdeȝ
opibus ab istitutiõe hui⁹ mundi pfectis dixit ꝛc̃. Hoc
põt legi dupl̃r. Uno⁰ q̃ nõ sit ibi. n. ſȝ dixit i quodã lo
co ꝛc̃. Et est planior lr̃a vt sit sensus. Dico q̃ igredie
mur in reqeȝ q̃ pfigurata ẽ ab istitutiõe mũdi d̃ q̄ reqe
pfigurata p dieȝ septimã dixit. s. sp̃usscũs q logt̃ i scrip
tura: q: sp̃usscõ inspirati locuti sunt sancti dei hoĩes. 2ᵉ
Pet. p̃. In quodã loco famoso. i. Gen̄. 2. de die septima.
Et sic reqeuit de⁹ ab opib⁹ suis. Opibus inq̃ȝ ab istitu
tiõe mundi pfectis. Ul dixit sp̃usscũs in quodã loco de 4
die septima: ꝛ h̃ dixit postq̃ȝ narrauerat opa sex dieꝝ
pfectis ab istitutiõe mũdi. Si ṽo sit ibi. Dixit.n. sic est
defectiua cõstructio ꝛ est sensus. Nũciatũ est nobis q̃
igrediemur: ꝛ h̃ opib⁹ ab istitutiõe mũdi pfectis: ſȝ qñ
ꝛ quõ nũciatũ est: q: dixit in quodã loco ꝛc. Dicit autẽ
opibus pfectis ad denotãdũ opera sex dieꝝ q̃ fuerunt
pfecta. Dicit ṽo ab institutiõe mũdi: q: p̃ cõstitutus ẽ
mũdus: ꝛ post sex dies distincte pfectus est in singulis
ptibus suis. De distinctione aũt istoꝝ dieꝝ diuersimo
de loquunt̃ur sancti. Alr̃.n. accipit eos Augu. ab aliĩs
scis: sicut pȝ prima pte sũme. q. 74. articulo. 2. ꝛ. 3. Tñ
quõcũq̃ȝ dicat̃ manifestũ est q̃ opa illa pfecta fuerũt.
Est.n. in ipsis duplex pfectio. Una ſm ptes mũdi que
sunt celũ ꝛ q̄tuor elemẽta. Et hec atteudit̃ penes eaꝝ 5
eẽntias: sic habet̃ i pͥma pte sũme. q. vbi. s̃. Et hoc fuit
p opus creatiõis qd̃ fuit pͥma die. Et p opus distinctio
nis qd̃ fuit 2ª ꝛ 3ª die. Et in h̃ pcordat Aug. cum aliĩs.
Alia pfectio ẽ ſȝ singulas ptes. Et hec pfectio ptinet
ad op⁹ ornat⁹. Et iste ornat⁹ q̃ȝtũ ad supiora fuit 4ª die
q̃ȝtũ ad mediã. s. aerẽ ꝛ aquã 5ª die q̃ȝtũ ṽo ad terrã q̃
est infimum elemẽtũ fuit sexta die. Ista pfectio puenit
nũero senario q cõsurgit ex suis partibus aliq̃tis sic̃ sũ
ptis q̃ sũt vnuȝ duo ꝛ tria q: sexies vnũ sunt sex. sic̃ ter
bis: ꝛ bis ter: ꝛ vnũ duo tria sunt sex: q: ḡ senari⁹ ẽ pͥm⁹
numerus pfectus: q: licȝ ternarius cõueniat aliq̄r his

1 que dicta ſūt:q: ter vnū tria ſunt: ⁊ vnū ⁊ duo tria ſūt:
tū bis vnū nō faciūt tria: ſilr ſemel duo nō faciunt tria
ſʒ tm̄ duo. Jō ꝑ ipm ſenariū deſignatur ꝑfectio rerum.
Poſt ꝑfectionē vero ꝓmittit quies que nulli datur ni
ſi operanti. Et ſic in ſeptima die ꝙ̄ mutatus eſt ſtatus
mūdi ſicut in qualibʒ alia erat quedā variatio. Un̄ i ipa
īcepit ſtatus ꝓpagatiōis ꝓpter qḋ ⁊ cōnumerat aliqs:
lō in ſeptima mūdi etate eſt ſtatus qeſcētium. Scḋm
Aug. Tn̄ iſta ſeptia dies nihil aliḋ ē ꝙ̄ cognitio āgeli
ca relata ad qetē dei ab opib⁹. Sʒ ꝯ. ſi quieuit die ſepti
ma quies ḡ fecit eā ſi nō eſt opus dei. Preterea. Joa. 5.
Pr̄ meus vſqʒ modo operat ⁊ ego operor. Rn̄. Jdeo eſt
dḋm ꝙ accipitur ibi qes nō ſʒ ꝙ opponit labori. ſʒ ſʒ
2 ꝙ opponit motui. Deus enim ⁊ ſi ꝓducendo nō mo
ueat: tn̄ q: de ipſo nō loqmur niſi ꝑ ſenſibilia in qbus
nō ē oꝑatio ſine motu: ideo ois operatio large loquen
do dicitur motus: ⁊ ſic dr̄ quieuiſſe q: ceſſauit nouas
ſpēs producere q: illa ꝙ̄ poſtea facta ſunt fuerūt in illis
rebus tūc ꝓductis: vel ſm ꝟtutē actiuaʒ ſic in aīalib⁹
ꝑfectis: vel ſm rōnes ſeminales. Uel ſʒ māʒ ſic mine
ralia. Jō tūc nō fuit mortuus ſuſcitatus. Sʒ fuit factū
corpus qḋ poſſet ſuſcitari. Quidā aūt fuerūt tunc ſm
ſimilitudinē vt aīe rōnales que tm̄ fiūt a deo. Sic ḡ re
quieuit deus ab operibus ꝓducēdis q: oīa aliquo mō
ꝓceſſerūt vt dictū eſt: tn̄ vſqʒ mō operat cōſeruando ⁊
3 gubernādo ꝙ̄ ꝯdidit. Et ſic ſeptimā diem deus fecit: ſicꝫ
ꝙ̄libet aliā m. q: tūc fuit aliquid additū: q: tūc īcepit
ſtatus ꝓpagationis. Quolibet aūt addito variabit ſta
tū mūdi vt dcm̄ eſt ⁊ faciebat vnū diē. Uel ſʒ Aug. nō
dicit ſimpliciter requieuit: ſʒ requieuit ab opibus ſuis.
a Ab eterno enim requieuit in ſeipſo: ſʒ tūc etiam requie
uit nō in operibus ſʒ ab operibus. Aliter enim oꝑatur
ds̄: ⁊ qlibet alius artifex. Artifex. n. agit ꝑꝑ idigentiā
ſuā: ſic domificator fac̄ domū vt in ipſa quiescat. Silr
faber facit cultellū ꝓpter lucrū. Un̄ deſideriū cuiuſlʒ
artificis quietat in opere ſuo. Sed nō ſic eſt de deo: q:
nō agit ꝓpter īdigentiā ſuā: ſʒ ꝓpter bonitatē cōican
dā. Un̄ nō quieſcit in opere ſʒ ab opere ꝓducēdo ⁊ qe
4 ſcit tm̄ in ſua bonitate. ¶ Cōſequenter aūt ē ponit au
ctoritatem Dauid que iam expoſita eſt.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Quoḋ ḡ ſupereſt ⁊c.) arguit ex
premiſſis. Et circa hoc facit duo. Primo enim accipit
ſenſum ſcḋe auctātis illius. Si vocem eius audieritis
⁊c. Scḋo arguit ex ꝑmo ibi. (Jtaqʒ relinqt ⁊c.) Circa
ꝑm̄ duo fac̄: q: ꝑmo trahit duo a ſcḋa auctāte. Scḋo
oñdit ꝙ hec duo ītelligunt in ipſa ibi. (Nam ſi eis le
ſus ⁊c.) Accipit ḡ duo quoꝝ vnū ꝑ ſe manifeſtū ē. ſ. ꝙ
antiqi patres nō itroierūt. Aliud eſt ꝙ tēpore Dauid
adhuc reſtabat alia quies ꝑſtāda. Licʒ. n. ipſius fuiſſet
ꝓmiſſa requies preſtanda in terra ꝓmiſſionis: tamen
per hoc ꝙ poſt logū tpʾs dicit. Hodie ſi vocem ⁊c. oſtē
dit ꝙ alia requies reſtat. Aliter. n. nō faceret mētionē
5 de reqe dicēs. hodie ⁊c. Eſt ḡ qdā reqes in ꝙ̄ nobis in
trādū ē: in quā illi nō itrauerūt ꝓpter icredulitatē. Et
6 lō qm̄ illi nō itrauerūt: reſtat ḡ qſdā itrare: qbus ꝓmiſ
ſio facta ē: q: hi qbus ꝑus nunciatum eſt nō itroierūt
. ſ. iudei qb⁹ ꝓmiſſio facta ē: ⁊ lō termiat. i. ꝯtermiat no
bis diem ſeptimā. i. diē gratie dicēdo in Dauid. hodie
ſi vocē ⁊c. Et repetit auctoritatē ꝙ̄ repoſita ē. ¶ Sciē
dū ē āt ꝙ deus homini ꝑparauit btitudinē ꝓ rege nec
vult iſtā ꝑparationē eē fruſtra: ſʒ ſi vn⁹ non itrabit. ali⁹
intrabit: ſic oñdit in illa parabola de nuptijs. Mat. 22.
Un̄ Apo. 3. Tene qḋ habes vt nemo accipiat coronā
tuā. Quaſi. d. Si tu nō accipies ali⁹ habebit. Job. 34.
Cōteret mltos ⁊ innumerabiles ⁊ ſtar̄ faciet alios ꝓ eis.
¶ Deīde cū dicit. (Nā ſi eis ieſus ⁊c.) probat ꝙ ſugſit

b alios itrare: q: ſi ieſus naue. i. ioſue filijs iſrael ſinalē re
quiē ꝑſtitiſſet: nō imineret nobis alia reqes: nec ḋ aliq̄
propheta Dauid loqueret poſt illam diē. Un̄ manife
ſtum eſt ꝙ illa requies fuit ſignum requiei ſpūalis.
¶ Lectio. II.
Itaqʒ relinquitur ſabbatiſmus
populo dei. Qui enim ingreſ
ſus eſt requieʒ eius ēt ipſe reqe
uit ab operib⁹ ſuis ſicut ⁊ a ſuis deus. Feſti
nemus ergo ingredi i illam requiem vt ne
2 e i idipſū qs īcidat: īcredulitatis exēplū. † Ui
uus eſt. n. ſmo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilior Heb.
omni gladio āncipiti: ⁊ ptigēs vſqʒ ad diui 4. ca.
ſionē aīe ac ſpiritus: compagum quoqʒ ac
medullarum ⁊ diſcretor cogitationum ⁊ in Deut.
tentionuʒ cordis. † Et non eſt vlla creatura 14.
inuiſibilis in ꝯſpectu eius: † omnia āt nuda 2. pa.
⁊ aperta ſūt oculis eius ad quē nob̄ ſermo. 6. ca.
¶ Supra apl's duas auctoritates aſſumpſit. vnaʒ de
ſcḋo Ge. ſ. Aliā vo ḋ ps̄. ⁊ cōcluſit itētionē ſuā ex ſcḋa
auctoritate. ſ. ps̄. ſʒ concludit idē ex ꝑma. Et circa hoc
3 facit duo. Pmo enim ponit concluſionē. Scḋo pōit rō
nē ꝯñe ibi. (Qui enim igreſſus eſt ⁊c.) Circa ꝑmū ſciē
dū ē ꝙ apoſtolus in ſeoium iſtoꝝ ꝟborū facit mentio
nē de triplici requie. Prima eſt requies dei ab opibus
ſuis. Scḋa ē requies tpalis quā habuerūt filij iſrael in
terra ꝓmiſſiōis. Tertia eſt reqes eterna ꝙ̄ ꝑ iſtas duas
deſignat. Sʒ apoſtolus hic anteqʒ faciat mētioneʒ de
rege eterna dic̄ ꝙ poſt terrenaʒ adhuc remanet ſabba
tiſm⁹ q in veteri lege ſabbatū repn̄tabat. ſ. poſt requieʒ
terrenam. Eſa. 58. Uocaberis ſabbatum delicatū ⁊ ſan
ctum domini. Eſa. 66. Erit mēſis ex mēſe ⁊ ſabbatum
ex ſabbato. i. requies ꝑpetua. Et dicit ſabbatiſm⁹. q: ſi
cut in veteri lege ſabbatū repn̄tabat requiē dei ab opi
4 bus ſuis. de qua dicit Gen̄. 2. Ita illa requies erit ſcōꝝ
ab opibus ſuis. Apo. 14. Amō iaʒ dic̄ ſpūs vt reqeſcāt
a laboribus ſuis. Un̄ ſubdit. Qui eniʒ igreſſus ē ⁊c. q:
ſic de⁹ ſex dieb⁹ oꝑat⁹ ē ⁊ ſeptima reqeuit: ita ꝑ ſex dies
pn̄s tpʾs ꝓpter ꝑfectū numerū ſignificat. Qui ḡ ꝑfe
cte operatur in ſeptima requieſcit ab opibus ſuis: ſic
⁊ a ſuis xp̄s: nō autem a quibuſcunqʒ operibus. q: ſūt
ibi quedam opera perpetua: videre ſcʒ amare ⁊ lauda
re. Apo. 4. Nō habebant requiē nocte ac die dicentia
ſanctus: ſctūs: ſcūs ⁊c̄. Sʒ ab opibus laborioſis. Eſa.
40. Qui ſperāt in dn̄o mutabūt fortitudinē: aſſumēt
pennas vt aquile: current ⁊ non laborabunt: ambula
bunt ⁊ non deficient.
5 ¶ Deīde cū dic̄. (Feſtinem⁹ ḡ ingredi ⁊c̄.) inducit ad
feſtinationē. Et circa hoc facit duo. Pmo enim ponit
monitionē. Scḋo ſubdit rōnē de introitu illius reqei
ibi. (Uiuus enim eſt ſmo dei ⁊c̄.) Jtem circa ꝑm̄ duo
facit. Primo enim monet ad feſtinanduʒ. Scḋo oñdit
tardantis periculū ibi. (Ut ne inidipm ⁊c̄.) Dic̄ ergo.
Qui igit reliquintur ſabbatiſmus ⁊c̄. Feſtinemus ḡ in
gredi in illā requiē. Et ſignāter dicit ingredi: q: non ē
in bonis exterioribus ad que eſt egreſſus: ſʒ ē i bonis
iterioꝝb⁹. Exo. 15. Itroduces eos ⁊ plātabis ⁊c̄. Matt.
25. Intra i gaudiū domini tui. Eſt ḡ multiplex ratio: q̄
re feſtinādū eſt intrare. Una eſt q: longinqua eſt via.
puer. 7. Abijt via lōgiſſima. Luc. 19. Homo qdā nobi
lis abijt in regionē lōginquā. Dicit autē longinquitas
ꝓpter diſtātiā ſtatus: q: ibi dē plenitudo omnis bōi ⁊

c imunitas ab omni malo. Eſt ēt deſiderāti perfecta vi/
ſio ⁊ tentio: hic autē ſunt oīa cōtraria iſtis. Item feſti
nandū eſt q: tpꝰs eſt valde breue. Job. 14. Breues dies
hoīs ſūt. Item q: iſtud tempus cum hoc ꝙ eſt breue ⁊
modicū: eſt ēt icertū. Eccl. 9. Neſcit hō finē ſuū. Item
ꝓpter vrgentē vocationē. Interior enim vocatio vrget
nos per ſtimulū charitatis. Eſa. 59. Cū venerit q̄ſi flu/
uius violētus quē ſpūs domini cogit ⁊c̄. ſcd̄e Cor. 5.
Charitas xp̄i vrget nos. ps. Viā mandatoꝝ tuoꝝ cu
curri. Itē ꝓpter periculū tardantis: ſic pꝫ de fatuis v/
ginibus. Mat. 25. Que tarde venientes intrare nō po/
tuerūt. Et iō dic̄. Ut ne in idipſū. ⁊c̄. Quaſi dicat. An/
2 tiq nō potuerūt igredi ꝓpter icredulitatē. Un̄ cauea/
mus alieue culpe exēplo: ne ſim9 icreduli: ⁊ exēplo pe
ne: vt ſcʒ n̄ excludamur ſic ipſi. Luc. p̄. Abūgt in monta
na cū feſtinatiōe. Ad h. n. oñdit nobis preterite pene
alioꝝ vt caueam9. ꝓuer. 19. Peſtilēte flagellato ſtult9
ſapiētior erit. Gloſ. Peius ē niſi caueatis. Ex hoc vide
tur ꝙ ille q non corrigit punitione alterius: grauius
punit. Sʒ ↄ̄: q: iō petm̄ ade qui non peccauit exēplo
alterius eēt minus graue. Rn̄deo dōm eſt ꝙ ſemp iſte
locutōes itelligēde ſūt ceteris paribus. Cōtigit. n. duo
3 pctā in ſe cōſiderata nō eē vnū grauiꝰ altero: tn̄ ꝓpter
aliquā circūſtātiā aduenientē aggrauat vnū ⁊ n̄ aliō: ſic
duo adulteria de ſe eq̄lia ſūt: tn̄ illō qō ē ex certa mali/
cia grauiꝰ ē q̄ʒ illō qō ē ex paſſiōe vel ifirmitate. Et ſilr
verbū ocioſum grauius eſt q̄n fit ex certa malicia.
¶ Deinde dicit. (Uiuus eſt. n. ſmo dei ⁊c̄.) Pōit rō/
nem predicte monitiōis ⁊ pcipue q̄tū ad piculū. Hec
aūt rō ſumit ex pte xp̄i. In ipſo autē ē duplex nā. Una
ſcʒ dina ſm quā ē vbū patris. Alia ē hūana ſm quam
eſt pōtifex offerēs ſe in cruce. Prio ḡ pōit rōnem ſum/
ptā ex parte diuitatis. Scd̄o rōnē ſumptā ex pte hūa/
nitatis ibi. (Habētes igit pōtificē ⁊c̄.) De filio aūt dei
dicit tria. Prio. n. aſſignat eiꝰ ↄtutē. Scd̄o eiꝰ cognitio/
4 nē ibi. (Et diſcretor cogitationū.) Tertio eiꝰ auctatē
ibi. (Ad quē nobis ſmo ⁊c̄.) Uirtutē eiꝰ oñdit triplr.
Primo q̄tū ad nām. Scd̄o q̄tū ad poteſtatē ibi. (Et
efficax.) Tertio q̄tū ad opationē ibi. (Et penetrabi/
lior ⁊c̄.) Dicit ḡ. Uiuus eſt ſermo dei ⁊c̄. Iſta littera de
ſe videt hr̄e difficultatē: tn̄ cōſiderādo aliā trāſlationē
planior eſt. Ubi enim nos habemus ſmo: in greco ha/
betur logos: qō eſt idē qō verbū. Un̄ ſmo. i. verbū. Et
ſic ēt exponit Aug. illud. Jo. 12. Sermo quē locutus ſū
. i. ego ipſe q ſum vbū. Sap. 18 Oīpotēs ſmo tuus dn̄e
exiliens de celo regalibus ſedibus venit ⁊c̄. Et ſilr hic
ſermo dei eſt viuus. i. verbū dei viuū. Uerbū. n. dei ab
eterno ↄceptū: i paterno itellectu eſt vbū pmordiale. ſ
5 q̄ Eccliaſtici. p dr̄. Fons ſapiētie vbū dei in excelſis. Et q:
eſt pmordiale iō ab ipſo deriuant oīa alia verba q̄ nihil
aliud ſunt q̄ʒ q̄dā cōceptiōes expſſe in mēte angeli vel
nr̄a. Un̄ illō vbū eſt expreſſio oiuʒ vboꝝ q̄ſi fons q̄dā.
Et illa q̄ dicit de illo vbo quodāmō aptant ad alia v
ba ſm ſuū modū. De illo aūt dr̄ ꝙ eſt viuus. Dicit aūt
res viua q̄diu hʒ motū ⁊ operationē ſuā. Sicut enim
fons ſcaturiēs dicit viuus: ſic ⁊ vbū illō qō hʒ ꝑpetuū
vigorē. ps. In eternū dn̄e vbū tuū ꝑmanet i celo. Joā.
5. Sicut. n. pater habet vitā in ſemetipſo ſic dedit ⁊ fi/
lio vitā hr̄e in ſemetipſo. Uel pōt referri ad hūanā nāʒ.
Eſt. n. viuus licet ab aliq̄s reputet mortuꝰ. Apoc. pmo.
Fui mortuus ⁊ ecce ſum viuēs in ſecula ſeculoꝝ. Si/
militer etiā ſmo ſcripture eſt viuus ⁊ idefficiēs. Roma.
9. Non autem ꝙ exciderit verbum dei.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Et efficax.) oñdit eius poteſta
tem. Dicit autē vbum efficax ꝓpter maximā ↄtutē et
iſinitā vim effectiuā: quā hʒ. Per ipm̄ enim facta ſunt
oīa. Jo. pmo. ⁊ ps. Uerbo dn̄i celi firmati ſūt. Item eſt d
efficax q: ex ipſo oīa vba ꝓlata a deo mediāte angelo
vl hoīe efficaciā hn̄t. Eccl. 8. Sermo illius ꝓlatē pleuꝰ
eſt. Eſa. 55. Uerbum qō egredit de ore meo nō reuer/
tetur ad me vacuū: ſed faciet quodcunq̄ volui ⁊c̄.
¶ Deide cū dic̄. (Et penetrabilior ⁊c.) oñdit eius ope
rationē. Et circa hoc facit duo. Primo ponit eiꝰ opera
tionē. Scd̄o exponit ibi. (Et pertingēs ⁊c̄.) Dic̄ ḡ. Et
penetrabilior. Illō ꝓprie dr̄ penetrar qō igredit ꝓfun
da rei. Hoc āt pōt eē duplr. Uno mō q: opat in intimis
rei Eſa. 26. Oīa. n. opera noſtra opatus es in nob. Alio
mō q: cognoſcit itima rei. Jo. 2. Opus ei nō erat vt qs
teſtimoniū perhiberet de hoīe. ipſe enim ſciebat qd eēt
in hoīe. Eccliaſtici. 24. Penetrabo iferiores ꝑtes terre. ope 2
ratio. n. dei ⁊ cognitio ꝑtingit ⁊ penetrat itima rei. Un̄
dicit. Omni gladio ancipiti. Inter oīa. n. gladius ē pe/
netrabilior ꝓpter acumē ⁊ maxie gladius anceps: qui
ſcʒ eſt acutus ex duabus eiꝰ ꝑtibus. Et ideo q: vbum
dei acutū eſt ⁊ ad operādū ⁊ ad cognoſcēdū iō cōparu
tur gladio ancipiti. Ephe. 6. Et gladiū ſpūs quod ē v
bum dei. Eſa. 27. In illa die viſitabit dn̄s in gladio ſuo
duro ⁊ grādi ⁊ forti ⁊c̄. ¶ Uel dr̄ anceps: q: hʒ aciem
ad bona ꝓmouēda ⁊ mala deſtruēda. Apoc. p̄. Ex ore
ipſiꝰ ꝓcedebat gladius ex vtraq̄ ꝑte acutꝰ. In ordine
n. cāɼ videmus ꝙ ſemꝑ cā prior intimius operat q̄ʒ cā
poſterior. Un̄ illō qō nā ꝓducit ē itimius q̄ʒ illō qō ꝓ
ducitur ꝑ artē. Q: ḡ deꝰ ē pma cauſa ſimplr: ideo eius
opatione ꝓducit illō qō eſt itimiſſimū ipſi rei. ſ. eē eius.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Et ꝑtingēs ⁊c.) māifeſtat qō 3
dixerat de operatiōe. Et circa hoc facit duo. q: pmo oñ
dit hoc q̄tū ad ſpūalia. Scd̄o q̄tū ad corporalia ibi.
(Cōpagum quoq̄ ⁊ medullarū: ſm enim aplm̄ tria ſūt
in hoīe ſcʒ corpus: aīa ⁊ ſpūs. pꝰ Theſ. 5. Integer ſpūs
veſter aīa ⁊ corpus ⁊c. Quid. n. ſit corpus notum eſt.
Aīa āt ē q̄ dat corpori vitam ſpūs vō in rebus corpo/
ralibus dr̄ quid ſubtile: ⁊ iō ſignificat ſubſtātias imā/
les. Eſa. 31. Egyptus homo ⁊ non deꝰ: ⁊ equi eoꝝ caro
⁊ nō ſpūs. Spūs ḡ in nobis dr̄ illud per qō cōicamus
cum ſubſtātijs ſpūalibus. Anima vero illud per quod
cōicamus cū brutis. Et ſic ſpūs eſt mens humana: ſcʒ
intellectus ⁊ voluntas. De hoc aūt dicunt aliq ꝙ i no 4
bis ſunt diuerſe aīe. Una ſcʒ q̄ ꝑficit ⁊ viuificat corpꝰ: ⁊
iſta dicit aīa ꝓprie. Alia vō eſt ſpūs quo itelligimus.
Et iō iſta duo magis dicūt ſube q̄ʒ aīe. Hoc aūt dāna/
tum ē in libro de eccliaſticis dogmatibus. Et iō dōm
eſt ꝙ vna ⁊ eadem eſt eēntia aīe q̄ ꝑ eēntiā ſuā ⁊ viuifi
cat corpus: ⁊ ꝑ potētiā ſuā q̄ dr̄ itellectus eſt pncipiū
itelligendi. Et ꝑ iſtā itelligit eterna: qō quō ſit ſic pꝫ.
Uidimus. n. ꝙ q̄to forma ē ꝑfectior tāto opatio eius
minus ſubdit māe: ſic pꝫ ꝙ forme elemētoꝝ: q: ſunt i
ꝑfectiſſime nō extēdūt vltra māʒ. Cū ḡ aīa iter oēs for
mas ſit nobiliſſima opʒ ꝙ habeat aliquā opōnem ⁊ ꝑ
cipue aīa rōnalis q̄ oīno excedit potētiā māe. Et iſtam
opōnē vocamus itelligere ad quā ſeqt ſua inclinatio
ſcʒ velle. ¶ Eſt aūt triplex dr̄ia iter opōnes aīe: ita ꝙ 5
aīa dicat ad quā ꝑtinēt potētie: q̄bꝰ aīa opat cuʒ corꝑe.
Ad ſpm̄ vō ille qui opat ſine corpore. Prīa āt dr̄ia in
ter iſtas potētias ⁊ opōnes ab ipſis ꝓcedētes ē ipſius
rōnis ad ſenſualitatē q̄ ē potētia: ꝑ quā aīa opat cū cor
pore: q: rō appꝛhēdit imālia: ſenſualitas vō mālia ⁊ ſē
ſibilia. Scd̄a dr̄ia ē partiū ſēſualitatis: q: aliū ſtatuʒ ⁊
ordinē hʒ ſenſualitas ſʒ ꝙ tēdit i ꝓpꝛiū obm̄ ſuū ex nā
ſua: ⁊ aliū ſʒ ꝙ regulat a rōne. Ipā. n. concupiſcibilis
alr cōſiderat vt ē vis q̄dā in ordine ad obm̄ ſuuʒ: ⁊ alr
vt ꝑticipat rōne. Tertia differētia eſt partium ipſius
rōnis ſʒ diuerſa obiecta ipſiꝰ: q: vl tēdit in deū: ⁊ h eſt
ſupremum

Aīe i hoīe non differūt ſʒ eēntiā: ſʒ ſʒ potētiā.

ſupmū ī ipſa. vel in effectus ſpūales vel ī effectus tpa-
les. Vēs āt iſtas diuiſiones ⁊ dr̃ias operaṫ ⁊ diſcernit
verbū dei. ſ. quō ſenſualitas diſtinguiṫ a rōne. Dr̃iam
ēt ipſius ſenſualitatis in ſe: dr̃iam ēt ptiuȝ rōnis: ⁊ qd
ꝑueniat in aīa ex cōſideratione ſpūaliū ⁊ terrenoꝝ.
℄ Cōſequēter cū dicit. (Cōpagū quoqȝ ⁊ medullarū
⁊c̃.) Declarat illud qd̕ dixerat de opatione dei ⁊ q̄tuȝ
ad tpalia. ℄ Sciēdū eſt aūt ꝙ aliqd nō pōt penetran
do ptingere ad aliqd pp duo. Unū ē pp colligationē.
Aliud aūt ē pp īcluſionē. Neutrū iſtoꝝ pōt īpedire v̄
bū dei. Jn nobis q̄dē ſunt q̄dā colligatiōes. ſ. neruoꝝ
⁊ arteriaꝝ. Queda ēt ſunt valde īcluſa ⁊ occulta ſicut
medulle q̄ ī oſſibus īcludunṫ. Oīa āt iſta diuino ꝯſpe
ctui manifeſta ſunt ⁊ ſubdita. Et iō nihil eſt ei difficile
ad penetrādū. Uel ꝑ cōpages pōt ītelligi cōiūctio q̄ eſt
inter partes aīe adinuicē vt īter aīaȝ ⁊ ſpūȝ. Quaſi. d.
Nō ſolū ptingit ad cognoſcēdū dr̃iam ⁊ diuiſionē aīe
⁊ ſpūs: ſed ēt ad cognoſcēdū quō ꝯiūguntṫ. Cognoſcit
. n. quō ſenſualitas regiṫ rōne. Medulla aūt pōt intel
ligi illud qd̕ latet in rōne ⁊ ſenſualitate. Mat. 10. Time-
te eū q pōt ⁊ aīam ⁊ corpus mittere in gehēnam.
℄ Deinde cū dic̃. (Et diſcretor cogitationū ⁊c̃.) agit
de cognitiōe verbi. Et circa hoc facͭ duo. Pͥo. n. oñdit
ꝙ oīa ſubdunṫ cognitiōi eius. Scd̕o oñdit quō cogno
ſcit ibi. (Oīa āt nuda ⁊c.) Ex duobus āt cōtingit ꝙ alī
qd nō cognoſcaṫ. ſ. aut qꝛ ē īfra aliqd occultatū. Et ſic
maxīe ſunt occulta q̄ latēt ī corde qꝛ ipȝ ē valde ꝓfūdū
⁊ īpſcrutabile. Jere. 7. Prauū ē coꝛ hoīs ⁊ īſcrutabile.
Scd̕m v̄o ſeptuaginta īterp̄tes hr̃ ſic. Profundū ē coꝛ
hoīs ⁊c. Jn corde v̄o latēt cogitatiōes. Jſtas āt cogno-
ſcit v̄bū dei. Eſa. 1. Auferte malū cogitationū vr̃aꝝ ab
oculis meis. Et iō q̄tū ad h̕ dic̃ diſcretor cogitationū.
Alio mō nō cognoſciṫ aliqd: qꝛ ē oīo ignotū ⁊ īuiſibi-
le: ⁊ ſic ea q̄ ſunt ī volūtate ſunt ignota. Jn volūtate āt
ē ipſa ītētio ſinis q̄ de nā ſua ē īuiſibilis. Quid. n. hō la-
t̃ vl̕ cogitat manifeſtaṫ ꝑ op᷑. Sȝ q̄ ītētiōe h̕ faciat peni
tus ē īcertū. Jſta āt nō ſūt occulta dō. Ps. Scrutās coꝛ
da ⁊ renes. i. cogitatōes ⁊ ītētiōes. Sciēdū ē āt ꝙ illō
qd̕ dic̃ penetrās referri pōt ad opationē vt dictū ē. Et
ſic differūt penetrās ⁊ diſcretor. Si āt referaṫ ad cogi-
4 tationē tūc ꝙ h̕ dic̃. Et diſcretor ē expoſitio illi᷑. Q. d.
Tu. dicis ꝙ ē penetrabilior ⁊c. Uel ꝙ ē qꝛ ē ēt diſcretor
cōpagū ⁊ medullaꝝ. i. cogitationū ⁊ ītentionū. Cōpa
ges. n. dr̃ q̄dā colligatiōes: ⁊ ſic cogitatio ī q̄ ē q̄ſi q̄dā
colligatio terminoꝝ pōt dici cōpago dū de vno tēdit ī
aliō. Eſa. 58. Diſſolue colligatōes īpietatis. Jtē Eſa. 5.
Ue q trahit ī iniqtates ī funiculis vanitatis. Jtē medul
la ē ītima latēs ī oſſib᷑. Job. 21. Medull̕ oſſa illi᷑ irrigā
℄ Deīde cū dicit. (Et ñ ē vlla creatura ⁊c.) oñ (tur.
dit ꝙ illud qd̕ ſȝ nāȝ ē īuiſibile nō eſt occultū deo. Qꝛ
. n. aliqd nō videaṫ a nobis h̕ ē qꝛ ſimplici᷑ ⁊ ſubtilius
eſt oculo nr̃o ſiue coꝛpali ſiue ītellectuali: ſic̃ ſunt ſubē
5 ſepate q̄s in vita iſta videre nō poſſumus. Diuo āt ītel
lectu nihil ē ſimplici᷑ vel ſubtilius: ḡ nulla creatura ē
īnuiſibilis ī ꝯſpectu eius. Sȝ nūqd cognoſcit ī vniuer
ſali tm̄ ſic̃ q̄dā voluerūt: nō ſȝ oīa nuda ⁊ apta ſūt ocu
lis eius. Per oculū aūt intelligiṫ vis cognitiua. Jntel-
ligunṫ. n. ſpūalia ꝑ ſenſibilia. Signāter aūt dicit ī plu-
rali oculos pp diuerſitatē ītellectoꝝ: qꝛ nō cognoſcit
vnū tm̄ ſed ēt multitudinē reꝝ. dicit ēt nuda ⁊ aperta
Dupliciter. n. cognoſciṫ aliqd. Uno mō ī ſupficie. alio
mō in ꝓfundo ſicut hō nudus videṫ ī ſupficie: nō aūt
veſtitus: ſed oīa deo manifeſta ſunt q̄ videṫ ī ſupficie.
Nihil. n. eſt extra qd̕ īpediat cognitionē dei: ſicut ve-
ſtis īpedit ne videaṫ hō. Et iō dicit nuda. Job. 26. Nu
dus eſt īfernus coꝛā illo. Dicit ēt aperta qꝛ nihil eſt īn

oculū in re ꝙ dei cognitionem effugiat.
℄ Cōſequēter oñdit ꝑfectionē auctoritatis ipſius cū
dicit. Ad quē nobis ſermo ⁊c̃. Jſta v̄o auctoritas ē au-
ctoritas iudicādi. Act. 10. Jpſe ē q̄ ꝯſtitutus ē a deo iu
dex viuoꝝ ac mortuoꝝ. Ad iſtū ḡ nobis ſmo. vt. ſ. red
dam᷑ rōnē de opib᷑ nr̃is. 2. Coꝛ. 5. Oēs nos manifeſta-
ri opȝ añ tribunal xp̄i vt referat vnuſqſqȝ ꝓpria coꝛpis
ꝓut geſſit ſiue bonū ſiue malū ſit. Et iō qꝛ ſic̃ ē potēs
ſic ſciēs ⁊ ſic magn᷑: feſtiem᷑ ḡ īgredi ⁊c̃. Lecti. III.

Abentes ergo pontificem ma-
gnū qui penetrauit celos ieſum 3. q. 22. ar. p.
filiū dei teneamus ſpei noſtre
confeſſionē. Non. n. habemus
pontificē qui non poſſit cōpati infirmitati-
bus noſtris: tentatum aūt per omnia pro ſi
militudine abſqȝ peccato. Adeamus ergo
cum fiducia ad thronū gratie eius: vt miſe
ricordiam conſequamur: ⁊ gratiā inueniā-
mus in auxilio oportuno.
℄ Supra apſs monuit ad feſtinādū īgredi in requiem
dei ⁊ ad hoc īducēdū poſuit magnitudinē xp̄i q̄tū ad
diuinā nām: hic oñdit idē q̄tum ad humanā nām. Et
circa hoc facit tria. Pͥo. n. ponit eius dignitatē. Scd̕o
oñdit eius pietatē ibi. (Nō. n. habemus pōtificē ⁊c̃.)
Tertio inducit ad habēdū de eo fiduciā ibi. (Adeam᷑
ḡ ⁊c̃.) Dic̃ ḡ. Jta dictū ē ꝙ nobis eſt ſermo ad eū q eſt
viuus ſermo: verus iudex ⁊ pōtifex. Ergo habētes pō
tificē ⁊c. Ps. Tu es ſacerdos in eternū ⁊c. Nec tm̄ pō
tifex: ſȝ ēt magnus. Zacha. 3. Et oñdit mihi oñs ieſum
ſacerdotē magnū ſtātē coꝛā angelo ⁊c. Hic aūt dr̃ ma-
gnus qꝛ nō eſt pōtifex tm̄ bonoꝝ tpaliū ſed ⁊ futuro-
rū. Jnfra. 9. Xp̄s aſſiſtēs pōtifex futuroꝝ bonoꝝ ⁊c.
Duo aūt ptinebāt ad magnū pōtificē. Unū quo ad of
ficiū. ſ. ſemel in anno cū ſanguine intrare in ſancta ſcō
rū: ſicut habeṫ. Jnfra. 9. ⁊ Leui. 16. Hoc āt ꝑcipue cōue
nit xp̄o. Jlle. n. itrat cū ſanguine. in ſctā figuralia: ſed
4 xp̄s ꝑ ꝓpriū ſanguinē itrauit ī ſctā. i. ſacra celeſtia. ⁊ iō
dicit. Qui penetrauit celos. Scd̕m eſt ꝙ debebat eē ex
certa tribu. ſ. de ſtirpe Aarō: ſicut dr̃ Exo. 29. ⁊ Num.
16. ⁊. 17. Hoc aūt ꝯpetit xp̄o q eſt nobilioris origīs. Uñ
dr̃ filius dei. Mat. 3. Hic eſt filius me᷑ dilectus. Ps. Fili
us meus es tu ⁊c. Qꝛ ḡ habemus hūc pōtificē tenea-
mus cōfeſſionē. i. īhereamus corde: qꝛ vt dr̃. Rom̄. 10.
Corde crediṫ ad iuſtitiā oꝛe āt ꝯfeſſio fit ad ſalutē. Hāc
āt ꝯfeſſionē regrit a nobis xp̄s pōtifex maximus. Mat.
8. Qui me ꝯfeſſus fuerit coꝛā hoībus ⁊c. Sȝ dicit ſpei
nr̃e: qd̕ dupl̕r pōt ītelligi. Uno mō ꝙ ꝯfeſſio ꝓut h̕ ſu
miṫ ſit ꝯfeſſio fidei. Fides āt ē ꝑn᷑ ſpei: ſicut hr̃ ex glo.
Mat. 1. Abrahā āt genuit Yſaac. i. fides genuit ſpeȝ ſī
q̄dē q̄tū ad habitū: ſȝ q̄tū ad ordinēȝ actus. Nullus
5 . n. pōt ſperare nec dȝ niſi qd̕ pōt cōſeq. Qꝛ āt poſſum᷑
cōſeq eterna habemus ꝑ fidē. Uel ꝯfeſſionē ſpei. i. eius
de quo ſperamus. i. videre ꝑmam veritateȝ.
℄ Deīde cū dicit. (Nō. n. habem᷑ ⁊c.) ne forte credaṫ.
ꝙ nō poſſit aliqd agere ꝑter id qd̕ exigit ei᷑ iuſtitia. oñ
dit ī ipo ēt eē miāȝ ⁊ pietatē. Et iſta reſpiciūt miſeriā. ⁊
h̕ ꝑcipue ꝯuenit xp̄o. Uñ dic̃. Qui nō poſſit ꝯpati ⁊c.
℄ Sciēdū eſt āt ꝙ ly poſſe aliqñ īpoꝛtat nō nudā po
tētiā: ſȝ ꝓmptitudinē ⁊ aptitudinē xp̄i: ſȝ ſubueniēdū ⁊
h̕ qꝛ ſcit ꝑ experimētū miſeriā noſtrā: quā vt de᷑ ab eter
no ſciuit ꝑ ſimplicē noticiā. Ps. Miſericoꝛs ē de᷑ timen
tib᷑ ſe: qm̄ ipſe cognouit figmētū noſtrū. Uñ ſubdit.
Pro ſilitudine. i. nr̃i tētatū. Eſt āt triplex tētatio. Una

c que ē a carne qn̄.ſ.caro ↄcupiſcit aduerſus ſpūʒ.vt dr̄
Gal.5.Et iſta n̄ ē ſine pctō:q2 vt dic̄ Aug.nō nlla pctm̄
ē cum caro cōcupiſcit aduerſus ſpūʒ.q2 h ē carne ↄcu
piſcere.Sʒ hoc nō fuit in xp̄o.ꝛ iō dicit.Abſqʒ pctō .i.
abſqʒ minimo motu pcti.i.Pe.2.Qui pctm̄ nō fec̄ nec
inuētus ē dolus l ore ei⁹.Et iō dr̄ agnus dei.Jo.i.Alia
eſt tētatio ab hoſte ꝛ a mūdo ꝛ hoc dupl̄r.Uel alliciē
do p p̄ſpera.vel terrēdo p aduerſa.Et his duobus mo
dis fuit tētatus xp̄s.Fuit.n.allectus p̄ſpetis.Quicqd
.n.ptinet ad p̄ſpe ritatē huius vite vel ptinet ad ↄcupi
ſcētiā carnis:vel ad ↄcupiſcētiā oculoꝝ:vel ad ſupbiā
vite.De p̄.n.tētauit eū diabolus qn̄ tētauit eū de gula
q̄ eſt mater luxurie.Mat.4.Si filius dei es dic vt la
1 pides iſti panes fiāt.Jtē de inani glīa cū dixit.Mitte te
deorſuʒ.Jtē de cōcupiſcētia oculoꝝ dicēs.Hec oīa tibi
dabo ꝛc.Luc.4.Cōſūmata oī tētatōe diabolus receſſit
2 ab illo vſqʒ ad tp̄s.Jtē fuit tētatus p aduerſa ꝛ iſidias
a phariſeis:q2 volebāt eū cape in ſermone.Math.22.
Jtē p cōtumelias.Mat.27.Uah q deſtruis tēplū dei
ꝛc.Jtē p flagella ꝛ tormēta.Excepta ḡ tētatione :q̄ eſt
cū pctō p oīa ſimilis nobis tētatus eſt.Dicit aūt ſm ſi
militudinē qđ pōt dupl̄r exponi.Uno⁹ qꝫ ly ſm dēotet
cām finalē.Quaſi dicat.Jdeo tētatus eſt vt daret no
bis exēplū vt ſm ſimilitudinē eius tētationē ſuſtinere
mus ꝛ oīa conaremur vincere.i.Pe.2.Xp̄s paſſus eſt
p nobis vobis relinquēs exēplū ꝛc.Uel pōt denotare
cōſequētiā.Quaſi dicat.Jdeo tētatus eſt vt p oīa tā in
3 tpalibus qꝫ in oībus alijs niſi in ſolo pctō ſimilis eſſet
nobis.Si.n.fuiſſet ſine tētationibus nō fuiſſet eas ex
ptus.ꝛ ſic nō cōpateret.Si vero habuiſſet pctm̄ nō po
tuiſſet nos iuuare:ſed magis indigeret adiutorio.
¶ Deinde cū dicit.(Adeamus cū fiducia ꝛc.)iducit
ad habēdaʒ fiduciā de ipſo.q.d.Ex quo ſic pōt cōpati
adeamus cum fiducia.Eſa.12.Ecce deus ſaluator me
us fiducialiter agam ꝛc.Adeamus dico ad thronum.
Thronus dr̄ ſedes regia.xp̄s aūt rex eſt.Jere.23.Re
gnabit rex ꝛ ſapiēs erit ꝛc.Hic aūt thronus duplicem
hʒ ſtatū.Unū iuſtitie in futuro.p̄s.Sediſti ſup thro
nū q iudicas iuſtitiā.Hoc erit i futuro.p̄s.Cuʒ accepe
ro tēp⁹ ego iuſtitias iudicabo.Eſt alius thronus gratie
4 .ſ.in p̄ſenti qn̄ ē tp̄s miſerēdi.Zach.4.Exequabit graʒ
gratie.Per gratiā aūt xp̄i liberamur ab omni miſeria;
q2 liberamur a pctō quod facit miſeros populos.Pro
uerb.14.Et ideo dicit.Ut miſericordiā conſequamur.
Jtem per gratiam xp̄i iuuamur ad bona operanda.Et
ideo dicit.Et gratiā inueniamus.Luc.i.Jnueniſti gra
tiaʒ apud dn̄m.Et hoc i auxilio oportuno quo adiuue
mur ad bene operandum.p̄s.Auxilium meum a dn̄o
ꝛc̄.Jſtud aūt auxilium eſt per gratiam.i.Cor.15.Abū
dantius illis laboraui.non aūt ego:ſed gratia dei me
cum.Hoc aūt oportet eſſe congruo tempore.Jdeo di
cit.Auxilio oportuno.Omni.n.negocio tēpus ꝛ opor
5 tunitas.Ecc.8.Hoc eſt tempus preſens qđ eſt tempus
miſerendi.

CAP. V.

3.q. 22. ar.p. Omnis namqʒ pōtifex ex hoīb⁹
aſſumptus pro hoībus cōſtitui
tur in his que ſunt ad deū vt of
ferat dona ꝛ ſacrificia pro pec
catis.Qui cōdolere poſſit his q ignorāt et
errant:qm̄ ꝛ ipſe circundatus eſt infirmita
te:ꝛ propterea dʒ quemadmodū pro popu
lo ita ēt pro ſemetipſo offerre pro peccatis
Nec quiſqʒ ſumit ſibi honorem:ſed qui vo
catur a deo tanqʒ Aaron.Sic ꝛ xp̄s non ſe
metipſum clarificauit vt pontifex fieret.ſʒ a
qui locutus eſt ad eum.Filius meus es tu p̄s 2.
ego hodie genui te.Quēadmoduʒ ꝛ i alio
loco dicit.Tu es ſacerdos in eternum ſm p̄s.
ordineʒ Melchiſedech.Qui in diebus car 109.
nis ſue preces ſupplicationeſqʒ ad eum q
poſſit illum ſaluum facere a morte:cuʒ cla
more valido ꝛ lachrymis offerens exaudi
tus eſt pro ſua reuerentia.
¶ Sicut a p̄ncipio huius ep̄le dictū fuit itentio ap̄li ē
oſſidere xp̄m excellētiorē eſſe oībus his ex qbus lex hʒ
auctoritatē.ſ.angelis quoꝝ miniſterio data fuit.Gal. 2
3.Ordinata p angelos ꝛc̄.Et moyſe:q fuit legiſlator.
Jo.i.Lex p moyſen data eſt.Et ſacerdotio ꝛ pōtificatu
aarō p quē lex adminiſtrať.Expeditus ḡ de duobus p̄
mis:hic p̄ſeqtur de tertio.ſ.de eminētia ſacerdotij xp̄i
ad ſacerdotiū aarō.Et circa hoc duo facit.Pmo.n.oſ
dit xp̄ʒ eſſe pōtificē.Scđo oſſdit ipm eē excellētiorem
pōtificē veteris legis in.7.cap.ibi.(Hic.n.Melchiſe
dech ꝛc.)Jtē in p̄ parte duo facit.Pmo oſſdit xp̄ʒ eē pō
tificē.Scđo p̄parat aures auditoꝝ ad ↄſequentia ibi.
(De quo nobis grādis eſt ſermo ꝛc.)Adhuc circa p̄ᵐ
duo facit.Pmo oſſdit q̄ regrant ad pōtificē.Scđo oſtē
dit illa ↄuenire xp̄o ꝛ ſic ↄcludit ipm ibi eē pōtificē:ſic
ꝛ xp̄s nō ſemetipm ꝛc.Jtē in p̄ma pte tria facit.Pmo
deſcribit pōtificiale officiū.Scđo oſſdit pietatē q̄ pōti 3
fici neccaria ē ibi.(Qui cōdolere poſſit ꝛc.)Tertio oſ
dit modū ↄueniēdi ad pōtificatū ibi.(Nec qſqʒ ſumit
ꝛc.)¶ Circa officiū qtuor pōit.Pmo cui ↄuēit.Scđo
vtilitatē ibi.(Pro hoībus ꝛc.)Tertio māʒ ibi.(Jn his
q̄ ad deū ꝛc̄.)Quarto actū ibi.(Ut offerat dona ꝛc̄.)
Jſtud āt officiū ↄuenit hoī nō angelo.Et ideo dicit qꝫ
ſta dictū ē qꝫ habemus pōtificē magnū ꝛ talis eſt xp̄s.
Namqʒ p q2 oīs pōtifex ex hoībus aſſumptus dʒ ēt eſſe
de numero hoium.Uoluit aūtē de⁹ vt hō habeat ſiſem
ſui ad quē currat.Uñ ꝛ eccl̄ia ordinauit qꝫ qn̄ vtilis in
uenit aliqs de collegio non eligať extraneus.Oſee.2.
Dabo eis vinitores ex eodē loco.Deut.17.Eū cōſtitu
es quē dn̄s de⁹ tu⁹ elegerit de numero fratrū tuoꝝ.Nō
4 poteris alteri⁹ gētis hoiēʒ regē facere q nō ſit frater tu
us.Dicit āt aſſumptus q2 dʒ alios excelleř ſic pʒ ď ſau
le.i.Reg.io.Et iō xp̄s.Jo.vlt.iterrogat Petrū quē vo
lebat p̄ficere ſi diligeret ipm plus alijs.¶ Finis ꝛ vtili
tas eſt:q2 p hoībus cōſtituiť.i.p ipſoꝝ vtilitate.Non
.n.cōſtituiť pp gloriā nō pp cumulādas diuitias.nec
pp ↄſanguineos ditādos:2.Cor.4.Nos āt ſeruos ve
ſtros p Jeſum ꝛ vltio.Scđm ptātē quā deus dedit mi
hi i edificationē ꝛ nō i deſtructionē.Si vo aliqs q̄rit
qđ ſuū ē nō eſt paſtor ſʒ mercenari⁹.¶ Mā dignitatis
eſt q2 pōtifex p̄ncipať.Nā ſicut dux vel rector i ciuita
5 te ita iſte i his q̄ ad deū ſupple ordinant.Exo.4.Tu
eris i his q̄ ad deū ptinēt ꝛc.2.cor.io.Arma militie no
ſtre nō ſūt carnalia ꝛc.Sic̄ ḡ illa q̄ ptinēt ad dei cultū Epiſ
excedūt tpalia:ita dignitas pōtificalis excedit oēs ali copa
as dignitates.Nō ḡ pōtifices debēt ſe iplicare negoci lis di
is ſecularibus p̄termiſſis his q̄ ſunt ad deū.2.Thi.2. gni
Nemo militas deo ꝛc̄.¶ Actus pōtificis eſt offerř do tas
na.i.volūtarie oblata n̄ extorta.Exo.25.Ab oī hoīe q exce
offert vltroneus accipietis ꝛ ſacrificia q̄ ſibi offeruť dit
p ſatiſſactiōe pctōꝝ ꝛc̄.Leui.4.Pro eis rogabit ſacer oēs
dos ꝛ p pctis eius ꝛ dimittenť ei.Jn quo deſignať qꝫ alias
oē qđ offerť ſiue voluntariū ꝛ votiuū ſiue pro ſatiſfa
ctione dʒ offerre ſm diſpoſitionē p̄lati.
¶ Cōſequēter cū dic̄.(Qui ↄdolere poſſit ꝛc.)oſſdit
quid

a qd reqraꝛ ad vſum.ſ.pietas.ꝛ circa h̄ tria fac̄. Pͥo.n.
Xp̄s oñdit q'ad vſuʒ põtificis reqriꝛ miſericordia ꝛ pietas.
dʒ eē Scd̄o oñdit q reqriꝛ miſericordie motiuum ibi.(Qm̄
beni ꝛ ipſe ꝛc̄.)Tertio oſtendit miſericordie ſignū ibi.(Et
gnus propterea dʒ ꝛc.)Dicit ergo dico q dʒ eſſe in his q ad
ꝛ pi⁹ deū.tm̄ dʒ eſſe medius inter hoiem ꝛ deū.Deut.5.Ego
medius ꝛ ſequeſter fui inter dn̄m ꝛ vos.Sicut ḡ p de
uotionē oronis dʒ tāgere deū tanq̄ vnū extremū ſic p
miſericordiā ꝛ cōpaſſionē dʒ tāgere alterū extremū .ſ.
hoiem. Et iō dicit. Qui ꝯdolere poſſit.2.Cor.11.Quis
infirmaꝛ ꝛ ego nō īfirmor.Ecōtrario Amos.6. Nihil
patiebanꝛ ſup cōtritione ioſeph.Duplex eſt āt defect⁹.
Quidā.n.deficiūt ex ignorātia.Et ideo dicit.Eoꝝ qui
b ignorāt.Eſt āt ꝓprie ignorare carere ſcia eoꝝ q̄ qs dʒ
ſcire.Quidā vero ex certa ſcia.ꝛ q̄tuʒ ad hoc dicit.Et
errāt. ¶ Motiuū pietatꝭ põit cū dic̄.Qm̄ ꝛ ipſe ꝛc̄.iſtō
motiuū eſt īfirmitas.ꝛ illi q ꝓſunt aliqn̄ īfirmāꝛ.2.Cor.
4.Habemus theſauꝝ iſtū in vaſis fictilibus ꝛc.Et rō
huius eſt vt ex ſe alioꝝ īfirmitatibus cōpatianꝛ.ꝛ ideo
dn̄s ꝑmiſit cadere Petrū.Ecc.31.Intellige q̄ ſunt pri
mi tui ex teipō.ꝛ iō dicit.Qm̄ ꝛ ipſe circūdatus eſt īfir
mitate.ſ.q̄tū ad penalitates ꝛ culpā.ps.Miſereꝛ mei
deus qm̄ infirmus ſum.Sap.9.Hō infirmus:ꝛ exigui
tpis ꝛc̄.ꝛ nota q dic̄.Circūdatus.Carnales.n.habēt
infirmitatē pcti in interioribus.Rō.n.ꝛ volūtas in ip
ſis ſubdite ſunt pctō.Sācti vero habēt in exterioribus
q: nō ſunt ſubiecti pctō tn̄ ſūt circūdati fragilitate car
c nis.Ro.7.Mēte ſeruio legi dei.carne aūt legi pcti.Si
gnū āt huius eſt:q: ꝛ in veteri lege ſic pʒ.Leui.9.ꝛ.16.
ꝛ ēt mō ſicut pʒ i canone miſſe cū dr̄.Nobis q̄q pctō
ribus.ſtatutū eſt q ſacerdos offerat ēt ꝓ ſe:qd̄ nō fie
ret niſi eēt īfirmitas pctōꝝ qbus eſt circūdatus nō op
ꝓſſus.Si.n.ſit i mortali pctō nō dʒ celebrare.ꝛ iō dicit
ꝓpea dʒ queadmodū ꝓ ꝓplo ēt ꝓ ſe offerre ꝓ pctis.
¶ Cōſequēter ponit modū ꝑueniēdi ad põtificatū cū
dicit.(Nec q̄ſq̄ ꝛc.)Hoc eſt.n.cōtra nām q aliqd per
ducat ſe ad ſtatū altiorē ſua nā ſicut aer nō facit ſeipm
ignē:ſʒ fit a ſupiore.Un̄ diſciplina dei nō hʒ q q̄ſq̄ ſi
bi ſumat honorē fauorē:pecuniā:potētia.Amos.6.in
fortitudie.n.nr̄a aſſumpſimus nobis cornua. Oſee.8.
4 Ipſi regnauerūt ꝛ nō ex me. Sʒ dʒ vocari a deo ſicut
aarō.Exo.28. Applica ad te aarō.ꝛ iō dn̄s ꝯfirmauit
Aa ſacerdotiū ei⁹.ſicut pʒ.Nume.17.p v̄gaʒ q̄ floruit. Ta
rō ſe les ḡ debēt aſſumi q nō ſe igerūt.Un̄ antiq̄t⁹ ſigno vi
ipm ſibili oñdebanꝛ ſic pʒ de beato Nicolao ꝛ multis alijs.
nō ꝑ ¶ Cōſequēter cū dicit.(Sic ꝛ xp̄s ꝛc̄.)oñdit quō xp̄s
mo ſit põtifex.Et circa hoc duo facit.Pͥo.n.oñdit quō di
uit cta cōueniūt xp̄o.Scd̄o ex hoc ꝯcludit itētū ibi.(Ap
pellatus eſt a deo ꝛc.)Circa p̄ᵐ tria facit.Pͥo.n.oſtē
dit q xp̄s factus eſt põtifex nō a ſe ſʒ a deo.Scd̄o agit
de ipſius officio ibi.(Qui in dieb⁹ carnis ſue ꝛc̄.)Ter
tio de ipſius miſericordia ibi.(Et qdē cū eēt ꝛc.)Circa
p̄ᵐ duo facit.q: p̄ oñdit q xp̄s nō ꝓmouit ſeipſuʒ.Se
5 cūdo oſtēdit a quo ſit ꝓmotus ibi.(Sed q locutus ē
ꝛc.)Dicit ergo xp̄s nō ſemetipſum clarificauit ꝛc.Cir
ca qd̄ ſciēdū eſt q nō dicit nō fecit ſeipſum põtificem:
ſed dicit nō clarificauit ꝛc.Sūt.n.qdam q ſe clarificāt
vt ſiāt ſicut ypocrite:q demōſtrāt in ſe aliqua vt eligāꝛ
vel p̄bendas cōſequanꝛ nullus tn̄ facit ſe põtificē.xp̄s
vero nō ſolū nō fecit ſe pontificē:ſed nec ſe clarificauit
vt fieret Jo.8.Ego gloriā meā non quero.ꝛ paulopoſt
ſeqtur.Eſt pater meus q glorificat me.ꝛ hoc eſt verū
inq̄tū hō.q: inq̄tū deus hʒ eandē gloriā cum patre.
¶ Deide cū dicit.(Sʒ q locutus eſt ꝛc̄.)oñdit a quo ē
ꝓmotus. Et p̄ oñdit a quo eſt clarificatus.Scd̄o quō
mō eſt põtifex deſignatus ibi.(Et i alio loco ꝛc.) Cla
rificatus aūt eſt diuino iudicio.q:.ſ.dn̄s locutus eſt ad

ipſum in ps.Filius me⁹ es tu ꝛc.ꝛ hoc ē expoſitū ſupra 6
ītē.Mat.3.Hic eſt filius meus dilectus ꝛc.Cū ḡ oñdit
eū ab eterno genitū oñdit gloriā eius.ſupra.1.Qui cuʒ
ſit ſplēdor glorie ꝛc.Põtificatus ēt accipiꝛ a deo inq̄
tū hō queadmodū i alio loco dicit.ſ.in ps.Tu es ſacer
dos i eternū ꝛc̄.Utiꝛ āt aplſ auctoritate ps.Tāq̄ ma
gis famoſa ꝛ maioris auctoritatꝭ vtpote magis frequē
tata.Dicit aūt ſacerdos:q: ſe obtulit deo patri.Ephe.
5.Dilexit nos ꝛ tradidit ſemetipſum ꝓ nobis oblatōeʒ
ꝛ hoſtiā deo ꝛc̄.Et ne credaꝛ talē eē ſacerdotiū xp̄i ſicͭ
fuit in veteri lege.diſtinguit ipſum q̄tū a duo.Pͥmo
q̄tū ad dignitatē:q: in eternū.Illud.n.fuit tpale.erat
.n.figurale:ꝛ ideo nō eſt ꝑpetuū:ſed trāſit veniēte figu
rato.Sed ſacerdotiū xp̄i eſt eternū:q: eſt de veritate q̄
eſt eterna.Itē hoſtia eius hʒ virtutē ītroducēdi i vitam a
eternā.Itē durat i eternū.Scd̄o q̄tū ad ritū:q: offere
bantur alalia:hic aūt panis ꝛ vinū.ꝛ ideo dicit.Scd̄m
ordineʒ Melchiſedech.iſtud aūt infra exponeꝛ.
¶ Deide cū dicit.(Qui in diebus ꝛc̄.)oñdit q illud
qd̄ ꝑtinet ad officiū põtificale cōuenit xp̄o.Et p̄ oſtē
dit eius cōditionē.Scd̄o actū eius ibi.(Preces ſuppli
cationeſq̄ ꝛc̄.)Tertio efficatiā ibi.(Cū clamore vali
do ꝛc̄.)Conditio eius eſt q fuit viuus ex hoibus q: vt
dictū eſt põtifex ex hoibus aſſumiꝛ.ꝛ ideo dicit.Qui i
diebus carnis ſue ꝛc̄.Poniꝛ āt hic caro ꝓ toto nā hūa
na.ſicut illud.Jo.1.Uerbū caro factū eſt.Sed nunqd
mō nō ſunt dies carnis eius:ꝛ videꝛ q ſic.p illō Luc. c
vlt.Spiritus carnē ꝛ oſſa n̄ hʒ ſicut me videtis habe
re.Quare ergo magis dr̄ tp̄s ante paſſionē ꝛ reſurre
ctionē ſuā tp̄s vel dies carnis q̄ nūc.Dōm eſt q caro
qn̄q̄ ſumiꝛ ꝓ fragilitate carnis ſicut.1.Cor.15.Caro ꝛ
ſanguis regnū dei poſſidere nō poſſunt. Xp̄s aūt tūc
habuit carnē fragilē ꝛ corruptibilē.ꝛ ideo dicit.In die
bus carnis.ſ.in qbus gerebat carnē ſilem peccatrici n̄
peccatricē. ¶ Actus aūt eius fuit.q: obtulit preces ꝛ
ſupplicationes.H̄ ē ſpūale ſacrificiū qd̄ xp̄s obtulit.Di
cunꝛ āt preces.i.petitiones.Jac.vlt.Multū.n.valet ō
ratio iuſti aſſidua.Supplicationes vero dicunꝛ q̄
tū ad humilitateʒ orātis ſicut genuflexiones: Math. 4
26.Procidit i faciē ſuā orās.Ad quē.Ad deuʒ patrē q
ſaluū illū facere poſſet a morte.Hoc aūt poterat facere
dupl̄r.Uno mō ne moreret.Unde dr̄ Mat.26.Pater
ſi fieri põt ꝛc̄.itē vt mortuū reſuſcitaret.ps.Nō dereli
quēs in iferno aiam meā.Itē.Tu āt dn̄e miſerere mei
ꝛ reſuſcita me.Ad iſtud ſacrificiū ſpūale ordinaꝛ ſacer
dotiū xp̄i.Unde reſpōdet ei qd̄ dictū ſupra.Ut offerat
dōa ꝛc.ps ſacrificiū laudis honorificabit me.Oſee.14.
Reddem⁹ vitulos labioꝝ noſtroꝝ. ¶ Efficatia oñdiꝛ
ex modo orādi.Duo aūt ſunt neceſſaria orāti.ſ.feruēs
affectio.itē dolor ꝛ gemitus.De his duobus.ps.Dn̄e
an̄ te oē deſiderium meū.q̄tū ad p̄ᵐ.Et gemitus me⁹
a te nō eſt abſcōditus.q̄tum ad ſcd̄m.Xp̄s āt iſta duo 5
habuit.ideo ꝓꝑ p̄mum dicit.Cū clamore valido .i.cuʒ
intētione efficaciſſima.Luc.22.Factus i agonia ꝛc.Et
23.Clamās ait.Pater ꝛc.Scd̄m cum dicit.Et lachry
mis.Hoc aūt nō legiꝛ de euāgelio:ſed ꝓbabile eſt q ſi
cut ipſe lachrymatus eſt i reſuſcitatione Lazari: ita ꝛ i
paſſione ſua.Nā ipſe multa fecit que nō ſunt ſcripta.
Nō tn̄ fleuit ꝓ ſe:ſʒ ꝓ nobis qbus paſſio ſua ꝓfuit.Si
bi aūt ꝓfuit inquātum ꝑ ipſaʒ meruit exultari.Phil.2.
Propter qd̄ ꝛ deus exaltauit illū ꝛc.Et ideo exaudit⁹
eſt ꝓ ſua reuerētia quā.ſ.ſup oēs habebat ad deū.Eſa.
11.Et replebit eum ſpūs timoris dn̄i.Sed contra vide
tur q nō fuit exauditus:q: non pro ſe q: nō tranſiuit
calix ab ipſo quod tn̄ petebat.Item nec pro alijs:q: nō
fuit idultum iudeis qbus petebat indulgeri.Luc.23.
Pater dimitte illis ꝛc.Dōm eſt q xp̄s in oībus que vo

c luit fieri fuit exauditus. Ipſe autem ſm appetitum ſe-
ſualitatis ⁊ ſm voluntatẽ iquãtu eſt qdaꝫ appetitus
naturalis refugiebat mortẽ. Et quantum ad hoc ora-
bat vt oſtenderet ſe verũ hoiem. Sed voluntate conſe
quente rõnem liberatã volebat mori. Unde dicit. Ue-
rũtñ nõ ſicut ego volo: ſꝫ ſicut tu. Itẽ uolebat ꝙ igno
ſcereẽ oĩbus: ſed illis tm̃ q crediderũt. Et multi poſtea
cõuerſi ſunt.

℄ Lectio. II.

Ps. 109 ET quidem cũ eſſet filius dei: didi-
cit ex his que paſſus eſt obediẽ-
tiã ⁊ ↄſũmatus factus eſt oĩb⁹
obtẽperãtibus ſibi cauſa ſalutis
a eterne: appellatus a deo põtifex: iuxta ordi
nem Melchiſedech. De quo nobis gran-
dis ſermo ⁊ interpretabilis ad docendum
qm̃ imbecilles facti eſtis ad audienduꝫ. Et
enim cũ deberetis magiſtri eſſe pp tp̃s: rur
ſum indigetis: vt vos doceamini q̃ ſint ele-
mẽta exordij ſermonũ dei: ⁊ facti eſtis qb⁹
lacte opus ſit: nõ ſolido cibo. Omis. n. qui la
ctis eſt ꝑticeps expers ẽ ſermonis iuſtitie.
Paruulus. n. eſt. Perfectoꝝ aũt ẽ ſolidus
cibus: eoꝝ q pro ipſa cõſuetudine exercita-
3 tos hñt ſenſus ad diſcretionẽ boni ac mali.

℄ Supra poſuit tria q̃ pertinent ad põtificem. ⁊ oſtẽ-
dit duo illorũ conuenire xp̃o. ſ. officiũ ⁊ modũ perue-
niẽdi ad ipſum. hic proſeqtur tertiũ. ſ. pietatẽ ⁊ miſeri-
cordiã quã pontifex dꝫ habere. Et circa hoc duo facit.
Primo oſtẽdit illud qđ paſſus eſt. Scđo que vtilitas
cõſecuta eſt ẽt alijs ibi. (Et cõſumatus factus eſt ⁊c̃.)
Dicit ergo. Ita dixi ꝙ põtifex dꝫ eſſe talis ꝙ poſſit cõ-
pati. Talis aũt eſt xp̃s. Cũ. n. ſit filius dei ab eterno ⁊
ſm hoc nec pati poſſet: nec cõpati: aſſumpſit nãm in q̃
poſſet pati. ⁊ ſic ẽt poſſet compati. Et hoc eſt qđ dicit.
Q: cum eſſet filius dei. ſ. ab eterno didicit obedientiaꝫ
4 ex tp̃e. Contra. adiſcere eſt ignorantis. xp̃s aũt ab eter
no vt deus: ⁊ ab inſtãti conceptionis ſue habuit pleni
tudinẽ ſcientie iquãtũ homo. ergo nihil ignorauit nec
ꝑ cõſequens didicit. Reſpõdeo dõm eſt ꝙ duplex eſt
ſcia. ſ. ſimplicis noticie. Et q̃ꝫtum ad iſtã ꝓcedit argu-
mentũ. q: ſ. nihil ignorauit. Eſt ẽt ſcia experiẽtie: ⁊ ſm
iſtã didicit obediẽtiã. Unde dicit didicit. i. expertus ẽ.
Et loqtur apſo ſic. q: q didicit aliqd voluntarie acce-
dit ad illud ſciẽdũ. xp̃s aũt voluntarie accepit īfirmita-
tẽ noſtrã. Et ideo dicit ꝙ didicit obediẽtiaꝫ. i. q̃ꝫ graue
ſit obedire. q: ipſe obediuit in grauiſſimis ⁊ difficilli-
mis. q: vſq3 ad mortẽ crucis. Phil. 2. ⁊. Ro. 5. Per obe
dientiã vnius iuſti cõſtituti ſunt multi.

5 ℄ Deinde cum dicit. (Et cõſumatus ⁊c.) oſtẽdit fru-
ctũ paſſionis q fuit duplex. Unus ĩ xp̃o. alius in mẽ-
bris eius. In xp̃o fructus fuit glorificatio. Et ideo dic̃.
Et conſumatus ⁊c̃. Nã ab inſtãti cõceptionis ſue fuit
conſumatus ꝑfectus quãtum ad beatitudinẽ aĩe inq̃ꝫ-
tũ ferebaẽ in deũ. ſed tñ habuit paſſibilitatẽ nãe. Sed
poſt paſſionẽ habuit ĩpaſſibilitatẽ. Et ideo q: ſm hoc
ex toto ꝑfectus eſt cõuenit ſibi alios ꝑficere. Hoc ẽ. n.
natura perfecti ꝙ poſſit ſibi ſimile generare. ⁊ ideo di
cit ꝙ perfectus eſt. Quia. n. per meritum obediẽtie ꝑ
uenit ad iſtam conſumationem. Prouer. 21. Uir obedi
ẽns loqueẽ victorias. Factus eſt cauſa ſalutis non tem
poralis ſed eterne. Eſa. 45. Saluatus eſt iſrael in dño
ſalute eterna. Et ideo dicit ꝙ appellatus eſt ⁊c̃. ⁊ hoc
eſt ſupra expoſitum. 6

℄ Deĩde cũ dicit. (De quo nobis grãdis ẽ ſermo ⁊c.)
preparat aĩos auditorũ ad ſequẽtia que dicẽda ſunt de
põtificatu xp̃i. Et circa hoc duo facit. Prio. n. oſtendit
eoꝝ tarditatẽ. Scđo ſuã ĩtentionẽ cũ dicit. 6. cap. Quo
pp intermittentes ⁊c̃. Itẽꝝ ꝓma in duas. q: ꝓmo oſten-
dit tarditatẽ. Scđo oñdit ipſam eſſe culpabilẽ ibi. (Et
enim cũ deberetis ⁊c̃.) Itẽ circa ꝓmã partẽ duo facit.
Primo oſtẽdit dicẽdorum magnitudinẽ. Scđo ipſoꝝ
tarditatẽ ad ea capiẽda ibi. (Qm̃ ĩbecilles ⁊c.) Dicit ḡ
Ita dixi ꝙ appellatus eſt põtifex. de quo. ſ. põtificatu
grãdis nobis ſermo eſt: q: de magnis. prouer. 8. De re-
bus magnis locutura ſum. Itẽ grãdis: q: de vtili. ſ. de
a ſalute aĩarũ. i. Ti. 1. Fidelis ſermo ⁊ oĩ acceptiõe dignus
qꝛ xp̃s ieſus venit ĩ hũc mundũ peccatores ſaluos fa-
cere ⁊c. Iſte ſermo eſt iterpretabilis qđ põt dupl'r expo
ni. Uel ꝙ fiat ibi vis negationis iterpretabilis. i. nõ ex
ponibilis: q: nõ põt ad ꝑfectũ exprimi. Que. n. ad xp̃ꝫ
ꝑtinẽt nullus ſermo exprimere põt. Ecc. 43. Glorificã-
tes dñm q̃ꝫtũcunq3 potueritis ſupualebit adhuc ⁊ ad
mirabilis magnificẽtia eius benedicẽtes dñm. exalta-
te illũ q̃ꝫtũ poteſtis maior ẽ oĩ laude. Alio mõ affirma
tiue iterpretabilis. i. idigẽs iterpretatione pp altitudi-
nẽ ⁊ magnitudinẽ ⁊ ꝓfunditatẽ eius ꝓuer. i. Aiaduer
tet parabolã ⁊ iterpretationẽ ⁊c. Interꝑtatio. n. ſcriptu
re numeraẽ iter dona ſpũſci. p̃ͦ Cor. 12. Indiget ẽt vt di
caẽ iterpretatio eius pp tarditatẽ ñraꝫ. Et iđ ſubdit ip
3 ſoꝝ tarditatẽ cũ dicit. Qm̃ ĩbecilles ⁊c. Illi q ſunt de-
bilis itellectus nõ pñt alta itelligere niſi eis exponãẽ ꝑ
ſingula. Jo. 16. Adhuc multa habeo vobis dicere: ſꝫ nõ
poteſtis portare mõ. p̃ͦ Cor. 3. Nõ potui vobis loq̃ q̃ſi

℄ Deĩde cũ dicit. (Eteni cũ deberetis (ſpũalib⁹ ⁊c.
⁊c.) oſtẽdit iſtã tarditatẽ eſſe culpabilẽ. Et circa h̃ tria
facit. Primo. n. oſtẽdit culpã tarditatis. Scđo adhibꝫ
ſimilitudinem ibi. (Et facti eſtis ⁊c.) Tertio exponit ibi.
(Ois. n. q lactis eſt particeps ⁊c.) culpa. n. alicuius eſt
qñ diu audiuit ſi adhuc ſit tardus. ſecus aũt ẽ ſi ſit no
uus. Negligẽtia. n. nõ eſt ſine culpa. ideo dicit. Cũ de-
beretis eſſe magiſtri. ſ. alioꝝ pp tp̃s: quo. ſ. audierãt le
gẽ ⁊ ꝓphetas. Jo. 5. Scrutamini ſcripturas ⁊c. Itẽ ip-
ſum xp̃m. item apoſtolos ⁊ multos ab ipſis conuerſos
Jo. 14. Tanto tp̃e vobiſcũ ſum ⁊ non cognouiſtis me. 4

℄ Rurſum ĩdigetis. Quaſi. d. Magis deberetis do-
cere q̃ꝫ doceri tñ idigetis doceri que ſunt elemẽta. Ele
menta. n. dicunẽ illa que prio tradunẽ i grãmatica qñ
ponunẽ ad litteras. iſta vero ſunt ipſe lr̃e. Exordia er-
go ſermonũ dei ⁊ ꝓma principia ⁊ elementa ſunt arti-
culi fidei ⁊ ꝑcepta decalogi. Qui ergo diu ſtuduiſſet ĩ
theologia ⁊ illa neſciret: tp̃s curreret cõtra ipſum. iđ
dicit. Indigetis vt doceamini que ſũt elemẽta exordij
ſermonũ dei. i. ꝓma ꝓcipia. 2. Ti. 3. Semꝑ diſcẽtes ⁊
nunq̃ꝫ ad ſciam veritatis ꝑueniẽtes. Eſa. 65. Puer cen
tũ annoꝝ morieẽ. peccator centũ an. maledictus erit.

Elemẽta dñr pu° grãmaticalia

℄ Deĩde cũ dicit. (Et facti eſtis ⁊c.) ponit ad hoc ſimi 5
tudinem. Sciendũ eſt ergo ꝙ doctrina facta eſt ſicut
cibus aĩe. Ecc. 15. Cibauit illũ pane vite ⁊ intellectus.
Et. 24. Qui edunt me adhuc eſuriẽt: ⁊ q bibũt me ad
huc ſitient. Sacra ergo doctrina eſt cibus ⁊ potus: q:
aĩam potat ⁊ ſatiat. Alie. n. ſcie tm̃ illuminãt itellectuꝫ
hec autem illuminat. Ps. Preceptum dñi lucidũ illu-
minans oculos. Et ẽt nutrit ⁊ roborat aĩaꝫ. In cibo aũt
corꝑali eſt dña. Alio. n. cibo vtunẽ pueri: ⁊ alio ꝑfecti.
Pueri. n. vtunẽ lacte quaſi magis tenui ⁊ cõnãli ⁊ de
facili ↄuertibili: ſꝫ adulti vtuẽ cibo ſolidiori. Sic ſacra
ſcriptu. illi q de nouo icipiũt debẽt audire leuis q̃ ſũt q̃ſi
lac: ſꝫ eruditi debẽt audire fortiora. Et iđ dic̃. Facti eſtis

Cib⁹ aĩe ẽ ſacra doctrĩa

a qbus lacte ⁊c.ſ.ſicut pueris.i.Pe.2.Sicut mõ geniti in fantes rõnabiles ſine dolo lac cõcupiſcite ⁊c.i.Coꝛ. 3.Tãq̃ paruulis i xp̃o lac vobis potũ dedi nõ eſcam. ℂ Deĩde cũ dicit.(Ois.n.q lactis ⁊c.)exponit ſilitudinẽ. Et p̃mo exponit illud qd̃ dixit de lacte. Scd̃o illud qd̃ dixit de ſolido cibo ibi.(Perfectoꝝ aũt ⁊c.) Circa p̃ᵐ duo facit. Prio.n.ponit expoſitionẽ. Scd̃o expoſitionis rõnẽ ibi.(Paruulus.n.ẽ ⁊c.)Dicit ergo. Ita dico ꝙ idigetis lacte ſic̃ pueri. Ois.n.q lactis ẽ ꝑticeps expers eſt ſermonis iuſtitie.i.ols q idiget nutriri lacte expˢ eſt.i.non põt h̃ere partẽ in ſermonibus iuſtitie ꝑfecte intelligendis. Mat.5.Niſi abundauerit iuſtitia vr̃a plus q̃ſcribaꝝ. puer.15. In abũdanti iuſtitia v̇tus
3 maxima eſt. Hmõi ãt non ſunt ꝑticipes pueri. Eſa.28. Quẽ docebit ſciam:aut quẽ intelligere faciet auditũ:ablactatos a lacte:auulſos ab vberib⁹. Sed ꝯ: q: ap̃ls ſupius multa valde difficilia tradidit eis.ſ.dẽ myſterio trinitatis:⁊ de ſacro incarnatiõis: ⁊ multa alia ardua. Ergo vel nõ erãt puuli:vel talia tradẽda ſunt puulis. Rñdeo dõm eſt ſm Aug.ꝙ nõ eſt intelligendũ ꝙ in doctrina fidei alia ſunt tradẽda maioꝛibus ⁊ ꝑfectis:⁊ alia impfectis. Nõ.n.eſt inter eos iſta dr̃ia. Eadẽ enĩ vtriſq̃ ſunt tradenda: ſed puulis ꝓponẽda ſunt:ſꝫ nõ exponẽda nec pertractãda:q: intellectus eoꝝ magis deficeret q̃ eleuaret̃. Lac ſꝫ glo.eſt ſicut verbũ caro factũ eſt. Cõtra nõ minoꝛis difficultatis eſt hoc intelligere q̃ quoꝺ verbũ erat apud deũ. Uñ Auguſt. dicit ꝙ iſtud inuenit̃ in libꝛis platonis:nõ tñ illud. Ipſe autẽ Augu.nõ poterat ſuſpicari qd ſacri h̃eret verbũ caro factũ eſt. Rñdeo dõm eſt ꝙ cognoſcere verbũ caro factum eſt:per ſimplicem fidem eſt ſatis facile:q: põt cadere in imaginatione ⁊ aliq̃lr in ſenſu:ſed verbũ apud deũ oĩno excedit oẽm ſenſum:⁊ non niſi ꝑ rõnem poteſt:⁊ cũ multa ⁊ maxima difficultate compꝛehẽdi.

Do/ctria ...tradeꝫ ...tradẽ ...da eſt ...pue/ ...ctis ⁊ ...puul ...ꝫ alr ...ꝫ alr.

ℂ Cõſequenter aſſignat rõneꝫ cũ dicit. Paruulus.n. eſt:nõ qdem etate:ſed ſenſu. Tripl̃r aũt aliqs dr̃ puulus. Eſt enim aliqs paruulus ꝑ humilitatẽ. Math.11. Reuelaſti ea paruulis. Etate. Gal.4. Quãto tp̃e hr̃s paruulus eſt ⁊c. Senſu.i.Coꝛi.14. Nolite pueri effici ſenſibus:ſed malicia paruuli eſtote: ſenſibus autem ꝑ
4 fecti ſitis. Et iſto modo accipitur hic paruulus.
ℂ Deinde cũ dicit.(Perfectoꝝ aũt ⁊c.) Exponit illõ ꝙ dixerat d̃ cibo ſolido. Hoc.n.pꝫ in coꝛꝑalibus:ꝙ qñ hõ ꝑuenit ad etateꝫ ꝑfectã:vtit̃ foꝛtioꝛi ⁊ nobilioꝛi ⁊ ſolidioꝛi cibo. Sic ſpũalis qñ ꝑuenit ad ꝑfectioneꝫ ſpũalem dꝫ ei ꝓponi doctrina ſolidioꝛ. Iſta aũt ꝑfectio duplex eſt. Una eſt perfectio ſm intellectũ:qñ aliqs hꝫ iudicium intellectus ad recte diſcernẽdũ ⁊ iudicandũ de his q̃ ſibi ꝓponunt̃. Alia eſt ꝑfectio ſm affectũ:quaꝫ facit charitas:q̃ eſt cũ aliqs totalr̃ deo inhereret. Unde Mat.5.poſt p̃cepta charitatis dr̃. Eſtote ergo ꝑfecti. ⁊c. Eſt aũt ꝑfectio charitatis vt dicit Augu. vbi nulla eſt cupiditas. Quãto.n.qs magis aſcẽdit in deũ:tãto plus cõtemnit tp̃alia.ps. Quid.n.mihi eſt in celo ⁊c. Hoc.n.hꝫ ſacre ſcripture doctrina ꝙ in ipſa nõ tñ tra
5 dunt̃ ſpeculãda ſicut in geometria:ſed ẽt approbãda ꝑ affectũ. Uñ Mat.5. Qui aũt fecerit ⁊ docuerit ⁊c. In aliĩs ergo ſcientĩs ſufficit ꝙ hõ ſit ꝑfectus ſm intellectũ. In iſtis ṽo reqrit̃ ꝙ ſit ꝑfectus ſm intellectũ ⁊ affectũ. Loquẽdũ eſt igit̃ alta myſteria ꝑfectis.i.Coꝛi.2. Sapiam loqmur inter ꝑfectos. Unuſqſq̃.n.ſmĩ ꝙ eſt diſpoſitus ſic iudicat:ſicut iratus alr̃ iudicat durante paſſione:⁊ alr̃ ipſa ceſſante. Et ſilr̃ incõtinẽs alr̃ iudicat aliqd eſſe bonũ tp̃e paſſiõis:alr̃ poſt. Et iõ dic̃ ph̃s ꝙ vnuſqſq̃ q̃lis eſt talis ſibi finis vr̃:⁊ q: ea q̃ in ſacra ſcriptura tradunt̃ ꝑtinent ad affectũ: nõ tñ ad intelle

ctũ:iõ opꝫ eſſe ꝑfectũ in vtroq̃. Et iõ ap̃ls volẽs oñdere q ſint ꝑfecti:qbus ſit tradẽdus iſte ſolidus cib⁹:dic̃ b
ꝙ ſunt iſti q ꝓ ſua ꝯſuetudine hñt ſenſus exercitatos. Uñ in iſta ꝑfectiõe q̃tuoꝛ ſũt attẽdẽda.ſ.ipſa ꝑfectio in ſe in q̃ ꝯſiſtat:⁊ q̃trũ ad h̃ dicit. Qui hñt ſenſus exercitatos. Et ꝯueniẽter loqt̃. In h̃.n.exp̃mit vtrãq̃ ꝑfectionẽ:q: vt dicit ph̃s intellectus ꝑut iudicat de appetendis ⁊ agẽdis dr̃ ſenſus:q: eſt relat⁹ ad aliqd ꝑticulare. Uñ nõ accipit̃ hic ſenſus ꝓ ſenſu exterioꝛ.i. Qui g̃ ſentit q̃ dei ſunt ꝑfectus eſt. Phi.3. Quicũq̃ ꝑfecti ſum⁹ h̃ ſentiamus.i.Coꝛ.2. Nos aũt ſenſum xp̃i h̃em⁹. Qui ṽo nõ ſentiũt niſi carnalia deo placere non pñt: vt pꝫ Ro.8. ℂ Scd̃o attendẽda eſt diſpõ eius in q̃ eſt:q: dꝫ
eſſe exercitatus.i.Ti.4. Exerce teipſ̃ꝫ ad pietatẽ. Qui .n.nõ eſt exercitat⁹ nõ põt hr̃e rectũ iudiciũ:qd̃ ad h̃ reqrit̃. Eccl.34. Uir in multis exp̃tus cogitabit multa. 2
Itẽ q nõ eſt exp̃tus pauca recognſcit. ℂ Tertio cã huius exercitatiõis:⁊ hec ẽ ꝯſuetudo:nõ.ſ.ociũ:ſꝫ frequẽtia actus. Et iõ dicit. Pro ꝯſuetudine.ſ.recte agẽdi. ꝓuer.22. Adoleſcẽs iuxta viã ſuã ẽt cũ ſeuerit ñ recedet ab ea. Si g̃ vis eſſe ꝑfectus nõ des te ocio:ſed aſſueſcete bonis a iuuẽtute. ℂ Quarto finis huius exercitĩ: q:.ſ.ad diſcretionẽ boni ⁊ mali. Tũc.n. ꝑfectus eſt qñ diſcernit īter bonũ ⁊ malũ. Eſa.7. Sciat eligerẽ bonũ ⁊ reꝓbare malũ. Hec aũt ſũt tria.ſ.diſcretio īter bonũ ⁊ malũ:inter bonũ ⁊ melius:inter malũ ⁊ pei⁹. In his .n.reqrit̃ rectitudo iudiciĩ.

CAP. VI. 3

Quapꝛopter itermittẽtes ĩchoationis xp̃i ſermonẽ ad ꝑfectiõeꝫ feramur: ⁊ nõ rurſuꝫ iaciẽtes fũdamentũ penitentie ab opibus moꝛtuis: ⁊ fidei ad deũ: baptiſmatũ doctrine: impõnis quoq̃ manuũ ac reſurrectõis moꝛtuoꝝ ⁊ iudicij eterni. Et hoc faciem⁹: ſi qdẽ ꝑmiſerit deus. Impoſſi̇.n.eſt eos q ſeẽl ſunt illuminati: guſtauerũt ẽt donũ celeſte: ⁊ participes facti ſunt ſpũſſancti. Guſtauerunt nihilominus bonũ dei verbũ virtuteſq̃ ſeculi venturi ⁊ ꝓlapſi ſunt: rurſus renouari ad penitentiã: rurſum crucifigentes ſibimetipſis filium dei: ⁊ oſtentui habentes. 4

3ᵃ qõ. 84. ar ti. 6ᵒ.

3ᵃ qõ. 84. ar ti. 10.

ℂ Supꝛa ap̃ls fecit mẽtionẽ de põtificatu xp̃i ſm oꝛdinẽ melchiſedech:⁊ oñdit tarditatẽ eoꝝ qbus ſcribebat:hic redit ad ſuũ ꝓpoſitũ. Et circa hoc tria facit:q: p̃mo aperit intentionẽ ſuã. Scd̃o oñdit eius difficultatẽ ibi.(Et hoc qdem faciemus ⁊c.) Tertio declarat ſuam intentionẽ ibi.(Cõfidimus aũt ⁊c.) Circa p̃ᵐ duo facit:q: p̃mo manifeſtat ſuũ ꝓpoſitũ. Scd̃o expõit qd̃ dicit ibi.(Nõ rurſus iacientes ⁊c.) ꝓpoſitũ ſuũ eſt ꝙ p̃termiſſis his q̃ ꝑtinẽt ad inchoationẽ doctrine xp̃iane vult ꝓſeq alia altioꝛa. Uñ dicit. Iã dictũ eſt ꝙ ꝑfectis
5 opus eſt ſolido cibo:quapꝓ intermittẽtes ĩchoationeꝫ doctrine xp̃i ꝑ quã xp̃s inchoat eſſe in nob̃ qd̃ eſt ꝑ doctrinã fidei. Eph.3. Habitare xp̃m ꝑ fidẽ in coꝛdib⁹ nr̃is. Feramur ad ꝑfectionẽ.i.ad ea q̃ ſpectãt ad ꝑfectioneꝫ doctrĩe xp̃i.i.Coꝛ.13. Qñ fact⁹ ſuꝫ vir euacuaui q̃ erãt ꝑuuli. Hoc ãt ſꝫ glo.ad duo referri põt.ſ.vel ad itellectũ vt.ſ.ex quo hõ ꝓfectus eſt dꝫ intermittere puerilia ⁊ vacare ꝑfectis.i.Coꝛi.2. Sapiam loqmur inter ꝑfectos. Uł ad affectũ. Et ẽ ſenſus ꝙ nõ ſemꝑ eſt ſtãdũ i ſenſu incipientiũ. Sed opꝫ tendere ad ſtatũ ꝑfectoꝝ. Gene. 17. Ambula corã me ⁊ eſto ꝑfectus. Hic ẽ duplex obie

t et io: ꝛ ꝑmo de hoc ꝙ dicit intermittẽtes inchoationẽ
q: nunꝙ̄ oȝ intermitti inchoatio. ꝑo. Et dixi: nūc cepi. ⁊
Job. 27. Juſtificationẽ quā cepi tenere nō deſerā. Rñ°
dōm ꝙ contingit dupl̄r intermittere inchoationẽ. Ul
q̄ꝫtū ad eſtimationẽ ꝛ ſic ſemp oȝ hō eē ſicut incipiẽs
ꝛ tendẽs ad maio:a. Phil. 3. Nō ꝙ iā cepim aut ꝙ iaȝ
pfect⁹ ſim. Uel q̄ꝫtū ad pfectionẽ: ꝛ ſic ſemp oȝ niti hō
trāſire ad ſtatū pfectū. Phil. 3. Que retro ſunt obliui/
ſcens ad ea q̄ ꝑo:a ſunt me extendẽs. Ju via. n. dei nō
pgredi eſt regredi. ¶ Alia obiectio eſt de hoc ꝙ dicit.
Feramur ad pfectionẽ. Perfectio. n. ꝯſiſtit in cōſilijs.
Mat. 19. Si vis pfectus eſſe vade ꝛ vēde oīa ꝛc̄. Non
oēs aūt tenenť ad ꝯſilia: Rñ° dōm eſt ꝙ duplex eſt p/
a fectio. Una. ſ. exterio: q̄ ꝯſiſtit in actibus exterio:ibus
q ſunt ſigna interio:ꝝ ſicut virginitas: volūtaria paup
tas. Et ad hāc nō oēs tenenť. Alia eſt interio: q̄ ꝯſiſtit
in dilectione dei ꝛ pximi. Col. 3. Charitatē hñtes qđ ē
vinculū pfectiōis. Et ad pfectionē hmōi nō oēs tenē/
tur: ſed oēs tenenť ad eā tēdere: q: ſi qs nollet plus di/
ligere deū nō faceret qđ exigit charitas. Dicit aūt fera
mur: ꝛ h ſm ipulſionē a ſpū ſcō. Ro. 8. Qui ſpū agiť
hi filij dei ſunt. Uel ſicut q portati a deo q portat infir
mitatē nr̄am. Eſa. 46. Audite me dom⁹ iacob ꝛ oē reſi
duū domus iſrael q portamini a meo vtero. Uel ſicut
3 portati adinuicē. Gal. 6. Alter alterius onera portate.
¶ Deide cū dicit. (Nō rurſus iacientes ꝛc̄.) Exponit qđ
dixit ꝛ intēdit oñdere q̄ ſunt illa q̄ faciunt ad incoatio
nē doctrine xp̄i. Et vtiť ſilitudie. Per fidē. n. aīa edifi/
cať i ſpūali edificio. Sicut ḡ in co:pali edificio ꝑmo po
niť fundamētū: ita hic ꝑ⁹ rudimēta doctrine xp̄i ſunt q̄
ſi fundamentū. Sed ꝯ: q: ifra. ii. ponit fides eſſe fūda
mētū: fides aūt vna eſt. Eph. 4. Unus dñs: vna fides ꝛ
vnū baptiſma: hic aūt pōit ſex fundamēta: ḡ vr̄ ꝙ ma
le. Rñ° dōm eſt ꝙ fides fundamētū eſt virtutū. Iſta aūt q̄
ponit hic ſunt fundamētū doctrine xp̄i. Dr̄ nō rurſus
q̄ſi ita firmiter ponamus ꝙ nō opo:teat iterato ponē/
re. Uel q: dudū poſuiſtis: ꝛ nō opȝ iterare. Multū aūt
4 ſigñāter o:dinat iſta aplſ. Sic. n. in via gnōis ꝛ cuiuſ
cūꝗȝ motus ꝑus eſt receſſus a termio a quo: ꝛ poſt ac
ceſſus ad terminū ad quē: ita dic̄ hic: q: penitētia ē re
ceſſus a pctō: ꝛ ſic ē q̄ſi qđdā fūdamētū iſta vita. Ne
mo. n. ſm Aug. ſue volūtatis arbiter pōt nouā vitā in/
choare: niſi peniteat eū ꝑterite. Uñ dñs i ꝑn° pdicatio/
nis dic̄. Penitētiā agite. Mat. 4. Et iō dicit. Peniten
tie ab opib⁹ mo:tuis. Opa. n. mo:tua dr̄ vel q̄ h̄ȝ ſe fuit
mo:tua vel ſunt mo:tificata. Res dr̄ viua qñ h̄ȝ offm
ppzie virtutis a q̄ cū deficit dr̄ mo:tua. Opa nr̄a ſunt
o:diata ad btitudinē q̄ eſt finis hoīs. Et iō qñ ñ ducūt
ad btitudinē nec o:dinari pñt dr̄ mo:tua: ꝛ hec ſunt
opa facta in pctō mo:tali. infra. ii. Sanguis xp̄i q per
ſpm̄ ſcm̄ obtulit ſeipm̄ imaculatū deo emūdabit ꝯſcias
nr̄as ab opibus mo:tuis. Opa ṽo facta in charitate p
5 pctm̄ mo:tificanť: q: nō hñt virtutē vt mereanť vitam
eternā. Ezec. 18. Oēs iuſtitie ei⁹ q̄s fecerat nō reco:da/
bunť. Penitētia ṽo facit ꝙ iſta reuiuiſcūt: q: reputanť
c ei ad vitā eternā. In acceſſu ṽo ad terminū ꝑ ē fides: ꝛ
iō dic̄. Fūdamētū fidei ad deū. Propriū aūt fidei eſt ꝙ
credat hō ꝛ aſſentiat nō viſis a ſe: ſȝ teſtimōio alterius:
Hoc aūt teſtimoniū vel eſt hoīs tm̄: ꝛ iſtđ nō facit ṽtu
tē fidei: q: hō ꝛ fallere ꝛ falli pōt. Uel iſtud teſtimoni/
um eſt ex iudicio dino: ꝛ iſtud ṽiſſimū ꝛ firmiſſimū eſt:
q: eſt ab ipſa ṽitate: q̄ nec fallere nec falli pōt. Et iō di
cit. Ad deū: vt. ſ. aſſentiat his q̄ deus dic̄ Jo. 14. Crediſ
in deū ꝛ in me credite. Scđo in iſto pceſſu ſunt ſacr̄a
fidei. Hec aūt ſunt duo ſacr̄a intrātiū: de his. n. tm̄ agit
hic aplſ. Et iſta ſunt baptiſmus ꝑ^m ꝛ 2^m ē confirmatio.

Quārtū ad ꝑ^m dicit. Baptiſmatū. Sed ꝯ. Eph. 4. Una d
fides: vnū baptiſma. Nō ḡ plura ſūt baptiſmata. Rñ° bapti
dōm eſt ꝙ triplex eſt baptiſmus. ſ. flumis: flamis: ꝛ ſā ſmus
guinis: ſed duo vltima: q: nō hñt vim niſi referanť ad eſt tri
ꝑ^m: q: illud opȝ hr̄e in ppoſito ſi nō aſſit facultas i hñ plex.
tibus vſum liberi arbitrij. Et iō nō ſunt tria ſacr̄a: ſed
vnū ſacr̄ȝ p qđ regñamur ad ſalutē. Jo. 3. Niſi qs rena
tus fuerit ex aq̄ ꝛ ſpū ſcō ꝛc̄. Inter iſta ṽo baptiſmus
ſanguis plus h̄ȝ de effectu baptiſmi: ſi tñ ꝑ^m fuerit in p
poſito: vl̄ ꝯriū nō teneať in mēte: ſicut pȝ de inocētib⁹:
q nō erāt in oppoſita diſpōne. Baptiſmus. n. virtutem
h̄ȝ ex merito paſſiōis xp̄i. Ro. 6. Quicūꝗȝ baptizati ſu
mus i xp̄o ieſu in mo:te ipſi⁹ baptizati ſumus ꝛc̄. Sic
ḡ q baptizať ꝯfo:mať mo:ti xp̄i ſacr̄alr̄: ita martyr rea a
liter. Et iō iſtud baptiſma h̄ȝ totū effectū baptiſmi q̄ꝫ^m
ad h ꝙ purgat oēm culpā ꝛ penā pctī: ñ tñ ipmit cara
cterē aliquē. Et iō ſi recipiens martyriū ſine baptiſmo
aq̄ reſurgeret eſſet baptizādus. Penitētia ṽo nō tm̄ h̄ȝ
de effectu baptiſmi: q: nō tollit oēm penā lȝ tollat cul/
pā. Sicut tñ martyr ꝯfo:mat ſe mo:ti xp̄i p exterio:em
paſſionē: ita penitēs p iterio:ē. Gal. 5. Qui xp̄i ſūt car/
nē ſuā crucifixerūt cū vitijs ꝛ ꝯcupiſcētijs. Jō pōt eſſe
tāta ꝙ tolleret oēm culpā ꝛ penā: ſic pȝ i latrōe ꝛ ma/
gdalena. Uñ pñitētia dr̄ baptiſm⁹ iq̄ꝫtū ſupplet baptiſ/
mi vicē. Et q: nō licē illud iterari: iō iſtituta ē peniten 3
tia. Iſta ḡ dr̄ baptiſmata: q: hñt effectū baptiſmi. Sȝ
tm̄ ſunt vnū baptiſma: q: nō agūt niſi illud hēať i ppo
ſito. ¶ Scđm ſacr̄m intrātiū eſt in ipſa manuū ipoſi/
tione. Hec autē eſt duplex. Una eſt miracula faciēs ſic̄
qñ xp̄s p manus ipōne curabat ifirmos. Luc. 4. Sin/
gulis manus iponēs curabat eos. Alia ē ſacr̄alis: ꝛ h ē
duplex. Una in ſacr̄o o:dis. i. Ti. 5. Manus nemini ci
to ipoſueris. Alia ē in ſacr̄o ꝯfirmatiōis ad renouatio
nē. Tit. 3. Per lauacrū regnōnis ꝛ renouationis ſpūſ/
ſancti ꝛc̄. Ju ꝯfirmatiōe. n. dať ſpūſſcūs ad robur. Sic̄
. n. in eſſe nāe ꝑus gñať hō ꝛ poſtea augeť ꝛ robo:ať:
ita in eſſe gr̄e. Tertio ſeqť terminus motus: ad quem
motus termināť: ꝛ ille eſt duplex: Duo. n. expectam⁹.
Primū eſt reſurrectio co:po:ꝝ: ꝛ iſta ē fidei fundamē/
tū: q: ſine hac inanis ē fides nr̄a. i. Co:. 15. Itē expecta
mus remunerationē q̄ fiet p iudicē. Eccl. 12. Cūcta q̄ fi 4
unt adducet deus in iudiciū Et ideo dicit. Judiciȷ̄ eter
ni: non ꝙ illud iudiciū duret p mille annos ſicut volu/
it lactāti⁹: ſed tm̄ erit i momēto: ſed dr̄ eternū: q: ſnia q̄
ibi dabiť i eternū durabit. Mat. 25. Ibūt hi i ſuppliciū
eternū: iuſti aūt i vitā eternā. ¶ Et ſciēdū ē ꝙ oīa iſta
q̄ dicit ſe velle hic tractare ſūt q̄ſi q̄dā rudimēta fidei.
Uñ predicat ea nouitijs. Act. 17. ꝛ i multis alijs locis.
¶ Deinde cū dicit. (Et hoc qdē faciemus ꝛc̄.) Oñdit
difficultatē ppoſiti ſui exequēdi. Difficile. n. eſt ꝛ in ſe
ꝛ reſpectu auditoꝝ. Uñ tria facit. Pſo inuit ꝙ i h po
tiſſime indigeat dino auxilio. Scđo ſubdit quorūdā i/
becillitatē ibi. (Impoſſe ē. n. ꝛc̄.) Tertio adducit q̄ꝫdā 5
ſilitudinē ibi. (Terrā. n. q̄ ſepe ꝛc̄.) Dicit ḡ. Feramur
ad pfectū: ꝛ hoc faciemus ſi pmiſerit deus. Minus aūt
dicit ꝛ plus ſignificat. nō ē tm̄ neceſſariū ꝙ dñs pmit
tat: ſed opȝ ꝙ oīa faciat. Sap. 7. In mñu dei nos ꝛ ſer
mones nr̄i. Et iō oȝ oīa pōere ſub ꝯfidētia dini auxilij:
¶ Deide cū dicit. (Impoſſe eſt. n. ꝛc̄.) Oñdit imbecilli
tatē eoꝝ: erāt. n. imbecilles ad audiēdū. Sicut. n. i co:
po:alibus nullus ſtatus eſt ita piculoſus ſicut recidi/
uantiū: ita in ſpūalibus q poſt gr̄am cadit in pctm̄ dif
ficilius ſurgit ad bonū. Et circa hoc facit tria. Primo
ppoſit bona q̄ pceperant. Scđo difficultatem cāraȝ
ui eis ex recidiuo ibi. (Et plapſi ſunt ꝛc̄.) Tertio aſſi
gnat rōnem ibi. (Rurſus crucifigētes ꝛc̄.) Bona aūt
quedam

quedã sunt p̄sentia: q̃dã vero futura. Ipsi vero in p̄nti habuerūt spūalē regenerationē: ⁊ q̄ātū ad hoc dicit. Illuminati. Ephe. 5. Eratis aliq̃n tenebre: nūc aūt lux in dño. Ista aūt illuminatio fit p̱ fidem. Act. 15. Fide purificās corda eoꝝ. Habēt ēt bonoꝝ dei participationem. ⁊ q̄ātū ad hoc dicit. Et gustauerūt donū celeste. Donum illud est gratia ⁊ dr̄ celestis: q: a celis deus eā dat. ps. Dedit dōa hoībus. Et Jac. i. Oē datū optimū: ⁊ oē donū p̱fectū desursū est descēdēs a patre luminū ⁊c̄. Est ēt in eis participatio diuine bōitatis. 2. Pe. i. Per quē .s. xp̄m maxima nobis ⁊ p̄ciosa p̄missa donauit. Jō dicit. Participes facti spūssācti. Dia. n. dōa dant̄ ex amore. ⁊ ideo istā p̄ticipationē attribuit spūisancto. Est aūt participare partē capere. Solus aūt xp̄s spm̄ sanctū habuit ad plenitudinē. Jo. 3. Nō. n. ad mēsurā dat deus spūm. Aliq̄. n. sancti de eius plenitudine receperūt: ⁊ p̄ticipes facti sunt: nō q̄dem substātie: sed distributionū eius. Supra. 2. Et variis spūssancti distributiōibus. i. Cor. 12. Diuisiones gratiaꝝ sunt idē aūt spūs ⁊c̄. Itē in p̄senti habuerūt doctrine eruditionē. Et q̄ātū ad hoc dicit. Gustauerūt nihilominus bonū dei verbū. Uerbū istud dr̄ bonum: q: est verbū vite eterne. Jo. 6. Dñe ad quē ibimus verba vite eterne habes. ps. Quā dulcia faucibus meis eloq̄a tua. Dicit aūt gustauerūt: q: non solum itellectū: sed ēt reficit affectū in quo est quedā saporatio. ps. Gustate ⁊ videte q̄m suauis est dominus.

¶ Bona aūt futura habuerūt in spe. Ro. 8. Spe salui facti sumus. Et ideo dicit. Uirtutesq̄ʒ seculi. vētui. Horū aūt quedā habent non solū in spe: sed ēt in q̄dā ichoatione ⁊ ille sunt dotes aīe. s. visio: tentio ⁊ fruitio. ⁊ illa habent̄ in quadā inchoatione inquantū fidē spes ⁊ charitas que istis respondent habent̄ in p̄nti. Alia autē sunt bona. s. dotes corporis. s. subtilitas: agilitas: impassibilitas: claritas que solum habentur in spe.

¶ Cōseq̄nter cū dicit. (Et prolapsi sunt ⁊c̄.) ostēdit difficultatē ad resurgēdū causatā ex casu. Ubi notādū est q̱ nō dicit lapsi simpliciter. sed p̱lapsi. i. totalr̄ lapsi q: si lapsi tm̄ essent: nō ita difficile foret resurgere. prouer. 24. Septies in die cadit iustus ⁊ resurgit. Q: si diceret apls illos q p̱lapsi sunt ipossibile esse resurgere: tūc posset dici q̱ i hoc notat maximā difficultatē resurgēdi. s. ⁊ pp̱ peccatū: ⁊ pp̱ superbiā: sicut patet i demonibus. Sed q: dicit illos q semel p̱lapsi sunt nō posse renouari ⁊c̄. nec est aliquod pc̄m i hoc mūdo a quo posset homo penitere. ideo alr̄ est itelligendū. ¶ Unde sciendū est q̱ ex hoc loco sumpsit nouatus q̄daʒ: q fuit p̄sbyter ecclesie Romane: occasionē errādi. Uoluit. n. q̱ nullus post baptismū poterit ad penitētiā resurgere. Sed ista positio falsa est sicut dicit athanasius i epistola ad serapionē: q: ipse paulus recepit incestuosū corīthiū. Sicut p3. 2. Cor. 2. ⁊ sīlr̄ Gal. 4. q: dicit. Filioli mei quos iteꝝ parturio ⁊c̄. Est ergo itelligēdū sic̄ dicit Aug. q̱ nō dicit q̱ ipossibile est penitere: ſʒ q̱ ipossibile est rursus renouari. i. baptiʒari. Ti. 3. Per lauacrū regenerationis ⁊ renouationis ⁊c̄. Nunq̄. n. posset hō sic penitere q̱ posset iteꝝ baptiʒari. Et h̄ dic̄ apls

Baptismus nō reiteratur

q: s̄m legē iudei multotiēs baptiʒabant̄. sic̄ p3. Marci. 7. Et iō ad istū errorē remouēdū dicit hoc apls.

¶ Deinde cū dic̄. (Rursus crucifigētes ⁊c̄.) Assignat rōnē quare baptismus nō iterat̄. q: baptismus est q̄dā cōfiguratio mortis xp̄i: sicut p3 Ro. 6. Quicūq̄ʒ i xp̄o baptiʒati sumus in morte ipsius baptiʒati sumus ⁊c̄. Hec aūt nō iterat̄: q: xp̄s resurgēs ex mortuis iā n̄ moritur. Ro. 6. Qui ḡ iterato baptiʒant̄ rursum xp̄m crucifigūt. Uel aliter q̱ denotet̄ repugnātia grē xp̄i: vt. s. velint frequēter peccare ⁊ post iteꝝ baptiʒari. vt. s. nō referat̄ ad iterationē baptismi: ſʒ ad lapsum eorum q peccāt. Qui. s. quātū in ipsis est rursus crucifigūt xp̄ʒ. q: xp̄s pro pc̄tis nostris mortuus est semel. i. Pe. 3. Cū ergo peccās baptiʒatus quātū i se est das occasionem vt iteꝝ xp̄s crucifigat̄: ⁊ sit contumelia xp̄o in cuius sanguine te lotū maculas. Apoc. i. Dilexit nos ⁊ lauit nos a pc̄tis nostris i sanguine suo. ¶ Lectio. ii.

Terra. n. sepe venientem sup se bibēs ibrē ⁊ germinās herbaʒ oportunā illis a q̄bus colit̄ accipit benedictionē a deo: p̄ferēs āt spinas ac tribulos reproba ē ⁊ maledicto p̄xima. cuius p̄sūmatio i cōbustionē. (b. 2. q. 70 ar. 3.)

¶ Supra ostendit apls difficultatē ad suū p̄positum exequēdū p̱ueniente ex eoꝝ culpa: hic adducit ad hoc quādā silitudinē. Et p̄mo q̄ātū ad bonā terrā. Scdo quātū ad malā ibi. (Proferēs aūt ⁊c̄.) Sciēdū est aūt q̱ s̄m vnā expositionē supra voluit apls illos q semel baptiʒati sunt nō posse iteꝝ baptiʒari vel renouari ad penitētiā. Alia aūt est expositio que ibi dimissa fuit: q̱ impossibile est eos q i hac vita semel illumiati sunt rursum i alia vita renouari ad penitētiā. Ecc. 9. Quicq̄d pōt manus tua facere istāter operare: q: nec opus: nec rō: nec sapiētia: nec scia est apud iferos ⁊c̄. Jo. 9. Uenit nox q̄n nemo pōt op̱ari. Rursus ḡ exponat̄. i. post hāc vitā. Et huius rō est. Duo. n. causant penitētiā. Unū ē qđ dat efficatiā. s. meritū passionis xp̄i. i. Jo. 2. Ipse est p̱piciatio pro pc̄tis nostris. Aliud aūt est exēplū penitēdi: qđ habemus i xp̄o p̱ cōsiderationē. s. cōsiderādo austeritatē: paupertatē ⁊ tādē passionē. i. Pe. 2. Xp̄s passus ē p̱ nobis vobis relinquēs exēplū ⁊c̄. Sic ergo intelligit̄ qđ dicit. Rursus crucifigētes. i. crucis xp̄i fructū p̱cipiētes ⁊ hoc q̄ātū ad id qđ dat efficatiā p̄nitētie. Et ostētui habētes. quātū ad exēplū penitēdi. Et sic accipit̄ ostētum i bonū. Ista vero similitudo que ponit̄ h̄ de terra pōt referri vel ad id qđ supra dictum est. Feramur ad p̱fectionē. ⁊ tunc erit sensus q̱ si feramur habebimus benedictionē sicut terra bona. Uel pōt cōtinuari ad dictū imediate s̄m expositionē vtrāq̄ʒ siue de baptismo siue de alia vita. Illa tñ de baptismo magis ē litteralis. Et sic est sensus. Sicut terra culta si iterato p̄fert spinas nō colit̄: sed cōburit̄: sic homo peccās post baptismū vlterius nō abluit̄. Et tangit̄ circa bonā terram. P̄mo beneficiū ipēsum. Scdo fructū quē p̄fert ibi. (Et generās herbam ⁊c̄.) Tertio premiū ibi. (Accipit benedictionem ⁊c̄.) Terra ista est cor humanuʒ Luc. 8. Quod aūt ceciderit in terrā bonaʒ: hi sunt q in corde bono ⁊ optimo ⁊c̄. qđ dr̄ terra q: sicut terra indiget pluuia: ita homo idiget grā dei. ps. Uisitasti terraʒ ⁊ inebriasti eā. Esa. 55. Quomodo descēdit imber ⁊ nix de celo ⁊ illuc vltra nō reuertit̄: sed inebriat terraʒ ⁊ ifundit eā ⁊ germinare eā facit ⁊c̄. Sed beneficiū qđ p̱cipit est doctrina fidei quasi ymber supueniēs quā dñs pluit i cordibus auditoꝝ mediātibus predicatoribus ⁊ doctoribus. Esa. 5. Mādabo nubibus ne pluāt sup eam ymbrem. Job. 36. Effundit ymbres ad istar gurgitum q de nubibus fluūt ⁊c̄. Hunc ymbrē bibit q̄n qđ audit intelligit: ⁊ ad illud afficit̄. Esa. 55. Omnes sitiētes venite ad aquas ⁊c̄. Ista doctrina est desup̱ veniens: q: est sup̱ se: ⁊ quātū ad p̄ncipium huius doctrine. Quedam. n. doctrina est de terra: qua. s. homo inheret terrenis. Alia est de celis: que. s. docet celestia. Jaco. 3. Nō ē ista sapiētia desursum descēdēs: sed terrena aialis ⁊ diabolica. Et post seq̄tur ibidē. Que autem desursum est

Doctrina q̄daʒ ē terrena ⁊ q̄dā celestis

e tepleſtis: p[9] qdem pudica eſt ⁊c. Uel ſuper ſe.i.ſuper fa
cultatē humane rōnis. Ecc.3. Plurima ſup ſenſuʒ ho
minū monſtrata tibi ſunt. Dicit aūt non ſemper nec ra
ro: ſed ſepe: q2 vt dicit Aug. ⁊ habetur hic i gloſa. Si
ſuper vileſcit. ſi raro non ſufficit ⁊ negligit. Job.16. Au
diui frequenter talia. ¶ Fructus eſt. q2 generat herbā
optimam cultoribus. Iſta ſunt bona opera que facit
homo per doctrinam ſuſceptam. Gen.1. Germinet ter
ra herbam virentem ⁊c. Iſta terra colitur primo a deo
Joan.15. Pater meus agricola eſt ⁊c. Colitur etiam a
prelato. p[9] Corinthis.3. Ego plantaui appollo rigauit
⁊c. Colitur etiam ab homine ipſo. Prouerb.24. Dili
genter exerce agrum tuum. Eſt ergo oportuna deo ad
gloriam. p[9]me Corinth.10. Omnia in gloriam dei faci
a te. Alſo ad meritum ⁊ ad gloriam. p[9] Theſ.2. Uos
2 eſtis gloria noſtra ⁊ gaudium. Ipſi vero operanti ad
vitam eternam. Rom.6. Habetis fructum veſtrum i ſā
ctificationem: finem vero vitam eternam.
¶ Deinde cum dicit. (Accipit benedictioneʒ a deo.)
oſtendit premium. ſ. benedictionem diuinam. Iſta aūt
benedictio nihil aliud eſt q̄ʒ factio bonitatis in bonis.
Que quidem in preſenti vita fit imperfecta: ſed in fu
turo erit perfecta. i. Petri.3. In hoc vocati eſtis vt bene
dictionem hereditate poſſideatis.
¶ Deinde cum dicit. (Proferens aūt ⁊c.) agit de mala
terra de qua primo ſupponit beneficiū quod dictuʒ ē.
1 Scdo ponit malum fructū dicens. Proferens autem
⁊c. Tertio oſtendit penam ibi. (Reproba eſt ⁊c.) Fru
ctus ergo ſunt ſpine. i. minora peccata. ⁊ tribuli. i. ma
iora que pungunt cōſcientiā proprią. ⁊ q̄nq3 ēt alienam
illa. ſ. que ſunt cōtra proximos. Gen.3. Spinas ⁊ tribu
los germinabit tibi. In penā do pōit tria. ſ. diuinā repro
bationē iudiciariā condēnationē ibi. (Maledicto pro
xima.) Et finalē punitionē ibi. (Cuius ↄſūmatio ⁊c.)
Quantū ad primum dicit. Reproba eſt. Sicut.n.pre
deſtinatio eſt principium remunerationis: ita reproba
tio ſignum eſt condemnationis. Quia ergo aliqs fre
quenter rigatur preceptis ſalutaribus ſignuʒ eſt repro
bationis ſi pſiſtat i pctis. Jere.6. Argentū reprobū vo
cate eos: q2 dn̄s proiecit eos ⁊c. Condēnatio eſt q2 pro
4 xima maledicto. Math.25. Ite maledicti i ignem eter
num ⁊c. Punitio eſt cuius conſummatio i ↄbuſtione
Eſa.9. Ueſtimentum mixtum ſanguine erit i cōbu
ſtionem ⁊ cibus ignis. ¶ Lectio. III.

Confidimus autē de vobis dile
ctiſſimi meliora ⁊ viciniora ſalu
ti etiam ⁊ ſi ita loquimur. Nō.n.
iniuſtus eſt deus: vt obliuiſca
tur operis veſtri ⁊ dilectionis quā oſtēditis
in nomine ipſius q ministratis ſanctis ⁊ mi
3 niſtratis. Cupimus aūt vnumqueq3 veſtrū
eandē oſtētare ſollicitudinē ad expletioneʒ
Gen. ſpei vſq3 in finē vt non ſegnes efficiamini.
6.e. verū imitatores eorum qui fide ⁊ patientia
hereditabunt promiſſiones.
¶ Q2 apoſtolus multa q̄ dura videbāt de ſtatu ipſo
rū dixerat; mō ne ex illis deſperarēt: oſtēdit qua itētio
ne hoc dixerit. ſ. vt ipſos a periculis retraheret. Unū cir
ca hoc duo facit. Pmo.n. oſtendit fiduciā quā de ipſis
habebat. Scdo ſubdit rōnem confidentie ibi. (Nō.n.
iniuſtus deus ⁊c.) Dicit ergo. Ita dixi q terra q̄ pfert
ſpinas ⁊ tribulos ⁊c. Et ne credatis q ego tales vos re
putē cōfidimus de vobis dilectiſſimi ⁊ hoc pp fidem:

⁊ charitatē meliora ⁊ viciniora ſaluti. Ubi commēdat d
ſtatū ipſorum ex duobus. ſ. ex eo qd iam erant: q2 ex quo
dicit meliora ſupponit q erāt i bono ſtatu ⁊ ex eo q ex
pectabāt i futuru. Unū dic̄ viciniora ſaluti. Ro.13. Nūc
aūt ppior eſt noſtra ſalus q̄ cū credidimus. Quan
to.n. qs pficit in bonis tanto magis appropinquat ſa
luti. ¶ Seqt. Tō ⁊ ſi ita loqmur. i. q2 ⁊ ſi ſic loqmur
hoc eſt vt reddamus vos cautos ⁊ hoc pcedit ex chari
tate. ps. Corripiet me iuſtus in mīa ⁊ icrepabit me.
¶ Deīde cū dicit. (Nō eſt.n. iniuſtus deus ⁊c.) oñdit
rōnē cōfidētie que duplex eſt. Una ex bonis ipſorum pte
ritis. Alia ex pmiſſione dei ibi. (Abrahe nāq3 ⁊c.) Q2
vero apoſtolus duo dixerat. Unū. ſ. q de ipſis cōfide
bat. Aliud q aſpere ipſis loquebat. ideo duo facit. Pri
mo.n. aſſignat rōnē pmi. Scdo rōnē ſcdi ibi. (Cupius 2
aūt ⁊c.) Rō aūt q̄re ipſe de his ↄfidat hec eſt. q2 recor
dat multorum bonorum q̄ ipſi fecerūt. Unde dicit. Cōfidi
mus aūt ⁊c. Et quare: q2 nō eſt iniuſtus deus vt obli
uiſcat ⁊c. Cōtra. Eze.18. Si auerterit ſe iuſt[9] a iuſtitia
ſua ⁊c. Et paulo poſt ibidē ſeqt. Oēs iuſtitie eius non
recordabunt. Et ibi ſubdit. Q2 via dn̄i equa ē. Rñdeo
dōm eſt q homo q cadit poſt grām duplr pōt ſe hr̄e.
Uno modo q i malo pſeueret ⁊ tūc deus oēs iuſtitias
eius obliuiſcit. Alio mō q peniteat ⁊ tūc bonorum pce
dētiū recordat: q2 reputat ſibi ad meritū. Unū dic̄ glo.
q mortificata reuiuiſcūt. Sʒ tūc vr̄ dubiū q2 cōſtat q
iuſtitia reſpicit meritū. ſi g̊ iuſtitia dn̄i exigit q deus n̄
obliuiſcat ſi peniteat ſicut dic̄ glo. Ergo cadit ſub me
3 rito q reſurgat a pctō ⁊ ſic merct grām. qd eſt ipoſſibi
le. Rñdeo dōm eſt q duplex eſt meritū. Unū qd innit
iuſtitie ⁊ iſtud ē meritū ↄdigni. Aliō qd ſoli miſericor
die innit qd dr̄ meritū cōgrui. Et de iſto dicit q iuſtū
eſt. i. cōgruū q homo q multa bona fecit mereat. Iſta
.n. miſericordia eſt adiūcta quodāmodo iuſtitie pluſq̄ʒ
in illo q nunq̄ʒ aliqd fecit. Et iſto modo nō obliuiſcit
deus operis noſtri ⁊ dilectiōis. Soli.n. charitati debet
vita eterna. Jo.14. ſi qs diligit me ſmonē meū ſuabit.
Quicqd.n. nō eſt ex charitate nō eſt meritoriū. i. Cor.
13. Charitatē nō habeā nihil mihi pdeſt. Et iō h nō di
cit tm̄ operis vr̄i: ſʒ addit dilectiōis. q2 ēt ſicut dic̄ Gre.
nō eſt amor dei ocioſus. Opat.n. magna ſi ē: ſi opari rē
4 nuit amor nō eſt. i. Jo.3. Nō diligam[9] verbo neq3 ligua
ſed opere ⁊ veritate. Iō ſubdit. Quā oñditis i noie ipſi
us. Col.3. Oē qdcūq3 facitis i verbo aut i opere: oia in
noie dn̄i nr̄i ieſu xpi ⁊c. ¶ Quid aūt oñderint ⁊ in q̄
oñdit q2 miniſtratio ſanctis. ſ. ſubueniēdo neccītatibus
ſanctorum. Mat.20. Quicūq3 voluerit iter vos fieri ma
ior ſit veſter miniſter. Ro.12. Neccītatibus ſcōrum cōicā
tes. Et q2 i oīb[9] ē neccīa cōtinuatio. iō ſubdit. Et miſtra
tis ⁊ iō ſi peccaſtis ex diua mīa adiuncta iuſtitie dabit
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Cupim[9] aūt ⁊c.) Aſſi (venio.
gnat rōnē q̄re ita dure locutus fuerat. ſ. ex deſiderio ſa
5 lutis ipſorum. vnū circa hoc tria facit. Q2 p oñdit ſuū deſi
deriū. Scdo ſubdit iminēs piculū ibi. (Ut nō ſegnes
efficiamini ⁊c.) Tertio declarat p exēplū ibi. (Uerum
imitatores ⁊c.) Dic̄ g̊. nō diximus iſta quaſi deſperan
tes de vobis: ſed magis q2 cupim[9] vnūqueq3. i. de vno
quoq3 veſtrū. Phil.1. Teſtis eſt mihi de[9] quō cupiaʒ
vos oēs i viſcerib[9] ieſu xpi. Sed qd cupimus: Oñdere
eandē ſollicitudinē. i. vt ſitis ſolliciti oñdere p exhibi
tionē operis hāc ſollicitudinē ad bona: quaʒ ſemp ha
buiſtis. Unū patet q ad opera pietatis reqrit ſollicitu
do. Luc.10. Martha martha ſollicita es ⁊c. Itē ad pro
pria ſalutē. 2. Thym.2. Sollicite cura teipm probabi
lē exhibere deo. Et quare ad expletionem ſpei. ſ. vt im
plendo quod cepiſtis conſequamini quod ſperatis.

Ro.

Ro.5. Spes nō confundit. Et hoc totū vſq; in finem. Qui.n. perſeuerauerit vſq; in finē hic ſaluus erit.
¶ Deīde cū dicit. (Ut nō ſegnes efficiamini ꝛc̄.) oſtē dit periculū ꝙ eſt pigricia: ꝛ eſt ſegnities timor future bone opationis ꝓꝑ timorē. ſ. vel ne deficiat vel ne peni teat. puer. 22. Piger dicit. leo eſt in via. Unde pigri ſē per allegant impedimenta.
¶ Deīde cū dicit. (Uerū imitatores ꝛc̄.) ponit exēplū. Quaſi. d. Nō ſitis pigri ſed magis imitamini accipiē do exēplū in ꝓphetis. Jac. 5. Accipite exēplū patiētie ꝛc̄. Et ſeqͥ. Prophetas. Et in alijs ſcīs. Caplīs. pᵒ Cor. 11ᵒ. Imitatores mei eſtote ſicͭ ꝛ ego xp̄i. Sitis ḡ imita tores eoꝝ q fide ſine q̄ ipoſſibile ē placere deo. Infra. 11. Et patiētia cōtra aduerſa: hereditabūt ꝓmiſſiōes. Per fidē.n. formatā ꝛ patiētiā acqrit hereditas ꝓmiſ ſa. Infra. 11. Scī ꝑ fidē vicerūt regna ꝛc̄. Lec. IIII.

Exo. 32. Abrahe nāq; promittēs deus: qm̄ neminē habuit per quē iu raret maiorē: iurauit ꝑ ſemetip ſum dicēs: niſi benedicēs bene dicā te: multiplicās multiplicabo te: ꝛ ſic lō ganimiter ferens adeptus eſt repromiſſio nē. Homines.n. per maiorē ſui iurāt: ꝛ oīs
Exo. 32. controuerſie eorū finis ad cōfirmationem eſt iuramentū. † In quo abūdantius volēs deus oſtendere pollicitationes heredibus immobilitatē cōſilij ſui interpoſuit iuſiuran dū: vt ꝑ duas res imobiles qb' ipoſſibile ē mētiri deū fortiſſimū ſolatiū habeamus qui confugimus ad tenendā propoſitā ſpem: quā ſicut anchorā habemus anime tutā ac firmā ꝛ icedentē vſq; ad iteriora velamīs vbi pcurſor pro nobis itroiuit ieſus ſm or dinē melchiſedech pōtifex factus i eternū.

4 ¶ Supra aplūs oſdit cām quare de iſtis confidebat: ꝛ hoc ꝓꝑ bona que fecerūt: hic oſdit idē ex ꝓmiſſiōe facta patribus. Un̄ circa hoc facit duo. Primo.n. pre mittit ꝓmiſſionem. Scd̄o aſſignat rōnem dictoꝝ ibi. (Hoies.n. ꝑ maiores ſui ꝛc̄.) Circa pᵐ tria facit. Prio .n. oſtendit cui facta ſit promiſſio. Scd̄o oſtēdit ꝓmiſ ſionis modū eſſe cōuenientē ibi. (Qm̄ neminē habuit ꝛc̄.) Tertio ꝓmiſſionis effectū ibi. (Et ſic lōganimi ter ꝛc̄.) Promiſſio facta ē abrahe. Gal. 3. Abrahe di cte ſūt ꝓmiſſiones ꝛc̄. Et huius eſt rō: qꝛ per fidē ſhere mus deo: ꝛ ideo ꝑ fidem cōſeqmur promiſſiones. Pri mū.n. exēplum fidei fuit in abrahā: ꝛ hoc qꝛ pͥmus re ceſſit a cōſortio īfideliū. Gen̄. 12. Egredere de terra tua ꝛc̄. Scd̄o qꝛ pͥmus aliqd credidit qd̄ erat ſupra nām̄.
5 Ro. 4. Qui cōtra ſpem in ſpe credidit ꝛc̄. Unde Gen̄. 15. Credidit abrahā deo ꝛ reputatū eſt ei ad iuſticiam. Primus.n. accepit ſignaculū fidei. ſ. circūciſionē. Ro. 4. ¶ Modus promiſſionis eſt q̄tū ad duo. Prio quā tū ad iuramētum iterpoſitū. Scd̄o q̄tum ad verba ꝓ miſſionis ibi. (Niſi benedicēs benedicā tibi.) Dicit ḡ. deus volēs oſdere ꝓmiſſionē ſuā firmā ꝛ ſtabilē: qꝛ nō habuit maiorē ſe ꝑ quē iuraret. Ps. Excelſus ſuꝑ oēs gētes dn̄s ꝛc̄. Jurauit ꝑ ſemetipſum. Gen̄. 22. Per me metipſum iuraui dicit dn̄s ꝛc̄. In quo habes exēplū ꝙ iuramētū de ſe nō eſt illicitū: qꝛ ſcriptura nihil deo at tribuit qd̄ de ſe ſit pctm̄. Intēdit.n. ſcriptura nos ad de um ordinare ꝛ ducere. Eph. 5. Eſtote imitatores dei ſi cut filij chariſſimi ꝛc̄. Tn̄ iterdicit frequētia iuramētī

Ecc. 23. Jurationi nō aſſueſcat os tuū ꝛc̄. Itē iuramen tū i vanū. Exo. 20. Nō ſumes nomē dei tui ivanū ꝛc̄. b
¶ Cōſequēter cū dicit. (Niſi benedicēs ꝛc̄.) oſtendit modū ꝓmiſſionis. Quaſi. d. Nō credat mihi niſi bene dicā tibi: vt ſit modus iurādi quaſi ꝑ execrationē. Di cit aūt benedicēs qd̄ ptinet ad bonoꝝ collationē. Bn̄ dictio.n. dn̄i diuites facit: ſicut dr̄ puer. 10. Et multipli cabo te: qd̄ ēt ptinet ad ꝓlis numeroſitatē. Et vtrūq; fuit abrahe ꝓmiſſum ſicut pꝫ Gen̄. 14. ꝛ. 15. Ingemiat aūt benedicēs vt deſignet bona tpalia ꝛ ſpūalia ꝛ cōti nuitatē bn̄dictiōis. Uel bn̄dicēs bn̄dicā i multitudine ꝓlis ſancte: q̄ Gen̄. 22. Deſignat ꝑ ſtellas celi. vbi dr̄. Suſpice celū ꝛ numera ſtellas ſi potes ꝛc̄. Et mltipli cās multiplicabo i nūeroſitate ꝓlis male ꝛ ꝑuerſe que ibidē. ſ. 22. cap. deſignat ꝑ arenā maris. Ingeminat ēt multitudo qd̄ eſt vel ꝓꝑ numeroſitatē ꝓlis bone vl̄ ma le. Uel ꝓꝑ cōtinuitatē multitudis. Uel bn̄dicā i bonis grē ꝛ multiplicabo i bonis glorie. Ps. Quā magna mlͭ titudo dulcedīs tue dn̄e ꝛc̄. ¶ Effectus ꝓmiſſiōis ſu it qꝛ lōganimiter ferēs ꝛc̄. Lōganimitas eſt nō ſolū i fa ciēdo magnū aliqd̄: ſed ēt i expectādo i lōgū. Abrahā aūt ꝓmiſſionē habuit nec vnq̄ paſſuꝫ pedis terre poſ ſedit: vt dr̄ Act. 7. Et vſq; i ſenectutē ꝓlē nō ſuſcepit: ꝛ tn̄ a ſpe nō ɔcidit. Jac. 5. Accipite exēplū fratres mei mali exitus ꝛ lōganimitatis ꝛ laboris ꝛ patiētie ꝓphe tas ꝛc̄. Eſa. 51. Attēdite ad abrahā patrem veſtrū ꝛc̄.
¶ Deīde cū dicit. (Hoies.n. ꝑ maiores ꝛc̄.) ponit rō nē ꝑdictoꝝ: ꝛ circa hoc facit tria. Prio.n. ponit huma nā cōſuetudinē. Scd̄o aſſignat rōnem cōſuetudis ibi. (In quo abūdantius ꝛc̄.) Tertio ſubdit fructū rōnis ibi. Ut ꝑ duas res imobiles ꝛc̄. Cōſuetudo.n. huma na duplex ponit. Una q̄tū ad id ꝑ qd̄ iurat. Alia q̄tū ad effectū iuramētī ibi. (Et oīs cōtrouerſie ꝛc̄.) Illud aūt ꝑ qd̄ iurat eſt maius: ꝛ hoc rōnabilr̄. Nihil.n. aliud eſt iurare niſi dubiū cōfirmare. Sicut ḡ i ſciētijs nihil cōfirmat niſi ꝑ id qd̄ eſt magis notū. Ita qꝛ nihil certi' eſt apud hoies q̄ deus ideo ꝑ ipꝫ tanq̄ ꝑ maius ꝛ cer tius iurat. Sꝫ cōtra. Qn̄q;.n. iurat ꝑ illud q minor eſt vt cū dr̄ per xp̄m. Aliqn̄ vero ꝑ creaturaꝫ ſicut ioſeph iurauit ꝑ ſalutē Pharaonis. Gen̄. 42. Rn̄deo. Dīm eſt ꝙ duplex eſt modus iurādi ꝑ deuꝫ. Uno modo ꝑ ſim plicē atteſtationē: vt cū abſolute dr̄ ꝑ deū ita eſt. Qua ſi. d. Teſtis eſt mihi deus ꝙ ita eſt ſicut dico. Rom. pᵒ. Teſtis eſt mihi deus cui ſeruio i ſpū meo ꝛc̄. Aliqn̄ ve ro per execrationē qd̄ ſit qn̄ aliqd obligat ad vindictā deo ſi nō ſit ita. puta caput vel aīa vel aliqd hmōi ſicut iurauit aplſ. 2. Cor. pᵒ. Teſtē deū iuoco in aīam meaꝫ. Quaſi. d. Obligo aīam meā. ꝑ teſtimonio ꝑ quo ipm̄ nomē dei aſſumo. Et iſtud eſt grauiſſimū. Per creatu rā aūt iurat nō iquātū eſt talis: ſed inq̄tū i ipſa relucet aliqd̄ indiciū dine poteſtatis. Qꝛ.n. oīs poteſtas a deo eſt. Ro. 13. inq̄tum aliqs exercet ptātē ſuꝑ aliq̄ multi tudinē ſi iurat ꝑ ipm iurat ꝑ deū cuius ptās i ipſo relu cet. Et ſic iurauit ioſeph per ſalutē pharaonis. Hoc eſt ergo qd̄ dicit hoies per maiores ſui iurant.
¶ Deīde cū dicit. (Et oīs controuerſie ꝛc̄.) ponit effe ctū iuramenti q i hoc conſiſtit ꝙ per iuramētum finit oīs controuerſia. ſicut.n. in ſciētijs qn̄ reſoluit vſq; ad pͥma pͥcipia demonſtrabilia qeſcit ita diuinā lege introductū eſt ꝙ cū ꝑuenit ad pͥmā veritatē eſt ſtatus qd̄ ſit qn̄ ipſa i teſtimoniū iuocat. Exo. 22. Applicabit ad deos ꝛ iurabit. ꝛ ſic ſopit oīs qd̄ ꝛ controuerſia.
¶ Deīde cū dic̄. (In quo abūdātius ꝛc̄.) pōit rōnē q̄ re deus voluit iurare. ſ. ad oſdēdā firmitatē ꝓmiſſiōis ſue. Un̄ dic̄. In quo. i. eo ipſo deus iterpoſuit iuramētū volēs abūdātius ꝛc̄. Abūdās.n. fuit qd̄ ꝓmiſit: ſꝫ abūn

a dãtiuꝰ fuit qḋ iurauit. Uolẽs inq̃ oñdere heredibꝰ
pollicitationẽ.i.rei pollicite. Ro.9. Qui filij ſunt ꝓmiſ
ſiõis eſtimãt i ſemie. Oñdere inq̃ imobilitatẽ. ¶ Sci
endũ eſt ꝙ i his q̃ a deo ꝓcedũt duo ſunt cõſiderãda:
.ſ. ipſe ꝓceſſus rez ⁊ ꝯſiliũ dei a quo talis proceſſus cõ
tur. Cõſiliũ dei eſt oĩno imobile. Eſa.46. Cõſiliũ meũ
ſtabit ⁊ oĩs volũtas mea fiet. Sed diſpoſitio eſt bñ mu
tabilis. Nã dñs aliqñ ꝓnũciat aliqd ſꝫ ꝙ exigit ordo
⁊ ꝓceſſus rez: ſicut patet. Eſa.38. Diſpone domui tue
q: morieris tu ⁊ nõ viues. Habebat.n.cã ſue infirmi
tatis ꝙ ex illa moreref. Et ſimiliter Jone.3. Adhuc q̃
draginta dies ⁊ niniue ſubuertef: q: ipſa meruerat ſub
merſionẽ ſuꝑbiꝰ. Jere.18. Repẽte loquar aduerſus
gẽtẽ ⁊ aduerſus regnũ vt eradicẽ: ⁊ deſtruã: ⁊ diſꝑdaꝫ
illud. Si pñiaꝫ egerit gẽs illa a malo ſuo qḋ locutꝰ ſuꝫ
aduerſus eã: agã ⁊ ego pñiaꝫ ſuꝑ malo qḋ cogitaui: vt
facerẽ ei ⁊c. Et tũc ꝓphetia eſt cõminatiõis. Qñq̃ ve
ro ꝓnũciaf aliqd ſm ꝙ reſpicit cõſiliũ dei eternũ: ⁊ ſu
ꝑ hoc deus nũq̃ penitet nec illud retrahit. p̊. Reg.15.
Triũphator i iſrael nõ parcet ⁊ penitudie nõ flecteſ.
Tñ ſciẽdũ eſt ꝙ qñcunq̃ dñs ꝓmittit aliqd ſub iura
mẽto eſt ꝓphetia predeſtinationis que eſt oñſiua diui
ni cõſilij. Et iſta ꝓmiſſio penitus imutabilis eſt.

b ¶ Deide cũ dicẽ. (Ut ꝑ duas res ⁊c.) Oñdit fructũ ꝓ
miſſionis: ⁊ p̊ oñdit qs ſit ille fructus. 2° qs cõſequaſ
hũc fructũ ibi. (Quã ſicut anchorã ⁊c̃.) Fructus autẽ
eſt vt ſpes noſtra ſit certa. Uñ dicit. Ut habeamus for
tiſſimũ.i. firmiſſimũ ſolatiũ ſpei ꝑ duas res imobiles q
bus ipoſſibile eſt mẽtiri.i.ꝑ deũ q ꝓmittit q nõ mẽtif.
Num.23. Nõ eſt deus vt filius hoĩs vt mẽtiaf ⁊c̃. Et
ꝑ iuramẽtũ in quo eſt maior cõfirmatio ṽitatis. Scien
dũ ẽ ãt ꝙ ſicut delectatio ſenſibilis eſt experiẽtia ſenſi
bilis ⁊ memoria de p̃terito. ita ſpes de futuro. p̊. Mac.
2. Oẽs q ſperãt in ipſo nõ īfirmanf. Eſa.40. Qui ſpe
rãt i dñõ mutabũt fortitudinẽ: aſſumẽt pẽnas vt aqle
currẽt ⁊ non laborabunt ⁊c. Habeamus inquam nos
qui cõfugimus a malis.ſ.mũdi ab ipugnatiõe hoſtis
ad tenẽdã ꝓpoſitã nobis ſpeꝫ. p̊s. Dñe refugiũ es nob
Prouer.18. Turris fortiſſima nomen domini. Ad ipſã
currit iuſtus ⁊ exaltabitur.

¶ Deinde cũ dicit. (Quã ſicut anchorã ⁊c.) Oñdit ꝙ
fideles ꝓmiſſionẽ iſtã ꝯſequanf: ⁊ vtif quadã ſimilitu
dine. Cõparat.n. ſpem ipſi anchore q̃ ſicut in marina
uẽ imobilitat: ita ſpes aĩam firmat i deo in hoc mundo
q eſt quaſi q̃dã mare. p̊s. Hoc mare magnũ ⁊ ſpacio
ſum manibus. Jſta tñ anchora dꝫ eſſe ſecura: vt.ſ. nõ d
ficiat. Uñ ſit de ferro. 2. Thi. p̊. Scio cui credidi ⁊ cer
tus ſum ⁊c̃. Jtẽ dꝫ eſſe firma: vt.ſ. nõ cito a naui remo
ueaf. ita hõ dꝫ alligari iſti ſpei ſicͣ ãchora naui alligaf.
Eſt aũt dr̃ia iter anchorã ⁊ ſpem: q: anchora i imo fi
gif. ſꝫ ſpes i ſummo.ſ. i deo. Nihil.n. i p̃nti vita ẽ firmũ
vbi aĩa poſſet firmari ⁊ q̃ſcere. Uñ Geñ.8. Dicif ꝙ co
lũba nõ inuenit vbi requieſceret pes eius. Et iõ dicit ꝙ dꝫ
incedere vſq̃ ad interiora velaminis. Apls.n.ꝑ ſancta:
que erãt i tabernaculo itelligit ſtatũ p̃ntem eccl̃ie. ſꝫ ꝑ
ſancta ſanctoꝝ q̃ per velum diſtinguebanf a ſanctis in
telligit ſtatũ futur̃ glorie. Jn illo ḡ vult ꝙ figaf ancho
ra ſpei noſtre q ẽ modo velatus ab oculis noſtris. Eſa.
64. Oculus non vidit deus abſq̃ te que preparaſti ex
pectantibus te. p̊s. Quam magna multitudo dulce
dinis tue dñe quã abſcõdiſti timẽtibus te. Hãc ibi fixit
p̃curſor noſter q ibi igreſſus ẽ. Uñ Jo.14. Uado para
re vobis locũ. Mich.2. Aſcẽdit pãdẽs iter añ eos. Et
iõ dicẽ ꝙ ipſe tanq̃ p̃curſor ꝓ nobis igreſſus ẽ i iterio
ra velaminis. ⁊ ibi fixit ſpem nr̃am ſic dr̃ i collecta i vi
gilia ⁊ i die aſcẽſionis. Tñ q: itra velũ nõ licebat itrarẽ

Anchora ſic ſ ma rina nuẽ i mobiliter: ſic ſpes aiam fir mat

niſi ſũmo ſacerdoti. Leui.16. Jõ dicit ꝙ ieſus q ꝓ nobis
ingreſſus ẽ: factus ẽ põtifex i eternũ ſꝫ ordinẽ melchi
ſedech. Ecce q̃ elegãter redit apls ad ꝓpoſitũ ſuũ. Jp
ſe.n. cepat loq ḋ ſacerdotio: ⁊ tñ fuerat multũ digreſſus
ſꝫ nũc ad iſtud redit ſicͣ pꝫ. CAP. VII.

Jc.n. Melchiſedech rex ſaleꝫ
ſacerdos dei ſummi q obuiauit
abrahe regreſſo a cede regum:
⁊ bñdixit ei: tcui ⁊ decimas om
niũ diuiſit abraham: primũ quidem qui iter
pretaf rex iuſtitie. deinde autem ⁊ rex ſaleꝫ
quod eſt rex pacis: ſine patre: ſine matre: ſi
ne genealogia: neq̃ initiũ dierũ: neq̃ fineꝫ
vite habens: aſſimilatus autem filio dei ma
net ſacerdos in perpetuum.

Marginal references: 2ᵃ2ᵉ. q.87 ar.p.

¶ Supra apls. 5. cap. ꝓbauit xp̃m eẽ ſacerdotẽ. Jn. 6.
aũt cap. iterpoſuit q̃dã ad p̃parãdos aĩos auditoꝝ: hic
redit ad ſuũ ꝓpoſitũ. Jntẽdit.n. ꝓbare excellẽtiã ſacer
dotij xp̃i ad ſacerdotiũ leuiticũ. Et circa h̃ facit duo. p̊
.n. oñdit excellẽtiã ſacerdotij xp̃i ad ſacerdotiũ veteris
teſtañti. Scḋo oñdit ꝙ fideles debẽt ſacerdoti xp̃o re
uerẽter ſubdi. Et h̃ i medio decimi cap. ibi. (Habentes
itaq̃ frẽs fiduciã ⁊c̃.) Circa p̊ᵐ duo facit. Prĭo.n. oñdit
p̃rogatiuã ſacerdotij xp̃i ſuꝑ leuiticos ex pte pſone ip
ſius ſacerdotis. Scḋo ex pte miſterij. 8. cap. ibi. (Capl̃z
aũt ſuꝑ ea ⁊c̃.) Circa p̊ᵐ duo facit. Q: p̊° oñdit exñtiaꝫ
ſacerdotij xp̃i ex ꝓmiſſione diuĩa. Scḋo oſtẽdit neceſſi
tatẽ ſacerdotij eius ibi. (Talis.n. decebat ⁊c.) Promiſ
ſionẽ vero oñdit ꝑ illud p̊s. Jurauit dñs ⁊ nõ penitebit
eũ ⁊c̃. Uñ tria oñdit ad ꝓpoſitũ ſuũ ꝓbãdũ. Prĭo illḋ
qḋ dr̃ ſm ordinẽ melchiſedech. Scḋo illud qḋ dr̃. iura
uit ſibi. (Et q̃tũ eſt nõ ſine iureiurãdo ⁊c̃.) Tertio illḋ
qḋ dr̃. Tu es ſacerdos ibi. (Et alij qdem plures ⁊c̃.)
Circa p̊ᵐ duo facit. Q: p̊mo oſtẽdit ſimilitudinem ad
melchiſedech. Scḋo ex hac ſimilitudine p̃fert ſacerdo
tiũ xp̃i leuitico ibi. (Jntuemini aũt ⁊c̃.) Circa p̊ᵐ duo
facit. q: p̊mo deſcribit cõditiões melchiſedech. Scḋo
oñdit quõ cõueniũt xp̃o ibi. (Primũ qdẽ ⁊c̃.) Deſcri
bit ãt melchiſedech. p̊mo ex noĩe cũ dicit. Hic aũt mel
chiſedech. Sic.n. noiat euꝫ ſcriptura. Geñ.14. Ubi ha
bef hiſtoria quã apls h̃ ſuppõit. Et ſm Glo. hebrei dñt
ipſꝫ fuiſſe. Sem p̊mogenitũ Noe: ⁊ tũc qñ Abrahã ha
buit victoriã erat annoꝝ. 390. aſa. 309. ⁊ occurrit abra
he nepoti ſuo. ſcḋo deſcribit eũ a dignitate. Erat.n. rex
⁊ ſacerdos. Quãtũ ad p̊ᵐ dicẽ. Rex ſalẽ ⁊c. Et ſm aliq̃s
ſalẽ dr̃ hierlm. Sꝫ ꝯ eſt Hiero.i q̃dã epla: q: vt ipſe dicẽ
nõ poterat eẽ ꝙ ei occurreret a hierlm qḋ ꝓbat ex ſitu.
Alij ãt dñt ꝙ ſalẽ dr̃ ille locus: de quo dr̃ Jo.3. ꝙ iuxta
illũ ioãnes baptiȥabat ⁊ menia illiꝰ loci erãt adhuc tpe
hieronymi. Quãtũ ad 2ᵐ dicẽ. Sacerdos dei ſũmi. An
tiquus.n. ille q iter filios erat antiquior erat ſacerdos. ſꝫ
veꝝ ẽ ꝙ tpe abrahe mltũ inualuerat cultus ydoloꝝ. Et
iõ ne credaf ꝙ eẽt ſacerdos ydoloꝝ addif dei ſũmi. ſ. ꝑ
eẽntiã nõ ꝑ pticipationẽ vel nũcupationẽ. Deus.n. eſt
creator oĩum eoꝝ q dñr dij: ſiue ꝑ pticipationẽ: ſiue ꝑ
errorẽ. p̊s. Rex magnus ſuꝑ oẽs deos. Eſa.61. Uos ſa
cerdotes dñi vocabimini ⁊c. Tertio deſcribit eũ ab of
ficio. ſacerdos.n. medius ẽ iter deũ ⁊ ppl̃ꝫ. Dꝫ ḡ aliqd
ppl̃o cõferre.i. ſpũalia ⁊ aliqd ab ipſo accipere.i. tpalia
p̊ Cor.9. Si nos vobis ſpũalia ſeminauimus non ma
gnũ eſt ſi carnalia vr̃a metamus. Prĭo ḡ dꝫ exhibere
cõfortationẽ ꝑ bona monita. Uñ dr̃ Geñ.14. ꝙ quãtu
or reges vicerũt quinq̃ reges ⁊ captiuũ duxerũt loth

a nepotē abrahe. Iſti quatuoꝛ reges ſūt q̄ttuoꝛ vitia ꝑn
cipalia oppoſita q̄ttuoꝛ cardinalib⁹ ꝟtutibus q̄ capti
uū detinēt affectū nepotē rōnis victis q̄nq̄ ſenſibus
coꝛpis. Qui.n. ſuperat ⁊ liberat affectuꝫ dꝫ cōfoꝛtari a
ſacerdote. Eſa.21. Occurrentes ſitienti ferte aquaꝫ. Et
Eſa.35. Cōfoꝛtate manus diſſolutas ⁊c. Scđo ꝑ ſacra
mētoꝝ adminiſtratiōeꝫ bn̄dicēdo. Vn̄ bn̄dixit ei.ps.
Bn̄diximus vobis in nōie dn̄i. Hoc aūt fit impendēdo
ſacramēta ꝑ que cōfoꝛtaꝛ hō in grā. Num.6. Inuoca
bit nomē meū ſuꝑ filios iſrael: ⁊ ego bn̄dicam eis. Nā
de⁹ bn̄dicit auctoꝛitate: ſꝫ ſacerdos miniſterio. Et deci
mas. ſ. ad ſubſtētationē diuiſit. ſ. abrahaꝫ. i. recte diſtri
buit. Sꝫ ꝯ.q2 vt pꝫ. Num.18. Ex lege ē datio dcimaꝝ.
2 Nō g̃ fūt ante legē. Rn̄deo. Dōm ē ꝙ cerimonialia ve
teris teſtamēti ſūt q̄dā dterminatiōes ꝑceptoꝝ iuris nā
lis ⁊ ꝑceptoꝛū moꝛaliū. Et id̄ q̄ꝫtū ad h̄ ꝙ habebant d
iure nāli ſeruabāꝛ ante legē tm̄ ꝓ voto obſeruātiū ⁊ ſi
ne aliq̄ ꝑcepto. Q2.n. aliqd offeraꝛ deo in recognitio
nē creationis ⁊ dn̄ij h̄ eſt nāle: ſed ꝙ offeraꝛ vitulus vł
edus h̄ ē cerimoniale. Similr de iure nāli eſt ꝙ mini
ſtri ſeruiētes deo ſuſtentenꝛ a pplo: ſic pꝫ Gen.47. ꝙ
h̄ ſeruabaꝛ etiā apud gentiles. Vn̄ ſacerdotes: q2 paſce
banꝛ de hoꝛreis publicis nō ſūt cōpulſi vēdere poſſe
ſſiōes ſuas ⁊ id̄ fuerūt ante legē. Sꝫ determiatio hui⁹
partis ē ꝑ legē. Leui.27. Oēs decime dn̄i ſūt: ⁊ in hui⁹
ſignū iacob ante legē in loco in q̄ poſtea fuit edificatū
3 tēplū vouit ſe daturū decimas. ⁊ hoc ſpālıter: q2 ad h̄
dei cult⁹ ꝓꝑe exhibeꝛ vt ſignificeꝛ ꝙ hō qcqd hꝫ a do
accepit ⁊ totā ꝑfectiōeꝫ ſuā ab ipſo expectat. Numerus
Decime ſacerdotibus debēt ꝓprie
eniꝫ denarius eſt ꝑfectus: q2 cōſurgit ex partibus ſuis
aliquotis: q2 vnū duo tria quattuoꝛ faciūt deceꝫ. Vſq̄
etiā ad ipꝫ aſcēdit numerus ⁊ omnes alij nō ſūt niſi q̄
dā repetitio ⁊ additio ſuꝑ denariū. Omnes g̃ ſūt impꝑfe
cti vſq̄ dum perueniꝛ ad ipm̄. Et ſimilr a deo eſt om
nis perfectio. Vt g̃ ſignificaret ꝙ a deo eſt complemē
tum omnis perfectionis. ideo dedit decimas.
¶ Deide cū dicit. (Primū qdē ⁊c.) oñdit ſilitudinem
xpi ⁊ melchiſedech. ⁊ circa hoc facit duo. Pꝛio.n. indu
cit ſilitudinē q̄ꝫtū ad cōditionē ꝑſone. Scđo q̄ꝫtuꝫ ad
ſacerdotiū ibi. (Aſſimilat⁹ aūt filio dei ⁊c.) Pꝛima i du
as: q2 ꝑmo ponit ſilitudinē q̄ꝫtum ad ea q̄ in ſcriptura
4 cōmemoꝛanꝛ. Scđo q̄ꝫtuꝫ ad ea q̄ in ipſa tacentur ibi.
(Sine pr̄e ⁊c.) In ſcriptura aūt duo dicuꝛ de ipo. Pꝛi
mū qdē nom̄. ſ. melchiſedech qd̄ īterpꝛetaꝛ rex iuſtitie
⁊ ſignificat xp̄ꝫ q fuit rex. Iere.23. Et regnabit rex ⁊ ſa
piēs erit ⁊ faciet iudiciū ⁊ iuſtitiā in terra. Nec ſolū di
ciꝛ iuſtus ſꝫ etiā rex iuſtitie: q2 factus ē nobis ſapiā ⁊ iu
ſtitia. p⁹ Coꝛ.p. Aliud qd̄ diciꝛ de ipſo eſt conditio. Vn̄
dr̄ ex ſalē. i. pacis: h̄ aūt ꝯuenit xp̄o. Ipſe.n. ē pax nr̄a:
Ephe.2. Et in hoc docet apl's vti interꝑtatione noīuꝫ
in ꝑdicatiōibus. ps. Oꝛieꝛ in diebus eius iuſtitia abun
dātia pacis. Et bn̄ cōiūgit iuſtitiā ⁊ pacē: q2 null⁹ facit
pacē q nō ſeruat iuſtitiaꝫ. Eſa.32. Erit op⁹ iuſtitie pax.
In mūdo iſto gubernamur ī iuſtitia: ſꝫ ī futuro ī pace.
5 Eſa.32. Sedebit ppl's meus in pulchꝛitudine pacis.
¶ Deinde cū dic̄. (Sine patre ⁊c.) ponit ſilitudinem
q̄ꝫtū ad ea que taceꝛ de ipſo: q2 in ſcriptura nō fit mē
tio de patre vel matre ei⁹ nec de genealogia ipſi⁹. Vn̄
ex h̄ aliqui antiqui aſſumpſerūt mām erroꝛis: vt q2 ſo
lus deus ē ſine ꝑncipio ⁊ ſine fine dicerēt iſtū melchiſe
dech fuiſſe filiū dei. Iſtud aūt damnatū eſt ſicꝛ hereticū.
¶ Vn̄ ſciēdū ē ꝙ in veteri teſtamēto q̄ñcūq̄ fit mētio
de aliq̄ ſolēni ꝑſona narranꝛ pr̄ ⁊ mater ⁊ tēpus natiui
tatis ⁊ moꝛtis: ſic̄ de yſaac ⁊ multis alijs: hic aūt ſubi
to īttroduciꝛ melchiſedech, nulla penitus facta mēnōe
de generatiōe ſua ⁊ ꝑtinētibus ad ipſam. Et hoc vt: q2

rōnabiliter. In q̄ꝫtum.n. dr̄ ſine patre ſignificaꝛ natiui b
tas xp̄i de virgine q̄ fuit ſine patre. Mat.p. Qd̄ eniꝫ ī
ea natū eſt d ſpūſcō eſt. Illud aūt qd̄ eſt ꝓpꝛiuꝫ dei nō
dꝫ attribui creature. Solius ꝟo dei patris eſt eē patrē
xp̄i. Ergo ī natiuitate illi⁹ q ipm̄ ꝑfigurabat nō debuit
fieri mētio de patre carnali. Itē q̄ꝫtū ad nām eternā di
cit. Sine matre. ⁊ hoc ne itelligas iſtā gn̄ōnē eē nālēꝫ
ſic̄ mater dat māꝫ genito: ſꝫ eſt ſpūalis ſicut ſplendoꝛ a
ſole. ſupꝛa p. Qui cū ſit ſplēdoꝛ glīe ⁊c. Itē q̄ñ fit gn̄ā
tio a patre ⁊ matre nō totū eſt a pr̄e: ſꝫ mā adminiſtraꝛ
a matre. Ad excludēdū g̃ imperfectionē a xp̄o: ⁊ ad d
2 ſignādū ꝙ totū qd̄ hꝫ eſt a pr̄e: nō fit aliqua mētio de
mr̄e. Vn̄ verſus. Eſt ſine mr̄e de⁹. eſt ſine patre caro.
ps. Ex vtero ante luciferum genui te. ſcꝫ Ego ſolus.
¶ Sine genealogia. Ex duplici rōne nō poniꝛ genea
logia ei⁹ ī ſcriptura. Vna ad deſignādum ꝙ generatio
xp̄i ē ieffabilis. Eſa.53. Gn̄ātionem ei⁹ qs enarrabit:
Alia ad deſignādū ꝙ xp̄s q itroduciꝛ vt ſacerdos nō
ꝑtinet ad genus leuiticū nec ad genealogiā veteris le
gis. Et hec ē itentio apl'i. Vn̄ ſubdit. Neq̄ initiū dierū
habēs neq̄ finē vite. Hoc aūt dic̄ nō q2 xp̄s nō ſit nat⁹
in tp̄e neq̄ moꝛtu⁹: ſꝫ ꝓꝑ eternā ei⁹ gn̄ātionē: in qua na
t⁹ ē ſine initio cuiuſcūq̄ tp̄is. Vn̄ Io.p. In ꝑnci° erat
ꝟbū. i. tp̄e q̄cūq̄ dato ante erat ꝟbū: vt exponit baſili⁹.
Genealogia xp̄i dupliciter nō ponitur in ſcriptura.
Eſt.n. ante oēs dies: q2 ꝑ ipm̄ factus eſt mūdus cuꝫ q̄ 3
inceperunt dies. Itē nec finē vite: verū ē q̄ꝫtum ad eter
nitatē. Quātum etiam ad bonitatē nō habet finē vite:
q2 xp̄s reſurgēs ex moꝛtuis iā nō moꝛitur. Rom.6. ⁊ ī
fra.13. Xp̄s ieſus heri ⁊ hodie ipſe ⁊ in ſecula.
Deide cū dicit. (Aſſimilat⁹ aūt filio dei ⁊c.) oñdit ſili
tudinē q̄ꝫtū ad ſacerdotiū. ¶ Sciēdū ē tn̄ ꝙ ſolet dici
ꝙ poſterioꝛa ſimilanꝛ pꝛioꝛibus ⁊ non ecōuerſo. Et id̄
ne credatur ꝙ ſacerdotiuꝫ xp̄i ſit poſterius ſacerdotio
melchiſedech. h̄ remouet apl's: q2 ⁊ ſi xp̄s ī q̄ꝫtū hō na
t⁹ ſit poſt eū ⁊ ex tp̄e. tn̄ ī q̄ꝫtū d̄s ⁊ fili⁹ dei: ē ab eterno:
Et id̄ melchiſedech ſm̄ oīa iſta aſſimilat⁹ ē illi q ē fili⁹
dei: ⁊ h̄ in q̄ꝫtū manet ſacerdos ī ꝑpetuuꝫ: qd̄ pt̄ dupłr
exponi. Vno°. q2 nō fit mētio de fine ſacerdotij ei⁹: nec 4
ſucceſſoꝛe ipi⁹. Oſee.12. In manib⁹ ꝓphaꝝ aſſimilatus
ſuꝫ. Itē ē ſacerdos in ꝑpetuū: q2 figuratū ei⁹. ſ. ſacerdo
tiū xp̄i ī ꝑpetuū ē. Vn̄ ⁊ ī ſcriptura pluries repetiꝛ ritu
ꝑpetuo. Exo.27. Cult⁹ ꝑpetu⁹ erit. Leuit.24. Cultu ri
tuq̄ ꝑpetuo. q2 illd̄ quod figurabatur per iſtud perpe
tuum erat. Per hoc enim apoſtolus cōtinuat ſequen
tia ad precedentia. ¶ Lectio. II.

Intuemini aūt quant⁹ ſit hic cui
⁊ dcīas dedit d ꝑcipuis abrahā
patriarche. Et qdem de filijs le
ui ſacerdotiū accipiētes manda
tū habēt decimas ſumere a populo ſm̄ le
geꝫ. ideſt a fratribus ſuis: quāq̄ ⁊ ipſi exie 5
rint de lumbis abrahe. Cui⁹ auteꝫ genera
tio nō ānumeraꝛ in eis: decimas ſupſit ab
abraham: ⁊ hūc q hēbat repꝛomiſſiōes bn̄
xit. Sine vlla aūt contradictione quod mi
nus ē a melioꝛe bn̄dicitur. Et hic quideꝫ d
cimas moꝛiētes homines accipiūt. ibi autē
conteſtatur quia viuit. Et vt ita dictuꝫ ſit: ꝑ
abrahā ⁊ leui q decimas accipit: decimatus
eſt. Adhuc eniꝫ in lumbis patris erat: quā
do obuiauit ei melchiſedech.
¶ Supꝛa oñdit apoſtolus q̄mō melchiſedech aſſimi

6 latus eſt filio dei: hic oñdit preeminẽtiã ſacerdotij mel chiſedech ad ſacerdotiũ leuiticum. Et circa hoc fac duo. Primo.n.excitat attentionẽ. Scdo oñdit ꝓpoſitũ ibi. (Et qdẽ de filijs leui ꝛc.) Excitat aũt ipſos: qꝛ grandia ꝛ maxia dicturus erat. prouerb.8. Audite me: qꝛ de rebus magnis locutura ſũ. Et idõ dic. Intuemini.i.diligẽter cõſiderate. Quãtus.i.quã magne dignitatis ſit ille cui abrahã patriarcha decimas ſoluit. ꝛ hoc de ſpcipuis. Mala. p. Maledict' doloſus q hꝫ i grege ſuo maſculũ ꝛ votũ faciẽs immolat dño debile. Dr aũt abrahã patriarcha.i. pnceps patrũ: nõ qꝛ nõ habuerit pr̃ez: ſꝫ qꝛ ſibi fcã eſt ꝓmiſſio de pr̃nitate gentiũ. Gen̄.17. Eris pr̃ multaruꝫ
a gentiũ ꝛc. Eccl.44. Abrahã magn' pr̃ mltitudis gẽtiũ ꝛc. ro.4. Pr̃eꝫ mltaꝝ gẽtiũ poſui te añ deũ cui credidi. ¶ Deĩde cũ dic. (Et qdẽ de filijs ꝛc.) oſtendit ſtl'. ꝛc. ꝓeminẽtiã ſacerdotij melchiſedech ad leuiticũ. Et circa hoc facit duo. Primo.n.oñdit ꝓpoſitũ. Scdo ex hoc cõcludit itẽtũ.ſ.q ſacerdotiũ xpi pref'rꝫ ſacerdotio leuitico ibi. (Si ḡ cõſũmatio ꝛc.) Iteꝝ p' in duas: qꝛ p oñdit ꝓpoſitũ. Scdo remouet quãdã reſpõſioneꝫ ibi. (Et vt ita dcm̃ ſit ꝛc.) Prima iteꝝ in duas. Primo oſtẽdit preeminẽtiã quãtũ ad id in q ipſe vſus eſt ſacerdotio
b ſuo. Scdo quãtũ ad ꝯditionẽ ſacerdotij ibi. (Et hi qdeꝫ decimas ꝛc.) Ad ſacerdotẽ ꝟo duo ptinẽt: vt dictum ẽ ſupra.ſ.accipere ꝛ bñdicere. Duo ḡ fac. Quia p oñdit excellẽtiã quãtũ ad acceptionẽ decimaꝝ. Scdo quãtũ ad bñdictionẽ ibi. (Et hũc qui habebat ꝛc.) Circa p^m adhuc duo facit: qꝛ pmo oñdit qbus ꝯpetit accipere decimas. Scdo quomõ hoc excellẽtius faciebat melchiſedech ibi. (Cui' aũt generatio ꝛc.) Dic ḡ. Et quidẽ accipiẽtes ſacerdotiũ de filijs leui ꝛc. In hoc oñdit qbus cõpetit accipere decimas qꝛ ſacerdotibus. Sciẽdũ eſt aũt q illi de tribu leui erãt deputati diuino cultui. Inter ipſos aũt ſoli illi de ſtirpe aarõ erãt ſacerdotes. Exo. 28. Applica aarõ ꝛc. Et iſti qꝛ p aaron erãt de tribu leui ſumebãt decimas. Sꝫ ꝯtra. Ergo ſm hoc ſoli ſacerdotes accipiebãt decimas: qđ eſt ꝯ illõ Nu3.18. Filijs le-
4 ui dedi oẽs decimas iſraelis. Rñdeo. Dõm eſt q leuite nõ accipiebãt eas: niſi qꝛ miſtrabãt ſacerdotib'. Et ita nõ ꝓpter ſe ſꝫ ꝓpter ſacerdotes dabanꝭ eis. Iteꝫ leuite accipiebãt decimas decimatas. ſic Num.18. Et ita ſoli ſacerdotes accipiebãt ꝛ nõ ſoluebãt. Scdo oñdit q iure accipiebãt: qꝛ ex mãdato legis. Uñ dic. Mãdatũ hñt decimas ſumere. ¶ Cõtra. Si hoc eſt mãdatũ legis cum ſeruare mãdata legis modo ſit pctm̃. videꝭ illicitũ mõ dare vel accipe decimas. Rñdeo. Dõm eſt q i lege fuerũt qdam pure cerimonialia: ſicut circuncĩſio imolare agnũ ꝛ hmõi. Et iſta qꝛ erant figuratiua tm̃: non licet mõ ſeruare. Erãt.n.figura futuri. Uñ qui mõ ſeruaret ſignificaret xpm adhuc futurũ. Quedã ꝟo erãt pure moralia ꝛ iſta modo ſeruãda ſũt. Et de talibus fuit da-
5 tio decimaꝝ: ſicut ſupra dcm̃ eſt. Tñ decimatio ꝛ i lege data eſt ꝛ in nouo teſtamẽto. Mat.10. dignus ẽ operarius cibo ſuo. Luc.10. Dignus ẽ operari' mercede ſua. Sed determiatio talis portionis eſt ab eccleſia ſicut ꝛ in veteri teſtamẽto fuit ex lege. Alia ꝟo fuerunt partiꝫ cerimonialia ꝛ partim moralia ſicut iudicilia ꝛ iſta quãtũ ad id q cerimonialia ſunt nõ liceꝫ ea ſeruare: ſꝫ quãtũ ad morale debẽt tamẽ: nõ ẽ neceſſe in ꝓpria forma ſeruari. ¶ Alia obiectio: qꝛ ſi eẽt mãdatũ ꝛ adhuc eſt. Ergo peccat q nõ accipit: ꝛ peccãt vbi nõ accipiunꝭ. Reſpõdeo. Dõm ẽ q aliq dicunt q nulli liceꝫ obrenũciare iuri accipiẽdarũ decimaꝝ: ſed bñ liceꝫ dimittere vſuꝫ accipiẽdi ꝓpter ſcãdaluꝫ: ꝛ hoc exemplo apoſtoli q ſumptus nõ accipiebat ab aliqbus. Et ſic dicũt mãdatũ eẽ q iuriſ nõ renũcient. Meli' tamẽ dici poteſt q nõ ẽ in-

Deci
mas
reci-
pere
nullꝰ
cogiꝭ

telligẽdum q eis preceptũ ſit ſumere ſꝫ pro ſe habẽt introductũ hoc mãdatũ q accipeꝭ poſſint ꝛ aliȷ̃ teneantur reddere. ¶ Tertio oñdit a qbus accipiebãt: qꝛ a populo.ſ.a fructibus ſuis ſm legem: quãuis ipſi leuite exierint de lumbis abrae. Quia.n.aliqs poſſꝫ dicere q ſicut melchiſedech accepit decimas ab abrahaꝫ: ita leuite a filijs ei'. Ergo nõ pferꝭ illõ ſacerdotiũ iſti. ideo hoc excludit ꝛ dicit q ipſimet leuite erãt de ſemine abrahe ꝛ ſic erãt iferiores eo cui decimas ſoluerũt ſcilicet abraham. ¶ Deĩde cũ dic. (Cuius aũt gnãtio ꝛc.) oñdit quõ excellẽti' cõueniebat melchiſedech accipe decimas: qꝛ nec ipſe erat de generꝭ abrahã. vñ gnãtio ei' ñ ãnumeraꝭ cũ eis.ſ.leuitis. Itẽ ex mãdato legis licebat eis ſumere decimas: ꝛ ſic eoꝝ ſacerdotiũ erat ſubiectũ obſeruãtijs legis: ſꝫ ille nõ ex mãdato cuiuſcũqꝫ legis: ſed p ſe ſumpſit decimas. Idõ ſacerdotiuꝫ eius erat figura ſacerdotij xpi: qđ nõ ẽ ſubditũ legi. Iteꝫ ipſi accipiebãt a populo ifirmo.ſ.a fratribus: ille aũt a ſũmo.ſ.ab abrahaꝫ. ¶ Deĩde cũ dicit. (Et hunc q habebat ꝛc.) Oñdit excellẽtiã ei' ex pte benedictionis: ꝛ eſt ſua rõ talis. Gen̄. 14. diciꝭ q melchiſedech bñdixit abrahe. Et maior eſt q benedicit illo cui bñdicit. ḡ ꝛc. Et idõ dic q melchiſedech ipſe bñdixit abrahã q habebat repromiſſionẽ. Cõtra.inf.11. Nõ acceperunt repromiſſioneꝫ ꝛc. Rñdeo. Dõm eſt q nõ accepit abrahã repromiſſionẽ.i.rem ꝓmiſſam: qꝛ nõ fuit eam conſecutus. habuit tñ ipſam in fide ꝛ ſpe ꝛ ad ipſum ſpecialiter facta eſt repromiſſio. ¶ Deĩde cũ dicit. (Sine vlla aũt cõtradictiõe ꝛc.) põit minorẽ ſue rõnis. Sꝫ hic ſunt tres obiectiões. Prima eſt de hoc q dicit q mior a maiore bñdiciꝭ. Et ex iſto loco pauperes lugudunẽſes dicũt q quicũqꝫ iuſtus maior ẽ peccatore: ꝛ ſic iuſt' laycus nõ bñdiciꝭ a malo ſacerdote: ſꝫ ecõuerſo. ¶ Uñ volũt q oĩs iuſt' ẽ ſacerdos ꝛ nullus peccator ẽ ſacerdos. Rñdeo. Dõm ẽ q iſte error nimis pniciofus eſt: qꝛ ſi bonitas miſtri regraꝭ ad collationẽ ſacramẽti in quo eſt ipſa ſalus: ſeqꝭ q null' ſit certus ſue ſalutis: nec ſciret ſe recte baptiꝫatũ: qꝛ nõ põt ſcire ſi ſacerdos ſit iuſtus. Nullus ẽt poterit eẽ miſter: qꝛ nemo ſcit vtrũ odio vel amore dign' ſit. Eccl.9. Et ideo dõm eſt q aliqs põt aliqd facere dupľr. Aut auctẽtate ꝓpa. aut auctẽte alterius. Qñ aũt auctoritate ꝓpria tũc regriꭍ q ſit iuſtus. Sacerdos aũt tm̃ ẽ miſter. Uñ nõ agit niſi in virtute xpi. p' Cor.4. Sic nos exiſtimet hõ vt miniſtros xpi ꝛ diſpẽſatores miniſterioꝝ dei. Et idõ ñ nocet ſiue bonus ſiue malus fuerit. qꝛ xps eſt qui in ipſo bñdicit ꝛ ſine vlla ꝯtradictiõe q bñdicit maior eſt. Scda obiectio eſt qꝛ. cũ xps ſit maior oĩ ſacerdote quõ põt corpus xpi a ſacerdote conſecrari: Reſpõdeo. Dõm eſt q ſacrdos bñdicit mãm nõ aũt corp' xpi. Itẽ nõ agit auctoritate ꝓpria: ſꝫ auctẽte xpi qui quãtũ de' maior eſt corpe ſuo. Itẽ tertia obiectio ẽ qꝛ nõ videꝭ veꝝ q maior bñdicat ſemp minorẽ: qꝛ papa ꝯſecraꭍ ab epo: ꝛ archiepo a ſuffraganeo qui tamẽ ſunt minores. Rñdeo. Dõm ẽ q nec epo ꝯſecrat papã nec ſuffraganei archiepm̃. ſꝫ hũc hoĩeꝫ vt ſit papa vł archiepus. Itẽ facit hoc vt miniſter dei q maior eſt quã papa. ¶ Deĩde cũ dicit. (Et hoc qdẽ ꝛc.) oñdit ꝓeminẽtiaꝫ ſacerdotij ex pte ſacerdotis ex ꝯditiõe ipi': ꝛ fac talẽ rõnẽ. Illõ ẽ excellẽti' qđ nõ corrumpiꭍ: ſꝫ i ſacramẽto leuitico hoĩes moriẽtes.i.p mortẽ ſuccedentes accipiũt decimas: ſꝫ ibi.i.in ſacerdotio melchiſedech ꝯteſtaꝭ ſcriptura qꝛ viuit.i.nõ fac mẽtionẽ de morte ei': nõ qꝛ mortu' ſit: ſꝫ qꝛ ſignificat ſacerdotiũ qđ manet in eternũ. Xps enim reſurgens ex mortuis iam non moriꭍ. Rom̃.6. ꝛ Apoc.p. Fui mortuus ꝛ ecce ſum viuus ꝛc. ¶ Cõſequẽter cũ dic. (Et vt ita dictũ ſit ꝛc.) reſpõdet

d Deci mas rece- pit mel- chiſe- dech nõ al ligat' legi.
a Bñdi ctiões abra- haꝫ a mel- chiſe- dech nõ ac ccpit quo itellꭍ.
a Bñdi ctiões paupꝫ eo lu gudu nẽſes mali ſacer. iuſto layco ꝓdeſ ſe nõ pñt.
4 Bñdi cẽdo ſacer- dos eucha riſtiaꝫ bñdic tantũ mãm ſacri
5 Epo nõ cõ ſecrat papã nec ſuffra gãeo archi epm.

a cuidã obiectioni. Poſſet.n.dici verũ eſt ꝙ Melchiſe-
dech maioꝛ ē q̃ʒ Abꝛahã q̃ ei dedit decias: ſʒ leui ē ma
De ioꝛ q̃ʒ Melchiſedech. Et iõ dicit apl's ꝙ hoc nõ valet
ciis q: vt ita dictũ ſit p̲ abꝛahã.i.mediãte abꝛahã ⁊ leui de-
dedit ciat' ē ab eo ſupple q̲ decias accepit.i. a melchiſedech.
abꝛa Et ſic adhuc eſt ipſe maioꝛ q̃ʒ leui. Sed ꝯ.ſi alicuius
ham epiſcopi pr̃ dat decias: nõ tñ pp̲ hoc opʒ ꝙ epiſcopus
mel ſit minoꝛ illo q̲ decimas recipit. Ergo nec ſit i ꝓpoſi-
chiſe to. Rñdeo. Dõm ꝙ nõ eſt ſimile q: tota dignitas illius
dech generis ēt ſacerdotii erat ex abꝛahã: nõ aũt ſic eſt de ip
ſo: q: tota dignitas eius ex xp̃o eſt nõ ex patre ſuo.
¶ Deide cũ dicit. (Adhuc.n.i lũbis ⁊c.) mãifeſtat qd̃
dixerat ⁊ dicit ꝙ leui adhuc erat i lũbis abꝛahã qñ de
2 dit decimas melchiſedech q̲ occurrit ſibi: ⁊ ſic abꝛahã
decimato: decimatus eſt ēt leui. ¶ Sed cõtra. q: ſic ēt
erat xp̃s i lumbis eius ſicut ⁊ leui. Mat.p. Fiľ dauid
fiľ abꝛahã. Et ideo ſi pp̲ hoc maioꝛ eſt melchiſedech:
q̃ʒ leui: q: leui fuit decimatus: nõ videt̃ rõ quare xp̃s ſi
fuerit decimatus: ⁊ ſic adhuc Melchiſedech maioꝛ
Xp̃s xp̃o erit. Et eadem difficultas eſt de peccato oꝛiginali
nõ fu q: vt dr̃ Ro.5. In quo omnes peccauerunt.i.i Adam.
it in Et ideo vr̃ ꝙ xp̃s q̲ eodem modo fuit in ipſo ſicut nos
lum- ipſum pctm̃ oꝛiginale cõtraxerit. Reſpondeo Dõm eſt
bis ꝙ totum hoc itelligit̃ i his q̲ i abꝛaham ſiue i adã fue
abꝛa rũt ſm rõnem ſeminalē ⁊ coꝛpulentã ſubam: quõ xp̃s
he ſʒ non fuit ibi: ſed tñ ſm coꝛpulentam ſubam xp̃s.n.fu
ſemi- it cõceptus quo ad coꝛpus de mã puriſſima ⁊ ſanctiſſi
nalez ma beate Uirginis: vt hʒ declarari. Tertio ſniarum 3ª
rõnē diſtinctione. ¶ Lectio. III.

3 SI ergo cõſumatio p ſacerdotiũ
leuiticũ erat. populus.n. ſub ip
ſo legē accepit: qd adhuc neceſ
Pſ. ſariũ fuit ſʒ ordinē Melchiſe
109. dech aliũ ſurgeř ſacerdotē ⁊ ñ ſʒ ordinē aa
rõ dici. Trãſlatio .n. ſacerdotio neceſſe ē ⁊
vt legis trãſlatio fiat. In quo.n. hec dicũt̃ ð
alia tribu eſt: de qua nullus altario p̃ſto fu-
it. Manifeſtũ eſt.n. ꝙ ex iuda oꝛtus ſit dñs
4 noſter: i qua tribu nihil de ſacerdotib' moy
ſes locutus eſt. Et amplius adhuc manife-
ſtũ eſt ſi ſʒ ſimilitudinē melchiſedech exur-
gat alius ſacerdos q̲ non ſm legeʒ mãdati
carnalis factus eſt: ſed ſm virtutē vite inſo
lubilis. Conteſtat̃.n.qm̃ tu es ſacerdos in
eternum ſm ordinē melchiſedech. Repꝛo
batio quidem fit pꝛecedentis mandati: pp̲
infirmitatē eius ⁊ inutilitatē. † Nihil .n. ad
5 p̲fectũ adduxit lex. Introductio vero melio
ris ſpei per quã pꝛoximamus ad deum.
p̃ 2ª ¶ Supꝛa ꝓbauit apl's p̲eminẽtiã ſacerdotij melchiſe
q.98. dech ad leuiticũ: hic ex eodē cõcludit excellentiã ſacer
ar.2. dotij xp̃i reſpectu ſacerdotij leuitici. Sicut ēt ſupꝛa dcm̃
eſt a p̃ncipio huius ſeptimi cap. apl's p̲ tria i auctoꝛita-
te pſalmiſte ꝓbat ꝓpoſitũ ſuũ. Et p̃mo p̲ illud ſm oꝛ-
dinē melchiſedech. Pꝛobauit ḡ p̲heminẽtiã melchiſe
dech ad leui. Et iõ ſm ordinē ſacerdotij melchiſedech
ꝓbat p̲heminẽtiam xp̃i ad ſacerdotiũ leuiticũ. Uñ fac̃
hic magnã vim de iſto v̾bo ſm ordinē. Et facit duas rõ
nes quaꝝ vna cõcludit q̲ ſacerdotiũ xp̃i p̲fert̃ ſacer-
dotio leuitico. Scd̃a ꝙ ēt euacuat illud ⁊ illã põſt ibi.
(Et amplius adhuc manifeſtũ eſt ⁊c.) In p̃ma rõne q̃

eſt cõditiõalis ponit duo antecedẽtia: ⁊ p̲ ꝯñs duo ꝯña b
ibi. (Quid adhuc ⁊c.) Et rõ ſua talis eſt. Si ſacerdoti
um leuiticũ fuiſſet p̲fectũ p̲ cuius miniſteriũ erat ad-
miniſtratio legis: nõ fuit neccariũ ꝙ ſurgeret alius ſa
cerdos ſm aliũ oꝛdinē: p̲ quē ēt alia lex miniſtraret̃ ſi-
cut p̲ leuiticũ lex vetus. Sed ſurgit alius ſacerdos ſm
aliũ oꝛdinē.i.ſm oꝛdinē melchiſedech. Ergo illud ip-
fectũ erat. Sicut ḡ ſurgit ſacerdotiũ: ita neceſſe eſt ſur
gere aliã legē. ¶ In iſta rõne manifeſtũ eſt ꝙ ſūt duo
añtia. Unũ p̲tinet ad ſacerdotiũ: aliud ad legē. Dicit ḡ
q̃tum ad p̃m añs ꝙ ſi eſſet cõſumatio p̲ ſacerdotiũ le-
uiticũ. Quãtũ vero ad 2m dicit ꝙ ſi p̲ ſacerdotiũ lex ad
miniſtraret̃: qð ꝓbat q: ſub ipſo.i.p̲ eius adminiſtratio
nē populus legē accepit nõ ꝙ ſacerdotiũ p̲cederet le- 2
gē: ſʒ magis ecõuerſo. Uñ iſtud ſcdm̃ añs ponit ibi. cũ
dicit. (Sub ip̃o.n.⁊c.) Mal.2. Labia ſacerdotis cuſto
diũt ſciam ⁊ legē de oꝛe eius regrẽt. Facit aũt mẽtionē
ſpãľr de ſacerdotio: vt trãſferat ſe ad legē que p̲ offm̃ ſa
cerdotale adminiſtrabat̃. non.n. vt dicit Glo. põt eē ſa
cerdos ſine teſtamẽto ⁊ lege ⁊ p̲ceptis. Sacerdotium
vero nõ cõſumabat.i.p̲ficiebat. Tota.n. perfectio ſua
erat p̲ legē quã adminiſtrabat. Sʒ vt iã dicet̃ nullũ ad
p̲fectũ adduxit lex: q: nec ad p̲fectionē iuſtitie. Mat.
5. Niſi abũdauerit iuſtitia vr̃a pluſq̃ ſcribaꝝ ⁊c. Iteʒ
nõ dabat cõſumationē p̃ſie: q: nõ itroducebat i vitã. et
in huius ſignũ ipſe legiſlatoꝛ nõ potuit intrare terrã p̲
miſſiõis. Deut. vl. Has aũt duas p̲fectiões hēmus per 3
xp̃m. Eſa.10. Cõſumatio abbꝛeuiata inundabit iuſtitiã
Ro.9. Uerbũ cõſumãs ⁊ abbꝛeuiãs i eq̃tate. Hec ſūt ḡ
¶ Cõſequẽtia v̾o ponit cũ dic̃. (Quid ad (añtia.
huc ⁊c.) Et hoc q̃tum ad p̃mũ. Quaſi.d. Si illud fu
iſſet cõſumatum ⁊ p̲fectum qd adhuc fuit neccium ſur
gere aliũ ⁊c.i. nõ dixiſſet ſm oꝛdinē melchiſedech: ſed
ſm oꝛdinē aarõ: qð q: nõ fecit. ergo erat ip̲fectuʒ. Hec
eſt tota p̃ma rõ: p̲ quam pʒ ꝙ ſacerdotiũ xp̃i pꝛefert̃ le
uitico. Scd̃a rõ ꝓbat ꝙ ēt ipſum euacuat: q: p̲fectum
euacuat iperfectũ. p̃ Coꝛ.13. Cũ venerit qð perfectũ eſt
euacuabit̃ qð ex parte eſt. Ergo ſacerdotiũ xp̃i euacu
at ſacerdotiũ leuiticũ. Eſt ergo p̃mũ cõſequẽs ꝙ ſacer 4
dotiũ xp̃i euacuat ſacerdotiũ leuiticũ. Scdm̃ ꝯſeques
eſt ꝙ ēt euacuat̃ lex que p̲ illud adminiſtrabat̃: ⁊ iſtð
ponit cũ dicit ꝙ trãſlato ſacerdotio neceſſe eſt vt legis
trãſlatio fiat. Erat.n. lex ſub adminiſtratione ſacerdo-
tij. ḡ mutato ſacerdotio neceſſe eſt ꝙ lex mutet̃. Et hu
ius rõ eſt: q: mutato fine neceſſe eſt ꝙ mutẽt̃ ea q̃ ſunt
ad finē: ſicut q̲ mutat ꝓpoſitũ eundi per aquã mutat
ꝓpoſitũ querẽdi nauem. Oĩs aũt lex oꝛdinat̃ ad con-
uerſationē humanam ſm aliquod regimē. Unde ſm
p̃hm non i polliticis. mutata conuerſatione neceſſe eſt
mutari legē. Sicut aũt lex humana oꝛdinat̃ ad regien
humanũ: ita ſp̃ualis ⁊ diuina ad regimē diuinũ. Hoc
aũt regimē deſignat̃ p̲ ſacerdotiũ. Trãſlato ergo ſacer
dotio neceſſe eſt trãſferri legē Signãter aũt loq̃t̃: q: ñ 5
dicit ſacerdote trãſlato. Lex.n. nõ reſpicit p̲ſonã ſacer-
dotis. Uñ moꝛtuo ſacerdote nõ mutat̃ lex niſi foꝛte ſit
illa itroducta p̲ p̲ſonã eius: ſed mutato ſacerdotio mu
tat̃ totus modus ⁊ oꝛdo regiminis. Et de iſta mutatione
habet̃. Iere.3. Feriã domui iſrael ⁊ domui iuda fedus
nouũ nõ ſm pactũ qð pepigi cũ p̃ribus vr̃is ⁊c. Ro.8.
Lex ſp̃us vite i xp̃o ieſu liberauit me a lege peccati: ⁊
moꝛtuis. Lex.n. vetus dr̃ lex peccati ⁊ moꝛtis p̲ occa-
ſionē acceptã: q:.i. gr̃am nõ cõferebat ex ope opato ſi-
cut ſacramẽta noue legis. Sʒ obijcit h̃ manicheꝰ. ſi lex
vetus fuit data p̲ diuinã ꝓuidẽtiã cũ illa ſit imutabil̃: ēt
pſa lex eſſet imutabilis: ⁊ p̲ conſequẽs nõ debuit mu
tari. Cũ ḡ mutata ſit nõ eſt data p̲ diuinam prouideu

que ē a carne q̄ñ.ſ.caro ↄcupiſcit aduerſus ſpūz.vt dr̄ Gal.5.Et iſta ñ ē ſine pctō:q: vt dic̄ Aug.nō nſlū pctm̄ ē cum caro cōcupiſcit aduerſus ſpūz.q: ß ē carnē ↄcu piſcere.Sʒ hoc nō fuit in xp̄o.⁊ iō dicit.Abſq; pctō .i. abſq; minimo motu pctī.i.Pe.2.Qui pctm̄ nō fec̄ nec inuētus ē dolus ī ore ei⁹.Et iō dr̄ agnus dei.Jo.1.Alia eſt tētatio ab hoſte ⁊ a mūdo ⁊ hoc dupl̄r.Uel alliciē do p ꝓſpera.vel terrēdo p aduerſa.Et his duobus mo dis fuit tētatus xp̄s.Fuit.n.allectus ꝓſperis.Quicqd .n.ptinet ad ꝓſperitatē huius vite vel ptinet ad ↄcupi ſcētiā carnis:vel ad ↄcupiſcētiā oculoꝝ:vel ad ſupbiā vite.De p̄.n.tētauit eū diabolus q̄ñ tētauit eū de gula ǭ eſt mater luxurie.Mat.4.Si filius dei es dic vt la pides iſti panes fiāt.Jtē de inani glīa cū dixit.Mitte te deorſuʒ.Jtē de cōcupiſcētia oculoꝝ dicēs.Hec oīa tibi dabo ⁊c.Luc.4.Cōſumata oī tētatōe diabolus receſſit ab illo vſq; ad tp̄s.Jtē fuit tētatus p aduerſa ⁊ inſidias a phariſeis:q: volebāt eū cape in ſermone.Math.22. Jtē p cōtumelias.Mat.27.Uah q deſtruis tēplū dei ⁊c.Jtē p flagella ⁊ tormēta.Excepta ģ tētatione:ǭ eſt cū pctō p oīa ſimilis nobis tētatus eſt.Dicit aūt ſm ſi militudinē qđ pōt dupl̄r exponi.Uno⁰ q̄ ly ſm dēotet cām finalē.Quaſi dicat.Jdeo tētatus eſt vt daret no bis exēplū vt ſm ſimilitudinē eius tētationē ſuſtinere mus ⁊ oia conaremur vincere.1.Pe.2.Xp̄s paſſus eſt p nobis vobis relinquēs exēplū ⁊c̄.Uel pōt denotare cōſequētiā.Quaſi dicat.Jdeo tētatus eſt vt p oīa tā in tpalibus q̄ʒ in oibus alijs niſi in ſolo pctō ſimilis eſſet nobis.Si.n.fuiſſet ſine tētationibus nō fuiſſet eis ex plus.⁊ ſic nō cōpateref.Si vero habuiſſet pctm̄ nō po tuiſſet nos iuuare:ſed magis indigeret adiutorio.

¶ Deinde cū dicit.(Adeamus cū fiducia ⁊c.)Jnducit ad habēdaʒ fiduciā de ipſo.q.d.Ex quo ſic pōt cōpati adeamus cum fiducia.Eſa.12.Ecce deus ſaluator me us fiducialiter agam ⁊c.Adeamus dico ad thronum. Thronus dr̄ ſedes regis.xp̄s aūt rex eſt.Jere.23.Re gnabit rex ⁊ ſapiēs erit ⁊c.Hic aūt thronus duplicem hʒ ſtatū.Unū iuſtitie ī futuro.ps.Sediſti ſup thro nū q iudicas iuſtitiā.Hoc erit ī futuro.ps.Cuʒ accepe

4 ro tēp⁹ ego iuſtitias iudicabo.Eſt alius thronus gratie .ſ.in p̄ſenti q̄ñ ē tp̄s miſerēdi.Zach.4.Exequabit grāz gratie.Per gratiā aūt xp̄i liberamur ab omni miſeria; q: liberamur a pctō quod facit miſeros populos.Pro uerb.14.Et ideo dicit.Ut miſericordiā conſequamur. Jtem per gratiam xp̄i iuuamur ad bona operanda.Et ideo dicit.Et gratiā inueniamus.Luc.1.Jnueniſti gra tiaʒ apud dn̄m.Et hoc ī auxilio oportuno quo adiuue mur ad bene operandum.ps.Auxilium meum a dn̄o ⁊c̄.Jſtud aūt auxilium eſt per gratiam.1.Cor.15.Abū dantius illis laboraui.non aūt ego:ſed gratia dei me cum.Hoc aūt oportet eſſe congruo tempore.Jdeo di cit,Auxilio oportuno.Omni.n.negocio tēpus ⁊ opor

5 tunitas.Ecc.8.Hoc eſt tempus preſens qđ eſt tempus miſerendi.

CAP. V.

3.q. 22. ar.p. Omnis nāq; pōtifex ex hoīb⁹ aſſumptus pro hoībus cōſtitui tur in his que ſunt ad deū vt of ferat dona ⁊ ſacrificia pro pec catis.Qui cōdolere poſſit his q ignorāt et errant:qm̄ ⁊ ipſe circundatus eſt infirmita te:⁊ propterea dʒ quemadmodū pro popu lo:ita ēt pro ſemetipſo offerre pro peccatis Nec quiſq; ſumit ſibi honorem:ſed qui vo catur a deo tanq̄ʒ Aaron.Sic ⁊ xp̄s non ſe metipſum clarificauit vt pontifex fieret.ſʒ a

qui locutus eſt ad eum.Filius meus es tu ps. 2.

ego hodie genui te.Quēadmoduʒ ⁊ ī alio loco dicit.Tu es ſacerdos in eternum ſm ps. 109.

ordineʒ Melchiſedech.Qui in diebus car nis ſue preces ſupplicationeſq; ad eum q poſſit illum ſaluum facere a morte:cuʒ cla more valido ⁊ lachrymis offerens exaudi tus eſt pro ſua reuerentia.

¶ Sicut a p̄ncipio huius ep̄le dictū fuit itentio ap̄li ē oñdere xp̄m excellētiorē eſſe oibus his ex qbus lex hʒ

auctoritatē.ſ.angelis quoꝝ miniſterio data fuit.Gal. 2

3.Ordinata p angelos ⁊c̄.Et moyſe: q fuit legiſlator. Jo.1.Lex p moyſen data eſt.Et ſacerdotio ⁊ pōtificatu aarō p quē lex adminiſtraf.Expeditus ģ de duobus p̄ mis:hic ꝓſeqtur de tertio.ſ.de eminētia ſacerdotij xp̄i ad ſacerdotiū aarō.Et circa hoc duo facit.Pᵒ.n.oñ dit xp̄ʒ eſſe pōtificē.Scđo oñdit ip̄m eē excellētiorem pōtificē veteris legis in.7.cap.ibi.(Hic.n.Melchiſe dech ⁊c.)Jtē in p̄ᵃ pte duo facit.Pᵒ oñdit xp̄ʒ eē pō tificē.Scđo p̄parat aures auditoꝝ ad ↄſequentiā ibi. (De quo nobis grādis eſt ſermo ⁊c.)Adhuc circa p̄ᵐ duo facit.Pᵒ oñdit q̄ reqrunf ad pōtificē.Scđo oſtē dit illa ↄuenire xp̄o ⁊ ſic ↄcludit ip̄m ibi eē pōtificē:ſic ⁊ xp̄s nō ſemetip̄m ⁊c.Jtē in p̄ma pte tria facit.Pᵒ

deſcribit pōtificiale officiū.Scđo oñdit pietatē q̄ pōti 3

fici nec̄aria ē ibi.(Qui cōdolere poſſit ⁊c.)Tertio oñ dit modū puenīēdi ad pōtificatū ibi.(Nec qſq; ſumit ⁊c.)¶ Circa officiū q̄tuor pōit.Pᵒ cui ↄuenit.Scđo vtilitatē ibi.(Pro hoībus ⁊c.)Tertio mā͂ʒ ibi.(Jn his q̄ ad deū ⁊c̄.)Quarto actū ibi.(Ut offerat dona ⁊c̄.) Jſtud āt officiū ↄuenit hoī nō angelis.Et ideo dicit q̄ ſta dictū ē q̄ habemus pōtificē magnū ⁊ talis eſt xp̄s. Nāq; p q: ois pōtifex ex hoībus aſſumptus dʒ ēt eſſe de numero hoīum.Uoluit aūtē de⁹ vt hō habeat ſilem ſiū ad quē currat.Uñ ⁊ eccl̄ia ordinauit q̄ q̄ñ vtilis in uenif aliqs de collegio non eligaf extraneus.Oſee.2. Dabo eis vnitores ex eodē loco.Deut.17.Eū cōſtitu

es quē dñs de⁹ tu⁹ elegerit de numero fratrū tuoꝝ.Nō 4

poteris alteri⁹ gētis hoīeʒ regē facere q nō ſit frater tu us.Dicit āt aſſumptus q: dʒ alios excellerē ſic p ʒ ō ſau le.1.Reg.10.Et iō xp̄s.Jo.vlt.īterrogat Petrū quē vo lebat pficere ſi diligeret ip̄m plus alijs.¶ Finis ⁊ vtili tas eſt:q: p hoībus cōſtituif.i.p ipſoꝝ vtilitate.Non .n.cōſtituif pp gloriā nō pp cumulādas diuitias.nec pp ↄſanguineos ditādos:2.Cor.4.Nos āt ſeruos ve ſtros p ieſum ⁊ vltio.Scđm ptātē quā deus dedit mi hi ī edificationē ⁊ nō ī dextructionē.Si vō aliqs q̄rit qđ ſuū ē nō eſt paſtor ſʒ mercenari⁹.¶ Mā dignitatis eſt q: pōtifex p̄ncipaf.Nā ſicut dux vel rector ī ciuita

te:ita iſte ī his q̄ ad deū ſupple ordinanf.Exo.4.Tu 5

eris ī his q̄ ad deū ptinēt ⁊c.2.cor.10.Arma militie no ſtre nō ſūt carnalia ⁊c.Sic̄ ģ illa q̄ ptinēt ad dei cultū excedūt tpalia:ita dignitas pōtificalis excedit oēs ali as dignitates.Nō ģ pōtifices debēt ſe iplicare negoci is ſecularibus p̄termiſſis his q̄ ſunt ad deū.2.Thi.2. Nemo militās deo ⁊c̄.¶ Actus pōtificis eſt offerr̄ do na.i.volūtarie oblata ñ extorta.Exo.25.Ab oī hoīe q offert vltroneus accipietis ⁊ ſacrificia q̄ ſibi offerunf p ſatiſfactiōe pctōꝝ ⁊c̄.Leui.4.Pro eis rogabit ſacer dos ⁊ p pctis eius ⁊ dimittenf ei.Jn quo deſignaf q̄ oē qđ offerf ſiue voluntariū ⁊ votiuū ſiue pro ſatiſfa ctione dʒ offerre ſm diſpoſitionē p̄lati.

Epiſcopalis dignitas excedit oēs alias

¶ Cōſequēter cū dic̄.(Qui ↄdolere poſſit ⁊c.)oñdit quid

qd reqraꝶ ad vſum.ſ.pietas.⁊ circa h̄ tria fac̄.Pᵭo.n. (Ep̃s dʒ eē beni gnus ⁊ pi°)
oñdit q̄ ad vſuʒ pōtificis reqriꝶ miſericordia ⁊ pietas.
Sc̄d̄o oñdit q̄ reqriꝶ miſericordie motiuum ibi.(Q̄m
⁊ ipſe ⁊c̄.)Tertio oſtendit miſericordie ſignū ibi.(Et
propterea dʒ ⁊c.)Dicit ergo dico q̄ dʒ eſſe in his q̄ ad
deū.tn̄ dʒ eſſe medius inter hoiem ⁊ deū.Deut.5.Ego
medius ⁊ ſequeſter fui inter dn̄m ⁊ vos.Sicut ḡ p de
uotionē oꝛonis dʒ tāgere deū tanq̄ꝫ vnū extremū ſic p
miſericordiā ⁊ cōpaſſionē dʒ tāgere alterū extremū.ſ.
hoiem.Et iō dicit.Qui cōdolere poſſit.2.Cor.11.Quis
infirmaꝶ ⁊ ego nō īfirmor.Ecōtrario Amos.6.Nihil
patiebanꝶ ſup cōtritione ioſeph.Duplex eſt āt defect°.
Quidā.n.deficiūt ex ignorātia.Et ideo dicit.Eoꝝ qui
ignorāt.Eſt āt ꝓprie ignorare carere ſciā eoꝝ q̄ q̄s dʒ
ſcire.Quidā vero ex certa ſciā.⁊ q̄ꝫtū ad hoc dicit.Et
errāt.¶ Motiuū pietatꝭ pōit cū dic̄.Q̄m ⁊ ipſe ⁊c̄.iſtō
motiuū eſt īfirmitas.⁊ illi q ꝑſunt aliqn̄ īfirmaꝶ.2.Cor.
4.Habemus theſauꝝ iſtū in vaſis fictilibus ⁊c.Et rō
huius eſt vt ex ſe alioꝝ īfirmitatibus cōpatianꝶ.⁊ ideo
dn̄s ꝑmiſit cadere Petrū.Ecc.31.Intellige q̄ ſunt pri
mi tui ex teipſo.⁊ iō dicit.Q̄m ⁊ ipſe circūdatus eſt īfir
mitate.ſ.q̄ꝫtū ad penalitates ⁊ culpā.Pſ.Misereꝶ mei
deus q̄m infirmus ſum.Sap.9.Hō infirmus:⁊ exigui
tpis ⁊c̄.⁊ nota q̄ dic̄.Circūdatus.Carnales.n.habēt
infirmitatē pcti in interioribus.Rō.n.⁊ volūtas in ip
ſis ſubdite ſunt pctō.Sācti vero habēt in exterioribus
q: nō ſunt ſubiecti pctō tn̄ ſūt circūdati fragilitate car
nis.Ro.7.Mēte ſeruio legi dei.carne aūt legi pcti.Si
gnū āt huius eſt:q: ⁊ in veteri lege ſic pʒ.Leui.9.⁊.16.
⁊ ēt mō ſicut pʒ i canone miſſe cū dr̄.Nobis q̄qꝫ pctō
ribus.ſtatutū eſt q̄ ſacerdos offerat ēt ꝓ ſe:q̄d nō fie
ret niſi eēt īfirmitas pctōꝝ q̄bus eſt circūdatus nō op
ꝑſſus.Si.n.ſit i mortali pctō nō dʒ celebrare.⁊ iō dicit
ꝑpea dʒ queādmodū ꝓ ppl̄o ēt ꝓ ſe offerre ꝓ pctīs.
¶ Cōſequēter ponit modū ꝑueniēdi ad pōtificatū cū
dicit.(Nec q̄ſq̄ꝫ ⁊c.)Hoc eſt.n.cōtra nām q̄ aliq̄d per
ducat ſe ad ſtatū altiorē ſua nā ſicut aer nō facit ſeipm
ignē:ſʒ ſit a ſupiore.Un̄ diſciplina dei nō hʒ q̄ q̄ſq̄ꝫ ſi
bi ſumat honorē fauore:pecunia:potētia.Amos.6.in
fortitudie.n.nr̄a aſſumpſimus nobis cornua.Oſee.8.
4 Ipſi regnauerūt ⁊ nō ex me.Sʒ dʒ vocari a deo ſicut
aarō.Exo.28.Applica ad te aarō.⁊ iō dn̄s cōfirmauit
(Aarō ſe ipm nō ꝑmo uit) ſacerdotiū ei°.ſicut pʒ.Nume.17.ꝑ vīgaʒ q̄ floruit.Ta
les ḡ debēt aſſumi q nō ſe igerūt.Un̄ antiq̄t° ſigno vi
ſibili oñdebanꝶ ſic pʒ de beato Nicolao ⁊ mltis alijs.
¶ Cōſequēter cū dicit.(Sic ⁊ xp̄s ⁊c̄.)oñdit quō xp̄s
ſit pōtifex.Et circa hoc duo facit.Pᵭo.n.oñdit quō di
cta cōueniūt xp̄o.Sc̄d̄o ex hoc cōcludit ītētū ibi.(Ap
pellatus eſt a deo ⁊c.)Circa p̄m̄ tria facit.Pᵭo.n.oſtē
dit q̄ xp̄s factus eſt pōtifex nō a ſe ſʒ a deo.Sc̄d̄o agit
de ipſius officio ibi.(Qui in dieb° carnis ſue ⁊c̄.)Ter
tio de ipſius miſericordia ibi.(Et q̄dē cū eēt ⁊c.)Circa
p̄m̄ duo facit.q: p̄ oñdit q̄ xp̄s nō ꝓmouit ſeipſuʒ.Se
5 cūdo oſtēdit a quo ſit ꝓmotus ibi.(Sed q locutus ē
⁊c.)Dicit ergo xp̄s nō ſemetipſum clarificauit ⁊c.Cir
ca q̄d ſciēdū eſt q̄ nō dicit nō fecit ſeipſum pōtificem:
ſed dicit nō clarificauit ⁊c.Sūt.n.q̄dam q ſe clarificāt
vt fiāt ſicut ypocrite:q demōſtrāt in ſe aliqua vt eligāꝶ
vel ꝑbendas cōſequanꝶ nullus tn̄ facit ſe pōtificē.xp̄s
vero nō ſolū nō fecit ſe pontificē:ſed nec ſe clarificauit
vt fieret Jo.8.Ego gloriā meā non quero.⁊ paulopoſt
ſeq̄tur.Eſt pater meus q glorificat me.⁊ hoc eſt verū
in q̄ꝫtū hō.q: in q̄ꝫtū deus hʒ eandē gloriā cum patre.
¶ Deīde cū dicit.(Sʒ q locutus eſt ⁊c̄.)oñdit a quo ē
ꝓmotus.Et p̄ oñdit a quo eſt clarificatus.Sc̄d̄o quo
mō eſt pōtifex deſignatus ibi.(Et i alio loco ⁊c.)Cla
rificatus aūt eſt diuino iudicio.q:.ſ.dn̄s locutus eſt ad

ipſum in pſ.Filius me° es tu ⁊c.⁊ hoc ē expoſitū ſupe (b)
riē.Mat.3.Hic eſt filius meus dilectus ⁊c.Cū ḡ oñdit
eū ab eterno genitū oñdit gloriā eius.ſupra.i.Qui cuʒ
ſit ſplēdor glorie ⁊c.Pōtificatus ēt accipiꝶ a deo in q̄ꝫ
tū hō queādmodū i alio loco dicit.ſ.in pſ.Tu es ſacer
dos i eternū ⁊c̄.Utiꝶ āt apl̄s auctoritate pſ.Tāq̄ꝫ ma
gis famoſa ⁊ maioris auctoritatꝭ vtpote magis frequē
tata.Dicit aūt ſacerdos:q: ſe obtulit deo patri.Ephe.
5.Dilexit nos ⁊ tradidit ſemetipſum ꝓ nobis oblatōeʒ
⁊ hoſtiā deo ⁊c̄.Et ne credaꝶ talē eē ſacerdotiū xp̄i ſicͧ
fuit in veteri lege.diſtinguit ipſum q̄ꝫtū a duo.Pᵭmo
q̄ꝫtū ad dignitatē:q: in eternū.Illud.n.fuit tp̄ale.erat
.n.figurale:⁊ ideo nō eſt ꝑpetuū:ſed trāſit veniēte figu
rato.Sed ſacerdotiū xp̄i eſt eternū:q: eſt de veritate q̄
eſt eterna.Itē hoſtia eius hʒ virtutē introducēdi i vitam (a)
eternā.Itē durat i eternū.Sc̄d̄o q̄ꝫtū ad ritū:q: offere
bantur aīalia:hic aūt panis ⁊ vinū.⁊ ideo dicit.Sc̄d̄m
ordineʒ Melchiſedech.iſtud aūt infra exponeꝶ.
¶ Deīde cū dicit.(Qui in diebus ⁊c̄.)oñdit q̄ illud
q̄d ꝑtinet ad officiū pōtificale cōuenit xp̄o.Et p̄ oſtē
dit eius cōditionē.Sc̄d̄o actū eius ibi.(Preces ſuppli
cationeſq̄ꝫ ⁊c̄.)Tertio efficatiā ibi.(Cū clamore vali
do ⁊c̄.)Conditio eius eſt q̄ fuit vnus ex hoibus q: vt
dictū eſt pōtifex ex hoibus aſſumiꝶ.⁊ ideo dicit.Qui i
diebus carnis ſue ⁊c̄.Poniꝶ āt hic caro ꝓ toto nā hūa
na.ſicut illud.Jo.1.Uerbū caro factū eſt.Sed nunq̄d
mō nō ſunt dies carnis eius?⁊ videꝶ q̄ ſic.ꝑ illō Luc.
vlt.Spiritus carnē ⁊ oſſa n̄ hʒ ſicut me videtis habe
re.Quare ergo magis dr̄ tp̄s ante paſſionē ⁊ reſurre
ctionē ſuā tp̄s vel dies carnis q̄ꝫ nūc.Dōm eſt q̄ caro
q̄nq̄ꝫ ſumiꝶ ꝓ fragilitate carnis ſicut.1.Cor.15.Caro ⁊
ſanguis regnū dei poſſidere nō poſſunt.Xp̄s aūt tūc
habuit carnē fragilē ⁊ corruptibilē.⁊ ideo dicit.In die
bus carnis.ſ.in q̄bus gerebat carnē ſilem peccatrici n̄
peccatricē.¶ Actus aūt eius fuit.q: obtulit preces ⁊
ſupplicationes.h̄ ē ſpūale ſacrificiū q̄d xp̄s obtulit.Di
cuntꝶ āt preces.i.petitiones.Jac.vlt.Multū.n.valet d̄
precatio iuſti aſſidua.Supplicationes vero dicunꝶ q̄ꝫ
tū ad humilitateʒ orātis ſicut genuflexiones:Math. 4
26.Procidit i faciē ſuā orās.Ad quē.Ad deuʒ patrē q
ſaluū illū facere poſſet a morte.Hoc aūt poterat facere
dupl̄r.Uno mō ne moreret.Unde dr̄ Mat.26.Pater
ſi fieri pōt ⁊c̄.itē vt mortuū reſuſcitaret.pſ.Nō derelī
quēs in īferno aīam meā.Itē.Tu āt dn̄e miſerere mei
⁊ reſuſcita me.Ad iſtud ſacrificiū ſpūale ordinaꝶ ſacer
dotiū xp̄i.Unde reſpōdet ei q̄d dictū ſupra.Ut offerat
dōa ⁊c.pſ ſacrificiū laudis honorificabit me.Oſee.14.
Reddem° vitulos labioꝝ noſtroꝝ.¶ Efficatia oñdiꝶ
ex modo orādi.Duo aūt ſunt neceſſaria orāti.ſ.feruēs
affectio.itē dolor ⁊ gemitus.De his duobus.pſ.Dn̄e
añ te oē deſiderium meū.q̄ꝫtū ad p̄m̄.Et gemitus me°
a te nō eſt abſcōditus.q̄ꝫtum ad ſc̄d̄m.Xp̄s āt iſta duo 5
habuit.ideo pp̄ p̄mum dicit.Cū clamore valido.i.cuʒ
intētione efficaciſſima.Luc.22.Factus i agonia ⁊c.Et
23.Clamās ait.Pater ⁊c.Sc̄d̄m cum dicit.Et lachry
mis.Hoc aūt nō legiꝶ de euāgelio:ſed ꝓbabile eſt q̄ ſi
cut ipſe lachrymatus eſt i reſuſcitatione Lazari:ita ⁊ i
paſſione ſua.Nā ipſe multa fecit que nō ſunt ſcripta.
Nō tn̄ fleuit ꝓ ſe:ſʒ ꝓ nobis q̄bus paſſio ſua ꝓfuit.Si
bi aūt ꝓfuit i q̄ꝫtum p ipſaʒ meruit exultari.Phil.2.
Propter q̄d ⁊ deus exaltauit illū ⁊c.Et ideo exaudit°
eſt ꝓ ſua reuerētia quā.ſ.ſup oēs habebat ad deū.Eſa.
11.Et replebit eum ſpūs timoris dn̄i.Sed contra vide
tur q̄ nō fuit exauditus:q: non pro ſe q: nō tranſiuit
calix ab ipſo quod tn̄ petebat.Item nec pro alijs:q: nō
fuit īdultum iudeis q̄bus petebat indulgeri.Luc.23.
Pater dimitte illis ⁊c.Dōm eſt q̄ xp̄s in oībus que vo

c luit fieri fuit exauditus. Ipſe autem ſm appetitum ſenſualitatis ⁊ ſm voluntatē ī quantū eſt q̄daʒ appetitus naturalis refugiebat mortē. Et quantum ad hoc orabat vt oſtenderet ſe verū hoīem. Sed voluntate conſequente rōnem liberatā volebat mori. Unde dicit. Uerūtñ nō ſicut ego volo: ſʒ ſicut tu. Itē uolebat ꝙ ignoſceret oībus: ſed illis tm̄ q crediderūt. Et multi poſtea cōuerſi ſunt. ℭ Lectio. II.

T ḡdem cū eſſet filius dei: didicit ex his que paſſus eſt obediētiā ⁊ ꝯſumatus ē factus eſt oīb⁹ obtēperātibus ſibi cauſa ſalutis
ho. 89
2 eterne: appellatus a deo pōtifex: iuxta ordinem Melchiſedech. De quo nobis grandis ſermo ⁊ interpretabilis ad docendum qm̄ imbecilles facti eſtis ad audienduʒ. Et enim cū deberetis magiſtri eſſe ꝓꝑ tp̄s: rurſum indigetis: vt vos doceamini q̄ ſint elemēta exordij ſermonū dei: ⁊ facti eſtis qb⁹ lacte opus ſit: nō ſolido cibo. Oīs. n. qui lactis eſt ꝑticeps expers ē ſermonis iuſtitie. Paruulus. n. eſt. Perfectoꝝ aūt ē ſolidus cibus: coꝝ q pro ipſa cōſuetudine exercita
3 tos hñt ſenſus ad diſcretionē boni ac mali.

ℭ Supra poſuit tria q̄ pertinent ad pōtificem. ⁊ oſtēdit duo illorū conuenire xp̄o. ſ. officiū ⁊ modū perueniēdi ad ipſum. hic proſeq̄tur tertiū. ſ. pietatē ⁊ miſericordiā quā pontifex dʒ habere. Et circa hoc duo facit. Primo oſtēdit illud qđ paſſus eſt. Scđo que vtilitas cōſecuta eſt ēt alijs ibi. (Et cōſumatus factus eſt ⁊c̄.) Dicit ergo. Ita dixi ꝙ pōtifex dʒ eſſe talis ꝙ poſſit cōpati. Talis aūt eſt xp̄s. Cū. n. ſit filius dei ab eterno ⁊ ſm hoc nec pati poſſet: nec cōpati: aſſumpſit nām in q̄ poſſet pati. ⁊ ſic ēt poſſet compati. Et hoc eſt qđ dicit. Q: cum eſſet filius dei. ſ. ab eterno didicit obediētiaʒ
4 ex tp̄e. Contra. adiſcere eſt ignorantie. xp̄s aūt ab eterno vt deus: ⁊ ab inſtāti conceptionis ſue habuit plenitudinē ſcientie ī quātū homo. ergo nihil ignorauit nec ꝑ cōſequens didicit. Reſpōdeo dōm eſt ꝙ duplex eſt ſcia. ſ. ſimplicis noticie. Et q̄ntum ad iſtā ꝓcedit argumentū. q: ſ. nihil ignorauit. Eſt ēt ſcia experiētie: ⁊ ſm iſtā didicit obediētiā. Unde dicit didicit. i. expertus ē. Et loq̄tur apl's ſic. q: q didicit aliq̄d voluntarie accedit ad illud ſciēdū. xp̄s aūt volūtarie accepit īfirmitatē noſtrā. Et ideo dicit ꝙ didicit obediētiaʒ. i. q̄ʒ graue ſit obedire. q: ipſe obediuit in grauiſſimis ⁊ difficillimis. q: vſq̄ʒ ad mortē crucis. Phil. 2. ⁊. Ro. 5. Per obedientiā vnius iuſti cōſtituti ſunt multi.
5 ℭ Deinde cum dicit. (Et cōſumatus ⁊c.) oſtēdit fructū paſſionis q fuit duplex. Unus ī xp̄o. alius in mēbris eius. In xp̄o fructus fuit glorificatio. Et ideo dic̄. Et conſumatus ⁊c̄. Nā ab inſtāti cōceptionis ſue fuit conſumatus ꝑfectus quātum ad beatitudinē aīe ī q̄ʒtū ferebat in deū. ſed tñ habuit paſſibilitatē nāe. Sed poſt paſſionē habuit īpaſſibilitatē. Et ideo q: ſm hoc ex toto ꝑfectus eſt cōuenit ſibi alios ꝑficere. Hoc ē. n. natura perfecti ꝙ poſſit ſibi ſimile generare. ⁊ ideo dicit ꝙ perfectus eſt. Quia. n. per meritum obediētie ꝑuenit ad iſtam conſumationem. Prouer. 21. Uir obediens loquet̄ victorias. Factus eſt cauſa ſalutis non temporalis ſed eterne. Eſa. 45. Saluatus eſt iſrael in dño ſalute eterna. Et ideo dicit ꝙ appellatus eſt ⁊c̄. ⁊ hoc eſt ſupra expoſitum.

a ℭ Deide cū dicit. (De quo nobis grādis ē ſermo ⁊c.) preparat aīos auditorū ad ſequētia que dicēda ſunt de pōtificatu xp̄i. Et circa hoc duo facit. Prio. n. oſtendit coꝝ tarditatē. Scđo ſuā īteutionē cū dicit. 6. cap. Quapꝑ itermittentes ⁊c̄. Itēꝝ ꝑma in duas. q: ꝑmo oſtendit tarditatē. Scđo oñdit ipſam eſſe culpabilē ibi. (Et enim cū deberetis ⁊c̄.) Itē circa ꝑmā partē duo facit. Primo oſtēdit dicēdorum magnitudinē. Scđo ipſoꝝ tarditatē ad ea capiēda ibi. (Qm̄ ibecilles ⁊c.) Dicit ḡ Ita dixi ꝙ appellatus eſt pōtifex. de quo. ſ. pōtificatu grādis nobis ſermo eſt: q: de magnis. prouer. 8. De rebus magnis locutura ſum. Itē grādis: q: de vtili. ſ. de
2 ſalute aīarū. i. Ti. i. Fidelis ſermo ⁊ oī acceptōe dignus q: xp̄s ieſus venit ī huic mundū peccatores ſaluos facere ⁊c. Iſte ſermo eſt iterpretabilis qđ pōt dupl'r exponi. Uel ꝙ fiat ibi vis negationis īterpretabilis. i. nō exponibilis: q: nō pōt ad ꝑfectū exprimi. Que. n: ad xp̄ʒ ꝑtinēt nullus ſermo exprimere pōt. Ecc. 43. Glorificātes dñm q̄ʒtūcunq̄ʒ potueritis ſupualebit adhuc ⁊ admirabilis magnificētia eius benedicētes dñm. exaltate illū q̄ʒtū poteſtis maior ē oī laude. Alio mō affirmatiue īterpretabilis. i. īdigēs īterpretatione ꝓꝑ altitudinē ⁊ magnitudinē ⁊ ꝓfunditatē eius ꝓuer. i. Aīaduertet parabolā ⁊ īterpretationē ⁊c. Interꝑtatio. n. ſcripture numerat̄ īter dona ſpūſſci. p° Cor. 12. Indiget ēt vt dicat̄ īterpretatio eius ꝓꝑ tarditatē nr̄aʒ. Et iđ ſubdit ip
3 ſoꝝ tarditatē cū dicit. Qm̄ ībecilles ⁊c. Illi q ſunt debilis ītellectus nō pñt alta ītelligere niſi eis exponāt̄ ꝑ ſingula. Jo. 16. Adhuc multa habeo vobis dicere: ſʒ nō poteſtis portare mō. p° Cor. 3. Nō potui vobis loq̄ q̄ſi ſpūalib⁹ ⁊c.
ℭ Deide cū dicit. (Etenī cū deberetis ⁊c.) oſtēdit iſtā tarditatē eſſe culpabilē. Et circa h' tria facit. Primo. n. oſtēdit culpā tarditatis. Scđo adhibʒ ſimitudinem ibi. (Et facti eſtis ⁊c.) Tertio exponit ibi. (Oīs. n. q lactis eſt particeps ⁊c.) culpa. n. alicuius eſt q̄ñ diu audiuit ſi adhuc ſit tardus. ſecus aūt ē ſi ſit nouus. Negligētia. n. nō eſt ſine culpa. ideo dicit. Cū deberetis eſſe magiſtri. ſ. alioꝝ ꝓꝑ tp̄s: quo. ſ. audierāt legē ⁊ ꝓphetas. Jo. 5. Scrutamini ſcripturas ⁊c. Itē ipſum xp̄m. item apoſtolos ⁊ multos ab ipſis conuerſos Jo. 14. Tanto tp̄e vobiſcū ſum ⁊ non cognouiſtis me.
ℭ Rurſum īdigetis. Quaſi. d. Magis deberetis docere q̄ʒ doceri tñ īdigetis doceri que ſunt elemēta. Ele- 4
menta. n. dicunt̄ illa que p̄io tradunt̄ ī grāmatica q̄ñ ponunt̄ ad litteras. iſta vero ſunt ipſe lr̄e. Exordia ergo ſermonū dei ⁊ ꝑma principia ⁊ elementa ſunt articuli fidei ⁊ ꝑcepta decalogi. Qui ergo diu ſtuduiſſet ī theologia ⁊ illa neſciret: ip̄s curreret cōtra ipſum. iđ dicit. Indigetis vt doceamini que ſūt elemēta exordij ſermonū dei. i. ꝑma ꝑucipia. 2. Ti. 3. Semꝑ diſcētes ⁊ nunq̄ʒ ad ſciam veritatis ꝑueniētes. Eſa. 65. Puer centū annoꝝ morie. peccator centū an. maledictus erit.
5 ℭ Deide cū dicit. (Et facti eſtis ⁊c.) ponit ad hoc ſimitudinem. Sciendū eſt ergo ꝙ doctrina ſacra eſt ſicut cibus aīe. Ecc. 15. Cibauit illū pane vite ⁊ intellectus. Et. 24. Qui edunt me adhuc eſuriēt: ⁊ q bibūt me adhuc ſitient. Sacra ergo doctrina eſt cibus ⁊ potus: q: aīam potat ⁊ ſatiat. Alie. n. ſcie tm̄ illumināt īntellectuʒ hec autem illuminat. ꝑs. Preceptum dñi lucidū illuminans oculos. Et ēt nutrit ⁊ roborat aīaʒ. In cibo āt corpali eſt dr̄ia. Alio. n. cibo vtunt̄ pueri: ⁊ alio ꝑfecti. Pueri. n. vtunt̄ lacte quaſi magis tenui ⁊ cōnāli ⁊ de facili ꝑuertibili: ſʒ adulti vtūt̄ cibo ſolidiori. Sic ſacra ſcriptu. illi q d' nouo īcipiūt debēt audire leuia q̄ ſūt q̄ſi lac: ſʒ eruditi debēt audire fortiora. Et iđ dic̄. Facti eſtis quibus

Elemēta dñr pu° grāmaticalia

Cib° aīe ē ſacra doctrina

a qbus lacte ꝛc.ſ.ſicut pueris.i.Pe.2.Sicut mō geniti
infantes rōnabiles ſine dolo lac cōcupiſcite ꝛc.i.Cor.
3.Tāqꝫ paruulis i xp̄o lac vobis potū dedi nō eſcam.
¶ Deīde cū dicit.(Ois.n.q lactis ꝛc̄.)exponit ſilitudi
nē.Et pmo exponit illud qđ dixit de lacte.Scđo illud
qđ dixit de ſolido cibo ibi.(Perfectoꝝ aūt ꝛc̄.)Circa
pm̄ duo facit.Prio.n.ponit expoſitionē.Scđo expoſi
tionis rōnē ibi.(Paruulus.n.ē ꝛc̄.)Dicit ergo.Ita di
co ꝙ idigetis lacte ſicut pueri.Ois.n.q lactis ē pticeps
expers eſt ſermonis iuſtitie.i.ois q idiget nutriri lacte
expꝰ eſt.i.non pōt hēre partē in ſermonibus iuſtitie p
fecte intelligendis.Mat.5.Niſi abundauerit iuſtitia
vr̄a pluſqꝫ ſcribaꝝ.puer.15.In abūdanti iuſtitia vtus
2 maxima eſt.Hmōi āt non ſunt pticipes pueri.Eſa.28.
Quē docebit ſciam:aut quē intelligere faciet auditū:
ablactatos a lacte:auulſos ab vberibꝰ.Sed ꝯ:qꝛ apl's
ſupius multa valde difficilia tradidit eis.ſ.d myſterio
Do/ trinitatis:ꝛ de ſacrō incarnatiōis:ꝛ multa alia ardua.
ctria Ergo vel nō erāt puuli:vel talia tradēda ſunt puulis.
eadeꝫ Rn̄deo dōm eſt ſm Aug.ꝙ nō eſt intelligendū ꝙ in
tradē doctrina fidei alia ſunt tradēda maioribus ꝛ pſectis:ꝛ
da eſt alia impfectis.Nō.n.eſt inter eos iſta dr̄ia.Eadē eniꝫ
pue/ vtriſqꝫ ſunt tradenda.ſed puulis pponēda ſunt:ſꝫ nō
ciis ꝛ exponēda nec pertractāda:qꝛ intellectus eoꝝ magis
puul deficeret qꝫ eleuaret.Lac ſꝫ glo.eſt ſicut verbū caro fa
ꝫ alr ctū eſt.Cōtra nō minoris difficultatis eſt hoc intelli/
ꝛ alr. gere qꝫ qꝛ īo verbū erat apud deū.Vn̄ Auguſt.dicit ꝙ
3 iſtud inuenit in libris platonis:nō tn̄ illud.Ipſe auteꝫ
Augu.nō poterat ſuſpicari qđ ſacri hēret verbū caro
factū eſt.Rn̄deo dōm eſt ꝙ cognoſcere verbū caro fa/
ctum eſt:per ſimplicem fidem eſt ſatis facile:qꝛ pōt ca
dere in imaginatione ꝛ aliqlr in ſenſu:ſed verbū apud
deū oīno excedit oēm ſenſum:ꝛ non niſi p rōnem po/
teſt:ꝛ cū multa ꝛ maxima difficultate comprehēdi.
¶ Cōſequenter aſſignat rōneꝫ cū dicit.Paruulus.n.
eſt:nō qdem etate:ſed ſenſu.Tripłr aūt aliqs dr̄ puu/
lus.Eſt enim aliqs paruulus p humilitatē.Math.11.
Reuelaſti ea paruulis.Etate.Gal.4.Quāto tpe hēs
paruulus eſt ꝛc̄.Senſu.i.Cori.14.Nolite pueri effici
ſenſibus:ſed malicia paruuli eſtote:ſenſibus autem p
fecti ſitis.Et iſto modo accipitur hic paruulus.
4 ¶ Deinde cū dicit.(Perfectoꝝ aūt ꝛc̄.)Exponit illđ
ꝙ dixerat d cibo ſolido.Hoc.n.pꝫ in corpalibus:ꝙ qn̄
hō puenit ad etateꝫ pfectā:vtit fortiori ꝛ nobiliori ꝛ ſo
lidiori cibo.Sic ſpūalis qn̄ puenit ad pfectioneꝫ ſpūa
lem dꝫ ei pponi doctrina ſolidior.Iſta aūt pfectio du/
plex eſt.Vna eſt perfectio ſm intellectū:qn̄ aliqs hꝫ iu
dicium intellectus ad recte diſcernēdū ꝛ iudicandū de
his q ſibi pponunt.Alia eſt pfectio ſm affectū:quaꝫ
facit charitas:q eſt cuꝫ aliqs totalr deo inheret.Unde
Mat.5.poſt pcepta charitatis dr̄.Eſtote ergo pfecti.
ꝛc̄.Eſt aūt pfectio charitatis vt dicit Augu.vbi nulla
eſt cupiditas.Quāto.n.qs magis aſcēdit in deū:tāto
plus cōtemnit tpalia.ps.Quid.n.mihi eſt in celo ꝛc̄.
Hoc.n.hꝫ ſacre ſcripture doctrina ꝙ in ipſa nō tm̄ tra
5 dunt ſpeculāda ſicut in geometria:ſed ēt approbāda p
affectū.Vn̄ Mat.5.Qui aūt fecerit ꝛ docuerit ꝛc̄.In
alijs ergo ſcientijs ſufficit ꝙ hō ſit pfectus ſm intelle/
ctū.In iſtis vō reqrit ꝙ ſit pfectus ſm intellectū ꝛ af/
fectū.Loquēdū eſt igit alta myſteria pfectis.i.Cori.2.
Sapiam loqmur inter pfectos.Vnuſqſqꝫ.n.ſm ꝙ eſt
diſpoſitus ſic iudicat:ſicut iratus alr iudicat durante
paſſione:ꝛ alr ipſa ceſſante.Et ſilr incōtinēs alr iudi/
cat aliqđ eē bonū tpe paſſiōis:alr poſt.Et iđ dicit phs
ꝙ vnuſqſqꝫ qlis eſt talis ſibi finis vr̄:ꝛ qꝛ ea q in ſacra
ſcriptura tradunt ptinent ad affectū:nō tm̄ ad intelle

ctū:iđ opꝫ eſſe pfectū in vtroqꝫ.Et iđ apl's volēs oſtēde b
re q ſint pfecti:qbus ſit tradēdus iſte ſolidus cibꝰ:dicit
ꝙ ſunt iſti q p ſua ꝯſuetudine hn̄t ſenſus exercitatos.
Vn̄ in iſta pfectiōe qtuor ſūt attēdēda.ſ.ipſa pfectio in
ſe in q ꝯſiſtat:ꝛ qꝫtū ad hꝫ dicit.Qui hn̄t ſenſus exerci
tatos.Et ꝯuenīēter loqt.In hꝫ.n.exp̄mit vtrāqꝫ pfectio
nē:qꝛ vt dicit phs intellectus put iudicat de appeten/
dis ꝛ agēdis dr̄ ſenſus:qꝛ eſt relatꝰ ad aliqđ pticulare.
Vn̄ nō accipit hic ſenſus p ſenſu exterio:i.Qui ḡ ſen
tit q dei ſunt pfectus eſt.Phi.3.Quicūqꝫ pfecti ſumꝰ
hꝫ ſentiamus.i.Cor.2.Nos aūt ſenſum xp̄i hēmꝰ.Qui
vō nō ſentiūt niſi carnalia deo placere non pn̄t:vt pꝫ
Ro.8.¶ Scđo attendēda eſt diſpō eius in q eſt:qꝛ dꝫ
eſſe exercitatus.i.Ti.4.Exerce teipꝫ ad pietatē.Qui
.n.nō eſt exercitatꝰ nō pōt hr̄e rectū iudiciū:qđ ad hꝫ re 2
qrit.Eccl.34.Vir in multis expꝰtus cogitabit multa.
Itē q nō eſt expꝰtus pauca recogitat.¶ Tertio cā hu/
ius exercitatiōis:ꝛ hec ē ꝯſuetudo:nō.ſ.ociū:ſꝫ frequē
tia actus.Et iđ dicit.Pro ꝯſuetudine.ſ.recte agēdi.p
uer.22.Adoleſcēs iuxta viā ſuā ēt cū ſeuerit n̄ recedet
ab ea.Si ḡ vis eē pfectus nō des te ocio:ſed aſſueſce
re bonis a iuuētute.¶ Quarto finis huius exercitij:
qꝛ.ſ.ad diſcretionē boni ꝛ mali.Tūc.n.pfectus eſt qn̄
diſcernit īter bonū ꝛ malū.Eſa.7.Sciat eligere bonuꝫ
ꝛ reprobare malū.Hec aūt ſūt tria.ſ.diſcretio īter bōuꝫ
ꝛ malū:inter bonū ꝛ melius:inter malū ꝛ peiꝰ.In his
.n.reqrit rectitudo iudicij. CAP. VI. 3

Uapropter itermittētes ichoa/
tionis xp̄i ſermonē ad pfectōeꝫ 3ª qō.
feramur:ꝛ nō rurſuꝫ iaciētes fū 84ª ar
damentū penitentie ab opibus ti. 6°.
mortuis:ꝛ fidei ad deū:baptiſmatū doctri/
ne:impōnis quoqꝫ manuū ac reſurrectōis
mortuoꝝ ꝛ iudicij eterni.Et hoc facienꝰ:ſi
qdē pmiſerit deus.Impoſſi.n.eſt eos q ſelꝰ
ſunt illuminati:guſtauerūt ēt donū celeſte:
ꝛ participes facti ſunt ſpūſſancti.Guſtaue/ 4
runt nihilominus bonū dei verbū virtuteſ/
qꝫ ſeculi venturi ꝛ plapſi ſunt:rurſus reno 3ª qō.
uari ad penitentiā:ꝛ rurſum crucifigentes ſi 84.ar
bimetipſis filium dei:ꝛ oſtentui habentes. ti. 10.

¶ Supra apl's fecit mētionē de pōtificatu xp̄i ſm or/
dinē melchiſedech:ꝛ oſtdit tarditatē eoꝝ qbus ſcribe/
bat:hic redit ad ſuū ppoſitū.Et circa hoc tria facit:qꝛ
pmo aperit intentionē ſuā.Scđo oſtdit eius difficulta
tē ibi.(Et hoc qdem faciemus ꝛc̄.)Tertio declarat ſu
am intentionē ibi.(Cōfidimus aūt ꝛc̄.)Circa pm̄ duo
facit:qꝛ pmo manifeſtat ſuū ppoſitū.Scđo expōit qđ
dicit ibi:(Nō rurſus iacientes ꝛc̄.)ppoſitū ſuū eſt ꝙ
ptermiſſis his q ptinēt ad inchoationē doctrine xp̄iane
vult pſeq alia altiora.Vn̄ dicit.Iā dictū eſt ꝙ pfectis 5
opus eſt ſolido cibo:quapp intermittētes ichoationeꝫ
doctrine xp̄i p quā xp̄s inchoat eē in nobꝭ qđ eſt p do
ctrinā fidei.Eph.3.Hitare xp̄m p fidē in cordibꝰ nr̄is.
Feramur ad pfectionē.i.ad ea q ſpectāt ad pfectioneꝫ
doctrīe xp̄i.i.Cor.13.Qn̄ factꝰ ſuꝫ vir euacuaui q erāt p
uuli.Hoc āt ſꝫ glo.ad duo referri pōt.ſ.vel ad itellectū
vt.ſ.ex quo hō pfectus eſt dꝫ intermittere perilia ꝛ va
care pfectis.i.Cori.2.Sapiam loqmur inter pfectos.
Vł ad affectū.Et ē ſenſus ꝙ nō ſemp eſt ſtādū i ſenſu
incipientiū.Sed opꝫ tendere ad ſtatū pfectoꝝ.Gene.
17.Ambula corā me ꝛ eſto pfectus.Hic ē duplex obie

c et iō: ꝛ ꝑmo de hoc ꝙ dicit intermittētes inchoationē
q: nunq̄: dꝫ intermitti inchoatio. ꝑo. Et dixi: nūc cepi. ꝛ
Job. 27. Juſtificationē quā cepi tenere nō deſerā. Rn̄ſ°
dōm ꝙ contingit dupl̄r intermittere inchoationē. Ul
q̄ꝫtū ad eſtimationē ꝛ ſic ſemp dꝫ hō eē ſicut incipiēs
ꝛ tendēs ad maiora. Phil. 3. Nō ꝙ iā cepim aut ꝙ iaꝫ
ꝑfect° ſim. Uel q̄ꝫtū ad ꝑfectionē: ꝛ ſic ſemp dꝫ niti hō
ꝑtēdere ad ſtatū ꝑfectū. Phil. 3. Que retro ſunt obliui-
ſcens ad ea q̄ ꝑorꝫ ſunt me extendēs. Jn via. n. dei nō
ꝓgredi eſt regredi. ¶ Alia obiectio eſt de hoc ꝙ dicit.
Feramur ad ꝑfectionē. Perfectio. n. ꝯſiſtit in cōſilijs.
Mat. 19. Si vis ꝑfectus eſſe vade ꝛ vēde oīa ꝛc̄. Non
oēs aūt tenent ad ꝯſilia: Rn̄ſ° dōm eſt ꝙ duplex eſt ꝑ-
2 fectio. Una. ſ. exterior: q̄ ꝯſiſtit in actibus exterioribus
q ſunt ſigna interiorꝫ ſicut virginitas: volūtaria paupꝫ-
tas. Et ad hāc nō oēs tenent. Alia eſt interior q̄ ꝯſiſt. i
in dilectione dei ꝛ ꝓximi. Col. 3. Charitatē hn̄tes qḋ ē
vinculū ꝑfectiōis. Et ad ꝑfectionē hmōi nō oēs tenē-
tur: ſed oēs tenent ad eā tēdere: q: ſi qs nollet plus di-
ligere deū nō faceret qḋ exigit charitas. Dicit aūt fera
mur: ꝛ hꝫ ſm ipulſionē a ſpū ſcō. Ro. 8. Qui ſpū agunt-
ur hi filij dei ſunt. Uel ſicut q portati a deo q portat infir-
mitatē nr̄am. Eſa. 46. Audite me dom° iacob ꝛ oē reſi-
duū domus iſrael q portamini a meo vtero. Uel ſicut
3 portati adinuicē. Gal. 6. Alter alterius onera portate.
¶ Deinde cū dicit. (Nō rurſus iacientes ꝛc̄.) Expōit qḋ
dixit ꝛ intēdit oſtēdere q̄ ſunt illa q̄ faciunt ad incoatio
nē doctrine xp̄i. Et vtit ſilitudie. Per fidē. n. aīa edifi-
cat i ſpūali edificio. Sicut ḡ in corꝑali edificio ꝑmo po
nit fundamētū: ita hic ꝑ° rudimēta doctrine xp̄i ſunt q̄
ſi fundamentū. Sed ꝯ: q: infra. ii. ponit fides eſſe fūda
mētū: fides aūt vna eſt. Eph. 4. Unus dñs: vna fides:
vnū baptiſma: hic aūt pōit ſex fundamēta: ḡ vr̄ ꝙ ma
le. Rx° dōm eſt ꝙ fides fundamētū eſt virtutū. Jſta aūt q̄
ponit° hic ſunt fundamētū doctrine xp̄i. Dr̄ nō rurſus
q̄ſi ita firmiter ponamus ꝙ nō oporteat iterato pone-
re. Uel q: ondū poſuiſtis: ꝛ nō opꝫ iterare. Multū aūt
4 figuāter ordinat iſta apl̄s. Sic. n. in via gnōnis ꝛ cuiuſ
cūqꝫ motus ꝑus eſt receſſus a termio a quo: ꝛ poſt ac
ceſſus ad terminū ad quē: ita dic̄ hic: q: penitētia ē re
ceſſus a pctō: ꝛ ſic ē q̄ſi qḋdā fūdamētū i iſta vita. Ne
mo. n. ſm Aug. ſue volūtatis arbiter pōt nouā vitā in-
choare: niſi peniteat eū ꝑterite. Uñ oñs i ꝑn° ꝑdicatio-
nis dic̄. Penitētiā agite. Mat. 4. Et iō dicit. Peniten
tie ab opib° mortuis. Opa. n. mortua dr̄ vel q hꝫ ſe fuit
mortua vel ſunt mortificata. Res dr̄ viua qñ hꝫ offm
ꝓprie virtutis a q̄ cū deficit dr̄ mortua. Opa nr̄a ſunt
ordiata ad btitudinē q̄ eſt finis hoīs. Et iō qñ n̄ ducūt
ad btitudinē nec ordinari pñt dñr mortua: ꝛ hec ſunt
opa facta in pctō mortali. infra. ii. Sanguis xp̄i q per
ſpm̄ ſcm̄ obtulit ſeipm̄ imaculatū deo emūdabit ꝯſcias
nr̄as ab opibus mortuis. Opa ꝟo facta in charitate ꝑ
5 pctm̄ mortificant: q: nō hn̄t virtutē vt mereant vitam
eternā. Ezec. 18. Oēs iuſtitie ei° q̄s fecerat nō recorda-
bunt. Penitētia ꝟo facit ꝙ iſta reuiuiſcūt: q: reputant
ei ad vitā eternā. Jn acceſſu ꝟo ad terminū ꝑ ē fides: ꝛ
iō dic̄. Fūdamētū fidei ad deū. Propriū aūt fidei eſt ꝙ
credat hō ꝛ aſſentiat nō viſis a ſe: ſꝫ teſtimōio alterius:
Hoc aūt teſtimoniū vel eſt hoīs tm̄: ꝛ iſtḋ nō facit ꝟtu
tē fidei: q: hō ꝛ fallere ꝛ falli pōt. Uel iſtud teſtimoni-
um eſt ex iudicio dīno: ꝛ iſtud ꝟiſſimū ꝛ firmiſſimū eſt:
q: eſt ab ipſa ꝟitate: q̄ nec fallere nec falli pōt. Et iō di
cit. Ad deū: vt. ſ. aſſentiat his q̄ deus dic̄. Jo. 14. Creditis
in deū ꝛ in me credite. Scḋo in iſto ꝓceſſu ſunt ſacra
fidei. Hec aūt ſunt duo ſacra intrātiū: de his. n. tm̄ agit
hic apl̄s. Et iſta ſunt baptiſmus ꝑm̄ ꝛ 2m̄ ē confirmatio.

Quātū ad ꝑm̄ dicit. Baptiſmatū. Sed ꝯ. Eph. 4. Una d
fides: vnū baptiſma. Nō ḡ plura ſūt baptiſmata. Rn̄ſ° bapti
dōm eſt ꝙ triplex eſt baptiſmus. ſ. flumīs: flamīs: ꝛ ſā ſmus
guinis: ſed duo vltima: q: nō hn̄t vim niſi referant ad eſt tri
ꝑm̄: q: illud opꝫ hr̄e in ꝓpoſito ſi nō aſſit facultas i hn̄ plex.
tibus vſum liberi arbitrij. Et iō nō ſunt tria ſacra: ſed
vnū ſacrꝫ ꝑ qḋ regn̄amur ad ſalutē. Jo. 3. Niſi qs rena
tus fuerit ex aq̄ ꝛ ſpū ſcō ꝛc̄. Jnter iſta ꝟo baptiſmus
ſanguis plus hꝫ de effectu baptiſmi: ſi tn̄ ꝑm̄ fuerit in ꝓ
poſito: vl̄ ꝯriū nō teneat in mēte: ſicut pꝫ de inocētib°:
q nō erāt in oppoſita diſpōne. Baptiſmus. n. virtutem
hꝫ ex merito paſſiōis xp̄i. Ro. 6. Quicūqꝫ baptiſati ſu
mus i xp̄o ieſu in morte ipſi° baptizati ſumus ꝛc̄. Sic̄
ḡ q baptiſat ꝯformat morti xp̄i ſacralr̄: ita martyr rea 2
liter. Et iō iſtud baptiſma hꝫ totū effectū baptiſmi q̄ꝫtū
ad hꝫ ꝙ purgat oēm culpā ꝛ penā pctī: n̄ tn̄ iꝑmit cara
cterē aliquē. Et iō ſi recipiens martyriū ſine baptiſmo
aq̄ reſurgeret eſſet baptizādus. Penitētia ꝟo nō tm̄ hꝫ
de effectu baptiſmi: q: nō tollit oēm penā lꝫ tollat cul-
pā. Sicut tn̄ martyr ꝯformat ſe morti xp̄i ꝑ exteriorem
paſſionē: ita penitēs ꝑ iteriorē. Gal. 5. Qui xp̄i ſūt car-
nē ſuā crucifixerūt cū vitijs ꝛ ꝯcupiſcētijs. Jō pōt eſſe
tāta ꝙ tolleret oēm culpā ꝛ penā: ſic̄ pꝫ i latrōe ꝛ ma-
gdalena. Uñ pēitētia dr̄ baptiſm° iq̄ꝫtū ſupplet baptiſ-
mi vicē. Et q: nō licē illud iterari: iō iſtituta ē peniten
tia. Jſta ḡ dñr baptiſmata: q: hn̄t effectū baptiſmi. Sꝫ 3
tn̄ ſunt vnū baptiſma: q: nō agūt niſi illud hēat i ꝓpo
ſito. ¶ Scḋm ſacrm̄ intrātiū eſt in ipſa manuū ipoſi-
tione. Hec autē eſt duplex. Una eſt miracula faciēs ſic̄
qñ xp̄s ꝑ manus ipōne curabat ifirmos. Luc. 4. Sin-
gulis manus iponēs curabat eos. Alia ē ſacralis: ꝛ hꝫ ē
duplex. Una in ſacro ordie. i. Ti. 5. Manus nemini ci
to impoſueris. Alia ē in ſacro ꝯfirmatiōis ad renouatio
nē. Tit. 3. Per lauacrū regnōnis ꝛ renouationis ſpūſ
ſancti ꝛc̄. Jn ꝯfirmatiōe. n. dat ſpūſſcūs ad robur. Sic̄
. n. in eſſe nāe ꝑus gn̄at hō ꝛ poſtea augēt ꝛ roborat:
ita in eſſe grē. Tertio ſeqt terminus motus: ad quem
motus termināt: ꝛ ille eſt duplex: Duo. n. expectam°.
Primū eſt reſurrectio corporꝫ: ꝛ iſta ē fidei fundamē-
tū: q: ſine hac inanis ē fides nr̄a. i. Cor. 15. Jtē expecta
mus remunerationē q̄ fiet ꝑ iudicē. Eccl. 12. Cūcta q̄ fi- 4
unt adducet deus in iudiciū Et ideo dicit. Judicij eter
ni: non ꝙ illud iudiciū duret ꝑ mille annos ſicut volu-
it lactāti°: ſed tm̄ erit i momēto: ſed dr̄ eternū: q: ſnīa q̄
ibi dabit i eternū durabit. Mat. 25. Jbūt hi i ſuppliciū
eternū: iuſti aūt i vitā eternā. ¶ Et ſciēdū ē ꝙ oīa iſta
q̄ dicit ſe velle hic tractare ſūt q̄ſi q̄dā rudimēta fidei.
Uñ predicat ea nouitijs. Act. 17. ꝛ i multis alijs locis.
¶ Deinde cū dicit. (Et hoc q̄dē faciemus ꝛc̄.) Oñdit
difficultatē ꝓpoſiti ſui exequēdi. Difficile. n. eſt ꝛ in ſe
ꝛ reſpectu auditorꝫ. Uñ tria facit. Pꝛio inuit ꝙ i hꝫ po
tiſſime indigent dīno auxilio. Scḋo ſubdit quorūdā i-
becillitatē ibi. (Jmpoſſe ē. n. ꝛc̄.) Tertio adducit q̄ꝫdā
ſilitudinē ibi. (Terrā. n. q̄ ſepe ꝛc̄.) Dicit ḡ. Feramur 5
od ꝑfectū: ꝛ hoc faciemus ſi ꝑmiſerit deus. Minus aūt
dicit ꝛ plus ſignificat. nō ē tm̄ neceſſariū ꝙ dñs ꝑmit-
tat: ſed opꝫ ꝙ oīa faciat. Sap. 7. Jn mānu dei nos ꝛ ſer
mones nr̄i. Et iō dꝫ oīa pōere ſub ꝓuidētia dīni auxilij:
¶ Deide cū dicit. (Jmpoſſe eſt. n. ꝛc̄.) Oñdit imbecilli
tatē corꝫ: erāt. n. imbecilles ad audiēdū. Sicut. n. i cor
poralibus nullus ſtatus eſt ita ꝑiculoſus ſicut recidi-
uantiū: ita in ſpūalibus q poſt grām cadit in pctm̄ dif
ficilius ſurgit ad bonū. Et circa hoc facit tria. Primo
ꝓponit bona q̄ ꝑceperant. Scḋo difficultatem cātē
in eis ex reciduo ibi. (Et ꝓlapſi ſunt ꝛc̄.) Tertio aſſi
gnat rōnem ibi. (Rurſus crucifigētes ꝛc̄.) Bona aūt
quedam

a queda͂ ſunt pñtia: q̃da͂ vero futura. Ipſi vero in pñti
habuerũt ſpũalẽ regenerationẽ: ⁊ q̃tũ ad hoc dicit. Il
luminati. Ephe. 5. Eratis aliqñ tenebre: nũc aũt lux in
dño. Iſta aũt illuminatio fit p fidem. Act. 15. Fide purifi
cãs corda eoꝝ. Habẽt ẽt bonoꝝ dei participationem. ⁊
q̃tũ ad hoc dicit. Et guſtauerũt donũ celeſte. Donum
illud eſt gratia ⁊ dr̃ celeſtis: q: a celis deus eã dat. Pſ.
Dedit dõa hoĩbus. Et Jac. 1. Oẽ datũ optimũ: ⁊ oẽ do
nũ pfectũ deſurſuʒ eſt deſcẽdẽs a patre luminũ ⁊c̃. Eſt
ẽt in eis participatio diuine bõitatis. 2. Pe. 1. Per quẽ
.ſ. xp̃m maxima nobis ⁊ pcioſa pmiſſa donauit. Jõ di
cit. Participes facti ſpũſſcti. Oĩa. n. dõa dant̃ ex amo
b re. ⁊ ideo iſtã pticipationẽ attribuit ſpũiſancto. Eſt aũt
participare partẽ capere. Solus ãt xp̃s ſpm̃ ſanctũ ha
buit ad plenitudinẽ. Jo. 3. Nõ. n. ad mẽſuraʒ dat deus
ſpũm. Aliq̃. n. ſancti de eius plenitudine receperũt: ⁊ p
ticipes facti ſunt: nõ q̃dem ſubſtãtie: ſed diſtributionũ
eius. Supra. 2. Et variis ſpũſſancti diſtributiõibus. 1.
Cor. 12. Diuiſiones gratiaꝝ ſunt idẽ aũt ſpũs ⁊c̃. Itẽ in
pñti habuerũt doctrine eruditionẽ. Et q̃tuʒ ad hoc
dicit. Guſtauerũt nihilominus bonũ dei verbũ. Verbũ
iſtud dr̃ bonum: q: eſt verbũ vite eterne. Jo. 6. Dñe ad
quẽ ibimus verba vite eterne habes. Pſ. Q̃uaʒ dulcia
faucibus meis eloq̃a tua. Dicit aũt guſtauerũt: q: non
ſolum itellectũ: ſed ẽt reficit affectũ in quo eſt quedaʒ
ſaporatio. Pſ. Guſtate ⁊ videte q̃m̃ ſuauis eſt dominus.
¶ Bona aũt futura habuerũt in ſpe. Ro. 8. Spe ſalui
facti ſumus. Et ideo dicit. Virtuteſq; ſeculi. vẽturi. Ho
rũ aũt queda͂ habent non ſolũ in ſpe: ſed ẽt in q̃da͂ icho
atione ⁊ ille ſunt dotes aĩe. ſ. viſio: tentio ⁊ fruitio. ⁊ il
la habent̃ in quada͂ inchoatione inquantũ fidẽ ſpes ⁊
charitas que iſtis reſpondent habent̃ in pñti. Alia au
tẽ ſunt bona. ſ. dotes corporis. ſ. ſubtilitas: agilitas: im
paſſibilitas: claritas que ſolum habentur in ſpe.
¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Et prolapſi ſunt ⁊c̃.) oſtẽdit
difficultatẽ ad reſurgẽdũ cauſatã ex caſu. Ubi notãdũ
eſt q nõ dicit lapſi ſimpliciter. ſed ꝓlapſi. i. totalr̃ lapſi
q: ſi lapſi tm̃ eſſent: nõ ita difficile foret reſurgere. pro
4 uer. 24. Septies in die cadit iuſtus ⁊ reſurgit. Q: ſi di
ceret apl̃s illos q ꝓlapſi ſunt ĩpoſſibile eſſe reſurgere:
tũc poſſet dici q ĩ hoc notat maximã difficultatẽ reſur
gẽdi. ſ. ⁊ pp peccatũ: ⁊ pp ſuperbiã: ſicut patet ĩ demo
nibus. Sed q: dicit illos q ſemel ꝓlapſi ſunt nõ poſſe
renouari ⁊c̃. nec eſt aliquod pctm̃ ĩ hoc mundo a quo
poſſet homo penitere. ideo aľr eſt itelligendũ. ¶ Un
de ſciendũ eſt q ex hoc loco ſumpſit nouatus q̃daʒ: q
fuit pſbyter eccleſie Romane: occaſionẽ errãdi. Volu
it. n. q nullus poſt baptiſmũ poterit ad penitẽtiã reſur
gere. Sed iſta poſitio falſa eſt ſicut dicit athanaſius ĩ
epiſtola ad ſerapionẽ: q: ipſe paulus recepit inceſtuoſũ
5 corĩthiũ. Sicut pʒ. 2. Cor. 2. ⁊ ſilr̃ Gal. 4. q: dicit. Filio
li mei quos iteꝝ parturio ⁊c̃. Eſt ergo itelligẽdũ ſicẽ di
cit Aug. q nõ dicit q ĩpoſſibile eſt penitere: ſʒ q ĩpoſ
ſibile eſt rurſus renouari. i. baptiʒari. Ti. 3. Per laua
crũ regenerationis ⁊ renouationis ⁊c̃. Nunq̃. n. poſſet
hõ ſic penitere q poſſet iteꝝ baptiʒari. Et hʒ dic̃ apl̃s
Ba- q: ſm̃ legẽ iudei multotiẽs baptiʒabant̃. ſicẽ pʒ. Mar
ptiſ- ci. 7. Et iõ ad iſtũ errorẽ remouẽdũ dicit hoc apl̃s.
mus ¶ Deide cũ dic̃. (Rurſus crucifigẽtes ⁊c̃.) Aſſignat
nõ re- rõnẽ quare baptiſmus nõ iterat̃. q: baptiſmus eſt q̃da͂
itera- cõfiguratio mortis xp̃i: ſicut pʒ Ro. 6. Quicũq; ĩ xp̃o
tur baptiʒati ſumus in morte ipſius baptiʒati ſumus ⁊c̃.
Hec aũt nõ iterat̃: q: xp̃s reſurgẽs ex mortuis iã ñ mo
rit̃. Ro. 6. Qui ğ iterato baptiʒant̃ rurſum xp̃m cruci
figũt. Vel aliter q denotet̃ repugnãtia gr̃e xp̃i: vt. ſ. ve
lint frequẽter peccare ⁊ poſt iteꝝ baptiʒari. vt. ſ. nõ re-

ferat̃ ad iterationẽ baptiſmi: ſʒ ad lapſum eorum q pec b
cãt. Qui. ſ. quãtũ in ipſis eſt rurſus crucifigũt xp̃ʒ. q:
xp̃s pro pctis noſtris mortuus eſt ſemel. 1. Pe. 3. Cũ er
go peccãs baptiʒatus quãtũ ĩ te eſt das occaſionem vt
iteꝝ xp̃s crucifigat̃: ⁊ ſit contumelia xp̃o in cuius ſan
guie te lotũ maculas. Apoc. 1. Dilexit nos ⁊ lauit nos
a pctĩs noſtris ĩ ſanguine ſuo. ¶ Lectio. II.

Terra. n. ſepe venientem ſup ſe
bibẽs ĩbrẽ ⁊ germinãs herbaʒ hᵃ 2ᵒ
oportunã illis a q̃bus colit̃ ac q. 7ᵒ
cipit benedictionẽ a deo: profe ar. p.
rẽs ãt ſpinas ac tribulos reproba ẽ ⁊ male
dicto proxima. cuius ꝯſũmatio ĩ cõbuſtionẽ.
¶ Supra oſtendit apl̃s difficultatẽ ad iuũ ꝓpoſitum a
exequẽdũ ꝓuenientẽ ex eoꝝ culpa: hic adducit ad hoc
quãdã ſilitudinẽ. Et pmo q̃tũ ad bonã terrã. Scdõ
quãtũ ad malã ibi. (Proferẽs aũt ⁊c̃.) Sciẽdũ eſt aũt
q ſm̃ vnã expoſitionẽ ſupra voluit apl̃s illos q ſemel
baptiʒati ſunt nõ poſſe iteꝝ baptiʒari vel renouari ad
penitẽtiã. Alia aũt eſt expoſitio que ibi dimiſſa fuit: q
impoſſibile eſt eos q ĩ hac vita ſemel illumiati ſunt rur
ſum ĩ alia vita renouari ad penitẽtiã. Ecc. 9. Quicq̃d
põt manus tua facere iſtãter operare; q: nec opus: nec
rõ: nec ſapiẽtia: nec ſciã eſt apud ĩferos ⁊c̃. Jo. 9. Venit
nox qñ nemo põt opari. Rurſus ğ exponat̃. i. poſt hãc
vitã. Et huius rõ eſt. Duo. n. cauſant penitẽtiã. Unũ ẽ
qd̃ dat efficatiã. ſ. meritũ paſſionis xp̃i. 1. Jo. 2. Ipſe eſt ꝓ
piciatio pro pctis noſtris. Aliud aũt eſt exẽplũ penitẽ
di: qd̃ habemus ĩ xp̃o p cõſiderationẽ. ſ. cõſiderãdo au
ſteritatẽ: paupertatẽ ⁊ tãdẽ paſſionẽ. 1. Pe. 2. Xp̃s paſ
ſus ẽ ꝓ nobis vobis relinquẽs exẽplũ ⁊c̃. Sic ergo in
telligit̃ qd̃ dicit. Rurſus crucifigẽtes. i. crucis xp̃i fru
ctũ pcipiẽtes ⁊ hoc q̃tũ ad id qd̃ dat efficatiã pñiẽtie.
Et oſtẽtui habẽtes. quãtũ ad exẽplũ penitẽdi. Et ſic ac
cipit̃ oſtẽtum ĩ bonũ. Iſta vero ſimilitudo que ponit̃ hʒ
de terra põt referri vel ad id qd̃ ſupra dictum eſt. Fera
mur ad pfectionẽ. ⁊ tunc erit ſenſus q ſi feramur ha
bebimus benedictionẽ ſicut terra bona. Vel põt conti 4
nuari ad dictũ imediate ſm̃ expoſitionẽ vtrãq; ſiue de
baptiſmo ſiue de alia vita. Illa tñ de baptiſmo magis ẽ
litteralis. Et ſic eſt ſenſus. Sicut terra culta ſi iterato
ꝓfert ſpinas nõ colit̃: ſed ꝯburit̃: ſic homo peccãs poſt
baptiſmũ vlterius nõ abluit̃. Et tangit̃ circa bonã ter
ram. Prĩo beneficiũ ĩpenſum. Scdõ fructũ quẽ ꝓfert
ibi. (Et generãs herbam ⁊c̃.) Tertio premiũ ibi. (Ac
cipit benedictionem ⁊c̃.) Terra iſta eſt cor humanuʒ
Luc. 8. Quod aũt ceciderit in terrã bonaʒ: hi ſunt q in
corde bono ⁊ optimo ⁊c̃. qd̃ dr̃ terra q: ſicut terra ĩdi 5
get pluuia: ita homo idiget gr̃a dei. Pſ. Viſitaſti terraʒ
⁊ inebriaſti eã. Eſa. 55. Quomodo deſcẽdit ĩber ⁊ nix ð
celo ⁊ illuc vltra nõ reuertit̃: ſed inebriat terraʒ ⁊ iſun
dit eã ⁊ germinare eã facit ⁊c̃. Sed beneficiũ qd̃ pcipit
eſt doctrina fidei quaſi ymber ſuꝑueniẽs quã dñs plu
it ĩ cordibus auditoꝝ mediãtibus predicatoribus ⁊ do
ctoribus. Eſa. 5. Mãdabo nubibus ne pluãt ſup eam
ymbrem. Job. 36. Effundit ymbres ad iſtar gurgitum Do-
q de nubibus fluũt ⁊c̃. Hunc ymbrẽ bibit qñ qd̃ audit ctrina
intelligit: ⁊ ad illud afficit̃. Eſa. 55. Omnes ſitiẽtes ve q̃daʒ
nite ad aquas ⁊c̃. Iſta doctrina eſt deſuꝑ veniens: q: ẽ terre-
eſt ſup ſe: ⁊ quãtũ ad pncipium huius doctrine. Que na
dam. n. doctrina eſt de terra: qua. ſ. homo inheret tere ⁊ q̃
nis. Alia eſt de celis: que. ſ. docet celeſtia. Jaco. 3. Nõ ẽ dã ce-
iſta ſapiẽtia deſurſum deſcẽdẽs: ſed terrena aĩalis ⁊ dia leſtis
bolica. Et poſt ſeq̃tur ibidẽ. Que autem deſurſum eſt

f ſapiētia: ꝑ̄ gdem pudica eſt ⁊c. Uel ſuper ſe .i. ſuper fa
cultatē humane rōnis. Ecc. 3. Plurima ſup ſenſuz ho
minū monſtrata ſibi ſunt. Dicit aūt non ſemper nec ra
ro: ſed ſepe: q: vt dicit Aug. ⁊ habetur hic i gloſa. Si
ſuper vileſcit. ſi raro non ſufficit ⁊ negligi̕. Job. 16. Au
diui frequenter talia. ℭ Fructus eſt. q: generat herbā
optimam cultoribus. Jſta ſunt bona opera que facit
homo per doctrinam ſuſceptam. Gen. 1. Germinet ter
ra herbam virentem ⁊c. Jſta terra colitur primo a deo
Joan. 15. Pater meus agricola eſt ⁊c. Colitur etiam a
prelato. ꝑ̄ Corinthio. 3. Ego plantaui appollo rigauit
⁊c. Colitur etiam ab homine ipſo. Prouerb. 24. Dili
genter exerce agrum tuum. Eſt ergo oportuna deo ad
gloriam. ꝑ̄me Corinth. 10. Omnia in gloriam dei faci
te. Aliis ad meritum ⁊ ad gloriam. ꝑ̄ Theſ. 2. Uos
eſtis gloria noſtra ⁊ gaudium. Jpſi vero operanti ad
vitam eternam. Rom. 6. Habetis fructum veſtrum i ſā
ctificationem: finem vero vitam eternam.

ℭ Deinde cum dicit. (Accipit benedictionē a deo.)
oſtendit premium. ſ. benedictionem diuinam. Jſta aūt
benedictio nihil aliud eſt q̄ʒ factio bonitatis in bonis.
Que quidem in preſenti vita ſit imperfecta: ſed in fu
turo erit perfecta. 1. Petri. 3. Jn hoc vocati eſtis vt bene
dictionem hereditate poſſideatis.

ℭ Deīde cum dicit. (Proferens aūt ⁊c.) agit de mala
terra de qua primo ſupponit beneficiū quod dictuz ē.
Scdo ponit malum fructū dicens. Proferens autem
⁊c. Tertio oſtendit penam ibi. (Reproba eſt ⁊c.) Fru
ctus ergo ſunt ſpine. i. minora peccata. ⁊ tribuli. i. ma
iora que pungunt cōſcientiā proprie. ⁊ qn̄qʒ ēt alienam
illa. ſ. que ſunt cōtra proximos. Gen. 3. Spinas ⁊ tribu
los germinabit tibi. Jn pēa vo pōit tria. ſ. diuinā repro
bationē iudiciariā condēnationē ibi. (Maledicto pro
xima.) Et finalē punitionē ibi. (Cuius ꝯſūmatio ⁊c.)
Quantū ad primum dicit. Reproba eſt. Sicut. n. pre
deſtinatio eſt pncipium remunerationis: ita reproba
tio ſignum eſt condemnationis. Quia ergo aliqs fre
quenter rigetur preceptis ſalutaribus ſignuz eſt repro
bationis ſi pſiſtat ſpctis. Jere. 6. Argentū reprobū vo
cate eos: q: dn̄s proiecit eos ⁊c. Condēnatio eſt q: pro
4 xima maledicte. Math. 25. Jte maledicti i ignem eter
num ⁊c. Punitio eſt cuius conſummatio i ꝯbuſtione
Eſa. 9. Ueſtimentum mixtum ſanguine erit i cōbu
ſtionem ⁊ cibus ignis. ℭ Lectio. III.

Confidimus autē de vobis dile
ctiſſimi meliora ⁊ viciniora ſalu
tiſtam ⁊ ſi ita loquimur. Nō. n.
iniuſtus eſt deus: ⁊ vt obliuiſca
tur operis veſtri ⁊ dilectionis quā oſtēditis
in nomīe ipſius: q miniſtratis ſanctis ⁊ mi
5 niſtratis. Cupimus āt vnumquēqʒ veſtrū
eandē oſtētare ſollicitudinē ad expletionez
Gen. ſpei vſqʒ in finē vt non ſegnes efficiamini.
6.ca. verū imitatores eorum qui fide ⁊ patientia
hereditabunt promiſſiones.

ℭ Q: apoſtolus multa q̄ dura videbāt de ſtatu iſto
rū dixerat: nō ne ex illis deſperarēt: oſtēdit quaītētio
ne hoc dixerit, ſ. vt ipſos a periculis retraheret. Uñ cir
ca hoc duo facit. Pr̄o. n. oſtendit fiduciā quā de ipſis
habebat. Scdo ſubdit rōnem confidentie ibi. (Nō. n.
iniuſtus deus ⁊c.) Dicit ergo. Jta dixi q terra q̄ pfert
ſpinas ⁊ tribulos ⁊c. Et ne credatis q ego tales vos re
putē cōfidimus de vobis dilectiſſimi ⁊ hoc pp̄ fidem ⁊

⁊ charitatē meliora ⁊ viciniora ſaluti. Ubi commēdat d
ſtatū ipſoꝝ ex duobus. ſ. ex eo qd̄ iam erant: q: ex quo
dicit meliora ſupponit q erāt i bono ſtatu ⁊ ex eo q ex
pectabāt i futurū. Uñ dic̄ viciniora ſaluti. Ro. 13. Nūc
aūt ꝓpior eſt noſtra ſalus q̄ʒ cū credidimus. Quan
to. n. qs ꝓficit in bonis tanto magis appropinquat ſa
luti. ℭ Seq̄. Tā ⁊ ſi ita loqmur. i. q: ⁊ ſi ſic loqmur
hoc eſt vt reddamus vos cautos ⁊ hoc pcedit ex chari
tate. ꝑ̄s. Corripiet me iuſtus in mīa ⁊ icrepabit me.

ℭ Deīde cū dicit. (Nō eſt. n. iniuſtus deus ⁊c̄.) oñdit
rōnē cōfidētie que duplex eſt. Una ex bonis ipſoꝝ pte
ritis. Alia ex ꝓmiſſione dei ibi. (Abrahe naqʒ ⁊c̄.) Q:
vero apoſtolus duo dixerat. Unū. ſ. q de ipſis cōfide
bat. Aliud q aſpere ipſis loquebat̄. ideo duo facit. Pri
2 mo. n. aſſignat rōnē pmi. Scdo rōnē ſcdi ibi. (Cupimus
aūt ⁊c̄.) Rō aūt q̄re ipſe de his ꝯfidat. hec eſt. q: recor
dat̄ multoꝝ bonoꝝ q̄ ipſi fecerūt. Unde dicit. Cōfidi
mus aūt ⁊c̄. Et quare: q: nō eſt iniuſtus deus vt obli
uiſcat̄ ⁊c̄. Cōtra. Eze. 18. Si auerterit ſe iuſt⁹ a iuſtitia
ſua ⁊c̄. Et paulo poſt ibidē ſeq̄. Oēs iuſtitie eius non
recordabunt̄. Et ibi ſubdit̄. Q: via dn̄i equa ē. Rn̄deo
dōm eſt q homo q cadit poſt grām duplr̄ pōt ſe hr̄e.
Uno modo q i malo pſeueret ⁊ tūc deus oēs iuſtitias
eius obliuiſcit̄. Alio mō q peniteat ⁊ tūc bonoꝝ pce
dētiū recordat̄: q: reputat̄ ſibi ad meritū. Uñ dic̄ glo
q mortificata reuiuiſcūt. Sʒ tūc vr̄ dubiū q: cōſtat q
iuſtitia reſpicit meritū. ſi ḡ iuſtitia dn̄i exigit q deus n̄
obliuiſcat̄ ſi peniteat ſicut dic̄ glo. Ergo cadit ſub me
3 rito q reſurgat a pctō ⁊ ſic meret̄ grām. qd̄ eſt ipoſſibi
le. Rn̄deo dōm eſt q duplex eſt meritū. Unū qd̄ innitit̄
iuſtitie ⁊ iſtud ē meritū ꝯdigni. Aliō qd̄ ſoli miſericor
die innitit̄ qd̄ dr̄ meritū cōgrui. Et de iſto dicit q iuſtū
eſt. i. cōgruū q homo q multa bona fecit mereat̄. Jſta
. n. miſericordia eſt adiuncta quodāmodo iuſtitie pluſq̄ʒ
in illo q nunq̄ʒ aliqd̄ fecit. Et iſto modo nō obliuiſcit̄
deus operis noſtri ⁊ dilectiōis. Soli. n. charitati debet̄
vita eterna. Jo. 14. ſi qs diligit me ſmonē meū ſuabit.
Quicqd. n. nō eſt ex charitate nō eſt meritoriū. 1. Cor.
13. Charitatē nō habeā nihil mihi ꝓdeſt. Et iō h̄ nō di
cit tm̄ operis vr̄i: ſʒ addit dilectiōis. q: ēt ſicut dic̄ Gre.
nō eſt amor dei ocioſus. Opat̄. n. magna ſi ē: ſi opari rē
nuit amor nō eſt. 1. Jo. 3. Nō diligam⁹ verbo neqʒ lingua
4 ſed opere ⁊ veritate. Jō ſubdit. Quā oñdiſtis i noie ipſi
us. Col. 3. Oē qdcūqʒ facitis i verbo aut i opere: oia in
noie dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ⁊c̄. ℭ Quid aūt oñderint ⁊ in q̄
oñdit q: miniſtratis ſanctis. ſ. ſubueniēdo nec̄itatibus
ſanctoꝝ. Mat. 20. Quicūqʒ voluerit iter vos fieri ma
ior ſit veſter miniſter. Ro. 12. Nec̄itatibus ſcōꝝ cōicā
tes. Et q: i oib⁹ ē nec̄ia cōtinuatio. iō ſubdit. Et miſtra
tis ⁊ iō ſi peccaſtis ex diuina mīa adiuncta iuſtitie dabit
ℭ Cōſequēter cū dic̄. (Cupim⁹ āt ⁊c.) Aſſi (venia.
5 gnat rōnē q̄re ita dure locutus fuerat. ſ. ex deſiderio ſa
lutis ipſoꝝ. vñ circa hoc tria facit. Q: p oñdit ſuū deſi
deriū. Scdo ſubdit iminēs piculū ibi. (Ut nō ſegnes
efficiamini ⁊c.) Tertio declarat p exēplū ibi. (Uerum
imitatores ⁊c.) Dic̄ ḡ. nō diximus iſta quaſi deſperan
tes de vobis: ſed magis q: cupim⁹ vnūquēqʒ. i. de vno
quoqʒ veſtrū. Phil. 1. Teſtis eſt mihi de⁹ quō cupiaz
vos oēs i viſcerib⁹ ieſu xp̄i. Sed qd cupimus: Oñdere
eandē ſollicitudinē. i. vt ſitis ſolliciti oñdere p exhibi
tionē operis hāc ſollicitudinē ad bona: quaz ſemp ha
buiſtis. Uñ patet q ad opera pietatis req̄rit̄ ſollicitu
do. Luc. 10. Martha martha ſollicita es ⁊c. Itē ad pro
priā ſalutē. 2. Thym. 2. Sollicite cura teipſm probabi
lē exhibere deo. Et quare ad expletionem ſpei. ſ. vt im
plendo quoꝫ cepiſtis conſequamini quod ſperatis.

1 Ro.5. Spes nō confundit. Et hoc totū vſq; in finem. Qui.n.perſeuerauerit vſq; in finē hic ſaluus erit.
℃ Deīde cū dicit. (Ut nō ſegnes efficiamini ⁊c̄.) oſtē dit periculū qḋ eſt pigricia: ⁊ eſt ſegnities timor future bone opationis pp timorē.ſ.vel ne deficiat vel ne peniteat. puer.22. Piger dicit.leo eſt in via. Unde pigri ſēper allegant impedimenta.
℃ Deīde cū dicit. (Uerū imitatores ⁊c̄.) ponit exēplū Quaſi.d. Nō ſitis pigri ſed magis imitamini accipiēdo exēplū in ꝓphetis. Jac.5. Accipite exēplū patiētie ⁊c̄. Et ſeqꝰ. Prophetas. Et in alijs ſctis.ſ.aplis.p̄ Cor. 11. Jmitatores mei eſtote ſic̄ ⁊ ego xp̄i. Sitis ḡ imita
2 tores coꝝ ꝑ fide ſine q̄ ipoſſibile ē placere deo. Infra. 11. Et patiētia cōtra aduerſa: hereditabūt ꝓmiſſiōes. Per fidē.n.formatā ⁊ patiētiā acqriꝰ hereditas ꝓmiſſa. Infra.11. Sci ꝑ fidē vicerūt regna ⁊c̄. Lec. IIII.

Exo. 32. Abrahe naq; promittēs deus: qm̄ nemine₃ habuit per quē iuraret maiorē: iurauit ꝑ ſemetipſum dicēs: niſi benedicēs benedicā te: multiplicās multiplicabo te: ⁊ ſic lōganimiter ferens adeptus eſt repromiſſionē. Homines.n.per maiorē ſui iurāt: ⁊ ois
Exo. 32. controuerſie eoꝝ finis ad cōfirmationem eſt iuramentū. † In quo abūdantius volēs deus oſtendere pollicitationes heredibus
3 immobilitatē cōſilij ſui interpoſuit iuſiurandū: vt ꝑ duas res imobiles qbꝰ īpoſſibile ē mētiri deū fortiſſimū ſolatiū habeamus qui confugimus ad tenendā propoſita₃ ſpem: quā ſicut anchorā habemus anime tutā ac firmā ⁊ īcedentē vſq; ad iteriora velaminis vbi ꝓcurſor pro nobis ītroiuit ieſus ſm ordinē melchiſedech pōtifex factus ī eternū.
4 ℃ Supra aplus oſdit cām quare de iſtis confidebat: ⁊ hoc pp bona que fecerūt: hic oſdit idē ex ꝓmiſſiōe facta patribus. Un̄ circa hoc facit duo. Primo.n. premittit ꝓmiſſionem. Scd̄o aſſignat rōnem dictoꝝ ibi. (Hoīes.n.ꝑ maiores ſui ⁊c̄.) Circa p̄ᵐ tria facit. Pr̄o .n.oſtendit cui facta ſit promiſſio. Scd̄o oſtēdit ꝓmiſſionis modū eſſe cōuenientē ibi. (Qm̄ neminē habuit ⁊c̄.) Tertio ꝓmiſſionis effectū ibi. (Et ſic lōganimiter ⁊c̄.) Promiſſio facta ē abrahe. Gal.3. Abrahe dicte ſūt ꝓmiſſiones ⁊c. Et huiꝰ eſt rō: q₂ per fidē ſhere mus deo: ⁊ ideo ꝑ fidem cōſeqmur promiſſiones. Primū.n.exēplum fidei fuit in abrahā: ⁊ hoc q₂ p̄mus receſſit a cōſortio īfideliū. Gen̄.12. Egredere de terra tua ⁊c. Scd̄o q₂ p̄mus aliqḋ credidit qḋ erat ſupra nām.
5 Ro.4. Qui cōtra ſpem in ſpe credidit ⁊c. Unde Gen̄. 15. Credidit abrahā deo ⁊ reputatū eſt ei ad iuſtitiam. Primus.n.accepit ſignaculū fidei.ſ.circūciſionē. Ro. 4. ℃ Modus promiſſionis eſt q̄tū ad duo. Pr̄o quātū ad iuramētum iterpoſitū. Scd̄o q̄tum ad verba ꝓmiſſionis ibi. (Niſi benedicēs benedicā tibi.) Dicit ḡ. deus volēs oſdere ꝓmiſſionē ſuā firmā ⁊ ſtabilē: q₂ nō habuit maiorē ſe ꝑ que₃ iuraret. ps. Excelſus ſup oēs gētes dn̄s ⁊c. Jurauit ꝑ ſemetipſum. Gen̄.22. Per memetipſum iuraui dicit dn̄s ⁊c. In quo habes exēplū qḋ iuramētū de ſe nō eſt illicitū: q₂ ſcriptura nihil deo attribuit qḋ de ſe ſit peccm̄. Intēdit.n.ſcriptura nos ad deum ordinare ⁊ ducere. Eph.5. Eſtote imitatores dei ſicut filij chariſſimi ⁊c. Tn̄ iterdicit frequētia iuramēti

abrahā fuit p̄ᵐ exemplū fidei

Eccl.23. Jurationi nō aſſueſcat os tuū ⁊c. Itē iuramentū ī vanū. Exo.20. Nō ſumes nomē dei tui ī vanu₃ ⁊c. b
℃ Cōſequēter cū dicit. (Niſi benedicēs ⁊c.) oſtendit modū ꝓmiſſionis. Quaſi.d. Nō credatꝰ mihi niſi benedicā tibi: vt ſit modus iurādi quaſi ꝑ execrationē. Dicit aūt benedicēs qḋ ptinet ad bonoꝝ collationē. Bn̄dictio.n.dn̄i diuites facꝰ: ſicut dꝛ ꝓuer.10. Et multiplicabo te: qḋ ēt ptinet ad ꝓlis numeroſitatē. Et vtrūq; fuit abrahe ꝓmiſſum ſicut p₃ Gen̄.14.⁊.25. Jngeminat aūt benedicēs vt deſignet bona tpalia ⁊ ſpūalia ⁊ ꝯtinuitatē bn̄dictiōis. Uel bn̄dicēs bn̄dicā ī multitudine ꝓlis ſancte: q̄ Gen̄.22. Deſignatꝰ ꝑ ſtellas celi. vbi dꝛ. Suſpice celū ⁊ numera ſtellas ſi potes ⁊c. Et mltiplicās multiplicabo ī nūeroſitate ꝓlis male ⁊ ꝑuerſe que ibidē.ſ.22.cap. deſignatꝰ ꝑ arenā maris. Jngeminatꝰ ēt multitudo qḋ eſt vel pp numeroſitatē ꝓlis bone vꝉ male. Uel pp cōtinuitatē multitudis. Uel bn̄dicā ī bonis grē ⁊ multiplicabo ī bonis glorie. ps. Quā magna multitudo dulcedis tue dn̄e ⁊c. ℃ Effectus ꝓmiſſiōis fuit q₂ lōganimiter ferēs ⁊c. Lōganimitas eſt nō ſolū ī faciēdo magnū aliqḋ: ſed ēt ī expectādo ī lōgū. Abrahā aūt ꝓmiſſionē habuit nec vnq̄ paſſu₃ pedis terre poſſedit: vt dꝛ Act.7. Et vſq; ī ſenectutē ꝓlē nō ſuſcepit: ⁊ tn̄ a ſpe nō ꝺcidit. Jac.5. Accipite exēplū fratres mei mali exitus ⁊ lōganimitatis ⁊ laboris ⁊ patiētie ꝓphetas ⁊c. Eſa.51. Attēdite ad abrahā patrem veſtru₃ ⁊c.
℃ Deīde cū dicit. (Hoīes.n.ꝑ maiores ⁊c.) ponit rōnē p̄dictoꝝ: ⁊ circa hoc facit tria. Pr̄o.n. ponit humanā cōſuetudinē. Scd̄o aſſignat rōnem cōſuetudis ibi. (In quo abūdantius ⁊c.) Tertio ſubdit fructū rōnis ibi. Ut ꝑ duas res imobiles ⁊c. Cōſuetudo.n. humano duplex ponitꝰ. Una q̄tū ad id ꝑ qḋ iuratꝰ. Alia q̄tū ad effectū iuramēti ibi. (Et ois cōtrouerſie ⁊c.) Illud
3 aūt ꝑ qḋ iuratꝰ eſt maius: ⁊ hoc rōnabiliꝛ. Nihil.n. aliḋ eſt iurare niſi dubiū cōfirmare. Sicut ḡ ī ſciētijs nihil cōfirmatꝰ niſi ꝑ id qḋ eſt magis notū. Ita q₂ nihil certiꝰ eſt apud hoīes q̄ deus ideo ꝑ ip̄₃ tanq̄ ꝑ maius ⁊ certius iuratꝰ. S₃ cōtra. Aliq̄.n. iuratꝰ ꝑ filiū q̄ minor eſt
4 vt cū dꝛ per xp̄m. Aliqn̄ vero ꝑ creatura₃ ſicut ioſeph iurauit ꝑ ſalutē Pharaonis. Gen̄.42. Rn̄deo. Dōm eſt qḋ duplex eſt modus iurādi ꝑ deu₃. Uno modo ꝑ ſimplicē atteſtationē: vt cū abſolute dꝛ ꝑ deū ita eſt. Quaſi.d. Teſtis eſt mihi deus qḋ ita eſt ſicut dico. Rom̄.p. Teſtis eſt mihi deus cui ſeruio ī ſpū meo ⁊c. Aliqn̄ vero per execrationē qḋ ſit qn̄ aliqḋ obligatꝰ ad vindictā deo ſi nō ſit ita. puta caput vel aīa vel aliqḋ hm̄oi ſicut iurauit aplſ.2.Cor.p. Teſtē deū inuoco in aīam meā₃. Quaſi.d. Obligo aīam meā. ꝑ teſtimonio ꝑ quo ipm̄ nomē dei aſſumo. Et iſtud eſt grauiſſimū. Per creaturā aūt iuratꝰ nō ſquātū eſt talis: ſed inq̄tū ī ipſa relucet aliqḋ indiciū diue poteſtatis. Q₂.n. ois poteſtas a deo eſt. Ro.13. inq̄tum aliqs exercet ptātē ſup aliq̄; multi
5 tudinē ſi iuratꝰ ꝑ ip̄m iuratꝰ ꝑ deū cuius ptās ī ipſo relucet. Et ſic iurauit ioſeph per ſalutē pharaonis. Hoc eſt ergo qḋ dicit hoīes per maiores ſui iurant.
℃ Deīde cū dicit. (Et ois controuerſie ⁊c.) ponit effectū iuramenti q ī hoc conſiſtit qḋ per iuramētum finitꝰ ois controuerſia. ſicut.n. in ſciētijs qn̄ reſoluitꝰ vſq; ad p̄ma ꝓncipia demonſtrabilia qeſcitꝰ ita diuina lege introductū eſt qḋ cū ꝑuenitꝰ ad p̄mā veritatē eſt ſtatus qḋ ſit qn̄ ipſa ī teſtimoniū īuocatꝰ. Exo.22. Applicabitꝰ ad deos ⁊ iurabit. ⁊ ſic ſopitꝰ ois qḋ ⁊ controuerſia.
℃ Deīde cū dic̄. (In quo abūdātius ⁊c.) pōit rōnē q̄re deus voluit iurare. ſ. ad oſdēdā firmitatē ꝓmiſſiōis ſue. Un̄ dic̄. In quo.i. eo ip̄o deus īterpoſuit iuramētū volēs abūdātius ⁊c. Abūdās.n. fuit qḋ ꝓmiſit: ſ₃ abū

Bn̄dictio dn̄i diuites facit

abrahā ꝓmiſſiones₃ habuit nec vnq̄ paſſū pedis terre poſſedit

datiuus fuit qḋ iurauit. Uolēs inq̄ oñdere heredibus pollicitatiōnē.i.rei pollicite. Ro.9. Qui filij ſunt pmiſſiōis eſtimāt i ſemie. Oñdere inq̄ imobilitatē. ❡ Sciendū eſt ꝙ l bis ꝗ̄ a deo pcedūt duo ſunt cōſiderāda: .ſ. ipſe pceſſus rex ⁊ ꝯſiliū dei a quo talis proceſſus cātur. Cōſiliū dei eſt oīno imobile. Eſa.46. Cōſiliū meū ſtabit ⁊ ōis volūtas mea fiet. Sed diſpoſitio eſt bñ mutabilis. Nā dñs aliqñ pnūciat aliqd ſꝫ ꝙ exigit ordo ⁊ pceſſus rex: ſicut patet. Eſa.38. Diſpone domui tue: q: morieris tu ⁊ nō viues. Habebat.n. cur ſue infirmitatis ꝙ ex illa moreref. Et ſimiliter Jone.3. Adhuc q̄dragīta dies ⁊ niniue ſubuertef: q: ipſa meruerat ſubmerſionē ſuꝑpſitus. Jere.18. Repēte loquar aduerſus gētē ⁊ aduerſus regnū vt eradicē: ⁊ deſtruā: ⁊ diſꝑdaꝫ illud. Si pnīaꝫ egerit gēs illa a malo ſuo qḋ locut⁹ ſuꝫ aduerſus eā: agā ⁊ ego pnīaꝫ ſuꝑ malo qḋ cogitaui: vt facerē ei ⁊c. Et tūc pphetia eſt cōminatiōis. Qñq̄ vero pnūciaf aliqd ſm ꝙ reſpicit cōſiliū dei eternū: ⁊ ſuꝑ hoc deus nūq̄ penitet nec illud retrahit. ꝑ. Reg.15. Triūphator i iſrael nō parcet ⁊ penitudie nō flectef. Tñ ſciēdū eſt ꝙ qñcunq̄ dñs pmittit aliqd ſub iuramēto eſt pphetia predeſtinationis que eſt oñſiua diuini cōſilij. Et iſta pmiſſio penitus imutabilis eſt.

❡ Deide cū dic̄. (Ut p duas res ⁊c.) Oñdit fructū pmiſſionis: ⁊ ꝑ oñdit qs ſit ille fructus. 2° qs cōſequaf hūc fructū ibi. (Quā ſicut anchorā ⁊c̄.) Fructus autē eſt vt ſpes noſtra ſit certa. Uñ dicit. Ut habeamus fortiſſimū.i. firmiſſimū ſolatiū ſpei ꝑ duas res imobiles ꝗbus ipoſſibile eſt mētiri.i. ꝑ dei ꝗ pmittit ꝗ nō mētif. Num.23. Nō eſt deus vt filius hois vt mētiaf ⁊c̄. Et ꝑ iuramētū in quo eſt maior cōfirmatio ỽitatis. Sciendū ē aūt ꝙ ſicut delectatio ſenſibilis eſt experiētia ſenſibilis ⁊ memoria de ꝑterito. ita ſpes de futuro. ꝑ. Mac. 2. Oēs ꝗ ſperāt in ipſo nō īfirmanf. Eſa.40. Qui ſperāt i dño mutabūt fortitudinē: aſſumēt pēnas vt aqle currēt ⁊ non laborabunt ⁊c. Habeamus inquam nos qui confugimus a malo.ſ. mūdi ab ipugnatiōe hoſtis ad tenēdā ppoſitā nobis ſpeꝫ. ꝑs. Dñe refugiū es nob. Prouer.18. Turris fortiſſima nomen domini. Ad ipſā currit iuſtus ⁊ exaltabitur.

❡ Deinde cū dicit. (Quā ſicut anchorā ⁊c.) Oñdit ꝙ fideles pmiſſionē iſtā ꝯſequanf: ⁊ vtif quadā ſimilitudine. Cōparat.n. ſpem ipſi anchore ꝗ̄ ſicut in mari nauē imobilitat: ita ſpes aīam firmat i deo in hoc mundo ꝗ eſt quaſi qḋdā mare. ꝑs. Hoc mare magnū ⁊ ſpacioſum manibus. Iſta tñ anchora dꝫ eſſe ſecura: vt.ſ. nō ðficiat. Uñ ſit de ferro. 2. Thi. ꝑ. Scio cui credidi ⁊ certus ſum ⁊c̄. Itē dꝫ eſſe firma: vt.ſ. nō cito a naui remoueaf. ita hō dꝫ alligari iſti ſpei ſic āchora naui alligaf. Eſt aūt dr̄ia īter anchorā ⁊ ſpem: q: anchora i imo figif. ſꝫ ſpes i ſummo.ſ. i deo. Nihil.n. i pñti vita ē firmū vbi aīa poſſet firmari ⁊ geſcere. Uñ Gen.8. Dicif ꝙ columba nō iuenit vbi regeſceret pes eius. Et iō dicit ꝙ dꝫ incedere vſq̄ ad iteriora velaminis. Apłs.n. ꝑ ſancta: que erāt i tabernaculo itelligit ſtatū pñtem eccłie. ſꝫ ꝑ ſancta ſanctoꝝ ꝗ̄ per velum diſtinguebanf a ſanctis intelligit ſtatū futur̄ glorie. In illo ḡ vult ꝙ figaf anchora ſpei noſtre ꝗ ē modo velatus ab oculis noſtris. Eſa. 64. Oculus non vidit deus abſq̄ te que preparaſti expectantibus te. ꝑs. Quam magna multitudo dulcedinis tue dñe quā abſcōdiſti timētibus te. Hāc ibi fixit ꝑcurſor noſter ꝗ ibi igreſſus ē. Uñ Jo.14. Uado parare vobis locū. Mich.2. Aſcēdit pādēs iter añ eos. Et iō dic̄ ꝙ ipſe tanq̄ ꝑcurſor ꝑ nobis igreſſus ē i iteriora velaminis. ⁊ ibi fixit ſpem nr̄am ſic dr̄ i collecta i vigilia ⁊ i die aſcēſionis. Tñ q: ītra velū nō licebat īrari

Anchora ſic ī mari nauē imobiliter: ſic ſpes aīam firmat 5

niſi ſūmo ſacerdoti. Leui.16. Iō dicit ꝙ ieſus ꝗ ꝑ nobis ingreſſus ē: factus ē pōtifex i eternū ſꝫ ordinē melchiſedech. Ecce q̄ elegāter redit apłs ad ppoſitū ſuū. Ipſe.n. cepat loq̄ d̄ ſacerdotio: ⁊ tñ fuerat multū digreſſus ſꝫ nūc ad iſtud redit ſic̄ pꝫ. CAP. VII.

Hic.n. Melchiſedech rex ſaleꝫ ſacerdos dei ſummi ꝗ obuiauit abrahe regreſſo a cede regum: ⁊ bñdixit ei: cui ⁊ decimas omniū diuiſit abraham: primū quidem qui īterpretaf rex iuſtitie. deinde autem ⁊ rex ſaleꝫ quod eſt rex pacis: ſine patre: ſine matre: ſine genealogia: neq̄ initiū dierū: neq̄ fineꝫ vite habens: aſſimilatus autem filio dei manet ſacerdos in perpetuum.

2ª 2ᵉ. q.87 ar.p.

❡ Supra apłs.5. cap. pbauit xp̄m eē ſacerdotē. In.6. aūt cap. iterpoſuit ꝗdā ad ꝑparādos ſuos auditoꝝ: hic redit ad ſuū ppoſitū. Intēdit.n. pbare excellētiā ſacerdotij xp̄i ad ſacerdotiū leuiticū. Et circa h̄ facit duo. ꝑ ꝑo.n. oñdit excellētiā ſacerdotij xp̄i ad ſacerdotiū veteris teſtamēti. Scḋo oñdit ꝙ fideles debēt ſacerdoti xp̄o reuerēter ſubdi. Et h̄ i medio decimi cap. ibi. (Habentes itaq̄ frēs fiduciā ⁊c̄.) Circa ꝑᵐ duo facit. Pīo.n. oñdit ꝑrogatiuā ſacerdotij xp̄i ſuꝑ leuiticos ex pte ꝑſone ipſius ſacerdotis. Scḋo ex pte miſterij.8. cap. ibi. (Capłs aūt ſuꝑ ea ⁊c̄.) Circa ꝑᵐ duo facit. Qꝛ ꝑ° oñdit exñtiaꝫ ſacerdotij xp̄i ex pmiſſione dīna. Scḋo oſtēdit neceſſitatē ſacerdotij eius ibi. (Talis.n. decebat ⁊c.) Promiſſionē vero oñdit ꝑ illud ꝑs. Jurauit dñs ⁊ nō penitebit eū ⁊c̄. Uñ tria oñdit ad ppoſitū ſuū pbādū. Pīo illḋ qḋ dr̄ ſm ordinē melchiſedech. Scḋo illud qḋ dr̄. iurauit ibi. (Et q̄ntū eſt nō ſine iureiurādo ⁊c̄.) Tertio illḋ qḋ dr̄. Tu es ſacerdos ibi. (Et alij qdem plures ⁊c̄.) Circa ꝑᵐ duo facit. Qꝛ ꝑmo oſtēdit ſimilitudinem ad melchiſedech. Scḋo ex hac ſimilitudine ꝑfert ſacerdotiū xp̄i leuitico ibi. (Intuemini aūt ⁊c̄.) Circa ꝑᵐ duo facit. qꝛ ꝑmo deſcribit cōditiōes melchiſedech. Scḋo oñdit quō cōuenitūt xp̄o ibi. (Primū qdē ⁊c̄.) Deſcribit aūt melchiſedech. ꝑmo ex noīe cū dicit. Hic aūt melchiſedech. Sic.n. noīat euꝫ ſcriptura. Gen.14. Ubi habef hiſtoria quā apłs h̄ ſuppōit. Et ſm Glo. hebrei dñt iſꝫ fuiſſe. Sem ꝑmogenitū Noe: ⁊ tūc qñ Abrahā habuit victoriā erat annoꝝ.390. alij.309. ⁊ occurrit abrahe nepoti ſuo. ſcḋo deſcribit eū a dignitate. Erat.n. rex ⁊ ſacerdos. Quātū ad ꝑᵐ dic̄. Rex ſalē ⁊c. Et ſm aliq̄s ſalē dr̄ hierlm. Sꝫ h̄ eſt Hiero.i ꝗdā epła: q: vt ipſe dic̄ nō poterat eē ꝙ ei occurreret a hierlm qḋ pbat ex ſitu. Alij aūt dñt ꝙ ſalē dr̄ ille locus: de quo dr̄ Jo.3. ꝙ iuxta illū ioānes baptiçabat ⁊ menia illi⁹ loci erāt adhuc tpe hieronymi. Quātū ad 2ᵐ dic̄. Sacerdos dei ſūmi. Antiqtus.n. ille ꝗ īter filios erat antiquior erat ſacerdos. ſꝫ veꝝ ē ꝙ tpe abrahe multū iualuerat cultus ydoloꝝ. Et iō ne credaf ꝙ eēt ſacerdos ydoloꝝ addif dei ſūmi. ſꝑ ēētiā nō ꝑ pticipationē vel nūcupationē. Deus.n. eſt creator oīum eoꝝ ꝗ dñr dij: ſiue ꝑ pticipationē: ſiue ꝑ errorē. ꝑs. Rex magnus ſuꝑ oēs deos. Eſa.61. Uos ſacerdotes dñi vocabimini ⁊c. Tertio deſcribit eū ab officio. ſacerdos.n. medius ē īter deū ⁊ ppłꝫ. Dꝫ ḡ aliqd pplo cōferre.i. ſpūalia ⁊ aliqd ab ipſo accipere.i. tpalia ꝑ⁹ Cor.9. Si nos vobis ſpūalia ſeminauimus non magnū eſt ſi carnalia vr̄a metamus. Pīo ḡ dꝫ exhibere cōfortationē ꝑ bona monita. Uñ dr̄ Gen.14. ꝙ quatuor reges vicerūt quinq̄ reges ⁊ captiuū duxerūt loth

a nepotē abrahe. Iſti quatuoꝛ reges ſūt q̄ttuoꝛ vitia p̄n
cipalia oppoſita q̄ttuoꝛ cardinalib⁹ ỽtutibus q̄ captiuū detinēt affectū nepotē rōnis victis q̄nq̄ ſenſibus
coꝛpis. Qui.n. ſuperat ꝛ liberat affectuʒ dʒ cōfoꝛtari a
ſacerdote. Eſa.21. Occurrentes ſitienti ferte aquaʒ. Et
Eſa.35. Cōfoꝛtate manus diſſolutas ꝛc. Scd̄o p ſacra
mētoꝝ adminiſtratiōeʒ bn̄dicēdo. Uñ bn̄dixit ei. p̄s.
Bn̄diximus vobis in noīe dñi. Hoc aūt fit impendēdo
ſacramēta p que cōfoꝛtaꝛ hō in grā. Num.6. Inuoca
būt nomē meū ſup filios iſrael: ꝛ ego bn̄dicam eis. Nā
de⁹ bn̄dicit auctoꝛitate: ʒ ſacerdos miniſterio. Et deci
mas. ſ. ad ſubſtētationē diuiſit. ſ. abrahaʒ. i. recte diſtri
buit. Sʒ ꝯ. q2 vt pʒ. Num.18. Ex lege ē datio dcimaꝝ.
2 Nō ḡ ſūt ante legē. R̄ndeo. Dōm ē ꝙ cerimonialia ve
teris teſtamēti ſūt q̄dā dtermiatiōes pceptoꝝ iuris nālis ꝛ pceptorū moꝛaliū. Et iō q̄ttū ad h̄ ꝙ habebant d
iure nāli ſeruabāꝛ ante legē tm̄ ꝓ voto obſeruātiū ꝛ ſi
ne aliq̄ pcepto. Q2.n. aliqd offeraꝛ deo in recognitio
nē creationis ꝛ dñij h̄ eſt nāle: ſed ꝙ offeraꝛ vitulus vl
edus h̄ ē cerimoniale. Similr de iure nāli eſt ꝙ mini
ſtri ſeruiētes deo ſuſtententꝛ a pplo: ſic pʒ Gen.47. ꝙ
h̄ ſeruabaꝛ etiā apud gentiles. Uñ ſacerdotes: q2 paſce
banꝛ de hoꝛreis publicis nō ſūt cōpulſi vēdere poſſe
ſſiōes ſuas ꝛ iō fuerūt ante legē. Sʒ determīatio hui⁹
partis ē p legē. Leui.27. Oēs decime dñi ſūt: ꝛ in hui⁹
ſignū iacob ante legē in loco in q̄ poſtea fuit edificatū
3 tēplū vouit ſe daturū decimas. ꝛ hoc ſpālitera: q2 ad h̄
dei cult⁹ ꝓp̄e exhibeꝛ vt ſignificeꝛ ꝙ hō q̄cqd hʒ a dō
accepit ꝛ totā pfectiōeʒ ſuā ab ipſo expectat. Numerus
Deci etiā denarius eſt pfectus: q2 cōſurgit ex partibus ſuis
me ſa aliquotis: q2 vnū duo tria quattuoꝛ faciūt deceʒ. Uſq3
cerdo etiā ad ipſū aſcēdit numerus ꝛ omnes aliȷ̄ nō ſūt niſi q̄
tibus dā repetitio ꝛ additio ſup denariū. Omnes ḡ ſūt impfe
debēt cti vſq3 dum perueniꝛ ad ipm̄. Et ſimilr a deo eſt om
ppter nis perfectio. Ut ḡ ſignificaret ꝙ a deo eſt complemē
tum omnis perfectionis. ideo dedit decimas.
¶ Deide cū dicit. (Primū qdē ꝛc.) oñdit ſilitudinem
xp̄i ꝛ melchiſedech. ꝛ circa hoc facit duo. Prīo.n. indu
cit ſilitudinē q̄ttū ad cōditionē pſone. Scd̄o q̄ttuʒ ad
ſacerdotiū ibi. (Aſſimilat⁹ aūt filio dei ꝛc.) Prima i du
as: q2 pmo ponit ſilitudinē q̄ttum ad ea q̄ in ſcriptura
4 cōmemoꝛanꝛ. Scd̄o q̄ttuʒ ad ea q̄ in ipſa tacentur ibi.
(Sine p̄re ꝛc.) In ſcriptura aūt duo dicuꝛ de ip̄o. Pri
mū qdē nom̄. ſ. melchiſedech qd̄ īterpretaꝛ rex iuſtitie
ꝛ ſignificat xp̄ʒ q fuit rex. Iere.23. Et regnabit rex ꝛ ſa
piēs erit ꝛ faciet iudiciū ꝛ iuſtitiā in terra. Nec ſolū di
ciꝛ iuſtus ſʒ etiā rex iuſtitie: q2 factus ē nobis ſapiā ꝛ iu
ſtitia. p̄ᵉ Coꝛ. p̄. Aliud qd̄ diciꝛ de ipſo eſt conditio. Uñ
dr̄ ex ſalē. i. pacis. h̄ aūt ꝯuenit xp̄o. Ipſe.n. ē pax nr̄a:
Ephe.2. Et in hoc docet ap̄ls vti interp̄tatione noīuʒ
in p̄dicatiōibus. p̄s. Oꝛieꝛ in diebus eius iuſtitia abun
dātia pacis. Et bn̄ cōiūgit iuſtitiā ꝛ pacē: q2 null⁹ facit
pacē q nō ſeruat iuſtitiaʒ. Eſa.32. Erit op⁹ iuſtitie pax.
In mūdo iſto gubernamur i iuſtitia: ſʒ i futuro i pace.
5 Eſa.32. Sedebit pp̄ls meus in pulchritudine pacis.
¶ Deinde cū dic. (Sine patre ꝛc.) ponit ſilitudinem
q̄ttū ad ea que taceꝛ de ipſo: q2 in ſcriptura nō fit mē
tio de patre vel matre ei⁹ nec de genealogia ipſi⁹. Uñ
ex h̄ aliqui antiqui aſſumpſerūt māꝫ erroꝛis: vt q2 ſo
lus deus ē ſine pncipio ꝛ ſine fine dicerēt iſtū melchiſe
dech ſimilr filiū dei. Iſtud aūt damnatū eſt ſic hereticū.
¶ Uñ ſciēdū ē ꝙ in veteri teſtamēto q̄ñcūq3 fit mētio
de aliq̄ ſolēni pſona narraꝛ p̄r ꝛ mater ꝛ tēpus natiui
tatis ꝛ moꝛtis: ſic de yſaac ꝛ multis aliȷ̄s: hic aūt ſubi
to itroduciꝛ melchiſedech. nulla penitus facta mētiōe
de generatiōe ſua ꝛ ptinētibus ad ipſam. Et hoc vt. ꝙ

rōnabiliter. In q̄ttum.n. dr̄ ſine patre ſignificaꝛ natiui b
tas xp̄i de virgine q̄ fuit ſine patre. Mat. p̄. Qd̄ eniʒ i
ea natū eſt d ſpūſcō eſt. Illud aūt qd̄ eſt ꝓpriuʒ dei nō
dʒ attribui creature. Soli⁹ ỽo dei patris eſt eē patrē
xp̄i. Ergo in natiuitate illi⁹ q ipm̄ pfigurabat nō debuit
fieri mētio de patre carnali. Itē q̄ttū ad nām eternā di
cit. Sine matre. ꝛ hoc ne itelligas iſtā gnōnē eē mālēʒ
ſic mater dat māʒ genito: ſʒ eſt ſpūalis ſicut ſplendoꝛ a
ſole. ſupꝛa p̄. Qui cū ſit ſplēdoꝛ glīe ꝛc. Itē qñ fit gnā
tio a patre ꝛ matre nō totū eſt a p̄re: ſʒ mā adminiſtraꝛ
a matre. Ad excludēdū ḡ imperfectionē a xp̄o: ꝛ ad d
ſignādū ꝙ totū qd̄ hʒ eſt a p̄re: nō fit aliqua mētio de 2
mr̄e. Uñ verſus. Eſt ſine mr̄e de⁹. eſt ſine patre caro.
p̄s. Ex vtero ante luciferum genui te. ꝛc. Ego ſolus.
¶ Sine genealogia. Ex duplici rōne nō poniꝛ genea gene
logia ei⁹ i ſcriptura. Una ad deſignādum ꝙ generatio alo
xp̄i ē ieffabilis. Eſa.53. Gnātionem ei⁹ qs enarrabit? gia
Alia ad deſignādū ꝙ xp̄s q itroduciꝛ vt ſacerdos nō xp̄i
ptinet ad genus leuiticū nec ad genealogiā veteris le dupli
gis. Et hec ē itentio ap̄li. Uñ ſubdit. Neq3 initiū dierū ci iōe
habēs neq3 finē vite. Hoc aūt dic̄ nō q2 xp̄s nō ſit nat⁹ nōpo
in tp̄e neq3 moꝛtu⁹: ſʒ pp eternā ei⁹ gnātionē: in qua na nitꝛ in
t⁹ ē ſine initio cuiuſcūq3 tp̄is. Uñ Io. p̄. In pnci° erat ſcrip
ỽbū. i. tp̄e q̄cūq3 dato ante erat ỽbū: vt exponit baſili⁹. tura.
Eſt.n. ante oēs dies: q2 p ipm̄ factus eſt mūdus cuʒ q̄ 3
inceperunt dies. Itē nec finē vite: verū ē q̄ttum ad eter
nitatē. Quātum etiam ad bonitatē nō habet finē vite:
q2 xp̄s reſurgēs ex moꝛtuis iā nō moꝛitur. Rom.6. ꝛ i
fra.13. Xp̄s ieſus heri a hodie ipſe ꝛ in ſecula.
Deide cū dicit. (Aſſimilat⁹ aūt filio dei ꝛc.) oñdit ſili
tudinē q̄ttū ad ſacerdotiū. ¶ Sciēdū ē tñ ꝙ ſolet dici
ꝙ poſterioꝛa ſimilanꝛ prioꝛibus ꝛ non ecōuerſo. Et iō
ne credatur ꝙ ſacerdotiuʒ xp̄i ſit poſterius ſacerdotio
melchiſedech. h̄ remouet ap̄ls: q2 ꝛ ſi xp̄s ſcd̄m q̄ttū hō na
t⁹ ſit poſt eū ꝛ ex tp̄e. tñ ſcd̄m q̄ttū d̄s ꝛ fili⁹ dei: ē ab eternoꝛ
Et iō melchiſedech ſcd̄m oīa iſta aſſimilat⁹ ē illi q ē fili⁹
dei: ꝛ h̄ in q̄ttū manet ſacerdos i ppetuuʒ: qd̄ p̄t duplr
exponi. Uno°. q2 nō fit mētio de fine ſacerdotij ei⁹: nec 4
ſucceſſoꝛe ipſi⁹. Oſee.12. In manib⁹ ꝓphāꝝ aſſimilatus
ſuʒ. Itē ē ſacerdos in ppetuū: q2 figuratū ei⁹. ſ. ſacerdo
tiū xp̄i i ppetuū ē. Uñ ꝛ i ſcriptura pluries repetiꝛ ritu
ppetuo. Exo.27. Cult⁹ ppetu⁹ erit. Leuit.24. Cultu ri
tuq3 ppetuo. q2 illō quod figurabatur per iſtud perpe
tuum erat. Per hoc enim apoſtolus cōtinuat ſequen
tia ad precedentia. ¶ Lectio. II.

Intuemini aūt quant⁹ ſit hic cui
ꝛ dcias ddit d pcipuis abrahā
patriarche. Et qdem de filijs le
ui ſacerdotiū accipiētes manda
tū habēt decimas ſumere a populo ſcd̄m le
geʒ. ideſt a fratribus ſuis: quāq̄ʒ ꝛ ipſi exie 5
rint de lumbis abrahe. Cui⁹ auteʒ genera
tio nō ānumeraꝛ in eis: decimas ſūpſit ab
abraham: ꝛ hūc q hēbat repromiſſiōes bn̄
xit. Sine vlla aūt contradictione quod mi
nus ē a melioꝛe bn̄dicitur. Et hic quideʒ d
cimas moriētes homines accipiūt. ibi autē
conteſtatur quia viuit. Et vt ita dictuʒ ſit: p
abrahā ꝛ leui q decimas accipit: decimatus
eſt. Adhuc eniʒ in lumbis patris erat: quā
do obuiauit ei melchiſedech.
¶ Supꝛa oñdit apoſtolus q̄mō melchiſedech aſſimi

c latus eſt filio dei:hic oſtdit preeminētiā ſacerdotij mel
chiſedech ad ſacerdotiū leuiticum. Et circa hoc fac duo.
Primo.n.excitat attentionē. Scdo oſdit ppoſitū ibi.
(Et qdē de filijs leui ꝛc.) Excitat aūt ipos:q2 grandia
ꝛ maria dicturus erat.prouerb.8. Audite me:q2 d re/
bus magnis locutura ſū. Et iō dic. Intuemini.i.dilige
ter cōſiderate. Quātus.i.quā magne dignitatis ſit ille cui
abrahā patriarcha decimas ſoluit. ꝛ hoc d pcipuis. Mala.
p. Maledict' doloſus q hz i grege ſuo maſculū ꝛ votū
faciēs immolat dño debile. Dr aūt abrahā patriarcha.i.
pnceps patrū:nō q2 nō habuerit pres:ſz q2 ſibi fcā eſt
pmiſſio de prnitate gentiū. Geñ.17. Eris pr multaruȝ
2 gētiū ꝛc. Eccl.44. Abrahā magn' pr multitudis gētiū
ꝛc.ro.4. Prēz mltarum gētiū poſui te añ deū cui credidi/
¶ Deide cū dic.(Et qdē de filijs ꝛc.)oſtendit(ſtī.ꝛc.
peminētiā ſacerdotij melchiſedech ad leuiticū. Et cir/
ca hoc facit duo. Pzio.n.oſdit ppoſitū. Scdo ex hoc
cōcludit itētū.ſ.q ſacerdotiū xpi preferf ſacerdotio le/
uitico ibi.(Si g cōſūmatio ꝛc.) Item p' in duas: q2 p
oſdit ppoſitū. Scdo remouet quādā reſpōſionē ibi.
(Et vt ita dcm ſit ꝛc.) Prima itez in duas. Pzio oſtē
dit preeminētiā quātū ad id in q ipſe vſus eſt ſacerdotio
3 ſuo. Scdo quātū ad cōditionē ſacerdotij ibi.(Et hi qdeȝ
decimas ꝛc.) Ad ſacerdotē āo duo ptinēt:vt dictum ē
ſupra.ſ.accipere ꝛ bñdicere. Duo g fac. Quia p oſdit
excellētiā quātū ad acceptionē decimaꝝ. Scdo quātū ad
bñdictionē ibi.(Et hūc qui habebat ꝛc.) Circa p'm ad/
huc duo facit:q2 pmo oſdit qbus cōpetit accipere de/
cimas. Scdo quomō hoc excellētius faciebat melchiſe/
dech ibi.(Cui' aūt generatio ꝛc.) Dic g. Et quidē ac/
cipiētes ſacerdotiū de filijs leui ꝛc. In hoc oſdit qbus
cōpetit accipere decimas q2 ſacerdotibus. Sciēdū eſt
aūt q illi de tribu leui erāt deputati diuino cultui. In/
ter ipos aūt ſoli illi d ſtirpe aarō erāt ſacerdotes. Exo.
28. Applica aarō ꝛc. Et iſti q2 p aaron erāt d tribu leui
ſumebāt decimas. Sz ɔtra. Ergo ſm hoc ſoli ſacerdo/
tes accipiebāt decimas:qd eſt ɔ illd Nuȝ.18. Filijs le/
4 ui dedi oēs decimas iſraelis. Rñdeo. Dōm eſt q leuite
nō accipiebāt eas:niſi q2 miſtrabāt ſacerdotib'. Et ita
nō ppter ſe ſz ppter ſacerdotes dabanf eis. Itez leuite
accipiebāt decimas decimatas.ſic Num.18. Et ita ſoli
ſacerdotes accipiebāt ꝛ nō ſoluebāt. Scdo oſdit q iuſ
accipiebāt:q2 ex mādato legis. Uñ dic. Mādatū hñt
decimas ſumere. ¶ Cōtra. Si hoc eſt mādatū legis cum
ſeruare mādata legis modo ſit pctm̄.videf illicitū mō
dare vel accipe decimas. Rñdeo. Dōm eſt q i lege fue
rūt qdam pure cerimonialia:ſicut circūciſio imolare
agnū ꝛ hmōi. Et iſta q2 erant figuratiua tm̄:non licet
mō ſeruare. Erāt.n.figura futuri. Uñ qui mō ſeruaret
ſignificaret xpm adhuc futurū. Quedā ādo erāt pure
moralia ꝛ iſta modo ſeruāda ſūt. Et de talibus fuit da/
5 tio decimaꝝ:ſicut ſupra dcm̄ eſt. Tñ decimatio ꝛ i le/
ge data eſt ꝛ in nouo teſtamēto. Mat.10. dignus ē opa
rius cibo ſuo. Luc.10. Dignus ē operari' mercede ſua.
Sed determiatio talis portionis eſt ab eccleſia ſicut ꝛ
in veteri teſtamēto fuit ex lege. Alia āo fuerunt partiȝ
cerimonialia ꝛ partim moralia ſicut iudicialia ꝛ iſta quā/
tū ad id q cerimonialia ſunt nō licȝ ea ſeruare:ſz quātū
ad morale debēt tamē:nō ē neceſſe in ppria forma ſer
uari. ¶ Alia obiectio:q2 ſi eēt mādatū ꝛ adhuc eſt. Er
Deci go peccat q nō accipit:ꝛ peccāt vbi nō accipiunf. Re/
mas ſpōdeo. Dōm ē q aliq dicunt q nulli licȝ abrenūciare
reci/ iuri accipiēdarū decimaꝝ:ſed bñ licȝ dimittere vſuȝ ac
pere cipiēdi ppter ſcādaluȝ:ꝛ hoc exemplo apoſtoli q ſum
nullꝰ ptus nō accipiebat ab aliqbus. Et ſic dicūt mādatū eē
cogif q iuri nō renūcient. Meli' tamē dici poteſt q nō ē in

telligēdum q eis preceptū ſit ſumere ſz pro ſe habēt i/ d
troductū hoc mādatū q accipef poſſint ꝛ aliȷ teneantur Deci
reddere. ¶ Tertio oſdit a qbus accipiebāt:q2 a popu mas
lo.ſ.a fructibus ſuis ſm legem:quāq̄ q2 ipſi leuite exierint rece/
de lumbis abrae. Q2.n.aliqs poſſȝ dicere q ſicut mel pit
chiſedech accepit decimas ab abrahaȝ:ita leuite a filijs mel/
ei'. Ergo nō pferf illd ſacerdotiū iſti.ideo hoc excludit chiſe/
ꝛ dicit q ipſimet leuite erāt de ſemine abrahe ꝛ ſic erāt dech
iferiores eo cui decimas ſoluerūt ſcilicet abraham. nō al
¶ Deide cū dic.(Cuius aūt gnātio ꝛc.)oſdit quō ex ligat'
cellēti' cōueniebat melchiſedech accipe decimas: q2 legi.
nec ipe erat d generf abrahā.vñ gnātio ei' ñ ānumeraf
cū eis.ſ.leuitis. Itē ex mādato legis licebat eis ſumere
decimas:ꝛ ſic eoꝝ ſacerdotiū erat ſubiectū obſeruātijs 2
legis:ſz ille nō ex mādato cuiuſcūqȝ legis:ſed p ſe ſum
pſit decimas. Iō ſacerdotiuȝ eius erat figura ſacerdotij Bñdi
xpi:qd nō ē ſubditū legi. Itez ipſi accipiebāt a populo ctiōeȝ
ifirmo.ſ.a fratribus:ille aūt a ſūmo.ſ.ab abrahaȝ. abra/
¶ Deide cū dicit.(Et hunc q habebat ꝛc.)Oſdit ex haȝ a
cellētiā ei' ex pte benedictionis:ꝛ eſt ſua rō talis. Geñ. mel/
14. dicif q melchiſedech bñdixit abrahe. Et maior eſt chiſe/
q benedicit illo cui bñdicit. g ꝛc. Et iō dic q melchiſe dech
dech ipe bñdixit abrahā q habebat repromiſſionē. Cō nō ac
tra.ifra.11. Nō acceperunt repromiſſionez ꝛc. Rñdeo. cepit
Dōm eſt q nō accepit abrahā repromiſſionē.i.rem p/ quo
miſſam:q2 nō fuit eam conſecutus.habuit tm̄ ipſam in itell'.
fide ꝛ ſpe ꝛ ad ipſum ſpecialiter facta eſt repromiſſio. 3
¶ Deide cū dicit.(Sine vlla aūt cōtradictiōe ꝛc.)pōit Bñdi
minorē ſue rōnis. Sz hic ſunt tres obiectiōes. Prima ctiōeȝ
eſt de hoc q dicit q mior a maiore bñdicif. Et ex iſto paup
loco pauperes lugudunēſes dicūt q quicūqȝ iuſtus ma es lu
ior ē peccatore:ꝛ ſic iuſt' laycus nō bñdicif a malo ſa/ gudu
cerdote:ſz ecōuerſo. ¶ Uñ volūt q oīs iuſt' ē ſacerdos nēſes
ꝛ nullus peccator ē ſacerdos. Rñdeo. Dōm ē q iſte er mali
ror nimis pniciosus eſt:q2 ſi bonitas miſtri reqraf ad ſacer.
collationē ſacramēti in quo eſt ipſa ſalus:ſeqf q null' iuſto
ſit certus ſue ſalutis:nec ſciret ſe recte baptiȥatū:q2 nō layco
pōt ſcire ſi ſacerdos ſit iuſtus. Nullus ēt poterit eē mi pdeſ
ſter:q2 nemo ſcit vtrū odio vel amore dign' ſit. Eccl.9. ſe nō
Et ideo dōm eſt q aliqs pōt aliqd facere dupl'r. Aut pñt.
auctōte ppa.aut auctē alterius. Qñ aūt auctoritate p 4
pria tūc reqrif q ſit iuſtus. Sacerdos aūt tm̄ ē miſter. Bñdi
Uñ nō agit niſi in virtute xpi. p' Cor.4. Sic nos exi/ cēdo
ſtimet hō vt miniſtros xpi ꝛ diſpēſatores miniſterioꝝ ſacer/
dei. Et iō ñ nocet ſiue bonus ſiue malus fuerit. q2 xps dos
eſt qui in ipſo bñdicit ꝛ ſine vlla ɔtradictiōe q bñdicit eucha
maior eſt. Scda obiectio eſt q2 cū xps ſit maior oī ſacer riſtiaȝ
dote quō pōt corpus xpi a ſacerdote conſecrari? Re/ bñdic
ſpōdeo. Dōm eſt q ſacerdos bñdicit mām nō aūt corp' tantū
xpi. Itē nō agit auctoritate ppria:ſz auctōte xpi qui quā/ māam
tū de' maior eſt corpe ſuo. Itē tertia obiectio ē q2 nō ſacri
videf veꝝ q maior bñdicat ſemp minorē:q2 papa ɔſe
craf ab epo: ꝛ archiepſ a ſuffraganeo qui tamē ſunt 5
minores. Rñdeo. Dōm ē q nec epſ ɔſecrat papā nec
ſuffraganei archiepm.ſz hūc hoīez vt ſit papa vl' archi
epſ. Itē facit hoc vt miniſter dei q maior eſt quā papa. Epſ
¶ Deide cū dicit.(Et hoc qdē ꝛc.)oſdit peminētiaȝ nō cō
ſacerdotij ex pte ſacerdotis ex ɔditiōe ipi':ꝛ fac talē rō ſecrat
nē. Illd ē excellēti' qd nō corrūpif:ſz i ſacramēto leui papā
tico hoīes moriētes.i.p mortē ſuccedentes accipiūt deci nec
mas:ſz ibi.i.in ſacerdotio melchiſedech ɔteſtaf ſcriptu ſuffra
ra q2 viuit.i.nō fac mētionē d morte ei': nō q2 mortu' gāeo
ſit:ſz q2 ſignificat ſacerdotiū qd manet in eternū. Xps archi
enim reſurgens ex mortuis iam non morif. Rom.6.ꝛ epm.
Apoc.p. Fui mortuus ꝛ ecce ſum viuus ꝛc.
¶ Cōſequēter cū dic.(Et vt ita dictū ſit ꝛc.)reſpōdet

a cuidā obiectioni. Poſſet.n.dici vex eſt q Melchiſe-
dech maior ē q̄ Abrahā q ei dedit decias: ſ; leui ē ma
ior q̄ Melchiſedech. Et iō dicit apſo q hoc nō valet
q: vt ita dictū ſit p abrahā.i.mediāte abrahā ⁊ leui de-
ciat ē ab eo ſupple q decias accepit.i. a melchiſedech.
Et ſic adhuc eſt ipſe maior q̄ leui. Sed ꝫ.ſi alicuius
epiſcopi pr̄ dat decias: nō tm̄ pp hoc opꝫ q epiſcopus
ſit minor illo q decimas recipit. Ergo nec ſilr i ꝓpoſi-
to. Rn̄deo. Dōm q nō eſt ſimile q: tota dignitas illius
generis ēt ſacerdotij erat ex abrahā: nō aūt ſic eſt de ip
ſo: q: tota dignitas eius ex xp̄o eſt nō ex patre ſuo.

De cias dedit abraham melchiſedech

¶ Deide cū dicit. (Adhuc.n.i lūbis ⁊c.) māifeſtat qđ
dixerat ⁊ dicit q leui adhuc erat i lūbis abrahā qn̄ de
2 dit decimas melchiſedech q occurrit ſibi: ⁊ ſic abrahā
decimato: decimatus eſt ēt leui. ¶ Sed cōtra. q: ſic ēt
erat xp̄s i lumbis eius ſicut ⁊ leui. Mat.p. Filij dauid
filij abrahā. Et ideo ſi pp hoc maior eſt melchiſedech:
q̄ leui: q: leui fuit decimatus: nō videt rō quare xp̄s n̄
fuerit decimatus: ⁊ ſic adhuc Melchiſedech maior
xp̄o erit. Et eadem difficultas eſt de peccato originali
q: vt dr̄ Ro.5. In quo omnes peccauerunt.i.i Adam.
Et ideo vr̄ q xp̄s q eodem modo fuit in ipſo ſicut nos
ipſum pctm̄ originale cōtraxerit. Reſpondeo Dōm eſt
q totum hoc itelligit i his q i abraham ſiue i adaꝫ fue
rūt ſm rōnem ſeminalē ⁊ corpulentā ſubam: quō xp̄s
non fuit ibi: ſed tm̄ ſm corpulentam ſubam xp̄s.n.fu
it cōceptus quo ad corpus de mā puriſſima ⁊ ſanctiſſi
ma beate Virginis: vt hꝫ declarari. Tertio ſniarum 3a
diſtinctione. ¶ Lectio. III.

Xp̄s nō fuit in lumbis abrahe ſꝫ ſeminalē rōnē

3 Si ergo cōſumatio p ſacerdotiuꝫ
leuiticū erat. populus.n. ſub ip
ſo legē accepit: qđ adhuc neceſ
Ps. 109. ſariū fuit ſꝫ ordinē Melchiſe
dech aliū ſurgere ſacerdotē ⁊ n̄ ſꝫ ordinē aa
rō dici. Trāſlatio .n. ſacerdotio neceſſe ē ⁊
vt legis trāſlatio fiat. In quo.n. hec dicūt d̄
alia tribu eſt: de qua nullus altario p̄ſto fu-
it. Manifeſtū eſt.n. q ex iuda ortus ſit dn̄s
4 noſter: i qua tribu nihil de ſacerdotib9 moy
ſes locutus eſt. Et amplius adhuc manife-
ſtū eſt ſi ſꝫ ſimilitudinē melchiſedech exur-
gat alius ſacerdos q non ſm legeꝫ mādati
carnalis factus eſt: ſed ſm virtutē vite inſo
lubilis. Conteſtat.n. qm̄ tu es ſacerdos in
eternum ſm ordinē melchiſedech. Repro
batio quidem fit precedentis mandati: pp
infirmitatē eius ⁊ inutilitatē. Nihil .n. ad
5 pfectū adduxit lex. Introductio vero melio
ris ſpei per quā proximamus ad deum.

p̄ 2e q.98. ar.2. ¶ Supra ꝓbauit apl̄s p̄eminētiā ſacerdotij melchiſe
dech ad leuiticū: hic ex eodē cōcludit excellentiā ſacer
dotij xp̄i reſpectu ſacerdotij leuitici. Sic ēt ſupra dcm̄
eſt a p̄ncipio huius ſeptimi cap. apl̄s p tria i auctorita
te pſalmiſte ꝓbat ꝓpoſitū ſuū. Et p̄mo p illud ſm or-
dinē melchiſedech. Probauit ḡ p̄eminētiā melchiſe
dech ad leui. Et iō ſm ordinē ſacerdotij melchiſedech
ꝓbat p̄eminētiam xp̄i ad ſacerdotiū leuiticū. Vn̄ fac
hic magnā vim de iſto v̄bo ſm ordinē. Et facit duas rō
nes quaꝝ vna cōcludit q ſacerdotiū xp̄i p̄fert ſacer-
dotio leuitico. Scđa q ēt euacuat illud ⁊ illā pōit ibi.
(Et amplius adhuc manifeſtū eſt ⁊c.) In p̄ma rōne q̄

eſt cōditiōalis ponit duo antecedētia: ⁊ p cōſequēs duo cōña b
ibi. (Quid adhuc ⁊c.) Et rō ſua talis eſt. Si ſacerdoti
um leuiticū fuiſſet pfectū p cuius miniſteriū erat ad-
miniſtratio legis: nō fuit nec̄ariū q ſurgeret alius ſa
cerdos ſm aliū ordinē: p quē ēt alia lex miniſtraret ſi-
cut p leuiticū lex vetus. Sed ſurgit alius ſacerdos ſm
aliū ordinē.ſ.ſm ordinē melchiſedech. Ergo illud ip-
ſectū erat. Sicut ḡ ſurgit ſacerdotiū: ita neceſſe eſt ſur
gere aliā legē. ¶ In iſta rōne manifeſtū eſt q ſūt duo
cōñtia. Vnū p̄tinet ad ſacerdotiū: aliud ad legē. Dicit ḡ
q̄tum ad p̄m̄ cōñs q ſi eſſet cōſumatio p ſacerdotiū le-
uiticū. Quātū vero ad 2m dicit q ſi p ſacerdotiū lex ad
miniſtraret: qđ ꝓbat q: ſub ipſo.i.p eius adminiſtratio
nē populus legē accepit nō q ſacerdotiū p̄cederet le- 2
gē: ſꝫ magis ecōuerſo. Vn̄ iſtud ſcđm cōñs ponit ibi. cū
dicit. (Sub ipō.n.⁊c.) Mal.2. Labia ſacerdotis cuſto
diūt ſciam ⁊ legē de ore eius regrēt. Facit aūt mētionē
ſpālr de ſacerdotio: vt trāſferat ſe ad legē que p offm̄ ſa
cerdotale adminiſtrabat. non.n. vt dicit Glo. pōt eē ſa
cerdos ſine teſtamēto ⁊ lege ⁊ p̄ceptis. Sacerdotium
vero nō cōſumabat.i.pficiebat. Tota.n. perfectio ſua
erat p legē quā adminiſtrabat. Sꝫ vt iā dicet nullū ad
pfectū adduxit lex: q: nec ad pfectionē iuſtitie. Mat.
5. Niſi abūdauerit iuſtitia vr̄a pluſq̄ ſcribaꝝ ⁊c. Iteꝫ
nō dabat cōſumationē p̄ūe: q: nō itroducebat i vitā. et
in huius ſignū ipſe legiſlator nō potuit intrare terrā p
miſſiōis. Deut.vl. Has aūt duas pfectiōes hēmus per 3
xp̄m. Eſa.10. Cōſumatio abbreuiata inundabit iuſtitiā
Ro.6. Verbū cōſumās ⁊ abbreuiās i eqtate. Hec ſūt ḡ
¶ Cōſequētia v̄o ponit cū dic̄. (Quid ad (cōñtia
hnc ⁊c.) Et hoc q̄tum ad p̄mū. Quaſi.d. Si illud fu
iſſet cōſumatum ⁊ pfectum qđ adhuc fuit nec̄ium ſur
gere aliū ⁊c.i. nō dixiſſet ſm ordinē melchiſedech: ſed
ſm ordinē aarō: qđ q: nō fecit. ergo erat ipfectuꝫ. Hec
eſt tota p̄ma rō: p quam pꝫ q ſacerdotiū xp̄i p̄fert le
uitico. Scđa rō ꝓbat q ēt ipſum euacuat: q: pfectum
euacuat iperfectū. p̄ Cor.13. Cū venerit qđ perfectū eſt
euacuabit qđ ex parte eſt. Ergo ſacerdotiū xp̄i euacu
at ſacerdotiū leuiticū. Eſt ergo p̄mū cōſequēs q ſacer 4
dotiū xp̄i euacuat ſacerdotiū leuiticū. Scđm ꝯſequens
eſt q ēt euacuat lex que p illud adminiſtrabat: ⁊ iſtō
ponit cū dicit q trāſlato ſacerdotio neceſſe eſt vt legis
trāſlatio fiat. Erat.n. lex ſub adminiſtratione ſacerdo-
tij. ḡ mutato ſacerdotio neceſſe eſt q lex mutet. Et hu
ius rō eſt: q: mutato fine neceſſe eſt q mutent ea q̄ ſunt
ad finē: ſicut q mutat ꝓpoſitū eundi per aquā mutat
ꝓpoſitū querēdi nauem. Ois aūt lex ordinat ad con-
uerſationē humanam ſm aliquod regimē. Unde ſm
p̄hm̄ nou i pollicitis. mutata conuerſatione neceſſe eſt
mutari legē. Sicut aūt lex humana ordinat ad regimen
humanū: ita ſpūalis ⁊ diuina ad regimē diuinū. Hoc
aūt regimē deſignat p ſacerdotiū. Trāſlato ergo ſacer
dotio neceſſe eſt trāſferri legē Signāter aūt loqt: q: n̄ 5
dicit ſacerdote trāſlato. Lex.n. nō reſpicit pſonā ſacer-
dotis. Vn̄ mortuo ſacerdote nō mutat lex niſi forte ſit
illa itroducta p pſonā eius: ſed mutato ſacerdotio mu
tat totus modus ⁊ ordo regimis. Et de iſta mutatione
habet. Iere.3. Feriā domui iſrael ⁊ domui iuda ſedus
nouū nō ſm pactū qđ pepigi cū p̄ribus vr̄is ⁊c. Ro.8.
Lex ſpūs vite i xp̄o ieſu liberauit me a lege peccati: ⁊
mortuis. Lex.n. vetus dr̄ lex peccati ⁊ mortis p occa-
ſionē acceptā: q:.ſ. grām nō cōferebat ex ope opato ſi-
cut ſacramēta noue legis. Sꝫ obijcit h maniche9. ſi lex
vetus fuit data p diuinā ꝓuidētiā cū illa ſit imutabilis: ēt
pſa lex eſſet imutabilis: ⁊ p conſequēs nō debuit mu
tari. Cū ḡ mutata ſit nō eſt data p diuinam prouidētiā

c tiā. Reſpōdeo. Dōꝫ eſt ſꝫ ꝙ dicit Aug. cōtra Fauſtū. Sicut ſapiēs diſpēſator vna ꝛ eadē diſpoſitione ꝛ ꝓuidētia ſm diuerſitatē tempoꝝ ꝛ pſonaꝝ dat alia ꝛ alia ꝓcepta ſic̄ alia hyeme: alia eſtate: alia pueris: alia ſeni:bꝰ alia pfectis: alia ipfectis: ꝛ tñ eſt eadē ꝓuidētia: ita diuina ꝓuidētia īmobili pmanēte mutata eſt lex pp mutationē tempoꝝ: q2 ante aduentum debuerunt dari pꝛecepta que figurarēt venturꝝ: ſed poſt aductū que ſignificēt veniſſe. Itē data ſunt illis ꝓcepta ſicut pueris: ī nouo vero ſicut pfectis. Uñ lex dr̄ pedagogus quod ē ꝓpꝛie pueroꝝ. Unde ſi in lege dicit̄ aliqd quod ſonet in perpetuitatē: hoc eſt rōne figurati. Itē glo. dicit hic ꝙ iſta tranſlatio ſacerdotij fuit figurata. p̄. Reg. 2. Qñ ſa-
2 cerdotiū fuit trāſlatū ad Samuelē q non fuit de tribu Leui. Cōtra: q2 Samuel nō fuit ſacerdos: imo magis hoc fuit figuratū in trāſlatione ſacerdotij ab abyathar ad Sadoch q ēt erat leuita. Et dōꝫ ē ꝙ licet Samuel nō eſſet ſacerdos: tñ aliqd ſacerdotale egit: q2 ꝛ ſacrificiū obtulit ꝛ reges vnxit. ſ. Saul ꝛ Dauid. Et ꝗ̄tū ad hoc tranſlatū eſt ad ipſum ſacerdotiū. Et ſic dr̄ in ꝓs. Moyſes ꝛ Aaron in ſacerdotibus eius: ꝛ Samuel inter eos q inuocāt nomē eius. Itē cōtra illud qḋ dic̄ glo. ꝙ nō erat de tribu leuitico: q2 ꝓmo Paral. 6. Helcana q fuit pater eius ꝛ ipſe numerat̄ iter filios leui. Rñdeo dōm eſt ꝙ Samuel ꝗ̄tum ad aliqd fuit de tribu iuda ꝛ hoc ꝗ̄tum ad matrem: ſed ꝗ̄tum ad patrē de tribu leui: non tñ de Aaron: ſed ꝗ̄tum ad locū fuit de monte effraym. Licet. n. vndecim tribus habuerint certas pꝛouincias non tñ tribus leui: ſed inter ipſas accepit poſſeſſionē ꝛ ſic habitabat in monte effraym.
3 ¶ Deīde cū dicit. (In quo. n. ꝛc.) manifeſtat qḋ dixit. Et p̄ ꝙ ſacerdotiū ſit trāſlatū. Scḋo hoc expoīt ibi. (Manifeſtū eſt. n. ꝛc̄.) Dicit g̃. dictū eſt ꝙ trāſlatū eſt ſacerdotiū: q2 ille cui dixit ꝓpheta. Tu es ſacerdos: ē de alia tribu. ſ. iuda nō de leui: ſicut pꝫ Mat. p̄. De qua tribu nullus p̄ſto fuit altaris. i. altaris miniſterio. ſ. de iuda. Sed cōtra. Rex Ozias ingreſſus eſt tēplū vt poneret icēſum. 2. Paral. 26. Rñdeo. Dōꝫ eſt ꝙ licite nul-
4 lus p̄ſto fuit altari: vel ēt nullus ipune. Ipſe. n. Ozias grauiter fuit punitus: q2 vſqꝫ ad mortē fuit lepꝛoſus. Et ſi dicas cōtra illud qḋ dr̄ nullus ꝙ bīa v̄go fuit de tribu ꝛ ſtirpe Aarō q2 erat cognata Heliſabet que fuit de filiabus Aaron. Luc. p̄. Rñdeo. Dōꝫ eſt ꝙ iter ſtirpes ſacerdotalis ꝛ regia erāt ꝓclarioꝛes. vñ ꝛ frequenter cōiūcte fuerūt p matrimoniū: ſicut pꝫ de p̄ ſummo ſacerdote q accepit vxoꝛē filiā Aminadab ſoꝛoꝛeꝫ Naaſon q fuit dux in tribu iuda. Exo. 6. ꝛ ēt. 4. Reg. 11. ꝛ. 2. Paral. 22. Ioiada ſacerdos duxit in vxoꝛeꝫ Ioſabeth filiam regis ioꝛam. Unde potuit eſſe ꝙ aliqua parte.
5 Heliſabet eſſet de tribu iuda.
¶ Deīde cū dicit. (Manifeſtū ē. n. ꝛc.) exponit qḋ dixit dicēs: ꝙ manifeſtū eſt ꝙ dñs ortus ē de tribu iuda. Mat. p̄. Apoc. 5. Uicit leo de tribu iuda ꝛc. De qua nihil ꝛc. Lex. n. mādauit nullū aſſumi ad miſteriū tabernaculi niſi tñ de tribu leui. vnde de tribu iuda nihil ō ſacerdotibus locutus eſt Moyſes.
¶ Deīde cū dicit. (Et amplius adhuc ꝛc.) q2 ſupꝛ̄ poſuit vnā rōnē ad ꝓbādū ꝙ ſacerdotiū xp̄i pfert̄ leuitico ꝛ ipm euacuat: iō h̄ ponit aliā ī qua oñdit rōnē euacuatiōis ꝛ trāſmutatiōis illꝰ: ꝛ vtit̄ quadā ꝯditionali. In qua p̄ ponit duo añcedētia. Scḋo duo ꝯſequentia, ibi. (Repꝛobatio qdē ꝛc.) Circa p̄m duo facit. Q2 p̄ ponit illa añtia. Scḋo māifeſtat qḋ dixit ibi. (Cōteſtat̄. n. ꝛc.) Rō ſua talis. Si nouus ſacerdos ſurgit h̄ nō erit ſm legē carnalis mādati ſꝫ ſm legē vite eterne ꝛ iſolubilis. Et huius rō eſt: q2 p̄mus fuit ſm legē illā, opꝫ g̃ ꝙ nouus ſit ſm aliā legē. ſi tñ ſurgit aliqs nouus. Sꝫ d dōm eſt ꝙ ſurgit alius nouus. In maioꝛi g̃ ſunt duo q rū vnū ꝑtinet ad vetus teſtamētū. ſ. ꝙ eſt mādatū carnale: ꝛ hoc q2 habebat quaſdā obſeruātias carnales: ſicut circūciſionē ꝛ purificationes carnales. Item q2 pmittebat penas ꝛ p̄mia carnalia. Eſa. p̄. Si volueritis ꝛ audieritis me bona terre comedetis. Infra. 9. Iuſtitijs carnis vſqꝫ ad tp̄s correctiōis ipoſitis. Et iſtud añs ponit cū dicit. Amplius manifeſtū ē ꝛc. Et pꝫ ꝙ ꝑtiet ad nouū teſtm̄ qḋ ñ diſpēſat̄ p carnalia. ſꝫ ꝯſiſtit ī ſpūalibus. Eſt. n. ſm ſpūalē virtutē p quā gnātur in nobis vita ꝑpetua. Et hoc q2 ꝓmittunt̄ ī ipſo bona ꝛ pene ꝑpetue. Infra. 9. Xp̄s aſſiſtēs pōtifex ꝛc. Mat. 25. Tunc
2 tbūt hi ī ſuppliciū eternū. iuſti vero in vitā eternā. Iteꝫ nō cōſiſtit ī carnalibus obſeruātijs: ſed in ſpūalibus. Io. 6. Uerba que ego locutus ſum vobis ſpūs ꝛ vita ſunt. Et dicit ꝙ eſt ſm virtutem vite inſolubilis.
¶ Cōſequēter cū dicit. (Cōteſtat̄. n. ꝛc.) Manifeſtat. qḋ dixerat: ꝛ facit vim ī hoc ꝙ dicit. In eternū: q2 ſi ſacerdotiū eſt eternū manifeſtū eſt ꝙ dicit ꝑpetuitatem.
¶ Deīde cū dicit. (Repꝛobatio qdē ſit ꝛc.) ponit duo cōſequētia. Et p̄ de euacuatōe veteris teſtamēti. Scḋo de īſtitutiōe noui ibi. (Introductio vo melioꝛis ꝛc.) p̄m eſt ꝙ vetus teſtm̄ fuit ſm legē carnalis mādati: ꝛ itroducit̄ aliud. g̃ p̄m murat̄. Et h̄ ē ꝙ dic̄. ꝙ ſit p̄oꝛis mādati repꝛobatio. Sꝫ ꝯ. Nō repꝛobat̄ niſi malū. Eſa. 11.
3 Ut ſciat repꝛobare malū. Illud aūt mādatū nō eſt mali. Rom. 7. Lex qdē ſcā ꝛ mādatū ſcm̄ ꝛ iuſtū ꝛ bonū. Rñdeo. Dōm eſt ꝙ nō erat malū ſm ſe: ſꝫ vt iconueniens tp̄i. Nō. n. ſeruāda ſunt ī nouo ſacerdotio q̄ fuerūt in antiquo. p̄s. Holocauſtū ꝛ ꝓ pctō nō poſtulaſti: tūc dixi: ecce venio. Et iō dr̄ ꝙ illud repꝛobat̄: ꝛ hoc pp infirmitatē ꝛ inutilitatē. Illud aūt dr̄ ifirmū qḋ ñ pōt exeq effectū ſuū. ꝓpꝛiꝰ aūt effectus legis ꝛ ſacerdotij ē iuſtificare. Hoc aūt lex nō potuit facer̄. Ro. 8. Nā qḋ erat impoſſ legi ī quo ifirmabat̄ ſm carnē. Gal. 4. Quō cōuertimini iterꝝ ad ifirma ꝛ egena elemēta. qbus deīuo vultis ſeruire. Itē iutile dr̄ qḋ nō valꝫ ad finē ꝯſequendū. Hoc aūt nō pōt lex q2 nō adducebat ad btītudinē que finis eſt hoīs. Sꝫ tñ ſuo tp̄e fuit vtilis inquātum
4 diſponebat ad fidē. Infra. 11. Iuxta fidem oēs defuncti ſunt nō acceptis repꝛomiſſiōibꝰ. Quare aūt ſit ifirmū ꝛ futile: oñdit cū dic̄. Nil. n. ad pfectionē: nec. ſ. iuſtitie nec p̄ſe adduxit. Uñ erat ipfecta: ſꝫ pfecta fuit p xp̄ꝫ.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Introductio vo ꝛc.) pōit ſcōm ꝯñs ex ſcḋo añcedēte dicens: Introductio vo melioꝛis ſpei ſupple ſit p nouū ſacerdotē p quā ꝓximamꝰ ad deuꝫ. Si. n. nouꝰ ſurgit ē ſm v̄tutē vite īdiſſolubilis: h̄ ē añs ꝛ itroductio melioꝛis ꝛc. ꝛ h̄ ē ꝯñs. p̄ꝰ Pe. p̄. Regenerauit nos ī ſpem viuā p reſurrectionē ieſu. Itē p ipm ꝓximamꝰ deo. Per pctm̄. n. diffugimur ab ipſo. Eſa. 59. Iniqtates vr̄e diuiſerūt iter vos ꝛ deū vrꝫ ꝛ pctā abſcōderūt faciē eiꝰ a vobis. Hic eſt g̃ ille q h̄ remouet qḋ
5 fac̄ nos appꝛoxiare deo. h̄ aūt ē ille nouꝰ ſacerdos. ſ. xp̄s q tollit pctā mūdi. Io. p̄. Rom. 5. Iuſtificati ergo ex fide pacē habeamus ad deū p dñm nr̄ꝫ ieſum xp̄ꝫ p quē acceſſū habeamus ī grām iſtā. ¶ Lectio. IIII.

Et quātū ē nō ſine iureiurādo. Alij qdē ſine iureiurādo ſacerdotes fcī ſūt. Hic aūt cū iureiurā- exo.
do p eū q dixit ad illū. †Iurauit 32.
dñs ꝛ nō penitebit eū: tu es ſacerdos ī eternū. In tm̄ melioꝛis teſtamēti ſponſoꝛ factꝰ eſt ieſus. Et alij qdeꝫ plures facti ſunt ſacer

dotes icirco φ morte prohiberēť pmanere hic aūt eo φ maneat in eternū ſempiternuz hʒ ſacerdotiū. Unde ⁊ ſaluare in ppetuum poteſt accedēs p ſemetipſum ad deum ſem p viuēs ad interpellādū pro nobis. Talis .n. dicebat vt nobis eſſet pōtifex. ſanctus in nocēs īpollutus. ſegregatus a peccatorib⁹ ⁊ excellētior celis factus. † Qui nō hʒ neceſ ſitatē quotidie quēadmodum ſacerdotes prius pro ſuis delictis hoſtias offerre: dei de p populi. Hoc .n. fecit ſemel ſe offerēdo

exo. 20.

3 Lex .n. conſtituit hoīes ſacerdotes infirmi tatē habētes: ſermo aūt iuriſiurandi: q poſt legē eſt filium in eternum perfectum.

¶ Supra aplʼs ex vna parte auctoritatis pſalmiſte p bauit φ ſacerdotiū xpī pferť leuitico ⁊ ipm euacuat: ħ idē pbat ex alijs duobus ptibus. Et pͦ ex hoc qđ dicit. Jurauit dñs. Scđo ex hoc qđ diē. Tu es ſacerdos ibi. (Et alij qdē plures ⁊c.) Facit aūt pͦ talē rōnē. Illud φ inſtituiť ſine iuramēto minus validū eſt φ̄ qđ inſtituiť cū iuramēto: ſacerdotiū aūt xpī inſtitutū eſt cū iuramē to: ſicut pʒ: qꝛ dicit. Jurauit dñs. Sacerdotiū v̄o aarō nō: ſicut pʒ. Exo. 28. Applica ad te aarō ⁊c. ħ ⁊c. Quā tū ad maiorē dicit. Et q̄tū eſt ſupple φ nō ſine iure iurādo. alij āt ⁊c. vſqʒ. Facti ſunt. hic āt ⁊c. Dia iſta po nūť ad pbādū φ ſacerdotiū xpī ſit firmius: qꝛ ſicut ſu pra dictū eſt oīs pmiſſio facta ī veteri teſtamēto p iura mētū: ſignū eſt cōſilij diuini imobilis. Et iđ: qꝛ ad da uid ⁊ ad abrahā facta fuit iſta pmiſſio de xpō cū iura mēto: ſpāliter dr̄ xp̄s filius iꝓoꝝ. Mat. pͦ. Iſtud āt iu ramentū deſignat eternitatē ptātis xpī. Dañ. 7. Ptās eius ptās eterna. Luc. pͦ. Et regni eius non erit finis.

¶ In tm̄ melioris ⁊c. qꝛ ſacerdotiū eſt firmius: qđ pʒ: qꝛ p iuramētū ordinatū eſt: iđ opʒ aliqd melius ⁊ fir mius p ipm haberi. Uñ pōt legi pcedēs lr̄a ſuſpenſiue vſqʒ huc φ inq̄tū eſt nō ſine iuramēto intm̄ melioris

4 ⁊c. ¶ Sciēdū eſt aūt φ ſacerdos eſt medius inter deū ⁊ pplm. Deut. 5. Ego medius ⁊ ſequeſter fui. Et iđ qꝛ ſe queſter eſt mediator: ſacerdos dʒ deū ⁊ pplm ad cōcor diā reducere. Et hoc fit q̄ſi p pactū de bonis tpālibus in qbus nō cōqueſcebat affectus niſi carnaliū ſm illud pſ. Quid .n. mihi eſt in celo ⁊c. Et iđ oportuit vt ſup ueniret alius ſacerdos: q eſſet ſpōſor .ſ. pmiſſoꝝ melio ris teſtamēti ⁊ melioris pacti: qꝛ de bonis ſpūalibus ⁊ ſtabilibus. Et hic eſt Jeſus. Jere. 31. Feriam domui iſ rael ⁊ domui iuda ſedus nouū ñ ſʒ pactū φ pepigi ⁊c. Mat. 4. Pniam agite appropinq̄bit .n. regnū celoꝝ ⁊c.

5 ¶ Deīde cū diē. (Et alij q̄ꝫ plres ⁊c.) vtiť alia clauſula poſita in auctāte. Tu es ſacerdos in eternū. Et circa ħ facit duo. Primo .n. oñdit q̄re hec clauſula ī eternū ap poniť. Scđo ex hoc oſtēdit ſacerdotiū xpī eē maioris efficatie q̄ꝫ ſacerdotiū veteris teſtamēti ibi. (Uñ ⁊ ſal uare ⁊c.) Oñdit āt φ iſte ſit verus ſacerdos: qꝛ alij pro hibebanť morte pmanere: qꝛ oēs neceſſitatē habebāt moriēdi. Uñ aarō mortuo ſucceſſit eleaȝar: ſic pʒ Nu. 20. Et ſic deinceps. Sic āt videmus ī naālibus: q̄ ſunt ſigna ſpūaliū φ icorruptibilia nō multiplicanť ſub ea dē ſpecie. Uñ nō eſt niſi vnus ſol ita ī ſpūalibus ī vete ri teſtamēto qđ fuit iperfectū multiplicati fuerūt ſacer dotes. Et hoc fuit ſignū φ illud ſacerdotiū erat corru ptibile: qꝛ incorruptibilia nō multiplicanť ī eadē ſpe cie vt dictū eſt. ħ iſte ſacerdos .ſ. xp̄s ē imortalis. Mʼct in .ſ. eternū ſicut verbū pr̄is eternū ex cuius eternitate redundat ēt eternitas in corpus eius: qꝛ xp̄s reſurgēs ex mortuis iā nō moriť. Ro. 6. Et icirco ex eo φ ma net in eternū hʒ ſacerdotiū ſempiternū. Et ideo ſolus xp̄s eſt verus ſacerdos. alij aūt miniſtri eius. pͦ Cor. 4. Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros xpī.

¶ Deīde cū dicit. (Uñ ⁊ ſaluare ⁊c.) oñdit efficaciam eius. Et circa ħ duo facit: qꝛ pͦ oñdit efficatiā ei⁹. ſcđo modū iſtius efficatie ibi. (Accedēs ⁊c.) Efficatia eius eſt: qꝛ cā ē ſemp potētior ſuo effectu: ⁊ iđ cā tpālis non pōt pducere effectū eternū. Sacerdotiū v̄o xpī ē eter nū: nō āt leuiticū: vt ē pbatū. Ergo xp̄s pōt ſaluare in ppetuū. Hoc aūt nō poſſet fieri niſi hr̄et v̄tutē diuinam.

2 Eſa. 45. Saluat⁹ ē iſrl̄ ī dño ſalute eterna. Modus āt eſt qꝛ accedēs ⁊c. Et deſcribit iſtū modū a tribus .ſ. ab excellētia v̄tutis nāe ⁊ pietatis. Uirtutis qdē qꝛ acce dit p ſemetipꝫ. Sʒ ꝯ. Accedēs ad aliquē diſtat ab ipo xp̄s āt nō diſtat a deo. Rñdeo. Dōm ē φ aplʼs ī verbis iſtis oñdit duplicē nāʒ .ſ. humanā ſm quā ꝯuenit ei ac cedere: qꝛ ī ipa diſtat a deo nō āt accedit a ſtatu culpe ad ſtatū grē. ſʒ p ꝯtēplationē ītellect⁹ ⁊ affect⁹ ⁊ adeptio nē glīe. Et nāʒ diuā p ħ φ dicit eū p ſemetipm accede re ad deū. Si v̄o eēt purus hō nō poſſet p ſe accedere. Jo. 6. Nemo pōt venire ad me niſi pr̄ q miſit me traxe rit eū. Et iđ cū aplʼs diē φ p ſemetipꝫ accedit: oñdit v̄tu

3 tē ei⁹. Eſa. 63. Gradiēs ī multitudie fortitudis ſue. Er go accedit inq̄tū hō: ſʒ p ſemetipm inq̄tū de⁹. ¶ Ex cellētiā v̄o nāe oñdit inq̄tū dicit. Sēp viuēs. Nō .n. ſa cerdotiū eius finireť. Apoc. pͦ. Fui mortuus ⁊ ecce ſuʒ viuēs ī ſecula ſeculoꝝ. Excellētiā pietatis oñdit: qꝛ diē Ad iterpellādū p nob: qꝛ lʒ ſit ita potēs ita alt⁹: tñ cuʒ ħ eſt pi⁹: qꝛ iterpellat p nobis. pͦ Cor. 2. Aduocatū ha bem⁹ apđ prēʒ ieſuʒ xpʒ ⁊c. Interpellat āt p nob pͦ hu manitatē ſuā quā p nobis aſſumpſit repn̄tādo. Iīē ſciſ ſime aīe ſue deſideriū qđ xp̄s de ſalute nr̄a habuit ex pmēde cū quo iterpellat p nobis. Alia lr̄a hʒ acceden tes p ipſum: ⁊ tūc deſignanť illi quos ſaluat: qꝛ accedē tes p fidē eius ad deū. Ro. 5. Iuſtificati igiť ex fide pa

4 cē hēam⁹ ad deū p dñm ieſum xpʒ p quē acceſſū hēm⁹.

¶ Deīde cū diē. (Talis .n. dicebat ⁊c.) oñdit excellēti am xpī ⁊ excellētiā ei⁹ ſacerdotij. ⁊ circa ħ facit duo. pͦ .n. oñdit φ ei cōueniūt pfectiōes cōditionū q̄ reqrebā tur ad ſacerdotiū veteris legis. Scđo oñdit φ ſibi de ſunt impfectiōes eius ibi. (Qui nō hʒ neceſſitatē ⁊c.) Ponit aūt q̄tuor cōditiōes de ipo q̄ debēt eſſe in ſacer dote legali. Prīo ſanctitas. Leui. 21. Incēſum ⁊ panes dei ſui offerūt: ⁊ iđ ſancti erūt. Hanc aūt pfecte habuit xp̄s. Sāctitas .n. īportat puritatē cōſecratā deo. Xp̄s āt a pͥcipio cōceptiōis ſue deo cōſecratus fuit: Luc. 1. Qđ .n. ex te naſceť ſcm̄ vocabiť. Mat. pͦ. Qđ .n. in ea natuʒ eſt de ſpūſcō eſt. ⁊ Dañ. 9. Ungať ſanctus ſcōꝝ. Scđo innocētia. Leui. 22. Cuſtodiāt pcepta mea vt ñ

5 ſubiaceāt pctō. Proprie aūt diciť innocētia puritas ad proximū. pſ. Inocēs manibus ⁊c. Xp̄s aūt ſumme in nocēs fuit: vtpote q peccatū nō fecit. pſ. Ego in inno cētia mea ingreſſus ſum. Tertio φ eſſet īpollutus ⁊ ħ quo ad ſe. Leui. 21. Homo de ſemie tuo q habuerit ma culā nō offerat panes dei ſui. De xpō aūt dr̄ in figura. Exo. 12. Erit aūt agnus ſine macula ⁊c. Quarto φ nō cōmiſcereť cū coinquatis. Leui. 21. Nō cōmiſcet ſtirpē gñis ſui vulgo gētis ſue. Xp̄s āt fuit pfectiſſime a pctō rib⁹ ſegregatus. pſ. Beatus vir q nō abijt ī ꝯſilio ipioꝝ ⁊c. Qđ qdē veꝝ ē q̄tū ad ſilitudinē vite. Sap. 2. Diſ ſimilis eſt alijs vita illius. Nō tñ q̄tū ad cōuerſationē qꝛ cū hoībus ꝯuerſatus eſt. Baruch. 3. Et ħ pp illoꝝ cōuerſionem. Math. 9. Quare cū pctōribus mandu

tat magiſter veſter? Et inſuꝑ ſegregatus eſt ꝙ ēt fact⁹
ē excelſior celis.i.ſup oēm celeſtē creaturā ſublimata ē
hūana nā i ipſo. Supra.3. Sedet ad dexterā maieſta-
tis i excelſis ꝛc. Ergo iſte eſt ſacerdos valde ſufficiēs.
¶ Cōſequēter cū dicit.(Qui non hꝫ ꝛc.)remouet ab
eo illud qḋ erat ipſectōis in ſacerdote legali. Hoc autē
erat q: ille idigebat ſacrificio expiatiōis: vt pꝫ Leui.16.
Immolabit vitulū ꝑ ſe ꝛ hyrcuꝫ ꝑ populo. Ergo ora
bat pro ſe. Itē nō tm̄ ſemel orabat ꝑ ſe ſꝫ frequēter. Et
huius rō eſt: q: lex inſtituit ſacerdotes habētes īfirmi-
tatē. Sap.9. Hō infirmus ꝛ exigui tpis ꝛc̄. Sed ſermo
diuinus q poſt legē īterpoſitus iureiurādo ꝯſtituit filiū
q nullā de iſtis impfectionibus hꝫ: ſed oīno pfectū in
a eternū.ſ.ſacerdotē duraturū. Nō.n.obtulit ꝑ pctīs ſu-
is: ſed tm̄ pro noſtris. Eſa.53. Uulneratus eſt pp iniq-
tates noſtras. Itē nec frequēter pro nobis: ſꝫ tm̄ ſemel
p̄ᵉ Pet.3. Xp̄s ſemel pro pctīs noſtris mortuus eſt. vnī
ca.n.eius oblatio ſufficit ad exhauriēda peccata totius
generis humani. CAP. VIII.

Apitulū aūt ſup ea que dicūtur.
Talem habemus pontificem:
mat. 16. t qui ꝯſedit in dextera ſedis ma
gnitudīs in celis ſanctorū mini
ſter ꝛ tabernaculi veri qḋ fixit deus ꝛ nō ho
mo. t Oīs.n.pontifex ad offerendū mune
ra ꝛ hoſtias conſtituitur. Unde neceſſe eſt:
ꝛ hunc habere aliquid quod offerat. Si er-
3 go eſſet ſuper terrā nec eſſet ſacerdos cum
eſſent q offerēt ſm̄ legē munera qui exēpla
3.q. 22. ri ꝛ vmbre deſeruiunt celeſtium: ſicut reſpō
ar.p̄. ſum eſt moyſi cum cōſummaret tabernacu
lum. Uide inquit omnia facito ſꝫ exēplar
quod tibi oſtenſum eſt in monte.
¶ Supra ꝓbauit apl's excellētiā ſacerdotij xp̄i ad ſa-
cerdotiū leuiticū ex pte pſone: hic ꝓbat idē ex parte ip
4 ſius ſacerdotij. Et circa hoc facit duo. Primo.n.oſ̄dit
ſacerdotiū xp̄i eē excellētius ſacerdotio veteris legis.
Et p̄ hoc in gn̄ali. Scḋo in ſpāli ibi.(Habuit qdē ꝛ p̄-
us ꝛc.).c.9.ca. Prima in duas. Primo.n.ponit itentū.
Scḋo manifeſtat ꝓpoſitū ſuū ibi.(Oīs.n.pōtifex ꝛc̄.)
Circa p̄ᵐ duo facit: q: p̄mo ponit modū tradēdi. Scḋo
capl'ꝫ ē bre uis com ple xio cōti nens mlta p̄mittit que dꝫ dicere ibi.(Talē habemus pōtificē ꝛc.)
Dicit ḡ. Capl'm ꝛc. Capl'ꝫ eſt breuis cōplexio cōtinēs
multa. Et dr̄ a capite: q: ſicut in capite vtute ꝛ q̄ſi ſum
marie cōtinent oīa q̄ ſunt in corpore: ſic in capitulo il-
la q̄ dicēda ſunt. Ergo dicemus l quodā capitulo: ꝛ q̄-
ſi in quadā ſumma. Sup ea ꝛc. ly ſup.pōt dicere appo
ſitū: ꝛ tūc erit ſenſus. Que ſummarie dicēda ſunt ſup-
ponent p̄miſſis. Uel pōt deſignare exceſſum: ꝛ tūc
eſt ſenſus. Ea q̄ dicēda ſunt l ſūma ꝛ caplo ſūt maiora.
5 ¶ Deinde cū dicit.(Talē habemus pōtificē ꝛc.)pre-
mittit q̄ dꝫ dicere. Et p̄ dignitatē huius ſacerdotij. ſcḋo
officiū eius ibi.(Sāctoꝝ miniſter.) Dignitas eius eſt
Dex- tera ē pars poti- or in aiali q: talē habemus pōtificē q cōſedet ad dexterā magni-
tudinis in excelſis. Sedes eſt iudiciaria poteſtas q̄ ali
qbus cōuenit tanq̄ miſtris dei ſicut oībus rebus: q:
adorabūt eū oēs reges terre: vt dr̄ in p̄s. ꝛ oībus p̄cla
tis. p̄ᵉ Cor.4. Sic nos exiſtimet hō: vt miſtros dei. Se
des ḡ magnitudis eſt excellētiſſima poteſtas iudican
di. Itē pars dextera eſt potior in aiali ꝛ ſignificat bona
ſpūalia. Q: ḡ xp̄s hꝫ iudiciariā poteſtatē dr̄ ſedere. Pr̄
.n.oē iudiciū dedit filio. Jo.5. Q: vo poſt deū hꝫ ß ex-
a celletiſſime ſedet in dextera magnitudis in excelſis.i.ī
potioribus bonis. ſupra.1. Sedet ad dexterā maieſtatis
in excelſis. Hoc aūt qḋ dr̄ cōſedere vel cōſedet pōt re-
ferri ad xp̄m ſm̄ ꝙ eſt deus: ꝛ ſic ꝯſedet q: hꝫ eādē au
ctoritatē iudicādi quā hꝫ pater: ſꝫ diſtinctus eſt in pſo
na. Et ſic ly magnitudinis accipit ꝑ pſona patris. Ul
ſm̄ ꝙ hō ꝛ hoc magis ꝓprie ad itētionē apl'i: q: logt
de pōtificatu xp̄i q eſt pōtifex inq̄tū homo. Et ſic cō-
ſedet q: humanitas aſſumpta hꝫ quādā aſſociationeꝫ
ad deitatē ꝛ cōſedet ad iudicandū. p̄s. Eleuata eſt ma
gnificētia tua ſup celos. Jo.5. Ptātem dedit ei iudiciū
facere: q: filius hoīs ē. Et ſic appet dignitas ſacerdotij.
a ¶ Cōſequenter cū dicit.(Scōꝝ miniſter ꝛc.) oſtēdit
dignitatē officij eius. Dr̄ aūt miniſter ſcōꝝ.i.ſcāꝝ edi-
um.ſ.ſanctuarioꝝ. Miniſtri.n.antiq accipiebāt mini
ſteriū vt cuſtodirēt ſacra ꝛ ſeruirent tabernaculo. Hoc
aūt excellētius hꝫ xp̄s q: eſt miniſter: nō qdē inq̄tum
deus: q: ſic eſt auctor: ſed inq̄tū homo. Luc.12. Tran
ſiēs miniſtrabit illis. Humanitas.n.xp̄i eſt ſicut orga-
nū diuinitatis. Eſt ḡ miniſter ſcōꝝ: q: miniſtrat ſacra
grē in p̄ſn̄ti ꝛ glīe in futuro. Itē eſt miniſter tabernacu
li veri qḋ eſt vel eius eccl'ia militās. p̄s. Quā dilecta ta
bernacula tua dn̄e virtutū ꝛc. Uel triūphans. Eſa.33.
Tabernaculū qḋ nequaquā trāſferri poterit. p̄s. Dn̄e
qs habitabit in tabernaculo' ꝛc.' Hō aūt xp̄s miniſter
eſt: q: oīa bona glorie ꝑ ipſum diſpēſant. Dicit aūt ve-
3 ri pp duo. Primo pp dr̄iā ad vetus: ꝛ p̄mo q: erat fi
gurale iſtius. p̄ᵃ Cor.10. Oīa in figura illis cōtingebāt.
Iſtud aūt eſt veritas illius. Eſt ḡ verū.i.veritatē cōtinēs
reſpectu figure. Scḋo q: illud factū ē ꝑ hoīeꝫ. iſtud aūt
.ſ.vel gratie vel glorie eſt a ſolo deo. p̄s. Grām ꝛ glīaꝫ
dabit dn̄s. Rom̄.6. Grā dei vita eterna. Et iō dicit. Qḋ
fixit deus. 2ᵉ Cor.5. Scimus qm̄ ſi terreſtris domus no-
ſtra huius habitationis diſſoluatur: q: ex eo habemus
domū non manufactam eternā in celis.
¶ Deinde cū dicit.(Oīs.n.pōtifex ꝛc̄.) Explicat ī ſpā
li. Et circa h̄ tria facit. Prīo.n.oſ̄dit xp̄m eſſe miniſtrū
aliquoꝝ ſcōꝝ. Scḋo ꝙ nō veteris legis ibi.(Si ḡ eēt
ꝛc.) Tertio ꝙ aliquoꝝ maioꝝ ibi.(Nūc āt meli⁹ ꝛc.)
4 Facit aūt p̄ talē rōnē. Oīs pōtifex ad hoc ꝯſtituit vt of
ferat munera ꝛ hoſtias: ꝛ ſm̄ hoc dr̄. Miniſter ſcōruꝫ
xp̄s aūt eſt pōtifex vt ſupra ꝓbatū ē. Ergo neceſſe ē ipm̄
habere aliquā q̄ offerat. Supra.5. Oīs pōtifex ex ho-
minibus aſſumptus ꝛc. Hoſtia eſt de aīalibus: munera ō q̄
cūqꝫ aliis. Leui.21. Incēſum ꝛ panes dei ſui offerūt. Q:
vō neceſſe fuit xp̄m habere qḋ offerret ipſe ſeipm̄ obtu
lit. Fuit aūt talis oblatio mūda: q: caro eius nullā ma-
culā pctī habuit. Exo.12. Erit agn⁹ abſqꝫ macula maſ
culus anniculus. Itē fuit cōgrua: q: cōgruū eſt ꝙ hō
ꝑ hoīe ſatiſfaciat. Infra.9. Obtulit ſemetipſum imacu
latum deo. Item apta ad immolandum: quia caro ei⁹
mortalis erat. Roma.8. Mittens deus filiū ſuum in ſi
militudinem carnis pctī. Itē idē ei cui offert. Joan.10.
5 Ego ꝛ pr̄ vnū ſum⁹. Itē vnit deo illos ꝑ qb⁹ offert. Jo.
17. Ut oēs vnū ſint ſic tu pr̄ l me ꝛ ego l te vt ꝛ ipi no
¶ Deīde cū dic̄.(Si ḡ eſſet ſup terrā (biſcū vnū ſint.
ꝛc.) oſ̄dit ꝙ xp̄s nō eſt miniſter legaliū. Et circa hoc
facit tria: q: p̄ īducit quādā ꝯn̄am. Scḋo oſ̄dit ipſaꝫ rō
nabilē ibi.(Cū eēnt ꝛc.) Tertio ꝓbat eā ꝑ auctoritatē
ibi.(Sicut rn̄ſum ē moyſi ꝛc.) Cōſequentia vero talis
eſt. Ergo ſi eēt ſup terrā. hoc eſt antecedens. Nec eſſet
ſacerdos. ꝛ eſt cōſequēs. Un̄ cōſequētia eſt vna condi
tiōalis ꝛ legit multis modis. Prīo ſic. ꝛ ē ſm̄ Gloſ. nec
ponit hic noīatiuus: ꝛ iō ſic intelligit. Si illud qḋ of-
fert eſſet ſup terrā ꝛc. qḋ dupl'r intelligit. Uno modo:
vt ſit ſenſus. Si illud qḋ offert eſſet aliquod terrenuꝫ
chriſtus

a xp̄s non eſſet ſacerdos. Quaſi dicat. Nulla neceſſitas
eſſet ſacerdotij eius: q2 multi eēnt q̄ talia offerrent. Sȝ
nunqd caro xp̄i terrena non erat? Rn̄deo. Dōm eſt ꝙ
mālit̄ eſt terrena. Job. 9. Terra data eſt in manus i
pij ⁊c̄. Sed dr̄ nō eſſe terrena ꝑmo rōne vnionis. Jo.
3. Qui de celo venit ſup oēs eſt. i. filius dei q̄ illam ſibi
vniuit. Itē rōne virtutis actiue. ſ. ſpūſſancti q̄ eā forma
uit. Itē rōne fructus: q2 oblatio eius nō ordinat̄ ad ꝓū
dum aliqd terrenū: ſed celeſte. Joā. 8. Uos de mūdo h̄
eſtis: ego nō ſuȝ de hoc mūdo. Hec eſt ꝑma expō ⁊ me
lior. Scd̄a talis eſt. Et ſi. i. q̄tuis illud qd̄ offert̄ eēt ſu
per terrā: q2 neceſſariū ē aliqd offerri nō eſſet ſacerdos
ſed alius ydoneus: q2 nullus poſſet ydoneus inueniri
2. ad offerendū iſtud. Tres ſunt alie lecture in q̄b9 ſubi
telligit̄ offerēs: ⁊ ꝑmo in gn̄ali vt ſenſus ſit. Si eēt ali
qs ſacerdos terrenus q̄ poſſet offerre ꝓ celeſtib9 xp̄us
nō eſſet ſacerdos. Alia eſt de xp̄o ſpālr ſic. Si xp̄s eſſȝ
ſacerdos terrenus nō cōpeteret ei ius ſacerdotij: cū eſ
ſent q̄ ſm legē offerrēt munera. Alr ſic. Si xp̄s adhuc
eſſet ſup terrā: ita. ſ. ꝙ nōdū aſcēdiſſet nō eēt ſacerdos:
q2 nō cōpleuiſſet ſacerdotiū ſuū. Sed 2m ꝑmā expōneȝ
ꝯtinuat̄ lr̄a ſic. Et ꝓbat q2 multi eēnt q̄ ſm legē offer
rent talia muera. ſ. illi q̄ deſeruiūt exēplari ⁊ vmbre ce
leſtiū. Sacra legalia fuerūt figura alioꝝ q̄tū ad duo
. ſ. q̄tū ad cognitionē ⁊ q̄tū ad reꝝ expletionē. Quā
tū ad cognitionē cū dicit. Exēplari: q2 in veteri lege q̄
ſi in quodā exēplari poterat legi id ad qd̄ nr̄a cognitio
dȝ ferri. Sed vr̄ ꝙ loquat̄ ip̄rop̄ie. Exēplar. n. ꝑus eſt
3 exemplato quod ꝓp̄ie dr̄ exemplum. Sed celeſtia ſūt
ꝑora nec facta ſunt ad ſimilitudinem veteris legis: ſed
magis econuerſo. Rn̄deo. Dicendum eſt ꝙ ꝑus dr̄ du
pliciter. Uno modo ſimpliciter: ⁊ ſic procedit obiectio.
Uel quo ad nos: ⁊ ſic verum eſt ꝙ illa nō ſunt priora.
Quantū ad 2m dicit. Umbre: q2 ſic vmbra rep̄ntat cor
pus: nec tn̄ illud attingit ita ⁊ illa repreſentabāt nouū
teſtm̄. Infra. 10. Umbram habens lex futurorum ⁊c̄.
¶ Cōſequenter ꝓbat ꝑ auctoritatē rōnabilitatē cōſe
quentie cuȝ dicit. (Sicut reſponſum eſt moyſi). ſ. a do
mino. Exo. 25. Uide. ſ. diligēter cōſiderādo ⁊ facito oīa
ſm exēplar ⁊c̄. Q2 nālit̄ inferiora tendūt in ſiſitudi
nem ſupioꝝ. Dn̄s. n. per ſenſibilia voluit nos ad intel
4 ligibilia ⁊ ſpūalia manuduci. Job. 38. Nūqd noſti ordi
nē celi: ⁊ pones rōnem eius in terr ⁊c̄. Lectio. II.

ad ga la. 3°. NUnc autē melius ſortitus ē mi
niſterium q̄to ⁊ melioris teſta
Pſal. 18°. menti mediator eſt: †qd̄ in me
lioribus repromiſſ. oībus ſanci
tū eſt. Nā ſi illud prius culpa vacaſſet: nō
vtiq3 ſcd̄i locus igreret̄. Uitupans. n. eos
dicit. †Ecce dies venient dicit dn̄s: ⁊ con
ſummabo ſuper domū iſrael: ⁊ ſup domuȝ
Hier. 31°. iuda teſtm̄ nouū: non ſm teſtm̄ qd̄ feci pri
bus eorum in die quo apprehendi manuȝ
3 eoꝝ vt educerem illos de terra egypti: quo
niam ipſi non ꝑmanſerunt in teſtō meo: ⁊
ego neglexi eos dicit dn̄s: q2 hoc eſt teſtm̄
qd̄ diſponam domui iſrael poſt dies illos
dicit dn̄s: dando leges meas in mentē eo
rum ⁊ in corda eorum ſuperſcribam eas.
¶ Supra apl̄s ꝓbauit xp̄m eſſe pōtificē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s mi
niſtrū ſacroꝝ: nō tn̄ ſm veterē legē: hic oñdit ip̄m eſſe
miniſtrū maioꝝ ⁊ melioꝝ q̄ illa fuerit. Et circa hoc

facit tria. Primo. n. ꝑmittit intentū. Scd̄o aſſignat cāȝ b
eius. Tertio ꝓbat ſm ibi. (Quanto melioris ⁊c̄.) ter
tium ibi. (Nā ſi illud ⁊c̄.) Dicit ḡ: dico ꝙ nō hȝ aliqd
terrenū offerre: ſed nūc. i. ꝑ ſpe gr̄e ſortitus eſt. i. ſorte ac
cepit melius miniſteriū. i. dignius ſacerdotium. Dr̄ ſa
cerdotium xp̄i miniſterium: q2 competit niſi in q̄tum
hō fuit miſter. Ro. 15. Dico. n. xp̄m yh̄m miniſtrū fuiſſe
⁊c̄. Dicit aūt ſortitus eſt. i. ſorte accepit: q2 illud qd̄ ha
bet̄ ꝑ ſortē expectat̄ a dn̄o. Ps. In manibus tuis ſortes
mee. Et iō oīa q̄ fiunt ſm diſtributionē diuini arbitrij
dicunt̄ ſorte dari: ⁊ talia ſunt effectus gr̄e. Eph. i. Sor
te vocati ſumus. i. diuina electiōe: q2 qn̄ ꝯtingit deficе
re iudiciū hūanū ſolent ſe hoīes ꝯferre ad electiones ⁊
diſpōnem diuinā mittentes ſortē: ſicut patet. Act. i. de 2
electione mathie. Unde Prouer. 16. Sortes mittunt̄ in
ſinū ⁊ a dn̄o temperant̄. Xp̄s quidem iſtud miniſteri
um ſorte: ideſt diſpoſitione diuina conſecutus eſt.
¶ Deinde cū dicit. (Quanto melioris ⁊c̄.) Aſſignat
cām quare miniſteriū hoc maius eſt. Oīs. n. ſacerdos
mediator eſt. Iſte aūt mediator eſt melioris federis ſcȝ
hoīs ad deū. Mediatoris. n. eſt extrema cōciliare. Iſte
ꝟo ad nos dīna attulit: q2 ꝑ ip̄m facti ſumus dīne con
ſortes nāe: vt dr̄. 2. Pe. i. Ipſe et nr̄a offert deo. Et iō di
cit apl̄s. i. Thy. 2. Mediator dei ⁊ hoīum hō xp̄s yh̄s.
Ibi ꝓmittebant̄ tp̄alia. Eſa. i. Si volueritis ⁊ audieri
tis me bona terre comedetis. Hic aūt celeſtia: ſicut ſu
3 pra dictū eſt. Sic ḡ iſtud melius eſt q̄tū ad id qd̄ dn̄s
hoībus ꝓmittit. Itē in illo dn̄r q̄dam q̄ ꝑtinent ad cul
tū dei: ⁊ iſta ſunt cerimonialia: q̄dā ꝟo q̄ ad rectitudīeȝ
vite: ⁊ iſta ſunt ꝑcepta moralia q̄ manent: alia vero nō.
In nouo aūt adduntur cōſilia iſtis ꝑceptis q̄ dant̄ perfe
ctis q̄ ſunt capaces ſpūalium. Et ſic manent ꝑcepta ea
dem: ſed ꝓmiſſa diuerſa. Item ſacramenta ſunt diuer
ſa: q2 ibi erat figura tantum: hic autem figure veritas
expreſſa. Per oīa ergo teſtamentum iſtud eſt melius.
¶ Deinde cū dicit. (Nā ſi illud ⁊c̄.) Probat ꝙ illud
teſtm̄ cuius xp̄s mediator eſt melius eſt: ⁊ facit talē rō
nem. Si ꝑm teſtm̄ nō habuiſſet culpā nō q̄reret̄ aliō ad
4 corrigendū defectū ipſius. Sed q̄ritur ergo ⁊c̄. Añce
dens ponitur ⁊ pȝ in lr̄a. Sed ꝯ. Ro. 7. Lex ergo pec
catum eſt. Abſit. Ergo male dicit ꝙ nō vacabat a cul
pa. Rn̄deo. Dōm eſt ꝙ aliqd pōt cōuenire legi duplr.
Uel ſm ſe: ⁊ ſic erat bona: vel rōne illoꝝ q̄bus data ē:
⁊ ſic dr̄ habere culpā ꝓpter duo. Primo q2 non dabat
virtutē ad purgādū cōmiſſa. Infra. 10. Impoſſibile eſt
ſanguine thauroꝝ aut hyrcoꝝ auferri pctā. Scd̄o q2
nō dabat gr̄am ad interreſſe advitandū pctā: ſed ad co
gnoſcendū tantū: ⁊ ſic erat occaſio peccati. Ro. 7. Cō
cupiſcētiā neſciebā niſi lex diceret. Nō cōcupiſces. Et
ſic dr̄ nō vacaſſe a culpa: q2 hoīes in ipſa reliq̄bant̄ i cul
pa. Sed dicit nō ingret̄ locus. Sicut. n. corpus nūq̄
ꝑfecte qeſcit: ſed ſemꝑ mouet̄ quouſq3 ꝑtingat ad locū
ſuū: ſic q̄diu habet̄ aliqd impꝑfecte nō qeſcit deſideriū 5
ſed ſemꝑ tendit vltra vſq3 dū veniat ad ꝑfectū. Ingre
bat̄ ergo locus iſtius ab hoīe q̄ deſiderabat: ſed magis
a deo q̄ ꝓpter noſtre ſalutis deſiderium dr̄ inquirere.
¶ Deinde cū dicit. (Uituperans enim ⁊c̄.) Probat vē
ritatem conſequentis. ſ. ꝙ ingrit̄ locus teſti ⁊ hoc ꝑ au
ctoritatē. Iere. 31. Ecce venient dies ⁊c̄. Et circa hoc fa
cit duo. Primo. n. premittit auctoritatē. Scd̄o arguit
ex ipſa ibi. (Dicēdo aūt nouū). Pria in duas. Prio. n.
ꝑmittit ꝓphetiā noui teſti dationē. Scd̄o deſcribit ip̄ȝ
ibi. (Nō ſm teſtm̄ ⁊c̄.) Iteꝝ ꝑma in tres. Primo eius
oſtendit tp̄is dationis oportunitatē. Scd̄o noui teſta
menti ꝑfectionē ibi. (Cōſūmabo teſtm̄ nouū ⁊c̄.) Ter
tio q̄bus datum fuit ibi. (Sup domū iuda ⁊c̄.) Dicit

c ergo. Vitupans.n. dñs nō qdem legem: ſed eos q ſcʒ
erāt ſub lege dicit. Ecce dies venitūt ꝛc̄. Hec eſt aucto/
ritas q̄ nō hētur oīno ſub iſtis verbis: ſed mutanť pau
ca. Ibi.n.dr̄ ſic. Ecce dies veniunt dicit dñs ꝛ feriā do
mui iſrael ꝛ domui iuda fedus nouū: nō ſm pactū qđ
pepigi cū pr̄ibus vr̄is in die qua extēdi manū meaʒ vt
educerē eos de terra egypti pactū qđ irritū fecerunt ꝛ
ego dñs ſuʒ. Sic ergo pʒ ꝙ pauca mutanť. Dicit ergo
q̄ʒtum ad tpis opoꝛtunitatē. Ecce dies veniunt.i.tp̄us
grē qđ compaꝛ diei: qđ illuminatum eſt a ſole iuſtitie.
Ro.13. Nox p̄ceſſit dies aūt appꝛopinquauit. Quātuʒ
ad pfectionem noui teſti dicit. Cōſūmabo nouū teſta/
2 mentū. Et dicit cōſummabo qđ ſonat ad pfectionem.
Apoc.21. Ecce noua facio oīa. Iſtud aūt verbū cōſum
mabo nō habeť ibi: ſed vtiť eo aplſ ad deſignādū pfe/
ctionem noui teſti. Eſa.10. Cōſummationē ꝛ abbꝛeuia
tionē faciet dñs ſup terrā. Fuit.n. nouū teſtm̄ pfectum
q̄ʒtū ad erudi.ionē vite: q non extēdiť tantū ad gn̄alē
iuſtitie eruditionē: ſed ad pfectam. Mat.5. Niſi abun
dauerit iuſtitia vr̄a ꝛc̄. Itē in veteri teſtō erāt tantuʒ fi
guralia: in nouo vo veritas figuraꝝ: ꝛ ita nouū conſū
mat ꝛ pficit vetus. Quantū ad 3m dicit. Sup domum
iſrael ꝛ iuda. Sed nunqd dať tantū iudeis. Nō. Ro.9.
3 Non oēs q ſunt ex iſrael hi ſunt iſraelite. Et ſeqť ꝙ nō
q filij carnis hi ſunt filij dei ſed q filij ſunt pmiſſionis
eſtimanť in ſemine. Illi ergo q foꝛtiti ſunt grāʒ dei ſūt
iſrael p fidē ꝛ iuda p ꝯfeſſionē. Ro.10. Coꝛde crediť ad
iuſtitiā ꝛc̄. Dr̄ aūt ſup domū ꝛc̄. triplici rōne. Una q2
xp̄s i ꝓpꝛia pſona p̄dicauit iudeis nō gētibus. Mat.
15. Nō ſum miſſus niſi ad oues q̄ perierunt dom⁹ iſra/
el. Scđa q2 gētiles facti ſūt pncipes noui teſti ſic olea/
ſter inſertus in bonam oliuam participat pinguedinē
eius. Ro.11. Alia q2 tpe roboam ꝛ ieroboam diuiſuʒ fu
it regnum iuda a regno decem tribuū: que quidem re
manſerunt in ydolatria: ſed regnum iuda magis adhe
ſit deo: licet non ex toto. Et ideo vtroſqʒ tetigit.
4 ¶ Deinde cū. (Non ſm teſtm̄ ꝛc̄.) Deſcribit nouū te
ſtamentuʒ. Et p̄ per ꝯtam ad vetus. Scđo p ꝓpꝛias
conditiones ibi. (Q2 hoc eſt teſtm̄ ꝛc̄.) Itē p̄ma i du
as. Pꝛima oſtendit diſtinctionem noui ꝛ veteris teſti.
Scđa infirmitatē veteris ibi. (In die in qua ꝛc̄.) Poſ/
ſet enim aliqs dicere. Nunqd iſtud nouum eſt illi ſile.
Ideo quaſi r̄ndens dicit. Non: q2 nō ſm id qđ feci cuʒ
patribus eoꝝ: in quo oſtēdit ꝙ non eſt ſeruandū vet⁹
cum nouo. Gal.5. State ꝛ nolite iteꝝ iugo ſeruitutis
contineri. Mat.9. Neqʒ mittūt vinū nouum in vtres
veteres ꝛc̄. Et Ro.7. Seruiamus in nouitate ſpūs ꝛ
nō in vetuſtate lr̄e. Q2 ſi aliqd inueniať in veteri quod
gentibus iudicať ad ſeruandum referendum eſt ad in
tellectum ſpiritualem ſicut dicit. Eſa.19. Colent eū in
hoſtijs ꝛ muneribus: qđ totū eſt ſpūalr̄ intelligenduʒ.
5 ¶ Deinde cū dicit. (In die qua appꝛehendi ꝛc̄.) Oſtē
dit defectū veteris teſti. Et p̄mo ex eius traditione. Se
cundo ex euētu ibi. (Qm̄ ipſi ꝛc̄.) Vetus enim teſtm̄
traditū eſt ſeruis ꝛ infirmis. Seruis qdē q2 qnqʒ exie
runt de ſeruitute egypti. Et q̄ʒtū ad hoc dicit. Cū edu
cerem eos ꝛc̄. Gal.4. Unū qdem in ſeruitutē generās
ꝛc̄. Itē q2 erat lex timoꝛis ſeruilis. Ro.8. Nō accepiſtis
ſpm̄ ſeruitutis iteꝝ in timoꝛe ꝛc̄. Augu. Bꝛeuis drīa
veteris ꝛ noui teſti timoꝛ ꝛ amoꝛ. Iteʒ infirmis q2 per
ſe non poterant ſe iuuare. Et q̄ʒtū ad hoc dicit. Appꝛe
hendi manū eoꝝ qđ eſt infirmoꝝ. Ps. Tenuiſti manū
dexterā meā. Ro.8. Qđ impoſſ erat legi in quo infirma
bať. Dicit aūt pr̄ibus eoꝝ.ſ. abꝛahā: yſaac: ꝛ iacob: cū q
bus inijt fedus ſpāle. Ps. Memoꝛ fuit in ſeculuʒ teſti
tui verbi qđ mādauit in mille gn̄ationes: qđ diſpoſuit
ad abꝛahā ꝛc̄. Sʒ iſtī i exitu ď egypto pmiſit carnalis. d
¶ Deinde cū dicit. (Qm̄ ipſi nō ꝛc̄.) Oſtēdit defectū
veteris teſti ex euentu: ꝛ p̄mo q̄ʒtū ad culpā: ꝛ iō dicit.
Qm̄ ipſi nō pmāſerunt in teſtō meo: q2.ſ. nō erat ſcri
ptum in coꝛdibus ipſoꝝ. Un̄ ſtatim poſt legē datā fe/
cerunt vitulū cōflatilē. Exo.32. ꝛ Ps. Fecerūt vitulum
in oꝛeb ꝛ adoꝛauerūt ſculptile. Et q̄ʒtū ad penā. Ideo
dicit. Et ego neglexi eos. Illē.n. aliqs dr̄ negligere qđ
pmittit pire. Et ſic neglexit eos q2 pmiſit eos perire ab
exterminatoꝛe vt dr̄ .1. Coꝛ.10. ꝛ Ps. Spꝛeuiſti oēs diſce
dētes a iuſtitijs tuis. Alia lr̄a. Et ego dominatus ſum
eoꝛuʒ.i. puniendo oſtendi me eſſe dominum ipſoꝛum.
¶ Deīde cū dicit. (Q2 hoc eſt teſtm̄ ꝛc̄.) Deſcribit cō
ditiones noui teſti. Et circa hoc facit duo. Pꝛimo pōit 2
modū editionis eius. Scđo effectū ipſius ibi. (Et ero
eis in deū ꝛc̄.) Dicit ergo. Q2 hͦ eſt.i. tale eſt teſtamen
tum qđ diſponā domui iſrael ꝛc̄. Diſpoſitio impoꝛtat
congruitateʒ oꝛdis. Et ideo dicit poſt dies illos.i. poſt
legem datam. Debuit enim poſt legem veterē dari no/
ua lex: ſicut p̄mo dať pedagogus: poſtea magr̄: vt pri
us hō recognoſcat infirmitatē ſuā. In hoc ergo pʒ con
gruitas tpis dandi nouū teſtamentū. Modus aūt tra
dendi duplex eſt. Unus per exterioꝛa: ſicut ꝓponēdo
verba ad cognitionē alicuius. Et hoc pōt hō facere: ꝛ
ſic traditū fuit vetus teſtamentū. Alio mō interi⁹ ope/
rando. Et hoc ꝓpꝛium eſt dei. Job.32. Inſpiratio om/ 3
nipotentis dat intelligentiā. Et hoc mō datū eſt nouū
teſtm̄: q2 ꝯſiſtit in infuſione ſpūſſancti q interius inſtru
it. Nō aūt ſuffic̄ tm̄ cogſcere: ſed reqriť opari. Et iō p̄
mo illuminat intellectū ad cognoſcēdū. Et iō dic̄. Da
bo leges meas ꝛc̄. Et dicit in plurali ꝓpter diuerſa p̄/
cepta ꝛ conſilia. Et hoc facit ſpūſſanctus. 1. Joā.2. Un
ctio eius docet vos. Jo.14. Ille vos docebit oīa ꝛc̄. Itē
ad bene operandū inclinat affectū: vnde impꝛimit coꝛ
di. Et q̄ʒtum ad hoc dicit. In coꝛde eoꝝ ſupſcribā eas
.i. ſuper cognitionē ſcribam charitateʒ. Super omnia
autem charitatem habentes ꝛc̄. Col.3. ꝛ Ro.5. Chari
tas dei diffuſa eſt in coꝛdibus noſtris ꝛc̄. Et hec ē epi/
ſtola de qua ſubdit. 2. Coꝛ.3. Non attramento ſed ſpiri
tu dei viui: non in tabulis lapideis: ſed in tabulis coꝛ/
dis carnalibus. Lectio. III.

ET ero illis in deū: ꝛ ipſi erunt 4
mihi in pplm̄. Et non docebit Deu.
vnuſqſqʒ pꝛoximū ſuū: ꝛ vnuſ/ 7.
qſqʒ fratrē ſuum dicēs: cogno
ſce dñm: qm̄ oēs ſcient me a minoꝛe vſqʒ
ad maioꝛē: q2 ꝓpicius ero iniqtatibus eoꝝ
ꝛ peccatoꝝ eoꝛum iaʒ nō memoꝛaboꝛ. Di
cendo autē nouū veterauit pꝛius. Quod aūt
antiquatur ꝛ ſeneſcit pꝛope interitum eſt.

¶ Supꝛa poſuit aplſ ꝯdōnes noui teſti ex editione 5
ipſius: nūc ponit tres effectus ipſius. Pꝛimus eſt hois
ad deū perfecta coniunctio. Scđs eſt dei pfecta cogni
tio ibi. (Et nō docebit ꝛc̄.) Tertius eſt pctōꝝ remiſſio
ibi. (Q2 ꝓpicius ero ꝛc̄.) Circa p̄m̄ ſciendū eſt ꝙ ad hͦ
ꝙ hō iungať deo reqriť auxiliū diuine grē: q2 ad hͦ nō
pōt ꝓpꝛia virtute. Jere.31. In charitate ppetua dilexi
te iō attraxi te miſerans. Pꝛimo ergo tangiť illa cōiun
ctio ex pte dei. Scđo ex pte hois ibi. (Et ipſi erūt ꝛc̄.)
Dicit ergo. Ero illis in deū. Nomē dei ſignificat vſem
pꝛouidentiā. Tūc ergo eſt nobis deus qñ hʒ curā de no
bis ꝛ coꝛda nr̄a ad ſe trahit: ꝛ hoc eſt reſpectu iuſtoꝝ ſ
ſpāliter. Ex hoc ergo ꝙ ero eis in deū ſeqť 2m.ſ. ꝙ ipſi
erunt

a erunt mihi in populum.i.exhibebunt ſe mihi populū. Sicut.n.dicit Aug.2.de ciuitate dei.ca.21. Populus ē cetus multitudinis iuris conſenſu cōione vtilitatis ſociatus. Qñ ergo ꝯſentiūt in ſuo diuine legis vt ſint ad inuicē vtiles vt tendāt in deū tunc eſt pplſ dei. Apoc. 21. Ipſi pplſ eius erūt ⁊ ipſe deus cū eis erit eoꝝ deus. ¶ Deinde cū dicit.(Et nō docebit ⁊c̄.) Ponit ſm̄ effectum noui teſti. Et circa hoc facit duo. Primo.n.ponit ſignū effect⁹ illius. Scḋo effectū ipm̄ ibi.(Q: oēs ⁊c̄.) Signū pfecte cognitōis ē qñ qs ñ idiget doceri q: doctria ē via ad acqſitionē ſcie: ⁊ iō ceſſat doctria: acqſita pfecte ſcia. Sed nūqd i nouo teſtō vnus nō docet aliū? Et vr̄ ꝙ nō p lrām iſtā. Sed ꝯ: q: aplſ vocat ſe
2 doctorē gētiū.1.Thy.2.⁊ Eph.4. Alios paſtores ⁊ doctores. Ro.12. Siue q docet in doctrina. Rñdeo. dōm eſt ꝙ hoc qḋ dr̄ hic pōt dupl'r intelligi. Uno mō ꝯ pn̄ti ſtatu: ⁊ ſic nō verificaẗ vl'r de oībus: ſʒ tm̄ de pmis ſundatoribus noui teſti.ſ.aplis q imediate fuerūt inſtructi a deo qñ aperuit illis ſenſum vt intelligerent ſcripturas. Luc.vlti. Apli ḡ facti ſunt perfecte cognoſcentes nō ab alijs inſtructi: ſed ſil' a xp̄o acceperūt ſapiam iſtā. Alio mō ꝙ referaẗ ad ſtatū patrie futurū: ad quā p nouū teſtm̄ introducimur nō p vetus. Et ſic vl'r verū eſt qḋ dr̄ hic. Sed ꝯ. Boi ꝯ bti ſūt equales angelis nō maiores: ſed ſʒ diony. vnus angelus docet aliū illuminando ipm̄. Ergo ⁊ hō beatus aliū docebit. Rñ°. dicendū eſt ꝙ duplex eſt cognitio in beatis āgelis. Una q btōs facit.ſ.cognitio diuinitatis: q ſola btōs facit: ſicē
3 dicit Aug.in lib.cōfeſſionū. Btūs q te nouit ⁊c̄. Alia ē q eſt oīum q ſunt aliud a deo: cuiuſmodi ſunt effectus
In angelis eſt duplex cognitio. dei: ⁊ iſta nō beatificāt. Quātū ḡ ad pmā vnus nō docet aliū: q: vnus nō beatificaẗ mediāte alio: ſed a deo imediate. ps. In lumine tuo videbimus lumen. Sed qūtū ad alia q eſt aliquoꝝ myſterioꝝ vnus docet aliū. Et hoc forte vſqꝫ ad finē mundi q̄diu durat executio effectuū dei: ⁊ iō addit dicens. Cognoſce dn̄m. Quaſi dicat. Nō accipit dei cognitionē. Et dicit ꝓximū ⁊ fratrem ſuū: q: ⁊ ſi ſm̄ Augu. oēs boīes ſint ex charitate diligendi: ſi tn̄ nō poſſis oībus ꝓdeſſe: tn̄ illis ſpāl'r debes ꝓdeſſe q tibi ꝯiunguntẗ. Uel nāl'r ſicut ſunt ꝯſanguinei: quos hic vocat fratres. Uel alia ꝯiunctione: ⁊
4 ſic ꝓximus eſt. ¶ Oēs.n.ſciēt me a mimo vſqꝫ ad maiorē eoꝝ. Hec ē cā q̄re vnus nō docebit aliū: q: oēs nouerint dn̄m.1.Jo.3. Uidebim⁹ eū ſicuti eſt. In hac āo viſione ꝯſiſtit btitudo. Jo.17. Hec ē vita eterna vt cognoſcant te ſolū veꝝ deū ⁊c̄. Jere.9. In hoc glorieẗ q gl̄iaẗ ſcire ⁊ noſce me ⁊c̄. Et hāc doctrinam hn̄t beati nō ab aliquo alio: ſed a ſolo deo tantū. Eſa.54. Ponā vniuerſos filios tuos doctos a dn̄o. Illud aūt ꝙ dicit: a minimo: pt dupl'r itelligi. Uno⁹ ꝙ dicantẗ maiores ſci āngeli res. Et ſic maior ⁊ minor dn̄r ſm̄ ordinē tpis. Oēs ergo cognoſcent q: ſinguli accipient ſingulos denarios. Mat.20. Uel h̄ dicit ad oſtendendū dr̄iam pmioꝝ: q: lʒ oēs cognoſcant: tn̄ vnus magis alio cognoſcet. Mat.
5 5. Qui fecerit ⁊ docuerit hic magnus vocabiẗ i regno celoꝝ. Premiū.n.corrñdet merito: ⁊ h̄ ꝯ illos q dicunt pemia ⁊ oīa merita eſſe eq̄lia: ⁊ p ꝯñs pmia eq̄lia. Contra quos dr̄.1.Cor.15. Stella differt a ſtella in claritate. ¶ Deinde cū dicit.(Q: ꝓpicius ⁊c̄.) Ponit 3ᵐ effcm̄ q eſt culpe remiſſio qḋ nō poterat vetus teſtamētū. infra.10. Impoſſe eſt ſanguine thauroꝝ ⁊ hyrcoꝝ auferri pctā. Dicit ḡ. Propicius ero ⁊c̄. Differūt aūt iniqtas ⁊ pctūm: q: iniqtas opponiẗ iuſtitie q qdē ꝓprie ſemp ē ad aliū. Jō iniqtas dr̄ q qs nocet alteri. Job.35. Boīe q ſilis tui eſt nocebit iniqtas tua ⁊c̄. Pctūm aūt dr̄ ois defectus actōis q: ꝓportat deordinatiōē: ⁊ ſic iniqtas ꝓ

Non docere ꝓximū ſuum quōi intelligi.

ꝓprie eſt in ꝓximū: ſed pctūm eſt in ſeipm̄: ⁊ hoc ꝓprie loquēdo: large tn̄ idem eſt iniqtas ⁊ pctūm. Et q̄ſiū ad hoc dicit. Q: ꝓpicius ero iniqtati eoꝝ.ſ.in pn̄ti penam relaxando: nec memorabor.i.in futuro pctā puniendo. Ezec.18. Oīum iniqtatū eius quas operatus eſt non recordabor. ps. Propicius eſto pctis noſtris ⁊c̄. Itē ne memineris iniqtatum noſtraꝝ ⁊c̄. Ro.11. Sine penitentia.n.ſunt dona ⁊ vocatio dei ⁊c̄.i.deus nō penitet ꝙ hic peccata remiſerit quaſi iterum puniendo. ¶ Deinde cū dic̄.(Dicēdo aūt nouū ⁊c̄.) quaſi poſita auctāte arguit ex ipſa ⁊ facit talē rōnē. Nouū nō dr̄ niſi in cōpatione ad vetus: ſed oē qḋ dr̄ vetus ſignificat q̄ſi ſit ꝓpe ceſſationē. Ergo dōo nouū veterauit.i.dedit intelligere ꝙ pus ſit vetus. Qḋ aūt antiquaẗ ⁊ ſeneſcit ꝓpe interitū eſt. Si ḡ illud eſt vetus abijciendū eſt. Leui.26. Nouis ſupuenīētib⁹ vetera ꝓijcietis. Dōo ḡ nouū deſignat ceſſationē veteris. Proprie aūt nihil antiquaẗ niſi qḋ ſubiacet tpi: que aūt ſubiacent tempori ceſſant in tempore. Opʒ ergo illud vetus ceſſare. Dicit autem antiquatur ꝓpter res inaīatas: ſed ſeneſcit ꝓpter aīatas. Sciendum tn̄ eſt ꝙ vbi hēmus pctōꝝ alia lr̄a hʒ peccati: ⁊ tunc refertur ad peccatum originale quod oībus eſt cōe.

CAP. IX.

HAbuit qdem ⁊ prius iuſtificationes culture ⁊ ſcm̄ ſeculare. †Tabernaculū.n. factū eſt primū in quo erant candelabra ⁊ mēſa ⁊ ꝓpoſitio panum q dr̄ ſancta: poſt velamētum aūt ſcḋm tabernaculum quod dr̄ ſcā ſanctorum: aureum habens thuribulum ⁊ archam teſtamenti circūtectam ex oī parte auro: in qua vrna aurea habēs manna ⁊ virga aaron q frōduerat: ⁊ tabule teſti ſup q erāt cherubyn glorie obūbrantia propiciatorium: de qbus nō eſt mō dicendū p ſingula.

3.re. ca°.8.

¶ Supra oñdit aplſ dignitatē noui teſti reſpectu veteris in gn̄ali: hic oñdit idē in ſpāli deſcēdendo ad ſingula q erant in vtroqꝫ teſtō. Et circa h̄ facit duo. Prio.n. cōparat ea q ſunt veteris teſti ad ea q ſunt noui vt ſup hoc oſtendat dignitatē noui. Scḋo manifeſtat qdāʒ q ſuppoſuerat.10.cap.ibi.(Umbrā.n.hn̄s lex ⁊c̄.) Circa pᵐ tria facit: q: pmo exponit illud qḋ fuit i veteri teſtō. Scḋo oñdit ſignificatū ſuū ibi.(Hoc ſignificante ſpū ſcō ⁊c̄.) Tertio ex his arguit ad ꝓpoſitū ibi.(Et iō noui teſti ⁊c̄.) Iteꝝ pma in duas. Primo.n.deſcribit cōditionē veteris teſti. Scḋo ꝓſeqẗ ibi.(Tabernaculum .n.factū eſt pᵐ ⁊c̄.) Circa pᵐ ſciendū eſt ꝙ tā vetus q̄ nouū teſtamentū ad h̄ inſtituta ſunt vt aīa accedat ad deuʒ. Ad h̄ aūt duo ſunt neceſſaria.ſ. receſſus a pctō: ⁊
5 vnio ad deū. Primū fit p iuſtificationē. Scḋʒ p ſcificationē ⁊ in vtroqꝫ teſtō fit iuſtificatio ⁊ ſcificatio. Uñ dicit ſic. Dicū eſt ꝙ pus veterauit. Sed quale fuit illud vetus. Tale ꝙ habuit iuſtificationes culture.ſ.latrie ſm̄ grecū. In veteri.n.fuerūt qdā ablutiōes p q̄s mūdabanẗ; nō qdē a macula pcti: ſed a qbuſdā irregularitatibus qbus ipediebāẗ a cultu dei ſicut ex tactu mortui vel alicuius imundi nō poterant intrare tabernaculū niſi expiati p aliquas ablutiones. Et iō dicebanẗ iuſtificationes culture: q:.ſ.p ea fiebat ydoneus ad cultū diuinū. Et de hoc habeẗ Leui.22. Hic ro. Iuſtificationes.i.ablutiōes qbus purificatis licebat accedere. Sʒ ſcificatio eoꝝ erat ſcm̄ ſeculare. Sclm̄ qñqꝫ ſumiẗ ꝓ q̄cūqꝫ duratione. ps. In ſclm̄ ſcli. Qñqꝫ ſignificat mun

a dum iſtū.i.Ti.4.Demas me derelīqt diligēs hoc ſecu
lū.Jlla ergo ſcificatio pōt dici ſecularis:q2 tp̄alis erat
⁊ nō ꝑpetua.Sed lr̄a greca nō ſic accipit:q2 dicit ſcm̄
mūdanū.Uñ eſt dr̄ia inter nouū teſtm̄ ⁊ vetus:q2 licet
vtrūqꝫ ſit corꝑale:tn̄ nouū ꝯtinet grām:⁊ ſacrū eſt i q̄
ſub tegumēto reꝝ viſibiliū diuina virtus ſalutē ſecurius
opaꝛ ꝙ nō erat i veteri teſtō:qm̄ i ſe nullā ꝯtinebat grāȝ
Gal.3.Quō iteꝝ ꝯuertimini ad īfirma ⁊ egena elmta.
¶ Deinde cū dicit.(Tabernaculū.n.⁊c.)Exponit il
lud qd̄ dixit.Et p̄mo q̄tū ad diſpōnē tabernaculi.Se
cundo q̄tum ad myſteriū ſacerdotii ibi.(His itaqꝫ di
ſpoſitis ⁊c.)¶ Circa p̄m̄ ꝓp intellectū lr̄e ſciendū ē ꝙ
2 dñs in deſerto p̄cepit fieri tabernaculū qd̄ hēret.30.cu
bitos vel paſſus in lōgitudine:⁊ decē in latitudine:ita
ꝙ hoſtiū erat ad orientē cū qd̄ dependebat velū ſup q̄t
tuor colūnas:⁊ qd̄dā tentoriū in quo erat altare holo
cauſtoꝝ:ſed de hoc nihil ad ꝓpoſitū:q2 apl̄s de h̄ nō
facit aliquā mentionē.Sed in tabernaculo verſus oc
cidentē ſpacio decē cubitoꝝ longitudis:⁊ decē latitu
dinis appendebatꝛ ꝑvelū ſup quatuor colūnas ⁊ iſtud
diuidebat partē vnā decem cubitoꝝ ab alia.20.cubito
rum.Pars aūt.20.cubitoꝝ dr̄ ſcā:⁊ tabernaculuȝ p̄m̄:
ſed illa decē dicuntꝛ ſcā ſcōꝝ:⁊ tabernaculū ſcḿ.Jſta di
3 ſtinctio dupl̄r pōt exponi.Uno mō:q2 ea que fuerūt in
veteri teſtō fuerunt figura noui teſti.Nouū ēt eſt figu
ra celeſtis patrie.Sic ergo p p̄mum tabernaculū vetꝰ
teſtm̄:⁊ p 2m̄ nouū.Alio mō p p̄mum tabernaculū pre
ſens eccleſia:per 2m̄ celeſtis gloria.Jnq̄tuȝ ergo ſigni
ficat vetus teſtm̄ eſt figura figure:ſed inq̄tū ſignificat
p̄ntem eccleſiam:q̄ adhuc ſignificat futurā gloriā ē fi
gura veritatis q̄tuȝ ad vtrūqꝫ.Circa hoc ergo duo fa
cit:q2 p̄mo deſcribit illud qd̄ erat in p̄mo.Scd̄o illud
qd̄ erat in ſcd̄o ibi.(Poſt velamentū aūt ⁊c.)Jn p̄mo
aūt tria erāt.ſ.candelabrū aureū ad meridiē qd̄ ita erat
factū.Ex vno.n.longo haſtili ꝓcedebāt ſex calami q̄ſi
ſex brachia.ſ.tres a dextris:⁊ tres a ſiniſtris;Et ſic i ſū
4 mitate erant ſeptē rami ⁊ in quolibet erat vna lucerna
que ardebat.Jtē in quolibet calamo erant quatuor ſcȝ
calamus q erat ex tribus partibus quaſi tribus petijs
.ſ.cyphi:ſperule ⁊ lilia:q2 ibi due ꝑtes iungebantꝛ.Jn fi
ne cuiuſlibet partis erat quaſi qdā cyphus i quo duo
cyphi iunguntꝛ in nucis modū:⁊ due ſꝑule volubiles:
⁊ duo quaſi folia lilij hinc ⁊ inde.Jtē in parte aqlona
ri erat menſa aurea in modū altaris:ſup quā ponebātꝛ
in ſabbato.12.panes calidi:⁊ ſuper quēlibet thus luci
dum in patena aurea.Et ſtabant illi panes q dicebātꝛ
ꝓpoſitiōis vſqꝫ ad diē ſabbati vbi oportebat illos amo
ueri ⁊ reponebantꝛ alij loco illoꝝ.Jtē in medio erat al
tare aureū ad adolendū thymiama boni odoris ⁊ h̄ ad
lr̄am ne domus feteret ꝓpter multitudinē immolatiōꝫ
ſanguinis.Per candelabrū aūt qd̄ illuminat ⁊ per mē
5 ſam deſignatꝛ ad lr̄am ꝙ q altari ſeruit de altari viuat;
Ar- Dicit ergo:tabernaculū p̄us.i.anterior pars taberna
cha a culi facta eſt in quo erat candelabrū qd̄ vnum erat q̄
teſti l tum ad ſubſtātiam:ſed plura q̄tum ad ramos:⁊ h̄ ad
ſe ha meridiem:⁊ menſa ad aquilonem:⁊ ꝓpoſitio panū.ſ.
buit panes ꝓpoſitionis ꝑ ypallagē:ſic perflauit fiſtula bu
tria cam:⁊ illa pō dr̄ ſcā.De h̄ hr̄ diffuſe.Exo.25.26.⁊.27.
vrnā ¶ Deinde cū dicit.(Poſt velamētū ⁊c.)Deſcribit ea
aure- que erāt in ſcd̄o tabernaculo.ſ.archa teſti de lignis ſe
az vir thim imputribilibus circūtecta ex oi parte.i.tā intus q̄
gam extra auro.Jn archa aūt erant tria.ſ.vrna aurea habēs
aarō mānā:⁊ hoc i memoriā illius beneficij eis p̄ſtiti.Exo.
tabu 16.Et virga aaron q̄ floruit Nume.17.Jn memoriā ſa
las cerdotij aaron ne alius extraneus p̄ſumeret accedere.Et
teſti. tabule teſti.Exo.25.Jn memoriā legis.Jtē ſup archaȝ

d erant duo cherubin q tangebāt ſe duabus alis:⁊ tāge
bant alijs duabus latera tabernaculi.Jnter duas autē
alas qbus tāgebāt ſe erat tabula aurea eius lōgitudis
⁊ latitudis:cuius ⁊ archa.ſ.duoꝝ cubitoꝝ in longitu
dine ⁊ cubiti:⁊ ſemis in latitudine:⁊ erat ſupeminēs q̄
dicebatꝛ ꝓpiciatoriū.Uñ erat q̄ſi ſedes de qua deus ex
audiret ad repropiciandū ꝑplo.Pſ.Qui ſedes ſup che
rubin ⁊c.Archa vō erat q̄ſi ſcabellū pedū.Jlli duo che
rubin verſis vultibus ad ſeipſos reſpiciebāt.Hic āt ad
dit apl̄s q̄tū.ſ.thuribulū aureū ī quo dn̄t aliq ꝙ erat
altare inter ſcā vt dictū eſt.Jn ſcā qd̄ erat exterius introi
bant ſacerdotes oi die ad expletionē myſterioꝝ:ſed in
ſcā ſcōꝝ ſacerdos ſūmus ſel in āno cū ſanguine:⁊ tūc
a implebat thuribulū illud thymiamate ita ꝙ ex fumo
aſcenderet nebula q̄ operiret ſcā ſanctoꝝ ne poſſent vi
deri ab his q ex̄ erant.Jſta.ḡ ſunt illa q̄ erāt poſt vela
mentū qd̄ erat ſcḿ ꝙ dr̄ ſcā ſcōꝝ ꝓ dignitate:ſicut dr̄
virgo virginū anthonomaſice:aureū hn̄s thuribulū:⁊
archa in q̄ erat vrna ⁊c.ſup quā.ſ.archā nō ꝙ hr̄et ſu
ꝑ eā pedes:ſȝ alas tm̄ cherubin glie.i.glorioſe ſcā obū
brātia.ſ.ꝓpiciatoriū alis ſuis:de qbus oibus nō ē mō
dicēdū.i.ꝓſequendū ꝑ ſingula.Sed ꝯ.q2.3.Re.8.dr̄ ꝙ
in archa nō eſt aliud niſi due tabule.Rꝰ dicēdū eſt ꝙ ve
rū eſt ex p̄ncipali intētione:q2 ad h̄ fuit archa p̄ncipl̄r
3 facta ſicut pȝ.Exo.25.¶ Quid āt iſta ſignificēt.Sciē
dū eſt ꝙ oēs cerimonie legis ordinabantꝛ ad vnū ſȝ ſta
tū illū:ad aliud vō ſcḿ ꝙ erāt figuratiua ꝓut.ſ.repn̄ta
bāt xp̄m.Quo ad p̄m̄ oia īſtituta fuerūt ad repn̄tādum
magnificētiā dei.Jlla āt nō repn̄tabantꝛ niſi i effectibꝰ.
Jſti aūt effectus hn̄t q̄ſi duplex ſtatū.Unū ſupius ſcȝ
ſubāꝝ incorꝑeaꝝ:⁊ iſtud repn̄tatꝛ ꝑ ſcā ſcōꝝ.Aliud ē
iſtius mūdi iferioris ſenſibilis:⁊ iſtud repn̄tatꝛ ꝑ ſctā.
Jn mūdo aūt ſupiori ſunt tria.ſ.deus:rōnes reꝝ:⁊ an
geli.Deus aūt oino eſt incōꝓhenſibilis:⁊ iō erat ſedes
ſine ſedente:q2 nō pōt cōꝓhendi a creatura niſi ex effe
ctibus.Jlla āt ſedes erat ꝓpiciatoriū vt dictū ē.¶ An
geli aūt ſignificātꝛ ꝑ cherubin ꝓp ſapiaȝ.Uñ ⁊ ꝑhi an
gelos dicūt ſubas intellectuales.Erāt āt duo ad deſi
gnādū ꝙ nō erāt ibi poſiti ad colēdū:q2 dictū erat eis
Deu.4.Audi iſrael dn̄s deus tuus vnus eſt.¶ Q2 re
4 ſpiciunt in ꝓpiciatoriū deſignat ꝙ nō recedūt a ꝯtem
platione dei.Mat.18.Angeli eoꝝ in celis ſemꝑ vidēt
faciē pr̄is ⁊c.¶ Rōnes reꝝ ſignantꝛ ꝑ archā.Jlla vō
q̄ ſunt in h̄ mūdo vel ꝑtinent ad ſapiaȝ q̄ ꝑ tabulas ſi
gnificatꝛ.Uel ad potētiā q̄ ꝑ virgā.Uel ad bonitateȝ q̄
ꝑ mānā qd̄ erat dulce:q2 qcqd eſt dulcedis in creatu
ra totū eſt ex bonitate dei.Q2 vō rōnes reꝝ q̄ ſunt itel
ligibil̄r in deo ſunt ſenſibil̄r:i creaturis corꝑalibus:iō
ſicut in tabulis erat lumē intellectuale:ita in ſcīs erat
lumē corꝑale.Jbi māna:hic panes.Jbi virgā hic alta
re ꝑtinet ad offm̄ ſacerdotis.¶ Sed iq̄tū ꝑ iſta figu
rabatꝛ xp̄s oia iſta inueniuntꝛ in ipſo.Et p̄mo q̄tuȝ ad
ſcā.Jpſe.n.eſt cādelabrū luminis.Jo.8.Ego ſuȝ lux mū
5 di.Jn iſto ſunt ſex ordines:tres a ſiniſtris.ſ.ꝑfectiveꝛe
ris teſti:⁊ tres a dextris.ſ.noui teſti.Jſti deſignantur.
Ezec.14.Per noe p̄lati:ꝑ daniel ꝯteplatiui:ꝑ iob acti
ui.Jſti calami lumē accipiūt ⁊ infundūt:q2 ſicut dr̄.1.
Pe.4.Uniſqſqꝫ ſic accepit grām in alterutrū illā ad
miniſtrātes.Cyphi ſunt ꝓpinātes potū ſapie.Speru
le ꝓp ꝓmptitudinē obediētie.Lilia ꝓp finē vite eterne.
Septē lucerne ſunt ſeptē dona ſpūs ſcti.¶ Jtē xp̄s ē
mēſa refectiōis.Duodeci panes ſunt doctrina duode
cim apl̄oꝝ ⁊ ſucceſſoꝝ ſuoꝝ.Qui ponuntꝛ in ſabbato
ſpei vſqꝫ ad ſabbatū ſpei:⁊ ſi interim vnꝰ remouetꝛ per
mortē:alter ſubſtituitꝛ.Sȝ in magno ſabbato remoue
buntꝛ oēs.¶ Jn interiori erat ꝓpiciatoriū ⁊ xp̄s eſt ꝓpi
ciatio pro

a ciatio ꝓ pctis nr̄is.i.Joā.2.Duo angeli ſunt duo teſtā
ꝯcorditer xp̄m reſpicienda.Uel oēs angeli xp̄o ſeruiē
tes ꝯcorditer ⁊ vnanimiter.Mat.4.Acceſſerunt āge
li ⁊ miſtrabant ei.Dan.7.Milia miliū miſtrabāt ei.ē.
i.Oēs ſunt admiſtratorij ſpūs.Jpſi deſiderāt in xp̄z ꝑ
ſpicere.i.Pe.i.Jtē obūbrāt ꝓpiciatoriū.i.xp̄i eccleſiā cu
ſtodiūt. Uel qꝛ ipoꝝ miſterio fiebāt viſiones ⁊ appari
tiones in qbus obūbratorie figurabat xp̄s.Archa au
rata de lignis ſethin eſt caro xp̄i pura ⁊ ꝑcioſiſſima:q̄
⁊ dr̄ vrna aurea pp ſapiam plena dulcedine diuinitatis.
Tabule ſunt eius ſapia.Uirga eſt ſacerdotiū eius eter
nū.Uel virga eſt ptās xp̄i.Māna dulcedo gr̄e q̄ dat̄ ꝑ
ſacerdotiū xp̄i:vel ꝑ obediētiā mādatoꝝ ſicut hō obe
2 dit ptāti.Sed qꝛ nullus hꝫ ſic grāz qn peccet excepto
xp̄o ⁊ matre eius.Jdeo neceſſe eſt hēre ꝓpiciatoriuꝫ.
Sciendum eſt aūt ꝙ glo.ſuper locum iſtum multum
diffuſe iſta exponit. Lectio. II.

His vero ita cōpoſitis in priori
qdem tabernaculo ſemꝑ itroi
bant ſacerdotes ſacrificoꝝ of
ficia ꝯſumantes:in ſcđo aūt ſe
mel in anno ſolus pontifex nō ſine ſangui
ne quē offerret ꝓ ſua ⁊ ppli ignorātia:hoc
ſignificante ſpūſcō:nōdū propalatā eē ſctō
rum viam adhuc priore tabernaculo habē
3 te ſtatū.Que parabola eſt temporis inſtan
tis iuxta quā munera ⁊ hoſtie offerunt̄:que
nō poſſunt iuxta conſciam perfectū facere
ſeruientē:ſolūmodo in cibis ⁊ potibus:⁊
in varijs baptiſmatibus ⁊ iuſtitijs carnis vſ
qꝫ ad tempus correctionis impoſitis.

¶ Supra deſcripſit apls ea q̄ ptinent ad vetus teſtm̄
q̄tum ad diſpōnē tabernaculi:hic ꝓſeqt̄ de offō mini
ſtroꝝ.Et p̄mo de his q̄ ſpectāt ad ſcā.Scđo aūt ō his
q̄ ſpectāt ad ſcā ſcōꝝ ⁊c̄.ibi.(Jn ſcđo aūt ⁊c̄.)Ad itel
lectū aūt lr̄e huius ſciendū eſt ꝙ ſicut ſupra dictū ē in
parte anteriori ipſius tabernaculi circa mediū erat al
4 tare thymiamatis vel icēſi:qđ idē eſt:⁊ cādelabrū.Ex
parte ſuo meridionali:⁊ ex oppoſito menſe ꝓpoſitiōis.
Sacerdos ḡ quolibꝫ die mane ⁊ veſpe intrabat ſcā ꝑ
duo.ſ.ad parādū lucernas:⁊ ad adolēdū thymiama vt
lumen ⁊ bonus odor iugiter eēt in ſcis.Dicit ḡ.His.ſ.
q̄ ptinent ad ſpēm tabernaculi:ita diſpoſitis.i.ordina
tis quotidie.mane.ſ.⁊ ſero intrabant ſacerdotes cōſū
mātes officia ſacrificioꝝ:nō tn̄ ꝙ in ſcā ſacrificarēt:qꝛ
ſacrificabāt ſuꝑ altare holocauſtoꝝ:qđ erat ante fores
tabernaculi ſub diuo:ſed adoletionem thymiamatis
⁊ deuotionem offerentium vocat ſacrificium.

¶ Deinde cū dicit.(Jn ſcđo aūt ⁊c̄.)Ponit offm̄ mi
niſtroꝝ q̄tuꝫ ad ſcā ſcōꝝ.Circa qđ ſciēdū eſt ꝙ ſic dr̄.
Leui.16.Sūmus ſacerdos in die expiationis q̄ fiebat
5 decima die ſeptimi menſis.ſ.ſeptēbris q ſeptimus eſt a
martio nr̄o:q apud hebreos ꝯcurrit ꝓ parte cū aprili
in quo incipiunt anni.Exo.12.Menſis p̄n̄ vobis mē
ſium p̄mus erit in menſibus anni:ipſi.n.incipiūt men
ſem in lunatione q̄ ſemper incipit in martio niſi impe
diat embeliſmus:offerebat ꝓ ſe ⁊ tota domo ſua vitu
lum:⁊ hircū ꝓ pctō populi:⁊ iſtis imolatis accipiebat
de ſanguine ipſoꝝ ⁊ implebat thuribulū prunis alta
ris holocauſtoꝝ qđ erat in atrio añ fores tabernaculi
⁊ cū oībus his intrabat in ſcā ſcōꝝ:⁊ cū ſanguie expia
bat tabernaculū aſpgēdo ſanguinē ꝯuelū ⁊ poſt egre

diebat̄.Et cū eodē ſanguie:linebat cornua altaris thy b
miamatis.Hoc aūt ſel in āno faciebat.Uñ dicit.Jn ſcđo
aūt.ſ.tabernaculo:qđ dr̄ ſcā ſcōꝝ ſemel in anno intra
bat ſolus pontifex.Gloſa dicit ꝙ pluries poterat ſine
ſanguine:ſed nō cū ſanguine niſi ſel.De hoc tn̄ nō ha
bet̄ niſi tm̄ qñ mouenda ſunt caſtra:qꝛ tūc intrabāt aa
ron ⁊ filij eius ⁊ inuolebāt ⁊ diſpēſabāt onera leuitarū
ſicut pꝫ.Nume.4.Semel tñ in anno intrabat ſūmus
ſacerdos ſolus cuꝫ ſanguine qñ offerebat ꝓ ſua ⁊ ppli
ignorātia.i.ꝓ pctis nr̄is.ꝓuer.14.Errāt q opant̄ ma
lū.Ois.n.malus ignorat:vt habet̄.3.ethi.De h̄ hētur.
Leui.16.Ubi traditur ritus iſte.¶ Myſtice vo ꝑ p̄m̄ ta
bernaculū deſignat̄ pñs eccleſia in q̄ fideles debent ſe
ipſos ſacrificare.Ro.12.Exhibeatis corpa vr̄a hoſtiaꝫ
viuentē ſcām deo placētē.ps.Sacrificiū deo ſpūs ꝯtri 2
bulatus.Jtē debent ſacrificare ſua in elemoſynis.infra
13.Talibus.n.hoſtijs ꝓ meret̄ deus.Sed in ſcā ſcōꝝ
.i.in p̄riam celeſtē intrat ſolus pontifex.ſ.xp̄s in aīa ⁊
corpe.¶ Tñ ſm lr̄am intentio apl̄i eſt ꝙ ꝑ ſcā intelli
gat̄ vetus lex ꝑ ſcā ſcōꝝ ſtatus noui teſti ⁊ celū:qꝛ per
nouā legē intrat̄ in celū.Et iđ ſubdit.Hoc ſignificante
ſpū ⁊c̄.Ubi exponit qđ ſignificat̄ ꝑ h̄.Et p̄mo q̄tum
ad vetus teſtm̄.Scđo q̄tū ad nouū ibi.(Xp̄s aūt aſſi
ſtens.⁊c̄.)Jtē in p̄ma pte p̄mo ponit offm̄ miſtroꝝ q̄
tum ad p̄m̄.Scđo ſubdit pōnis rōnē ibi.(Juxta quaꝫ
munera ⁊c̄.)¶ Sciendū aūt ꝙ in p̄mo intrabāt ſacer
3 dotes quotidie:ſed i ſcđo qđ erat vltra velū nō niſi pō
tifex ſolus ſemel in āno.Uñ q̄tū ad miſtros illos erāt
ſibi duo.Unū ꝙ in p̄mo quotidie itrabāt.Aliud ꝙ hꝫ
erat eis velū.Uñ iterpoſitio veli ſignat ꝙ celeſtia erāt
eis velata.Jtē ꝙ nō intrabāt ſignat ꝙ vetus teſtm̄ nō
eſt via intrādi celū añ aduentū xp̄i.Dicit ḡ.Dico ꝙ h̄
ſic ꝑfectū eſt hoc ſignificāte ſpūſcō.2.Pe.1.Nō hūana
voluntate allata eſt aliqñ ꝓphetia:ſed ſpūſcō inſpirati
locuti ſunt ſci dei hoīes.Et hoc eſt ꝯ hereticos q dicūt
vetus teſtm̄ nō eſſe a ſpū ſcō:ſed a deo malo.¶ Quid
ſignificante?Nōdū ꝓpalatā eſſe ſcōꝝ viā adhuc prio
re tabernaculo:ideſt veteri teſtō ſignificato ꝑ p̄mū ta
bernaculū hn̄te ſtatum.Durante.n.veteri teſtō via ſā
4 ctoꝝ.ſ.xp̄s q dicit.Jo.14.Ego ſum via.Nōdum vene
rat:ipſe.n.eſt hoſtiū ꝑ qđ pꝫ introitus in ſancta ſancto
rū.Jo.10.Ego ſum hoſtiū.Sed non erat ꝓpalatus:qꝛ
adhuc latebat ſub figuris littere obumbratus ifra.10.
Umbram habens lex futuroꝝ ⁊c̄.¶ Que parabola
eſt inſtantis:ideſt preſentis tpis.Uel inſtātis ideſt du
cens nos ad ea que contingunt in preſenti tempore.
¶ Deinde cū dicit.(Juxta quā ⁊c̄.)Ponit rōnē q̄re
durāte ſtatu veteris legis non patebat introitus i ſctā
ſcōꝝ.Jn illa.n.ſcā nullus intrat niſi ꝑfectus.Eſa.35.
Uia ſancta vocabit̄ nō trāſibit ꝑ eā pollutus.Et ideo
vbi nō erat mūdatio ⁊ ꝑfectio:nec erat introitus i illa.
Sed vetus teſtm̄ nō poterat ꝑfectū facere ſeruientem:
qꝛ nōdū erat oblatū ſacrificiū ſatiſfaciens ꝓ pctō toti 5
us hūani gn̄is.Et iđ dicit.Juxta quā.i.vel parabolam
vel figurā offerunt̄ munera ⁊ hoſtie.Qđ refert ad il
lud qđ dicit ſacrificioꝝ officia ꝯſummātes:qꝛ oblatio
nes ⁊ munera q̄ ſunt de holibus:hoſtie aūt q̄ tantū ſūt
de aīalibus:nō offerebant̄ in ſancta ſcōꝝ:ſed in ſcis vl
ad fores tabernaculi.Jſta aūt nō poterant mundare:
qꝛ non pñt facere ꝑfectum ſeruientē ſeruitute latrie q̄
ptinet ad cultū diuinū.Perfectum dico iuxta ꝯſciam.
Eſt enim duplex mūdatio.Una a macula ⁊ reatu pec
cati.Et eſt q̄tum ad ꝯſciam.Hoc non pōt lex.īfra.10.
Jmpoſſe eſt ſanguine thauroꝝ ⁊ hircoꝝ auferri pctā.
Eſa.1.Ne offeratis vltra ſacrificiū fruſtra.Mic.6.Nū
quid placari poteſt deus in milibus arietū aut in mili

c bus hyrcoꝝ pinguiū. Alia mūdatio erat qͣtuꝫ ad cul
turā: vt. ſ. liceret eis miniſtrare in illis ſacrificijs. Et ſic
mundabat. Sed nunqd in veteri lege nō fuerūt mul
ti pfecti? Et vr̄ ꝙ ſic. Dictū eſt. n. abꝛahe. Geñ. 17. Am
bula coꝛam me ꝛ eſto pfectus. Moyſes ēt ꝛ multi alij
valde ſci ꝛ pfecti fuerūt. Rñdeo dōm eſt, ꝙ lꝫ tūc mul
ti pfecti ꝛ ſci fuerint: hoc tñ fuit ex opibus legis. ſupꝛa
7. Nihil ad pfectū adduxit lex. Sed hoc fuit p fidem
xpi. Geñ. 15. Credidit abꝛahā deo ꝛ reputatū eſt illi ad
iuſtitiā. Hoc ḡ nō erat virtute cerimoniaꝝ legaliū. Vñ
frequēter ibi dr̄. Oꝛabit p eo ſacerdos ꝛ dimittetur illi.
Leui. 5. Et in multis alijs locis. Qz ḡ mūdaret h erat
ex fide. Sed in nouo teſtō dr̄. Mat. vlti. Qui credide
a rit ꝛ baptizatus fuerit ſaluus erit. Sine ſacris. n. noue
legis nō eſt ſalus. Jo. 3. Niſi qs renatus fuerit ex aq̄ ꝛ
ſpūſcō ꝛc. Sed quare nō mūdabāt ꝯſciaꝫ? qꝛ ꝯſiſtebāt
in cibis ꝛ potibus: pctm̄ ꝟo eſt in ꝯſcia. Illud aūt qđ
eſt pure coꝛpale nō mūdat aīam: qꝛ nō agit in aīaꝫ. In
ſacrificijs aūt illis erāt cibi ꝛ potus ꝛc. q̄ ptinēt ad coꝛ
pus: ꝛ iō nō poterāt mundare ꝯſciam. Dicit ḡ in cibis
ꝛ potibus. i. in diſcretione ciboꝝ ꝛ potuū interdictoꝝ
in veteri lege: qꝛ abſtinere ab his nō mūdat ꝯſciaꝫ: vel
vt hoc referaƚ ad vſūꝫ ſacrificioꝝ: qꝛ comedebanƚ a ſa
cerdotibus illa q̄ offerebanƚ p pctis: ꝛ ab alijs q̄ p aliis.
3 Iſta. n. nō mundabant ꝯſciam. Jer. 11. Nunqd carnes
ſancte auferent a te malicias tuas? ¶ Et varijs bapti
ſmatibus. i. lotionibus: qꝛ ſicut dr̄ Mat. 7. Judei ſeruabant baptiſmata calicū ꝛ vrceoꝝ ꝛ a foro redeūtes nō
comedūt niſi baptizenƚ. Cōtra quos dicit dñs Math.
23. Ue vobis ſcribe ꝛ phariſei ypocrite: qui mūdatis
qđ deforis eſt calicis ꝛ parapſidis: intus aūt eſtis ple
ni rapina ꝛ imūdicia. Verūtñ apls nō loqƚ hic de ſup
ſtitionibus phariſeoꝝ: ꝛ iō opꝫ currere ad alias lectio
nes pceptas in lege: ſicut eſt de aq̄. in qua lauabanƚ ſa
cerdotes: ꝛ de aq̄ purificationis in mūdatione leproſi
vel polluti. Vñ freqnter dr̄. Lauabāt veſtimēta ſua ꝛc.
Et hec dñr hic baptiſmata. ¶ Et iuſtitijs carnis: hoc
4 addit vlr de oib⁹. Vocat iſta cerimonialia iuſtitias car
nis. i. carnales: qꝛ ptinebāt tm̄ ad coꝛpalē mūdiciā nec
erat in eis aliq̄ virtus ſpūalis. Et ne aliqs dicat q̄re ḡ
inſtituta ſunt ſi nō poterāt pficere: qꝛ iā videreƚ ꝙ de
us ea inutilr̄ iſtituerit. Hoc remouet cū dicit. Uſqꝫ ad
tps correctionis īpoſitis. Quaſi dicat. Hoc veꝝ eſt ꝙ
fuiſſent inutilr̄ inſtituta ſi ſemp deberent durare. Sꝫ
ſicut puero: pmo opꝫ dare pedagogū: qñ aūt iā pueīt ad
etatē pfectā tunc daƚ ei modus ſe hñdi ſm̄ iudiciū re
ctoꝛis reipublice. Ita in veteri lege ea q̄ ſpectāt ad īper
fectionē inſtituta fuerūt: ſed qñ venit tps pfectū: tunc
debuerūt inſtitui illa q̄ ducunt ad pfectionē. Et iō di
cit. Uſqꝫ ad tps coꝛrectionis. i. in quo coꝛrigerenƚ: non
qdem ſicut mala: ſed ſicut imperfecta. Lex enim bona
eſt. Ro. 7. Pſ. Superuenit manſuetudo ꝛ coꝛripiemur.
5 Lectio. IIII.

Chriſtus aūt aſſiſtens pōtifex fu
turoꝝ bonoꝝ pamplius ꝛ pfe
ctius tabernaculū nō manufa
p² 2ᵉ. q. 102. ar. 5ᵉ. ctū. i. nō huius creationis neqꝫ
p ſanguinē hyrcoꝝ aut vituloꝝ ſed p ppꝛi
um ſanguinē introiuit ſemel in ſancta: eter
na redēptione inuenta. †Si. n. ſanguis hyr
coꝝ aut thauroꝝ ꝛ cinis vitule aſperſus in
quinatos ſanctificat ad emundationeꝫ car
nis: qͣnto magis ſanguis xpi qui per ſpūm
ſanctum ſemet ipſum obtulit immaculatuꝫ d
deo: emundabit cōſciētiaꝫ noſtram ab opi 3ᵉ q8. 48. ar
bus malis ad ſeruiendum deo viuenti. ti. 4ᵉ.
¶ Supꝛa poſuit apls ſignificationē eoꝝ q̄ ptinēt ad
vetus teſtm̄: ꝛ pm̄ tabernaculū: hic ponit ꝯdōnes eoꝝ
q̄ ptinēt ad 2ᵐ tabernaculū: qđ repñtabat nouū teſtm̄.
Et circa hoc facit duo. Pꝛimo. n. ponit iſtā ſignationē.
Scđo pbat qđdā qđ ſuppoſuerat ibi. (Si. n. ſanguis
hyrcoꝝ ꝛc.) Sciēdū ē aūt ꝙ ſi ꝯſidereƚ ſupꝛadcā qnqꝫ
q̄ dicta ſūt de 2ᵒ tabernaculo. ſ. qs itrabat: qꝛ ſolus pō
tifex. Scđo dignitas ꝛ ꝯdō loci q̄ itrabat: qꝛ dicebaƚ
ſcā ſcōꝝ. Tertio quō intrabat: qꝛ cū ſanguine. Quar
to qñ intrabat: qꝛ ſel in anno. Quinto quare intrabat
qꝛ p expiatiōe pctōꝝ. Hic aūt apls illa qnqꝫ explicat. 2
Et pmo qs ſit ille q intrat: qꝛ xps. Pōtifex. n. eſt prin
ceps ſacerdotū. Talis aūt eſt xps. i. Pe. 5. Cū appue
rit pnceps paſtoꝝ ꝛc. ſ. 4. Hntes ḡ pōtificē magnū q
penetrauit celos ihm̄ ꝛc. Sꝫ qlibet pōtifex diſpēſatoꝛ
eſt alicuius teſti. In quolꝫ aūt teſtō duo ꝯſiderāda ſūt
. ſ. ſinis repꝛomiſſus in illo teſtō. Bona aūt repꝛomiſſa
in veteri teſtō erāt bona tpalia. Eſa. 1. Si volueritis ꝛ
audieritis me bōa terre comedetis. Ille ḡ pōtifex erat
bonoꝝ tpaliū. Sed xps eſt pōtifex bonoꝝ celeſtium.
Mat. 5. Gaudete ꝛ exultate: qm̄ merces vr̄a copioſa ē
in celis. Eſt ḡ pōtifex ſūmoꝝ bonoꝝ: qꝛ p pōtificatuꝫ
eius introducimur in bona futura. Pſ. Replebimur i 3
bōis domus tue. Itē in veteri diſpēſabanƚ figuralia: ſꝫ
xps diſpēſat ſpūalia q̄ p illa figurabanƚ. Luc. 11. Pr̄ ve
ſter de celis dabit ſpm̄ bonū petētibus ſe. Sic ḡ p bōa
futura pñt intelligi vel bona celeſtia: ꝛ h reſpectu noui
teſti. Vel bona ſpūali reſpectu veteris: reſpectu cui⁹ fi
gura erāt. Iſte pontifex nō eſt negligēs: ſed aſſiſtens.
Pontifex. n. mediatoꝛ eſt inter deū ꝛ pplm̄. Xps vero
mediatoꝛ eſt. i. Thy. 2. mediatoꝛ dei ꝛ hoīum hō xpus
ieſus. Deu. 5. Ego medius ꝛ ſequeſter fui inter dñm ꝛ
vos. Et iō ipſe aſſiſtit pr̄i ad interpellādū p nobis. ſu
pꝛa. 7. Ro. 8. Xps ieſus q eſt ad dexterā pr̄is q ēt iter
pellat p nobis. Itē aſſiſtēs nobis ad auxiliādū. Pſ. A
dextris ē mihi ne cōmouear. Act. 7. Ecce video celos
aptos ꝛ ieſum ſtātē a dextris dei. Sic ergo pꝫ qs intra
bat. ¶ Scđo oñdit dignitatē interioꝛis tabernaculi qꝛ
dicit. Per āplius ꝛc. qꝛ iſtud eſt pfectius: vtpote: qꝛ eſt 4
īmobile. Eſa. 33. Oculi tui videbūt hierlꝫ ciuitatē opu
lētā tabernaculū qđ neqͣqͣ vltra trāſferri poterit. Hoc
aūt eſt tabernaculū celeſtis glie. Pſ. Dñe qs hītabit in
tabernaculo tuo. Dr̄ aūt tabernaculū: qꝛ eſt locus pe
grinoꝝ. Nō. n. debeƚ nob ex ꝯdōne nr̄a: ſed tm̄ p graꝫ.
Eſa. 32. Sedebit ppls meus in pulchꝛitudine pacis in
tabernaculis fiducie in rege opulēto. Eſt ḡ āplius pp
multitudinē bonoꝝ īmēſam: qđ deſignaƚ in auctate p
dicta. Sedebit ꝛc. Baruch. 3. O iſrael q̄ꝫ magna eſt do
mus dei. Illud aūt qđ dr̄ pamplius dupli legiƚ. Uno⁰
ꝙ ſit vna dictio q̄ſi valde āplius: ꝛ ſic ꝯſtruiƚ ita: xps
aſſiſtens pōtifex futuroꝝ bonoꝝ itroiuit in ſcā ſcōꝝ. 5
Dico q̄ ſunt tabernaculū pamplius. Alio⁰ ꝙ ly p ſit p
poſitio qđ magis expꝛimiƚ in greco: ꝛ tunc ꝯſtruiƚ ſic.
Xps introiuit in ſca p tabernaculū amplius. i. magis
ampliū ꝛ pfectū. Itē pfectī⁹: qꝛ ibi ceſſabit ois īpfectio
. i. Coꝛ. 13. Cū venerit qđ pfectū eſt euacuabiƚ qđ ex pte
eſt. Itē eſt alterius ꝯdōnis: qꝛ vetus factū fuit manu
hois: hoc aūt nō: ſed manu dei. Exo. 15. Sanctuarium
tuū dñe q̄ꝫ fundauerūt man⁹ tue: dñs ꝛc. 2. Coꝛ. 5. Sci
mus. n. qꝛ ſi terreſtris domus nr̄a huius hītatiōis diſſol
uaƚ ꝙ edificationē hēm⁹ ex deo domū nō manufactā:
ſed eternā in celis. infra. 11. Expectabat. n. fundamēta
habentem

a habentem ciuitatē: cuius artifex eſt: ⁊ conditor deus.
Et iō dicit. Nō manufactū .i. nō huius creationis: q2
nō eſt manufactū: ſicut vetus: nec eſt huius creatiōis
.i. in bonis ſenſibilibus creatis: ſed eſt in bonis ſpūali-
bus. Uel p tabernaculū pōt xp̄i corpus intelligi: i quo
ꝯ dyabolū pugnauit. ps. In ſole poſuit tabernaculuȝ
ſuū. Qḋ eſt amplius: q2 in ipſa hitat oīs plenitudo di-
uinitatis corpalr. Col. i. Itē pfectius eſt: q2 vidim9 glo-
riā eius gl̄iam q̄ſi vnigeniti a pr̄e plenū gr̄e ⁊ veritaťſ.
Jo. i. Itē nō manufactū: q2 nō ex virili ſemine. Dan. 2.
Abſciſus eſt lapis de mōte ſine māibus. ¶ Tertio oñ-
dit quo intrabat: q2 nō ſine ſanguine: ſed ille cū ſangui
ne vituloꝝ ⁊ hircoꝝ: ſicut dr̄ Leui. 16. Sed xp̄s nō ſic
2 .ſ. ſanguine alieno: ſed p ꝓprijſanguinē quē ꝓ ſalute
nr̄a imolauit in cruce. Mat. 26. Hic eſt ſanguis meus
noui teſti q ꝓ vobis ⁊ ꝓ multis effundeť in remiſſiōeȝ
pctōꝝ. Dicit aūt pluralr vituloꝝ ⁊ hircoꝝ: nō ꝙ ſil eſ-
ſent plures: ſed q2 p diuerſos annos pluries intrabat.
Xp̄s aūt ſignificať p hircū pp ſilītudinē carnis pctī.
Ro. 8. Itē p vitulū pp fortitudinē. Et q2 vīcť duobus
teſtis tāq̄ȝ duobus cornibus. Abac. 3. Cornua in ma-
nibus eius. ¶ Quarto q̄ñ intrabat: q2 ſel in āno: xp̄s
aūt p totū tp̄s qḋ eſt q̄ſi vnius annis intrauit ſel in ſcā
⁊ ſel effudit ſanguinē ſuū. i. Pe. 3. Xp̄s ſemel ꝓ pctīs
nr̄is mortuus eſt. Ro. 6. Q2 .n. mortuus eſt pctō mor-
tuus eſt ſemel. Itē ſemel intrauit ex q̄ intrauit celeſtia
ſemp eſt ibi. Et iō dicit ꝙ intrauit ſel in ſcā. ¶ Quito
3 oñdit q̄re intrauit: q2 ad offerendū ꝓ ppli ignorantiis
nō ꝓ ſuis: q2 nō hēbat. Sāguis .n. xp̄i magis q̄ȝ ille vȝ
ad hoc: q2 p ip̄m inuenta eſt eterna redēptio. Quaſi di-
cat. Per iſtū ſanguinē redēpti ſumus ⁊ h̄ in ppetuuȝ:
q2 virtus eius ē īfinita. iſra. 10. Una oblatiōe ꝯſumauit
in ſempiternū ſcīficatos. ps. Redēptionē miſit dn̄s po-
pulo ſuo. Hoc aūt qḋ dicit inuenta ad duo pōt referri. ſ.
⁊ ad deſideriū dei qḋ hēbat de ſalute nr̄a. Job. 33. In-
ueni i q̄ ei ꝓpicier. Eze. 18. Nolo mortē pctōris. Itē ad
deſideriū patrū q̄ deſiderabāt redimi. Nullus aūt inue-
nit modū ita ꝯgruū ſic̄ xp̄s. Et iō ſignāter dic̄ inuēta.
¶ Deinde cū dicit. (Si .n. ſanguis ⁊c̄.) Probat vnuȝ
qḋ ſuppoſuit. ſ. iſtud vltimū. Eterna redēptione inuen-
4 ta. Quaſi dicat. Ita dixi ꝙ p ꝓpriū ſanguinē fecit eter
nā redēptionē: in q̄ appet eius maxia efficacia. Quaȝ
aūt ita ſit ꝓbo p locū a minori: q2 ſi ſanguis brutoruȝ
aīalium faciebat qḋ minus eſt: ſanguis xp̄i poterit fa-
cere qḋ maius eſt. Un̄ circa h̄ facit duo. Pmo .n. ponit
oñs. Scḋo ꝯñs ibi. (Quanto magis ſanguis xp̄i ⁊c̄.)
Circa p̄m ſciendū eſt ꝙ in veteri lege erat duplex mun
datio. Una q̄ fiebat in die expiationis de q̄ habeť Le-
ui. 16. Et de iſta iā dictū eſt. Et iſta videbať directe or-
dinari ad emūdationē a pctō. Alia erat ꝯ irregularita-
tē legis de q̄ dr̄ Numeri. 19. Q2 pcepit dn̄s ꝙ Eleazar
acciperet vaccā rufam a moyſe ſine macula etatis inte-
gre q̄ nō traxiſſet iugū ⁊ eductā ex̄ caſtra imolaret i cō
ſpectu ppli: ⁊ tingeret digitū in ſanguine eius ⁊ aſpge
ret ſeptiēs ꝯ tabernaculū: ⁊ ꝙ cōburreret totā. ſ. carnē
5 pellē: ⁊ ēt fimū eius cū yſopo lygno cedrio ⁊ cocco bis
tincto: quo facto vir mūdus colligebat cineres: ⁊ in lo
co mūdo effundebat ex̄ caſtra. Et de ipſis ponebanť i
aqua qua ſ. mūdus: q. ſ. tetigiſſet cadauer mortui aſpge
bať die 3° ⁊ 7° cū yſopo: ⁊ ita mūdabať: nec alr poterat
mūdari. Iſta eſt ſn̄ia apl̄i. Itaq3 q̄ꝰtū ad p̄m dicit. Q2 ſi
ſanguis hircoꝝ ⁊ thauroꝝ. Quātū vero ad 2m dic̄. Et
cinis vitule aſpſus ſcificat inquinatos: nō gr̄am cōferen
do: ſed ad emūdationē carnis idest ab irregularitate q̄
carnalr impediebanť quaſi mundi a cultu diuino: nō
tū auferebant pctā. Sed tū vt dicit Augu. aliquando

b virtute illius aſperſionis mundabantur a lepra corpo
rali. Et ideo dicit. Ad emundationem carnis.
¶ Deinde cū dicit. (Quanto magis ⁊c̄.) Ponit ꝯñs.
Quaſi dicat. Si ſanguis ⁊ cinis h̄ pn̄t: qd poterit ſan
guis xp̄i. Certo multo plus. Et ponit apl̄s tria q̄ oſtē-
dunt efficaciā ſanguinis xp̄i. Pmo qs eſt ille cui9 eſt
ſanguis iſte: q2 .ſ. eſt xp̄s. Ex q̄ pȝ ꝙ eius ſanguis mun
dat. Mat. i. Ipſe .n. ſaluū faciet pplm ſuū a pctīs eorū.
Scḋo cām q̄re xp̄s ſanguinē ſuuȝ fudit: q2 h̄ fuit ſpūſ
ſanctus cuius motu ⁊ inſtinctu. ſ. charitate dei: ⁊ ꝓxi
mi h̄ fecit. Eſa. 59. Cū venerit q̄ſi fluuius violētus quē
ſpūs dn̄i cogit. Spūs autē mūdat. Eſa. 4. Si abluerit
2 dn̄s ſordes filiaꝝ ſyon: ⁊ ſanguinē hierl̄ȝ lauerit ō me
dio eius in ſpū iudicij ⁊ ſpū ardoris. Et iō dicit. Per
ſpūſcm̄ obtulit ſemetip̄m. Eph. 5. Xp̄s dilexit nos: ⁊
tradidit ſemetip̄ȝ p nobis oblationē ⁊ hoſtiā deo i odo
rē ſuauitaťſ. Tertio ꝯdōnē ei9: q2 ē imaculat9. Exo. 12.
Erit agnus abſq3 macula maſculus anniculus. Eccl.
34. Ab imūdo qs mūdabiť? Sed nūqd ſacerdos imū
dus pōt mūdare? R̄ñ° dōm eſt ꝙ nō ſi ageret in ꝓpria
virtute: ſed agit virtute ſanguinis xp̄i: q eſt ſicut cā p9.
Et iō nō egiſſet niſi fuiſſet imaculatus. ¶ Sciēdū tn̄
ꝙ ſāguis illoꝝ aīaliū mūdabat tm̄ ab exteriori macu-
la. ſ. a ꝯtcu mortui: ſed ſanguis xp̄i mūdat interius cō
ſciam: qḋ fit p fidē. Act. 15. Fide purificās corda eorū.
Inq̄tū .ſ. facit credere ꝙ oēs q xp̄o adherēt p ſangui-
3 nē eius mūdanť. Ergo iſte emūdat ꝯſciam. Itē ille mū
dabat a tactu mortui: ſed iſte ab opib9 mortuis. ſ. pctīs
q̄ tollūt deū ab aīa: cuius vita eſt p vnionē charitatis.
Itē ille mūdabat vt poſſent accedere ad figurale miſte
riū: ſed ſanguis xp̄i ad ſpūale obſequm dei. ps. Ambu
lans in via imaculata hic mihi miniſtrabat. Et iō dicit.
Ad ſeruiendū deo. Itē deus eſt vita. Jo. 14. Ego ſuȝ vi
ta. Et deu. 32. Uiuo ego in eternū. Conueniens q̄ eſt vt
ſeruiens ei ſit viuens. Iō dicit viuenti. Et ſm̄ rectoreȝ
vel iudicē populi ſic ⁊ miniſtri eius vt dr̄. Eccl. 10. Qui
ergo vult deo digne ſeruire dȝ eſſe viuens ſicut ⁊ ipſe.
Totā iſtā figurā diligenter exponit gloſa ⁊ eſt augu-
ſtini de queſtionibus numeri. Lectio. IIII.

ET ideo noui teſti mediator ē vt 4
morte intercedente in redēptio Gal. 3° ca.
neȝ eaꝝ p̄uaricationum q̄ erāt
ſub priori teſtō repromiſſioneȝ
accipiāt q vocati ſunt eterne hr̄ditatis. Ubi
enim teſtm̄ eſt: mors neceſſe eſt itercedat te
ſtatoris. Teſtm̄ .n. in mortuis ꝯfirmatū eſt:
alioqn nondū vȝ dū viuit q teſtatus ē. Un̄
nec primū qdeȝ ſine ſanguine dedicatū eſt.
Lecto enim oi mandato legis a moyſe vni
uerſo pplō: accipiens ſanguinē vituloꝝ ⁊
hyrcoꝝ cuȝ aqua ⁊ lana coccinea ⁊ yſopo: 5
ip̄m quoq3 librū ⁊ omnē pplm aſperſit di-
cens. Hic ſanguis teſti qḋ mādauit ad vos
deus. Etiā tabernaculū ⁊ oīa vaſa miniſte-
rij ſanguine ſimiliter aſperſit. Et omnia pe
ne in ſanguine ſecundum legem mundanť
⁊ ſine ſanguinis effuſione non fit remiſſio.
¶ Supra expoſuit apl̄s illa q̄ agebāť in veteri teſtō
⁊ apperuit illoꝝ myſticā expoſitionē: hic ex his argu-
it ad ꝓpoſitū. ſ. ꝙ noui teſtm̄ pferť veteri: q2 fit qḋ nō
poterat vet9. Et circa h̄ facit duo. Pmo .n. ꝓponit con

c clusionē intētā. Scdo ꝓbat qd̄dā qd̄ ſuppoſuerat ibi.
(Ubi.n.teſtm̄ eſt ⁊c̄.) Jteꝝ pma i duas. Prio.n.cōclu
dit ex dictis ꝙ xp̄s ē mediator. Scdo h̄ oñdit nō potu
iſſe vetus teſtm̄ ibi.(Que erāt ſub priori ⁊c̄.) Dic̄ g̊. Et
id̄ qꝛ. Lxp̄s intrauit in ſcā eterna redēptione inuēta.i.
pducēs ad eterna: qd̄ vetus nō poterat facere. Un̄ opꝫ
ꝙ iſtud teſtm̄ ſit aliud ab illo: ſicut nouū a veteri. Jer.
ʒi. Feriā domui iſrael ⁊ domui iuda ⁊c̄. Apoc.21. Ecce
noua facio oia. Jd̄ huius noui teſti mediator eſt xp̄s i
ter deū ⁊ hoiem.i. Thy.2. Mediator dei ⁊ hoium hō
xp̄s ieſus. Ju oi aūt teſtō eſt aliqd qd̄ ꝓmittit: ⁊ aliqd
p qd̄ teſtm̄ ꝯfirmat. Jn nouo aūt teſtō ꝓmittunt cele
ſtia ⁊ ſpūalia. Jtē iſta ꝓmiſſio p mortē xp̄i ꝯfirmata ē.
2 Et id̄ xp̄s mediator eſt noui teſti ⁊ repromiſſionē eter
ne btitudis ac hr̄ditatis eterne accipiāt q vocati ſunt.
Et dic̄ vocati: qꝛ h̄ munus nō eſt ex opibus: ſed ex vo
catione dei. Ro.8. Quos aūt p̄deſtinauit hos ⁊ voca
uit.i. Theſ.2. Cōteſtati ſum᷒ vt ambularetis digne deo
q vocauit vos in ſuū regnū ⁊ gloriā. Un̄ dicit. Eterne
hereditatis.i. eterne glorie q̄ ē hr̄ditas nr̄a.i. Pe.i. Re
generauit nos in ſpē viuā p reſurrectionē ieſu xp̄i ex
mortuis in hr̄ditatē incorruptibilē ⁊ incōtaminatā ⁊ i
marceſcibilē ꝯſeruatā in celis. Ps. Ecce hereditas dn̄i.
Jtē dn̄s ps hereditatis mee. Jſtā aūt hereditatē hēm᷒
3 p mortē xp̄i. Un̄ dicit. Ut morte intercedēte.i. Pe.i. Jn
hoc vocati eſtis: vt bn̄dictionē hereditate poſſideatis;
Huius aūt mortis effectus eſt redēptio a p̄uaricatione
pcti.i. Pe.i. Nō corruptibilibus auro ⁊ argēto redēpti
eſtis de vr̄a vana ꝯuerſatiōe: ſed p̄cioſo ſanguine agni
īmaculati. Sed nūqd in veteri teſtō poterat fieri iſta re
dēptio a pctis? Et rn̄det ꝙ non: qꝛ ille p̄uaricationes
erāt ſub priori teſtō. Quaſi dicat. Qꝛ virtute ſacroꝝ
p̄oris teſti remoueri nō poterant. Ro.3. Cauſati ſum᷒
iudeos ⁊ grecos oēs ſub pctō eſſe. Sed ꝯ: qꝛ dauid ⁊
multi alij̄ ſancti habuerunt remiſſionē pctōꝝ. Rn̄deo
dōm eſt ꝙ q̄ꝛtum ad iſtū effectum q eſt introitus celi
non: qꝛ p mortē xp̄i apta eſt ianua vite. Nullus.n.añ
4 mortē xp̄i intrauit. Zach.9. Tu vero in ſanguine teſti
tui eduxiſti vinctos tuos de lacu in quo nō eſt aq̄. Sꝫ
q̄ꝛtum ad maculā ſic ipſi ꝯſecuti ſunt: ſed non virtute
ſacroꝝ veteris legis: ſed in fide xp̄i. Si ergo nouuꝫ te
ſtamentū eſt excellētius q̄ꝫ vetus: qꝛ cōfirmatū ē mor
te xp̄i: p quā remittunt pctā: ⁊ qꝛ exhibet ꝓmiſſioneꝫ.
¶ Deinde cū dicit.(Ubi.n.teſtm̄ ⁊c̄.) Probat illd̄ qd̄
ſuppoſuit.ſ. ꝙ nouū teſtm̄ ſit ꝯfirmatū p mortē xp̄i: ⁊
p̄mo ꝓbat hoc p auctoritatē legis hūane. Scdo p au
ctoritatē legis diuine ibi.(Un̄ nūc p̄m ⁊c̄.) Dicit g̊. Di
ctū eſt ꝙ nouū teſtm̄ ꝯfirmat p mortē xp̄i itercedēteꝫ:
qꝛ ad h̄ ꝙ teſtm̄ valeat opꝫ ꝙ mors teſtōris iteruēiat.
Et id̄ nouū teſtm̄ nō hr̄et robur: niſi iteruēiſſet mors
xp̄i. Un̄ ille dixit. Jo.ii. Expedit vobis vt vnus moriat
hō ꝓ pplo. Mors autē pp̄ duo neceſſaria eſt: Prio vt
5 teſtm̄ hēat firmitatē: qꝛ cū ſit exp̄ſſiuū vltime volūtatꝭ
pōt ſemp mutari añ mortē. Un̄ dicit ꝙ teſtm̄ ꝯfirmatū
eſt cū mortuis.i. p mortē. Et iſto mō ꝯfirmatū ē nouū
teſtm̄ p mortē xp̄i. Mat.26. Hic ē ſanguis meus noui
teſti.ſ. ꝯfirmator ⁊ dedicator. Scdo neceſſaria ē mors
teſtōris ad h̄ vt teſtm̄ valeat ⁊ hēat efficaciā. Un̄ dicit.
Alioqn nōdū vꝫ: qꝛ nullus pōt petere aliqd: nec ēt he
res hereditatē ex vi teſti niſi poſt mortē teſtatoris. Jd̄
chriſtus voluit mortem ſuam pro nobis interponere.
¶ Deinde cū dicit.(Un̄ nec p̄m ⁊c̄.) Hoc idē ꝓbat per
auctoritatē legis dine.ſ. p illud qd̄ habet i veteri teſtō.
Et circa hoc duo facit. Prio.n. oñdit ꝯuenientiā inter
vtrūqꝫ teſtm̄. Scdo oñdit drīam ibi.(Hec eſt g̊ ⁊c̄.)
Circa p̄m duo facit: qꝛ p̄mo ꝓponit. Scdo manifeſtat
ibi.(Lecto.n. ⁊c̄.) Dicit ergo. Jta dictū eſt ꝙ ad hoc ꝙ d
teſtm̄ valeat neceſſe eſt ꝙ mors teſtatoris interueniat.
Nec h̄ dꝫ videri mirū: qꝛ nec p̄mū teſtamētū cōfirma
tum eſt ſine ſanguine. Jlle autem ſanguis figurabat
ſanguinem xp̄i. Omnia enim in figura contingebant
illis.i. Corinth.io.
¶ Deīde cū dicit.(Lecto.n. ⁊c̄.) Probat ꝓpoſitū.ſ. ꝙ
illud teſtm̄ nō eſt cōfirmatū ſine ſanguine. Et ꝓbat h̄
q̄ꝛtū ad tria in qbus fuit vſus ſanguis. Primo q̄ꝛtum
ad legis editionē. Scdo q̄ꝛtū ad tabernaculi ꝯſecratio
nē ibi.(Etiā tabernaculū ⁊c̄.) Tertio q̄ꝛtū ad vaſorū
expiationē ibi.(Et oia pene in ſanguine ⁊c̄.) Circa p̄
mum ſciēdū eſt ꝙ apls tāgit h̄ hyſtoriā q̄ habet Exo.
24. Ubi dr̄ ꝙ poſtq̄ꝫ moyſes legerat corā pplo māda
ta dn̄i ipſi ſcꝫ rn̄dētibus oia q̄ locutus eſt dn̄s faciem᷒ 2
⁊ erimus obediētes. Accepit moyſes ſanguinē quē p̄
ceperat ſeruare de duodecī vitulis ⁊ aſpſit librū legis
⁊ populum q̄ſi in ꝯfirmatione teſti. Et id̄ dicit. Lecto
.n. ⁊c. qꝛ neceſſariū fuit vt legeret. Jlla.n. lectio fuit le
gis ꝓmulgatio. Oportebat.n. legē ꝓmulgari. ¶ Ac
cipiēs ⁊c̄. Hic eſt duplex obiectio lrālis. Una qꝛ Exo.
24. Nulla fit mētio de hyrcis: ſed de duodecim vitulis.
Scdo qꝛ ibi ēt nō fit mētio de aq̄ ⁊ cocco ⁊ yſopo. Rn̄
ſio ad iſta duo eſt duplex. Una.ſ. qꝛ apls nutritus erat
in lege. Un̄ ſciebat ꝙ ille vſus erat in emūdationibus
ſm legē ꝙ aſpſio fiebat de ſanguine hyrcoꝝ ⁊ vitulo
rū ⁊ aq̄ admixta cū yſopo ⁊ lana coccinea tāqꝫ aſpſorio: 3
⁊ id̄ lꝫ nō agat de his in exo. tn̄ apls h̄ accepit ex ꝯſue
tudine ritus legalis. Uel pōt dici ꝙ iſta fuit p̄ma cōſe
cratio. Et id̄ q̄ſi virtute ꝯtinebant in ipſa alie ſcificatio
nes future inter quas potiſſime fuit illa q̄ fiebat in die
expiationis: de qua Leui.16. Et alia de vitula rufa Nu
meri.16. Jn p̄ma aūt erat ſanguis vituli ⁊ hyrci. Jn ſe
cūda vō aq̄ ⁊ lana coccina ⁊ yſopus. Qꝛ g̊ illa p̄ᵃ cōti
nebat iſtas duas: id̄ apls totū retulit ad iſtā. Dic̄ g̊. Ac
cipiens ſanguinē ⁊c̄. Aſpſit dicēs. Hic eſt ſanguis teſti
qd̄ mādauit ad nos dn̄s.ſ. ꝯfirmator teſti. Eccl.24. Le
gē mādauit nobis moyſes in p̄ceptis iuſtitiaꝝ. Jſte.n.
ſanguis fuit figura ſanguis xp̄i p quē nouū teſtm̄ ꝯfir
matū eſt: ⁊ ideo xp̄s verbis iſtis vſus eſt. Mat.26. Hic
eſt ſanguis noui teſti ꝯfirmatiuus.ſ. Figurabat autē p
ſanguinē hyrci pp̄ ſiſitudinem carnis pctī: ⁊ vituli pp̄ 4
fortitudinē. Miſcet aūt cū aqua: qꝛ baptiſm᷒ a ſangui
ne xp̄i efficaciā hꝫ aſpgit aūt cū yſopo q mūdat pect᷒ ⁊
p qd̄ ſignificat fides. Act.15. Fide purificans corda eo
rū. Et lana coccinea: q̄ eſt rubei coloris p quā ſignifi
cat charitas. Can.5. dilectus meus candidus ⁊ rubi
cundus: qꝛ p fidem ⁊ dilectionem paſſionis xp̄i mūda
tur populus. Aſpergit ⁊ liber legis: qꝛ paſſio xp̄i adi
pleuit legem. Jo.19. Conſummatum eſt. Mat.5. Non
veni ſoluere legem ſed adimplere.
¶ Deinde cū dicit.(Etiā tabernaculū ⁊c̄.) Ponit ꝯſe
crationē tabernaculi: qꝛ tabernaculū ⁊ oia vaſa miſte
rioꝝ ſilr aſpſit ſanguine. Sed ꝯ: qꝛ nōdū factū erat ta
bernaculū: ſed.25.cap. mādat de ꝯſecratione taberna 5
culi. Rn̄deo dōm eſt ꝙ lꝫ nō ſit idē ſanguis quo aſper
ſus eſt pplſ ⁊ tabernaculū: tn̄ ēt tabernaculū mūdatū
eſt ſanguine. Un̄ pōt ſic conſtrui: vſus eſt ſanguine ēt
q̄ſi ſcificauit tabernaculū. Sed ꝯ: qꝛ numeri ⁊ Leui.8.
dr̄ ꝙ vnxit tabernaculū oleo. Rn̄ᵒ dōm eſt ꝙ nō loqt
de illa ſcificatione qua p̄mo ꝯſecratū eſt tabernaculū ⁊
vaſa eius: ſed de illa q̄ fiebat in die expiationis. Uł me
lius dōm eſt ꝙ ēt in p̄ma vſus eſt ſanguis: qꝛ ibi dr̄ ꝙ
vnxit illud oleo: ⁊ poſtea ꝙ aſpſit. Oleū aūt nō eſt aſpſi
uum: vn̄ intelligit ꝙ p̄mo vnxit illud ⁊ poſtea aſperſit
ſanguine. Et iſta duo ſunt neceſſaria ad ſcificatione.ſ.

virtus

virtus ſanguinis xp̄i ⁊ oleū miſericordie q̄bus ſancti ficatur tabernaculum.i.eccleſia: ⁊ vaſa idest miniſtri. ¶ Deīde cū dic̄.(Et oīa pene ⁊c.) Exequit̄ de ceteris mūdatiōib' legalib'. Erat aūt duplex mūdatio. Una a corporali macula ſic̄ leproſi. Alia a ſpūali.i.pctō. Prima poterat ptinere ad res māifeſtas: ſic̄ p3 ð lepra domorū. Et mūdatio ab iſta imūdicia fiebat cū ſanguine aīalis imolati vel aq̄ expiatiōis q̄ erat ꝯfecta cū ſanguine vitule rufe. Et iō dic̄. Pene oīa ⁊ non oīa ſimplr. vl̄ pene oīa. ita q̄ ly pene ſit determinatiuū de ly mūdant̄ idest pene mūdat̄: q2 nō pfecte mūdabat̄ ſanguine: q2 vt dr̄ Numeri. 31. Quicq̄d pōt ignē3 ſuſtinere purgat̄
2 p ignē: q̄ vō nō poterāt purgāt̄ aqua expiatiōis. Sed ad mūdationē a macula peccati neceſſaria ē ſāguinis effuſio: q2 reqrebat̄ ad ſacrificiū. Et iō dicit q̄ ſine ſanguinis effuſiōe nō fit peccatoꝝ remiſſio. Per qđ figurabat̄ q̄ remiſſio peccati erat fiēda p ſanguinem xp̄i. Uñ in veteri lege nō ꝟtute ſacramenti ſ3 ꝟtute fidei xp̄i fiebat remiſſio peccatoꝝ. Uñ frequēter ibi dr̄. Rogabit p eo ſacerdos ⁊ remittetur.

¶ Lectio. V.

Eceſſe eſt ergo exemplaria quidē celeſtium his mūdari: ipſa autē
3 celeſtia melioribus hoſtijs q̄3 iſtis. Non enim in manufacta ſancta ieſus introijt exemplaria verorū: ſ3 in ipſum celum: vt appareat nūc vultui dei pro nobis. Neq3 vt ſepe offerat ſemetipſū quemadmoduz pontifex intrat in ſancta p ſingulos ānos in ſanguine alieno. Alioqn oportebat eū frequēter pati ab origine mūdi. Nūc autem ſemel in conſūmatiōe ſeculorū ad deſtitutionem peccati p hoſtiā ſuā3 apparuit. Et quemadmodum ſtatutum eſt hominibus ſemel mori. poſt hoc autem iudicium.
Jſa. 43. Sic ⁊ chriſtus ſemel oblatus eſt ad
4 multorum exaurienda peccata. ſecundo ſine peccato apparebit omnibus expectantibus ſe in ſalutem.

¶ Supra oñdit apoſtolus q̄d ſit cōe nouo ⁊ veteri teſtamento in quātum vetus ⁊ nouū cōueniunt: hic oñdit differētia3 vtriuſq3. Et circa h̄ duo facit. Primo.n. oñdit q̄ in nouo eſt melior mūdatio. Scđo q̄ pfectior ibi.(Neq3 vt ſepe ⁊c.) Jterū p̄ma i duas. Primo enim oſtēdit q̄ quātū ad illud qđ mūdat̄: ⁊ quātum ad id q̄ mundatio efficitur ſit melior mūdatio in nouo. Secūdo māifeſtat qđ dixit ibi.(Nō.n. i māufactis ⁊c.) Dicit ergo. Neceſſe ē ergo exēplaria celeſtiū ſcilicet ipſu3 tabernaculū qđ q̄ ad nos ē exēplar: licet ſimpliciter ſit
5 exēplatū ⁊ figura illius. ⁊ iō minoris dignitatis: q2 figuratū nobilius ē q̄3 figura: ſic̄ corpus q̄3 vmbra: his.i. ſacrificijs mūdari. Jpſa aūt celeſtia.i. nouū teſtamētū melioribus hoſtijs q̄3 iſtis meliorib' q̄dē: q2 illa mūdabāt̄ ſanguie aīaliu3: ſed in nouo teſtamēto fit mūdatio ſanguine xp̄i. Semp aūt meliora melioribus mūdāt̄. Jlla aūt erāt figura celeſtiū. Si ergo illa mundabant̄ ſāguine oportet illa celeſtia mūdari meliori ſanguine. Sed cōtra. in celo nulla ē mūdicia. Reſpōdeo dicēdu3 eſt q̄ celeſtia intelliguntur ſ3 glo. ea que pertinent ad ſtatum preſentis eccleſie que dicuntur celeſtia. Jtem homines fideles gerunt ymaginē celeſtiū inquātū me te cōuerſant̄ in celis. Uel aliter ⁊ melius q̄ per celeſtia intelligat̄ celeſtis patria. Et loquitur hic apoſtolus eo mō quo in veteri teſtō dicebatur emūdari tabernaculū: nō q̄ haberet in ſe aliquā imūditiā. ſed q2 mūdabātur q̄da varietates: q̄bus ipediebātur accedere ad ſanctuariū. Et dr̄ mūdari celeſtia inquātu3 p ſacramētu3 noue legis purgātur peccata: que ipediūt ab ingreſſu celeſtiū. Jtē dicit. Hoſtijs i plurali. Cōtra. q2 tātū ē vna hoſtia xp̄i: infra.10. Una enim oblatione cōſūmauit in eternū ſanctificatos. Reſpōdeo l3 ſit vna i ſe: tamē pluribus hoſtijs veteris legis figurabat̄. Ex hoc loco hētur q̄ hoſtie veteris legis erant bone. Melius enim
2 non dicitur niſi reſpectu boni.

¶ Deīde cū dicit.(Nō enim in manufactis ⁊c.) Oſtēdit q̄ celeſtia mūdant̄ melioribus hoſtijs. Pōtifex.n. expiabat ſanctuarium quod erat manufactu3: ſed xp̄s itrauit nō i māufacta ſctā q̄ erāt q̄ ad nos exemplaria veroꝝ: ſ3 i ip̄3 celū qđ nō i ſe: ſ3 q̄ ad nos expiauit vt dictū ē ſed nō expiauit carnalibus hoſtijs: q2 xp̄s nō vēit ad offerēdū talia. He. Holocauſtū ⁊ p peccato n̄ poſtulaſti. Jtē holocauſtis nō dlectaberis. Jtē ſupra.7. Manifeſtū q̄ de tribu iuda ort' ē dñs: ð qua nullus preſto fuit altaris ſed introiuit in ip̄m celū. Mat. vlt. Dñs quidē ieſus aſſumptus eſt i celū. Act.1. Hic ieſus q aſſum-
3 ptus ē a vobis in celū. Sed q̄re? Ut appareat p nobis vultui dei. Et loq̄tur apoſtolus alludēdo ritui veteris legis: ſ'm quam pōtifex q intrabat ſancta ſctōꝝ: ſtabat corā ꝓpiciatorio vt oraret p populo: ita ⁊ xp̄s intrauit celū ſ3 q̄ hō: vt aſtaret deo p ſalute nr̄a: ſ3 differēter: q2 ſacerdos ipediēte fumo q aſcēdebat ð thuribulo nō videbat ſancta ſctōꝝ: nec videbat aliquē vultū: ſ3 xp̄s apparet vultui dei: non q̄ ſit ibi facies corporalis: nec aliq̄ nebula: ſed cognitio manifeſta. S3 nūq̄d xp̄s exiſtēs in terra nō poterat apparere vultui dei: cū de' oia videat? Rñdeo dicēdū eſt q̄ ſicut Auguſtinus loquēs deo dicit: mecum eras ⁊ tecū nō erā: q2.i. deus eſt i omnibus p eſſentiam preſentiam ⁊ potentiam: mali autē non ſunt cum deo per gratiam. ita dicitur xp̄s introiſſe vt appareat vultui dei: q2 l3 ſemp videret eum clara viſione: vt perfecte beat': tñ ſtatus viatoris inquātū huiuſmodi nō h3 hoc: ſed tantū ſtatus celeſtis. Et iō qñ
4 aſcendit perfecte beatus i corpore ⁊ aīa intrauit vt appareat vultui dei. ideſt itrauit locū vbi deus manifeſte videtur: ⁊ hoc pro nobis. Ad h̄ enim aſcendit vt pararet nob viā. Jo.14. Uado parare vob locū. Jtē iterū veniā ⁊ aſſumā vos ad metipſum Mich.2. Aſcendit pādens iter ante eos. Corpus.n. debet ſequi caput ſuum. Math.24. Ubicunq3 fuerit corpus ibi congregabuntur ⁊ aquile.

¶ Deinde cu3 dic̄.(Neq3 vt ſepe offerat. ⁊c̄.) Oſtēdit q̄ mundatio noui teſtamenti eſt perfectior q̄3 veteris. Hoc aute3 oſtendit per duo. Primo per hoc q̄ illa reiterabat quolibet anno: hec autem tantum ſemel. Jtem quantu3 ad effectum: q2 illa non poterat auferre peccata: quod iſta poteſt. Circa hoc ergo duo fac̄. Primo.n.
oſtendit primum. Secundo ſecundum ibi.(Umbram 5
habēs lex ⁊c̄.) Sciēdum eſt aūt q̄ apoſtolus ſupra dixerat tria de xp̄o. Primo ſcilicet q̄ eſt pontifex. Scđo que ſit dignitas loci quē itrauit. Tertio quomodo intrauit: hic declarat quomodo intrauit: q2 ſicut pontifex legalis ſemel i anno: ita chriſtus ſemel tātu3: ⁊ hoc erat quartū. Unde circa hoc tria facit. Primo.n. oñdit quid fiebat in veteri teſtamento. Scđo q̄ eſſet inconueniens iſtud fieri i nouo teſtamēto ibi.(Alioqn ⁊c.) Tertio oſtendit q̄d fiat in nouo teſtō ibi.(Nūc aute3 ſemel.) Jn veteri enī teſtamento pontifex l3 non intra

c ret niſi tm̄ ſemel in anno:tamē quolibet anno ex p̄ce-
pto legis oportebat ip̄ʒ itrare cū ſanguie alieno ſic dr̄.
Leui.16. Xp̄s āt itrauit nō i manufacta ⁊c. nec vt ſepe
offerat ſeipſuʒ quēadmodum pontifex intrabat in ſan
cta p ſingulos annos cum ſanguine alieno.
¶ Deinde cū dic̄. (Alioqn oportebat ⁊c̄.) Probat ꝙ
eēt incōueniēs iſtud fieri i nouo teſtō: q2 ſeqret̄ maxi-
mū incōueniēs: q2 cū xp̄s itraret p p̄p̄uʒ ſanguinē ſeq̄
ret̄ ꝙ oportuiſſet eū freqnter pati ab origie mūdi. Nō
ſic aūt ē de veteri hoſtia: q2 illa offerebat̄ p peccatis fi-
lioꝝ iſrl̄. Ille āt ppl's icepit ſpūaliter qn̄ data fuit lex.
⁊ iō nō oʒ eā offerri ab origine mūdi. Xp̄s aūt ſeipſuʒ
2 obtulit p peccatis toti' mūdi: q2 ipſe ꝓpiciatio nr̄a fa-
ct' ē p pctīs nr̄is: ⁊ toti' mūdi. 1. Jo. 2. Et ſic ſi ſepe of-
ferret̄ oportuiſſet ip̄ʒ naſci ⁊ pati ab origie mundi: qđ
fuiſſet mariuʒ icōueniēs. Sʒ ꝫ. Apo. 13. Agn' q occi-
ſus ē ab origie mūdi. Rn̄° verū ē occiſus. ideſt p̄figura
tus ab origine mundi occidi ſic̄ in occiſione abel.
¶ Deīde cū dic̄. (Nūc āt ⁊c.) Oñdit qd fiat i nouo: ⁊
circa h̄ facit duo. Prīo q̄re nō iterat̄ hoſtia i nouo teſtō
dat duas cauſas. Scđo explicat eas ibi. (Et quēadmo
dū ⁊c̄.) Dic̄ ḡ. Nūc ḡ xp̄s ſemel apparuit i ꝯſūmatiōe
3 ſeculoꝝ. 1. Cor. 10. Nos ſum' i q̄s fines ſeculoꝝ deue-
nerūt. Et h̄ dic̄ pp numeꝝ ānoꝝ: q2 iā ſūt plus q̄ mil-
le anni ex quo h̄ dixit. Etates. n. mundi accipiunt̄ ſm
etates hominis q̄ pncipalr̄ diſtiguunt̄ ſʒ ſtatū ꝓficiē
di nō ſʒ numeꝝ ānoꝝ. Ita p̄ma etas fuit ante diluuiū
in q̄ nec lex ſcripta: nec punitio ſic̄ i īſātia. Alia a noe
vſq5 ad abrahā. ⁊ ſicō alijs. ita ꝙ vltia etas ē ſtat' p̄ſēs
poſt quē nō ē ali' ſtat': ſic̄ nec poſt ſeniū. Sic̄ āt i alijs
etatib' ē nūerus ānoꝝ ꝺterminat': nō āt i ſenio: q2 ſeniū
īcipit a. 60. āno ⁊ aliq viuūt p cētū ⁊. 20. ānos. ita nō ē
ꝺterminatū: q̄ꝫ^m iſte ſtat' mūdi ꝺbeat durar̄: tm̄ ē ꝯſūma
tio ſeculoꝝ: q2 ñ reſtat ali' ad ſalutē. Jn iſto aūt xp̄s ſe-
mel apparuit cui' pōſt duas rōnes: q̄re. ſ. ſemel tm̄ of-
ferebat̄. Prīa ē: q2 i veteri teſtō ñ auferebāt̄ pctā qđ ſit
p hoſtiā xp̄i. Alia ē: q2 ſacerdos legalis ñ offerebat p-
4 p̄uʒ ſanguinē ſic̄ xp̄s. Uñ dic̄ ꝙ apparuit ad ꝺſtitutio
nē pctī p hoſtiā ſuā. ſ. ſuiipſi'. ⁊ iō illa reiterat̄: nō autē
iſta. 1. Pe. 3. Xp̄s ſemel p pctīs noſtris mortuus eſt.
¶ Deīde cū dic̄. (Et quēadmodū ⁊c̄.) Explicat iſtas
rōes. ⁊ p̄ ſecūdā. Scđo p̄mā ibi. (Umbrā hn̄s lex ⁊c̄.)
ſecūdā explicat p ſimilitudinē alioꝝ hoium. Uñ circa
h̄ fac̄ duo. Prīo. n. oñdit qd accidit alijs hoib'. Scđo
oñdit qd accidit xp̄o ibi. (Sic ⁊ xp̄s ſemel ⁊c̄.) Jn q̄li
bet eni hoīe duo inuenim'. ſ. neceſſitatē moriēdi. Jtem
ꝙ reſurgat nō vt emundet̄: ſʒ vt iudicet̄ de factis ſuis.
Primū tāgit cū dic̄. Et quēadmodū ſtatutū ē ⁊c̄. Sed
ꝫ videt̄ ꝙ hoc nō ſit ſtatutū: ſʒ magis hō peccādo h̄ fe
cerit. q2 Sap. 1. Dicit̄ ꝙ deus mortē nō fecit: nec letat̄
in ꝑditiōe viuoꝝ. Et paulo poſt. Impij aūt māibus ⁊
5 verbis accerſierūt ſibi illaʒ. Rn̄deo dōm eſt ꝙ i morte
tria ſunt ꝯſiderāda. ſ. cā nālis: ⁊ quātū ad h̄ ex ꝯditio
ne nāe ſtatutū ē hoīem ſemel mori: inquātū ꝯponit̄ ex
contrarijs. Scđo donū uidititi: ⁊ quātū ad h̄ in ꝯditio-
nē datuʒ ē homini bn̄ficiū originalis iuſtitie p quā aīa
ꝯtinebat corp'. vt poſſet nō mori. Tertio meritū mor-
tis ⁊ ſic hō peccādo meruit illō bn̄ficiuʒ amittere: ⁊ ſic
morteʒ incurrit. Uñ dic̄ ꝙ impij māib'. ſ. pomū vetitū
ꝯtrectādo accerſierūt mortē. Hō ḡ ꝺmerēdo cā ē mor-
tis: ſʒ deus vt iudex. Stipēdia. n. peccati mors. Ro. 6.
Semel. Qđ qdē verū ē de cōi ꝯſuetudine: lʒ aliq fue-
rint reſuſcitati: ſic̄ lazarus ⁊ filius vidue q poſtea mor
tui ſūt. Quātū aūt ad ſecūdū dicit. Poſt hoc aūt iudi-
ciū: q2 poſtq̄ reſurget ñ iteꝝ morief̄: ſʒ ſtatiʒ iudiciū ſe
queret̄. Oēs. n. māifeſtari oʒ ante tribunal xp̄i vt refe

rat vnuſqſq5 p̄pria corpis ꝓut geſſit. vt dr̄. 2. Corin. 5. d
¶ Deīde cuʒ dic̄. (Sic ⁊ xp̄s ⁊c̄.) Oñdit quō hec ꝯue
niūt xp̄o. Et q̄tū ad p̄mū dicit ꝙ ſic xp̄s ſemel oblat'
eſt. Et in hoc ꝯuenit cū alijs. Sed differt i duobus. p̄-
mo q2 cū xp̄s nō deſcēderit ab adā p rōnē ſeminalem:
ſʒ q̄tū ad corpulētam ſubſtātiam nō ꝯxit peccatū ori
ginale. ⁊ iō no fuit debitor illius ſtatuti. Gen̄. 2. Jn qua
cūq5 die comederis ex eo morte morieris. Sʒ p̄p̄a vo-
lūtate mortē aſſūpſit Jo. 10. Nemo tollit a me animaʒ
meā ⁊c̄. Jdeo dicit ꝙ oblatus ē. Eſa. 53. Oblat' ē q2 ip
ſe voluit. Et. 1. Pe. 3. Xp̄s ſel' p pctīs nr̄is mortuus ē.
Scđo dr̄: q2 mors nr̄a eſt effect' pctī. Ro. 6. Stipēdia
peccati mors eſt. Sed mors chriſti eſt deſtructiua pec 2
cati. Jdeo dic̄. Ad multoꝝ exhaurienda peccata. ideſt
remouenda. Nec dicit oīum q2 mors xp̄i: ⁊ ſi ſit ſuffi-
ciens p omnibus: nō tm̄ hʒ efficaciam niſi quātum ad
ſaluandos. Non. n. omnes ſubijciuntur ei p fidē ⁊ bo
na opera. ¶ Quātum ad ſecūdum dicit. Scđo autem
ſine peccato ⁊c̄. De ſcđo aduētu dicit duo. Primo pōit
drīaʒ eius ad primum: q2 ſecūdus erit ſine peccato. in
p̄mo. n. ⁊ ſi peccatum non habuerit: tm̄ venit in ſimili-
tudinē carnis peccati. Ro. 8. Jtem in p̄mo factus ē ho
ſtia pro peccato. 2. Cor. 5. Euʒ q peccatum nō nouerat
pro nobis peccatum fecit. Jn ſecūdo vero iſta nō erūt
ideo dicit ꝙ apparebit ſine peccato. Secundo pōit il-
lud qđ eſt p̄p̄uʒ ſecundo aduentui: q2 nō apparebit vt
iudicetur: ſʒ vt iudicet remunerans p meritis. Unde 3
dicit ꝙ apparebit. Et qdem lʒ oībus etiam his q eū pu
pugerunt ſm carnem. tm̄ ſm diuinitatē ſolū electis ex
pectātibus eū p fidē in ſalutē eoꝝ. Eſa. 30. Beati oēs q
expectant eum. Phil. 3. Saluatorem expectam' dn̄m
ieſum xp̄ʒ q reformabit corpus humilitatis noſtre: ꝯ-
figuratum corpori claritatis ſue. CAP. X.

Umbram enim hn̄s lex futuro p̄' 2^e.
rum bonorū nō ip̄aʒ ymaginē q. 101.
reꝝ p ſinglos ānos eiſdē ipſis ar. 2°.
hoſtijs quas offerūt idefinēter
nunq5 poteſt accedentes perfectos facere.
Alioquin ceſſaſſent offerri: ideo ꝙ nullam 4
hērent vltra conſcientiam peccati cultores
ſemel mundati: ſed in ipſis commemora-
tio peccatorum per ſingulos ānos fit. Jm
poſſibile. n. ē ſāguinē thauroꝝ ⁊ hircoꝝ au
ferre peccata. Jdeo ingrediēs mūdū dicit.
† Hoſtiā ⁊ oblationem noluiſti: corpus aūt Pſal.
aptaſti mihi. Holocauſtomata ⁊ pro pecca 39.
to nō tibi placuerūt. Tūc dixi. Ecce venio.
Jn capite libri ſcriptū ē de me: vt faciā de'
volūtatē tuā. Superius dicēs: quia hoſtias
⁊ oblationes ⁊ holocauſtomata ⁊ pro pctō 5
noluiſti: nec placita ſunt tibi q̄ ſm legē offe
runtur tunc dixi: ecce venio: vt faciaʒ deus
voluntatē tuam. aufert primuʒ vt ſequens
ſtatuat. Jn qua volūtate ſanctificati ſumus
p oblationem corpis xp̄i ieſu ſemel. Et oīs
quidem ſacerdos preſto eſt quottidie mini
ſtrans ⁊ eaſdē ſepe offerens hoſtias q̄ non Jſai.
poſſunt auferre peccata. † Hic autem vnaʒ 53°.
pro peccatis offerēs hoſtiā in ſempiternū

ſedet i dextera dei: decetero expectans do/
nec ponāꝛ inimici eius ſcabellū pedū eius.
Una.n.oblatiōe cōſummauit in ſempiter/
nū ſanctificatos. Conteſtaꝛ aūt nos ⁊ ſpūſ/
Jere. 31. ſanctus. Poſtq̄ʒ eniʒ dixit. Hoc aūt teſta
mētū quod teſtabor ad illos poſt dies illos
dicit domin⁹. dabo leges meas ī cordibus
eorū ⁊ in mētibus eorū ſuperſcribam eas:
⁊ peccatorū ⁊ iniquitatum eorum iam non
recordabor āplius. Ubi aūt hoꝝ remiſſio:
iam non eſt oblatio pro peccato.

2 ¶ Supra apoſtolus ꝯſideratis his q̄ agiꝛ in vtroqꝫ teſtō oſ̄dit preeminētiā noui teſti ad vet⁹: h̄ pbat vnū qḋ ſupponit.ſ.ꝙ vet⁹ nō poterat mūdare pctā. ⁊ h̄ eſt vltimuʒ illoꝝ qnqꝫ q̄ p̄miſerat de xp̄o. Et circa h̄ duo fac. Pꝛio.n.oſ̄dit defectū veteris teſti circa obolitionē culpe. Scḋo ex hoc cōparat ſacerdotē noui teſti ad ſacerdotē veteris teſti ibi. (Oīs qdē ſacerdos ⁊c.) Iteruʒ p̄ma i duas. Pꝛio.n. ꝑponit qḋ intēdit. Scḋo ꝓbat p auctoritatē ſcripture ibi. (Jō īgrediens mundum ⁊c.) Itē p̄ma i duas. Pꝛimo.n. ꝑpont intētū ſuū. Secūdo ꝓbat ibi. (Alioqn ceſſaſſent ⁊c.) Circa p̄mū ſciēdū eſt ꝙ apſus ex cōditiōe ⁊ ritu ⁊ veteris ꝯcludit ip̄m defe/
3 ctuʒ. Per pctm̄ aūt fit ꝑuatio futuroꝝ bonoꝝ. ⁊ iḋ q̄ſi illud pctm̄ ptineat ad bona futura.ſ. celeſtia. ad illa bona ſe hʒ lex vetus. ſic̄ vmbra ad corpus: ſʒ noua lex ſic̄ ymago. Umbra aūt ⁊ ymago quātuʒ ad hoc ꝯueniūt qḋ vtrūqꝫ rep̄ſētat. Sʒ vmbra cōi ymago do ī pticulari ⁊ q̄tū ad nām indiui ⁊ in ſpālī. Sic ēt noua lex quātū ad bōa futura rep̄ſētat. Pꝛio qꝛ in ꝟbis noui teſti ſit expreſſa mētio de bonis futuris ⁊ pmiſſio: nō autē i veteri: ſʒ tm̄ de carnalib⁹. Scḋo qꝛ ꝟt⁹ noui teſti conſiſtit in charitate q̄ ē plenitudo legis. Et iſta charitas lʒ ſit ipfecta rōe fidei cui inheret: tn̄ ē ſimilis charitati patrie. Uñ noua lex dr̄ lex amoris. Et iḋ dr̄ ymago: qꝛ hʒ ſimilitudinē expreſſā bonoꝝ futuroꝝ: ſʒ lex vet⁹ illa rep̄ſentat p q̄dā carnalia: ⁊ valde a remotis. Et iḋ dr̄ vmbra. Col. 2. Que ſūt vmbra futuroꝝ. Hec ē ergo cō
4 ditio veteris teſti ꝙ hʒ vmbrā futuroꝝ nō reꝝ ymaginē. Ritus aūt erat ꝙ p ſingulos ānos offerebāt i feſto expiatiōis eaſdē hoſtias.ſ. ſanguinē hircoꝝ ⁊ thaurorū p eodē.ſ. p pctō ſic̄ pʒ. Leui. 23. Ex his duob⁹ ꝯcludit itētū.ſ.ꝙ lex hñs vmbrā futuroꝝ bonoꝝ nō rerum ymaginē nō pōt facere pfectos accedentes.ſ. pōtifices eiſdē hoſtijs: q̄s offerunt p ſingulos annos. ſupra. 7. Neminē ad pfectū adduxit lex. Sed iſta pfectio reſeruaꝛ noue legi q̄ ꝯſiſtit i charitate q̄ ē vinculū pfectionis. Col. 2. Ideo dr̄. Mat. 5. Eſtote ergo perfecti.

¶ Deīde cum dic̄. (Alioqn ceſſaſſent ⁊c.) Probat ex duobus intentū. ⁊ p̄ ex ritu. Secūdo ex cōditiōe obla
5 toꝝ ibi. (Impoſſibile.n. ⁊c.) Ad ꝓbādū aūt ꝙ lex nō mundabat pfecte aſſumit duo. Pꝛimū eſt ꝙ i ipſa fiebat frequēs reiteratio earūdē hoſtiaꝝ: ⁊ ē rō talis. Cultores ſi fuiſſent p eaſdē hoſtias ſēl mundati: qꝛ nō hērent vltra ꝯſciam peccati: ceſſaſſent offerre. Et ſi non ceſſaſſent: offerre indigerēt. Nūc aūt nō ceſſabāt: qꝛ vt dictū eſt p ſingulos annos eaſdem hoſtias offerebāt. Quia ergo non ceſſabant idē ſemp offerre ſignū ē ꝙ non mundabāꝛ. Mat. 9. Nō eſt op⁹ valētib⁹ medicus: ſʒ male hñtibus. Sed ꝯ̄ qꝛ poſſet dici ꝙ rō nō eſt efficax. Poſſet.n. dici ꝙ mūdabat illa oblatio a pteritis ſʒ a futuris. Et ideo quia frequenter peccabant oportebat frequenter iterari oblationem. Rñdeo dicendum

b eſt ꝙ modus loquēdi apſi hoc excludit: qꝛ cū pctm̄ ſit q̄dā ſpūale qḋ opponiꝛ celeſti: oʒ illud p qḋ mūdatur pctm̄ eē ſpūale ⁊ celeſte. Et p ꝯñs hēre ꝟtutē ppetuā. Uñ ſupra loquēs de ꝟtute ſacrificij xp̄i attribuit ei virtutē ppetuā dicēs. Eterna redēptiōe inuēta. Qꝛ autē hʒ ꝟtutē ppetuā ſufficit ad cōmittenda ⁊ cōmiſſa. ⁊ iḋ nō oʒ ip̄m amplius iterari. Uñ xp̄s vna oblatōe mundauit i eternū ſanctificatos. ſic̄ dr̄ ifra. Itē ꝯ̄ h̄ qḋ h̄ dr̄ ꝙ nō itereꝛ. qꝛ nos q̄tidie offerim⁹. Rñdeo dōm eſt ꝙ nō offerim⁹ aliā q̄ʒ illā quā xp̄s obtulit p nob.ſ. ſanguinē ſuū. Uñ nō ē alia oblatio. ſʒ ē cōmemoratio illi⁹ ho/
2 ſtie quā xp̄s obtulit. Mat. 26. Hoc facite i meā cōmemorationē. Scḋʒ qḋ p̄mittit eſt: qꝛ i veteri teſtō fiebat cōmemoratio p ſingulos ānos ḋ pctis ſuis ⁊ ppli. Ergo nō erant abolita. Unde dicit ꝙ in ipſis fit cōmemoratio ⁊c̄. quod veꝝ eſt. In generali.n. fiebat mentio de peccatis.ſ. ꝙ erat ꝯſcius peccati: ſed in ſpālī fit mentio in nouo. Ja. 5. Cōfitemini alterutrū pctā veſtra.

¶ Deīde cū dic̄. (Impoſſibile ē.n. ⁊c̄.) Probat idē ex ꝯditōe oblatoꝝ. Solēni⁹.n. qḋ erat iter ip̄a: erat oblatio hircoꝝ ⁊ vituloꝝ q̄ fiebat ī die expiatōis. Et cū iſta eēt q̄dā rep̄ſentatio obſcura ⁊ ipfecta celeſtiū: ſic̄ vmbra: ipoſē ē ſāguīe iſtoꝝ auferri pctā. Qḋ veꝝ ē ꝓp̄a ꝟ
3 tute. Sʒ ſi alicui dimittebāꝛ. h̄ erat ꝟtute ſāguīs xp̄i q illo p̄ſigurabāꝛ. Jere. 11. Nūqd carnes ſancte auferent a te malicias tuas i qb⁹ gl'iata eēs? Quaſi dicat. Non.

¶ Deīde cū dic̄. (Ideo īgrediēs mundū ⁊c̄.) Inducit auctoritatē ſcripture. ⁊ circa hoc fac̄ duo. Pꝛio.n. pōit eā. Scḋo exponiꝛ eā ibi. (Supi⁹ dicēs ⁊c̄.) Iſta auctoritas pōt diuidi i duas ſm glo. qꝛ p̄ agit de īcarnatione xp̄i prefigurata in legalibus. Scḋo de paſſiōe xp̄i ibi. (Tūc dixi ⁊c̄.) Tñ ſʒ itētionē apſi pōt aliter dici: ꝙ p̄ tāgit illḋ qḋ ptinet ad reprobationē veteris teſti. Scḋo illḋ qḋ ptinet ad acceptionē noui teſti ibi. (Tūc dixi ⁊c̄.) Iſta aūt auctoritas ꝯuenit xp̄o ſʒ ꝙ īgrediꝛ i mūdū. Dic̄ ḡ: qꝛ illa ſi poterāt auferre pctā. iḋ fili⁹ dei īgrediens i mūdū ⁊c̄. Cōtra. qꝛ dr̄. Jo. 1. In mūdo erat. Rñdeo dōm ē ꝙ veꝝ ē ꝙ erat i mūdo q̄ſi regēs totū in/ quātū dr̄ eē i oīb⁹ p eſſentiā p̄ſentiā ⁊ potētiā: ſʒ ē extra mūdū qꝛ a mūdo nō cōp̄hēdiꝛ: ſʒ hʒ bonitatē ſepara/
4 tā a toto mūdo a q̄ cāꝛ bōitas vniuerſi. Sʒ qꝛ pp nos fact⁹ ē hūane nature ſuppoſitū dr̄ īgredi in mūdū pp ei⁹ aſſumptionē. ſic̄ ſupra. 1. Cū iterū introducit p̄genitū i orbē terre ⁊c̄. ¶ Ingrediēs ḡ i mūdū dic̄. Sed qd dic̄? Hoſtiā ⁊ oblationeʒ noluiſti. Ponit aūt q̄tuor q̄ erāt in veteri teſtō: qꝛ ſacrificiū aut erat de inanimatis. puta pane vl' thure: ⁊ tūc dicebaꝛ oblatio. Ul' de aīatis: ⁊ tūc vel ad placādū deū vt dr̄ holocauſtū qḋ erat digniſſimum: qꝛ totū cōburebaꝛ ⁊ cedebat in honorem dei. Aut erat pro emūdatiōe peccati: ⁊ diciꝛ ſacrificiuʒ p peccato. Et iſtud habebat duplicē ptē: qꝛ vna ps cōburebaꝛ in altari. altera cedebat in vſuʒ miſtroꝝ. Aut erat p beneficijs dei ⁊ iſtud minus dignū: qꝛ tm̄ tertia ps cōburebaꝛ ⁊ dabaꝛ miniſtris vna: alia offerētibus.
5 Et iſtud dr̄ ſacrificiū pacificoꝝ. Iſtis omnib⁹ in nouo teſtō rñdet oblatio corpis xp̄i: qꝛ p corp⁹ xp̄i placat⁹ ē dn̄s.ſ. i oblatione ipſius in cruce. Ro. 5. Cū inimici eſſemus recōciliati ſumus deo p mortē filij eius. Itē per ip̄m ablatū eſt peccatū. 1. Pe. 3. Chriſt⁹ ſemel pro peccatis veſtris mortuus eſt. Itē p ip̄m introducimur in bona eterna ⁊ promeremur beneficia dei. Dicit ergo. Hoſtiā.ſ. ſacrificiū ⁊ oblationeʒ noluiſti. Et inter pōit poſt. Corpus aūt aptaſti mihi. i. aptū feciſti imolatōi. Et hoc q̄tū ad duo. Pꝛimo qꝛ fuit puriſſimū vt deleret omne peccatuʒ. Exo. 12. Erit agnus abſqꝫ macula. Itē qꝛ fuit paſſibile vt poſſet imolari. Ro. 8. Miſit de

De⁹ dr̄ eē in oībus p eēntiā p̄ñtiā ⁊ potētiā.

e nostrū suā in ſilitudinē carnis peccati. Iſtud aūt cor-
pus eſt vera hoſtia ⁊ vera oblatio. Ephe. 5. Tradidit ſe-
metipſuz p nobis oblationē ⁊ hoſtiam deo in odorem
ſuauitatis. ¶ Holocauſta ⁊ p pctō nō tibi placuerūt.
Maius ē placere q̄ velle: q2 illa placēt q̄ i ſe hñt aliqd
vt ea velim⁹. Volum⁹ aūt aliqñ aliq̄ nō pp ſe: ſʒ pp ali
ud. Quia ḡ holocauſta digniora erāt de qb⁹ tñ dic q
nō placuerūt: ḡ multo min⁹ alia. Sʒ 9: q2 Leui. i. dicitur
q adolebit ea ſacerdos ſup altare i holocauſtū: ⁊ ſua-
uē odorē dño. Preterea ſi noluit ea: q̄re pcepit hec ſibi
offerri? Rñ⁹ dōm ē q hoc qd̄ de⁹ dic illa nolle pōt du-
plr itelligi. Uno mō q nō vult ea p tpe iſto i q adue-
2 niēte vitate ceſſat vmbra. Uñ mō peccaret q ea offer-
ret. Alio⁹ q nō vult ea pp pctā offerētiū. Eſa. i. Man⁹
.n. vrē ſanguine plene ſūt. ¶ Tertia rñſio ad quā apls
ītēdit ē: q2 iſta nuq̄ ſʒ ſe placuerūt dō nec accepta fue
rūt: ſʒ pp duo dr̄ accepta. Pmo q2 erāt figura xp̄i cui⁹
paſſio deo accepta fuit. Nō. n. delectabat in occiſione
aialiū: ſʒ in fide paſſiōis ei⁹. Oia. n. in figura ɔtigebant
illis. i. Cor. 10. Scdo vt nos ab ydolatria reuocaret p
iſta ſacrificia. vñ i pma legis datiōe nulla ſit mētio de
ſacrificijs: ſʒ tñ poſtq̄ fecerūt vitulū. Uñ Jere. 7. Nō
3 ſum locut⁹ cū patrib⁹ vr̄is: ⁊ nō pcepi eis i die q̄ eduxi
eos de terra egypti de vbo holocauſtoꝝ ⁊ victimaꝝ.
¶ Deide cū dic. (Tūc dixi ⁊c.) Proſeqt de approba-
tōe noui teſti. ⁊ ſʒ glo. ſic legit. Tūc. ſ. qñ aptaſti corp⁹
mihi: ſ. i ɔceptōe dixi. i. eſt venire ppoſui. ſ. ad paſſionē
. i. Jo. 5. Hic ē q venit p aquā ⁊ ſāguinē ieſus xp̄s. Ul me
lius ē q rferat ad aduētū i mūdū ſic. Tūc. ſ. qñ holo-
cauſta nō placuerūt tibi dixit venio p incarnationem.
Jo. 16. Exiui a pr̄e ⁊ veni i mūdū. Et h̄ vt offerā me ad
paſſionē. Et iō dic. Ecce. Sed nūqd iſtud ſacrificium
erit acceptū? Certe ſic: q2 i capite libri ſcriptuʒ ē d me.
Iſte liber ē xp̄s ſʒ humanā nā in q̄ ſcripta ſūt oia neceſ
ſaria hoi ad ſalutē. Eſa. 8. Sume tibi libruʒ grandem.
Caput aūt ē xp̄i ē de⁹. i. Cor. 11. In capite ḡ libri. i. eſt in
ordinatiōe dei q ē caput. xp̄i q ē liber: ſcriptū ē q filius
4 dei icarnari deberet ⁊ mori. Ul liber i. eſt pſalteriū cu
ius pmi⁹ pſalm⁹ ē d xp̄o. Ul meli⁹ liber vite q nihil aliō
ē q̄ noticia quā de⁹ hʒ de pdeſtinatiōe ſctōꝝ q ſaluāt
p xp̄z. Ergo i iſto libro ſcriptū ē de me: q2 ſci p me pde
ſtinati ſūt. Eph. i. Elegit nos in ipſo añ mūdi ɔſtitutio
nē. Ro. 8. Quos pſciuit ⁊ predeſtinauit ɔformes fieri
ymaginis filij ſui. Si ḡ pdeſtinatio dr̄ liber: māifeſtuʒ
ē q xp̄s caput ē libri. Apoc. 21. Qui nō ſūt ſcripti i li-
bro vite agni. Qui ſimpliciter ē pdeſtinat⁹. Ro. i. Qui
pdeſtinat⁹ ē filius dei in vtute. Ergo in capite libri. i. in
me ſm diuinā nāʒ ſcriptū ē d me ſʒ nāʒ hūanā: vt faciā
volūtatē. ſ. tuā. i. h̄ pordinatū ē vt p grāʒ tuā faciā volū
tatē tuā offerēdo metipſū ad redēptionē hūani gn̄is.
¶ Deide cū dic. (Supius dicēs ⁊c.) Expōit auctorita
5 tē pmiſſā: ⁊ circa h̄ facit duo. Pmo. n. aſſignādo ordinē
dicēdoꝝ pōit drīaʒ iter nouū ⁊ vet⁹ teſtm̄. Scdo expo
nit ſpāliter qdā ſuppoſitū in auctoritate ibi. (In qua
volūtate ⁊c.) Dōm ē aūt q duo tāgebant in auctorita
te allegata. Unū qd ptinet ad reprobationem veteris
teſti. Aliō aūt ad approbationeʒ noui teſti. Reprobat
aūt vet⁹ teſtm̄ dupl̄r: tū q2 de⁹ ſacrificia ei⁹ nō vult: tuʒ
q2 ſibi nō placēt: ⁊ ſic dauid pph̄a dicēs ſupi⁹. i. i pnci-
pio qd dic: Quia hoſtias ⁊ oblatiōes ⁊ holocauſtomata
⁊ p pctō noluiſti ⁊c. Eſa. i. Holocauſtū arietū ⁊ adi-
pē pinguiū ⁊ ſāguinē vitulorꝝ ⁊ agnoꝝ ⁊ hircoꝝ nolui
⁊c. Noluiſti: verꝝ ē ſʒ ſe nec placita ſūt tibi q̄ ſʒ legem
offerūt. i. eſt i his nō delectaris. ps. Holocauſtis ñ dele
ctaberis: niſi q2 ſūt figura vel i quātū p ipſa retrahebāt
ab ydolatria. Hoc ḡ p dicēs ſubiūgit. Tūc dixi. ſ. qñ cor

nē aptaſti mihi ad paſſionē: vl qñ iſta nō placuerunt. d
ecce vēio. vl ad icarnatione vel ad paſſionē: ſed ad qd?
vt faciā volūtatē tuā. Jo. 6. Deſcēdi de celo vt faciā vo-
lūtatē ei⁹ q miſit me. Jo. 4. Me⁹ cib⁹ ē vt faciā volūta-
tē ei⁹ q miſit me ⁊c. Propheta ḡ hoc dicēs refert pmū
vt ſequēs ſtatuat i quo oñdit drīaʒ veteris ⁊ noui teſti:
q2 loquēs de veteri dicit q nō vult nec placēt deo. ſ. ſʒ
ſe. Ergo auferunt. ſʒ qñ de nouo loquit dicit q vult: q2
ad hoc venio vt faciā volūtatem tuam. Ergo nouum
ſtatuit. i. firmatur eē ſm volūtatē dei. Leui. 26. Vetera
nouis ſuperuenientibus proijcietis.
¶ Deide cū dic. (In q̄ volūtate ⁊c.) Exponit illō qd̄
dixerat de volūtate dei ad quā implendā venit xp̄s. ſ. q̄
ſit illa voluntas. Hec autem eſt ſicut dicitur. i. The. 4. 2
Hec ē volūtas dei ſanctificatio vr̄a. ideo dic. In q̄ volū
tate ſanctificati ſum⁹: ⁊ h̄ p oblationem corpis xp̄i ieſu
ſemel. ſ. factam. Ephe. 5. Obtulit ſemetipſū oblationeʒ
⁊ hoſtiā deo ⁊c. Et hoc ſemel. i. Pe. 3. Chriſtus ſemel p
peccatis noſtris mortuus eſt.
¶ Deide cū dic. (Et oīs qdē ſacerdos ⁊c.) Oñdit cō-
parationē ſacerdotis noui ⁊ veteris teſti. Sciēdū aūt
q in lege erāt duo ſolēnia ſacrificia. Unuʒ i die expia-
tionis qd̄ fiebat p ſolū ſūmū pōtificē. de q̄ mētio iā dcā
ſūt. Aliō erat iuge ſacrificiū in q̄ vn⁹ agn⁹ offerebat in
mane: ⁊ ali⁹ i veſpe. d q̄ nūeri. 28. De iſto etiā ītēdit h̄
apls. ⁊ circa h̄ tria facit. Pmo. n. ponit illud qd̄ pertinet
ad ſacerdotē veteris teſti. Scdo pōit illud qd̄ pertinet
ad ſacerdotē noui. Scdo ɔfirmat p auctoritatē. ſcdm 3
ibi. (Hic aūt vnā ⁊c.) Tertiū ibi. (Cōteſtat aūt ⁊c.) Dic
ḡ. Oīs ſacerdos ⁊c. Dic oīs ad drīaʒ ſacrificij expiatio-
nis: qd̄ tñ p ſūmū ſacerdotē fiebat: ſʒ i iſto oīs ſacerdos
pſto ē tota die miniſtrās ⁊ ſepe offerens eaſdē hoſtias:
q2 ſemp offerebat agnū: q̄. ſ. hoſtie feriales nō poterant
auferre peccata: q2 nō iterabāt. Jere. 11. Nūqd carnes
ſancte auferent a te malitias tuas in quibus gl̄iata es.
Per iſtud iuge ſacrificium figuratur chriſtus: ⁊ eternī
tas eius qui eſt agnus imaculatus.
¶ Deide cuʒ dic. (Hic aūt vnā p peccatis ⁊c.) Oñdit
illud qd̄ ptinet ad ſacerdotiū xp̄i. Et circa h̄ facit duo.
Primo. n. ponit ītētū. Scdo aſſignat rōneʒ ibi. (Una
. n. ⁊c.) Dicit ergo. Hic aūt. ſ. xp̄s. offerens vnā hoſtiaʒ 4
p peccatis auferētē. ſ. pctā. Illa vero vet⁹ lex multas of-
ferebat hoſtias nō expiātes peccata. hec ḡ. ſ. pſens offe
rēs vnā hoſtiā: q2 ſemel p peccatis nr̄is ſeipm obtulit.
ſedet nō tāq̄ miniſter ſic ſacerdos legalis q ſemp p̄ſe-
ſto ē: ſʒ tāq̄ dñs. ps. Dixit dñs dño meo ſede a dextris
meis. Mat. vltio. Sedet a dextris dei. Ad dexterā dei
pr̄is: q̄ptū ad eq̄litatē ptātis ſm diuinitatē. ſʒ i potiori-
bus bonis ſm hūanitatē: ſupra. i. Sedet ad dexteram
maieſtatis ⁊c. Et h̄ i ſempiternū. Non. n. iteꝝ moriet:
q2 xp̄s reſurgēs ex mortuis iā nō morit. Ro. 6. ⁊. Dañ.
7. Ptās ei⁹ ptās eterna ⁊c. Decetero expectans donec
ponāt inimici ei⁹ ſcabellū pedū ei⁹. Iſta expectatio non
ſinuat aliquā anxietatē i xp̄o ſic i hoīb⁹ ſpes q̄ differt 5
affligit aiaʒ: vt dr̄ pver. 13. ſʒ deſignat volūtatē miſerē
di quā de⁹ hʒ erga nos. Eſa. 30. Expectat dñs vt miſe-
reat vr̄i. Subijciūt ḡ pedibus eius. i. eſt hūanitati xp̄i
aliq volētes ⁊ i hoc ſal⁹ ipſoꝝ cōſiſtit i faciēdo volūta-
tē ei⁹. Exo. 10. Uſq3 q̄ nō vis mihi ſubijci. Sʒ mali nolē
tes ipſi ſubditi ſunt: q2 ⁊ ſi voluntatem eius per ſe non
implent. tamen de ipſis impletur quantum ad opus
iuſtitie. Et ſic omnia ſunt ei ſubiecta aliquo iſtorum
modorum. ps. Omnia ſubiecisti ſub pedibus eius.
¶ Deide cū dicit. (Una eniʒ oblatione ⁊c.) Aſſignat
rationem. ſ. quare ſedet tāq̄ dominus: ⁊ nō tāq̄ mini-
ſter: ſicut ſacerdos legalis: q2 ille per hoſtiā vnā non

a auferebat peccata: ⁊ iõ oportebat plures alios offerre ⁊ frequēter. ſupra.8. Omnis enim pontifex ad offerenda munera ⁊ hoſtias cõſtituit̄: ſ; hoſtia quā xp̄s obtulit aufert oīa pctā. ſupra. 9. Xp̄s ſemel oblatus eſt ad mltoꝝ exaurienda pctā. Et ideo dicit ꝙ vna oblatione cõſummauit. i. pfecit. qđ fecit recõciliādo ⁊ ꝯiungēdo nos deo tanq̄ pncipio: ſanctificatos i ſempiternum: q: hoſtia xp̄i q deus ē ⁊ hō h; ꝟtutē eternā ſctificādi. Infra.13. Jeſus vt ſanctificaret p ſuū ſanguinem populū ⁊c. Per chriſtum enim perficimur ⁊ coniungimur dō. Roma.5. Per quem acceſſum habemus ad deum.

¶ Deinde cū dicit. (Cõteſtat̄ āt nos ⁊c.) Cõfirmat qđ dixerat p auctoritatē que ſumpta eſt ex Jere.31. q̄ q: ſu
2 pra.8. expoſita eſt ad pſens itermittatur. Et tm̄ poteſt diuidi in duas ptes. Primo ponit auctoritatē. Scđo ex ea arguit ibi. (Ubi aūt hoꝝ remiſſio ⁊c.) Et fac̄ talē rõnē: q: in nouo teſtamēto remittuut̄ peccata p oblationē xp̄i: q: in remiſſionē pctõꝝ effuſus eſt ſanguis xp̄i. g in nouo teſtamēto in quo pctā ⁊ inīqtates remittunt̄: vt dictum ē in auctoritate nō eſt oblatio pro peccato ſupple amplius iteranda. Mat.9. Non eſt opus valētibus medicus. ſed male habentibus ⁊c. Ubi ergo eſt hoꝝ remiſſio ⁊c. Fieret enim iniuria hoſtie chriſti.

¶ Lectio. II.

3 Habētes itaq; frēs fiduciā: i introitu ſanctoꝝ in ſanguine xp̄i: quā initiauit nob̄ viā nouā ⁊ viuētē p velamē ideſt carnē ſuā: ⁊ ſacerdotē magnū ſup domū dei accedam⁹ cū ꝟo corde in plenitudie fidei aſperſi corda a cõſciētia mala ⁊ abluti corpus aq̄ munda: teneamus ſpei nr̄e cõfeſſionē indeclinabilē. Fidelis enim ē q reppromiſit. Et conſideremus inuicē in ꝓuocationē charitatis ⁊ bonoꝝ operū: nõ deſerētes collectõez nr̄az ſicut ꝯſuetudis ē qbuſdā: ſ; ꝯſolātes: ⁊ tanto magis q̄ꝫto videritis appropiquātē diē.

4 ¶ Poſt q̄ꝫ oñdit apoſtolus multiplicē eminētiā ſacerdotij chriſti reſpectu ſacerdotij legalis: hic cõſuetudinē ſuaꝫ cõcludit monēdo ꝙ iſti ſacerdotio fidelr̄ inherendū ē. Hoc. n. ſemp ſupra fecit ꝙ poſt ꝯmēdationez ponit admonitionē: q: ad hoc ſuſceperat cõmendare grām xp̄i vt alliciat eos ad obediēduz xp̄o ⁊ recedendū a cerimõialibus legis. Circa hoc g duo facit. Q: ꝑ põit monitionē. Secūdo aſſignat rõnē ibi. (Uolūtarie. n. ⁊c.) Sciēdū eſt aūt circa ꝑmuz ꝙ duo dixerat de ſacerdotio xp̄i. ſcꝫ ꝟtutem ritus eius: q: per ꝓprium ſanguinē. Item dignitatem ipſius: q: põtifex in eternuz. Et ideo in monitiõe ſua reſumit iſta duo. Uñ monēdo ꝙ fidelr̄ obediēdū eſt deo xp̄o. Primo ponit illa duo.
5 Scđo ponit ſuā mõitionē ibi. (Accedam⁹ cū bono corde ⁊c.) Itē ꝑma in duas: q: ꝑmo reſumit ritū ſacerdotij ei⁹. Scđo dignit: ⁊c ibi. (Et ſacerdotē magnū ⁊c.) Dic̄ g. Itaq; frēs: ſcꝫ p mutuā charitatē hn̄tes fiduciā in itroitu ⁊c. Ephe.3. In quo habemus fiduciā ⁊ acceſſum in cõfidentia ⁊c. Exod.15. Introduces eos ⁊ plantabis in monte hereditatis tue firmiſſimo habitaculo ⁊c. ps. Letat⁹ ſum in his q̄ dicta ſunt mihi in domum dñi ibim⁹. Et hoc p ſanguinē xp̄i: q: h̄ ē ſanguis noui teſtamēti. i. noue ꝓmiſſionis: ſcꝫ celeſtiū. Sꝫ quõ habeamus fiduciā itroducēdi oñdit: q: xp̄s p ſuū ſanguinē initiauit. i. inchoauit nouā viā. Mich.2. Aſcēdit pandens iter ante eos. Joā.14. Si abiero ⁊ ꝑparauero vobis locū ⁊c. Eſa.35. Sancta via vocabit̄ ⁊ pollutus nõ
b trāſibit p illā. Hec ē g via eundi in celuꝫ ⁊ eſt noua: q: ante xp̄m nullus fuerit eā: q: nemo aſcēdit in celū niſi q deſcendit de celo. Jo.3. Et iõ qui vult aſcēdere dꝫ ipſi tanq̄ mēbrū capiti ſuo adherere. Apoc. 2. Uincēti dabo edere de ligno vite q ē in paradiſo dei mei. Et ca.3°. Et ſcribā ſup eum nomē nouū ⁊ nomē ciuitatis noue hieruſalē: q: .ſ. de nouo itroducit̄. ¶ Semp viuētez. i. ſemp pſeuerātē in quo apparuit ꝟtus deitatis: q: ſemp viuit. Sꝫ q̄ ſit iſta via oñdit ſubdēs. Per velamen. i. carnē ſuā. Sic̄ eniꝫ ſacerdos p veluꝫ itrabat in ſancta
ſctoꝝ: ita ſi velum⁹ itrare ſancta glie oportet itrare per carneꝫ xp̄i q̄ fuit velamē deitatis. Eſa. 45. Uere tu es 2
deus abſcõditus. Nõ. n. ſufficit fides de deitate ſi non aſſit fides đ icarnatione. Joā.14. Creditis in deuꝫ ⁊ in me credite. Uſ p velamē. i. p carnē ſuā datā nob̄ ſubvelamēto ſpeciei panis i ſacramēto. Nõ. n. ꝓpõitur nob̄ ſub ſpecie ꝓpria ꝓpter horrorem ⁊ pp meritum fidei.

¶ Cõſequēter cõmendat dignitatē ſacerdotis cū dic̄. Et ſacerdotem magnuꝫ: qui ſcilicet nobis initiauit viam. Quaſi dicat. Hn̄tes fiduciaꝫ itrandi p ſacerdotem ſcꝫ ieſuꝫ. ps. Tu es ſacerdos in eternū. Qui dicit̄ magnus: q: ſacerdotiū ei⁹ nõ ē tātū ſup vnū populū ſicut
aaron: ſ; ſup domū dei: totā. ſ. eccliaꝫ militantē ⁊ triumphantē. ꝑ° Thi.3. Ut ſcias quõ oporteat te cõuerſari in domo dei: q̄ ē ecclia. Et dicit ſup: q: moyſes fuit fidelis in oī domo tanq̄ famulus. Nūeri.12. Sꝫ xp̄s ſup totā domū ſic̄ filius q eſt dñs oīum. Mat. vlt. Data ē mihi oīs poteſtas in celo ⁊ in terra. De hoc etiā. ſupra.3. 3

¶ Deinde cū dic̄. (Accedamus ⁊c.) ponit monitionez ſuam: vt ſcꝫ ex quo talis ⁊ tātus ē fidelr̄ eſt ei adherendū: qđ fit tribus modis. ſ. per fidē: ſpem: ⁊ charitatē. ꝑ° Cor.13. Nūc aūt manēt fides ſpes charitas. Primo g monet ad ea q̄ ſūt fidei. Scđo ad ea q̄ ſūt ſpei ibi. (Teneamus ſpem.) Tertio ad ea q̄ ſūt charitatis ibi. (Et cõſideremus ⁊c.) Sꝫ q̄ꝫtū ad ꝑmū duo ſūt neceſſaria: ſcꝫ ipſa fides: quia ſine fide impoſſibile eſt placere deo. Et fidei ſacramētum. Quātum ad ꝑmū dicit. Accedamus ad ipſum cū vero nõ ficto corde. quarti Reg.20. ⁊
Eſa.38. Memēto quomõ ambulauerim corā te in veritate ⁊ in corde perfecto. Hoc aūt fit quādo opus cõcordat cordi. Accedamus etiā in plenitudine fidei. Infra. 11. Accedentez ad deū oportet credere ⁊c. Nec ſufficit qualiſcūq; fides: ſed requirit̄ fides plena: qđ fit duob⁹ modis. ſ. ⁊ q̄ꝫtū ad māam fidei vt credant̄ oīa que ꝓponunt̄ ad credēdum ⁊ ꝙ ſit fides formata: qđ eſt per charitatē. Ro.13. Plenitudo eniꝫ legis ē dilectio. Quātum ad ſacramētum fidei dr̄. Aſperſi corda vr̄a. quod alludit ei qđ dicit̄ Nuī.19. Ubi ponit̄ ritus vitule ruſe: de cuius aqua aſpergebatur mundādus die tertio: ſed die ſeptimo alia aqua lauabatur corpus ei⁹ ⁊ veſtimenta. Per aſperſionē aque vitule ruſe figurabat̄ paſſio xp̄i: q: die tertia. ſ. in fide trinitatis in baptiſmo mūdamur a peccatis. Et q̄ꝫtū ad hoc dicit. Aſperſi corda 4
nõ corpa. Infra.12. Acceſſiſtis ad ſāguinis aſperſionē. Aſperſi g corda nõ a tactu mortui ſic̄ p aquā vitule ruſe: ſ; a cõſciētia mala. ¶ De ablutiõe q̄ fiebat ſeptima die dic̄. Et abluti corp⁹ aq̄ munda. Nõ. n. in baptiſmo opatur tm̄ ꝟtus paſſiõis: ſ; ēt iſūdūt̄ in ipſo dona ſpūſſancti. Uñ in ſeptima die. i. in plenitudie donoꝝ ſpūſſācti totus hō abluit̄ intus ⁊ extra ab oī peccato tā actuali q̄ꝫ originali qđ eſt q̄ſi corpale: q: aīa ipm ꝯtrahit per vnionē ad carnē fedā. Dr̄ aūt ſpūiſſctis aq̄ q: mūdat. Act.15 Fide purificās corda ipſoꝝ. Ezech.36. Effūdā ſup vos aquaꝫ mūdaꝫ ⁊ mundabimini ab omnibus inquinamētis vr̄is ⁊ ab vniuerſis ydolis vr̄is mūdabo 5

c vos Zach.13. Erit fons patés domui dauid ⁊ habitan
tibus hierſm in ablutioné pctõꝝ ⁊ mẽſtruate. Tit.3°.
p lauacrũ regenerationis ⁊ renouatõis ſpũſcti. Et i huiꝰ
ſignũ ſup xpʒ baptiſatũ dſcẽdit ſpũſſcũs i corpali ſpẽ.
¶ Deide cũ dicit. (Teneamus ſpei noſtre ⁊c.) põit il
lud qđ ptinet ad ſpem. Et circa h facit duo. Pꝛio eniʒ
hoꝛtatur ad ſpei certitudiné. Scđo ſubdit rõné ibi. (Fi
delis.n.eſt q ⁊c.) Sciẽdũ eſt aũt q p fidé xpi daſ nobis
ſpes ſalutis eterne ⁊ introitus in celũ. pᵉ Pet. p. Rege
nerationis in ſpé viuã. Vñ dic. Teneamus: ⁊ nõ dicit
ſpem: ſʒ ſpei nr̃e cõfeſſioné q: nõ ſufficit hr̃e ſpeʒ in coꝛ
de: ſed ẽt opoꝛtet cõfiteri oꝛe. Rom.10. Coꝛde creditur
2 ad iuſtitiã oꝛe aũt cõfeſſio fit ad ſaluté. Jtẽ opoꝛtet ↄfi
teri eã nõ ſolũ ṽbo ſed ẽt factis: ↄtra quoſdã. de qbus.
Tit.p. Cõfitenſ ſe noſce deũ. factis aũt negãt. Fit aũté
iſta cõfeſſio p opera p que tendiſ ad res ſparas. Apoc.
3. Tene qđ habes ne alius accipiat coꝛonã tuã. ¶ Jn
declinabile.i. vt ab iſta cõfeſſiõe nõ declinemꝰ neqʒ per
ↄſpera neqʒ p aduerſa. ps. Declinantes aũt in obliga
tões adducet dñs cũ opãtibus iniqtaté. Eſa.30. Hec ẽ
via ambulate in ea ⁊ nõ declinetis, neqʒ ad dexterã ne
qʒ ad ſiniſtrã. Et rõ huius ẽ: q: ille q ↄmiſit ẽ fidelis ⁊
3 iõ mẽtiri nõ põt. ps. Fidelis dñs i oibus ṽbis ſuis. Deu
ter.32. Deus fidelis ⁊ abſqʒ vlla iniquitate.
¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Et cõſideremus ⁊c.) põit illđ
qđ ptinet ad charitaté: ⁊ circa h facit tria. Pꝛio.n. facit
qđ dictũ eſt. Scđo remouet ↄtrariũ charitati ibi. (Nõ
deſerẽtes ⁊c.) Tertio aſſignat rõné ex cõgruitate tpis
ibi. (Et tãto magis ⁊c.) Circa pᵐ ſciẽdũ ẽ q licʒ chari
tas pncipalr inhereat deo: tñ manifeſtaſ p charitatem
ↄximi. pᵉ Jo.4. Qui.n. nõ diligit frẽʒ ſuuʒ quẽ videt:
deũ quẽ nõ videt quõ põt diligere? g ad charitaté pti
net q diligaſ ↄximus. Jõ dic. Cõſideremꝰ inuicẽ: vt ſcʒ
ea q ſũt ↄximi ſollicite faciamꝰ. Eccſici.17. Et vnicui
qʒ mãdauit deꝰ de ↄximo ſuo: ſed q: aliq ea q ſunt ↄ
ximi cõſiderãt ſelo iuidie: aliq ṽo ſelo odij. Contra qs
diciſ ↄuerbioꝝ.24. Ne qras impietateʒ i domo iuſti:
4 iõ dicit. Jn ↄuocatiõe charitatis.i. vt ꝓuocemus eos
ad charitaté. Rom.11. Quãdiu apſus gẽtiũ ſum miſte
riũm meũʒ honoꝛificabo ſi quo mõ ad emulãdũ ↄuo
cem carné meã. ⁊ ſaluos faciã aliqs ex illis. Jſta auteʒ
ↄuocatio ↄcedit ex dilectione q regritur ad opus ex
terius. pᵉ Jo.3. Nõ diligamus ṽbo neqʒ ligua ſʒ ope ⁊
ṽitate. Sic.n. dicit Gregoꝛius. Non eſt amoꝛ dei ocio
ſus. Opaſ.n. magna ſi eſt. Si auteʒ opari renuit amoꝛ
nõ ẽ. Pꝛobatio g dilectiõis exhibitio ẽ opis. Jdeo ſub
dit. Et bonoꝝ operũ. Col.p. Jn omni opere bono fru
ctificãtes. ¶ Deide remouet ↄtrium charitatis cũ dic.
Nõ deſerẽtes ⁊c. Quia.n. charitas eſt amoꝛ: ↄpriũ au
tem amoꝛis eſt vnire: q: vt dic Dionyſius. Amoꝛ ẽ vis
vnitiua. Jo.17. Vt ſint vnũ ſic ⁊ nos vnum ſumꝰ: ⁊ co
5 gnoſcat mũdus: q: dilexi eos ſic ⁊ me dilexiſti. Jõ rece
dere abinuicẽ ẽ directe oppoſitũ charitati. Et iõ dicit.
Nõ deſerẽtes collectioné nr̃am: ſcʒ eccſie quã aliq de
ſerunt tripſr: ſcʒ pp ↄſecutiões apoſtatantes a fide. Et
amõ iſti ſignificanſ per illos de qbus diciſ Jo.6. q abierunt
ẽ vis retro ⁊ iã cũ illo nõ ambulabãt. Mat.13. Facta tribula
vniti tiõe ⁊ ↄſecutiõibus ↄpter ṽbũ ↄtinue ſcandaliſatur.
ua Luc.8. Ad tempus credũt ⁊ in tpe tentatiõis recedũt.
amá Scđo mali ↄlati q dimittũt oues i ↄiculo. Jo.10. Mer
tiscũ cenariꝰ fugit: q: mercẽnarius ẽ. Aliq ṽo ex ſupbia: q:
ama cũ poſſent eẽ vtiles ad regẽdũ cuʒ nota ſupbie ab aliõs
to. ſe ſeparãt. Jude.p. Hi ſunt q ſegregãt ſe ab aliõs aiales
ſpm̃ ñ hñtes. Quaſi ſub ſpecie maioꝛis ↄfectionis. Et
foꝛte tales erãt in tẽpoꝛe illo: cõtra qs dr pᵉ Coꝛ.11. Si
quis vr̃ cõtentioſus eẽ nos talem ↄſuetudiné nõ habe

mꝰ in eccſia dei. Sʒ qđ debẽt facere. Subdit. Sʒ ↄſolã :d
tes. Q.d. Si videas q ſociꝰ tuꝰ male ſe hʒ nõ deſeras eũ
ſʒ ↄſolare: nõ ſic illi q deſerũt collectioné d qbꝰ dic. Sic ẽ
ↄſuetudis qbuſdã q vt dcm̃ ẽ foꝛte erãt in illis diebus.
¶ Cõſeqnter cũ dic. (Et tãto magis ⁊c.) aſſignat cãʒ
huiꝰ. Poſſʒ.n. aliqs dicere qre debemꝰ nos i fide ↄficere:
q: motꝰ nãlis qͣto plus accedit ad terminũ magis itẽ
diſ. Ergo ẽ d violẽto. Gr̃a aũt iclinat i modũ nãe. g qui
ſũt i gr̃a qͣto plus accedũt ad finẽ plus debẽt creſcere.
Et iõ ita dixit. Nõ deſerẽtes ſic qdaʒ ſʒ cõſolãtes. Et h
tãto magis qͣto videritis appꝛopinquãté dié.i. termi
nũ. Rom.13. Nox preceſſit: dies aũt appꝛopinquauit.
ↄuer.4. Juſtoꝝ ſemita quaſi lux fulget ⁊ ↄficit ⁊ cre
ſcit vſqʒ ad perfectum diem. ¶ Lectio III. 3

Olũtarie enim peccãtibus no
bis poſt acceptã noticiã verita Pſal.
tis: iã nõ religſ p pctis hoſtia: 9°.
terribilis aũt quedã expectatio
iudicij ⁊ ignis emulatio. q cõſumptura eſt Pſal.
aduerſarios. Jrritã qs faciẽs legẽ moyſi 49°.
ſine vlla miſeratiõe duobus vl tribꝰ teſtibꝰ Deu.
moꝛiſ qͣnto magis putatis deterioꝛa mereri 19.
ſupplicia qui filiũ dei ↄculcauerit: ⁊ ſangui
né teſtamẽti pollutũ duxerit in quo ſctificatꝰ
eſt. ⁊ ſpũi gr̃e ↄtumeliã fecerit. Scimꝰ.n. q
dixit: mihi vĩdictã. ⁊ ego retribuã. Et iterũ 3
q: iudicabit dñs populum ſuum. Hoꝛren
dum eſt icidere in manus dei viuentis.
¶ Supꝛa apſs poſita cõmẽdatiõe excellẽtie ſacerdo
tij xpi ⁊ ſubiuncta admonitiõe vt illiꝰ ſacerdotio adhe
reãt p fidẽ ⁊ charitaté: hic ↄbat monitõeʒ ſuã p rõné. 2.pe.
Et h facit dupſr. Pꝛio terrẽdo. Scđo demulcẽdo ibi. (Re 6°.
mẽoꝛamini aũt ↄſtinos dies ⁊c.) Circa pmũ duo fac:
q: p terret eos ad obſeruãdũ monitiõeʒ ſuã pp ſubtra
ctioné remedij. Scđo pp expectatiõeʒ iudicij ibi. (Ter
ribilis aũt ⁊c.) Dic g. Volũtarie ⁊c. Qđ dupſr expõiſ.
Vnoꝰ ſʒ Glo. q vr̃ facere dr̃ iam irer peccare volẽtes ⁊
volũtarie: ita q volẽs peccat: q qſi paſſiõe ductꝰ ↄſen 4
tit in pctm̃ de q añ nõ cogitauit: volũtarie aũt q ex cer
ta malicia cuiꝰ volũtas ↄna ẽ ad peccãdũ. vt ſtatiʒ ce
dat. Jere.8. Omnes cõuerſi ſunt ad curſum ſuũ quaſi
equus vadẽs ĩpetu ad ↄliuʒ: nec poſtea penitet. ↄuer.
2. Letanſ cuʒ malefecerit ⁊ exultãt in rebus peſſimis.
Ergo volũtarie peccãtibus.i. in volũtate peccãdi ↄma
nẽtibus. Et exaggerãdo ſubdit. Poſt acceptã noticiã
ṽitatis. 2ᵉ Pe.2. Meliꝰ erat illis viã iuſtitie non agno
ſcere q poſt agnitioné retroꝛſuʒ cõuerti. ¶ Jtẽ nõ reli
quiſ hoſtia p pctis.i. hoſtia quã xpus obtulit ↄ remiſ
ſiõe pctõꝝ nõ eſt nobis vtilis q: illis dimittũſ peccata
q de ipſis penitẽt. Mat.26. Hic ẽ ſanguis noui teſtamẽ
ti q p multis effundetur.i. efficaciter: ſed de malis dr̃ 5
Eſa.49. Jn vacuũ laboꝛaui ſine cã ⁊ vane foꝛtitudiné
meã ↄſumpſi. Jere.6. Fruſtra ↄflauit cõflatoꝛ: malicie
eꝰ nõ ſunt cõſumpte. Sʒ meliꝰ põt dici ⁊ ſm ĩtẽtioneʒ
apſi: q: ſm Aug. liberũ arbi. hʒ mltiplicẽ ſtatũ: q: i ſta
tu nãe lapſe anteqͣ reparẽſ p gr̃aʒ ẽ in ptãte nr̃a pecca
re moꝛtalr vl nõ peccare: ⁊ h pp ↄconceptioné finis ⁊
bonũ iclinãté. Qđ quidẽ verũ eſt ſm magnũ tẽpus: ſed
per aliquam moꝛam ſi operetur ex pꝛemeditatiõe põt
vitare hoc peccatũ vel illud. Sed poſtqͣ per gratiam
reparatus omnino i ptãte eius ẽ vitare peccatũ moꝛta
le: ⁊ ẽt veniale in particulari: nõ aũt oino i vniuerſali: ⁊

a hoc eſt ꝓpter auxiliū grē ſaluātis. Et ideo dic̄. Nobis
peccantibus voluntarie poſt acceptā noticiā veritatis.i.
poſt acceptā grām ꝑ quā habet̄ noticia pctī: q: ante no
ticiā pctī pctm̄ nr̄m a deo nobis non iputat̄: vñ q̄ñ dr̄
ip̄m ignorare: q: nō imputat nobis. Sꝫ poſt iā nō ē ꝓ
pctis hoſtia: ante.n.reparationē q̄ facta eſt per xp̄ꝫ re
linquebatur hoſtia iſta que expectabat̄: ſed nunc iam
non expectatur alia more eius: ita nec poſt baptiſmū
ſemel acceptum expectatur alius baptiſmus.
¶ Deide cū dic̄.(Terribilis aūt ꝛc.)deterret expecta
tionē diuini iudicij. Et circa h̄ facit duo. Primo.n.ter
ret. Scd̄o ſubdit rōnē ibi.(Irritam qs faciēs ꝛc.)Sic
ḡ dictū ē q̄ nō relinqt̄ vltra hoſtia. Quid ḡ: Illud qd̄
ſupra dictū eſt.9.ca.q̄ poſt mortem ē iudiciū. Job.19.
2 Scitote eē iudiciū. Iſtius iudicij expectatio eſt valde
terribilis: tū ꝓꝓ cōſciāꝫ pctōꝝ. Jac.3. In multis offen
dim⁹ oēs: tum ēt ꝓpter iperfectionem iuſticiaꝝ nr̄aꝝ.
Eſa.64. Juſtitie noſtre q̄ſi pānus mēſtruate.ps. A iu
dicijs tuis timui. Abacbuc.3. Audiui ꝛ ꝯturbat⁹ ē vē
ter me⁹. Eſt ēt afflictiua. Vñ dic̄. Et ignis emulatio.i.
pena ignis q̄ iſfligit̄ ex zelo ꝛ emulatiōe diue iuſtitie.
Exo.20°. Ego ſū de⁹ deus tuus fortis zelotes ꝛc. Zel⁹
aūt ē amor ſpōſi. Sic ḡ ſponſus n̄ parcit ſponſe male:
ſic nec de⁹ aīe peccatrici. Puer.6. Zelus ꝛ furor viri nō
parcet i die vīdicte ꝛc. ¶ Seqt̄. Que cōſūptura ē ad
uerſarios. ps. Ignis aīi ip̄m p̄cedet ꝛ iſlammabit i cir
3 cuitu inimicos ei⁹ q: ignis q̄ p̄cedet faciē iudeis corpa
viuētiū icinerabit ꝛ reprobos dtrudet i iſernū ꝛ corpa
eoꝝ ꝯſumet n̄ totalr̄ cōſumēdo ſꝫ i ꝑpetuū cruciādo.
¶ Cōſequēter cū dic̄.(Irritā qs faciens ꝛc.)ꝓbat qd̄
dixerat d̄ terrore iudicij: ꝛ p̄mo per locū a minori. Scd̄o
per auc̄tatem ibi.(Scim⁹ aūt illū ꝛc.)Primū accipit
ex lege. Tāto.n.aliqs eſt reus maior: ſi pene q̄to rem
magis ſacrā cōtemnit. Cū ḡ vetus teſtamētū nō ſit ita
ſcm̄ ſic nouū ꝛ trāſgreſſor illius grauiſſime puniebat̄.
Ergo tranſgreſſor noui lōge grauius dꝫ puniri. Circa
iſtud argumētū duo facit. Prio.n.pōit iſtud qd̄ fiebat
in veteri. Scd̄o illud qd̄ fiēdū ē in nouo ibi.(Quāto
magis ꝛc.)Quātū ad vetus pōit culpā ꝛ penam. Cul
4 pam cum dicit. Irritā qs faciens legē moyſi. Irritum
dr̄ qd̄ nō ſortit̄ debitū finē. Lex aūt nō ſolū vetus: ſed
etiā q̄libet dat̄ vt inducat hoīes ad ꝟtutem ꝛ faciat ab
ſtinētes a vitijs. Et iō qui trāſgredit̄ legē ꝛ vacat vitijs
q̄tū eſt in ſe legem irritā facit. Mat.15. Irritū feciſtis
mādatū dei ꝓpter traditiōes vr̄as. Geñ.17. Maſculus
cuius p̄putij caro circūciſa nō fuerit peribit de populo
ſuo. q: pactū meum irritum fecit. Et penā oſtēdit cū
dicit. Sine vlla miſeratiōe ꝛc. Et iſta pena ē valde gra
uis: q: iſfligit mortē. Vñ dic̄. Moritur. Exod.22. Ma
leficos nō patieris viuere. Itē q: irremiſſibilis. Vñ dic̄.
Sine vlla miſeratiōe. Deute.19. Morieī nec miſerebe
ris ei⁹. Sꝫ nūqd lex dei excludit miſericordiā. Cōſtat
5 q̄ nō. Oſee.6. Miāꝫ volui ꝛ nō ſacrificiū. Rñdeo dōꝫ
eſt q̄ differūt miſericordia clemētia ꝛ venia. q: miſeri
cordia eſt q̄ñ homo ex quadā paſſione cordis ꝛ animi
mouet̄ ad remittendū penam: ꝛ hoc aliqñ eſt cōtra iu
ſtitiā: ꝛ iſtā ꝓhibet. Venia aūt eſt q̄ñ ꝓpter aliquā vti
litatē publicā remittit aliqd̄ de pena dbita. Clemētia ē
q̄ñ nō ſolū de pena aliqd remittit ſed etiam de culpa re
miſſius iudicat. Iſta duo nō ꝓhibēt̄ ſꝫ miſericordia p̄
mo mō dicta: q: eſt cōtra iuſtitiā ꝛ iducit diſſolutionē.
Morit̄ ḡ.ꝛ hoc duob⁹ vel trib⁹ teſt.bus ſupple cōui
ctus. Deutero.17. In ore duoꝝ vel triū teſtiuꝫ ſtat oē
ꝟbū. Cā aūt q̄re lex numeꝝ teſtiū determiat ſꝫ Aug.
eſt vt ꝑ hoc deſignet̄ imobilitas ꝟitatis q̄ ē in ſācta tri
nitate. Nec refert ſi nominēt̄ due ꝑſone vł tres: q: ſem
b ꝑ in duab⁹ itelligit̄ tertia.ſ.ſpūſſctūs q̄ ē nexus amboꝝ.
Iſta rō myſtica eſt: ſꝫ lr̄alis ē vt q: in iudicio vnus affir
mat alter negat nō plus credēdū eſt vni q̄ꝫ alteri. Mł
titudini aūt eſt credendus. Oīs aūt multitudo cōplet̄
numero ternario. Et ideo ſufficit q̄ ſint duo cum ac
cuſante: ſed tertius ſuperadditur ex abundanti.
¶ Deide cū dicit.(Quāto magis ꝛc.)ponit̄ id qd̄ ſpe
ctat ad nouū teſtamtū. Et p̄ ponit penā. Scd̄o culpaꝫ
ibi.(Qui filiū dei ꝛc̄.)Quātū ad penā dic̄. Quāto ma
gis putatis deteriora mereri ſupplicia. Q:.n.in nouo
teſto ꝑ xp̄ꝫ p̄dicatū ē. Iō peccās in ipſo grauius pūit̄.
a Mat.11. Veruñ dico vobis q̄ tyro ꝛ ſydoni remiſſius
erit q̄ꝫ vobis in die iudicij. Sꝫ nūqd plus pūit̄ pctōr
xp̄ian⁹ q̄ꝫ ifidelis: Q: ſi ſic melius eſſet q̄ oēs eſſent i
fideles. Rñdeo dōm eſt q̄ aliud eſt de illis q̄ fidē ꝯtem
nunt: q: iſti ꝓprie ſunt cōtemptores. Aliud de illis qui Fideꝫ
ex ignorātia fidē nō ānūciatā nō tenēt: ꝛ talibus pctm̄ ānun
infidelitatis nō imputat̄. Sed qui fidē ānunciatā cō ciataꝫ
temnit grauius punit̄: q: peccatū ifidelitatis maximū ꝯtem
eſt. Si ergo comparamus iudeū ꝛ xp̄ianū qui nō cō nētes
tēnit ꝛ vterq̄ꝫ ſit adulter tunc grauius puniet̄ xp̄iāus plus
q̄ꝫ iudeus: q: nō ſolū pro adulterio: ſed ēt q: magis in pec
gratus eſt. Sꝫ nūquid vlt verum eſt q̄ ſemꝑ idē pctm̄ cāt q̄ꝫ
in ſpecie grauius punit̄ in maiori: Rñdeo dōm eſt q̄ igno
duplr̄ peccatur. Vno modo ex ſurreptione. Et ſic quā rātes:
to aliquis dat ſe operibus diuinis: ſi ex ſurreptiōe pec 3
cat minus punit̄ ſcd̄m Paralip.30. Dñs bonus pro
piciabitur cunctis qui in toto corde requirūt deum
patrum ſuorū. pſal. Cū ceciderit non collidetur. Sꝫ ſi
ex cōtemptu magis peccat: q: cū ſit in ſtatu altiori ma
gis ꝯtemnit. Et de talibus loquit̄ hic qui ſunt magis
igrati. ¶ Quātū ꝟo ad culpā dicit. Qui filium dī ꝛc.
Sciēdū vero eſt q̄ apoſtolus grauitatē culpe eoꝝ q
peccāt in nouo teſtamēto oſtēdit ex beneficijs nobis a
deo in illo collatis. Deus aūt nobis dedit quicqd ma
ximū ꝛ p̄cioſum habebat ſcꝫ filium ſuū vnigenitum. 2ᵉ
Pet. p̄mo. Per queꝫ maxia nobis ꝛ precioſa promiſſa
dōauit ꝛc. Dedit etiā de ſpūſcō. Joel.2. Effundā de ſpū
meo ſuper omnē carnē. Rom.5. Charitas dei diffuſa
eſt in cordibus nr̄is per ſpūm ſanctuꝫ qui datus eſt no 4
bis. Ingratitudo aūt ſuꝑ tātis bñficijs aggrauat pec
catū. Circa igratitudineꝫ ꝟo ſuꝑ datione filij duo cō
ſiderāda ſunt ac pōderāda: ſcꝫ myſterium icarnatiōis:
in qua datus ē nobis. Eſa.9. Et ſacramētū paſſionis i
qua ꝓ nobis ſe obtulit. Supra.6. Sāguis xp̄i qui per
ſpūm ſcūm ſemetipſum obtulit imaculatū deo ꝛc. Et
iō q̄tū ad p̄ᵐ dicit. Qui filiū dei: ſcꝫ pro nobis icarna
tū cōculcauerit.i.vilipēderit: ſcꝫ nō credendo q̄ fides
filij dei ſit ſufficiēs ad ſalutē: ſic illi q̄ legalia ſuabant.
Gal.3. Ante quorū oculos xp̄s proſcriptus ē. Itē non
obediēdo ei⁹ mādatis nec viuēdo ſcd̄m doctrinā ei⁹. pri
mi Reg.10. Qui autēꝫ cōtemnūt me erunt ignobiles.
¶ Quātū ad ſecūdū dic̄. Et ſanguinē teſtamēti.i. xp̄i
ſanguinē cōfirmatiuū noui teſtamēti. Matth.26. Hic 5
ē ſanguis me⁹ noui teſtamēti ꝛc. Pollutū duxerit .i.re
putauerit pollutū: vt .ſ. nō poſſit mūdari ſicͣ pollutus
in ſe n̄ mūdat. Eccliaſtici.34. Ab imūdo qd mūdabit̄:
Quaſi di. Nihil ſcꝫ ſꝫ q̄ mūdatio tātū fiebat ꝑ ſangui
nē aīaliū. Itē pollutū cū dic̄. Qui i ꝟtute ei⁹ in baptiſ
mo ablutus peccat redeūdo ad vomitū. Apoca.p̄. Di
lexit nos ꝛ lauit nos a peccatis nr̄is in ſanguie ſuo. Et
iō dicit. In q̄ ſanctificatus ē.i. ꝑ quē ſanctificatus eſt. i.
Cor.6. Abluti eſtis ſanctificati eſtis in nomine dñi nr̄i
ieſu xp̄i. Itē q peccat poſt alia ſacramta. Malach. pri
mo. In oī loco offertur oblatio mūda noī meo: q: ma
gnū ē nom̄ meū in gētib⁹. Itē aggrauat pctm̄ ex cōtē

c ptu ſpūſſancti. Et ideo dič Et ſpūi gr̄e iniuriā fecerit
.i. cōtumeliaz. Quā facit q nō credit q̄ gratia ſpūſſan
cti data per xp̄m. Jo. 14. Rogabo patrē ⁊ aliū paracly
tū dabit vob. ſufficiat ad ſalutē ſine legalib⁹: vt. ſ. remiſ
ſionē pctōꝝ aſcribat obſeruātijs legis. Uł ꝯculcat xp̄z
q libere abſq̧ timore peccati: ſanguinē xp̄i polluit q eo
ſdigne cōmunicat ſpūi gratis dato. Ephe. 2. Donū. n.
dei eſt ⁊ nō ex opibus: iniuriā facit: q xp̄m per pctm̄ a
ſe abijcit. Sap̄. pmo. Corripieſ .i. expelleſ a ſuperueniē
te iniquitate. Ephe. 4. Nolite cōtriſtare ſpm̄ ſcm̄ dei. p̄
me Theſ. 5. Spiritum nolite extinguere.
¶ Deīde cū dicit. (Scimus eniz q̄ dixit ⁊c.) pbat qd̄
2 dixit p auctates. Et circa h̄ facit duo. Pͥo enim pbat
ponēdo auctates. Scdō cōcludit ex eis ibi. (horrēdū
eſt ⁊c.) Dicit ḡ. Scimus illū qui dixit. Deuterono. 32.
ſm̄ aliaz litteraz. Mihi vindictā ſuppie ſernate. Litte
ra nr̄a h̄z. Mea eſt vltio. Et nūq̄d reddeo: imo ⁊ ego
retribuam. Sz cōtra. Si ſoli deo ſeruaſ vindicta quaꝛ
iudices vindicāt: Rn̄deo ad h̄ rn̄det apoſtolus. Rom̄.
13. q̄ iudex eſt miniſter dei. Un̄ non iudicat ꝓpria au
ctoritate ſȝ dei. ¶ Scda auctoritas eſt ibidē. Judicabit
dn̄s ppl̄m ſuū. Si ſuum ḡ multo magis inimicos. p̄ᵉ
3 Pet. 4. Si iuſtus vix ſaluabiſ impius ⁊ peccator vbi
parebit: Uł ppl̄m ſuū .i. q fidē ſuā nō cōtemnūt: q: ifi
deles dānabūſ ⁊ nō iudicabunſ iudicio diſcuſſiōis. Jn
iudicio enim vt dič Grego. q̄tuor erūt ordines. Qui
dā q nō iudicabūſ ſȝ ſaluabunſ. ſ. apoſtoli ⁊ apoſtolici
viri. Quidā q iudicabunſ ⁊ ſaluabunſ vt mediocriter
boni. Quidā q iudicabunſ ⁊ dānabūſ vt mali fideles.
Quidā q nō iudicabūſ ⁊ damnabūſ vt oēs infideles.
¶ Deīde cū dicit. (horrēdū eſt ⁊c.) ponit cōcluſiōez.
ex quo. n. vindicta reſeruāda ē deo: q iudicabit ppl̄z ſu
um horrendū eſt icidere in manus dei viuētis. Quā
to. n. iudex iuſtior ⁊ fortior eſt: tāto magis timendum
eſt. ps. Deus iudex iuſtus ⁊ fortis. Ergo horrēdū eſt i
cidere in manus eius. Dan̄. 13. Melius eſt mihi abſq̧
ope icidere in manus vr̄as. Eccli. 2. Si pniaz nō ege
rim⁹ icidem⁹ in man⁹ dn̄i ⁊ nō i manus hoiuz. Sz cō
4 tra. ſcdi Reg. vlti. Dauid tn̄q̄ melius pelegit icide
re in manus dei. Rn̄deo dōm eſt q̄ hō peccat offēden
do hoiem ⁊ offendēdo deū. Meli⁹ aūt ē icidere in ma
nus hois offendēdo ip̄m q̄ȝ in manus dei ip̄m offendē
do. Uel dōm eſt q̄ melius eſt peccātē ⁊ cōtemnentem
icidere in manus hois: peccātē vo ſȝ penitētē in man⁹
dī. Et ſic elegit Dauid. Uł dōm ē q̄ vſq̧ ad iudiciū nō
eſt horrēdū in man⁹ dei icidere q iudicat miſericordi
ter q̄ȝdiu eſt pr̄ miſariū: ſȝ poſt iudiciū horrēdū eſt inci
dere in manus dei quādo ſicut deus vltionū iuſtitias
iudicabit. Modo. n. ſič circūdat⁹ ifirmitate quā aliq̄n
expertus eſt ex compaſſione miſericorditer iudicat.

¶ Lectio. IIII.

5 Rememoramini autē priſtinos
dies in q̄bus illuminati magnū
certamē ſuſtinuiſtis paſſionuz:
⁊ in altero q̄dem opprobrijs ⁊
tribulatiōibus ſpeculū facti: i altero āt ſocij
talr̄ cōuerſātiū effecti. Nā ⁊ vinctis cōpaſſi
Luc. eſtis: ⁊ rapinam bonoꝝ vr̄oꝝ cum gaudio
2º ca. ſuſcepiſtis cognoſcētes vos hr̄e meliorē ⁊
manētē ſubam. Nolite itaq̧ amittere cōfi
dētiā vr̄az: q̄ magnā h̄z remunerationem.
Patiētia eniz vob̄ neceſſaria ē: vt volūtatē
dei faciētes reportetis promiſſiōez. Adhuc
eniz modicū a'lquātulūq̧ q vēturus ē veni d
et ⁊ nō tardabit: Juſtus aūt meus ex fide vi
uit: q̄ ſi ſubtraxerit ſe: nō placebit aie mee. Abᵉ.
Nos aūt nō ſum⁹ ſubtractiōis filij in perdi 2º.
tionem ſed fidei in acquiſitionem anime.
¶ Supra aplūs monuit ad inherēdū chriſto per fidē Jſa.
ſpez ⁊ charitatē qd̄ idurit p rōnes terrētes: hic pōit rō 3.
nes demulcētes ſič bonus medicus poſtq̄ȝ fecit pōit
vnctiones lenientes. Inter oīa. n. cōmendatio de bene
geſtis eſt vnū qd̄ maxime ꝓuocat ad bonū iceptū cōti
nuandū. Uirtus. n. laudata creſcit in immēſum: ⁊ imē
ſuȝ glīe calcar h̄z. Et circa h̄ facit duo. Pͥo enim cō
memorat eis bona q̄ fecerant. Scdō hortaſ ad implen 2
dū qd̄ reſtat ibi. (Nolite itaq̧ omittere ⁊c.) Circa pmū
tria facit. Pͥo. n. in generali cōmemorat tribulatiōes
quas pro fide paſſi ſunt. Scdō deſcribit tribulationuȝ
modos ibi. (Et in altero ⁊c.) Tertio expōit eas i ſpāli
ibi. (Nā ⁊ vinctis ⁊c.) Q: ḡ ex bn̄ geſtis hō exercitaſ
ad melius aliq̄n ſicut ex malis ecōtrario deſperat de
ſeipſo: iō recitat bona eoꝝ dicēs. Rememoramini. Je
re. 2. Recordatus ſū tui .i. bonoꝝ q̄ egiſti. ¶ Dies pri
ſtinos .i. pmordia cōuerſiōis vr̄e: in q̄bus illuminati p
fidē q̄ illuminat aīam. Act. 15. Fide purificās corda eo
rū. Eſa. 60. Surge illumiare hieruſm. Hoc aūt ē p fidez
xp̄i. Ephe. 3. Habitare xp̄m p fidē in cordibus vr̄is. Luc.
p. Illumiare his q i tenebris ⁊ in vmbra mortis ſedēt.
Primū. n. lumē aīe ē fides. ¶ Suſtinuiſtis magnū cer
tamē paſſiōis .i. magnas paſſiōes ꝯ vos certantes vob̄ 3
illatas ab his q xp̄m pſeq̄banſ in vob̄. Act. 9. Saule
ſaule quid me pſequeris .i. me in mēbris meis: q: vt di
cit Augu. in ſmone ſup v̄bo iſto. Mēbris in terra po
ſitis caput de celo clamat. Sap̄. 10. Certamē forte dedit
illi vt vinceret. 2ᵉ Thi. 4. Certaui bonū certamē fidei.
Sič. n. dr̄ Act. 8. Facta ē pſecutio magna in eccl̄ia poſt
mortem ſtephani p̄⁹ Theſ. 2. Uos. n. imitatores facti
eſtis eccl̄iarū dei q̄ ſunt in iudea: qm̄ eadē paſſi eſtis ⁊
vos a cōtribulibus vr̄is ſicut ⁊ ipſi a iudeis ⁊c. Si ḡ a
pncipio icepiſtis ſuſtinere vitupabile eēt mō deficere.
¶ Cōſequēter cū dič. (Et in altero q̄dē ⁊c.) oñdit que
fuerint ille tribulatiōes. Dupl̄r. n. patitur aliq̄s. ſ. ⁊ in 4
ſe tribulationē ſuſtinēdo ⁊ in alio alienę tribulatiōi cō
patiēdo. Utroq̧ aūt mō illi paſſi ſunt. Quātuȝ ad p̄ᵐ
dicit. In altero .i. q̄ȝtū ad vos facti eſtis ſpectaculū qd̄
grauiſſimū eſt ſapiēti. Q: enim vnus fatu⁹ irrideſ nō
eſt graue: ēt ſi multa tribulatio iferaſ: ſapiēti vo graue
ē: ſȝ ſi tribuleſ ⁊ irrideatur a tribulāte: hoc grauiſſimū
ē. In hoc ḡ oñdit magnitudinē afflictiōis ipſoꝝ: q: fa
cti erāt ſpectaculū .i. q: nullus eis ꝯpatiebaſ: imo ma
gis cōgaudebāt in afflictiōib⁹ ipoꝝ .i. i opprobrijs. ps.
Opprobria exprobrātiū tibi ceciderunt ſup me. ¶ Et
tribulatiōib⁹. ps. Multe tribulatiōes iuſtorū. p̄ᵉ Cor.
4. Spectaculū facti ſumus mūdo. ſ. ad irriſionē: ⁊ āge 5
lis ad ꝯgratulationē ⁊ hoib⁹. ſ. rōne vtēib⁹ ad imitatio
nē. Quātū ad 2ᵐ dič q̄ i altero effecti ſūt ſocij talr̄ ꝯuer
ſantiū .i. eoꝝ q talia patiebanſ: ⁊ h̄ p cōpaſſionē ⁊ per
ſubminiſtrationē. Ro. 12. Neceſſitatib⁹ ſcoꝝ cōicātes.
¶ Deīd cū dič. (Nā ⁊ vinctis ⁊c.) Expōit qd̄ dixerat:
⁊ p̄ q̄ȝtū ad 2ᵐ. ſ. quō ſunt ꝯpaſſi. Inter iudeos. n. multi
erāt victi ſič d paulo dr̄. Act. 8. q̄ d̄uaſtabat eccl̄iā tra
dēs i cuſtodiā viros ⁊ mlieres. Iſtis ꝯpaſſi ſūt miſtrā
do necīa. mat. 25. In carcerē erā ⁊ veniſtis ad me. Quā
tū ad p̄ᵐ dič. Et rapinā bonoꝝ vr̄oꝝ. ſ. p hac cāſa: q:
.ſ. victi miſtrabāt. Cū gaudio ſuſcepiſtis. Jac. p. Oē gau
diū exiſtiate frēs ⁊c. Act. 5. Ibāt apli gaudētes ⁊c. Sz
quare cuȝ gaudio. Nūquid amāde ſunt tribulatiōes:

Certe

a Certe nõ: q: dicit Augu. Tolerari iubes eos nõ amari. Rñ dõm ē q nõ amant pp ſe ſed pp aliud: ⁊ ſic iſti amabāt eos. Uñ ſubdit. Cognoſcentes eos hr̃e meliorē ⁊ manētē ſubam. ſ. alias diuitias p̃ncipaliores q̃ auferunt ex ſubtractiõe iſtaꝝ qbus dñr meliores. Tpaleſ .n. vane ſunt q: ſunt ī his q̃ ſunt iſte hoīez: ſpūaliores aūt in ipſo deo. ſ. in fruitiõe dei. Eſa. 33. Diuine ſalutis ſapia ⁊ ſcia timor dñi ipſe theſaurus eius. Jſtē ſunt manētes: q: iſte deficiūt in ſe: ⁊ auferri pñt. illę do ñ. Mat. 6. Nolite theſaurizare vobis theſauros ī terra vbi erugo ⁊ tinea demolit: ⁊ vbi fures effodiunt ⁊ furant ⁊c. ¶ Deinde cū dicit. (Nolite itaq ⁊c.) Oñdit qd eis reſtat faciēdū. ſ. ꝯfidētiā acceptā ex bonis opibus ꝯſeruare. Et circa h̃ facit tria. P̃rio .n. ponit mõitionē. Scdo

2 docet modū monitionē ſeruādi ibi. (Patiētia .n. vobis ⁊c.) Tertio ꝓbat p auc̃tatē ibi. (Adhuc .n. modicum ⁊c.) Dicit ḡ. Ex quo tot bona in p̃mordijs ꝯuerſatiõis vr̃e opati eſtis ex qbus multā ꝯfidētiā detis hr̃e apud deū nolite itaq amittere ꝯfidētiā vr̃aꝫ: qđ p̃fecto ſeqretur ſi a bonis deſiſtereris q̃ magnā hñt remuneratiõez. Mat. 5. Gaudete in illa die ⁊ exultate: qm̃ merces vr̃a copioſa eſt in celis. Gen. 15. Ego ꝓtector tu' ſum ⁊ merces tua magna nimis. ¶ Modus ſeruādi ē patientia. Uñ dicit. Patiētia .n. vobis neccia eſt. Sicut aūt māſuetudo eſt moderatiua ire ita patiētia ponit modū ī triſti

3 tijs: vt. ſ. nõ excedāt modū rõnis. Cõtingit āt aliqñ triſtitia ex malis illatis: aliqñ v̇o ex bonis dilatis. ꝓuer. 13. Spes q̃ differt affligit alam. Quātū aūt ad p̄m ꝓpe dr̃ patientia: ſed q̃tū ad 2m dr̃ longanimitas: ſed hic accipit patiētia p vtroq: ⁊ q̃tū ad ſufferentiā maloꝝ: ⁊ q̃tū ad lõganimitatē bonoꝝ dilatoꝝ. Dicit ḡ: q q̃tū ad vtrūq patiētia nobis neceſſaria. ꝓuer. 16. Melior ē patiēs forti viro. Luc. 21. Jn patientia vr̃a poſſidebitis alas vr̃as. Ja. 1. Patiētia opus pfectū hꝫ. Et ad qd eſt neccia? Ut voluntatē dei faciētes reportetis repromiſſionē. i. implētes volūtatē dei. ſ. volūtatez ſigni. Sic .n. aliqñ accipit volūtas dei ī ſcripturis. p̃s. Miniſtri eius q faciātis volūtatē eius. Et ſic reportabitis ꝓmiſſionē. i. rez

4 ꝓmiſſam q̃ opantibus dat. Mat. 20. Uoca operios ⁊ redde illis mercedē ſuā. Lu. 21. Jn patiētia vr̃a poſſidebitis alas vr̃as. Mat. 24. Qui pſeuerauerit vſq ī finē hic ſaluus erit. Jere. 18. Repēte loqr aduerſus gentē ⁊ aduerſus regnū vt eradicē ⁊ diſpdā illud ⁊c. ¶ Deīde cū dicit. (Adhuc aūt modicū ⁊c.) ꝓbat qđ dixit p auctoritatē. Et circa hoc facit duo. Primo .n. ponit eſſe. Scdo applicat ad ꝓpoſitū ibi. (Nos āt nõ ſum' ⁊c.) Prima in tres. Primo .n. ꝓponit primū aduentū remunerationis. Scdo oñdit ꝯdõne remuneratiõis ibi. (Juſtus aūt meus ⁊c.) Tertio d̃clarat piculū ne pdat remuneratio ibi. (Q: ſi ſubtraxerit ſe ⁊c.) Circa p̄m ſciendū eſt q auctoritas iſta ſumpta vr̃ de abacbuc. 2. ſ̃ñ p̄m ſumptū eſt de aggeo. 2. ca. Qđ iõ forte fecit q: verū

5 q̃ītellexit d̃ eodē aduētu. Abac .n. ſic dixit. Adhuc viſus ꝓcul. Aggeus aūt. Adhuc modicū. Et iõ vtit verbis vnius q̃ſi verbis alterius. Uel melius q: apls loqtur ꝓ tpe ſuo. ſ. poſt incarnationē ⁊ reſurrectionez a q minus reſtat vſq ad iudiciū q̃ a tpe ꝓphe. Et iõ magis vtit v̇bo aggei q̃tū ad p̄m: tñ in fine auctoritas cõcordāt. Uel ēt q: loqt quaſi ex ſeipſo cui nõ min' credēdū eſt q̃ ꝓphe. Eſt aūt duplex aduētus dñi: ſm duplex

aduē t' dñi eſt du plex. iudiciū. Unus gñalis. ſ. in fine ī vlī iudicio. Ali' ſpālis in morte vniuſcuiuſq. Quātū ḡ ad vtrūq dicit. Adhuc modicū: q̃tum ad breuitatē tpis. Et qdē q̃tū ad p̄m: ⁊ ſi multū ſit q̃tū ad tractū tpis ⁊ quo ad nos: breue: tñ eſt q̃tum ad eternitatē. p̃s. Mille āni añ oculos tuos tāq̃ dies heſterna q̃ preterijt. Apoc. vlti. Ecce venio cito. Sed q̃tum ad ſpālem q eſt in morte: de quo

b Jo. 14. Jteꝝ veniā ⁊ accipiā vos ad meipm̃ nõ multum refert: vtrū ſit paꝝ vel multū: q: talis erit vnuſqſq in iudicio q̃lis exibit. Et iõ ſtudēdū eſt vt in morte appareamus boni: quia vbi te inuenero ibi te iudicabo. Et iõ dicit modicū ⁊ aliq̃tulū: q: tribulatiões nõ ſūt multum magne durationē: q: ſi multū p̄mūt interimūt: ſi vero paꝝ p̄mūt nõ cito finiunt. 2. Cor. 4. Jd .n. qđ in pñti eſt tribulationis momentaneū ⁊ leue ſupra modū opat in nobis eternū glorie põdus. Ueniet ḡ cito ſiue in morte ſiue in iudicio. Jac. 5. Ecce iudex añ ianuā aſſiſtit. ¶ Qui ſunt āt remunerādi oñdit cū ſubdit. Juſtus aūt meus ex fide viuit. Hec eadē auc̃tas hr̃ Ro. 1. ⁊ Gal. 3. Solis aūt iuſtis debet remuneratio. p̃s. Sa

2 lus aūt iuſtoꝝ a dño. Eſt aūt duplex iuſtitia. Una q̃ ad hūanū iudiciū. Ro. 10. Jgnorātes dei iuſtitiā ⁊ ſuā q̃rētes ſtatuere. Alia quo ad diuinū. Lu. 1. Erāt aūt iuſti añ deū. Jſtā aūt iuſtitiā reqrit deus. Et iõ dicit. Juſt' me' .i. iuſtitia q̃ ad me ordinat. i. q eſt mihi iuſtus ⁊ pp me. Jllud aūt p qđ hõ iuſtificat eſt fides. Ro. 3. Juſtitia dei eſt p fidē ieſu xp̄i. Cuius rõ eſt: q: p h̃ eſt hõ iuſtus q ordinat ad deū: illud aūt per qđ p̄mo ordinat in deuz eſt fides: ⁊ ideo dicit. Juſtus meus ex fide infra. 11. Accedentē ad deū: opꝫ credere. Nec ſolū per fidem iuſtitia: ſed ēt per fidem iuſtificatus viuit. Sicut .n. p aiam viuit corpus: ita aia per deū. Uñ ſicut per illud per qđ

3 p̄mo vnit aia corpori viuit corpus: ita p id per qđ p̄mo vnit deus aie viuit aia: h̃ āt eſt fides: q: fides ē p̄m in vita ſpūali. Eſa. 7. Si nõ credideritis non permanebitis ſicut domus non permanet deſtructo fundamēto. Gala. 2. Q: aūt nūc viuo ī carne ī fide viuo filij dei. Fides aūt ſi nõ eſt formata charitate mortua eſt. Et iõ nõ viuificat alam ſine charitate. Gal. 5. Fides q̃ p charitatē operat. p̄me Joā. 3. Nos ſcimus q: tranſlati ſumus de morte ad vitā: qm̃ diligimus. Rex iuſtus meus ex fide viuit. i. apud me reputatur ⁊ habet vitam glorie ſine actuali paſſione ſi non datur oportunitas patiendi. ¶ Deīde cū dic̄. (Q: ſi ſubtraxerit ſe ⁊c.) Oñdit periculū iminēs nõ ꝑmanenti ī iuſtitia fidei. Q: .n. ī ptāte hñtis fidē eſt ipſam pdere vel ſeruare: iõ dic̄. Sj ſubtra

4 xerit ſe. ſ. a fide ⁊ a iuſtitia nõ placebit aie mee. Lr̃a nr̃a hꝫ. Non erit recta aia eius. Eſt ēt idē ſenſus. Dic̄ hieronym. q vbicūq alr̄ ſcriptū eſt ī hebreo q̃ ī ſeptuagīta aplſ vtit ſicut didicē a gamaliele ad cuius pedes didicē legē. Nõ placebit ergo aie mee. i. voluntati mee. Uolūtas .n. dei dꝫ eſſe regula actionū noſtrarum. Qui ergo non concordat voluntati dei non eſt recta aia eius. ¶ Deīde cū dic̄. (Nos aūt nõ ſum' ⁊c.) Adaptat ad ꝓpoſitū. Quaſi .d. Sic eris his q ſe fidei ſubtrahunt: Sed nos nõ ſumus filij ſubtractiõis ī pditionē. Jlle dr̃ filius alicuius qđ ī ipſo dñatur. Et ſic dr̃ aliqs fili' mortis. ſ. ī quo dñatur illud per qđ a deo reprobatur. Canonica iude. Hi ſunt q ſegregant ſemetipſos aiales

5 ſpm̄ non hñtes. Jn pditione. ſ. aie. p̃s. Perdidiſti oēs q fornicant abs te. p̃s. Et iter ipiorum peribit. Sed filij dei renati ī xp̄o p fidez ī acq̃ſitionem. i. ī ſalutem aie. Qui .n. mandata dei cuſtodit: ſaluat alam ſuā. Mat. 19. Si vis ad vitam igredi ſerua mandata. p̄me Theſ. 5. Non ſumus filij noctis neq tenebrarum. Ergo nõ deficiamus a fide.

CAP. XI.

Eſt autem fides ſperandarum ſubſtantia rerum argumentum non apparentium. 2ᵉ 2ᵉ. q. 4ᵉ. ar. p̄.

¶ Supra aplſ multiplr̃ oñdit excellentiā xp̄i p̄ſertim ſup ipm angelis Moyſi ⁊

c aaron: ꝛ monuit cõiungi ipſi xpo:que cõiunctio:q: p̄n-
cipiue ꝛ inchoatiue fit p fidē. Eph. 3. Habitare xp̄z p fidē
in cordibus v̄ris. Jō apl's ꝓcedit ad cõmēdationē ſi
dei. Et circa hoc facit tria. Primo. n. deſcribit fidē. Se-
cūdo ponit exēpla diuerſa de ipſa ibi. (In hoc. n.) Ter
Diffi- tio hortaē ad ea q̄ ſunt fidei. 12. ca. ibi. (Jdeoq3 vos tātaz
nitio ꝛc.) Diffinitionē fidei ponit cōplete q̄dē ſed obſcure.
fidei Ubi ſciendū eſt q volens ꝑfecte diffinire virtutē aliq̄
oꝫ q tangat mām eius ꝓpriā circa quā eſt ꝛ finē eius
q: hītus cognoſcit p actū ꝛ actus p obm. Et idō oꝫ tan
gere actū ꝛ ordinē ad obm ꝛ finē. Sicut volēs diffini-
re fortitudinē opꝫ tāgere ꝓpriā eius mām circa quā ē
ſ. timores ꝛ audacias ꝛ finē. ſ. bonū reipublice: vt dicaē
2 q fortitudo eſt virtus moderatiua illoꝝ pp bonū rei-
publice. Cū āt fides virtus theologica beat idē p obo
ꝛ fine. ſ. deū. Primo ḡ ponit ordinē ꝛ finē. Scdo mām
ꝓpriā ibi. (Argūm nō appentiū). ¶ Sciendū ȷ̇o eſt q
Fidei actus fidei eſt credere q eſt actus intell'ſ determiati ad
actus vnū ex impio volūtatis. Un̄ credere eſt cū aſſenſu ali-
ē cre- qd cogitare: vt dicit Aug. in lib. d̄ p̄deſtinatione ſcōꝝ.
dere. Et idō obm fidei ꝛ finis voluntatis opꝫ ſibi corrn̄dere.
Ueritas aūt p̄ma eſt obm fidei: in q̄ q̄dē ꝯſiſtit finis vo-
luntatis. ſ. btitudo q̄ differenter eſt in via ꝛ in p̄ria: q: i
via veritas p̄ma nō eſt hīta: ꝛ p ꝯñs nec viſa: q: in his
q̄ ſunt ſupra aiam: idē eſt videre ꝛ hēre: vt dicit Aug.
3 83. q. ſed tm̄ ē ſpata. Ro. 8. Qd̄. n. nō videmus ſpam⁹.
Qd̄. n. videt qs q̄d ſperat. Ergo veritas p̄ma nō viſa:
ſed ſpata eſt finis volūtatis in via: ꝛ p ꝯñs obm fidei:
q: idē eſt ſibi p fine ꝛ obo. Finis aūt vltimus ſimplr ip-
ſius fidei in p̄ria quē ītendimus ex fide eſt btitudo q̄ ī
apta viſione dei ꝯſiſtit. Jo. 17. Hec eſt vita eterna vt co
gnoſcant te ſolū veꝝ deū ꝛc. Et. 20. Bti q nō viderūt ꝛ
crediderūt. Hmōi āt eſt ſpes fideliū. 1. Pe. 1. Regn̄auit
nos in ſpē viuā. Finis ḡ fidei in via eſt aſſecutio rei ſpa-
te. ſ. btitudīs eterne. Et idō dic. Sperandaꝝ reꝝ. ¶ Sꝫ
q̄rit hic q̄re cū fides ſit p̄or q̄ ſpes diffinit p ipam: q̄
poſterius dꝫ diffiniri p p̄us ꝛ nō eꝫ. Rn̄deo dōm ē q
4 ex iā dictis pꝫ ſolo: q: dictū eſt q idē eſt obm ꝛ finis fi
dei. Cū ḡ aſſecutio rei ſperate ſit finis eius opꝫ q ēt ſit
obm ipſius. Dicebaē aūt ſupra q ois hītus dꝫ diffini-
ri p ordinē actus ad obm. Ueꝝ āt ꝛ bonū ꝛ ſi in ſe cō
ſiderata ꝯuertāē q̄tū ad ſuppoſita: tm̄ inq̄tū dn̄t tn̄
diuerſo ordine ſe hn̄t adinuicē: q: ꝛ veꝝ ē qddā bonū:
ꝛ bonū eſt qddā veꝝ. Et ſilr intell'ſ ꝛ voluntas q̄ diſti
guuntē penes diſtinctionē veri ꝛ boni hn̄t īter ſe diuer-
ſum ordinē. Inq̄tum. n. intell'ſ app̄hendit veritatē ꝛ
quicqd in ipſa ꝯtinet ſic veꝝ eſt qddā bonū: ꝛ ſic ē bo
nū ſub vo. Sed inq̄tū volūtas mouet ſic veꝝ eſt ſub
bono. In ordine ḡ cognoſcendi intell's eſt p̄or: ſed i or-
dine mouēdi voluntas eſt p̄or. Q: ergo intell's moue
tur ad actū fidei ex impio voluntatis vt dictū eſt i ordi
ne mouēdi voluntas eſt p̄or. Jō non diffinit p̄us p po
5 ſterius: q: vt dictum eſt in diffinitione fidei opꝫ pōere
ordinē actus ad obm qd̄ idem eſt qd̄ finis. Finis aūt ꝛ
bonū idem ſunt: vt hētur. 2. phiſicoꝝ. In ordine autē
ad bonū voluntas cuius eſt ſpes ſicut ſubiectū eſt p̄or.
¶ Quare aūt nō dicit: diligēdaꝝ. Rō eſt q: charitas
eſt p̄ntium ꝛ abſēntium. Q: ergo finis nō hītus ē obm
fidei: ideo dicit. Sperādaꝝ reꝝ. Nec obſtat q res ſpe-
randa eſt obm ſpei. Q: opꝫ q fides ſicut ad finē ordie
tur ad obm illaꝝ virtutum qbus perficit voluntas: cū
fides pertineat ad intellectum ſm q imperat a volūta
te. ¶ Sed cum fides ſit vna q: ab vnitate obi dr̄ habi
tus vnus: quare nō dr̄ rei ſperande: ſed reꝝ ſperanda-
rum. Rn̄deo dōm eſt q btitudo que in ſe eſſentialr eſt
vna q3 conſiſtit in dei viſione que in ſe eſt vna: eſt prin-
cipium ꝛ radix ex qua multa bona deriuātur que ſub d
ipſa continentur ſicut dotes corporis: ſocietas ſancto-
rum: ꝛ multa alia. Ut ergo oſtendat oīa iſta pertinere
ad fidem loqt̄ur in plurali. ¶ Illud aūt qd̄ dr̄ ſubſtan
tia pōt multiplr exponi. Uno modo cāliter: ꝛ tunc ha-
bet duplicem ſenſum. Unū qd̄ eſt ſubſtantia. i. faciens
in nobis ſubſtare res ſperandas: qd̄ facit duobus mo-
dis. Uno mō quaſi merendo. Ex hoc. n. q captiuat ꝛ
ſubmittit intellectum ſuū his q̄ ſunt fidei mereē q ali
qn̄ perueniat ad videndum hoc qd̄ ſperat. Uiſio. n. eſt
merces fidei. Aliomō quaſi p ſuā ꝓprietatē p̄ntialiter
facit q id qd̄ credit futuꝝ in re aliquo mō iā hēatur
dummō credit in deū. Alio mō exponi pōt ſubſtantia
eſſentialr quaſi fides ſit ſubſtantia. i. eſſentia reꝝ ſpan- 2
daꝝ. Un̄ in greco habeē ipoſtaſis reꝝ ſperandaꝝ. Eſ-
ſentia. n. btitudinis nihil aliud eſt q̄ viſio dei. Joā. 17.
Hec eſt vita eterna vt cognoſcant te ſolū veꝝ deū ꝛc.
Unde p̄mo de trini. ca. 10. dicit Aug. Hec cōtemplatio
ꝓmittiē nobis actionū oium finis ꝛc. Ipſa ergo plena
viſio dei eſt eſſentia btitudinis. Hoc aūt videmus i ſci
entiīs liberalibus q ſi qs aliquā velit adiſcere opꝫ eū
p̄mo accipere p̄ncipia ipſius: que opꝫ credere cum ſibi
traduntē a magiſtro. Opꝫ. n. credere eum q diſcit: vt hr̄
p̄mo p̄orum. Et in illis p̄ncipīs quodāmodo contine
tur tota ſcia: ſicut concluſiones in p̄ncipīs: ꝛ effect⁹ in
cā. Qui ergo hꝫ p̄ncipia illius ſcie hꝫ ſubſtantiā eius: 3
puta geometria. Et ſi geometria eſſet eſſentia beatitu-
dinis q hēret p̄ncipia geometrie hr̄et quodāmō ſubſtā
tiā btitudinis. Fides autem noſtra eſt vt credamus q
beati videbunt ꝛ fruētur deo. Et ideo ſi volumus ad
hoc peruenire opꝫ vt credamus p̄ncipia iſtius cogni-
tionis. Et hec ſunt articuli fidei q continent totam ſū-
mam huius ſcientie: q: beatos nos facit viſio dei trini
ꝛ vnius. Et hic eſt vnus articulus. Un̄ hoc credimus:
ꝛ ideo dicit. Subſtantia reꝝ ſperandaꝝ. 1. Cor. 13. Ui-
demus nunc per ſpeculū ꝛ in enigmate: tūc āt facie ad
faciem. Quaſi dicat. Tūc erimus beati qn̄ videbimus
facie ad faciē illud quod nunc videmus in ſpeculo ꝛ i
enigmate. In his ergo verbis oſtēdiē ordo actus fidei
ad finē. q: fides ordinatur ad res ſperandas quaſi qd̄ 4
dam inchoatiuum in quo totum quaſi eſſentialr cōti
netur ſicut concluſiones in p̄ncipīs. ¶ Cōſequenter
cū dicit. Argumentū non apparentium: tangit actum
fidei circa ꝓpriam eius mām. Actus aūt ꝓprius fidei
ꝛ ſi ſit in ordie ad voluntatē: vt dictū eſt: tm̄ eſt in itelle
ctu ſicut in ſubiecto: q: obiectum eius eſt veꝝ: qd̄ ꝓpe
pertinet ad intellectuꝫ. In actibus āt intellectus dīa
eſt. Quidam. n. ſunt hītus intellectus q important ali-
quam certitudinem ad cōpletam viſionē eius quod
intelligiē ſicut pꝫ de intellectu q eſt hītus p̄moꝝ prin
cipioꝝ: q: q intelligit q omne totum eſt maius ſua p-
te: videt hoc ꝛ eſt certus. Hoc ēt facit hītus ſcie: ꝛ ſic i-
tellectus ꝛ ſcia faciunt certitudinem ꝛ viſionē. Que- 5
dam vero alia ſunt que neutrum faciunt. ſ. dubitatio
ꝛ opinio. Fides vero eſt medium inter iſta: q: dictū ē q
fides facit aſſenſum in itellectu: qd̄ pōt eē dupli. Uno
mō q: intellectus moueē ad aſſentiendū ex euidentia
obiecti qd̄ eſt per ſe cognoſcibile: ſicut in habitu p̄nci-
pioꝝ: vel cogniti per aliud quod eſt per ſe cognoſcibi-
le. Sicut pꝫ in ſcia aſtronomie. Alio mō aſſentit alicui
non ꝓpter euidentiā obiecti a quo nō moueē ſufficien
ter. Un̄ nō eſt certus: ſed vel dubitat qn̄ non plus ha-
bet rōnem ad vnam p̄tem q̄ ad aliam. Uel opinatur
ſi hꝫ qdem rōnem ad vnā p̄tem non oīno q̄etatem ip
ſum: ſed cū formidine ad oppoſitū. Fides aūt neutruꝫ
hoꝝ dicit ſimplr: q: nec cum p̄mis eſt ſibi euidēs nec
cum duobus

a cuȝ duobus vltimis dubitat: ſed determinaf ad alterā partē cū quadā certitudine ⁊ firma adheſione p[er] q[ua]ndā electionē volūtariā. Hāc aūt electionē facit diua aucto ritas p[er] quā electionē determinaf intell[ectu]s vt firmiter in hereat his q̄ ſunt fidei: ⁊ eis certiſſime aſſentiat. Et iō credere eſt cū aſſenſu cognoſcere. Propria g̃ mā hītus fidei ſunt nō apparētia. Apparentia.n. ↄgnitionē hñt: nos aūt fidē vt dicit Gregor. Actus aūt fidei eſt certa adheſio quā vocat ap[oſto]ls argm̄ accipiens cāȝ p[ro] effectu: q[uia] argumentū facit fidē de re dubia. Eſt.n. argumētū rō rei dubie faciens fidē: vt dicit Boeti. Uel ſi ſeq̄mur expōnem nois qua dr̄ argm̄ quaſi arguēs mētē: ⁊ tūc accipit effectū p[ro] cā: q[uia] ex certitudīe rei ↄuenit q[uod] mēs cogaf ad aſſentiendū. Uñ argm̄ dr̄ non apparentiū.i. certa app̄henſio eoꝝ q̄ non videt. Q[uia] ſi q[ui]s velit verba iſta ad debitam formā reducere poſſet dicere q[uod] fides ē hītus mentis qua inchoaf vita eterna in nobis faciēs intellectū aſſentire nō appentibus. Ubi.n. nos argm̄ hēmus hȝ alia lr̄a ↄuictio: q[uia] p[er] auctoritatē diuā con uincif intell[ectu]s ad aſſentiendū his q̄ non videt. Pȝ g̃ q[uod] ap[oſto]ls cōplete diffinit fidē lȝ obſcure. Per iſtā.n. diffōnē diſtinguif fides ab opione: dubitatiōe: ⁊ ſuſpitione: q[uia] per iſta nō hr̄ firma adheſio intell[ectu]s ad aliqd. Per hoc aūt qō dr̄ nō apparentiū diſtinguif ad hītum pncipio rum ⁊ ſcia. Et p[er] hoc qō dr̄ reꝝ ſperandaꝝ diſtinguif a fide cōiter ſumpta q̄ nō ordinaf ad btitudinē. Naȝ p[er] ꝓpriā diffōnē vndecūq[ue] innoteſcit ⁊ diſtinguif a quo lȝ alio ſic̄ ē hic. Uñ ⁊ ad iſtā oēs alie reducūf. ❡ Sed vr̄ q[uod] male dicat non apparentiū: q[uia] vt dr̄ Jo.20. Thomas vidit ⁊ credidit. Item credimus eſſe deū vnū: qō tñ demonſtraf a ꝑphis. R̄n̄ dōm eſt q[uod] fides dupl[icite]r accipif. Uno mō ꝓprie: ⁊ ſic eſt nō viſoꝝ ⁊ nō ſcitoꝝ: vt pȝ ex p̄dictis. Et ꝑpea nō p̄t maior certitudo hēri de ↄcluſione q̄ȝ de pn̄a quo elicif: q[uia] ſemp[er] pn̄a ſunt notiora ↄcluſionibus. Et iō cū pncipia fidei non hēant euidentiā: nec p[er] ↄ̄ñs ↄcluſiones. Et ideo intellectus non aſſentit ↄcluſionibus tāq̄ȝ ſcitis nec viſis. Alio mō cōiter: ⁊ ſic excludit oēm certā ↄcl[uſi]ōnē. Et ſic loq[ui]tur Augu. in q[ue]ōnib[us] euangeliȷ̄ q[uod] fides eſt de q[ui]buſdam q̄ videnf. Ap[oſto]ls aūt loq[ui]f de p̄ma. Et qō dr̄ de Thoma dōm eſt q[uod] ſicut dic̄ Grego. Aliud vidit aliud credidit: q[uia] vidit hūanitatē ⁊ credidit dīnitatē. ❡ Ad iſtud de demonſtratione dōm eſt q[uod] nihil ꝓhibet aliqd eſſe viſum vni qō eſt creditū alteri ſicut pȝ in diuerſis ſtatibus. Q[uo]d.n. nō eſt viſuȝ l[ect] via vr̄ in pria. Uñ qō ego credo angelus videt. Sil[ite]r qō eſt viſum a ꝓphetis vt q[uod] deus eſt vnus incorpeus h̄ eſt credendū ab ydeotis ſicut ydeota credit eclypſim quā aſtrologus videt. Et de talib[us] eſt fides ſ[ecundu]ȝ q[ui]d tm̄. Quedam aūt ſunt q̄ ſimpl[icite]r excedūt ſtatū p̄ntis vie. Et de talibus eſt fides ſimpliciter.

ergu mētū eſt rō rei du bie fa ciens fidez.

Fides diſtin guif ab opio ne.

fides dupl[ici]r accipi[tur].

Lectio. II.

In hac enim teſtimoniū ↄſecuti ſunt ſenes. Fide intelligimus aptata eſſe ſc[u]la v[er]bo dei vt ex inuiſibilibus viſibilia fierēt. † Fide plurimā hoſtiā abel q̄ȝ cayn obtulit deo: p[er] quā teſtimoniū cōſecutus ē eſſe iuſtus: teſtimoniū p[er]hibente muneribus eius deo ⁊ p[er] illam defunctus adhuc loquif. † Fide enoch tranſlatus eſt ne videret mortē: ⁊ nō iueniebaf: q[uia] tranſtulit illuȝ dñs. Ante tranſlationem.n. teſtimonium habuit placuiſſe deo. † Sine fide aūt impoſſibile eſt placere deo. Credere.n. oportet accedentem ad deuȝ q[uia] eſt: ⁊ ingredientibus ſe remunerator ſit. Fide noe reſponſo accepto de his q̄ adhuc nō videbanf metuens aptauit archam in ſaluteȝ domus ſue per quā damnauit mundum: ⁊ iuſtitie q̄ p[er] fidem eſt heres eſt inſtitutus. b

❡ Supra poſuit deſcriptionē fidei: hic oſtēdit eam p[er] exemplū. Et circa hoc facit duo. Prio.n. in g̃nali manifeſtat ꝓpoſitū ſuum. Scdō in ſpali ibi. (Fide intelligimus ⁊c̄.) Quantū ad p̄m̄ ſic continuaf. Sic ergo dſcribo ⁊ cōmendo fidem: nec hoc eſt de nouo: in hac.n.ſ. fide ſenes.i. ſci p̄res crediderunt: ⁊ per fidem inſtituti ſunt. Geñ.15. Credidit abraham deo, ⁊ reputatū eſt illi ad iuſtitiā. P̄s. Credidi p[ro]p[ter] qō locutus ſum. Inter oēs aūt p̄res veteri teſti illi duo ſpāliter.ſ. dauid ⁊ abrahaȝ hñt teſtimoniū fidei. ❡ Fide intelligimus ⁊c̄. In ſpāli 2
declarat ꝓpoſitū p[er] exempla antiquoꝝ. Et p̄mo q̄tuȝ ad id qō crediderūt ⁊ docuerunt. Scdō q̄tū ad id qō fecerūt ibi. (Fide abel ⁊c̄.) Tertio q̄tuȝ ad id qō paſſi ſunt ibi. (Aliȷ̄ aūt diſtenti ſunt ⁊c̄.) Doctrina aūt in veteri teſtō duplex fuit. Una aperte poſita. Alia v[er]o ſub velamine figuraꝝ ⁊ myſterioꝝ velata fuit. Prima de vnitate dei ⁊ creatione mundi. Scda de myſterio icarnationis ⁊ reparationis. Uñ ſicut ipſi i memoriā creationis colebāt ſabbata: ita nos in memoriā reſurrectionis ſeruamus dñicam. Quantū ergo ad doctrinam de mūdi creatione dicit. Fide intelligimus ⁊c̄. Qō poteſt 3
dupliciter legi. Uno mō q[uod] verbo dei ſit ablatiui cāus. Et eſt ſenſus. Nos ſicut antiq[ui] fide.i. p[er] doctrinaȝ fidei .ſ. veteris teſti. Geñ.i. Dixit deus fiat ⁊c̄. P̄s. Ipſe dixit ⁊ facta ſunt. Secula eē aptata.i. diſpoſita verbo dei.i. per imperium dei. Hoc aūt ꝑtinet ad fidē q[uod].ſ. hoc intelligamus: q[uia] cū fides ſit de inuiſibilibus ſecula facta ſūt de inuiſibilibus.ſ. de mā p̄ma q̄ nuda ⁊ p[ri]uata oī forma inuiſibilis eſt ⁊ oī ſpē ⁊ diſpōne carens. Iō dicit. Ut ex inuiſibilibus viſibilia fierēt. Sed hoc eſt ſatis ruditer dictū lȝ ſit veꝝ. ❡ Scdō mō q[uod] verbo ſit datiui caſus. Et tunc eſt ſenſus. Intelligimus p[er] fidē vt p̄us ſcl[ari]a eſſent aptata.i. cōuenientia ⁊ corrñdentia verbo vt ex inuiſibilibus ⁊c̄. Propter qō ſciendū eſt q[uod] verbū dei eſt ipſe cōceptus dei quo ſeip̄m ⁊ alia intelligit. Deus aūt cōparaf ad creaturā ſicut opifex ad opus ſuū. Hoc aūt 4
videmus q[uod] artifex illud qō ꝓducit extra ꝓducit in ſimilitudinē conceptus ſui. Uñ facit domū in mā ad ſimilitudinem domus quā in mēte ſua formauit: q[uod] ſi dom[us] extra conueniat domui p̄concepte eſt opus debito mō ordinatū: ſi nō: non. Q[uia] vero tota creatura optime diſpoſita eſt vtpote ꝓducta ab artifice in quo nō pōt cadere error vel aliq[ui]s defectus: ideo pleniſſime ſ[ecundu]ȝ modū ſuū ↄuenit diuo cōceptui. Uñ Boetius de cōſolatione. Pulcrū pulcerrimus ipſe mūdū mente gerens ſimiliq[ue] imagine formans. Ideo dicit. Intelligimus fide ſecula.i. totā vniuerſitatem creature aptata.i. cōuenienter rñdentia v[er]bo.i. conceptui dei ſicut artificiatuȝ arti ſue. Eccl.i. Effudit illa.ſ. ſapiam ſuam ſuper oīa opera 5
ſua. ❡ Seq[ui]tur. Ut ex inuiſibilibus ⁊c̄. Sed q[uia] apud antiquos cōis aī conceptus erat q[uod] ex nihilo nihil ſit. ii. phyſicoꝝ. Ideo qñ videbant aliqō nouū opus dicebant q[uod] eſſet factū ex aliq[ui]bus inuiſibilibus. Unde vel ponebant qōlibet eſſe in quolibet: ſicut empedocles ⁊ anaxagoras de quo nihil ad preſens. Aliȷ̄ vero latitationem formaꝝ ſicut ipſe anaxagoras. Aliȷ̄ ab ydeis ſicut plato. Aliȷ̄ ab intelligentia ſicut Auicēna. Unde ſ[ecundu]m oēs iſtos viſibilia facta ſunt ex inuiſibilibus rōnibus ydealibus. Nos aūt dicimus ſ[ecundu]m modū p̄dictū q[uod] ex inuiſibilibus rōnibus ydealibus in verbo dei: p[er]

Doctrina in veteri teſtō eſt duplex.

Dñicam in memoriā reſurrectiōis ſeruamus.

e qđ oīa facta ſint:res viſibiles ſunt ꝓducte. Que rōes ꝛ
ſi idem ſunt:tn̄ per diuerſos reſpectus cōnotatos reſpe
ctu creature dr̄nt ſm rōnem. Un̄ alia rōne conditus ē
hō:ꝛ alia equus:vt dicit Auguſ.in lib.83.q. Sic ergo
ſecula aptata ſunt verbo dei:vt ex inuiſibilibus rōib⁹
ydealibus in verbo dei viſibilia.i. oīs creatura fieret.
Oīa aūt iſta verba expreſſe ſunt ꝯ manicheos. Ipſi.n.
dicunt ꝙ non eſt curandū qđ hō credat:ſed tm̄ qđ fa
ciat. Sed apl's ꝑncipiū oīs opis ponit fidem. Unde di
cit ꝙ eſt ſuba.i.fundamentum. Sine fide ergo fruſtra
ſunt opa. Itē dr̄it ꝙ nō eſt credendū niſi vn̄ hēt rō. Cō
tra qđ dicit nō apparentiū. ¶ Itē dānāt vetus teſtm̄ di
cētes ꝙ a malo ꝑn⁹.ſ.a dyabolo cōditum ſit. Cōtra qđ
dicit ꝙ in hac fide teſtimonium conſecuti ſunt ſenes.
2 Accepte fuerſt ſingularit an̄ diluuiū tres p̄ſone ſcilȝ abel enoc ꝛ noe
¶ Deinde cū dicit.(Fide abel ꝛc̄.) Oñdit qđ p̄res an
tiqui fecerūt. Et ꝑmo hoc oñdit de p̄ribus an̄ diluuiū.
Scđo de p̄ribus q fuerūt ante legē ibi.(Fide q voca-
tur abraham ꝛc̄.) Tertio de his q fuerūt ſub lege ibi.
(Fide moyſes ꝛc̄.) Ante diluuiū fuerūt tres ſpāl'r deo
accepti.ſ.abel. Geñ.4.enoch. Geñ.5.noe. Gene.6. Pri
mo ergo ponit fidē abel. Secundo fidē enoch ibi.(Fi
de enoch ꝛc̄.) Tertio fidez noe ibi.(Fide noe ꝛc̄.) De
abel aūt oſtēdit qđ per fidem fecerit:ꝛ qđ inde cōſecu
tus ſit. Per fidē abel obtulit ſacrificiū. Un̄ ſicut cōfeſ-
ſio eſt teſtimoniū fidei interioris:ita ex cultu exteriori
in ſacrificio cōmendaſ fides eius. Et ex eo ꝙ obtulit
ſacrificium electū:q: de ꝑmogenitis gregis ꝛ de adipi
bus eoꝝ oñditur electa fides eius. Optimū.n.ſacrifici
3 Abel plurimam hoſtiā obtulit fide nō q̄titate
um ſignū fuit electe fidei ꝛ ꝓbate. Mal.1. Maledict⁹
fraudulentus q hȝ in grege ſuo maſculum ꝛ votū fa
ciens immolat debile dn̄o. ¶ De ſacrificio autē cayn
nulla fit mentio q̄tum ad excellentiā.ſed ſolum ꝙ ob
tulit de fructib⁹ terre. Dicit ꝙ abel fide obtulit pluri
mā hoſtiā:non q̄titate ſed ꝑcioſitate q̄ȝ cayn.i. melio
rem hoſtiā obtulit q̄ȝ cayn.ſ.deo:q: ad honorem dei.
Aliter.n.nō placuiſſet deo. Gloſa dicit. Fide plurima:
ſed hoc non hēbeſ in greco:q: plurima eſt ibi accuſa
tiui caſus:quod pȝ ex modo loquendi qui eſt cōparati
uus:niſi dicaſ fide plurla.i. meliore ꝛ p̄ſtātiore q̄ȝ ca
yn obtuliſſe:q: vt dictum eſt ſacrificiū exterius ſignū
fuit fidei interioris. Ex fide autem duo conſequitur:
4 vnum in vita.ſ.teſtimoniū iuſtitie. Un̄ dicit. Cōſecut⁹
eſt teſtimonium eſſe iuſtus.i.per fidē. Mat.23. A ſan
Bonitas offerēt̄ facit accepte oblatio.
guine abel iuſti ꝛc̄. Tn̄ nō ꝓpter hoc teſtimoniū xp̄i
dicit ipm̄ conſecutum fuiſſe teſtimoniū iuſtitie:q: non
intendit hic introducere niſi auctoritates veteris teſti:
ſed ꝓpter id qđ dr̄ Geñ.4. Reſpexit dn̄s ad abel ꝛ ad
munera eius:q: reſpect⁹ dn̄i eſt ſpāliter ſuꝑ iuſtos. Ps.
Oculi dn̄i ſuꝑ iuſtos. Et hoc teſtimoniū ꝑhibente deo
muneribus eius. Qđ forte fuit:q: igne celeſti incende-
banſ munera. Et hoc fuit reſpectus dei. Prius tn̄ re-
ſpexit ipm̄ offerentē q̄ȝ oblationē eius:q: ex bonitate
offerentis acceptaſ oblatio q̄ nō eſt ſacralis:q: ſacralē
bonitatē nō immutat malicia miſtri: q̄tū aūt ad offe-
5 Fide enoc. ꝛ ſi tráſlatus ſit a conuerſatione huius vite: tn̄ morieſ.
rentem vt ſibi ꝓſit oblatio reqriſ in ipſo. ¶ Aliud cō
ſecutus eſt poſt mortē. Unde dicit. Et ꝑ illam defun
ctus adhuc loqſ:qͥ vt dicit gloſa poſt mortē adhuc cō
mendaſ fides eius:q: daſ nobis mā loquendi de ipſo
vt de fide eius ꝛ patientia demus exēpla ad exhortan
dū alios ad patientiā. Sed hec nō eſt intentio apl'i:q:
oīa q̄ accipit h̄ ſumit ex ſcripturis. Un̄ intelligiſ de eo
qđ dr̄ Ge.4. Uox ſanguinis fratris tui clamat ad me
de terra.infra.12. Melius loquētē q̄ȝ abel. Hoc.n.acce-
pit ꝑ illam:ideſt per meritum fidei:ꝙ defunctus:ideſt
ſanguis defuncti clamet ad deum ꝛ loquatur deo.
¶ Deide cū dicit.(Fide enoch ꝛc̄.) Cōmēdat enoch.
Et ꝑmo ponit intentū ſuum. Scđo ꝓbat ibi.(Et non
inueniebaſ ꝛc̄.) Nō facit aūt apl's mentionē de operi-
bus eius:q: ſcriptura modicū loqtur de hoc:ſed tātū
oſtendit qđ ei fecerit deus:q: fide.i.per meritū dei trāſ
latus a conuerſatione huius vite in alia conſeruatur a
morte. Un̄ dicit. Ne videret mortē. Geñ.5. Nō appar-
uit q: tulit eū deus. Et veꝝ eſt ꝙ nondū eſt mortuus:
ſed tn̄ qñqȝ morieſ:q: ſnīa quā dn̄s ꝑmis parentibus
peccantibus iſtixit:quocūqȝ die comederis ꝛc̄. In oēs
quocūqȝ mō naſcuiſ ex adā ꝑmanebit ēt in xp̄o. Ps.
Quis eſt hō q viuet ꝛ nō videbit mortē. Mors autē
duoꝝ dilata eſt.ſ.enoch ꝛ helye. Et rō eſt q: doctrina
veteris teſti ordinaſ ad ꝓmiſſa noui teſti:i quo nobis
ſpes vite eterne ꝓmittiſ. Mat.4. Penitentiā agite:ap
propinquabit enim regnū celoꝝ. Et iō data ſnīa mor-
tis voluit dn̄s ducere hoīes in ſpem vite:qđ fecit in pa
tribus vtriuſqȝ ſtatus.ſ.nāe legis ꝛ gr̄e. Un̄ in ꝑ ſtatu
dedit ſpem euadēdi neceſſitatē mortis:ꝛ ſ in enoch:ſ
lege in helya. In tp̄e gr̄e in xp̄o ꝑ quē daſ nobis effe-
ctus huius ꝓmiſſionis. Et iō aliq̄ morienſ: ſed xp̄s re
ſurgens ex mortuis iā non moriſ. Sed duo ꝑmi mori
entur per antichriſtum. Sic ergo trāſlatus eſt ne vide
ret mortem nō vt ſolum non ſentiret mortem:ꝛ hoc in
illa generatione.

¶ Deinde cū dicit.(Et non inueniebaſ ꝛc̄.) Probat
ꝙ hoc habuit ꝑ meritum fidei:ꝛ ꝑmo ꝓbat ꝙ trāſla-
tus eſt. Scđo ꝙ hoc ꝓpter fidez habuit ibi.(An̄ trāſ
lationē enim ꝛc̄.) Et ꝑm̄ ꝓbat per auctoritatē. Gene.5.
Quā ſub aliīs verbis:ponit:q: ibi dr̄ non apparuit:q:
tulit eum deus. Hic aūt dicit. Et non inueniebatur:q:
tranſtulit eū deus. Et idē eſt ſenſus. Sap.4. Placēs
deo factus eſt dilectus ꝛ viuens inter pctōres tranſla
tus eſt. Sicut enim cōueniens fuit ꝙ homo ꝑꝑ pctm̄
expelleret de paradiſo:ita ꝙ iuſtus introduceret. Iſte
enīȝ per ſeth ſeptimus ad adā optimus fuit:ſic lamech
per cayn ſeptimus ad adam peſſimus fuit: vtpote qui
contra naturam primus introduxit bigamiam.

¶ Deide cū dicit.(Ante tranſlationē ꝛc̄.) Probat ꝙ
ꝓpter meritū fidei fuerat tranſlatus:q: antēq̄ȝ trāſfer
reſ dicit de ipſo ſcriptura ꝙ ambulauit cū deo:qđ ē cō
ſentire ꝛ placere deo. Propter hoc aūt tulit eum deus:
ſed ſine fide impoſſe eſt ambulare cū deo ꝛ deo placeſ:
ergo ꝛc̄. Totam iſtam rōnē q̄tū ad ꝑmiſſas ponit. Et
ꝑmo maiorē:q: habuit teſtimoniū an̄ tranſlationē pla
cuiſſe deo. Et ideo trāſtulit eū deus. Eccl.44. Enoch
enim placuit deo ꝛ tranſlatus eſt in paradiſum vt det
gentibus ſapiam. Q: aūt placuerit oſtēdit ſcriptura q̄
dicit ꝙ ambulauit cū deo. Mal.2. In pace ꝛ in equitate
ambulauit mecū. Ps. Ambulās in via imaculata h̄ mi
hi miſtrabat. Minorē ſubdit dicēs. Sine fide aūt im-
poſſibile eſt placere deo. Eccl.1. Bñplacitū eſt illi fides
Ro.3. Arbitramur iuſtificari hoīem ꝑ fidem. Probat
aūt minorē cū dicit. Accedentē ad deum opȝ credere.
Nullus.n.pōt deo placere niſi accedat ad ipm̄. Ja.4.
Appropiquate deo ꝛ appropiquabit vobis. Ps. Acce
dite ad eū ꝛ illuminamini. Sed nullus accedit ad de-
um niſi per fidem:q: fides eſt lumē intellꝰ. Ergo nul
lus pōt deo placere niſi ꝑ fidē. Accedentē aūt ꝑ fidem
opȝ credere dn̄o. Sicut.n. videmus in quolibet motu
nāli ꝙ opȝ ꝙ mobile ex motu duo intendat ne motus
ſit fruſtra.ſ. aliquē certū terminū ꝛ certā cām q̄re mo-
ueaſ:ꝑus aūt terminus q̄ȝ effectus motus ꝯſequaſ:ſic
ēt in motu quo aliqs accedit ad deū terminus motus
eſt ipſe deus. Un̄ dicit:opȝ credere accedētē q: eſt. Qđ
dic ꝑꝑ eius eternitatē. Exo.3. Qui eſt miſit me. Scđo
ꝙ ſciat ꝙ de⁹ hēat ꝓuidētiā de reb⁹. Alr.n. nullꝰ iret
ad ipȝ ſi nō ſperet aliq̄ remunerationē ab ipſo. Un̄ dic.
Et igredib⁹ ꝛc̄. Eſa.40. Ecce dn̄s veniet. Ecce merces
eius

a eius cū eo. Merces aūt eſt illud qđ hō q̄rit ex labore. Mat. 20. Uoca operarios ⁊ redde illꝭ mercedē ſuā. Que merces nihil eſt aliud q̄ʒ deus: q2 nihil ex ipſm vȝ hō q̄rere. Gen. 15. Ego ꝓtector tuus ſum ⁊ merces tua magna nimis. Deus. n. nihil aliud dat niſi ſeipſm. ps. Dñs ps hereditatꝭ mee ⁊ calicis mei. Tren. 3. Pars mea dñs dixit aīa mea ⁊c̄. Et idō dicit. Remunerator eſt inq̄rentibus eū. Nō aliud. ps. Querite dñm ⁊ ꝯfirmamini: q̄rite faciē eius ſemꝑ. Sed nūqd duo hec ſufficiūt ad ſalutē? Rñ°dōm eſt ꝙ poſt pctm̄ pmi parentis nēo potuit ſaluari a reatu culpe originalis niſi ꝑ fidē mediatoris: ſʒ iſta fides diuerſificata eſt q̄ʒtū ad modū credēdi ſm diuerſitatē tꝑum ⁊ ſtatuū. Nos aūt qbus eſt tm̄ bñficiuʒ
2 exhibitū magis tenemur credere q̄ʒ illi q fuerūt añ aduentū xpi. Tūc ēt aliq magis explicite: ſicut maiores ⁊ illi qbus ſcā fuit aliq̄ reuelatio ſpālis. Illi ēt q ſub lege magis explicite q̄ʒ añ legē: q2 data fuerūt eis aliqua ſacra qbus q̄ſi ꝑ figurā repñtabaꝶ xps: ſed gētiles qui fuerūt ſaluati ſufficiebat eis ꝙ crederēt deū eſſe remuneratorē: q̄ remuneratio nō fit niſi ꝑ xpm̄. Uñ īplicite credebāt ī mediatorē. ¶ Cōtra aūt illud qđ dicit ꝙ oʒ credere ꝙ deus eſt: q2 dictū eſt ſupra ꝙ creditū nō pōt eſſe ſcitū nec viſum: deū aūt eſſe ē demōſtratū. Rñ° dōm eſt ꝙ de deo pōt multiplr̄ hēri noticia. Uno mō ꝑ xpm̄ in q̄ʒtū. ſ. eſt pr̄ vnigeniti ⁊ ꝯſubſtalis: ⁊ alia q̄ ſpālr̄ xps de deo pr̄i ⁊ filio ⁊ ſpūſſancto docuit q̄ʒtum ad vnitatem eſſentie ⁊ eternitatē perſonaꝝ. Et hoc tm̄ eſt creditum nec in veteri teſtō fuit explicite creditū niſi a maioribus tantum. Scđo mō ꝙ ſolus deus colendus eſt: ⁊ ſic eſt tantū creditū ēt a iudeis. Tertio modo ꝙ eſt vnus de°: ⁊ hō notū ē ēt ipſis phis: ⁊ nō cadit ſub fide.

Poſt pctm̄ pmi parētis nemo potuit ſaluari. De ſcđo multipliciter hēri noticia.

¶ Deinde cū dicit. (Fide noe ⁊c̄.) Oñdit qđ noe fecit ꝑ fidē: ⁊ qđ inde ꝯſecutus ē ibi. (Et iuſtitie ⁊c̄.) De ipſo aūt narrat q̄nq3 q̄ fecit. Primo ꝙ dictis dei credidit de futuro iudicio: qđ tñ nōdū videbaꝶ. Uñ dicit. Fide noe rñſo accepto de his q̄ adhuc nō videbanꝶ ſupple crediderat. Scđo ex fide timuit. Fides. n. eſt pn̄cipiū timoris. Eccle. 25. Timor dñi initiū dilectionis eius. Fidei aūt initiū agglutinandū eſt illi. ſ. timori. Et ideo dicit.
4 Metuens. ſ. diluuiū ꝓmiſſum: qđ tñ non videbaꝶ. Ergo fides eſt de inuiſibilibus. Tertio mandatū dei impleuit faciendo archaꝫ. Unde dicit aptauit archam. i. ſm diſpoſitionem dei conuenientē fecit. Quarto a dño ſalutē ſperauit. Uñ dicit. In ſalutē domus ſue. i. familie ſue: q2 illi ſoli ſalui facti ſunt. i. Pe. 3. Pauci. i. octo aīe ſalue facte ſunt per aquam. Quinto ex hoc ꝙ ꝑ fidem ꝓdictam fecit damnauit mūdū. ſ. mūdanos damnabiles oſtendit. Reuelato aūt ſibi de fabricanda archa ꝯſēſum fuit deſiderio eius ⁊ iuſtitie que eſt per fidem.
¶ Deinde cū dicit. (Et iuſtitie q̄ ⁊c̄.) Oñdit qđ ꝑ fidē ꝯſecutus ē. Sic. n. poſt mortē alicuius aliqs ſuccedit in hereditatē eius ſic ēt q2 a pn̄°mundi nō totalr̄ defecerat iuſtitia ī mūdo: q2 adhuc durabat mūdus: ſed in
5 diluuio q̄ſi totus pēȷt mundus: idō ipſe noe q̄ſi heres factus eſt ꝑ fidem ſuā. Uel iuſtitie que hr̄ per fideʒ: vel ſicut patres ſui iuſtificati fuerunt ꝑ fidē: ita ipſe factus heres eſt iuſtitie per fidem. ſ. imitator per fidem paterne iuſtitie.

Lectio. III.

Fide qui vocatur abrahā obediuit in locū exire quē accepturus erat in hereditatē: ⁊ exijt neſciens quo iret. Fide demoratus eſt in terra repromiſſionis tāq3 aliena: in caſulis hītando cū Yſaac ⁊ iacob coheredibus repromiſſionis eiuſdē. Expectabat. n. fūdamēta hñtem ciuitatē: cuius artifex ⁊ ꝯditor deus. Fide ⁊ ipſa ſara ſterilis virtutē in cōceptione ſeminis accepit ēt p̄ter tp̄s etatis: qm̄ fidelē credidit eſſe euʒ q repromiſerat. Propter qđ ⁊ ab vno orti ſunt: ⁊ hō emortuo tanq̄ ſidera celi in multitudinē: ⁊ ſicut arena q̄ eſt ad orām maris innumerabilis.

Ge. i.

Gen. 15.

¶ Supra poſuit apſs exēplū fidei in pr̄ibus q fuerūt añ diluuiū q fuerūt cōiter pr̄es tā gentiliū q̄ʒ iudeoꝝ: hic ſpālr̄ oſcendit ad pr̄es q fuerūt poſt diluuium q ſpālr̄ fuerunt pr̄es iudeoꝝ. Et pmo ponit exēplum
2 fidei abrahe q fuit pr̄ credētium. Uñ ⁊ pmus accepit ſignaculū fidei añ legē. Et pmo oñdit qđ fecerit abrahā. Scđo qđ fecerit Iſaac. Tertio quid fecerit Jacob. Quarto qđ fecerit ioſeph. Scđm ibi. (Fide ⁊ de futuris). Tertiū ibi. (Fide Jacob ⁊c̄.) Quartū ibi. (Fide ioſeph ⁊c̄.) Iterum pma in duas. Primo. n. ponit q fecerit q̄ʒtū ad exteriorē ⁊ hūanā cognitionē. Scđo quid fecerit q̄ʒtū ad deū ibi. (Fide obtulit ⁊c̄. ¶ Circa pmū tria facit. Primo. n. oñdit qđ fecerit q̄ʒtū ad hitatiōeʒ. Scđo qđ fecerit q̄ʒtū ad gnōnem ibi. (Fide ⁊ ipſa ſara ⁊c̄.) Tertio qđ fecerit q̄ʒtum ad ſuā ꝯuerſationem ibi. (Iuxta fidē ⁊c̄.) Itē q̄ʒtū ad hītationē duo oñdit. Pri
3 mo qđ fecerit q̄ʒtū ad pmā loci mutatiōeʒ. Scđo q̄ʒtū ad alterius inhitationē ibi. (Fide moratus ⁊c̄.) Ut aūt oſtēdat exēplū ſuū de abrahā magne auctātis eē. Primo ponit celebritateʒ nōis eius dicēs. Ille q vocaꝶ. ſ. a deo. Gen. 17. Uocaberis abrahā. Itē vocaꝶ ab hoībus. Eccl. 44. Abrahā magnus pr̄ multitudīs gētiū. Talis ergo a deo vocatus ⁊ ab hoīb° ꝓdicatus dignus eſt exēplo. Scđo ponit exēplū eius dicēs. (Q2 fide obediuit ⁊c̄.) Per fidē. n. īformamur ad obediēdū deo ī inuiſibilibus. Ro. i. Ad obediēdū fidei ⁊c̄. ¶ Exire ī locū quē accepturus erat in hereditatē: de quo Gen. 12. Egredere de terra tua de cognatiōe tua ⁊ de domo pr̄is tui ⁊ veni in terrā quā mōſtrauero tibi. Dñs aūt terrā illam
4 debat ſibi dare in hereditatē Gen. 13. Oēm terrā quam cōſpicis tibi dabo. ¶ Sed nunqđ nō ipſe cuʒ pr̄e ſuo thare exierat de terra ſua. Ergo nō exiuit ex precepto dñi: ſed per pr̄eʒ. Rñdeo dōm eſt ꝙ cū pr̄e exiuerat reuerſurus iteꝝ: ſed ex ꝓcepto dñi exiuerat in meſopotamiam ſyrie vbi mortuo patre intendebat remanere: ſʒ ex mādato dñi venit in terraʒ chanaan. ¶ Et nunqđ erat hoc mirabile: vt ſic de hoc oporteret hēre fidem ⁊ credere deo. Sic: q2 neſciens quo iret. i. vt iret ad rem ignotā. Qđ eſt autem ignotū eſt inuiſibile. Per illam obedientiā abrahe nobis: deſignaꝶ ꝙ debemus ab omni affectione carnali exire ſi volumus hereditatē nr̄aꝫ hēre. ps. Obliuiſcere ppl̄m tuuʒ ⁊ domū pr̄is tui. Eſa. 64. Oculus nō vidit deus abſq3 te que ꝑparaſti expectantibus te. Unde hereditas iſta eſt nobis ignota.
5 ¶ Deinde cū dicit. (Fide moratus eſt ⁊c̄.) Oſtēdit qđ ꝑ fidē fecerit q̄ʒtum ad inhabitationē. Et pmo qđ fecerit oſtēdit. Scđo ſubdit cāʒ quare ibi. (Expectabat. n. ⁊c̄.) Uidemus. n. ꝙ aliqñ aliqs exit de terra natiuitatis ſue ⁊ vadit alibi vbi facit manſionē ſuam ꝑpetuā. Sic non fecit abrahā: ſed ſicut aduena fuit in terra chanaan: ⁊ ſicut aduena mortuus eſt in ipſa: qđ pʒ q2 nō fecit ſibi domū nec firmā manſionē: ſed hītauit in caſulis ⁊ tabernaculis que ſunt hītacula mobilia. Uñ ſemꝑ fit mentio de tabernaculis qñ loqꝶ de abrahā. Uñ ex ꝓcepto dñi hītauit ibi vt aduena. Act. 7. Nō ōdit illi in ea hereditatē nec paſſum pedis. Gen. 21. Fuit colonus ter

Abrahā ſi cū pr̄e ſuo thare terrā ſuam exiuerit: tamē poſtea reuerſus fuit.

Abrahā nō fecit habitationē ſuā in terra chanaan.

re philiſtinoꝝ diebus multis. Quō quidem verū eſt quā
tum ad id quod dn̄s ei gratis donat ut ꝰ eſſet nō quā
tum ad id qđ emit. Un̄ dicit ꝙ fide demoratus ē in ter
ra repromiſſionis: qꝛ fuit ei frequēter ꝓmiſſa: ſicut pꝫ
Gen̄.12. vſqꝫ ad.21. capl̄m: ſicut in aliena: qđ pꝫ: qꝛ habi
tudo in caſulis que dr̄ a cadēdo ⁊ in tentorijs mobili
bus: ⁊ ꝙ aīo non redeudi in p̄riam ſuam ēt ſi plus vi
xiſſet: pꝫ qꝛ cum Yſaac ⁊ Jacob habitauit nō quidem ſi
mul ſed ſucceſſiue q erant filij ꝓmiſſionis: quibus ipſis fa
cta eſt ꝓmiſſio. Gen.17.⁊.28. Et dicit coheredibus re
promiſſionis: in quo datur nobis intelligi ꝙ in mūdo
iſto dēmus conuerſari ſicut alieni ⁊ aduene. i. Cor.7.
Qui vtunt̄ hoc mūdo tanqꝫ nō vtant̄. infra vlti. Nō. n.
2 hēmus hic manentē ciuitatem ſed futuraꝫ inquirimus.
¶ Deinde cū dicit. (Expectabat enim ⁊c̄.) Oñdit q̄re
morabant̄ ſicut aduene: qꝛ. ſ. nō reputabāt ſe aliqđ ha
bere ſup terrā: ſed q̄rebant hereditatē celeſtē ciuitateꝫ.
Ps. Stātes erāt pedes nr̄i in atriis tuis hierl̄m: hierl̄m
que edificat̄ vt ciuitas. Eſa.33. Oculi tui videbunt hie
ruſalem hītationem opulentā tabernaculum qđ neqꝫ
qꝫ vltra transferri poterit ⁊c̄. Non tabernaculū mobi
le ⁊ dr̄ ciuitas p̄mo ꝓpter ciuiuꝫ vnitatē: que vnitas eſt
per pacem. Ps. Lauda hieruſalem dn̄m: lauda deū tuū
ſyon: Et ſeqt̄ur. Qui poſuit fines tuos paceꝫ. Eſa.32.
3 Sedebit pplꝰs meꝰ in pulchritudine pacis in taberna
culis fiducie in rege opulēta. Jo.17. Ut ſint vnū ſicut
⁊ nos vnū ſumus. Scđo eſt ordinata: qđ fit maxime
ꝑ iuſtitiam: ⁊ non ad malū faciendum. Ibi aūt eſt ꝑ
petua iuſtitia. Ezec.48. Nomē ciuitatis ex illa die do
minus ibidem. Tertio per ſe ſufficiens ad oīa que ſūt
neceſſaria. Quod perfectiſſime ibi erit: qꝛ ibi eſt ſtatus
bonoꝝ omnium aggregatione perfectus. Ps. Hierlꝫ q̄
edificatur vt ciuitas: cuius participatio eius in id ipꝫ.
Iſta ciuitas hꝫ fundamenta in quo ſignificat eius ſta
bilitatem. Eſa.33. Tabernaculuꝫ quod nequaqꝫ vltra
transferri poterit. Sunt aūt fundamenta p̄ma po edi
ficij. Unde angeli ſunt eius ciuitatis fundamenta. Ps.
4 Fundamenta eius in montibus ſanctis. Hoc enī aſ
ſumētur ad ordines angeloꝝ. Eccleſie vero fundamē
ta ſunt apoſtoli. Apoc.21. Actor aūt huius ciuitatis ē
ipſe deus non humane artis ſapia. 2. Cor.5. Scimus
qm̄ ſi terreſtris domus nr̄a huius hītationis diſſoluat̄
ꝙ edificationē a deo habemus domū non manufactā
ſed eternā in celis. Ad cuiuſlibet aūt ciuitatis edifica
tionem duo reqrunt̄. Primum eſt auctoritas p̄ncipis
qua mediante firmet̄ q dr̄ conditor eius a quo ⁊ ipſa
nomen accipit: ſicut a Romulo roma. Et ſic illius ci
uitatis dr̄ deus cōditor eius. Ps. In ciuitate dei noſtri
deus fundauit eam in eternū. Scđm eſt modus diſpo
nendi ipſam q cōmendat ſapiam artificis. Et ſic deus
dicitur artifex eius: qꝛ ordinata eſt ſm̄ diſpoſitioneꝫ ⁊
ſapientiaꝫ dei. Ps. Magnus dominus ⁊ laudabilis ni
5 mis i ciuitate dei noſtri ⁊c̄. Debita enim diſpoſitio ope
ris cōmendat opificē. Nuſqꝫ āt ita relucet diuina ſapien
tia ſicut ibi. Et ideo ibi nimis laudabilis dicitur.
¶ Deinde cū dicit. (Sara fide ⁊ ipſa ⁊c̄.) Oſtēdit qđ
ibi per fidē vxor eius ꝯſecuta eſt. Et circa hoc duo facit
qꝛ p̄mo oſtēdit qđ conſecuta eſt ipſa. Scđo qđ cōſecu
tum eſt in filijs ibi. (Propter qđ ⁊ ab vno ⁊c̄.) In vxo
re aūt eius ſara duo defectus erant ꝓꝑ quos oīno vide
bat̄ quaſi impoſſe ipſam poſſe concipere. Un̄ credere il
la fuit magne fidei. Unuꝫ erat qꝛ ſterilis. Gen̄.11. Erat
aūt ſara ſterilis. Aliud qꝛ iaꝫ ꝓꝑ defectū etatis nō erat
nāliter apta ad generationē. Gen̄.18. Deſierant ſara fie
ri muliebria. Item ipſa dicit ibidem. Ego iam ſenui: ⁊
dn̄s meus vetulus eſt. Iſtos duos defectus tāgit apo

ſtolus. Primū cū dicit. (Sara ſterilis). Scđm cū dic.
(Et p̄ter tp̄s etatis ⁊c̄.) Tamen his nō obſtātibus ip
ſa accepit virtutem in cōceptione ſeminis fide. ſ. vel ſua
vel abrahe: qꝛ ⁊ ſi erat impoſſe ſm̄ nāꝫ ꝙ nonagenaria
decētenario cōciperet: tn̄ vterqꝫ credidit deo: cui nihil
eſt difficile. Un̄ dicit ꝙ fidelē credidit eē eū qui repro
miſerat. ¶ Sed ꝯ q̄tum ad abrahā ⁊ vr̄ ꝙ non credi
dit: qꝛ Gen̄.17. dr̄ ꝙ riſit dicēs in corde ſuo. Putas ne
centenario naſcet̄ filiꝰ: ⁊ ſara nonagenaria pariet? Ite
rum q̄tū ad ſarā Gen̄.18. dicitur ꝙ riſit occulte dicēs.
Poſtqꝫ ego conſenui ⁊ dominus meus vetuſus eſt vo
luptati operam dabo. R̄ndeo dđm eſt ꝙ q̄tū ad abra
bam riſus eius non fuit dubitationis: ſed admiratiōis.
Un̄ Ro.4. Non heſitauit diffidentia: ſed confortatus 2
eſt fide dans gloriam deo pleniſſime ſciens ꝙ quecūqꝫ
ꝓmiſit deus potens eſt ⁊ facere. Unde nec rephendit̄ Abra
riſus eius a deo q corda omniū nouit. Sara aūt p̄mo haꝫ ⁊
dubitauit in p̄mo ꝓmiſſione: ſed qñ angelus recurrit ſi riſe
ad potētiā dei cū dixit. Nūqđ deo qcqꝫ eſt difficile: tūc rit de
credidit: ⁊ hec fuit q̄ſi ſcđa ꝓmiſſio. Et iđ dic̄ ꝙ repro ꝓmiſ
miſit: qꝛ in ꝓmittendo p̄mo nō credidit: ſed in repro ſione
mittendo. Sed ſciendū eſt ꝙ oēs cōceptus miraculo nō tn̄
ſi q fuerunt in veteri teſtō fuerūt q̄ſi figura illius ma dubi
ximi miraculi qđ fuit in xp̄i incarnatiōe. Oportuit enī tauit.
natiuitatē eius ex virgine ꝑ aliq̄ p̄figurari ad p̄paran
dos aīos ad credēdū. Non tn̄ potuit p̄figurari ex eq:
qꝛ neceſſario figura deficit a figurato. Et iđ ſcriptura ꝑ 3
tum virgīs oñdit ꝑ ꝑtū ſteriliū. ſ. ſare anne ⁊ elizabeth. Con
Sed dr̄ia eſt qꝛ ſara a deo miraculoſe accepit virtuteꝫ ceptꝰ
ꝯcipiēdi: ſed tn̄ ex hūano ſemine. Et iđ dr̄ hī in ꝯceptio mira
nem ſemīs. Btā vo virgo ſine ſemine. Un̄ in ſara virtꝰ culo
diuina p̄parauit mām ad ꝯcipiendū tn̄ ex ſanguine: ſed ſi fue
in btā virgine ēt p̄parauit illā puriſſimā māꝫ: ⁊ cū hoc rit fi
fuit ibi virtus ſpūſſancti loco ſeminis. Nō. n. ex virili ſe gura
mine: ſed myſtico ſpiramine factū eſt verbum dei caro.
¶ Deinde cū dicit. (Propter qđ ⁊ ab vno ⁊c̄.) Oñdit
qđ cōſecutū eſt i filijs ex v̄tute dei. ſ. multiplicatio ſemi
nis. Ubi p̄mo ꝯſideranda eſt radix huius multitudīs.
q̄ fuit vna. ſ. abraham: vbi dicit. Propter qđ. ſ. meritum
fidei ab vno. ſ. abrahā. Eſa.51. Unū vocaui eū ⁊ bñdixi
ei multiplicaui eū. Scđo cōſiderāda eſt ꝯditio eius qꝛ 4
iā emortuus. Un̄ dicit. Et hoc emortuo: qꝛ iā vetulus
erat: vt ſupra dictū eſt. Sed ꝯ: qꝛ mortua ſara multos
filios genuit ex alia vxore ſicut pꝫ Gen̄.13. Ergo male
dicit emortuo. Rꝰ dđm eſt ꝙ vetulus bñ gñat ex iuuē
cula: nō aūt ex vetula. Et ſic erat in ipſo mortua v̄tus
gñandi q̄tū ad ſarā: nō tn̄ ad alias. Uel dđm eſt ꝙ itel
ligit̄ ab vno. ſ. vtero ſare iam emortuo. Ro.4. Et emor
tuā vuluā ſare. Eſa.51. Attēdite ad abrahā p̄rem vr̄m
⁊ ad ſarā q̄ peperit vos. Tertio conſideranda eſt dr̄ia
inter illos q ex abrahā ꝓceſſerunt. Sicut. n. nō oēs vt
dr̄ Ro.9. q ſunt ex iſrael: hi ſunt iſraelite: ſic nec hi q
ſunt ex ſemine abrahe oēs ſunt filij: ſꝫ q filij ſunt ꝓmiſ
ſionis eſtimant̄ in ſeie. Iđ eius ꝓgenies diuidit̄ in du 5
os. ſ. in bonos ⁊ malos. Boni ſignificant̄ ꝑ ſtellas ò q
bus dicit ꝙ orti ſūt tanqꝫ ſidera celi i multitudie. Bar. Boni
3. Stelle dederūt lumen i cuſtodijs ſuis ⁊ letate ſunt. in re
Mali vo ſignificant̄ ꝑ arenā maris ꝯtiguā: qꝛ malitia pro
dei de ſeie abrahe cōformant̄ gentilitati. Arena āt flu miſſi
ctibus maris vndiqꝫ concutit̄: ⁊ mali turbinibus mū one ſi
di. Eſa.57. Cor impij quaſi mare feruens. Judei autē gnifi
nō oīno fuerunt arena: ſed q̄ſi arena: qꝛ cōicabant cuꝫ cat̄ ꝑ
gentibus in malis. Unde p̄nt dici terminus maris. Je ſtel
re.5. Poſui arenā terminū mari. Itē arena ſterilis eſt ⁊ las.
infructuoſa. Iſta etiā ꝑctōres ſunt ſteriles ab oī opere
boni fructus. Unde dicit ꝙ etiaꝫ orti ſunt ſicut arena
que

a que eſt ad orā maris innumerabilis. Et eſt ſermo yperbolicus. Uel dr̄ innumerabilis: nō q: nō poſſit numerari: ſed q: nō de facili pōt numerari. Geneſis. 22. Multiplicabo ſemē tuū ſicut ſtellas celi. ⁊ velut arenā que eſt i littore maris. ¶ Lectio. IIII.

Juxta fidē defuncti ſunt oēs iſti nō acceptis repromiſſionibus: ſed a lōge eas aſpiciētes ⁊ ſalu
Ps. tātes ⁊ cōfitētes: ꝙ q: pegrini ⁊
38. hoſpites ſunt ſup terrā. Qui. n. hoc dīt ſi
1 gnificant ſe patriā ingrere. Et ſiqdē ipſius meminiſſent de qua exierūt: hēbāt vtiqȝ tps reuertēdi. Nūc aūt meliorē appetitū. i. celeſtē. Jō nō cōfundit deus vocari deus eoꝝ.
Gen. Parauit. n. illis ciuitatē. Fide obtulit abra
22, haz yſaac cū tētaret: ⁊ vnigenitū offerebat in quo ſuſceperat repromiſſiones: ad quē dictū eſt. q: in yſaac vocabit tibi ſemē. arbitrās q: a mortuis ſuſcitare potēs eſt deus. Unde eum ⁊ in parabolā accepit.

¶ Supra cōmēdauit apl's fidē abrahā q̄ntū ad habi-
1 tationē ⁊ gnātionē: h̄ cōmēdat ipſuȝ q̄ntū ad ſuā conuerſationē vſqȝ ad mortē. Et circa hoc fac tria. Primo. n. oñ
2 dit qd p fidē fecit. Scd'o ponit vnū qd ptiet ad fidem ſibi. (Qui. n. hoc dīt ⁊c.) Tertio oñdit qd p fidē recepit ibi. (Jō nō cōfundit deus ⁊c.) ¶ Fidē abrahā ⁊ filioꝝ eius cōmēdat ex pſeuerātia: q: vſqȝ ad mortē pſe ueraueruūt i fide. Mat. 10. ⁊. 24. Qui aūt pſeuerauerit: vſqȝ i finē h̄ ſaluus erit. iō dic̄. Juxta fidē oēs iſti defuncti ſunt pter Enoch. vel oēs iſti. ſ. Abrahā. Iſaac. ⁊ Jacob. Et hoc eſt meli' dictū: q: iſtis ſolū facta ē pmiſſio. Itē cōmēdat eos a lōga pmiſſoꝝ dilatiōe. vñ dic̄, Nō acceptis pmiſſiōibus. ¶ Sȝ ɔ̄ vr̄ q receperit pmiſſio
4 nē. Ecc. 33. Un' erat Abrahā ⁊ hereditate poſſedit terrā. Rn̄°. dōm ē q poſſedit. i. poſſidēdi p̄mus pmiſſionē accepit: nō tn̄ actu poſſedit: vt pȝ act. 7. ¶ Seqt̄. h̄ a longe eas aſpiciētes: qd erat p fidē. q. d. Intuētes vi
Aſpi ſu fidei. Et forte d loco iſto ſumptū ē illud in ſomni i, p̄ ciēs dñica aduētus. Aſpiciēs a lōge ⁊c. Eſa. 30. Ecce nomē a lon dñi venit de lōginquo. Et ſalutātes. i. venerātes. Et log ge h̄ tur ſm Chryſoſto. ad ſilitudinē nautaꝝ: q qñ p̄ vident rñſo, portū prorūpūt i laudē ⁊ ſalutāt ciuitatē ad quā vadūt. nū ē Ita ſcti patres vidētes p fidē xp̄m vētuꝝ: ⁊ gl'iam quā Eſa. p ip̄m ɔſecuturi erāt ſalutabāt. i. venerabant ip̄m. Ps.
30. Bn̄dictus q venit i noie dñi de' dñs. Jo. 8. Abrahā pī veſter exultauit vt videret diē meū: vidit ⁊ gauiſus ē. ¶ Itē cōmēdāt fidē ipſoꝝ ex ſincera ɔfeſſione: q: vt
5 dr̄ Ro. 10. Corde credit ad iuſtitiā: ore āt ɔfeſſio fit ad ſalutē. Et iō dic̄. Et ɔfitētes: q: pegrini ⁊ hoſpites ſunt
Ad ſup terrā. Iſti. n. tres vocauerūt ſe aduenas ⁊ pegrinos.
uēas Nā gen̄. 23. dic̄ abrahā. Aduena ſum ⁊ pegrinus apud
⁊ pe, vos. Dr̄ ēt a dño ad yſaac Gen̄. 26. Quieſce in terra quā
grios dixero tibi: ⁊ pegriare i ea. Jacob ēt. 47. dic̄. Dies pere
voca grinationis vite mee. Dr̄ aūt pegrinus q eſt i via tendēdi
ue ad aliū locū. Eſa. 23. Ducēt eā lōge pedes ſui ad pegri
rūſe nādū. Sed aduena eſt ille q habitat i terra aliena: lȝ ñ
abra intēdat vlteri' ire. Iſti āt nō ſolū cōfitebāt ſe eē aduēas
ham ſed ēt pegrinos. Sic ēt ſanctus vir nō facit māſionē ſuā
yſaac in mūdo: ſed ſemp ſatagit tēdere ad celū. Ps. Aduena
⁊ ia ego ſum apud te ⁊ pegrinus ſicut oēs patres mei.
cob ¶ Deide cū dic̄. (Qui. n. hoc dīt ⁊c.) Oſtendit q iſta cōfeſſio ptieat ad fidē. Nullus. n. ē hoſpes ⁊ pegrinus

nisi q eſt extra patriā ⁊ tēdit i illā. Cū ḡ iſti cōfitent ſe b
eē hoſpites ⁊ pegrinos ſup terrā ſignificāt ſe tēdere ad patriā ſuā. ſ. celeſtē hieruſm. Gal. 4. Illa q̄ ſurſum ē hieruſalē libera eſt. Et hoc eſt qd dic̄. Qui. n. h̄ dīt ſignificāt ſe patriā igrere. ¶ Sȝ q: forte poſſet aliqs dicere q veꝝ eſt q ipſi erāt pegrini i terra philiſteoꝝ ⁊ chananeoꝝ iter quos habitabāt: tñ itēdebāt redire i terrā vñ exierāt. hoc ſmouet dicēs. Et ſi qdē illius pāie ſue. ſ. meminiſſent. de qua exierāt habebāt vtiqȝ tps reuertēdi: q: pppe erāt. Nūc aūt meliorē appetūt: q: celeſtē. vñ. Gen. 24. dixit abrahā ſermo ſuo. Caue ne qñ filiuȝ meū reducas illuc. Ps. Elegi abiectus eſſe i domo dei mei magis q̄ħitare i tabernaculis pctōꝝ. Itē. Unā petij a dño hāc regrā. vt ihabitē i domo dñi oibus dieb'
vite mee. Ipſi ḡ pāiā iſtā igrebāt: nō domū pāinā: vñ exi 2
erūt. In quo ſignat q illi q exeūt de vanitate ſeculi nō debēt illuc redire mēte. Ps. Obliuiſcere ppl'm tuū ⁊ domū pāis tui. Luc. 9. Nemo mittēs manū ſuā ad aratrū ⁊ reſpiciēs retro apt' ē regno dī. Phil. 3. Que retro ſūt obliuiſcēs i añriora me extēdēs. Pȝ āt q iſta eoꝝ vbo ⁊ facto ɔfeſſio ptiet ad fidē: q: ipſi illud q ſolū eis promiſſū fuerat: nec exhibitū firmiſſime crediderūt ēt vſqȝ ad mortē. vñ iuxta fidē. i. iuxta ſe hñtes fidē ſuā q̄ſi ſociā ⁊ iſepabilē defūcti ſūt. Apoc. 2. Eſto fidel' vſqȝ ad
¶ Deide cū dic̄. (Jō nō ɔfundit ⁊c.) Oñdit. (mortē. 3
qd ex fide ſua meruerūt accipe. hoc āt fuit honor maximus. Reputat āt maxīus honor qñ denoiat aliqs ab aliquo ſolēni officio: vel ſeruitio magni ⁊ excellētis dñi vel p̄ncipis ſicut notari' pape vel cācellari' regis. Maior āt honor eſt qñ ille magnus dñs vult noiari ab his
q ſeruiūt ei. Sic āt eſt de iſtis trib'. abrahā. yſaac. ⁊ ia De'
cob: quoꝝ dñs rex magn' ſup oēs deos ſpāit vocat ſe dr̄ de
eoꝝ deū. vñ Exo. 3. Ego ſum de' abrahā: de' yſaac: ⁊ de us
us iacob. vñ dic̄. Jō nō ɔfundit deus vocari de' eoꝝ. abra
Et hui' pōt triplex rō aſſignari. Pāia q: de' p fidē co ham
gnoſcit. Iſti āt legunt p̄ ſepaſſe ſe p cultū ſpālē ab iſfidelib'. yſaac
vñ ⁊ abrahā p̄m' accepit ſignaculū fidei. Ro. 4. vt ⁊ ia
fieret pī multitudīs gētiū. Et iō pponunt nobis i exēplū: ſic illi p quos de' p̄ cognit' ē: ⁊ p eos de' noiat' ē: cob
vt obȝ ſiōi. Et idcirco ab eis voluit noiari. ¶ Scd'a ſȝ 4
Aug. i glo. q: i iſtis latet aliqd myſteriū. In iſtis. n. inuenim' ſilitudinē gnātiōis q̄ de' regnauit filios ſpūales. Uidem' āt i ipſis q̄druplicē modū gnāndi. Prim' modus ē liberoꝝ p liberas ſic abrahā p ſarrā gēuit iſaac: q gēuit p rebeccā iacob. Jacob āt octo prīarchas p lyā ⁊ rachaelē. Scd's modus fuit liberoꝝ p āncillas ſic iacob p balā ⁊ zelphā genuit dan ⁊ neptali gad ⁊ aſſer. Terti' modus fuit ſuoꝝ p liberas: ſic iſaac gēuit p rebeccā eſau. de q̄ dictū ē. Maior ſuiet minori. Quartus modus fuit ſuoꝝ p ancillā: ſic p agar gēuit abrahā yſmael. In h̄ ḡ deſignat diuerſus modus: q: dñs ſpūales filios gnāt: q: aliqñ bonos p bonos: ſic tiothe. p paulū. Aliqñ bonos p malos: ⁊ iſta ē gnātio liberoꝝ p ancil 5
las. Aliqñ malos p bonos: ſic ſymonē magnuȝ p philippū. Et iſta ē gnātio ſeruoꝝ p liberos. Maloꝝ autē gnātio p malos reputat i ſemie. Un̄ Gal. 4. Ejce ancillā ⁊ filiū ei'. ¶ Tertia rō ⁊ vr̄ magis ſm itētionē apl'i q: cōſuetū ē q rex vocat a p̄ncipali ciuitate: vel a pāia tota: ſicut rex hieruſm: rex romanoꝝ: rex frācie. Et iō deus pprie vocat rex ⁊ deus illoꝝ q ſpāliter ſpectāt ad ciuitatē illā hieruſm celeſtē: cuius artifex ⁊ cōditor eſt deus. Et q: iſti vbo ⁊ facto oñdebāt ſe ad illā ciuitatē ptinere. iō dr̄ deus illoꝝ. vñ dicit. Parauit. n. illis ciuitatē. i. eſt cōditor ciuitatis illius quā ipſe habebat pprieȝ. ¶ Deide cū dic̄. (Fide obtulit ⁊c.) Ponit vnū aliud exēplū iſigne circa fidē abrahe in q̄ntū reſpicit deū. ſ. il

lud maximū ſacrificiū eiꝰ qm̄ ad mādatū dn̄i voluit vni-
genitū ſuū imolare filiū. Gen. 22. Et de hoc oñdit tria. p̄
qd fecerit. 2° q hoc ad fidē ptinet ibi. (Et vnigenitū ⁊c.) 3°
qd ex hoc recepit ibi. (Un̄ eū ⁊ i parabola ⁊c.) Dic̄ ergo.
Abrahā cū tētaref obtulit. i. offerre voluit fide Iſaac:
ſic̄ pȝ p totū duodecimū ca. Gen. ¶ Hic ē duplex qō.
Una q: inocētē occidere ē ɔ legē nāe: ⁊ ita pctm̄. g vo
lēdo offerre peccauit. R̄ⁿ dōm ē q ille q ex mādato ſu
perioris iterficit ſi ille licite ꝑcipit: aliꝰ licite obedit: ⁊ pōt
licite exeq miſteriū ſuū. Deꝰ aūt hȝ dn̄iū ⁊ vite auctorita
tē. 1. Reg. 2. Dn̄s mortificat ⁊ viuificat. Deꝰ aūt ſubtrahē
do vitā alicui ēt inocēti nulli facit iniuriā. Un̄ ⁊ q̄tidie
diſpōne diuina multi nocētes ⁊ inocētes moriunf. Et iō
1 dei mādatū licite poterat exeq. ¶ Itē q̄rit de hoc q dic̄.
2 (Cū tētaref.) Deꝰ. n. nullū tēiat. q: tētare ē ignorātis.
R̄ⁿ dōȝ ē q dyabolus tētat vt decipiat. i. theſ. 3. Ne for
te tētauerit vos q tētat. Hoc pȝ in tētatōe q̄ tētauit xp̄ȝ
Mat. 4. Hō vo tētat vt cognoſcat. 3. Reg. 10. dr̄ de re-
gina ſaba q̄ venit ad ſalamonē vt tētaret eū i enigma-
tibus. Sic nō tētat deꝰ q oīa nouit: ſȝ tētat vt hō ſibipſi
innoteſcat quāte fortitudis ⁊ fragilitatis ſit i ſe. Deut.
8. Ut tētaret te ⁊ nota fierēt q̄ i aīo tuo verſabanf. Itē
3 vt alq̄ tētatū cognoſcāt q ex hoc eis ꝑpōif i exm̄: ſic̄ abrahā
⁊ iob. Ecc. 44. ⁊ 1. mac. 2. Abrahā i tētatiōe iuētꝰ ē fide
¶ Deide cū dic̄. (Et vnigenitū ⁊c.) Multū ſub (lis.
tilr̄ oñdit q illa obediētia ptinebat ad fidē. Sic̄. n. ſu-
pra dcm̄ ē Abrahā lȝ mltū ſenex credidit deo ꝑmittēti
q i iſaac bn̄dicent uī ⁊ eēt ei i ſemīe. credebat ēt deuȝ poſſe
mortuos ſuſcitar̄. Cū g ꝑcipiebaf ei q occideret n̄ erat
ſpes vltra iā de ſarra iā valde antiqua. q: iſaac erat iaȝ
adoleſcēs poſſe hr̄e filiū. Et iō cū crederet obediēdum
mādato dei nō reſtabat: niſi q crederet reſuſcitarī iſa-
ac p quē debat ei vocari ſemē. Un̄ dic̄. Et vnigenitū. ſ.
ſarre: d q̄. i. filio nato dēbat deꝰ pactū ꝑmiſſū ɔplerī: ſic̄
pȝ gen. 17. Ul̄ vnigenitū. ſ. iter liberos. Gen. 22. Tolle filiū
tuū vnigenitū iſaac q ſuſcepat repromiſſiōes. ad quē ēt
dcm̄ ē. i. rōe cuiꝰ ⁊c. ¶ Arbitrās. i. firmiter credēs: q: ⁊
a mortuis potēs ē deꝰ eū ſuſcitar̄. Hoc g fuit argm̄ fidei
maximū: q: arti. ulus reſurrectiōis ē vnꝰ de maiorib⁹.
¶ Deide cū dic̄. (Unū eū ⁊ in pabolā accepit ⁊c̄.) oñ
dit qd p fidē meruit: q: cū iā nō reſtaret aliud niſi imo
lari ipȝ vocauit eū angelus ⁊ arietē herētē cornibꝰ loco
4 filij imolauit. Hoc aūt fuit pabola. i. figura xp̄i futuri.
Aries. n. heres cornibꝰ iter vepres ē hūanitas confixa
cruci q̄ paſſa ē. Iſaac uō diuinitas euaſit cū deꝰ vere mor
tuꝰ ē ⁊ ſepultꝰ. Et ſic pȝ q iſta figura valde icōplete ad
eq̄t figuratū. Accepit g eū. ſ. Iſaac i parabolā. i. figurā
xp̄i crucifigēdi ⁊ imolādi. ¶ Lectio. V.

abraham q: dō uo licite ſibi vt filium occiderit ꝑcepit. iō ei obedire voluit

aries herēs cornibꝰ inter vepres būanitatē xp̄i q̄ paſſa eſt ſignat 5

Ide: ⁊ de futuris benedixit iſa
ac iacob ⁊ eſau. Fide iacob mo
riēs ſinglos filiorꝫ ioſeph bn̄di
xit: ⁊ adorauit faſtigiū vge eiꝰ.
Fide ioſeph moriēs d ꝑfectiōe filiorꝫ iſrl̄ me
moratus ē ⁊ d oſſibus ſuis mandauit: fide
moyſes natꝰ occltatꝰ ē mēſibꝰ tribꝰ a pētibꝰ
eo q vidiſſēt elegātē iſātē: ⁊ n̄ timuerūt regis
edictū. Fide moyſes grādis factꝰ negauit ſe
eē filiū filie pharaōis: magis eligens affligi
cū pplo dī q̄ tpalis pcti hr̄e iocūditatē: ma
iores diuitias eſtimās theſauro egyptiorꝫ
iproperiū xp̄i. Aſpiciebat. n. rēuneratiōnē.
¶ Supra poſuit aplo exēplū de fide abrahe: hic ponit
exēplū de fide Iſaac: Iacob: ⁊ Ioſeph. Et p̄o de fide iſa-

ac. Dic̄ g q iſaac fide de futuris. i. q̄ ſe extēdebāt ad fu
tura bn̄dixit iacob ⁊ eſau. Ul̄ bn̄dixit de futuri. i. p fu
turi. Ul̄ bn̄dictiōe q̄ ſe extēdebat ad futura. Uerba. n.
ſua n̄ habebāt efficaciā niſi ex vtute dei p quā qdē bn̄-
dictiōeȝ mior ꝑlatꝰ fuit maiori. Qd nō fuit q̄tū ad pſo
nas eorꝫ: ſȝ q̄tū ad duos pplos q ex ipſis exierūt. ps.
In ydumeā extēdā calciamētū meū. Fuerūt. n. ydumei
q egreſſi ſunt de eſau ſubiecti filijs iſrl̄. In q̄ ſignabaf:
q mior pplo. i. gētiū p fidē debat ꝑuenire pplȝ maiorē
. ſ. iudeorꝫ. Mat. 8. Mlti ab oriēte ⁊ occidēte veniēt ⁊
recūbēt cū abrahā: iſaac: ⁊ iacob: i regno celorꝫ: filij aūt
regni eijcienf i tenebras exteriores. Iſta vo bn̄dictio q̄
erat de fide gētiū futura p fidē facta fuit: q: reſpicit ali
¶ Deide cū dic̄. (Fid iacob moriēs ⁊c.) (qd futurꝫ. 2
Proſeqf de fide iacob: ⁊ ponit illud qd ipſe fec̄ i bn̄di-
cēdo duobꝰ filijs ioſeph. ſic̄ hr̄ gen. 48. vbi dr̄ q cū nū
ciatū fuiſſet ioſeph q pr̄ eiꝰ egrotaret adduxit duos fili
os ſuos qbꝰ iacob bn̄dixit cācellatis manibꝰ i hoc ꝑferēs
effraim manaſſe q̄tū ad dignitatē: q: de effraiȝ fuit di
gnitas regalis. ſ. ieroboā. Hec aūt bn̄dictio fuit p fideȝ:
q: reuelatū ei fuit q ita futurꝫ erat. Que qdē bn̄dictio
referebaf ad pplm̄ q egreſſus ē ab ipſis nō ad pſonas
ipſorꝫ. Itē p fidē adorauit faſtigiū vge eiꝰ. hoc hr̄ gen. 50.
vbi dr̄ q fec̄ ioſeph iurare q ſepeliret eū i ſepulchro
patrū ſuorꝫ: ⁊ poſt iuramētū tanq̄ ſecurus de ꝑmiſſo
adorauit ad caput lectuli. vt dicit lr̄a nr̄a. Uel faſtigiū
vge eiꝰ vt dn̄t. 70. Uel ſup faſtigiū: vt hr̄ in greco. Et to
tū hoc pōt ſtare q: ipſe erat ſenex: ⁊ iō ptabat virgā: vl̄ re
cepit ſceptrū ioſeph donec iuraſſet: ⁊ anteq̄ redderet 3
ei adorauit: nō ipſam vgaȝ nec ioſeph: vt qdā male pu
tauerūt: ſȝ ipȝ deū innixus ad cacumē: vel ſup faſtigiuȝ
virge eiꝰ. Ad qd motꝰ fuit ex ɔſideratiōe ptātis xp̄i quā
ptās ioſeph ꝑfigurabat. Ipſe. n. tanq̄ ꝑfectus egypto
portabat ſceptrū in ſignū ptātis xp̄i. ps. Reges eos in
virga ferrea. Uel ſi adorauit faſtigiū idē eſt ſenſus: q:
adorauit xp̄m ſignatū p virgā illā ſicut ⁊ nos adoramꝰ
crucifixū ⁊ crucē rōne xp̄i paſſi in ipſa. Unde ꝑpṙ hoc n̄
adoramus crucē. ſed xp̄m crucifixū in ipſa.
¶ Deide cū dic̄. (Fide ioſeph moriēs ⁊c.) proſeqf exm̄
de fide ioſeph vbi pōit duo q̄ habenf gen. vlt. vbi dixit
fr̄ibꝰ ſuis. Uiſitabit vos dn̄s. ⁊ mādauit oſſa ſua īde por
tari. Un̄ fides eiꝰ fuit q̄tū ad duo. p̄ q: credidit ꝑmiſſio 4
nē factā dēre ipleri p reditū filiorꝫ iſrl̄ in terrā ꝑmiſſio
nis. 2° q: in ipſa credebat xp̄m eē naſciturꝫ ⁊ reſurrectu
rū ⁊ multos cū ipſo: vn̄ ɔſiderabat hr̄e ptē in illa reſur
rectiōe. Et hoc ē qd dic̄ q ioſeph moriēs fide. i. p fidē me
moratꝰ ē de ꝑfectiōe filiorꝫ iſrl̄. ⁊ hoc q̄tū ad p̄m: ⁊ de oſſi
bus ſuis mādauit q̄tū ad 2m. ¶ Sȝ q̄re nō fecit ſe ſta
tim ptari ſicut pr̄ ſuꝰ. R̄ⁿ dōȝ q hoc nō potuit: q: nō hē-
bat tūc tātā ptātē ſicut habebat in morte pr̄is. Et ideo
tūc poterat: qd tn̄ circa mortē ſuā nō potuit. Scdo q:
ſciebat q multas afflictiōes debebāt ſuſtinere filij iſrl̄ 5
poſt mortem eius. Ut g haberet certaȝ ſpeȝ de libera-
tiōe ſua ⁊ reditu ad terrā ꝑmiſſionis voluit ad ſolatiū
corpus ſuū remanere cū ipſis. Un̄ ⁊ moyſes tulit illud
ſecū. ſicut ⁊ q̄libet tribus corpꝰ pr̄is ſui. vt dicit hiero.
¶ Deide cū dic̄. (Fide moyſes ⁊c.) Proſeqf. de pr̄ibꝰ
q fuerūt ſub lege. Hoc. n. tps icepit a moyſe. Eccl̄. 24.
Legē mādauit moyſes i ꝑceptis iuſtitiarꝫ. Io. 1. Lex p
moyſem data ē. iſtud aūt tps diſtinguif i tria. ſ. an̄ exitū
de egypto: i exitu: ⁊ poſt exitū. Un̄ tria facit. p̄. n. oſten
dit qd factū ſit ante exitū. Scdo qd in exitu ibi. (Fide
reliqd egyptū ⁊c.) 3° qd i terra ꝑmiſſiōis. ibi. (Quid
adhuc dicā ⁊c.) Circa p̄m duo facit. p̄. n. oſtēdit qd fa-
ctū ſit i natiuitate moyſi. Secūdo qd ipſe fecit. ibi. (Fide
moyſes ⁊c.) Ubi tangif hiſtoria que ponif. Exo. 1. q.

Bn̄dictiones iacob filijs datē

a pharao mādauit occidi maſculos ne multiplicarēt'. 2°
hr̄ ꝙ parētes moyſi vidētes ipſuʒ elegātē abſcōderūt
eū mēſibus trib⁹: qḋ attribuit apl's fidei ipſoꝝ. Crede
bāt.n. aliquē naſcituꝝ q liberaret eos ab illa ſeruitute.
Uñ ex elegātia pueri eſtimabāt aliquā ẜtutē dei eē i il
lo. Ipſi.n. erāt rudes ⁊ ruſtici ſudantes i opibus luti ⁊
lateris. Ecc.19. Ex viſu cognoſcit' vir. Ex quo hr̄ ꝙ lʒ
fides ſit de iuiſibilib⁹: tñ ꝑ aliqua ſigna viſibilia poſſu
mus niti ad ipſaʒ. Marc. vl. Sermonē ꝯfirmāte ſequē
tibus ſignis. Q: aūt ipſi h̄ fecerūt ex fide ñ ex affectu
carnali. pʒ q: nō tiuerūt regis edictū. Uñ exponebāt ſe
ꝑiculo ꝑſonaꝝ: qḋ nō feciſſent niſi crediſſent aliqd
magnū futuꝝ de puero. Mat.10. Nolite tĩere eos q oc
2 cidūt corp⁹ ⁊c. ¶ Sʒ ꝯ. q: ipſi poſtea expoſuerūt ipm
ḡ nō ꝑ fidē ſeruabāt ipʒ. Rn̄⁹. dōʒ ē ꝙ expoſuerūt ipʒ
nō ad necādū: ſʒ ne ſubriperet' eis. vñ poſuerunt eū i fi
ſcella cōmittētes eū diuine ꝓuidētie. Credebāt.n. ꝓba
Fide bilr̄ ꝙ fuiſſet iterfectus ſi fuiſſet apud eos iuentus.
ma ¶ Deīde cū dic̄. (Fide grādis effectus ⁊c.) Oñdit qd
gn⁹ ipſe moyſes ꝑ fidē fecerit. Et ꝓ qd fecit. Scḋo oñdit ꝙ
moy illud factū ptīebat ad fidē. ibi. (Aſpiciebat.n.⁊c̄.) Ta
ſes git.n. hiſtoriā q̄ hr̄. Exo.2. vbi dr̄ ꝙ filia pharaōis fec̄
fact⁹ ipʒ a matre pueri nutriri: ⁊ ꝙ adoptauit eū i filiū. Ipſe
eſt aūt negauit ſe eē filiū ei⁹: nō qdē ẜbo ſʒ facto: q: ꝯ vo
lūtatē pharaōis iterfecit egyptiū q ledebat hebreū. Et
h̄ ē ꝙ dic̄. Grādis effect⁹ ꝑ fidē negauit ſe eſſe filiū filie
phara. Quo āt affectu h̄ fecerit oñdit cū ſubdit. (Ma
gis eligēs ⁊c̄.) In quo oñdit' mirabilis ẜt⁹ ei⁹. ¶ Duo
.n. ſunt q̄ maxie hoies appetūt. ſ. iocūditatē ⁊ delecta
tionē circa bōa exterioꝛa ⁊ his ꝯtria maxie fugiūt. ſ. do
3 loꝛē ⁊ afflictionē q̄ opponit' ꝓ paupertatē ⁊ abiectiōeʒ q̄
oppōit' ſcḋo. Iſta āt duo elegit moyſes. ſ. q: ꝓpoſuit do
loꝛē ⁊ afflictōeʒ iocūditati pctī tp̄alis: q̄. ſ. ſp ē cū pctō.
Itē paupertatē ꝓpoſuit diuitijs ꝑ xp̄ʒ. ꝓuer.16. Meli⁹
eſt humiliari cū mitib⁹ q̄ʒ diuidere ſpolia cū ſupbis. ꝑs.
Elegi abiect⁹ eē i domo dei mei magis q̄ʒ hītare i taber
naculis pctōꝝ. ¶ Quātū ḡ ad ꝓ^m dic̄. Magis eligēs
affligi cū pplo dei. ſ. quē pharao affligebat: q̄ʒ hr̄e iocū
ditatē pctī tp̄alis. i. trāſitoꝛ: ꝗ. Qḋ fuiſſet ſi cū egyptijs
affinxiſſet filios iſrl'. ¶ Quātū āt ad 2^m. ſ. ꝙ ꝓelegit pa
4 uptatē dic̄. Maioꝛes diuitias eſtimās ipꝛoperiū xp̄i. i.
ꝓ fide xp̄i eadē.n. ē fides antiq̄ꝝ ⁊ nr̄a. Ul' ipꝛopiū xp̄i
qḋ. ſ. ſuſtiuit a frib⁹ ſuis ſic̄ dēm ē. Nūqd iterficere tu
me vis ſic̄ occidiſti heri egyptiū? Qḋ ipꝛopium fuit fi
gura ꝙ xp̄s ſuſcipe dēret ipꝛopiū a iudeis. ꝑs. Impꝛo
piū expectauit coꝛ meū ⁊ miſiā. Maioꝛes āt diuias cre
didit eē duo ꝓdicta theſauri egyptioꝝ. Eſa.33. Diuie ſa
¶ Deīde cū dic̄. (Aſpiciebat.n.⁊c.) (lut' ſapia ⁊ ſcia
Oñdit ꝙ ꝓdicta facta moyſi ptīebāt ad fidē xp̄i. Sciē
dū ē āt ꝙ q̄dā ſūt ſʒ ſe bōa ⁊ delectabilia: q̄dā āt: ſm ſe
triſtia ⁊ mala. Mala āt nullus ꝑ ſe ꝓelegit: ſʒ ꝑ finē
5 ſic̄ iſirm⁹ ꝓelegit potōeʒ amarā ⁊ triſtia ḋlectabilib⁹ rōe
alicui⁹ maioꝛ boī ꝙ ꝑ h̄ ꝓr ꝯſeq. Et ſic ſci ꝑ ſpeʒ finis
vltimi eterne felicitat̄ ꝓeligūt afflictiōes ⁊ paupertatem
diuitijs ⁊ voluptatib⁹: q: ꝑ iſta ipediūt' a ꝯſecutōe finis
ſperati. Mat.5. Btī eritis cū maledixerīt vob̄ hoies: ⁊
ꝑſecuti uos fuerīt ⁊c. Et ſeq'. Gaudete ⁊ exultate, qm̄
merces vr̄a copioſa ē i celis. Gen̄.15. Ego ptectoꝛ tuus
ſuʒ ⁊ merces tua magna nimis. Et iō dic̄ ꝙ h̄ faciebat
q: aſpiciebat oculo. ſ. fidei i remuneratiōne: quā. ſ. ex h̄
ſpabat. Uñ fides ē ſuba ſperādaꝝ reꝝ ⁊c. Lec. VI.

FIde reliqd egyptiū. nō veritus
aioſitatē regis. Inuiſibilē eē tā
q̄ʒ vidēs ſuſtinuit. fide celebra
uit paſca ⁊ ſāguīs effuſionē ne
q vaſtabat ꝓmitiua tāgeret eos. fide trāſie b
rūt mare rubꝛū tāq̄ʒ ꝑ aridā terraʒ. qḋ experti
egyptij ḋuoꝛati ſūt. fide muri hierico coꝛrue
rūt circuitu dieꝝ ſeptē. fiḋ raab meretrix ñ ꝑi
ti cū icreduł' excipiēs exploꝛatoꝛes cū pace.

¶ Supra poſuit ꝑhs fidē moyſi q̄ʒtū ad id ꝙ fecit in
egypto: h̄ q̄ʒtū ad id qḋ fecit i exitu de egypto. Et circa
hoc facit tria. Pꝛio.n. oñdit qd fecerit i exitu ḋ egypto
Scḋo oñdit modū exeundi. ibi. (Fide celebrauit ⁊c.)
Tertio qd ꝑ fidē factū ē cū pplo ifideli. ibi. (Fide raab
⁊c.) Dicit ḡ ꝙ moyſes fide. i. ꝑ fidē reliqd egyptū. Si 2
cut āt hr̄ Exo.2. Pꝛio fugit de egypto interfecto egy
ptio. Scḋo āūt exiuit qñ ſimul oēs filios iſrael eduxit.
Glo. aūt exponit de ſcḋo exitu q: ſeq'. Nō verit⁹ aioſi
tatē. i. idignationē regis. In ꝓ.n. exitu legit' exo.2. eū ti
muiſſe. ꝓuer.14. Iracundiā regis iutilis ſuſtinebit. In
ſcḋo ẜo nō timuit. ꝓuer.28. Iuſtus q̄ſi leo cōfidēs abſ
q̄ʒ terroꝛe erit. Pōt tñ referri ad ꝓ^m. ¶ Sʒ nūqd tunc
nō timuit? Rñdeo dōm eſt ꝙ in timoꝛe duo ꝯſideran
da ſunt. Unū qḋ aliqñ pōt eſſe vitupabile. ſ. qñ ꝑ tio
rē facit aliqd nō faciēdū: vel dimittit faciēdū. Et ſic nō
timuit moyſes: q: ꝑ timoꝛē nō dimiſit iuuare frēs ſu
os. Aliud eſt ꝙ pōt eſſe laudabile. qñ. ſ. ſalua fide refu 3
git ꝑiculū ꝑ timoꝛē inſtantē. Mat.10. Cuʒ ꝑſequent'
vos in ciuitate iſta fugite in aliā. Si.n. aliqs ſalua ho
neſtate ſua poſſet vitare ꝑiculū ⁊ nō vitaret ſtultus eſ
ſet: ⁊ tētaret deū: qḋ eſt diabolicū. Et ſic ieſus ceſſit vo
lētibus ipſum lapidare: nec ad ſuggeſtionē dyaboli vo
luit ſe ꝓcipitare: ita ⁊ moyſes ꝯfidēs de diuino auxilio
fugit ꝑ timoꝛē regis ad tp̄s. Et ꝓbat ꝙ hoc fec̄ ex fi
de: q: fides eſt de iuiſibilib⁹. ⁊ iſte ſuſtiuit. i. expectauit
deū iuiſibilē ⁊ ei⁹ adiutoꝛiū tanq̄ʒ vidēs. ꝑs. Confoꝛtet'
coꝛ tuū ⁊ ſuſtie dn̄m. i. thi.1. Reg. āt ſecloꝛū imoꝛtali ⁊ i
uiſibili ⁊c. Moyſes.n. i vtroq̄ʒ exitu expectabat dei ad
iutoꝛiū. vñ i ꝓ dic̄. Exo.2. De⁹ pr̄is mei adiutoꝛ me⁹. In
2° ẜo exo.14. Uos tacebit' ⁊ dn̄s pugnabit ꝓ vobis.
¶ Deīde cū dicit. (Fide celebrauit paſca ⁊c.) Oſtēdit 4
qd fecerit q̄ʒtū ad modū trāſeūdi. Et ꝓmo ponit illud
qḋ fuit factū ad ꝓparationē trāſitus. Scḋo q̄ʒtū ad ip
ſum trāſitū. ibi. (Fide trāſierūt.) Tertio q̄ʒtū ad id qḋ
ꝑ fidē factū fuit: q̄ʒtū ad itroitum terre ꝓmiſſionis. ibi.
(Fiḋ muri ⁊c.) Quātū ad ꝓ^m pōit hiſtoriā q̄ hr̄ Exo.
12. Ubi dn̄s mādauit illis añ exitū filioꝝ iſrl'. ſ. eadem
nocte imolari agnū. ⁊ de ſanguine eius vtrunq̄ʒ poſtē ⁊
ſuplimilare liniri. Carnes ei⁹ aſſas cū azimis ⁊ lactucis
agreſtib⁹ comedi: cū multis alijs q̄ obſeruāda erant: vt
ibi hʒ videri. Et h̄ vocabat' paſca. ſ. eſus agni: ⁊ effuſio
ſanguis: q̄ duo cōcurrebāt ad tranſitū illū quē facturi
erāt i ꝓxio. Dr̄ āt paſcha a paſchi grece: ꝙ latie ē paſ
ſio. vel a phaſe qḋ hebraice idē eſt qḋ trāſitus. In h̄ āt
figurabat' ꝙ xp̄s ꝑ paſſionē trāſiret ex hoc mūdo. Jo.
13. Ut trāſeat ex hoc mūdo. Itē ꝙ nos ꝑ meritū moꝛ 5
tis eius a terrenis ad celeſtia ab iferno trāſimus ad ce
lū. Ecc.14. Trāſite ad me oēs q cōcupiſcitis me. Qḋ
qdē fuit ꝑ virtutē ſanguis xp̄i ſupra.10. Habētes itaq̄ʒ
fiduciā frēs i introitu ſanctoꝛū in ſanguine xp̄i. Fuit
āt in illa paſcha duplex trāſitus. Un⁹ q̄ trāſibat dn̄s ꝑ
cutiēs egyptios. ali⁹ quo pplis trāſibat. Sic ēt ſanguie
xp̄i q ē agn⁹ imaculat⁹ debēt liniri poſtes fideliū. itelle
ct⁹. ſ. ⁊ affect⁹. Dic̄ ḡ. Fide. i. ꝑ fidē celebrauit paſca. eſū
agni ⁊ ſanguis effuſionē ad liniēdū poſtes domoꝛuʒ.
Et q̄re h̄ faciebat? Ne. ſ. q vaſtabat ꝓmogēita egyptio
rū tāgeret eos. ꝑs. Percuſſit oē ꝓmogēitū i terra egypti
¶ Sed q̄rit' quoꝛū miniſterio hoc factū ſit. vtrū. ſ. bo
noꝛū vel maloꝛū angeloꝛum: q: videt' ꝙ ꝑ malos. ꝑs.

c voſ Zach.13. Erit fons patẽs domui dauid ⁊ habitan
tibus hieruſalẽ in ablutionẽ pctõꝝ ⁊ mẽſtruate. Tit.3°.
p lauacrũ regenerationis ⁊ renouatõis ſpũſſcti. Et I hui⁹
ſignũ ſup xpꝫ baptiçatũ õſcẽdit ſpũſſcũs I corꝑali ſpẽ.
¶ Deĩde cũ dicit. (Teneamus ſpei noſtre ⁊c.) põit il
lud qḋ ꝑtinet ad ſpem. Et circa h̄ facit duo. Pͥo eniꝫ
hortatur ad ſpei certitudinẽ. Scḋo ſubdit rõnẽ ibi. (Fi
delis.n.eſt q̄ ⁊c̄.) Sciẽdũ eſt aũt q̄ p fidẽ xp̄i daꝛ nobis
ſpes ſalutis eterne ⁊ introitus in celũ. p̄ᵉ Pet. p̄. Rege
nerationis in ſpẽ viuã. Vñ dicͭ. Teneamus: ⁊ nõ dicit
ſpem: ſꝫ ſpei nr̄e cõfeſſionẽ q: nõ ſufficit hr̄e ſpeꝫ in cor
de: ſed ẽt oportet cõfiteri ore. Rom.10. Corde creditur
2 ad iuſtitiã ore aũt cõfeſſio fit ad ſalutẽ. Jtẽ oportet ꝯfi
teri eã nõ ſolũ ꝟbo ſed ẽt factis: ꝯtra quoſdã. de qbus.
Tit.p̄. Cõfitenꝛ ſe noſce deũ. factis aũt negãt. Fit autẽ
iſta cõfeſſio ꝑ opera ꝑ que tendiꝛ ad res ſꝑatas. Apoc.
3. Tene qḋ habes ne alius accipiat coronã tuã. ¶ Jn
declinabile.i. vt ab iſta cõfeſſiõe nõ declinem⁹ neqꝫ per
ꝓſpera neqꝫ ꝑ aduerſa. ps. Declinantes aũt in obliga
tões adducet dñs cũ opãnibus iniqtatẽ. Eſa.30. Hec ẽ
via ambulate in ea ⁊ nõ declinetis, neqꝫ ad dexterã ne
qꝫ ad ſiniſtrã. Et rõ huius ẽ: q: ille q ꝓmiſit ẽ fidelis ⁊
3 iõ mẽtiri nõ põt. ps. Fidelis dñs I oĩbus ꝟbis ſuis. Deu
ter.32. Deus fidelis ⁊ abſqꝫ vlla iniquitate.
¶ Cõſequẽter cũ dicit. (Et cõſideremus ⁊c.) põit illḋ
qḋ ꝑtinet ad charitatẽ: ⁊ circa h̄ facit tria. Pͥo.n. facit
qḋ dictũ eſt. Scḋo remouet ꝯtrariũ charitati ibi. (Nõ
deſerẽtes ⁊c̄.) Tertio aſſignat rõnẽ ex cõgruitate tpis
ibi. (Et tãto magis ⁊c̄.) Circa p̄ᵐ ſciẽdũ ẽ q̄ licꝫ chari
tas ꝑncipalr̄ inhereat deo: tñ manifeſtaꝛ ꝑ charitatem
ꝓximi. p̄ᵉ Jo.4. Qui.n. nõ diligit frẽꝫ ſuuꝫ quẽ videt:
deũ quẽ nõ videt quõ põt diligere? ꝫ ad charitatẽ ꝑti
net q̄ diligaꝛ ꝓximus. Jõ dicͭ. Cõſiderem⁹ inuicẽ: vt ſcꝫ
ea q̄ ſũt ꝓximi ſollicite faciam⁹. Eccli.17. Et vnicui
qꝫ mãdauit de⁹ de ꝓximo ſuo: ſed q: aliq ea q̄ ſunt ꝓ
ximi cõſiderãt ʒelo inuidie: aliq ꝟo ʒelo odĩ. Contra qḋ
dicͭ ꝓuerbioꝝ.24. Ne q̄ras impietateꝫ I domo iuſti:
4 iõ dicit. Jn ꝓuocatiõe charitatis.i. vt prouocemus eos
ad charitatẽ. Rom.11. Quãdiu apl̄s gẽtiũ ſum miſte
rium meuꝫ honorificabo ſi quo mõ ad emulãdũ ꝓuo
cem carnẽ meã. ⁊ ſaluos faciã aliq̄s ex illis. Jſta auteꝫ
ꝓuocatio ꝓcedit ex dilectione q̄ reqritur ad opus ex
terius. p̄ᵉ Jo.3. Nõ diligamus ꝟbo neqꝫ ligua ſꝫ ope ⁊
ꝟitate. Sic.n. dicit Gregorius. Non eſt amor dei ocio
ſus. Opaꝛ.n. magna ſi eſt. Si auteꝫ opari renuit amor
nõ ẽ. Probatio ꝫ dilectiõis exhibitio ẽ opis. Jdeo ſub
dit. Et bonoꝝ operũ. Col.p̄. Jn omni opere bono fru
ctificãtes. ¶ Deĩde remouet ꝯ̄riũ charitatis cũ dicͭ.
Nõ deſerẽtes ⁊c. Quia.n. charitas eſt amor: ꝓpriũ au
tem amoris eſt vnire: q: vt dicͭ Dionyſius. Amor ẽ vis
vnitiua. Jo.17. Vt ſint vnũ ſicͭ ⁊ nos vnum ſum⁹: ⁊ co
5 gnoſcat mũdus: q: dilexi eos ſicͭ ⁊ me dilexiſti. Jõ rece
dere abinuicẽ ẽ directe oppoſitũ charitati. Et iõ dicit.
Nõ deſerẽtes collectionẽ nr̄am: ſcꝫ eccl̄ie quã aliq de
ſerunt tripl̄r: ſcꝫ ꝓꝑ ꝑſecutiões apoſtatantes a fide. Et
amb iſti ſignificanꝛ per illos de qbus dicͭ Jo.6. q̄ abierunt
ẽ via retro ⁊ iã cũ illo nõ ambulabãt. Mat.13. Facta tribula
vniti tiõe ⁊ ꝑſecutiõibus ꝓpter ꝟbũ ꝯtinue ſcandaliçatur.
ua Luc.8. Ad tempus credũt ⁊ in tpe tentatiõis recedũt.
amã Scḋo mali ꝑlati q dimittũt oues I ꝑiculo. Jo.10. Mer
tiscũ cenari⁹ fugit: q: mercẽnarius ẽ. Aliq ꝟo ex ſupbia: q:
oma cũ poſſent eẽ vtiles ad regẽdũ cuꝫ nota ſupbie ab aliĩs
io. ſe ſeparãt. Jude.p̄. Hi ſunt q ſegregãt ſe ab aliĩs aĩales
ſpm̄ ñ hñtes. Quaſi ſub ſpecie maioris ꝑfectionis. Et
forte tales erãt in tẽpore illo: cõtra q̄s dr̄ p̄ᵉ Cor.11. Si
quis vr̄ cõtentioſus eẽ nos talem ꝯſuetudinẽ nõ habe

m⁹ in eccl̄ia dei. Sꝫ qḋ debẽt facere. Subdit. Sꝫ ꝯſolã d
tes. Q.d. Si videas q̄ ſoci⁹ tu⁹ male ſe hꝫ nõ deſeras eũ
ſꝫ ꝯſolare: ñ ſicͭ illi q deſerũt collectionẽ de qb⁹ dicͭ. Sicͭ ẽ
ꝯſuetudis qbuſdã q vt dcm̄ ẽ forte erãt in illis diebus.
¶ Cõſeq̄nter cũ dicͭ. (Et tãto magis ⁊c̄.) aſſignat cãꝫ
hui⁹. Poſſꝫ.n. aliqs dicere q̄re debem⁹ nos I fide ꝓficere:
q: mot⁹ nãlis q̄to plus accedit ad terminũ magis itẽ
diꝛ. Ergo ẽ de violẽto. Grã aũt iclinat I modũ nãe. ꝫ qui
ſũt I grã q̄to plus accedũt ad finẽ plus debẽt creſcere.
Et iõ ita dixit. Nõ deſerẽtes ſicͭ qdaꝫ ſꝫ cõſolãtes. Et h̄
tãto magis q̄to videritis appropinquãtẽ dicͭ.i. termi
nũ. Rom.13. Nox preceſſit: dies aũt appropinquauit.
ꝓuer.4. Juſtorũ ſemita quaſi lux fulget ⁊ ꝓficit ⁊ cre
ſcit vſqꝫ ad perfectum diem. ¶ Lectio III. 3

Volũtarie enim peccãtibus no
bis poſt acceptã noticiã verita
tis: iã nõ relinqꝛ ꝓ pctis hoſtia: Pſal. 9°.
terribilis aũt quedã expectatio
iudicij ⁊ ignis emulatio. q̄ cõſumptura eſt Pſal.
aduerſarios. Jrritã qs faciẽs legẽ moyſi 49°.
ſine vlla miſeratiõe duobus vl̄ trib⁹ teſtib⁹ Deu.
moriꝛ q̄nto magis putatis deteriora mereri 19.
ſupplicia qui filiũ dei ꝯculcauerit: ⁊ ſangui
nẽ teſtam̄ti pollutũ duxerit in quo ſctificat⁹
eſt. ⁊ ſpũi grẽ ꝯtumeliã fecerit. Scim⁹.n.q
dixit: mihi vĩdictã. ⁊ ego retribuã. Et iterũ 3
q: iudicabit dñs populum ſuum. Horren
dum eſt icidere in manus dei viuentis.

¶ Supra apl̄s poſita cõmẽdatiõe excellẽtie ſacerdo
tĩ xp̄i ⁊ ſubiũcta admonitiõe vt illi⁹ ſacerdotio adhe
reãt ꝑ fidẽ ⁊ charitatẽ: hic ꝓbat monitiões ſuã ꝑ rõnẽ. 2.pa.
Et h̄ facͭ dupl̄r. Pͥo terrẽdo. Scḋo demulcẽdo ibi. (Re 6°.
memoramini aũt ꝑſtinos dies ⁊c.) Circa p̄mũ duo facͭ:
q: p̄ terret eos ad obſeruãdũ monitiões ſuã ꝓꝑ ſubtra
ctionẽ remedij. Scḋo ꝓꝑ expectatiõeꝫ iudicij ibi. (Ter
ribilis aũt ⁊c̄.) Dicͭ ꝫ. Volũtarie ⁊c̄. Qḋ dupl̄r expõiꝛ.
Uno⁹ ſꝫ Glo. q̄ vr̄ facere driam iter peccare volẽtes ⁊
volũtarie: ita q̄ volẽs peccat: q q̄ſi paſſiõe duct⁹ ꝯſen
tit in pctm̄ de q añ nõ cogitauit: volũtarie aũt q ex cer 4
ta malicia cui⁹ volũtas ꝓna ẽ ad peccãdũ. vt ſtatiꝫ ce
dat. Jere.8. Omnes cõuerſi ſunt ad curſum ſuũ quaſi
equus vadẽs ipetu ad ꝓliuꝫ: nec poſtea penitet. ꝓuer.
2. Letanꝛ cuꝫ malefecerit ⁊ exultãt in rebus peſſimis.
Ergo volũtarie peccãtibus.i. in volũtate peccãdi ꝑma
nẽtibus. Et exaggerãdo ſubdit. Poſt acceptã noticiã
ꝟitatis. 2ᵉ Pe.2. Meli⁹ erat illis viã iuſtitie non agno
ſcere q̄ꝫ poſt agnitionẽ retrorſuꝫ cõuerti. ¶ Jtẽ nõ reli
quiꝛ hoſtia ꝓ pctis.i. hoſtia quã xp̄s obtulit ꝓ remiſ
ſiõe pctõꝝ nõ eſt nobis vtilis q: illis dimittũꝛ peccata
q de ipſis penitẽt. Mat.26. Hic ẽ ſanguis noui teſtam̄
ti q ꝓ multis effundetur. I. efficaciter: ſed de malis dr̄ 5
Eſa.49. Jn vacuũ laboraui ſine cã ⁊ vane fortitudinẽ
meã ꝯſumpſi. Jere.6. Fruſtra ꝯflauit cõflator: malicie
ei⁹ nõ ſunt cõſumpte. Sꝫ meli⁹ põt dici ⁊ ſm̄ itẽtionẽꝫ
apl̄i: q: ſm̄ Aug. liberũ arbi. hꝫ mltiplicẽ ſtatũ: q: I ſta
tu nãe lapſe anteq̄ꝫ repareꝛ ꝑ grãꝫ ẽ in ptãte nr̄a pecca
re mortalr̄ vl̄ nõ peccare: ⁊ h̄ ꝓꝑ ꝑconceptionẽ finis ⁊
hñtũ iclinãtẽ. Qḋ quidẽ verũ eſt ſm̄ magnũ tẽpus: ſed
per aliquam moram ſi operetur ex premeditatiõe põt
vitare hoc peccatũ vel illud. Sed poſtq̄ꝫ per gratiam
reparatus omnino I ptãte eius ẽ vitare peccatũ morta
le: ⁊ ẽt veniale in particulari: nõ aũt oĩno I vniuerſali: ⁊

a hoc eſt ꝓpter auxiliū gr̄e ſaluātis. Et ideo dic̄. Nobis
peccantibus volūtarie poſt acceptā noticiā veritatis.i.
poſt acceptā grāꝫ ꝑ quā habet̄ noticia pctī: q: ante no
ticiā pctī pctm̄ nr̄m a deo nobis non iputat̄: vn̄ q̄ſi dr̄
ipm̄ ignorare: q: nō imputat nobis. Sꝫ poſt iā nō ē ꝑ
pctis hoſtia: ante.n. reparationē q̄ facta eſt per xp̄ꝫ re
linquebatur hoſtia iſta que expectabat̄: ſed nunc iam
non expectatur alia more ſuo: ita nec poſt baptiſmū
ſemel acceptum expectatur alius baptiſmus.
¶ Deide cū dic̄. (Terribilis aūt ꝛc.) deterret expecta
tionē diuini iudicij. Et circa h̄ facit duo. Primo.n. ter
ret. Scd̄o ſubdit rōnē ibi. (Irritam qs faciēs ꝛc.) Sic
g̃ dictū ē q̄ nō relinqt̄ vltra hoſtia. Quid g̃? Illud qd̄
ſupra dictū eſt. 9. ca., q̄ poſt mortem ē iudiciū. Job. 19.
2 Scitote eē iudiciū. Iſtius iudicij expectatio eſt valde
terribilis: tū ꝓꝑ cōſciāꝫ pctōꝝ. Jac. 3. In multis offen
dim⁹ oēs: tum ēt ꝓpter iperfectionem iuſticiaꝝ nr̄aꝝ.
Eſa. 64. Juſtitie noſtre q̄ſi pānus mēſtruate. Ps. A iu
dicijs tuis timui. Abacuc. 3. Audiui ꝛ ɔturbat⁹ ē vē
ter me⁹. Eſt ēt afflictiua. Vn̄ dic̄. Et ignis emulatio.i.
pena ignis q̄ iſligit̄ ex ȝelo ꝛ emulatiōe diue iuſtitie.
Exo. 20. Ego ſū de⁹ deus tuus fortis ȝelotes ꝛc. Zel⁹
aūt ē amor ſpōſi. Sic g̃ ſponſus n̄ parcit ſpouſe male:
ſic nec de⁹ aie peccatrici. Puer. 6. Zelus ꝛ furor viri nō
parcet i die vidicte ꝛc. ¶ Seqt̄. Que cōſūptura ē ad
uerſarios. Ps. Ignis an̄ ipm̄ ꝓcedet ꝛ iſlammabit i cir
3 cuitu inimicos ei⁹ q: ignis q ꝓcedet faciē iudcis corpa
viuētiū ſcinerabit ꝛ reprobos ɔ̄trudet i iſernū ꝛ corpa
eoꝝ ɔſumet n̄ totalr̄ cōſumēdo ſꝫ i ꝑpetuū cruciādo.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Irritā qs faciens ꝛc.) ꝓbat qd̄
dixerat d̄ terrore iudicij: ꝛ ꝓmo per locū a miori. Scd̄o
per auctātem ibi. (Scim⁹ aūt illā ꝛc.) Primū accipit
ex lege. Tāto.n. aliqs eſt reus maioris pene q̄to rem
magis ſacrā cōtemnit. Cū g̃ vetus teſtamētū nō ſit ita
ſcm̄ ſic nouū ꝛ trāſgreſſor illius grauiſſime puniebat̄.
Ergo tranſgreſſor noui lōge grauius dꝫ puniri. Circa
iſtud argumētū duo facit. Prio.n. pōit iſtud qd̄ fiebat
in veteri. Scd̄o illud qd̄ fiendū ē in nouo ibi. (Quāto
magis ꝛc.) Quātū ad vetus pōit culpā ꝛ penam. Cul
4 pam cum dicit. Irritā qs faciens legē moyſi. Irritum
dr̄ qd̄ nō ſortit̄ debitū finē. Lex aūt nō ſolū vetus: ſed
etiā q̄libet dat̄ vt inducat hoies ad v̄tutem ꝛ faciat ab
ſtinētes a vitijs. Et iō qui trāſgredit̄ legē ꝛ vacat vitijs
q̄tū eſt in ſe legem irritā facit. Mat. 15. Irritū feciſtis
mādatū dei ꝓpter traditiōes vr̄as. Gen̄. 17. Maſculus
cuius ꝓputij caro circūciſa nō fuerit peribit de populo
ſuo. q: pactū meum irritum fecit. Et penā oſtēdit cuꝫ
dicit. Sine vlla miſeratiōe ꝛc. Et iſta pena ē valde gra
uis: q: iſligit mortē. Vn̄ dic̄. Moritur. Exod. 22. Ma
leficos nō patieris viuere. Itē q: irremiſſibilis. Vn̄ dic̄.
Sine vlla miſeratiōe. Deute. 19. Morieṫ nec miſerebe
ris ei⁹. Sꝫ nūqd lex dei excludit miſericordiā. Cōſtat
5 q̄ nō. Oſee. 6. Miāꝫ volui ꝛ nō ſacrificiū. Rn̄deo dōꝫ
eſt q̄ differūt miſericordia clemētia ꝛ venia. q: miſeri
cordia eſt qn̄ homo ex quadā paſſione cordis ꝛ animi
mouet̄ ad remittendū penam: ꝛ hoc aliqn̄ eſt cōtra iu
ſtitiā: ꝛ iſtā ꝓhibet. Venia aūt eſt qn̄ ꝓpter aliquā vti
litatē publicā remittit aliqd de pena debita. Clemētia ē
qn̄ nō ſolū de pena aliqd remittit ſed etiam de culpa re
miſſius iudicat. Iſta duo nō ꝓhibet̄ ſꝫ miſericordia ꝑ
mo mō dicta: q: eſt cōtra iuſtitiā ꝛ iducit diſſolutionē.
Morit̄ g̃. ꝛ hoc duob⁹ vel trib⁹ teſt.bus ſupple cōui
ctus. Deutero. 17. In ore duoꝝ vel triū teſtiuꝫ ſtat oē
v̄bū. Cā aūt q̄re lex numeꝝ teſtiū determiat ſꝫ Aug.
eſt vt ꝑ hoc deſignet̄ imobilitas v̄itatis q̄ ē in ſcā tri
nitate. Nec refert ſi nominēt̄ due ꝑſone vl̄ tres: q: ſem

p in duab⁹ itelligit̄ tertia. ſ. ſpūſſcūs q ē nexus amboꝝ. b
Iſta rō myſtica eſt: ſꝫ lr̄alis ē vt q: in iudicio vnus affir
mat alter negat nō plus credēdū eſt vni q̄ꝫ alteri. Mul
titudini aūt eſt credenduꝫ. Ois aūt multitudo cōplet̄
numero ternario. Et ideo ſufficit q̄ ſint duo cum ac
cuſante: ſed tertius ſuperadditur ex abundanti.
¶ Deide cū dicit. (Quāto magis ꝛc.) ponit̄ id qd̄ ſpe
ctat ad nouū teſtamētū. Et ꝑ ponit penā. Scd̄o culpaꝫ
ibi. (Qui filiū dei ꝛc.) Quātū ad penā dic̄. Quāto ma
gis putatis deteriora mereri ſupplicia. Qz.n. in nouo
teſto ꝑ xp̄ꝫ ꝓdicatū ē. Iō peccās in ipſo grauius puniṫ.
2 Mat. 11. Verūtn̄ dico vobis q̄ tyro ꝛ ſydoni remiſſius
erit q̄ꝫ vobis in die iudicij. Sꝫ nūqd plus puniṫ pctōr
xp̄ian⁹ q̄ꝫ īfidelis? Qz ſi ſic melius eſſet q̄ oēs eſſent i
fideles. Rn̄deo dōm eſt q̄ aliud eſt de illis q fidē ɔtem
nunt: q: iſti ꝓprie ſunt cōtemptores. Aliud de illis qui Fideꝫ
ex ignorātia fidē nō ānūciatā nō tenēt: ꝛ talibus pctm̄ ānun
infidelitatis nō imputat̄. Sed qui fidē ānūciatā cō ciataꝫ
temnit grauius puniṫ: q: peccatū īfidelitatis maximū ɔtem
eſt. Si ergo comparemus iudeū ꝛ xp̄ianū qui nō cō nētes
tēnit ꝛ vterq̄ ſit adulter tunc grauius puniet̄ xp̄ianus plus
q̄ꝫ iudeus: q: nō ſolū pro adulterio: ſed ēt q: magis in pec
gratus eſt. Sꝫ nūquid vl̄ verum eſt q̄ ſemꝑ idē pctm̄ cāt q̄ꝫ
in ſpecie grauius puniṫ in maiori? Rn̄deo dōm eſt q̄ igno
duplr̄ peccatur. Vno modo ex ſurreptione. Et ſic quā rātes
to aliquis dat ſe operibus diuinis: ſi ex ſurreptiōe pec
3 cat minus puniṫ ſcd̄m illud Paralip. 30. Dn̄s bonus pro
piciabitur cunctis qui in toto corde requirūt deum
patrum ſuorū. Spal. Cū ceciderit non collidetur. Sꝫ ſi
ex cōtemptu magis peccat: q: cū ſit in ſtatu altiori ma
gis ɔtemnit. Et de talibus loquiṫ hic qui ſunt magis
igrati. ¶ Quātū v̄o ad culpā dicit. Qui filium dī ꝛc.
Sciēdū vero eſt q̄ apoſtolus grauitateꝫ culpe eoꝝ q
peccāt in nouo teſtamēto oſtēdit ex beneficijs nobis a
deo in illo collatis. Deus aūt nobis dedit quicqd ma
ximū ꝛ ꝓcioſum habebat ſcꝫ filium ſuū vnigenitum. 2⁰
Pet. ꝑmo. Per queꝫ maxia nobis ꝛ precioſa promiſſa
dōauit ꝛc. Dedit etiā de ſpūſcō. Joel. 2. Effundā de ſpū
meo ſuper omnē carnē. Rom. 5. Charitas dei diffuſa
4 eſt in cordibus nr̄is per ſpūmſanctuꝫ qui datus eſt no
bis. Ingratitudo aūt ſuꝑ tātis bn̄ficijs aggrauat pec
catū. Circa igratitudineꝫ v̄o ſuꝑ datione filij duo cō
ſiderāda ſunt ac pōderāda: ſcꝫ myſterium icarnatiōis:
in qua datus ē nobis. Eſa. 9. Et ſacramētū paſſionis i
qua ꝓ nobis ſe obtulit. Supra. 6. Sāguis xp̄i qui per
ſpūmſcūm ſemetipſum obtulit imaculatū deo ꝛc. Et
iō q̄tū ad ꝑm̄ dicit. Qui filiū dei: ſcꝫ pro nobis icarna
tū cōculcauerit.i. vilipēderit: ſcꝫ nō credendo q̄ fides
filij dei ſit ſufficiēs ad ſalutē: ſic illi q legalia ſ̄uabant.
Gal. 3. Ante quorū oculos xp̄s proſcriptus ē. Itē non
obediēdo ei⁹ mādatis nec viuēdo ſm̄ doctrinā ei⁹. Pri
mi Reg. 10. Qui autēꝫ cōtemnūt me erunt ignobiles.
¶ Quātū ad ſecūdū dic̄. Et ſanguinē teſtamēti.i. xp̄i
5 ſanguinē cōfirmatiuū noui teſtamēti. Matth. 26. Hic
ē ſanguis me⁹ noui teſtamēti ꝛc. Pollutū duxerit.i. re
putauerit pollutū: vt.ſ. nō poſſit mūdari ſic pollutus
in ſe n̄ mūdat. Eccl'aſtici. 34. Ab imūdo qd mūdabit̄?
Quaſi di. Nihil ſcꝫ ſꝫ q̄ mūdatio tātū fiebat ꝑ ſangui
nē aīaliū. Itē pollutū cū dic̄. Qui l' v̄ture ei⁹ in baptiſ
mo ablutus peccat redeūdo ad vomitū. Apoca. ꝑ. Di
lexit nos ꝛ lauit nos a peccatis nr̄is in ſanguie ſuo. Et
iō dicit. In q̄ ſanctificatus ē.i. ꝑ quē ſanctificatus eſt. 1.
Cor. 6. Abluti eſtis ſanctificati eſtis in nomine dn̄i nr̄i
ieſu xp̄i. Itē q peccat poſt alia ſacramēta. Malach. pri
mo. In oī loco offertur oblatio mūda noī meo: q: ma
gnū ē nomē meū in gētib⁹. Itē aggrauat pctm̄ ex e ōiē

c ptu ſpūſſancti. Et ideo dič Et ſpūi grē iniuriā fecerit
.i.cōtumeliaʒ. Quā facit q nō credit ꝙ gratia ſpūſſan
cti data per xp̄m. Jo.14. Rogabo patrē ⁊ aliū paracly
tū dabit vob. ſufficiat ad ſalutē ſine legalib⁹: vt. ſ. remiſ
ſionē pctōꝝ aſcribat obſeruātijs legis. Uł ꝯculcat xp̄ʒ
q libere abſqʒ timore peccati: ſanguinē xp̄i polluit q eo
īdigne cōmunicat ſpūi gratis dato. Ephe.2. Donū.n.
dei eſt ⁊ nō ex opibus: iniuriā facit: q xp̄m per pctm̄ a
ſe abijcit. Sap̄. pmo. Corripief.i. expellef a ſuperueniē
te iniquitate. Ephe.4. Nolite cōtriſtare ſpm̄ſcm̄ dei. p̄
me Theſ.5. Spiritum nolite extinguere.

¶ Deide cū dicit. (Scimus eniʒ q̄ dixit ⁊c̄.) pbat qd̄
2 dixit p auctates. Et circa h̄ facit duo. Pᷣo enim pbat
ponēdo auctates. Scđo cōcludit ex eis ibi. (Horrēdū
eſt ⁊c̄.) Dicit ḡ. Scimus illū qui dixit. Deuterono.32.
ſm̄ aliaʒ litteraʒ. Mihi vindictā ſupple ſeruate. Litte
ra nr̄a hʒ. Mea eſt vltio. Et nūqd reddeo: imo ⁊ ego
retribuam. Sʒ cōtra. Si ſoli deo ſeruaf vindicta quar̄
iudices vindicāt? Rn̄deo ad h̄ rn̄det apoſtolus. Roñ.
13. ꝙ iudex eſt miniſter dei. Uñ non iudicat ppꝛia au
ctoritate ſʒ dei. ¶ Scđa auctoritas eſt ibidē. Judicabit
dn̄s ppl̄m ſuuʒ. Sł ſuum ḡ multo magis inimicos. p̄ᵉ
3 Pet.4. Si iuſtus vix ſaluabif impius ⁊ peccator vbi
parebit? Uł ppl̄m ſuū.i. q fidē ſuā nō cōtemnūt: q2 īfi
deles dānabūf ⁊ nō iudicabunf iudicio diſcuſſiōis. In
iudicio enim vt dič Grego. q̄ttuor erūt ordines. Qui
dā q nō iudicabūf ſʒ ſaluabunf. ſ. apoſtoli ⁊ apoſtolici
viri. Quidā q iudicabunf ⁊ ſaluabunf vt mediocriter
boni. Quidā q iudicabunf ⁊ dānabūf vt mali fideles.
Quidā q nō iudicabūf ⁊ damnabūf vt oēs infideles.
¶ Deide cū dicit. (Horrēdū eſt ⁊c̄.) ponit cōcluſiōeʒ.
ex quo.n. vindicta reſeruāda ē deo: q iudicabit pplʒ ſu
um horrendū eſt icidere in manus dei viuētis. Quā
to.n. iudex iuſtior ⁊ fortior eſt: tāto magis timendum
eſt. ps. Deus iudex iuſtus ⁊ fortis. Ergo horrēdū eſt i
cidere in manus eius. Dañ.13. Melius eſt mihi abſqʒ
ope īcidere in manus vr̄as. Eccłci.2. Si pniaʒ nō ege
4 rim⁹ īcidem⁹ in man⁹ dn̄i ⁊ nō ī manus hoiuʒ. Sʒ cō
tra. ſcđi Reg. vlti. David tamꝙ̄ melius preelegit īcide
re in manus dei. Rn̄deo dōm eſt ꝙ hō peccat offēden
do hoīem ⁊ offendēdo deū. Meli⁹ aūt ē icidere in ma
nus hois offendēdo ip̄m ꝙ̄ in manus dei ip̄m offendē
do. Uel dōm eſt ꝙ melius eſt peccātē ⁊ cōtemnentem
īcidere in manus hois: peccātē vo ſʒ penitētē in man⁹
dī. Et ſic elegit David. Uł dōm ē ꝙ vſqʒ ad iudiciū nō
eſt horrēdū in man⁹ dei īcidere q iudicat miſericordi
ter ꝙ̄diu eſt pſ miſerij: ſʒ poſt iudiciū horrēdū eſt inci
dere in manus dei quādo ſicut deus vltionū iuſtitias
iudicabit. Modo.n. ſic circūdat⁹ īfirmitate quā aliqn̄
expertus eſt ex compaſſione miſericorditer iudicat.

¶ Lectio. IIII.

5 Rememoramini autē priſtinos
dies in qbus illuminati magnū
certamē ſuſtinuiſtis paſſionuʒ:
⁊ in altero qdem opprobrijs ⁊
tribulatiōibus ſpeculū facti: ī altero āt ſocij
talr̄ cōuerſātiū effecti. Nā ⁊ vinctis cōpaſſi
Luc. eſtis: ⁊ rapinam bonoꝝ vr̄oꝝ cum gaudio
21°ca. ſuſcepiſtis cognoſcētes vos hr̄e meliorē ⁊
manētē ſubam. Nolite itaqʒ amittere cōfi
dētiā vr̄aʒ: q̄ magnā hʒ remunerationem.
Patiētia eniʒ vob̄ neceſſaria ē: vt volūtatē
dei faciētes reportetis promiſſiōeʒ. Adhuc
eniʒ modicū ā'īquātulūqʒ q vēturus ē veni d
et ⁊ nō tardabit: Iuſtus aūt meus ex fide vi
uit: ꝙ ſi ſubtraxerit ſe: nō placebit aīe mee. Aba.
† Nos aūt nō ſum⁹ ſubtractōis filij in perdi 2°.
tionem ſed fidei in acquiſitionem anime.

¶ Supra apl̄us monuit ad inherēdū chriſto per fidē Iſa.
ſpeʒ ⁊ charitatē qd̄ īduxit p rōnes terrētes: hic pōit rō 3°.
nes demulcētes ſic bonus medicus poſtꝙ̄ ſecuit pōit
vnctiones lenientes. Inter oīa.n. cōmendatio de bene
geſtis eſt vnū qd̄ maxime puocat ad bonū īceptū cōti
nuandū. Uirtus.n. laudata creſcit in imenſum: ⁊ imē
ſuʒ glīe calcar hʒ. Et circa h̄ facit duo. Pᷣo enim cō
memorat eis bona q̄ fecerant. Scđo hortaf ad implen 2
dū qd̄ reſtat ibi. (Nolite itaqʒ omittere ⁊c.) Circa pmū
tria facit. Pᷣo.n. in generali cōmemorat tribulatiōes
quas pro fide paſſi ſunt. Scđo deſcribit tribulationuʒ
modos ibi. (Et in altero ⁊c.) Tertio expōit eas ī ſpāli
ibi. (Nā ⁊ vinctis ⁊c.) Q2 ḡ ex bn̄ geſtis hō exercitaf
ad melius aliqn̄ ſicut ex malis ecōtrario deſperat de
ſeipſo: iō recitat bona eoꝝ dicēs. Rememoramini. Je
re.2. Recordatus ſū tui.i. bonoꝝ q̄ egiſti. ¶ Dies pri
ſtinos.i. pmordia cōuerſiōis vr̄e: in qbus illuminati p
fidē q̄ illuminat aīam. Act.15. Fide purificās corda eo
rū. Eſa.60. Surge illumiare hierſm. Hoc aūt ē p fideʒ
xp̄i. Ephe.3. Hitare xp̄m p fidē in cordibus vr̄is. Luc.
p̄. Illumiare his q ī tenebris ⁊ in vmbra mortis ſedēt.
Primū.n. lum̄ aīe ē fides. ¶ Suſtinuiſtis magnū cer
tamē paſſiōis.i. magnas paſſiōes ꝯ vos certantes vob̄ 3
illatas ab his q xp̄m pſeqbanf in vob̄. Act.9. Saule
ſaule quid me pſequeris.i. me in mēbris meis: q2 vt di
cit Augu. in ſmone ſup v̄bo iſto. Mēbris in terra po
ſitis caput de celo clamat. Sap̄.10. Certam̄ forte dedit
illi vt vinceret. 2ᵉ Thi.4. Certaui bonū certamē fidei.
Sič.n. dr̄ Act.8. Facta ē pſecutio magna in eccłia poſt
mortem ſtephani p̄ᵉ Theſ.2. Uos.n. imitatores facti
eſtis eccłiarū dei q̄ ſunt in iudea: qm̄ eadē paſſi eſtis ⁊
vos a cōtribulibus vr̄is ſicut ⁊ ipſi a iudeis ⁊c. Si ḡ a
pncipio īcepiſtis ſuſtinere vitupabile eēt mō deficere.
¶ Cōſequēter cū dič. (Et in altero qdē ⁊c.) oñdit que
fuerint ille tribulatiōes. Dupl̄r.n. patitur aliqs. ſ. ⁊ in 4
ſe tribulationē ſuſtinēdo ⁊ in alio aliene tribulatiōi cō
patiēdo. Utroqʒ aūt mō illi paſſi ſunt. Quātuʒ ad p̄ᵐ
dicit. In altero.i. q̄ʒtū ad vos facti eſtis ſpectaculū qd̄
grauiſſimū eſt ſapiēti. Q2 enim vnus fatu⁹ irridef nō
eſt graue: ēt ſi multa tribulatio īferaf: ſapiēti vo graue
ē: ſʒ ſi tribulef ⁊ irrideatur a tribulāte: hoc grauiſſimū
ē. In hoc ḡ oñdit magnitudinē afflictiōis ipſoꝝ: q2 fa
cti erāt ſpectaculū.i. q2 nullus eis ꝯpatiebaf: imo ma
gis cōgaudebāt in afflictiōib⁹ ipſoꝝ. ſ. ī opprobrijs. ps.
Opprobria exprobrātiū tibi ceciderunt ſup me. ¶ Et
tribulatiōib⁹. ps. Multe tribulatiōes iuſtorū. p̄ᵉ Cor.
4. Spectaculū facti ſumus mūdo. ſ. ad irriſionē: ⁊ āge
lis ad ꝯgratulationē ⁊ hoīb⁹. ſ. rōne vtēntib⁹ ad imitatio
nē. Quātū ad 2ᵐ dič ꝙ ī altero effecti ſūt ſocij talr̄ ꝯuer 5
ſantiū.i. eoꝝ q talia patiebanf: ⁊ h̄ p cōpaſſionē ⁊ per
ſubminiſtrationē. Ro.12. Neċitatib⁹ ſcōꝝ cōicātes.
¶ Deīō cū dič. (Nā ⁊ vinctis ⁊c̄.) Expōit qd̄ dixerat:
⁊ p̄ q̄ʒtū ad 2ᵐ. ſ. quō ſunt ꝯpaſſi. Inter iudeos.n. multi
erāt victi ſič ḋ paulo dr̄. Act.8. ꝙ deuaſtabat eccłiā tra
dēs ī cuſtodiā viros ⁊ mlieres. Iſtis ꝯpaſſi ſūt miſtrā
do neċia. mat.25. In carcere erā ⁊ veniſtis ad me. Quā
tū ad p̄ᵐ dič. Et rapinā bonoꝝ vr̄oꝝ. ſ. p hac cā ſcā: q2
. ſ. victi miſtrabāt. Cū gaudio ſuſcepiſtis. Jac. p̄. Oē gau
diū exiſtiate frēs ⁊c. Act.5. Ibāt apl̄i gaudētes ⁊c. Sʒ
quare cuʒ gaudio. Nūquid amāde ſunt tribulatiōes?
Certe

a Certe nõ: q2 dicit Augu. Tolerari iubes eos nõ amari. Rñ° dõm ẽ ꝙ nõ amanť ꝑꝑ ſe ſed ꝑꝑ aliud: ꝛ ſic iſti amabãt eos. Uñ ſubdit. Cognoſcentes eos hr̃e meliorẽ ꝛ manẽtẽ ſubam. ſ. alias diuitias ꝓncipaliores q̃ augenť ex ſubtractiõe iſtaꝝ qbus dñr meliores. Tꝑales .n. vane ſunt q2 ſunt i bis q̃ ſunt īfra hoiez: ſpũaliores aũt in ipſo deo. ſ. in fruitiõe dei. Eſa. 33. Diuitie ſalutis ſapĩa ꝛ ſcĩa timor dñi ipſe theſaurus eius. Itẽ ſunt manẽtes: q2 iſte deficiũt in ſe: ꝛ auferri pñt. ille vo ñ. Mat. 6. Nolite theſaurizare vobis theſauros i terra vbi erugo ꝛ tinea demoliť: ꝛ vbi fures effodiunt ꝛ furanť ꝛc̃.
¶ Deinde cũ dicit. (Nolite itaqꝫ ꝛc̃.) Oñdit qd eis reſtat faciẽdũ. ſ. ꝯfidẽtiã acceptã ex bonis opibus ꝯſeruare. Et circa h̃ facit tria. Pmo .n. ponit mõitionẽ. Scdo
1 docet modũ monitionẽ ſeruãdi ibi. (Patiẽtia .n. vobis ꝛc̃.) Tertio ꝓbat ꝑ auctatẽ ibi. (Adhuc .n. modicum ꝛc̃.) Dicit g̃. Ex quo tot bona in ꝓmordijs ꝯuerſatiõis vr̃e opati eſtis ex qbus multã ꝯfidẽtiã debetis hr̃e apud deũ nolite itaqꝫ amittere ꝯfidẽtiã vr̃aꝫ: qd̃ ꝑfecto ſeq̃retur ſi a bonis deſiſteretis q̃ magnã hñt remuneratõez. Mat. 5. Gaudete in illa die ꝛ exultate: qm̃ merces vr̃a copioſa eſt in celis. Geñ. 15. Ego ꝓtector tu°ſum ꝛ merces tua magna nimis. ¶ Modus ſeruãdi ẽ patientie. Uñ dicit. Patiẽtia .n. vobis neccĩa eſt. Sicut aũt mãſuetudo eſt moderatiua ire ita patiẽtia ponit modũ i triſti
2 tijs: vt. ſ. nõ excedãt modũ rõnis. Cõtingit aũt aliqñ triſtitia ex malis īllatis: aliqñ vo ex bonis dilatis. Puer. 13. Spes q̃ differť affligit aïam. Quãtũ aũt ad pm̃ ꝓpe dr̃ patientia: ſed q̃tũ ad 2m̃ dr̃ longanimitas: ſed hic accipiť patiẽtia ꝓ vtroqꝫ: ꝛ q̃tũ ad ſufferentiã maloꝝ: ꝛ q̃tũ ad lõganimitatẽ bonoꝝ dilatoꝝ. Dicit g̃: ꝙ q̃tũ ad vtrũqꝫ patiẽtia nobis neceſſaria. Puer. 16. Melior ẽ patiẽs forti viro. Luc. 21. In patientia vr̃a poſſidebitis aïas vr̃as. Ja. 1. Patiẽtia opus ꝑfectũ hꝫ. Et ad qd eſt neccĩa? Ut voluntatẽ dei facientes reportetis repromiſſionẽ. i. implẽtes volũtatẽ dei. ſ. volũtatez ſigni. Sic .n. aliqñ accipiť volũtas dei i ſcripturis. Ps. Miniſtri eius q faciatis volũtatẽ eius. Et ſic reportabitis ꝓmiſſionẽ. i. rez ꝓmiſſam q̃ opantibus dať. Mat. 20. Uoca operarios ꝛ
3 redde illis mercedẽ ſuã. Lu. 21. In patiẽtia vr̃a poſſidebitis aïas vr̃as. Mat. 24. Qui ꝑſeuerauerit vſqꝫ i fĩnẽ hic ſaluus erit. Jere. 18. Repẽte loq̃r aduerſus gentẽ ꝛ aduerſus regnũ vt eradicẽ ꝛ diſꝑdã illud ꝛc̃. ¶ Deinde cũ dicit. (Adhuc aũt modicuz ꝛc̃.) ꝓbat qd̃ dixit ꝑ auctoritatẽ. Et circa hoc facit duo. Pmo .n. ponit eſſe. Scdo applicat ad ꝓpoſitũ ibi. (Nos aũt nõ ſum° ꝛc̃.) Pma in tres. Pmo .n. ꝓponit ꝓmũ aduentũ remunerationis. Scdo oñdit ꝯdõnẽ remuneratiõis ibi. (Juſtus aũt meus ꝛc̃.) Tertio dclarat ꝑiculũ ne ꝑdať remuneratio ibi. (Q2 ſi ſubtraxerit ſe ꝛc̃.) Circa pm̃ ſciendũ eſt ꝙ auctoritas iſta ſumpta vr̃ de abacbuc. 2. tñ pnm̃ ſumptũ eſt de aggeo. 2. ca. Qd̃ iõ forte fecit q2 vtrũ
5 qꝫ itellexit d̃ eodẽ aduẽtu. Abac .n. ſic dixit. Adhuc viſus ꝓcul. Aggeus aũt. Adhuc modicũ. Et iõ vtiť verbis vnius q̃ſi verbis alterius. Uel melius q2 aplus loqtur ꝓ tꝑe ſuo. ſ. poſt incarnationẽ ꝛ reſurrectionez a q minus reſtat vſqꝫ ad iudiciũ q̃ꝫ a tꝑe ꝓphe. Et iõ magis vtiť v̄bo aggei q̃tũ ad pnm̃: tñ in fine auctoritas cõcordãt. Uel ẽt q2 loqť quaſi ex ſeipſo cui nõ min° credẽdũ eſt q̃ꝫ ꝓphe. Eſt aũt duplex aduẽtus dñi ſm duplx
aduẽ° dñi eſt duplex. iudiciũ. Unus gñalis. ſ. in fine i vlĩ iudicio. Al° ſpalis in morte vniuſcuiuſqꝫ. Quãtũ g̃ ad vtrũqꝫ dicit. Adhuc modicũ: q̃tum ad breuitatẽ tꝑis. Et qdẽ q̃tũ ad pm̃ ꝛ ſi multi ſit q̃tũ ad tractũ tꝑis ꝛ quo ad nos: breue tñ eſt q̃tum ad eternitatẽ. Ps. Mille añi añ oculos tuos tanq̃ dies heſterna q̃ preterijt. Apoc. vlti. Ecce venio cito. Sed q̃tum ad ſpãlem q eſt in morte: de quo

b Jo. 14. Iteꝝ veniã ꝛ accipiã vos ad meipm̃ nõ multuz refert: vtrũ ſit paꝝ vel multũ: q2 talis erit vnuſqͥſqꝫ in iudicio q̃lis exibit. Et iõ ſtudẽdũ eſt vt in morte appareamus boni: quia vbi te inuenero ibi te iudicabo. Et iõ dicit modicũ ꝛ aliq̃tulũ: q2 tribulatiões nõ ſũt multum magne durationis: q2 ſi multũ ꝓmunt interimũt: ſi vero paꝝ ꝓmũt nõ cito finiunť. 2. Cor. 4. Id .n. qd̃ in pñti eſt tribulationis momentaneũ ꝛ leue ſupra modũ opať in nobis eternũ glorie põdus. Ueniet g̃ cito ſiue in morte ſiue in iudicio. Jac. 5. Ecce iudex añ ianuã aſſiſtit. ¶ Qui ſunt ẽt remunerãdi oñdit cũ ſubdit. Juſtus aũt meus ex fide viuit. Hec eadẽ auctitas hr̃ Ro. 1. ꝛ Gal. 3. Solis aũt iuſtis debeť remuneratio. Ps. Salus aũt iuſtoꝝ a dño. Eſt aũt duplex iuſtitia. Una q̃ ad
2 hũanũ iudiciũ. Ro. 10. Ignorãtes dei iuſtitiã ꝛ ſuã q̃rẽtes ſtatuere. Alia quo ad diuinũ. Lu. 1. Erãt aũt iuſti añ deũ. Iſtã aũt iuſtitiã reqrit deus. Et iõ dicit. Juſt° me° .i. iuſtitia q̃ ad me ordinať. i. q eſt mihi iuſtus ꝛ ꝑꝑ me. Illud aũt ꝑ qd̃ hõ iuſtificať eſt fides. Ro. 3. Juſtitia dĩ eſt ꝑ fidẽ ieſu xp̃i. Cuius rõ eſt: q2 ꝑ h̃ eſt hõ iuſtus ꝙ ordinať ad deũ: illud aũt per qd̃ ꝓmo ordinať in deuz eſt fides: ꝛ ideo dicit. Juſtus meus ex fide infra. 11. Accedentẽ ad deũ: opꝫ credere. Nec ſolũ per fidem iuſtitia: ſed ẽt per fidem iuſtificatus viuit. Sicut .n. ꝑ aïam viuit corpus: ita aïa per deũ. Uñ ſicut per illud per qd̃ ꝓmo vniť aïa corpori viuit corpus: ita ꝑ id per qd̃ ꝓmo
3 vniť deus aïe viuit aïa: h̃ aũt eſt fides: q2 fides ẽ pm̃ in vita ſpũali. Eſa. 7. Si nõ credideritis non permanebitis ſicut domus non permanet deſtructo fundamẽto. Gala. 2. Q2 aũt nũc viuo i carne i fide viuo filij dei. Fides aũt ſi nõ eſt formata charitate mortua eſt. Et iõ nõ viuificat aïam ſine charitate. Gal. 5. Fides q̃ ꝑ charitatẽ operať. pme Joã. 3. Nos ſcimus q2 tranſlati ſumus de morte ad vitã: qm̃ diligimus. Rex iuſtus meus ex fide viuit. i. apud me reputatur ꝛ habet vitam glorie ſine actuali paſſione ſi non datur oportunitas patiendi.
¶ Deinde cũ dic̃. (Q2 ſi ſubtraxerit ſe ꝛc̃.) Oñdit ꝑiculũ iminẽs nõ ꝑmanenti i iuſtitia fidei. Q2 .n. i ꝑtãte hñtis fidẽ eſt ipſam ꝑdere vel ſeruare: iõ dic̃. Si ſubtra
4 xerit ſe. ſ. a fide ꝛ a iuſtitia nõ placebit aïe mee. Lr̃a nr̃a hꝫ. Non erit recta aïa eius. Eſt ẽt idẽ ſenſus. Dic̃ Hierony. ꝙ vbicũqꝫ aliť ſcriptũ eſt i hebreo q̃ꝫ i ſeptuaginta aplus vtiť ſicut didicẽ a gamaliele ad cuius pedes didicẽ legẽ. Nõ placebit ergo aïe mee. i. voluntati mee. Uolũtas .n. dei dꝫ eſſe regula actionũ noſtrarum. Qui ergo non concordat voluntati dei non eſt recta aïa eius.
¶ Deide cũ dic̃. (Nos aũt nõ ſum° ꝛc̃.) Adaptat ad ꝓpoſitũ. Quaſi .d. Sic eris his q ſe fidei ſubtrahunt. Sed nos nõ ſumus filij ſubtractionis i ꝑditionẽ. Ille dr̃ filius alicuius qd̃ i ipſo dñatur. Et ſic dr̃ aliqs filius mortis. ſ. i quo dñatur illud per qd̃ a deo reprobatur.
5 Canonica iude. Hi ſunt q ſegregant ſemetipſos aïales ſpm̃ non hñtes. In ꝑditione. ſ. aïe. Ps. Perdidiſti oẽs q fornicanť abs te. Ps. Et iter ipiorum peribit. Sed ſi filij dei tenati i xp̃o ꝑ fidez ſ. acq̃ſitionem. i. ſ. ſalutem aïe. Qui .n. mandata dei cuſtodit: ſaluat aïam ſuã. Mat. 19. Si vis ad vitam igredi ſerua mandata. pme Theſ. 5. Non ſumus filij noctis neqꝫ tenebrarum. Ergo nõ deficiamus a fide.

CAP. XI.

Est autem fides ſperandarum ſubſtantia rerum argumentum non apparentium. 2° 2°. q. 4° ar. 8.

¶ Supra eplã multiꝑ oñdit excellentiã xp̃i ꝑferens ipſum angelis Moyſi ꝛ

c aeron: ⁊ monuit cõiungi ipſi xp̃o: que cõiunctio: q: p̃n-
cipue ⁊ inchoatiue ſit p fidẽ. Eph. 3. Habitare xp̃z p fidẽ
in cordibus v̄ris. Jõ aplˢ ꝓcedit ad cõmẽdationez fi
dei. Et circa hoc facit tria. Primo. n. deſcribit fidẽ. Se-
cũdo ponit exẽpla diuerſa de ipſa ibi. (Jn hoc. n.) Ter
Diffi tio hortaẽ ad ea q̃ ſunt fidei. 12. ca. ibi. (Jdeoq3 vos tãtaz
nitio ⁊c̃. Diffinitionẽ fidei ponit cõplete q̃dẽ ſed obſcure.
fidei Ubi ſciendũ eſt ꝙ volens ꝑfecte diffinire virtutẽ aliq̃z
oꝫ ꝙ tangat mãm eius ꝓpriã circa quã eſt ⁊ finẽ eius
q: hitus cognoſcit̃ p actũ ⁊ actus p obm. Et iõ oꝫ tan
gere actũ ⁊ ordinẽ ad obm ⁊ finẽ. Sicut volẽs diffini-
re fortitudinẽ opꝫ tãgere ꝓpriã eius mãm circa quã ẽ
ſ. timores ⁊ audacias ⁊ finẽ. ſ. bõuz reipublice: vt dicaẽ
b ꝙ fortitudo eſt virtus moderatiua illoꝝ pp bonũ rei-
publice. Cũ aũt fides virtus theologica hẽat idẽ p obo
⁊ fine. ſ. deũ. Primo ğ ponit ordinẽ ⁊ finẽ. Scdõ mãm
ꝓpriã ibi. (Argũm nõ appentiũ). ℭ Sciendũ vo eſt ꝙ
Fidei actus fidei eſt credere q eſt actus intellꝰ determiati ad
actus vnũ ex impio volũtario. Uñ credere eſt cũ aſſenſu ali-
ẽ cre- q̃d cogitare: vt dicit Aug. in lib. de p̃deſtinatione ſcõꝝ.
dere. Et iõ obm fidei ⁊ finis voluntatis opꝫ ſibi correſpõdere.
Ueritas aũt p̃ma eſt obm fidei: in q̃ q̃dẽ ꝯſiſtit finis vo
luntatis. ſ. btitudo q̃ differenter eſt in via ⁊ in p̃ria: q: i
via veritas p̃ma nõ eſt hita: ⁊ p ꝯñs nec viſa: q: in his
3 q̃ ſunt ſupra aĩam: idẽ eſt videre ⁊ hẽre: vt dicit Aug.
83. q. ſed tñ ẽ ſpata. Ro. 8. Q̃d. n. nõ videmus ſpam⁹.
Q̃d. n. videt quis q̃d ſperat. Ergo veritas p̃ma nõ viſa:
ſed ſpata eſt finis volũtatis in via: ⁊ p ꝯñs obm fidei:
q: idẽ eſt ſibi p fine ⁊ obo. Finis aũt vltimus ſimplr ip-
ſius fidei in p̃ria quẽ ſtendimus ex fide eſt btitudo q̃ i
apta viſione dei ꝯſiſtit. Jo. 17. Hec eſt vita eterna vt co
gnoſcant te ſolũ veꝝ deũ ⁊c̃. Et. 20. Bti q nõ viderũt ⁊
crediderũt. Hmõi aũt eſt ſpes fideliũ. 1. Pe. 1. Regñauit
nos in ſpẽ viuã. Finis ğ fidei in via eſt aſſecutio rei ſpa-
te. ſ. btitudis eterne. Et iõ dic̃. Spandoꝝ reꝝ. ℭ Sꝫ
q̃rit̃ hic q̃re cũ fides ſit p̃or q̃ ſpes diffiniẽ p ipam: q̃a
poſterius dꝫ diffiniri p p̃us ⁊ nõ eꝯ. Rñdeo dõm ẽ ꝙ
4 ex iã dictis pꝫ ſolõ: q: dictũ eſt ꝙ idẽ eſt obm ⁊ finis fi
dei. Cũ ğ aſſecutio rei ſperate ſit finis eius opꝫ ꝙ ẽt ſit
obm ipſius. Dicebaẽ aũt ſupra ꝙ oĩs hitus dꝫ diffini-
ri p ordinẽ actus ad obm. Ueꝝ aũt ⁊ bonũ ⁊ ſi in ſe cõ
ſiderata ꝯuertaẽ q̃tũ ad ſuppoſita: tñ inq̃tũ dr̃nt rõe
diuerſo ordine ſe hñt admuicẽ: q: ⁊ veꝝ ẽ q̃dã bõuz:
⁊ bonũ eſt q̃dã veꝝ. Et ſilr intellꝰ ⁊ voluntas q̃ diſti
guunẽ penes diſtinctionẽ veri ⁊ boni hñt ĩter ſe diuer-
ſum ordinẽ. Jn q̃tum. n. intellꝰ app̃hendit veritatez ⁊
quicq̃d in ipſa ꝯtinet̃ ſic veꝝ eſt q̃dã bonũ: ⁊ ſic ẽ bo
nũ ſub vo. Sed inq̃tũ volũtas mouet ſic veꝝ eſt ſub
bono. Jn ordine ğ cognoſcendi intellꝰ eſt p̃or: ſed i or-
dine mouẽdi voluntas eſt p̃or. Q: ergo intellꝰ moue
tur ad actũ fidei ex impio volũtatis vt dictũ eſt i ordi
ne mouẽdi voluntas eſt p̃or. Jõ non diffiniẽ p̃us p po
5 ſteriꝰ: q: vt dictum eſt in diffinitione fidei opꝫ põere
ordinẽ actus ad obm q̃d idem eſt q̃d finis. Finis aũt ⁊
bonũ idem ſunt: vt hẽt̃ 2. phiſicoꝝ. Jn ordine autez
ad bonũ voluntas cuius eſt ſpes ſicut ſubiectꝰ eſt p̃or.
ℭ Quare aũt nõ dicit: diligẽdoꝝ. Rñ eſt q: charitas
eſt p̃ñtium ⁊ abñtium. Q: ergo finis nõ hitus ẽ obm
fidei: ideo dicit. Sperẽdoꝝ reꝝ. Nec obſtat ꝙ res ſpe-
randa eſt obm ſpei. Q: opꝫ ꝙ fides ſicut ad finẽ ordie
tur ad obm illoꝝ virtutum q̃bus perficiẽ voluntas: cũ
fides pertineat ad intellectum ſm ꝙ imperaẽ a volũta
te. ℭ Sed cum fides ſit vna q: ab vnitate obi dr̃ habi
tus vnus: quare nõ dr̃ rei ſperande: ſed reꝝ ſperanda-
rum. Rñdeo dõm eſt ꝙ btitudo que in ſe eſſentialr eſt
vna q: ꝯſiſtit in dei viſione que in ſe eſt vna: eſt p̃n-

cipium ⁊ radix ex qua multa bona deriuãtur que ſub d
ipſa continentur ſicut dotes corporis: ſocietas ſancto-
rum: ⁊ multa alia. Ut ergo oſtendat oĩa iſta pertinere
ad fidem loq̃tur in plurali. ℭ Jllud aũt q̃d dr̃ ſubſtan
tia põt multiplr exponi. Uno modo cãliter: ⁊ tunc ha-
bet duplicem ſenſum. Unũ q̃d eſt ſubſtantia. ſ. faciens
in nobis ſubſtare res ſperandas: q̃d facit duobus mo-
dis. Uno mõ quaſi merendo. Ex hoc. n. ꝙ captiuat ⁊
ſubmittit intellectum ſuũ his q̃ ſunt fidei mereẽ ꝙ ali
q̃ñ perueniat ad videndum hoc q̃d ſperat. Uiſio. n. eſt
merces fidei. Alio mõ quaſi p ſuã ꝓprietatẽ p̃ñtialiter
facit ꝙ id q̃d crediẽ futuꝝ in ee aliquo mõ iaꝫ hẽat ue
dummõ credit in deũ. Alio mõ exponi põt ſubſtantia
eſſentialr quaſi fides ſit ſubſtantia. i. eſſentia reꝝ ſpen 2
doꝝ. Uñ in greco habeẽ ipoſtaſis reꝝ ſperandoꝝ. Eſ-
ſentia. n. btitudinis nihil aliud eſt q̃ꝫ viſio dei. Joẽ. 17.
Hec eſt vita eterna vt cognoſcant te ſolũ veꝝ deuz ⁊c̃.
Unde p̃mo de trini. ca. 10. dicit Aug. Hec cõtemplatio
ꝓmittiẽ nobis actionũ oĩum finis ⁊c̃. Jpſa ergo plena
viſio dei eſt eſſentia btitudinis. Hoc aũt videmus i ſci
entijs liberalibus ꝙ ſi quis aliquã velit addiſcere opꝫ euz
p̃mo accipere p̃ncipia ipſius: que opꝫ credere cum ſibi
traduntẽ a magiſtro. Opꝫ. n. credere eum q diſcit: vt hẽ
p̃mo p̃orum. Et in illis p̃ncipijs quodãmodo continé
tur tota ſcia: ſicut concluſiones in p̃ncipijs: ⁊ effecꝰ in
cã. Qui ergo hꝫ p̃ncipia illius ſcie hꝫ ſubſtantiã eius: 3
puta geometria. Et ſi geometria eſſet eſſentia beatitu-
dinis q hẽret p̃ncipia geometrie hẽret quodãmõ ſubſtã
tiã btitudinis. Fides autem noſtra eſt vt credamus ꝙ
beati videbunt ⁊ fruentur deo. Et ideo ſi volumus ad
hoc peruenire opꝫ vt credamus p̃ncipia iſtius cogni-
tionis. Et hec ſunt articuli fidei q continent totam ſũ-
mam huius ſcientie: q: beatos nos facit viſio dei trini
⁊ vnius. Et hic eſt vnus articulus. Uñ hoc credimus:
⁊ ideo dicit. Subſtantia reꝝ ſperandoꝝ. 1. Cor. 13. Ui-
demus nunc per ſpeculũ ⁊ in enigmate: tũc aũt facie ad
faciem. Quaſi dicat. Tũc erimus beati q̃ñ videbimus
facie ad faciẽ illud quod nunc videmus in ſpeculo ⁊ i
enigmate. Jn his ergo verbis oſtẽdiẽ ordo actus fidei
ad finẽ. q: fides ordinatur ad res ſperandas quaſi q̃d-
dam inchoatiuum in quo totum quaſi eſſentialr cõti 4
netur ſicut concluſiones in p̃ncipijs. ℭ Cõſequenter
cũ dicit. Argumentũ non apparentium: tangit actum
fidei circa ꝓpriam eius mãm. Actus aũt ꝓprius fidei
⁊ ſi ſit in ordie ad voluntatẽ: vt dictũ eſt: tñ eſt in itelle-
ctu ſicut in ſubiecto q: obiectum eius eſt veꝝ: q̃d ꝓpe
pertinet ad intellectuꝫ. Jn actibus aũt intellectus dr̃ia
eſt. Quidam. n. ſunt hitus intellectus q importãt ali
quam certitudinem ad cõpletam viſionẽ eius quod
intelligiẽ ſicut pꝫ de intellectu q eſt hitus p̃moꝝ prin-
cipioꝝ: q: q intelligit ꝙ omne totum eſt maius ſua p-
te: videt hoc ⁊ eſt certus. Hoc ẽt facit hitus ſcie: ⁊ ſic i-
tellectus ⁊ ſcia faciunt certitudinem ⁊ viſionez. Que- 5
dam vero alia ſunt que neutrum faciunt. ſ. dubitatio
⁊ opinio. Fides vero eſt medium inter iſta: q: dictũ ẽ ꝙ
fides facit aſſenſum in itellectu: q̃d põt eẽ dupl̃r. Uno
mõ q: intellectus moueẽ ad aſſentiendũ ex euidentia
obiecti q̃d eſt per ſe cognoſcibile: ſicut in habitu p̃nci-
pioꝝ: vel cognitũ per aliud quod eſt per ſe cognoſcibi-
le. Sicut pꝫ in ſcia aſtronomie. Alio mõ aſſentit alicui
non ꝓpter euidentiã obiecti a quo nõ moueẽ ſufficien
ter. Uñ nõ eſt certus: ſed vel dubitat q̃ñ non plus ha-
bet rõnem ad vnam ptem q̃ꝫ ad aliam. Uel opinatur
ſi hꝫ q̃dem rõnem ad vnã ptem non oĩno q̃etatem ip
ſum: ſed cũ formidine ad oppoſitũ. Fides aũt neutruz
hoꝝ dicit ſimplr: q: nec cum p̃mis eſt ſibi euidẽs nec
cum duobus

cuʒ duobus vltimis dubitat: ſed determinat ad alterā
partē cū quadā certitudine ⁊ firma adheſione ꝓ̄ꝑ q̄ddā
electionē volūtariā. Hāc aūt electionē facit diua aucto
ritas ꝑ quā electionē determinat intellꝰ vt firmiter in
argu hereat his q̄ ſunt fidei: ⁊ eis certiſſime aſſentiat. Et iō
mētū credere eſt cū aſſenſu cognoſcere. Propria ḡ mā hitus
eſt rō fidei ſunt nō apparētia. Apparentia. n. agnitionē hñt:
rei du nos aūt fidē vt dicit Gregor. Actus aūt fidei eſt certa
bie fa adheſio quā vocat apl's argm̄ accipiens cāʒ ꝑ effectu:
ciens q: argumentū facit fidē de re dubia. Eſt. n. argumētū
fidez. rō rei dubie faciens fidē: vt dicit Boeti. Uel ſi ſeq̄mur
expōnem nolis qua dr̄ argm̄ quaſi arguēs mētē: ⁊ tūc
accipit effectū ꝑ cā: q: ex certitudie rei ꝓuenit ꝙ mēs
3 cogat ad aſſentiendū. Uñ argm̄ dr̄ non apparentiū. i.
certa apphenſio coꝝ q̄ non videt. Q: ſi q̄s vellit verba
iſta ad debitam formā reducere poſſet dicere ꝙ fides ē
hitus mentis qua inchoat vita eterna in nobis faciēs
Fides intellectū aſſentire nō appentibus. Ubi. n. nos argm̄
diſtin hēmus hʒ alia lr̄a cōuictio: q: ꝑ auctoritatē diuā con
guit uincit intellꝰ ad aſſentiendū his q̄ non videt. Pʒ ḡ ꝙ
ab apl's cōplete diffinit fidē lʒ obſcure. Per iſtā. n. diffōnē
opio diſtinguit fides ab opione: dubitatiōe: ⁊ ſuſpitione: q:
ne. per iſta nō hr̄ firma adheſio intellꝰ ad aliqd. Per hoc
aūt qd̄ dr̄ nō apparentiū diſtinguit ad hitum pncipio
rum ⁊ ſcia. Et ꝑ hoc qd̄ dr̄ reꝝ ſperandaꝝ diſtinguit
a fide cōiter ſumpta q̄ nō ordinat ad btitudinē. Naʒ ꝑ
ppriā diffōnē vnūquodq; innoteſcit ⁊ diſtinguit a quo
lʒ alio ſic ē hic. Uñ ⁊ ad iſtā oēs alie reducūt. ¶ Sed
vr̄ ꝙ male dicat non apparentiū: q: vt dr̄ Jo. 20. Tho
mas vidit ⁊ credidit. Item credimus eſſe deū vnū: qd̄
Fides tñ demonſtrat a phis. R̄ꝰ dōm eſt ꝙ fides duplr̄ acci
duplr pit. Uno mō ppͥe: ⁊ ſic eſt nō viſoꝝ ⁊ nō ſcitoꝝ: vt pʒ
accipi ex p̄dictis. Et ppea nō p̄t maior certitudo hēri de ꝯclo
tr. ne q̄ꝫ de pnͦa quo elicit: q: ſemꝑ pnͦ ſunt notiora ꝯclo
nibus. Et iō cū pncipia fidei non hēant euidentiā: nec
ꝑ ꝯñs ꝯcłones. Et ideo intellectus non aſſentit ꝯcłoni
bus tāq; ſcitis nec viſis. Alio mō cōiter: ⁊ ſic excludit
oēm certā ꝯcłōnē. Et ſic loqtur Augu. in qōnibꝰ euan
gelij ꝙ fides eſt de qbuſdam q̄ vident. Apl's aūt loqt
de pma. Et qd̄ dr̄ de Thoma dōm eſt ꝙ ſicut dič Gre
go. Aliud vidit aliud credidit: q: vidit hūanitatē ⁊ cre
didit diuitatē. ¶ Ad iſtud de demonſtratione dōm eſt
ꝙ nihil ꝓhibet aliqd eſſe viſum vni qd̄ eſt creditū alte
ri ſicut pʒ in diuerſis ſtatibus. Qd̄. n. nō eſt viſuʒ i via
vr̄ in pria. Uñ qd̄ ego credo angelus videt. Siłr qd̄ eſt
viſum a ꝓphetis vt ꝙ deus eſt vnus incorꝑeus hʒ eſt
credendū ab ydeotis ſicut ydeota credit eclypſim quā
aſtrologus videt. Et de talibꝰ eſt fides ſʒ qd tm̄. Que
dam aūt ſunt q̄ ſimplr̄ excedūt ſtatū pñtis vie. Et de ta
libus eſt fides ſimpliciter. Lectio. II.

In hac enim teſtimoniū ꝯſecu
ti ſunt ſenes. Fide intelligimus
aptata eſſe ſcła v̄bo dei vt ex inui
Ge. p ſibilibus viſibilia fierēt. † Fide
plurimā hoſtiā abel q̄ꝫ cayn obtulit deo: ꝑ
quā teſtimoniū cōſecutus ē eſſe iuſtus: teſti
moniū ꝑhibente muneribus eius deo ⁊ ꝑ il
Ge. 5. lam defunctus adhuc loquit. † Fide enoch
tranſlatus eſt ne videret mortē: ⁊ nō inuenie
bat: q: tranſtulit illuʒ dñs. Ante tranſlatio
nem. n. teſtimonium habuit placuiſſe deo.
Ps. † Sine fide aūt impoſſibile eſt placere deo.
16. Credere. n. oportet accedentem ad deuʒ q:

eſt: ⁊ inq̄rentibus ſe remunerator ſit. Fide b
noe reſponſo accepto de his q̄ adhuc nō vi
debant metuens aptauit archam in ſalutez
domus ſue per quā damnauit mundum: ⁊
iuſtitie q̄ ꝑ fidem eſt heres eſt inſtitutus.
¶ Supra poſuit deſcriptionē fidei: hic oſtēdit eam ꝑ
exemplū. Et circa hoc facit duo. Pͦio. n. in gñali ma
feſtat ꝓpoſitū ſuum. Scd̄o in ſpāli ibi. (Fide intelligi
mus ⁊c̄.) Quantū ad pm̄ ſic continuat. Sic ergo dſcri
bo ⁊ cōmendo fidem: nec hoc eſt de nouo: in hac. n. ſ.
fide ſenes. i. ſci pr̄es crediderunt: ⁊ per fidem inſtituti
ſunt. Geñ. 15. Credidit abraham deo, ⁊ reputatū eſt illi
ad iuſtitiā. Ps. Credidi ꝑꝑ qd̄ locutus ſum. Inter oēs
aūt pr̄es veteri teſti illi duo ſpāliter. ſ. dauid ⁊ abrahaʒ 2
hñt teſtimoniū fidei. ¶ Fide intelligimus ⁊c̄. In ſpāli
declarat ꝓpoſitū ꝑ exempla antiquoꝝ. Et pmo q̄tuʒ Do
ad id qd̄ crediderūt ⁊ docuerunt. Scd̄o q̄tū ad id qd̄ ctria
fecerūt ibi. (Fide abel ⁊c̄.) Tertio q̄tuʒ ad id qd̄ paſſi in ve
ſunt ibi. (Alij aūt diſtenti ſunt ⁊c̄.) Doctrina aūt in ve teri
teri teſtō duplex fuit. Una aperte poſita. Alia v̄o ſub teſtō
velamine figuraꝝ ⁊ myſterioꝝ velata fuit. Prima de eſt du
vnitate dei ⁊ creatione mundi. Scd̄a de myſterio icar plex.
nationis ⁊ reparationis. Uñ ſicut ipſi i memoriā crea
tionis colebāt ſabbata: ita nos in memoriā reſurrectio
nis ſeruamus dñicam. Quantū ergo ad doctrinam de
mūdi creatione dicit. Fide intelligimus ⁊c̄. Qd̄ poteſt 3
dupliciter legi. Uno mō ꝙ verbo dei ſit ablatiui caſus. Dñi
Et eſt ſenſus. Nos ſicut antiq fide. i. ꝑ doctrinaʒ fidei cam
ſ. veteris teſti. Geñ. 1. Dixit deus fiat ⁊c̄. Ps. Ipſe dixit in me
⁊ facta ſunt. Secula eē aptata. i. diſpoſita verbo dei. i. mori
per iperium dei. Hoc aūt ptinet ad fidē ꝙ. ſ. hoc intelli aʒ re
gamus: q: cū fides ſit de inuiſibilibus ſecula facta ſūt ſurre
de iuiſibilibus. ſ. de mā pma q̄ nuda ⁊ ꝑuata oī forma ctiōis
inuiſibilis eſt ⁊ oī ſpē ⁊ diſpōne carens. Jō dicit. Ut ex ſerua
inuiſibilibus viſibilia fierēt. Sed hoc eſt ſatis rudiiter mus.
dictū lʒ ſit veꝝ. ¶ Scd̄o mō ꝙ verbo ſit datiui caſus.
Et tunc eſt ſenſus. Intelligimus ꝑ fidē vt ꝑus ſcła eſ
ſent aptata. i. cōuenientia ⁊ corrn̄dentia verbo vt ex i
uiſibilibus ⁊c̄. Propter qd̄ ſciendū eſt ꝙ verbū dei eſt
ipſe cōceptus dei quo ſeipm̄ ⁊ alia intelligit. Deus aūt
cōparat ad creaturā ſicut opifex ad opus ſuū. Hoc aūt 4
videmus ꝙ artifex illud qd̄ ꝓducit extra ꝓducit in ſi
militudinē conceptus ſui. Uñ facit domū in mā ad ſili
tudinem domus quā in mēte ſua formauit: ꝙ ſi domꝰ
extra conueniat domui p̄concepte eſt opus debito mō
ordinatū: ſi uō: non. Q: vero tota creatura optime di
ſpoſita eſt vtpote ꝓducta ab artifice in quo nō pōt ca
dere error vel aliqs defectus: ideo pleniſſime ſʒ modū
ſuū ꝯuenit diuo cōceptui. Uñ Boetius de cōſolatione.
Pulcrū pulcerrimus ipſe mūdū mente gerens ſimili
q; imagine formans. Ideo dicit. Intelligimus fide ſe
cula. i. totā vniuerſitatem creature aptata. i. cōuenien
ter rn̄dentia v̄bo. i. conceptui dei ſicut artificiatuʒ arti
fue. Eccl. 1. Effudit illā. ſ. ſapiam ſuam ſuper oīa opera 5
ſua. ¶ Seq̄tur. Ut ex inuiſibilibus ⁊c̄. Sed q: apud
antiquos cōis aī conceptus erat ꝙ ex nihilo nihil ſit.
ſ. phyſicoꝝ. Ideo q̄n videbant aliqd̄ nouū opus dice
bant ꝙ eſſet factū ex aliqbus inuiſibilibus. Unde vel
ponebant qd̄libet eſſe in quolibet: ſicut empedocles ⁊
anaxagoras de quo nihil ad preſens. Alij vero latita
tionem formaꝝ ſicut ipſe anaxagoras. Alij ab ydeis
ſicut plato. Alij ab intelligentia ſicut Auicenna. Unde
ſm̄ oēs iſtos viſibilia facta ſunt ex inuiſibilibus rōni
bus ydealibus. Nos aūt dicimus ſm̄ modū p̄dictū ꝙ
ex inuiſibilibus rōnibus ydealibus in verbo dei: ꝑ

c

qđ oīa facta ſint: res viſibiles ſunt ꝓducte. Que rōes ⁊ ſi idem ſint: tñ per diuerſos reſpectus cōnotatos reſpectu creature dr̄ut ſm rōnem. Uñ alia rōne conditus ē hō: ⁊ alia equus: vt dicit Auguſ. in lib. 83. q. Sic ergo ſecula aptata ſunt verbo dei: vt ex inuiſibilibus rōib⁹ ydealibus in verbo dei viſibilia .i. oīs creatura fieret. Oia aūt iſta verba expreſſe ſunt ꝯ manicheos. Ipſi .n. dicunt ꝙ non eſt curandū qđ hō credat: ſed tm̄ qđ faciat. Sed aplƥ ꝑncipiū oīs opis ponit fidem. Unde dicit ꝙ eſt ſubā .i. fundamentum. Sine fide ergo fruſtra ſunt opa. Itē dāt ꝙ nō eſt credendū niſi vn̄ hēt rō. Cōtra qđ dicit nō appentiū. ¶ Itē dānāt vetus teſtm̄ dicētes ꝙ a malo ꝑn⁹ .ſ. a dyabolo cōditum ſit. Cōtra qđ dicit ꝙ in hac fide teſtimonium conſecuti ſunt ſenes.

2 Accepte fuerūt ſingulariſ añ diluuiū tres perſone ſcilȝ abel enoc ⁊ noe

¶ Deinde cū dicit. (Fide abel ⁊c̄.) Oñdit qđ pr̄es antiqui fecerūt. Et ꝑmo hoc oñdit de pr̄ibus añ diluuiū. Scđo de pr̄ibus q̄ fuerūt ante legē ibi. (Fide q̄ vocatur abraham ⁊c̄.) Tertio de his q̄ fuerūt ſub lege ibi. (Fide moyſes ⁊c̄.) Ante diluuiū fuerūt tres ſpālr deo accepti .ſ. abel. Gen̄. 4. enoch. Gen̄. 5. noe. Gene. 6. Primo ergo ponit fidē abel. Secundo fidē enoch ibi. (Fide enoch ⁊c̄.) Tertio fidez noe ibi. (Fide noe ⁊c̄.) De abel aūt oſtēdit qđ per fidem fecerit: ⁊ qđ inde cōſecutus ſit. Per fidē abel obtulit ſacrificiū. Uñ ſicut cōfeſſio eſt teſtimoniū fidei interioris: ita ex cultu exteriori in ſacrificio cōmendaſ fides eius. Et ex eo ꝙ obtulit ſacrificium electū: q: de ꝑmogenitis gregis ⁊ de adipibus eoꝝ oñditur electa fides eius. Optimū .n. ſacrificium ſignū fuit electe fidei ⁊ ꝓbate. Mal. i. Maledict⁹ fraudulentus q̄ hȝ in grege ſuo maſculum ⁊ votuȝ faciens immolat debile dño.

3 Abel plurimam hoſtiaȝ obtulit fide nō q̄ titate

¶ De ſacrificio autez caym nulla fit mentio q̄tum ad excellentiā. ſed ſolum ꝙ obtulit de fructib⁹ terre. Dicit ḡ ꝙ abel fide obtulit plurimā hoſtiā: non q̄titate ſed ꝑcioſitate q̄ȝ caym .i. meliorem hoſtiaȝ obtulit q̄ȝ caym .ſ. deo: q: ad honorem dei. Aliter .n. nō placuiſſet deo. Gloſa dicit. Fide plurima: ſed hoc non habeſ in greco: q: plurima eſt ibi accuſatiui caſus: quod pȝ ex modo loquendi qui eſt cōparatiuus: niſi dicaſ fide plurā .i. meliore ⁊ preſtātiore q̄ȝ caym obtuliſſe: q: vt dictum eſt ſacrificiū exterius ſignū fuit fidei interioris. Ex fide autem duo conſequitur:

4 vnum in vita .ſ. teſtimoniū iuſtitie. Uñ dicit. Cōſecut⁹ eſt teſtimonium eſſe iuſtus .i. per fidē. Mat. 23. A ſanguine abel iuſti ⁊c̄. Tñ nō ꝓpter hoc teſtimoniū xp̄i dicit ipm̄ conſecutum fuiſſe teſtimoniū iuſtitie: q: non intendit hic introducere niſi auctoritates veteris teſti: ſed ꝓpter id qđ dr̄ Gen̄. 4. Reſpexit dñs ad abel ⁊ ad munera eius: q: reſpect⁹ dñi eſt ſpāliter ſup iuſtos. ps. Oculi dñi ſup iuſtos. Et hoc teſtimoniuȝ phibente deo muneribus eius. Qđ forte fuit: q: igne celeſti incendebanſ munera. Et hoc fuit reſpectus dei. Prius tñ reſpexit ipm̄ offerrentē q̄ȝ oblationē eius: q: ex bonitate offerentis acceptaſ oblatio q̄ nō eſt ſacrāli: q: ſacrālē bonitatē nō immutat malicia miſtri: q̄tū aūt ad offerentem vt ſibi ꝓſit oblatio reqriſ in ipſo.

Bonitas offerētis facit acceptā oblatio.

5 Fide enoc. ⁊ ſi trāſlatus ſit a conuerſatione huius vite: tñ morieſ.

¶ Aliud cōſecutus eſt poſt mortē. Unde dicit: Et ꝑ illam defunctus adhuc loqſ: q: vt dicit gloſa poſt mortē adhuc cōmendaſ fides eius: q: daſ nobis mā loquendi de ipſo vt de fide eius ⁊ patientia demus exēpla ad exhortandū alios ad patientiā. Sed hec nō eſt intentio apli: q: oīa q̄ accipit h̄ ſumit ex ſcripturis. Uñ intelligiſ de eo qđ dr̄ Ge. 4. Uox ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra. infra. ii. Melius loquētē q̄ȝ abel. Hoc .n. accepit ꝑ illam: ideſt per meritum fidei: ꝙ defunctus: idest ſanguis defuncti clamet ad deum ⁊ loquatur deo.

¶ Deide cū dicit. (Fide enoch ⁊c̄.) Cōmēdat enoch. Et ꝑmo ponit intentū ſuum. Scđo ꝓbat ibi. (Et non inueniebaſ ⁊c̄.) Nō facit aūt aplƥ mentionē de operibus eius: q: ſcriptura modicū loqtur de hoc: ſed tātuȝ oſtendit qđ ei fecerit deus: q: fide .i. per meritū dei trāſlatus a conuerſatione huius vite in alia conſeruatur a morte. Uñ dicit. Ne videret mortē. Gen̄. 5. Nō apparuit q: tulit eū deus. Et veꝝ eſt ꝙ nondū eſt mortuus: ſed tñ q̄nq̄ȝ morieſ: q: ſnīa quā dñs ꝑmis parentibus peccantibus inflixit: quocūq̄ȝ die comederis ⁊c̄. In oēs quocūq̄ȝ mō naſcunſ ex adaȝ ꝑmanebit ēt in xp̄o. ps. Quis eſt hō q̄ viuet ⁊ nō videbit mortē. Mors autēȝ duoꝝ dilata eſt .ſ. enoch ⁊ helye. Et rō eſt q: doctrina veteris teſti ordinaſ ad ꝓmiſſa noui teſti .i. quo nobis ſpes vite eterne ꝓmittiſ. Mat. 4. Penitentiā agite: appropinquabit enim regnū celoꝝ. Et iō data ſnīa mortis voluit dñs ducere hoīes in ſpem vite: qđ fecit in patribus vtriuſq̄ȝ ſtatus .ſ. nāe legis ⁊ gr̄e. Uñ in ꝑ ſtatu dedit ſpem euadēdi neceſſitatē mortis: ⁊ h̄ in enoch: .i. lege in helya. In tpe gr̄e in xp̄o ꝑ quē daſ nobis effectus huius ꝓmiſſionis. Et iō alīq̄ morienſ: ſed xp̄s reſurgens ex mortuis iā non moriſ. Sed duo ꝑmi moriſ entur per antichriſtum. Sic ergo trāſlatus eſt ne videret mortem nō vt ſolum non ſentiret mortem: ⁊ hoc in illa generatione.

¶ Deinde cū dicit. (Et non inueniebaſ ⁊c̄.) Probat ꝙ hoc habuit ꝑ meritum fidei: ⁊ ꝑmo ꝓbat ꝙ trāſlatus eſt. Scđo ꝙ hoc ꝓpter fidez habuit ibi. (Añ trāſlationē enim ⁊c̄.) Et ꝑ⁰ ꝓbat per auctoritatē. Gene. 5. Quā ſub alīs verbis: ponit: q: ibi dr̄ non apparuit: q: tulit eum deus. Hic aūt dicit. Et non inueniebatur: q: tranſtulit eū deus. Et idē eſt ſenſus. Sap. 4. Placēs deo factus eſt dilectus ⁊ viuens inter pctōres tranſlatus eſt. Sicut enim cōueniens fuit ꝙ homo ꝑꝑ pctm̄ expelleref de paradiſo: ita ꝙ iuſtus introduceref. Iſte eniȝ per ſeth ſeptimus ad adā optimus fuit: ſic lamech per caym ſeptimus ad adam peſſimus fuit: vtpote qui contra naturam primus introduxit bigamiam.

¶ Deide cū dicit. (Ante tranſlationē ⁊c̄.) Probat ꝙ ꝓpter meritū fidei fuerat tranſlatus: q: anteq̄ȝ trāſferreſ dicit de ipſo ſcriptura ꝙ ambulauit cū deo: qđ ē cōſentire ⁊ placere deo. Propter hoc aūt tulit eum deus: ſed ſine fide impoſſe eſt ambulare cū deo ⁊ deo placere: ergo ⁊c̄. Totam iſtam rōnē q̄tū ad ꝑmiſſas ponit. Et ꝑmo maiorē: q: habuit teſtimoniū añ tranſlationē placuiſſe deo. Et ideo trāſtulit eū deus. Eccl. 44. Enoch enim placuit deo ⁊ tranſlatus eſt in paradiſum vt det gentibus ſapiam. Q: aūt placuerit oſtēdit ſcriptura q̄ dicit ꝙ ambulauit cū deo. Mal. 2. In pace ⁊ in eqtate ambulauit mecū. ps. Ambulās in via immaculata h̄ mihi miſtrabat. Minorē ſubdit dicēs. Sine fide aūt impoſſibile eſt placere deo. Eccl. i. Beneplacitū eſt illi fides. Ro. 3. Arbitramur iuſtificari hoīem ꝑ fidem. Probat aūt minorē cū dicit. Accedentē ad deum opȝ credere. Nullus .n. pōt deo placere niſi accedat ad ipm̄. Ia. 4. Appropiquate deo ⁊ appropiquabit vobis. ps. Accedite ad eū ⁊ illuminamini. Sed nullus accedit ad deum niſi per fidem: q: fides eſt lumē intellꝰ. Ergo nullus pōt deo placere niſi ꝑ fidē. Accedentē aūt ꝑ fidem opȝ credere dño. Sicut .n. videmus in quolibet motu nāli ꝙ opȝ ꝙ mobile ex motu duo intendat ne motus ſit fruſtra .ſ. aliquē certū terminū ⁊ certā cām q̄re moueaſ: ꝑus aūt terminus q̄ȝ effectus motus ꝯſequaſ: ſic ēt in motu quo alīq̄s accedit ad deū terminus motus eſt ipſe deus. Uñ dicit: opȝ credere accedētē q: eſt. Qđ dic ꝑꝑ eius eternitatē. Exo. 3. Qui eſt miſit me. Scđo ꝙ ſciat ꝙ de⁹ hēat ꝓuidētiā de reb⁹. Alr̄ .n. nullus iret ad ipȝ ſi nō ſparet alīq̄ȝ remunerationē ab ipo. Uñ dic. Et igrētib⁹ ⁊c̄. Eſa. 40. Ecce dñs veniet. Ecce merces eius

a eius cū eo. Merces aūt eſt illud qḋ hō q̄rit ex labore. Mat. 20. Uoca operarios ꝛ redde illꝭ mercedē ſuā. Que merces nihil eſt aliud q̄ꝫ deus: q: nihil ex ipm oꝫ hō q̄rere. Gen. 15. Ego ꝓtector tuus ſum ꝛ merces tua magna nimis. Deus. n. nihil aliud dat niſi ſeipm. Ps. Dñs pars hr̄ditatꝭ mee ꝛ calicis mei. Tren. 3. Pars mea dñs dixit aia mea ꝛc̄. Et iō dicit. Remunerator eſt inq̄rētibus eū. Nō aliud. Ps. Querite dn̄m ꝛ ꝯfirmamini: q̄rite faciē eius ſemꝑ. Sed nūq̄d duo hec ſufficiūt ad ſalutē? Rn̄ dōm eſt ꝙ poſt pctm̄ ꝑmi parentis nēo potuit ſaluari a reatu culpe originalis niſi ꝑ fidē mediatoris: ſꝫ iſta fides diuerſificata eſt q̄ꝫtū ad modū credēdi ſm̄ diuerſitatē tpum ꝛ ſtatuū. Nos ēt qbus eſt tm̄ bn̄ficiuꝫ
2 exhibitū magis tenemur credere q̄ꝫ illi q fuerūt an̄ aduentū xp̄i. Hic ēt aliq magis explicite: ſicut maiores ꝛ illi qbus ſcā fuit aliq̄ reuelatio ſpālis. Illi ēt q ſub lege magis explicite q̄ꝫ an̄ legē: q: data fuerūt eis aliqua ſacr̄a qbus q̄ſi ꝑ figurā repn̄tabaꝛ xp̄s: ſed gētiles qui fuerūt ſaluati ſufficiebat eis ꝙ crederēt deū eſſe remuneratorē: q̄ remuneratio nō fit niſi ꝑ xp̄m. Un̄ ipiicite credebāt imediatorē. ℂ Cōtra aūt aliud qḋ dicit ꝙ oꝫ credere ꝙ deus eſt: q: dictū eſt ſupra ꝙ creditū nō pōt eſſe ſcitū nec viſum: deū āt eſſe ē demōſtratū. Rn̄ dōm eſt ꝙ de deo pōt multiplr̄ hēri noticia. Uno mō ꝑ xp̄ꝫ: inq̄ꝫtū. ſ. eſt pr̄ vnigeniti ꝛ ꝯſubſtalis: ꝛ alia q̄ ſpālr̄ xp̄s de deo pr̄i ꝛ filio ꝛ ſpūſſancto docuit q̄ꝫtum ad vnitatem eſſentie ꝛ eternitatē perſonaꝝ. Et hoc tm̄ eſt creditum nec in veteri teſtō fuit explicite creditū niſi a maioribus tantum. Scḋo mō ꝙ ſolus deus colendus eſt: ꝛ ſic eſt tantū creditū ēt a iudeis. Tertio modo ꝙ eſt vnus deꝰ: ꝛ hoc notū ē ēt ipſis phis: ꝛ nō cadit ſub fide.

Poſt pctm̄ ꝑmi parē tis nemo potuit ſaluari.

5 De deo multiplr̄ ꝑt hēri noticia.

ℂ Deinde cū dicit. (Fide noe ꝛc̄.) On̄dit q̄d noe fecit ꝑ fidē: ꝛ q̄d inde ꝯſecutus ē ibi. (Et iuſtitie ꝛc̄.) De ipſo aūt narrat q̄nqꝫ q̄ fecit. Primo ꝙ dictis dei credidit de futuro iudicio: qḋ tn̄ nōdū videbaꝛ. Un̄ dicit. Fide noe rn̄ſo accepto de his q̄ adhuc nō videbanꝛ ſupple crediderat. Scḋo ex fide timuit. Fides. n. eſt ꝑn̄ᵐ timoris. Eccle. 25. Timor dn̄i initiū dilectiois eius. Fidei aūt initiū agglutinandū eſt illi. ſ. timori. Et ideo dicit.
4 Metuens. ſ. diluuiū ꝑmiſſum: qḋ tn̄ non videbaꝛ. Ergo fides eſt de inuiſibilibus. Tertio mandatū dei impleuit faciendo archaꝫ. Unde dicit aptauit archam. i. ſm̄ diſpoſitionem dei conuenientē fecit. Quarto a dō ſalutē ſperauit. Un̄ dicit. In ſalutē domus ſue. i. familie ſue: q: illi ſoli ſalui facti ſunt. i. Pe. 3. Pauci. i. octo aie ſalue facte ſunt per aquam. Quinto ex hoc ꝙ ꝑꝑ fidem ꝑdictam fecit damnauit mūdū. i. mūdanos dānabiles oſtendit. Reuelato aūt ſibi de fabricanda archa rn̄ſum fuit deſiderio eius ꝛ iuſtitie que eſt per fidem.

ℂ Deinde cū dicit. (Et iuſtitie q̄ ꝛc̄.) On̄dit q̄d ꝑ fidē ꝯſecutus ē. Sic̄. n. poſt mortē alicuius aliqs ſuccedit in hereditatē eius ſic ēt q: a ꝑnᵒ mundi nō totalr̄ defecerat iuſtitia i mūdo: q: adhuc durabat mūdus: ſed in
5 diluuio q̄ſi totus ꝑijt mundus: iō ipſe noe q̄ſi heres factus eſt ꝑꝑ fidem ſuā. Uel iuſtitie que hr̄ per fideꝫ: vel ſicut patres ſui iuſtificati fuerunt ꝑ fidē: ita ipſe factus heres eſt iuſtitie per fidem. ſ. imitator per fidem paterne iuſtitie.

Lectio. III.

Fide qui vocatur abrahā obediuit in locū exire quē accepturus erat in hr̄ditatē: ꝛ exijt neſciens quo iret. Fide demoratus eſt in terra repromiſſionis tāq̄ꝫ aliena: in caſulis hītando cū Yſaac ꝛ iacob coheredibus repromiſſionis eiuſdē. † Expectabat. n. fūdamēta hn̄tem ciuitatē: cuius artifex ꝛ ꝯditor deus. Fide ꝛ ipſa ſara ſterilis virtutē in cōceptione ſeminis accepit ēt ꝑter tp̄s etatis: qm̄ fidelē credidit eſſe euꝫ q repromiſerat. † Propter qḋ ꝛ ab vno orti ſunt: ꝛ hoc emortuo tanq̄ꝫ ſidera celi in multitudinē: ꝛ ſicut arena q̄ eſt ad orā maris innumerabilis.

Tho. ſuꝑ epi. Pau.

b Gen. i.

Gen. 15.

ℂ Supra poſuit apl̄s exēplū fidei in pr̄ibus q fuerūt an̄ diluuiū q fuerūt cōiter pr̄es tā gentiliū q̄ꝫ iudeoꝝ: ꝛ hic ſpāliter deſcendit ad pr̄es q fuerūt poſt diluuium q ſpāliter fuerunt pr̄es iudeoꝝ. Et ꝑmo ponit exēplum
2 fidei abrahe q fuit pr̄ credētium. Un̄ ꝛ ꝑmus accepit ſignaculū fidei an̄ legē. Et ꝑmo on̄dit q̄d fecerit abrahā. Scḋo q̄d fecerit Iſaac. Tertio quid fecerit Jacob. Quarto q̄d fecerit ioſeph. Scḋm ibi. (Fide ꝛ de futuris.) Tertiū ibi. (Fide Jacob ꝛc̄.) Quartū ibi. (Fide ioſeph ꝛc̄.) Iterum ꝑma in duas. Primo. n. ponit q fecerit q̄ꝫtū ad exteriorē ꝛ hūanā cognitionē. Scḋo quid fecerit q̄ꝫtū ad deū ibi. (Fide obtulit ꝛc̄. ℂ Circa ꝑmū tria facit. Primo. n. on̄dit q̄d fecerit q̄ꝫtū ad hītatiōeꝫ. Scḋo q̄d fecerit q̄ꝫtū ad gn̄ōnem ibi. (Fide ꝛ ipſa ſara ꝛc̄.) Tertio q̄d fecerit q̄ꝫtum ad ſuā ꝯuerſationem ibi. (Iuxta fidē ꝛc̄.) Itē q̄ꝫtū ad hītationē duo on̄dit. Pri-
3 mo q̄d fecerit q̄ꝫtū ad ꝑmā loci mutatiōeꝫ. Scḋo q̄ꝫtū ad alterius inhītationē ibi. (Fide moratus ꝛc̄.) Ut aūt oſtēdat exēplū ſuū de abrahā magne auctatis eē. Primo ponit celebritateꝫ nois eius dicēs. Ille q vocaꝛ. ſ. a deo. Gen. 17. Uocaberis abrahā. Itē vocaꝛ ab hoībus. Eccl. 44. Abrahā magnus pr̄ multitudis gētiū. Talis ergo a deo vocatus ꝛ ab hoībꝰ ꝑdicatus dignus eſt exēplo. Scḋo ponit exēplū eius dicēs. (Qui fide obediuit ꝛc̄.) Per fidē. n. iformamur ad obediēdū deo ī inuiſibilibus. Ro. i. Ad obediēdū fidei ꝛc̄. ℂ Exire i locū quē accepturus erat in hr̄ditatē: de quo Gen. 12. Egredere de terra tua de cognatiōe tua ꝛ de domo pr̄is tui ꝛ veni in terrā quā mōſtrauero tibi. Dn̄s āt terrā illam
4 debat ſibi dare in hereditatē Gen. 13. Om̄ terrā quam cōſpicis tibi dabo. ℂ Sed nunq̄d nō ipſe cuꝫ pr̄e ſuo thare exierat de terra ſua. Ergo nō exiuit ex precepto dn̄i: ſed per pr̄eꝫ. Rn̄deo dōm eſt ꝙ cū pr̄e exiuerat reuerſus iteꝝ: ſed ex ꝑcepto dn̄i exiuerat in meſopotamiam ſyrie vbi mortuo patre intendebat remanere: ſꝫ ex mādato dn̄i venit in terraꝫ chanaan. ℂ Et nunq̄d erat hoc mirabile: vt ſic de hoc oporteret hēre fidem ꝛ credere deo. Sic: q: neſciens quo iret. i. vt iret ad rem ignotā. Qḋ eſt autem ignotū eſt inuiſibile. Per illam obedientiā abrahe nobis: deſignaꝛ ꝙ debemus ab omni affectione carnali exire ſi volumus hereditatē nr̄aꝫ hēre. Ps. Obliuiſcere ppl̄m tuūꝫ ꝛ domū pr̄is tui. Eſa. 64. Oculus nō vidit deus abſqꝫ te que ꝑparaſti expectantibus te. Unde hereditas iſta eſt nobis ignota.

Abrahā cū pr̄e ſuo thare terrā ſuam exiuerit: tamēpoſtea reuerſus fuit.

5 ℂ Deinde cū dicit. (Fide moratus eſt ꝛc̄.) Oſtēdit q̄d ꝑ fidē fecerit q̄ꝫtum ad inhabitationē. Et ꝑmo q̄d fecerit oſtēdit. Scḋo ſubdit cāꝫ quare ibi. (Expectabat. n. ꝛc̄.) Uidemus. n. ꝙ aliq̄n aliqs exit de terra natiuitatꝭ ſue ꝛ vadit alibi vbi facit manſionē ſuam ꝑpetuā. Sic non fecit abrahā: ſed ſicut aduena fuit in terra chanaan: ꝛ ſicut aduena mortuus eſt in ipſa: qḋ pꝫ q: nō fecit ſibi domū nec firmā manſionē: ſed hītauit in caſulis ꝛ tabernaculis que ſunt hītacula mobilia. Un̄ ſemꝑ fit mentio de tabernaculis q̄n loq̄ꝛ de abrahā. Un̄ ex ꝑcepto dn̄i hītauit ibi vt aduena. Act. 7. Nō ḋdit illi in ea hereditatē nec paſſum pedis. Gen. 21. Fuit colonus ter

Abrahā nl̄lā hītationē fecit i terra chanaan.

re philiſtinoꝝ diebus multis. Quod quidem verum eſt quan tum ad id quod dominus ei gratis donaturus eſſet non quan tum ad id quod emit. Unde dicit quod fide demoratus eſt in ter ra repromiſſionis: quia fuit ei frequenter promiſſa: ſicut patet Gen. 12. uſque ad 21. capitulum: ſicut in aliena: quod patet: quia habi tudo in caſulis que dicuntur a cadendo et in tentorijs mobili bus: et quod adhuc non redeundi in patriam ſuam et ſi plus vi xiſſet: patet quia cum Yſaac et Jacob habitauit non quidem ſi mul ſed ſucceſſiue qui erant filij promiſſionis: quibus ipſis fa cta eſt promiſſio. Gen. 17. et 28. Et dicit coheredibus re promiſſionis: in quo datur nobis intelligi quod in mundo iſto debemus conuerſari ſicut alieni et aduene. i. Cor. 7. Qui vtuntur hoc mundo tanquam non vtantur. infra vlti. Non enim
2 habemus hic manentem ciuitatem ſed futuram inquirimus.
¶ Deinde cum dicit. (Expectabat enim etc.) Oſtendit quare morabantur ſicut aduene: quia ſcilicet non reputabant ſe aliquid ha bere ſuper terram: ſed querebant hereditatem celeſtem ciuitatem. Pſalmus. Stantes erant pedes noſtri in atrijs tuis hieruſalem: hieruſalem que edificatur vt ciuitas. Eſa. 33. Oculi tui videbunt hie ruſalem habitationem opulentam tabernaculum quod nequa quam vltra transferri poterit etc. Non tabernaculum mobi le et dicitur ciuitas primo propter ciuium vnitatem: que vnitas eſt per pacem. Pſalmus. Lauda hieruſalem dominum: lauda deum tuum ſyon: Et ſequitur. Qui poſuit fines tuos pacem. Eſa. 32.
3 Sedebit populus meus in pulchritudine pacis in taberna culis fiducie in requie opulenta. Jo. 17. Ut ſint vnum ſicut et nos vnum ſumus. Secundo eſt ordinata: quod ſit maxime propter iuſtitiam: et non ad malum faciendum. Ibi autem eſt per petua iuſtitia. Ezec. 48. Nomen ciuitatis ex illa die do minus ibidem. Tertio per ſe ſufficiens ad omnia que ſunt neceſſaria. Quod perfectiſſime ibi erit: quia ibi eſt ſtatus bonorum omnium aggregatione perfectus. Pſalmus. Hieruſalem que edificatur vt ciuitas: cuius participatio eius in idipſum. Iſta ciuitas habet fundamenta in quo ſignificat eius ſta bilitatem. Eſa. 33. Tabernaculum quod nequaquam vltra transferri poterit. Sunt autem fundamenta prima pars edi ficij. Unde angeli ſunt eius ciuitatis fundamenta. Pſalmus.
4 Fundamenta eius in montibus ſanctis. Homines enim aſ ſumentur ad ordines angeloꝝ. Eccleſie vero fundamen ta ſunt apoſtoli. Apoc. 21. Actor autem huius ciuitatis eſt
b ipſe deus non humane artis ſapientia. 2. Cor. 5. Scimus quoniam ſi terreſtris domus noſtra huius habitationis diſſoluatur quod edificationem a deo habemus domum non manufactam ſed eternam in celis. Ad cuiuſlibet autem ciuitatis edifica tionem duo requiruntur. Primum eſt auctoritas principis qua mediante firmetur qui dicitur conditor eius a quo et ipſa nomen accipit: ſicut a Romulo roma. Et ſic illius ci uitatis dicitur deus conditor eius. Pſalmus. In ciuitate dei noſtri deus fundauit eam in eternum. Secundum eſt modus diſpo nendi ipſam qui commendat ſapientiam artificis. Et ſic deus dicitur artifex eius: quia ordinata eſt ſecundum diſpoſitionem et ſapientiam dei. Pſalmus. Magnus dominus et laudabilis ni
5 mis in ciuitate dei noſtri etc. Debita enim diſpoſitio ope ris commendat opificem. Nuſquam autem ita relucet diuina ſapien tia ſicut ibi. Et ideo ibi nimis laudabilis dicitur.
c ¶ Deinde cum dicit. (Sara fide et ipſa etc.) Oſtendit quid ibi per fidem vxor eius conſecuta eſt. Et circa hoc duo facit: quia primo oſtendit quid conſecuta eſt ipſa. Secundo quid conſecu tum eſt in filijs ibi. (Propter quod et ab vno etc.) In vxo re autem eius ſara duo defectus erant propter quos omnino vide batur quaſi impoſſibile ipſam poſſe concipere. Unde credere il la fuit magne fidei. Unum erat quia ſterilis. Gen. 11. Erat autem ſara ſterilis. Aliud quia iam propter defectum etatis non erat naturaliter apta ad generationem. Gen. 18. Deſierant ſara fie ri muliebria. Item ipſa dicit ibidem. Ego iam ſenui: et dominus meus vetulus eſt. Iſtos duos defectus tangit apo

ſtolus. Primum cum dicit. (Sara ſterilis). Secundum cum dicit. d
(Et preter tempus etatis etc.) Tamen his non obſtantibus ip ſa accepit virtutem in conceptione ſeminis fide. ſ. vel ſua vel abrahe: quia et ſi erat impoſſibile ſecundum naturam quod nonagenaria decentenario conciperet: tamen vterque credidit deo: cui nihil eſt difficile. Unde dicit quod fidelem credidit eſſe eum qui repro miſerat. ¶ Sed contra quantum ad abraham et videtur quod non credi dit: quia Gen. 17. dicitur quod riſit dicens in corde ſuo. Putas ne centenario naſcetur filius: et ſara nonagenaria pariet? Ite rum quantum ad ſaram Gen. 18. dicitur quod riſit occulte dicens. Poſtquam ego conſenui et dominus meus vetulus eſt vo luptati operam dabo. Reſpondeo dicendum eſt quod quantum ad abra ham riſus eius non fuit dubitationis: ſed admirationis.
Unde Ro. 4. Non heſitauit diffidentia: ſed confortatus eſt fide dans gloriam deo pleniſſime ſciens quod quecunque 2
promiſit deus potens eſt et facere. Unde nec reprehenditur riſus eius a deo qui corda omnium nouit. Sara autem primo dubitauit in primo promiſſione: ſed quando angelus recurrit ad potentiam dei cum dixit. Nunquid deo quicquam eſt difficile: tunc credidit: et hec fuit quaſi ſecunda promiſſio. Et ideo dicit quod repro miſit: quia in promittendo primo non credidit: ſed in repro mittendo. Sed ſciendum eſt quod omnes conceptus miraculo ſi qui fuerunt in veteri teſtamento fuerunt quaſi figura illius ma ximi miraculi quod fuit in chriſti incarnatione. Oportuit enim natiuitatem eius ex virgine per aliqua prefigurari ad preparan dos animos ad credendum. Non tamen potuit prefigurari ex equo:
quia neceſſario figura deficit a figurato. Et ideo ſcriptura par 3
tum virginis oſtendit per partum ſterilium. ſ. ſare anne et elizabeht. Sed differentia eſt quia ſara a deo miraculoſe accepit virtutem concipiendi: ſed tamen ex humano ſemine. Et ideo dicitur hic in conceptio nem ſeminis. Beata vero virgo ſine ſemine. Unde in ſara virtus diuina preparauit materiam ad concipiendum tamen ex ſanguine: ſed in beata virgine etiam preparauit illam puriſſimam materiam: et cum hoc fuit ibi virtus ſpiritus ſancti loco ſeminis. Non enim ex virili ſe mine: ſed myſtico ſpiramine factum eſt verbum dei caro.
¶ Deinde cum dicit. (Propter quod et ab vno etc.) Oſtendit quid conſecutum eſt in filijs ex virtute dei. ſ. multiplicatio ſemi nis. Ubi primo conſideranda eſt radix huius multitudinis. que fuit vna. ſ. abraham: vbi dicit. Propter quod. ſ. meritum fidei ab vno. ſ. abraham. Eſa. 51. Unum vocaui eum et benedixi
ei multiplicaui eum. Secundo conſideranda eſt conditio eius quia 4
iam emortuus. Unde dicit. Et hoc emortuo: quia iam vetulus erat: vt ſupra dictum eſt. Sed contra: quia mortua ſara multos filios genuit ex alia vxore ſicut patet Gen. 25. Ergo male dicit emortuo. Reſponſio dicendum eſt quod vetulus bene generat ex iuuen cula: non autem ex vetula. Et ſic erat in ipſo mortua virtus generandi quantum ad ſaram: non tamen ad alias. Uel dicendum eſt quod intel ligitur ab vno. ſ. vtero ſare iam emortuo. Ro. 4. Et emor tuam vuluam ſare. Eſa. 51. Attendite ad abraham patrem veſtrum et ad ſaram que peperit vos. Tertio conſideranda eſt differentia inter illos qui ex abraham proceſſerunt. Sicut enim non omnes vt dicitur Ro. 9. qui ſunt ex iſrael: hi ſunt iſraelite: ſic nec hi qui ſunt ex ſemine abrahe omnes ſunt filij: ſed qui filij ſunt promiſ
ſionis eſtimantur in ſemine. Ideo eius progenies diuidit in du 5
os. ſ. in bonos et malos. Boni ſignificantur per ſtellas de qui bus dicit quod orti ſunt tanquam ſidera celi in multitudine. Bar. 3. Stelle dederunt lumen in cuſtodijs ſuis et letate ſunt. Mali vero ſignificantur per arenam maris innumeram: quia malitia dei de ſemine abrahe conformantur gentilitati. Arena autem fluc tibus maris vndique concutitur: et mali turbinibus mun di. Eſa. 57. Cor impij quaſi mare feruens. Iudei autem non omnino fuerunt arena: ſed quaſi arena: quia communicabant cum gentibus in malis. Unde poteſt dici terminus maris. Je re. 5. Poſui arenam terminum mari. Item arena ſterilis eſt et infructuoſa. Iſta etiam peccatores ſunt ſteriles ab omni opere boni fructus. Unde dicit quod etiam orti ſunt ſicut arena

que

Abrahas et ſi riſerit de promiſſione non tamen dubitauit.

Conceptus miraculoſi fuere figura.

Boni in repromiſſionis ſignificantur per ſtellas.

a que eſt ad orā maris inumerabilis. Et eſt ſermo yꝑbo
licus. Uel dr̄ innumerabilis: nō q2 nō poſſit numerari:
ſed q2 nō de facili pōt numerari. Geneſis. 22. Multipli
cabo ſemē tuū ſicut ſtellas celi. ⁊ velut arenā que eſt ī
littore maris. ¶ Lectio. IIII.

Iuxta fidē defuncti ſunt oēs iſti
nō acceptis repromiſſionibus:
ſed a lōge eas aſpiciētes ⁊ ſalu
ps. tātes ⁊ cōfitētes: q2 pegrini ⁊
38. hoſpites ſunt ſup terrā. Qui. n. hoc dñt ſi
gnificant ſe patriā īqrere. Et ſiqdē ipſius
a memiſſent de qua exierūt: hēbāt vtiq3 tpꝯs
reuertēdi. Nūc aūt meliorē appetūt. i. cele
ſtē. Jdō nō cōfundit deus vocari deus eoꝝ.
Gen. Parauit. n. illis ciuitatē. Fide obtulit abra
22. haz yſaac cū tētaret: ⁊ vnigenitū offerebat
in quo ſuſceperat repromiſſiones: ad quē
dictū eſt. q2 in yſaac vocabit tibi ſemē. arbi
trās q2 a mortuis ſuſcitare potēs eſt deus.
Unde eum ⁊ in parabolā accepit.

¶ Supra cōmēdauit aplſ fidē abrahē q̄ntū ad habi
b tationē ⁊ gn̄ationē: h̄ cōmēdat ipſuꝫ q̄ntū ad ſuā ꝯuer
ſationē vſq3 ad mortē. Et circa hoc ſac tria. Pmo. n. oñ
c dit qd ꝑ fidē fecit. Scdō ponit vnū qd ꝑtiet ad fidem
ibi. (Qui. n. hoc dñt ⁊c.) Tertio oñdit qd ꝑ fidē rece
pit ibi. (Jdō nō cōfundit deus ⁊c.) ¶ Fidē abrahē ⁊ fi
lioꝝ eius cōmēdat ex ꝑſeuerātia: q2 vſq3 ad mortē ꝑſe
uerauerūt ī fide. Mat. 10. ⁊ 24. Qui aūt ꝑſeuerauerit:
vſq3 ī finē h̄ ſaluus erit. Jdō dic̄. Juxta fidē oēs iſti defun
cti ſunt ꝑter Enoch. vel oēs iſti. ſ. Abrahā. Jſaac. ⁊ Ja
cob. Et hoc eſt meli9 dictū: q2 iſtis ſolū facta ē ꝑmiſſio.
Jtē cōmēdat eos a lōga ꝑmiſſoꝝ dilatiōe. vñ dic̄. Nō
acceptis ꝑmiſſiōibus. ¶ Sz ꝯ͂ vr̄ ꝙ receperit ꝑmiſſio
4 nē. Ece. 33. Un9 erat Abrahā ⁊ hereditate poſſedit ter
rā. Rn̄o. dōm ē ꝙ poſſedit. i. poſſidēdi ꝑmus ꝑmiſſio
nē accepit: nō tñ actu poſſedit: vt pz act. 7. ¶ Seqt. ſꝫ
a longe eas aſpiciētes: qd erat ꝑ fidē. q. d. Jntuētes vi
Aſpi ſu fidei. Et forte d loco iſto ſumptū ē illud rñſoriū i ꝑ9
ciēs dñica aduētus. Aſpiciēs a lōge ⁊c. Eſa. 30. Ecce nomē
a lon dñi venit de lōginquo. Et ſalutātes. i. venerātes. Et loq
ge ⁊ tur ſm Chryſoſto. ad ſiītudinē nautaꝝ: q qñ ꝓ vident
rñſo portū ꝓrūpūt ī laudē ⁊ ſalutāt ciuitatē ad quā vadūt.
riū ē Jta ſcti patres vidētes ꝑ fidē xp̄m vētuꝝ: ⁊ gl'iam quā
Eſa. ꝑ ip̄m ꝯſecututi erāt ſalutabāt. i. venerabant ip̄m. ps.
30. Bñdictus q venit ī noīe dñi de9 dñs. Jo. 8. Abrahā pr̄
veſter exultauit vt videret diē meū: vidit ⁊ gauiſus ē.
¶ Jtē cōmēdāt fidē ipſoꝝ ex ſincera ꝯfeſſione: q2 vt
5 dr̄ Ro. 10. Corde credit ad iuſtitiā: ore āt ꝯfeſſio fit ad
ſalutē. Et iō dic̄. Et ꝯfitētes: q2 pegrini ⁊ hoſpites ſunt
Ad ſup terrā. Jſti. n. tres vocauerūt ſe aduenas ⁊ pegrios.
uēas Nā geñ. 23. dic̄ abrahā. Aduena ſum ⁊ pegrinus apud
⁊ pe vos. Dr̄ ēt a dño ad yſaac Geñ. 26. Quieſce in terra q̄ꝫ
grios dixero tibi: ⁊ pegrinare ī ea. Jacob ēt. 47. dic̄. Dies pere
voca grinationis vite mee. Dr̄ aūt pegrinus q eſt ī via tendēdi
ue ad aliū locū. Eſa. 23. Ducēt eā lōge pedes ſui ad pegri
rūtſe nādū. Sed aduena eſt ille q habitat ī terra aliena: lꝫ ñ
abra intēdat vlteri9 ire. Jſti āt nō ſolū cōfitebāt ſe eē aduēas
ham ſed ēt pegrios. Sic ēt ſanctus vir nō facit māſionē ſuā
yſaac in mūdo: ſed ſemꝑ ſatagit tēdere ad celū. ps. Aduena
⁊ ia ego ſum apud te ⁊ pegrinus ſicut oēs patres mei.
cob ¶ Deide cū dic̄. (Qui. n. hoc dñt ⁊c.) Oſtendit ꝙ iſta
cōfeſſio ꝑtineat ad fidē. Nullus. n. ē hoſpes ⁊ pegrinus

nīſi q eſt extra patriā ⁊ tēdit ī illā. Cū ḡ iſti cōfitent ſe b
eē hoſpites ⁊ pegrios ſup terrā ſignificāt ſe tēdere ad
patriā ſuā. ſ. celeſtē hierl'm. Gal. 4. Jlla q̄ ſurſum ē hie
ruſalē libera eſt. Et hoc eſt qd dic̄. Qui. n. h̄ dñt ſigni
ficāt ſe patriā īqrere. ¶ Sꝫ q2 forte poſſet aliqs dicere
ꝙ veꝝ eſt ꝙ ipſi erāt pegrini ī terra philiſteoꝝ ⁊ chā
naneoꝝ īter quos habitabāt: tñ ītēdebāt redire ī terrā
vñ exierāt. hoc ꝯmouet dicēs. Et ſi qdē illius pr̄ie ſue
. ſ. meminiſſent. de qua exierāt habebāt vtiq3 tp̄s reuer
tēdi: q2 ꝓpe erāt. Nūc aūt meliorē appetūt: q2 celeſtē.
vñ. Gen. 24. dixit abrahā ſermo ſuo. Caue ne qñ filiuꝫ
meū reducas illuc. ps. Elegi abiectus eſſe ī domo dei
mei magis q̄ꝫ hītare ī tabernaculis pctōꝝ. Jtē. Unā pe
tij a dño hāc reqrā. vt ihabitē ī domo dñi oībus dieb9
vite mee. Jpſi ḡ pr̄iā iſtā īqrebāt: nō domū pr̄nā: vñ exi a
erūt. Jn quo ſignāt ꝙ illi q exeūt de vanitate ſeculi nō
debēt illuc redire mēte. ps. Obliuiſcere ꝑplm tuū ⁊ do
mū pr̄is tui. Luc. 9. Nemo mittēs manū ſuā ad aratrū
⁊ reſpiciēs retro apt9 ē regno dī. Phil. 3. Que retro ſūt
obliuiſcēs ī añriora me extēdēs. Pꝫ āt ꝙ iſta eoꝝ v̄bo
⁊ facto ꝯfeſſio ꝑtiet ad fidē: q2 ipſi illud ꝙ ſolū eis pro
miſſū fuerat: nec exhibitū firmiſſime crediderūt ēt vſ
q3 ad mortē. vñ iuxta fidē. i. iuxta ſe hñtes fidē ſuā q̄ſi
ſociā ⁊ īſeꝑabilē defuncti ſūt. Apoc. 2. Eſto fidel' vſq3 ad
(mortē.
¶ Deide cū dic̄. (Jdō nō ꝯfundit ⁊c.) Oñdit.
qd ex fide ſua meruerūt accipe. hoc āt fuit honor maxi
mus. Reputat āt maximus honor qñ denoiat aliqs ab
aliquo ſolēni officio: vel ſeruitio magni ⁊ excellētis dñi
vel ꝓncipis ſicut notari9 pape vel cācellari9 regis. Ma
ior āt honor eſt qñ ille magnus dñs vult noiari ab his
q ſeruiūt ei. Sic āt eſt de iſtis trib9. abrahā. yſaac. ⁊ ia
cob: quoꝝ dñs rex magn9 ſup oēs deos ſpālr̄ vocat ſe De9
eoꝝ deū. vñ Exo. 3. Ego ſum de9 abrahā: de9 yſaac: ⁊ d dr̄ de
us iacob. vñ dic̄. Jdō nō ꝯfundit deus vocari de9 eoꝝ. us
Et hui9 pōt triplex rō aſſignari. Pria q2 de9 ꝑ fidē co abra
gnoſcit. Jſti āt legunt ꝓ ſeꝑaſſe ſe ꝑ cultū ſpālē ab īfide ham
lib9. vñ ⁊ abrahā ꝓm9 accepit ſignaculū fidei. Ro. 4. vt yſaac
fieret pr̄ multitudīs gētiū. Et iō ꝓponunt nobis ī exē ⁊ ia
plū: ſic illi ꝑ quos de9 ꝓ cognit9 ē: ⁊ ꝑ eos de9 noiat9 ē: cob
vt obꝫ hōi. Et idcirco ab eis voluit noiari. ¶ Scda ſꝫ 4
Aug. ī glo. q2 ī iſtis latet aliqd myſteriū. Jn iſtis. n. īue
nim9 ſiītudinē gn̄atiōis q̄ de9 regnauit filios ſpūales.
Uidem9 āt ī ipſis q̄drupliciē modū gn̄ādi. Prim9 mo
dus ē liberoꝝ ꝑ liberas ſic abrahā ꝑ ſarrā gēuit iſaac: q
gēuit ꝑ rebeccā iacob. Jacob āt octo pr̄iarchas ꝑ lyā ⁊
rachaelē. Scds modus fuit liberoꝝ ꝑ ācillas ſic iacob
ꝑ balā ⁊ zelphā genuit dan ⁊ neptali gad ⁊ aſſer. Ter
ti9 modus fuit ſuoꝝ ꝑ liberas: ſic iſaac gēuit ꝑ rebec
cā eſau. de q̄ dictū ē. Maior ſuiet minori. Quartus mo
dus fuit ſuoꝝ ꝑ ancillā: ſic ꝑ agar gēuit abrahā yſma
el. Jn h̄ ḡ deſignat diuerſus modus: q2 dñs ſpūales fi
lios gn̄āt: q2 aliqñ bonos ꝑ bonos: ſic tiothe. ꝑ paulū.
Aliqñ bonos ꝑ malos: ⁊ iſta ē gn̄ātio liberoꝝ ꝑ ancil 5
las. Aliqñ malos ꝑ bonos: ſic ſymonē maguꝫ ꝑ phi
lippū. Et iſta ē gn̄ātio ſeruoꝝ ꝑ liberos. Maloꝝ autē
gn̄ātio ꝑ malos reputat ī ſemie. Uñ Gal. 4. Ejice ancil
lā ⁊ filiū ei9. ¶ Tertia rō ⁊ vr̄ magis ſm ītētionē aplī
q2 ꝯſuetū ē ꝙ rex vocat a ꝓncipali ciuitate: vel a pr̄ia
tota: ſicut rex hierl'm: rex romanoꝝ: rex frācie. Et iō de
us ꝓprie vocat rex ⁊ deus illoꝝ q ſpāliter ſpectāt ad ci
uitatē illā hierl'm celeſtē: cuius artifex ⁊ cōditor eſt de
us. Et q2 iſti v̄bo ⁊ facto oñdebāt ſe ad illā ciuitatē ꝑti
nere. iō dr̄ deus illoꝝ. vñ dicit. Parauit. n. illis ciuitatē
. i. eſt cōditor ciuitatis illius quā ipſe habebat ꝓpriā.
¶ Deide cū dic̄. (Fide obtulit ⁊c.) Ponit vnū aliud
exēplū īſigne circa fidē abrahe in q̄ntū reſpicit deū. ſ. il

c Illud maximū ſacrificiū eī⁹ qn̄ ad mādatū dn̄i voluit vni-
genitū ſuū imolare filiū. Gen. 22. Et de h̄ oñdit tria. p̄
qd fecerit. 2° q̄ h̄ ad fidē ꝑtinet ibi. (Et vnigenitū ꝛc.) 3°
qd ex h̄ recepit ibi. (Un̄ eū ꝛ i parabola ꝛc.) Dic̄ ergo.
Abrahā cū tētaret̄ obtulit. i. offerre voluit fide Iſaac:
ſic̄ pȝ ꝑ totū vicodecimū ca. Gen. ¶ Hic ē duplex qō.
Una q: inocētē occidere ē ꝯ legē nāe: ꝛ ita pctm̄. ḡ vo
lēdo offerre peccauit. R̄ᷓ° dōm ē q̄ ille q ex mādato ſu
ꝑioris interficit ſi ille licite ꝑcipit: ali⁹ licite obedit: ꝛ pōt
licite exeq miſteriū ſuū. De⁹ aūt hȝ dn̄iū mortis ꝛ vite auctorita
tē. i. Reg. 2. Dn̄s mortificat ꝛ viuificat. De⁹ aūt ſubtrahē
do vitā alicui ēt inocēti nulli facit iniuriā. Un̄ ꝛ q̄tidie
diſpōne diuina multi nocētes ꝛ inocētes moriunt̄. Et iō
2 dei mādatū licite poterat exeq. ¶ Itē q̄rit̄ de h̄ q̄ dic̄.
2 (Cū tētaret̄.) De⁹ .n. nullū tētat. q: tētare ē ignorātis.
R̄ᷓ° dōȝ ē q̄ dyabolus tētat vt decipiat. i. theſ. 3. Ne for
te tētauerit vos q tētat. Hoc pȝ in tētatōe q̄ tētauit xp̄ȝ
Mar. 4. Hō vō tētat vt cognoſcat. 3. Reg. 10. dr̄ de re
gina ſaba q̄ venit ad ſalamonē vt tētaret eū i enigma
tibus. Sic nō tētat de⁹ q oīa nouit: ſȝ tētat vt hō ſibipſi
innoteſcat quāte fortitudīs ꝛ fragilitatis ſit i ſe. Deut.
8. Ut tētaret te ꝛ nota fierēt q̄ i aīo tuo verſabant̄. Itē
vt alij tētatū cog̃ſcāt q ex h̄ eis ꝑpōit̄ i ex^m: ſic̄ abrahā
3 ꝛ iob. Ecc. 44. ꝛ. i. mac. 2. Abrahā i tētatiōe iuēt⁹ ē fide
¶ Deide cū dic̄. (Et vnigenitū ꝛc.) Multū ſub (lic.
tilr oñdit q̄ illa obediētia ꝑtinebat ad fidē. Sic̄. n. ſu
pra dcm̄ ē Abrahā lȝ multū ſenex credidit deo ꝑmittēti
q̄ i iſaac bn̄dicerent̄ ei i ſemie. credebat ēt deuȝ poſſe
mortuos ſuſcitare. Cū ḡ ꝑcipiebat̄ ei q̄ occideret n̄ erat
ſpes vltra iā de ſarra iā valde antiqua. q: iſaac erat iaȝ
adoleſcēs poſſe hr̄e filiū. Et iō cū crederet obediēdum
mādato dei nō reſtabat: niſi q̄ crederet reſuſcitari iſa
ac ꝑ quē debat ei vocari ſemē. Un̄ dic̄. Et vnigenitū. ſ.
ſarre: de q̄. ſ. filio nato debat de⁹ pactū ꝑmiſſū ꝯplere ſic̄
pȝ gen̄. 17. Ul̄ vnigenitū. ſ. liter liberos. Gen. 22. Tolle filiū
tuū vnigenitū iſaac q ſuſcepat repromiſſiōes. ad quē ēt
dcm̄ ē. i. rōe cui⁹ ꝛc. ¶ Arbitrās. i. firmiter credēs: q: ꝛ
a mortuis potēs ē de⁹ eū ſuſcitare. Hoc ḡ fuit argm̄ fidei
maximū: q: artic̄ulus reſurrectiōis ē vn⁹ de maiorib⁹.
¶ Deide cū dic̄. (Unū eū ꝛ in pabolā accepit ꝛc̄.) oñ
dit qd ꝑ fidē meruit: q: cū iā nō reſtaret aliud niſi imo
lari ipȝ vocauit eū angelus ꝛ arietē herētē cornib⁹ loco
filij imolauit. Hoc aūt fuit pabola. i. figura xp̄i futuri.
4 Aries. n. heres cornib⁹ iter vepres ē hūanitas confixa
cruci q̄ paſſa ē. Iſaac it diuinitas euaſit cū de⁹ vere mor
tu⁹ ē ꝛ ſepult⁹. Et ſic pȝ q̄ iſta figura valde icōplete ad
eq̄t figuratū. Accepit ḡ eū. ſ. Iſaac i parabolā. i. figurā
xp̄i crucifigēdi ꝛ imolādi. ¶ Lectio. V.

[Marginal notes: abraham q: ō, uo licite ſibi vt filium occiderit ꝑcepit. iō ei obedire voluit — aries herēſ cornib⁹ inter vepres hūanitates xp̄i q̄ paſſa eſt ſignat]

Fide: ꝛ de futuris benedixit iſa
ac iacob ꝛ eſau. Fide iacob mo
riēs ſinglos filiox ioſeph bn̄di
xit: ꝛ adorauit faſtigiū vge ei⁹.
fide ioſeph moriēs d̄ ꝑfectiōe filiox iſrl̄ me
moratus ē ꝛ d̄ oſſibus ſuis mandauit: fide
moyſes nat⁹ occltat⁹ ē mēſib⁹ trib⁹ a pētib⁹
eo q̄ vidiſſēt elegātē ifātē: ꝛ n̄ timuerūt regis
edictū. fide moyſes grādis fact⁹ negauit ſe
eē filiū filie pharaōis: magis eligens affligi
cū pplo d̄i q̄ȝ tpalis pcti hr̄e iocūditatē: ma
iores diuitias eſtimās theſauro egyptiox
iproperiū xp̄i. Aſpiciebat. n. rēunerationē.
¶ Supra poſuit aplͥs exēplū de fide abrahe: h̄ ponit
exēplū de fide Iſaac: Jacob: ꝛ Joſeph. Et p̄ de fide iſa

ac. Dic̄ ḡ q̄ iſaac fidē de futuris. i. q̄ ſe extēdebāt ad fu 4
tura bn̄dixit iacob ꝛ eſau. Ul̄ bn̄dixit de futuri. i. ꝑ fu
turi. Ul̄ bn̄dictiōe q̄ ſe extēdebat ad futura. Uerba. n.
ſua n̄ habebāt efficaciā niſi ex v̄tute dei ꝑ quā qdē bn̄
dictiōeȝ mior ꝑlat⁹ fuit maiori. Qd̄ nō fuit q̄ȝtū ad pſo
nas eox: ſȝ q̄ȝtū ad duos pplos q ex ipſis exierūt. ps.
In ydumeā extēdā calciamtū meū. Fuerūt. n. ydumei
q egreſſi ſunt de eſau ſubiecti filijs iſrl̄. In q̄ ſignabat̄:
q̄ mior pplſ. i. gētiū ꝑ fidē debat ꝑuenire pplȝ maiorē
. i. iudeox. Mat. 8. Multi ab oriēte ꝛ occidēte veniēt ꝛ
recubēt cū abrahā: iſaac: ꝛ iacob: i regno celox: filij aūt
regni eijcient̄ i tenebras exteriores. Iſta vō bn̄dictio q̄
erat de fide gētiū futura ꝑ fidē facta fuit: q: reſpicit ali
¶ Deide cū dic̄. (Fidē iacob moriēs ꝛc.) (qd futurox. 2
Proleq̄t̄ de fide iacob: ꝛ ponit illud qd̄ ipſe fec̄ i bn̄di
cēdo duob⁹ filijs ioſeph. ſic̄ hr̄ gen. 48. vbi dr̄ q̄ cū nū
ciatū fuiſſet ioſeph q̄ pr̄ ei⁹ egrotaret adduxit duos fili
os ſuos q̄b⁹ iacob bn̄dixit cācellatis manib⁹ i h̄ ꝑferēs
effraim manaſſe q̄ȝtū ad dignitatē: q: de effraiȝ fuit di
gnitas regalis. ſ. ieroboā. Hec aūt bn̄dictio fuit ꝑ fideȝ:
q: reuelatū ei fuit q̄ ita futux erat. Que qdē bn̄dictio
referebat̄ ad pplm̄ q egreſſus ē ab ipſis nō ad ꝑſonas
ipſox. Itē ꝑ fidē adorauit faſtigiū vge ei⁹. h̄ hr̄ gen. 50.
vbi dr̄ q̄ fec̄ ioſeph iurare q̄ ſepeliret eū i ſepulchro
patrū ſuox: ꝛ poſt iuramētū tanq̄ȝ ſecurus de ꝑmiſſo
adorauit ad caput lectuli. vt dicit lr̄a nr̄a. Uel faſtigiū
vge ei⁹ vt dn̄t. 70. Uel ſup faſtigiū: vt hr̄ in greco. Et to
tū h̄ pōt ſtare q: ipſe erat ſenex: ꝛ iō ꝑtabat virgā: vl̄ re 3
cepit ſceptrū ioſeph donec iuraſſet: ꝛ anteq̄ȝ redderet
ei adorauit: nō ipſam vgaȝ nec ioſeph: vt qdā male pu
tauerūt: ſȝ ipȝ deū innixus ad cacumē: vel ſup faſtigiuȝ
virge ei⁹. Ad qd̄ mot⁹ fuit ex ꝯſideratiōe ptāus xp̄i quā
ptās ioſeph ꝑfigurabat. Ipſe. n. tanq̄ȝ ꝑfectus egypto
portabat ſceptrū in ſignū ptātis xp̄i. ps. Reges eos in
virga ferrea. Uel ſi adorauit faſtigiū idē eſt ſenſus: q:
adorauit xp̄m ſignatū ꝑ virgā illā ſicut ꝛ nos adoram⁹
crucifixū ꝛ crucē rōne xp̄i paſſi in ipſa. Unde ꝑpter n̄
adoramus crucē. ſed xp̄m crucifixū in ipſa.
¶ Deide cū dic̄. (Fide ioſeph moriēs ꝛc.) proſeq̄t̄ ex^m
de fide ioſeph vbi pōit dcā q̄ habent̄ gen. vlt. vbi dixit
frib⁹ ſuis. Uiſitabit vos dn̄s. ꝛ mādauit oſſa ſua īde por
tari. Un̄ fides ei⁹ fuit q̄ȝtū ad duo. p̄ q: credidit ꝑmiſſio 4
nē factā deē ipleri ꝑ reditū filiox iſrl̄ in terrā ꝑmiſſio
nis. 2° q: in ipſa credebat xp̄m eē naſcitux ꝛ reſurrectu
rū ꝛ multos cū ipſo: vn̄ ꝯſiderabat hr̄e ptē in illa reſur
rectiōe. Et h̄ ē qd̄ dic̄ q̄ ioſeph moriēs fide. i. ꝑ fidē me
morat⁹ ē de ꝑfectiōe filiox iſrl̄. ꝛ h̄ q̄ȝtū ad p̄^m: ꝛ de oſſi
bus ſuis mādauit q̄ȝtū ad 2^m. ¶ Sȝ q̄re nō fecit ſe ſta
tim ꝑtari ſicut pr̄ ſu⁹. R̄ᷓ° dōȝ q̄ h̄ nō potuit: q: nō hē
bat tūc tātā ptātē ſicut habebat in morte pr̄is. Et ideo
tūc poterat: qd̄ tn̄ circa mortē ſuā nō potuit. Scd̄o q: 5
ſciebat q̄ multas afflictiōes debebāt ſuſtinere filij iſrl̄
poſt mortem eius. Ut ḡ haberet certaȝ ſpeȝ de libera
tiōe ſua ꝛ reditu ad terrā ꝑmiſſionis voluit ad ſolatiū
corpus ſuū remanere cū ipſis. Un̄ ꝛ moyſes tulit illud
ſecū. ſicut ꝛ q̄libet tribus corp⁹ pr̄is ſui. vt dicit hiero.
¶ Deide cū dic̄. (Fide moyſes ꝛc.) Proſeq̄t̄ de pr̄ib⁹
q fuerūt ſub lege. Hoc. n. tps icepit a moyſe. Eccl. 24.
Legē mādauit moyſes i ꝑceptis iuſtitiax. Jo. i. Lex ꝑ
moyſem data ē. iſtud aūt tps diſtiguit̄ in tria. ſ. an̄ exitū
de egypto: i exitu: ꝛ poſt exitū. Un̄ tria facit. p̄. n. oſten
dit qd factū ſit ante exitū. Scd̄o qd in exitu ibi. (Fide
reliq̄d egyptū ꝛc.) 3° qd i terra ꝑmiſſiōis. ibi. (Quid
adhuc dicā ꝛc.) Circa p̄^m duo facit. p̄. n. oſtēdit qd fa
ctū ī natiuitate moyſi. Secūdo qd ipſe fecit. ibi. (Fide
moyſes ꝛc.) Ubi tangit hiſtoria que ponit̄. Exo. i. q̄.

[Marginal note: Bn̄dictiones iacob filijs datē]

pharao

a pharao mādauit occidi masculos ne multiplicarēt̄. 2°
hr̄ ꝙ parētes moysi vidētes ipsū elegātē abscōderūt
eū mēsibus trib⁹: qđ attribuit apl's fidei ipsoꝝ. Crede
bāt.n. aliquē nasciturꝝ q̄ liberaret eos ab illa ſeruitute:
Uñ ex elegātia pueri estimabāt aliquā v̄tutē vel eē i il
lo. Ipsi.n. erāt rudes ꝛ rustici sudantes i opibus luti ꝛ
lateris. Ecc.19. Ex visu cognoscit̄ vir. Ex quo hr̄ ꝙ lȝ
fides sit de inuisibilib⁹: tñ ꝑ aliqua signa visibilia possu
mus niti ad ipsā. Marc. vl. Sermonē ꝯfirmāte sequē
tibus signis. Qz aūt ipsi h̄ fecerūt ex fide ñ ex affectu
carnali. p3 q: nō timuerūt regis edictū. Uñ exponebāt se
ꝑiculo ꝑsonaꝝ: qđ nō fecissent nisi credidissent aliqd
magnū futurꝝ de puero. Mat.10. Nolite timere eos q oc
2 cidūt corp⁹ ꝛc. ¶ Sȝ ꝯ. q: ipsi postea exposuerūt ipm
ḡ nō ꝑp̄ fidē seruabāt ipsū. R̄n°. dicēdū ꝙ exposuerūt ipsū
nō ad necādū: sȝ ne subriperet̄ eis. vñ posuerunt eū i fi
scella cōmittētes eū diuine ꝓuidētie. Credebāt.n. ꝓba
bilr̄ ꝙ fuisset interfectus si fuisset apud eos inuentus.
¶ Deide cū dic̄. (Fide grādis effectus ꝛc.) Ondit qd
ipse moyses ꝑ fidē fecerit. Et p̄ qd fecit. Scđo ondit ꝙ
illud factū ptiebat ad fidē. ibi. (Aspiciebat.n. ꝛc.) Tā
git.n. historiā q̄ hr̄. Exo.2. vbi dr̄ ꝙ filia pharaōis fec̄
ipsū a matre pueri nutriri: ꝛ ꝙ adoptauit eū i filiū. Ipse
aūt negauit se eē filiū ei⁹: nō qdē v̄bo sȝ facto: q: ꝯ vo
lūtatē pharaōis īterfecit egyptiū q̄ ledebat hebreū. Et
h̄ ē ꝙ dic̄. Grādis effect⁹ ꝑ fidē negauit se esse filiū filie
pharao. Quo āt affectu h̄ fecerit ondit cū subdit. (Ma
gis eligēs ꝛc.) In quo ondit̄ mirabilis v̄t⁹ ei⁹. ¶ Duo
.n. sunt q̄ maxie hoies appetūt. s. iocūditatē ꝛ delecta
tionē circa bōa exteriora ꝛ his ꝯria maxie fugiūt. s. do
3 lorē ꝛ afflictionē q̄ opponit̄ p̄ paupertatē ꝛ abiectiōes q̄
oppōit̄. scđo. Ista āt duo elegit moyses. s. q: p̄posuit do
lorē ꝛ afflictōes iocūditati pcti tpalis: q̄. s. sp̄ ē cū pctō.
Itē paupertatē p̄posuit diuitiis pp xp̄m. ꝓuer.16. Meli⁹
est hūiliari cū mitib⁹ q̄ȝ diuidere spolia cū suꝑbis. ꝑs.
Elegi abiect⁹ eē i domo dei mei magis q̄ȝ hītare i taber
naculis pctōꝝ. ¶ Quātū ḡ ad p̄m dic̄. Magis eligēs
affligi cū pplo dei. s. quē pharao affligebat: q̄ȝ hr̄e iocū
ditatē pctī tpalis. i. trāsitoriā. Qđ fuisset si cū egyptiis
affuisset filios isrl'. ¶ Quātū āt ad 2m. s. ꝙ p̄elegit pa
4 upertatē dic̄. Maiores diuitias estimās ip̄roperiū xp̄i. i.
ꝓ fide xp̄i eadē.n. ē fides antiquoꝝ ꝛ nr̄a. Uł ip̄ropiū xp̄i
qđ. s. sustinuit a frib⁹ suis sic̄ dcm̄ ē. Nūqd interficere tu
me vis sic̄ occidisti heri egyptiū? Qđ ip̄ropium fuit fi
gura ꝙ xp̄s suscipe dēret ip̄ropiū a iudeis. ꝑs. Impro
periū expectauit cor meū ꝛ miſiā. Maiores āt diuitias cre
didit eē duo p̄dicta thesauris egyptioꝝ. Esa.33. Diuitie sa
¶ Deide cū dic̄. (Aspiciebat.n. ꝛc.) (lutis sapia ꝛ scia
Ondit ꝙ p̄dicta facta moysi ptiebāt ad fidē xp̄i. Scien
dū ē āt ꝙ q̄dā sūt s̄ȝ se bōa ꝛ delectabilia: q̄dā āt s̄m se
tristia ꝛ mala. Mala āt nullus pp se p̄elegit: sȝ pp finē
5 sic̄ insirm⁹ p̄elegit potōez amarā ꝛ tristia d̄lectabilib⁹ rōe
alicui⁹ maiōis bōi ꝙ ꝑ h̄ p̄t ꝑsequi. Et sic sci pp spē finis
vltimi eterne felicitatis p̄eligūt afflictiōes ꝛ paupertatem
diuitiis ꝛ voluptatib⁹: q: ꝑ ista ipediūt̄ a ꝯsecutōe finis
sꝑrati. Mat.5. Bti eritis cū maledixerit vob hoies: ꝛ
ꝑsecuti uos fuerit ꝛc. Et seq̄t̄. Gaudete ꝛ exultate, qm̄
merces vr̄a copiosa ē i celis. Gen̄.15. Ego ꝓtector tuus
sū ꝛ merces tua magna nimis. Et iō dic̄ ꝙ h̄ faciebat
q: aspiciebat oculo. s. fidei i remuneratione: quā. s. ex h̄
sꝑabat. Uñ fides ē sūba sꝑādaꝝ reꝝ ꝛc. Lec. VI.

Fide reliqd egyptiū. nō veritus
aiositatē regis. Inuisibilē eē tā
q̄ȝ vidēs sustinuit. fide celebra
uit pasca ꝛ sāguis effusionē ne
b q̄ vastabat p̄mitiua tāgeret eos. fide trāsie
rūt mar̄ rubrū tāq̄ȝ ꝑ aridā terrā. qđ experti
egyptij d̄uorati sūt. fide muri hierico corrue
rūt circuitu dieꝝ septē. fiđ raab meretrix ñ pi
ꝑt cū icredul' excipiēs exploratores cū pace.
¶ Supra posuit ap̄s fidē moysi q̄ȝtū ad id ꝙ fecit in
egypto: h̄ q̄ȝtū ad id qđ fecit i exitu de egypto. Et circa
hoc facit tria. P̄io.n. ondit qd fecerit i exitu d̄ egypto
Scđo ondit modū exeundi. ibi. (Fide celebrauit ꝛc.)
Tertio qd ꝑ fidē factū ē cū pplo ifideli. ibi. (Fide raab
a ꝛc.) Dicit ḡ ꝙ moyses fide. i. ꝑ fidē reliqd egyptū. Si
cut āt hr̄ Exo.2. P̄io fugit de egypto interfecto egy
ptio. Scđo aūt exiuit qñ simul oēs filios israel eduxit.
Glo. aūt exponit de scđo exitu q: seq̄t̄. Nō verit⁹ aiosi
tatē. i. idignationē regis. In p̄.n. exitu legit̄ exo.2. eū ti
muisse. ꝓuer.14. Iracundiā regis nutilis sustinebit. In
scđo v̄o nō timuit. ꝓuer.28. Iustus q̄si leo cōfidēs ab
sq̄ȝ terrore erit. P̄ōt tñ referri ad p̄m. ¶ Sȝ nūqd tunc
nō timuit? R̄ñdeo dōm est ꝙ in timore duo ꝯsideran
da sunt. Unū qđ aliqñ p̄ōt esse vituꝑabile. s. qñ pp tio
rē facit aliqd nō faciēdū: vel dimittit faciēdū. Et sic nō
timuit moyses: q: pp timorē nō dimisit iuuare frēs su
os. Aliud est ꝙ p̄ōt esse laudabile. qñ. s. salua fide refu
git ꝑiculū pp timorē instantē. Mat.10. Cū ꝑsequent̄
3 vos in ciuitate ista fugite in aliā. Si.n. aliqs salua ho
nestate sua posset vitare ꝑiculū ꝛ nō vitaret stultus es
set: ꝛ tētaret deū: qđ est diabolicū. Et sic iesus cessit vo
lētibus ipsum lapidare: nec ad suggestionē dyaboli vo
luit se p̄cipitare: ita ꝛ moyses ꝯfidēs de diuino auxilio
fugit pp timorē regis ad tp̄s. Et ꝓbat ꝙ hoc fec̄ ex fi
de: q: fides est de inuisibilib⁹. ꝛ iste sustinuit. i. expectauit
deū inuisibilē ꝛ ei⁹ adiutoriū tanq̄ȝ vidēs. ꝑs. Conforte̅t̄
cor tuū ꝛ sustie dn̄m. i. thi. 1. Reg. āt seclorū imortali ꝛ i
nuisibili ꝛc. Moyses.n. i vtroq̄ȝ exitu expectabat dei ad
iutoriū. vñ i p̄ dic̄. Exo.2. De⁹ pr̄is mei adiutor me⁹. In
2° v̄o exo.14. Uos tacebitis ꝛ dñs pugnabit ꝓ vobis.
¶ Deide cū dicit. (Fide celebrauit pasca ꝛc.) Ostēdit
4 qd fecerit q̄ȝtū ad modū trāseūdi. Et p̄mo ponit illud
qđ fuit factū ad p̄parationē trāsitus. Scđo q̄ȝtū ad ip
sum trāsitū. ibi. (Fide trāsierūt.) Tertio q̄ȝtū ad id qđ
ꝑ fidē factū fuit: q̄ȝtū ad introitum terre ꝓmissionis. ibi.
(Fiđ muri ꝛc.) Quātū ad p̄m p̄ōit historiā q̄ hr̄ Exo.
12. Ubi dñs mādauit illis añ exitū filioꝝ isrl'. s. eadem
nocte imolari agnū. ꝛ de sanguine eius vtrunq̄ȝ postē ꝛ
suꝑliminare liniri. Carnes ei⁹ assas cū azimis ꝛ lactucis
agrestib⁹ comedi: cū multis aliis q̄ obseruāda erant: vt
ibi hȝ videri. Et h̄ vocabat̄ pasca. s. esus agni: ꝛ effusio
sanguis: q̄ duo cōcurrebāt ad transitū illū quē facturi
erāt i ꝑrio. Dr̄ āt pascha a paschi grece: ꝙ latie ē pas
sio. vel a phase qđ hebraice idē est qđ trāsitus. In h̄ āt
figurabat̄ ꝙ xp̄s ꝑ passionē trāsiret ex hoc mūdo. Jo.
5 13. Ut trāseat ex hoc mūdo. Itē ꝙ nos ꝑ meritū mor
tis eius a terrenis ad celestia ab iferno trāsimus ad ce
lū. Ecc.14. Trāsite ad me oēs q cōcupiscitis me. Qđ
qdē fuit ꝑ virtutē sanguis xp̄i supra.10. Habētes itaq̄ȝ
fiduciā frēs i introitu sanctoꝝ in sanguinē xp̄i. Fuit
āt in illo pascha duplex trāsitus. Un⁹ q̄ trāsibat dñs ꝑ
cutiēs egyptios. alt⁹ quo pplo trāsibat. Sic ēt sanguie
xp̄i q ē agn⁹ imaculat⁹ debēt liniri postes fideliū. itelle
ct⁹. s. ꝛ affect⁹. Dic̄ ḡ. Fide. i. ꝑ fidē celebrauit pasca. esū
agni ꝛ sanguis effusionē ad liniēdū postes domoꝝ.
Et q̄re h̄ faciebat? Ne. s. q vastabat p̄mogēita egyptio
rū tāgeret̄ eos. ꝑs. Percussit oē p̄mogēitū i terra egypti
¶ Sed q̄rit̄ quoꝝ ministerio hoc factū sit. vtrū. s. bo
noꝝ vel maloꝝ angeloꝝ: q: videt̄ ꝙ ꝑ malos. ꝑs.

Fide
ma
gnus
moy
ses
fact⁹
est

6 Immiſſionē p angelos malos. Rñdeo. Dōm eſt ꝙ nō
eſt icōueniēs de qbuſcūqꝫ. ¶ Un̄ ſciēdū ē: ꝙ penaꝝ i
flictio ſit īterdū p bonos angelos. Sicut.n. dic Diony
ſi.4.ca. de di.no. Punire malū nō eſt malū: ſed maluꝫ
facere eſt malū. Punitio.n. ē opus iuſtitie: ſicut patet
de angelo q cōtriuit caſtra aſſyrioꝝ. Eſa.37. Qui cre
dit fuiſſe bonus angelus. Un̄ talis punitio idifferēter
ſit p bonos ꝛ malos: ſꝫ differenter a bono ꝛ a malo: qꝛ
bon' n̄ pūit niſi exercēdo iuſtitiā dīnā i malos. Et i ſcri
ptura opatio dyaboli attribuit deo: cuiuſmodi eſt hec.
Malus āt ꝛ ſi obſequat dīne iuſtitie: tn̄ n̄ ex itētōe h a
git: ſꝫ ex pūerſitate volūtatis ſue affligit bonos ꝛ malos
ꝛ libētius bonos ſi pmittat: ſic pꝫ de Job. Iſte ḡ ange
lus q dixit moyſi. Trāſibit dn̄s pcutiēs egyptū bōus
angelus fuit cū ipſe aliqn̄ loqt i pſona ſua. Bono āt āge
2 lo aliqn̄ ſbmittrat ſpūs neqꝫ. vn̄ adhibitū fuit ibi miſte
riū ei' male ꝛ pūerſe volūtatis volūtarie opātis ad ce
dē. Et iō dic̄ imiſſionē p angelos malos. Nō ḡ tāgebat
eos q erāt ſanguie ſignati malus āgelus terrore ꝛ tiōe
ōi: vtpote n̄ pmiſſus. Bon' āt terrebat admirādo v̄tutē
¶ Deide cū dic̄. (Fide trāſierūt ꝛc.) Oñdit qd (dei.
egit i ipſo trāſitu. Et p̄ oñdit h. Scdo oñdit ꝙ illud p
tinebat ad fidē. ibi. (Qd̄ expti ꝛc.) Dic̄ ḡ ꝙ fiō. i. p fidē
trāſierūt mare rubꝛū tanqꝫ p aridā terrā. Duo.n. ibi p
fidē facta fuit. Unū ꝙ hō fecit. ſ. ꝙ cōmiſerūt ſe ad trā
3 ſeūdū: qd̄ nō fuit niſi p fidē. Aliud fuit ex p̄te dei. ſ. ꝙ
ꝺque fuerūt eis p muro. Hoc āt fuit p fidē. Opatio.n.
miraculoꝝ attribuit fidei. Mat.17. Si habueritis fi
dē ſicut granū ſynapis: dicetis monti huic trāſi hic ꝛ
trāſibit. ergo hoc fide factū eſt. i. hoc meruit fides ꝛ h
habet Exo.14.ꝛ.15. ¶ Deide oſtendit ꝙ hoc pertinet
ad fidē: qꝛ egyptij hoc expti. i. volētes experiri deuoꝛa
ti ſunt: qꝛ. ſ. nō habuerunt fidem. Exo.15.
¶ Deide cū dic̄. Fide muri hierico ꝛc. Agit de eo qd̄ p
fidē factū ē i itroitu terre pmiſſiōis. De h habet Joſ.
6. vbi dr̄ ꝙ ad mādatū dn̄i ſacerdotes ſeptē dieb' cū ar
cha teſti circuierūt p̄ma ciuitatē vltra iordanum. ſ. hie
rico: ꝛ ſeptīa die ſeptio circuitu muri ei' corruerūt: h fu
it aliqd ex p̄te hoīs. i. ꝙ ex mādato dn̄i circuierūt credē
4 tes mādatū dn̄i dēre iplerī. Aliqd āt ex p̄te dei. ſ. ꝙ ſic
ad circuitū eoꝝ muri corruerūt. ¶ Moralr hierico in
terp̄tat luna ſiue defect' ꝛ ſignat mūdū iſtū. Muri ei'
ſunt ipedimēta qb' aliqs detinet i mūdo. Per buccinas
qbus leuite ꝛ ſacerdotes itonabāt: vox p̄dicatoꝝ ſigni
ficat. Per circuitū ſeptē dieꝝ totus deſignat decurſus
p̄ſentis tpis: q p ſeptē dies cōplet. Per q̄ dat itelligi ꝙ
oīa ipedimēta mūdi cadūt ad ꝯtinuā vocē p̄dicatiōis.
2ᵉ Cor.10. Arma militie nr̄e nō ſunt carnalia: ſed potē
tia deo ad deſtructionē munitionū ꝯſilia deſtruētes: ꝛ
oēm altitudinē extollentē ſe aduerſus ſciam dei.
¶ Deide cū dicit. (Fide raab meretrix ꝛc.) Oñdit ꝙ fa
ctū ſit p fide ab aliquo de pplo ifideli. Lā raab ō q̄ Joſ
5.ꝛ.6. Cū.n. ioſue miſiſſet exploratores ad explorandū
hierico ipi euaſerūt auxilio iſti' mulieris q̄ dr̄ meretrix
5 i. ydolatra. Ul' ad lr̄aꝫ. meretrix erat ad quā igreſſi fūt
nō ad peccādū: ſꝫ ad latēdū. Dom'.n. taliū patēt maxi
me de nocte. Iſti ēt venerāt de nocte. Dom' ēt ei' ꝯiun
cta erat muro. Meretrices āt abſqꝫ exceptiōe accipiūt
indifferēter. ꝛ iō meli' poterāt apud eā occultari. Iſta ḡ
p fidē liberata fuit. Un̄ dic̄. Raab meretrix fide. i. p fi
dē recipiēs exploratores cū pace nō perijt cū icredulis
q corpalr pierunt: qꝛ exploratores iurauerāt ei ipſam
liberare ꝛ oēm domū p̄ris ſui: qd̄ ꝛ fecerūt. ¶ Quare
aūt magis declinauerit ad ipſam pōt dici vt ipſa minus
poſſet iculpari idifferēter oēs recipiēs. Nec erat ꝯueni
ens vt ſalus ipſoꝝ fieret alicui ſalutis ipos occaſio mor

tis in h āt ꝙ ipſa ex receptiōe ipſoꝝ liberata ē deſigna d
tur ꝙ recipiētes p̄dicatores euāgelij liberant a morte
eterna. Mat.10. Qui recipit pphetaꝫ in noīe pphete
mercedē pphete accipiet. ¶ Lectio. VII.

E T qd adhuc dicā. Deficiet.n.
me tp̄s enarrātem: de gedeon.
barach. ſamſon. iepte. dauit. ſa
muel. ꝛ pphetis q per fidē vice
rūt regna opati ſunt iuſtitiaꝫ. adepti ſunt re
promiſſiones. Obturauerūt ora leonū. exti
xerūt ipetū ignis. Effugauerūt aciē gladij. 2
cōualuerunt de infirmitate: fortes facti ſunt
in bello. Caſtra verterūt exterorū. accepe
rūt mulieres de reſurrectōe mortuos ſuos.
¶ Supra poſuit apl's ea q̄ facta ſunt a p̄ribus p fideꝫ
an̄ introitū: ꝛ i ipſo itroitu terre pmiſſiōis: h accedit ad
narrādū exēpla illoꝝ q fuerūt in ipſa terra pmiſſiōis:
q̄ qꝛ multa ſunt: iō breuiter p̄miſſis noībus patrū pōit
in gnāli p̄cipua facta ipſoꝝ: ponēs cām illius breuita
tis. Et circa hoc tria fac̄. p̄ ponit noīa patrū ꝛ cām q̄re
breuiter vult eoꝝ facta ptrāſire. Scdo oſtēdit qd fece
rūt p fidē ibi. (Qui p fidē vicerūt ꝛc.) Tertio qd p fi 3
dē receperunt ibi. (Adepti ſunt ꝛc.) Dic̄ ḡ. Quid ad
huc dicā: q̄ſi. d. Perueni vſqꝫ ad tp̄s introitus terre p
miſſionis: i quo pauca reſpectu dicēdoꝝ dicta erāt. Re
manēt.n. tot dicēda ꝙ nō poſſent explicari. Deficiet.n.
tp̄s me enarrātē. i. ſi veli enarrare nō ſufficiet mihi tp̄s
ep̄laris enarratiōis: q̄ oꝫ eſſe ſuccincta. vn̄ Hierony. ad
Paulinū. 6.c. Neqꝫ.n. ep̄laris anguſtia lōgius euaga
ri patiebat. Uel tp̄s vite capit h. Iſto mō logt. Jo. vlt.
Sūt qdē alia multa q̄ fecit ieſus ꝛc. vbi dicit glo. ꝙ lo
qtur yperbolice. Nec tn̄ eſt falſum: ſed eſt figuratiua lo
cutio. Ps. Ubi nos hēmus annūciaui ꝛ locut' ſuꝫ mul
tiplicati ſunt ſup numeꝝ. Dicit lr̄a Hiero. Si annūcia
re voluero plura ſunt q̄ꝫ narrari queāt. ¶ Sciēdū tn̄:
ꝙ aliq iſtoꝝ aliqua mala fecerūt: ꝛ aliqua bona. vnde
nō numerant h niſi q̄ꝫtū ad bona q̄ fecerūt vel recepe 4
rūt. Tn̄ pbabile ē ꝙ oēs fuerit finalr ſancti: ex q̄ apl's
noiat eos i cathalogo ſcōrū. P̄mo ḡ ponit gedeonē de
quo Judic.6. Queꝫ p̄mittit: ꝛ qꝛ nihil mali fecit: ꝛ qꝛ
fec̄ factū multū iſigne: ꝛ forte ēt qꝛ accepit maximū ſi
gnū icarnatiōis xp̄i i vellere ꝛ rore: de q dr̄ i ps. Deſcē
dit ſic̄ pluuia i vellus. Scdo ponit barach: de quo Ju
dic.4. Qui nō fuit ita iſignis ſicut gedeō: cui ēt illa vi
ctoria nō fuit reputata: ſꝫ magis mulieri. ꝛ iō forte poſt
pōit ipꝫ. Tertio ponit ſanſon: de q̄ Judic.13. De q̄ ſpē
liter vr̄ ꝙ nō deberet h numerari: qꝛ i morte peccauit i
terficiēdo ſe. Aug. āt. i. de ci. dei dic̄ ꝙ excuſat qꝛ credit
hoc feciſſe mādato dei: cui' ſignū ē: qꝛ nō potuiſſet do
mū tātā ppa v̄tute ſubuertere: ſꝫ v̄tute dei q̄ non adiu 5
uat ad malū. Quarto. pōit iepte de quo Judic.11. Iſtū
poſtpōit ſanſoni: qꝛ nō fecit tot facta iſignia ſicut ille.
¶ Dubitat āt de iepte ſi imolādo filiā ſuā ex voto pec
cauerit. vr̄ ꝙ nō: qꝛ dr̄ ibi. Irruit ſpūs dn̄i in iepte. Et
poſt h ſeqt votū ſuū ꝛ victoria. Cōtra dicit Hierōn. ꝙ
fuit i vouēdo idiſcretus: ꝛ i reddēdo impius. Reſpon
deo. Dōm eſt ꝙ fuit ibi aliqd a ſpū ſcō. ſ. motus ad vo
uēdū i gnāli: ꝙ. ſ. imolaret qcqd occurreret ſibi imola
bile. aliqd aūt ex pprio ſuo ſpū. ſ. ꝙ imolauit qd̄ nō d
buit ꝛ i hoc peccauit: ſꝫ poſt penituit. Silr̄ gedeō pec
cauit faciēdo ephot ꝛ i tētādo deū in petitiōe ſigni in
vellere: ꝛ poſtea penituit ſicut: ꝛ dauit: de quo ſubdit:
dicēs. Et dauit ꝛ Samuel: de qbus. ſ. in libris regnuꝫ

a agit. Et aliis ꝓphetis de qbus ſi vellet dicere tps deſi
ciet. ¶ Sz tūc q̄ſtio ē vtrū oēs iſti q dicti ſūt fuerunt
ꝓphete. Rn̄deo. Dōm ē ꝙ ſpūſſanctus mouet mentē
ꝓphete: ſicut agēs principale mouet īſtrumētū ſuum.
Pōt aūt ſpūſſanctus mouere ad tria. ſ. ad cognoſcen-
du: ad loquēdū: ⁊ ad faciēduz. Et qōlibet iſtoꝝ dupl'r.
Ad cognoſcendum. ſ. qn̄qꝫ cū ītellectu eius qd vr: ſi-
cut fuit yſaac ⁊ alij ꝓphete: vn̄ dicti ſūt vidētes. i. Re-
gū. 19. Qui hodie dr̄ propheta olim dicebatur videns.
Aliqn̄ aūt ſine cognitiōe ei' qd vr: ſic paret in ſomnio
pharaonis ⁊ ī viſione balthaſar. Ad loquēdum ēt mo
uet dupl'r: qn̄qꝫ ad ſciēdū id de q̄ loquit': ſicut pz de da
uid: qn̄qꝫ aūt neſcit: ſicut cayphas ⁊ forte etiā balaam.
2 Similr etiā qn̄ mouet ad faciēdū ⁊ ſcit qd fac: ſic hie-
remias q abſcōdit lumbare ſuuz ſup eufratē. Qn̄qꝫ āt
neſcit: ſic dicit Aug. ſup Jo. de militibus q diuiſerūt ſi
bi veſtimēta xpi: nō tn̄ cognoſcebāt myſterium ad qd
illa diuiſio ordinabat'. Hoc eſt ergo de rōne ꝓphete: ꝙ
cogſcat illd qd videt: vel dicit. vel facit. Qn̄ autē nō co
gnoſcit nō ē ꝟe ꝓpha: ſed participatiue tantuz. Et ſic
dic̄ ioannes caypham ꝓphetaſſe: q2 habuit aliqd ꝓphe
tie. Iſte āt motus ſpūſſancti dr̄ iſtinct' ſm auguſtinū.
¶ Deīde cū dicit. (Qui p fidē vicerūt regna ⁊c.) Oſn̄-
dit qd ſancti de qbus locutus ē fecerūt: ⁊ p oſn̄dit hoc ī
generali. Scdō deſcēdit ad q̄dā ſpālia ibi. (Obturaue-
rūt ora leonū ⁊c.) Pͥo āt ponit facti ipſorum meritū.
3 Secūdo ꝓmiū ibi. (Adepti ſūt ⁊c.) Circa ꝓmū ſciēdū
ē ꝙ īter oēs actus exteriores virtutū moralium actus
fortitudinis ⁊ iuſtitie vidētur eē ꝑcipui: q2 maxie ꝑti-
nēt ad bonū cōe. Per fortitudinē. n. reſpublica defen-
dit' ab hoſte: p iuſtitiā ꝟo ꝯſeruat'. Un̄ aplus ex vtro-
qꝫ actu cōmēdat ſctōs prēs. Ab actu qdē fortitudis
cū dicit ꝙ iſti p fidē vicerūt regna. i. reges etiaz regna
ipſoꝝ: ſic dauit ⁊ ioſue. Nihilominus tn̄ ſancti ſpūalr
p fidem vicerūt regna. ſ. regnū dyaboli: d quo Job. 41.
Ipſe ē rex ſup' vniuerſos filios ſupbie. Itē carnis. Ro.
6. Nō ḡ regnet pctm̄ ī vr̄o mortali corpore. Itē regnū
mūdi Job. 18. Regnū meū nō ē in h mūdo. Iſti autem
vincūt p fidez. 1. Jo. 5. Hec ē victoria q̄ vincit mūduz fi-
des nr̄a. Null'. n. pōt preſentia cōtemnere niſi ꝓpter
4 ſpez futuroꝝ bonoꝝ. Per ꝯtēptū. n. ꝑncipalr vicit' mū
dus. Et iō q2 fides oſn̄dit nobis iuiſibilia pp q̄ ꝯtemnit'
mūdus: iō vincit mūdū fides nr̄a. Ab actu aūt iuſtitie
cōmēdat eos cū dicit. Opati ſūt iuſtitiā. Aliqn̄ āt iuſti
cia ē virtus generalis qn̄. ſ. obedit legi diuine. ps. Ju-
ſtus dn̄s ⁊ iuſtitias dilexit. Et. 2. macha. 9. Juſtū ē ſub
ditū eē deo. 1. Job. 3. Qui iuſtitiā fac̄ iuſtus. Aliqn̄ au-
tē eſt virtus ſpecialis ⁊ iſta ꝯſiſtit in actiōibus ⁊ cōica
tiōib' hūanis: qn̄. ſ. reddit qs vnicuiqꝫ qd ſuū ē. Utrā
qꝫ aūt iuſtitiā habuerūt ſcti. Eſa. 54. Hec ē hereditas
ſeruoꝝ dei: ⁊ iuſtitia apd me dic̄ dn̄s. Eccle. 1. cupiſcēs
ſapiētiā ſerua iuſtitiā. ſ. obediendo mādatis. Itē ipſam
exercēdo in pplo. ps. Feci iudiciū ⁊ iuſtitiā in oī tēpor'.
5 ¶ Deīde cū dic̄. (Adepti ſūt ⁊c.) Oſn̄dit qd receperūt:
q2 adepti ſūt repromiſſiōes. Promiſſio. n. dei efficax ē:
q2 nunq̄ deficit deus in ꝓmiſſis. Ro. 4. Quecunqꝫ
ꝓmiſit deus potēs eſt ⁊ facere. ps. Fidelis deus in oī-
bus ꝟbis ſuis. ¶ Sed cōtra. Supra eodē. Juxta fidē
defuncti ſūt nō acceptis repromiſſiōibus. Rn̄deo. Di
cēdū ē ꝙ illd qd hic dicit' tripliciter pōt intelligi. Uno
modo ꝙ promiſſio dei ſit illa ſpecialis qua promittit
ſanctis vitaz eternam. Et iſtā nullus accepit ante ad-
uētū xpi. Roma. 15. Ad confirmādas promiſſiōes pa-
trū. Secūdo p ꝓmiſſiōe de terra promiſſiōis habēda.
Et iſtā nō acceperūt priores patres. ſ. Abrahaz yſaac ⁊
Jacob: ſed tantuz patres poſteriores: ſicut ioſue ⁊ alij

ſancti. Tertio pro promiſſiōe particulari: ꝙ. ſ. vnicui- b
qꝫ ꝓmiſſum fuit: ſicut dauid regnuz ⁊ ezechie ſanitas.
Et iſtas promiſſiones conſecuti ſunt.
¶ Deīde cū dicit. (Obturauerūt ora leonū ⁊c.) Ponit
quedam particularia beneficia aliqbus collata. Et pͥ
q̄ pertinēt ad remotiōem mali. Secūdo illa que ꝑtinet
ad executiōez bōi ibi. (Fortes facti ſūt ī bello ⁊c.) Ma
lū aūt nociuū hoīs ē duplex. Unū exterius ⁊ aliud in-
teri'. Secūdum ponit ibi. (Cōualuerūt ⁊c.) Exterius
aūt malū eſt duplex: q2 aut illatuz ē a creatura irrōna
li: aut rōnali. Secundū ponit ibi. (Effugauerunt ⁊c.)
Ab irrōnali duplex. ſ. vel ab inaīata vel ab aīata. No- 2
cumētū illatū ab inaīata tāgit ibi. (Extinxerūt ipetuz
⁊c.) ¶ Quātū ḡ ad aīata dic̄. Obturauerūt ora leonū.
Logt' autē ī plurali: lz nō fuerit niſi vnus. ſ. daniel: ſic
ēt dr̄ Mathe. 2. Defuncti ſunt. n. q querebāt aīam pue-
ri. Nulla aūt tūc q̄rebat xp̄m occidere niſi ſolus hero-
des. Cuius rō ē: q2 loqtur de oībus ſanctis cōmuniter
quaſi de vno collegio ſanctorū. Et qd vnus facit ipu-
tatur aliqs: ⁊ ēt oībus: qd fit per ꝟtutē ſpūſſancti que ē
cōmunis oībus. Un̄ ēt ī iſto ꝯtextu logt' tāq̄ de pluri
bus. Pōt ēt dici ꝙ hoc cōpletum eſt ī dauid: q ſicut ip
ſe dicit. 1. Reguz. 17. Leonē ⁊ vrſum īterfeci. Et ēt ſan-
ſon Judicū. 14. Per leonē autē ſpūaliter īntelligit' dya-
3 bolus. p'. Petri. 5. Aduerſari' veſter dyabol' ⁊c̄. Qui
ergo īſultus eius repmit os leonū obturat. Job. 29. Cō
terebam molas iniq ⁊ de dentibus eius auferebam ꝑ
dā. ¶ Nocumentū a re inaīata remouet cuz dicit. Ex
tinxerūt ipetuz ignis. ſicut habetur de tribus pueris ī
Dan̄. 3. Itē ad preces moyſi ⁊ aaron extinctus ē ignis
q miſſus a dn̄o deuorabat ppl'z murmurātē: ſic pz Nu
me. 11. ⁊. 16. Ignis iſte eſt interior motus cōcupiſcentie
ꝟel ire. Qui ergo refrenat illū motū extinguit ipetum
ignis. ps. Supcecidit ignis ⁊ nō viderūt ſolē. ¶ Re-
motionē nocumēti p rōnalē creaturā illatā tāgit cū di-
cit. Effugarūt aciem gladij. i. aciem hoſtis cuz gladijs
acutis. Hoc aūt frequentiſſime factū fuit p ipſos ſicut
patet de ioſue gedeōe ⁊ dauid. Per gladiū autez mala
4 ſuaſio īntelligitur. ps. Lingue eoꝝ gladius acut'. Iſtos
gladios fugat q malā linguaz tacere facit. Eccli. 28.
Sepi aures tuas ſpinis ⁊ noli audire linguā nequā. ꝓ
uer. 25. Uētus aqlo diſſipat pluuias: ⁊ facies triſtis li
guā detrahentē. ¶ Nocumētū īterius ē īfirmitas de
cui' remotiōe dic̄. Cōualuerūt de īfirmitate: ſic ſpālitr
apparet de ezechia. 4. Regū. 20. ⁊ Eſa. 38. Iſta āt infir
mitas ē peccatū. ps. Miſerere mei domine quoniam infir-
mus ſum. Cōualeſcit ergo qui reſurgit.
¶ Deīde cuz dic̄. (Et fortes facti ſunt.) Ponit bn̄ficia
ꝑtinētium ad aſſecutionē boni: ⁊ ponit tria. Primuz ꝑti-
net ad h ꝙ fortiter egerunt. Un̄ dic̄. Fortes facti ſunt
ī bello: ſicut pz d ioſue Eccli. 46. Fortis ī bello ieſus
5 naue ſucceſſor moyſi ī ꝓphetis ⁊c̄. Sic pz ēt de mul-
tis alijs. Scdm ꝑtinet ad affectum illius fortitudinis.
Un̄ dic̄. Caſtra verterunt exteroꝝ. Sic pz de macha
beis ⁊ d dauid. ps. Si ꝯſiſtāt aduerſuz me caſtra nō ti
mebit cor meuz. Sz tertiuz ꝑtinet ad effectuz fortitu-
dis diue. Un̄ dic̄. Acceperūt mulieres de reſurrectiōe
mortuos ſuos. i. p reſurrectionē. Qd aliq male intelli-
gētes expoſuerūt mortuos ſuos. i. viros ſuos reſuſcita
tos p h aſſerētes ꝙ p mortē nō ſoluit' matrimoniū ve-
rū ēt ſi reſurgat. Quod ē cōtra aplm. Ro. 7. Si dormi
erit vir eius liberata eſt a lege viri. ¶ Un̄ ſciēdū eſt ꝙ
etiā ī affectibus ſacramētoꝝ ē quedā differētia. Que
dā enim ſacramēta iprimūt caracterē: ſicut baptiſm' ⁊
ꝯfirmatio: ⁊ ordo. Et q2 caracter ī aīa perpetuo ma-
net. Ideo baptiʒatus vel confirmatus vl' ordinatus ſi

c resuſcitatē nō dȝ iterari, aliquod illoꝝ ſacramentoꝝ.
bapti Alia ꝟo ſacramēta nō imprimūt caracterē: ſicut peni
zatus tētia: extrema vnctio: ⁊ ſic de alijs: q: ſūt ꝫ aliqd itera
cōfir- bile: ⁊ iō iterari pñt. Inter alia aūt eſt matrimoniū ⁊ iō
mat⁹: nō dicit viros: ſꝫ mortuos: q: matres filios ſuos mor-
vel or tuos receperūt p reſurrectionē q̄ꝝ reſurrectio fuit quo-
diat⁹ dam pſagium future reſurrectiōis ichoate per xp̄m. De
ſi fue iſtorū reſurrectione vel magis reſuſcitatione habet. 3.
rit re- Reg. 17. ⁊ 4. Reguȝ. 4. Tñ iſti ſic reſuſcitati ſūt iterum
ſuſcita mortui: xp̄us aūt reſurgens ex mortuis iam nō morit.
t⁹: nō Ro. 6. Uñ reſurrectio ei⁹ fuit initiū future reſurrectio-
eſt ba nis. 1. cor. 15. Xp̄s reſurrexit a mortuis pmitie dormiē-
ptizā tiū. Sic ēt iſta tpalia bñficia illis data ſūt tanq̄ infirmis
dus ad ſuſtētationē p meritū fidei ipſoꝝ: ita fuerūt figura
2 futuroꝝ bonoꝝ q̄ nob ex merito fidei dabūt. Math.
vlti. Signa āt eos q crediderit h ſequent ⁊c. Que Gre-
gorius expōit de bonis ſpūalibus. ¶ Lectio. VIII.

Alij aūt diſtenti ſūt nō ſuſcipien
q̄libȝ tes redemptionē vt inuenirent
4. q. melioē reſurrectionē. Alij ꝟo
10. ar ludibria ⁊ ꝟbera experti inſup ⁊
ti. p vincula ⁊ carceres: lapidati ſūt: ſecti ſūt: tēta
ti ſūt: i occiſiōe gladij mortui ſūt. Circuierūt
i melotis i pellibus caprinis: egētes: angu
ſtiati: afflicti: qbus dign⁹ nō erat mūdus:
3 i ſolitudib⁹ errātes: i mōtib⁹ ⁊ ſpelūcis: ⁊ i
cauernis terre. Et hi oēs teſtimōio fidei p
p⁹ 2ᵉ. bati: nō accepērūt repromiſſiōeȝ: dō p nobme
q. 98 li⁹ aliqd puidēte: vt nō ſine nob ꝯſūmarent.
art. 2ᵒ ¶ Supra poſuit apoſtolus exēpla ſanctoꝝ patrū an
quoꝝ qui multa ⁊ magna fecerūt ꝓpter fidē: hic ponit
exēpla illoꝝ q multa ꝓpter fidē paſſi ſūt. Et circa hoc
fac duo. Pꝛio. n. oñdit quō paſſi ſūt pp fidē. Secundo
oñdit quō promiſſiones eis facte dilate ſunt: ⁊ q̄re ibi.
(Et hi oēs teſtimonio ⁊c.) Circa pmū duo facit: quia
pmo ponit mala ab alijs eis illata. Scdo mala ꝓpria
volūtate aſſumpta ibi. (Circuierunt i melotis ⁊c.) Ab
4 alijs aūt illata ſūt eis mala dupliciter: q: q̄dā in vita q̄-
dam vero i morte. Et iſta duo ponit ibi. (Lapidati ſūt
⁊c.) In vita ꝟo mala tripliciter illata ſūt eis: q: q̄dā q̄n-
tū ad corporalē afflictiōeȝ: q̄dā quātū ad irriſionē: que
dam quātū ad īcluſionē. Quātū ad pm̄ dicit. Alij autē
⁊c. Quaſi dicat. Ita dictū ē q quidā multa bōa recepe
runt pp fidē vel in amotiōe mali: vel in executione bo
ni tpalis. In qbus figurabat vetus teſtamētū: qd ꝯfere
bat bōat tpalia. Sȝ alij multa ꝓpter fidem paſſi ſūt q̄
rū quidaȝ diſtenti ſūt in eculeis: ſic dicit. 1. Mach. 2. ⁊.
2. Mach. 6. d pueris ſuſpēſis ad ceruices matrū. Et. 7.
de ſeptē fratribus. In iſtis factis pmo figurabat nouū
teſtamētū. Uñ dicit. Nō ſuſcipiētes redemptionē. i. li-
berationē. Qui. n. ſubijcit pene ē quodā mō ſeruus pe
5 ne. Et iō liberari a pena dicit redēptio. ps. Dic q̄ rede
mit eos d manu tribulātis. Sȝ q̄re nō fuerunt liberati
oñdit: q: h nō fuit pp h qn deus haberet puidētiam d
ipſis: ſed vt inuenirent vitā eternā que melior eſt q̄ li-
beratio in quacūq pena preſenti vel quecūq reſurre-
ctio vite pſentis: ⁊ iō dicit. Ut meliorem inuenirent re
ſurrectionē. Job. 19. In nouiſſimo die de terra ſurrectu
rus ſū. Eſaia. 26. Uiuent mortui tui interfecti mei reſur
gēt. Uel dicit meliorem: quia ex h ipo q maiora p xp̄o
paſſi ſūt maius pmiuȝ recipient. Sicut enim dicit. 1. cor.
15. Stella differt a ſtella in claritate ſic erit reſurrectio
mortuoꝝ. Qui. n. fuerūt maiores in merito: maiores

erūt in pmio. Et iō apli pferunt martyribus: martyres d
vero oīb⁹ alijs. Maiores. n. merito maiores ſūt premio.
Precipue ꝟo ſūt merita martyꝝ. Job. 15. Maiorē hac
dilectionē nemo hȝ ⁊c. Nec tñ quilibet marter maior
eſt quolibet ꝯfeſſore: ſed aliquis martyr pōt eſſe maior
aliq ꝯfeſſore ⁊ ecōuerſo: aliqs ꝯfeſſor aliquo martyre:
ſȝ nō vliter. Pōt. n. comparari vnus alteri: vel quātuȝ
ad gen⁹ operis: vel quātū ad gradus charitatis. Null⁹
aūt actus quātū ē de ſe: eſt ita meritorius: ſic quo quis
morit ꝓpter xp̄m: q: dat illō qd hȝ carius. i. vitā ꝓpriā.
om. Math. 5. Beati qui pſecutionē patiūt pp iuſticiā.
Si ꝟo ꝯſideret radix oīs meriti q̄ ē charitas. 1. cor. 13.
ſic opus procedēs ex maiori charitate ē magis merito 2
riū. Et ſic pōt vnus ſimplex ꝯfeſſor eē maioris meriti
apd deū. Apoſtolus aūt logt in genere operis dicens.
Ut. ſ. meliorē. i. maiorē ⁊ clariorē inuenirēt reſurrectōeȝ.
Uñ ly meliorē iportat ꝯparatōem ſtat⁹ pſentis vite ad
futurā reſurrectionē. Uł ꝯparationē claritatis reſurre
ctiōis vnius reſurgētis ad claritatē alterius.
¶ Deide cū dic. (Alij ludibria ⁊c.) Ponit mala illis
illata in vita quātū ad irriſionē factā ꝟbis dicēs q alij
experti ſūt ludibria: ſic pȝ de ſanſon. Judic. 16. de thobia
⁊ Job ⁊ Eſaia. Eſaie. 50. Faciē meā nō auerti ab incre
pātibus ⁊ ꝯſpuētibus in me. Hieremias ēt dicit. Hiere.
20. Fact⁹ eſt mihi ſermo dñi in opprobrium ⁊ deriſum.
¶ Quātū ꝟo ad ſcā dicit: q experti ſūt ꝟbera: ſicut pȝ d
micheas d quo. 3. Regū. vlti. ⁊. 2. Paral. 18. dicit q per- 3
cuſſit eū ſedechias in maxillā. In qbus oibus pſigna-
bantur paſſiones noui teſtamēti. 1. cor. 4. Spectaculū
facti ſumus mundo ⁊ angelis ⁊ hominibus.
¶ Deide cuȝ dic. (Inſuper ⁊ vincula ⁊c.) Pōit mala
ſanctis illata quātū ad icluſionē. Unde dicit. Inſuper
⁊ vīcula: ſicut Hieremias: de quo Hiere. 20. dr q poſi
tus fuit in neruo. Nec ſolū vincula: ſꝫ ēt carceres: ſic Hiere
mias. Hiere. 37. ⁊. 38. Et micheas. 3. Regū. vlti. ¶ Cō
ſequēter oñdit mala illata quātū ad morte cū dic. (La-
pidati ſunt ⁊c.) Qd quidē genus mortis tūc erat cōe
apud oēs iudeos. Mat. 23. Hieruſalē hieruſalē que occi-
dis prophetas ⁊ lapidas eos qui ad te miſſi ſunt. Sic
lapidatus eſt naboth. 3. Reguȝ. 21. Et hieremias. ſ. de 4
quo legitur q iudei lapidauerunt eum in egypto lapi
dibus quos abſconderat ſub muro latericio domus ip
ſius pharaonis. Et lȝ epyphanius dicat q fuit tract⁹:
tamē: cōmuniter ponitur q fuit lapidatus. Zacharias
ēt filius ioiade fuit lapidatus: vt legitur. 2. Paral. 24.
¶ Scdm genus mortis iconſuetum ⁊ crudele ponit
cū dicit. Secti ſunt. Hoc dicit ꝓpter eſaiaȝ quē manaſ
ſes fecit ſecari ſerra lignea. Et logt pluraliter: licȝ non
fuerit niſi vnus ſcdm ꝯſuetudinē ſcripture ꝓpter cau
ſam ſupradictā. ¶ Tertiū genus cum dicit. Temtati
ſūt: vt. ſ. ꝯſentirent. Quod dicit ꝓpter mathathiā ⁊ fi-
lios ei⁹. 1. Mach. 2. Et ꝓpter eleazaꝝ. 2. Mach. 6. Et
pp hiſtoriā de ſeptē fratribus. 7. ca. Et tādē occiderūt 5
eos. Treñ. 4. Melius fuit occiſis gladio q̄ interfectis
fame. Specialiter tamen vrias fuit occiſus a dauid. 2.
Regum. 11. Et ioſias. 4. Regum. 23.
¶ Deinde cum dicit. (Circuierunt i melotis ⁊c.) po-
nit mala voluntarie aſſumpta. Et ad iſta tria reducun
tur. ſ. ad exteriorem cultum ad perſone ſtatū ibi. (Egē
tes ⁊c.) ⁊ ad hītationis locum ibi. In ſolitudibus ⁊c.
Quātuȝ ḡ ad cultum dic. Circuierūt i melotis ⁊ in pel-
libus caprinis. Melota eſt veſtis fcā d pillis camelorū
vt qdā dñt. Uł meli⁹ q tar⁹ hȝ pellē hirſutā d q̄ ſit ve-
ſtis q̄ dr melota. Pellis caprina cū hoc q eſt hirſuta eſt
etiā villa. Et hec dicūt de helya. 4. Reguȝ. 1. q erat ꝟ
piloſus ⁊ zona pelliçea accinctus renibus, Et d talib⁹,

a veſtibus dicit Auguſtinus in libro de ſermõe dñi q̄ po
teſt eẽ i tali veſte itentio mala ſi qs vtatur ad vanã glo
riam: bona autẽ ſi ad cõtemptũ mũdi ⁊ macerationeȝ
carnis. Precipue aũt q̄ profitẽt ſtatũ penitẽtie debent
oñdere ſigna pfeſſiõis. Et iõ licet eis vti talibus veſti
bus: nõ tñ ad oſtẽtationem: ⁊ ſic vtebantur prophete.
¶ Quãtum aũt ad ſtatum perſone dicit. Egẽtes. q̄ ca
rebãt diuitijs: in quo pfigurabãt ſtatũ perfectiõis no
ui teſtamẽti: de quo dr̃ Math. 19. Si vis perfectus eẽ
vade ⁊ vẽde oĩa q̄ poſſides. Et hoc fuit ſpãliter de be
lya q̄ paſtus fuit a coruis ⁊ a muliere vidua. 3. reg. 17.
ps. Pauper ego ſum i laboribus. Idẽ. Egenus ⁊ pau
2 per ego ſum. ¶ Item anguſtiati ſũt: ſic patet de helya
q̄ fugit a facie iezabal. 3. Reg. 19. Et de dauid q̄ fugit a
facie abſalon. 2. Regũ. 15. ¶ Itẽ afflicti labore corpa
li: ſic de helya q̄ dormiuit laſſus ſubter vnaȝ iuniperꝫ.
¶ Et ſubdit. Quibus dignus nõ erat mũdus. Sicut
dicit Dionyſius i epla ad ioãnem euãgeliſtã. Mali ali
qñ p ea que faciũt oſtendunt indicia ſue damnationis:
vñ dicit q̄ p hoc q̄ mali ſeparauerũt a ſe beatum ioã
nem oſtẽdebat de⁹ q̄ erãt indigni ſocietate eius. Et iõ
dicit apoſtolus q̄ mũdus nõ erat dignus eis. Quaſi di
cat. Q2 mũdani nõ erãt digni ſocietate iſtorum. Job. 15.
Ego elegi vos de mũdo ppterea odit vos mũdus.
¶ Deĩde cuȝ dicit. (In ſolitudinibus ⁊c.) Oñdit hoc
quãtũ ad locũ: quia propriam mãſionem nõ habebãt
3 ſed errabãt i ſollitudinibus ⁊ in mõtibus ⁊ i ſpeluncis
⁊ in cauernis terre: q̄ ſũt loca apta ad cõtemplationeȝ
⁊ penitẽtiam. Dicit autẽ ſpelunca que fit arte: ſed ca
uerna que eſt a nã vel ab aliquo accidẽte: ſicut ex cor
roſione aquarum. Iſta patent de dauid. 1. Regum. 22.
⁊. 23. Et de helya. 3. Regum. 19.
¶ Deĩde cuȝ dicit. (Et hi oẽs ⁊c.) Oñdit q̄ eis dilate
ſũt promiſſiões. Et ne putetur q̄ h̄ fuerit propter defe
ctum meritĩ: iõ ſecũdo deſignat rationẽ illius dilatio
nis ibi. (Deo pro nob ⁊c̃.) Dicit ergo q̄ hi oẽs teſtimo
nio fidei iuenti ſũt probati. i. p fideȝ habẽt teſtimoniuȝ
q̄ ſũt probati. i. approbati a deo. 2. cor. 10. Non enim q̄
ſeipſum commẽdat ille probatus eſt: ſed quẽ deus cõ
mendat. Sap. 3. Tanquã aurũ in fornace pbauit eos.
4 Et tñ nõ acceperunt promiſſiões. ſ. glorie dei promiſ
ſam vitam vſqȝ ad chriſtum. ps. Diſtuliſti xp̃m. Tem
porales. n. acceperunt nõ aũt ſpirituales. Supra eodẽ.
Defuncti ſunt non acceptis promiſſionibus.
¶ Deĩde cũ dicit. (Deo p nobis ⁊c.) Oñdit rõnem di
latiõis ex quo aliqui ſumpſerunt cãm vl occaſioneȝ er
roris q̄ dicunt q̄ nullus i paradiſum itrabit vſqȝ ad vl
timã cõſumatiõeȝ q̄ erit p finalẽ reſurrectionem. Sed
hoc eſt ꝯ apſm. 2. corint. 5. Scimus q̄ ſi terreſtris do
mus nr̃a hui⁹ habitatiõis diſſoluat q̄ edificationẽ hẽ
mus ex deo domũ non manufactã: ſȝ eternã i celis ⁊c̃.
Iſta ergo cõſumatio de q̄ loquit apoſtolus põt referri
ad premiuȝ eẽntiale. i. btitudinem que habet p xp̃m.
Michee. 2. Aſcẽdit pandẽs iter ante eos. Quã nõ ha
5 buerũt ſancti veteris teſtamenti. Ul põt referri ad ſto
lã corporis que non dabit vniuerſaliter vſqȝ poſt reſur
rectiõem vniuerſalem: licȝ forte aliq iam habeant ipſã
ex ſpeciali priuilegio. Nõ ergo ſine nobis cõſumãtur:
ſȝ perficiũtur duplici ſtola: vt ſicut dicit glo. In cõmu
ni gaudio oĩum maius fiat gaudiũ ſingulorũ. Uñ in
hoc nobis deus puidit. Et iõ dicit. Deo p vobis aliqd
melius puidẽte. ps. Ecce q̄ȝ bonũ ⁊ q̄ȝ iocũdum habi
tare fres i vnũ. Magis. n. gaudet hõ cũ plurib⁹ gau
dẽtib⁹ Gloſa. Si iſti tenuerũt fidẽ q̄ tãdiu expectaue
rũt regẽ mlto magis teneam⁹ nos q̄ ſtatiȝ recipimus.
Lu. 23. Hodie mecũ eris in paradiſo. Capl̃m. XII.

IDeoqȝ ⁊ nos tantã habẽtes i b
poſitã nubẽ teſtium: deponen
tes omne pondus ⁊ circũſtãs
nos pctm̃ p patiẽtiã curramus
ad ppoſitũ nobis certamẽ: aſpicientes in
auctorẽ fidei ⁊ ꝯſũmatorẽ ieſuȝ q̄ ppoſito ſi
bi gaudio ſuſtinuit crucẽ ꝯfuſiõe ꝯtẽpta: at
qȝ in dextera ſedis dei ſedet. Recogitate
ſn. cũ q̄ talẽ ſuſtinuit a peccatorib⁹ aduerſus 2
ſemetipȝ ꝯtradictionẽ: vt ne fatigemini aĩs
vr̃is deficientes. Nõdũ. n. vſqȝ ad ſangui
nẽ reſtitiſtis aduerſus pctm̃ repugnantes.
¶ Supra apls multiplr̃ ꝯmẽdauit fidẽ p quã mẽbra
xp̃o capiti ꝯiũgũt: h̄ põit moralẽ monitiõem exhortãs
vt fidẽ quã tenẽt corde: opib⁹ õmõſtrẽt: ſic ẽt monet
Iac. ca. 1. condice ſue. Et p̄ docet quõ ſe debeãt hr̃e cir
ca mala. Scdõ quõ debeat ſe hr̃e circa bona. ca. 13. ibi.
(Charitas fraternitatis ⁊c̃.) Eſt aũt duplex malũ. ſ. pene ⁊
culpe. Prĩo ḡ docet quõ ſe debẽt hr̃e circa mala pena
lia tolerãda. Scdõ circa mala culpe vitãda ibi. (Pro
pter qd̃ remiſſas ⁊c.) Ad tolerãdũ aũt malũ pene. Prĩo
iducit exẽplo antiq̃rũ. Scdõ exẽplo xp̃i ibi. (Aſpicien 3
tes i actoreȝ ⁊c̃.) Tertio auctoritate ſcripture ibi. (Et
obliti eſtis ⁊c̃.) Quãtũ ḡ ad p̄m̄ dicit. Iõqȝ nos hñtes tã
tã nubẽ teſtiũ iterpoſitã ⁊c̃. Quaſi dicat. Ita dcm̃ ẽ q̄
ſcti teſtimonio fidei pbati: nec tñ hũerũt pmiſſiões: ⁊
tñ cũ h̄ ñ õſeceſt i expectãdo: ḡ nos q̄ hẽm⁹ tãtã nubẽ
teſtiũ iterpoſitã ⁊c̃. Sci dñr teſtes dĩ: q2 v̄bo ⁊ fcõ glo
rificabat de⁹ p eos Math. 5. Sic luceat lux vr̃a coram
hoib⁹ vt videãt opa vr̃a bona ⁊ glorificẽt prẽȝ vr̃uȝ q̄
i celis ẽ. Eſaie. 44. Uos teſtes mei dicit dñs. Dñr aũt ſci
nubes. p̄ pp ꝯuerſatiõis ſublimitateȝ Eſa. 60. Qui ſũt
iſti q̄ vt nubes volãt ⁊c̃. Scdõ pp doctrine fecũditatẽ.
Iob. 26. Qui ligat aq̃s i nubib⁹ ſuis vt nõ erũpãt pari
ter deorſũ. Et. 36. Effũdit hymbres ad iſtar gurgitũ q̄
õ nubib⁹ fluũt. Tertio pp ſpũalis ꝯſolatiõis vtilitatẽ. 4
Sic. n. nubes pſtãt refrigeriũ ſic exẽpla ſcõꝝ. Eſa. 18.
Et ſic nubes roris i die meſſis: hãc ḡ nubẽ teſtiũ hẽm⁹
iterpoſitaȝ: q2 ex vita ſcõꝝ q̄dãmõ iducit nob̄ neccitas
ad imitãdũ. Iaco. 5. Exẽplũ accipite fres exit⁹ mali ⁊
lõganimitatis laboris ⁊ patiẽtie pphetas. Auguſti.
Sic ſpũſſctus loqt i ſcriptura: ita i geſtis ſcõꝝ q̄ nob̄
ſũt forma ⁊ p̄ceptũ vite. Hoc ẽ ḡ exẽplũ ſcõꝝ qd̃ iduc̃.
Sȝ q2 ad ꝯfirmãdũ ſe ad aliqd̃ exẽplar iterdũ ex ipedi
mẽto ſupueniẽte ipedit hõ: iõ remouet illud qd̃ potiſſi
me põt ipedire. Illõ aũt ẽ põdus pctĩ. Tribulatio aũt eſt
q̄ſi qdã agõ. 1. cor. 9. Ois q̄ i agone ꝯtẽdit ab oib⁹ ſe ab
ſtinet. ¶ Sic aũt i curſu ⁊ certamine opꝫ oĩa aggrauan
tia dponet: ita ⁊ i agone tribulatiõis. 2. Thy. 4. Bonũ
certam̃ certaui curſũ cõſũmaui. Qui ḡ in tribulatione 5
vult bñ ad deũ currere opꝫ ipedimẽta dponere. Iſta ip
ſe ipedimẽta vocauit apls põdus ⁊ circũſtãs peccatũ.
Per põdus aũt põt itelligi pctm̃ ppetratũ. qd̃ dr̃ põdus
q2 aĩaȝ dp̄mit ad iſimo ⁊ iclinat ad aliõ. ps. Sic onus
graue grauate ſũt ſup me. Grego. Pctm̃ qd̃ p peniten
tiã nõ diluit mox ſuo põdere ad aliõ trahit. Per circũ
ſtãs pctm̃ põt itelligi occaſio peccãdi q̄ qdẽ ẽ i oĩ eo qd̃
circũſtat. ſ. i mũdo carne. primo dmõe. Deponẽtes ḡ
oẽ pctm̃ ppetratũ qd̃ dr̃ põdus ⁊ circũſtãs nos pctm̃. ſ.
occaſiões peccãdi. 1. petri. 2. dponẽtes oẽȝ maliciã ⁊ oẽȝ
doli. Ul põdus pt̃ itelligi tediũ tribulatiõis. Sic. n. fre
quẽter tribulatio dr̃ onus p pphetas: ſic onus dama
ſci. i. tribulatio. Quaſi di. Nõ ſit vob̄ graue pati p xp̃o

f Circũſtans pctm̃ dicit tẽtatio nobis immiſſa ex circuitu
hoſtis.i^e. Petri.5. Aduerſarius veſter dyabolus ⁊c̃. Ul
ꝑ õdus affectio terrena: ꝑ circũſtãs pctm̃ affectio car
nalis q̃.ſ. cauſat̃ i nobis a carne circũſtante. Quaſi di.
Deponatis affectionẽ tã tẽpaliũ q̃ carnaliũ ſi vultis
libere currere. Uñ ſubdit mõitionẽ dicẽs. Curram⁹ ꝑ
patiẽtiã ad certamẽ nob̃ ꝓpoſitũ nõ ſolũ illatũ qd̃ ta
mẽ ſuſtineam⁹ patiẽter, Sʒ nos ipſi volũtarie curram⁹
ꝑs. viã mãdatoꝝ tuoꝝ cucurri. Ɓ ãt certamẽ nob̃ ꝓpoſi
tũ ẽ cũ iuſtitia. eccliſi.4. vſqꝫ ad mortẽ certa ꝑ iuſtitia.
¶ Deide cũ dic̃. (Aſpiciẽtes ⁊c̃.) Põit exẽplũ xp̃i. Et
circa hoc duo facit. Prio. n. oñdit q̃re paſſio xp̃i habẽ
da ẽ i exẽplũ ⁊ qd in ipſa ꝯſiderãdũ eſt. Secũdo oſten
dit fructũ iſtius ꝯſideratiõis ibi. Recogitate eũ ⁊c̃. Si
2 cut. n. dr̃ Ephe.2°. Gr̃a ſaluati eſtis ꝑ fidẽ. Xp̃us autẽ
eſt auctor fidei. Si ḡ vis ſaluari debes ĩtueri exẽplar il
lud. Uñ dicit. Aſpiciẽtes i ieſuʒ paſſum. Hoc ſignifica
tũ fuit ꝑ ſerpẽtẽ eneũ eleuatũ ꝓ ſigno i quẽ aſpiciẽtes
curabatur. Nume.21. ⁊ Jo.3. Sic̃ moyſes exaltauit ſer
pẽtẽ i deſerto: ita exaltari oportet filiũ hoĩs vt oĩs q cre
dit i ipm̃ nõ pereat: ſʒ habeat vitã eternã. ¶ Si ḡ vis
ſaluari reſpice i faciẽ xp̃i tui. Ipſe. n. ẽ auctor fidei du
plr̃. Prio eã docẽdo ṽbo. Supra.i. Locutus ẽ nobis in
filio. Joh.i. Unigenit⁹ q ẽ i ſinu patris ipſe enarrauit.
Scdo eã i corde ĩprimẽdo. Phil.i. Uobis donatũ eſt
ꝓ xp̃o nõ ſolũ vt i ipſuʒ credatis ⁊c. Itẽ ipſe ẽ cõſũma
tio fidei duplr̃. Uno modo ipſaʒ miraculis ꝯfirmando.
3 Jo.10. Si mihi nõ vultis credere opibus credite. Item
fidẽ ꝑmiãdo. Cum. n. fides ſit iꝑfecta cognitio eius ꝑ
miũ ꝯſiſtit i ipſius cognitiõis perfectõe. Joh.14. Ego
diligã eũ ⁊ manifeſtabo ei meipſuʒ. Hoc aũt ſignifica
tũ fuit Zach.4. vbi dr̃. Manus zorobabel fundauerũt
domũ iſtã.ſ. eccleſiaʒ cuius fũdamẽtũ ẽ fides: ⁊ manus
ei⁹ perficiẽt eã.ſ. manus xp̃i: q ð gñe zorobabel deſcen
dit fundat eccleſiã i fide ⁊ fidẽ gloria ꝯſumat. Uidem⁹
. n. nũc in ſpeculo ⁊ i enigmate: tũc autẽ facie ad faciẽ,
ꝑme cor.13. Aug. ꝑ ð trinitate. ca.10. Cõtẽplatio ẽ mer
ces fidei cui mercedi ꝑ fidẽ corda mũdat̃: ſicut ſcriptũ
ẽ. Fide mũdãs corda eoꝝ. ¶ In paſſiõe. n. xp̃i tria cõ
ſideranda ſũt. Prio qd ꝯtẽpſit. Scdo qd ſuſtinuit. Ter
4 tio qd ꝓmeruit. Quãtũ ad ꝑmũ dic̃. Qui ꝓpoſito ſibi
gaudio ⁊c. Iſtud ãt gaudiũ fuit illud gaudiũ terrenũ
q̃ a turba quã pauerat q̃rebat̃ vt facerẽt eũ regẽ: qd ip
ſe ꝯtẽpſit fugiẽdo i mõtẽ. Jo.6. Uñ eccl.2. Riſũ repu
taui errorẽ ⁊ gaudio dixi qd fruſtra ðcipis. Ul ꝓpoſi
to ſibi gaudio eterne vite ꝓ ꝑmio ſuſtinuit crucẽ. Hoc ẽ
ſcḿ.ſ. qd ſuſtinuit: q: crucẽ. Phi.2. humiliauit ſemetipſʒ
fact⁹ obediẽs vſqꝫ ad mortẽ: mortẽ aũt crucis. In quo
oñdit̃: ⁊ cruciat⁹ acerbitas: q: ibi affixus fuit manibus
⁊ pedib⁹: ⁊ mortis vilitas ⁊ ignominia: q̃a Ɓ erat igno
minioſum gen⁹ mortis. Sap.2. Morte turpiſſima cõ
dẽnem⁹ eũ. Quãtũ ãt ad tertiũ.ſ. qd ꝓmeruerit: q: ſeſ
ſionẽ ad dexterã pr̃is. Uñ dic̃. Atqꝫ dexteraʒ ſedis dei ſe
5 det. Exaltatio. n. hũanitatis xp̃i fuit ꝑmiũ paſſiõis ei⁹.
Sedet aũt ad dexteram maieſtatis in excelſis.
¶ Deide cũ dic̃. (Recogitate eũ ⁊c.) oñdit q̃s ſit fru
ct⁹ hui⁹ ꝯſideratõis. Et ꝑ monet ad diligẽtẽ exẽpli con
ſideratõeʒ. Scdo oñdit vtilitatẽ ibi. (Ut nõ fatigemi
ni ⁊c.) Tertio ſubdit rõnẽ ibi. (Nõ. n. vſqꝫ ⁊c.) Dic̃ ḡ.
Ita dcm̃ ẽ. Aſpiciẽtes ⁊c. Nec Ɓ ſolũ: ſʒ ẽt recogitate. i.
iterũ cogitate. Prouer.3. In oĩbus vijs tuis cogita illũ.
Et hui⁹ rõ ẽ: q: i q̃cũqꝫ tribulatõe iuenit̃ remediuʒ in
cruce. Ibi. n. ẽ obedientia ad deũ Phil.2. Humiliauit
ſemetipſuʒ fact⁹ obediẽs ⁊c. Itẽ pietatis affect⁹ ad parẽ
tes. Uñ ibi geſſit curam de matre ſua. Iteʒ charitas ad
proximũ: vñ ibi ꝓ tr̃ãſgreſſoribus orauit. Luc̃.23. Pa
ter dimitte illis nõ. n. ſciunt qd faciũt. Ephe.5. Ambu d
late in dilectõe ſicut chriſtus dilexit ⁊ tradidit ſemetip
ſum pro vobis. Itẽ fuit ibi patiẽtia i aduerſis. ꝑs. Ob
mutui ⁊ humiliatus ſum ⁊ ſilui a bonis ⁊ dolor meus
renouatus eſt. Eſa.53. Sicut ouis ad occiſionem du
cetur ⁊ quaſi agnus coram tondente ſe obmuteſcet ⁊
nõ aperuit os ſuũ. Itẽ in oĩbus finalis ꝑſeuerãtia. Uñ
vſqꝫ ad mortẽ ꝑſeuerauit. Luc̃.23. Pr̃ in manus tuas
cõmẽdo ſpm̃ meũ. Uñ i cruce inuenitur exẽplum oĩs ṽ
tutis. Auguſtinus. Crux nõ ſolũ fuit patibulũ patien
tis: ſed ẽt cathedra docentis. Recogitate ḡ eũ q ſuſti
nuit. ¶ Sʒ qd cogitanduʒ? Tria.ſ. genus paſſionis:
vñ ſuſtinuit cõtradictioneʒ. i. afflictionẽ in ṽbis. Uñ
2 dicebant. Uah qui deſtruis templum dei. ꝑs. Eripe
me de cõtradictiõibus populi. Roma.10. Expãdi ma
nus meas ad populũ nõ credentẽ: ſed contradicenteʒ
mihi. Luc̃.2. Et in ſignũ cui contradicetur. Et contra
dictionem talem. i. tã graueʒ ⁊ ignominioſam. Treñ.
ꝑmo. O vos oẽs q tranſitis per viã attẽdite ⁊ videte ſi
ẽ dolor ſicut dolor meus. Secundo a q̃bus paſſus eſt:
q: a peccatoribus pro q̃b⁹ patiebat̃: ꝑme Petri.3. Chri
ſtus ſemel pro pctĩs noſtris mortuus eſt iuſtus pro in
iuſtis. Tertio perſona patientis. Ante paſſionẽ enim
ab origine mundi paſſus eſt in membris ſuis: ſed tunc
i propria perſona. Uñ dicit. Aduerſus ſemetipſũ. Eſa.
46. Ego feci ⁊ ego feram. ꝑs. Que nõ rapui tũc exol
3 uebam: ꝑme Petri.2. Peccata nr̃a ipſe ꝑtulit in cor
pore ſuo ſuꝑ lignũ. ¶ Utilitatem oñdit cũ dic̃. Ut nõ
fatigemini. Cõſideratio. n. paſſionis xp̃i facit nos non
deficere. Gregorius. Si paſſio xp̃i ad memoriam reuo
cet̃ nihil adeo durum eſt qd non equanimiter toleret̃.
Unde nõ deficiatis tãquã fatigati aĩo a veritate fidei.
Eſa.40. Currẽt ⁊ ñ laborabũt ãbulabũt ⁊ nõ deficiẽt.
2. Theſ.3. Nolite deficere bñfacientes. Rõnẽ ãt hui⁹ po
nit dicens, Nondum enim vſqꝫ ad ſanguineʒ. Quaſi
dicat. Nõ debetis deficere in tribulationibus vr̃is pro
vobis. q: nõdũ tantũ ſuſtinuiſtis. ſicut chriſtus: Ipſe
enim ſanguinem ſuum fudit pro nobis. Mat.26. Hic
4 ẽ ſanguis noui teſtamẽti q pro multis effundet̃. ¶ Uos
ãt rapinã bonorũ veſtroruʒ ſuſtinuiſtis. Maius auteʒ
eſt de genere opis vitã dare q̃ ſubſtantiaʒ corporaleʒ:
liceʒ aliqñ ex radice operis.ſ. ex charitate poſſit eſſe mi
nus: ſicut ſupra dictũ eſt: vnde dicit. Nõdũ enim reſti
tiſtis repugnantes aduerſus pctm̃ vſqꝫ ad ſanguinẽ.ſ.
fundendum pro chriſto. Lectio. II.

T oblit eſtis cõſolationis que
vobis tanq̃ filijs loquit̃ dicẽs.
Fili mi noli negligere diſcipli
nã dñi: neqꝫ fatigeris dum ab eo argueris. 4°di.
†Quẽ eniʒ diligit dñs caſtigat: flagellat aũt 17.q.
oẽʒ filiũ quẽ recipit. In diſciplia ꝑſeuerate. 3.art.
Tãq̃ filijs vobis offert ſe de⁹. Quis. n. fi 5 2°.
lius quẽ nõ corripit pr̃. Qd ſi extra diſcipli
nam eſtis: cui⁹ ꝑticipes facti ſunt oẽs. ergo
adulteri ⁊ nõ filij eſtis. Deide patres qdeʒ
carnis nr̃e eruditores habuim⁹ ⁊ reuereba
mur eos. Nõ multo magis obtempabimus
pr̃i ſpuuʒ ⁊ viuem⁹. Et illi quidẽ in tempo
re paucoruʒ dieꝝ ſʒ voluntatem ſuam eru
diebant nos. hic aũt ad id qd vtile eſt reci
piendo ſanctificationẽ eius. Ois aũt diſci

a plina in preſenti quidẽ videtur nõ eſſe gau/
dij: ſed meroris: poſtea autem fructum pa
catiſſimũ exercitatis per eã reddit iuſtitie.
¶ Supra induxit apoſtolus ad mala patiẽter ſuſtinẽ
da exẽplo antiquoꝝ priuꝫ ⁊ xp̄i: hic mõet ad idẽ ex auctͦrtate
ſcripture. Uñ circa hoc tria facit. Primo. n. ponit au/
ctoritatẽ. Scd̄o oñdit ſenſum eius ibi. (In diſciplina
pſeuerat ⁊c.) Tertio arguit ad ꝓpoſitum ex ꝑmiſſis
ibi. (Q: ſi extra diſciplinã ⁊c.) Põit aũt auctoritatẽ q̄
hẽtur. Prouer. 3. ꝫ ſub aliĩs ꝟbis q̄ꝫ littera noſtra hẽat.
Ibi enim hẽm⁹ ſic diſciplinã dñi fili mi ne abijcias: nec
deficias cũ ab eo corripieris. Quẽ. n. diligit dñs corri/
2 pit ⁊ q̄ſi pr̄ in filio complacet ſibi. Quia ṽo apoſto/
lus iducit auctoritatẽ iſtã cã cõſolatiõis: iõ vtitur aliĩs
ꝟbis. Uñ dicit. Et obliti eſtis cõſolatiõis ⁊c. Quaſi di:
Miſeri eſt ſi obliti eſtis. ps. Scd̄m multitudinẽ doloꝝ
meoruꝫ in corde meo cõſolatiões tue letificauerũt ani
mam meã. Idẽ. In eternũ nõ obliuiſcar iuſtificationes
tuas. Dic̄ aũt ꝯſolatiõis. i. dei cõſolãtis: ⁊ ẽ emphatica
locutio. 2. cor. 1. Bñdictus deus ⁊ pr̄ dñi nr̄i ieſu chri/
ſti: pr̄ miſericordiaꝝ ⁊ deus totius cõſolatiõis qui ꝯſo
laẽ nos i oĩ tribulatiõe noſtra. ¶ Sequiẽ. Que vobis
i. qui deus ꝯſolatiõis loquiẽ vobis tanquã filiĩs. Er/
go ſi punit nõ odit: ſꝫ eius punitio ordinaẽ ad bonuꝫ:
q: loquiẽ vobis tãq̄ꝫ filiĩs. ¶ Uerba aũt auctoris põit
3 dicẽs. Fili mi ⁊c. Et ſubdit rõnem ibi. (Quẽ enim dili
git dñs ⁊c.) In auctoritate ṽo prohibet duo: quia pro
hibet odiuꝫ diſcipline ⁊ impatiẽtiaꝫ ad ipſam. Propter
primũ dicit. Fili mi noli negligere: ſicut quidã q oderũt
diſciplinã d̄ qbus dicit̄ puer. 9. Noli arguere deriſorẽ
ne oderit te. Amos. 5. Odio habuerũt loquẽteꝫ i porta
⁊ corripiẽteꝫ perfecte abhoiati ſũt. Dic̄ ḡ apl̄s. Noli ne
gligere diſciplinã dñi. Quaſi di. Cuꝫ deus te flagellat
cã diſcipline: noli negligere. i. negligẽter hr̄e faſtidien
do. Sap̄. 3. Sapiẽtia ⁊ diſciplinã qui abijcit ifelix eſt.
¶ Propter ſcd̄m dicit. Et ne fatigeris dũ ab eo argue
ris. Quidã. n. ⁊ ſi correctiões duras ñ odiũt: tñ ipatiẽter
portãt. Et iõ dic̄. Ne fatigeris ⁊c. Tũc. n. hõ ſpũalr fati
gaẽ: qñ ꝯtriſtaẽ ſtatũ q̄ d̄ficit: ſupra eodẽ. Ut ñ fatige/
4 mini aĩs vr̄is d̄ficiẽtes. Ec. 6. ne accidieris i vinculis illi⁹.
¶ Deinde cum dicit, (Quem. n. diligit dñs ⁊c.) Aſſi

Caſtigatio nõ ꝑ verbum cõiter accipiẽ.

gnat cãm. Sicut aũt dicit phs verbũ caſtigatiõis cõi/
ter accipiẽ i pueris ⁊ in ꝯcupiſcẽtia: dicimus. n. caſtũ
cuius cõcupiſcẽtia caſtigata eſt. Simil̄r puer dicit̄ ca/
ſtigatus q eſt bñ diſciplinatus: qd̄. n. de ſe hꝫ ꝓnitatem
ad malũ idiget refrenãte. Talis aũt eſt ꝯcupiſcentia ⁊
puer q̄ de ſe ſequitur ipetus ſuos. Iõ idiget caſtigãte.
Ille ḡ q caſtigat: iõ hoc facit ne tẽdat in maluꝫ. Et q:
ſenſus nr̄i ⁊ cogitatio nr̄a ꝓna ſũt ad malũ vt dicitur.
Geñ. 8. Iõ dñs caſtigat nos vt retrahat nos a malo. ps.
Caſtigãs caſtigauit me dñs ⁊ morti non tradidit me.
Hiere. 31. Caſtigaſti me ⁊ eruditus ſum q̄ſi iuuẽculus
5 idomitus. In hoc aũt caſtigat: q: flagellat: nõ qdeꝫ ad
ꝯdemnatiõeꝫ: ſꝫ ad ſalutẽ. Uñ dic̄ q̄ flagellat omnem
filiũ quẽ recipit. Et iõ qui nõ flagellãtur nõ ſũt d̄ nũe/
ro filioꝝ. ps. In labore hoiuꝫ nõ ſũt ⁊ cũ hoibus ñ fla
gellabũtur. Uñ eſt ſignũ q̄ſi eterne reprobatiõis. Eze.
16. Auferẽ zelus me⁹ a te. Nec miꝝ ſi flagellat oẽm fi/
lium quẽ recepit ꝑ adoptiõem: q: proprio filio ſuo non
pepcit. Luc̄. vlti. Oportuit xp̄m pati. ¶ Cõſequenter
cũ dic̄. In diſciplina pſeuerate. Oñdit ſenſuꝫ auctorita
tis ꝑallegate: ⁊ ꝑ oñdit ſenſuꝫ monitiõis. Scd̄o ſenſuꝫ
rõnis aſſignat ibi. (Tãquã filiĩs ⁊c.) Tertio oñdit rõ
nẽ iſtã eẽ ꝯueniẽtẽ ibi. (Quis. n. fili⁹ ⁊c.) Monitio aũt
apl̄i fuerat q̄ nõ debebãt negligere diſciplinã dñi: nec
ẽt fatigari. Utruq̄ꝫ aũt ꝯprehẽdit in his ꝟbis. Nõ ne b
gligere. n. nec ẽt fatigari ſub diſciplina: nõ. ẽ aliud q̄ꝫ in
diſciplina pſeuerare. Uñ Iob. 6. Hec mihi ſit ꝯſolatio vt
affligens me dolore nõ parcat. ps. Apphẽdite diſcipli
nã ⁊c. Quare aũt nõ debem⁹ negligere dixerat: q: quẽ
diligit dñs ⁊c̄. Uñ hic dic̄. Tãquã filiĩs vobis offert de
us. Quaſi dicat. Iõ pſeuerate: q: offert ſe tanq̄ꝫ filiĩs.
Iere. 3. Patrẽ vocabis me: ⁊ poſt me igredi nõ ceſſabis.
¶ Cõſequẽter oñdit iſtã rõnẽ eẽ ꝯueniẽtẽ dicẽs. Quis
n. filius quẽ nõ corripit pr̄. Ad patrẽ. n. ꝑtinet corrige
re filiũ ſuũ. puer. 13. Qui parcit ṽge odit filiũ ſuũ: q aũt
diligit illũ iſtãter erudit. Eccli. 30. Equ⁹ idomit⁹ eua 2
det dur⁹ ⁊ fili⁹ remiſſus euadet ꝑceps. Et iõ necĩa ẽ cor
rectio: ſic̄ paulo dat⁹ ſtimul⁹ carnis ne ꝑ ſupbiã corrue
¶ Deide cũ dic̄. (Q: ſi ex̄ diſciplinaꝫ (ret. 2. Cor. 12.
⁊c̄.) Arguit ex ꝑmiſſis: ⁊ ꝑ ꝑducendo ad icõueniẽs.
Scd̄o ex q̄dã exẽplo ibi. (Deide pr̄es ⁊c̄.) Tertio ex
vtilitate ꝯſequẽte ibi. (Oĩs aũt diſciplina ⁊c̄.) Circa ꝑmũ
facit talẽ rõnẽ. Oẽs ſancti q deo placuerunt ꝑ multas
tribulatões tranſierũt: per quas filiĩ dei facti ſũt. Ergo
q i diſciplina nõ pſeuerat nõ ẽ filius: ſꝫ magis adulter. i.
de adulterio nat⁹. Iſtius rõnis ponit tãtũ ꝯcluſionẽ di
cens. Si eſtꝭ ex̄ diſciplinã nõ eſtis filiĩ: ſꝫ adulteri. q: di
ſcipline facti ſũt ꝑticipes oẽs. ſ. ſancti. 2. thy. 3. Oẽs q pie
viuere volũt i xp̄o ꝑſecutiõeꝫ patiẽ. Iudith. 8. Oẽs 3
q deo placuerũt ꝑ multas tribulatões trãſierunt fide/
les. Nec opꝫ q̄ ſemꝑ ſancti habeant exteriores tribu/
latões cũ iterius affligũẽ ex mala ꝯuerſatõe ꝑuerſoꝝ. 4
2. Pe. 2. Habitãs Loth apud eos q de die i die aĩam iu
ſtã iniqs operibus cruciabant. Filius aũt proprie dr̄ q
eſt ex legitimo patre. Mater noſtra eſt eccleſia: cuius
ſponſa eſt ipſe deus. Oſee. 2. Spõſabo te mihi i fide.
Adulter aũt eſt dyabolus ⁊ mundus. Qui ergo nati
ſunt ex ſpũ dyaboli vel mundi ſũt filiĩ adulterini. Eſa.
57. Accedite huc filiĩ auguratricis ⁊ adulteri ⁊ forni/
carie. Patet ergo q̄ proprie non ſunt filiĩ niſi de legiti/
mo patre nati. ¶ Cõſequẽter cũ dic̄. Deide patres ⁊c̄.

Correptõ diuina ⁊ hũana differũt.

Ponit ſecũdam rõnem ſumptam ex Exod. quod exp̄
ti ſumus. i. ex correctõe paterna. Que q̄dẽ rõ procedit
ex duplici differẽtia que eſt iter deum pr̄em ⁊ patrem 4
carnalẽ. Eſt aũt hec ꝑma differẽtia dei patris ad patrẽ
carnalẽ. Homo. n. gñat hoiem quãtũ ad corpus: non
quãtum ad aĩam q̄ eſt per creatõeꝫ ⁊ non traducitẽ. 2.
Mach. 7. Neq̄ꝫ. n. ego ſpũm ⁊ aĩam donaui vob. Uñ
dic̄ q̄ nos habuim⁹ pr̄es carnis nr̄e eruditores. Eccl.
7. Filiĩ tibi ſũt erudi illos. Et reuerebamur eos. Exo.
20. Honora pr̄em tuũ ⁊c̄. Deus aũt excellẽtius ẽ pr̄ nr̄.
ſ. quãtũ ad aĩaꝫ quã imediate creat Eccleſ. vlti. Spũs
redeat ad deũ q d̄dit illũ. Itẽ iuſtificat aĩam adoptãdo
i filios. Ro. 8. Spũs teſtimoniũ reddidit ſpũi nr̄o q̄ ſu
mus filiĩ dei: iõ dic̄. Nõ multo magis obtẽperabimus
pr̄i ſpũuꝫ. i. aĩaꝝ noſtraꝝ: q̄ dicunẽ ſpũs: q: non ſũt ex
mã. Et viuim⁹. Finis eiuꝫ obediẽtie ẽ vita eterna. Ioh. 5
8. Si qs ſermõnẽ meũ ſeruauerit mortẽ, non guſtabit
i eternuꝫ: ſupra. 5. Factus ẽ oĩbus obtẽperãtibus ei cã
ſalutis eterne. ¶ Scd̄a ṽo differẽtia ẽ correctiõis hu/
mane ad diuinã q̄ in duobus differũt: ⁊ ꝑmo q̄ꝫtuꝫ ad
finẽ. q: finis hũane correctiõis ẽ aliqd trãſitoriũ. Eſt
. n. ad bñ ꝯuerſandũ in hac vita: que eſt paucoꝝ dieꝝ.
Scd̄o quãtũ ad rõnẽ: q: hõ corrigit ſcd̄m voluntatem q̄
falli ⁊ errare põt: ⁊ tñ obedimus ei. In correctõe aũte
diuina non eſt ſic: q: erudit nos ad aliqd vtile in ſempi/
ternũ. ſ. ad recipiẽdũ ſcificatõeꝫ: q̄. ſ. ẽ ipſemet de⁹ Eſa.
8. Dñuꝫ exercituũ ipſꝫ ſcificate. Ipſe pauor veſter ⁊ ipſe
terror veſter ⁊ erit vobis i ſcificatiõeꝫ. Et ideo dic̄. Et
illi q̄dẽ erudiebãt nos i tẽpore paucoꝝ dieruꝫ. Et hoc

quãtũ ad pmũ. Et ſʒ volũtatẽ ſuã: ꝛ hoc q̃tũ ad ſcdʒ hic aũt ad id qđ vtile eſt. Eſa. 48. Ego dñs docẽs te vtilia. Et hoc in ſanctificationẽ ab ipſo recipiẽdã: ꝛ iõ debemus magis recipere diſciplinam eius. ¶ Seq̃f. oĩs autẽ diſciplina ꝛc̃. Hec eſt tertia rõ q̃ ſumit ex vtilitate correctiõis. Cũ aũt pene ſint q̃dã medicine: idẽ iudiciũ videt̃ eſſe de correctiõe ꝛ de medicina. Sicut aũt medicina in ſumptiõe quidẽ amara ẽ ꝛ abhoiabilis: i ñ eius finis ẽ valde dulcis ꝛ deſiderabilis: ita ꝯ diſciplina: ꝙ grauis ẽ ad ſuſtinẽdũ: ſʒ adducit fructũ optimũ. Sciẽdũ eſt aũt ꝙ diſciplina dicit̃ a diſcẽdo. Pueri aũt q̃ adiſcunt flagellis erudiũtur. Et iõ diſciplina aliq̃ñ ſumitur ꝑ ſciẽtia: vt in ꝑncipio pmi poſteriorꝫ. Oĩs doctrina ꝛ oĩs diſciplina ꝛc̃. q̃ grece dicit̃ epiſteme. Aliq̃ñ aũt ſumit̃ pro correctõe: ꝛ grece dicit̃ pedia. ſʒ in latino nõ hʒ noĩa ita diſtincta. Dicit ergo ꝙ oĩs diſciplina q̃. ſ. eſt eruditio ꝑ flagella ꝛ moleſtias in pñti videt̃ eẽ ñ gaudij: ſʒ meroris: q2 exterius hʒ triſticiã in ſuſtinẽdo: ſed īterius hʒ dulcedinẽ ex itẽtiõe finis. Et iõ dicit videt̃: ꝛ nõ dic̃ ẽ. 2. cor. 6. Quaſi triſtes ſemꝑ aũt gaudentes. Joh. 16. Mulier cũ parit triſtitiã hʒ ꝛc̃. 2. cor. 4. Jdenĩʒ qđ in pñti ẽ momẽtaneũ ꝛ leue tribulatiõis nr̃e: ſupra modũ in ſublimitate eternũ glorie põdus opat̃ in nobis. Et iõ dicit. Poſtea reddit fructum. Fructus. n. ĩportat dulcedinẽ. Uñ frui eſt delectari in fine adepto. Jſte. n. fruct᷒ habet̃ hic cũ ꝑturbatiõe exteriorꝫ in cõmodorꝫ ꝛ tẽtationũ iteriorꝫ: ꝛ iõ nõ eſt pacatiſſim᷒: ſic ibi. (Jn glĩa ſiq̃dẽ nihil erit iteri᷒ remordẽs ꝯſcientiã nec ipellẽs ad culpã: nec exterius cõtriſtãs.) Jbi. n. vt dicit Auguſtinus. Erit qcq̄d voles: ſʒ ille fruct᷒ eſt pacatiſſim᷒. Pacatus q̃dẽ in trãquillitate cõſciẽtie: ſʒ pacatior ĩ ſuſceptiõe ꝑme ſtole: ſʒ pacatiſſim᷒ in ſuſceptione ſecũde. Eſa. 32. Sedebit pplſus me᷒ ĩ pulchritudie pacis in tabernaculis fiducie in requie opulẽta. puer. 3. Primi ꝛ puriſſimi fruct᷒ ei᷒. Reddet g̃ fructũ iuſtitie. i. quẽ meret̃ iuſtitia. Seminãti. n. iuſtitiã merces fidelis. puer. 11. Jtẽ ibi. (Fructus iuſti lignũ vite.) Uł iuſtitie. i. ad iuſtitiã apphẽdẽdã. Oſee. 10. Seminate vobis in vitate iuſtitiã ꝛ metite in ore miſericordie. ps. Eũtes ibãt ꝛ flebãt ꝛc̃. Sʒ nõ reddit̃ fructus niſi exercitatis ꝑ eã. i. ꝑ diſciplinã: ſupra. 5. Perfectorꝫ eſt cibus ſolidus eorꝫ q̃ ꝑ ꝯſuetudine exercitatos hñt ſeſus. Lectio. III.

Iſai. 32. c.

PRopterquod remiſſas manus ꝛ ſoluta genua erigite: ꝛ egreſſus rectos facite pedib᷒ vr̃is: vt nõ claudicans q̃s erret: magis aũt ſanet̃. ✝ Pacem ſeq̃mini cũ oĩbus ꝛ ſanctimoniã: ſine q̃ nemo videbit deũ. Cõtemplãtes ne q̃s deſit grẽ dei: ne qua radix amaritudis ſurſũ germinãs ipediat: ꝛ ꝑ illam ĩq̃nẽtur multi. Ne q̃s fornicator aut prophanus vt eſau: q̃ propter vnã eſcã vẽdidit primitiua ſua. Scitote. n. quoniã ꝛ poſtea cupiens hereditare bñdictionẽʒ reprobatus eſt. Non enim inuenit penitentie locum: quãq̃ã cũ lachrymis inquiſiſſet eã.

¶ Supra monuit apoſtolus q̃lr nos debemus hr̃e ad mala penalia ſuſtinẽda: hic monet q̃lr nos debem᷒ hr̃e ad mala culpe vitanda. Et circa hoc duo facit. Pmo. n. ponit monitiões ſuas. Secũdo aſſignat rõnes ĩporũ ibi. (Nõ. n. acceſſiſtis ꝛc̃.) Circa pmũ duo fac̃. Pmo. n. monet hoĩem peccãtẽ. Secũdo nõdũ peccãtem ibi. (Pacẽ ſequimini ꝛc̃.) Eſt aũt duplex pctm̃. ſ. omiſſiõis ꝛ trãſgreſſiõis. Pmo ergo monet ad dimittẽdũ pctm̃ omiſſiõis. Secũdo ad dimittẽdũ pctm̃ trãſgreſſionis ibi. (Et greſſus rectos ꝛc̃.) Pctm̃ aũt omiſſionis duplex ẽ. Unũ qñ q̃s omittit bonũ facere. Aliud omittẽdo mala ꝛ aduerſa tolerare. Quãtũ ad primũ dic̃. Propter qđ. ſ. q2 diſciplina affert fructũ pacatiſſimũ: iõ vt vos hũc fructũ pcipere poſſitis erigite man᷒ remiſſas. Manus. n. cũʒ ſit organũ organorũ remiſſa dicit̃ qñ vacat ab eius opibus. ꝛ iõ erigẽda ẽ per rectã intẽtionẽ ad operãdũ q̃ deo placẽt. Treñ. 3. Leuemus corda nr̃a cũ manibus ad deũ. ps. Eleuatio manuum mearꝫ ꝛc̃. Man᷒. n. remiſſa inducit egeſtatẽ ꝛ ſuituẽ. puer. 10. Egeſtatẽ opata eſt manus remiſſa: manus aũt fortiũ diuitias parat. Jtẽ eiuſdẽ cap. 12. Manus fortium dominabit̃: q̃ aũt remiſſa eſt tributis ſeruiet. Jn huius ſignũ qñ moyſes eleuabat manus vincebat iſrael: quãdo vero remittebat ſuperabat amalech. Exod. 17.

¶ Quãtũ ad aliud pctm̃ omiſſiõis dicit̃. Erigite genua diſſoluta. Jn genibus totũ põdus corporis ſuſtẽtat̃: habent g̃ genua diſſoluta q̃ nõ habẽt fortitudinẽ fortiter tolerãdi aduerſa: hec ergo remiſſio obijcienda eſt Job. 4. Man᷒ laſſas roboraſti: ꝛ genua tremẽtia cõfortaſti: vacillãtes ꝯfirmauerũt ſmões tui. Eſa. 35. Cõfortate man᷒ diſſolutas: ꝛ gẽua debilia roborate. Man᷒ g̃ ꝛ gẽua erigãt vt nec ocioſitati pigritie: nec debilitate deficiãt.

¶ Deinde cũ dic̃. (Et greſſus rectos ꝛc̃.) Jmprobat pctm̃ trãſgreſſionis. Jſtud aũt peccatũ ẽ obliq̃tas q̃dã ꝛ curuitas. Rectum. n. dicit̃ cuius mediũ nõ exit ab extremis. i. cuius operatio nõ recedit ab itentione ꝛ fine debito. Triplex autẽ eſt obliq̃tas. ſ. in affectu: in operatione ꝛ in itellectu. Jſtas tres monet declinare. Ex affectione autẽ iniqua ſequit̃ obliq̃tas in itellectu. ꝛ deprauatio in affectu. Et iõ quãtũ ad primũ qđ eſt aliorꝫ radix dicit. Facite greſſus rectos pedibus veſtris. i. rectas affectiones. Sic̃. n. pedes portãt corpus: ita mentem portant affectiões. Recti ergo pedes ſunt affectiones recte. Eze. 1. Pedes eorꝫ pedes recti. Rectificate ergo affectiões q̃bus totum corpus portatur ſpũaliter. Eſa. 40. Rectas facite in ſolitudine ſemitas dei veſtri. Hoc eſt quãtũ in vobis eſt date operã ad hoc. Sʒ rectificare ẽ ſolius dei. ps. Dirige greſſus meos in ſemitis tuis. ¶ Quãtũ ad ſecundũ dicit. Ut nõ claudicãs quis. ſ. quãtũ ad actionẽ exteriorem. Sicut. n. tibia dicit̃ clauda quando non ſequitur regulam potẽtie greſſiue: ita opatio claudicat qñ ſiue ad dexterã. i. ĩ ꝓſpis: ſiue ad ſiniſtrã. i. ĩ aduerſis non ſequitur regulã legis diuine. Eſa. 30. Hec eſt via ambulate in ea ꝛ non declinetis: neq̃ ad dexterãʒ: neq̃ ad ſiniſtrã. Uel claudicat q̃ cerimõialia obſeruat cũ euãgelio. ¶ Quãtũ ad obliq̃tatẽ itellectus dic̃ Erret. Malã. n. opationẽ ſeq̃t̃ error itellectus. puer. 14. Errãt oẽs q̃ operãtur malum. Sap. 2. Hec cogitauerũt ꝛ errauerũt excecauit. n. eos malicia eorꝫ. Qui g̃ vult illas duas curuitates cauere habeat pedes ꝛ affectiões rectas. Et iõ dic̃. Magis aũt ſanetur. Sic̃ enim ſanitas corporis conſiſtit ĩ cõtemperatione humorũ: ita ſanitas ſpũalis ĩ ordĩatione affectuũ. Hiere. 17. Sana me domine ꝛ ſanabor.

¶ Deĩde cũ dic̃. (Pacẽ ſeq̃mini ꝛc̃.) Monet nõ peccãtem ad vitãdũ peccatũ: ꝛ circa hoc duo fac̃. Pmo enĩ premittit quedã remedia q̃ valẽt ad oĩa peccata vitanda. Secũdo ſpãliter monet ad vitationẽ eorꝫ ibi. (Ne qua radix ꝛc̃.) Circa pmum ſciendũ ẽ ꝙ actionũ humanarꝫ ſũt diuerſi fines. Quedã. n. ordinant̃ ad aliũ: ſic iuſtitia q̃ ordinat hoĩem ad proximũ. Et iſtarꝫ finis ẽ pax. Uñ Eſa. 32. Erit op᷒ iuſtitie pax. Quedã ad ipſũ operantem

a operantē ſicut ieiunare:⁊ iſtoꝝ finis eſt puritas. Non
enim ieiunam⁹ niſi ꝑpter mundiciā ⁊ puritatē. Quā
tum ergo ad ꝑmū dicit. Pacē ſeqmini.i.non ſolū habe
te:ſed gratis qūo cum alijs beātis. Ro.12. Si fieri pōt
qḋ in vobis eſt cū oībus hoībus pacem hñtes.ps. Jn/
quire pacē ⁊ ꝑſequere eā. ¶ Quantū ad ſcḋm dic. Et
ſctimoniā.2.Coꝛ.7. Mūdem⁹ nos ab oī inquinamēto car
nis:⁊ ſpūs. Qꝛ aūt iſta remedia ſint neceſſaria oſten/
dit ꝑ duo dāna q̄ incurrimus ſine ipſis.ſ.damnū glo/
rie in futuro.⁊ gr̄e in p̄ſenti. Quātū ad ꝑmū dic:ꝙ ſi/
ne pace:⁊ ſanctimonia nemo videbit deū in q̄ ↄ̄ſiſtit
btitudo. Joānis.17. Hec ē vita eterna ⁊c̄. Q.d. Sine
pace q̄ ad ꝑximū:⁊ mūdicia ⁊ puritate q̄ ad ſeipſū ne
a mo pōt eſſe beatus Mat.5. Beati pacifici⁹ qm̄ filij dei
vocabūt. Solū autem filijs debeť hereditas diuine vi
ſionis. Jtē Apocal.21. Nō intrabit in ea aliqḋ coinqui
natū.ps. Dñe quis habitabit i tabernaculo tuo ⁊c. Jtē.
Quis aſcendet in montē domini ⁊c̄. ¶ Quātū ad ſe/
cūdū damnū.ſ.gratie in p̄ſenti dicit. Contemplantes
ne qs deſit gr̄e dei. Gratia enī ꝑ diſcoꝛdiā:⁊ imūdiciā
⁊ mittitur.ꝑ⁹ Coꝛi.14. Nō ē deus diſſenſionis:ſed pa/
cis.ps. Jn pace factus eſt locus eius. Abac.1. mūdi ſūt
oculi tui domine ne videant malū ⁊ reſpicere ad iniq/
tatē nō poteris. Sap.1. Spūſſanctus diſcipline effugi
et fictū ⁊ coꝛripietur a ſuperueniēte iniqtate. Figurati
ue autē loqtur apoſtolus gratia enim ⁊ ſi non habeať
ex meritis:alioquin iam gratia nō eſſet gr̄a:tamē opoꝛ
b tet ꝙ hō faciat qḋ in ſe eſt. Deus autem voluntate ſua
liberaliſſime dat eā omni ꝑparātiſe. Apocal.3. Ecce
ſto ad hoſtium ⁊ pulſo ſi qs aperuerit mihi intrabo ad
eū.ꝑ⁹ Thy.2. Qui vult oēs homines ſaluos fieri. Et
ideo gratia dei nulli deeſt:ſed omnibus q̄ntum in ſe eſt
cōicat. Sicut nec ſol deeſt oculis cecis. Dicit ergo. Cō
templantes ne qs deſit gr̄e dei. ¶ Sed ↄ̄.quia ſi gra/
tia nō dať ex operibus:ſed tantum ex hoc ꝙ aliqs nō
ponit obſtaculum.ergo hr̄e gratiam dependet ex ſolo
libero arbitrio:⁊ nō ex electiōe dei:qḋ eſt erroꝛ pelagij.
Reſpōdeo dicēdum eſt ꝙ hoc ipſum ꝙ aliquis nō po
nit obſtaculum: ex gr̄a procedit. Vñ ſi aliquis ponat:
4 ⁊ tñ moueať coꝛ eius ad remouēdū illḋ hoc ē ex dono
gratie dei vocātis ꝑ miſericoꝛdiā ſuam. Gal.1. Cum au
tē placuit ei qui me ſegregauit ex vtero matris mee ⁊
vocauit per grām ſuam ⁊c̄. Hoc autem donū gr̄e non
eſt gratiam faciēs. Qꝛ ergo a qbuſdā remouetur iſtud
obſtaculum hoc eſt ex miſericoꝛdia dei:ꝙ āt nō remo
ueť hoc eſt ex iuſtitia eius. Nō aūt dicit ne tu deſis:ſed
ne quis.i.qcūq̄:qꝛ quilibet debet eſſe ſollicitus de ꝑ/
ximo. Eccl.17. Unicuiq̄ mādauit de ꝑximo ſuo.
¶ Deīde cū dicit.(Ne q̄ radix ⁊c̄.) Specialiter deſcē
dit ad monitionē vitationis peccatoꝝ ↄ̄trarioꝝ vnicui
q̄ predictoꝝ remedioꝝ. Et primo monet vitari pctā
contraria paci. Secundo ↄ̄traria ſanctimonie ibi.(Ne
5 quis foꝛnicatoꝛ ⁊c̄.) Dicit ḡ. Ne qua radix amaritu/
dis ⁊c̄. Jllud dr̄ amaꝝ qḋ non poteſt guſtari niſi cum
offenſa. Cōuerſatio ḡ alicui⁹ dicit amara qn̄ nō poteſt
eſſe ſine offenſa eoꝝ cum qb⁹ ↄ̄uerſať. Quo ↄ̄ dr̄ de ſa
piētia. Sap.8. Nō hꝫ amaritudinē ↄ̄uerſatio illi⁹ nec
tediū ↄ̄uictus ei⁹:ſꝫ leticiā ⁊ gaudiū. Qui ḡ in ſapiētia
ſcit ↄ̄uerſari nō ē amare ↄ̄uerſatiōis:qḋ fit qn̄ nō hꝫ du
ra verba vel facta. Et iō dicit. Cōtemplantes ne qua ra
dix amaritudis.i.amaritudo paulatī īchoata ⁊ in coꝛ
de radicata ſurſum germinās īpediat pacē:⁊ per ↄ̄ñs
gratiam ⁊ viſionē Dei. Deut.29. Ne ſit inter vos radix
germinās fel ⁊ amaritudinem. Oſee.12. Ad iracundiā
pꝛouocauit me Effraym in amaritudinibus ſuis. Vel
radix amaritudis eſt mala cogitatio noxie delectatōis

que ſurſū germinat qnando ꝑ cōſenſū ad opus veni b
tur. Et per illam inquinantur multi.qꝛ non ſolum ille
in quo eſt:ſed ⁊ alij malo eius exemplo.ꝑ⁹ Coꝛ.5. Mo
dicum fermentum totam maſſam coꝛrumpit.
¶ Deīde cū dicit.(Ne qs foꝛnicatoꝛ ⁊c̄.) Monet vi
tare pctā cōtraria ſanctimonie cui ſpecialiter opponū
tur peccata carnalia.ſ.luxuria ⁊ gula:que ꝑficiūť ī dle
ctatiōe carnali:per quam mens inquinať. Vñ iſta mē/
tem ⁊ carnē inqnat. Et ideo ſpāliter mōnet iſta vitari.
Et ꝑmo luxuriā dicens. Cōtēplantes. Et non ſolū qlꝫ
in ſeipſo:ſꝫ ne qs foꝛnicatoꝛ:ita ꝙ q̄libet in ꝑximo ſuo
hoc contēpleť Augu. Jnuicem veſtrā pudicitiā cuſto
dite. Et Eph.5. foꝛnicatio aūt ⁊ oīs īmundicia ⁊ aua/
ricia nec nomineť in vob̄ ſic̄ decet ſanctos. Thob.4.
Attende tibi ab oī foꝛnicatione. ¶ Scḋo ꝓhibet gu a
lā dicēs aut ꝓphanus.⁊ diciť quaſi ꝓcul a phano:
⁊ tales ſunt guloſi q de ventre ſuo deū faciunt. Sicut
Eſau. Qḋ dixerat oſtēdit in exēplo eſau q ꝑpter gulā
vēdidit ꝑmogēita. Sic etiā guloſus pro minima eſca
vendit hereditatē eternā. Prouer.6. Preciū ſcoꝛti vix
eſt vni⁹ panis. Eſau aūt nō ſolū fuit guloſus:ſꝫ etiā lu
xurioſus:qꝛ ↄ̄ voluntatem parentū duxit vxoꝛes alie
nigenas. Jus āt ꝑgeniti erat ꝙ habebat duplicē poꝛ/
tionē:⁊ añ ſacerdotiū aaron habebat honoꝛē ſacerdo
talē. Vñ in hoc comiſit ipſe ſymoniā.ḡ videť ꝙ etiam
Jacob qui illud emit ſilr̄ cōmiſit ſymoniā: qḋ falſū ē.
Jacob enī per ſpm̄ſanctum intellexit illud ſibi deberi
b iurta illud Mala.1. Jacob dilexi. Eſau āt odio habui.
Et iō nō emit ſed quod ſibi debebať ab iniuſto poſſeſ/
ſoꝛe redemit. Et hoc eſt qḋ dicit:ꝙ Eſau ꝑꝑ vnā eſcā
vendidit primitiua ſua: vel ꝑmogenita. vt dr̄ Gen.25.
⁊.27. ¶ Et penam conſecutam oſtdit ſubdens. Sci/
tote enim quoniā ⁊ poſtea cupiēs hereditare benedi/
ctionē repꝛobatus eſt. Sicut enī diciť. Gen.27. Poſt
q̄ yſaac benedixerat Jacob:venit Eſau ⁊ petijt bene/
dictionē:qḋ tamē nō obtinuit:licet pater feciſſet igno/
rās:qꝛ in illo ſtupoꝛe quē habuit:factus in extaſi edo/
ctus eſt a ſpūſancto ꝙ nō retractaret qḋ fecerat. Vñ di
cit Benedixi ei ⁊ erit benedictus. Et ſic Eſau conſilio
ſpūſſancti repꝛobat⁹ fuit. Jn quo datur itelligi:ꝙ nul/
lus dꝫ negligere dū adhuc viuit benefacere q̄ntūcūq̄
ſit repꝛobatus in preſcientia dīna:qꝛ poſt vitam ad he 4
reditatē dei:etiā ſi deſideretur nāliter nō peruenitur.
¶ Seqť. Nō enim inuenit penitentie locū q̄q̄ cum
lachꝛymis inquiſiſſet eā. Sicut enim diciť. Gen.27. Jr
rugit clamoꝛe magno ⁊c̄. Sꝫ cōtra.qꝛ diciť Ezech.18.
Quacūq̄ hoꝛa īgemuerit peccatoꝛ ⁊c̄. Reſpōdeo dꝫ
eſt ꝙ q̄diu preſens vita agitur poteſt agi vera peniten/
tia. Jnterdum tñ aliquis penitet non pꝛopter amoꝛē
iuſtitie:ſed ꝑpter timoꝛem pene vel damni tpalis. Et
ſic penituit Eſau.non qꝛ vēdiderat ꝑmogenita:ſed qꝛ
perdiderat. Unde nō dolebat de peccato venditionis:
ſed de damno perditionis. Et ideo penitentia eius nō
fuit accepta:qꝛ nō erat vera. Sic etiā penitēt damnati ī 5
īferno, vt dr̄ Sap.5. Pniā agētes: nō qꝛ peccauerūt:ſꝫ
qꝛ excluſi ſūt. Tñ ſꝫ Glo. hō qḋ dic. Hic foꝛnicatoꝛ ⁊ ꝓ
phan⁹ aliť itelligi pōt vt foꝛnicatoꝛ dicať q cū fide car/
nales cerimonias obſuat:ſic̄ habēs cōcubinā cū vxo
re ꝑpꝛia. Sed pꝛophanus.ideſt ꝓcul a phano.ſic̄ pe
nitus infidelis. ¶ Lectio. IIII.

NOn.n.acceſſiſtis ad tractabilē
⁊ acceſſibilē ignē ⁊ turbinē ⁊ ca
liginē ⁊ pꝛocellā ⁊ tube ſonum
⁊ vocē vboꝛū:quā q audierūt
excuſauerūt ſe ne eis fieret vbum. Nō enī

portabant quod dicebatur. ⁊ ſi beſtia tetige
rit montē: lapidabitur. Et ita terribile erat
quod videbat̄. Moyſes dixit. Exterritus
ſū ⁊ tremebūdus. † Sed acceſiſtis ad ſyon
Iſa. mōtē ⁊ ciuitatē dei viuētis hieruſalē celeſtē:
34. ⁊ multoꝝ miliū angelorū frequentiam: † ⁊
cap. eccleſiam primitiuorū: qui conſcripti ſūt in
Exo. celis: ⁊ iudicem omniū deum: ⁊ ſpiritus iu
32.c. ſtorum perfectorum. ⁊ teſtamenti noui me
diatorem ieſū. ⁊ ſanguinis aſperſionē. me
2 lius loquentem ꝙ̄ abel.

¶ Supra poſuit apl's monitionē ad vitādū mala cul
pe: h̄ aſſignat iſtius mōitiōis rōnē quā ſumit ex cōpa
ratiōe noui ⁊ veteris teſtamēti. Et circa h̄ duo fac. Pri
mo enim pōit cōparationē iſtā. Scd'o ex ipſa arguit ibi.
(Videte ne recuſetis ⁊c.) Circa primū duo facit: q: p̄
mo ꝓponit ea q̄ ptinēt ad vetus teſtamētū. Scd'o ea q̄
ad nouū teſtamētū ibi. (Sz acceſſiſtis.) Circa p̄mum
ſciēdū eſt. ꝙ vt dic̄ Auguſtin'. Breuis differētia legis
⁊ euāgelij ē timor ⁊ amor. Lex enim tanꝙ̄ pedagogus
nr̄ fuit in xp̄o. puuli aūt terroribꝰ ducēdi ſunt. puer. 19.
Peſtilēte flagellato. ⁊ ſapiētior erit paruulus. Et id h̄
3 dicit apl's ꝙ in datiōe legis facta ſunt q̄dam terribilia.
Vn̄ p̄ ponit illa q̄bus territi ſūt hi qbꝰ lex dabat̄. Se
cūdo agit d̄ terrore legiſlatoris ibi. (Moyſes dixit ⁊c.)
Quātū ad p̄mū tria pōit. ſ. terrorē q̄ntū ad viſa. Scd'o
quātū ad audita ibi. (Et procellā ⁊c.) Tertio quātū
ad cōminationes ibi. (Et ſi beſtia tetigerit ⁊c.) ⁊ iſta
tria referūt̄ ad tria q̄ ibi erāt terribilia. ſ. ex pte dei. ex p
te legis date. ⁊ ex pte miſtroꝝ legis. Quātū ad p̄mū. ſ.
ex parte dei ponit tria terribilia. ſ. zelū ad puniēdū ſe
ueritatē pene: ⁊ occultationē dātis legē. Zelus deſigna
tur. Deutro. 4. Dn̄s deus tuus ignis cōſumēs ē deus
emulator. Mala. 3. Ipſe. n. q̄ſi ignis cōflans. Vn̄ ipſe de
us frequēter vocat ſe zelotē: q: crimē ſpōſe nō dimittit
inultū. Exo. 20. Ego. n. ſū dn̄s deꝰ tuꝰ fortis zelotes. Et
4 34. Dn̄s zelotes nomē eius. ⁊ puer. 6. zelus ⁊ furor vi
ri nō parcet in die vīdicte. Vn̄ dr̄ hic. Nō. n. acceſſiſtis
ſic̄ illi ad tractabilē ⁊ acceſſibilē ignē. Ille. n. ignis vt
dr̄ Exod. 19. erat corporalis. ⁊ id palpabilis ⁊ ſenſibilis.
⁊ ēt in certo loco vt ad ipſū poſſet accedi. In noua aūt
lege datus fuit ignis ſpūſſancti. Actuū. 2. Sicut enim
iudeis. 50. die ab egreſſu d̄ egypto apparuit ignis emu
lationis. ita diſcipulis. 50. die a die reſurrectionis ignis
ſpūſſancti nō palpabilis: mēte perceptibilis. Tren̄. 1.
De excelſo miſit in oſſibus meis ignē ⁊ erudiuit me.
Iſte ignis īfinitus ē nā ⁊ loco. Lucē. n. hītat īacceſſibi
lē. 1. Thi. 6. Et id nō ē acceſſibilis. ¶ Seueritas pene
ſignificat̄ p turbinē qui ē vētus cū aq̄. Iob. 9. In turbi
ne cōteret me. Vl' pōt referri ad tētationes. Lex enim
5 nō refrenabat cōcupiſcētiam. quia nō dabat grāz adiu
tricem ex opere operato. ſed tātū cohibebat actū. ⁊ id
generabat turbinē tētationū. ¶ Occultatio aūt dātis
legem ſignificat̄ per caliginem in q̄ figurabat̄ ꝙ ſtatꝰ
legis occultus erat. id eſt velatus. 2. Corinth. 3. Vſq; in
hodiernum diem cum legit̄ moyſes velamen poſitum
eſt ſuper cor eoꝝ. Sed in noua lege iſtd' velamen abla
tum eſt: in cuius ſignum in paſſione chriſti velum tē
pli ſciſſum eſt. quia nos reuelata facie gloriam domini
ſpeculamur. vbi ſupra. Item caligo illa ſignificabat di
uinam excellētiam. Sicut enim illud qd' in caligine ē.
clare videri nō pōt: ita lux excellēs hebetat oculū: ⁊ fa
cit ipſum caligare qui lucem habitat inacceſſibilem.

¶ Deinde cū dicit. (Et procellā ⁊c.) Pōit terribilia q̄ñ d
tum ad auditū: que ſumuntur ex parte legis. In lege
aūt tria erāt valde terribilia. ſ. magnitudo cōminatio
nū. grauitas p̄ceptoꝝ: ⁊ mltiplicatio ipſoꝝ. Quātū ad
p̄mū dicit. Et procellā: q̄ ꝓp̄e ē cōturbatio maris. Lar
ge aūt dicit̄ turbatio aeris cū turbine ⁊ pluuia. Vn̄ ſi
gnificat auſteritatē cōminationū q̄ erāt in veteri lege.
Deutro. 29. ¶ Sonitus tube ſignificat grauitatē p̄ce
ptoꝝ ad q̄ꝝ adimpletionē indicebat̄ homini q̄ſi bel
lū ꝯ ſeipſū. ¶ Vox v̄boꝝ ſignificat mltitudinē pre
ceptoꝝ. Ve: boꝝ inꝙ̄ dei p ſubiectā creaturā. ſ. p ange
lū. Gal. 3. Ordiata p angelos ⁊c. Deꝰ enim p angelos ibi
loq̄bat̄. q̄ oīa adeo terribilia fuerūt ꝙ illi q vocē illā au
dierūt excuſauerūt ſe ne eis fieret v̄bū. Vn̄ dr̄ Exo. 20. 2
Perterriti atq; tiore pcuſſi fuerūt ⁊ ſteterūt ꝓcul dicē
tes moyſi. Loquere tu nobis ⁊ audiemꝰ: nō loquat̄ no
bis dominus. ne moriamur. Cām autē huiꝰ excuſatio
nis ſubdit dicens. Quia non poterāt v̄ba dei portare.
Vn̄ nō portabāt: id eſt nō ſuſtinebāt qd' dicebat̄. Deu
tro. 5. Quid eſt omnis caro vt audiat vocē dei viuētis
qui de medio ignis loquit̄: ſicut nos audiuimus: ⁊ poſ
ſit viuere? Tūc aūt dicūt̄ nō portari v̄ba dei: quādo vel
intellectu nō capiuntur vel excedunt affectum.
¶ Cōſequēter ponit pene cōminationem dicēs. Et ſi
beſtia tetigerit mōtē lapidabitur. Exod. 19. vbi dicitur.
Omnis qui tetigerit mōtē morte morietur. Manus
nō tanget eū: ſed lapidibus opprimetur aut cōfodiet̄ 3
iaculis: ſiue iumētū fuerit ſiue hō nō viuet. Apoſtolꝰ
autem ad maiorē terrorē nō facit mētionē hic niſi d̄ iu
mentis q̄ iubentur in lege occidi: ad oſtēdēdū grauita
tem peccati. Tn̄ myſtice mons eſt altitudo myſterioꝝ
diuinorū. Beſtia vero eſt hō beſtialiter viuēs. ps. Hō
cū in honore eſſet ⁊ nō itellexit cōparatus eſt iumen
tis iſipiētibus ⁊c. Hec beſtia duobus modis tāgit mō
tē. Vno mō blaſphemādo. ps. Poſuerūt in celū os ſu
um. Leu. 24. Educ blaſphemū ex̄ caſtra ⁊ lapidet eū
vniuerſus populus. Alio mō igerendo ſe idigne diui
nis. puer. 25. Qui perſcrutator eſt maieſtatis oppri
met̄ a gloria. ¶ Ex his cōcludit quod itendit. ſ. ꝙ iſta
valde terribilia erāt: q: etiā nec iumētis parcebat̄. Vn̄ 4
dicit ꝙ ita terribile ē quod dicebat̄: in quo deſignatur
differētia noui ⁊ veteris teſtamēti: q: vetus teſtamētū
datū fuit in terrore: vt corda iudeorū que prona erant
ad ydolatriā terrerent̄. Nouū aūt datū eſt in amore.
Rom̄. 8. Nō. n. accepiſtis ſpm̄ ſeruitutis iterū in timo
re: ſz accepiſtis ſpm̄ adoptionis filiorum in quo clama
mus abba pater. Vn̄ ⁊ xp̄s non terrores ī p̄ncipio p̄di
cationis ſue p̄miſit: ſz regnum celoꝝ ꝓmiſit. Mat. 4.
Pniāagite appropinquabit enim regnum celorum.
puer. vlt. Lex clemētie in lingua eius.
¶ Deinde cū dicit. (Moyſes dixit ⁊c.) Agit de timo
re legiſlatoris. ſ. moyſi. Lex. n. p moyſem data eſt. Ioā.
primo. Si ḡ ipſe moyſes in legis datione. territus fuit
ita vt diceret vt dicit apoſtolus hic. exterritus ſum. ſcz 5
īterius ⁊ tremebūdus exterius: q fuit perfectiſſimus
īter oēs. ſignū erat ꝙ ipſa lex terribilis erat ēt ipſis p̄
fectis: q: nō dabat grām vt dictū eſt: ſed tm̄ oñdebat
culpā. Vn̄ ipſa fuit graue iugū: de quo dic̄ Pe. Act. 15.
ꝙ h̄ ē iugū qd' nec nos nec p̄res nr̄i portare potuimꝰ.
Sz lex xp̄i iugū ſuaue ē: q̄ charitas dī diffuſa ē ī cordi
bus nr̄is p ſpm̄ ſcm̄: q datꝰ ē nob̄. Ro. 5. ¶ Vn̄ ſciēdū
eſt ꝙ iſta lr̄a quā ponit h̄ apl's nō eſt Exo. 20. Sz forte
accepit eā apl's Exo. 3. vbi in viſiōe rubi territus fuit
⁊ dixit. Nō ſū eloquēs ab heri ⁊ nudiuſtertiꝰ. Ex q̄ di
xit. vel facto ſaltē ⁊ ſi nō v̄bo. exterritus ſū ⁊ tremebū
dus. Vel forte apl's vtit̄ alia lr̄a quā nos non hēmus.

Et

a Ex quo apparet q̄ lex vetus fuit lex timoris. ¶ Dei/
de põit ꝯditões noui teſti dicẽs. (Sed acceſſiſtis ꝛc.)
Ubi oñdit q̄ nobis in ipſo ꝓponit̃. Et ſũt tria nobis
promiſſa. ſ. ſpes future glorie. ꝑticipatio eccl̃ie: ꝛ fami
liaritas dei. ¶ Scḋo oñdit cũ dicit. (Et eccliam ꝓmiti
uoꝝ ꝛc.) Tertiũ ibi. (Et iudicẽ oĩum deũ ꝛc.) In ce/
leſtia aũt gloria duo ſũt q̄ potiſſime bonos letificabũt
. ſ. fruitio deitat̃ ꝛ cõis ſcõꝝ ſocietas. Nulli᷒. n. bõi poſ
ſeſſio iocũda eſt ſine ſocio: vt dic̃ Boe. ꝛ ꝑs. Ecce q̄ꝫ bo
nũ. ꝛ q̄ꝫ iocũdũ habitare fr̃es in vnũ. Fruitio aũt duo
bus ꝯſiſtit. ſ. in viſione itellectus: ꝛ in delectatione affe
ctus. Ut. n. dic̃ Auguſ. Fruimur cognitis in q̄bus vo
lũtas ꝺlectata cõgeſcit. Propter viſionẽ enim dic̃. Ac
2 ceſſiſtis ad mõtẽ ſyon. Syon enĩ ſignificat altitudinẽ
diuine cõtẽplationis. Eſa. 33. Reſpice ſyon ciuitatem
ſolẽnitatis nr̃e. Iocũditas ꝛ ꝺlectatio affect᷒ ſignificat̃
ꝑ hier̃lm ciuitatẽ celeſtẽ dei viuẽtis. Ibi enĩ erit viſio
exꝑimẽtal̃ pacis: q2 nihil erit ꝑturbãs. ſiue īteri᷒ ſiue
exteri᷒: vñ dr̃ citas. i. ciuiũ vnitas. ꝑs. Hier̃lz q̄ edificat̃
vt citas. Itẽ. Lauda hier̃lm dñm: lauda deũ tuũ ſyon.
Com ¶ Seq̃r. Qui poſuit fines tuos pacẽ ꝛ adipe frumẽti
plem ſatiat te. Gal. 4. Illa que ſurſũ eſt hier̃lz libera ẽ. Uñ
tũ ſcõ nihil vltra erit deſiderãdũ. Cañ. 8. Ex quo facta ſuz co
rũ eſt ram eo q̄ſi pacẽ reperiẽs. ¶ Cõplementũ aũt ſcõꝝ ẽ
cõis cõis ſocietas: de q̄ dicit. Multoꝝ miliũ angeloꝝ fre/
ſocie/ quentiã. i. aſſiduitatẽ: q2 ſemꝑ ibi ſũt. Matt. 18. Ange/
tas. li eoꝝ i celis ſemꝑ vidẽt faciẽ patris mei q in celis eſt.
3 Q2 aũt ſunt mita milia p3 Dañ. 7. Milia miliũ miſtra
bãt ei. ꝛ decies centena milia aſſiſtebãt ei. Iob. 25. Nũ
q̄d ẽ numerus militũ eius. Apoc. 5. Et erat numerus
eoꝝ mila milium. Eſa. 22. Urbs frequẽs ciuitas exul/
tans. Et eccleſiaz ꝓmitiuoꝝ qui ꝯſcripti ſunt in celis.
Hec de participatione eccleſie. Dr̃ autẽ eccl̃ia domus
dei. ꝑ᷒ Thym. 3. Primitiui ſancti ſunt apl̃i q ꝓmitus ꝛ
abũdãtius dona gr̃e ꝑceperunt: ꝑ quos deriuata ſunt
in poſteros. Ro. 8. Nõ ſolũ aũt illi: ſed ꝛ noſipſi ꝓmiti
as ſpũs hñtes: Ephe. 2. Supedificati ſuꝑ fundamẽtũ
apl̃oꝝ ꝛ ꝓphetaꝝ ꝛc̃. Sicut aũt antiquitus apud ro/
4 manos ſenatores q aſſumebãt̃ ad magnas dignitates
deſcribebant̃: quos ꝓm᷒ põpilius i tabulis aureis ſcri/
pſit: ꝛ dicebant̃ p̃res ꝯſcripti: ita apl̃s hic ad oſtẽdẽdũ
dignitatẽ apl̃oꝝ dicit q̄ ꝯſcripti ſunt i celis cuius ſcri/
pture liber ẽ noticia quã deus apud ſe h3 de ſaluãdis.
Uñ ſicut ibi illud qḋ ſcribit̃ nõ de facili a memoria labi
tur: ita illi q ibi per finalẽ iuſtitiã ſcripti ſunt infallibilr̃
ſaluabunt̃. Et dicitur liber iſte liber vite. Luc. 10. Gau/
dete ꝛ exultate: q2 nomina veſtra ſcripta ſunt in celis.
¶ Deide cũ dicit. (Et iudicẽ oĩum ꝛc̃.) Oſtendit q̄m
ꝯſecuti ſumus dei familiaritatẽ. Et ꝓmo familiaritatẽ
p̃ris q2 dicit. Acceſſiſtis ad iudicẽ oĩum deũ p̃rem. ſ. a
quo eſt omnis auctoritas iudiciaria in oĩnis. Q2. n. fi/
lius iudicet h3 a patre. Geñ. 18. Non eſt hoc tuũ q iudi
cas oẽm terraz. Illud aũt qḋ dr̃ Io. 5. Q2 p̃r oẽ iudiciũ
5 dedit filio: itelligit̃ q̄ꝫtũ ad corporalẽ p̃ſẽtiam: q2 ſola ꝑ
ſona filij apparebit in iudicio. Iſte aũt acceſſus eſt ꝑ fi/
dem ꝛ charitatẽ. Ro. 5. Iuſtificati igit̃ per fidẽ pacẽ ha
beamus ad deũ per dñm nr̃m ieſuz xp̃m per quẽ acceſ
ſum habemus ꝑ fidẽ in gr̃az iſtã ꝛc̃. ¶ Scḋo familia/
ritatẽ ſpũſſancti cũ dicit. Et ſpm̃ ſanctũ iuſtoꝝ. Scḋm
Glo. h̃ eſt triplex lr̃a. Una eſt melior que habet̃ in gre
co: ꝛ ſpm̃ iuſtoꝝ ꝑfectoꝝ. i. acceſſiſtis ad ſpũſcm̃ q fa
cit perfectos in iuſtitia. Iob. 32. Ut video ſpũs eſt i ho
bus. 1. Cor. 3. Neſcitis q2 tẽplũ dei eſtis vos: ꝛ ſpũs dei
habitat in vobis. Oĩs. n. iuſtitia ꝛ ꝑfectio eſt a ſpũſctõ.
¶ Alia lr̃a. Et ſpũum iuſtoꝝ ꝑfectoꝝ. Et eſt ſenſus.
Acceſſiſtis ad deum qui q̄dem eſt iudex oĩum: ſed eſt

b q̄ſi hereditas ſpũum iuſtoꝝ perfectoꝝ. Treñ. 3. Pars
mea dñs dicit aĩa mea. Tertia littera eſt. Et ſpũs iuſto
rũ ꝑfectoꝝ. i. vt habeamus ſocietatẽ cuz ſpiritib᷒ ſcõꝝ
q ſũt iuſti ꝛ ꝑfecti. S3 ꝑ᷒ melior ẽ ꝛ planior. ¶ Ter/
tio q̄ꝫtũ ad familiaritatẽ filij dic̃. Et teſtam̃ti noui me/
diator ẽ. Quaſi dicat. Acceſſiſti ad xp̃m q ẽ mediator
illius noui pacti in q̄ nobis ꝓmittit̃ ſpũalia. Nõ ſic
aũt Moyſes. Uñ ſupra. 9. Ideo noui teſti ẽ mediator.
ꝑ᷒ Thi. 2. Mediator dei ꝛ hoĩum hõ xp̃s ieſus. Mo
d᷒ aũt iſtius mediatiõis fuit effuſio ſanguis xp̃i: q2 vt
dictũ eſt. ſ̃. 9. Sine ſanguis effuſiõe nõ fit pctõꝝ remiſ
ſio. Et iḋ dicit. acceſſiſtis ad aſperſionez ſanguis. ſ̃. 10.
2 Aſꝑſi corda a ꝯſcia mala. ſ̃. 9. Si. n. ſãguis hircoꝝ ꝛ vi
tuloꝝ ꝛ cinis vitule aſꝑſus ignatos ſcĩficat ꝛc̃. Et loq̄t̃
apl̃s ſm ritũ veteris legis. vbi poſt dationẽ veteris le/
gis ppl̃s aſꝑſus ẽ ſanguie q erat figura ſãguis xp̃i: q̄ ſi
delea mũdãdi erãt. Seq̃r. Meli᷒ loq̄ntis q̄ꝫ Abel. Ef
fuſio. n. ſanguis xp̃i figurata fuit i effuſiõe ſanguis oĩ
uz iuſtoꝝ q fuerũt ab origie mũdi. Apo. 13. agnꝰ q occi
ſus ẽ ab origie mũdi. i. occidi ꝓuiſus: ꝛ iḋ effuſio ſãguis
Abel ſignũ fuit iſti᷒ effuſiõis. S3 xp̃i ſãguis meli᷒ lo
q̄t̃ q̄ꝫ ſãguis Abel: q2 iſte clamat vindictã: ſ3 ſãguis xp̃i
ibi clamat veniaz. Luc. 23. P̃r ignoſce eis. Eſa. 53. Pro
trãſgreſſorib᷒ orauit. Matt. 26. Hic ẽ ſãguis noui teſti
q pro multis effũdet̃ in remiſſionẽ pctõꝝ. Ul meli᷒ lo/
quẽtẽ: id eſt meli᷒ loq̄ facientẽ: quia ſanguis iſte fac̃ nos 3
loq̄ xp̃m verũ deũ iuſtificãtem. ¶ Lectio. V

Idete ne recuſetis loquẽtẽ. Si
. n. illi nõ effugerũt recuſantes
eũ q ſuꝑ terrã loquebat̃: multo
magis nos q de celis loquẽtez
nob auertim᷒. cui᷒ vox mouit terrã tũc: nũc
aũt repromittit dicẽs. Adhuc ſemel ꝛ ego
mouebo ñ ſolũ terrã ſ3 ꝛ celũ. Q2 aũt adhuc
ſemel dicit ꝺclarat mobiliũ trãſlationẽ tan/
q̄ꝫ factorũ: vt maneant ea q̄ ſunt imobilia.
Itaq3 regnũ imobile ſuſpicientes habem᷒
gr̃az ꝑ quã ſeruiam᷒ placẽtes deo cũ metu 4
ꝛ reuerẽtia: Etenĩ de᷒ nr̃ ignis cõſumẽs ẽ.
¶ Supra poſuit apl̃s conditionẽ vtriuſq3 teſtam̃ti: h̃
ex hoc arguit. ꝛ circa hoc fac̃ duo. Prĩo enim arguit.
Secundo inducit cõcluſionem ꝓncipaliter itẽtaz ibi.
(Itaq3 regnũ imobile ꝛc̃.) Circa ꝓmũ duo facit. Prĩo Exo.
. n. premittit itentionem ſuam. Scḋo arguit ad ꝓpoſi 24 c.
tũ ibi. (Si. n. illi ꝛc̃.) Dic̃ ḡ. Ita dictũ eſt q̄ ſãguis xp̃i
melius loquitur q̄ꝫ ſanguis Abel. Uidete ergo ne re/
cuſetis vl̃ condẽnetis loquentẽ. i. qḋ loq̄t̃ iplete. Duo
autẽ nobis loq̄tur ſanguis xp̃i. Prĩo. n. loq̄tur nobis
cõmemorando ſuũ beneficiũz quo dat̃ nobis remiſſio
peccatoꝝ. q ergo iterũ peccat loquẽtẽ ꝯtẽnit. Itẽ loq̄
5 tur exhortãs ad imitãdũ. ꝑ᷒ Pet. 2. Xp̃s paſſus eſt ꝑ
nob: vobis relinquẽs exemplum vt ſequamini veſti/
gia eius. Qui ergo non tollit crucem ſuam ad ipſum
ſequendum recuſat loquentez. ꝑs. Hodie ſi vocẽ eius
audieritis nolite obdurare corda veſtra. Mat. 17. Hic
eſt fili᷒ me᷒ dilectus in q̄ mihi bñ cõplacui ip̄3 audite.
¶ Deide cũ dic̃. (Si. n. illi ꝛc̃.) arguit cõparãdo locu
tionẽ veteris teſtam̃ti ad locutionez noui teſtam̃ti. Et
h̃ quãtũ ad duo: ſcilicet quãtũ ad monitionẽ loquen/
di: ꝛ q̄ꝫtũ ad efficaciaz locutionis. Modus loq̄ndi: q2
ille loq̄bat̃ ſuꝑ terraz: hic aũt eſt de celo. Unde dic̃. Si
illi. ſ. antiqui patres recuſantes eum q loquebat̃ ſuꝑ
terraz. ſ. xp̃m. Eſa. 52. Ego ipſe qui loq̄bar ecce aſſũ. ſ.

per angelos vł ꝓphetas. Supra. p̊. Multiphariē mł
c tiſq; modis olim deus loquens patribus in ꝓphetis.
Vł eū. i. angelū p quē lex data ē Moyſi. Gal. 3. Ordi
nata. p angelos. Supra. 2. Si. n. qui per angelos dict⁹
eſt ſermo factus ē firmus ⁊c. Act. 7. Hic eſt moyſes q
fuit in eccłia in ſolitudine cū angelo q loquebaꝛ ei in
mōte Syna ⁊c. Nō effugerunt. ſ. vltionem diuine le
gis. Job. u°. Effugiū ꝑibit ab eis. Supra 2°. Ois puari
caro ⁊ inobediētia accepit iuſtā mercedis retributio
nē. ¶ Seqꝛ cōcluſio p locū a minori. Si illi q recuſa
uerūt loquētē ď terra nō effugerūt: mlto magis nos q
aduertim⁹ loquētē de celo nō dem⁹ recuſare: q2. ſ. min⁹
poſſemus effugere. Ille. n. q nobis loqꝛ in nouo teſta
mēto: ꝑs. ſuā eſt in celis. Mat. vlti°. Dñs quidē ieſus
2 poſtq̄; locutus ē eis aſſumptus eſt in celū. Deutro. 4.
De celo audire te fecī vocē ſuā: vt doceret te. Doctrina ğ
veteris teſtamēti ē doctrina xp̄i loquētis ď terra ꝓpter
duo. Pꝛio q2 ibi ſub figura terrenoꝝ tradūꝛ celeſtia.
Itē ibi ꝓmittebanꝛ terrena: ſ3 doctrina noui teſtamēti
eſt xp̄i loquētis de celo: q2 terrena cōuertim⁹ in ſigniſi
cationē celeſtiū p intellm myſticū. Itē in ipſo ꝓmittūꝛ
celeſtia. Matt. 10. Ecce enim merces veſtra copioſa eſt
in celis. Joan. 3°. Si terrena dixi vobis ⁊ non creditis
quomō ſi dixero vobis celeſtia credetis? ¶ Cōſeqnter
comparat adinuicē vtrūq; teſtamētū q̄tū ad efficaciā
locutiōis. Et de efficacia qdē locutiōis veteris teſtamē
ti dicꝛ. Cui⁹ vox mouet terrā: tūc. i. fecit cōmotionē i ter
3 ra multiplr: q: p ſigna in egypto p diuiſionē maris: p
motū terre in deſerto. ꝑs. Terra mota eſt ⁊ enī celi di
ſtilauerunt ⁊c. In quo ſignificatur ꝙ tota illa locutio
cōmouebat corda per terrena promiſſa.
¶ Deide cū dicꝛ. (Nūc aūt repromittit ⁊c.) ſubiūgit
q̄tū ad efficaciā noui teſtamēti. Et ꝓbat eā p auctatē
ꝓphete. ⁊ poſt exponit eā ibi. (Q2 āt dixit ⁊c.) Aucto
ritas illa pōiꝛ aggei. 2. Nō tū ſm̄ lrām nr̄am. Nos enī
ſic habem⁹. Adhuc vnū modicū ē: ⁊ ego mouebo ⁊c.
Apoſtolus aūt accepit ſic. Adhuc ſemel ⁊ ego moue
bo nō ſolū terram: ſed ēt celū. Et eſt ſenſus idē. Et ma
niſeſtū eſt ꝙ iſta ꝓlata fuerunt tꝑe veteris teſtamenti
4 circa finē eius. ſ. poſt reditū tranſmigratiōis eius quo
tempore nihil reſtabat de veteri teſtamēto. Ergo maniꝭ
feſtū ē ꝙ illud qđ ꝓmittebaꝛ erat implendū in nouo
teſtō. ſ. nouū celū ⁊ noua terra. Eſa. 6 . Ecce ego creo
nouos celos ⁊ terrā nouā. Que qdē creatio oſtēſa eſt
in ſpū ioāni. Apoc. 21. Et vidi celū nouū ⁊ terrā nouā.
In illa enim innouatione mouebuntur celi. Pōt autē
celū dupl'r accipi. Vno modo celum aereum: ⁊ iſtud
igne vltime flagratiōis purgabitur: vt ſupra dictū ē.
10. capſo. Alio modo celū ſydereum. Et iſtud nō pur
gabitur. ſed mutabitur q̄tum ad nouū ſtatum: quia
ceſſabit a motu ⁊ augebiꝛ claritas partiū ei⁹: q2 lux lu
ne erit: vt lux ſolis: ⁊ lux ſolis ſeptēpliciter: vt dicꝛ Eſa.
30. Dicit ğ. Nūc aūt. ideſt p nouū teſtamētū repromittit
5 di. Adhuc ſemel ⁊ ego nō ſolū mouebo terrā: ſ3 ēt celū.
¶ Cōſequēter cū dicꝛ. (Q2 aūt dixit ⁊c.) Expōit ďba
ꝓphetie: ⁊ facꝛ magnā vī3 i h̄ ꝙ dicit. (Adhuc ſemel.)
Q2. n. dicit adhuc. oñdit ꝙ mobilia ſūt. S3 ꝙ dicit ſe
mel oſtendit ꝙ a ſtatu mobilitatis ⁊ corruptibilitatis
mutāda ſūt ad ſtatū icorruptiōis ⁊ imutabilitatis. Si
. n. poſt motionem illā remanerēt in ſtatu mutationis
nō diceret ſemel: ſ3 iterū ⁊ iterū: qđ ē ꝯ origenē: qui vo
luit ꝙ mūdus ī infinitū renouabiꝛ ac recuꝑabiꝛ. Dicꝛ
ergo. Q2 aūt dixit. Adhuc ſemel ďclarat trāſlationem
mobiliū ad ſtatū. ſ. imobilitatis. Et quaſi aliqs q̄reret
vtrū de⁹ h̄ poſſit facere ſubdit. Tāq; factoꝝ. Oia. n. fa
cta diuine poteſtati ſubijciūꝛ. Vnde ſic ex nihilo fecit

6 ta deus: ita pōt ea pro ſue voluntatis arbitrio imutaꝛ.
Et hoc vt maneāt ea q̄ ſunt imobilia. i. q̄tum ad eſſen
tias ſuas ꝑncipales remaneāt imobilia: ſ3 q̄tū ad ali
q̄s accidētales diſpoſitiones mutabūꝛ. ꝑs. Et ſicē opro
riū mutabis eos ⁊ mutabūꝛ ⁊c. Que ſupra ꝑ̊ ſunt ex
poſita. Et his pȝ ꝙ iſta in veteri teſtō ⁊ ſi mouebantur
nō tū ad ſtatū icorruptiōis ⁊ imutabilitatis: ſ3 h̄ fit tm̄
i nouo i ſignū ꝙ ꝓmiſſa veteris teſtī erant mutabilia.
¶ Deī cū dicꝛ. (Itaq; regnū imobile ⁊c.) (n̄ āt noui.
pōit cōcluſionē ꝑncipalr itētā: poſtq̄; enī multiplr co
mēdauit grām ⁊ bñficia p xp̄ȝ nobis collata ⁊ cōferen
da ꝑncipalr itendit nos inducere ad ſeruiēdū ei. Et h̄
cōcludit ꝙ ex quo nobis in nouo teſtamēto promittūꝛ
2 bōa imobilia: debem⁹ xp̄o qui repromittit ſeruire in ti
more ⁊ reuerētia. Et hec ē cōcluſio ꝑncipalis. vñ ꝑmo
reſumit bñficiū exhibitū dicens. Itaq; ex q̄ ſc3 de⁹ no
bis repromittit celū ⁊ terrā imobilia p que deſignātur
bona futura imobilia ⁊ ſempiterna. habem⁹. i. reddim⁹
grām. i. grāṝ actionē. ſcđe Cor. 9. Gratias ago deo ſu
per inenarrabili dono ei⁹. Et h̄ ſuſcipiētes. i. quia ſuſci
pimus ⁊ ſi nō in re tñ in ſpe ꝓmiſſionis regnū imobi
le. ꝑs. Regnū tuū regnū oīum ſeculoꝝ. Luc. p̊. Regni
eius nō erit finis. Vel p grām intelligiꝛ donū grē qđ
in preſenti recipimus tanq̄; pignus eterne glorie. Et
iō dicꝛ. Itaq; ſuſcipiētes regnū imobile. i. future glorie:
qđ nob̄ promittiꝛ. Lu. 12. Nolite timere puſillus grex:
3 q2 cōplacuit patri veſtro dare vob̄ regnū. Q2ō. n. ſpera
mus habem⁹. ſ. grā3 quā tāq̄; qđdā glorie inchoatiuū
accipim⁹. Sicē enim nā nō deficit in neceſſarijs. multo
minus de⁹. Et iō dat nob̄ ſpē3 illi⁹ regni: ⁊ p cōſequēs
grām p quā ꝑueniamus. Rom. 5. Acceſſum habem⁹
p fidē in grām. ꝑs. Grām ⁊ gliā3 dabit dñs. ¶ Seqꝛ.
Per quā ſeruiam⁹ placētes dō cū metu ⁊ reuerētia vbi
iducit ad obſequiū vt a nobis reqſitū. Dictat enim rō
nālis ꝙ ei a quo multa beneficia recipim⁹ obligamur
ad reuerētiā ⁊ ad honorē exhibēdū. Ergo multo for
tius deo qui nobis maxima donauit ⁊ infinita repro
miſit. Et ideo dicit ꝙ p iſtā grām. ſ. nobis datam ⁊ dā
dā ſeruiamus deo placētes cū metu ⁊ reuerētia. Non
4 . n. ſufficꝛ tm̄ ſuire dō: qđ pōt fieri p actōe3 exteriorē ni
ſi ēt placeam⁹ ei p itētionē rectā ⁊ p amorem. Sap. 4.
Placēs deo fact⁹ ē dilect⁹. ꝑs. Placebo dño in regiōe
viuoꝝ. Marie aūt ſuiꝛ deo p obſequiū interius. ꝑs. et
Luc. p̊. Seruiam⁹ illi i ſctitate ⁊ iuſtitia. De⁹ āt ꝓꝑ crea
tionē dr̄ dñs. ꝓꝑ regnōnē dō pr̄. Dño aūt debeꝛ timor:
ſ3 pr̄i amor ⁊ reuerētia. Malach. p̊. Fili⁹ honorat pr̄ē3
⁊ ſu⁹ dñ3 ſuū timebit. Si ğ pr̄ ego ſū vbi ē honor me⁹.
Et ſi dñs ego ſū. vbi timor me⁹? Ergo dō ſuiēdū ē cū
metu ⁊ reuerētia. ꝑs. Seruite dño i timore: ⁊ exultate
ei cū tremore. ¶ Q2 āt ita dēam⁹ ſuire deo. ꝓbat per
auctatē ſumptā. Deut. 4. Etenī dō nr̄ ignis ꝯſumēs ē.
Hoc āt ꝙ dō dr̄ ignis nō dr̄ h̄ ſ3 Dioñ. ꝙ ſit aliqđ cor
5 ꝑeū: ſ3 q2 itelligibilia ďſignāꝛ p ſenſibilia: iter q̄ ignē repi
m⁹ hr̄e maiorē nobilitatē ⁊ maiorē claritatē. Itē maio
rē actitatē. Itē maiorē altitudinē ſitu. Itē ē magꝭ pur
gatiu⁹ ⁊ ꝯſūptiu⁹: iō dō ꝑcipue noiaꝛ ignis ꝓꝑ ei⁹ cla
ritatē: q2 lucē habitat iacceſſibilē. i. Thi. 6. Itē3 q2 maxie
actiu⁹. Eſa. 26. Oia opa nr̄a opat⁹ es i nob̄. Itē altiorē
i ſitu. ꝑs. Excelſus ſūt oēs gētes dñs ⁊c. Item purgat
pctā ⁊ q̄ſi ꝯſumit. Vñ dicꝛ h̄. ꝙ ē ignis ꝯſumēs. ſ. pctā.
Mal. 3. Ipe. n. q̄ſi ignis ꝯflās. Et ſeqꝛ. Et purgabit
filios leui. ſ. p̊. Purgatiōe3 pctōꝝ faciēs. itē ꝯſumit pec
catores puniēdo. ſ. 10. Terribiꝛ āt q̄dā expectatio ⁊
ignis emulatio q̄ ꝯſūptura ē aduerſarios. Et iō q2 iſta
nob̄ promiſſa ſūt. Eſa. 10. Erit lumē iſrael in igne ⁊ ſā
ctus ei⁹ in flamma. pſal. Ignis ante ipſum ꝑcedet ⁊ in
flammabit

flāmabit in circuitu inimicos eius. Et iō dēmus ſtude
re ad ſeruiēdū ⁊ placēdū deo. CAP. XIII.

Charitas fraternitatis maneat
in vobis ⁊ hoſpitalitatē nolite
obliuiſci. Per hanc enī placue
runt qdam angelis hoſpitio re
ceptis. Mementote vinctoꝝ tanꝙ ſil vin
cti: ⁊ laborantium taꝙ ⁊ ipſi i corpore mo
rantes. Honorabile ꝯnubium in oībus: ⁊
thorus immaculatus. Fornicatores enim
2 ⁊ adulteros iudicabit deus. Sint mores ſi
ne auaritia: contenti preſentibus. Ipſe enī
dixit. Non te deſeram neqꝫ derelinquā ita
vt confidenter dicamus. † Dominus mihi
3°. ꝯ gent. ca. 89. adiutor eſt: nō timebo quid faciet mihi ho
mo. Mementote prepoſitorum veſtrorū
qui vobis locuti ſunt verbum dei quoꝝ in
tuentes exitū conuerſationis imitamini fi
dē. Jeſus xp̄s heri ⁊ hodie ipſe ⁊ in ſecula.
¶ Poſtꝙ ſupra monuit eos ap̄ls qualr ſe debent ha
bere ad ꝑferēda mala: hic monet quō ſe debeant hēre
3 ad operandū bona. Uñ ſm glo. ab iſto loco incipit mo
ralis inſtructio poſt cōmendationē ⁊ exhortationē ad
imitandū ipm. Et circa hoc duo facit. Primo. n. horta
tur ipſos ad bonū. Scd̄o orat ꝓ eis ibi. (Deus aūt pa
cis ⁊c̄.) Circa p̄ᵐ tria facit. Primo. n. oñdit quō debent
bonū operi q̄tum ad ꝓximos. Scd̄o q̄tū ad ſeipſos
ibi. (Honorabile ꝯnubium ⁊c̄.) Tertio q̄tū ad ꝑlatos
Charitatē fr̄nitatis habere debemus. ibi. (Mementote ꝑpoſitoꝝ veſtroꝝ ⁊c̄.) Dicit ḡ q̄tū
ad p̄mū ſic. Dictū eſt ꝙ ꝓmiſſum eſt nobis regnū im
mobile: ad qd̄ ſi volumus ꝑuenire neceſſe eſt nos cha
ritatē hēre. Ergo charitas fraternitatis maneat in vo
bis. i. Jo. 4. Qui nō diligit fratrem ſuū quē videt: deū
quē nō videt quō pōt diligere? Itē. i. Pe. 2. Oēs inuicē
4 honorate fraternitatē diligite. Qꝛ vō charitas nō eſt
ocioſa: vt dicit Greg. iō hortaſ ad opa charitatis. i. Jo.
3. Nō diligamus v̄bo neqꝫ lingua: ſed ope ⁊ veritate.
Iō dicit ꝙ dēmus oñdere charitatē ꝑegrinis ꝑ hoſpi
talitatē: vinctis ꝑ cōpaſſionē: paupibus ꝑ ſubuētionē.
Et p̄ᵐ ponit ibi. (Et hoſpitalitatē nolite obliuiſci ⁊c̄.)
Scd̄m ibi. (Mementote vinctoꝝ ⁊c̄.) Tertiū ibi. (Et
laborātiū ⁊c̄.) Dicit ḡ q̄tū ad p̄ᵐ. Nolite obliuiſci ho
ſpitalitatis. Et dicit obliuiſci: qꝛ iſti aliqñ in ꝓſperitate
ſua multū fuerāt hoſpitales. Sed mō depauꝑati erāt:
⁊ iō non ita bñ poterant. Tñ ſtat eos ad ꝯtinuandū
ſm poſſibilitatē ſuā. Ro. 12. Hoſpitalitatē ſectantes: ⁊
ſpālr facit mentionē de hoſpitalitate: qꝛ q ꝑegrinos re
cipit tria opa miſericordie ſimul implet: qꝛ ⁊ recipit ⁊
5 cibat ⁊ potat. i. Jo. 4. Hoſpitales inuicē ſine murmura
tiōe. Et ſubdit rōnē: qꝛ ꝑ hāc multi placuerūt angelis
hoſpitio receptis: ſicut pꝫ de abraham ⁊ loth. Gen. 19.
Alia lra hꝫ. Per hāc: qſi neſcientes receperūt āgelos:
qꝛ nō credebāt eos eſſe angelos: qd̄ veꝝ eſt in p̄nᵒ: vñ
ꝙ abrahā adorauit eos putauit ꝙ eſſent viri ſci a deo
miſſi: ⁊ adorauit eos adoratione dulie q̄ exhibeſ ſcis:
⁊ quaſi hoībus cibos obtulit. Sed poſtmodū intelle
xit eos angelos in qbus deus loquebaſ: Et locutus ē
eis ſicut deo dicens. Nō eſt hoc tuū q iudicas oēꝫ ter
ram: ⁊ ſilr loth. ¶ Quantū ad ſcd̄m dicit. Memento
te vinctoꝝ illoꝝ. ſ. q ꝓp deū miſſi ſunt i carcerē: memē
tote viſitando redimendo tanquā eſſetis ſimul corpo
raliter cum eis vincti. Hoc. n. eſt aliud opus miſericor
die. Mat. 25. In carcere erā ⁊ veniſtis ad me. Contra b
qd̄ Eſa. 14. dr̄. Uinctis eius non aperuit carcerē. Hoc
ipſi aliqñ fecerunt ſicut pꝫ ſupra. 10. Spāliter aūt hoc
ꝑtinet ad opus miſericordie: alienam miſeriam ſuā re
putare. ¶ Quātū ad tertiū dicit. Et laborātiū ſiue la
bora corꝑali. p̄s. Labores manuū tuaꝝ qꝛ māducabis
ſiue ſollicitudine ſpūali. 2. Thy. 2. Laborātē agricolā
opꝫ p̄mum de fructibus ꝑcipere. Siue in malis ſuſti
nendis. Eccl. 1. Et cognoui ꝙ in his quoqꝫ eſſet labor
⁊ afflictio ſpūs. Breuiter tota p̄ns vita labor qdaꝫ eſt.
Job. 5. Hō ad laborē naſciſ ⁊ auis ad volatū. Supple
memētote taꝙ ⁊ ipſi in corꝑe morātes. Per qd̄ experti
eſtis qd neceſſe ſit laborātibus. Eccl. 31. Intellige q̄
ſunt ꝓximi tui ex teipſo. Mat. 7. Oīa q̄cunqꝫ vultis
vt faciant vobis homines eadem ⁊ vos facite illis. 2
¶ Deinde cum dicit. (Honorabile cōnubiū ⁊c̄.) Mo
net bona facere q̄tū ad ſeipm. Et circa hoc duo facit.
Primo. n. ponit monitionē ꝯ concupiſcentias carnali
um delectationum. Scd̄o ꝯ cupiditatē reꝝ exteriorū
ibi. (Sint mores ſine auaritia ⁊c̄.) Primo ergo ponit
monitionē dicens. Honorabile ⁊c̄. Circa qd̄ ſciendū ē
ꝙ circa venerea duplr contingit pctm̄. Uno mō ꝑ illi
citam coniunctionē ſoluti cū ſoluta: ⁊ q̄tū ad h̄ dicit.
Honorabile cōnubium: ſupple ſit in oībus q cōtinere
nolūt: nō ꝯiunctio fornicatoria. Et dr̄ honorabile: quā
do fit ſm debitas circūſtātias mr̄imonij. Ex quo pꝫ ꝙ
actus mr̄imonialis pōt eſſe ſine pctō: qd̄ eſt ꝯ hreticos
i. Cor. 7. Si nupſerit virgo non peccauit. Uñ dñs ad 3
oñdendū bonū eſſe actū mr̄imonij. Primū ſignū fecit
nuptijs ⁊ mr̄imōiū nobilitauit p̄ntia ſua corꝑali ⁊ na
ſci voluit de coniugata. Alio modo ꝑ violentiā thori
maritalis: qñ. ſ. vir accedit ad alterius vxorē: vel muli
er ad alterius virum. Et q̄tum ad hoc dicit. Et thorꝰ
immaculatus. Et Sap. 14. Neqꝫ vitam neqꝫ nuptias
mūdas iam cuſtodiūt: ſed alius aliū ꝑ inuidiā occidit:
aut adulterans ꝯtriſtat. Itē ca. 3°. Felix ſterilis ⁊ icoin
quinata: q̄ neſciuit thoꝝ in delicto: hēbit fructū in re
ſpectione aīaꝝ ſanctaꝝ. ¶ Subdit aūt ap̄ls rōnē di
cens. Fornicatores. n. ⁊ adulteros iudicabit deus. In
quo elidit errorem aliquoꝝ dicentiū ꝙ deus pctā car
nalia nō punit nec curat. Ephe. 5. Nemo vos ſeducat
inanibus verbis: ꝓpter hec. n. ſ. ꝓpter pctā carnalia q̄ 4
p̄miſerat: venit ira dei in filios diffidentie. Iō dicit h̄ ꝙ
fornicatores ꝓpter hoc ꝙ dixit honorabile cōnubiū:
⁊ adulteros ꝓpter hoc ꝙ dixit thorus immaculatus:
deus iudicabit: ideſt cōdēnabit. Ephe. 5. Omnis forni
cator aut immundus aut auarus quod eſt idolorum
ſeruitus non habet partem in regno dei ⁊ chriſti.
¶ Deinde cū dicit. (Sint mores ⁊c̄.) Prohibet cupi
ditatē bonoꝝ exterioꝝ. Circa q̄ ꝯtingit peccare duo Auaritia notatur in duobus.
bus modis. Uno. n. mō ꝑ tenacitatē. Alio mō ꝑ cupi
ditatē. Liberalitas enīꝫ eſt virtus q̄ ponit mediū circa
pecunias q̄tū ad dationē ⁊ q̄tū ad acceptiōēꝫ. Quā
tum ad p̄mū. ſ. ꝯ tenacitatē dicit. Sint mores ſine aua
ritia. Auarus. n. dr̄ nimis tenax quaſi auidus eris. Uñ
Eccl. 10. Auaro nihil eſt ſceleſtius. Quantū ad ſcd̄m 5
dicit. Cōtenti p̄ntibus. Illi q ſuper his q̄ habēt volūt
alia cumulare nō ſunt cōtenti p̄ntibus. i. Thi. 6. Habē
tes alimenta ⁊ qbus tegamur: his cōtenti ſimus. Uel
qd̄ dr̄. Sint mores ſine auaritia: ꝓhibet auaritiā q̄tū
ad cupiditatē ⁊ tenacitatē. Cū vero dicit: contenti p̄nti
bus: excludit cām auaritie. ſ. ſollicitudinē. Mat. 6. No
lite ſolliciti eſſe ⁊c̄. Nō. n. ꝓhibeſ ꝙ hō non ſollicitetur
de rebus in poſteꝝ neceſſarijs: ſed ꝙ cura ⁊ ſollicitu
do non p̄occupet mentem. Sic enim q preocupat fu
turam ſollicitudinem ſollicitus eſt in caſtrinum

c ¶ Deinde cū dicit.(Ipſe.n.dixit ⁊c̄.) Ponit monitio-
nis rōnē. Et eſt rō quare non debemus ſuperflue eſſe
ſolliciti: ſed tm̄ facere qđ in nobis eſt. ſ. cū fiducia diui-
ni auxilij. Ipſe.n.dixit. Joſue.i. Nō te deſerā. ſ. gn mini
ſtrem tibi neceſſaria: neqȝ derelinquā. ſ. fame perire. Ps.
Non vidi iuſtū derelictū nec ſemē eius q̄rens panē. Ul
nō derelinquā qn liberē te a malis. Et ex h̄ cōſ fiducia
in corde: ita vt ɔfidenter dicamus Eſa.12. Fiducialiter
agā ⁊ nō timebo: ⁊ ꝙ dicamus illud. Ps. Dñs mihi ad
iutor eſt nō timebo qd faciat mihi hō. Adiutor in q̄tū
a malis liberat. Ps. Adiutor in tribulationibus q̄ inue
nerūt nos nimis. Et iō non timebo qd faciat mihi hō
.i. aduerſari⁹ qcūqȝ carnalis. Eſa.51. Quis tu vt time-
a as ab hoie mortali. Uel dyabolus q dr̄ hō ab hoie vi-
ctus ſic ſcipio african⁹. Mat.13. Inimicus hō hoc fec̄.
¶ Deinde cū dicit.(Mementote ꝑpoſitoꝝ ⁊c̄.) Oñ
dit quō debent boni operi q̄ītum ad platos. Et circa
hoc facit duo. Primo.n.oſtēdit quō ſe debent hēre ad
mortuos. ſ. vt eoꝝ ſequanť exempla. Scđo quō ad vi
uentes vt eis obediāt ibi.(Obedite ꝑpoſitis vr̄is ⁊c̄.)
Quantū ad ꝑmū duo facit. Primo.n.oſtēdit quō bo-
noꝝ doctrinā imiteť. Scđo quō maloꝝ doctrinā de
uitent ibi.(Doctrinis varijs ⁊c̄.) Dicit ergo. Memen
tote ꝑpoſitoꝝ veſtroꝝ q vobis locuti ſunt verbū dei. ſ.
apoſtoloꝝ q vobis ꝑdicauerunt. Eſa.51. Attendite ad
abrahā prē vr̄m ⁊c̄. Non ſolū aūt ꝑdicauerūt verbo:
3 ſed et facto oñderunt. Mat.vlt. Sermone cōfirmāte
ſequētibus ſignis. Nō ſolū memētote verboꝝ: ſed et i
tuemini exitū. i. Mac.2. Memētote opum prū q̄ fe
cerunt in gn̄ationibus ſuis: ⁊ accipietis gloriā magnā
⁊c̄. Ja.5. Exemplū accipite fratres mei mali exitus: ⁊
longanimitatis ⁊ laboris ⁊ patientie ꝓphas q locuti
ſunt in noie dñi ⁊c̄. Sed nō ſolū h̄ imitemini. ſ. exitū:
vt. ſ. p xp̄o ſapiēter ſuſtiēatis: ſed et ɔuerſationē: ad bo
nā.n.mortē veniť per bonā ɔuerſationē. Imitamini et
fidē illoꝝ: vt ab illa nō declinetis. ¶ Seqť. Jeſus xp̄s
heri ⁊ hodie ipſe ⁊ in ſecula: ſm glo. ſic introduciť lr̄a
iſta. Ipſe.n.ſupra dixerat: ꝙ. ſ. dictū eſt Joſue. Nō te d
ſerā neqȝ derelinquā: poterant iſti dicere. Ille cui hoc
dictū eſt bñ debat cōfidere de dei adiutorio. Nos autē
4 nō ſic qbus nō eſt dictū. Hoc remouet apl's dicens ꝙ
xp̄s q hoc tūc dixit Joſue manet in eternū. Et iō ſicut
tunc potuit ipm̄ iuuare: ita pōt mō auxiliari nobis: iō
dicit. Jeſus xp̄s heri ⁊ hodie ⁊c̄. Uel pōt referri ad im
mediate dictū. Jā.n.dixerat ꝙ deberēt imitari aplo's.
Poterāt dicere ꝙ nō eſt ſile: q2 illi imediate inſtructi
fuerūt a xp̄o: ⁊ ſeruierunt ſibi: nos aūt nō ſic. Et iō di
cit apl's ꝙ xp̄s manet: ⁊ iō inſtruit nos ad ſeruiendū
ſibi. Uñ dicit. Ipſe xp̄s heri. ſ. i tpe ꝑmitiuoꝝ aploꝝ: ⁊
hodie. ſ. in tpe iſto: ipſe ⁊ in ſecula. Mat.vlt. Ecce ego
vobiſcū ſum vſqȝ ad cōſumationē ſeculi. Apoc.i. Dicit
dñs deus q erat ⁊ q eſt ⁊ q venturus eſt omnipotens.
5 Ps. Tu autē idem ipſe es ⁊ anni tui non deficient. In
hoc ergo oſtendit apoſtolus eternitatem chriſti.

Lectio. II.

Exo. 34.d D Octrinis varijs ⁊ pegris noli
te abduci. Optimū eſt.n.gratia
ſtabilire cor: nō eſcis q̄ non ꝓ-
ferunt ambulātibus in eis. Ha
bemus altare: de quo edere nō habent po-
teſtatem q tabernaculo deſeruiunt. Quorū
enim animalium inferť ſanguis pro pecca
to in ſancta per pontificem: horum corpo-
ra cremātur extra caſtra. Propter qđ ⁊ ie-
ſus vt ſanctificaret per ſuū ſanguinē popu- 4
lum extra portam paſſus eſt. Exeamus igi
tur ad eū extra caſtra: improperiū eius por Luc.
tantes. Non.n.hēmus hic manentem ci 6.
uitatē ſed futurā inquirimus. Per ipſum Psal.
ergo offeramus hoſtiaȝ laudis ſemp deo: 33.
ideſt fructus laboriū cōfitentium noī eius.
Beneficentie aūt ⁊ cōmunionis nolite obli
uiſci. Talibus.n.hoſtijs promeretur deus.

¶ Supra monuit apl's ad imitandū exēpla ⁊ ɔuerſa- 2
tionē eoꝝ q deceſſerūt: hic monet ad iſiſtendū doctrie
eoꝝ. Et circa hoc duo facit. Primo.n.ponit monitio-
nē ſuā. Scđo aſſignat rōnē ibi.(Hēm⁹ altare ⁊c̄.) Ite-
rum ꝑma in duas. Primo.n.ponit monitionē ſuā i ge
nerali. Scđo exēplificat ipſam ibi.(Optimū eſt enim
gr̄a ⁊c̄.) Dicit g̃. Nolite abduci varijs ⁊ pegrinis do-
ctrinis. Quaſi dicat. Ita dixi ꝙ debetis imitari fidem
aploꝝ. Ergo a doctrina ipſoꝝ p q̄ſcūqȝ alias doctrinas
nolite abduci. i. remoueri. Ubi ſciendū eſt ꝙ cū virtus
cōſiſtat in medio: cuius eſt vnitas: ⁊ iō vni vō multa
falſa opponi pñt: ſic in medio multa extrema. Doctri
na g̃ fidei vna eſt: q2 a pūcto in punctū nō cōuenit du
cere niſi vnā rectā lineā. Iđo alie doctrine multe ſunt:
q2 a recto multis modis ɔtingit deuiare. Et iō dic̄. Do 3
ctrinis varijs. i. diuiſis. Oſee.10. Diuiſum eſt cor eoꝝ
nūc interibunt. He ſunt ille doctrine de qbus. i. Thy.
4. Doctrinis demonioꝝ in ypocriſi loquētiū mendaci
um. Itē ſunt pegrine. ſ. a fide catholica. a nobis aūt ta
les doctrie nō ſunt ſuſtinēde: q2 nō ſumus hoſpites ⁊
aduene: ſȝ ſum⁹ ciues ſcōꝝ ⁊ domeſtici dei. Ephe.2.
¶ Deinde cū dicit.(Optimū eſt.n.gratia ⁊c̄.) Exem
plificat in ſpāli q̄ ſunt varie ⁊ pegrine doctrine. Unde
ſciendū eſt ꝙ in ꝑmitiua eccleſia fuit vnus error: ꝙ ad
ſalutem neceſſaria erat obſeruātia legaliū: que ꝑcipue
ɔſiſtebat in qbuſdaȝ cibis ſumēdis: puta agni paſchā
lis. Exo.12. Et in abſtinēdo a qbuſdam cibis: ſicut pȝ
Leui.11. ⁊ in alijs multis locis. Alius error fuit ꝙ paſ- 4
ſim licebat vti delectationibus corpalibus. Et iſte fuit
error nicolaitaꝝ. Et de vtroqȝ poſſunt hec verba expo
ni: ſed magis ꝓprie de ꝑmo. Dicit ergo. Nolite abdu-
ci a veritate fidei p varias ⁊ peregrinas doctrinas. 2.
Theſ.2. Non cito moueamini a ſenſu veſtro. Gala.i.
Miror ꝙ ſic tam cito transferrimini ab eo q vos vo-
cauit in gr̄aȝ xp̄i in aliud euangeliū. Deus.n. a nobis
reqrit cor. ꝓuer.23. Prebe fili mi cor tuū mihi. Et iō
dȝ eſſe firmū ⁊ ſtabile. Cōtra qđ dr̄ in Ps. Cor meū de
relinqt me. Hoc aūt non ſtabiliť eſcis corpalibus: ſed
per grām iuſtificantē. Ro.3. Juſtificati gratis p grām
ipſius ⁊ per redēptionē q̄ eſt in xp̄o ieſu. Et iō dic̄. Nō
eſcis q̄ non ꝓfuerunt. Ro.14. Non eſt regnū dei eſca ⁊
potus: ſed iuſtitia ⁊ pax ⁊ gaudiū in ſpū ſcō. Nō eſt g̃
ſtabilimentū cordis in immoderata vel ſuperflua ſum 5
ptione cibi: ſed magis in gr̄a dei. Ps. Paratū cor eius
ſperare in dño confirmatum eſt cor eius non cōmoue
bitur donec ⁊c̄. Spes aūt eſt quaſi anchora ſtabiliēs
corda. ſupra.6. Confugimus ad tenendam ꝓpoſitam
nobis ſpem quam ſicut anchorā habemus aīe tutā ⁊
firmā. Et dicit ꝙ nō ꝓfuerunt ambulantibus in eis. i.
ſperantibus in eis: q2 illis qui eis vtunť ad neceſſitatē
ꝓſunt ad ſalutē corporis: ſed q totum ſtudium ponunt
in eis ambulant in ipſis: ⁊ talibus nec ꝓficiunt ad ſa-
lutem aīe nec corporis. Jere.11. Nunqd carnes ſancte
auferent a te malicias tuas in quibus glориata es.
¶ Deīde cū dicit.(Hēmus altare ⁊c̄.) Aſſignat rōnē
⁊ eſt valde

a ⁊ eſt valde ſubtilis. Sicut eniꝫ legit̃. Leui.16. Decima die ſeptimi mẽſis ſũmus ſacerdos ſanguinem vituli ⁊ hirci inferebat intra ſancta pro ſua ignorantia ⁊ illorũ corpora: cremabant̃ extra caſtra. Et qꝛ erat oblatio ſacerdotũ nõ cõmedebantur carnes eorũ. Q̃ś.n. offerebant pro peccato ſacerdotum non comedebant: ſed extra caſtra cõburebant. Ex iſta ergo figura trahit apoſtolus myſteriũ. Per ſanguinẽ.n. illũ figurabatur ſanguis xp̄i vt ſupra dcm̄ eſt. 9. capitulo. Vitul'.n. ⁊ hircus xp̄ꝫ figurabãt: qꝛ vitulus erat hoſtia ſacerdotalis: ⁊ hircus imolabat̃ ꝓ peccato. In q̃ figurabat̃ ꝙ xp̄s debebat imolari ꝓ pctõ non ſui ſed populi. Vitulus ḡ ⁊ hircus imolatus. ẽ chriſtus ſacerdos ſeipſuꝫ offerẽs
2 pro peccatis nr̃is. Sanguis ergo xp̄i illat' eſt ĩtra ſancta: ⁊ caro cremata ẽ extra caſtra. Ubi duplex ẽ ſignificatũ. Unũ ꝙ xp̄s in ciuitate imolatus ẽ linguis iudeorum. Unde ⁊ marcus dič ipſuꝫ hora tertia crucifixũ: licet hora ſexta fuerit in cruce leuatus. Aliud ꝙ ꝑ virtutem paſſionis ſue xp̄s intra celeſtia ſancta nos ĩtroducit ad patrem. Qꝛ aũt corpora illoꝝ cremabant̃ extra caſtra quãtũ ad caput noſtrũ ſignificat ꝙ xp̄s paſſurus erat extra portã. Quãtũ v̾o ad nos q ſum' mẽbra ſignificat ꝙ ꝓ illis q ſũt extra caſtra legaliũ vl̃ exteriorũ ſenſuũ imolat̃ xp̄s. Qui.n. erãt ĩ caſtris ð carnibus illis nõ comedebãt. Hec eſt ḡ figura quã ꝓpõit apl̃us. cuius ꝑ põit ſignificatũ. Scd̃o ponit figurã ibi. (Quo
3 rum eniꝫ animaliũ ⁊c.) Tertio inducit ꝯcluſionẽ ibi. (Exeamus igit̃ ad ipſuꝫ ⁊c.) Dicit ḡ. Stabiliam' corda nr̃a nõ eſcis: ſed gr̃a. Aliter.n. nõ poſſumus. qꝛ habemus altare ⁊c. Iſtud altare vel ẽ crux xp̄i in q̃ xp̄s pro nobis imolatus eſt. Uel ipſe xp̄s ĩ quo: ⁊ ꝑ quẽ ꝓceſsiões offerimus. Et hoc ẽ altare aureũ de quo dicitur Apoc.8. de iſto ḡ altari nõ habẽt ptãtẽ edere. i. fructũ paſſionis xp̄i ꝑcipere: ⁊ ipſi tanq̃ꝫ capiti ĩcorporari q tabernaculo legaliũ deſeruiũt. Gal.5. Si circuncidimini xp̄s vobis nihil proderit. Ul' tabernaculo corporis deſeruiũt q carnales delectationes ſequũt̃. Ro.13. Carnis curã ne feceritis in deſiderĳs. Talibus enĩ nihil prodeſt. 1. Cor.11. Qui eniꝫ mãducat ⁊ bibit ĩdigne:
4 iudiciuꝫ ſibi mãducat ⁊ bibit. Dicit̃ autem corpus tabernaculũ: qꝛ in ipſo tãq̃ꝫ in bello habitamus contra hoſtes ⁊ modicũ manet. 2. P. i. Velox eſt depoſitio tabernaculi mei. ⁊ ideo non eſt ei deſeruiendum.

¶ Deide cum dicit. (Quorũ enim aĩaliũ ⁊c.) Proſequit̃ figuram ipſam. Et ꝑ figuraꝫ veteris legis. Scd̃o figuram noui teſtamenti ibi. (Propter qd̃ ⁊ ieſus ⁊c.) Quantum ad primum dicit. Quoꝝ enim animaliuꝫ ⁊c. Et poteſt legi littera iſta duobus modis. Uno mõ ſic hoꝝ animalium corpora cremant̃ extra caſtra. ſ. vituli ⁊ hirci: quoꝝ ſanguis infertur in ſancta ꝑ pontificẽ ꝓ peccato ſacerdotũ ⁊ multitudinis. Aliter ſic: vt ꝑ illa animalia intelligatur xp̄s vel ſancti eius. Per oẽs.n. hoſtias veteris legis figurabat̃ xp̄s: ⁊ ꝑ ꝯñs mẽ
5 bra eius. Chriſti ergo: cuius ſanguis illatus ẽ in ſancta celeſtia pro peccato totius mundi corpus igne paſſum in ara crucis extra portas hieruſalem quaſi extra caſtra crematum eſt. Uel etiam ſancti extra caſtra ideſt extra cõmunẽ ſocietatẽ hominuꝫ igne charitatis ieiunĳs: oratiõib': ⁊ alĳs operibus miſericordie ſe cremãt. Quorũ ideſt pro qbus efficaciter ſanguis xp̄i in ſancta illat' eſt. Primus ſenſus litteralis ẽ: ꝑꝑ quod ad aptat figuram ꝙ fuit in nouo teſtamẽto figure veteris teſtamẽti vt ſit cõſonãtia iter ipſa. Unde dicit. Propter quod ⁊ ieſus ⁊c. Et patet totum.

¶ Deinde cũ dič. (Exeamus igitur ad eũ ⁊c.) Inducit duas ꝯcluſiones. Secũda ibi. (Per ipꝫ ḡ ⁊c.) Quã

tum ad primũ dicit. Ita dictũ eſt ꝙ nos habemus altare quod eſt extra caſtra. Duo ergo debemus facere. ſ. ad ipſam accedere: ⁊ ſup illud ſacrificare. Modum b
accedẽdi ponit ꝑmo dicens ꝙ ſicut xp̄s paſſus ẽ: ⁊ improperiuꝫ paſſiõis extra portã ſuſtinuit: ſic ⁊ nos exeamus ad eũ extra caſtra ideſt extra cõmunem ſocietatẽ carnalium: vel extra obſeruantiam legaliũ. Uel extra ſenſus corporis portantes improperiũ eius. ſ. xp̄i ideſt ſigna paſſionis xp̄i ꝑ quã xp̄s factus eſt opprobrium hominuꝫ ⁊ obiectio plebis. ps. Improperium expectauit cor meũ ⁊ miſeriam. Uel improperium ideſt renũciemus legalib' aduenientẽ veritate ꝑꝑ quod ſumus iudeis improperiũ ideſt ſigna penitentie que a carnalib'
improperant̃. ſupra.11. Maiores diuitias eſtimãs theſauris egyptioꝝ improperium xp̄i. Sic enim accuſatus eſt chriſtus ꝙ ſubuerteret legẽ. ita apoſtolo ĩproperabat̃ ꝙ predicaret. nõ deberi ſeruare legalia. Gal.5. 2
Ego aũt fratres ſi circũciſionẽ adhuc ꝑdico: qd adhuc perſecutionem patior? Subdit aũt rationeꝫ huius dicens. Nõ.n. habemus hic manentẽ ciuitatẽ. ſꝫ futurã inquirimus. Hõ enim libenter manet ĩ loco ſuo ꝓpͦ. Finis.n. noſter nõ ſunt legalia nec temporalia: ſꝫ finis noſter xp̄s ẽ. Ro.10. Finis noſter xp̄s ẽ ad ſalutẽ oĩ credenti. Nõ ḡ habemus hic manẽtẽ ciuitatẽ: ſed vbi eſt xp̄s: ḡ exeam' ad ip̄m. Col.3. Si cõſurrexiſtis cũ xp̄o q ſurſũ ſũt q̃rite vbi xp̄s ẽ in dextera dei ſedẽs ⁊c̃. Eſa. 3
33. Reſpice ſyon ciuitatẽ ſolẽnitatis nr̃e. ſupra.11. Expectabat fundamẽta habẽtẽ ciuitatem: cuius artifex ⁊ cõditor domin'. Itẽ meliorẽ ciuitatẽ appetũt: ideſt celeſtem. Ad ipſuꝫ enim intendimus tranſferri: ſicut ad locum ⁊ altare noſtrũ. Ergo exeundum eſt ad aliud.

¶ Deide cũ dič. (Per ip̄m ergo offeram' ⁊c̃.) Ponit ſecũdam cõcluſionem: ꝙ. ſ. ſup iſtud altare ſacrificare debemus ⁊ qualia ſacrificia. Duplex ẽ aũt ſacrificium: qd̃ ſup altare xp̄i offerre debemus. ſ. deuotionẽ ad deũ ⁊ miſerationem ad proximũ. Quãtũ ad ꝑmũ dicit ꝙ poſtq̃ꝫ nõ ſunt offerenda ſacrificia legalia. ps. Sacrificium ⁊ oblationẽ noluiſti. ḡ ꝑ ipſum ideſt per xp̄m offeram' ſemꝑ deo hoſtiã laudis. ps. Sacrificiuꝫ laudis honorificabit me. Iſtud autẽ ſacrificium laudis vocat
fructum labioꝝ. i. cõfeſſionẽ vocis. Melius.n. laudatur deus ore q̃ꝫ occiſione animaliũ. Uñ dicit. Fructum labiorum confitẽtium nomini eius. hoc eſt enim neceſſarium. Ro.10. Corde creditur ad iuſtitiam: ore autẽ ꝯfeſſio fit ad ſalutem. Oſee.14. Reddemus vitulos labiorum noſtroꝝ. Eſa.57. Creaui fructũ labioꝝ pacẽ. Hoc aũt ſacrificium dꝫ eẽ ſemꝑ. i. continue: ſicut in lege erat iuge ſacrificium: ſič patet numeri.28. ps. Benedicam dominum in omni tẽpore: ſemper laus eius in ore meo. Aliud ſacrificium ponit cũ dicit. Bñficiẽtie aũt ⁊ cõmunionis nolite obliuiſci. Quaſi dicat. Olim opere exhibeatis opera miſericordie. modo aũt ſaltem corde. ⁊ ſi non poteſtis opere. Et ideo dič. Nolite obliuiſci 4
beneficẽtie. i. liberalitatis quantum ad ea que datis.
Largus enim beneficus dicitur Gal.6. Bonũ aũt facientes non deficiamus. Eccl̃ici.12. Benefac humili ⁊ nõ dederis ĩpio. ¶ Et nolite obliuiſci ꝯmunionis quãtũ ad ea q̃ ſuatis: vt tp̄e ſuo cõicetis. Act.2. Oẽs q credebant erant pariter ⁊ hebant oĩa cõia. Ro.12. Neceſſitatibus ſanctoꝝ cõmunicantes. Uel cõmunionis. i. charitatis ꝑ quã ſũt oĩa cõia. ¶ Quare aũt iſtud duplex beneficium offerre debeamus oñdit dicens. quia talibus hoſtĳs promeretur paſſiue deus. i. poſſumus deum mereri talibus ſacrificĳs. Ipſe.n. eſt merces nr̃a quam iſtis opibus põſſumus acquirere. Gẽn.17. Ego ꝓtector tuus ſũ: ⁊ merces tua magna nimis. ps. Tuc. 5

c acceptabile ſacrificiū iuſtitie ⁊c̄. Eſa.19. Colent eū i ho
ſtijs ⁊ munerib⁹ ⁊ vota vouebūt domino ⁊ ſoluent.

¶ Lectio. III.

Obedite ꝑpoſitis vr̄is: ⁊ ſubiace
te eis. Ipſi enim ꝑuigilāt q̄ſi ra
tionē pro animab⁹ veſtris red
dituri: vt cū gaudio hoc faciant
⁊ nō gemētes. Hoc enim nō expedit vob.
Orate pro nobis. Cōfidimus enim: q2 bo
nā cōſciētiā habemus in oībus bene volē
Pſal. tes cōuerſari. Amplius aūt deprecor vos
3. hoc facere quo celerius reſtituar vob. † De
2 us aūt pacis q̄ eduxit de mortuis paſtorē
magnū ouium in ſanguine teſtamēti eterni
dn̄m noſtrum ieſū xp̄m: aptet vos in omni
bono vt faciatis eius volūtatē: faciēs i vo
bis qđ placeat corā ſe ꝑ ieſū xp̄m: cui ē glo
ria i ſecula ſeculoꝝ Amē. Rogo aūt vos fra
tres vt ſufferatis verbū ſolatij. Etenim per
paucis ſcripſi vobis. cognoſcite fratrē ve
ſtrū Thimotheū dimiſſū cū quo ſi celerius
venerit videbo vos Salutate oēs ꝑpoſitos
3 ve veſtros ⁊ oēs ſcōs. Salutāt vos d̄ italia
fratres gratia cū omnibus vobis Amen.

¶ Supra monuit ap̄ls quō ſe debēt hēre ad prelatos mortuos: vt. ſ. i fide ipſoꝝ ꝑmaneāt: hic mouet eos q̄lr ſe debeāt hr̄e ad viuentes: ⁊ ꝑmo quō ad alios. Scdo quō ad ſeipſum paulū ibi. (Orate ꝑ nob ⁊c̄.) Dic̄ ḡ. Obedite ꝑpoſitis vr̄is. Ubi ꝯſiderādū ē q̄ duo debem⁹ ꝑlatis. Obediētiā vt ipoꝝ mādata ipleam⁹. Uñ dic̄. Obedite ⁊c̄. ꝑmi Re. 15. Melior ē obediētia q̄ victime. Itē reuerētiā vt eos honorem⁹ tāq̄ prēm ⁊ ipſoꝝ diſciplinā toleremus. Et iō dic̄. Subiacete eis. i. Pe. 2. Subiecti
4 eſtote oī hūane creature. Ro. 13. Qui ptāti reſiſtit dei ordiationi reſiſtit. ¶ Rōnē ſubiectōis ſubdit dicēs. Ipſi. n. ꝑuigilāt ⁊c̄. Quare. n. debeam⁹ obedir̄ ⁊ ſubijci ꝑlatis. Hoc ē: iō q2 icūbit eis labor ⁊ ꝑiculū imiet. Uñ q̄tū ad laborē ſollicitudīs q̄ eis incūbit d̄ regimīe ſubditoꝝ dic̄ q̄ ipſi ꝑuigilāt. i. ꝑfecte vigilāt. Ro. 12. Qui ꝑeſt i ſollicitudīe. Uigilare. n. ſup gregē cōmiſſū incūbit ꝑlatis. Uñ Luc̄. 2. dr̄. Paſtores ꝑ q̄s dſignātur ꝑlati: erāt vigilātes ⁊ cuſtodiētes vigilias noctis ſup gregē ſuū: q2 dū dormiunt hoīes inimic⁹ hō ſupſeminat zizania i medio tritici vt dr̄. Mat. 13. ¶ Quātū āt ad piculū qđ imiet dic̄. Quaſi ꝑ aīab⁹ vr̄is reddituri rōnem. Hoc ē. n. maximū ꝑiculū hoīeꝫ d̄ factis alteri⁹ rōnē reddere: q̄ ꝑ ſuis nō ſufficit. 3. Re. 20. Cuſtodi virū iſtū: q̄ ſi lapſus fuerit erit aīa tua ꝑ aīa illi⁹. Reddēt. n. ꝑlati
5 i die iudicij rōnē de ſibi commiſſis: q̄n fiet eis illa qđ. Ier. 13. Ubi ē grex q̄ dat⁹ ē tibi pecus iclitū tuū? Quid dices cū viſitauerit te? Tu. n. docuiſti eos aduerſū te. ſ. loquēdo bona ⁊ faciēdo mala: ⁊ erudiſti i caput tuū ꝑ mala tua exēpla. Greg. Scire debēt ꝑlati q̄ tot mortibus digni ſūt: quot exēpla ꝑditōis ad ſubditos trāſmittūt. Prouer. 6. Fili ſi ſpopōderis ꝑ amico tuo dfixiſti apud extraneū manū tuā: illaqueat⁹ es v̄bis oris tui ⁊ capt⁹ ꝓprijs ſmonib⁹. Fac ḡ qđ dico fili mi ⁊ temetipſum libera: q2 icidiſti in manū ꝓximi tui. Diſcurre feſtina ſuſcita amicū tuū ⁊c̄. Prelatus. n. manu. i. exēplo boni opis ⁊ ore. i. ꝑdicatiōe obligat ſe xp̄o ꝑ ſubditis. Dicitur autem xp̄s extraneus: q2 vt dicit Bernardus

Amicus ē in ſpōſione. ſed extrane⁹ in exigēda rōne. d
Sed nō videt̄ q̄ aliq̄s teneat̄ reddere rōnē niſi ꝑ ſe tm̄. 2. Cor. 5. Oēs nos manifeſtari opꝫ añ tribunal xp̄i vt recipiat vnuſq̄ſq̄ ꝓp̄a corꝑis ꝓut geſſit. Rñdeo dicēdum ē q̄ q̄libet ꝑncipalr̄ reddet rōnē d̄ factis ſuis. Sꝫ inq̄ntū act⁹ ſui q̄dāmō ꝑtinēt ad aliū i tm̄ reddet rōnē d̄ illo. Facta āt ꝑlati ꝑtinēt ad ſubditos ſm̄ illud. Ezch. 3. Fili hoīs ſpeculatorē dedit te domui iſrael i ⁊ audies d̄ ore meo v̄bū ⁊ annūciabis eis ex me. Ubi ſe q̄r q̄ ſi ꝑlat⁹ q̄ noīe ſpeculatoris itelligit̄ nō āñūciauerit ipis: ipſe q̄dē ipi⁹ i iniq̄tate ſua morieť: ſꝫ ſanguis d̄ manu ſpeculatoris req̄ret̄. Si igit̄ ꝑuigilāt q̄ſi reddituri rōnē ꝑ nob. ⁊ nos debem⁹ qđ i nobis ē facere. ſ.
2 obedire ⁊ nō rebellare: vt ipſi cū gaudio h̄ faciant n̄ gemētes. i. ſuſtineāt ꝑiculū ⁊ laborē ꝑ nobis cū gaudio: ⁊ nō cū gemitu: q2 bon⁹ ꝑlat⁹ mltū gaudet: q̄n videt ſubditos bñ opantes: q2 tūc labor ſu⁹ nō ē inanis. 3. Jo. Maiorē hoꝝ grāz non habeo q̄ vt audiam filios meos i v̄itate ambulaſ. Phi. 4. Itaq̄ frēs mei chariſſimi ⁊ deſideratiſſimi gaudiū meū ⁊ corona mea ſic ſtate i dn̄o chariſſimi. ¶ Ipſi aūt gemūt i rebellione vr̄a: Gal. 4. Filioli mei q̄s iteꝝ parturio donec formeť xp̄s i vob. Ier. 9. Quis dabit capiti meo aquā ⁊ oculis meis fontē lachrymaꝝ: ⁊ plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei. Gemūt ēt cōpatiēdo q̄n ꝓpter rebellionem
3 nr̄am nō cōſequūtur fructū laboꝝ ipſoꝝ q̄ ē fruct⁹ eterne hereditatis. Eſa. 33. Ecce vidētes clamabunt foris angeli pacis amare flebūt. ¶ Subdit aūt rōnē q̄re debem⁹ obedir̄ eis: q2 n̄ expedit nob q̄. ſ. ipſi gemāt ꝑ nobis ex rebelliōe nr̄a. De⁹. n. vīdicabit ꝑ ipſis. P̄s. Irritauerūt moyſem in caſtris aaron ſcm̄ dn̄i. Aperta ē terra ⁊ deglutiuit datan: ⁊ opuit ſup ꝯgregatiōem abirō. Eſa. 63. Ipſi aūt ad iracūdiā ꝓuocauerūt eū ⁊ afflixerunt ſpm̄ ſanctū ei⁹. ¶ Sequit̄. Et ꝯuerſus eſt eis in inimicū: ⁊ ipſe debellauit eos. Nota āt q̄ dicit. Nō expedit vobis. Nō. n. dic̄. Nō expedit illis. Gemere. n. ꝑ cōmiſſis ſubditorum bene expedit prelatis. Si gemebat Samuel ſup reprobationē ſaulis. ꝑmi Reg. 15. ⁊ 16.
4 ¶ Deinde cū dic̄. (Orate ꝑ nobis ⁊c̄.) Monet ap̄ls q̄liter ſe debeāt hēre ad ipm̄. Petit. n. q̄ ipſi orent pro eo. Simile h̄etur. Ro. 15. Obſecro vos fratres ꝑ dn̄m noſtrum ieſum xp̄m: ⁊ ꝑ charitatē ſpūſſancti vt adiuuetis me in orationibus veſtris: q2 ſic dic̄ ibi glo. Impoſſibile ē idest valde difficile ꝑces mltoꝝ n̄ exaudiri. Mat. 18. Si duo ex vobis ꝯſenſerint ſup terrā de omni re q̄cūq̄ petierint fiet eis a pr̄e meo. In hoc ḡ q̄ ap̄ls q̄ certus erat q̄ deo erat acceptus petit orari ꝑ ſe: ꝑcutit ſupbiā aliquoꝝ q̄ dedignantur ab aliis preces petere: vt dicit glo. ¶ Rōnē ſue petitiōis aſſignat dicens. Cōfidimus. n. ⁊c̄. qđ poteſt duob⁹ modis intelligi. Uno
5 reſpectu ipſorum quoꝝ petit oratiōes: q2 cū ap̄ls in deis nō ꝑdicaret ſꝫ tm̄ gētibus nō videbat̄ eis accept⁹. Et iō poterāt ſe excuſare ne exaudirent petitionē ei⁹: ⁊ iō dicit q̄ſi ſe excuſando ⁊ ipſe nō h̄ꝫ ꝯſciam q̄n bonum ipſoꝝ velit. Uñ dicit. Cōfidimus. n. q̄ nos h̄emus bonā ꝯſciaꝫ q̄ volumus vos bene cōuerſari in oīb⁹. Per qđ dat intelligere q̄ ēt intēdit eis ꝓdeſſe cū poterit. Quia ꝟo bonū ꝯſciētie eſt a ſolo deo ideo illud attribuit fiducie quā gerit de ipſo. Uł pōt referri ad ipſū apoſtolū: q2 cū nō ꝑdicaret iudeis n̄ videbat̄ dign⁹ q̄ orones ꝑ ipſo fierēt: q2 dn̄s non exaudiret eas: q2 hoſtis fidei ipſoꝝ videbat̄: ſicut dicitur Iere. 7. Tu ergo noli orare ꝑ ꝑplo hoc neq̄ aſſumas ꝑ eis laudem ⁊ orationem ⁊ non obſiſtas mihi: q2 non exaudiā te. Hoc ḡ remouet ap̄ls dicēs. Orate ꝑ nobis: q2 non habem⁹ ꝯſcientiā alicuius peccati nec alicui⁹ malefacti: ſed cō

a ſidimus. Nec aīt: certi ſumus: q: delicta q̄s intelligit.
Eccle. 9. Neſcit hō vtrū amore: aut odio dignus ſit. i.
Cor. 4. Nihil mihi ꝯſcius ſum: ſed in hoc nō iuſtifica-
tus ſum. Q: ḡ bonā ꝯſciā hēmus bñ volētes ꝯuerſari
in oībꝰ: idō nō repugnat mihi q̄n oratiōes vr̄e ſint vtiles.
¶ Deinde cum dicit. Amplius aūt deprecor ⁊c̄. Aſſi-
gnat aliam rōnem: quare debent orare ꝓ ipſo: q: ſcʒ h̄
erit eis vtile. Ūn̄ dicit. Amplius. i. ꝓpter aliud dep̄cor
hoc vos facere. ſ. orare quo reſtituar vobis celerius: qḋ
erit ad vtilitatē veſtram. Ro. i. Deſidero videre vos vt
aliqd impartiar vobis gratie ſpūalis. Apl's autem qui
ſic ꝓ oībus factis ſuis recurrit ad orationē: iſinuat no
bis q̄ oēs vie eius: ⁊ facta ordinabant̄ ab ipſo ſm̄ dei
2 diſpoſitionē. Job. 37. Nubes ſpargunt lumē ſuū que
luſtrāt cūcta ꝑ circuitū: quocūq̄ eas volūtas guberna-
tis duxerit. Per nubes. n. p̄dicatores ⁊ apl'i intelligūt̄.
Eſa. 60. Qui ſunt iſti qui vt nubes volant.
¶ Deinde cum dicit. Deus aūt pacis ⁊c̄. Orat apl's
ꝓ ipſis. Et primo orat. Scḋo aliqd ab ipſis petēdo ſe
excuſat ibi. Rogo aūt vos fratres ⁊c̄. Circa p̄mū p̄us
deſcribit eū quē orat dicens. Deus aūt pacis ⁊c̄. Pro-
prius. n. effectus dei eſt facere pacē. Non. n. eſt deꝰ diſ-
ſenſionis: ſed pacis. i. cor. 14. Itē. 2. Cor. 13. Pacē habe-
te: ⁊ deus pacis ⁊ dilectionis erit vobiſcū. Pax. n. nihil
aliud eſt: niſi vnitas affectuū quos vnire eſt ꝓpriū
ſolius dei: q: ꝑ charitatē q̄ a ſolo deo eſt vniunt̄ corda.
3 Deus ēt voluit colligere ⁊ vnire: q: deus eſt charitas q̄
eſt vinculū ꝑfectionis. Ūn̄ ipſe habitare facit vnanimes
in domo. p̄s. Hō inter ſe ⁊ deū pacē fecit ꝑ myſterium
xp̄i. Et idō dic̄. Qui eduxit de mortuis paſtorē magnū
ouiū. Q̄n̄q̄ aūt dr̄ xp̄s ſuſcitatus ꝑ virtutē p̄ris. Ro.
8. Si ſp̄us eius q̄ ſuſcitauit ieſum xp̄m a mortuis ⁊c̄.
Q̄n̄q̄ vero dr̄ ſeip̄m ſuſcitaſſe. p̄s. Ego dormiui ⁊ ſo-
poratus ſum. Que tn̄ non ſunt ꝯ̄ria: q: ſurrexit virtu-
te dei q̄ eſt vna p̄ris ⁊ filij ⁊ ſp̄us ſci. Eduxit ḡ de mor-
tuis. i. de ſepulchro: qḋ eſt locꝰ mortuoꝝ. Ro. 8. Quō
ſurrexit xp̄s a mortuis ꝑ gloriā p̄ris: ita ⁊ nos in noui-
tate vite ambulemus. Dr̄ aūt xp̄s magnus paſtor oui-
um. i. fideliū ⁊ humiliū. Job. 10. Ego ſum paſtor bonꝰ
4 ⁊c̄. Oues. n. ſunt q̄ deo obediūt ibidē. Et oues mee vo
cē meā audiūt. Dicit āt ip̄ʒ paſtorē magnū: q: oēs alij
ſunt vicarij eiꝰ: q: ipſe paſcit oues ꝓprias: alij vo oues
xp̄i. Jo. vlti. Paſce oues meas. i. Pe. 5. Cum apparue-
rit p̄inceps paſtoꝝ ꝑcipietis imarceſcibilē glorie coro-
nā. Eduxit aūt ip̄m in ſanguine teſti eterni. i. in virtu-
te ſanguinis xp̄i: per quē confirmat̄ teſtm̄ noui i quo
eterna ꝓmittunt̄ ad drīam veteris: xp̄s. n. ſanguinem
ſuū dicit ſanguinem noui teſti: apl's aūt dicit eterni.
Et ideo in conſecratione ſanguis in forma ponit̄ vtrū-
q̄. Ipſe vero xp̄s ꝑ paſſionem ſuam meruit ſibi ⁊ nob̄
gloriam reſurrectionis. Idō dicit q̄ eduxit dn̄m nr̄m ie-
ſum xp̄um de mortuis in ſanguine teſtamenti eterni.
5 Phil. 2. Humiliauit ſemetip̄m ⁊c̄. Zach. 9. Tu vero in
ſanguine teſtamēti tui eduxiſti vinctos de lacu in quo
non erat aqu... ¶ Conſequenter ſubiungit petitionē
ſuā cū dicit. Aptet vos in oī bono. Volūtas. n. huma-
na cū ſit q̄dam inclinatio rōnis: eſt p̄ncipiū actuū hu-
manoꝝ: ſicut grauitas eſt p̄ncipium motus grauium
deorſum: vnde ſe hʒ ad actus rōnis: ſicut iclinatio nā-
lis ad actus nāles. Res aūtē nālis dr̄ apta ad illud ad
qḋ hʒ inclinationem. Sic ēt hō q̄n̄ hʒ voluntatē bñ fa-
ciendi dr̄ aptus eſſe ad illud. Deus ēt q̄n̄ imittit hoī bo-
nam volūtatē aptat eū. i. facit ip̄m aptū. Et idō dic̄. Ap-
tet vos in oī bono vt faciatis eius voluntatē. i. faciat
vos velle oē bonū. Prouer. 11. Deſideriū iuſtoꝝ oē bo-
nū. Hec eſt enim voluntas dei. ſ. velle: qḋ deꝰ vult nos

velle. Alr enim non eſt bona volūtas nr̄a. Voluntas b
aūt dei eſt bonū nr̄m. i. Theſ. 4. Hec volūtas dei ſcti-
ficatio vr̄a. Ro. 12. Vt ꝓbetis q̄ ſit voluntas dei bona:
⁊ bñplacens ⁊ ꝑfecta. Dupl'r aūt aptatur hō ad bñfa-
ciendum. Vno mō exterius opando. Et ſic vnus hō
aptat aliū ꝑſuadendo vel cōicando. Alio mō aliqd
interius exhibendo: ⁊ ſic ſolus deus aptat voluntatē
q̄ ſolus ipſam pōt immutare. Prouer. 21. Cor regis in
manu dn̄i quocūq̄ voluerit inclinabit illud. Ūn̄ dicit.
Faciens in vobis. Phil. 2. Deus eſt q̄ operat̄ in nobis
velle ⁊ ꝑficere. Quid aūt faciet? Qḋ placitū eſt coram
ſe. i. faciet vos velle q̄ placet ei. Hec āt ſunt fides ⁊ mā-
ſuetudo ⁊ timor dn̄i. Eccl. 1. Beneplacitū eſt ei fides ⁊
manſuetudo. p̄s. Bñplacitum eſt deo ſup timētes eū.
Hec aūt oīa hn̄t per xp̄m. Nihil. n. a p̄re impetrat̄ niſi 2
per filiū Jo. 16. Si qd petieritis p̄rem in noīe meo da-
bit vobis. Et idō dicit. Per ih̄m xp̄m. 2. Pe. 1. Per quē
maxima ⁊ p̄cioſa nobis ꝓmiſſa donauit. Ro. 5. Per
quē acceſſū hēmus ⁊c̄. Cui. ſ. xp̄o eſt gloria in ſecula
ſcloꝝ amen. i. glīa ſempiterna. i. Thy. 1. Regi ſcloꝝ im-
mortali inuiſibili ſoli deo honor ⁊ gloria in ſecula ſecu-
loꝝ amen. Hec. n. gloria ſibi debet̄ inq̄ntum eſt deus.
¶ Deinde cū dicit. (Rogo aūt vos fratres ⁊c̄.) Sub-
dit petitionem ſuam, in qua excuſat ſe: deinde cōcludit excu
epiſtolam ibi. (Gratia dei ⁊c̄.) Circa p̄mū tria facit: q: ſatio
p̄mo ponit excuſationē ſuam. Scḋo recōmendationē apl'i
nuncij per quē ſcribit. Tertio ponit quaſdā ſalutatio- adhe
nes. Dicit ergo quantum ad p̄mū. Rogo vos vt ſuffe- breos
ratis verbū ſolatij. i. patienter portetis verba epiſtole 3
huius in qua: ⁊ ſi in aliquo vos rep̄hendi totū eſt ad
conſolationem vr̄am. Ro. 15. Quecūq̄ ſcripta ſunt ad
nr̄am doctrinā ſcripta ſunt. Et quare d̄bent patienter
portare oſtendit dicens: q: per paucis. i. valde paucis
ſcripſi vobis: qḋ verū eſt reſpectu myſterioꝝ que in ip-
ſo continent̄. In iſta. n. ep'la fere oīa myſteria veteris te-
ſtamenti continet̄. Sermones aūt breues valde acce-
pti ſunt: q: ſi ſunt boni auidius audiunt̄: ſi vero mali
parū grauant. Eccl. 5. Pauci ſunt ſermōes tui. ¶ Cō-
ſequenter recōmendat illū per quem ſcribit dicēs. Co-
gnoſcite thymotheum dimiſſum. ſ. a carcere: in quo cū
apl'o erat: vel a me dimiſſum ad p̄dicandū: ⁊ ad vos
miſſum. Cognoſcite ḡ. i. gratioſe recipite: tum q: vt ha- 4
bet̄ Act. 16. Fuerat circunciſus. tum ēt q: ſi celerius ve-
nerit cū ipſo videbo vos: in quo oſtēdit dilectionē quā
ad ipſos habebat. Hoc ēt dicit: q: ⁊ ſi ad ipſos nō vene-
rit: q: rome paſſus eſt: tn̄ incertus erat: vtrū vel ad tē-
pus deberet dimitti. ¶ Cōſequenter ponit ſalutatōes
ſuas. Et p̄mo iniungit eis ſalutationem alioꝝ dicēs.
Salutate oēs p̄poſitos. i. apl'os adhuc viuentes ⁊ oēs
ſanctos. ſ. alios diſcipulos. Iſtis aūt nō ſcribit: q: non
intendebat ſcribere: niſi ꝯ̄ obſeruātes legalia. Et ideo
q: iſta ep'la eſt inſtructiua nō intēdebat inſtruere apo-
ſtolos: q: erant anteceſſores ſui i fide. Scḋo ſalutat eos
ex parte aliorum dicens. Salutant vos fratres de Yta- 5
lia. Scripſit. n. ep'lam iſtam a roma. Tertio more ſoli-
to concludens: ⁊ quaſi pro ſigillo ponit ſalutationē di-
cens. Gr̄a dei cū oībus vobis amē. i. pctōrum remiſſio
⁊ oīa alia dei dona que ꝑ grām dei habētur ſint firmi-
terꝰ cum omnibus vobis. Amen confirmatio eſt oium.

¶ Finit explanatio ſancti Thome de Aquino ordi-
nis fratrum predicatorū in oēs epiſtolas beati Pauli
apoſtoli. Venetijs a Philippo Pincio Mantuano
Impreſſa. Impenſis. d. Giouanni de Giunta Florenti-
ni. Anno dn̄i. 1510. die. 7. martij. d. dn̄o Leonardo Lau-
redano Venetiarum Duce Sereniſſimo Imperante.

¶ Epiſtolarū bti Pauli apl'i a.b.thoma agnate īterꝑtataꝝ ⁊ ī hoc volumine ꝯtētaꝝ index.

Ad romanos a folio p̄imo.	vſq₃ ad fo.	56.	Ad theſſalonicēſes a fo.188.	vſq₃ ad fo.	197.
Prima ad Corīthios a fo.56.	vſq₃ ad fo.	105.	Prima ad thimotheū a fol.197.	vſq₃ ad fo.	209.
Secūda ad corinthios a fo.105.	vſq₃ ad fo.	132.	Secunda ad thimotheū a fo.209.	vſq₃ ad fo.	216.
Ad galathas a folio.132.	vſq₃ ad fo.	152.	Ad titum a folio.216.	vſq₃ ad fo.	221.
Ad ephesios a folio.152.	vſq₃ ad fo.	172.	Ad philemonem a folio.221.	vſq₃ ad fo.	223.
Ad philippenſes a folio.172.	vſq₃ ad fol.	180.	Ad hebreos a folio.223.	vſq₃ ad fo.	261.
Ad coloſſenſes a fol. 180.	vſq₃ ad fo.	188.			

Deuotiſſimo ⁊ honeſto Jeſu xp̄i tyrūculo domino Hieronymo dinaldo Canonico Regulari Lateranēſi de obſeruātia: quōdā ſuo diſcipulo. Frater Mattheus bachalarius de Randatio ſiculus: ordinis predicatorū. Salutem Plurimam in dn̄o.

QUi pauli epiſtolas quas tanto ardore ſuſceperā: Deuotiſſime Hieronyme: tandē xp̄o elargiente cōpleui: in qbus q̄ztū laboris ⁊ anxietatis expenderim: hijs cōſiderandum relinq̄mus: qui ſacre theologie veritatē deſiderant. Si.n. priores textus huic noſtro cōferre voluerimus: liq̄do apparebit q̄ztum ꝓfecerim. Legebantur nāq₃ interdum: in tali ac tanto opere errores q̄z plurimi: litteraꝝ confuſi ordines: ⁊ cetera huiuſcemodi: in qbus impreſſoꝝ inertia q̄z ſcepiſſime peccat. Nos omnia. (Quātum in nobis fuit) ſuis locis accomodauimus: addentes pleraq₃ ſtudioſis non minus vtilia q̄z iocūda: que omnia legētibus patebunt. Expectātes repromiſſionē a dn̄o: nō enim hoc mūdo fecimus: ſed deo: nā premia ſeculi corruptibilis corruptionez ſapiūt. Sed merces immortalis dei eternitatē beatitudinis redolet. Ab hoc aūt mūdo pro ſudore noſtro nil niſi chachinnationes ⁊ opprobria expecto. Juxta.n.illud Senece. Sola miſeria caret inuidia. Omnia equo aio feram: dūmodo talentuz q̄d a dn̄o accepi non abſcondam redditurus de eo rōnem. Ut in omnibus gratia q̄ a xp̄o in me eſt vacua non fit: nec tanq̄z infructuoſa arbor: terram occupē. Confido aūt in tuis orationibus deuotiſſime fili: quas ſi deuote pro me continuaueris: nil supereſt deinde q̄d timeaz. Recitat enim ſcriptura: dum cōfligeret hebreoꝝ exercitus contra Amalech regem: plus profeciſſe moyſen: in monte manus ad deuz extendentem: q̄z agmina illa clypeata que pugne: totis viribus inſiſtebant. Nec ſcribo tibi plura: noui enim te alijs rebus q̄z inſtantiſſime ſollicitari. Ut ſcz quottidie pullulantia demonū machinamēta extirpes: ⁊ carnis illecebras: toto animi ipulſu deuincas. Cui rei te ardentiſſime inherere cōmoneo. Quia non coronabit niſi qui legitime certauerit. Uale fili mi ⁊ tuū Fratrem Mattheuz: vt conſueuiſti redamato.

Regiſtrum

a
Sancti thome
Altitudo dei
Benedicere deum

b
Iudei non dicunt
Matrimonium
Paci peccata.

a
¶ Angelici
alterius ſicut
predeſtinatio
ſtolatui ſubiectas

b
ps.i38. Quo
ſtie mihi
ſidio teipſum
ſam obiectionem

c
ctoritatẽ ſcripture
patientiam
cendum eſt
peccatum quaſi

d
¶ Deinde cum
te conſtitutum
liberat hominem
guis regnum

e
in illo populo
ligit prefert
filij iſrael
bonis que

f
oſtendit quo
Ideo autem deus
Beneficentie
eſt condita

g
ri preſentia
¶ Deinde cum
cia pace ꝛ ſpirituali
ficentur in fide

h
confiteamini
eſt docere in
pientia verbi
¶ Deinde cum

i
ſacramenta in
tum ad hoc
in interitum
modicũ fermẽtum

k
viro ſicut de
bitorum ꝛ ſm
pra eodem datum
fratrem meum

l
quid. Sed que
qui non adorant.
ſuum turpitudo
homo natus

m
omnia ſicut ps̃ma
Tertio probat
Nunquid omnes
in ps̃o dicitur

n
ꝛ chriſti: ꝛ ideo
Et circa hoc
rectionis quieſcunt
Ad hoc eſt

o
¶ Lectio
¶ Non.n. alia ꝛc.
facere impediretur
Titus autem

p
¶ Hic oſtendit
ſimus.i.
quantum ad viſum
ſpiritu ſancto

q
re fieri. Et ideo
humilr cõuerſatus
etiam in illa
non fuit ex effectu

r
ꝙ ego ipſe non
circumueni vos
Circa primum
ſperant ꝛ deſiderãt

s
torie legalia
legi per hoc
quod intendo
dicere nihil

t
poſſem vocem
ſiderium ꝛ
eternam. Hec autẽ
quem dicit

v
matus in gratia
chriſtum: nos
chriſti pater
intelligitur per

x
preeſt ꝛ iniungit
preſentem ꝛ
¶ In vinculo
dis. Habuerunt

y
quem ꝛ acceſſuз ꝛc.
cundiam prouocare
facit apoſtolus
¶ Incipit

z
ctionis eius
ſtat eorum
primum dicit
Paulus apoſtolus

ꝛ
ideſt intellexit
ſunt vitanda
mouet legem
ſubmergitur

ꝯ
¶ Semper gaudete
ſuper vos
tuo eſt ꝛc.
¶ Deinde

ꝫ
autem ſalutem
patientiam ꝛ
ſtinentiã. Secundo
pietate eſt

AA
curam gregis
ſeruare in illum
ne quaſi
dicit. Hoc

BB
mus. Dicendum
Quando enim
¶ Sed quantum
miſericordiam

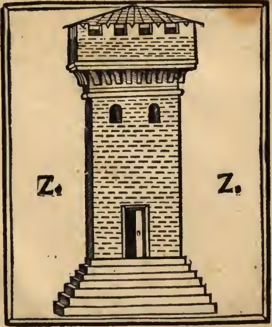
CC
¶ Ego ero ꝛc.
ꝙ multo plus
retributionem
Celum tegit

DD
ſupremum in
quid requiratur
quibus lacte ꝛc.
quedam

EE
chriſtus non eſſet
erunt mihi
ciatio pro peccatis
habentẽ ciuitatem

FF
Certe non: qꝛ
cum duobus
eius cum eo
que eſt ad

GG
operantem ſicut
Ex quo appareat
flammabit in

[illegible]
[illegible]
[illegible]

per angelos vł ꝓphetas. Supra. p̄. Multiphariē m̄ł
tiſq; modis olim deus loquens patribus in ꝓphetis.
Vł eū. i. angelū p̄ quē lex data ē Moyſi. Gal. 3. Ordi-
nata. p̄ angelos. Supra. 2. Si. n. qui per angelos dict⁹
eſt ſermo factus ē firmus ⁊c̄. Act. 7. Hic eſt moyſes q̄
fuit in eccła in ſolitudine cū angelo q̄ loquebat̄ ei in
mōte Synai ⁊c̄. Nō effugerunt. ſ. vltionem diuine le
gis. Job. 11°. Effugiū pibit ab eis. Supra 2°. Ois p̄ua-
ricatio ⁊ inobediētia accepit iuſtā mercedis retributio
nē. ¶ Seq̄t cōcluſio p̄ locū a minori. Si illi q̄ recuſa-
uerūt loquētē ſ terra nō effugerūt: m̄lto magis nos q̄
aduertim⁹ loquētē de celo nō dem⁹ recuſare: q2. ſ. min⁹
poſſemus effugere. Ille. n. q̄ nobis loq̄t in nouo teſta
mēto: p̄s. ſ. iā eſt in celis. Mat. vlti°. Dn̄s quidē ieſus
2 poſtq̄ locutus ē eis aſſumptus eſt in celū. Deutro. 4.
De celo audire te fecit vocē ſuā vt doceret te. Doctrīa ḡ
veteris teſtamēti ē doctrina xp̄i loquētis ſ terra ꝓpter
duo. Pri° q2 ibi ſub figura terrenorū tradūt̄ celeſtia.
Itē ibi ꝓmittebant̄ terrena: ſ3 doctrina noui teſtam̄ti
eſt xp̄i loquētis de celo: q2 terrena cōuertim⁹ in ſignifi
cationē celeſtiū p̄ intellm̄ myſticū. Itē in ipſo ꝓmittūt̄
celeſtia. Matt. 10. Ecce enim merces veſtra copioſa eſt
in celis. Joan. 3°. Si terrena dixi vobis ⁊ non creditis
quomō ſi dixero vobis celeſtia credetis? ¶ Cōſeq̄nter
comparat adinuicē vtriuſq; teſtamētū q̄tū ad efficaciā
locutiōis. Et de efficacia q̄dē locutiōis veteris teſtam̄
ti dic̄. Cui⁹ vox mouet terrā: tūc. i. fecit cōmotionē i ter
3 ra multipl'r: q2 p̄ ſigna in egypto p̄ diuiſionē maris: p̄
motū terre in deſerto. p̄s. Terra mota eſt ⁊ enī3 celi di
ſtillauerunt ⁊c̄. In quo ſignificatur q̄ tota illa locutio
cōmouebat corda per terrena promiſſa.
¶ Deinde cū3 dic̄. (Nūc aūt repromittit ⁊c̄.) ſubiūgit
q̄tū ad efficaciā noui teſtamēti. Et ꝓbat eā p̄ auc̄tatē
ꝓphete. ⁊ poſt expouit eā ibi. (Q2 āt dixit ⁊c̄.) Aucto
ritas illa pōit̄ aggei. 2. Nō tm̄ ſm̄ lrām nr̄am. Nos enī
ſic habem⁹. Adhuc vnū modicū3 ē: ⁊ ego mouebo ⁊c̄.
Apoſtolus aūt accepit ſic. Adhuc ſemel ⁊ ego moue-
bo nō ſolū terram: ſed ēt celū. Et eſt ſenſus idē. Et ma
nifeſtū eſt q̄ iſta ꝓlata fuerunt tp̄e veteris teſtamenti
circa finē eius. ſ. poſt reditū tranſmigratiōis eius quo
4 tempore nihil reſtabat de veteri teſtamēto. Ergo maī
feſtū ē q̄ illud qđ ꝓmittebat̄ erat implendū3 in nouo
teſtō. ſ. nouū celū ⁊ noua terra. Eſa. 6. Ecce ego creo
nouos celos ⁊ terrā nouā. Que q̄dē creatio oſtēſa eſt
in ſpū ioānī. Apoc. 21. Et vidi celū nouū ⁊ terrā nouā.
In illa enim innouatione mouebuntur celi. Pōt autē
celū3 dupl'r accipi. Uno modo celum aereum: ⁊ iſtud
igne vltime flagratiōis purgabitur: vt ſupra dictū3 ē.
10. capſo. Alio modo celū ſydereum. Et iſtud nō pur-
gabitur. ſed mutabitur q̄tum ad nouū3 ſtatum: quia
ceſſabit a motu ⁊ augebit̄ claritas partiū ei⁹: q2 lux lu-
ne erit: vt lux ſolis: ⁊ lux ſolis ſeptēpliciter: vt dicit̄ Eſa.
30. Dic̄ ḡ. Nūc aūt. id eſt p̄ nouū teſtam̄tū repromittit
5 di. Adhuc ſemel ⁊ ego ñ ſolū mouebo terrā: ſ3 ēt celū.
¶ Cōſequēter cū dic̄. (Q2 aūt dixit ⁊c̄.) Expōit v̄ba
ꝓphetie: ⁊ fac̄ magnā vi3 i h̄ q̄ dicit. (Adhuc ſemel.)
Q2. n. dicit adhuc. oſtdit q̄ mobilia ſūt. S3 q̄ dicit ſe-
mel oſtendit q̄ a ſtatu mobilitatis ⁊ corruptibilitatis
mutāda ſūt ad ſtatū icorruptiōis ⁊ imutabilitatis. Si
. n. poſt motionem illā remanerēt in ſtatu mutationis
nō diceret ſemel: ſ3 iterū ⁊ iterū: qđ ē ꝯ origenē: qui vo
luit q̄ mūdus i infinitū renouabit̄ ac recupabit̄. Dic̄.
ergo. Q2 aūt dixit. Adhuc ſemel ðclarat trāſlationem
mobiliū ad ſtatū. ſ. imobilitatis. Et quaſi aliq̄s q̄reret
vtrū de⁹ h̄ poſſit facere ſubdit. Tāq; factorū. Oia. n. fa
cta diuine poteſtati ſubijciūt̄. Unde ſic ex nihilo fecit

es deuaſta pōt ea pro ſue voluntatis arbitrio immutar̄.
Et hoc vt maneāt ea q̄ ſunt imobilia. i. q̄tum ad eſſen
tias ſuas p̄ncipales remaneāt imobilia: ſ3 q̄tū3 ad ali
q̄s accidētales diſpoſitiones mutabūt̄. p̄s. Et ſic̄ opto
riū3 mutabis eos ⁊ mutabūt̄ ⁊c̄. Que ſupra p̄ ſunt ex
poſita. Ex his p3 q̄ iſta in veteri teſtō ⁊ ſi mouebātur
nō tn̄ ad ſtatū icorruptiōis ⁊ imutabilitatis: ſ3 h̄ fit tm̄
i nouo l ſignū q̄ ꝓmiſſa veteris teſtī erant mutabilia:
¶ Deīn cū dic̄. (Itaq; regnū imobile ⁊c̄.) ſ ñ āt noui.
pōit cōcluſionē p̄ncipal'r itētā: poſtq̄ enī3 multipl'r co
mēdauit gr̄am ⁊ bn̄ficia p̄ xp̄3 nobis collata ⁊ cōferen
da p̄ncipal'r itendit nos inducere ad ſeruiēdū ei. Et h̄
cōcludit q̄ ex quo nobis in nouo teſtam̄to promittūt̄
2 bōa imobilia: debem⁹ xp̄o qui repromittit ſeruire in ti
more ⁊ reuerētia. Et hec ē cōcluſio p̄ncipalis. vn̄ p̄mo
reſumit bn̄ficiū exhibitū dicens. Itaq; ex q̄ ſe3 de⁹ no-
bis repromiſit celū ⁊ terrā imobilia p̄ que deſignātur
bona futura imobilia ⁊ ſempiterna. habem⁹. i. reddim⁹
gr̄am. i. gr̄arū actionē. ſcđe Cor. 9. Gratias ago deo ſu
per inenarrabili dono ei⁹. Et h̄ ſuſcipiētes. i. quia ſuſci
pimus ⁊ ſi nō in re tn̄ in ſpe ꝓmiſſionis regnū imobi-
le. p̄s. Regnū tuū regnū oium ſeculorū. Luc p̄. Regni
eius nō erit finis. Uel p̄ gr̄am intelligit̄ donū3 gr̄e qđ
in preſenti recipimus tanq̄ pignus eterne glorie. Et
iō dic̄. Itaq; ſuſcipiētes regnū imobile. i. future glorie:
qđ nob̄ promittit̄. Lu. 12. Nolite timere puſillus grex:
3 q2 cōplacuit patri veſtro dare vob̄ regnū. Qđ. n. ſpera
mus habem⁹. ſ. gr̄a3 quā tanq̄ q̄dā glorie inchoationē
accipim⁹. Sic̄ enim nā nō deficit in neceſſarijs. multo
minus de⁹. Et iō dat nob̄ ſpēaliī⁹ regnū: ⁊ p̄ cōſequēs
gr̄am p̄ quā p̄ueniamus. Rom. 5. Acceſſum habem⁹
p̄ fidē in gr̄am. p̄s. Gr̄am ⁊ gl'iā3 dabit dn̄s. ¶ Seq̄t̄.
Per quā ſeruiam⁹ placētes dō cū metu ⁊ reuerētia vbi
īducit ad obſequiū vt a nobis req̄ſitū. Dictat enim rō
nālis q̄ ei a quo multa beneficia recipim⁹ obligamur
ad reuerētiā ⁊ ad honorē exhibēdū. Ergo multo for-
tius deo qui nobis maxima donauit ⁊ infinita repro-
miſit. Et ideo dicit q̄ p̄ iſtā gr̄am. ſ. nobis datam ⁊ dā
dā ſeruiamus deo placētes cū metu ⁊ reuerētia. Non
. n. ſuffic̄ tm̄ ſuire dō: qđ pōt fieri p̄ actōe3 exteriorē ni 4
ſi ēt placeam⁹ ei p̄ ītētionē rectā ⁊ p̄ amorem. Sap. 4.
Placēs deo fact⁹ ē dilect⁹. p̄s. Placebo dn̄o in regiōe
viuorū. Marie aūt ſuit̄ deo p̄ obſequiū iterius. p̄s. et
Luc. p̄. Seruiam⁹ illi i ſc̄itate ⁊ iuſtitia. De⁹ āt ꝓp̄ crea
tionē dr̄ dn̄s. ꝓp̄ regnōnē dō pr̄. Dn̄o aūt debet̄ timor:
ſ3 pr̄i amor ⁊ reuerētia. Malach. p̄. Fili⁹ honorat pr̄ē3
⁊ ſu⁹ dn̄3 ſuū timebit. Si ḡ pr̄ ego ſū vbi ē honor me⁹.
Et ſi dn̄s ego ſū. vbi timor me⁹? Ergo dō ſuiēdū ē cū3
metu ⁊ reuerētia. p̄s. Seruite dn̄o i timore: ⁊ exultate
ei cū tremore. ¶ Q2 āt ita dēam⁹ ſuire deo. ꝓbat per
auc̄tatē ſumptā. Deut. 4. Etenī dō nr̄ ignis ꝯſumēs ē.
Hoc āt q̄ dō dr̄ ignis nō dr̄ h̄ ſ3 Dion̄. q̄ ſit aliqđ cor
5 poreū: ſ3 q2 ītelligibilia ðſignāt̄ p̄ ſenſibilia: ⁊ īter q̄ ignē repi
m⁹ h̄re maiorē nobilitatē ⁊ maiorē claritatē. Itē maio
rē actitatē. Itē maiorē altitudinē ſitu. Itē ē magī pur
gatiu⁹ ⁊ ꝯſūptiu⁹: iō dō p̄cipue notat̄ ignis ꝓp̄ ei⁹ cla
ritatē: q2 lucē hitat īacceſſibilē. i. Thi. 6. Itē3 q2 maxīe
actiu⁹. Eſa. 26. Oia opa nr̄a opat⁹ es i nob̄. Itē altiorē
i ſitu. p̄s. Excelſus ſup oēs gētes dn̄s ⁊c. Item purgat
pctā ⁊ q̄ſi ꝯſumit. Un̄ dr̄ h̄. q̄ ē ignis ꝯſumēs. ſ. pctā.
Mal. 3. Ipe. n. q̄ſi ignis ꝯflās. Et ſeq̄t̄. Et purgabit
filios leui. ē. p̄. Purgatiōe3 pctōꝝ faciēs. itē ꝯſumit pec
catores puniēdo. ē. 10. Terribilē āt q̄dā3 expectatio ⁊
ignis emulatio q̄ ꝯſūptura ē aduerſarios. Et iō q2 iſta
nob̄ promiſſa ſūt. Eſa. 10. Erit lumē iſrael in igne ⁊ ſā
ctus ei⁹ in flamma. pſal. Ignis ante ipſum p̄cedet ⁊ in

flammabit

a ſtimabit in circuitu inimicos eius. Et iō dēmus ſtude
re ad ſeruiēdū ⁊ placēdū deo. CAP. XIII.

Charitas fraternitatis maneat
in vobis ⁊ hoſpitalitatē nolite
obliuiſci. Per hanc enī placue
runt qdam angelis hoſpitio re
ceptis. Mementote vinctoꝝ tanq̄ ſit vin
cti: ⁊ laborantium tanq̄ ⁊ ipſi ī corpore mo
rantes. Honorabile ↄnubiū in oībus: ⁊
thorus immaculatus. Fornicatores enim
⁊ adulteros iudicabit deus. Sint mores ſi
2 ne auaritia: contenti preſentibus. Ipſe enī
dixit. Non te deſeram neq̄ derelinquā ita
vt confidenter dicamus. †Dominus mihi
3°.3 gent. ca.89. adiutor eſt: nō timebo quid faciet mihi ho
mo. Mementote prepoſitorum veſtroꝝ
qui vobis locuti ſunt verbum dei quoꝝ in
tuentes exitū conuerſationis imitamini fi
dē. Jeſus xp̄s heri ⁊ hodie ipſe ⁊ in ſecula.
¶ Poſtq̄ ſupra monuit eos apl̄s qualr ſe debent ha
bere ad pferēda mala: hic monet quō ſe debeant hēre
3 ad operandū bona. Vn̄ ſm glo. ab iſto loco incipit mo
ralis inſtructio poſt cōmendationē ⁊ exhortationē ad
imitandū ip̄m. Et circa hoc duo facit. Primo.n. horta
tur ipſos ad bonū. Scdō orat p eis ibi. (Deus aūt pa
cis ⁊c̄.) Circa p̄ᵐ tria facit. Primo.n. oñdit quō debent
bonū opari q̄tum ad p̄ximos. Scdō q̄tū ad ſeipſos
ibi. (Honorabile ↄnubiū ⁊c̄.) Tertio q̄tū ad p̄latos
Charitatē fraternitatis habere debemus. ibi. (Mementote p̄poſitoꝝ veſtroꝝ ⁊c̄.) Dicit g̃ q̄tū
ad p̄mū ſic. Dictū eſt q̄ p̄miſſum eſt nobis regnū im
mobile: ad qđ ſi volumus puenire neceſſe eſt nos cha
ritatē hēre. Ergo charitas fraternitatis maneat in vo
bis. i. Jo. 4. Qui nō diligit fratrem ſuū quē videt: deū
quē nō videt quō pōt diligere? Itē. i. Pe. 2. Oēs inuicē
honorate fraternitatē diligite. Qꝛ ꝟo charitas nō eſt
4 ocioſa: vt dicit Greg. iō hortat̃ ad opa charitatis. i. Jo.
3. Nō diligamus ꝟbo neq̄ lingua: ſed ope ⁊ veritate.
Jō dicit q̄ dēmus oñdere charitatē pegrinis p hoſpi
talitatē: vinctis p cōpaſſionē: paupibus p ſubuētionē.
Et p̄ᵐ ponit ibi. (Et hoſpitalitatē nolite obliuiſci ⁊c̄.)
Scdm ibi. (Mementote vinctoꝝ ⁊c̄.) Tertiū ibi. (Et
laborātiū ⁊c̄.) Dicit g̃ q̄tū ad p̄ᵐ. Nolite obliuiſci ho
ſpitalitatis. Et dicit obliuiſci: qꝛ iſti aliqñ in pſperitate
ſua multū fuerāt hoſpitales. Sed mō depaupati erāt:
⁊ iō non ita bñ poterant. Tñ aīat eos ad ↄtinuandū
ſm poſſibilitatē ſuā. Ro. 12. Hoſpitalitatē ſectantes: ⁊
ſpālr facit mentionē de hoſpitalitate: qꝛ q pegrinos re
cipit tria opa miſericordie ſimul implet: qꝛ ⁊ recipit ⁊
5 cibat ⁊ potat. i. Pe. 4. Hoſpitales inuicē ſine murmura
tiōe. Et ſubdit rōnē: qꝛ p hāc multi placuerūt angelis
hoſpitio receptis: ſicut pꝫ de abraham ⁊ loth. Gen. 19.
Alia lr̃a hꝫ. Per hāc: q̄ſi neſcientes receperunt āgelos:
qꝛ nō credebāt eos eſſe angelos: qđ verū eſt in p̄ncipio: vñ
q̄ abrahā adorauit eos putauit q̄ eſſent viri ſci a deo
miſſi: ⁊ adorauit eos adoratione dulie q̄ exhibet̃ ſcis:
⁊ quaſi hoībus cibos obtulit. Sed poſtmodū intelle
xit eos angelos in qbus deus loquebat̃: Et locutus ē
eis ſicut deo dicens. Nō eſt hoc tuū q iudicas oēm ter
ram: ⁊ ſilr loth. ¶ Quantū ad ſcdm dicit. Memento
te vinctoꝝ illoꝝ. ſ. q pp deū miſſi ſunt ī carcerē: memē
tote viſitando redimendo tanquā eſſetis ſimul corpo
raliter cum eis vincti. Hoc.n. eſt aliud opus miſericor

b die. Mat. 25. In carcere erā ⁊ veniſtis ad me. Contra
qđ Eſa. 14. dr̃. Vinctis eius non aperuit carcerē. Hoc
ipſi aliqñ fecerunt ſicut pꝫ ſupra. 10. Spāliter aūt hoc
ptinet ad opus miſericordie: alienam miſeriam ſuā re
putare. ¶ Quātū ad tertiū dicit. Et laborātiū ſiue la
bora corpali. Ps. Labores manuū tuaꝝ qꝛ mōducabis
ſiue ſollicitudine ſpūali. 2. Thy. 2. Laborātē agricolā:
opꝫ p̄mum de fructibus pcipere. Siue in malis ſuſti
nendis. Eccl. 1. Et cognoui q̄ in his quoq̄ eſſet labor
⁊ afflictio ſpūs. Breuiter tota pñs vita labor qdā eſt.
Job. 5. Hō ad laborē naſcit̃ ⁊ auis ad volatū. Supple
memētote tanq̄ ⁊ ipſi in corpe morātes. Per qđ exper
ti eſtis qđ neceſſe ſit laborātibus. Eccl. 31. Intellige q̄
ſunt p̄ximi tui ex teipſo. Mat. 7. Oīa q̄cunq̄ vultis
2 vt faciant vobis homines eadem ⁊ vos facite illis.
¶ Deinde cum dicit. (Honorabile cōnubiū ⁊c̄.) Mo
net bona facere q̄tū ad ſeip̄m. Et circa hoc duo facit.
Primo.n. ponit monitionē ↄ concupiſcentias carnali
um delectationum. Scdō ↄ cupiditatē reꝝ exteriorū
ibi. (Sint mores ſine auaritia ⁊c̄.) Primo ergo ponit
monitionē dicens. Honorabile ⁊c̄. Circa qđ ſciendū ē
q̄ circa venerea duplr contingit pctm̄. Uno mō p illi
citam coniunctionē ſoluti cū ſoluta: ⁊ q̄tū ad h̄ dicit.
Honorabile cōnubium: ſupple ſit in oībus q cōtinere
noluūt: nō ↄiunctio fornicatoria. Et dr̃ honorabile: quā
do fit ſm debitas circūſtātias mr̃imonij. Ex quo pꝫ q̄
actus mr̃imonialis pōt eſſe ſine pctō: qđ eſt ↄ hrĩticos
i. Cor. 7. Si nupſerit virgo non peccauit. Vñ dñs ad
3 oñdendū bonū eſſe actū mr̃imonij. Primū ſignū feci
nuptijs ⁊ mr̃imoniū nobilitauit pñtia ſua corpali ⁊ na
ſci voluit de coniugata. Alio modo p violentiā thori
maritalis: qñ. ſ. vir accedit ad alterius vxorē: vel muli
er ad alterius virum. Et q̄tum ad hoc dicit. Et thor⁹
immaculatus. Et Sap. 14. Neq̄ vitam neq̄ nuptias
mūdas iam cuſtodiūt: ſed alius aliū p inuidiā occidit:
aut adulterans ↄtriſtat. Itē ca. 3°. Felix ſterilis ⁊ īcoin
quinata: ⁊ q̄ neſciuit thoꝝ in delicto: hēbit fructū in re
ſpectione aīaꝝ ſanctaꝝ. ¶ Subdit aūt apl̄s rōnē di
cens. Fornicatores.n. ⁊ adulteros iudicabit deus. In
quo elidit̃ errorem aliquoꝝ dicentiū q̄ deus pctā car
4 nalia nō punit nec curat. Ephe. 5. Nemo vos ſeducat
inanibus verbis: ppter hec.n. ſ. ppter pctā carnalia q̄
p̄miſerat: venit ira dei in filios diffidentie. Jō dicit h̄ q̄
fornicatores ppter hoc q̄ dixit honorabile cōnubiū:
⁊ adulteros ppter hoc q̄ dixit thorus immaculatus:
deus iudicabit: idest cōdēnabit. Ephe. 5. Omnis forni
cator aut immundus aut auarus quod eſt idolorum
ſeruitus non habet partem in regno dei ⁊ chriſti.
¶ Deinde cū dicit. (Sint mores ⁊c̄.) Prohibet cupi
ditatē bonoꝝ exterioꝝ. Circa q̄ ↄtingit peccare duo Auaritia
bus modis. Uno.n. mō p tenacitatē. Alio mō p cupi notatur in
ditatē. Liberalitas enī eſt virtus q̄ ponit mediū circa duobus.
pecunias q̄tū ad dationē ⁊ q̄tū ad acceptionē. Quā
tum ad p̄mū. ſ. ↄ tenacitatē dicit. Sint mores ſine aua
ritia. Auarus.n. dr̃ nimis tenax quaſi auidus eris. Vñ
Eccl. 10. Auaro nihil eſt ſceleſtius. Quantū ad ſcdm 5
dicit. Cōtenti pñtibus. Illi q ſuper his q̄ habēt volūt
alia cumulare nō ſunt cōtenti pñtibus. i. Thi. 6. Habē
tes alimenta ⁊ qbus tegamur: his cōtenti ſimus. Vel
qđ dr̃. Sint mores ſine auaritia: p̄hibe auaritiā q̄tū
ad cupiditatē ⁊ tenacitatē. Cū vero dicit: contenti pñti
bus: excludit cām auaritie. ſ. ſollicitudinē. Mat. 6. No
lite ſolliciti eſſe ⁊c̄. Nō.n. p̄hibet̃ q̄ hō non ſollicitet̃
de rebus in poſteꝝ neceſſarijs: ſed q̄ cura ⁊ ſollicitu
do non p̄occupet mentem. Sic enim q preocupat fu
turam ſollicitudinem ſollicitus eſt in caſtrinum

1 ¶ Deinde cũ dicit.(Ipſe.n.dixit ⁊c̃.) Põit monitio-
nis rõnẽ. Et eſt rõ quare non debemus ſuperflue eſſe
ſolliciti: ſed tñ facere qđ in nobis eſt.ſ.cũ fiducia diui-
ni auxilij. Ipſe.n.dixit. Joſue.i. Nõ te deſerã.i.ğn mini
ſtrem tibi neceſſaria: neqȝ derelinquã.ſ.fame ꝑire. ps.
Non vidi iuſtũ derelictũ nec ſemẽ eius q̃res panẽ. Ul
nõ derelinquã.i.ğn liberẽ te a malis. Et ex h̃ cãt fiducia
in corde: ita vt ↄfidenter dicamus Eſa.12. Fiducialiter
agã ⁊ nõ timebo: ⁊ ꝙ dicamus illud. ps. Dñs mihi ad
iutor: eſt nõ timebo qđ faciat mihi hõ. Adiutor inq̃tũ
a malis liberat. ps. Adiutor in tribulatiõibus q̃ inue
nerũt nos nimis. Et iõ non timebo qđ faciat mihi hõ
.i.aduerſari⁹ q̃cũqȝ carnalis. Eſa.51. Quis tu vt time-
2 as ab hoie mortali. Uel dyabolus q dr̃ hõ ab hoie vi-
ctus ſic̃ ſcipio african⁹. Mat.13. Inimicus hõ hoc fec̃.
¶ Deinde cũ dicit.(Mementote ꝑpoſitoꝝ ⁊c̃.) Oñ
dit quõ debent boni opari q̃ũtum ad ꝑlatos. Et circa
hoc facit duo. Primo.n.oſtẽdit quõ ſe debent hẽre ad
mortuos.ſ.vt eoꝝ ſequant̃ exempla. Scđo quõ ad vi
uentes vt eis obediãt ibi.(Obedite ꝑpoſitis vr̃is ⁊c̃.)
Quantũ ad ꝑmũ duo facit. Primo.n.oſtẽdit quõ bo-
noꝝ doctrinã imitent̃. Scđo quõ maloꝝ doctrinã de
uitent ibi.(Doctrinis varijs ⁊c̃.) Dicit ergo. Memen
tote ꝑpoſitoꝝ veſtroꝝ q vobis locuti ſunt verbũ dei.i.
apoſtoloꝝ q vobis ꝑdicauerunt. Eſa.51. Attendite ad
abrahã pr̃ez vr̃m ⁊c̃. Non ſolũ aũt ꝑdicauerũt verbo:
3 ſed ẽt facto oñderunt. Mat.vlti. Sermone cõfirmãte
ſequẽtibus ſignis. Nõ ſolũ memẽtote verboꝝ: ſed ẽt ĩ
tuemini exitũ.i. Mac.2. Memẽtote opum pr̃um q̃ fe
cerunt in ğnationibus ſuis: ⁊ accipietis gloriã magnã
⁊c̃. Ja.5. Exemplũ accipite fratres mei mali exitus: ⁊
longanimitatis ⁊ laboris ⁊ patientie ꝓphas q locuti
ſunt in noie dñi ⁊c̃. Sed nõ ſolũ h̃ imitemini.ſ.exitũ:
vt.ſ.ꝑ xp̃o ſapiẽter ſuſtieatis: ſed ẽt ↄuerſationẽ: ad bo
nã.n.mortẽ venit̃ per bonã ↄuerſationẽ. Imitamini ẽt
fidẽ illoꝝ: vt ab illa nõ declinetis. ¶ Seqt̃. Jeſus xp̃s
heri ⁊ hodie ipſe ⁊ in ſecula: ſm glo. ſic introducit̃ ĩra
iſta. Ipſe.n.ſupra dixerat: ꝙ.ſ.dictũ eſt Joſue. Nõ te đ
ſerã neqȝ derelinquã: poterant iſti dicere. Ille cui hoc
dictũ eſt bñ dẽbat cõfidere de dei adiutorio. Nos autẽ
4 nõ ſic q̃bus nõ eſt dictũ. Hoc remouet apľs dicens ꝙ
xp̃s q hoc tũc dixit Joſue mãet in eternũ. Et iõ ſicut
tunc potuit ipm̃ iuuare: ita põt mõ auxiliari nobis: iõ
dicit. Jeſus xp̃s heri ⁊ hodie ⁊c̃. Uel põt referri ad im
mediate dictũ. Jã.n.dixerat ꝙ deberẽt imitari apľos.
Poterãt dicere ꝙ nõ eſt ſile: q: illi imediate inſtructi
fuerũt a xp̃o: ⁊ ſeruierunt ſibi: nos aũt nõ ſic. Et iõ di
cit apľs ꝙ xp̃s manet: ⁊ iõ inſtruit nos ad ſeruiendũ
ſibi. Uñ dicit. Ipſe xp̃s heri.ſ.ĩ tp̃e ꝑmitiuoꝝ apľoꝝ: ⁊
hodie.ſ.in tp̃e iſto: ipſe ⁊ in ſecula. Mat.vlt. Ecce ego
vobiſcũ ſum vſqȝ ad cõſumationẽ ſeculi. Apoc.i. Dicit
dñs deus q erat ⁊ q eſt ⁊ q venturus eſt omnipotens.
ps. Tu autẽ idem ipſe es ⁊ anni tui non deficient. In
5 hoc ergo oſtendit apoſtolus eternitatem chriſti.

Lectio. II.

Exo. 34.d Doctrinis varijs ⁊ pegris noli
te abduci. Optimũ eſt.n.gratia
ſtabilire cor: nõ eſcis q̃ non ꝓ-
ferunt ambulãtibus in eis. Ha
bemus altare: de quo edere nõ habent po-
teſtatem q tabernaculo deſeruiunt. Quorũ
enim animalium infert̃ ſanguis pro pecca
to in ſancta per pontificem: horum corpo-
ra cremãtur extra caſtra. Propter qđ ⁊ ie
ſus vt ſanctificaret per ſuũ ſanguinẽ popu- 1
lum extra portam paſſus eſt. Exeamus igi
tur ad eũ extra caſtra: improperiũ eius por Luc. 6.
tantes. † Non.n.hẽmus hic manentem ci
uitatẽ ſed futurã inquirimus. Per ipſum Pſal. 33.
ergo offeramus hoſtiaȝ laudis ſemꝑ deo;
ideſt fructus laboriũ cõfitentium noi eius.
Beneficentie aũt ⁊ cõmunionis nolite obli
uiſci. Talibus.n.hoſtijs promeretur deus.

¶ Supra monuit apľs ad imitandũ exẽpla ⁊ ↄuerſa-
tionẽ eoꝝ q deceſſerũt: hic monet ad iſiſtendũ doctrie 2
eoꝝ. Et circa hoc duo facit. Primo.n.ponit monitio-
nẽ ſuã. Scđo aſſignat rõnẽ ibi.(Hẽm⁹ altare ⁊c̃.) Ite-
rum ꝑma in duas. Primo.n.ponit monitionẽ ſuã ĩ ge
nerali. Scđo exẽplificat ipſam ibi.(Optimũ eſt enim
gr̃a ⁊c̃.) Dicit ğ. Nolite abduci varijs ⁊ ꝑegrinis do-
ctrinis. Quaſi dicat. Ita dixi ꝙ debetis imitari fidem
apľoꝝ. Ergo a doctrina ipſoꝝ ꝑ q̃ſcũqȝ alias doctrinas
nolite abduci.i.remoueri. Ubi ſciendũ eſt ꝙ cũ v̾itas
cõſiſtat in medio: cuius eſt vnitas: ⁊ iõ vni v̾o multa
falſa opponi pñt: ſic̃ in medio multa extrema. Doctri
na ğ fidei vna eſt: q: a pũcto in punctũ nõ cõuenit du
cere niſi vnã rectã lineã. Oẽs alie doctrine multe ſunt:
q: a recto multis modis ↄtingit deuiare. Et iõ dic̃. Do 3
ctrinis varijs.i.diuiſis. Oſee.10. Diuiſum eſt cor eorũ
nũc interibunt. He ſunt ille doctrine de q̃bus.i. Thy.
4. Doctrinis demonioꝝ in ypocriſi loquẽtiũ mendaci
um. Itẽ ſunt ꝑegrine.ſ.a fide catholica.a nobis aũt ta
les doctrie nõ ſunt ſuſtinẽde: q: nõ ſumus hoſpites ⁊
aduene: ſȝ ſum⁹ ciues ſc̃õꝝ ⁊ domeſtici dei. Ephe.2.
¶ Deinde cũ dicit.(Optimũ eſt.n.gratia ⁊c̃.) Exem
plificat in ſpẽali q̃ ſunt varie ⁊ ꝑegrine doctrine. Unde
ſciendũ eſt ꝙ in ꝑmitiua eccleſia fuit vnus error: ꝙ ad
ſalutem neceſſaria erat obſeruãtia legaliũ: que ꝑcipue
ↄſiſtebat in q̃buſdaȝ cibis ſumẽdis: puta agni paſcha
lis. Exo.12. Et in abſtinẽdo a q̃buſdam cibis: ſicut pȝ
Leui.11. ⁊ in alijs multis locis. Alius error fuit ꝙ paſ-
ſim licebat vti delectationibus corpalibus. Et iſte fuit 4
error nicolaitaꝝ. Et de vtroqȝ poſſunt hec verba expo
ni: ſed magis ꝓprie de ꝑmo. Dicit ergo. Nolite abdu-
ci a veritate fidei ꝑ varias ⁊ peregrinas doctrinas. 2.
Theſ.2. Non cito moueamini a ſenſu veſtro. Gala.i.
Miror ꝙ ſic tam cito transferimini ab eo qui vos vo-
cauit in gr̃aȝ xp̃i in aliud euangeliũ. Deus.n. a nobis
reqrit cor. ꝓuer.23. Prebe fili mi cor tuuȝ mihi. Et iõ
dȝ eſſe firmũ ⁊ ſtabile. Cõtra qđ dr̃ in ps. Cor meũ de
reliqͣt me. Hoc aũt non ſtabilit̃ eſcis corpalibus: ſed
per gr̃am iuſtificantẽ. Ro.3. Juſtificati gratis ꝑ gr̃am
ipſius ⁊ per redẽptionẽ q̃ eſt in xp̃o ieſu. Et iõ dic̃. Nõ
eſcis q̃ non ꝓferunt. Ro.14. Non eſt regnũ dei eſca ⁊
potus: ſed iuſtitia ⁊ pax ⁊ gaudiũ in ſpũſcõ. Nõ eſt ğ
ſtabilimentũ cordis in immoderata vel ſuperflua ſum 5
ptione cibi: ſed magis in gr̃a dei. ps. Paratuȝ cor eius
ſperare in dño confirmatum eſt cor eius non cõmoue
bitur donec ⁊c̃. Spes aũt eſt quaſi anchora ſtabiliẽs
corda. ſupra.6. Confugimus ad tenendam ꝓpoſitam
nobis ſpem quam ſicut anchorã habemus ale tutaȝ ⁊
firmã. Et dicit ꝙ nõ ꝓferunt ambulantibus in eis.i.
ſperantibus in eis: q: illis qui eis vtunt̃ ad neceſſitatẽ
ꝓſunt ad ſalutẽ corꝑis: ſed q totum ſtudium ponunt
in eis ambulant in ipſis: ⁊ talibus nec ꝓficiunt ad ſa-
lutem ale nec corporis. Jere.11. Nunq̃d carnes ſancte
auferent a te malicias tuas in quibus gloriata es?
¶ Deide cũ dicit.(Hẽmus altare ⁊c̃.) Aſſignat rõnẽ
⁊ eſt valde

a ⁊ eſt valde ſubtilis. Sicut eniꝫ legit̃. Leui.16. Decima
die ſeptimi mēſis ſūmus ſacerdos ſanguinem vituli ⁊
hirci inferebat intra ſancta pro ſua ignorantia ⁊ illorū
corpora: cremabant̃ extra caſtra. Et qr erat oblatio ſa
cerdotū nō cōmedebantur carnes eorū. Q̃ð.n.offere-
bant pro peccato ſacerdotum non comedebant: ſed ex
tra caſtra cōburebant. Ex iſta ergo figura trahit apo-
ſtolus myſteriū. Per ſanguinē.n.illū figurabatur ſan
guis xp̄i vt ſupra dcm̄ eſt.9.capitulo. Vitul⁹.n.⁊ hir-
cus xp̄ꝫ figurabāt: qr vitulus erat hoſtia ſacerdotalis:
⁊ hircus imolabat̃ ꝓ peccato. In q̃ figurabat̃ ꝙ xp̄s
debebat imolari ꝓ pctō non ſui ſed populi. Vitulus ḡ
⁊ hircus imolatus. ē chriſtus ſacerdos ſeipſuꝫ offerēs
2 pro peccatis nr̄is. Sanguis ergo xp̄i illat⁹ eſt itra ſan
cta: ⁊ caro cremata ē extra caſtra. Ubi duplex ē ſignifi
catū. Unū ꝙ xp̄s in ciuitate imolatus ē linguis iude
orum. Unde ⁊ marcus dic̃ ipſuꝫ hora tertia crucifixū:
licet hora ſexta fuerit in cruce leuatus. Aliud ꝙ ꝑ vir
tem paſſionis ſue xp̄s intra celeſtia ſancta nos itrodu
cit ad patrem. Q2 aūt corpora illoꝝ cremabant̃ extra
caſtra quātū ad caput noſtrū ſignificat ꝙ xp̄s paſſu-
rus erat extra portā. Quātū ꝟo ad nos q ſum⁹ mēbra
ſignificat ꝙ ꝓ illis q ſūt extra caſtra legaliū vł exterio
rū ſenſuū imolat̃ xp̄s. Qui.n.erāt i caſtris ð carnibus
illis nō comedebāt. Hec eſt ḡ figura quā ꝓpōit apl̃us.
cuius ꝑ pōit ſignificatū. Scðo ponit figurā ibi.(Quo
3 rum eniꝫ animaliū ⁊c.) Tertio inducit ꝯcluſionē ibi.
(Exeamus igit̃ ad ipſuꝫ ⁊c.) Dicit ḡ. Stabiliam⁹ cor-
da nr̄a nō eſcis: ſed gr̄a. Aliter.n.nō poſſumus. qr ha
bemus altare ⁊c. Iſtud altare vel ē crux xp̄i in q̃ xp̄s
pro nobis imolatus eſt. Uel ipſe xp̄s i quo: ⁊ ꝑ quē ꝓ-
ceonr̄as offerimus. Et hoc ē altare aureū de quo dici
tur Apoc.8. de iſto ḡ altari nō habēt ptātē edere.i.fru
ctū paſſionis xp̄i ꝑcipere: ⁊ ipſi tanꝗ̃ capiti icorporari
q tabernaculo legaliū deſeruiūt. Gal.5. Si circuncidi
mini xp̄s vobis nihil proderit. Ul' tabernaculo corpo
ris deſeruiūt q carnales delectationes ſequūt̃. Ro.13.
Carnis curā ne feceritis in deſiderijs. Talibus eni ni
hil prodeſt.1.Cor.11. Qui eniꝫ māducat ⁊ bibit idigne:
4 iudiciuꝫ ſibi māducat ⁊ bibit. Dicit̃ autem corpus ta-
bernaculū: qr in ipſo tanꝗ̃ in bello habitamus contra
hoſtes ⁊ modicū manet.2.P̃.1. Velox eſt depoſitio ta
bernaculi mei. ⁊ ideo non eſt ei deſeruiendum.
¶ Deide cum dicit.(Quoꝝ enim aīaliū ⁊c.) Proſe-
quit̃ figuram ipſam. Et ꝑ figuraꝫ veteris legis. Scðo
figuram noui teſtamenti ibi.(Propter qð ⁊ ieſus ⁊c.)
Quantum ad primum dicit. Quoꝝ enim animaliū
⁊c. Et poteſt legi littera iſta duobus modis. Uno mō
ſic horuꝫ animalium corpora cremant̃ extra caſtra.ſ.
vituli ⁊ hirci: quoꝝ ſanguis infertur in ſancta ꝑ pon-
tificē ꝓ peccato ſacerdotū ⁊ multitudinis. Aliter ſic:
vt ꝑ illa animalia intelligatur xp̄s vel ſancti eius. Per
oēs.n.hoſtias veteris legis figurabat̃ xp̄s: ⁊ ꝑ ꝯñs mē
5 bra eius. Chriſti ergo: cuius ſanguis illatus ē in ſan-
cta celeſtia pro peccato totius mundi corpus igne paſ
ſum in ara crucis extra portas hieruſalem quaſi ex-
tra caſtra crematum eſt. Uel etiam ſancti extra caſtra
ideſt extra cōmunē ſocietatē hominuꝫ igne charitatis
ieiunijs: orationib⁹: ⁊ alijs operibus miſericordie ſe cre
mant. Quoꝝ ideſt pro quibus efficaciter ſanguis xp̄i in
ſancta illat⁹ eſt. Primus ſenſus litteralis ē: ꝑꝑ quod ad
optat figuram ꝙ fuit in nouo teſtamēto figure vete-
ris teſtamēti vt ſit cōſonātia iter ipſa. Unde dicit. Pro
pter quod ⁊ ieſus ⁊c. Et patet totum.
¶ Deinde cū dic.(Exeamus igitur ad eū ⁊c.) Indu-
cit duas ꝯcluſiones. Scðam ibi.(Per ipſꝫ ḡ ⁊c.) Quā
tum ad primū dicit. Ita dictū eſt ꝙ nos habemus al- b
tare quod eſt extra caſtra. Duo ergo debemus facere
.ſ. ad ipſam accedere: ⁊ ſup illud ſacrificare. Modum
accedēdi ponit ꝑmo dicens ꝙ ſicut xp̄s paſſus ē: ⁊ im
properiuꝫ paſſiōis extra portā ſuſtinuit: ſic ⁊ nos exea
mus ad eū extra caſtra ideſt extra cōmunem ſocietatē
carnalium: vel extra obſeruantiam legaliū. Uel extra
ſenſus corporis portantes improperiū eius.ſ.xp̄i ideſt
ſigna paſſionis xp̄i ꝑ quā xp̄s factus eſt opprobrium
hominuꝫ ⁊ obiectio plebis. P̄s. Improperium expecta
uit cor meū ⁊ miſeriam. Uel improperium ideſt renū
ciemus legalib⁹ aduenīēte veritate ꝑꝑ quod ſumus iu
deis improperiū ideſt ſigna penitentie que a carnalib⁹ 2
improperant̃. ſupra.11. Maiores diuitias eſtimās the-
ſauris egyptiorū improperium xp̄i. Sic enim accuſa-
tus eſt chriſtus ꝙ ſubuerteret legē. ita apoſtolo ipro-
perabat̃ ꝙ predicaret. nō deberi ſeruare legalia. Gal.5.
Ego aūt fratres ſi circūciſionē adhuc ꝑdico: qd adhuc
perſecutionem patior? Subdit aūt rationeꝫ huius di
cens. Nō.n.habemus hic manentē ciuitatē. ſꝫ futurā
inquirimus. Nō enim libenter manet i loco ſuo ꝓpo.
Finis.n.noſter nō ſunt legalia nec temporalia: ſꝫ finis
noſter xp̄s ē. Ro.10. Finis noſter xp̄s ē ad ſalutē oī cre
denti. Nō ḡ habemus hic manētē ciuitatē: ſed vbi eſt
xp̄s: ḡ exeam⁹ ad ipm̄. Col.3. Si cōſurrexiſtis cū xp̄o
q̃ ſurſū ſūt q̄rite vbi xp̄s ē in dextera dei ſedēs ⁊c. Eſa. 3
33. Reſpice ſyon ciuitatē ſolēnitatis nr̄e. ſupra.11. Ex-
pectabat fundamēta habētē ciuitatem: cuius artifex ⁊
cōditor domin⁹. Itē meliorē ciuitatē appetūt: ideſt ce-
leſtem. Ad ipſuꝫ enim intendimus tranſferri: ſicut ad
locum ⁊ altare noſtrū. Ergo exeundum eſt ad aliud.
¶ Deide cū dic.(Per ipm̄ ergo offeram⁹ ⁊c.) Ponit
ſecūdam cōcluſionem: ꝙ.ſ. ſup iſtud altare ſacrificare
debemus ⁊ qualia ſacrificia. Duplex ē aūt ſacrificium:
qð ſup altare xp̄i offerre debemus.ſ. deuotionē ad deū
⁊ miſerationem ad proximū. Quātū ad ꝑmū dicit ꝙ
poſtꝗ̃ nō ſunt offerenda ſacrificia legalia. P̄s. Sacrifi
cium ⁊ oblationē noluiſti. ḡ ꝑ ipſum ideſt per xp̄m of-
feram⁹ ſemꝑ deo hoſtiā laudis. P̄s. Sacrificiuꝫ laudis
honorificabit me. Iſtud autē ſacrificium laudis vocat 4
fructum labioꝝ.i.cōfeſſionē vocis. Melius.n.lauda
tur deus ore ꝗ̃ occiſione animaliū. Uñ dicit. Fructum
labiorum confitētium nomini eius. hoc eſt enim neceſ
ſarium. Ro.10. Corde creditur ad iuſtitiam: ore autē
ꝯfeſſio fit ad ſalutem. Oſee.14. Reddemus vitulos la-
biorum noſtroꝝ. Eſa.57. Creaui fructū labioꝝ pacē.
Hoc aūt ſacrificium dꝫ eē ſemꝑ.i.continue: ſicut in le-
ge erat iuge ſacrificium: ſicut patet numeri.28. P̄s. Bene
dicam dominum in omni tēpore: ſemper laus eius in
ore meo. Aliud ſacrificium ponit cū dicit. Bñficiētie aūt
⁊ cōmunionis nolite obliuiſci. Quaſi dicat. Olim ope
re exhibeatis opera miſericordie. modo aūt ſaltem cor
de. ⁊ ſi non poteſtis opere. Et ideo dic̃. Nolite obliuiſci
beneficentie.i.liberalitatis quantum ad ea que datis. 5
Largus enim beneficus dicitur Gal.6. Bonū aūt fa-
cientes non deficiamus. Eccłici.12. Benefac humili ⁊
nō dederis impio. ¶ Et nolite obliuiſci ꝯmunionis quā
tū ad ea q̃ ꝯuatis: vt tpe ſuo cōicetis. Act.2. Oēs q cre
debant erant pariter ⁊ hēbant oīa cōīa. Ro.12. Neceſ-
ſitatibus ſanctoꝝ cōmunicantes. Uel cōmunionis.i.
charitatis ꝑ quā ſūt oīa cōīa. ¶ Quare aūt iſtud du-
plex beneficium offerre debeamus oñdit dicens. quia
talibus hoſtijs promeretur paſſiue deus.i. poſſumus
deum mereri talibus ſacrificijs. Ipſe.n.eſt merces nr̄a
quam iſtis opibus poſſumus acquirere. Gen.17. Ego
ꝓtector tuus ſū: ⁊ merces tua magna nimis. P̄s. Tuc

c . acceptabile ſacrificiū iuſtitie ⁊c̄. Eſa. 19. Colent eū i ho
ſtijs ⁊ muneribꝰ ⁊ vota vouebūt domino ⁊ ſoluent.

℃ Lectio. III.

Obedite ꝓpoſitis vr̄is: ⁊ ſubiace
te eis. Ipſi enim puigilāt q̄ſi ra
tioneꝫ pro animabꝰ veſtris red/
dituri: vt cū gaudio hoc faciant
⁊ nō gemētes. Hoc enim nō expedit vob̄.
Orate pro nobis. Cōfidimus enim: qꝛ bo
nā cōſciētiā habemus in oībus bene volē
Pſal. tes cōuerſari. Amplius aūt deprecor vos
3. hoc facere quo celerius reſtituar vob̄. † De
2 us aūt pacis q eduxit de mortuis paſtoreꝫ
magnū ouium in ſanguine teſtamēti eterni
dn̄m noſtrum ieſū xp̄m: aptet vos in omni
bono vt faciatis eius volūtatē: faciēs i vo/
bis qđ placeat corā ſe ꝑ ieſū xp̄m: cui ē glo
ria i ſecula ſeculoꝝ Amē. Rogo aūt vos fra
tres vt ſufferatis verbū ſolatij. Etenim per/
paucis ſcripſi vobis. cognoſcite fratreꝫ ve
ſtrū Thimotheū dimiſſū cū quo ſi celerius
venerit videbo vos Salutate oēs ꝓpoſitos
3 ve veſtros ⁊ oēs ſcōs. Salutāt vos đ italia
fratres gratia cuꝫ omnibus vobis Amen.
℃ Supra monuit apl's quō ſe debēt hēre ad prelatos
mortuos: vt. ſ. i fide ipſoꝝ ꝑmaneāt: hic monet eos q̄lr
ſe debeāt hr̄e ad viuentes: ⁊ ꝑmo quō ad alios. Scđo
quō ad ſeipſū paulū ibi. (Orate ꝓ nob ⁊c̄.) Dic̄ ḡ. Obe
dite ꝓpoſitis vr̄is. Ubi ꝯſiderādū ē φ duo đbemꝰ pla
tis. ſ. obediētiā vt ipoꝝ mādata ipleamꝰ. Uñ dic̄. Obe/
dite ⁊c̄. ꝑmi Re. 15. Melior ē obediētia q̄ꝫ victime. Itē
reuerētia vt eos honoremꝰ ſeq̄ꝫ prem ⁊ ipſoꝝ diſcipli
nā toleremꝰ. Et iō dic̄. Subiacete eis. i. Pe. 2. Subiecti
eſtote oī hūane creature. Ro. 13. Qui plāti reſiſtit dei
4 ordinationi reſiſtit. ℃ Rōnē ſubiectōis ſubdit dicēs. Ip
ſi. n. puigilāt ⁊c̄. Quare. n. đbeamꝰ obedirꝫ ⁊ ſubijci p/
latꝫ. Hoc ē: iō qꝛ icūbit eis labor ⁊ ꝑiculū imiet. Uñ q̄ꝫ
tū ad laborē ſollicitudis q eis incūbit đ regimie ſubdi
toꝝ dic̄ φ ipſi puigilāt. i. ꝑfecte vigilāt. Ro. 12. Qui ꝑ/
eſt i ſolicitudie. Uigilare. n. ſuꝑ gregē cōmiſſuꝫ incūbit
ꝑlatis. Uñ Luc̄. 2. dr̄. Paſtores ꝑ qs đſignatur plāti:
erāt vigilātes ⁊ cuſtodiētes vigilias noctis ſuꝑ gregē
ſuū: qꝛ dū dormiunt hoīes inimicꝰ hō ſuꝑſeminat ziza
nia i medio tritici vt dr̄. Mat. 13. ℃ Quātū āt ad ꝑicu
lū qđ imiet dic̄. Quaſi ꝓ aīabꝰ vr̄is reddituri rōnem.
Hoc ē. n. maximū ꝑiculū hoīeꝫ đ factis alteriꝰ rōnē red
dere: q ꝓ ſuis nō ſufficit. 3. Re. 20. Cuſtodi virū iſtū: q
ſi lapſus fuerit erit aīa tua ꝓ aīa illiꝰ. Reddēt. n. plāti
5 i die iudicij rōnē de ſibi commiſſis: qñ fiet eis illa qđ.
Jer. 13. Ubi ē grex q datꝰ ē tibi pecus iclitū tuū? Quid
dices cū viſitauerit te? Tu. n. docuiſti eos aduerſuꝫ te
. ſ. loquēdo bona ⁊ faciēdo mala: ⁊ erudiſti i caput tuū
ꝑ mala tua exēpla. Greg. Scire debēt plāti φ tot mor
tibus digni ſūt: quot exēpla ꝑditōis ad ſubditos trāſ
mittūt. Prouer. 6. Fili ſi ſpopōderis ꝓ amico tuo đfixi
ſti apud extraneū manū tuā illaqueatꝰ es đbis oris tui
⁊ captꝰ ꝓprijs ſmonibꝰ. Fac ḡ qđ dico fili mi ⁊ temetip
ſum libera: qꝛ icidiſti in manū ꝓximi tui. Diſcurre fe/
ſtina ſuſcita amicū tuū ⁊c̄. Prelatus. n. manu. i. exēplo
boni opis ⁊ ore. i. ꝑdicatiōe obligat ſe xp̄o ꝓ ſubditis.
Dicitur autem xp̄s extraneus: qꝛ vt dicit Bernardus
Amicus ē in ſpōſione. ſed extraneꝰ in exigēda rōne. d
Sed nō videt φ aliqs teneat reddere rōneꝫ niſi ꝓ ſe
tm̄. 2. Cor. 5. Oēs nos manifeſtari opꝫ aū tribunal xp̄i
vt recipiat vnuſqſq; ꝓpria corꝑis ꝓut geſſit. Rñdeo di
cēdum ē φ qlibet ꝑncipalr reddet rōnē đ factis ſuis.
Sꝫ inquātū actꝰ ſui q̄dāmō ꝑtinēt ad aliū: tm̄ reddet
rōnē đ illo. Facta āt plāti ꝑtinēt ad ſubditos ſm illud.
Ezch. 3. Fili hoīs ſpeculatorē dedit te domui iſrael: ⁊
audies đ ore meo vbū ⁊ annūciabis eis ex me. Ubi ſe
qr̄ φ ſi platꝰ q noīe ſpeculatoris itelligit nō āuūciauē
rit ipis: ipſe qdē impiꝰ i iniqtate ſua morie: ſꝫ ſanguis
đ manu ſpeculatoris ingret. Si igit puigilāt q̄ſi red/
dituri rōnē ꝓ nob. ⁊ nos debemꝰ qđ i nobis ē facere. ſ.
obedire ⁊ nō rebellare: vt ipſi cū gladio ꝟ faciant ñ ge/ 2
mētes. i. ſuſtineāt ꝑiculū ⁊ laborē ꝓ nobis cū gaudio:
⁊ nō cū gemitu: qꝛ bonꝰ platꝰ maximum gaudet: qñ videt
ſubditos bñ opantes: qꝛ tūc labor ſuꝰ nō ē inanis. 3.
Jo. Maiorē hoꝝ grāꝫ non habeo q̄ꝫ vt audiam filios
meos i v̄itate ambulare. Phil. 4. Itaq; frēs mei chariſſi
mi ⁊ deſideratiſſimi gaudiū meū ⁊ corona mea ſic ſta/
te i dn̄o chariſſimi. ℃ Ipſi aūt gemūt i rebellione vr̄a:
Gal. 4. Filioli mei qs iterꝫ parturio donec formet xp̄s
i vob. Jer. 9. Quis dabit capiti meo aquā ⁊ oculis meis
fontē lachrymaꝝ: ⁊ plorabo die ac nocte interfectos fi
lie populi mei. Gemūt ēt cōpatiēdo qñ ꝓꝑ rebelliones
nr̄am nō cōſeqmur fructū laboꝝ ipſoꝝ q ē fructꝰ eter
ne hereditatis. Eſa. 33. Ecce vidētes clamabunt foris: 3
angeli pacis amare flebūt. ℃ Subdit aūt rōnē q̄re de
bemꝰ obedirꝫ eis: qꝛ ñ expedit nob φ. ſ. ipſi gemāt ꝓ no
bis ex rebelliōe nr̄a. Deꝰ. n. vidicabit ꝓ ipſis. Pſ. Irri/
tauerūt moyſem in caſtris aaron ſcm̄ dn̄i. Aperta ē ter
ra ⁊ deglutiuit dathan: ⁊ operuit ſuꝑ ꝯgregatiōem abirō.
Eſa. 63. Ipſi aūt ad iracūdiā ꝓuocauerūt eū ⁊ afflixe/
runt ſpm̄ ſanctū eiꝰ. ℃ Sequit. Et ꝯuerſus eſt eis in
inimicū: ⁊ ipſe đbellauit eos. Nota āt φ dicit. Nō expe
dit vobis. Nō. n. dic̄. Nō expedit illis. Gemere. n. ꝓ cō
miſſis ſubditorum bene expedit prelatis. Si gemebat
Samuel ſuꝑ reprobationē ſaulis. ꝑmi Reg. 15. ⁊ 16.
℃ Deinde cuꝫ dic̄. (Orate ꝓ nobis ⁊c.) Monet apl's
q̄liter ſe debeāt hēre ad ipm̄. Petit. n. φ ipſi orent pro 4
eo. Simile hētur. Ro. 15. Obſecro vos fratres ꝑ dn̄ꝫ no
ſtrum ieſum xp̄ꝫ: ⁊ ꝑ charitatē ſpūſſancti vt adiuuetis
me in orationibus veſtris: qꝛ ſic dic̄ ibi glo. Impoſſibi
le ē idest valde difficile ꝑces multorū ñ exaudiri. Mat.
18. Si duo ex vobis ꝯſenſerint ſuꝑ terrā de omni re q̄/
cūq; petierint fiet eis a prē meo. In hoc ḡ φ apl's q
certus erat φ deo erat acceptus petit orari ꝓ ſe: ꝑcutit
ſuꝑbiā aliquoꝝ q dedignantur ab alijs preces petere:
vt dicit glo. ℃ Rōnē ſue petitiōis aſſignat dicens. Cō
fidimus. n. ⁊c. qđ poteſt duobꝰ modis intelligi. Unoᵒ
reſpectu ipſorum quoꝝ petit oratiōes: qꝛ cū apl's in
deis nō ꝑdicaret ſꝫ tm̄ gētibus nō videbat eis acceptꝰ.
Et iō poterāt ſe excuſare ne exaudirent petitionē eiꝰ: ⁊ 5
iō dicit q̄ſi ſe excuſando ⁊ ipſe nō hꝫ ꝯſciam qn bonuꝫ
ipſoꝝ velit. Uñ dicit. Cōfidimus. n. φ nos hēmus bo
nā ꝯſciaꝫ φ volumus vos bene cōuerſari in oībꝰ. Per
qđ dat intelligere φ ēt intēdit eis ꝓdeſſe cuꝫ poterit.
Quia ꝟo boni ꝯſciētie eſt a ſolo deo: ideo illud attri
buit fiducie quā gerit de ipſo. Uł pōt referri ad ipſū apo
ſtolū: qꝛ cū nō ꝑdicaret iudeis ñ videbat dignꝰ φ ora
nes ꝓ ipſo fierēt: qꝛ dn̄s non exaudiret eas: qꝛ hoſtis
fidei ipſoꝝ videbat: ſicut dicitur Jere. 7. Tu ergo no
li orare ꝓ ꝑplo hoc neq; aſſumas ꝓ eis laudem ⁊ ora
tionem ⁊ non obſiſtas mihi: qꝛ non exaudiā te. Hoc ḡ
remouet apl's dicēs. Orate ꝓ nobis: qꝛ non habemꝰ
ꝯſcientiā alicuius peccati nec alicuiꝰ malefacti: ſed cō

a ſidimus. Nec ait: certi ſumus: q: delicta quis intelligit.
Eccle.9. Neſcit hõ vtrũ amore: aut odio dignus ſit. i.
Cor.4. Nihil mihi ꝯſcius ſum: ſed in hoc nõ iuſtifica-
tus ſum. Q: ḡ bonã ꝯſciaʒ hẽmus bñvolẽtes ꝯuerſari
in oĩb⁹: iõ nõ repugnat mihi qn orõnes vr̃e ſint vtiles.
¶ Deinde cum dicit. Amplius aũt depꝛecoꝛ ꝛc̃. Aſſi
gnat aliam rõnem: quare debent orare ꝓ ipſo: q: ſcʒ ĩ
erit eis vtile. Vñ dicit. Amplius. i. ꝓpter aliud depꝛcoꝛ
hoc vos facere. ſ. orare quo reſtituar vobis celerius: qð
erit ad vtilitatẽ veſtram. Ro.i. Deſidero videre vos vt
aliqd impartiar vobis gratie ſpũalis. Apls autem qui
ſic ꝓ oĩbus factis ſuis recurrit ad oratiõnẽ iſinuat no
bis q̄ oẽs vie eius: ꝛ facta ordinabant ab ipſo ſm dei
2 diſpoſitionẽ. Job.37. Nubes ſpargunt lumẽ ſuũ que
luſtrãt cũcta ꝑ circuitũ: quocũq; eas volũtas guberna
tis duxerit. Per nubes.n. ꝑdicatores ꝛ apli intelligũt.
Eſa.60. Qui ſunt iſti qui vt nubes volant.
¶ Deinde cum dicit. Deus aũt pacis ꝛc̃. Orat aplus
ꝓ ipſis. Et primo orat. Scðo aliqd ab ipſis petẽdo ſe
excuſat ibi. Rogo aũt vos fratres ꝛc̃. Circa ꝑmũ ꝑus
deſcribit eũ quẽ orat dicens. Deus aũt pacis ꝛc̃. Pro
prius.n. effectus dei eſt facere pacẽ. Non.n. eſt diſ-
ſenſionis: ſed pacis. i.cor.14. Itẽ. 2. Cor.13. Pacẽ habe
te: ꝛ deus pacis ꝛ dilectionis erit vobiſcũ. Pax.n. nihil
aliud eſt: niſi vnitas affectuũ quos vnire eſt ꝓprium
ſolius dei: q: ꝑ charitatẽ q̃ a ſolo deo eſt vniunt corda.
3 Deus ẽt voluit colligere ꝛ vnire: q: deus eſt charitas q̃
eſt vinculũ ꝑfectionis. Vñ ipſe habitare facit vnanimes
in domo. ꝑs. Hõ inter ſe ꝛ deũ pacẽ fecit ꝑ myſterium
xpi. Et iõ dic̃. Qui eduxit de mortuis paſtorẽ magnũ
ouiũ. Q̃nq; aũt dr̃ xp̃s ſuſcitatus ꝑ virtutẽ pr̃is. Ro.
8. Si ſpũs eius q ſuſcitauit ieſum xp̃m a mortuis ꝛc̃.
Q̃nq; vero dr̃ ſeip̃m ſuſcitaſſe. ꝑs. Ego dormiui ꝛ ſo-
poratus ſum. Que tñ non ſunt ꝯria: q: ſurrexit virtu-
te dei q̃ eſt vna pr̃is ꝛ filij ꝛ ſpũs ſci. Eduxit ḡ de mor-
tuis. i. de ſepulchro: qð eſt loc⁹ mortuoꝝ. Ro.8. Quo
ſurrexit xp̃s a mortuis ꝑ gloriã pr̃is: ita ꝛ nos in noui
tate vite ambulemus. Dr̃ aũt xp̃s magnus paſtor oui
um. i. fideliũ ꝛ humiliũ. Joh.10. Ego ſum paſtor bon⁹
ꝛc̃. Oues.n. ſunt q deo obediunt ibidẽ. Et oues mee vo
4 cẽ meã audiũt. Dicit ẽt ipʒ paſtorẽ magnũ: q: oẽs alij
ſunt vicarij ei⁹: q: ipſe paſcit oues ꝓprias: alij vo oues
xp̃i. Jo.vlti. Paſce oues meas. i. Pe.5. Cum apparue
rit ꝑnceps paſtoꝝ ꝑcipietis imarceſcibilẽ glorie coro-
nã. Eduxit aũt ip̃m in ſanguine teſti eterni. i. in virtu
te ſanguinis xp̃i: per quẽ confirmat teſtm̃ nouũ i quo
eterna ꝓmittunt ad dr̃iam veteris: xp̃s.n. ſanguinem
ſuuʒ dicit ſanguinem noui teſti: apl̃s aũt dicit eterni.
Et ideo in conſecratione ſanguis in forma ponit vtrũ
q;. Ipſe vero xp̃s ꝑ paſſionem ſuam meruit ſibi ꝛ nob̃
gloriam reſurrectionis. Iõ dicit q̄ eduxit dñm nr̃m ie
ſum xp̃um de mortuis in ſanguine teſtamenti eterni.
5 Phil.2. Humiliauit ſemetip̃m ꝛc̃. Zach.9. Tu vero in
ſanguine teſtamẽti tui eduxiſti vinctos de lacu in quo
non erat aqua. ¶ Conſequenter ſubiungit petitionẽ
ſuã cũ dicit. Aptet vos in oĩ bono. Volũtas.n. huma-
na cũ ſit q̃dam inclinatio rõnis: eſt ꝑncipiũ actuũ hu-
manoꝝ: ſicut grauitas eſt ꝑncipium motus grauium
deorſum: vnde ſe hʒ ad actus rõnis: ſicut iclinatio nã
lis ad actus nãles. Res aũtẽ nãlis dr̃ apta ad illud ad
qð hʒ inclinationem. Sic ẽt hõ qñ hʒ voluntatẽ bñ fa
ciendi dr̃ aptus eſſe ad illud. Deus ẽt qñ imittit hoĩ bo
nam volũtatẽ aptat eũ. i. facit ip̃m aptũ. Et iõ dic̃. Ap
tet vos in oĩ bono vt faciatis eius voluntateʒ. i. faciat
vos velle oẽ bonuʒ. Prouer.11. Deſideriũ iuſtoꝝ oẽ bo
nũ. Hec eſt enim voluntas dei. ſ. velle: qð de⁹ vult nos
velle. Alr̃ enim non eſt bona volũtas nr̃a. Voluntas b
aũt dei eſt bonũ nr̃m. i. Theſ.4. Hec volũtas dei ſcĩ-
ficatio vr̃a. Ro.12. Ut ꝓbetis q̃ ſit voluntas dei bona:
ꝛ bñplacens ꝛ ꝑfecta. Dupli aũt aptatur hõ ad bñfa-
ciendum. Uno mõ exterius operando. Et ſic vnus hõ
aptat alium ꝑſuadendo vel cõicando. Alio mõ aliqd
interius exhibendo: ꝛ ſic ſolus deus aptat voluntateʒ
q ſolus ipſam põt immutare. Prouer.21. Cor regis in
manu dñi quocũq; voluerit inclinabit illud. Vñ dicit.
Faciens in vobis. Phil.2. Deus eſt q operat in nobis
velle ꝛ ꝑficere. Quid aũt faciet? Qð placitũ eſt coram
ſe. i. faciet vos velle q̄ placet ei. Hec aũt ſunt fides ꝛ mã
ſuetudo ꝛ timor dñi. Eccl.1. Beneplacitũ eſt ei fides ꝛ
manſuetudo. ꝑs. Bñplacitum eſt deo ſup timẽtes eũ.
Hec aũt oĩa hñt per xp̃m. Nihil.n. a pr̃e impetrat niſi 2
per filiũ Jo.10. Si qd petieritis pr̃em in noĩe meo da-
bit vobis. Et iõ dicit. Per yh̃m xp̃m. 2. Pe.1. Per quẽ
maxima ꝛ ꝑcioſa nobis ꝓmiſſa donauit. Ro.5. Per
quẽ acceſſuʒ hẽmus ꝛc̃. Cui. ſ. xp̃o eſt gloria in ſecula
ſcloꝝ amen. i. glĩa ſempiterna. i. Thy.1. Regi ſcloꝝ im
mortali inuiſibili ſoli deo honor ꝛ gloria in ſecula ſecu
loꝝ amen. Hec.n. gloria ſibi debet inq̃tum eſt deus.
¶ Deinde cũ dicit. (Rogo aũt vos fratres ꝛc̃.) Sub- excu
dit petitionem ſuam, in qua excuſat ſe: deinde cõcludit ſatio
epiſtolam ibi. (Gratia dei ꝛc̃.) Circa ꝑmũ tria facit: q: apli
ꝑmo ponit excuſationẽ ſuam. Scðo recõmendationẽ ad he
nuncij per quẽ ſcribit. Tertio ponit quaſdã ſalutatio- breos
nes. Dicit ergo quantum ad ꝑmũ. Rogo vos vt ſuffe- 3
ratis verbuʒ ſolatij. i. patienter portetis verba epiſtole
huius in qua: ꝛ ſi in aliquo vos reꝑhendi totũ eſt ad
conſolationem vr̃am. Ro.15. Quecũq; ſcripta ſunt ad
nr̃am doctrinã ſcripta ſunt. Et quare dẽbent patienter
portare oſtendit dicens: q: per paucis. i. valde paucis
ſcripſi vobis: qð veꝝ eſt reſpectu myſterioꝝ que in ip-
ſo continent. In iſta.n. ep̃la fere oĩa myſteria veteris te
ſtamenti continet. Sermones aũt breues valde acce-
pti ſunt: q: ſi ſunt boni auidius audiunt: ſi vero mali
paꝝ grauant. Eccl.5. Pauci ſunt ſermões tui. ¶ Cõ
ſequenter recõmendat illũ per quem ſcribit dicẽs. Co
gnoſcite thymotheum dimiſſum. ſ. a carcere: in quo cũ
ap̃lo erat: vel a me dimiſſum ad ꝑdicanduʒ: ꝛ ad vos
miſſum. Cognoſcite ḡ. i. gratioſe recipite: tum q: vt ha 4
bet Act.16. Fuerat circumciſus. tum ẽt q: ſi celerius ve
nerit cũ ipſo videbo vos: in quo oſtẽdit dilectionẽ quã
ad ipſos habebat. Hoc ẽt dicit: q: aſt ad ipſos nõ vene
rit: q: rome paſſus eſt: tñ incertus erat: vtruʒ vel ad tẽ
pus deberet dimitti. ¶ Cõſequenter ponit ſalutatões
ſuas. Et ꝑmo iniungit eis ſalutationem alioꝝ dicẽs.
Salutate oẽs ꝑpoſitos. i. ap̃los adhuc viuentes ꝛ oẽs
ſanctos. ſ. alios diſcipulos. Iſtis aũt nõ ſcribit: q: non
intendebat ſcribere: niſi ꝯ obſeruãtes legalia. Et ideo
q: iſta ep̃la eſt inſtructiua nõ intẽdebat inſtruere apo-
ſtolos: q: erant añceſſores ſui i fide. Scðo ſalutat eos
ex parte alioꝝ dicens. Salutant vos fratres de Yta 5
lia. Scripſit.n. ep̃lam iſtam a roma. Tertio more ſoli-
to concludens: ꝛ quaſi pro ſigillo ponit ſalutationẽ di
cens. Gr̃a dei cũ oĩbus vobis amẽ. i. pctõrum remiſſio
ꝛ oĩa alia dei dona que ꝑ gr̃am dei habẽtur ſint firmi-
ter cum omnibus vobis. Amen confirmatio eſt oĩum.

¶ Finit explanatio ſancti Thome de Aquino ordi-
nis fratrum predicatorũ in oẽs epiſtolas beati Pauli
apoſtoli. Venetijs a Philippo Pincio Mantuano
Impreſſa. Impenſis. d. Giontini de Gionta Florenti-
ni. Anno dñi. 1510. die. 7. martij. d. dño Leonardo Lau
redano Venetiarum Duce Sereniſſimo Imperante.

¶ Epiſtolarū btī Pauli apſi a.b.thoma agnate iterptatarū ꝛ ī hocvolumine ↄtētarū index.

Ad romanc a folio primo.	vſqȝ ad fo.	56.	Ad theſſalonicēſes a fo.188.	vſqȝ ad fo.	197.
Prima ad Corīthios a fo.56.	vſqȝ ad fo.	105.	Prima ad thimotheū a fol.197.	vſqȝ ad fo.	209.
Secūda ad corinthios a fo.105.	vſqȝ ad fo.	132.	Secunda ad thimotheū a fo.209.	vſqȝ ad fo.	216.
Ad galathas a folio.132.	vſqȝ ad fo.	152.	Ad titum a folio.216.	vſqȝ ad fo.	221.
Ad epheſios a folio.152.	vſqȝ ad fo.	172.	Ad philemonem a folio.221.	vſqȝ ad fo.	223.
Ad philippenſes a folio.172.	vſqȝ ad fol.	180.	Ad hebreos a folio.223.	vſqȝ ad fo.	261.
Ad coloſſenſes a fol. 180.	vſqȝ ad fo.	188.			

Deuotiſſimo ꝛ honeſto Jeſu xpi tyrūculo domno Hieronymo dinaldo Canonico Regulari Lateranēſi de obſeruātia: quōdā ſuo diſcipulo. Frater Mattheus bachalarius de Randatio ſiculus: ordinis predicatorij. Salutem Plurimam in dño.

Diui pauli epiſtolas quas tanto ardore ſuſceperā: Deuotiſſime Hieronyme: tandē xpo elargiente cōpleui: in qbus qꝫtū laboris ꝛ anxietatis expenderim: hijs cōſiderandum relinqmus: qui ſacre theologie veritatē deſiderant. Si.n. priores textus huic noſtro cōferre voluerimus: liqdo apparebit qꝫtum ꝑfecerim. Legebantur nāqꝫ interdum: in tali ac tanto opere errores qꝫ plurimi: litterarū confuſi ordines: ꝛ cetera huiuſcemodi: in qbus impreſſorū inertia qꝫ ſepiſſime peccat. Nos omnia. (Quātum in nobis fuit) ſuis locis accomodauimus: addentes pleraqꝫ ſtudioſis non minus vtilia qꝫ iocūda: que omnia legētibus patebunt. Expectātes repromiſſionē a dño: nō enim hoc mūdo fecimus: ſed deo: nā premia ſeculi corruptibilis corruptionem ſapiūt. Sed merces immortalis dei eternitatē beatitudinis redolet. Ab hoc aūt mūdo pro ſudore noſtro nil niſi chachinnationes ꝛ opprobria expecto. Juxta.n. illud Senece. Sola miſeria caret inuidia. Omnia equo aīo feram: dūmodo talentum qđ a dño accepi non abſcondam redditurus de eo rōnem. Ut in omnibus gratia q̄ a xpo in me eſt vacua non ſit: nec tanqꝫ infructuoſa arbor: terram occupē. Confido aūt in tuis orationibus deuotiſſime fili: quas ſi deuote pro me continuaueris: nil ſupereſt deinde qđ timeam. Recitat enim ſcriptura: dum cōfligeret hebreorū exercitus contra Amalech regem: plus profeciſſe moyſen: in monte manus ad deum extendentem: qꝫ agmina illa clypeata que pugne: totis viribus inſiſtebant. Nec ſcribo tibi plura: noui enim te alijs rebus qꝫ inſtantiſſime ſollicitari. Ut ſcȝ quottidie pullulantia demonū machinamēta extirpes: ꝛ carnis illecebras: toto animi īpulſu deuincas. Cui rei te ardentiſſime inherere cōmoneo. Quia non coronabit niſi qui legitime certauerit. Uale fili mi ꝛ tuū Fratrem Mattheum: vt conſueuiſti redamato.

Regiſtrum

a
Sancti thome
Altitudo dei
Benedicere deum

b
Iudei non dicunt
Matrimonium
Paci peccata.

a
¶ Angelici
alterius ſicut
predeſtinatio
ſtolatui ſubiectas

b
Pſ.i38.Quo
ſtie mihi
ſidis teipſum
ſam obiectionem

c
ctoritatẽ ſcripture
patientiam
cendum eſt
peccatum quaſi

d
¶ Deinde cum
te conſtitutum
liberat hominem
guis regnum

e
in illo populo
ligit prefert
filij iſrael
bonis que

f
oſtendit quo
Ideo autem deus
Beneficentie
eſt condita

g
ri preſentia
¶ Deinde cum
cis pace ꝛ ſpirituali
ſicentur in fide

h
confiteamini
eſt docere in
pientia verbi
¶ Deinde cum

i
ſacramenta in
tum ad hoc
in interitum
modicũ fermẽtum

k
viro ſicut de
bitorum ꝛ ſm
pro eodem datum
fratrem meum

l
quid.Sed que
qui non adorant.
ſitum turpitudo
homo natus

m
omnia ſicut pma
Tertio probat
Nunquid omnes
in pſo dicitur

n
ꝛ chriſti:ꝛ ideo
Et circa hoc
rectionis quieſcunt
Ad hoc eſt

o
¶ Lectio
¶ Non.n.alia ꝛc.
facere impediretur
Titus autem

p
¶ Hic oſtendit
ſimus.i.
quantum ad vſum
ſpiritu ſancto

q
re fieri.Et ideo
humilr cõuerſatus
etiam in illa
non fuit ex effectu

r
q egoipſe non
circumueni vos
Circa primum
ſperaut ꝛ deſiderãt

s
torie legalis
legi per hoc
quod intendo
dicere nihil

t
poſſem vocem
ſiderum ꝛ
eternam. Hec autẽ
quem dicit

v
matus in gratia
chriſtum:nos
chriſti pater
intelligitur per

x
preeſt ꝛ iniungit
preſentem ꝛ
¶ In vinculo
bis. Habuerunt

y
quem ꝛ acceſſuꝫ ꝛc.
cundiam prouocare
facit apoſtolus
¶ Incipit

z
ctionis eius
ſtat eorum
primum dicit
Paulus apoſtolus

ꝛ
ideſt intellexit
ſunt vitanda
mouet legem
ſubmergitur

ɔ
¶ Semper gaudete
ſuper vos
tus eſt ꝛc.
¶ Deinde

ꝝ
autem ſalutem
patientiam ꝛ
ſtinentiã. Secundo
pietate eſt

AA
curam gregis
ſeruare in illum
ne quaſi
dicit. Hoc

BB
mus.Dicendum
Quando enim
¶ Sed quantum
miſericordiam

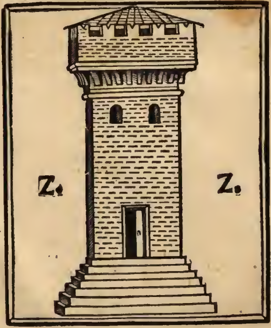
CC
¶ Ego ero ꝛc.
q multo plus
retributionem
Celum tegit

DD
ſupremum in
quid requiratur
quibus lacte ꝛc.
quedam

EE
chriſtus non eſſet
erunt mihi
ciatio pro peccatis
habentẽ ciuitatem

FF
Certe non:qr
cum duobus
eius cum eo
que eſt ad

GG
operantem ſicut
Ex quo apparet
flammabit in

[illegible]
[illegible]
[illegible]